Africa

rare $12.50

334

LIBRARY OF PRINCETON
JUN 23 1941
THEOLOGICAL SEMINARY

Folio
PJ9087
.D57
copy 1

G.E. STECHERT & Co.
(ALFRED HAFNER)
NEW YORK

LIBRARY OF PRINCETON
JUN 23 1941
THEOLOGICAL SEMINARY

CHR. FR. AUGUSTI DILLMANN

PHILOSOPHIAE ET THEOLOGIAE DOCTORIS HUIUSQUE IN ACADEMIA LUDOVICIANA GISSENSI PROFESSORIS PUBL. ORD.

LEXICON

LINGUAE AETHIOPICAE

CUM INDICE LATINO.

ADIECTUM EST VOCABULARIUM TIGRE DIALECTI SEPTENTRIONALIS COMPILATUM A WERNER MUNZINGER.

LIPSIAE,

T. O. WEIGEL.

MDCCCLXV.

Augustus Dillmann

lecturis salutem dicit.

Linguae Aethiopicae lexicon novum emissuri sumus. De causis quibus ad suscipiendum hoc opus movebamur nihil opus est multis praefari. Jobi Ludolfi lexicon, suo saeculo praeclarissimum, quod plus centum et quinquaginta annos in his literarum finibus summum merito obtinebat imperium, hac nostra aetate variis philologorum desideriis non amplius sufficere inter omnes constat. Subsidiis enim, quorum vir eximius in illo componendo usum fecit quamquam diligentissimum, lustris novissimis magna adjecta est copia, praesertim librorum Aethiopicorum ex Abyssinia transportatorum, unde materiam longe uberiorem exhaurire et multas res quae Ludolfo dubiae et incognitae erant lucidius explanare licet. Deinde scientia linguarum qua ille inter aequales eminebat, ut omnium ita Semiticarum, nostro saeculo consociatis philologorum studiis penitus reculta et eo usque promota est, ut etiam Geez linguae nova inde affundantur lumina et, cum in lexici parte etymologica tum in vocabulorum significationibus derivandis et disponendis, multae operi Ludolfiano emendationes sint adhibendae. Praeterea Ludolfus nimis brevis erat in allegandis testimoniis et locis, unde singulae voces earumque significationes et formae probarentur; at sola unius viri licet fide dignissimi auctoritate niti ut ab aequalium indole prorsus alienum ita subtilioribus linguarum literarumque studiis parum utile videtur. Accedit quod, exhausta exemplarium a Ludolfo typis impressorum penu, ejus liber tam raro venui subjicitur, ut ab emturis vix comparari possit. Quibus de causis jam septem abhinc annis, postquam grammaticam Aethiopicam edidimus, lexicon novum elaborare nobis propositum erat: opus propositum ut sine mora aggrederemur, is qui hoc volumen venum dat ipse nos monuit.

De ratione quam in describendis linguae Aethiopicae copiis sequebamur in Prolegomenis fusius disseruimus. Quid quantumve in hac descriptione profecerimus, non nostrum est dijudicare. Judicent alii, sed ne injuste judicent, pauca quaedam praemonenda videntur. Librorum Aethiopice conscriptorum qui ad nostros dies conservati sunt numerus non infinitus est neque tantus, ut omnes perlustrare unius hominis vires excedat. Nec dubium est quin iis omnibus excerptis thesaurus linguae magis completus effici potuerit. Sed nos quidem ne hanc gloriam peteremus et ultra annos quosdam praestitutos laborem nostrum extenderemus, ipso pacto cum bibliopola facto vetiti eramus. Neque temere hanc pactionem inivimus: nam verendum erat, ne opus permultis exoptatum et incremento studiorum reviviscentium necessarium ultra modum procrastinaretur vel, si quid nobis accidisset, plane in irritum caderet. Nostrae sunt memoriae qui, postquam omnem eamque longam vitam in colligenda materia desudarunt, fato abrepti sunt, priusquam thesauros summa opera et diligentia conquisitos publici juris facerent. Itaque satius censebamus, ut intra arctiores opus nostrum contineremus fines. At quantum intra temporis spatium definitum peragi poterat, peregisse nobis videmur. Librorum Aethiopicorum antiquissimos eosque gravissimos omnes in rem nostram convertimus; radices ducentas vel trecentas nec non plus duo millia vocabulorum (stirpium tam verbalium quam nominalium) Ludolfo incognita et multa nomina peregrina lexico adjecta habemus, nec dubitamus quin vocabula (vere Aethiopica nec aliunde adoptata) quae non recensuimus longe pauciora in libris qui apud Abyssinos circumferuntur supersint. Ea nostro thesauro facile posthac adjiciamus vel adjiciant viri harum literarum periti qui in posterum sunt futuri. Eorum veniam rogamus. Eorumdem et aequalium veniam magis etiam rogamus, si in etymis investigandis ab eo qui animo obversabatur fine longius nos abesse deprehenderint. Quamquam enim vocabulorum originem permultorum a nobis recte investigatam et expositam

esse persuasum habemus, tamen multa sunt relicta dubia nec nisi conjecturis incertis tentata, nonnulla plane obscura. Non omnia omnes perspiciunt: alii quoque in hac arena periclitentur! E communi scrutantium opera veritas victrix prodibit.

In rebus ad grammaticam pertinentibus ad nostrum librum anno Domini MDCCCLVII editum provocavimus. At non omnia quae in illo proposita vel praecepta sunt etiamnum nos tueri hic annotare liceat. Grammaticam enim cum conscriberemus, multis in rebus non nisi Ludolfiani lexici auctoritate nitebamur; jam vero postquam totam vocabulorum formarumque copiam ipsi perscrutati descripsimus, singula cum in parte etymologica tum aliâs mutanda, emendanda, addenda habemus.

Toto opere jam conscripto ejusque parte plurima typis excusa Werner Munzinger, investigator gentium Abyssinarum peritissimus indefessus, tum temporis in patriam Bernae urbem reversus, postquam lexici nostri partem primo editam inspexit, Vocabularium dialecti Tigrensis septentrionalis ab ipso collectum ultro nobis obtulit ad calcem nostri libri edendum. Quam conditionem, cum in hac dialecto multas antiquae Tigrensis vel Geez linguae reliquias contineri et linguam mortuam dialecto vivae quodammodo suppleri sumeremus, nos quidem, consentiente bibliopola, libenter accepimus, nec aliud quidquam pacti sumus, nisi ut singulorum vocabulorum pronuntiatio accurate notanda esset. Ejusdem dialecti opusculum grammaticum ut posthac ederet, auctorem haud frustra monuimus. Ejus igitur vocabularium tale quale ipsius manu scriptum recepimus typis exscribendum curavimus. Pro sententiis in praefatione propositis ipse stabit auctor: de aliis quibusdam, maxime quae ad orthographiam pertinent, dubitavimus quidem, sed quominus dubitationes auctori communicaremus, ipsius nova in Africam peregrinatio prohibuit. Postquam autem de Munzingeri vocabulario typis excudendo constitutum erat, etiam Antoine d'Abbadie, Francogallus nobilissimus et amicissimus, qua est liberalitate, suam ejusdem dialecti vocabulorum collectionem nobis permisit. Inde ea quae ad complendam Munzingeri collectionem idonea videbantur excerpsimus et, quamvis alter ab altero in scribendi et pronuntiandi ratione dissentiat, illius libello subjunximus. Etiam meridionalis dialecti Tigrensis vocabularium possidet d'Abbadie, quod ut publici juris faciat monemus et rogamus.

De externa specie nostri libri in officina F. A. Brockhaus exscripti pauca habemus monenda. Typorum formae Aethiopicorum et Amharicorum in hoc opere adhibitae, quamquam iis qui libros Aethiopicos manuscriptos nondum legerunt insuetae, tamen optimae sunt et ad leges calligraphiae Abyssinicas maxime adaptatae quae in Germania inveniuntur. Totumque opus specimen artis typographicae perfectum et officina celeberrima dignum esse nemo infitiabitur qui, quot et quam variae typorum formae in eo adhibendae fuerint, secum perpenderit. Soli hujus officinae characteres Syriaci quorum in hoc libro usus factus est inferioris sunt notae. Qui quod melioribus commutari non poterant, cum lecturis nos ipsi vehementer dolemus.

In corrigendis schedulis per quadriennium multam consumsimus operam, in iisdemque Dr. H. Lotze, Lipsiensem, nobiscum diligentissime laborasse grato animo praedicamus. Errata typothetarum haud ita multa, quae utrumque fugerunt correctorem, sub finem operis emendata invenient lectores. Alia quaedam sine dubio etiamnum in opere latent, praesertim in numeris quorum immensa multitudo ibi continetur: ea speramus fore minus gravia et ea quae a lecturis ipsis facile emendari possint.

Publicae autem laudes et gratiae debentur viro humanissimo, literarum adjutori optime merito, T. O. Weigel, bibliopolae Lipsiensi, qui hoc opus, minus lucrativum quam sumptuosum, neque in aequalium tantum sed etiam in posterorum usum conscriptum, suis impensis vulgare tantum abest ut dubitaverit, ut splendidissime typis imprimendum curaverit. Rarescunt his temporibus ii qui in libris redimendis et vulgandis non lucrum tantum faciendum, sed etiam literarum artiumque studia promovenda spectant.

Labores quos per septennium omnibus fere horis subsecivis Kilii Holsatorum in hunc librum insumsimus enarrare et piget et dedecet. Sed Deo O. M. quo benignissime juvante opus inchoatum perficere potuimus et decet et delectat gratias agere humillimas. Ei sit gloria in aeternum!

Dabam Gissae Cattorum idibus Junii MDCCCLXIV.

Prolegomena.

1. *Describuntur libri e quibus materiam lexici hausimus.*

Lexicon Ludolfiano locupletius et emendatius conscripturo neque ad thesauros quales Ṣiḥâḥ et Qâmûs sunt neque ad singulorum librorum Concordantias quas dicunt aditus patet: perlustranda et excerpenda sunt monumenta scriptorum Aethiopicorum ipsa, quorum pauca typis excusa facile comparari possunt, plurima nonnisi manuscripta et in variis Europae bibliothecis dispersa exstant. Quae omnia cum ob temporis perficiendo operi praefiniti angustias conquirere non liceret, eorum potissima saltem et gravissima nobis perscrutanda proposuimus.

1. Et *antiquissima* quidem quae habentur omnia, cum in iis permulta reperiantur verba quae posthac obsoleta recenti loquendi usui cesserunt, accurate pervestigavimus. a) Inter ea primum locum obtinent *Biblia* Aethiopica, quae omnium literarum Abyssinicarum fundamentum sunt et norma, ad quam reliqui scriptores suum dicendi scribendique genus conformaverunt. Quorum ut etiam in lexico componendo potissima haberetur ratio, res ipsa postulabat. Sed cum Bibliorum versionem non unam tantum habeant Aethiopes sed duplicem et triplicem singulorumque librorum multiplicem, variis temporibus et varia auctoritate confectam, id quoque spectandum erat, ut varias versiones distingueremus earumque antiquissimam, quantum possemus, dispiceremus. Ubicumque autem Bibliorum versiones e libris Mss. eruendae erant, unius codicis fides haud sufficere poterat, sed plura conferenda erant exemplaria. Hoc quomodo in singulas Bibliorum partes valeat, brevi dicendum est. Novi Testamenti versionibus perlustrandis nonnisi librorum typis exscriptorum usum fecimus. Hujus enim Testamenti duae sunt editiones. Altera a. MDXLVIII et IX Romae cura Tesfa-Zion Aethiopis facta, deinceps in Polyglottis Londinensibus repetita, jam Ludolfo lecta est; ea, si librum Actuum Apostolorum exceperis (de quo vid. Lud. hist. Ae. III, 4, 7 et Comm. p. 297), versionem antiquam exhibet, sed erratis typographorum scatet. Altera, a. MDCCCXXX impensis societatis ad Biblia sacra in Britannia et apud exteras gentes evulganda institutae Londini a Th. P. Platt confecta, versionem aliam sive recentiorem sive e variis versionibus recentioribus mixtam continet nec ipsa mendis typographicis ita ut debebat libera est. Editio castigata et critica in qua variae versionis recensiones recte distinguantur adhuc desideratur, nec dubitamus, quin nova omnium earum quae in libris Mss. circumferuntur Novi Testamenti versionum perscrutatione non tantum multae lectiones variantes sed etiam lexico singulae accessiones redundaturae sint. Sed huic investigationi instituendae cum omnia nobis deessent auxilia, libros typis editos diligenter perscrutari satis habebamus. Inter Veteris autem Testamenti libros Psalmi cum Canticis a J. Ludolfo a. MDCCI Francofurti, Octateuchus et libri Regum I et II a nobis ipsis a. MDCCCLIII — V et MDCCCLXI cum lectionibus variantibus ita editi sunt, ut eos excerpere sufficeret. In caeteris libris ad codices Mss. recurrendum erat, quorum inter se conferendos habebamus (maxime Oxonienses, Londinenses, Francofurtenses, Abbadianos) Jobi octo; III et IV Regum et Danielis septem; Jesaiae, Dodecapropheton, Proverbiorum, Ecclesiastae, Sapientiae sex; Paralipomenon, I et II Ezrae, Esther quatuor; Jeremiae cum Threnis, Hezekielis, Siracidae tres; Baruch, Epistolae Jer., Tobith, Judith duos. Libri Maccabaeorum Aethiopibus aut numquam versi aut deperditi sunt: eorum loco supplendo librum ficticium sub titulo Maccabaeorum circumferunt (vid. infra). Veteri Testamento adnumerantur libri quidam pseudepigraphi, tam editi quam inediti. Editi sunt, a nobis ipsis: 1) Kufâlê vel liber Jubilaeorum, e duobus codicibus, Kil. et Lond. MDCCCLIX, 2) Henoch, e quinque codicibus, Lips. MDCCCLI (huic libro tres alios codices nuper perlatos comparavimus); a R. Laurence: 3) Ascensio Isaiae, ex uno codice, Oxon. MDCCCXIX, 4) Ezrae Apocalypsis, ex uno codice, Oxon. MDCCCXX, cui editioni cum parum fide digna sit, sex alios libros Mss. contulimus; ineditus est 5) libellus, quem Aethiopes scriptis Jeremiae adjungere solent, Christianae originis, ተረፈ፡ነገር፡ዘባሩክ፡ i. e. Paralipomena vel Reliquiae Baruch inscriptus; ejus habemus tria apographa. Inter libros Novi Testamenti apocryphos recensendus est Hermae pastor, a. MDCCCLX Lipsiae ab Antonio d'Abbadie editus. Horum scriptorum biblicorum partem majorem Ludolfus nunquam vidit: e libris Judicum Regum Jesaiae excerpta quaedam habuit a Gregorio Aeth. communicata; praeter Novum Testamentum, Pentateuchum cum Josua et Ruth, Psalmos cum Canticis et quosdam prophetarum minorum ipse legit nullos. — b) Libris biblicis alii quidam accedunt qui ex antiquioribus literarum Aethiopicarum temporibus servati

supersunt et quorum diligentissimum fecimus usum. Eorum potissimus est liber quem **ቄርሎስ፡** i. e. *Cyrillum* vocant. Hoc volumine continentur scripta collectanea cum Cyrilli Alexandrini tum aliorum Patrum, ad theologiam dogmaticam et ad Acta concilii Ephesini pertinentia, e sermone Graeco versa (vid. ejus descriptionem in Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes 1844. Bd. 5 S. 187 ff., et in Catalogo Codicum Aethiopicorum qui in Museo Britann. asservantur MDCCCXLVII p. 12 seq.). Monumentum est antiquioris linguae eximium; multa vocabula, in eo obvia, cum Abyssinis inferioris aetatis obscura essent, apographis ejus glossaria Aethiopico-Amharica annexa esse solent. Usi sumus codice Tubingensi, cujus folia 1—130 in allegandis locis singulis citavimus; ei nostra apographa comparavimus, Londini e codicibus, qui in Museo Britannico et in Bibliotheca Societatis Indiae Orientalis asservantur, quondam facta. Praeterea huc referendus est libellus, quem *Regulam Pachomii* vocamus (**ሥርዐት፡ዘአዘዘ፡መልአከ፡እግዚአብሔር፡ለአባ፡ጳኵሚስ፡በብሔር፡ዘስሙ፡ጠርቤንስስ፡በደወለ፡ተባይስ፡**); continetur codice Abbadiano CLXXIV, et fragmentum ejus exstat in codice Mus. Brit. XVIII f. 76. Eum tempore satis antiquo in Geez translatum esse cum regulae ipsae tum orationis genus pressae et brevis et vocabula quaedam huic libro propria luculenter docent. — Inscriptiones autem Axumiticas, ab E. Rüppell vulgatas, licet monumentum sint antiquissimum, tamen in nostro opere praetermittendas putavimus. In rebus enim ad linguam pertinentibus vix quidquam certi inde depromi poterit, priusquam emendatius editae et rectius lectae et intellectae fuerint (vid. Zeitschrift der deutschen morgenländischen Gesellschaft 1853. Bd. 7 S. 355—364). — Horum igitur quos enarravimus librorum antiquiorum voces et phrases omnes in libro nostro collectas et quantum fieri poterat explanatas invenient lectores studiosi.

2. *Caeteri* libri quamvis omnes aliquid ad augendas lexici copias conferant, tamen nec ejusdem sunt antiquitatis nec momenti. Quam ob rem singula singulorum apographa perlustrare nobis satis esse videbatur; accedebat, quod eorum plura exemplaria assequi non potuimus, nisi novam per varias Europae bibliothecas peregrinationem, ipso officio publico quo fungebamur interdictam, instituerimus. In deligendis autem iis quos in rem nostram converteremus libris duabus potissimum rationibus ducti sumus. Earum altera est, quod eos libros qui vel auctoritate quadam publica valebant vel Abyssinis ipsis in deliciis habebantur et multum lectitabantur nequaquam negligendos existimavimus. Altera refertur ad varietatem materiae quae in libris tractatur. Nam cum varia literarum genera variam postulent dictionem et propria verba quae dicunt technica, id nobis spectandum erat, ut uniuscujusque generis unum certe librum tamquam exemplum perlegeremus et excerperemus. Librorum autem secundum rationes modo dictas delectorum alii ab Aethiopibus ipsis compositi, alii ex aliis linguis, maxime Arabica, translati sunt; alii lingua puriores et eleganter scripti; alii ad Arabicum vel Amharicum sermonem vergentes, alii antiquiores, alii inferioris et infimae aetatis. a) *Libri ecclesiastica auctoritate* magis minusve *insignes* quos excerpsimus sunt Clemens, Synodos, Didascalia, Kidân, Faus Manfasâwi, Liturgiae, Genzat, Qedr, Preces Matutinae. *Clementis* usi sumus exemplari Tubingensi chartaceo; de ejus argumento videre licet quae exposuimus in Nachrichten von der G. A. Universität und der Königl. Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen 1858 Nr. 17—19. *Synodi* librum jam Ludolfus novit et in suo lexico haud ita raro allegavit, nec non particulas quasdam in suo Comment. ad Hist. p. 301 seq. edidit; nos totum perlustravimus qualis continetur codice chartaceo Tubingensi. Qui cum negligentissime scriptus sit, dolemus quod alium assequi nequivimus. Est 398 foliorum; in eo insunt 1) Constitutiones Apostolorum f. 4—72; 2) Canones Apostolorum f. 72—89; 3) Statuta Apostolorum f. 89—102; 4) Abtelisât i. e. Tituli f. 102—126; 5) Constitutionum recensio altera f. 126—143; 6) tertia f. 143—160; 7) Canonum Ap. recensio altera f. 160—171; 8) Abtelisât recensionis alterius f. 171. 178. 198—215; 9) Canones concilii Ancyrani f. 215. 216. 179—189; 10) Canones Neocaesarienses f. 189—194. 11) Gangrenses f. 194—197. 217ᵇ; 12) Sardicenses f. 217—224; 13) Antiocheni f. 224—234; 14) Laodiceni f. 234—246; 15) Niceni f. 246—254; 16) eorumdem recensio altera f. 254—280; 17) Expositio fidei Nicenae f. 281—286; 18) Synodus Clementis f. 286—293; 19) Expositio decalogi f. 293—309; 20) varii alii tractatus ad ethicam et dogmaticam pertinentes f. 309—398. Caeterum varia Synodi exemplaria multum inter se differunt, et in M. M. f. 344 Isaac quidem Tigrensis incusatur, quod Synodum consulto adulteraverit. — E codice Stuttgartiensi membranaceo excerpsimus 1) *Kidân* i. e. **መጽሐፈ፡ኪዳን፡ዘእግዚእነ፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡** seu Testamentum Domini nostri Jesu Christi f. 3—30, librum subditicium qui in Haimânôta Abau et in M. M. allegatur; in eo de variis rebus ad jus ecclesiasticum, liturgiam et eschatologiam pertinentibus tractatur; 2) *Faus Manfasâwi* seu Medicinam Spiritualem (i. e. Poenitentiale) f. 119—173, de quo vid. Catal. Cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 30; 3) *Didascaliam* Apostolorum f. 43—116. Didascaliae partem supra dimidiam Th. P. Platt typis edidit: The Ethiopic Didascalia with an English translation, Lond. 1834. Quam editionem et ipsam consuluimus. — *Liturgiarum* seu Orationum eucharisticarum quaedam (sc. 1) Canon generalis, 2) Liturgia Domini nostri, 3) Dominae nostrae Mariae) in N. T. Aethiopico, Romae edito, t. I f. 158—176, una (sc. Liturgia Domini nostri) in Ludolfi Comm. ad Hist. p. 341 seq. typis excusae exstant; aliae (sc. Joannis Ev., 318 Orthodoxorum, Epiphanii, Jacobi Sarugensis, Joannis Chrysostomi, Apostolorum, Gregorii, Dioscuri) Mss. in codice Anglico jam a Ludolfo lectae et citatae sunt. Easdem nos quoque denuo excerpsimus e nostro apographo codicis Bodl. XVII, de quo vid. Catal. Cod. Aeth. Bibl. Bodl. Ox. p. 32 et 33. — Librum *Genzat* (**መጽሐፈ፡ግንዘት፡**) i. e. rituale in exsequias celebrandas perlegimus in codice Tubingensi membranaceo, 162 foliorum, Fasilidae regis aetate scripto; recensionem exhibet permultis foedissimae superstitionis additamentis depravatam. — Codex quem sub titulo *Kedr* citavimus, Tubingensis, chartaceus, 90 foliorum, plures exhibet libellos, sc. 1) f. 1—39 **መጽሐፈ፡ቄድር፡** (de quo nomine vid. lexicon c. 465) de ritibus qui in repurgandis lapsis adhibendi sunt; in eo etiam **ጸሎት፡እግዝእትነ፡ማርያም፡ድንግል፡ዘጸለየት፡ባቲ፡በውስተ፡ሀገረ፡ባርቶስ፡** et alia superstitiosa hujus generis (de quibus vid. Lud. Comm. ad Hist. p. 349 et Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes 1844. Bd. 5 S. 183) continentur; 2) f. 39—45 **መጽሐፈ፡ባሕርይ፡** sive ritus et orationes ad unctionem aegrotorum (**ሰመይናሂ፡መጽሐፈ፡ባሕርይ፡እስመ፡ቃለ፡መለኮት፡ይእቲ፡**); 3) f. 45—86 fragmenta e libro poenitentiali, Faus Manfasâwi dicto. — *Preces*

Matutinas nominavimus libellum, qui in Cod. Mus. Brit. XX n. 1 et XXI n. 1, a continetur; Aethiopice inscriptus est ኪዳን፡ዘነግህ፡, et partes ejus etiam in Kidân libro supra laudato leguntur; perpauca ex eo sumsimus. — De Deguâ et Mavâs'et infra tractabitur.

b) E *libris exegeticis* delegimus *Chrysostomum* i. e. Joannis Chrysostomi homilias in Pauli epistolam ad Hebraeos XXXIV, sub initium saeculi XVI[i] ex Arabica versione (saeculo XI facta) in Geez translatas. Cum editione Graeca accuratius quam exspectaveris consentiunt; dictio quamquam ad Arabismum vergit pure Aethiopica est nec nisi rarissime sermonem Amharicum redolet. Singulae homiliae divisae sunt in duas partes, sc. partem exegeticam (ድርሳን፡), et paraeneticam (ተግሣጽ፡); illam siglo *Hom.*, hanc *Tags.* allegavimus. Usum fecimus codicis Tubingensis, membranacei, 150 foliorum, diligenter exarati.

c) De rebus *monasticis* tractatur in libro, qui *Philexius* inscriptus est, sub initium saeculi XIV in Geez translato, de quo vid. Zeitschrift der deutschen morgenländischen Gesellschaft 1847 Bd. 1 S. 24 ff. Adhibuimus codicem Stuttgartiensem (quondam Tubingensem), et singulos locos secundum ordinem quaestionum 244 in hoc libro propositarum allegavimus. — De *Regula Pachomii* vid. supra col. VII.

d) E libris qui ad theologiam *dogmaticam* pertinent, praeter Cyrillum (de quo vid. supra col. VII), excerpsimus librum magnae molis celeberrimum, qui *Haimânôta-Abau* inscriptus est (de quo videre licet Catalogum Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 13—19), non totum sed singulas tantum ejus partes, quarum apographa habemus e codice quondam in Bibliotheca Societatis Indiae Orientalis Londini asservato. Duos libellos qui in eo exhibentur de rebus dogmaticis (sunt Fides Jacobi Baradaei et Athanasius de Trinitate) nec non Mafshafa Ṭomâr operi praefixum etiam sigillatim citavimus. Praeterea totum et diligenter perlegimus መጽሐፈ፡ምሥጢር፡ i. e. *librum Mysterii* (M. M.), saeculo XV tempore Isaaci regis (at secundum Chronicon Liq Atqu tempore Zar'a Jacob regis) in Abyssinia a Georgio quodam compositum, in quo 27 haereses fusius exponuntur et scite refutantur. Etiam strophas poëticas continet. Bene et eleganter conscriptus et optimis ecclesiae Aethiopicae monumentis adnumerandus est. De eo videre licet Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes 1844 Bd. 5 S. 194—196 et d'Abbadie Catalogue p. 54—59. Usi sumus codice Basileensi chartaceo, 372 foliorum.

e) Ad *philosophiam* pertinet መጽሐፈ፡ፈላስፋ፡ጠቢባን፡ seu liber *Falasfa*, qui ex Arabico sermone translatus collectaneas sententias sapienter dictas (philosophorum et physicorum aliorumque virorum tam ethnicorum quam Judaeorum et Christianorum) exhibet; eum legimus in codice Tubingensi chartaceo, 84 foliorum.

f) *Juris civilis et canonici* institutiones continentur libro *Fetḥa Nagast*, qui ineunte saeculo XIII ab Abu Isaac Ben Elassal in Aegypto Arabice compositus, saeculo XV in Geez translatus, novissimis temporibus a jurisconsultis Abyssinis varias retractationes et immutationes subivit (vid. Catalogum Cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 24—30; d'Abbadie Catalogue p. 184 seq.). Dictionis genere non mere Aethiopicus est, sed ad linguam infimae aetatis inclinat. Exemplar, quo usi sumus, Rüppellianum (vid. Rüppell Reise Bd. 2 p. 185—188) membranaceum, sub finem saeculi XVII exaratum, asservatur in Bibliotheca Francofurtensi.

g) Multas voces quae ad *mathematicam, astronomiam, chronologiam* pertinent excerpsimus 1) ex *Abushaker* opere chronographico, saeculo XIII in Aegypto composito, posthac in Geez translato, cujus apographum habemus e codice Musei Britannici factum; de eo vid. Catalogum Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 41—45; 2) e variis libellis et tractatibus de *Computo ecclesiae Aethiopicae*, qui variis libris Mss. (maxime codici Cyrilli, qui quondam in Bibliotheca Societatis Indiae Orient. Londini asservabatur) adjecti inveniuntur, quorumque quidam in Lud. Comm. Hist. p. 385 seq. et in Scaligeri opere de emendatione temporum editi sunt.

h) Nonnulla *artis medicinalis* vocabula hausimus e libello pusillo, 35 foliorum *Mafshafa Faus* dicto, in lingua aethiopico-amharica conscripto, qui quondam in Bibliotheca Societatis Ind. Orient. Londini asservabatur.

i) *Historica* sunt, praeter Abushakeriani operis partes quasdam, liber *Pseudojosephi* et Chronicon Axumiticum. Josephi Ben Gorion ዜና፡አይሁድ፡ i. e. historiam Judaeorum quae, e lingua Arabica in Aethiopicam versa, res Judaeorum inde a Cyri regno usque in Hierosolymorum eversionem Romanam comprehendit, perlegimus in codice Francofurtensi bene exarato (qui p. 1—269 libros V. T. historicos, Reg. Paral. Ezr. Tob. Judith Esth. continet) p. 272—382. Liber quem sub titulo *Chronici Axumitici* citavimus est codex XXVI bibliothecae Bodleianae, quo 1) f. 1—88 Kebra-Nagast, liber celeberrimus, in laudem et gloriam Axumae metropolis et regiae Abyssinorum stirpis sub finem medii aevi confictus, Aethiopice bene et eleganter conscriptus, 2) f. 89—105 varia documenta ad res Axumiticas et Aethiopicas pertinentia exhibentur (vid. de eo Catalogum Cod. Mss. Aeth. Bibl. Bodl. p. 68—73). Hujus codicis partem plurimam descriptam habemus. — Caeteros *libros historicos bibliothecae Bodleianae*, a J. Bruce allatos, in quibus res Aethiopiae describuntur, sc. Cod. XXVIII—XXXII (vid. Catal. p. 74—82), quondam Oxonii peregrinantes obiter perlustravimus, et particulas quasdam (maxime ad res antiquiores pertinentes) descripsimus, nec non varia vocabula memorabilia in schedis nostris notavimus. Quorum excerptorum etiam in lexico nostro usum fecimus; eos denuo et diligentius perlegissemus, si eos assequendi ulla nobis fuisset facultas. Caeterum in dictione eorum quibus res Aethiopiae descriptae sunt librorum multa sunt Amharica immixta, quare Abyssini ipsi linguam horum librorum, nempe ልሳነ፡ታሪክ፡ seu linguam Chronicorum, a lingua vere Aethiopica distinguere solent. Codices Bruciani Bodleianae bibliothecae magis ad Aethiopismum vergunt, Rüppelliani magis Amharici quam Aethiopici sunt. Ex unico codice Francofurtensi illo, quem E. Rüppell Reise II. p. 336) große Chronik des Lik Atkum (rectius Liq Atqu) nominavit, nonnulla, sed pauca tantum in libro nostro recepimus.

l) Ad *vitas Sanctorum* referuntur Synaxaria et multi libri libellique qui Gadel vocantur, nec non libri Maccabaeorum fictitii. *Synaxariorum* (de quibus vid. Catalogum Cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 36—68) volumina duo, quae in bibliotheca Tubingensi exstant, membranacea sedulo perlustravimus et excerpsimus. Versa sunt ex Arabico opere, saeculo XIII[0] in Aegypto composito, sed ab Aethiopibus saeculorum sequentium retractata et aucta. Dictio quamquam Arabismum redolet bene Aethiopica est. Actis Sanctorum ad singulos singulorum mensium dies strophae quaedam

poëticae additae sunt, quae non omnes sed plurimae cum strophis illius libelli, quem Ludolfus *Encomium coelestium et terrestrium* nominavit (nunc asservatur in Bibl. Bodl., vid. Catal. p. 36) et in lexico crebro allegavit, consentiunt sed multas praebent lectiones variantes. Exemplaris Tubingensis partes aliae diligentius, aliae negligentius exaratae sunt. — E magno librorum qui *Gadel* vocantur numero pauci tantum nobis praesto erant: Gadela Adam in Cod. Tubingensi (de quo vid. nostram versionem et commentationem in H. Ewald Jahrbuch der biblischen Wissenschaft V. 1853 p. 1—144), et G. Abba Karazun in Cod. Abbadiano CLXXIV, deinde nostra excerpta e Codd. Mus. Brit. XLV—XLVIII, sc. e G. Tacla Haimanot et G. Tacla Zion (XLV), G. Za Michael Aragâwi (XLVI), G. Abba Johanni (XLVII), G. Gabra Manfas Qedûs (XLVIII), denique excerpta e codice Gadela Lalibela qui quondam in Bibl. Societ. Ind. Orient. asservabatur: ex hoc varia vocabula architectonica hausimus. — Ejusdem farinae est liber *Maccabaeorum* (in plures sectiones divisus) ficticius, quem loco genuinorum librorum Maccabaeorum codicibus Bibliorum appingere solent. In eo exponitur martyrium trium Judaeorum qui sub rege quodam ጺሩጺይዳን፡ (i. e. Tyro et Sidone) passi perhibentur: variae ibi de immortalitate animae et resurrectione mortuorum nec non de historia Israelitarum biblica expositiones et paraeneses continentur. Verae Maccabaeorum historiae ne vestigia quidem in eo reperiuntur. Legimus codicem Abbadianum LV.

m) Inter *opera poëtica* eminent hymni ecclesiastici qui in libris Mavâs'et et Deguâ dictis continentur et tam antiquioribus quam melioribus scriptis annumerandi sunt: de iis vid. Catalogum Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 32—38. Antiphonarium quod *Mavâs'et* dicitur totum perlegimus in Cod. Tubingensi; thesauri *Deguâ* dicti exemplar nobis deerat, sed excerpta et singularum partium apographa habemus e praestantissimo codice, qui in bibliotheca Societatis Brit. ad Biblia evulganda institutae asservatur: ex iis quidquid in lexico allegatum est hausimus. — De strophis Synaxariorum poëticis, quas cum Ludolfo *Encomia* nominavimus, vid. supra sub litera *l*. — Ex aliis carminibus quorum multa habent, pauca quaedam eaque praestantiora delegimus, sc. 1) preces ad Deum quae ab አእግዚአብሔር፡ጠቢበ፡ጠቢባን፡ incipiunt et *Ṭabîba Ṭabîbân* appellantur, 102 stropharum (collatas e Cod. Bodl. XVIII, Mus. Brit. LVI et LVII); 2) preces quae a ስብሐት፡ለከ፡ *Sebchat laca* incipiunt, e Cod. Bodl. XVIII; 3) carmen ad communionem sacramenti altaris celebrandam quod, cum a ማኅበረ፡ምእመናን፡ incipiat, *Mâchbara Me'manân* vocamus, 21 stropharum, e Cod. Bodl. XVIII et Mus. Brit. LVII collatum; deinde quaedam poëmata quae nos *Salâm* nominavimus, Abyssini autem መልክእ፡ i. e. imagines vocant, quia in singulis eorum strophis singula Sanctorum membra laudantur, sc. 4) Salâm ad 318 Patres Nicaeae congregatos dictum, 16 stropharum, e Cod. Bodl. XVIII; 5) Salâm ad Mariam I, 43 stropharum, collatum e Cod. Bodl. XVIII f. 47—62 et Cod. Mus. Brit. LVII; 6) Salâm ad Mariam II (quod non መልክእ፡ est), 7 stropharum, e Cod. Bodl. XVIII f. 62. 63; 7) Salâm ad Mariam III, 58 stropharum, e Cod. Mus. Brit. LXX; praeterea 8) hymnos qui in Cod. Mus. Brit. LIII f. 52—63 continentur.

n) His omnibus accedunt quidam *libelli alii*, qui quamquam non multa tamen aliquot vocabula lexico nostro contulerunt: 1) fragmentum *Apocalypseos Mariae* de rebus futuris quae a Joanne Apostolo scripta perhibetur, e Cod. Mus. Brit. XLVII; 2) *Visio Baruch* ficticia, in Abyssinia conscripta, e Cod. Mus. Brit. XIX; 3) ፍካሬ፡ኢየሱስ፡ (*Fekâre Iasus*) i. e. Expositio Jesu de rebus futuris, saeculo XV conscripta, e Cod. Mus. Brit. XVIII; 4) ጥበበ፡ሳቤላ፡ *Sapientia Sibyllae* ficticia, e Cod. Mus. Brit. V; 5) ውዳሴ፡ማርያም፡ *Laudes Mariae* in septem hebdomadis dies e Cod. Mus. Brit. III; 6) መጽሐፈ፡ኑዛዜ፡ *Formula confessionis* peccatorum, libellus amharizans, e Cod. Mus. Brit. LVII. — Praeterea e variis Musei Britannici et Bibliothecae Bodleianae codicibus quos quondam in Catalogis nostris descripsimus singula vocabula allegavimus. — Libris prelo impressis qui enumerati sunt adde Ludolfi Historiam Aethiopicam et Commentarium, Theodori Petraei proverbia Aethiopica Jonae prophetae 1660 edito subjuncta, Ant. d'Abbadie Catalogue de Manuscrits éthiopiens Par. 1859.

o) De Vocabulariis Aethiopico-Amharicis infra plura dicemus.

Ex hoc scriptorum quae perquisivimus conspectu plurimos eorum quibus Ludolfus utebatur librorum a nobis denuo pervestigatos et excerptos esse elucet. At nonnulli Ludolfo erant fontes, ad quos nobis nullus erat aditus, nempe 1) Liber Mysteriorum coeli et terrae, 2) Manuscriptum Colbertinum, 3) Homiliae et Vitae Sanctorum qui in Codice Bibliothecae Berolinensis inveniuntur. Alios habebat quos ab ipso diligenter excerptos denuo perlustrare non operae pretium esse censebamus, Organon Mariae, Ssalôta Reqêt (at vid. supra sub litera *a* de libro), Homiliam Chrysostomi de Nativitate Christi Lugd. Bat. 1660 a Th. Petraeo editam. Ex utroque librorum genere quaecumque Ludolfus in suo lexico protulit, nec non quae auctoritate Gregorii Aethiopis proposuit, ea omnia in nostro opere iterum exscripsimus.

2. *Exponitur quibus auxiliis in definiendis vocabulorum significationibus usi simus.*

Lexicographi est non tantum vocabula colligere sed etiam eorum significationes recte definire. Qua in re via complanata est a Ludolfo. Plurimorum enim eorum quae communi usu detrita sunt verborum potestatem ab eo recte constitutam esse nemo infitiabitur. Tamen multa restabant facienda. Primum enim verborum pronominalium et vocularum illarum quas particulas, conjunctiones, praepositiones, interjectiones dicunt expositionem Ludolfus vix delibavit. At magni momenti sunt hae voces et linguae pars haud contemnenda, nec quisquam suo munere rite functus existimabitur qui uberiorem et accuratiorem earum descriptionem omiserit. Deinde magnus est verborum numerus quae Ludolfo cum incognita essent exponi non poterant. Denique etiam eorum quae novit verborum haud ita pauca sive falso sive minus recte interpretatus est [1]), quia auctoritate non satis fida nitebatur vel quia loci probantes quas inspicere licebat ambigui et obscuri erant; in aliis interpretandis ipse cum auctore suo haesitavit; aliorum significationes recte quidem invenit sed non omnes; etiam formarum quarumdam vim (ut stirpis verbalis IV, 1. 2) non semper assecutus est. Multa igitur novanda et emendanda erant, omnia autem retractanda.

---

1) Exemplis sint ሀርበደ፡ለሀየ፡ለመጸ፡ሐብቀቀ፡ሚረከ፡ሠጠየ፡ተማልዐ፡ሲሒ፡ቀሠፋይ፡ቄጢጥ፡በረረ፡ተፈየ፡ድኅከ፡ al.

1) Quo in negotio perficiendo maxime nobis auxilio erant ii libri qui non Aethiopice tantum sed etiam in alia lingua, potissimum qui Graece adhuc exstant. Permultos enim Aethiopum libros eorumque quos in lexico excerpsimus plurimos ex aliis linguis in Geez versos esse e conspectu quem supra dedimus apparet. Hi omnes si cum libris ipsis unde versi sunt comparari potuissent, nemo non videt quantum utilitatis inde redundasset. Sed aliter se res habet. Nam licet multi sint libri Aethiopici ex Arabica vel alia orientali lingua translati, tamen ne unius quidem exemplar Arabicum vel in alia lingua orientali conscriptum assequi potuimus. Nulla enim typis edita sunt; alia exstant quidem manuscripta in variis Europae bibliothecis (ex. gr. Arabice: Synaxaria, Haimânota-Abau, Fetha Nagast, Chrysostomus, Didascalia) sed a nobis inspici non poterant; alia autem deperdita vel nondum in Europam transportata sunt; denique ubi exemplar Hebraeum (Pseudojosephi) vel Latinum (versionis Canonum Nicenorum ex arabica lingua ab Abraham Echellensi factae in Mansi II p. 981 seq.) vel Syriacum (quarumdam Gadela Adam et Clementis particularum in Journal Asiatique V[e] série, t. II p. 439 seq.) consuli poterat, parum cum versione Aethiopica consentiebat. At qui e libris Graecis versi sunt, eorum exemplaria Graeca et conservata et typis edita sunt, non omnium quidem sed plurimorum: biblicos dicimus exceptis pseudepigraphis et Cyrilli partem maximam; accedit Chrysostomus qui quamquam ex Arabico versus tamen mirum quantum cum Graeco concordet. Aliorum fragmenta quidem sive Graeca sive Latina supersunt, ut Henochi, Hermae, Jubilaeorum (in libro: Monumenta sacra et profana e codic. Bibl. Ambrosianae t. I, fasc. I ed. Ceriani, Mediol. 1861. 4°), Regularum Pachomii; aliorum versio Latina (e Graeco facta) tota exstat, sc. Hermae et IV Ezrae. Eodem referenda est Bibliorum Aethiopicorum recensio novissima ea, quae e libris Hebraeis facta est. Horum igitur librorum versionem Aethiopicam cum editionibus Graecis (vel Latinis et Hebraeis) conferre licebat. Quod commodissime cecidit. Illi enim libri (exc. Chrysostomo) ut antiquissima literarum Aethiopicarum monumenta ita ea sunt, quae vocabulis raro obviis vel obsoletis et obscuris maxime abundent et locos intellectu difficillimos contineant. Neque eorum locos tantum obscuriores, illa comparatione instituta, illustrare licet, sed etiam in earum quae per se minime obscurae sunt vocum et phrasium significationibus accuratius definiendis et in synonymis recte distinguendis multum adjuvatur qui quid Aethiops exprimere voluerit ex ipso libro Graeco (vel Latino et Hebraeo) eruere potest. Quam ob rem nostrum esse censebamus ut omnes illos libros accurate cum eorum fontibus compararemus.

Tamen ne hoc quidem auxilium omnibus definiendis sufficit nec sine cautione quadam adhibendum est. Quamquam enim Aethiopes librorum interpretes linguae Graecae peritissimos, multo peritiores sane quam exspectaverimus, se praebent, tamen inveniuntur loci in quibus verba Graeca non satis intellexerunt neque recte reddiderunt. Accedit quod in interpretandis libris modo fidem verborum pressius secuti sunt, modo sensum magis quam verba exprimenda sibi proposuerunt. Praeterea fieri potuit nec raro factum est, ut aut loci quidam Graeci in nostris editionibus aliter legerentur atque ab Aethiope lecti sunt, aut in ipsa versione Aethiopica lectio genuina posthac depravaretur vel alii cederet. Quae omnia circumspicienda sunt si quis hoc auxilio uti voluerit. Itaque nobis quidem non satis fidum videbatur, iis vocibus Aethiopicis quae in uno tantum loco occurrunt eandem quam vox Graeca ei respondens habet potestatem attribuere, ni eandem ei infuisse aliis quoque indiciis (ut etymo [1]) vel traditione [2]) Aethiopum) firmatur [3]). At ubicumque eandem vocem Graecam in libris variis vel qui a variis interpretibus versi sunt eadem voce Aethiopica redditam reperimus, de vera ejus significatione non erat quod dubitaremus [4]).

2) Auxilium alius generis a philologicis et exegeticis Abyssinorum ipsorum traditionibus petitur. Geez enim dum viva erat lingua, literatorum institutionibus ad eam addiscendam vix opus erat; sed postquam populus linguam dediscere et Amharice loqui coepit, studia quaedam philologica non poterant non emergere. Et cum Geez, etiam per ea quae sequebantur tempora, linguae sacrae et literariae dignitatem obtinere non desineret, exstiterunt literatores qui eam in scholis docebant librorumque interpretes se profitebantur. Quae studia quamvis labentibus saeculis magis magisque decrescerent, tamen viri hujus generis, **መምህራን፡** i. e. doctores dicti, etiamnunc in Abyssinia reperiuntur, et antiquae linguae scientia quantulacumque usque ad nostram aetatem per eos conservata est. His literatorum vel doctorum studiis ut grammaticae initia debentur, ita constans quaedam librorum interpretandorum ratio formata est quae, primitus institutionibus scholasticis per docentium et discentium successiones tradita, posthac etiam literis consignata est. Neque tamen moris erat versiones librorum Aethiopicorum in linguis vel dialectis vernaculis conscribere [5]), sed locorum tantum difficiliorum vel verborum obsoletorum interpretamenta marginibus eorum in quibus occurrunt librorum adscribere vel talium interpretamentorum compendia brevia singulis libris praefigere vel subjungere. Permulti libri manuscripti, maxime biblici, ejusmodi glossis vel glossarum compendiis instructi sunt. Etiam nominum peregrinorum sive propriorum sive appellativorum interpretatio ab illis literatoribus tentata est. Denique postquam inscitia sacrae linguae magis crevit, in usum discipulorum alia quoque vocabularia, **ሰዋስው፡** dicta, composita sunt, in quibus etiam vulgaria et tritissima vocabula Amharice exponuntur. In his igitur glossis vel glossariis et vocabulariis domesticam Abyssinorum traditionem de significationibus verborum Aethiopicorum contineri jure dixeris. Eamque satis constantem fuisse, e consensu variorum qui nunc exsistunt hujus generis libellorum conjicere licet: etiam quae Gregorius Aethiops de interpretatione verborum difficiliorum duobus abhinc saeculis Ludolfo communicavit, fere omnia cum iis quae nos in vocabulariis legimus concordant. Ubi vero de vocabulorum expositione variae doctorum opiniones obtinebant, hujus generis variationes etiam in vocabulariis annotatae esse solent, ut: **መስተሀብባን፡ዘ፡** (i. e. **ዘወእቱ፡** vel **ዘብሂል፡**) **ጸራፍያን፡ወቦዘ፡** (i. e. **ወቦ፡ዘይብሉ፡**) **ተጸኣልያን፡**, vel **ሰንበልት፡ዘ፡ጦስኝ፡ስንቡልሂ፡ይ፡** (i. e. **ይ**

---

1) ut II **ሰቈረ፡**, **ማእን፡**, **ረሥሐ፡** al.

2) ut **አስተማወጸ፡**, **ተዐውገ፡** al.

3) Exemplis sunt **ስጕድ፡**, **ምማቴ፡**, II **ሜሰ፡**, **መጐጸ፡**, **ተቀብየ፡**, **ቈጽልዕ፡**, II **ብሕባሔ፡** al.

4) Exempla habes sub **መኰየ፡**, **አስባብ፡**, **ትዕረር፡**, II **ዐቀብ፡**

5) quae in bibliotheca Abbadiana exstant librorum interpretationes Amharicae (ut Cod. CLIV. CLVI. CLVII) novissimae aetatis esse videntur.

ብሉ፡), vel ናብሊስ፡ብእዛ፡ብ፡ (i. e. ብሂል፡) ቃጭል፡ብእዛሰ፡ ጸናጽልሂ፡ይ፡ (i. e. ይብሉ፡). De his vocabulariis consulere licet Ludolfi Hist. I, 15, 34. IV, 2, 3; Comm. p. 34. 209. 556, et descriptionem eorum uberiorem in Catalogo Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 58—60. Exemplaria quibus nos usi sumus sunt Cod. Mus. Brit. LXX et LXXII secundum nostra apographa, et Cod. Tubingensis (de quo vid. Zeitschrift der deutschen morgenländischen Gesellschaft I. S. 41 ff.); alia in aliis bibliothecis exstant, sed plura comparare operis pretium non fore censebamus. Praeterea glossaria quaedam variis libris biblicis et Cyrilli operi (de quo vid. supra c. VII) annexa nec non glossas quasdam in margine librorum adscriptas in nostram rem convertimus. Denique Antonius d'Abbadie in sua bibliotheca habet libellum Cod. CCXXVIII, in quo radices linguae Aethiopicae secundum ordinem literarum in quas exeunt (a literatore quodam Gondariensi) contextae continentur; ex eo excerpta quaedam benignissime nobis communicavit. Sed multae harum radicum videntur spuriae et e nominibus, etiam peregrinis, nonnumquam rudissime petitae (ut ሶር ኤመ፡ i. è. ለምጽ፡ኦወጺ፡ de qua vid. nostrum lexicon c. 1402 sub ሱዐሪም፡).

Haec igitur monumenta quamquam diligenter consulere consuevimus, tamen adjumenta quae inde petivimus nec ita multa nec magna erant. Nam expositiones verborum usu detritorum quas exhibent nimis vagae et mancae sunt, nec ad significatus accurate definiendos sufficiunt. De nominibus peregrinis (ut vasorum, ponderum, mensurarum, instrumentorum, animalium, plantarum) hallucinationes magis et conjecturas quam veras definitiones venditare solent. Nec nisi in expediendis verbis nominibusve rarioribus et obscurioribus aliquantum utilitatis ex iis percipere licuit. Quamquam ea quoque arctioribus circumscripta est finibus. Tantum enim abest, ut omnes glossae a literatoribus propositae e genuina linguae scientia antiquitus tradita haustae sint, ut earum plures nonnisi conjecturis exegeticis, tam veris quam falsis, nitantur (vid. ex. gr. ተፈየ፡). Accedit quod etiam multa vocabula Amharica quibus Aethiopica exponuntur nobis quidem obscura sunt nec prius intelligi possunt, quam lexicon Amharicum, Ludolfiano et Isenbergiano multo magis completum, editum fuerit.

At alia quoque est ratio, qua illis monumentis in lexico elaborando adjuti sumus. Plura enim in iis recensentur vocabula quae in libris quorum perlustrandorum facultatem habuimus non reperiuntur: eorum quaedam licet lectionibus corruptis originem traxerint, tamen reliqua in aliis libris vere occurrere satis probabile est. Quare ea in lexico recipere non dubitavimus, sed cum testimoniis non probata sint, eorum plurima sub calcem lexici in Appendice I recensere maluimus. Praeterea variis in locis ubi fides nostrorum codicum addubitanda videbatur, glossaria cum eandem vocabuli lectionem praeberent nobis subsidio venerunt.

3) Auxilium autem multo magis fructuosum et fidum ex ipso librorum studio petivimus. Quidquid in describendis variis singulorum verborum significationibus earumque tenuioribus discriminibus profecimus, potissimum sensu librorum subtiliter investigato et usu loquendi qui cuivis auctori proprius est diligenter observato effectum est. Etenim si quis linguae et grammaticae scientia et artis exegeticae peritia satis imbutus libros accurate perlegerit, non erit dubium, quin ei etiam illae phrases et verborum formae vel significationes quae in lexicis nondum notatae sunt longe plurimae per se perspicuae pateant, etiamsi versiones librorum vel exemplaria e quibus versi sunt consuli nequeunt. Quae cum in aliis quoque linguis et literis pariter se habeant, uberius exponere nihil opus est. Sunt quidem in quovis libro manuscripto, ni accuratissime exaratus sit, loci obscuriores vel plane non intelligendi, quia lectiones depravatae sunt, sed eos, nisi ex aliis libris emendari potuerint, missos facere nihil interest. Sunt quoque vocabula obscuriora vel verba technica quae quid sibi velint non ultro apparet, sed quae in alio libro minus liquent, in alio illustrata inveniuntur, et dummodo caetera auxilia quae laudavimus et laudabimus cieantur, pauca sane inexplanata relinquentur. Libri autem ex Arabico sermone translati vel ad linguam Amharicam vergentes ut bene intelligantur, etiam istarum linguarum scientiam quandam requiri nemo non videt.

4) Ad illustranda nomina animalium plantarum utensilium et vocabula quaedam technica (ut musicae) etiam itineraria peregrinatorum et varios Europaeorum libros in quibus singula describuntur vel exponuntur (ut Renaudot opus de liturgiis orientalibus, Scaliger opus de emendatione temporum, Description de l'Egypte al.) consulebamus.

5) His auxiliis quae enarravimus aliud denique accedat necesse est, sc. etymorum investigatio. Sed de hac singulatim disserendum est.

3. *Disseritur de etymorum investigatione et aliarum linguarum comparatione.*

1) Etymorum scrutationem et aliarum linguarum comparationem ut ne intactas praetermitteremus, variae nos monebant rationes. Primum enim ad ipsa vocabula rite digerenda necessariae sunt. In lexicis linguarum Semiticarum quae vocabulorum literis vel syllabis praefixis formatorum copia ingente abundant singula vocabula secundum ordinem radicum et literarum radicalium digerenda esse inter omnes constat, nec nisi qui inscitiae et inertiae tironum magis quam laudi disciplinae consulunt laudabilem illum morem, fere omnibus probatum, etiamnum negligunt. Radices autem ad quas singula vocabula referenda sunt quamquam plerumque e legibus formationis grammaticis ultro patent, tamen nonnumquam accidit, ut cognitu difficiliores sint nec sine exploratione etymorum inveniri possint [1]). Deinde etiam significationibus verborum definiendis etymorum scientia aliarumque linguarum comparatio sive utilissima sive necessaria est. Sunt enim verba quae varias pluresve habeant significationes; earum quae sit prima, quae derivatae, nonnumquam ei tantum disceptare licet, qui etymon perspexerit [2]); sunt alia quorum potestas nisi etymo respecto accuratius constitui non potest [3]), et nobis quidem multorum verborum in uno duobusve tantum locis obviorum significatus non indubius nec satis confirmatus esse

---

1) ut ቃዕክ፡እስኪት፡አስሐትያ፡አራራይ፡ዐንፀወ፡ድቡት፡ ድድ፡ግብት፡ al.

2) ex gr. መስሐግ፡አብደ፡ተዐገለ፡ተዐገሠ፡ገልዕ፡አግመረ፡ ጸንሐ፡ጸንዐ፡ፈቀደ፡ፈጸመ፡ al.

3) ut ሀርበደ፡ሐብቀቀ፡ሥጥየት፡ቀሠፋይ፡ማኅፈር፡ዘር ዘረ፡ግእዘ፡ያገ፡ዐጓዕ፡ al.

videbatur nisi etymologica quoque ratione comprobandus erat [1]); aliorum de quibus etiam traditio exegetica deest sensum nonnisi via etymologica assequi poteramus [2]). Accedit quod etiam ad orthographiam constituendam multarum radicum etyma vel convenientia cum aliis linguis respicienda erant (vid. infra de orthographia). Praeterea etymorum studium per se ipsum expetendum videtur. Nam ut cujuslibet scientiae finis in eo positus est, ut ad intimas rerum causas penetret, ita etiam ei qui in describendis linguae copiis scientiam linguarum omnem pro parte virili promovendam sibi proposuerit non id tantum quaerendum est, quibus nominibus res singulas appellare consueverint homines, sed etiam quas in iis appellandis secuti sint rationes et quas significationum mutationes singulae voces, dum in ore populi vivae essent, subierint. Quas quaestiones qui tentaverit, ei multa inde redundabunt scitu dignissima, quae ad populorum ingenia varia vel ad linguarum historiam pertinent. Denique specialis quaedam erat causa quae ad tractandas has quaestiones nos impelleret. Fuerunt enim nec etiamnum desunt, qui linguae Aethiopicae copias ab indole linguarum Semiticarum aliquantum alienas et permultis vocibus peregrinis, maxime Africanis, permixtas censeant; sunt etiam alii, qui Aethiopicae linguae copias Hebraicae Aramaicae Arabicae copiis dignitate antiquitatis non pares sed fere omnes longe inferiores et nimis depravatas judicent. Quod utrumque verum esse in Grammatica nostra negavimus, et in lexico conscribendo id quoque spectavimus, ut singula linguae vocabula et vere Semitica esse et reliquias antiquissimi temporis permultas in se continere demonstraremus. Iis autem qui linguae Aethiopicae prosapiam vere Semiticam nobiscum agnoscunt gratum nos facturos existimabamus, si singulorum verborum proxime vicina et cognata, quae in aliis linguis Semiticis sunt, eruere tentaverimus.

At difficillimum erat hoc negotium nec via ab aliis literatis satis munita. In caeterarum enim, excepta Hebraea, linguarum lexicis etymologia miserrime neglecta jacet, et in solvendis Aethiopicae ipsius linguae quaestionibus etymologicis non multi sunt qui operam suam collocaverint. Ludolfus ipse in Syllabo vocum harmonicarum quem lexico annexuit ea tantum verba Aethiopica quorum harmonia cum caeteris linguis cuivis obvia erat recensere satis habuit, neque omnia quae proposuit probata sunt. Alia quaedam verba singula alii tractarunt majore vel minore cum successu [3]). Sed verborum pars plurima eaque difficilior a nemine tentata remanebat. Nihilominus impigre hoc negotium capessere non dubitavimus, neque est quod operae ei impensae nos poeniteat. Et ab initio quidem de verborum etymis et harmonia cum caeterarum linguarum verbis paulo fusius

---

1) ut መርዘም፡ተመርሰ፡አቃረየ፡ተዐውገ።

2) ut ምልጣን፡አሬራይ፡ኀበይ፡ al.

3) *J. A. B. Dorn* de psalterio Aethiopico 1825; *H. Hupfeld* in Exercitationibus Aethiopicis 1825; *Gu. Gesenius* in thesauro linguae Hebraeae; *F. E. Ch. Dietrich* Abhandlungen für semitische Wortforschung 1844; *H. Ewald* Lehrbuch der hebräischen Sprache, VI Ausg. 1855 et in aliis scriptis passim; *F. Tuch* de Aethiopicae linguae sonorum proprietatibus quibusdam 1854; de Aethiopicae linguae sonorum sibilantium natura et usu 1854; *nos ipsi* in Grammatik der äthiopischen Sprache 1857; *W. Wright* the book of Jonah 1857; *E. Schrader* de linguae Aethiopicae indole 1860.

tractare instituimus; mox autem, ne libri volumen justo magis extenderetur, summa adhibenda erat brevitas.

2) In omnibus igitur iis verbis quae eadem in caeteris linguis Semiticis usitata sunt voces harmonicas annotare satis habebamus, nec raro ad Gesenii thesaurum provocabamus qui de eorum etymis et consensu cum aliis linguis diligenter inquisivit. At permultas radices multaque nomina habent Aethiopes, quae in caeteris linguis eadem non inveniuntur. Ea omnia Geez linguae ita propria esse, ut eorum ne vestigia quidem in caeteris supersint, quis crediderit? Caeterarum enim linguarum Semiticarum si quis comparationem alius cum alia instituerit, facile inveniet, hereditatem communem quam e lingua primitiva acceperunt in nulla tam fide conservatam esse, ut nec ejus partem aliam perdiderit, aliam plus minusve transformaverit. Eandem Geez sermonis rationem fuisse ultro suspicamur, nec aliter se res habet. Plurima eorum, quae leviter observanti Aethiopibus propria et a reliquorum Semitarum linguis aliena videntur, altius scrutanti ex eadem prosapia prognata, quamquam transformata vel nova quadam ratione exculta esse apparebit. Tales autem linguae transformationes et numero et genere aliquantum discrepare ab iis, quas lingua apud alios Semitas subivit, nemo mirabitur, dummodo eam a communi matre prius, quam caeteras, avulsam esse et propriae suae indoli per longius temporis spatium indulsisse respexerit.

Varia autem sunt *transformationum* genera: transformationes sive literarum singularum sive radicum ipsarum, et transpositiones literarum radicalium.

Literarum permutationes quae in linguis Semiticis obtinere solent a Gesenio in Thesauro (Hebraeae potissimum linguae respectu habito) ad singulas alphabeti literas annotatae sunt. Nos ipsi in grammatica § 24—32, quales et quam variae in Geez lingua obtineant, describere tentavimus, et quamvis exempla ibi proposita non omnia etiam nunc tueamur, tamen eadem repetere taedet, nec nisi pauca, maxime quae ad permutationes rariores pertinent, hic adjiciamus. *Gutturales* ኀሀሐ nonnumquam e literis mutis [1]) et sibilantibus [2]) extenuatae sunt; ሀሐዐ etiam literae ע aliarum linguarum respondent [3]); literas ኀ et ሀ; ኀ et ዐ, ሀ et ሐ et ኀ inter se ipsas vicinas esse satis notum est, sed etiam ዐ et ኀሐ nonnumquam permutantur [4]). *Palatales* ገከቀ non tantum inter se ipsas facile alia in aliam transeunt, sed etiam gutturalibus ሐኀዐ(ሀ) affines sunt et crebro cum iis permutantur [5]). Literae Arabum غ praeter ዐ etiam ቀ [6]) et ከ [7]),

---

1) አኅረ et ደኅረ, et vice versa nescio an ጸደለ et צהר.

2) ut ሀረከ፡ሐረገ፡ሀበበ፡ሀጕሬ፡ሖረ፡ሔበ፡መሐወ፡አየየ፡

3) ሀደመ፡ሐመድ፡ሐመገ፡ሐብቀቀ፡ዐቀበ፡

4) vid. ርኅበ፡በጥሐ፡ጸውዐ፡, ጽሕደ፡ et ጽዕደ፡, ጽሕበ፡ ዐመፀ፡ጸንሐ፡ al.

5) vid. de ሐ et ኀ ለብሐ፡ሐመጸ፡ሐረጸ፡ሐሰወ፡, ሖሰ፡ et ኮሰ፡, ሕንብርብሬ፡ሐዳፍ፡ርኋም፡, ቀረጸ፡ et ኀረጸ፡, ቀብአ፡, ቀደፈ፡ et ኀደፈ፡, በኍበኍ፡ኀበነ፡ኀዘዘ፡ኀጸረ፡ናሕስ፡ ነከነከ፡ et ናሕንሐ፡, አምኀ፡ኵፍ፡ዝክር፡ et ዝኅር፡, ዘጐል፡ ይኄአ፡ጽሕም፡ al.; de ዐ አስቆረረ፡ተኰላ፡ጌገየ፡ተከየደ፡ጸ ጕር፡ጸግበ፡ዐጠነ፡; de ሀ ጸገየ፡

6) በልቀም፡በቅል፡

7) ከርቤ፡

maxime ገ [1]) respondent. Literae የ cum ገ vel ከ permutatae praeter ደከተመ፡ገሠጸ፡ nulla habemus exempla. Inter *dentales* Aethiopes multo crebrius fortissima ጠ pro ደ et ተ [2]), quam ደ pro ተ et ጠ [3]) et ተ pro ጠ [4]) utuntur. *Sibilantium* aliarum cum aliis permutatarum exempla multa sunt [5]); etiam dentalium et sibilantium commutationes satis notae sunt [6]). *Labialium* transitus aliarum in alias permultis probantur exemplis, non tantum በ et ወ [7]), በ et ፈ [8]), sed etiam ወ et ፈ [9]), ወ et መ [10]), መ et በ et ፈ [11]). *Nasalis* መ ut labialibus affinis est ita nasali ነ [12]); nasalis ነ autem cum liquida ለ haud ita raro permutatur [13]) nec non cum ረ [14]), quae literae ለ vicina est. *Liquidarum* ረ et ለ alius in aliam transitus facillimus est [15]); de ረ et gutturalibus vide supra c. XVIII; etiam cum sibilantibus [16]) permutatur ረ; raro ለ e ደ mutata est [17]).

Aliae differentiae in ipsa *radicum formatione* continentur, prout sive e radicibus Semitarum primitivis novae radices variis in linguis varie excultae, sive radices secundariae ipsae, quas hereditate acceperant, ab Aethiopibus transformatae sunt. Qua de re hic

1) ዘንጐጐ፡ጕመን፡ጌገየ፡ገዝአ፡ጌመ፡ጌሰ፡

2) ሠጠቀ፡ስሕጠ፡ሶጠ፡ሰፈጠ፡ወለጠ፡ወጠነ፡ዐበጠ፡ጠቀለ፡ጠቀመ፡ጠቀበ፡ጠቅዐ፡ጠበቀ፡ጠንቀቀ፡ጠየቀ፡ፈጠነ፡

3) ሐዳፍ፡መዐደ፡ውኅደ፡

4) ቀተለ፡ቀተረ፡ከሠተ፡

5) vid. de ዘ et ሰ س ش ث ሰበረ፡ et ዘበረ፡, ሐዘበ፡ et ሐሰበ፡, በዘተ፡ዘርቀ፡መዝርዕ፡ዘብድ፡ዘንግዐ፡ዘፈር፡ገዝፈ፡; de ዘ et ጸ ص ዘመደ፡ et ፀመደ፡, ዘረበ፡ et ጸረበ፡, ቤዝ፡ሕምዝ፡; de ሰ ሠ et ز ذ ሰንጐጐ፡ሳሕስሐ፡ሰሰለ፡ዐሰበ፡ዐጽቀ፡; de ሰሠ et ጸ ض ሰበበ፡ሰኖባር፡, ሰፍሐ፡ et ጸፍሐ፡, ሠሐቀ፡አስፈር፡ሰፈወ፡በሰበሰ፡ዐናስር፡ፈሥሐ፡; de ጸፀ et ز ذ ጽሕም፡ጸአመ፡ጸገወ፡ፀሐሰ፡; de ጸፀ et שׂ ס ፀመፀ፡ዕጼ፡ጽህቀ፡ጸረ፡ጼነወ፡ጸግበ፡ፀቈነ፡ፀዓዕ፡ፄወወ፡ዓፄ፡ጸልአ፡ጸጕር፡ al.

6) vid. ሰርሐ፡ሰቈረ፡ሰበረ፡ቈጸረ፡በፀወ፡ደምፀ፡ጥንፍሕ፡ጦቀ፡(ጠፈረ፡)ጸዐነ፡ጽግንት፡ፀሐሰ፡ዐርፈ፡ al.

7) vid. ሆባይ፡ሀውለየ፡ et ሀብለየ፡, ሐወለ፡ et ሐበለ፡, መረብ፡, ሠወጠ፡ብርዕ፡, ዋህውሀ፡ወልወለ፡ወለጠ፡ዋከየ፡ወጠነ፡ጸረ፡ጸወተ፡, ፀወሰ፡ et ፀበሰ፡

8) vid. ኀፈጠ፡, በለጸ፡ et ፈለጸ፡, ነጠበ፡ et ነጠፈ፡, በዘተ፡ወፈረ፡(ዘለፈ፡).

9) ፈቀረ፡ሐወጸ፡

10) መዓር፡መዐደ፡መዘነ፡(መንጢጥ፡መርሐ፡)ወሰቀ፡ et መሰከ፡, ውኅደ፡(ሐወዘ፡); adde Tigr. ወነ፡ et መነነ፡, ወንበር፡ et መንበር፡ al.

11) መሐለ፡መሐዘ፡መተረ፡መከረ፡ብህለ፡ብዕለ፡ባልሐ፡ et መልኅ፡, በረረ፡ብንት፡እነመ፡ዐተመ፡ፈሐቀ፡ፈኀረ፡; adde Tigr. ዘመን፡ et ዘበን፡ al.

12) መሰቀ፡ et ነሰቀ፡, ሐሜት፡ et ሐኔት፡, ዘመወ፡ et ዘነየ፡, ጽሕም፡መፀወ፡ al.

13) ረሐለ et ረሐነ፡, ግንፋል፡ et ግልፋል፡, ጸልአ፡ለሐወ፡ለከፈ፡ተንተነ፡ነጠየ፡ሰንሰል፡; cfr. Tigr. ለጽሐ፡ et ነጽሐ፡ ዘለመ፡ et ዘነመ፡

14) ተንተነ፡ዐጠነ፡ዘንመ፡እነመ፡ደንደር፡(ጠፈረ፡).

15) ላኅልኅ፡ et ራኅርኅ፡, ሐረረ፡ et ሐለለ፡, መርመሬ፡በቀለ፡አባል፡ጸዐለ፡ፈለጠ፡ፈለጸ፡

16) ኀየሰ፡ንእሰ፡ዐተር፡(ግሕሠ፡ገሠጸ፡).

17) ነገለ፡ነገደ፡; fortasse መስወል፡ et መስወደ፡

quaedam annotare juvat; alia in gramm. § 66—73 exposita sunt. Geez lingua nonnumquam radices mediae geminatae (contractas) habet, ubi in caeteris linguis concavae vel triliterae formatae sunt [1]), et vice versa pro contractis caeterarum sive concavas [2]) sive radices tertiae የ et ወ [3]), et exhibet radices tertiae ወ et የ, ubi in aliis radices concavae [4]) vel primae ወየ [5]) inveniuntur, rarius concavas pro radicibus tertiae ወየ [6]) vel pro variis aliis reliquarum linguarum [7]). Novas radices habet formatas sive praefixa አ vel ዐ [8]), vel ወ [9]), vel ነ [10]), vel መ [11]), vel ተ [12]), quae passim in ደ abit [13]), vel ሰ [14]), quae passim in ጸ mutatur [15]), sive inserta gutturali [16]), vel semivocali in gutturalem transmutata [17]), sive affixa የ et ወ [18]), vel አ et ዐ [19]) vel ተ [20]) vel ነ [21]) vel ሰ [22]), vel ቀ [23]). Inseruntur etiam in formandis radicibus vel nominibus pluriliteris literae ረ [24]), ተ [25]), plerumque ነ [26]). De reliqua quadriliterarum formatione vid. gramm. § 71—73.

Denique permulta verba novas induerunt formas *transpositis*

1) መነነ፡ሠረረ፡ሰረረ፡ሰቈቈ፡ገተተ፡ፈገገ፡ነፍነፈ፡, ዐረረ፡ et ዐረየ፡

2) ሞቀ፡ያመ፡ኬደ፡ዴፐ፡ሰወረ፡

3) II በከየ፡ደበየ፡ደበወ፡መሰወ፡ነቀወ፡

4) vid. ሀለወ፡ሀፈወ፡ሐቀወ፡መረየ፡ኀለወ፡ኀለየ፡ኀርየ፡ነዐወ፡ዐለወ፡ዐለየ፡ጠሰየ፡ፀመወ፡

5) ut ሰጠወ፡ שׁטי, ኀተወ፡ יקד.

6) vid. ጌሰ፡ጊወወ፡

7) vid. ሔከ፡ሔበ፡ቤጸ፡ቀየመ፡

8) አከለ፡ዐረፈ፡ዐንዘረ፡ዐዘረ፡ዐጠቀ፡

9) ወሐከ፡ውኅጠ፡ወከፈ፡ወግዐ፡ወፈረ፡

10) ነሠገ፡ነዘረ፡ነገረ፡ነጸፈ፡ነዐረ፡(ንኅለ፡).

11) መቈሰ፡መበለ፡መከነ፡መገበ፡ (et multa quadrilitera).

12) ተከለ፡ et ወከለ፡, ተከተ፡ተከዘ፡ቶስሐ፡ተወነ፡ተገረ፡ተፈየ፡

13) vid. ደረከኖ፡ድርግሓ፡ደኅብያ፡; an etiam ጠ in ጠፍላሕት፡?

14) ሰዘረ፡ሰረገላ፡ሰንቀወ፡አስያዘዘ፡

15) ጸምላጥ፡ጸብረቀ፡

16) ርሕሰ፡ልሕደ፡ናሕሰየ፡ብህለ፡ዝህለለ፡ጐህነ፡ከዐበ፡

17) ምህከ፡ብዕለ፡ክህለ፡ጠሐለ፡ጽህቀ፡ሠዐለ፡ጸዐረ፡

18) ሠነየ፡ዐፀየ፡ለበወ፡ገጸወ፡ሀውለየ፡ሐብለየ፡ደርበየ፡ጐንደየ፡ሰርገወ፡ቃዕደወ፡ዜነወ፡ቤዘወ፡ጸልሐወ፡ጼነወ፡

19) ወሥአ፡ከፍአ፡ጐድአ፡ጠልዐ፡ጦልዐ፡ጠብዐ፡ቈጥዐ፡መሥሃዐ፡; vid. etiam ጥንፍሕ፡

20) ስሕተ፡ብሕተ፡ከበተ፡ፈየተ፡ዐገተ፡ጸበተ፡ et ጸበየ፡ (fortasse እኰተ፡ siquidem a גאה [illegible]).

21) ወጠነ፡መጠነ፡መአነ፡ሰፈነ፡ባህነነ፡ፀቈነ፡ (fortasse ቀዐነ፡ si quidem pro ዐቀነ፡ ex قُص) et vice versa ዘበየ፡

22) ወደሰ፡ጸነሰ፡ዐነሰ፡(ጠበሰ፡ዘልገሰ፡), collato ሠረጸ፡ et ደነጸ፡

23) ዐረቀ፡ጠረቀ፡ጸፈቀ፡

24) ሀርበደ፡መርሰሰ፡

25) ሐርተመ፡ኰስተረ፡(ገፍትአ፡).

26) ሰንአለ፡ክንፈር፡ዐንበዘ፡ዘንግዐ፡ዘንጐጐ፡ገንጸለ፡ጠንቈለ፡ዐንግዐ፡ግንፋል፡ድንግል፡ደንቀወ፡ድንቡስ፡ድንቀት፡ዐንፈርት፡; ድሕንፃ፡ድርንቅ፡ጽርንዕት፡ al.

literis radicalibus, maxime liquidis [1]), vel nasali ን [2]), vel sibilantibus [3]), vel aliis [4]).

His variis transformationum generibus satis respectis multa quae Geez linguae propria sunt ad communem Semitarum hereditatem revocari poterant. Sed omnia ne sic quidem explanare licebat. Neque enim omnino negandum est fieri potuisse, ut singulae hereditatis Semiticae particulae in solis linguis meridionalibus (Himjarica et variis Abyssinicis) conservatae essent: eas ex Arabica et septentrionalibus linguis illustrare frustra tentaverimus, ex meridionalibus autem explicare ideo nondum possumus quod hae ipsae aut prorsus fere ignotae aut non satis cognitae sunt. Alia dubia relinquenda erant quia significationes radicum verborumve primitivae, quae solae in comparandis linguis viam rectam monstrare possunt, Abyssinis deperditae sunt. Ea nonnisi conjecturis tentare vel, quaestionibus propositis, aliorum virorum investigationibus commendare potuimus.

Ad obscuriores linguae partes potissimum referenda sunt nomina varia ea, quorum nulla in Geez superest radix, maxime plantarum, animalium, vasorum, utensilium. Sunt quidem quorum etyma ut erueremus nobis contigit vel contigisse videtur, sed haud pauca nostris investigationibus repugnabant, nec minimo erat impedimento, quod accuratae rerum quae illis nominibus appellantur vel quondam appellatae sunt descriptiones adhuc desiderantur. Eorum quaedam a vicinis Africae populis petita esse non ii sumus qui omnino negemus. Illis accedunt nomina mensium: paucorum tantum (ut መስከረም፡, ስኔ፡) etymon satis liquet; conjecturae autem, quibus caetera illustrare conabamur, vel incertiores vel longinquiores sunt, quam quae in lexico notari possint; tamen eorum quoque etymon Semiticum non dubitamus.

3) In his autem disquisitionibus et etymologicis et comparativis ultra fines linguarum Semiticarum non transgressi sumus. Quod nemo mirabitur qui, quantum intempestiva linguarum peregrinarum, maxime Indico-Persicarum et Europaearum, comparatio lexicographiae Hebraeae nocuerit non ignorat. Inveniuntur quidem ut in quavis lingua ita in Geez verba, maxime nomina, peregrina, quae cum ipsis rebus quae iis appellantur ab aliis populis desumta et in linguam vernaculam quasi adoptata sunt, sed verba vere Aethiopica e linguis peregrinis eruere nihil juvat. Nos ipsi quidem quondam censebamus fieri potuisse, ut Aethiopes ab iis populis quibuscum commercium habebant (ut Aegyptiis et Indis), plura suae linguae elementa petiissent, sed nihil hujus generis nobis probabatur. Quae Geez sermoni soli (nec aliis quoque linguis Semiticis) cum lingua Coptica communia sunt, paucissima sunt (ut ቃስ፡ብኤ፡ብርስን፡ነት፡አሓ፡; de ሜጠ፡ nunc ipsi dubitamus); Indicum vix unicum vocabulum ነጌ፡ videtur; alia autem ut nomina gemmarum, aromatum, utensilium (ut ልክ፡ሰንጠረጅ፡ኒል፡ al.) per caeteros quoque Asiae populos latius propagata et a Syris, Persis, Arabibus petita sunt. Verborum peregrinorum autem omnino duo sunt genera. Alia, quae interpretes librorum Aethiopes in linguam suam vertere aut noluerunt aut nequiverunt, multa occurrunt, maxime Graeca, Hebraea, Arabica, sed de his non est quod amplius disseramus. Alia autem, minus e libris quam e commercio populorum peregrinorum petita, vere in usu linguae recepta sunt. Eorum longe plurima Aramaeis, Graecis, Arabibus debentur. Ab Aramaeis et Judaeis Aramaice loquentibus ut Arabes ita Aethiopes multa nomina et verba, maxime quae ad res sacras et literarias pertinent (plurima sine dubio jam eo tempore quo Arabiae meridionali imperabant et cum Judaeis Arabiae commercium habebant) adoptarunt [1]). Deinde cum Graecis Aethiopes, et priusquam et postquam ad doctrinam Christianam conversi sunt, commercium habebant frequentissimum: ab iis petierunt non tantum permulta quae ad res Christianas [2]), sed etiam alia quae ad res mundanas [3]) referuntur; nonnulla inferiore demum aetate ab Arabibus didicisse videntur [4]). Deinde eo tempore quo lingua Arabica in Aegypto imperium obtinebat, verba et nomina Arabica adoptare coeperunt [5]), sed ea (inprimis stirpes verbales), ni forma vocabuli originem peregrinam indicaverit, difficilius ab iis quae antiquitus Aethiopica erant distinguuntur, nec numquam inferior libri in quo leguntur aetas unicum peregrinorum indicium est.

4. *Explicatur quam in digerendis et describendis linguae copiis et in allegandis testimoniis secuti sumus rationem.*

1. In lexico vocabula linguae usitata describenda et exponenda sunt. Nec nobis dubium erat, quin etiam verba peregrina ea quae in usu linguae vere recepta sunt in eo recensenda essent. Sed in libris Aethiopicis quorum permulti ex aliis linguis versi sunt multa reperiuntur verba quae ex illis linguis desumta neque in communem usum abierunt neque Aethiopibus ipsis satis intellecta sunt. Ea cum verae linguae partes non censenda sint, a lexico proprie dicto segregavimus et in Appendicem remisimus. Pariter eas quoque voces quae nonnisi in Vocabulariis Aethiopico-Amharicis et in Radicum collectione (vid. supra c. XV) inveniuntur, vel eas quae in libris quidem semel

---

1) ሀጕለ፡ልሕቀ፡ለሐኰ፡ለመጸ፡ሐቅል፡ምሕረ፡ረምሰሰ፡ሰለቀ፡(ቀብለ፡)እግር፡ወለጠ፡ዐብረ፡ድጕልማ፡, ጐሐለ፡ et ጐልሐ፡, ጻሕል፡

2) ሐነጸ፡ሰንአ፡ናእከ፡ንዋይ፡

3) ስሕከ፡ቀፈጸ፡ነሠተ፡, ነሰከ፡ et ነከሰ፡, ዐጸፈ፡(ዘወፈ፡) ፈወሰ፡

4) ደቅሐ፡ሐቀፈ፡መትከፍት፡ al.

---

1) ut ሃይማኖት፡መሃይምን፡ሀይከል፡መሲሕ፡ምጽዋት፡ረባን፡ሰንበት፡ሲኦል፡ሰይጣን፡ቀሲስ፡ኖናፌ፡ተርጐመ፡ታቦት፡አረሚ፡አሪት፡ዐርብ፡(አጥሀረ፡?)ጣዖት፡ፍርቃን፡; alia quoque ut መናረት፡ቆብዕ፡(መንሱት፡?)ሐኖት፡ጥብዖት፡ምስኪን፡ቶራ፡ቅኑም፡ተልሚድ፡

2) ut nomina Christi, Christianorum, clericorum, monachorum, ምስጢር፡, አስኬማ፡ሲኖዶስ፡ስንክሳር፡ቀኖና፡አጸንገለ፡አረቦን፡ al.

3) ut ፈላስፋ፡ዘውግ፡ስንዳሌ፡ስንዱን፡ብለኔ፡ኖትያዊ፡መንገን፡ሰሊዳ፡አርጋኖን፡አየር፡ግብስስ፡ጤገን፡ፈላቅ፡ፍያል፡አስፋሬዳ፡እስክሬን፡, quare etiam ወልታ፡ et ደብተራ፡ ex eodem fonte derivata suspicamur.

4) ut መንዲል፡ቀንዲል፡ተርሙስ፡ al.

5) ut ሚራክ፡ርኳም፡ታሪክ፡ቀሚጽ፡በለሳን፡ነፍጥ፡ቅጥራን፡ጠለመ፡ቀለበ፡ al.

occurrunt sed aut suspectae aut obscurae sunt, seorsim in Appendice enumerare maluimus, ne recensio verborum vere Aethiopicorum iis interrumperetur et perturbaretur. Ibidem collocavimus indiculum nominum propriorum, ob voluminis angustias compendiose scriptum, nec nisi pauca nomina propria [1], quae testimoniis probanda viderentur, vel alias ob causas, in lexico ipso exposuimus. At nomina literarum alphabeti Hebraea et nomina mensium Coptica aliaque, ut quae in libris Aethiopicis haud raro occurrant, lexico ipsi inseruimus, eademque de causa etiam voces quasdam Amharicas [2]) recepimus.

2. In digerenda lexici materia ordinem radicum secuti sumus et singula vocabula ad eas a quibus derivata sunt vel derivata videntur radices revocavimus. Excepta sunt ea, quorum etymon obscurum est [3]), nec non nomina peregrina, ex aliis linguis adoptata; ea secundum ordinem literarum a quibus incipiunt collocavimus. — Singulas radices cum derivatis et singula nomina peregrina vel quorum radix ignota est lineis crassioribus subnotatis a se invicem distinximus. — Inter vocabula ab una eademque radice derivata stirpem radicis verbalem simplicem secundum morem in lexicis Semiticis usitatum primo loco posuimus, nec nisi ubi stirps verbalis manifesto denominata est [4]), a stirpibus nominalibus exorsi sumus. Ubi autem radicis cujusdam nullae stirpes nisi nominales formatae exstant, radicis formam verbalem fictam (i. e. tertiam Perf. Sing. masc.) modo expresse exhibuimus [5]), modo brevitatis causa omisimus [6]). Radices pluriliteras plerumque suo quamque loco secundum literarum ordinem alphabeticum, non sub radice primitiva ponere consuevimus [7]); paucas, cum nulla alia radix ex ordine alphabetico interponenda esset, ad suam primitivam radicem adjunximus [8]). At ea verba plurilitera, quae vel manifesto denominativa sunt [9]), vel ad intendendam vel deminuendam significationis vim duplicatis singulis radicalibus e radice trilitera formata sunt [10]), sub radice simplice exhibuimus. — Radicum stirpes verbales varias secundum ordinem in gramm. § 75 et § 85 propositum digessimus, nec formas tantum ipsas, quas singulae in tertia Perf. Sing. masc. persona habent, exscripsimus, sed etiam numeris appositis singularum stirpium ordinem indicavimus; de stirpis intensivae forma amharizante quam in grammatica non memoravimus [11]) ad Isenbergi grammaticam Amharicam provocavimus. Infinitivi sub verbi formis, non inter nomina collocati sunt. Singulis stirpibus verbalibus simplicibus (I, 1) etiam formam Subjunctivi vel Subjunctivi et Imperativi, iisdemque et caeteris omnes formas eas quae vel ex usu linguae solo cognosci possunt vel a communi formationis lege aliquid alieni praebent expresse adscripsimus. In disponendis autem nominibus a participiis stirpis I, 1 exorsi per stirpium nominalium genera varia, simplicia et composita, ex ordine progrediebamur. Omnibus nominibus vel pronominibus eas femininorum vel Pluralium formas quae ex usu tantum cognosci possunt annotavimus. Etiam nominum substantivorum genera (nempe num masculina sint an feminina), licet plurima ambigua sint, tamen expresse annotare maluimus, et rarius tantum, ubi exempla fida deerant, omisimus. Praeter formas verborum et nominum etiam significatus et usus accuratius describendus erat, neque pronomina et vocabula linguae inflexibilia, quae a Ludolfo neglecta sunt, praetermittenda erant. — Singulorum vocabulorum significationes ita dispositas esse, ut a primitivis ad derivatas progressus fieret, vix opus est dicere. Significationum autem quae sint principales quae secundariae vel adventiciae ut facilius conspicuae essent, diversis typorum formis eas distinguendas curavimus.

3. Omnes quas in lexico recensuimus voces et phrases vocumque significationes vel formas testimoniis allegatis probavimus. Et earum quidem quae rarius vel rarissime occurrunt testimonia quotquot habebamus adscripsimus; usitatiorum autem vel tritissimarum quae innumeris in locis leguntur documenta tantum selecta exhibuimus. In deligendis autem documentis libri antiquiores, cum Geez linguae monumenta sint puriora et meliora, ante caeteros respiciendi erant, inter eosque scripta biblica longe frequentissime a nobis allegata esse nemo mirabitur, qui quantum momenti Bibliorum versio ad excolendas Aethiopum literas habuerit secum consideraverit. Accedit 1) quod Bibliorum pars alia typis edita in cujusvis manu est, alia mox edenda erit, ad caeteros autem libros Aethiopicos lecturis aditus haud ita facilis est; 2) quod libri biblici secundum numeros capitum et commatum [1]), in quae e communi usu divisi sunt, facilius et accuratius allegari possunt quam caeteri libri. Ex illis igitur libris postquam testimonia potissima et satis copiosa exscripsimus, locos probantes e scriptis inferioris aetatis aut omnino praetermisimus aut paucos tantum, maxime eos qui varias ob causas quodammodo memorabiles videbantur, addidimus. At quaecumque e libris antiquioribus aut non satis aut omnino non probari poterant, eorum testes e libris inferioris aetatis prolati sunt. Quo effectum est, ut lectores ipsi dijudicare possint, non tantum qua auctoritate res a nobis propositae nitantur, sed etiam quae ad usum loquendi recentiorem, quae ad antiquiorem pertineant, quae communi usu recepta, quae rariora sint. Testimonia a Ludolfo allegata, quotquot proba aestimari poterant, in nostro opere recepimus. Varias voces et significationes quas nos quidem nusquam legimus Ludolfus vel a Gregorio suo acceperat vel nulla omnino auctoritate allegata proposuerat: eas praetermittere noluimus, sed annotare unde haustae sint nusquam omisimus (sc. addito: Lud., Lud. auct. Greg., Lud. sine auct.). Ita summam libri Ludolfiani in nostrum opus traduximus.

In allegandis autem testimoniis modo locos librorum secun-

---

1) ut ሌዋዊ፡ አሎፍሊ፡ ግዕዝ፡ ይሁዳ፡ cum derivatis, al.

2) ut ሐጌ፡ መንካ፡ ሰንጠረጅ፡ al.

3) ut ዮጊ፡ አሜከላ፡ መንዝር፡ al.

4) ut ለበወ፡ ለጐመ፡ ሐመለ፡ ዐየነ፡ al.

5) ut ኀበበ፡ ያመ፡ ቀውቅሐ፡ al.

6) ut ቈቃሕ፡ ያፍ፡ ዐጽቅ፡ ፀሓይ፡ al.

7) ut መዝመዘ፡ non sub መዘዘ፡, ዐንግዐ፡ non sub ዐግዐ፡, ሰንቀወ፡ non sub ነቀወ፡

8) ut ደምሰሰ፡ ad ደመሰ፡

9) ut አግሕፀነ፡ sub ሐፀነ፡; አግዕረረ፡ sub መዐር፡

10) ut ሐዘንዚን፡ sub ሐዘነ፡; ማሕለለ፡ sub መሐለ፡; አኅሰርሰረ፡ sub ኀሰረ፡

11) sc. ተመያየጠ፡ ተመላለሰ፡ ተዐማመቀ፡ ተደማመረ፡, coll. ተቃበበለ፡

---

1) In allegandis libris biblicis iis qui nondum typis editi sunt plerumque capita et commata in versione Graeca recepta secundum editionem Tischendorfianam secuti sumus.

dum numeros foliorum vel paginarum vel capitum et commatum vel sectionum, stropharum al. citare satis habuimus, modo ubi ad formas, significationes, phrases probandas et exponendas necessarium videbatur, locos ipsos, quamquam compendiose, exhibuimus, nec raro locorum difficiliorum et ambiguorum vel versionem nostram vel verba Graeca e quibus versi sunt adscripsimus. Pariter locos ipsos exhibuimus, ubi iis res aliis de causis cognitu dignae continentur [1]). Alios locos copiosius excerpsimus, quia vel ad definiendas vocum significationes multum efficiunt [2]), vel plura simul ibi inveniuntur vocabula rariora [3]); quibus locis semel exscriptis posthac sub aliis vocabulis ad eos provocare satis erat.

Denique etiam glossas quae in Vocabulariis et in Abbadiana radicum collectione exhibentur singulis vocabulis descriptis sub finem adjecimus. Quamquam enim plurimae ad exponendas significationes parum utiles sunt, tamen exegeseos vernaculae documenta videntur haud omnino contemnenda.

5. *De orthographia.*

Reliquum est ut leges quas in scribendis vocabulis Aethiopicis secuti sumus paucis exponamus. Sunt enim literarum genera quatuor, sc. ሀሐኀ, ሠሰ፡, ጸፀ, አዐ, quas Aethiopes amharizantes singulas a vicinis pronunciando distinguere desierunt et scribendo promiscue adhibere consueverunt (vid. gramm. § 24. 31). Quae pronunciationis et scriptionis labes jam Ludolfi aetate inveteraverat, quam ob rem ei de remediis adhibendis cogitandum esse videbatur. Erant quidem prioribus saeculis vocabula, ad quae nondum penetravisset (exempla habes in gramm. l. c.), sed his novissimis saeculis tam late serpsit, ut in libris recens scriptis ne unum quidem vocabulum intactum relinqueretur (ex. gr. pronomen suff. ሁ፡ etiam ኁ፡ et ሑ፡ scribitur) et ne unius quidem vera pronunciatio et scriptio inde cognosci posset. Sed etiam codices antiquiores et antiquissimi quos habemus (sunt enim vix quatuor vel quinque saeculis antiquiores) eadem corruptione, quamquam minus, infecti sunt. Magnae inde et lexicon conscripturo et etyma exploraturo exoriuntur difficultates. Remedia autem circumspicienti nihil se offert nisi linguarum Semiticarum aliarum, maxime Arabicae, comparatio. Ex ea normas orthographiae petendas esse jam Ludolfus vidit. Nam cum multa verba Aethiopicae linguae cum caeteris communia sint, orthographia autem in illis satis certa et constans sit, facile inde disceptari posse videtur, quae sit verborum Aethiopicorum scriptio vera. Hanc disceptandi normam bonam esse eo quoque probatur, quod scriptiones ad eam constitutae cum scribendi legibus in melioribus codicibus Aethiopicis observatis concordare solent. Sed omnia ex ea disceptari nequeunt. Nam permulta sunt vocabula, quibus quae in aliis linguis respondeant dubium est, eoque magis dubium, quo incertior Aethiopica eorum scribendorum ratio est. Nec desunt alia, quae eadem nonnisi in lingua Hebraea vel Syriaca nec in Arabica conservata sunt (ut መጽአ፡, I ጸብአ፡, ወፅአ፡, ኀብረ፡). At illis linguis cum distinctio sonorum ጸ et ፀ, ኀ et ሐ nulla sit, iis solis non vel raro tantum [1]) probari potest, utrum ጸ an ፀ, ሐ an ኀ scribendum sit. Denique sunt quae in caeteris linguis vicina sua quidem vel radices suas habeant, sed non plane consonent (ut ኀጸረ፡ קצר قصر, ተፍአ፡ תוף, ጐድዐ፡ כדר כתת); quod si ita se habet, scriptio plerumque incerta relinquitur, quamquam fieri potest, ut normae ad quas literae vicinae permutari solent, aliunde notae, subveniant [2]). Denique negari non potest, pronunciationis Aethiopicae jam antiquioribus temporibus discrepantiam quandam fuisse ab Arabica: exemplis sint ኀየለ፡ et ሀለወ፡, quorum sonus initialis satis constanter ኀ et ሀ scriptus erat, quamquam Arabice حول et حيل respondent. Unde illam quoque normam quam Ludolfus proposuit ad omnia disceptanda non sufficere apparet.

1) ut sub ፊንክስ፡ፊደል፡
2) ut sub ሕጼ፡, ተድኅነ፡
3) ut sub ምሕን፡መንዲል፡አንሳሕስሐ፡ፀቃር፡

Quae cum ita sint, nobis quidem observatio orthographiae in antiquioribus et melioribus libris usitatae non negligenda videbatur. Quamvis enim ne in illis quidem verborum scribendorum ratio satis constans sit, tamen constantior est quam in recentioribus, ejusque observatione aliquid certe ad definiendam veram pronunciationem et scriptionem effici posse videtur. Hanc igitur tamquam alteram normam in definienda orthographia secuti sumus. Nonnumquam ei cessimus, quamvis vel etymon vel reliquarum linguarum comparatio aliam scriptionem suaderent [3]). Ubi autem neutra norma adhibita certi aliquid eruere potuimus et ipsi dubii haesitavimus, annotatione addita [4]) dubitationem nostram indicavimus.

Quas ad regulas scriptionem cum conformaremus, contigit, ut nostra orthographia cum Ludolfiana plerumque conveniret. Nec nisi in adhibendis literis ሰ et ሠ, quarum potestatem Ludolfus minus recte intellexerat (vid. gramm. § 30), crebrius a Ludolfi via recedendum erat.

1) ex. gr. ወፅአ፡, non ወጽአ፡ scribendum videtur, quia יצא Syriace ܢܦܩ sonat.

2) ex. gr. cum ק literae ኀ magis quam ሐ vicina sit, sequitur ኀጸረ፡, non ሐጸረ፡ scribendum esse.

3) vid. sub ሠለጠ፡ሠዐለ፡ቀሠመ፡ሠረየ፡ዐንዘረ፡አዘዘ፡ፈጸመ፡; quamquam etiam vice versa, etymo cedentes, ex. gr. ዐንበሳ፡ኀለየ፡ሐለየ፡ pro usitatiore አንበሳ፡ሐለየ፡ኀለየ፡ scripsimus.

4) ut: ሐጸየ፡ vel ሐፀየ፡; ዐገሠ፡ etiam ዐገሰ፡

VI. Sigla in nostro opere adhibita explanantur.

a A.	ab Abbadie acceptum.
d'Abb. Cat.	d'Abbadie Catalogue de Manuscrits Ethiopiens. Paris 1859. 4°.
abs.	absolute.
abstr.	abstractum, -e.
Abt.	Abtelisat. } pars Synodi. Numerus significat canones.
II Abt.	Abtelisat IIae recensionis. } pars Synodi. Numerus significat canones.
Abush.	Abushakeri opus chronographicum; numerus significat capita.
Acc.	Accusativus.
Act.	Actus apostolorum.
adj.	adjectivum.
adj. rel.	adjectivum relativum.
adv.	adverbium, adverbialiter.
Am.	Amosi prophetia.
amh.	amharicus, -e.
ann.	annotatio.
ap., apcr.	apocryphus.
Apoc.	Apocalypsis Joannis.
Apoc. Mar. Joh.	Apocalypsis Mariae a Joanne conscripta.
ar., arab.	arabicus, -e.
aram.	aramaicus, -e.
Asc. Jes.	Ascensio Isaiae ed. Laurence 1819. 8°.
Ath. de Trin.	Athanasius de Trinitate, pars libri Haimânôta-Abau.
auct.	auctore, auctoritate.
Baam., Vit. S. Baam.	Vita Sancti Baamini (in Cod. Berolinensi, a Ludolfo lecta).
Bar.	Baruchi liber apocryphus.
Barb., Vit. S. Barb.	Vita S. Barbarae (in Cod. Berolinensi, a Ludolfo lecta).
Bruc., Cod. Bruc.	Cod. Brucianus.
Bruce	Bruce, Reisen zur Entdeckung der Quellen des Nils, teutsch von Volkmann. Bd. 1—5. 1790—91. 8°.
Buxt.	J. Buxtorf lexicon talmudicum et rabbinicum, Basil. 1639. fol.
C.	Caput.
c.	columna.
Can. Anc.	Canones Ancyrani. } partes Synodi. Numerus significat canones.
— Ant.	— Antiocheni.
— Ap.	— Apostolorum.
— Gangr.	— Gangrenses.
— Laod.	— Laodiceni.
— Neoc.	— Neocaesarienses.
— Nic.	— Niceni.
— II Nic.	— — IIae recensionis.
— Sard.	— Sardicenses.
Cant.	Canticum Canticorum.
Cant. Sam.	Canticum in Samuelis laudem compositum (a Ludolfo lectum).
Cat. Bibl. Bodl.	Catalogus Codicum Mss. Bibliothecae Bodleianae Oxoniensis P. VII, Codices Aethiopici, ed. A. Dillmann Ox. 1848. 4°.
Cat. Mus. Brit.	Catalogus Codicum Mss. Orientalium qui in Museo Britannico asservantur; P. III, Codices Aethiopici ed. A. Dillmann. 1847. fol.
c. c.	construitur cum.
cfr.	conferas.
Chr. ho.	Chrysostomi homiliae } in epistolam ad Hebraeos; citatur secundum numeros homiliarum vel Tagsâfsorum.
Chr. Ta.	Chrysostomi Tagsâfs } in epistolam ad Hebraeos; citatur secundum numeros homiliarum vel Tagsâfsorum.
Chr. L. Atq.	Chronica Liq. Atqu.
Chron. Ax.	Chronicon Axumiticum.
Clem.	Libri Clementis.
cod.	codex.
col.	columna.
Col.	ad Colossenses epistola Pauli.
coll.	collato, -is.
coll.	collectivum, -e.
Comp. Eccl.	Computus ecclesiasticus.
concr.	concretus, -e (opp. abstracto).
conj.	conjunctio.
Const. Ap.	Constitutiones Apostolorum.
II — —	— — IIae recensionis } pars Synodi.
III — —	— — IIIae — } pars Synodi.
copt.	copticus, -e.
Cor.	ad Corinthios epistola Pauli I et II.
Curz.	Sir Robert Curzon, Britannus, codicum Aeth. possessor.
Cyr.	Cyrilli Alexandrini scripta (de recta fide; ad Reginas; ad Theodosium; colloquium cum Palladio; Homiliae; Epistolae).

Dan.	Danielis prophetia.
Deg.	Deguâ, thesaurus hymnorum ecclesiasticorum, Mss.
denom.	denominatus.
Deut.	Deuteronomium.
Did.	Didascalia Apostolorum; numerus significat capita.
Did. ed. Platt.	The Ethiopic Didascalia ed. Platt. Lond. 1834. 4°.
dupl.	duplex.
ead. q.	eadem quae.
ed.	edidit.
Enc.	Encomia Synaxarii, Actis singulorum dierum addita; citantur secundum menses et dies, vid. Sx.
Ep. Jer.	Epistola Jeremiae, apocrypha.
Eph.	ad Ephesios epistola Pauli.
Epil.	Epilogus.
Epist. Zar'a Jac.	Epistola Zar'a Jacobi regis, in Ludolfi Comm. Hist. p. 301 seq.
1 Esr.	Ezrae liber apocryphus (Graecus).
2 Esr.	Ezrae et Nehemiae libri canonici.
4 Esr.	Ezrae Apocalypsis; citatur secundum capita et commata editionis Laurentianae.
Esth.	Esther, liber biblicus.
Ex.	Exodus, liber Pentateuchi.
ex. gr.	exempli gratia.
Exp. Dec.	Expositio Decalogi, pars Synodi.
Exp. Fid. Nic.	Expositio Fidei Nicenae, pars Synodi.
Fal.	Mafshafa Falasfa.
Fek. Jas.	Fekârê Jasus.
fem.	femininum.
Fid. Jac. Bar.	Fides Jacobi Baradaei (pars libri Haimânôta-Abau).
F. M.	Faus Manfasâwi; numerus significat sectiones et capita.
F. N.	Fetha Nagast; numeri significant capita capitumque partes.
Form. Conf.	Formula Confessionis.
Francf.	Francofurtensis (codex).
Freytag	Freytag, lexicon Arabico-Latinum. Vol. I—IV. 1830—37. 4°.
Gad. Ad.	Gadela Adam.
Gad. Joh.	Gadela Abba Johanni.
Gad. G. M. Q.	Gadela Gabra Manfas Qedûs.
Gad. Kar.	Gadela Karazûn.
Gad. Lal.	Gadela Lalibela.
Gad. T. H.	Gadela Tacla-Haimânôt.
Gad. T. Zion	Gadela Tacla-Zion.
Gad. Za Mich.	Gadela Za-Michael.
Gal.	ad Galatas epistola Pauli.
Gen.	Genesis liber Pentateuchi.
Genz.	Mafshafa Genzat.
Ges. thes.	Gesenii thesaurus linguae Hebraeae et Chaldaeae Vol. I—III. 1835—53. 4°.
gl.	glossa.
gramm.	Grammatik der äthiopischen Sprache von A. Dillmann Leipz. 1857. 8°.
H. A.	Haimânôta-Abau; numerus significat sectiones.
Hab.	Habacuci prophetia.
Hagg.	Haggaei prophetia.
Harris	Harris, Gesandtschaftsreise nach Schoa. Deutsch von K. v. K. 1845—46. 8° Bd. 1 u. 2.
Hebr.	ad Hebraeos epistola.
hebr.	hebraice, vel secundum textum Hebraicum.
Hen.	Henochi liber, Aethiopice, ed. Dillmann 1851. 4°.
Herm.	Hermae pastor, Aethiopice, ed. d'Abbadie 1860. 8°.
Hez.	Hezekielis prophetia.
Hist. VII puer.	Historia VII puerorum, a Ludolfo lecta (in Cod. Berolinensi).
Hom.	Homiliae et Vitae Sanctorum, a Ludolfo lectae (in Cod. Berolinensi).
Hym. Mus. Brit. LIV, 7	Hymni in Codice Musei Britannici LIV Nr. 7.
Jac.	Jacobi epistola.
ib.	ibidem.
id.	idem.
id. q.	idem quod.
Jer.	Jeremiae prophetia.
Jes.	Jesaiae prophetia.
Impf.	Imperfectum.
Impt.	Imperativus.
Inf.	Infinitivus.
Inf. nom.	Infinitivus nominalis, nominascens
Inf. verb.	Infinitivus verbalis.
inus.	inusitatus.
Job	liber Jobi.

Joel	Joelis prophetia.
Joh.	Evangelium Joannis.
1, 2, 3 Joh.	Epistolae Joannis I, II, III.
Jon.	Jonae prophetia.
Jos.	Josuae liber.
Jud.	Judicum liber.
Judae	Judae epistola.
Judith	Judith liber apocryphus.
Jsp.	Josippon vel Pseudojosephus, Josephi Ben Gorion Historia Judaeorum.
Kebr. Nag.	Kebra Nagast; numerus significat sectiones.
Kedr	Maſshafa Kedr.
Kid.	Maſshafa Kidân Za-egziena Ijasus.
Koh.	Koheleth (Ecclesiastes), liber biblicus.
Kuf.	Kufâle sive Liber Jubilaeorum Aethiopice, ed. A. Dillmann 1859. 4°; citantur capita libri; nonnumquam, praemisso p., paginae.
l.	linea.
Laud. Mar.	Laudes Mariae.
Laur.	Laurence, Henochi, IV Ezrae, Asc. Jesaiae librorum editor.
Lev.	Leviticus, liber Pentateuchi.
lex.	lexicon.
Lib. Myst.	Liber Mysteriorum coeli et terrae, Aeth., Parisiensis, a Ludolfo lectus.
Lit.	Liturgiae in N. T. romano impressae; numeri significant folia et columnae.
Lit. Diosc.	Liturgia Dioscuri
— Epiph.	— Epiphanii.
— Greg.	— Gregorii.
— Joh.	— Joannis Evangelistae.
— Jo. Chrys.	— Joannis Chrysostomi.
— Jac. Sar.	— Jacobi Sarugensis.
— Orthod.	— 318 Orthodoxorum.
Luc.	Lucae evangelium.
Lud.	J. Ludolfus.
Lud. Hist.	Ludolfi historia Aethiopica. 1681. fol.
Lud. Comm. Hist.	— Commentarius ad suam Historiam 1691. fol.
m.	masculinum.
Macc.	Liber Maccabaeorum ficticius.
Machb. Meem.	Machbara Me'manân.
Mal.	Malachiae prophetia.
Marc.	Marci Evangelium.
masc.	masculinum.
Matth.	Matthaei Evangelium.
Mavâs.	Mavâs'et; numerus significat sectiones.
Mich.	Michaei prophetia.
M. F.	Maſshafa Faus.
M. M.	Maſshafa Mistîr.
Ms.	Manuscriptum.
Mss. Colb.	Manuscriptum Colbertinum, Parisiense, a Ludolfo lectum.
M. Tom.	Maſshafa Tomâr.
n.	nomen.
n. act.	nomen actionis.
n. ag.	nomen agentis.
nom.	nomen.
nomt.	nominativus.
n. pr.	nomen proprium.
n. prgr.	nomen peregrinum.
Num.	Numeri, liber Pentateuchi.
num.	numerale.
N. T.	Novum Testamentum.
Ob.	Obadiae prophetia.
obsc.	obscoene.
Oct.	Octateuchus Aethiopicus, ed. A. Dillmann. 1853. 4°.
opp.	oppositum, -o, -nitur.
Org.	Organon Mariae, numerus significat lectionem.
Org. Edz.	Organon Mariae, quod Ezra Edzardi Hamburgi possidebat, a Ludolfo lectum.
p. vel pag.	pagina.
Par.	Paralipomenon libri I et II.
part.	participium.
pass.	passivum.
pers.	persona.
prgr.	peregrinum.
Phil.	ad Philippenses epistola Pauli.
Philem.	ad Philemonem epistola Pauli.
Phlx.	Philexius; numerus significat quaestiones.
Pl.	Pluralis.
praep.	praepositio.
Prec. mat.	Preces matutinae.
Prol.	Prolegomena.
pron.	pronomen.
prop.	proprium, -e.
Prov.	Proverbiorum liber biblicus.
Ps.	Psalmi, ex editione Ludolfi.
quadrl.	quadriliterum.
q. v.	quod videas.
rad.	radix.
radd.	radices.
Rad. Ab.	Radices Abbadianae (collectio radicum Geez linguae Mss.).
Refl.	Reflexivum.
Reg.	Regum libri biblici I, II, III, IV.
Reg. Pach.	Regula Pachomii.
rel.	relativum.
Rel. Bar.	Reliquiae Baruch.
Rom.	ad Romanos epistola Pauli.
rom.	romanae editionis.
Rüppell	Ed. Rüppell Reiſe in Abyſſinien. Frkf. 1838—40. Bd. 1. 2.
Ruth	Ruth liber biblicus.
Sal. Mar.	Salâm ad Mariam I, II, III; numerus significat strophas.
Sal. Nic.	Salâm ad 318 Nicenos, numerus significat strophas.
Sap.	Sapientia Salomonis, apocr.
sc.	scilicet.
Scaliger	Scaliger, opus de emendatione temporum, Genevae 1629. fol.
sec.	secundum.
seq.	sequens.
s. fin.	sub finem.
Sib.	Sapientia Sibyllae ficticia.
Sing.	Singularis.
Sir.	Liber Siracidae (Ecclesiasticus).
Ssal. Req.	Ssalôta Reqêt, libellus Aeth., a Ludolfo lectus.
st. c.	status constructus.
Stat. Ap.	Statuta Apostolorum, pars Synodi.
str.	stropha.
Subj.	Subjunctivus.
Subst.	Substantivum.
suff.	suffixum.
Sx.	Synaxaria; sequuntur nomina mensium Máscaram, Teqémt, Hedâr, Tachsâs, Ter, Jacâtit, Magâbit, Mijâzja, Genbôt, Senê, Hamlê, Nahassê, Paguemên.
Sx. Enc.	vid. Enc.
Syn.	Synodos.
syr.	syriace.
Tab. Tab.	Tabîba Tabîbân, carmen Aeth. 102 stropharum.
term.	terminatio.
Th. P.	Theodorus Petraeus, qui Jonam Aethiopice et Latine edidit Lugd. Bat. 1660 et Proverbia Aethiopica addidit.
Thess.	ad Thessalonicenses epistolae Pauli I, II.
Thren.	Threni, liber biblicus.
Tim.	ad Timotheum epistolae I, II.
Tit.	ad Titum epistola.
Tob.	Tobith, liber apocryphus.
trsl.	translate.
v.	varia lectio.
var.	varia lectio.
vers. alt.	versio altera.
vers. ant.	versio antiqua.
vers. nov.	versio nova.
Vers. Lat.	Versio Latina Jubilaeorum libri, exstat in libro: Monumenta sacra et profana e codicibus Bibl. Ambrosianae tom. I, fasc. I. ed Ceriani, Mediol. 1861. 4°.
vic.	vicinus.
vid.	videas.
Vis. Bar.	Visio Baruchi ficticia.
Vit. Dan.	Vita Danielis S., a Ludolfo lecta in Mss. Berolinensi.
Vit. Sanct.	Vitae Sanctorum, a Ludolfo lectae in Mss. Berolinensi.
Voc. Ae.	Vocabularium Aethiopicum, -a -a.
Voc. ad Cyr.	Vocabularium ad Cyrilli opera, Mss. Cyrilli annexum.
Zach.	Zachariae prophetia.
Zeph.	Zephaniae prophetia.

ቅ"፡	ቅዱስ፡
ብ፡	ብሂል፡
እግዚ"፡	እግዚአብሔር፡
ክር"ን፡	ክርስቲያን፡
ይ፡	ይብሉ፡

VII. Alphabetum Aethiopicum et Amharicum.

	a	û	î	â	ê	ĭ, ĕ	ô
Aethiop.	ሀ	ሁ	ሂ	ሃ	ሄ	ህ	ሆ
	ለ	ሉ	ሊ	ላ	ሌ	ል	ሎ
	ሐ	ሑ	ሒ	ሓ	ሔ	ሕ	ሖ
	መ	ሙ	ሚ	ማ	ሜ	ም	ሞ
	ሠ	ሡ	ሢ	ሣ	ሤ	ሥ	ሦ
	ረ	ሩ	ሪ	ራ	ሬ	ር	ሮ
	ሰ	ሱ	ሲ	ሳ	ሴ	ስ	ሶ
	ቀ	ቁ	ቂ	ቃ	ቄ	ቅ	ቆ
	በ	ቡ	ቢ	ባ	ቤ	ብ	ቦ
	ተ	ቱ	ቲ	ታ	ቴ	ት	ቶ
	ኀ	ኁ	ኂ	ኃ	ኄ	ኅ	ኆ
	ነ	ኑ	ኒ	ና	ኔ	ን	ኖ
	አ	ኡ	ኢ	ኣ	ኤ	እ	ኦ
	ከ	ኩ	ኪ	ካ	ኬ	ክ	ኮ
	ወ	ዉ	ዊ	ዋ	ዌ	ው	ዎ
	ዐ	ዑ	ዒ	ዓ	ዔ	ዕ	ዖ
	ዘ	ዙ	ዚ	ዛ	ዜ	ዝ	ዞ
	የ	ዩ	ዪ	ያ	ዬ	ይ	ዮ
	ደ	ዱ	ዲ	ዳ	ዴ	ድ	ዶ
	ገ	ጉ	ጊ	ጋ	ጌ	ግ	ጎ
	ጠ	ጡ	ጢ	ጣ	ጤ	ጥ	ጦ
	ጰ	ጱ	ጲ	ጳ	ጴ	ጵ	ጶ
	ጸ	ጹ	ጺ	ጻ	ጼ	ጽ	ጾ
	ፀ	ፁ	ፂ	ፃ	ፄ	ፅ	ፆ
	ፈ	ፉ	ፊ	ፋ	ፌ	ፍ	ፎ
	ፐ	ፑ	ፒ	ፓ	ፔ	ፕ	ፖ
Amhar.	ሸ	ሹ	ሺ	ሻ	ሼ	ሽ	ሾ
	ቸ	ቹ	ቺ	ቻ	ቼ	ች	ቾ
	ኘ	ኙ	ኚ	ኛ	ኜ	ኝ	ኞ
	ኸ	ኹ	ኺ	ኻ	ኼ	ኽ	ኾ
	ዠ	ዡ	ዢ	ዣ	ዤ	ዥ	ዦ
	ጀ	ጁ	ጂ	ጃ	ጄ	ጅ	ጆ
	ጨ	ጩ	ጪ	ጫ	ጬ	ጭ	ጮ

Diphth. Aeth.:	ኰ	ኲ	ኵ	ኳ	ኴ
	ጐ	ጒ	ጕ	ጓ	ጔ
	ቈ	ቊ	ቍ	ቋ	ቌ
	ኈ	ኊ	ኍ	ኋ	ኌ

Numeri:	፩	፪	፫	፬	፭	፮	፯	፰	፱	፲	፳	፴	፵	፶	፷	፸	፹	፺	፻	፲፻	፻፻
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	1000	10,000

ሀ፡ litera alphabeti Aethiopici prima, quam **ሀውይ፡** et **ሆይ፡** *Hoi* vocabant (alio nomine eam nunc vocant Abyssini, vid. Isenb. lex. amh. p. 1). Hinc Ludolfus (in lex. col. 1) repetiit originem vocis **ሆህያት፡**

ሆሄ፡ subst. Pl. **ሆህያት፡** *sonus* et *litera alphabeti, elementum.* Plur. potissimum in usu fuit: etiam ubi singularem expectaveris, nonnunquam pluralem invenies, ut **በከመ፡ሆህያተ፡ አልፋ፡ትከውን፡ኀበ፡ኵሎሙ፡ሆህያት፡** ὥσπερ ἐπὶ τῶν στοιχείων τὸ πᾶν τὸ ἄλφα συνέχει Chr. ho. 9. Quare haud mirum videtur, quod Abyssini inferioris aetatis, singularis formam veram ignorantes, pro **ሆሄ፡** (F. N. in Proleg.) formam **ሞኆት፡** exscribere solent, ut Sx. Teq. 18 (ter); Cod. Mus. Brit. LVII, 2 str. 1 (in Catal. p. 54, ubi *initium* male pro *litera* versum est), quasi nomen ad **ሞኆት፡** *janua* referendum et *elementum* a *fenestellis* vel *laterculis* tabularum syllabarii Aethiopici dictum sit. Sed etymon a Ludolfo propositum magis placet, sive **ሆሄ፡** e **ሀ**, **ሁ**, **ሂ፡** (sec. gramm. § 47) contractum esse et primitus **ሆሂ፡** sonuisse, sive e **ሆ** VII^{i} et **ሄ** V^{i} ordinis compositum dicas. Exempla: **ለለማኅደር፡ሰምዮሙ፡በሆህያተ፡ጽርእ፡እምአልፋ፡ወቤጣ፡ ወጋማ፡** *et singulas cellulas nomines literis alphabeti Graeci* α, β, γ Reg. Pach.; **ሆህያት፡** vel **ሆህያተ፡ፊደል፡** τὰ στοιχεῖα saepius in Chr. ho. 8 et 9; **እስመ፡ሆህያተ፡ቤት፡ወዋዌ፡፩ውእቱ፡** (sive: praepositio **በ፡** et **ውስተ፡** idem significant) ib. 1; **ይኩን፡ከመ፡ዘይሜህር፡ጽሒፈ፤ቅድመ፡ውእቱ፡ይጽሕፍ፡ሆህያተ፡** (v. **ፊደላተ፡**) **ወምዕራፋተ፡በእዴሁ፤ከዕበ፡ይኤዝዝ፡ለንኡስ፡ዘይትሜሀር፡ከመ፡ይጽሐፍ፡ከማሁ፡በእዴሁ፡** F. M. 2, 11; Kedr f. 52; al.

ሁ pron. suff. III^{ae} pers. masc. sing.; vid. gramm. § 149.

ሁ፡ adv. suffixum, a radice pronominali (gramm. § 62, 1, b) propagatum: 1) *nota interrogationis*, sicut **ኑ፡** q. v. (gramm. § 161 et 198, 2, a) *ne? an? num? numquid?* aut primo aut principali sententiae interrogativae vocabulo suffigitur. Quamvis in libris MSS. **ሁ፡** et **ኑ፡** promiscue usurpari soleant, tamen **ሁ፡** vi tenuius et levius esse videtur, quam **ኑ፡** Exempla: **ይከውንሁ፡** *licetne?* Matth. 19, 3. 15, 12. 7, 16; Ex. 4, 11; Ps. 72, 13; **ኢኮነሁ፡ከመዝ፡** Am. 2, 11; **እምኔየሁ፡ይሴውር፡** ἐμὲ δὲ οἴεται κρύπτειν; Job 38, 7; **በዝሂ፡ኢይኬንንሁ፡** Jer. 5, 9. 29; **ትስአሉኒሁ፡መጻእክሙ፡** Hez. 20, 3; 2 Reg. 19, 6; 3 Reg. 17, 20; 4 Reg. 14, 10; Job 38, 18. 31. 39, 1. Frequentissime vocibus **በ፡**, **አከ፡**, **አልበ፡** suffigitur: **በሁ፡፡** Ex. 5, 5; **በሁ፡ ዘይትኀባእ፡እምኔየ፡** Jer. 39, 27; **በሁ፡አመ፡ነገሩክሙ፡** *numquid unquam?* Jes. 45, 21; **አክሁ፡አነ፡ዘአወልድ፡** Jes. 66, 9; Matth. 5, 46; **አልበሁ፡ አመ፡ አንበብክሙ፡** Matth. 21, 26; **ሁ፡** et **ኑ፡** in eadem sententia composita leguntur Ps. 93, 9. 2) enunciationi conditionali inserta haec particula est *nota dubitationis*, qua is qui loquitur de eo quod hypothetice posuit se ipsum dubitare indicat (gramm. pag. 429): **እመሰ፡አንተሁ፡ውእቱ፡** εἰ σὺ εἶ (*si tu—revera—es*) Matth. 24, 28; **እመሰ፡ትብሉሁ፡** *sin forte respondeatis* Jes. 36, 7; Luc. 23, 25 (rom.); Act. 5, 38 (rom.); saepius cum **ሶበ፡** ut **ሶበሁ፡ ሖርከ፡ ፍኖተ፡ እግዚአብሔር፡እምነበርከ፡ለዓለም፡በሰላም፡** Bar. 3, 13 (vid. sub **ሶበ፡**).

ሂ፡ adv. suff., a radice pronominali propagatum (gramm. § 62, 1, b et § 168, 1, 3.): 1) *etiam, quoque, item* (*et ipse*); majori vel minori cum emphasi nomen, verbum, sententiam alii adjungit vel subnectit: **አነሂ፡** *ego quoque* (et ipse) Prov. 1, 26. 4, 3; **ወውእቱሂ፡** *et is quoque* Sir. 17, 31; Matth. 5, 46. 13, 12: Rom. 6, 5. 11; Tit. 3, 3; Gen. 12, 4; Num. 12, 2; Deut. 9, 20; Dan. ap. 1, 59; Prov. 4, 3; Jes. 66, 4; Tob. 12, 3; 4 Esr. 2, 5. 11, 14. 15; **ወኢ—ሂ፡** *ne—quidem* Prov. 21, 10. Cum **እመ፡** conjunctum: **እመሂ፡** *etiamsi, quamvis* ex. gr. Jer. 4, 30. 14, 12 (vid. **እመ፡**). 2) *et, -que* (τε), sive per se Gen. 50, 21, sive (id quod longe frequentius occurrit) cum **ወ** conjunctum: **ወ—ሂ፡** ex. gr.: **ወለዘሂ፡ነሥአከ፡ልብሰከ፡** Luc. 6, 29; Matth. 6, 5; in sententiis negativis: *nec, neque.* Inde **ሂ፡—ወሂ፡** *et-et, cum-tum, ut-ita* Gen. 41, 11. 47, 3. 18; Num. 18, 3; Jes. 7, 20; Hez. 5, 11; Rom. 9, 15; Phil. 4, 12; idem significat **ሂ፡—ወ፡** Gen. 33, 17; **ሂ፡ወ—ኒ፡** Gen. 42, 35. Cum **እመ፡** conjunctum **እመሂ፡—ወእመሂ፡** est: *sive-sive*, nec non **ወእመሂ፡** per se *sive* significare potest, vid. **እመ፡** 3) adverbiis interrogativis, ut **አይቴ፡**, maxime autem pronominibus interr. **መኑ፡** et **ምንት፡** annexum **ሂ፡** vim indefinitorum tribuit; vid. **መኑ፡**, **ምንት፡**, **አይቴ፡** al.

ሃ፡ pron. suff. III^{ae} pers. fem. sing., vid. gramm. § 149.

ሃ፡ adv. suff., a radice pronominali propagatum (gramm. § 62 1, b); ejus notio prima est: *versus* (gramm. pag. 303. 304); in communi usu est *nota Accusativi* (gramm. § 143 pag. 255), nominibus propriis (indeclinabilibus) suffixa: Gen. 12, 5. 43, 15; Ex. 32, 13; Matth. 1, 2 seq.; 27, 17; Mal. 1, 2. 3; Mich. 6, 4; Jer. 47, 14. 48, 18. 50, 6; **ኢይጸዋዕ፡ ስምከ፡ ያዕቆብሃ፡ በሕቲቶ፡** Kuf. p. 117; et, sicut Accusativus, *in, versus* denotare potest, ex. gr. **ፈነዎሙ፡ቤተ፡ልሔምሃ፡** *misit eos in Bethlehem,*

Matth. 2, 8; Kuf. p. 88 l. 13. Rarissime nominibus appellativis annexum legitur, ex. gr. ኀልሃ፡ Ep. Zar'a-Jacobi.

ሂ፡ adv. suff., a radice pronominali propagatum (gramm. § 62, 1, b): *in, versus*; sed obsoletum est, nec nisi voci ኵሉ፡ annexum occurrit (gramm. p. 297), q. v.

ሂ፡ nomen V^ae alphabeti Hebraici literae (הֵא) Ps. 118, 33 (vid. *J. Ludolfi* annotationem ad Ps. 118, 1; Dorn de psalt. Aeth. p. 28), Thren. 1, 5. 2, 5. 3, 12. 4, 5. — Ubi de psalmis agitur, siglo ሂ፡ Ps. 118, 33—40 notatur.

ሀላል፡ subst., id. q. هِلَال *nova luna*; saepius occurrit in Abush., ex. gr. አውራኅ፡ ሀላል፡ (i. q. አውራኅ፡ ሠርቃዊት፡ vel ወርኃዊት፡) *menses lunares* (opp. solares), Abush. 25.

ሀላሊ፡ adj. rel. *lunaris*: ወርኅ፡ሀላሊ፡ (i. q. ሠርቃዊ፡) Abush.

ሃሌሉያ፡ vel ሃሌ ፡ ሉያ፡ (etiam siglo ሌ ፡ ሉያ፡ vel ሌያ፡ scriptum) 1) Ἀλληλούϊα, *Halleluja*, הַלְלוּ יָהּ Apoc. 19, 1; Tob. 13, 19; in titulis psalmorum 105 seq.; sexcenties in Deguâ, Mavâset, Genzat et aliis libris liturgicis legitur, nam ingentem Allelujarum summam et in gaudio et in luctu intonant Abyssini (*Ludolfi* hist. III, 6, 105.) 2) Cum ut in aliis festis ita per septimanam Paschae ab Abyssinis hymni et antiphonae hallelujarum solemniter decantentur, in versione Octateuchi Deut. 16, 16 pro ἑορτῇ τῶν ἀζύμων በዓለ፡ ሃሌሉያ፡ et Ex. 13, 4 pro μηνὶ τῶν νέων ወርኅ፡ ሃሌሉያ፡ ኒሳን፡ intrusum est.

ሃሌታ፡ subst. abstr.: *cantus Halleluja*: አንቀጸ፡ ሃሌታ፡ (v. ሃሊታ፡) እምዮሐንስ፡ *tabula Hallelujarum inde a Joannis festo*, Deg. (vid. Catal. Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 37).

ሀለወ፡ I, 2; (rarius per ሐ et ኀ) Impf. ይሄሉ፡, Subj. የሀሉ፡, Inf. verb. ሀሊው፡ (Asc. Jes. 2, 12), Inf. nom. ሀልዎ፡ et ሀልዎት፡; in Perf. sing. pers. 3 masc. praeter formam ሀለወ፡ etiam forma contracta ሀሎ፡ usitatissima est (vid. gramm. p. 142 ann. 2), nec non in pers. 3 fem. ሀሎት፡ efferri et scribi potest (Asc. Jes. 7, 20). Sed erravit *J. Ludolfus*, cum inter formas ሀሎ፡ et ሀለወ፡ significationis discrimen interesse censeret (in lex. col. 1 et 2), nam omnibus fere in locis, ubi ሀለወ፡ vel ሀሎ፡ occurrit, diversi libri mss. utramque formam promiscue usurpatam exhibent. [Radicem ሀለወ፡ comparandam propono cum arab. حَالَ (حَوْل) et substantivo حَال; eodem modo literae radic. secundae et tertiae ordo permutatus est inter ኀለወ፡ et خَالَ (خَوْل), ኀለየ፡ et خَالَ (خَيْل), al. Sed quamvis prima radicis significatio in *vertendo*, *mutando*, *circumagendo* sit, tamen miro quodam genii linguae innati lusu verbo ሀለወ፡ notio *existendi* addicta est, alteri autem verbo ኮነ፡, cujus notio prima a *stando* petita est, significatio *oriendi*, *fiendi*, *accidendi* contigit. Amh. sonat አለ፡]. Significat: 1) *esse, existere.* Neque tamen ad praedicatum cum subjecto copulandum adhiberi solet, sed existentiam subjecti nudam ponit, aut absolute, aut tamquam in aliquo loco, statu, tempore, actione versantis: ሀሎ፡ ፩ብእሲ፡ Job 1, 1; Dan. apoc. 1, 1. ኢትፍቱ፡ ሀልዎ፡ ምስሌሆሙ፡ Prov. 24, 1; ሀሎኩ፡ውስተ፡በቢሎን፡ 4 Esr. 1, 1; በአምጣነ፡ ሀለውኩ፡ Ps. 145, 1; ኢትፍራህ፡ሀሎኩ፡ምስሌከ፡ Jes. 41, 10; 43, 2. 5; እግዚአ፡ሀሎከ፡ማእከሌነ፡ Jer. 14, 9; ይከውኑ፡ከመ፡ ዘኢሀለዉ፡ Jes. 41, 12; ውስተ፡ እዴሆሙ፡ ሀለወት፡ሠናይቶሙ፡ Job 21, 16; ኵሎሙ፡ እለ፡ ሀለዉ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Sir. 36, 19. a) Creberrime ipsum Perf. ሀለወ፡ notionem temporis praesentis suggerit: አንበሳ፡ሀሎ፡ውስተ፡ፍኖት፡ λέων ἐν ταῖς ὁδοῖς Prov. 26, 13; አይቴ፡ሀሎ፡ *ubi est?* Job 20, 7; Jes. 19, 12. 33, 18; Jer. 44, 19; አነ፡ውእቱ፡ዘሀሎ፡ ἐγώ εἰμι ὁ ὤν Ex. 3, 14; ሀለወ፡ወኢሀለወ፡ ἦν καὶ οὐκ ἔστι Apoc. 17, 8; sed haud minus frequenter ሀለወ፡ tempore praeterito vertendum est: ጸሐፍ፡ኵሎ፡ነገረ፡ዘሀሎ፡ ውስተ፡ ክርታስ፡ Jer. 43, 28; ሀሎኩ፡ አነ፡ ኀበ፡ፈለግ፡ Dan. 10, 4; Gen. 33, 18; 2 Thess. 2, 5; Judith 14, 15. 18; Ps. 71, 17. Imperfectum tempus futurum significat: ወለዓለምኒ፡ትሄሉ፡ Sir. 42, 21; Jes. 58, 11; Hez. 30, 13; Job 14, 10. 23, 8; sed etiam de tempore praesenti usurpatur: ዘሀሎ፡ወይሄሉ፡ ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν Apoc. 1, 4. 8; የኀልፍ፡ከመ፡ ጽላሎት፡ወኢይሄሉ፡እንከ፡ Job 14, 2. De enuntiationibus conditionalibus conferre licet exempla Jes. 43, 2; Jer. 15, 1; Matth. 18, 20; ኀበ፡ሀሎ፡ደመና፡ሀየ፡ሀሎ፡መንፈስ፡ Hez. 1, 20; Tob. 4, 13 et al. b) Construi potest cum Acc. loci: ሀለዉ፡ሐቅለ፡ *erant in agro* Gen. 34, 5. 46, 31; Ex. 1, 5; Num. 30, 11; 2 Reg. 13, 30; እንዘ ፡ ሀሎ ፡ ዐጸደ ፡ ሞቅሕ፡ Jer. 40, 1; Matth. 24, 26. c) Nonnumquam ope verbi ሀለወ፡ praedicatum subjecto copulatur; quod si fit, praedicatum in Acc. ponere licet (gramm. p. 346): ለዘ፡ሀለወ፡ድልወ፡ *ei, qui paratus fuerit* 1 Petr. 4, 5; Hen. 63, 1; sed notio *existendi* huic verbo tam firmiter inhaeret, ut praedicatum appositionis instar saepius in Nomt. ponatur: ሀለወ ፡ ድፉን፡ Jos. 7, 21. 22; ወእሙንቱሂ ፡ ሀለዉ ፡ ቅዉማን፡ Asc. Jes. 9, 35 al. d) Aethiopes verbum ሀለወ፡ cum Imperfecto alius verbi componunt, ut durationem actionis denotent, sive in tempus praeteritum incidat: ሀሎኩ፡እስክብ፡ *dormiebam* 4 Esr. 9, 29; Asc. Jes. 9, 28; Dan. 10, 2; Gen. 18, 22; Lev. 26, 35; 1 Reg. 22, 6; 2 Reg. 5, 2; 1 Par. 6, 32; 2 Par. 33, 17; sive in praesens: ሀሎ፡ይትነበር፡በየማነ፡እግዚአብሔር፡ Rom. 8, 34, vel praesens instans: ይመጽእ፡ሀሎ፡ *venturus est* Hen. 10, 2; ትሠጠም፡ሀለወት፡ Hen. 83, 7; ሀለወት፡ ትወልድ፡ 1 Reg. 4, 19; sive in futurum: እንተ ፡ ሀለወት ፡ ትትፌጸም፡ Hen. 106, 18; Act. 7, 6 Platt; ዘይከውን፡ ሀሎ፡ Hen. 52, 2. Simili modo cum alius verbi Infinitivo verbali conjungitur, eodem sensu: ሀሉ፡ ተወኪሎከ፡ ἴσθι πεποιθώς Prov. 3, 5 et al.; nec non እንዘ፡ c. Impf. sequi potest: በኵሉ፡መዋዕለ፡ሕይወትየ፡ሀለውኩ፡እንዘ፡እዜክር፡ለእግዚአብሔር፡ Kuf. 21. e) Opponitur ዘሀሎ፡ *id quod est* i. e. *praesens* ei quod venturum vel futurum est (ዘይመጽእ፡, ዘይሄሉ፡, ዘይከውን፡) 4 Esr. 5, 16; Rom. 8, 38 (τὰ ἐνεστῶτα) 1 Cor. 3, 22 rom., quamquam aliis in locis ዘሀሎ፡ *id, quod factum est*, τὸ γεγονός, significat, Koh. 1, 9. f) Theologis et philosophis ሀልዎ፡ et ሀልዎት፡ est *existentia, essentia*, ut እግዚአብሔር፡ አምጽኤ ፡ ኵሉ ፡ ዓለም ፡ እምኀበ፡ ኢሀልዎ፡ ኀበ ፡ ሀልዎ፡ *Deus qui totum mundum* ἐκ τοῦ μὴ εἶναι εἰς τὸ εἶναι *producit* Fal. f. 83; እግዚአብሔር፡ለሰብእ፡ እምሀልዎ፡ አግብአ፡ ውስተ ፡ሞት፡ Macc. f. 5; *Hippocrates et Galenus docent:* ነፍስሰ፡ኢትሄሉ፡ ዘእንበለ ፡ ዳእሙ ፡ በሀልዎት ፡ ሥጋ ፡ ወተኀልፍ ፡ በኀልፈታ፡ Fal. f. 83. Pl. ሀልዎታት፡ *entia* (τὰ γεγονότα) saepissime in Chr., ut ho. 2. 2) *instare, futurum esse:* ክልኤቱ፡ዓመት፡ኀለፈ፡ ዘረኃብ ፡ ወዓዲ ፡ ሀሎ፡ኀምስቱ፡ዓመት፡ Gen. 45, 6. 11. Construi solet cum pron. suff., seq. Subj. verbi, ut conveniat Graeco μέλλειν c. Inf.

(gramm. p. 138): እለ፡ሀለዎሙ፡ይእመኑ፡ቦቱ፡ οἱ μέλλοντες πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ 1 Tim. 1, 16; 2 Tim. 4, 1; Rom. 5, 14; Matth. 11, 14; Jes. 15, 7; Job 3, 8; vel simplici Futuro Graeco: Jes. 15, 7; Tob. 14, 4; Gen. 15, 13. 18, 19; Deut. 1, 22. Haud raro ሀለዎ፡ post Subj. verbi collocatur; ያእምርዎ፡ሀለዎሙ፡ Jes. 52, 15; 1 Petr. 4, 18; Hen. 97, 3; Ex. 16, 23. Sed multis aliis in locis haec phrasis Graeco δεῖ seq. Infin., Latino *oportet, necesse est* respondet, quippe cum ሀለወ፡ cum pron. suff. conjunctum significare possit *convenit ei, ut* vel *oportet* (vid. infra Nr. 8). Ita legitur: ሀለወክሙ፡ትትወለዱ፡ δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι Joh. 3, 7; Prov. 22, 29; 2 Petr. 3, 11; Matth. 16, 21; Marc. 8, 31. Etiam conj. ከመ፡ subjunctivo praeponere licet: ሀለወኒ፡ከመ፡እዜንዎን፡ Luc. 4, 43 rom. Rarius libri et mss. et impressi in hac phrasi pro Subj. verbi Impf. praebent: ሀለዎ፡ይትሌዐል፡ Joh. 12, 34 rom. Caeterum non modo ሀለወ፡ cum pron. suff., sed etiam verbum ሀለወ፡ personaliter flexum, Subjunctivo praepositum, idem significare potest: ዘሀለወ፡ይኩን፡ Apoc. 1, 19. 4, 1; Dan. 2, 28; ሀሎነ፡ኵልነ፡ንብጻሕ፡ Rom. 14, 10. 12 Polygl., ሀለውነ፡ንሕምም፡ 1 Thess. 3, 14. 3) *exstare, reperiri, esse:* እስመ፡ሀሎ፡ዘያሐምም፡ ἔστι γὰρ ὁ ταπεινῶν Sir. 7, 11; ሀለወ፡ዘይብዕል፡በብዝኀ፡ጠዊዐ፡ Sir. 11, 18. 19, 23. 25. 26. 20, 1. 37, 22; ልሂቅኒ፡ወአእሩግኒ፡በኀቤነ፡ሀለወ፡ Job 15, 10; Gen. 2, 11. 12. 29, 26; Ex. 13, 7; ኢሀሎኑ፡ሀየ፡ዐቃቤ፡ሥራይ፡ Jer. 8, 22; ኢሀለወት፡ኀበ፡እጓለ፡እመሕያው፡ οὐχ εὑρέθη Job 28, 13. 14; ኵሉ፡ዝንቱ፡ኢሀለወ፡ኀበ፡ጻድቃን፡ *haec omnia apud justos non reperiuntur (accidunt)* Sir. 23, 12; ሀሎ፡ኀቤከ፡ πάρεστί σοι, *subest tibi*, Sap. 12, 18. 4) *durare, manere, vivere, esse:* ዘይሄሉ፡ለዓለም፡ μένων εἰς αἰῶνα Dan. 6, 26; Sir. 42, 23; ዘሀለወ፡ዘልፈ፡ 1 Petr. 1, 23; ወአንተሰ፡ትሄሉ፡ σὺ δὲ διαμένεις Ps. 101, 27; አብያተ፡ጻድቃን፡ይሄልዉ፡ οἶκοι δικαίων παραμένουσι Prov. 12, 7; Sir. 6, 10; ሐሊና፡ልብከ፡ኢይሄሉ፡ Asc. Jes. 1, 13; ኢይሄሉ፡በመሐላሁ፡ *jusjurandum non servat* Kuf. 35; ሀልዎትከ፡በዝ፡ ἀντέχεσθαι ἐν τούτῳ Koh. 7, 18; ሀልዉ፡በመንፈስ፡ቅዱስ፡ Asc. Jes. 11, 40; ኢትሄሉ፡ለዓለም፡ οὐ κατοικηθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα Jes. 13, 20. 14, 31; Jer. 27, 39; *perdurare* Job 4, 20; opponitur ተሀጕለ፡ Koh. 7, 15; nonnunquam synonymum est verbo ሐይወ፡ ut ወቦ፡እለሂ፡ሀለዉ፡እስከ፡ይእዜ፡ 1 Cor. 15, 6; እመ፡ሀሎከ፡ትሬኢ፡ወእመ፡ሐየውከ፡ታእምር፡ 4 Esr. 2, 35, nec non ይሄሉ፡በተስፋ፡ κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι Prov. 1, 33. 5) *versari in aliqua re:* ውስተ፡መስሎ፡ነገር፡ኢይሄልዉ፡ Sir. 38, 33; እንዘ፡ሀለወት፡ውስተ፡ማሕምመ፡ወሊድ፡ Gen. 35, 17; ኢሳይያስ፡ሀሎ፡በራእየ፡እግዚእ፡ Asc. Jes. 5, 7. 6) *se habere* (de valetudine, conditione, caet.), quo sensu ኮነ፡ usitatius est: ከመ፡ይስማዕ፡ዜናሃ፡ዘከመ፡ሀለወት፡ Esth. 2, 11; ናእምር፡ዘከመ፡ሀለዉ፡ πῶς ἔχουσι Act. 15, 36; እፎ፡ሀሎከ፡ *quomodo vales?* Lud. 7) *adesse, praesentem esse:* ኢሀሎ፡ምትየ፡ውስተ፡ቤቱ፡ πάρεστι Prov. 7, 19. 8, 27; Jes. 58, 9. 65, 25; ለእመ፡ኢሀሎኩ፡ ἀπὼν Phil. 1, 27. 2, 12; ሀልዎ፡በሥጋ፡ παρουσία τοῦ σώματος 2 Cor. 10, 10; Gen. 39, 14. 44, 14; Ex. 22, 13. 14; በሀልዎተ፡ሰብእ፡ *coram hominibus* Isp. p. 288; ኵልነ፡እለ፡ሀሎነ፡ዝየ፡ *omnes qui adsumus* Genz. f. 109; ለኵሎሙ፡እለ፡ሀለዉ፡ *omnibus, qui aderant* Isp. p. 331. 8) Ubi pron. suff. subjunctum habet, ሀለወ፡ pariter ac ኮነ፡ significare potest: *convenit ei, decet eum, cadit in eum*, ut እመቦ፡ዘስሕተ፡ውስተ፡ዘከመዝ፡ግብር፡ሀለዎ፡ንስሓ፡፫ዓመት፡ፍጹም፡ *poenitentia triennii integri ei injungenda est* Clem. f. 226, b. Ita saepissime cum Subjunctivo verbi construitur, vid. supra Nr. 2. Etiam sine pronomine subjuncto eundem sensum habet 1 Tim. 5, 13 rom.: ዘኢሀሎ፡ τὰ μὴ δέοντα (Platt: ዘኢሀልው፡).

አሀለወ፡ II, 2. 1) *existentiam praebere alicui:* ምስለ፡ብዙኃ፡ምሕረት፡ታሄልወነ፡ (διοικεῖς) Sap. 12, 18. 2) aliquem alicubi *commorari* vel *degere jubere* vel *facere* Gad. Ad f. 7.

ሀልው፡ part., fem. ሀላት፡ 1) *qui est, existens:* ፈጠረ፡ፍጥረተ፡ይኩን፡ሀልወ፡ ἔκτισεν εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα Sap. 2, 17; መድኀኒነ፡ዘሀልው፡እምቅድመ፡ዓለም፡ Did. 36; አምጣነ፡ነፍስ፡ሀላት፡ውስተ፡ሥጋ፡ Isp. p. 381; 1 Petr. 3, 4; ዘሀልው፡ ἃ εἰσί, Apoc. 1, 19. Conjunctum cum እምነ፡ significat *oriundus a:* ነአምን፡በመንፈስ፡ቅዱስ፡ከመ፡ኢኮነ፡ነኪረ፡እምሀላዌ፡መለኮት፡እስመ፡እምአብ፡ውእቱ፡ሀልው፡ καὶ γάρ ἐστιν ἐκ πατρὸς φυσικῶς Cyr. ad Reg. f. 26. 2) *is qui vere est, verus, durans, stabilis:* ንርአይ፡ለእመ፡ነገሩ፡ሀልው፡ εἰ οἱ λόγοι αὐτοῦ ἀληθεῖς Sap. 2, 17. 1, 6; ሀልወ፡ቃለ፡ ἀληθῆ λόγον Prov. 22, 21; አማን፡ሀልወ፡እብለክሙ፡ ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν Joh. 16, 7; ዐስብ፡ሀልው፡ μισθὸς τῆς ἀληθείας Prov. 11, 18; Prov. 2, 12 πιστόν; ዝንጓጊ፡ሀልው፡ *cavillatio perpetua*, Isp. p. 365; ብዕል፡ሀልው፡ወዕሤት፡ዘይነብር፡ለዓለም፡ Isp. p. 348. Inde ሀልወ፡ vel በሀልው፡ *vere, revera:* አኮ፡በሀልው፡ወአኮ፡በጽድቅ፡ Kuf. 23 et 22; ሀልወ፡ኮንኩ፡ምስሌሆሙ፡ Kuf. 1. 3) *qui praesto est:* እስመ፡ዕበየ፡ክሂሎትከ፡ሀልው፡ኀቤከ፡ዘልፈ፡ πάρεστί σοι Sap. 11, 22; *qui adest:* እመሰ፡ኮንኩ፡ሀልወ፡እምኢተፈጸመ፡ሎሙ፡ዝ፡ *si adfuissem, hoc iis non contigisset* Isp. p. 338. 4) τὸ δέον ዘሀልው፡ 1 Tim. 5, 13 Pltt. (vid. ሀለወ፡ Nr. 8).

ሀላዊ፡ n. ag. *essentialis, substantialis: Aristoteles docet:* ነፍስ፡ሀላዊት፡ይእቲ፡ወኢትትዌለጥ፡ *anima substantia immutabilis est* Fal. f. 82.

ሀላዌ፡ subst., m. et fem. 1) τὸ εἶναι, *esse* (i. q. ሀልዎት፡): ሀላዌ፡ክህነቱ፡ለዓለም፡ *quod sacerdotium ejus aeternum est* Chr. ho. 19; ለእግዚአብሔር፡አልቦ፡ጥንት፡ለሀላዌሁ፡ ὁ θεὸς ἄναρχος Chr. ho. 22; በአምጣነ፡ሀላዌ፡ፀሐይ፡በ፩ኖኅት፡እም፲ወ፪ኆዋኅው፡ *quamdiu sol in una duodecim portarum commoratur* Abush. 3; *narrabo* ዕድሜ፡ሀላዌሆሙ፡ለኵሎሙ፡በጽጽስናሆሙ፡ *quantum temporis singuli Patriarchae fuerint* Abush. 50. 2) *essentia, existentia, substantia, natura* rei vel personae: ማይ፡ኀብአ፡ፍጥረተ፡ሀላዌሁ፡ Sap. 19, 19. Apud theologos saepissime occurrit: እምአሜሃ፡ሀላዌሁ፡ለክርስቶስ፡ሶበ፡ተወልደ፡በሥጋ፡ *Christi ab eo inde tempore fuit existentia, quo natus est* (sicut haeretici docent) Cyr. ad Th. f. 8; የአምኑ፡አልቦ፡ሀላዌ፡ዘእግዚአብሔር፡ቃል፡አላ፡በከመ፡ቃልነ፡ለሰብእ፡ ἀνυπόστατον τὸν ἐκ Θεοῦ εἶναι λόγον φασίν ib.; *Messias dicitur Christus* በእንተ፡ሢመቱ፡ወግብሩ፡አኮ፡ዘሀላዌ፡አው፡ዘገጽ፡ εἰς πραγμάτων δήλωσιν, οὐχ ὑποστάσεων οὔτε προςώπων Cyr. c. Pall. f. 72. Saepissime Graecorum φύσει respondet: ኢኮነ፡(ክርስቶስ፡)እግዚአብሔር፡በሀላዌሁ፡ οὐ φύσει θεὸς ὢν (sed assumptione) Cyr. ad Theod. f. 8; ሀላዌ፡ቃል፡ ἡ τοῦ λόγου φύσις ib. f. 10; እም፪ሀላዌ፡ተደመረ፡፩ክርስቶስ፡ *e duabus naturis* (φύσεων) ib. f. 15; *Christus* በሀላዌሁ፡አምላክ፡ φύσει ὑπάρχων θεός ib. f. 23; ነአምን፡ከመ፡ውእቱ፡ወልደ፡እግዚአብሔር፡በመንፈስ፡ወወልደ፡ሰብእ፡በሥጋ፡ወአኮ፡በ፪ሀላዌ፡፩ወልድ፡ οὐ δύο φύσεις τὸν

ἕνα Θεόν Cyr. ad Reg. f. 28; **ኢኮኑ፡ ፪ ሀላዌ፡ ዘሰብእ፡ ወዘእግ ላክ፡** ἄρ' οὖν οὐ δύο φύσεις εἶεν ἂν Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου; Cyr. c. Pall. f. 77. *Essentia*, οὐσία est ex. gr. in formula illa tritissima: **ኅቡረ፡ ሀላዌ፡** ὁμοούσιος *consubstantialis, coessentialis* Cyr. c. Pall. f. 66; al. 3) *praesentia:* **በሀላዌሆሙ፡ ለፍቁራኒሁ፡** *praesentibus amicis ejus* Isp. p. 320; **በሀላዌየ፡** ib. p. 336; **ር ሕቀትየ፡ እምሀላዌ፡ ንጉሥ፡** *discessus meus e praesentia regis* ib. p. 338; **ሀላዌ፡ ኵለሄ፡** *omnipraesentia* Kebr. Nag. 101. 4) *status, conditio:* **ሀላዌ፡ ግፍዕ፡** Hen. 91, 5; **ገቢረ፡ ጽድቅ፡ በኵ ሉ፡ እዝማን፡ ወበኵሉ፡ ሀላዌ፡** Phlx. 107; **ሀላዌ፡ ብፁዓን፡** *status beatorum* Chr. Tags. 6; **ኅበ፡ ሀላዌሁ፡ ተመይጠ፡ ልሳኑ፡ ውቁ ይ፡** Enc.; **ኅበ፡ ሀላዌሁ፡ አግብኦ፡** *ad priorem statum reduxit eum*, Sx. Ter. 5 Enc. — *Voc. Ae.:* **ሀላዌ፡ ብ፡ መኖርያ፡ አከልሂ፡**

ሀሉና፡ subst. (ab **ሀለው፡** ductum): *essentia:* Lit. 172, 4; Lit. Jac. Sar.; Ath. d. Trin.; Haim. Ab.

ምሀላው፡ subst. *locus commorationis, domicilium:* **ነፍስ፡ እመ፡ ተፈልጠት፡ እምሥጋ፡ በሞት፡ ገብአት፡ ኅበ፡ ብርሃ ን፡ ዘውእቱ፡ ማኅደራ፡ ወምሀላዋ፡ ወፍግዓሃ፡ ወተድላሃ፡** Isp.; (*Darius*) **ነሥአ፡ ሀገረ፡ ባቢሎን፡ ወተወፈየ፡ ምሀላወ፡ ብልጣሰ ር፡ ወነበረ፡ ዲበ፡ ዐራቱ፡** Isp. p. 276.

ሀለወ፡ *vigilare* vid. sub **ኀለወ፡**

ሀለደ፡ vid. sub. **ኀለደ፡**

ሆሀያት፡ vid. sub. **ሀ፡** p. 1.

ሆሙ፡ pron. suff. III^ae pers. masc. plur., vid. gramm. § 149.

ሀርበደ፡ quadrl. I [cognatum cum **አብደ፡** q. v., أَبِدَ *iratus et efferatus fuit*, أَبَدَ *ferum evasit animal*, عَرْبَدَ *pravum et malignum se ostendit*] *furere et refractarium esse:* **ከመ፡ እጐልት፡ እንተ፡ ተሀረብድ፡ ሀርበደ፡ ኤፍሬም፡** ὡς δάμαλις παροιστρῶσα παροίστρησεν Ἰσραήλ Hos. 4, 16; *scortatio efficit hominem* **ከመ፡ ሐረውያ፡ ዘሀርበደ፡** *instar apri furentis*, Org. 6. (*Ludolfus* ex conjectura: *volutavit se in coeno*). *Voc. Ae.:* **ሐርበደ፡ ዘ፡ አበደ፡**

ተሀርበደ፡ III, 1 *furore rapi* vel *agi:* **ቀታሊ፡ እመ፡ ክነ፡ በ ተሀርብዶ፡ ኢይከውን፡ ኵነኔሁ፡ ከመ፡ ኵነኔሆሙ፡** F. N. 47.

ሀረከ፡ rad. inus., sine dubio eadem quae שָׂרַךְ *nexuit, texuit*, arab. شَرَكَ in شَرَكٌ *laqueus, rete;* شِرَاكٌ *corrigia;* شَرَّ *apprehendit, rapuit;* vic. est **ሐረገ፡** q. v. (cfr. etiam חֲרַכִּים). Hinc

ማሀረከ፡ quadr. I [amh. **ማረከ፡**] (pro Subj. regul. **ይማ ሀርክ፡** nonnunquam etiam forma **ይምሀርክ፡** reperitur Kuf. p. 122 ann. 4; p. 160 ann. 11; et pro Imprt. **ማሀርክ፡** forma **መሀርክ፡** Jes. 8, 1. 3 var.) proprie: laqueis vel retibus captos agere i. e. 1) *captivos ducere, praedam agere, manubias facere, bello capere*, c. c. Acc. αἰχμαλωτεύειν **ማሀረክዎ፡** Job 1, 15. 17; 2 Par. 28, 5. 8. 11; Ex. 22, 9; λαμβάνειν 1 Par. 7, 21; σκυλεύειν **ይመሀርክዋ፡ መራዕየ ኪ፡** Hez. 26, 12. 38, 12; **ማሀረክዎሙ፡ ምሀርከ፡ ብዙኀ፡** 2 Par. 14, 13. 20, 25. 25, 13; προνομεύειν **ማሀረኩ፡ እምኔ ሆሙ፡ ፄዋ፡** Num. 21, 1; Jes. 33, 23; **ማሀረከ፡ እንስሳሆሙ፡** Judith 2, 26; Kuf. 34; etiam abs. **ማሀርክ፡** Jes. 8, 1, 3. 2) *despoliare, expilare, diripere*, c. c. Acc. pers. vel terrae: Jes. 11, 14 var.; **ይመሀርክሙ፡ ለጽኑዓን፡** 53, 12; Jer. 27, 10; Kuf. 48.

ተማሀረከ፡ III, 1 *captivos duci, bello capi* Jes. 5, 17; Hez. 34, 8.

ምሀርከ፡ subst., plerumque m., *praeda* (*manubiae, spolia*) προνομή, σκῦλα Ps. 67, 13. 118, 162; Deut. 7, 16; 1 Reg. 30, 16; 2 Reg. 3, 22; Kuf. 13; Jes. 8, 4. 33, 4. 49, 25; Jer. 30, 10; Hez. 29, 19. 34, 22; Judith 9, 4; **ፄዋ፡ ወ ምሀርከ፡** Num. 31, 11. — De locis Gen. 48, 22 et Ps. 59, 6 vid. **ሰቂማ፡** — *Voc. Ae.:* **ፄዋ፡ ምሀርክ፡ ብ፡ ምርከ፡**

ምሀርከና፡ (nec non **ምሀርከኖ፡** 2 Par. 15, 11 in uno codice mihi occurrit) subst. *id.* q. **ምሀርከ፡** 2 Par. 28, 5. 8. 11; in singulis libris mss. etiam 1 Par. 20, 2; 2 Par. 14, 14. 20, 25. 25, 13 (pro **ምሀርከ፡**).

ሄርድያኖስ፡ (etiam per **ሔ**:) ἐρωδιός *ardea* (germ.: *Reiher*) Lev. 11, 19; Ps. 103, 19; **ሄርድያኖስ፡ በሰማይ፡ ያእ ምር፡ ዕድሜሁ፡** Jer. 8, 7 (ubi in textu vulg. ἡ ἀσίδα legitur); praeterea in quibusdam libris mss. Zach. 5, 9 πτέρυγες ἔποπος **ከመ፡ ክንፈ፡ ሄርድያኖስ፡** versae leguntur. — *Voc. Ae.:* **ሄ"፡ ዘ፡ ዓሣ፡ ልቀም፡** vel **አሳ፡ ለቃሚ፡** (i. e. *piscium collector*). J. Ludolfus in lex. col. 5 ait: „Aethiopes Aegyptiam avem esse et pedum pernicitate tantum valere putant“, modo ne in hac descriptione **ሄ"፡** cum **ከራድዮን፡** (quod videas) confusum sit.

ሆሳዕና፡ ὡσαννά (הוֹשִׁיעָה־נָּא) a) *Hosianna!* Matth. 21, 9; Macc. 11, 10; Joh. 12, 13. b) **ዘሆሳዕና፡** (sc. **ዕለት** sive **በዓ ል፡**) nec non **ሆሳዕና፡** nude: *dominica Palmarum*, ut Act. 17, 11 et Eph. 2, 6 rom. in tit. **በሆሳዕና፡**; **ዘሆሳዕና፡** Cod. Mus. Brit. XXIX, 39; **በሳኒታ፡ ሆሳዕና፡ በሰኑይ፡ ዕለት፡** *feria secunda Palmarum*, Did. 29; **እምሆሳዕና፡** *inde a dominica Palmarum*, Lit. Greg. Deinde quia in festo palmarum folia palmarum gestare solebant, c) *phoenix, palma:* **ዘይቶን፡ ወሆሳዕና፡** *oleae et palmae* Sx. Masc. 3; **ልብሱ፡ እምልሕጸ፡ ሆሳዕና፡ ወ ቈጽሉ፡** ib.; quare in Vocab. Aeth. **ሆሳዕና፡** nominibus plantarum adnumeratum et nomine Amhar. **ሰሌን፡** (*phoenice dactylifera*) explicatum est.

ሀሶጵ፡, **ሀሦጺ**, **ሀስጺ፡**, **ሁስጺ**, **ሁሶጺ፡**, **ሆስጺ፡** (etiam per **ሐ**) ὕσσωπος, *hyssopus:* Joh. 19, 29; Hebr. 9, 19; **ቈጽለ፡ ሀሶጺ፡** Lev. 14, 4. 7. 49; Num. 19, 6. 18; **ሐምለ፡ ሀስጺ፡** (var. **ሆስጺ፡** et **አዛብ፡**) 3 Reg. 4, 29. — Vid. etiam **አዛ ብ፡** — De *hyssopi* nomine inspicere licet Ges. thes. p. 57 sub אֵזוֹב. — *Voc. Ae.:* **ሁስጺ፡ ዘ፡ ሐዘ፡**; aliud: **ሁስጺ፡ ዘ፡ ሰንበ ል፡ ሐዘሂ፡ ቍልቋስሂ፡ (ቍልቋል፡?)**; Lud. lex. col. 6: „Aethiopes fruticem esse censent, vernacule **ስምዐዛ፡** dictum, quem juxta domos plantare solent“.

ሀብሀብ፡ vid. sub **ወሀበ፡**

ሁብለየ፡ *irridere, spectaculo exponere* vid. sub **ሀውለየ፡**

ሁብለየ፡ *defraudare, expilare* vid. sub **ሐብለየ፡**

ሀበበ፡ rad. inus., sine dubio eadem quae سَبَّ (*perfodit*; in spec.) *lingua confodit; verbis probrosis petiit.* Hinc:

ተሀበ፡ (ተሀበበ፡) III, 1: in ingerendis probris et contumeliis versari, *infamare, diffamare, conviciari*: ወኵሉከሙ፡ ተሀበብዎ፡ ለስሙ፡ πάντες ἔκδοτε ὄνομα αὐτοῦ Jer. 31, 17; ይትሀበቡኒ፡ *mihi conviciantur* Jer. 20, 8; ኢትትሀበበ፡ ለዘይትጋነይ፡ μὴ ὀνείδιζε ἄνθρωπον Sir. 8, 5; በማእከለ፡ ቢጹ፡ ይትሀበብዎ፡ ለምታ፡ Sir. 25, 18 (var.: ይትሀበለይዎ፡).

In loco Sir. 8, 5 alii libri mss. ኢታሀብበ፡ exhibent, quod stirpi II, 1 convenit, sed alibi nusquam አሀበበ፡ inveni. —

መስተሀብብ፡ part.: *convicians, conviciator, calumniator*: ሐማይያን፡ መስተሳልቃን፡ መስተሀብባን፡ ψιθυρισταί, καταλάλοι, κ. τ. λ. Rom. 1, 30; ኢይከውኑ፡ ነባብያነ፡ ወተናጋርያነ፡ ዕሩዐ፡ ወመስተሀብባነ፡ Kid. f. 23. — *Voc. Ae.*: መስተሐብብ፡ ዘ፡ አልብየ፡ ዘይብል፡ (i. e. *infitiator*); *aliud*: መስተሐብባን፡ ዘ፡ አንጐርጓሮች፡; *aliud*: መስተሐብባን፡ ዘ፡ ጸራፍያን፡ ወዐዘ፡ ተጸአልያን፡ (v. ተጻላእያን፡) ወዐዘ፡ ተቀጻጺ ።

ሀበበ፡ *amare* vid. in ሐበበ፡

ሀበወ፡ rad. inus., quae primitus sicut هَبَّ aliaeque radices ab *hab* incipientes *spirare*, *flare* significavit. Hinc:

ሀቦ፡ (var. ሀቦ፡) subst.: *ros copiosus*. Legitur Ex. 16, 13 ubi Graecus δρόσος habet. — *Voc. Ae.*: አውል፡ ሀቦ፡ ዘ፡ ጤዛ፡; *aliud*: ሀቦ፡ ዘ፡ ጠል፡; ጤዛ፡ autem secundum Isenb. p. 184 *pruina* est. [Quare nescio an etiam حَبَب *bulla aquae*, حُبَاب *bulla aquae* et *ros*, حَبّ *bacca* (حَبّ قُرّ *grando*) et Aeth. ሕንብብ፡ comparanda sint].

ሀበየ፡ rad. inus., quae componenda videtur cum אָנָה *ululavit, clamavit* (unde אִיִּים *canes aurei* اِبْنُ آوَى id., אַיָּה *milvus, vultur*). Hinc

ሆባይ፡ subst. (cujus *ô*, sequentem literam *b* ex *v* ortam esse, indicat). 1) Pl. ሆባያት፡, avis e genere rapacium: ἰκτῖνος *milvus* Lev. 11, 14; Deut. 14, 13; ἱέραξ *accipiter* Job 39, 26 (masc.); collective: Hen. 89, 10. 90, 2. 4. 11. 13. Praeterea Jes. 34, 11 in eo loco, ubi LXX ἴβεις habent, Ae. ሆባይ፡ (v. ሆባያት፡) exhibet. *Voc. Ae.* inter avium nomina: ሆባይ፡ ዘ፡ አንጭት፡ (quod sec. Ludolfi Gregorium „avem e genere rapacium, aridis arboribus insidentem, mures aviculasque captantem" significat; Lud. lex. col. 6). 2) *simia*, Pl. አሀቡይ፡ πίθηκοι 2 Par. 9, 21; *Satanas apparuit* በአምሳለ፡ ሆባይ፡ Gad. T. H.; ወይጠለ፡ አስገድከ፡ ወሆባየ፡ አክንስከ፡ ብፁዕ፡ አንተ፡ አባ፡ ዮሐኒ፡ Mavâs. 13. — *Voc. Ae.* inter ferarum nomina: ሆባይ፡ ዘ፡ ዝንጀር፡ (v. ዝንጀሮ፡). Vid. etiam Rüppell Reise I. p. 301 (ubi pro *Hewe* scribendum est *Höwê* vel *Höbê*). Et milvus et simia a *clamando* hoc nomen traxisse videntur (neque est, quod ሆባይ፡ *simiam* cum ቃፍ קוֹף ܩܘܦܐ κῆπος κῆβος κεῖβος componamus).

ሆን፡ pron. suff. III^ae pers. fem. plur., vid. gramm. § 149.

ሀከከ፡ *prurire, scalpere* vid. sub ሐከከ፡

ሀከከ፡ rad. inus., quae cum ሆከ፡ cognata *perturbari, agitari* significare videtur. Hinc

ሁከክ፡ subst. 1) *strepitus, tumultus, perturbatio, turba*: ሁከክ፡ ቀትል፡ θόρυβος πολέμων Jer. 30, 2; θόρυβος Prov. 1, 27. 23, 29; πτόησις Prov. 3, 25; ሁከክ፡ ዘይከውን፡ τάραχος Job 24, 17; ταραχή Jer. 14, 19; Hez. 23, 46; ዕለተ፡ ሁከክ፡ ἡμέρα ταραχῆς Jes. 22, 5; Kuf. 36; ማየ፡ ሁከክ፡ τὸ ὕδωρ τὸ ἀνυπόστατον Ps. 123, 4; አከ፡ በሁከክ፡ ወትገዘልፍት፡ μηδὲν προπετὲς πράττειν (*temeritas praeceps*) Act. 19, 36; 2) *tumultus, turbae, seditio, rixae, discordiae*, quibus civitates, respublica, ecclesia, quaelibet hominum societas perturbantur: ταραχαὶ Prov. 6, 14; ἀκαταστασίαι Prov. 26, 28; እለ፡ ይገብሩ፡ ሁከክ፡ διχοστασίαν ποιοῦντες Rom. 16, 17; θόρυβος Matth. 26, 5; Act. 20, 1; στάσις et συστροφή Marc. 15, 7; Act. 19, 40; σεισμοὶ Matth. 24, 7; በሁከክ፡ ኀደርከሙ፡ ወበሁከክ፡ ይወድቁ፡ ደቂቅከ፡ *seditione* Kuf. 10 et 23. — *Voc. Ae.*: ጋእዝ፡ ተስናን፡ ባእስ፡ ሀውክ፡ ሁከክ፡ ሒስ፡ ሰቆራር፡ ላኳ፡ ቅስት፡ ዘ፡ እሉ፡ ኵሎሙ፡ ጽልእ ።

ሁኩክ፡ part.: *perturbatus, seditiosus* (synon. ሀዉክ፡): ሐሊናት፡ ሁክክት፡ *mens perturbata, inconstans*, Phlx. 54.

ሀከወ፡ rad. inus., cognata cum ሀከከ፡ et ሆከ፡ Hinc quadriliterum

ተማሀከወ፡ III, 1 *perterritum, terrore consternatum esse* Hen. 102, 1. 2. (*Voc. Ae.*: ይትመሐከዉ፡ ዘ፡ ይደነግፁ፡).

ሀከየ፡ *languidum, pertaesum, segnem esse*. [Huic radici (praeter هَكِعَ) vicina videntur כָּהָה, קָהָה et ܩܗܐ ܗܘܐ كَهِيَ; Aethiopibus *hebetudinis* et *languoris* notio in *taedii* et *pigritiae* notionem abiit. Amharice sonat አከተ፡ An etiam aram. חֲבִיבָנוּתָא *pigritia, socordia* huc referendum sit?] De usu *stirpis* I, 1 nonnisi unum locum dubiae auctoritatis reperi: እለ፡ ይሀክዩ፡ ሕማማተ፡ ጽድቅ፡ ወእለ፡ ኢይትመነደቡ፡ በሕማምየ፡ *qui passiones justitiae* (Christi) *subire aspernantur*, Kid. f. 4; sed cum forma ይሀክዩ፡ falsa sit, dubium est, sitne emendandum የሀክዩ፡, an ይትሀክዩ፡

አሀከየ፡ II, 1 *taedium afferre alicui, segnem reddere* alqm, c. Acc.: እስመ፡ በአኀጽሮ፡ ይኄይስ፡ ድርሳናት፡ (*juvat enim me brevem esse in concionando*) ከመ፡ ጽሙአኒከሙ፡ ትምጽኡ፡ ወትትረወዩ፡ በሕቁ፡ ቃላቲሁ፡ ለእግዚአብሔር፡ ከመ፡ እምብዙኅ፡ ኢያሀኪከሙ፡ ወኢይፃእ፡ ሕሊናከሙ፡ እምሰሚዐ፡ ነገር፡ Cyr. ho. de Melch. f. 129.

ተሀከየ፡ III, 1 1) *segnitiae vel desidiae deditum esse; segnem, pigrum, otiosum, tardum esse* vel *fieri*: አፍቀሩ፡ ጽሕሶ፡ በእገሪሆሙ፡ ወኢይትሀከዩ፡ Jer. 14, 10; ኢትትሀከዩ፡ *nolite segnes esse* Sir. 43, 30; ዘይጻሙ፡ በሥጋሁ፡ ወይትሀከይ፡ በነፍሱ፡ *qui negotiosus est corpore et otiosus animâ*, Org.; ኢናዕርፅ፡ ቅኔ፡ እደዊነ፡ ወኢንትሀከይ፡ Did. 13. C. c. ለ rei: Ps. 35, 4; Rom. 12, 11; ኢትትሀከዩ፡ ለንስሓ፡ Clem. f. 225; et c. Acc. Inf.: ኢትትሀከዩ፡ ነዲሮታ፡ Jer. 27, 14; (*episcopus*) ኢይትሀከይ፡ ጸዊመ፡ Did. 4. 2) *cunctari, haesitare*, ὀκνεῖν, c. c. Acc. Inf.: ኢትትሀከይ፡ ሐውጾ፡ ድዉይ፡ μὴ ὄκνει ἐπισκέπτεσθαι ἄῤῥωστον Sir. 7, 35; Tob. 12, 6; Judith 12, 13; Num. 22, 16; Jud. 18, 9. 3) *languescere, intermittere, cessare, deficere* in re peragenda: c. c. Acc.: ኢትትሀከይ፡ ጸሎተ፡ *ne intermittas preces* Rel. Bar.; et c. Acc. Inf.: ኢትትሀከይ፡ ገቢረ፡ ሠናይ፡ μὴ ἀπόσχῃ εὖ ποιεῖν Prov. 3, 27; Gal. 6, 9; 2 Thess. 3, 13; Luc. 18, 1; ኢይትሀክዩ፡ ወሪቀ፡ ው

ስተ፡ገጽየ፡ Job 30, 10; nec non c. እምነ፡ ut: ኢትትሀከይ፡ እደዊከ፡ እምነ፡ አግብርቲከ፡ Jos. 10, 6. 4) *pusillanimem esse* in re peragenda (cfr. كَهِيَ): ኢትትሀከይ፡ ኰንኖቶ፡ μὴ ὀλιγοψυχήσῃς ἐν τῷ κρίνειν Sir. 4, 9. 5) *aversari, aspernari:* ኢይትሀከይ፡ መዊተ፡ οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν Act. 25, 11; ዘእጽሕፍ፡ ለክሙ፡ ኢይትሀከይ፡ አንሰ፡ *vobis scribere me non piget* Phil. 3, 1; etiam cum እምነ፡ rei: ኢትትሀከይ፡ እመልእክት፡ *ministerium ne asperneris* Hom. (Lud.); F. N. 10. 24.

አስተሀከየ፡ IV, 1.: *efficere, ut* aliquis *languescat, deficiat:* ዛቲ፡ መጽሐፍ፡ መዜንው፡ ሠናይ ፤ ኢያዐቅፉ፡ ትጋሀ፡ ሌሊት፡ ወኢያደክማ፡ ወኢያስተሀክያ፡ ብዙኀ፡ ነጽሮ፡ *hic liber egregius narrator est; ei lucubratione offendiculum non paratur; non enervatur nec viribus destituitur frequentissima inspectione* Fal. in proëmio. (In titulo Luc. 23, 11 rom. pro አስተሃከዮ፡ cum Graeco et cum edit. Platt legendum est: አስተአከዮ፡).

ሀካይ፡ adj.: *segnis, deses, piger, iners, otiosus, tardus* (ὀκνηρὸς, ἀεργός al.) Prov. 6, 6. 10, 4. 11, 16. 15, 19. 26, 14. 15; Koh. 10, 18 (var.); Sir. 22, 1. 2. 37, 11; Matth. 25, 26; Did. 13. 14; al.

ተሀካዪ፡ n. ag. (a III, 1): ኩን፡ ኢተሀካዪ፡ ἴσθι μὴ ἐκλυόμενος Prov. 6, 3. (Cod, Bruc. Bodl.).

ሀኬት፡ subst., m. et fem.: *segnitia, socordia, desidia, inertia, pigritia* Koh. 10, 18; Prov. 29, 45; Sir. 22, 1; saepissime in aliis libris, ex. gr. in Chrys.; Clem. f. 255; in juris doctrina ሀኬት፡ est *species culpae* sc. *negligentia, desidia,* ut: እመ፡ ዘረከባ፡ እምሕሥምት፡ ኮነ፡ በሀኬት፡ ዚአሁ፡ si malum, quod ei (jumento) accidit, *negligentia* ejus ortum est F. N. 28; ሶበ፡ ተሀጕለ፡ ንዋየ፡ አመጋቢ፡ በእደ፡ መጋቢ፡ ዘእንበለ፡ ጽልሑት፡ ወኢሀኬት፡ *absque dolo et culpa* (negligentia) F. N. 30.

መሀክይ፡ part. (II, 1), *taedium afferens, molestus:* ጽሒፍ፡ ሊተሰ፡ ኢመሀክይ፡ ወለክሙሰ፡ ጽኑዕ፡ M. M. f. 349.

ሀውለየ፡ et **ሀብለየ፡** quadrl, I., trans.: *ludibrio habere, irridere, cavillari* (in spec. *in comoedia* vel *spectaculo*): እለ፡ ከመዝ፡ የሀወልይዎ፡ ለእግዚ"፡ ወእለ፡ ጸጋ፡ ትስብእቱ፡ ይመይጡ፡ ውስተ፡ ሀውልዮ፡ τῶν ὀνειδιζόντων Θεῷ τὰ ἀνθρώπινα καὶ τὴν χάριν ἐν μέρει ὀνείδους ποιουμένων ho. Theodoti Ancyr. in Cyr. f. 102; ተሀወልዮ፡ ለእግዚ"፡ ቃል፡ ዘሐመ፡ ὀνειδίζεις Θεῷ παθόντι, ib.; ኢየሀወልይዎ፡ ለክርስቶስ፡ ኃጥአን፡ ho. Juvenalis Hieros. (in Cyr. f. 107); እመ፡ አረሚ፡ ሀውለይዎ፡ ለምስጢር፡ ἐὰν Ἕλληνες κωμῳδῶσι τὸ θαῦμα hom. Procli in Cyr. f. 120, (cfr. Mansi IV. 580). De vera verbi notione haesitantes *Vocabulariorum* auctores e conjectura interpretantur modo ደመረ፡, modo አቀላቀለ፡ [Mihi hoc verbum, a ሀብል፡ et ሀውል፡ denominatum, ad radicem הָבַל referendum esse, et proprie *inania loqui, nugari, grave quid vel res serias ad nugas et inanes loquelas revocare* significare videtur].

ተሀውለየ፡ vel **ተሀብለየ፡** III, 1 refl. *sibi aliquid spectaculo exponere:* ይትሀበለይዎሙ፡ ዲበ፡ ገጸ፡ ምድር፡ εἰς παράδειγμα ἔσονται Jer. 16, 4; Sir. 25, 18 var.

ሀብልያ፡ subst. *spectaculum* (comicum) ይከውኑ፡ ሀብልያ፡ ውስተ፡ ገጸ፡ ምድር፡ εἰς παράδειγμα Jer. 8, 2.

ሆከ፡ radix cum ሀከከ፡ et ሀከወ፡ cognata. [Arabice respondent cum هَوَّاكٌ, مُتَهَوِّكٌ *perturbatus, obstupefactus,* هَيَّكَ *properavit,* tum أَهْوَجُ *praeproperus, vehementer currens* et هَاجَ (هَيْجٌ) *incitatus fuit et concitavit;* Amharice አወከ፡].

ሆከ፡ I, 1 subj. ይሁክ፡ 1) *motum rei afferre, movere, agitare, versare:* ሆከሙ፡ ከመ፡ ማዕበለ፡ ባሕር፡ Sir. 29, 18; የሀውክ፡ ነፋስ፡ ለማየ፡ ባሕር፡ Isp. p. 332; ነፋሳት፡ የሀውክዋ፡ ለሐመር፡ Chr. ho. 11; Ps. 59, 2; 4 Esr. 1, 19 (Laur.); Job 9, 6; Luc. 15, 8 rom.; ተመሰሎሙ፡ ለእለ፡ ይለክፉ፡ ምንተኒ፡ በአጽባዕቶሙ፡ ወየሀውኩ፡ ኵለንታሁ፡ καὶ ποιούντων περιφέρεσθαι Chr. ho. 2; c. እመካን፡ *loco movere,* ut ኢተክህሎሙ፡ ከመ፡ ይሁክዋ፡ ለሐመር፡ እመካና፡ Sx. Hed. 28. 2) *concitare, commovere, exciere, perturbare* animum alcjs. (σαλεύειν, ταράσσειν, συνταράσσειν, θορυβεῖν) Job 19, 6; Ps. 17, 5. 41, 6. 15; Ps. 2, 5; Prov. 12, 25; Sap. 18, 19; Sir. 28, 14; Jes. 10, 33. 30, 28; ኢትሁክ፡ ርእሰከ፡ μὴ στρέβλου σεαυτόν Herm. p. 76; Joh. 11, 33; in bonam partem: ሆከቶ፡ ጸጋ፡ እግዚ"፡ ከመ፡ ይሑር፡ ኀበ፡ ገዳመ፡ አስቄጥስ፡ Sx. Teq. 20. 3) *turbare, disturbare, obturbare,* Sir. 11, 34; Job 8, 3. 34, 10; (Joannes Antiochenus absentia sua) ፈቀደ፡ ይሁክ፡ ቅድስተ፡ ሲኖዶስ፡ *synodum obturbare voluit,* Epist. Synod. ad Joh. in Cyr. f. 113; ሆከ፡ ለክብረ፡ ሞቱ፡ *turbavit exequias ejus* Enc. 4) *excitare ad seditionem, turbas* Marc. 15, 11; Act. 24, 5; 2 Thess. 2, 3. 5) *labefactare, vacillare facere* animum: ሰይጣን፡ ሆከ፡ ሕሊናሁ፡ Clem. f. 222; πλανῶν τὰ ἔθνη (የሀውኮሙ፡ ለአሕዛብ፡) Job 12, 23.

ተሀውከ፡ III, 1 (ተሀወከ፡ Num. 22, 3): 1) *moveri, agitari, jactari, fluctuare:* ውእቱ፡ ገመል፡ ኢክህለ፡ ተሀውኮ፡ *non potuit se loco movere* Sx. Tachs. 8; ባሕርሰ፡ ይትሀወክ፡ Joh. 6, 18; 4 Esr. 13, 1 (Laur.); Jes. 5, 30; Jon. 1, 11; ተሀውከ፡ መዋግደ፡ ባሕር፡ ያንቀለቅሎ፡ ለሐመር፡ Chr. ho. 11; ደመና፡ እንተ፡ ትትሀወክ፡ እምነፋስ፡ Judae 12; ተሀውኩ፡ ከመ፡ ዕፀ፡ ገዳም፡ Jes. 7, 2; Thren. 4, 14; Ps. 15, 8; Jes. 24, 19; c. c. እምነ፡ *exturbari, propelli ex* Hen. 38, 1; *ultro citro circumferri* Ps. 61, 6. 108, 9. 2) Usurpatur de *variis corporis et animi motibus, affectionibus, perturbationibus:* ተሀውከ፡ ከርሡ፡ *torminibus affectus est,* M. M. f. 20; ተሀውከ፡ ልቡ፡ ላዕሌሃ፡ (amore) Judith 12, 16; ይትሀወክ፡ ፍትወት፡ በመለያልዩሆሙ፡ *excitatur concupiscentia in eorum membris* F. M. 34, 8; misericordia Gen. 43, 30; timore Gen. 41, 8; Ps. 6, 2; Sap. 5, 2; Matth. 2, 3; tristitia Kuf. 35; 4 Esr. 1, 3; *perturbatum esse mente, commotum animo* 4 Esr. 9, 29; Jes. 13, 8; Dan. 7, 28; 2 Thes. 2, 2. 3) *tumultu, concursu, turbis, confusione excitari* Matth. 21, 10; Marc. 14, 2; Jud. 3, 26; 1 Reg. 14, 16; Sap. 16, 6; Esth. 3, 15; 4 Esr. 9, 3; Kuf. 31. — (Scholion Voc. Ae. vid. sub ተሐውሰ፡)

ሀዊክ፡ (ሀውክ፡) part.: *agitatus, commotus, perturbatus; vagus, inconstans:* Jac. 1, 8; ሀዊካን፡ ወጽሩዓን፡ እለ፡ አልቦሙ፡ ምግባረ፡ ሠናየ፡ Clem. f. 235.

ሀዋኪ፡ n. ag.: *concitator, turbator, agitator:* ሞገድ፡ ሀዋኪ፡ ζάλης ταραχαί, ho. Acacii in Cyr. f. 105; *Origenes* ሀዋኪ፡ በግዕዙ፡ M. M. f. 56.

ሀውክ፡ subst.: 1) *motus, fluctuatio:* Hen. 60, 4; ሀውክ፡ ሞገድ፡ hom. Acacii. 2) *perturbatio, commotio:* Hen. 39, 2; ταραχὴ Epist. Joannis Ant. (in Cyr. f. 114). 3) *inconstantia, turbae:* Jac. 3, 16. Usitatius est

ሁከት ፡ n. act.: 1) *motus, agitatio, fluctuatio:* Sir. 40, 5; Ps. 54, 25. 65, 8. 120, 3 (σάλος); Koh. 9, 3 (περιφέρεια); Joh. 5, 3 (κίνησις); **ተሀውኮ ፡ ዐቢየ ፡ ሁከት ፡** Hen. 60, 1. 2) *perturbatio, commotio* animi, ex. gr. **ሁከተ ፡ ነፍስ ፡** ταραχαὶ ψυχῆς Sap. 17, 8; Jes. 52, 12. Hebr. 12, 1. 3) *turbae, tumultus, disturbatio:* **ቃል ፡ ወሁከት ፡** φωναὶ καὶ θόρυβος Esth. apocr. 1; **ሰይጣን ፡ መፍቀሬ ፡ ሁከት ፡** Clem. f. 222; in republica 4 Esr. 12, 21. 35; ἀκαταστασία Tob. 4, 13; **በሁከት ፡** ἀτάκτως 2 Thess. 3, 11; σύστασις Gen. 49, 6; (*noli sero in ecclesiam venire*) **ከመ ፡ በድምዐ ፡ ምጽአትከ ፡ ኢይኩን ፡ ሁከት ፡ ለእለ ፡ ይጼልዩ ፡** Kid. f. 19.

መሀውክ ፡ part. (II, 1), *perturbans, commovens:* **ቀኖጣ ፡ ወፍርሀት ፡ መሀውክን ፡** F. N. 43, 4.

ማሀውክ ፡ part. (alius formae) id. q. **መሀውክ ፡**, ut **እኪት ፡ ይእቲ ፡ ሐሜት ፡ ወማሀውክት ፡** Herm. p. 25.

ተሀዋኪ ፡ n. ag. *concitatus,* (animi impetu) *perturbatus: episcopus* **ኢይኩን ፡ ተሀዋኬ ፡ ወኢሰካሬ ፡ ወኢቀኑጡዐ ፡** F. N. 5.

ሀየ ፡ adv. loci, a radice pronominali propagatum (gramm. § 62, 1, b), in libris antiquioris aetatis et impressis et manuscriptis **ሂየ ፡** exscriptum (ut Matth. 5, 26. 13, 42; Joh. 5, 5 rom.): *ibi, illic; istuc, illuc, eo* (opp. **ዝየ ፡** *hic, huc*), vid. gramm. § 160, b: **ሢሞ ፡ ሀየ ፡** Gen. 2, 8; Ps. 138, 7. 9; **ንሖር ፡ ሀየ ፡** 1 Reg. 9, 6; Ps. 121, 4; et ita sexcenties in variis libris. Componitur cum praepositionibus: **በሀየ ፡** *ibi, illic* Gen. 24, 4. 43, 25. 46, 3; Ps. 131, 18; Jes. 22, 18; Jer. 18, 2 (unde **በሀየ ፡ — በዝየ ፡** *in illa — in hac vita* Clem. p. 238. 266); **እምሀየ ፡ (እምነ ፡ ሀየ ፡)** *illinc, inde* et loci Jud. 18, 11. 13; Jes. 52, 11; Jer. 13, 6; Am. 9, 2; Gen. 2, 10; Num. 22, 41, et temporis Hen. 38, 6; **እንተ ፡ ሀየ ፡** *per, praeter, trans eum* (*illum*) locum: Luc. 19, 4 rom.; Jes. 35, 8; Jer. 18, 16. 29, 18; Hez. 29, 11; Judith 4, 7; **ኀበ ፡ ሀየ ፡** *illuc,* Sx. Masc. 7; et cum pronominibus relativis **ኀበ ፡ — ሀየ ፡** *quo* (vid. **ኀበ ፡**), **ዘ ፡ — ሀየ ፡** *quo* Jer. 25, 15; **እለ ፡ — ሀየ ፡** *ad quos* Deut. 12, 29. Hinc originem duxit:

ሀየንተ ፡, quod primitus sonuit **ሀየተ ፡** et **ሂየተ ፡** (ut Luc. 11, 11; Joh. 1, 16. 11, 50 rom; cf. Octateuchum Aeth. in appar. crit. p. 5) et **ሀየቴ ፡** (Gen. 47, 19 F; 44, 33 F). Est 1) praepositio (gramm. p. 316) quae antiquitus etiam **ሀየቲ ፡** sonuerat et pronomina suffixa per vocalem *ê* sibi subjungit (gramm. § 167, 3) *loco, vice, pro, pretio* (ἀντί et ὑπέρ): **ዘይትነሣእ ፡ ሀየንቴሁ ፡** Koh. 4, 15; Sir. 10, 14. 15; Gen. 36, 33 seq.; **ጋገ ፡ ዘዕዕ ፡ ቀጥቀጥከ ፡ ወእገብር ፡ ሀየንቴሁ ፡ ዘሐዲገ ፡ ጋገ ፡** Jer. 35, 13; saepissime usurpata, ubi de permutando, persolvendo, remunerando, compensando agitur: Gen. 47, 16. 17. 19; Ex. 21, 25; Lev. 24, 18—20; Deut. 19, 21; Num. 3, 12; Jes. 43, 4. 53, 9. 60, 17. 61, 3; **ዛቲ ፡ ትከውኖሙ ፡ ሀየንተ ፡ ጽእለቶሙ ፡** Zeph. 2, 10; Ps. 89, 17; **ተቀንየ ፡ ያዕቆብ ፡ ሀየንተ ፡ ራሔል ፡** Kuf. 28; **መጠወ ፡ ነፍሶ ፡ ሀየንቲከ ፡** Sir. 29, 15; Joh. 11, 50; **ምንተ ፡ ተዐስዮሙ ፡ ሀየንተ ፡ ዘገብሩ ፡** Sir. 7, 28; **ፈደዩ ፡ እኪተ ፡ ሀየንተ ፡ ሠናይት ፡** Jer. 18, 20; Joel 2, 25; Ps. 34, 14. 37, 21. Nonnumquam usurpatur pro *sicut,* ex. gr. **ሀየንተ ፡ ቈጽለ ፡ ዕፅ ፡ ከማሁ ፡ አነ ፡** Org.; aliud exemplum vid. sub **አሕመልመለ ፡** 2) conjunctio *pro eo ut,* aut sequente **ዘ ፡**, ex. gr. Kuf. 18; **ሀየንተዘ ፡ ትረድአ ፡ አቅበጽከሁ ፡** Clem. f. 233, aut omisso **ዘ** (gramm. § 170, 10): **ሀየንተ ፡ ከብረት ፡ ነፍስየ ፡** 1 Reg. 26, 21 var.; **ሀየንተ ፡ ተቀንዩ ፡** Kuf. 48; **ሀየንተ ፡ ጻመወ ፡** Sx. Teq. 4. 21.

ሀየል ፡ subst., m. et fem., Pl. **ሀየላት ፡** *cervus* (id. q. אַיָּל, ܐܝܠܐ, أيل) ἔλαφος Deut. 12, 15. 14, 5; 3 Reg. 3ᵃ, 16; Ps. 17, 36. 28, 8. 41, 1. 103, 19; Job 39, 1; Prov. 5, 19. 7, 23; Jes. 34, 15. 35, 6; Kuf. 37; **ወሬዛ ፡ ኅየል ፡** νεβρὸς ἐλάφων Cant. 2, 9; **ሀየላት ፡ ወለዳ ፡ በውስተ ፡ ገዳም ፡** Jer. 14, 5. (Hanc vocem rectius litera **ሀ** quam litera **ኅ** scribendam esse, cum ex etymo, de quo vid. Ges. thes. p. 45, tum ex ipsa librorum mss., ut qui saepius **ሀ** quam **ኅ** exhibeant, scriptura elucet). *Voc. Ae.:* **ሀየል ፡ ዘ ፡ ዋላ ፡**

ሄላ ፡ subst. *botrus palmae* βότρυς Cant. 7, 8; **አጥባቲኪ ፡ ከመ ፡ ሄላ ፡ ዘይውሕዝ ፡ እምኔሆን ፡ ሐሊብ ፡** Org. (at 1 Reg. 25, 18. 30, 12 **ሄላ ፡** est prava lectio pro **እኂል ፡** q. v.). Auctores *Vocabulariorum Aeth.* significationem veram ignorant; interpretantur: **ሄላ ፡ ዘ ፡ ብቋያ ፡**; vel **ሄላ ፡ ዘ ፡ ምንጭ ፡ ብቋያ ፡፡** [Nescio an rectius scribendum sit **ኄላ ፡** vel **ሔላ ፡**; referendum enim videtur vel ad **ሐየለ ፡** i. e. حلا ܚܠܐ *dulcis fuit* (cfr. **ሐለየ ፡**), vel ad **ኀለለ ፡** i. e. خلّ (خَلٌّ *acetum,* خُلّة *omnis planta dulcis,* خلال *dactyli maturi, qui inter interstitia ramorum quaeruntur*), vocali longa *ê* (pro *î*) duplicationem literae *l* compensante.]

ሀይመነ ፡ inus.; aram. ܗܝܡܢ *credidit, fidem habuit,* (ab אמן أمن ܐܡܢ **አምነ ፡** propagatum) et arab. هَيْمَن. Hinc

ሃይማኖት ፡ (ܗܝܡܢܘܬܐ) peregrinae formationis, ab Aramaeis petitum, ab Aethiopibus frequentissime usitatum, subst., m. et fem.: 1) *fides qua creditur; fidelitas* (Glaube, Treue): Deut. 32, 20; Jes. 5, 3. 7, 28; Jer. 15, 18. 39, 41; Ps. 32, 4; Sir. 40, 12. 45, 4. 46, 15; 4 Esr. 4, 13. 32. 9, 8; Rom. 1, 8. 4, 12. 2 Tim. 4, 7; Hebr. 11, 3. 39. (synon. **አሚን ፡**, **ተአምኖ ፡**), Matth. 8, 10; Jac. 2, 14 seq.; πίστεις Prov. 3, 3; **ሃይማኖት ፡ ተስፋ ፡** πίστις ἐλπίδος Sir. 49, 10; c. c. **በ** *in* Jac. 2, 1; **እለ ፡ አዕረፉ ፡ በሃይማኖት ፡ በክርስቶስ ፡** Did. 34; **ዘይገብር ፡ ሃይማኖተ ፡** ποιῶν πίστεις Prov. 12, 22. 15, 28; Sir. 15, 15; **ሃይማኖት ፡ ዕቀብ ፡ ምስለ ፡ ቢጽከ ፡** (de amicitia) Sir. 22, 23; Hen. 41, 5. 43, 2; **ያጸንዑ ፡ ሃይማኖቶሙ ፡ በቀለም ፡ ወበማየ ፡ ሕመት ፡** Hen. 69, 10; **ብእሲ ፡ ዘታአምር ፡ ከመ ፡ ቦ ፡ ሃይማኖተ ፡** (*fidelem eum esse*) Sir. 37, 12; **ሀጐለ ፡ ሃይማኖቶ ፡** *fidem perdidit* Sir. 27, 16; Luc. 16, 11. 12; **በሃይማኖቶሙ ፡** *in bonam fidem* 4 Reg. 12, 15. 22, 7. 2) *fides quae creditur* (*religio, confessio*): **ሃይማኖት ፡ ቅድስት ፡** Judae 20; **ሃይማኖት ፡ ርትዕት ፡** *fides orthodoxa* Lit. 165, 1; **ርቱዐ ፡ ሃይማኖት ፡** *orthodoxus* (saepissime; etiam titulus libri cujusdam dogmatici); **ሃይማኖተ ፡ አበው ፡** *fides Patrum* (titulus libri celeberrimi); **ጸሎተ ፡ ሃይማኖት ፡** *symbolum fidei* Lit. 163, 3; **ሃይማኖት ፡ እስላም ፡** *Islami religio* Abush. 50; **ሃይማኖት ፡ ንስጦርስ ፡** *confessio Nestorii* Enc.

መሃይምን ፡ (መሀይምን ፡) part. (ܡܗܝܡܢܐ, مُهَيْمِن), fem. **መሃይምንት ፡** *fidus, fidelis* (sensu theolog.: *is qui credit*) πιστός: Job 12, 20; Prov. 11, 21; Ps. 100, 8; 1 Reg. 3, 20.

22, 14; (Abraham) **መሃይምን፡ውእቱ፡በኵሉ፡** Kuf. 17; **ስምዕ፡መሃይምን፡** Apoc. 1, 5. 3, 14; Prov. 14, 5; **ከናፍር፡መሃይምንት፡** χείλη πιστά Prov. 17, 7; **መሃይምናኒሁ፡** οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ Sap. 3, 9; **መሃይምናን፡** *fideles* (Christiani) ex. gr. Apoc. 17, 14; 1 Tim. 4, 10; Asc. Jes. 4, 13; **ክርስቲያናዊት፡መሃይምንት፡** Kid. f. 23. — Vicem Pl. fem. **መሃይምናት፡** explet **መሃይምንት፡**, quae forma in libris mss. multo crebrius occurrit, quam **መሃይምናት፡** (ut **ኵሉ፡መሃይምናን፡ወመሃይምንት፡** *omnes fideles utriusque sexus*).

ሀይብ፡ *flos lactis*, M. F.; Amh. **አይብ፡**

ሀየንት፡ vid. supra p. 13. sub **ሀየ፡**

ሀይከል፡ nom. peregr., הֵיכָל, ܗܰܝܟܠܳܐ, هَيْكَلٌ 1) *templum* in genere, *templum Hierosolymitanum* in specie: **ሀይከለ፡ቀድስ፡** Isp. p. 310. 2) „*sacrarium* aedium ecclesiasticarum, in quod clericis tantum aditus datur" (vide J. Ludolfi Hist. III, 6, 23 et Comm. p. 366. 367); „accipitur pro *sacello*, quod Abyssini quondam in templo Hierosolymitano possidebant" vid. Ludolfi Comm. p. 303. 3) *altare*, quod Adam et Eva, sacrarii vice, e lapidibus exstruxerunt Gad. Ad. f. 20; nec non *arcam Noae* hoc nomine vocari affirmat J. Ludolfus. (*Voc. Ae.*: **ሀይከል፡ዘ፡ታቦት፡** i. e. *arca* seu *altare*).

ሀየየ፡ rad. inus. [caeteris in dialectis insolita; usu maxime convenit arab. هَانَ (هَوْن), cognatum cum הוּן et און; equidem nescio, an ejus etymon indidem repetendum sit. (Ludolfo هَيْهْ *apage!* comparandum visum est). Quod si ita se habet, notio prima explicanda est *nullius pretii* vel *vilem* et *levem esse*. Hinc

አሀየየ፡ II, 1 *sublevare* alcjs. statum, *supersedere facere* alqm re, c. c. Acc. pers.: **ኢፈቀደ፡አምላክ፡ያርኢከ፡ሙስናሃ፡ለሀገር፡ወአምጽአ፡ኑዛዜ፡ላዕሌከ፡ወአሀየየከ፡** (sc. cum te dormientem excidium urbis transire faceret), Rel. Bar.

ተሀየየ፡ III, 2. 1) refl.: sibi rem vilem vel levem aestimare, i. e. *vilipendere, parvi facere, negligere, praetermittere, non curare, derelinquere* (ἐξουθενεῖν, ἀμελεῖν, παρορᾷν, παρασιωπᾷν, ἀπειπεῖν, ἐγκαταλείπειν) c. Acc. prs. vel rei: **ኢትትሀየይ፡ትእዛዘ፡እምከ፡** Prov. 1, 7. 3, 21; **ተሀየዩ፡ሥርዐቶ፡** Clem. f. 213; **ኢይትሄየዩ፡(ለትእዛዝ፡)** Isp. p. 300; **እሙንቱ፡ተሀየዩ፡ወኀለፉ፡** ἀμελήσαντες ἀπῆλθον Matth. 22, 5; **አነ፡ተሀየይክዎሙ፡** Jer. 38, 32. 4, 17; **ትትሄየይ፡ኀጣይአ፡ሰብእ፡** παρορᾷς ἁμαρτήματα Sap. 11, 24; **ተሀየይኩኪ፡** παρορῶ σε Jes. 57, 11; Ps. 26, 15. 54, 1. 137, 9; Hebr. 8, 9; Lev. 5, 21; παρελεύσεταί με Jes. 33, 22; **ተሀሀየኒ፡ሣህሉ፡** ἀπείπατό με ἔλεος Job 6, 14. 10, 3; ἐγκαταλιπεῖν Hebr. 13, 5; **ለዕቡያን፡ይትሄየዮሙ፡እግዚ"፡** ἀντιτάσσεται Jac. 4, 6. 2) pass.: *negligi, derelinqui*: **ብእሲ፡ዐማፂ፡ይትሄየይ፡** παρασιωπηθήσεται Prov. 12, 2 (Cod. Bodl. Bruc.; var. **ይጌጊ፡**). — *Voc. Ae.*: **ተሀየየ፡ዘ፡ተደናቈረ፡**

ሀዩይ፡ part.: *vilipendens, negligens*: **ሀዩያን፡** καταφρονοῦντες Prov. 13, 15; saepius in Phlx. 54. 135 (ut: **መንዛሀልል፡ወሀዩይ፡**)

ተሀያዪ፡ n. ag. (III, 2): *negligens, incuriosus, vilipendens*: Phlx. 54. 101; construi potest c. Acc.: **ጳውሎስ፡ሐዋርያ፡ከነ፡ተሀያዬ፡ስብሐት፡፤ኀሳረ፤ጽእለት፡ውዳሴ፡** ib. 46.

ሄደ፡ I, 1 [in libris melioris notae per **ሀ** exscriptum; in caeteris linguis haec eadem radix deest, sed nescio an ejusdem stirpis sint חָטַף חָתַף خَطِفَ et خَاتَ] Subj. **ይሂድ፡**, Inf. **ሀዩድ፡** et **ሀይድ፡**, **ሀይዶ፡**, **ሀይዶት፡**, *auferre per vim, adimere, rapere, eripere, diripere*: **ኢትሂድ፡** Lev. 19, 13. 5, 21; Hez. 22, 27; **ሀይዶ፡** Koh. 5, 7; **ሀይድ፡** *rapina* (saepissime, ex. gr. Kuf. 23); c. c. Acc. rei: Job 24, 3; Matth. 12, 29; λαμβάνειν πόλεις 4 Reg. 13, 25; c. Acc. pers.: Jes. 10, 2. 49, 24; **እነሥእ፡ወአሀይደከ፡** λήψομαι κραταιῶς 1 Reg. 2, 16; c. dupl. Acc.: Gen. 21, 25. 31, 31; 1 Reg. 8, 14; Kuf. 11. 13. 35; Job 22, 7; Sir. 31, 27; Mal. 3, 5; Matth. 13, 12; Luc. 9, 39; Marc. 4, 25; transl.: *rapere, in se vertere, fascinare*: **ለብሰ፡ዳዊት፡ዘየሀይድ፡ዐይነ፡** 2 Reg. 6, 14; **ዕበየ፡ብርሃኑ፡የሀይድ፡አዕይንተ፡** Clem. f. 232; Enc. — *Voc. Ae.*: **ተዐገለ፡ሄደ፡ዘ፡ቀማ፡**

ሀየደ፡ I, 2, *id.*, intensive: **አሣእኒሃ፡ሀየዳ፡አዕይንቲሁ፡** Judith 16, 9 (Cod. Francf.).

ተሀይደ፡ III, 1. 1) pass.: *auferri, eripi, diripi*; c. c. Nomt. rei, quae rapitur: **ሰማይ፡ይትሀየድ፡** Hen. 83, 3; **ተሀይዱ፡ደቂቅነ፡** *filii nostri abrepti sunt* 4 Esr. 10, 35; **በሥና፡ተሀይዳ፡አዕይንቲሁ፡** Judith 16, 9; c. c. **እምነ፡** pers., cui eripitur: **ዘእንበለ፡ትትሀየድ፡ብእሲቱ፡እምኔሁ፡** Kuf. 13; **ዘያስተጋብእ፡ብዕሎ፡በዐመፃ፡ይትሀየድ፡ብዕሉ፡እምኔሁ፡** Did. 19; Matth. 21, 43; nec non c. Nomt. pers., cui eripitur: **ለምንት፡ኢትትሀየዱ፡** 1 Cor. 6, 7 (*rapinam pati, perferre*). 2) refl.: *ad se rapere, diripere* rem: **ወዓዲ፡መንግሥት፡ይትሀየዱ፡** 1 Esr. 2, 18; Matth. 11, 12; 1 Reg. 14, 48 (var.).

ተሃየደ፡ III, 3. Hanc stirpem, cujus genuina notio esset: *se invicem* vel *sibi invicem rem rapere, eripere*, Ludolfus quidem e Matth. 11, 12 probare voluit, sed mihi non dubium est, quin ibi **ሃ** pro **ሀ** sec. gramm. § 48 exscriptum sit.

ሀያዲ፡ n. ag.: *is qui diripit, rapax, raptor* Luc. 18, 11; 1 Cor. 5, 10. 11. 6, 10; **እምእደ፡ሀያዲሁ፡** Jer. 22, 3; **ሀያዴ፡ንዋየ፡ባዕድ፡** Clem. f. 82; **ሰራቂ፡ወዐማፂ፡ወሀያዲ፡ወመሠጢ፡** F. M. 17, 2; **ሀያድያን፡** F. N. 45.

ሀይድ፡ subst.: *rapina, res rapta* Ps. 61, 10; Jes. 61, 8.

ሂደት፡ subst.: *direptio* Org.

ትሀይድና፡ subst.: *direptio, spoliatio*, passive accepta. Enc.

ሄጰ፡ I, 1 [vicina videntur هَبَّ et هَفَّ *flavit* ventus; *commotus fuit* (vento), cfr. هَبَا, هَفَا, هَفَتَ *volitavit in aëre*, de rebus vento excitatis; et de sibilo stridentis teli, gladii: هَبَّ *percussit* gladius vibratus; aeth. **ሄጰ፡** significat proprie: telum cum sibilo per aërem volare fecit] *jaculando attingere, ferire*: **ነደፈ፡ወሄጰ፡ለንጉሥ፡ማእከለ፡ሰንቡኡ፡** 2 Par. 18, 33; **ሄጰ፡ውስተ፡ፍጽሙ፡** 1 Reg. 17, 49; **ወጸፎ፡በእብን፡ወሄጰ፡ውስተ፡ፍጽሙ፡** Sir. 47, 4; **ፈነወ፡ሐጸ፡ወሄጰ፡ጥበ፡** Kuf. 38; **የሀይጱ፡ሥዕርተ፡ወኢይስሕቱ፡** Jud. 20, 16; **ኢይከሀለኒ፡**

(me non vincit) ሀይጸተ፡ ቀስት፡ ወደርብዮ፡ ኵያንው፡ Macc. f. 14. — Imprt. ሂጽ፡ M. M. f. 295. — *Voc. Ae.:* ሂጺ፡ ዘ፡ ገመሰ፡; aliud ሂጺ፡ ዘ፡ ነደፈ፡

ተሀይጸ፡ III, I pass.: *jaculando attingi, feriri:* ሀየል፡ ዘተነድፈ፡ ወተሀይጸ፡ ከብዶ፡ Prov. 7, 23; (divina Christi natura) ኢተሀይጸ፡ ውስተ፡ ሕማም፡ (in cruce) ho. Epiphanii Cypr. in Cyr. f. 117; ተሀይጸ፡ በሐጺ፡ ቃሉ፡ ለጳውሎስ፡ Gad. T. H.

ሂጸት፡ subst. *emissio teli:* አኮ፡ በዘቀስት፡ ሂጸት፡ οὐ τοξοτῶν εὐστοχίαις, Cyr. a. Th. f. 7.

ሀደመ፡ rad., in qua significationes radicum רָדַם *graviter dormivit* et هَذَرَ *deliravit in sermone* (هَذِىَ, ܗܕܳܐ, הָזָה) concurrunt (de literis *r* et *h* permutatis vid. ሐመደ፡, ሐመገ፡). Stirpem I nondum reperi; st. II, 1 (modo mea me non fallant excerpta) *delirare facere alqm* in Gad. T. H. occurrit.

ተሀደመ፡ III (dubium, num 1 an 2?) *somnolentum, somniculosum esse* vel *fieri:* እምቅድመ፡ ይብሬሀ፡ ብርሃን፡ መዓልት፡ ወእምቅድመ፡ ይትሀደም፡ ሌሊት፡ *et priusquam nox somniculosa* (somnifera) *fieret*, Lit. Chrys.; ዘኒ፡ ተሀደሙ፡ ὅσοι ἐὰν ἀκυρώσωσι I Esr. 6, 31 (*nam somniculosum esse idem valet quod incuriosum esse, negligere*).

ሀድመት፡ n. act. 1) somnolentia, *sopor, somnus gravis, torpor* Kuf. 3; ሞት፡ ውእቱ፡ ከመ፡ ሀድመት፡ ወንዋም፡ Chr. Ta. 4; ኢወሀቡ፡ ለአዕይንቲሆሙ፡ ምንተኒ፡ ሀድመተ፡ Enc. Hed. 17; *ne simus* ከመ፡ በድን፡ በሀድመት፡ ክቡድ፡ Org. 2. 2) *deliratio*, Lud. sine auct. — *Voc. Ae.:* ሀድመት፡ ብ፡ ሕንቅልፍዕ፡ (vid. እንቅልፍ፡ apud Isenb. p. 125) መደለል፡ ይ፡

ማሀደምት፡ subst., Pl. መሃድምት፡ (has formas affert Ludolfus e N. T. vid. 2 Petr. 1, 16 rom.; 1 Tim. 1, 4 et 2 Petr. 1, 16 Platt) et

መሀደምት፡ subst. (hanc formam equidem semper et ubique in libris mss. inveni), collect. (*id quod deliratur*) *deliramentum, hallucinatio* (effutitio), *nugae, ineptiae, fabulae fatuae;* μῦθοι 1 Tim. 1, 4; መሀደምተ፡ እቤራት፡ γραώδεις μῦθοι 4, 7; 2 Tim. 4, 4; Tit. 1, 14; 2 Petr. 1, 16; ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ነገረ፡ መሀደምት፡ ወተዘውኦ፡ ደቂቅ፡ እስመ፡ ደቂቅ፡ ይሰምዑ፡ ብዙኀ፡ ነገረ፡ መሀደምት፡ እምኀበ፡ ሐፃንት፡ μῦθοι et λῆροι Chr. Ta. 11; መሀደምቶሙ፡ θρύλλοι αὐτῶν Cyr. ad Th. f. 7; εἰκαιομυθίαι Cyr. c. Pall. f. 98; መሀደምት፡ ስኩን፡ μῦθος ἀδρανής Cyr. ad Th. f. 15; Clem. f. 189; አነ፡ መሀደምቶሙ፡ ἐμὲ θρύλλημα ἔχουσι Job 30, 9. — *Voc. Ae.:* መሀደምት፡ ዘ፡ ተረት፡; aliud መሀደምት፡ ዘ፡ ወግዕ፡ ተረትሂ፡ ይ።

ሀዳር፡ nomen mensis vid. sub ኅዳር፡

ሀድአ፡ I, 1 [arab. هَدَأَ *quievit, substitit,* II. *quietem concessit, sedavit, quietavit*] Subj. ይሀዳእ፡ *quietum, tranquillum, sedatum, compositum esse* vel *fieri:* de homine: ወውእቱሰ፡ ኢይትናዘዝ፡ ወኢየሀድእ፡ Jsp. p. 302; ወሀድኡ፡ አይሁድ፡ በመዋዕለ፡ ስምዖን፡ (Hasmonaei) ወጥዕዩ፡ ib. p. 298.; ሀድኡ፡ *quieverunt* (certamine misso facto) p. 274; ሀድአት፡ ልብ፡ እምሐዘን፡ Sx. Masc. 28; de regione: በመዋዕሊሁ፡ ሀድአት፡ ወአርመመት፡ ምድረ፡ ይሁዳ፡ 2 Par. 14, 1. 23, 21; de tempestate: Ex. 9, 28—34; de fluctibus ገዚሕን፡ ሞገድ፡ ወሀድአ፡ ማዕበል፡ MM. f. 19; de sanguinis effusione Hen. 99, 6 i. e. *sisti.*

አሀድአ፡ II, 1 *composuit, sedavit, tranquillavit, quietem habere jussit*, c. c. Acc. pers. vel rei: በኀይሉ፡ አሀድአ፡ ለባሕር፡ Job 26, 12; ያሀድእ፡ ሀውከ፡ ሞገድ፡ ho. Acacii in Cyr. f. 105; አሀድአ፡ ሀርቃኖስ፡ ኵሎ፡ አሕዛበ፡ እለ፡ ይዐብኡ፡ ምድረ፡ አይሁድ፡ ወሞአሙ፡ Jsp. p. 299; (*seditiosos*) አሀድአሙ፡ *monuit ut quiescerent*, ib. p. 344; አኀዙ፡ አግብርቲሁ፡ ይናዝዝዎ፡ ወያሀድእዎ፡ ib. p. 302. — *Voc. Ae.:* አሀድአ፡ ዘ፡ አስተዐገሠ፡.

ሀዱእ፡ part.: *tranquillus, quietus, compositus;* in specie: *animo sedatus, modestus, placidus:* በከመ፡ መንግሥትየ፡ ሀዱእ፡ Esth. 3 apcr.; ሀዱኣን፡ ወዕሩፋን፡ Jud. 18, 7; (*qui eucharistiae communicat*) ይኩን፡ ሀዱአ፡ አዕይንት፡ ድንጉጸ፡ ልብ፡ F. M. 26, 8; ዘኢኮነ፡ ሀዱአ፡ በቃሉ፡ ወበምግባሩ፡ ለዘከመዝ፡ ንብረቱ፡ ከንቱ፡ ንስሐሁ፡ Clem. f. 239; ከመ፡ በሀዱእ፡ ወዕምው፡ ይኩን፡ ንብረትነ፡ Deg.; በሀዱእ፡ 1 Tim. 2, 2 Platt (በዕሩፍ፡ rom.).

ሀዱኣዊ፡ adj. rel.: ልብ፡ ሀዱኣዊ፡ *animus, qui ad tranquillitatem inclinat*, Phlx. 201.

ማሀድኢ፡ part. c. term. adj.: *tranquillator, sedator:* አእኵቶ፡ ማሀድኤ፡ ንጼት፡ ውእቱ፡ Fal. f. 79.

አሀዳኢ፡ n. ag. (II, 1): *sedator, tranquillator* Lud. e MSS. Colb.

ሀድአት፡ subst.: 1) *tranquillitas, quies:* ሀድአት፡ ወአርምሞ፡ ἥσυχος σιγή Sap. 18, 14; ይመጽእ፡ በሀድአት፡ ἐν εὐθηνίᾳ Dan. 11, 21; በሀድአት፡ ርቱዕ፡ ንግበር፡ ለዝንቱ፡ Act. 19, 36 (Platt: በድቡት፡); መፍቀሬ፡ ሀድአት፡ ወአርምሞ፡ *quietis et silentii amans* Jsp. p. 314; መዋዕሊሁ፡ በዘዓን፡ ወበሀድአት፡ ሰለጠ፡ Enc.; መፍትው፡ ለነ፡ ንሑር፡ በሀድአት፡ πλεῖν μετ᾽ εὐμενείας Chr. Ta. 34; (ne subito agas) አላ፡ በሀድአት፡ ወበትዕግሥት፡ ἀλλ᾽ ἠρέμα καὶ κατὰ μικρόν ib. Ta. 30. 2) *modestia, verecundia, solitudo, mansuetudo:* መፍትው፡ ለአንስት፡ ይትረአያ፡ በአርአያ፡ ሀድአት፡ *habitu modesto* F. M. 34, 8; de *solitudine* anachoretae, monachi usitata est haec vox in Phlx.; ሀድአት፡ *mansuetudo* est qualitas tauri, sicut ኀይል፡ leonis Fal. f. 17; ፈታሒ፡ ዘአጥረየ፡ ሀድአተ፡ ወትዕግሥተ፡ F. N. 43, 2.

ሀደየ፡ videtur esse idem, quod هَذَى IV *multum coxit carnes, ut dissolutae fuerint partes* (هَرَأَ). Hinc

ተሀድየ፡ III, 1: *aestu consumtum, maceratum esse:* ተቀለቀ፡ ወተሀድየ፡ አዕጽምትየ፡ τὰ δὲ ὀστᾶ μου ἀπὸ καύματος Job 30, 30.

ሀጕለ፡ I, 1 [id. q. הָלַךְ *ivit, abiit* (et *periit*), هَلَكَ *periit, interiit, decidit;* trs. *perdidit*] Subj. ይሕጕል፡; intr. *perire, interire:* ተሀጕለ፡ ሀጕለ፡ ዐቢየ፡ Hen. 83, 7; ከመ፡ ኢትሀጕሉ፡ Kuf. 36; ወናሁ፡ ሀጕሉ፡ እሙንቱ፡ ወዓለምኒ፡ 4 Esr. 9, 22. At multo frequentius est

ሀጐለ፡ I, 1, nonnumquam ሀጎለ፡ (Gen. 35, 4 aun.) Subj. ይሀጕል፡ et ይሀጕል፡ trs. *perdere, detrimentum facere,* (*orbari*); ἀπολλύναι (ἀπολλύειν): ከመ፡ ኢትሀጕል፡ ርስተከ፡ Sir. 9, 6. 41, 6; Ruth 4, 6; ሀጕል፡ ወርቀከ፡ እምትሀጕል፡

ዐርከከ፡ Sir. 29, 10; **ተሀጕል፡ ፍሬከ፡** 6, 3. 4; **ዘሀጐልከ፡** *quod perdidisti* 8, 12; **ሀጕለ፡ ሃይማኖቶ፡** ἀπώλεσε πίστιν 27, 16. 18; Ps. 9, 19; **ዑቁ፡ ኢ.ትሀጕሉ፡ ዘገበርክሙ፡** 2 Joh. 8; **ሀጕለ፡ አዕይንቲሁ፡ ጠቢ.ት፡** Tob. 7, 7. 14, 2; **ሀጐልከ.ዮሙ፡ ለሕዝበ፡ ከሞስ፡** Num. 21, 29; ζημιοῦσθαι: **የሀጕል፡ ብዙኀ፡** Prov. 19, 19; Phil. 3, 7 rom.; **ነፍሶ፡ ሀጕለ፡** Marc. 8, 36; Luc. 9, 25; ἀπέχειν **ሀጕሉ፡ ዕሴቶሙ፡** Matth. 6, 2; ἀποτεχνοῦσθαι Gen. 27, 45 c. Acc.; ἀποστερηθῆναι Sir. 29, 7; οὐ μὴ πταίσῃ ὁ μισθὸς ὑμῶν **ኢ.ትሀጐሉ፡ ዕሴተክሙ፡** Sir. 2, 8; ὃς οὐκ ἔπεσεν ἀπὸ τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ **ዘኢ.ሀጕለ፡ ተስፋሁ፡** 14, 2; alia exempla: Sir. 16, 13; Jes. 38, 12; 4 Esr. 10, 15. 17; **የሀጕሉ፡ ተስፋሆሙ፡** Did. ed. Platt p. 45; Hen. 5, 5.

አሀጐለ፡ II, 1 1) trs. (ad interitum vocare i. e.) *perdere* (pessumdare, delere) *disperdere:* **ኀጢ.አት፡ ነፍሰሙ፡ ታሀጕል፡** Prov. 1, 19; Koh. 7, 7. 9, 18; **ንጉሥ፡ አብድ፡ ያሀጕል፡ አሕዛቢሁ፡** Sir. 10, 3; Jer. 34, 12; Matth. 10, 28; **ለምንት ኑ፡ መጠንዝ፡ አሀጐለት፡** 26, 8; **ያሀጕሎሙ፡ ለረሲዓን፡** Hen. 1, 9. 10, 15; **ከመ፡ አሀጕሎሙ፡ እምገጸ፡ ምድር፡** 45, 6. 80, 8. 89, 60—62. 2) caus. (facere ut aliquis alqd perdat i. e.) *defraudare, evertere, circumvertere* alqm alqua re, c. dupl. Acc.: **አሀጐለቶን፡ ጻማሆን፡** ἐστέρησεν αὐτὰς τῶν πόνων αὐτῶν Sir. 28, 15; **ኢ.ታሀጕሎ፡ ዕሴቶ፡ ከመ፡ ታግዕዘ፡** Sir. 7, 21.

ተሀጕለ፡ (nonnumquam **ተሀጐለ፡**) III, 1 (ad interitum vocari, i. e.) *perire, interire, perdi, pessum ire* (ἀπόλλυμαι, ἀπέλωλα) **ተሀጕለት፡ ግብጽ፡** Ex. 10, 7; Jer. 31, 15; Hez. 26, 2; Jes. 15, 2; **ይትሀጐል፡ ብዕል፡ በንታፌ፡** Koh. 5, 13; **ራእዩ፡ ይትሀጐል፡** Jac. 1, 11; **ዝቃት፡ ይትሀጐሉ፡** Matth. 9, 17; **ይትሀጐል፡ ፩እምነ፡ አባልከ፡** 5, 29; **ተሀጐልኩ፡** Job 3, 11; **እለ፡ ተሀጕሉ፡** Jes. 27, 13. 48, 19. 57, 1; Jer. 34, 12; Ps. 48, 10. 67, 2. 72, 19. 101, 27; 4 Esr. 9, 32. 34; Jud. 5, 31; Num. 17, 27; **አባግዕ፡ ዘተገድፈ፡ ወተሀጕለ፡** Matth. 10, 6. 18, 11; Luc. 13, 3. 19, 10; Joh. 17, 12; Hebr. 1, 11; Hen. 10, 2; **ተሀጕሎ፡** (Inf.) 4 Esr. 10, 10; Lit. 173, 4; **ተሀጕሎት፡** 4 Esr. 7, 35. 8, 34; **እለ፡ ተሀጕሉ፡ እምበድው፡** *qui deserto perierunt* Hen. 61, 5; **ተሀጕሉ፡ እምነ፡ ማእከለ፡ ትዕይንት፡** *perierunt de medio castrorum* Num. 16, 33; Hen. 62, 2.

ህጉል፡ (nonnumquam **ህጕል፡** exscriptum) part. 1) *perditus, deperditus:* **ሕዝብ፡ ህጉላነ፡ ምክር፡ እሙንቱ፡** ἔθνος ἀπολωλεκὸς βουλήν Deut. 32, 28; **ከመ፡ ኢ.ይኩን፡ ሕጉለ፡ ዕሴትከ፡** Sir. 8, 19; **መድኀኒሆሙ፡ ለህጉላን፡** Judith 9, 11; **ሕዝብ፡ ህጉላን፡** λαὸς τῆς ἀπωλείας Jes. 34, 5; **ህጉላነ፡ ሚጥ፡** Prec. Mat. In Hos. 4, 14 οἱ τετελεσμένοι (קְדֵשִׁים) **ህጉላን፡** versum legitur. 2) *caducus, fluxus:* **ዘይትአመን፡ በብዕሉ፡ ሕጉል፡** Synod. f. 324.

ሀጕል፡ (nonnumquam **ህጉል፡** et **ሀጐል፡**, haud bene) subst., plerumque m. 1) *perditio, interitus, exitium;* Infinitivi vicem explet **ጊዜ፡ ኀሢሥ፡ ወጊዜ፡ ሀጕል፡** Koh. 3, 6; Hen. 89, 62; Marc. 14, 4 Platt; ἀπώλεια Jes. 22, 5. 33, 2; Jer. 30, 2. 10; Sap. 1, 13; **በሀጕልክሙ፡ እሥሕቅ፡** Prov. 1, 26. 10, 11; Hen. 12, 6. 14, 6; Matth. 7, 13; **ወልደ፡ ሀጕል፡** Joh. 17, 12; Kuf. 10. 2) *detrimentum, jactura* (vid. **ሀጕለ፡**) ζημία **ሀጕል፡ ዐቢይ፡** Act. 27, 10 Platt. 3) *locus perditionis* i. e. *orcus* (אֲבַדּוֹן) Asc. Jes. 10, 8; Hen. 51, 1.

ሀጕለት፡ n. act. *interitus, exitium:* Hen. 8, 4. 22, 12; **ሀጕለተ፡ ነፍስ፡** Lud. e Synodo.

ማሀጕል፡ (etiam **ማሀጐል፡**) part., *perdens, perditor, perniciosus:* Satanas **ማሀጕል፡** alt. Const. Ap. 5 (III C. A. exhibet **ማሀጐሊ.፡**); **እኩያን፡ ወማሀጕላን፡ ኖሎት፡** Did. ed. Pl. p. 41; **እሉ፡ እሙንቱ፡ ማሀጕላን፡ ጸላእያነ፡ ሠናይ፡** Did. 10 (Pltt p. 81).

ማሀጐሊ.፡ part. c. term. adj. 1) id. q. **ማሀጕል፡**, ut: **እመ፡ መስሕት፡ ወማሀጐሊ.፡ አንተ፡** Did. 32; **ፍትወት፡ እኩይ፡ ማሀጐሊ፡ ነፍሳት፡** Did. 14; **ዝንቱ፡ ደዌ፡ ማሀጐሊ.፡** F. M. 3, 7; **ዛቲ፡ ኀጢ.አት፡ ማሀጐሊ.ት፡ ይእቲ፡** ib. 5, 1. 2) ἡ ἀπώλεια אֲבַדּוֹן **ማሀጐሊ.፡** Prov. 27, 20 (vid. **ሀጕል፡** Nr. 3).

ተሀጓሊ.፡ n. ag. (III, 1): *is qui perit, perditur:* **ኢ.ተላሕዉ.፡ በእንተ፡ እለ፡ ሖሩ፡** (moriendo) **ኀበ፡ እግዚአሙ፡ ከመ፡ ውእቶሙ፡ ተሀጓልያን፡** Genz. f. 83.

ትሀጕልት፡ subst. *perditio:* **ኢ.ትፍቅድ፡ ትሀጕልቶሙ፡** (al. **ተሐጕሎቶሙ፡**) 4 Esr. 9, 34 cod. Francf.

ሀገር፡ subst., fem. et m. (ex. gr. Gen. 19, 14; Jer. 45, 17), Pl. **አህጉር፡** (etiam **አሀጕር፡** script.), Pl. Pl. **አህጉራት፡** (Matth. 10, 23) 1) *ager cultus, terra inhabitata, regio, provincia, patria:* **ውስተ፡ አህጉር፡ ወአዕጻዳት፡** εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ κώμας Marc. 6, 36; **ሀገረ፡ እስራኤል፡** ἡ κατοικία Ἰσραήλ Jer. 3, 8. 12; **ዘውስተ፡ ሀገር፡** ὁ αὐλών Jer. 31, 8; γῆ 2 Reg. 24, 13; **መሰሎሙ፡ ለኖትያት፡ ዘርእዩ፡ ሀገረ፡** Act. 27, 27 rom. (locus ab auctoribus editionis rom. ipsis versus); *patria* Hebr. 11, 14; Herm. p. 48[b]; **ሀገረ፡ አርማንያ፡** *Armenia,* **ሀገረ፡ ምዕራብ፡** *Occidens* Jsp. p. 312. 313 al. saepe; **ሀገረ፡ ሴዋ፡** provincia Sêwae, Lud. Comm. p. 303; **ሀገረ፡ ደምብያ፡** *provincia Dambeae,* Lud. (Sed hic vocis usus potissimum inferiori aetati convenit). 2) *pagus, vicus, villa,* ἐπαύλεις Jes. 42, 11. 34, 13. 62, 9; Judith 15, 7; Ps. 143, 17; κῶμαι Judith 4, 7; Jes. 32, 14; Matth. 21, 2; Luc. 10, 38. 17, 12. 24, 13; Joh. 11, 1. 3) *oppidum, urbs, civitas:* haec est solemnis vocis notio, innumeris in locis obvia; ex. gr. Koh. 9, 14. 10, 16; Sir. 36, 31. 10, 3; Jer. 21, 10. 22, 8; Jes. 10, 14. 24, 10; Jos. 21; **ዐሥሩ፡ አህጉር፡** δεκάπολις Matth. 4, 25; **ሀገር፡ ቅድስት፡** Sir. 24, 11; **ሀገረ፡ ሳኦል፡** *sedes Saul regis* Jes. 10, 29; Kuf. 38, etiam **ሀገረ፡ መንግሥት፡**; *urbs munita, castellum, arx* **ሀገር፡ ጽንዕት፡** et **ሀገረ፡ ጥቅም፡** vel **ቅጽር፡** Jer. 4, 6; Kuf. 11. 46; Sir. 28, 14; Jes. 36, 1; Hez. 17, 4; Lev. 25, 29—31; Num. 13, 19; *emporium* Jes. 45, 14; **በሀገር፡** *in urbe, oppido* (opp. **በሐቅል፡** *ruri, in agro*) Deut. 28, 3. Etiam **አህጉር፡** nonnumquam pro *urbe* (Sing.) ponitur, ex. gr. Judith 7. — Cum Genitivo personae conjunctum significare potest *patriam:* Judith 8, 2; Marc. 6, 1. 4. 4) Usurpatur pro *incolis urbis vel oppidi, civibus:* Am. 4, 8; Zach. 14, 2; Prov. 11, 9—11; 1 Reg. 4, 13; 2 Reg. 14, 7; Act. 12, 22 rom.; aliâs **ሰብአ፡ ሀገር፡** Luc. 19, 14, et pro *civitate* (πολίτευμα) Phil. 3, 20. [Cum **ሀገር፡** convenit Himjaritarum هَجَر et amh. **አገር፡**; contigua sunt אִכָּר أَكَّار agricola, lat. *ager*, germ. Acker (vid. H. Ewald Lehrbuch der hebr. Sprache. 6. Ausg. 1855. p. 347)].

ሀገሬት፡ subst. (gramm. § 120, a): 1) *civitas, cives, civis* (πολῖται, πολίτης, πολῖτις, συμπολίτης, συμπολῖτις): **፩፩ለሀገሬቱ፡** τὸν πολίτην αὐτοῦ Jer. 38, 34; συμπολῖται Eph. 2, 19 rom.; **ነኪ.ራነ፡ እምሀገሬት፡ እስራኤል፡** Eph. 2, 12; **እንዘ፡ ሀለዉ.፡ በምድር፡ ሀገሬት፡ ይኩኑ፡ ምስለ፡ ሰማውያን፡** Clem. f.

153; Lit. 168, 2; ሐቃል፡ወሀገሪት፡ *agrestes et oppidani* Col. 3, 11. 2) transl. *familiaris, amicus:* ሀገሪት፡ይእቲ፡ለከሙ፡እለ፡ይቀርብዋ፡ εὔγνωστος Prov. 3, 15; ለእእምሮ፡ሀገሪትከ፡ረሰያ፡ γνώριμον περιποίησαι σεαυτῷ Prov. 7, 4 et Did. 2 (ubi hic idem locus laudatur). — Nonnumquam ሀገሪት፡ et ሀገር፡ permutantur, ex. gr. 4 Esr. 1, 1 (MSS.).

ሀገራዊ፡ adj. rel. *ad civitatem pertinens:* ምግብና፡ሀገራዊት፡ F. N. p. 10; ib. 43, 2 (p. 247).

ሀገሪታዊ፡ adj. rel.: *oppidanus,* ጽሑፍ፡አልቦ፡ውስተ፡ልቡ፡ንጹሓን፡ፍልጠት፡ማእከለ፡አይሁዳዊ፡ወሀገሪታዊ፡ወገብር፡ወእግዚ፡ Phlx. 87.

ሀኵሬ፡ subst.: *minium, rubrica:* ወቀብዖ፡በሀኵሬ፡ (var. ኅኵሬ፡, ሂኀሬ፡, ሂኅሬ፡) ወሜረዮ፡ καταχρίσας μίλτῳ Sap. 13, 14. [hebr. שָׁשַׁר, aram. סִיקְרָא, ܣܘܩܪܐ; pers. شنگرف; arab. مغرة, مكر, شقرة.]

ሀግረት፡ quadril. inferioris aetatis; idem videtur quod ጋሀረተ፡. Hinc

ሀግሩት፡ part.: *intentus rei, sollicitus,* Org.

ሀግርትና፡ *sedulitas, studium,* Lud.; M. M. f. 40.

ሀዓት፡ est amh. እዓት፡ *lac flore privatum,* M. F.

ሂጳ፡ዲያቆን፡ n. prgr., sc. ὑποδιάκονος, *subdiaconus,* Pl. ሂጳ፡ዲያቆናት፡ M. M. f. 325. 349.

ሂጳዲጤን፡, vel ሂ"፡, ሀጳዲጤ፡ ὑποδύτης, *tunica* sacerdotis Hebraeorum summi, Ex. 36, 30 seq., Lev. 8, 7 (Respondet hebr. מְעִיל, quod LXX aliis in locis ποδήρη interpretati sunt, quod videas sub ጰዴሬ፡; etiam in locis commemoratis Ex. et Lev. versio nova (C) aeth. ጰዴሬ፡ pro ሂጳዲጤን፡ exhibet). *Voc. Ae.:* ሄጳዲጤን፡ዘ፡ሞጣሕት፡

ሂጳጳ፡ ὁ ἔποψ, *upupa* Deut. 14, 17, i. q. ሔጳጳ፡ q. v.

ሀፈወ፡ I, 1 *calere, calescere; sudare.* [Arab. هَفّ, هَوف, هَيف *ventus calidus, fervidus,* هَائِف, هَيُوف *valde et cito sitiens*] ፈተወት፡ትትሐፀብ፡እስመ፡ሀፈወት፡ *quia caluit* (Susanna) Dan. ap. 1, 15 (ὅτι καῦμα ἦν); እስከ፡የሀፍዉ፡ *donec caleant* vel *sudent,* Reg. Pach.; ሀፈዉ፡ *sudaverunt,* Gad. Ad.; (Christus) ጾመ፡ወጸለየ፤ደከመ፡ወሀፈወ፤ወተፀመ፡ኀሳረ፡ወሐመ፡ወሞተ፡ Genz. f. 147; በጸዊረ፡መስቀሉ፡ሀፈወ፡ (Christus), Lit. orth.; ሀፌው፡ M. M. f. 98.

ሀፍ፡(ሃፍ፡, ሐፍ፡) subst. 1) *calor, fervor:* ቊር፡ወሀፍ፡ ψῦχος καὶ καῦμα Gen. 8, 22; 4 Esr. 6, 9; ብሔረ፡ጽምእ፡ወሀፍ፡ Deut. 32, 10; ሀፍ፡ወሞቅ፡ Hen. 82, 16. 2) *sudor* (cfr. حميم, حمّة, حمّى): በሀፈ፡ገጹ፡ Gen. 3, 19; Kuf. 3; Luc. 22, 44; አብዝኀ፡ስግደተ፡እስከ፡ይውሕዝ፡ሀፉ፡ከመ፡ማይ፡ Gad. T. H.; ዘእንበለ፡ጻማ፡ወሀፍ፡ χωρὶς ἱδρώτων Chr. Ta. 3; ሀፍ፡ ἱδρώς Cyr. ho. f. 110; ፈንዉ፡ሲሳዮሙ፡እምንዋይክሙ፡ወሀፈ፡ገጽክሙ፡ Did. 25. (In 1 Reg. 21, 13 interpres ሀፉ፡ pro τὰ σίελα αὐτοῦ posuit). — *Voc. Ae.:* ሀፍ፡ወረሐጽ፡ዘ፡ወዝእ፡ (i. e. זֵעָה, זִיעָא, ܕܘܥܬܐ).

ሀፐለ፡ rad. inus.; arb. أَبَلَ et وَبَلَ *fuste percussit,* وَبِيل *fustis, quo lotae contunduntur vestes ad exprimendas cum aqua sordes.* Hinc

መሀፒል፡(መሃፒል፡, መሐፒል፡, መሃፔል፡ Herma p. 104[a]) part. (pro መሀፕል፡ gramm. § 20) deinde subst. m. *fullo* (γναφεύς, κναφεύς, synon. ገናፊ፡) Marc. 9, 3; Jes. 7, 3. 36, 2 (ubi liber ms. etiam formam መሀዊል፡ praebet). — *Voc. Ae.:* መሀፒል፡ዘ፡ኀፃቤ፡ልብስ፡

ለ፡ litera alphabeti Aethiopici secunda, quae ለው፡ (sec. Isenb. in lex. amh. p. 5 ላዊ፡) vocatur.

ለ፡ I) *praepositio inseparabilis* (eadem quae לְ, ܠ, لِ, vid. gramm. § 164, 2); c. pron. suff. ሊተ፡, ለከ፡, ለኪ፡, ሎቱ፡, ላቲ፡; ለነ፡, ለክሙ፡, ለክን፡, ሎሙ፡, ሎን፡ (Matth. 24, 19; Sir. 7, 24; Hen. 9, 8) vel ሎንቱ፡ (Gen. 31, 43; Num. 27, 6) vel ሎንቶን፡ (Ex. 2, 16) vel ሎቶን፡ (Jac. 3, 3; Hez. 13, 17); alias suffixorum formas videas sub እሌ፡ et sub ወይ፡ (gramm. p. 319). Significat *motum* vel *directionem ad* aliquid: 1) *versus, ad, in,* (de loco, re, persona) ምድር፡እንተ፡ላቲ፡ተሐውር፡ሀየ፡ Deut. 7, 1. 11, 29; ኢተግሕሣ፡ኢለየማን፡ወኢለፀጋም፡ 1 Reg. 6, 12; ይትፈለጥ፡ለ፬መአዝነ፡ዓለም፡ Gen. 2, 10; አሐዱ፡ለከልኤ፡ይኔጽር፡ Hen. 41, 7; ለበጺሐ፡እፍራታ፡ Gen. 35, 16. 48, 7; ወሰደ፡ለ *ferre ad* 1 Reg. 9, 7; ጸርኀ፡ሎሙ፡ *acclamavit iis* 1 Reg. 17, 8. 2) *in, ad-usque, usque* de tempore: ይትዐቀቡ፡ለዕለተ፡ስሉሕ፡ Hen. 45, 2; Judae 6; ለጊዜሃ፡ *in momentum temporis* Hebr. 12, 11 (rom.); ለደኃሪ፡መዋዕል፡ Ex. 16, 33; ለጌሠም፡ εἰς αὔριον Ex. 8, 6; ለነግህ፡ Ex. 12, 10; እምዕለት፡ለዕለት፡ Ex. 13, 10; ለጸቢሐ፡እሑድ፡ Matth. 28, 1; ለዓለም፡, ለዝሉፉ፡ qq. v. 3) *in,* de transitu rei in aliam conditionem, maxime post verba fiendi, faciendi, dividendi, sumendi, transformandi, al.: ወከነ፡ለመንፈስ፡ሕይወት፡ Gen. 2, 7; ይነሥእ፡አዋልዲክን፡ለመጽዕጣት፡ 1 Reg. 8, 13; ተነፍቀ፡ለክልኤ፡ 1 Reg. 15, 29; Jud. 7, 16; እገብራ፡ለበረከት፡ Hen. 45, 4. 5. 84, 6; እምነዳያን፡ምድር፡አትረፈ፡ለሐረስት፡ Jer. 52, 16; (usitatius est ውስተ፡ hoc sensu). 4) de fine actionis: *in, ad* (etiam dativus Latinorum respondet): ወይከውን፡ፍሬሁ፡ለሲሳይ፡ወቈጽሉ፡ለፈውስ፡ Hez. 47, 12; ለዝ፡ተፈኖኩ፡ Asc. Jes. 11, 1; ለኀሳርከ፡ 1 Reg. 20, 30; Apoc. 22, 2; Gen. 45, 5; ለእኪትክሙ፡ Jer. 7, 6; ሠጸረ፡ዕፀወ፡ለመሥዋዕት፡ Gen. 22, 3; ለዝንቱ፡ተጸዋዕክሙ፡ 1 Petr. 3, 9; አዕረገ፡ለጽንሓሕ፡ Kuf. p. 69; ሖሩ፡ለዐብእ፡ 1 Reg. 17, 13; ወሀበሙ፡ሥንቆሙ፡ለፍኖት፡ Gen. 45, 21; ትትዐቀብ፡ለትእምርት፡ Num. 17, 25; ተኀርየ፡ዘርአ፡ሌዊ፡ለክህነት፡ Kuf. p. 110; 1 Petr. 2, 5; ጽሑፋን፡ለዝንቱ፡ደይን፡ Judae 4. Innumeris in locis Infinitivo praeponitur, ut idem denotetur, quod Latini gerundii dativo vel praepositione *ad* cum gerundivo, vel conjunctione *ut* cum subjunctivo exprimere amant: ይኩኑ፡ለአብርሆ፡ Gen. 1, 15; ሠናይ፡ለበሊዕ፡ Gen. 2, 9; ኢትደመር፡ምስለ፡ብዙኃ፡ለዐምፆ፡ Ex. 23, 2; Deut. 27, 13; Jos. 22, 22; 1 Reg. 17, 21; Prov. 1, 2 seq.; Hez. 44, 25. 27; Jer. 42, 9. 13. 43, 8. 44, 12; (vid. gramm. § 183, 3, a). 5) est *nota dativi* propria, cujus usus exempla allegare

non opus est. Etiam is, *in cujus commodum* et *usum*, vel *pro quo* agitur, praepositione ለ፡ introduci potest (*dativus commodi*): Gen. 2, 18; Hen. 5, 1; ዘየሐምም፡ ሊተ፡ ὁ πονῶν περὶ ἐμοῦ 1 Reg. 22, 8; ከመ፡ ትስአል፡ ሎቱ፡ ቃለ፡ እግዚ"፡ 22, 13; ኢትጸሊ፡ ለዝ፡ ሕዝብ፡ Jer. 11, 14. 14, 11. 44, 3; ይቁም፡ ለከ፡ ὑπερασπίσαι σου Ps. 19, 1; ትትቃተል፡ ለከ፡ ዐረከ፡ Sir. 29, 13; ይፀብእ፡ ለክሙ፡ Ex. 14, 14; ንግሥ፡ ለአኀዊከ፡ ዘንተ፡ 1 Reg. 17, 17. 16, 16; ይነብብ፡ ለከ፡ Ex. 4, 14; Gen. 2, 18. 27, 3. 5; ቀንአ፡ ለ Num. 25, 13. 6) denotat eum, *cui* vel *cujus res est*, ex. gr. ለከ፡ ውእቱ፡ መዓልት፡ ወዚአከ፡ ይእቲ፡ ሌሊት፡ Ps. 73, 17; Gen. 45, 20, quare nonnumquam *genitivo* aliarum linguarum respondet: ለእግዚ"፡ ውእቱ፡ ቀትል፡ τοῦ κυρίου ὁ πόλεμος 1 Reg. 17, 47; እስመ፡ ኵሉ፡ ሎቱ፡ 1 Petr. 2, 14; ኢይትረከብ፡ ሎሙ፡ አሠር፡ Hen. 48, 9; እግዚእ፡ ለሰንበት፡ Matth. 12, 8; ሠለስተ፡ ዘመን፡ ለዓመት፡ τρεῖς καιροὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ Ex. 34, 23; ርብዕ፡ ለዓመት፡, ምዕረ፡ ለዓመት፡ Kuf. 29. 34. Plura de hac re vid. in gramm. § 186, b. 7) praeponitur rei vel personae, ad quam actio (verbi) aliqua ratione refertur; est igitur, ut ita dicam, *nota relationis generalissima*: a) in locum alius praepositionis, ubi repetenda erat, substituitur: ምስሌክሙ፡ ወለዘርእክሙ፡ Gen. 9, 9; Lev. 26, 5. b) de animi (agentis) directione in rem vel personam: *in, erga, contra, coram*: ኄር፡ እግዚ"፡ ለእለ፡ ይትዔገሥዎ፡ Nah. 1, 7; ኢተአብስ፡ ለሀገርከ፡ Sir. 7, 7; አሠነዩ፡ ለአብራም፡ Gen. 12, 16; ይትሜክሑ፡ ለቢጾሙ፡ 2 Petr. 2, 13; ሰገደ፡ ሎቱ፡ ዳዊት፡ 1 Reg. 24, 9; item post ደነነ፡, ገነየ፡, ገረረ፡; ተፈሥሑ፡ ላቲ፡ συνέχαιρον αὐτῇ Luc. 1, 48; ተክዙ፡ ለርእስክሙ፡ λυπεῖσθε ἐφ' ἑαυτούς Jes. 15, 2; ኢትሥሐቅ፡ ሎን፡ Sir. 7, 24; de ለዐይን፡ vel ለገጸ፡ ሰብእ፡ vid. ዐይን፡ et ገጽ፡ c) verbis quibusdam intransitivis objectum subjungit: ይጸምኡ፡ ለጽድቅ፡ *sitiunt justitiam* Matth. 5, 6; ይነግሥ፡ ለኪ፡ እግዚ"፡ Jes. 52, 7; ኢይደሉ፡ ሊተ፡ *me non dignus est* Matth. 10, 37; እጸሀቅ፡ ለክሙ፡ *sollicitus sum de vobis* 2 Petr. 1, 12. d) accusativi vicem explet, sive ita ut accusativus primo loco positus secundo in ለ፡ transeat: ይፈርሁ፡ ስመ፡ እግዚ"፡ እለ፡ እምዐረብ፡ ወእምሥራቀ፡ ፀሐይ፡ ለስሙ፡ ክቡር፡ Jes. 59, 19; Gen. 50, 21, sive ita ut objectum verborum transitivorum ab initio praepositione ለ፡ notetur: Gen. 17, 12; Ex. 23, 3. 28, 3; Lev. 25, 17 (collato 14); ኢያሜክር፡ ወኢለመኑሂ፡ Jac. 1, 13 (Pltt ወኢመነሂ፡); ለኵሉ፡ አክብሩ፡ 1 Petr. 2, 17 (rom.). Deinde nonnulla verba, maxime verba *dicendi* et *narrandi*, verba በረከ፡, ሰብሐ፡, ዐረፈ፡, ዘለፈ፡, etiam ፆደ፡, አስተርከበ፡ et alia quaedam objectum, quod aliâs in accusativo sibi subjungere solent, frequentius praepositione ለ፡ sibi subjungunt (vid. gramm. § 179, 1.). e) amant Aethiopes nomina vel pronomina, quae verbo vel nomini vel praepositioni subjicienda sunt, pronominibus suffixis, illi verbo vel nomini vel praepositioni annexis, anticipare et istis nominibus vel pronominibus particulam ለ፡, quâ ad illa pronomina suffixa referantur, praefigere: ሰመዮ፡ እግዚ"፡ ለብርሃን፡ ዕለተ፡ *nominavit (id, scilicet) lumen diem Deus* Gen. 1, 5; ሐማቱ፡ ለስምዖን፡ *socrus (ejus, sc.) Simeonis* Marc. 1, 30; ጸሐፍ፡ ሎቱ፡ ለመልአከ፡ *scribe ad (cum, sc.) angelum* Apoc. 2, 1. Hic usus particulae ለ፡ frequentissimus est, vid. gramm. § 172, c. f) rarus est usus particulae ለ፡ post verba passiva vel neutra, quo *auctor* vel *is a quo res fit*, significetur: ተአመርኩ፡ ሎሙ፡ ἐγνώσθην αὐτοῖς Hez. 20, 5; ዐንሰት፡ ሎቱ፡ Kuf. C. 41; ቡሩክ፡ ለእግዚ"፡ Gen. 14, 19; 2 Petr. 2, 19 rom. g) rariores sunt significationes: *quod attinet ad* ex. gr. ወለገቢኦትከሰ፡ *et quod ad reditum tuum attinet* Asc. Jes. 8, 27; 1 Petr. 4, 11; *de* ut ምንተ፡ እንከ፡ ትፈቅዱ፡ ሎቱ፡ ሰማዕተ፡ Matth. 26, 65; *secundum* ut ለመፍቅዱ፡ Org. (In Matth. 27, 18 Platt habet ለቅንአቶሙ፡ διὰ φθόνον, sed ed. rom. praebet በቅንአቶሙ፡, quod praestat). 8) Denique notare velis a) illud ለ፡, quod dativum commodi denotat, cum pron. suff. nonnumquam *emphaseos causa* apponi, non tantum iis in locis, ubi Graecus ex Hebraismo dativum pronominis conservavit (Gen. 27, 46; Ps. 49, 17), sed etiam ubi Graecus nihil ejusmodi praebet: ርኢ፡ ሊተ፡ ዝየ፡ 1 Reg. 21, 8; Gen. 21, 7; potissimum post ለምንት፡, ut ለምንት፡ ሊተ፡ እነሥእ፡ 1 Reg. 25, 11; Ex. 5, 4; ለምንት፡ ሊተ፡ እናፍቅ፡ Herm. p. 20. b) ለ፡ infinitivo praepositum usurpari pro *futuro instanti* vel *gerundivo* (omissa copula verbali vel pronominali): ዝናም፡ ለመጺእ፡ ὄμβρος ἔρχεται Luc. 12, 54; ዋዕይ፡ ለመጺእ፡ καύσων ἔσται 12, 55; ሶበ፡ ለበዊእ፡ εἰσπορευομένου αὐτοῦ Lev. 16, 23; Num. 4, 19. 10, 6. 7; ሶበ፡ ለሐዊር፡ *cum eundum esset (cum abitura esset)* Herm. p. 17. c) de reduplicato ለ፡, i. e. ለለ፡ vid. infra. — ለ praeponitur aliis praepositionibus ut ቅድመ፡, መንገለ፡, ኀበ፡, አመ፡ et conjunctioni እመ፡ et postponitur praepositioni እስከ፡, qq. vid. II) *conjunctio inseparabilis* (sicut لِ Arabum), c. c. subjunctivo verbi, *notá jussivi vel cohortativi*, latine imperativo vel subjunctivo reddenda est (vid. gramm. § 169, 7 et § 190, b). Praecipuo in usu est ante primam et tertiam personam verbi: ለይኩን፡ ብርሃን፡ *fiat lux!* Gen. 1, 3. 3, 15. 49, 7; Ps. 62, 9. 69, 4; Cant. 5, 1; Jer. 10, 11. 17, 5. 15. 18; 4 Esr. 6, 40; Rom. 3, 4; 1 Petr. 4, 19; ለንትፈሣሕ፡ *gaudeamus!* Apoc. 19, 7; Gen. 46, 30. 44, 32. Ubi plura verba copulantur, ante singula ለ፡ repetere licet Ruth 1, 17. Ante negationem (ኢ፡) ለ፡ locum habere non potest (gramm. § 190, b); semel (in cod. Abb. LV) legi ለኢይስተዩ፡ Jer. 42, 14, ubi caeteri libri ኢይስተዩ፡ praebent. Sed quamvis usus hujus conjunctionis ad enuntiationes simplices easque, quae alii enuntiationi non subjunctae sint, restrictus esse soleat, tamen prima ejus notio non obstat, quominus ለ፡ cum subjunctivo (sicut ከመ፡ et لِ Arabum) alii enuntiationi subjungatur: ወለትጽእሎሂ፡ ኢታልዕል፡ እዴከ፡ *sed ut eum dehonestes, noli manum tuam tollere* Prov. 19, 18 (vers. antiq.). — Male nonnumquam in libris mss. indicativus (pro subjunctivo) post ለ፡ exscriptus est (ut Jes. 44, 23 cod. Laur., 1 Reg. 20, 13 cod. A.).

ለለ፡ sive ለ፡ reduplicatum (cfr. በበ፡ et ዘዘ፡) 1) *praepositio*, qua Latinorum vox *singuli*, Graecorum ἀνὰ vel κατὰ c. Acc. exprimitur (gramm. § 159, g et § 164, 2). Neque tantum ibi usurpatur, ubi simplex praepositio ለ፡ ipsa constructione postulatur, ut: ሲሳይ፡ ዘለለ፡ ዕለት፡ *alimentum in singulos dies* Matth. 6, 11; ለለ ፩ ἑκάστῳ Matth. 25, 15; 4 Esr. 6, 49; ምዕረ፡ ለለዓመት፡ Ex. 30, 10 (vid. ለ፡ Nr. 6); Zach. 14, 16; Ex. 5, 19. 16, 4; Tob. 5, 15; Jes. 6, 2; Esth. 3, 12; Gen. 44, 1; 1 Petr. 4, 10; አዐርግ፡ ለለሰማይ፡ *ad singulos coelos* Asc. Jes. 7, 25; sed etiam aliâs, et ipsi subjecto enuntiationis ለለ፡ praeponitur: ተኈለቁ፡ ለለ፡ ብእሲ፡ ብእሲ፡ Num. 4, 49; Ex. 16, 16; ለለዓመት፡ *quotannis* 2 Esr. 20, 35; Hen. 5, 2; ለለ፡ በዓል፡ Marc. 15, 6; ለለምልአት፡ *quotiescumque plenus est* Kedr f. 88. — Etiam accusativo adverbiali praemittitur: ለለ፡ ነግሀ፡ ወሰርከ፡ Enc. (cfr. እምነ፡ et እስከ፡). — Hic an-

notare juvat, in libris impressis et mss. pro **ለለ፡** reperiri **ለእለ፡** sensu distributivo *quot*, *quotcumque*, ex. gr. **፲ወ፪መሳፍንት፡ለእለ፡ሕዝቢሆሙ፡** 12 *principes*, *quot populi eorum* Gen. 25, 16; (42, 25. 47, 12. 49, 28; Ex. 12, 3 in annot.); **እመ፡ ዐሡረ፡ ወርኀ፡ ታስዕ፡ ይበክዩ፡ ለለዓመ፡** (v. **ለእለ፡ዓመ፡**; *quotquot anni redeunt*) Machb. Me'm. str. 11. 16; item pro **ለእለ፡** editionis Plattianae occurrit **ለለ፡** *quotcumque* Marc. 6, 22 rom.: **አምመረቶ፡ ለሄሮድስ፡ ወለለ፡ ይረፍቁ፡ ምስሌሁ፡** 2) *conjunctio: quotiescumque*, ut: **ለለተናገርኩ፡ አዐውዩ፡ በግፍዕ፡** Jer. 20, 8 (vers. alt.); **ለለተናገርከ፡** מִדֵּי דַבְּרָךְ Jer. 31, 27 (vers. alt., hebr. 48, 27); **ለለተናገርክዎ፡ ተዘከርኩ፡** Jer. 38, 20 (vers. alt.); **ለለወለዳ፡ተባዕተ፡ቀትላሁ፡** F. M. 23, 2; **ወኮኑ፡ ለለ፡ ይሰምዑ፡ ነገሮ፡ ያፈደፍዱ፡ ግዘፈ፡** Jsp. p. 364; **ለለይወጽኡ፡ ውስተ፡ ፀብእ፡** Abush. 50. — Etiam cum hoc **ለለ፡** in libris mss. permutatur **ለእለ፡**, ex. gr. in Machb. Me'm. str. 4. 5. **አምጣነ፡ትበልዑ፡ሥጋሁ፡ ወለለ** (v. **ወለእለ፡**) **ትሰትዩ፡ደሞ** ።

ላህለሀ፡ *laxum esse* vid. sub. **ላኅለኀ፡**

ላህለሀ፡ *humidum esse* vid. sub **ላሕለሐ፡**

ለሀመ፡ rad. inus.: cfr. لَهِمَ *avide deglutivit* (hebr. הִתְלַהֵם), לָחַם *edit, comedit*, ܠܚܶܟ *linxit*. Hinc

ላህም፡ subst., m. et fem., Plur. **አልህምት፡**, Pl. Plur. **አልህምታት፡** (Hen. 87, 4) 1) *bos*, et mas et femina, *taurus*, *vacca* (لِهْمٌ *taurus annosus*): βοῦς Job 6, 5. 24, 3; Jes. 1, 3. 11, 7. 65, 25; Dan. 4, 22; ταῦρος Sir. 6, 2; Jes. 11, 6; μόσχος et μοσχάριον Jer. 38, 18; Gen. 18, 7 (**ላ"፡ንኡስ፡**); 2 Esr. 15, 18; Ex. 29, 1; Apoc. 4, 7; δάμαλις Gen. 15, 9 (sed *m.*); **ላህም፡ወለዶት፡** Jsp. p. 377. — Plur.: βόες, μόσχοι, βουκόλια, *boves*, *armenta*, *boum grex*: Gen. 18, 7. 41, 2; Ex. 10, 9. 29, 1; Jer. 5, 17; Ps. 21, 12; 1 Reg. 11, 7; 2 Par. 4, 3 seq.; Hen. 85 seq.; *vaccae*: **አልህምት፡ ኢይመክና፡** Job 21, 10; δαμάλεις 3 Reg. 12, 28. Nonnumquam (cum **ኵሉ፡** vel **ብዙኅ፡** compositum) **ላህም፡** collective usurpatur, ut Gen. 46, 32; Ex. 12, 38. — Ὀνοκένταυροι Jes. 13, 22. 34, 14 **እለ፡ሰኰና፡ላህም፡እገሪሆሙ፡** versum est. — **አልህምት፡ገዳም፡** *boves sylvestres* (*agrestes*), distinguuntur a **ቶራት፡** F. N. 44, 2.

ልህመ፡ *tenerum esse* vid. sub **ልሕመ፡**

ልህሰ፡ (si non **ለሀሰ፡**) I, 1 *discedere*, *abire*, *evanescere*; ter legitur in libro Jobi: **መሐወኒ፡አንተ፡ኵለኄ፡ ወአልህስ፡** διέσπασέ με κύκλῳ καὶ ᾠχόμην 19, 10; **ወይልህሶ፡** (v. **ወይፈልሶ፡**) **እምነ፡ ምንባሩ፡** καὶ λικμήσει αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ 27, 21; **ትፍሕቅ፡ነፍስየ፡ወትልህስ፡** ᾤχετό μου ἡ ἐλπὶς ὥσπερ πνεῦμα 30, 15. — *Voc. Ae.*: **እፈልስ፡እልህስ፡ዘ፡እሰደዳለሁ፡** [In caeteris linguis deest haec eadem radix; cum **ለ** et **ነ** saepius permutentur, an comparare licuerit נוּס *aufugere*?]

ለሀሰ፡ *lingere* vid. sub **ለሐሰ፡**

ልህቀ፡ I, 1 [كَهَلَ *provectiore aetate fuit*, قَهَلَ VII. *senectute debilis fuit*, تَقَهَّلَ VII. *id.*, تَقَلْهَمَ *decrepitus fuit senex*; כֶּלַח in כָּלַח *senectus*; amh. **ላቀ፡** et **አላቀ፡**] Subj. **ይልህቅ፡**, Imprt. **ለሀቅ፡**, Inf. nom. **ልሂቅ፡** (Hebr. 11, 24) 1) *crescere*, *adolescere*, *augescere*, de plantis Job 8, 11; 4 Esr. 8, 49; Kuf. 2; Matth. 6, 28. 13, 30; de barba, capillo et unguibus 1 Par. 19, 5; Dan. 4, 30; de aquis Kuf. 5; de nequitia Kuf. 5; de infantibus, pueris, puellis Gen. 21, 8. 38, 11; Luc. 2, 40; 1 Petr. 2, 2; in specie: *in pubertatem ingredi* Hez. 16, 7 (**ልሀቂ፡ወዐበይኪ፡**); Sir. 42, 9; 4 Esr. 9, 46, et *adolescentiam transigere* Act. 22, 3 rom.; **አይድዐቶ፡ አስቴር፡ ለንጉሥ፡ ከመ፡በቤቱ፡ልህቀት፡** Esth. 8, 1. Transl.: *adaugescere*, *augeri* multitudine, vi, potentia, divitiis Kuf. 24 saepius; **ለሀቁ፡ ወብዝኁ፡** Kuf. 6. 2) *senescere* aetate et viribus, *aetate provectum*, *senem* vel *senilem esse*: **እልህቅ፡ ወእረሥእ፡** Job 29, 18; Jes. 46, 4; Sir. 41, 2; Ps. 70, 19; Gen. 18, 11. 24, 1. 27, 1; 1 Reg. 2, 22. 3, 21; 3 Reg. 1, 15; Joh. 3, 4; **ይልህቅ፡ሕይወቶሙ፡** *senescet vita eorum* Hen. 5, 9. 3) comparative: *natu majorem esse*, **ዘይልህቅ፡** *natu major* vel *maximus* Job 1, 13; **እኅትከ፡እንተ፡ትልህቅ፡** Hez. 16, 46; Gen. 19, 31 seq.; c. c. pron. suff. **ይልህቅዎ፡** *eo natu majores sunt* Job 32, 4; **ወራዙት፡ ተኰነኑ፡ ለእለ፡ ይልህቁክሙ፡** 1 Petr. 5, 5; Hez. 16, 61.

አልህቀ፡ II, 1 1) *crescere facere* (*incrementum dare*), c. c. Acc., de plantis: **ዕፅ፡ ዘበዝናም፡ አልህቀ፡** Jes. 44, 14; **ቀላይ፡አልህቆ፡**(**ለዕፅ፡**) Hez. 31, 4; 1 Cor. 3, 7; *nutrire*, *alere*, *educare*, capillos: **ሥዕርተከ፡ ኢታልህቅ፡** Exp. F. Nic.; animalia 2 Reg. 12, 3; infantes, pueros, puellas Jes. 1, 2. 23, 4. 49, 21. 51, 18; Job 31, 18; Prov. 23, 24. 29, 46. 1 Tim. 5, 10 (ὑψοῦν, ἐκτρέφειν, al.). Transl.: *aliquem augere* opibus Kuf. 15. 2) *ad senectutem perducere*: Jos. 14, 10; vel *honores senectutis alicui tribuere*: **ኪያከ፡ አልህቀ፡እግዚ"፡** σοὶ δέδωκεν ὁ Θεὸς τὸ πρεσβεῖον Dan. ap. 1, 50 (denom. a **ሊቅ፡**, **ልሂቅ፡**); nec non *ob senioratum majorem portionem alicui tribuere*: (in distribuendis decimis et primogenituris) **ኢያልህቅ፡ቀድሜሁ፡ ቀዳሚ፡ካህን፡ እምካህናት፡ ለርእሱ፡ ዘ እንበለ፡ለካልኡ፡አላ፡ ይኩን፡ ሥርዐተ፡ ክልኤሆሙ፡ ዕሩየ፡** III Const. Ap. 2. 3) *senectutem degere*, Lud. ex. Enc.

ተልህቀ፡ III, 1 (denom. a **ሊቅ፡** presbyter), vox ecclesiastica: *munere presbyteri* (sacerdotis) *fungi*: **እለ፡ይትለሀቁ፡ እምኔክሙ፡** 1 Petr. 5, 1; **እለ፡ይትለሀቁ፡** Kid. f. 17.

ልሂቅ፡ adj. et subst., fem. **ልህቅት፡** (vid. gramm. § 129, a) et **ለህቅት፡** (Herm. p. 6. 17; per archaismum **ልሀቅት፡** Herm. p. 4; **ልህቅ፡** Herm. p. 2 sine dubio pro **ልህቅት፡** errore librarii), Pl. m. **ልሂቃን፡**, fem. **ልሂቃት፡** (de **ሊቃውንት፡** vid. sub **ሊቅ፡**) 1) *aetate provectus*, *senior* 1 Reg. 2, 32; 2 Reg. 19, 32; Koh. 4, 13 (πρεσβύτερος); Jes. 9, 14 (πρεσβύτης); **ልሂቅኒ፡ወእኡሩግኒ፡በኀቤነ፡ ሀለወ፡** Job 15, 10; **ንኡስ፡ አነ፡ በመዋዕልየ፡ወአንትሙ፡ልሂቃን፡ወሊቃውንት፡** Job 32, 7; Sap. 2, 10; **ልሂቅ፡ ምስለ፡ አረጋዊ፡** Jer. 6, 11 (πρεσβύτερος μετὰ πλήρους ἡμερῶν); **ክልኤሆሙ፡ልሂቃን፡እሙንቱ፡** Luc. 1, 7. 18; **ልሂቃት፡** πρεσβύτεραι Zach. 8, 4; **ልሂቃት፡ መበለታት፡** (opp. **ንኡሳት፡መ"፡**) Did. 14. 2) *senior dignitate*, *princeps*, *presbyter*, *praefectus*, quamquam hoc sensu forma contracta **ሊቅ፡** crebrius adhibetur: **እምውሉደ፡ልሂቃነ፡ ሀገረ፡ ሮሜ፡** *e filiis patriciorum* Sx. Masc. 17; Teq. 3 al.; **ዘይፈቅድ፡ ልሂቀ፡ ይኩን፡** (πρῶτος) Marc. 9, 35; πρεσβύτερος

(ecclesiae) 1 Petr. 5, 1; πρεσβύτιδες **ልሂቃት፡** Tit. 2, 3 et 1 Tim. 5, 2 (Platt); **ልሂቃነ፡መንግሥት፡** *primores regni*, Sx. Masc. 2.

ሊቅ፡ (forma e **ልሂቅ፡** contracta, gramm. § 47) subst. (fem. **ሊቅት፡**, Sx. Hed. 17), Pl. **ሊቃን፡** (fem. **ሊቃት፡** Lud. e Jes. 3, 17, ubi mei libri mss. **ሊቃናት፡** exhibent), et Plur. Pl. **ሊቃናት፡**, **ልሂቃናት፡** (gramm. § 133, a), et **ሊቃውንት፡** (a **ሊቃን፡** derivatum, gramm. § 140, a) 1) *provectus, senior aetate;* potissimum in Pl. **ሊቃውንት፡** (rarius **ሊቃናት፡**) haec significatio occurrit Job 12, 20. 29, 8. 32, 7; Prov. 20, 29; Jes. 14, 23; Jer. 38, 13; Joel 1, 2. 3, 1; Deut. 32, 7 al.; **ሊቃናት፡ወመሐዛት፡** Ps. 148, 12. — Vulgaris notio hujus formae contractae est 2) *senior dignitate et munere, primoris, princeps, presbyter, magister, unus e magistratu.* a) frequentissime de *senioribus* vel *magistratu Israelitarum*, ut **ሊቃነ፡ሕዝብ፡** Ex. 18, 12. 19, 7. 24, 9; Lev. 4, 15; plerumque in forma **ሊቃናት፡** Num. 11, 16; Deut. 21, 2; Jos. 20, 4; Jud. 11, 7—9; Ruth 4, 2. 4, 4. 9; 1 Reg. 16, 4; 2 Reg. 17, 4; 3 Reg. 8, 1; Thren. 5, 12; Matth. 15, 2. 26, 3. 27, 1; sed etiam in forma **ሊቃውንት፡** 1 Reg. 4, 3; 4 Reg. 6, 32; Thren. 4, 16; Judith 4, 8. 6, 16; Ps. 106, 32; **ትኩን፡ሊቀ፡በውስተ፡ቤተ፡እግዚ"፡** Jer. 36, 26; 1 Esr. 1, 8. Pro fem. ἄρχουσαι legitur **ሊቃናት፡** Jes. 3, 17. b) passim graecam vocem πρέσβεις (*legatos*) interpretes Aeth. **ሊቃውንት፡** verterunt, ut Jes. 13, 8. c) de senioribus i. e. *presbyteris* aliisque praepositis *ecclesiae* Christianae 1 Tim. 5, 1; Asc. Jes. 3, 24; Tit. 2, 2; Apoc. 4, 4; pro fem. Tit. 2, 3; 1 Tim. 5, 2 (**ልሂቃናት፡** rom.); **ሊቃውንተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** *primates ecclesiae* (archipresbyteri, episcopi et superiores) Clem. d) de *magistris* vel *doctoribus* Judaeorum Christianorumve Matth. 8, 19. 9, 11. Marc. 4, 38. 12, 19; **ሊቃነ፡ኦሪት፡** νομοδιδάσκαλοι Luc. 5, 17; **ሊቃውንት፡** διδάσκαλοι Eph. 4, 11; **ሊቃናት፡** Herm. p. 11. 28. e) de *principe* seu *praeposito* in qualibet arte, dignitate vel vitae genere (respondet graecum ἀρχι-) ut **ሊቀ፡ሐመር፡** ναύκληρος Act. 27, 11 rom.; **ሊቀ፡ሐራ፡** Sx. Masc. 11; **ሊቀ፡መላእክት፡** *archangelus* 1 Thess. 4, 16, **ሊቃነ፡መላ"፡** Clem. f. 61; **ሊቀ፡ምኔት፡** (sive **አበ፡ምኔት፡**) *abbas monasterii* Phlx.; **ሊቀ፡መዘርት፡** Kuf. 39 et **ሊቀ፡ቀዳሕያን፡** Gen. 40, 1 (ἀρχιοινοχόος), **ሊቀ፡ሠራዊት፡** ἀρχιστρατηγός (sive **መልአከ፡ሠ"፡**) Sx. Masc. 9; **ሊቀ፡መበስላን፡** ἀρχιμάγειρος Dan. 2, 14; **ሊቀ፡ኀባዝያን፡** ἀρχισιτοποιός Gen. 40, 1; **ሊቀ፡ኅፅዋን፡** ἀρχιευνοῦχος Dan. 1, 3; Gen. 40, 2; **ሊቀ፡ካህናት፡** ἀρχιερεύς Hebr. 2, 17; **ሊቀ፡ኬንት፡** (ἀρχιτέκτων) Ex. 37, 21; **ሊቀ፡ዐቀብተ፡ሞቅሕ፡** Gen. 39, 21. 23 (ἀρχιδεσμοφύλαξ); **ሊቃነ፡ዐቀብተ፡ርእሱ፡** ἀρχισωματοφύλακες Esth. 2, 21; **ሊቃነ፡ግብር፡** (ἐπιστάται τῶν ἔργων) Ex. 1, 11; **ሊቀ፡ገዛእት፡** ἀρχιτρίκλινος Joh. 2, 8. 9 rom.; **ሊቀ፡ጸረብት፡** ἀρχιτέκτων Ex. 31, 4; **ሊቀ፡ፊያት፡** Matth. 27, 16 rom.; **ሊቀ፡ጳጳሳት፡** *patriarcha* (ecclesiae); **ሊቀ፡ዲያቆናት፡** *archidiaconus.* 3) In regno Abyssiniae socii supremi rei publicae consilii et primores regni hoc nomine vocabantur (vid. Isenb. lex. amh. sub **ሊቅ፡** et sub **አለቃ**); in ecclesia **ሊቅ፡** (amh. **አለቃ፡**) in specie *inspectorem ecclesiasticorum, oeconomum ecclesiae* significat (Lud. lex.; Rüppell II. 32. 52; *Harris* II. 167. 263.). *Voc. Ae.:* **ቃውም፡ሊቅ፡ብ፡አለቃ፡**

ልህቀት፡ subst.: *incrementum aetatis:* **በእንተ፡ልደቱ፡ወልህቀቱ፡በበሕቅ፡ወሕማማቲሁ፡ወሞቱ፡(ለክርስቶስ፡)** Chr. ho. 5; **ልህቀቱ፡በበሕቅ፡እስከ፡ወርዘወ፡** Org.; in Sx. Masc. 26 **ልህቀት፡** id. q. **ልህቃት፡**

ልህቃት፡ subst. *aetas provectior, senectus:* **ረከበት፡ወልደ፡በልህቃቲሃ፡** (Platt, **በልህቃናቲሃ፡** rom.) ἐν γήρει αὐτῆς Luc. 1, 36; et comparative *jus natu majoris, primogenitura:* **አግብእ፡ሊተ፡ልህቃቲከ፡** (i. e. **ዘቀዳሚ፡ልደት፡**) Kuf. 24.

ልህቃን፡ subst. 1) *incrementum aetatis:* (*Christus, cum Deus esset,*) **አየ፡ልህቃነ፡ልህቀ፡** ὁποίαν λάβοι προκοπήν Cyr. c. Pall. f. 90; **ዘትስብእት፡ውእቱ፡ልህቃን፡** *humanae* (Christi) *naturae convenit* προκόπτειν ἡλικίᾳ ib. 2) *senectus* **ውስተ፡ልህቃነ፡ዓመቲሁ፡** Phlx. 229. 240. 3) *primogenitura* Kuf. p. 131 lin. 9 et p. 132 ann. 17.

ልህቅና፡ et **ሊቅና፡** subst. (a **ልሂቅ፡** et **ሊቅ፡** denomin.) 1) *aetas provectior* **በልህቅናሁ፡** (opp. **ደቂቅና፡**) Phlx. 35; **ነጺሮ፡በናእሰ፡መዋዕሊሁ፡ወልህቅናሁ፡** *ratione habita adolescentiae vel senectutis ejus* F. M. 10, 3. 2) *primogenitura* Kuf. 36. 37. 3) *dignitas senioris, principatus:* **ሢመተ፡ሊቅና፡ዘካህናት፡** Jsp. p. 322. 321; **ለሊቀ፡ጳጳሳት፡ሊቅናሁ፡ላዕለ፡መሲሓውያን፡** (principatum tenet super Christianos) F. N. 4.

መልህቅት፡ (Lud.: **መልህቅ፡**) subst., collective: *seniores* (et aetate et dignitate), *principes* (Ältestenschaft): Clem. f. 208 (de omnibus ordinibus eccles. superioribus); frequentius usurpatur in Plur., vel **መልህቃት፡** *magistratus* (politicus) Gad. Lal., vel **መላህቅት፡** et Pl. Pl. **መላህቅታት፡** (Did. 12), ut: **ኵሉ፡አኀዊሁ፡መላህቅት፡** *omnes ejus fratres natu majores* 2 Par. 22, 1; **መላህቅተ፡ሕዝብ፡** *seniores Judaeorum* Ex. 17, 5. 24, 1; 2 Par. 5, 2. 10, 6; Zach. 14, 2 (var.); Matth. 21, 23; Act. 23, 14 (rom.); **ኢይፍታሕ፡ሕዝባዊ፡ወኢመላህቅት፡ዘእንበለ፡ዳእሙ፡ሥዩማነ፡ቤተ፡ክር"ን፡** *magistratus* Did. 10; de feminis senioribus (πρεσβύτιδες) Did. 12 (**ደናግል፡ወመበለታት፡ወመላህቅታት፡ይቁማ፡ቅድመ፡ኵሎን፡አንስት፡**).

መልህቅ፡ *ancora* vid. sub **ልሕቀ፡**

ለሀበ፡ I, 1. [لَهَبَ, לָהַב, ܠܗܶܒ] *ardere, flammam efferre* (de igne) Hen. 90, 24; Sx. Tachs. 29.

አልሀበ፡ II, 1 *inflammare, fervefacere:* **ለተጋብኦ፡ብዙኅ፡በቍዔት፤ ወውእቱ፡ዘያልህብ፡ለእሳተ፡ፍቅር፡** μέγα ἀγαθὸν ἡ σύνοδος. αὕτη γὰρ τὴν ἀγάπην θερμοτέραν ἐργάζεται Chr. Ta. 19; **አልሀበ፡እቶነ፡** *succendit furnum*, Lud. sine auct.; **አልሀቦ፡ፀሐይ፡ርእሶ፡ለዮናስ፡** Sx. Masc. 25.

ተለሀበ፡ III, 1: *inflammatum esse, aestu incalescere*, Lud. sine auct.

ልሁብ፡ part. *inflammatus, aestuans, ignitus:* **ከነ፡ልሁብ፡ውስተ፡አፍቅሮተ፡እግዚ"፡** Phlx. 84; **ዐራት፡ሐጺን፡ልሁብ፡** Sx. Tachs. 9.

ላህብ፡ subst. (לַהַב, לֶהָבָה, لَهَبٌ), m. et fem. (Sir. 43, 3): 1) *flamma* (φλόξ, φλόγες) Cant. 8, 6; **ላህበ፡ነድ፡** Sap. 16, 18; **በዋዕየ፡ላህበ፡እሳት፡** Hen. 109, 9. 1, 6; transl.: **እስመ፡ላህበ፡ኀይለ፡እግዚ"፡** ἀτμὶς τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως Sap. 7, 25. 2) *ardor, aestus, fervor;* saepius de ardore solis, aestu coelesti, vento fervido (καῦμα, καύσων, θέρμη): **በላህበ፡መዓ**

ልት፡ Jer. 43, 30; Matth. 20, 12; Hen. 72, 7; Jac. 1, 11; Ps. 18, 7; Sir. 43, 3. 4; **በንስቲት፡ላሀበ፡ፀሐይ፡** ὑπὸ βραχείας ἀκτῖνος ἡλίου Sap. 16, 27; **ኢያሐምሞሙ፡ላሀበ፡ፀሐይ፡** (καύσων οὐδὲ ἥλιος) Jes. 49, 10; **እሳት፡ወላሀብ፡** πῦρ καὶ καῦμα Dan. ap. 3, 43; Hen. 63, 10.

ለሀየ፡ id. q. لَهَا *lusit* re, *tempus fefellit, oblectavit* animum re; intr. لَهِىَ *oblectatus est* re. Hinc

ላሀየ፡ I, 3 *solari* [ut لَهَا I. II. IV] **ኀጥአት፡ዘይላሀያ፡** (var. **ዘይላሕዋ፡**) οὐκ ἔστιν ὁ παρακαλῶν αὐτήν Thren. 1, 17.

አልሀየ፡ II, 1 (etiam II, 2) *solari et divertere ad oblivionem* [ut لَهَا I. II. IV]: **ዐራትየ፡እንጋ፡ይናዝዘኒ፤ወያልሀየኒሁ፡** (v. **ወያሌሀየኒሁ፡**) **ምስክብየ፡** παρακαλέσει με ἡ κλίνη μου Job 7, 13; **አልቦ፡ዘያልሀየኒ፡** (var. **ዘያንሀየኒ፡**) παρακαλῶν με Thren. 1, 21.

ተላሀየ፡ III, 3 *colludere, invicem sese oblectare, ludere* re, *tempus fallere* [i. q. لَهَا VI.] (in libris mss. saepius **ተለሀየ፡** scriptum reperitur, pro **ተላሀየ፡**; vid. gramm. § 48, 4): **እስመ፡ዮጊ፡ይትላሀይ፡** ὅτι ἀδολεσχία αὐτῷ ἐστιν 3 Reg. 18, 27; **ወአኀዝኩ፡እነሂ፡እትላሀይ፡ምስሌሆን፡** (παίζειν μετ᾽ αὐτῶν) Herm. p. 86; (infans arcam farinariam in manus sumsit) **ከመ፡ዘይትላሀይ፡** Gad. T. H.; **እመ፡ፈቀድነ፡ንትላሀይ፡ንሕሊ፡ማሕሌተ፡መንፈሳዊተ፡** F. M. 32, 7; **አድንግል፡እክ፡በተላሀዮ፡ዘልሀቂ፡ከመ፡አዋልደ፡ዕብራውያን፡** Lit. 171, 1; **ጽብቱ፡ምስሌሁ፡ወተላሀዩ፡ነዊኀ፡** *longe natando certate cum eo!* Jsp. p. 323; **ተላሀይክሙ፡በነፍሳቲክሙ፡** *in aleam dedistis vitam* ib. p. 361; de μετεωρισμοῖς τῆς θαλάσσης **መንከር፡ተላሀያ፡** (var. **ተልሀያ፡**) **ለባሕር፡** Ps. 92, 6; repetitum in Lit. Epiph. Dicitur de variis ludis: de ludis athletarum: **እለ፡ይትላሀዩ፡ወይዛበጡ፡** Chr. Ta. 19; ludere calculis et latrunculis: (sacerdotes) **ኢይትላሀዩ፡ግብረ፡ሰንጠረጅ፡ወገበጣ፡ወኢይበጽሑ፡ኀበ፡መከን፡ዘይትላሀዩ፡ቦቱ፡** F. M. 32, 7; instrumentis musicis: **ተላሀዮሰ፡እንተ፡ይእቲ፡ተላሀዮ፡በዕዕ፡** (العُود) **ወዕንዚራ፡ወአርጋኖን፡ወተረፈ፡ንዋያተ፡ማሕሌት፡ዘተውኔት፡ሕሩም፡ውእቱ፡** ib. Deinde in legibus canonicis saepius de manustupratione et Sodomitarum libidinibus usurpatur: **ለእመ፡ተላሀየ፡ካህን፡በነፍስተ፡ሥጋሁ፡** Kedr. f. 67; **ለእመ፡ተረክበት፡ብእሲት፡ምስለ፡ካልእታ፡ይትላሀያ፡በበይናቲሆን፡** ib. f. 63; **ዝሙት፡ወተላሀዮት፡** Gad. Ad. f. 149. — *Voc. Ae.*: **ተዛውዐ፡ተላሀየ፡ዘ፡ተጫወተ፡**

አስተላሀየ፡ IV, 3: *ludendo et confabulando oblectare* aliquem: **መጽአ፡ኀቤየ፡ወያስተላሀያኒ፡** (πρὸς ἐμὲ εὖ εἶχον) Herm. p. 85 et 86.

ተላሃዪ፡ n. ag. (III, 3) *ludens, ludibundus:* **መንዛህልል፡ወሰካሪ፡ወተላሃዪ፡ወነፋሒ፡እንዚራ፡ወተውኔት፡** F. M. 34, 1.

ትልሂት፡ subst.: *ludus, lusio:* **ትልሂት፡በነፍስተ፡ሥጋሁ፡** *manustupratio* Kedr. f. 68.

ለሀየ፡ *nitidum esse* vid. sub **ለሐየ፡**

ለለ፡ i. e. praep. et conj. **ለ** reduplicata, vid. sub **ለ፡**

ለለ፡ pronomen; non reperitur nisi cum pronominibus suffixis (**ለሊየ፡** vel **ለልየ፡**, **ለሊከ፡ለሊኪ፡**, **ለሊሁ፡ለሊሃ፡**; **ለሊነ፡**, **ለሊክሙ፡ለሊክን፡**, **ለሊሆሙ፡ለሊሆን፡**) conjunctum (gramm. § 62, 1, c et § 150, c) 1) *ipse, a, um.* Usurpatur tamquam appositio subjecti (de accusativo vid. **ርእስ፡** et **ኪያ፡**; de genitivo vid. **ዚአየ፡**, **እንቲአየ፡**); rarissime pronomini suffixo (cfr. gramm. p. 396) appositum occurrit, ut **ብከ፡ለሊከ፡** *in te ipsum* Job 4, 5; **እምኀቤየ፡ለሊየ፡** Joh. 14, 10. Locum habet, et ubi subjectum nonnisi persona verbi expressum est: **ለሊሁ፡ያእምር፡** Job 11, 11; 3 Reg. 5, 6; **ለሊክሙ፡ፍትሑ፡** Job 13, 8. 30, 34. 34, 32; Sir. 8, 13. 27, 26; Lev. 19, 18; Jes. 28, 20; Jer. 17, 16. 49, 6. 51, 2. 34; Hez. 27, 3; Ps. 8, 4. 50, 4; Rom. 2, 1; 1 Thess. 1, 9. 5, 2; et in enuntiatione nominali: **ለሊክሙ፡ሰማዕትየ፡** Jes. 43, 12; et ubi subjectum nomine vel pronomine expressum est: **ለሊሁ፡እግዚ"፡ዐብአ፡ሎሙ፡ፀሮሙ፡** Sir. 46, 3. 18, 29; **ውእቱ፡ለሊሁ፡** Job 28, 23; Gen. 36, 1; Jos. 22, 23. Praeterea notare juvat constructionem **ለሊሁ፡ነፍሶ፡ይጌምን፡** μολύνει τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν Sir. 21, 28 (ipse suam animam polluit); **እሙንቱ፡ለሊሆሙ፡ገብርዎ፡ለዝንቱ፡** αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἐποίησαν ταῦτα Judith 11, 2. Nonnumquam vertendum est *et ipse*, ut Sir. 7, 2. 2) *sponte, sua sponte, ultro*, de personis et rebus: Jer. 23, 21 (bis); **ኢይትነሥኡ፡ለሊሆሙ፡** μὴ δι᾽ αὐτῶν ἀνίστασθαι Ep. Jer. 26; **ለሊሃ፡ዘመወት፡** Hez. 23, 43; **ዘለሊሁ፡ይበቍል፡** τὰ αὐτόματα ἀναβαίνοντα Lev. 25, 5. 11; **ተርኅወት፡ለሊሃ፡** αὐτομάτη Act. 12, 10; **ለሊሆሙ፡ገረሩ፡** ηὐτομόλησαν Jos. 10, 1. 4.

ለሐሐ፡ *humidum esse* [cll. לַח *humidus, recens*; לֵחַ *humor* et aram. לַחְלַח.]

አልሕሐ፡ II, 1 *humectare, refrigerare:* **ዘያልሕሓ፡ለትዝህርቱ፡ያነድዳ፡ለእሳት፡** ἔρις κατασπευδομένη ἐκκαίει πῦρ Sir. 28, 11 quod Aeth. lepide vertit: *qui arrogantiam suam humectat, ignem inflammat.* Deinde ab hac radice propagatur

ላሕልሐ፡ quadr. I. (id. q. aram. הִתְלַחְלַח): *humectari, humorem recipere, recreari et refrigerari:* (qui bonum scit nec agit) **ይመስል፡ከመ፡ገብላ፡ዘውስቴቱ፡ማይ፤እምኔሁ፡ይሰትዩ፡ብዙኃን፡ወይትኀፀቡ፡ወቦቱ፡ይለሐልሑ፡ግብር፤ወለሊሁ፡ኢይሰቲኒ፡ወኢይነጽሕኒ፡እምርስሐታቲሁ፡ወኢይለሐልሕኒ፡** Phlx. 209.

አላሕልሐ፡ II: *humectare:* **ይቡሰ፡ኅብስተ፡በማይ፡አላሕልሐ፡** Sx. Naḥ. 19.

ልሕሉሕ፡ part., proprie: *humidus, liquore perfusus, madidus*; deinde significat *offas pultis, pastillos decoctos* Dan. ap. 13, 27; sed de forma vocabuli dissentiunt libri mss.: **አብሰሎ፡ወገብሮ፡ልሕሉሐ፡** (Cod. Bruc. et Abb. XXXV. CXXXVII. CXCVII.; **ለኀልኀ፡** Abb. LV; **ላኀላኀ፡** Frcf., **ልሕልተ፡**! Curz.) ἐποίησε μάζας.

ልሕመ፡ I, 1 [amh. **ልም፡** *hebetatus oculis*; vicina sunt רָפָה רָחַם (**ምሕረ፡**) رَخُفَ, رَخُمَ, رَخُصَ; cfr. etiam **ለምለመ፡** et **ሐመልመለ፡**] *tenerum, tenuem, debilem, infirmum esse* vel *fieri: tenuior* (infirmior) *eo est* Luc. 5, 36 rom.; **ሰብእሰ፡እኩይ፡ወአርዌ፡ምድር፡ይልሕሞ፡እከየ፡** *homo malus est, eoque serpens infirmior malitia* Cyr. d. r. f. f. 59; M. M. f. 71. — In M. F. legi: **ቀርፍቶሙ፡አድሪቀክ፡ይደቀሉ፡**

እስከ፡ ይልሕም፡ *cortex, postquam exsiccata est, contunditur, donec erit tenuis* (comminuta).

አልሐመ፡ II, 1 *debilitare, infirmiorem reddere* Marc. 5, 26; Phlx. 20. 70.

ልሑም፡ part. *debilitatus, debilis, infirmus*, Lud. sine auct.

ለሐሰ፡ I, 1 [amh. ላሰ፡; i. q. لَحِسَ, لَهَسَ, لَسَّ, לָחַשׁ, coll. לָחַךְ, לָקַק] Subj. ይልሐስ፡ *lingere, lambere:* ለሐሰ፡ ከለባት፡ደሞ፡ 3 Reg. 21, 19. 22, 38; ከለባት፡ይልሐሱ፡ቍሰሊሁ፡ Luc. 16, 21; ይልሕሱ፡ጸበለ፡እገሪኪ፡ Jes. 49, 23; ይልሕሱ፡መሬተ፡ Mich. 7, 17; እሳት፡ለሐሰት፡መሬተ፡ 3 Reg. 18, 38; ኢትልሐስ፡መጸብኀተ፡ Sir. 34, 14. 2) (exserta lingua) *siti fatiscere* (lechzen): ይልሕስ፡ ልሳኖሙ፡ በጽምእ፡ Jes. 41, 17; ከመ፡ይልሕስ፡ጽሙእ፡ወይሰቲ፡እምነ፡ኵሉ፡ማይ፡ Sir. 26, 12; እንዘ፡እልሕስ፡ሰራኀኩ፡ Job 17, 2. 30, 3. 3) *mutire, mussitare* γρύζειν (coll. לָחַשׁ *susurravit, sibilavit*, et ለሐሰሰ፡): ከልብ፡ ጥቀ፡ ኢይልሕሶሙ፡ በልሳኑ፡ Ex. 11, 7; አልቦ፡ዘለሐሶሙ፡ በልሳኑ፡ Jos. 10, 21 (pron. suff. per dativum exponere licet); ከልብ፡ ኢይልሕስ፡ በልሳኑ፡ በቅድሜከ፡ Judith 11, 19. — Hinc quadrl. ለሐሰሰ፡ q. v. — Vicinum est ለስሐ፡ q. v.

ለሐሰ፡ *evanescere* vid. sub ለሀሰ፡

ለሐቀ፡ rad. inus., eadem quae لَحِقَ *cohaesit;* IV *adjunxit*, et تَلَحَّقَ. Hinc

መልሕቅ፡ subst. *ancora* (ad quam navis deligatur) Jon. 2, 7; አውረዱ፡ አርባዕተ፡ መልሕቀ፡ Act. 27, 29. 40; Chrys. hom. 11; መጽሐፈ፡ መልሕቅ፡ 'Αγκυρωτός (liber Epiphanii Cypr. celeberrimus) Haim. Ab. Nr. 26. — *Voc. Ae.:* መልሕቅ፡ዘ፡ዘናና፡ዘያዐርፉ፡በቱ፡ሐመረ፡, vel የሚያጸናው ።

ልሕቀ፡ *crescere, senescere* vid. sub ልህቀ፡

ለሐኰ፡ I, 1 [i. q. خَلَقَ laevigavit i. e. *formavit, finxit, creavit;* cfr. Ges. thes. p. 483. Vid. etiam ኀልቀ፡] Subj. ይልሐኵ፡ *fingere* (ex luto), *formare, creare,* (πλάσσειν): እደዊከ፡ ገብራኒ፡ ወለሐኳኒ፡ Ps. 118, 73; ይልሕኵ፡እምውስተ፡ውእቱ፡ ጽቡር፡ አምላከ፡ Sap. 15, 8; ለሐኮሙ፡ ἔπλασεν αὐτούς Sap. 15, 16; በአርአያሁ፡ለሐኮን፡ Macc. f. 22; አዳም፡ ዘለሐከ፡ (II pers.) በአርአያከ፡ Hymn. Mus. Brit. LIV, Nr. 7, d; ዘለሐኮ፡ ለሰብእ፡ዘእንበለ፡ ሙስና፡ Lit. 163, 4; etiam de effingendis animo cogitationibus: መፍትው፡ ለነ፡ዘልፈ፡ንልሐኵ፡ውስተ፡አልባቢነ፡ተዘክሮ፡እግዚ"፡ ወፈሪሀ፡ስሙ፡ Chr. Ta. 26.

አልሐኰ፡ II, 1 *fingi jubere, formandum curare* Sap. 15, 8 (ያልሕኵ፡ var. pro ይልሕኵ፡).

ተልሕኰ፡ III, 1 *formari, creari:* ዘተልሕኰ፡ ቀድመ፡ πρωτόπλαστος Sap. 7, 1; ዛቲ፡ነፍስ፡ እንተ፡ ተልሕኰት፡ በአምሳሊከ፡ Genz. f. 26; በእግዚ"፡እምድር፡ ተልሕኰ፡ ብእሲ፡ Kid. f. 26.

ልሑኵ፡ part. vid. ልሕኵት፡

ለሓኪ፡ n. ag. *formator, figulus, opifex:* ይብሎኑ፡ ልሕኵት፡ለለሓኪሁ፡ μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι αὐτό; Jes. 29, 16; (*Christus*) ለሓኪ፡ ወፈጣሪ፡ (δημιουργός) Chr. ho. 2; አምላክ፡ለሓኪ፡ ወፈጣሪ፡ II Abtel. 81.

ልሕኵት፡ (forma part. pass. fem.) subst., m. et fem. 1) *figmentum, opificium, creatura,* (τὸ πλάσμα, das Gebilde) Jes. 29, 16; ከዐወ፡ ደሞ፡ በሥምረቱ፡ ላዕለ፡ ልሕኵቱ፡ Lit. 158, 4; ልሕኵተ፡እግዚ"፡ *creaturae Dei* Macc. f. 22; *Eva* ቀዳሚት፡ ልሕኵት፡ ib. f. 23. Plerumque est 2) *fictile, testa:* ልሕኵት፡ ዘቦቱ፡ አብሰልዎ፡ (σκεῦος ὀστράκινον) Lev. 6, 21; 4 Esr. 6, 26. 28. 31. 8, 4; ልሕኵት፡ ዘቅብእ፡ *fictile vas olearium* Gad. T. H.; statui constr. subjunctum vel in genitivo positum denotat adjectivum: *fictilis, testaceus:* ቀሡት፡ ልሕኵት፡ Jes. 19, 1. 11; ጻሕበ፡ልሕኵት፡ Hez. 4, 9; Jes. 30, 14; ንዋየ፡ልሕኵት፡ Jes. 22, 22; Jer. 39, 14; Thren. 4, 2; 4 Reg. 4, 3; Lev. 14, 5; 2 Cor. 4, 7; 2 Tim. 2, 20.

ለሓኵና፡ (a ለሓኪ፡ denom.) subst.: *dignitas figuli,* Ssal. Req.

ለሐወ፡ notionem *planctus* et *luctus* habet; respondent نَاحَ (نَوْحٌ), נָהָה, ܢܗܐ. (Dubito an لَوَى huc referendum sit.) Stirps I, 1 non usitata fuisse videtur. Quamvis enim in libris mss. scriptio ለሐወ፡ (pro ላሐወ, vid. gramm. § 48, 4) vulgatissima sit, tamen Imprf. et Subj. ubique ይላሑ፡ (ይለሑ፡), non ይልሑ፡ et ይልሐው፡ formata occurrunt. Luc. 6, 25 rom. legitur quidem ትበኪዩ፡ ወትልሐዉ፡; sed cum subjunctivus ab hoc loco alienus sit, non potest non errore typographi pro ወትላሕዉ፡ exscriptum esse.

ላሐወ፡ I, 3 (Impf. et Subj. ይላሑ፡, Inf. ላሕዎ፡ Koh. 3, 4.): *plangere, lamentari, deflere, lugere* (κόπτεσθαι, πενθεῖν, θρηνεῖν); absol.: Jer. 9, 10; Koh. 12, 5; Ps. 34, 17; Matth. 5, 4; ላሑ፡ ምስለ፡ዘይላሑ፡ Sir. 7, 34; c. c. በእንተ፡ *ob:* Kuf. 4; saepissime c. Acc., ut እለ፡ ይላሕውዋ፡ ለጽዮን፡ Jes. 61, 3; 2 Cor. 12, 21; et ላሐወ፡ላሐ፡ Jer. 6, 26; Ex. 33, 4. — Usurpatur de solemni luctu pro mortuis, Gen. 23, 2. 37, 35. 50, 3; Sir. 38, 16; Judith 16, 24; 4 Esr. 10, 7. 10. 15; de luctu ob peccata Kuf. 41, Clem. f. 250. 251; ob calamitates et infortunium: 1 Reg. 6, 19. 15, 35; Jes. 19, 8 al. — Attribuitur non tantum hominibus, sed etiam terrae Jer. 4, 28. 23, 10; Jes. 24, 4; viis Thren. 1, 4; vineae Jes. 16, 8. 24, 7; arculis muliebribus Jes. 3, 26.

አላሐወ፡ II, 1 *lugere facere, in luctum vocare;* Apoc. 18, 7 (in editione Platt. Impert. አልሐውዋ፡ mendose pro አልሕውዋ፡ scriptum est, vel pro አላሕውዋ፡ II, 3).

ልሑው፡ et **ሉሑው፡** part.: *plangens, lugens, lamentans:* ልሕዋን፡ (v. ሉሕዋን፡) κοπτόμενοι Jer. 48, 5; ሉሕዋን፡ (v. ልሕዋን፡) πενθοῦντες Jes. 61, 2; ልሕዋን፡ 4 Esr. 10, 10; fem. ሉሕት፡ (v. ሉሑውት፡, ልሕውት፡) 4 Esr. 10, 55; ለልሕዋን፡ ይናዝዞሙ፡ Prec. mat.; M. M. f. 149.

ላሕ፡ (male ለሕ፡) subst. m. (Gen. 50, 11) et fem. (4 Esr. 10, 9) *planctus, luctus, lamentatio* (κοπετός, πένθος; differt a ሐዘን፡ λύπη cfr. Sir. 38, 17. 18; Prov. 14, 13) Koh. 5, 16. 7, 2; Sir. 26, 6; Jes. 22, 12. 60, 20; Jer. 38, 13; Joel 2, 12; Hez. 2, 10; Ps. 29, 14; Apoc. 18, 7; ቤተ፡ላሕ፡ Sir. 22, 6; መዋዕለ፡ላሐ፡ Gen. 50, 4; አልበሰ፡ ላሐ፡ 2 Reg. 14, 2; ገብሩ፡ላሐ፡ Gen. 50, 10 (l. celebrare); ነገፈ፡ ላሐ፡ (l. deponere) Gen. 37, 35; ላሐ፡ሞቱ፡ (ob mortem ejus) Kuf. p. 124; ዝንቱ፡፫ላሕ፡ Kuf. p. 124.

ለሐሰሰ፡ quinquel., a **ለሐሰ፡** propagatum; sensu convenit cum hebr. לָחַשׁ *sibilavit*, *susurravit*, كَشَّ id., talm. לְחַשׁ id., vid. Ges. thes. p. 754. Hinc

አልሐሰሰ፡ II. *susurrare*, *mussitare*, *insusurrare*: **ር እዮሙ፡ ዳዊት፡ እንዘ፡ ያልሐስሱ፡** (ψιθυρίζειν) 2 Reg. 12, 19; **አብሰሩ፡ ገብርኤል፡ ለማርያም፡ አልሐሲሶ፡ በእዝና፡ ወይቤላ፡ ት ወልዲ፡ ወልደ፡** Mavâs. Nr. 25; **ፊታሒ፡ ኢያልሐስስ፡ ምስለ፡ ፩ እምነ፡ መስተበእሳን፡** *ne consusurret cum litigantibus* F. N. 43, 4.

ተልሐዋሰሰ፡ III, 3 *sibi invicem insusurrare*: **ዘተል ሐዋሰሱ፡ በእዝን፡** Luc. 12, 3.

ለሐሳስ፡ n. act. *susurrus*, *mussitatio*, *loquela* (vel *vox*) *submissa*: **ይትናገሩ፡ በለሐሳስ፡** Jes. 8, 6; **አርእዮ ሙ፡ በለሐሳስ፡ መጻሕፍቲሁ፡** Esth. 3, 14; **አቡየ፡ ወአነ፡ ወ መንፈስ፡ ቅ"፡ ናእምሮ፡ ለለሐሳስ፡ ልብ፡** (sc. hominum) Lit. Orth.; (*ante Jaredi Aethiopis tempora*) **አልቦ፡ መኀለቅተ፡ ቅኔ፡** (*cantus sacri decantabantur non*) **በልዑል፡ ዜማ፡ ዘእንበለ፡ በ ለሐሳስ፡** Sx. Genb. 11; **ወዓዲ፡ በል፡ በለሐሳስ ፤ እግዚአ፡ ምሕ ረትከ ፤ ፻ ጊዜ፡** Kedr. f. 2. — Formam **ልሑሳስ፡** excerpsit d'Abbadie e suo cod. LXXX.

ለሐየ፡ *ludere* vid. sub **ለሀየ፡**

ለሐየ፡ I, 1. *nitidum*, *pulchrum*, *venustum esse* [zab. ܠܚܝܐ *venustas* Ges. thes. p. 751; vicina sunt لَاحَ (لَوَحَ) *splenduit*, *micuit*; ܠܚܐ *abstersit*] **እስመ፡ ትልሂ፡ ይእቲ፡ በፀ ሐይ፡ እምፀሐይ፡** (εὐπρεπεστέρα ἡλίου) Sap. 7, 29 et Lit. Epiph.; **ሰላም፡ ለገጽኪ፡ ዘጥቀ፡ ይልሂ፡** III Sal. Mar. 4.

ተለሐየ፡ (an **ተልሕየ፡**?) III, 1 *se comere* vel *decorare*; *exornari*, *nitere*: **ወአኅዙ፡ አይሁድ፡ በዝ፡ በዓል፡ ይትለሐ ዩ፡ በአዕጹቀ፡ በቀልት፡** Jsp. p. 303; **ኀሩያን፡ በቅድሜሁ፡ ይ ትለሐዩ፡ ከመ፡ ብርሃን፡ እሳት፡** Hen. 39, 7.

ላሕይ፡ part. et adj.; fem. **ላሕይት፡** *nitidus*, *pulcher*, *speciosus*, *venustus*: **ገጽከ፡ ላሕይ፡** Cant. 2, 14; Judith 8, 7; Dan. 1, 4; **ላሕይ፡ አዕይንቲሁ፡** 1 Reg. 16, 12; **ላሕይ፡ ጥቀ፡ ራእይ፡** Kuf. 28. 39; **ሶስና፡ ላሕይት፡ ጥቀ፡** Dan. ap. 1, 31; 1 Reg. 25, 3; 3 Reg. 1, 6; **ደናግል፡ ላሕያት፡** Am. 8, 13; Hen. 6, 1; ἡδύς Prov. 14, 23 vrs. ant.

ልሑይ፡ part. pass., id. q. **ላሕይ፡**, sed rarius usitatum: Hez. 31, 7 et Dan. 1, 4 libri mss. alii **ላሕይ፡** alii **ልሑይ፡** praebent; **ብእሲ፡ ልሑይ፡** Jsp. p. 280; **ኮኑ፡ ልሑያነ፡ በብርሃን፡ ዐ ቢይ፡** (*Adam et Eva*) Abush.

ለሓይ፡ adj. id. q. **ላሕይ፡** Gen. 29, 17 (**ለሓይ፡ ገጻ፡**); 39, 6 (**ለሓይ፡ ራእየ፡ ገጹ፡**); 12, 11 (**ብእሲት፡ ለሓየ፡ ገጽ፡**, v. **ላሕይት፡**).

ላሕይ፡ subst., plerumque m.: *nitor*, *forma*, *venustas* (κάλλος, εὐπρέπεια, ὡραισμός), de specie et habitu hominum: **ኢታድሉ፡ ለሰብእ፡ እንበይነ፡ ላሕዩ፡** Sir. 11, 2; **ኢያስሕትከ፡ ላሕያ፡ ለብእሲት፡** Sir. 25, 21. 26, 16. 17. 36, 27; **ሞገስ፡ ወላ ሕይ፡** χάρις καὶ κάλλος Sir. 40, 22; **እስመ፡ ፍጹም፡ ውእቱ፡ ላሕይኪ፡** Hez. 16, 14. 28, 17; Ps. 44, 3; Prov. 11, 22. 29, 44. 48; Jer. 4, 30; Jes. 53, 2; Judith 10, 23. 16, 9 (**ላሕያ፡ ፄወዋ፡ ለነፍሱ፡**). (Ludolfus ait: Aethiops meus intelligebat de laevitate et puritate cutis).

ልሕደ፡ rad. inus.; vicina videntur لَذَّ *jucundus et suavis fuit*; *voluptatem percepit* et لَدُنَ *mollis et tener fuit*. Hinc

ተልሕደ፡ III, 1 „*delicatus est*, ut videtur, in MSS. Colb.", Lud.

ልሑድ፡ part., fem. **ልሕድ፡**, nonnumquam **ላሕድ፡** part. m. et fem. *tener*, *mollis*, *delicate habitus*, *suavis*, **ኢትሰመ ዩ፡ እንከ፡ ልሕደ፡ ወሥብሕተ፡** ἁπαλὴ καὶ τρυφερά Jes. 47, 1; **አንቲ፡ ላሕድ፡** (v. **ልሕድ፡**) τρυφερά Jes. 47, 8; Jer. 26, 28; Mich. 1, 16; **ልሕደ፡ ተመሰልኪ፡** Jer. 6, 2 (vrs. alt.); **ሕፃን፡ ላሕድ፡** (v. **ልሕድ፡**) παιδίον ἐντρυφῶν Jer. 38, 20; **አልሕድ፡ ኢትዮጵያ፡** N. T. rom. (in Epil. in Ep. Joann.); *pueri* **ልኍዳን፡** Lud. sine auct. — *Voc. Ae.*: **ልሕድ፡ ብ፡ ድልድል፡**; *aliud*: **ልሕድ፡ ዘ፡ ሕድስ፡ በዓልቴትኒ፡ ድልድልኒ፡ ይ፡** (ad Jesaiam).

ላሕድ፡ vid. **ልሑድ፡**

ለሐጸ፡ I, 1 *decorticare*, *glubere* [amh. **ላጠ፡**; arb. لَحَتَ, لَحَى, coll. لَخَصَ II.; coll. חָלַץ, ܫܠܚ, خَلَصَ خَلَعَ et خَلَزَ] virgas Gen. 30, 37; **ሥረዊሁ፡ ይረምጹ፡ በእሳት፡ ወ ይልሕጹ፡** M. F.

ተልሕጸ III, 1 pass., *decorticari*, *cute stringi*, vel *laedi*: **ገጹ፡ ወሥጋሁ፡ ተልሕጸ፡ ወተዝሀቀ፡** Gad. Ad. f. 18.

ልሕጽ፡ subst. *cortex* [amh. **ልጥ፡**] **ልብሱ፡** (**ለአበ፡ ሙሴ፡**) **እምልሕጸ፡ ሆሳዕና፡ ወቈጽሉ፡** Sx. Masc. 2; proverbium: **ከይ ሴ፡ ዘኬደ፡ ልሕጸ፡ ይፈርሀ፡** *qui anguem* (pedibus) *calcavit*, (etiam) *corticem* (arboris) *pavet*, Lud.

ለሐፈ፡ rad. inus.; arab. لَهِفَ *doluit* pec. ob rem praeteritam et neglectam.

ተለሐፈ፡ (**ተለሐፈ፡**?) III, 1 refl. *maerere*, *sollicitum esse* de re: **ውስተ፡ ዘኢኮነ፡ ትካዝከ፡ ኢትትለሐፍ፡** (v. **ኢት ትላሐፍ፡**, v. **ኢትትኀለፍ፡**) περὶ πράγματος οὗ οὐκ ἔστι σοι χρεία μὴ ἔριζε Sir. 11, 9.

አስተለሐፈ፡ (**አስተልሐፈ፡**?) IV, 1 *maerorem injicere* alicui, *sollicitum reddere* aliquem, c. c. Acc.: **ዘኅቡእሰ፡ ኢ ያስተልሕፍከ፡** οὐ γάρ ἐστι σοι χρεία τῶν κρυπτῶν Sir. 3, 22.

ተልሓፍ፡ subst. *curae*, *sollicitudo*, *maeror* de re: **ም ንት፡ ተልሓፊየ፡ ለዘ፡ አፍአ፡ እትሐተት፡** τί γάρ μοι τοὺς ἔξω κρίνειν; 1 Cor. 5, 12; **አልቦሙ፡ ተልሓፈ፡** (v. **ትኀላፈ፡**) **ምስ ለ፡ ሶርያ፡** λόγος οὐκ ἦν αὐτοῖς μετὰ Συρίας Jud. 18, 7. 9. — *Voc. Ae.*: **ተልሓፍ፡ ዘ፡ ሐዘን፡**

ሎሚ፡ (amh. **ሎሚ፡** et **ሎሚን፡**, pers. لِيمُون, arb. لَيْمُون) *malum citreum*, M. F. (**ማየ፡ ሎሚ፡**; **ወይመትሩ፡ ሎሚ፡**). De **ሎሚ፡** *citro medica* vid. Harris II. Anhänge p. 35.

ለምለመ፡ quadrl. I [rad. nonnisi in lingua aeth. et amh. usitata, proprie de *teneritate et virore primorum germinum* dicta. In dialecto amh. simplex **ለማ፡** (i. e. **ለምሐ፡**) eandem potestatem habet; **ለማ፡** autem cognatum videtur cum aeth. **ሐመለ፡**, **ሐመልመለ፡**; neque aram. לַבְלֵב *germinavit*, neque لَمَعَ *micuit* nec لُمْيٌ *fuscus color* huc referenda videntur.] 1) *teneris germinibus virescere*, *gemmas agere*; dicitur de plantis: **እ ምከመ፡ ለምለመ፡ አዕጹቂሃ፡** ὅταν ὁ κλάδος ἁπαλὸς γένηται Marc. 13, 28; **ከመ፡ ይለምልሙ፡** (**ዕፀው፡**) Rel. Bar. 2) *recentem esse*, de pane (Lud. sine auct.) 3) *tenerum*, *lentum*, *mollem fieri* vel *esse*: **ከመ፡ እብን፡ ዘኢይለመልም፡** Gad.

T. H.; አእባን፡እንዘ፡ይለመልም፡ከመ፡ሠምዕ፡ Gad. Lal.; ኢትለመልም፡አልባቢክሙ፡ (opp. ገገዘፈ፡) Jsp. p. 364; (Titus Judaeis fame enectis lac et mel praeberi jussit) እስከ፡ለምለመ፡ጕርዔሆሙ፡ወአማዑቲሆሙ፡ ib. p. 369.

አለምለመ፡ II: *tenerum, mollem et virescentem reddere:* ያለመልሞ፡ሥጋሁ፡ከመ፡ዘሕፃን፡ ἁπαλυνεῖ αὐτοῦ τὰς σάρκας ὥσπερ νηπίου Job 33, 25 (v. ያደክሞ፡).

ልምሉም፡ part. 1) *virescens, germinans* Matth. 24, 32 rom.; ዕፅ፡ልምልምት፡እንተ፡ኢትውዒ፡ Sx. Tachs. 29. 2) *recens,* de uvis Num. 6, 4 C; de pane: (*monachus*) ይወየ፡ወፈተወ፡ኅብስተ፡ልምሉመ፡ Phlx. 130. 3) *tener, lentus, mollis, lenis:* ሎሰ፡ጽቡረ፡ልምሉመ፡ ἁπαλήν Sap. 15, 7; ሰፍነግ፡ልምሉም፡ *spongia mollis* Chr. Ta. 5; ናላ፡ልምሉም፡ውእቱ፡በግዕዘ፡ጠባይዑ፡ ὁ γὰρ ἐγκέφαλος φύσει ἐστὶν ἁπαλός ib.; ፈውሳት፡ልምሉማት፡ *medicamenta lenia* F. M. 3, 3; de voce: ዐቃቤ፡አንቀጽ፡ምኔት፡ይኩን፡ልምሉመ፡ቃል፡ለርሑቃን፡ወለቅሩባን፡ወትሑተ፡ጥቀ፡ F. N. 10.

ለምለም፡ adj. et subst.: *tener, mollis, delicatus* et *id quod t., m., d. est:* ለምለምከ፡ ὁ ἁπαλὸς ὁ ἐν σοί Deut. 28, 54; ወመተሮ፡ማእከሎ፡ኅበ፡ለምለሙ፡ τὰ ἄκρα τῆς ἁπαλότητος (τῆς κέδρου) ἀπέκνισε Hez. 17, 4; (Abba Johanni) ርእሶ፡አንደየ፤ለምለመ፡ዕፅ፡ተሲሰየ፤ጠለ፡ገዳም፡ሰትየ፡ Deg.; ሲሳይከ፡ለምለመ፡ዕፅ፡ Mavâs. Nr. 13 (Abba Johanni).

ልምላሜ፡ subst. 1) *recens viror, succus:* ውስተ፡ገነቱ፡ልምላሜሁ፡ይየብስ፡ Job 8, 16. 2) *mollities recens cocti, mollities* vel *teneritas* cibi cujusvis: ልምላሜ፡ኅብስት፡ Lit. 173, 1; item Gad. Lal.; ልምላሜ፡መበልዕት፡ F. N. 23.

መለምልም፡ subst. *quidquid est recens,* de herbis et pomis: (episcopus die dominica vescatur pane oleo melle sale) ወዘሎ፡መላምልመ፡ (sic), Kid. f. 7.

ለመነ፡ *orare, precari,* et quae inde derivata sunt, amharica sunt.

ለምዐ፡ arb. لَمَعَ (لَمَحَ) *rutilavit, micuit* stella, fulmen; VIII id. Nescio, an hinc explanare liceat:

ተለምዐ፡ III, 1 *splendere, enitere:* በውስተ፡እደ፡ኬንያሁ፡ይትለማዕ፡ግብሩ፡ ἐν χειρὶ τεχνιτῶν ἔργον ἐπαινεθήσεται Sir. 9, 17.

ለመደ፡ I, 1 [amh. id.; hebr. לָמַד *didicit;* de لَمَدَ et ܠܡܕ vid. Ges. thes. p. 756]. Subj. ይልመድ፡ *assuetum, consuetum, solitum, familiarem esse:* absol. Hebr. 10, 25; 1 Cor. 11, 16 Platt (quamquam hoc sensu II, 1 magis usitatum est); c. c. Acc.: ዘኢትለምዱ፡ይበጽሐክሙ፡ 1 Petr. 4, 12 rom.; ደም፡ዘይለምዳ፡አንስት፡ (menstrua) Did. 33; እሙንቱ፡ይለምዱ፡ቤቶ፡ *frequentabant domum ejus* (*familiares ejus erant*) Sx. Masc. 28; Tachs. 7 Enc.; maxime c. Acc. Infin. Phil. 4, 12; ልሳኖሙ፡ለመደ፡ተናግሮ፡ሐሰተ፡ Jer. 9, 5; ቀቲለ፡ለመዱ፡ Prov. 1, 18; ከመ፡ኢይልመዱ፡ (dediscant) ፀርፎ፡ 1 Tim. 1, 20; Herm. p. 22; እስመ፡ኢለመዱ፡አፍራሲሁ፡ተፃብኦ፡ምስለ፡መስተጽእናን፡ነኒያት፡ Jsp. p. 283; et c. ከመ፡ seq. Subj.: ኢለመደ፡ከመ፡ይፃእ፡እምበአቲ፡ (e spelunca sua) Phlx. 115.

አልመደ፡ II, 1 1) *assuefacere,* aliquem rei vel re, c. c. dupl. Acc.: ኢታለምዶ፡መሐላ፡ለአፉከ፡ Sir. 23, 9; አልምዳ፡ለነፍስከ፡ትዕግሥተ፡ላዕለ፡ኵሉ፡መከራት፡ Fal. f. 27. 2) *consuetudinem exercere* (*colere*) i. e. *in usu vel consuetudine habere* aliquid, *facere solitum esse:* c. c. Acc. እለ፡ያለምዱ፡ዝሙተ፡ F. M. 7, 2; Matth. 27, 15; vel absol.: ዘከመ፡ያለምድ፡ Num. 24, 1; Judith 13, 10; Dan. ap. 13, 15; Marc. 10, 1; Luc. 2, 42.

ተላመደ፡ III, 3 *sibi invicem se assuescere,* de pluribus, in *catalogo Monachorum* (qui libro Stuttgart. Did. mss. annexus est, f. 117).

ልሙድ፡ part.: 1) *mansuctus, condocefactus:* እስመ፡ላህበ፡ነድ፡ኮነ፡ልሙደ፡ከመ፡ኢያውዒ፡እንስሳ፡ (ἡμεροῦτο) Sap. 16, 18. 2) *assuetus, suetus:* ብእሲ፡ልሙደ፡ስላቅ፡ (συνεθιζόμενος λόγοις ὀνειδισμοῦ) Sir. 23, 15; እስመ፡ኢኮንኩ፡ልሙደ፡ ὅτι οὐ πεπείραμαι 1 Reg. 17, 39; c. በ፡ rei: እመ፡ኮነ፡ልሙደ፡በሰኪር፡ (ebrietati) F. N. 47. 3) *familiaris:* ከልእ፡ረድእ፡ዘልሙድ፡ኅበ፡ሊቀ፡ከህናት፡ (γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ) Joh. 18, 15. 16.

ልማድ፡ subst. m. et fem. (F. M. 22, 1) Pl. ልማዳት፡ *consuetudo, mos; assuetudo; mores:* ኢኮነ፡ሎቱ፡ልማድ፡እምቅድመ፡ዝንቱ፡ *antea non erat ejus consuetudo* F. M. 6, 2; ኢትኅድግ፡ልማደከ፡ Jsp. p. 279; ይሬሲ፡ልማደ፡ *in morem inducit* F. M. 6, 2; ወልማዶሙ፡ለሕዝብ፡የዐርጉ፡መልዕልተ፡ደብር፡ *populi consuetudo erat, ut ascenderet* Clem. p. 14; ወኮነ፡ልማድ፡ነገሥት፡ከመ፡ይፃኡ፡ Jsp. p. 323; ኀጢአት፡ዘልማድ፡ (opp. ዘግብት፡) *peccatum ex consuetudine genitum* F. M. 2, 11; በልማደ፡አማልክት፡ *assuetudine idolorum* 1 Cor. 8, 7; እኩያን፡ልማድ፡ወግዕዝ፡ Rom. 1, 29; በከመ፡ልማዶሙ፡ *pro consuetudine sua* Sx. Masc. 8; በእንተ፡ሥነ፡ልማዳቲሁ፡ F. N. 24, 1.

ተልሚድ፡ n. peregr. (ܬܠܡܝܕܐ, תַּלְמִיד, تِلْمِيذ vel ذ.) *discipulus* Sx. Hamlê 5.

ላሚድ፡ nomen literae alphabeti hebraici XII^ae: Ps. 118, 89; Thren. 1, 12. 2, 12. 3, 33. 4, 12; Chr. ho. 3. — Ubi de psalmis agitur, siglo ላሚድ፡ Ps. 118, 89—96 notatur.

ለምጺ፡ vid. ለንጺ፡

ለመጸ፡ I, 1 *laevem, glabrum, lubricum, planum esse* [amh. ለመጠ፡ *laevigavit, acuit;* in caeteris linguis, transposita litera ለ et መ respondent: מָלַט, מָלַץ, ܡܠܛ, مَلَطَ, مَلِصَ al., et in ipso Geez መለጠ፡; quae omnia in notione primaria *abradendi, laevigandi* conveniunt.] እብን፡ይለምጽ፡እማይ፡ λίθους ἐλέαναν ὕδατα Job 14, 19.

ለመጸ፡ I, 2 *glabrum, lubricum reddere:* Gad Ad. f. 17 (modo lectio sana sit).

አልመጸ፡ II, 1 *laevem, lubricum, planum facere:* ከመ፡ያልምጹ፡ጐዳጕጸ፡ *ut planas faciant vias asperas* Jsp. p. 358 (cfr. ኰስተረ፡).

ልሙጽ፡ part.: 1) *laevis, glaber, lubricus: Jacob est* ልሙጽ፡ *glaber* (*depilis*), *Esau* ጸጓር፡ Kuf. 26; ፍናወ፡ጽድቅ፡ልሙጻት፡ λεῖαι Prov. 2, 20; ከናፍር፡ልሙጻት፡ χείλη λεῖα Prov. 26, 23; 10, 18; ልሙጽ፡ዘያንኰረኵር፡ Hen. 22, 2;

አርዌ፡ ምድር፡ ልምጽት፡ Gad. Ad. f. 16; ኰኵሕ፡ ልሙጽ፡ λεωπετρία Hez. 26, 4; ἀκρότομος (*praerupta*, inde *lubrica*) πέτρα Sir. 40, 15. 2) ut videtur, etiam: *mollis, lenis*: መራውኅታት፡ ዘግቡራት፡ እምግብር፡ ልሙጽ፡ *flabella e materia molli confecta* F. N. 12. — *Voc. Ae. ad Kufâlê*: ልሙጽ፡ ዘ፡ ለሕም፡ (i. e. amh. ልም፡, aeth. ልሑም፡).

ለምጽ፡ et **ለምፅ፡** subst. m. et fem. (Lev. 13, 8) *lepra* [amh. id.; in caeteris linguis *lepra* aliis nominibus vocatur צָרַעַת, ܓܰܪܒܳܐ, بَرَصٌ (وَضَحٌ) سَلَعٌ (ጸልዕ፡). Aethiopico nomini Ludolfus comparavit نَمَش *maculae cutis, diverso colore conspicuae*, pec. *albo et nigro*; aliis *lentigo*, quae radix convenit cum نَمِرَ *maculis punctisque respersus fuit*, ܢܡܪܐ ,נָמֵר ,نَمِر, ነምር፡ *pardus*; (مُنَمَّع); propius ad sonos vocis aeth. accedit لَمْظ *alba macula* (in labio equi inferiore), لُمْظَة id., اَلْمَظ *equus, qui eam habet*, sed videas, annon ለምጽ፡ a *deradendo, scabendo* (ለመጸ፡) dictum sit, sicut ܓܰܪܒܳܐ] Lev. 13, 14; Deut. 24, 8; Num. 12, 10; Ex. 4, 6; ለምጽ፡ ኦኀዞ፡ 4 Reg. 5, 1. 27. 15, 5; ሠረጸ፡ ለምጽ፡ ውስተ፡ ፍጽሙ፡ 2 Par. 26, 19; ወነበረ፡ ውስተ፡ ለምጽ፡ እስከ፡ አመ፡ ሞተ፡ ib. 26, 21. Adjectivum *leprosus* genitivo circumscribi solet: ዘለምጽ፡, እንተ፡ ለምጽ፡, እለ፡ ለምጽ፡ 2 Par. 26, 23; Lev. 14, 2 seq. 22, 4; 4 Reg. 5, 7. 7, 3; Matth. 8, 1; Marc. 14, 3; Luc. 4, 27. Saepissime in Syn., Clem., F. N., al.

ልሙጽ፡ part. *leprosus*, Lud. sine auctor.

ለምጻዊ፡ adj. *leprosus*, Ssal. Req.

ለሮን፡ n. peregr., sc. λάρος (in Acc. positum), *larus* (hebr. שַׁחַף) Lev. 11, 16; Deut. 14, 15. — *Voc. Ae.*: ለሮን፡ ዘ፡ እብራ፡ ዘበ፪ጕተና፡; *aliud*: ለሮን፡ ሊሎ፡ ገላውቅያ፡ ብ፡ ዘበ፡ ፪ ጕተናማ፡; Ludolfus: „amharice male exponitur እነመን፡, quae est avis quaedam nocturna"; Ges. in thes. p. 1390:" in codice msc. quodam male explicatur amharico ይብሬ፡ *anser*".

ለስሐ፡ I, 1 [cognatum cum ለሐሰ፡ *lingere, lambere*, sed significationem paululum deflexam habet] 1) *saliva mota ligurire et cum strepitu manducare* (ſchmatzen, to smack) [cfr. لَكَعَ V *fluxu salivae affectus fuit ex appetitu* mali acidi] ኢትልሳሕ፡ እንዘ፡ ትመጽር፡ (φάγε ὡς ἄνθρωπος τὰ παρακείμενά σοι καὶ) μὴ διαμασῶ Sir. 34, 16. 2) salivae similem i. e. *insulsum, fatuum, insipidum esse* vel *fieri* (cfr. תָּפֵל a تَفَلَ *exspuit*); proprie: de sale et cibis Matth. 5, 13 (Marc. 9, 50; Luc. 14, 34); transl. *infatuari, inefficacem* vel *irritum fieri*: ውስተ፡ አፉሁ፡ ለአብድ፡ ይለስሕ፡ አምሳል፡ Sir. 20, 20; μωραίνεσθαι: ትለስሕ፡ ምክሮሙ፡ ለጠቢባን፡ Jes. 19, 11; ከመ፡ ኢትልሳሕ፡ በእበድከ፡ Sir. 23, 14; ለስሐ፡ ኵሉ፡ ምክረ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ Jer. 10, 14, ἐματαιώθη Jer. 28, 17; (Satanas dicit:) ለስሐ፡ ኀይልየ፡ ወደክመ፡ በጸሎትከ፡ Gad. T. H.

አልስሐ፡ II, 1 *insulsum, insipidum reddere, infatuare, inefficacem* vel *vanum reddere*: ዘነበበ፡ በከመ፡ ረከበ፡ ያለስሕ፡ ርእሶ፡ Sir. 20, 19; ያለስሓ፡ ለምክሮሙ፡ Jes. 44, 25; አልስሐ፡ ሕምዘ፡ ዘከዐወ፡ ቀታሊ፡ Genz f. 115 et Kedr f. 30; እግዚ"፡ ያልስሕክሙ፡ (አጋንንት፡) Genz. f. 11; (Georgius S.) በሃይማኖተ፡ ዚአሁ፡ አልስሐ፡ ኵሎ፡ መዋቅሕቲሁ፡ Deg.

ልሱሕ፡ part. *insulsus, insipidus, fatuus, inefficax, vanus*: ጼው፡ ዘአጥዐሞ፡ ለልሱሕ፡ Lit. Joh.; ውስተ፡ አፉሆሙ፡ ለአብዳን፡ ልሱሕ፡ ነገር፡ Sir. 20, 19; ልሱሕ፡ ነገሮሙ፡ ለአብዳን፡ Sir. 20, 24; (*Satanas in bello contra sanctos est*) ልሱኀ፡ ኀይል፡ Gad. Kar. — *Voc. Ae.*: ልሱሕ፡ ብ፡ አልጫ፡

ለስሐት፡ n. act. *insulsitas, fatuitas*, Org.; ለስሐት፡ ጼው፡ ግዱፍ፡ Sx. Teq. 12 Enc.; Tachs. 5 Enc.

ልሳን፡ subst. [i. q. לָשׁוֹן, ܠܶܫܳܢܳܐ, לִשָּׁן, لِسَانٌ; de etymo vid. Ges. thes. p. 762] m. et fem. (ex. gr. Jac. 3, 5; Sir. 28, 15. 19. 26; Ps. 11, 3) Pl. ልሳናት፡ (Rom. 3, 13; Ps. 5, 11; Hen. 71, 5) 1) *lingua* (membrum corporis) ነበበ፡ ልሳንየ፡ Job 33, 2; ይረትዕ፡ ልሳነ፡ በሃም፡ Jes. 35, 6; ምቱረ፡ ልሳን፡ γλωσσότμητος Lev. 22, 22; ልሳን፡ ድክምት፡ Prov. 25, 15; ል"፡ ሐሳዊት፡ Prov. 26, 28; ል"፡ ዐማፂ፡ Sir. 51, 6; ል"፡ ግሙን፡ ib. 5; ልሳን፡ ጥዑም፡ Sir. 40, 21. 6, 5; ኵሉ፡ ልሳን፡ ይገኒ፡ ለእግዚ"፡ Jes. 45, 23; Jer. 9, 3. 5; Jes. 28, 11. 59, 3; ዘክልኤቱ፡ ልሳኑ፡ δίγλωσσος Sir. 6, 1. 28, 13; Prov. 11, 13; እለ፡ ካልእ፡ ልሳኖሙ፡ ἀλλόγλωσσοι Hez. 3, 6; ዐቂበ፡ ልሳን፡ *linguam continere* Fal.; በካልእ፡ ልሳን፡ ይትናገሩ፡ ሐዲስ፡ γλώσσαις λαλεῖν Marc. 16, 17; ልሳነ፡ ዕፍረት፡ quasi μυρόγλωσσος (ἡδύγλωσσος) est epitheton Pauli Apostoli Sx. Teq. 13 Enc.; Chrys.; Herma in subscrpt.; ልሳነ፡ ወርቅ፡ (i. q. አፈ፡ ወርቅ፡) Joannes *Chrysostomus* F. M. 2, 9. 2) *sermo, lingua*: ሕዝብ፡ ዘኢታአምር፡ ልሳኖ፡ Jer. 5, 15; Kuf. 3 et 10; እምልሳነ፡ ዐረቢ፡ *e sermone arabico* Chrys. f. 150; *sunt gentium* ፸ወ፪ ልሳናት፡ ዘሴም፡ ፲ወ፺፡ ዘካም፡ ፴፡ ዘያፌት፡ ፳ወ፭ *Voc. Ae.* 3) transfertur ad a) *sinum maris* et *linguam* (terrae) vel *isthmum*: ልሳነ፡ ባሕረ፡ ግብጽ፡ Jes. 11, 15 (var.); Kuf. 8; ልሳን፡ ባሕር፡ እንተ፡ ትኤጽር፡ መንገለ፡ ግብጽ፡ Kuf. 9; deinde de linguis et paeninsulis saepius in Kuf. 8 et 9. b) *linguam ignis* i. e. *flammam*: ልሳነ፡ እሳት፡ Jes. 5, 24 (var.); Hen. 14, 9. 10. 15. 71, 5; Gad. T. H. c) *ligulam auri*: ልሳን፡ እንተ፡ ወርቅ፡ (ex hebr. לְשׁוֹן זָהָב) Jos. 7, 21. 24. d) *examen librae*: ከመ፡ ልሳነ፡ ለጸሊጸ፡ መዳልው፡ ὡς ῥοπὴ ἐκ πλαστίγγων Sap. 11, 23. — Vox ልሳን፡, cum in dialecto amh. rarius usurpetur, in *Voc. Ae.* explicatur: ልሳን፡ ዘ፡ መላስ፡ (a ላሰ፡, aeth. ለሐሰ፡).

ተለሰነ፡ III, 2 (denom. a ልሳን፡) *linguã promptum esse, blaterare*: ዘእንበለ፡ ጥበብ፡ ይትሌሰኑ፡ ἀσυνετώτατα πεφλυαρηκότες Cyr. c. Pall. f. 69.

ለስድ፡ subst. [لَسَدَ *linxit, lambit, suxit*; לְשַׁד *succus, placenta*; amh. ለስላ፡ ቅቤ፡ *butyrum recens*] *butyrum*: ሐሊብ፡ ሐሊበ፡ ወይከውነከ፡ ለስደ፡ βούτυρον Prov. 24, 68.

ለቅለቀ፡ est amharicum: *illinere* (in glossa codicis Abbad XXXV ad Jer. 2, 13 legitur ኢገብአ፡ ውስቴቶሙ፡ ማይ፡ ወለቅለቅዎሙ፡ በዐረር፡ globulis i. e. stercore inquinaverunt).

ለቅሐ፡ I, 2 [hujus radicis significatio prima nonnisi in lingua

hebr. conservata est: *cepit, sumsit, accepit;* hinc **ልቃሕ፡** *res mutuo accepta* et **ለቅሐ፡** mutuo accipere facere i. e.] *mutuum dare* (δανείζειν, κιχράναι); absol.: **ብዙኃን፡ እለ፡ ኢይሌቅሑ፡** Sir. 29, 7; Prov. 13, 11; Ps. 36, 27; c. Acc. rei: **ዘኢለቅሐ፡ ወርቆ፡ በርዴ፡** Ps. 14, 6; Hez. 18, 8 seq.; c. **ለ** pers.: **እግብርት፡ ለእጋእዝቲሆሙ፡ ይሌቅሑ፡** Prov. 22, 7; Deut. 15, 6; **ለእመ፡ ለቃሕከ፡ ብሩረ፡ ለነዳይ፡** Ex. 22, 24; c. Acc. pers.: **ኢትለቅሖ፡ ለዘይብዕለከ፡** Sir. 8, 12. 29, 1. 2. 4; Prov. 19, 17; Rom. 11, 35; Luc. 6, 34. — *Voc. Ae.*: **ለቅሐ፡ብ፡አበደረ፡**

አለቅሐ፡ II, 2 *mutuum dare facere:* **ኢታለቅሖ፡ለዘ፡ይብዕለከ፡** Sir. 8, 12 var.

ተለቅሐ፡ III, 2 *mutuum petere, mutuum accipere, mutuari:* **ዘይትሌቃሕ፡ከመ፡ዘይሌቅሕ፡** ὁ δανειζόμενος ὡς ὁ δανείζων Jes. 24, 2; Deut. 15, 6; **ኢትትለቃሕ፡እንዘ፡ነዳይ፡አንተ፡** Sir. 18, 33. 29, 5; Matth. 5, 42; Ps. 36, 22; c. Acc. rei: **ዘይትሌቃሕ፡ ሥርናየ፡ ውስተ፡ ክምሩ፡** Prov. 20, 4; c. dupl. Acc.: **ዘተለቅሐከ፡** *quod a te mutuum accepit* Deut. 22, 20.

ለቃሒ፡ n. ag. *mutui dator, creditor* (δανειστής) Prov. 29, 13; F. N. 27.

ተለቃሒ፡ n. ag. a III, 2: *mutuo accipiens, debitor* (χρεωφειλέτης) Prov. 29, 13; F. N. 27.

ልቃሕ፡ subst., m. et fem.: *mutuum, res mutuo data* vel *accepta;* nec non *mutui datio:* **ዘየሐንጽ፡ ቤቶ፡ በንዋየ፡ልቃሕ፡** Sir. 21, 8 (ἐν χρήμασιν ἀλλοτρίοις); **ንዋየ፡ ልቃሕ፡** (δάνος) Sir. 29, 4; **ምጽዋት፡ልቃሕ፡አምላክዊት፡**(**ይእቲ፡**) F. N. 16; F. N. 27; **ወልቃሕሰ፡ይደሉ፡ ከመ፡ ይኩን፡ በአንገዝ፡አው፡በትሕቢት፡አው፡ በመድኅን፡ አው፡ በመጽሐፍ፡** ib.; **ፈድየ፡ልቃሕ፡** (reddere mutuum) **ይኩን፡እምንዋየ፡ ልቃሕ፡አው፡እምሤጡ፡** ib.; **ዕዳ፡ዘልቃሕ፡** F. N. 52.

ልቃሔ፡ subst. Plur. **ልቃሕያት፡** *datio mutui, mutuatio,* ut **ፍትሐ፡ልቃሕያት፡** *juris praecepta de mutuo,* F. N. in proleg.; F. N. 34.

ለቀሰ፡ rad. inus. In lingua amharica hoc verbum et quae inde derivata sunt, frequentiora sunt, eandemque significationem habent, quae aeth. verbo **ላሐወ፡** ejusque derivatis convenit; nescio an **ላሐወ፡** et **ለቀሰ፡** ex eadem radice primaria effecta sint. Ludolfus ad لَقِسَ *male habuit anima* et مُلَاقِس *patiens* provocavit.

አላቀሰ፡ II, 3 *alicui condolere eumque consolari* c. Acc. prs. (παραμυθεῖσθαι) Joh. 11, 19. 31.

ለቀወ፡ I *rictum diducere, hiare facere os* [لَقْوَة *morbus in facie, quo chalinus in unum latus torquetur;* لَقَا *affecit* alqm *hoc morbo*]: **መኑ፡ከልአከሙ፡ አርምሞ ፤ መኑ፡ለቀዎ፡ለአፉክሙ፡ከመ፡ትንብቡ፡ዘንተ ፤ መኑ፡አገበረክሙ፡ ለተናግሮ፡** M. M. f. 178.

ለቀደ፡ (si non **ለቀጸ፡**, nam litera parum distincte exscripta est) semel legi in libro Falasfa f. 26: **ዘይሌቅድ፡ብዕለ፡ እንበለ፡ንዋይ ፤ ወግርማ፡እንበለ፡ ሢመት ፤ ወኀይለ፡ እንበለ፡ እደው፡**; videtur significare: *ostentare* vel *affectare* (Amharice **ለቀጠ፡**, **ለገጸ፡**, **ለገጠ፡**, **ለገደ፡** est *jocare, ludere, irridere*).

ሊብ፡ n. peregr. sc. λίψ, Acc. λίβα i. e. *africus.* Deut. 1, 7. 33, 23; Jos. 15, 2; Kuf. 13; forma **ሊበስ፡** (λιβός) Jos. 15, 2.

ለብሐ፡, rad. inus., coll. لَبَكَ *miscuit* (alicam cum melle), *subegit* (لَبَقَ). In lingua aeth. vocabula inde derivata de *fingendo ex argilla* usurpantur, quare notio hujus radicis angustioribus terminis circumscripta est, quam notio verbi **ለሐኰ፡**.

ለብሓ፡ subst.: *fictile, opus figlinum,* Org. Maxime usitatum est **ንዋየ፡ለብሓ፡** *vas figlinum* Ps. 2, 9; Sir. 27, 5; Prov. 26, 23; Apoc. 2, 27.

ለባሒ፡ n. ag. *figulus:* **ንዋየ፡ለባሒ፡** Act. 10, 11. 16 rom. (modo lectio sana sit).

ለብሓዊ፡ (denom. a **ለብሓ፡**), nonnumquam **ለበሓዊ፡**) proprie adj. rel., deinde subst.: *figulus* (κεραμεύς) Jes. 29, 16. 41, 25. 45, 9; Jer. 18, 2 seq.; Thren. 4, 2; Sir. 36, 13. 38, 29. 30; Matth. 27, 7; Rom. 9, 21; **ለብሓውያን፡** 1 Par. 4, 23. — *Voc. Ae.*: **ለብሓዊ፡ዘ፡ሸክላ፡ሰሪ፡**

ለብሰ፡ I, 1 (**ለበሰ፡** occurrit Luc. 12, 27 rom., modo ne errore typographi exscriptum sit) Subj. **ይልበስ፡**, sed Marc. 6, 9 utraque editio **ይልብሱ፡** praebet [id. q. לָבַשׁ et לְבֵשׁ, ܠܒܫ, لَبِسَ, amh. **ለበሰ፡**] *induere* vestem, *indutum esse* veste; c. Acc. vestis, ut **ለብሰ፡በዐደ፡አልባሰ፡** 1 Reg. 28, 8; Gen. 37, 23; Apoc. 1, 13. 4, 14. 19, 13; Jer. 4, 30; **እንዘ፡ሠቀ፡ይለብሱ፡** Apoc. 11, 3; Jes. 37, 1; **ሞጣሕተ፡** Gen. 38, 14; ὅπλα Rom. 13, 12; **ልበሱ፡ሐዒነ፡** Jer. 26. 3; **ይለብሱ፡ብሩሀ፡ወንጹሐ፡** Apoc. 15, 6. Saepissime transfertur ad alias res: **ኀፍረተ፡** Job 8, 21; **ስብሐተ፡**, **ብርሃነ፡** Ps. 103, 2; **ጽድቀ፡** Job 29, 14; Jes. 59, 17; **ኀይለ፡** Job 40, 5; Jes. 51, 9. 52, 1; Luc. 24, 49; **ልበ፡እኩየ፡** 4 Esr. 1, 20. 25; **ዘኢይመውት፡** 4 Esr. 14, 12; 1 Cor. 15, 49; Christum Rom. 13, 14; **ሐዲሰ፡ብእሴ፡** Eph. 4, 24; al. In libris theologicis crebrius occurrit: Christus vel ὁ λόγος **ለብሰ፡ነፍስተነ፡** Rom. 8, 3 rom.; **ሥጋ፡እምድንግል፡** Clem. f. 7. 13; Cyr.

አልበሰ፡ II, 1 *vestire,* c. c. Acc. prs. et rei: Gen. 27, 15. 41, 42; Ps. 131, 17; Matth. 25, 36; **አልበስከኒ፡ማእሰ፡** Job 10, 11; **አልበስኮኑ፡ግርማ፡ዲበ፡ክሣዱ፡** 39, 19; **አለብሶ፡አልባሲከ፡** Jes. 22, 21. 50, 3; Dan. 5, 7; **አለብሰክሙ፡ሥጋ፡** Hez. 37, 5; **አልበሱ፡ምሥዋዐ፡ሠቀ፡** Judith 4, 11; **ያለብስ ዎሙ፡ከመ፡ሰብእ፡** Ep. Jer. 10; **አልበሶ፡ምንዙስና፡ወአስኬማ፡** Sx. Masc. 18.; c. **ለ** pers. **አልበሰ፡እምልብሱ፡ለዕሩቅ፡** Hez. 18, 7. 16. In *liturgiis* **አልበሰ፡ታቦተ፡** est *ornare altare* ut Lit. 158, 2.

ተለብሰ፡ III, 1 refl. et pass.: *sibi induere* vestem, *indutum esse* veste: **ተለበሲ፡** (v. **ተላበሲ፡**) **አልባስኪ፡** Ruth 3, 3; **በተለብሶ፡ዘብዙኀ፡ሤጡ፡** 1 Petr. 3, 3; **ይመጽኡ፡ ተለቢሶሙ፡አልባሰ፡አባግዕ፡** Clem. f. 131.

ተላበሰ፡ III, 3 1) *sibi induere vestes ostentationis causa,* (magnificum) *vestitum ostentare,* **ይፈቅዱ፡ ያንሶስዉ፡ ተላቢሶሙ፡** ἐν στολαῖς Marc. 12, 38; Luc. 20, 46; c. **በ** vestis: **በአልባሰ፡ደርከና፡ተላቢሶሙ፡** Hez. 23, 6. 2) *alienum vestitum induere:* **ወተላበሰ፡ንጉሠ፡ እስራኤል፡** καὶ συνεκαλύψατο βασιλεὺς 2 Par. 18, 29.

ልቡስ፡ part. *indutus, vestitus:* **ክህናት፡ ቆሙ፡ ልቡሳኒሆሙ፡** 2 Esr. 3, 10; 1 Esr. 5, 57; c. c. Acc. vestis: Luc. 8, 35;

ልቡስ፡ውእቱ፡ኵሎ፡አልባሰ፡ግርማሁ፡ Esth. ap. 5; እንዘ፡ ልቡስ፡አልባሰ፡መንግሥት፡ Esth. 8, 15; እንዘ፡ልቡስ፡ሠቀ፡ 4 Reg. 19, 1; ልቡስ፡ብርተ፡ 1 Reg. 17, 6 (et var.).

ልብስ፡ subst., plerumque m., Plur. **አልባስ፡**, Pl. Plur. **አልባሳት፡** (ut 2 Esr. 17, 70). 1) *vestimentum, vestis* (ἱμάτιον, ἔνδυμα) Hebr. 1, 11; ልብስ፡ዘምሉእ፡ደመ፡ Jes. 14, 19. 50, 9. 51, 6; Ps. 101, 27; Dan. 7, 9; ልብስ፡ዘኢይትነኈኍ፡ Jes. 51, 8; ልብስ፡ንጹሕ፡ Apoc. 3, 5 (ἱμάτια); ልብሰ፡ወርቅ፡ 17, 4; ልብሰ፡ጸጉር፡ Sir. 27, 8. 45, 8; ልብሰ፡መትከፍት፡ Ex. 36, 11; de variis vestibus Ex. 36, 35 seq.; ልብሰ፡ኀፂን፡ θώραξ *lorica* Job 41, 17. 18; Sir. 43, 20; Jer. 26, 4; 1 Thess. 5, 8 [*Voc. Ae.*: ልብሰ፡ሐፂን፡ዘ፡ጽሩር፡]. Pluralis **አልባስ፡** vel singulas vestes significat አልባሲከ፡ τὰ ἱμάτιά σου Jes. 58, 8; Prov. 6, 27; 4 Esr. 9, 39; Apoc. 3, 4; Ps. 44, 10; አልባሰ፡አቍያጽ፡ περικνημῖδες Dan. 3, 21; አልባሰ፡ኀጺን፡ θώρακες Hez. 38, 4, vel totum vestitum (ἱματισμὸς, στολή, στολαί) Ruth 3, 3; Jes. 22, 21; አልባሰ፡ላህ፡ Bar. 5, 1; አልባሰ፡ወርቅ፡ Ps. 44, 11; አልባሰ፡ክብር፡ στολὴ δόξης Sir. 6, 29; et στολαὶ Ex. 28, 4; አልባሰ፡ክብር፡ Ex. 33, 5; አልባስ፡ዘመቅደስ፡ Ex. 35, 21; sed etiam ልብስ፡ in Sing. pro στολή positum legitur ልብሰ፡ክብር፡ στολὴ δόξης Sir. 6, 31. 2) in specie *vestis interior, tunica* (χιτών) Cant. 5, 3; Lev. 6, 3; **አልባስ፡** χιτῶνες Matth. 10, 10 rom.; ፪ ልብሰ፡ክዳናት፡ χιτῶνες Luc. 3, 11 (vid. መልበስ፡, ክዳን፡); sed etiam *vestis (tunica) exterior* ἱμάτιον (opp. መልበስ፡ χιτών) Matth. 5, 40 et (opp. ክዳን፡) Luc. 6, 29; περίζωμα Ruth 3, 15. 3) dicitur de quovis *panno, aulaeo, velo, tegimento*: pannus, qui ad ulnae mensuram venditur F. N. 33, 1; ልብሰ፡ዐውደ፡ዐጸድ፡ ἱστία τῆς αὐλῆς Ex. 37, 7, vel ልብሰ፡ዐጸድ፡ et አልባሰ፡ዐጸድ፡ 37, 12. 14; Num. 3, 26. 4, 26; ሶበ፡ነፍሐ፡ነፋስ፡ላዕለ፡ሐመር፡ዘጠብለሉ፡ልብሳ፡ (cujus vela complicuerunt) Chr. Ta. 34; ጠብለላ፡ለሥዕል፡ (picturam) በቍጥን፡ወበአልባስ፡ንጹሕ፡ Sx. Masc. 10.

ልብሰት፡ n. act. 1) *indutus*: አንቲ፡ዘእምኔኪ፡ለብሰ፡ አማኑኤል፡ልብሰተ፡ሥጋ፡ዘኢይትረኰም፡ Lit. 170, 3. 2) *vestitus* (vestimenta) እምልብሰቱ፡ለሰብእ፡ወሑረቱ፡ወእምሥሐቁ፡ይትዐወቅ፡ግዕዙ፡ Sir. 19, 30 (στολισμός); στολή Jes. 63, 1; Asc. Jes. 3, 25.

ለባሲ፡ n. ag. *induens, gerens* vestem, c. Acc.: ለባሲ፡ መንፈሰ፡አእምሮ፡ Enc., vel per st. c.: ማርያም፡ድንግል፡ለባሲተ፡ዐቢይ፡ዕዘዝ፡ III Sal. Mar. 1. 5; ለባስያነ፡መስቀል፡ *cruciger*i Lit. 165, 1.

መልበስ፡ et **መልበስት፡** subst., Plur. **መላብስ፡** *vestimentum, tunica*: መልበስ፡ ἔνδυμα Ps. 132, 2; አፈ፡መልበስየ፡ περιστόμιον τοῦ χιτῶνός μου Job 30, 18; Matth. 5, 40; መልበስተ፡ቍጽር፡ χιτὼν κοσυμβωτός Ex. 28, 4; መልበሰ፡ትፍሥሕት፡ χιτὼν εὐφροσύνης Cyr. ad Th. f. 21; መላብሲሆሙ፡ στολαί 2 Par. 9, 4; እግዚ'፡ዘመልበስቱ፡መዛግብተ፡ብርሃን፡ Cod. Mus. Brit. XX, 2; መልበስተ፡እንግድዓ፡ τὸ περιστήθιον Ex. 28, 4; መልበስት፡ ἐπωμίς Ex. 28, 15. 25. 29, 5; መልበስት፡ዘጸዴሬ፡ ὑποδύτης Ex. 28, 27.

ለበበ፡ rad. inus. Hinc

ልብ፡ subst. [לֵב et לֵבָב, ܠܶܒܳܐ, لُبّ, amh. ልብ፡; de etymo vid. Ges. thes. p. 738] m. et fem. (ut Prov. 6, 18. 15, 13. 14. 17, 22. 26, 23; Job 36, 34; Koh. 1, 16. 2, 23. 7, 22. 8, 17. 9, 3; Jer. 18, 12) Pl. **አልባብ፡** (ut Matth. 9, 4) est 1) sensu physico *cor* et hominum ut Ps. 44, 7, et animalium ut Job 41, 15; Tob. 6, 5—8; inde *medium rei* ልበ፡ባሕር፡ Hez. 27, 25. 28, 8; Ps. 45, 2; ልበ፡ለምድር፡ Matth. 12, 40; ልበ፡ጸበርት፡ *interiores frondes palmae* (i. q. talmud. לוּלָב), Hez. 17, 22. 2) *animus, cor*, quatenus est *sedes sensuum et affectuum, agendi sentiendique ratio, voluntas* et *consilium*, innumeris in locis (secundum usum loquendi biblicum): ንብብዋ፡ውስተ፡ልባ፡ Jes. 40, 2; ናዝዞ፡ለልብከ፡ Sir. 30, 23; Jes. 35, 4; ደይ፡ቃሎ፡ውስተ፡ብልከ፡ Job 22, 22; ለአብዳን፡ውስተ፡አፉሆሙ፡ልበሙ፡ Sir. 21, 26; ዘይፈትን፡ልበ፡ወኵልያተ፡ Jer. 11, 20; እስመ፡ኀበ፡እግዚ'፡ውእቱ፡ልቡ፡ Deut. 1, 36; ኖሎት፡ዘከመ፡ልብየ፡ Jer. 3, 15; በኵሉ፡ልብ፡ *toto animo* saepissime (ut Sir. 7, 27); በክልኤቱ፡ልብ፡ ἐν καρδίᾳ δισσῇ Sir. 1, 28; ዘክልኤ፡ልቡ፡ δίψυχος Jac. 1, 8; በልብ፡ወልብ፡ Ps. 11, 2; Hen. 91, 4; τὰ ἐντός, τὰ ἔγκατα Sir. 19, 26. 21, 14; ኀብአ፡ያዕቆብ፡ልበ፡ለላባ፡ Kuf. p. 105; praeterea vid. አዕበየ፡, ኀየለ፡, ጸንዐ፡, አጽንዐ፡, አግዘፈ፡, አንበረ፡ 3) praecipue summae animi facultates: *mens, ratio, intellectus; conscientia*, ልብየ፡ገብአኒ፡ αἱ φρένες μου Dan. 4, 31, 33; ገብአ፡ልቡ፡ σωφρονῶν Luc. 8, 35; Act. 12, 11; σύνεσις Ps. 31, 11; Sir. 22, 11; ዘአልበ፡ልብ፡ ἀσύνετος Sir. 22, 13. 25, 2. 42, 8. 6, 20; Jer. 5, 21; Ps. 91, 6; ልበ፡ሰብእ፡ (opp. ልበ፡አርዌ፡) Dan. 7, 4. 4, 13. 5, 21; ὁ νοῦς Job 33, 16; Rom. 1, 28. 7, 23. 12, 2. 14, 5; Tit. 1, 15 (rom.); 1 Cor. 14, 14. 15; Eph. 4, 17; Cyr. ad Th. f. 13; διάνοια Jes. 14, 13; Ex. 28, 3; 1 Petr. 1, 13; 1 Joh. 5, 20; συνείδησις Rom. 2, 15. 9, 1; 1 Tim. 3, 9.

ልበ፡አንስት፡ „*cor feminae* herbam esse, quae pro ratione aëris triduo floreat vel arescat, contra ictus scorpionum efficacissimam", asserit Ludolfus in lex. col. 18.

ልቡብ፡ part. propr.: *corde praeditus* i. e. *rationi obtemperans* et animi cupiditates coercens, hinc: *prudens, mansuetus, placatus, moderatus, sobrius* (bene *Voc. Ae.*: ልቡብ፡ዘ፡ለባዊ፡ወየዋህ፡; *aliud*: ልቡብ፡ዘ፡ገራም፡, de quo cfr. ገር፡, ገራ፡ apud Isenb. p. 172): πραΰς Ps. 24, 10; μὴ ὀργίλος Tit. 1, 7; ቍርባን፡ዘኖኅ፡ልቡብ፡ወኵሎሙ፡የዋሃን፡ Lit. Joh.; ፩ እምኔሆሙ፡ከነ፡ልቡበ፡ፍጹመ፡ወየዋሀ፡ Phlx. 27. (Notio *intelligens, peritus* vocabulis ልብው፡ et ለባዊ፡ significari solet, q. v.). Inde

ልብና፡ subst.: *prudentia, constantia, modestia* (Besonnenheit) Phlx. 194. 201.

ልባዊ፡ adj. rel. (a ልብ፡) *ad animam, mentem pertinens*: ጸሎት፡ልባዊት፡ Phlx. 161; ስፍጠታተ፡ሰይጣን፡ልባዊት፡ወቀትለታቲሁ፡ኅቡአት፡ ib. 4; ብያኔ፡ልባዊ፡ *demonstratio rationalis* (logica, opp. exegetica) F. N. 9.

ልቡባዊ፡ adj. rel. (a ልቡብ፡) *qui ad* ልቡብ፡ *pertinet*: ንጸውዖ፡ለእግዚእነ፡ለረድኤት፡በዐውያት፡ልቡባዊ፡ Phlx. 110.

A ልብ፡ denominatur ለበወ፡ q. v.

ለበነ፡ rad. inus.: *album esse* [לָבָן *albus*, لَبَن *lac*]. Hinc

ልብን፡ subst., nomen arbusculae, *styrax* (לִבְנֶה, لُبْنَى); lac ex ejus cortice inciso effluens et in resinam spissatum suffiendo adhibetur. Legitur: በትር፡ዘልብን፡ (στυρακίνη) Gen. 30, 37; ማየ፡ልብን፡ σταχτή, *stacte* Gen. 37, 25. 43, 11; Ex. 30, 34; 3 Reg. 10, 25; Cant. 1, 13; Hez. 27, 16; Kuf. 3. 16. 42; nec non ልብን፡ nudum in quibusdam libris mss. Jes. 39, 2

pro stacte positum est. — *Voc. Ae.:* ልብን፡ vel ማየ፡ ልብን፡ ዘ፡ ዕጣን፡

ልብኔ፡ nomen arboris; legitur Job 40, 17 አብትረ፡ ልብኔ፡ eo loco, quo LXX κλῶνες ἀγροῦ var. αγνου, hebr. עַרְבֵי־נָחַל praebent. Videtur intelligi arbuscula vel arbor, diversa a ልብን፡; an *populus alba?*

ሊባኖስ፡ n. peregr. sc. λίβανος 1) arbor quaedam, sine dubio *cedrus* Kuf. 13; ዕፀ፡ ሊባኖስ፡ pro βάλανος Jes. 6, 13. *Voc. Ae.:* ሊባኖስ፡ ዘ፡ ዱር፡; *aliud:* ሊባኖስ፡ ብ፡ የዶጋ፡ ዘፍ፡ መስከሂ፡ ይ. 2) λίβανος *thus* (aliâs ስኂን፡) Jer. 48, 5. 3) ብርት፡ ሊባኖስ፡ χαλκολίβανον (quod vel aurichalcum, vel electrum, vel aes corinthium explicatur) Apoc. 1, 15. 2, 18. 4) n. pr. montis Syriae celeberrimi.

ለበወ፡ I, 2 (denom. a ልብ፡) 1) *animo percipere* vel *comprehendere, intelligere, cognovisse* et *perspexisse* (maxime convenit cum graeco συνιέναι, nonnumquam cum νοεῖν), c. Acc. rei: ለቡ፡ ጽሩኅየ፡ Ps. 5, 1. 49, 23; ምንት፡ ትሌቡ፡ ዘኢንሌቡ፡ ንሕነ፡ Job 15, 9; መኑ፡ ብእሲ፡ ጠቢብ፡ ዘይሌብዎ፡ ለዝንቱ፡ Jer. 9, 12; ለቡ፡ ዘርኢከ፡ Dan. 9, 23. 25; ዘይሌብዉ፡ ምክረ፡ Dan. 1, 4; ኢይሌብዉ፡ ፍትሐ፡ Prov. 28, 5; Rom. 15, 21; Luc. 2, 50; rarius c. በእንተ፡ Hen. 2, 2. 5, 1 et ላዕለ፡ Ps. 40, 1 (συνιέναι ἐπί); seq. ከመ፡ et Indic., vel seq. sententia interrogativa: Sap. 4, 17; Asc. Jes. 7, 4. Saepissime sine objecto: እለ፡ ይሌብዉ፡ γιγνώσκοντες Koh. 9, 11; ከመ፡ ያእምሩ፡ ወይለብዉ፡ ወይጠይቁ፡ ወይእመኑ፡ Jes. 41, 20. 52, 13. 7, 9; Ps. 2, 10; ኢትሌብዉ፡ Marc. 7, 18; Jes. 6, 9; ዘይሌቡ፡ እምኔከ፡ συνετώτερός σου Gen. 41, 39; ለብዎ፡ ወአእምሮ፡ σύνεσις καὶ γνῶσις Prov. 2, 6. Cum እምነ፡ *compertum habere ex, a, intelligentem factum esse ex* Hen. 93, 2; Ps. 118, 104. — Nonnumquam est *sensibus et animo percipere, observare* Num. 23, 9 (προςνοεῖν እሌብዎ፡), Asc. Jes. 11, 24. 26. 2) *animum attendere ad, providere, prospicere, cavere* rei: ለብዉ፡ በነፍሳቲክሙ፡ *cavete vitae!* Jsp. p. 356; ንለቡ፡ ገቢረ፡ ዕለተ፡ ፋሲካ፡ Did. 30.

አለበወ፡ II, 2 *percipere* vel *intelligere facere; intelligentem* vel *prudentem reddere; edocere, instruere* (συνετίζειν, συμβιβάζειν, δεικνύναι al.) c. Acc. pers. et rei vel በእንተ፡ rei: ዕፀ፡ ዘያሌቡ፡ ሠናየ፡ ወእኩየ፡ Gen. 2, 9. 17; ዘአለበወኒ፡ Ps. 15, 7. 31, 10; 1 Petr. 5, 10; 4 Esr. 14, 10; አሌብወከ፡ ዘሀለወከ፡ ትንብብ፡ Ex. 4, 12; ፍናተ፡ ጽድቅከ፡ አለብወኒ፡ Ps. 118, 27; Dan. 8, 16. 9, 22; Jud. 13, 23; ከመ፡ ያለብዎሙ፡ ለእስራኤል፡ ሕገ፡ Sir. 45, 17.

ተለበወ፡ III, 2 *percipi, intelligi, cognosci:* ወሰማያዊሰ፡ ብእሲ፡ ይትሌቦ፡ ክርስቶስ፡ ἐπουράνιος δ' ἄνθρωπος νοεῖται Χριστός Cyr. c. Pall. f. 70; alia exempla f. 71. 77; saepissime in Abush.; F. N. 43, 7.

ልብው፡ part.: *prudens, intelligens, peritus, edoctus:* ንጉሥ፡ ልብው፡ βασιλεὺς φρόνιμος Sap. 6, 26; ምሁራን፡ ወልብዋን፡ seq. ከመ፡ 1 Par. 25, 7; ጠቢብ፡ ወልብው፡ Gen. 41, 33. Adv.: ልብወ፡, ut ዘምሩ፡ ልብወ፡ (συνετῶς) Ps. 46, 7. Frequentius usitatur

ለባዊ፡ n. ag. *mentis compos, prudens, intelligens, scitus, peritus:* συνετός ኵሉ፡ ለባዊ፡ Sir. 18, 28; መኰንን፡ ለባዊ፡ Sir. 10, 1; Jes. 3, 3; ኢለባውያን፡ ἀσύνετοι Matth. 15, 16; φρόνιμος Sir. 21, 21; ልብ፡ ጠቢብ፡ ወለባዊ፡ 3 Reg. 3ᵇ, 12; ἐπιστήμων Sir. 21, 15; νοερός መናፍስት፡ ለባውያት፡ Sap. 7, 23; σοφός ለባዊ፡ በቃሉ፡ 1 Reg. 16, 18; ሰብእ፡ ለባውያን፡ (opp. እንስሳ፡) *ratione praediti* Jsp. p. 331; ኵሉ፡ ፍጥረት፡ ለባዊት፡ ወሥጋዊት፡ Genz. f. 54; ከመ፡ ይኩኑ፡ ለባውያን፡ ወንቁሓነ፡ *ut sint cauti* (circumspecti) *et attenti* Jsp. p. 356; F. N. 32 ለባዊ፡ *is qui mentis compos est*, opponitur insipientibus et insanis cujusvis generis.

ልባዌ፡ subst. *intelligentia, prudentia, peritia* F. N. 24, 1; (plerumque poëtice) በአጽባዕተ፡ ጥበብ፡ ወልባዌ፡ I Sal. Mar. 10; *ducas me* እምእበድ፡ ኀበ፡ ልባዌ፡ Tab. Tab. str. 71; Sx. Teq. 14. Enc. Frequentius usitatum est

ልቡና፡ (pro ልብውና፡, male ልበና፡) Pl. ልቡናት፡ 1) *intelligentia, prudentia, peritia* σύνεσις 1 Par. 22, 12; 2 Par. 1, 10; γνῶσις Jes. 11, 2; Prov. 8, 9; ጥበብ፡ ወአእምሮ፡ ወልቡና፡ በኵሉ፡ መጽሐፍ፡ Dan. 1, 17. 2) *mens et ratio:* in Cyr. ad Th. f. 8. 12 respondet graeco νοῦς vel ψυχὴ λογική quatenus medium tenet inter σάρξ et ὁ Λόγος; ኢይበጽሐዎ፡ (ለምስጢር፡) ልቡናት፡ *mentes* Fid. Jac. Bar. (cfr. ልብ፡). 3) *attentio, cautio:* መፍትው፡ ትግበሩ፡ በዓለ፡ ፋሲካ፡ በኵሉ፡ ጥያቄ፡ ወልቡና፡ Did. 30.

ልቡናዊ፡ adj. rel. *ad rationem* vel *mentem pertinens:* ሐዘን፡ duplex est, scilicet ሐ"፡ ልቡናዊ፡ (de vitiis et erroribus mentis et animi), ሐ"፡ እንስሳዊ፡ (de cibis, al.) Fal. f. 31.

መለብው፡ part. II, 2: *qui instruit, edocet:* ሐዋርያት፡ እሙንቱ፡ መምህራኒክሙ፡ ለትእዛዘ፡ ክርስቶስ፡ ወመለብዋኒክሙ፡ ሀብተ፡ መንፈስ፡ ቅ፡ II. Const. Ap. 4.

አለባዊ፡ n. ag. II, 2 id. q. መለብው፡ Jsp. p. 334.

ለበየ፡ I, 2 [rad. in caeteris linguis haud obvia, quae non cum ለወየ፡ et ለፈየ፡ (q. v.), sed cum ܠܘܠܒܐ *balbuties, blaesitas,* لَبَالِبُ *balatus ovium,* deinde cum لَغَبَ לָעַב ܠܥܒ componenda esse, et propr. *lingua haesitare, errare in dicendo* significasse videtur, quam notionem Arabes verbo لَغَا significare solent] *errare, offendere, labi* in re, pec. in dicendo: Severianus in homilia sua cum alia tum haec praefatur: እመ፡ እሌቢ፡ ውስተ፡ ነገራትየ፡ ስረዩ፡ ሊተ፡ እስመ፡ እለ፡ ይነግሩ፡ እምአፉሆሙ፡ ድንቀተ፡ (ex tempore) ወኢቀደሙ፡ ጽሒፈ፡ ዮጊ፡ ይሌብዩ፡ ወኢይክሉ፡ ለብዎ፡ ወነገረ፡ አሰርግዎ፡ in Cyr. f. 122.

አልበየ፡ II, 1 *in periculum erroris et temeritatis adducere:* ዕልዋን፡ እለ፡ ያለብይዎ፡ ለሃይማኖት፡ οἱ καινοτομοῦντες τὴν πίστιν (innovatores fidei) Cyr. c. Pall. f. 81. — *Voc.* ad Cyr.: ያለብይዎ፡ ብ፡ ያጠፍእዎ፡

አስተለበየ፡ IV, 1 (var. አስተላበየ፡ IV, 3) *errore ortum et temerarium censere ideoque rejicere aliquid:* ወዝሰ፡ ደዌ፡ አይሁድ፡ ወአረሚ፡ ውእቱ፡ ዘያስተለብዩ፡ ሕማመ፡ መስቀል፡ *qui passione crucis tamquam errore fallace offenduntur* Cyr. c. Pall. f. 97.

ልቡይ፡ part. *temerarius, errore oriundus, ob erroris periculum reprobandus:* እንግር፡ ከመ፡ ልቡይ፡ ወሕጉል፡ ከፊል፡ ለ፪ ወረስዮ፡ በበ፪ ሰብእ፡ ወአምላከ፡ ἐρῶ, ὅτι σφαλερόν τε καὶ οὐκ ἀζήμιον τὸ κατατέμνειν εἰς δύο καὶ ἀνὰ μέρος ἱστᾶν ἄνθρωπόν τε καὶ λόγον Cyr. ad Th. f. 17; እቡሰ፡ ወ

ልቡየ፡ ጠብዑ፡ σφαλερώτατα ausi sunt Cyr. c. Pall. f. 94; **ልቡይኬ፡ ይእዜ፡ ኀቤነ፡ ወዕቁፍ፡ አሚን፡ ከመ፡** οὐκοῦν διαβεβλήσεται πρὸς ἡμῖν etc. ib. f. 82; **ይብሉ፡ ንኤብስ፡ ዐቢየ፡ እመ፡ ንቤ፡ ሐመ፡ ቃል፡ ወዝሉ፡ ክብረ፡ ምስጢር፡ ልቡየ፡ ንሬሲ፡** διαβεβλήσεται τὸ μυστήριον ib. f. 97. — *Voc.* ad Cyr.: **ልቡይ፡ ዘ፡ ሰነፍ፡**

ለበጠ፡ I, 1 [amh. id.; proxime ad hoc verbum accedit arab. لَطَّ (لُوِّطَ) *adhaesit;* trans. *conjunxit* unum cum altero, *obduxit oblivitque* luto (לוט *obvelatio, velamen*), nec non لَبِدَ *inhaesit* IV *compegit* rem cum re] Subj. **ይልብጥ፡** *obducere, illinere* aliquid re, *inducere* rem alicui: **ለበጥዎ፡ በወርቅ፡** κατεχρύσωσαν αὐτὰς χρυσίῳ Ex. 37, 6. 39, 6 (*inaurare*); **ብእሲ፡ ዘይክል፡ ለቢጠ፡ ወርቀ፡ ወብሩረ፡** 2 Par. 2, 7; **ወለበጠ፡ እንተ፡ ውስጡ፡ በወርቅ፡ ጽሩይ፡** 2 Par. 3, 4. 5; *Gabra-Masqal ecclesiae legavit* **ወንጌላተ፡ ለቢጠ፡ በወርቅ፡ ወበብሩር፡** Gad. Za Mich.; **ከመ፡ ይልብጡ፡ ወይቅብኡ፡ አረፍተ፡ ቤት፡** 1 Par. 29, 4. — cfr. **ቀፈለ፡**. — *Voc. Ae.:* **ገለወ፡ ወለበጠ፡ ዘ፡ ሸፈነ፡**

አልበጠ፡ II, 1 *obducendum* vel *circumdandum curare* alqd re: **ወአልበጠ፡ ለውእቱ፡ ቤተ፡ በወርቅ፡ ኀሩይ፡** 2 Par. 3, 7—10. 9, 17; **ወአልበጠ፡ ኵሎ፡ አረፋቲሆሙ፡** 2 Par. 11, 11 (ὠχύρωσεν αὐτὰς τειχήρεις).

ተለብጠ፡ III, 1 *obduci, illini, circumdari* re: Gad. Ad. f. 104; **ከመ፡ ወርቅ፡ ዘተለብጠ፡ ዲበ፡ እብነ፡ ያክንት፡** Org.

ልቡጥ፡ part. *obductus, illitus, circumdatus:* **ልቡጣን፡ ወቅቡኣን፡ በወርቅ፡** 2 Par. 9, 18; **ልቡጥ፡ በወርቅ፡ ወእሱር፡ በወርቅ፡** Ex. 28, 20; **ልቡጥ፡ በቅድስና፡** *sanctitate inclusus* (circumdatus) Sx. Hed. 21; **ደሙ፡ ልቡጥ፡ ውስቴቱ፡** *sanguis ejus ei* (sc. *pavimento*) *adhaerens,* Jsp. p. 302; **ትለብጦ፡ በወርቅ፡ ልቡጥ፡ ወንጡፍ፡** *induces ei laminam auri puri,* Kebr. Nag. 17.

ልብጠት፡ n. act. *obductio,* Lud. sine auct.

ለቢጦን፡ vox peregr., sc. λιβιτον *colobium* (κολόβιον) *sine manicis,* quo monachi Aegyptiaci utuntur (vid. Herib. Rosweyd vitae Patrum Antw. 1615 p. 141, ubi testimonia Hieronymi, Isidori annotata sunt) Reg. Pach.

ለቢጦናር፡ id. q. **ለቢጦን፡** *lebitonarium* (forma latina), Reg. Pach.

ለትሐ፡ rad. inus.; convenit cum لَذَغَ (لَتَغَ) *punxit, momordit.* Hinc

መልታሕት፡ subst. [id. q. מַלְתָּעוֹת Ps. 58, 7 pro usitatiore מְתַלְּעוֹת; aeth. significat primo *dentes maxillares,* deinde ipsas *maxillas*] (fem., Matth. 5, 39), Plur. **መላትሕ፡** *maxilla, mala, gena* („pars faciei a temporibus usque ad mentum" Lud.) σιαγών Matth. 5, 39; 3 Reg. 22, 24; **መጠውኩ፡ መላትሒየ፡ ለጽፍዖት፡** Jes. 50, 6; Thren. 1, 2. 3, 29; Mich. 4, 14; Hez. 29, 4. 38, 4; Sir. 35, 18; Ps. 31, 12; Cant. 1, 10; Hen. 54, 5; κρόταφοι (tempora) Jud. 4, 21; Ps. 131, 5; κράνιον (cranium) Jud. 9, 53. — *Voc. Ae.:* **መላትሕ፡ ዘ፡ ፊት፡**; *aliud:* **መላትሕ፡ ብ፡ ጉንጭ።**

ተመላትሐ፡ III, 3 (denom. a **መልታሕት፡**) *genas prehensare et tenere* manu: **ትትመላተሐ፡ በእደዊክሙ፡** χεῖρα θέντες ἐπὶ σιαγόνι Job 21, 5.

ለትኀ፡ rad. inusit. [hebr. תחל in מֶלְתָּחָה *vestiarium;* sam. נתח *expandit vestem,* cogn. cum נָטָה, بَطَّ, لَطَّ], cui notio *extendendi* et *pandendi* inest. Hinc

እልታኅ፡ subst. (de formatione vid. gramm. § 34 et 107, β) species *tunicae:* **ክዳኑ፡ እልተኅ፡** (**እልታኅ፡** Pltt) χιτών Joh. 19, 23; **እልታኅ፡ መንፈስ፡ ተዐፅፈ፡** Sx. Teq. 14. — In *Voc. Ae.:* varie explicatur: **እልታኅ፡ ዘ፡ ፈርጅ፡ ምርጫሂ፡ ይ፡**; *aliud:* **እልታኅ፡ ብ፡ ያልተሰፋ፡ ጥጣሕት፡ መጐናጸፍያሂ፡ ይ፡**

ለተመ፡ I, 1 *contundere* (in mortario) [لَتَمَ *percussit, confodit;* لَثَمَ *fregit, quassit* saxa; *pugno percussit;* significatione propius accedunt لَتَّ; لَطَسَ] Lud. sine auct.

ተለትመ፡ III, 1 *contundi,* Lud. sine auct.

ልቱም፡ part. *contusus,* κεκομμένος Ex. 29, 40; ἐρικτός Lev. 2, 14; **ሐሪፅ፡ ልቱም፡** 3 Reg. 4, 22; 3 Reg. 3ª, 16. *Voc. Ae.* male: **ልቱም፡ ዘ፡ ኀውሥ።**

ለተተ፡ i. q. تَلْتَلَ *non bene distincte locutus est* et لَثَغَ (cfr. **ላዕለዐ፡**). Hinc

ተለተተ፡ III, 2 1) *balbutire, lallare* more infantium: **ወዝንቱ፡ ሕፃን፡** (sc. Tacla-Haimânôt) **በእመ፡ ይትሌተት፡ በግዕዘ፡ ሕፃናት፡ ወበእመ፡ ይነብብ፡ በነገረ፡ ጽኑዕ፡ ከመ፡ ወሬዛ፡ ዘ፳ዓመት፡** Gad. T. H.; M. M. f. 330; **እንዘ፡ ይትሌተት፡ ልሳኑ፡ በሥርዐተ፡ ደቂቅ፡** f. 128.; de ebrio f. 229. 2) *lingere cum crepitu,* de flamma Gad. Ad. f. 188.

ልቱት፡ part. *balbutiens, balbus:* **አስተርአየኒ፡ መድኅኒነ፡ ከመ፡ ያርትዕ፡ ልሳነ፡ ልቱተ፡ ወያሩጽ፡ ሐንካሰ፡** Mavâs. 28.

ለታት፡ adj. 1) *balbus, lingua haesitans:* **ለታት፡ ውእቱ፡ ሙሴ፡** βραδύγλωσσος ἦν ὁ M., Cyr. ho. f. 103. b) *lingens cum strepitu,* de flamma Gad. Ad. f. 188. — *Voc. Ae.:* **ላዕላዕ፡ ለታት፡ ብ፡ ለምባዳ።**

ላኅልኀ፡ *humidum esse* vid. sub **ላሕልሐ፡**

ላኅልኀ፡ quadrl. I *languidum, flaccidum, laxum fieri* vel *esse* [amh. **ላላ፡**; vicinum est **ራኅርኀ፡** et arab. لَخِعَ et رَخِيَ *laxus, mollis, flaccidus fuit*] **ንትዐቀብ፡ ከመ፡ ኢይላኅልኅ፡ ወኢይጠብለል፡ መዝርእ፡ ሐመርነ፡ በአፍቅሮ፡ ውሉድ፡** μήποτε προστασία παίδων χαυνώσῃ τὸ ἱστίον *ne vela nostra laxentur et complicentur,* Chr. Ta. 34.

ልኅሉኅ፡ part. 1) *laxus, remissus:* **ሶበ፡ ይከውን፡ አውታረ፡ መሰንቆ፡ ልኅሉኀ፡ ይጠፍእ፡ ቃናሁ፡ እመ፡ ኢተስሕበ፡ ዘከመ፡ ይደሉ፡** *si chordae citharae remissae nec convenienter intensae sunt, sonorae esse desinunt,* Chr. Ta. 29. 2) *languidus, mollis, effeminatus:* **እሉ፡ እኅው፡ ኮኑ፡ ልኅሉኃነ፡** (sc. qui Satanae obluctari nolunt) Phlx. 59.

ልኅላኄ፡ subst.: *languor, mollities, debilitas, impotentia:* **በእንተ፡ ልኅላኄ፡ ሕሊናሁ፡ ወአኮሰ፡ በእንተ፡ ድክመ፡ ሥጋሁ፡** Phlx. 2; **እምህኬት፡ ወልኅላኄ፡ አበል፡** ib. 54; **ልኅላኄ፡ ኀፍረተ፡ ሥጋሁ፡ ለብእሲ፡** *languor membri virilis* (cum impotentiam — **ስኢነ፡** — efficiat, divortii causa est) F. M. 12, 5.

ልኅልኅና፡ subst. id., q. **ልኅላኄ፡**, ut: **ወይቄርር፡ እንከ፡ ርስነ፡ ጥብዐቶሙ፡** (constantiae) **በእንተ፡ ልኅልኅናሆሙ፡** Phlx. 4;

(si quis Satanae non illico resistit) ልኅልኅና፡ ውእቱ፡ ወአ ከ፡ ተቃትሎ፡ ib. 71.

ሉኖሰሰ፡ vid. sub ሉሑሰሰ፡

ልኅደ፡ vid. ልሕደ፡

ለንጰስ፡ n. peregr., λάμπας *lampas*: ብርሃን፡ ዘለንጰስ፡ (v. ዘለንጳስ፡) Ex. 20, 18; M. M. f. 50.

ለንጴኔ፡ et **ለምጴኔ፡** (et al. varr.) n. peregr.: λαμπήνη (lectica) *currus regius* 1 Reg. 26, 5. 7. — *Voc. Ae.*: ልንጳኔ፡ዘ፡ ዐራት፡አልጋ፡, *aliud*: ለንጳኔ፡ዘ፡ትርሽግ፡አራት፡አልጋሂ፡ይ፡

ለንጽ፡ n. peregr., sc. *linteum*, λέντιον: Herm. p. 7; መከ ፌ፡ለንጽ፡ Joh. 13, 4; መዝመዘ፡በለንጽ፡ 13, 5; et ex his locis Joanneis sumtum crebro occurrit in Did., Mavâs. et aliis libris. — Pro ለንጽ፡ nonnumquam etiam ለንጼዮን፡ reperitur, ut: *Christus* ነሥአ፡ለንጼዮን፡ወኀፀበ፡እግረ፡አርዳኢሁ፡ Mavâs. 52. — *Voc. Ae.*: መክፌ፡ለንጽ፡ትብልያ፡ብ፡ወገረት፡; *aliud*: ለንጽ፡ዘ፡የኤሺ፡ወገረትሂ፡ይ፡; *aliud*: ለንጽ፡ዘ፡ የሽሕ።

ለንጼዮን፡ vid. sub ለንጽ፡

ላእልአ፡ vid. ላዕልዐ፡

ለእመ፡ vid. እመ፡

ለአከ፡ I, 1 [radix satis nota, cujus derivata vocabula in caeteris quoque linguis Semitarum usitata sunt; amh. ላከ፡] Subj. ይልአክ፡ Inf. ልኢክ፡, *legare, nuntium mittere*; c. c. Acc. pers. et ኀበ፡ vel ለ prs. et ኀበ፡ vel Acc. loci, nec non omisso Acc. pers., seq. Subj. vel ከመ፡ c. Subj.: እልአክ፡ኀቤ ሆሙ፡ Gen. 37, 13; Hagg. 1, 12; Sir. 48, 18; ኢለአክክ፡እ ግዚ"፡ Jer. 35, 15. 21, 1; ለአከ፡ለነ፡ 2 Esr. 5, 17; ለአከ፡ ሎሙ፡ *ad eos* 3 Reg. 18, 19; ለአኩ፡ኀበ፡ጠቢባት፡ይምጽ ኡ፡ Jer. 9, 17. 36, 31. 49, 6; ለአከ፡ኀበ፡ኢዮርብዓም፡እን ዘ፡ይብል፡ Am. 7, 10; Matth. 27, 19; Jos. 10, 3. 11, 1; ደገ መ፡ልኢክ፡ኀቤሁ፡ 3 Reg. 20, 5; ለአከ፡ኢየሩሳሌም፡ኀበ፡ ክህናት፡ Rel. Bar.; ለአከ፡ኀበ፡አቡሁ፡ከመ፡ይምጻእ፡ Kuf. 31.; Jes. 37, 4; ለአከቶ፡ትስማዕ፡ጥዩቀ፡ነገረ፡ Esth. 4, 5. 8, 5; ለ አከ፡ያስተጋብኡ፡ Dan. 3, 2; ለአከ፡ወነሥአ፡ Gen. 20, 2; c. dupl. Acc.: ነገር፡ዘአነ፡እልአክከ፡ τὸ ῥῆμα περὶ οὗ ἐγὼ ἀποστέλλω σε 1 Reg. 21, 2 (cfr. hebr. Jes. 55, 11). Construitur etiam c. Acc. literarum vel rei, quae per aliquem mittuntur: ለ አከ፡መጻሕፍተ፡ወተናብልተ፡ወአምኃ፡ኀበ፡ Jes. 39, 1, et c. ምስለ፡ pers., *per* quam mittitur: ኵሉ፡ዘለአኩ፡ሎሙ፡ም ስለ፡አግብርት፡ 4 Reg. 17, 13 (vid. ምስለ፡).

ተልእከ፡ III, 1 1) *mitti* vel *se mitti sinere*: ታአምሩ፡ ከመ፡መጽሐፈ፡ክርስቶስ፡ትትለአከከሙ፡እምኀቤነ፡ c. Acc. pers., cui mittitur 2 Cor. 3, 3 rom. (aliter Platt); cum ኀበ፡ ejus ad quem mittitur: ተልኢኮሙ፡ኀቤሁ፡ ἀποσταλέντες πρὸς αὐτόν II Can. Ap. 69. Sed rarior est hic verbi usus; plerumque *mitti se sinere* est 2) *ministrare, famulari* (διακονεῖν, λειτουργεῖν) c. c. Acc., rarius c. ለ ejus, cui ministratur: ተልእክ ቶሙ፡ Marc. 1, 31; 3 Reg. 1, 4; Matth. 20, 28. 27, 55; ብ ዙኃን፡ይትለአኩ፡ለገጸ፡መኳንንት፡ Prov. 29, 26; ከመ፡ይ ትለአክ፡ብእሴ፡ንኩረ፡ Jsp. p. 381; ዘይትለአኩ፡ቅድሜሁ፡ Kuf. 2; c. Acc. epistolae, quae subministratur 2 Cor. 3, 3 (Platt). In specie dicitur a) de ministerio sacro et de liturgia in templo: ተልእኩ፡በውስተ፡ደብተራሁ፡ Sir. 24, 10; Num. 16, 9. 18, 2; Kuf. 30; 1 Reg. 2, 18; 1 Par. 6, 32; Hez. 44, 11 (እለ፡ይት ለአኩ፡ለቤት፡) et de ministerio angelorum coram Deo Dan. 7, 10; ኵሎሙ፡ማኅበረ፡መላእክት፡ይትለአክዎ፡ Mavâs. 16. b) de ministerio diaconorum in ecclesia: Rom. 12, 7; 1 Tim. 3, 10; 2 Tim. 1, 18. c) de administratione aliorum munerum ut 1 Tim. 5, 17; ኢይትለአክ፡መልእክቶ፡ *ne administret munus suum!* II Can. Nic. 85 (arab. 78); F. N. 6. 3) recipr. *sibi invicem ministrare* 1 Petr. 4, 10.

ላእክ፡ subst. Pl. ላእካን፡ *minister, famulus*: አብድ፡ ላእክ፡ይሬሲ፡ርእሶ፡ Prov. 10, 5; ላእካን፡ Job 4, 18; ὑπηρέτης Prov. 14, 35; Matth. 5, 25; Sap. 6, 5; ὑπουργός Jos. 1, 1; λειτουργός Ps. 102, 21; Hez. 44, 11; διάκονος ላእክ ነ፡እግዚ"፡ Rom. 13, 4; 1 Thess. 3, 2; 1 Tim. 4, 6; Matth. 20, 26; Col. 1, 7; 2 Cor. 3, 6; Hen. 54, 6; ubi de regibus agitur: *muneribus summis praefecti*, Kuf. 40. 48; diaconus (ecclesiae) 1 Petr. 4, 10, et omnes in ecclesia sacris muneribus fungentes, ut sacerdotes et alii, ex. gr. Lit. 160, 2; F. N. 8. — In fem. occurrit ላእኪት፡ et ለአኪት፡ Kuf. 14. 49; Pl. ላእካት፡ Lud.

ልኡክ፡ part.: *missus* 1 Reg. 19, 16 var.; saepius usurpatur pro ἀπόστολος (i. q. ሐዋርያ፡): ጴጥሮስ፡ልኡክ፡እግ ዚእነ፡ 1 Petr. 1, 1; 2 Petr. 1, 1; ግብረ፡ልኡካን፡ πράξεις τῶν ἀποστόλων Act. tit. (rom.).

ላእኪ፡ et **ለአኪ፡** vid. sub ላእክ፡

ተለአኪ፡ (plerumque ተለአኪ፡, nec non ተላአኪ፡ scriptum) n. ag. (III, 1), fem. ተለአኪት፡, *minister, famulus, diaconus*: ተለአኪያን፡ለምሥዋዕ፡ *ministri altaris* F. M. 10, 5; መበለታት፡ተለአኪያተ፡ቤተ፡ክ"ን፡ ib. 5, 7; ተለአኪት፡ Kuf. 28. 33.

መልአክ፡ subst., m. [מַלְאָךְ, ܡܠܐܟܐ, مَلْأَك, amh. መልአ ክ፡ et መላክ፡] Pl. መላእክት፡ 1) *nuntius, legatus*: መ ላእክት፡ረዋጽያን፡ Jes. 18, 2; Judith 3, 1. 2) in specie legatus Dei i. e. *angelus* Luc. 2, 13; Job 1, 6; Hebr. 1, 4—7; al. saepissime; መልአከ፡ብርሃን፡ 2 Cor. 11, 14; መላእክት፡ ዘመቅሠፍት፡ Hen. 56, 1; መ"፡ሞት፡ Job 33, 23; Asc. Jes. 9, 16; Genz. f. 119; መ"፡መዐት፡ Job 40, 6; መ"፡አየር፡ Asc. Jes. 10, 30; መ"፡ዘቤተ፡ክርስቲያን፡ Asc. Jes. 3, 15; መ"፡ዘመንፈስ፡ቅ"፡ Asc. Jes. 3, 15 seq.; ሊቀ፡መላእክት፡ *archangelus* Judae 9; de variis angelorum generibus et gradibus et nominibus vid. Hen., Kuf. 2; Eph. 1, 21; Asc. Jes., Clem. f. 2. 49. 56. 61; ፺ወ፱ነገደ፡መላእክት፡ memorantur Genz. f. 150. 3) *legatus, princeps, praefectus, praepositus, proconsul, procurator, dux, summus*: ἄρχων, ἄρχοντες: መ ላእክተ፡ኖሎት፡ Gen. 47, 6; መ"፡ማዕሴት፡ 3 Reg. 11, 14; መ"፡ጸባሕት፡ ὁ ἐπὶ τοῦ φόρου 12, 18; populi Deut. 17, 14; tribuum Israelis Num. 7, 2; Job 3, 15. 12, 21. 21, 28; Sir. 10, 14; Jer. 33, 10; Thr. 1, 6; Hez. 19, 1. 28, 12; Jes. 9, 6. 13, 2. 60, 17; ἡγούμενος, ἡγεμών Sir. 9, 17. 10, 1. 35, 1; Jer. 28, 23; Mal. 1, 8; ἀρχηγός (Christus) Hebr. 12, 2; στρατηγός Job 15, 24; Judith 2, 4. 4, 1. 6, 1; Dan. 3, 27; 1 Reg. 14, 50. 17, 55; ἑκατοντάρχης, χιλιάρχης 1 Reg. 17, 18. 22, 7 (vid. መኰንን፡ et መስፍን፡); σατράπης, ἔπαρχος, ἀνθύπατος,

ἡγεμών Judith 5, 2; Dan. 3, 2; 1 Esr. 6, 28; 2 Esr. 15, 14; Act. 18, 12; Matth. 27, 2; Luc. 3, 1; ὁ τὸ κράτος ἔχων τοῦ θανάτου **መልአከ፡ሞት፡** Hebr. 2, 14. — Fem. **መልአክት፡** legitur Act. 19, 28. 34. 35 rom. (**አርጤምስ፡መልአክተ፡ኤፌሶን፡**), quae forma an bona sit, jure jam J. Ludolfus dubitavit; multos enim Actorum locos editores, cum eorum exemplar mss. mutilum esset, ipsi Romae verterunt.

መልእክት፡ (rarius **መልአክት፡**) subst., Pl. **መልእክታት፡** 1) *missio, legatio* ἀποστολή Koh. 8, 8; inde collectivum pro *legatis:* **አኮ፡በትንብልና፡ወአኮ፡በመልእክት፡** οὐ πρέσβυς οὐδὲ ἄγγελος Jes. 63, 9; Jud. 6, 35. 7, 24. 9, 31. 11, 12 (in lect. var.); et coll. pro *praefectis delegatis* **ይፌኑ፡መልእክቶ፡** ἀποστελεῖ τὸ κράτος αὐτοῦ Judith 6, 2; et *nuntius:* **ወአግብኡ፡ሎቱ፡መልእክቶ፡** καὶ ἐπέστρεψαν αὐτῷ τὸ ῥῆμα 4 Reg. 23, 1; **ወበጽሐ፡መልእክት፡ኀበ፡** ἀνέβη φάσις τῷ Act. 21, 31. 2) *epistola, literae:* **መጽሐፈ፡መልእክት፡** ἐπιστολαί Act. 9, 2; **ጦማረ፡መልእክት፡** F. M. 12, 7; **መልእክት፡** saepius in Jsp.; **መልእክታት፡** Cyr. f. 2; (Paulus ait) **በዘተርፈ፡መልእክታቲሁ፡** Chr. ho. 34; in *titulis* epistolarum Apostolorum. 3) *ministerium, munus, officium, res gerenda, pensum, diaconia* (nonnumquam latine voce *usus* reddi potest): **ፈጺመከ፡መልእክተከ፡** Sir. 35, 2; **ንዋይ፡ለመልእክተ፡ሕይወት፡** σκεῦος εἰς ὑπηρεσίαν ζωῆς (*in usum vitae*) Sap. 13, 11: **ንዋይ፡ለመልእክተ፡ኵሉ፡፩፩፡** et **ንዋያት፡ለመልእክተ፡ምግባራት፡** Sap. 15, 7; ἐργασία Hez. 15, 3; **ድኅነቱ፡እመልእክተ፡ፈላሲ፡** *liberatio ejus a ministerio alienigenae praestando* Jsp. p. 381; **ለመልእክተ፡እግዚአብሔር፡** λειτουργεῖν Κυρίῳ Hez. 45, 4; **መልእክቶሙ፡** λειτουργίαι αὐτῶν 1 Par. 6, 32; διακονία Rom. 11, 13; Apoc. 2, 19; 2 Cor. 3, 7 seq.; **መልእክተ፡ቅዱሳን፡** Rom. 15, 25; **መልእክተ፡ቃል፡** Act. 6, 4; 2 Tim. 4, 11; munus diaconi Rom. 12, 7; **መልእክቱ፡ለዲያቆን፡ከመዝ፡** Kid. f. 17.

ምልእክና፡ subst. (a **መልአከ፡**) *dignitas principis* Gen. 49, 10 (v. **ምልክና፡**).

መልአከ፡ quadrl. I (a **መልአክ፡** denom.) i. q. III, 1 q. v.

ተመልአከ፡ III, 1 *principem constitui, dominari, imperium obtinere:* **ወተመልአከ፡አቢሜሌክ፡ለቤተ፡እስራኤል፡** Jud. 9, 22 (v. **መልአከ፡**); **ተመልአከ፡ለነ፡አንተ፡** Jud. 8, 22 (v. **መልአከ፡**); Jud. 8, 23 in lect. var.; **ከመ፡ትትመልአከ፡ለነ፡** Num. 16, 13; **ተመልአኩ፡ከህናት፡ላዕለ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡** Kebr. Nag. 17.

ለአፈ፡ rad. inus., cujus potestas e vicinis لَافَ *edit,* لَافَ *bene et egregio modo edit cibum,* لَحَفَ *linxit,* amh. **ላፈ፡** *sorbuit* apparet. Hinc

ላእፍ፡ subst. *esca:* **ሶበ፡ተፍዕማ፡(ሰይጣን፡)ለላእፈ፡ትስብእቱ፡(ለክርስቶስ፡)ረከበ፡መቃጥነ፡መለኮት፡ዘይሰቀር፡እንቀሮ፡** M. M. f. 106.

ለኰመ፡ est sine dubio id., q. arab. لَكَمَ *pugno percussit,* sec. alios: *in pectore percussit.* Hinc:

አልኰመ፡ II, 1 *allidere, impingere:* (si increscit ardor certaminis, ora, cantus sacros recita) **ወግበር፡ስግደታተ፡ምስለ፡አልኰሞተ፡ርእስ፡ወአንገርግሮተ፡ገጽ፡ዲበ፡ምድር፡** *cum allisione capitis et volutatione faciei super terram,* Phlx. 110.

ልኵትንት፡ vid. **ልኵንት፡**

ልኵንት፡ et **ልኵትንት፡** *lecythus, ampulla* (olei) 3 Reg. 17, 12 (καψάκης) 14. 16; 4 Reg. 4, 2 [convenit cum copt. ⲗⲁⲕ, gr. λήκυθος.] In loco 3 Reg. 17, 14 liber ms. pro **ልኵንት፡** exhibet **ልሕኵት፡**, quod vid. supra. — *Voc. Ae.:* **ልኵንታት፡ዘቅብእ፡ዘ፡ማድጋ፡** — (Vid. infra **ልጕን፡**).

ለከወ፡ I, 1 [arab. كَلَّ *lassus fuit* homo, *hebes fuit* ensis, oculus] *viribus deficere, hebetari, caligare,* de oculis: **ወብርሃነ፡አዕይንትየኒ፡ለከዋኒ፡** καὶ τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου οὐκ ἔστι μετ' ἐμοῦ Ps. 37, 10. — *Voc. Ae.:* **ለከወ፡ዘ፡ፈዘዘ፡ደፈነኒ፡ይ፡**; *aliud:* **ለከዋኒ፡ዘ፡ተደፈነ፡**; *aliud:* **ለከዋኒ፡ዘ፡ፈዘዘብኝ፡**

አልከወ፡ II, 1 *caliginem offundere* oculis, *hebetare* oculos: **አልከወኒ፡** (v. **ለከወኒ፡**) **ወጸለለኒ፡አዕይንትየ፡** Job 16, 10.

ለከአ፡ I, 1 [vis radicis prima apparet e لَكِيَ *adhaesit, affixus, deditus fuit* (coll. لَكِتَ لَكِدَ لَكِعَ) et لَكِيَ *substitit* in loco, *se omnino dedidit* rei, et لَكَأ *aliquem humo affixit, humi prostravit;* hinc aethiopice: affigere et imprimere aliquid rei, ut ejus vestigia et signa remaneant; amh. **ለከ፡**, *adaptare, designare, delineare*] 1) *imprimere, infigere:* **አምጽአ፡ቅንዋተ፡ሐጺን፡ወለከአ፡ውስተ፡ብረኪሁ፡** Sx. Ter 5. 2) *consignare, inscribere:* **ለከእክዎ፡ውስተ፡መጽሐፍ፡** ἐν γραφῇ ἀφῆκα Sir. 39, 32; **ወይልከአ፡** (Subj.) **ውስተ፡መጽሐፍ፡** τεθῆναι ἐν βιβλίῳ Job 19, 23; **ዝክሮ፡ለከኡ፡** *memoriam ejus consignarunt,* Enc. [Hinc Ludolfus et Gesenius hebr. מִקְלַעַת illustraverunt].

አልከአ፡ II, 1 *adhaerere* vel *inhaerere facere;* (sine dubio etiam: *signandum, consignandum curare*): **እመ፡ነታዕከሙ፡አልከእክሙ፡ለከሙ፡ዝንጓጔ፡ህልወ፡** Jsp. p. 365.

ተለከአ፡ III, 1 pass. et refl. 1) *affigi, inhaerere:* **ወተለከአት፡ሐመር፡ማእከለ፡እብን፡ልዑላት፡** Act. 27, 41 Platt; (*repetierunt sermonem* **-ነገረ፡-**) **እስከ፡ተለከአ፡ውስተ፡ልቡ፡** *donec infixus esset* (inhaereret) *ejus cordi* Jsp. p. 307. 2) impressis signis *signari:* **አእጋሪከ፡** (*Christi*) **በቅንዋት፡እለ፡ተለከኡ፡** Cod. Mus. Br. LIV Nr. 7. f.; **ዲናር፡ዘተለከአ፡እምትካት፡** *denarius signatus* (cusus) *olim,* Hist. VII puer.; **ዲናር፡ዘተለከአ፡በስሙ፡ለቄሳር፡** M. M. f. 317. 3) *imprimi, inscribi, consignari:* amorem in corde hominis, Org.; **ተለከአ፡ዲብዲቆን፡ዘማኅበረ፡ነቢያት፡** *consignatum est diptychon omnium prophetarum,* Org. 3.

አስተላከአ፡ IV, 3 (caus. ad III): res *sibi invicem adhaerere facere* vel *agglutinare:* **ያስተላክእ፡ብእሴ፡ምስለ፡እኁሁ፡** Job 41, 8.

ልኩእ፡ part. 1) *affixus, agglutinatus:* **መልከአ፡ሥጋሁ፡ልኩእ፡ላዕለ፡ዕፀ፡መስቀል፡** Sx. Ter 27 Enc.; **እደዊከ፡** (Christi) **ልኩኣት፡በኀፃውንት፡ዲበ፡ዕፅ፡** (in ligno crucis) Phlx. s. fin.; **ወልኩእ፡ዲበ፡መሳከዊሃ፡**(**ለቤት፡**)**ሰሌዳ፡መጽሔት፡** Chron. L. Atk. 30. 2) *impressus, insculptus, inscriptus, consignatus;* **ጽሑፍ፡ተዝካር፡ውስቴቱ፡ወልኩእ፡በአምጣነ፡ኍልቆሙ፡** εἰς μνημόσυνον ἐν γραφῇ κεκολαμμένῃ Sir. 45, 11; **ናሁ፡ልኩእ፡ውስተ፡መጽሐፈ፡ፋርስ፡ወዘሜዶን፡ለተዝ**

ክር፡ γέγραπται Esth. 10, 2; ወነገሩ፡ዘተርፈ፡ ልኩእ፡ በመጽሐፉ፡ Jsp. p. 285; Hen. 82, 6. 103, 2. 108, 7.

ልክእት፡ n. act.: *signatio, impressio, consignatio*, Org.

መልክእ፡ subst., Pl. **መልክኣት**፡ *effigies, imago, figura, typus, character;* de imagine numi Matth. 22, 20 et Cyr. ad Th. f. 11 (መልክአ፡ዲናር፡ይዌልጡ፡ νόμισμα κιβδηλεύοντες); de forma et figura hominis vivi: እግዚ" ፡ አክበሮ፡ለሰብእ፡በአስተሣንዮ፡ሥነ፡መልክእ፡ሰብኣዊ፡እምዘመደ፡ ኵሉ፡ፍጥረት፡ F. M. 1, 1; (*qui se ipse castrat*) እንዘ፡ውእቱ፡ፍጹመ፡መልክዕ፡በከመ፡ፈጠሮ፡ እግዚ"፡ F. M. 33, 4; በመልክእከ፡ (Christi) አይሁድ፡ዘአዕረቅዎ፡ *ob figuram tuam, quam Judaei nudarunt*, Cod. Mus. Brit. LIV Nr. 7 (quare ea Aethiopum carmina, in quibus tota Sanctorum figura per singula corporis membra laudatur, hodie ab Abyssinis **መልክእ**፡ vocantur, cfr. Chr. L. Atk. f. 11 et d'Abbadie catal. p. 85), nec non Dei: አርአያ፡መልክእከ፡ ἡ ὑπόστασίς σου Sap. 16, 21; ገጽ፡ ወመልክዕ፡ *persona* (de Dei personis) Haim. Ab. 7; እሙንቱ፡ ፫ አካላት፡ፍጹማን፡መልክዕ፡ወገጽ፡ ib. 15; de characteribus scriptis: (*invenit in altari*) መልክአ፡ዘይብል፡በስመ፡አብ፡ caet., Gad. T. H.; de imaginibus, quae ope sensuum animo imprimuntur: እመ፡በጽሑ፡መልክኣት፡ተርእዮ፡በልቡና፡ Fal. f. 54.

ለኰየ፡ rad. inus., cui arab. لَجَّ I. III, لَقَعَ I. III لَحَى I. III. VI respondent. Hinc

ተላኰየ፡ III, 3 1) *altercari, rixari, litigare:* 2 Tim. 2, 14 rom. (λογομαχεῖν); Act. 23, 9 (διεμάχοντο λέγοντες); 1 Cor. 11, 18; ተምዑ፡ፈድፋደ፡በተላኵዮ፡ 2 Esr. 14, 7 (gloss.); Ex. 21, 18; ኢትትላኰይ፡ μηδενὶ ἀντιτάσσεσθαι Herm. p. 36; Clem. f. 225. 226; c. c. ምስለ፡, ut: ኢትትላኰይ፡ምስለ፡ብእሲ፡ነባቢ፡ Sir. 8, 3 (in commate 1 usurpatur ተጋአዘ፡), et c. Acc.: Gen. 31, 36; ተላኰይክዎሙ፡ ለዐበይቶሙ፡ 2 Esr. 15, 7. 23, 11. 17. 2) *conviciari:* ትትላኰዩኒ፡ καταλαλεῖτέ μου Job 19, 3.

ላኴ፡ vid. **ላኳ**፡

ላኳ፡ (nonnumquam **ለኳ**፡) et **ላኴ**፡ (Sir. 34, 10) subst. m. et fem. 1) *altercatio, rixa, jurgium, lis:* ኢንክል፡ላኳ፡ወጋእዘ፡ (μάχεσθαι) Jes. 28, 20; ላኳሆሙ፡ ያጸምም፡እዝነ፡ Sir. 27, 14 (μάχη). 15. 28, 8 (m. et fem.). 10; አብድ፡እምከመ፡ሰትየ፡ያበዝኅ፡ላኳ፡ (v. ላኴ፡) ወይስሕት፡ ወይጌጊ፡ Sir. 34, 10; Herm. p. 36; de lite (ἀντιλογία) vel controversia Deut. 17, 8. 2) *convicium:* ለደም፡ይቀድም፡ላኳ፡; ወጋእዝ፡ λοιδορίαι Sir. 22, 24. — *Voc. Ae.:* ላኳ፡ዘ፡ጽልእ ።

ለከፈ፡ I, 1 Subj. **ይልክፍ**፡ (raro **ይልክፍ**፡ ut Hez. 41, 6 var.) [et sensu et etymo idem, quod hebr. נָגַע et amh. **ነካ**፡; iis radicibus, quarum radicalis tertia cum **ለከፈ**፡ concinit, ut נָקַף, ܢܩܦ, نَقَفَ, notiones aliae, quamquam similes, insunt vid. Ges. thes. p. 912; praeterea cfr. لَقِيَ *occurrere alicui* — auf einen stoßen —] 1) *tangere* (ἅπτεσθαι) c. c. Acc.: ለሊሆሙ፡ ኢይለክፍዎ፡በአጽባዕቶሙ፡ Matth. 23, 4. 8, 3. 15. 9, 20 rom.; Joh. 20, 17; Ex. 19, 12. 30, 29; እመ፡ ኢለከፎ፡በበትሩ፡እንተ፡ወርቅ፡ Esth. 4, 11; አልቦ፡ዘለከፉ፡ ለምድር፡ Dan. 8, 5; ከመ፡ኢይልክፉ፡አረፍተ፡ቤት፡ Hez. 41, 6; ኢትግስስ፡ወኢትልክፍ፡ μὴ ἅψῃ, μὴ θίγῃς Col. 2, 21.— Nonnunquam *tangere aliquem* est *violare eum:* Ruth 2, 9; Dan. ap. 3, 26; Kuf. 24; Gen. 20, 4; ለኪፎቶሙ፡ Jos. 9, 17; ኢይለክፎሙ፡ሥቃይ፡ Sap. 3, 1; Act. 28, 5. 2) *attingere* rem, *pertingere ad* c. c. ውስተ፡ vel ኀበ፡, ut: ርእሳ፡ትለክፍ፡ውስተ፡ሰማይ፡ Kuf. 27; እስከ፡ይለክፉ፡ኀበ፡አረፍተ፡ ቤት፡ 2 Par. 3, 11. — *Voc. Ae.:* ለከፈ፡ ስሕጠ፡ ጉድዐ፡ ዘ፡ ነካ፡

አልከፈ፡ II, 1 *tangere facere, attingere facere:* ወአልከፈኒ፡ውስተ፡አፉየ፡ወይቤለኒ፡ናሁ፡ለከፈከ፡ዝንቱ፡ከናፍሪከ፡ Jes. 6, 7.

ተለክፈ፡ III, 1 *tangi, attingi:* እግዚ"፡ዘኢይትለከፍ፡ ወኢይትገሰስ፡ Deg.; እሳት፡ዘኢይትለከፍ፡ Lit. 172, 2.

ተላከፈ፡ III, 3 *se invicem attingere, contingere inter se:* ክነፊሆሙ፡ስፉሓን፡ወርበብን፡ወይትላከፉ፡በበይናቲሆሙ፡ 2 Par. 3, 13.

ልኩፍ፡ part. 1) *tactus, attactus*, Org.; M. M. f. 36. 2) *tangibilis:* ኢልኩፋን፡ለግሰት፡አጻብዕ፡ M. M. f. 52. 127.

ልክፈት፡ n. act. *tactio, contactus*, Lud. sine auct.

ለወለ፡ radix contracta e **ለውለወ**፡; syllabae لَوْ, لَبْ, لَفْ convenit notio *convolvendi, involvendi* [cfr. לוּלִים *scalae cochleatae*, לֻלָאוֹת *laqueoli*, لَوَى *torsit, flexit*, لَبْلَابٌ *convolvulus*, لَفَّ *convolvit, obvolvit;* intr. *perplexus fuit*].

መስተላውል፡ part. (IV, 3) *is qui perplexionem, implicationem efficit:* ያስተጋብእ፡ሕሊናሁ፡እምኵሉ፡መስተላውልት፡ *recipiat mentem ex omnibus, quae eam perturbant et confundunt*, Gad. Kar. Deinde ad eandem radicem pertinet

ሌሊት፡ [amh. id. et **ሌት**፡; vox omnibus Semitis communis, perantiqua: לֵיל, לַיְלָה, לֵילְיָא et ܠܠܝܐ, ܠܠܝܐ, لَيْلٌ, لَيْلَةٌ et لَيْلَاةٌ] m. et fem. (Job 3, 4; Ps. 18, 2; Gen. 19, 33 al.) Pl. **ለያልይ**፡ *nox* (ut quae tenebris obvoluta sit et obvolvat, vid. Ges. thes. p. 749; Ewald Lehrbuch der hebr. Sprache, Aufl. VI, 1855 p. 264) Gen. 1, 5; Ps. 103, 21. 129, 6; ሌሊት፡ብሩህ፡ 138, 10; ኀለፈት፡ሌሊት፡ Rom. 13, 12; Apoc. 22, 5; በአሐቲ፡ሌሊት፡ Gen. 40, 5; በዛ፡ሌሊት፡ Ex. 12, 8; በይእቲ፡ሌሊት፡ 1 Reg. 28, 25; በለያልይ፡ Cant. 3, 1; አርብዓ፡ለያልየ፡ Matth. 4, 3; Job 2, 13; 1 Reg. 30, 12; ሌሊተ፡ *noctu* Ps. 41, 3; Job 7, 3; 4 Esr. 9, 42. 10, 5; Joh. 3, 2; በሌሊት፡ νυκτός Jes. 15, 1; Jer. 6, 5; በበሌሊት፡ κατὰ νύκτα Judith 12, 7; መዓልተ፡ ወሌሊተ፡ Jes. 21, 12. 60, 11; 1 Thess. 3, 10; Esth. 4, 16; ኵላ፡ሌሊተ፡ ὅλην τὴν νύκτα Jes. 21, 8; Judith 6, 21; ኵሎ፡ ሌሊተ፡ Ex. 10, 13; Prov. 29, 36; መንፈቀ፡ሌሊት፡ *media nox* et in Acc. *media nocte* Ruth 3, 8; Jes. 59, 10; Judith 12, 5; Ex. 11, 4; Jud. 16, 3; እመ፡ሰኒታ፡ሌሊት፡ 4 Esr. 11, 1. — Pro *diluculo* ponitur Jer. 7, 25 መዓልተ፡ወሌሊተ፡ ἡμέρας καὶ ὄρθρου. — Hinc denominatur

አሌለየ፡ quadrl. II 1) *noctem transigere* et *noctu facere* alqd: ያሌሊ፡ (Platt ያሌልይ፡) በጸሎት፡ διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ Luc. 6, 12; አሌልዮ፡ጸሎት፡ *noctem precando transigere* Chr. Ta. 14. 2) *antelucanis horis surgere* vel *facere* alqd: በጽባሕ፡ተንሥአ፡ወአሌለየ፡ጥቀ፡ወጺአ፡ Marc. 1, 35; አሌለየ፡ገይሰ፡ Luc. 24, 1; አሌለየ፡እምሀየ፡በነግህ፡ወአጽአኑ፡አድጎ፡ Kuf. p. 68. — *Voc. Ae.:* አሌለየ፡ዘ፡ማለደ፡በሌሊት፡; *aliud:* ጌሠ፡አሌለየ፡ዘ፡ማለደ ።

ሊሎ፡ nomen avis cujusdam, fortasse *noctua, strix; Voc. Ae.*: ለርን፡ሊሎ፡ገላውቅያ፡ብ፡ዘበ፡፫ጉተናማ ።

ሎለወ፡ quadri. I [id., q. لألأ *fulsit, arsit; motitavit* (caudam c. ب) et لَعْلَعَ *micuit* II *linguam exseruit*] proprie dicitur de *vibratione* et *micatu*; inde 1) trans. *refulgere facere, micare facere, illuminare, inflammare*: ትሎሉ፡ ክቡተ፡ፍጥረተን፡ φλογίζουσα Jac. 3, 6. 2) *motitare* linguam: ተመን፡ለወለወ፡ (legas ለውለወ፡) ልሳኖ፡ከመ፡ይቀልጽጽ፡ Gad. T. H.; ለውለወ፡ልሳኖ፡ከይሲ፡ M. M. f. 84. 306. — *Voc. Ae.*: ታረምጸ፡ወትሎሉ፡ዘ፡ትተሹሰው፡; *aliud*: ትሎልዎ፡ዘ፡ትለበልበዋለች፡; *aliud*: ትሎሉ፡ዘ፡ትለይ ።

አለውለወ፡(አሎለወ፡) II. linguam *exseruit, movit* serpens, Lud. teste Gregorio.

ሉል፡ subst. [i. q. arb. لُولُو et amh. ሉል፡] *margarita, unio*, Org. [In antiquiore Geez ባሕርይ፡ vocatur *margarita*]. Mirum est, quod *Voc. Ae.* habet: ሉል፡ዘ፡ምሉ ።

ለውሕ፡ subst. [לוּחַ *tabula lapidea* vel *lignea*, ܠܘܚܐ, لَوْح id., amh. ሉኽ፡] *tabula* (*lignea*), *asser*, sec. *Voc. Ae.* etiam *tabula pictoria* vel *scriptoria*: ንሥኡ፡ለውሐ፤ሐሩ፡ውስተ፡የብስ፡ Act. 27, 44 rom.; ዕፀው፡ለውሕ፡ *tabulae ligneae* Kebr. Nag. 56; አሐቲ፡ለውሕ፡እምዕፀ፡ሐመር፡ Sx. Ter 14. (Aliâs ሰሌዳ፡ q. v.). — De etymo consulas Ges. thes. p. 748. — *Voc. Ae.*: ለውሕ፡ዘ፡ገበታ፡ዘይሥዕል፡ቦቱ ።

ሎሚ፡ v. supra c. 34.

ሎሠ፡ vel ሎሰ፡ I, 1 [i. q. amh. ለወሰ፡, hebr. לוּשׁ, aram. ܠܫ; arb. لُوَاث *farina, quae sub massa in mensa spargitur*; لَاثَ *miscuit, contaminavit vestem luto; volutavit buccam in adipe*; cfr. etiam عَلَكَ et ለፈጸ፡] *subigere massam, depsere*: ነሥአት፡ኀሪጸ፡ወሎሰት፡ 1 Reg. 28, 24; 2 Reg. 13, 8; ለዊሶሙ፡ Lev. 6, 14; ሎሰ፡ጽቡረ፡ልምሉመ፡ Sap. 15, 7 (v. አጽበረ፡).

ተሎሰ፡ III, 1 *subigi, depsi*, de massa: ናእት፡ዘኢተሎሰ፡በብኂእ፡ M. M. f. 93. 142.

ተላወሰ፡ III, 3 *sibi invicem misceri, confundi*: ብዙኅ፡ትትሀወክ፡ኵሉ፡ሥጋ፡እብድ፡እስመ፡ትትላወስ፡ (v. ትትለወስ፡) ሕሊናሆሙ፡ Prov. 26, 10.

ልዉስ፡ et ልውስ፡ part.: *subactus, depstus*: ልዉስ፡በቅብእ፡ Ex. 29, 2; Lev. 2, 4. 7, 12. 9, 4. 14, 10; Num. 15, 4; ኅሪጽ፡ልዉስ፡ Hos. 7, 4; Kuf. 6.

ሌዊቄን፡ vel ሌውቄን፡ (et ኢሌዌቄን፡) n. pergr., sc. λευκὴ in Acc., *populus alba* Jes. 41, 19.

ሌዋታን፡, ልዋታ፡, ሌዊያታን፡ *leviathan* (לִוְיָתָן) Hen. 60, 7; 4 Esr. 4, 57. 59.

ሌዌን፡ *nomen coeli quinti*, Lud. e libris mss.

ለወወ፡ rad. inus.; لَوِيَ *distortus fuit*, لَوَى *torsit, flexit, incurvavit* V. *obliquo perverso et dissimulato animo fuit*; الْوَى *in litigando vehemens*; لَغْوٌ *malus indole*; vicina sunt ዐለወ፡, עָוַל. Hinc

ለዋው፡ adj. *perversus animo, malignus, pravus, saevus*: σκληρὸς καὶ πονηρός እኩይ፡ወለዋው፡ 1 Reg. 25, 3; ሐራውያ፡ሐቅል፡ለዋው፡ ὗς τραχεῖα 2 Reg. 16, 8; ከመ፡ለዋው፡ይመስል፡ገጹ፡ Herm. p. 57. — *Voc. Ae.*: ለዋው፡ዘ፡እኩይ፡; *aliud*: ለዋው፡ዘ፡ተኳር ።

ለዋዊ፡ adj., id. 1 Reg. 25, 3 var.

ሌዋዊ፡ n. pergr. *Levita* Act. 4, 36; Luc. 10, 32; Pl. ሌዋውያን፡ vel ሌዋዊያን፡ creberrime in Bibliis *Levitae*; (መጽሐፍ፡ vel ኦሪት፡) ዘሌዋውያን፡ *Leviticus* (liber Octateuchi tertius).

ለውዝ፡ subst. [i. q. לוּז, ܠܘܙܐ, لَوْز; amh. ለውዝ፡) *amygdalus* arbor: ገውዝ፡ወለውዝ፡ Hos. 4, 13; Vis. Bar.; እመ፡ተከልከ፡በለሰ፡በኑ፡ይበቍል፡ለከ፡ለውዝ፡ Macc. f. 5. Etiam Jer. 1, 11 in codicis cujusdam margine ad ከርካዕ፡ adscriptum legi ለውዝ፡ [de etymo vid. Ges. thes. p. 747].

ለወየ፡, rad. inus.; cfr. ለወወ፡ et لَوَى *torsit et vertit funem, flexit*. Hinc

ተለውየ፡ v. ተላወየ፡ *contorqueri, involvi, glomerari*. Equidem hanc vocem nusquam legi; sed in *Voc. Ae.* exponitur: ተላወየ፡ (v. ተለውየ፡) ወተጠውመ፡ዘ፡ተጠቀለለ፡

Huc nescio an referendum sit vocabulum obscuri etymi

ለይ፡ subst., m., cui fere ubique κόκκινον, κόκκινα respondet. [Notionem *rubri* vel *coccinei coloris* semiticis radicibus ለወየ፡ et vicinis haud inhaerere, omnes norunt. Peregrinum autem esse nomen ለይ፡ nondum probatum est; neque enim audiendi sunt S. Bochartus (in hieroz. ed. Rosenm. 1796 III. p. 529. 669) et Ludolfus (in lex. col. 25), qui ለይ፡ e voce καλ-λαια mutilatione ortum esse censent. Etymon semiticum persequenti mihi persuadeo, nomen ለይ፡ vel *flexuosi* aliquid sive *tortuosi* ut cochleam, conchylium, vel plantam ut *convolvulum* aliamve herbam et arbusculam significare posse, e cujus radicibus vel foliis vel baccis Aethiopes colorem tinctorium coccineum petere soliti fuerint. Sed cum conchylii usum Aethiopibus notum fuisse ab antiquis scriptoribus non tradatur, mihi in eo acquiescendum videtur, ut ለይ፡ nomen plantae tinctoriae (qualis ex. gr. arbutus uva ursi est) fuerit, unde coccina factitia vel vestes coccinis similes confecta sunt. Etenim etiam *Voc. Ae.* ለይ፡ inter nomina plantarum recensitum et ለይ፡ዘ፡ቀይሕ፡ explicatum exhibent] *coccum, coccinum, textile* vel *filum coccineum*: ከመ፡ለይ፡ ὡς κόκκινον Jes. 1, 18; እመኒ፡ለበስኪ፡ለየ፡ Jer. 4, 30; አሠረት፡ለየ፡ውስተ፡እዴሁ፡ Gen. 38, 28. 30; κόκκινα 2 Reg. 1, 24; ፐፒራለይ፡ ἐρίου κοκκίνου Hebr. 9, 19; ፈትሉ፡ዘለይ፡ Sir. 45, 11; ሕብረ፡ለይ፡ 2 Par. 2, 7. 3, 14; praeterea creberrime in Octateucho: Ex. 35, 6. 25. 35. 36, 9. 10. 12. 32. 37. 37, 3. 5; Lev. 14, 4. 7; Num. 4, 8. 19, 6; Jos. 2, 18. 21, et in Apoc. 17, 4. 18, 12. In versione Exodi recentiori vocabulo ነተ፡ (q. v.) ለይ፡ vocabulum substitui, ad Ex. 25, 4 annotavi.

ለዐለ፡ I, 1 [pro ለዐዐለ፡, ዐልዐለ፡ vid. gramm. § 71 a, α; עָלָה *ascendit*, ܥܠܐ *extulit*, عَلَا *altus, excelsus fuit*, ⲁⲗⲉ *ascendere*] *altum, superiorem, excelsum esse*: እንዘ፡ለሊሁ፡ይልዕል፡እምሰማይ፡ Chr. Ta. 16; አልቦ፡በዕድ፡ዘይ

ልዕል፡እምኔሁ፡ Chr. ho. 11; አዕባእ፡ዕዕብት፡ዘይልዕል፡እ ምኀይሉ፡ Phlx. 140; በአንተ፡አውስቦ፡ራብዕት፡ወዘይልዕ ል፡እምኔሃ፡ *quartae et supra* (sc. quintae, sextae etc.) F. N. 24, 2.

አልዐለ፡ II, 1 et **አለዐለ፡** II, 2 et **አላዐለ፡** II, 3. Forma **አልዐለ፡** (de qua vid. gramm. § 96, 2) nonnisi in Perf. usitata est, et longe frequentior quam **አለዐለ፡**; forma **አለዐለ፡** in Perf. rarius occurrit (ut Jud. 7, 20), item **አላዐለ፡** Gen. 39, 15. 18; sed Impf. II, 2 **ያሌዕል፡**, Subj. **ያልዕል፡** Imprt. **አልዕል፡** (gramm. §. 96, 2), Inf. verb. **አልዒል፡**, Inf. nom. **አልዕሎ፡** et — **ሎት፡**; sed etiam Impf. **ያላዕል፡** (3 Reg. 7, 11). 1) *exaltare, elevare, attollere, in altum tollere* manum Gen. 3, 22. 14, 21. 22, 10; 1 Reg. 14, 26. 22, 17; Apoc. 10, 5; cum **ለ** Prov. 19, 18; faciem, oculos 2 Reg. 2, 22; Gen. 13, 10. 18, 2; 1 Par. 21, 16; vocem Ps. 92, 4; 1 Reg. 30, 4; virgam, baculum Ex. 7, 20. 10, 13 (**ውስተ፡ሰማይ፡**); 1 Reg. 14, 27; cornua Ps. 148, 13; arcam Gen. 7, 17; rem humi jacentem tollere Lev. 11, 25; aliquid vel aliquem de loco inferiore in superiorem, ut ancoras Act. 27, 40 rom.; c. **እምነ፡** Ps. 9, 14; *sursum tenere* **ዘአልዐለ፡ንዋየ፡ሐቅሉ፡** (αἴρων) *armiger* 1 Par. 10, 4; **አመት፡ተሐውር፡ድኅሬሃ፡አልዒላ፡ዘፈረ፡አልባሲሃ፡እምድር፡** Jsp. p. 279; aliquem in altiore loco ponere, honore, opibus, potentia efferre: **ዘያሌዕለኒ፡እምአለ፡ቆሙ፡ላዕሌየ፡** Ps. 17, 52. 88, 19; Job 5, 11. 17, 4; Prov. 4, 8. 14, 34; Jac. 4, 10; **አልዐልክዎሙ፡በእዴየ፡** (ἀντιλαμβάνεσθαι) Hez. 20, 6. 2) *laudibus efferre, extollere* Ps. 33, 3. 117, 27. 144, 1; Dan. 4, 34; Tob. 13, 4. 6; Hen. 39, 9. 12. 61, 11. 12.

ተልዕለ፡ተለዐለ፡ተላዐለ፡ In Perf. forma **ተለዐለ፡** III, 2 creberrime usitata est, rarissime **ተልዕለ፡** III, 1 ut Judith 9, 7 var. (vid. gramm. § 97, 2); nonnumquam **ተላዐለ፡** III, 3 (sed ejusdem sensus, qui stirpi III, 2 convenit) occurrit (ut Gen. 7, 24 F; Joh. 8, 28 rom.; in cod. Laur. Jes. 12, 4. 6. 30, 18. 52, 8); in Imprf. **ይትሌዐል፡**, rarissime **ይትላዐል፡** (ut Num. 14, 17), in Subj. **ይትለዐል፡**; Inf. verb. **ተልዒል፡** (Ps. 87, 16); Inf. nom. **ተልዕሎ፡** et — **ሎት፡** (Kuf. 11; Phil. 1, 25 Platt; Jac. 1, 9) et **ተላዕሎ፡** (Phil. 1, 25); pass. et refl.: 1) *se efferre, efferri, tolli, extolli, exaltari:* **ይትሌዐል፡ንስር፡** Job 39, 27; **ተለዐለ፡ማይ፡ዲበ፡ኵሉ፡አድባር፡ነዋኃት፡** Kuf. 5; Gen. 7, 20; **ተለዐለት፡ታቦት፡እምነ፡ምድር፡** Gen. 7, 17; **ከመ፡ዕፀ፡ቄድሮስ፡ተለዐልኩ፡** Sir. 24, 13; Hen. 96, 2; **ለተልዕሎ፡ብእሲ፡ላዕለ፡ሕዝብ፡** Kuf. 11; **ተልዒለከ፡በልቡናከ፡**(**መልዕልተ፡ከዋክብት፡**) Deg.; sensu pass.: Jes. 2, 2; Mich. 4, 1; **ተለዐለ፡ቃሎሙ፡** Jes. 52, 8; **ተለ**" **፡ቆሙ፡** Hez. 31, 5; Ps. 88, 16. 17; Act. 1, 9; Joh. 8, 29; Matth. 11, 23; comparative: *altiorem, excelsum, exaltatum esse,* **ይትሌዐሎ፡እምኔሆሙ፡** Dan. 6, 2; Num. 14, 17. 24, 7; Ps. 8, 2. 9, 35. 17, 50. 20, 13. 93, 2; et c. Acc.: **ዲያቆን፡ኢይቅረብ፡ቅድመ፡ዘይትሌዐሎ፡** *diaconus ne communicet ante eum, qui eo superior est II Can. Nic.* 17. 2) *efferri, augeri, proficere, eminere* in re: **ይትሌዐል፡ወይከብር፡** Jes. 52, 13; Gen. 26, 13; **ተለዐለ፡ላዕለ፡ኵሎሙ፡ሰብእ፡በልቡናሁ፡ወበ ጥበቡ፡** Sx. Teq. 6; προκόπτειν 2 Tim. 3, 9; **ኮነኒ፡ተልዕሎ፡ብቲ፡** προκοπὴ ἐγένετό μοι ἐν αὐτῇ Sir. 51, 17; Phil. 1, 25. 3) *laudibus extolli* Ps. 98, 10.

አስተለዐለ፡ IV, 1 *extollere* (verbis): (*regem terrae adspicientes*) **ናስተልዕል፡ዕበዮ፡ወንነግር፡ግብሮ፡** Chr. Ta. 28.

አስተላዐለ፡ IV, 3 *alium in erigendo, sublevando adjuvare* (c. Acc. rei sublevatae) Deut. 22, 4.

ልዑል፡ part. *excelsus, altus, editus, sublimis, superior, summus,* de rebus et personis: **መንበር፡ልዑል፡** Jes. 6, 1; **ሰማይ፡ልዑል፡** Prov. 25, 3; **ምድር፡ልዕልት፡** Kuf. 18; Clem. p. 29; **ኵሉ፡ነዋኅ፡ወልዑል፡** Jes. 2, 12; **ዓዲ፡እዱ፡ልዑል፡** 9, 12. 10, 4; **በመዝራዕት፡ልዕልት፡** Ex. 6, 1; **በእድ፡ልዕልት፡** 14, 8; c. c. **እምነ፡**, **ዲበ፡**, **ላዕለ፡** ut: **አእምር፡ሚመጠን፡ልዑል፡እምኔከ፡ደመና፡** Job 35, 5; Ps. 102, 11; **እዴሁ፡ልዕልት፡ዲበ፡ኵሉ፡** Jes. 14, 26; **ልዑል፡ውእቱ፡ላዕለ፡ኵሉ፡** Ps. 98, 2. Creberrime usurpatur de Deo Dan. ap. 3, 27—64 (*laudibus exaltatus*), ὕψιστος (altissimus, summus) Job 31, 28; Sir. 17, 26. 23, 18; Ps. 12, 6; Luc. 1, 35; 4 Esr. 1, 3. 2, 2. 42; nec non de praepotentibus et dominis terrae Koh. 5, 7; Hen. 38, 4. 62, 1. 7; de angelis Lit. Joh.; **ጥቀ፡ልዑል፡** esse titulum regis Aethiopiae asserit Ludolfus. In specie de *voce:* **በልዑል፡ቃል፡** *alta voce* Jsp. p. 298; cantandum **በልዑል፡ቃል፡** Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7, a; **ከመ፡ያድምፁ፡ልዑለ፡** τοῦ ἀκουσθῆναι ποιῆσαι 1 Par. 15, 19. — Rarissime **ልዑለ፡** (adv.) idem significat, quod **ላዕለ፡** *sursum,* ut **ልዑለ፡እገሪሁ፡** *sursum pedes ejus,* Enc. Mag. 14.

ላዕል፡ subst. *altitudo,* (alias **ኑኅ፡**, vel **ቆም፡**) Eph. 3, 18; 3 Reg. 6, 6. 19; translate: **አንተ፡ይእቲ፡ላዕለ፡ኢየሩሳሌም፡** σὺ ὕψωμα Ιη. Judith 15, 9. a) conjunctum cum pron. suff. **ሁ፡**, sc. **ላዕሉ፡** (vid. gramm. § 163, 2), plerumque praemissis vel praepositione vel pron. relativo, sc. **ልብሰቶሙ፡ዘላዕሉ፡** *vestes* quae supra i. e. *superae* (coelestes) Asc. Jes. 9, 9; **ዘላዕሉ፡ኀሡ፡** Col. 3, 1; **ዐጸድ፡ዘላዕሉ፡** ἡ αὐλὴ ἡ ἐπάνω Jer. 43, 10; **እንተ፡ላዕሉ፡ኢየሩሳሌም፡** Rel. Bar.; **በላዕሉ፡** *supra, desuper* (ἄνω, ἄνωθεν): **በሰማይ፡በላዕሉ፡** Joel 3, 3; Ps. 49, 5; Job 3, 4; Jes. 37, 31; 45, 8; Jer. 4, 28; Asc. Jes. 7, 10; **እምላዕሉ፡** (ἄνωθεν) *a summo, desuper* Matth. 27, 51; Hez. 1, 22 (ἐπάνωθεν) Jac. 1, 17. 3, 15; **እስከ፡ላዕሉ፡** Hez. 8, 2 (usque in summum). Etiam in numerandis aetatis annis **ላዕሉ፡** adhibetur vice ἐπάνω, *supra* ut: **እም፳ዓም፡ወላዕሉ፡እምኔሁ፡** Ex. 39, 3; Num. 1, 3. 26, 2; 2 Esr. 3, 8. Kuf. 49. b) in Acc. loci, tamquam adv. *sursum, supra:* **ትኔጽሩ፡ላዕለ፡ውስተ፡ሰማይ፡** Jes. 8, 21. 34, 10; 1 Esr. 9, 47; Gen. 15, 5; Hen. 14, 9; **እምላክነ፡ውስተ፡ሰማይ፡ላዕለ፡** Ps. 113, 11; Koh. 5, 1; **አንበሮ፡ላዕለ፡እምነ፡አዕርክቲሁ፡** Esth. 3, 1; **ከመ፡ኢይረሲ፡ክብረ፡እጓለ፡እመሕያው፡ላዕለ፡እምነ፡ክብረ፡እግዚ**"**፡** Esth. 4, 17 apcr. Nota etiam **ወላዕለኒ፡** *et ultra* i. e. *et quae sunt caetera* Marc. 7, 8 rom. c) **ላዕለ፡** (Acc. loci et st. c.) usurpatur pro praepositione.

ላዕለ፡ praep. frequentissima [ead. q. עַל, عَلَى, عَلَ, amh. **ላይ፡**]; pron. suffixa per *ê* sibi subjungit, ut **ላዕሌየ፡**, **ላዕሌከ፡** caet. (gramm. § 167, 3) 1) *super, supra* (ἐπὶ et ὑπέρ), et de statu quietis et de motu in superiorem loci partem: **ቆመ፡ዕዝራ፡ላዕለ፡መከየድ፡ዘዕፅ፡** 2 Esr. 18, 4; **አዕረፈት፡በረከት፡ላዕለ፡ያዕቆብ፡ዲበ፡ርእሱ፡** Sir. 44, 23; **ከመ፡ይኅድር፡ፍርሀት፡ዚአሁ፡ላዕሌክሙ፡** Ex. 20, 20; Rom. 7, 17; **ተጽእነ፡ላዕለ፡ኪሩቤል፡** Ps. 17, 12; **ሰጥሐ፡ላዕለ፡** *expandere super* 2 Reg. 17, 19; **ሐጸረ፡ላዕለ፡** *circumsepire super* i. e. *sepimento munire* Sir. 28, 24; **ተዐየነ፡ላዕለ፡** *obsidere* 4 Reg. 25, 1; **መጽአ፡መንፈሰ፡እግዚ**"**፡ላዕሌየ፡** Hez. 2, 2; **መንፈሰ፡እግዚ**"**፡ላዕሌክሙ፡** Rom. 8, 9; 1 Cor. 3, 16; **መጽአ፡ሞት፡ላዕለ፡ኵሉ፡ሰብእ፡** Rom. 5, 12; **ነጸረ፡ላዕለ፡** Gen. 4, 4; **ዘይወግር፡እብነ፡ላዕሌሁ፡** Sir. 27, 25; **ዘረወ፡ላዕለ፡** Lev. 26, 30; **ዘርአ፡**

ላዕለ፡ Lev. 18, 20; saepius መጽአ፡ vel በጽሐ፡ላዕለ፡ *supervenit alicui, ei accidit* ut Koh. 8, 14; Matth. 10, 13; etiam de transeundo super aliquid usurpatur ላዕለ፡ (aliâs እንተ፡ ላዕለ፡) ut ላዕሌየ፡ኀለፈ፡መቅሠፍትከ፡ Ps. 87, 17. 13, 3. In specie dicitur a) de *vestibus*, quae alicui superindutae sunt, quas gestat: Ruth 3, 15; 1 Reg. 18, 4 (ዐጽፍ፡ ዘላዕሌሁ፡); Hen. 98, 2. b) de re gravi, quae *oneri* est super aliquo; vid. ከብደ፡, ዕፁብ፡; ከንተ፡ እዴሁ፡ላዕለ፡ኢሎፍሊ፡ 1 Reg. 7, 13; ትሕዝብት፡ሞት፡ላዕለ፡ኵሉ፡እጓለ፡እመሕያው፡ Sir. 40, 2; inde de *debito* et *officio*, quod alicui incumbit: ለእመ፡ከሀደ፡ተለቃሒ፡ዘቦ፡ላዕሌሁ፡ ዕዳ፡ F. N. 27; ዘሀለወ፡ላዕሌሁ፡ ልቃሕ፡ *qui mutuum debet*, ib.; እስመ፡ላዕሌከ፡ዝንገር፡ 2 Esr. 10, 4; ዘላዕሌሁ፡ ማኅተም፡ ἦν ἐπὶ τοῦ δακτυλίου Tob. 1, 22; vid. ሕፉም፡ et ተሐረመ፡; deinde ላዕለ፡ እዴ፡ ብእሲ፡ vel ላዕለ፡ nudum significat *ejus munere, eo duce, sub ejus auspiciis*: ላዕለ፡እዴሁ፡ δι' αὐτοῦ 1 Petr. 1, 21 Platt; (Hierosolyma diruta sunt imperante Vespasiano) ላዕለ፡እዴ፡ወልዱ፡ጢጦስ፡ Abush. 19; ላዕለ፡ይታመር፡ ἐν χειρὶ Ἰθάμαρ Num. 4, 33. 7, 8; ላዕለ፡እምሔው፡ይትዐቀብ፡ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστί Gal. 4, 2. c) de *superaddendo ad* aliquid: Lev. 5, 16. 27, 13; ከመ፡ኢትንሣእ፡ብእሲተ፡ላዕሌሆን፡ Gen. 31, 50. d) ut in sermone arab., de *conditione*, cui pactum superinstruitur: ወተከየዶ፡ ላዕለዝ፡ *et sub hac conditione foedus cum eo fecit* Jsp. p. 312. e) *ex adverso, e regione* (ductum de imminendo super rem) Gen. 2, 14. f) *de imperio in* alios et de *praestantia super* alios, ut: ነግሠ፡ላዕለ፡ q. v., ተሠይመ፡ ላዕለ፡ q. v.; ቆመ፡ ላዕለ፡ Ruth 2, 5. 6; አንተ፡ኩን፡ላዕለ፡ኵሉ፡ቤትየ፡ Gen. 41, 40; ሢሞ፡ላዕለ፡ 41, 33; Num. 10, 14 seq.; 18, 2; 2 Reg. 20, 23. 24; በእንተ፡ክብረ፡ቀሲስ፡ላዕለ፡ከልኣን፡ *de praestantia sacerdotis super alios*, Can. Nic. 18. g) rarius de objecto sermonis (*de*): ላዕሌክሙ፡ተነበየ፡ περὶ ὑμῶν *de vobis*, Matth. 15, 7; ግሙራ፡ኢተሰምዐ፡ነገር፡ዘከመዝ፡ላዕለ፡ ሶስና፡ Dan. ap. 1, 27, scilicet ubi sermo de aliquo idem est ac sermo contra aliquem; inde ሠሐቀ፡ et ተሳለቀ፡ ላዕለ፡ q. v., ገብረ፡ ኵነኔ፡ ላዕለ፡ q. v. h) rarius de causa (*ob, propter* ἐπὶ c. Dat.): ኢትትላጸዩ፡ ርእሰክሙ፡ ላዕለ፡ ዘሞተ፡ ἐπὶ νεκρῷ Lev. 21, 5; Mich. 1, 16; 2 Reg. 1, 24. 26. 2) confinii et propinquitatis vim habet *ad, apud, in* (germ. *an* et *bei*): ላዕለ፡ባሕር፡ *ad mare* Jos. 16, 3; አልቦ፡ሥርወ፡ላዕሌሁ፡ *in eo* Matth. 13, 21; እመ፡ኀባእከ፡ላዕሌከ፡ παρὰ σεαυτῷ Prov. 2, 1; ከመ፡አርኢ፡ኀይልየ፡ ላዕሌከ፡ ἐν σοι Rom. 9, 17; ብንያም፡ በከየ፡ ላዕለ፡ ክሣዱ፡ Gen. 45, 14; saepius ኀደረ፡ላዕለ፡ብእሲ፡ ubi Graecus habet ἔν τινι ut Rom. 7, 17. 18; Col. 2, 9; ሚላዕሌነ፡ τί πρὸς ἡμᾶς Matth. 27, 4; Joh. 21, 22. 23. 3) de fine, in quem actione intenditur: *in, ad*, maxime *contra, adversus* et *erga* (*Dat. commodi et incommodi*); frequentissimus est hic praepositionis usus: እመ፡መላሕከ፡መጥባሕተ፡ ላዕለ፡ ዐርክከ፡ Sir. 22, 21; ይሔልዩ፡ እኩየ፡ ላዕለ፡እግዚ፡ Job 1, 5; ንብብ፡ቃለ፡ላዕለ፡ እግዚ፡ 2, 9; ዐርገ፡ላዕለ፡አህጉር፡ Jes. 36, 1; ናሁ፡አነ፡ላዕሌከ፡ Jer. 21, 13; እደዊሁ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ Gen. 16, 12. 50, 20; እለ፡የኀሥሡ፡ላዕለ፡እግዚእየ፡እኪተ፡ 1 Reg. 18, 4; ቆሙ፡ ላዕሌየ፡ Ps. 3, 6; praeterea vid. verba አሕሠመ፡, አስምዐ፡, ገብረ፡, አበሰ፡, ጌገየ፡, ተምዕዐ፡, verba *dimicandi* et alia; in bonam partem: ዘንተ፡ጽድቀ፡ግበረ፡ላዕሌየ፡ Gen. 20, 13; ያሤኒ፡ላዕሌኪ፡ Judith 10, 16; ግበሩ፡ምጽዋተ፡ወምሕረተ፡ ላዕለ፡ቢጽክሙ፡ Zach. 7, 9; ይከውን፡ ሣህል፡ ላዕሌሆሙ፡ Hen. 1, 8; ይጼሊ፡ ላዕሌከ፡ ὑπέρ σου Gen. 20, 7; Dat. ut: በእንተ፡ምንት፡ገብረ፡እግዚ፡ላዕሌነ፡ ዘንተ፡ ἡμῖν Jer. 5, 19; ከመ፡ትሠኒ፡ላዕሌኪ፡ ἵνα εὖ γένηταί σοι Ruth 3, 1; ኄራን፡ ኮኑ፡ ላዕሌነ፡ 1 Reg. 25, 15. Dicunt: እኩይ፡ ላዕሌየ፡ *mihi displicet* Koh. 2, 17; ተኈለቈት፡ኀጢአት፡ላዕለ፡ ኵሉ፡ *peccatum omnibus annumeratum est* Rom. 5, 12; ጸሐፈ፡ ላዕለ፡ *assignare alicui* Luc. 16, 6; Hen. 10, 8. — ላዕለ፡ creberrime componitur cum በ፡ et እንተ፡ et እም፡.

በላዕለ፡ easdem fere significationes habet, quas simplex ላዕለ፡; sed magis de statu *quiescendi super* et *adhaerendi ad* aliquid, quam de *motu ad* aliquid dicitur: *super, in, ad, apud* (vid. ላዕለ፡ Nr. 2): እለ፡ተወልዱ፡በላዕሌሃ፡(ለምድር፡) *qui super terram* i. e. *in terra nati* sunt 4 Esr. 10, 13; በላዕሉ፡ *in superficie ejus* Hen. 28, 2 (quod, cum pron. suff. non per ê subjunctum sit, etiam ad ላዕል፡ Subst. referri potest); መጽአ፡ ማየ፡ አይኅ፡ በላዕለ፡ምድር፡ Gen. 7, 10 (ላዕለ፡ in commate 6), ይገብር፡ (ሕግየ፡) ፍሬ፡ በላዕሌክሙ፡ *in vobis* (tamquam semen vobis superinjectum) 4 Esr. 9, 31; Ruth 4, 12; Hen. 15, 5; እብላዕ፡በላዕለ፡እዴሃ፡ ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῆς 2 Reg. 13, 5 (ውስተ፡ in commate 6); ኢተረክበ፡ ዐመፃ፡ በላዕሌየ፡ *apud me, in me* Ps. 16, 4; Gen. 44, 17; ምንተ፡ረከቡ፡ በላዕሌየ፡ Kuf. 35; Jer. 2, 5; Hez. 28, 15; Rom. 1, 13; Mich. 1, 13; እግዚ፡ይሴብሕ፡በላዕለ፡ትሑታን፡ Sir. 3, 20; 4 Esr. 6, 35; ልበሙ፡በላዕሌሆሙ፡ Jes. 19, 1. 3; ተቀጥቀጠኒ፡ልብየ፡ በላዕሌየ፡ Jer. 23, 9; Thren. 3, 20; ዘትግዕዝ፡ በላዕለ፡ ባዕድ፡ Rom. 2, 1; ከመ፡ያርኢ፡ጽድቆ፡በላዕለ፡እለ፡ Rom. 3, 25. 4, 11. 8, 29; ዘሰማዕከ፡በላዕሌየ፡ παρ' ἐμοῦ *apud me* i. e. *a me* 2 Tim. 2, 2 (cfr. በኀበ፡). Praeterea nota a) በላዕለ፡ *aliquo duce* (cfr. ላዕለ፡ Nr. 1, b) et *per* በላዕለ፡ሙሴ፡ διὰ Μωυσῆ Jos. 20, 2; ዘይትገበር፡በላዕሌሁ፡ ὑπ' αὐτοῦ Luc. 13, 17; እለ፡ በላዕሌሆሙ፡ δι' ὧν 1 Cor. 3, 5; ዘበላዕሌሁ፡ ይትሜጠውዎ፡ δι' οὗ Matth. 26, 24; Marc. 14, 21; መንፈስ፡ይትናገር፡በላዕሌክሙ፡ ἐν ὑμῖν *in vobis* et *per vos* Matth. 10, 20; Asc. Jes. 1, 7. b) *contra, adversus*: ይቀውሙ፡በላዕሌከ፡ Hez. 2, 6 ዘኢይነሥእ፡ ሕልያነ፡በላዕለ፡ንጹሕ፡ Ps. 14,6; Ex. 16, 2; Num. 17, 20. — Aliis in locutionibus ላዕለ፡ et በላዕለ፡ permutantur, ut እስከ፡አመ፡ኵነኔ፡ዐቢይ፡ በላዕሌሆሙ፡ Hen. 22, 4; ንሕነ፡ንሰምዕ፡ ሠናየ፡ በላዕሌኪ፡ Tob. 10, 12; ኃጥእ፡ ይዌስክ፡ ኀጢአተ፡በላዕለ፡ ኀጣውኢሁ፡ Sir. 7, 23.

እንተ፡ላዕለ፡ dicitur de transeundo *super, per, trans* aliquid: Ps. 41, 10; Num. 20, 17. 20; Lev. 20, 17.

እምላዕለ፡ (מֵעַל) de recedendo ab eo, in quo vel super quo vel apud quem fuit res vel persona: *desuper, ab, ex*: ወፅአ፡ ጋኔን፡ እምላዕሌሁ፡ Matth. 17, 18; ግድፍ፡ እምላዕሌከ፡ 18, 9; Hez. 18, 31; Hebr. 12, 1; Gen. 27, 40; አእትት፡ አልባሰ፡ርሱሐ፡ እምላዕሌሁ፡ Zach. 3, 4; እምላዕሌሆሙ፡ ተወልደ፡ክርስቶስ፡በሥጋ፡ *ex iis* Rom. 9, 5; Matth. 1, 16; etiam de *auctore* Sir. 23, 23; ንሣእ፡እምላዕሌየ፡ Gen. 21, 30 (aliâs እምኀበ፡); Ex. 25, 3.

ሉዓሌ፡ subst. 1) *altitudo, celsitudo, loca sublimia*: ሉዓሌ፡ዐቢይ፡ ὕψη μεγάλα Koh. 10, 6; ዘወረወ፡ነፍሶ፡ እመ ልዕልተ፡ሉዓሌ፡ይመውት፡ (qui se de fastigio-turris-praecipitat) Jsp. p. 375; ያአምር፡ሉዓሌሁ፡ለሰማይ፡ Lit. 172, 1; (Christus sedet) ውስተ፡ሉዓሌ፡ ἐν ὑψηλοῖς Chr. ho. 1. 2) *elatio, encomium*, Lud. e Lit. mss.

ልዕልና፡ (a ልዑል፡) subst. m. et fem.: 1) *altitudo, celsitudo*, ያአምር፡ኀይለ፡ልዕልና፡ሰማያት፡ δύναμιν ὕψους οὐρανοῦ Sir. 17, 32; Hen. 18, 3. 93, 14; ገነት፡ በእንተ፡ ልዕል

ናሁ፡እምድር፡ይሰመይ፡ሰማየ፡ Phlx. 7; ልዕልናሁ፡ለውእቱ፡ (ዳግም፡) ሰማይ፡ይከውን፡ከመ፡እምድር፡ለምጽናዕ፡ Asc. Jes. 7, 18. 28; Dei Ps. 11, 9; Jes. 19, 16 (gloss.); ልዕልና፡መዝራእትከ፡ Deut. 3, 24; በከመ፡ዕበየ፡ልዕልናከ፡ Mavâs. 15. 2) *fastus, superbia* የኀስር፡ልዕልና፡እጓለ፡እመሕያው፡ (ὕψος) Jes. 2, 11; (ὕβρις) 2, 17.

ላዕላይ፡ (rarius ላዕላዊ፡) f. ላዕላይት፡ adj. *superior, summus, celsus, elatus, altus:* Gen. 22, 2; ላዕላይ፡ማኅደር፡ *contignatio summa,* Clem. p. 23; ላዕላይ፡ፍኖት፡ ἡ ἄνω ὁδός Jes. 7, 3; Ps. 73, 6; ምጥማቃት፡ላዕላይ፡ κολυμβήθρα ἡ ἄνω Jes. 36, 2; ላዕላይ፡ገበሁ፡ Hez. 41, 7; 2 Esr. 13, 25; ሀገር፡ታሕታይት፡ወላዕላይት፡ 1 Par. 7, 24; 2 Par. 8, 5; ሐነጸ፡አንቀጸ፡ላዕላየ፡ (v. ላዕሌየ፡) 4 Reg. 15, 35; ላዕላይ፡ደወለ፡ግብጽ፡ Tob. 8, 3 vel ላዕላይ፡ግብጽ፡ Sx. Masc. 7 (*Aegyptus superior*); Act. 19, 1.

ላዕልይ፡ et **ለዓሊ፡** id. Jud. 1, 35 annot.

ልዑላዊ፡ et **ሉዐላዊ፡** adj. rel., is qui ad altum vel superiorem pertiuet, *superior, summus, desuper veniens:* ልዑላዊ፡ወመትሕታዊ፡ Phlx. 175; ኀይላት፡ልዑላውያን፡ *copiae* (angelorum) *in superis degentes* Chr. ho. 3; ረድኤት፡ሉዐላዊት፡ ἡ ἄνωθεν βοήθεια Chr. Ta. 12; መሐላ፡ሉዐላዊ፡ወማእከላዊ፡ወዘይቴሐት፡እምኔሆሙ፡ F. M. 22, 5; Hez. 42, 5.

መልዕል፡ part. (II, 2): *sublevans, exaltans:* መልዕለ፡ርእስየ፡ ὑψῶν τὴν κεφαλήν μου Ps. 3, 3; Mavâs. 45; Kid. f. 36; Kedr. f. 43; etiam de femina dicitur: (ወለተ፡ጴጥሮስ፡) መልዕለ፡ርእስነ፡ Sx. Hed. 17.

መልዐሊ፡ n. ag.: *exaltator:* እግዚ"፡መልዐሌ፡ትሑታን፡ Macc. f. 17.

ምልዓል፡ subst.: *locus elatus* vel *summus, fastigium:* ምልዓለ፡ርእስየ፡ *culmen capitis mei,* Lud. ex Org.

መልዕልት፡ subst. 1) *locus editus, altus; altitudo; cacumen, fastigium:* አዕረገ፡ውስተ፡መልዕልተ፡ምድር፡ ὕψος τῆς γῆς Sir. 46, 9; Mich. 1, 3; Ps. 17, 36; Cant. 7, 9; እመልዕልት፡ይሬእዩ፡ Koh. 12, 5; Ex. 25, 20; in acc. loci: ተንሥኢ፡ወቁሚ፡መልዕልተ፡ ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ Bar. 5, 5; Deut. 28, 13. Inde 2) *praep.*

መልዕልተ፡ praep., quae pron. suffixa vel per ê vel sine ê sibi subjungit (gramm. § 167, 3): *in superiore parte* rei, *supra, super* (ἐπάνω, ὑπεράνω): ጽልመት፡መልዕልተ፡ቀላይ፡ Gen. 1, 2; መልዕልተ፡ምድር፡ 7, 24; Luc. 9, 49; ይትሌዐል፡መልዕልተ፡አውግር፡ Jes. 2, 2; አንሶሰውኩ፡መልዕልተ፡ማዕበለ፡ባሕር፡ Sir. 24, 6; Gen. 22, 9; Eph. 1, 21; Ps. 139, 8. 148, 4; Jes. 10, 9. 14, 13; Judith 1, 10; Dan. 12, 6. 7; Hez. 10, 1; አቅነቶ፡መልዕልተ፡ልብሱ፡ሰይፈ፡ 1 Reg. 17, 39; Ex. 25, 20. 21; Deut. 28, 1; per Hebraismum: ቆመ፡መልዕልቴሆሙ፡ *stetit supra eum* i. e. *coram eo* Gen. 18, 2; Judith 13, 7; መልዕልተ፡ኀበ፡ ἐπάνω οὗ Matth. 2, 9; nonnumquam *ultra:* (*Deus trinus ait:*) አልቦ፡ዘይትማሰለነ፡እስመ፡መልዕልተ፡አምሳል፡ንሕነ፡ *ultra similitudinem* i. e. *similitudine superiores sumus,* Clem. f. 48.

ላዕልዐ፡ (etiam ላእልአ፡) rad. inus., quae hebr. לָעֵג, syr. ܠܥܓ et ܠܓܠܓ, arb. لَغْلَغَ, لَخْلَخَ et لَغَا sonat, et *balbutire,* vel *barbare loqui* significat. Hinc

ተላዕልዐ፡ III, 1 *balbutire:* እንዘ፡ይትለዐላዕ፡በልሳን፡ወይድህክ፡በንቢብ፡ፊደላት፡ ψελλίζων καὶ τὰ στοιχεῖα καταλέγων Chr. Ta. 27; Fid. Jac. Bar.

ላዕላዕ፡ adj. *balbus, blaesus:* ጺያፍ፡ወላዕላዐ፡ልሳን፡አነ፡ Ex. 4, 10; ለበሃማን፡ወለጺያፋን፡ወላዕላዓን፡ረሰዮሙ፡(ክርስቶስ፡) ይትናገሩ፡ርቱዐ፡ Clem. f. 233; ላዕላዐ፡ልሳን፡ (sc. *clericum constituere non licet*) saepius in *Can. ecclesiasticis* ut Clem. f. 85; Kid. f. 17; etiam: ላዕልዐ፡ልሳን፡ Fid. Jac. Bar. — *Voc. Ae.:* ላዕላዕ፡ለታት፡ዘ፡ለምበዳ፡; *aliud:* ላዕላዕ፡ዘ፡ለምንብዳ።

ለዐት፡ (v. ላዐት፡) subst. *capulus* gladii Jud. 3, 22. — De etymo suspicor, permutatis literis ለ et ነ (sicut in ለሐወ፡, ለትን፡) ለዓት፡ repetendum esse e voce ለዐት፡ i. q. نَعَتَ *cepit manu* rem (cogn. cum نَعَشَ *elevavit, sustulit*).

ለይ፡ *coccum* vid. supra sub ለወየ፡ c. 54.

ሌለየ፡ quadrl. I. [reduplicatum e simplici ለየ፡, quod Amharenses in usu habent (vid. etiam መለየ፡); huic ut cognato ለወወ፡ (vid. supra c. 53) prima notio *flectendi* et *inclinandi* inest (cfr. لَوَى et وَلِيَ). Ab hac primaria notione derivantur 1) *adhaerere, propinquum, adjunctum esse* לָוָה وَلِيَ 2) *avertere, declinare, retrocedere* ut لَوَى c. عَنْ *devertit* et *occultavit,* وَلَى c. عَنْ II. V. (et لَوْلَى) *retrocessit* III *separavit alios ab aliis;* inde ሌለየ፡ reduplicatum *duas* vel *plures res a se invicem avertere* i. e. *separare.* Vicinum est ለፈየ፡ q. v.] 1) *a se invicem separare, dividere, disjungere, dissociare:* ይሌሊ፡ሥርወ፡እመሌሊት፡ Hbr. 4, 12; ዘሌሌከ፡ τὰ διχοτομήματα Ex. 29, 17; Hen. 82, 11; ከመ፡እፍልጥ፡ወእሌሊ፡ Luc. 12, 51 rom.; ሌለዮሙ፡ለሠራዊት፡ (διεχώρισεν) 2 Par. 25, 10; ይሌሊ፡አዕርክተ፡ διαχωρίζει φίλους Prov. 16, 28. 17, 9. 2) *distinguere, secernere, discrimen facere* (inter plures): ኢፈለጠ፡ወኢሌለየ፡ (οὐ γάρ ἐστι διαστολή) Rom. 3, 23; ወሌለዮ፡እግዚ"፡(ለእጓለ፡እመሕያው፡) *discrimina inter eos fecit* Sir. 36, 11; (*eleemosynas largiamur*) እንዘ፡ኢንሌሊ፡ጽኑሳነ፡ (non distinguentes inter egenum et alios) Chr. Ta. 10; ይሌሊ፡ማእከሎሙ፡ ib. 17. *Voc. Ae.:* ፈለጠ፡ፈለየ፡ሌለየ፡ዘ፡ለየ፡; *aliud:* ፈለጠ፡ሌለየ፡ገለየ፡ፈለየ፡አሰሰለ፡አዕለወ፡በዐደ፡ሰዘየ፡ለዘየ፡ነከረ፡ብ፡ለየ።

አሌለየ፡ II *separandum curare:* 2 Par. 25, 10 (ubi var. lect. አሌለዮሙ፡ pro ሌለዮሙ፡ occurrit).

ተሌለየ፡ III, 1 refl. et pass.: *separari, disjungi, sejungi, dividi* vel *separatum esse:* ተሌለይ፡እምኔየ፡ Gen. 13, 9. 14; Hen. 89, 38; ወኢይትሌለዩ፡ኢነጐድጓድ፡ወኢመብረቅ፡ Hen. 60, 14; ተሌለዩ፡፩፩ምስለ፡ካልኡ፡ Gen. 13, 11; እሮ፡ተሌለዩ፡ Hen. 60, 9. 71, 16; 2 Reg. 1, 23; (*moribundus dicit:*) ናሁ፡እትሌለይ፡እምኵሎሙ፡አዝማድየ፡ Genz. f. 2; ተሌለየ፡ማእስ፡እምዐጽም፡ Enc.

ሊሉይ፡ part., fem. ሊሊት፡ *separatus, divisus, diversus, discretus:* ሊሉየ፡ሕብር፡ (אֲשֶׁר לוֹ הָרִקְמָה) Hez. 17, 3 vrs. alt.; ይፈልጡ፡ሊሉየ፡በዘዚአሁ፡ *Nestoriani unum Christum in duos discretos dividunt* Cyr. ad Th. f. 8; ተእኅ

ም፡ ፩ነፍስ፡ ውእቱ፡ በሥጋ፡ ፍሉጥ፡ ወሊሉይ፡ (definitio amicitiae) Fal. f. 13; ሊሉይ፡ እምነ፡ ብእሲቱ፡ Enc.

ሊላይ፡ subst. *separatio, disjunctio:* ዘእንበለ፡ ፍልጠት፡ ወዘእንበለ፡ ሊላይ፡ M. M. f. 387 (in append.).

መሌሊት፡ subst., Plur. መለያልይ፡, Pl. Plur. መለያልያት፡ pars corporis separabilis i. e. *membrum, artus,* nec non locus, quo et junguntur et separantur singula membra i. e. *articulus, junctura membrorum:* ገመዱ፡ መሌሊቶሙ፡ ከመ፡ ሥጋ፡ Mich. 3, 3; መተረ፡ (እለህምተ፡) በበመለያልይሆሙ፡ 1 Reg. 11, 7; Lev. 1, 6; ትጠብሖ፡ በበመሌሊቱ፡ Ex. 29, 17; እስተጋብእሙ፡ ለአዕጽምት፡ ውስተ፡ መለያልዩ፡ ዘዘዚአሆሙ፡ Hez. 37, 7; Job 9, 28. 31, 12; 4 Esr. 8, 12. 14; Rom. 12, 4; Hbr. 4, 12; 1 Cor. 12, 12. 14. 18 rom., መለያልየ፡ አዕጽምቲሃ፡ Jud. 19, 29; መሌሊተ፡ ሐቌሁ፡ οἱ σύνδεσμοι τῆς ὀσφύος αὐτοῦ Dan. 5, 6; μηροί (?) Hez. 21, 7; መለያልያት፡ ኅቡረ፡ *omnia membra simul,* Chr. Ta. 5. [Amh.: ብልት፡].

ሌሊት፡ *nox* vid. supra c. 52 sub ለወለ፡

አሌለየ፡ *noctem transigere* vid. supra c. 52 sub ለወለ፡

ሊሎ፡ *noctua* vid. supra c. 53 sub ለወለ፡

ለገመ፡ rad. inus., cujus prima vis in *lingendo, gustando, comedendo* fuisse videtur, coll. talm. לְגִימָה *gustatio, comessatio,* לוּגְמָא *bucca;* syr. ܠܘܓܡܐ *mandibula, maxilla; frenum, habena;* arab. لِجَام (aeth. et amh. ልጓም፡) id quod ori inseritur i. e. frenum.

ልጓም፡ subst., Pl. ልጓማት፡, rarius አልጓም፡ 1) *frenum, habena* (χαλινός) Ps. 31, 12; Jes. 37, 29; 4 Reg. 19, 28; Hab. 3, 14; Zach. 14, 20; Hen. 60, 15; ፈነወ፡ ልጓመ፡ ለገጽየ፡ Job 30, 11; እወዲ፡ ልጓመ፡ ውስተ፡ መላትሒከ፡ Hez. 38, 4; ለአፍራስ፡ ንወዲ፡ ልጓመ፡ ውስተ፡ አፉሆን፡ Jac. 3, 3. 2; ልጓመ፡ ፈረስ፡ Apoc. 14, 20; ይፈትሕ፡ ልጓማተ፡ ጽኑዓን፡ Hen. 46, 4; de አልጓም፡ vid. አድረገ፡ 2) *retinaculum, vinculum:* Act. 27, 40 rom. (ምሕጻፍ፡ ወልጓማተ፡ ሐመር፡ τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων). — Hinc denominantur

ለጐመ፡ I, 1 Subj. ይልጐም፡ *infrenare, frenare, refrenare, coërcere:* ንኅንቃ፡ ለነፍስነ፡ ወንልጐማ፡ ከመ፡ ፈረስ፡ ኀያል፡ ወድሩክ፡ (ἄγξον τὴν ψυχὴν καὶ ἐπίϑες αὐτῇ κημόν) Chr. Ta. 31; ለከናፍር፡ እለ፡ ነበበ፡ ስብሐታተ፡ አርመምን፡ ሞት፡ ወለጐሞን፡ በልጓም፡ ዘኢይትበተክ፡ Genz. f. 75; ትዕግሥት፡ ይለጕም፡ መዐተ፡ Fal. f. 28; ልጕም፡ ልሳነከ፡ ከመ፡ ኢትተክዝ፡ ድኅረ፡ ib. f. 24; አፉሁ፡ ይነብብ፡ ዐቢያተ፡ ወእልበ፡ ዘይለጕም፡ Chr. Ta. 2; (Elias) ለጕመ፡ (sic apud Lud.) ሰማየ፡ ከመ፡ ኢየሀብ፡ ዝናሞ፡ Org.

አልጐመ፡ II, 1 *freno cohibere, refrenare:* ዘኢያለጕሞ፡ ለልሳኑ፡ Jac. 1, 26; በንጽሕ፡ (*castitate*) አልጐሙ፡ ሥጋሆሙ፡ Hom. Severiani Gab. in Cyr. f. 122.

ተለጐመ፡ III, 1 *frenari, refrenari, coërceri:* ናሁ፡ (በሞት፡) ተለጐመ፡ ዜማ፡ መሰንቆ፡ ጥዑም፡ Genz. f. 103; ተለጕሞ፡ ልሳን፡ (Infin.) Chr. Ta. 24.

ሊጊር፡ Ex. 36, 19 et

ለጊርዮን፡ Ex. 28, 19; Hez. 28, 13 (etiam ለግርዮን፡ Cod. Abb. CXVII in Ex. 36, 19) est nomen gemmae λιγύριον, *ligurius.* — Vid. በልግር።

ለገበ፡ radix spuria. Ab ea R. Laurence, assentiente Gesenio in Ullmann et Umbreit Studien und Kritiken 1830. p. 244, repetierunt መልገብት፡ Asc. Jes. 3, 6, et ለገበ፡ et ለጕመ፡ variatas ejusdem radicis formas esse censuerunt. Sed fragmentum Ascensionis, ab A. Maio inventum et a Niebuhrio emendatum exhibet *galeagra* (חַחִים), quare equidem haud dubito, quin መልገብት፡ errore calami pro መግለብት፡ exscriptum sit, q. v.

ልገት፡ *tugurium* vid. sub ወለገ፡

ልጐት፡ *abyssus* vid. sub ለገገ፡

ለግን፡ Lev. 2, 4 est graecum λάγανον *laganum.*

ልጕን፡ est *mensurae* genus, *vas majus:* „*sale complevit primo* ጽህርተ፡, *deinde* ጋንአ፡, *denique* ልጕነ፡" Gad. T. H. [cfr. arm. לְגִינְתָּא, לְגִינָא; ܠܓܝܢܐ λάγηνος vel λάγυνος, *lagena;* vid. etiam supra c. 50 ልኵንት፡]

ልግንት፡ a me nusquam nisi in *Vocabulariis* repertum est a) ልግንት፡ ብ፡ ገንፎ፡ ad ለግን፡ referendum videtur; b) ልግንት፡ ዘ፡ ቀፎ፡ cum ልጕን፡ conferendum est; c) ልግንት፡ ዘ፡ ማማ፡ obscurum est, cum quid ማማ፡ sit lexica Amharica non doceant.

ሌጌዎን፡ vel ሌግዎን፡ est λεγεών, *legio;* nomen daemonis Marc. 5, 9; Luc. 8, 30.

ሎግዮን፡ vel ሎግዮ፡ vel ሎጊዮን፡ est graecum λογεῖον, *rationale* (hebr. חֹשֶׁן): ልብሰ፡ ሎግዮን፡ Ex. 36, 15. 22; Lev. 8, 8; Sir. 45, 10; praeterea in recentiori Pentateuchi versione Ex. 25, 7. 28, 4. 15. 22. 23. 35, 8.

ለገገ፡ rad. inus.; sc. لُجّ, quod in derivatis de *profunditate aquae* vel *maris* usurpatur. Hinc

ልጐት፡ (passim ልጎት፡ et ልኆት፡) subst. [id., quod arab. لُجّ *magna moles* aquae, *medium* et *profundum* maris, *abyssus,* لُجَّة *magna moles* aquae] Plur. ልጐታት፡ *profundum maris, salum, vorago, abyssus:* ὁ βυθός Ps. 106, 24; 4 Esr. 12, 49; ልጐተ፡ ባሕር፡ πέλαγος τῆς θαλάσσης Matth. 18, 6; 4 Esr. 13, 54; Hen. 60, 7. 9; ልጐታት፡ አብሕርት፡ Kuf. 2; አበርሀ፡ ልጐታተ፡ ወእገሥሥ፡ ቀላያተ፡ Clem. f. 83. — *Voc. Ae.:* ልጐት፡ ዘ፡ ጎገር፡ (v. ጎገር, ጎገር፡).

ልጥር፡ subst. λίτρα (ܠܝܛܪܐ, לִיטְרָא, رَطْل); pondus est, communi Abyssinorum usu receptum, de quo *Voc. Ae.:* ልጥር፡ ዘ፡ ፲ወ፪ ወቄት፡ i. e. *duodecim uncias continens* (consentiente *Isenbergio* in lex. amh. p. 12): ምእት፡ ልጥር፡ Job. 19, 39; ንሥእት፡ ዕፍረተ፡ ልጥረ፡ λίτραν μύρου 12, 3; ፲፪ልጥረ፡ ወርቅ፡ χρυσοῦ λίτραι Chr. Ta. 20; (*stipendium ei statuit*) ፫፻ልጥረ፡ ብሩር፡ Gad. T. H.; Sx. Masc. 18. Pl. ልጥራት፡ Sx. Mag. 13. — In Rad. Abb.: ለጠረ፡ ብ፡ መዘነ፡ (cfr. قَطَّرَ).

ልጥር፡ var. **ሬጥር፡**, est corruptum e **ርጢን፡** (q. v.) ῥητίνη Gen. 43, 11.

ሊጦን፡ (pro **ሊጣን፡**) λιτανεία *supplicatio* Cod. Mus. Brit. XXI (in Catalogo p. 24, ubi **ሊጣን፡** imprimendum curavimus, contra libri ms. auctoritatem).

ሎጣዊ፡ qui ad Lothum vel Lothi populum pertinet i. e. *Sodomita, qui rem habet cum mare,* ex arabico loquendi usu: **ሎጣውያን፡ ዘውእቶሙ፡ እለ፡ ይዜምዉ፡ ተበዕተ፡** F. M. 7, 3. 5.

ለጽለጸ፡ rad. inus. Conveniunt arab. لَصْلَصَ *commovit,* لَطْلَطَ *huc illuc movit torsitque se serpens;* تَلَزْلَزَ *commotus fuit,* لَتْلَتَ *incertus, inconstans fuit.* Hinc

ለጽሊጽ፡ subst. *lingua* vel *examen bilancis:* **ከመ፡ ግምጻት፡ ለጽሊጸ፡ መዳልው፡** ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ Prov. 16, 11; **ከመ፡ ለጽሊጸ፡** (v. **ልሳነ፡ ለጽሊጸ፡**) **መዳልው፡** ὡς ῥοπὴ ἐκ πλαστίγγων Sap. 11, 23.

ልጽላጼ፡ subst. *nutatio, fluctuatio* bilancis Sap. 11, 23 var. (pro **ለጽሊጽ፡** q. v.).

ለጸቀ፡ I, 1 [id., q. arab. لَصِقَ *adhaesit, conjunctus fuit;* لَزِقَ, لَسِقَ, لَزِجَ id.] *adhaerere, conjunctum* vel *affixum esse:* **እስከ፡ ለጸቀ፡ ማእሰ፡ ሥጋሁ፡ ዲበ፡ ዐጽሙ፡** Sx. Masc. 14; **እንዘ፡ ይለጽቅ፡** *affixus, insertus* Ex. 26, 28; **ጠግዐ፡ ወለጸቀ፡ ምስለ፡ መንበሩ፡** Sx. Genb. 6 Enc.

አልጸቀ፡ II, 1 1) *propius admovere, proximum reddere* aliquem vel alqd.: **ታለጽቆሙ፡ ለርኍቃን፡** Lit. Joh. 2) *prope esse ad* (cfr. أَقْرَبَ, הִקְרִיב), *parum abesse ut, prope accedere, appropinquare, instare;* de loco: **አልጺቆ፡ ኀበ፡ ቤቱ፡** Luc. 7, 6; **አልጺቆ፡ ለኢየሩሳሌም፡** Marc. 11, 1; **አልጸቀ፡ መንገለ፡** (Platt: **ለ**) **ሀገር፡** Act. 9, 3 rom.; **አልጺቆ፡ ይበእ፡ ሀገረ፡** Jon. 3, 4; **አልጸቀ፡ ዘያጸድቀኒ፡** Jes. 50, 8; de tempore: **አልጸቀት፡ ኵነኔክሙ፡** Jes. 41, 21. 56, 1; **አልጸቀት፡ ዕለተ፡ እግዚ"፡** Joel 1, 15; Hez. 9, 1. 30, 3; Joh. 6, 8; **ሕይወትኒ፡ አልጸቀት፡ ለመቃብር፡** Sir. 51, 6; c. c. **ለ** et Infin., ut **አልጸቀት፡ ነፍሱ፡ ለመዊት፡** Job 33, 22; Jes. 39, 1; **አልጸቀት፡ ለወሊድ፡** Jes. 26, 17, vel c. Subj. verbi: **አልጸቀት፡ ትምጻእ፡ ዕለት፡** Jer. 31, 16; Judith 11, 12; Jes. 38, 12; 4 Esr. 4, 21; Ps. 21, 11; Marc. 5, 23; **አልጸቀት፡ ትፃእ፡ ነፍሳ፡** Gen. 35, 18.

ተላጸቀ፡ III, 3 *inter se connexum esse, cohaerere, confinem esse, se applicare, amplexari, adhaerescere, perseverare* in re: **እለ፡ ይትላጸቃ፡ በበይኖን፡** Ex. 28, 7; (*sicarius*) **ሶበ፡ ይትላጸቆ፡ ብእሲ፡ ወየሐውር፡ በገበሁ፡ ይረግዞ፡** Jsp. p. 343; **ይትላጸቅ፡ ረድእ፡ ለመምህሩ፡** συνάπτοιτο δ' ἂν καὶ μαθητὴς διδασκάλῳ Cyr. c. Pall. f. 76; **ነፍሱ፡ ትትላጸቅ፡ ምስለ፡ እግዚ"፡** Chr. Ta. 28; **በተቃርቦ፡ ወበተላጽቆ፡ ተደመሮ፡ ለእግዚ"፡ ቃል፡** σχετικῶς συνημμένος τῷ θεοῦ λόγῳ Cyr. c. Pall. f. 74; **ጎሩ፡ ዘይትላጸቅ፡** *vicinus ejus confinis* F. N. 37; *ambo exercitus* **ይትላጸቁ፡** *conjunguntur* Jsp. p. 303; **እመበ፡ ብእሲ፡ ዘተላጸቀ፡ ወሰከበ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ በእሉን፡ መዋዕል፡** (*concumbit*) F. M. 10, 3; **ተላጽቆተ፡ ስኢል፡** ἔντευξις συνεχής Chr. Ta. 27.

አስተላጸቀ፡ IV, 3 *sibi annectere, agglutinare, consociare* rem vel personam, dua vel plura *sibi invicem admovere, conjungere, cohaerere facere, continuare:* **በተቃርቦ፡ አስተላጸቀ፡ ለርእሱ፡ ከልአ፡ ብእሴ፡** ἄνθρωπον ἑαυτῷ συνάψας ὁ λόγος (sec. Nestorianos) Cyr. c. Pall. f. 81; **ተዓርክ፡** (*amicitia*) **ከመዝ፡ ውእቱ፤ ዘየአምሮ፡ ለፍቁሩ፡ ወያስተላጽቆ፡ በፍሥሓ፡ ወኢይትዔበይ፡ ላዕሌሁ፡** Fal. f. 15; **እለ፡ ያስተላጽቁ፡ ሰንበታተ፡ ሐሰት፡** Am. 6, 3; **እመ፡ አስተላጸቅሙ፡ ወአዝለፍክሙ፡ ሐልዮ፡** συνεχῶς ἐξετάζοντες Chr. ho. 33; **በአስተላጽቆ፡** Sx. Sen. 12 Enc.

ልጹቅ፡ part. *continuus, confinis, proximus; adhaerens, addictus:* **አዘዘ፡ ጢጦስ፡ ያንህሉ፡ መከነ፡ ልጹቀ፡ ቅዱስ፡** Jsp. p. 372; **አግዋር፡ እለ፡ ልጹቃን፡** F. N. 37; **ልጹቀ፡ አትሮንስ፡** 3 Reg. 10, 19; **ልጹቁ፡ ለእግዚ"፡** (interpretatio nominis **ሌዊ፡**) Kuf. 31 (p. 113); **እመ፡ ከነት፡ አልባቢነ፡ ልጽቅተ፡ ኀበ፡ ፈጣሪ፡** Chr. Ta. 16; **እመ፡ ከነት፡ ነፍስ፡ ልጽቅተ፡ ምስለ፡ እግዚ"፡** ib. 27; **በልጹቅ፡** παραπλησίως (similiter) Cyr. ad Th. f. 9.

ልጸቅ፡ subst., ut videtur: locus proximus i. e. *penetralia, recessus* domus: **ኖኃት፡ ውሣጥያት፡ እለ፡ ያበውኡ፡ ውስተ፡ ልጸቅ፡** (v. **ልጽቀ፡**, **ልጽቅተ፡**) **ቤት፡** ἡ θύρα ἡ ἐσωτέρα εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων 2 Par. 4, 22 (לִשְׁכָּה?).

ልጽቀት፡ n. act. *agglutinatio, annexio: quod orthodoxi* **ትድምርት፡** (ἕνωσις) *dicunt, Nestoriani* **ቅርበት፡ አው፡ ልጽቀት፡** (συνάφεια) *vocant* Cyr. c. Pall. f. 76.

አስተላጻቂ፡ n. ag. (IV, 3): *consocians, conjungens:* **ዛቲ፡ መጽሐፍ፡ አስተላጻቂተ፡ ርኁቃን፡** *liber, qui loco disjunctos conjungit* Fal. in proëmio.

ላጽቄት፡ et **ለጽቄት፡** subst. *lacertae species, stellio,* καλαβώτης; animal nomen duxit ab *adhaerescendo* terrae vel rebus, quas serpit, [cfr. لُحَكَاءٌ *lacertae species* (a لَحِكَ firmiter cohaesit cum re), de qua disputavit S. Bochart in hieroz. ed. Ros. II. p. 501] Prov. 24, 63 (ubi Hbr. שְׂמָמִית habet), et Lev. 11, 30 ubi ob confusionem nominum animalium, qua versio aeth. laborat, vix pro certo affirmari potest, quod nomen graecum interpres **ለጽቄት፡** verterit: videtur ita vertisse vel μυγάλη (mus araneus), qua voce LXX hebr. אֲנָקָה (stellio) male reddiderunt, vel χαλαβώτης (hebr. לְטָאָה). *Voc. Ae.:* **ለጽቄት፡ ዘ፡ ፈረፈ (ፎ?)ንጣ፡**

ለጸየ፡ (etiam per **ፀ**) rad. inus., cui comparanda sunt מלט מְלַץ מְרַט; ܡܠܛ ܡܪܛ; مَلِطَ مَلِصَ, **መለጠ፡**, مَلَسَ مَرَطَ, quae omnia in notione *laevitatis* et *glabritatis* conveniunt, in specie מָרַט مَرَطَ significat *pilos evellere, depilare,* مَلَطَ *rasit crines,* et مَاسَ (e مَلَسَ) *rasit caput;* amh. radix sonat **ላጨ** ። Hinc

ላጸየ፡ I, 3 (in libris mss. nonnumquam **ለጸየ፡** exscriptum) *radere; abradere* novacula: **ላጸየ፡ ሥዕርተ፡ ርእሱ፡** Job 1, 20; **ላጸዮሙ፡ መንፈቀ፡ ጽሕሞሙ፡** 1 Par. 19, 4; Lev. 19, 27; Did. 1; **ርእሶ፡ ኢይላጺ፡** Lev. 21, 10; Num. 6, 9; **ይላጽዮ፡ እግዚ"፡ በመላጼ፡** Jes. 7, 20; Gen. 41, 14.

ተላጸየ፡ III, 3 refl. et pass.: *sibi radere* crines, barbam,

caput, *abradi:* ግምዒ፡ርእሰኪ፡ወተላጸዪ፡ Mich. 1, 16; ተላጸይ፡በቲ፡ርእሰከ፡ወጽሕመከ፡ Hez. 5, 1. 27, 31; Lev. 13, 33. 14, 8. 9. 21, 5; Num. 6, 9; Jud. 16, 19; Act. 18, 18; ርእሰ፡ኵሉ፡ሰብእ፡ይትላጸዩ፡ Jer. 31, 37; 16, 6; ለትትላጸይ፡ወእማእከ፡ትትቀረጽ፡ 1 Cor. 11, 6.

ሉጹይ፡ (nonnumquam ልጹይ፡ occurrit) part., fem. ሉጺት፡ *rasus:* ሉጹያን፡ (v. ልጹያን፡) አጽሐሚሆሙ፡ Jer. 48, 5; ከመ፡ሉጺት፡ይእቲ፡ 1 Cor. 11, 5.

መላጼ፡ (nonnumquam መላጺ፡) subst. m. et fem. (Jes. 7, 20); Pl. መላጽያት፡ et መላጼያት፡ (Sx. Ter 6. 15; M. M. f. 214.); *novacula, culter tonsoris:* ξυρόν Jes. 7, 20; Ps. 51, 2; Num. 6, 5; Jud. 16, 17 (σίδηρος); Lev. 19, 28; መላጼ፡ቀራጺ፡ Hez. 5, 1. Usurpatur de quovis *cultro acutiori:* ከመ፡መላጼ፡በሊሕ፡ዘክልኤ፡አፉሁ፡ ῥομφαία Sir. 21, 3; ረሰዮ፡አፉየ፡ከመ፡መላጼ፡ Jes. 49, 2; Hebr. 4, 12; de ψήφῳ Ex. 4, 25; de cultro medici: ከመ፡ጠቢብ፡ዐቃቤ፡ሥራይ፡ዘይጠብሕ፡በመላጼ፡ Did. 10. — *Voc. Ae.:* መላጼ፡ዘ፡ምላጭ፡።

ለፈቀ፡ I ut videtur *adhaerere* vel *assequi: Judae Ischariotae* በተነስሐቱኒ፡ኢተሰርየ፡ሎቱ፡ኀጢአቱ፡እስመ፡ደመ፡መለከት፡ዘለፈቆ፡ M. M. f. 205 (coll. لَفَقَ II. V; דָּבַק al.).

ለፈየ፡ I, 1 [vicina sunt לָפַת لَفَتَ *inflexit, avertit, deflexit,* unde لِفْتٌ *dimidium rei, latus,* ܠܘܬ praep. *juxta*) et لَفَا *amovit, avertit;* deinde לָוָה לְוָא ܠܘܐ لَوَى et supra ሌለየ፡ et ለየ፡] *in duas partes dirimere:* ኢትልፍዮ፡ (sic legendum pro ኢትልፍዎ፡) ለ፩ክርስቶስ፡ወኢትረስይዎ፡ለወልድ፡ለፌ፡ወለሥጋ፡ዘነሥአ፡ለፌ፡ Haim. Ab. 13.

ተለፈየ፡ *dirimi. Voc. Ae.:* ተልፈዩ፡ዘ፡ተለዩ፡።

ለፌ፡ subst. *latus* rei, quae duo habet latera (cfr. لِفْتٌ); plerumque in Accusativo loci positum vel praepositioni cuidam subjunctum (adverbii vice) usurpatur. a) bis repetitum significat: *utrimque, hic-illic, huc-illuc, hinc-illinc, ultro citroque:* ነጸረ፡ለፌ፡ወለፌ፡ περιβλεψάμενος ὧδε καὶ ὧδε Ex. 2, 12; Jos. 8, 20; 3 Reg. 18, 45; Hez. 40, 37. 47, 7; ያንቀለቅል፡ሐመር፡ለፌ፡ወለፌ፡ Chr. ho. 11; አንጊገየ፡ለፌ፡ወለፌ፡ Clem. f. 128; እምለፌሂ፡ — ወእምለፌሂ፡ ἔνθεν καὶ ἔνθεν 1 Reg. 14, 16. 17, 3; 4 Esr. 6, 3; Hez. 40, 10. 45, 7; Ex. 26, 13. 37, 13; Num. 11, 31. 22, 24; Joh. 19, 18; እምለፌ፡ለለፌ፡ Act. 27, 15 rom.; በለፌ፡ — በለፌ፡ Ex. 17, 12 (ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν); 2 Par. 9, 18. 19 (ἔνθεν καὶ ἔνθεν); እንተ፡ለፌ፡ — ወእንተ፡ለፌኒ፡ ἔνθεν καὶ ἔνθεν Ex. 32, 15; 4 Reg. 2, 14 (ἔνθα καὶ ἔνθα). Alterius ለፌ፡ vicem implere potest ከሐ፡ vel ከሐከ፡, ut ለፌ፡ወከሐከ፡ ὧδε καὶ ὧδε 3 Reg. 20, 40 (hebr.); እልክቱ፡እምከሐ፡ወእሉሂ፡እምለፌ፡ Jos. 8, 22. Etiam genitivum sibi subjungere potest ለፌ፡, ut: ፩እምለፌ፡ድንጋገ፡ፈለግ፡ወ፩እምከሐ፡ድንጋገ፡ፈለግ፡ ἐντεῦθεν τοῦ χείλους — ἐντεῦθεν τοῦ χείλους Dan. 12, 5; እምለፌ፡ፈለግ፡ወእምከሐከኒ፡ Apoc. 22, 2. b) Omisso geminorum altero, ለፌ፡ semel positum, prout sensus postulat, aut *hic, huc, hinc* aut *illic, illuc, illinc* intelligendum est: ወገጾሙ፡ለፌ፡ይመይጡ፡ ὧδε τὸ πρόσωπον αὐτῶν δώσουσι Jer. 27, 5; ትመጽእ፡ለፌ፡ኀበ፡አነ፡እቀውም፡ Ex. 17, 6. c) *ultra, supra, inde a:* ወኍልቆሙ፡እምእምጣነ፡፳ዓመት፡ወለፌ፡ ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω 2 Par. 25, 5; ወለፌ፡ *et deinde* vel *et ab altera parte* Job 13, 10; *Paulus Samosatenus docet* ከመ፡ክርስቶስ፡ለፌ፡እማርያም፡ ἐκ Μαρίας λέγων τὴν ἀρχὴν αὐτὸν ἐσχηκέναι *Christum existere inde a Maria,* Chr. Ta. 8; ለፌ፡እምጥምቀት፡ *inde a baptismo* M. M. f. 2; (cfr. etiam ከሐ፡እምነ፡); *Photinus docet:* እማርያም፡እሙ፡እምለፌ፡ውእቱ፡ወልድ፡ወአከ፡እምቅድመ፡ዓለም፡ Syn. f. 281.

ለፈጸ፡ id. q. ሎሰ፡. Hinc

ልፉጽ፡ part. *subactus* (id. q. ልዉስ፡): Ex. 29, 40.

ልፍጸት፡ n. act.: *subactio* farinae, massae, M. F.

ለፈፈ፡ id. q. لَفَّ *obvolvit, convolvit, conjunxit,* ܟܠܦ *complicuit, conjunxit,* talm. לְפַף *convolvit, infasciavit.* Hinc

ልፋፍ፡ subst. [لِفَافَةٌ] *fascia, taenia:* እምጽአ፡ልፋፈ፡ከመ፡ይክድን፡አዕይንቲሁ፡ Sx. Mag. 7. Nomine ልፋፈ፡ጽድቅ፡ appellantur taeniae (membranaceae), quibus preces magicae inscriptae sunt, corporibus mortuorum circumvolutae cum iisque sepultae; homines talibus fasciis ornatos coram Deo justificatum iri vesana Abyssinorum recentioris aetatis superstitio imaginatur. Variae harum precum magicarum formulae reperiuntur in Bibliotheca Musei Britannici Nr. LXXIX, Abbadiana Nr. L, 5; CCXIV, 4; CCXIX, 12.

ሐ litera alphabeti Aethiopici tertia, quae ሐውት፡ nominatur; alio nomine eam nunc vocant Abyssini, vid. Isenb. lex. amh. p. 13.

ሐለለ፡, permutatis literis ለ et ረ, eadem radix, quae ሐረረ፡ חָרַר حَرَّ ܚܪ sonat; *ardoris* significationem habet (de permutatione literarum cfr. hebr. חָרוּל). Hinc

ሐለለ፡ I, 2 id. quod አሕለለ፡ q. v.

አሕለለ፡ II, 1 *torrere, adurere, arefacere:* እምእርያም፡ፈነወ፡እሳተ፡ወአሕለሎ፡ለአዕጽምትየ፡ (v. ወሐለለ፡አዕጽምትየ፡) Thren. 1, 13; ሰበ፡ለልብየ፡እሳተ፡ሐዘን፡አሕለሎ፡ II Sal. Mar. 7; እቶን፡እሳት፡ኢያሕለላ፡ Sx. Ham. 25 Enc.

ሕላሌ፡ subst. *adustio, torror,* Lud. sine auct.

መሐልል፡ part. I, 2 et ማሕልል፡ part. II, 1 *pigmentarius* (μυρεψός), qui aromata igne conficit vel coquit, Ex. 38, 25 cum annot.

ሐለመ፡ I, 1 [id. q. חָלַם, ܚܠܡ, حَلَمَ] *somniare,* absol. Dan. 2, 1; 4 Esr. 10, 51; ወደገመ፡ሐሊመ፡ Gen. 41, 5. 28, 12; c. c. Acc. ሕልመ፡ *somnium somniare* Gen. 37, 5 seq.; 40, 5 seq.; 41, 32 (ደገመ፡ሐሊሞቶ፡) Kuf. 27. 39. 40; Dan. 2, 3. 7, 1; Jes. 29, 7; Jer. 23, 25; Joel 3, 1; 4 Esr. 13, 1; Ps. 75, 5; vel c. Acc. rei ለእመሰ፡ሐለመ፡ኢኢስቶቅስ፡አንስተ፡ኢይቅረብ፡ (*ne communicet*) Kid. f. 10.

ተሐለመ፡ III, 2 (sicut تَحَلَّمَ) *somniis navare, somniatorem agere, somnia videre:* እለ፡ይትሔለሙ፡ክሙ፡ οἱ ἐνυπνιαζόμενοι ὑμῖν Jer. 34, 7; ሐላምያን፡እለ፡ይትሔለሙ፡ለክሙ፡ Jer. 36, 8.

ሕልም፡ subst., plerumque m., Pl. **አሕላም፡**, rarius **ሕለም፡** (Gen. 37, 20) et **ሕልማት፡** (Sib.), Pl. Plur. **አሕላማት፡** *somnium, visum somnii* Gen. 37, 6. 41, 1 seq.; Koh. 5, 2; Jes. 29, 7. 8; Jer. 23, 27; Dan. 2, 1 seq.; 4, 3 seq.; 4 Esr. 12, 13; Job 7, 14. 20, 8; Hen. 99, 8; Sir. 31, 1—5; **በሕልም፡** Gen. 31, 10; Job 33, 15; Kuf. 27; **ሕልም፡ዘዝሙት፡** F. M. 14, 8; **አሕላም፡እኩያት፡** ib.; **አሕላማት፡** *multa somnia* Chr. ho. 24; **አሕላማት፡ሕሡማት፡** Phlx. 162; Fal. f. 16 (ubi Galeni statuta de somniis exhibentur).

ሐላሚ፡ n. ag., Pl. **ሐላምያን፡** *somniator* Gen. 37, 19; Deut. 13, 2. 4; 1 Reg. 28, 6. 15; Mich. 3, 7; Jer. 34, 7. 36, 8; Jes. 65, 4.

ሐለስ፡ vid. **ዐለስ፡**

ሐለስትዮ፡ vel **ሐለስቲዮ፡** (etiam **ሐልስትዮ፡** et secundum pronuntiationem amharicam **አለስትዮ፡** exscriptum reperitur) subst., m., Pl. **ሐለስትዮታት፡** (tamquam a sing. **ሐለስትዮት፡**) nomen animalis sylvestris vel agrestis, quod in sex Bibliorum locis, ubi occurrit, graeco ὄνος ἄγριος vel ὄναγρος respondet: *onager* Job 6, 5. 39, 5; Jer. 14, 6. 31, 6; Dan. 5, 21; Ps. 103, 12. De hac quidem significatione videtur non esse, quod dubitemus: sylvestris enim asini speciem quandam in Abyssinia haud ignotam esse, cognovimus e Harris II Anhänge p. 48 et J. Ludolfi hist. aeth. I. 10, 73; et quamvis asinus agrestis aethiopice etiam **አድግ፡ገዳም፡** (q. v.), amharice **የሜዳ፡አህያ፡** nominetur, tamen illo quoque nomine antiquitus eum appellatum fuisse infitiari non possumus. Sed et *Voc. Ae.* et Ludolfi Gregorius (vid. Lud. hist. I. 10, 74) **ሐለስትዮ፡ዘ፡ጦጣ፡** (*simiae* speciem, anglice *baboon*, germ. Pavian; sec. Harris l. c. p. 52 *cercocebum griseo-viridem*) interpretantur. Qua interpretatione utrum traditio majorum fida an solus postumorum usus loquendi contineatur, quaestio videtur paene inextricabilis. Quare etiam in etymo explicando non possumus non haerere. Si **ሐለስትዮ፡** apud antiquos Aethiopes nonnisi *onagri* significationem habuit, etymon ex arabico خَلِيس et خِلَاسِيٌّ *is cujus color ex nigro alboque mixtus est* repetere licet. Sin voci **ሐለስትዮ፡** etiam *simiae* notio convenit, multo satius videtur, nomen ad radicem خَنَس referre, unde أَخْنَسُ *simus; leo,* اَلْخَنْسَاءُ *vacca sylvestris,* خِنَّوْس *leo,* خُنَّس *dorcades, boves* propagantur. Iisdem autem nominibus أَخْنَس et خِنَّوْس Persae praeter leonem et vaccam sylvestrem etiam *simiam* appellant, sicut Latini simiam ex naribus resimis nominaverunt. — Syllaba finali **ትዮ፡** non aliud nomen, cum priore compositum, ut תְּאוֹ vel תּוֹא (de quo vid. Ges. thes. p. 1489), contineri, probatur formatione pluralis, unde *ô* ex *ôt* retusum esse apparet. Sequitur, **ሐለስትዮ፡** primitus nomen abstractum fuisse, e **ሐለስት፡** auxilio adjectivi in *î* terminati, propagatum.

ሐልቀ፡ *consumi, perire* vid. sub **ኀልቀ፡**

ሐለቀ፡ i. q. حَلَّقَ *ambivit, cinxit*, II. V. *gyrum fecit in aëre*. Hinc

ሕልቅ፡ subst. sine dubio idem, quod حَلْق (حُلْقُوم) *guttur, fauces*: Deut. 18, 3, ubi τὰ σιαγόνια, לְחָיַיִם respondet. — *Voc. Ae.*: **ሕልቅ፡ዘ፡አዝዋሪ፡** (quod Ludolfi Gregorius *ingluviem*, Isenbergius autem aliter interpretatur).

ሕልቀት፡ subst. [id. q. حِلَق, حَلْقَةٌ, حَلَقَةٌ] Pl. **ሕለቃት፡** et **ሕላቃት፡** et **ሕልቀታት፡** *annulus* a) *signatorius, digito insertus*, δακτύλιος, **አውጽአ፡ንጉሥ፡ሕልቀቶ፡** Esth. 3, 10. 8, 2; Jac. 2, 2; Luc. 15, 22; Gen. 38, 18. 41, 42; Ex. 35, 22; **ሕልቀትየ፡ዘአጽበዕትየ፡** Kuf. 41; **ሕልቀት፡ወርቅ፡ውስተ፡አጻብዒሃ፡** Gad. T. H.; Jes. 3, 20; Judith 10, 4; σφραγίς Cant. 8, 6; Dan. 6, 17; **ሕልቀት፡ማዕተብ፡** Sir. 49, 11; *annulus sponsalitius* F. N. 24, 3. b) *annulus vel circulus quivis alius*: 4 Esr. 3, 53; Ex. 25, 26. 27, 4; 30, 4. 35, 22. 36, 23. 38, 10; **በሕልቀቲ፡ወርቅ፡** ἐν κύβοις χρυσοῖς Esth. 1, 6; κρίκος Jes. 58, 5; **ዲበ፡ምንት፡ስቁል፡ሕላቃቲሃ፡** Job 38, 6; Lit. Epiph.; **ተእሥር፡ሎቱ፡ሕልቀት፡ውስተ፡ሕልበቱ፡** Job 40, 21. — *Voc. Ae.*: **ሕልቀት፡ዘ፡ቀለበት፡**

መሐልቅ፡ subst., forma plur. (quare rectius **መሓልቅ፡** scribendum est), dubiae notionis; conjicio: *tabula rotunda, disci similis*: **ሀሎ፡በአክሱም፡ሥዕለ፡ምትረተ፡ርእሱ፡ለዮሐንስ፡መጥምቅ፡ሥዑል፡በመሐልቀ፡ብርት፡** Chro. Ax.

ሕልቅ፡ nomen graecum ὁλκή, *uncia* Gen. 24, 22; Epist. Zar'a Jac. — *Voc. Ae.*: **ሕልቅ፡ዘ፡፩ወቄት፡**

ሐለበ፡ I, 1 [amh. **አለበ፡**; حَلَبَ *mulsit lac*, ܚܠܰܒ *munxit, emunxit, lac suxit*] Subj. **ይሕልብ፡** *mulgere* lac, animal: **ከመ፡ሐሊብ፡ሐለብከኒ፡** Job 10, 10; Did. 25; **ሕልብ፡ሐሊበ፡ወይከውነከ፡ለስደ፡** Prov. 24, 68. 27, 24 (hebr. 27); **እንዘ፡ተሐልብ፡ለነ፡ሐሊበ፡ሕይወት፡** Const. Ap.; **የሐልበሙ፡ለእንስሳ፡ወይገብር፡ግብነተ፡** Sx. Masc. 18.

ሐሊብ፡ subst. m. [i. q. חָלָב, ܚܠܒܳܐ, حَلَب et حَلِيب] 1) *lac* Ps. 118, 70; Job 10, 10. 29, 6; Sir. 39, 26; Jes. 7, 22. 60, 16; Thren. 4, 7; Hez. 34, 3; **ሐሊበ፡በግዕ፡** Deut. 32, 14; saepissime in phrasi **ምድር፡እንተ፡ትውሕዝ፡ሐሊበ፡ወመዓረ፡** Ex., Num., Deut., Sir. 46, 8; **ማየ፡ሐሊብ፡** *serum lactis* Lud. e Th. Petraeo; **ሐሊበ፡አልህምት፡ወአባግዕ፡** Gad. Za. Mich.; **፲ሐሪፀ፡ሐሊብ፡** (חֲרִיצֵי הֶחָלָב) 1 Reg. 17, 18, et idem fere **ኅብስተ፡ሐሊብ፡** Kuf. p. 107; **ሐሊብ፡ነባቢ፡** 1 Petr. 2, 2; *baptizatis* **ሐሊብ፡ወመዓር፡** *porrigitur* Const. Ap. 34. 2) *succus* ut ficorum: **ወያንጸፈጽፍ፡ሐሊበሙ፡** Rel. Bar. (cfr. arab. حَلَب *dactylorum vinum* et syr. ܚܠܒܳܐ). — *Voc. Ae.*: **ሐሊብ፡ዘ፡ወቶት፡**

ሕልበት፡ subst., legitur Job 40, 21 **ተእሥር፡ሎቱ፡ሕልቀት፡ውስተ፡ሕልበቱ፡** δήσεις κρίκον ἐν τῷ μυκτῆρι αὐτοῦ et significat *nares* (id quod emungitur), ὁ μυκτήρ, dictum a **ሐለበ፡** *mungere, emungere* (cfr. ܚܠܰܒ, et μύξα cum μυκτήρ). — *Voc. Ae.*: **ሕልበት፡ዘ፡ጕንጭ፡** (*maxilla*), e conjectura.

ሕለት፡ *arundo* vid. sub **ኀለለ፡**

ሐለወ፡ *excubias agere* vid. sub **ኀለወ፡**

ሐለየ፡ *cogitare* vid. sub **ኀለየ፡**

ሐለየ፡ (creberrime **ኀለየ፡** scriptum). Hujus radicis 1) notio prima est: *laevem glabrum esse*, vel trans. *polire, terere* (חָלַק, חָלָה حَلَا, inde חֲלִי, حَلْيٌ *mundus muliebris*, a politura dictus, vid. Ges. thes. p. 475); hinc 2) transfertur in notionem *suavis* et *dulcis*, syr. ܚܠܐ *dulcis, suavis fuit*, arab. حَلَا (حَلُوَ) et حَلِيَ *dulcis, gratus, jucundus fuit.* 3) hebr. חָלָה *delicatus, infirmus, aegrotus fuit.* In Geez lingua ex ea propagantur:

ሐለየ፡ I, 1 Subj. **ይሕሊ፡** aures mulcere sonis suavibus i. e. 1) *canere, cantare, instrumentis musicis* vel *ad eorum modos canere*, c. absolute: Jud. 5, 1; 1 Reg. 18, 7 (ἐξῆρχον); **እንዘ፡የሐልያ፡** ἐν χορείᾳ Judith 15, 13; c. Acc. cantici: **አሐሊ፡ማሕሌተ፡** Jes. 5, 1. 26, 1; Ps. 136, 4. 5 (**ሕልዩ፡**); Num. 21, 17; Apoc. 14, 3; **ብዙኀ፡ሕልዩ፡** Jes. 23, 16; **ንሕሊ፡ማሕሌተ፡መንፈሳዊተ፡** F. M. 32, 7; c. **ለ** pers. Jud. 5, 3; Ps. 136, 4; c. **በ** argumenti Ps. 137, 6; c. **በ** instrumenti: **ኅልዩ፡ለእግዚ"፡በጸናጽል፡** Judith 16, 1; 2 Reg. 6, 5; Jes. 5, 12. 2) *cantare* alqm vel alqd i. e. *cantando celebrare*, vel *cantando irridere*: **ምሕረተ፡ወፍትሐ፡አሐሊ፡ለከ፡** Ps. 100, 1; **ሐለያሁ፡ወዘመራሁ፡በበረከተ፡እግዚ"፡** Sir. 47, 6; **ኪያየ፡የሐልዩ፡** Ps. 68, 15; Thren. 3, 14. — Nonnumquam in libris mss. I, 2 Imprf. **ይሔሊ፡**, Subj. **የሐሊ፡** legitur (ut Jud. 5, 1 CG; Judith 16, 1 Cod. Frcf.). — [An haec radix cum hebr. הָלַל componenda videatur?]

አሐለየ፡ II, 2 et **አሕለየ፡** II, 1 (denom. a **ሕልያን፡**) *dono corrumpere*: **አሐለይክዮሙ፡ይምጽኡ፡ኀቤኪ፡** (ἐφόρτιζες αὐτούς) Hez. 16, 33; **መሰሎ፡ዘበ፡ንዋየ፡ወተሰፈወ፡ዘያሐልዮ፡** Act. 24, 26 rom.

ተሐለየ፡ III, 1 pass. *cani, cantari*, Lud. sine auctoritate.

ተሐለየ፡ III, 2 (denom. a **ሕልያን፡**) *dono corrumpi, pecuniam accipere*, de judice: **መኰንን፡ይትሔለይ፡** (v. **ይትሐለይ፡**) **ሕልያነ፡** Hab. 1, 3; **ወብዙኀ፡ተሐልዮሙ፡በኀበ፡ኢያሶን፡ኅደግዎሙ፡** Act. 17, 9.

ሐሌ፡ subst. *cantus*, in poësi: **እኰቴከ፡** (infantem Christum) **መላእክት፡ቃለ፡አኰቴት፡በሃሌ፤ሰላም፡በምድር፡ወበሰማይ፡ሃሌ፡፡** Sx. Mag. 29 Enc. Ita exposuit Ludolfus; sed mihi **ሃሌ፡** nihil aliud nisi **ሃሌ፡ሉያ፡** mutilum esse videtur.

ሕልየተ፡ n. act.: *cantio, cantatio*: **ሕልየተ፡ዝንጋዔ፡** *cantio scurrilis* Lud. e MSS. Colb.

ሐላዪ፡ n. ag., fem. **ሐላይት፡** et **ሐላዪት፡**, Pl. **ሐላይያን፡** et **ሐለይት፡** (Org. 6) f. **ሐላይያት፡** *cantor, cantrix* Koh. 2, 8; 1 Reg. 18, 6; 2 Reg. 19, 35; Jes. 23, 15; Jer. 37, 19.

ማሕሌት፡ subst., m. et fem., Pl. **መሓልይ፡** et **ማሕሌታት፡** 1) *canticum, cantilena* (*oda, psalmus, chorus*): Ps. 136, 3. 4. 68, 35; Koh. 7, 5. 12, 4 (**አዋልደ፡ማሕሌት፡**); Job 21, 12; Sir. 39, 14. 15; Deut. 31, 21. 22; 2 Par. 7, 6; 1 Par. 15, 22 (**መልአከ፡መሓልይ፡**); Jes. 23, 15. 26, 1; Thren. 5, 14; Am. 5, 23. 8, 10; Apoc. 14, 3; χορός, χοροί Luc. 15, 25; Thren. 5, 15; Judith 3, 7; **መሓልየ፡መሓልይ፡** *Canticum Canticorum* Cant. 1, 1. 2) *modi musici, concentus, symphonia* Sir. 9, 4. 35, 5. 6. 40, 20. 44, 5. 49, 1. 3) *instrumenta musica* (etiam **ንዋየ፡ማሕሌት፡** q. v. sub **ንዋይ፡**): **ቃለ፡ማሕሌትኪ፡** τῶν ψαλτηρίων Hez. 26, 13; αὐλαί Jes. 5, 12 (vers. alt.); **ቃለ፡ማሕሌት፡** φωνὴ αὐλητῶν (vel μουσικῶν) Apoc. 18, 22; **በማሕሌት፡** ἐν κυμβάλοις 1 Reg. 18, 6; νάβλα 1 Reg. 10, 5; κιθάρα (vel ψαλτήριον) Gen. 4, 21. Dan. 3, 5 seq.

ማሕሌታዊ፡ et **ማሕሌታይ፡** adj. rel. *canendi et musicae peritus, musicus*, (*poëta*) Chr. Ta. 24 (*cantor*), ib. 14 (σαλπιγκτής); est cognomen Michaëlis archangeli Rel. Bar.; Lit. 175, 3; et Jaredi Musici Aeth., Snx. Genb. 11.

ሕልያን፡ subst., plerumque m. [arab. حُلْوَانٌ *donum, quod judici datur corruptionis causa, honorarium auguris, dona et munera alius generis*] dictum a mulcendo i. e. blandiendo (vid. Ges. thes. p. 475 et Indic. p. 89) *donum*, in specie: *quod judici datur corruptionis causa* (creberrime occurrit): **አምኃ፡ወሕልያን፡ያዐውሮሙ፡አዕይንቲሆሙ፡ለጠቢባን፡** Sir. 20, 29; **ያፈቅሩ፡ሕልያነ፡** Jes. 1, 23; **ይነሥኡ፡ሕልያነ፡** 5, 23; Job 15, 34. 31, 7. 36, 18; Sir. 32, 14; Prov. 15, 27; Ps. 14, 6; Hez. 22, 25; Ex. 23, 8; Deut. 10, 17. 16, 19; 1 Reg. 8, 3; Kuf. 5. 21. 40; Jes. 45, 13; honorarium medici Sx. Hed. 22.

ሐለፈ፡ *transire* vid. sub **ኀለፈ፡**

ሐለፈ፡ i. e. حَلَفَ *jurare*; sed apud Aethiopes in sensum malum abiit *exsecrari*. Hinc

ተኀለፈ፡ III, 1 *exsecrari, dejerare, dira precari*: **ወአፈድፈደ፡ተኀልፎተ፡ጴጥሮስ፡** Marc. 14, 31; **አነ፡** (**ጴጥሮስ፡**) **ድኩም፡አፈድፈድኩ፡ተኀልፎተ፡ቃልየ፡** Clem. f. 132; **ኢትትኀለፌ፡** μὴ λόγον ἔχε Tob. 10, 6; **ኢትትኀለፌ፡ኀቤየ፡እኅትየ፡** Tob. 5, 21.

ሐመለ፡ (crebrius quam **ኀመለ፡** et sine dubio rectius) notionem *virendi, virescendi* habet. Quare حَمَلَ *portavit* (quamquam حَمْلٌ *fructus arboris* significat) cum Ludolfo haud comparandum est; sed eadem radix esse videtur, quae amh. **ለማ፡** (pro **ለምሐ፡**), aeth. **ለምለመ፡** (q. v. c. 34) sonat. Vicina sunt חָמַל et حَلُمَ de animi *teneritate* i. e. *mansuetudine* usurpata; vid. etiam **ልሕመ፡** c. 30. Hinc

ሐምል፡ subst., plerumque m., Pl. **አሕማል፡**, Pl. Plur. **አሕማላት፡** *olus, viride* (cfr. יָרָק, ܝܘܪܩܐ, خَضِرٌ خَضِيرٌ خَضِرَةٌ al.) **ሐምለ፡ሣዕር፡**, Kuf. 6; Job 6, 6; **ሐምለ፡ገዳም፡** 4 Esr. 12, 58; Asc. Jes. 2, 11; **ሐመልማለ፡ሐምል፡** 4 Reg. 19, 26; Ps. 36, 2; λάχανα Prov. 15, 17; Rom. 14, 2; Matth. 13, 32; Marc. 4, 32; **ኅብስተ፡ፍሬ፡ሐምል፡** (panis pauperum) Sx. Masc. 27; **ዐጸደ፡ሐምል፡** (κῆπος, παράδεισος, πρασιά) Joh. 18, 1; Koh. 2, 4; Sir. 24, 31; Dan. ap. 1, 4; Deut. 11, 10; 3 Reg. 21, 2. In specie occurrunt: **በኑ፡ጣዕም፡ለሐረፋ፡ሐምል፡ዘይሰመይ፡ኽጥሚ፡** *althaea* Job 6, 6; **ሐምለ፡ቀብኡ፡** σευτλίον *beta* ܣܠܩܐ سِلْق (de quo *Voc. Ae.*: **ሐ"፡ቀ"፡ዘ፡ሐመድማዶ፡**); **ሐምለ፡ብኒእ፡** πικρίδες Ex. 12, 8; Num. 9, 11 (de quo *Voc. Ae.*: **ሐ"፡ብ"፡ዘ፡ኀዘ፡**, Ludolfus: **ይሐዘክል፡** *rumex acetosa*, Sauerampfer); **ሐምለ፡ሀስጱ፡** *hyssopus* 3 Reg. 4, 29; pro ἀριὼθ et τολύπη ἀγρία nomen generale **ሐምለ፡ምድር፡** positum est 4 Reg. 4, 39. (Tigrensibus **ሐምሌ፡** idem est, quod Amharensibus **ጎመን፡**, oleris species). Hinc denominatur

ሐመለ፡ I, 1 *olera colligere* vel *decerpere*: **ወፈረ፡ገዳመ፡ይሕመል፡** (v. **ይሕምል፡**) **ሐምለ፡ምድር፡** 4 Reg.

4, 39 (infra አረየ፡); በዕለተ፡ ዐርብ፡ የሐምል፡ ሐምለ፡ ገዳም፡ ዘእንበለ፡ ይኅሪ፡ መሪረ፡ ወጥዑመ፡ Gad. T. H.

አሕመልመለ፡ quinquel. II. 1) intr. *virescere, virere;* (*flavere*): ያሐመለምል፡ አውግር፡ βουνοὶ σύμφυτοι ἔσονται Am. 9, 13; ሕብር፡ እንተ፡ ታሐመለምል፡ Lev. 13, 49. 14, 37; ወርቀ፡ ዐረብ፡ ዘያሐመለምል፡ Org.; tropice: *vigere, vegetari:* በእስትንፋሰ፡ አፉሁ፡ ይሠርፃ፡ ወያሐመለምላ፡ ነፍሳት፡ እለ፡ ይትወለዳ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ Lit. Orth. 2) trans. *virescere facere, vegetare:* እግዚ"፡ ያሐመለምል፡ ሣዕረ፡ ለእንስሳ፡ Lit. Epiph.; አሕመልምል፡ ሊተ፡ ሣዕረ፡ ዘየብስ፡ 4 Esr. 3, 48; አእግዚኦ፡ አሕመልምል፡ ሊተ፡ ነፍስየ፡ ሀየንተ፡ ዕፅ፡ ትክልት፡ ማእከለ፡ ገነት፡ Phlx. sub finem.

ሐመልሚል፡ adj., fem. ሐመልማል፡, Pl. ሐመልሚላን፡ fem. ሐመልሚላት፡ *viridis,* de gramine Apoc. 8, 7; virgis Gen. 30, 37; Herm. p. 62 seq., arboribus Hez. 20, 47; Macc. f. 23; gemma Gen. 2, 12; equo (*subflavo*) Apoc. 6, 8; columnis Gad. T. H.; ጺአት፡ ሐመልማል፡ χλοηφόρον πεδίον Sap. 19, 7.

ሐመልማል፡ subst., plerumque m., Plur. ሐመልማላት፡ (Jsp. p. 285) et አሕመልማላት፡ (Lit. Diosc.) *viror, viride, viriditas* (*flavum, fulvum*): በውስተ፡ ሐመልማል፡ Job 6, 5; βούτομον Job 8, 11; ኀበ፡ ሐመልማል፡ ይዴግን፡ (παντὸς χλωροῦ) Job 39, 8; Jes. 27, 11; Dan. 4, 12 (χλόη); Prov. 27, 24 (τὰ χλωρά); Apoc. 9, 4; Gen. 2, 5; Ex. 10, 15; Deut. 29, 22; 2 Reg. 23, 4; Ps. 103, 15. 146, 9; ሐመልማለ፡ ሐምል፡ vid. sub ሐምል፡; ሐመልማለ፡ ዘርእ፡ Sir. 40, 22; ሐመልማለ፡ ሣዕር፡ Marc. 6, 39; Gen. 1, 11. 12. 9, 3; Jes. 19, 7. 15, 16; ሐመልማለ፡ አቍጽል፡ Hen. 5, 1; ሐመልማለ፡ ወርቅ፡ Ps. 67, 14; እምቅድመ፡ ይብቍሉ፡ አሕመልማላት፡ ሀሎ፡ እግዚ"፡ Lit. Diosc. — *Voc. Ae.:* ሐመልማል፡ ዘ፡ ሐረንጋዴ፡ የሚመስል፡ ለምለም ።

ሐምሌ፡ nomen *mensis* Abyssinorum *undecimi,* qui XXV° Junii sec. Calend. Jul., VII° Julii sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum Epiphi (ⲉⲡⲏⲫ አጲፍ፡ et አቢብ፡) respondet:

ሕምል፡ subst., i. q. حِمْل *onus:* dividenda curavit famelicis ፳፻ ሕምለ፡ ሥርናይ፡ *onera frumenti* Jsp. p. 329.

ሐመል፡ et **ሐምል፡** subst., i. q. حَمَل primum Zodiaci signum, *aries,* Abush.

ሐምሐም፡ vid. sub ሐመመ፡

ሐሜለት፡ et **ሐሜላት፡** subst., est graecum ἡ μηλωτή cum articulo, *pellis hispida* (ovina), *melote* (syr. ܡܶܠܳܛܳܐ) 3 Reg. 19, 13. 19; 4 Reg. 2, 8. 13. 14; Hebr. 11, 37. Hoc nomine *melote* vel *cucullus* monachorum appellari solet, in libris, ubi de monachorum vita agitur.

ሐመመ፡ radix semiticis linguis communis, quae significat 1) *caluit, incaluit* חָמַם (יָחַם), ܚܡܰܡ, ܫܚܳܢܳܐ, حَمَّ, حَمِيَ; 2) *cura affecit, sollicitum tenuit* حَمَّ et هَمَّ; 3) *laboravit febri* حُمَّ (حُمَّى, حُمَّةٌ, ܫܽܘܚܳܢܳܐ); 4) *carbo evasit pruna; niger fuit* حَمَّ (أَحَمُّ, חוּם).

ሐመ፡, rarius **ሐመመ፡**, I, 1 [amh. ሐመ፡ et አመ፡] Subj. ይሕመም፡ et plerumque ይሕምም፡ 1) *morbo laborare, aegrotare, doloribus ardere, dolere, pati* a) de morbo corporis ተሐምም፡ ፊጸንት፡ Luc. 4, 38; Act. 28, 8 rom.; እለ፡ የሐምሙ፡ οἱ κακῶς ἔχοντες Matth. 9, 12; ሐመመ፡ (v. ሐመ፡) በእንተ፡ ኀጢኣትነ፡ μεμαλάκισται Jes. 53, 5; እንበለ፡ ትሕምም፡ ተፈወስ፡ Sir. 18, 19; Job 2, 9; ሐመ፡ እስከ፡ ለመዊት፡ 2 Par. 32, 24. b) de doloribus parturientis: እንተ፡ ኢሐመመት፡ ἡ οὐκ ὠδίνουσα Jes. 54, 1; ሐሙ፡ ከመ፡ እንተ፡ ትወልድ፡ Sir. 48, 19; Jes. 19, 10; ኢሐመምኩ፡ ወኢወለድኩ፡ 24, 4. 26, 18; ሳራ፡ እንተ፡ ሐመመት፡ (v. ሐመት፡) ብክሙ፡ (v. በእንቲአክሙ፡) 51, 2; እሐምም፡ ብክሙ፡ Gal. 4, 19; Cant. 8, 5; ተሐምም፡ ለወሊድ፡ Apoc. 12, 2; et de aliis corporis doloribus: በእንቲአነ፡ ሐመ፡ (v. ሐመመ፡) ὀδυνᾶται Jes. 53, 4; ቀሠፍኮሙ፡ ወኢሐሙ፡ *neque dolorem senserunt* Jer. 5, 3. c) de aegritudine et dolore animi: እመ፡ ተከዝከ፡ የሐምም፡ ሕማመከ፡ Sir. 37, 12; ሐመት፡ ነፍሳ፡ 4 Esr. 9, 39. 40; ሐመምኩ፡ ላዕሌከ፡ ἀλγῶ ἐπί σε 2 Reg. 1, 26; አልቦ፡ ዘየሐምመኒ፡ (i. e. ዘየሐምም፡ ሊተ፡) πονῶν περὶ ἐμοῦ 1 Reg. 22, 8; Hen. 48, 4. d) de passione corporis et animi: ዘብዙኀ፡ ሐመ፡ *qui multa passus est* (πολύπειρος) Sir. 36, 25. 31, 9; 4 Esr. 2, 23. 6, 74. 7, 26. 8, 60; in specie de passione Christi Christianorumque, innumeris in locis, ut Phil. 1, 29; 1 Petr. 4, 15. 19; *ego (Christus) vobis hoc dixi:* ዘእንበለ፡ እሕምም፡ *ante passionem meam,* Kid. f. 3; Lit. 163, 3; Sx. Teq. 14. 2) *affligi, tribulari, miseria et aerumnis premi, in periculum* vel *miseriam incidere, laborare* re: ሐመት፡ ምድረ፡ ግብጽ፡ እምቅድመ፡ ዐባር፡ Kuf. 45; ተሐሙ፡ (στενοχωρία) Jes. 8, 22; ሐመምኩ፡ θλίβομαι Thren. 1, 20; 1 Thess. 3, 4; 2 Cor. 1, 6; ሐሙ፡ ἐταπεινώθησαν Ps. 106, 17. 115, 1; ዘያስተፋልስ፡ እእባነ፡ የሐምም፡ በሙ፡ διαπονηθήσεται ἐν αὐτοῖς Koh. 10, 9; የሐምም፡ አቅርቦ፡ እዴሁ፡ ውስተ፡ አፉሁ፡ *laborat si* (vel: *aegre*) *manum ad os advertit* Prov. 26, 15.

አሕመመ፡ II, 1 1) *dolore* corporis vel animi *afficere, aegritudinem afferre* alicui: አሕመሞ፡ ፀሓይ፡ ርእሶ፡ Jon. 4, 8; ኢያሐምሞሙ፡ ላህበ፡ ፀሓይ፡ Jes. 49, 10; βασανίζειν Apoc. 11, 10; ሥርወ፡ ልብየ፡ አሕመመኒ፡ (ἀλγεῖν) Jer. 4, 19; Sir. 30, 10; in specie a) *contristare* animum: ኢያሐመሞ፡ ነፍሶ፡ οὐκ ἐλύπησε τὸ πνεῦμα αὐτοῦ 2 Reg. 13, 21; Job 31, 39; Sir. 4, 2. 38, 16. b) *castigare* vel *affligere animam* jejunio Lev. 16, 29. 23, 27; Num. 29, 7; አሕመሙ፡ ነፍሶሙ፡ በዐቢይ፡ ሕማም፡ Judith 4, 9; ከመ፡ ናሕምም፡ ርእሰነ፡ 2 Esr. 8, 21; Jes. 58, 3. 5. c) *pati facere* (vid. ሐመ፡ Nr. 1, d): Matth. 16, 21; 1 Petr. 2, 23; Lit. Joh. 2) in genere *affligere, vexare, in periculum* vel *miseriam adducere* (κακοῦν, ταπεινοῦν, θλίβειν): ኢያሐምሞ፡ ይሁዳ፡ ለኤፍሬም፡ Jes. 11, 13; 1 Reg. 7, 13; Ruth 1, 21; Koh. 10, 15; አሕመምዎን፡ ለዕኑሳት፡ Job 24, 9; ሀሎ፡ ዘያሐምም፡ ወያስተፌሥሕ፡ Sir. 7, 11. 29, 4; Ps. 9, 13; 142, 14; Jer. 38, 28; Thren. 1, 12; አሕምሞት፡ 4 Esr. 7, 15; ያሐምሞሙ፡ ነፋስ፡ Marc. 6, 48; እመ፡ አሕመምከ፡ ርእሰከ፡ *se ipsum humiliare* Job 22, 23; Sir. 31, 31. 2, 17 (vid. Nr. 1, b).

ተሐመ፡ III, 1. Huic stirpi Ludolfus significationem *anxius fuit, afflixit se ipsum* tribuit, sed quod allegat exemplum, ad III, 3 pertinet. Equidem ejus exempla nulla reperi: Passivum stirpis II, 1 stirpe I, 1 et ejus Reflexivum stirpe II, 1 sequente ርእስ፡ vel ነፍስ፡ significare solent Aethiopes.

ተሓመመ፡ III, 3 (crebro **ተሐመመ፡**, sec. gramm. § 48, 4): *se invicem aegre ferre, male habere*, in specie: *odio et invidia se invicem habere:* **ትትሓመሙ፡ በበይናቲክሙ፡** (φθονοῦντες) Gal. 5, 26; **አኮ፡ በተሓምሞ፡** (ἔριδι) Rom. 13, 13; **ተሓምሞ፡ ወተቃንአ፡** (φθόνοι, ἔρις) 1 Tim. 6, 4; Gal. 5, 21; Marc. 7, 22 (rom.).

አስተሓመመ፡ IV, 3 (**አስተሐመመ፡**, sec. gramm. § 48, 4) 1) *passionem cum aliquo communicare:* **እግዚ"፡ቃል፡አስተሓመሞ፡** *Deus Verbum cum eo (homine Jesu) passionem communicavit* hom. Theodoti Anc. in Cyr. f. 103; ob invidiam vel odium *pati facere* alqm.: **እለ፡ አስተሓመምዎ፡ ለአትናስዮስ፡** Lud. e Vit. S. Sed plerumque significat 2) *sollicitudinem, curam, diligentiam impendere, sollicite curare* vel *studere;* c. c. Acc. 1 Tim. 3, 5 (ἐπιμελεῖσθαί τινος); Ps. 117, 26; **ኪን፡ ለዘአስተሓመሞ፡ በልቡ፡** Sir. 39, 1; **አስተሓምም፡ ዘውስተ፡ ገዳም፡ ሐመልማለ፡** Prov. 27, 24; c. **ለ** et Infin. vel Subst. **አስተሓምም፡ ለፈውሶታ፡** Clem. f. 112; **ያስተሓምም፡ ለጠባዊያን፡** Jes. 40, 11 (var.); c. **በ፡** ut **ዕፀ፡ ዘያስተሓምሙ፡ በቱ፡** δένδρα ἐπιμελείας ἀπολαύσαντα Chr. ho. 20; **አስተሓመመ፡ በቱ፡ ከመ፡ ኢይደቅ፡** Sap. 13, 16; F. N. 29; c. **በእንተ፡** ut: **ያስተሓምሙ፡ ጻድቃን፡ በእንተ፡ መቃብር፡** δίκαιοι ἐφρόντισαν μνημείων Chr. ho. 26; c. **ኀበ፡** ut: **ያስተሓምሙ፡ ኀበ፡ ዘይትሌዐል፡** *ad altiora nituntur* ib. 27; vel absolute, ut: **እዴሆሙ፡ ለኄራን፡ ያስተሓምም፡** Prov. 13, 4. Creberrime vocabula ἐπιμελῶς, σπουδαίως, ἐν ἐπιμελείᾳ al. Aethiopice redduntur Infinitivo verbali, ut: **ተኀሥሥ፡ አስተሓሚማ፡ እስከ፡ ትረክብ፡** Luc. 15, 8; 1 Esr. 7, 1; Herm. p. 81; vel Infinitivo nominali, praemissa praepositione, ut **በአስተሓምሞ፡** σπουδαίως Sap. 2, 6; Prov. 28, 25; Kuf. 49; Jsp. p. 350; idemque Infin. nom. usurpatur velut Substantivum: *sollicitudo, curae, studium,* ut **ሙተ፡ እምፍትወታተ፡ ዝዓለም፡ ወአስተሓምሞቱ፡** Phlx. 3. (Quod Ludolfus in lex. c. 30 affert: „**አስተሓመምዎ፡** *urserunt eum, sc. ut uxorem duceret*" vertendum est: *curam in eum impenderunt, ut;* neque huic verbo notio *urgendi* convenit).

ሕሙም፡ part. 1) *aeger, aegrotus, morbo laborans:* **ብእሲ፡ ቅሡፍ፡ ወሕሙም፡** εἰδὼς φέρειν μαλακίαν Jes. 53, 3; Matth. 4, 24 al.; Act. 4, 9 Pltt; 1 Reg. 19, 14; Chr. ho. 4; poët. de aqua *insalubri* **ማይ፡ ሕሙም፡** Enc. Teq. 20. 2) *afflictus, aerumnosus, dolens, miseria* vel *angustiis pressus:* **ሕሙማን፡** οἱ ἐν θλίψει 2 Cor. 1, 4; **ሕሙም፡ ወትኩዝ፡** συνωδίνει καὶ συστενάζει Rom. 8, 23; **ሰብእ፡ ሕሙም፡** ἐν ἀνάγκαις Job 30, 35; ἐν πόνῳ Jes. 53, 4; ἀσθενεῖς Prov. 24, 77; πειραζόμενοι (qui multa passi sunt) Hebr. 2, 18; ταπεινός Jes. 54, 11; Judith 16, 11; **ሕምምት፡ ነፍስየ፡** 4 Esr. 9, 41; **ተንሣእኩ፡ ሕሙምየ፡** ἀνέστην ἀπὸ ταπεινώσεώς μου (jejunio) 2 Esr. 9, 5. 3) *aeger, malus* de oculo (עַיִן): **እመ፡ ዐይንከ፡ ሕሙም፡** πονηρός Luc. 11, 34 rom. (vid. **ሐማሚ፡**).

ሐማሚ፡ n. ag.: 1) *patiens, patibilis:* **ክርስቶስ፡ በሥጋ፡ ድንግል፡ ሐማሚ፡** *qui in corpore Virginis passus es* Cod. Mus. Brit. LIV Nr. 7; f et h; **ሐማሚት፡ አርአያ፡ ገብር፡** παθητὴς δούλου μορφή hom. Acacii in Cyr. f. 105; **ነአምን፡ ከመ፡ ቃለ፡ እግዚ"፡ ኢሐማሚ፡** Haim. Ab. Nr. 30. Plerumque 2) *aeger, invidus, malignus:* **ዐይንከኑ፡ ሐማሚ፡ ውእቱ፡** Matth. 20, 15; **ሐማሚ፡ ዐይን፡** Marc. 7, 22; **ዐይኑ፡ ለሐማሚ፡ ይጠውዕ፡ እክለ፡** ὀφθαλμὸς πονηρὸς φθονερὸς ἐπ᾽ ἄρτῳ Sir. 14, 10; **ብእሲ፡ ሐማሚ፡** βάσκανος Prov. 28, 22; **ቅንአት፡ ሐማሚ፡** Sap. 6, 25; **ሐማምያን፡** Rom. 1, 29.

ሕማም፡ subst. (**ሕመም፡** Matth. 24, 8 rom., sed **ሕማም፡** 24, 21) m. et fem. (ut Job 11, 16), Plur. **ሕማማት፡** 1) *aegritudo, morbus* [cfr. حُمَّامٌ *febris,* حِمَامٌ *mors*] Kuf. 35; Sir. 38, 7. 9; **ክቡድ፡ ሕማም፡** ἀρρώστημα βαρύ Sir. 34, 2; Job 24, 23; Matth. 4, 23. 24. 9, 35; Gen. 34, 25; Deut. 7, 15; *in coelis* **ኀበ፡ አልቦ፡ ደዌ፡ ወሕማም፡** Clem. f. 275; Jsp. p. 340; **ሕማመ፡ አማዑት፡** δυσεντερία Act. 28, 8 Pltt, **ሕማመ፡ ፈጸንት፡** ib. rom.; **ሕማመ፡ ርእስ፡** *dolor capitis* M. F.; **ሕማመ፡ ዐይን፡** *oculorum morbus,* ib. 2) *dolor, dolores,* ὀδύνη Job 6, 2; Jes. 14, 3. 51, 11; Hen. 62, 5. 21, 8. 9; ὠδῖνες Job 39, 3; Sir. 7, 27; πληγαί Apoc. 9, 18; οὐαί: **አሐቲ፡ ሕማም፡**, **ካልእት፡ ሕማም፡** Apoc. 9, 12. 11, 14. 3) *passio, passiones:* πειρασμός Sir. 2, 1; **ዝንቱ፡ እምእኩይ፡ ሕማም፡ ውእቱ፡** ἐκ κακοπαθείας Mal. 1, 13; **ሕማሙ፡ ለዝ፡ ዓለም፡** τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ Rom. 8, 18; 2 Tim. 3, 11; Hebr. 4, 15; **ሕማሙ፡ ለክርስቶስ፡** 2 Cor. 1, 5; **ሕማማት፡** *Christi* Hebr. Hebr. 2, 10; *Deus* **ዘእንበለ፡ ሕማም፡** ἀπαθής Cyr. f. 103; **ሕማማቲሁ፡ መድኀኒት፡** Lit. 160, 2; **ሰሙን፡ ሕማማት፡** *septimana passionis* Cod. Mus. Brit. XXIX, II, 17; nec non *animi passiones* i. e. *affectiones et perturbationes* (τὰ πάθη, cfr. ܚܫܐ) Phlx. 106. 110. 203; **ሕማመ፡ ፍትወት፡ ዝሙት፡** Vit. Dan. 4) in genere: *afflictio, aerumna, miseria; angustiae, periculum; aegritudo, moeror:* θλίψις, Rom. 5, 3; Jes. 10, 26. 28, 10. 65, 16; Apoc. 7, 14; **ሕማም፡ ወምንዳቤ፡** Dan. 12, 1; πόνος Job 5, 6; Hab. 1, 3; κόπος Job 6, 2; Koh. 1, 8; **ሕማም፡ ወስራሕ፡** κόποι καὶ πόνοι Jer. 20, 18; ἀνάγκη Job 15, 24. 20, 22; κίνδυνος Sir. 43, 24; *conditio mala* πονηρία 2 Esr. 12, 17; **በሕማሙ፡** διὰ τὸ κεκακῶσθαι Jes. 53, 7; πένθος Job 30, 31.

ሕማሜ፡ et crebrius **ሕመሜ፡** subst. (gramm. § 120, b, β) *conditio aerumnosa* vel *miserabilis, calamitas:* **ሕመሜ፡** πόνοι Prov. 24, 2; **እምሕመሜ፡ እኩይ፡** Lit. Ap.; **ሕመሜ፡** creberrime in libro Kid.; **ሕማሜ፡** Enc.

ማሕመሚ፡ part. et adj., *dolorem* vel *afflictionem afferens:* **ዝብጠት፡ ማሕመሚ፡** F. M. 8, 3. 16, 6; Fal. f. 18.

ማስተሓምም፡ (etiam **መስተሐምም፡** scriptum, sec. gramm. § 48, 4) part. 1) *qui sollicite agit* vel *curat rem:* **መስተሓምማን፡ ለግብረ፡ ቅድስና፡** Clem. f. 103; **መ"፡ በነገር፡** *sollicitus de re* Vit. Dan. 2) In libro Synodi **መስተሓምም፡** nonnumquam inter eos, qui ethnicas artes exercent, recensetur, ut; **ብእሲ፡ እምሰብአ፡ ተውኔት፡ አው፡ መስተሓምም፡ አው፡ መሥዕል፡** Const. Ap. 62 (al. 63); **እመ፡ ኮነ፡ ብእሲ፡ መስተሓምም፡ አው፡ ሠዓሊ፡ አው፡ ሰካሪ፡ አው፡ ተጠያሪ፡ አው፡ ዘይትዋነይ፡** II Const. Ap. 17 (graece Const. Ap. 8, 32); sed non liquet, quae ejus sit notio; nescio an respondeat graecum λουδεμπιστής *ludorum procurator.*

አሕማሚ፡ n. ag. *dolorem efficiens, dolens:* **ደዌ፡ ወሕማም፡ አሕማምያን፡** F. N. 43, 4.

ማሕምም፡ et **ማሕመም፡** 1) subst.: *dolor, dolores parturientis* (ὠδῖνες): Gen. 35, 17; Ex. 15, 14; Job 39, 1. 2; Sir. 19, 11. 31, 5; Jes. 13, 8. 21, 3. 66, 7; Jer. 22, 23; Am. 8, 10; Mich. 1, 12. 4, 9; 1 Thess. 5, 3; Hen. 62, 4. 2) part. *dolorem efficiens:* **ዘበጥዎ፡ ዝብጠተ፡ ዐቢየ፡ ወማሕምመ፡** Sx. Mag. 27.

ሐመት፡ subst. 1) *fuligo* (vid. rad. ሐመመ፡ Nr. 4) ἀσβόλη: ጸሊም፡እምነ፡ሕመት፡ራእዮሙ፡ Thren. 4, 8; ጸሊም፡ከመ፡ሕመት፡ Herm. p. 74. 80. 2) ማየ፡ሕመት፡ *atramentum* (e fuligine factum) 2 Cor. 3, 3; inde repetitum in Cyr. d. r. fid. f. 36; 2 Joh. 12; 3 Joh. 13; Hen. 69, 9; Rel. Bar. — *Voc. Ae.*: ሕመት፡ዘጽላት፡ቀለም ።

ሐምሐም፡ quadril., subst., m. et fem., *cucurbita* Jon. 4, 6—10 (ubi LXX κολοκύνθην exhibent); Sx. Masc. 25 in historia Jonae prophetae; ዘመደ፡ሐምሐም፡ *variae cucurbitarum species* (quae ab episcopo non consecrandae sunt) Const. Ap. 39. — *Voc. Ae.*: ሐምሐም፡ዘ፡ቅል፡; *aliud*: ሐ"፡ዘ፡ቅልዕ፡; de ቅል፡ asserunt Isenbergius (in lex. amh. p. 68): „a gourd- or melon-like fruit, hollowed out and used as a vessel for liquids", et J. R. Roth (in Harris Reisen II. Anh. p. 33): „cucurbita lagenaria (Kel), wächst wild, und wird in Ifat zu Wasserflaschen gebraucht"; ቅል፡ autem, ni fallor, idem est, quod arab. قَرْع, syr. ܩܪܐ nominatur. Quae cum ita se habeant, nescio, an ሐምሐም፡ 1) primitus idem significet, quod مِحَمّ *cantharus, in quo calefit aqua*; 2) deinde ob similitudinem formae hoc eodem nomine nominetur *cucurbita* et *cantharus e cucurbita factus*. Ad probandam hanc sententiam comparaveris Latinorum *cucumam* et *cucumim*; etiam قُمْقُم, quod in significatione cum مِحَمّ convenit, nescio an e حُمْحُم (influentibus sonis vocis κουκούμιον, *cucuma*) depravatum sit.

ሐመረ፡ rad. inus. I. mutatis ረ et ለ cum حَمَلَ *portavit onus*, ܚܡܠ *comportavit, collegit, coacervavit* (جَمَلَ) convenire videtur; eandem autem notionem *coacervandi* habent hebr. עָמַר et חָמַר (in חֹמֶר עָמִיר עֹמֶר עֲמֵר) et ከመረ፡. Hinc mihi nomen traxisse videtur ሐመር፡ *navigium*, dictum a *portando*. (Pariter nomen asini חֲמוֹר ܚܡܪܐ حِمَار, quem etymologi a *colore subrubro* dictum esse asserunt, nescio an rectius ad *portandum* referatur). II. id. q. حَمِرَ IX. XI *rubuit*, cui vicinum est ኀፈረ፡, q. v. (hinc ሐመር፡ *bacca rubra*).

ሐመር፡ subst. (a rad. Nr. I), fem. (rarius m., ut 2 Par. 9, 21; 4 Esr. 9, 36 var.; Sap. 14, 5) Pl. አሕማር፡, Pl. Plur. አሕማራት፡, *navis* cujuscumque generis (inde a maxima usque ad scapham) ναῦς, πλοῖον, πλοιάριον: Jes. 2, 16. 11, 14. 18, 1 (አሕማር፡እለ፡በነ፡ክንፊ፡). 23, 1. 10. 33, 21. 60, 9; Hez. 27, 9; Jon. 1, 3 (ረከበ፡ሐመረ፡ዘይነግድ፡); Dan. 11, 40; Ps. 103, 27; Prov. 24, 54. 29, 32; Job 9, 26. 40, 25; Sir. 36, 2 (ሐመር፡እንተ፡ታንከልል፡); Sap. 5, 10. 14, 1; Kuf. 50 (ዘይነግድ፡በሐመር፡በሕረ፡); Matth. 4, 21. 14, 13; Marc. 3, 9; Jac. 3, 4; Apoc. 8, 9; አሕማረ፡ተርሴስ፡ Ps. 47, 6; 3 Reg. 10, 22; ሐመር፡ንኡስ፡ Sap. 14, 5; ንእስት፡ሐመር፡ Act. 27, 16. 30 rom.; አሕማራት፡ Hez. 27, 29 (vrs. alt.); ሊቀ፡ሐመር፡ ναύκληρος Act. 27, 11 rom.; Sx. Masc. 27; ነገሥት፡አሕማር፡ Hen. 101, 4; ሰብአ፡ሐመር፡ Act. 27, 11 Pltt; ተሰብረት፡ሐመርየ፡ 2 Cor. 11, 25 rom.; ዘተሰብረ፡በበሕር፡ሐመሩ፡ *qui naufragium fecit* Kid. f. 17; de *puppi navis* vid. Act. 27, 29. 30. 40. — Navi comparatur ecclesia Did. 12 et Maria: ሰላም፡ለኪ፡ሐመር፡ሐዳስ፡እንተ፡ትጸውሪ፡ብዕለ፡ዓለም፡ Mavâs. Nr. 38. — *Voc. Ae.*: ተንከተም፡አርማስ፡ሐመር፡ዘ፡መርከብ ።

ሐመር፡ subst. (a rad. Nr. II) 1) *acinus ruber* vel *bacca rubra*, fructus arboris vel fruticis. Legitur in Const. Ap. 39 in recensione pomorum, quae episcopo benedictione consecrare licet, et a Wanslebio (vid. Ludolfi comm. in hist. p. 307 ann.) *cerasus* (κεράσιον) vertitur (vid. ቅራስያ፡). Cerasum quidem verum quamvis in Aethiopia non reperiatur, tamen baccae cerasorum similes ibi nascuntur, et cum etymo illa versio optime quadrat. 2) ሐመረ፡ጽራእ፡ Luc. 15, 16; inde in Did. 10 (Platt in sua ed. p. 77 አሕማረ፡ጽራእ፡ exhibet); Hen. 32, 4 (var. ኅመረ፡ et ሐምረ፡ጽራእ፡). Respondet apud Lucam κεράτιον, i. e. *siliqua*, fructus arboris Ceratoniae siliquae (κερατία, κερατωνία). Aramaei et Arabes hanc arborem ܚܪܘܒܐ, חָרוּבָא, خَرُّوب et خَرْنُوب, fructum autem, quatenus genus ponderis minimi est, ܩܪܛܐ קוּרְטָא قِيرَاط appellant. Facile quidem conjeceris, interpretem Ae. κεράτιον cum voce κεράσιον co disse, et *cerasi speciem quam Graeci habent*, intelligendam esse. Sed obstat, quod ሐመር፡ alibi quoque *fabae* speciem significare videtur, ut ተጠይቦ፡ወአንዕር፡ሐመድ፡ወፍሬ፡ዕፀው፡ወሐመር፡ (sic) ወበቀልት፡ወኅጠታት፡ዘገጉል፡ F. N. 46 (ubi de variis superstitionis generibus tractatur). Hoc ሐመር፡ vel ሐመረ፡(ኅመረ፡)ጽራእ፡ an pariter atque ሐመር፡ *cerasus* ad radicem حمر referendum sit, ob testimoniorum angustiam in medio relinquimus. — *Voc. Ae.*: ሐመረ፡ጽራእ፡ብ፡ተረር፡ (ተረር፡? scriptio enim haud satis distincta est); *aliud*: ሐመረ፡ጽራእ፡ዘ፡ሐረግ፤ዘይበልዕዎ፡አሕርው፡ኒ፡ይ፡

ሐመሠ፡(ሐመሰ፡) rad. inus. (de qua vid. Ges. thes. p. 494) *pinguis fuit* vel *evasit*.

ሐመሠ፡ II, 1 fortasse: *in pinguia pascua ire et pinguescere*: (ለአበግዕ፡)በሙ፡ልማደ፡ይብልዑ፡ኅቡረ፡ወሰበኒ፡ይወርዱ፡ይስተዩ፡ማየ፡አው፡ከመ፡የሐምሱ፡ኢይትፊለጡ፡ዘዘዚአሆሙ፡ Reg. Pach. (in Cod. Abbad. CLXXIV; in Cod. Mus. Brit. XVIII pro የሐምሱ፡ legitur ይትሐመዩ፡ *vinciantur*, sine sensu bono). Sed ut lectio haud satis firmata, ita perobscurus est hic locus.

ሕምሥ፡ subst. [quod jam Ludolfus cum חֹמֶשׁ *abdomen*, Gesenius etiam cum ܚܡܨܐ i. e. بَطْن *venter* et talm. חִימְצָא *pinguedo ventris, abdomen* composuit] *uterus, matrix* Num. 25, 8 (μήτρα, var. ኅፍረት፡); Kuf. 25 (p. 94, lin. 1); ዘይፈትሕ፡ኵሎ፡ሕምሠ፡ (de hominibus et pecude) Ex. 13, 2. 12, 13. 15. — Ludolfus (in lex col. 31) adnotavit: „olim honesta, hodie vero dictu obscoena vox: *muliebria* enim denotat, quae honestius ኅፍረተ፡ሥጋ፡, honestissime vero ዕርቃን፡ dicuntur." Vid. etiam Isenbergium in lex. amh. sub እምስ፡ et sub ሕምስ፡

ሐመቀ፡ rad. inus. eadem, quae حَمِقَ *mente laboravit, stultus fuit*; nec non هِمْق *fatuus, turbatus mente*, هُمْقُع id., هَمَج *fatui* (cfr. infra ሐመገ፡). Hinc

አስተሐመቀ፡ IV, 1 *stultum reputavit* [id. q. اِسْتَحْمَقَ]: *Deus (Verbum)* ፍኖተ፡እንተ፡ትደሉ፡ለትሥግት፡ኢያስተሐሚቆ፡ልደተ፡ተወልደ፡ ἰέναι τὴν πρέπουσαν τρίβον οὐκ ἀπα-

ξιώσας *partu natus est* Cyr. c. Pall. f. 68. — *Voc.* ad Cyr.: **ኢያስተሐሚቆ፡ዘ፡ኢያስተሐቂሮ፡**

ሕሙቅ፡ part. *stultus, fatuus, inanis:* **እፎ፡ ትትመየጡ፡ዳግመ፡ውስተ፡ኀሳር፡ወሕሙቅ፡ነገር፡** πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα (e Gal. 4, 9) Cyr. d. r. fid. f. 39.

ሕመቅ፡ subst. *fatuitas, stultitia.* Hanc vocem equidem nusquam reperi, nisi in *Voc. Ae.*: (**ሕመቅ፡ዘ፡እከይ፡**), quod ei notionem generalissimam *pravitatis* substituit.

ሕሙት፡ *fuligo* vid. sub **ሐመመ፡**

ሐሞት፡ *fel* vid. sub **ሐመወ፡** II.

I. **ሐመወ፡** radix obsoleta, cui notio *conjungendi* infuisse videtur (vid. Ges. thes. p. 487); conservata sunt nomina derivata: חָם حَم حم vel حَمُو *socer*, חָמוֹת ܚܡܳܬܳܐ حَمَاةٌ *socrus*; amh. **አማች፡** „*child- or parent-in-law*". In Geez occurrunt

ተሐመወ፡ III, 1 (nisi ubique III, 3 emendare malueris): *affinitatem contrahere* vel *affinitate conjunctum esse;* c. c. **ምስለ፡**, ut **እስመ፡ተሐመውነ፡ምስለ፡አሕዛብ፡** 2 Esr. 9, 14, et c. Acc. **ትትሐመዉነ፡** ἐπιγαμβρεύσασθε ἡμῖν Gen. 34, 9; **ኢትትሐመውዎሙ፡** μὴ γαμβρεύσητε πρὸς αὐτούς Deut. 7, 3; **እምእለ፡ይትሐመዉነ፡ውእቱ፡** ἐκ τῶν ἀγχιστευόντων ἡμῖν ἐστίν Ruth 2, 20. In specie dicitur de *genero*, qui filiam alicujus ducit, ut **ከመ፡እትሐመዎ፡ለንጉሥ፡** 1 Reg. 18, 18; 2 Esr. 23, 28, et de *affine*, qui affinitatis jure ex lege Mosis aliquam ducit Ruth 3, 13. 4, 4—7. (Unde verbo **ሐመወ፡** etiam verbi חָתַן ܚܬܰܢ خَتَنَ significatum convenire apparet).

ሐም፡ subst., m., Plur. **አሕማው፡**; (in F. N. 26 etiam pl. **ሐማን፡** occurrit, quae forma videtur minus bona esse) pronomina suffixa ope vocalis *û* recipit (sec. gramm. § 154, d) 1) *socer* (πενθερός) **ሐሙኪ፡** Gen. 38, 13; **ሐሙሁ፡** Ex. 3, 1. 18, 1 seq.; Tob. 10, 8; Jud. 19, 4; **ሐሙሃ፡** Kuf. 41; **ሐመ፡ሙሴ፡** Ex. 18, 12; Acc. **ሐማሁ፡** Ex. 18, 26. 2) *gener* νυμφίος Jud. 15, 6. 19, 5; γαμβρός 1 Reg. 22, 14; 2 Esr. 16, 18; Jsp. p. 281. 298. 272, ubi Plur. legitur: **እመሰ፡ዐበእክሙነ፡ትዐብኡ፡ውሉደክሙ፡ወአሕማወክሙ፡እለ፡እሙንቱ፡ቀሩባን፡ሰብእ፡ለክሙ፡**

ሐማት፡ subst., fem. 1) *socrus* πενθερά Ruth 1, 14. 2, 11—21; Mich. 7, 6; Matth. 8, 14. 10, 35; Luc. 4, 38; Kuf. 41 (p. 144); 2) *nurus* Kuf. 41 (p. 143), quae aliâs **መርዓት፡** dicitur.

መስተሐምው፡ part. (IV, 1) *qui affinitatis jure utitur, affinis* (ἀγχιστεύς) Ruth 3, 9. 11. 12. 4, 1—8.

ታሕማ፡ subst. *affinitas*, in specie *quae est inter soceros et generos: Salomo* **ገብረ፡ታሕማ፡ምስለ፡ነገሥተ፡አሕዛብ፡** *affinitatem contraxit cum regibus gentium* Org. 5; ἀγχιστεία 2 Esr. 23, 29; est abstractum pro concreto: *generi* (γαμβροί) Gen. 19, 12. 14; *soceri* (πενθεροί) i. e. socer et socrus Tob. 10, 12. 14, 13.

II. **ሐመወ፡** rad. inus., arab. حَمِيَ *ferbuit, calidus fuit,* ܚܡܳܐ *incaluit,* יחם وَحِمَ id. (cfr. חָמַם); a יָחַם ortum est חֵמָה *aestus, ira, venenum,* ܚܶܡܬܳܐ *ira, venenum*, a حَمِيَ ortum est حُمَةٌ *venenum,* حُمَيَّا *aestus vini, irae.* Hinc

ሐሞት፡ subst., m. et fem. *fel* (quod iracundiam gignit): Deut. 32, 32; Jer. 9, 5; Thren. 3, 15; Ps. 68, 26; Matth. 27, 34; **ዘይመርር፡እምሐሞት፡** Prov. 5, 4; **ተክዐወት፡ውስተ፡ምድር፡ሐሞትየ፡** Job 16, 13; fel piscis Tob. 6, 5. 7. 9. 11, 3. 7. 10. (Amharice: **አሞት፡**).

ሐመዘ፡ rad. inus. Cognatarum linguarum eae, quae similes sonos habent, radices, ut حَمَزَ حَمُضَ حَمِضَ ܚܡܰܥ ܚܡܶܥ חָמֵץ *aciditatis* notionem habent, quamquam הִתְחַמֵּץ et حَمِسَ حَمَسَ etiam de *exacerbatione animi* dicuntur; vid. etiam **ሐመወ፡** Hinc

ሕምዝ፡ subst. (m.) Pl. **ሕምዛት፡** (F. N. 10. 23). 1) *aestus irae, furor, exacerbatio,* θυμός Job 6, 4. 13, 13; Jes. 10, 26. 28, 21; **ዐቢይ፡ሕምዙ፡** Apoc. 12, 12. 16, 19. 18, 4; **ይስማዕ፡ሰማይ፡ወታጽምዕ፡ምድር፡** (sc. incarnationem Christi) **ወይደንግፁ፡መሠረታተ፡ሕምዝ፡** Lit. Diosc.; 2) *amaritudo, fel* πικρία Job 9, 18; **አጽገበኒ፡ሕምዘ፡** Thren. 3, 15; χολή **እግዚ"፡አስተየኒ፡ማየ፡ሕምዝ፡** Jer. 8, 14; **ምረት፡ሕምዝየ፡** πικρία καὶ χολή μου Thren. 3, 20; Deut. 29, 17; χολέρα Num. 11, 20. 3) *venenum, virus* (χολή, θυμός, ἰός, φάρμακον, θάνατος): **ሕምዘ፡አርዌ፡ምድር፡** Deut. 32, 33; Job 20, 14. 16; Ps. 13, 5. 57, 4. 139, 3; Rom. 3, 13; Prov. 23, 32; **ሕምዝ፡ዘይቀትል፡** Ps. 7, 14; Jac. 3, 8; **ሕምዝ፡ቀታሊ፡** Jsp. p. 285; **ሕምዝ፡ባቲ፡ውስቴታ፡** 4 Reg. 4, 40; **ሕምዝ፡ሥራይ፡ለተማስኖ፡** Sap. 1, 14; **ኵሉ፡ዘፍጥረታተ፡ሕምዝ፡** *venefici cujuscumque generis* Lit. 169, 1.

ሐመየ፡ *vincire* vid. sub **ኀመየ፡**

ሐመየ፡ Primo quidem obtutu haud alienum videtur, hanc radicem ad حَمِيَ, حَمِيَ, ܚܡܳܐ (vid. etiam **ሐመመ፡**, II **ሐመወ፡**, **ሐመዘ፡**) referre et significationum scalam ita statuere: 1) *incalescere* 2) *irari, exacerbari* 3) *infensum esse alicui cumque verbis insequi.* Sed in caeteris linguis notio *conviciandi* his radicibus non convenit; accedit, quod in Geez praeter **ሐመየ፡** etiam **ሐነየ፡** occurrit (vid. sub **ሐሚት፡**). Quare magis congruum esse videtur, cum nostra radice componere syr. ܚܢܳܐ ܐܰܚܢܺܝ *contumelia affecit,* arab. خَنَا *falso accusavit.* (De variatione sonorum **ሐ** et **ኀ** vid. gramm. pag. 36).

ሐመየ፡ I, 1 Impf. **የሐሚ፡**, Subj. **ይሕሚ፡**; et **ሐመየ፡** I, 2 sed rarius usitatum (ex. gr. 1 Petr. 3, 16 Pltt.; Chr. Ta. 7 et hom. 10) *obloqui, conviciari, maledicere, ignominia vel contumelia afficere, calumniari:* c. c. Acc. prs. καταλαλεῖν Num. 12, 1. 8; Ps. 100, 6. 118, 23; Job 19, 18; **ሐመዩኒ፡በሐሰት፡** Hos. 7, 13; Mal. 3, 13; Mich. 3, 7; **ኢታፍቅር፡ሐሚየ፡** Prov. 20, 13; Jac. 4, 11; 1 Petr. 2, 12. 3, 16; Num. 21, 5; κακολογεῖν **ዘየሐሚ፡አበሁ፡** Prov. 20, 20; Matth. 15, 4; Ex. 22, 27; καταρᾶσθαι Koh. 10, 20; ὁ ψιθυρίζων **ዘየሐሚ፡** Sir. 21, 28; **ዘኢየሐምይዎ፡በእኩይ፡** (ἀνέγκλητος) Tit. 1, 6; **ዘየሐምይዎ፡** *infamia adspersus* II Can. Nic. 18; c. Acc. rei: **ሐመይክሙ፡ዐቢያተ፡ወድሩካተ፡ቃላተ፡ላዕለ፡ዕበዩ፡** Hen. 5, 4.

ተሐምየ፡ III, 1 et ተሐመየ፡ III, 2 pass. et refl. *ignominia vel contumelia affici*: ለሊከ፡ ዘትትሔመይ፡ ወአከ፡ ውእቱ፡ Chr. Ta. 11; M. M. f. 380.

ተሓመየ፡ III, 3 *se invicem contumeliis prosequi, conviciari* Jac. 4, 11; 2 Cor. 12, 20 rom.; Gal. 5, 26 Pltt; ተሓምዮ፡ καταλαλιαί 1 Petr. 2, 1.

ሕሙይ፡ part. *ignominiosus, probrosus, infamis*: ግብረ፡ ሕሙይ፡ Jsp. p. 351; ፍትወት፡ ሕሙይ፡ ib. p. 381; ሕሙየ፡ ግብር፡ *homo infamia adspersus* Phlx. 125.

ሐማይ፡ (Sir. 28, 13 var.) et crebrius ሐማዪ፡ n. ag., Plur. ሐመይት፡ et ሐማይያን፡ f. ሐማይያት፡ (F. N. 10, 8) *conviciator, calumniator, susurro*: καταλαλῶν Herm. p. 25; Rom. 1, 30; Clem. p. 229; ወይከውኑ፡ ሐመይት፡ ወሐማይያን፡ ብዙኃን፡ Asc. Jes. 3, 26; ψιθυρός Sir. 5, 14. 28, 13.

ሐሜት፡ subst. *convicium, contumelia, calumniatio*: καταλαλιά Sap. 1, 11; Herm. p. 24; ዝንጓጔ፡ ወሐሜት፡ ወዝክር፡ ሕሡም፡ Jsp. p. 351; ዘአልቦ፡ ሐሜት፡ ἀνέγκλητος Tit. 1, 7; ቀሲስ፡ ንጹሐ፡ ይኩን፡ እምሐሜት፡ *expers reprehensionis sit* II Can. Nic. 31.; ἔρις Sir. 40, 5 (var. ሐኔት፡).

ሐመደ፡ I) id. quod جَمَدَ et جُمِدَ *concrevit, congelata fuit* (de omni re fluida). II) id. q. هَمَدَ *extinctus fuit ignis; mortuus est*, خَمَدَ *consedit ignis remissa sua flamma; remisit febris; sedatus fuit* (رَمَادٌ *cinis*, aram. רְמָץ *carbo cum cinere*; ܪܡܨܐ *cinis fervidus*). Hinc

ሐመዳ፡ subst., (m.) *pruina, nix* [amh. አመዳይ፡]: πάχνη Job 38, 24. 29; χιών 1 Par. 11, 22; በረድ፡ አስሐትያ፡ ሐመዳ፡ Ps. 148, 8; Kuf. 23; ቍር፡ ወበረድ፡ ወአስሐትያ፡ ወሐመዳ፡ Hen. 34, 2. 60, 18. 76, 11. 12. 100, 13. — *Voc. Ae.*: ሐመዳ፡ ዘ፡ ዋግ፡, *aliud*: ሐመዳ፡ ዘ፡ ቅሕ፡ ዋግ፡ ።

ሐምደ፡ I, 1 (si non ሐመደ፡) *extingui et in cinerem vanescere*: ያኀልቆ፡ እሳት፡ ወየሐምድ፡ ለዝሉፉ፡ καὶ ἐκλείπει εἰς τέλος Hez. 15, 4.

ተሐምደ፡ III, 1 (si non ተሐመደ፡) *in cinerem verti, conflagrari*: ሰማያት፡ ይጠበለሉ፤ምድር፡ ትትሐመድ፡ (sc. in mundi consummatione) Kid. f. 32.

ሐመድ፡ subst., (m.) 1) *cinis*, σποδός Ps. 101, 10. 147, 5; Thren. 3, 16; Judith 4, 15. 9, 1; 4 Esr. 9, 39; Job 13, 12; መሬት፡ ወሐመድ፡ Gen. 18, 27; Job 30, 19. 42, 6; Sir. 10, 9. 17, 32; ሠቅ፡ ወሐመድ፡ Jes. 58, 5; Luc. 10, 13; አውዐያ፡ ለሀገር፡ ወኮነት፡ ሐመደ፡ Jos. 8, 28; እሬስየከ፡ ሐመደ፡ Hez. 28, 18; ጠፍኡ፡ ከመ፡ ሐመደ፡ ሡዕ፡ ὡς λίνον ἐσβεσμένον Jes. 43, 17; cinis hostiarum combustarum Lev. 4, 12; ሐመድ፡ ልበሙ፡ σποδὸς ἡ καρδία αὐτῶν Jes. 44, 20; τέφρα Dan. ap. 13, 14; ዘሕብረ፡ ሐመድ፡ σποδοειδής (coloris cinerei) Gen. 30, 39. In Ex. 9, 8 ሐመደ፡ እቶን፡ *fuliginem* (αἰθάλη καμιναία) significat. 2) nonnumquam *pulvis* (χοῦς) Ps. 71, 9; (γῆ) Job 2, 12. 7, 5; 2 Reg. 1, 2. (Lev. 19, 36 ሐመድ፡ errore interpretis pro mensura ὁ χοῦς positum est).

ሕሙድ፡ part. *in cinerem versus*, M. M. f. 178.

ሐመዳዊ፡ adj. rel. *cinereus* (colore): አፍራስ፡ ሐመዳውያን፡ ψαροί Zach. 6, 3.

ሐመገ፡ I, 1 sine dubio cognata cum ሐመቀ፡ et cum iis, quae ibi allegata sunt; at non de animo, sed potissimum de rebus physicis dicitur, sicut arab. رَنَقَ *turbida fuit* aqua, vinum, II et IV *turbidam reddidit* aquam, et أَرْمَقَ id.; cfr. etiam ሐብቀቀ፡] *turbidam reddere, turbare* aquam: ማይ፡ ዘሐመግሙ፡ በእገሪክሙ፡ Hez. 34, 19; ዘተርፈ፡ ተሐምግዎ፡ Hez. 34, 18. 32, 2; ፈለግ፡ ዘሐመግዎ፡ በደመ፡ ቅቱላን፡ Sap. 11, 7; Clem. f. 138. — *Voc. Ae.*: የሐምጉ፡ ዘ፡ የደፈረሱ፡ ያጕድሉሂ፡ ይ፡

ተሐምገ፡ III, 1 1) *turbari, turbidum fieri*, de rebus fluidis: ይትሐመጉ፡ ከመ፡ ማይ፡ Jes. 30, 22 var.; Am. 8, 12; Ps. 45, 3; Hos. 6, 8. 2) turbari i. e. *obscurari, caligare* de rebus claris: ob mortem Christi ተሐምገ፡ ሰማይ፡ ወጸልመ፡ ኵሉ፡ ዓለም፡ II Const. Ap. 5; *in coelis est* ፍሥሐ፡ ዘኢይረክቦ፡ ሐዘን፡ ወአልቦ፡ ተሐምጎ፡ ውስተ፡ ጽርየታ፡ Chr. Ta. 23; ረሥአ፡ ወተሐምገ፡ አዕይንቲሁ፡ Gen. 27, 1; Deut. 34, 7; Ps. 6, 7 (var.); 1 Reg. 4, 15; ተሐምገ፡ አዕይንቲሁ፡ በአንብዕ፡ ወገዓር፡ Genz. f. 109; Gad. T. Zion. [cfr. عَمَجَ VIII; حَمِقَ VII., خَمَجَ]. *Voc. Ae.*: ተሐምገ፡ ብ፡ ደፈረሰ፡

ሕሙግ፡ part. *turbidus, turbulentus* ማይ፡ ሕሙግ፡ Jer. 2, 18; M. M. f. 36; ወይን፡ ሕሙግ፡ Fal. f. 13.

ሕመግ፡ subst. *turbidum, immundities*: ንጽሕ፡ ውእቱ፡ ወአልቦ፡ ውስቴቱ፡ ሕመግ፡ Chr. ho. 34.

ሕምገት፡ n. act.: *turbidum esse, caligo* Herm. p. 51 (βληχρά).

ሐሠመ፡ I, 1 [convenit cum arab. خَبُثَ *mala ac prava fuit res; improbus, impurus fuit*, IV. X *turpiter egit*, sicut አበሰ፡ cum أَثِمَ *crimen commisit, peccavit* et אָשַׁם] *foedum, turpem, malum esse, displicere*: በእለ፡ የሐሥማ፡ ውስተ፡ ሕንጻ፡ *quidam (lapides) deformes erant in structura* Herm. p. 80; አልቦ፡ ኀበ፡ ሐሠመ፡ (v. ሕሡመ፡) እምኔሁ፡ *non erat in eo quidquam deforme* 2 Reg. 14, 25; እስከ፡ ሐሠመ፡ ጺአቱ፡ ሎቱ፡ *foetor ejus ei perniciosus erat* Jsp. p. 293; etiam c. Acc. pers., ut: ሐሠሞሙ፡ ለሕያዋን፡ ጼና፡ አብድንት፡ ib. p. 355; ሰበ፡ ሰምዐ፡ ሐሠሞ፡ ዝንቱ፡ *quum hoc audiret, ei displicuit* ib. p. 296.

አሕሠመ፡ II, 1 1) *turpiter* vel *prave agere, malefacere*: አሠንዩ፡ ወአሕሥሙ፡ εὖ ποιήσατε καὶ κακώσατε Jes. 41, 23; ኢያሤኒ፡ ወኢያሐሥም፡ እግዚ" Zeph. 1, 12; ኢትቅናእ፡ ከመ፡ ታሕሥም፡ Ps. 36, 8. 9; አሕሠምከ፡ ዘገበርከ፡ Jer. 45, 9; አሕሠሙ፡ ለቀቲሎቱ፡ ἐπονηρεύοντο τοῦ ἀποκτεῖναι αὐτόν Gen. 37, 18. 2) creberrime: *malefacere* vel *maledicere* alicui, *male habere* alqm, *vim* vel *injuriam afferre* alicui, *insultare in, offendere* alqm: c. c. ለ፡, በ፡, ዲበ፡, ላዕለ፡ pers.: ከመ፡ ኢያሕሥም፡ ለያዕቆብ፡ Kuf. 35. 37; Ex. 22, 20—22; Rom. 12, 17; ለምንት፡ አሕሠምከ፡ በዝ፡ ሕዝብ፡ Ex. 5, 22. 23; ኢታሕሥም፡ ዲበ፡ ነብሬከ፡ μὴ κακώσῃς οἰκέτην Sir. 7, 20. 30, 40; Ps. 104, 14; ኢታሕሥሙ፡ ላዕለ፡ እሉ፡ Gen. 19, 7; ኢይክሉ፡ አሕሥሞ፡ ላዕሌሁ፡ Jes. 11, 9. 50, 8; Kuf. 29; Judith 11, 1; ሀገር፡ ታሐሥም፡ ላዕለ፡ ነገሥት፡ 2 Esr. 4, 15; አሕሠሙ፡ ገቢረ፡ ላዕሌሁ፡ Mich. 3, 4; አሕሠመ፡ ቃለ፡ ላዕለ፡ κακολογεῖν 1 Reg. 3, 13; Marc. 7, 10. 9, 39; በኵሉ፡ ዘትሁብ፡ ኢታሕሥም፡ ቃለ፡ Sir. 18, 15;

ያሐሥሙ፡ አፉሆሙ፡ ላዕሌየ፡ φαῦλοι γλώσσῃ Sir. 20, 16. 29, 24. 3) aliquid *declarare malum, in malam partem accipere:* ያሐሥማ፡ ኃጥእ፡ ለንጼቱ፡ በአፉሁ፡ Sir. 13, 24; ኢታሐሥሙኒ፡ *ne mihi in malam partem imputetis* Lud. sine auctor.

አስተሐሠመ፡ IV, 1 aliquid *malum* vel *foedum censere* vel *declarare* Kuf. p. 143.

ሕሡም፡ part. 1) de rebus physicis: *foedus, turpis, malus, deformis:* ሕሡም፡ ራእዮሙ፡ Gen. 41, 19. 25, 27; Kuf. 19; Prov. 11, 22 gloss.; οὐκ εὐσχήμων Prov. 11, 25; *Satanae* ኮነ፡ ሕሡመ፡ ራእይ፡ ፈድፋደ፡ Clem. f. 6; (አእባን፡) ሕሡማት፡ ἀπρεπεῖς Herm. p. 78; ጼና፡ ሕሡም፡ ወጽዩእ፡ ወ ፍጉግ፡ Genz. f. 156; እለ፡ ይትሐወሱ፡ ሕሡማን፡ κνώδαλα Sap. 16, 1. 2) de animo, dictis, factis: *malus, pravus, futilis, nequam, iniquus* Job 2, 3; ልበ፡ ዘትገብር፡ ሕሡመ፡ ምንተኒ፡ በሒስከ፡ Sir. 10, 6; ምግባሪከ፡ ሕሡም፡ ወኅሡር፡ Hez. 20, 44; ምግባራት፡ ሕሡም፡ ወሕሙይ፡ ፍትወት፡ Jsp. p. 381; ἀδικία 1 Reg. 28, 10; λοιμός 29, 10; ትነቡ፡ ሕሡመ፡ ላዕለ፡ መልእክ፡ Jes. 8, 21; ኢታውሥእ፡ ሕሡመ፡ በአፉከ፡ 58, 13; ልበ፡ ዘአውጽአ፡ ላዕሌሃ፡ ቃለ፡ ሕሡመ፡ Judith 8, 8; አውሥእዎ፡ በሕሡም፡ Jsp. p. 364; Tit. 2, 8 (φαῦλος); Gen. 31, 24; Lev. 19, 14. 20, 9; ነገር፡ ሕሡም፡ λόγος σαπρός Eph. 4, 29; ሕሡም፡ ዜና፡ *infamia* II Abtel. 39; ሕሡመ፡ ኮነ፡ ሎቱ፡ እስመ፡ *displicuit ei, quod* Kuf. 7. 3) de rebus adversis: *malus, noxius:* ተአመን፡ ከመ፡ ሕሡም፡ ልበ፡ ዘይረክበከ፡ Sir. 19, 10; ኢይረክባ፡ ምንተኒ፡ ሕሡም፡ *quidquam mali ei non accidet* F. N. 24, 6; በሕሡም፡ አቀትሎሙ፡ (κακῶς) Matth. 21, 41. — *Voc. Ae.:* እኩይ፡ ሕሡም፡ ዘ፡ ቢስ።

ሕሠም፡ subst. Pl. ሕሠማት፡ 1) *foeditas, turpitudo, deformitas:* ኢታስተአክዮ፡ ለሰብእ፡ እንበይነ፡ ሕሠሚሁ፡ Sir. 11, 2; ኢይክሉ፡ ይክድኑ፡ ሕሠሚሆሙ፡ በተሰርግዎ፡ Chr. Ta. 15; ሕሠመ፡ ራእየ፡ ብእሲቱ፡ F. N. 24, 1. 2) *macula, laesio, malum:* ኢተረክበ፡ እምላዕሌሁ፡ ሕሠም፡ (v. ሕሡም፡) διαφθορά Dan. 6, 23; *ornatus sanctitatis* ዘኢይረክቦ፡ ሕሠም፡ *nulli corruptioni obnoxius* Org.; ኵሉ፡ ዘይረክባ፡ እምሕሠማት፡ *quodvis malum, quod ei accidit* F. N. 28. 3) ethice: *foeditas, malefactum, dedecus, probrum:* ሰይእ፡ ሕሠም፡ 2 Reg. 18, 13 ann.; አሀ፡ እምዘቲ፡ ሕሠም፡ Chr. Ta. 15; ኵሉ፡ ግብረ፡ ሕሠም፡ Jsp. p. 299; ገቢረ፡ ሕሠማት፡ *turpiter agere* Fal.; ዘይከውና፡ ሕሠመ፡ *quod mulieri dedecori est* F. N. 24, 3; በእንተ፡ ሕሠመ፡ ግዕዙ፡ ib.

ሕሥመት፡ n. act. *deformatio, defectus, vitium, menda,* Lud. sine auct.

አሕሣሚ፡ n. ag. (II, 1) *offendens, molestus:* ሀኬት፡ ወድከም፡ አሕሣምያን፡ F. N. 43, 4.

ሐሥረ፡ *ignominia affici* vid. sub ኀሰረ፡

ሐሠረ፡ rad. inus., sine dubio *flavescere, pallescere, arescere* de plantis; sonat hebr. חָשַׁשׁ et קָשַׁשׁ (Zeph. 2, 1), unde קַשׁ قَشٌّ *stipula,* חֲשַׁשׁ حَشِيشٌ *foenum;* aram. קְשֵׁשׁ ܩܫ *consenuit* (vid. infra ቀሲስ፡); sed in lingua arabica quaedam hujus stirpis nomina etiam tertiam literam ر habent, ut حُثَارَةٌ *palea, gluma,* حُشْرٌ *furfures;* al. Hinc:

ሐሠር፡ (amh. አሠር፡) subst., plerumque m., coll., 1) *culmus aridus, stipula, sarmenta* vel *ramalia arida:* *leviathano est* እብን፡ ከመ፡ ሐሠር፡ (χόρτος) Job 41, 19; καλάμη (igne conflagranda) Jes. 5, 14; ሐሠር፡ ይቡስ፡ ἄγρωστις ξηρά Jes. 9, 18; φρύγανα Jes. 40, 24. 41, 2. 47, 14; Jer. 13, 24; ከምረ፡ ሐሠር፡ στυππεῖον συνηγμένον Sir. 21, 9; Jud. 15, 14; κάρφος Matth. 7, 3. 4. 2) *palea, gluma* (ἄχυρον, ἄχυρα): ሐሠር፡ ለገቢረ፡ ግንፋል፡ Ex. 5, 7; ከመ፡ የአልዱ፡ ብርዐ፡ ለ ሐሠር፡ 5, 12; Matth. 3, 12; Luc. 3, 17; Job 41, 18; ከመ፡ ሐሠር፡ ዘቅድመ፡ ገጸ፡ ነፋስ፡ Job 21, 18; Sir. 22, 18; Jes. 17, 13; Jer. 23, 28 (opp. ሥርናይ፡); pabulum pecuarium: Gen. 24, 32; 3 Reg. 4, 21; Jes. 11, 7.

ሐሥአ፡ *sedari* vid. sub ኀሥዐ፡

ሐሠየ፡ *fricare* vid. sub ሐሰየ፡

ሐሠየ፡ *gaudere, laetari;* vicina sunt (חָדָה ܚܕܝ *gavisus est?*) أَشَّ *agilis fuit, exultavit;* يَشَّ *laetus fuit, exultavit;* هَشِشَ *alacer, agilis, laetus fuit.* — Stirpis I, 1 exemplum affert Ludolfus in *Addendis* ad suum lexicon: ሐሥየት፡ ምድር፡ *exultavit terra* Enc. Mar., sed ipse caute annotavit: „*modo ne mendosum sit.*"

ሐሠየ፡ I, 2 *insolenti alacritate gestire, effusum esse in laetitiam:* ኢትሠሥእ፡ ለኵሉ፡ መብልዕ፡ ወኢተሐሢ፡ ለኵሉ፡ እክል፡ ዘርኢከ፡ Sir. 37, 29.

ተሐሠየ፡ et ተሐሥየ፡ III, 1 *laetari, laetitia exultare, alacritate gestire:* ይትሐሠዩ፡ περιχαρεῖς ἐγένοντο Job 3, 22. 29, 22; እንዘ፡ ትትሐሠይ፡ ἐν εὐφροσύνῃ Sir. 32, 11; Jes. 9, 3; 1 Par. 29, 9; ἀγαλλιᾶσθαι Ps. 2, 11. 9, 2. 125, 2. 15, 9. 66, 4. 96, 1; Matth. 5, 12; 2 Reg. 1, 20; c. c. በ ut ይትሐሠዩ፡ ብከ፡ Kuf. 25; Jes. 14, 8. 25, 9; Ps. 149, 2; Prov. 2, 14. 23, 25; c. በእንተ፡ Hez. 25, 6; Herm. p. 63; c. ለ pers. συγχαίρειν τινί Phil. 2, 17. 18.

ሐሤት፡ subst., m. et fem., *laetitia, alacritas, exultatio:* χαρμονή Job 3, 7. 20, 5; χαρά Sir. 30, 16; Jes. 55, 12; Ps. 20, 6; εὐφροσύνη Jes. 52, 9; Jer. 7, 34. 16, 9; 1 Par. 29, 17; ἀγαλλίαμα Sir. 15, 6. 30, 22; Jes. 16, 10. 51, 3. 65, 18; Ps. 50, 9; Hen. 5, 9. Creberrime usurpatur haec vox, et haud raro cum ፍሥሐ፡ conjuncta.

ሐራ፡ *exercitus* vid. sub II ሐረረ፡

ሕርመት፡ *apex* vid. sub ኀርመት፡

ሐረመ፡ I, 1 [id. q. حَرَمَ *prohibuit,* pec. a communi usu; *rem fecit illicitam;* حَرُمَ *illicita fuit res;* הֶחֱרִים أَحْرَمَ *anathematizavit;* amh. ሐረመ፡ et አረመ፡; cfr. etiam aeth. ሐርተመ፡]. 1) *prohibere a communi usu, sacrare* vel *dicare Deo:* ተሐርምዮሙ፡ (v. ታሐርምዮሙ፡) ለእግዚ"፡ Mich. 4, 13; ኵሉ፡ ዘየሐርሙ፡ ἀφόρισμα Hez. 44, 29; Lev. 27, 28; Did. (ed. Platt) p. 59. 2) *sacra curare* vel *colere* እለ፡ የሐርሙ፡ (Pltt: የሐርምዋ፡) ለደብተራ፡ οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες Hebr. 13, 10. 3) *illicitum censere* vel *dicere* እለ፡ የሐርሙ፡ አውስቦ፡ κωλύοντες γαμεῖν 1 Tim. 4, 3;

በእንተ፡ ዘሐረመ፡ አውስበ፡ Lud. e Syn.; በእንተ፡ ዘየሐርም፡ ንጹሐ፡ II Abtel. 47 (usitatior est stirps II, 1).

ሐረመ፡ I, 2 *anathematizare, anathemate prohibere:* አነ፡ ሐረምኩ፡ ወአውገዝኩ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ዘይበውእ፡ ውስተ፡ መንግሥተ፡ እግዚ" ፡ ዘኢየአምን፡ Clem. f. 265; ን ሔርም፡ እምቅድስተ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ እለ፡ ገብሩ፡ ዐመፃ፡ Clem. f. 197.

አሐረመ፡ II, 1 1) *Deo sacrare, dicare, sacrum constituere:* ገብሩ፡ ሎሙ፡ ምስለ፡ ወአሐረሙ፡ ያመ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ አድባር፡ 4 Reg. 17, 10; አሐረምዎን፡ (ለመዋዕል፡) ለር እሶሙ፡ Esth. 9, 30. 2) *Deo devovere, prohibere rem velut Deo devotam, anathematizare* Num. 18, 14; Jos. 6, 17. 18. 7, 1 seq.; Jud. 1, 17; 2 Esr. 10, 8; 1 Reg. 15, 3. 3) *illicitum dicere, vetare, prohibere* Ex. 8, 22; አሐረሙ፡ ለነ፡ አውስቦ፡ 1 Cor. 9, 6; ኀጢአት፡ ዘአሐረመ፡ እግዚ" ፡ F. M. 2, 6; ከማሁ፡ ለዕደውኒ፡ አሐረሞሙ፡ እግዚ" ፡ ቀሪበ፡ አንስቲያሆሙ፡ በመዋዕለ፡ ትክቶሆን፡ F. M. 10, 1; c. ላዕለ፡ prs. F. N. 24, 2; አሐረመ፡ በተዋስቦቶሙ፡ ላዕሌነ፡ *nobis connubio cum illis interdixit* F. M. 5, 3; እምስቴ፡ ማይ፡ አሐረምከ፡ ጕርዔከ፡ Snx. Nah. 24 Enc.; አሐረመ፡ ሐይወቶ፡ እምነጽሮ፡ አንስት፡ Snx. Tah. 30 Enc.

ተሐርመ፡ III, 1 vid. sub ተሐረመ፡ Nr. 3.

ተሐረመ፡ III, 2 pass. et refl.: 1) pass. *interdici* alicui, *prohiberi* a re: ኵሎን፡ (እላንቱ፡ አንስት፡) ተሐረማ፡ ላዕሌነ፡ *his omnibus feminis nobis interdictum est* F. M. 5, 3; ከመ፡ ይዕቀቡ፡ ዘ (እምዘ፡ rom.) ይትሔረሙ፡ Act. 21, 35. 2) *sibi* (et aliis) *interdicere re tamquam illicita, abstinere* re, pec. religionis causa: Rom. 14, 5. 6; ኢትበል፡ በእንተ፡ እግዚ" ፡ ተሐረምኩ፡ (διὰ κύριον ἀπέστην) Sir. 15, 11; ኢይትሔረሙ፡ በእንተ፡ እግዚ" ፡ ወበሕቱስ፡ ይጸዖዉ፡ ዘበበይነ፡ ሠንዮ፡ ሥጋቲሆሙ፡ Phlx. 91; መበልዕት፡ ዘይትሔረሙ፡ አይሁድ፡ እምኔሁ፡ Macc. f. 15; ዘይትሔረም፡ አውስቦ፡ (ubi Graecus εἴ τις γάμον μέμφεται habet) Can. Gangr. 1. 3) III, 1 et 2: *sacra colere, religionem* (pec. veram) *sequi* (abstinentem a rebus mundanis vel ethnicis): ተገዘሩ፡ ወተሐረሙ፡ (v. ተሐርሙ፡) በእንተ፡ ፍርሀቶሙ፡ ለአይሁድ፡ Esth. 8, 17; ዘይትሔረም፡ (Platt addit: ለእግዚ" ፡) θρῆσκος Jac. 1, 26; ዘከመ፡ መሀርኩክሙ፡ ትትሐረሙ፡ ከማሁ፡ ተዐቀቡ፡ 1 Cor. 11, 2; *Christiani* ሶበ፡ ይትሐረሙ፡ እምትሕርምታቲሆሙ፡ *si unum aliumve e ritibus sacris* (ethnicorum Judaeorumve) *peragunt*, Clem. f. 128.

ሕሩም፡ part. 1) Deo *sacratus, sacer:* ሕሩመ፡ ይኩንክሙ፡ ወቅዱሰ፡ ለእግዚ" ፡ Ex. 30, 37; ንዋዩ፡ (ለዘመንኰሰ፡) ኮነ፡ ሕርምተ፡ ለእግዚ" ፡ F. N. 10. 2) in specie *Deo devotus et anathematizatus* Jos. 6, 18. 7, 11 seq.; ሕሩም፡ ዘሐረሙ፡ Lev. 27, 28. 29; ሀገር፡ ሕርምት፡ Jes. 19, 18 (vrs. una); ይኩን፡ ቅዉመ፡ ወሕሩመ፡ እምቤተ፡ ክርስቲያን፡ Clem. f. 85. 3) *illicitus, vetitus, interdictus:* Act. 25, 16; ሥርወ፡ ሕሩም፡ Gen. 32, 26. 33; ሰሰሎ፡ እምነ፡ ሕሩም፡ *recedere ab illicito* Jsp. p. 351; ገበሬ፡ ሕሩማት፡ ib. p. 352; ዘተከልአ፡ እምተዋስቦ፡ ኀልዮ፡ ከመ፡ ሕርምት፡ ይእቲ፡ F. M. 9; c. ለ vel ላዕለ፡ prs., ut: ሕሩም፡ ለነ፡ F. M. 32, 7; ዝንቱ፡ ሕሩም፡ ላዕለ፡ ምእመናን፡ ib.; Phlx. 214. 4) *abstinens:* ሕሩመ፡ ሥጋ፡ ወወይን፡ Sx. Masc. 2 Enc.; ክርሠ፡ ድንግል፡ ማርያም፡ ሕርምት፡ ሩካቤ፡ ወዘርእ፡ Teb. Tab. 81; ኄራን፡ ወሕሩማን፡ ወመስተጋድላን፡ Kedr. f. 87.

ሕርም፡ subst. *res illicita, lege prohibita*, Lud. sine auct.

ሕርመት፡ subst. m. et fem., Plur. ሕርመታት፡ 1) *interdictum:* ሕርመተ፡ ተዋስቦ፡ F. M. 5, 1; ሕርመተ፡ ሐራውያ፡ *carnis suillae* F. N. 45. 2) *abstinentia:* በእንተ፡ ሕርመት፡ በሊዐ፡ ሥጋ፡ Can. Gangr. 2 (vid. ትሕርምት፡). 3) *opus sacrum, ritus sacer, caeremonia:* θρησκεία Col. 2, 18; Jac. 1, 26. 27; Act. 26, 5 rom.; *Christianus* ኢይግበር፡ በዓለ፡ ምስሌሆሙ፡ (cum Judaeis et ethnicis) አው፡ ሕርመተ፡ ምስሌሆሙ፡ Clem. f. 270; ሕርመታት፡ አይሁድ፡ Macc. f. 15; ወበዕደኒ፡ ብዙኀ፡ ሕርመተ፡ ዘይትዐቀቡ፡ Marc. 7, 4. 4) *religio:* νόμος Herm. p. 66; ኢየኀብሩ፡ ሕርመተ፡ አይሁድ፡ Joh. 4, 9; διαθήκη ታቦት፡ ዘሕርመት፡ Ex. 31, 7; በእንተ፡ ሕገ፡ ለልዑል፡ ወበእንተ፡ ሕርመትከ፡ Sir. 42, 2; μυστήριον Rom. 16, 25; ሕርመተ፡ ትምህርት፡ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου Eph. 6, 19; Col. 4, 3 rom.; ምንትኑ፡ ሕርመትክሙ፡ *quam religionem profitemini?* Sx. Hed. 7. — *Voc. Ae.:* ሕርመት፡ ዘ፡ ተዐቀበ፡ ሥርዐትኒ፡ ይ፡; *aliud:* ሕርመት፡ ብ፡ መጠበቅ፡ ሥርዐትኒ፡ ይ ።

ምሕራም፡ subst., Pl. ምሕራማት፡ 1) *sacrum* (septum) communi usui exemtum (cfr. حَرَم), pec. lucus, ubi idolum positum est; በአታተ፡ ምሕራሞሙ፡ τὰ σπήλαια αὐτῶν Hab. 2, 15; ἄλση: እገዝም፡ ምሕራማቲከ፡ Mich. 5, 13; 4 Reg. 18, 4; ሐውልተ፡ ምሕራማቲሆሙ፡ 3 Reg. 14, 23; ምሕራመ፡ ያም፡ 15, 13. 16, 33. 18, 19; 4 Reg. 13, 6; etiam Ps. 80, 6 Aethiops pro ἄρσεων legisse videtur ἄλσεων; τεμένη Hez. 6, 6; κῆποι Jes. 1, 29; τὰ δένδρα Jes. 17, 8 vrs. alt. et אֲשֵׁרִים Jer. 17, 2 vrs. nov.; etiam Jes. 27, 9 ምሕራማተ፡ ጣዖት፡ ተገዝመ፡ (εἴδωλα) arbores sacrae intelligendae videntur. Aethiopes his in locis ምሕራማት፡ *idola* interpretantur, quare *Voc. Ae.:* ምሕራማት፡ ዘ፡ ጣዖት፡ 2) *delubrum, templum* (Deorum idolorumve): ምሕራማት፡ τὰ ἱερά Hez. 27, 6; Hen. 99, 7; ቤቴል፡ ምሕራመ፡ ንጉሥ፡ ይእቲ፡ Am. 7, 13 [vid. etiam ምኵራብ፡]. — *Voc. Ae. aliud:* ምሕራም፡ ብ፡ የጣዖት፡ መስገጃ ።

ተሐራሚ፡ n. ag. (III, 2): *qui sibi interdicit re* pec. religionis causa, *abstinens:* መነኮሳት፡ ተሐራምያን፡ Gad. T. H.; Sx. Jac. 25 Enc.; Sen. 3.

ትሕርምት፡ subst. 1) *abstinentia* devotionis causa: የብሰ፡ ሥጋሁ፡ እምብዙኀ፡ ትሕርምት፡ Phlx. 16. 81; ተጸራዕከ፡ እምትሕርምትከ፡ *solutus es a voto tuo* Enc.; M. M. f. 286. 2) *ritus sacer* (i. q. ሕርመት፡), Pl. ትሕርምታት፡ Clem. f. 128 (vid. supra sub ተሐረመ፡ Nr. 3).

ሐርማዝ፡ et ሐርመዝ፡, nomen bestiae, sine dubio i. q. هرميس, quod interpretantur: *saevus leo, rhinocerus, bubalus:* ረከበ፡ አርዌ፡ ዐቢየ፡ ዘስሙ፡ ፈልፈል፡ ዘውእቱ፡ በሐበሲ፡ ሐርማዝ፡ ብሂል፡ Lib. Myst. (Lud.); ማኅደረ፡ ሐርማዝ፡ ወድስከን፡ ib. (Lud.); አዘዘ፡ ከመ፡ ይግበሩ፡ ሎሙ፡ (ለምውታን፡) ፫ ሣጹነ፡ እምአዕጽምተ፡ ሐርመዝ፡ ወይግንዝዎሙ፡ Sx. Genb. 10.

ሐሪሥ፡ nomen animalis, id. q. حَرِيش *rhinoceros*, qui nomen a cutis asperitate traxit (حَرِشَ *aspera cute fuit* cfr. חָרַשׁ): አርዌ፡ ሐሪስ፡ μονόκερως Job 39, 9. — *Voc. Ae.:* ሐሪስ፡ ዘ፡ አውራሐርስ፡ (v. አውራርስ፡, v. አውራሪስ፡). Videre licet

de አውራሪስ፡ Bruce V p. 92—115. 283—287; Harris II Anh. p. 50.

I. **ሐረረ፡** radix, quae etiam **ሐለለ፡** pronuntiatur, q. vid.; arab. حَرَّ *ferbuit, incaluit;* חָרַר *aruit, adustus est;* חֲרַר, חַר id.; ܚܰܪ *aruit* prae calore.

ሐረ፡ vel **ሐረረ፡** (Perfectum equidem nusquam legi) I, 1 Subj. **ይሕርር፡** et **ይሕረር፡**, *arere, exarescere, aduri, torreri* igne: **ትየብስ፡ ወትሐርር፡** (ἄμπελος καύσωνι) Hez. 17, 10; **ከመ፡ ይሕርር፡ ሥጋሃ፡** ὅπως τακῇ τὰ κρέα Hez. 24, 10; **ይሕረር፡ ሥጋሆሙ፡** Macc. f. 2.

አሕረረ፡ II, 1 *amburere, igne exsiccare:* **ያሐርሮ፡ ለ ሣዕር፡ ከመ፡ እሳት፡** Sir. 43, 21; **አሕረርዎሙ፡ በእሳት፡** *postquam torruerunt* (rem) *igne* M. F. (saepius).

ሕሩር፡ part. *combustus, arefactus:* **ደብር፡ ሕሩር፡** ὄρος ἐμπεπυρισμένον Jer. 28, 25.

ሐሩር፡ subst., m. et fem.: *ardor, fervor, aestus*, pec. solis et *venti ferventis:* **ጊዜ፡ ሐሩር፡** *horae aestus meridiani* F. N. 10, 6; **ሙቀት፡ ሐሩር፡** Hen. 4; Herm. p. 96; **ደብረ፡ ሐሩር፡** πεδίον ἀφανισμοῦ Joel 2, 3; καῦμα Jer. 17, 8; Job 24, 24; Apoc. 7, 16. 16, 8. 9; καύσων Job 27, 21; Judith 8, 3; **ነፋስ፡ ሐሩር፡** Hos. 13, 15; **ነፋስ፡ ሐሩር፡** Jon. 4, 8; de *aestu* cupidinum juvenilium Phlx. 106.

ሕሩር፡ subst.: 1) *fervor, ardor*, ut febris: **በሕሩረ፡ ዐጽሙ፡ ወሥጋሁ፡ ፈወሰ፡** Sx. Ḥaml. 21 Enc. 2) *pruna, favilla:* **ንሣእ፡ ለከ፡ ሕሩረ፡ ዕጣን፡** τέφραν θυμιαμάτων Tob. 6, 17. 8, 2. — [*Voc. Ae.:* **ሕሩረ፡ ዕጣን፡ ዘ፡ ድቁስ፡**].

II. **ሐረረ፡** rad. inus. (de qua vid. Ges. in thes. p. 457. 528): 1) *candidus, splendidus fuit* (i. q. חָוַר, ܚܘܰܪ, حَارَ IX) 2) *nobilis, liber, ingenuus fuit* (חֹר *nobiles*, ܚܰܪܰܪ *libertum fecit*, חֵרֵר *libertate donavit*, حُرَّ *nobili stirpe natus, ingenuus fuit;* amh. **ሐርነት፡** et **አርነት፡** *libertas*). Hinc

ሐሪር፡ subst. a rad. Nr. 1 [i. q. حَرِيرٌ, amh. **ሐር፡**; vic. חוּר *linteum candidum et subtile*] *sericum* (album): **ዘይለብስ፡ ሠቀ፡ ምስለ፡ ዘይለብስ፡ ሐሪረ፡** Phlx. 56; crebro in *Synaxario*, ut **መንጦላዕት፡ ዘሐሪር፡** Masc. 16; Pl. **ሐሪራት፡** *vestes sericae*, Lud. Comm. ad Hist. Aeth. p. 496 n. 9.

ሐራ፡ subst. (a rad. Nr. 2; primitus significat *nobiles, liberos*, quorum praecipuum munus erat cum rege in expeditionem proficisci, vid. Lud. in lex. amh. p. 5: **ሐራ፡** *liber homo, ingenuus*) 1) coll. *exercitus, copiae:* **ኵሉ፡ ሐራሁ፡** στρατιά Ex. 14, 4; Judith 5, 24. 6, 6. 7, 1; **፻፷ብእሲ፡ ሐራ፡** 2 Reg. 23, 8; 3 Reg. 22, 34; στρατιῶται, στρατευόμενοι Matth. 8, 9; Marc. 15, 16; Luc. 3, 14; **ሊቀ፡ ሐራ፡** Act. 28, 16 rom.; copiae coelestes: **ሐራ፡ ሰማይ፡** Luc. 2, 13; Apoc. 19, 14; Hen. 104, 6. 2) coll. *tribuni, centuriones, praefecti militum;* **ይሬስዮሙ፡ ሐራሁ፡ ወወዓሊሁ፡** ἑκατοντάρχους καὶ χιλιάρχους 1 Reg. 8, 12; **ወዓሊሁ፡ ወሐራሁ፡** παρατρέχοντες (vid. 11, 6) καὶ τριστάται 4 Reg. 10, 25. 3) sing. *miles, vir militaris* Act. 10, 7 (Platt); **አነ፡ ሐራ፡ ለክርስቶስ፡** (ait Minas) Mavâs. Nr. 18; item in Deg.

ሐራዊ፡ adj. rel. et subst. 1) *liber, nobilis, ingenuus*, ἐλεύθερος (opp. **ገብር፡**) Chr. Ta. 15. 2) qui ad exercitum pertinet, i. e. a) *centurio, tribunus* Marc. 15, 44. 45. b) *miles, miles gregarius* δημότης (opp. **ንጉሥ፡**) Sap. 18, 11; στρατιώτης Joh. 19, 23; **ሐራዌ፡ መኰንን፡** *miles proconsulis* Const. Ap. 27; **ሐራዊ፡ ዘክርስቶስ፡** *miles Christi* Phlx. 192.

ሐረሰ፡ *in puerperio cubare* vid. sub **ኀረሰ፡**

I. **ሐረሰ፡** I, 1 [radix per omnes linguas semiticas diffusa 1) *incidit, insculpsit* (חָרַשׁ) 2) *aravit* חָרַשׁ, ܚܪܰܬ, حَرَثَ, amh. **አረሰ፡**] Subj. **ይሕርስ፡**, *arare:* **ዘየሐርስ፡** ὁ ἀροτριῶν Sir. 6, 19; Luc. 9, 62; **በኑ፡ ኵሎ፡ አሚረ፡ የሐርስ፡ ዘየሐርስ፡** Jes. 28, 24; 4 Esr. 4, 47. 8, 9; Job 1, 14; **ይዜሀር፡ በሐሪሱ፡** Sir. 38, 25; **አልቦ፡ ሐሪስ፡** Kuf. 43; **ሐሪስ፡** *aratio, tempus arationis* Kuf. 29; c. c. Acc. agri: **የሐርስ፡ ለከ፡ ትልመ፡ ገራውኂከ፡** Job 39, 10; **የሐርስዋ፡ ለጽዮን፡ ከመ፡ ገራህት፡** Mich. 3, 12; Hez. 36, 9; et c. Acc. seminis (*inarare*): **ዘእንበለ፡ ይሕርሱ፡ ዘርአ፡** Kuf. 11; c. **በ** jugi: **ኢሐረሰ፡ በአርዑታ፡** Sir. 28, 19 (cfr. Lev. 19, 19) et jumenti: **ኢትሕርስ፡ በአድግ፡ ወበላህም፡ ኅቡረ፡** Deut. 22, 10. Transfertur: **ኢትሕርስ፡ ሐሰተ፡ ላዕለ፡ቢጽከ፡** Sir. 7, 12; Job 4, 8. *Opus arandi* **ግብረ፡ ሐሪስ፡** ponitur pro *labore gravi* ἔργον λατρευτόν Ex. 12, 16.

አሕረሰ፡ II, 1 *arandum curare:* **ያሐርስሙ፡ ገራህቶ፡** 1 Reg. 8, 12 var. (aliter Lev. 19, 19).

ተሐርሰ፡ III, 1 *arari:* **ቈላት፡ ዘኢተሐርሰ፡ ወኢተዘርአ፡** Deut. 21, 4; **ኵላ፡ ምድር፡ ዘይትሐረስ፡** Jes. 7, 25; **ተሐሪሳ፡** Hebr. 6, 7 rom.

ሐራሲ፡ n. ag., Pl. **ሐረስት፡** et **ሐራስያን፡** (Org.) *arator, agricola:* Joel 1, 11; Jes. 61, 5 (var.); Jer. 14, 4. 52, 16; Koh. 5, 8; Matth. 21, 33; Hen. 97, 9; **እስመ፡ መፍቀሬ፡ ሐረስት፡ ውእቱ፡** 2 Par. 26, 10.

ሐረሳዊ፡ (nonnumquam **ሐርሳዊ፡**) adj. rel. et subst., id. q. **ሐራሲ፡** sed potissimum in Singulari usurpatur, **ሐራሲ፡** in Plur.; γεωργός **ሐረሳዊ፡ ብእሲ፡** Gen. 49, 15; Sap. 17, 16; Jer. 28, 23; 4 Esr. 8, 46. 49. 52. 9, 17; Luc. 17, 7; 2 Tim. 2, 6; Jac. 5, 7.

ማሕረስ፡ subst. *aratrum* (etiam pro Plur.): Jes. 2, 4; Joel 4, 10; Mich. 4, 3; 4 Reg. 25, 12; **ግብረ፡ ማሕረስ፡** ἔργον λατρευτόν Num. 28, 18. 25. 26. 29, 1. Pro ἀροτρόπους *vomer* positum legitur Jud. 3, 21. — *Voc. Ae.:* **ማሕረስ፡ ብ፡ ማረሻ፡**

II. **ሐረሰ፡** radix, quae etiam in חֲרָשִׁים (Jes. 3, 3), ܚܪܫܐ *ars magica*, ܚܰܪܳܫܳܐ *magus, incantator*, ܐܬܚܪܫ *incantatus est*, חַרְשָׁא *magus* conservata est. Hanc radicis significationem quomodo *Gesenius* cum חָרַשׁ *incidit, fabricatus est* componere conatus sit, vid. in thes. p. 529; alii ut *Fürst* hanc significationem ad ܚܪܫ *obmutuit* (hebr. חֵרֵשׁ *surdus*, הֶחֱרִישׁ *siluit*, أَخْرَسُ *mutus*) referre et a *silendo* notionem *mussandi, submisse loquendi* repetere malunt.

ሐረሰ፡ I, 1 in Perf., Imperf. et Subj. mihi quidem nondum obvium est factum, sed reperiuntur Infinitivi formae **ሐሪስ፡** et **ሐርስ፡**, quas vid. sub **ሐረስ፡**

ሐረስ፡ vel **ሐርስ፡**, nec non **ሐራስ፡**, subst., *incantationis* vel *magiae genus;* accuratius ejus notionem vix definire licet:

ሰብአ፡ ሐርሶ፡ (CG: ሐረስ፡) sunt ἐγγαστρίμυθοι Lev. 19, 31; item ሰብአ፡ ሐርስ፡ (CG: ሐረስ፡) Lev. 20, 6; ዘሐርስ፡ (C: ዘሐራስ፡, G: ዘሐረስ፡) est ἐπαείδων Deut. 18, 11. In Gad. T. H. legi formam: ሰብአ፡ ሐሪስ፡ (juxta ሰብአ፡ ሰገል፡); in Clem. f. 219 ሰብአ፡ ሐራስ፡ ወሥራይ፡ ወሰገል፡ ወጣዖት፡ Etiam in Synodo et aliis in libris occurrunt hae voces, sed de notione genuina nihil inde efficere licet.

ሐራሲ፡ n. ag. et **ሐረሳዊ፡** adj. rel.: *incantator, magicam artem exercens, ventriloquus:* ሐራስያን፡ ግብጽ፡ ἐπαοιδοί Ex. 7, 11. 8, 3. 14; ἐγγαστρίμυθοι Lev. 20, 27; ሐረሳውያን፡ Clem. f. 82. et Ex. 7, 22.

ሐርበደ፡ vid. sub **ሀርበደ፡**

ሐርተመ፡ quadr. I. (sine dubio denominatum a ሕርመት፡ substantivo e ሐረመ፡ oriundo, vid. gramm. p. 112. 113, et cfr. مَحْرُوم *prohibitus; infelix; is cui a Deo melior vitae sors denegata est;* praeterea حَرْمَزَ et حَرْدَمَ *maledixit*) proprie: diris obnoxium vel sacris interdictum esse, inde *aerumnosum, calamitatibus circumventum, miserabilem esse;* nec non *perditum, vilem, contemtissimum esse:* ταλαιπωρεῖν ሐርተመ፡ ተዓይን፡ Jer. 4, 20; ኀሰርነ፡ ወሐርተምነ፡ Mich. 2, 4; Ps. 37, 6; ἀτιμάζεσθαι የሐረትም፡ እንለ፡ እመሕያው፡ Jes. 5, 15; ኵለሂ፡ ተሐረትም፡ ምክዕቢተ፡ ታስተኀፍር፡ አበሃኒ፡ ወታስተኀፍር፡ ምታኒ፡ ዝልፍተ፡ Sir. 22, 5; ወልድ፡ ዘሐርተመ፡ (de filio illo prodigo Evangelii) Org.

አሐርተመ፡ II. *miseriam, aerumnam et ignominiam afferre* alicui: ሕርቱም፡ ዘአሐርተመቶ፡ ዳኅፃቲሁ፡ Genz. f. 88; ለአብ፡ ኃጥእ፡ ያሐረትሞ፡ (v. የሐ"፡)ውሉዱ፡ Sir. 41, 7.

ሕርቱም፡ part. 1) *scelestus et deperditus; infelix, miserrimus, aerumnosus:* βδελυκτός ውሉድ፡ ሕርቱማን፡ Sir. 41, 5; ትውልደ፡ ሕርቱማን፡ τέκνα ἀπωλείας Jes. 57, 4; ἀπολλύμενοι 1 Cor. 1, 18 rom.; 2 Cor. 4, 3: ወልድ፡ ሕርቱም፡ (de filio illo prodigo Evangelii) Did. 10; የሐይዉ፡ ሕርቱመ፡ ζῶσιν ἀδίκως Sap. 14, 28; qui foedus init cum Satana, vocatur ብእሲ፡ ሕርቱም፡ Clem. f. 221; de homine mente capto: ልቡ፡ ሕርቱም፡ ወዕንቡዝ፡ Gad. T. H.; τάλας, ταλαίπωρος: ሕርቱም፡ አነ፡ Jes. 6, 5; Sap. 3, 11. 15, 14; 4 Esr. 8, 60. 2) nonnumquam id. q. ሕሩም፡, *interdictus, illicitus:* si quis duas uxores duxerit ወኢሰደደ፡ ዳግሚተ፡ ዘይእቲ፡ ሕርትምት፡ F. M. 5, 4; ሰብሳብ፡ ርኩስት፡ ወሕርትምት፡ ib. 9, 4 (sed in titulo capitis ሕርምት፡ scriptum est); ረበሕ፡ ርኩስት፡ ወሕርትምት፡ ib. 18, 1. (In Sx. Tachs. 13 legitur ሕርትምት፡ *votum* pro ትሕርምት፡).

ሕርትምና፡ subst., m. et fem., Pl. ሕርትምናት፡ *conditio scelesti et deperditi; scelus, impietas; perditio; miseriae et aerumnae:* ἀσέβεια Hab. 1, 3; Eph. 4, 19 (ἀσέλγεια); ἀπώλεια Deut. 7, 23; ይመጽእ፡ ሕርትምና፡ ላዕሌከ፡ Jes. 47, 11. 54, 16; 4 Esr. 6, 21. 8, 43; Phil. 1, 28. 3, 19; Hebr. 10, 39; 2 Petr. 2, 1; ወልደ፡ ሕርትምና፡ 2 Thess. 2, 3; ταλαιπωρία Ps. 31, 4; Jer. 4, 20. 20, 8; Hab. 2, 17; Am. 3, 10; Jac. 5, 1; 4 Esr. 10, 43; ኵሎን፡ ሕርትምናት፡ F. M. 2, 5. — *Voc. Ae.:* ሕ"፡ ዘ፡ መገሰቂል፡; *aliud:* ሕ"፡ ዘ፡ ግዕዝና፡ ወመቅበዝበዝኒ፡ ይ ።

ሐረወ፡ rad. inus., cujus significatio prima est *cavare, fodere;* vic. ኀረወ፡ q. v. — Hinc nomen traxisse videtur ሐራውያ፡ *porcus,* ut qui terram suffodiat et eruat (vid. عِفْر). Et mihi quidem hoc etymon magis placet, quam si quis ሐራውያ፡ vel ad خَرِىَ, amh. ሐራ፡, hebr. חֲרָאִים (quia porcus stercus effodit et in coeno se volutat) vel ad خَرَّ, خَرْخَرَ, نَخَرَ ንሕረ፡ (ob grunnitum porci) referre voluerit.

ሐራውያ፡ et (in antiquioribus libris mss.) **ሐረውያ፡** et **ሐረዊያ፡** (ut Lev. 11, 7 FH.; Jes. 65, 4. 66, 3 cod. Laur.) m. et fem., Plur. አሕርው፡ (ሐራውያን፡ in Cod. Tub. Clem. f. 249 videtur esse lectio prava) *sus, porcus,* sing. Lev. 11, 7; Prov. 11, 22; ሐራውያ፡ ተኀጺቦ፡ ገብአት፡ ዲበ፡ ፀብር፡ 2 Petr. 2, 22; ሐራውያ፡ ሐቅል፡ ለዋው፡ 2 Reg. 17, 8; ሐራውያ፡ ገዳም፡ Ps. 79, 14; እመ፡ ይዌልጥ፡ ሐራውያ፡ ጸጕሮ፡ ከመ፡ ፀምር፡ Kuf. 37; coll. Hen. 89, 10. 12. 42; ደመ፡ ሐራውያ፡ αἷμα ὕειον Jes. 66, 3; ሥጋ፡ ሐራውያ፡ κρέας ὕειον 65, 4; Jsp. p. 287; pl. Matth. 7, 6. 8, 30. 31; Marc. 5, 11; Luc. 15, 15; Clem. f. 104. — In locis allegatis ሐራውያ፡ porcum domesticum significat; *aprum* autem appellare solent ሐ"፡ ሐቅል፡ vel ሐ"፡ ገዳም፡ (cui ሐ"፡ ቤት፡ opponi asserit Ludolfus). Sed etiam aprum ferum hac voce significari, demonstrant alii loci, ut ክነ፡ እቡደ፡ ከመ፡ ሐራዊ፡ (sic) Gad. T. Haim. — De vocali vocis finali *â* vid. gramm. § 131, 1. — Praeterea vid. ሕንዚር፡ et መፍልስ፡. — *Voc. Ae.:* መፍልስ፡ ወሐራውያ፡ ዘ፡ ሕርያ፡ (v. እርያ፡). De እርያ፡ *phascochoero africano* vid. Harris Reise, Anh. S. 50.

ሐረደ፡ I, 1 [amh. አረደ፡, arab. حَرَدَ *perforavit;* vic. سُرِطَ *jugulavit*] Subj. ይሕርድ፡, *jugulare, mactare* Gen. 37, 31; Ex. 12, 6. 29, 11; ሕርድ፡ ወብላዕ፡ Act. 10, 13; ወሐረደ፡ ሎቱ፡ አልህምተ፡ ወአባግዐ፡ ብዙኀ፡ 2 Par. 18, 2; Kuf. 21. 50; ከመ፡ ይሕርዱ፡ መሥዋዕተ፡ (v. ይሕረዱ፡) Hez. 40, 39 vrs. nov.; ከመ፡ ይሕርዶ፡ ለወልዱ፡ Gen. 22, 10; የሐርዶ፡ ክሳዶ፡ ἀποκνίσει τὴν κεφαλὴν Lev. 5, 8; ኢትብልዑ፡ እንስሳ፡ ዘእንበለ፡ ይሕርድዎ፡ ሕያዎ፡ Kedr. f. 88.

ተሐርደ፡ III, 1 *jugulari, mactari:* ne edant ዘኢተሐርደ፡ Kedr. f. 88; በከመ፡ በግዕ፡ መጽአ፡ ለተሐርዶ፡ Act. 8, 32 rom.; ተሐርደ፡ በእንቲአነ፡ ክርስቶስ፡ በግዐ፡ መሥዋዕት፡ Cyr. c. Pall. f. 91; et hom. Acacii in Cyr. f. 106.

ሕሩድ፡ part. *jugulatus* M. M. f. f. 178.

ሕርደት፡ n. act.: *jugulatio* Org. 7; M. M. f. 23.

ሐረገ፡ rad. inus., hebr. et אָרַג et שָׂרַג, aram. סְרַג *plexit,* unde שָׂרִיגִים *palmites vitis,* aram. זַרְגִין id., arab. سَرْعٌ *palmes vitis ejusdem anni,* سَرَعْرَعٌ id., زَرْجِينَةٌ *vitis,* زَرَجُونٌ *vitis, vitis palmites.* Vic. est ሀረከ፡ q. v. Hinc

ሐረግ፡ subst., m. et fem., Plur. አሕራግ፡ et አሕሩግ፡ (Org. lect. 2, et Herm. p. 50ª, sed paulo infra semel iterumque አሕራግ፡) *palmes vitis, vitis:* ሐረገ፡ ወይን፡ ቅድሜየ፡ ἄμπελος Gen. 40, 9; ወውስተ፡ ውእቱ፡ ሐረግ፡ ሠረፀ፡ አዕጹቂሁ፡ ወአውጽአት፡ አስከለ፡ 10; ሐረገ፡ ወይን፡ κλῆμα Num.

13, 23; κληματίς Deut. 32, 32; **አሕራግኪ፡** Jer. 31, 32; **አሕራግ፡ወይን፡** Macc. f. 5.

ሐርጌ፡ subst., m., Plur. **ሐራጊት፡** (nec non Plur. **አሕሩግ፡** legi in Gad. T. H., sed dubito an sit forma bona) *mas ovium et caprarum, aries et hircus* vel *caper*. [De etymo nihil certi habeo: nescio an nomen a *cornibus inflexis* ductum et ad significandum eum caprum arietemve, cujus cornua jam inflecti coeperunt, adhibitum sit; de quo etymo comparare licuerit أَعْقَصُ, fortasse etiam צָפִיר a صفر **ዐፈረ፡**] κριός et κριοί **ሐርጌ፡አምውስተ፡አባግዕ፡** Lev. 5, 15 et absol. sine **በግዕ፡** Jes. 1, 11. 34, 6. 7. 60, 7; Jer. 28, 40; Hez. 45, 23; 2 Par. 29, 32; Ps. 28, 1; **ሐራጊት፡ሠናያን፡** Jer. 32, 20 (sed in eodem commate etiam **አብሓኵ፡**); χίμαρος et χίμαροι: **ሐርጌ፡እምውስተ፡አጣሊ፡** Lev. 4, 23. 24. 9, 3. 16, 5; Deut. 14, 4; **ሐራጊት፡ጠሊ፡** 2 Par. 29, 21, vel abs. sine **ጠሊ፡** Ps. 49, 10; 2 Esr. 15, 18; **ሐራጊት፡ሥቡሓን፡** Mich. 5, 7; τράγοι **ሐራጊት፡ጠሊ፡** 2 Par. 17, 11. — *Voc. Ae.*: **ሐርጌ፡ዘ፡ጌደር፡** (v. **ገልገሎ፡**); de qua voce vid. Vocabulariorum scholia ad **እጐልት፡** et ad **ናቃት፡**

ሐራጥቃ፡ vel **ሐራ፡ጥቃ፡** αἱρετικοί *haeretici* F. M. 27, 7; F. N. 5.

ሐርገጽ፡ et **ሐገጽ፡** subst., m., Pl. **ሐርገጻት፡** vel **ሐገጻት፡** *crocodilus*: **ጽቍጽቋን፡ወሐገጽ፡** (v. **ወሐርገጽ፡**) Lev. 11, 29; **አክይስት፡ወዐናብርት፡ወሐገጻት፡** Macc. f. 12; Lit. 176, 4; **ወወረዱ፡ኀበ፡ፈለግ፡ወሀለዉ፡ውስቴቱ፡ሐርገጻት፡ወቆሙ፡፩እምኔሆሙ፡ማእከሌሆሙ፡** Phlx. 99; *quum aquam e Nilo bibere vellet* **መሠጦ፡ሐርገጽ፡** Abush. 50. — *Voc. Ae.*: **ሐርገጽ፡ዘ፡ሐዘ፡** (v. **አዘ፡**). [De etymo hucusque nihil certi statuere licet. Quomodo in caeteris linguis semiticis *crocodilus* nominetur, vid. in Ges. thes. p. 1512.].

ሐረጸ፡ *incidere, insculpere* vid. sub **ኀረጸ፡**

ሐረዐ፡ vel **ሐረጸ፡** (etiam per **ኀ**) I, 1 [id. q. עָרַס (in עֲרִיסָה *farina crassior*), הִגְרִיס *comminuit*, ܓܪܣ גְּרִיס *comminutus*, جَرَشَ *comminuit in partes grossiores*] Subj. **ይሕርዕ፡** 1) *conterere, comminuere* **ሐረየ፡ወአድቀቆ፡** κατήλεσεν αὐτὸν λεπτὸν Ex. 32, 20; λεπτύνειν Dan. 2, 34. 45. 7, 7; 4 Reg. 23, 15; 2 Par. 23, 17; **ተሐርዕ፡እምኔሁ፡ድቁቀ፡** Ex. 30, 36; hostes Ps. 17, 46; Ex. 23, 23 (ἐκτρίβειν); Sap. 11, 20 (συνεκτρίβειν); **ንሣእ፡ዐጽቀ፡በለስ፡ወሕርዕ፡** τρῖψον Jes. 38, 21; **ያደክም፡አድባረ፡ወየሐርዕ፡አውግረ፡** (ἀλοήσεις) Jes. 41, 15. 2) In specie *mola frangere* vel *comminuere, molere*: **ክልኤቲ፡የሐርያ፡በ፩ማሕረፅ፡** (ἀλήθουσαι) Matth. 24, 41; Luc. 17, 35; Koh. 12, 3; Jud. 16, 21; Jes. 47, 2; Num. 11, 8; **አንስት፡የሐርያ፡** τρίβουσι σταῖς Jer. 7, 18. — *Voc. Ae.*: **ሐረዐ፡ይሐየ፡ዘ፡ፈጨ፡**

አሕረዐ፡ II, 1 *comminuere jubere* vel *molere facere alqm alqd*: **አሕረፅዎ፡ለሶምሶን፡እክለ፡ከመ፡አመት፡** Jsp. p. 361.

ተሐርዐ፡ III, 1 pass. *comminui, conteri* Dan. 2, 35.

ሐሩፅ፡ part. *contritus, comminutus*: **ልሕኵት፡ሐሩፅ፡** ὄστρακον λεπτόν Herm. p. 85; M. F. (vid. **ንቁጽ፡**); **በእንተ፡ዐጽምከ፡በማሕረፅ፡ሐሩፅ፡** Sx. Tachs. 11 Enc.

ሐሪፅ፡ subst., plerumque m. 1) *comminutum, pulvis*, κονιορτός Deut. 9, 21. 2) *farina* ἄλευρον Jes. 47, 2; Hos. 8, 7; 1 Par. 12, 40; **ነሥአት፡ሐሪዐ፡ወሎሰት፡** 1 Reg. 28, 24; 2 Reg. 17, 28; 3 Reg. 17, 12; Matth. 13, 33; **ሐሪዐ፡ስገም፡** Num. 5, 15. 3) *massa farinacea* σταῖς Ex. 12, 34; 2 Reg. 13, 8; φύραμα Num. 15, 19. 20; Ex. 7, 28; 1 Cor. 5, 6. 7; **እምሐሪፅ፡ልዉስ፡** ἀπὸ φυράσεως στέατος Hos. 7, 4. — Praeterea 1 Reg. 17, 18 legitur **፲ሐሪዐ፡ሐሊብ፡** *decem massae lactis coacti*, δέκα τροφαλίδες τοῦ γάλακτος, חֲרִיצֵי הֶחָלָב (de quo vid. Ges. thes. p. 526. 527, qui etiam كَرِيصٌ *caseus mollis* huc refert. Praeterea ܚܪܝܨܐ *frustum massae, placenta* comparare juvat). — *Voc. Ae.*: **ሐሪፅ፡ብ፡ዳቄት፡** (v. **ደቂት፡**).

ሐራዊ፡ n. ag. *comminuens, molitor*, Lud. sine auct.

ማሕረፅ፡ subst., m. et fem. 1) *mola*: **አመት፡እንተ፡ትነብር፡ዲበ፡ማሕረፅ፡** Ex. 11, 5; Kuf. 49; **ንሥኢ፡ማሕረዐ፡ወሕርዒ፡ሐሪዐ፡** Jes. 47, 2; **የሐርፅዎ፡በማሕረፅ፡** Num. 11, 8; **ቤተ፡ማሕረፅ፡** Jer. 52, 11; (var.); **ቃለ፡ማሕረፅ፡** Jsp. p. 367; **በአሐዱ፡ማሕረፅ፡** Matth. 24, 41 rom.; **በአሐቲ፡ማሕረፅ፡** Luc. 17, 35 rom. — De molis Abyssinorum consulere licet, quae Ludolfus in Comm. ad hist. Aeth. p. 565 disputavit. 2) molae pars inferior, *catillus* (pars superior est **መድሐ፡** q. v.), ὁ μύλος, **እብን፡ዐቢይ፡ከመ፡ማሕረፅ፡** Apoc. 18, 21; Deut. 24, 6; **ስባረ፡ማሕረፅ፡** Jud. 9, 53; **ማሕረዐ፡ጸሩ፡** Thren. 5, 13 var.; μύλος ὀνικός **ማሕረዐ፡አድግ፡** Matth. 18, 6; Marc. 9, 42 („intelligunt Aethiopes catillum molae trusatilis seu jumentariae, quales in Aegypto dantur", Lud. in lex. col. 277). — *Voc. Ae.*: **ማሕረፅ፡ዘ፡ወፍጭ፡** (pro **መፍጭ፡**).

ሐረፈ፡ *decerpere* vid. sub **ኀረፈ፡**

ሐረፈ፡ rad. inus.; convenire videtur cum עָרַף et רָעַף *stillavit*, رَعَفَ *profluxit* (sanguis e naribus). Hinc

ሐረፋ፡ subst. *pituita, saliva* (amh. **ሐረፋ፡** *spuma*; **አረፋት፡** id.): **በኑ፡ጣዕም፡ለሐረፋ፡ሐምል፡ዘይሰመይ፡ኽጥሚ፡** Job 6, 6 (vers. nov., e Syr. et Arab.) *pituita althaeae*.

ሐሰ፡ et frequentius **ሐሰ፡** [de quo vid. gramm. § 163, 3 et 199, d; idem quod arab. حَاشَ لِلّٰه, حَاشَاكَ حَاشَاكَ, aram. ܚܘܣ; significatione convenit hebr. חָלִילָה לִּי], formula deprecandi et aversandi: *absit!* Usurpatur absolute ut **ሐሰ፡** μὴ γένοιτο Rom. 3, 4. 31. 9, 14. 11, 1; Gal. 2, 17; crebrius seq. **ለ** pers., ut: **ሐሰ፡ሊተ፡** *absit a me!* 1 Reg. 2, 30. 20, 9; Act. 10, 14; Gen. 44, 7; Matth. 16, 22; 4 Esr. 8, 53. Res vel actio, quam aliquis deprecatur vel aversatur, subjungitur praepositione **እምነ፡** ut: **ሐሰ፡ሊተ፡እምነ፡ገቢሮቱ፡** 2 Reg. 23, 17; **ሐሰ፡ሎቱ፡ለእግዚእየ፡እምነ፡ዝንቱ፡ርኩስ፡** 1 Reg. 25, 31; vel conjunctione **እስከ፡** seq. Indic.: **ሐሰ፡ለነ፡እስከ፡ንነድግ፡** Jos. 22, 29; Gen. 44, 17; Gal. 6, 14 rom.; vel **ከመ፡** seq. Indic., ut **ሐሰ፡ሊተ፡ከመ፡ኢይገብር፡ዘንተ፡** 1 Par. 11, 19; nec non Imperfecto vel Subjunctivo nudo, ut: **ሐሰ፡ኢትመውት፡** μηδαμῶς σοι. οὐ μὴ ἀποθάνῃς 1 Reg. 20, 2; Kuf. 43; **ሐሰ፡ለከ፡ኢታጥፍአነ፡** Jon. 1, 14; Judith 8, 14; Gen. 18, 25; Matth. 16, 22.

ሐሰለ፡ I, 1 [sine dubio id. q. hebr. חָסַם, aram. חֲסַם *capistrare*, מַחְסוֹם *capistrum*; arab. حَزَمَ *colligavit sarcinas; cingulo cinxit jumentum*; حِزَامٌ *cingulum jumenti; teniae cunarum*; حُزْمَةٌ *fascis* (lignorum, frugum); syr. ܚܙܝܩܐ *accinctus*] *capistro coërcere* vel *ducere:* **የሐስሎሙ፡** (var. **ያሐስሎሙ፡** II, 1; var. **ይነድአሙ፡**) **ሕፃን፡** παιδίον ἄξει αὐτούς Jes. 11, 6. — *Voc. Ae.:* **የሐስል፡ዘ፡ይስሕብ፡**, v. **ይሉብብ፡**

አሕሰለ፡ II, 1 vid. sub I, 1.

ሕሳል፡ et **ሐሳል፡** subst. *capistrum, vinculum:* **እለ፡በሕሳል፡ወበልጓም፡ይመይጥዎሙ፡መላትሒሆሙ፡** (v. **በሐሳል፡**) ἐν χαλινῷ καὶ κημῷ Ps. 31, 12: **በሕሳለ፡** (v. **በሐሳለ፡**) **ኀጢአቱ፡ኵሉ፡ይትአሰር፡** σειραῖς Prov. 5, 22. — *Voc. Ae.:* **ሕሳል፡ዘ፡ልብብ፡**

ሐስል፡ subst. (sarcina, fascis) *saccus frumentarius*, μάρσιππος Gen. 42, 27. 28. 44, 2. 12; σάκκος Lev. 11, 32; Kuf. 43; Pl. **አሕስል፡** Gen. 42, 25. 35. 43, 11. 22. 44, 1; Kuf. 42, et **አሕሳል፡** vid. Gen. 42, 25 ann.; **ሰረቅት፡እለ፡ይፈትሑ፡አሕሳለ፡** F. N. 49. — *Voc. Ae.:* **ሐስል፡ዘ፡ዳውላ፡፡** (Significationem *corbis* huic voci attribuit Gregorius Lud. lex. col. 37.).

ሐሰበ፡ I, 1 [id. q. חָשַׁב *putavit, imputavit, cogitavit*, ܚܫܒ *numeravit, putavit, reputavit*, حَسَبَ *computavit, opinatus est, aestimavit*; amh. **አሰበ፡**; vic. est aeth. **ሐዘበ፡** q. vid.] 1) *supputare, computare, ad calculos vocare:* **ወኢሐሰበ፡ዳዊት፡ወኢኈለቈ፡ኍልቆሙ፡** 1 Par. 27, 23; **አኀዘ፡ይኈልቍ፡ወይሕሰብ፡** (modo lectio sana sit) 27, 24; **ሐሲበከ፡ሐሳበ፡** (v. **ሐስቦ፡**) *computo a te facto* 4 Esr. 9, 1; Lev. 25, 50. 52; **የሐስብ፡ሎቱ፡ካህን፡ወርቀ፡** Lev. 27, 18. 23; **የሐስብ፡ፃእፃአ፡** ψηφίζει τὴν δαπάνην Luc. 14, 28; **ሐሲበከ፡ፃእፃአ፡** Herm. p. 54; **በከመ፡ሐሰበ፡ወአስተቀሰመ፡ለአማስኖቶሙ፡** καθὼς ἔθετο ψήφισμα καὶ κλῆρον ἀφανίσαι αὐτούς Esth. 9, 24; **ኢየሐስብዎሙ፡በሐሳበ፡ዓለም፡** Hen. 82, 5; crebro in Abush. de computatione et ratiocinatione arithmetica. 2) *imputare, annumerare* alicui alqd.: **እለ፡ኢሐሰበ፡ሎሙ፡ኀጢአቶሙ፡** Ps. 31, 1. 3) *putare, aestimare, respicere, rationem habere alcjs:* **ዘሠናይ፡አሐስብ፡** Rom. 7, 13; **ምንት፡ይእቲ፡ትዕቢት፤ይቤ፡ለእመ፡የሐስብ፡ሰብእ፡ነፍሶ፡ንጹሐ፡** Phlx. 35; **እለ፡ኢየሐስቦሙ፡ወኢከመ፡ከለባተ፡መራዕይየ፡** ἡγησάμην Job 30, 1; **ኢሐሰብዎ፡** οὐκ ἐλογίσθη Jes. 53, 3; **ኢየሐስብዎ፡** 1 Esr. 3, 20; Ps. 143, 4; **እለ፡ኢነሐስቦሙ፡ወኢከመ፡ምንትኒ፡** Gal. 2, 5; **ኢየሐስበ፡ለነፍስየ፡** οὐ λόγον ποιοῦμαι τῆς ψυχῆς μου Act. 20, 24; **ኢተሐስብ፡መነሂ፡** οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός Matth. 22, 16.

ተሐሰበ፡ III, 1 pass. 1) *computari, supputari:* **እለ፡ተሐሰቡ፡ወተኈለቁ፡ምስለ፡እለ፡ኈለቈ፡ዳዊት፡** 2 Par. 2, 17; **እለ፡ኢይትሐሰቡ፡በሐሳበ፡ዓመት፡** Hen. 75, 1. 2) *imputari, annumerari:* **ይትሐሰብ፡ሎቱ፡ጥበበ፡** Prov. 17, 28 (var.); **ዘከመዝ፡እምኢተሐሰበ፡ምስለ፡ኃጥአን፡** *homo talis inter peccatores non annumeratus esset* Cyr. c. Pall. f. 68; **ዘኢተወክፈ፡ንስሓ፡ኃጥእ፡ኀጢአተ፡ዚአሁ፡** (**ለዘስሕተ፡**) **ይትሐሰብ፡ላዕሌሁ፡** Clem. f. 233. 236; c. **ኀበ፡** pers. M. M. f. 114.

ተሓሰበ፡ III, 3 (sec. gramm. § 48, 4 creberrime **ተሐሰበ፡** scriptum reperitur) 1) *rationes inter sese conferre, computare inter se* a) *rationem* rei *reposcere* ab aliquo, c. Acc. prs.: **ሎሙ፡ይትሓሰበሙ፡** (Pltt: **ከመ፡ዘይትሓሰብዎሙ፡በእንቲአከሙ፡**) *eos ad rationem revocabit* Hebr. 13, 17; 4 Reg. 12, 15. 22, 7; **እንዘ፡ይትሓሰብ፡** (συναίρειν) Matth. 18, 24; **ተሓሰበሙ፡** (Pltt: **ተሓሰበ፡**) **ምስሌሆሙ፡** 25, 19; Herm. p. 25; **ወዘሰ፡እንዘበ፡ይነሥእ፡ምጽዋተ፡ሎቱ፡ይትሓሰቦ፡እግዚ"፡** *qui, quamquam (opes) habet, eleemosynas accipit, ab eo Deus rationem reposcet* Did. 19. b) *rationem reddere* rei alicui: **ይትሓሰበከኑ፡** (λόγον σου ποιούμενος) Job 22, 4. c) *rationem inire et subducere:* **ሶበ፡ትትሓሰብ፡ምስለ፡ሱታፌከ፡በእንተ፡ተግባርከ፡** Sir. 42, 3; c. Acc. rei: **ንትሓሰብ፡ምግበከ፡** Luc. 16, 2. 2) *reputare secum animo* Org. (Lud.).

ሕሱብ፡ et **ሑሱብ፡** part., *supputatus, computatus:* **መስተቃትላን፡እለ፡ሕሱባን፡** (v. **ሑሱባን፡**) **ውስተ፡ሰርዌ፡** 1 Par. 28, 1.

ሐሳብ፡ subst., m., Pl. **ሐሳባት፡** 1) *supputatio, computus, aestimatio: erravisti in computatione,* **አግብእ፡ሐሳበከ፡** *repetas computationem*, Abush. 11; **ሰብአ፡ሐሳባት፡** *arithmeticae et chronologiae periti*, Abush. 1. 46; **አልቦሙ፡ኍልቍ፡ወሐሳብ፡** *innumeri et infiniti* Hen. 40, 1. 63, 3; **ዘአልቦ፡ኍልቌ፡ወመስፈርተ፡ወአልቦሙ፡ሐሳበ፡እምብዝኆ፡** 2 Par. 5, 6; *mandavit* **ከመ፡ይሚጥዎ፡(ለሥርናይ፡)ሎሙ፡በሐሳበ፡ሤጥ፡ዘከመ፡አመ፡መዋዕለ፡ጽጋብ፡** Jsp. 329; ψῆφος Koh. 7, 25; **ሐሳበ፡ሤጡ፡** Act. 19, 19; etiam: **በሐሳብ፡ዘእምኀበ፡እግዚ"፡** ψήφῳ τῇ παρὰ Θεοῦ (*Dei arbitrio*) Cyr. ad Th. f. 7. — Creberrime usurpatur de *computo temporum*, ut **ሐሳበ፡ዓመት፡**, **ሐሳበ፡ዓለም፡** Hen. 75, 1. 82, 5; **በእንተ፡ሐሳበ፡ዓለም፡** *de chronologia mundi* Abush.; **ሐሳበ፡ዘመን፡** *calendarium* Abbadie Cat. p. 45; de computo festorum, potissimum cycli paschalis, ut Did. 30; Demetrius Alex. Patr. XII **ሠርዐ፡ሐሳበ፡አበቅቴ፡ወሐሳበ፡ጾም፡ቅዱስ፡** Sx. Teq. 12; de computo mensium et dierum, ut: **አመ፡፳ወ፫ለታስዕ፡ወርኅ፡በኍልቌ፡ሐሳበ፡ዕብራውያን፡ወበሐሳበ፡ግብጻውያን፡አመ፡፳ወ፱ለወርኀ፡ታኅሣሥ፡** Did. 29; de aeris variis, ut: **ሐሳበ፡ሐዋርያት፡**, **ቢዘን፡**, **ሮም፡**, **ሰማዕታት፡**, **ዮዲት፡**, **ጻድቃን፡**, **ሊቃውንት፡** Cat. Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 10. 11; nec non de supputationibus astrologorum et divinationibus, ut: **ሐሳበ፡ልደት፡** *genethliologiae ratio* Stat. Ap. 16; **ዘየሐስብ፡ሐሳበ፡ልደት፡** Can. Ancyr. 22; **እመ፡ኮነ፡ተአማኔ፡በሐሳበ፡ኮከብ፡** *si astrologiae credit* F. N. 5; **ዘየሐስብ፡ሐሳባተ፡ወልድ፡ምስለ፡እም፡** (inter alios magos et divinatores recensetur) F. M. 15; **ሐሳበ፡ፀሓይ፡ወወርኅ፡ወከዋክብት፡** Org. 2) *quantitas, mensura, pretium:* **ዘብዙኅ፡ሐሳቡ፡** πολυτελές 1 Petr. 3, 4; **በውስተ፡ኍልቌ፡ሐሳብ፡** ἐν μέτροις Lev. 19, 35; ὁλκή Num. 7, 13 seq. 3) *ratio*, quam aliquis reddit vel reposcit: **ያገብኡ፡ሐሳበ፡ለ(እግዚ"፡)** ἀποδώσουσι λόγον τῷ 1 Petr. 4, 5; **ታወፍዩ፡ሐሳበከሙ፡** 2 Petr. 1, 10; **ፈቀደ፡ይግበር፡ሐሳበ፡ምስለ፡አግብርቲሁ፡** Matth. 18, 23. 4) *ratio, proportio* (quare **በሐሳበ፡** idem fere, quod **በአምጣነ፡**, **በከመ፡**): **ይትኔበይ፡በሐሳበ፡ሃይማኖቱ፡** κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως Rom. 12, 6; **በሐሳበ፡መልበስቱ፡** κατὰ τὸν ῥυθμὸν τῆς ἐπωμίδος Ex. 28, 15; **በሐሳበ፡ምሥዋዕከ፡** κατὰ τὴν θυσίαν Ex. 29, 41; **በሐሳበ፡ሤጡ፡** κατὰ τὴν τιμὴν αὐτοῦ Lev. 27, 17. 25, 27; **በከመ፡ሥርዐተ፡ሐሳበ፡መዋዕሊሁ፡** 2 Esr. 3, 4; 4 Esr. 9, 17; *medicus* **ለለ፩ዘሐመ፡በሐሳበ፡ሕማሙ፡** (*pro ratione morbi*) **ይሁብ፡ፈውሰ፡** hom. Severiani in Cyr. f. 122; **አኮ፡በአምጣነ፡ጌጋይነ፡ዘኮነነ፡ሐ**

ሳበ፡ጸጋሁ፡ ለእግዚ"፡ Rom. 5, 15; በሐሳበ፡ seq. Subst. *ratione habita* rei Cyr. ad Theod. f. 19. 5) *existimatio, dignitas*, Lud. e Cant. Sam. 6) λογεῖον *rationale* voce ሐሳብ፡ versum legitur Ex. 28, 15. 22.

ሐሳቢ፡ n. ag. *is, qui supputat:* ሐሳብያን፡ *chronologiae periti* Abush. 2; ሐሳቢ፡ *genethliacus* Sx. Ter 6; ሐሳብያነ፡ ከዋክብት፡ *astronomi et astrologi* Abush. 3.

መሐስብ፡ part. *astronomus* et *chronologus* M. M. f. 127 (መሐስባን፡ Pl.).

ሐሴን፡ subst., videtur esse nomen animalis, fortasse *papilionis* (collatis vocibus حَسِين *pulcher*, حَسُّون *avis versicolor e passerum genere*): ወይጠፍኡ፡ፍጡነ፡ከመ፡ሐሴን፡ዘወፅአ፡እምግቡ፡ወኢይትረከብ፡አሰሩ፡ ወኢይገብእ፡ ውስተ፡ ቤቱ፡ Macc. f. 10.

ሐሰከ፡ subst. „*vermis* in Aethiopia aestatis tempore, dum pluit, nascens et frumentum arrodens" (Lud., sine auct.) [حَشَكَ *multum pluit* coelum].

ሐሰወ፡ I, 1 1) *velare, obvolvere* [vic. כָּסָה ܚܦܐ كَسَا] ወሐሰወቶ፡ኵሎ፡ንዋያ፡ καὶ περιεδίπλωσε πάντα τὰ ἀγγεῖα αὐτῆς Judith 10, 5 (var. ወሐሰቶ፡); ፀሐይ፡ብርሃኖ፡ሐሰወ፡ *sol lucem suam celavit* Sx. Tachs. 14 Enc. 2) *mentiri* [apud alias gentes hoc verbum sonat כִּזֵּב, כָּזַב, ܟܰܕܶܒ, كَذَبَ; sed Arabes in uberrima sua lingua etiam خَاسَ (خَوْس) *promisso contrarie egit, decepit* per fraudem; خَاسَ (خَيْس) *perfidia usus est, violavit pactum* habent]. Stirpem I, 1 semel tantum reperi: እንዘ፡የሐስዉ፡በእንቲአየ፡ Matth. 5, 11 Platt et Polygl.; sed rom. ይሑስዉ፡ errore typographi pro ይሔስዉ፡ habet.

ሐሰወ፡ I, 2 1) *mentiri, mendaciis fallere, fidem fallere*; absol. ሐሰውኩ፡ቅድመ፡እግዚ"፡ Job 31, 28; ይኄይስ፡ሰረቅ፡እምሐስዎ፡ Sir. 20, 25; ኢይሔሱ፡ቃሉ፡ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐ μὴ ἀθετηθῇ Jes. 31, 2; ሐሰዉ፡ነቢያት፡ Jer. 14, 14; አማን፡እብል፡ወኢይሔሱ፡ Rom. 9, 1; ኢተሐስዉ፡ Lev. 19, 11; ዘይምሕል፡ለቢጹ፡ወኢይሔሱ፡ Ps. 14, 6; c. Acc. rei: ኢተሐሱ፡ስምዐ፡ Deut. 5, 17; Dan. ap. 1, 61; ሐሰውኩ፡ኵሎ፡ዘተናገርኩ፡ Asc. Jes. 5, 4; Ps. 88, 34; ሐሰዉ፡ አስተዋድዮቶ፡ Dan. ap. 1, 49; ሐሰወ፡ኪዳኖ፡ *promissis non stetit*, Jsp. p. 312; c. Acc. prs. *mentiri alicui:* ኢይሔስወክሙ፡ Job 6, 28; ሐሰውክኒ፡ Jes. 57, 11; ሐሰናክ፡ 59, 13; Jer. 5, 12; Ps. 65, 2. 88, 35 (et Ps. 17, 49 blandiri alicui); Jac. 3, 14; 3 Reg. 13, 18; ሐሰዎ፡ለክልኤ፡በእንተ፡ዘአማኅፀኖ፡ Lev. 5, 21; ይሔስዎሙ፡ሕልሞሙ፡ μάταιον τὸ ἐνύπνιον Jes. 29, 8; c. ላዕለ፡ prs.: ሐሰወ፡ላዕሌሁ፡ Dan. ap. 13, 12, et c. በ prs. Jer. 5, 12 var., et rei: ይሔስዉ፡በዛቲ፡ሥርዐት፡ *fidem foederis fallunt* Kuf. 15. 2) *infitiari, abnegare* c. Acc.: ኢሐሰውኩ፡ቃለ፡እምላክ፡ Job 6, 10. 8, 18. 27, 11; ሐሰውዎ፡(ለእግዚ"፡) Rom. 1, 21; c. dupl. Acc. ሐሰወኒ፡ፍትሕየ፡ ἐψεύσατο τῷ κρίματί μου Job 34, 6; seq. ከመ፡, ut: ሐሰወት፡ ከመ፡ ሠሐቀት፡ Kuf. 16.

አሕሰወ II, 1 et crebrius አሐሰወ፡ II, 2 1) *ad mentiendum inducere:* አሕሰወ፡ስምዐ፡ *ad falsum testimonium dicendum impulit* Org. 2. 2) *mendacii arguere*, c. Acc. prs. vel rei: ኢታሐስውዎ፡ለነገረ፡ቅዱስ፡ Hen. 104, 9; መኑ፡እምእሉ፡ታጸድቅ፡ወመኑ፡ታሔሱ፡ 4 Esr. 2, 27; እፎ፡ አወልድየ፡ታሔሱ፡ነገርየ፡ *mendacium esse dicis verbum meum?* Jsp. p. 301; አርመሙ፡ወኢአሐሰውዎ፡እስመ፡እሙን፡ከነ፡ነገሩ፡ Jsp. p. 300, sed ib. paulo post ወኢአሕሰውዎ፡; ኢታሕስዉ፡ቃልየ፡ ib. p. 363. Usurpatur etiam de eo, qui suum ipsius verbum (promissum) mendacii arguit i. e. violat: ያሔሱ፡ቃሎ፡ *fidem fallit* Jsp. p. 382.

ተሐሰወ፡ III, 2 pass. *mendacii convinci, falsum reperiri:* ኢተሐሰወ፡ቃለ፡እግዚ"፡ (ἐκπέπτωκεν) Rom. 9, 6; ተስፋክ፡ዘኢይትሔሰው፡ Genz. f. 27; ወለእመ፡ከነ፡ነገሩ፡ከመዝ፡ወኢይትሔሰው፡ Jsp. p. 363.

አስተሐሰወ፡ IV, 1 *mendacii arguere* vel aliquid *mendacium esse dicere:* ዮጊ፡ቃልኒ፡ከመ፡ሥጋ፡ከነ፡ያስተሐስውዎ፡ ἢ τάχα που καὶ τὸ γενέσθαι σάρκα τὸν λόγον οὐκ ἀληθὲς ὂν ἐκφαίνεται; Cyr. c. Pall. f. 79.

ሕስው፡ part. *mendax* (mentitus), *fallax, falsus:* ሕስወ፡ተናገርከ፡ Jer. 50, 2; ይትኤበዩ፡ሕስወ፡ Sap. 14, 28; ሀብት፡ሕስው፡ δόσις ψευδής Prov. 25, 14; ሕስው፡ አሥምሮ፡ ψευδεῖς ἀρέσκειαι Prov. 29, 48; እምነት፡ሕስው፡ ψευδοδοξία Cyr. ad Th. f. 15; ሕስወ፡ (sic legas pro ሕሰወ፡) ረሲ፡ እምነቶሙ፡ Jsp. p. 278; fem. ሕስውት፡ Chr. ho. 7; ምትሀት፡ሕስው፡ *spectrum mendax* Sx. Masc. 15.

ሐሰት፡ subst. (de forma vid. gramm. § 106) m. et fem. (ut Job 16, 8; Sir. 7, 12) *mendacium* [amh. ሐሰት፡ et አሰት፡]፡ Jes. 28, 15. 17; ኢትሕርስ፡ሐሰተ፡ላዕለ፡ቢጽከ፡ Sir. 7, 11. 12. 31, 1. 4; ሐሰት፡ ውእቱ፡ አውግሪን፡ Jer. 3, 23; ኵሎሙ፡ገብሩ፡ ሐሰተ፡ 6, 13; ተወከልኪ፡ በሐሰት፡ 13, 25; ሐሰተ፡ትብል፡ላዕለ፡ 47, 16; ሐሰት፡ኢይወጽእ፡እምነ፡አፉሁ፡ Judith 5, 5; *omnia Christianae doctrinae dogmata credo* ወበሕቱ፡ትንግሌ፡ሙታን፡ ሐሰተ፡ ይመስለኒ፡ Gad. T. H.; መንፈሰ፡ ሐሰት፡ 2 Par. 18, 21. 22; ስምዐ፡ ሐሰት፡ Sir. 26, 5; ሰማዕተ፡ ሐሰት፡ Matth. 26, 60; ነገረ፡ ሐሰት፡ Sir. 36, 24; Jer. 7, 4; ውሉደ፡ ሐሰት፡ Jes. 30, 9; ሀገረ፡ ሐሰት፡ Jer. 6, 6; ነቢያተ፡ ሐሰት፡ Asc. Jes. 2, 15; ከናፍረ፡ ሐሰት፡ Prov. 8, 7; እብነ፡ ሐሰት፡ *lapillus adulterinus* Org.; በሐሰት፡ ἐπὶ ματαίῳ Ex. 20, 7; በከ፡ወሐሰተ፡ገብሩ፡ አበዊነ፡ ጣዖቶሙ፡ Jer. 16, 19. De ሐሰት፡ *mendacio* tractatur F. M. 23. *Dolus, fraus* Jes. 53, 9; 1 Petr. 2, 22.

ሕሳዌ፡ subst., *mendacia, infitiatio*, F. N. 5; በኢሕሳዌ፡ *evidenter* Chr. Ta. 4.

ሐሳዊ፡ n. ag. (adj. et subst.), Pl. ሐሳውያን፡ *mendax:* ሐሳዊ፡ውእቱ፡ዘይሔሱ፡ ዘልፈ፡ F. M. 23; ሐሰት፡ ለበቍዔተ፡ሐሳዊሁ፡ ib.; ሰራቂ፡ ይኄይስ፡ እምሐሳዊ፡ ib.; ልሳን፡ ሐሳዊት፡ Prov. 26, 28; ብእሲ፡ ሐሳዊ፡ Sir. 20, 24; ሐሳዊ፡ ሰብእ፡ 20, 26; ሐሳውያን፡ ἄνδρες ψεῦσται Sir. 15, 8; Job 24, 25; Ps. 115, 2; 4 Esr. 11, 46; Rom. 3, 4; Tit. 1, 12; 1 Joh. 1, 10. 2, 9; ሐሳዊ፡ነቢይ፡ ψευδοπροφήτης Jer. 6, 13; Clem. f. 93 et ሐሳዌ፡ነቢይ፡ Jer. 35, 2; Asc. Jes. 2, 12; Apoc. 19, 20, Pl. ሐሳውያን፡ ነቢያት፡ Matth. 24, 11 rom. et ሐሳውያነ፡ነቢያት፡ Matth. 7, 15; Jer. 33, 7. 34, 7; 1 Joh. 4, 1; item ሐሳዌ፡መሲሕ፡, ሐሳውያነ፡መሲሕ፡ ψευδόχριστος, ἀντίχριστος, ἀντίχριστοι 1 Joh. 2, 18; 2 Joh. 7; Matth. 24, 24; Clem. f. 154; Kid. f. 6.

ሐሰዐ፡ *sedari* vid. sub **ኀሠዐ፡**

ሐሰዐ፡ (et **ሐሰአ፡**) rad. inus., sine dubio eadem, quae arab. جَزَعَ *secuit, resecuit;* جَذَعَ *amputavit; malum alimentum dedit* mater infanti; جَذَعَ *continuit sine pabulo* jumentum; *amputavit.* Hinc

ማሕሰዕ፡ et **መሐሰዕ፡**, subst., m. et fem. (ut Tob. 2, 13; **ዘቲ፡ማሕሰዕ፡**), Plur. **መሓስዕ፡** (sed sec. gramm. § 48, 4 plerumque **መሐስዕ፡**), Pl. Plur. **መሓስዓት፡** (Hen. 90, 6) *pullus caprini et ovilli pecoris, agnus (agna), capellus (capella), hoedus* [Convenit גְּדִי, ܓܕܝܐ, גַּדְיָא, جَدْىٌ *hoedus,* de quibus consulas Ges. in thes. p. 265; praeterea جَذَعٌ *juvencus de brutis et hominibus,* جَذَعَةٌ *hoedus anniculus.* Haec nomina traxisse videtur non a *carpendo et avellendo* pabulum, sed quia vel *a matre* vel *a matris alimento avulsus (ablactatus)* est]. Crebro species adjicitur, ut: **ማሕሰዐ፡በግዕ፡** Gen. 31, 38; **መሐስዐ፡አበግዕ፡** Ps. 113, 4; Sir. 47, 3; Jer. 27, 45; **ማሕሰዐ፡ጠሊ፡** 1 Reg. 16, 20; Gen. 38, 17; Kuf. 6. 7; **መሓስዐ፡አጣሊ፡** Sir. 47, 3; Cant. 1, 8. In loco Ex. 12, 5, ubi Graecus habet ἀπὸ τῶν ἀρνῶν καὶ τῶν ἐρίφων λήψεσθε, Aethiops simpliciter posuit: **ትንሥኡ፡ማሕሰዐ፡**. Aliis in locis modo ἔριφος, ἐρίφιον Jer. 28, 40; Tob. 2, 12. 13; Am. 6, 4; Gen. 27, 9; Lev. 1, 10 (opp. **አበግዕ፡**), modo ἀμνός, ἄρνες Lev. 3, 7. 9, 3. 14, 21 hac voce **ማሕሰዕ፡** redduntur. De aetate pulli variis e locis apparet, non tantum anniculum (**ማሕሰዐ፡ዓመት፡** Hez. 46, 13) sed etiam lactentem (**በመሥዋዕት፡መሐስዐ፡በግዕ፡** ἐν προςφορᾷ ἀρνὸς γαλαθηνοῦ Sir. 46, 16; **መሐስዐ፡በግዕ፡፩** ἄρνα γαλαθηνόν 1 Reg. 7, 9) hoc nomine appellari. — *Voc. Ae.:* **መሐስዕ፡ዘ፡የበግዕ፡ገልገል፡**; *aliud:* **መሐስዕ፡ዘ፡ወጠጤ፡**

ሐሰየ፡ *gaudere* vid. sub **ሐሠየ፡**

ሐሰየ፡ I, 1 (nonnumquam **አሰየ፡** scriptum) [amharice sonat **አሸ፡**; in caeteris linguis haec eadem radix non occurrit, sed vicina sunt aram. סְכַס *fricuit,* arab. قَشَّ *fricuit rem manu ut contereretur,* قَشَّى *defricuit, abstersit, decorticavit*] Subj. **ይሕሲ፡** *fricare, confricare, terere, conterere:* **ሐሰየ፡አዕይንቲሁ፡** Tob. 11, 11; **ሶበ፡ተኰሕለ፡የሐሲ፡** (sc. **አዕይንቲሁ፡**) 11, 7; **አኮ፡በመንኰራኵረ፡ሰረገላ፡ዘየሐስይዎ፡** Jes. 28, 27; **ወሐሰዩ፡በእደዊሆሙ፡ወበልዑ፡** (ψώχοντες) Luc. 6, 1; *salivam deglutiat* **ወለእመ፡አበየቶ፡ነፍሱ፡ለይሕስዮ፡በግማደ፡ልብሱ፡** Phlx. 10; **እለ፡ይቀጠቅጡ፡ወየሐስዩ፡ነፍሰ፡ወሬዛ፡** Jes. 13, 18; **ወቦኡ፡ወሐሰዩ፡እልክቱ፡፫ጸናዕት፡ማእከለ፡ትዕይንቶሙ፡ለኢሎፍሊ፡** διέρρηξαν τὴν παρεμβολήν 1 Par. 11, 18.

ተሐሰየ፡ III, 1 *confricari, conteri,* Lud. sine auct.

ሕሱይ፡ part. *confrictus, fricando confectus, de corio:* **ማዕሰ፡በግዕ፡ሕሡይ፡** ἠρυθροδανωμένα Ex. 25, 5. 26, 14; item in hebr. Ex. 36, 19 in C; Kebr. Nag. Nr. 17.

ሕሱፍ፡ *scabiosus* vid. sub **ኅሡፍ፡**

ሕቅ፡ *modicum* vid. sub **ሐቀቀ፡**

ሕቍ፡ et **ሕቁ፡** (Cant. 1, 16. 17) subst. [sine dubio pro **ሕቀው፡** vel **ሕውቅ፡**; nescio an vicinum sit حَبَق *plantas odoriferas* varias significans] saepius in Bibliis legitur; respondet 1) ἄρκευθος *juniperus:* **ዕፀወ፡አርዝ፡ወሕቍ፡** ξύλα κέδρινα καὶ ἀρκεύθινα 2 Par. 2, 8 var. 2) πεύκη *pinus:* **ዕፀወ፡ሕቍ፡** πεύκινα 2 Par. 9, 10. 11. 3) κυπάρισσος *cupressus* Cant. 1, 16. 17. 4) θυΐα *thya:* **ዕፀ፡ሕቍ፡** ξύλον θύϊνον Apoc. 18, 12. — *Voc. Ae.:* **ሕቍ፡ዘ፡ዘጺ፡** (*ebenum*); *aliud:* **ሕቍ፡ዘ፡ሰኖበር፡** (صَنَوْبَر) **ወዓዲ፡ዘጺ፡**።

ሐቌ፡ *lumbus* vid. sub **ሐቀወ፡**

ሐቅል፡ subst. [ܚܩܠܐ חַקְלָא *ager,* حَقْلٌ *terra arboribus ac domibus nuda, bona, consita,* حَقْلَةٌ *arvum bonum;* hebr. חֵלֶק, de quo vid. Ges. thes. p. 484] plerumque m.; Plur. **አሕቁል፡** et **አሕቃል፡** et **አሕቅልት፡**, Pl. Plur. **አሕቃላት፡** et **አሕቁላት፡** 1) *ager, campus* („in genere, includens silvas, montes caet., oppositus domibus seu oppidis" Lud.) ἀγρός 2 Reg. 9, 7. 19, 28; **አሕቁል፡** ἀγροί Ex. 8, 9 et **አሕቅልት፡** Jos. 21, 12; **በሐቅል፡** ἐν ἀγρῷ Jer. 48, 8; **ኢትግኡ፡ሐቅለ፡** 6, 25; **ሐቅለ፡ሞአብ፡** Ruth 1, 1. 2. 2, 6; **መጽአ፡ዒሳው፡እምሐቅል፡ርኂቦ፡** Kuf. 24. 26; πεδίον Gen. 4, 8; Jes. 63, 14; Ps. 77, 15; Hez. 26, 8; (opp. montes) Judith 15, 2; **እለ፡ይነብሩ፡ሐቅለ፡** οἱ ἐν τῇ πεδεινῇ (opp. **ደም፡**) Jes. 32, 19; **እምአሕቃላት፡ወእምአድባር፡** Jer. 17, 26; **አሕቃላት፡** πεδίον Ob. 19; Judith 1, 6; **አሕቃላተ፡በድው፡** τὰ πεδία τῆς ἐρήμου Joel 2, 22; **አሕቅልት፡** πεδία Jos. 11, 17; πεδινὴ 10, 40; **አሕቁል፡** Asc. Jes. 6, 3. Praeterea **አሕቃላት፡** περίχωρος Gen. 13, 10; προμαχῶνες Jer. 5, 10; **አብያት፡እለ፡ይከውኑ፡ለንጉሥ፡በብሔረ፡ሐቅል፡** ἐν τοῖς ἐποικίοις 1 Par. 27, 25. Statui constructo subjunctum nomen **ሐቅል፡** adj. *agrestis* denotare solet, ut **ሐራውያ፡ሐቅል፡**, **አርዌ፡ሐቅል፡**, **ንዋየ፡ሐቅል፡** q. vid., **ብእሲ፡ሐቅል፡** ἄγροικος ἀνήρ Gen. 16, 12. 25, 27. — Deinde campus planus est: 2) *loca vasta et deserta, eremus* (sicut **ገዳም፡**): **እለ፡ይነብሩ፡ሐቅለ፡** οἱ ἐν τῇ ἐρήμῳ Jer. 9, 26. 32, 10; ἡ ἔρημος, αἱ ἔρημοι Hez. 23, 42; Jes. 5, 17; Sir. 8, 16; **ሐቅለ፡ዮርዳኖስ፡** Jes. 35, 2; **ሐቅለ፡ቃዴስ፡** Ps. 28, 7; **ሐቅለ፡ዚፉ፡** 1 Reg. 26, 2; **ሐቅለ፡ሲና፡** Num. 3, 4. 14; **ሐቅል፡ውእቱ፡ዝብሔር፡** ἔρημος Marc. 6, 35; **ከነ፡ሐቅለ፡** ἔσονται ἔρημοι Jes. 17, 9; **ረሰያ፡ለኵሉ፡ዓለም፡ሐቅለ፡** θεὶς ἔρημον Jes. 14, 17; **አሕጉረ፡ሐቅል፡** πόλεις ἔρημοι Job 15, 28; **በሐቅል፡** ἐν ὁδῷ ἀπροςκόπῳ Sir. 35, 21; **ይበቍል፡አሕቁሊሃ፡** τὰ ἔρημα αὐτῆς ἀνατελεῖ Jes. 44, 26. 51, 3; **ማያተ፡አሕቃላት፡** ὕδατα ἐρήμου Jer. 2, 24; **አሕቃል፡** ἔρημος Gen. 12, 20; *Joannes Baptista* **ከበበ፡አሕቁላት፡ወገዳማት፡** Genz. f. 157.

ሐቃል፡ adj. et subst.: *qui agros colit, agrestis* a) ἐγχώριος *incola* (opp. **ግዩር፡**) Ex. 12, 49. b) *agricola, rusticus, paganus; incultus, barbarus* Col. 3, 11 (**ሐቃል፡ወሀገሬት፡**), Rom. 1, 14; Act. 28, 2 seq., in quibus locis Graecus habet βάρβαρος vel βάρβαροι.

ሐቃሊ፡ id. q. **ሐቃል፡**; legitur Plur. **ሐቃልያን፡** Jud. 9, 4 **ዕደው፡ሐቃልያን፡ወመደንግፃን፡** *viri inculti et metuendi* (quamquam Graecus habet κενοὶ καὶ δειλοί). Huc referendum videtur, quod in Rad. Abb. dicitur: **ሐቅለ፡ብ፡ቀማ፡**

ሐቃላዊ፡ adj. rel. *qui ad agros pertinet, agrestis,*

rusticus, incultus, ዔሳው፡ውእቱ፡ብእሲ፡ድሩክ፡ወሐቃላዊ፡ወጸንዓር፡ et ብእሲ፡ሐቃላዊ፡ውእቱ፡ወነዓዊ፡ Kuf. 19 (p. 71).

ሐቀረ፡ rad. inus. [ejus notio prima est in *fodiendo* (sicut נָקַר نَقَّرَ); hinc a) *fodicavit contumeliis, dicteriis* نَقَّرَ, سَطَّرَ; حَقَّرَ *contemsit,* حَقُرَ *vilis factus est.* b) נִקֵּר חָקַר نَقَّرَ *scrutatus, perscrutatus est;* vid. Rödiger gloss. ad Locmani fabulas]. Hinc

አስተሐቀረ፡ IV, 1 et **አስታሕቀረ፡** (Gen. 29, 25; Jud. 16, 10. 13). 1) *contemnere, vilipendere, spernere, dedecorare* c. Acc., καταφρονεῖν Gen. 27, 12; Matth. 18, 10; እለ፡ያስተሐቅሩ፡ሕጎሙ፡ Zeph. 1, 12; 4 Esr. 6, 53; 1 Tim. 6, 2; παραφρονεῖν Zach. 7, 11; ἐξουδενεῖν 1 Reg. 2, 30. 10, 27. 15, 23; Zach. 4, 10; ἀτιμάζειν 1 Reg. 10, 27; Jes. 53, 3; Esth. 1, 18; Rom. 2, 23; Jac. 2, 6; 4 Esr. 9, 10; አስተሐቀረ፡መሐላሁ፡ Hez. 17, 18. 19; በኀበ፡ጠቢብ፡ዕፁብ፡አስተሐቅሮ፡ ἀτιμία Sir. 21, 24; ኢትትመከሕ፡በአስተሐቅሮ፡አቡከ፡ 3, 10; አስተሐቅሮታ፡ለእሙ፡ 3, 11; እንዘ፡ያስተሐቅሩ፡ንጉሠ፡ 2 Esr. 4, 14 (ἀσχημοσύνη). 2) *ludibrio habere, decipere, inducere* παραλογίζεσθαι 1 Reg. 28, 12; 2 Reg. 19, 26; Gen. 29, 25; πλανᾶν Jud. 16, 10. 13; ኢይም ሰልከ፡ዘአስተሐቀርኩከ፡ μὴ βαρέως φέρε Gen. 31, 35.

ሕቁር፡ part. *contemtus, spretus, vilis:* ሕቁራን፡ χυδαῖοι Ex. 1, 7; (*Voc. Ae.:* ሕቁራን፡ዘ፡እዙዛን፡); hom. Rhegini in Cyr. f. 109 (Nestorius appellatur ሕቁር፡).

ሐቅረት፡ subst. (de forma vid. gramm. § 106 sub finem) *contemtio, vilitas:* በዝየ፡ፍና፡ሐቅረት፡ (sic quidem in Cod. Tub.; in Cod. Mus. Brit. autem ሐቅራት፡) καὶ ἐνθάδε ὁ τῆς ἐξουδενήσεως τρόπος Cyr. c. Pall. f. 75.

መስተሐቅር፡ part. IV, 1 *contemtor, spernens:* καταφρονητής Hab. 2, 5; መስተሐቅራን፡ καταφρονηταί Cyr. c. Pall. f. 70; Kid. f. 4.

ሐቀቀ፡ rad. inus., cujus notio prima in lingua hebr. conspicua est 1) *incidit, insculpsit* 2) *statuit, decrevit.* Hinc חֹק *definitum* 1) *pensum,* 2) *tempus statutum,* 3) *terminus, limes definitus,* 4) *statutum, lex* (vid. Ges. thes. p. 514), حَقّ *jus, statutum,* et tamquam Adj. *dignus, aptus, justus.* Apud Aethiopes perantiqua illa vox חֹק conservata est ut in ሕቅ፡ ita in ሕግ፡, q. v.

ሕቅ፡ subst., *modus justus* vel *legitimus, ratio et numerus;* deinde Adj. *modicus, mediocris, pusillus* vel *paulum, aliquantulum:* አንሰ፡ሕቅ፡ወንኡስ፡በቅድሜከ፡ 2 Reg. 7, 19; አምጽኢ፡ሊተ፡ሕቀ፡ማየ፡በግምዔ፡ 3 Reg. 17, 10; ሕቀ፡እምውስተ፡መዓር፡ጥዕምኩ፡ 1 Reg. 14, 29; አስተይኒ፡ሕቀ፡ማየ፡ Gen. 24, 17; ርእየ፡ሕቀ፡ደመና፡ 3 Reg. 18, 44; 4 Esr. 1, 35; እምድኅረ፡ዘመን፡ሕቅ፡ Phlx. 4. Sed plerumque Adverbii vice usurpatur, sc. 1) **በሕቁ፡** proprie: *secundum modum* vel *rationem ejus* (rei) (vid. gramm. § 163, 2) i. e. a) *sufficienter, satis, satis superque,* ἱκανῶς Job 9, 31; ἐκ περισσοῦ Dan. 3, 22. b) (quantum fieri potest) *valde, admodum, perquam, bene:* μεγάλως Job 4, 14. 30, 30; σφόδρα, σφοδρῶς Deut. 9, 21 (ጥቀ፡በሕቁ፡); Job 32, 2; ጠይቁ፡በሕቁ፡ νοήσατε σφόδρα Jer. 2, 12; በሕቁ፡ጥቀ፡ ἐπὶ πλεῖον σφόδρα Jer. 2, 12; Nah. 2, 2; Sir. 13, 13; ἀγαθῶς 4 Reg. 11, 18; ኢትርሐቁ፡በሕቁ፡ μακράν Jos. 8, 4; መስየ፡በሕቁ፡ Tob. 2, 2; ዘበሕቁ፡ኀጺር፡ κολοβόῤῥις Lev. 21, 18; Hez. 21, 16; cum negatione *parum:* ኢታስተርኢ፡በሕቁ፡ *parum conspicuus est* (ἀμαυρός) Lev. 13, 4. c) *intente, diligenter, etiam atque etiam,* πυγμῇ Marc. 7, 3; ἐκτενῶς Judith 4, 12; βοῆς ἰσχυρᾶς 14, 16; ጸለየ፡በሕቁ፡ *oravit intentius* Enc.; *saluto* በሕቁ፡ *etiam atque etiam* Lud. sine auct. d) *omnino,* εἰς τὸ τέλος Dan. 3, 19; saepissime in responsionibus πάνυ μὲν οὖν በሕቁ፡ጥቀ፡ Cyr. (ex. gr. c. Pall. f. 92). 2) **ሕቀ፡** (Acc. adv.) modicum, modice i. e. *paulum, aliquantulum, aliquatenus, paulo, parumper, paulisper:* ሕቀ፡አሕጸጽኮ፡ Ps. 8, 6; Job 10, 20; አዕማእኩ፡ሕቀ፡በእዘንየ፡ Sir. 51, 16; ὀλίγον, μικρόν Prov. 6, 10 (quater); 24, 48 (ter); ታዐርፉ፡ሕቀ፡ Marc. 6, 31; Luc. 5, 3; ወሕቀ፡ብሂሎ፡ *et paulo postquam dixit* Matth. 26, 73; ሕቀ፡ከመ፡ (v. ከመ፡) የዐዱ፡ዮርዳኖስ፡ ὡς βραχὺ διαβήσεται 2 Reg. 19, 36. 3) **በበ ሕቅ፡** moderate i. e. *sensim, pedetentim, paulatim:* κατ' ὀλίγον Sap. 12, 2; 4 Esr. 4, 33; Org.; nonnumquam etiam በበሕቀ፡ occurrit, ut በበሕቀ፡ልህቀ፡ሕፃን፡ Deg. 4) **እምድኅረ፡ሕቅ፡** *paulo post* Luc. 22, 58; Marc. 14, 70; nec non እምድኅረ፡ሕቀ፡ Herm. p. 80. 5) **ሕቀ፡ከመ፡ዘእም፡** seq. Perf. *haud multum abfuit, quin (ferme, paene)* Ps. 72, 2. 93, 17. 118, 87; Gen. 26, 10; Act. 26, 28 (vid. gramm. § 205 sub finem, p. 431). — *Voc. Ae.:* ሕጹጽ፡ንስቲት፡ውኁድ፡ኅዳጥ፡ትሑት፡ሕቅ፡ዘ፡ታናሽ፡; *aliud:* ንስቲት፡ኅዳጥ፡ሕቀ፡ብ፡ጥቂት፡።

ሐቄን፡ vel **ሐቀኒ፡** idem esse videtur, quod حَقَنَ *indidit in utrem lac butyri eliciendi ergo.* Equidem hoc verbum nusquam reperi, sed A. d'Abbadie e suo cod. CXXV excerpta haec verba mihi communicavit: ቀብዕ፡እምሐሊብ፡ሐቀኖ፡. — Vid. ዕቋን፡

ሐቀወ፡ rad. inus., cui vicinae sunt חוּק, حَاقَ (حَوْق) *circumdedit, amplexus est,* حَاقَ (حَيْق) *cinxit, circumdedit alqm;* coll. **ሐቀፈ፡** infra. Hinc חֵיק *sinus* (ab amplectendo dictus); حَقْو *corporis pars, quae est inter extremam costam et os coxae; cingulum, quo hanc corporis partem circumdant,* et:

ሐቌ፡ (pro **ሐቅዌ፡**), nonnumquam **ሐውቄ፡** vel **ሐውቌ፡** (ut Vis. Bar.; Dan. 2, 32. 5, 6 in cod. Curz.; etiam **ሐቇ፡** quod librarius libri Job in codice Curz. exarare solebat) subst., Plur. **ሐቌያት፡** (Hez. 21, 6) et **ሐቀኣት፡** v. **ሐቇያት፡** (Am. 8, 10). 1) *lumbus, lumbi,* ὀσφύς ቅንት፡ሐቌከ፡ከመ፡ብእሲ፡ Job 38, 3. 40, 2; Sir. 32, 22; Jes. 5, 27. 11, 5. 15, 4. 20, 2; Jer. 1, 17. 13, 1 seq.; Dan. 5, 6; Nah. 2, 2; Ps. 44, 4; Matth. 3, 4; Luc. 12, 35; 1 Petr. 1, 13; እምሐቌሁ፡እስከ፡ታሕቱ፡ Hez. 8, 2; እምሐቌ፡እስከ፡መናቅዕ፡ ἀπὸ ὀσφύος ἕως μηρῶν Ex. 28, 38; እለ፡ወፅኡ፡እምሐቌሁ፡ለአብርሃም፡ Hebr. 7, 5 (cfr. ነዋኬ፡ዐጽምከ፡ወሐቌከ፡ንሕነ፡ σάρκες σου 1 Par. 11, 1) pro Plur. **ሐቌሆሙ፡** ὀσφύες αὐτῶν Job 12, 18; Jes. 32, 11; Judith 4, 14; sed etiam **ሐቀኣት፡** Am. 8, 10; Hez. 21, 6; de lumbis (ὀσφύς) *victimae* Lev. 3, 9. 7, 3; *hippopotami* Job 40, 11. *Lumborum musculi interni* ψόα 2 Reg. 2, 23; τὰ ἰσχία እስከነ፡ሐቌሆሙ፡ 2 Reg. 10, 4. 2) *femur* μηρός, μηρίον Jud. 3, 16; Job 15, 27. 3) *sinus:* ለምንት፡ተሐቅፍ፡

ሐቌ፡ዘማዊት፡ μὴ συνέχου ἀγκάλαις τῆς μὴ ἰδίας Prov. 5, 20; ቅኑት፡ሐቌሁ፡በቅናት፡ዘወርቅ፡ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσῆν Apoc. 1, 13 rom. — *Voc. Ae.:* ሐውቌ፡ vel ሐቌ፡ብ፡ወገብ።

ሐቀየ፡ I, 1 [cfr. חָרַק ܚܪܩ حَرَقَ *frenduit dentibus; collisit fricuitque inter se dentes cum stridore prae ira;* nescio an حَاقَ (حَوْق) huc referendum sit] 1) *stridere* vel *frendere dentibus*, c. Acc.: ሐቀዩ፡ስነኒሆሙ፡ላዕሌየ፡ Ps. 34, 19; Thren. 2, 6; Act. 5, 33. 7, 54; ሐቀየ፡ (v. ሐቅየ፡) ስነኒሁ፡ላዕሌየ፡ Job 16, 9; የሐቂ፡ስነኒሁ፡ Ps. 111, 9. 36, 12; Kid. f. 26; ከመ፡ዘየሐቅዩ፡ዘአስተዳለዉ፡ ይብልዑ፡ ከማሁ፡ ኀሠሥዋ፡ ለነፍስየ፡ Sir. 51, 3. 2) *confringere* dentibus, *conterere manducando:* አዕጽምት፡ሰብእ፡ ተሐቂ፡ ὀστᾶ ἀνθρώπων κατατρώγει Prov. 24, 23; የሐቅየኒ፡ አዕዕምትየ፡ τὰ ὀστᾶ ἐν ὀδοῦσι ἔχεται Job 19, 20. — Inf. ሐቂይ፡ vel ሐቅይ፡ *stridor, frendor dentium:* ሐቅየ፡ ስነን፡ vel ሐቂየ፡ ስነን፡ Matth. 8, 12. 13, 42; Luc. 13, 28; Phlx. 88 (vid. ሐቌ፡).

አሐቀየ፡ II, 1 caus. *frendere* vel *stridere facere* alqm dentibus: ያሐቅዮ፡ ስነኒሁ፡ Marc. 9, 18, vel dentes: ሕማመ፡ አዕይንት፡ወርእስ፡እንተ፡ ይቀጠቅጥ፡ አዕጽምት፡ ወይቀዘቅዝ፡ርእሰ፡ወያሐቂ፡ስነነ፡ M. F.

ተሐቀየ፡ III, 1 *collidi dentes:* ተሐቀየ፡ስነን፡ Nah. 2, 10 var.

ሐቄ፡ et **ሐቀይ፡** subst. (id. q. Infin. ሐቅይ፡) *stridor, frendor dentium:* ሐቄ፡ስነን፡ Nah. 2, 10 (Cod. Laur.); ሐቀየ፡ስነን፡ Did. 25 (cod. Stuttg.).

ሐቀፈ፡ I, 1 [amh. አቀፈ፡; hebr. חָבַק *complicuit manus, amplexus est*, vic. חוק et חָמַק; syr. ܚܘܦܩܐ *amplexus;* arab. حاق med. u *circumdedit, amplexus est,* حاق med. i *cinxit, circumdedit* (vid. supra ሐቀወ፡), حَقَقَ *pedibus et capite in unum contractis cubavit* (animal), حِقَب *cingulum*] Subj. ይሕቀፍ፡ 1) *complicare* manus ሐቀፈ፡ እዴሁ፡ Koh. 4, 5. 2) *complecti, amplecti, amplexari:* የማኑ፡ ተሐቅፈኒ፡ Cant. 2, 6; ሐቀፎ፡ ወሰዐሞ፡ Gen. 29, 13; ተሐቀፎ፡ ከመ፡ ብእሲት፡ ድንግል፡ Sir. 15, 2. 30, 20; Prov. 4, 8; Esth. 5, 2; ተሐቀፎ፡ ወታስተማውቆ፡ 3 Reg. 1, 2; ሕቀፍዋ፡ Deg.; Ps. 47, 11; ንሕቀፉ፡ Mavâs. Nr. 5; Kuf. p. 112; ሐቀፈ፡ክሣዶ፡ Gen. 33, 4. 45, 14; Kuf. 43, 45; Tob. 11, 8; transl.: ለምሕልላነ፡ሕቀፎ፡ Mus. Brit. LIV, Nr. 7, f. 3) *incubare* vel *fovere* ova, pullos, *alis complecti* pullos: ከመ፡ዖፍ፡እንተ፡ተሐቅፍ፡አንቆቅሆ፡ወተሐዕን፡እጐሊሃ፡ እስከ፡ሶበ፡ ይሰርሩ፡ Did. 6 (Platt p. 41); ከመ፡ንስር፡የሐቅፍ፡ እጐሊሁ፡በገበዋቲሁ፡ Deut. 32, 11; ሐቂፎ፡ እጐሊሁ፡ Job 39, 27.

አሕቀፈ፡ II, 1 1) *amplexum concedere* alicui: ሶበ፡ ይመጽእ፡ሰብእ፡ይሰግድ፡ሎቱ፡ወያሌዕል፡እዴሁ፡ ወያሐቅፎ፡ (v. ወየሐቅፎ፡) ወይትአምኆ፡ 2 Reg. 15, 5. 2) *cingere, circumdare* rem re: ነደቀ፡ለዐጸድ፡ ውሣጢ፡ ሠላስ፡ አረፍተ፡ወአሕቀፎን፡ (v. ወአቀፈሎን፡) ኵሎ፡ ዐውዶን፡በሰሌዳት፡ 3 Reg. 6, 33.

ተሐሕፈ፡ III, 1 *amplexu teneri:* Christus infans ተሐቀፈ፡ በአብራክ፡ እሙ፡ Ath. d. Trin.; ተሐቅፈ፡ በአብራክ፡ M. M. f. 25.

ተሓቀፈ፡ III, 3 (quamquam libri mss. ተሐቀፈ፡ exhibere solent) *se invicem amplexari* vel *amplecti:* ተሓቀፉ፡ በበይናቲሆሙ፡ 1 Reg. 20, 41; ተአምኁ፡ወተሓቀፉ፡ 1 Esr. 4, 47; ተሓቅፎ፡ Koh. 3, 5.

ሕቁፍ፡ et **ሑቁፍ፡** part. *qui amplexu tenetur* M. M. f. 127.

ሕቅፌት፡ n. act. 1) *amplexus* Jsp. p. 367. 2) *tutela* puerorum በእንተ፡ሕቅፌት፡ሕፃን፡ F. N. 32 (in indice).

ሑቃፌ፡ subst. *amplexus* Koh. 3, 5; 1 Sal. Mar. str. 26; Org. 1.

ሐበለ፡, **ተሐበለ፡** *audere* vid. sub ኀበለ፡

ሐበለ፡ I, 1 [חָבַל *funem adstrinxit, ligavit; pignore obligavit; perverse egit;* eas quae huic vicinae sunt radices, vid. in Ges. thes. p. 438; حَبَلَ *laqueo cepit* feram; *fune strinxit;* حَبَلَ *ligavit*] 1) *ligare, religare* vel *torquere* comam እምሐብሎታ፡(ለዮዲት፡) አኀዘሙ፡ ለሚዶን፡ ምምዓ ፤ ወፋርስኒ፡ ደንገፁ፡ እምቅብዓ፤ *tortis crinibus* Sx. Masc. 10 Enc. (vid. ሐብላት፡). 2) laqueos tendere alicui i. e. *dolum intendere, dolo capere, insidiari:* አኮ፡ሠናይ፡ለመኳንንት፡ ጽድቅ፡ ሐቢል፡ ἐπιβουλεύειν Prov. 17, 26; c. Acc., ut: የሐብሉ፡አዕርክቲሆሙ፡ ἐνεδρεύειν Prov. 26, 19. 3) *prave agere* in alqm, *perverse uti:* ብእሲ፡ እኩይ፡ የሐብል፡ አዕርክተ፡ ἀποπειρᾶται φίλων Prov. 16, 29 (vid. ሕብል፡ et ሕቡል፡).

ተሐበለ፡ *dolo* vel *fraudibus uti;* ተሐብሎ፡ *fraus* et *dolus*, Lud. sine auct.

ሐብል፡ subst., m. et fem. [חֶבֶל, ܚܒܠܐ, حَبْل] Plur. አሕባል፡, Pl. Plur. አሕባላት፡ 1) *funis, funiculus* Jos. 2, 15 በሐብል፡ሰብእ፡ ሰሐብክዎ፡ Hos. 11, 4; ሐብል፡ ነዋኅ፡ Jes. 5, 18; Jer. 45, 11 seq.; tentorii Jes. 33, 20. 54, 2; hebr. Ex. 39, 40 in C; ውስተ፡አሕባል፡ቢሶስ፡ Esth. 1, 6; navigii Act. 27, 32 rom.; *funis mensorius:* ሐብል፡መስፈርት፡ Jes. 34, 11; Zach. 2, 1; Am. 7, 17; Mich. 2, 4; Hez. 40, 3; Job 38, 5; Hen. 61, 1. 70, 3; ወድቀ፡ሐብሎን፡ (σχοινισμός) Jos. 17, 5; አሕባል፡ ወረዉ፡ ሊተ፡ Ps. 15, 6; ሐብል፡ ርስቱ፡ Deut. 32, 9; Ps. 77, 60; አውረዱ፡ሐብለ፡ βολίσαντες Act. 27, 28 Pltt. 2) *laqueus, vinculum, lorum:* ኅቡእ፡ዲበ፡ ምድር፡ ሐብሉ፡ Job 18, 10; Jes. 3, 24; አሕባል፡መሣግር፡ Ps. 139, 5. 6; ይትአኀዙ፡በሐብል፡ ንዴት፡ Job 36, 8; ሐብል፡ አንዳ፡ *lorum* Sx. Teq. 17 Enc.; ጥብጣቤ፡ሐብል፡ *scutica* Sx. Sen. 27; ሐብል፡ሥላሴ፡ ዘኢይትበተክ፡ *vinculum Trinitatis indissolubile* Org. 1; ሐብለ፡ ድንግልና፡ ቅናቱ፡ *vinculum virginitatis* (*cestus*) *cingulum ejus* Sx. 3 Mij. Enc.; *lumbos* ቀነተ፡ ሐብለ፡ ሕግ፡ *cinxit ligamen legis*, Enc. Patr. 3) id quod laqueo capitur, i. e. *praeda*, id. q. ሕብልያ፡ Sed non nisi in libris antiquioribus occurrit: ወይከውኑ፡ ሐብለ፡ለእለ፡ ይትቀነዩ፡ሎሙ፡ Zach. 2, 9 in cod. Laur.; ይኩንከ፡ ሐብለ፡ (v. ሕብልያ፡) ዘሐብለይከ፡ Hez. 38, 13 in cod. Abb. LV. 4) *fibra* (radicis): አሕባል፡ ሥርው፡ ደቃቃት፡ Macc. f. 20. 5) (vox architectonica) laqueus vel *catena, transtillum*, quibus lacunar contabulatur: አሕባል፡ ጠፈር፡ Gad. Lal.; አኮ፡ በአሕባል፡ ዘትጠፍሮን፡ ib. (vid. ሞጸፍት፡). — *Voc. Ae.:* ሐብል፡ዘ፡ገመድ፡።

ሐብል፡ *dolus* vid. sub ሕብል፡

ሐብለት፡ et **ሐብላት፡** (cfr. **ሐብሎት፡** sub **ሐበለ፡** Nr. 1) subst., Pl. **ሐብለታት፡** et **ሐብላታት፡** *plectile, tortile* cujusvis generis: **ሐብለት፡** (v. **ሐብላት፡**) **ዘዕፍር፡** ἐμπλόκιον Num. 31, 50; **ሐብላታት፡** (v. **ሐብላት፡**) Jes. 3, 18; **ሐብለታት፡** (v. **ሐብላታት፡**) Ex. 35, 22; **በሐብላት፡ወርቅ፡** πλέγμασιν ἢ χρυσῷ 1 Tim. 2, 9 Platt; **ሐብላት፡ወርቅ፡** περιθέματα Jud. 8, 26.

ሕቡል፡ part. 1) *dolosus, fraudulentus:* **ሕቡላን፡** δόλιοι Prov. 12, 24. 13, 9. 2) *perversus, pravus, perditus, nequam:* λοιμός Prov. 19, 25; **ወእመሰ፡ሕቡል፡**(**ውእቱ፡**) ἐὰν λοιμεύηται 19, 19; δραπέτης (quo nomine Theodotus Ancyranus hominem in statu corruptionis appellat) in Cyr. f. 102 modo **ጥፉእ፡**, modo **ሕቡል** dicitur; **ንጉሥ፡መኰንን፡ዐመፃ፤ሕቡል፡ምክሩ፤ቀታሌ፡ሰብእ፡** Kid. f. 3.

ሕብል፡ subst., m. et fem. (ut Sap. 4, 11; Ps. 49, 20) 1) *dolus, fraus,* δόλος, δόλοι: Prov. 12, 5. 17. 20 (**ጕሕሎት፡** 12, 6). 26, 23; Ps. 51, 2; Sap. 4, 11. 14, 25; 1 Petr. 2, 1; **መጽአ፡እኁከ፡በሕብል፡** Kuf. 26; **ልሳንከ፡ዐፈራ፡ለሕብል፡** Ps. 49, 20 (δολιότης); **በሕብል፡** δόλῳ Matth. 26, 4 Pltt. 2) *pravitas, perversitas, improbitas:* **ዘይዘርእ፡ሕብለ፡** φαῦλα Prov. 22, 8; ἀσέβειαι Ps. 5, 12. — Hinc formas **ሐብል፡** et **ሕብል፡** significatione secerni solere apparet; quare quod Matth. 26, 4 rom. legitur **በሐብል፡** δόλῳ, typographi errore pro **በሕብል፡** exscriptum esse videtur.

ሐባሊ፡ n. ag. *fraudulentus, dolosus* Lit. 169, 1; Kid. f. 9.

ተሐባሊ፡ id. q. **ሐባሊ፡** ut **ተሐባሊ፡ሰበ፡ተአምኖ፡ይትጐሐለወከ፡** Fal. f. 36.

ሐበባሊ፡ legitur in F. M. 34, 1: **መንዘህልል፡ወሰካሪ፡ወተላሐዪ፡ወነፋሒ፡ዕንዚራ፡ወተውኔት፡ወሀበባሊ፡ለዝሙት፡** *pravae fornicationi deditus;* sed dubito, an lectio sit bona.

ሐብለየ፡ quadrl. I. (denominatum a **ሕብል፡** *dolus, perversitas,* et a **ሐብል፡** *funis, laqueus*). 1) *dolose agere* in alqm, *defraudare* c. Acc. prs.: **ከመ፡የሐብልይዎሙ፡ለአግብርቲሁ፡** τοῦ δολιοῦσθαι ἐν τοῖς δούλοις αὐτοῦ Ps. 104, 23; **ሐብለይዎሙ፡** Kuf. 30. 34. 2) *expilare, despoliare, praedari;* c. Acc. prs., σκυλεύειν **ተሐበልይዎሙ፡** Ex. 3, 22. 12, 36; Jes. 10, 6; Hab. 2, 7. 8; Zach. 2, 8; c. Acc. rei: **ይበረብርዎ፡ወየሐብልይዎ፡** Hez. 7, 21; **ሕብልያ፡ዘሐብለይከ፡** 38, 13 (τοῦ σκυλεῦσαι σκῦλα); **መራዕይሆሙ፡አዘዘ፡የሐብልዩ፡** ἔδωκεν εἰς ἀφανισμόν Judith 2, 17; c. dupl. Acc., διαρπάζειν: **ወየሐብልዮ፡ነኪር፡ኵሎ፡ተግባሮ፡** Ps. 108, 10. — *Voc. Ae.:* **ሐብለየ፡ዘ፡በዘበዘ፡** [cfr. etiam هَبَّلَ VIII *machinatus fuit quid, insidiatus fuit praedae.*]

ተሐብለየ፡ III, 1 refl. *sibi praedari* vel *expilare* aliquem vel aliquid, c. Acc. **ተሐብለይዎሙ፡** ἐπρονόμευσαν αὐτούς Judith 15, 6; **ወይትሐበለዩ፡** καὶ ἔσται εἰς διαρπαγήν Jes. 5, 5; εἰς προνομήν 6, 13; [**ተሓበለየ፡** III, 3, quod Ludolfus exhibet et e Jes. 5, 5. 6, 13 probare conatur, mihi nusquam occurrit].

ሕብልያ፡ et **ሐብልያ፡** (Num. 14, 3. 31 FH) subst. *praeda, rapina* (rapta), *res spolio capta:* **እሬስዮሙ፡ሕብልያ፡** δώσω αὐτοὺς εἰς διαρπαγήν Judith 2, 7; **ደቂቅነ፡ይከውኑ፡ሕብልያ፡** Num. 14, 3. 31 (εἰς διαρπαγήν); Hab. 2, 7; ἔσονται σκῦλα Zach. 2, 9 (v. **ሐብል፡**); Hez. 38, 13 (v. **ሐብል፡**); Jes. 10, 6 vrs. alt.

ሐብለየ፡ *irridere* vid. sub **ሀውለየ፡**

ሐበረ፡ *conjungi, consentire* vid. sub **ኀበረ፡**

ሐበረ፡ rad. inus., arab. حبر in حِبْر *color,* حَبِير *vestis picta,* حِبَرَة *vestis striata,* חֲבַרְבֻּרוֹת *maculae pardi* (sine dubio vicina sunt **ሐመረ፡** et **ኀፈረ፡**).

አሕበረ፡ II, 2 abstergendo *mundare, polire* rem, ut color nativus refulgeat (حَبَّرَ I. II *pulchrum fecit*): **እንተ፡ኢያሕበርዋ፡ዝሕላ፡** ὁ ἰὸς οὐκ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτῆς Hez. 24, 6; **ያሕብርዎ፡**(**ለንዋየ፡ብርት፡**) Lev. 6, 21 (v. **የሐበርትዎ፡**). Vid. **ሐብረት፡**

ሕብር፡ subst., m. et fem., Pl. **ሕበር፡** et **ሕብራት፡** 1) *color:* **ሕብሩ፡እሳት፡ይመስል፡** 4 Esr. 14, 41; **ዘዘ፡ዚአሁ፡ሕብረ፡ጽጌሁ፡** 4, 49; Sap. 13, 14. 15, 4; **ሕብራት፡** *colores* Chr. ho. 12; **ሕብራት፡ቀይሐት፡** Fal. f. 16; **ሕብራቲሆሙ፡ይመስል፡መረግደ፡** Mavâs. Nr. 20; **ጥበብ፡እንተ፡ብዙኅ፡ሕበሪሃ፡** πολυποίκιλος Eph. 3, 10; de colore cutis **ሕብረ፡ሥጋሁ፡** Ex. 4, 7; **ይገብእ፡ሕብረ፡ሥጋሁ፡** 4 Reg. 5, 10; **ሕብረ፡ማእሱ፡** Lev. 13, 2. 3. 10; **ሕብረ፡ገጹ፡** Ex. 34, 29. 30; **ሕብር፡ዘጻጓን፡** Lev. 13, 14—16; **ሕብረ፡ለምጽ፡** ἁφὴ λέπρας Lev. 13, 2. 3. 9 seq.; **ዘሕብረ፡ሐመድ፡** σποδοειδής Gen. 30, 39. 31, 10. 12; **ዘሕብረ፡ዐሥቅ፡** ποικίλος *versicolor* Gen. 37, 3; **ሕብረ፡ሜላት፡ወሕብረ፡ለይ፡** 2 Par. 2, 7; **እብን፡ዘሕብረ፡ወርቅ፡** χρυσόλιθος Ex. 28, 20. 36, 20; **ሕብረ፡ከብድ፡** vid. sub **ከብድ፡**; **ሕብረ፡ጸዳል፡ልቡሳን፡** *colore splendoris induti* Enc.; **በዓለ፡ሕብር፡** *infector* F. N. 23. 2) *varietas colorum.* Quamquam enim *varietas colorum* nec non Adj. *versicolor* adjecto **ብዙኅ፡** vel **ዘዘዚአሁ፡** (vid. sub Nr. 1 exempla, vel **ዘዘዚአሁ፡ሕብሩ፡** ποικίλως διηνθισμέναι Esth. 1, 6) vel adjecto **በበ፡** ut: **እብን፡ክቡራት፡በበሕበሪሆሙ፡** πολυτελεῖς ποικίλοι 1 Par. 29, 2; vel, ubi de vestibus agitur, adjecto **ዘዐሥቅ፡** (vid. sub Nr. 1 exemplum) significatur, tamen **ሕብር፡** et **ሕበር፡** per se positum nonnumquam eandem significationem continet, ut: **እብነ፡ሕብር፡** *gemma* coloris i. e. *versicolor* Hen. 18, 7; **ትወድዩ፡ላዕሌክሙ፡ሕብረ፡ፌድፋደ፡እምድንግል፡** 98, 2; **ጥምዐተ፡ሕበሪሁ፡** βάμματα ποικιλίας Jud. 5, 30; **የኅድግኑ፡ነምር፡ሕበሪሁ፡** τὰ ποικίλματα αὐτῆς *maculas* (חֲבַרְבֻּרוֹת) Jer. 13, 23; **ዘሕብር፡** τὰ ποικίλα Gen. 31, 8; **ዘሕብር፡ፍጥረት፡** ἔργον ποικιλτοῦ Ex. 28, 35 (at Hen. 89, 10 ad **ኅብር፡** referendum est); **እምኵሉ፡ሕብር፡** *varia* διάφορα Deut. 22, 9. 3) in genere *species* (externa), *forma* εἶδος Ex. 28, 29; ὅρασις Apoc. 4, 3; **ዘሕብረ፡በረድ፡** ὡς ὅρασις κρυστάλλου Hez. 1, 22; **ሕሊናየ፡ወሕብርየ፡** ἡ μορφή μου Dan. 4, 33; **ኀበ፡ሕብረ፡ከይሲ፡ወለጠ፡ዘዓሣ፡ራእየ፡** Enc.

ሕቡር፡ et crebrius **ሑቡር፡**, part., *versicolor, variegatus, coloribus ornatus:* **እብን፡ሕቡር፡** Hen. 18, 7 var.; **ሑብርት፡** πεποικιλμένη Ps. 44, 11. 15; **አልባሲ፡ቀዳሲ፡ይኩኖ፡ጸዓድው፡ወአኮ፡ሕብርተ፡** F. N. 12. Hinc **ሑብርት፡** Pl. **ሑብርታት፡** (sicut **ንግሥት፡** Pl. **ንግሥታት፡**) *ornamentum versicolor,* ut **ሀሎ፡ዲቤሁ፡ልብስ፡ጥቁብ፡ወበ፡ውስቴቱ፡ሑብርታት፡** Phlx. 136. (*Voc. Ae.:* **ሑብርት፡ብ፡የተሰነገለች፡**).

ሑብርት፡ vid. **ሑቡር፡**

ሐብረተ፡ quadrl. 1 (denominatum) id. q. **አሕበረ፡**, abstergendo *mundare*, *polire* rem, ut color nativus refulgeat: **እመ፡ኢሐብረትዎ፡ኢይበርሀ፡** Ep. Jer. 23; **አንተ፡ኢሐብረትዋ፡ዝሀላ፡** (v. **ኢያሕበርዋ፡**) Hez. 24, 6; Lev. 6, 21 var.; **ለመኑ፡ዛቲ፡ሰይፍ፡ዘያሐበርትዋ፡** Fal. — *Voc. Ae.*: **ሐብረተ፡ዘ፡ወለወለ፡**

ተሐብረተ፡ III, 1 refl. et pass. *poliri*: **ሾናት፡ብልሒ፡ወተሐብረተ፡** ὀξύνου καὶ θυμώθητι Hez. 21, 9.

ሕብሩት፡ part. *politus*, *mundatus*: **ሕብሩት፡እምዛሕለ፡ጌጋይ፡** Lud. e MSS. Colb.

ሐበሰ፡ arab. حَبَسَ *retinuit*, *conclusit*, *incarceravit*; hinc voces Aethiopibus receptae:

ሐብስ፡ arab. حَبْسٌ *carcer* Jsp. 302. *311. — *Voc. Ae.*: **ሐብስ፡ዘ፡ቤት፡ጽልመት፡**

ሕቡስ፡ part. *incarceratus*: **ፂውው፡ወሕቡስ፡** Jsp. p. 381.

ሐብቀቀ፡ quadrl.; stirps I hucusque mihi nondum occurrit. Quantum e derivatis concludi potest, eandem notionem continet, quam graecum φυρᾶν habet, scilicet *commiscere* res, *versare* arida in fluidis, *contaminare*. Respondent ܪܒܟ *commiscuit arida*, מֻרְבֶּכֶת *massa in oleo versata*, رَبَكَ *commiscuit*, VIII *confusum et turbatum fuit* (negotium); مُرَبَّقَةٌ *panis adipe conditus*.

ተሐብቀቀ፡ et (levi discrimine separatum) **ተሐብቄቄ፡** III, 1 refl. et pass. *commisceri*, *immisceri*, *conturbari*: **አለ፡ይትሐበቀቁ፡ውስተ፡ብዙኅ፡ትካዝ፡** πραγματείαις πολλαῖς ἐμπεφυρμένοι (*negotiis immixti iisque contaminati*) Herm. p. 95; Inf. **ተሐብቅቆ፡** ib.; **ይትሀወኩ፡አሕዛብ፡ወይትሐበቄቍ፡ሕዝብ፡** (v. **ይትሐበቄቁ፡**, **ይትሐበቀቁ፡**) *perturbantur populi et commiscebuntur gentes* 4 Esr. 9, 3. — *Voc. Ae.*: **ይትሐበቄቍ፡** (v. **ይትሐበቀቍ፡**) **ዘ፡ይቀላቀል፡**

ሕብቁቅ፡ part. commixtus i. e. *contaminatus*, *maculatus*: **ሕብቁቃን፡ወርኩሳን፡** σπῖλοι καὶ μῶμοι 2 Petr. 2, 13; **ሕብቁቃን፡ዲያቆናት፡** σπίλους ἔχοντες διάκονοι Herm. p. 99. — Hinc **ሕብቅቅት፡** (gramm. p. 220) qualitas ejus, qui omnibus rebus, in specie omnibus voluptatibus se immiscet, i. e. *intemperantia*, *incontinentia* ἀκρασία Herm. p. 91.

ሕብቃቄ፡ (vel **ሕብቋቊ፡**) subst. *contaminatio*, *maculatio*: **ዘእንበለ፡ሕብቃቄ፡** ἄσπιλος Jac. 1, 27; **ንዝህላል፡ወፍርዛዜ፤ሕብቋቄ፡ወዘውዕ፡** Form. Conf. — *Voc. Ae.*: **ሕብቃቄ፡** (v. **ሕብቋቌ፡**) **ዘ፡መረክክስ፡** (a **ረከሰ፡**); *aliud* (minus bene): **ሕብቋቌ፡** (v. **ሕብቃቄ፡**) **ወሕርትምና፡ዘ፡ግእዝና፡መገስቄልሂ፡ይ፡**

ሐበበ፡, **ተሐበበ፡** *diffamare* vid. sub **ሀበበ፡**

ሐበበ፡ est arabicum حَبَّ *amavit*. Hinc

ተሐበበ፡ (vel **ተሐበ፡**) *amore* alicujus *incendi*: **እለ፡ይትሐበቡ፡በተባዕት፡** (ἀρσενοκοῖται 1 Cor. 6, 9) Clem. f. 247.

ሐበበ፡ unde **ማሕቡብት፡** *torcular* vid. sub **ኀበበ፡**

ሐበየ፡ rad. inus., proxime convenit cum حَبَا *prohibuit*, *defendit*, *donavit sine remuneratione*; notio radicis prima est in *tegendo et tuendo*; vicinae sunt variae radices a **ሐበ፡** vel **ሐፍ፡** incipientes, ut **ኀብአ፡** (q. v.) et חָפַף, חָפָה, ܚܦܐ, حَفَّ (vid. Ges. thes. p. 506 sub חָפַף). Stirpis I, 1 exemplum equidem nullum inveni. — *Voc. Ae.*: **ዘየሐብዩ፡ዘ፡የእሚጠብቁ፡** (sic), quod etiam ad II, 1 referre licet.

አሕበየ፡ II, 1 *satisdare* vel *obsidem dare* alicui alicujus rei: **ወአሕበዩ፡ሎቱ፡በተአዝዞ፡** *obsides obsequii ei dederunt* Jsp. p. 274.

ተሐበየ፡ III, 1 et **ተሐበየ፡** III, 2 refl. 1) *tutelam*, *curam*, *administrationem* rei vel personae *suscipere*: **ዘይትሐበዩ፡** ἡ φυλακὴ αὐτῶν Num. 3, 25. 31; **ክርስቶስ፡ዘዲበ፡ኪሩቤል፡ይነብር፡ወኵሎ፡ዓለመ፡ዘይትሐበይ፡** Mavâs. Nr. 28; *presbyteros non decet* **ይመግቡ፡ወኢይትሐበዩ፡** *praefecturam aut procurationem suscipere* (*rerum alienarum*) Lud. e Synodo. 2) *vadem*, *praedem*, *obsidem*, *sponsorem se dare* pro aliquo, *fidejubere*, c. Acc. prs.: **አነ፡እትሐበዮ፡** ἐγὼ ἐκδέχομαι αὐτόν Gen. 43, 9; **ገብርከ፡ተሐበዮ፡ለዝ፡ሕፃን፡እምኀበ፡አቡሁ፡** *servus tuus hunc puerum, fide interposita, a patre tuendum accepit* Gen. 44, 32; Kuf. 43; **እመ፡ተሐበይከ፡ለዐርክከ፡** ἐὰν ἐγγυήσῃ σὸν φίλον Prov. 6, 1. 3; **ዘይትሐበይ፡ወልደ፡አብደ፡** 19, 28; **ኢትትሀበዮ፡ለዘይጸንዐከ፡** Sir. 8, 13; **ብእሲ፡ኄር፡ይትሔበዮ፡ለዐርኩ፡** 29, 14. 15; *episcopus* **ኢይትሔበይ፡መነሂ፡** Did. 4; c. Acc. rei et **ለ** prs.: **ዘይትሐበይ፡ሕቢተ፡ለዐርኩ፡** Prov. 17, 18; absol. **ተሐብዮ፡** et **ተሐብዮት፡** *fidejussio* F. N. 27; **ሠናይ፡ተሐብዮ፡** Sir. 29, 16; **ብዙኃን፡ኄራን፡አሕመሞሙ፡ተሐብዮ፡** 29, 18; seq. **ከመ፡**, ut **ተሐበየኒ፡አንተ፡ከመ፡ኢያብጥል፡ሕጎሙ፡** *fide tua interposita promitte* (illis), *me sacra eorum non abrogaturum esse* Jsp. p. 307. Hinc 3) aut a) *fidem habere* alicui: **መኑ፡ዘይትሐበዮ፡ለሰራቂ፡** τίς πιστεύσει λῃστῇ Sir. 36, 31; **ተሀበይኒ፡ከመ፡ኢይወጽእ፡እኩይ፡እምኔየ፡** Kuf. p. 129. b) *promittere et spondere*, *polliceri*: **ተሐበየ፡ሎቱ፡** (*sicario*) **ብዙኀ፡ንዋየ፡** Jsp. p. 334; seq. **ከመ፡**, ut: **ተሐበየ፡ሎቱ፡ከመ፡ዮናናውያን፡ኢይትመየጡ፡ዳግመ፡** ib. p. 294. 4) Ubi de baptismo agitur, est: *baptismo sponsorem* (vel testem) *interesse*: **ዘይትሐበዮ፡** *baptismi ejus sponsor* Const. Ap. 34 (vid. **ተወክፈ፡**); F. N. 24, 2.

ሕቡይ፡ part. 4 Reg. 6, 5, prava lectione pro **ኅቡእ፡** κεκρυμμένος.

ሐቢ፡ (pro **ሐቢይ፡** vel **ሐብይ፡**) subst., m., Pl. **ሐበይት፡** (tamquam a **ሐባዪ፡**) 1) *procurator*, *administrator*, *praefectus*, ut **ሐበይተ፡ምግባር፡** ἐργοδιῶκται 1 Esr. 5, 56; *duces* Hen. 6, 8; in spec., ubi de re militari agitur, *centurio*, *tribunus*, *praetor*, *dux*: **ሐቤ፡ምእት፡** ἑκατοντάρχης Act. 10, 1; Matth. 8, 5 (**ሐቢ፡** Act. 22, 25); **ሐበይት፡** χιλίαρχοι Deut. 1, 15; Joh. 18, 12 rom.; in Jsp. creberrime de primorum ordinum centurionibus et ducibus. 2) *fidejussor*, *sponsor*, *praes*, *vas*, Lud. sin. auct. — *Voc. Ae.*: **ሐቢ፡ዘ፡ወሐስ፡** (vid. **ዋስ፡** apud Isenbergium).

ሕቢት፡ et **ሐቢት፡** (vid. ann. ad Num. 4, 27; Sir. 29, 19) et **ሕብየት፡** (Prov. 17, 18 var.) subst. 1) *procuratio*, *administratio* Num. 4, 27. 28. 31—33. 7, 9. 8, 26; **በበሕቢቶሙ፡** (v. **በበእብሬቶሙ፡**) 2 Esr. 22, 24. 2) *fidejussio*,

satisdatio, sponsio, vadimonium Sir. 29, 19; Prov. 17, 18; ኢተሀብ፡ርእሰከ፡ለሐቢት፡ 22, 26; F. N. 27. — *Voc. Ae.*: ሐቢት፡ዘ፡ፈረቃ፡

ትሕቢት፡ subst. id. q. ሕቢት፡ Nr. 2 fidejussio, al.: ኢይበኡ፡ቀሳውስት፡ውስተ፡ትሕቢት፡ *ne sponsionem interponant!* II Can. Nic. 28 (29); F. N. 27.

ተሐባዪ፡ n. ag. (a III, 1. 2), Pl. ተሐባይያን፡ et ተሐባይት፡ 1) *sponsor* vel *fidejussor* F. N. 27 creberrime (quomodo differat a መድኅን፡, vid. sub መድኅን፡); 43, 6. 2) *sponsor baptismi*: እስመ፡ተሐባይያን፡እለ፡ተወክፉኒ፡በጥምቀት፡ናሁ፡ኮኑኒ፡አበወ፡ወእማተ፡ F. M. 5; ተሐባይት፡ ib.; F. N. 24, 2.

ሐበጠ፡ et ሐብጠ፡ I, 1 [amh. አበጠ፡; حَبِطَ *intumuit venter* camelo; حَبَطَ *recruduit vulnus*; حَبَطٌ *tumor haud ruptus; ventris inflatio*] *intumescere, extuberare*: እስከ፡የሐብጥ፡ሥጋሁ፡ Kedr. f. 85; ተጸምዱ፡በቀዊም፡እስከ፡ሐብጠ፡እገሪሆሙ፡ Sx. Tachs. 12. 25; ለእመ፡ሐበጠ፡አባሉ፡ M. F.; ለዘ፡ሐበጠ፡እስኪት፡ M. F. — *Voc. Ae.*: ሐበጠ፡ዘ፡ፈለጸ፡

ተሐበጠ፡ III, 2 *intumescere, inflari* superbia: በእለ፡ዘይትሔበጡ፡በትዕቢት፡ hom. Severiani in Cyr. f. 122.

ሕበጥ፡, rarius ሐበጥ፡, subst. *tumor, extuberatio, ulcus*: ተፈወሱ፡ዝኩ፡ሕበጠ፡ (*medicina spirituali*) *eorum tumor sanatur* hom. Sev. in Cyr. f. 122 (vid. ተሐበጠ፡); Jes. 1, 6 glss.; 38, 21 glss.; ቍስል፡ወሐበጥ፡ F. M. 1, 4; M. F.; አዝልፎ፡ስከር፡ያመጽእ፡ኮብሰ፡ወፈጻንተ፡ወቍስለ፡አማዑተ፡ወሕበጠ፡ናላ፡ F. N. 50.

ሕብጠት፡ n. act. *extuberatio, tumor* F. M. 3, 3.

ሔት፡ nomen literae alphabeti hebraici octavae, Ps. 118, 57; Thren. 1, 8. 2, 8. 3, 22. 4, 8. — Ubi de psalmis agitur, siglo ሔት፡ Ps. 118, 57—64 notatur.

ሑት፡ vid. sub ሐወተ፡

ሐተተ፡ I, 1 [חָתַת *fractus est, contritus est*, sed حَتَّ *juste, recte, accurate fecit, definivit, comprobavit*. A conterendo significatio transfertur ad *minutatim interrogare, minutius scrutari*; cfr. ጥቀ፡, ጠንቀቀ፡. Quod alii proposuerunt mutatis sibilantibus et mutis ሐተተ፡ ad ኀሠሠ፡ referendum, haud probabile videtur.] Subj. ይሕትት፡ 1) *scrutari, perscrutari, explorare, investigare* c. Acc.: ἐξιχνιάζειν ሕትቶሙ፡ለአበው፡ Job 8, 8; ከመ፡ትሕትት፡ኀጢአትየ፡ 10, 6. 13, 9; ἐξετάζειν ኢትሕትት፡ዘኢይትከሀለከ፡ Sir. 3, 21; ኢትሐስ፡ዘእንበለ፡ትሕትት፡ 11, 7; የሐተከ፡ 13, 11; የሐትት፡ምግባሪክሙ፡ Sap. 6, 4; Ps. 10, 6; ἐρευνᾶν, ἐξερευνᾶν ኢትሕትቱኒ፡ዘእገብር፡ Judith 8, 34; ውእቱ፡የሐትቶ፡ለልብነ፡ Rom. 8, 27; ኀሠሡ፡ወሐተቱ፡ Jud. 6, 29; Thren. 3, 39 var.; ἐρωτᾶν እስከ፡ጽዮን፡የሐትቱ፡ፍኖቶ፡ Jer. 27, 5; አስማቲሆሙ፡ሐተትናሆሙ፡ 2 Esr. 5, 9; ሐቲተ፡ሕትዎ፡ 2 Reg. 20, 18; የሐትት፡ሐሊና፡እንዘ፡ኢይሴአል፡ Lit. Epiph.; c. በእንተ፡ rei: ያነብብ፡መጻሕፍተ፡ወየሐትት፡በእንተ፡ትርጓሜ፡ቃላቲሆሙ፡ Sx. Hed. 3; ሐተቱ፡በእንቲአሁ፡ *exploraverunt* (populum) *de eo* Sx. Teq. 14. 2) *examinare, inquirere*, in spec. (vox forensis) *cognoscere, interrogare, ad cognitionem vocare*, c. c. Acc. prs. vel rei vel c. dupl. Acc.: ርእሰክሙ፡ሕትቱ፡ ἑαυτοὺς πειράζετε 2 Cor. 13, 5; Lit. 173, 2; እግዚ"፡የሐትቶሙ፡ (ἔτασις) Job 12, 6; መኑ፡ዘየሐትቶ፡ምግባሮ፡ τίς ἐστιν ὁ ἐξετάζων αὐτοῦ τὰ ἔργα; 36, 23; Sap. 1, 9; ἐξήτασεν τοὺς εὐνούχους Esth. ap. 1; Esth. 2, 23; ሐተትዋ፡ (ἐπηρώτησαν) Judith 10, 12; Marc. 14, 60. 15, 4 (ἐπερωτᾶν); ዘእንበለ፡ትሕትቱ፡ወትጠይቁ፡ Dan. ap. 1, 48. 51 (ἀνακρίνειν); 1 Cor. 4, 4. 5; Rom. 2, 16 (κρίνειν); πυνθάνεσθαι Act. 4, 7; c. dupl. Acc. Jsp. p. 272; ይሕትቱ፡ትዕይንተ፡ማእከለ፡ቀታሊ፡ወማእከለ፡አበ፡ደም፡ Num. 35, 24 (κρίνειν); Deut. 13, 15. 17, 4; λόγον τινὸς ποιεῖν Job 14, 3. 3) *causa cognita adjudicare alicui* aliquid: የሐትትዎ፡ሎቱ፡ቤተ፡ (sed var. ያሐትትዎ፡) Lev. 25, 30. — *Voc. Ae.*: ሐተተ፡ዘ፡መረመረ፡

አሐተተ፡ II, 1 caus. Lev. 25, 30 var., vid. sub ሐተተ፡ Nr. 3.

ተሐተተ፡ III, 1 refl. et pass. *se* vel *sibi examinare, examinari*; (vox forensis) *cognosci, interrogari*: ዘእንበለ፡ትትኰነን፡ተሐተት፡ πρὸ κρίσεως ἐξέταζε σεαυτόν Sir. 18, 20; Herm. p. 89; ሀለወነ፡ኵልነ፡ንትሐተት፡በኀበ፡እግዚ"፡ Rom. 14, 12; ትትሐተት፡በእንተ፡ኵሉ፡ዘገበርከ፡ Macc. f. 4; እስከ፡ይትሐተት፡ Num. 35, 12; Jos. 20, 6. 9; 1 Cor. 2, 14.

አስተሐተተ፡ IV, 1 *explorationem, cognitionem agere*: ለእለ፡ይበውኡ፡ቤተ፡መቅደስ፡ያስተሐይጽ፡ዲያቆን፡ወያስተሐትት፡መኑ፡እሙንቱ፡ለእመ፡አበግዕ፡ወለእመ፡ተኵላት፡ Kid. f. 19.

ሐታቲ፡ n. ag. *explorans,- rator; interrogans,- gator, examinator* Genz. f. 130; ለእመ፡ሐተተ፡ሐታቲ፡ወይቤ፡ Chr. ho. 26; ኢይበጽሕዎ፡ሕሊናተ፡ሐታትያን፡ *meditatio philosophorum* Fid. Jac. Bar.

ተሐታቲ፡ n. ag. (III, 1) *scrutator, examinator*: ወእመሰ፡ይቤ፡ተሐታቲ፡ Chr. ho. 34.

ሐተታ፡ subst. *exploratio, examen*, in spec. *cognitio, inquisitio* (forensis): ሐተታሆሙ፡ ἐξετασμός Prov. 1, 32; ἔρευνα Sap. 6, 9; ጽኑዐ፡ሐተታ፡የሐትትዎሙ፡ δυνατῶς ἐτασθήσονται Sap. 6, 7; አመ፡ዕለተ፡ሐተታ፡ ἐν ἡμέρᾳ διαγνώσεως Sap. 3, 18; ሐተታ፡በእንተ፡ (ἐπισκοπή) Sap. 14, 11; አመ፡ገብረ፡እግዚ"፡ሐተታየ፡ ἐὰν ἔτασίν μου ποιῆται ὁ κύριος Job 14, 3; Hen. 60, 6; ሐቲቶሙ፡ሐተታ፡ጽኑዐ፡ F. M. 23, 6; ሐተታ፡ጽኑዕ፡ eorum, qui sacerdoti peccata confitentur, Kedr f. 68; eorum qui ad ordinem monachorum aspirant, Kedr f. 79.

ማሕተት፡ subst., m., (id quod et is qui interrogatur a judice, i. e.) *testimonium* et plerumque *testis* (scil. qui profitetur coram judice; vox generalior est ስምዕ፡ et ሰማዕት፡) et coll. *testes*: መጽሐፈ፡ማሕተትየ፡ዝኩ፡ኀቱም፡ *literae testimonii mei* (τὸ βιβλίον τῆς κτήσεως) Jer. 39, 11. 12. 16; ማሕተቶሙ፡ለኃጥአን፡ሞት፡ μαρτύριον ἀσεβοῦς θάνατος Job 15, 34; ከናፍሪከ፡ማሕተትከ፡ τὰ χείλη σου καταμαρτυρήσουσί σου 15, 6; ስምዕ፡አሐዱ፡ኢይከውን፡ማሕተተ፡ (testis idoneus) ለአቅትሎ፡መንፈስ፡ Num. 35, 30; አነ፡ማሕተቶሙ፡ከመ፡ Rom. 10, 2; ዘኢዘለፍዎ፡ማሕተት፡በገጽ፡ *testes*, Act. 25, 16.

ሕንቅርት ፡ subst. [sine dubio a rad. **ነቀረ ፡**, quae (נָקַר; نقر, نقّر) plerumque *fodit, excavavit* significat, sed in lingua arab. etiam de *sonis* usurpatur: *sonum edidit allisa ad palatum superius lingua*, نَقْرَان *poppysmus similisve sonus*; amh. **እንቅር ፡** non tantum *caverna* sed etiam *epiglottis*, **እንቍራሪት ፡** *rana*; praeterea huc pertinet נָחַר, نخر, نَخَرَ **ንኅረ ፡** *rhonchissavit*, **ምንኅር ፡** *antlia*; **ኅ** enim et **ቀ** permutari solent]. 1) *fornax (aeraria), focus liquatorius* (ab anhelitu vel rhoncho follium dictus, quasi ab **አንቀረ ፡** vel **አንኅረ ፡**) **ይወድዮ ፡ (ለወርቅ ፡) ውስተ ፡ ሕንቅርት ፡ ማእከለ ፡ እሳት ፡** Jes. 41, 7 var.; **ደዮ ፡ (ለብሩር ፡) ውስተ ፡ ሕንቅርት ፡ ወፍትኖ ፡** (χωνευτήριον) Zach. 11, 13. — *Voc. Ae.* (inter monetarum nomina): **ከውር ፡ ወሕንቅርት ፡ ዘ ፡ መፍልሐ ፡ ወርቅ ፡**. — (De significatione cfr. etiam كُور *focus ferrarii* et *follis*). 2) *struma* (amh. **እንቅርት ፡** id.) **ሕንቅርት ፡ ዘወጽአ ፡ በክሣዱ ፡** M. F. (quia struma difficulter et quasi cum rhoncho anhelare facit).

ሐንቀቀ ፡ quadrl. Hoc verbum mihi nusquam occurrit; Ludolfus ei significationem *meticulosus fuit* attribuit; quod si ita se habet, אָנַק أنقض *ex angustia suspiravit* et similia comparanda sunt. At quantum e **ሕንቃቄ ፡** conjicere licet, notio verbi esse videtur: *pronum, proclivem, propensum esse* in rem (timorem, odium, libidinem, iram, ludibrium, al.), coll. حَنَّجَ, (انِقَ). Amharenses hoc verbum de homine *emollito et deliciis dedito* usurpare videntur, vid. infra scholion ad **ምንዙኅ ፡** (sub **መዝኅ ፡**).

ሕንቁቅ ፡ part. meticulosus, superstitiosus, Lud. sine auct.

ሕንቃቄ ፡ subst. (meticulosa natura, Lud.) *propensio, proclivitas*: **ኢይኩን ፡ በላዕሌክሙ ፡ ነውረ ፡ እኩየ ፡ ወሕንቃቄ ፡ አፍቅሮተ ፡ ተድላ ፡ ወመባልዕት ፡ ከመ ፡ ይስሐብክሙ ፡ ውስተ ፡ ፍትወተ ፡ ከንቱ ፡** Macc. f. 24; **ንጎድግ ፡ ስላቀ ፡ ወሕንቃቄ ፡ አስተሐቅሮ ፡ ወምናኔ ፡** μωρολογίαν καὶ εὐτραπελίαν Chr. Ta. 24. Simili modo intelligenda esse videtur haec vox in Abbad. Cat. p. 88 (ubi *deliciae* versa est).

ሕንበል ፡ et **ሕንበልት ፡** et **እንበል ፡** (forma amhar.?) subst., Pl. **ሕንባላት ፡** *clitellae, ephippium* Gen. 31, 34 (**ሕንባላተ ፡ ገመል ፡** et var. τὰ σάγματα τῆς καμήλου), Lev. 15, 9 (**ኵሉ ፡ ሕንባላት ፡ ዘላዕሌሁ ፡ ነበረ ፡** ἐπίσαγμα ὄνου). At significatio vocis ex his duobus locis non satis conspicua est, quare num clitellae an stratum vel stragulum vel pulvinar intelligenda sint, in medio relinquimus. In Rad. Abb. legitur **ሐንበለ ፡ ብ ፡ ፈረስ ፡** i. e. *equum insternere*, quod si ita se habet, **ሕንበል ፡** e radice **ሐበለ ፡** (q. v.) inserta nasali formatum videtur. (Arab. حَنْبَل est *pellicea vestis eademque trita*). In *Vocabulario Ae. Tubingensi* f. 12 occurrit: **ሕንበር ፡ ዘ ፡ ብርኳኔ ፡**; suspicari licet **ሕንበር ፡** idem esse quod **ሕንበል ፡**; **ብርኳኔ ፡** autem (apud Ludolfum in lex. amh. col. 40, apud Isenbergium p. 87) significat *pulvinar* e corio vel pellibus confectum et lana arborea aliisve rebus mollibus fartum.

ሕንበር ፡ vid. sub **ሕንበል ፡**

ሕንብርብሬ ፡ subst. [formatum reduplicatione duarum literarum ultimarum, et insertione literae nasalis e rad. **ሐበረ ፡** i. e. جَرِبَ *scabiosus fuit*, גָּרָב *scabies* جَرَبٌ id., بَهَقٌ *lepra*] *vitiligo alba, impetigo* Lev. 13, 39 (ἀλφός, בֹּהַק). 14, 56 (αὐγάζοντος, בַּהֶרֶת).

ሕንብርት subst. [fortasse e radice نَبَرَ *elevavit rem, extulit*, unde etiam نَبْرَةٌ *res elata; tumor in corpore.*] 1) *umbilicus* (amh. **እንብርት ፡**) ὀμφαλός Cant. 7, 3; **ሰላም ፡ ለሕንብርትኪ ፡ ምስለ ፡ ፍሑቅ ፡ ማዕከክ ፡** I Sal. Mar. str. 29; **ሕንብርት ፡ ከርሡ ፡** ὀμφαλὸς γαστρός Job 40, 11; trsl. **ሕንብርት ፡ ምድር ፡** Jud. 9, 37; Hez. 38, 12; Kuf. 8. 2) *inguina*: **ኀበ ፡ ረ ፡ ወፃእነ ፡ እምሕንብርትኪ ፡** Kuf. 35 (p. 128); **ክርሲስ ፡**, *quando quieti se dabat, sinistram* **ላዕለ ፡ ሕንብርቱ ፡** *dextram* **ላዕለ ፡ አፉሁ ፡** *imponere et dicere solebat*: **ይደልዎ ፡ ለሰብእ ፡ ይዕቀብ ፡ ልሳኖ ፡ ወእስኪቶ ፡** Fal. f. 12.

ሐንበበ ፡ quadr. I [cfr. حَبٌّ, حَبَّةٌ *bacca, granum*; huc Ges. in thes. p. 1046 etiam عِنَبٌ *baccae*, עֵנָב *acini uvarum, uvae*, عِنَبَةٌ *bacca uvae* traxit] *acinos, baccas ferre*: *arbor* **ሐንበበት ፡ ፍሬ ፡** Org. 2.

ሕንቡብ ፡ part. *quod habet* vel *fert acinos* vel *baccas* Lud. e Syn.

ሕንባብ ፡ (raro **ሕባብ ፡**) subst., m. et fem., Pl. **ሕንባባት ፡** 1) *acinus, bacca*: **ኢትትቀረም ፡ ሕንባባተ ፡ ወይንከ ፡ ዘወድቀ ፡** Lev. 19, 10; **ሕንባባት ፡ እምውስተ ፡ አስካል ፡** 4 Esr. 9, 24; **ሕንበበ ፡ ፍሬሃ ፡** Org.; **ሕንባባተ ፡ ዘይት ፡ ክልኤቲ ፡** ὡς ῥῶγες ἐλαίας δύο Jes. 17, 6; 24, 13 vrs. alt.; etiam **ሕንበበተ ፡ ሮማን ፡** i. e. *mala punica* Sx. Ter 13 Enc. 2) *granum*, Clem. f. 256; **ሕንባባተ ፡ በረድ ፡** *grana grandinis* Herm. p. 44. 3) *gutta*: **ሕንባባተ ፡** (v. **ሕባባተ ፡**) **ነጠብጣብ ፡** βῶλοι δρόσου Job 38, 28; **ሕንበበ ፡ ማይ ፡** Lith. Orth.

I. **ሐነከ ፡** inus., sine dubio *angere* [ut חָנַק, חָנַךְ, חָנַק, vid. Ges. thes. p. 497. 498]; vicinum est **ኀነቀ ፡**, **ንህከ ፡**, **ንእከ ፡** q. v.

ሕንከት ፡ subst. *angor, cruciatus*: **ዝንቱ ፡ ፍና ፡ ፈውስ ፡ ውእቱ ፡ ወአኮ ፡ ሕንከት ፡** καὶ ἔστι τὸ εἶδος τοῦτο οὐκ ὠμότης ἀλλὰ θεραπεία hom. Theodoti in Cyr. f. 102.

II. **ሐነከ ፡** I, 1 [id. q. حَنَكَ *intellexit, percepit*; et I. II. IV *expertum reddidit et usu rerum confirmavit aetas aliquem*; חָנַךְ *imbuere, edocere*, quae verba quomodo cum I **ሐነከ ፡** cohaereant, Ges. in thes. p. 498 demonstrare conatus est] *intelligere, percipere*: **ዘአእመረ ፡ ሐኒከ ፡** ὃς εἶδε φρόνησιν Prov. 3, 13; **ስዉር ፡ ውእቱ ፡ (ነገር ፡) እምኔሆሙ ፡ ከመ ፡ ኢይሕነክዎ ፡** (rom.; Platt **ከመ ፡ ኢይሕንክዎ ፡**) ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό Luc. 9, 45 (quod in ed. rom. sequitur **ወኢፈርሁዎ ፡**, permutatione satis trita pro **ወይፈርሁዎ ፡** exscriptum est). 2) At *Voc. Ae.*: **ሐነከ ፡ ዘ ፡ ኀፈረ ፡** huic verbo significationem *verecundum, pudibundum esse* attribuunt (cfr. **ሕንክ ፡**).

ሕንክ ፡ subst.; hanc vocem legi in Cod. Mus. Brit. XLIV ab initio, ubi terra Abyssiniae laudatur: **እስመ ፡ ድንግል ፡ ይእቲ ፡**

ምድር፡ወክዱን፡ሕንክ፡ Quae lectio si bona est, equidem propono ሕንክ፡ explicare *adolescentem*, qui, experientia annorum imbutus, et prudentiae et verecundiae capax esse incipit (coll. חָנִיךְ, حَنِيك). — Forma ሐኒክ፡ ut videtur id. q. حَنِيك legitur in Sx. Hed. 27 Enc.: ሰላም፡ለከ፡ገብረ፡ዮሐንስ፡ብሩክ፤በምግባሪከ፡ሐኒክ፡፡ sed sensus e contextu haud satis perspicuus est.

ሕንክ፡ n. peregr. חֲנֻכָּה *initiatio*, ἐγκαίνια: በዓለ፡ሕንክ፡ (عيد الحنكة) *festum initiationis templi* Jsp. p. 294.

ሐንከሰ፡ quadrl. I [amh. አንከሰ፡; proxime convenit syr. ܚܓܰܪ *claudicavit*, ܚܓܺܝܪܳܐ nec non ܚܓܝܪܐ *claudus*; a rad. חָגַר *cinxit* حَجَرَ *cohibuit, inhibuit* (ligando), حَجَرَ id., حَجَلَ *subsultim incessit*, coll. עֶכֶס *compes*, عِكَاس *funis*, عَكَسَ *revinxit fune*, عَكَشَ *firmiter constrinxit*, (حَكَشَ). Claudus est quasi pedibus ligatus] *claudicare*: ሐንከሱ፡በፍኖቶሙ፡ ἐχώλαναν Ps. 17, 49; እስከ፡ማእዜ፡ተሐንክሱ፡ 3 Reg. 18, 21; እስመ፡ሀከይ፡የሐንክስ፡በጐሥሥ፡እኪት፡ (ὁ μετὰ χωλείας τρέχων) Chr. ho. 30.

ሐንካስ፡ adj., Pl. ሐንካሳን፡, *claudus*, Lev. 21, 18; Deut. 15, 21; Prov. 26, 7; Jes. 33, 23. 35, 3. 6; Mal. 1, 8; Matth. 11, 5. 15, 30. 18, 8; Joh. 5, 3; κρατῶν σκυτάλης 2 Reg. 3, 29.

ሕንካሴ፡ subst., *claudicatio*: ከመ፡ይሕየው፡ሕንካሴክሙ፡ Hebr. 12, 13; 2 Reg. 22, 46 var.

ሕንክስና፡ subst., *conditio pedibus constricti, clauditas*: ይድኀጹ፡እምነ፡ሕንክስናሆሙ፡ 2 Reg. 22, 46.

ሐንክሰ፡ subst. *nomen plantae cujusdam odoriferae* (حَنْكَث?): ማርያም፡ድንግል፡ምዕዝት፡ዘእምሐንክሰ፡ III Sal. Mar. 25.

ሐነወ፡ rad. inus. [חָנָה *inclinavit, inflexit se; tentorium posuit, consedit*, حَنَا *flexit, incurvavit* (manum)]. Hinc

ሐኖት፡ subst. [id. q. חָנוּת *fornix, taberna*, חֲנוּתָא et חָנוּת, ܚܢܘܬܐ *taberna mercatoris, caupona*; حَانُوت *officina, taberna*] Pl. ሐዋኒት፡ *taberna, macellum, caupona*: ሥጋ፡ሐኖት፡ Prov. 23, 20; *Clerici* ኢይብልዑ፡ውስተ፡ቤተ፡ሐኖት፡ F. M. 32, 1; እመበ፡ካህን፡ዘበልዐ፡መብልዐ፡ውስተ፡ሐኖት፡ዘመንዝህላላን፡እው፡ሰትየ፡ ib.; ቤተ፡ሐኖት፡ Gad. Ad. f. 196; ሐኖት፡ ib. f. 198. — Pluralis legitur Act. 28, 15 Platt: ሠለስቱ፡ከዋኒት፡ (pro ሐዋኒት፡) *tres tabernae*. — *Voc. Ae.*: ሕዋኒት፡ (sic) ዘ፡ምዕራፍ፡; *aliud*: ኅዋናት፡ዘ፡ኖኛ፡ (vid. ኽኛ፡ apud Ludolfum in lex. amh. col. 69).

ሐንዘር፡ vel ሕንዚር፡ [id. q. חֲזִיר, ܚܙܝܪܐ, خِنْزِير] *porcus, aper* Hen. 89, 10. — *Voc. Ae.*: ሕንዚር፡ዘ፡አነር፡ገርሬትሂ፡ይ፡ (*aliud*, in libro Henoch gentem Amalec intelligendam esse, annotatum habet).

ሐነየ፡, ሐኔት፡ vid. sub ሐመየ፡, ሐሜት፡

ሐንገዝ፡ et ሕንጋዝ፡ subst. [inserta litera ን formatum e rad. ሐገዘ፡ q. v. حَجَزَ ligavit; cohibuit; *occlusit, occultavit*. De significatu conferas حَاجِب *pili qui oriuntur supra osse oculi*; a rad. حَجَبَ *texit, obtexit, sepivit*).] partes corporis pube obtectae et pili pubertatis ipsi. 1) *supercilia* (τὰς ὀφρῦς, cfr. Latinorum *pubem* ciliorum) Lev. 14, 9. 2) *ala, axilla*: telum penetravit per ሕንጋዙ፡ et exiit per ጕርዔሁ፡ Gad. Lal. 3) *pili pubis, pubes* in genere (ex interpretatione Gregorii apud Ludolfum col. 45). Huc fortasse referendum est: ፀጕር፡ሠርዐ፡ድማኅ፡ወሐንገዝ፡ M. M. f. 3. — *Voc. Ae.*: ሐንገዝ፡ዘ፡ብብእት፡ vel ብብት፡

ሐነጠ፡ est arab. حَنَطَ (חָנַט, ܚܢܛ) *condire odoramentis* cadaver: ወሐነጠ፡ሥጋሁ፡ኖኅ፡በከርቤ፡ወበሰሊሖት፡ወአስቀጢን፡ Abush. 48. (paulo supra usurpatum erat aeth. ጸዐጠ፡).

ሐንጻን፡ (v. ሕንጻን፡) subst., *lacertae species* (vid. ላጽቄት፡) Lev. 11, 30 [cfr. حُنْفَاءُ *lacerta*]. — *Voc. Ae.*: ሐንጸን፡ዘ፡ሐንዚገ።

ሐነጸ፡ I, 1 [amh. ሐነጸ፡ et አነጸ፡; etymo convenire videtur cum حَصُنَ *firmus, munitusque fuit*, II *firmavit, muro cinxit*, (transpositis literis ነ et ጸ); vic. ሐጸረ፡ et ቈጸረ፡] Subj. ይሕንጽ፡ 1) a) *aedificare, exstruere, condere*: ዘየሐንጽ፡ቤቶ፡በንዋየ፡ልቃሕ፡ Sir. 21, 8; ሕንጹ፡አብያተ፡ Jer. 36, 5. 42, 7; ሐኒጸ፡ሀገር፡ Kuf. 10. 11; ሐነጸ፡ምሥዋዐ፡ Kuf. 31; Ex. 24, 4; ንሕንጽ፡በእብን፡ Jes. 9, 10; Prov. 9, 1; Koh. 2, 4. 3, 3; Sir. 49, 7; Jes. 5, 2; 3 Reg. 5, 5; Hez. 21, 22. 27, 5. b) *superstruere, inaedificare* vel *obstruere* locum aedificio, muro: ኢትሕንጽ፡ዘንተ፡መካነ፡ Kuf. 32; ሐነጸ፡ወዐጸወ፡ፍኖትየ፡ Thren. 3, 9. c) *restituere, reparare* (domum, urbem vastatam): ከመ፡ይሕንጹ፡መዝበራ፡ለጽዮን፡ 2 Esr. 9, 9; 4 Reg. 21, 3; Job 12, 13. d) *superaedificare* Judae 20. 2) *domum alicui aedificare* c. Acc. prs.: ከመ፡እሕንጸሙ፡ Jer. 38, 28. 40, 7. 49, 10; c. Acc. prolis: ከመ፡ይሕንጽ፡ለከ፡ዘርአ፡እምኔሃ፡ Kuf. 14; Ruth 4, 11. 3) *struere, statuere, stabilire*: ወሐነጸ፡ሥጋ፡ሀየንቴሃ፡ Kuf. 3; ለዓለም፡አሐንጽ፡ምሕረተ፡ Ps. 88, 3; ሐነጸ፡ሥርዐተ፡ማኅበር፡ *regulam conventus statuit* (Pachomius) Sx. Masc. 24 Enc.; ዐስበሙ፡በሰማይ፡ሐነጹ፡ *mercedem suam in coelo stabilierunt* Enc.

አሕነጸ፡ II, 1 *aedificari jubere, exstruendum* vel *condendum curare*: Ex. 17, 15; 2 Par. 2, 3. 5. 6, 8. 11, 5. 6. 16, 6; ኵሉ፡ምኵራብ፡ጣዖት፡ዘአሕነጸ፡አንጥያኮስ፡ Jsp. p. 294; *Herodes* አሕነጸ፡ውስተ፡ቤተ፡መቅደስ፡ሕንጻ፡ሠናየ፡ ib. p. 328.

ተሐንጸ፡ III, 1 pass. et refl. 1) a) *aedificari, exstrui, condi* Jes. 10, 9; Hez. 11, 3; 3 Reg. 6, 11; Tob. 1, 4; 2 Esr. 4, 16. 16, 1; 4 Esr. 9, 27; Job 6, 10; Joh. 2, 20; Kuf. 4. 49. b) *inaedificari, obstrui* ተሐንጸ፡ዐውድየ፡ κύκλῳ περιῳκοδόμημαι Job 19, 8. c) *restitui, instaurari* Jes. 44, 26. 28. 58, 12; Dan. 9, 25; Hez. 26, 14. d) de hominibus: *superaedificari*: ተሐነጽክሙ፡ዲበ፡መሠረተ፡ሐዋርያት፡ Eph. 2, 20. Col. 2, 7. 2) *statui, stabiliri, confirmari*: ለክሙ፡ተሠርዐ፡ወተሐንጸ፡ተፍሥሕት፡ 4 Esr. 8, 62; ሰላም፡በዘይትሐነጽ፡ቢጽነ፡ Rom. 14, 19; recipr. 1 Thess. 5, 11 rom.

ሕኑጽ፡ part., *aedificatus, exstructus, conditus, stabilitus:* Ps. 121, 3; Hez. 40, 2; **አህጉር፡እለ፡ሕኑጻት፡አረፋቲሆን፡** 2 Par. 21, 3; 4 Esr. 5, 4. 10, 40; **ጥቅም፡ዘሕንጽት፡በእብን፡በረድ፡** Hen. 14, 9, 15.

ሕንጽ፡ subst. *aedificatio, aedificium:* **ሕንጻ፡** (v. **ሕንጻ፡**) **ጥቅም፡** Jes. 59, 12; **ኵሉ፡ሕንጻ፡** Hen. 91, 5.

ሕንጸት፡ n. act. *aedificatio, exstructio:* **ቀዳሚት፡ሕንጸታ፡ለኢየሩሳሌም፡** Clem. f. 36; **እምጊዜ፡ሕንጸተ፡ቤት፡ዳግማይ፡** (templi) Jsp. p. 312; **በመዋዕሊሁ፡ተፈጸመ፡ሕንጸታ፡ለቤት፡** Sx. Teq. 16; **ሥዩማን፡ላዕለ፡ገቢረ፡ሕንጸት፡** Sx. Masc. 16; *Hierosolyma coelestia* **ሕንጸታ፡ዘብርሃን፡** *lumine exstructa* Clem. f. 50.

ሐናጺ፡ n. ag. *conditor, aedificator, architectus:* Jsp. p. 271; *Herodes* **አብጽሐ፡፱፡ሐናጽያነ፡** ib. p. 330; **ሐናጽያንኪ፡** Hez. 27, 4 vrs. nov.; Sx. Sen. 12 Enc.

ሕንጻ፡ subst., m. et fem., Pl. **ሕንጻት፡** 1) *aedificatio* 1 Esr. 4, 51; **አዕርዕምሙ፡ሕንጻ፡** 2 Esr. 4, 4; **ተፀርዐ፡ሕንጻ፡** (v. **ሕንጸት፡**) 4, 24. 2) *structura, aedificium* Hez. 40, 5. 42, 5 vrs. nov.; **ውሉድ፡ወሕንጻ፡ሀገር፡ያዐብዩ፡ስመ፡** Sir. 40, 19; **ከመ፡ንድቀ፡ክረምት፡ሕንጻሁ፡** Sir. 21, 8; **ሕንጻሁ፡ለምኵራብ፡** Matth. 24, 1; Herm. p. 78 seq.; **እክ፡ለሰብእ፡ዛቲ፡ሕንጻ፡ዘእንበለ፡ለእግዚ"፡** 1 Par. 29, 1; **ሕንጻት፡** *aedificia* Chr. Ta. 32; **አንትሙ፡ሕንጻ፡እግዚ"፡አንትሙ፡** 1 Cor. 3, 9; Eph. 2, 21. — Notandum est, pro **ሕንጻ፡** etiam formam **ሕንጼ፡** reperiri ut in Gad. Za Mich., potissimum ante pron. suffixa, ut **አመ፡ሕንጼሃ፡ለኢየሩሳሌም፡** Deg. pluries; Sx. Hed. 26.

አሕናጺ፡ n. ag. II, 1: *qui exstrui jubet* domum F. N. 34.

ሐንጸዋ፡ *mus* vid. **አንጸዋ፡**

ሕንጽዋል፡ (v. **እንጽዋል፡** et **አንጽዋል፡**) subst., *sentis, rhamnus (spinae)* βάτος Job 31, 40. — *Voc. Ae.:* **ሕንጽዋል፡ብ፡ሲናር፡**

ሐንፈጠ፡ *cudere* vid. sub. **ኀፈጠ፡**

ሐንፈጠ፡ quadrl. I *unguibus scalpere* vel *scabere* („felis instar", Lud.): **እመበ፡ዘሞተ፡ኢተሐንፍጡ፡ገጸክሙ፡** F. N. 45.

አሐንፈጠ፡ II id. q. I; huc pertinere videtur: *daemones ei apparuerunt* **በአምሳለ፡አንስርት፡ወቋዓት፡እንዘ፡ያነሐፍጡ፡** (sic) **ገጾሙ፡በአጽፋሪሆሙ፡** *scalpentes faciem unguibus* Sx. Masc. 18.

ሐንፈጸ፡ quadrl. I., ut videtur *ventilando* vel *ventilabro purgare* frumentum [sine dubio e **ነፈጸ፡** formatum, coll. منفض *ventilabrum*, et amh. **ነፋ፡** i. e. **ነፍኀ፡**]: **ሰአለ፡የሐንፍጽክሙ፡ከመ፡ዐለስ፡** Luc. 22, 31 Platt et Chr. Ta. 31 (quamquam **ያሐ"፡** scriptum); Did. 31; **ዘየሐንፍጸክ፡ሰይጣን፡** Phlx. 189; Org. 5. (Ludolfus significatum *flatu oris grana zeae a folliculis suis purgavit* statuit).

ተሐንፈጸ፡ III, I pass. Dicunt de rege, qui ad patris errores revertitur: **ዘርእ፡ሐለስ፡አመ፡ተሐንፈጸ፡ይበውእ፡ኀበ፡ዘርኡ፡ሰበ፡ዘርእዎ፡** Chr. L. A. f. 17.

ሐከመ፡ rad. inus., eadem quae حَكَمَ *fraenavit; cohibuit, retinuit; firmiter solideque fecit; sapiens fuit, scivit, novit* (חָכַם, ܚܟܡ). Hinc

ተሐከመ፡ III, 1 refl. *se cohibere, continere* **በአርምሞ፡ወበተሐክሞ፡ይትሜሰል፡ጠቢበ፡** ἐνεὸν δέ τις ἑαυτὸν ποιήσας δόξει φρόνιμος εἶναι Prov. 17, 28.

ሐኪም፡ est arab. حَكِيم *philosophus, medicus:* **ወመምህሩ፡** (*Alexandri M.*) **ዘመሀሮ፡ጥበበ፡ስሙ፡አርስጣጣሊስ፡ሐኪም፡** Jsp. p. 280. (Vid. schol. sub **ኬንያ፡**).

ሐከከ፡ I, 1 [حَكَّ *scabit, fricuit* rem; chald. חֲכַךְ *scabere, fricare, scalpere*] Subj. **ይሕክክ፡** 1) trans. *scabere, scalpere, fricare:* **ነሥአ፡ገልዐ፡ወአኀዘ፡ይሕክክ፡ቍስሎ፡** Job 2, 8; **ኀለቁ፡እንዘ፡እሐክክ፡ጸውበ፡ወእንጻንጼ፡ወሐመዲ፡ከንኩ፡** 7, 5. 2) intr. *prurire, formicare:* **ዘሐክክ፡እበሉ፡** M. F.

ተሐከ፡ vel **ተሐክከ፡** (perf. nondum repertum est) III, 1 refl. vel pass. *fricari (titillari):* **እለ፡ይትሐከኩ፡እዘኒሆሙ፡** κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν 2 Tim. 4, 3.

ሕከክ፡ (v. **ሐክክ፡** et **ሕክክ፡**) subst. [cfr. chald. חִיכּוּךְ, arab. حِكَّة] *prurigo* (scabiei species) Deut. 28, 27 (ψώρᾳ ἀγρίᾳ καὶ κνήφῃ).

ሐከከ፡ *tumultus* vid. sub **ሀከከ፡**

ሔው፡ vid. **እምሔው፡**

I. **ሐወለ፡** rad. inus., scilicet חוּל حَالَ (حَوْلٌ); notio prima est in *circumagendo, torquendo* (حَوْلٌ *annus*, حَوْلَ *circum*); vic. גּיל جَالَ Hinc

ሐውልት፡ (nonnumquam **ሐወልት፡**) subst., plerumque fem. (Plur. **ሐውላት፡** Job 41, 21 var.), proprie: lapis teres, deinde *columna, cippus, lapis quivis* in memoriam alicujus erectus vel positus, *monumentum* (differt ab **ዐምድ፡**) στήλη Gen. 28, 18. 31, 13. 45. 48. 35, 20; Kuf. 27. 31. 32; Num. 21, 28; **ሐውልተ፡እብን፡** Lev. 26, 1; **ሐውልተ፡ጼው፡** Gen. 19, 26; Sap. 10, 5; **አቀሙ፡ሐውልተ፡እብን፡ዐቢይ፡** σωρὸν λίθων ἐστήλωσαν 2 Reg. 18, 17; **ምስክቡ፡ሐውልት፡** (v. **ሐውላት፡**) **ዐበይት፡** ἡ στρώμνη αὐτοῦ ὀβελίσκοι ὀξεῖς Job 41, 21. — *Voc. Ae.:* **ሐውልት፡ብ፡ትክል፡ደንጋያ፡**

II. **ሐወለ፡** rad. inus., cogn. cum **ሐበለ፡** et **ኀበረ፡** (cfr. حَبْلٌ *foedus*). Notio prima *ligandi* in **ሐወለ፡** ad *jungendam societatem* transfertur.

ተሐወለ፡ III, 1 1) *conjungi, admisceri* c. c. Acc., ut *in coelis est* **ናህይ፡ወኢይዴመሮ፡መርድእ፡** (legas **መርዕድ፡**) **ወኢይትሐወሎ፡ጸማ፡ወድካም፡** Jsp. p. 380; **ተሐወለ፡ምክረ፡** *communi consilio usus est* Enc. In specie 2) *communionem, societatem, commercium inire, habere* vel *colere, convivere, conversari* cum aliquo (et in communi vitae consuetudine et in rebus sacris): c. c. **ምስለ፡** prs.: Joh. 4, 9 rom.; Act. 10, 28 rom.; 1 Cor. 5, 11; **ይደሉ፡ንዕቀብ፡ርእሰነ፡ወኢንትሐወል፡ምስለ፡ኑጥአን፡** Did. 4; **ኢትትሐወል፡ምስለ፡ብእሲ፡ደም፡** ib. 6;

Clem. f. 187. 208; c. ኀበ፡ prs., ይትሐወሉ፡ኀቤሁ፡ *ad causam ejus se applicuerunt* Macc. f. 15; c. Acc. prs.: 2 Thess. 3, 14; ኢትትሐወሉ፡ዕልዋነ፡ሃይማኖት፡ Clem. f. 140. — *Voc. Ae.:* ተቶስሐ፡ተሐወለ፡ ዘ፡ ተቀላቀለ፡; vid. etiam scholion ad ተከንሰ፡; Voc. ad Epist. Pauli: ኢትትሐወሉ፡ዘ፡ኢትብልዑ፡ ወዐዘ፡ኢትኀበሩ፡ ።

ሕዉል፡ part. *conjunctus, consociatus;* ሕዉለ፡ *conjunctim, una* Sx. Sen. 23; Ter 27 Enc. (poëtice; vid. ኅቡረ፡).

ሐሠ፡ *miscere* vid. sub ሞሠ፡

ሐረ፡ I, 1 [id. q. سَارَ *profectus fuit,* vid. Ewald hebr. Sprachl. § 39, b; حَارَ (حَوْرٌ) significat *redire*] Subj. (potissimum in libris antiquioribus) ይሐር፡ et (in recentioribus plerumque) ይሑር፡ (vid. gramm. pag. 147), verbum usu tritissimum 1) *ire, incedere, vadere, proficisci:* በእንግድዓኪ፡ሑሪ፡ Gen. 3, 13; ዘየሐውር፡በአርባዕ፡, በእደዊሁ፡ Lev. 11, 20. 27. 42; ይነብር፡ግሙራ፡ወእምእመ፡ከነ፡ ኢሐረ፡ Act. 14, 8; የሐውር፡መልዕልተ፡ባሕር፡ከመ፡ዲበ፡ምድር፡ (περιπατεῖν) Job 9, 8; Koh. 11, 9; መኑ፡ዘየሐውር፡ዲበ፡አፍሓመ፡እሳት፡ Prov. 6, 28; ጼናሁ፡የሐውር፡ወይበጽሕ፡ነዊሐ፡ Hen. 32, 4; πορεύεσθαι Jes. 18, 2. 52, 12; Gen. 11, 31. 12, 4; 3 Reg. 22, 6 al. a) c. c. Acc. loci, qui petitur: Koh. 7, 2; Jes. 22, 15; Dan. ap. 13, 10; Jer. 33, 21; Zach. 6, 8; Tob. 9, 2; ቤተ፡እግዚ"፡ነሐውር፡ Ps. 121, 1; Gen. 12, 5. 29, 1; ሖረ፡ርኍቀ፡ብሔረ፡ Prov. 7, 19; c. Acc. loci, qui peragratur et viae, qua itur: የሐውር፡ዐውደ፡ሰማይ፡ (διαπορεύεσθαι) Job 22, 14. 16, 22; Jes. 11, 15. 44, 3; Hez. 33, 28; Num. 1, 19; ኢትሖር፡ፍኖተ፡በዳ፡ Sir. 35, 20; የሐውር፡እገሪሆሙ፡ፍኖተ፡ሰላም፡ Jes. 41, 3; Jer. 6, 25; Kuf. 16. b) c. praepositionibus variis, ut በ vel ውስተ፡ viae 1 Reg. 3, 21. 8, 5; ተሐውር፡ውስተ፡ፍኖት፡ 1 Reg. 28, 22, al.; ኀበ፡ vel ውስተ፡ pers. vel loci petiti: Lev. 14, 2. 4; Matth. 26, 18; 4 Esr. 10, 24; እምእኪት፡ኀበ፡እኪት፡የሐውሩ፡ Jer. 9, 3; የሐውር፡ውስተ፡ተውኔት፡ወዘፈን፡ Clem. f. 127; ሑሩ፡ውስተ፡ኵሉ፡ዓለም፡ Marc. 16, 15; 4 Reg. 7, 4; c. ቀድመ፡ *praeire, praegredi:* የሐውር፡እግዚ"፡ፍጽመ፡ቀድሜክሙ፡ Jes. 52, 12; Ex. 14, 15. 2) in specie: a) *abire, discedere:* በከመ፡መጽኡ፡ከማሁ፡ሖሩ፡ 4 Esr. 10, 18; Matth. 26, 46; Jac. 2, 16; ሑር፡እምኔነ፡ Gen. 26, 16; c. እምኀበ፡ Kuf. 24; ሑር፡ βάδιζε, βάδισον Am. 7, 12; Jer. 13, 1. 19, 1. 22, 5. b) *egredi, proficisci* in bellum: እለ፡ሖሩ፡ዐብአ፡ Num. 31, 42; ሖሩ፡ለፀብእ፡ vel ውስተ፡ፀብእ፡ 1 Reg. 17, 13. c) ሖረ፡ፍኖተ፡ *iter facere, peregrinari,* ut: ዘከነ፡በሐዊረ፡ፍኖት፡ F. M. 32, 1; vel *navigare,* ubi de itinere maritimo agitur: πλεῖν Chr. Ta. 34 (vid. ህድአት፡). d) usurpatur de rebus inanimatis, ut de *aqua* Jes. 8, 6; *fluviis* ሖሩ፡አፍላግ፡ውስተ፡በድው፡ Ps. 104, 39, *terminis* Kuf. 8. 9. 3) metaph. *ambulare* i. e. *vitae rationem aliquam sequi:* ዘኢሖረ፡በምክረ፡ረሲዓን፡ Ps. 1, 1. 25, 11; ዘየሐውር፡በጽድቅ፡ Jes. 33, 15; ዘከመ፡ሖርኩ፡ቅድሜከ፡ 38, 3; ኢሖሩ፡በትእዛዝከ፡ Jer. 39, 23; Dan. 9, 10; ውስተ፡ጽልመት፡, ብርሃን፡ 1 Joh. 1, 6. 7; et in al. locis innumeris. 4) *coire, inire,* euphemistice, c. ኀበ፡ ut ኢትሑር፡ኀበ፡ብእሲተ፡ብእሲ፡ Deut. 5, 17; ብእሲት፡ኢትሑር፡ኀበ፡እንስሳ፡ Lev. 18, 23; c. Acc. ut: ሖረት፡ካልአ፡ rom. (ሖረ፡ካልእተ፡ Pltt) γαμήσῃ ἄλλην Marc. 10, 11, quare *adulterare, adulterium* plerumque phrasi ሐዊረ፡ብእሲተ፡ብእሲ፡ significari solet: Marc. 7, 21; Rom. 2, 22 rom. 13, 9; Jac. 2, 11; Jer. 9, 2; Asc. Jes. 2, 5; creberrime in Canonibus, ut Clem. f. 96.-98. 112. 167. 220. Obscoene de libidinibus naturae repugnantibus, c. Acc. bestiae: ዘየሐውር፡እንስሳ፡ Ex. 22, 18; viri: እለ፡የሐውርዎሙ፡ወእለ፡የሐውሩ፡ μαλακοὶ καὶ ἀρσενοκοῖται 1 Cor. 6, 9 rom.; c. ላዕለ፡ ut: ኢትሑር፡ላዕለ፡እንስሳ፡ Lev. 18, 23; c. ዲበ፡ ut: እለ፡የሐውሩ፡ዲበ፡ብእሲ፡ (ἀρσενοκοῖται) 1 Tim. 1, 10. — *Voc. Ae.:* ሖረ፡አመልዐ፡ዘ፡ሔደ፡

አሖረ፡ II, 1 *ire* vel *proficisci facere* vel *jubere, ducere, deducere, circumducere* al.: ወአሖሩ፡ሰረገላቲሆሙ፡ (ἔζευξαν ἅρμα) 4 Reg. 9, 21; ከነ፡ አንጎግዋ፡ወአሐውራ፡በድው፡ Hos. 2, 16; ታሐውር፡ለመንገለ፡ደቡብ፡ φέρουσα πρός Hez. 40, 44; ያረትዕ፡መገሪኢተ፡እደ፡ይቡሰ፤ወያሐውር፡እግረ፡ሐንካስ፡ Lit. Joann. Ev.; aliud exemplum vid. sub ሬግናት፡

ተሐውረ፡ III, 1 pass. *iri, incedi:* ወእንዘ፡ይትሐወር፡ከመዝ፡በጽሐ፡ *ita cum migraretur (ab eo), venit (Hierosolyma)* Gad. T. H., si quidem lectio bona est.

አስተሐውረ፡ (an አስተሖረ፡?) IV, 1 *nuntio misso referre* aliquid ad alqm: ወያስተሐውሩ፡በነቢብ፡ (v. ነቢብ፡) ዚአሁ፡ያመጽኡ፡ኀቤየ፡ 2 Esr. 16, 19; ኢያስተሐውራ፡ነገረ፡ (μὴ διαβόλους) Tit. 2, 3.

ሑረት፡ n. act., m. et fem., Pl. ሑረታት፡ 1) *itio, itus, incessus, gressus:* ሑረት፡ወግብአት፡ Zach. 7, 14; Ps. 36, 24; ሑረትከ፡በሰላም፡ያሜኒ፡ Prov. 4, 27; እምልብሰቱ፡ለሰብእ፡ወእምሑረቱ፡ወእምሠሐቁ፡ይትዐወቅ፡ግዕዙ፡ Sir. 19, 30; ጥቀ፡አዳም፡ሑረታቲኪ፡ Cant. 7, 2. 2) *abitus, exitus, profectio:* በሑረትነ፡እምኀቤሆሙ፡ Act. 28, 10 Pltt; *in breve tempus a mortuis separati sumus* እስመ፡እምድኅረ፡ንስቲት፡ነሐውር፡ከመ፡ሑረቶሙ፡ Genz. f. 84; አበስኩ፡ላዕለ፡ነፍስየ፡በሑረትየ፡ኀበ፡ሮም፡ Jsp. p. 338; ሑረቱ፡ኀበ፡ግብጽ፡ ib. p. 325. 3) *ambulatio* i. e. *sentiendi agendique ratio, vita, mores:* Ps. 118, 133; መምህር፡ይኩን፡ንጹሐ፡በሑረታቲሁ፡ወጽኑዕ፡በፍናዊሁ፡ F. M. 1, 5; ሠናይ፡ሑረታቲሁ፡በኵሉ፡መዋዕል፡ Jsp. p. 321; ምግባራት፡ወሑረታት፡ ib. p. 306; ከመ፡ኢይንግሥ፡ ወልዱ፡በሑረታቲሁ፡ ib. p. 340; c. ለ *erga,* በእንተ፡ሠናይ፡ሑረታቲሁ፡ለሕዝብ፡ *ob benignitatem ejus erga populum* ib. 301. 4) ሑረተ፡ብእሲተ፡ብእሲ፡ *adulterium* Clem. f. 123.

ሕዋር፡ subst., Pl. ሕዋራት፡ (nonnumquam ሕወራት፡ in libris mss.) *ambulacrum, porticus* στοά Hez. 40, 18; 3 Reg. 6, 30; Joh. 5, 2. 10, 23; Act. 3, 11 Platt; לִשְׁכָּה Jer. vrs. nov. 42, 2. 4. 43, 10. 20; ትኩን፡እንከ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ኑኃ፡መንገለ፡ምሥራቅ፡ወክልኤ፡ሕዋራት፡ውስተ፡ገበዋቲሃ፡በአምሳለ፡ሐመር፡ Did. 12; ሕዋር፡ማእከላዊ፡ (ecclesiae) Sx. Mag. 13.

ሐዋሪ፡ n. ag., fem. "ሪት፡, Pl. ሐዋርያን፡, f. "ያት፡ 1) *ambulans, incedens, viator, peregrinator:* erat ጸማዊ፡በገድሉ፡ወሐዋሪ፡በፍኖተ፡አበው፡ቅዱሳን፡ Gad. T. H.; *est sicut* ፈላሲ፡ሐዋሪ፡እምኔነ፡ *a nobis discedens* Genz. f. 89; ሐዋሪ፡ዘኢይሴሮ፡ተመይጦቶ፡ወንዉም፡ዘኢይትረአይ፡ንቅሀቱ፡ ib. At in Bibliis significare solet: 2) is qui it petitum aquam, *bajulus (aquator):* ሐዋሬ፡ማይ፡ Deut. 29, 10; ሐዋርያነ፡ማይ፡ Jos. 9, 25; ሐዋርያተ፡ማይ፡ Gen. 24, 11; 1 Reg. 9, 11.

ምሕዋር፡ et ሙሐር፡ (4 Esr. 13, 46; vid. gramm. § 115)

subst., Pl. **ምሕዋራት፡** 1) *eundi spatium, iter, cursus:* **ምሕዋረ፡ሠሉስ፡ዕለት፡** Ex. 3, 18; Num. 10, 33; Judith 2, 21; Gen. 30, 36; Kuf. 29; Jon. 3, 3; **ምሕዋረ ፡ ዕለት ፡** 3, 4; **ምሕዋረ፡ሰሙን፡መዋዕል፡** Gen. 31, 23; **ወብሔሩሰ፡ምሕዋረ፡(ሙሐረ፡)ዓመት፡ወመንፈቀ፡ዓመት፡** 4 Esr. 13, 46. 2) *canalis, deliquiae* Sx. Genb. 10 (vid. **ጽርበት፡**); **ምሕዋራት ፡ ማያት፡** F. N. 37. 3) *ambitus, circuitus, orbis, orbita, cursus:* **ምሕዋረ፡ዓመት፡** Koh. 6, 6; astrorum Hen. 41, 5—7. 60, 19. 69, 20. 21. 25. (In Act. 3, 11 editio romana perperam **ምሕዋር፡** exhibet pro **ሕዋር፡** στοά.)

መስተሐውር፡ part. (IV, 1) *vagator, vagus (periegetes):* **መስተሐውራን፡** περιεργαζόμενοι 2 Thess. 3, 11.

ሐዋርያ፡ subst. (ut videtur, primitus nom. abstr. et coll., deinde concr.) m., Pl. **ሐዋርያት፡** [hinc حَوَارِيّ] *cursor, viator:* **ከመ፡እኩይ ፡ ሐዋርያ፡** κακὸς ὁδοιπόρος Prov. 6, 11; πρόδρομος Hebr. 6, 20. 2) *missus, legatus, nuntius, tabellarius:* ἀπεσταλμένος Jes. 16, 8; Joh. 9, 7; ἄγγελοι **ሐዋርያ፡** (coll.) Gen. 32, 4 (Plur. 32, 7.); ἄγγελος Prov. 13, 17; ἄγγελοι **ሐዋርያት፡** Jes. 30, 4. 33, 7; Jud. 11, 14. 15. 1 Reg. 6, 21. 16, 19; 2 Esr. 16, 3; Judith 1, 11; **ፈነወ፡ሐዋርያተ፡ኀበ፡** vel **ውስተ፡** Jes. 37, 9; Jer. 29, 15; Hez. 17, 15; φορολόγος 2 Esr. 4, 18. 5, 5; βιβλιοφόροι Esth. 3, 13. 8, 10. 3) In specie *apostolus* (Christi) ut Rom. 1, 1; 1 Cor. 1, 1; Marc. 6, 30; Act. 9, 27; Judae 17 al.; **ለክርስቶስ ፡ ስሙ ፡ መሲሕ፡ በእንተ፡ቀብአት፡በከመ፡ሐዋርያ፡በእንተ ፡ ሐዊሮቱ ፡ ይሰመይ፡** (καθάπερ ἀπόστολος κατὰ τὴν ἀποστολήν) Cyr. c. Pall. f. 72. — Hinc **እንተ፡ሐዋርያት፡** *apostolica,* (epitheton Ecclesiae) Clem. f. 206. 208 al., (et *fidei,* ut) **ርትዕት፡ወእንተ፡ሐዋርያት፡ሃይማኖት፡** Cyr. ad Th. f. 7. — Praeterea **ሐዋርያ፡** (vel **መጽሐፈ፡ሐዋርያ፡**) *Apostolus* significat *Epistolas Novi Testamenti* exceptis Paulinis, Lit., Lection., al. (ut Sx. Masc. 8). 4) Caeterum non apostoli tantum **ሐዋርያት፡** nominantur, sed etiam *Jesus Christus* **ሐዋርያ፡** nomen gerit: Hbr. 3, 1 (ἀπόστολος); 6, 20 (πρόδρομος); **በሰማይ፡ኀበ፡ቦአ፡ኢየሱስ፡ ሐዋርያ ፡ እምቅድሜነ፡** Mavâs. Nr. 67. Nec raro nomine **ሐዋርያ፡** alii quoque viri (apostolici) in ecclesia eminentes praedicantur, potissimum in Synaxario, ut **ጢሞና፡ሐዋርያ፡ወረድእ ፡ እምኍልቆሙ፡ለ፸ወ፪ አርድእት፡** Teq. 26; **ሐዋርያ፡እስጢፋኖስ፡ሊቀ ፡ ዲያቆናት፡** Ter 1; et **ሐዋርያ፡** nonnumquam pro **ሐዋርያዊ፡** usurpatur, ut **ሰላም፡ለከ፡ፊላታዎስ፡ሐዋርያ፤ወሊቀ፡ጳጳሳት ፡ ዘለእስክንድርያ፤** Sx. Hed. 12 Enc.

ሐዋርያዊ፡ adj. rel. *apostolicus:* **ቀኖና፡ሐዋርያዊ፡** *unus e canonibus apostolicis* F. M. 17; **መንበር፡ ሐዋርያዊት፡** *sedes apostolica* Enc.; potissimum hoc epitheto ornatur *Athanasius Al.* Cyr. f. 2; Abush., al.

ሐሰ፡ [vel **ኰሰ፡**, q. v.; hebr. חוּשׁ *festinare, interno motu moveri;* arab. هَزَّ *movit agitavit* et حَسَّ (pro حَسِيسَ) *misericordia motus fuit, sensit* (vid. Ges. thes. p. 459); حَسْحَسَ II; al.] Stirpi I, 1 Ludolfus significationem „*movere* caput" attribuit; at quamquam Impf. **የሐውስ፡** exscriptum creberrime occurrit, tamen in Perf. numquam **ሐሰ፡**, sed nonnisi **አሐሰ፡** reperi. Quare **የሐውስ፡** (pro **ያሐውስ፡**) e gramm. § 48 explicandum videtur.

አሐሰ፡ II, 1 *movere, quatere, concutere,* caput **አሐሰ፡ርእሶ፡ዲቤኪ፡** Jes. 37, 22; **አሐሰ፡ርእሶ፡ላዕሌኪ፡** 4 Reg. 19, 21; Threu. 2, 15; **አሐውስ፡ርእስየ፡ ለክሙ፡** Job 16, 4; Sir. 13, 7. 12, 18; Jer. 18, 16; Ps. 21, 7. 108, 24; Matth. 27, 39; labra: **አሐሱ ፡ ከናፍሪሆሙ ፡ ላዕሌየ፡** Thren. 3, 61; **ታሐውስ፡ ከናፍሪሃ፡** 1 Reg. 1, 13; alas **በአሐውሶ፡** (v. **በአሐሶ፡**)**ክንፊሁ፡** Sap. 5, 11.

ተሐውሰ፡ (et **ተሐወሰ፡** Num. 14, 44 C) III, 1 refl. et pass. 1) *se movere, moveri, commoveri, concuti, agitari* Gen. 25, 22; **ኢይትሐወስ፡** Job 41, 14; **ዘኢይትሐወስ፡** ἀκίνητος Job 39, 26; ἀσάλευτος Deut. 11, 18; **ይትሐወስ፡ጽላሎት፡** Cant. 4, 6; **ዓመታት፡ይትሐወሱ፡** Kuf. 6; **ከመ፡ኢይትሐወስ፡** Jer. 10, 5; Jes. 33, 20. 54, 10; **ብርዕ፡ዘበነፋስ፡ይትሐወስ፡** Matth. 11, 7 rom.; **ተመንደብነ፡እንዘ ፡ ንትሐወስ ፡ እምለፌ ፡ ለለፌ፡** Act. 27, 15 rom. 2) *loco moveri* vel *se movere,* c. **እምነ፡** loci Num. 14, 44; **ኢይትሐወስ፡እንከ ፡ እምንበሩ፡** Jes. 46, 7; **አሰሩ፡ኢይትሐወስ፡እመከነ፡ኀጢአት፡** Prov. 5, 5; **ዐምደ፡ምድር፡ተሐውሰ፡እመንበሩ፡** Hen. 57, 2. 60, 21; **ዕለተ፡ተሐውሶ፡** ἐξόδιον Num. 29, 35 (vid. annot. ad locum). 3) *Reptilia,* τὰ ἑρπετά, aethiopice **ዘይትሐወስ፡** verti solent Gen. 1, 20—24. 6, 19; Kuf. 2—6; **ኵሉ፡ዘይትሐወስ ፡ አዕዋፍ፡** τὰ ἑρπετὰ τῶν πετεινῶν Lev. 11, 20; Ps. 103, 26. — *Voc. Ae.:* **ተሀውከ ፡ ተሐውሰ ፡ አንቀልቀለ ፡ ብ ፡ ተናወጸ፡**; *aliud:* **ተሀውከ፡ተሐውሰ፡ዘ፡ተነቃነቀ፡**

ሑሰት፡ n. act., m. et fem., *motus, motio, commotio, agitatio:* **ሑሰታ፡ለጥበብ፡ይፈጥን፡እምኵሉ፡ሑሰት፡** πάσης κινήσεως κινητικώτερον σοφία Sap. 7, 24; **ሑሰተ፡ባሕር፡** Hen. 101, 6; **ረሰይከነ፡ሑሰተ ፡ ርእስ ፡ ለሕዝብ፡** Ps. 43, 16; **በሑሰተ፡ልብነ፡** ἐν κινήσει καρδίας Sap. 2, 2; **ውልዋሌ፡ወሑሰተ፡ነፍስ፡** Phlx. 54.

ሕዋስ፡ subst., m. et fem., Pl. **ሕዋሳት፡** [amh. **ሕዋስ፡**, حِسّ *facultas sentiendi,* حِسّ *intelligentia,* حَاسَّة *sensus;* coll. شُّ et חוּשׁ] *sensus* et corporis et animi, *sentiendi et percipiendi facultas:* **ሕዋሳት ፡ ኀምስ፡** I Sal. Mar. 30; **ሕዋሳት፡ሥጋዊት፡** Phlx. 195; (*quamdiu hominum commercio immixtus erat*) **ክነ፡ጥዉቀ፡እምሕዋሳቲ፡ወፍልሰተ፡** (*inconstantia*) **ሕሊናቲሁ፡** ib. 47; Clem. f. 237 (ubi **ራእይ ፤ ሰሚዕ ፤ አጼንዎ፤ነገር፡** inter sensus recensentur); **ሕዋሳት ፡ ፲እሙንቱ፡፭ዘአፍአ፡ወ፭ዘውስጥ፤ወሕዋሳትሰ፡ዘውስጥ፡እሙንቱኬ ፡ ልቡና፡ወአእምሮ፡ወፈሊጠ፡እኪተ፡እምሠናይ ፡ ወለብዎ ፡ ወተገሥጾት፤ወሕዋሳትኒ፡አለ፡ያስተርእዩ፡እሙንቱኬ ፡ ሰሚዕ፡ወርእዮ ፡ ወአጼንዎ ፡ ወበሊዕ፡** (paulo infra **ጥዒም፡**) **ወገሢሥ፡** Fal. f. 53. 54. — In *Voc. Ae.* voci **ሕዋስ፡** significatio *pars (membrum) corporis* indita est (ut: **እጽሕፍ ፡ ነገረ ፡ ሕዋሳት፡** *describam vocabula partium corporis*), quare: **አባላት ፡ ሕዋሳት፡መሌሊት፡፸ቤት፡ብ፡ብልቶች ።**

ተሐዋሲ፡ n. ag. (III, 1) 1) *mobilis:* **ኢይሢጥ ፡ ምንተኒ፡እምተሐዋስያን፡አው፡እምእለ ፡ ኢይትሐወሱ፡** *ne vendat quidquam eorum, quae moventur neque eorum quae non moveri possunt* F. N. 33, 4. 2) *quidquid se movet, reptilia* (id. q. **ዘይትሐወስ፡**): Gad. Ad. f. 8. 17; **ተሐዋስያን፡** κνώδαλα Sap. 17, 9; Enc.

ሐዊሳ፡, nonnumquam **ሐዊሶ፡**, interjectio et admirantis et laetantis, (proprie: *o commotionem* animi!), *papae! euge! macte!* **ሐዊሳ ፡ ሐዊሳ ፡ ለዝንቱ ፡ ሐዋርያ፡** (βαβαί) *o hujus apostoli* (quam mirus est)! Chr. ho. 12; *Herodes Antonio ait:*

ሐዊሳ፡ ለምጽአትከ፡ ወለመዊአትከ፡ Jsp. p. 319. 325; ሐዌሳ፡ ለምጽአትከ፡ Lud. (ex hom. Theoph.). [Non est quod ad حَيَّثَ vel حَوْشَ recurramus.] — *Voc. Ae.*: በሐ፡ ሐዊሳ፡ ብ፡ ምንኛ፡ ዋልሕ ።

ሐሰ፡ *velare*, rad. dubia vid. sub ሐሰወ፡ (Judith 10, 5 var.)

ሐሰ፡ *miscere* vid. sub ኈሠ፡

ሐሰ፡ *absit* vid. supra c. 90.

ሑት፡ est arab. حُوت *piscis*; ሑት፡ *pisces*, signum zodiaci Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4; አልሑት፡ (اَلْحُوت) Abush.

ሐዋኒት፡ vid. sub ሐነወ፡

ሐወዘ፡ rad. inus., ut videtur, mutatis labialibus et assibilata dentali, eadem, quae חָמַד *concupivit, delectatus est* (حَمَدَ).

ሐወዘ፡ I, 2 prop. desiderium et appetitum alicujus movere vel explere i. e. 1) *gratum, jucundum, suavem esse, placere, delectare*, c. c. Acc. prs.: ነገርከሙ፡ ኢያሜኀተኒ፡ ወኢይሔውዘኒ፡ ሣእሣአ፡ ቃልክሙ፡ Job 6, 26; መሰንቆ፡ ወመዝሙር፡ ይሔውዛ፡ ለነፍስ፡ Sir. 40, 21; ዘይሔውዛ፡ ለልብነ፡ Jer. 18, 12; ሐወዘሙ፡ ምግባሮሙ፡ Herm. p. 72; imprs. seq. እስመ፡, ut: ሐወዘኒ፡ እስመ፡ ሞቁ፡ Jes. 44, 16; ኢሐወዘሙ፡ እስመ፡ መጽአ፡ ብእሲ፡ 2 Esr. 12, 10; cum negatione: *displicere*, ኢሐወዘ፡ πονηρὸν αὐτῷ ἐφάνη 2 Esr. 14, 1; Matth. 21, 15; ወበሕቱ፡ ሊተሰ፡ ኢይሔውዘኒ፡ ዝንቱ፡ ሰበ፡ Esth. 5, 13. — 2) *satisfacere* ingenio vel *voluntati* alicujus: ይሔውዞ፡ ለግዕዙ፡ Herm. p. 59; Sir. 18, 18. — *Voc. Ae.*: ሐወዘ፡ ብ፡ አምኀረ፡; *aliud*: ሐወዘ፡ ዘ፡ አምኀረ፡ ፈቀአለኒ፡ (sic).

አሐዘ፡ II, 1, id. q. ሐወዘ፡; legitur: ይገብር፡ ዘከመ፡ ያሐውዞ፡ Herm. p. 59 (si quidem lectio bona est).

ተሐወዘ፡ III, 2 refl. *delectari*: ተሐውዞ፡ ወተድላዎ፡ *deliciae et voluptates* S. Hed. 10 Enc.

አስተሐወዘ፡ IV, 1 *sibi delicias afferre, delectari* re: በዕፍረት፡ ወዕጣን፡ ወወይን፡ ያስተሐውዝ፡ ልብ፡ τέρπεται καρδία Prov. 27, 9; huc nescio an etiam Prov. 9, 17 et Marc. 6, 20 pertineant (vid. IV, 2).

አስተሐወዘ፡ IV, 2. 1) sibi vel aliis *rem gratam, suavem, jucundam esse dicere* vel *censere*: አስተሐወዝዋ፡ ለተድላዎ፡ ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν τρυφήν 2 Petr. 2, 13; ኅብስተ፡ ኅቡአ፡ አስተሐዊዘከ፡ ግሥሥ፡ (ἡδέως) Prov. 9, 17; Marc. 6, 20; አስተሐወዘ፡ እንከ፡ ሎሙ፡ ጽሙና፡ *vitam solitariam gratam esse iis persuasit* Phlx. 50; 2) *delicias praebere* alicui, *oblectare* alqm: በዕፍረት፡ ወዕጣን፡ ወወይን፡ ያስተሔውዞ፡ ልበ፡ τέρπεται καρδία Prov. 27, 9 (lect. alt.).

አስተሓወዘ፡ IV, 3 (fere idem, quod, IV, 2). 1) aliis vel sibi invicem *rem gratam* vel *suavem esse dicere* vel *censere*: ያስተሓውዝ፡ ሎሙ፡ ጽሙና፡ Phlx. 50 (vid. exemplum sub IV, 2 allatum); አስተሓወዘ፡ ጳውሎስ፡ ብዙኀ፡ አሕዛበ፡ Act. 19, 26 rom. (Platt አስሐተ፡ *seduxit*); *Satanas* ያስተሓውዝ፡ ፍትወተ፡ ውስተ፡ ልብ፡ Org. 2) *sibi invicem* vel *aliis delicias praebere*: ነዓ፡ ናስተሓውዝ፡ በተስዕሞ፡ ἀπολαύσωμεν φιλίας Prov. 7, 18; *ecclesia* ታስተሐውዝ፡ *suavitate sua capit (animos)* Clem. f. 103.

ሐውዝ፡ subst. Pl. ሐውዛት፡ 1) *suavitas, jucunditas*: ሐውዘ፡ መሰንቆ፡ ወማኅሌት፡ μέλη μουσικῶν Sir. 44, 5; ተዘከር፡ እግዚአ፡ ዘርአ፡ ወፍሬ፡ ገራውሀ ፤ አብዝኖሙ፡ ወበርከሙ ፤ ተዘከር፡ እግዚአ፡ ሐውዘ፡ አየራት፡ ወፍሬያተ፡ ምድር፡ ወባርኮሙ፡ Genz. f. 138; ኢይሑሩ፡ ውስተ፡ ሐውዘ፡ መባልዕት፡ ወንዝህላል፡ Did. 14; ትርሕቁ፡ እምነገረ፡ ተውኔት፡ ወእምሐውዘ፡ መባልዕት፡ ወፍግዓ፡ ib. 27. 2) in genere: *voluptas, deliciae* ἡδονὴ, ἡδοναί: 2 Tim. 3, 4; Tit. 3, 3; ሐውዘ፡ መንበርት፡ ἡδοναὶ τοῦ βίου Luc. 8, 14 rom.; hom. Theod. Anc. in Cyr. f. 102; Herm. p. 72; ሐውዛተ፡ ምድር፡ Ṭab. Tab. 18; ጎየ፡ እምሐውዘ፡ ዓለም፡ Deg.

ሐዋዝ፡ adj. (formam ሐዊዝ፡, quam Ludolfus in lexico exhibet, equidem nusquam legi), m. et fem. *suavis, jucundus, gratus, amoenus*: ሐዋዝ፡ ማሕሌት፡ ወመሰንቆ፡ በቤተ፡ ስታይ፡ Sir. 35, 6; ጐማ፡ ቃሎሙ፡ ሐዋዝ፡ ወጥዑም፡ 47, 9; መዝሙር፡ ዘሐዋዝ፡ ቃሉ፡ ቃናሁ፡ ἡδύφωνος Hez. 33, 32; Ps. 80, 2. 146, 1; ምድር፡ ሐዋዝ፡ ወስብሕት፡ Hen. 89, 40; ሐዋዝ፡ ውእቱ፡ ሕገ፡ እግዚ" ፡ ውስተ፡ ልብየ፡ (συνήδομαι τῷ νόμῳ) Rom. 7, 22. — Acc. pro adverbio usurpatur, ut: ሐዋዘ፡ ትነውም፡ ἡδέως Prov. 3, 24; Enc. Hed. 6. — Substantivi ሐውዝ፡ vice fungitur: ንግበር፡ ሐዋዘ፡ ውስተ፡ ፍጥረትነ፡ χρησώμεθα τῇ κτίσει Sap. 2, 6.

ሐወየ፡ rad. inus.: Arabibus حَوِيَ (pro حَوُوَ) est *colorem rubrum ad nigrum vergentem habuit*; Syris ܚܡܳܐ *arsit, accensus est*.

ሐው፡ subst. *ignis* (*pruna*) poët.: *Pantaleon* እምብዙኅ፡ ንዋይ፡ ጽድቀ፡ ዘአፍቀርከ ፤ ሐወ፡ ዘዐቄርከ፡ በመርወይ፡ Deg. (in Sx. Teq. 6 de eo narratur: ቈጸረ፡ ፍሕመ፡ በልብሱ፡); ጤገን፡ ዘአፍልሕዎ፡ በሐው፡ Sx. Hed. 7 Enc.; አንዲዶሙ፡ ሐወ፡ Sx. Sen. 21 Enc. — *Voc. Ae.*: ሐው፡ ዘ፡ እሳት ።

ሕዋይ፡ vel ሐዋይ፡ subst. *rubor coeli vespertini, vesper rubens*: እምከመ፡ መስየ፡ ወከነ፡ ሕዋይ፡ (Pltt: ሐዋየ፡) Matth. 16, 2. — *Voc. Ae.*: ሕዋይ፡ ዘ፡ ማታ፡; *aliud*: ሕዋይ፡ ዘ፡ ውዝውዝታ፡ ማታ ።

ሐዊ፡ subst.; መጽሐፈ፡ ሐዊ፡ inscriptus est liber magnae molis, in quo de vitis Sanctorum de aliisque tractatur, vid. Ludolfi comm. ad hist. Aeth. p. 351; Rüppell Reise II. p. 408; d'Abbadie catalogue p. 41. Equidem eum nondum inspicere potui, sed allegatum eum reperi in Chr. f. 3 (proleg.).

ሐወጸ፡ I, 2 [etiam ሐየጸ፡ q. v.; non tam cum ܚܙܐ חָזָה, quam cum حَاطَ *attendit, cavit*, حَفِظَ (حَفَظَ) *animum* vel *oculos intendit, custodivit* comparandum videtur.] 1) *spectare, speculari*, (*introspicere, prospicere, despectare, perspicere*): ዘይሔውጽ፡ ὁ σκοπός 2 Reg. 18, 26; ትሔውጽ፡ እምርሑቅ፡ (κατασκοπεύειν) Ex. 2, 4; በሐውጸቱ፡ ἐν ὀπτασίαις αὐτοῦ Sir. 43, 16; አብድ፡ እምኆኅት፡ ይሔውጽ፡ ቤተ፡ በዕድ፡ (παρακύπτει εἰς) Sir. 21, 23. 14, 23; እመስኮት፡ ትሔውጽ፡ Prov. 7, 6; 4 Reg. 9, 30. 32; Ps. 13, 3; Gen. 26, 8; ይሔውጽ፡ እንተ፡ መስኮት፡ Cant. 2, 9; Luc. 24, 12; ዘሐወጸ፡ ውስተ፡ ሕግ፡ Jac. 1, 25; ሐወጻት፡ እኪት፡ እምነ፡ መስዕ፡

κακὰ ἐκκέκυφεν ἀπὸ βοῤῥᾶ Jer. 6, 1; ይሔውጽ፡ ልበ፡ Sap. 1, 6. Etiam de *sereno coeli vultu* usurpatur Ex. 24, 10. 2) *inspicere, visitare:* ኢትትሀከይ፡ ሐውጾ፡ ድዉይ፡ Sir. 7, 35; Job 2, 11; Jud. 15, 1; Matth. 25, 36; ወአንዊከ፡ ሐውጽ፡ ለሰላም፡ 1 Reg. 17, 18; *presbyteri et diaconi* የሐውጽዎሙ፡ ለድውያን፡ Kid. f. 16. In specie usurpatur de *Deo:* a) *visitare* homines aut benefaciendo aut puniendo et rationi reposcendae (ἐπισκέπτειν, ἐπισκοπή): Gen. 21, 1; Ex. 3, 16. 13, 19; 1 Reg. 2, 21; Prov. 29, 13; Ps. 64, 9; Job 31, 14; አመ፡ ይሔውጾሙ፡ Jer. 6, 15. 10, 15. 28, 18. 36, 10. 51, 29; Jes. 23, 16. 24, 22; 4 Esr. 9, 1; c. ላዕለ፡ Jer. 43, 31; et b) de Dei providentia: *prospicere, providere:* ሐውጾትከ፡ ἐπισκοπή Job 10, 12. 7, 17; Ps. 8, 5; Job 6, 14. 29, 4. Rarius c) *recensere, lustrare* populum, exercitum Ex. 30, 12. — *Voc. Ae.:* ሐወጸ፡ ዘ፡ ጐበኘ፡ አሻግሮ፡ ሐየሂ፡ ይ ።

ተሐወጸ፡ III, 2, pass.: *spectari, inspici, visitari, lustrari:* ከመ፡ ይትሐወጹ፡ Ex. 30, 13; ከመ፡ ትትሐወጽ፡ (*illa*) እመንፈስ፡ ቅዱስ፡ Kid. f. 20.

ሐዋጺ፡ n. ag. *inspiciens, perspiciens, visitans, providens:* ስብሐት፡ ለያሬድ፡ ስብሐተ፡ መላእክት፡ ለሐዋጺ፡ *salus Jaredo, qui angelorum hymnos inspexit* Sx. Genb. 11 Enc.; ሐዋጺ፡ ኵሉ፡ πανεπίσκοπος Sap. 7, 23; ሐዋጺ፡ ህልው፡ ይሔውጽ፡ ልበ፡ 1, 6; እግዚ" ሐዋጺ፡ ነፍስ፡ ትሑታን፡ Prec. Mat.; Kid. f. 16; ድውያን፡ እለ፡ አልቦሙ፡ ሐዋጺ፡ F. N. 7, 3.

መሐውጽ፡ part. *spectator, speculator, observator:* መሐውጸ፡ ከከብ፡ Cod. Mus. Brit. XX, 2; መሐውጻነ፡ ከከብ፡ Kid. f. 26.

ሕዋጼ፡ subst. 1) *speculatio, observatio, exploratio* causae, quaestionis Chr. ho. 31, astrorum Kuf. 6 p. 28 ann. 14; Job 38, 32 vrs. nov. 2) *visitatio, providentia* Sap. 3, 7. 9; እግዚ" ዘፈነውከ፡ ዚአከ፡ ምክረከ፤ ዚአከ፡ ቃለ፤ ወዘዚአከ፡ ጥበበ፤ ወዚአከ፡ ሕዋጼ፡ Kid. f. 16; ሐውጽዎሙ፡ (ለመርዔተ፡ እግዚ"፡) በሕዋጼ፡ እግዚአብሔራዊት፡ F. N. 6 (ex 1 Petr. 5, 2).

ምሕዋጽ፡ subst., locus, 1) per quem prospicitur, *fenestra;* nec non *prospectus:* 3 Reg. 7, 41 vrs. alt.; ዐውዶ፡ ምሕዋጽ፡ (ὑποφαύσεις κύκλῳ ὥστε διακύπτειν) Hez. 41, 16; F. N. 37. 2) *visitationis:* Sx. Jac. 21 Enc.; ἱλαστήριον *propitiatorium* Ex. 31, 7. 3) *recognitionis:* አንቀጸ፡ ምሕዋጽ፡ (מִפְקָד) 2 Esr. 13, 31 vrs. alt.

ሐዘለ፡ I, 1 *gestare, bajulare, portare* sinu, ulnis, dorso, humeris onus, in spec. *infantes* [amh. አዘለ፡ *humeris vel dorso gestare,* in spec. infantes. Vicinum videtur حذل (coll. هَدِلَ et حَدِلَ) unde حُذُلٌ *gremium, circuitus limbi indusii;* vis verbi Aethiopici prima *onus in sinu vel dorso accinctum et laxe dependens gestare* esse videtur.] Subj. ይሕዝል፡ (Sx. Tachs. 14 Enc.); ተሐዝሉ፡ በገቦክሙ፡ ወትሰክሙ፡ ዲበ፡ መታክፍቲክሙ፡ Hez. 34, 21; ሐዘሎሙ፡ በክነፊሁ፡ Deut. 32, 11; ሐዳኒት፡ እንተ፡ ተሐዝል፡ ደቂቃ፡ 1 Thess. 2, 7; ሰላም፡ ለዘባንኪ፡ እምዘባነ፡ ኪሩብ፡ ዘዐብየ፤ ኀዚሎ፡ እሳተ፡ (sc. Verbum Dei) ወእምርስነ፡ ነዱ፡ ኢውዕየ፡ III Sal. Mar. 20.

ተሐዝለ፡ III, 1 pass. *bajulari, gestari* sinu, ulnis, dorso: ላዕለ፡ ገቦ፡ ትትሐዘሉ፡ Jes. 66, 12 vrs. alt.; Deg.; ከዋክብት፡ ተሐዚሎሙ፡ በአክናፊሁ፡ (ለዐሐይ፡) Gad. T. H.; ተሐዚሎ፡ በዘባንኪ፡ Org.

ሕዙል፡ part. *gestatus, bajulatus:* ሕዙላን፡ በክነፊሁ፡ Gad. T. H.

ሐዛሊ፡ n. ag., plur. ሐዘልት፡ *bajulus, gestator:* ዕደው፡ ሐዘልት፡ ἄνδρες νωτοφόροι 2 Par. 2, 2. 18. 34, 13.

ሐዝሐዘ፡ quadril., inus.; vid. ሐዘዘ፡ Hinc

ሐዝሐዝ፡ subst. 1) *locus glareosus, glarea* (cfr. حَزِيزٌ *locus salebrosus*) ውስተ፡ ሐዝሐዝ፡ የሐዩ፡ ἐν μέσῳ χαλίκων Job 8, 17; ያሰጥሞ፡ ሐዝሐዘ፡ ፈለግ፡ χάλικες χειμάῤῥου 21, 33. 2) *lacuna, stagnum* (cfr. حِسْىٌ), Ssal. Req. — *Voc. Ae.:* ዐምዐም፡ ሐዝሐዝ፡ ምዕዋ፡ ዘ፡ ረግረግ፡; *aliud:* ሐዝሐዝ፡ ረግረግ፡ ዐምዐም፡ ዘ፡ የቈጠማ፡ ወኸ ።

ሐዙራን፡ *nomen mensis syriacum* ܚܙܝܪܢ (حَزِيرَان) Gad. Lal.; M. M. f. 348.

ሐዘበ፡ radix et significatione et etymo intime conjuncta cum ሐሰበ፡ (q. v.). Notio prima 1) est *colligere, congregare* (vid. حَزَبَ II. III. V; vic. حَشَبَ VIII), unde ሕዝብ፡ *populus;* 2) *colligere, conferre* i. e. *calculum subducere, putare,* vid. ሐሰበ ።

ሐዘበ፡ I, 1 (ut pronuntiationis ita significationis levi discrimine secretum a ሐሰበ፡) *putare, opinari, imaginari, suspicari:* አነ፡ አሐዝብ፡ ከመ፡ መልአክ፡ ውእቱ፡ Phlx. 53; seq. Subj.: ኢሐዘብኩ፡ከ፡ ትንብብ፡ ከመዝ፡ οὐχ οὕτως ὑπελάμβανον ἀντερεῖν σε Job 20, 2; ሐዘብከኑ፡ እኩን፡ ከማከ፡ Ps. 49, 22; 1 Cor. 2, 2 rom.; በከመ፡ ሐዘብነ፡ 2 Cor. 8, 5. 9, 15 rom. — Imperfecti pers. 1 sing. *opinor* nonnumquam particulae ἆρα (ἄρα) respondet Ps. 123, 2. 3; Gen. 37, 10. — *Voc. Ae.:* ሐዘቡ፡ ዘ፡ ሸንገሉ ። — Usitatior est III, 1. 2.

አሕዘበ፡ II, 1 *opinari facere* alqm, *suspicionem* vel *metum injicere* alicui: ተዘከር፡ ከመ፡ ኢይጐነዲ፡ ሞት፡ ወኢታሕዝብከ፡ ዕለተ፡ መዊት፡ Sir. 14, 12 (Cod. Mus. Brit.).

ተሐዝበ፡ (ut Matth. 24, 50 rom.; Luc. 12, 46 rom.) et ተሐዘበ፡ III, 1, nec non

ተሐዘበ፡ III, 2, rflx. opinione teneri i. e. 1) *opinari, putare, imaginari:* እትሔዘብ፡ (v. እትሐዘብ፡) ናስጦርዮስ፡ ዝንቱ፡ Νεστόριον οἶμαι φῄς Cyr. c. Pall. f. 66. 76. 79; ምንተኑ፡ ትትሐዘቡኒ፡ (*quid*) *quem me esse putatis?* Deg.; ተሐዘበ፡ ከመ፡ ዘማዊት፡ Kuf. 41; በከመ፡ ይትሐዘቡ፡ ዘአልቦሙ፡ አእምሮ፡ *ut opinantur imperiti* Phlx. 214; ትትሔዘቡኑ፡ ታስተአብዱ፡ Rom. 2, 4 rom., ተሐዘብኩ፡ እልህቅ፡ ወእረሥእ፡ Job 29, 18; seq. Subj. 1 Cor. 2, 2 Platt. 2) *praesentire, suspicari, expectare* Matth. 24, 50; Luc. 12, 46; እንተ፡ ኀበ፡ ኢትሐዘበ፡ (ὑπονοεῖν) Sir. 23, 21. 19, 27; በከመ፡ ኢተሐዘብኩ፡ ከነኒ፡ Tob. 8, 16; ድንጋፄ፡ ዘኢተሐዘብዋ፡ φόβοι ἀδόκητοι Sap. 18, 17; Job 3, 25; ኢተሐዚቢ፡ 2 Par. 18, 33 var.; Ps. 118, 39 (ὑπώπτευσα). 3) *suspicionem habere, diffidere, metuere, cavere, anxium esse:* መፍትው፡ ትትሐዘብ፡ ወኢትእመኖ፡ diffidere te oportet nec ei credere Jsp. p. 320; ኵሎ፡ መዋዕሊሁ፡ ለኃጥእ፡ ይትሔዘብ፡ πᾶς

ὁ βίος ἀσεβοῦς ἐν φροντίδι Job 15, 20; በእንተ፡ ፍርሀተ፡ መርዶክዮስ፡ ይትሐዘቡ፡ ὁ γὰρ φόβος Μαρδοχαίου ἐνέκειτο αὐτοῖς Esth. 9, 3; c. c. Acc. rei ይትሐዘብ፡ መዊተ፡ Job 24, 17; ትትሐዘብ፡ ነፍስከሙ፡ ፍርሀተ፡ μελετήσει φόβον Jes. 33, 17; ይትሐ(v. ሔ)ዘቡ፡ ሞቶሙ፡ Hez. 26, 16, vel c. በእንተ፡ rei, ut 1 Reg. 4, 13; c. በ rei: ዘትሐዘበ፡ በቱ፡ *quod suspicatur* F. N. 24, 6; c. Acc. prs., de qua suspicio habetur vel a qua metuitur, ut: ብእሲ፡ ዘይትሐዘብዎ፡ በዝሙት፡ *de quo suspicio fornicationis habetur* III Const. Ap. 13; ለመላእክቲሁ፡ ጥቀ፡ ዕፁበ፡ ይትሔ(v. ሐ)ዘበሙ፡ Job 4, 18; ኢያሐዝንከ፡ ወኢትትሐዘበኒ፡ οὐχ ὁ φόβος μού σε στροβήσει Job 33, 7; መኑ፡ ተሐዘብኪ፡ ወፈራህኪ፡ Jes. 57, 11; *cavere* seq. ከመ፡ ኢ፡, ut: ተሐዘቢ፡ ከመ፡ ኢይዕልዉኪ፡ *cave, ne te deserant* Jsp. p. 320. 4) *sollicitudine* rei *affici, secum reputare, respicere, curare, animum intendere in* rem (vid. ሐሰበ፡): ኢይትሐ(v. ሔ)ዘቡ፡ እንከ፡ οὐ μεριμνήσει ἔτι 2 Reg. 7, 10; ኢይትሐዘቡ፡ በነፍሶሙ፡ οὐκ ἐλογίσαντο τῇ ψυχῇ Jes. 44, 19; ἐνεθυμήθη Jes. 10, 7; ኢይትሔዘብ፡ ለኀጢአቱ፡ ዐቢይ፡ Job 35, 15; ከመ፡ ሰብአ፡ ዐይን፡ ይትሐዘብ፡ ለድቀቱ፡ Sir. 11, 30; sensu malo: ዘይትሐዘበኒ፡ *qui mihi insidiatur* Job 16, 11 (*ad rationem revocare* Jes. 30, 33.).

አስተሐዘበ፡ IV, 2 *suspectum reddere* aliquem: ኦኑዘ፡ እንደፊር፡ ይድግም፡ ዘንተ፡ ነገረ፡ ኀበ፡ ሀርቃኖስ፡ ወያስተሐዝበ፡ ለእኁሁ፡ Jsp. p. 307.

ትሕዝብት፡ subst., m. et fem. 1) *opinio, praesensio, exspectatio, suspicio, metus:* ትሕዝብት፡ እኪት፡ ἐλπὶς πονηρά Jes. 28, 19; ለትሕዝብት፡ εἰς ἐλπίδα Hez. 29, 16; ዘእንበለ፡ ትሕዝብት፡ ἐξάπινα 2 Par. 29, 36; እምፍርሀት፡ ወእምትሕዝብት፡ (legas "ብት፡) ዘይመጽእ፡ ἀπὸ φόβου καὶ προςδοκίας τῶν ἐπερχομένων Luc. 21, 26; Ps. 63, 1; ኢይርከብከ፡ ትሕዝብተ፡ ሞት፡ Sir. 9, 13; 40, 2 (et ዐቢይ፡ ትሕዝብት፡ 40, 1 ubi Graecus ἀσχολία μεγάλη habet); በሰማይ፡ ዘአልቦ፡ ውስቴቱ፡ ፍርሀት፡ ወኢትሕዝብት፡ Genz. f. 109; ፍርሀቱ፡ ወትሕዝብቱ፡ *timor ejus et suspicio* (in quam tu ei venisti) Jsp. p. 320. 2) (dubitatio conscientiae), *religio, superstitio* συνείδησις 1 Cor. 10, 28 Pltt.

ሕዝብ፡ subst. [a radicis significatione prima derivatum, cfr. حِزْبٌ *turba, agmen* hominum, *gens;* حَوْشَبٌ *multitudo, agmen,* amh. ሕዝብ፡] m. et fem., Plur. ሕዘብ፡ et አሕዛብ፡, congregatio hominum: 1) *populus, natio* ሕዝብ፡ ዐቢይ፡ Gen. 12, 2; Ex. 15, 16; Num. 11, 29; Ps. 27, 11. 12; Sir. 10, 8 et innumeris aliis in locis; fem. ሕዝብ፡ ጽንዕት፡ Mich. 4, 7. a) Construitur ut cum singulari ita cum plurali et verbi et adjectivi, ut Rom. 10, 21; ሕዝብ፡ ዐላዊያን፡ ἔθνος ἀπειθές Sir. 16, 6; ሕዝብ፡ ነኪራን፡ ወእኩያን፡ ξένος λαὸς καὶ χαλεπός Jes. 18, 2. 7. 26, 11; ለእሙንቱ፡ ሕዝብ፡ Jer. 12, 17; ለእሉ፡ ሕዝብ፡ Judith 10, 19; እሉ፡ ሕዝብ፡ መጽኡ፡ 5, 6; Jes. 29, 13. 65, 2. b) Pluralis *populi, gentes* plerumque forma አሕዛብ፡ ut Ps. 2, 1. 8; Jes. 5, 26, rarius forma ሕዘብ፡ significatur. α) Sed nonnumquam utraque forma conjunctim usitata legitur, ut አግረረ፡ ለነ፡ አሕዛበ፡ ወሕዘበ፡ ታሕተ፡ እገሪነ፡ λαούς — ἔθνη Ps. 46, 3. 2, 1; vel plur. et sing. አሕዛብ፡ ወሕዝብ፡ λαοὶ καὶ ὄχλοι Apoc. 17, 15. 10, 11. 5, 9; Dan. 3, 4. 6, 25. β) Pluralis አሕዛብ፡ crebro simpliciter (turbas hominum) *populum, gentem* significat: አሕዛቢከ፡ እለ፡ ተሰምዩ፡ λαὸν κεκλημένον ἐπ' ὀνόματί σου Sir. 36, 17; Jes. 40, 1. 60, 21, et c. sing. adjectivi vel verbi conjungi potest. γ) Ex usu loquendi, qui in Bibliis obtinet, አሕዛብ፡ saepe populos i. e. *ethnicos, paganos* significat: Jer. 10, 3 (አረማውያን፡ 10, 2); Rom. 1, 13. 3, 29. 2) *tribus, gens, stirps* (δῆμος, φυλή): ከመ፡ ትግአ፡ የም፡ አሐቲ፡ ሕዝብ፡ እምእስራኤል፡ Jud. 21, 3; ፲ወ፪ ሕዝብ፡ ድዮስጶራ፡ Jac. 1, 1; Apoc. 7, 5 seq.; Matth. 19, 28; Rom. 11, 1; Tob. 5, 12; Ex. 28, 21. 31, 6; 1 Reg. 20, 29. Haec ubi significatio valet, plurali inservit potissimum forma ሕዘብ፡ ut በበሕዘቢሆሙ፡ Jes. 19, 13; Job 8, 8; Gen. 25, 16; Num. 3, 15. 18 seq. 24, 2; Jos. 7, 14 (φυλαί, ነገድ፡ δῆμος). 15, 1 (δῆμοι). 17, 2; Ps. 73, 9, sed altera quoque forma usurpatur: አሕዛብ፡ φυλαί Ps. 121, 4; Sir. 48, 10. 3) Etiam ad gentes i. e. *genera* rerum inanimatarum haec vox transfertur, ut *astrorum* Hen. 72, 1; nec non ad *sectas* philosophorum et theologorum (αἵρεσις) Act. 5, 17. 15, 5. 24, 5; ሕዝብ፡ አርዮስ፡ *Ariani* Sx. Hed. 13. 4) *multitudo* hominum quaelibet a) *homines:* ወይመውቱ፡ ሕዝብ፡ ብዙኃን፡ እምደቂቀ፡ እስራኤል፡ Num. 21, 6; Gen. 20, 4; Asc. Jes. 6, 7. b) *turba, multitudo* (et ሕዝብ፡ et አሕዛብ፡) ብዙኃን፡ አሕዛብ፡ πολὺς ὄχλος Joh. 12, 12 rom.; Dan. 10, 6. c) *plebs, vulgus:* እንግልጋ፡ አሕዛብ፡ ἐκκλησία ὄχλου Sir. 26, 5; δῆμος Act. 12, 22 Platt; 17, 5; 19, 30. d) *concio, coetus* ሕዝብ፡ ἐκκλησία Sir. 34, 11. e) *turba militaris, vulgus militum* ὄχλος Jer. 39, 24; አሕዛብ፡ ብዙኅ፡ Dan. 11, 11 seq.; ኵሉ፡ ሕዝብ፡ መስተቃትላን፡ Jos. 10, 7. 8, 13; Jud. 8, 5; 1 Reg. 26, 5. 17, 1. f) *incolae* terrae, urbis, potissimum in plur. አሕዛብ፡ (vid. 4, a): አሕዛብ፡ (በሀገር፡) λαός Am. 3, 6; Hez. 26, 11; አሕዛብ፡ ምድር፡ λαὸς τῆς γῆς 4 Reg. 15, 5; 2 Par. 13, 9. 26, 21; Ex. 5, 5; ኵሉ፡ ሕዝብ፡ Gen. 47, 21. g) Addito pronomine suffixo *populares*, ut: እምሕዝብክሙ፡ ἐκ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν 1 Thess. 2, 14; ተደሙ፡ ሰብኡ፡ ወሕዘቢሁ፡ አንከሩ፡ *obstupuerunt propinqui ejus et populares ejus mirati sunt* Sx. Tahs. 10 Enc. 5) Ubi sacerdotibus et clericis opponitur ሕዝብ፡ significat *laicos, gregem:* 1 Petr. 5, 3; creberrime in Canonibus eccles., ut Clem. f. 92. 128.

ሕዝብና፡ vel **ሕዝብት፡** subst. *populi dignitas:* እስመ፡ ተኀድገ፡ ሕዝብናከ፡ እስራኤል፡, var. ተረስዐ፡ ሕዝብትከ፡ እስራኤል፡ (כִּי נָטַשְׁתָּה עַמְּךָ בֵּית יַעֲקֹב) Jes. 2, 6 vrs. nov.

ሕዝባዊ፡ adj. rel. et subst., Pl. ሕዝባውያን፡, *laicus:* Did., Synod., Clem., Kid., Chrys. al.

ሐዘነ፡, raro **ሐዝነ፡** (Matth. 20, 24 rom.) I, 1 [حَزِنَ *tristis fuit;* amh. አዘነ፡, sed notio prima videtur esse in *asperitate* (حَزْنٌ *terra dura ac salebrosa,* حُزُونَةٌ *asperitas ac durities terrae*) vid. infra ሐዘዘ፡] Subj. ይሕዝን፡ et ይሐዝን፡ (4 Esr. 10, 10 Laur.; Act. 27, 22 rom.) 1) *asperum, scabrum fieri* vel *esse:* የሐዝነኒ፡ ማእስየ፡ τὸ δέρμα μου ἐσκότωται Job 30, 30 (v. ያሐዝዘኒ፡, v. ያዘሐዝሐኒ፡) 2) de animo: asperatum vel acerbatum i. e.) *aegrum animi, tristem, moestum esse,* sive ob dolorem sive ob indignationem: λυπεῖσθαι Joh. 16, 22; ለምንት፡ ተሐዘንከ፡ περίλυπος ἐγένου Gen. 4, 6; ሐዘነ፡ መንፈሳ፡ ለርብቃ፡ Kuf. 27; Hen. 92, 2. 102, 6; Asc. Jes. 8, 28; c. በእንተ፡ Kuf. 34; 4 Esr. 10, 11. 13. 54; ኢትሕዘኑ፡ (εὐθυμεῖν) Act. 27, 22 rom.; ἀθυμεῖν 1 Reg. 1, 6. 15, 11; Col. 3, 21

Platt; ἀδημονεῖν Matth. 26, 37; Marc. 14, 33 (ubi ed. rom. et Platt Subjunctivum I, 2 የሐዝን፡ exhibent); ἀγανακτεῖν c. በእንተ፡ Matth. 20, 24.

ሐዘነ፡ I, 2 intens., vid. I, 1.

አሕዘነ፡ II, 1 1) *contristare, moerore* vel *tristitia afficere* alqm, *aegre facere* alicui: ኢታሕዝኖ፡ ለአቡከ፡ በሕይወቱ፡ (μὴ λυπήσῃς) Sir. 3, 12; ከመ፡ ኢያሕዝንከ፡ 30, 10; Prov. 10, 1; Tob. 4, 3; παρεκρούσατό με Gen. 31, 7. Impersonaliter hanc stirpem usurpare amant, ut: ወአሕዘኖ፡ ለቃየን፡ ጥቀ፡ καὶ ἐλυπήθη Κάϊν λίαν (es verdroß ihn sehr) Gen. 4, 5; ኢያሕዝንከ፡ ወኢትትሐዘበኒ፡ Job 33, 7; etiam ኢያሕዝኖ፡ ለልብየ፡ በእንተ፡ 4 Esr. 6, 36 ita explicare licet (quamquam etiam I prs. sing. intelligi potest). 2) *pungere, mordere animum (conscientiam)*: ብፁዕ፡ ዘኢየሐዝን፡ ነፍሱ፡ οὗ οὐ κατέγνω ἡ ψυχὴ αὐτοῦ (cujus animus non pungitur) Sir. 14, 1; አሕዘነ፡ ልበ፡ ዳዊት፡ ἐπάταξε καρδία Δαβὶδ αὐτόν 2 Reg. 24, 10. 3) *sollicitum reddere* aliquem, *curam afferre* vel *curae esse* alicui: ኢያሐዝኖ፡ ተሞቅሖ፡ ወመንሱት፡ Sir. 13, 12; አልቦ፡ ዘያሐዝነከ፡ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός Marc. 12, 14; plerumque impersonaliter: ኢያሐዝኖ፡ በእንተ፡ አባግዕ፡ Joh. 10, 13; ኢያሐዝኖ፡ (rom.: ኢያጽህቆ፡) ለጋልዮስ፡ ወኢምንተኒ፡ በእንቲአሁ፡ Act. 18, 17 Platt. 4) *misericordiam commovere* Lud. ex Enc.

ሕዙን፡ part. *tristis, moestus*: ብእሲ፡ ሕዙን፡ ἄνθρωπος ἐν πικρίᾳ ψυχῆς ὤν Sir. 7, 11; ሕዙናን፡ ገጽክሙ፡ σκυθρωπὰ τὰ πρόσωπα Gen. 40, 7; ልብ፡ ሕዙን፡ καρδία ἀπειθοῦσα Deut. 28, 65; ልብ፡ ሕዝንት፡ καρδία λυπηρά Prov. 26, 23; ነፍስ፡ ሕዝንት፡ ἐν στενοῖς Bar. 3, 1; Sir. 4, 2; 4 Esr. 9, 41. 10, 10. 13, 19 (ወበ፡ እምውስቴቶሙ፡ ሕዙናን፡, omissum in libr. Laur.); ሕዙን፡ ወትኩዝ፡ 3 Reg. 20 (gr. 21), 43; ሕዙናን፡ በእንቲአሁ፡ *eum lugentes* Genz. f. 81; ኵሉ፡ ሕዙነ፡ መንፈስ፡ πᾶς κατώδυνος ψυχῇ 1 Reg. 22, 2.

ሐዘን፡ subst., m. et fem. (ut Sir. 30, 23. 38, 20), Plur. ሐዘናት፡ 1) *tristitia, moeror, aegritudo, luctus*: λύπη ብዙኃን፡ እለ፡ ሞቱ፡ እንበይነ፡ ሐዘን፡, ሐዘኑ፡ ለልብ፡ ይሰብሮ፡ ለኀይል፡ Sir. 38, 18. 19. 20; 30, 23. 14, 1; Prov. 14, 13; Luc. 22, 45; Joh. 16, 20; በሐዘን፡ ἐν λύπῃ Tob. 2, 5; 4 Esr. 7, 18; ἄλγημα Koh. 1, 18; στεναγμός Jes. 35, 10; ἀκηδία Ps. 118, 28; ἀθυμία 118, 53; 1 Reg. 1, 6. 10. 16. Nonnumquam *causa moeroris*: ሐዘን፡ ይእቲ፡ ለወላዲሃ፡ Sir. 22, 4. 25, 23. Tristitia in bonam partem 2 Cor. 7, 10; in malam Herm. p. 38 seq. Etiam de *luctu pro mortuis* usurpatur, ut: እንተ፡ ኢፈጸመት፡ ዕድሜ፡ ሐዘነ፡ ምታ፡ ዘሞተ፡ *quae tempus luctui pro marito mortuo definitum nondum explevit* F. N. 24, 2; hinc በዜማ፡ ሐዘን፡ *modis lugubribus* (de cantu) Cod. Mus. Brit. XXVI. 2) *aerumnae* λύπαι ሐዘን፡ Gen. 3, 16. 17; Kuf. 3; 1 Petr. 2, 19; ሐዘናት፡ ብዙኃት፡ Phlx. 79. 3) *sollicitudo, cura*: ሐዘን፡ ወትካዝ፡ μέριμνα καὶ φροντίς Job 11, 18; ዘእንበለ፡ ሐዘን፡ ἀμέριμνοι Matth. 28, 14.

ሐዘንዚን፡ adj. (gramm. § 110, b) tristiculus, *lugubris*, ከሀናት፡ ይትቀነዩ፡ ዘንተ፡ መዝሙረ፡ በዜማ፡ ሐዘንዚን፡ (*melos lugubre*) Genz. f. 36.

ሐዛኒ፡ n. ag. *moerens*: ብእሲ፡ ሐዛኒ፡ ያየብስ፡ አዕጽምቲሁ፡ (ἀνὴρ λυπηρός) Prov. 17, 22.

ማሕዘን፡ subst. 1) *causa moeroris* et

ማሕዝን፡ part. (II, 1) 1) *contristans, moerorem afferens* (quae duae formae fere promiscue usurpantur): ነውር፡ ማሕዝን፡ (v. ማሕዘን፡) ለልብ፡ πάθος ἐν σώματι καρδίαν λυπεῖ Prov. 25, 20; ቃል፡ ማሕዝን፡ λόγος λυπηρός 15, 1; ማሕዘን፡ ከኖ፡ ዝቃል፡ በቅድመ፡ አዕይንቲሁ፡ Kuf. p. 66; ሕዳጥ፡ ውእቱ፡ ንብረትነ፡ ወማሕዝን፡ (v. ማሕዘን፡) λυπηρός Sap. 2, 1. 2) *misericordiam commovens, miserabilis*, ut: *mendicus* በአርአያ፡ ማሕዘን፡ Chr. Ta. 11. (Quod J. Ludolfus sub hoc vocabulo recenset ማሕዘን፡ *adulteria*, vid. sub መሐዘ፡).

ማሕዘኒ፡ adj. *moerorem afferens*: ሞት፡ ማሕዘኒ፡ *mors contristans* Lud. (comm. hist. Aeth. p. 41); ቃል፡ ማሕዘኒ፡ Sx. Teq. 25 Enc.

ሐዝአ፡ rad. inus., quam ex حَزَأَ *congregavit compulitque* camelos, حَذِىَ *confugit* et vic. حَازَ (حَوْزٌ) illustrare licet.

ሕዝአት፡ subst. Pl. ሕዝአታት፡, locus, quo quis se recipit; 1) *latibulum, latebra, refugium* et hominum: ለምድረ፡ ኔብሮድ፡ በውስተ፡ ሕዝአቱ፡ ἐν τῇ τάφρῳ αὐτῆς Mich. 5, 5; Kuf. p. 44 ann. 5; et animalium, ut *lustrum* leonis Gen. 49, 9 (خِيسٌ, خِيسَةٌ) 2) *sepimentum, stabulum*: ይከውኖሙ፡ ሕዝአቶሙ፡ (v. ሕዛእቶሙ፡) ሀየ፡ αἱ μάνδραι Hez. 34, 14; 1 Reg. 13, 6; በውስተ፡ ሕዝአቶን፡ ἐπὶ ταῖς φάτναις αὐτῶν Joel 1, 17 (vid. ጎል፡ et ምቅማሕ፡). 3) *pascuum circumseptum*: በኵሉ፡ ፍኖት፡ መጽያሕት፡ ሕዝአቶሙ፡ νομὴ αὐτῶν Jes. 49, 9. („pratum circumseptum“, Gregorius apud Ludolfum in lex. col. 49). — *Voc. Ae.*: ሕዝአት፡ ዘ፡ ዋሻ፡ በ፡ ዘ፡ ጸላዕትሂ፡ ውእቱ፡ ከልከል፡ ሣዕርሂ፡ ውእቱ፡; *aliud*: ሕዝአት፡ ዘ፡ ከልከል፡ ሣዕር፡; *aliud*: ሕዝአት፡ ዘ፡ ያንበሳ፡ መደብ ።

ሐዘዘ፡ I, 1; hujus stirpis exemplum equidem nusquam legi; Ludolfus statuit: „*tussivit*, ex eo quod aliquid in asperam arteriam de cibo vel potu illapsum est“, sine auct. Prima vis est in *asperitate*: حَزِيزٌ *locus salebrosus* (vid. ሐዝሐዝ፡); حَزَازٌ *furfures capitis* et *dolor in corde*, حُزَّازٌ et alia nomina (vid. supra ሐዘነ፡), ܚܙܙܐ *lichen, impetigo*; praeterea cfr. حُزْنَةٌ, حَزُونَةٌ, حَزِمٌ, خَشٌّ, خَشِبٌ, خَشُنَ; nec non جَشِرَ *durus et asper fuit; laboravit tussi, asperitate pectoris.*

አሕዘዘ፡ II, 1 1) *scabrum reddere* et *scabie pruritum efficere*: ማእስየ፡ ያሐዝዘኒ፡ τὸ δέρμα μου ἐσκότωται (v. የሐዝነኒ፡ q. v.) Job 30, 30. 2) *exasperare* fauces: አሕዘዘ፡ ἐπότιζεν („porrexerunt acetum ut exasperaret fauces Jesu“, Lud.) Matth. 27, 48; ከመ፡ ያስትዮ፡ ብሒአ፡ ዘምስለ፡ ሐሞት፡ ለአሕዝዞቱ፡ Org.; በእንተ፡ ጕርዔከ፡ ስቴ፡ ሐሞት፡ ዘአሕዘዘ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7 f. — *Voc. Ae.*: አሕዘዘ፡ ዘ፡ አነዘዘ፡

ሐየሰ፡ *meliorem esse* vid. sub ኀየሰ፡

ሔሰ፡ I, 1, Subj. ይሒስ፡, rarius ሐየሰ፡ I, 2 (Matth. 5, 23 rom., Herm. p. 85, b) [huic radici proxime convenit aram. כְּסַס, Imprf. יְכוּס (Buxtorf col. 1024), Aph. ܐܰܟܶܣ *reprehendit, redarguit, corripuit*, כְּסַן id.; amh. ከሰሰ፡ *accusare, incusare*] 1) *vitupe-*

rare, reprehendere: μέμφεσθαι: ኢትሒስ፡ዘእንበለ፡ትሕትት፡ Sir. 11, 7; ሰቤሃ፡የሐይስ፡ርእሶ፡ Job 33, 27; Rom. 9, 19. 14, 15; Hbr. 8, 8 Platt. 2) *incusare* ከመቦ፡ እኁከ፡ ዘይሔይሰከ፡ (Platt: የሐይሰከ፡) ἔχει τι κατά σου Matth. 5, 23; Apoc. 2, 4; Lev. 19, 17. 3) *increpare, objurgare, fremere:* ይሒስከ፡እግዚ"፡ ἐπιτιμήσαι σοι Judae 9; ὀνειδίζειν Matth. 11, 20; ከመ፡ ኢይሒስከ፡ Prov. 25, 10; ኢትሒሰኒ፡ እስመ፡ኀሠሥኩ፡አእምር፡ (μή μοι ὀργισθῇς) Tob. 5, 14; ዢሉ፡ዘስሕተ፡ለከ፡ቢጽከ፡ኢትሒሶ፡ μὴ μηνιάσῃς Sir. 10, 6; ይኄይስ፡ትገሥጽ፡እምትሒስ፡ θυμοῦσθαι Sir. 20, 2; γογγύζειν Sir. 10, 25.

አሐሴሰ፡ vel **አሕየሰ፡** II, 1 *vituperationi obnoxium reddere, ad reprehendendum inducere:* ኢታሒስ፡ርእሰከ፡ μὴ δῷς μῶμον Sir. 30, 31; ያሐይስ፡ርእሶ፡ μωμήσεται ἑαυτόν Prov. 9, 7; Synod.; etiam locus difficilior Hez. 16, 61 (ወትኀስሪ፡ እስመ፡ አሕየስኪዮን፡ ለአኃትኪ፡) huc referendus videtur.

ተሐይሰ፡ III, 1 *vituperari, increpari:* ከመ፡ኢትትሐየስ፡አንተ፡በእበዲ፡ዚአሁ፡ Sir. 22, 13; ከመ፡ በዝኒ፡ ኢትትሐየሱ፡ 1 Cor. 11, 34.

ተሓየሰ፡ III, 3 *sese invicem vituperare* vel *incusare, rixari* cum aliquo: c. c. Acc.: ኀድጉ፡ ለቢጽክሙ፡ ዘተሓየስክምዎ፡ εἴ τι ἔχετε κατά τινος Marc. 11, 25; Col. 3, 13; c. ምስለ፡, ut: እመቦ፡ዘተሓየሰ፡ምስለ፡ ቢጹ፡ ይኅድግ፡ ሎቱ፡ Lit. 168, 1; Kid. f. 8.

ሒስ፡ subst. 1) *vituperatio, reprehensio:* ሒስ፡ ንስቲት፡ μέμψις ὀλίγη Sap. 13, 6; እንተ፡እንበለ፡ሒስ፡ ἄμεμπτος Esth. 8, 13 apocr.; Ps. 118, 112; Kid. f. 6; ዘለልቦ፡ነውር፡ወሒስ፡ ἄμεμπτος Sap. 10, 15; Hen. 67, 1; ንጹሕ፡ አንተ፡እምዝ፡ሒስ፡ዘኀቡእ፡ Hen. 65, 11. 2) *increpatio, objurgatio, opprobrium,* ὄνειδος Job 19, 7; ὕβρις Sir. 10, 6.

ሐየቀ፡ rad. inus., sine dubio eadem, quae חוק (in חֵיק *sinus*) حاق med. *u* et *i circumdedit* (cfr. supra ሐቀወ፡). Hinc

ሐይቅ፡ subst., Pl. **ሐይቃት፡** (Sib.) *litus* (maris, lacus), *ora, regio maritima* [proprie: circuitus, terra circumjacens, cfr. حَاقَّة. In hoc etymo acquiescendum videtur, nec est quod, permutatis literis ቀ et ፈ, ሐይቅ፡ cum خَيْف חוף convenire statuamus] αἰγιαλός Matth. 13, 2. 48; Joh. 21, 4; Act. 21, 5 rom.; Sx. Teq. 4; ἡ παραλία ሐይቀ፡ባሕር፡ Jos. 8, 30; Jud. 5, 17; παρὰ τὴν θάλασσαν ኀበ፡ ሐይቀ፡ባሕር፡ Matth. 15, 29; Marc. 5, 21; 3 Reg. 2, 35. 9, 26 (ἐπὶ τοῦ χείλους); መንገለ፡ ሐይቀ፡ጌንሳሬጥ፡ παρὰ τὴν λίμνην Γ. Luc. 5, 1. 2; ድንጋግ፡ዘሐይቅ፡ *crepido (margo) litoris* Org. 2. — *Voc. Ae.:* ሐይቅ፡ ዘ፡ ዳር፡

ሔበ፡ I, 1 [id. q. שָׁאַב *hausit* aquam; سَأْب *uter*] *haurire aquam* ex puteo, ἀντλεῖν Ex. 2, 16. 19. — *Voc. Ae.:* ሔበ፡ ዘ፡ቀድሐ፡

ማሕየብ፡ subst., *haustrum, urna, situla* ἄντλημα Joh. 4, 11; κάδος ከመ፡ነጠብጣበ፡ማሕየብ፡ Jes. 40, 15; 4 Esr. 4, 64; Gad. Ad. f. 79; ማሕየበ፡ ዐዘቅት፡ F. N. 36; Pl. ማሕየባት፡, ut ምልኢዮን፡ለዅሎን፡ማሕየባት፡ Sx. Sen. 20.

ሔከ፡ I, 1 [vicina sunt: حَنَكَ *manducavit* dactylos aliasve res; חֵךְ حَنَك ܚܢܟܐ *palatum;* ܦܢܟܐ *maxilla*] *mandere, manducare, masticare:* አይ፡አስናን፡ዘየሐይክ፡ዘንተ፡ኅብስተ፡ Lit. 173, 2; እንዘ፡ የሐይክ፡ Reg. Pach.; የሐይኩ፡ በአስናን፡ M. F.; ሶበ፡ ሔከ፡ ለላእፍ፡ M. M. f. 106.

ተሐይከ፡ (sed perfectum nondum legi) III, 1 *manducari, mandi:* ኅብስት፡ ዘኢይትሐየክ፡ Lit. 172, 2; ἀμάσητος Job 20, 18.

ሐይወ፡ I, 1 (Marc. 1, 42 rom. legitur **ሐየወ፡**, errore typographi) [חָיָה حَيِيَ ܚܝܐ; in lingua amh. quaedam derivata conservata sunt] Impf. የሐዩ፡(የሐይው፡), Subj. ይሕየው፡; Impt. ሕየው፡, Inf. ሐዩው፡ et ሐይው፡, ሐይዎ፡ et ሐይዎት፡, 1) *vivere* Gen. 5, 3 seq.; ሐዮከ፡ Sir. 41, 4; ንሕነኒ፡ሕይወተ፡ነሐዩ፡ Sir. 48, 11; ሐይውኒ፡ወመዊትኒ፡ Sir. 11, 14. 22, 11; Ps. 20, 4; ሐይው፡ለነዋኀ፡መዋዕል፡ Bar. 3, 14 (μακροβίωσις); Job 7, 16; 4 Esr. 6, 57. 7, 18. 8, 9; Hab. 2, 4; Joh. 5, 25 seq., aliis in locis innumeris; ለዓለም፡ሕየው፡ (v. ሕያው፡) Dan. 3, 9. 6, 21, (vid. ንጉሥ፡); ሐይወት፡ ነፍስከ፡ ζῇ ἡ ψυχή σου! 1 Reg. 1, 26. a) *vitam transigere:* ሕየው፡ በፍሥሓ፡ Koh. 7, 14; ሠናይ፡ሐይው፡በትፍሥሕት፡ Sir. 41, 13; ዘረወ፡ ንዋየ፡ አቡሁ፡እንዘ፡ የሐዩ፡ በምርዐት፡ Did. 10; ኢትኅድግዎሙ፡(ለውሉድክሙ፡)ዕሩዐ፡ ይሕየዉ፡ Did. 22. b) *vitam sustentare* re, c. በ: በመጥባሕትከ፡ሕየው፡ Gen. 27, 40; Deut. 8, 3; Kuf. 26. c) *vivum servari, superstitem esse* Jer. 45, 2; Hez. 3, 21. 18, 9. 2) *reviviscere,* i. e. a) de animo: *refici, recreari:* ሐይወት፡ መንፈሳ፡ Kuf. 31. 43; ሐይዎ፡ልቡ፡ ወነፍሱ፡ Gen. 45, 26. b) de plantis: *germinare* 4 Esr. 8, 47. c) de mortuis: *in vitam revocari, resurgere* Hez. 37, 3; Jes. 26, 19 (ἐγερθήσονται); ይብሉ፡ኢየሐይዉ፡ ምዉታን፡ λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι Marc. 12, 18. 23 rom.; Luc. 20, 35. 37; 1 Cor. 15, 12 seq.; etiam de peccato: ሐይወት፡ ኀጢአት፡ ἀνέζησε Rom. 7, 9. d) a morbo, vulneribus. α) *revalescere, convalescere, sanari;* እመ፡ ደወየ፡ ኢይሴፎ፡ሐይወ፡ Job 24, 23; ሐየውነ፡ ἰάθημεν Jes. 53, 5; Jer. 28, 9; Hbr. 12, 13; Matth. 8, 13; Joh. 5, 14; c. እምነ፡ morbi vel vulneris: Hez. 16, 6; Jes. 38, 9. 21; 4 Reg. 1, 2; Apoc. 13, 12. β) *consanescere, sanari:* ቍስለ፡ ሞቱ፡ ሐይወ፡ Apoc. 13, 3; ቅጥቃጤ፡ ዘኢየሐዩ፡ συντριβὴ ἀνίατος Prov. 6, 15; Lev. 13, 37; Marc. 1, 42. e) de rebus fractis: *reparari, restitui* Jer. 19, 11. 3) *sanum et salvum esse* a) de valetudine: *bene valere* 3 Joh. 2; Luc. 7, 10. b) de salute aeterna: *salvum fieri, salvari* (σωθῆναι) Luc. 18, 26 rom.; Act. 15, 1; Rom. 11, 26; Sir. 3, 1.

አሕየወ፡ II, 1 1) *vivificare, vivere jubere* Koh. 7, 12; 4 Esr. 8, 16; አውረሶሙ፡ሕገ፡ዘያሐይዎሙ፡ νόμον ζωῆς Sir. 17, 11; ζωοποιεῖν Rom. 8, 11, 2) *vivum servare:* አሕየውኪ፡ነፍሰኪ፡ Judith 10, 15; አትረፈነ፡ወአሕየወነ፡ 2 Esr. 9, 8. a) *alimento sustentare* (ne pereat) Gen. 47, 25; እመቦ፡ከመ፡ንርከብ፡ ሣዕረ፡ወናሐዩ፡ አፍራሲነ፡ 3 Reg. 18, 5. b) *vitam concedere* alicui, *parcere vitae* alcjs Judith 11, 9; 1 Reg. 15, 9 seq.; 27, 9; Gen. 12, 12; Ex. 1, 17; Num. 31, 15; Jos. 9, 19. c) reum *absolvere* in judicio, *liberum dimittere* ἀπολύειν Dan. ap. 1, 53; Matth. 27, 15; Marc. 15, 6. 3) *revivificare, vitae restituere, in vitam revocare* a) languidum *refocillare, recreare:* Ps. 70, 22. 118, 37. 40. b) mortuos Deut. 32, 39; 1 Sam. 2, 6. c) aegrotos: *valetudini reddere, sanare* Ps. 106, 20; Job 42, 10;

Hos. 6, 2; Matth. 8, 7 rom.; ያሐይዎሙ፡ ሕይወተ፡ Jes. 19, 22. d) res fractas, scissas *reparare, reficere:* ያሐይዉ፡ አረፋተ፡ 1 Esr. 2, 17; አሕየወ፡ምሥዋዐ፡ዘመዝበረ፡ 3 Reg. 18, 32. 4) sensu theologico: *salvum reddere, salvare* Rom. 1, 16; Joh. 12, 47 rom.; 2 Tim. 4, 18.

አስተሐየወ፡ IV, 3 *reficere, reparare:* እለ፡ ያስተሐይዉ፡ መሥገርተ፡ ብትከ፡ (v. ያስተማንዩ፡) Jes. 19, 9.

ሕያው፡ adj., f. ሕያውት፡, Pl. ሕያዋን፡ f. ሕያዋት፡ 1) *vivus, vivens* Koh. 4, 2. 9, 4; Sir. 17, 27; ምድረ፡ ሕያዋን፡ Jer. 11, 19; ነኀጦ፡ሕያዎ፡ Prov. 1, 12; ሕያውኑ፡ ዓዲሁ፡ አቡነ፡ Gen. 45, 3. 26; Thren. 4, 17; Ruth 1, 19; አምጣነ፡ ሕያው፡ ውእቱ፡ Sir. 23, 15; እንዘ፡ሕያው፡ ውእቱ፡ 25, 7. 30, 5. 37, 27; Tob. 5, 3; ኵሉ፡ ሕያዋን፡ Dan. 4, 14; ንሕነ፡ ሕያዋን፡ Ps. 113, 27. 54, 16; ሕያዋን፡ሕይወት፡ዘለዓለም፡ Hen. 15, 4. 6; ኮነ፡ ሕያወ፡ 4 Esr. 1, 5; ነፍስ፡ እንተ፡ ሕያውት፡ ውስተ፡ማይ፡ Lev. 11, 10; ደዋርሀ፡ ሕያዋት፡ Lev. 14, 4; ኵሉ፡ ሕያው፡ Job 12, 10; ኵሉ፡ ዘሕያው፡ Sir. 16, 30; Job 38 14; እጓለ፡እመሕያው፡ vid. sub እጓል፡. Crebro de Deo: ዘሕያው፡ ለዓለም፡ ὁ ζῶν εἰς τὸν αἰῶνα Sir. 18, 1; Hen. 5, 1; Matth. 16, 16. Formula jurandi est: ሕያው፡ እግዚ፡ ከመ፡ Ruth 3, 13; Jer. 4, 2. 16, 14; ሕያው፡ አነ፡ ከመ፡ Jes. 49, 18; Hez. 5, 11; ሕያው፡ ነፍስከ፡ ከመ፡ Judith 12, 4; 1 Reg. 25, 26; et formula salutandi regis ሕያው፡ እግዚእየ፡ ንጉሥ፡ ለዓለም፡ 3 Reg. 1, 31; Dan. 2, 4 (v. ሕየው፡); 3, 9. 5, 10. 6, 6. De rebus inanimatis: እሳት፡ ሕያው፡ (cfr. Latinorum: *ignis vivit*) Hen. 71, 5. 6. Nonnumquam ሕያው፡ reddi potest *superstes,* ut 1 Thess. 4, 15. 2) *sanus, validus, salvus, incolumis, integer:* a) de hominibus: ὑγιαίνων Luc. 15, 27; ሕያውኑ፡ ὑγιαίνει; Tob. 7, 4; ሕያው፡ ውእቱ፡ Tob. 10, 6. b) de verbo: λόγος ὑγιής ሕያው፡ ነገር፡ Tit. 2, 8 rom. c) de vasis, vestibus aliisque hujus generis rebus: ሕያዉ፡ ለልብስ፡ *pars vestis sana* Matth. 9, 16; ልብስ፡ ሕያው፡ ወጻኀን፡ Herm. p. 104; de ollis: *invenit eas* ድኂኖን፡ ወሕያዎን፡ *incolumes,* Gad. Lal. d) de cute Lev. 13, 10 cfr. 13, 14. — (Fem. ሕያዊት፡ pro ሕያውት፡ legitur Sx. Jac. 6).

ሕይወት፡ (nonnunquam, ut in Liturgiarum ed. rom., ሒወት፡), m. et fem. 1) *vita:* ይኄይስ፡መዊት፡እመሪር፡ሕይወት፡ Sir. 30, 17; Hen. 5, 9; Ps. 7, 5; ዓመተ፡ሕይወት፡ ἔτη ζωῆς Prov. 3, 16; በኵሉ፡ መዋዕለ፡ሕይወትከ፡ Deut. 4, 9. 6, 2; vitae spatium Gen. 23, 1; ነፍሰ፡ሕይወት፡ ψυχὴ ζῶσα Gen. 9, 12. 15; መንፈሰ፡ሕይወት፡ πνεῦμα ζωῆς Hez. 35, 5; በሕይወትከ፡ *quamdiu vivis* Sir. 17, 28. 40, 28. 3, 12; Kuf. 24. 25; Ps. 145, 1; ሕይወት፡እንተ፡ አልቦቲ፡ሞተ፡ *immortalitas* 4 Esr. 5, 13; ሕይወት፡ዘለዓለም፡ ζωὴ αἰώνιος 1 Joh. 5, 11; ἀφθαρσία Rom. 2, 6; ዕፀ፡ሕይወት፡ Gen. 2, 9; Prov. 3, 18; Apoc. 22, 2; ማየ፡ሕይወት፡ Apoc. 22, 1; Hen. 17, 4; Joh. 4, 11; መጽሐፈ፡ሕይወት፡ Apoc. 3, 5. 13, 8; Mavâs. Nr. 22; ሕገ፡ ሕይወት፡ Sir. 45, 5; ኅብስተ፡ሕይወት፡ Joh. 6, 35; ዝቃል፡መንፈስ፡ውእቱ፡ወሕይወት፡ውእቱ፡ 6, 63. Formula jurandi: ሕይወተ፡ ፈርዖን፡ ከመ፡ Gen. 42, 15. 16. (ማየ፡ሕይወት፡ Kuf. 24 ex Hebraismo est *aqua fluens*). 2) *victus, vitae ratio* Gen. 27, 39; Prov. 27, 25; ሕቲ፡ ሕይወቶ፡ወዘከመ፡እፎ፡ውእቱ፡ግዕዙ፡ወልማዱ፡ Did. 10. 14; ሐይወ፡ምስሌሁ፡(ለኢየሱስ፡)ሕይወተ፡ጽብብተ፡ወወሀበ፡ነፍሶ፡ሀየንተ፡ፈቃዱ፡ Phlx. 3; *quae ad vivendum sunt necessaria,* ut: *vidua Evangelii, quae* አብአት፡ ፪ ጸራይቀ፡, አብአት፡ ኵሎ፡ ሕይወታ፡ F. N. 16. 3) *sanatio, medela; sanitas, valetudo bona* 4 Esr. 7, 28; ἴασις Sir. 38, 2; ἴαμα Jes. 26, 19; θεραπεία ለሕይወተ፡ አሕዛብ፡ Apoc. 22, 2; ὑγίεια Sap. 7, 10; ትምህርት፡ ሕይወት፡ διδασκαλία ὑγιαίνουσα 1 Tim. 1, 10. 4) *salus, salvatio* (tam terrestris quam aeterna et spiritualis): ለሕይወትኪ፡መጻእኪ፡ ἥκεις εἰς σωτηρίαν Judith 11, 3; 1 Reg. 11, 13. 14, 45; Jud. 15, 18; Luc. 19, 9; ዐዘቅተ፡ሕይወት፡ πηγαὶ τοῦ σωτηρίου Jes. 12, 3. 56, 1; σωτηρία Rom. 11, 11; Hebr. 2, 3. 5) *resurrectio:* ዛቲ፡ይእቲ፡ቀዳሚት፡ ሕይወት፡ Apoc. 20, 5 (20, 6 ትንሣኤ፡); ሕይወተ፡ ምውታን፡ (Platt "ት፡እምውታን፡) Act. 17, 32.

ማሕይው፡ part., vel crebrius ማሕየዊ፡ adj. et subst., *vivificans, salvans, salvator, salutifer:* አነ፡ውእቱ፡ማሕየዊ፡ወመንሥኢሆሙ፡ለምውታን፡ Joh. 11, 25 rom.; σωτὴρ ማሕየዊሆሙ፡ለቅቡጻን፡ Judith 9, 11; Jes. 44, 6. 45, 15. 21; ማሕይዊ፡ለኵሉ፡ሰብእ፡ 1 Tim. 4, 10 ant.; est epitheton Spiritus S., ut: መንፈስ፡ቅዱስ፡ማሕየዊ፡ Cyr.; Clem., Genz.; passionis Christi: ሕማማቲሁ፡መድኀኒት፡ወማሕየዊት፡ Lit. 160, 2; crucis መስቀል፡ማሕየዊ፡ ut Sx. Masc. 13.

ሕያውና፡ subst. *conditio vivi, sani, salvi:* እንዘ፡ሀሎከ፡አንተ፡በሕያውናከ፡ዝየ፡ Chr. L. Atk. 28.

ሐየጸ፡ rad. inus., levi sonorum et significationis discrimine a ሐወጸ፡ secreta.

አስተሐየጸ፡ IV, 3 (at plerumque አስተሐየጸ፡ exscriptum) speculationem agere i. e. 1) *speculari, explorare* (σκοπεύειν) ዘያስተሐይጽ፡ Hos. 5, 1; እምርሑቅ፡ ያስተሐይጽ፡ አዕይንቲሁ፡ Job 39, 29. 16, 12; ውስተ፡ኵሉ፡መንኰራኵሪሁ፡ያስተሐይጽ፡እግዚ፡ Prov. 5, 21; አስተሐይጹ፡ ለእመበ፡ Hebr. 12, 15; c. Acc.: ያስተሐይጻ፡ እኩያነ፡ Prov. 15, 3; መጻእከሙ፡ታስተሐይጹ፡ አሰረ፡ምድር፡ Kuf. 42. 44; አስተሐይጽ፡ ፍኖተከ፡ Nah. 2, 2; Gal. 2, 4; c. ኀበ፡ (ἀποβλέπειν εἰς) Ps. 9, 31. 2) *accurate observare, animum intendere* in rem: ያስተሐይጹ፡በሑያጼ፡ወርኅ፡ Kuf. 6; crebro in Chr., ut አስተሐይጽ፡በልብከ፡ወአእምር፡መኑ፡ አንተ፡ Tag. 11. 3) in specie (sensu malo) *aucupari, insidiari* (observare doli faciendi causa), c. c. Acc., περιέχειν Ps. 16, 10; φυλάσσειν 55, 6; παρατηρεῖν Dan. 6, 11; Ps. 36, 12; ἐνεδρεύειν Job 38, 40; ያስተሐይጽ፡ በእኩይ፡ Kuf. 28; c. ለ፡ ut ያስተሐይጽ፡ ለድንግል፡ *virgini insidiatur* Clem. f. 163.

ሑያጼ፡ subst., *speculatio, observatio* Kuf. p. 28 (v. ሕዋጼ፡); M. M. f. 287.

መስተሐይጽ፡ part. *explorator, speculator, insidiator:* ዲያቆን፡ይኩን፡መስተሐይጸ፡ከመ፡ይርአይ፡ Kid. f. 17; f. 4.

ሐደሰ፡ I, 2 [i. q. חָדַשׁ, ܚܕܬ, amh. አደሰ፡; arab. حَدَثَ *novus, recens fuit;* III. IV. *polivit* ensem] 1) *renovare, redintegrare, reficere, instaurare,* ኵሎ፡ትሔድስ፡ πάντα καινίζει Sap. 7, 27; animam: ይሔድሳ፡ለነፍሱ፡ ἀνανεώσει Job 33, 24; Ps. 50, 11; vires: ይሔድሱ፡ኀይሎሙ፡ Jes. 40, 31; vitam: ሐድስ፡መዋዕሊነ፡ ἀνακαίνισον Thren. 5, 21; poenitentiam: የሐድስዋ፡ ለንስሓሆሙ፡ Hebr. 6, 6; juventutem Ps. 102, 5; regnum 1 Reg. 11, 14; festum Kuf. 14; foedus Kuf. 22; lumina coeli Kuf. 19; oppida diruta ይሔድሱ፡ አህጉረ፡ ዘመዝበረ፡ Jes. 61, 4. In specie a) librum renovare i. e. *rescribere, transscribere* Kuf. 45. b) ἐγκαινίζειν *initiare:* ወሐደሰ፡ቤተ፡ እግዚ፡ 2 Par. 7, 5. 9. 2) *innovare, novare, nova pro-*

ducere: ሐድሱ፡ ለክሙ፡ ሐዳሳተ፡ νεώσατε ἑαυτοῖς νεώματα Jer. 4, 3; ብዙኃ፡ ይሔድሱ፡ 4 Esr. 12, 29; ይሔድስ፡ እግዚአ፡ ሐዲሳተ፡ Hen. 106, 13.

ተሐደሰ፡ III, 2 pass. et refl. *novum fieri, renovari, innovari, redintegrari:* ተሐደሰኒ፡ ቍስልየ፡ ἀνεκαινίσθη Ps. 38, 3; ተሐደሱ፡ (Imprt.) መንገሌየ፡ ደሰያት፡ Jes. 41, 1. 45, 16; foedus Hebr. 9, 18 rom.; ተሐደሱ፡ ኵሉሙ፡ Apoc. 21, 5; 2 Cor. 5, 17; ተሐደሰት፡ ሕገ፡ መንግሥት፡ Kebr. Nag. 87; ይትሔደሱ፡ ሰያማት፡ Kuf. 1; ደይኖሙ፡ ይትሔደስ፡ Kuf. 36; ተሐደሰት፡ ወሐይወት፡ መንፈሱ፡ Kuf. 43; de vita spirituali 2 Cor. 4, 16. *Initiari* (aedes) 2 Par. 7, 9 (var.).

አስተሐደሰ፡ IV, 2 *renovare:* ወአስተሐደሰ፡ ቤተ፡ ምሥዋዕ፡ 2 Par. 15, 8.

ሐዲስ፡ adj., f. ሐዳስ፡, Pl. m. ሐዲሳን፡, f. ሐዲሳት፡ et ሐዳሳት፡, c. ሐደስት፡ 1) *novus, recens:* folia Hen. 3; ficus Rel. Bar.; vinum Matth. 9, 17; ተክለ፡ ዘይት፡ ሐዲስ፡ Ps. 127, 4; frumentum (hornum opp. ክራሚ፡) Lev. 26, 10; ገብረት፡ ዳፍንት፡ ሐዳስ፡ እምሥርናይ፡ ሐዲስ፡ Kuf. 22; plaustrum 1 Reg. 6, 7; vestis 3 Reg. 11, 29. 30; funis Jud. 15, 13; uter Matth. 9, 17; domus Deut. 20, 5; በድን፡ ሐዲስ፡ (nondum putridum) Enc.; ጦማረ፡ ክርታስ፡ ሐዲስ፡ Jes. 8, 1; እገብር፡ ኵሎ፡ ሐዲሰ፡ Apoc. 21, 5; ይከውን፡ ሰማይ፡ ሐዲሰ፡ ወምድርኒ፡ ሐዲሰ፡ Jes. 65, 17. 66, 22; Apoc. 21, 1; 2 Petr. 3, 13; ዐርክ፡ ሐዲስ፡ ወይን፡ ሐዲስ፡ Sir. 9, 10; ካልእ፡ ሐዲስ፡ ንጉሥ፡ Kuf. 46; ስብሐት፡ ሐዲስ፡ Ps. 32, 3. 39, 4; ስም፡ ሐዲስ፡ Jes. 62, 2; ሥርዐት፡ ሐዲስ፡ Jer. 38, 31; Matth. 26, 27; ሥርዐት፡ ሐዳስ፡ Hebr. 9, 15; ልብ፡ ሐዲስ፡ ወመንፈስ፡ ሐዲስ፡ Hez. 36, 26; ውስተ፡ ሐዲስ፡ ሕይወት፡ Rom. 6, 4 rom.; ሐዳሳት፡ (leg. ሐደስት፡) እሙንቱ፡ በሃይማኖት፡ Herm. p. 12. In specie notanda sunt: a) ሕግ፡ ሐዲስ፡ vel ሐዳስ፡ (vel ሥርዐት፡ ሐዲስ፡) *testamentum novum* F. M. 4, 2; ሰብአ፡ ሐዲስ፡ ሕግ፡ (*Christiani*) Chr. Ta. 19. b) biblia Novi Testamenti ሐዲስ፡ ቀኖና፡ Clem. f. 86; መጻሕፍት፡ እግዚ" ፡ ዘሐዲስ፡ ib.; vel ሐዲስ፡ ወብሉይ፡ *N. et V. T.* Org.; vel ሐዲሳት፡ (sc. መጻሕፍት፡) ወብሉያት፡ id. c) ሐዲሳን፡ እለ፡ ተጠምቁ፡ νεόφυτοι *novi, modogeniti* Did. 42; item ሐዲስ፡ ሕዝብ፡, ሐዲሳን፡ ሕዝብ፡ Syn.; sed etiam *competentes* (baptismum) hoc eodem nomine appellare licet: በእንተ፡ ሐዲስ፡ ሕዝብ፡ እለ፡ ይፈቅዱ፡ ይጠመቁ፡ Syn. (vid. ንኡስ፡). d) *junior, alter,* ut: እንጦንዮስ፡ ሐዲስ፡ Sx. Jac. 25; ማርቆስ፡ ሐዲስ፡ Sx. Mij. 22; Genb. 12. e) ሐደስት፡ *primitiae:* በአውራኀ፡ ሐደስት፡ Ex. 23, 15. 2) *novus* i. e. *inauditus* ሐዲስ፡ ዘነገርኩ፡ አነ፡ Jes. 42, 9. 43, 19. 48, 6; ሐዲሳት፡ *res novae* Hen. 106, 13; ሐዳሳት፡ ለለ፡ ጽባሑ፡ Thren. 3, 23; አዕምአ፡ ዘሐዲስ፡ Act. 17, 21.

ሕዳሴ፡ subst. *renovatio* 3 Reg. 8, 53 var.

ሐዳሲ፡ n. ag. *renovans, redintegrator:* ቤት፡ ዘድልው፡ ለከ፡ ለኀዲር፡ በሐዳሲሁ፡ (v. በሕዳሴሁ፡) 3 Reg. 8, 53; *Noah* ኮነ፡ ሐዳሲሃ፡ ለጽድቅ፡ Gad. Kar.

ተሐዳሲ፡ n. ag. III, 2 *is qui renovatur, repetitur:* ሀብታት፡ ተሐዳሲት፡ *charismata, quae repetuntur* Phlx. 120.

ሐደደ፡ i. q. חָדַד حَدَّ *acutus fuit.* Hinc

ሐዲድ፡ subst. *ferrum* (حَدِيد *acutus; ferrum*). Meton. *vinculum ferreum: solve* እምክሣድየ፡ ሐዲደ፡ Enc. Maj. 21.

ሐደፈ፡ *gubernare* vid. sub ኀደፈ፡

ሐዳፍ፡ subst. [vicina videntur כָּתֵף كَتِف መትከፍት፡; praeterea عِطْف *latus, collum, axilla,* عَاطِف *collum flectens*] *cervix* (cum collo): አጽንዑ፡ ሐዳፎሙ፡ ἐσκλήρυναν τὸν τράχηλον (schol. marg. ክሣዶሙ፡) Jer. 19, 15. Plur. አሕዳፍ፡ (tamquam a Sing. ሕድፍ፡ vel ሐድፍ፡): αὐχένες Ps. 128, 4.

ሐጕለ፡ *perire, perdere* vid. sub ሀጕለ፡

ሐገለ፡ rad. inus.; حَجَلَ *subsultim incessit,* more corvi, cornicis vel hominis compedibus vincti; vicina: حَجَرَ *cohibuit, impedivit,* חָגַר *cinxit,* حَجَّ *claudicavit.* Hinc

ሐግል፡ subst. (arab. حِجْل *compes,* sc. pedis ornamentum, حَجْل *compes*) *vinculum* (*numella*): ግበር፡ ለከ፡ ጋጋ፡ ወሐግለ፡ ወደዮ፡ ውስተ፡ ክሣድከ፡ δεσμοὺς καὶ κλοιούς Jer. 34, 1.

ሕጕር፡ vel ሕጉር፡, proprie part. *compactus, solidus* [a rad. inus. ሐገረ፡, quae primitus *cingere, ligare,* deinde *firmare, solidare* significasse videtur, cfr. حَجَر *lapis*] usurpatur, cum ዘቢብ፡ conjunctum, de *uva passa* vel *siccata* ዘቢብ፡ ሕጕር፡ (C: ዘቢብ፡ ሕጉር፡) Num. 6, 4. Formam ሐጕር፡ (ዘቢብ፡ ሐጕር፡) exhibet cod. G, eandemque formam Ludolfus e suo *Synodi* exemplari allegavit. — *Voc. Ae.:* ሐጉር፡ ዘ፡ ዘቢብ።

ሐጕር፡ vid. ሕጕር፡

ሐገዘ፡ rad. inus.; arab. حَجَزَ *ligavit* camelum in extremitate ungulae; *occlusit, cohibuit* VII. *cohibitus fuit,* VIII. *in medio suo ligavit cingulum,* حِجَاز *funis* (quo pedes cameli vinciuntur; quo medium cingitur); vid. supra ሐንገዘ፡ Hinc

ተሐገዘ፡ III, 1 (si non 2) *infrenari* vel refl. sibi navigium *destinare* ancoris; ወእምዝ፡ ተሐገዝነ፡ ወአጽናዕናሃ፡ በአሕባል፡ Act. 27, 17 Platt (in comm. 16 exhibet: ከመ፡ ናርግዝ፡ ሐመረነ፡)

ሐገየ፡ I, 1 (denom. a ሐጋይ፡) *aestatem transigere, aestivare* (opp. ክረመ፡ vel አክረመ፡), Chr. L. Atk. f. 21.

ሐጋይ፡ subst., plerumque m., *ver et aestas* [Dubium est, utrum a verbo ሐገየ፡ (coll. حَجَّ *festum celebravit*) an terminatione adjectivorum *âvi* vel *âi* a nomine ሐግ፡ (חַג) a verbo חגג derivatum sit. Illud quoque in medio relinquimus, utrum ejus notio prima *tempus festi* vel *festorum solemnium* an *tempus anni revertentis* (coll. حِجَّة *annus*) fuerit. Sed Geez populum hac voce pariter atque caeteris mensium et anni partium nominibus, prius quam suas in Abyssinia sedes occupavisset, usum esse satis constat.]. Primitus መጸው፡ *ver* et ጸዳይ፡ *aestas* communi nomine ሐጋይ፡ comprehenduntur, nec nisi ubi (per libros in Geez linguam translatos) tria vel quatuor anni tempora distinguuntur, nomen generis in nomen speciei abiit. a) Respondet θέρος *aestas* በሐጋይ፡ Prov. 6, 8. 26, 1; ወሐጋይ፡ ውእቱ፡ Jud. 3, 20;

2 Reg. 23, 11; ቤተ፡ ሐጋይ፡ ὁ οἶκος ὁ θερινός Am. 3, 15; Herm. p. 52 (opp. ክረምት፡). b) Ubi duo anni tempora distinguuntur ሐጋይ፡ semestre aestivum, ክረምት፡ hibernum significat: ሐጋይ፡ ወክረምት፡ (θέρος καὶ ἔαρ, קַיִץ וָחֹרֶף) Gen. 8, 22; Kuf. 6; Hen. 4. 2, 3. Aliis in locis θέρος καὶ ἔαρ (קַיִץ וָחֹרֶף) ክረምት፡ ወሐጋይ፡ redditur Zach. 14, 8; Ps. 73, 18; Kuf. 29. Ex his locis tempus ሐጋይ፡ tempori ክረምት፡ oppositum esse apparet. c) Inveniuntur loci, ubi ሐጋይ፡ a ማእረር፡ (*messe*) distinctum vel *tempus vernum et aestatis initium* vel *autumnum* significet: ኢክረምት፡ ወኢሐጋይ፡ ወኢማእረር፡ 4 Esr. 6, 8; ወፈለጠ፡ እምውስቴቶሙ፡ ክረምተ፡ ወማእረረ፡ ወሐጋየ፡ በበኍልቆሙ፡ ወበበ፡ ጊዜሆሙ፡ Sir. 36, 9. d) Quatuor tempora distinguuntur: ክረምት፡ መጸው፡ ማእረር፡ ሐጋይ፡ Kuf. p. 6; ጸዳይ፡ መፀው፡ ሐጋይ፡ ክረምት፡ Abush. 1; ጸዳይ፡ ሐጋይ፡ መጸው፡ ክረምት፡ ib. 39; unde መፀው፡ ሐጋይ፡ ጸዳይ፡ ab Aethiopibus (ut qui in sua terra quatuor tempora distinguere non consueverint) promiscue usurpari elucet. At Abush. 4, ubi accuratius de hac re disputatur, ait: ሀለዉ፡ ፬ ዘመናት፤ ቀዳሚሆሙ፡ ዘመነ፡ መጸው፡ ወውእቱ፡ እልሐምል፡ ወልተውር፡ ወልዝውዛ፤ ወዘመነ፡ ሐጋይ፡ እልሰርጣን፡ ውልአሰድ፡ ውሰንብላህ፤ ወዘመነ፡ ጸዳይ፡ እልሚዛን፡ ወእቅረብ፡ ወቀውስ፤ ወዘመነ፡ ክረምት፡ እልዠድይ፡ ወደልው፡ ወልሑት፡, unde ሐጋይ፡ *aestatem* esse apparet. e) Denique notandum est, Job 38, 32 Μαζουρώθ ክረምት፡, Ἕσπερος ሐጋይ፡ vertisse Aethiopem. — Videre licet, quae J. Ludolfus in Hist. Aeth. I. 5, 26—33 et Isenbergius in lex. amh. p. 93 sub voce በጋ፡ de temporibus anni, quae in Aethiopia distinguuntur, eorumque initiis annotaverunt. — *Voc. Ae.*: ሐጋይ፡ ዘ፡ መዋዕለ፡ በጋ፡

ሐጋያዊ፡ adj. rel. *ad ver et aestatem pertinens*, Abush. 37.

ሐገገ፡ I, 1 [denom. a ሕግ፡ *lex*; radix חָקַק حَقَّ (unde חֹק *pensum, terminus, tempus statutum, lex*; حَقّ *jus, lex divina, officium, veritas*) apud Aethiopes in duas partes fissa est, quarum alteri (ሐቀ፡) notio *modi justi*, alteri (ሕግ፡) notio *legis* convenit] *legem dare, constituere, condere*: ሕግ፡ ዘሐገገ፡ ለክሙ፡ እግዚ፡ διαθήκη ἣν ἔθετο Κύριος πρὸς ὑμᾶς Ex. 24, 8; ሕግ፡ ወትእዛዝ፡ ዘጸሐፍኩ፡ ትሕግግ፡ ሎሙ፡ 24, 12; የሐግጉ፡ ሕገ፡ ዐመፃ፡ Jes. 10, 1 vrs. alt.; Rom. 2, 14; ሙሴ፡ ሐገገ፡ ሎሙ፡ ሕገ፡ Haim. Ab. 2; Clem. f. 188.

ተሐገገ፡ III, 1 pass. *legem dari, lege constitui*: ዝንቱ፡ ሕግ፡ ዘተሐገገ፡ በዛቲ፡ መጽሐፍ፡ F. M. 5, 4; ዕድሜ፡ ዘተሐገገ፡ F. N. 41.

ሕግ፡ subst., m. et fem., Plur. ሕገግ፡, Pl. Plur. ሕገጋት፡ 1) *statutum, lex* a) νόμος i. e. *summa legum divinarum* creberrime, ut Jes. 2, 3. 5, 24. 8, 20. 24, 5. 30, 9; Jer. 2, 8. 8, 8. 9, 13; Thren. 2, 9; Job 34, 27; Sir. 2, 16. 9, 15. 17, 11. 19, 17. 35, 15, al.; ነሥአ፡ ሕገ፡ 4 Esr. 9, 31; ዐቀቡ፡ ሕጎ፡ ዘተውህበ፡ ሎሙ፡ 6, 67. 9, 31; Sir. 15, 1; τὰ δικαιώματά μου ሕግየ፡ Hez. 5, 6. 20, 13 seq. Alterum legis mosaicae nomen est ኦሪት፡ vel ሕገ፡ ኦሪት፡ q. v. b) Sed etiam singula divinae legis statuta ሕግ፡ (aliâs ሥርዐት፡) appellantur, ut πρόσταγμα καὶ δικαίωμα 1 Reg. 30, 25; Kuf. 50 (ዝሕግ፡); Pl. ሕገግ፡ vel ሕገገ፡ ኦሪት፡, ut Rom. 2, 25; በገቢረ፡ ሕገገ፡ ኦሪት፡ ἐξ ἔργων Rom. 3, 21. 28. 4, 13. 14. 15. 5, 13; Gal. 2, 16; ሕገጊሁ፡ Kuf. 50; Num. 9, 23; Prov. 3, 1. 6, 20; ሕገጋቲሆን፡ *summa praeceptorum divinorum* Cyr. f. 1; ሕገጋት፡ Jsp. p. 290; ፪ሕገጋት፡ (sc. V. et N. Testamenti) F. M. 2, 6. c) Cujusvis reipublicae et societatis leges et instituta ሕግ፡ appellantur, ut Esth. 1, 15; ሰብአ፡ ሕግ፡ *legum* (*Aethiopiae*) *periti* Chron. Ax.; ዘያአምር፡ ሕገጋተ፡ ምኔት፡ *qui leges* (*regulas*) *coenobii novit* F. N. 10; ሕገ፡ ምንኵስና፡ ib. d) Inde በሕግ፡ *ex lege, legitime*, ut: ብእሲትከ፡ እንተ፡ በሕግ፡ አውሰብከ፡ Mal. 2, 14; ቤትኩ፡ ምስሌኪ፡ በሕግ፡ Hez. 16, 8; ዘሕግ፡ vel ዘበሕግ፡ *legitimus*, ut: ሰብሳብ፡ ዘበሕግ፡ Did. 33; ሰብሳብ፡ ዘሕግ፡ Kedr f. 78; Syn.; ዘበሕጉ፡ ἀκολούθως 1 Esr. 7, 6, vel በከመ፡ ሕጎሙ፡ 1 Esr. 7, 9; ዘበሕጉ፡ νομίμως 2 Tim. 2, 5; በከመ፡ ሕግ፡ ወሥርዐት፡ κατὰ τὸ κρίμα 2 Par. 4, 20; በከመ፡ ሕጉ፡ ὡς καθήκει Lev. 5, 10; ዘእንበለ፡ ሕጉ፡ παρανόμως Act. 23, 3; አውስቦ፡ ዘእንበለ፡ ሕግ፡ ἀθέμιτοι μίξεις *concubitus illegitimi* Chr. Ta. 2. e) Denique etiam de *lege naturae* usurpatur: ሕገ፡ ጠባይዕ፡ ὁ τῆς φύσεως νόμος Chr. ho. 27 (cfr. Rom. 2, 15); euphem.: ይፈጽም፡ ሕገ፡ ሥጋ፡ *necessitati paret* Sx. Nah. 14. f) *id quod ex lege alicui debetur* 1 Reg. 2, 13. 2) *foedus, testamentum* (divinum); διαθήκη (cum voce ሥርዐት፡ tum) voce ሕግ፡ creberrime redditur, ut: ከመ፡ ይኩንከ፡ ሕገ፡ ዘለዓለም፡ Gen. 17, 7; Sir. 45, 15; መጽሐፈ፡ ሕግ፡ βιβλίον διαθήκης Ex. 24, 7; Sir. 24, 23; አቀመ፡ ሎቱ፡ ሕገ፡ ዘለዓለም፡ Sir. 45, 7. 14, 17; Jer. 11, 10; Mal. 2, 10; አበእከሁ፡ ውስተ፡ ሕገ፡ እግዚ፡ ለገብርከ፡ ምስሌከ፡ 1 Reg. 20, 8. Inde ሕግ፡ ብሊት፡ *Vetus Testamentum* F. M. 20, 1 (vid. ሐዲስ፡); ሕግ፡ ሐዲስ፡ Hebr. 8, 8 seq. — Μαρτύριον Sir. 36, 20. 3) *regula, norma, ratio, mos, consuetudo*: κανών Gal. 6, 16; ማእረረ፡ ዘበሕጉ፡ ዐቀበ፡ ለነ፡ Jer. 5, 24; ኢትትቃተሎሙ፡ በሕገ፡ ቀትል፡ Judith 7, 11; ጠፍአ፡ ኵሉ፡ ሕገ፡ ሥጋ፡ እምኔሁ፡ ei *corporis vita a naturae norma prorsus abstracta est* Gad. T. H.; እንበይነ፡ ሕግ፡ ob morem i. e. *quia moris est* Sir. 38, 17; በሕገ፡ ፈላሲ፡ ὡς παροίκους 1 Petr. 2, 11 rom.; በሕገ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ — በሕገ፡ እግዚ፡ κατ᾽ ἀνθρώπους — κατὰ θεόν 1 Petr. 4, 6; ኢከነ፡ ከማሁ፡ ሕጉ፡ οὐχ οὕτως ἔσται Gen. 34, 7; ዘኒ፡ እነብብ፡ ሕገ፡ ሰብእ፡ κατὰ ἄνθρωπον λέγω Rom. 3, 5 Platt; ሕገ፡ ሰብእ፡ እብለክሙ፡ ἀνθρώπινον λέγω Rom. 6, 19; Simon Magus ያገህድ፡ ሕገ፡ ዘስሙ፡ ሲሞናዊ፡ *simoniam evulgabit* Clem. f. 67; ሕጋ፡ ለቤተ፡ ብለኔ፡ *mores balneorum* Sx. Ter 22 Enc. 4) *instituta, ritus, sacra* populorum; deinde *religio* ipsa, quatenus legibus et institutis nititur: τὰ νόμιμα ሕጎሙ፡ Lev. 18, 3; ሕገ፡ አሕዛብ፡ Jer. 10, 3; ኵሉ፡ ሕገጊሃ፡ πάσας τὰς πανηγύρεις αὐτῆς (*conciones populi ad festos peragendos*) Hos. 2, 13; ሕገ፡ ናእት፡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων *solemnitas azymorum* Ex. 34, 18; በመዋዕሊሁ፡ ያስተርኢ፡ ክልእ፡ ሕግ፡ (sc. Islâm) Clem. f. 75; item in Syn. saepius ሕገ፡ ክርስቲያን፡ *religio Christiana* memoratur.

ሐጋጊ፡ n. ag. *legislator, institutor*: እስመ፡ ሐጋጌ፡ ብሊትኒ፡ ወሐዲስ፡ ፩ውእቱ፡ Chr. ho. 32; *Christus* ሐጋጌ፡ ሕግ፡ Haim. Ab. 2; ሐጋጌ፡ አጽዋም፡ እምስቴ፡ Sx. Teq. 12 Enc.

ሕጋዊ፡ adj. rel. *ad legem pertinens, legitimus*: ሰብሳብ፡ ሕጋዊ፡ *matrimonium legitimum* F. M. 8, 1; ብእሲት፡ ሕጋዊት፡ *uxor legitima*, ib. (aliâs ዘበሕግ፡); F. N. 24, 1.

ሐገጽ፡ vid. sub ሐርገጽ፡

ሐገፈ፡ rad. inus., cujus notio e حَجَفَ *texit, obtexit* elucet;

ጕፃفة scutum ex corio confectum, ligni omnis et tendinum expers.

ሐገፋ፡ subst., Pl. **ሐገፋት፡**, *clypeus, scutum:* ἀσπίς ܓܪ̈ܐ **ሐገፋ፡ዘወርቅ፡** 2 Par. 9, 16; Chr. Ta. 5; θυρεός: **ወነሥአ፡ ሐገፋተ፡ወርቅ፡** 2 Par. 12, 9. 10; **ሐገፋ፡ወረምሕ፡** ib. 14, 8. 25, 5. 26, 14; **ኵነኒ፡እግዚእትየ፡ቅድመ፡ዐርየ፡ሐገፋ፤ከመ፡ያፍ፡አፍኀርቲሃ፡ዘትሴውር፡በክንፋ፡** III Sal. Mar. 22. — *Voc. Ae.:* **ሐገፋ፡ዘ፡ጋሻ፡**

ሐጠበ፡ I, 1 [חָטַב *cecidit lignum* (vic. חָצַב); حَطَبَ *lignatus est* (حَطَبٌ *ligna caesa, quibus ignis accenditur*)] Subj. **ይሕጥብ፡** 1) *ligna findere* vel *caedere:* **ዘየሐጥብ፡ዕፀ፡** ξυλοκόπος Jos. 9, 21; **ሢምናከሙ፡ትሕጥቡ፡ዕፀ፡** 9, 19. 2) *lignari:* **ይሕጥብ፡ዕፀ፡** συναγαγεῖν ξύλα Deut. 19, 5; **ተሐጥብ፡ዕፀወ፡** συνέλεγε ξύλα 3 Reg. 17, 10; **ሶበ፡የሐጥብ፡ዕፀወ፡ ይሜጽር፡በበ፵ጸረ፡ብእሲ፡ እስከ፡ ያነጢ፡ ዘይጸውር፡ ለሙቱ፡** Gad. T. H.

ሕጡብ፡ part. *fissus*, de ligno, Lud. sine auct.

ሐጥብ፡ subst. [حَطَبٌ] *ligna fissa* vel *caesa* (materia ignis): **ሥልሰ፡ኤልያስ፡ውስተ፡ዕፀ፡ሐጥብ፡ወውስተ፡አባለ፡ ላህም፡ማየ፡ሰዊጦ፡እሳተ፡እምሰማይ፡ አውረደ፡ ላዕሌሆሙ፡** hom. Severiani in Cyr. f. 123; paulo infra **ሐጥብ፡** (sine **ዕፀ፡** praemisso).

ሐጣቢ፡ et **ሐጣቢ፡** n. ag. *qui ligna findit, caedit; lignator* ξυλοκόπος: **ሐጣቤ፡ዕፅ፡** Deut. 29, 10; **ሐጣብያነ፡ዕፀው፡** Jos. 9, 25 var.; **ሐጣብያነ፡ዕፅ፡ወቀዳሕያነ፡ማይ፡** Macc. f. 7.

ሐጽ፡ *sagitta* vid. sub **ሐጸየ፡**

ሐጸረ፡ *decurtari* vid. sub **ኀጸረ፡**

ሐጸረ፡ I, 1 [amh. **አጸረ፡**; id. q. חָצֵר (in חָצֵר locus septus, *area, atrium, villa*), حَصَرَ *circumdedit, in angustiam redegit* (حِصَارٌ *sepimentum, castellum*) حَظَرَ *prohibuit* (حِظَارٌ *paries, sepimentum*); vic. est **ቀጸረ፡** q. vid.] Subj. **ይሕጽር፡** 1) *circumdare* vel *cingere* re, in sp. sepimento, muro, *consepire, circumsepire, obstruere* vel *concludere sepimento* vel *muro:* **ሐጸሩኒ፡በሐሰት፡** ἐκύκλωσέ με ἐν ψεύδει Hos. 11, 12; **ሰረገላተ፡እሳት፡ሐጸሮ፡** (v. **ሕጹር፡**) **ላዕለ፡ኤልሳዕ፡** περικύκλῳ Ἐλισαιέ 4 Reg. 6, 17; **አሐጽር፡ፍኖታ፡በሦክ፡** Hos. 2, 8; **እመኒ፡ሐጸርከ፡በሦክ፡ላዕለ፡ንዋይከ፡** Sir. 28, 24; **አሐጽር፡ ሎሙ፡ዐውደ፡ደብርየ፡** Hez. 34, 26; **ወሐጸሮ፡ለማይ፡በትእዛዙ፡** πρόςταγμα ἐγύρωσεν ἐπὶ πρόςωπον ὕδατος Job 26, 10; **ሐጸርክዋ፡ለባሕር፡በአናቅጽ፡** 38, 8; συμφράξει Jes. 27, 12. Etiam *obice intercludere* aquas: **ሐጸርኩ፡ ወአንጸፍኩ፡ማየ፡** ἔθηκα γέφυραν καὶ ἠρήμωσα ὕδατα Jes. 37, 25. 2) *circumvallare* i. e. et *munitionibus praemunire* locum et *operibus cingere, obsidere.* a) **ሐጸሩ፡አርእስተ፡አድባር፡** ἐτείχισαν Judith 5, 1; trsl.: **ይሕጽርክሙ፡በሐጹረ፡መስቀሉ፡** Genz. f. 153. b) c. Acc.: **አሐጽረኪ፡በማኅፈድ፡** Jes. 29, 3; Jer. 21, 4 vrs. alt.; 52, 4; **ተሐጽሩ፡በተዓይን፡** Hez. 4, 2. 21, 22. 26, 8; 4 Reg. 25, 1; *Vespasianus* **ሐጸሩ፡ ለቤት፡ መቅደስ፡** Jsp. p. 342; c. **ውስተ፡**, ut: **ሕጽሩ፡** (v. **ሕጸሩ፡**) **ሐጹረ፡ውስተ፡ሀገር፡** 3 Reg. 20, 12; c. **ላዕለ፡**, ut: **ይትዐየኑኪ፡ ወየሐጽሩ፡ ላዕሌኪ፡** Luc. 19, 43 rom. — *Voc. Ae.:* **ሐጸረ፡ ዘ፡ደመቀ፡** (vid. **ሐጸረ፡** III, 3.).

አሕጸረ፡ II, 1 *circumvallare, obsidere* Hez. 21, 22 var.; 26, 8 var.

ተሐጽረ፡ III, 1 pass. et refl. *consepiri, sepimento cingi, circumvallari:* **ወይትሐጸር፡ቈላት፡አድባርየ፡** φραχθήσεται Zach. 14, 5; **በወላትው፡ነኪር፡ተሐጺረከ፡** ὅπλοις τοῖς ἔξωθεν σεαυτὸν περιφράττων Cyr. ho. f. 110; *ecclesia* **ከመ፡ትትሐጸር፡በመስቀልከ፡ወትጠቀም፡በመጽሐብትከ፡እማእከለ፡መንሱት፡** Lit. Joh.; **ፍኖትየ፡ተሐጽረ፡በሦክ፡** Sx. Hed. 17 Enc.

ተሓጸረ፡ III, 3 sese inter se circum undique concludere vel *circum undique coaptari;* **እስመ፡ተሓጸሩ፡ምስለ፡ቢጾን፡** ἡρμοσμένοι ἦσαν Herm. p. 9 (sed dubia videtur lectio; nescio an legendum sit **ተኃደሩ፡**).

ሕጹር፡ part. *circumdatus, conseptus, circumvallatus, obsessus:* Nah. 3, 8 var.; 4 Reg. 6, 17 var.; **ሕጹር፡ በጽጌ፡** Cant. 7, 3; **ሀገር፡ሕጽርት፡** (v. **ቅጽርት፡**) Jes. 1, 8.

ሐጽር፡ subst., *circumseptio, circumvallatio* (vid. **ቅጽር፡** et **ቀጽር፡**): **እጽሕፍ፡ነገረ፡ሐጽር፡** *Voc. Ae.*; **አሕጹር፡** (var. pro **ሐጹር፡**) Plur. legitur Jer. 28, 32.

ሐጹር፡ subst. 1) *locus circumseptus, septum:* **ገብረ፡ ሎቱ፡ ሐጹረ፡ ለሙቱሂ፡ ወለእንስሳሁ፡** Gen. 33, 17. 2) id quo aliquid circumdatur: *sepes, moenia, propugnaculum, munitio:* **ማይ፡ሐጹራ፡** (v. **ሕጹራ፡**) ὕδωρ κύκλῳ αὐτῆς Nah. 3, 8; περίβολος Hez. 40, 5; **ከመ፡ ይኩኑክሙ፡ ሐጹረክሙ፡** Jes. 16, 4; **ሐጹራ፡** (v. **አሕጹራ፡**) τὰ συστήματα αὐτῶν Jer. 28, 32; sepes, quae igne violari potest F. N. 37. 3) *circumvallatio, vallum:* **ውስተ፡ሐጹሩ፡** ἐν τῇ περιοχῇ αὐτοῦ Hez. 17, 20; **በሐጹር፡ወበጥቅም፡** (χαρακοβολία) 17, 17; χαράκωσις Deut. 20, 20; **ሕጽሩ፡ሐጹረ፡ውስተ፡ሀገር፡** οἰκοδομήσατε χάρακα 3 Reg. 20, 12.

ሐጸየ፡ *sponsam emere* vid. sub **ሐፀየ፡**

ሐጸየ፡ vel **ሐፀየ፡** rad. inus., cui vis *secandi, asciandi* inest [חָצָה *dissecuit, divisit,* سَفَى *exsecuit;* vicina sunt **ኀጸወ፡**, **ሐጸጸ፡**; cfr. de radicibus a חץ vel קץ incipientibus Ges. thes. p. 510]. Hinc

ሐጽ፡ subst., plerumque m., Plur. **አሕጻ፡** et **አሕጻት፡** *sagitta, telum* [quamquam enim hebr. חֵץ a rad. חָצַץ provenit, tamen ob pluralis formas, quae cum pluralibus vocum **ስም፡** et **ጥብ፡** magis quam cum pluralibus vocum **ዐር፡**, **ልብ፡** al. conveniunt, nunc (aliter atque in gramm. § 136, 2, c) hujus vocis radicem **ሐጸየ፡** statuere maluerim, coll. arab. حَظْوَةٌ praeter حُظَةٌ] σίδηρος Job 39, 22; ἰός Thren. 3, 13; τοξεύματα Hez. 39, 3; Jer. 28, 11; βολίς Jer. 27, 9; plerumque βέλος Job 20, 25; Sap. 5, 12; Sir. 19, 12; Ps. 56, 6; **ይበውእዋ፡በሐጽ፡ ወበቀስት፡** Jes. 7, 24; **ረሰየኒ፡ከመ፡ሐጽ፡ኅሩይ፡** Jes. 49, 2; **ፈነወ፡ሐጸ፡** Kuf. 38; **ሰብአ፡ሐጽ፡** Jes. 21, 15; **ያወጽእ፡አሕጻሁ፡እምኵንጳሁ፡** Sir. 26, 12; **ይደረብዩ፡በአሕጻት፡** Phlx. 100; **አሕጻ፡** 2 Reg. 18, 14; 2 Par. 26, 15; Job 6, 4. 16, 9. 30, 14; Hez. 4, 2 (βελοστάσεις); **አሕጻት፡** Ps. 10, 2; pluralem c. fem. adjecti vel verbi construere amant Deut. 32, 42; Ps. 37, 2 (quamquam etiam sing. m. occurrit Ps. 119, 4). — *Voc. Ae.:* **ሐጽ፡ዘ፡ፍላጻ፡**

ማሕጼ፡ subst. (m.) *ascia, securis, dolabra:* πέλεκυς Ps. 73, 7; ἀξίνη Matth. 3, 10; σιδήριον 4 Reg. 6, 5. 6. — *Voc. Ae.:* **ማሕጼ፡ ዘ፡ ምሳር ።**

ሐጸጸ፡ et **ሐጸ፡**, etiam per **ፀ**, I, 1 [significatio radicis חָצַץ prima est *secuit, abscidit, discidit* vid. Ges. thes. p. 510; Aethiopibus notio *concidendi* in notionem *imminuendi* et intr. *decrescendi* transiit; vic. **ኀጠጠ፡**, **ቀጠነ፡** q. v.] Subj. **ይሕጽጽ፡** 1) perraro trans. *imminuere, deminuere,* ut: **ዘይጸልእ፡ ነቢበ፡ ብዙኀ፡ የሐጽጸ፡ ለኀጢአቱ፡** ἐλαττονοῦται κακίᾳ (si non **ያሐጽጸ፡** legere malueris) Sir. 19, 6; **ኢሐጸነ፡ ወኢምንተ፡** (var.) *nobis debita nihilo deminuit* Kuf. p. 127 ann. 1. 2) plerumque intrs. *minui, imminui, deficere, decrescere:* **ሐጸ፡ ማይ፡** Gen. 8, 3. 5; de luna Hen. 78, 8; **ብርሃን፡ ዘየኀልቅ፡ እንዘ፡ የሐጽጽ፡** Sir. 43, 7; de ingenio **የሐጽጽ፡ ልቡ፡ ከመ፡ ወርኅ፡** Sir. 27, 11; (opp. **ተወሰከ፡**) Sir. 42, 21. 3) comparative *minorem, inferiorem, minimum esse:* **ኢይሕጽጽ፡ እክልክ፡** Kuf. p. 113; c. Acc. prs. (sensu Dativi): **እለ፡ የሐጽሙ፡ አእምሮ፡** οἱ ἐνδεεῖς φρενῶν Prov. 9, 4. 16; c. Acc. rei: **የሐጹ፡ ኀይለ፡** *minores sunt viribus* 4 Esr. 3, 65; **ኢፈድፈደ፡ — ወኢሐጸጸ፡** Ex. 16, 18; (*tribus filiis suis regnum divisit*) **ከመ፡ ኢይኩን፡ ፩እምኔሆሙ፡ ዘይፈድፍድ፡ ወየሐጽጽ፡ በምንትኒ፡** Jsp. p. 332; **ትእዛዝ፡ እንተ፡ ተሐጽጽ፡** *mandatum minimum* Matth. 5, 19; **ኢየሐጽጽ፡ መዐተ፡ ንጉሥ፡ እመዐተ፡ አንበሳ፡** Prov. 20, 2; Lit. Epiph.; Matth. 2, 6. 4) *detrahi, deduci* (etiam: reliquum efficere, in arithm.): **እምጥብዖትነ፡ ኢየሐጽነ፡ ግንፋል፡** *de penso ne unus quidem later nobis detrahitur* Ex. 5, 19; **፶ዓመት፡ እንዘ፡ የሐጽጽ፡ ወርኅ፡** *quinquaginta anni detracto mense uno* Abush. 50; (**በበ፭፡ ዓመት**)**የሐጽጽ፡ ወርኅ፡ እምፀሐይ፡ ፴ መዋዕለ፡** *per singula quinquennia cursus lunae cum cursu solis comparatus reliquum efficit triginta dierum* Hen. 74, 11—16.

አሕጸጸ፡ II, 1 1) *minuere, imminuere, deminuere, decurtare:* **ያሐጽጽ፡ ሕዝበ፡ ኀጣይእ፡** Prov. 14, 34; **ግፍዕ፡ ያሐጽጽ፡ መዋዕለ፡** Fal. f. 39; **ሕቀ፡ አሕጸጽኮ፡ እመላእክቲከ፡** Ps. 8, 6; **ኢያሐጽጹ፡ እምነገራቲየ፡** Hen. 104, 11; **ያሕጽጽ፡ እመብልዕት፡** *de cibis (sibi) detrahat* F. M. 14, 4. 2) *justo minus facere* vel *habere* i. e. *deficere* in re, c. c. Acc. Inf.: **ኢያሕጸጽከ፡ አሠንዮ፡ ሎሙ፡** Jsp. p. 333; c. **እምነ፡**, ut: **አሕጸጽኩ፡ እምጽድቅ፡** Job 9, 20; **ዘአሐጸጽክሙ፡ አንትሙ፡ እመልእክተ፡ ዚአየ፡** τὸ ὑμῶν ὑστέρημα Phil. 2, 30; c. Acc.: **ዘአንትሙ፡ አሕጸጽክሙ፡ አሙንቱ፡ ፈጸሙ፡** 1 Cor. 16, 17; **፸ዓመተ፡ አሕጸጸ፡ እምዘ፡ ፲፻ ዓመት፡** Kuf. p. 19; abs.: 2 Cor. 8, 15; Kuf. p. 84. 3) *alicui detrahere a re* i. e. a) *remittere:* **አልቦ፡ ዘያሐጸክሙ፡** (suff. Dat.) **እምጥብዖትክሙ፡** Ex. 5, 11; **እመቦ፡ ዘኢይክል፡ ቀኖና፡ ኀጢአቱ፡** (*poenitentiam statutam*) **ይደሉ፡ ከመ፡ ያቅልሉ፡ ሎቱ፡ ወያሕጽጹ፡ እምቀኖናቲሁ፡** F. M. 2, 11. b) *jacturam* vel *detrimentum inferre* alicui, *detrahere de fama:* **ለእመ፡ ተአዘዝክሙ፡** (si obtemperaveritis) **ኢያሐሥመክሙ፡ ወኢያሐጽጸክሙ፡ ተአዝዞ፡ በከመ፡ ኢሐጸሙ፡ ለእለ፡ ቀደሙክሙ፡** Jsp. p. 360; **ኢያነውሮ፡ ለብእሲ፡ ወኢያሐጽጾ፡ ከመ፡ ይትአዘዝ፡** ib. 4) *inferiorem existimare, vilipendere: Aristobulus* **ተቀጸለ፡ ጊራ፡ ዐቢየ፡ ዲበ፡ ርእሱ፡ አሕጺጾ፡ ጊራ፡ ክህነት፡ ቅዱስ፡** Jsp. p. 301.

ሕጹጽ፡ part., imminutus i. e. 1) *deficiens, mancus* (vid. **ንቱግ፡**) **ተረከበት፡ ሕጽጽት፡** ὑστεροῦσα Dan. 5, 27; **ኩሉ፡ ፍጹማን፡ ወአኮ፡ ሕጹጻን፡** Genz. f. 154; ὑστέρημα Koh. 1, 15; **አልቦ፡ ዘገብረ፡ ወኢምንተኒ፡ ዘሕጹጽ፡** ἐκλεῖπον Sir. 42, 24; **ብእሲት፡ ሕጽጽት፡ እምፍጥረተ፡ አንስት፡** *quae defectu muliebrium laborat* F. N. 24, 7. 2) *minor, inferior, minimus, exiguus:* ἐλάχιστος Matth. 5, 19; Sap. 14, 5; **አርባዕቱ፡ ሕጹጻን፡ ውስተ፡ ምድር፡** τέσσαρα τὰ ἐλάχιστα Prov. 24, 59; **ሕጹጻነ፡ ሃይማኖት፡** ὀλιγόπιστοι Matth. 6, 30; **ሕጹጸ፡ ነፍስ፡** ὀλιγόψυχος Prov. 14, 29; **ሕጹጸ፡ መዋዕል፡** ὀλιγοχρόνιος Sap. 9, 5; **ሕጹጸ፡ ልብ፡** ἐλαττούμενος καρδίᾳ Sir. 16, 23. 19, 23; **ድኩማን፡ ሕሊና፡ ወሕጹጻን፡ አእምሮ፡** Chr. ho. 16; humilior Hen. 87, 3; **ብዙኀ፡ ሕጹጽ፡ አንተ፡ ከመ፡** c. Subj. 4 Esr. 8, 56. — Vid. **ዕይን፡** — 3) Libri Chronicorum V. T., παραλειπόμενα, apud Aethiopes primitus **ሕጹጻን፡ ነገሥት፡ ይሁዳ፡** vel **ሕጹጻን፡ ነገሥት፡** vel **ሕጹጻን፡** (**ሕጹጻን፡ ቀዳማዊ፡**, **ካልእ፡**) inscripti sunt (posteriore aetate etiam **ተረፈ፡** nominantur, q. v.), quem titulum equidem non libros *mancos* Regum (in quibus multa eorum, quae in libris Regum relata sunt, desiderantur), nec libros, in quibus res gestae *minutius* i. e. accuratius narrantur (nusquam enim alibi haec notio voci **ሕጹጽ፡** convenit), sed libros Regum *minores* interpretari velim: re vera enim mole minores sunt quatuor Regum libris. Praeterea in Gad. Ad. (sub finem libri) *stemmata* vel *tabulae genealogicae* Hebraearum gentium circiter decies **ሕጹጻት፡**, semel **ሕጹጻነ፡ አናግድ፡** appellantur. Quo nomine num interpres Aeth. titulum libri canonici **ሕጹጻን፡** (quoniam in eo permulta stemmata continentur) imitari voluerit, an vocem Arabicam quandam (ut قِصَص) reddiderit, aegre disceptaveris, priusquam arabicum *Adami librum* inspexeris.

ሕጸጽ፡ subst. 1) *deminutio, decrementum:* **በሕጸጸ፡ ወርኅ፡** Hen. 78, 8. 79, 3. 2) *defectus, exiguitas:* **እፌጽም፡ ሕጸጸ፡ ሕማሙ፡** ὑστέρημα Col. 1, 24 Platt; **ሕጸጸ፡ ነፍስ፡ ይትወለድ፡ እምሕጸጸ፡ አሚን፡** Chr. ho. 19; **ሕጸጸ፡ ሃይማኖት፡** Matth. 17, 20; **እንከሰ፡ ሕጸጽ፡ ውስተ፡ መዓርገ፡ ክህነት፡** *imperfecta est dignitas sacerdotalis* Chr. ho. 13. 3) Ubi (in arithm.) duo numeri inter se comparantur vel minor de majore deducitur, **ሕጸጽ፡** est *differentia, reliquum* Hen. 74, 16; Abush. creberrime.

ሕጸት፡ (pro **ሕጽጸት፡**) n. act. 1) *deminutio, decrementum, defectio:* **አልቦ፡ ላዕለ፡ እግዚ"፡ ተወስኮ፡ ወኢሕጸት፡** Clem. f. 47; **ዘእንበለ፡ ተውሳክ፡ ወኢሕጸት፡** Jsp. p. 296; **ሕጸተ፡ ዐውደ፡ ብርሃኑ፡** (**ለወርኅ፡**) Org. 1. 2) *detrimentum, detrectatio:* **በሰብሳብ፡ ዘበሕግ፡ አልቦ፡ ነውር፡ ወኢሕጸት፡** Did. 33; **ኢኮነ፡ ሎሙ፡ ሕጸተ፡ በዝ፡** (quod regibus peregrinis obtemperaverunt) **ወኢነውር፡** Jsp. p. 360. 3) *defectus, exiguitas, tenuitas:* **ሕጸተ፡ አእምሮ፡ እግዚ"፡** θεοῦ ἀγνωσία Sap. 13, 1; **ሕጸተ፡ አኰቴት፡** (var.) *animus ingratus* Sap. 14, 25; **ሕጸተ፡ ሃይማኖት፡** Kid. f. 4; **ሕጸተ፡ ትውክልቱ፡ ላዕለ፡ እግዚ"፡** Jsp. p. 303; **በእንተ፡ ሕጸተ፡ ምክሮን፡ ለአንስት፡** ib. p. 322; **ሕጸተ፡ ኀላቂሆሙ፡** ib. p. 349.

ሑጻጼ፡ subst. *deminutio, defectio, detrectatio:* F. N. 31; Jsp. p. 359; *labor* **ዘአልቦ፡ ሑጻጼ፡** Enc.; *si vos ei subjecissetis* **እምኢኮንክሙ፡ ሑጻጼ፡ ወዘለፋ፡** Jsp. p. 381.

ታሕጻጽ፡ subst. *deminutio, defectus* et comparative *conditio inferioris:* ἐλάττωμα Chr. Ta. 30; *haeretici* **እለ፡ ይኄልዩ፡ ድካመ፡ ወታሕጻጸ፡ ለወልደ፡ እግዚ"፡** Haim. Ab.; *si quis in peccatum incidit* **በአይኒ፡ ታሕጻጽ፡ ወአበድ፡ ዘኮነ፡** *quocumque defectu vel errore* Phlx. 171; **አርጌንስ፡ ይሜህር፡ ታሕጻጸ፡ ወልድ፡ እምአብ፡** M. M. f. 57.

ታሕጻጺት፡ subst. 1) *decrementum:* lunae Hen. 78, 15. 79, 4. 2) *res minuta, minutiae:* ታሕጻጺተ፡ደቂቃት፡ኀጣውእ፡ *peccatilla levissimi momenti* Clem. f. 146.

ትሕጽጽት፡ subst. *exiguitas, pusillitas:* መዐት፡ምስለ፡ትሕጽጽተ፡ልቡና፡ይወልድ፡ጽእለተ፡ወጽልአ፡ወቀቲለ፡ Phlx. 79.

ትሕጻጼ፡ subst., Pl. ትሕጻጼያት፡, *minutio, defectus:* በእንተ፡ትሕጻጼ፡ራእዩ፡ *ad imminuendam faciei formam (aures suas desecuit)* Phlx. 7; ክነ፡ሎቱ፡ትሕጻጼ፡ኀዳጥ፡ *pusillus defectus* (sc. animi), ib. 193. 135. 51. 222.

ሐፀነ፡ (etiam per ጸ) I, 1 [id. q. حَضَنَ *incubavit* ova; *in ulnas cepit* puerum; *educavit; removit, impedivit;* vicina ሐጸረ፡ q. v., et حَصَنَ (ሐነጸ፡); notio prima est in *circumdando et tuendo*] Subj. ይሕፅን፡ (rarius ይሕፀን፡ Ex. 2, 9), 1) *sinu fovere, in manibus gestare,* ut: ውስተ፡ሕፅን፡ኢሐፀኑኪ፡ (ἐν σπαργάνοις οὐκ ἐσπαργανώθης) Hez. 16, 4. 2) *nutrire, nutricare, educare* parvulos, pueros (τρέφειν ἐκτρέφειν τροφεύειν). a) de hominibus, qui nutriunt α) *infantes lactentes,* θηλάζειν (*lactare*): ተሐፅን፡ሳራ፡ሕፃነ፡ Gen. 21, 7; Ex. 2, 7. 9; 1 Reg. 1, 23; Luc. 11, 27; እለ፡የሐፅና፡ αἱ θηλάζουσαι Matth. 24, 19; እንተ፡ተሐፅና፡ወታጠብዎ፡ Kuf. 47; እንተ፡ሐፀነትኒ፡ (ἡ συλλαβοῦσά με) Cant. 3, 4. β) *pueros* in genere: አሐፅኖ፡እምንእሱ፡ Job 31, 18; Tob. 14, 10; Zach. 10, 9; 4 Esr. 9, 45; ወለት፡እንተ፡ሐፀና፡ παῖς θρεπτή *alumna ejus* Esth. 2, 7; Eph. 6, 4; መፍትው፡ሕዝበ፡ክርስቲያን፡እለ፡አልበሙ፡ውሉድ፡ይሕፅንዎሙ፡ለእጓለ፡ማውታ፡ Did. 18. γ) senes: የሐፅኖ፡ለሢበትኪ፡ Ruth 4, 15. δ) animalia 2 Reg. 12, 3. ε) *capillum* (alere): ለዕደው፡ኢይደልዎሙ፡ሐፂኖቱ፡ወጸፊሮቱ፡ለሥዕርቶሙ፡ F. N. 51. b) de Deo: አምላክ፡ዘሐፀነክሙ፡ Bar. 4, 8; Ps. 22, 2; Gen. 48, 15. c) de animalibus, in spec. de avibus (*fovere, incubare, nidulari, nutrire*): ተሐፅን፡ውስተ፡መሬት፡(እጐሊሃ፡) ἐπὶ χοῦν θάλψει Job 39, 14; ርግብ፡እለ፡የሐፅና፡ውስተ፡ኰኵሕ፡ νοσσεύουσαι Jer. 31, 28; ከመ፡ዖፍ፡እንተ፡ተሐቅፍ፡እንቆቅሆ፡ወተሐፅን፡እጐሊሃ፡እስከ፡ሶበ፡ይሰርሩ፡ Did. 6. d) de inanimatis: ማይ፡የሐፅኖ፡(ለዕፅ፡) Hez. 31, 4.

አሕፀነ፡ II, 1 *curam* vel *tutelam gerere* alicujus, c. Acc.: ደቂቀ፡ይንበሩ፡ቅድመ፡አበዊሆሙ፡እንዘ፡ያሐፅንዎሙ፡ Did. ed. Platt p. 95 (si quidem lectio bona est).

ተሐፅነ፡ III, 1 *nutriri, (lactari), educari:* ተሐፀንኩ፡በጥብ፡ Job 3, 12; ትትሐፀኒ፡በሐሊበ፡አሕዛብ፡ Jes. 60, 16. 66, 11; ዘከመ፡ተሐፀንኪ፡ውስተ፡እዴየ፡ Esth. 4, 8; ደቂቅ፡እለ፡ተሐፅኑ፡ምስሌሁ፡ 2 Par. 10, 8; 3 Reg. 12, 8; Luc. 4, 16; በናዝሬት፡ኀበ፡ተሐፅነ፡(ክርስቶስ፡) Deg.; *Christus* ተሐፅነ፡ምስለ፡ሰብእ፡ዘእንበለ፡ኀጢአት፡ Did. 33; ተሐፅነ፡በዙሉ፡ምግባረ፡ሠናይ፡ Sx. Teq. 13; de animalibus: ይትሐፀኑ፡እጐላቲሆሙ፡ኅቡረ፡ Jes. 11, 7.

ሕፅን፡ subst. [חֹצֶן حِضْن] Plur. ሕፀን፡ (Ex. 4, 7) 1) *margo circumdans:* አብጽሕዎ፡ውስተ፡ሕፅነ፡ርእሰ፡ደብር፡ ἕως τῆς ὀφρύος τοῦ ὄρους Luc. 4, 29 rom. 2) *gremium, sinus* a) corporis: አንበሮሙ፡ውስተ፡ሕፅኑ፡ ἐναγκαλισάμενος αὐτά Marc. 10, 16. 9, 36; Luc. 2, 28; እለ፡ተወልዱ፡ላዕለ፡ሕፅኑ፡ (ἐπὶ μηρῶν) Gen. 50, 23; κόλπος ውስተ፡ሕፅነ፡እሞሙ፡ Thren. 2, 12; Ruth 4, 16; Esth. 5, 15 apocr.; ያመጽእዎሙ፡ ለደቂቅኪ፡ውስተ፡ሕፅኖሙ፡ Jes. 49, 22; Ex. 4, 6. 7; Kuf. 22; Ps. 128, 6. 73, 12; ብእሲት፡ሕፅንከ፡ Sir. 9, 1; ውስተ፡ሕፅነ፡አብርሃም፡ወይስሐቅ፡ወያዕቆብ፡ Clem. f. 159; Genz. f. 122; transl. ኀባእኩ፡ውስተ፡ሕፅንየ፡ነገሮ፡ Job 23, 12. 19, 27; Ps. 88, 49; Koh. 7, 9; አገብእ፡ሎሙ፡ውስተ፡ሕፅኖሙ፡ኀጢአቶሙ፡ Jes. 65, 6. 7; Jer. 39, 18; Prov. 16, 33. b) vestis Prov. 6, 27; Kuf. 8. c) maris: ሕፅነ፡ባሕር፡ Act. 27, 39 rom.; ሕፅነ፡ልሳን፡ Kuf. 8. 3) *nutritio, tutela:* ወለት፡እንተ፡ሀለወት፡ውስተ፡ሕፅነ፡ወላድያኒሃ፡ F. N. 24, 3; ዘውስተ፡ሕፅን፡ወምግብ፡ F. N. 40. — *Voc. Ac.:* ሕፅን፡ወመንቅዕት፡ዘብብት ፡፡

ሕፅንት፡ n. act. *nutritio, educatio:* ለዝንቱ፡ቅዱስ፡(ቴርሎስ፡) ሐፀኖ፡ሠናየ፡ሕፅንተ፡ቴዎፍሎስ፡እኁው፡እሙ፡ Cyr. f. 2; Org.; ዘያሜኒ፡ሕፅንተ፡ደቂቁ፡ F. N. 5.

ሕፃን፡ subst., m. et fem. (Marc. 5, 39. 40; Matth. 9, 24), Pl. ሕፃናት፡ *infans, parvulus, -la, puer* et *puella; adolescens* (quamdiu nondum sui juris est); infans modo genitus Gen. 21, 3; Ruth 4, 16; βρέφη 1 Petr. 2, 2; θηλάζων Ps. 8, 3; Judith 16, 4; Ex. 2, 3 seq.; παιδίον Matth. 2, 13; Gen. 44, 22 seq.; Jes. 9, 6. 10. 19; ሕፃን፡ንስቲት፡ 11, 6; ሕ"፡ንኡስ፡ 11, 8; τέκνα Jes. 13, 18; νήπιος Job 3, 16. 24, 12. 33, 25; Jer. 6, 11. 9, 21. 50, 6; Thren. 1, 5. 2, 19; Ps. 114, 6; Rom. 2, 20; 1 Cor. 3, 1; ሕፃን፡ውእቱ፡ወልደ፡፲ወ፱ዓመት፡ Kuf. 11; de Ismaële domo patris expulso Gen. 21, 14; Kuf. 17; de Benjamino Gen. 43, 8 seq.; de adolescente septendecim annos nato 2 Par. 34, 3; de Salomone ወሬዛ፡ወሕፃን፡ νέος καὶ ἁπαλός 1 Par. 29, 1; de Davide (παιδάριον) 1 Reg. 17, 33.

ሐፃኒ፡ n. ag., f. ሐፃኒት፡, Pl. c. ሐፃንያት፡ (gramm. § 133, a) et ሐፀንት፡ a) m. *nutritor, altor, tutor:* መምህር፡ወሐፃኒ፡ διδάσκαλος καὶ τροφεύς Chr. ho. 34; ሐፀንተ፡ደቂቁ፡ τιθηνοί 4 Reg. 10, 1. 5; crebrius in F. N. 24. 32; እስመ፡እሙንቱ፡ከንዎ፡ሐፃንያተ፡ (σύμβουλοι) 2 Par. 22, 4. b) fem. *nutrix, nutricula* ἅβρα Gen. 24, 61; Judith 8, 10; τροφός Gen. 35, 8; 2 Par. 22, 11; 1 Thess. 2, 7; Bar. 4, 8; Ex. 2, 7; ሐፃንያቲኪ፡ Jes. 49, 23; Kuf. 32; τιτθίς Chr. Ta. 11; τιθηνός 2 Reg. 4, 4; Ruth 4, 16; ወልደ፡ሐፃኒት፡ σύντροφος Act. 13, 1.

ሕፃንና፡ et ሕፃና፡ subst. *infantia, pueritia,* Enc.

ማሕፀን፡ subst., fem. et m., Pl. መሓፅን፡ (Gen. 49, 25) et ማሕፀናት፡ (Chr. ho. 23) *alvus materna, uterus, matrix* (μήτρα): ማሕፀን፡መካን፡ Hos. 9, 14; Ps. 70, 7; Rom. 4, 19; Job 3, 16; Jer. 20, 17; Judith 9, 2; 4 Esr. 2, 48. 50. 51 (ubi Laur. ማሕፅን፡ exhibet) 3, 59. 8, 12; ዘእንበለ፡ትፃእ፡እማሕፀን፡ Jer. 1, 5; እንዘ፡ባ፡ውስተ፡ማሕፀና፡ Matth. 1, 18; ዐጸዊ፡እግዚ"፡ለማሕፀን፡ Gen. 20, 18; አርኀወ፡እግዚ"፡ማሕፀነ፡ልያ፡ Kuf. 28; ፈትሐ፡ማሕፀና፡ Gen. 29, 31; በኵር፡ዘይፈትሕ፡ማሕፀነ፡ Num. 3, 12; Ex. 34, 19; Luc. 2, 23; ተህውከ፡ማሕፀና፡በእንተ፡ወልዳ፡ 3 Reg. 3ᵇ, 26; አፈ፡ማሕፀን፡ Hen. 62, 4.

ማሕፀንት፡ et rarius ማሕፀን፡ subst., m. et fem., *quidquid tutelae, custodiae, fidei* alicujus *committitur, depositum,* tam de rebus quam de personis: Ex. 22, 7. 8; Lev. 5, 23; Jud. 12, 6; 1 Tim. 6, 20; 2 Tim. 1, 14; Tob. 10, 12; ማሕፀንትየ፡ (v. ማሕፀንየ፡) አንተ፡ኀቤየ፡ πεφύλαξαι σὺ παρ᾿ ἐμοί 1 Reg. 22, 23; ንዋየ፡ማሕፀንትከ፡ Sir. 41, 19; ታገብእ፡ምድር፡ማሕፀንታ፡ Hen. 51, 1; Mavâs. Nr. 70; 4 Esr. 2, 51;

F. N. 29. — *Voc. Ae.*: ማሕበንት፡ብ፡አደራ። [Non est, quod hoc nomen ad aliam radicem, ut خزن, referamus cum *Dorn* de ps. Aeth. p. 67; vid. etiam Hupfeld exerc. Aeth. p. 30.]. Hinc derivatur

አማሕፀነ፡ quadrl. II *tutelae, custodiae, fidei* alicujus *committere* vel *commendare, concredere* alicui, *deponere* apud alqm; c. c. Acc. rei et ኀበ፡ pers.: ብሩር፡ ዘአማሕፀነ፡ኀበ፡ራጉኤል፡ (supra አዕቀበ፡) Tob. 4, 1; 1 Petr. 4, 19; Ps. 58, 10; F. N. 29; Org. 2; c. ውስተ፡እደ፡ prs., ut: Ps. 30, 6; Luc. 23, 46; c. dupl. Acc.: ናሁ፡አማሕፀንኩከ፡ወለትየ፡ማሕፀንተ፡ Tob. 10, 12; Ex. 22, 7; Lev. 5, 21; 1 Tim. 1, 18; 2 Tim. 1, 12; Luc. 12, 48; Rom. 16, 1; Herm. p. 85; F. N. 29.

ተማሕፀነ፡ III, 1 1) *depositum accipere* ኢይፈዲ፡ ዘተማሕፀነ፡ Ex. 22, 10. 2) refl. *se in tutelam* vel *custodiam conferre, in clientelam se committere; confugere, refugere* ad alqm; c. ኀበ፡ ut: ኀበ፡መኑ፡ትት መሐፀኑ፡ Jes. 10, 3. 20, 6; Jer. 27, 5; Ps. 142, 11; Deut. 13, 5; ተማሕፀነ፡ኀበ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 193; *ad victoris fidem confugere* F. N. 44, 4; c. በ prs. vel loci: ይትመሐፀን፡ብኪ፡ Jes. 54, 15. 55, 5; 3 Reg. 2, 29; absol. Hebr. 6, 18; ፍና፡ኀበ፡ይትመሐፀን፡ቀታሊ፡ Ex. 21, 13. 14. Hinc *appellare* alqm: ተማሕፀንኩ፡ሎሙ፡በቄሳር፡ Act. 28, 19 Pltt. 3) pass. vel refl., *in fidem, clientelam, tutelam recipere* alqm, *patrocinium* alcjs *suscipere, protegere, tueri, defendere*, c. Acc.: ጥበብ፡በሰላም፡ትትመሐፀኖሙ፡ለውሉዳ፡ Sir. 41, 14; ይትመሐፀና፡ለነፍሱ፡ Prov. 13, 3. 19, 16; Ps. 120, 7; Deut. 33, 9; ይትመሐፀን፡ሰላመ፡ Jes. 26, 3; Sap. 10, 1; c. Acc. et እምነ፡, ut: Ps. 11, 8; Sap. 10, 12; እግዚ"፡ይትማሕፀንከ፡እምኵሉ፡እኩይ፡ Kuf. 12. 31; Lit. 159, 3.

ምሕፁን፡ part. *commendatus, depositus*, Lud. e mss. Colb.

ምሕፅና፡ (i. e. ምሕፅንና፡), subst., *res commissa, negotium concreditum, depositum*: ቀሲሳን፡እለ፡ዐቀቡ፡ምሕፅናሆሙ፡በጽድቅ፡ Lit. Joh.; Enc.

አማሕፃኒ፡ n. ag. *depositor* (depositi) F. N. 29 (saepius).

ተማሕፃኒ፡ n. ag. *is cujus fidei* vel *tutelae committitur* res, *depositarius* Ex. 22, 10; F. N. 32.

መምሕፅን፡ subst. *patronus, protector*; Pl. መምሕፅናን፡ Org.

መምሕፃን፡ vel ምምሕፃን፡, subst., locus, quo confugitur i. e. *refugium, asylum, praesidium*, Ex. 17, 15 (vid. var. in ann.); Jud. 12, 6 var.

ሐፀየ፡ I, 1 [prima notio est in *dissecando* (cfr. ሐጸየ፡ሐጸጸ፡ኀጸወ፡); hinc provenit notio *dividendi*, ut in חָצָה, חֵצִי; حصة *portio*; حصص III. IV. *portionem dedit* alicui; حظ *portio*, in spec. *boni, felicitas, bona sors*, حظى (bonam sortem nactus est) *dignitate, honore, aestimatione usus est*; at in Geez notio restricta est ad *portionem a sponso sponsae datam* vid. ሕጼ፡; inde ሐፀየ፡ filiae vel *futurae uxori portionem ratam assignare*; amh. አጨ፡] Subj. ይሕጺ፡ 1) *donum sponsalicium dare*: የሐጺ፡ሕጼሃ፤ ይሁብ፡ለአቡሃ፡ Ex. 22, 16. 2) *dono sponsalicio emere* (i. e. despondere) aliquam sibi vel alii: ብእሲትየ፡እንተ፡ሐፀይክዋ፡በምእት፡ቍልፈት፡ (ἔλαβον) 2 Reg. 3, 14; *parentes* ሐፀዩ፡ሎቱ፡ብእሲተ፡እምዐበይተ፡ቤተ፡ንጉሥ፡ Gad. Za Mich.; Gad. T. Zion; ለአከ፡ንጉሥ፡ይሕፅያ፡ሎቱ፡ Jsp. p. 272; ለእመ፡ኢ.ኮነ፡ታሕተ፡ምልክና፡ካልኡ፡ይከውና፡ (*ei permissum est*) ከመ፡ይሕጺ፡ለርእሱ፡እመአከ፡በርእሱ፡አው፡በመጽሐፈ፡መልእክት፡አው፡በዘ፡ይሠምሮ፡ለከዊነ፡ዐራቂ፡ F. N. 24, 2. — *Voc. Ae.*: ፈኀረ፡ሐፀየ፡ብ፡አጨ።

አሕፀየ፡ II, 1 *donum sponsalicium dare jubere*: ሕጼ፡ያሐፅይዎ፡ለድንግል፡ Ex. 22, 16 (የሐፅይዎ፡, quod editio mea praebet, e gramm. § 48, 4 intelligendum est; G subjunctivum ያሕጽይዎ፡ exhibet).

ተሐፅየ፡ *dono sponsalicio emi* (*desponderi*), de virgine c. ለ፡ sponsi, Sx. Mag. 26. Enc.; ድንግል፡እንተ፡ኢተሐፅየት፡ F. N. 45. 48.

ሕጼ፡ subst. m. et fem. 1) a) *donum sponsalicium*, quod sponsus futurae uxori in peculium dat; b) *dos*. a) De eo in F. N. 24, 2 praecipitur: እመ፡ፈቀደ፡ፈኃሪ፡አው፡ዘተፍኀረት፡ምንኵስና፡እምድኅረ፡ወሀበ፡ሕጼ፡ይደልዎ፡ለፈኃሪ፡ዘወሀበ፡ቅድመ፡ከመ፡ይንሣእ፡ወለፍኅርቱኒ፡ከመ፡ታግብእ፡ዘነሥአቶ፡ዘእንበለ፡ካዕበት፡ (*nec duplicatione accepti mulctetur*); deinde 24, 3, ubi voces ዐረቦን፡ዘፍኅረት፡ et ሕጼ፡ promiscue usurpantur, haec statuuntur: እምከመ፡አበየ፡ነሣኢሁ፡(ለዐረቦን፡)እምድኅረ፡ተመጠወ፡ኪያሁ፡ወገደፉ፡ለተሰናእዎ፡ (*consensum mutuum dissolvit*) ይሚጥ፡ዘአኀዘ፡ገቢሮ፡ካዕበተ፡ (*reddat, quod accepit, duplicatum*) ወእመ፡ሞተት፡ይእቲ፡ብእሲት፡ለያግብእ፡ (*repetat*) ፈኃሪሃ፡እምሰብእ፡ዚአሃ፡ዘወሀበ፡በእንቲአሃ፡ዘእንበለ፡መብልዕ፡ወመስቴ፡ዘወሀበ፤ወለእመ፡ሞተ፡ውእቱ፡ብእሲ፡ዘሎቱ፡ሕጼ፡ (*a quo donum datum est*) ወእልቡቱ፡ወራሲ፡ይኅድጉ፡ላቲ፡ዘነሥአት፡እምኀቤሁ፡ወእመሰ፡ቦቱ፡ወራስያን፡ያግብኡ፡ሎሙ፡መንፈቀ፡ንዋዩ፡ወመንፈቁ፡ይትርፍ፡ላቲ። Ibidem ሕጼ፡ distinguitur ab አምኃ፡ i. e. muneribus variis, quae salutandi causa sponsus sponsae dat. — In Bibliis respondet φέρνη מֹהַר: Gen. 34, 12; Ex. 22, 16 donum quod parentibus mulieris datur. b) Jos. 16, 10 dos quae a patre filiae datur; item ይደሉ፡አውስቦ፡ዘእንበለ፡ትልወት፡ወኢሕጼ፡ F. N. 24, 3; ዘጸሐፈ፡ትእዛዘ፡ (i. e. *testator*) የሀብ፡ለአዋልዲሁ፡ለለ፩መክፈልተ፡ሕጼሆን፡ F. N. 41, 4. 2) *donatio sponsalicia, emtio sponsae*: F. N. 24, 2. 3 ut: ዕድሜ፡ሐዘን፡ (*tempus luctus definitum*) ይከልእ፡እምአውስቦ፡ (*nuptias*) ወኢይከልእ፡እምሕጼ፡ወእምፍኅረት።

ሕፅይት፡ vel ሕጺት፡ part. fem. (a ሕሡይ፡) *sponsa dono emta*: ድንግል፡እንተ፡ይእቲ፡ሕፅይት፡አው፡ተፍኅረት፡ለብእሲ፡ F. M. 6, 8.

ሕፅየት፡ n. act. *emtio sponsae*: እለ፡ይመስጡ፡ወለተ፡ሕፅየት፡አው፡ዘኢተሐፅየት፡ *virginem sponsam vel non sponsam* F. N. 48.

ሐጼ፡ titulus Imperatorum Aethiopiae (*majestas, augustissimus*), de quo videre licet Ludolfi hist. Ae. II, 1, 25 et Comm. p. 222. Eum origine amharicum esse asserit Ludolfus. Legitur passim in libris Aethiopicis, ut: አኮ፡በቃለ፡ሐጼ፡ወአኮ፡በመኰንን፡ Chron. Ax. At ubi Imperatorem alloquuntur, ሐጼ፡ vocula ጊ፡ auctum usurpant, sc. ሐጼጊ፡, cui respondet Francogallorum *Sire*. Haec compellatio etiam in Jesum translata occurrit, ut: ተቀጸል፡ጽጌ፤ኢየሱስ፡ሐጼጊ፤ Deg. [Ludolfus hoc nomen ኀጼ፡ scripsit, Isenbergius autem ሐጼ፡; hanc scriptionem

equidem plerumque inveni. De etymo nibil certi habeo, quamquam annotare juvat, hoc nomen ex arab. حَطَى bene illustrari posse.].

ሐፄፄ፡ vid. sub **ሐፄ፡**

ሐፈሠ፡ I, 1 [notio prima est *manum contraxit* et *manu corripuit;* vid. קָמַץ et קָפַץ, ܩܡܨ, قَبَضَ, قَمَزَ, قَمَشَ; ܩܡܨ *pugillus*, קֹמֶץ *pugillus, manipulus;* قُمْزَة *manipulus;* deinde propius ad nostram radicem accedunt: حَمَشَ I. II. *congregavit, collegit;* ܐܬܚܡܫ *arripuit;* proxime حَفَشَ *propulit, abegit, asportavit fluxus* rem. Amh. **ሀፈሰ፡** et **አፈሰ፡** *corradere*]. 1) *comprehendere, arripere:* **ወሐፈሥዎ፡በድኖ፡ለሳኦል፡** ἔλαβον 1 Par. 10, 12. 2) *abripere, auferre, propellere,* de vento et procella: **ዐውሎ፡ዘየሐፍሦ፡** Jes. 17, 13. 28, 19; **የሐፍሦሙ፡ነፋስ፡** Jes. 57, 13. 64, 6; Jer. 30, 10; Hez. 13, 13. (Etiam Job 13, 25 **ትሐፍሰኒ፡** pro **ትነፍረኒ፡**).

ሐፍሥ፡ subst., proprie: *manipulus, pugillus* (vid. **ሕፍን፡**), sed nonnisi contemtim usurpari videtur de *praemiis* vel *munusculis (salariis),* quae alicui in manum dantur corruptionis causa, de *honorario auguris,* aliisque hujus generis muneribus: **በእንተ፡ሐፍሦሙ፡ምልአ፡ሕፍን፡ሰገም፡** ἕνεκεν δρακὸς κριθῶν Hez. 13, 19; **ይሁቡ፡ሐፍሠ፡በእንቲአሁ፡** δῶρα δοῦναι Jes. 8, 20; **ያፈቅሩ፡ዘይነሥኡ፡ሐፍሠ፡ወይነ፡ዘቢብ፡** (et var.) Hos. 3, 1; **በሀብተ፡ዘያቀድሙ፡ሐፍሦሙ፡ለአበዊሆሙ፡** Hez. 20, 31 (vrs. ant.); **እምዘ፡ትነሥእ፡ሐፍሥ፡** (**ሐፍሣ፡** rom.) Act. 16, 16. — *Voc. Ae.:* **ሐፍሥ፡ዘ፡ዝግኝ፡**

ሐፈነ፡ inus., i. q. حَفَنَ *vola cepit rem digitis contractis, utraque manu cepit;* (حُفْنَة *tantum rei, quantum manum implet,* חָפְנַיִם *pugnus uterque,* ܚܘܦܢܐ *pugnus, vola*). Hinc

ሕፍን፡ subst. [amh. **እፍኝ፡**] *pugnus, pugillus:* **መኑ፡ዘሰፈሮ፡ለማይ፡በሕፍኑ፡** Jes. 40, 12; **ሠናይ፡ምልአ፡እድ፡በዕረፍት፡እምነ፡ክልኤ፡ሕፍን፡በዐመፃ፡** Koh. 4, 6; **ምልአ፡ሕፍኑ፡** Lev. 2, 2. 5, 12. 6, 8; Hez. 13, 19; **ሕፍን፡ማይ፡** *pugillus aquae* I Sal. Mar. 24; **ይንሣእ፡መጠነ፡፫ሕፍን፡እምነ፡ማይ፡ወይኅዕብ፡ርእሶ፡በስመ፡ሥላሴ፡** F. N. 3; **ሕፍን፡ዐተር፡** *pugillus fabarum* Enc. — In Cyr. d. r. f. f. 44 legitur: **ቀርቡ፡እለ፡፪ሕፍን፡ይነሥኡ፡** οἱ τὸ δίδραχμα λαμβάνοντες (Matth. 17, 24); Aeth. legit δίδραγμα; hallucinatur auctor Vocabularii ad Cyr.: **ሕፍን፡ዘ፡ዲናር፡**

መ፡ litera alphabeti Aethiopici quarta, quam **ማይ፡** (gramm. § 9) vocabant.

መ፡ (rarissime **ማ፡**) vocula enclitica (gramm. § 63, a et § 162). 1) Fuit primitus pronomen interrogativum (مَا, מָה, ܡܢܐ) *quid?* deinde relativum *quod;* variae particulae pronominales cum ea compositae sunt, ut: **ማእዜ፡**, **ሚመ፡**, **እስመ፡**, **ከመ፡**, **ክመ፡** 2) Dehinc aliis vocibus suffixa enunciationi quandam coloris varietatem admiscet. a) Creberrime pronominibus et particulis interrogativis suffixa *-ne, -nam, tandem* (germanicum: wohl, denn) denotat, et levem vel dubitationem vel intentionem interrogationi immiscet: **መኑመ፡አንተ፡** Joh. 1, 21. 22 rom.; Gen. 27, 33; **ምንትኑመ፡** Jac. 4, 14 Platt; 1 Petr. 2, 20 Platt; Matth. 11, 8. 9; **ምንትኑመ፡** Luc. 7, 25; Marc. 10, 3; **በምንትኑመ፡** Job 22, 10; **አይቴኑመ፡** Luc. 8, 25 rom.; Jer. 17, 15 (ubi unus codicum a me inspectus **አይቴኑማ፡** praebet); **አይቴመ፡** Hez. 13, 12; **እፎመ፡** Kuf. 35; Job 11, 5; Sap. 11, 26. 13, 9; Ex. 2, 18; Joh. 7, 45; **እፎኑመ፡** Rom. 3, 6. 4, 3; **ማእዜኑመ፡** Gen. 30, 30; **ዝኑመ፡** Kuf. p. 134. — Rarius, ut: **ምስለ፡ብዙኅ፡ምሕረት፡ታኄልወነ፡ወማእዜመ፡እመ፡** (ὅταν, *quandocumque*) **ፈቀድከ፡እስመ፡ክሂል፡ሀሎ፡ኀቤከ፡** Sap. 12, 18. b) Pronominibus personalibus subjuncta distinctionis vim auget, et *-dem, -met, ipse* significat, ut Jud. 9, 48 F; *Jesus Christus heri et hodie* **ወውእቱመ፡እስከ፡ለዓለም፡** *et idem in aeternum* Cyr. ad Th. f. 23; ὁ Λόγος *non mutatur:* **አላ፡ለዝላፉ፡ውእቱመ፡ይሄሉ፡** ib. f. 15; **ከማሁመ፡** Hen. 23, 2; **ወመንፈስ፡ቅዱስ፡ከማሁመ፡ውእቱ፡** *et Sp. S. itidem se habet* Org. c) Cuilibet enunciationis verbo annecti potest, quo restringatur et ita distinguatur, ut ante caetera emineat; significat *quidem, certe, tantum, etiam* et alia hujus generis particulas, nec non in nostris linguis intentione vocis exprimi potest: **ዝንቱመ፡** τοῦτό γε Cyr. ad Th. f. 15; **እመሰ፡በዛቲመ፡ምክንያት፡ተሠገወ፡** *si ob hanc tantum causam* (nec ob aliam) *incarnatus est* ib. f. 13; **አከመ፡** *nequaquam* Cyr. ad Reg. f. 29; **አይድዑኒ፡እስኩመ፡** *quaeso tandem* Jsp. p. 372; **ራብዕመ፡** *vel quartus* Job 1, 18; **በእንተ፡ዓለማውያንመ፡ይቤ፡እግዚእነ፡** *de saecularibus quidem ait* Phlx. 3; **ወይእዜሰኬመ፡ጻድቅ፡ኢይትረከብ፡ዲበ፡ምድር፡** *nunc autem certe* (opp. aevo priore) ib. 228. Singuli auctores hac particula admodum delectantur, ut interpretes *Cyrilli, Chrysostomi, Philexii,* auctores *Antiphonarum,* al.

ሚ፡ nonnumquam separatum, plerumque voce sequenti copulatum scribitur; est pronomen interrogativum, de rebus usitatum, (cfr. מִי juxta מָה), deinde etiam adverbialiter usurpatum (gramm. § 63 et § 147, b). Quamquam **ሚ፡** obsolescere coepit et **ምንት፡**, quocum **ሚ፡** sensu convenit, multo magis frequentatum est, tamen haud ita raro reperitur. 1) *quid?* **ሚ፡ወልደ፡ክርሥየ፡ወሚ፡ወልደ፡ጸሎት፡ዚአየ፡** Prov. 24, 70; **ምንት፡አነ፡ወሚ፡ዘመድየ፡** Judith 12, 14; Ex. 17, 4; Hen. 101, 2; 2 Reg. 16, 10. 19, 22; 3 Reg. 17, 18; Matth. 27, 4; Joh. 21, 22; **ሚየዐቢ፡እምረኃብ፡ወሚያሐምም፡እምነ፡ቍር፡** Chr. Ta. 28; **ሚትርጓሜሁ፡ለቃል፡** Phlx. 65. 2) adverb. *quam?!* (*quantopere?!*); et adjectivis et verbis praefigitur: **ሚአዳም፡** Cant. 4, 10; **ሚበዝኁ፡** Ps. 3, 1; **ሚየዐቢ፡** *quantus est!* Chr. ho. 28; **ነጸርከ፡ሚይበዝኅ፡ምሕረት፡እግዚ"፡** Chr. Ta. 12. — **ሚመጠን፡** vid. sub **መጠን፡** — *Voc. Ae.:* **አይ፡ምንት፡ሚ፡ብ፡ምን፡**

ማህለለ፡ vid. sub **ማሕለለ፡**

መሀረ፡ I, 2 et 1 [prima radicis potestas est in *pernicitate* et *agilitate* (vid. מָהַר); hinc ducitur notio *sollertiae* (מָהִיר, ماهِر, مَهَرَ, ܡܗܝܪܐ); denique in Geez stirps I, 2. 1. significat *sollertem reddere* i. e. *docere;* amh. **ማረ፡** id.] Imprf. plerumque **ይሜህር፡** I, 2, sed etiam: **ይመህር፡** I, 1 (4 Esr. 8, 15) vel **ይምህር፡** (Jes. 29, 13; 4 Esr. 10, 53; al.); Subj. **ይመህር፡**

vel **ይምህር፡** I, 2 (Luc. 1, 1 rom.; Deut. 6, 1; pro qua forma etiam **ይማህር፡** reperitur, ut Deut. 4, 36) et **ይምህር፡** I, 1 (Ps. 50, 14; Deut. 20, 18; 1 Tim. 2, 12; al.), Imprt. **መሀር፡** et **ምሀር፡** I, 2 (Matth. 28, 19 rom.; Ps. 118, 26. 33. 141, 11 al.; pro qua forma etiam **ማህር፡** reperitur, ut Deut. 4, 9) et **መሀር፡** I, 1 (Matth. 28, 19 Platt; Prov. 29, 17; al.); Inf. **ምሂር፡** (1 Tim. 4, 13), **ምሀር፡** (Rom. 1, 16; 1 Tim. 5, 17), **ምሀሮት፡** (Sir. 42, 5; Marc. 11, 18) et **ምሂሮት፡** (Matth. 7, 28 rom.). 1) *docere* a) absol. 1 Tim. 2, 12; Matth. 4, 23. 11, 1. b) c. Acc. prs.: Matth. 5, 2; Rom. 2, 21; Ps. 70, 18. 118, 102; et c. **ለ** pers.: Rom. 2, 21; Hebr. 8, 11; Deut. 4, 10. c) c. Acc. rei: **ይምህሩ፡ትምህርተ፡ትእዛዘተ፡ሰብእ፡** Jes. 29, 13; **ይሚህር፡ምክረ፡** Job 22, 2; Phil. 1, 16; Rom. 1, 16, et c. **በእንተ፡** rei 4 Esr. 10, 53; Luc. 1, 1. d) c. dupl. Acc. Ps. 50, 14. 118, 26. 33; Deut. 4, 14. 5, 28. 6, 7; 4 Reg. 17, 27; 4 Esr. 8, 15; Koh. 12, 9; **መሀሮ፡አበሁ፡መጽሐፈ፡** Kuf. 7. 47; Dan. 1, 4; Job 33, 33; Sir. 45, 5; Joh. 14, 26; Hebr. 5, 12. e) verba si subjunguntur, adhibetur Acc. Inf.: **ትሚህር፡አ ገሪየ፡ሐዊረ፡** Deut. 28, 56. 20, 18; Hen. 8, 1; Kuf. 3, vel **ለ፡** c. Inf., ut: **ምሀረኒ፡ለገቢር፡** Ps. 142, 11, vel Subj., ut: Matth. 28, 19; Deut. 6, 1. 2) *instituere, erudire* (παιδεύειν, etiam νουϑετεῖν *admonere*): **መሀር፡ወልደከ፡** Prov. 29, 17; **ምሀረኒ፡እግዚኦ፡** Jer. 10, 24; **ገሥጾ፡ወመሀሮ፡** Sir. 7, 23. 18, 13. 30, 2; Prov. 5, 13. 9, 7; Rom. 15, 14; 1 Cor. 4, 14; 1 Thess. 5, 12.

ተመሀረ፡ et **ተምህረ፡** III, 2; rarissime III, 1 (gramm. § 97, 2) 1) *doceri, institui, condocefieri:* Jes. 55, 12; Kuf. 3; **ከመ፡ትትመሀር፡** Sir. 6, 32; Prov. 29, 19; **እስከ፡ይ ትሚህሩ፡ብዙኃን፡** Dan. 12, 4; **ኀበ፡ይትመሀሩ፡** (sic) **አፍራስ፡** ἱπποδρόμια II Const. Ap. 24; **እለ፡ይትመሀሩ፡** (sic) οἱ κατηχούμενοι Can. Neocaes. 5; c. c. Acc. vel **በ፡** rei: **ኢይትሚ ሀሩ፡እንከ፡ቀትለ፡** Jes. 2, 4; Luc. 1, 4; **ተምህርኩ፡በሕገ፡አበ ውየ፡** Act. 22, 3. 2) *discere, addiscere:* **ተመሀር፡** μάϑε Job 34, 36; 1 Tim. 2, 11; c. c. Acc. rei: **እመ፡ተምህሮ፡ተ ምህሩ፡ፍኖትየ፡** Jer. 12, 16; **ተምህረ፡መጽሐፈ፡** vel **ዐብአ፡** Kuf. 4. 19; Sir. 8, 8. 9, 1; **ተመሀሩ፡ጽድቀ፡** δικαιοσύνην μάϑετε Jes. 26, 9; **ተመሀርዋ፡ለአትሕቶ፡ርእስክሙ፡** 1 Petr. 5, 5; Hen. 83, 2; c. Acc. Inf.: **ርግብ፡ዘይትሚህር፡ሰሪረ፡** Hez. 7, 16; **ተምህረ፡መሢጠ፡** 19, 3; Deut. 4, 10; Jes. 28, 19; **ተመሀሩ፡ገቢረ፡ሠናይ፡** Jes. 1, 17; c. **በኀበ፡** vel **እምነ፡** pers., a qua discitur: **እሙንቱኒ፡በኀበ፡አበዊሆሙ፡ተመሀሩ፡** Sir. 8, 9; 1 Thess. 1, 8; **ተምህረ፡እምኔሁ፡ኵሎ፡ትምህርታተ፡** Cyr. f. 2. 3) *discendo et meditando versari* in re, *studere* rei (μελετᾶν, quod aliâs **አንበበ፡** verti solet): **ኢትትመ ሀር፡ነፍስየ፡ኃጢአተ፡** Job 27, 4; Prov. 15, 28. 24, 2; διαλέγεσϑαι et νοεῖσϑαι ἔν τινι Sir. 14, 20. 21.

ምሁር፡ part. 1) *doctus, edoctus* rem. a) *discipulus, alumnus disciplinae:* **ፍጹማን፡ወምሁራን፡** 1 Par. 25, 8; ϑεοδίδακτοι **ምሁራን፡በኀበ፡እግዚአብሔር፡** Jes. 54, 13; Joh. 6, 45; 1 Thess. 4, 9. b) *peritus, sciens, gnarus;* absol., ut: **ነገሩ፡ኢኮነ፡ከመ፡ምሁር፡** τὰ ῥήματα αὐτοῦ οὐκ ἐν ἐπιστήμῃ Job 34, 35; ἐπιστήμων Jac. 3, 13 rom. (**ምኩር፡** Platt); c. Acc. rei: **ምሁር፡አንተ፡አሪተ፡** Rom. 2, 18; Act. 18, 25; c. **በ፡** rei: Ps. 89, 14; F. N. 51; **ምሁር፡በኵሉ፡ጥበበ፡ ሥራይ፡ወሰገል፡** Clem. f. 252; ope status constr.: Act. 21, 20; **ምሁራነ፡ቀትል፡** Cant. 3, 8; **እስመ፡ምሁረ፡ዐብአ፡ውእቱ፡** Gad. T. H.; seq. **ከመ፡**, ut 1 Par. 25, 7. 2) *eruditus, bene institutus* (πεπαιδευμένος): **ብእሲ፡ምሁር፡** Sir. 31, 9; **ወል ድ፡ምሁር፡** Prov. 10, 5.

አምህርት፡ Plur. 1 Cor. 4, 15 Platt non a **ማህር፡** derivandus, sed per metathesin pro **አምርሕት፡**, a **መርሕ፡** derivato, exscriptus est.

መሃሪ፡ n. ag. *doctor, institutor*, Lud. sine auct.

መምህር፡ part. (gramm. § 114, a) 1) *doctor, magister, praeceptor:* **መምህረ፡ሕግ፡** νομοϑέτης Ps. 9, 21. 83, 7; καϑηγητής Matth. 23, 8. 10; διδάσκαλος Joh. 3, 2; Rom. 2, 20; Act. 5, 34; 1 Cor. 12, 28; Eph. 4, 11; Hebr. 5, 12; 1 Tim. 2, 7; 2 Tim. 1, 11; Jac. 3, 1; ἐξηγητής Prov. 29, 18; **ሐዋር ያት፡እሙንቱ፡መምህራኒክሙ፡ለትእዛዘ፡ክርስቶስ፡** II Const. Ap. 4; Did. creberrime; **መምህራነ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** *Patres ecclesiae* Sx. Hed. 24; al. Fem. **መምህርት፡** Sx. Haml. 25. 2) Titulus honorificus est (tamquam *doctor, magister*), ex. gr. priorum monasteriis praepositorum, Lud. Pariter **መምህርት፡** fem. 1 Reg. 4, 14 titulus matronae esse videtur.

ተመሃሪ፡ n. ag. (III, 2): *discens, discipulus*, Phlx. 229; Pl. **ተመሃርያን፡** F. N. 10.

ተመሀር፡ n. act. (gramm. § 111, a, β) *institutio, studium* (μελέτη) Ps. 118, 24. 77. 92. 97. 99. 143. 174.

ትምሃር፡ subst. *doctrina, disciplina:* **እስመ፡እኩይ፡ተ ምሃሩ፡** Herm. p. 34. Frequentior est forma fem.

ትምህርት፡ subst., Pl. **ትምህርታት፡** 1) id quod docetur et discitur, i. e. *doctrina, disciplina, scientia, (literae, ars)* διδασκαλία Matth. 15, 9; Sir. 24, 33; **ትምህርተ፡ዲድስቅል ያ፡ዘአበው፡ቅዱሳን፡ሐዋርያት፡** est titulus *Didascaliae* Did.; διδαχή Joh. 7, 16; Hebr. 6, 2; 2 Joh. 9. 10; Asc. Jes. 3, 13. 21; περὶ ὧν κατηχήϑης λόγων Luc. 1, 4; coll. Rom. 7, 6; in N. T. εὐαγγέλιον vel κήρυγμα saepius vertitur: **ትምህርተ፡ወ ንጌል፡** Phil. 2, 22 vel **ትምህርት፡** 1 Cor. 15, 14; Gal. 1, 6; Rom. 1, 1. 15, 16; Phil. 1, 27. 4, 15; 1 Thess. 1, 5; τὸ λόγιον (revelatio) Jes. 30, 11; ἐπιστήμη Job 12, 12. 36, 3; Koh. 1, 17. 12, 11; Ex. 35, 31; Kuf. 4. 7; Hen. 10, 8; μαϑήματα Jer. 13, 21; **ትምህርተ፡ኤፊቆሮስ፡** *disciplina Epicuri* Act. 17, 18 Platt; *Cyrillus illuminavit totum mundum* **በትምህርታ ቲሁ፡** Cyr. f. 1. Etiam *experientia:* **ብዙኅ፡ትምህርት፡** πολυπειρία Sir. 25, 6. 2) *institutio, eruditio, disciplina* (puerorum, discipulorum); *ingenii animique cultus; studium:* **በትምህርተ፡ዳዊት፡** ἐπὶ χεῖρας Δαβίδ 2 Esr. 3, 10; διδασκαλία Prov. 2, 17; 2 Tim. 3, 16; Rom. 12, 7; παιδεία Prov. 8, 10. 15, 12. 16, 22; Sir. 21, 19; Job 20, 3; **ነፍሳት፡እለ፡አልቦን፡ትምህርት፡** ἀπαίδευτοι ψυχαί Sap. 17, 1; **ወል ድ፡ዘእንበለ፡ትምህርት፡** Prov. 17, 21; **ኢትነሥኡ፡ትምህ ርተ፡** Jer. 42, 13; **ትምህርተ፡ሰላምነ፡** Jes. 53, 5; νουϑεσία Eph. 6, 4; **ትምህርታት፡ወተግሣጻት፡** Sx. Masc. 20; Teq. 23; μελέτη Koh. 12, 12.

ምሀረ፡ *misereri* vid. sub **ምሕረ፡**

ማህረከ፡ vid. sub **ሀረከ፡**

መሃን፡ *corii species* vid. sub **መሐን፡**

መሀና፡ (**መሐና፡**, **መኅና፡**, **መሃና፡**) et **መና፡** est graecum μαναά, hebr. מִנְחָה i. e. *donum, tributum* 4 Reg. 8, 8. 17, 3. 4.

20, 12, vel *sacrificium, fertum* Jer. 17, 26. 48, 5; 2 Esr. 23, 5; Dan. 2, 46: in his locis fere omnibus codices modo **መሀና፡** modo **መና፡** habent. — *Voc. Ae.*: **አምኃ፡መሐና፡ጋዳ፡ዘ፡መናገሻ፡** (v. **መንገሻ፡**).

መሀከ፡ et **ምሀከ፡** I, 1 [etiam **መሐከ፡** et **ምሕከ፡** saepissime exscriptum. Vis verbi nativa in *mollitie* esse videtur, quare (praeter مَهَكَ) radices מוּךְ, מוג al., quae (ut **ምህወ፡**) significatum *liquescendi, contabescendi* habent, comparaverim. Ne radices عَكَّ عاق حُقَّو huc referas, ipsa verbi notio dehortatur: significatu enim **ምሀከ፡** cum חוּס et حَمَلَ potius, quam cum חָשַׂךְ convenit.] Subj. **ይምሀክ፡** 1) *miseret me* alicujus (*parco*), c. Acc.: **አንተሰ፡ትምህክ፡ሐምሐመ፡** Jon. 4, 10; Gen. 45, 20; **ኢምሂክ፡ሥጋ፡** ἀφειδία σώματος Col. 2, 23 Platt; **መሀክ፡ነኪአ፡** 2 Reg. 12, 4; vel c. **በእንተ፡** rei: **ኢይምህክ፡በእንተ፡ኵሉ፡ዘይበልዕ፡አቡየ፡** Kuf. 26. 2) clementer vel leniter tractare aliquem i. e. *parcere* (*indulgere*) alicui, φείδεσθαι; c. c. Acc. pers.: Rom. 11, 21; 2 Petr. 2, 4. 5; Gen. 16, 13 (ἐπιδών). 19, 16. 20, 6; 1 Reg. 15, 3; 4 Reg. 5, 20; Job 27, 22; Sir. 16, 8; Jes. 13, 18. 14, 6. 47, 6. 63, 9; Jer. 13, 15. 15, 5; Thr. 2, 2; **ኢመሀክነ፡** (οὐχ ἱλάσθης) 3, 41; **ኢትምህክሙ፡ዐይንክ፡** Judith 2, 11; **ኢመሀከተኪ፡ዐይን፡** Hez. 16, 5. 20, 7; **መሀክ፡ሕዝበከ፡** Joel 2, 17; 4 Esr. 8, 53; **መሀኩ፡ሊተ፡ወልድየ፡** 2 Reg. 18, 5; vel abs. (sine Obj.) Jes. 58, 1; Job 6, 10; **ምሂከት፡** *clementia, indulgentia* (Schonung) Org.; **ዘእንበለ፡ምሂክ፡** *inclementer* Enc. 3) *parcendo retinere, denegare* c. Acc. et **እምነ፡**, ut: **ወልዶ፡ጥቀ፡ኢምህክ፡እምኔነ፡** Rom. 8, 32; Gen. 22, 12; Kuf. 18; **ይምህክ፡ነፍሶ፡እሞት፡** Job 33, 18; Ps. 18, 13; **እምእዴ፡ሳእል፡መሀክ፡** Org. 4) *parce uti* re, c. Acc. rei: **እምኢምህኩ፡** (v. **መሀኩ፡**)**ከናፍርየ፡** Job 16, 5. 7, 11; Prov. 10, 19; **ዘይምህክ፡ነገረ፡** Job 42, 3; **ዘይምህክ፡በትሮ፡** Prov. 13, 24; et c. Acc. Inf., sicut Latinorum *parcere* seq. Inf.: **ኢትምህኩ፡ገሥጾቶሙ፡** (**ለውሉድክሙ፡**) Did. 22; **ዘይምህክ፡አውሥኦ፡ቃለ፡ንቁጸ፡** Prov. 17, 27. — *Voc. Ae.*: **መሀክ፡ዘ፡መሐረ፡ተከራከረኒ፡ይ፡**

ተመህከ፡ (sine dubio etiam **ተምህከ፡**) III, 1 *leniter tractari* Cod. Abb. LXIII (a. A.).

ምህከት፡ n. act. *clementia, indulgentia*: **ምህከት፡ወምሕረት፡** Jsp. p. 334.

መሃኪ፡ n. ag. *leniter tractans, clemens, parcens*: **መሃኪከ፡** ὁ ἰώμενός σε Ex. 15, 26; **አብ፡መሃኪ፡ዘይምህክ፡ወልዶ፡** φιλόστοργος Chr. Ta. 4.

ማህከወ፡ vid. sub **ሀከወ፡**

ምህወ፡ I, 1 [vic. est **መሰወ፡**; in caeteris linguis respondent مَهُوَ, مَاعَ, med. *i*, מוג, مَيَّعَ; nec non radices unde nomina aquae derivantur vid. sub **ማይ፡** *aqua*; praeterea cfr. **መዐወ፡** et **ምዕዐ፡**] Subj. **ይምሀው፡** 1) *liquescere, liquefieri* Ex. 16, 21; **ሥጋሁ፡ከመ፡ማይ፡ምህወ፡** Enc.; **ይምሀው፡ሐጊን፡** Kedr f. 16. 2) *dilabi, dissolvi, tabescere*: **ባሕር፡እንተ፡ኢተዐዱ፡እምወሰና፡ወምድርኒ፡እንተ፡ኢትምሁ፡እምዝብጠተ፡መዋግዲሃ፡** Ath. d. Trin.; **ትምህው፡ወትትመሰው፡ኵሉ፡አባል፡ወመለያልይ፡** (sc. ob timorem) Genz. f. 118; **አእጋር፡መስተፋጣኒት፡ትምሁ፡ወትፀራዕ፡ወአዕይንት፡ነጻሪት፡ተዐውር፡** ib. f. 88.

አምሀወ፡ II, 1 *liquefacere*, ceram, resinam, Sx. Haml. 5.

ተምህወ፡ III, 1 refl. id. q. **ምህወ፡**, ut: **ትትመሰው፡ወትትመሀው፡አባሉ፡**(**ለሰብእ፡** ob timorem) Genz. f. 119.

ማሀው፡ subst. m. et fem. [coll. مَهَاةٌ *crystallus*] 1) *vitrum* (ex materia colliquefacta conflatum), sine dubio etiam: *crystallus*: ὕαλος Job 28, 17; Apoc. 15, 2. 21, 19. 21; **ስብሬት፡ማሀው፡በላኅት፡** Sir. 43, 19; **ጽዋዕ፡ማሀው፡** *poculum vitreum* Org.; **መስተገብራነ፡ማሀው፡** Sx. Hed. 21. 2) *vas vitreum* ut poculum, scyphus, ampulla, Pl. **ማሀዋት፡** (Lud.): **አምጽአ፡ለሙ፡እምሀየ፡በማሀው፡ሕምዘ፡** Jsp. p. 336. 339 (vid. **ቃሬሬ፡**); **እለ፡ይሰትዩ፡ወይነ፡በማሀው፡ወቢረሌ፡** Am. 6, 6 (gl.); **ማሀው፡ለእመ፡ተሰብረ፡አልቦ፡ዘያስተጣግዖ፡ዘእንበለ፡ገበሪሁ፡** Fid. Jac. Bar. — *Voc. Ae.*: **ማሕው፡ብ፡ምሆ፡** (Isenb. habet **ሞሖ፡**).

መልሐ፡ *evellere* vid. sub **መልኀ፡**

መልሐ፡ I, 2 [denominatum a מֶלַח, ܡܶܠܚܳܐ, مِلْح *sal*, ut מָלַח, مَلَحَ ܡܠܰܚ] *sallere, sale condire* Marc. 9, 49.

ተመልሐ፡ III, 1 et 2 *salli, sale condiri* Marc. 9, 49; **ኵሉ፡በጼው፡ይትመላሕ፡** Clem. f. 112; Sx. Haml. 7.

ማልሕ፡ i. q. مَالِح *salsus*, ut **ባሕረ፡ማልሕ፡** Abush. 50.

ምልሐ፡ subst., metaph. *sapor, judicium, scientia* [opp. **ልስሐት፡**; coll. مِلْح *sal; scientia; venustas*; مُلَّاح *elegans*] Deut. 32, 28; M. M. f. 232. — *Voc. Ae.*: **ምልሐ፡ዘ፡አእምሮ፡**

ምልሐት፡ዘ፡አራሚ፡ *Voc. Ae.* ad libros Reg.; vid. sub **ምሉኅ፡**

I. **መለሰ፡** I, 1 [id. q. مَلُسَ *laevis* et *glaber fuit*, II *laevigavit*; vic. מָרַט מָלַט מָלַץ et quae his respondent caeterarum linguarum radices] 1) *laevigare, polire* ensem: **ኵናተ፡ይመልሱ፡** Nah. 3, 3 var.; **ሰይፎ፡ይመልስ፡** Ps. 7, 13 ann. 2) *splendere, fulgere, micare* στίλβειν: **ኵናት፡ዘይመልስ፡** Nah. 3, 3; **ሰይፍ፡ትንሥኢ፡ወምልሲ፡** Hez. 21, 28. 21, 16; *Satanas insidiatur cuique animae* **እንተ፡ትዌጥን፡ከመ፡ትብራሁ፡ወትምልስ፡** Phlx. 97.

ምልስ፡ subst. *fulgor, splendor* Hez. 21, 16 var.

II. **መለሰ፡** amh. (apud Isenberg. p. 17) *repetere, revertere*; hinc

ተመላለሰ፡ *hac illac circumcursare, ultro citroque commeare*: **ባሕታዊ፡እኩይ፡ዘይትመላለስ፡ውስተ፡አድዋል፡** Phlx. 5.

ሚሎስ፡ n. prgr. incertae notionis: **ወይትፈኖ፡ሚሎስ፡ሰይፈ፡እሳት፡** *et mittatur melos, gladius igneus* Lit. Jac. Sar.; at M. M. f. 50 inter nomina gemmarum memoratur (**ክርሡ፡ወእንግድዓሁ፡ዘዕንቈ፡ኢያስጲድ፡ወሰርዲኖ፤ከዣዱ፡ብርሃን፡ዘለንጸስ፤ገጹ፡ዘሚሎስ፡ወአዕይንቲሁ፡ዘጳዝዮን፡**).

ሚላቃት፡ subst. Pl. *sportae* vel *fiscinae parvae* (textae): **ቦ፡ዘይጸፍር፡ሚላቃት፡እለ፡እሙንቱ፡አስፋሪዳት፡ደቃቀ፡** Reg. Pach.

ሚላት፡ (raro **ሚለት፡**) subst., a nomine *Mileti* urbis (Μίλητος vel Μίλατος), non μηλωτή (vid. **ሐሚለት፡**) derivatum: „lana enim Milesia apud antiquos populos omnium purissima et mollissima habebatur" (Lud.), quare etiam in lingua aram. et talmudica nomine ܡܶܝܠܳܬܳܐ et מִילָה, מֵילְתָא, מֵילָא agnina lana pretiosissima et vestes inde confectae appellantur (vid. Hez. 27, 18 **ፀምር፡ እምሌጡ፡** ἔρια ἐκ Μιλήτου). Ab Abyssinis *vestes pretiosissimae* cujusvis generis hoc nomine nominantur. In Bibliis respondent 1) πορφύρα *purpura* Ex. 25, 4. 26, 1. 31. 36. 27, 16. 28, 5. 8. 15. 29. 31, 4 (quibus in locis cod. C **ሕብረ፡ ከብድ፡** substitutum habet); Apoc. 17, 4; Marc. 15, 17; Luc. 16, 19; Sir. 45, 10; Cant. 3, 10. 7, 6; Jes. 3, 24; Jer. 10, 9 vrs. alt.; Ep. Jer. 11; Judith 10, 21; Dan. 5, 7. 16. 29; Prov. 29, 40; 1 Esr. 3, 6; 2 Par. 2, 7. 3, 14; al. 2) βύσσος *byssus* Ex. 35, 6. 25. 35. 36, 9. 10. 12. 32. 35—37. 37, 3 seq. (quibus in locis cod. C **ቢሶስ፡** exhibere solet); Gen. 41, 42; Apoc. 18, 12. 16. 19, 8. 14; Esth. 1, 6. 6, 8. 8, 15; Jes. 19, 9; Hez. 27, 7; 1 Esr. 3, 6. — In locis Jes. 3, 21—23 (**አልባሲሆን፡ ዘሚላት፡ ወሚሬይ፡ ወስግላጥ፡**) et Hez. 16, 10 (**ዐሥቀ፡ ወሚላት፡ ወሚሬይ፡**) non satis liquet, quae verba Graeca interpres **ሚላት፡** verterit. — Praeterea **ሚላት፡** τὰ σηρικὰ *serica* Chr. Ta. 28. — *Voc. Ae.*: **ሚላት፡ ዘ፡ ጸዐዳ፡ ሐር፡ ትርታ፡ ሐርሂ፡ ይ፡**; *aliud:* **ሚላት፡ ብ፡ ነጭ፡ ሐር፡**

ሚላትሮን፡, sed plerumque inserta nasali **ሚላንትራ፡**, **ሚላንትሮን፡**, **ሚላንትታራ፡** (et variae hujus generis formae aliae) 3 Reg. 6, 9. 7, 9. 41 est μέλαθρα, μέλαθρον (media tecti trabs, cella, aedicula), qua voce apud LXX יָצִיעַ *contignatio* (6, 9), שְׁקֻפִים *trabes superstratae* (7, 41), כֹּתָרוֹת *capitula* columnarum (7, 9) versa sunt. Ex Org. locum: **ሰሎሞን፡ አስተቀጸላ፡ ለመቅደስ፡ በሚላታርን፡** excerpsit Ludolfus. — *Voc. Ae.*: **ሚላትሮን፡ ዘ፡ መደብ።**

መልኀ፡ I, 1 [مَلَخَ V *evulsit;* VIII *extraxit, evaginavit, evulsit;* ܡܠܰܚ *vulsit, evulsit;* alteram hujus radicis formam et significationem vid. sub **በልሐ፡**; significatum vicinum habet **መሐወ፡** q. v.] Subj. **ይምላኅ፡** 1) *evellere, extrahere, eruere:* plantas, radices: **ጊዜ፡ ለተኪል፡ ወጊዜ፡ ለመሊኅ፡ ዘተከሉ፡** Koh. 3, 2; **ከመ፡ እምልኃ፡ ምስለ፡ ሥረዊሃ፡** Hez. 17, 9; Sir. 10, 15; 2 Reg. 23, 6; Jer. 49, 10. 51, 34; **ምልኀ፡ እምኔከሙ፡ አሥዋከ፡ ረሲዓን፡** Clem. f. 181; dentes **መሊኀ፡ አጥራስ፡** Sx. Masc. 18; cornua Dan. 7, 20; oculos: **ዐይነ፡ ዘይሥሕቅ፡ አበሁ፡ ይመልኅዎ፡ ቋዓት፡ እምግበን፡** Prov. 24, 52; Matth. 5, 29; Gal. 4, 15; sagittam, tela e vulnere: Sir. 19, 12; Jud. 3, 22; — Judith 13, 6. 2) in specie: *evaginare* vel *destringere* gladium: Matth. 26, 51; Jud. 3, 21. 8, 20; 1 Reg. 31, 4; 2 Reg. 20, 9; 1 Par. 10, 4; Ps. 7, 13. 36, 14; Hez. 21, 28. 26, 15; Sir. 22, 21. 3) *evellere, eradicare, exstirpare,* ut: incolas e terra: **ናሁ፡ አነ፡ እመልኆሙ፡ እምነ፡ ምድሮሙ፡** Jer. 12, 14. 24, 6; Ps. 51, 5; vitia: **እግዚ"፡ ፈቀደ፡ ከመ፡ ይምላኅ፡ እምኔሆሙ፡ ዘተ፡ ልማደ፡ እኪተ፡** F. M. 22, 1. — Semel **መልኀ፡** reperi, ubi **በልሐ፡** expectaveris: **እግዚ"፡ መልኆሙ፡ (ለእስራኤል፡) እምቅኔ፡ መሪር፡ (በግብጽ፡)** Syn. (cod. Tub. f. 329). — *Voc. Ae.*: **መልኀ፡ ዘ፡ መዘዘ፡**; *aliud:* **መልኀ፡ ዘ፡ ነቀለ፡ መዘዘ፡** ።

ተመልኀ፡ III, 1 1) pass. *evelli, extrahi, erui, eradicari, exstirpari,* de alis: **ተመልኀ፡ ክነፊሃ፡** Dan. 7, 4; cornibus Dan. 7, 8; arbore Luc. 17, 6; **በኀይለ፡ ነፋስ፡ ይትመላኅ፡** Sap. 4, 4; de oculis: **ተመልኁ፡ አዕይንቲሆሙ፡** Clem. f. 153; Lud. e Vit. Sam.; de hominibus Kuf. p. 91; Prov. 15, 6 var.; de regno: **ትትመላኅ፡ መንግሥቱ፡** Dan. 11, 4. 2) *evaginari:* **ሰይፍ፡ አንተ፡ ተመልኀት፡ ለቀቲል፡** Hez. 21, 28; **እምቅድመ፡ ይትመልኁ፡ መባርቅት፡** *priusquam stringerentur fulmina* (gladiorum instar) Lit. Chr. 3) *excidere, effluere,* de ferro (ἐκπίπτειν) Koh. 10, 10; de pilis: **ይበኪ፡ እስከ፡ ተመልኁ፡ ሥዕርተ፡ አዕይንቲሁ፡** Phlx. 55.

አስተመልኀ፡ IV, 1 *facere, ut* gladium *evaginet* vel *stringat,* c. dupl. Acc.: **ወይን፡ ያስተመልኆሙ፡ መጣብሒሆሙ፡** 1 Esr. 3, 21 (var. **ያስተማልኆሙ፡** IV, 3 *facit, ut alius contra alium gladium stringat*).

ምሉኅ፡ part. *evulsus, extractus, destrictus:* Ps. 79, 17; **ሰይፍ፡ ምሉኅ፡** Num. 22, 23; Jos. 5, 13; 1 Par. 21, 16; **መጥበሕት፡ ምልኅት፡** Num. 22, 31; **ምሉኀ፡ አጽፋር፡** *cui evulsi sunt ungues* Enc. Jac. 13. — Ἄκανθα ἐξωσμένη 2 Reg. 23, 6 versum est: **ከመ፡ ዐቀብ፡** (v. **ዐቃቤ፡**) **ምልኅት፡**; at *Voc. Ae.* ad Reg. exhibet: **ምልሕት፡ ዘ፡ አራሚ፡**; herbam enim malam, sicut *urticam* (cfr. מְלוּגִי Targumistarum) intellexisse videtur auctor. — Etiam Jes. 18, 7 **ሕዝብ፡ ትሑታን፡ ወምሉኃን፡** λαὸς τεθλιμμένος καὶ τετιλμένος huc referendum videtur, si **ወምሉኃን፡** emendaveris.

መላኂ፡ n. ag. *evellens:* **ሳቦር፡ ወልደ፡ ሐርመዝ፡ ዘይሰመይ፡ መላኂ፡ መታክፍት፡ እስመ፡ ውእቱ፡ ኮነ፡ ሰበ፡ ይመውኡ፡ ለክልኤ፡ ንጉሥ፡ የአስሮ፡ ወይመልኅ፡ መታክፍቲሁ፡** Sx. Mij. 19.

መልኀ፡ *sallere* vid. sub **መልሐ፡**

መለንስ፡ nom. peregr., sc. μελάνθιον *melanthium, nigella:* Jes. 28, 25. 27; **ቅብአ፡ መለንስ፡** *oleum nigellae* Gad. T. H.; **ኅብስተ፡ መለንስ፡** ib. — *Voc. Ae.*: **መለንስ፡ ዘ፡ ኑግ፡**; *aliud:* **መለንስ፡ ኑግ፡ ከሚን፡ ብ፡ ተልባ፡ ፌጸሂ፡ ይ፡**

መልአ፡ *pergere* vid. sub **መልዐ፡**

መልአ፡ I, 1 [מָלֵא, ܡܠܳܐ, مَلَأَ et مَلِيَ; amh. **መላ፡**] Subj. **ይምላእ፡** A) trs. 1) *implere, replere, complere* a) c. c. Acc. loci vel rei, quae plena fit: Gen. 1, 21. 28; Sap. 1, 7; Ps. 80, 9; Judith 8, 31; **መልአ፡ ልብሶ፡** 4 Reg. 4, 39; **ምላእ፡ ሎሙ፡ አሕስሊሆሙ፡** Gen. 44, 1; **ምልኡ፡ ምጕንጳክሙ፡** Jer. 28, 11. b) c. dupl. Acc. (loci et rei eum implentis): Gen. 21, 19; **መልአት፡ ጽፍንታ፡ ጥሕነ፡** Judith 10, 5; **ምላእ፡ እደዊከ፡ አፍሓመ፡ እሳት፡** Hez. 10, 2; Prov. 1, 13. 8, 21; **መልእዎ፡ ደመ፡ ለዝ፡ ቤት፡** Jer. 19, 4; Job 3, 15; **መልአ፡ አሕስሊሆሙ፡ ሥርናየ፡** Kuf. 42. c) c. Acc. rei qua aliquid impletur, et c. **ላዕለ፡** vel **ውስተ፡** vel **በ** pers. vel rei, quae impletur: **እመልእ፡ ላዕሌኪ፡ ሰብአ፡ ከመ፡ አንበጣ፡** Jer. 28, 14. 19, 4; Ex. 28, 3; **ይመልኡ፡ ጥየ፡ ውስተ፡ ዝቃት፡** Chr. Ta. 19; **መላእከ፡ ዐመፃ፡ ውስተ፡ አብያቲከ፡** Hez. 28, 16; **ትመልእ፡ ማየ፡ በከራ፡ ሐዲስ፡** Kedr f. 1. 2) *abundare facere* aliquid, *copiam* rei *multiplicare,* πληθύνειν: **ከመ፡ ናእክ፡ መላእከሁ፡ ለብሩር፡** Sir. 47, 18. B) intrs. 1) *impleri, impletum* vel *plenum esse:* **ኵሉ፡ ማዕምቅ፡ ይምላእ፡** Jes. 40, 4; Bar. 5, 7; Hen. 53, 1 a) c. Acc. rei, qua quid plenum est: Hez. 7, 23;

Ps. 125, 2. 64, 14; ይመልእ፡ወይን፡ኵሉ፡ዝቀ፡ Jer. 13, 12; Koh. 4, 8. 11, 3; መልአት፡ሀገር፡ዐውያተ፡ Jes. 22, 2; Hen. 2, 3; Marc. 8, 20; vel c. እምነ፡ rei Hen. 56, 4. 2) *compleri, completum* vel *ad finem perductum esse*, de tempore: አመ፡መልአት፡ዓመት፡ Jer. 41, 14; de negotiis: መልአ፡ጽሒፈት፡ዝንቱ፡መጽሐፍ፡አመ፡፲መስከረም፡ F. N. sub fin.; de libris (*explicit*): መልአት፡መልእክት፡ይሁዳ፡ in subscriptione *Judae* Platt; item 2 et 3 Joh. Platt; vel *perfectum esse, ad maturitatem pervenisse*: አመ፡መልአ፡ልቡናሆሙ፡ (de pueris) F. N. 24, 3. 3) *multiplicari, augeri, crescere* πληθύνεσθαι: Gen. 30, 30. 47, 27. 48, 16; Ex. 1, 7. 20; 4 Esr. 1, 14; Judith 4, 10; Jer. 23, 3. 4) *exuberare, abundare, abunde exstare*: በረከቱ፡ከመ፡ማየ፡ተከዚ፡መልአት፡ Sir. 39, 22; plerumque c. c. praepositionibus loci, ut ውስተ፡, ex. gr. መልአ፡ፈለግ፡ውስተ፡ኵሉ፡ምድረ፡ግብጽ፡ Kuf. 45; Clem. f. 217; መልአ፡ሰረገላ፡ውስተ፡ቈላትኪ፡ Jer. 22, 7; ይመልእ፡ውስተ፡አብያቲሆሙ፡ጸበል፡ Ep. Jer. 16; Judith 2, 8; Rom. 5, 5; Marc. 4, 37; vel c. ዲበ፡, ut Gen. 6, 13; vel c. ላዕለ፡, ut: ይመልእ፡ላዕሌሁ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Luc. 1, 15. 4, 1; Act. 7, 55; 2 Par. 15, 1; Sir. 39, 6. 48, 12; Jes. 11, 3 (hi loci fere omnes etiam verbis *impleri, repleri* verti possunt). 5) impleri i. e. *satiari* re: Koh. 6, 7; c. በ፡ rei Koh. 1, 8; c. እምነ፡ rei Prov. 14, 14.

አምልአ፡ II, 1 *implendum curare*: አምልእ፡ሎሙ፡አሕስሊሆሙ፡ Kuf. 42.

ተመልአ፡ III, 1 1) *impleri, repleri, expleri* c. Acc. Ex. 40, 28; Deut. 34, 9; 4 Esr. 6, 43 var.; Hen. 48, 1; c. እምነ፡, ut: ተመልአት፡አየር፡እምነ፡መላእክት፡ Sx. Hed. 27. 2) *compleri, ad finem perduci* Hen. 74, 10.

ተማልአ፡ III, 3 *alium cum alio impleri* re, c. Acc. rei 4 Esr. 6, 43.

አስተማልአ፡ IV, 3 Am. 8, 5 mihi ad መልዐ፡ referendum videtur.

ምሉእ፡ part. 1) *plenus, repletus, completus* Ruth 1, 21; Ps. 143, 15; Matth. 14, 20. 15, 37; c. per st. cstr. ut ምሉኣነ፡ጥበብ፡ Sx. Teq. 26 vel c. እምነ፡ ut Hen. 28, 2; ምልእት፡እምኵሉ፡ጸጋ፡ወጥበብ፡ Sx. Hed. 10; 4 Esr. 5, 4; ሣዕን፡ዘምሉእ፡እምወርቅ፡ወእምብሩር፡ Lud. e mss. Colb.; at plerumque c. Acc.: ሀገር፡እንተ፡ምልእት፡ሕዝበ፡ Thren. 1, 1; ጽዋዕ፡ምሉእ፡ማየ፡ 4 Esr. 14, 41; ገዳም፡ወምሉእ፡ውእቱ፡ አዕጽምተ፡ሰብእ፡ Hez. 37, 1; ምሉእ፡አዕይንተ፡ 1, 18. 10, 12; ምሉእ፡መቅሠፍተ፡መዐት፡ Job 14, 1; Jes. 1, 4; Prov. 6, 34; Ps. 9, 29. 25, 10; Cant. 6, 5; Hen. 27, 1. De luna: ወርኅ፡ምልእት፡ *luna plena* Sir. 50, 6 vel ወርኅ፡ምሉአ፡ብርሃን፡ Abush. 13; de urbe incolis frequente: ኅልቀት፡ምልእት፡ Hez. 26, 2. 2) *abundans, exuberans, copiosus* Jes. 31, 1; ማይ፡ብዙኅ፡ወምሉእ፡ Jes. 28, 2; Ex. 5, 5; በሕር፡ዐቢይ፡ወርሒብ፡እንተ፡ምልእት፡ውስቴታ፡አራዊት፡ Chr. Ta. 34; ምሉአ፡ውስተ፡አዕይንቲሆሙ፡ዝሙት፡ወኀጢአት፡ 2 Petr. 2, 14 (vid. መልአ፡ Nr. 4) 3) *completus, integer*: አኮ፡በምልእት፡ወፍጽምት፡ልብ፡ 2 Par. 25, 2. 4) *implens*: ደም፡ምሉእ፡እደዊክሙ፡ Jes. 59, 3; ምሉእ፡ቤተ፡ (v. ቤተ፡) ስብሐቲሁ፡ Jes. 6, 1; ምሉእ፡ (v. መልአ፡) ኵሎ፡ምድረ፡ስብሐቲከ፡ 6, 3. (De Jes. 18, 7 vid. sub ምሉኅ፡).

ምልአ፡ subst. 1) *plenitudo* i. e. id, quod implet vel quo impletur spatium: ንሥኡ፡ምልአ፡እደዊክሙ፡ሐመደ፡ Ex. 9, 8; ምልአ፡ሕፍኑ፡ Lev. 2, 2; ምልአ፡እድ፡ሐሪጽ፡ 3 Reg. 17, 12; Koh. 4, 6; Macc. f. 5; Hez. 13, 19; ምልአ፡ቤቱ፡ወርቀ፡እመ፡ወሀበኒ፡ Num. 22, 18. Conjunctum c. በ፡ et pron. suff. vertere licet *totus, universus, omnes omnino*: ኵሉ፡ዓለም፡በምልኡ፡ Ps. 49, 13. 23, 1. 146, 4; Jer. 29, 2; 4 Esr. 10, 14; Hez. 12, 19. 32, 15; 1 Esr. 9, 10; Luc. 1, 10. 23, 18; Josp. p. 301. 313. 375. 382; F. M. 10, 2; pariter በምልአ፡ልብክሙ፡ *plenitudine* vel *integritate cordis* i. e. *toto* vel *integro corde* 1 Petr. 1, 22. 4, 8. 5, 2.

ምልአት፡ n. act. *impletio, repletio*: ወለለምልአቱ፡(ለከርሡ፡) *quotiescumque impletum est* Kedr f. 88; ምልአተ፡ከርሥ፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡ *immodice ventrem* (cibis) *implere* Macc. f. 24; Lit. 165, 4; 172, 4.

መላኢ፡ n. ag. *implens, replens, completor*: እግዚ"፡ለሚክያስ፡መንፈሰ፡ሕግ፡መላኢ፡ *Deus, qui Micham spiritu legis implevit* Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7; *Isaac* መላኤ፡ንትጋ፡ (sc. Sarae prole destitutae) Tab. Tab 20. 94; *Christus* መላኤ፡ኵሉ፡ዓለም፡ Org. 1.

መምልእ፡ part. *is* (vel *id*) *qui* (*quod*) *implet*: መምልእ፡ዓሥር፡ *qui decimum* (ordinem angelorum) *implet vel complet* Lib. Myst.

መልአከ፡ *nuntius, angelus* vid. sub ለአከ፡

ተመልአከ፡ *principem constitui* vid. sub ለአከ፡

መለከ፡ I, 1 [مَلَكَ *possedit, regnavit*; מָלַךְ *regnavit*, ܡܠܟ *consuluit*] Subj. ይምልክ፡ 1) *possidere, dominio tenere, occupare, potiri*, c. Acc.: κατέχειν Ex. 32, 13; Gen. 48, 4; ዘይመልክ፡ሀገረ፡ καταλαμβανόμενος πόλιν Prov. 16, 32; ምልክ፡ወተዋረሳ፡ ἐνάρχου κληρονομεῖν Deut. 2, 24; ዮሐናን፡ወእሊአሁ፡ተጸወኑ፡ኀበ፡ቍድስ፡ወመለክዋ፡ *operibus praemunierunt templum et occuparunt* Jsp. p. 353; ይሁቡ፡ኵሎ፡ዘይመልኩ፡ለነዳያን፡ (*omnia, quae possident*) Chr. Ta. 13. a) ex usu fori መለከ፡ non tantum *possidere, jure mancipii tenere* significat, sed etiam *usu capere*, ut F. N. 37. b) transl.: animis potiri i. e. *animos capere* vel *sibi conciliare* (gewinnen), de oratore: እምድኅረ፡መለከ፡አልባቢሆሙ፡ለሰማውያን፡በብዙኅ፡ተግሣጽ፡ Chr. ho. 3. 2) *dominari, sub imperio tenere, regnare*, c. c. Acc.: κρατεῖν: ኢያአምር፡ከመ፡መሐሪ፡ይመልክ፡ Prov. 28, 22; እለ፡ይመልክዋ፡ለየብስ፡ Hen. 62, 9 (aliis in locis ይእኅዝዋ፡); saepissime de Deo: ዘኵሎ፡ይመልክ፡ ὁ παντοκράτωρ, ut Job 15, 25. 22, 17. 27, 2; Sir. 42, 17; Jer. 3, 9. 5, 14; Hagg. 1, 5; Mal. 1, 4. 8; Zach. 1, 3; 2 Reg. 5, 10; Judith 4, 13. 15, 10; Apoc. 15, 3; 2 Cor. 6, 18 (alias: አኃዜ፡ኵሉ፡); ἄρχειν Gen. 1, 16; ይመልክ፡እበድ፡ ἄγεται ἀφροσύνῃ Prov. 18, 2; ከመ፡ይምልክ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Syn.; c. ለ፡, ut: ኢይመልክ፡ (v. ኢይትመልአክ፡) አንሰ፡ለክሙ፡ Jud. 8, 23; c. ላዕለ፡, ut: መለከ፡ላዕሌነ፡ሀኬት፡ Chr. ho. 24; vel absol., ut: መለከ፡እምታሕቴሁ፡ለንጉሥ፡ *prorex fuit* Lud. (sine auct.); Hen. 75, 3.

አምለከ፡ II, 1 *possessorem, dominum, regnatorem facere* vel *creare* aliquem: ኢያመልክዎሙ፡ Sir. 38, 33. (አምለከ፡ *Deum colere* vid. infra.).

ተመልከ፡ III, 1 1) *possideri, dominio teneri*: ዘኢይትመለክ፡ *quod non possidetur* F. N. 39, 3. 2) *imperio alicujus subjectum esse* Lud. e praefatione Syn. 3) *do-*

minum, regnatorem constitui Lud. sine auct.; Chr. L. Atk. f. 31.

ምሉክ፡ part. 1) *occupatus, possessus:* **እመ፡ኢኮነ፡ምሉክ፡ለተአማኒ፡** *si non in possessione disponentis est,* (*de eo disponere non licet*) F. N. 39, 3. 2) *subjectus* (imperio) F. N. 24, 2. (de **ምሉክ፡** εὐσεβής vid. infra).

ምልክት፡ n. act. *dominium, imperium:* **ትትነሠት፡ምልክታ፡** μεγαλειότης αὐτῆς Act. 19, 27 rom.

መላኪ፡ n. ag. 1) *possessor, dominus, herus* ut aedificii, agri, servi, al. F. N. 24, 2; 31; 37; Chr. Ta. 12. 2) *dominator, regnator:* **እግዚ"፡መላኬ፡ነፍሳቲነ፡ወፈጣሪሃ፡ውስተ፡ሥጋነ፡** Jsp. p. 352; **እግዚ"፡መላኬ፡ሰማያት፡ወምድር፡** Macc. f. 10; **ክርስቶስ፡መላኬ፡ኵሉ፡አጽናፍ፡** Sx. Masc. 2 Enc.

መለካዊ፡ i. q. مَلَكِيّ *Melchita* i. e. „regiae religioni in Aegypto addictus" (opp. Jacobita vel Monophysita) Sx. Teq. 16; F. N. 24, 2; 48; Clem. f. 212; al.

ምልክት፡ subst. (vid. gramm. § 121, c, α) *proprietas:* **እመ፡አገበርዎ፡ከመ፡ይትዐሰብ፡ምልክተ፡ካልኡ፡** *ut proprietatem alius conducat* F. N. 35. (vid. etiam **መለኮት፡** infra).

ምልክና፡ subst. 1) *dominium, mancipium:* **ይጸንዕ፡ምልክናሁ፡እምድኅረ፡፴ዓመት፡** (sc. usucapione) F. N. 35; **ንኤዝዝ፡ከመ፡ይኩን፡ላቲ፡(ለብእሲት፡)ምልክናሁ፡ለዝንቱ፡ንዋይ፡** F. N. 24, 7. 2) *potestas* patria, tutoris, al.; *auctoritas, dominium, imperium, majestas, celsitudo:* **ዘታሕተ፡ምልክናሁ፡** *qui sub ejus* (tutoris) *potestate est* F. N. 24; **አሰስሎተ፡ምልክናሁ፡ለዘአመንገብዎ፡ላዕሌሆሙ፡ይኅሥሡ፡እምፈታሒ፡** F. N. 24, 3; **ምልክና፡ላዕለ፡እለ፡ተኀየልዎ፡** ἐξουσία τυραννούντων αὐτοῦ Sap. 10, 14; c. etiam c. Acc.: **ቅንየትከ፡ወምልክናከ፡ኵሎ፡** τὸ πάντων σε δεσπόζειν 12, 16; κυριότης Chr. ho. 1 seq. (saepissime); **ፈጠርነ፡ዓለመ፡ከመ፡ይትዐወቅ፡ምልክናነ፡ወዕበየ፡ኀይልነ፡** Clem. f. 48; Lit. 173, 1; Org. 2. Abstractum pro concreto: Jes. 9, 6 (var. pro **መላእክት፡** οἱ ἄρχοντες); Gen. 49, 10 (v. **ምልእክና፡**). 3) *praefectura, satrapia,* vel concr. *satrapae:* **ለለ፡ምልክና፡አሕዛቢሆሙ፡** Esth. 3, 12; **ጸሐፍነ፡ኀበ፡ኵሉ፡ምልክናን፡** Jsp. p. 317.

ትምልክት፡ subst. *principatus, potentatus, ditio:* **አውፃእክሙ፡ለእስራኤል፡እምትምልክተ፡ፈርዖን፡** Did. 38.

አምላክ፡ subst.; est formâ plur., (vid. gramm. § 131, 2) sine dubio a singulari deperdito **መልክ፡** [coll. hebr. מֶלֶךְ et arab. مَلِكٌ et ٱلْمَلِيكُ, quae et ipsa de Deo usurpantur] derivatum est, et *dominos, dominatores* significat: deinde in notionem *divini numinis* (sive in pluribus Deis, sive in unico Deo contineri putetur) abiit, denique apud Abyssinos ad Christianam religionem conversos (pariter atque אֱלֹהִים apud Hebraeos) singularis significationem accepit. 1) *Deus,* ὁ θεός. Est generale Dei veri nomen (sicut אֱלֹהִים, ܐܠܗܐ, ٱللَّهُ): speciale ejus nomen, unâ cum monotheismo ab Abyssinis acceptum, est **እግዚአብሔር፡** (יְהוָה, ὁ Κύριος); quae duo nomina saepius componuntur **እግዚ"፡አምላክ፡** ut Gen. 6, 13. 22. 7, 5 al. Et statum constructum et accusativum admittit, sicut alia nomina appellativa: **አምላኪ፡** Ruth 1, 16; **አምላክ፡ለሕይወትየ፡** Sir. 23, 4; **አምላከ፡ዓለም፡** Hen. 1, 3; **አምላከ፡ሰማይ፡** 2 Esr. 11, 4; Ex. 3, 6. 7, 1; c. **አ፡** Vocativi conjunctum nonnumquam: **አምላኪ፡** Num. 16, 22. 27, 16. Is, cujus vel cui Deus Deus est, praepositione **ለ፡** introduci potest, ut **አምላክ፡ለኵሉ፡ዘሥጋ፡** Jer. 39, 27; at multo frequentius ope status constructi vel Genitivi. Pronomina suffixa huic nomini vel tamquam plurali vel tamquam singulari affigere licet ut **አምላኪየ፡** et **አምላክየ፡** *Deus meus* (gramm. § 155, 3, b): illud tamen annotare juvat, quod si Accusativo **አምላክ፡** pronomina secundae personae suffiguntur pro **አምላኪከ፡** al. saepius **አምላክከ፡** al. occurrit, ut Lev. 25, 36. 38. 26, 12; **እከውነክሙ፡አምላክክሙ፡** Jer. 7, 23. 11, 4 (v. **አምላክክሙ፡**). 2) *deus* quilibet ethnicorum, (deus fictus et commenticius), *idolum:* Ex. 20, 4. 23; Deut. 5, 8; Ps. 80, 8 al. Hunc significatum si habet, pluralem **አማልክት፡** admittit: Gen. 31, 19 seq.; Ex. 20, 3; Lev. 19, 4. Neque tamen θεοί solum **አማልክት፡** vertitur, ut Ruth 1, 15; Jes. 19, 3. 36, 18. 41, 23; Jer. 2, 28. 5, 7. 16, 20 al., sed etiam εἴδωλα, ut: Gen. 31, 19; Sir. 30, 19; 1 Joh. 5, 21; Act. 15, 20 al., et χειροποίητα Jes. 16, 12. Saepius occurrunt phrases: **አማልክት፡ነኪር፡** *dii alieni* vel *peregrini* Gen. 35, 2; Jer. 1, 16. 5, 19; Kuf. 1; **ባዕድ፡አማልክት፡** Deut. 11, 28; Jer. 39, 29 vel **አማልክት፡ባዕድ፡** Jer. 51, 8; Deut. 13, 7; Jos. 24, 14; et **አማልክት፡ግብት፡** *dii temere inventi* 2 Par. 23, 17. 24, 18 (vid. **ግብት፡**). Nonnumquam pl. **አማልክት፡** reperitur, ubi Graecus singularem praebet, ut Jes. 44, 17. — Ab **አምላክ፡** derivantur verba

አምለከ፡ II, 1 *Deum* vel *deos colere, pro Deo* vel *diis habere, divinis honoribus afficere,* c. Acc. Dei vel deorum; σέβεσθαι Job 1, 9; Jes. 29, 13; Matth. 15, 9; Act. 18, 13; λατρεύειν **ከመ፡ታምልኩ፡ዕፀ፡ወእብነ፡** Hez. 20, 32; Judith 3, 8; Matth. 4, 10; Luc. 1, 74; Rom. 1, 9; **እለ፡ያመልኩ፡ጣዖተ፡** εἰδωλολάτραι Apoc. 22, 15; Kuf. 22; προςκυνεῖν Jer. 13, 10 (aliâs **ሰገደ፡**); c. c. **ለ፡** ut: **እለ፡ያመልኩ፡ለኢአሱስ፡** Sx. Hed. 25. — Hinc Inf. **አምልኮ፡** vel **አምልኮት፡** εὐσέβεια *religio, pietas* erga Deum vel numen divinum: 2 Petr. 1, 6. 7; Lit. 162, 2; **አምልኮትነ፡** ἡ εὐσέβεια ἡμῶν Cyr. ad Th. f. 8; vel **ሥነ፡አምልኮትክን፡** ἡ ὑμετέρα εὐσέβεια Cyr. ad Reg. f. 30; vel **ሠናይ፡አምልኮ፡** εὐσέβεια II Can. Ap. 35; **አምልኮ፡ጣዖት፡** *idololatria* Syn.; Enc.

ተአምለከ፡ quadrl. III, 1 1) *Deum fieri:* **አምላክ፡ዘተሰብአ፤እጓለ፡እመሕያው፡ዘተአምለከ፡** M. M. f. 299. 2) *Dei honore affici:* **ለይሰብሕ፡ስሙ፡ለእግዚ"፡ስቡሕ፤ይትአምለክ፡(ስሙ፡)ለእግዚ"፡አምላክ፡** M. M. f. 391.

ምሉክ፡ part. εὐσεβής, *pius, religiosus:* **በትእዛዘሙ፡ለምሉካን፡ነገሥት፡** τῶν εὐσεβεστάτων βασιλέων Ep. Joann. Ant. ad Cyr. f. 113; **ዛቲ፡ክብርት፡ወምልክት፡ማኅበረ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** *haec honoratissima et piissima synodus* ho. Severi in Cyr. f. 104.

መለኮት፡ subst. 1) *dominatio, potestas* in spec. Dei, δυναστεία Ps. 102, 22, coll. Hen. 84, 2. 2) *divinitas, deitas* (divina natura, potentia, virtus, majestas): θειότης, θεότης Rom. 1, 20; Col. 2, 9; 2 Petr. 1, 3; Lit. 158, 4; Cyr. et Chrys. saepissime; τὸ θεῖον Act. 17, 29; **ምስጢራተ፡መለኮትከ፡** Sap. 12, 5. Statui constructo subjunctum vel in Genitivo positum vertere licet: *divinus,* ut **ቃለ፡መለኮት፡** Clem. f. 201; **መጻሕፍተ፡ዘመለኮት፡** ib. f. 138.

መምለኪ፡ n. ag. *Deum* vel *deos colens, pius, reli-*

giosus: **መምለኬ፡እግዚ"፡** (θεοσεβής) Kid. f. 6; **መምለኪያ ን፡ሠናይ፡** (εὐσεβεῖς) Asc. Jes. 4, 15; **መምለክያነ፡ጣዖት፡** *idololatrae* Enc. Sed etiam sine nomine Dei subjuncto occurrit, saepius in Phlx., ubi monachi **መምለክያን፡** nominantur, et tria eorum genera distinguuntur: **መምለኪ፡ፍጹም፡**, **መ"፡ማእከላዊ፡**, **መ"፡ወጣኒ፡** Phlx. 4. — In Did. ed. Platt. p. 85 legitur plur. forma: **መምላክያን፡**

መምለካዊ፡ n. ag., id. q. **መምለኪ፡**, ut: **መምለካውያን፡ዘጣዖት፡** F. N. 23.

አምላክና፡ subst. *Dei dignitas;* praemisso **ከዊን፡** *conversio in Deum: Satanas* **አኅለዮ፡(ለአዳም፡) ከዊነ፡አምላክና፡** F. M. 3, 2.

አምላካዊ፡ adj. rel. *ad Deum pertinens, divinus:* **ፈቃድ፡አምላካዊ፡** F. M. 2, 11; **ኅድጉ፡ጽዋዔሆሙ፡አምላካዊተ፡** (*divinam vocationem suam*) Phlx. 5; **ጳውሎስ፡አምላካዊ፡** F. M. 10, 4; in specie hoc praedicato laudantur Biblia, ut **መጽሐፍ፡አምላካዊ፡** F. M. 18; **መጻሕፍት፡አምላካውያት፡** Genz. f. 85; F. N. 2; al. creberrime.

መለኮታዊ፡ adj. rel. *divinitatis particeps, divinus:* Org.; **ትምህርታት፡መለኮታዊት፡** Cyr. f. 2; **መለኮታዊ፡ክርስቶስ፡ዘለብሰ፡ትስብእተ፡** Enc.; de latere Christi Org.

መሎኬ፡(ሜሎኬ፡ Lud. ex Enc.) nom. plantae peregr.: μαλάχη, μολόχη *malva* (ملوخية et ملوخيا): **ወይጸመሂ፡ከመ፡መሎኬ፡** (v. **መሎኪ፡**) **በውስተ፡ሐሩር፡** Job 24, 24; **ውዕየ፡በነደ፡ቃሉ፡ከመ፡እብሬት፡ሐምል፡መሎኬ፡(ሜሎኬ፡** Lud.) Sx. Jac. 13 Enc.; M. M. f. 104.

መልዐ፡ *implere* vid. sub **መልአ፡**

መልዐ፡ I, 2 [respondent مَلَعَ I. IV. VII. VIII *celeriter incessit* vel *transivit*, de camelo; مَلَّا *vehementer et valide incessit* vel *cucurrit;* مَلَخَ *valide incessit,* مَلَقَ id.; مَلَّ *festinavit in incessu*] *propere transire, cursum tendere, procedere, pergere:* **መልዐ፡** (v. **ተንሥእ፡**) **ንሑር፡** 1 Reg. 26, 11; **መልዕ፡ፍኖተከ፡** *perge iter tuum* Sx. Masc. 10; **ደመ፡ትዝምድክን፡እምትካት፡ዘመንግሥት፡ውእቱ፡ወይሜልዕ፡እምይእዜ፡** αἷμα ὑμῖν ἄνωθεν καὶ ἐκ μακρῶν ἥκει χρόνων τὸ βασιλικὸν, παρατείνει δὲ καὶ εἰς δεῦρο Cyr. ad Reg. f. 25.

አመልዐ፡ II, 2 (at Perfectum nonnumquam **አምልዐ፡** II, 1 reperitur, ut Luc. 19, 28 Platt; 2 Par. 15, 12) *cursum ulterius tendere, porro ire, protenus proficisci:* **ገብኡ፡ድኅሬሆሙ፡ወኢያመልዑ፡ቅድሜሆሙ፡** Jer. 7, 24; **ርቱዓን፡የሐውሩ፡ቦቱ፡ወያሜልዑ፡ቅድመ፡** Mich. 2, 7. 8; **ቅድሜየ፡አሜልዕ፡** Phil. 3, 14; Luc. 19, 28; **ወአምልዑ፡በኪዳን፡** 2 Par. 15, 12. — *Voc. Ae.:* **ሖረ፡አመልዐ፡ነገደ፡ዘ፡ሄደ፡**

ተማልዐ፡ III, 3 *secum auferre* vel *proripere, secum ducere* vel *portare* alqm vel alqd; c. c. Acc.: **ዲያብሎስ፡ተማልዖሙ፡ለአዳም፡ወለሔዋን፡ውስተ፡ስሕተተ፡ዚአሁ፡እንዘ፡የኀይጦሙ፡** Macc. f. 8. 22. 24; **እምኔሆሙ፡ተዐቀቡ፡** (cavete) **ከመ፡ኢይትማልዑክሙ፡ምስሌሆሙ፡ውስተ፡ገሃነም፡** Clem. f. 186. 187. 129. Ex his locis, in quibus nihil dubii inest, illustrare licet locos quosdam Bibliorum, quorum sensus obscurior (et Ludolfo perperam intellectus) est: **እስመ፡ይትማላዕ፡ሐያዎ፡ለልብስ፡** *nam secum abripit sanam vestis partem* Matth. 9, 16 rom.; **ፈሎነ፡ተማላዕ፡** (Platt male: **ተመላእ፡**, rom. **ተማልአ፡** tamquam affixo pronomine III. prs. sg. fem.) **ምስሌከ፡አመ፡ትመጽእ፡** 2 Tim. 4, 13; **ኅለየ፡ያውዕአነ፡እምነ፡መንግሥትነ፡ወይትማልዐነ፡ነፍሰነ፡** ἐπετήδευσε τῆς ἀρχῆς στερῆσαι ἡμᾶς καὶ τοῦ πνεύματος Esth. 8, 13 apocr.; **ተማልዒ፡ሊተ፡ምስሌኪ፡ፍተ፡ኅብስት፡** 3 Reg. 17, 11. (In libris mss. hoc verbum creberrime cum **ተማልአ፡**, **ተመልአ፡**, **መልአ፡** confunditur). — De notione hujus stirpis III, 3 cfr. **ተበጽሐ፡**

አስተማልዐ፡ IV, 3 (mercaturae causa) *huc illuc peragratum* vel *in negotium mittere* (alqm). Ita mihi explicandus videtur locus difficilior: **ማእዜ፡ይሠርቅ፡ወርኅ፡ንምላእ፡** (legas: **ንመልዕ፡**) **ወናስተማልእ፡** (legas: "**ልዕ፡**) πότε διελεύσεται ὁ μὴν καὶ ἐμπολήσομεν Am. 8, 5 (quamquam posterioris aevi Aethiopes haec verba ad **መልአ፡** retulisse ex **ንምላእ፡** constat).

መለየ፡ radix spuria; hinc quasi formatum est **መላዪ፡** n. ag. *dirimens, dissecans:* **መላዬ፡ኅጻውንት፡አድማስ፡** (v. **መሰዊ፡** q. v.) Sx. Ḥed. 12 Enc. (Rad. prim. est **ለየ፡** amh.; vid. **ሌለየ፡**).

መለነስ፡ nom. peregr., graece μαλακός, obsc. *mollis, pathicus* F. M. 13 (ubi de omnibus, qui libidinibus naturae repugnantibus indulgent, usurpatum est).

I. **መለጠ፡** I, 1 [prima radicis vis est in *laevigando* (sive oblinendo sive depilando); hinc مَكْلَى *oblevit,* נִמְלַט Niph. *elabi;* مَلَطَ *induxit oblinendo lutum* muro; *abortivit; rasit* crines; مَلِطَ *depilis fuit;* amh. **መለጠ፡** *excidere, effluere,* de pilis, vic. מָרַט ,مَرَطَ ,مذلط ,مَلَصَ al.] *deradere, destringere, depilare;* hinc: stringendo vel allidendo *leviter laedere superficiem* cutis: **መለጠቶ፡እግሮ፡** Num. 22, 25. (Stirpem I, 1 neque I, 2 esse, e **ተመልጠ፡** III, 1 conjicere licet).

ተመልጠ፡ III, 1 *deradi, depilari, depilem* vel *calvum fieri:* **ወተመልጠ፡ኵሉ፡መትከፍት፡** Hez. 29, 18; **ተመልጠ፡ርእሱ፡** Lev. 13, 40. 41.

ምሉጥ፡ part. *derasus, depilis,* Lud. sine auct.

II. **መለጠ፡** rad. inus.: arab. مَلَطَ II. III *dimidium dixit versum, quem alter absolvit.* Hinc illustrandum videtur

ምልጣን፡ subst. *alternatio canendi, cantus alternus.* Sexcenties legitur in hymnologiis et antiphonariis, et significare videtur *itera canendo, repete quae cantasti!* ut: **ብፁዕ፡አንተ፡ዮሐንስ፡ዘተሐውር፡ቅድመ፡እግዚ"፤ጸሊ፡በእንቲአነ፤ውስተ፡ርእሰ፡ዐውደ፡ዓመት፡ተጽሕፈ፡ተዝካርከ፤ባርክኒ፡እንሣእ፡በረከተከ። ምልጣን፤ውስተ፡ርእሰ፡— — በረከተከ፡** Deg. 1.

መሌጠ፡ n. peregr., sine dubio *melote* (id. q. **ሐሜላት፡**): *praedones omnia, quae monachus habebat, abstulerunt* **እስከ፡ኢኅደጉ፡መሌጦሁ፡** Gad. Kar.

መልጸጸን፡ (v. **መልጸጸን፡**) nom. peregr. μελοπέπων *melopepo, melo* e genere peponum Num. 11 5 (ubi Gr. simplex

πέπων exhibet, Hebr. אֲבַטִּחִים). — *Voc. Ae.*: **መልጵጵን፡ዘ፡ጎመን፡** (male); Aethiops Ludolfi interpretatus est: **እንዶበርበሬ፡** vel **ከሰ፡** (male).

መላጺ፡ subst. „*alveare, alvearium* ut videtur, ut: *mel, dum est* **ኀበ፡መላጽያኒሁ፡ውስተ፡ገዳም፡** *in alvearibus suis in sylva*, mss. Colb.“; sic ait Ludolfus in lex. col. 62. Equidem in Gad. Lal. reperi formas **ምላጺ፡** et **ምላጼ፡**, sed sensus loci, ubi reperitur, non perspicuus est. De etymo nihil statuere audeo, priusquam et forma et significatio nominis certis exemplis probatae sint. — Alveare aliâs **ቀፎ፡** significat.

መሐለ፡ I, 1 [etiam **መሀለ፡**; amh. **ማለ፡**; arab. بَهَلَ *exsecratus fuit*; III. V. VI *unus alterum ex. f.*; VIII *supplex fuit in oratione, supplicavit* (at مَحَلَ significat *maligna delatione insidias struxit*)] Subj. **ይምሐል፡** 1) *jurare, jusjurandum dare*; absolute: Lev. 5, 4; **ሰብ፡ትምሕል፡** Sir. 23, 9; **ኢትምሐሉ፡ግሙራ፡** Matth. 5, 33; c. c. **በ፡** jurisjurandi: Act. 2, 30; **በከልእ፡መሐላ፡ኢትምሐሉ፡** Jac. 5, 12; hinc c. **በሐሰት፡** vel **በዐመፃ፡** *pejerare*: **መሐልክሙ፡በዐመፃ፡** Jer. 7, 9; **ኢትምሐሉ፡በሐሰት፡** Matth. 5, 33; **በእንተ፡እለ፡ይምሕሉ፡በጽድቅ፡አው፡በሐሰት፡** F. M. 22; vel c. Acc. rei vel jurisjurandi vel foederis: Luc. 1, 73; Kuf. 37; **ዘብዙኀ፡ይምሕል፡** πολύορκος Sir. 27, 14; Ps. 104, 8; 4 Reg. 13, 23; c. c. **ከመ፡** seq. Subj. Kuf. 6; Jes. 62, 8; Zach. 8, 14; Gen. 25, 33; Marc. 6, 23; vel seq. Subj. sine **ከመ፡** F. M. 22, 9; vel c. **ከመ፡** seq. Ind. Jer. 29, 14; Act. 2, 30 Platt; Hebr. 3, 11. 18. 4, 3; c. Acc. ejus, *per* quem (quod) juratur: Ex. 20, 7; Matth. 5, 34; Clem. f. 88. 160; c. **በ፡** ejusdem: **መሐልኩ፡በርእስየ፡** Jer. 22, 5; Kuf. 18; Jes. 45, 23; **እለ፡ይምሕሉ፡በስመ፡እግዚ"፡** Jes. 48, 1. 62, 8; Jer. 12, 16; Hebr. 6, 13; F. M. 22, 5; c. **ለ፡** personae, cui jurejurando promittitur: Jes. 54, 9; Ps. 14, 6; Jer. 45, 16; Kuf. 24; Gen. 25, 33. 31, 53; vel c. **ላዕለ፡** ejusdem Hebr. 3, 18. 2) *jurejurando promittere* alicui alqd, c. Acc. rei et **ለ** prs.: Gen. 50, 24; Num. 32, 11; Deut. 31, 20 (cfr. Ex. 13, 5. 33, 1).

አምሐለ፡ II, 1 jurare facere vel jubere i. e. 1) *jurejurando obstringere, ad jusjurandum adigere, jusjurandum exigere* ab aliquo vel *deferre* alicui, c. Acc. pers. jurantis (de reliqua constructione vid. I, 1): Gen. 24, 3. 50, 16. 25; Kuf. 35; **አምሐሎ፡በደመ፡አቤል፡ከመ፡** seq. Subj. Clem. f. 15.; Asc. Jes. 11, 39; **በእንተ፡** rei (*de*): **አምሐሎሙ፡በእንተ፡አዕጽምቲሁ፡** Kuf. 46; Num. 5, 19; **አምሐሎሙ፡(ከመ፡)ይግበሩ፡** 2 Esr. 10, 5; **ይከውን፡ጌጋዩ፡ላዕለ፡ዘአምሐሎ፡** *culpa (jurisjurandi) in eo est, qui ei jusjurandum defert* F. N. 43, 5. 2) *adjurare, obsecrare, obtestari*, c. Acc. Cant. 2, 7. 3, 5. 5, 8; Matth. 26, 63; Marc. 5, 7; 1 Thess. 5, 27.

ተምሕለ፡ III, 1 pass.; hujus stirpis exemplum nondum inveni.

ተማሐለ፡ III, 3 (e gramm. § 48, 4 saepissime **ተመሐለ፡** exscriptum) 1) *sibi invicem jurare, conjurare* Jud. 21, 1; **ተማሐልነ፡ክልኤነ፡** 1 Reg. 20, 42, Gen. 31, 44; Act. 23, 12. 13. 2) *jurejurando foedus sancire* cum aliquo vel inter se: **ተማሐልየ፡** 3 Reg. 20, 34; c. **በበይናቲሆሙ፡** Gen. 21, 27. 26, 28. 31; c. **ምስለ፡** Jos. 9, 4 seq.; **ተማሐለ፡ምስሌነ፡** 1 Reg. 11, 1; **ተማሐሉ፡ምስሌሁ፡** ἔνορκοι ἦσαν αὐτῷ 2 Esr. 16, 18; **ተማሐልነ፡ምስለ፡ሲኦል፡** ἐποιήσαμεν διαθήκην μετὰ τοῦ ᾅδου Jes. 28, 15; c. Acc. prs.: **ዕደው፡እለ፡ተማሐልከ፡** οἱ ἄνδρες τῆς διαθήκης σου Ob. 7.

መሓሊ፡ n. ag. *is qui jurat* vel *multum jurat, jurator*: **ብእሲ፡መሓሊ፡** ἀνὴρ πολύορκος Sir. 23, 11; is qui jurat vel juravit: F. M. 22, 5; F. N. 43, 5; **መሓሊ፡በሐሰት፡** *perjurans* vel *perjurus* Clem. f. 82.

አምሓሊ፡ n. ag. (II, 1) *is qui ad jusjurandum adigit* vel *jusjurandum defert*: F. N. 43, 5; *is qui invitus juravit, innocens est*: **ትጉብእ፡ጌጋዩ፡ላዕለ፡ርእሰ፡አምሓሊሁ፡ስመ፡እግዚ"፡** F. M. 22, 4.

መሐላ፡ subst., m. et fem. 1) *juratio*: **መሀርዎሙ፡ለሕዝብየ፡መሐላ፡በበዓል፡** ἐδίδαξαν ὀμνύειν Jer. 12, 16; cfr. Sir. 23, 9. 2) *juramentum, jusjurandum* (ὅρκος) Koh. 8, 2. 9, 2; Judith 8, 30; Gen. 24, 8; Matth. 5, 33. 14, 9; Hebr. 6, 16. 17; **መሐላ፡አምሐሎሙ፡** Ex. 13, 19; **በመሐላ፡** *jurejurando, jurato* Sir. 44, 21; al.; **መሐላ፡ጽድቅ፡** (*verum*) Kuf. 37; **መሐላ፡በሐሰት፡** (*falsum; perjurium*) Clem. f. 139. 167; **አበስክ፡እመሐላ፡** (*violare*) Kuf. 37; **ኢዐቀሉ፡በመሐላሁ፡** (*non servare, negligere*) Kuf. p. 127; **ዘዐለወ፡መሐላሁ፡** Hez. 17, 15; **ከመ፡አቅም፡መሐላየ፡ዘመሐልኩ፡** Jer. 11, 5; **መሐላ፡ዘእግዚ"፡** *jusjurandum per Deum* Ex. 22, 10; sed Genitivus etiam refertur ad eum, cui juratum est: **መሐላየ፡** *jusjurandum mihi praestitum* Gen. 24, 41; Jos. 2, 17. 20. De jurejurando tractatur F. N. 43, 5; F. M. 22, 5. Nonnumquam **መሐላ፡** potius *exsecratio* quam juramentum est, ut: **መጽአ፡መርገም፡ላዕሌነ፡ወመሐላ፡** Dan. 9, 11; **መሐላ፡ዘመርገም፡** Num. 5, 21. 3) *foedus juramento sancitum* (διαθήκη, ὁρκωμοσία al.) Ex. 6, 4; Hen. 60, 6; **ንትማሐል፡መሐላ፡** 2 Reg. 3, 12; **ዘየዐሉ፡መሐላሁ፡** Hos. 6, 7; Hez. 17, 14—19. Etiam *coena foederis* (δοχή) Gen. 26, 30.

ማሕላ፡ subst., id. q. **መሐላ፡**; **ማሕላ፡ዘሐሰት፡** Macc. f. 7; **የዐሉ፡ለክሙ፡ማሕላክሙ፡** (v. **መሐላክሙ፡**)**ዘምስለ፡ሞት፡** Jes. 28, 18; **በእንተ፡ማሕላሁ፡ዘመሐለ፡** 4 Reg. 13, 23; Lit. 166, 3 (**ማሕላ፡በሐሰት፡**).

ተማሕለለ፡ (etiam **ተማህለለ፡**) quadrl. III, 1 *suppliciter orare, supplicare, supplicem esse* (in specie: *expiandi causa*): **ሰገደ፡ሎቱ፡እንዘ፡ይትመሐለል፡** γονυπετεῖν Matth. 17, 14; c. **ለ፡** vel **በቅድመ፡** vel **ኀበ፡** pers. et **በእንተ፡** rei, ut: **ተማሕለሉ፡ለገጸ፡እግዚ"፡** (ἐδεήθησαν τοῦ προσώπου) Jer. 33, 19; **ይትመሐለሉ፡ለገጸ፡** (v. **በገጸ፡**)**እግዚ"፡** ἐξιλάσασθαι τὸ πρόσωπον Zach. 8, 22; **ለገጽኪ፡ይትመሐለሉ፡** λιτανεύειν Ps. 44, 14; **እንዘ፡ይትመሐለል፡በቅድመ፡እግዚ"፡በእንተ፡አበሳ፡** Kuf. 41; **ኀበ፡መኑ፡እትመሐለል፡** Org.; Sap. 13, 18 (ἱκετεύειν); seq. **ከመ፡** et Subj. Dan. 9, 13; **ይትመሐለል፡አሮን፡በዲበ፡አቅርንቲሁ፡** Ex. 30, 10; Kuf. 6.

ምሕልላ፡ (vel **ምሕላ፡**, **ምህልላ፡ምህላ፡**) subst., *supplicatio, preces supplices* δέησις Jes. 1, 15; Jer. 14, 12; θεραπεία Joel 1, 14. 2, 15; προσευχή 3 Reg. 8, 38; **ተወክፍ፡ምሕላነ፡** Hymn. Mus. Brit. LIV, 7 saepius.

መሐላ፡ pro **መሐልላ፡** subst. id. q. **ምሕላ፡**, ut: **በመሐላሆሙ፡ለማርያም፡ወለወልዳ፡** *ob supplicationem (intercessionem) Mariae et Christi* Sx. Teq. 9 Enc. (Locus Hen. 60, 6 mihi jam, postquam locum Sx. Teq. 9 inspexi et **መሐልላ፡** nihil aliud quam **ምሕልላ፡** significare cognovi, ad **መሐላ፡** *juramentum, foedus* referendum videtur).

መሐረ፡ *docere* vid. sub **መሀረ፡**

መሐረ፡ et **ምሕረ፡** I, 1 [transpositis literis id. q. רָחַם, رحم, ܪܚܶܡ et ܪܰܚܶܡ; amh. **ማረ፡**; vic. **ራኅርኅ፡**] Subj. **ይምሐር፡** Inf. **ምሒር፡** (Jac. 2, 13; Dan. 4, 24; Hen. 100, 2), **ምሒሮት፡** (4 Esr. 7, 14), **ምሕሮ፡** vel **ምሕሮት፡** (Rom. 12, 8.) 1) *misereri, misericordia affici, misericordem esse* (*miseret me alicujus*) (οἰκτείρειν, ἐλεεῖν, σπλαγχνίζεσθαι) abs., ut Rom. 12, 8; **ሶበ፡መጽወትነ፡ወመሐርነ፡** Chr. Ta. 34; c. **ለ፡** pers. Rom. 9, 18; Ex. 23, 3; sed plerumque c. Acc. prs.: **መሐረክሙ፡** 1 Petr. 2, 10; **መሐረተከ፡** Kuf. 47; 4 Esr. 7, 36; **መሐርክዎ፡** Rom. 9, 15; 4 Esr. 7, 36. 8, 37. 42; **ምሒሮ፡** Rom. 9, 16; Phil. 2, 27; Matth. 14, 14; Marc. 1, 41; Luc. 10, 33. 15, 20; Ex. 2, 6. 33, 19; Num. 14, 20; **ይምሕር፡ቢጾ፡** Sir. 18, 13; Ps. 102, 13; Jes. 13, 18; Jer. 13, 14. 16, 13; **ከመ፡ይምሐርክሙ፡** Jes. 30, 18; Deut. 13, 9. 18; **መሐረኒ፡እግዚኦ፡** Matth. 15, 22; Job 19, 21; 4 Esr. 8, 53; **ምሒረ፡ነዳይ፡** Dan. 4, 24; **መሐሮ፡እሞት፡** *poenam capitis ei remisit* Chr. L. Atk. 25. 2) *misericordia ductum donare* vel *largiri* alicui aliquid, c. dupl. Acc.: Gen. 33, 5; **አሐዱ፡ዘመሐሮ፡መንፈቀ፡ዕዳሁ፡** *quispiam, cui dimidiam debiti partem largitus est* F. M. 2, 11; vel c. Acc. prs. et **በ፡** rei Eph. 2, 7.

አምሐረ፡ II, 1 *misericordiam commovere* alicui, *miseratione permovere* alqm., c. c. Acc: **አምሐርዎ፡** Matth. 9, 36 rom.; **ያምሕሩኒ፡እሉ፡አሕዛብ፡** Matth. 15, 32. 20, 34; Marc. 8, 2. — *Voc. Ae.* ad Evang.: **አምሐርዎ፡ዘ፡አስኀዘንዎ።**

ተምሕረ፡ et **ተመሐረ፡** III, 1 et 2 *misericordiam impertiri* alicui; plerumque: *misericordiam consequi* vel *invenire*: **ይትመሐር፡ለኵሉ፡** *misericordia impertietur omnibus* Kuf. p. 22; **ዘይምሕር፡ይትመሐር፡** Prov. 17, 5; at Prov. 12, 13 **ይትሜሐር፡**; **ብፁዓን፡መሓርያን፡እስመ፡እሙንቱ፡ይትመሐሩ፡** Matth. 5, 7, at Did. 4 (ubi hic idem locus repetitur) **ይትሜሐሩ፡** (quamquam Platt in Did. p. 17 **ይትመሐሩ፡** habet); **በዛቲ፡ንሰክይ፤ወበዛቲ፡ንትኴነን፡ወበዛቲ፡ንትመሐር፡** Lit. 173, 2.

አስተምሐረ፡ IV, 1 1) *facere ut aliquis misericordiam inveniat* i. e. a) *misericordiam praestare, impertire, se misericordem praebere* alicui: abs., ut: 1 Cor. 13, 4 rom.; c. **ለ፡** pers. Herm. p. 58; plerumque c. Acc.: **እንዘ፡ኢታስተምሕር፡ሰብአ፡ዘከማከ፡** Sir. 28, 4; **ኢያስተምሕር፡** (v. **ይምሕር፡**) **ብእሲ፡እኑሁ፡** Jes. 9, 19; Deut. 28, 68; Herm. p. 28. 37; Judith 6, 19; **አስተምሕረኒ፡** (Impert.) Tob. 3, 15; etiam c. **ዲበ፡**, ut: **አስተምሕረ፡እግዚእ፡ዲበ፡አንብዕነ፡** Rel. Bar. b) *misericordiam* alicujus *implorare, commiserationem petere* ab aliquo aut sibi aut aliis (*intercedere*): Clem. f. 68; Marc. 7, 34; c. **ለ፡** pers.: **አስተምሕር፡ሎሙ፡** (var.) Job 19, 17; c. Acc. Gen. 42, 21; c. **ኀበ፡** Hen. 38, 6; Lit. 170, 2; etiam c. **ለ፡** ejus, pro quo interceditur, ut: **አስተምሕር፡ለነ፡ሚካኤል፡** Mavâs. 16, et aliâs saepissime in precibus et litaniis. 2) *ad misericordiam adducere* 1 Cor. 13, 7 rom.

አስተማሐረ፡ IV, 3 *misericordiam mutuam impertire, ad misericordiam erga alios adducere* 1 Cor. 13, 4 Platt; 13, 7 Platt.

ምሑር፡ part. *misericordiam consecutus* 1 Petr. 2, 10.

ምሕረት፡ n. act. et subst., m. et fem., Pl. **ምሕረታት፡** 1) *misericordia, miseratio, commiseratio* (ἔλεος, ἐλέη, οἰκτιρμοί, σπλάγχνα, χρηστότης, ἐπιείκεια) Ruth 3, 10; Sir. 2, 7. 18, 11—13; Jes. 54, 7. 56, 1; Jer. 40, 11; Thren. 3, 21; Ps. 5, 8. 88, 1. 102, 11. 113, 10. 140, 6; Matth. 9, 13; Jac. 2, 13; Rom. 9, 23; Tit. 3, 5; Jes. 63, 15; Dan. 9, 18; 2 Cor. 1, 3; Col. 3, 12; **የዐጹ፡ምሕረቶ፡እምኔሁ፡** 1 Joh. 3, 17; Tit. 3, 4; 2 Cor. 6, 6; Rom. 2, 4; 2 Cor. 10, 1; **እለ፡ዘእንበለ፡ምሕረት፡** ἀνελεήμονες Prov. 5, 9; **ዘገብረ፡ምሕረተ፡** Jac. 2, 13; **ገብረ፡ምሕረተ፡** c. **ለ፡** vel **ምስለ፡** vel **ላዕለ፡** pers. Ex. 20, 6; Ruth 1, 8; 2 Reg. 10, 2; Luc. 10, 37; **እግዚ'፡አበ፡ምሕረታት፡** I Const. Ap. 21; Kid. f. 6; in specie de misericordia erga pauperes: **ምሕረተ፡ነዳያን፡** F. N. 16; et abs. **ምሕረት፡** (i. q. **ምጽዋት፡**) Chr. Ta. 32. 2) in specie usurpatur de teneriore amore: *caritas* vel *pietas* erga suos: **እለ፡አልቦሙ፡ምሕረት፡** ἄστοργοι 2 Tim. 3, 3; Rom. 1, 31; **ተፈሥሐ፡ምሕረቱ፡ወልቡ፡ላዕሌሁ፡** Kuf. 22; **ምሕረትየ፡ይበርከከ፡** Kuf. 25. 36; **አሕዘኑ፡ምሕረተ፡አቡሆሙ፡** Kuf. 34. — At Kuf. p. 128 lin. 15 interpres τὰ σπλάγχνα *viscera* male voce **ምሕረት፡** interpretatus esse videtur. — 3) De **ዓመተ፡ምሕረት፡** *computo secundum annos gratiae* consulere licet Scaligeri opus de emendat. temp. Genevae 1629 p. 689; Ludolfi Comm. ad Hist. p. 385 ann. d.; Catalogum Codd. Aeth. Musei Brit. 1847, p. 10. 11. Dionysius annum incarnationis *annum gratiae* appellaverat: Aethiopes autem, cum plerumque aeram Martyrum inde ab anno CCLXXVI (pro CCLXXXIV) adhibeant eamque modo integram, modo per periodos Dionysianas (DXXXII annorum) accipere soleant, hunc ipsum computum secundum periodos Dionysianas computum secundum *annos gratiae* appellant; quem computum si admittunt, annus Christi et DCCCIX^us et MCCCXLI^us iis **ዓመተ፡ምሕረት፡፩** est. Exempla habes in libris modo allegatis, nec non in Th. P. Platt a Catalogue of the Ethiopic Manuscripts 1823 p. 20. 21; praeterea Herm. p. 108; Gad. Kar., ubi **ዓመተ፡፹ወ፩በኍልቈ፡ዓመታተ፡ምሕረት፡**, quo Isaac (cognomine Gabra-Masqal) regnaverit, memoratur. Denique alias quoque aeras, ipsamque aeram creationis: **ዓምተ፡ምሕረት፡** inscribunt: exempla videre licet apud Ludolfum l. c. et in Catalogo Mus. Brit. l. c.

መሐሪ፡ n. ag. et adj. *miserator, misericors, misericordiae amans* vel *studiosus* (ἐλεήμων, οἰκτίρμων, nec non ἵλεως, φιλόστοργος, ἐπιεικής) **መሐሪየ፡** *miserator meus* Ps. 143, 2; Ex. 34, 6; Deut. 4, 31; Ps. 77, 42. 102, 8. 111, 4. 5. Sir. 2, 11. 48, 20; Jer. 3, 12; Tob. 6, 18; Prov. 11, 17. 20, 6; 4 Esr. 7, 36. 8, 37; Hen. 27, 3; Hebr. 2, 17; Matth. 5, 7; **አንስት፡መሓርያት፡** Thren. 4, 10; **ኩን፡መሓሬ፡** Tob. 14, 9; **መሓሬ፡ኩን፡ላዕለ፡እከዮሙ፡** Ex. 32, 12; **መሓርያነ፡ቢጽክሙ፡** Eph. 4, 32; **መሓርያነ፡** 1 Petr. 2, 18; **ኩኑ፡መሓርያነ፡** Rom. 12, 10; **መሓሪ፡ለእጓለ፡እመሕያው፡** Sx. Hed. 12; opponitur *avaro* (**ቂቁይ፡**) Sx. Masc. 27; **መሓሪት፡ዐይንከ፡** Org.; poët. **መሓሬ፡ብዙኃን፡እምዕዳ፡** *multorum miserator obaeratorum* Sx. Teq. 9. Enc.

ምስተምሕር፡ part., f. **መስተምሕርት፡**, *misericordiam implorans* (*intercedens* pro alio) Lit. 170, 2; Org.

መሐረም፡ i. e. اَلْمُحَرَّم *Muḥarram*, mensis Arabum primus, Abush. (saepissime).

መሐነ፡ rad. inus., id. q. مَحَنَ *trivit* vestem induendo, *lene reddidit* corium, *percussit;* coll. مَحَجَ, مَحَسَ. Hinc

መሐን፡(**መሃን፡**), subst., *corium tenuiter confectum, aluta:* **ማእሰ፡በግዕ፡ግቡረ፡መሐን፡** δέρματα ἠρυθροδανωμένα Ex. 35, 7. 23 (vid. **ሕሡይ፡** et **አዲም፡**)

ምሕን፡ subst. instrumentum textorium, secundum Ludolfum *radius textorius*, quo subtegmen stamini inseritur [cfr. amh. **መን፡** „the reed on a weaver's loom, where the threads of the web pass through", Isenb. p. 31]. Legitur in homilia Procli in Cyr. f. 119 (*Mansi* Concil. IV. 577 et 579): **ማርያም፡ምእናም፡ግሩም፡ዘቦቱ፡ተአንመ፡ዘሥጋዌሁ፡ዕፁብ፡ልብሰቱ፡ወገባሪሁ፡** (ἱστουργός) **መንፈስ፡ቅዱስ፡ወምሕኑ፡** (ἔριϑος) **ዘእምልዕል፡ጽላሎተ፡ኀይል፡ወስፍሑ፡** (ἔριον) **ዘእምጥንተ፡** (sic! κώδιον) **ሥጋሁ፡ለአዳም፡ወፋእሙ፡** (κρόκη) **ዘእምድንግል፡ንጹሕ፡ሥጋ፡ወመሥቄሁ፡** (κερκίς) **ጸጋሁ፡ለዘለብሶ፡ወኬንያሁሰ፡** (τεχνίτης) **ቃል፡** Hoc simile a Proclo de Maria dictum in varios Aethiopum libros translatum legitur, ex. gr. Lit. f. 170, 3. [Denominatum videtur a *percutiendo* et sicut ἡ κερκίς primitus *pectinem* (aliâs ἡ σπάϑη **መሥቄ፡**), deinde *radium textorium* significasse].

መሐና፡ *donum* vid. **መሀና፡**

መሐከ፡ *parcere* vid. sub **መሀከ፡**

ምሕወ፡ *liquescere* vid. sub **ምሀወ፡**

መሐወ፡ I, 1 [differt a מָחָה مَحَا et convenit cum מָשָׁה مَشَا مَسَا *extrahere*] Subj. **ይምሐው፡**, *vellere, avellere, evellere,* herbas, gramen (4 Esr. 9, 24); **መሐወ፡ሣዕረ፡** Herm. p. 53; Matth. 13, 29; Ps. 128, 5; spicas: Deut. 23, 25; Matth. 12, 1; Marc. 2, 23; absol. **እግዚ"፡ይተክል፡ወይምሑ፡** Clem. f. 170; (**አልማክት፡**) **ኢይምሕዉ፡ወኢይተክሉ፡** Macc. f. 2; c. Acc. prs.: **በሥዕርት፡ድማኅየ፡መሐወኒ፡** Job 16, 12; **መሐወኒ፡እንተ፡ኵለሄ፡** διέσπασέ με κύκλῳ Job 19, 10. — *Voc. Ae.:* **መሐወ፡ሠረወ፡ዘ፡ነቀለ፡** *Voc. ad Evang.:* **መሐወ፡ዘ፡ቀጤ፡**

ተምሕወ፡ III, 1 *evelli:* **ሥርወ፡ጻድቃን፡ኢይትመሐው፡** Prov. 12, 3; **ሣዕር፡ዘተምሕወ፡** Herm. p. 54. 55; **ይቀድም፡ተምሒዎ፡እምኵሉ፡ሣዕር፡** Sir. 40, 16.

መሐዘ፡ rad. inus.; ut videtur: *juvenilem, alacrem, libidinosum esse*, coll. بَغَرَ et مَشَرَ פָּחַז.

ተማሐዘ፡ III, 3 (crebro **ተመሐዘ፡** scriptum, sec. gramm. § 48, 4), denominatum videtur e **መሐዝ፡**; 1) *amores jungere* cum aliquo vel aliqua, *mutuis amoribus frui, libidine venerea flagrare* in sese invicem: **ይትማሐዙ፡መራዕዊክሙ፡** μοιχεύσουσι Hos. 4, 13. 14; **ዘበዝኀ፡ሠሐቁ፡የሐጽጽ፡ግርማሁ፤ ወዘበዝኀ፡ተማሕዞቱ፡ያኀስርዎ፡** Fal. f. 21; c. **ምስለ፡**, ut: **ኢትትማሐዝ፡ምስለ፡ብእሲት፡** Fal. f. 51; c. Acc. **ተማሐዝኪ፡ብዙኃነ፡እለ፡ርኁቃን፡እምኔኪ፡** Jes. 57, 9. 2) *amicitiam* alicujus *appetere, sodalitatem inire* cum aliquo: **ይቤ፡ጠቢብ፡ኢትትማሐዝ፡ምስለ፡መኳንንት፡ከመ፡ኢይትቀበሉኪ፡ወምስለ፡ኀሱራን፡ከመ፡ኢይትኀበሉ፡ላዕሌከ፡** Fal. f. 23; **ብእሲ፡ዘይትማሐዝ፡ምስለ፡ጸላእቱ፡ይፈቅድ፡ከሢተ፡ኀጢአቱ፡እስመ፡ተማሕዞሰ፡መራኁት፡ተጻልአ፡ለጸላእቱ፡ውእቱ፡** Fal. f. 60: c. Acc. prs. M. M. f. 169.

መሐዝ፡ et **ማኅዝ፡** subst., m. et fem., Pl. **ማሕዛን፡**, **መሐዛን፡** 1) ardor juvenilis, *fervor studii* ζῆλος (in bonam partem) 2 Cor. 9, 2 rom. 2) *amasius, amator, amatrix* (adultera, meretrix): **ብእሲት፡እንተ፡ማሕዝ፡** μοιχαλίς Prov. 24, 55; **መሐዝ፡** ὁ μοιχός Prov. 6, 32; **መሐዛን፡** (v. **ማሕዛን፡**) ἐρασταί Hez. 16, 33. 36. 37. 23, 5 (v. **ማሕዝን፡** et **ማሕዘን፡**). 22 seq.; **መሐዛንኪ፡እለ፡ይሰክቡ፡ምስሌኪ፡** Jes. 57, 8; Jer. 3, 8. 4, 30. 22, 20. 22; Thren. 1, 18; Hos. 2, 7. 9; etiam **መሐዛኒሃ፡** τὴν πορνείαν αὐτῆς (concr. pro abstr.) Hos. 2, 4; **ማሕዛኒሃ፡** (v. **መሐዛኒሃ፡** et **ማሕዝኒሃ፡**) τῆς πορνείας Mich. 1, 7.

መሐዛ፡ subst. 1) *juventus:* **ተሐራሚት፡እምወይነ፡መሐዛ፡** (v. **መዐዛ፡** in Cod. Tub.) **ወእምእከለ፡ውርዙት፡** Sx. Teq. 24 Enc. 2) concr. *juvenis, adolescens,* Pl. **መሐዛት፡**, νεώτεροι Jes. 40, 30; Jer. 14, 3; νεανίσκοι Thren. 5, 13; Judith 10, 9; **ሊቃናት፡ወመሐዛት፡** Ps. 148, 12; **መሐዛተ፡ጾር፡** (**መሐዛት፡** Platt) *juvenes oneris* i. e. *bajuli* Act. 5, 6. 10; Clem. f. 87. 243. 3) id. q. **ማሕዝ፡** et **መሐዝ፡** *amasius, amator* (*amatrix*): **ብእሲት፡እንተ፡ተኀድግ፡ምታ፡ወትወልድ፡ወራሴ፡በዲበ፡መሐዛ፡** (ἀλλότριος) Sir. 23, 22. 23 (quamvis hic etiam **መሐዝ፡** c. suff. fem. sing. interpretari liceat). — *Voc. Ae.:* **መሐዛት፡ዘ፡ጕልማሶች፡**

ማሕዝን፡ vel **ማሕዘን፡** subst. (sine dubio e forma **ማሕዛን፡** attenuatum) *amores meretricii* (scortatio, adulterium): Hez. 16, 33 var.; 23, 5 var.; Mich. 1, 7 var.; Matth. 15, 19 (μοιχεῖαι).

መሐጸ፡ I, 1 [id. q. מָחַץ *percussit, concussit, conquassavit;* مَحَصَ مَحَزَ مَصَّ al.] *ferire, percutere:* **መሐጸሙ፡ወቀተሎሙ፡** Kuf. 48; **ከመ፡ይምሕጸሙ፡በሰይፍ፡** Kuf. 5. 48 (Cod. A **ይምሐጸሙ፡**).

ምሑጽ፡ part. *percussus:* **ትከውን፡ምሑጸ፡በምርአየ፡አዕይንቲከ፡** παράπληκτος διὰ τὰ ὁράματα τῶν ὀφϑαλμῶν σου Deut. 28, 34.

ምሕጻት፡ n. act. *percussio:* **ኢመጽአሙ፡መቅሠፍት፡ለቀቲል፡ወለምሕጻት፡** Kuf. 49.

መሓጺ፡ n. ag. *percutiens:* (**እግዚ"፡**) **ለሆሎፎርኒስ፡በግብት፡በሰይፈ፡ዮዲት፡መሓጺሁ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7.

መሐፀ፡ *partus dolores pati* vid. sub **መኀፀ፡**

ሚመ፡ adv. pronom. interrogativum, compositum e **ሚ፡** et **መ፡** (gramm. § 63 et § 161, a et § 198, c). Est nota interrogationis et significat 1) *num? utrum?* **ምንተ፡እምኄየሰሙ፡ለእለ፡ተፈጥሩ፤ሚመ፡ተፈጥሮ፡ወሚመ፡ኢተፈጥሮ፡** *quid melius esset creatis: utrum creatos an non creatos esse?* Cyr. ad Th. f. 12; **አይኬ፡ዘወለደት፡ድንግል፤ሚመ፡ትስብእተ፡ወሚመ፡መለኮተ፡** ib. f. 15. 2) Cum **ወ** compositum (**ወሚመ፡**) in interrogationibus disjunctivis alteram disjunctionis partem infert: *an?* Matth. 17, 25; Job 6, 12; Jes. 40, 19; Jer. 12, 9; 51, 28; 1 Cor. 4, 21; saepissime adjecto: **ኑ፡**(**ወሚመ፡—ኑ፡**): **እምሰማይኑ፡ወሚመ፡እምሰብእኑ፡** Matth. 21, 25; Gen. 31, 28.

37, 8; Joh. 9, 2; Act. 8, 34; Rom. 4, 10; 4 Esr. 6, 49. 12, 50. — Etiam ubi enuntiatio interrogativa proxime non antecedit, **ወሚመ፡** disjunctivum *an?* usurpari potest, ut Jac. 4, 5. — Vid. **እመ፡** — *Voc.Ae.*: **አው፡ወሚመ፡ብ፡ወይ፡**; *aliud:* **ወሚመ፡ዘ፡ወይም ።**

ሚም፡ nomen literae alphabeti hebraici XIIIae, Ps. 118, 97; Thren. 1, 13. 2, 13. 3, 38. 4, 13; Chr.; al. Ubi de psalmis agitur, siglo: **ሚም፡** Ps. 118, 97—104 notatur.

ምምስው፡ vid. sub **መንሰወ፡**

ምማቴ፡ subst. ut videtur: *maculositas* [e verbo **መመተ፡** (a מוּם ܡܘܡܐ مُوم propagato?) formatum] a) morbi vel vulnerum species, fortasse *sugillationes, tumores lividi sub oculis:* **ምማቴ፡ወግሕሠት፡ይዳደቆሙ፡ለእኩያን፡** ὑπώπια καὶ συντρίμματα συναντᾷ κακοῖς Prov. 20, 30. b) *vitiositas* in genere: (*Dei voluntas est una, hominum voluntates sunt variae*) **በእንተ፡ዘውስቴቶሙ፡ምማቴ፡ወጽንት፡ወውኅደተ፡አእምሮ፡ወድክመ፡ጠባይዕ፡ወብዝኀ፡ሕማማት፡** Phlx. 55. — *Voc. Ae.* ad Prov.: **ምማቴ፡ዘ፡ሐዘን፡** (sed vereor, ne auctores *Voc.* temere conjectaverint); Rad. Abb.: **መመተ፡ዘ፡ሸሸ፡**(?).

መምዐ፡ I, 2 [contractum e **መዕምዐ፡**; vis radicis simplicis est in *mollitie* et *diffluendo*, coll. مَعَّ, مَاعَ, **መዐወ፡** al.; e *diffluendo* autem et *dissolvendo* facile propagatur notio *pavescendi*] 1) *pavescere, pavere, trepidare, consternatum esse:* **ይሜምዑ፡ኵሉ፡አራዊት፡** Job 41, 16; **ይደነግፁ፡ወይሜምዑ፡** Jes. 16, 3; Jer. 26, 5; **ተመሰወት፡ደማስቆ፡ወመምዐት፡ወጐየት፡** 30, 13; **ይሜምዑ፡፲፻እምድምፀ፡፩** Jes. 30, 17; Lev. 26, 36; ἀνέστησαν 4 Reg. 7, 7; θραύεσθαι Deut. 20, 3; **መምዑ፡ወጐዩ፡** ἐτράπησαν εἰς φυγήν Judith 15, 3; φεύγειν Nah. 2, 6; ἔσπευσαν Ex. 15, 15. 2) Etiam: dissolvi mente i. e. *insanire:* **ከመ፡ይመምዑ፡** ἐκμανήσονται Jer. 32, 2 (vid. **መምዕ፡**). — *Voc. Ae.*: **መምዐ፡ዘ፡ተሸበረ፡**; *aliud:* **መምዐ፡ዘ፡ፈረ፡** (sic).

አመምዐ፡ II, 2 *pavorem injicere, trepidum* vel *pavidum facere:* **እሩ፡ተስዕረ፡ዘያሜምዕ፡** (ὁ ἐπισπουδαστής) Jes. 14, 4; *gladius* **ኢያመምዐታ፡** Enc.; **ምሕላላ፡ዘያሜምዕ፡ፀረ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7; Org.

ምሙዕ፡ part. *pavidus, trepidus.* *Voc. Ae.*: **ምሙዓን፡ዘ፡ፍሩሃን፡**

መምዕ፡ subst. *insania:* **ኢእበድኑ፡ገዝንቱ፡ወኢመምዕ፡ዘይነግሩ፡** (μανία) Cyr. ad Th. f. 10.

ምምዓ፡ subst. *consternatio, trepidatio, pavor, formido:* **ዕለተ፡ምምዓ፡ወሙስና፡** ἡμέρα ἀωρίας καὶ ἀφανισμοῦ Zeph. 1, 15; σπουδή Jer. 15, 8; δειλία Prov. 19, 15 (masc.); **ዘአልቦ፡ምምዓ፡** *imperterritus* Enc.

ምማዔ፡ subst. i. q. **ምምዓ፡** Cod. Mus. Brit. LVII, Nr. 6, str. 3; **ፍርሃት፡ወምማዔ፡** Sx. Ter 13 Enc.; **እንበለ፡ምማዔ፡** *intrepide* Enc. Haml. 6; Nah. 29. — *Voc. Ae.*: **ምማዔ፡ዘ፡ፍርሀት፡**

አመሠክዐ፡ quadrl. II [etiam per **ሰ**; denominatum a nomine ut **ምሡክ፡** vel **መሠክ፡** *id quod* a quadrupede ruminante per guttur *sursum trahitur.* Radix simplex est **መሠከ፡** *trahere* מָשַׁךְ مَسَكَ, (مَشَقَ); vid. etiam **መሰከ፡** et **ወሰቀ፡** — In lingua amh. **አመሰከወ፡** *ruminare;* in caeteris autem linguis radix גָּרַר جَرَّ ܓܪܪ ruminationem significat] *ruminare:* **ያመሠክዕ፡** Lev. 11, 3—7. 26 in C; Deut. 14, 6—8 in C.

ተመሠክዐ፡ III, 1 id. Lev. 11, 3—7. 26; Deut. 14, 6—8; I Const. Ap. 51.

መሠጠ፡ I, 1 [مَشَطَ (discerpsit i. e.) *pexuit;* نَشَطَ, نَشَطَ *abripuit*] Subj. **ይምሥጥ፡** 1) *avellere, decerpere, deripere:* **ትመሥጥዎሙ፡እምእስቲሆሙ፡እምላዕሌሆሙ፡** Mich. 3, 2; **መሠጥዎሙ፡ለአማልክተ፡ነኪር፡ዘውስተ፡እዘኒሆሙ፡** Kuf. 31; **መሠጡ፡እጓለ፡ማውታ፡እምውስተ፡ጥብ፡** Job 24, 9. 2) *discerpere, dilaniare:* **ከመ፡ኢይምሥጡከ፡ከመ፡ላህም፡ለነፍስከ፡** Sir. 6, 2; **ተኵላ፡እንዘ፡ይመሥጠሙ፡**(**ለአባግዕ፡**) Clem. f. 131; **ይመሥጥ፡** ἐπιλήψεται Jes. 5, 29; Ps. 7, 2; Hen. 90, 11; Joh. 10, 12; Org. 3) *diripere, rapere, abripere:* **ይመሥጡ፡ወየሀይዱ፡** Hez. 22, 25; **እምእደ፡ዘመሠጠ፡ወእምእደ፡ዘሄደ፡** Jer. 21, 12; **መሠጡ፡ኖላዌ፡ምስለ፡መርዔቱ፡** Job 24, 2; Ps. 10, 9. 34, 12; Jud. 21, 21; Kuf. 30; Matth. 13, 19; c. dupl. Acc. Herm. p. 5. 4) c. Acc. pers. *rapere* i. e. *raptim auferre* vel *deducere* alqm: Job 14, 20; Joh. 6, 15; Act. 8, 39. 23, 10; 1 Thess. 4, 17 rom.; Hen. 39, 3. 68, 2; in specie de homine raptae mentis in coelos deducto 2 Cor. 12, 2. 4; **ምሥጥዎ፡ለሕሊናክሙ፡ኀበ፡መልዕልት፡** (raptim tollite vel) *elevate mentes vestras sursum* Lith. Orth. 5) simpliciter: *tollere, capere, apprehendere* Ex. 30, 4; Enc. (Ludolfi). 6) in bonam partem: *eripere:* **ወበርበርዎሙ፡ወአልቦ፡ዘያድኅኖሙ፡ወይመሥጥዎሙ፡** Jes. 42, 22. — *Voc. Ae.*: **መሠጠ፡ዘ፡ነተቀ፡** (vid. **ነጠቀ፡** apud Isenb.).

አምሠጠ፡ II, 1 proprie: avulsionem vel abruptionem facere i. e. 1) *aufugere, se auferre* ἀποδιδράσκειν Job 9, 25; ἀποῤῥηγνύναι Job 39, 4; φεύγειν Jes. 21, 14; **ወይጠል፡ዘያመሥጥ፡** Jes. 13, 14; **አምሠጠ፡ልቡ፡** ἐξέλιπε σύνεσις αὐτοῦ Sir. 22, 11. 2) *elabi, evadere, effugere,* in spec. *salvum evadere;* c. c. **እምነ፡**, ut: **ኢያመሥጥ፡እምጽልመት፡** Job 15, 30. 20, 24; **ያመሥጥ፡ድኩም፡እምእደ፡ኀያል፡** Job 5, 10; **መኑ፡ውእቱ፡ዘያመሥጥ፡እምእዴከ፡** Job 10, 7; Dan. 8, 4; Prov. 12, 13; Ps. 123, 4. 104, 17; **ከመ፡የፍ፡እንተ፡ታመሥጠከ፡እምእዴከ፡** Sir. 27, 19. 20; et c. Acc. (pron. suff. pro Dat.): **አልቦ፡ዘያመሥጠኒ፡** ὅς διαφεύξεταί με Jes. 10, 14; **ያመሥጠን፡** (ἀφέξεται αὐτῶν) Prov. 22, 5; **አምሠጠኒ፡** 1 Reg. 19, 17; **እመበ፡ዘአምሠጠከሙ፡** 4 Reg. 10, 24; Deut. 2, 36; 4 Esr. 6, 69; **መከፈልተ፡ሠናይ፡ኢያምሥጥከ፡** Sir. 14, 14; salvum evadere: **ዘአምሠጠ፡እንዘ፡ይጐይይ፡** φεύγων καὶ σωζόμενος Jes. 31, 19; **ተኀጥአ፡ወአምሠጠ፡** 1 Reg. 19, 18; **አምሠጠ፡በፈረስ፡ረዋጺ፡** 3 Reg. 20, 20; Jes. 30, 16; **ኢትክሊ፡አምሥጠ፡** Jes. 47, 11; 1 Reg. 27, 1; 4 Esr. 9, 8; c. c. praepos. loci, ut: **አምሥጡ፡ውስተ፡ጽዮን፡** φεύγετε εἰς Jer. 4, 6; **ኢያመሥጥ፡ጽኑዕ፡መንገለ፡ደቡብ፡** 26, 6; Ps. 141, 6. Nonnumquam *se subtrahere* alicui i. e. eum *deserere:* **ኢያምሥጥከ፡ዐርክከ፡አመ፡ትፍሥሕትከ፡** Sir. 12, 8. 3) *eripere* i. e. liberare Sx. Ter 12 Enc.

ተመሥጠ፡ et **ተመሠጠ፡** (Jud. 21, 23) III, 1 1) refl. *sibi*

rapere vel *diripere* alqd Jud. 21, 23. 2) pass. *rapi, diripi, raptim auferri, auferri:* ዘተመሥጠ፡ διηρπασμένος Jer. 22, 3 (var.); Judith 4, 12; Kuf. 34; ἁρπάζεσθαι Sap. 4, 11; ኢትትመሠጥ፡በቀራንብቲሃ፡ Prov. 6, 25; ἀφαιρεῖσθαι ተመሥጠ፡ንዋም፡እምአዕይንቲሆሙ፡ Prov. 4, 16; Did. 4; Sap. 14, 15; ተመሠጥኩ፡በነኰርኳሬ፡ነፋስ፡ Hen. 52, 1; 1 Thess. 4, 17 Platt; de raptu mentis ተመሢጥየ፡ Act. 11, 5 rom.; Org. 1.

ተማሠጠ፡ III, 3 1) *sibi invicem diripere: esurientes* ከኑ፡ ይትማሠጡ፡ እምሲሳይ፡ ለእመ፡ ረከቡ፡ ንስቲተ፡ ይመሥጥ፡ አብ፡ እምወልዱ፡ ወወልድኒ፡ እምአቡሁ፡ Jsp. p. 367. 2) *inter se* (i. e. certatim vel successive) *discerpere* vel *diripere* aliquem (de pluribus dicitur): Ps. 43, 12. 88, 40; መኑ፡ረሰዮ፡ለያዕቆብ፡ከመ፡ይትማሠጥዎ፡ Jes. 42, 24; አራዊት፡ገዳም፡ይትማሠጥዎሙ፡ Hos. 13, 8.

ምሡጥ፡ part. *raptus:* ንሕነ፡በዐይነ፡ሃይማኖት፡ምሡጥ፡ሥጋዊከ፡ንሬኢ፡ Mâhb. Meem. 14; Sx. Genb. 28.

ምሥጠት፡ n. act. *raptus, direptio, ablatio repentina:* አይድዖሙ፡ፍኖተ፡አስትሮብሎስ፡ (*Aristobuli*) ወምሥጠቶ፡መንግሥተ፡ዘልሂቅ፡እኁሁ፡ *et quomodo regnum fratris majoris ad se arripuisset* Jsp. p. 307; ያፈጥን፡ፍጻሜ፡ኅልፈተ፡ምሥጠቶሙ፡ Sap. 14, 14.

መሣጢ፡ n. ag., Pl. comm. መሠጥ፡ (gramm. § 138, 1 et § 54) et masc. መሣጥያን፡ 1) *rapax, dilacerans* Gen. 49, 27; ተኵላ፡ መሣጢ፡ Clem. f. 132. 235; አንበሳ፡ መሣጢ፡ Jsp. p. 335; Pl. መሠጥ፡ Hez. 22, 27; Asc. Jes. 3, 24; Matth. 7, 15; Clem. f. 131; አራዊት፡መሣጥያን፡ F. N. 33, 4.

መምሠጥ፡ subst., Plur. መማሥጥ፡ instrumentum quo aliquid arripitur, trahitur, apprehenditur i. e. 1) *laqueolus* (cui immittitur uncinus) vel *ansula* (ἀγκύλη לֻלָאוֹת) Ex. 26, 4. 5. 10. 11. 2) *annulus* vel *uncinus:* መማሥጠ፡መናስግት፡ δακτύλιοι (טַבָּעֹת) Ex. 26, 29. 3) *vectis* σκυτάλη Ex. 30, 4. 5. 4) *velum, quod distrahi et contrahi potest* ἐπίσπαστρον (מָסָךְ): መንጦላዕት፡መምሠጥ፡ Ex. 26, 36. 35, 17.

ምሥጢር፡ *mysterium* vid. sub ምስጢር፡

ማር፡ et ማሬ፡ nom. peregr. sc. syr. ܡܪܝ *dominus* (*dominus meus*), quo titulo eorum nominibus praeposito viri sive sanctitate sive ecclesiastica dignitate insignes honorandi causa a Syris appellantur, ut ማር፡ ኤፍሬም፡ ። Saepissime legitur in Synax., H. A. aliisque hujus generis libris, ubi nomina doctorum vel sanctorum Syrorum memorantur; etiam aliis atque Syris hic titulus ab Aethiopibus inditur; et a poëtis rhythmi causa nomini proprio passim postponitur, ut Sx. Teg. 29; Hed. 4. Hinc ማራናታ፡ μαρὰν ἀθά מָרָן אֲתָה (*Dominus venit*) Cyr. d. r. f. f. 36 (ex 1 Cor. 16, 22).

መርሐ፡ (vel መርሀ፡) I, 1 [amh. መራ፡; in caeteris linguis haec eadem radix non exstat; sed quaeritur, annon הוֹרָה *monstrare* et אֹרַח ܐܘܪܚܐ *via* illustrando etymo comparanda sint?] Subj. ይምራሕ፡ 1) *viam monstrare, ducere* c. Acc. pers.: መልአክ፡ዘይመርሐኒ፡ Asc. Jes. 7, 16. 21; Hen. 21, 5; ὁδηγεῖν, καθοδηγεῖν: ወረደ፡መንፈስ፡እምእግዚ"፡ወመርሖሙ፡ Jes. 63, 14; መራሕከሙ፡በዐምደ፡ደመና፡ 2 Esr. 19, 12; Koh. 2, 3; Job 12, 23; Ps. 42, 3. 138, 9; Deut. 1, 33; Luc. 6, 39; Matth. 15, 14; ἄγειν መሪሐ፡ይመርሖሙ፡ 4 Reg. 9, 20 (aliâs ἄγειν ወሰደ፡ verti solet); c. በ፡ vel ውስተ፡ loci, per quem pergitur: Ps. 142, 12. 5, 9; ዘመርሐነ፡ውስተ፡ብሔረ፡በድው፡ Jer. 2, 6; c. Acc. viae: Ps. 22, 3. 85, 10. 138, 23; Sap. 10, 17; vel c. ውስተ፡ viae Sap. 10, 10; c. ውስተ፡ vel ኀበ፡ vel Acc. loci, ad quem tenditur: Apoc. 7, 17; Joh. 16, 13; አምላክ፡ይምራሕከ፡ እንተ፡ ላዕሉ፡ ሀገረ፡ ኢየሩሳሌም፡ Rel. Bar.; መርሐ፡ከልአነ፡ኀበ፡አሚን፡ Chr. ho. 26. 2) *praeire, ducem esse,* προάγειν እለ፡ይመርሑ፡ ወእለ፡ይተልዉ፡ Marc. 11, 9; ይመርሑ፡ ቅድመ፡ ሰረገላ፡ ἦγαν τὴν ἅμαξαν 2 Reg. 6, 3; ἡγεῖσθαι ይመርሕዎሙ፡ Ex. 13, 21; Kuf. 37; Hen. 72, 3. 89, 45. 48. 3) *monstrare, demonstrare* aliquid, c. c. ኀበ፡ rei (in libris e sermone Arabico translatis): ወይመርሕ፡ ኀበ፡ ዝንቱ፡ቃሉ፡ለልዑል፡ (*hoc demonstratur verbo Altissimi*) F. N. 24, 1; ተወከፎተ፡ሠያጢ፡ዐረቦነ፡ እምእዴ፡ ተሣያጢ፡ ይመርሕ፡ኀበ፡ፍጻሜ፡ሠይጥ፡ወተሣይጦ፡ F. N. 33. Sed etiam: *testimonii causa producere* alqd, c. Acc. Ex. 22, 12.

አምርሐ፡ II, 1 ut videtur *monstrandam curare viam:* አንተ፡(እግዚ"፡)አምራሕከ፡ጽድቀ፡ ወኀጢአተ፡ ወፈለጥከ፡ ብርሃነ፡ወኀጢአተ፤ እኩየ፡ ወሠናየ፡ Kid. f. 40 (si quidem lectio sana est).

ተመርሐ፡ III, 1 pass. et refl. *duci, deduci, ducem sequi* Hen. 72, 5; ተመራሕነ፡ውስተ፡ዛቲ፡ጸጋሁ፡ προςαγωγὴν ἔχομεν Rom. 5, 2; ተመሪሐነኬ፡ውስተ፡ጽድቅ፡ እምኵለንታሁ፡ πανταχόθεν οὖν συνωθούμενοι εἰς Cyr. ad Th. f. 25; (አበዊነ፡)ዘይደልወነ፡ከመ፡ንትመራሕ፡በምግባራቲሆሙ፡ ወንትመሰል፡በሙ፡ Jsp. p. 359; ከመ፡ ንትመራሕ፡ በትእዛዙ፡ Phlx. f. 242.

መርሕ፡ subst., m. et fem., Pl. አምርሕት፡ (pro quo passim አምሕርት፡, ut Matth. 23, 16 rom.; 1 Cor. 4, 15 Platt) 1) *dux* ὁδηγός 2 Esr. 8, 1; Rom. 2, 19; Matth. 15, 14. 23, 16. 24; ኤጲስቆጶስ፡ውእቱ፡መርሖሙ፡ለሕዝብ፡ Did. 4; ከማሁ፡አንትሙኒ፡ መርሐ፡ ኩንዎሙ፡ Kid. f. 38. 17; Phlx. 139; c. c. ውስተ፡ ut: እስመ፡ውእቱ፡መርሕ፡ውስተ፡ጥበብ፡ Sap. 7, 15; c. ለ፡ ut: ከዮ፡መርሐ፡ለከሒድ፡ II Abt. 57. De femina: ከነት፡መርሐ፡ Lud. e Vit. Sanct. In specie: παιδαγωγός *paedagogus* 1 Cor. 4, 15; መርሕ፡ለኀበ፡ክርስቶስ፡ Gal. 3, 24; et μεσίτης: *Christus* መርሐ፡ለሐዳስ፡ሥርዐት፡ Hebr. 12, 24; σκοπός Hez. 33, 2. 2) *dux* i. e. *rector, princeps:* κυβερνῆται Hez. 27, 28 (cfr. ܡܕܒܪܢ̈ܐ) et κωπηλάται Hez. 27, 8; κυβερνήσεις 1 Cor. 12, 28. 3) *index* (libri): መርሐ፡ግብረ፡ አናቅጽ፡ *index capitum* Lud. Comm. Hist. Aeth. p. 305.

ምርሐት፡ n. act. *ductus, gubernatio:* ዘወሀበ፡ጥበበ፡ምርሐት፡(ይምራሕ፡) *cui sapientiam gubernationis praebuit, is gubernet* Phlx. 190.

መራሒ፡ n. ag. f. መራሒት፡, Pl. መራሕያን፡ fem. መራሕያት፡, *ductor, dux:* ከመ፡ ትኩን፡ መራሒ፡ ἡγούμενος 1 Par. 17, 7; Hen. 72, 1. 74, 1. 75, 1. 82, 11 seq.; Org.; c. c. ለ፡ vel ኀበ፡, ut: መራሒ፡ለዝሙት፡ *perductor* (*leno*) II Const. Ap. 17; ብእሲት፡መራሒት፡ኀበ፡ዝሙት፡ *lena* I Const. Ap. 62 (63); nec non per st. c., ut: (ዛቲ፡መጽሐፍ፡)መራሒተ፡ልቡና፡ይእቲ፡ Fal.; *Satanas* መራሒ፡ኵሉ፡እኩይ፡ Clem. f. 221; እግዚ"፡መራሒ፡ ሕይወት፡ Prec. Mat.; Kid. f. 12; መራሕያነ፡ብርሃን፡ epitheton angelorum Lit. Joh.; epitheton Abrehae et Afsbehae Chr. Ax.

ተመራሒ፡ n. ag. pass. vel refl. *ductus; ducem sequens:* Hen. 82, 12; Fal. f. 11.

መርመር፡ subst. *marmor* (مَرْمَر): **አዕማደ፡መርመር፡** Sx. Tachs. 8.

መርመሬ፡ *pera* vid. sub **ረመረ፡**

መርሙዳ፡ vid. **በርሙዳ፡**

መረረ፡ et **መረ፡** I, 1 [amh. id.; מָרַר, ܡܪ, مَرَّ] Subj. **ይምርር፡**(**ይምርር፡** 4 Esr. 8, 40 Laur.) 1) *amarescere, amarum esse:* **ይመርር፡ጣዕሙ፡ለመዓር፡በዕጉሥታር፡** Herm. p. 30; **ዘይመርር፡እምሐሞት፡** Prov. 5, 4; c. pron. suff. pro Dat.: **ይመርረኪ፡ኀዲገ፡እግዚ"፡** Jer. 2, 19; (*malis dulcia sunt opera peccati*) **ወይመርርሙ፡ምግባሩ፡ለጽድቅ፡** Clem. f. 83; **ለትምረሩ፡ለከርሥከ፡** Apoc. 10, 9. 2) *exacerbari dolore et ira; tristem, moestum esse* vel *fieri* (πικραίνεσθαι) **መረርኩ፡** Ruth 1, 20; **መረረትኒ፡ነፍስየ፡እምኔክን፡** 1, 13; **መረት፡** (v. **መረረት፡**) Jes. 14, 9; **መሪረ፡መረርኩ፡** Thr. 1, 20; c. **በእንተ፡** 4 Esr. 8, 40 (Laur.).

አምረረ፡ II, 1 1) *amarum reddere* Apoc. 10, 10; Am. 6, 12. 2) *amare* vel *acerbe agere:* **አምርር፡በኪዮቶ፡** πίκρανον κλαυθμόν *acerbe defleas eum* Sir. 38, 17; **ጸርኀ፡በዐቢይ፡ቃል፡ወአምረረ፡ጥቀ፡** Gen. 27, 34. 3) *dolore exacerbare* i. e. *moerore afficere* et *ira exacerbare* i. e. *irritare* alqm: **አምረሩ፡ለነፍስየ፡** Job 27, 2; Kuf. 25; **ከመ፡ያምርሩኒ፡በምግባረ፡እደዊሆሙ፡** Jer. 51, 8; Hez. 2, 3; Ps. 5, 12. 105, 8; Hebr. 3, 15. 16. 4) acerbe i. e. iracunde vel moeste agere, *exacerbari, exasperari* vel *moerere:* **አምረሩ፡** (v. **ተምዑ፡**) **ላዕለ፡ኤርምያስ፡** Jer. 44, 15; 4 Esr. 8, 40 (in plur. codd.); fortasse Hen. 99, 12.

ምሩር፡ part. *amarus, exacerbatus, moestus:* **ምሩራን፡** οἱ ἐν πικρίᾳ Job 3, 20; παραπικραίνοντες Ps. 67, 7.

መሪር፡ adj. f. **መሪር፡** 1) *amarus, acerbus:* **ማይ፡መሪር፡** Jac. 3, 11. 12; Ex. 15, 23; τὸ πικρόν Jes. 5, 20; Prov. 27, 7; **መሪረ፡ኮነ፡ሜስ፡** Jes. 24, 9. Translate a) de iis, quae dolorem et moerorem efficiunt vel animum vulnerant (pungunt): **አሞት፡እሮ፡መሪር፡ዝክርከ፡** Sir. 41, 1; **መሪር፡እሞት፡ብእሲት፡** Kob. 7, 26; **ለገቢረ፡መሪር፡** Ps. 63, 3; **መሪር፡አፉሆሙ፡** Rom. 3, 14; Ps. 13, 6; **መሪረ፡ያወሥኡከ፡** Sir. 29, 25; Jac. 3, 14; adv.: **እንዘ፡ይጠወቅ፡ነፍስየ፡መሪረ፡** Job 10, 1; **መሪር፡** πικρία *amaritudo* i. e. *exacerbatio* Eph. 4, 31. b) de fletu, clamore, luctu (acerbus, vehemens): **ጸራኅከ፡ጽራኀ፡መሪረ፡** Hen. 65, 5; **በቃል፡መሪር፡** 65, 2; **መሪር፡ሐዘን፡** Sir. 25, 18; adv.: **የዐወይዉ፡መሪረ፡** Hez. 27, 30; **መሪረ፡ይበክዩ፡** Jes. 33, 7. 22, 4; Matth. 26, 75. 2) *exacerbatus* a) *moestus, tristis* Ruth 1, 20; **ይኄይስ፡መዊት፡እመሪር፡ሕይወት፡** Sir. 30, 17. b) *immitis, crudelis:* **ሕዝብ፡መሪራን፡** Hab. 1, 6; **መሪራነ፡ነፍስ፡** Jud. 18, 25. c) *refractarius, contumax* (παραπικραίνων) Ps. 77, 10; **ቤት፡መሪራን፡** Hez. 2, 5 seq. (בֵּית מְרִי).

ምረር፡ subst. Pl. **ምረራት፡** *amarities, amaritudo, acerbitas:* **ምረሩ፡ለማይ፡** Apoc. 8, 11 rom.; **ጥዕምኩ፡ዕጉስታረ፡ወዠሎ፡ምረራተ፡ወኢረከብኩ፡ዘይመርር፡እምንዴት፡** Fal. f. 65; **እንዘ፡ያአምሩ፡ምረሮ፡ለሞት፡** Macc. f. 19; **እለ፡ተዐገሡ፡ምረራተ፡ብዙኀ፡** Chr. ho. 31; de acerbitate iracundi et contumacis: **ምረርከ፡** (v. **ምረትከ፡**) Jes. 37, 29, et moesti vel afflicti: Job 7, 11; **ምረረ፡ነፍሱ፡** 21, 25.

ምረት፡ n. act. et subst., id. q. **ምረር፡**, ut Deut. 29, 17; Num. 33, 9; Sap. 8, 16; **ምረተ፡ሕምዝየ፡** Threu. 3, 20; **በምረተ፡ነፍሱ፡** Sir. 4, 6; contumacia Kuf. 1.

መርስ፡ *portus* vid. sub **ረሰወ፡**

መረሰ፡ id. q. مَرَسَ (مَرَشَ, مَرَثَ, مَرَدَ) *madefacere, macerare* aqua. Hinc

ተመርሰ፡ III, 1 *macerescere, putrere:* (**ናእምር፡**)**ከመ፡ዘዬአ፡ወተመርሰ፡እምአባላት፡ይትመተሩ፡ወሲሲት፡ዕፄ፡ይከውና፡** hom. Rhegini in Cyr. f. 109. Voc. ad Cyr.: **ተመርሰ፡ዘ፡ማሰነ፡**

መርሰሰ፡ quadr. I [etiam **ረምሰሰ፡** q. v.; מִשֵּׁשׁ, chald. מַשְׁמֵשׁ et מְשַׁמֵּשׁ; arab. مَسَّ] *palpare* manu, *palpando quaerere:* **ትመረስስ፡** (var. **ታመ"፡**) **መዓልተ፡ከመ፡ይመረስስ፡ዕዉር፡** Deut. 28, 29.

አመርሰሰ፡ II 1) caus. *palpare facere:* Ex. 10, 21. 2) id. q. I *palpare* Deut. 28, 29 var.; Job 5, 14 var.; 12, 25 var.; Jes. 59, 10 var.

መርሰስ፡ subst. *palpatio:* **የሐውር፡በመርሰስ፡** *palpando incedit* (coeci instar) 2 Petr. 1, 9. — *Voc. Ae.:* **መርሰስ፡ዘ፡መዳሰስ፡** vel **መድኀሥሥ፡**

ምርስኔ፡, **መርሳኒ፡**; **ሚርስንስ፡**, **ሚረሲንስ፡**, **ሚርሴንስ፡**, **ምርስኔን፡**, **መርሲኔን፡** (مرسين) n. peregr. μυρσίνη (Gen. μυρσίνης, Acc. μυρσίνην) *myrtus* Kuf. 21; Jes. 41, 19 (et 55, 13 vrs. nov.); 2 Esr. 18, 15.

መረቅ፡ subst. *jus, jusculum* [amh. **መረቅ፡**, **መርቅ፡**; hebr. מָרָק et פָּרָק; arab. مَرَق; de etymo vid. Ges. thes. p. 820 et 1131] M. F.

መርቄ፡ *calor gravis* vid. sub **ረቀየ፡**

መረብ፡ subst. *ingluvies*, quod nonnisi nomini **አድግ፡** subjunctum occurrit, sc. **አድገ፡መረብ፡** *asinus ingluvie praeditus* πελεκάν (קָאָת) Ps. 101, 7; Lev. 11, 18 (at Deut. 14, 18 **አበጕንበሕ፡**) *truo, pelecanus onocrotalus* (qui asini instar rudit; Bocharti Hieroz. III. 19). Voce **መረብ፡** e **መርበብት፡** contracta *rete* significari, et nomine *retis ingluviem* illam, truae similem, quam sub rostro habet avis, appellatam esse censuit Ludolfus. At ut contractio illa cum legibus Geez linguae haud convenit, ita nomen *rete* parum aptum videtur. Quare videas, annon **መረብ፡** (**መረው፡**) ad rad. مَرِيَ vel مَرُوَ referendum sit, unde Arabes مَرِيءٌ, Hebraei מֻרְאָה *ingluvies avium* petierunt: *ingluviem* autem avis τὴν βρογχοκήλην sacco vel truae similem a rostro dependentem apte nominaveris. Hujus interpretationis ne minimam quidem nobis injiciant dubitationem scholia auctorum *Voc. Ae.* **አድገ፡መረብ፡ዘ፡የበዳ፡አሕያ፡** vel **የሜዳ፡አሕያ፡** (i. e. *onager*), quia hanc interpretationem e voce **አድግ፡** temere conjectam esse manifestum est. *Aliud:* **አ"፡መ"፡ዘ፡ጋጋኖ።**

ተማረተ፡ vid. sub **ማሪ፡** col. 169

መረተ፡ rad. inus., cui significatus *fricandi, terendi, conterendi* infuisse videtur: ejus vestigia supersunt in مَرَثَ II *minutim contrivit* (مَرَشَ, مَرَسَ V, ܡܪܣ, מָרַח; cfr. etiam بَرْثٌ *terra mollis*).

መሬት፡ subst. (sine dubio pro **መሪት፡** vel **መሩት፡**), [amh. id.], m. et fem.: „terra omnis generis, quae arefacta in pulverem et madefacta in lutum seu coenum resolvitur" (Lud.), 1) *pulvis terrae, humus*, γῆ Gen. 3, 19; **አንተ፡መሬት፡** 4 Esr. 5, 15; **ታገብአኒ፡ውስተ፡መሬት፡** Job 10, 9. 34, 15; **ከመ፡እኩን፡መሬተ፡** Tob. 3, 6; **መሬት፡ወሐመድ፡** Job 42, 6; Sir. 10, 9; **ኰኵሕ፡ኀበ፡አልቦ፡መሬት፡** Matth. 13, 5; Jes. 47, 1; Gen. 26, 15; Kuf. 24; 4 Esr. 1, 5. 5, 33. 8, 4; χοῦς Koh. 3, 20. 12, 7; Ps. 1, 5; Deut. 28, 24; **ወደዩ፡መሬተ፡ውስተ፡ርእሶሙ፡** Thr. 2, 10; Hez. 26, 4. 12; **ከመ፡መሬት፡ንሕነ፡** Ps. 102, 14; Act. 18, 19; χῶμα **መሬተ፡ምድር፡** Ex. 8, 13; **ረሰይኮን፡ለአህጉር፡መሬተ፡** Jes. 25, 2; **እለ፡ይነውሙ፡ውስተ፡መሬተ፡ምድር፡** Dan. 12, 2. — Est unum e quatuor elementis vid. **ጠባይዕ፡** 2) *lutum, argilla, creta figularis, calx praeparata, (mortarium)* πηλός: **አብያተ፡መሬት፡** Job 4, 19; **ሥጋክሙ፡መሬት፡** 13, 12 (alias **ጽቡር፡**); κονία **መሬት፡ጸዐዳ፡** Deut. 27, 2. 4; χοῦς, qui in aedificiis exstruendis adhibetur Lev. 14, 42; Gad. Lal. (saepius). 3) *ramenta, rudus*, ut lapidum caesorum Gad. Lal. (vid. **ምጽራብ፡**); aedificiorum dirutorum Jes. 25, 2. 4) *coenum, stercus*, κοπρία Luc. 13, 8; 4 Reg. 9, 35; Job 2, 8; Ps. 82, 9; Jes. 5, 25; Thr. 4, 5.

መሬታዊ፡ adj. rel. *terrenus* 1 Cor. 15, 47. 48; **መሬታዊ፡አንተ፡ወኅላፊ፡** Clem. f. 238. 122; **መሬታዊ፡ሰብእ፡** Kedr f. 7; Gad. Ad. f. 77; **መሬታውያን፡** opponuntur coelestibus (**ሰማያውያን፡**) Genz. f. 46; Org.; et multis aliis in locis (vid. etiam **ጠባይዕ፡**)

ሜሮን፡ n. pergr., μύρον 1) *unguentum* (myrrhinum) Apoc. 18, 13. 2) *chrisma, unguentum* (τὸ μυστικὸν χρίσμα, τὸ ἅγιον μύρον), quo neophyti (de lavacro egressi) unguntur, Syn.; Did. 36. 41; F. M. 28; al. — Cfr. etiam librum **ሥርዐተ፡ሜሮን፡** inscriptum, liturgicum, in Abb. Cat. p. 210.

መሩናት፡ *candelabrum* vid. sub **መናሩት፡**

መሩናታ፡ vid. sub **ማር፡**

መረዋት፡ *campana* (form. amh.) vid. sub **ረውሐ፡**

መርዐ፡ I, 1 [coll. مَرِحَ *valde laetus fuit* (مَرَحٌ *magna lubentia et laetitia, petulantia*); vicina videntur مَرَعَ, مَرُوَ, وَرِيَ, מְרָא, בָּרָא] Subj. **ይምራዕ፡**, *lascivire, luxuriare, libidinosum esse*, in spec.: *venerea voluptate frui, libidinem explere*, c. c. **በ፡** cum aliquo vel aliqua: **ብእሲት፡እንተ፡ትመርዕ፡በብእሲት፡** Can. Anc. 18; **እመቦ፡ዘያፈቅር፡ደቂቀ፡ይምራዕ፡በሙ፡** (*paedico*) Kedr f. 83; **ብእሲት፡እንተ፡ትመርዕ፡በብእሲት፡አው፡ብእሲ፡ዘይመርዕ፡በደቂቅ፡** ib. f. 73; vel c. **በ፡** corporis: **እመቦ፡ብእሲት፡ዘትመርዕ፡በሥጋሃ፡** ib. f. 66.

መርዐ፡ I, 2 (quamquam haud satis certum est, annon sit stirps I, 1 sensu transit.) *libidine corrumpere*, c. Acc.: **መራዕኪዮን፡ለአኃትኪ፡በኀጢአትኪ፡** ἔφθειρας τὰς ἀδελφάς σου ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου Hez. 16, 52.

ተመርዐ፡ III, 1 *luxuriae* vel *libidini sese dedere, libidine corrumpi*: **ዘይረኵሱ፡በተመርዖ፡ውስተ፡ፍትወት፡** III Const. Ap. 13; **እስመ፡ይትመራዕ፡ነፍስቶሙ፡** Herm. p. 16. — *Voc. Ae.*: **ተመርዐ፡ዘ፡ማሰነ፡**

ምሩዕ፡ part. *luxuriosus, libidinosus, lascivus, impudicus*: **ምርዕት፡ይእቲ፡** ἄσωτος Prov. 7, 11; ἀσύνθετος **ምርዕት፡** Jer. 3, 7 (**ኀስርተ፡** 3, 8); Did. 2; *eam quae vitiatori non repugnat* **ሰመይዋ፡ምርዕት፡** Kedr f. 72; **ምሩዓን፡** Jer. 31, 28 (gloss.); **ምሩዕ፡በፍትወተ፡ነፍሱ፡** Can. Neocaes. 1.

መርዕ፡ subst., Pl. **መርዓት፡** (si lectio sana est), *libido, lascivia*: **መርዓት፡** ἀσέλγειαι Rom. 13, 13 (utraque ed.). At plerumque usurpatur forma

ምርዐት፡ vel **ምርዓት፡** subst. (n. act.) *luxuria, lascivia, libido, impudicitia*: ἀσέλγεια Marc. 7, 22 Platt; 2 Cor. 11, 21; Gal. 5, 19; ἀσωτία Eph. 5, 18; Tit. 1, 6; Luc. 15, 13; ἀσυνθεσία Jer. 3, 7; χρεμετισμός 13, 27; **ዝሙት፡ወምርዐት፡** Kuf. 25; **ገብረ፡ዝሙተ፡ወምርዐተ፡** F. M. 6, 15; **ስክር፤ሥሥዕት፤ፈቲው፤ምርዐት፤ዝሙት፡** Kid. f. 4; **እምስክር፡ይትወለድ፡ምርዐት፡ወዝሙት፡ወሥሥዕት፡** Clem. f. 139; **ናወግዝ፡እንተ፡አርያኖስ፡ምርዐተ፡ወዕልወተ፡** Exp. Fid. Nic. (f. 282).

ምርዓ፡ id. q. **ምርዐት፡**; *Voc. Ae.*: **ምርዓ፡ዘ፡ጕልሻ፡** (v. **ጕለሻ፡**).

መርዓት፡ *sponsa*, **መርዓ፡** *nuptiae*, **ተመርዐወ፡**, al. vid. sub **ረዐወ፡**

ማሪ፡, rarius **ማርያ፡** (ut Ex. 3, 1 var.; Act. 14, 13 rom.; vid. gramm. § 133, a annot. 1) subst., st. c. **ማርየ፡** et **ማሬ፡**, Pl. **ማርያን፡**, **ማርያት፡**, **ማረይት፡** (de **ምርኣያት፡** Did. ed. Platt p. 49 vid. **ምርኣይ፡** sub **ርእየ፡**) 1) *sacerdos ethnicus, sacrificulus*, ἱερεύς Gen. 41, 45. 47, 22; Ex. 2, 16. 3, 1; 1 Reg. 6, 2; 4 Reg. 10, 19. 11, 18. 17, 32; **ይፌንዎሙ፡ለማርያን፡ይጼወዉ፡** Job 12, 19; **ማርያን፡** et **ማረይት፡** Zeph. 1, 4; Act. 14, 13. 2) *hariolus, divinus, fatidicus, magus* (cfr. كَاهِن): **ውእቱ፡ይገብር፡ግብረ፡ሥራይ፡ወዘማርያት፡** 2 Par. 33, 6; ἐγγαστρίμυθοι **ማርያን፡** 1 Par. 10, 13; **ማርያን፡ወሰብአ፡ሰገል፡** μάγοι Χαλδαῖοι Γαζαρηνοί Dan. 5, 7; Did. 35 al.; M. M. f. 314. [Hanc vocem quondam in gramm. § 47 114, c. 138, 2 ad radicem **ርእየ፡** retuli, et **ማሪ፡**, e **መርኢ፡** vel **መርኣይ፡** contractum, proprie *monstratorem* i. e. *interpretem* arcanorum vel *hierophantem* significare existimavi; sed postquam *sacrificuli* notionem antiquitus potiorem fuisse cognovi, hoc etymon addubitaverim.]

ማሪት፡ subst., Pl. **ማሪታት፡** (et **መሬታት፡**) et feminine usurpatur *divina, fatidica*, ut: **ለእመቦ፡ዘሐተተ፡ማሪተ፡** Clem. f. 245; Cod. Mus. Brit. LVII, Nr. 11; **ማሪታት፡** var. pro

ማርያን፡ 1 Par. 10, 13; ማሬታት፡ Cyr. ad Th. f. 1, et masculine *hariolus, divinus* Gad. T. H. Dubia est significatio in Const. Ap. 62 (63): ተጠያሪ፡በማሪት፡በሐመድ፡በፍሬ፡ዕፀዋት፡ caet.

ተመረየ፡ III, 2 et ተማረየ፡ III, 3 *hariolari, divinare, augurari:* ዘይትሜረይ፡በከዋክብት፡ወበአእባን፡ወበዕፀው፡ Clem. f. 245. 224; ዘያሰግል፡ወዘይትሜረይ፡ Clem. f. 128. 178; ለተመርዮ፡ወለተሰግሎ፡ Kuf. 11; ዘይትሜረይ፡በሰገል፡ Kedr f. 65; ዘይትማረይ፡ወዘያበውኦሙ፡ውስተ፡ቤቱ፡ለመሠርያን፡ F. N. 11. 3; ኵሉ፡ተማርዮ፡እምኀይለ፡አጋንንት፡ወኵሉ፡ተነብዮ፡እምኀይለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ M. M. f. 314.

አስተማረየ፡ IV, 3 *hariolum reddere aliquem:* ሰይጣን፡ይጼዐን፡በሰብእ፡ለአስተማርዮ፡ M. M. f. 91.

ተማረተ፡ III, 3 i. q. ተማረየ፡, ut: ብእሲት፡ዘትትማረት፡አው፡ለካልእ፡ትብል፡ትትማረት፡በእንተ፡ፍቅረ፡ምታ፡አው፡በእንተ፡ፍቅረ፡ካልእ፡ Syn. f. 392 (coll. amh. ማርተኛ፡ Isenb. p. 22).

መረየ፡ rad. inus., quae mihi cum מוּר et יָמִיר *permutavit, commutavit* convenire videtur.

አምረየ፡ II, 1 *vicissitudinem efficere*, vid. sub አሜረየ፡ infra.

ምርያ፡ subst., ut videtur *vicissitudo:* (si numerum dierum anni CCCLXV numero VII diviseris, reliquus erit dies unus, qui appellatur) ዕለተ፡ምርያ፡ዘያጠውዮን፡ለመዋዕለ፡ዓመታት፡ወያዐውዶን፡እምዝ፡ውስተዝ፡ (sive: qui efficit, ut singulis annis dies a loco, quem inter hebdomadis ferias obtinent, moveantur et in feriam sequentem protrudantur) M. M. f. 265. E Ssal. Req. Ludolfus affert, diem festum Gabrielis ምርያ፡ vocari.

አሜረየ፡ quadrl. II (denom.) *vicissitudine imparem efficere numerum*, (ዛቲ፡ዕለት፡) አሜረየት፡እንዘ፡ታመሪ፡ (opp. አዔረየት፡እንዘ፡ታዔሪ፡) M. M. f. 265.

መረደ፡ I, 2 [cogn. cum ሮደ፡ et ሮጸ፡ q. v. Notio primariae radicis in *currendo, discurrendo* esse videtur (רוּד رَادَ); e notione *libere vagandi* derivatur *audacem, pervicacem, rebellem esse* (מָרַד ܡܪܰܕ مَرُدَ ረደደ, መርደደ፡), e notione *currendi* manat *pellere, propellere* (مَرَدَ *propulit navem*), *persequi* (רָדַף ሮደ፡)] *vires intendere in currendo, raptim currere, assilire, insilire, incursionem* vel *impetum facere:* ዘይሜርድ፡ይከመ፡እንዘ፡ይረውጽ፡ διέλιπεν ὁ τρέχων ἀπὸ τοῦ δρόμου αὐτοῦ Jer. 8, 6; መረዱ፡ይዴግንዎሙ፡ Sap. 19, 2; እንዘ፡ይሜርዱ፡ ἀλλόμενοι μεγάλα 1 Reg. 10, 2; Sx. Ḥed. 9 Enc.; ይሜርድ፡ፍኖቶ፡ Ps. 18, 6; ውስተ፡አርእስተ፡አድባር፡ይሜርዱ፡ Joel 2, 5; saepius in Jsp. ut p. 272.; c. ኀበ፡ gentis, in quam incursio fit p. 273; vel c. Acc. loci, in quem impetus fit: መረደ፡ሀገሮሙ፡ለሳምራውያን፡ወአንኀለ፡መቅደሶ፡ p. 299; c. c. ላዕለ፡ pers. *acrius currendo vires* alicujus *immodice intendere:* ለእመ፡መረድነ፡ላዕሌሆሙ፡ Gen. 33, 13.

ምራድ፡ et plerumque መራድ፡ subst. 1) *impetus, impugnatio, incursio* vel *excursio bellica* (غَزَاةٌ): መራደ፡ረሲዓን፡ ὁρμαὶ ἀσεβῶν Prov. 3, 25; እምድምፀ፡መራድ፡ Jer. 29, 3. 15, 8 var.; ὅρμημα Am. 1, 11; διωγμός Act. 13, 50; በውስተ፡መራድ፡ ἐν πολέμῳ 1 Par. 5, 20; ሰራዊት፡እለ፡ይትቃተሉ፡ውስተ፡መራድ፡ (v. ምራድ፡) Joel 2, 5; ጊዜ፡መራዱ፡ Sx. Ṭer 12 Enc. Hinc አፍራስ፡መራድ፡ *equi bellatores* (opp. *vectariis*) 3 Reg. 3ª, 21. An de operibus, quibus urbes oppugnantur? ከመ፡ይክዐዉ፡መራደ፡ Hez. 21, 22 vrs. nov. 2) concr. *turma irruentium; impetum* vel *incursionem facientes, oppugnatores* (nescio an ob hanc significationem መራድ፡ n. ag. statuere malis): ፈኖከ፡መራደ፡ትንንያ፡ይቅድሙ፡ተዓይኒከ፡ Sap. 12, 8; በእንቲአክሙ፡እፌኑ፡ባቢሎን፡መራደ፡ Jes. 43, 14; ሰአሎ፡ለፍምፍምዮስ፡ (*Pompejum*) ከመ፡ይፈኑ፡ሎቱ፡መራደ፡መርድአ፡ላዕለ፡እኁሁ፡ Jsp. p. 308. — *Voc. Ae.:* መራድ፡ዘ፡ወራረ።

ምርዱድ፡ part. (verbi quadril. መርደደ፡, quod utrum a rad መረደ፡ an a ረደደ፡ derivandum sit dubium est) ut videtur: *assiduus* in re peragenda, *pertinax, obstinatus* Herm. p. 7. 10. Haec significatio quomodo cum prima notione verbi መረደ፡ conjuncta sit, vid. sub መረደ፡, et cfr. مَرَدَ *assiduus* vel *continuus fuit* in re peragenda. (Quae in versione loci Herm. p. 7 statuta est significatio *praeceps* vel *impetuosus*, mihi jam minus placet). — *Voc. Ae.:* ምርዱድ፡ዘ፡ድፍንት፡(ድፍረት፡?).

መረገ፡ I, 1 propr.: illinere, oblinere [ut مَرَخَ مَرَّحَ مَرَّغَ מָרַח al.] i. e. 1) *tectorio obducere, dealbare, incrustare, trullissare* [amh. id.], c. c. Acc. parietis: ይመርግዎ፡ለአረፍት፡ ἀλείφουσι τὸν τοῖχον Hez. 13, 10. 11. 14 (in comm. 15 substituitur ገየረ፡); Lev. 14, 42. 43; c. Acc. tectorii, quod illinitur: ምርግ፡ዘመረግሙ፡ Hez. 13, 12; c. dupl. Acc.: ትመርጎ፡መሬተ፡ጸዐዳ፡ κονιάσεις Deut. 27, 2. 4. 2) *illita calce, maltha* al. *jungere caementa, malthare* (cfr. talm. מֵירְקָה *gluten*) Kuf. p. 43; ደፈኖ፡አፈ፡ግብ፡መሬጎ፡ *humavit eum, os foveae caemento obducens* Sx. Mag. 8 Enc. — In *Voc. Ae.* verbum ገየረ፡ verbo መረገ፡ explicatur.

ምሩግ፡ part. *tectorio obductus, incrustatus, dealbatus:* ቤት፡ምሩግ፡ κεκονιαμένος Prov. 21, 9; Matth. 12, 44 (κεκοσμημένος).

ምርግ፡, መርግ፡, ምራግ፡ subst. *tectorium, calx tectoria, crusta* (parietis): ከመ፡መርገ፡ (v. ምራገ፡) አረፍት፡ ἀλοιφή Job 33, 24; አይቴ፡ምርግክሙ፡ዘመረግሙ፡ Hez. 13, 12; ምርገ፡አረፍት፡ κονίαμα Dan. 5, 5; መርገ፡ኖጺ፡ውስተ፡አረፍት፡ Sir. 22, 17; መርገ፡አረፍት፡ Org.

ምርገት፡ n. act. *obductio parietis*, Lud. ex ore Gregorii.

መርግሕ፡, አመርግሐ፡ vid. sub ረግሐ፡

ምርጕዝ፡ *baculus*, ተመርጕዘ፡ vid. sub ረገዘ፡

መረግድ፡ et ዘመረግድ፡ n. peregr. σμάραγδος μάραγδος *smaragdus* gemma (hebr. בָּרֶקֶת, sanscr. मरक्त et मसार vel मसारक, pers. زمرّد et زمرد, arab. زُمُرُّدٌ; ejus species est pers. زبرجد, arab. زَبَرْجَدٌ; aram. זְמַרַגְד, ܙܡܪܓܕ) መረግድ፡ Apoc. 4, 3. 21, 19; Sir. 35, 6; Hez. 28, 13; Jes. 54, 11 (ubi Gr. σάπφειρος habet); Tob. 13, 16; Judith 10, 21; እብን፡ዘሕብረ፡መረግድ፡ λίθος σμαραγδίτης Esth. 1, 6; Ex. 28, 9. 17; ዘመረግድ፡ Ex. 36, 17; dubium utrum መረ"፡ an ዘመ"፡

Ex. 35, 12. 36, 13. — *Voc. Ae.:* መረግድ፡በአሪት፡ወበቀለ ምሲስ፡ (in Pentateucho et Apocalypsi) በርገርድ፡በቅብጢ፤ዘ ምሩድ፡በዐረቢ፤ሕብሩ፡ሐመልሚል።

መርጡር፡ et **መርጡል፡** (gramm. § 32) n. peregr. 1) τὸ μαρτύριον *testimonium* (qua voce LXX et עֵדוּת et מוֹעֵד interpretati sunt), ታቦት፡ዘመርጡር፡ *arca testimonii* (aliâs: *arca foederis*) Ex. 25, 22. 26, 33; ደብተራ፡ዘመርጡር፡ *tabernaculum testimonii* Ex. 29, 4. 10. 30, 18. 26. 36; Macc. f. 18; at መርጡል፡ ex. gr. Ex. 25, 10. 28, 39. 33, 7. 35, 21. 38, 26. 27. 40, 2. 3; Num. 17, 19; 1 Reg. 8, 4; መክነ፡መርጡል፡ 2 Par. 24, 6 (pro quo aliâs in Par. legitur ስምዕ፡); በቅድመ፡መርጡል፡ Ex. 16, 34. Poët. propter rhythmum (homoeoteleuton) sensu generaliore usurpatur: *templum* (Hierosolym.) Sx. Teq. 6 Enc. 2) *sacrarium* vel *sacellum*, in specie memoriae Sanctorum et Martyrum consecratum: Sx. Teq. 25; Ter 12; እምኔታት፡በውስተ፡አሐቲ፡መርጡል፡ Sx. Ter 1 Enc.; Gad. T. H.

መርጡላዊ፡ vel **መርጦላዊ፡** adj. rel. *ad tabernaculum testimonii pertinens* vel *templo addictus* M. M. f. 27. 81.

መሰለ፡ et **መስለ፡** I, 1 [מָשַׁל ܡܬܠ مَثَلَ; amh. id. q. aeth.] Subj. ይምሰል፡ 1) *similem esse* vel *fieri*, (*speciem habere* alicujus rei), c. c. Acc.: ይመስሎ፡ገጸ፡ወልድ፡ለጦቢት፡ Tob. 7, 2; Kuf. 31; አልበ፡ዘይመስሎ፡ Sir. 25, 11; ምንተ፡ይመስሉ፡ Jes. 23, 2; ምንተ፡ይመስል፡ብእሲ፡ 4 Reg. 1, 7; ሕብሩ፡ይመስል፡እሳተ፡ 4 Esr. 14, 41; አርዌ፡ዘይመስል፡ድበ፡ Dan. 7, 5; Hez. 32, 2; Gen. 30, 8; Luc. 13, 18; Matth. 18, 23. 25, 1; Apoc. 13, 2; vel c. ከመ፡ ut: ከመ፡ጎሞራ፡እመሰልነ፡ Jes. 1, 9; Rom. 9, 29; 4 Esr. 4, 64; ከመ፡ወልደ፡እግዚ"፡ይመስል፡ Dan. 3, 25; ይመስሉ፡ሕዝብየ፡ከመ፡ዘአልቦ፡ልቦ፡ Hos. 4, 6; Apoc. 4, 7; ወዘይመስሎ፡ *et alia hujusmodi* Syn. 2) *videri* vel *putari*, c. c. Acc. (raro c. ለ፡) pers., cui videtur, et c. Acc. vel ከመ፡ rei: ነገርየ፡ይመስል፡ሐሰተ፡ *verba mea videntur falsa esse* Job 6, 3. 25; Hebr. 12, 11; ለእመኒ፡ኅዳጠ፡ወሀበከ፡ብዙኀ፡ይመስሎ፡ለልቡ፡ዘጸገበከ፡ *id quod tibi dedit, ei multum videtur* Sir. 20, 14; Job 24, 17; ብርዐ፡ይመስሎ፡መፍጽሕ፡ 41, 20; ቦፍናው፡ዘይመስላሁ፡ለብእሲ፡ርቱዓተ፡ Prov. 16, 25; Hen. 80, 7; ከመ፡ኢይምሰሎ፡ጠቢበ፡ለርእሱ፡ 26, 5; Marc. 6, 49; አንዘ፡ይውግርዎ፡በእብን፡እንዘ፡ይመስሎሙ፡ኤርምያስሃ፡ *cum iis Jeremias esse videretur* Rel. Bar.; ከመ፡አድግ፡ይመስለኒ፡ Job 11, 12; Gen. 19, 14; 2 Petr. 1, 13; rarius c. በኀበ፡ pers., ut: ፍኖት፡እንተ፡ትመስል፡ርትዕተ፡በኀበ፡ሰብእ፡ Prov. 14, 12. Nonnumquam id, quod alicui videtur, verbo finito exprimitur, ut: መሰሎ፡ይሰክብ፡ *videbatur ei dormire* (putavit eum dormire) Judith 14, 14; በብዝኀ፡ነገርከኑ፡ትጸድቅ፡ (v. ትጽደቅ፡) ትመስል፡ Job 11, 2; etiam praemisso ከመ፡, ut: ለአዕይንተ፡አብዳን፡መሰሉ፡ከመ፡እሙንቱ፡ዘሞቱ፡ Sap. 3, 2. 3) impers. *videtur* (es scheint), c. Acc. pers. et c. ከመ፡ seq. Indic: Jac. 1, 7; ብዙኃን፡እለ፡ይመስሎሙ፡ከመ፡ Sir. 29, 4; vel seq. ዘ፡ et Indic.: መሰለኒ፡ዘ፡ 4 Reg. 5, 11; Gen. 31, 31. 35; Dan. ap. 13, 6; Matth. 5, 17; Jac. 4, 5; vel seq. enuntiatione integra sine particula praemissa Jes. 57, 8; Phil. 3, 13. Multis in locis hoc verbum Nr. 2 et 3 latinis verbis *putare, existimare* apte interpretaberis. 4) rarissime trans.: id. q. መሰለ፡ I, 2 q. v., ut Jud. 14, 13.

መሰለ፡ I, 2 *assimilare* i. e. 1) *comparare, aequiparare:* በመኑ፡ትሜስልዎ፡ (var. ታስተማስልዎ፡) ለእግዚ"፡ Jes. 40, 18. 2) *effigiare, figurare, formare* (ad similitudinem exempli): ገብሮ፡ወመሰሎ፡ Jes. 40, 19; ይሜስል፡ጽቡረ፡በእደዊሁ፡ Sir. 38, 30; ገለፎ፡ወመሰሎ፡በአምሳለ፡ሰብእ፡ Sap. 13, 13; Ex. 32, 4. 36, 39. 37, 3. 3) *similitudinem instituere, parabolas* vel *aenigmata* vel *proverbia* vel *dicteria proponere:* መሰለ፡ሎሙ፡ ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς Luc. 14, 7; Marc. 3, 23; ውስተ፡መስሎ፡ነገር፡ኢይሄልዉ፡ Sir. 38, 33; ምንተ፡ዘይሜስሉ፡በብሔረ፡እስራኤል፡ Hez. 12, 22. 16, 44; መስል፡ምሳሌ፡ነገር፡ 17, 2; ይሜስሉ፡ላዕሌሁ፡ Hab. 2, 6; ይሜስሉ፡ላዕሌክሙ፡ምሳሌ፡ Mich. 2, 4; Num. 23, 7. 18. 24, 3; እሜስል፡ለክሙ፡አምሳለ፡ (πρόβλημα) Jud. 14, 12; (at ምስል፡ (I, 1) አምሳሊከ፡ 14, 13); 2 Petr. 2, 22.

አምሰለ፡ II, 1 1) *similem facere* aliquem alicui, *speciem praebere* alicujus alicui, c. dupl. Acc.: ብዕልክሙ፡ዘያመስለክሙ፡ጻድቃነ፡ Hen. 96, 4. (E Libr. Myst. Ludolfus affert notionem: *imaginem, figuram dare rei*). 2) *inducere* aliquem *ut putet* (propr. verisimile facere alqd cui), c. ለ፡ pers.: ያመስል፡ለሰብእ፡ከመ፡ውእቱ፡ያፈቅረኒ፡ *hominibus suum mei amorem persuadet* Jsp. p. 338. 3) plerumque: *similem putare* alqm vel alqd alicui, *habere* alqm vel alqd *pro* aliquo, vel *existimare, putare* seq. Acc. c. Inf.; c. c. dupl. Acc.: ዐርከ፡አምሰልዎ፡ φίλον ἡγησάμενοι αὐτόν Sap. 1, 16. 13, 2; እንዘ፡ታመስሉኒ፡ኤርምያስሃ፡ Rel. Bar.; Asc. Jes. 8, 21; vel cum Acc. et praep. ከመ፡, ut: ከመ፡ዘእምካልእ፡ሕዝብ፡ያመስሉኒ፡ Job 19, 15; vel seq. enuntiatione integra: አምሰላ፡ስክርት፡ይእቲ፡ (*putavit eam: ebria est* i. e. *ebriam esse*) 1 Reg. 1, 13 var.; etiam praemissa ዘ፡ vel ከመ፡ conj., ut: አምሰላ፡ያዕቆብ፡ዘራሔል፡ይእቲ፡ Kuf. p. 101; 1 Reg. 1, 13. 4) absol. *putare, existimare, opinari* seq. ዘ፡ vel ከመ፡ vel እስመ፡, ut: አልቦ፡ዘያመስል፡ከመ፡ Job 25, 3; Asc. Jes. 6, 14; Hen. 98, 7.

ተመስለ፡ III, 1 raro usitatum (ut Rel. Bar.; 4 Esr. 6, 37 var.), plerumque

ተመሰለ፡ III, 2 refl. et pass. 1) *se assimilare* alicui i. e. a) *imitari, aemulari*, c. c. Acc. 1 Cor. 11, 1; 1 Thess. 1, 6; Phil. 3, 17; መኑ፡ትትሜሰል፡በኑኀከ፡ Hez. 31, 2; Rel. Bar.; c. ከመ፡ vel በ፡, ut Eph. 5, 1; 1 Thess. 2, 14. b) *similem fieri, aequiparare*, c. Acc. vel በ፡ vel ከመ፡, ut Matth. 6, 8; Jes. 14, 14; ተመሰልኪ፡ብእሲተ፡ዘማ፡ Hez. 16, 32; Rom. 2, 20. 6, 5; Jsp. p. 366; 4 Esr. 6, 37; ኵሉ፡ዘይትዔበይ፡ይትሜሰል፡በሰይጣን፡ F. M. 3, 1; Org.; 4 Esr. 8, 57. c) *assimulare, simulare, speciem prae se ferre:* ዘእንዘቦ፡ንዋይ፡ይትሜሰል፡ከመ፡ነዳይ፡ Chr. Ta. 11. d) *se transformare, speciem* vel *figuram alius induere, se convertere in alium:* ተመሲሎ፡ከመ፡ገብር፡ Phil. 2, 7; ተመስለ፡በአምሳለ፡ንስር፡ Rel. Bar.; ሰይጣን፡ይትሜሰል፡በኵሉ፡አራዊት፡ Clem. f. 223—225; ተመሰለ፡ኪያሃ፡(ለሶፍ፡) ib.; etiam abs. ተመሰለ፡ *se transformavit*, ib.; c. በ፡ Rom. 1, 26; c. በከመ፡ Asc. Jes. 10, 9. 10. 23. 26; c. ለ፡ 10, 30. 2) *similem putari, videri:* ይትሜሰል፡ (v. ይመስል፡) ጠቢበ፡ δόξει φρόνιμος εἶναι Prov. 17, 28. 3) *comparari:* ሙሴ፡ተመሰለ፡ከመ፡ሊቀ፡ጳጳሳት፡ Clem. f. 206; Lud. Comm. Hist. p. 501, n. 35. 4) effigiari i. e. *repraesentari, significari:* (እንተ፡) አንጉሥ፡ዘተመሰልከ፡በብጽሐተ፡ጠሊ፡ (Dan. 8) ወዳራኒ፡ (*et Darius*) ውእቱ፡ዘተመሰለ፡በበግዕ፡ Jsp. p. 280.

ተማሰለ፡ III, 3 1) *sibi invicem similes esse, inter se*

aequales esse, aequiparare: Ex. 38, 15; ዘኢይትማሰል፡ ነገር፡ τοὐναντίον Gal. 2, 7; c. Acc.: ኢይትማሰላ፡ወርቅ፡ Job 28, 17; ከመ፡ዘኢይትማሰል፡ገጽ፡ገጸ፡ Prov. 27, 19; መኑ፡ ይትማሰሎ፡ለጣዕመ፡ዚአሁ፡ Clem. f. 202; Hen. 29, 2; c. ምስለ፡, ut: ኢይትማሰል፡ምስለ፡ባዕድ፡ንብረቱ፡ Sap. 2, 15; c. ከመ፡ Hen. 24. 3. 2) *imitari, aemulari alios:* ይትማሰሎሙ፡ ለገባርያነ፡ብርት፡ μιμεῖται Sap. 15, 9.

አስተመሰለ፡ IV, 1 1) *simulatione uti, praetexere* seq. ከመ፡ Act. 27, 30 rom. 2) *comparare* (id. q. IV, 3) c. በ፡, Luc. 13, 18. 20 rom. 3) id. q. IV, 3 Nr. a; 4 Esr. 8, 50 (Laur.).

አስተማሰለ፡ IV, 3 *res inter se similes facere* vel *putare* i. e. a) *ad similitudinem alius effingere:* በአምሳለ፡ዚአከ፡አስተማሰልከ፡ 4 Esr. 8, 50; Jes. 40, 18; Sir. 38, 27; አው፡አስተማሰሎ፡በእንስሳ፡ Sap. 13, 14. b) *assimilare,* c. ከመ፡ 4 Esr. 8, 52; c. በ፡, ut: እስራኤል፡እለ፡በበኵርከ፡ አስተማሰልከ፡ Sir. 36, 17. c) *comparare:* c. በ፡, ut: በመኑ፡ታስተማስሉኒ፡ Jes. 40, 25. 46, 5; Thren. 2, 13; Sap. 7, 9; Marc. 4, 30; Luc. 13, 18. 20 Platt; c. ለ፡ ut Cant. 1, 9; c. Acc. Matth. 11, 16 rom. d) *similem putare* rem alicui: c. በ፡ Act. 17, 29. e) *parabolas, aenigmata* al. *proponere:* ከመ፡ታመክሮ፡በአስተማስሎ፡ ἐν αἰνίγμασι 2 Par. 9, 1.

ምሱል፡ part. *formatus, figuratus* Ex. 21, 23 (vid. 21, 22).

ምስል፡ subst., plerumque m., Pl. ምሰል፡, ምስላት፡, አምሳል፡ Pl. Pl. ምሳላት፡ (Deut. 12, 3. 7, 5 ann.) 1) *similitudo, forma, figura* Koh. 7, 14 var.; Hen. 40 (ubi ምሰሊሆሙ፡ vel ምስሎሙ፡ legendum est); Asc. Jes. 10, 9. 10; አነ፡ሰይጣን፡እትሜሰል፡በኵሉ፡አምሳል፡ Clem. f. 224; Ex. 21, 22. 2) *parabola, proverbium, simile:* ይፈትን፡ሠርጐ፡ምስል፡ Koh. 12, 9; አምሳል፡ Matth. 13, 10. 13; Sir. 6, 35. 8, 8. 18, 29. 39, 2. 3. 47, 15. 17; 4 Esr. 2, 4. 3) *effigies, imago, simulacrum, statua:* ὁμοίωμα 1 Reg. 6, 5 seq.; imagines pictae Hez. 23, 14 (አምሳል፡); εἰκών Apoc. 13, 15; Jes. 40, 19. 20; Sap. 13, 16; Dan. 2, 31 seq. 3, 1 seq.; ምሰሊከ፡ Hez. 7, 20; στήλη Plur. ምሰሊከ፡ Mich. 5, 12; Hez. 8, 3; Ex. 34, 13; Deut. 7, 5. 12, 3. 16, 22; et pro variis deorum *simulacris idolisve,* ut: ሰበረ፡ምስላቲሆሙ፡ ἄλση Judith 3, 8; Jud. 3, 7; ἐφώδ Jud. 18, 14. 17; εἴδωλον Dan. 13, 3 seq.; Kuf. 11; ምስላት፡ Cyr. f. 2. (Nota pron. suffixum singulari ምስል፡ nonnumquam pluralium modo subjungi, ut Deut. 7, 5. 12, 3; nec non pro ምስሊሆሙ፡ vel ምሰሊሆሙ፡ errore librariorum passim ምስሌሆሙ፡ reperiri, ut Hen. 40; Ex. 34, 13; Lev. 26, 30). — De praepositione ምስለ፡ vid. post አምሳል፡

አምሳል፡ m. et fem., est formâ Plur. (a ምስል፡), sed significatione Sing. simplicem aequat (gramm. § 131, 2) et frequentius usurpatur quam ምስል፡; ejus Plur. est አምሳላት፡ 1) *similitudo* Gen. 1, 11. 26, 27; በአምሳለ፡ዚአሁ፡ገብሮሙ፡ Sir. 17, 3; Kuf. 3; ከመ፡አምሳለ፡፬እንስሳ፡ Hez. 1, 5 seq.; Rom. 8, 3; Apoc. 9, 7; ተመስለ፡በአምሳለ፡ንስር፡ Rel. Bar.; 4 Esr. 8, 50. Latine saepius ope adjectivi *simile* explicari potest: ወኵሉ፡ዘአምሳሉ፡ *et omnia quae (similitudo ejus* i. e.) *ei similia sunt* Lev. 11, 14 seq.; Marc. 7, 13; Herm. p. 46. Praeterea Acc. idemque st. c. አምሳለ፡ potissimum a poëtis usurpatur a) pro praepositione: *instar, ceu, tamquam,* Teb. Tab. 100; አምሳለ፡ሠናይ፡ፍሬ፡ *instar boni fructus* Enc. b) pro conjunctione: *quasi, tamquam:* አምሳለ፡ይፈቅድ፡ንዒወ፡ Enc. 2) *imago, effigies* (et *typus, exemplar,* et *imitatio*), *simulacrum:* አምሳላተ፡እንስሳ፡ ἀπεικάσματα ζώων Sap. 13, 10; Asc. Jes. 7, 10; በአምሳለ፡ዐይነ፡ማኅተም፡ Sir. 45, 12; ይገብሮ፡አምሳለ፡ሰብእ፡ Jes. 44, 13; አምሳለ፡መብዐል፡ Sir. 38, 28; Ps. 105, 21; ያቀውም፡አምሳሎ፡ Asc. Jes. 4, 11; Act. 7, 43; አምሳል፡ለንስሓ፡ዚአኪ፡ Org. 1; ዮሴፍ፡አምሳሉ፡ለጦቢት፡ *Josephus Tobiae typus* Enc.; Hebr. 9, 9; *Christus* ፈጻሚ፡አምሳል፡ወዜና፡ *impletor typorum et praedictionum* Enc. 3) *simile, parabola, proverbium, dicterium, aenigma* 4 Esr. 8, 3; Matth. 24, 32; 21, 45 Platt; ትምህርተ፡አምሳል፡ παραβολὴ ἐπιστήμης Sir. 1, 25; ልበ፡ጠቢብ፡ይፌክር፡አምሳለ፡ 3, 29. 20, 20; 1 Reg. 10, 12. 24, 14; Ps. 43, 16; Jud. 14, 12. 18. 4) *analogia, exemplum* (quae sequuntur judices in dirimendis litibus, ubi leges scriptae non sufficiunt) F. N.

ምስለ፡ praep. (cujus forma antiquior ምስሌ፡ Gal. 2, 9 plgl.; c. pron. suff. ምስሌየ፡ምስሌከ፡ caet.; gramm. § 167, 3), propr. *instar, sicut* (cfr. مِثْل), deinde exuta notione primaria: *cum* (pro quo nonnumquam *pariter atque* dixeris, ut ኢታማስን፡ጻድቃነ፡ምስለ፡ኃጥኣን፡ Gen. 18, 23; Ps. 72, 5; Matth. 26, 35). 1) *cum* a) copulative: አፈልሰከ፡ምስለ፡ኵሉ፡አኀዊከ፡ σέ σὺν πᾶσι τοῖς φίλοις σου Jer. 20, 4. 47, 9 (ubi Gr. καί habet); Judith 10, 17; Koh. 2, 16; Gen. 32, 12; Lev. 6, 8; Eph. 6, 23. b) de societate et comitatu: Gen. 13, 1. 18, 16; Marc. 2, 26; Luc. 5, 9. 7, 12. 8, 1. 23, 32. 24, 28. 29; Matth. 16, 27. 26, 58. 12, 30; Luc. 11, 23; 1 Joh. 2, 19. α) in specie conjungitur cum verbis sumendi et ferendi: ንሣእ፡ምስሌከ፡ሐሞተ፡ *sume tecum fel* Tob. 11, 3; Matth. 25, 3, Ps. 49, 17; 1 Reg. 21, 8. β) cum verbis mittendi, ubi significat *per:* ፈነወ፡መጽሐፈ፡ምስሌሁ፡ *misit epistolam cum eo* i. e. *per eum* 2 Esr. 16, 5; Gen. 38, 20; 4 Reg. 17, 13. γ) praemittitur iis, quae quis secum fert (aliâs: በ፡): ሰረረ፡ንስር፡ምስለ፡መጽሐፍ፡ *avolavit aquila cum epistola* (eam secum ferens) Rel. Bar.; ተለውዋ፡ዕደው፡ምስለ፡ንዋየ፡ሐቅሎሙ፡ Judith 15, 13; Hebr. 9, 7; Matth. 24, 31. 25, 3. 26, 47; 2 Esr. 3, 10. δ) rarius ad significandas actiones secundarias cum principali conjunctas (μετά): ትትከየድ፡ኪዳነ፡ምስለ፡መሐላ፡ *jungas foedus* (cum jurejurando i. e.) *jurejurando sanciens* Kuf. p. 25; 1 Tim. 4, 14. c) de conjunctione: vid. verba miscendi et conjungendi, consentiendi, cognationis, foederandi, conciliandi, concordandi, vicinitatis, al.; praeterea nota constructiones quasdam praegnantes (ubi notionem *conjunctus* supplere licet), ut Matth. 27, 66; ናእተ፡ምስለ፡ሐምል፡ብሒእ፡ትበልዑ፡ Ex. 12, 8; በልዑ፡ምስለ፡ደም፡ 1 Reg. 14, 32. 33; ሥጋ፡ዘምስለ፡መንፈስ፡ምስለ፡ደም፡ Kuf. 6; *unâ cum* 4 Esr. 1, 22; Gen. 18, 23; Marc. 15, 27. d) de auxilio: እስመ፡እግዚ"፡ምስሌነ፡ Jes. 8, 8. 10. 45, 14; Ruth 2, 4; Gen. 21, 22; Ex. 23, 5; Matth. 28, 20; Act. 7, 9; vid. ተራድአ፡ e) de aequalitate, vid. ዐረየ፡, ተዐረየ፡, ዕሩይ፡, ተማሰለ፡; de aequalitate temporis: በጽባሕ፡ምስለ፡ትንሣኤ፡ዐሐይ፡ Kuf. 3; Ps. 71, 5; vid. aliud exemplum sub ሕስት፡ f) praecipuum locum tenet ምስለ፡ ubi de actionibus reciprocis tractatur; post verba dimicandi, litigandi, disputandi, consultandi, colloquendi, aemulandi, paciscendi, concumbendi, cohabitandi, scortandi (ሰከበ፡, ኀደረ፡, ዘመወ፡) et post varia alia verba stirpis III, 3 ut ተጻልአ፡, ተዓመዐ፡, ተናጸረ፡, ተሳመዐ፡

Gen. 11, 7, etiam post verba mutuae diremtionis, ubi Latini *a* substituunt ut ተሌለዩ፡ ፩ምስለ፡ካልኡ፡ Gen. 13, 11. 31, 49; 1 Cor. 7, 10; ህለው፡ባእስ፡ወጽልእ፡ምስሌከ፡ወምስሌሆሙ፡ *inimicitia inter te et illos mutua* Jsp. p. 304. g) de commercio vel communione, nec non de eo, quod *cum* aliquo versans (boni malive) agis *erga* eum: ምንት፡ብየ፡ምስሌክን፡ (quid habeo i. e.) *quid mihi vobiscum?* Joel 4, 4; ምንት፡ብከ፡ምስለ፡ሰላም፡ (quae communio est tibi cum pace?) 4 Reg. 9, 18; አንከሩ፡፩፩ምስለ፡ካልኡ፡ (alius cum alio) Gen. 43, 33; Hen. 41, 5; Jes. 6, 3; Jer. 22, 8. 23, 35; ይግበር፡እግዚ"፡ምስሌክን፡ ምሕረተ፡ *erga vos*, Ruth 1, 8. 2, 20; Jos. 2, 12; አከ፡ከመ፡ ትካት፡ገጹ፡ምስሌሁ፡ πρὸς αὐτόν Gen. 31, 2. 5; ከመዝ፡ኅልዩ፡ምስለ፡ቢጽክሙ፡ (εἰς ἀλλήλους) Rom. 12, 16; 1 Thess. 3, 12. 4, 10. h) de ratione possessionis: ኢኮኑ፡ምስለ፡ውሉድ፡ *liberos non habebant* Kuf. 3. 2) eodem loco *cum* aliquo i. e. *apud, ad, juxta* Ps. 49, 19. 119, 6; Koh. 1, 11. 2, 16; ረከብኑ፡ብእሴ፡ምስሌኪ፡ Dan. ap. 1, 21; አጽዐኖ፡ምስሌሁ፡ ውስተ፡ሰረገላሁ፡ 4 Reg. 10, 16 (ኀቤሁ፡ 10, 15); Gen. 49, 29; ምስሌሁ፡ ἐχόμενα αὐτοῦ 2 Esr. 18, 4; vel *penes* Hen. 9, 5; ልብየ፡ኢሀለወ፡ምስሌየ፡ 4 Esr. 10, 44. 45; vel *inter:* ዘኢኮነ፡ምስለ፡ሰብእ፡ንብረቱ፡ 4 Esr. 3, 50; Marc. 1, 13; Luc. 24, 5; in spec. post ኀለቈ፡, ተኈለቈ፡, ተፈቅደ፡ 3) de accessione rei ad rem, unde societas utriusque oritur: *ad, praeter:* Lev. 18, 18 (ἐπί c. Dat.); Gen. 28, 9 (πρός c. Dat.); Hen. 82, 20; ምስለ፡ዝንቱ፡ኵሉ፡ σὺν πᾶσι τούτοις *praeter* vel *super haec omnia* Luc. 24, 21; ἐπὶ τούτοις Sir. 35, 13. 37, 15; ምስለ፡ዝኒ፡ πρὸς τούτοις 2 Esr. 16, 7; 4 Esr. 5, 23. 4) cum aliqua re i. e. ea *non obstante* (bei, trotz, ut مَعَ, עִם, በ፡ בְּ): Ps. 77, 36; ምስለ፡ዝንቱ፡ኵሉ፡ Jes. 9, 12 (በዝ፡ 9, 17). 5, 25; Sir. 29, 25. 48, 15; Jer. 3, 10; Kuf. 25; ምስለ፡ከመዝ፡ οὐδ' ὧς Am. 4, 9; Marc. 14, 59.

መሳሊ፡ n. ag., Pl. መሳልያን፡ *similitudinem proponens, parabolarum* vel *proverbiorum poeta* Fid. Jac. Barad.

ምሳሌ፡ subst., m. et fem., Pl. ምሳልያት፡ et ምሳሌያት፡ (at ምሳለያት፡ Asc. Jes. 4, 21 errori librarii debetur), assimilatio, comparatio i. e. 1) *parabola, similitudo, proverbium, aenigma, sententiose dictum, dicterium* παραβολή Koh. 1, 17. 12, 9; Matth. 13, 3. 24. 21, 45 rom.; 22, 1; Hen. 37, 5 seq.; 68, 1; Asc. Jes. 4, 20; Ps. 48, 4; παροιμία Joh. 10, 6. 16, 25; Prov. 1, 6; ምሳልያተ፡ሰሎሞን፡ Prov. in tit.; Asc. Jes. 4, 21; πρόβλημα Hab. 2, 6; Dan. 8, 23; παραβολή ዝንቱ፡ምሳሌ፡ et ዛቲ፡ምሳሌ፡ Hez. 18, 2. 3; זַעֲוָה Jer. 15, 4 et 24, 9 vrs. alt.; similitudo, simile Chr. ho. 7. 2) *typus, exemplum* 1 Cor. 10, 11 Platt; ናመጽእ፡ምሳሌ፡ላዕለ፡ዝንቱ፡ *afferemus exemplum hujus rei* Chr. Ta. 22; ምሳሌ፡ ዝንቱ፡ (id. q. *exempli gratia*) Chr. ho. 21.

መምስል፡ et መምሰል፡ subst. *id quod* alicui *simile* vel *par est, similitudo, typus:* ዝኒ፡ናሁ፡መምስሉ፡ (v. መምሰሉ፡)ለዝ፡ውእቱ፡ (συμφώνως) Koh. 7, 14; ሀገር፡እንተ፡አልቦቲ፡መምስለ፡ *incomparabilis* Mavâs. 10; አልቦቲ፡መምሰል፡እምአንስት፡ *nulla ex mulieribus ejus similis est* Jsp. p. 327; Kuf. 38; መምስለ፡ሞት፡ተሰምየ፡ሕማመ፡ክርስቶስ፡ ὁμοίωμα θανάτου Cyr. c. Pall. f. 92; τύπος ut: *Christus non est* መምሰል፡ *sed impletor sacrificiorum* ib. f. 91.

መምሰሊ፡ part. c. term. adj.: *similitudinem* vel *figuram referens, similis, imitator:* ምድር፡መምሰሊተ፡ሕማምየ፡ ὁμοιοπαθής Sap. 7, 3; *venenum* መምሰሌ፡ርጢን፡ *emplastro simile* Lud. e MSS. Colb.; ኵሉ፡መምሰልያነ፡እግዚ"፡ μιμηταί Cyr. c. Pall. f. 90.

ተመሳሊ፡ n. ag. (III, 2) *assimilatus, sese assimilans, comparabilis, repraesentatus:* አፍቅሮተ፡ሰብእ፡ተመሳሊት፡ለአፍቅሮተ፡እግዚ"፡ Phlx. 114; ተመሳልያን፡በሙ፡ ውስተ፡ምግባራቲሆሙ፡ ib. 184; *episcopus sit exemplum* ከመ፡ (laici) ይኩኑ፡ተመሳልያነ፡በምግባራቲሁ፡ F. N. 5; F. N. 15; *Antiochus* ተመሳሌ፡ንኡስ፡ቀርን፡ (Danielis proph.) Teb. Tab. 78.

አስተማሳሊ፡ n. ag. (IV, 3) *imitans:* ረድኡ፡ለሊቀ፡ምኔት፡ይኩን፡አስተማሳሌ፡ግብረ፡ኤልሳዕ፡ (discipuli Eliae) F. N. 10.

መስልም፡ i. e. مُسْلِم vid. sub ሰለመ፡

መስሐ፡ I, 1 [propria vis radicis est in *stringendo, manum ducendo super rem* et *ungendo* מָשַׁח ܡܫܰܚ مَسَحَ, unde ܡܶܫܚܳܐ *unguentum, oleum;* مَسُوح *quod illinitur; unguentum*] Subj. ይምሳሕ፡ 1) *ungere* (vid. መሲሕ፡) 2) oleo, adipe, butyro cibum praeparare, cibum iis conditum edere i. e. a) *epulari, convivari* (potissimum de epulis lautis): φάγετε λιπάσματα καὶ πίετε γλυκάσματα interpres uno verbo ምስሑ፡ vertit 1 Esr. 9, 51; ወበአ፡ንጉሥ፡ወሐማ፡ይምስሑ፡ምስለ፡ንግሥት፡ Esth. 7, 1; Gen. 43, 16; አኃለቁ፡መሲሐ፡ 3 Reg. 1, 41; 1 Reg. 9, 19. b) in genere: *cibum meridianum capere, prandere* (opp. ተደረ፡ coenare), *coenare* (vid. ምሳሕ፡ Nr. 2): ምስካብ፡ዘዲቤሁ፡ትረፍቅ፡ሰበ፡ትመስሕ፡ (ἐσθίειν) Judith 12, 15; እንዘ፡ይመስሑ፡ Jsp. p. 298; 1 Reg. 16, 11; Marc. 2, 15; ἀριστᾶν 1 Reg. 14, 24; Luc. 11, 38.

አምስሐ፡ II, 1 1) *ad epulas invitare, convivio excipere*, c. Acc. prs.: Marc. 6, 21 (δεῖπνον ἐποίει). 2) *cibum meridianum* vel *prandium (coenam) apponere* alicui, *ad prandium (coenam) invitare*, c. Acc. prs.: Luc. 7, 36 rom.; 11, 37; 2 Reg. 3, 35. 13, 5; c. dupl. Acc.: አእምር፡ኵሎ፡ ዘአምስሐከ፡ቢጽከ፡ Sir. 34, 15.

ተመስሐ፡ III *ungi* i. e. *Messiam constitui* M. M. f. 381.

ምሳሕ፡ subst., plerumque m., [amh. ምሳ፡] Pl. ምሳሓት፡ 1) *epulae lautae, convivium:* πότος ገብረ፡ሎቱ፡ምሳሐ፡ 2 Reg. 3, 20. 13, 27; Job 1, 4; Kuf. 42; Judith 12, 10; δεῖπνον μέγα Dan. 5, 1. 10; ἄριστον Matth. 22, 4; δοχή Luc. 5, 29; γάμοι Luc. 14, 8. 2) *cibus meridianus* vel *principalis; prandium* (ubi ድራር፡ opponitur), et in genere *coena* (cum Abyssini tempore meridiano coenare solerent): ἄρτοι Ex. 16, 29; ጊዜ፡ምሳሕ፡ ὥρα τοῦ φαγεῖν Ruth 2, 14; ἄριστον: እስከ፡ጊዜ፡ምሳሕ፡ 2 Reg. 24, 15 et Dan. ap. 1, 13; ሰድ፡ ዘንተ፡ምሳሐ፡ለዳንኤል፡ Dan. ap. 13, 14; ኅዲገከ፡ምሳሐከ፡ Tob. 12, 13; δεῖπνον ዕደው፡ጻድቃን፡የሀልዉ፡ውስተ፡ምሳሕከ፡ Sir. 9, 16; Joh. 12, 2; በውስተ፡ምሳሓት፡ Matth. 23, 6; Marc. 12, 39; F. N. 9; opp. τῷ ድራር፡, ut: እምድኅረ፡ድራር፡አው፡እምድኅረ፡ምሳሕ፡ Reg. Pach.; Kid. f. 28; Luc. 14, 12. 3) „Accipitur etiam de *agapis* seu *conviviis charitatis*“ (Lud.): በእንተ፡ምሳሐ፡መዓስብ፡ Ludolfi Comm. hist. p. 307 et p. 239.

መሳሒ፡ n. ag., Pl. መሳሕት፡ *epulans, conviva*, M. M. f. 230.

መሲሕ፡ (adj. verb., deinde) subst., Pl. **መሲሓን፡** [nom. pergr., sc. מָשִׁיחַ ܡܫܝܚܐ ܡܫܝܚ] χριστός *unctus* 1) est epitheton honorificum regum Israeliticorum aliorumve ungendo consecratorum: 1 Reg. 2, 10. 35. 12, 5. 24, 7 al.; 2 Par. 6, 42. 22, 7; Am. 6, 14; Sir. 46, 19; Ps. 17, 54. 19, 6. 27, 11. 83, 9. 88, 37. 50. 131, 10; Thren. 4, 20; de Cyro **መሲሕየ፡ቂሮስ፡** Jes. 45, 1; Pl. **መሲሓንየ፡** Ps. 104, 14; 1 Par. 16, 22; epitheton regis Aethiopiae Sx. Teq. 9 Enc. et Catalog. Cod. Bibl. Bodl. Aeth. p. 77. 2) *Messias, Christus* (Ps. 2, 2) 4 Esr. 5, 29. 30; Hen. 48, 10. 52, 4; et saepissime in libris christianis, ut: Matth. 16, 16. 24, 5; Luc. 2, 26; 9, 20; Act. 2, 36; 1 Joh. 2, 22. 5, 1; Apoc. 11, 15; **ሐሳዊ፡መሲሕ፡** *pseudomessias* 1 Joh. 2, 18; **ሐሳውያን፡መሲሕ፡** ib.; 2, 22; Matth. 24, 24 al.

መሲሓዊ፡ adj. rel. *christianus* (potissimum in libris ex Arabico sermone translatis usitatum) ut Abush., F. N., al.: **በዓላት፡መሲሓውያት፡** Abush.; **ሕዝበ፡መሲሓውያን፡** Enc. Masc. 4; **መሲሓውያን፡** *Christiani* F. M. 1, 1; **መሲሓዊ፡** *Christianus* (quidam) Chrys.; F. N. 4; Org.

መሲሕና፡ subst. *dignitas uncti;* Salomoni attribuitur in Lud. Comm. Hist. p. 504.

ምስር፡ subst. *lens, lentes* M. F. Vox est amharica; aethiopica est **ብርስን፡** q. v.

ምስር፡ *cerevisia* vid. sub **ምዝር፡**

ምሳር፡ *ascia* vid. sub **ወሠረ፡**

ምስራ፡ (var. **ማሴር፡**) est nomen mensis Aegyptiorum XII[i] ⲙⲉⲥⲟⲣⲏ *Mesori* cui mensis Abyss. **ነሐሴ፡** respondet: Abush., Voc. Ae. Aliud ejus nomen est **ማእሱራ፡** Abush.

መሰረት፡ *fundamentum*, **ተመስረተ፡** al. vid. sub **ሣረረ፡**

መሰቀ፡ rad. inus.; نَسَقَ *seruit, ordine disposuit.*

ምሱቅ፡ part. *apte sertus:* **ወነደቁ፡በእብን፡ምሱቅ፡** διὰ δόμων λιθίνων ξυστῶν 1 Esr. 6, 24 (in duobus libris mss. a me inspectis; in tertio **ንሱቅ፡**; at 6, 8 λίθοι ξυστοί **እብን፡ግሉፍ፡** versum legitur).

ምስቁል፡ vid. sub **ሰቀለ፡**

መሶብ፡ *canistrum, capsa* vid. sub **ሰወበ፡**

መስቴማ፡ n. peregr. sc. מַשְׂטֵמָה *infestatio* vel concr. *infestator* (si non מַשְׂטִימָא) a rad. שָׂטַם vel שָׂטַן: est nomen *Satanae*, in Kuf. 10. 17. 18. 19. 48 usitatum, unde etiam alios in libros Aeth., ut Org.; Enc. Sen. 12; Nah. 30 transmigravit (in libris Graecis Μαστιφάτ sonat).

ማሰነ፡ quadr. I [amh. id.; formatum est e rad. أَسِنَ يَسِنَ وَسِنَ (hebr. יָשָׁן *vetus*), cujus prima vis *vetustescere* et *corrumpi* est. Quamquam haud infitiandum est, verbo Ae. etiam quasdam significationes verborum יָשַׁם, שָׁמֵם convenire.] Impf. et Subj. **ይማስን፡**, *corruptioni obnoxium esse* et *corrumpi* φθείρεσθαι 1) opp. vigore et qualitate recentis, *putrescere, frascescere, marcere, vetustate corrumpi, deformari*, de segete 4 Esr. 8, 49; **ሥጋሁ፡ይማስን፡** Job 14, 22; Sap. 9, 15; φθαρτός 1 Cor. 9, 25. 15, 53; Hen. 16, 1; **ከመ፡ይቀስሞሙ፡በዚው፡ለእለ፡ማሰኑ፡** Hom. Jac.; de oculorum acie Deut. 34, 7; **ዘማሰነ፡ልቡ፡** *cujus mens corrupta* vel *laesa est* (senio, morbo, al.) F. N. 32; *deformari* Act. 13, 41 Platt. 2) *dilabi, interire, evanescere:* **ማሰነ፡እምድር፡ዝክርከ፡** Job 2, 9; **ዘይማስን፡** et **ዘኢይማስን፡** *corruptibilis* et *incorruptibilis* 4 Esr. 2, 22; **ወርቅ፡ዘይማስን፡** 1 Petr. 1, 7. 18; **በእሕማር፡ማሰኑ፡** Apoc. 8, 9; 4 Esr. 9, 37; Jac. 4, 14; **ማሲና፡ወመዊታ፡** (Inf. verb.) Cyr. f. 124; **ማሕፀንት፡ዘማሰነት፡ማስና፡ፍጥረታዊ፡** *depositum* (animal, vestis, al.) *quod causa naturali interiit* F. N. 29. 3) in specie: *everti, exstingui, vastari, desolari* (φθείρεσθαι, ἀφανίζεσθαι, ἐρημοῦσθαι): **ይማስን፡ረሲዕ፡** Prov. 10, 25; **ለይማስን፡እምሕዝቡ፡** Ex. 30, 38; **ለማስኖ፡** 3 Reg. 13, 34; saepius de terris, regnis, aedificiis: Jes. 5, 6. 24, 3 (**ሙስና፡ትማስን፡ምድር፡**); Jer. 7, 34. 12, 11. 25, 11; Hez. 12, 19. 36, 34; Gen. 47, 19; Ex. 8, 20; Hen. 10, 8; **ይማስን፡ቤቶሙ፡ለዕቡያን፡** Sir. 21, 4; Jer. 22, 5; **ትማስን፡ዘሀገር፡** Jer. 33, 9; Dan. 8, 11; **ዘኢይማስን፡መንግሥቱ፡** Dan. 6, 26; Matth. 12, 25. 4) sensu ethico: *depravari* Gen. 6, 11. 12; Kuf. 5; Rom. 14, 14; Hen. 12, 4; 2 Cor. 11, 3; Eph. 4, 22.

አማሰነ፡ II 1) sensu physico: (*putrefacere*) *corrumpere, vitiare, deformare:* **ጽንጽንያ፡ምውት፡ያማስን፡አፈወ፡ቅብእ፡** Koh. 10, 1; Luc. 12, 33; Matth. 6, 19; **ለእመ፡አማሰነ፡እንጌዋ፡ልብሰ፡** F. N. 36; **ያማስና፡ሦከ፡** Jes. 7, 25; Hen. 69, 5; **ኢይደልዎ፡ለመኑሂ፡ከመ፡ያማስን፡መርሕበ፡ሀገር፡ወጽጉኳቲሃ፡** F. N. 37; *imbecillum factum est ejus ingenium* **በአማስኖ፡ናላሁ፡** F. N. 32; virginem Syn.; Sx. Nah. 5; deformare faciem Matth. 6, 16. 2) *perdere, delere, conficere, consumere* Jud. 6, 4. 16, 24; 1 Reg. 2, 25; 4 Esr. 8, 17; Ps. 139, 12; Gen. 8, 21. 18, 23 seq. 19, 13; **ሞት፡ዘኵሎ፡ያማስን፡** Hen. 69, 11; 4 Reg. 8, 19; Ex. 9, 25; Koh. 5, 5; prodigere, disperdere pecuniam Luc. 15, 13; disturbare temporum computum Kuf. 6; in specie: *e conspectu tollere, exstinguere, exstirpare* (ἀφανίζειν) Ex. 21, 19; c. Acc. rei et **እምነ፡** loci: Ex. 12, 15; 4 Reg. 10, 28; Hen. 69, 27; 1 Reg. 24, 22. 3) *vastare, desolare* agros, urbes al. Jes. 14, 16. 24, 1. 37, 18. 49, 17; Jer. 2, 15. 10, 22. 12, 10. 25, 9; Mal. 1, 3; Sir. 21, 4; Ps. 78, 7; Dan. 9, 26; Kuf. 6. 4) sensu ethico: *corrumpere, depravare* 1 Cor. 15, 33; (Hen. 10, 7); Gen. 6, 12; Kuf. 5.

ተማሰነ፡ III, 1 *corrumpi, perdi, vastari* Lev. 26, 43; **ለተሠርዎ፡ወለተማስኖ፡** (v. **ወለማስኖ፡**) 3 Reg. 13, 34.

ሙሱን፡ part. 1) sensu physico: *corruptus* (*putridus, marcidus*, al.) Lev. 22, 25; **ማይ፡ሙሱን፡** M. M. f. 36; **ሙሱን፡ይሰትዩ፡** Hez. 4, 16; **ዕጽቅ፡በለስ፡ሙሱን፡ጥቀ፡** Jer. 24, 2. 2) *perditus, vastatus, desolatus:* **እሬስዮሙ፡ሙሱናነ፡ለዓለም፡** Jer. 25, 12. 27, 3; **እሮ፡ኮነት፡ሙስንተ፡በቢሎን፡** Jer. 27, 23; Zach. 7, 14; Hez. 36, 34; 4 Esr. 3, 4. 3) sensu ethico: *corruptus, depravatus* 1 Tim. 6, 5; 2 Tim. 3, 8.

ማሳኒ፡ n. ag. (I) *corruptibilis, fragilis:* **ዓለም፡ማሳኒ፡** Enc.; **መብልዕ፡ማሳኒ፡ወዘመናዊ፡** F. N. 9; **ጥሪት፡ማሳኒ፡ወንዋይ፡ኀላፊ፡** Enc. Teq. 30.

አማሳኒ፡ n. ag. (II) *corruptor, perditor, perniciosus:* አማሳኒሃ፡ለነፍስ፡ Lit. Jac.; እንስሳ፡አማሳንያን፡ F. N. 47.

ሙስና፡ subst. (gramm. § 122, e, β) fem. et m., Pl. ሙስናት፡ 1) *corruptio, putrefactio:* ተዘከር፡ለሞት፡ወለሙስና፡ (καταφθορά) Sir. 28, 6; ዕፄ፡ወሙስና፡ σῆτες καὶ σκώληκες Sir. 19, 3; Lit. Chr.; διαφθορά Ps. 15, 10. 29, 11; Act. 2, 27. 13, 34; Job 33, 28; Ps. 102, 4; Prov. 28, 10; ኢሙስና፡ ἀφθαρσία Cyr. ad Th. f. 14; እንበለ፡ሙስና፡ ἐν ἀφθαρσίᾳ Sap. 2, 23. 2) *perditio, pernicies, interitus, exitium* 4 Esr. 8, 64. 68. 10, 14; φθορά 2 Petr. 2, 12; ἀπώλεια Apoc. 17, 8. 11; ኮነ፡ለሙስና፡ወለሀጕል፡ Jer. 12, 11; ሙስናሃ፡ለነነዌ፡ Tob. 14, 15; διαφθορά Jer. 13, 14; ἀφανισμός Hez. 12, 19; Dan. 9, 18; Hebr. 8, 13; ወተጋብኡ፡ ፬ ሙስናት፡ዘውእቶሙ፡ቀትል፡ወዋዕይ፡ወዐብእ፡ወረኃብ፡ Jsp. p. 356. 3) *vastatio, desolatio* ἐρήμωσις Matth. 24, 15; Marc. 13, 14; Dan. 9, 2. 27; 4 Esr. 1, 2. 12, 55; Ps. 72, 19. 4) sensu ethico: *corruptio, pravitas* 2 Petr. 1, 4; Kuf. 7. 15. 23; Eph. 4, 17 rom.; Col. 2, 22; in specie: *vita dissoluta* (perditio opum) ἀσωτία Prov. 28, 7.

መሰከ፡ I, 1 et 2 [id. q. מָשַׁךְ *traxit,* in spec. *tetendit arcum;* arab. مَسَكَ significat *tenuit apprehensum,* at مَشَقَ *traxit rem, ut extenderetur;* coll. ወሰቀ፡ et መሠከወ፡ q. v.] Subj. I, 1 ይምስክ፡; I, 2 ይመስክ፡, *tendere* arcum: መሰከ፡ቀስቶ፡ 3 Reg. 22, 34; እስመ፡መሰኩከ፡መንገሌየ፡ Zach. 9, 13. Verba መሰከ፡ et ወሰቀ፡ modo promiscue alternant, ut መስክ፡አበ፡ቀስተከ፡ወፈኑ፡ሐጸከ፡ወወሰቀ፡ቀስቶ፡ወፈነወ፡ሐጸ፡ Kuf. p. 136; modo distinguunt ወሰቀ፡ወመሰከ፡ቀስቶ፡ 4 Reg. 9, 24 et ምስክ፡ቀስተከ፡ወወስቅ፡ሐጸከ፡ወወሰቀ፡ዮአስ፡ወመሰከ፡ቀስቶ፡ 4 Reg. 13, 16, ubi alterum *nervum intendere,* alterum *intenso nervo sagittam imponere et emittere* significare videtur. At libri recentiores vice versa: ወስቅ፡ቀስተከ፡ወምስክ፡አሕጻከ፡ 4 Reg. 13, 16 exhibent, et in Org. 4 legitur: ወስቁ፡ቀስተክሙ፡ወምስኩ፡አሕጻክሙ፡ወሂድዎ፡, unde Abyssinos posterioris aevi illi contrariam inter utrumque verbum rationem statuisse elucet. — *Voc. Ac.:* መሰከ፡ዘ፡ወተረ፤ወሰቀ፡ዘ፡ቀተረ።

ምስክ፡ subst. [id. q. pers. مُشك, arab. مِسْك, arm. ܡܘܫܟ, talm. מוּשְׁק, amh. ምስክ፡] odoramenti nomen sc. μόσχος *muscus (moschus)* Jsp. p. 340; ምስክ፡ዘውስተ፡ቢረሌ፡ F. N. 33, 4; Chr. Ax.

መስከረም፡ nomen mensis I[1] Abyssinorum vid. sub ከረመ፡

ምስኪን፡ *pauper,* ተመስከነ፡ al. vid. sub ሰከነ፡

መስከወ፡ vid. sub መሠከወ፡

መሰወ፡ I, 1 [מָסַס נָמֵס נְמַס *liquefactus est, diffluxit,* ܡܣܐ נְמַסָּא id.; arab. مَاثَ (مَاسَ et مَشَّ) *maceravit dissolvitque* rem in aqua; vic. est intr. ምህወ፡ q. v.] Subj. ይምሱ፡, trans. 1) *liquare, liquefacere:* ከመ፡ይመስዎ፡ዐሐይ፡ለበረድ፡ Sir. 3, 15; Ps. 147, 7. 2) *dissolvere, diluere, tabescere facere:* እግዚ"፡መሰዎ፡ለልብየ፡ Job 23, 16; መቅሠፍት፡ይመስዎሙ፡ Sir. 27, 29; ኢመሰውኩ፡ዐይነ፡እቤር፡ Job 31, 16; ነደ፡እሳት፡ይመስዎ፡ለነፍሱ፡ Sir. 38, 28; ትመስውዮሙ፡ Mich. 4, 13; Ps. 38, 15. 118, 39; 4 Esr. 8, 27; ዝንቱ፡ማይ፡ይምሱ፡ኵሎ፡አባላቲኪ፡ F. N. 24, 6; Fid. Jac. Bar. (ይምሱ፡ Subj.). — *Voc. Ac.:* ተመስወ፡ዘ፡ቀለጠ፡

ተመስወ፡ III, 1 (raro ተመሰወ፡ ut Dan. 10, 16 var.) 1) *liquefieri, liquescere, dilabi* Job 6, 17 (de glacie); Ps. 21, 15 (de cera); Jer. 6, 29 et Hez. 24, 11 (de metallo); ከመ፡ይትመሰው፡መዓረ፡ግራ፡እምገጸ፡እሳት፡ Jes. 64, 2; Judith 16, 15; 4 Esr. 13, 5; Sap. 16, 27; Mich. 1, 4; Hen. 1, 6. 2) *diffluere, dissolvi, dilabi, tabescere:* ይትመሰው፡አሥራውየ፡ Job 30, 17; ይትመሰወከ፡አምዑትከ፡ Sir. 30, 7; Jes. 24, 23; Zach. 14, 12; Hen. 60, 3. 71, 11; ይትመሰዋ፡ኀጣውኢከ፡ Sir. 3, 15; ይትመሶ፡ኀይሎሙ፡ Job 5, 5; ተመሲዎ፡ 2 Petr. 3, 11; ትትመሰው፡ነፍሶሙ፡በንእሶሙ፡ (ἀποθάνοι) Job 36, 14. Transfertur a) ad oculos *tabescentes:* ይትመሰዋ፡አዕይንት፡ረሲዓን፡ Job 11, 20. 17, 5. b) ad manus *remissas:* ተመስወ፡እደዊሆሙ፡ Jer. 27, 43. c) ad animum *demissum* vel pavore Lev. 26, 16; Jos. 5, 1. 2, 9; Dan. 10, 16; Ps. 74, 3; Jer. 30, 13; Job 42, 6 vel moerore Jes. 19, 10 (λυπηθήσονται) vel pudore 4 Esr. 6, 62; vel amore Sx. Hed. 16. d) ad animum dissolutum libidinibus 1 Thess. 4, 5 rom.

ምስው፡ part. *liquefactus, dissolutus* (remissus): አብራክ፡ምስዋት፡ γόνατα παραλελυμένα Chr. ho. 30 (Hebr. 12, 12).

መሳዊ፡ n. ag. *liquefactor:* መሳዌ፡ኀጻውንት፡አድማስ፡ *adamas ferramentorum liquefactor* Enc. Hed. 12 (at in Cod. Tub. pro መሳዌ፡ legitur መላዬ፡, q. v. sub መለየ፡).

ትምስውና፡ subst. (vid. gramm. § 122, e, β) *animi defectio* (Verzagtheit) Phlx. 181.

መስዕ፡ subst., plerumque m., [amh. ምሥእ፡; arab. نَسْع, نِسْع, مِسْع] 1) *aquilo, boreas* Hen. 77, 3; ነፋስ፡መስዕ፡ τυφωνικός Act. 27, 14. 2) *septemtrio, plaga septemtrionalis* (βορρᾶς, βορέας): ሰፍሐ፡ለመስዕ፡ዲበ፡ወኢምንት፡ Job 26, 7. 37, 21. 38, 39; እብሎ፡ለመስዕ፡ Jes. 43, 5; Jer. 6, 1; Dan. 11, 6; Ps. 47, 2. 88, 12. 106, 3; Judith 16, 3; Gen. 13, 14; Ex. 40, 20; Lev. 1, 11; Num. 2, 25. 34, 7; Jos. 15, 5. 10; Hen. 32, 1. — (Ps. 77, 30 ab Aethiopibus መስዕ፡ ventus contra auctoritatem Graeci intrusus est). Memorabilis est versio loci ἐκτρέπων εἰς τὸ πρωῒ σκιάν ዘይመይጦ፡ለብርሃን፡መንገለ፡መስዕ፡ Am. 5, 8. — De confusione vocis መስዕ፡ cum አዜብ፡ et ሰሜን፡ vid. ann. ad Gen. 20, 1 et s. v. ሰሜን፡

መስየ፡ I, 1 [amh. መሸ፡; arab. مَسَا *vespertinus fuit, vesperi fecit;* cfr. hebr. אֶמֶשׁ] Subj. ይምሰይ፡ *vesperam factam esse, vesperascere;* c. aut impers., ut እስከ፡መስየ፡ 2 Par. 18, 34; Ruth 2, 17; እስከ፡ይመሲ፡ Macc. f. 3; Ps. 103, 24; እምከመ፡መስየ፡ Matth. 16, 2. 20, 8; Luc. 24, 29; Gen. 29, 23; Ex. 16, 13; Jud. 19, 9; Judith 13, 1; Tob. 2, 2. 7, 9; እፎ፡እንጋ፡ይመሲ፡ Deut. 28, 67; Job 7, 4; መሲዮ፡ vel መስዮ፡ *cum vesperasceret* Matth. 27, 57; Kuf. 27; ዘኀበ፡መስዮ፡ይበይት፡ Sir. 36, 31; aut nominibus temporis et loci tamquam praedicatum attribuitur: መስየሂ፡ወድአ፡ሰዓት፡ Marc. 6, 35; መሲዮ፡ዐርብ፡ 15, 42; እስመ፡መስየነ፡ብሔር፡, etiam መስየ፡ብሔር፡ Gad. T. H. (vid. ብሔር፡).

አምሰየ፡ II, 1 *vesperam transigere* Matth. 25, 12 rom.

ምሴት፡ vel ምስየት፡ (Kuf. 49), subst., Plur. ምሴታት፡ (et

ምስያታት፡ Kuf. 49) *vespera* (*crepusculum vespertinum*): ምሴተ፡ከዊኖ፡ Matth. 8, 16. 26, 20; በምሴት፡ Koh. 11, 6; ምሴት፡ ἑσπέρας Tob. 6, 2; ደመና፡ምሴት፡ νέφος ὄψιμον Prov. 16, 15; በዐሡሩ፡ወሰቡዑ፡ምሴት፡ Kuf. p. 23; ምሴተ፡ኀሙስ፡ *vespera quintae feriae* Lit. — (Kuf. p. 28 ab interprete voci ምሴት፡ significatio *plagae occidentalis* sicut voci ቀትር፡ *plagae meridionalis* indita videtur).

ማስያስ፡ n. pergr. *Messias:* ማስያስ፡ዘይሰመይ፡ክርስቶስ፡ Sx. Ter 6. — *Voc. Ae.:* ማስያስ፡ዘ፡መሲሕ።

መሰግ፡ vid. ምስሐግ፡ sub ሰሐገ፡

መሰጠ፡ *diripere* vid. sub መሠጠ፡

መስጦ፡ vox peregr., sine dubio πίστις *fides* (*quae creditur*): እልመስጦ፡አግያ፡ et ያእምር፡ዘንተ፡መስጦአግያ፡ Haim. Ab. 1.

ምስጢር፡ (etiam ምሥጢር፡), n. peregr. sc. μυστήριον *mysterium*, m. et fem., Pl. ምስጢራት፡ 1) *mysterium* sensu genuino vel *ethnicorum ritus sacri arcani:* በዓላት፡በጉሃን፡ወመሥዋዕት፡በምስጢር፡ μυστήρια καὶ τελεταί Sap. 14, 15; ኅቡእ፡ምስጢር፡ 14, 23. 2) *arcanum, secretum* cujuslibet generis; μυστήριον Marc. 4, 11; Apoc. 10, 7, 17, 5; ምስጢረ፡መንግሥት፡ሠናይ፡ለኀቢእ፡ Tob. 12, 7. 11; ምስጢረ፡ምክሩ፡ Judith 2, 2; ምስጢራቲሃ፡ከሡታት፡ Sap. 6, 24; arcanum alicui creditum Prov. 25, 8; 4 Esr. 10, 54. 12, 42. 43. 14, 4 (ምስጢረ፡መዋዕል፡, deest apud Laur.); Hen. 16, 3. 18, 16. 106, 19; ዝንቱ፡ነገር፡ይኩን፡በምስጢር፡ *haec verba secreto circumferantur* Clem. f. 82. 3) sensu theolog. *mysterium* a) de symbolis vel dogmatibus fidei Christianae, ut mysterium Trinitatis, incarnationis al.: ምስጢር፡ዘትሥጉት፡ Cyr. ad Th. f. 14 et multis aliis in locis Cyr., ubi Gr. μυστήριον vel οἰκονομία habet, ut: በእንተ፡ትድምርት፡ቃል፡ዘበምስጢር፡ κατὰ τὴν σύμβασιν οἰκονομικὴν ib. f. 18. Est titulus libri Aethiopici መጽሐፈ፡ምስጢር፡ (de quo videre licet Prolegomena hujus operis); de aliis libris, qui ዕማደ፡ምስጢር፡ inscripti sunt, vid. Catal. Cod. Aeth. Mus. Brit. XVI et XVII, et d'Abbadie catal. cod. VI. CLI. CLXXXVIII. b) de *sacramento* corporis et sanguinis Christi: በእንተ፡ሥርዐተ፡ምስጢር፡ Matth. 26, 26 in tit.; ምስጢር፡ግሩም፡; ምስጢር፡አምላካዊ፡ Chr. Ta. 17; ምስጢር፡ዘቍርባን፡ Lith. Orth.; ይሜጥዎ፡እምስጢር፡ቅዱስ፡ Kedr f. 83. Pl. elementa mysterii (sanguis et corpus): ይትመጠ፡እምስጢራት፡ቅዱሳት፡ F. N. 5; vel de sacramentis et sacris ritibus ecclesiae in genere: ምስጢራት፡ቅዱሳት፡ Clem. f. 208.

ምስጢራዊ፡ adj. rel. 1) *mysticus, arcanus:* ተዋሕዶተ፡መለኮት፡በሥጋ፡ተዋሕዶት፡ምስጢራዊ፡ Fid. Jac. Bar. 2) *ad mysterium pertinens, sacramentalis:* በዘቲ፡ዕለት፡ገብረ፡ (Christus) ድራረ፡ምስጢራዊተ፡ Abush. 21.

አመስጠረ፡ quadrl. denom. II *mystice dicere* vel *tradere* alqd, *mysterii velo occultare* alqd: ነጽርኬ፡ዘከመ፡አመስጠረ፡(ጳውሎስ፡)እሎንተ፡በአሐቲ፡ቃል፡ *haec omnia compendio* (συντόμως) *ostendit uno verbo dicens* Chr. ho. 3; አመስጠረ፡ፍካሬሁ፡ ἑρμηνεῦσαι καλῶς οὐ δύναται ib. ho. 8; M. M. f. 36; በአመስጥሮ፡ *mystice* M. M. f. 61.

ተመስጠረ፡ III, 1 *mysterii velo occultari:* እምልብኒ፡ተመስጠረ፡ወእምኅሊናኒ፡ተሰወረ፡ Gad. Lalib.; M. M. f. 83.

ማሺር፡ nomen mensis Aegyptiorum VI[i] ⲙⲉⲭⲓⲣ vel ⲁⲙϣⲓⲣ *Mechir, Imshir:* ወአምሺር፡ይሰመይ፡ማሺር፡ Abush. 8 (vid. ሚኪር፡).

ሞቅሐ፡ *vincire, in vincula conjicere* vid. sub ወቅሐ፡

መቀረ፡ rad. inus.; arab. مَقَرَ *maceravit* piscem salitum *in aceto;* intr. مَقِرَ *acidus, amarus fuit.* Hinc

ምቍር፡ subst. (fortasse pro ምቁር፡) *fructus* (*aceto*) *conditus* (Eingemachtes): ምቍረ፡ኤልያስ፡ *olivae* (*aceto*) *conditae* Reg. Pach.

መቄሰ፡ I, 1 [propagatum e radice satis nota קצץ קוץ קצה, sicut arab. وَقِصَ *brevis fuit* collo; وَقَصٌ *vitium, defectus;* cfr. etiam amh. መቀስ፡ *forfex* (مِقَصّ)] 1) *intercidere, praecidere,* c. Acc. pers. et እምነ፡ rei, ut: *pastorem negligentem* ይመቍሶ፡እግዚ"፡እምሀብቱ፡እንተ፡አሰፈወ፡ለኄራን፡ሥዩማን፡ቤተ፡ክ"ን፡ Clem. f. 94; Macc. f. 5. 2) *decurtare, deminuere,* c. Acc. rei: ኢይመቍሱ፡እግዚእ፡ዘወዕአ፡እምአፉሁ፡ Mavâs. 2; c. Acc. pers.: ኢይመቍሰከ፡ ἀνυστέρητος ἔσῃ Herm. p. 37. — *Voc. Ae.:* መቄሰ፡ (v. መቍሰ፡)ወነቀበ፡ዘ፡አስገለለ፡

ተመቄሰ፡ III, 2 pass. et refl. *praecidi* (*sibi denegare* aliquid, vel *denegari* rem alicui): ኵሎ፡ዘሰአለተኒ፡አዕይንትየ፡ኢተመቄስኩ፡ (οὐκ ἀφεῖλον ἀπ' αὐτῶν) Koh. 2, 10; ስእለተ፡ዚአነ፡ኀበ፡አቡሁ፡ (*Christi*) ምእመን፡ኢይትሜቄስ፡ hom. Procli in Cyr. f. 121. — *Voc. ad Cyr.:* ይትሚቄስ፡ዘ፡አይለይም፡

መቍዐል፡(ምቍዐል፡ Deut. 32, 14 C), subst., Pl. መቋዕል፡ et መቋዕልት፡ (pro quo nonnumquam መቋልዕት፡ reperitur) [conferre licet مُقْلَةٌ *adeps oculi* et مُكَّالٌ *adeps;* rad. simplicior est מח מֹחַ, unde مُخّ et مَخّ *medulla, adeps* (praeterea نِقْي et አንጕዕ፡)] adeps, et concr.: *pecus pinguis, altilis, saginata:* እለ፡ይሴሰዩ፡መቋዕለ፡ (v. መቍዐለ፡) ላህም፡ μοσχάρια γαλαθηνά Am. 6, 4; መቍዓለ፡ (v. መቋልዕተ፡) ጠሊ፡ ἀμνοί (in vers. alt. መሐሥአ፡አባግዕ፡) 2 Par. 29, 21. 22. 35, 8; መቋዕልተ፡መድኀኒት፡ στέατα τῶν σωτηρίων 2 Par. 7, 7; Deut. 32, 14; ሦዐ፡፲ላህመ፡መግዝአ፡ሰረ፡ወ፲አልህምተ፡እንስተ፡መቍዐለ፡ወ፲አባግዐ፡ሐርጌ፡ሥቡሓነ፡ወ፲አጣሌ፡እንስተ፡መቍዐለ፡ Macc. f. 1; ሥቡሓኒሆሙ፡ለሐራጊት፡ወመቋዕለ፡አጣሊ፡ ib. f. 15; ፲፻መቍዐለ፡አልህምት፡ወ፲፻ወ፩፻መቍዐለ፡ጠሊ፡ Gad. T. II. — *Voc. Ae.:* መቍዐል፡ዘ፡ወረሞ፡; *aliud:* መ"፡ዘ፡ወረሞ፡አንጿሊትኒ፡; *aliud:* መ"፡ብ፡ብቍርቤ፡; *aliud:* መቍዐል፡ወጣዕዋ፡ዘ፡እምቦሳ፡ዘላህም።

መቅዓት፡ vid. sub ወቅዐ፡

መበለ፡ I, 2 [denom. a nomine e rad. በዐለ፡ בָּעַל بَعَلَ et بَعْل derivato] dominium obtinere et exercere, *dominari, potestatem habere,* c. c. ላዕለ፡, ut: በሐዘ፡እንዘ፡

ይሜብል፡ላዕለ፡መርዒት፡ Prov. 24, 66; 1 Tim. 2, 12; 1 Cor. 6, 12 rom.; Kuf. 10. 19; c. **ዲበ፡** Kuf. 43; c. **በ፡** Kuf. 10; c. **ውስተ፡** terrae Kuf. 22. 40. 43; c. Acc.: **ገብር፡ጠቢብ፡ይሜብል፡አጋእዝተ፡አብዳን፡** Prov. 17, 2. — *Voc. Ae.*: **መበለ፡ዘ፡ተገሥሐረ፡** (v. **ተገሠረ፡**)

አመበለ፡ II, 2 *dominari facere*, c. Acc. prs. et **ዲበ፡** Kuf. 40.

መበለት፡ *vidua* vid. sub **በለለ፡**

መብዐል፡ pro **ማዕበል፡** *instrumentum ferreum* vid. sub **ዐበለ፡**

መተተ፡ rad. inus.; arab. مَتَّ *extendit* funem, vic. مَتَأَ, et مَتَا, nec non مَدَّ. Hinc

ምት፡ subst., m., Pl. **አምታት፡** [proprie: *vir adultus*, ab *extendendo* dictus, sicut hebr. מְתִים viri a rad. מָתָה; deinde aethiopice:] *maritus, vir* (etiam vir futurus vel desponsatus) Luc. 2, 36; Marc. 10, 12; Joh. 4, 16. 18; Rom. 7, 2. 3; 1 Cor. 7, 2. 3; Gen. 2, 23; Hos. 2, 9; Judith 8, 2; 4 Esr. 10, 24; Ruth 1, 3; Deut. 25, 5—7; Sir. 22, 4. 40, 23; **ምትኪ፡ዘንእስኪ፡** Jer. 3, 4; **እንተ፡ባቲ፡ምተ፡** Jes. 54, 1; Kuf. 33; vir sponsae 2 Reg. 17, 3; Matth. 1, 19 rom.; Apoc. 21, 2; Plur. Ruth 1, 9; Esth. 1, 18; Tob. 3, 8; Sir. 24, 15; Hez. 16, 45; 1 Petr. 3, 1. 5; Tit. 2, 4. 5; Eph. 5, 22.

መትሀ፡ I, 1 [arab. مَتَهَ *erravit* V. *stultum se gessit, errori obnoxius fuit*] *specie fallere*: de diabolis: **እለ፡ይመትሁ፡** *qui phantasmatum instar apparent* Lud. ex Org.

መታሒ፡ n. ag. *speciem prae se ferens*, simulate (non revera) praebens aliquid, βάσκανος Prov. 23, 6. 7 (Ludolfus col. 78: *vorax, gulo*, quasi sit مَاطِخ).

ምትሀት፡ (n. act. et) subst., m. et fem., Pl. **ምትሀታት፡** 1) *phantasia, species imaginaria*: **እለ፡ምትሀተ፡የአምኑ፡** οἱ δοκῆται *phantasiastae* vel *opiniarii* Cyr. ad Th. f. 8; *Christus* **ተሠገወ፡በምትሀት፡** (δόκησις) ib. f. 7. 13; Chr. ho. 4 (φαντασία); **ንሕነ፡(ሰብእ፡)ኢኮነ፡በምትሀት፡(አላ፡በአማን፡)** Cyr. ad Th. f. 9; **ምትሀት፡ዓለማዊ፡** φαντασία βιωτική *phantasia hujus vitae* Chr. Ta. 28. Plur. **ምትሀታት፡** *apparitiones* vel *visiones* a Satana oblatae Phlx. 33. 156; Gad. Ad. 2) *phantasma, spectrum, imago vana, visum inane*: ἰνδάλματα **ምትሀት፡** Sap. 17, 3; **ራእየ፡ምትሀት፡ፀዋግ፡** (φάσματα) 17, 4; **ወዝኒ፡ምትሀተ፡ዐይን፡ውእቱ፡** Jes. 28, 7; **ምትሀተ፡አሕላም፡ፀዋጋን፡** φαντασίαι Sap. 18, 17; **ምትሀተ፡ዐይን፡** Hab. 2, 18; Zach. 10, 1; φάντασμα Matth. 14, 26; **እመሰ፡ጽላሎት፡ወምትሀት፡ውእቱ፡ወኢኮነ፡ትሥጉቱ፡በአማን፡** Cyr. ad Th. f. 9; *emaccescebat* **እስከ፡ኮነ፡ከመ፡ምትሀት፡** Sx. Masc. 15; Phlx. 16; Gad. Ad. — *Voc. Ae.*: **ምትሀት፡ዘ፡አጋንንት፡**

ምትሀታዊ፡ adj. rel., φαντασιαστικός, *inanem speciem praebens, imaginarius*: Chrysostomus monet feminas: **ኅድጋ፡ሥርጋዌ፡ወፍኖተ፡ምትሀታዌ፡** (σκηνάς) *rationem scenicam* Chr. Ta. 28.

ተመትሀተ፡ quadrl. denom. III, 1 *apparere ut spectrum* vel *phantasma*, de Satana Gad. Ad. f. 87. 135. 136; de angelis M. M. f. 129.

መተረ፡ I, 1 [id. q. مَتَرَ et بَتَرَ *secuit, amputavit*, בָּתַר] Subj. **ይምትር፡** 1) *desecare, resecare, praecidere, succidere, abscidere, amputare*: **ይመትሩ፡** (v. **ይገምዱ፡**) **አስካለ፡, ይመትሩ፡ሠርጸ፡** Jes. 18, 5; ἀπέκνισε Hez. 17, 4; Lev. 1, 15. 4, 31; funem Act. 27, 32; ungues: **ኢይምትር፡ጽፍሮ፡** Clem. f. 21; laciniam vestis 1 Reg. 27, 5; **ዕጡፈ፡ፀምር፡** Jes. 38, 12; aurem Matth. 26, 51; caput Matth. 14, 10; 4 Reg. 10, 6; Gen. 40, 19; 1 Par. 10, 9; Judith 13, 8; nervos pedum Gen. 49, 6; Jos. 11, 6. 9; manus Deut. 25, 12; Jos. 11, 6; collum decidere (decollare) Hen. 98, 12; **መተረ፡ክሣዶ፡** Jsp. p. 346; seq. **እምነ፡** ut: **እመትር፡ርእሰከ፡እምኔከ፡** 1 Reg. 17, 46; **ምትራ፡እምኔከ፡** Sir. 25, 26; **መተረ፡እግዚ"፡እምእስራኤል፡ርእሰ፡ወዘነበ፡** Jes. 9, 14. 2) *exsecare, excidere, exscindere*: **ከመ፡ይምትሩ፡ብእሴ፡እማእከለ፡ይሁዳ፡** Jer. 51, 7; **መተርናሃ፡እምውስተ፡አሕዛብ፡** Jer. 31, 2; transl. **መተርኒ፡ዘንተ፡ልማደ፡እኩየ፡** II Can. Nic. 79. 3) *dissecare, discindere*: ἀνατέμνειν Tob. 6, 5; διαιρεῖν Gen. 15, 10; Lev. 9, 15; **መተራ፡፲ወ፪ክፍለ፡** ἐμέλισεν Jud. 19, 29; 1 Reg. 11, 7; **መቲረ፡ሥርው፡** Hen. 7, 1; **መተሮ፡(ለመጽሐፍ፡) በመጥባሕተ፡ጸሓፊ፡** Jer. 43, 23; διακόπτειν Ps. 28, 7. 4) *concidere* Ps. 88, 23; Job 3, 8; concidendo et cudendo transformare: **ይመትሩ፡መጣብሒሆሙ፡ለምሳር፡** Jes. 2, 4 (vid. I, 2). 5) Transfertur a) *abscidere* alqm tamquam membrum ecclesiae putridum i. e. *excommunicare* Lud., et *abscidere* alqm a munere i. e. *deponere* vel *removere*: **ይመትርዎ፡እመዓርጊሁ፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡** Clem. f. 147 (vid. III, 1). b) *abscindere* vel *intercidere* i. e. α) *intermittere* et *interrumpere*: **በኑ፡ለግሙራ፡ይመትር፡ምሕረቶ፡** Ps. 76, 8; *Satanas studet* **ከመ፡ይምትር፡ኀሊናሁ፡(ለዘይጼሊ፡)** Phlx. 100; **ክልአታት፡ወመቲሮታት፡እምነ፡** *impedimenta et interpellationes* (*quae distinent*) *a* Phlx. 55. β) *intercludere*: *Vespasianus* **መተረ፡እምኔሆሙ፡ውኂዘ፡ማይ፡** Jsp. p. 349; intercludere alqm a peccato F. M. 2, 11. c) discindere i. e. *dirimere, decernere*: *si quis agit in alqm*, **ይምትሩ፡ጉቡአን፡ነገሮ፡** Can. Ant. 18 (20); **ለእመ፡መተረ፡በኅሊናሁ፡ከመ፡ይዕቀብ፡ድንግልናሁ፡** F. N. 24, 1. d) *praecidere*, spem: **ኢትምትር፡ተስፋሁ፡** Sx. Pag. 4. — *Voc. Ae.*: **በተከ፡መተረ፡ገዘመ፡ገመደ፡ወቀየ፡ብ፡ቈረጸ።**

መተረ፡ I, 2 id. q. I, 1, sed intensive: Deut. 21, 4; Lev. 1, 12. 17 (aliter in comm. 15); **እሜትሮሙ፡ለአሕዛብ፡** κατακόψω φυλήν Am. 1, 5; **ይሜትሩ፡ኲያንዊሆሙ፡ለማሕረስ፡** Mich. 4, 3; Dan. 9, 26 var.

አምተረ፡ II, 1 1) *abscidendum, amputandum, exscindendum curare*: **ሄሮድስ፡ለዮሐንስ፡ርእሶ፡አምተረ፡** Mavâs. 68; Enc. Ḥed. 4; Mij. 18; Deut. 25, 18. 2) *intermittere facere*: **ወይቤልዎ፡ለብፁዕ፡ሊባኖስ፡ታመትርኑ፡ዕጣና፡ለገበዝ፡ወታኀድገኒ፡ኪያነ፡** Mavâs. 31.

ተመትረ፡ III, 1 1) *desecari, abscidi, amputari*: **ተመትሩ፡አርእስቲሆሙ፡** Clem. f. 153. 156; **ለዘመሐለ፡በሐሰት፡ኵነኔሁ፡ሥጋዊ፡ተመትሮ፡ልሳን፡** F. M. 22, 2; **ይትመተር፡ኵሉ፡መዝራእት፡** Jes. 15, 2; **ይትመተር፡መዝራእትየ፡እመትከፍትየ፡** Job 31, 22; Dan. 2, 34 (var. pro **ተበትከ፡**); *decollari*: **እለ፡በመጥባሕት፡ተመትሩ፡** Enc. Teq. 17. 2) *dissecari* Gen. 15, 11; **ይሰትርዋ፡እስከ፡ይትመተር፡ሥጋሃ፡** Vit. Barb. 3) *concidi, excidi*: **ከመ፡ትትመተሩ፡** Jer. 51, 8; **ኢይትመተር፡ብእሲ፡** (וְיִכָּרֵת) Jer. 40 (hebr. 33), 17 vrs. alt.; 2 Par. 14, 14 var.; Dan. 9, 26 var. 4) Transfertur a) *praecidi, in-*

tercludi, sejungi ab aliquo: ጠፍአት፡ሃይማኖት፡ወተመተረት፡እምአፉሆሙ፡ Jer. 7, 28 vrs. nov.; ለብእሲት፡ይትመተር፡እምኔሃ፡ዘርአ፡ሥጋ፡እምድኅረ፡፳ዓመት፡ F. M. 5, 7; ሊተ፡፴ዓመት፡እምዘ፡ተመተርኩ፡እመጻምርትየ፡ (a conjuge mea) Phlx. 3. b) *interrumpi, intermitti:* እንበለ፡ተመትሮተ፡ተናግሮት፡ምስለ፡ሰብእ፡ Phlx. 4. c) *removeri* a munere, *deponi:* ለይትመተር፡እመዓርጊሁ፡ (de clericis) F. M. 6, 1; Clem. f. 118. 119; vel simpliciter: ይትመተር፡ Can. Ap. 4; alias saepissime.

ተመተረ፡ III, 2 id. q. III, 1 sed intensive: ይትሚተሩ፡ ἐκκοπήσονται Dan. 9, 26; ይርሐቅ፡እምንጽሐ፡ልብ፡ወይትሚተር፡እምዝክረ፡እግዚ"፡ Phlx. 156; ይትሚተር፡ተዘክሮ፡እግዚ"፡እምኔሁ፡ *intercluditur a recordatione Dei* ib. 61.

ምቱር፡ part. 1) *abscisus, abscissus, amputatus, truncatus, exsectus, praecisus:* Jud. 1, 7; 1 Reg. 5, 4; ምቱረ፡እድ፡ κυλλός Marc. 9, 43; ምቱረ፡እዝን፡ ὠτότμητος Lev. 21, 18. 22, 23; ምቱረ፡ልሳን፡ γλωσσότμητος Lev. 22, 22; ምቱረ፡ዘነብ፡ 22, 23; ምቱራን፡ (ἡ κατατομή) Phil. 3, 2; ἐκτομίας et ἀποκεκομμένος Lev. 22, 24; Deut. 23, 2; *detruncatus:* ምቱራን፡በሰይፍ፡አምሳለ፡ዕፀው፡ Enc. Teq. 22. 2) Translate a) *remotus* ab officio, *depositus:* ምቱር፡እመዓርጊሁ፡ Clem. f. 128; al.; vel *excommunicatus* (Lud.). b) *decisus* i. e. *decretus, definitus* Jes. (8, 6.) 10, 22. 28, 22; Rom. 9, 28; Jer. 18, 9 var.; ምቱርኑ፡ዝነገር፡ Kid. f. 41; Gad. Ad. f. 14. c) *decisus, praecisus* ἀπότομος i. e. α) *praeruptus, severus:* እስመ፡ኵነኔ፡ምቱር፡ለመኳንንት፡ይከውን፡ Sap. 6, 6; 2 Cor. 13, 10; adv. Tit. 1, 13. β) adv. *praecise, penitus, omnino:* ይደልዎ፡ይትፈለጥ፡ምቱረ፡(እምብእሲቱ፡) F. M. 12, 5.

ምትረት፡ n. act. 1) *desectio, recisio, amputatio:* arboris (περιτομή) Jer. 11, 16; capitis: ምትረተ፡ርእሱ፡ለጳውሎስ፡ (decollatio) Cod. Mus. Brit. LIV, 7; XXIX, 68. 2) *remotio* ab officio vel *depositio:* Can. Ap. 35 (44). 3) *praecisio, interclusio, intercisio:* ምትረተ፡ተስፋ፡ Phlx. 54. 62; በምትረተ፡ኅሊና፡ዝንቱ፡ዓለም፡እምልብ፡ Sx. Teq. 1; διακοπή 1 Par. 13, 11. 14, 11.

ምታር፡ subst. *segmentum, fragmentum, pars abscisa, abrupta: Titus ariete moenia quati jussit* ወተንህለ፡ምታር፡ዐቢይ፡ Jsp. p. 358; መተርዎ፡(ለቅዱስ፡)ኅበ፡፫ምታር፡ Sx. Masc. 22; መተሩ፡ሥጋሃ፡በበምታር፡ ib. 29, et Hed. 1.

መታሪ፡ n. ag. *sector, secans, dissecans:* ሰይፍ፡መታሪ፡ Sap. 5, 21; Abush. 50; መታርያነ፡ሥርዋት፡ Hen. 8, 3.

መምተርት፡ subst. *segmentum, sectio* Asc. Jes. 4, 21; Hen. 21, 7.

መተርአስ፡ et መተርአስት፡ vid. sub ርእሰ፡

መተነ፡ rad. inus.; arab. مَتَنَ *extendit,* مَتُنَ *firmus, robustus fuit.*

መትን፡ subst., Pl. አምትንት፡ [id. q. مَتْن] *nervus, tendo: Deus corpus humanum:* የአስር፡በአሥራው፡ወያጸንዕ፡በአምትንት፡ Lit. Orth., Phlx. 121; ነፍስ፡እስርት፡በሥጋ፡ወሙቅሕት፡በዐጽም፡ወአምትንት፡ወአሥራው፡ Jsp. p. 381; አሥራው፡ወአምትንት፡ M. M. f. 112. — *Voc. Ae.:* አምትንት፡ዘ፡ቋንጀ፡ (sic); *aliud:* አምትንት፡ብ፡ጋሮማት።

አማኅበረ፡ vid. sub ኅብረ፡

መኀጸ፡ *percutere* vid. sub መሐጸ፡

መኀፀ፡ id. q. مَخَضَ *partus dolores passa fuit* (cfr. amh. ምዕዕ፡, ምጥዕ፡, ምዕ፡, ምጥ፡, ማጣ፡).

አምኀፀ፡ II, 1 *dolores parturientis sentire* et *pati:* ጊዜ፡ታምኅዕ፡ትኬልሕ፡ Lud. e Mss. Colb.

ማኅፅ፡ subst. *dolores* mulieris *parturientis* Ssal. Req.

አማኅፀነ፡ vid. sub ሐፀነ፡

ማኅፈድ፡ vid. sub ኀፈደ፡

መኑ፡ pron. subst. pers. interrog. (gramm. § 63. 147, b. 198, e). Nonnisi ad personas refertur, rarissime ad res, ut መኑ፡የዐቢ፡መንግሥት፡ሰማያትኑ፡ወሚመ፡ገነት፡ Clem. f. 62 (aliter se habet phrasis መኑ፡ስምከ፡ quam vid. infra). Est gen. masc. et fem., num. sing. et plur.; quamquam pl. nonnumquam praemisso እለ፡ a singulari distinguitur: እለ፡መኑ፡እሙንቱ፡ አኀውየ፡ Matth. 12, 48; Hebr. 3, 16; እለ፡መኑ፡እሙንቱ፡ τίνες εἰσίν; Chr. ho. 27. Accusativus est መነ፡, rarius መነሃ፡ Jes. 51, 12 var.; Matth. 27, 21 rom.; መነሃ፡እጼውዕ፡ Org.; sed passim etiam መኑ፡ ut Jes. 6, 8 var.; Sir. 18, 4 var. 1) est interrogativum: *quis, quae, qui, quae?* መኑ፡ዝንቱ፡ Jes. 63, 1; Gen. 24, 65; 1 Reg. 25, 10; Ps. 38, 11; Matth. 3, 7; 21, 10; Marc. 10, 26; መኑ፡ይእቲ፡ዛቲ፡ Cant. 8, 5; Ruth 2, 9; አንቲ፡መኑ፡አንቲ፡ Judith 10, 12; Matth. 12, 48; መኑ፡ውእቶሙ፡እሉ፡ Hen. 40, 8; መኑ፡ወመኑ፡አንትሙ፡ Ex. 10, 8; Acc. መነ፡ Esth. 6, 6; Gen. 37, 15; 1 Reg. 28, 11; Thren. 2, 20; Gen. notatur aut praemisso nominis statu constr.: ወልደ፡መኑ፡ዝንቱ፡ 1 Reg. 17, 56; በርስተ፡መኑ፡እንከ፡ አኀድር፡ Sir. 24, 7; Gen. 24, 23; Matth. 21, 23. 22, 42; aut nota Gen. ዘ፡, እንተ፡, እለ፡ ut: ዘመኑ፡ዝአልባስ፡ Asc. Jes. 9, 25; Matth. 22, 20; Jes. 51, 28; Hen. 22, 6; Ruth 2, 5; እለ፡መኑ፡አንትሙ፡ Jsp. p. 377; praepositiones praemissas admittit: ለመኑ፡ Jer. 6, 10; Prov. 23, 29; Sir. 10, 29. 31, 29; Jes. 50, 1. 53, 1; በመኑ፡ Jes. 36, 4. 40, 18; 4 Esr. 3, 69; ኀበ፡መኑ፡ Jes. 10, 3. 66, 2; እምነ፡መኑ፡ Hez. 32, 21; እምኀበ፡መኑ፡ Matth. 17, 25; በእንተ፡መኑ፡ Hen. 21, 5; al. a) *uter, utra?* Matth. 21, 31; Luc. 7, 42. 22, 27; Sir. 31, 29; Jer. 51, 28. b) ad res refertur, ubi in his personarum notio inest: መኑ፡ስምከ፡ Gen. 32. 28; Jud. 13, 17; Asc. Jes. 7, 3; Marc. 5, 9; Prov. 24, 27; Clem. f. 221. c) in interrogationibus obliquis: Jer. 51, 28; Asc. Jes. 9, 14. 15; Gen. 43, 22; 3 Reg. 1, 20; Matth. 10, 11; Marc. 14, 65. d) መኑ፡እምኔ፡ *quis eorum?* Jud. 21, 8; Matth. 21, 31. e) nomen sibi appositum cum መኑ፡ haud toleret, lat. *qui, qualis?* (vel pronomine adjectivo አይ፡ vel) phrasi መኑ፡ — ዘ፡ circumscribitur: መኑ፡ (ውእቱ፡) ብእሲ፡ጠቢብ፡ዘይሌብዎ፡ለዝንቱ፡ Jer. 9, 12; Job 9, 4; መኑ፡በዕድ፡ዘ፡ Jes. 44, 25; Deut. 4, 7. 8. f) intenditur interrogatio formulâ መኑ፡ውእቱ፡ዘ፡ *quis tandem? quisnam? ubi est qui?* መኑ፡ውእቱ፡ዘኢይስሕት፡በአፉሁ፡ Sir. 19, 16. 36, 31; Jes. 40, 12. 50, 8; Rom. 8, 33. 34; Hen. 93, 11; Matth. 10, 11. 2) optative usurpatur, vel seq. Imperf.:

መኑ፡ይሁበኒ፡አእምሮ፡ Job 23, 3; Jer. 9, 1; Ps. 4, 7; **መኑ፡ይሠይም፡ዐቃቤ፡ላዕለ፡አፉየ፡** Sir. 22, 27. 23, 2; vel seq. **እም፡**(**እመ፡**) c. Perf., ut: **መኑ፡እምአስተየኒ፡** 1 Par. 11, 17; 2 Reg. 23, 15; Num. 11, 29; Deut. 5, 26. 30, 13; Jud. 9, 29; Rom. 7, 24; vel seq. simplice Perf. Hen. 63, 5. 3) indefinitum fit adjecto **ሂ፡**, quare dicas: **መኑሂ፡** *aliquis, aliqua* (*ullus, quisquam*): **ዘይዘብጥ፡መነሂ፡** F. N. 6, 5; Matth. 12, 29; potissimum usitatur in sententiis negativis: **ኢ፡ — መኑሂ፡**, **አልቦ፡ — መኑሂ፡** *nemo* ut Matth. 8, 28; Ex. 34, 24; Sir. 15, 20. 18, 4; Lev. 27, 26; Prov. 26, 2; Jes. 11, 9; **ዘትጸልእ፡ለሊከ፡ኢትግበር፡ለመኑሂ፡** Tob. 4, 15; et praemisso **ወ፡** usurpatur **ወኢመኑሂ፡** vel **ወኢመኑ፡** *et ne unus quidem, nemo omnino*, ut Matth. 17, 8; Lev. 16, 17; Jac. 1, 13. Memorabilis est locutio: **ወለእመኒ፡መኑ፡ከነ፡** ὅστις ἂν ᾖ Gal. 5, 10 rom. (Platt: **መኑሂ፡ዘከነ፡ከዊነ፡**).

ምንት፡ pron. interrog., ad res relatum (neutr.) *quid?* (gramm. § 63. 147, b. 198, e). Plurali caret; Acc. **ምንተ፡**; et in interrogatione recta et in obliqua usurpatur. 1) interrogativum: **ምንት፡ውእቱ፡እጓለ፡እመሕያው፡ወምንት፡በቍዑ፡ወምንትኑ፡ሠናይቱ፡ወምንትኑ፡እኪቱ፡** Sir. 18, 8; **ምንት፡እንከ፡ረብሐሙ፡ለከልኤሆሙ፡** Sir. 20, 30; Jud. 8, 1; **ምንትኑ፡ዛቲ፡አበሳ፡** Jos. 22, 16; Ps. 38, 6; **ምንትኑ፡እላ፡አህጉር፡** 3 Reg. 9, 13; Hen. 52, 3; *utrum?* Matth. 9, 5; Acc. Gen. 4, 10; 4 Reg. 4, 13; Marc. 14, 64; Apoc. 2, 29; **ምንተ፡ይመስል፡ብእሲሁ፡** 4 Reg. 1, 7; Joh. 6, 9; statui constr. subjunctum: **አሰረ፡ምንትኑ፡ዝንቱ፡** Dan. ap. 13, 19. a) Creberrime annexa particula interrogativa **ኑ፡** intenditur: **ምንትኑ፡** Rom. 3, 1; Jac. 4, 12; Gen. 44, 15; **ምንትኑ፡ዝንቱ፡** Zach. 4, 4. 5; al. b) saepe de qualitate rerum interrogat: *qualis, quale?* **ምንት፡ሕዝብከ፡** ἐκ ποίου λαοῦ εἶ σύ Jon. 1, 8; Jer. 8, 9; Sir. 34, 27; Marc. 1, 27. 6, 2; Luc. 7, 39. 24, 17; Joh. 7, 36; Eph. 1, 18. 19 (vid. etiam d). c) crebro de personis praedicatur, sive quia cujusnam generis et rationis sint interrogans nescit: **ምንትኑ፡እሉ፡** Zach. 1, 9; Luc. 7, 39; sive quia contemtim loquitur: **ምንትኑ፡ዝንቱ፡ይብልዎ፡** τίς οὗτος; Sir. 13, 23; **ምንትኑ፡አንትሙ፡እለ፡** τίνες ἔστε ὑμεῖς οἵ Judith 8, 12; **አነ፡ምንት፡አነ፡** Job 9, 24; 2 Reg. 7, 18; Ex. 16, 7; Ps. 8, 5; Hebr. 2, 6; Rom. 14, 4. 10. d) quamvis **ምንት፡** plurimis in locis substantivi vim teneat (unde ex. gr. locutionem: **ምንት፡ዕፁ፡በኀበ፡ረከብክሙ፡** ὑπὸ τί δένδρον; *quae est arbor, sub qua ..?* Dan. ap. 1, 58 explicabis), tamen (secus ac **መኑ፡**) nomen vel adj. vel subst. sibi appositum haud aspernatur: Matth. 5, 46. 27, 23; Hen. 60, 5; **ምንተ፡ብነ፡ክፍለ፡ምስለ፡ዳዊት፡** 3 Reg. 12, 16; **ምንተ፡ረከብከ፡ላዕለ፡ገብርከ፡አበሳ፡** 1 Reg. 29, 8; Kuf. 12. e) pronomen pers. suffixum, cui sensus Dativi inest, assumit: **ምንትከ፡እሙንቱ፡እሉ፡** Gen. 33, 5. 8. 48, 8. f) cum aliis vocibus interrogativis omisso **ወ፡** copulari potest: **እፎ፡ምንተ፡** πῶς ἢ τί; Matth. 10, 19. g) nota locutionem: **ምንተ፡ከንከ፡** *quid factus es* i. e. *quid est tibi?* Jud. 1, 14; Gen. 21, 17; Ps. 113, 5; 1 Reg. 1, 8; Jes. 22, 1; et **ምንት፡ብኪ፡ከመ፡ትስተዪ፡** Jer. 2, 17. h) nota locutionem: *quid tibi est mecum* sc. negotii? **ምንት፡ብከ፡ምስሌየ፡** Jud. 11, 12; Jos. 22, 24; Joel 4, 4; Matth. 8, 29; Marc. 5, 7; vel **ምንት፡ብየ፡ምስሌኪ፡** Joh. 2, 4. i) de **ምንት፡** et **ምንተ፡** *quare? cur?* et de **ምንት፡** cum praepp. vid. infra. 2) indefinitum fit addito **ኒ፡**, rarius **ሂ፡** (rarissime sine **ኒ፡** et **ሂ፡**, ut Sx. Tachs. 5 Enc.); potissimum in enuntiationibus negativis usitatur: *aliquid, aliquod; quidquam, ullum;* substantive usurpatur: Jac. 1, 7; Ps. 38, 7; Gal. 2, 6; Phil. 1, 28; al.; et adjective: **ኢታንሥኡ፡ምንተኒ፡ጾረ፡** Jer. 17, 21: **ኢይትቃወማ፡ምንትኒ፡እኩይ፡** Prov. 3, 15; **ምንትኒ፡ሐሰት፡ኢ፡** Prov. 24, 23; 4 Esr. 13, 10; Gen. 19, 8; Hen. 14, 13. 78, 17, et ipsis personarum nominibus attribuitur, ut: **ምንተኒ፡አንስተ፡ኢያአምር፡** Kuf. 25; **ከመ፡ኢይንሣእ፡ምንተኒ፡ብእሲተ፡** ib. Praefixo **ወ፡**, ut: **ወኢምንትኒ፡** significat: *ne ullum quidem* ut Cant. 4, 7; Matth. 27, 12; Hen. 14, 7; **ወአልቦ፡ወኢምንትኒ፡** Jer. 4, 23; al.; praeterea **ወኢምንት፡** vel **ወኢምንትኒ፡** est *nihil, nihil omnino:* Ex. 10, 26; **ሰፍሓ፡ለመስዕ፡ዲበ፡ወኢምንት፡** Job 26, 7; **ከመ፡ወኢምንትኒ፡ክዒው፡ደም፡በኀቤሁ፡** Sir. 8, 16; **ከመ፡ወኢምንት፡እሙንቱ፡** Jes. 40, 15. 17. 23; 4 Esr. 4, 64; relatum ad tempus: **ከመ፡ወኢምንትኒ፡** ἐν στιγμῇ χρόνου Luc. 4, 5. Nonnumquam **ኢምንተኒ፡** adverbialiter usurpatur: *nullo modo* Enc. Mag. 5; Tachs. 5. — Adverbialiter usurpantur a) **ምንትኑ፡** vel **ምንት፡** *quid? quomodo? cur?* Gen. 40, 7; Sir. 38, 25; Hen. 83, 6; **ምንትኑመ፡** Matth. 11, 8. 9 Platt. b) **ምንተ፡** vel **ምንተኑ፡** *quid? quomodo? cur?* Gen. 26, 27; **ምንተ፡ወለድከኒ፡** Jes. 45, 10. 22, 16; 1 Reg. 21, 1; 4 Esr. 5, 15; **እምውስተ፡ርኩስ፡ምንተ፡ይወጽእ፡ንጹሕ፡** Sir. 31, 4; Num. 22, 9. 23, 8; 3 Reg. 19, 9; Matth. 7, 3. 11, 7. 8. 9 rom. Praeterea nota, in locutionibus, quales sunt **ምንት፡አሥሐቃ፡**, **ምንት፡አቀመክሙ፡** *quid eam ridere, vos stare fecit?* i. e. *cur risit? cur statis?* frequentissimis, pro nominativo **ምንት፡** crebro acc. **ምንተ፡** reperiri: *cur ridere eam fecit?* (imprsn.), ut 2 Reg. 24, 21; Herm. p. 26ᵃ. c) **ለምንት፡**, **ለምንትኑ፡** α) *quare? cur? qua de causa?* Matth. 8, 26; 1 Cor. 4, 7; Gen. 31, 30; Ex. 14, 15. 32, 11; Ps. 41, 15. 49, 17; Jes. 3, 15. 55, 2. 58, 4; Jer. 14, 19; Job 3, 11. 12. 9, 29. β) *cui rei? quem in finem?* Gen. 25, 22. 27, 46; Ruth 1, 11; **ለምንትኑ፡ዝንቱ፡ወለምንትኑ፡ዝክቱ፡** Sir. 39, 16; 4 Esr. 3, 45; Matth. 9, 14. 26, 8. d) **በምንት፡**, **በምንትኑ፡** *qua in re?* Jud. 16, 5; *qua cum re?* 1 Reg. 6, 2; *qua re* i. e. *unde?* **በምንት፡አአምር፡** Gen. 15, 8; *qua re* (womit, wodurch)? Matth. 5, 13; 1 Reg. 29, 4; *qua ratione?* Ps. 118, 9; al. pro vario praepositionis **በ፡** usu. Nonnumquam **በምንት፡** est *ob quid? cur?* Matth. 14, 31; Kuf. 12; τοιγαροῦν (**በምንትኑመ፡**) Job 22, 10. e) **በእንተ፡ምንት፡** vel **ምንትኑ፡** vel **በበይነ፡ምንት፡** *quam ob rem? cur? quare?* Jer. 5, 19. 13, 22; Judith 11, 3; 4 Esr. 3, 24. 13, 53; Matth. 17, 19. f) **እስከ፡ምንት፡** vel **ምንትኑ፡** *quousque? quamdiu?* Job 19, 2; Ex. 10, 3.

መና፡ id. q. **መሀና፡** q. vid.

መና፡ μάννα, μάν (מָן) *manna* Ex. 16, 31 seq.; Num. 11, 6 seq.; Deut. 8, 3; Jos. 5, 12; Ps. 77, 28; Hebr. 9, 4.

መናረት፡ subst. pergr., sc. מְנוֹרָה مَنَارَةٌ *candelabrum* (λυχνία) Ex. 38, 13. 40, 4. 22. At caeteris in locis reperitur forma **መራናት፡** (transpositis liquidis) Lev. 24, 4; Num. 3, 31. 8, 2—4; in CG Ex. 40, 4. 22; in C Ex. 37, 17 hebr.; Jer. 52, 19 vrs. nov.; **መናራት፡** (Pltt: **መራናት፡**) Hebr. 9, 2. Pl. **መራናታት፡** 3 Reg. 7, 35. De candelabris ecclesiarum christianarum Clem. f. 87. Brevius factum hoc vocabulum sonat **መራን፡** (quasi sing. a **መራናት፡**) Jsp. p. 378.

መንሱት ፡ *tentatio*, **መንሰው ፡**, al. vid. sub **ነሰወ ፡**

ምንት ፡ *quid?* vid. sub **መኑ ፡**

መንተሌ ፡ subst. *lepus*, Lud. sine auct. Amh. **መንትሌ ፡** et **ጽንቸል ፡** vel **ጥንቸል ፡** *lepus* et *cuniculus*.

መንተወ ፡ quadrl. I [sine dubio cogn. c. תָּאַם, تَأَمَ, ܬܐܡ Aph.; et arab. وَأَمَ]. 1) *geminum esse, geminari:* **ዘልፈ ፡ ሀልው ፡ ወልድ ፡ በየማኑ ፡ አቡሁ ፤ ወአመ ፡ ተለዐለ ፡ በሥጋዊሁ ፡ ነበረ ፡ ኀበ ፡ ዘትካት ፡ ሀላዊሁ ፤ ኢመንተወ ፡ በግጻዌ ፡ ወኢተወሰከ ፡ በሀላዌ ፡** M. M. f. 73. 2) *geminos parere:* **ኵሎን ፡ እለ ፡ ይመንትዋ ፡** αἱ πᾶσαι διδυμεύουσαι Cant. 4, 2. 6, 6.

አመንተወ ፡ II *geminare;* „dicitur de Nestorio, duas personas in Christo asserente, quasi geminasset eas", Lud. sine auct.; c. Acc. et **ምስለ ፡** *geminare rem rei* M. M. f. 142. 297.

ተመንተወ ፡ III, 1 *gemellis foetibus praeditum esse*, Cant. 4, 2. 6, 6 var.

መንታ ፡ subst., Pl. **መናትው ፡** *gemini, gemelli:* **መንታ ፡ ሀለወ ፡ ውስተ ፡ ከርሣ ፡** Gen. 38, 27; Rom. 9, 10; **እኑለ ፡ መንታ ፡ ዘወይጠል ፡** Cant. 4, 5; **እንተ ፡ ወለደት ፡ መንታ ፡** F. N. 41, 3; **ወለደቶ ፡ ለአቤል ፡ ወለእኅቱ ፡ አቅሊምያ ፡ መንታ ፡** Clem. f. 8; **ወለደ ፡ እምርብቃ ፡ ክልኤ ፡ ደቂቀ ፡ መናትወ ፡** M. M. f. 224; etiam transfertur ad res: **ሰላም ፡ ለአእጻውኪ ፡ መንታ ፡** I Sal. Mar. 21; **ኢይክል ፡ ሢመታተ ፡ መንታ ፡** *non possum duobus episcopatibus (praeesse)* Enc. Mij. 21.

ምንትው ፡ part. *geminatus, geminus, duplex:* **ምንትዋት ፡** Gad. T. H.; **በተወልዶ ፡ ምንትው ፡ አአምን ፡** (nativitas gemina, sc. divina et humana) Epil. N. T. rom.

ምንታዌ ፡ subst. *geminatio, duplicatio:* M. M. f. 119; **ሰላም ፡ ለአእናፍኪ ፡ መሳክወ ፡ ሕይወት ፡ ምንታዌ ፡** I Sal. Mar. 10; **ኀጡእ ፡ ምንታዌ ፡ ክርስቶስ ፡** Lud. Comm. Hist. p. 506; **ምንታዌ ፡ ታስዑ ፡** *bis nonus* i. e. XVIII^{us} Lud. sine auct.

መነነ ፡ I, 2 [amh. id.; vic. sunt מָאֵן, מָנַע, مَنَّ, مَنَعَ, nec non مَنَّ in quibusdam derivatis, et amh. **መነመነ ፡**] c. c. Acc. 1) *reprobare, repudiare, rejicere:* **ይሜንን ፡ እኩየ ፡** (opp. **የኀሪ ፡ ሠናየ ፡**) Jes. 7, 15; ἀποδοκιμάζειν: **እግዚ" ፡ መነኖሙ ፡** Jer. 6, 30. 7, 29. 8, 9. 14, 19. 38, 37; **ኢትመንነኒ ፡** Sap. 9, 4; Matth. 21, 42; Marc. 12, 10; Ps. 117, 21; ἀπωϑεῖν **መንኖ ፡ መንንከነ ፡** Thren. 5, 22. 2) *repudiare, abjicere, aspernari:* Deum 4 Esr. 8, 66; 1 Reg. 8, 7; Dei foedus Kuf. 21; mundum: **ቅዱሳን ፡ ፈለሱ ፡ ገዳመ ፤ መነኑ ፡ ዓለመ ፡** et **መኒኖሙ ፡ ፍትወታተ ፡ ዝ ፡ ዓለም ፡** Clem. f. 153. 202; **በምክንያተ ፡ መንኖ ፡ ዓለም ፡** F. M. 12, 1; Hen. 48, 7; Mavâs. 18; ἀποποιεῖσϑαι **ኢትመንን ፡ ግብረ ፡ እደዊከ ፡** Job 14, 15; ἐξουδενοῦν Ps. 105, 24; Prov. 1, 7; Marc. 9, 12; προςοχϑίζειν **ብእሲ ፡ ጠቢብ ፡ ኢይሜንኖ ፡** Sir. 38, 4; **መነነት ፡ ነፍስየ ፡ ወጸልአቶሙ ፡** Sir. 25, 2; **ዔሳው ፡ መነነ ፡ ቀዳመ ፡ ተወልዶ ፡** Kuf. 24; Hen. 99, 14. 3) *spernere, nihili aestimare, despicere:* ἐξουδενεῖν Job 30, 1; Am. 6, 1; 1 Reg. 8, 7; 2 Reg. 6, 16; Rom. 14, 3; ἀτιμάζειν Prov. 14, 21; καταφρονεῖν Judith 10, 19. — *Voc. Ae.:* **ገደፈ ፡ መነነ ፡ ዘ ፡ ጠሐለ ፡**

አመነነ ፡ II, 2 1) *repudiare facere* i. e. *prohibere: festum* **ዘያሜንን ፡ ወይነ ፡** *quod non admittit vinum* (bibere) Enc. Ter 11. 2) detrahere alicui (einen verkleinern) Lud. e V. S.

ተመነነ ፡ III, 2 1) pass. *repudiari, rejici, sperni:* Herm. p. 81; **እምጽቡር ፡ ይትሜነን ፡ ንብረቱ ፡** Sap. 15, 10; **እንተ ፡ ትትሜነን ፡** Koh. 9, 16; Ps. 87, 16; **አፈ ፡ አብዳን ፡ ይትሜነን ፡** Prov. 12, 8. 14, 2; Lit. Epiph. 2) refl. *sibi rejiciendum* vel *reprobandum putare:* **ብእሲት ፡ እንተ ፡ ትትሜነን ፡ ሰብሳበ ፡ ወተኀድግ ፡ ደቂቃ ፡** Clem. f. 118 (si quidem lectio sana est); in loco Enc. Mij. 1 **ተመነነ ፡** et refl. et pass. intelligi potest.

ምኑን ፡ part. 1) *rejectus, reprobatus* et *rejiciendus, reprobandus:* **ብሩር ፡ ምኑን ፡** ἀποδεδοκιμασμένον Jer. 6, 30; 1 Petr. 2, 4; ἀδόκιμος Tit. 1, 16; 1 Cor. 9, 27; 2 Cor. 13, 5—7; Kuf. 6. 30. 33; **በእንተ ፡ ተዋስቦ ፡ ምኑናት ፡** *de connubiis reprobandis* (illegitimis) F. M. 5, 14; Hen. 16, 3; *adulterinus* **ምኑናን ፡ ኮነ ፡ በኀቤሁ ፡** Sap. 2, 16 (εἰς κίβδηλον); Hen. 10, 9. 2) *repudiatus, spretus, abominabilis:* **ምኑነ ፡ ረሰይክሙ ፡ ትእዛዝየ ፡** Prov. 1, 25; Mal. 1, 7; Ps. 14, 5. 89, 5; βδέλυγμα: **ምኑን ፡ ብእሲ ፡ ጻድቅ ፡ ለብእሲ ፡ ገፋዒ ፡** Prov. 29, 27. 12, 22. 15, 26. 3) *vilis, futilis, nequam* (inanis): ἄτιμος Sap. 5, 4; **ራእዩ ፡ ምኑን ፡** Jes. 53, 3; ἄχρηστος Sap. 2, 11; ἀχρεῖος 2 Reg. 6, 22; μάταιος Prov. 29, 48; ἐξουδενωμένος Ps. 72, 21.

መናኒ ፡ n. ag. *repudians, abjiciens, spretor:* pec. hujus mundi **መናኔ ፡ ዓለም ፡** Enc. Hed. 19; **ልብሰ ፡ መናንያን ፡** (i. e. monachorum) F. N. 10, 6; **መናኒተ ፡ ዓለም ፡ (ወለተ ፡ ጴጥሮስ ፡)** Sx. Hed. 17.

ምናኔ ፡ subst. 1) *repudiatio, aspernatio* act.: **እመ ፡ ሐረ ፡ በትምይንት ፡ ወምናኔ ፡ በከመ ፡ ገብረ ፡ ሳኦል ፡ ለአጋግ ፡** Did. 4 (Pltt p. 24). 2) *rejectio* pass., *vilitas, nequitia:* ὄνειδος (probrum) Prov. 18, 13; **ርኵስ ፡ ወምናኔ ፡** Kuf. 11. 21.

ምናን ፡ n. pergr., Pl. **ምናናት ፡** μνᾶ [مَنًّا, מָנֶה, مَنَا, مَنَوٌ] *mina* (pendit mina attica centum drachmas atticas; talentum atticum continet sexaginta minas) 3 Reg. 10, 17; 1 Esr. 5, 44; 2 Esr. 2, 69. 17, 71; Hez. 45, 12; Luc. 19, 13 seq.; **እሁበከ ፡ ፻፱ ምናናተ ፡ ወርቅ ፡** Jsp. p. 312; **ድልወቱ ፡ ፻፱ ምናናት ፡** ib. — De pondere minae mire hallucinautur Abyssini; *Voc. Ae.* praebent 1) **ምናን ፡ ዘ ፡ ወቄት ፡** 2) **ምናን ፡ ፳፱መክሊት ፡** 3) **ምናን ፡ ዕሩይ ፡ ምስለ ፡ መክሊት ፡ ወቦ ፡ እለ ፡ ይ ፡ ፵ድሪም ።**

መንክ ፡ subst., est amharicum (vid. Isenb. p. 33) *cochlear;* legitur M. M. f. 325 (vid. **መዳምኅ ፡**).

መነከስ ፡ n. peregr., m. et fem., Pl. **መነከሳት ፡** (gramm. § 133, a) μοναχός *monachus, monacha:* **መነከስ ፡ በሕታዊ ፡** *anachoreta* Sx. Masc. 13; **መነከሳት ፡ ገዳማውያን ፡** *eremitae* ib. 18; **መነከሳተ ፡ ምኔት ፡** *monastici* F. N. 10; Lit. f. 170, 2; Genz. f. 53; saepissime in Phlx., Sx., al.; **ኮነት ፡ መነከስ ፡** *monacha facta est* Vit. S. Baam., quamquam pro fem. multo frequentius **መነከሳይት ፡** (q. v.) usurpatur. Hinc denominantur:

መንኰሰ ፡ quadrl. I. *vitam monasticam ingredi* vel *agere, monachum (monacham) fieri* vel *esse:* **ለእመ ፡ መንኰሱ ፡ ክልኤሆሙ ፡** (maritus cum uxore) F. M. 12, 5; **ይመንኵስ ፡ በፈቃደ ፡ ርእሱ ፡** ib. 12, 4; **ብዉሕ ፡ ሎሙ ፡ ይመንኵሱ ፡** ib. 5, 2; **ይሑር ፡ ውስተ ፡ ገዳም ፡ ወይመንኵስ ፡** Sx. Masc. 14; Syn.; Chr. f. 1; F. N. 10.

አመንኰሰ ፡ II *monachum* vel *monacham facere* vel

creare Syn.; Cod. Didascaliae Stuttgart. f. 117; Lud. Comm. Hist. p. 301; ሰአለቶ፡ያመንኵሳ፡ Sx. Tachs. 10. 25; Mij. 11.

መነከሳዊ፡ et **መነከሳይ፡** adj. rel., *ad monachos pertinens, monachicus;* hinc fem. **መነከሳይት፡** vel **መነከሳዊት፡** *virgo monialis, monacha* F. M. 6, 9; Kedr f. 62; Pl. **መነከሳይያት፡** Phlx.; Gad. Za Mich.; F. N. 10. 48.

ምንኵስና፡ subst. 1) *voti monachici susceptio, ingressus in vitam monasticam:* **በጊዜ፡ ምንኵስናሆሙ፡** F. M. 12, 4; **እምድኅረ፡ምንኵስናሁ፡** F. N. 10. 2) *vita monastica, ordo monachicus, monachatus:* **ሥርዐተ፡ ምንኵስና፡** Phlx. 1; Kid. f. 10; **ለብሰት፡አልባሰ፡ምንኵስና፡** Sx. Teq. 1; **ኢይፃኡ፡እምንኵስና፡** F. M. 5, 2; Gad. Za Mich.

ምንኵስናዊ፡ adj. rel. *ad vitam (ordinem) monasticam (-cum) pertinens:* **ሕይወት፡ ምንኵስናዊት፡** F. N. 52; Phlx. 218.

መንከስ፡ *mandibula* vid. sub **ነከሰ፡**

መንከከት፡ vid. sub **ከውከወ፡**

መንኮብያ፡ vid. sub **ነከበ፡**

መንዝር፡ subst. *spurius*, Pl. **መንዝራን፡** Hen. 10, 9 (κίβδηλοι). E Geez linguae radicibus hucusque notis apte derivari nequit, quare aliunde importatum videtur: est enim hebr. מַמְזֵר (syr. ܡܰܡܙܪܳܐ) de quo vid. Ges. thes. p. 781 et Ind. p. 96. (In lingua amharica **መንዝር፡** *adulterum*, **አመንዘረ፡** *adulterare* significare asserit Isenberg).

ምንዙኅ፡ *emollitus, delicatus* vid. sub **መዘኀ፡**

አመንዘዘ፡ *lacessere probris* vid. sub **ነዘዘ፡**

መነየ፡ rad. inus. Significat 1) *separare, secludere* (cfr. מָנַע مَنَعَ) unde **ምኔት፡** *monasterium*, deinde *dividere, partiri* (cfr. מָנָה); hinc nomen **ምን፡** (sicut **ስም፡** a **ሰመየ፡**), quod in st. c. **ምነ፡** et cum **እ** prosthetico (gramm. § 34) **እምነ፡** sonat et praepositionis vicem explet, sicut מִן مِنْ مِنِّي 2) مَنَى *certo modo definivit* alicui rem; מְנִי مَنًا مَنِيَّةٌ (pars, portio i. e. sors) *fatum, fortuna;* تَمَنَّى *optavit* rem, مَنَّى *effecit ut optaret;* hanc significationem in Geez verba ab hac radice derivata et amh. verbum **መኘ፡** habent.

እምነ፡ praep. separ., cujus forma abbreviata et inseparabilis est **እም፡** (gramm. § 164, 3). In libris mss. antiquioribus: **እምነ፡**, in recentioribus **እም፡** frequentius occurrit. Pro **እምነ፡** antiquitus usitatum erat **እምኔ፡** ut Lev. 20, 5 F. Pronomina suffixa ope vocalis *ê* sibi subjungit, ut **እምኔየ፡**, **እምኔከ፡** al. (gramm. § 167, 3), rarissime sine *ê*, ut **እምኖሙ፡** Ex. 1, 7. Forma **እም፡** si verbo a litera **መ** incipienti praefigitur, **ም** non bis sed semel tantum exscribitur, ut **እምነ፡ሞተ፡** vel **እሞተ፡** 1) significat *discessum, distantiam, separationem* ab aliquo: *a, de, ex:* **የኀልቁ፡ኃጥአን፡እምድር፡** Ps. 9, 40. 103, 36; Gen. 17, 14; Num. 27, 4; Ex. 12, 15; **ተዘርዉ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡እምኔሁ፡** 1 Reg. 13, 8. 11; **አይቴ፡አሐውር፡እመንፈስከ፡** Ps. 138, 6; **በዐሡር፡መዋዕል፡እምኮሬብ፡** Deut. 1, 2; **ኢኮኑ፡ርሑቃነ፡እምድር፡** Joh. 21, 8; Ps. 37, 22. Frequentissimus est hic praepositionis usus post verba absentiae, distantiae, separandi, recedendi, fugiendi, mittendi, removendi, rapiendi, revertendi, mutandi, prohibendi, deficiendi et aberrandi, desistendi, cessandi, exinaniendi, quiescendi, occultandi; huic usui vicinus est usus post verba timendi, cavendi, nec non expergiscendi, convalescendi et medendi, purgandi. a) praemittitur nominibus loci et spatii, ut significet non tantum directionem, unde aliquid veniat vel fiat, ut **እምርሑቅ፡** *e longinquo* Job 2, 11; Jes. 10, 3; **እለ፡እምቅሩብ፡** οἱ ἐγγίζοντες Jes. 33, 13; **እምላዕሉ፡** Matth. 27, 51; **እምሥራቀ፡ፀሐይ፡ወእስከ፡ዐረብ፡** Ps. 112, 3 al., sed etiam partem vel regionem, *a* qua vel *versus* quam aliquid sit: Gen. 7, 16; Ex. 14, 29; **እምፀጋሙ፡** 2 Esr. 18, 4; Apoc. 4, 6; Ex. 25, 11. 20. 38, 2; Joh. 19, 18; Apoc. 22, 2; vid. etiam praepositiones compositas: **እምቅድመ፡**, **እምድኅረ፡**, **እምታሕተ፡**; nec non terminum, trans quem sit vel a quo incipiat aliqd: **ላዕሉ፡እምኔሁ፡** Ex. 39, 3; **አፍአ፡ እምጥቅም፡** ἔξωθεν τοῦ τείχους Jer. 21, 4; **ውስጠ፡ እምነ፡ መንጦላዕት፡** Lev. 16, 12; **እምነ፡ — እስከ፡** *inde a —usque ad* Gen. 6, 7. 8, 17; Ex. 12, 12; Deut. 4, 32. b) nota locutionem adverbialem: **መካን፡እመካን፡** *e loco in locum*, ut: **ዘይትፋለስ፡ሀገር፡እምሀገር፡** Sir. 36, 31 (vid. infra Nr. 5, a); sed etiam **እመካን፡መካን፡** *e loco in locum*, ut: **መልአ፡ምድረ፡ስብሐቲከ፡እምወሰን፡ወሰን፡** *implevit terram gloria tua a finibus ad fines* Sx. Tachs. 24 Enc. c) nonnumquam, omisso verbo removendi vel prohibendi, in structuris praegnantibus **እምነ፡** eundem significatum habet, qui ei post verba prohibendi convenit; dixeris eum *negativum* et *sejunctivum*: **ተፈጽመ፡አፈ፡አራዊት፡እምነቢብ፡** *obturatum est os bestiarum* (prohibitum) *a loquendo* i. e. *ut ne loquerentur* Kuf. p. 15; 1 Reg. 25, 17; **ተገመንኩ፡እምኔከ፡** *polluta sum tibi* (interdicta) Kuf. p. 119 seq.; vid. etiam **ሐሰ፡**; **ኀደረ፡ሀየ፡እምዔሳው፡ወልዱ፡** *habitavit ibi, procul a filio suo* Kuf. p. 107; Hen. 72, 5; Gen. 8, 2. 2) significat *egressum* e loco, persona, re: *ex, ab:* **ፃእ፡እምነ፡ምድርከ፡** Gen. 12, 1. 4, 10. 22, 15; Ps. 16, 13. 17, 19. 39, 2. 41, 1. 79, 9; Joh. 6, 23; Matth. 8, 28. 12, 34. 42. 18, 34. Frequentissimus est hic praepositionis usus, potissimum post verba egrediendi, surgendi, germinandi, expellendi, extrahendi, eripiendi, al. Deinde adhibetur denotandis a) *origini* rei vel personae: Jud. 13, 2; Asc. Jes. 3, 1; Tob. 5, 14; **ዘርእ፡እምዘቲ፡ብእሲት፡** 1 Reg. 2, 20; Joh. 1, 13. 3, 6; Matth. 5, 37. 21, 16. 25; Asc. Jes. 6, 15; Lev. 18, 9; Deut. 13, 7; Sir. 46, 1; Joh. 3, 31. 8, 44. 47. 15, 19. 17, 14. b) *materiae, ex* qua alqd fit vel componitur: Matth. 3, 9; Rom. 9, 21; Gen. 2, 7. 19; Cant. 3, 9; Hen. 26, 5. c) *initio*, a quo alqd exorditur: 1 Petr. 4, 17 Platt; Num. 14, 19; Hen. 60, 8; Judae 14. d) *auctori, a* quo aliquid factum est: Gen. 19, 36; 1 Cor. 8, 6; 1 Thess. 2, 14; Matth. 1, 20; c. verbo passivo: **እምኔሁ፡ተቀጽዐ፡ዐናብርት፡** Job 9, 13; Koh. 12, 11; Asc. Jes. 2, 13. Memorabile est compositum **በእምነ፡**, quod in Cyr. satis frequenter occurrit, aliâs a me quidem nusquam repertum est: **ኵሉ፡ በእምኔሁ፡ ወቦቱ፡** ἐν αὐτῷ καὶ δι᾽ αὐτοῦ Cyr. f. 18; **ኵሉ፡ቦቱ፡ወበእምኔሁ፡ተፈጥረ፡** πάντα δι᾽ αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται f. 22; **ኵሉ፡በእምኔሁ፡ ቆመ፡** πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε ib.; **አብ፡ ይሁብ፡ በረከቶ፡ በእምኔሁ፡ ለወልድ፡** διανέμει ὁ πατὴρ δι᾽ υἱοῦ τὰ ἀγαθά f. 46; al. e) *causae efficienti:* Ex. 8, 20; Gen. 49, 12;

Apoc. 8, 11; 4 Esr. 9, 15; Job 14, 19; post verba passiva: Job 13, 25. 28; Sap. 5, 15; Prov. 24, 23; Ps. 6, 7; Matth. 8, 24; Judae 12; Hen. 61, 5. f) *causae remotiori: propter, ob, prae:* Gen. 16, 10. 27, 46. 41, 31; Ex. 6, 9. 15, 23; Ps. 37, 8; Ruth 1, 13; እምዐቢይ፡ረኃብ፡ Job 30, 4; እምግርማከ፡ 38, 17; እምፍርሀት፡ገጹ፡ Dan. 10, 7; Hen. 13, 5; Asc. Jes. 3, 13; Matth. 13, 44. 14, 26. 18, 7; potissimum post verba, quae affectum animi significant, ut: ኀፈረ፡, አንከረ፡, ተፈሥሐ፡ al. g) rarius *causae instrumentali* ut Luc. 16, 9; Gen. 27, 39. h) *normae* vel *causae*, e qua judicatur, cognoscitur: Matth. 12, 37. 7, 20. 12, 33; Jud. 7, 17; Sir. 27, 7. i) *fonti*, unde aliquid petitur Matth. 7, 16; Ex. 12, 12; Hen. 63, 1; Ps. 2, 8; Jud. 8, 24; Deut. 10, 12; 1 Reg. 10, 4; 1 Par. 11, 18. k) *conditioni*, in qua tamquam in fundamento nitens alqs agit: 2 Cor. 2, 4; Ex. 2, 23. 3) significat *partem* ex toto exemtam: ፩እምኔሆሙ፡ Dan. 6, 2 መኑ፡እምክልኤሆሙ፡ Matth. 21, 31; ክልኤቱ፡እምኔክሙ፡ 18, 19; Marc. 6, 15; Luc. 11, 1; Ruth 4, 2. a) omisso vocabulo numerum definienti, significat: *aliquot, aliquid, aliqua pars,* ut: ሰይጣን፡ይወዲ፡እምኔክሙ፡ውስተ፡ሞቅሕ፡ *e vobis* sc. *aliquot* Apoc. 2, 10; 2 Joh. 4; Gen. 6, 19; ዘይጸውር፡እምኵሉ፡በረከተ፡ግብጽ፡ *gestans* aliquid *e bonis Aegypti* Gen. 45, 23; Lev. 7, 19. 12, 4. 19, 23; Num. 16, 26. b) partitive satis frequentatum est post verba ነሥአ፡, ወሀበ፡, ኀደየ፡, በልዐ፡, ሰትየ፡, ተርፈ፡, አትረፈ፡, መልአ፡, ጸግበ፡ et ea quae similem habent significatum. c) hoc እምነ፡ partitivum etiam aliam praepositionem sibi praemissam tolerat, ut: ይቤ፡አረጋዊ፡ለእምጠቢባን፡ *uni e sapientibus* Fal. f. 60. 4) usurpatur *comparative: prae; quam;* et comparativo et superlativo denotando adhibetur; et cum adjectivis participiisque et cum verbis conjungitur: ዐቢይ፡እምነ፡ *major quam* Jos. 19, 9; Gen. 38, 26; Num. 12, 3; ሠናይት፡እምአንስት፡ *pulcherrima mulierum* Cant. 1, 8; Luc. 1, 28; ትጠብብ፡እምኵሉ፡አርዌ፡ Gen. 3, 1. 34, 19; Marc. 4, 31; ያፈቅሮ፡እምነ፡ *diligebat eum magis quam* Gen. 37, 3; እምኵሉ፡ጽድቅ፡ትመውእ፡ ὑπὲρ πάντα νικᾷ ἡ ἀλήθεια 1 Esr. 3, 12; ለከ፡ይበጽሐከ፡እምነ፡ኵሉ፡ሰብእ፡ Tob. 6, 13; Prov. 8, 10; Sir. 41, 12; Koh. 7, 19 (20); እምነ፡ክልኤሆሙ፡ብእሲት፡እንተ፡ሠናይ፡ልባ፡ Sir. 40, 19—27. a) post እምነ፡ comparativum alias praepositiones et genitivi notam (ዘ፡), quae secundum enuntiationis structuram rei comparatae praemittendae erant, omittere licet: Matth. 5, 20. 18, 13, quamquam etiam retineri possunt: ይኄይስ፡ነቢር፡ውስተ፡ገዳም፡እምስለ፡ብእሲት፡መግእዝት፡ Prov. 21, 19. 25, 24; Gen. 29, 19. b) hoc eodem እምነ፡ vel እም፡ duae enuntiationes integrae inter se comparari possunt; quod ubi fit, እምነ፡ conjunctionem potius quam praepositionem dixeris (quae idem valet quod እምነ፡ዘ፡): ንደቅ፡ውስተ፡እደ፡እግዚ"፡እምንደቅ፡ውስተ፡እደ፡እጓለ፡እመሕያው፡ Sir. 2, 18. 6, 1. 12, 7. 19, 24. 20, 2. 22, 15. 25, 16. 29, 10; 4 Esr. 2, 23. 6, 39; Prov. 25, 7; Ps. 51, 3. 83, 11; 1 Petr. 3, 17; 2 Petr. 2, 21; Rom. 2, 29; Matth. 5, 29. 30, al. 5) Transfertur ad *tempus: inde a, ex, abhinc:* Marc. 10, 6; Rom. 15, 23; Gen. 48, 15; Zach. 7, 5; Jud. 16, 17; እምትካት፡ Matth. 13, 25; እምዓለም፡ Jer. 2, 20; እምይእዜ፡ Matth. 23, 39; እምቅድመ፡ዓለም፡ *inde ab initio mundi* Matth. 24, 21; Hen. 41, 4; እምኔሁ፡ *deinde* Jac. 4, 14 rom.; Hen. 83, 5; እምዝ፡ *post hoc, deinde, deinceps, tunc, tum* Matth. 2, 7. 4, 1. 5. 10. 11 al. (vid. ዝ; vid. አሚሃ፡, ሶቤሃ፡); እምዘ፡ et እምአመ፡ *ex quo* (tempore) Luc. 8, 27; Matth. 11, 1; Gen. 24, 22; Ex. 19, 1 al. (vid. ዘ); Job 31, 18; Jes. 44, 7 (vid. አመ፡); እምነ፡ *statim post* Lev. 27, 17; እምሰሚዐ፡ቃሉ፡ *audita ejus voce* Enc. Mij. 25. In specie nota a) ትውልድ፡እምትውልድ፡ *generatio alia post aliam* Hen. 107, 1; Num. 28, 14; ዕለተ፡እምዕለት፡ Hen. 103, 10; et indecl. ዕለት፡እምዕለት፡ *diem alium post alium* Kuf. 49; ዓም፡እምዓም፡ ib. 32 (vid. supra Nr. 1, b; et gramm. § 163, 2). b) etiam locutionibus adverbialibus in Accusativo positis, ut: ይእተ፡አሚረ፡, ይእተ፡ዕለተ፡ haec praepositio praefigitur: እምይእተ፡ዕለተ፡ (v. "ቲ፡"ት፡) Dan. ap. 1, 64; እምይእተ፡አሚረ፡ (v. "ቲ፡"ር፡) 1 Reg. 16, 13 ann. 30, 25; 4 Reg. 2, 22 (cfr. እስከ፡; et እምድኅረ፡ሕቀ፡ Herm. p. 80; et ለለ፡) — Praep. እምነ፡ pronomini relativo ዘ፡ postponere licet, ut: ዘእምነ፡ Hen. 33, 3; Gen. 4, 13. — Praep. እምነ፡ aliis praepositionibus praefigitur, ut: ላዕለ፡, መልዕልተ፡, መንገለ፡, ማእከለ፡, መትሕተ፡, ቅድመ፡, በይነ፡, ኀበ፡, ታሕተ፡, ውስተ፡, ዐውደ፡, ዲበ፡, ድኅረ፡ q. v.; et conjunctionibus, ut: ቅድመ፡, አመ፡, ከመ፡, ዘ፡, ድኅረ፡ q. v.

እምነ፡ Conj. vid. sub እምነ፡ praep. Nr. 4, b.

በእምነ፡ vid. sub እምነ፡ praep. Nr. 2, d.

ለእምነ፡ vid. sub እምነ፡ praep. Nr. 3, c.

ምኔት፡ subst., Pl. ምኔታት፡ (ut videtur proprie: *secessus*, deinde) *monasterium, coenobium, mansio:* ሐነጸ፡ምኔተ፡ወአስተጋብአ፡ኀቤሁ፡አኀወ፡ Phlx. 1, 11; ምኔታተ፡መነከሳት፡ Gad. T. H.; ሊቀ፡ምኔት፡ *abbas* vel *prior coenobii* Phlx. saepissime; F. N. 10. 48; አበ፡ምኔት፡ *abbas* Kedr f. 79, al.; እመ፡ምኔት፡ *abbatissa* Sx. Masc. 17; እመ፡ምኔት፡ላዕለ፡ደብረ፡ደናግል፡ ib. 21. (Quod Ludolfus lex. col. 83 e Sx. Ter 1 Enc. affert እምኔታቲሁ፡ non „*ex sodalibus ejus*" sed *ex monasteriis ejus* significat).

መነየ፡ I, 2 et አመነየ፡ II, 2 nonnisi 1 Esr. 3, 5 ዘይሜኒ፡ v. ዘያሜኒ፡ወዘይኄይስ፡ቃል፡ λόγος ὃς ὑπερισχύσει repertum, ubi significatio non satis liquet; incertum est, num *optabiliorem esse* an *prosperius succedere* vel similis quaedam significatio statuenda sit.

ተመነየ፡ III, 2 *optare, exoptare, in votis habere, desiderio* rei *teneri,* absol. Joh. 8, 56 rom.; c. Acc. rei: ἱμείρεσθαι Job 3, 21; δέεσθαι, ἐνδέεσθαι: ኀይለ፡ዚአክሙ፡ተመነይኩ፡ Job 6, 22; እትሜነየ፡ለመቃብርየ፡ 17, 1; εὔχεσθαι: ብሔር፡እንተ፡ትትሜነይ፡ነፍስክሙ፡ Jer. 22, 27; እለ፡ይትሜነይዋ፡ለዕለት፡እኪት፡ Am. 6, 3; Hen. 63, 6; ኣብጻሕክዎ፡ኀበ፡ዘተመነየ፡ Jsp. p. 338; ጸልኡ፡ሕይወተ፡ወተመነዩ፡መዊተ፡ ib. p. 356; *optare ab* aliquo, c. እምነ፡ pers., ut: ከመ፡ይትመነይ፡እምኔሁ፡ዘፈቀደ፡ Sx. Tachs. 5 vel c. ላዕለ፡ pers. Sx. Tachs. 6. — (In libris Mss. ተመነየ፡ saepius cum ተመየነ፡ confunditur, q. v.).

ተምኔት፡ subst., Pl. ተምኔታት፡ (Lud.) *optatio, optatum, votum, desiderium:* εὐχαί Ps. 60, 8; ይሁበከ፡ተምኔተከ፡ Job 22, 27; አነ፡እሁበከ፡ተምኔተ፡ልብከ፡ Clem. f. 221; ረከቡ፡ተምኔቶሙ፡ብነ፡ Jsp. p. 205.

መንዲል፡ subst. [arab. مَنْدِيل *mantile; linteum, quo mulieres caput cingunt*] Pl. መንዲላት፡ Sx. Genb. 21; 1) *mantile:* ክርስቶስ፡ቀነተ፡መንዲለ፡ወኀፀበ፡እግረ፡አርዳኢሁ፡ M. M. f. 95.

2) nomen vestimenti sacerdotalis, ut videtur: ἐπιτραχήλιον seu *stola* collo circumposita et in crucis formam circa humeros decussata (vid. Renaudot liturg. I. p. 179. 180): **ለትኩን፡ልብስ፡ዘትወርድ፡እስከ፡አእጋረ፡ካህናት፡ወዓዲ፡ትኩን፡ላዕለ፡መታክፍቲሆሙ፡መንዲል፡ስፍሕት፡** F. N. 12; accuratiora de vestimentis sacerdotum praecepta haec sunt: **ወይኩኑ፡ለለመታክፍቲሆሙ፡ዝናራት፡ዘውእቶሙ፡ፊቃር፡ወኢይኩኑ፡ረቂቃት። እምትእዛዘ፡ሐዋርያት፡ዘ፰ለይኩኑ፡አልባሰ፡ክህነት፡ለካህን፡ክልአ፡እምአልባሰ፡ሕዝባውያን። ይደሉ፡ከመ፡ይኩን፡ቀሚስ፡ስፉየ፡ወዕውደ፡ዘእንበለ፡ጀይብ፡** (**ዘይመስል፡ከመ፡ኸረጺት፡**)። **ወጠሊሳኑኒ፡ይኩን፡ጽዕድወ፤ አክሊሉኒ፡ክሉለ፡መልዕልተ፡ርእሱ፡ወይኩን፡ዘውረ፡አክሊሉ፡ስፉሐ፡ወስፉየ፡በሠላስ፡መዓርጋት፡ስፍየት። ወከመዝ፡ክዕበ፡መዘርዐ፡ቀሚሱኒ፡ይኩኑ፡ዕውዳነ፡እስመ፡ዝንቱ፡አምሳለ፡ማእሰሩ፡ለእግዚእነ፡ኢየሱስ፡በሐብል፡ወኵትፌት፡እደዊሁ፡፪ቲ። ወክዕበ፡ይልበስ፡ካህን፡መንዲለ፡ዘበቱ፡ትእምርተ፡መስቀል፡ዘወረዱ፡** (*cujus latitudo*) **የሐጽጽ፡ወይንእስ፡ንስቲተ፡እምጠሊሳን፡ወይግበር፡ምስቀለ፡ላዕለ፡መታክፍቲሁ፡፪እስመ፡ዝንቱ፡ይትሜሰል፡ክዕበ፡በአርአያ፡ሐብል፡ዘወደዩ፡አይሁድ፡ዲበ፡ክሣደ፡እግዚእነ፡ኢየሱስ፡** F. M. 31, 5; archangelus **ገብርኤል፡ዘጸዳለ፡ብርሃን፡መንዲሉ፡** I Sal. Mar. 15. 3) *fascia, quae capiti circumvolvitur*, Lud. e Mss. Colb. 4) in lingua amh. **መንዲል፡** significat *sudarium* (teste Isenbergio).

መንደበ፡ vid. sub **ነደበ፡**

መንገለ፡ vid. sub **ነገለ፡**

መንገን፡ n. pergr., sc. μάγγανον (aram. מַנְגְּנוֹן, arab. مَنْجَنُون), Pl. **መናግንት፡** 1) *machina, machinamentum, machina bellica, instrumentum torturae*: **ገብረ፡ሰረገላተ፡እለ፡በመንገን፡ከመ፡ይንድፉ፡በሐጽ፡ወበእብን፡** 2 Par. 26, 15 (μηχαναί); **መናግንተ፡ኀጺን፡** (tormenta) Gad. Kar; Sx. Tachs. 12; Ter 15. 2) *machinatio, mala ars, callidum inventum, praestigiae*: **መናግንተ፡ሰይጣን፡** μεθοδεῖαι τοῦ διαβόλου Eph. 6, 11; Did. 13. 14; Herm. p. 28; Genz. f. 10; **በመንገን፡** *per ambages* (at Gr. habet δωρεάν) 1 Par. 21, 24. — *Voc. Ae.*: **መንገን፡ብ፡የብረት፡መቃጥን፡ወንቃፊሎሂ፡**(?)**ይ፡**

ተመንገነ፡ quadrl. III, 1 (denom.) *machinari, artificia excogitare, artem adhibere, mala struere* vel *moliri*: **ከመ፡አልቦ፡ዘይትመንገን፡ላዕለ፡ዳንኤል፡** (v. **ዘይትሜየን፡**) Dan. 6, 17; Eph. 4, 14; **ተመንገነት፡ኤልሳቤል፡ላዕለ፡ቀቲሎቱ፡**(**ለናቡቴ፡**) F. N. 44, 4; (*propositum perficere non potuit*) **በኵሉ፡ዘተመንገነ፡በኪኑ፡** Macc. f. 2; **በተመንግኖ፡** *fraude, malis artibus* F. N. 44, 4; **ሜስ፡ዘይትመነገኑ፡** *vinum arte confectum* vel *factitium* II Can. Ap. 2.

መንገኒቅ፡ subst. [مَنْجَنِيق et مَنْجَلِيق et ܡܢܓܢܝܩܐ] *balista, catapulta, tormentum bellicum* in libris Historiae Abyssiniae aeth.-amharicis. — *Voc. Ae.*: **መንገኒቅ፡ብ፡ነፍጥ፡**

መንጠንጢን፡ vid. sub **መጠነ፡**

መንጢጥ፡ (v. **መንጤጥ፡**) subst. nomen avis [mihi, inserta litera **ን**, formatum videtur e rad. **መጠጠ፡** i. e. وَطَّ, وَطْوَطَ, unde وَطْوَاطٌ *hirundinis* species; *clamosus* vir; وَطْوَاطِيٌّ *garrulus*] *turtur, palumbes*, Kuf. 6. 14; **ዖፈ፡መንጢጥ፡ዘኢነባቢ፡ይትገሐሥ፡እምአውስበ፡ዳግማዊ፡** F. N. 24, 1 (e Can. Basil.). — Pl. **መንጢጣነት፡** (legas: **መንጢጣት፡**) Sx. Sen. 12.

ማእስ፡ et **ማዕስ፡** subst., m. et fem., Pl. **አምእስት፡** vel **አምዕስት፡** [cfr. مَتَّسَ *fricuit cutem*, مَعَتَ, مَعَسَ, مَعَشَ *fricuit corium*] 1) *cutis, pellis*, hominis δέρμα Job 2, 4. 10, 11. 19, 20. 30, 30; Thren. 3, 4. 4, 8; Asc. Jes. 5, 10; Lev. 13; **ትመሥጥዎሙ፡አምእስቲሆሙ፡እምላዕሌሆሙ፡** Mich. 3, 2; Hez. 37, 6. 8; βύρσα Job 16, 15; bestiae, **ማእሰ፡ዘበኑ፡** Job 40, 25; Lev. 7, 8; Gen. 27, 16; Kuf. 26. 2) *pellis detracta, pellis fricta, corium*: **ዘማእስ፡** δερματινός Gen. 3, 21; **ማእሰ፡በግዕ፡ሐሡይ፡** Ex. 25, 5. 35, 7; Lev. 13, 48. 49. 15, 17; Num. 31, 20; **ኢይቅንቱ፡ማእሰ፡** Hez. 44, 18; (*famelici*) **በልዑ፡አምእስተ፡ሰረገላቲሆሙ፡ወማእሰ፡ቀቀቦ፡አስይፍቲሆሙ፡** Jsp. p. 368. — *Voc. Ae.*: **አዕዳል፡ወማእስ፡ዘ፡ቍርበት፡**

ማእሱራ፡, vid. **ምስራ፡**

ምእት፡ n. numerale [מֵאָה, ܡܐܐ, مِائَةٌ, amh. **መቶ፡**] Pl. **አምኣት፡** (pro quo male nonnumquam **እእማት፡** scriptum reperitur) *centum; centuria*. Ejus character est **፻**. Quamvis primitus substantivi vim habeat, tamen **ምእት፡** rem numeratam plerumque non per st. c. sibi subjungit, sed adjectivorum instar appositione sibi conjungit: **ምእት፡ክረምት፡** Sir. 18, 9; **ኀረዩ፡ምእት፡ብእሴ፡** Judith 10, 17; Gen. 33, 19; 17, 17. Numeri centenarii compositi praepositis numeralium unionum plerumque formis masc. formantur: **በስድስቱ፡ምእት፡ዲናረ፡ብሩር፡** 2 Par. 1, 17; Gen. 15, 13; 1 Reg. 13, 15. 22, 2; Ex. 39, 3. 6. Num. 17, 14; **ክልኤ፡ምእት፡** Gen. 32, 15. *Mille* et numeros millenarios compositos Aethiopes numeris denariis voci **ምእት፡** praepositis denotare solent: **ዐሠርቱ፡ምእት፡** χίλιοι *mille* Sir. 16, 3. 39, 11; Jes. 30, 17; Ps. 90, 7; **ዐሠርቱ፡ምእት፡ዓመት፡** Ps. 89, 4. 104, 7; Sir. 39, 15. 41, 4; Jes. 7, 23; Cant. 4, 4; 2 Petr. 3, 8; **አርብዓ፡ምእት፡** 4000 Matth. 15, 38; **ኀምሳ፡ምእት፡** 5000 Matth. 14, 21; 1 Reg. 4, 2. 13, 2. 25, 2. Res numerata plerumque in sing., rarius in pl. ponitur, ut Gen. 33, 19; Asc. Jes. 9, 16. — Pl. **አምኣት፡** subst. est: Matth. 13, 8 rom.; **ይገብር፡ሣህለ፡ለአምኣት፡ወለአእላፍ፡** Kuf. 23; **መላእክተ፡አምኣት፡** ἑκατόνταρχοι 1 Par. 28, 1; **፲ወ፪አምኣት፡** Enc.

አምአተ፡ II, 1 *centum efficere, centum numero reddere*, Lud. sine auct.

መአነ፡ rad. inus., quacum conferas مَأَى *extendit, dilatavit*. Hinc

ማእን፡ subst. *latitudo*, τὸ πλάτος: **ገብረ፡ቆመ፡አረፍቱ፡፸በእመት፡ወማእኖ፡ዘ፶በእመት፡** Judith 1, 2.

መአከ፡ et **መዐከ፡** rad. inus., cui مَتَقَ *cum singultu spiritum emisit* IV ob iram, VIII *vehemens fuit ira* (potius quam مَعَكَ

(عَكَّ) comparandum videtur (de vicinia *irae* et *minarum* vid. **መዐት፡**).

ተምእከ፡ vel **ተመእከ፡** III, 2 1) (succensere) *minari, comminari, minis terrere:* **ወዓዲ፡ አፍርሆ፡ እንዘ፡ ይትሜእከ፡** *praeterea minis eum terruit* Jsp. p. 290; **ተመክአት፡** (pro **ተምእከት፡**) *comminatio*, ib. p. 308; c. Acc. pers. Kuf. p. 98; **መከረ፡ ከመ፡ ይትመአኪ፡** (v. **ይትመዓዕኪ፡**) τοῦ ἀραί σε Jes. 51, 13; **ኢኮነ፡ ከመ፡ ሰብእ፡ እግዚ"፡ ዘይትሜእከ፡ ወኢኮነ፡ ከመ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ ዘይትቄየም፡** Judith 8, 16 ubi e parallelo **ዘይትቄየም፡** elucet, Abyssinos **ዘይትሜእከ፡** sensu refl. intelligere; at 2) Num. 23, 19 incertum videtur, utrum Aethiops **ዘይትሜእከ፡** et **ዘይትዬዋህ፡** refl. an passive (*minis terreri*) intelligi voluerit; Graecus enim in utroque loco: ἀπειληθῆναι exhibet.

ምኡክ፡ part. *minitans, minax, trux:* **ምኡክ፡ ዐይን፡** στηρίζων ὀφθαλμόν Prov. 27, 20; **ኅብአኒ፡ እምነ፡ ልሳን፡ ድሩክ፡ ወእምዐይን፡ ምኡክ፡** Sx. Hed. 5 Enc. — *Voc. Ae.*: **ምኡክ፡ ዘ፡ ቍጡዕ፡**

ትምእክት፡; pro quo saepius **ትምክእት፡** exscriptum reperitur, subst., *comminatio, minae:* ἀπειλή Prov. 17, 10; **ኢያደንገፃ፡** (Perf.) **ትምእክቱ፡** Jsp. p. 290. 369.

ማእከል፡, ማእከለ፡ vid. sub **አከለ፡**

ማእዜ፡ adv. interrogandi de tempore (gramm. § 161, a; מָתַי, مَتَى ܐܡܬܝ) *quando?* 1) interrog. (et optative): tam in interrogatione recta Matth. 25, 37—39; Luc. 21, 7; Ps. 40, 5. 41, 2. 118, 82. 84; Job 7, 4; quam in obliqua, ut: **ኮለቄኑ፡ አውራኂሁ፡ ማእዜ፡ ይትወለድ፡** Job 39, 2; Ex. 8, 5; 4 Esr. 8, 51. Adv. **ኑ፡** et **መ፡** sibi annectere amat: **ማእዜኑ፡** Ps. 93, 8; Rom. 4, 10; 4 Esr. 1, 36; **ማእዜኑመ፡** Gen. 30, 30; Judith 11, 17. Praepositiones ante se fert: **ለአይ፡ ወለማእዜ፡ መዋዕል፡** 1 Petr. 1, 11; **እስከ፡ ማእዜ፡** vel **ማእዜኑ፡** *quousque? quamdiu?* Job 2, 9. 7, 19. 8, 2; Ps. 12, 1. 61, 3. 93, 3; Jes. 6, 11; Jer. 4, 14. 12, 4; 2 Esr. 12, 6; Joh. 10, 24; Matth. 17, 17; **እማእዜ፡** *a quo tempore?* Lit. Epiph.; **እማእዜ፡ እምዘ፡** Marc. 9, 21. (Clem. f. 221 — 226 Satanas **እስከ፡ ማእዜኑ፡** *Quousque tandem?* tamquam nomine proprio appellatur). 2) indef.: *aliquando*, in enuntiationibus negativis, sive affixo **ኒ፡** sive sine **ኒ፡**, ut: **ኢማእዜ፡ ኢኮኑ፡ ሕያዋነ፡** *numquam vivi fuerunt* Macc. f. 1; **ወኢማእዜ፡** *numquam* Cyr. ad Th. f. 10; **ኢለከፎን፡ ዐሐይ፡ ማእዜኒ፡** Sx. Hed. 26.

ማእድ፡ subst. [id. q. مَائِدَةٌ vel مَيْدَةٌ; a rad. **መአደ፡**, ماد, quae sicut מָדַד vim *extendendi* habuisse videntur; quare **ማእድ፡** *tabula extensa;* amh. **ማእድ፡** et **ማድ፡**] m. et fem., Pl. **ማእዳት፡** 1) *mensa*, argentariorum (mensariorum) Matth. 21, 12. 25, 27; dissecandis hostiis inserviens Hez. 40, 40; pec. in qua cibi apponuntur: 2 Reg. 9, 7; **ነበርከ፡ ትደረር፡ ውስተ፡ ማእደ፡ መኳንንት፡** Prov. 23, 1; Dan. 1, 5. 11, 27; **ትወርድ፡ ማእድከ፡ እንዘ፡ ምሉእ፡ ወጥሉል፡** Job 36, 16; Ps. 127, 4; Matth. 15, 27; **ሠርዐ፡ ማእደ፡** *stravit* vel *exstruxit mensam* Hez. 23, 41; Sir. 29, 26; Jes. 21, 5. 65, 11; Dan. ap. 13, 11, vel **አስተዳለወት፡ ዘኢአሃ፡ ማእደ፡** Prov. 9, 2; **ብዙኃ፡ ሠርዑ፡ ውስቴቱ፡ (ለማእድ፡)** Sir. 34, 12; in specie: mensa cum cibis appositis: **በዐርከ፡ ዘበእንተ፡ ማእድከ፡ ይትዓረከከ፡** Sir. 6, 10. 40, 29; **ኢበልዐት፡ አመትከ፡ ማእደ፡ ሐማ፡** Esth. 4, 17 apocr. De *mensa sacra* in tabernaculo foederis: Ex. 25, 23 seq.; 38, 9 seq.; **ማእዳት፡ ዘምሥያም፡** 1 Par. 28, 16; de *altari* Kuf. 31; Mal. 1, 7; item de altari vel mensa eucharistiae in ecclesiis: Lit. Jac. Sar., al.; cfr. Act. 20, 7. 2) *cibus, coena, epulae:* **ገብረ፡ ማእደ፡ ዐቢየ፡** δοχὴν μεγάλην Gen. 21, 8. (26, 30 var. 40, 20 var.); **በርክ፡ ማእድ፡** κλάσις ἄρτων Act. 20, 7; **ጸሎት፡ ማእድ፡** *preces ad coenam* Reg. Pach.; Sx. Hed. 16.

መክሊት፡ *talentum* vid. sub **ክለየ፡**

መከሐ፡ I, 1 [amh. **መካ፡**; arab. نَجَحَ; an فَحَجَ فَخَجَ?] *superbire:* **ዘያንሶሱ፡ ወይመክሕ፡** περιπατῶν δοξαζόμενος Sir. 10, 27 (v. **ይትሜክሕ፡**)

ተመክሐ፡ III, 2 *gloriari, laudem captare, se jactare*, in bonam et in malam partem (καυχᾶσθαι, δοξάζεσθαι, ὑψοῦσθαι, ἀλαζονεύεσθαι, al.): **መኑ፡ ተመክሐ፡ ከማከ፡** Sir. 24, 1. 48, 4; Jes. 40, 25; 4 Esr. 6, 72; 2 Cor. 11 et 12; c. c. **በ፡** rei: Jac. 1, 9. 4, 16; Phil. 2, 16; Rom. 2, 17. 3, 27. 5, 3; Sir. 39, 8; Ps. 5, 13; 1 Reg. 2, 10; Jer. 9, 23. 24; Zach. 10, 12; **ኢትትመክሕ፡ በአስተሐቅሮ፡ አቡከ፡** Sir. 3, 10; **ከመ፡ ኢትትመክሑ፡ በቅትለትየ፡** Jsp. p. 346; vel seq. **ከመ፡**, ut: **ይትሜክሕ፡ ከመ፡ እግዚ"፡ አቡሁ፡** Sap. 2, 16; vel seq. **ዘ፡**, ut: **ይትሜክሕ፡ ልብ፡ ንጹሕ፡ ዘበ፡** Prov. 20, 9; c. **ለ፡** pers. (alicui, coram aliquo) 2 Petr. 2, 13.

አስተመክሐ፡ IV, 2 *gloriari facere, gloriationis* vel *jactationis causam praebere* alicui: **አልበሶ፡ ወአስተመክሖ፡ በክሉሉ፡** ἐνέδυσεν αὐτὸν συντέλειαν καυχήματος Sir. 45, 8; **እንስት፡ ኢይልበሳ፡ ወርቀ፡ ዘተገብረ፡ በልብስ፡ ዘያስተሜክሕ፡** F. N. 23.

ምኩሕ፡ (**ምኵሕ፡**) part. *gloriosus, gloria dignus, magnificus* Zeph. 3, 19 var.; **አልባስ፡ ክቡራት፡ ወምኩሓት፡** Chr. Ta. 28; **አልባሰ፡ ክህነት፡ ምኩሕ፡** Sx. Teq. 9.

ምክሕ፡ subst. *jactatio, gloriatio, gloria, causa gloriationis*, in malam et bonam partem: **ትዕቢት፡ ወምክሕ፡ ወትዝህርት፡** Sir. 21, 4; **አክሊለ፡ ምክሕ፡** Hez. 16, 12; Prov. 16, 31; **እሬስዮሙ፡ ለምክሕ፡** Zeph. 3, 19; **ኢይከውነከ፡ ምክሐ፡** Sir. 3, 10; **ምክሖሙ፡ ፈሪሀ፡ እግዚ"፡** Sir. 25, 6; **በፍርሀተ፡ እግዚ"፡ ይኩን፡ ምክሕከ፡** Sir. 7, 16. 10, 22; **ይከውኖ፡ ምክሐ፡ በኀበ፡ ማኅፈሩ፡** Sir. 30, 2; Deut. 26, 19; Jes. 4, 2 var.; Ps. 88, 17; Jer. 13, 11. 17, 14; 4 Esr. 10, 29; 2 Cor. 1, 14; Rom. 5, 2.

መካሕ፡ adj. (n. ag.) *gloriosus, superbus, magnificus* Jes. 63, 1; Lud. comm. hist. p. 43.

መምክሕ፡ subst. *causa* vel *materia gloriationis, jactationis:* **ከመ፡ ኢይበሉ፡ ዐሮ፡ አይቴኑ፡ መምክሖሙ፡** (*is quo gloriatur*) III Sal. Mar. 2.

ትምክሕት፡ subst. *gloriatio, jactatio, gloria, causa gloriationis:* **ተኀፈርክሙ፡ በትምክሕትክሙ፡** Jer. 12, 13; Kuf. 19; Prov. 11, 7. 19, 11; Judith 15, 9; Deut. 10, 21; Rom. 15, 17; Jac. 4, 16; Lit. 167, 4.

መከረ፡ I, 1 [respondent: בָּחַר *elegit, examinavit, exploravit* (בָּחַן), ܒܚܪ *examinavit, scrutatus est, probavit* (ܒܚܢ), arab. (praeter مَخَرَ VIII) in malam partem مَكَرَ *dolum struxit* et

تَحَّنَ *tentavit*; amh. መከረ፡ et ሞከረ፡] Subj. ይምክር፡ 1) *exquirere, explorare, tentare*: ምክር፡እምውስተ፡ሕዝብ፡ዕደወ፡ጻድቃነ፡ σκέψαι Ex. 18, 21; κατασκέψασθαι Koh. 2, 3; እምክርከ፡ (v. አመክርከ፡) በፍሥሓ፡ πειράσω σε ἐν εὐφροσύνῃ Koh. 2, 1; እለ፡ይመክሩ፡ኵሎ፡ ἀναιρεῖν πειρώμενοι Cyr. c. Pall. f. 70. 2) exploratum approbare i. e. *consulere* a) *consilium capere, decernere*, nonnumquam: *sibi proponere, in animo habere, moliri* (βουλεύεσθαι et βούλεσθαι), c. c. Acc. rei: ምንተ፡መከረ፡እግዚ"፡ላዕለ፡ግብጽ፡ Jes. 19, 12; Mich. 4, 12. 6, 5; ይመክሩ፡ዕሙቀ፡ምክረ፡ Jes. 29, 15; መከሩ፡ምክረ፡እኩየ፡ላዕለ፡ርእሶሙ፡ Jes. 3, 9. 8, 10; መከሩ፡ኀጢአተ፡ወገብሩ፡እኩየ፡ Mich. 2, 1; ንጹሐ፡ይመክር፡መንፈስየ፡ καθαρὰ νοήσει Job 33, 3; c. Subj. verbi Matth. 1, 19; Marc. 15, 15; በመከን፡ኀበ፡አንትሙ፡መከርክሙ፡ትብኡ፡ Jer. 49, 22; ዘመከርኩ፡እግበር፡ላዕሌሆሙ፡ Jer. 18, 8; Sir. 12, 16; እግዚ"፡መከረ፡ይጽድቅ፡ Jes. 42, 21, vel c. ከመ፡ seq. Subj., ut: Act. 15, 2; Kuf. 32; Zach. 8, 15; vel c. Acc. Inf., ut: ዘቀተለ፡በኢያእምሮቱ፡ወኢመከረ፡ቀቲሎቶ፡ F. M. 4, 2. b) *consilium dare, suadere*, c. Acc. pers. Ex. 18, 19 var.; Job 26, 3 var. (vid. II, 1). c) *consultare, deliberare*: መከሩ፡ምስለ፡ሊቃውንት፡ Matth. 28, 12. d) *exquirere consilium* alicujus c. dupl. Acc.: ውስተ፡እንግልጋ፡ኢይመክርዎሙ፡ምክረ፡ Sir. 38, 33 var.

አምከረ፡ II, 1 1) *consilium dare, suadere*, c. Acc. rei: 1 Cor. 13, 5 rom.; ኵሉ፡መምክር፡ያመክር፡ምክረ፡ Sir. 37, 7; መኑ፡ከመዝ፡አምከረ፡ላዕለ፡ጢሮስ፡ Jes. 23, 8; c. ለ፡ pers.: ለመኑ፡ታመክር፡ (v. ትመክር፡) Job 26, 3; plerumque c. Acc. pers.: Kuf. 14; ዘያመክረከ፡ Sir. 37, 8; መኑ፡መማክርቲሁ፡ዘአምከሮ፡ Jes. 40, 13; Jer. 45, 15; Ex. 18, 19; 2 Reg. 17, 15; c. dupl. Acc.: አምክርኪ፡ምክረ፡ 3 Reg. 1, 12. (2) *consilio habito alicui aliquid decernere*: pastores Christo infanti munera attulerunt, እንዘ፡ያመክርዎ፡በግዐ፡ከመ፡ከህን፡ወሐሊብ፡ከመ፡ሕፃን፡ወዕጣነ፡ከመ፡ንጉሥ፡ Lud. ex hom. Jac. Sarug.) — In libris Mss. II, 1 et II, 2 saepius confunduntur.

አመከረ፡ II, 2 *explorare, examinare, probare, experimento probare, tentare* (in bonam et malam partem) δοκιμάζειν, πειράζειν, a) c. c. Acc. rei: እዝን፡ነገረ፡ያሜክር፡ Job 34, 3; 1 Petr. 1, 7; በእሳት፡ያሜክርዎ፡ለወርቅ፡ Sir. 2, 5. 27, 5. 34, 26; ሶበ፡አመከርኩ፡ፍኖቶሙ፡ Jer. 6, 27; Sap. 2, 17; 1 Thess. 5, 21; Phil. 1, 9 rom.; Luc. 12, 56; Koh. 2, 1 var.; አሕጻሁ፡ዲቤየ፡አመከረ፡ Job 16, 9. b) c. Acc. pers.: መጽአት፡ከመ፡ታመክሮ፡በ፡ 2 Par. 9, 1; ናሜክሮ፡እመ፡ይትዔገሥ፡መንፈሱ፡ Kuf. 19; 1 Joh. 4, 1; ታሜክሮ፡በተግሣጽ፡ Sir. 4, 17; በብዝኀ፡ነገር፡ያሜክረከ፡ 13, 11; እምነ፡ግዕዙ፡ያሜክርዎ፡ለሰብእ፡ 27, 7; አመክሮሙ፡ለአግብርቲከ፡ዐሡረ፡መዋዕለ፡ Dan. 1, 12; Jud. 7, 4; አመኪሮ፡ሰብእ፡ርእሶ፡ይብላዕ፡ 1 Cor. 11, 28; 2 Cor. 13, 5; Luc. 9, 22; Hebr. 2, 18. In specie dicitur de Deo, qui hominum animos examinat, explorat Ps. 138, 1. 22 eosque probat vel tentat: Gen. 22, 1; Kuf. 17; Jud. 2, 22; Sir. 44, 20; Judith 8, 26; Jac. 1, 13; 1 Thess. 2, 4; de Satana, qui homines tentat Matth. 4, 3; Luc. 4, 2; Enc. Jac. 4; al.; de hominibus, qui (dubitantes) Deum tentant: Ex. 17, 2; Sir. 18, 23; Jes. 7, 12; Judith 8, 12; Sap. 1, 2.

ተመከረ፡ III, 1 *secum deliberare*: ተመከረት፡በልባ፡ Lud. e V. S.

ተመከረ፡ III, 2 *explorari, examinari, probari, tentari*: ብእሲ፡ይትሜከር፡በአፈ፡እለ፡ይዌድስዎ፡ Prov. 27, 21; መኑ፡ተመከረ፡ቦቱ፡ወኢስሕተ፡ Sir. 34, 10; ተመከሩ፡ሰማዕት፡ከመ፡ወርቅ፡በእሳት፡ Mavâs. n. 9; ተመኪሮ፡ Jac. 1, 12—14; Kuf. 19; Matth. 4, 1 c. እምኀበ፡ pers.; (*Christus*) በገዳም፡እምዲያብሎስ፡ተመከረ፡ Cyr. f. 117.

ተማከረ፡ III, 3 1) *consilia conferre* vel *communicare, consultare; deliberare* cum aliquo: ኢትትማከር፡ምስለ፡አብድ፡ Sir. 8, 17. 9, 14. 37, 10. 11 (c. እንበይነ፡ rei); መኑ፡ዘተማከረ፡ወአምከሮ፡ Jes. 40, 14; ተማከሩ፡ኅቡረ፡ Jes. 45, 20; Jer. 43, 16; Dan. 6, 7; 1 Par. 13, 1; Matth. 26, 4. 27, 7 (ተማኪሮሙ፡); c. Acc. pers.: መኑ፡ተማከሮ፡ τίς ὁ σύμβουλος αὐτοῦ Rom. 11, 34. 2) *consilium inire, communi consensu decernere*, c. Acc. consilii: ተማከሩ፡ምክረ፡እኩየ፡ላዕሌከ፡ Jes. 7, 5; Jer. 11, 19; 4 Esr. 2, 24. 25; seq. Subj.: እሙንቱ፡ተማከሩ፡እኩየ፡ይግበሩ፡ 2 Esr. 16, 2; Ps. 30, 17; Matth. 27, 1.

ምኩር፡ part. *examinatus, probatus, tentatus* Jer. 6, 27; Hebr. 4, 15; Kuf. 21; ዘምኩር፡በኵሉ፡ግብር፡ Did. 4. 36; F. N. 10.

ምክር፡ subst., m. et fem.; in libris serioris aetatis occurrit Pl. ምክራት፡ 1) *consilium* et *consilia*, βουλή, βουλαί, βούλημα al.) a) quod quis vel dat vel petit ab aliquo: ያረምሙ፡በምክረ፡ዚአየ፡ Job 29, 21; ዘዚአየ፡ምክር፡ Prov. 1, 30; 2 Reg. 15, 31. 34; 3 Reg. 1, 12; Sir. 37, 7; Jes. 19, 11; Ps. 1, 1. 118, 24. b) quod quis capit: ምክሩ፡ዘመከረ፡ላዕለ፡ ἐπιβουλή Esth. 2, 22; Judith 2, 2. 4; Job 5, 12. 10, 3. 12, 13. 18, 7; Jes. 7, 7. 14, 26; Jer. 29, 8. 27, 45; Ps. 32, 10. 11; Prov. 15, 22; ኢኮነ፡ምክርየ፡ከመ፡ምክርክሙ፡ Jes. 55, 8; ምክረ፡ሰላም፡ Zach. 6, 13; በምክረ፡ሕሊናሆሙ፡ ἐν τοῖς διαβουλίοις αὐτῶν Sap. 1, 9; ምክረ፡ፈቃዱ፡ Eph. 1, 11; Hebr. 6, 17; de arcano alicujus consilio (μυστήριον) Sir. 27, 16. 21; ዘያወጽእ፡ምክረ፡ቢጹ፡ 13, 12; Rom. 11, 25. 2) *deliberatio, consideratio, intelligentia, prudentia, sapientia*: ኵሉ፡ምክሩ፡ዘከመ፡ያጠንቅቅ፡ኀሪወ፡ማኅተም፡ Sir. 38, 27; አልቦ፡ዘትገብር፡እንበለ፡ምክር፡ ἄνευ κρίσεως Sir. 30, 38; ἄνευ βουλῆς 35, 18. 19; μετὰ ἀβουλίας Prov. 14, 17; በምክር፡ፍጹም፡ (re rite perpensa) F. N. 24, 2; ጠቢብ፡ምክር፡ውእቱ፡ σοφὸς διανοίᾳ Job 9, 4; σύνεσις ምክር፡ወጥበብ፡ 22, 2; ምክሮሙ፡ለሊቃውንት፡ 12, 20. 28, 20; Dan. 2, 20; Ps. 48, 3; Jes. 10, 13; φρόνησις Jer. 10, 12; γνῶσις Sir. 21, 18; ለስሒ፡ኵሉ፡ምክረ፡እጓለ፡እመሕያው፡ Jer. 10, 14; Mal. 2, 7; ἐπιστήμη Dan. 1, 20; βουλή መንፈሰ፡ምክር፡ Jes. 11, 2. 3) *sententia, judicium, sentiendi et cogitandi ratio*: γνώμη Sir. 6, 23; 1 Cor. 1, 10; በምክርየ፡ 7, 25; ἔννοιαι Hebr. 4, 12; βουλή Luc. 23, 51; Kuf. 10; *de hac doctrina Christiani discedunt* ኀበ፡፪ምክራት፡ *in duas sententias* (opiniones) F. N. 24, 2. 4) *voluntas*: βούλημα θεοῦ Rom. 9, 19; *Leonis papae* ሃይማኖት፡እኪት፡ዘረሰየ፡ለክርስቶስ፡፪ጠባይዓተ፡ (*naturas*) ወ፪ምክረ፡ (*voluntates*) እምድኅረ፡ተዋሕዶ፡ Sx. Masc. 7.

መካሪ፡ n. ag., Pl. መካርያን፡ 1) *consultans, suasor, consiliarius*, βουλευταί መካርያን፡ Job 12, 17; Prov. 15, 22; σύμβουλος Jes. 3, 3 var.; 19, 11; 2 Reg. 8, 18. 2) *consilio pollens, consultus, prudens*: መካርያን፡በጥበቢሆሙ፡ Sir. 44, 3; συνετοί Jes. 29, 14; εἰδότες σύνεσιν Dan. 2, 21; ልብ፡መካሪት፡ καρδία βουλευτική Prov. 24, 6.

መምክር፡ part. (II, 1), fem. መምክርት፡ (quamquam etiam

መምክር፡ de feminis dicitur), Pl. መማክርት፡ et መምክራን፡, *suasor, consiliarius:* σύμβουλος, መምክሪሁ፡ ለንጉሥ፡ 1 Par. 27, 33; ንጉሥ፡ ወ፯መማክርቲሁ፡ 2 Esr. 7, 14; Esth. 3 apcr.; Jes. 3, 3. 19, 11 var.; 33, 18 (συμβουλεύοντες). 40, 13; Hez. 27, 27; Sir. 6, 6. 37, 7. 42, 21; Asc. Jes. 3, 11. 6, 3; 1 Cor. 2, 16; Act. 25, 12; እስመ፡ እሙ፡ መምክሪ፡ (v. መምክርት፡) ኮነት፡ ከመ፡ ይኅጣእ፡ 2 Par. 22, 3; መምክርት፡ ይእቲ፡ ለአእምሮ፡ ምስጢረ፡ እግዚ" μύστις τῆς ἐπιστήμης θεοῦ Sap. 8, 4; መምክርት፡ ለሠናይት፡ σύμβουλος ἀγαθῶν 8, 9. — Nonnumquam መማክርት፡ sensu singularis usurpatur, ut 2 Reg. 15, 12.

መምክሪ፡ part. c. term. adj., id. q. መምክር፡, ut: መምክሪ፡ ሠናይ፡ Did. ed. Platt p. 93.

አመክሪ፡ n. ag. (II, 2) *examinator, tentans* F. N. 16.

መክራ፡ subst., m. et fem., Pl. መክራት፡ 1) *exploratio, probatio, examinatio,* δοκιμή, δοκίμιον, δοκιμασία: መክራሆሙ፡ ለወርቅ፡ ወለብሩር፡ ርስነት፡ Prov. 27, 21; እብነ፡ መክራ፡ Sir. 6, 21; Jer. 6, 27; 2 Cor. 9, 13; Rom. 5, 4; Jac. 1, 3; 1 Petr. 1, 7. 2) *experimentum,* πεῖρα መክራ፡ ሞት፡ Sap. 18, 20, coll. Hebr. 11, 29. 3) *tentatio,* πειρασμός Kuf. 19; Koh. 5, 2; 1 Cor. 10, 13; 1 Petr. 1, 6. 4, 12; Hen. 94, 5; መናስው፡ ወመክራት፡ ብዙኅ፡ Chr. Ta. 2; Chr. ho. 25; ኢትክል፡ ትትዐገሥ፡ ለመክራት፡ ሰይጣናት፡ Phlx. 26.

ሚኪር፡ nomen mensis Aegyptiorum VI[i] ⲙⲉⲭⲓⲣ (id. q. ማሺር፡), *Voc. Ae.*

መኰሲ፡ *cognominis* vid. sub ኰሰየ፡

መከነ፡ I, 1 [amh. id.; proprie, ut videtur, *inhiberi, subsistere,* a כון (ከነ፡) *stetit* propagatum; Arabes frequentant عَقُمَ et عَقِرَ vel عَقُرَ] Subj. ይምክን፡ 1) *sterilem, infoecundum esse* vel *fieri,* de hominibus, brutis et terra: ከመ፡ ኢትምክን፡ μήποτε στειρώσῃ Sir. 42, 9; Kuf. 28; አንስት፡ ይመክና፡ 4 Reg. 2, 19 (ἀτεκνοῦσθαι); ትመክን፡ ብሔረ፡ ሃይማኖት፡ 4 Esr. 3, 2; *abortum pati:* አልህምቲሆሙ፡ ኢይመክና፡ (ὠμοτόκησε) Job 21, 10. 2) *orbum fieri, liberis orbari* 1 Reg. 15, 33; ከመ፡ ኢይምክኑ፡ ሕዝብከ፡ Hez. 36, 14. 15; c. እምነ፡ filii Kuf. 27.

መከነ፡ I, 2 *orbum facere, orbare:* ከመ፡ ኢይመክኑ፡ ሕዝበከ፡ Hez. 36, 14. 15 var.

አምከነ፡ II, 1 *orbum facere, liberis privare:* አምከነተኪ፡ መጥባሕት፡ Thr. 1, 20; 1 Reg. 15, 33.

ተመክነ፡ III, 1 *sterilem fieri* vel *esse* Kuf. p. 103 ann. 10.

ምክነት፡ n. act. 1) *sterilitas, infoecunditas* Hen. 98, 5. 2) *orbitas:* ኢትኩኑ፡ ለምክነት፡ ዳግመ፡ Hez. 36, 12.

መካን፡ adj. fem., Pl. መካናት፡ 1) *sterilis, infoecunda* στεῖρα Gen. 11, 30. 25, 21. 29, 31; Deut. 7, 14; Job 24, 21; Jes. 54, 1. 66, 9; Ps. 112, 8; Luc. 1, 7. 36. 23, 29; Gal. 4, 27; 4 Esr. 9, 42. 10, 58 (ubi pro መክን፡ corrigendum est መካን፡); ከርሠ፡ መካን፡ γαστέρες ἀργαί Tit. 1, 12. 2) *orba, liberis privata,* ἄτεκνος Jer. 18, 21; Jes. 49, 21.

መካን፡ *locus* vid. sub ከነ፡

ትምክእት፡ *minae* vid. sub ትምእክት፡ in መእከ፡

መክዐበ፡ vid. sub ከዐበ፡

መኰየ፡ I, 2 [ni fallor, id. q. وَقَى et مَقَى *custodivit,* وَقَى *servavit, custodivit, cavit*] *custodire, cavere, excubias agere:* ተአዘዝኩ፡ እፌኑ፡ ሰብአ፡ አፍራስ፡ ወእግር፡ እለ፡ ያጸንዑ፡ ብሔረ፡ ወይሜኵዩ፡ (v. ወይሜክዩ፡) እምነ፡ ዐርነ፡ προπομπὴν ἕνεκεν ἀσφαλείας τῆς πρὸς τοὺς ἐναντιουμένους ἡμῖν 1 Esr. 8, 51; አሕዛብ፡ እለ፡ ይሜኵዩ፡ (v. ይሜክዩ፡, v. ይመኵዩ፡ I, 1) ለእለ፡ ውስተ፡ ይሁዳ፡ τὰ ἔθνη ἐπικοιμώμενα τοῖς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ 1 Esr. 5, 69. (Interpretationem propositam equidem censeo magis quadrare, quam si quis, collatis vel تَحَى vel وَحَى IV, הוֹגָה, أَهْوَى, verbo notionem *removendi, repellendi* vindicare velit).

ማኹን፡ vid. sub ኪያሀከ፡ et sub ብሽንሾ፡

ሞቀ፡ I, 1 [amh. id.,; vic. sunt وَعَكَ *vehemens fuit calor,* أَوْعَكَ *fervidus fuit* dies, وَعُكَ id.] *calere, calescere, incalescere, calefieri,* de hominis corpore: ሐወዝኒ፡ እስመ፡ ሞቁ፡ Jes. 44, 16; ትትከደኑ፡ ወኢትመውቁ፡ Hagg. 1, 6; እምፀምረ፡ አባግዕየ፡ ሞቀ፡ መታክፍቲሆሙ፡ Job 31, 20; 3 Reg. 1, 2; 4 Reg. 4, 34; de sole: ሰበ፡ ሞቀ፡ ፀሐይ፡ 1 Reg. 11, 9; Ex. 16, 21; de glacie: ተመስወ፡ መዊቆ፡ Job 6, 17; de rebus sole calefactis Sap. 16, 27; de corde hominis Ps. 38, 4.

አሞቀ፡ II, 1 *calefacere, fovere:* እሳት፡ ያመውቆ፡ ለኀጢን፡ Cyr. c. Pall. f. 98; 3 Reg. 1, 1; አሐቲ፡ ኖኅት፡ ታመውቅ፡ ሞቀ፡ Hen. 75, 7; (Sir. 38, 17 nescio an pro አዕምቅ፡ ላሕዎቶ፡ legendum sit አሙቅ፡ vel አምቅ፡ θέρμανον κοπετόν); ያመውቆ፡ ፀሐይ፡ ለውእቱ፡ ዕፂ፡ ወይከውን፡ ንኡሰ፡ ዖፌ፡ ፊንኪስ፡ (phoenix) Did. 25.

ተማወቀ፡ III, 3 1) *se invicem calefacere* vel *fovere* Koh. 4, 11. 2) *calore ignis calefieri:* ተማወቀ፡ θερμανθείς Jes. 44, 16.

አስተማወቀ፡ IV, 3 *facere, ut* aliquis aliqua re *calefiat:* ተሐቀፎ፡ ወታስተማውቆ፡ 3 Reg. 1, 2; አስተማወቁነ፡ እምዝናም፡ ወቍር፡ ዘላዕሌነ፡ Act. 28, 2 rom.; በዝየ፡ ያስተማውቅ፡ እዴሁ፡ ከሀን፡ ላዕለ፡ ማዕጠንት፡ Lit. 165, 2; አስተማወቅዎ፡ እስትንፋሰ፡ አድግ፡ ወላህም፡ ib. 173, 4; transl.: እንዘ፡ ያስተማውቆሙ፡ በኵሉ፡ ምዕዳን፡ Gad. Kar.

ምዉቅ፡ vel ምውቅ፡ part. 1) *calidus (fervidus):* ምውቅ፡ ከመ፡ እሳት፡ Hen. 14, 13; ለከሰ፡ ምዉቅ፡ አልባሲከ፡ ውእቱ፡ Job 37, 16; ζεστός Apoc. 3, 15; ኅብስት፡ ምውቅ፡ 1 Reg. 21, 6; Jos. 9, 10; ማይ፡ ምዉቅ፡ Sx. Jac. 11; subst. Kuf. p. 38. 2) *ardens, fervidus,* de animo: *Stephanus erat* ዐቢዝ፡ ወምዉቅ፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡ Clem. f. 158; Kid. f. 33; ምውቅት፡ Kid. f. 34.

ሞቅ፡ subst. *calor,* solis Hen. 75, 4. 7. 76, 5. 82, 16; ነፋስ፡ ሞቅ፡ Hen. 76, 7.

ሙቀት፡ n. act. *calescere, calor:* እስከ፡ ሙቀተ፡ ፀሐይ፡ (עַד־חֹם הַשֶּׁמֶשׁ) 2 Esr. 17, 3 vrs. nov.; ሙቀተ፡ ሐሩር፡ Hen. 4; አስሐትያ፡ ዘአልበ፡ ሙቀት፡ Clem. f. 244.

ሞቅሐ፡ *in vincula conjicere* vid. sub ወቅሐ፡

ሞተ፡ I, 1 [id. q. מוּת ܡܳܬ مَاتَ; amb. ሞተ፡] Subj. ይሙት፡ 1) *mori*, de hominibus sexcenties, ut Matth. 9, 24; Marc. 15, 44; Joh. 11, 39; እስመ፡ጌሠመ፡ንመውት፡ Jes. 22, 13; እምድኅረ፡ሞተ፡ Sir. 39, 11; እለ፡ሞቱ፡ *mortui* Ruth 1, 8. 4, 5; ሙት፡ Job 2, 9; መዊቶሂ፡ተነበየ፡በድኑ፡ Sir. 48, 13; ሐይውኒ፡ወመዊትኒ፡ Sir. 11, 14; ሞተ፡ትመውቱ፡ Gen. 2, 17; 1 Reg. 22, 16; Jer. 33, 8; ሞተ፡እመዊት፡ይሙት፡ Kuf. 2; በሞት፡ለይሙት፡ Ex. 19, 12; de bestiis Matth. 8, 32; Ex. 11, 5; neque solum de iis qui morte naturali sed etiam de iis, qui morte violenta moriuntur: Deut. 19, 11; Luc. 23, 15; θανατούσθω ይሙት፡ Ex. 21, 12. 31, 14; ἀπολοῦνται Jes. 60, 12; πίπτειν Jud. 20, 32; 3 Reg. 20, 25; c. c. በ፡ causae vel instrumenti 4 Reg. 13, 14; Hez. 34, 29; ሞተ፡በቍር፡ Job 31, 18; Jos. 10, 11; Num. 35, 23; Jer. 11, 22; ትመውት፡አንተ፡በእበደ፡ዚአሁ፡ Sir. 8, 15; c. እንበይነ፡, ut: እለ፡ሞቱ፡እንበይነ፡ሐዘን፡ Sir. 38, 18. *Immortalitas* est ኢመዊት፡ Sap. 4, 1; *immortalis* ዘኢይመውት፡ 4 Esr. 7, 12. 14, 12; 1 Cor. 15, 53. 54; Rom. 1, 23; 1 Tim. 1, 17; ሕይወት፡ዘኢይመውት፡ Hen. 15, 6. 2) transl. dicitur a) de plantis: እመ፡ሞተ፡አዕጹቂሁ፡ Job 14, 8; Jon. 4, 10; Joh. 12, 24; Judae 12. b) de sole (eclipsi obscurato) Luc. 23, 44. c) de animi facultatibus et affectionibus: 1 Reg. 25, 37; ሞተት፡ኅሊና፡እምኔሁ፡ Kedr f. 73. d) de hominibus, qui vires vel consuetudines ex se enecant, c. c. እምነ፡ consuetudinis: ሞትነ፡እምኀጢአት፡ Rom. 6, 2 Platt; 7, 4; Col. 2, 20; ሙት፡እምነ፡ፍትወታቲሁ፡ለዝ፡ዓለም፡ Phlx. 3.

አሞተ፡ et አመተ፡ (Job 7, 15 var.) II, 1 1) *mortem concedere, mori jubere, mortem afferre, interficere, occidere:* አሙተኒ፡ *mortem mihi concede* Jsp. p. 279; ኢታሙቶ፡ *noli eum occidere* ib. p. 367; ይረግዝ፡በመጥበሕት፡ዘያመውቶ፡ ib. p. 343; ለአሞቶቱ፡ወለቀቲሎቱ፡ Kuf. p. 120. 2) transl. *enecare, mortificare:* አመቶን፡ (v. አሞቶን፡) ለአዕይንትየ፡ Job 7, 15; c. Acc. et እምነ፡ Col. 3, 5 rom.; አሙትዋ፡ለነፍስክሙ፡እምዙሉ፡ምግባረ፡እኩይ፡ Clem. f. 150; እለ፡አሞቱ፡አባለ፡ሥጋሆሙ፡እምዝሙት፡ Cyr. ad Th. f. 17.

ምዉት፡ et ምውት፡, part., f. ምውት፡, Pl. m. ምዉታን፡, ምውታን፡ et ሙታን፡ 1) *mortuus* Koh. 9, 3; Ruth 2, 20; Jes. 26, 14; ምውታን፡በረኃብ፡ Jer. 14, 18; ምውተ፡ትካት፡ Thren. 3, 6; Ps. 141, 4; ዘአንሥአ፡በድነ፡እምነ፡ምውታን፡ Sir. 48, 5; Rom. 1, 4. 14, 9; Apoc. 20, 12. 13; 1 Tim. 5, 6; Luc. 9, 60; Hen. 22, 5; በእንተ፡ሙታን፡ agitur F. N. 22; transl.: ምውታን፡በኀጢአት፡ Eph. 2, 1; Col. 2, 13; Apoc. 3, 1 al. In specie: τὸ θνησιμαῖον *morticinum:* Lev. 17, 15. 22, 8; Deut. 14, 21. 2) *emortuus, praemortuus, enecatus:* de facultatibus animi et consuetudinibus Rom. 7, 8; Jac. 2, 17; Hebr. 6, 1. 9, 14; de utero Rom. 4, 19; de homine, qui consuetudines suas mortificavit ምዉታን፡ለኀጢአት፡ Rom. 6, 11. — Nota etiam በሐር፡ምዉት፡ Sx. Nah. 14.

ሞት፡ subst., plerumque m., raro fem. (ut Jac. 1, 15 Platt; Sir. 36, 14; Rel. Bar.; Macc. f. 19). 1) *mors*, tam naturalis quam violenta, *nex:* Rom. 5, 17; Hebr. 11, 5; Ruth 1, 17; Job 30, 23; ተዘከር፡ለሞት፡ Sir. 28, 6. 41, 1. 2; Jes. 25, 8; ἀπώλεια Job 20, 28. 27, 7; Jes. 47, 11; እኩይ፡ሞት፡ሞታ፡ Sir. 28, 21; በሞት፡እኩይ፡ይመውቱ፡ Jer. 14, 15. 16, 4; ሞት፡ዙነኔሁ፡ Jer. 33, 11; ዙነኔ፡ሞት፡ Kuf. 33; ወልደ፡ሞት፡ውእቱ፡ 1 Reg. 20, 31. 26, 16; 2 Reg. 19, 28; አበሳ፡ዘኢከነ፡ለሞት፡ 1 Joh. 5, 16; ዝንቱ፡ውእቱ፡ዳግም፡ሞት፡ Apoc. 21, 8; ኢጥዕምዎ፡ለሞት፡ 4 Esr. 4, 30; በእንተ፡ስቅለትከ፡ወሞትከ፡ማሕየዊት፡ Genz. f. 26; መልአከ፡ሞት፡ Asc. Jes. 9, 16; ሞተ፡ግብት፡ *mors repentina* F. N. 50; ሞት፡ጠባይዓዊ፡ *naturalis,* ሞት፡ፈቃድ፡ *voluntaria* Fal. f. 23. Pro domicilio mortuorum: Prov. 15, 11; Job 28, 22; Ps. 9, 14; ᾅδης Jes. 5, 14. 2) *morbus letalis, pestis:* Jer. saepius, ut 41, 17 (aliâs in eodem libro θάνατος ብድብድ፡ vertitur); በሞት፡ዐቢይ፡ Jer. 21, 6; 2 Reg. 24, 13; Ex. 9, 13 seq.; Apoc. 6, 8.

መዊት፡ n. ag. et adj. 1) in libris antiquioris aevi plerumque *mortalis* Job 4, 17. 10, 4. 15, 14. 28, 13; Prov. 20, 24; Jes. 51, 12; Sir. 17, 30; 4 Esr. 1, 5. 4, 32. 5, 15. 33. 6, 63. 69. 7, 9. 14, 10. 11; Rom. 1, 23. 6, 12; Hebr. 7, 8; 1 Cor. 15, 53. 54. 2) in libris serioris aetatis etiam: *mortuus, defunctus*, ut: እመ፡ኮነ፡መዊት፡ከህነ፡ *si mortuus sacerdotio fungebatur* F. N. 22; ቤተ፡መዊት፡ Clem. f. 32; ተናገሮ፡በልሳነ፡መዊት፡ ib. f. 31.

ሙተት፡ n. act. (moritio) *mors, obitus, extrema:* Gen. 35, 18; Sap. 4, 17. 5, 4; በእንተ፡ሙተቱ፡ለብልጣሶር፡ (narrabo) Jsp. p. 274.

ምምዋት፡ subst. *locus mortis* vel *necis*, διακοπή 2 Reg. 6, 8.

ማውታ፡ subst. (gramm. § 127, 1, b) 1) *morticinum, cadaver* (τὸ θνησιμαῖον) Lev. 11, 40 (Lev. 22, 8 CG; 17, 15 G); Hez. 4, 14; Act. 15, 20 Platt; ማውታ፡ወደም፡ወብትክ፡ Clem. f. 96. 118. 141; ዘረከሰ፡በበሊዐ፡ማውታ፡ F. M. 6, 14; ጽዩእ፡ሥጋ፡ማውታ፡ Did. 6 (ed. Platt p. 38). 33. 2) *mortui* (quasi sit مَوْتَى Pl. a مَيْتٌ; vid. gramm. § 138, 3 ann.); nonnisi statui constructo እጓለ፡ subjunctum reperitur: እጓለ፡ማውታ፡ parvulus vel parvuli defunctorum i. e. *orbus, pupillus, pupilla*, et m. et fem., et sing. et coll.; Ex. 22, 21; Job 6, 26. 22, 9. 24, 3. 9. 29, 12; Ps. 9, 38. 42. 108, 8. 11; Prov. 23, 10; Jes. 9, 17; Jer. 5, 28. 7, 6. 22, 3; Thren. 5, 3; Sir. 4, 10; እጓለ፡ማውታ፡ኅደገኒ፡አቡየ፡ Tob. 1, 8; Joh. 14, 18; Jac. 1, 27. — Did. ed. Platt p. 108 legitur mira forma: እጓለ፡ማዊት፡ — *Voc. Ae.:* እጓለ፡ማውታ፡ዘ፡ድኻ፡ (v. ድሐ፡, v. ደኸ፡).

ማውትና፡ subst., praemisso እጓለ፡ significat: *orbitas*, ut: በእንተ፡እጓለ፡ማውትናሆሙ፡ወድክትምናሆሙ፡ Jsp. p. 335.

ሞአ፡ I, 1 [rad. in caeteris linguis haud usitata; an بَأ huc referre licet?] Subj. ይማእ፡, raro ይሙእ፡, *superare, praepollere, vincere;* abs. መዊእ፡ νίκη 1 Par. 29, 11; Matth. 12, 20 Platt; ይመውኡ፡ ἔσονται ἰσχυρότεροι Jes. 37, 21; ሞአ፡ፀር፡ ἐκραταιώθη ὁ ἐχθρός Thren. 1, 16; ዕሴት፡ዘሞአ፡ ἐπινίκιον 1 Esr. 3, 5; ትእምርተ፡መዊእ፡ τὸ τρόπαιον Chr. Ta. 5; ወይን፡ይመውእ፡, አንስት፡ይመውኣ፡ ὑπερισχύειν 1 Esr. 3, 10 seq.; Apoc. 2, 7. 3, 12. 6, 2; ወሀበነ፡ንማእ፡ 1 Cor. 15, 57; c. c. እምነ፡, ut: 2 Reg. 24, 4; 1 Reg. 17, 50 E; c. ላዕለ፡, ut: ሀበኒ፡መዊአ፡ላዕለ፡ሰይጣን፡ Kedr f. 5; c. ለ፡, ut: ይመውእ፡ለኵሉ፡ Dan. 2, 40 var.; at plerumque c. Acc., ut: ስእኑ፡መዊኦቶ፡ 4 Reg. 16, 5; Judith 1, 13; Kuf. 46; Ps. 12, 4; al. Usurpatur de quovis certamine, ut: ከመ፡ኢይማእከ፡በብዕሉ፡ Sir. 8, 2; Esth. 6, 13 (ἀμύνασθαι);

ኢይማእከ፡ ሥን፡ ፍትወታ፡ Prov. 6, 25; ከመ፡ ኢይማኡኒ፡ Sir. 23, 2. 12, 5; ሞእክምዎ፡ ለእኩይ፡ 1 Joh. 2, 13. 4, 4; Rom. 8, 37. 12, 21; in controversiis Jes. 54, 17; Rom. 3, 4; in judicio Ps. 50, 5; Act. 25, 7 rom. — Forma Subjunctivi: ይሙእዎሙ፡ legitur Jsp. p. 353 (sed aliâs in eodem libro ይማኡ፡); ሙኢዮሙ፡ ለጸላእትኪ፡ Deg. At forma ይምእዎ፡ 4 Esr. 6, 65 Laur. lapsu calami pro ይማእዎ፡ exscripta est. — *Voc. Ae.*: ሞአ፡ ዘ፡ አሸነፈ፡

አሞአ፡, rarius አምአ፡ (ut Jsp. p. 285) II, 1 *superiorem vel victorem reddere, victoriam praebere*, c. c. Acc. et ላዕለ፡ vel በ፡, ut: ዘአሞአ፡ እግዚ"፡ ላዕለ፡ ከልኡ፡ Jsp. p. 283. 280; ከመ፡ ታሙአ፡ ለዘፈቀድከ፡ *ut victoriam praebeas, cui volueris* Jsp. p. 292; ከመ፡ ያሙእነ፡ በሙ፡ ib. p. 308; ውእቱ፡ ያመውእከ፡ በጻሬ፡ ወበመንግሥቱ፡ ib. p. 281; Inf. ለአሙአተ፡ ሕዝቡ፡ ib. p. 291; አሙአተ፡ ሃይማኖት፡ *facere ut fides vincat* ib. p. 348. — Praeter Subjunctivi formam ያሙእ፡ in Jsp. nonnumquam ያመውእ፡ vel ያሞእ፡ formae haud probandae occurrunt, ut: ከመ፡ አመውእከ፡ ላዕለ፡ ነገሥት፡ p. 280; ከመ፡ ያሞአሙ፡ p. 355. — Nonnumquam aliquem ab aliquo *vinci pati* reddi potest, ut: *Christus* ኢያመውአ፡ ሰበ፡ ይትዋቀሱ፡ (illum eum vincere non sinet i. e.) *eum vinci non sinet* Org. 1.

ተመውአ፡ III, 1 *vinci, superari, inferiorem reddi* Jes. 8, 9. 20, 5. 30, 31. 51, 7; 4 Reg. 19, 26; Jer. 31, 1; 4 Esr. 1, 20. 4, 32. 8, 24; 2 Petr. 2, 19 rom., c. ለ፡ pers.; ተመውአትክሙ፡ Am. 8, 7; ተመዊአቱ፡ Jsp. p. 303; ተመውአ፡ Org. 1. Mirus est verbi usus ተመውአ፡ ቀትል፡ በይእቲ፡ ዕለት፡ ἐτροπώθη ὁ πόλεμος 2 Par. 18, 34. Ubi de judicio agitur, *vinci* est *condemnari, causa cadere*: ተመዊአ፡ Ps. 108, 6; 4 Esr. 7, 14.

ምዉእ፡ vel ምውእ፡ part. *victus, inferior factus* Jsp. p. 380; ሕገ፡ ዐብአ፡ ወመዊአ፡ ትሬስዮሙ፡ ለምውኣን፡ አግብርተ፡ ለመዋእያን፡ F. N. 31; ትከውን፡ ምዉእ፡ ሎቱ፡ Fal. f. 39; Org. 1.

ሙአት፡ n. act. 1) *victoria*, quam quis reportat: እምኀቤከ፡ ሙአት፡ 1 Esr. 4, 59; 1 Joh. 5, 4; 1 Cor. 15, 54; Herm. p. 45; Hos. 13, 14 var.; እሮ፡ ትኄልዩ፡ አንትሙ፡ ሙአቶሙ፡ (cogitatis eos vincere) Jsp. p. 360; ለሙአተ፡ ሃይማኖት፡ ib. p. 325; ሰበ፡ ርእዩ፡ ዘንተ፡ ሙአተ፡ ib. p. 292. 2) victoria, qua quis devincitur, *superatio, devictio*: እምድኅረ፡ ሙአተ፡ ኵሉ፡ ሰይጣናት፡ Phlx. 39.

መዋኢ፡ n. ag. *victor, vincens* Matth. 12, 20 rom.; est epitheton Jobi Did. 25; ሰማዕታት፡ መዋእያን፡ Deg.; Lit. 170, 3; Jsp. p. 290; ገብሬ፡ ዐብአ፡ ይከውን፡ ፩ጊዜ፡ መዋኤ፡ ወ፩ጊዜ፡ ተመዋኤ፤ ከመ፡ዝ፡ ሥርዐተ፡ ዓለም፡ ib. p. 380; c. Acc.: ሰላም፡ ለከ፡ አባዲር፡ መዋኢ፤ ሰብአ፡ ዐር፡ ወምክረ፡ ጸላኢ፡ Sx. Masc. 28 Enc.

ተመዋኢ፡ n. ag. (III, 1) *victus, superatus*: Jsp. p. 380; ተመዋእያን፡ እምፍትወት፡ F. N. 24, 2.

ምዋኤ፡ subst. *victoria*: „*epinicium*" (Lud.): ብጡል፡ እምዋኤክሙ፡ irritus a laude victoriae vestrae i. e. *laude victoriae indignus* Lud. e Mss. Colb.

ተምውአት፡ vel ትምውእት፡ subst. (a III, 1) *superatio, devictio*: ሐጸ፡ ተምውእቶሙ፡ (var.: ተመውአቶሙ፡) βέλος σωτηρίας 4 Reg. 13, 17.

ሙዝ፡ subst., nomen plantae (مَوْز ܡܘܙܐ) *musa* paradisiaca (ficus indica), de qua vid. Lud. hist. I. 9, 21; comm. p. 139.

ሞገስ፡ *gratia* ejusque derivata vid. sub ወገሰ፡

ሞገድ፡ *fluctus* vid. sub ወገደ፡

ሞጣሕት፡ vid. sub ወጠሐ፡

ሞጸ፡ rad. inus.; ejus propria vis videtur fuisse in *tergendo* et *mundando*: ماص *confricuit manu, lavit leniter*; مَضْمَض *proluit vas*.

አስተማወጸ፡ IV, 3 se invicem purgare (an: permulcere?) facere i. e. *conciliare* aliquem alicui (coll. ماص X): ለዘተጸአለ፡ ያስተማውጽዎ፡ λοιδορίας ἔστι διαλλαγή Sir. 27, 21. — *Voc. Ae.*: ያስተማውጽዎ፡ ዘ፡ ያስተዓርቅዎ፡

ሞጻ፡ vid. sub ወጽአ፡

መዓልት፡ *dies* vid. sub ወዐለ፡

ተማዕለየ፡, መማዕልይ vid. sub ዐለየ፡

I. **መዐረ፡** rad. inus., ut videtur id. q. مَرَّ *transiit, praeteriit*, unde مَرَّةٌ *transitus unus, vicis una*; Acc. *semel*. Hinc

ምዕር፡ subst., Pl. ምዕራት፡, Pl. Pl. ምዕራታት፡ 1) transitus i. e. *momentum* vel *ictus temporis* a) ለአንተ፡ ምዕር፡ ἐν ἀτόμῳ (*in momento*) 1 Cor. 15, 52 ant.; ኵሉ፡ ፍጡን፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ለአንተ፡ ምዕር፡ Sir. 18, 26. b) ኵሉ፡ ለምዕር፡ ወግብተ፡ (διὰ τάχους καὶ ἐξάπινα) *subito, repente* Sir. 11, 21; 4 Esr. 6, 78; ለምዕር፡ πρὸς ὀλίγον Jac. 4, 14; ወይከውን፡ በጊዜሃ፡ ለምዕር፡ ὡς στιγμὴ παραχρῆμα Jes. 29, 5. c) ምዕረ፡ ኅዳጠ፡ χρόνον *paululum temporis* Prov. 7, 12; ተኀባእ፡ ኅዳጠ፡ ምዕረ፡ Jes. 26, 20; Clem. f. 156. d) ምዕረ፡ cum Imperativo et Cohortativo conjungere amant: *jam, modo, parumper, paulisper, prius*: ተፈሣሕ፡ ምዕረ፡ τὸ νῦν ἔχον ἡδέως γίνου Tob. 7, 11; ብላዕ፡ ወስተይ፡ ምዕረ፡ ወተፈሣሕ፡ 7, 10; ንጠይቅ፡ ምዕረ፡ Judith 5, 20; 1 Reg. 2, 16. 14, 19; Marc. 7, 27. 14, 41. 2) *vicis* (in locutionibus adverbialibus, ut *una vice, tertia vice* al.) a) ምዕረ፡ *semel* ἅπαξ Ps. 88, 35; Hebr. 9, 27. 28; 2 Cor. 11, 25; Judae 5; ἐφάπαξ Rom. 6, 10; ምዕረ፡ ለለዓመት፡ Ex. 30, 10; Kuf. 5, 49; ምዕረ፡ — ወዳግመ፡ Job 33, 14. 39, 35; ምዕረ፡ ወክዕበ፡ ἅπαξ καὶ δίς 2 Esr. 23, 20; Tit. 3, 10; 1 Reg. 17, 39; Deut. 9, 13; ምዕረ፡ አሐተ፡ *una vice* Chr. ho. 17; ዓዲ፡ ምዕረ፡ ἔτι ἅπαξ Hagg. 2, 6; Hebr. 12, 26. 27; ዛተ፡ ምዕረ፡ *hac vice* vel *nunc* Phlx. 4; ምዕረ፡ ዳግመ፡ *secundo*, F. M. 5, 7; ዕሡፍ፡ ፫ምዕራተ፡ τρὶς δίς Hez. 41, 6 vrs. alt.; ምዕራተ፡ ብዙኀተ፡ *pluries, saepius* F. M. 14, 10; ምዕራተ፡ id., Gad. Kar.; Jsp. p. 325. 369; ምዕራታተ፡ *iterum ac saepius* Phlx. 85. α) ምዕረ፡ — ምዕረ፡ *modo — modo* Jer. 18, 7. 9 vrs. alt. β) nota pron. suff. per ê affigi: ምዕሬሃ፡ ለይእቲ፡ መስፈርት፡ *illam mensuram semel* (*impletam*) 4 Reg. 7, 18. b) በምዕር፡ *semel, uno ictu, uno eodemque tempore* Num. 16, 21; 2 Reg. 23, 8; 1 Reg. 26, 8; 1 Par. 11, 11; Dan. 2, 35; 4 Esr. 3, 54. 56; በምዕር፡ በበ፫

ዓመት፡ 2 Par. 9, 21; Cant. 4, 9; Hebr. 7, 27. 9, 12. c) በ በምዕር፡ *singulis vicibus* Jos. 6, 3. d) እምዕር፡ ለምዕር፡ aliam vicem super aliam i. e. *identidem, iterum iterumque* Phlx. 100.

II. **መዐረ፡** rad. inus., sine dubio id. q. יָעַר de quo vid. Ges. thes. p. 611. Hinc

መዓር፡ (**መዐር፡**) subst. [יַעַר, amh. **ማር፡**] plerumque m., *mel* μέλι Gen. 43, 11; Ex. 16, 31 (ἐγκρίς Num. 11, 8); Jud. 14, 8. 9; 1 Reg. 14, 26; Jes. 7, 15; Prov. 5, 3. 24, 13; **መዓር፡ ብዙኅ፡** 25, 27; **መዐር፡ቀድው፡** πρῶτον μέλι Hez. 27, 17; Sir. 24, 20. 39, 26. 49, 1; Apoc. 10, 9; Ex. 3, 8. 17. 13, 5 al.; **መዓረ፡ገዳም፡** μέλι ἄγριον Matth. 3, 4; **መዓረ፡ጸደና፡** id. Marc. 1, 6. 2) *favus* κηρίον Ps. 117, 12, at saepius: **መዓረ፡ግሩ፡** κηρός Jes. 64, 2; Judith 16, 15; Hen. 1, 6 (vid. **ግሩ፡**); *si quis ex ecclesia furatur* **መዓረ፡ግሩ፡** (κηρόν) II Can. Ap. 66 (aliâs in Syn. **ሠምዕ፡**). — *Voc. Ae.*: **መዓረ፡ግሩ፡ ብ፡ሰም፡ሙጫኂ፡ይ**፡፡

መዐርዒር፡ adj. quinquel. (gramm. § 110, b), pro quo **መዓሪር፡** Lit. 175, 3, *mellitus, dulcis*: **መር፡ወመዐርዒር፡** Hen. 69, 8; **ማየ፡ሰርቅ፡መዐርዒረ፡ስተይ፡** Prov. 9, 17. 16, 24; **ጉርዔሁ፡መዐርዒር፡** Cant. 5, 16; saepius de voce et loquela: **በቃል፡መዐርዒር፡** Kedr f. 22; **ቃለ፡** (sic) **መዐርዒር፡ዘሱራፌል፡** Rel. Bar.; **ነገረ፡ገድሉ፡መዐርዒር፡ለተናግሮ፡** Deg.

ምዕርዕርና፡ subst. *dulcedo*: **ጣዕመ፡ምዕርዕርናከ፡** Sap. 16, 21.

አማዕረረ፡ quadrl. II, et **አምዐርዐረ፡** quinquel. II. 1) *dulcem reddere, edulcare, obdulcare*: **እንተ፡ለጊዜሃ፡ታምዐርዕር፡ለጉርዔከ፡** Prov. 5, 3; Did. 2 (ed. Platt p. 11; at in cod. Stuttg. **ታመዐርር፡**); **ኢያማዕርር፡ጉርዔየ፡ጸቃውዐ፡ዘማ፡ብእሲት፡** Enc. Teq. 29; Nah. 15. 2) dulcedinem producere i. e. *dulcem esse*: **ከመ፡ያምዐርዕር፡ጉርዔከ፡** Prov. 24, 13. — *Voc. Ae.*: **ታመዐርር፡ዘ፡ምራቅ፡ትውኅጥ፡** (male).

ማዕሰብ፡ *vidua* vid. sub **ዐሰበ፡**

አማዕቀበ፡ vid. sub **ዐቀበ፡**

ማዕበል፡ *fluctus, undae* vid. sub **ዐበለ፡**

መዐት፡ *ira* vid. sub **መዐዐ፡**

መዐትም፡ *iracundus* vid. sub **ዐተመ፡**

አማዕተበ፡ *charactere notare* vid. sub **ዐተበ፡**

ምዕኖ፡ et **ማዕኖ፡** subst., *coenum, lutum*: **አሕርው፡ዘውስተ፡ጽቡረ፡ማዕኖ፡ያንገረግሩ፡** M. M. f. 31. [coll. יָוֵן, وحل, وَحَلَ]. — *Voc. Ae.*: **ምዕኖ፡ዘ፡ጭቃ፡**

መዐወ፡ rad. inus., quae *mollitiei* vim habuisse videtur (vid. Ges. thes. p. 809). Hinc

አማዑት፡ subst., forma Pl. a sing. deperdito (vid. gramm. § 140, 3, c); forma: **አምዑት፡** Sir. 30, 7 in uno libro Mss. occurrit; [respondent מֵעִים, ܡܥܝܐ, مِعًى v. مِعًى, Pl. أَمْعَاء] Pl. **አማዑቃት፡**, *intestina* Gen. 43, 30; **እስከ፡ይወፅእ፡አማዑቲከ፡** 2 Par. 21, 15; **እምብከዮሙ፡ይትመሰው፡አማዑትከ፡** (v. **አምዑትከ፡**) Sir. 30, 7; **አማዑቲሁ፡** (v. **አማዑቱ፡**) **አሩዊት፡ዘብርት፡** Job 41, 6; Ps. 108, 17. 16, 10 (ubi Gr. τὸ στέαρ habet); **ሥብሕ፡ዘውስተ፡አማዑቱ፡** Lev. 4, 8. 7, 3; Act. 1, 18; 2 Cor. 6, 12; 1 Sal. Mar. 28; Jsp. p. 369; **ሕማመ፡አማዑት፡** δυσεντερία Act. 28, 8 Platt. — *Voc. Ae.*: **አማዑት፡ዘ፡ሐንገርት፡** v. **አንገርት፡**

መዐዐ፡ rad. inus., cum **መዐወ፡** (**አማዑት፡**) cognata, ut sit proprie: *vehementer concitari, de intestino.* Arabice respondent مَعِصَ V *doluit* venter; VII. VIII *iracundia efferbuit et dolore;* مَعِصَ *iram concepit;* مُعِصَ *torminibus affectus fuit.* Hinc

አምዕዐ፡ II, 1 *ad iram concitare* vel *provocare, irritare* (παροξύνειν, παροργίζειν); Imprf. et Subj. **ያምዕዕ፡** (gramm. § 96, 1); c. c. Acc.: Deut. 4, 25. 31, 29; Ps. 73, 11. 19; Job 12, 6; Sir. 3, 16. 4, 2; Jes. 1, 4. 5, 24. 7, 13 (**አምዕዖ፡አግዚ"፡** Inf.). 60, 14. 63, 10. 65, 3; Jer. 7, 18. 19; Mich. 2, 7; Judith 11, 11; Hen. 84, 6; Matth. 5, 22; Rom. 10, 19. Pro **አምዕዐ፡** nonnumquam occurrit **አምዐዐ፡**, ut: **እንተ፡አምዐዐቶሙ፡** (v. **አምዕዐቶሙ፡**) Jes. 23, 11; **አምዓዕዎ፡** Herm. p. 12; pro II et I pers. Perf. **አምዓዕከ፡**, **አምዓዕነ፡** passim reperiuntur formae contractae, ut **አማዕዕክኒ፡** Hez. 16, 54; **አማዕናሁ፡** Mal. 2, 17.

ተምዕዐ፡ III, 1 *irasci, ira ardere, succensere* (ὀργίζεσθαι, θυμοῦσθαι, θυμοῦσθαι ὀργῇ, μηνίειν); c. absol., ut: **ሶበ፡ትትመዓዕ፡ተዘከር፡ዕለተ፡ሞትከ፡** Sir. 18, 24; Ex. 15, 14; Ps. 4, 5. 26, 14; Marc. 3, 5; Matth. 18, 34. 22, 7; c. **ላዕለ፡** pers. Num. 25, 3; Ps. 73, 1; Zach. 1, 15; Koh. 5, 5; Jes. 5, 25; Judith 1, 12; c. **ዲበ፡** pers. ut Ex. 4, 14; Kuf. 5; c. Acc. pers.: Ps. 84, 5; Gen. 44, 18; Kuf. 3. 26; Jes. 12, 1. 28, 28; Jer. 3, 12; 4 Esr. 8, 35. 39; Apoc. 12, 17; c. **በእንተ፡** vel **በበይነ፡** rei vel pers.: **ኢይትመዓዕ፡በበይነ፡ዝንቱ፡** Jes. 57, 6; 4 Esr. 8, 33; Kuf. 30; c. Acc. **መዐተ፡** *irasci iram*, frequentissime: Ex. 4, 14. 32, 12; Num. 25, 3; Jes. 37, 29; **ተምዕዐ፡መዐተ፡ዐቢየ፡** Jes. 5, 25; **ተምዐ፡መዐተ፡ጥቀ፡** Judith 5, 2. — De flexione hujus verbi vid. gramm. § 97, 1. Ejus formae sunt: a) Perf. **ተምዕዐ፡** (vel **ተምዐዐ፡** Jos. 7, 1 ann.) et **ተምዐ፡** Ex. 4, 14; Kuf. 3. 28. 30; Ps. 17, 9; II et I pers. sing. et pl.: **ተምዓዕኩ፡** (sive **ተምዐዕኩ፡**) Zach. 1, 15; Thren. 5, 22; Jes. 12, 1; vel **ተመዐዕከ፡** sive **ተመዓዕከ፡** Thren. 5, 22; Ps. 73, 1; vel **ተምዕዕከ፡** Ex. 32, 12; Jes. 37, 29; vel **ተማዕከ፡** Zach. 1, 15; Ps. 73, 1 var. b) Impf. et Subj. **ይትመዐዕ፡** sive **ይትመዓዕ፡** (semel legi **ይትሚዓዕ፡** III, 2 Marc. 3, 5 rom.), c. pron. suff. **ትትመዐዮሙ፡** 4 Esr. 8, 35; Gen. 44, 18; Ps. 84, 5; Jes. 28, 28. 64, 9; **ይትመዓዕከ፡** Koh. 7, 22; Kuf. 26; nec non **ትትማዕዖ፡** 4 Esr. 8, 39; Pl. **ይትመዓዑ፡እምወይን፡** Hos. 7, 5. c) Imprt. **ተምዑ፡**, v. **ተምዕዑ፡** Ps. 4, 5; **ተመዐዒ፡** Hez. 21, 9. d) Inf. verb. **ተምዒዖከ፡** Ps. 26, 14; Ex. 32, 10; **ተምዒዖ፡** Job 16, 9. e) Inf. nom. **ተምዕዖ፡** et **ተምዖ፡** Koh. 7, 9.

ተማዕዐ፡ III, 3 *sibi invicem irasci* Act. 15, 39; 2 Cor. 11, 20 rom.

አስተማዕዐ፡ IV, 3 alium contra alium *ad mutuam iram provocare* 1 Cor. 13, 5.

ምዑዕ፡ part. *iratus, ira incensus:* **መፍትው፡ትትዐገሥዎሙ፡ለምዑዓን፡** Did. 10. 17; **ገብረ፡ሰላመ፡ማእከለ፡ምዑዓን፡** Phlx. 51.

መዐት፡ vel **መዓት፡** subst., m. et fem. 1) *ira* (*furor, aestus*) ὀργή, ϑυμός, al., Jac. 1, 19. 20; Col. 3, 8; Hebr. 11, 27; Prov. 15, 1; Koh. 7, 4. 9; Job 5, 2; Ps. 6, 7; **መዐትኒ፡ወቍጥዓኒ፡ርኩሳን፡እሙንቱ፡** Sir. 27, 30. 26, 28; **በእንተ፡መዐት፡ወቍጥዓ፡** agitur F. M. 21; saepissime de ira Dei, quae in puniendo cernitur: Hebr. 3, 11; Matth. 3, 7; Apoc. 6, 17; Jes. 28, 2. 30, 27. 51, 22; **መዐትየ፡ወመቅሠፍትየ፡** Jer. 7, 20. 21, 5. 12. 23, 20; **መዐቱ፡ላዕለ፡ባቢሎን፡** 28, 11. 37, 23. 24; Dan. 9, 16; **ኢይቴርር፡መዐትየ፡ላዕለ፡ዐርየ፡** Jes. 1, 24; **መዐተ፡መንሱት፡** ὀργὴ ϑυμοῦ Sir. 10, 18. 2) *minae* (ἀπειλή) Prov. 13, 8. 19, 12. 20, 2; Eph. 6, 9.

ትምዕዕት፡ subst. *irae exaestuatio, excandescentia:* **ትምዕዕት፡ፍጥረታዊት፡** Phlx. 141. 143.

ምዕዘ፡ I, 1 [etymon obscurum est; cum مَزَّ enim (מָצַץ et מָצָה), quod primitus *sugendi* vim habuit, deinde in significationem *dulcis et suavis saporis* abiit, vix componi potest.] Impf. **ይምዕዝ፡**, *bene olere, suavem odorem spirare:* Hen. 24, 4; Org. 1; **ጽጌ፡ዘሠናየ፡መዐዘ፡ይምዕዝ፡** Laud. Mar.

መዐዘ፡ I, 2 *bonos odores diffundere:* **ቤተ፡ክርስቲያን፡እንተ፡ትሜዕዝ፡ቆዐ፡ጽጌ፡ወይን፡ወትጸውር፡አስካለ፡በረከት፡** hom. Epiphanii in Cyr. f. 117.

አምዐዘ፡ II, 1 1) absol. *bonos odores diffundere: aromatibus impletum* **ሙዳይ፡ያምዕዝ፡** Clem. f. 153; **ክርስቶስ፡አምዐዘ፡** Clem. f. 152. 2) c. Acc. *suavibus odoribus perfundere* vel *implere:* **ሐዋርያት፡አምዐዙ፡ኵሎ፡ዓለመ፡** Clem. f. 153; **ለምሕልላን፡አምዕዘ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7; **አምዕዘነ፡** *bonum odorem da nobis* Lit. 160, 3. 3) *suavibus odoribus suffire,* in specie: *bonis odoribus condire* mortuum: **ብእሲት፡ዘትሰድድ፡ፃጌ፡ከመ፡ኢያማስኑ፡አልባሲሃ፡ወታምዕዘሙ፡በአፈዋት፡** Chr. Ta. 20; **አምዐዝዎ፡ወቀበርዎ፡ለኖኅ፡** Abush. 47; Gen. 50, 2. 3. 26 var.

ተምዕዘ፡ III, 2 1) refl. *suavibus odoribus se ipsum* (corpus vel vestes) *perfundere:* **ዘተሰርገወት፡ሰርጓተ፡ወርቅ፡አው፡ተምዕዘት፡አፈዋተ፡** F. M. 34, 8; **ተሰረገው፡በኵሉ፡ሰርጎ፡አልባስ፡ወትትሜዐዝ፡በኵሉ፡አፈዋት፡** Jsp. p. 323; Chr. Ta. 29; *amabat* **በዊአ፡ውስተ፡ቤተ፡ብለኔ፡ወተምዕዞ፡በዕፍረት፡** Abush. 50. 2) pass. *bonis odoribus perfusum* vel *impletum esse,* nec non: *bonos odores exhalare:* **በመዐዛሁ፡ለክርስቶስ፡ተምዕዙ፡ሐዋርያት፡ወአምዐዙ፡ኵሎ፡ዓለመ፡** Clem. f. 153; **ከመ፡እትመዐዝ፡በጼና፡አልባስኪ፡** Org. 3; **ይትሜዐዝ፡ቆዐ፡ጽጌ፡ወይን፡** ib. 7. 3) *perfundi* vel *suffiri odores* Kuf. p. 110.

ምዑዝ፡ part. *odoratus, odorus, bene olens;* nonnumquam *suavis* in genere: Clem. f. 153; **ዕፍረት፡ምዑዝ፡** Sap. 2, 7; **ዕፍረት፡ዘምዑዝ፡ጼናሁ፡** Jsp. p. 299; **ጽጌ፡ገነት፡ምዕዝት፡** Fal. in proëm.; **ዕፀዊሃ፡ምዑዛን፡** Deg.; **ምዑዝ፡ለመትልወ፡ወይን፡** ἡδὺς ἐν οἴνων διατριβαῖς Prov. 12, 11; **ምዑዘ፡** *suaviter* de sono citharae Org. 1.

መዐዛ፡ subst., plerumque m., Pl. **መዐዛት፡** (raro) 1) *odor bonus* vel *suavis,* nonnumquam *odor* in genere (ὀσμή, εὐωδία): Cant. 1, 3. 12; Koh. 7, 1; Asc. Jes. 6, 17 (ubi **መዐዛ፡** legendum videtur); **ጥዕመ፡መዐዛየ፡ከመ፡ቀናንሞስ፡** Sir. 24, 15. 32, 8. 39, 14; Jer. 25, 10; **ዕፀወ፡መዐዛ፡** Hen. 24, 3. 29, 2. 30, 3; Kuf. 21; 2 Cor. 2, 14—16; **መዐዛ፡ሠናይ፡** Lev. 1, 9. 13. 17. 2, 9 seq.; Kuf. 2. 6. 7; *Esther* **ኢተቀብአት፡መዐዛተ፡** Macc. f. 11; *odor* in genere: **መዐዛ፡ማይ፡** Job 14, 9; Jer. 31, 11; 2 Cor. 2, 16; **መዐዛ፡እኩይ፡** M. M. f. 278. 2) ut videtur, etiam: *sapor suavis:* **ወይን፡ዘሠናይ፡መዐዛሁ፡** οἶνος ἡδύς Esth. 1, 7.

ተማዕዘረ፡ vid. sub **ዐዘረ፡**

መዐደ፡ et **ምዕደ፡** I, 1 [respondent وَعَظَ *monuit, exhortatus est*, pec. referens, quod futurum esset, nec non وَعَزَ et وَعَدَ; יָעַץ יָעַד vid. Ges. thes. p. 605. 610] Subj. **ይምዐድ፡** (F. N. 46), *admonere, adhortari:* **ይምዕዱኒ፡** νουϑετοῦσί με Job 30, 1; Clem. f. 143; Chrys. saepissime; Lit. 171, 3; **እግዚ"፡መዐዶ፡ለሰብእ፡ኢይዕልዎ፡** Jsp. p. 290; **ወእምዝ፡ምዕዶሙ፡ለእሊአሁ፡ወአዘዘሙ፡ያምልክዎ፡ለእግዚ"፡** ib. p. 293; c. dupl. Acc.: **መዐደነ፡ነገረ፡ሕይወት፡** *adhortatus est nos verbo vitae* Gad. T. H.; **ምዒድ፡** Org.

ተምዕደ፡ III, 1 pass. *admoneri,* refl. *se adhortari:* (*clerici apud episcopum congregati*) **ይትመዐዱ፡ወይጠናቀቁ፡በእንተ፡ግብሩ፡ለቅድስት፡ቤተ፡ክ"ን፡** Clem. f. 185; Imprt.: **ተመዐዱ፡በበይናቲክሙ፡** Kid. f. 17 (nisi **ተማዐዱ፡** legere malueris).

ተማዐደ፡ III, 3 *se invicem admonere* vel *exhortari:* **ከንቱ፡ዘተማዐዱ፡** ματαία ἡ παράκλησις ὑμῶν Jes. 30, 7.

ምዕደት፡ n. act. *exhortatio, paraenesis* Lud. sine auct.

መዓዲ፡ n. ag. *hortator, monitor* Phlx. 102. 231; Reg. Pach.

ምዕዳን፡ subst., Pl. **ምዕዳናት፡** *hortatus, adhortatio, admonitio* Chr. ho. 10; **ሰሚዐ፡ነገረ፡ምዕዳን፡** Phlx. 46. 104; Sx. Teq. 11; Ter 30 Enc; **ምዕዳነ፡ጽድቅክሙ፡በሊኅ፡** Sen. 16 Enc.; **ቃለ፡ምዕዳን፡** F. N. 48; Jsp. p. 300; **ለክሙ፡ኢይመይጦ፡ለአልባቢክሙ፡ምዕዳን፡እምግዘፊሆን፡** ib. p. 364; **መጻሕፍተ፡ምዕዳናት፡** Gad. Kar.

መዝመዘ፡ quadrl. I [respondent مَشَّ et مَثَّ *abstersit manum mundandi ergo*, coll. مَشْمَشَ, مَثْمَثَ, مَزْمَزَ] *abstergere, detergere* mundandi vel siccandi causa Luc. 7, 38. 44; Joh. 11, 2. 12, 3. 13, 5; 4 Reg. 21, 13; **ይመዘምዝዎሙ፡እምጸበለ፡ቤት፡** Ep. Jer. 12; Did. 17; Gad. Ad. f. 20; **መዝመዙ፡ሥጋሆሙ፡በአጽርቅት፡** Sx. Hed. 1; Tachs. 12 Enc. 2) atterendo vel manum ducendo super rem *oblinere, illinere* c. **በ፡**, Lud. sine auct. — *Voc. Ae.:* **መዝመዘ፡ዘ፡አፍተለተለ፡**

ተመዝመዘ፡ III, 1 1) *abstergi, detergi:* **በከመ፡ይትመዘመዝ፡ዕፍረት፡እምከመ፡መዝመዝዎ፡** 4 Reg. 21, 13; **እለ፡ተመዝመዙ፡በዐጌ፡** Kid. f. 27. 2) *oblini* unguento, c. **በ፡** unguenti, Org.

ምዝሙዝ፡ part. *abstersus, illitus* Lud. sine auct.

ምዝር፡ et **ምስር፡**, subst. [id. q. مِزْر *potus ex milio et ex hordeo paratus*, مِزْر *potus inebrians ex tritico paratus*] *potus ex frumento paratus, cerevisia* Gad. Lalib.; Gad. T. H.; Sx. Sen. 16 Enc.; **ምስር፡** Gad. Ad. f. 139. — *Voc. Ae.*: **ምዝር፡ ዘ፡ጸላ፡** (Lud.: **ጽልእ፡**; aliâs: **ጠላ፡**); quod quomodo nunc ab Abyssinis paretur, vid. in Harris Reise II. p. 196.

መዛሪ፡ n. ag., Pl. **መዛርት፡** comm., m. **መዛርያን፡**, fem. **መዛርያት፡** *is qui potum inebriantem ex frumento parat* vel *cerevisiae pocula ministrat*; deinde: *pocillator, pincerna* in genere: **ሊቀ፡መዛርት፡** (id. q. **ሊቀ፡ቀዳሕያን፡**) Kuf. 39; **መዛርያን፡ወመዛርያት፡** Koh. 2, 8.

ማዙሮት፡ n. pergr. sc. μαζουρώϑ (מַזָּרוֹת) *signa zodiaci* 4 Reg. 23, 5. — In *Voc. Ae.* inter nomina siderum (**ከዋክብት፡**) recensetur.

መዝበረ፡ *dirui, vastari* vid. sub **ዘበረ፡**

መዝኀ፡ rad. inus., sine dubio eadem quae مَزَحَ *jocatus est*, III *collusit*. Hinc

አስተማዝኀ፡ IV, 3 ludicra agere cum aliquo, *delicatius tractare, nimis indulgendo emollire* vel *corrumpere* aliquem, c. c. Acc.: **እምከመ፡አስተማዘኅከ፡ለወልድከ፡** Sir. 30, 9.

ምዙኅ፡ et **ምንዙኅ፡** part. *emollitus, delicatus, deliciis assuetus* Deut. 32, 15 et var.; Syn. p. 327. — *Voc. Ae.*: **ምንዙኅ፡ዘ፡ሕንቀቅ፡**; Lud.: amh. **ድልድል፡**

መዘነ፡ I (dubium, utrum 1 an 2) potissimum in libris serioris Geez et in lingua amh. usitatum [id. q. אָזַן وزن] *pendere, ponderare*, **መዝኖት፡** F. N. 32.

ተመዘነ፡ III 2, *pendi, ponderari*: **ዘይሰፈር፡ወዘይትሜዘን፡** *mensurabilia et ponderabilia* F. N. 28; **ኖኅ፡ለባሕር፡ዘኢይትሜዘን፡** Ssal. Req.

ሚዛን፡ n. peregr. formationis, sc. مِيزَان (a وزن) 1) *libra, bilanx*: **ዘይሰርቁ፡በሚዛን፡** F. M. 17, 7; **እለ፡ይጌምዑ፡በሚዛን፡** ib. 26, 3; Macc. f. 10. 2) nomen signi zodiaci: *libra* (**ሚዛን፡** et **እልሚዛን፡**) Abush. 4; Cod. Mus. Brit. LXXXII, Nr. 4.

I. **መዘገ፡** I, 1 ex arabico مَرَجَ *irritavit* unum contra alterum, bene explicari potest. Legitur: **በማሕዘ፡ዚአክሙ፡ምዝጉ፡ ዙልክሙ፡** ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέϑισε τοὺς πλείονας 2 Cor. 9, 2 rom.; at Imperativus hic parum quadrat et lectio corrupta videtur. — *Voc. Ae.*: **መዝጉ፡** (sic) **ዘ፡አፈካከሩ፡**

II. **መዘገ፡** ut videtur *evellere, eripere* (coll. مزع *digitis divulsit carpsitque*, مَزَّقَ *laceravit*, مَشَقَ *traxit, pexuit, laceravit*): **መዘገ፡ፍርሀተ፡እግዚ"፡ወአርሐቀ፡እምዐራዊ፡** Ps. 1 in tit., ed. Rom. et Col. (vid. ed. Lud. in ann. ad locum); **ረድኤትከ፡ወለተ፡ከለበት፡መዘገ፡** Sx. Tachs. 12 Enc. — *Voc. Ae.*: **መሠጠ፡መዘገ፡መጠቀ፡ብ፡ነተቀ፡**

መዝገሎ፡ vid. sub **ዘገሎ፡**

መዝገን፡, **ምዝጋና፡** al. vid. sub **ዘገነ፡**

ማይ፡ subst. [e rad. מוה, quae cum **ምህወ፡**, **መሰወ፡** al. cognata notionem *diffluendi* habuit; respondent מַיִם مَيْ, ܡܝܐ, sed amharice **ወሀ፡**, **ውኃ፡**, **ውኃ፡** sicut ܡܝܐ] plerumque m., passim fem. (ut Sir. 43, 20; Sap. 19, 7), Pl. **ማያት፡** 1) *aqua* Gen. 1, 9; **ማይ፡ብዙኅ፡** Jes. 11, 9; Job 40, 18; **ማየ፡ብሔሩ፡እኩይ፡** 4 Reg. 2, 19; **ማይ፡ዕሙቅ፡** Prov. 18, 4; **ማይ፡ቊሪር፡** 25, 25; **ማየ፡ባሕር፡** Sir. 18, 10; **ለእሳት፡ያጠፍአ፡ማይ፡** 3, 30; **ኢትስተይ፡ማየ፡ዕራቆ፡** 1 Tim. 5, 23; **ማይ፡ጥዑም፡** vel **ማየ፡ጥዑም፡** *aqua dulcis* ut Gen. 21, 19; Lev. 14, 5. 50. 52; **ማይ፡መሪር፡ወማይ፡ጥዑም፡** Jac. 3, 11; **ዘአልቦ፡ማየ፡** ἄνυδρος Zeph. 2, 13; **ማየ፡አይኅ፡** *aqua diluvii* Sir. 21, 13; Ps. 28, 9; **ማየ፡ሕይወት፡** Sir. 21, 13; Apoc. 22, 1; **አንቅዕተ፡ማያቲሆሙ፡** Judith 7, 12; **ማያቲሆሙ፡ወአንቅዕቲሆሙ፡** 7, 17; in bibliis frequentissimus est Pl. ὕδατα **ማያት፡** ut Ps. 147, 7; c. c. Pl. verbi m. ut Ps. 17, 13. 76, 15. 16; Prov. 8, 29; Hez. 47, 1, et fem. Prov. 5, 16, vel c. Sing. verbi m. ut Kuf. 5; de aquis salubribus 4 Reg. 5, 12, coll. Joh. 5, 3. 4. 2) usurpatur de variis *liquoribus* 4 Esr. 14, 41; **ማየ፡ሕመት፡** *atramentum* vid. **ሕመት፡**; **ማየ፡ልብን፡** *stacte* vid. **ልብን፡**; de resina e plantis profluente Hen. 31, 1; de succis e plantis et fructibus expressis: **ማየ፡አስካል፡** *vinum* Syn. f. 290; **ማየ፡ሎሚ፡** M. F.; de liquore albo ovorum: **ማየ፡አንቆቅሆ፡** M. F.; **ማየ፡ሐሊብ፡** *aqua lactis* i. e. *serum* Th. Petr. — Etiam de *lotio* dicitur: **ወሰበ፡ነሐውር፡ቤተ፡ማይ፡ርሱያኒ፡ነሐውር፡** 2 Esr. 14, 23 (i. e. hebr. Neh. 4, 17); Kedr. f. 86. — *Voc. Ae.*: **ማይ፡ብ፡ወሀ፡ወንዝኒ፡ይ፡**

ማያዊ፡ adj. rel. *ad aquam pertinens, aquatilis*; de corporis (humorum) temperamentis: **ጠባይዕ፡ማያዊ፡**, **ነፋሳዊ፡**, **መሬታዊ፡**, **እሳታዊ፡** Fal. f. 16.

I. **ሚሰ፡** rad. inus., sine dubio ead. q. مَاثَ *commiscuit, maceravit dissolvitque* rem in aqua et مَاسَ (مَوْس) id. Hinc

ሚስ፡ subst., plerumque m., Pl. **አምያስ፡** *vinum factitium* cujuslibet generis: *temetum, sicera, vinum igne confectum*, in specie *vinum mulsum, hydromeli* (quo Abyssini praecipue delectantur): σίκερα Lev. 10, 9; Num. 6, 3 seq.; Deut. 14, 26. 29, 5; Luc. 1, 15; Jes. 5, 22. 24, 9. 28, 7; **አምያስ፡ዘግቡር፡በእሳት፡** II Abt. 2; **ስታየ፡ሚስ፡ወይን፡** Clem. f. 26; **ኢምንትኒ፡እምዘመደ፡አምያስ፡ዘአጣእዋእም፡በመዓር፡አው፡በሦከር፡** F. M. 26, 1; **ተከሉ፡ውሉደ፡ኖኅ፡ዐጸደ፡ወይን፡ወገብሩ፡እምፍሬ፡ሐዲስ፡ሚሰ፡** Clem. f. 25; Org. 4; **ስቴ፡ሚስ፡** Gad. Lal.; **ጸዕሬ፡ወይን፡ወሚስ፡ወምዝር፡** Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: **ሚስ፡ብ፡የማር፡ጸጅ፡** vel **ጠጅ፡**. (Quem potum quomodo nunc Abyssini conficiant, descripsit Harris II, p. 195; Rüppell cerevisiam nomine **ጠጅ፡**, hydromeli nomine **ሐምር፡** appellari asserit I. p. 369. 370. 425. II. 20. 23). Hinc

አሚሰ፡ II, 1 *vinum mulsum* vel *temetum conficere*. Hanc quidem formam d'Abbadie e suo cod. XCI excerptam mihi communicavit; at Lud. in lex. asserit: **መየሰ፡** *fecit mulsum.*

መያሲ፡ n. ag., Pl. **መያስያን፡** *qui vinum mulsum, temetum, siceram conficit* vel *vendit*, deinde in genere *caupo, tabernarius*, κάπηλος Sir. 26, 29; **መያስያንኪ፡** Jes. 1, 22; Did. ed. Platt p. 125; **ለብሰ፡ልብሰ፡መያስያን፡**

Jsp. p. 282; መያስያን፡እለ፡ይቶስሑ፡ማየ፡በወይን፡ከመ፡ይሚጥዎ፡ F. M. 26, 2. Hinc ቤተ፡መያሲ፡ *caupona* Jes. 5, 11; ይበውእ፡ቤተ፡መያሲ፡ Clem. f. 127; καπηλεῖον II Can. Ap. 49.

II. **ሜሰ፡** I, 1 et **ተመይሰ፡** III, 1. Hujus verbi notio ex unico loco, ubi hucusque repertum est, haud satis certe definiri potest: videtur significare *inclinare*, *deflectere* (ut vicinum censeas ሜጠ፡). Legitur: ከመ፡ውኂዛተ፡ማይ፡ከማሁ፡ ልበ፡ንጉሥ፡ውስተ፡እዴ፡እግዚ"፤ኀበ፡ፈቀደ፡ህየ፡ይመይጣ፡ወህየ፡ትመይስ፡ (v. ይትመየስ፡) οὗ ἐὰν θέλων νεῦσαι, ἐκεῖ ἔκλινεν αὐτήν Prov. 21, 1.

ሜነ፡ rad. inus., ead. q. مَانَ (مَيْن) *mentitus est* (coll. hebr. מִין, תְּמוּנָה *species, simulacrum*). Hinc

ተመየነ፡ III, 2 1) comminisci, *solertia* vel *prudentia uti*, in bonam partem: ተመይኖ፡ግብር፡ (est qualitas araneae, sicut ኀይል፡ leonis) Fal. f. 17; ብ፡ሰብእ፡ዘበኵሉ፡ይትሜየን፡ወብዙኅ፡ያእምር፡ πανοῦργος Sir. 37, 19; ዘብዙኅ፡ ተመንደበ፡ብዙኅ፡ይትሜየን፡ (sic legas pro ይትሜነይ፡) 31, 12. 2) plerumque in malam partem: *callide* vel *astute agere*, *dolo uti*, *subdolum esse*, *falsam speciem prae se ferre*: በብዙኅ፡ተመይኖ፡ Esth. 8, 13 apocr. (πολυπλόκοις μεθόδων παραλογισμοῖς); ለተመይኖ፡ 1 Par. 12, 17 vrs. nov.; 2 Cor. 11, 13; ዘኢተመየነ፡ (sic legendum pro ተመነየ፡) Sir. 21, 12; ይትሜየኑ፡ ወይገብሩ፡ ትምይንተ፡ δόλος ἐπὶ δόλῳ Jer. 9, 6; ከመ፡ እልበ፡ዘይትሜየን፡ላዕለ፡ዳንኤል፡ (var. pro ይትመነገን፡) Dan. 6, 17; c. c. Acc. rei, quae simulatur: ይትሜየኑ፡ነዋኀ፡ምክንያተ፡ Marc. 12, 40 rom.; Luc. 20, 47 rom.; ዘንተ፡ኵሎ፡ይትሜየን፡(ሰይጣን፡) Org. 2; seq. ለ et Inf., Org.; seq. ከመ፡, ut: ተመየኑ፡ከመ፡ርሑቃን፡ *simulaverunt se remotos* Lib. Myst. 3) *dolo circumvenire* aliquem c. Acc. pers.: ተመየኖሙ፡ 4 Reg. 10, 19; Marc. 14, 1. 4) *adulterare*, *falsare*, *ad fraudem abuti*, c. Acc. rei: 2 Cor. 2, 17. 4, 2; እለ፡ ይትሜየንዎ፡ ለቃለ፡ እግዚ"፡ Clem. f. 103; ኢንሑር፡ በትምይንት፡ወኢንትመየኖ፡ለቃለ፡እግዚ"፡ Deg.

ምዩን፡ part. *callidus*, *subdolus*, *malis artibus utens*: ምይንት፡ ነፍስ፡ ψυχὴ κακότεχνος Sap. 1, 4.

ሚን፡ subst. *fallacia*, *fraus*: ቅንአት፡ወቃሕው፡ወሚን፡ Phlx. 56; ሰይጣነ፡ስብሐት፡ብጡል፡ ብዙኅ፡ ሚን፡ ወእከይ፡ *daemon gloriae vanae multiplex in fallacia et nequitia est* ib.; Lud. comm. hist. p. 497.

ሚያኔ፡ subst. *deceptio*, *fallacia*: ሚያኔ፡ ወጕሕሉት፡ Lud. e mss. Colb.

ተመያኒ፡ n. ag. *praestigiator*, *fraudator*, *falsarius*: ትምይንተ፡ ሐሰቶሙ፡ ለተመያንያን፡ (sc. interpolantium libros) Abush. 47 (48).

ተምያን፡ subst. 1) *callidum inventum*, *fraus*: ተቀትለ፡ በተምያነ፡ነገር፡ወበተጓሕልዎ፡ Jsp. p. 302. 306. 2) *adulterinum*, *subditicium*, *spurium*, *falsum*: ወርቅኪ፡ተምያን፡ Jes. 1, 22; ወርቀ፡ተምያን፡ Jer. 10, 9; ብሩረ፡ተምያን፡ Prov. 26, 13; ወርቅ፡ጽሩይ፡ወፍቱን፡ዘኢኮነ፡ተምያነ፡ 1 Par. 28, 18; Gen. 23, 16; መዳልወ፡ተምያን፡ Mich. 6, 11; ጽሩይ፡ውእቱ፡ዘእንበለ፡ተምያን፡ (haud fucatus, sincerus) Lit. Greg. — *Voc. Ae.*: ወርቀ፡ተምያን፡ዘ፡ግብዝ።

ትምይንት፡ subst. *astutia*, *versutia*, *calliditas*, *fraus*, *insidiae*, πανουργία 1 Cor. 3, 19; 2 Cor. 4, 2; Luc. 20, 23; δόλος Job 13, 16; Jer. 9, 6; Dan. 8, 25; Dan. ap. 13, 18; እለ፡የሐውሩ፡በትምይንት፡ ἀτάκτως περιπατοῦντες 2 Thess. 3, 6; ἐπιβουλαί Chr. ho. 26; እንተ፡ቃላ፡ትምይንት፡ (אַמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה) Prov. 2, 16 vrs. nov., et 7, 5 vrs. nov.

መስተመይን፡ part. (IV, 2) *callidus*, *astutus*, *fraudulentus*, *vafer*: 2 Cor. 12, 16; Rom. 1, 29; Chr. ho. 33; F. M. 3, 1; Org. 1 (opp. ራትዕ፡).

ሜዐ፡ rad. inus.; مَاعَ (مَيْع) *fluxit leniter*, *liquefactus est* (cfr. ምህወ፡). Hinc

ሚዓ፡ et **ሜዓ፡**, subst. [id. q. مَيْعَة] expressae myrrhae pinguissima destillatio, *stacte* (myrrhina): ከርቤ፡ ሰሊክ፡ ሚዓ፡ Gad. Ad. f. 118; *Maria* ገነተ፡ሜዓ፡ወሰሊክ፡ Enc. Teq. 21; ስኂን፡ወሚዓ፡ወሰሊሖት፡ Org. 7. — *Voc. Ae.*: ሜዓ፡ አበሜ፡አበባ፡ቅንአት፡ሰሊሖት፡አምበር፡ከልበኔ፡ቍስጥ፡ስኂን፡ሰንበልት፡ባላቅ፡ናርዶስ፡ብ፡ሽቱ።

ሚያዝያ፡ nomen mensis Abyssinorum octavi, qui XXVII° Martii sec. Cal. Julian., VIII° Aprilis sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum ⲡⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲉ, ⲫⲁⲣⲙⲟⲑⲓ, በርሙዳ፡ respondet. Fere convenit cum primo Hebraeorum mense: በቀዳሚ፡ወርኅ፡ብሩህ፡ዘውእቱ፡ ሚያዝያ፡ Did. 29; በወርኀ፡ ሚያዝያ፡ (μὴν τῶν νέων) Ex. 34, 18.

ሜጠ፡ I, 1 [مَاطَ (مَيْط) *deflexit*, *declinavit*, *recessit*, *repulit*, nec non מוט, נוט, נָטָה, ܡܳܛ huc referenda sunt] Subj. ይሚጥ፡ 1) *vertere* (circumagere, flectere) Hen. 18, 4; Jac. 3, 3. 4; 1 Reg. 14, 13. a) *avertere*, (*declinare*, *deflectere*) Ex. 3, 6; ይመይጥ፡ዐይኖ፡ Sir. 27, 1; Jes. 33, 15; ሜጣከ፡ አንስት፡ ሐሊናከ፡ Sir. 47, 19; c. Acc. rei et እምነ፡, ut: ሚጠ፡አዕይንቲሁ፡እምነ፡ Sir. 4, 1. 9, 8; Cant. 6, 5; ኢትሚጥ፡እዝነከ፡እምነ፡ስእለትየ፡ Thren. 3, 55; 2 Tim. 4, 4; ኢትሚጥ፡ገጸከ፡እምኔየ፡ Tob. 3, 6; Jes. 54, 8. 57, 17; Ps. 12, 1. 84, 4; Sir. 4, 4; c. Acc. pers. et እምነ፡ (avertere, avocare, abalienare): ሜጥዎሙ፡ለድኩማን፡ እምፍኖተ፡ ጽድቅ፡ Job 24, 4; ይመይጦ፡ለሰብእ፡እምኃጢአት፡ Job 33, 17. b) *advertere*, *convertere* (*obvertere*, *admovere*): ሜጡ፡ ዘባኖሙ፡ኀቤየ፡ Jer. 2, 27; ሜጥኩ፡ገጽየ፡ኀበ፡እግዚ"፡ Dan. 9, 3; ሚጥ፡ሎቱ፡ካልእታሂ፡ Matth. 5, 39; እመይጦሙ፡መንገሌየ፡ Jer. 37, 21; ሚጠነ፡ ኀቤከ፡ ወንትመየጥ፡ Thren. 5, 21; *episcopi* ይሚጥዎሙ፡ውስተ፡ንስሓ፡ለእለ፡አበሱ፡ Did. 6; ሚጥ፡ልበ፡ነገሥት፡ ለአሠንዮ፡ Lit. 164, 4. 2) *revertere* a) *reducere*: Ex. 23, 4; ይመይጥ፡ፄዋ፡ሕዝብየ፡ Jes. 45, 13. 51, 11; Jer. 25, 18. 37, 18; Ps. 79, 4. 8. 84, 1. 4. 125, 1; ሜጠኒ፡ውስተ፡ዛቲ፡ ምድር፡ በሰላም፡ Kuf. 31; እመይጥዎሙ፡ ውስተ፡እሕዛብ፡ Kuf. 1; Lit. 164, 3; ለመይጦ፡ነፍስ፡ Thren. 1, 11. 19; እግዚ"፡ይገብር፡ሚጠተ፡ ክረምት፡ Clem. f. 171; sensu ethico: Luc. 1, 16. 17; Jac. 5, 19. 20. b) *reflectere repellere* (in fugam convertere) Ps. 89, 3; Ex. 17, 13; 4 Reg. 18, 24. c) *reddere*, *retribuere*: ሚጥ፡ሎሙ፡ጽእለቶሙ፡ ላዕለ፡ርእሶሙ፡ 2 Esr. 14, 5. 3) *convertere*, *transformare*, *transmutare*: ዘሜጦ፡ለማይ፡ወረሰዮ፡ጼዋ፡ Sir. 39, 23; ሥሓቅክሙ፡ሚጥዎ፡ውስተ፡ላሕ፡ Jac. 4, 9; Zeph. 3, 9; c. ኀበ፡ in rem M. M. f. 61; ሚጦ፡ለዝንቱ፡ኅብስት፡ከመ፡ይኩን፡ሥጋከ፡ Lit. 160, 2. a) *mutare*: ይመይጥ፡ ልበ፡ Sir. 21, 6; (1 Reg. 21, 13); Hen. 2, 1. b) *pervertere*, *in*

deterius mutare 2 Petr. 3, 16; ሰይጣን፡ሚጠ፡ሕሊናሁ፡ Lud. e Vit. Dan. c) *revocare, irritum facere* consilium, mendatum aut suum aut alius: ከመ፡እሚጥ፡ኪዳንየ፡ Zach. 11, 10 (διασκεδάσαι); Hebr. 6, 17 (μετατιθέναι); ኢትሚጥ፡ብዕዕቲከ፡ (δευτεροῦν) Sir. 7, 14; እመሂ፡መከርክሙ፡ምክረ፡ይመይጥ፡እግዚ" Jes. 8, 10. 14, 27; διαλλάσσειν Job 5, 12. 12, 20. 24; ሚጥከ፡መቅሠፍትከ፡ Jes. 12, 1; Hen. 6, 4; ሚጡ፡ቃለ፡ንጉሥ፡ (ἀλλοιοῦν i. e. *migrare*) Dan. 3, 28. 4) *flectere* jus (ἐκκλίνειν); ኢትሚጥ፡ፍትሐ፡ Ex. 23, 6; Thren. 3, 34; Jes. 10, 2; ሚጡ፡ፍትሐ፡የዋሓን፡ Job 36, 15.

ተመይጠ፡ III, 1 refl. et pass. 1) *se vertere, verti:* ተመየጡ፡ወርእዩ፡ Thren. 1, 12; Koh. 4, 1. 9, 11; Matth. 9, 22; Joh. 21, 20; ከመ፡ኢትትመየጥ፡በገቦከ፡እምገቦከ፡ Hez. 4, 8; ይትመየጡ፡ለፌ፡ወለፌ፡ 3 Reg. 18, 45. 20, 40; Job 41, 16; እስከ፡ትትመየጥ፡ Sir. 12, 15; ተመየጥ፡ድኅሬከ፡ Clem. f. 54; ሰይፍ፡ዘይትመየጥ፡ Gen. 3, 24; Prov. 8, 20; pass. Jac. 3, 4. a) *versari* in re: ይትመየጥ፡በምግባሮሙ፡ Sir. 38, 25. b) *averti (deflecti, declinari), se avertere* Jos. 23, 12; Kuf. 1; c. እምነ፡ Job 9, 13; ተመየጥ፡እምዐመፃከ፡ Sir. 17, 26; Job 36, 10 (vide plura exempla sub *reverti* Nr. 2, d). c) *se advertere* vel *convertere* ad aliquem, *converti:* abs. ተመየጥ፡እምሰማይ፡ Jes. 63, 15; 4 Esr. 9, 40; Hen. 50, 1; ተመየጥ፡ኀበ፡እግዚ" Sir. 17, 25; ተመየጡ፡ኀቤየ፡ወእትመየጥ፡ኀቤክሙ፡ Zach. 1, 3 (plura exempla vid. sub *reverti* Nr. 2, d). In specie c. c. Acc. pers. (*reconciliatum esse* alicui): ተመየጠኒ፡ ἐπίβλεψον Sir. 33, 2; እትመየጣ፡ለኢየሩሳሌም፡በምሕረት፡ Zach. 1, 16. 8, 3; Asc. Jes. 9, 3. 5; እትመየጦሙ፡ወእሣህሎሙ፡ Jer. 12, 25; 1 Reg. 25, 14; በከመ፡ተመይጦትከ፡ κατὰ τὴν ἐπείκειάν σου Or. Az. (Dan. 3) 18. 2) *reverti* a) *redire* Koh. 1, 7; Gen. 32, 1; ይትመየጡ፡ውስተ፡ምድሮሙ፡ Jer. 44, 7; እስከ፡ማእዜ፡ትትመየጥ፡ 2 Esr. 12, 6; Kuf. 27; Ruth 1, 6; Luc. 2, 20. 4, 14; ኢይትመየጥ፡ድኅሬሁ፡ Matth. 24, 18; Hebr. 10, 39 Platt. b) *reflecti*, de rebus inanimatis, ut de finium tractu: Jos. 19, 12; Kuf. 8. c) seq. alio verbo denotat *iterum:* ተመይጦሙ፡ከረዩ፡ Kuf. 24; ይትመየጥ፡ለግቢእ፡ Koh. 5, 14. d) sensu ethico: *resipiscere, converti:* ሕዝብ፡ኢተመይጡ፡ Jes. 9, 13; Joh. 12, 40; Matth. 13, 15; ኢተመይጠ፡እምኀጢአቱ፡ Hez. 3, 19. 33, 18. 19; Kuf. 5. 41; ተመየጡ፡ኀቤየ፡ Jes. 44, 22; Jer. 3, 12; 1 Thess. 1, 9; Act. 11, 21. e) et vice versa: *recidere, redire* ad pristinos mores (pravos): ተመይጡ፡ውስተ፡ኀጢአተ፡አበዊሆሙ፡ Jer. 11, 10; እመ፡ተመይጠ፡ጻድቅ፡እምጽድቁ፡ Hez. 3, 20; F. M. 6, 6. f) *recedere, defervescere*, de ira: እስከ፡ይትመየጥ፡መዐተ፡እኁከ፡ Kuf. 27; Jes. 9, 12. 17. 21. 3) *converti, transformari, transmutari, mutari*, et refl. *se convertere:* ይትመየጥ፡ቄላቲሃ፡ወይከውን፡ፒሳ፡ Jes. 34, 9; ለኵሉአን፡ይትመየጠሙ፡ (ταῦτα πάντα) በእኩይ፡ Sir. 39, 27; ኀብስት፡ይትመየጥ፡ለከዊነ፡ሥጋሁ፡እምከዊነ፡ኀብስት፡ዘልማድ፡ M. M. f. 3; Hen. 5, 2; ዘኢይትመየጥ፡ ἄτρεπτος *inconvertibilis* Cyr. ad Reg. f. 29; ተስፋ፡ዘኢይትመየጥ፡ Lit. 168, 2; ይመስሎሙ፡ከመ፡ህላዌ፡ቃል፡ተመይጠ፡ውስተ፡ዝንቱ፡ሥጋ፡ወሚጠተ፡የአምኑ፡ላዕሌሁ፡ዘኢያአምር፡ሚጠተ፡ (μεταστοιχειοῦσθαι) Cyr. ad Th. f. 10; de animo: ተመይጠ፡ልቡ፡ለፈርዖን፡ (μετεστράφη) Ex. 14, 5; ተመይጠሙ፡ሢጥዎ፡ Kuf. 34. — (Quod Lud. in lex. col. 97 affert: „active accipitur Can. Clem. 66, ut: *fideles* ይትመየጥዎሙ፡ለአግብርቲሆሙ፡ *convertant* (ad Christianismum) *servos suos*, et sic in Ssal. Req. et Vit. Sanct." vereor ne ad Nr. 1, c referendum sit). — *Voc. Ae.:* ተሠውጠ፡ተመይጠ፡ነስሐ፡ዘ፡ተመለሰ፡፡

ተመያየጠ፡ Haec verbi stirps, a Geez lingua aliena, sed in amharica (vid. Isenberg grammar p. 54 Nr. XIV) satis frequentata in libris aethiopicis haud raro reperitur: *huc illuc*, vel *iterum iterumque se vertere* vel *revertere* Gen. 3, 24 ann.; ማእከለ፡አሰረ፡ጽድቅ፡እትመያየጥ፡ (var. pro እትመየጥ፡) Prov. 8, 20; እንዘ፡ይትመያየጥ፡በዐራቱ፡ *sese circumvolutans* F. N. 47; ሕማመ፡ፈጸንት፡ዘይትመያየጥ፡በበራብዕት፡ *febris alternis quatriduis revertens* Jsp. p. 304; *modo vincimus, modo vincimur:* እስመ፡ግብር፡ (res) ዘልፈ፡ይትመያየጥ፡ወይትዌለጥ፡ ib. p. 380.

ምዩጥ፡ part. *versus* a) *adversus, conversus* ad aliquem Hebr. 10, 39 rom.; item in Chrys. ad locum; ሰብእ፡ምዩጣን፡ኀቤከ፡ (i. e. tibi addicti, devoti) Jsp. p. 307. b) *aversus:* እስመ፡ምዩጣን፡ገጾሙ፡ Herm. p. 17; ምዩጠ፡ገጽ፡እምስእለትየ፡ Org. 3; sensu ethico: (defectores) Hen. 81, 8.

ሚጠት፡ n. act., Pl. ሚጠታት፡ 1) *conversio* a) astrorum Hen. 43, 2. 72, 1; ሚጠታት፡ Lit. Diosc. b) *directio* rerum (*fatum*) Kuf. p. 96 (סִבָּה). c) sensu ethico: peccatoris ad poenitentiam Ssal. Req. 2) *aversio:* በሚጠት፡ገጸ፡እግዚ"፡እምኔነ፡ Jsp. p. 379. 3) reversio a) *reditus:* እጼውዐክሙ፡ለሚጠት፡ኀበ፡ተአዝዞትን፡ *ad officium vos revoco* Jsp. p. 372. b) *reductio:* እሬስያ፡ኀቡረ፡ለሚጠቶሙ፡ (ἀποστροφήν) Mich. 2, 12. c) *responsum, rescriptum:* ሰዱ፡መጽሐፈ፡ኀበ፡ንጉሠ፡ምዕራብ፡ወለአመ፡ነሣእከ፡ሚጠተ፡እምኔሁ፡ተመየጥ፡ኀቤየ፡ Jsp. p. 321. 344. 4) *conversio, mutatio, immutatio* Hen. 50, 1; τροπή Cyr. ad Th. f. 10; ἀλλοίωσις ib.; ዘእንበለ፡ሚጠት፡ ἄτρεπτος et ἀναλλοίωτος ib.

መያጢ፡ n. ag. 1) *convertens*, ut: peccatores a peccato, እግዚ"፡መያጢሃ፡ለነፍስ፡ Kid. f. 19. 2) *reductor: Christus* መያጢሆሙ፡ለሲውዋን፡ Haim. Ab. 3) is qui facile mutat, *inconstans, versabilis:* መያጤ፡ልሳን፡ εὐμετάβολος γλῶσσῃ Prov. 17, 20.

ምያጤ፡ et **ሙያጤ፡**, subst. 1) *conversio*, astrorum Hen. 41, 8. 2) *mutatio, permutatio, vicissitudo:* ዘእንበለ፡ሙያጤ፡ *inconvertibilis* (ὁ λόγος) M. M. f. 2; ሙያጤ፡ልደት፡ γενέσεως ἐναλλαγή Sap. 14, 26; ሙያጤ፡መዋዕል፡ወተፋልሶ፡ጊዜያት፡ τροπῶν ἀλλαγαί Sap. 7, 18.

ሚጣን፡ subst. *conversio, mutatio:* ጽዱቅ፡ወክቡር፡ነገረ፡እግዚ"፡ወአልቦ፡ወኢምንትኒ፡ሚጣነ፡በኀበ፡እለ፡በሙ፡አእምሮ፡ Macc. f. 10.

ተምያጥ፡ subst. *conversio, mutatio*, peccatoris Org. 7; mutatio rei in aliam Org. 5.; in pejus Enc.; ዘእንበለ፡ተምያጥ፡ *immutabilis, constans* Snx. Hed. 16 Enc.

ተመያጢ፡ n. ag. (III, 1) *is qui se convertit, conversus, reversus:* ተመያጥያን፡ኀበ፡እግዚ" Phlx. 3; አንሰ፡ከመ፡፩እምአርድእቲክሙ፡ወተመያጢ፡ለነገርክሙ፡ Jsp. p. 300; በሕታውያን፡ተመያጥያን፡ለኀበ፡ዓለም፡ *anachoretae qui in mundum revertuntur* Phlx. 5.

መስተመይጥ፡ part. (IV, 1) suam sententiam *facile mutans* vel clementiam suam *facile convertens* in aliquem, μετανοῶν ἐπί Or. Man. 6 (in ed. psalmorum Lud. p. 327); item in Did. 7 et Kedr. f. 45; at Platt in sua editione Did. praebet መስተሚይጥ፡ (IV, 3.)

መደረ፡ rad. inus., quae *extensionem* significasse videtur (coll. ܐܬܡܰܕܰܪ *extensus est,* مَدِرَ *magno distentoque ventre fuit*). Hinc

ምድር፡ subst., m. et fem., Pl. **አምዳር፡** et **ምድራት፡**, Pl. Pl. **አምዳራት፡** 1) *terra* i. e. a) *orbis terrarum* Gen. 1, 1. 2. 2, 1. 9, 19. 19, 31; Jes. 24, 4. 65, 17. 66, 1; Jer. 4, 28; Hen. 1, 7. 2, 3; Deut. 32, 1; Matth. 5, 18. 24, 35; Hebr. 12, 26; Eph. 1, 10; **ኵሉ፡ምድር፡** *omnes homines*, Judith 11, 16; Deut. 32, 26; Matth. 5, 13. b) *continens* (opp. mari et fluviis): Gen. 1, 10—12. 28; Marc. 4, 1; Luc. 5, 11; Hebr. 11, 29; Jon. 2, 11. c) *regio* (*provincia, patria*): Gen. 12, 1. 13, 9. 17, 8; Matth. 2, 20. 4, 15. 9, 26; Jer. 12, 14. 22, 29; **ውስተዝ፡ምድር፡** 49, 10; **ኵሉ፡ምድረ፡ግብጽ፡** Ex. 7, 21; Jos. 8, 1; 1 Reg. 9, 4; **ምድረ፡በድው፡** ἡ ἄνυδρος γῆ Jes. 41, 19; **ውስተ፡ምድረ፡ጼው፡** ἐν ἁλίμοις Jer. 17, 6; **ምድረ፡ሕያዋን፡** Jer. 11, 19; **ምድረ፡ገነት፡** (paradisi) Clem. f. 171; **አምዳር፡** et **አምዳራት፡** Dan. 11, 40. 42 var.; **ምድር፡** ἐπαρχία vel *provincia Metropolitae* Can. Ant. 7 (9). d) *ager, agri* Matth. 27, 7; Jes. 23, 10. 28, 24; Gen. 47, 18. 19; Lev. 25, 24. 25; **ተገበረ፡ምድረ፡** 2 Reg. 9, 10; **ምድራት፡ርሒባት፡** 1 Par. 4, 40; **አድባር፡ወአምዳር፡** (ὀρεινή et πεδεινή) Deut. 11, 11. e) *humus, solum terrae:* **ውስተ፡ምድር፡** χαμαί Judith 12, 15. 14, 18; Thren. 2, 10; Jes. 47, 1; ἔδαφος Job 9, 8; Sir. 11, 5; Jes. 26, 5; **ምድረ፡ከነ፡** Judith 5, 18; Matth. 10, 29. 15, 35; Joh. 8, 6; humus, quatenus plantarum ferax est: Matth. 13, 8 rom.; Hebr. 6, 7; Jac. 5, 18; 4 Esr. 9, 35. f) *terrae elementum* vel *materia,* (*pulvis, lutum*) Sir. 17, 1; **እለ፡እምድር፡** γηγενεῖς Prov. 2, 18; **ዘውስተ፡ምድር፡** τὰ ἐπίγεια Phil. 3, 19. 2) transl. *solum, pavimentum, fundus:* ἔδαφος tabernaculi Num. 5, 17; aedificii 3 Reg. 6, 15; Dan. ap. 13, 19; Hez. 41, 16; Hen. 14, 10. 17; **ውስተ፡ምድር፡** ἐπὶ τῆς χελωνίδος Judith 14, 15; ἐσχάρα altaris Ex. 6, 13; **ምድረ፡ግብ፡** ἔδαφος λάκκου Dan. 6, 24; **ምድረ፡ባሕር፡** Job 38, 16; hinc **እምድሩ፡** *funditus*, ut: **እመ፡እምድሩ፡ትኰሲ፡ሕማማተ፡** εἰ παντελῶς ἀναιρεῖς τὸ πάθος hom. Theodoti Anc. in Cyr. f. 102 (de quo loco *Voc. Ae.*: **እምድሩ፡ዘ፡ሐንድ፡ዘንዱን፡አከቶሂ፡ይ፡**).— [In linguis cognatis: amh. **ምድር፡** *terra;* arab. مَدَرٌ *lutum siccum; pagi, oppida;* syr. ܡܕܪܐ *gleba, cespes, terra.*]

ምድራዊ፡ adj. rel. *terrenus, terrestris:* **ወልደ፡ምድራዊ፡** γηγενοῦς ἀπόγονος Sap. 7, 1; Lit. 171, 1; **ሥጋ፡መሬት፡ምድራዊ፡** Jsp. p. 381; **ንጉሥ፡ምድራዊ፡** (opp. Deus) Phlx. 192.; **ሕይወት፡ኀላፊት፡ምድራዊት፡** Macc. f. 19; Chr. saepissime; al.

ምዳቍ፡ et **ምዳቋ፡**, subst., *dorcas, caprea, antilope:* **ከመ፡አምሠጠት፡ምዳቍ፡እምነ፡ማዕገት፡** Sir. 27, 20; Ter 12 Enc.; M. F. — In *Voc. Ae.* aeth. **አርና፡** aeth.-amharico **ምዳቋ፡** explicatur. [Etymon et formatio haud satis liquent: nescio an radix **መደቈ፡** *gracilem esse* (coll. دَقَّ, **ደቀቀ፡**, **ደገደገ፡**, دَأْدَأَ) statui possit]. — De animali cfr. Harris II Anh. p. 49.

መድብ፡ vid. sub **ደበበ፡**

መድበለ፡ vid. sub **ደበለ፡**

መድበራ፡ et **መድብራ፡** n. peregr., sc. מִדְבָּר *desertum* Jos. 5, 6; Hen. 28, 1. 29, 1. 77, 7.

መድብራይጥስ፡ n. pergr., sc. μαβδαρῖτις *regio deserti* Jos. 18, 12.

መዲና፡ *sedes principis* vid. sub **ደየነ፡**

መገለ፡ vel **መግለ፡** (dubium) I, 1 *saniem contrahere, purulentum fieri vel esse* [cfr. מוּגְלָא ܡܘܓܠܐ *pus;* مَجِلَ *pustulas* vel *callum contraxit* manus] **ጸልዕ፡ዘይመግል፡** Jes. 1, 6; Syn. f. 330.

አምገለ፡ II, 1 *pus movere:* **ያመግል፡** M. F.

መግል፡ subst., Pl. **አምግልት፡** 1) *pus,* σαπρία Job 2, 9. 7, 5; **ለእመ፡ከነ፡ቍስል፡ዕሙቀ፡ወምሉአ፡መግል፡** F. N. 5; Sx. Nah. 3. 2) *pustula, callum, vibex:* **አገሪከሙ፡ይበኵብኵ፡በመግል፡** ὑγρασία Hez. 7, 17. 21, 7; **ቍስለ፡መቅሠፍት፡ይገብር፡አምግልተ፡** ποιεῖ μώλωπας Sir. 28, 17.

ምጕሕያ፡ *herba agris noxia* vid. sub **ጕሕየ፡**.

መገበ፡ I, 2 [deest in caeteris linguis, excepta amharica; formatum est e simpliciore radice גב جاب, de qua vid. Ges. thes. p. 255]. 1) *circumdare, cingere:* **ወአምሳለ፡አልህምት፡መትሕቴሃ፡ዐውዳ፡ወይሚግብዋ፡ወየዐውድዋ፡** 2 Par. 4, 3; in spec. *tuendi, defendendi, adjuvandi* causa: Ps. 31, 13. 124, 2; Deut. 32, 10; **አሐለይክዮሙ፡ይምጽኡ፡ኀቤኪ፡ወይመግቡኪ፡በዝሙትኪ፡** Hez. 16, 33; **ይሚግቡ፡በጽድቅ፡መንበሮ፡** Prov. 20, 28; Chrys. Ta. 5; assistendi causa Gad. T. H. 2) *tueri, administrare, dispensare:* **ነፍስ፡እስርት፡በሥጋ፡ከመ፡ትመግበ፡ወትሥራዕ፡ንብረቶ፡** Jsp. p. 381; **ኢይክል፡ሠሪዐ፡መንግሥት፡ወመግበታ፡** ib. p. 309; **ይሚግብ፡ለሐመር፡** *gubernator navis est* Org. Est vox forensis: *procurare, mandatarium* vel *procuratorem esse*, c. vel absol.: Luc. 16, 2; *non decet presbyteros* **ይመግቡ፡ወኢይትሐበዩ፡** Syn., vel c. Acc. rei, ut: **ዘይሚግብ፡ንዋየ፡ለድክትምት፡** F. N. 24, 3.

አመገበ፡ II, 2 (passim in libris mss. **አምገበ፡** II, 1 ut Snx.; Impf. **ያመግብ፡** Luc. 12, 44 rom.) *praeficere rebus gerendis* alqm, *curam mandare* alicui; *administratorem, curatorem, procuratorem constituere* alqm; c. c. Acc. pers.: **መጋቢ፡ዘአመገብዎ፡** F. M. 5, 14; et c. **ላዕለ፡** rei vel pers.: **ኢታመግብ፡ነኪረ፡ላዕለ፡ቤትከ፡** Sir. 30, 28; Luc. 12, 44; **ዘአመገብዎ፡ላዕሌሆሙ፡** *quem curatorem eorum* (pupillorum) *constituerunt* F. N. 24, 3, vel c. **ዲበ፡**, ut: **እግዚ"፡አመገበከ፡ዲቤሆሙ፡ትቅትል፡ወታሕይው፡** Macc. f. 3; vel c. **ለ፡** ut Act. 7, 10 rom.; vel c. **በ፡** rei, ut: **ለእመ፡አመገበ፡ለብእሲ፡በሠይጥ፡** F. N. 30, et c. **በ፡** muneris 1 Cor. 9, 17; c. c. dupl. Acc. (personae et muneris): **አሚግበ፡ምግበከ፡** Jes. 22, 21. — (In Catal. Codd. Aeth. Bibl. Bodl. p. 28 **በእንተ፡አመገበ፡** *de mandato* (non: *de feudo*) vertendum est.).

ተመገበ፡ III, 2 refl. et pass. 1) *praesidio* vel *tutela* alicujus *circumdari, cingi*, c. c. **በ፡**, ut: **ነፍስ፡እንተ፡ትትሚገብ፡በመንፈስ፡አምላካዊት፡** ψυχὴ τῷ θείῳ ὠχυρωμένη πνεύματι Chr. Ta. 34. 2) *rebus gerendis praefici, administratorem* vel *procuratorem constitui;* refl. *procu-*

rationem suscipere: c. c. በ ፡ rei, ut: ተመገበ ፡ በቱ ፡ F. N. 40; c. Acc. rei: እለ ፡ ይትሜገብዎ ፡ ግብረ ፡ መወልጣን ፡ F. M. 19.

ምጉብ ፡ part. *circumdatus, defensus:* ወውእቱሰ ፡ ምጉብ ፡ በኀይለ ፡ አምላኩ ፡ Gad. Kar.

ምግብ ፡ subst. *administratio, dispensatio, munus, procuratio, tutela,* οἰκονομία: ትሰዐር ፡ እምግብከ ፡ Jes. 22, 19. 21; Luc. 16, 2—4; 1 Cor. 9, 17; መገበሙ ፡ ምግበ ፡ እኩየ ፡ *mala procuratione eos curavit* (κακῶς ᾠκονόμησε τὴν ἀρχὴν ἑαυτοῦ) Chr. ho. 34; ምግብ ፡ ዘአመገበከ ፡ Macc. f. 4; ከመ ፡ ይፈጽም ፡ ምግቦ ፡ Rel. Bar.; በምግቡ ፡ ለቈስጠንጢኖስ ፡ *sub administratione Constantini* Masc. 21 Enc.; ዘሀለወት ፡ ታሕተ ፡ ምግቡ ፡ F. N. 24, 3.

ምግበት ፡ n. act. *procuratio* F. N. 41, 5; ሥልጣነ ፡ ምግበት ፡ *potestas curatoria* F. N. 24, 3.

መጋቢ ፡ n. ag., Pl. መገብት ፡ et መጋብያን ፡ 1) *administrator, dispensator, procurator, oeconomus:* ταμίας መጋቤ ፡ ቤት ፡ ንጉሥ ፡ Jes. 22, 15 var.; οἰκονόμος Esth. 1, 8; Jes. 36, 3; መገብተ ፡ አብያተ ፡ ንጉሥ ፡ 1 Esr. 8, 64; 3 Reg. 18, 3; መጋቤ ፡ ሀገር ፡ Rom. 16, 23; Luc. 16, 1—3; Tit. 1, 7; 1 Cor. 4, 1; ἐπίτροπος Matth. 20, 8; Luc. 8, 3; διοικητής 2 Esr. 8, 36; ἀγοραστής Tob. 1, 13; ὁ ἐπί τινος Judith 14, 13. 12, 11; Gen. 43, 16; 4 Reg. 10, 5; προστάτης መገብተ ፡ ተሠይሙ ፡ ላዕለ ፡ ኵሉ ፡ ጥሪቱ ፡ 1 Par. 27, 31; ἄρχων መጋቢሁ ፡ ላዕለ ፡ ንዋዩ ፡ Gen. 24, 2; θεράπων Hebr. 3, 5; de *oeconomis* ecclesiarum, II Can. Nic. 69; F. M. 10, 5; Sx. Masc. 20; nec non de Deo hominibus providente: Clem. f. 83 (vid. መሴስይ ፡). 2) *praefectus* cujuslibet generis (*officialis*), *dux, praeses, satrapa, proconsul, minister* (principis): መጋቤ ፡ ቤተ ፡ እግዚ" ፡ ἡγούμενος 1 Par. 9, 11; መጋብያነ ፡ ሕግ ፡ Dan. 11, 22; መገብተ ፡ ምኵራብ ፡ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ Act. 4, 1. 5, 24; ἀρχισυνάγωγος Marc. 5, 22 Platt; θεράποντες Judith 2, 2; μεγιστᾶνες, σατράπαι, τύραννοι, στρατηγοί, ἡγούμενοι Esth. 1, 16. 8, 9. 9, 3; Jer. 24, 8; Dan. 3, 3. 24. 27. 4, 33. 5, 1; 1 Esr. 3, 2. 9; τακτικοί Dan. 6, 3. — Fem. መጋቢት ፡ Sx. Mag. 26.

አመጋቢ ፡ n. ag. (II, 2) *is qui procurationem rei dat alicui; mandator* F. N. 29. 30.

ምግብና ፡ subst., munus curatoris, *administratio, procuratio* F. N. in Proleg. p. 10; F. N. 29. 30.

መጋቢት ፡ nomen mensis Abyssinorum septimi, qui XXV° Februarii sec. Cal. Jul., IX° Martii sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum ⲫⲁⲙⲉⲛⲱⲑ በረምሐት ፡ respondet. Nonnumquam mensis aequinoctialis vernus aliorum populorum aeth. nomine መጋቢት ፡ appellatur, ut: እስመ ፡ ይዔሪ ፡ መዓልት ፡ ወሌሊት ፡ አመ ፡ ፳ወ፭ለወርኀ ፡ መጋቢት ፡ Did. 30.

ምጕንጳ ፡ *pharetra* vid. sub ገንጳ ፡

አመግዘአ ፡ *saginare* vid. sub ገዘአ ፡

መግዌ ፡ vox dubia, de qua Ludolfus in lex. col. 99: „*fasciculus* vel *manipulus*, ut videtur; *qui venit rure* በውሑድ ፡ መግዌ ፡ *cum unico manipulo* Mss. Colb."

ምጕጠይ ፡ *stimulus* vid. sub ጐጠየ ፡

መጕጸ ፡ rad. inus. Hinc

አምጐጸ ፡ II, 1: ሊቃናተ ፡ ኢታመጕጽ ፡ πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς 1 Tim. 5, 1 et ዘያመጕጽ ፡ ሊቃናተ ፡ Clem. f. 161. Notio ex his locis haud satis certe definiri potest ob ambiguitatem vocis ἐπιπλήσσειν, quae 1) *incutere* 2) *increpare, objurgare* significat. Collatis arab. verbis مَقَطَ *percussit fuste; humi prostravit; iratus fuit* alicui; وَقَذَ, وَقَطَ et وَقَطَ *vehementer percussit, prostravit humi,* وَقَذَ IV *male affectum reliquit* alqm, verbo Aethiopico significatio *vim inferre, insultare* attribuenda fuerit. Ludolfus ait: „*objurgavit* et quidem acriter." — *Voc. Ae.:* ታመጕጽ ፡ ዘ ፡ ታስተቈጥዕ ፡; *aliud:* ታስተቃልል ፡ ወዐአለሂ ፡ ታስተት ፡; *aliud:* ታጻላ ፡፡

መጢማ ፡ *siphon* vid. sub ጠምዐ ፡

ሚጥራ ፡ et ሜጥራ ፡ n. peregr., sc. μίτρα *mitra sacerdotalis* Ex. 36, 36. 40 (in C: ቆብዕ ፡); Org. — *Voc. Ae.:* ሚጥራ ፡ ዘ ፡ ቅንጥብ ፡ ወቅንጥብሂ ፡ ሞጣሕት ፡ ውእቱ ፡፡

መጠራ ፡ (v. መጣራ ፡) n. peregr. sc. מַטָּרָה *meta, scopus* 1 Reg. 20, 20 vrs. nov.; Job 16, 12; Thren. 3, 12.

መጥረብሊጥ ፡ vel መጥረብሊጥስ ፡ μητροπολίτης *metropolita* (aliâs: ጳጳስ ፡), Syn. ut I Abt. Ap. 1; II Abt.

መጥሮጳሊስ ፡ id. ut: መጥሮጳሊስ ፡ ዘውእቱ ፡ ጳጳስ ፡ Syn.; F. N. 4.

I. መጠቀ ፡ I, 1 extrahere; deinde: *in altum trahere, in sublime ferre, tollere, elevare* [respondent مَتَحَ (مَتَخَ) *evulsit; hausit e puteo; altus fuit* dies; مَتَعَ *altus provectusque fuit* dies; مَطَحَ *hausit e puteo;* praeterea نَتَخَ نَتَقَ נָתַק] Subj. ይምጥቅ ፡; συναντελάβετό μου መጠቀኒ ፡ Gen. 30, 8; ይመጥቆ ፡ እምነ ፡ መሬት ፡; ἐγείρει 1 Reg. 2, 8; መታግርት ፡ ዘይመጥቃ ፡ ለበሕር ፡ ወያላዕላ ፡ 3 Reg. 7, 11; ማርያም ፡ ምጥቅኒ ፡ በገቦ ፡ ኪዳንኪ ፡ ምስለ ፡ ሑቃፌ ፡ 1 Sal. Mar. 26; ምሕልላነ ፡ ላዕለ ፡ ምጥቅ ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7; M. M. f. 87.

መጠቀ ፡ I, 2 id. 1 Reg. 2, 8 var.

አምጠቀ ፡ II, 1 *elevare, exaltare, in altitudinem efferre:* አብድ ፡ ሰበ ፡ የሐንጽ ፡ ቤቶ ፡ ያመጥቅ ፡ ሕንጻሁ ፡ እምአግዋሪሁ ፡ ከመ ፡ ይትመከሕ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ Fal. f. 44.

ተመጥቀ ፡ III, 1 *in altum tolli, elevari:* ዘተመጥቀ ፡ በደመና ፡ሰማይ ፡ Sx. Teq. 12 Enc.; ተመጥቆት ፡ M. M. f. 155.

ምጡቅ ፡ part. *elatus, sublimis, altus:* እግዚ" ፡ ዘዳቢ ፡ ልዑል ፡ ወምጡቅ ፡ የኀድር ፡ Kedr. f. 2; Deg.; መንበር ፡ ልዑል ፡ ወምጡቅ ፡ θρόνος ὑψηλὸς καὶ ἐπηρμένος Cyr. ad Reg. f. 29; እግዚ" ፡ ምጡቅ ፡ ውእቱ ፡ Lit. Epiph.; *anseres feri* ምጡቃነ ፡ ሥረት ፡ *altivoli* Lud. e Mss. Colb.

ምጥቀ ፡ subst. *celsitudo, sublimitas, altitudo:* ምጥቆሙ ፡ ለአየራት ፡ Org.

መምጠቅ ፡, መምጠቂ ፡, መምጠቂት ፡, ምምጣቅ ፡ subst., significatio haud satis liquet; est aut *pera funditoris* aut *pars fundae* ea, in quam lapides induntur: ወደየ ፡ ውስተ ፡ መምጠ

ቂሁ፡ 1 Reg. 17, 40; መምጠቂቱ፡ ib. 49. Graecus habet ἐν τῷ καδίῳ τῷ ποιμενικῷ, at Ludolfi Gregorius ait, „hac voce significari frustulum illud corii in medio fundae, cui lapides in sublime jaculandi, ut firmius haereant, imponi solent". — *Voc. Ae.*: መምጠቅ፡ ዘ፡ ቅናት፡

II. መጠቀ፡ rad. inus., eadem quae מָתַק 1) *suxit* 2) *dulcis fuit.* Hinc

ምጡቅ፡ part. *dulcis:* ምጡቅ፡ብርሃን፡ τὸ γλυκὺ φῶς Cyr. ad Th. f. 19.

ምጥቀት፡ n. act. *dulcedo* Jud. 9, 11.

መጠነ፡ rad. propagata e simpliciori מָדַד *extendit, mensus est,* arab. مَدَّ, مَدَى, cujus variationes sunt مَتَّ, مَتَا, مَتَنَ, مَطَّ, مَطَلَ, مَطَا; nec non وَطَنَ in aliquot derivatis.

መጥነ፡ I, 1 (a መጠን፡ denomin.) impers. *decet, convenit:* አከ፡መጥነነ፡ንክሥት፡ *non decet nos aperire* Or. Az. 9 Sic quidem in Cod. Francf.; sed alii habent መጠነነ፡, Lud. in *psalmis* ድልወት፡ለነ፡. Quare vereor, ne lectio corrupta sit; etenim ኢመጥነነ፡ potius exspectaveris quam አከ፡መጥነነ፡

መጠነ፡ I, 2 1) *metiri, dimetiri,* locum: ይሚጥንዋ፡በሐብለ፡ መስፈርት፡ Jes. 34, 11; መጠነ፡ ራሕበ፡ መሠረቱ፡ Hez. 40, 5 (sed ሰፈረ፡ 40, 11 seq.). 19. 41, 13. 42, 15. 16 seq.; Num. 35, 4; Deut. 21, 2; Hen. 61, 2; Apoc. 11, 1. 2. 21, 15—17; Act. 27, 28 rom.; Gad. Lal. 2) transl.: *emetiri mente* i. e. *ratiocinatione comprehendere:* ይፈቅድ፡ ይትአመንዎ፡ወአከ፡ከመ፡ይመጥንዎ፡ወእስመ፡ ኢይትከሀሎ፡ ለኀሊና፡ይመጥን፡በሕርየ፡ዚአሁ፡ πίστεως χρείαν ἔχει καὶ οὐ λογισμῶν, πῶς τὰ τῆς οὐσίας λογισμῷ περιλαβεῖν ἔνι; Chr. ho. 22. — Marc. 16, 18, ubi Gr. καλῶς ἕξουσιν habet, Aethiops miram lectionem ይሚጥኑ፡ praebet, quam, teste Ludolfi Gregorio, de certo quodam ritu *manus imponendi*, instar mensurantis aliquid, interpretari solent. — (Caeterae verbi significationes, a Ludolfo propositae, reprobandae sunt, scilicet 1) *proportionem aliquam respectu alterius habuit,* ut: ወኵሉ፡ክብር፡ ኢመጠና፡ላቲ፡ Lit.; nam in hoc loco (Prov. 8, 11) መጠና፡ non verbum, sed subst. መጠን፡ c. suff. est. 2) *auxit, adauxit:* ወመጠነት፡ገድላ፡በአዕርዮ፡ንዋም፡ Ter 24 Enc.; nam መጠነት፡ lectio prava est pro ወጠነት፡ *et ascesin suam a supprimendo somno inchoavit,* secundum Sx. Tubing.).

ተመጠነ፡ III, 2 *mensurari,* ut: ዘይትሚጠን፡በእመት፡ F. N. 33; ክበደ፡ብዕሉ፡ዘኢይትሚጠን፡ M. M. f. 84. (Formam III, 1 ዘኢይትመጠን፡ *immensurabile* Lud. affert sine auct.).

ምጡን፡ part. *mensura definitus* M. M. f. 322.

መጠን፡ subst., Pl. አምጣን፡, cui et ipsi crebro singularis notio inest (gramm. § 131, 2); Pl. Pl. አምጣናት፡ 1) *extensio, dimensio, modus, mensura:* መኑ፡ሠርዐ፡አምጣኒሃ፡ Job 38, 5; መጠን፡ዳግም፡ 2 Esr. 13, 20 seq.; በከመ፡አምጣኒሁ፡ κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα Hez. 40, 24; እሉ፡አምጣነ፡ምሥዋዕ፡በእመታት፡ 43, 13; 3 Reg. 6, 23. 7, 48; Ex. 26, 8; Jer. 22, 14; አምጣኒሃ፡ ἡ διαμέτρησις αὐτῆς Jer. 38, 39; Apoc. 21, 16; ዘአልቦቱ፡መጠነ፡ *immensus* Lit. 171, 1; mensura qua metiuntur: ሰሐበ፡አምጣነ፡ Thren. 2, 8; Hen. 61, 3—5; Jes. 44, 13; *ambitus, circumferentia:* አምጣን፡ዘየዐውዱ፡ Jer. 52, 21; 3 Reg. 7, 3; አምጣነ፡ዐውዳ፡ 3 Reg. 7, 10; nec non አምጣን፡ Hen. 72, 37. 78, 3; etiam de scriptis et dictis, ut: *verba* ኅዳጥ፡በመጠን፡ ወፍድፋድ፡ በኀይል፡ *pauca quidem numero sed superabundantia vi* Chr. Ta. 17. 2) *quantitas,* ut: ይእቲ፡ሠናያት፡እንተ፡ከመዝ፡መጠና፡ *bona quorum talis est quantitas* i. e. tanta Chr. ho. 9; ἀριθμός Apoc. 13, 18; vid. infra usum hujus vocis ad denotanda pronomina et adverbia quantitatis. 3) *ratio, proportio, modus justus, rhythmus,* vid. infra usum praepositionum et conjunctionum መጠነ፡ et አምጣነ፡ et በአምጣነ፡: praeterea: ፈድፋደ፡እምአምጣኒነ፡ ኀይልነ፡ 2 Cor. 1, 8; በጽሑ፡ ለመጠነ፡ አካል፡ *ad justam aetatem pervenerunt* (suae tutelae facti) F. N. 24, 3; *pervenit* ለአምጣነ፡ብእሲ፡ *ad justam staturam viri* Org.; etiam de rhythmo orationis usurpatur, ut: ለሐሰቶሙ፡ በአምጣን፡ወበመስፈርት፡ያስተጠአጥኡ፡ወያሞግሱ፡በኀቤሆሙ፡ τὸ ψεῦδος ῥυθμοῖς καὶ μέτροις εἰς τὸ ἐπίχαρί τε καὶ ἐπιμελὲς ἐκτετορευμένον Cyr. c. Pall. f. 65. 4) *dignitas* i. e. a) *auctoritas, honoris gradus:* እለ፡የዐብይዎሙ፡በመጠን፡ Chr. ho. 11; ልዕልና፡መጠኑ፡ *celsitudo dignitatis ejus* ib.; አልዐልኩ፡መጠንየ፡ et የዐቢ፡መጠንየ፡በኀቤሁ፡ Jsp. p. 338. b) *meritum,* ut: አልዐልከኒ፡ዘኢመጠንየ፡ *exaltasti me supra meritum meum* Lit. Joh.; ዘኢመጠንየ፡ወኢድልወትየ፡ Lit. Jac.; አከ፡መጠነነ፡ንክሥት፡ Or. Az. 9 (vid. supra መጥነ፡). 5) modus rei vel personae est *id quod ejus pretio vel dignitati convenit, ei sufficit, sat est:* ኵሉ፡ክብር፡ኢከነ፡ መጠና፡ οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστί Prov. 3, 15; ኵሉ፡ክብር፡ኢመጠና፡ላቲ፡ 8, 11; ኢመጠንየ፡ዘረከበኒ፡በኄጋይየ፡ Job 33, 27; ወምንት፡መጠና፡(ለዕለት፡) τίς ἔσται ἱκανὸς αὐτῇ; Joel 2, 11; Rom. 8, 18; hinc: መጠኑ፡ *sufficit ei,* ut Matth. 10, 25; Luc. 6, 40; ወኢመጠኑ፡ይሑሩ፡ 3 Reg. 16, 31; መጠንከ፡ ἱκανούσθω σοι 1 Par. 21, 15.

መጠነ፡ i. e. መጠን፡ in st. c. positum (gramm. § 157) usurpatur 1) variis pronominibus quantitatis circumscribendis a) *tantus quantus:* ፈለግየ፡ኮነኒ፡መጠነ፡በሕር፡ Sir. 24, 31; 4 Esr. 5, 3; የዐቢ፡ላሐ፡ኢየሩሳሌም፡መጠነ፡ውኂዝ፡ Zach. 12, 11; ሕለተ፡ ወርቅ፡ዘመጠነ፡በትር፡ Apoc. 11, 1; Matth. 17, 20; Jos. 3, 4. b) subjunctis pronominibus demonstrativis significatur: *tantus, tot:* መጠነዝ፡ *tantus* 2 Esr. 15, 18; Hebr. 2, 3; Marc. 15, 4; Jac. 3, 4; Matth. 8, 10; ዘመጠነዝ፡ τοσοῦτον Sap. 13, 9; መጠነዝ፡ *tot* 4 Esr. 2, 39. 10, 13. 15; Matth. 15, 33; Act. 5, 8; መጠነዝ፡መዋዕል፡ *tamdiu* Esth. 2, 12; rarius: *talis* ut Luc. 18, 16. c) subjuncta integra enuntiatione vertendum est relative: *quantus, quot, quisquis, quicumque, quantusvis, quotquot:* ὅσα Koh. 11, 5; Judith 8, 27; ትሬኢ፡መጠነ፡ይበልዕ፡ Dan. ap. 13, 6; መጠነ፡አዕበየ፡አፉከ፡ Judith 6, 17; መጠነ፡ብከ፡ *quidquid habes* Tob. 4, 8; Kuf. 35; Ps. 65, 15. 73, 4; Ex. 11, 7. 19, 4; Gen. 34, 12; Matth. 27, 13; Rom. 5, 8; 2 Tim. 1, 18. 3, 11; መጠነ፡መዋዕለ፡ንጉሥ፡ Jes. 23, 15; መጠነ፡መዋዕል፡ *quamdiu* Prov. 1, 22; በሤጥ፡በመጠነ፡ከነ፡ Gen. 23, 9; Lev. 25, 27. Nonnumquam pron. rel. ዘ፡ apponitur aut praemissum, ut: ዘመጠነ፡ ὅσα Koh. 8, 9; ኵሎ፡ዘመጠነ፡ወሀበኒ፡ Kuf. 19 aut sequens, ut 4 Esr. 1, 35. d) de interrogativo ሚመጠን፡ vid. infra. 2) መጠነ፡ in Acc. et st. c. positum adhibetur adverbialiter a) *circiter, fere, ferme, plus minus:* መጠነ፡አሐቲ፡ሰዓት፡ ὡσεὶ ὥραν μίαν Dan. 4, 16; Luc. 1, 56; 2 Reg. 6, 1. b) *quamdiu* Matth. 9, 15 rom. (vid. supra መጠነ፡መዋዕል፡

sub 1, c, et infra **አምጣነ፡**). c) **መጠነ፡ — ከማሁ፡** *quo magis — eo magis* Kuf. 46; vel **መጠነ፡ — ፈድፋደ፡** Marc. 7, 36 rom. (cfr. infra **አምጣነ**). 3) **መጠነ፡** in st. c. et Acc. positum est praepositio: *secundum, pro*, ut **መጠነ፡ኀይልከ፡** *pro viribus* Koh. 9, 10 (vid. **አምጣነ፡**). — Denique nota, hoc **መጠን፡** in st. c. positum (gramm. § 167, 3) in libris antiquioribus crebro **መጠኔ፡** sonare, ut 4 Esr. 10, 15 Laur.; 2 Tim. 1, 18 rom.; Matth. 15, 33. 17, 20. 26, 8. 62 rom.; Marc. 15, 4 rom.

ሚመጠን፡ i. e. **መጠን፡** praefixo **ሚ፡** interrogativo, 1) usurpatur vice pronominis interrogativi et substantivi et adjectivi; statum constructum plerumque aspernatur; etiam ubi adjective sumitur, caeterorum adjectivorum instar suo substantivo apponi solet; a) *quantus? quantum?* **ንግረኒ፡ሚመጠን፡ውእቱ፡** Job 38, 18; **ሚመጠነ፡ትረክቢ፡ዐስበኪ፡** πόσον μισθόν Hez. 27, 33; **ሚመጠን፡ኑኃ፡ወሚመጠን፡ርሕበ፡** Zach. 2, 2; Matth. 26, 15; exemplum nominis per st. c. subjuncti est: **ሚመጠነ፡ጸጋ፡** *quantum gratiae?* Org. 1. b) *quot?* Ps. 118, 84; Gen. 30, 29. 47, 8; Matth. 15, 34; 4 Esr. 2, 11—13; **ሚመጠን፡** (v. **ሚመጠነ፡**) **እማንቱ፡ኀጣውእየ፡** Job 13, 23. 2) sumitur adverbialiter, plerumque in Acc. (**ሚመጠነ፡**) positum, quamquam etiam **ሚመጠን፡** indecl. eodem modo usurpari potest (ut Job 35, 5); a) *quantopere, quam?* **ሚመጠነ፡በጥንቃቄ፡ትኴንን፡** Sap. 12, 21; **አእምር፡ሚመጠን፡ልዑል፡እምኔከ፡ደመና፡** Job 35, 5. b) *quamdiu?* 4 Esr. 6, 47. c) *quoties?* Ps. 77, 45; Deut. 9, 7; Matth. 23, 37. d) nota: **ወእመ፡ሚመጠነ፡ኀሠሠ፡** ὅσα ἂν μοχθήσῃ τοῦ ζητῆσαι *quantumvis quaesierit* Koh. 8, 17.

አምጣነ፡ (Pl. a **መጠን፡**), in st. c. positum 1) nonnumquam (sicut **መጠነ፡**) vicem pronominis relativi quantitatis explet (subjuncta integra enunciatione): *quantus, quantusvis, quot, quotquot:* Num. 32, 2; **በአምጣነ፡ሀለዉ፡፻ምክዕቢተ፡** *centies tot quot sunt* 2 Reg. 24, 3; Hen. 61, 13; **በአምጣነ፡** *tanto quanto* (pretio) Lev. 25, 28; **አምጣነ፡ዐርብ፡እምሠርቅ፡** *quantum occasus ab ortu* sc. distat Enc. 2) usurpatur tamquam praepositio: *secundum, pro* a) rarius **አምጣነ፡** nudum (Acc. et st. c.), ut **አምጣነ፡ኀልዮትየ፡** *secundum meam opinionem* F. M. 11, 1. b) crebrius praemissa praep. **በ፡** (ad verbum: in modo vel proportione): Rom. 5, 15. 16; Num. 7, 7. 8; **በአምጣነ፡ኀይልየ፡** *pro viribus* Sir. 29, 20; 1 Par. 29, 2. 16; 4 Esr. 2, 52. 9, 16; **ኢኮነ፡ዝነገር፡በአምጣንከ፡** μεγάλως ὑπερβαλλόντως λελάληκας Job 15, 11; Jer. 31, 30; **በአምጣነ፡ዕበዩ፡** Sir. 43, 31; **በአምጣነ፡መዋዕለ፡ሰማይ፡** 45, 15. 50, 23. c) in enuntiationibus correlativis hoc **በአምጣነ፡** passim *quo magis — eo magis*, vel *qualis — talis* vertere licet, potissimum ubi **ከማሁ፡** subjunctum sequitur: **በአምጣነ፡ዕፁ፡ለእሳት፡የዐቢ፡ነዱ፡** *quo plura sunt ligna igni, eo major fit flamma* Sir. 28, 10; **በአምጣነ፡ዐበይከ፡ከማሁ፡አትሕት፡ርእሰከ፡** ὅσῳ μέγας εἶ τοσούτῳ ταπείνου σεαυτόν Sir. 3, 18; **በአምጣነ፡ብዝኀ፡ምሕረቱ፡ከማሁ፡ተግሣጹ፡** 16, 12. 28, 10. 11; *quales tenebrae, talis lux* Ps. 138, 11. 3) usurpatur tamquam conjunctio; crebrius **አምጣነ፡** nudum, rarius **በአምጣነ፡**; significat a) *quantum, quoad, quatenus:* **በአምጣነ፡ትክል፡** Tob. 4, 8; Sir. 3, 13. 9, 14. 14, 11; ἐφ' ὅσον Rom. 11, 13; 4 Esr. 10, 70. b) *quamdiu, donec* **አምጣነ፡** Matth. 9, 15; Gal. 4, 1; Rom. 7, 1; Sir. 23, 15; 4 Esr. 8, 29. 30; Job 24, 13; **በአምጣነ፡** Ps. 103, 34. 145, 1. c) in enuntiationibus correlativis: *prout*, et **አምጣነ፡ — ከማሁ፡** vel **በአምጣነ፡ — ከማሁ፡** *ut — ita, quo magis — eo magis:* Rom. 2, 5; **አምጣነ፡አብዛኀከ፡እከየ፡አበዝኀ፡ለከ፡ረበሐ፡** (pollicetur Satanas) Clem. f. 221; *arbores* **በአምጣነ፡ይነፍሕ፡ነፋስ፡ላዕሌሆሙ፡ከማሁ፡ይፈድፍዱ፡ጽንዖሙ፡ወይነውኁ፡** Chr. Ta. 19; Ex. 1, 12; 4 Esr. 14, 16 var.; vel **አምጣነ፡ — ፈድፋደ፡** Marc. 7, 36 Platt.

መጣኒ፡ n. ag. *mensor (geometra), ratiocinator:* **ኢይበጽሕዎ፡ሕሊናተ፡ሐታትያን፡ወኢሕሊና፡መጣንያን፡** Fid. Jac. Bar.

ምጣኔ፡ subst. 1) *extensio, dimensio, modi* (de loco et tempore): **ውዑኣን፡እምጣኔ፡** *mensurae expertes* Lud. e mss. Colb.; **ሄሮድስ፡አስተናደፈ፡መሠረታቲሁ፡** (**ለዳግም፡መቅደስ፡**) **ኑኆ፡ወግድሞ፡በምጣኔ፡ቀዳማዊ፡** (**መቅደስ፡**) Jsp. p. 330; **ይሬስዩ፡ዕድሜ፡ወርኆሙ፡** (definiunt longitudinem mensium) **በምጣኔ፡ምሕዋረ፡ዐሓይ፡ውስተ፡አሐቲ፡ኆኅት፡** Abush. 1. 2) *ratiocinatio (syllogismus), aestimatio, dijudicatio, analogia:* (demonstratur e verbo divino, e doctrina patrum) **ወእምነ፡ምጣኔ፡ልቡና፡** *et ratiocinatione* Phlx. 6; *Paulus* **አምጽአ፡ሥርዐተ፡ምጣኔ፡እምርሑቅ፡ወአቀመ፡መሠረተ፡ነገር፡** πόρρωθεν προκαταβάλλων τοὺς λογισμοὺς Chr. ho. 8; **ና መጽአ፡ካልእ፡ምጣኔ፡** ἄλλον συλλογισμόν ib. 14; dijudicatio causae F. N. in proleg.; (**ለመለኮተ፡ክርስቶስ፡**) **ኢይቀርቦ፡ምጣኔ፡** ἔνθα οὐκέτι σύγκρισις ἦν γενέσθαι Chr. ho. 5.

መንጠንጢን፡ adj. (inserta nasali, formatum secundum gramm. § 110, b): *extensione modicus, mediocris, pusillus* Herm. p. 100.

መጠወ፡ I, 2 [vicina sunt נָתַן et نطا; نَطَى IV in dialecto Jemanica id. q. أَعْطَى *dedit*]; 1) *porrigere, praebere, ministrare* c. Acc. et **ለ፡** vel c. dupl. Acc.: **አልቦ፡ዘይሚጥወኪ፡እዴሁ፡** *nemo tibi porrigit manum* Jes. 51, 18; **መጥወኒ፡እዴከ፡** (promissi confirmandi causa) 4 Reg. 10, 15; Gal. 2, 9; **መጠውኩ፡ዘባንየ፡ለመቅሠፍት፡** Jes. 50, 6; Apoc. 11, 1; Sir. 32, 11; *alicui ministrare* (aliquid) c. Acc. pers. Gen. 18, 8; 40, 11; 1 Reg. 14, 13; διακονεῖν Luc. 12, 37 rom., ὑπηρετεῖν Herm. p. 85; saepissime: praebere panem et calicem, ministrare corpus et sanguinem Christi: **ጽዋዐ፡ይመጡ፡ዲያቆን፡** Lit. 167, 1; Const. Ap. 52; **መጠዎ፡ቍርባነ፡** Clem. f. 179; **መጠዎ፡ሥጋሁ፡ወደሞ፡ለክርስቶስ፡** ib. f. 180. 2) *tradere, reddere*, c. dupl. Acc. (alicui aliquid) Jer. 39, 16; Tob. 9, 5; Jes. 25, 7; Asc. Jes. 1, 5; 1 Thess. 2, 8; in specie: in potestatem alicujus tradere vel reddere, c. c. Acc. et **ለ፡** ut Ps. 139, 9; **እለ፡ሎሙ፡መጠውከነ፡** Jes. 25, 5; **ለነፍስ፡እኪት፡ኢትመጥወኒ፡** Sir. 23, 6; Hez. 16, 27; **አነ፡እሜጥወክሙ፡ለኵናት፡** Jes. 65, 12; Matth. 24, 9; vel c. dupl. Acc.: **ኢትመጥዋ፡ለብእሲት፡ነፍሰከ፡** Sir. 9, 2; Kuf. 39; vel c. Acc. et **ውስተ፡** ut: **መጠዎሙ፡ውስተ፡ጽልመት፡** Job 24, 14; **ከመ፡ይመጥዎሙ፡ውስተ፡ኵናት፡** Jes. 34, 2; **ከመ፡ይመጥውዋ፡ውስተ፡እደ፡ዘይረግዝ፡** Hez. 21, 11. 30, 12; Job 1, 12. 16, 11; Kuf. 1, vel c. simpl. Acc.: **መጠዎ፡እግዚ፡በእንተ፡ኀጣውኢነ፡** Jes. 53, 6; Rom. 8, 32; Ps. 43, 14. In specie: tradere animam i. e. aut *reddere* (Deo) vel *exspirare* Marc. 15, 37; Ter 11 Enc.; aut *profundere:* **ዘይሜጡ፡ነፍሶ፡በእንቲአከ፡** Sir. 7, 20; **መጠወ፡ነፍሶ፡ሀየንቲከ፡** Sir. 29, 15; 1 Reg. 28, 21; 4 Reg. 9, 15; 1 Joh. 3, 16; item: **መጠወ፡ርእሶ፡በእንቲአነ፡** Tit. 2, 14.

ተመጠወ፡ III, 2 1) passiva significatione in rem datam

relata: *tradi, reddi* Hen. 95, 7; fortasse etiam 60, 8. 2) pass. significatione ad personam, cui datur, relata a) *accipere*, ut: donum Job 8, 20; እመ፡ተመጠኩ፡ሕልያነ፡በእዴየ፡ Job 31, 7; 1 Reg. 25, 27; Gen. 33, 10; ኢይትሜጠዎ፡እምእዴክሙ፡ Mal. 1, 13; quidquid porrigitur vel praebetur Apoc. 5, 7; ተመጠወ፡መጽሐፈ፡በኀበ፡ሐዋርያት፡ Jes. 37, 14; እምኀቤሁ፡ ተመጠወ፡ስምናስ፡ 1 Esr. 2, 11; 4 Esr. 9, 34; Hen. 61, 1. 68, 5; ministratum corpus et sanguinem Domini accipere (ei communicare): ኢይትመጠዉ፡ሥጋሁ፡ወደሞ፡ Clem. f. 248; Lit. 167, 1; Const. Ap. 52; ዘይትሜጦ፡ቍርባነ፡ምዕረ፡በበዓመት፡ Chr. Ta. 17. b) *capere, sumere, comprehendere*: ተመጠውኩ፡መጽሐፈ፡ Jer. 39, 11. 43, 32; እትሜጠዋ፡በእዴየ፡ Jes. 10, 14; ይፈቅድ፡የኀጣ፡ዘእንበለ፡ይትመጠዋ፡በአደዊሃ፡ Jes. 28, 4; እምዐቢይ፡ኀይል፡እትሜጦ፡ልብስየ፡ Job 30, 18; traditum capere aliquem: Luc. 22, 22; Hen. 54, 5. 62, 11; sic etiam ὑπολαμβάνειν vertit Aethiops Ps. 16, 12. c) *suscipere, sublevare* ἀντιλαμβάνεσθαι: ዘተመጠውኩ፡ Jes. 41, 9; Hen. 48, 10. d) *adsciscere, repetere*: እትሜጠዋ፡ ለትምህርትየ፡እምርሑቅ፡ Job 36, 3. e) *excipere* benigne aliquem, *accipere* vel *admittere* sententiam (hoc sensu frequentius occurrit ተወከፈ፡): ለእመ፡ይትሜጠወከ፡ προςδέχεσθαι Mal. 1, 8; Lud. comm. hist. p. 505 n. 52. — *Voc. Ae.*: ተወከፈ፡ተወፈየ፡ተመጠወ፡ብ፡ተቀበለ ።

ምጥው፡ part. *traditus*: Org. 5; Hen. 63, 1; c. ለ፡ alicui M. M. f. 15; traditus i. e. obnoxius, expositus: ሰበ፡ነጸረ፡ርእሶ፡ምጥወ፡ለኵሉ፡መከራ፡ F. M. 4, 1.

መጣዊ፡ n. ag. *traditor, dator* Lud. e mss. Colb.; መጣዌ፡አሪት፡ (Deus) M. M. f. 83.

ተመጣዊ፡ n. ag. (III, 2) *acceptor, is qui accipit* vel *accepit*: ተመጣዌ፡ቍርባን፡ (sacrificii eucharistici) F. M. 26, 8; ሙሴ፡ተመጣዌ፡ኦሪት፡ M. M. f. 23; ተመጣዌ፡ኅብስት፡ወማይ፡ I Sal. Mar. 24.

መጽለወ፡ quadrl. I [propagatum e radicibus שׁוּל שָׁלַל דָּלַל (de quibus consulas Ges. thes. p. 340. 341. 1379), unde arabica ut تَمَلَّ *torpuit, languit*, ita ذَأَلَ med. *i macra et extenuata facta est*, ذَوِيل *arida* (planta), ذَبَلَ *marcida, flaccida fuit* planta, pullulaverunt] *marcescere, marcere, flaccescere, languescere (deficere)*: de plantis: ἐκαυματίσθη Matth. 13, 6; ዕፀ፡ሕይወት፡አንተ፡ኢትመጽሉ፡ Org.; de hominibus, subito animi defectu pallescentibus et languentibus: ፈርሀት፡ንግሥት፡ወመጽለወት፡ወተንተነት፡ μετέβαλε τὸ χρῶμα αὐτῆς Esth. ap. 5; ἐκλύεσθαι Matth. 15, 32; እንዘ፡ትትናገር፡መጽለወት፡ወወድቀት፡ Esth. 5, 2; calore et virium defectu Gad. Ad. f. 19; መጽለወ፡ሥጋሁ፡ (jejunio) Sx. Masc. 27. — *Voc. Ae.*: መጽለወ፡ወጸምሀየየ፡ዘ፡ጸለገ፡ (v. ጸለገ፡).

አመጽለወ፡ II *marcidum, flaccidum, rugosum reddere*, ut faciem alicujus (pudore): አመጽሉ፡ገጾ፡ለነሣኤ፡ገጽ፡ σύγκοψον τὸ πρόςωπον τοῦ Chr. Ta. 5.

ተመጽለወ፡ III, 1 *marcidum, languidum fieri*, et refl. *se ipsum marcidum facere, faciem corrugare*: ተመጽለዉ፡ (v. ተመስዉ፡) በድንጋፄ፡እንዘ፡ይዴመሙ፡ጥቀ፡ θαμβούμενοι δεινῶς Sap. 17, 3; ይትመጸለዉ፡ወይቄጽሩ፡ገጾሙ፡ Matth. 6, 16 in cod. Paris. (Lud.)

ምጽልው፡ part. *marcidus, flaccidus, languidus, defectum passus*, de plantis: ሣዕር፡ልምሉም፡ወእከ፡ምጽልው፡ Sx. Jac. 16 Enc.; de hominibus: ነበርነ፡ውዱቃነ፡ውስተ፡ምድር፡ (ob terrorem) ከመ፡እንተ፡ሰብእ፡ምጽልዋን፡ Kid. f. 3.

መጸረ፡ (et መፀረ፡) I, 1 et 2 [arab. مَضَغَ *manducavit* (at مَصَرَ *emulsit* lac); vicinae sunt radd. מָצַץ, מָצָה al., quae notionem *sugendi* habent; cfr. مَصَّ *suxit, mandit*] *mandere, manducare, masticare*; abs. ut: ኢትልሳሕ፡እንዘ፡ትመጽር፡ Sir. 34, 16; et c. Acc.: እለ፡ሥርወ፡ዕፀ፡ይመጽሩ፡ (v. ይሜጽሩ፡) እምዐቢይ፡ረኃብ፡ Job 30, 4; እስከ፡ይመጽሩ፡ (ይሜጽሩ፡ Platt.) ልሳናቲሆሙ፡ሰብእ፡ Apoc. 16, 10. — *Voc. Ae.*: ይመጽሩ፡ (v. ይሜጽሩ፡) ዘ፡ይድኀኩ፡ (sic).

መጽርይ፡ *crocus* vid. sub ጸረየ፡

መጽአ፡ I, 1 [id. q. מָצָא, ܡܛܳܐ, vid. Ges. thes. p. 813; amh. መጣ፡] Subj. ይምጻእ፡ 1) *venire* (ἥκειν, ἔρχεσθαι, παραγίνεσθαι): Gen. 27, 35; Matth. 2, 8. 3, 13. 14. 8, 11; Luc. 13, 35. 14, 20. 19, 16; Joh. 5, 43. 10, 8. 8, 42; al. sexcenties; c. c. እምነ፡ loci, unde quis venit: Gen. 16, 8. 34, 7; Matth. 8, 11; Luc. 13, 29. 22, 52; Joh. 4, 47; c. ውስተ፡ loci, ad vel in quem venit: Matth. 3, 13; Joh. 4, 47. 3, 19. 6, 14; c. ኀበ፡ pers.: Joh. 3, 23. 6, 37; Rom. 1, 13; Gen. 34, 6; Num. 22, 16; 2 Esr. 9, 1; Jes. 38, 1. 39, 3; Matth. 21, 5; c. ላዕለ፡ *super* (supervenire alicui) Jes. 47, 9. 11; Sir. 41, 1; Apoc. 3, 3; Ex. 30, 12; *contra* Kuf. 37; c. Acc. loci Gen. 24, 5; Jer. 47, 4; Dan. 1, 1; c. Acc. pers. (supervenire alicui, invadere aliquem, venire alicui): Job 3, 5. 6; Jes. 47, 11; Jer. 5, 12; 1 Reg. 3, 17; መጽአኒ፡መንፈስ፡ ἦλθέ μοι Sap. 7, 7. — Neque de personis tantum sed etiam de rebus inanimatis usurpatur: እምከመ፡መጽአ፡ነፋስ፡ Sir. 22, 18; መጽኡ፡ወሓይዝት፡ Matth. 7, 27; ሕልም፡ Koh. 5, 2; Hen. 13, 8; ምንዳቤ፡ Jes. 10, 3; መቅሠፍት፡ Hen. 60, 25; መጥባሕት፡ Jer. 5, 12; ጽራኅ፡ Gen. 18, 21, al. a) in specie dicitur de tempore: 2 Petr. 3, 10; ይመጽእ፡መዋዕል፡ Jer. 7, 32. 16, 14; Am. 8, 11; ዘይመጽእ፡ *venturus* i. e. *futurus* Koh. 11, 8; Sir. 42, 19 (opp. ዘኀለፈ፡); ዘይመጽእ፡ወዘይከውን፡ Jes. 41, 23. 44, 7. 45, 11; Judith 9, 5; 4 Esr. 5, 16. 7, 12. 8, 22; Rom. 8, 38; 1 Tim. 4, 8; Hebr. 2, 5; Eph. 1, 21. b) መጽአ፡ seq. በ፡ *venire cum re* (ea praeditum vel eam apportantem): 1 Joh. 4, 2. 5, 6; 3 Reg. 13, 1; Ps. 70, 17. c) c. በልብ፡ in mentem venire: ኢይመጽኦሙ፡በልቦሙ፡ Jes. 65, 17, vel sine በልብ፡ ut: ይመጽአኒ፡ክልእ፡ኀሊና፡ Chr. Ta. 3; cfr. Herm. p. 27[a]. 2) nonnumquam *provenire, nasci, oriri*: መጽአ፡ረኃብ፡ ἐγένετο Ruth 1, 1; 1 Reg. 19, 8; ትውልድ፡ይመጽእ፡ Koh. 1, 4. 5, 14 (v. ወፅአ፡); Joh. 1, 9; Hen. 3; አእምሩ፡ከመ፡ፍርሀት፡ገጽ፡ይመጽእ፡እምነሚእ፡አምኃ፡ F. N. 43, 3. 3) *ad exitum venire, evenire, impleri*, de propositis, desideriis, vaticiniis: ትምጻእ፡ምክረ፡ቅዱስ፡እስራኤል፡ Jes. 5, 19. 42, 9; Job 6, 8; Kuf. 1 (aliâs: በጽሐ፡, ከነ፡).

አምጽአ፡ II, 1 *venire facere* vel *jubere* i. e. a) *afferre, adducere, secum ferre* c. Acc. pers. et rei: Ruth 3, 15; Kuf. 3; Gen. 2, 19. 24, 33. 27, 25. 37, 2. 43, 2; Lev. 4, 5 2 Reg. 17, 28; Luc. 12, 51. 14, 21; Matth. 21, 2; Hen. 90,

21. 26; ኢያምጻእኩ፡ምስሌየ፡ 1 Reg. 21, 8; Judith 12, 3; 1 Tim. 6, 17; አምጽአት፡ቅድሜሁ፡ 1 Reg. 28, 25; አመጽእ፡እኪተ፡እምደቡብ፡ Jer. 4, 6; ውስተ፡ትፍሥሕት፡ኢታምጽእ፡ሐዘነ፡ Sir. 18, 15; *deferre* marito dotem: ትሎት፡ዘአምጽአት፡ኀቤሁ፡ F. N. 24, 7. b) *offerre* munera, sacrificia Gen. 4, 3. 4. Lev. 2, 11. 22, 18; Am. 5, 25; Ps. 71, 10; Hen. 53, 1. c) *adducere super aliquem* aliquid, c. Acc. rei et ላዕለ፡ vel ዲበ፡ pers., ut: ኀጢአተ፡ Gen. 26, 10; Ex. 32, 21; መርገመ፡ Kuf. 26; ማየ፡አይኅ፡ Gen. 6, 17; Kuf. 4; እኩየ፡ Jer. 39, 42. 51, 2; እዴየ፡ Zach. 2, 9; መዋዕለ፡ Jes. 7, 17. 27, 1; መቅሠፍተ፡ Sir. 47, 20; c. ለ pers. Rom. 13, 2. d) *evenire jubere, eventum dare:* አነ፡አመጽእ፡ነገርየ፡ለዛ፡ሀገር፡ Jer. 46, 16; ነበብኩ፡ወአምጻእኩ፡ Jes. 46, 11; Hen. 74, 11. e) *nasci vel oriri facere* vel *jubere*, i. e. *excitare, procreare:* ἐξεγείρειν 2 Reg. 12, 11; አምጽአ፡ነፋሰ፡ Jon. 1, 4; ታመጽእ፡ጽልመተ፡ Ps. 103, 21; አዝልፎ፡ስከር፡ያመጽእ፡ኩብሰ፡ወሞተ፡ግብተ፡ወፈጸንተ፡ F. N. 50. f) *afferre, proponere, in medium proferre* sermonem, argumentum, exemplum: Matth. 13, 24. 31; አምጽአ፡ጥያቄ፡ Chrys., creberrime; አኀዘ፡ጳውሎስ፡ያምጽእ፡ትእምርተ፡እምሥርዐተ፡ደብተራ፡ Chr. ho. 15.

አስተማጽአ፡ IV, 3 *superadducere, afferre rem super* vel *praeter aliam:* እመጻሕፍቶሙ፡(ለአበው፡)ዘይበቍዕ፡ውስተ፡ዝንቱ፡አስተማጺእየ፡ምዝማረ፡አርኢ፡ወአኀትም፡በጽድቅ፡ቃላትየ፡ τὰ εἰς τοῦτο χρήσιμα εἰςενεγκὼν καὶ παραθεὶς εἰς ἀπόδειξιν κατασφραγιῶ τοὺς ἐμαυτοῦ λόγους εἰς ἀλήθειαν Cyr. ad Reg. f. 28; M. M. f. 132; ወልድየ፡ኢትደመር፡ለአስተማዕዮ፡ብእሲት፡ Fal. f. 66 (si quidem lectio sana est).

ምጽአት፡ n. act. *ventio, adventus:* በምጽአተ፡ዚአየ፡ካዕበ፡ኀቤክሙ፡ Phil. 1, 26; ምጽአትከ፡ኀቤነ፡ Jsp. p. 284; አሐቲ፡ይእቲ፡ምጽአቱ፡ለኵሉ፡ውስተ፡ዓለም፡ Sap. 7, 5; ዕለተ፡ምጽአቱ፡ Mal. 3, 2; ሠናይ፡ምጽአትከ፡ (exoptatus ades!) ብእሴ፡እግዚ"፡ Gad. T. H.; de adventu Christi priore et de futuro (parusia): Rel. Bar., Asc. Jes. 3, 13; 4, 13; Matth. 24, 3. 27; Jac. 5, 8; 1 Tim. 6, 14; 1 Thess. 2, 19. 3, 13.

መጻኢ፡ n. ag. 1) *veniens, venturus* Lud. e mss. Colb.; መጻእያት፡ τὰ μέλλοντα Chr. ho. 10; ማእምራነ፡ነገራት፡መጻእያት፡ (gnari rerum futurarum) Chr. L. Atk. f. 12. 2) *accidens:* ሕሊናት፡ወጠባይዓት፡ወመጻእያት፡ዘውስጥ፡ (*accidentia* i. e. *eventa interna* vel casus interni) F. N. in proleg.

አምጻኢ፡ n. ag. (II, 1) *is qui affert, procreat:* እግዚ"፡አምጻኤ፡ኵሉ፡ዓለም፡እምኀበ፡ኢሀልዎ፡ኀበ፡ሀልዎ፡ Fal. f. 83; እግዚ"፡አምጻኤ፡ዓለማት፡ወፈጣሬ፡ፍጥረታት፡ Chr. L. Atk. f. 34.

መምጽእ፡ part. (II, 1) *adducens, afferens:* መምጽአ፡ምሥጢር፡ μυσταγωγός Cyr. d. r. f. f. 41.

መምጽኢ፡ adj. part. *lator, adducens, afferens* Lud. e mss. Colb.

ምምጻእ፡ et **መምጽእ፡** subst., Pl. መምጽአት፡ *locus unde provenit* aliquis, *locus originis, origo:* ወምምጻእ፡ (v. ወመምጽእ፡)አፍራሲሁ፡እምድረ፡ግብጽ፡ (ἔξοδος) 2 Par. 1, 16. 9, 28; ይወጽኡ፡፩ዕደው፡ወኢይትአመር፡ምምጻኦሙ፡ዘእንበለ፡አምላክ፡ዘያአምር፡ Sib.; ወመምጽአቱ፡እምቅድመ፡መዋዕለ፡ዓለም፡ Cyr. d. r. f. f. 43 (cfr. Mich. 5, 1).

መጽአሞ፡ *echo* vid. sub ጸአመ፡

ምጽዋት፡ subst. [si quid video, nomen a Judaeis petitum, sc. מִצְוָתָא (Pl. a sing. מִצְוָה), quod proprie *praecepta, mandata legis,* deinde *opera bona, eleemosynas* et singulariter *eleemosynam* significat. Ergo radix est צוה, sed cum nomen peregrinum sit, sub litera መ recensendum est. Ludolfo hoc nomen a phrasi Judaeorum בְּמָטוּ מִנָּךְ *quaeso, obsecro* petitum visum est.] plerumque fem.; usurpatur singulariter et collective; Pl ምጽዋታት፡ rarissime occurrit (ut Sx. Ḥed. 12). 1) *opus justitiae, opus bonum, eleemosyna:* ግበሩ፡ምጽዋተ፡ላዕለ፡ነፍስክሙ፡በደፊኖቱ፡ Kuf. 7; እንበይነ፡ምጽዋት፡ χάριν ἐντολῆς Sir. 29, 9; ይግበሩ፡ምጽዋተ፡ወፍትሐ፡ δικαιοσύνην καὶ κρίσιν Gen. 18, 19 quamquam in hoc loco δικαιοσύνην secundum rabbinicum loquendi usum etiam *eleemosynam* interpretari licet (vid. sub ጽድቃት፡) sicut Matth. 6, 1; plerumque ἐλεημοσύνη vel ἐλεημοσύναι 6, 2; ምጽዋት፡ታኀድግ፡ኀጢአተ፡ Sir. 3, 30; Tob. 4, 10; ኢታስትት፡ገቢረ፡ምጽዋት፡ Sir. 7, 10. 12, 3. 16, 14. 29, 12; ምጽዋተ፡ብዙኀ፡ገበርኩ፡ለአኀውየ፡ Tob. 1, 3. 16. 4, 8; ውሂበ፡ምጽዋት፡ Sir. 37, 11; Tob. 12, 8; ስኢለ፡ምጽዋት፡ Sir. 31, 25; Act. 3, 2. 3; ኵሉ፡ምጽዋት፡ ግህለ፡ያመጽእ፡ Sir. 16, 14. 29, 12; Prov. 3, 3; Deut. 24, 13; Jes. 1, 27; Dan. 4, 24; subjuncto Genitivo objectivo: ምጽዋቱ፡ለአቡከ፡ Sir. 3, 14. 17, 22; ἀποστολαί: ፈነዉ፡ምጽዋተ፡ለእለ፡አልቦሙ፡ 1 Esr. 9, 51. 54; ሙዳየ፡ምጽዋት፡ *arca eleemosynae* vel *stipis sacrae* 2 Esr. 10, 6; Joh. 8, 20; ሙዳየ፡ምጽዋት፡ይኩን፡በገበ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Kid. f. 6 (vid. ሙዳይ፡); de ምጽዋት፡ agitur F. N. 16. 2) *beneficientia, misericordia, pietas, bonitas* ἔλεος Sir. 29, 1; Ps. 83, 12; Hos. 6, 6; Mich. 6, 8; በምጽዋት፡ μετ' ἐλέους Jes. 16, 5; ምሕረቶሙ፡ለረሲዓን፡ኢምጽዋት፡ Prov. 12, 10; ኢረከብተኒ፡ምጽዋትከ፡ Luc. 15, 29; χρηστότης Gal. 5, 22; εὐσέβεια Tit. 1, 1 rom.

መጽወተ፡ quadrl. denom. I *eleemosynas dare, benefacere* pauperibus, *stipem conferre* in egentes: ይምሕሩ፡ወይመጽውቱ፡ Prov. 13, 9; Did. 14; c. c. ለ፡ pers. ይመጽውቱ፡እምንዋዮሙ፡ለነዳያን፡ Clem. f. 134; Did. 7; vel c. ላዕለ፡, ut: ኢትበል፡እምፈተውኩ፡ይኩን፡ሊተ፡ብዙኀ፡ንዋይ፡ከመ፡እመጽውት፡ላዕለ፡ነዳያን፡ Chr. Ta. 3; F. M. 17, 2; c. Acc. pers. Synd. f. 287.

ተመጽወተ፡ III, 1 refl. et pass. *eleemosynas accipere, mendicare, aliorum misericordia vivere:* ይትመጸወት፡በአንቀጸ፡ሀገር፡ Sx. Teq. 9; Sx. Tachs. 10.

መጽዋቲ፡ n. ag. *eleemosynarum dator, liberalis erga egenos: episcopus* ይኩን፡መሐሬ፡ወመጽዋቲ፡ Did. 4.

መፀወ፡ (vel መጸወ፡) rad. inus., sine dubio נוץ נָצַץ نَاصَ (مَصَعَ) *micuit, splenduit,* unde צִיץ *flos,* הֵנֵץ *floruit.* (Hoc etymon vocis መፀው፡ mihi quidem magis probatum videtur, quam si quis መ praefixum et radicem זהה زَهَا وَزَهَا esse statuerit; זהה enim Aethiopes habent sub ጸገየ፡). Hinc

መፀው፡ subst., *tempus florum, ver.* In Aethiopia ver a fine Septembris mensis incipit, vid. Snx. 25 Masc. Enc. (qui locus in Lud. lex. col. 104 impressus est). In Bibliis ὑετὸς ὄψιμος (*pluvia verna*) ዝናመ፡መፀው፡ versus est Jer. 5, 24;

Zach. 10, 1; ያዘንም ፡ ለክሙ ፡ ጸዳየ ፡ ወመፀወ ፡ Joel 2, 23. Auctumnus et ver ጸዳይ ፡ ወመፀው ፡ Clem. f. 171; ክረምት ፡ መፀው ፡ ማእረር ፡ ሐጋይ ፡ Kuf. 2. — Praeterea videas, quae sub ሐጋይ ፡ disputavimus. — *Voc. Ae.*: መፀው ፡ ዘ ፡ መዋዕለ ፡ ጽጌያት ፡; *aliud*: ዘ ፡ ዘመነ ፡ በልግ ፡; *aliud*: ዘመነ ፡ ማእረር ።

መፀፀ ፡ rad. inus., coll. مَضَّ II *bibit lac acidum*, مَضِضَ *doluit*, مَضِيض *lac acidum* (vicinae sunt radices מָצַץ مَصَّ مَصّ *sugere*); amh. መጸጸ ፡ vel መጠጠ ፡ *acere, acescere.*

መጺፅ ፡ adj. *acidus, acer, acerbus*: ወይፈሪ ፡ ፍሬ ፡ መጺፅ ፡ Jes. 18, 5; *vinum non evasit* መጺፀ ፡ Gad. T. H; ብሒእ ፡ መጺፅ ፡ *acetum acidum* Lit. Chrys. et Org. 5; ተኵላት ፡ መሪራን ፡ ወመጺፃን ፡ λύκοι δριμεῖς καὶ πικροί Cyr. c. Pall. f. 66.

መጻጺ ፡ subst. est amharicum: *acetum*, M. F.

መፍርያን ፡ nom. pergr., sc. ܡܦܪܝܢܐ (a rad. ܐܦܪܝ Aph. *ordinavit*) *Maphrianus* i. e. primas ecclesiae Syrorum Jacobitarum orientalis: እልመፍርያን ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ዘሀገረ ፡ ሠርቅ ፡ Sx. Teq. 9.

መፈጥ ፡, መፍጥ ፡, ሞፍጥ ፡ vid. sub ወፈጠ ፡

ሠ ፡ litera alphabeti Aethiopici quinta, quae ሠውት ፡ nominatur. Eam antiquitus (sicut ش Arabum) *sh*, posthac *s* pronuntiarunt Abyssini, et cum ሰ confuderunt (gramm. § 30. 31).

ሠሀለ ፡ inus.; repondet سَهُلَ *planus, facilis, lenis fuit*, III *lenis fuit erga* aliquem, VI *leniter et benigne egit*. Hinc

ተሣሀለ ፡ III, 3 (saepissime ተሠሃለ ፡ scriptum) *clementem* vel *propitium se praebere; ignoscere, veniam dare, condonare*; abs., ut: ተሣሀል ፡ ἵλεως γενοῦ Am. 7, 2; ይክል ፡ ተሣሀሎ ፡ δυνάστης ἐξιλασμῶν Sir. 16, 11; οἰκτειρήσει Thr. 3, 31; Job 5, 18; c. Acc. prs.: Rom. 9, 15. 11, 30—32 (ἐλεεῖν). 5, 10 (κατηλλάγημεν); Sir. 16, 9. 36, 17. 18; Ps. 50, 1. 84, 1 (εὐδοκεῖν); 4 Esr. 7, 37. 10, 37; Jes. 12, 1. 14, 1. 27, 11. 49, 10. 13. 52, 8; Jer. 5, 1. 13, 14 (ἐπιποθήσω); et c. እምነ ፡ vel ዲበ ፡ rei: ተሣሀላ ፡ እግዚ" ፡ እምነ ፡ እኪት ፡ 2 Reg. 24, 16; እሣሀል ፡ ዲበ ፡ ኀጢአቶሙ ፡ Jer. 43, 3.

ሥሁል ፡ part. 1) *clementiam* vel *veniam consecutus*: ኢሥሀልት ፡ οὐκ ἠλεημένη Hos. 1, 6. 2, 3. 2) *venia facilis, clemens*: ዕደው ፡ ሥሁላን ፡ ἄνδρες ἐλέους Sir. 44, 10 (quamquam dubitare licet, annon interpres ሥሁል ፡ sensu passivo dixerit).

ሣህል ፡ subst., plerumque m., Pl. ሣህላት ፡ Ss. Req. 1) *clementia, lenitas, benignitas* ἔλεος Sir. 16, 11; Ps. 24, 6. 11. 50, 1. 84, 11; Prov. 14, 22; Jes. 63, 15; 2 Tim. 1, 2; ἐλεημοσύνη Jes. 28, 17; οἰκτιρμοί Dan. 2, 18; Thren. 3, 22; Rom. 12, 1; c. Gen. obj. ሣህልኪ ፡ ኢየኀልቅ ፡ ዘእምኀቤየ ፡ Jes. 54, 10; Dan. 9, 18. 20; ኢይከውን ፡ ሣህል ፡ ላዕሌሆሙ ፡ Hen. 1, 8. 5, 5; ፈድፋደ ፡ ሣህልነ ፡ እምኵሉ ፡ ሰብእ ፡ (ἐλεεινότεροι) 1 Cor. 15, 19; አልቦ ፡ ሣህለ ፡ ዘ ፡ ἀνελεήμων ὁ Sir. 13, 12; ረከብነ ፡ ሣህሎ ፡ καταλλαγὴν ἐλάβομεν Rom. 5, 11; 2 Cor. 5, 17. 2) *causa veniae*, ἀντάλλαγμα: ኮነ ፡ ውእቱ ፡ (ኖኅ ፡) ሣህለ ፡ ለዓለም ፡ Sir. 44, 17.

ምሥሃል ፡ subst. 1) locus clementiae vel propitiationis i. e. ἱλαστήριον *propitiatorium* (כַּפֹּרֶת operculum arcae foederis, cui insistebant Cherubim) Ex. 38, 5—8; Lev. 16, 2. 13 seq.; Num. 7, 89; Am. 9, 1. 8, 14 (ምሥሃለ ፡ ሰማርያ ፡); Hebr. 9, 5. 2) „*uraniscus*, qualis in Aethiopia est super altaribus vel etiam super lectis", Lud. lex. col. 104. — *Voc. Ae.*: ምሥሃል ፡ ዘ ፡ ክዳነ ፡ ታቦት ፡; *aliud*: ም" ፡ ዘ ፡ አንበር ።

መስተሣህል ፡ part. (IV, 3) *venia facilis, clemens, lenis* (ἐλεήμων) Ex. 34, 6; Joel 2, 13; Jon. 4, 2; Sir. 2, 11; 4 Esr. 7, 37; Ps. 85, 4. 110, 4. 111, 4. 5 al.; epitheton Michaëlis archangeli Sx. Pag. 3.

ሠሀለ ፡ *acuere* vid. sub ሰሐለ ፡

ሡሀል ፡ *Saturnus* vid. sub ዙሐል ፡ et ሱሐል ፡

ሣህር ፡ subst. [id. q. ܣܗܪܐ, شَهْر], hucusque nonnisi in Pl. አሥሀርት ፡ repertum 1) *nova luna* Num. 10, 10; Jes. 1, 13; Hez. 23, 34; Hos. 2, 14; 2 Esr. 20, 33; Col. 2, 16 (aliâs ሠርቅ ፡ ወርኅ ፡). 2) „Communiter in Aethiopia sic vocantur *festa minora*, vulgo *festa chori*, quae celebrare cuique liberum est," Lud. col. 115.

ሣህበበ ፡ quadril. 1 *mucere, mucescere*. *Voc. Ae.*: ሣህበበ ፡ ዘ ፡ ሻገተ ። [vicinum est ሤበ ፡ q. v., et شَهِبَ *cinereo colore praeditus fuit.*]

ሥህቡብ ፡ part. *mucidus, puter*: ኅብስት ፡ ሥህቡብ ፡ ወንቁዝ ፡ (εὐρωτιῶν) Jos. 9, 3; ὑγρός Job 8, 16. — *Voc. Ae.*: ሥህቡብ ፡ ዘ ፡ ሻጋታ ።

ሠለሰ ፡ I, 2 (denom. a ሠላስ ፡) 1) *tertiare, ter* vel *tertio facere* aliquid: ይቤሎሙ ፡ ሠልሱ ፡ ወሠለሱ ፡ 3 Reg. 18, 34; ሠሊሶ ፡ ጾመ ፡ *postquam ter jejunavit* Kid. f. 7; ሰበ ፡ ሠለሰ ፡ ብሂሎታ ፡ ዘንተ ፡ Ath. d. Trin.; ንሤልስ ፡ ለከ ፡ ዘንተ ፡ ስብሐተ ፡ *tertias has tibi laudes dicimus*, Prec. Mat.; Kid. f. 11 et 12; Lud. comm. hist. p. 501. 2) *triplicare*: አመክዕበ ፡ ለኵናት ፡ ወሠልሳ ፡ ለኵናት ፡ Hez. 21, 14 var.; *trinum dicere* vel *credere* Deum: ለዋሕድ ፡ አምላክ ፡ እንዘ ፡ ይሤልሶ ፡ Sx. Genb. 27 Enc. 3) *tertium locum tenere* vel *tertium esse* 1 Reg. 20, 20 (quamquam hoc comma corruptum et obscurum est). 4) *in tres partes dividere* Ex. 14, 7.

ተሠለሰ ፡ III, 2 *tertium esse* vel *accedere, triplicem fieri*, in specie *trinum esse* de Deo: በከመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ይነብር ፡ ዲበ ፡ መንበሩ ፡ መንፈስኒ ፡ ቅዱስ ፡ ይሤለስ ፡ ዲበ ፡ መንበረ ፡ ስብሐቲሁ ፡ M. M. f. 13. 326; እግዚ" ፡ ዘይሤለስ ፡ በአካሉ ፡ I Sal. Mar. 1; ዘይሤለስ ፡ በአካላት ፡ Cat. Bodl. p. 16; Lud. Comm. hist. p. 520 (etiam I, 2 ይሤልስ ፡ በአካላት ፡ Ludolfus e Synodo excerpsit, sed vereor ne sit lectio prava pro ይሤለስ ፡)

ሥሉስ ፡ part. 1) *triplex, tergeminus*; ፈትል ፡ ሥሉስ ፡ Koh. 4, 12. — Acc. ሥሉሰ ፡ adv. *ter* Lud. sine auct. 2) in specie: *trinus* (de Deo): አሥሉስ ፡ ወቅዱስ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅ" ፡ Genz. f. 109; Org.; al.

ሠላስ ፡ nom. num., femininis junctum [שָׁלֹשׁ ثَلَاثٌ ܬܠܬ] *tres*; ejus character ፫; Gen. 29, 2. 40, 12. 13; Deut. 19, 2.

7. 9; Jos. 21, 6. 19; Prov. 24, 50; Am. 1, 3 seq.; Job 1, 4; 4 Esr. 2, 4; Matth. 20, 3. Perraro masculinis junctum legitur, ut: ሠላስ፡ አርዳኢሁ፡ Sx. Teq. 21 Enc. Nominis ordinalis vice: አመ፡ ሠላስ፡ ዓመት፡ እምዘወድቀት፡ ሀገሪቱ፡ Org.

ሠለስቱ፡ (i. e. ሠለስት፡ c. suff. *u*, vid. gramm. §. 158) nom. num., masculinis, rarius femininis junctum, Acc. ሠለስተ፡, *tres:* Gen. 40, 12; Hez. 14, 14; Zach. 11, 8; ሠለስቱ፡ አቅርንት፡ Dan. 7, 8; እንተ፡ ሠለስቱ፡ ክረምታ፡ τριέτης Jes. 15, 5; ሠለስተ፡ ዓመተ፡ Judith 8, 4; Matth. 13, 33; 1 Joh. 5, 8; ዘ፡ ሠለስተ፡ *hacc tria* Ex. 21, 11; በእላ፡ ሠለስቱ፡ *in his tribus* (rebus) Sir. 25, 1; በእሉ፡ ሠለስቱ፡ Sir. 26, 28; ሠለስተ፡ ጊዜ፡ *ter* Did. 29. — Cum pron. suffixis ሠለስቲሆሙ፡ *tres illi* Kuf. 34; ሠለስቲሆን፡ αἱ τρεῖς αὗται Prov. 24, 50; ሠለስቲሆሙ፡ ዕደው፡ οἱ τρεῖς ἄνδρες Job 32, 5; ሠለስቲሆሙ፡ (v. ሠለስቲሁ፡) ክንቶ፡ መነነት፡ ነፍስየ፡ Sir. 25, 2. — Exemplum formae absol. ሠለስት፡ exstat in Abb. Cat. p. 99.

ሥልስ፡ nom. num. 1) *tres*, potissimum nominibus mensurarum conjunctum: Ex. 27, 1; Hez. 41, 22. 40, 10; ዘዘርአ፡ ስድሰ፡ ያእቱ፡ ሥልሰ፡ μέτρα τρία Jes. 5, 10; ሥልሰ፡ ጊዜያተ፡ *ter* F. M. 16, 1; ሠላሳ፡ ወሥልስ፡ *triginta tres* 3 Reg. 7, 10. 2) adv. *ter:* ሥልስ፡ Matth. 26, 75 rom.; Marc. 14, 72 rom.; ሥልስ፡ ለዓመት፡ 2 Par. 8, 13; et in acc. ሥልሰ፡ 1 Reg. 20, 41; Sir. 48, 3; Matth. 26, 34; Hen. 65, 2; ወክዕበ፡ ወሥልሰ፡ Sir. 13, 7. 3) ut videtur, etiam *triens, tertia pars* (coll. ثُلْث). Singularem quidem hoc sensu usurpatum nusquam reperi, sed pl. አሥልስት፡, qui ad sing. ሥልስ፡ referendus videtur, ut: ፫ አሥልስት፡ ዲናር፡ Sx. Hed. 12.

ሣልስ፡ adj. num. (ordinale), f. ሣልስት፡ *tertius* Gen. 1, 13; Ex. 19, 1. 11. 16; Luc. 20, 12; Apoc. 6, 5; Asc. Jes. 7, 24; a) c. pron. suff. ሣልሱ፡ *tertius* 1 Reg. 17, 13; Marc. 12, 21; ሣልስታ፡ *tertia* (earum) Job 42, 14; ሣልሶሙ፡ *tertium* (eorum) Sir. 23, 16. 50, 25; ይከውኖሙ፡ እስራኤል፡ ሣልሶሙ፡ ለግብጽ፡ ወለፋርስ፡ Jes. 19, 24; ናሁ፡ ሣልሶሙ፡ ዮም፡ እንዘ፡ ይጸንሑኒ፡ Marc. 8, 2. Etiam ubi plures actiones ejusdem personae enumerantur, ሣልስ፡ c. pron. suff. ad personam relato usurpatur, ut: ሣልስታ፡ ሰረቀት፡ በዝሙታ፡ τὸ τρίτον *tertio*, Sir. 23, 23. b) nota locutionem: ሣልስከ፡ ዝንቱ፡ tertium tuum hoc est i. e. *jam tertiâ vice* (facis id) Num. 22, 28. 32; Joh. 21, 14, et sine pron. suff. ሣልስ፡ ዝንቱ፡ Jud. 16, 15. c) በሣልስ፡ *tertium, tertia vice* 1 Reg. 3, 8; Matth. 26, 44; Marc. 14, 41; Luc. 23, 22 (sed Num. 2, 24 *tertio loco*). d) fem. ሣልስት፡ nonnumquam est α) *tertia pars* τὸ τρίτον 2 Par. 23, 4. 5 (v. ሣልስተ፡ እድ፡) β) *tertia dies* (subintellecto ዕለት፡) Asc. Jes. 9, 16; በሣልስታ፡ Luc. 2, 46; ሣልስተ፡ *tertia* i. e. *perendie* Luc. 13, 32; et *nudius tertius:* ትማልመኒ፡ ወሣልስተኒ፡ 1 Par. 11, 2; Ex. 21, 29. γ) *tertia vicis:* ሣልስተ፡ *tertium* Num 10, 6.

ሣልሳዊ፡ vel ሣልሳይ፡ adj. num., f. ሣልሳዊት፡ et ሣልሲት፡ *tertius* Phlx. 88; Jsp. p. 289. 360; በእንተ፡ ተዋስቦ፡ ሣልሲት፡ F. M. 5, 6; Hen. 82, 6. In specie ሣልሲት፡ est *tertia pars*, ut: ሣልሲተ፡ ኢን፡ Hez. 46, 14. — Ubi de diei divisione in horas et minores partes agitur, ሣልሲት፡ est $\frac{1}{60\times60\times60}$ pars diei (vid. ኪክሮስ፡) Abush. 11 seq.

ሠሉስ፡ nom. temporale, 1) *tres* (dies) et *tertius* (dies): ሠሉሰ፡ ዕለተ፡ Ex. 10, 22. 23; 1 Reg. 30, 12; Jon. 2, 1; Matth. 12, 40; ሠሉስ፡ መዋዕለ፡ Judith 12, 7; 4 Esr. 13, 64; 2 Esr. 8, 15; ምሕዋረ፡ ሠሉስ፡ ዕለት፡ Judith 2, 21; እስከ፡ ሠሉስ፡ መዋዕል፡ Esth. 4, 16; በሠሉስ፡ ዕለት፡ Joh. 2, 19; Marc. 14, 58 (omisso ዕለት፡ in ed. rom.); አመ፡ ሠሉሱ፡ ለሠርቀ፡ ወርኅ፡ 2 Esr. 6, 15; pron. suff. admittit: ደወይኩ፡ ሠሉስየ፡ ዮም፡ 1 Reg. 30, 13. 21, 5. 2) *feria tertia* hebdomadis, ut: በሠሉስ፡ ዕለት፡ Did. 29; ሠሉስ፡ ዘፋሲካ፡ Cod. Mus. Brit. XXIX, 44 vel ሠሉስ፡ ፋሲካ፡ Mavâs. Nr. 44.

ሠላሳ፡ nom. num. *triginta* (*tricesimus*); ejus character est ፴; Gen. 41, 46. 47, 9; 4 Esr. 9, 42. 43; Jer. 45, 10; Judith 15, 11; አመ፡ ሠላሳ፡ ክረምት፡ Hez. 1, 1.

ሥላሴ፡ subst., m. et fem. 1) *trias:* ኅበ፡ ሀለዉ፡ ፫ ኤጲስ፡ ቆጶሳት፡ ጉቡኣን፡ ይቄድሱ፡ እግዚእን፡ ለሥላሴሆሙ፡ M. M. f. 326. 2) *trinitas* (Dei) ut Lit. f. 164, 3; Sx. Sen. 18; አመንኩ፡ በሥላሴከ፡ ቅድስት፡ Sx. Nah. 17; et creberrime in libris theologicis. 3) hoc nomine appellatur *genus carminis*, ex ternionibus constans, de quo vid. Lud. gramm. ed. II. p. 171.

ሠላሲ፡ n. ag. *qui tres facit*, in spec. Deum *trinum credens* M. M. f. 153 (vid. ረበዒ፡).

አሥልስት፡ *trientes* vid. sub ሥልስ፡

መሥለስ፡ vid. sub መሥልስት፡

መሥልስት፡ et ምሥልስት፡ rarius መሥለስት፡, subst. 1) *triplum, triplex ordo* Deut. 19, 3; Sir. 43, 4; 3 Reg. 7, 41. 42; እስመ፡ ምሥልስት፡ (כִּי מְשֻׁלָּשׁוֹת) Hez. 42, 6 vrs. nova; መስተጽዕናን፡ በመሥልስት፡ ἀναβάται τριστάται *equites in triplici* (*ordine*) Ex. 15, 4. 2) est *mensurae genus*, de cujus ratione nihil certi habemus, cum et tertiam partem alicujus mensurae majoris et triplum alicujus mensurae minoris exponere licet. Hoc nomine hebr. שָׁלִישׁ (tertia pars Ephae) vertitur Jes. 40, 12 in vers. nova (ሰፈረ፡ በመሥልስት፡ ለምድር፡). Frequentius occurrit plur. መሣልስ፡ μέτρα (סְאִים a סְאָה i. q. שָׁלִישׁ) Gen. 18, 6; σάτα (סְאִים) Matth. 13, 33; Luc. 13, 21. Sed dubium est, utrum hic pl. መሣልስ፡ ad sing. መሥልስት፡ an ad መሥለስ፡ referendus sit. Ludolfus in suo lex. statuit መሥለስ፡, quae forma (a me nusquam lecta) e lingua Amh. probari potest, vid. Isenb. lex. p. 23.

መሠልስት፡ tamquam fem. masculini መሠልስ፡ est lectio varians 3 Reg. 7, 41.

ተሥላስ፡ subst., pl. ተሥላሳት፡ (F. N. 47) 1) *tabulatum tertium, conclavia tertiae contignationis* (τριώροφα, τρίστεγον) Gen. 6, 16; Hez. 41, 7; 3 Reg. 6, 12; Act. 20, 9. 2) *superior pars aedium* vel *contignatio* in genere; *coenaculum:* ሀሎ፡ ሀየ፡ ማኅፈድ፡ ዐቢይ፡ ዘሐነጸ፡ ሰሎሞን፡ ወእምዝ፡ ወሰኩ፡ ውስቴቱ፡ ነገሥት፡ አይሁድ፡ ወአልዐሉ፡ ሐኒጾታ፡ ወአኖኅዎ፡ ጥቀ፡ ሐኒጸሙ፡ መልዕልቴሁ፡ ተሥላሰ፡ ልዑለ፡ እምዕፅ፡ Jsp. p. 375; ዐርገ፡ ኅበ፡ ሣልስ፡ ተሥላስ፡ ib.; Act. 10, 21 rom. (coll. cum 10, 9); (Tecla per triduum non descendit) እምተሥላስ፡ ቤታ፡ Sx. Masc. 27; Org. 3) *thronus regis* Lud. sine auct.

ተሥላሲ፡ adj. rel. (a ተሥላስ፡) trium ordinum i. e. *trinus* de Deo: እግዚ" ተሥላሲ፡ Cod. Oxon. XVIII, 2, str. 7 (at ተሠላሲ፡ emendandum videtur).

ትሥልስት፡ subst. 1) *triplum, triplex ordo:* ትሥልስተ፡ ገጾሙ፡ ὄψις τρισσή Hez. 23, 15; ኵሎሙ፡ በትሥልስት፡ πάντες τρισσοί 23, 23; ትሥልስተ፡ τρισσῶς Prov. 22, 20; ዘሞኪ፡ ትሥልስተ፡ (v. ትሥልስተኪ፡) Hez. 16, 30. 2) *numerus*

ternarius, in specie *trinitas* (de Deo) Org. 2; ሀሎ፡እግዚ"፡ በመንግሥቱ፤እግዚ"፡በትሥልስቱ፤እግዚ"፡በመለኮቱ፡ Lit. Diosc.; እመቦ፡ዘይፌልጥ፡ለእግዚ"፡እምትሥልስቱ፡ውጉዝ፡ ውእቱ፡ Fid. Jac. Bar.; ትሥልስተ፡መለኮት፡ M. M. f. 8.

ሠለጠ፡ I, 2, etiam per ሰ, [id. q. שָׁלַט سلط *dominatus est*, سَلُطَ *durus, validus, vehemens fuit* II *dominum praefecit*; vid. ሰለጠ፡] *vim exercere, potestatem habere* (ἐξουσιάζειν), c. c. ላዕለ፡ Matth. 20, 25 Platt; c. በላዕለ፡ 1 Cor. 6, 12 Platt; c. ዲበ፡ Hen. 103, 11.

አሥለጠ፡ II, 1 et **አሠለጠ፡** II, 2 *potentem reddere* aliquem rei; *potestatem, facultatem, copiam* rei *dare* vel *facere* alicui, ἐξουσιάζειν, c. c. Acc. prs.: አሥለጠ፡ Cyr. f. 106; c. ላዕለ፡ Kuf. p. 8; c. ዲበ፡ Kuf. p. 61; c. በ፡ rei Koh. 5, 18; c. ከመ፡ seq. Subj. Koh. 5, 18. 6, 2; c. ለ፡ et Inf.: ርድአኒ፡ ለወጢነ፡አጽሕፎ፡ወአሠልጠኒ፡ከዕበ፡ለፈጽሞቱ፡ Org.

ተሠለጠ፡ III, 1 et **ተሠለጠ፡** III, 2 *potentem* vel *pollentem fieri, potestatem nancisci* et *habere, dominari:* ዘይሤለጥ፡ ἐξουσιάζων Koh. 10, 4. 5; እለ፡ይሠለጡ፡ Kuf. p. 50; c. c. በ፡ Koh. 2, 19; ተሠለጥከ፡በሥጋከ፡ Sir. 47, 19; ዘይሤለጥ፡በመንፈሱ፡ ὁ κρατῶν πνεύματος Prov. 16, 32; c. ዲበ፡ Hen. 103, 12; c. ላዕለ፡ Matth. 20, 25 rom.; አግብርት፡ተሠልጡ፡ላዕሌነ፡ ἐκυρίευσαν ἡμῶν Thren. 5, 8; Dan. 11, 43; 2 Esr. 15, 15; ሰበ፡ርእዩ፡ከመ፡ዘቲ፡ኀጢአት፡ተሠልጠት፡ላዕለ፡ብዙኃን፡ሰብእ፡ F. M. 13; c. ለ፡ et Inf., Koh. 8, 8. 9.

ሥሉጥ፡ part. *facultate, potestate, auctoritate praeditus:* ንጉሥ፡ሥሉጥ፡ Koh. 8, 4; 1 Petr. 3, 22 rom. ἐξουσίαι; c. c. በ፡, ut: ሥሉጥ፡ውእቱ፡በዘፈቀደ፡ Judith 8, 15; (Job 7, 15); c. ላዕለ፡ Apoc. 11, 6. 14, 18; አንትሙ፡ (*episcopi*) ሥሉጣን፡ላዕለ፡ኵሉ፡አሕዛብ፡ Did. 7; c. ከመ፡ et Subj. Apoc. 11, 6; Can. Ant. 21; seq. Subj. sine ከመ፡ Matth. 9, 6 rom.; ርእዩ፡ከመ፡ኵሉ፡ሥሉጥ፡ይሕየውኒ፡ወይእመንኒ፡ Kid. f. 40.

ሥልጣን፡ subst., Pl. ሥልጣናት፡ 1) *potestas, facultas, auctoritas, potentia*, ἐξουσία Matth. 7, 29. 9, 8; Judae 25; Apoc. 9, 19. 13, 12; ኢይክል፡ገቢረ፡ሥልጣነ፡ፈቃድየ፡ Kuf. 10; ይእኀዝ፡ሥልጣነ፡ κρατήσει εὐχερῶς Prov. 12, 24; c. c. ለ፡, ut: ለሕይወት፡ወለሞት፡ሥልጣን፡ብከ፡ Sap. 16, 13; c. ላዕለ፡ Apoc. 20, 6; c. ዲበ፡ Matth. 10, 1; seq. Subj. verbi Apoc. 9, 3; Joh. 1, 12; c. c. ከመ፡ seq. Subj. Hen. 25, 4; c. Inf., ut: ሥልጣን፡ብነ፡(ከመ፡ለ)ገቢረ፡ኵሉ፡ርኵስ፡ Jer. 7, 10. Magistratus nominantur እለ፡በሥልጣናት፡ *qui in officiis* (sc. constituti sunt) Lit. 168, 2; Kid. f. 18. 2) *potestates* (ሥልጣናት፡) nonnumquam vocantur ii, qui potestatibus praesunt, ut: ሥልጣናተ፡ሰማይ፡ Hen. 82, 8; in specie *angeli* cujusdam ordinis 1 Petr. 3, 22 Platt; Asc. Jes. 1, 3; Clem. f. 61; Org. 3.

ሥልጣናዊ፡ adj. rel. *ad potestatem* vel *auctoritatem publicam pertinens* F. N. 19.

አሠልጠነ፡ quadrl. II (a ሥልጣን፡ denom.) *potestatem committere* alicui, *summam imperii deferre* ad aliquem, c. c. Acc. pers. et ላዕለ፡ vel ዲበ፡ Kuf. 2. 15; Org. 1; Lit. 173, 4; እግዚ"፡አሠልጠኖሙ፡ለሮም፡ (*Romanos*) በዝ፡አዝማን፡ Jsp. p. 360. 373.

ተሠልጠነ፡ III, 1 *auctoritate et potestate augeri* Lit. 171, 3.

ሠሐቀ፡ et **ሥሕቀ፡** I, 1, etiam per ሰ [id. q. צָחַק et שָׂחַק, ضَحِكَ, amh. ሳቀ፡] Subj. ይሥሐቅ፡ *ridere* Gen. 9, 22. 17, 17. 18, 12. 15; Kuf. 16; Dan. ap. 13, 7; Job 22, 19; Sir. 21, 20; Luc. 6, 21. 25; ሥሒቅ፡ Koh. 7, 4 var. a) *ridere alicui, arridere*, c. Acc. vel ለ፡ pers., ut: ይሥሕቀከ፡ προσγελάσεταί σοι Sir. 13, 6; ኢትሥሐቅ፡ሎን፡ወኢትትየውሆን፡ Sir. 7, 24. b) *ridere alqm* vel *alqd, deridere, irridere*, c. Acc. pers.: Job 5, 22. 9, 23. 21, 3. 30, 1. 39, 7; ዐይን፡ዘይሥሕቅ፡አበሁ፡ Prov. 24, 52; Ps. 2, 4. 34, 19. 36, 13; Thren. 1, 7; Matth. 9, 24; c. ላዕለ፡ Hez. 22, 5; Job 41, 20; Gen. 28, 23; Sir. 7, 11. 13, 7; c. ዲበ፡ Job 6, 26; c. በእንተ፡ Kuf. 35. c) *ridere* vel *jocari cum* aliquo, c. ምስለ፡ Sir. 13, 11, vel c. ለ፡, ut: ኢትሥሐቅ፡ሎቱ፡ μὴ συγγελάσῃς αὐτῷ Sir. 30, 10.

አሥሐቀ፡ II, 1 *ridere facere, risum movere*, c. Acc. pers. Gen. 18, 13.

ሣሕቅ፡ subst. *risus, irrisio* vel *id quod ridetur* Ex. 32, 25; Ps. 78, 4.

ሥሒቅ፡ subst., id. Ps. 78, 4 var.; Jac. 4, 9 Platt.

ሠሐቅ፡ (pro ሥሐቅ፡, quod nonnumquam reperitur) subst. 1) *risus* Koh. 2, 2. 3, 4. 7, 4. 10, 19; Job 8, 21; Prov. 10, 23; መሪር፡ሠሐቅየ፡ዘእሥሕቅ፡ Jer. 20, 8; Sir. 27, 13; እምልብሰቱ፡ለሰብእ፡ወእምሑረቱ፡ወእምሠሐቁ፡ይትዐወቅ፡ግዕዙ፡ Sir. 19, 30; Chr. Ta. 15. 2) *irrisio, ludibrium*, vel *id quod ludibrio habetur:* Gen. 21, 6; Ps. 43, 15; Thren. 3, 14; Jer. 20, 7. 31, 26. 39; Hez. 23, 32; Job 17, 6; Kuf. 41.

መሥሐቂ፡ part. c. term. adj., *risum movens, histrio, comoedus:* መከነ፡መሥሐቅያን፡ (sic) Can. Laod. 53 (54).

ምሥሓቅ፡ subst., locus risus i. e. *scena, theatrum ludicrum:* ሕገ፡ምሥሓቅ፡ *mos scenicus* seu *theatralis* Lud. e Libr. Myst.

ምሥሓግ፡ et **መሥሓግ፡** vid. sub ሰሐገ፡

ሥሕጸ፡ I, 1 [cfr. شَخَصَ *elatus fuit, se extulit*, hebr. et talm. שַׁחַץ *superbia, ferocia, arrogantia*] *protervum, insolentem esse*, in specie *ferociter contemnere* religionis praecepta et mysteria: ይሥሕጹ፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡ δυσφημοῦσιν ἀφυλάκτως Cyr. hom. f. 107; እለ፡እንበለ፡ጥበብ፡ሥሕጹ፡ላዕለ፡ትሥጉት፡መድኀኒነ፡ ἀνοσίως κεκιβδηλευκότες τὴν οἰκονομίαν Cyr. c. Pall. f. 66; ለምንት፡ይሥሕጹ፡ላዕለ፡ስብሐተ፡መለኮት፡ Cyr. de Melch. f. 128.

ሥሑጽ፡ *ferox, insolens, frivolus contemtor* (divinarum humanarumque legum): ሥሑጻን፡ λοιμοί (לֵצִים) Hos. 7, 5; Rom. 1, 30; 2 Tim. 3, 3; Herm. p. 103; ዕልዋን፡ወጽልሕዋን፡ወሥሑጻን፡ Clem. f. 235; መኰንን፡ሥሑጽ፡ Sx. Sen. 14 Enc. — *Voc. Ae.:* ዕቡያን፡ዝሉፋን፡ስሑጻን፡፩ወበዘ፡ስሑግን፡ተጸራፍያን፡ውእቱ፡; *aliud:* ስሑጻን፡ዘ፡ጥልቅልቆች፡

ሥሕጸት፡ n. act., Pl. ሥሕጸታት፡ *ferocitas, arrogantia, protervitas*, M. M. f. 71; in specie in Pl.: maledicta proterva vel insolentia: ሥሕጸታት፡ላዕለ፡ክርስቶስ፡ δυσφημίαι Cyr. c. Pall. f. 66; πεφλυαρημένα ib.; Cyr. a. Th. f. 7; ራፍስቂስ፡ (Sanheribi legatus) ያነብር፡ቃለ፡ሥሕጸታት፡ላዕለ፡እግዚ"፡ Cyr. f. 2.

ሠምረ፡ *proventu abundare* vid. sub ሰምረ፡

ሠምረ፡, rarius **ሠመረ፡** (Jud. 5, 8. 21, 14 ann.) I, 1 [de etymo Ges. in thes. p. 1444 comparavit שָׁמַר *reservavit* et primam verbi **ሠምረ፡** notionem in *acquiescendo* posuit; nescio an rectius eam statueris: *animum* vel *oculos defixos habere* in rem. Ne ad שָׁפַר recurras, ipsa verbi significatio vetare mihi quidem videtur.] Subj. **ይሥመር፡** 1) *gratum habere, probare, delectari* (Gefallen haben an, εὐδοκεῖν) Gen. 43, 23; c. c. **በ፡** Matth. 3, 17; Ps. 146, 11. 12; 149, 4; Hab. 2, 4; Jes. 62, 4; Judith 15, 10; c. Acc. Marc. 1, 11; Koh. 9, 7; Ps. 67, 17. 101, 15. 118, 108; Mal. 2, 17; raro c. **ለ፡** ut 2 Reg. 24, 23 annot. 2) *velle, dignari*, in specie de beneplacito Dei: እመ፡ሠምረ፡እግዚ"፡ Jac. 4, 15; seq. Subj. verbi Luc. 12, 32 vel **ከመ፡** c. Subj. Ps. 39, 18; vel c. Acc., ut Ps. 39, 10 (αἰτεῖν); ዘትጸልእ፡ለርእስከ፡ጽላእ፡ለካልእከ፡ወሥመር፡ለሰብእ፡ዘትሠምሮ፡ለርእስከ፡ Fal. f. 27; vel c. Inf. ut ሥመር፡አርኅዎቶ፡ Enc. 3) ubi de rogationibus et conditionibus agitur: *assentire, annuere, acquiescere* in re: ሠምረ፡እስክንድር፡በዝንቱ፡ Jsp. p. 281; ሠምረ፡በዝንቱ፡እምድኅረ፡ሰአልዎ፡ሎቱ፡ F. N. 4; ሠመርኩ፡ኀበ፡ነገረ፡ጳውሎስ፡ Libr. Myst. — (Kuf. 6. 7. 49 verba መዐዛ፡ሠናይ፡ዘይሠምር፡ vel ቍርባን፡ዘይሠምር፡ vertenda sunt: *quod gratum habet* (*Deus*), non: *quod gratum est* (*placet*) et ይሥምርከ፡ምክርየ፡, quod Dan. 4, 24 unus librorum a me lectorum praebet, lectio prava est pro ያሥምርከ፡ quod caeteri exhibent.) — *Voc. Ae.*: ሠምረ፡ፈቀደ፡ጽሕቀ፡ዘ፡ወደደ ።

አሥመረ፡ II, 1 1) *facere ut gratum habeat* aliquis alqd, *delectetur* re, c. dupl. Acc. Ps. 103, 35, vel c. Acc. pers. et **በ፡** rei ibidem. 2) *placere, probari, gratum et acceptum esse* alicui (εὐαρεστεῖν, ἀρέσκειν), c. c. Acc. pers.: አሥመሮ፡ሄኖክ፡ለእግዚ"፡ Gen. 5, 24; Sir. 44, 16; Tit. 2, 9; Hebr. 12, 28; Ps. 114, 9. 26, 8 (τὴν τερπνότητα αὐτοῦ); ርእዮሙ፡እግዚ"፡ወኢያሥመርዎ፡ Sir. 45, 19; ርእየ፡እግዚ"፡ወኢያሥመሮ፡ሰብእ፡እስመ፡አልቦ፡ጻድቀ፡ Jes. 59, 15; ያሥምርከ፡ምክርየ፡ Dan. 4, 24; ኢያሠምሮ፡ለጻድቅ፡እኩይ፡ምንትኒ፡ Prov. 12, 21; አሥመሮሙ፡ቅድሜሆሙ፡ 2 Reg. 3, 36; Marc. 6, 22; vel c. **ለ፡** pers. ut: ያሠምር፡ለዐይን፡ Kuf. p. 14, vel c. **ቅድመ፡** pers.: Gen. 17, 1; Kuf. 15; hinc Inf. **አሥምሮ፡** ἀρέσκειαι Prov. 29, 48.

ተሠምረ፡ III, 1 *consentire* vel *convenire* cum aliquo de re: ተሠሚረነ፡ምስለ፡አካኪዮስ፡ Epist. Joannis Ant. in Cyr. f. 114.

ተሣመረ፡ III, 3 *assensu suo comprobare, mutuo consensu probare*: ወተሣመሩ፡ (v. ወሠምሩ፡) በምክረ፡ዚአሁ፡ 2 Par. 32, 3; ኢይኩን፡ተዋስቦ፡ዘእንበለ፡በተሣምሮቶሙ፡ለ፪ሆሙ፡ F. N. 24, 4.

ሥሙር፡ part. 1) *gratus, acceptus, probatus* alicui (δεκτός, προςδεκτός, εὐάρεστος) Sap. 9, 12; Ps. 5, 15. 18, 15; Prov. 10, 24. 14, 9; ሥሙር፡ወኅሩይ፡ Rom. 12, 1; c. **ለ፡** pers.: ሥሙር፡ለንጉሥ፡ Prov. 14, 35; c. **በኀበ፡** pers. Prov. 12, 22; Phil. 4, 18; Rom. 14, 18; Jsp. p. 351; c. **በቅድመ፡** prs. Hen. 71, 12; Did. 4; ምድር፡ሥምርት፡ γῆ θελητή Mal. 3, 12. 2) *jucundus, bonus, pulcher* εὐπρεπής Zach. 10, 3; ዐጽቀ፡በለስ፡ሥሙር፡ጥቀ፡ χρηστός (opp. ሙሱን፡) Jer. 24, 2. 3) *libens, promtus, liberalis*: በነፍስ፡ሥምርት፡ ἐν ψυχῇ θελούσῃ 1 Par. 28, 9.

ሥምር፡ subst. *beneplacitum, voluntas*: በሥምረ፡እግዚ"፡ Gad. Kar. (modo lectio bona sit); usitatius est

ሥምረት፡ subst. εὐδοκία (das Wohlgefallen) 1) *benevolentia, gratia, favor* Luc. 2, 14; Ps. 142, 13 (ἔλεος). 2) *id quod placet; causa delectationis* (studium, desiderium) Ps. 1, 2; Cant. 6, 4; τὰ ἀρεστά ገበርኩ፡ቅድሜከ፡ሥምረትከ፡ Jes. 38, 3; ሥምረቱ፡ለአምላክነ፡ Bar. 4, 4. 3) *beneplacitum, voluntas, arbitrium*: ሥምረቱ፡(ለእግዚ"፡)ከመ፡ትትገሐሥ፡እምዐመፃ፡ Sir. 32, 5; Matth. 11, 26 Platt; θελήματα Ps. 102, 7; βουλή Ps. 19, 4; Kuf. 35; በሥምረተ፡ፈቃዱ፡ Eph. 1, 11 rom.; በሥምረቱ፡ *sponte, libenter* Lit. 158, 4; ዘእንበለ፡ፈቃዳ፡አው፡በሥምረታ፡ Kedr f. 72. 4) *inclinatio voluntatis, assensus*: እመቦ፡ብእሲ፡ዘአስተዋሰበ፡ወለቶ፡ዘእንበለ፡ፈቃዳ፡አው፡በሥምረተ፡ልባ፡ F. M. 5, 13; ከመ፡ይኩን፡ሥምረት፡ቦቱ፡ (sc. በተዋስቦ፡) በምክር፡ፍጹም፡ *assensus re diligenter deliberata* F. N. 24, 2.

ሠማሪ፡ n. ag. *gratum habens, volens, libens*: ንሕነ፡ኵልነ፡መዋትያን፤ዘጸላኢ፡እምኔነ፡ወሠማሪ፡ *omnes morimur et ii nostrum, qui oderunt (mortem) et qui gratam habent* Genz. f. 85.

መሥምር፡ part. (II, 1) id. q. **መሥመሪ፡**, ut: መሥምረ፡እግዚ"፡ Sap. 4, 10 var.

መሥመሪ፡ part. c. term. adj. (II, 1) f. **መሥመሪት፡**, *gratus, acceptus, placens*, de hominibus: መሥመሬ፡እግዚ"፡ εὐάρεστος τῷ θεῷ Sap. 4, 10; ኢመሥመርያን፡እግዚ"፡ Chr. ho. 22; ይከውኑ፡መሥመርያን፡ኀቤሁ፡(ለእግዚ"፡) Jsp. 350; መሥመሪተ፡ቅዱሳን፡ Epilog. N. T. rom.

ሠመረ፡ rad. inus., ut videtur i. q. زَبَرَ, זמר. Hinc

መሥመር፡ subst. (etiam **መዝምር፡** q. v.), Pl. **መሥመራት፡** (Lud.) 1) *linea, series, versus* scripturae: Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a, ζ; Abush. 46. 2) instrumentum: *regula lineas ducendi, euthygrammus*; Lud. sine auct. (vid. Isenb. lex. p. 24).

ሠምዕ፡ subst. [i. q. شَمْعٌ; amh. ሰም፡] Pl. **ሠምዓት፡** 1) *cera* Ps. 21, 15. 57, 8. 67, 2. 96, 5; Mich. 1, 4. 2) *cereus, candela* (cerea): መኃትው፡ብሩሃት፡ወሠምዓት፡ንጹሓት፡ Chr. Ta. 4; ነደ፡ከመ፡ሠምዕ፡ Genz. f. 13; ለእመ፡ሰረቀ፡ምንተኒ፡እምንዋየ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡አው፡ሠምዕ፡አው፡ዘይት፡ F. M. 17, 6. 34, 7.

ሠሥዐ፡ I, 2 [pro **ሠዕሥዐ፡**; simplex radix (coll. שׁוּעַ, יָשַׁע, יֶשְׁנָה, وَسِعَ, al.) *amplitudinis* notionem habet; propius ad nostrum verbum accedunt شَخْشَخٌ *desertum vastum*, شَخَسَ *oscitando aperuit os*, شَخْسَخٌ *locus spatiosus*, شَسَعَ *longius distitit*, al Amharice **ሠሣ፡**] 1) *insatiabilem* vel *inexplebilem ventre, voracem, cibiavidum esse*: ኢትሠሥዕ፡ለኵሉ፡መብልዕ፡ μὴ ἀπληστεύου ἐν πάσῃ τρυφῇ Sir. 37, 29; ክህናት፡ዘሠሥዐት፡ነፍሶሙ፡በረኃብ፡ርኩስ፡ Can. Nic. 17; F. M. 18, 1; ይሤሥዑ፡ለበሊዕ፡ Did. 7; Org. 7. 2) *inexplebilem esse*, de quavis cupidine, *avidum, avarum, nimis cupidum esse*: ዘይሤሥዕ፡በረባሕ፡ ὁ διώκων ἐργολαβείας Sir. 29, 19; πλεονεκτεῖν Chr. Ta. 2; ኢሠሣዕነ፡ οὐ ἠτακτήσαμεν 2 Thess. 3, 7; Sir. 34, 13.

አሠሥዐ፡ II, 2 *cupidum reddere* cibi aliquem, Gad. Ad. f. 41.

ሥሡዕ፡ part. 1) *insatiabilis, inexplebilis, vorax:* **ብእሲ፡ሥሡዕ፡ዘኢይጸግብ፡** Sir. 34, 20; ἄπληστος Prov. 28, 25; **ሥሡዐ፡ልብ፡** Ps. 100, 7; Clem. f. 97; **ሥሡዐ፡ከርሥ፡** M. M. f. 106; **ሥሡዓን፡በላዕያን፡** Macc. f. 9. 2) *avidus, avarus,* πλεονέκτης Sir. 14, 9.

ሥሥዕት፡ (fem. a **ሥሡዕ፡**) usurpatur pro subst.: *insatiabilitas* a) ventris, *aviditas ciborum, heluatio:* **ያበዝኆ፡ለንብጥ፡ሥሥዕት፡** Sir. 37, 30; **ብዙኃን፡እለ፡ቀተሎሙ፡ሥሥዕት፡** 37, 31; **ምርዓት፡ወዝሙት፡ወሥሥዕት፡** Clem. f. 139. 141. 167; **ሥሥዕተ፡ሥጋ፡** Herm. p. 33. b) animi, *aviditas, avaritia, intemperantia:* **እመ፡ኢይፈደፍድ፡ሥሥዕትከ፡** (μὴ μᾶλλον πλεονέκτης) Chr. Ta. 3; **ሥሥዕት፡ዘጥሪት፡** ibid. 11; Herm. p. 43; **ፍትወተ፡ሥሥዕት፡ዘብዕል፡** F. M. 18, 1.

ሥሣዔ፡ subst. *insatiabilitas* Lud. sine auct.

ሠርሐ፡ I, 2 [cognatum cum **ሠርኀ፡** et **ሠረቀ፡** q. v.; prima radicis vis est in *findendo* شَرَقَ; hinc nascuntur a) *aperire, ampliare, explicare* شَرَحَ b) de germinibus erumpentibus *crescere* شَرَخَ זָרַח; de lumine vel sole prorumpente *illucescere, oriri* شَرَقَ **ሠረቀ፡** זָרַח **ሠርኀ**. Praeterea e notione *findendi* etiam notionem *perveniendi ad finem* vel *bene succedendi* excrescere posse, verbis צָלַח ܨܠܚ صَلَحَ, amh. **ሰላ፡** probatur] 1) *prosperum successum dare, prosperare, secundare* (plerumque εὐοδοῦν), c. c. Acc. viae, operis, al.: **ይሤርሕ፡እግዚ"፡ፍናዊሁ፡** Kuf. 27. 31; Tob. 5, 17; Jes. 55, 11; **ውእቱ፡ ሠርሐ፡ምግባሮሙ፡በእደ፡ነቢይ፡** Sap. 11, 1; Ps. 89, 19; Lit. 175, 2; vel c. Acc. pers.: **ይሤርሐከ፡** 2 Par. 18, 14; **ይሤርሐከ፡በኵሉ፡ግብርከ፡** Tob. 4, 19; 1 Esr. 8, 6; vel c. dupl. Acc. (secundare alicui alqd) Gen. 24, 51. 56. 39, 3; Jes. 46, 11; Kuf. 39; seq. Subj. verbi: Rom. 1, 10. 2) Singularem significatum, de quo haud satis constat, habet in his locis: (nemo a communione mysterii celebranda discedat) **ዘእንበለ፡ይትፈጸም፡ዕርገተ፡ቍርባን፡ወበረከተ፡ክህን፡ወሠርሖት፡** F. N. 12 (p. 98); (nemo accepto corpore et sanguine Christi quidquam edat vel bibat) **እምቅድመ፡ሠርሖቱ፡** ibid. 13 (p. 103); conjicio: *successum deprecari* vel *imprecari* (cfr. Num. 6, 24. 25).

ተሠርሐ፡ III, 2 *prosperari, secundari, prospere perficere, felicem successum habere,* de hominibus eorumque viis et operibus, al.: Hen. 1, 8; **ከመ፡ትሠርሑ፡** Kuf. 35. 36; 1 Cor. 16, 2; **ተሠርሐ፡ሕዝብ፡በኵሉ፡** 2 Par. 32, 30; **ትሤራሕ፡በኵሉ፡ፍኖትከ፡** Tob. 4, 6; Jer. 15, 11. 22, 30 vrs. nov.; **ከመ፡ይሠራሕ፡ለነ፡ፍኖትነ፡** 2 Esr. 8, 21; **ወልድየ፡ተሠራሕ፡** Kuf. 31; Ps. 44, 5; 3 Joh. 2.

ሥሩሕ፡ part. *prosper, bene succedens:* **ከመ፡ሥሩሐ፡ይኩን፡ፍኖትከ፡** Tob. 4, 19; **ለገባሬ፡ሠናይ፡ኵሉ፡ፍናዊሁ፡ሥሩሕ፡ውእቱ፡** Fal. f. 47.

ሥርሖት፡ n. act. *prosperi successus largitio:* **ንቀድም፡** (*incipiamus*) **በረድኤተ፡እግዚ"፡ወበሥነ፡ሥርሖቱ፡** Fid. Jac. Bar.

ሠርሐ፡ *clarum esse* vid. sub **ሠርኀ፡**

ሠርሐ፡ *laborare* vid. sub **ሰርሐ፡**

ሠረመ፡ rad. inus., cui praeter شرم in شَرْم etiam זרם (זרב, זרף) vicinae videntur. — Rad. Abb.: **ሠረመ፡ዘ፡ረግረግ፡ሆነ፡**

ተሠርመ፡ III, 1 *in abyssum submergi:* **ወኢተሠርሙ፡ውስተ፡ባሕር፡** Macc. f. 2. — Rad. Abb.: **ተሠረመ፡ዘ፡ረግረግ፡ገባ፡**

ሠርም፡ subst. [i. q. شَرْم] Pl. **አሥራም፡**, *gurges, abyssus,* πέλαγος Cyr. f. 105; *Deus* **ለእለ፡ውስተ፡ሠርም፡ይትመነደቡ፡መድኀን፡** Kid. f. 16; **ዕመቀ፡ሠርመ፡ኀጢአት፡** Clem. f. 180; Org. 4; **እሞገደ፡አሥራም፡** Org. 1. — *Voc. Ae.:* **ሠርም፡ዕሙቅ፡ብ፡ጥልቅ፡**; *aliud:* **ሠርም፡ዘ፡የሚያጠልቅ፡ወኸ።**

ሠረረ፡ *volare* vid. sub **ሰረረ፡**

ሠረረ፡ I, 1 *altum esse:* **ሠረረ፡፲ወ፰በእመት፡** Lud. e Libr. Myst. [propria notio videtur *longum, procerum esse,* vid. **ሥር፡** In caeteris linguis haec eadem radix non occurrit; sed vicinae videntur שָׂרַע شَرَعَ (شَرَا) *extendit* et شَرَفَ *altus fuit*].

ሥር፡ vel **ሠር፡** subst., *altitudo,* ὕψος Gen. 6, 15; ut videtur, etiam *longitudo:* ecclesiarum quidem, quas Lalibela aedificavit, distinguitur **ኑኅ፡** (*altitudo* vel *longitudo*), **ግድም፡** (*latitudo*), **ሥር፡** (*longitudo* vel *altitudo*); alio loco: **ቆም፡** (*altitudo*) et **ሥር፡** (*longitudo*) Gad. Lal.

ሥረት፡ id. q. **ሥር፡**; Lud. e Mss. Colb.

ሣረረ፡ I, 3 [prima radicis سُرّ שָׁרַר potestas est: *firmus, stabilis, solidus, durus fuit,* quare **ሣረረ፡** proprie *firmavit, stabilivit* significare videtur. In libris mss. melioris notae frequentius **ሣረረ፡** quam **ሳረረ፡** exscripta occurrit, quare eam sicut vicinam **ሠረወ፡** sub litera **ሠ፡** inserere haud dubitavimus] *fundare, fundamentum jacere,* c. c. Acc. Job 26, 11. 38, 4; Prov. 3, 19; Ps. 101, 26. 103, 6. 9; Sir. 50, 2; Jes. 14, 32. 44, 28. 48, 13. 51, 16; Zach. 1, 16; Hagg. 2, 18; 2 Esr. 3, 10; Hebr. 1, 10; 1 Cor. 3, 12 rom. Trsl.: *pro fundamento ponere* thesin seu propositionem Lud. e V. S. — *Voc. Ae.:* **ሣረረ፡ዘ፡ተክለ፡**

አሣረረ፡ II, 3 *fundandum curare:* **ወለሊሁ፡አሣረረ፡ቤተ፡** ἔδωκε θεμελίους τοῦ οἴκου 2 Esr. 5, 16.

ተሣረረ፡ III, 3 pass.: *fundari* 3 Reg. 7, 47; 2 Esr. 3, 6; 4 Esr. 4, 7; Hen. 69, 17; Matth. 7, 25; 1 Cor. 3, 11; **ቤተ፡ክርስቲያን፡እንተ፡ተሣረረት፡** Did. 8; transl.: Col. 2, 7; *confirmari* in doctrina vel sententia aliqua Lud. e V. S.

ሡሩር፡, rarius **ሥሩር፡** (Herm. p. 20) part., *fundatus* Hen. 21, 2; Cant. 5, 15; Prov. 18, 19; transl.: **እስመ፡ሰብእ፡ሡሩር፡እምነፍስ፡ወሥጋ፡** Phlx. 82. 2) *stabilitus, firmus* (verus): Herm. p. 11.

ሣራሪ፡ n. ag. *fundator:* (Deus) **ሣራሪሃ፡ለምድር፡** Kid. f. 12; Prec. Mat.; (Deus) **ሣራሪሃ፡ለነፍስ፡** Kid. f. 11; Prec. Mat.

ሡራሬ፡ subst. 1) *fundatio* Org. 2; Chr. Ax. f. 89. 94; transl.: **ሡራሬሁ፡** (sc. *monachi*) **ዲበ፡ንዴት፡** Gad. Kar. 2) *fundamentum* Gad. Lal.

መሠረት፡ subst., Pl. **መሠረታት፡** *fundamentum, fundamen:* Job 9, 6. 18, 4. 22, 16; Sir. 16, 19. 50, 15. Jes. 13, 5.

14, 15. 24, 18. 28, 16. 44, 23. 58, 12; Am. 1, 4. 7; Ps. 17, 9. 17. 86, 1; Judith 1, 2. 3. 16, 15; Job 28, 9 (ῥίζαι); Luc. 6, 49; Apoc. 21, 14; 4 Esr. 10, 41. 67; **አስተናደፈ፡መሠረተ፡** *fundamentum jecit* 1 Cor. 3, 10; **ሣረረ፡መሠረተ፡** 1 Cor. 3, 11; Luc. 6, 48; Hez. 40, 5 (τὸ προτείχισμα). Transl.: 1 Tim. 6, 19; 2 Tim. 2, 19; Hebr. 6, 1; Hen. 15, 9; fundamentum calculorum vel rationis ineundae, Abush.; (dilexit eum) **እመሠረተ፡ልቡ፡** *ex imo corde suo* Org. — *Voc. Ae.*: **መሠረት፡ብ፡ታቹ፡**

አመሥረተ፡ quadr. II (denom. a **መሠረት፡**) *fundare*: **አመሥርተኒ፡ዲበ፡መሠረተ፡ወርቅ፡** Org.

ተመሥረተ፡ III, 1 *fundari*: **ዓዲሁ፡ኢተመሥረተ፡**(ሃይማኖትክሙ፡)**እስመ፡ዘይትመሠረት፡ይደልዎ፡ይኩን፡ጽኑዐ፡** Chr. ho. 9; Org. 1.

ምሥሩት፡ part. *fundatus* Lud. e Mss. Colb.

ሠረቀ፡ *furari* vid. sub **ሰረቀ፡**

ሠረቀ፡ I, 1 [شَرَقَ ,זָרַח ,ܣܪܩ; amh. id. q. aeth., de prima notione vid. sub **ሠርሐ፡**] Subj. **ይሥርቅ፡** 1) *oriri, exoriri*, de sideribus: Gen. 32, 32; Ex. 22, 2; Num. 24, 17; Ps. 103, 23; **ፀሐይ፡ሠረቃ፡ትጸልም፡** Jes. 13, 10. 60, 19; Nah. 3, 17; **ሠሪቀ፡ፀሐይ፡** Jon. 4, 8; Job 3, 9; **ኢትሥርቂ፡** Job 9, 7; Hen. 2, 1. 83, 11; transl. de aliis rebus, quae diei instar illucescunt: **ትሠርቅ፡ሕይወትከ፡ከመ፡መዓልት፡** Job 11, 17; **አገብር፡ሐዲሰ፡ዘይእዜ፡ይሠርቅ፡** Jes. 43, 19. 58, 8. 60, 1; Ps. 111, 4; Matth. 4, 16. 2) *nasci*, de *nova luna*: **አመ፡ሠረቀ፡ሳብዕ፡ወርኅ፡** 1 Esr. 5, 46. Inde ab illis temporibus, quibus Aethiopes initia mensium a noviluniis ducere solebant, significat *incipere*, de mensibus, ut: **ታኅሣሥ፡ለእመ፡ሠረቀ፡በሠሉስ፡** *calendae Tachšâš si inciderint in feriam tertiam* Comp. Aeth.; **በ፪ዓመት፡መንግሥቱ፡ሠረቀ፡መስከረም፡በዕለተ፡ሰኑይ፡** Chr. L. Atk. 3) in genere: *illucescere, lucere, splendere*: **ብርሃን፡ሠረቀ፡ላዕሌሆሙ፡** λάμψει (v. **በርሀ፡**) Jes. 9, 2 (Matth. 4, 16); Luc. 2, 9 rom.; Sx. Haml. 5. — *Voc. Ae.*: **ሠረቀ፡ብ፡ብቅ፡አለ።**

አሥረቀ፡ II, 1 1) *exoriri facere, ortum creare, illucescere facere*, c. Acc. solis Sir. 43, 2; Matth. 5, 45; Did. 1; Macc. f. 3, aliusve luminis: **ከማሁ፡የሠርቅ፡እግዚ"፡ጽድቀ፡ወሐሤተ፡** Jes. 61, 11; in genere: *effulgere* vel *resplendere facere*: (Deus) **አሥረቀ፡መለኮቶ፡** Lit. Orth. 2) ut videtur, *prima luce sacra celebrare, hymnos matutinos canere*, saepius in Deg., ex. gr.: **በአጽዋም፡ለእመ፡ሀሎ፡አሥርቆት፡**, vel **አርያም፡** (genus cantus) **ዘአሥርቆት፡**; vid. etiam Catal. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 38.

ሠርቅ፡ subst., Pl. **አሥራቅ፡** 1) *ortus* vel *apparitio* sideris Jud. 5, 31. 2) *oriens* i. e. coeli plaga orientalis: **መንገለ፡ሠርቀ፡ፀሐይ፡** Gen. 25, 6; **መንገለ፡ሠርቅ፡** Gen. 13, 11; Ps. 102, 12; Clem. f. 187; **ደብረ፡ዘይት፡ዘሀለወት፡በሠርቀ፡ኢየሩሳሌም፡** Jsp. p. 356. 3) in specie: *luna nova, novilunium*: **ጌሠም፡ሠርቀ፡ወርኅ፡** 1 Reg. 20, 5; **ሠርቀ፡ወርኅክሙ፡** Jes. 1, 14; **በሠርቀ፡አውራኅ፡** Hez. 45, 17; **አሥራቀ፡ወርኅ፡** Num. 28, 11; 1 Esr. 5, 51; **ዕለተ፡ሠርቅ፡** *dies novilunii* Ps. 80, 3, vel **ሠርቅ፡** Hen. 78, 12; **አመ፡ርእሰ፡ሠርቅ፡** Ex. 40, 2; **እንተ፡ቅድመ፡ሠርቅ፡** προνουμηνία Judith 8, 6. Deinde ubi mensium initia a noviluniis fiunt, **ሠርቅ፡** est *calendae, initium mensis*, ut: **አመ፡ሠርቀ፡ወርኅ፡ራብዕ፡** Kuf. 3. 6 seq.; Hagg. 1, 1; et inde a **ሠርቅ፡** mensium dies quatuordecim primi numerantur, ut: **በዐሡር፡ሠርቅ፡** δεκάτῃ τοῦ μηνός Jer. 52, 4; Bar. 1, 2; Hez. 20, 1, vel **በኀሙስ፡ሠርቅ፡** Hez. 1, 1, vel **በኃምስ፡ሠርቅ፡** πέμπτῃ τοῦ μηνός Hez. 1, 2. 8, 1; Jer. 46, 2, vel **አመ፡ረቡዑ፡ለሠርቀ፡ታስዕ፡ወርኅ፡** Zach. 7, 1; Hez. 33, 21; Esth. 3, 7. 12 seq. (opp. **ጽልመት፡** q. v.). Denique ut diei ita noctis quoque **ሠርቅ፡** *initium* praedicatur Lit. f. 161, 1; Herm. in subscr. p. 108. (populorum enim alii mensium annique dies ab imminentibus noctibus, alii ab illucescentibus diebus incipiebant, quare **ሠርቀ፡ሌሊት፡** et **ሠርቀ፡መዓልት፡** distinguuntur).

ሠረቅ፡ subst. i. q. **ሠርቅ፡**, scilicet forma antiquior, 1) plerumque: *oriens* Gen. 12, 8. 13, 11. 14 ann.; Lev. 16, 14 ann.; Num. 10, 5; Deut. 3, 27. 4, 41; Jos. 4, 19. 12, 1. 13, 9. 2) rarissime i. q. **ሠርቅ፡** Nr. 3, ut: **እስከ፡፱ሠረቀ፡ወርኅ፡** ἐννάτῃ τοῦ μηνός 4 Reg. 25, 2 cod. S.

ሥርቀት፡ n. act. *ortus, apparitio* Deut. 33, 14; Jes. 13, 10 var.; **ሥርቀተ፡ፀሐይ፡** Jsp. p. 285; **ሥርቀተ፡ከዋክብት፡** Sap. 10, 17; **ሥርቀተ፡ቤዝ፡** Gad. T. H.; apparitio Christi Lit. Joh.

ሠርቃዊ፡ adj. rel. 1) *ad novilunium pertinens*: **ወርኅ፡ሠርቃዊ፡** *mensis lunaris* (opp. solaris) Abush. 33 (aliâs **ሀላሊ፡** q. v.). 2) i. q. **ሠረቃዊ፡**

ሠረቃዊ፡ adj. rel. 1) *ad orientem pertinens, orientalis* Gen. 10, 30; Jsp. p. 374. 2) *ad ortum pertinens*: **ገብርየ፡ሠረቃዊ፡** Zach. 3, 8; **ብእሲ፡ሠረቃዊ፡** (v. **ሠርቃዊ፡**)**ስሙ፡ወይሠርቅ፡** 6, 12.

ምሥራቅ፡ subst., Pl. **ምሥራቃት፡** *oriens, regio orientalis*, et **ምሥራቀ፡** et **ምሥራቀ፡ፀሐይ፡** Matth. 2, 2; Jos. 1, 15; Ps. 112, 3; Mal. 1, 10; Jes. 9, 12. 11, 11. 41, 25. 45, 6. 59, 19; Hen. 35; Apoc. 16, 12 al.; **ምሥራቃት፡** *regiones* vel *partes orientales* Abush. 47.

ምሥራቃዊ፡ adj. rel. *ad orientem pertinens* Sx. Ter 12; in specie: Asiam trans Euphratem sitam inhabitans: **ምሥራቃውያን፡** *orientales* F. N. 4.

ሠረቀ፡ *nectere, plectere* (vid. infra sub **ሢራክ፡**). Hinc nescio an illustrari possit locus obscurior: **ቆቃሕ፡ተሠግረ፡በቈጽለ፡አሥርቀ፡** v. **በቈጽልዐ፡ሠርቅ፡** πέρδιξ θηρευτὴς ἐν καρτάλλῳ Sir. 11, 30. Pro Infinitivis emendare licuerit **ሥርቅ፡** *nexile, plectile* (coll. شَرَكٌ *laqueus, rete venatoris*).

ሢሬቅ፡ n. prgr., sc. σωρήκ i. e. שֹׂרֵק *vitis generosioris species* (de quo vid. Ges. thes. p. 1342) Jes. 5, 2 var.; Jer. 2, 21 Lib. Myst.

ሠረበ፡ I, 1 [i. q. شَرِبَ ,ܣܪܒ ,سَرِبَ; cfr. etiam **ሰረበ፡**] *sorbere, imbibere, bibere*: **ይሠርብ፡ደምየ፡** Job 6, 4; **ይሠርብ፡ለኀጢአት፡ከመ፡ስታይ፡** Job 15, 16; Cod. Mus. Brit. LIV, 7; Apoc. 12, 16; **ሠረበ፡ብሒአ፡ይቤ፡** Joh. 19, 30; Rel. Bar.; Hen. 28, 3. — *Voc. Ae.*: **ሠረበ፡ብ፡ማገ።**

አሥረበ፡ II, 1 1) *sorbendum dedit*; 2) *irrigavit* rivo ducto Lud. sine auct.

ሥሩብ፡ part. *sorptus, haustus*, Syn.

ሠረብ፡ vel **ሥርብ፡**, nonnisi in Pl. **አሥራብ፡** repertum,

subst. *potus, vinum:* አሥራበ፡ ወይን፡ Abt. Ap. 3; አሥራበ፡ ሦከር፡ *potus e saccharo confecti* Org. 1.

ሠራብ፡ subst. (i. q. شَرَاب) *potus, vinum:* እመ፡ አዕረገ፡ ሀየንተ፡ አሥራበ፡ ወይን፡ ሠራብ፡ ሦከር፡ Abt. Ap. 3.

መሥረብ፡ subst. *hydria, situla* Chr. Ax. f. 89.

ምሥራብ፡ subst. *quilibet locus* vel *vas, quo humor continetur*; de spongia, in qua Jesu propinatum fuit acetum cum felle: ሰላም፡ ለስፍንግ፡ ለብሒአ፡ ሐሞት፡ ምሥራቡ፡ Sx. Masc. 19 Enc.

ሠርኀ፡ rad. inus., cognata cum ሠረቀ፡ et ሠርሐ፡ q. v.

ሥሩኅ፡ part. *splendens, magnificus* Kuf. p. 130 ann. 7 (de nomine Dei).

ሠርኀ፡ subst. *splendor igneus*, quo circumfusum numen divinum apparet; *gloria Dei* (aliâs ስብሐት፡), δόξα Ex. 16, 10. 24, 16 (var. ሣርኅ፡).

ሥራኄ፡ vel ሡራኄ፡ subst., id. q. ሠርኀ፡; c. suff. ሥራኁ፡ Ex. 24, 17 v. ሡራኄሁ፡; 16, 10 var.; 28, 2; (Deo convenit) ሡራኄ፡ ወጸዳል፡ M. M. f. 92; በርሀ፡ ገጹ፡ በሡራኄ፡ መለኮት፡ Gad. T. H.; Org. — *Voc. Ae.*: ሡራኄ፡ ዘ፡ መኽብረቅ; *al.*: የሚያሸበርቅ፡ ብርሃን ።

ሥርናይ፡ *triticum* vid. sub ሠዐረ፡

ሢራክ፡ vel ሲራክ፡, subst., n. prgr., Pl. ሢራካት፡ [sine dubio i. q. شِرَاك *corrigia; linea, ductus*, Strich sive Streifen; coll. שָׂרַג vel סֵרֵג *disponere ad lineam*; סָרַג *interstinguere, intersecare*, סַרְגֵּל *lineare, sulcare*, quae omnia ad שָׂרַג vel שָׂרַךְ *nexuit, plexit* referenda sunt] *linea, lineae ductus, stria*, ut: (non avertit plantam pedis) እምፍኖ፡ ሢራኩ፡ Lud. e Mss. Colb. a) *series* vel *pars tabulae* lineis in varias partes divisae (Fach); *rubrica*; nec non *tabella* ipsa lineis tabulatim divisa: ወለለ፡ ኍልቈ፡ አሐዘ፡ ቦቱ፡ አሐዝ፡ ዘበሢራኩ፡ ዘይኤምር፡ ውስተ፡ አይ፡ καθ' ἕκαστον ἀριθμὸν ὑποσημείωσις διὰ κινναβάρεως πρόκειται δηλοῦσα ἐν ποίῳ, et አእሚረክ፡ አሐዘ፡ ኍልቈ፡ ዘበሢራኩ፡ ὃν ἡ διὰ τοῦ κινναβάρεως ὑποσημείωσις ὑποβέβληκεν Epist. Euseb. ad Carp. in N. T. rom.; M. M. f. 96. 246. b) *membrum* vel *incisio orationis*, quatenus *linearum intervallis* distinguuntur (Abschnitt, Absatz). Herm. p. 110 (coll. Isenb. lex. p. 54: ሲራክ፡ „a blank horizontal space on a written page between two divisions").

ሠረወ፡ rad. inus., propagata e ሠረረ፡ (שָׁרַר), de qua vid. supra p. 238. et Ges. thes. p. 1482 seq. Hinc

ሥርው፡ subst., m. et fem., Pl. ሥረው፡ et አሥራው፡, rarius ሥርዋት፡ (Hen. 8, 3; Sx. Ter 27) 1) [i. q. שׁוֹר, سُرّ (?), amh. ሥር፡] *nervus, musculus*, νεῦρον (synon. መትን፡): Job 10, 11. 30, 17. 40, 12; ዘኀጺን፡ ሥርወ፡ ክሣድከ፡ Jes. 48, 4; Prov. 24, 23; Hez. 37, 5. 8; ሥርወ፡ ሕሩም፡ Gen. 32, 26. 33; ሥርወ፡ መዝራእት፡ እደዊሆሙ፡ Gen. 49, 24; 49, 6; Deut. 21, 4; Jos. 11, 6; *commissura* Hebr. 4, 12; Eph. 4, 16 Platt; Col. 2, 19 Platt; ሥርወ፡ ልብየ፡ τὰ αἰσθητήρια τῆς καρδίας Jer. 4, 19; አዕጽምት፡ ወአሥራው፡ Cyr. f. 117; ደዌ፡ አደግደገ፡ ሥጋሁ፡ ወተዐውቀ፡ አሥራወ፡ እንግድዓሁ፡ Jsp. p. 302. 2) (i. q. שֹׁרֶשׁ ܫܶܪܫܳܐ, amh. ሥር፡, arab. سِرّ) *radix* plantarum eorumque quae cum iis comparantur: Gen. 41, 5; Deut. 29, 17; Job 5, 3. 15, 30; Sap. 7, 20; Jes. 53, 2; Luc. 17, 6; Matth. 13, 6. 21; Rom. 11, 16 seq.; Hebr. 12, 15; ይሠርጽ፡ ሥርዎሙ፡ Jes. 37, 31; ኢበቈለ፡ ሥርዎሙ፡ Jes. 40, 24; Hez. 31, 7; ይየብስ፡ ሥረዊሁ፡ Job 18, 16; Hos. 9, 16; መልኅ፡ ሥርዎሙ፡ Sir. 10, 15; ይጸንዕ፡ ሥርዊ፡ Jer. 17, 8; እምሥርው፡ አጥፍአ፡ Job 31, 12; ሥርው፡ ወጕንድ፡ Dan. 4, 12; ዘእንበለ፡ ሥርው፡ ἄρριζος Job 31, 8; ሀለወ፡ ውስተ፡ ሥርው፡ ἔτι ὂν ἐπὶ ῥίζης Job 8, 12; *radices agere* vel *capere*: ወደየ፡ ሥርወ፡ 4 Esr. 8, 27; Macc. f. 5; ገብረ፡ ሥርወ፡ Sir. 3, 28; አብቈልኩ፡ ሥርወ፡ Sir. 24, 12; አኀዘ፡ ሥርወ፡ Kuf. 37; Herm. p. 64. 65. Transl.: ሥርዎሙ፡ ለርኩሳን፡ Sir. 40, 15; ሥርወ፡ ዐመፃ፡ Hen. 91, 5. 8. 11; 4 Esr. 1, 22. 3, 36. In specie est a) *principium, fundamentum, origo*: ሥርዋ፡ ለጥበብ፡ ፈሪሀ፡ እግዚ"፡ Sir. 1, 20; Sap. 15, 3; 1 Tim. 6, 10. b) *stirps, genus* Jes. 11, 1. 10; Apoc. 5, 5; ሥርውኪ፡ ወዘመድኪ፡ እምድረ፡ ከናአን፡ Hez. 16, 3; Tob. 5, 14. c) *causa* Job 19, 28. d) *exemplar libri originarium* (أَصْل): መጽሐፈ፡ ሥርው፡ Jsp. (In *Voc. Ae.*: ሥርወ፡ ሕሩም፡ ዘ፡ ሽሉዳ፡).

ሠረወ፡ (denom. a ሥርው፡) I, 2 (Impf. ይሤሩ፡, Subj. ይሠሩ፡) et I, 1 (Impf. ይሠሩ፡, Subj. ይሥሩ፡) *eradicare, exstirpare, funditus delere, stirpem perdere*, plerumque de hominibus et populis (ἐκριζοῦν, ἐξολοθρεύειν), c. c. Acc.: Kuf. 33; Ex. 15, 6; Num. 4, 18; 1 Reg. 2, 31; 3 Reg. 11, 15. 16; 4 Reg. 9, 7. 8; Ps. 43, 3. 82, 4; Mich. 5, 9 seq.; Dan. ap. 1, 59; Jer. 1, 10. 4, 7. 5, 6. 22, 7. 28, 11. 29, 4. 51, 12; Judith 1, 15; Sir. 3, 9. 10, 16. 49, 7.

ተሠረወ፡ III, 2 et ተሠርወ III, 1 1) *eradicari, exstirpari, funditus deleri* Deut. 12, 30; Jes. 29, 20; Zeph. 1, 11; Sir. 16, 9; Kuf. 6; Job 4, 7; Sir. 23, 25; ረሲዓን፡ እምሥርዎሙ፡ እምድር፡ ይሤረዊ፡ Prov. 15, 6; Ps. 36, 36. 40. 108, 12; Matth. 15, 13; ለትሠሮ፡ ይእቲ፡ ነፍስ፡ እምእስራኤል፡ Ex. 12, 15; Lev. 17, 4. 19, 8; Kuf. 2; ለተሠርዎ፡ Kuf. 24; 2 Petr. 2, 12; ὄλεθρος Prov. 1, 26; Jer. 31, 8; 2 Thess. 1, 9. Dicitur etiam de *fumo* (dissipato) Enc. 2) III, 1 *radicari*: ወተሠርዉ፡ ኵሎሙ፡ በሃይማኖት፡ Gad. T. H.

ሠራዊ፡ n. ag. *exstirpator* Lud. sine auct.

ሥራዌ፡ subst. *eradicatio, exstirpatio, pernicies* Sap. 1, 12; Prov. 21, 7; Kuf. 22; የኀሥሥ፡ ሥራዌክ፡ Jsp. p. 338; Sx. Hed. 3 Enc.

ሠርዌ፡ subst., Pl. ሠራዊት፡ (proprie, ut videtur: stirps, stipes, truncus, vid. ጕንድ፡; aram. שְׁרִיתָא) *trabs, tignum, columen*: Matth. 7, 3. 4; 4 Reg. 6, 2; ዕፀው፡ ለጠፈረ፡ ቤት፡ ወለሠራዊት፡ 2 Par. 34, 11; 3 Reg. 6, 15; ሠርዌ፡ ተንከተም፡ ξύλον διαβάθρας *trabs pontis* vel *ratis* 2 Reg. 23, 21; collective: ታሕተ፡ ሠርዌ፡ ቤትከ፡ Sir. 29, 22; ከመ፡ ሠርዌ፡ ይውዕዩ፡ Ep. Jer. 54. a) *scapus* vel *truncus* columnae: መሰከምት፡ ሠርዌሁ፡ *basis* vel *statumen scapi ejus* Ex. 26, 17. b) ut videtur, *antenna*; τὰ ἱστία enim (*vela*) bis, scilicet semel in Pentateucho (ሠራዊት፡ ዐጸድ፡ τὰ ἱστία τῆς αὐλῆς) Ex. 39, 20 et in Jes. 33, 23 voce ሠራዊት፡ versa sunt, sive quia interpretes ἱστίον vocem diminutivam vocis ἱστός putarunt, sive quia *antennam* pro *velo* posuerunt. c) *jugum textorum, liciatorium* (sicut ἱστός): ἀντίον ሠርዌ፡ አነምት፡ 1 Par. 11, 23; 2 Reg. 21, 19. d) ut videtur, *malus* navis (ut ἱστός): እግዚ"፡ ዐምደ፡ ሃይማኖትነ፡ ዘኢይጸንን ፤ ሰርዌ፡ (sic) ሐመርነ፡

ዘኢይትነተን፡ M. M. f. 84; ጸነ፡ስርዌ፡ (sic) ሐመርሙ፡ M. M. f. 172; ሠርዌ፡ሐመር፡ Org. [An سَارِيَةٌ vel صَارِيَةٌ huc referenda sint, in medio relinquo]. — *Voc. Ae.*: ሠርዌ፡ዘ፡ምስሶ፡ (quamquam etiam ሠርዌ፡ in Amharensium usu est).

ሠርዌ፡ exercitus vid. sub ሰርዌ፡

ሠርዐ፡ I, 1 [amh. ሠራ፡, i. q. شَرَعَ; primitus significare videtur *protendere*, deinde *ad lineam disponere*, *ordinare*] Subj. ይሥራዕ፡ 1) *disponere, struere, instruere, ordinare, ornare:* laqueos ዘሠርዐ፡መሥገርተ፡ Sir. 27, 26; Prov. 29, 5; Jer. 5, 26; aciem ሠርዐ፡ሰራዊቶ፡ (Titus) Jsp. p. 356; ትሠርዕ፡አሕፃ፡ዐውዳ፡ τάξεις τὰς βελοστάσεις κύκλῳ Hez. 4, 2; populos ይሠርዖሙ፡ለአሕዛብ፡ Job 12, 23; mensam (sternere), cibos ሥርዑ፡ማእደ፡ Ex. 26, 35; Jes. 21, 5. 65, 11; Dan. ap. 13, 11. 14; Sir. 29, 26; Ps. 22, 6. 77, 22. 24; Lev. 24, 6. 8; Luc. 6, 4; ብዙኅ፡ሠርዑ፡ውስቴቱ፡(ለማእድ፡) Sir. 34, 12. 16; lucernas Ex. 25, 37; καταρτίζειν Matth. 4, 21; ordinare domum i. e. curare rem domesticam (de moribundo): ሥራዕ፡ቤተከ፡ Jes. 38, 1; 4 Esr. 14, 10; 4 Reg. 20, 1; librum (disponere): ስንክሳር፡ዘሠርዑ፡አበዊነ፡ Sx. Mag. in proleg.; ያሬድ፡ሠርዐ፡ማሕሌተ፡ለለዘመኑ፡ Sx. Genb. 11. 2) *instituere, statuere, constituere, condere, sancire, praefinire, praecipere:* ሠራዕኩ፡ኖኀ፡ወሰነ፡ለባሕር፡ Jer. 5, 22; መኑ፡ሠርዐ፡አምጣኒሃ፡ Job 38, 5; ሠርዖሙ፡ፍናዊሆሙ፡ Sir. 36, 11; Hen. 5, 2; ለኰነኔ፡ሠራዕከሁ፡ Hab. 1, 12; ዐቅመ፡ሠርዐት፡ለልሳና፡ Prov. 29, 43; ሥራዕ፡ሊተ፡ዘይትፈቀድ፡ σύνταξόν μοι τὰ δέοντα Prov. 24, 31; (c. Acc. pers. pro Dat. Rom. 16, 2); ሠርዐ፡ጸበሐተ፡ላዕሌሆሙ፡ Kuf. 34; አርዑተ፡ላዕሌሁ፡ Kuf. 38; ምክያደ፡ Kuf. 40; ውስተ፡ዐቢይ፡ሕዝብ፡እሠርዐከ፡አነ፡ Kuf. 44; in specie: leges, instituta, ritus, foedera: Kuf. 6. 13; ሕግ፡ዘሠራዕኩ፡ለአበዊሆሙ፡ Jer. 11, 10; Rom. 3, 31; Hebr. 8, 8. 9; እሠርዕ፡ለቤተ፡እስራኤል፡ሥርዐተ፡ሐዲሰ፡ διαθήσομαι διαθήκην Jer. 38, 31; Hez. 34, 25. 37, 26; እሠርዖሙ፡ሥርዐተ፡ዘለዓለም፡ Jes. 61, 8; 2 Par. 23, 16; Marc. 7, 5; praedestinare Rom. 8, 29; institutis ornare: ነበርነ፡አሐተኔ፡ወሠራዕነ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 103. 3) *administrare, dispensare,* διοικεῖν Sap. 8, 1. 15, 1; 1 Tim. 3, 5. 15.

ተሠርዐ፡ III, 1 1) pass. *disponi, institui, constitui, praecipi, praefiniri:* በላዕሌከኑ፡ተሠርዐ፡ኀሐ፡ጽባሕ፡ Job 38, 12; ለዐሠርቱ፡ክፍል፡ተሠርዐ፡ዓለም፡ 4 Esr. 14, 9; ተሠርዐ፡በእንቲአሁ፡ Luc. 22, 22; 4 Esr. 8, 62; Kuf. 3. 4. 30; ሕግ፡ተሠርዐ፡ 1 Tim. 1, 9; sterni mensam ተሠርዐ፡ማእድ፡ Enc. 2) refl. *sibi* vel *inter se pactionem facere; convenire de* re: ተሠራዕክሙ፡ ἐποιήσατε συνθήκας Jes. 30, 1.

ሥሩዕ፡ part. *dispositus, instructus, ordinatus, statutus:* Esth. 1, 6; Hen. 2, 1; 1 Cor. 14, 40 Platt; Ps. 88, 36; in specie de mensa: ሥሩዕ፡ማእድ፡ቅድሜሆን፡ Hez. 23, 41 et de cibis appositis Joh. 21, 9; Lev. 24, 7; Mal. 1, 7; Sir. 30, 18. Nec non hoc vocabulo vertitur θεσπέσιος, *divinitus institutus*, ut: ሥሩዕ፡ጳውሎስ፡ Cyr. c. Pall. f. 85; ሥሩዕ፡ጴጥሮስ፡ ib. f. 93 (vid. ሠራዒ፡).

ሥርዐት፡ n. act. et subst., m. et fem., Pl. ሥርዐታት፡ 1) *dispositio, ordinatio, ordo, classis:* መኰንንነ፡ለበዊ፡ይገብር፡ሥርዐተ፡ ἡγεμονία συνετοῦ τεταγμένη ἐστί Sir. 16, 26; Cant. 6, 10 (aciei); τάγμα Num. 2, 2; ῥυθμός 4 Reg. 16, 10; Ex. 25, 38 (ὑπόθεμα *substructio*); Ex. 39, 22 ἀποσκευή *apparatus;* በበሥርዐቶሙ፡ *secundum ordines suos* Lit.; ሥርዐት፡ nominantur *classes harmonicae*, in quibus concordantiae Evangelistarum reperiuntur, Nov. Test. rom.; ሥርዐታት፡ τάξεις Hen. 82, 10. 11. 2) *institutio*, ut: በእንተ፡ሥርዐተ፡ምስጢር፡ Matth. 26, 26 in tit.; et plerumque *institutum* a) *praeceptum, mandatum, edictum, decretum:* πρόσταγμα vel προστάγματα Ps. 7, 7; Jes. 24, 5; Jer. 5, 22; Sir. 39, 16; δόγμα vel δόγματα Dan. 6, 8 seq.; Eph. 2. 15. 3, 9; Col. 2, 14; ሥርዐተ፡ሠናይ፡አምልኮ፡ τὰ δόγματα τῆς εὐσεβείας II Can. Ap. 35; ዐቃቤ፡ሥርዐት፡ ὑπομνηματογράφος 1 Par. 18, 15. b) *lex, statutum:* ሥርዐትየ፡ τὰ νόμιμά μου Hez. 5, 6; ሥርዐተ፡ምሥዋዕ፡ δικαιώματα λατρείας Hebr. 9, 1; ሥርዐተ፡ቀኖና፡ vel ሥርዐታ፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. (saepissime); ሥርዐተ፡ዲያቆን፡ዐቀበ፡ወኢተዐደወ፡ Mavâs. n. 12; παράδοσις, *statutum traditum* (traditio) 2 Thess. 3, 6; Tit. 1, 14; Col. 2, 8; Matth. 15, 3. 9; de legibus naturae rerum innatis vel praescriptis: Sir. 16, 26. 43, 2. 10; ሥርዐተ፡አውራኅ፡ Kuf. 4; 4 Esr. 4, 52; በከመ፡ሥርዐት፡ሀሎ፡ Asc. Jes. 11, 17; (concubitus) በሥርዐተ፡ተብዕት፡ወአንስት፡ Tob. 3, 8. c) *foedus, pactum, testamentum* (vid. ሕግ፡), διαθήκη: Gen. 17, 20 seq.; Kuf. 1. 15; Job 31, 1; Jes. 42, 6. 49, 8. 55, 3; Jer. 38, 31; Mal. 2, 4. 5; Prov. 2, 17; Sir. 44, 11; ሐዲስ፡ሥርዐት፡ Matth. 26, 28; Hebr. 12, 24; Rom. 9, 4. d) *regula:* ሥርዐተ፡አበ፡ጳኵሚስ፡ *regula monastica* Reg. Pach.; ሥርዐተ፡ማኅበር፡ *regula conventus* (*coenobitarum*) Enc. e) *ritus, institutum, usus, consuetudo, mos;* de institutis rei publicae: ወነበሩ፡ (Romani) በዝንቱ፡ሥርዐት፡እስከ፡ኀየሎሙ፡ቄሳር፡ Jsp. p. 274; κρίμα Jer. 37, 18; de instituto matrimonii: ኀስተተ፡ሥርዐተ፡ሰብሳብ፡ γάμων ἀταξία Sap. 14, 26; በሥርዐተ፡ሕግ፡ νομοθέσμως Prov. 29, 45; πρόσταγμα Gen. 47, 26; λατρεία Ex. 12, 25. 26; ኅቡረ፡ሥርዐት፡ *eodem vitae instituto utens* Enc.; ሥርዐተ፡አይሁድ፡ *Judaismus* Enc.; in specie de iis ritibus sacris, qui f) *sacramenta, mysteria* appellantur: ሥርዐተ፡ጥምቀት፡ F. M. 27; Const. Ap. 20; ሥርዐተ፡ቍርባን፡ ibid. 52; Lit. Orth.; μυστήρια 1 Cor. 4, 1. In genere g) *ratio, modus, conditio:* በሥርዐቱ፡ *pro more suo* Org.; በዝ፡ሥርዐት፡ብዙኀ፡መዋዕለ፡ተሐዩ፡ τούτῳ τῷ τρόπῳ Prov. 9, 11; በከመ፡ይከውን፡ሥርዐቱ፡ለአውታረ፡መሰንቆ፡ከማሁ፡ *qualis ratio fidium est, talis* Chr. Ta. 29; ንሕነ፡ወለጥነ፡ሥርዐተ፡ *nos rationem* (das Verhältniß) *permutavimus* Chr. Ta. 8; ተመሰልኪ፡በሥርዐተ፡ንጽሕኪ፡ምስሌሆሙ፡ *ratione castitatis iis similis facta es* Org. h) *status, sors, conditio vitae* Apoc. 21, 4; Hebr. 3, 14; በብዙኃን፡እለ፡ያስተከብዱ፡ሥርዐተ፡ንዴት፡ Chr. Ta. 18; Phlx. 1; ድንግልና፡ዕቁብ፡በሥርዐቱ፡ Org. 3) *administratio, dispensatio* Tob. 1, 21; Tit. 2, 5; 1 Tim. 3, 4. — (Memorabilis est versio ἐπιστήμη ሥርዐት፡ Hez. 28, 7. 17).

ሠራዒ፡ n. ag. *institutor, constitutor, conditor, legislator:* ሙሴ፡ሠራዔ፡ሕግ፡ Did. 33; ሠራዕያነ፡ሕጋቲሃ፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡ (patres Niceni) Lit. Orth.; እግዚ"፡ሠራዒሃ፡ለሰንበት፡ Clem. f. 107; in specie: *divinae legis internuntius*, θεσπέσιος: ሠራዒ፡ጳውሎስ፡ Cyr. ad Th. f. 14. 21 (vid. ሥሩዕ፡).

ሥራዕ፡ subst., Pl. ሥራዓት፡ i. e. شِرَاعٌ (amh. ሸራዓ፡) *velum navis:* አውረዱ፡ሥራዓ፡ χαλάσαντες τὸ σκεῦος Act.

27, 17 Platt; ሰቀሉ፡ሥራዐ፡ዘይንእስ፡ ἀρτέμων *artemon* 27, 40 Platt; አልዐሉ፡ሥራዓተ፡ 27, 13 Platt.

I. **ሠረየ፡** rad. inus., quae *fila ducere, nere* significasse videtur, coll. amh. ሸረረ፡ Hinc

ሣሬት፡ subst. (fortasse pro ሣርየት፡, fem. a ሣርይ፡ part.) *aranea* 1) animal: ዘሣሬት፡ውእቱ፡ተመይኖ፡ግብር፤ዘአንበሳ፡ኀይል፡ Fal. f. 17; ፈትለ፡ሣሬት፡ vel እንመተ፡ሣሬት፡ Chr. Ta. 34. 2) textum araneum Job 8, 14; ይከውን፡ቤቱ፡ከመ፡ሣሬት፡ወከመ፡ብልዐ፡ቍንቍኔ፡ 27, 18; ሣሬት፡ንሕነ፡ χϑιζοί ἐσμεν Job 8, 9; የአንሙ፡ሣሬተ፡ (v. ፈትለ፡ሣሬት፡, v. አውታረ፡ሣሬት፡) Jes. 59, 5; Ps. 38, 15. 89, 10; ከመ፡ዘሣሬት፡ ὡσεὶ λεπίδες Act. 9, 18 Platt. — *Voc. Ae.*: ሣሬት፡ዘ፡ሸራሪት፡ (var. ሸረሪት፡).

II. **ሠረየ፡** I, 2 et 1 [a ሰረየ፡ q. v. non etymo sed usu tantum et significatione divergere videtur: ሠረየ፡ *absolvere a morbo* vel *malo aliquem*, ሰረየ፡ *remittere peccata*. Utrumque ejusdem esse radicis inde quoque probari videtur, quod in nominibus inde derivatis diversae significationes diversis formis distinctae sunt. Nihilominus orthographiam librariorum Aethiopicorum secuti alterum per ሠ alterum per ሰ exscribere non dubitavimus. Amharenses habent ሰረየ፡ *remittere*, ሸረ፡ (pro ሰረየ፡) *sanari, convalescere*.] 1) *sanare, mederi*: ውእቱ፡አቍሰለነ፡ወይሣርየነ፡ Hos. 6, 1; ሥረይ፡ለነፍስየ፡ ἴασαι τὴν ψυχήν μου Ps. 40, 4. 2) *veneficiis inficere, incantare*: abs. Clem. f. 180; c. Acc. እንዘ፡ይሠርያ፡(ለአርዌ፡ምድር፡)መሠርይ፡ Ps. 57, 5; at M. M. f. 122 ubi hic idem psalmi locus allegatur, ይሣርያ፡ legitur; አንትሙ፡መሰግላን፡ዘትሣርዩ፡ሀገረ፡ Sx. Haml. 15. (De significatione hujus verbi cfr. etiam نَشَّرَ).

ሥራይ፡ subst., Pl. ሥራያት፡, plerumque φάρμακον 1) *medicamentum, medicina, pharmacum, malagma* Sir. 38, 4. 8; ሥራየ፡ሕይወት፡ Sir. 6, 16; ፈውስ፡ወሥራይ፡ Jer. 40, 6 var. (συνούλωσις καὶ ἴαμα); ሰቤሃ፡ፈውሰ፡ይከውነከ፡ለሥጋከ፡ወሥራየ፡ለአዕጽምቲከ፡ ἐπιμέλεια Prov. 3, 8. 22; μάλαγμα ሥራይ፡ዘቀብእዎ፡ Sap. 16, 12; Hez. 30, 21; ይጠይእዎ፡ሥራየ፡ Jes. 1, 6. Hinc ዐቃቤ፡ሥራይ፡ *medicamentarius, medicus* Ex. 21, 19; Sir. 10, 10. 38, 1—15; Jes. 26, 14; Jer. 8, 22; Matth. 9, 12; Pl. ዐቀብተ፡ሥራይ፡ Ps. 87, 11; 2 Par. 16, 12; Job 13, 4; ዐቃብያነ፡ሥራይ፡ Clem. f. 252. 2) *venenum, veneficium, pharmacum, incantamentum* Gal. 5, 20; Asc. Jes. 2, 5; Clem. f. 31; ሥራያት፡ Ex. 7, 11; Mich. 5, 11; Sap. 18, 13; Apoc. 9, 21; Hen. 7, 1; ማየ፡ሥራይ፡ Clem. f. 252; ጥበበ፡ሥራይ፡ ibid.; መጽሐፈ፡ሥራያት፡ F. M. 15; ይገብር፡ግብረ፡ሥራይ፡ 2 Par. 33, 6; Apoc. 21, 8; Hen. 65, 6. Hinc *veneficus, pharmacus, incantator, magus*: ዘሥራይ፡ Ex. 22, 17; Deut. 18, 11; እለ፡ሥራይ፡ Apoc. 22, 15; ሰብአ፡ሥራይ፡ Ex. 9, 11; Lev. 19, 31. 20, 6; 1 Reg. 6, 2; Dan. 1, 20. 2, 2. 4, 3. 5, 15; Jer. 34, 7; Mal. 3, 5; ሰብእ፡ዘሥራያት፡ γόητες 2 Tim. 3, 13.

መሠርይ፡ vel መሠሪ፡ part. (I, 2), fem. መሠርይት፡ et መሠርዪት፡, Pl. መሠርያን፡, f. መሠርያት፡, *veneficus, pharmacus, incantator, magus*, φαρμακοὶ Ex. 7, 11; Ps. 57, 5; γόητες Chr. ho. 29; Kedr 57; F. M. 15; (*Cleopatra Antonii*) ጠባብ፡ይእቲ፡ወመሠርይት፡ Jsp. p. 317; ሲሞን፡መሠርይ፡ *magus* Act. 8, 9 rom.; Clem. f. 67. 253; Did. 21. 32; ኢዮሎስ፡ሊቀ፡መሠርያን፡ Clem. f. 252; መሠርይት፡ de pythonissa Endorae Abush. 47.

መሥሬ፡ subst., pro መሥረይ፡ *medicamen*: መሥሬ፡ውሉድ፡ *medicamen liberorum* Lud. ex Enc.

ሠረየ፡ *remittere, ignoscere* vid. sub ሰረየ፡

ሤረየ፡ *inficere colore* vid. sub ሠይረየ፡

ሠርግ፡ subst., Pl. አሥራግ፡ id. q. شَرْج *stria* vel *fossa*, per quam aqua ducitur, *rivulus, incile*, διώρυγες Ex. 7, 19. 8, 1. — *Voc. Ae.*: አሥራግ፡ዘ፡ዘይውኅዝ፡ወኸ።

ሠረጸ፡ et ሠርጸ፡ I, 1 [amh. id.; vicinum est ሥርው፡ *radix*; nec non שָׂרַג, vid. Ges. thes. p. 1482. 1483] Subj. ይሥርጽ፡ et ይሥረጽ፡ 1) *pullulare, germinare, gemmas* et *folia agere*, de plantis: ይሠርጽ፡ሥርዎሙ፡ Jes. 37, 31; (ዘርእ፡) ሠረጸ፡ Matth. 13, 5; ዕፀው፡ሠርጹ፡ Luc. 21, 30 rom.; በትር፡ትሠርጽ፡ Num. 17, 20. 23; Hez. 7, 10; Hebr. 9, 4; ከመ፡ይሥረጹ፡ Rel. Bar.; ከመ፡ትሥርጽ፡, var. ትሥረጽ፡ Hez. 17, 8. 19, 10; ሠረጸ፡ፍሬሃ፡ከመ፡ቆዐ፡ቀምሕ፡ Sir. 51, 15; ቈጽል፡ዘይሠርጽ፡ Sir. 14, 18; Kuf. 2. 48; transl. de aliis rebus: lepra ሠርጸ፡ለምጽ፡ውስተ፡ፍጽሙ፡ 2 Par. 26, 19; corpore Ps. 27, 10; ossibus Sir. 49, 10; veritate Ps. 84, 12; fide 4 Esr. 4, 32; hominibus Sir. 39, 12; 2 Reg. 23, 5; c. c. Acc. rei: ሠረጽኩ፡ሞገሰ፡ βλαστήσασα χάριν Sir. 24, 17. 2) in specie *procedere*, de processione Spiritus S. a Patre: ሠረጸ፡እምአብ፡ Lit. 163, 4; ከመ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ሠረጸ፡እምአብ፡ወነሥአ፡እምወልድ፡ Fid. Jac. Bar. (vid. Lud. Hist. Ae. III, 5 n. 29 c. Comm.).

አሥረጸ፡ II, 1 1) *progerminare* vel *pullulare facere*: (*pluvia*) ያሠርጽ፡ዘበልየ፡ Job 36, 28; (*Deus*) ያሠርጽ፡ሣዕረ፡ለእንስሳ፡ Macc. f. 10; Org. 1; transl.: አሠርጽ፡ለዳዊት፡ሠርጸ፡ጽድቅ፡ Jer. 40, 15. 2) ex suo ingenio gignere i. e. *excogitare* alqd.: እስትጉቡእ፡ዝንቱ፡መጽሐፍ፡እመጻሕፍት፡አምላካውያት፡ወቀኖናት፡ወእምነ፡ዘአሥረጸ፡ልብ፡ኪያሆን፡ F. N. in Proleg.

ሥሩጽ፡ part. *germinans*: ምድር፡ሥርጽት፡ Sap. 19, 7 var.

ሠርጽ፡ subst. 1) *germinatio* Am. 9, 13. 2) sing. et coll.: *germen, surculus, frons, propago, caulis*: Sap. 2, 8; βλαστός ከመ፡ሠርጸ፡ሊባኖስ፡ Sir. 50, 8; Ex. 38, 15; παραφυάδες Hez. 31, 3; Ps. 79, 12; κληματίς Jes. 18, 5; ἀνατολή Hez. 16, 7; Jer. 23, 5; ἐπιφυλλίς Zeph. 3, 7; ὄλυνϑοι Cant. 2, 13; ሠርጸ፡ጢስ፡ στελέχη καπνοῦ Cant. 3, 6.

ሥርጸት፡ n. act. *germinatio* M. M. f. 232.

ሠራጺ፡ n. ag. *procedens*, de Spiritu S., Athan. de Trin.

አሥራጺ፡ n. ag. (II, 1) *procedere faciens*: መንፈስ፡ቅዱስ፡ሠራጺ፡ወኢአሥራጺ፡ Athan. de Trin.

ሥርጽና፡ n. abstr., quod nonnisi cum ከዊን፡ conjunctum occurrit (formatum e ከዊን፡ሥሩጽ፡ vel ሠራጺ፡) sc. ለመንፈስ፡ቅዱስ፡ለባሕቲቱ፡(ይደሉ፡) ከዊን፡ሥርጽና፡ *Spiritui S. soli (convenit) processionis dignitas* Fid. Jac. Bar. (cfr. አምላክና፡)

ሥርዋጽ፡ vid. sub ስርዋጽ፡

ሠቀቀ፡ rad. inus., quae ad שָׂכַךְ, סָכַךְ, *texere* et *sepire*

referenda videtur (secundum Ges. thes. p. 1336 ad פָּקַק *percolare*).

ሠቅ፡ subst., m. et fem., Pl. **ሠቃት፡** et **አሥቃቅ፡**, Pl. Pl. **አሥቃቃት፡** [שַׂק, ܣܩܐ, ϹΟΚ] *cilicium, pannus hirtus e pilis textus*, plerumque δέῤῥις, **ቍሲሊሆሙ፡ መዝመዙ፡ በሠቅ፡** Sx. Hed. 1 Enc.; **ጠብለልዎ፡ በሠቅ፡** Sx. Masc. 1 Enc.; 1) *tegumentum hirtum* vel *cilicinum*, ἐπιβόλαιον Jud. 4, 18; 2 Reg. 21, 10; **እግዚ"፡ ረበበ፡ ከመ፡ ሠቅ፡ ለተበዕታይ፡ ማይ፡** Macc. f. 25, in specie de tegumentis tentorii: Ex. 26, 7—12; Num. 4, 25; Ex. 35, 10 C; 1 Par. 17, 1; Ps. 103, 3; 3 Reg. 20, 12 (**ሠቃት፡** var. pro **ደብተራ፡**). 2) *vestis species*, qua induuntur lugentes, poenitentes, ascetae: Ps. 29, 14. 68, 14; Job 16, 15; Jes. 58, 5; Asc. Jes. 2, 10; **ለብሰ፡ ሠቀ፡** Esth. 4, 1; 2 Esr. 19, 1; **አልበሱ፡ ምሥዋዐ፡ ሠቀ፡** Judith 4, 10; Jes. 50, 3; **ቅንት፡ ሠቅ፡** Jes. 3, 24. 15, 3; Jer. 4, 8. 6, 26. 30, 3. 31, 37; Thren. 2, 10; Hebr. 11, 37; **ሠቅ፡ ዘጸጕር፡** Zach. 13, 4. 3) *saccus* (frumentarius): **ገብረ፡ ሠቃተ፡ ምሉአ፡ ኆጻ፡** Enc. Mag. 8. — *Voc. Ae.*: **ሠቅ፡ ብ፡ ማቅ፡**; *aliud*: **ሠቅ፡ ዘ፡ አምሳለ፡ መሐቅ፡፡**

ሠቅሠቅ፡ quadrl. inus., cujus potestas cum שָׂבָךְ et شَبَكَ convenit; vid. etiam *Dorn* de psalt. aeth. p. 69.

ሠቅሠቅ፡ subst., nonnumquam **ሠቀሠቅ፡** (quae adjectivi forma videtur), Pl. **ሠቃሥቅ፡**, Pl. Pl. **ሠቃሥቃት፡** (Kebr. Nag. Nr. 17) *reticulum*, 1) *septum reticulatum, opus reticulare*, altaris Ex. 27, 4. 38, 24; 35, 17 C; columnarum 3 Reg. 7, 5. 27. 28. 2) *cancelli, clathri*: **ሠቅሠቅ፡ ዘብርት፡** (quo tabula picta munita est ad arcendos contemplatores) Sx. Masc. 10. 3) *clathri fenestrae, fenestra reticulata* Prov. 7, 6 var.; Jud. 5, 28; **መሳክዊሁ፡ ሠቀሠቅ፡** Hez. 31, 16. — *Voc. Ae.*: **ሠቀሠቅ፡ ዘ፡ ዝልቅልቅ፡ አምሳለ፡ መንፌ፡፡**

ሥቅሡቅ፡ part. *reticulatus, cancellatus*: Ex. 27, 4 var.; 1 Reg. 17, 7 (ἁλυσιδωτός V. 5); 3 Reg. 7, 6. 42; **ወመሳክው፡ ሠናያን፡ ወሥቅሡቃን፡** Gad. Lal.

ሥቅሣቄ፡ subst. *reticulatio* Ex. 27, 4 G.

ሠቀየ፡ rad. inus., cujus notio prima e שָׁקַק ܫܩ شَقَّ *fidit, laceravit* et شَقَّا *pectinavit* (vid. **መሥቄ፡**), derivata e شَقِيَ *miser, infelix fuit*, شَقَّا *miserum reddidit* apparet.

ሣቀየ፡ I, 3 [amh. id.] *affligere, vexare, male habere, aspere tractare, cruciare* (plerumque θλίβειν vel κακοῦν) c. Acc. pers.: Gen. 12, 17. 16, 6. 19, 9; Ex. 1, 11; Jud. 10, 8. 12; 4 Reg. 13, 22; Jes. 29, 2. 41, 12. 49, 26. 51, 13; Jer. 51, 27, Thren. 1, 5. 10; Hez. 22, 7; 2 Esr. 19, 27; Ps. 3, 1. 12, 5. 80, 13; Sir. 49, 7; Apoc. 18, 7; saepissime de cruciatibus martyrum Sx.

ተሣቀየ፡ III, 3 pass. Jud. 10, 9; Hebr. 13, 3; **ውስተ፡ ኵነኔ፡ ደይን፡ ተሣቀዩ፡ እስከ፡ ለዓለም፡** Macc. f. 22.

ሥቁይ፡ part. *vexatus, cruciatus* Deut. 28, 33; Sap. 3, 1.

ሥቃይ፡ subst., Pl. **ሥቃያት፡** *afflictio, vexatio, cruciatus, tormentum* Gen. 3, 16. 12, 17. 42, 21; Ex. 3, 17; Jud. 10, 16; Ps. 54, 2; **ሥቃይ፡ ወምንዳቤ፡** θλίψις καὶ στενοχωρία Esth. ap. 1; Asc. Jes. 1, 3. 7. 3, 13; Apoc. 2, 22. 18, 10; 4 Esr. 9, 8. 43; **ሥቃያተ፡ ኵነኔ፡** Chr. ho. 6; **በሥቃይ፡** βίᾳ Ex. 1, 13. 14, 25.

ሣቃዪ፡ n. ag. *vexator, afflictor*: **ሣቃዪት፡** (v. **ሠቃዪት፡**) **አህጉር፡** πόλεις ἐνοχλοῦσα 1 Esr. 2, 19.

መሥቄ፡ subst. 1) *stimulus*: **ተግሣጽ፡ ውእቱ፡ ከመ፡ መሥቄ፡ ለነፍስ፡** F. N. in proleg. 2) *pecten textorius* (κερκίς, σπάθη) Hom. Procli in Cyr. f. 119 (vid. **ምሕን፡**); Lit. 170, 3; **መስቄ፡ ዘግብረ፡ ምእናም፡** Chr. ho. 2; 1 Reg. 17, 7 var.

ሠቀየ፡ *rigare* vid. sub **ሰቀየ፡**

ሠብሐ፡ *praedicare* vid. sub **ሰብሐ፡**

ሠብሐ፡ I, 1 *pinguescere, pinguem, opimum, obesum fieri* [amh. **ሰባ፡** id.; vicina videntur שָׂבֵעַ شَبِعَ **ጸግበ፡** *satiatum esse*, an شَبُحَ *latus fuit* de brachiis (vid. **ሰፍሐ፡**)? *adeps* autem arabice est شَحْمٌ] de hominibus et animalibus, λιπαίνεσθαι Deut. 32, 15; 2 Esr. 19, 25; **ጸገብኪ፡ ወሠበሕኪ፡ ፌድፋደ፡** ἐβαρύνθης Hez. 27, 25; **ዘሠብሐ፡ ትጠብሑ፡** τὸ παχὺ Hez. 34, 3; **ሠበሕኪ፡ ወሠነይኪ፡ ጥቀ፡** ἐγένου καλὴ Hez. 16, 13; **ሥጋ፡ ዘሠብሐ፡** κρέα τῶν ἐκλεκτῶν Zach. 11, 16; **ይሠብሕ፡ መራዕይከ፡** (βοσκηθήσεται) Jes. 30, 23; transl. de gladio Dei: **ሠብሐት፡ እምሥብሐ፡ አጣሊ፡** ἐπαχύνθη ἀπό Jes. 34, 6.

አሥብሐ፡ II, 1 *pinguem reddere, opimare*, λιπαίνειν: **አሥብሕ፡ መሥዋዕተከ፡** Sir. 38, 11; **በሙ፡ አሥብሐ፡ መክፈልቶ፡** Hab. 1, 16; ἐθρέψατε Jac. 5, 5; πλατύνειν Deut. 11, 16; **አሥብሓ፡ ለእንስሳ፡** F. N. 35; **አሠንዮ፡ ሥጋ፡ ወአሥብሖቱ፡** τὸ σῶμα ἀνθεῖν ποιεῖν καὶ εὐπαθεῖν Chr. Ta. 18.

ሥቡሕ፡ part. *pinguis, opimus, obesus* Gen. 4, 4. 41, 2. 4; Kuf. 26; 1 Reg. 28, 24; 2 Esr. 15, 18; Dan. ap. 3, 16; Mich. 5, 7; Ps. 143, 16; Hez. 24, 5; τρυφερός: **ኢትሰመዪ፡ እንከ፡ ልኅደ፡ ወሥብሕተ፡** Jes. 47, 1; **ሥቡሕ፡** στέαρ *adeps* Hez. 39, 19; Ps. 62, 6.

ሥብሕ፡ subst. *pinguedo, adeps*, στέαρ Ex. 29, 13; Lev. 3, 3. 4. 9. 14. 15; Ex. 23, 18; Kuf. 6. 21; Sir. 47, 2; Jes. 1, 11. 34, 6. 43, 24; 1 Reg. 2, 15; Judith 16, 16; Job 21, 24; Dan. ap. 13, 27; τὰ λιπαρά Apoc. 18, 14; adeps tritici i. e. tritici pars optima Ps. 80, 15; Hen. 96, 5.

መሥብሕ፡ et **ምሥበሕ፡** (Lud. sine auct.) subst., Pl. **መሣብሕት፡** *adipes, pinguedines* 2 Par. 35, 14; Deut. 32, 38.

ሠብሣብ፡ subst.; ut videtur: *sporta* 2 Cor. 11, 33 σαργάνη. Ludolfi quidem Gregorius **ሠብሣብ፡** *sepimentum ex palis*, quo moenia aut aedes circumdentur, et per metonymiam *spatium ipsum*, quod hoc modo circumdetur, interpretabatur, sed praepositione **በ፡** haec interpretatio minime probatur. [De etymo recte comparaveris שָׁבָץ, שְׁבַשׁ, تَشَبَّصَ, quae omnia reduplicatione radicis שׁב formata *implicandi*, *plectendi*, *perplexum reddendi* significatum habent; vid. Ges. thes. p. 1359].

ሠበከ፡ *fundere* vid. sub I **ሰበከ፡**

ሠበከ፡ *praedicare, proclamare* vid. sub II **ሰበከ፡**

ሠበጠ፡ rad., cui Ludolfus in lex. col. 114 significatum „*convivari, epulari* apud amicum, proprie ad coenam" tribuit.

At quid proprie significaverit, videas ex صَلَى *arsit*, شَوَّطَ *bene coxit carnes*; شَاطَ i. *ustus, coctus* est; IV *distribuit carnem*.

አሥበጠ፡ II, 1 (*coctum*) *cibum apponere, coena excipere*, c. Acc. pers. Luc. 11, 6; ያግዕዝ፡ቅኑያነ፡ወያዐርፎሙ፡ ወያሠብጦሙ፡ለዕሙግን፡ወያከብሮሙ፡ለጻድቃን፡ Phlx. 3. — *Voc. Ae.*: አሰበጠ፡ዘ፡አስታረበ፡

ሥባጥ፡ (Lud.) et **ሥበጥ፡** (M. M.) subst. *cibus coctus, ferculum, coena*, (*coena adventitia* Lud.): (Jacobus Esavio vendidit) ሥበጠ፡መብልዕ፡ M. M. f. 193; ኤልያስ፡በልዐ፡ሥበጠ፡ኅብስት፡ዘወሀበ፡መልአከ፡እግዚ"፡ወሖረ፡በኀይለ፡ውእቱ፡እክል፡፵መዓልተ፡ወ፵ሌሊተ፡ M. M. f. 59. 290. — *Voc. Ae.*: ድራር፡ወሰባጥ፡ (v. ወሰብጥ፡)ዘ፡ኅራት፡መታረብ።

ሠተረ፡ *occultare* vid. sub ሰተረ፡

ሠተረ፡ I, 1 [שְׁתַר شَتَرَ *dissecuit, fidit, vulneravit*] Subj. ይሥትር፡ *lacerare, dilacerare, laniare, carnificare* flagellis aliisque instrumentis corpus alcjs: ለገብር፡እኩይ፡ሥትር፡ገበዋቲሁ፡ πλευρὰν αἱμάξαι Sir. 42, 5; Did. 22; አዘዘ፡ይሥትርዎሙ፡እስከ፡ያስተርኢ፡ንዋየ፡ውስጦሙ፡ Macc. f. 2; አዘዘ፡ይስቅልዋ፡በሥዕርታ፡ወይሥትርዋ፡፫ሰዓተ፡ Sx. Teq. 5. 18. 25 al. (Ludolfus exhibet Perfecti formam ሠተረ፡; equidem nonnisi ሠተረ፡ reperi). — *Voc. Ae.*: ሠተረ፡ብ፡ገመሰ፡ቀረፈ፡ይ፡

ሥቱር፡ part. *laceratus, laniatus* Lud. sine auct.

ሥትረት፡ n. act. *laceratio*: (libera pedem meum) እምሥትረተ፡ሐብል፡ Lud. e Mss. Colb.

መሥተር፡ et **መሥትር፡** subst., Pl. መሣትር፡, *scalprum*: *scutica ferrata* (globulis ferri cum aculeis incurvis munita), vel *alia instrumenta* quibus corpus dilaceratur: መሥተረ፡ኀጺን፡ Sx. Mij. 4 Enc. (de qua re in Actis ejusdem diei legitur: ሠጠቁ፡ማእሰ፡ሥጋሆሙ፡በመጥበሕት፡ዘሐፂን፡); Sx. Tachs. 7; *afferre jussit* መሣትረ፡ዘኀጺን፡ወይሥትርዋ፡እስከ፡ይትመተር፡ሥጋሃ፡ Vit. Barb.

ሥኅተ፡ vel **ሠኅተ፡** (Perfectum nusquam reperi; etiam per ሰ) I, 1 [i. q. שָׁכַךְ سَكَتَ ܫܟܐ, שָׁקַט שָׁתַק, quibus notio *residendi, quiescendi, silendi* convenit] Subj. ይሥኅት፡, *sedatum, tranquillum esse* vel *fieri*; *requiescere, tolerabiliter se habere*: እሥኅት፡እምሕምዝ፡ ἀναπαύσωμαι θυμοῦ Job 13, 13; 4 Esr. 11, 55; ይሥኅታ፡ምድረ፡ሰዶም፡ወገሞራ፡እምይእቲ፡ሀገር፡ ἀνεκτότερον ἔσται Matth. 10, 15.

ሠኅተ፡ I, 2 Subj. ይሥኅት፡ *requiescere sinere, relaxare; sublevare statum* alcjs: ሥኅተኒ፡ ἄνες μοι Ps. 38, 17; ኢይሥኅቶሙ፡ οὐ μὴ ἀνήσω αὐτούς Jes. 2, 9; Jer. 15, 6; ጸረት፡ክቡደ፡ወኢሠኅትዋ፡ Thren. 1, 9; c. Acc. et እምነ፡, ut: ሠኅተነ፡እምቅኔነ፡ 2 Esr. 9, 8; አንተ፡አምላክ፡ሠኅትከነ፡እምኀጢአትነ፡ 2 Esr. 9, 13; Or. Man. 8 (in Lud. psalmis p. 528).

አሠኅተ፡ II, 2 *tranquillum facere, requiescere sinere, relaxare; sublevare* (statum): ኑዛዜ፡ነገርከሙ፡ኢያሤኅተኒ፡ (v. ይሤ"፡) με παύσει Job 6, 26; እስከ፡ማእዜኑ፡ኢታሤኅተኒ፡ (v. ትሤ፡") οὐκ ἐᾷς με οὐδὲ προΐῃ με Job 7, 19; ወአንተኒ፡ዮም፡ኅድግ፡ወአሥኅት፡እምክበደ፡ቀኔ፡አቡከ፡ ἄφες ἀπὸ 2 Par. 10, 4. (Quod Luc. 22, 6 rom. legitur የሰሕቶ፡ lectio prava videtur pro ሣኅት፡, coll. ed. Platt et loco Matth. 26, 16.)

ተሠኅተ፡ III, 2 *tranquillari, relaxari; sublevari* (de statu) Or. Man. 8 (in Lud. psalm. p. 528); 4 Esr. 11, 55 var. (ወትሤኅት፡).

ሥኑት፡ part., fem. ሥኅት፡, *tranquillus, otiosus, relaxatus, remissus; sublevatus* (de statu): Matth. 11, 22. 24; Act. 24, 23 rom.

ሣኅት፡ subst. *tranquillitas, requies, otium, commoditas, relaxatio* Phlx. 65 (opp. *vehementia certaminis*); Hen. 13, 2; Ps. 72, 4 (ἄνεσις); እሁቦሙ፡ሣኅተ፡ንስቲተ፡ለመድኀኒት፡ 2 Par. 12, 7; εὐκαιρία Matth. 26, 16; Luc. 22, 6 Platt; (ἀνεκτότερον) ይረክቡ፡ሣኅተ፡እምነ፡ Marc. 6, 11. — *Voc. Ae.*: ሣኅት፡ዘ፡ዕረፍት፡

ሥኅተ፡ *errare, peccare* vid. sub ስሕተ፡

ሠነቀ፡ I, 1 [vis radicis prima est in *coarctando* vel *constringendo* شَنَقَ (vic. ضَنُكَ צָנַק زَنَقَ); Syris significat *angustiis premi* i. e. *opus habere, indigere* ܣܢܩ; aethiopice dicitur de *sarcina constringenda*, nisi malueris de *rebus* (ad iter, victum) *necessariis* parandis.] Subj. ይሥንቅ፡, *commeatum* (itineris) *parare, commeatu se instruere, viaticum sumere*: Jos. 9, 2; Marc. 6, 8; Luc. 9, 3 rom.; (አንተ፡)ኢሠነቀ፡እምንዋይከ፡ዘእንበለ፡መግነዝ፡ (in allocutione ad defunctum) Genz. f. 90.

አሥነቀ፡ II, 1 *commeatum parare, commeatu instruere, viaticum suppeditare*, c. c. ለ፡ pers.: ወአሥነቀ፡ለኵሉ፡ሰብኡ፡ Judith 2, 18; Act. 23, 23 rom.; c. Acc. pers.: Act. 28, 10 Platt; c. dupl. Acc.: ሥንቀ፡ታሠንቆ፡ Deut. 15, 14.

ተሠነቀ፡ III, 1 *commeatu instrui* Lud. sine auct.

ሥንቅ፡ subst. 1) *commeatus* (itineris), *viaticum* (cibi, pecunia, sumtus ad iter necessarii): ሥንቀ፡ለፍኖት፡ Kuf. 42; Tob. 5, 17; Gen. 45, 21. 14, 11; Ex. 12, 39; Jos. 1, 11. 9, 9; Jud. 7, 8; 1 Reg. 22, 10; Ps. 77, 29; ወሀበ፡፪፻፡መክሊየ፡ወርቅ፡ከመ፡ይኩን፡ሥንቀ፡ለፍኖት፡ Chr. L. Atk. f. 18; de viatico quo moribundus instruitur: ቍርባን፡ቅዱስ፡ሥንቀ፡ነፍስ፡ F. M. 26, 5. 2) in genere a) *cibaria*: σῖτος 2 Esr. 15, 2; ἐπισιτισμός Judith 4, 5. b) *sarcinae, impedimenta*, ἀπαρτία Judith 2, 17. 3, 10.

መሥንቅ፡, **መሠንቅ፡**, **መሥንቅት፡**, **መሠንቅት፡** subst., Pl. መሣንቅ፡ et መሣንቅት፡ *pera viatoria, saccus, crumena*, vas quodlibet quo commeatus vel viaticum fertur: σάκκος መሣንቅ፡ (v. መሥንቅ፡)ብሉይ፡ Jos. 9, 2; θύλακος 4 Reg. 5, 23; አምጽኡ፡ዝኩ፡መሣንቀ፡ (v. መሥንቀ፡) በማኅተሞን፡ Tob. 9, 5; μαρσίππιον መሥንቅት፡አሐቲ፡ትኩንነ፡ Prov. 1, 14; ἀγγεῖα 1 Reg. 9, 7. 10, 3; γομόρ 1 Reg. 16, 20; ዘአልቦቱ፡መሥንቅተ፡ኅብስት፡ለሲሳይ፡ወኢጸፈነ፡ማይ፡ M. M. f. 187; Lud. comm. hist. Ae. p. 498 Nr. 19.

ሠነነ፡ *acuit* vid. sub ሰነነ፡

ሠነነ፡ rad., cujus prima vis in *acuendo* est, vid. sub ሰነነ፡

(Ges. thes. p. 1453); hinc derivatur notio *poliendi* et *formandi* (ܫܘܢܝܐ ܢܝ ܢ).

ሥን፡ subst., plerumque m. (fem. Hez. 28, 7.) 1) *forma, pulchritudo, formositas, venustas*, κάλλος: **ሥና፡ ለብእሲት፡** Sir. 9, 8; **ላሕየ፡ ሥና፡ ለብእሲት፡ ኄርት፡** Sir. 26, 16; Esth. 1, 11; Judith 10, 7. 19. 23; **ሥነ፡ ገጺ፡** 11, 21; **ሥነ፡ ላሕይ፡** εὐμορφία Sap. 7, 10; **ሥነ፡ ራእዩ፡** εὐπρέπεια Jac. 1, 11; **ለልየ፡ ረሰይኩ፡ ሊተ፡ ሥነ፡** Hez. 27, 3. 4; **ኢትዘሀር፡ በሥነ፡ አልባሲከ፡** Sir. 11, 4; **ሥነ፡ ጽዕዱቱ፡** κάλλος λευκότητος αὐτοῦ Sir. 43, 18; **ሥነ፡ ገዳም፡** τὰ ὡραῖα τῆς ἐρήμου Joel 1, 19. 20; arborum Hen. 32, 3; florum 4 Esr. 4, 8; **ሥነ፡ ወላሕይ፡** χάρις καὶ κάλλος Sir. 40, 22; nonnumquam, sicut κάλλος, *ornamenta, mundus:* Hen. 90, 28. 29. 98, 2. 2) *bonitas, praestantia, pulchritudo:* (καλλονή, κάλλος) **ለሥኑ፡ አልቦ፡ መድሎተ፡** Sir. 6, 15; **ሥነ፡ ግዕዙ፡** 26, 17; Jac. 3, 13; **ሥነ፡ ምግባሩ፡** Sir. 34, 23; Kid. f. 23; **ሥነ፡ ተድላ፡** 4 Esr. 10, 64. — *Voc. Ae.:* **ሥን፡ ዘ፡ ደምግበት ።**

ሠነየ፡ (rarius **ሰነየ፡**) radix a **ሥን፡**, **ሠነነ፡** propagata, sicut سَنَعَ *egregius, pulcher fuit,* (سَنَا *splenduit*) حَسُنَ *bonus, pulcher fuit* (vic. زَانَ *ornavit*).

ሠነየ፡ I, 2 1) *formosum, speciosum, pulchrum esse* vel *fieri:* **ሠበሕኪ፡ ወሠነይኪ፡ ጥቀ፡** Hez. 16, 13; Cant. 7, 7; **ይሤኒ፡ ላሕዩ፡** Ps. 44, 3; **ሕሥምት፡ እንተ፡ ሠነየት፡** *deformis quae formosa facta est* Org. 1; comparative c. c. **እምነ፡**, ut: **ሠነየ፡ ራእዮሙ፡ እምነ፡** Dan. 1, 15, et c. Acc., ut: **ትሤንያ፡** ἀγαθωτέρα ὑπὲρ αὐτήν Jud. 15, 2. (Pro **ተሠነየ፡** *se exornare* Kuf. p. 142 ann. 11). 2) *bonum* i. e. *probum* vel *egregium, praestantem*, vel *bene se habentem* vel *utilem, commodum esse* sive *fieri; expedire, decere:* **ቦ፡ ብእሲት፡ እንተ፡ ትሤኒ፡ እምብእሲት፡** Sir. 36, 26; **ኢይሤኒ፡ ኀሊናሁ፡** τεκταίνει κακά Sir. 27, 22; **በእላ፡ ሠለስቱ፡ ሠነይኩ፡** ὡραίσθην Sir. 25, 1; **ዘይሤኒ፡ ወይን፡** Joh. 2, 10; **ለበዕልኒ፡ ወለነዳይ ኒ፡ ልቡ፡ ይሤኒ፡** Sir. 26, 4; **በእከየ፡ ገጽ፡ ይሤኒ፡ ልብ፡** Koh. 7, 4; **እንተ፡ ትሤኒ፡** τὰ κάλλιστα Tob. 7, 11; **ይሤኒ፡** (var. pro **ይኄይስ፡**) **ሐዊረ፡ ቤተ፡ ላሕ፡ እምሐዊረ፡ ቤተ፡ ግዝፅ፡** Koh. 7, 2; **ከመ፡ ትሠኒ፡** (**ዕረፍት፡**) **ላዕሌኪ፡** Ruth 3, 1; **ኢይሤኒ፡ ከመ፡ ይኩን፡ አዳም፡ በሕቲቱ፡** F. N. 24, 1; **እመ፡ ሠነየ፡ ቅድሜከ፡ ለመጺእ፡** (v. **መጺአ፡**) **ምስሌየ፡** *si tibi bonum videtur* Jer. 47, 4; 2 Reg. 19, 27 var.; vel **እመ፡ ይሤንየክሙ፡** Lud. comm. in hist. Ae. p. 506 nr. 53; **እመ፡ ይሤንዮሙ፡ ለሰማዕያን፡** *si placuerit auditoribus* Lud. e Mss. Colb.; **ይሤንየከኑ፡** (v. **ሠናይኑ፡ ለከ፡**) **እመ፡** *num te decet?* Job 10, 3.

አሠነየ፡ II, 2 1) *pulchrum reddere, ornare, exornare, comere, mundare:* Hen. 8, 1; **ሐናጽያንኪ፡ አሠነዩ፡ ለኪ፡ ሥነ፡** Hez. 27, 4 var.; **አሠነየ፡ ሥዕርተ፡ ርእሱ፡ ወጽሕሞ፡** Jsp. p. 315; **ያሤንዩ፡ መሥዋዕተ፡ ለልዑል፡** Sir. 50, 14; de mundanda et paranda lucerna: Matth. 25, 7; 1 Reg. 3, 3; **በዘያሤንይዋ፡** ἐπαρυστήρ Ex. 25, 38 C. 38, 17; Num. 4, 9; 3 Reg. 7, 35. 2) bonum facere i. e. a) *bene* vel *recte agere* vel *perficere*, absolute: **አሠንዩ፡ ወአሕሥሙ፡** Jes. 41, 23; Ps. 35, 3; vel seq. Inf. alius verbi: **ኢያሠነይከኒ፡ ገቢሮትየ፡** οὐ συνετῶς με ἐποίησας Jes. 29, 16; **ኢያሠነይኩ፡ ጽሒፈ፡** Asc. Jes. p. 80; vel seq. Acc. rei: **እለ፡ አሠነዩ፡ መልእክቶሙ፡** Clem. f. 159; **ዘንተ፡ እኩየ፡ ፈጠርከ፡ ወዝክተሰ፡ አሠነይከ፡** Sir. 39, 34. b) *bonum reddere* alqd: **ለንኡስኒ፡ ወለዐቢይኒ፡ አሠኒ፡ ግዕዘከ፡ ወቃለከ፡** Sir. 29, 23; Rom. 13, 4; Tit. 2, 3. c) *bene* vel *benigne facere, beneficio afficere:* **ሶበ፡ ያሤኒ፡** Sir. 14, 7; c. c. **ለ፡** prs.: Ps. 124, 4; Sir. 9, 14. 12, 5. 14, 13; Job 24, 21; Sap. 11, 6. 16, 2; Gen. 12, 16; Ex. 1, 20; Luc. 6, 33; **አሠኒ፡ ሊተ፡** (*hoc*) *mihi gratum fac* Gad. T. H.; c. **ላዕለ፡**, ut: **ያሤኒ፡ ላዕሌኪ፡** Judith 10, 16; 1 Reg. 23, 21; Kuf. 19; Jer. 51, 27; Marc. 14, 7; c. dupl. Acc.: **ሀየንተ፡ ሠናይት፡ አሠነይክሙኒ፡ እኪተ፡** Kuf. p. 147. d) *bonum declarare* alqd: **መፈክር፡ በሰዓታት፡ ወበአሠንዮ፡ ዕለታት፡ ወበአስተአክዮ፡** Syn. e) *commodum, prosperum, faustum facere* alqd: **እግዚ፡ አሠነየ፡ ፍኖታ፡** Job 28, 23; Gen. 24, 40. 3) comparative *meliorem facere, emendare, corrigere, reconcinnare, reficere:* **አሠንዩ፡ ግብረ፡ ምግባሪክሙ፡** καλλίονα ποιήσατε Jer. 18, 11; **አሠንዩ፡ ፍናዊክሙ፡** βελτίους ποιήσατε Jer. 33, 13; **ይክል፡ አሠንዮቶ፡** κοσμῆσαι Koh. 7, 13; **አሠንዮ፡ በንስሓ፡** *corrige cum poenitentia* Clem. f. 112; **ዘ ኢያሤንዮሙ፡ ለኃጥኣን፡** ibid. p. 172; aedificium 2 Par. 29, 3. 34, 10; calceamenta: **ከመ፡ ያሠኒ፡ ሎቱ፡ አሣእኒሁ፡** Abush. 50.

ተሠነየ፡ III, 2 pass. et refl. *comi, ornari, se exornare, ornatu se comere* Kuf. p. 142; Esth. 2, 12; **ወይእቲሰ፡ ተሠነየት፡ በኵሉ፡ ወተሰርገወት፡ ወተረሰየት፡** Esth. apocr. 5; **ተሠነየት፡ ጥቀ፡** Judith 10, 4. 12, 15; 4 Reg. 9, 30; **ለምንት፡ ኢትሰረገው፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ወኢትሤነይ፡** Chr. Ta. 28.

አስተሠነየ፡ IV, 2 et frequentius **አስተሣነየ፡** IV, 3 *ornare, bene parare; reconcinnare, reficere, reparare:* **ያስተሤኒ፡** (v. **ያስተሣኒ፡** vel **ያሤኒ፡**) **ማዕበሎ፡ ወምንሃቦ፡** (κοσμεῖν) Sir. 38, 28; sepulchra Matth. 23, 29; **አስተሣንዮ፡ ማኅቶት፡** F. M. 31, 3; **አስተሣነየ፡** (v. **አሠነየ፡**) **ቤተ፡ ምሥዋዕ፡** 2 Par. 33, 16; rete Jes. 19, 9 var.; Marc. 1, 19.

ሥኑይ፡ part. *ornatus, comtus, decorus:* **ሥኑይ፡ ወርጉፍ፡ በሜላት፡** κεκοσμημένη βυσσίνοις Esth. 1, 6; **ወከመዝ፡ ቤቱ፡ ሥኑይ፡ ወአዳም፡ ወንጹሕ፡ ወብሩህ፡** Macc. f. 3; **ሢመትክሙ፡ ድልው፡ ወሥኑይ፡** ἐξαίρετος καὶ πρέπων Cyr. ad Theod. f. 1.

ሠናይ፡ adj., fem. **ሠናይት፡** raro **ሣኔት፡** (Jud. 8, 32), A) adj. καλός 1) quod sensibus placet a) *formosus, pulcher, venustus, speciosus*, de personis: Gen. 12, 14; Cant. 1, 8. 16. 2, 14. 4, 1 seq.; Job 42, 15; Judith 12, 13; Esth. 1, 11; **ሠናይተ፡ ሥነ፡ ወግዕዝ፡** Jsp. p. 321; ἀστεῖος Ex. 2, 2; Hebr. 11, 23; **ሠናይት፡ በራእይኪ፡ አንቲ፡** Judith 11, 23; **ሠናይት፡ ይእቲ፡ ራእያ፡** 8, 7; Dan. ap. 1, 31; Kuf. 39; **ብእሲት፡ ሠናይት፡** εὔμορφος Sir. 9, 8; de animalibus Gen. 41, 2; Kuf. 26; de rebus: **ሠናይ፡ ለርእይ፡** Gen. 2, 9. 3, 6; corona Jes. 62, 3; aedibus Jes. 5, 9; Luc. 21, 5; ornatu **ሠናይ፡ ሰርጕ፡** Sir. 45, 7; margarita Matth. 13, 45; arbore **ዕፀ፡ ዘይት፡ ሠናይት፡** εὐπρεπής Sir. 24, 14; sepulchris Matth. 23, 27 (ὡραῖος), al. b) *jucundus, suavis, gratus* Gen. 49, 15; sapore **ሠናይ፡ ለበሊዕ፡** Gen. 2, 9. 3, 6; **ወይን፡ ሠናይ፡** Cant. 7, 10; **መዓር፡ ሠናይ፡** Prov. 24, 13 (Tob. 2, 1 τὸ ἄριστον prandium male versum est **ሠናይት፡**); olfactu Gen. 8, 21; Lev. 3, 16. 6, 8; auditu **ቃል፡ ሠናይ፡** Ps. 44, 1; **ሠናየ፡ ይትናገረከ፡** Sir. 13, 6; visu: **ሠናይ፡ እገሪሆሙ፡** (ὡραῖος) Rom. 10, 15; 2 Reg. 1, 26. 2) *bonus* a) *praestans, egregius* Gen. 1, 4. 8 seq.; de terra Kuf. 8. 10; Num. 14, 7; Matth. 13, 8, arbore, fructu Matth. 12, 33; Jer. 24, 2; pecude Lev. 27, 10; auro Gen. 2, 12; consilio 2 Reg. 17, 7; judicio Gen. 30, 20; **መክፈልተ፡ ሠናይ፡** Luc. 10, 42; etiam

de personis usurpatur in st. c. seq. nomine vel Infinitivo ut ሠናየ፡ተልእኮ፡ *bonus ministerio* Sx. Jac. 22 Enc.; ሠናየ፡ምክር፡ *bonus consilio* Lud.; ሠናይቶ፡ለሰብእ፡ *pars optima hominum* Hen. 20, 5. b) *utilis, aptus, saluber:* Matth. 13, 48; Marc. 9, 50; 1 Tim. 4, 4; ሠናይ፡ብዒል፡ Sir. 13, 24. 41, 2; ኮነ፡ሠናየ፡ seq. Subj. Gen. 2, 18; Judith 10, 19; Tob. 8, 6; vel seq. Infin. in Acc. vel Nom., ut: ሠናይ፡ተሊዎቶ፡ (v. ተሊዎቱ፡)ለእግዚ"፡ Sir. 46, 10. 42, 6; Matth. 17, 4; vel seq. ለ፡ c. Inf., ut: ምስጢረ፡መንግሥት፡ሠናይ፡ለኀቢእ፡ Tob. 12, 7; vel seq. ሶበ፡, ut: ሠናይ፡ለሰብእ፡ሶበ፡ይነሥእ፡አርዑቶ፡ Thren. 3, 27; Job 13, 9; vel እመ፡, ut: ሠናይ፡እመ፡ተለውኪ፡ Ruth 2, 22. c) *perfectus* numero, mensura, partibus (*multus, largus*): መስፈርት፡ሠናይ፡ Luc. 6, 38; ርሥእ፡ሠናይ፡ Gen. 15, 15. 25, 8; ዐስብ፡ሠናይ፡ Koh. 4, 9. d) *laetus, faustus, prosper:* ዜና፡ሠናይ፡ 2 Reg. 18, 27; ቃል፡ሠናይ፡ Jos. 23, 15; 1 Reg. 25, 30; ነፋስ፡ሠናይ፡ *ventus secundus* Sx. Mag. 2; መዋዕል፡ሠናያት፡ 1 Petr. 3, 10; Koh. 7, 15; ይትፌሥሑ፡በሠናይ፡ልብ፡ 3 Reg. 8, 66; Deut. 28, 47. Nota phrasin: ከመ፡ይኩን፡ሠናየ፡ላዕሌነ፡ *ut bene* vel *melius sit nobis* Jer. 7, 23. 49, 6; ከመ፡ሠናየ፡ይኩንከ፡ Eph. 6, 3 Platt; quamquam crebrius dicunt: ከመ፡ሠናይ፡ይኩንክሙ፡ vid. sub B, 3, b, α. — e) sensu ethico α) *bonus, probus, honestus, rectus,* rarius de personis, ut: ሠናይት፡ለሠናያን፡ተፈጥረት፡ Sir. 39, 24; crebro de rebus: ብእሲት፡እንተ፡ሠናይ፡ልባ፡ ἄμωμος Sir. 40, 19; ሠናይ፡ልብ፡ Luc. 8, 15; ግዕዝ፡ሠናይ፡ 1 Cor. 15, 33; ምግባር፡ሠናይ፡ Matth. 5, 16. 26, 10; Joh. 10, 32; ኢኮነ፡ሠናየ፡ዝነገር፡ 1 Reg. 2, 24; Eph. 4, 29; 1 Tim. 4, 6; Joh. 18, 23; ሠናይ፡ውእቱ፡ሕግ፡ 1 Tim. 1, 8. 4, 4; Ps. 35, 4. 53, 6. 118, 39. 132, 1; ሠናይ፡ቅድመ፡እግዚ"፡ Num. 24, 1; Deut. 6, 18; nonnumquam *melior,* ut: ኀሊናክሙ፡ሠናየ፡ግበሩ፡ Jer. 42, 15 (βελτίω ποιήσατε). — Vid. infra sub B, 2. — β) *benignus, benevolus, mitis,* de animo, dictis, al.: 1 Reg. 20, 7; ሠናይ፡ምሕረትከ፡ χρηστός Ps. 68, 20; Matth. 11, 30; ቃል፡ሠናይ፡ (εἰρηνικός) Gen. 37, 4; ቃል፡ሠናይ፡ይኄይስ፡እምውሂብ፡ Sir. 18, 16. f) rationi conveniens, *rectus, verus:* ሠናየ፡ነበበ፡ σύνεσιν ἐφθέγξατο Sir. 13, 22; formula respondentis in colloquio: ሠናየ፡ትቤ፡ εὖ λέγεις, εὖ ἔφης Cyr. c. Pall. f. 65. 87; Luc. 10, 28. B) subst., sive m. ሠናይ፡, sive fem. ሠናይት፡ 1) raro: *pulchritudo* ὡραιότης Ps. 95, 6. 2) *bonum, honestum, rectum, virtus,* sensu ethico: እለ፡ይብልዎ፡ለሠናይ፡እኩይ፡ Jes. 5, 20. 7, 16; Gen. 2, 9; እኪተኒ፡ወሠናይተኒ፡አርአዮሙ፡ Sir. 17, 7. 39, 4; Luc. 6, 45; Rom. 3, 12. 7, 12. 13. 18. 21. 12, 2; 2 Cor. 13, 7; Jac. 4, 17; Ps. 13, 2. 4. 51, 5; Jer. 13, 23; የሐውር፡በሠናይ፡ምስለ፡እግዚ"፡ 1 Reg. 2, 26; ita sexcenties in variis libris; ἀρετή 2 Petr. 1, 5; ἀρεταί Jes. 42, 12. 3) bonum, quod alicui contigit: a) *beneficium:* ገብረ፡ሠናየ፡ vel ሠናይተ፡ c. ለ፡ pers. Sir. 12, 1—5; ሠናይት፡በዲበ፡በረከት፡ χάρις ἐπὶ χάριτι 26, 15; Ps. 37, 21; Jer. 18, 20; 4 Esr. 7, 42; Matth. 5, 44. b) *bonum, res bona, sors bona, status bonus, salus; bona, opes, res secundae* (Gut, Güter); et ሠናይ፡ et ሠናይት፡ et ሠናያት፡, Jos. 21, 43. 23, 14; Ps. 33, 11. 51, 9. 118, 122. 127, 6; ነፍሱ፡ውስተ፡ሠናይ፡ተኀድር፡ 24, 14; Koh. 2, 1. 24. 6, 3. 6; 4 Esr. 8, 63; Jer. 5, 25. 38, 12; Job 2, 10; ውስተ፡እደ፡ሆሙ፡ሀለወት፡ሠናይቶሙ፡ 21, 16; Sir. 2, 9; ሠናይትኒ፡ወእኪትኒ፡ 11, 24. 25. 39, 24; 2 Par. 18, 12; ዘሀሎ፡ሠናያት፡ τὰ ὄντα ἀγαθά Sap. 2, 6; እንተ፡ትመጽእ፡ሠናይት፡ Hebr. 9, 11. 10, 1; ትካዝ፡ሠናይት፡ዐባይ፡ይእቲ፡ *tristitia magnum bonum est* Chr. Ta. 33. α) ከመ፡ሠናይ፡ይኩንክሙ፡ *ut bene sit vobis* Deut. 4, 40 (v. ሠናየ፡). 5, 16. 26. 30. 6, 3. 18. 10, 13; ከመ፡ይኩን፡ሠናይ፡ለክሙ፡ Jer. 7, 23 (vid. supra A, 2, d). β) በሠናይ፡ ἐν ἀγαθοῖς Job 36, 11; ኮነ፡በሠናይ፡ *bene nobis fuit* Jer. 51, 17; እመ፡ነጸሮ፡እግዚ"፡በሠናይ፡ εἰς ἀγαθά *in salutem* Sir. 11, 12; Jer. 24, 6; μετ' εἰρήνης Gen. 26, 29; Hen. 25, 3. 34, 3. C) adv. 1) ሠናይ፡ *bene!* formula approbantis, annuentis: Ruth 3, 13; 3 Reg. 2, 18 (aliâs: ሠናየ፡ትቤ፡ 2 Reg. 3, 13). 2) ሠናየ፡ *bene* καλῶς Ps. 32, 3; Gen. 26, 29; Matth. 15, 7; Marc. 7, 37; 1 Cor. 14, 17; Gal. 5, 7; ሠናየ፡ገበርከ፡ *bene fecisti* Sir. 37, 9; Phil. 4, 14; ሠናየ፡ዐቀበሃ፡ Esth. 2, 9; ሠናየ፡ርኢከ፡ Jer. 1, 12; Mich. 1, 11; ሠናየ፡ይጸጊ፡ወሠናየ፡ይጸኑ፡ Org. 2; ὀρθῶς 1 Reg. 16, 17; Luc. 7, 43; εὖ ዘሠናየ፡ይቀውም፡ εὐσταθοῦν Jer. 30, 9; ἡδέως *libenter* Marc. 12, 37. — *Voc. Ae.:* ሠናይ፡ዘ፡በጎ።

ሥኔ፡ (plerumque ሰኔ፡, sed etymi causa huc referendum) subst., nomen *mensis* Abyssinorum *decimi,* qui XXVI° Maji sec. Cal. Julian., VII° Junii sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum ⲡⲁⲱⲛⲓ respondet.

ምሥናይ፡ subst. 1) *locus optimus:* ኅሴም፡ምሥናይሃ፡ለምድረ፡ግብጽ፡ Kuf. 45; locus honoris Jac. 2, 3. 2) *pars optima* vel *pulcherrima* (id. q. መሠንይ፡) Job 18, 13. 15; Hos. 13, 15 var.; Hez. 19, 14; 1 Esr. 1, 53 var.

መሠንይ፡ forma part. (I, 2), sed usu subst., *optimum* in re quavis, *pars optima, praestantissima, selecta:* ኵሉ፡መሠንየ፡አርዝኪ፡ Jer. 22, 7; መሠንዩ፡ለያዕቆብ፡ Thren. 2, 2; መሠንየ፡ክሣዱ፡ Hos. 10, 11; Joel 4, 5; Hez. 19, 12; 1 Esr. 1, 53; መሠንየ፡እንስሳ፡ 1 Reg. 15, 9; 3 Reg. 6, 14; Num. 31, 26; መሠንየ፡ማእስር፡ Sir. 22, 16; መሠንየ፡ቃለ፡ትንቢት፡ Org. 3; መሠንየ፡ዓለም፡ Org. 5.

መሠንይ፡ part. II, 2 *exornator:* መሠንያነ፡ሐተታ፡ (*qui elegantes quaestiones formant*) Lud. e Mss. Colb.

መስተሠንይ፡ part. IV, 2 et መስተሣንይ፡ part. IV, 3 *exornator, reconcinnator* F. N. 23; Lud. e Mss. Colb.

ሣንይ፡ *postera dies* vid. sub ሰነየ፡

ሣእሣእ፡ *eloquentia* vid. sub ወሥአ፡

መሥእርት፡ *contabulatio* pro መእስርት፡, vid. sub አሰረ፡ *ligare.*

ሥእበ፡ I, 1 [arm. כָּאַב ܣܡܰܒ *polluit, immundum reddidit, vitiavit;* altius indagaturo regrediendum est ad זוב ذُبّ *fluxit,* in spec. *fluxum sanguinis et seminis passus est;* coll. arab. ثَيِّب et شائبة] *seminis fluxu pollui:* ዘሐለመ፡አንስተ፡ኢያቄርብ፡ (*ne sacrificium administret*) ወእኩ፡ዘሥእበ፡ Kid. f. 10.

ተሥእበ፡ III, 1 *pollutus, maculatus fuit* Lud. sine auct.

ሥኡብ፡ part. *pollutus,* (proprie: seminis fluxu vel concubitu; deinde in genere) *maculatus, contaminatus* Lev. 15, 16. 18. 32; ቤትኩ፡ሥኡብየ፡ Tob. 2, 9; Hagg. 2, 13; Kuf. 32; Lit. 168, 1; ርኩስ፡ወሥኡብ፡ውእቱ፡ Clem. f. 160 —164; ሥኡባነ፡ነፍስ፡ Org. 4.

ሥእበት፡ n. act. *pollutio* (nocturna), *contaminatio, maculatio:* **ዘኢኮነ፡ ንጹሐ፡ እምነ፡ ሥእበቱ፡ ዘሌሊት፡** Deut. 23, 11; **አልቦ፡ ሥእበት፡** ἀμίαντος Hebr. 13, 4; **ዘበሥእበት፡** *pollutione contaminatus* Clem. f. 176.

ሣእን፡ subst. [סְאוֹן, aram. סֵינָא ܣܐܢܐ; vid. Ges. thes. p. 932] Pl. **አሥእን፡**, **አሥኣን፡** pro qua forma plerumque scribitur **አሣእን፡**, *calceus, solea* (ὑπόδημα, σανδάλιον) Matth. 3, 11. 10, 10; Gen. 14, 23; Ex. 12, 11; Deut. 33, 25; Jos. 9, 3; 1 Reg. 12, 3; Am. 2, 6; Hez. 24, 23; Jes. 5, 27; Sir. 46, 19; Judith 16, 9; **ከመ፡ ይሑርዎ፡ በአሣእን፡** Jes. 11, 15; **አሣእነ፡ ያክንት፡** Hez. 16, 10 var.; **ፈትሐ፡ ሣእኖ፡** Ruth 4, 7; Ex. 3, 5; Deut. 25, 9; Jes. 20, 2; **ዘእንበለ፡ አሣእን፡** ἀνυπόδετος *discalceatus, nudis pedibus* Mich. 1, 8; 2 Reg. 15, 30; Jer. 2, 24. — *Voc. Ae.:* **አሣእን፡ ዘ፡ ጫማ፡**

አሥአነ፡ II, 1 *calceare* alqm, *soleas* vel *calceos subligare* alicui: **አልበስዎሙ፡ ወአሥአንዎሙ፡ እምበርባረ፡ ዚአሆሙ፡** 2 Par. 18, 15.

ተሥእነ፡ III, 1 *sibi calceos induere, soleas subligare*, sive absol., ut: **ተሠአን፡** Exp. fid. Nic. (f. 285), sive c. Acc. **አሣእነ፡**, ut: **ተሥእነት፡ አሣእኒሃ፡** Judith 10, 4. 16, 9 var.; Act. 12, 8; transl. Eph. 6, 15.

አስተሥአነ፡ IV, 1 *facere ut* aliquis *calceos* vel *soleas sibi induat, calceare:* **አስተሠአንኩኪ፡ ያክንት፡** Hez. 16, 9 var.

አስተሣአነ፡ IV, 3 id., ut: **ገብሩ፡ ሎቱ፡** (martyri) **ቅትራተ፡ ዘብርት፡ ወአስተሣአንዎ፡ እስከ፡ በረረ፡ ቅትራት፡ ውስተ፡ እገሪሁ፡** Sx. Nah. 14; Jsp. p. 277.

ሥእነ፡ *non posse* vid. sub **ስእነ፡**

ሠከረ፡ rad. obsol., hebr. שָׂכַר *mercede conduxit,* arab. شَكَرَ *praemio donavit* Deus. Hinc

ሥኩር፡ part. *mercede conductus:* **መላጼ፡ ሥክርት፡** Jes. 7, 20.

ሠከረ፡ *inebriatum esse* vid. sub **ሰከረ፡**

ሠወረ፡ *tegere, occultare* vid. sub **ሰወረ፡**

ሠወረ፡ rad. incertae significationis.

መሥወር፡ vel **መሥወርት፡** subst., hucusque nonnisi in Pl. **መሣውር፡** repertum; ut videtur: *infundibulum* vel *vas quo fluidum infunditur:* **ሰብዐቱ፡ መሣውር፡ በዘ፡ ይሰቅይዎ፡ ለመኃትዊሃ፡** ἐπαρυστρίδες Zach. 4, 2; etiam Macc. f. 18; Kebr. Nag. 17; Clem. f. 87; **መሣውር፡** vel **መሳውር፡** inter vasa templi vel ecclesiae simul cum candelabris et lampadibus memorantur. — *Voc. Ae.:* **መሳውር፡ ዘ፡ መቈሽቈሻ፡**; *aliud:* **መሳውር፡ ዘ፡ ሸኖ፡** Ludolfi Aethiops *rostra lychnorum* exponebat.

ሦር፡ *taurus* vid. sub **ሰር፡**

ሠወነ፡ I, 2 *spumare* ore: **ይሤውኑ፡ በአፉሆሙ፡** Lud. sine auct.

አሠወነ፡ II, 2 *spumare facere* alqm: Marc. 9, 18. 20; Luc. 9, 39; *daemon* **አሠወኖ፡** (**ለብእሲቱ፡**) Sx. Masc. 1.

ምሥዋን፡ „est nomen locale incertae significationis et applicationis; reperitur in Mss. Colb. c. 31," Lud.

ሦክ፡ subst. plerumque m., sing. et coll., Pl. **አሥዋክ፡** [amh. **ሦህ፡** et **ሾህ**; שֵׂךְ, شَوْك, شَوْكَة; Ges. thes. p. 1323] 1) *spina, spinae; sentis, vepres* (ἄκανθα, ἄκανθαι): Hez. 28, 24; Ps. 31, 4. 57, 9. 117, 12; Gen. 3, 18; Kuf. 3; Jes. 5, 2. 6. 7, 23—25. 32, 13. 33, 12. 34, 13; Jer. 4, 3. 12, 13; **ሦክ፡ ወአሜከላ፡** Hos. 10, 8; Cant. 2, 2; Prov. 15, 19; **በቈለ፡ ላዕሌሁ፡ ሦክ፡** 24, 46; **አሥዋክ፡ ይበቍሉ፡** 26, 9; Koh. 7, 6; **እመ፡ ሐጸርከ፡ በሦክ፡ ላዕለ፡ ንዋይከ፡** Sir. 28, 24; Matth. 7, 16. 13, 7; Hebr. 6, 8; **አክሊል፡ ዘሦክ፡** Marc. 15, 17; σκόλοπες Num. 33, 55; Hab. 2, 11 ubi vulgo κάνθαρος legitur. 2) *aculeus, cuspis:* **ይትከፋእ፡ ሦኩ፡ ለዲያብሎስ፡** Cyr. f. 115.

ሠውዐ፡ I, 1 [primitus *incendere* et *comburere* significasse videtur, coll. **ሡዕ፡**; شَيَّعَ *ussit, adussit* igne; شِيَاعٌ *parva ligna, quibus ignis accenditur;* شَيُوعٌ *fomes,* مِشْوَاعٌ *rutabulum;* sine dubio ejusdem familiae sunt شَوَى *assare, torrere* et ܝܘܩܕܐ *holocaustum, incensum.* Pariter θύω (ϩ) ab *incendendo* et *suffiendo* petitum est. Quod alii, ut Ges. thes. in append. p. 86, cum **ሠውዐ፡** comparaverunt זָבַח, minus probabile videtur, quia Aethiopes radicem **ዘብሐ፡** et **ጠብሐ፡** *mactare, immolare* et ipsi habent.] Subj. **ይሡዕ፡** *sacrificare, sacrificium facere;* usurpatur de quovis sacrificiorum genere, quae altari imponuntur, et Deo et diis factorum (θύειν, θυσιάζειν); c. c. Acc. sacrificii et c. **ለ፡** Dei: **ለእመ፡ ለሠዊዕ፡ መባኡ፡** ἐὰν ὁλοκαύτωμα τὸ δῶρον αὐτοῦ Lev. 1, 3; Ex. 20, 24. 28, 1. 32, 8; Gen. 46, 1; 1 Reg. 1, 21; 2 Reg. 21, 13; Jes. 19, 21. 43, 23. 57, 5; Jer. 1, 16; Hez. 16, 20. 21; Ps. 4, 6. 49, 14; Act. 14, 13. 18; Sir. 32, 2. 35, 4; idolis Sir. 30, 19; Jer. 2, 28; Ps. 105, 36.

ተሦዐ፡ III, 1 pass. *sacrificari:* 2 Reg. 21, 13 var.; **ክርስቶስ፡ ዘተሦዐ፡ በምድር፡** Chr. ho. 18; Cyr. c. Pall. f. 91; **ተሠውዖቱ፡** Chr. ho. 25; **ሥጋከ፡ ለለ፡ ጊዜ፡ ይሠዋዕ፡** (in sacramento altaris) Machb. Me'. str. 13; Org. 1.

ሡዕ፡ subst. 1) *fomes,* quidquid incendendo igni inservit, ut stipula, stercus vaccinum aridum, quo Abyssini uti solent. 2) in specie: *linum, linamentum (gossypium):* **ሡዐ፡ ዘይጠይስ፡ ኢያጠፍእ፡** λίνον Jes. 42, 3; Matth. 12, 20; **ጠፍኡ፡ ከመ፡ ሐመደ፡ ሡዕ፡** ὡς λίνον ἐσβεσμένον Jes. 43, 17; **ዘሡዕ፡** *linteus,* ut: **ይልበሱ፡ ለቢጠን፡ ዘሡዕ፡** Reg. Pach. — *Voc. Ae.:* **ሡዕ፡ ብ፡ ፍግዕ፡ የጡዋፍ፡ ኩስታሪሂ፡ ይ፡**; *aliud:* **ሡዕ፡ ዘ፡ የጡዋፍ፡ ሐመድ፡ ፍግዕሂ፡ ይ፡**. Ludolfi Aethiops **ሡዕ፡** stercus vaccinum aridum interpretatus est.

ሣውዕ፡ part. *sacrificator, sacrificulus* Kuf. 30. 40. 44; Lud. e Cant. Michaëlis 2.

ሠዋዒ፡ n. ag., Pl. **ሠዋዕት፡**, *sacrificator, sacrificulus, sacerdos* Ex. 18, 1. 19, 22. 24; 1 Cor. 9, 13; **አብርሃም፡ አቅረበ፡ ወልዶ፡ ወኢሣያ፡ ወተዐሥየ፡ ዕሤተ፡ ሠዋዒ፡** Chr. Ta. 34.

ሡዐት፡ n. act. *sacrificatio:* **ሥምረተ፡ አብ፡ በሡዐተ፡ ወልዱ፡** M. M. f. 33.

ተሠዋዒ፡ n. ag. (III, 1) *is qui sacrificatur:* **እስመ፡ ለ**

ሊሁ፡ ምሥዋዕ፡ ወሊሊሁ፡ ካህን፡ ወሊሊሁ፡ ተሠዋዒ፡ αὐτὸς τὸ ἱερεῖον ὁ ἱερεὺς καὶ Ͽυσία Chr. ho. 17.

መሥዋዕት፡ subst., plerumque m., Pl. **መሥዋዕታት፡** et **መሣውዕ፡**, raro **መሣውዕት፡** (Dan. 8, 11) 1) *sacrificium* cujusvis generis: Ͽυσία in genere Gen. 4, 3. Lev. 17, 5; Prov. 21, 27; Ps. 50, 18; Jes. 57, 6. 7; Job 1, 5; Hebr. 5, 1; προσφορά Sir. 32, 8. 9; Rom. 15, 16; δῶρον Gen. 4, 4; Jes. 18, 7 (v. **አምኃ፡**); in specie ὁλοκαύτωμα et ὁλοκάρπωμα Lev. 3, 5. 5, 7. 10. 6, 2 seq. 14, 19. 17, 8. 23, 8; 1 Reg. 6, 14; 2 Esr. 3, 3; Jes. 56, 7; Jer. 6, 20. 14, 12; Am. 5, 22; κάρπωμα, Ͽυσία, κάρπωσις, Lev. 1, 14. 2, 1. 2. 6. 9. 6, 7 seq.; Job 42, 8; **መሥዋዕት፡ ልውስ፡ በቅብዕ፡** Kuf. 6. 14. 15; **መሥዋዕት፡ ዘቍርባን፡** κάρπωμα Ͽυσία Lev. 1, 9; **መሥዋዕቱ፡ ለመባእ፡ ዐመፃ፡** Sir. 31, 21; **ቍርባን፡ መሥዋዕት፡** Lev. 2, 13; **ቍርባን፡ መድኃኒት፡** Ͽυσία σωτηρίου Lev. 3, 1. 6. 9. 7, 11 seq.; Ex. 24, 5; **መሥዋዕት፡ ስብሐት፡** αἰνέσεως Ps. 115, 7; 2 Par. 29, 31. 33, 16; **መ"፡ አኰቴት፡** Lev. 7, 12; **መ"፡ ሰላም፡** Ͽυσία εἰρηνική 1 Reg. 11, 15; **መሥዋዕት፡ ፋሲካሁ፡** Ex. 12, 27; **ኅብስተ፡ መሥዋዕት፡** Marc. 2, 26; de *sacrificio eucharistiae* creberrime in Lit., Syn., al. 2) *altare:* **ቤተ፡ መሥዋዕት፡** Ex. 27, 5; **መሥዋዕት፡** Ex. 27, 2. 3. 30, 1; Gen. 12, 7. 13, 18. 26, 25; 2 Reg. 24, 18; Mal. 1, 7; Rom. 11, 3.

ምሥዋዕ፡ subst., m. et fem. (ut: Org. 1; Ex. 20, 24) Pl. **ምሥዋዓት፡**, Pl. Pl. **ምሥዋዓታት፡** (F. N. p. 11) 1) *altare* Gen. 8, 20. 13, 4; Ex. 20, 24; Num. 23, 1; Deut. 12, 3; Jes. 19, 19. 60, 7; Jer. 7, 31; Hos. 10, 2; Hez. 6, 4 seq.; 2 Esr. 3, 2 seq.; Ps. 25, 6. 117, 26; Sir. 32, 8; Matth. 5, 24; Luc. 1, 11; etiam **ቤተ፡ ምሥዋዕ፡** Ex. 27, 1. 30, 27; 1 Par. 21, 22. 26. De altaribus ecclesiarum Christianarum Syn.; (in ecclesia sint) **፪ ምሥዋዓት፤ ፩ ዘያፈልስዎ፡ እመካን፡ ውስተ፡ መካን፡** (alterum fixum) F. M. 29, 2. 2) *sacrarium, adytum, locus altaris* in ecclesiis Clem. f. 176 seq. 3) *sacrificium* ὁλοκαυτώματα Jer. 7, 22; Hebr. 9, 6; cfr. Lev. 1, 13. 17; de sacrificio eucharistiae Lit. 158, 3.

ሠወየ፡ I, 1 (Perf. nondum legi), *maturescere*, de frugibus: **አመ፡ ይሠዊ፡ ሥርናይ፡** ἡμέραι Ͽερισμοῦ πυρῶν Jos. 3, 15; Jac. 5, 7; M. M. f. 21. [Notio *maturescendi* a *torrendo* petita est cfr. **በሰለ፡**; quare شَوَى *assavit; IV aptum fuit triticum ut confricaretur ad edendum* recte comparatur.] — Rad. Abb.: **ሠወየ፡ ዘ፡ እሸት፡ ሆነ ።**

አሥወየ፡ II, 1 *maturescere facere* Enc. Nah. 7.

ሠዊት፡ subst., m. et fem. (ut Sx. Haml. 2), sing. et coll.: *frumentum maturescens, spica, arista* frumenti, quamdiu maturescit: **አመ፡ ዕለተ፡ ሠዊት፡** τῇ ἡμέρᾳ τῶν νέων Num. 28, 26; Kuf. 24; Gen. 41, 5—7; Deut. 23, 25; Jud. 15, 5; Job 24, 24; Jes. 17, 5; Am. 9, 13 var.; Mich. 7, 1 var.; Matth. 12, 1; Marc. 2, 23; **ሰብል፡ ዘሠዊት፡** Jsp. p. 341; II Abtel. 2. — *Voc. Ae.*: **ሠዊት፡ ዘ፡ እሸት ።**

ሥውየት፡ n. act. *conditio maturescentis frumenti* vel *incrementum et maturitas granorum:* **፯ ሰብል፡ ዘሠዊት፡ ሠረፀ፡ እም፡ ፩ ብርዕ፡ ወንኩር፡ ሥውየቶሙ፡** Jsp. p. 341.

ሦጠ፡ I, 1 *reducere, restituere* [in caeteris linguis radix שׁוּט (שָׂטָה סְטָא ܣܛܐ) *recedere* vix alio ac sensu ethico usurpatur, vid. **ሠጠየ፡**] **እሠውጦሙ፡ ውስተዝ፡ ምድር፡** Jer. 24, 6. 27, 19; **እሠውጦሙ፡ ለፈላስያነ፡ እስራኤል፡** 37, 3. 39, 37; **አመ፡ ሦጣ፡ (ክርስቶስ፡) ለነፍሱ፡ ውስተ፡ ሥጋሁ፡ ተንሥአ፡ በክብር፡** M. M. f. 336; **ብዉሕ፡ ሎቱ፡ (ለእግዚ"፡) ሠዊጠ፡ መንፈስ፡** (mortui) **ኀበ፡ ማኅፈደ፡ ሥጋሁ፡** ibid. 335.

አሦጠ፡ II, 1 *redire facere, reducere, reportare:* **አሦጡ፡ ቀሣውቲሆሙ፡ ዕራቆ፡** Jer. 14, 3; **ወርቀ፡ አሦጥነ፡ እምድረ፡ ከናአን፡** Kuf. 43; **አሦጥክሙ፡ ማየ፡** Jes. 22, 9 var.; Impt. **አሥጥ፡** Deut. 22, 1.

ተሠውጠ፡ III, 1 *retro se vertere, reverti, redire, revenire* (tam de motu revertendi coepto quam finito) ἐπι-, ἀνα-, ὑπο-, ἀποστρέφειν vel -στρέφεσϑαι, ἀνακάμπτειν Ex. 24, 14; **እሠወጥ፡ ወእሐውር፡ ቤትየ፡** Hos. 5, 15; Jes. 22, 9. 35, 10; **ይሠወጥ፡ ብሔሮ፡** 37, 7—9. 33. 37; **ይሠወጡ፡ እሙንቱ፡ ኀቤከ፡** Jer. 15, 19. 26, 21. 27; **ዘኢይሠወጥ፡ ዕራቁ፡** 27, 9. 16; **ይሠወጡ፡ እምድረ፡ ፀሮሙ፡** 38, 16; **ከመ፡ ይሠወጡ፡ እምእከየ፡ ፍኖቶሙ፡** 43, 3; Dan. ap. 1, 14. 50; Dan. 4, 33. 11, 9; Hez. 7, 13; Luc. 8, 37. 40. 55. 24, 23; Joh. 14, 28; Act. 1, 12. 18, 21 rom.; **ተሠዊጥየ፡** 22, 17. — Scholion *Voc. Ae.* vid. sub **ተመይጠ፡**

ሦጠ፡ *infundere* vid. sub **ሶጠ፡**

ሠውጥ፡ *scutica* vid. sub **ሰውጥ፡**

ሦጠጠ፡ rad. quadrl. inus., reduplicatione tertiae radicalis propagata e **ሦጠ፡** i. e. שָׁבַט ثَبَتَ ثَبَطَ, quae vim *stabilis, rigidi, fixi, firmi* habent (Ges. thes. p. 1353); usurpatur de *arrectis* capillis, *rigescente* cute hominis horrore correpti.

አንሦጠጠ፡ V 1) intr. *rigescere, cohorrescere, horrore perfundi, horrere:* φρίσσειν: **አንሦጠጠኒ፡ ሥዕርተ፡ ርእስየ፡** Job 4, 15; Jer. 2, 12; 4 Esr. 3, 22; **አንሦጠጠኒ፡ ኵለንታየ፡** Herm. p. 2; **አንሦጠጠኒ፡ ሥዕርትየ፡** ibid. p. 7; Gad. T. H; Inf. **አንሦጥጦ፡** Lud. e Mss. Colb. 2) trs. *cohorrescere facere, horrorem incutere* (horrore erigere capillos alcjs): **ነገሩ፡ ለዘ፡ ብዙኀ፡ ይምሕል፡ ያንሦጥጥ፡ ሥዕርተ፡** ὀρϑώσει τρίχας Sir. 27, 14; **አንሦጠጦ፡ ለሥዕርትየ፡** M. M. f. 29; **ዝንቱ፡ መፍርህ፡ ዘያንሦጥጥ፡ ሥዕርተ፡** ibid. f. 280; **ድምፀ፡ ቃል፡ ልዑል፡ ዘያንሦጥጥ፡ ንባቡ፡** Sap. 17, 4. — *Voc. Ae.*: **አንሦ"፡ ብ፡ አንቀጠቀጠ፡**; Rad. Abb.. **አንሶጠጠ፡ ዘ፡ ስቅጥጥ፡ አደረገ ።**

ነሦጣጥ፡ subst. *horror* (φρικτά) Jer. 5, 30.

ሠዐለ፡ *rogare* vid. sub **ሰአለ፡**

ሠዐለ፡ *tussire* vid. sub **ሰዐለ፡**

ሠዐለ፡ I, 1 (etiam per **ሰ** et **አ**) [amh. **ሣለ፡**; צִיֵּר, צוּר, صَوَّرَ (سَوَّلَ)] Subj. **ይሥዐል፡** 1) *formare, figurare, effigiare:* (Deus filius) **ዘይሥዕሎሙ፡ ለሕፃናት፡ ውስተ፡ ማኅፀን፡ ተወልደ፡** Deg.; **እግዚ"፡ ፈጠረ፡ ሥጋክሙ፡ ወመንፈሰክሙ፡ ወሠዐለክሙ፡ በክሂሎቱ፡** Jsp. p. 290. 2) *delineare, designare, describere, adumbrare, (insculpere):* **ንሣእ፡ ግንፋለ፡ ወሠዐል፡ ውስቴቱ፡ ሀገረ፡ ኢየሩሳሌም፡** διαγράψεις Hez. 4, 1 (cfr. 43, 11); **ናሁ፡ በእደዊየ፡ ሠዐልኩ፡ አረፋቲኪ፡** ἐζωγράφηκα Jes. 49, 15; 3 Reg. 6, 27; **አዘዘ፡ ይግበሩ፡ ጻሕለ፡**

ዘወርቅ፡ወይሥዕሉ፡ላዕሌሁ፡ሥዕለ፡ምድረ፡ግብጽ፡በምልአ፡ Jsp. p. 287. 3) *pingere, effingere:* አፈቅድ፡ከመ፡ትሥዐሊ፡ሊተ፡ሥዕሎሙ፡ Jsp. p. 322; ለዛቲ፡ሥዕል፡ሠዐላ፡ሉቃስ፡ወንጌላዊ፡ Sx. Masc. 10. — *Voc. Ae.:* ሠዐለ፡ዐለመ፡ብ፡ጻፈ።

አሥዐለ፡ II, 1 *effigiandum, delineandum, pingendum curare* 3 Reg. 6, 27; ሄሮድስ፡አሥዐለ፡ውስተ፡ቤቱ፡ሥዕሎ፡ (*sui ipsius*) ወሥዕለ፡ኵሎሙ፡ነገሥት፡እለ፡ሞአሙ፡ Jsp. p. 328; በእደ፡ማርያም፡ (rex Abyssiniae) አሥዐለ፡ሥዕለ፡ማርያም፡ወሥዕለ፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡በእደ፡አፍርንጅ፡ Chr. L. Atk. f. 7.

ተሥዕለ፡ III, 1 1) *formari, figurari:* በአርአያ፡እግዚ፡ተሥዕለ፡እጓለ፡እመሕያው፡ M. M. f. 4; (Christus) ተሥዕለ፡በማኅፀን፡ሙላድ፡ f. 130; Org. 1. 2) *delineari, adumbrari:* አሠረ፡እዴሁ፡ውስተ፡ኰኵሕ፡ተሥዕለ፡ Sx. Mij. 8 Enc. 3) *pingi* Chr. Ax. f. 96; ከመ፡ዘተሥዕለ፡በእደ፡ኬንያ፡ጠቢብ፡ M. M. f. 48.

ሥዑል፡ part. *formatus, designatus, effictus, pictus:* ኢትደምስስ፡(ኅጢአቶሙ፡) እምቅድመ፡ገጽከ፡ሥዑለ፡ይኩን፡ Jer. 18, 23 gloss.; በውስተ፡ፍኖት፡ታስተርእዮሙ፡ሥዕልታ፡ φαντάζεται αὐτοῖς Sap. 6, 17; διαγεγραμμένος Hez. 8, 10 (v. ጽሑፍ፡); ዕደወ፡ፋርስ፡ሥዑላን፡ውስተ፡አረፍት፡ Hez. 23, 14; Lit. 158, 2.

ሥዕል፡ subst., m. et fem., Pl. ሥዕላት፡ 1) *imago* (cujusvis generis: picta, delineata, sculpta, ficta), *effigies, simulacrum, graphis* Ex. 28, 25. 32, 4; ወሠዐለ፡ሥዕለ፡ኪሩብ፡ 3 Reg. 6, 27; ሥዕለ፡ቤት፡ διαγραφὴ τοῦ οἴκου Hez. 43, 12; ይረቅሙ፡ሰብአ፡አዝማና፡ (*aetatis illius*) ሥዕላ፡ዲበ፡አልባሲሆሙ፡ተነዲፎሙ፡በፍቅራ፡ Jsp. p. 273; ሥዕለ፡ጣዖት፡ Did. 25; Clem. f. 31; ገብረ፡ወልዱ፡(ለዘሞተ፡) ሥዕለ፡አቡሁ፡ዘወርቅ፡ወአንበረ፡ዲበ፡መቃብሪሁ፡ ibid.; elephantus aeneus appellatur ሥዕል፡ Jsp. p. 283; አስተርአየ፡በአየረ፡ሰማይ፡ሥዕለ፡መስተጽእናን፡አፍራስ፡እሳት፡ ibid. p. 287. 2) *pictura, tabula picta:* ሰሌዳ፡ሥዕል፡ et ሥዕል፡ Sx. Masc. 10 (ubi ሥዕል፡ fem. et masc. est); ሥዕላት፡ወምስላት፡ Chr. ho. 12; Sx. Hed. 21.

ሠዓሊ፡ n. ag., Pl. ሠዓልያን፡ *formator, plastes, pictor:* (Deus) ሠዓሌ፡ሕፃናት፡ተሥዕለ፡በመልክዐ፡ሕፃናት፡ M. M. f. 114. 130; Lit. Orth.; Deg.; pictor: II Const. Ap. 17; F. N. 23; Sx. Masc. 29.

መሥዕል፡ part. *formator, plastes, pictor:* (Deus) መሥዕለ፡ሕፃናት፡ M. M. f. 130; (ne ad communionem admittatur) መሥዕል፡ዘትያዋርን፡ Const. Ap. 62 (63); Kid. f. 23.

ሠዐረ፡ *abolere* vid. sub ሰዐረ፡

ሥዕረ፡ I, 1 *herbescere, herbere:* እምነ፡ዝናም፡ይሥዕር፡ሐመልማል፡ 2 Reg. 23, 4. — *Voc. Ae.:* ሥዕረ፡ዘ፡ለመለመ።

ሣዕር፡ subst., plerumque m., Pl. አሥዕርት፡ (Chr. Ta. 27) [Aethiops et Arabes herbas, quibus terra obsita est, cum pilis corporis comparantes herbarum et pilorum nomina ex eadem radice propagaverunt, ut أَشْعَرُ *herbosus, plantis abundans, arboribus obsitus:* شَعْر *plantae, arbores;* (Syri ab una radice petierunt nomina ܣܥܪܳܐ *lana* et ܣܥܪܳܐ *gramen, herba viridis*) amh. ሣር፡, ሳር፡ id. q. aeth. ሣዕር፡] *herba, gramen,* (*pabulum* pratense et agreste) βοτάνη Job 5, 25. 8, 12; Jer. 14, 5; Ex. 10, 12; Hebr. 6, 7; χόρτος Gen. 1, 11. 3, 18; Kuf. 6; Jes. 10, 17. 15, 6. 40, 6; ሣዕረ፡ገዳም፡ Jer. 12, 4; ሣዕረ፡ምድር፡ Am. 7, 2; Dan. 4, 22; ሣዕረ፡ይትረሀይ፡ Job 40, 10; Prov. 19, 12; Ps. 36, 2. 101, 5. 103, 15. 146, 9; Sir. 40, 16; 4 Esr. 9, 28; Marc. 4, 28 (gramen segetis); Jac. 1, 11; 1 Petr. 1, 24; አሥዕርት፡ *gramina* Chr. Ta. 27; χλόη ከመ፡ያብቊል፡ሣዕረ፡ገዳም፡ Job 38, 27; νομή (pabulum) Hez. 34, 18; πάπυρος Job 8, 11; τὸ ἄχι τὸ χλωρόν ኵሉ፡ሐመልማለ፡ሣዕር፡ Jes. 19, 7; de herbis malis in vineis ሣዕር፡ወሦክ፡ Jes. 5, 6; φρύγανα ἄγρια ሣዕረ፡ገዳም፡ Job 30, 7. a) Etiam de *herbis aridis, foeno* et *stramento* usurpatur: φρύγιον Ps. 101, 4; καλάμη Ps. 82, 12; ሣዕር፡ዘያነሥኦ፡ነፋስ፡ χόρτος φερόμενος ὑπὸ πνεύματος Job 13, 25; ἄχυρα Gen. 24, 25 (at ሐሠር፡ 24, 32); ይውዒ፡ከመ፡ሣዕረ፡ገዳም፡ ἐν τοῖς δάσεσι τοῦ δρυμοῦ Jes. 9, 18; κάρφος Matth. 7, 5 rom. (at ሐሠር፡ 7, 4); ሣዕር፡ *stramentum,* quo tecta aedium teguntur, Gad. Lal. b) In *Voc. Ae.* tamquam singulares herbarum species distinguuntur α) ሣዕረ፡አንሕስት፡ (*gramen tectorum*) Ps. 128, 5; 4 Reg. 19, 26, quod interpretantur አሸሀት፡(?). β) ሣዕረ፡ቋዕ፡ዘ፡ልህቀ፡ inter nomina plantarum.

ሥዑር፡ part. *herbidus, herbosus, graminosus:* ብሔር፡ሥዑር፡ τόπος χλόης Ps. 22, 1; τόπος πίων Jes. 30, 23; transl.: (rogamus) ከመ፡ያዕርፍ፡እግዚ፡ነፍሶ፡(ለምውት፡) ውስተ፡መካን፡ሥዑር፡ኀበ፡ማየ፡ዕረፍት፡ Genz. f. 93 seq., et in eadem phrasi መካን፡መሥዕር፡ f. 113.

መሥዕር፡ part. (II, 1) id. q. ሥዑር፡ q. v.

ሥዕርት፡ subst., m. et fem. (sed ubi nomen unitatis est, plerumque fem.), sing. et coll., Plur. አሥዕርት፡ (Lit. Orth.) [שֵׂעָר et שַׂעֲרָה, ܣܰܥܪܳܐ et ܣܥܰܪܬܳܐ, شَعْر et شَعْرَة; amh. et aeth. etiam ጸጕር፡) 1) *pilus* Jud. 20, 16; Matth. 5, 36; Prov. 23, 7; ኢይትሀጕል፡ሥዕርት፡ርእሶሙ፡ Clem. f. 156; ወኢትሐቲ፡ሥዕርትነ፡ Did. 25; አሐቲ፡ሥዕርት፡ርእሱ፡ Gad. T. H. 2) *pili* a) capitis, *capillus, crines, coma* Job 1, 20; ሥዕርተ፡ድማሕየ፡ 16, 12; Cant. 4, 1; Ps. 37, 4. 39, 17. 68, 5; ሥዕርተ፡ርእሳ፡ Judith 10, 3. 13, 7; Dan. 3, 27. 7, 9; 2 Reg. 14, 26; Apoc. 1, 14; ሥዕርት፡አንስት፡ 9, 8; ሥዕርት፡ርእስክሙ፡ኍልቍት፡እማንቱ፡ Matth. 10, 30; Joh. 12, 3; *promittere c.* አንኀ፡ሥዕርተ፡ F. N. 51. b) reliqui corporis: Job 4, 15; Sir. 27, 14; ሥዕርት፡ጽሕምየ፡ 2 Esr. 9, 3; Lev. 12, 3 seq.; ሥዕርት፡ቀጣን፡ 13, 30; በዝኀ፡ሥዕርትኪ፡ Hez. 16, 7; ይበኪ፡እስከኔ፡ተመልኀ፡ሥዕርተ፡አዕይንቲሁ፡ Phlx. 55. c) animalium (*coma, juba*) Apoc. 9, 8; Dan. 4, 30. d) in genere: Dan. ap. 13, 27. — *Voc. Ae.:* ሥዕርት፡ዘ፡ጸጕር።

ሥርናይ፡ subst., plerumque m., coll. [me judicante contractum e ሥዕርናይ፡ *pilosus, hirsutus,* adj. rel. a subst. ሥዕርና፡; sicut שְׂעֹרָה ܣܥܳܪܬܳܐ شَعِير *hordeum* a spicis hirsutis dictum est] *triticum,* passim *frumentum, far,* (*annona*) in genere, πυρός et σῖτος a) in agro crescens: Ruth 2, 23; Job 31, 40; Jes. 28, 25; Jer. 12, 13; አመ፡ማእረረ፡ሥርናይ፡ Judith 2, 27; Hez. 36, 29; 1 Reg. 6, 13; Gen. 30, 14; Ex. 9, 32; Deut. 8, 8; Jud. 6, 11; Matth. 13, 25; Marc. 4, 28. b) grana Gen. 27, 28. 47, 12. 13; 2 Reg. 17, 28; Jes. 36, 17. 62, 8; Jer. 48, 8; Hez. 4, 9. 27, 17; Prov. 11, 26; Ps. 4, 8. 64, 14. 80, 15.

Kuf. 42. 43; Matth. 3, 12; Luc. 16, 7. 22, 31; Joh. 12, 24; 1 Cor. 15, 37; Apoc. 18, 13; **እክለ፡ሥርናይ፡** σεμίδαλις πυροῦ Sir. 39, 26; Ex. 29, 2. Pl. **ሥርናያት፡** *grana tritici* Sx. Ter 29 Enc. — *Voc. Ae.:* **ሥርናይ፡ዘ፡ስንዴ።**

ሣዕር፡ *uter* vid. sub **ሳእር፡**

ሠዐዐ፡ rad. inus., arab. شَعَّ *dispersus, diffusus fuit* (شُعٌّ *tela araneae*, شِعَاعٌ *aculei* aristae); vic. **ሥዕየ፡** et شَعَا.

ተሥዕዐ፡ III, 1 *dissipari, discuti, desquamari:* **ወተሥዕዐ፡እምብንተ፡አዕይንቲሁ፡ዝኩ፡ጢስ፡** ἐλεπίσθη Tob. 11, 12; item in actis Tobiae Sx. Masc. 16; **ተሥዕዐ፡እምአዕይንቲሁ፡ከመ፡ዘሣሬት፡** Act. 9, 18 Platt. — *Voc. Ae:* **ተሥዕዐ፡ብ፡ተገረፈ፡ተቀሥፈሂ፡ይ፡**

ሥዓዕ፡ subst. ut videtur *scobis, furfur:* **ወድቀ፡እምነ፡ሥጋሁ፡ሥዓዐ፡ቅርፍት፡** („*scabrities corticis*" Lud.) Lud. e V. S.

ሠዐየ፡ (si non **ሥዕየ፡**) I, 1 [vic. **ሠዐዐ፡**] *dissipare, ventilare:* **ከመ፡ነፋስ፡ይሥዕዮሙ፡ወይዘርዎሙ፡** ἐκλικμήσει Sap. 5, 24; **እለ፡ጼና፡ጢስ፡ፍጉግ፡ይሥዕዩ፡** βρόμους λικμωμένους καπνοῦ 11, 19; **ትሰድዶሙ፡በቃልከ፡ወትሥዕዮሙ፡በመንፈሰ፡ኀይልከ፡** λικμηθέντες 11, 21.

ተሠዐየ፡ pass. *ventilari:* **ተሠዐየ፡ዘ፡ተነፋ፡** (v. **ተሰፍሐ፡**) *Voc. Ae.*

መሥዔ፡ subst. *vannus, ventilabrum:* τὸ πτύον Matth. 3, 12; Luc. 3, 17; Deg.; **መሥዔሆሙ፡ለረሲዓን፡ንጉሥ፡ጠቢብ፡** λικμητώρ Prov. 20, 26; Mich. 4, 13 var.; et Jer. 15, 7 var.; David rex Aethiopiae cognominatus **መሥዔ፡ረሲዓን፡** Sx. Teq. 9. — *Voc. Ae:* **መሥዔ፡ዘ፡ላሜዳ፡** (v. **ላሜዶ፡**) **መንሽሂ፡ይ፡**

ሠዘየ፡ I, 1 et 2 [شَذَّ et شَذَا] trs. *abstrahere, arcere,* intr.: *se suasve res seorsim tenere, tergiversari:* **እንዘ፡ትሠዚ፡** (scholion: **ትከልእ፡**) Ep. Syn. ad Joannem Ant. in Cyr. f. 113; **ኢይሠዚ፡እንበይነ፡ነዳይ፡** οὐ λήψεται πρόσωπον ἐπὶ πτωχοῦ Sir. 32, 16; **ምሕረተ፡ነዳያን፡እለቡ፡እንበለ፡** (at in Cod. Tub.: **እንዘ፡ኢ**)**እሠዚ፡** *ad miserationem pauperum animadvertam non tergiversando* (parcendo?) Mag. 12 Enc. — *Voc. Ae.* scholion vid. sub **ሌለየ፡**

ተሠዘየ፡ III, 1 *se separare* vel *abstrahere, in partes* (alius) *secedere* Cyr. f. 113. — *Voc. Ae.:* **ተሠዘየ፡ዘ፡ተለየ።**

ሤመ፡ I, 1 [שׂוּם, שִׂים ܣܳܡ سَامَ] Subj. **ይሢም፡** *ponere, collocare,* c. Acc. Jud. 20, 36; Deut. 27, 15; **ሤሞ፡ሀየ፡** Gen. 2, 8; c. praep. loci: Gen. 1, 17; Ex. 2, 3; Deut. 28, 13; 1 Reg. 8, 11; 2 Reg. 8, 6. 14; Ps. 17, 47; Sir. 22, 27 (vid. **አቀመ፡**, **አንበረ፡**, **ረሰየ፡ወደየ፡**). a) *proponere* c. **ቅድመ፡** 4 Esr. 2, 4; **እሠይም፡ቅድመ፡ገጽክሙ፡ፍኖተ፡ሕይወት፡** Jer. 21, 8. b) *imponere, superimponere* c. **ላዕለ፡**, ut: **ሤመ፡ላዕሌሆሙ፡መንፈሰ፡ቅዱሰ፡** Jes. 63, 11; **ከመ፡እሢም፡ስምየ፡ላዕሌሁ፡** Kuf. 1; vel c. **ዲበ፡**, ut: **እሠይም፡መንፈስየ፡ዲበ፡ዘርእከ፡** Jes. 44, 3. c) *applicare* vel *induere* vestem: **ሤመ፡አልባሰ፡** Lud. ex Enc. 19 Genb. d) potissimum: *constituere, praeponere, praeficere,* c. Acc. Hebr. 7, 28; 1 Tim. 5, 22; **አንትሙ፡ጳጳሳት፡ኢትሢሙ፡ኵሎ፡ዘረከብክሙ፡** Clem. f. 130; **እሠይም፡ኖላዌ፡አሐደ፡** Hez. 34, 23; **በኀበ፡ሢሙከ፡** Sir. 30, 31; **ሤመ፡የዋሃነ፡ህየንቴሆሙ፡** Sir. 10, 14; Kuf. 32; c. dupl. Acc.: 1 Reg. 8, 1. 25, 30. 28, 2; **እመ፡ሤሙከ፡መልአከ፡** Sir. 35, 1; Jes. 22, 23; **እግዚ"፡ሤመከ፡ካህነ፡** Jer. 36, 26; c. **ለ፡** vel **ላዕለ፡** vel **ዲበ፡** vel **ውስተ፡** ejus, cui praeponitur: **ሢሙ፡ለክሙ፡መልአከ፡** Judith 14, 2; Deut. 17, 14. 15; Dan. 2, 48. 3, 12; Sir. 17, 17; Jer. 1, 10; Marc. 12, 1; Tit. 1, 5; **ዘሤመ፡ንጉሥ፡ላዕለ፡ምድር፡** Jer. 48, 2; Gen. 41, 33; Sir. 22, 27; Dan. 6, 3; Esth. 8, 2; Ps. 9, 21; **ሤሞ፡ለዮሴፍ፡ዲበ፡ኵሉ፡ንዋዩ፡** Kuf. 39. 40; Ps. 8, 6; Dan. 1, 11; **እሠይመከ፡ውስተ፡ኵሉ፡ምድር፡** Gen. 41, 41; Matth. 24, 45. 25, 21; **ይሢምዎ፡ውስተ፡መልእክተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** Clem. f. 131. e) *convertere in* c. **ኀበ፡**, ut: **እሠይም፡አዕይንትየ፡ኀቤከ፡** Jer. 47, 4. f) *statuere:* **አነ፡ሤምኩ፡ኪዳነ፡ኀበ፡አበዊክሙ፡** Jer. 41, 13; Gen. 17, 2. 4; 2 Par. 16, 3; Ex. 34, 10. g) ex Hebraismo: *facere, reddere:* **እሠይሞ፡ውስተ፡ሕዝብ፡** Kuf. 15. — *Voc. Ae.:* **ሤመ፡ዘ፡ሾመ፡አስቀመጠሂ፡ይ፡**

ተሠይመ፡ III, 1 pass. *poni, collocari,* in specie: *constitui, praeponi, praefectum esse;* (*ordinari* de clericis): Luc. 3, 9; **መልአክ፡ዘይቀድም፡ተሠይሞ፡** στρατηγὸς πρωτοστάτης Job 15, 24; Rom. 13, 6; **ዘተሠይመ፡ላዕለ፡ይሁዳ፡** 1 Esr. 2, 11; Gen. 39, 2; **ተሠይመ፡ውስተ፡ክህነት፡** 1 Par. 29, 22; **ተሠይመ፡በመንግሥተ፡ዚአሁ፡** 2 Par. 21, 5; Col. 4, 17 Platt; c. Nom. vel Acc. praedicati: Ps. 2, 6; Col. 1, 23; **እምአመ፡ተሠየምኩ፡ሎሙ፡መልአከ፡** 2 Esr. 15, 14; **ተሠይመ፡መኰንነ፡ለቤተ፡እግዚ"፡** Jer. 20, 1; Jes. 11, 10; Rom. 1, 5; 1 Tim. 2, 7; 2 Tim. 1, 11; 1 Cor. 1, 1; de muneribus clericorum 1 Tim. 3, 1; Tit. 1, 7; χειροτονείσθω Can. Ap. 1; Const. Ap. 56; Clem. f. 130; **ኢይደሉ፡ይሠየሙ፡ውስተ፡ግብረ፡ክህነት፡** ibid.

ሥዩም፡ part. 1) *positus* κείμενος Joh. 20, 5 rom.; Luc. 2, 34; Gen. 8, 21; Apoc. 11, 4. a) *repositus* Col. 1, 5; 4 Esr. 5, 14. 6, 50. 58. 7, 24. 8, 38. b) *conversus* vel *directus in:* **ሥዩም፡ኀሊናሆሙ፡ውስተ፡ምግባረ፡ትዕግልት፡** Macc. f. 6. 2) *constitutus* (in officio), *praepositus, praefectus:* **ወእምኔሆሙ፡ሥዩማን፡በንዋየ፡ቤተ፡ግብር፡** 1 Par. 9, 28; c. **ዲበ፡** 9, 29; c. **ላዕለ፡** Num. 14, 16; χειροτονηθείς 2 Cor. 8, 19. Substantive: βουλευτής Luc. 23, 50; **ሥዩማነ፡ቤተ፡እግዚ"፡** Act. 12, 1; τοπάρχαι 1 Esr. 3, 2; χιλίαρχοι Judith 14, 12; κληρικοί **ሥዩማን፡** I Can. Ap. 1. 2; II Can. Ap. 49—51; **ሥዩማነ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** Clem. f. 81. 90; **ኤጲስቆጶሳት፡ወበዐዳን፡ሥዩማን፡** Did. 6.

ሢመት፡ subst., m. et fem., Pl. **ሢመታት፡** positio 1) locus ubi quis positus est: *statio, sedes:* **አቀምክዎሙ፡በበሢመቶሙ፡** 2 Esr. 23, 11 (στάσις); **ከመ፡ኢይንሣእ፡ሢመተከ፡** Sir. 12, 12 (καθέδρα). 2) *impositio* manus: ἐπίθεσις χειρῶν **ሢመተ፡እድ፡** 1 Tim. 4, 14; 2 Tim. 1, 6; Hebr. 6, 2; etiam sine **እድ፡** (*ordinatio*), ut: **ጸሎተ፡ሢመት፡** Kid. f. 6. 14. Const. Ap. 13—15. 21—23. 3) *munus, officium, functio, dignitas, administratio* (civilis, militaris, ecclesiastica): Job 24, 24; Ps. 108, 7. 109, 5; Gen. 40, 13; Sir. 38, 24; **እለ፡ያፈቅሩ፡ሢመተ፡** Asc. Jes. 3, 23. 7, 2; πολιτεία Act. 22, 28; ἐπισκοπή Act. 1, 20; τάξις Hebr. 5, 6. 6, 20; 1 Tim. 3, 13; **ሢመተ፡ክህነት፡** Lit. 163, 2; F. M. 25; **አፍቅሮ፡ሢመት፡** Clem. f. 191; **እመ፡ዘሢመት፡** (clericus) **ውእቱ፡ይሰዐር፡እም**

ሢመቱ፡ Clem. f. 204; በመዋዕለ፡ ሢመቱ፡ *tempore administrationis ejus* Sx. Genb. 12.

ሠያሚ፡ n. ag. *is qui* ponit, *statuit, constitutor:* ሠያሚ፡ ሕግ፡ νομοθέτης Chr. ho. 32; ሠያሚ፡ ክህናት፡ Syn. f. 91; Deg.

ተሠያሚ፡ n. ag. (III, 1) *constitutus, praepositus* F. N. 4; Sx. Teq. 9 Enc.

መሠየም፡ vel መሠይም፡ (Sing. nondum repertum est), subst., Pl. መሣይምት፡ 1) *repositorium*, et vasa in quibus quid reconditur: *fiscina, cophinus, corbis, canistrum,* ἀποθῆκαι: መዛግብት፡ ወመሣይምት፡ Hez. 28, 13; Ex. 16, 32; κόφινοι Marc. 6, 43; Luc. 9, 17; Joh. 6, 13; Kid. f. 33; Clem. f. 218; singulariter accipitur: በድኑ፡ ሕፃን፡ በውስተ፡ መሣይምት፡ (መሰብክት፡ in Cod. Tub.) ወደየ፡ Lud. ex Enc. Jac. 3. 2) *constituti* (in officio), *praepositi* Deg. (Cod. Lond. p. 426 seq.), cfr. መላህቅት፡ — *Voc. Ae.:* መሣይምት፡ ዘ፡ ቅርጫት፡ ሌማትኒ፡ ይ፡

ምሥያም፡ subst. 1) *locus*, ubi quis positus est, *munus:* እለ፡ ይትቀነዩ፡ በውስተ፡ ምሥያሞሙ፡ ἐργαζομένων ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν 1 Par. 25, 1. 2) *repositorium, horreum:* ምሥያመ፡ አስሐትያ፡ Job 38, 22; መዝገበ፡ ረድኤት፡ ወምሥያመ፡ ትፍሥሕት፡ Lit. Joh.; sed etiam i. q. መሠየም፡ *corbis*, ut: ኀብአቶ፡ እሙ፡ ለሕፃን፡ ውስተ፡ ምሥያም፡ ወሰቀለቶ፡ ላዕለ፡ ዕፀ፡ በለስ፡ Sx. Genb. 15; Sen. 19. 3) *id quod* vel *in quo quid apponitur, proponitur, struitur:* ኅብስተ፡ ምሥያም፡ ἄρτοι τῆς προθέσεως 1 Par. 23, 29; ዕጣነ፡ ምሥያም፡ 2 Par. 13, 11; ማእዳት፡ ዘምሥያም፡ 1 Par. 28, 16; πρόθεσις 2 Par. 2, 4.

ተሠይመ፡ quadr. denom. III, 1 *auctoritatem sibi sumere* vel *se praeponendum censere:* አኮ፡ ተሠይሚተነ፡ ዲበ፡ ብእሲ፡ ንትናገር፡ እስመ፡ መፍትው፡ ንሕዝን፡ እስመ፡ እኍ፡ ማሰነ፡ hom. Firmi in Cyr. f. 113.

ሤረየ፡ quadrl. I, rarius ሠረየ፡ tril. [nescio an comparare liceat شَوْر et شِيَار *forma, pulchritudo, ornatus*, coll. سِبْر *forma, pulchritudo, color*] pulchrum reddere, *fucare, colorare, colore inficere:* ቀብአ፡ በህኮሬ፡ ወሤረየ፡ ወአቀየሐይሐ፡ (sic) ሕብሮ፡ φύκει ἐρυθήνας χρόαν αὐτοῦ Sap. 13, 14; ለእመ፡ ተዐገለ፡ ልብሰ፡ ጸዐዳ፡ ወሤረዮ፡ F. N. 35; ፀምር፡ ዘተጠምዐ፡ በሤርዮ፡ M. M. f. 115. — *Voc. Ae.:* ይሠርያ፡ ዘ፡ ይጠልቅ።

ተሤረየ፡ (ተሤርየ፡ Chr. ho. 16) quadrl. III, 1 et ተሠርየ፡ tril. III, 1 *colorari, colore infici, tingi:* ዘሎ፡ ክዳንየ፡ ተሤረየ፡ Jes. 63, 3 var.; ተሠርየ፡ vel ተሤረየ፡ ሥጋሁ፡ እምጠለ፡ ሰማይ፡ Dan. 4, 30. 5, 21; ከመ፡ ይሠረያ፡ እገሪከ፡ በደም፡ Ps. 67, 25; ግብር፡ ዘበተሤርዮ፡ ይዌልጥ፡ ሕብሮሙ፡ Sap. 15, 4; Chr. Ta. 12; እምድኅረ፡ ተሤረያ፡ ነፍሳቲነ፡ በምግባረ፡ ኀጢአት፡ ibid.

ሢሩይ፡ part. *colore infectus:* መዓስበ፡ ናዝዝ፤ እጓለ፡ ማውታ፡ ተወከፍ፤ ሢሩያነ፡ በምሕረትከ፡ አንጽሖ፤ አብጻነ፡ አጥብብ፡ Prec. Mat.; Kid. f. 19.

ሥርየት፡ n. act. *tinctura* Ex. 25, 5. 35, 23 C.

ሢራይ፡ (nonnumquam ሥራይ፡, ut Macc. f. 22) Pl. ሢራያት፡ *vestis pretiosissimi generis* [proprie sine dubio: vestis colorata vel picta, sed videas annon etiam nomen *sericae* vestis, sc. שִׁירָא, שִׁירָאָה, سِيَرَاء, in hoc nomine lateat]: τριχαπτά ዐሥቀ፡ ወሜላተ፡ ወሢራየ፡ Hez. 16, 10. 13; εὐπάρυφα: አልባሰ፡ ሢራይ፡ 23, 12. 27, 16; byssus 2 Par. 3, 14. 5, 12; ሢራየ፡ ሜላት፡ βύσσινον πορφυροῦν Esth. 8, 15; አልባሲሆን፡ ዘሜላት፡ ወሢራይ፡ ወሰግላት፡ Jes. 3, 21—23; ግልቡባን፡ በሢራያት፡ M. M. f. 36. — Forma ሢርዮን፡ legitur in Gad. Ad. f. 140; nescio an sit bona.

ሤራዪ፡ n. ag. *infector* F. N. 36.

ሢርዮን፡ vid. sub ሢራይ፡

ሤበ፡ *canescere, canum esse.* Verbi exempla hucusque non reperta sunt [סיב ܣܳܒ שׂיב شَابَ; ሺበት፡; contiguum est ሣህበበ፡]

ሢበት፡ n. act. et subst., m. et fem., *canities, capillus canus:* በቈለ፡ ሢበቱ፡ Hos. 7, 9; ያስተርኢ፡ ሢበትኪ፡ Jes. 47, 2; ሢበተ፡ ልሂቅ፡ Sap. 2, 10; Prov. 20, 29; Ps. 91, 10; ቅድመ፡ ዘሢበት፡ ተንሥእ፡ Lev. 19, 32; Kuf. 23; nonnumquam pro *senectute* et *senibus* 3 Reg. 2, 6; Gen. 42, 38; Ruth 4, 15; ይደልዎን፡ ኵንኖ፡ ለሢበት፡ Sir. 25, 4.

ሠያብ፡ adj. *canus* Lud. sine auct.

ሤነ፡ I, 1 [שׁין, coll. ሽንት፡ *urina*, مَثَانَة *vesica urinaria;* at شَانَ significat *dedecorare, dehonestare*] *mingere:* Inf. ሠይን፡ M. M. f. 171; ዘይሠይን፡ ላዕለ፡ መንጸፉ፡ F. N. 33, 3; በሊዕየ፡ እኵስስ፡ ወሰቲይየ፡ እሠይን፡ Cod. bibl. Bodl. Ox. XXVIII; ዘይሠይን፡ ማየ፡ Kedr. f. 86.

ሥንት፡ subst. *urina* 4 Reg. 18, 27; Jes. 36, 12; M. F.; እኂዘ፡ ስንት፡ *urinam retinere* Fal. f. 37.

ሠይእ፡ *flagitium* vid. sub ሰይእ፡

ሤጠ፡ I, 1 [amh. ሼጠ፡ et ሸጠ፡ *vendere;* copt. ϣⲱⲧ *negotiatio, emporium;* ⲣⲉϣⲱⲧ *mercari;* Ges. in thes. p. 1378 hoc verbum cum شَوَّطَ *iter longum fecit* et שׁוט conjungendum proposuit.] Subj. ይሢጥ፡ (mercaturam facere), *vendere:* ዘይሠይጥ፡ ὁ πολῶν Hez. 7, 12; Jes. 24, 2; ሠይጥ፡ ወተሣይጦ፡ Apoc. 13, 17; Kuf. 50; c. Acc. mercis Gen. 31, 15. 42, 1; Kuf. 11; Jes. 48, 10. 50, 1; Zach. 11, 5; Tob. 1, 7; Matth. 13, 46. 18, 25; c. በ፡ pretii Hebr. 12, 16; Act. 5, 8; Am. 2, 6; Joel 4, 3; Nah. 3, 4; c. ኀበ፡ emtoris: Lev. 25, 14; Joel 4, 6; Gen. 37, 27. 28. 36; vel c. ለ፡ emtoris Gen. 41, 56; Lev. 25, 15; F. N. 33, 4; Jsp. p. 329; vel c. dupl. Acc. (alqd alicui) Lev. 25, 25. — Ex hebraismo: vendere alqm in potestatem alcjs: 1 Reg. 23, 7 (aliâs: አግብአ፡). — Sir. 20, 12 habet Graecus ἀγοράζων πολλὰ ὀλίγου, Aethiops በ፡ ዘይሠይጥ፡ ብዙኀ፡ በኅዳጥ፡, sed vereor, ne ይሣየጥ፡ legendum sit.

አሠየጠ፡ II, 2 vel አሣየጠ፡ II, 3 *venum dare*, c. dupl. Acc.: አሠይጠኒ፡ v. አሣይጠኒ፡ ኪያሁ፡ በሤጥ፡ 1 Par. 21, 22; (qui simoniae indulget,) ተአመነ፡ ከመ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ አሠየጠ፡ በሤጥ፡ F. M. 25, 1.

ተሠይጠ፡ III, 1 *vendi* Ps. 104, 16; Hez. 48, 14; Ex. 22, 2; Lev. 25, 23. 34; 4 Reg. 17, 17 (ubi Perf. ተሠየጠ፡ in cod. S); Inf. ተሠይጦ፡ Lev. 25, 33; c. በ፡ pretii: Matth. 10, 29; 4 Reg. 7, 16; Thren. 4, 2; ጥበብ፡ ኢትሠየጥ፡ በወርቀ፡ አፌር፡ Job 28, 16. 19; c. ለ፡ vel ኀበ፡ emtoris: ዕብራዊ፡ ዘተሠይጠ፡ ለከ፡

Jer. 41, 14; Lev. 25, 39; Deut. 15, 12. *Tradi in potestatem* alcjs: ተሠየጥነ፡ ለሞት፡ ወለተበርብሮ፡ ἐπράθημεν εἰς ἀπώλειαν Esth. 7, 4.

ተሣየጠ፡ III, 3 1) *mercari, emere* alqd ab aliquo: ዘይሠይጥ፡ ከመ፡ ዘይሣየጥ፡ Jes. 24, 2. 55, 1; ዘተሣየጠ፡ ὁ κτώμενος Hez. 7, 12; በእንተ፡ ተሣይጠ፡ ወሠይጥ፡ F. N. 33; c. Acc. mercis: Gen. 23, 4. 39, 1. 42, 3. 43, 2; Jer. 39, 7. 44. Prov. 29, 34; Matth. 13, 46; c. ለ፡ ejus, cui emitur: Apoc. 5, 9; Matth. 14, 15; Gen. 42, 2; Jer. 13, 1. 19, 1; ኢተሣየጥከ፡ ሊተ፡ በወርቅ፡ ዕጣነ፡ Jes. 43, 24; Hez. 5, 1; c. በ፡ pretii Gen. 17, 12. 23; Jes. 43, 24; c. እምነ፡ vel በኀበ፡(እምኀበ፡) ejus a quo emitur: Gen. 23, 9. 19. 25, 10; Lev. 25, 14; 2 Reg. 24, 21. Nonnumquam: *redimere* 2 Esr. 15, 8; Prov. 24, 11. 2) *mercaturam facere* (in genere), sive emendo sive vendendo, c. dupl. Acc.: ይሁዳ፡ ወእስራኤል፡ ሠየጥኪ፡ ወይሣየጡኪ፡ (v. ይሠይጡ፡ ለኪ፡) ሥርናየ፡ ἔμποροί σου ἐν πράσει σίτου Hez. 27, 17; በዘ፡ ይሣየጡኪ፡ ተግባረኪ፡ ἐν οἷς ἐμπορεύονταί σε 27, 21; በሤጥ፡ ብዙኅ፡ እሣየጠከ፡ (*mercabor a te*) 1 Par. 21, 24; በከንቱ፡ ተሣየጥኩክሙ፡ *vos vendidi* (quamquam hic de lectione dubitare licet) Jes. 52, 3.

ሥዩጥ፡ part. *venditus*, ut: ዮሴፍ፡ ሥዩጥ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ሥዩጥ፡ *id quod venditum est* F. N. 33, 6; አንሰ፡ ሥዩጥ፡ ለኀጢአት፡ Rom. 7, 14.

ሤጥ፡ subst., plerumque m., 1) *mercatura, emtio et venditio;* nonnumquam etiam id quod emitur vel venditur, *merx:* ማእከለ፡ ሤጥ፡ ወተግባር፡ ἀνὰ μέσον πράσεως καὶ ἀγορασμοῦ Sir. 27, 2; ὁδοιπόρων 42, 3; Jsp. p. 342; πρᾶσις 2 Esr. 20, 31. 23, 20; (ego sum) ሤጠ፡ ደመ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ Org. 4. Sed inprimis: id quo emitur vel venditur i. e. 2) *pretium* Gen. 31, 15; Lev. 5, 15; 1 Reg. 13, 21; ወሀበ፡ ሤጠ፡ ለውእቱ፡ መካን፡ 1 Par. 21, 25; Jsp. p. 312, c; (si quis pignus perdidit, restituat) ሤጠ፡ ዚአሁ፡ F. N. 27; ወርቀ፡ ሤጥ፡ ἀργύριον πράσεως Lev. 25, 50. 51. 27, 3—8; πολυτελής *pretiosus:* ዘብዙኅ፡ ሤጡ፡ Job 31, 24; Prov. 3, 15; Jes. 28, 16; Judith 10, 21; Matth. 13, 46; Marc. 14, 3; በሤጥ፡ *pretio* (*soluto*) Gen. 23, 9; Thren. 5, 4; ዘበሤጥ፡ ἀργυρώνητος Ex. 12, 44; Judith 4, 10; ዘእንበለ፡ ሤጥ፡ ἄνευ τιμῆς (*pretio non soluto, gratis*) Ps. 43, 14; Job 31, 39; Sir. 51, 25; Clem. f. 225. Nonnumquam: *sumtus, impensae*, ut: ሤጠ፡ ግንዘት፡ *arbitria funeris* F. N. 42.

ሢጠት፡ n. act. *venditio:* ይሁዳ፡ መከረ፡ ለሢጠተ፡ እግዚእ፡ M. M. f. 205.

ሠያጢ፡ n. ag., f. ሠያጢት፡, Pl. ሠየጥ፡ 1) *venditor:* ሠያጢ፡ ወተሣያጢ፡ F. N. 33; Syn.; ፍቅረ፡ ንዋይ፡ አያረት፡ አዕይንተ፡ ልቡ፡ ለሠያጢ፡ F. M. 25, 1; ሠያጤ፡ በለስ፡ አነ፡ Am. 7, 14 var.; Act. 16, 14; ይሁዳ፡ ሠያጤ፡ እግዚኡ፡ M. M. f. 87. 2) *mercator* ἔμπορος Matth. 13, 45; Sir. 26, 29. 37, 11; ሠየጥኪ፡ Hez. 27, 15. 17. 21. 23; ሠየጠ፡ አሕዛብ፡ 27, 36; Apoc. 18, 3; c. በ፡, ut: ሠየጥኪ፡ በነፍሰ፡ ሰብእ፡ Hez. 27, 13 var. 22. Collective: ሠያጢ፡ *mercator cum suo agmine* Gen. 37, 25.

ሥያጤ፡ subst. *mercatio* Lud. sine auct.

ተሣያጢ፡ n. ag. (III, 3) *emtor* F. N. 33; ሠያጢ፡ ይሁዳ፤ ተሣያጢ፡ ቀያፋ፡ Syn. f. 353; ፍቅረ፡ ሢመት፡ አያረት፡ አዕይንተ፡ ልቡ፡ ለተሣያጢ፡ F. M. 25, 1; ተሣያጤ፡ ሥጋ፡ ሐኖት፡ Prov. 23, 20.

ምሥያጥ፡ subst., m. et fem.; Pl. ምሥያጣት፡ 1) *emporium, forum:* ረሰዩኪ፡ ምሥያጠ፡ Hez. 27, 16; ወሀቡ፡ ውስተ፡ ምሥያጥኪ፡ 27, 12; አብቅለ፡ አምጽኡ፡ ውስተ፡ ምሥያጥኪ፡ 27, 14. 22; ውስተ፡ ምሥያጥ፡ Tob. 2, 3; Matth. 11, 16 Platt; 20, 3; ምሥያጣት፡ Koh. 12, 4; Cant. 3, 2; 1 Esr. 2, 17; Marc. 6, 56; Matth. 23, 7; ሰብአ፡ ምሥያጥ፡ οἱ ἀγοραῖοι (*qui in foro versantur*) Chr. ho. 1; ዘተሣየጠ፡ መብልዐ፡ እምሥያጥ፡ F. M. 32, 1; ዛቲ፡ መጽሐፍ፡ ይመስል፡ ምሥያጠ፡ ወኵሎ፡ ዘኀለይከ፡ ትረክብ፡ በኀቤሃ፡ Phlx. in Epilogo. 2) *mercatus, nundinae:* ተጸርዐ፡ ሤጥ፡ ወምሥያጥ፡ Jsp. p. 342; ሀየ፡ ይገብሩ፡ ምሥያጠ፡ (πρᾶσιν) 2 Esr. 23, 20. 3) *munusculum in nundinis dari solitum:* (peto a te) ምሥያጠ፡ በከመ፡ ይስእል፡ ወልድ፡ ኀበ፡ አቡሁ፡ Lud. ex Org. Edz. — *Voc. Ae.:* ምሥያጥ፡ ዘ፡ ገበያ ።

ምሥያጣዊ፡ adj. rel. *nundinas obiens, ad forum pertinens:* ምሥያጣዊ፡ ዘእንበለ፡ ንዋይ፡ M. M. f. 31.

I. **ሠገረ፡** I, 1 et 2 [amh. አሸገረ፡ *transgredi facere*] 1) pedem movere, *gradus facere, gradi, incedere: Jesus infans* ሐዊሮ፡ ወሠጊሮ፡ Cyr. f. 117; ሰበ፡ ሠገረ፡ ምዕረ፡ ወካዕበ፡ περιπατήσας ἅπαξ καὶ δίς 1 Reg. 17, 39; Act. 3, 8; ክህለ፡ ሠጊረ፡ ዘእንበለ፡ በትር፡ Clem. f. 131; *Christus* በዘባነ፡ ባሕር፡ ይሤግር፡ βαδίζει ἐπὶ νώτου θαλάσσης Cyr. f. 103. 2) ut videtur: *grassatorem, vagum, planum esse:* ይሠግር፡ (v. ይሤግር፡) ወይሰክር፡ Deut. 21, 20.

አሥገረ፡ II, 1 et **አሠገረ፡** II, 2 *intercalare*, c. Acc. diei vel mensis, Abush. crebro, ut: *Judaei* ለለ፲፱ዓም፡ ያሠግሩ፡ ፯ወርኀ፡ ወትከውኖሙ፡ ይእቲ፡ ዓመት፡ ፲ወ፫ወርኀ፡ Cap. 3.

ሥግረት፡ n. act. *gressus, incessus:* ኍለቈ፡ ኵሎ፡ ሥግረትየ፡ πάντα τὰ διαβήματά μου Job 31, 4.

ምሥጋር፡ subst. *gressus, passus:* (stadiodromus) ዘይረውጽ፡ ኢይኔጽር፡ ኀበ፡ ምሥጋሪሁ፡ ዘእንበለ፡ ዳእሙ፡ ኀበ፡ ዕሤቱ፡ Chr. ho. 7; ዘኢይክል፡ ይትሐወስ፡ ወኢየሐውር፡ አሐተ፡ ምሥጋረ፡ Sap. 13, 18. Est nomen mensurae sive spatii, vel ምሥጋረ፡ እግር፡ vel ምሥጋር፡ per se *passus* F. N. 37; Herm. p. 20; Act. 7, 5 rom.; Deut. 2, 5; Chr. ho. 25.

ሠግር፡ subst. *intercalatio, embolismus* [amh. ስግር፡ id.] Abush. 2 seq., ut: ይገብሩ፡ ሠግረ፡ ፩ወርኀ፡ ለለ፡ ፫ዓመት፡; vel: በራብዕት፡ ዓመት፡ ይገብሩ፡ ሠግረ፡ ፩ዕለት፡, vel: ይሰምዮ፡ ለወርኀ፡ ሠግር፡ ጳጕሜን፡, vel: ወትከውን፡ ይእቲ፡ ዓመት፡ ሠግረ ።

ሠግራዊ፡ adj. rel. *intercalaris*, ut: ዓመት፡ ፀሐይ፡ ሠግራዊት፡ *annus solaris intercalaris* Abush. 17.

አሥጋሪ፡ n. ag. II, 1: *intercalans:* ትሰመይ፡ ይእቲ፡ ዓመት፡ አሥጋሪት፡ ወርኅ፡ Abush. 30.

II. **ሠገረ፡** rad. inus.; סָגַר *claudere* شَجَرَ *ligavit, freno cohibuit;* ሸጐረ፡ *pessulo occludere;* vicina sunt verba primae ח ut חָגַר al.

አሥገረ፡ II, 1 et **አሠገረ፡** II, 2 *illaqueare, irretire; laqueis, retibus, hamis capere* abs. Kuf. 26. 37; feras Cant. 2, 15; Prov. 12, 27; transfertur ad homines: ያሠግሮ፡ πιάζει Sir. 23, 21; ከመ፡ ኢታሥግርከ፡ በማሕሌታ፡ 9, 4; ያሠግሩ፡ ሰብአ፡ Jes. 8, 15; Hos. 5, 1; ያሤግር፡ ብእሴ፡ Prov. 5, 22 var.; 6, 26 var.; 1 Reg. 28, 9; ውውዓሆሙ፡ ለእለ፡ ያሠግርዋ፡ ለባቢሎን፡ Jer. 27, 46; in specie: *piscari* Matth. 17, 27; Marc. 1, 16 (retia jacere); Luc. 5, 10; Jer. 16, 16; አሥግረኒ፡ እምበሐረ፡ ኀጢአት፡ Enc. 30 Mag.

ተሠግረ፡ III, 1 *illaqueari, irretiri; laqueis, retibus, hamis capi; capi* in genere: Sir. 11, 30; Koh. 9, 12; Am. 3, 5; Hez. 19, 8; Luc. 5, 9; **ዘሠርዐ፡መሥገርተ፡ውእቱ፡ይሠገር፡ቦቱ፡** Sir. 27, 26. 18, 33; Koh. 7, 26; Job 10, 16; Jes. 8, 15 var.; 14, 10. 31, 9; **ይሠገሩ፡ብእሲ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡** Jer. 6, 11. 28, 56; Ps. 9, 16. 17. 58, 13; **ኢትሠገር፡በአዕይንቲሃ፡** Prov. 6, 25; de urbibus: Jes. 27, 3; Jer. 27, 2.

ሥግረት፡ n. act. et subst. *captura, fera capta* Kuf. p. 97.

ሠገራት፡ subst. Pl. (Sing. nondum repertus) *lictores, milites custodiae appositi, carcerum custodes:* Matth. 27, 65. 66. 28, 11. 12; Joh. 18, 3; Act. 5, 23. 12, 4; Did. 29; **ሐራ፡ሠገራት፡** Gad. T. H.

ሠገራዊ፡ adj. rel., ad **ሠገራት፡** pertinens, unus e **ሠገራት፡** Sx. Tachs. 12.

ሠገራታዊ፡ adj. rel., unus e **ሠገራት፡** Sx. Mag. 7.

አሥጋሪ፡ n. ag. (II, 1) *laqueator, captator, venator, piscator, insidiator:* **ብትክ፡እምኔነ፡መሣግረ፡ዘአስተዳለወ፡አሥጋሪ፡** Genz. f. 115; **አሥጋርያን፡** sc. anguium Sx. Ter 14; **ዲያብሎስ፡አሥጋሪ፡** Kedr. f. 11; (Petrus) **ኮነ፡አሥጋሬ፡ዓሣ፡** F. M. 3, 6; F. N. 33, 4.

መሠግር፡ part. (II, 2) Pl. **መሠግራን፡** *piscator* Matth. 4, 18. 19; Marc. 1, 16; Job 40, 25; Jes. 19, 8; Jer. 16, 16; Hez. 47, 10; Did. 13; Clem. f. 243.

መሥገርት፡ subst., m. et fem., Pl. **መሣግር፡**, raro **መሣግርት፡** (ut Chr. Ta. 34) et **መሥገርታት፡** (ut Phlx. 152) 1) *laqueus, tendicula, plaga, rete, sagena, hamus:* παγίς **መሥገርት፡ጽኑዕ፡** Prov. 6, 2. 22, 5; Koh. 9, 12; **ትወርድ፡እግሩ፡ውስተ፡መሥገርት፡** Job 18, 8; Sir. 27, 26. 29; Ps. 9, 16. 33. 30, 5. 34, 9. 90, 3. 123, 5. 139, 5. 6; Jes. 8, 14. 24, 17. 42, 22; **ሠርዑ፡መሣግረ፡ይቅትሉ፡ሰብአ፡** Jer. 5, 26. 31, 43. 44; Hos. 5, 1; **እወዲ፡መሥገርተ፡ውስተ፡መላትሒኪ፡** Hez. 29, 4; ϑήρευμα Koh. 7, 26; δίκτυον Ex. 27, 4; Thren. 1, 13; Hos. 5, 1. 7, 12; **መሥገርት፡ለአዕዋፍ፡** Prov. 1, 17; Matth. 4, 20; Marc. 1, 18. Joh. 21, 6; ἀμφίβληστρον Hab. 1, 17; Marc. 1, 16; σαγήνη **ይረብቡ፡መሣግሪሆሙ፡ማእከለ፡ባሕር፡** Hez. 26, 5. 47, 10; Hab. 1, 15; βρόχοι Prov. 22, 25; ἄγκιστρον 4 Reg. 19, 28; Job 40, 20; Jes. 19, 8; Hab. 1, 15; **መሥገርተ፡ገሪፍ፡** Org. 3. Nonnumquam tropice pro *insidiis:* **ዐገተከ፡መሣግር፡** (παγίδες) Job 22, 10; **ከመ፡ኢትደቅ፡ውስተ፡መሥገርታ፡** Sir. 9, 3. 13. 2) raro: *vinculum, catena,* ut Hen. 56, 1. 3) vox architectonica: *opus reticulatum* 2 Par. 4, 12; Jer. 52, 22 (שְׂבָכָה). — *Voc. Ae.:* **መሥገርት፡ዘ፡መጽመጃ፡፡**

ሠገወ፡ rad. inus., quae proprie *crescere* (et magnitudine et multitudine) significat, coll. שְׂגָא שְׂגָה (تَجَرْجَى اَشْجَعَ); a *crescendo* dictum videtur aeth. et amh. **ሥጋ፡** *caro* et *corpus.* Vestigia ejusdem notionis habes sub شُجْعَم *hominis corpus* vel *collum.*

ሥጋ፡ subst., plerumque m., Pl. (signif. 2.) **ሥጋት፡**(**ሥግዋት፡** habet Joh. 19, 31 editio rom.) 1) *caro,* α) vivi corporis σάρξ, σάρκες: Gen. 41, 2. 19; Lev. 13, 10; **ሥጋ፡ነፍስትከ፡** Prov. 5, 11; Job 41, 14; **አልበሰከሙ፡ሥጋ፡** Hez. 37, 5; **የኀልቅ፡ሥጋሁ፡** Job 33, 21. 25; **ሥጋየ፡ወማእስየ፡** Thren. 3, 4; **ሥጋ፡ወዐጽም፡** Luc. 24, 39; **ሥጋ፡ወደም፡** Matth. 16, 17; Hebr. 2, 14; Joh. 6, 51. 52; **ይበልዑ፡ሥጋ፡አዋልዲሆሙ፡** σάρκας Jer. 19, 9; Mich. 3, 3; Apoc. 19, 18. β) pecudis, quae comeditur, κρέας, κρέατα: Jes. 22, 13. 44, 16. 19; Jer. 7, 21; Dan. 7, 5. 10, 3; **ይበልዑ፡ሥጋ፡ሐራውያ፡** Jes. 65, 4; Ex. 16, 12; Lev. 7, 15 seq.; Rom. 14, 21; 1 Cor. 8, 13. Nota a) *carneus:* **ዘሥጋ፡**, ut: **ልብ፡ዘሥጋ፡** Hez. 11, 19; 2 Par. 32, 8 **እለ፡ሥጋ፡** 2 Cor. 3, 3. b) opponitur numini divino, et homines cunctaque animantia complectitur respectu debilitatis et fragilitatis: **እስመ፡ሥጋ፡እሙንቱ፡** Kuf. 5; Ps. 77, 44; **ወልደ፡ሥጋ፡** Asc. Jes. 11, 34; hoc sensu fere ubique: **ዘሥጋ፡** *carneus* adhibitum invenies: **ኵሉ፡ዘሥጋ፡** πᾶσα σάρξ Gen. 6, 17. 7, 15. 21; Kuf. 3; Job 34, 15; Jes. 40, 6. 66, 24; **አምላክ፡ለኵሉ፡ዘሥጋ፡** Jer. 39, 27; Num. 18, 15; **ላዕለ፡ኵሉ፡ዘሥጋ፡** Joel 3, 1; Ps. 64, 2. 144, 22; **ፈረስ፡ዘሥጋ፡** Jes. 31, 3; **ዘሥጋ፡ወደም፡** Sir. 17, 31; 1 Cor. 15, 50; at: **ሥጋ፡ኮነ፡** (*verbum*) *caro factum est* Joh. 1, 14. c) opponitur animo et spiritui, et naturam hominis significat corpoream, in specie quatenus in ea peccatum nititur: Koh. 2, 3; Col. 2, 1; 1 Petr. 4, 2; Eph. 6, 5; Hebr. 5, 7. 12, 9; Matth. 26, 41; Joh. 1, 13. 8, 15; Rom. 8, 1 seq.; Gal. 3, 3. d) opponitur mortuis: **እለ፡ይረክቡሙ፡በሥጋ፡** Asc. Jes. 4, 15. 16; Hebr. 5, 7. e) ubi pron. suff. subjuncta habet, nonnumquam *consanguineos* significat: **ሰብኡ፡ወሥጋሁ፡** Lev. 18, 6. 25, 49; Gen. 29, 14; Jud. 9, 2, coll. Eph. 5, 29 et Matth. 19, 5. 6. f) verecundiae causa usurpatur pro *pudendis:* Gen. 17, 23. 25. 34, 24 (quamquam **ነፍስት፡** magis usitatum est); **ተንሥአ፡ሥጋሁ፡** (*libidine exarsit*) Lud. sine auct. 2) *corpus* σῶμα a) vivum: Gen. 47, 18; Lev. 6, 3. 14, 9; Ps. 39, 9; Job 20, 25; Dan. 3, 27. 4, 30; Matth. 6, 22. 10, 28; 1 Cor. 6, 18. 7, 34. 15, 40. 44; Jac. 3, 3; Hebr. 13, 11; **ዐቃቤ፡ሥጋ፡** *custos corporis* 1 Reg. 28, 2; **በሥጋ፡መዋቲ፡** 4 Esr. 1, 5; **ሥጋ፡መዋቲት፡** Lit. Chr.; **ሥጋት፡** *corpora* Chr. ho. 6. Translate: **፩ሥጋ፡ንሕነ፡በክርስቶስ፡** Rom. 12, 5; 1 Cor. 6, 16. 10, 17. 12, 27; Eph. 1, 23. 4, 4. Singularis videtur usus vocis Kuf. p. 29 **ሥጋ፡ምሥዋዕ፡** *corpus altaris.* b) mortuum, *cadaver* Deut. 21, 23; Joh. 19, 31; Judae 9; **ግድፍ፡ሥጋየ፡ላዕለ፡ሥጋቲሆሙ፡** Jsp. p. 367; *in resurrectione* **ይትጋብኡ፡ሥጋት፡እለ፡ኮኑ፡ከመ፡ጸበል፡** Clem. f. 157; truncus decollati Sx. Mij. 18 Enc.

አሥገወ፡ II, 1 *incarnare, corporare:* **ሰበ፡ይፈቅድ፡ሰብእ፡ይክሥት፡ነገረ፡ኀሊናሁ፡ያሠግዎ፡በልሳኑ፡** Fid. Jac. Bar.

ተሠገወ፡ III, 1 *corporari, incarnari, carnem fieri,* de Christo: ἐν σαρκὶ γενέσϑαι Cyr. ad Th. f. 8 seq.; **ተሠጊዎ፡** *cum caro factus esset* Cyr. c. Pall. f. 68; **ክርስቶስ፡ዘተሠገወ፡** F. M. 22, 5; Mavâs. 28; H. Ab.; **ተሠግዎ፡** Org. 1; **ተሠግዎቱ፡ለወልድ፡** ibid.; de humano sermone: **ቃል፡ሰበ፡ይሠገው፡በልሳን፡** Fid. Jac. Bar.

ሥግው፡ part. *incarnatus, corporatus:* **እስመ፡እግዚ"፡ሥግው፡ውእቱ፡** Θεὸς γὰρ ἦν ἐν σαρκί Cyr. c. Pall. f. 93; M. M. f. 42; **አብ፡ዘኢሥግው፡** Chr. ho. 5.

ሥጋዊ፡, rarius **ሥጋይ፡** (ut M. M. f. 73), adj. rel., *ad corpus pertinens, corporeus, corporalis, carnalis:* **አበው፡ሥጋውያን፡** (opp. spiritualibus) Chr. ho. 29; Phlx. 233; **ኵነኔ፡ነፍሳዊ፡ወሥጋዊ፡** F. M. 4, 1. 19, 2; Org. 3; **ኀጢአት፡ሥጋውያት፡** *peccata carnalia* (sc. quae ad res corporales et carnales pertinent; opp. peccatis contra Spiritum S. commissis) F. M. 5, 2.

ሥጋዌ፡ subst. 1) *incarnatio, corporatio,* saepissime de Christi incarnatione in libris theologicis, ut Chrys., Haim. Ab.; በ፫፻ወ፴ወ፰ዓመት፡እምሥጋዌ፡ F. N. f. 7. 2) *natura corporea* i. e. *humana* Christi, ut: (egressus est ex utero virginis) ምስለ፡ሥጋዌ፡ዘነሥአ፡እምኔሃ፡ Org. 2. 3) *homilia* vel *sermo de incarnatione Christi,* Pl. ሥጋውያት፡ Lud. e V. S.

ትሥጉት፡ subst. *incarnatio, corporatio,* σάρκωσις Christi, saepissime in Cyr. ut ad Th. f. 9; በእንተ፡ትሥጉቱ፡ለመድኀኒነ፡ περὶ τῆς κατὰ σάρκα οἰκονομίας τοῦ σωτῆρος ad Reg. f. 29; አሚን፡በትሥጉተ፡ወልድ፡ F. M. 27, 8; Org. 2.

ምሥጋው፡ subst. *locus incarnationis:* መንፈስ፡ቅዱስ፡ቀደሳ፡ለወለተ፡ሥጋዊያን፡ (sc. Mariam) ከመ፡ትኩን፡ምሥጋወ፡ለአምላከ፡ኵሉ፡ዘሥጋ፡ M. M. f. 175.

ሠጠቀ፡ I, 1 [i. q. ܨܕܩ סָדַק صَدَعَ; vic. ሠጠጠ፡ q. v.] Subj. ይሥጥቅ፡ (Sx. Jac. 5) A) trs. 1) *scindere, discindere, findere, disrumpere* σχίζω Sap. 5, 11; διαῤῥήγνυμι Job 28, 10; Hab. 3, 9; Ps. 73, 16. 77, 16; ወውእቱ፡ሠጠቃ፡ለምድር፡ διώρισεν Jes. 45, 18; ἐτμήθη Ex. 36, 10; መበርቀት፡እንዘ፡ይሠጥቄ፡አብያተ፡ Form. Conf.; (Julium Caesarem) ሰመይዎ፡ቄሳር፡በእንተ፡ዘአውፅእዎ፡ሕያዎ፡ሠጢቆሙ፡ከርሠ፡እሙ፡እስመ፡ትርጓሜ፡ቄሳር፡በልሳኖሙ፡መታሪ፡አው፡ሥጠት፡እምሥጥቀት፡ Jsp. p. 313; ኢሳይያስ፡ዘሠጠቅዎ፡ለክልኤ፡ክፍል፡በሞሠርት፡ዕፅ፡ M. M. f. 52. 2) *perrumpere* 2 Reg. 23, 16. B) intr. ሠጥቀ፡ *scindi:* መሠርይ፡ተናገረ፡ላዕለ፡ከይሲ፡ወሠጥቀ፡ለ፪ክፍል፡ Sx. Sen. 7 (nisi ተሠጥቀ፡ legere malueris).

ተሠጥቀ፡ III, 1 pass. et refl.: ነፋስ፡ተሠጥቀ፡በሐጽ፡ Sap. 5, 12; Gen. 7, 11 var.; Num. 16, 31 var.; Ps. 140, 8; Act. 1, 18; ሕዝብ፡(እስራኤል፡) ዘተሠጥቀ፡ሎሙ፡በሕር፡ Jsp. p. 367; ጸላዕት፡ተሠጥቁ፡ Clem. f. 218.

ሥጡቅ፡ part. *scissus, fissus, diruptus:* ምብኣሐ፡ነሃቢ፡ሥጡቅ፡ (v. ሥጡጥ፡) Job 32, 19; ቈጽለ፡ወርቅ፡ሥጡቅ፡ Org. 3 (vid. Ex. 36, 10); ሥጡቀ፡ጽፍሩ፡ማእከሉ፡ *ungula bifida, bisulca* Lev. 11, 3—7. 26.

ሥጥቀት፡ n. act. et subst., Pl. ሥጥቀታት፡, *scissio, rima, fissura, incisura, hiatus:* ስጥቀት፡ገበ፡ (martyris) በመጥበሕት፡ Sx. Sen. 27 Enc.; እንተ፡ሥጥቀት፡አረፍት፡ *per rimam parietis* Abush. 50; ከመ፡ሥጥቀተ፡ፈለግ፡ውስተ፡መሬት፡ διακοπή Job 28, 4; Pl. ሥጥቀታት፡ *fossae* vel *fissurae, quae in terra* Lud. comm. hist. p. 499 nr. 26.

ሠጠየ፡ inus.; שָׂטָה ܣܛܐ *recedere, deflectere* a via, ad peccata; coll. شَطَّ et ሣጠ፡

ተሠጥየ፡ III, 1 1) *a recta via abduci, seduci, evagari, se effundere* (in libidinibus), ἀπατᾶσθαι: እመበ፡ዘተፈግዐ፡ወተሠጥየ፡ Herm. p. 58; ዘይፈግዕ፡ወይሠጠይ፡ ibid.; ኢይሰጠያ፡ውስተ፡ስካር፡ Tit. 2, 3 Platt. 2) *aberrare mente, alienari mente, consternari:* ብዙኃን፡እለ፡ተሠጥዩ፡ልበሙ፡በእንተ፡አንስት፡ ἀπενοήθησαν ταῖς ἰδίαις διανοίαις 1 Esr. 4, 26; ተመስወ፡ልበሙ፡ወተሠጥየ፡ (v. ተጠስየ፡) κατεπλάγησαν Jos. 5, 1. — *Voc. Ae.:* ተሠጥየ፡ዘ፡ተዋደደ፡ ።

ሥጡይ፡ part. *errore deceptus, alienatus, consternatus,* de mente Herm. p. 55.

ሥጥየት፡ n. act. et subst. *seductio, effrenatio, intemperantia,* ἀπάτη Herm. p. 58. 59; κῶμοι 1 Petr. 4, 3. — *Voc. Ae.:* ሥጥየት፡ዘ፡ስካር፡ ።

ሠጠጠ፡ I, 1 [vic. ሠጠቀ፡ q. v. et شَطِيَ; arab. شَتَّ, شَقَّ, شَطَّ *separandi* et *disgregandi* significatum habent] Subj. ይሥጥጥ፡ 1) *scindere, discindere, divellere, dirumpere,* vestem Gen. 37, 29; Lev. 10, 6. 21, 10; Job 1, 20. 2, 12; Koh. 3, 7; Esth. 4, 1; Judith 14, 16; Jes. 37, 1; Jer. 43, 24; Joel 2, 13; Hez. 44, 21; 2 Esr. 9, 3; Matth. 26, 65; Joh. 19, 24; ኢትሥጥጥ፡ልብሰተ፡ሥጋዊሁ፡ Cyr. f. 121; litteras Job 31, 37; እሠጥጥ፡መጽሐፈ፡ኀጣውኢከ፡ Sx. Haml. 8; aquam maris Ex. 14, 21; ventrem alcjs: ሠጠጡ፡ከርሦ፡ Jsp. p. 370. 2) *abscindere, avellere* 1 Reg. 15, 28. 28, 17; Hez. 13, 20. — *Voc. Ae.:* ሠጠጠ፡ዘ፡ቀጠጠ፡ v. ቀደደ፡

ተሠጠ፡ III, 1 pass. et refl. *scindi, discindi, dirumpi,* de veste 1 Reg. 15, 27; velo Matth. 27, 51; Marc. 15, 38; Clem. f. 218; nube: ኢይሠጠጥ፡ደመናሁ፡በታሕቴሁ፡ Job 26, 8; terra Num. 16, 31 (v. ተሠጥቀ፡); utre vini Jos. 9, 11; fontibus abyssi Gen. 7, 11 (v. ተሠጥቀ፡); aqua lacus Hen. 89, 24; stellis 4 Esr. 3, 10.

ሥጡጥ፡ part. *scissus, ruptus, lacer:* ሥጡጥ፡አልባሲሁ፡ 1 Reg. 4, 12; 2 Reg. 1, 2; Jes. 36, 22; Jer. 48, 5; 4 Esr. 9, 39; ዝቅ፡ሥጡጥ፡ Jos. 9, 2; ሥጡጥ፡መታክፉ፡በሰይፍ፡ Sx. Ter 2 Enc.; ይለብስ፡ሥጡጠ፡ወአጽርቀተ፡ኵሉ፡ነዋሚ፡ Prov. 23, 21.

ሥጠት፡ n. act. et subst. 1) *scissio, diruptio:* በእንተ፡ሥጠተ፡መንጦላዕተ፡ምኵራብ፡በጊዜ፡ተሱዓት፡ M. M. f. 146. 2) *scissura, ruptum, pars abscissa* Matth. 9, 16; Marc. 2, 21; 3 Reg. 11, 30. 31.

ሠጣጢ፡ n. ag. *scissor, lacerator, ruptor* Lud. e Mss. Colb.; (Caesar) ሠጣጤ፡ከርሥ፡ *Voc. Ae.* (coll. sub ሠጠቀ፡).

ሠጸረ፡ (vel ሠፀረ፡) I, 2, raro I, 1 [شَصَرَ *cornu percussit, confodit hasta;* شَطَرَ *bipartivit;* vic. شَجَرَ] *findere, diffindere,* ligna Gen. 22, 3; Kuf. 18; ዘይሜጽር፡ዕፀወ፡ Koh. 10, 9; Jer. 26, 23; 1 Reg. 6, 14; ምሳር፡ዘይሜጽር፡ (at Platt: ሞሰር፡ዘይሠዕር፡ p. 79) Did. 10; Imprt. ሠጽርዋ፡ለያም፡ Gad. T. H.; ጽኑሕ፡መልአክ፡ይሠዕርከ፡ (v. ይሥዕርከ፡) በሰይፍ፡ (πρίσαι σε) Dan. ap. 1, 59; Org. 5; ventres gravidarum 4 Reg. 8, 12 var.; 15, 16 var. — *Voc. Ae.:* ሠፀረ፡ዘ፡ገመሰ፡; *aliud:* ይሜጽር፡ዘ፡ይቈርጽ፡ ።

ተሠጸረ፡ III, 2 *findi, diffindi:* ተሠጸረ፡ጕንደ፡ጣዖት፡ወተቀጥቀጠ፡ግልፎ፡አማልክት፡ M. M. f. 43.

ሥጹር፡ part. *fissus:* ሥጹር፡ለክልኤ፡ M. M. f. 297.

ሥጻር፡ subst. *assula, schidion:* ሥጻረ፡ዕፅ፡ (ejus oculum laesit) Gad. T. H.

ሠጽር፡ ut videtur: *ungula bisulca; Voc. Ae.:* ሠጽር፡ሰኰና፡ብ፡ጽፍር፡ ።

ሣጹን፡ (vel ሣውን፡) subst., plerumque m., Pl. ሣጹናት፡ (Sx. Nah. 29), 1) vas vel loculus quivis, in quo quid reconditur, *scrinium, armarium, cista, arca, capsa:* (dives) ዘምሉእ፡እምወርቅ፡ወእምብሩር፡ሣጹን፡ዚአሁ፡ Lud. e Mss. Colb.; recondendae pecuniae F. N. 39; *si quis furatur* እምወ

ርቀ፡መበእ፡ዘሣፀን፡ (arcae aerarii sacri) F. M. 17, 1; transl.: **ሣጹን፡ልቡና፡** *scrinium prudentiae* Lud. e Mss. Colb.; **ሣጹን፡ሕግ፡** Lud. comm. hist. p. 497, nr. 16. 2) *arca* vel *loculus*, in quibus mortui repositi sepeliuntur: Sx. Hed. 17 et alibi saepissime; Chr. f. 3; Jsp. p. 272. 283; (Alexandra ut Herodi se subduceret) **ገብረት፡፪ሣጹነ፡ከመ፡ሣጹን፡ምውታን፡ወቦአት፡ውስተ፡፩ወወልዳ፡ቦአ፡ውስተ፡ካልኡ፡** ibid. p. 323.

[Amharice: **ሣጽን፡** vid. Isenb. p. 45; arab. شَاصُونَةٌ, quod *vas fictile, vitreum* interpretantur lexicographi. Etymon, si quid video, repetendum est e צָפַן صان *reposuit, recondidit, asservavit* (coll. صِنّ); syllaba prima **ሣ** vel e **ጸ** vel e **ጸን** retusa videtur; idem est hebr. צִנְצֶנֶת Ex. 16, 33.].

ረ፡ litera alphabeti Aethiopici sexta, quae **ርእስ፡** appellatur.

ራህርሀ፡ vid. sub **ራኅርኀ፡**

ረሐለ፡ id. quod **ረሐነ፡** q. v.

ርሕሰ፡ I, 1 [vic. est **ርሕፀ፡** q. v.; praeterea cfr. رَشَّ et رَشَّ] *madere, humore conspergi, humidum esse:* **ይርሕሱ፡አድባር፡እምደሞሙ፡** βραχήσεται Jes. 34, 3; rore Sx. Tachs. 16.

አርሐሰ፡ II, 1 *humore conspergere, humectare, madefacere* Ps. 6, 6; Genz. f. 5; Luc. 7, 38. 44; Deg.; **ያርሕሶሙ፡ነፍኒፍ፡ወጠለ፡ገዳም፡** Job 24, 8; **እስከ፡ይውሕዝ፡ሀፉ፡ከመ፡ማይ፡ወያርሕስ፡ምድረ፡ኀበ፡ቆመ፡** Gad. T. H.; panem intingendo Phlx. 78; humorem spargere c. **ላዕለ፡** *super* alqm Ss. Req.

ርሑስ፡ part. (pro feminino **ርሕስት፡** nonnumquam **ርስሕት፡** reperitur, ut Sx. Tachs. 16) *humore conspersus, humidus, madidus:* **ምድር፡ርሕስት፡ወጥልልት፡እማይ፡ትወልድ፡ዕፄያተ፡ብዙኀ፡** (ἡ σφόδρα δίυγρος γῆ) Chr. Ta. 29; **ጸጕረ፡በግዕ፡** (Gideonis) **ርሕስት፡እምጠል፡** Sx. Tachs. 16; **ሰላም፡ለርእስኪ፡በቅብአ፡ቅዳሴ፡ርሑስ፡** III Sal. Mar. 2; **አቅረበ፡ኀቤሁ፡ኅብስተ፡ይቡሰ፡ወርሑሰ፡በማይ፡ወላዕሌሁ፡ዘይት፡ወፄው፡** Phlx. 132; **ሕፍን፡ዐተር፡ዘርሑስ፡በማይ፡** Sx. Teq. 30; Ter 24.

ርሕቀ፡ I, 1 [i. q. רָחַק شحق; amh. **ራቀ፡**] Subj. **ይርሐቅ፡**, Imprt. **ረሐቅ፡** 1) *procul abesse, remotum esse, distare*, c. c. **እምነ፡** Gen. 44, 4; Jos. 8, 4; Jud. 18, 22; Ps. 102, 12; Jes. 55, 9; **ርሕቀ፡እምኔየ፡ረድኤቱ፡** Job 6, 13; **ርሕቀ፡ጽድቅ፡እምኔሆሙ፡** Jes. 59, 9; Ps. 17, 25; **ነዋኀ፡ይርሕቁ፡እምኔየ፡** Jes. 29, 13; **ርሕቀ፡አምላክ፡እምኔየ፡** 40, 27; Ps. 70, 13; Thren. 1, 16; **ቅብዕ፡እምርእስከ፡ኢይርሐቅ፡** Koh. 9, 8; de tempore: *longinquum esse:* **ኢይርሕቅ፡ኵሉ፡ቃልየ፡** οὐ μὴ μηκύνωσι Hez. 12, 28. Nota: **ርሕቀ፡ምሕዋረ፡ሠሉስ፡ማእከሌሆሙ፡** *spatium tridui inter eos interjectum* Gen. 30, 36. 2) *longe recedere, discedere, desistere:* **ረሐቁ፡ረሐቁ፡ወፃኡ፡እምህየ፡** Jes. 52, 11; **ረሐቅ፡እምኔየ፡** πόρρω ἀπ᾽ ἐμοῦ 65, 5; Job 21, 14; Hen. 14, 23. 94, 2; **ይርሕቁ፡እምኔየ፡** Job 30, 10; Ps. 21, 11; Prov. 9, 18; Sir. 9, 13. 22, 13; Luc. 13, 27. Nonnumquam pron. suff. huic verbo subjunctum invenies, ut: **ኢይርሐቀ፡** *ne tibi* i. e. *a te discedat* Prov. 3, 3; **ኢትጕንዲ፡ርሒቆቶ፡** Sir. 13, 10. a) recedere ab aliquo i. e. eum *missum facere:* **ረሐቅ፡እምኔሁ፡** Job 14, 6. b) *deficere* ab aliquo: 2 Par. 21, 8; **እምእግዚ"፡ይርሕቅ፡ልቡ፡** Jer. 17, 5; 39, 40; Ps. 118, 150. c) *abstinere, desistere* a consuetudine: 1 Thess. 4, 3; Hen. 104, 6; **ረሐቂ፡እምዐመፃ፡** Jes. 54, 14.

አርሐቀ፡ II, 1 *procul amovere, removere* Jos. 8, 6; Jud. 20, 32; Prov. 2, 16; **ከመ፡ያርሕቁክሙ፡እምብሔርክሙ፡** Jer. 34, 8; c. **እምነ፡**, ut: χωρίζειν ἀπό (sine objecto) Sap. 1, 3; **አርሕቅ፡መዐተ፡እምልብከ፡** Koh. 11, 10; Job 22, 23; **አርሕቃ፡ለሐዘን፡እምኔከ፡** Sir. 38, 20. 12; 1 Petr. 2, 11; **ጌጋይክሙ፡አርሐቀ፡ሠናያተ፡እምኔክሙ፡** Jer. 5, 25; Ps. 38, 13. 39, 15. 65, 19. 102, 12; Judith 13, 14; **አርሐቅኒ፡እምሕይወትየ፡** Job 30, 22. a) ubi Infin. subjunctum habet, adverbiis *longe, procul* exponere licet: Ps. 54, 7; **አርሕቅ፡ገዲፈ፡እማኅፈድ፡** Herm. p. 81. b) *abalienare, avertere:* Hebr. 3, 12; Deut. 13, 11; Kuf. 19. c) de tempore: *retardare, longinquum reddere:* **አምጻእክዋ፡ለጽድቅየ፡ወኢያርሕቃ፡ወኢያጕንዲ፡መድኀኒትየ፡** Jes. 46, 13.

ተርሕቀ፡ III, 1 et **ተራሐቀ፡** III, 3 *se removere, abducere, sejungere* ab alio vel a se invicem, *discedere* ab alio vel a se invicem; **ተራሕቆ፡** Koh. 3, 5; 1 Cor. 7, 5 rom.; c. c. **እምነ፡**, ut: **ኢይትራ(ረ)ሐቁ፡፩፩እምካልኡ፡** Joel 2, 8; 2 Esr. 14, 19; vel c. **ምስለ፡**, ut Gen. 31, 49; vel c. Acc., ut Luc. 24, 28. 51; Marc. 6, 48 rom.; **ይትራ(ረ)ሐቁኪ፡እለ፡ኬዱኪ፡** Jes. 49, 19; **ተራሐቆሙ፡ንስቲተ፡** *paululum ab iis recessit* Jsp. p. 360. In specie: a) *deficere:* **እለ፡ትትረ(ራ)ሐቁ፡እምነ፡ጽድቅ፡** Jes. 46, 12; **ተራሕቆትኪ፡** ἡ ἀποστασία σου Jer. 2, 19; **እለ፡ይትረሐቁ፡እምእግዚ"፡** Jes. 45, 24. b) *abhorrere* a re, *aspernari* Num. 14, 31; **ከመ፡ትትረሐቀኒ፡** (var. **ትርሐቀኒ፡**) Job 34, 33. c) *abstinere, desistere:* **ተረሐቅ፡** ἀπόσχου Prov. 23, 4; *se recipere* **ተራሕቆ፡እምዓለም፡** (e rebus mundanis) Phlx. 4.

አስተርሐቀ፡ vel **አስተረሐቀ፡** IV, 1 et **አስተራሐቀ፡** IV, 3 1) *amovere alium ab alio, spatio intermisso sejungere a se invicem* res Gen. 32, 17; 3 Reg. 6, 10; **ቆመ፡ማእከሎሙ፡ወአስተራሐቆሙ፡** 4 Reg. 2, 11; id. in Deg. (sed **አስተረሐቆሙ፡**); **እስተራሕቅዎሙ፡ዘዘዚአሆሙ፡** (v. **አርሕቅዎሙ፡**) Dan. ap. 1, 51; **እፎ፡ታስተራሕቆ፡** (sc. Deum triunum ejusque personas) **ለዘ፡ኢይትራሐቅ፡** M. M. f. 12. 2) *abstrahere* aliquem a re, ut: a compositione librorum, **እምደሪሰ፡ድርሳን፡አስተረሐቆ፡** Sx. Tachs. 8 Enc. 3) *in longum protrahere*, ἐμάκρυναν Ps. 128, 3.

ርሑቅ፡ part. et adj. *remotus, longinquus, distans:* **ርሑቅ፡ብሔር፡** Jes. 13, 5. 43, 6; **ርሑቅ፡ፍኖት፡** 1 Reg. 26, 13; Num. 9, 10; Deut. 14, 24. 29, 21; Ps. 64, 6; Luc. 15, 13. 19, 12; Joh. 21, 8; **ርሑቀ፡ቆመ፡እምኔነ፡** Jes. 59, 11; **ርሑቃን፡ወቅሩባን፡** Jes. 57, 19; Eph. 2, 13. 17; Act. 22, 21 Platt; c. c. **እምነ፡** Jos. 9, 20; Koh. 7, 23; Sir. 15, 8; Deut. 13, 8; Ps. 21, 1. 118, 155; et per st. c., ut: **ዘቅሩብኪ፡ወዘርሑቅኪ፡** Hez. 22, 5. a) rarius de tempore, ut Hen. 1, 2; **ሳዐ፡ሞቱ፡ርሑቅ፡** Hed. 3 Enc.; (aliâs **ነዋኅ፡**). b) de gradibus cognationis et affinitatis: **ርሑቃን፡አዝማድ፡** (opp. **ቅሩባን፡**) F. N. 42, 2. c) *alienus a* re: **ርሑቅ፡እምፍትወተ፡ሥጋ፡** Sx. Mij. 28 Enc.; **ርሑቀ፡መዐት፡** *alienus irae, tardus ad iram*

μακρόϑυμος Ex. 34, 6; Joel 2, 13; Ps. 85, 14. d) **ርሑቀ፡** *longe, procul* Ex. 20, 18. 21; **እኁ፡ ዘርሑቀ፡ የኀድር፡** Prov. 27, 10; Matth. 8, 30. e) **እምርሑቅ፡** *e longinquo, procul, eminus* Kuf. 18; Job 2, 11. 36, 3. 39, 29; **ይትዐወቅ፡ እምርሑቅ፡** Sir. 21, 7; Jes. 10, 3. 33, 13. 49, 12. 60, 4; Ps. 9, 22. 137, 7; Marc. 5, 6. 8, 3. 11, 13. 14, 54; Apoc. 18, 15. f) **እስከ፡ ርሑቅ፡** *usque in longinquum* vel **በርሑቅ፡** *in longinquo* 2 Esr. 22, 43.

ርሕቅ፡ subst. *longinquitas* loci Org. 2.

ርሕቀት፡ n. act. et subst. 1) *discessus, absentia:* **አበስኩ፡ ላዕለ፡ ነፍስየ፡ በሑረትየ፡ ኀበ፡ ሮምያ፡ ወርሕቀትየ፡ እምሀላዌ፡ ንጉሥ፡** Jsp. p. 338. 2) *longinquitas, intervallum,* de loco et tempore: **ርሕቀተ፡ ፍኖት፡** Chr. Ta. 14; Clem. f. 185; V. S.; **በርሕቀተ፡ መዋዕል፡** ἐν χρόνῳ Sap. 14, 16; Lud. comm. hist. p. 506, n. 56.

ረሓቂ፡ n. ag. *apostata:* **ርኩሳን፡ ወረሓቅያን፡ እምስብሐተ፡ እግዚ"፡** βέβηλοὶ καὶ ἀποστάται Cyr. c. Pall. f. 66.

መርሕቅ፡ part. II, 1 *procul amovens:* **ትሕትና፡ መርሕቅኒ፡ ወመድኀንኒ፡ እመሥገርታተ፡ ሰይጣን፡** Phlx. 152.

መስተራሕቅ፡ part. IV, 3 *intervallo a se invicem sejunctus:* **በበዓላት፡ አው፡ በጊዜያት፡ መስተራሕቃት፡** Phlx. 79.

ርሕቅና፡ subst. 1) *longinquitas:* **ለይእቲ፡ ኢያጸርዓ፡ ርሕቅና፡ ዘመን፡** (*eam non irritam reddit*) F. N. 37. 2) *disstantia, discrimen:* (comparans dicta et facta Christi et Graecorum philosophorum) **ረከበ፡ በማእከሌሆሙ፡ ርሕቅና፡ ዐቢየ፡** Sx. Pag. 2.

ርሕበ፡ I, 1 [רָחַב رَحُبَ] Subj. **ይርሐብ፡** *amplum, latum, spatiosum esse* vel *fieri, dilatari:* **ርሕበት፡ አረፍተ፡ ባቢሎን፡** Jer. 28, 58; **ከመ፡ ይርሐብ፡ እምላዕሉ፡** Hez. 41, 7; 1 Reg. 2, 1; Org. 1; transl. de Israele: Deut. 32, 15.

አርሐበ፡ II, 1 *latum, amplum, spatiosum facere, dilatare, ampliare:* **ብሔረ፡** Gen. 9, 27; **ደወለ፡** Deut. 12, 20; Am. 1, 13; **አርሕቢ፡ መታክለ፡ ዘደብተራኪ፡** Jes. 54, 2; gressus Ps. 17, 40; calvitium Mich. 1, 16; **ከመ፡ ያርሕቡ፡ ንሕለተ፡** *ut muri ruinam ampliorem facerent* Jsp. p. 358; **አርሐበት፡ ሎቱ፡ ብዕሎ፡ እምፃማሁ፡** Sap. 10, 10. a) *spatium amplum dare* alicui Gen. 26, 22; Ps. 4, 1. 117, 5; 2 Petr. 3, 9 Platt. b) *late aperire,* os Ps. 80, 9; animam (fauces) Hab. 2, 5; Jes. 5, 14; cor Ps. 118, 32; 2 Cor. 6, 13 Platt.

ተርሕበ፡ III, 1 pass. et refl. *dilatari, ampliari* Jer. 2, 24; **እምቅድመ፡ ይትረሐብ፡ ኑኀ፡ አየራት፡** Lit. Chr.; **ስፍሐ፡ ምድር፡ እምቅድመ፡ ይትረሐብ፡** M. M. f. 27; 2 Cor. 6, 13 rom.

ርሑብ፡ part. et adj. *latus, amplus, spatiosus:* **ፍኖት፡ እንተ፡ ትወስድ፡ ውስተ፡ ሀጕል፡ ርሕብት፡ ይእቲ፡** Chr. Ta. 33; 4 Esr. 5, 3 var.; (Christus) **በምሕረቱ፡ ርሕብት፡** *in misericordia sua late patente* (omnes amplectente) F. N. 10.

ርሒብ፡ adj., fem. **ረሓብ፡** *amplus, latus, spatiosus* (*capax, laxus*): terra Gen. 34, 10. 21; Jud. 18, 10; **ምድር፡ ርሒብ፡ ወስፉሕ፡** 2 Esr. 19, 35; **ምድር፡ ርሒብ፡** πεδία Jes. 40, 4; 4 Esr. 5, 3; **ገዳም፡ ርሒብ፡** Hez. 32, 4; **ዐባይ፡ ሀገር፡ ይእቲ፡ ወረሓብ፡** 2 Esr. 17, 4; **ሙሐዘ፡ ማይ፡ ርሒብ፡ ወስፉሕ፡** Jes. 33, 21; mare Ps. 103, 26; calix Hez. 23, 32; porta Matth. 7, 13; vestis Syn. f. 293; cor 2 Cor. 6, 11; transl.: **ብእሲ፡ ነዋኅ፡ መንፈስ፡ ወርሒበ፡ ልብ፡ ጠቢብ፡ ውእቱ፡ ወብእሲ፡ ድኩመ፡ ሕሊና፡ ወጸቢበ፡ እንግድዓ፡ አብድ፡ ውእቱ፡** Chr. Ta. 19; **ትእዛዝከ፡ ርሒብ፡ ፈድፋደ፡** Ps. 118, 96.

ርሕብ፡ subst. 1) *amplitudo, laxitas,* πλάτος Gen. 6, 15; 3 Reg. 6, 6; 2 Par. 3, 8. 2) *latitudo* Gen. 13, 17; **ርሕበ፡ ምድር፡** Kuf. 13; Jes. 8, 8 var.; Zach. 2, 2 (**ጽፍሕ፡** 5, 2); Hez. 40, 5 seq.; εὖρος Hez. 45, 1. 6; (Deus novit) **ርሕበ፡ ዘታሕተ፡ ሰማይ፡** Lit. Epiph.; **ኢያገምሩ፡** (Trinitatem) **ርሕበ፡ ዓለም፡** Ath. de Trin.

ራሕብ፡ subst. i. q. **ርሕብ፡**, *amplitudo, latitudo:* portae Judith 1, 4; Eph. 3, 18 Platt; εὖρος 2 Par. 3, 3; **ራሕበ፡ ለባሕር፡** Job 11, 9 var.; 38, 18; **አልቦ፡ ራሕብ፡** Hen. 26, 3; vid. ann. ad Ex. 25, 10; πάχος **ራሕበ፡** (v. **ረሐበ፡**) **ዘባኑ፡** Job 15, 26; **ውስተ፡ ራሕበ፡ ልብከ፡** ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς καρδίας σου Prov. 7, 3. 22, 20; **በራሕቡ፡ ለዓለም፡** Sx. Jac. 6 Enc.

ረሐብ፡ subst. i. q. **ራሕብ፡**, Ex. 37, 2. 16; Job 15, 26 var.; 38, 18 var., Eph. 3, 18 rom.

ርሕበት፡ n. act. et subst. 1) *ampliatio, dilatatio:* **ፈቂዶ፡ ርሕበተ፡ መካን፡ ለፀብእ፡ ለእሊአሁ፡** Jsp. p. 372. 2) *amplitudo:* **ትዕግሥት፡ ወርሕበተ፡ እንግድዓ፡** Fal. f. 58.

ረሓቢ፡ n. act. *amplificator,* ἐμπλατύνων Deut. 33, 20.

መርሕብ፡ subst., Pl. **መራሕብት፡** 1) *locus amplus, spatium amplum, planities* πλατυσμός Ps. 17, 20; 2 Reg. 22, 37; Sir. 48, 12; Herm. p. 1; εὐρυχωρία Gen. 26, 22; 4 Esr. 5, 3. 18. 19. (opp. **መጽብብ፡**). 2) *platea, vicus* πλατεῖα Gen. 19, 2; Jud. 19, 15. 17; Esth. 4, 1. 6, 9. 11; Tob. 13, 17; Koh. 12, 4. 5; Jes. 15, 3; Jer. 5, 1. 9, 21. 27, 30. 30, 15. 31, 38; Thren. 2, 12; Hez. 26, 11. 28, 23; Am. 5, 11; Zach. 8, 4. 5; Job 29, 7; Matth. 6, 5; Jsp. p. 343. 379.

ርሕበ፡ *esurire* vid. sub **ርኀበ፡**

ረሐነ፡ et rarius **ረሐለ፡** I, 1 [i. q. رَحَلَ] Imprt. **ረሐን፡** vel **ረሐል፡**, *sternere* vel *insternere* jumentum sella, clitellis, tegumento; c. c. Acc. jumenti: Gen. 22, 3; Num. 22, 21; 2 Reg. 17, 23. 19, 26; 3 Reg. 3, 40. 13, 13. 23; 4 Reg. 4, 24; Jer. 26, 4; c. Acc. tegumenti et **ላዕለ፡** jumenti Matth. 21, 7; Marc. 11, 7. — *Voc. Ae.:* **ረሐነ፡ ዘ፡ ጫዐነ፡**

ርሕየ፡ rad. obsol.; הֵרִיחַ, رَاحَ ,رَوَّحَ *odorari, olfacere.*

ርሔ፡ subst., *odor suavis,* nec non: *planta odorata:* **ርሔ፡ አፈው፡** Cant. 5, 13. 8, 2; **ወጼና፡ መዐዛ፡ ሠናይ፡ ዘይጼኑ፡ እምኵሉ፡ ርሔ፡ አፈው፡** Clem. f. 50; M. M. f. 28; **ጽጌ፡ ድንግልናኪ፡ ይሤኒ፡ እምኵሉ፡ ርሔ፡ አፈው፡** Org. — *Voc. Ae.* inter plantarum nomina: **ርሔ፡ ዘ፡ እርያን፡** (de qua voce vid. Lud. lex. amh. c. 57). Gregorius Ludolfi **ርሔ፡** *balilicam* seu *ocymum* exponebat [cfr. رَيْحَان *ocymum* vel *omnis planta odorata*].

ርሕፀ፡ vel **ረሐፀ፡** I, 1 [arab. رَحَضَ *lavit;* pass. *sudavit* copiosius sub finem febris; רָחַץ *lavit;* vic. **ርሕሰ፡** q. v. et رَشَحَ] *sudore manare, copiosius sudare:* **ይርሕፁ፡ አፍራስ፡** (quibus ille vehi solebat) **እምጽንዐ፡ ኀይሉ፡** Gad. T. H.; **ወረሐፀት፡** (v. **ወርሕፀት፡**) **ነፍሱ፡ ለንጉሠ፡ ሶርያ፡** ἐξεκινήϑη (de sudore anxietatis) 4 Reg. 6, 11.

ርሑዕ፡ part. *sudore manans* Lud. sine auct.

ረሐዕ፡ subst. *sudor copiosior.* — *Voc. Ae.:* **ሐፍ፡ወረሐዕ፡ዘ፡ወዝዕ፡**

ረሐፀ፡ *tenerum esse* vid. sub **ረኅጸ፡**

ራማ፡ n. prgr., sc. רָמָה *locus editus*; Aethiopibus est *nomen coeli tertii*, Lud. sine auct.; **ስዱኒ፡ሀገረከሙ፡ሀገረ፡ሣልሲት፡ራማ፡** Sal. ad 318 Nicenos 12.

ረምሐ፡ i. q. رَمَحَ *confodit hasta*; **ረምሐ፡ዘ፡ወጋ፡** Rad. Abb.

ረምሕ፡ (et **ርምሕ፡** Lud.) subst., plerumque m., Pl. **አርማሕ፡**, Pl. Pl. **አርማሓት፡** (Lud.), [רֹמַח, ܪܘܡܚܐ, رُمْحٌ] *lancea, hasta (longior):* λόγχη Jud. 5, 8; δόρυ Job 41, 17; 1 Par. 11, 23; 2 Par. 11, 12; σειρομάστης Joel 4, 10; Num. 25, 7; 4 Reg. 11, 10; ὁ κοντὸς τοῦ δόρατος αὐτοῦ **ረምሑ፡** (v. **ዕፀ፡ኲናቱ፡**) 1 Reg. 17, 7; κοντοί Hez. 39, 9; **ረምሕ፡ዘይረግዝ፡** Kuf. 37; Org. 2; **እለ፡አርማሕ፡** δορατοφόροι *lancearii* vel *hastati* 1 Par. 12, 24. — *Voc. Ae.:* **ረምሕ፡ዘ፡ሰላጢን፡**

ረመመ፡ rad. inus.; arab. رَمَّ a) *labiis decerpere, comedere, rodere* (unde רִמָּה رِمَّةٌ *putredo, teredo*; رَمَّ *computruit*), b) IV *silere.* Videas, annon prima ejus potestas in *comprimendis labiis* fuerit. Aliae linguae *silendi* significatum sub דָּמַם (שָׁמַם) et صَمَّ (صَمَتَ) habent, vid. **ደመመ፡** et **ጸመመ፡**. (Sonis tantum, non etymo vicina sunt ܪܡ et آراميدن).

አርመመ፡ II, 1 A) intrs. 1) *tacere, conticescere, silere,* σιωπᾶν Job 16, 6. 18, 3; Thren. 2, 10; **ሀሎ፡ዘያረምም፡እንዘ፡ጠቢብ፡ውእቱ፡** Sir. 20, 1. 5. 6; Jes. 36, 21. 42, 14. 62, 1. 64, 12; **እንበለ፡አርምሞትኪ፡** Cant. 4, 1; 4 Reg. 7, 9; Matth. 20, 31; σιγᾶν **ባዕል፡ለእመ፡ነበበ፡ኵሉ፡ያረምም፡** Sir. 13, 23. 20, 7; Ps. 82, 1; Koh. 3, 7; **አርምሚ፡** Tob. 10, 6; **አርመመ፡ኵሉ፡** σιγὴ ἐγένετο Apoc. 8, 1; 1 Cor. 14, 34; Luc. 9, 36. 20, 26; praeterea: **አርመመ፡ስብሐቲነ፡** 4 Esr. 10, 29; **ከመ፡እጸመም፡ወአርምም፡** Job 13, 19; **አፉሁ፡ያረምም፡** Asc. Jes. 6, 11; παύεσθαι Job 18, 2; **አርምም፡** Kuf. 12; Job 21, 3; **ይሴብሑከ፡መላእክት፡በኢያርምሞ፡** Kid. f. 16; de fluctibus: **አርመመ፡ማዕበል፡** Ps. 106, 29; **አርምሞ፡** *silentium* Lit. 173, 4. a) c. c. **እምነ፡**, ut: **አርመምኩ፡እንከ፡እምብርከ፡** Kuf. 25; **አርምሞ፡እምጋእዝ፡** Prov. 20, 3 var.; **አርመመ፡ጦቢት፡እምኅበ፡ይጼሊ፡** Tob. 14, 1. b) c. **እንዘ፡**, ut: **ኢታረምም፡እንዘ፡ትበክዩ፡** Tob. 10, 7. c) c. **ለ፡** i. e. vel *tacite exspectare:* **ታረምም፡ለመድኀኒተ፡እግዚ"፡** Thren. 3, 26; vel *tacite ferre* aliquem, non obstare ei: Ps. 49, 21; Apoc. 2, 20. d) *cum silentio praeterire* παρόψεται Job 11, 11. 2) *silere, quiescere, quietum et tranquillum se tenere,* ἡσυχάζειν Job 3, 26. 32, 1. 7; **ኢያረምም፡ወኢያዐርፍ፡** Ruth 3, 18; Jes. 7, 4; Jer. 29, 6; **ኵላ፡ምድር፡ትነብር፡ወታረምም፡** Zach. 1, 11; 1 Reg. 23, 9; **ዕሩፋን፡እለ፡ያረምሙ፡** ἡσυχάζοντες ἐν ἡσυχίᾳ Hez. 38, 11; **አርመመ፡ባሕር፡** Jon. 1, 15. B) trs. 1) *tacere facere, ad silentium redigere:* **አርምም፡አፉከ፡** Sir. 35, 8; **አርመሞሙ፡ለሰብእ፡** Jsp. p. 344; **አፍ፡አመ፡ያረምመኪ፡ሞት፡እሮ፡ትከውኒ፡** Genz. f. 27; **ያርምም፡ልሳኖ፡እምእኪት፡** 1 Petr. 3, 10. 2) *tranquillare, sedare:* **ዘያረምማ፡ለባሕር፡** Jer. 38, 35 var.; Ps. 88, 10.

ተረመ፡ III, 1 *reticeri, silentio praetermitti:* **ኢይትረመም፡ስምከ፡** Kuf. p. 78 ann. 10; **ወትትረመም፡መለኮቱ፡** σεσιωπημένης αὐτοῦ τῆς θεότητος Cyr. ad Th. f. 17.

አስተራመመ፡ IV, 3 1) *tacere facere, silentium poscere* vel *imperare, ad silentium redigere,* abs.: **እንዘ፡ይሴብሖ፡ሕፃን፡ለእግዚ"፡መኑ፡ያስተራምም፡** M. M. f. 91; **ወሌዋውያን፡ያስተራምሙ፡ወይቤልዎሙ፡ለሕዝብ፡** 2 Esr. 18, 11. 2) *tranquillare, sedare, compescere:* **አስተራመመ፡ሁከታ፡ለነፍስ፡** F. N. 43, 12; **ባሕረ፡እምነ፡ተሀውከ፡** Sx. Tachs. 15 Enc.; **ንሕነ፡ንፈቅድ፡ልብሰ፡ኅጺን፡ጽኑዐ፡በዘንከል፡ተሰውሮ፡እምዝንቱ፡አርዌ፡** (sc. a corde humano) **ወናስተራምሞ፡ለዝሉፉ፡** (ἐν ἡσυχίᾳ διατηρεῖν) Chr. Ta. 5.

ርሙም፡ part. *tacitus, silens:* **እግዚ"፡ርሙም፡በዑቃቤ፤ወኢመስተበቅል፡በይዋሄ፤** M. M. f. 197.

መርምም፡ part. (II, 1) 1) *tacitus, silens:* (**ምውት፡**) **መርምመ፡ልሳን፡እምጽዋዔክሙ፡** *cujus lingua vobis vocantibus tacet* Genz. f. 89; **እስመ፡ጸላዕትነ፡ሶበ፡ርእዩ፡ልሳነነ፡መርምመ፡እምእከይ፡** (*injurias tacite ferentem*) **ያረመሙ፡** f. 86. 2) *tranquillans, sedans:* **እግዚ"፡ኀያል፡መርምም፡ዘቦቱ፡ሥልጣን፡ዘይፈርሁ፡እምኔሁ፡ኵሉ፡ፍጥረት፡** ibid. f. 11.

አርማሚ፡ n. ag. (II, 1) *taciturnus,* σιγηρός Prov. 18, 18; Phlx. 120; **ብእሲት፡አርማሚት፡ወዐቃቢተ፡ልሳን፡** Fal. f. 50.

መስተራምም፡ part. (IV, 3), ut videtur: *silentium obtinens:* **ዘመስተራምም፡በእንቲአሁ፡** F. N. 43, 1.

ረመረ፡ rad. inus., fortasse i. q. رَمَلَ.

መርመሬ፡ seu **መርመራ፡** subst. *pera* [תַּרְמִיל ܬܪܡܠܐ]: (David) **ነምስተ፡አእባነ፡ልሙጻተ፡ወከበባተ፡ጸዊሮ፡በመርመራ፡** ἐν τῷ καδδίῳ Cyr. hom. f. 110; **እስመ፡ዘክርስቶስ፡መርመሬ፡እንተ፡በምድር፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ይእቲ፡** (allegorice) ibid. — *Voc. Ae.:* **መርመሬ፡ዘ፡ውሳጤ፡ቀሚስ፡መምጠቂሁኒ፡ይ፡**

ረምስ፡ subst., Pl. **አርማስ፡** [i. q. رَمَثٌ; vid. etiam Ges. thes. p. 1304] *ratis* Sap. 14, 5; 3 Reg. 5, 9; **ናመጽአሙ፡ወንገብሮሙ፡ከመ፡አርማስ፡እንተ፡ባሕር፡** 2 Par. 2, 16; Sx. Masc. 18. — *Voc. Ae.:* **ተንከተም፡አርማስ፡ሐመር፡ዘ፡መርከብ፡**; *aliud:* **አርማስ፡ዘ፡የባሕር፡ሳንሳ፡መርከብሂ፡**; *aliud:* **አርማስ፡ጌልያ፡ብ፡መርከብ።**

አረምሰሰ፡ quadrl. II [formatum et transpositum e **መርሰሰ፡** q. v.; etiam Arabes utuntur trilit. رَمَشَ *palpavit manu et extremis digitis cepit;* رَمَثَ *concinnavit manu palpans* rem] *palpare* manu, *palpando vel contrectando quaerere:* **ያረመስሱ፡** (v. **ያመረስሱ፡**) Job 5, 14. 12, 25; **ያረመስሱ፡** (v. **ያመረስሱ፡**) **ውስተ፡አረፍት፡ከመ፡ዕዉር፡** Jes. 59, 10.

አርመስመሰ፡ quinquel. II, id.; Lud. e Syn.

ሮማን፡ subst., m. et fem., coll. et sing., Pl. **ሮማናት፡** [רִמּוֹן ܪܘܡܢܐ, رُمَّانٌ, vid. Ges. thes. p. 1291; amh. **ሩማን፡**] *malus punica* et *malum punicum* 1 Reg. 14, 2; Joel 1, 12; Hagg. 2, 19; Cant. 6, 11. 7, 13; Kuf. 13; **ሮማን፡ፊረዩ፡** Sx. Sen. 23

Enc.; Num. 13, 23. 20, 5; Deut. 8, 8; Cant. 4, 3; ስቴ፡ሮማን፡ 8, 2; ጽጌ፡ሮማን፡ Hez. 19, 10; de flore vel fructu mali punicae arte facto Ex. 28, 29. 36, 32. 33; Jer. 52, 22 seq.

ራምኖን፡ n. prgr. sc. ῥάμνος, *rhamnus*: ዕፀ፡ራምኖን፡ Jud. 9, 14. 15. — *Voc. Ae.*: ሬምኖን፡ (sic): ዘ፡ዶግ፡, de qua voce vid. Lud. lex. amh. c. 84 et Isenb. lex. amh. p. 168.

ረመየ፡ I, 1 (?) *icere, ferire, jaculando petere* [רָמָה رَمَى *jecit, jaculatus est*]: ረመየ፡ሥዕሎ፡ (*imaginem ejus*) Sx. Jac. 25 (paulo supra: ነሥአ፡ቀስቶ፡ወነደፎ፡ለሥዕለ፡ቅዱስ፡ቴዎድሮስ፡).

ተረምየ፡ (Lud.), **ተረመየ፡** (sec. meum codicem) III, 1 (?) *ici, ictu peti, ictu vulnerari*: መለኮት፡ (*divina Christi natura*) ተቀሥፈ፡ወኢሐመ፤ተቀነወ፡ወኢተሰቀረ፤ተረግዘ፡ወኢተረመየ፡ M. M. f. 115.

ርሙይ፡ part. *ictus hasta* Lud. sine auct.

ርምየት፡ et **ርሚት፡** n. act. et subst., Pl. **ርምየታት፡** 1) *ictus, vulnus ictu inflictum*: (Thomas digitis contrectavit) ገቦ፡ሥጋሁ፡ወርምየተ፡ስቍረተ፡ቅንዋቲሁ፡ τὰς διατρήσεις τῶν ἥλων Cyr. ad Th. f. 24; አርአየኒ፡ርምየታቲከ፡ (a Satana tibi inflicta) Phlx. f. 208. 2) *vulnus, plaga, ulcus* eorumque *cicatrix* (οὐλή, ἕλκος) Lev. 13, 2. 10. 18. 19. 20. 22. 23. — *Voc. Ae.*: ርምየት፡ብ፡ውጋት ።

ረመፀ፡ I, 1 [رَمِضَ *torruit* vehementi ardore; *ferbuit* dies; amh. ረመጠ፡] *torrere* (trs.) igne, prunis: ይረምፁ፡በእሳት፡ M. F.

አርመፀ፡ II, 1 *adurere, exurere, extorrère* („proprie dicitur de sole fervido", Lud.): ታረምፆ፡ለሥጋነ፡ Jac. 3, 6, ubi vulgata ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα habet, sed Aethiops σκελοῦσα legisse videtur. — *Voc. Ae.*: ታረምፆ፡ዘ፡ትትኵስ፡ታልህብሂ፡ (v. ታልሕምሂ፡)ይ፡; *aliud*: ታረምፆ፡ወትሎሉ፡ዘ፡ትተኵሰው፡; *aliud*: ታረምፆ፡ብ፡ትተኰሰዋለች ።

ረመዕ፡ subst., ut videtur id. q. amh. ርምጥ፡ *fervor favillae* vel *prunarum* M. F.

ረሥሐ፡ *callos contrahere, callosum fieri*, fortasse idem quod رَثِيَ *articulorum dolore affectus est, pedum tumore laboravit*: hinc illustrare velim: አገሪከ፡ኢረሥሐ፡ οὐκ ἐτυλώθησαν Deut. 8, 4.

ረሥሐ፡ *squalere* vid. sub ረስሐ፡

ረሥአ፡ I, 1 [contiguae videntur radices רָזָה رَزِيَ *extenuatus, enervatus fuit*; رَزَحَ id.; أَرْزَى et رَزَى *deminuit* rem] Subj. **ይርሣእ፡**, 1) *senescere, senem esse*: እስከ፡ይረሥእ፡ Jes. 46, 3. 65, 22. 23; ፈድፋደ፡ረሥአ፡ Tob. 14, 3; Job 21, 7; እልህቅ፡ወእረሥእ፡ 29, 18; Sir. 8, 6; ርሣእ፡በተግባርከ፡ 11, 20; Kuf. 21. 27; ለረሢእ፡ፍጡነ፡ Kuf. 23; ረሢእ፡ጥቀ፡ Gen. 25, 8. 27, 2; 1 Reg. 8, 1; Ps. 36, 26; Judith 16, 23; Hebr. 11, 11; ረሣእኩ፡እምአውስቦ፡ Ruth 1, 12; ዘይረሥእ፡እምአቡከ፡ Job 15, 10. 2) rarius de rebus: *senescere, aetate confici*: እመ፡ረሥአ፡ሥርዊ፡በምድር፡ Job 14, 8; Hebr. 8, 13; ኀለፈ፡ውርዙቱ፡ወረሥአ፡መዋዕሊሁ፡ 4 Esr. 14, 8. — *Voc. Ae.*: ረሥአ፡ዘ፡አረጀ፡ዘንግዐሂ ።

አርሥአ፡ II, 1 *senescere facere*: ዘእንበለ፡ይብጻሕ፡ጊዜሁ፡ያረሥእ፡ትካዝ፡ Sir. 30, 24; (mulier maligna) ታረሥእ፡ውርዝውና፡ምታ፡ Fal. f. 58.

ርሥእ፡ subst., plerumque m., *senectus, senium*: በርሥእ፡ሠናይ፡ Gen. 15, 15. 25, 8. 48, 10; 1 Par. 29, 28; መዋዕለ፡ርሥእየ፡ Ps. 70, 10; Sap. 3, 17; Prov. 16, 31; ማኅፀነ፡ርሥእ፡ 4 Esr. 3, 66; ርሥእ፡ወደዌ፡ Phlx. 52.

ርሥአት፡ n. act. et subst., id. Gen. 21, 2. 7. 37, 3. 44, 20 በርሥአቱ፡ Sir. 8, 6. 42, 8; 4 Esr. 3, 64.

ርሥአን፡ subst., plerumque m., 1) *senectus, senilis aetas* Gen. 4, 23. 44, 29; 2 Reg. 19, 33; Tob. 3, 10; Prov. 24, 52; Ps. 91, 14; ጸር፡ርሥአኒሁ፡ለአቡከ፡ Sir. 3, 12; በርሥአኒከ፡ 25, 3; እስከ፡ርሥአኖሙ፡ Phlx. 54; እምድኅረ፡ርሥአኑ፡ወድከመ፡ Phlx. 52. 2) *senatus, seniores* Ex. 3, 16 γερουσία (sed አእሩግ፡ 3, 18).

ርሥእና፡ subst., m. et fem., *senectus* Chr. Ta. 4 et 7; Sx. Masc. 26; እስከ፡ርሥእናሁ፡ Kedr. f. 67; ርሥእና፡ሠናይት፡ Sx. Nah. 22.

ራስ፡ subst. amhar., id. q. aeth. ርእስ፡ q. v. Titulus est principum atque proregum Aethiopiae, qui principali dignitate praefulgent.

ሬስ፡ nomen XX^ae alphabeti Hebraici literae Ps. 118, 153; Thren. 1, 20. 2, 20. 3, 57. 4, 20. Ubi de psalmis agitur, siglo ሬስ፡ Ps. 118, 153—160 notatur.

ረስሐ፡ I, 1 [vic. est ረኰሰ፡ q. v., nec non ረስዐ፡] 1) *squalere, sordidum, pollutum esse*, de vestibus: ልብሱ፡ለእመ፡ረስሐ፡ኢየኅፅብ፡ Fal. f. 44; ልብስ፡ዘኢረስሐ፡ Genz. f. 130; Org. 2; de homine polluto: ለእመ፡ረስሐ፡በፋክቤ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡ F. M. 14, 9. 10; sensu ethico ῥυπαρός Apoc. 22, 11. — Locum Deut. 8, 4 vid. sub ረሥሐ፡ — 2) *reum* vel *sontem esse* vel *fieri* [cfr. רָשַׁע]: ረስሐ፡ውእቱ፡ለኵነኔ፡ Matth. 5, 21. 22; Clem. f. 179. 180 (ይረስሕ). — *Voc. Ae.*: ረስሐ፡ገመነ፡ረኰሰ፡ደመነ፡ተደነሰ፡ብ፡አደፈ፡

አርስሐ፡ II, 1 1) *squalidum, sordidum reddere, inquinare, polluere*: አልባሰ፡ Chr. Ta. 31; ታረስሕ፡አፉከ፡በኵስሕ፡ φύρεις βορβόρῳ τὸ στόμα Chr. Ta. 17; Nah. 3, 6; አሌ፡ሎቱ፡ዘአርስሐ፡ሥጋሁ፡በፍትወት፡ዝሙት፡ Clem. f. 97; እለ፡ያረስሑ፡ሥጋሆሙ፡በሕልመ፡ሌሊት፡ F. M. 13; sensu ethico: Apoc. 22, 11; መብዝኅቶሙ፡ለሰብእ፡ያረስሑ፡ነፍሶሙ፡ Chr. ho. 12. 2) *reum convincere, condemnare*: አርስሖሙ፡ዳንኤል፡እምቃሎሙ፡ Dan. ap. 1, 61; Job 12, 5; Matth. 27, 3; Lit. 169, 2; Sx. Masc. 28.

አርሳሕስሐ፡ et **አርሰሐስሐ፡** quinql. II (intens. vel freqnt.) 1) *sordidum, impurum reddere*: እንዘ፡ኢያርሰሐስሖሙ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ኀላፊ፡ Kid. f. 5; aquam *turbidam reddere* (transitu equorum) Lud. ex ore Gregorii. 2) *reum convincere, redarguere* 3 Reg. 8, 38; Rom. 2, 15; 1 Joh. 3, 20; 1 Cor. 4, 3. 4; Org. 5; ወኢይትረከብ፡በላዕሌሆሙ፡ወኢምንትኒ፡ዘያርሰሐስሖሙ፡እምእግዚ"፡አምላክሙ፡ Clem. f. 90—91. —

Voc. Ae.: **ያርሰሐስሐኒ ፡ ዘ፡ ይዛለፈኒ፡**; *aliud*: **ያርሰሐስሐኒ፡** (v. **ያርስሐኒ፡**) **ዘ፡ ይፋረድ፡ ያደፈርስኒ፡ ይ፡**

ርሱሕ፡ part. 1) *squalidus, sordidus, impurus,* de vestibus ῥυπαρός Jac. 2, 2; Zach. 3, 3. 4; de argento (scoriis non purgato): **ብሩር፡ ርሱሕ፡** (opp. **ጽሩይ፡**) F. N. 32; de agro: **ያንጽሑ፡ ገራህተ፡ ልብየ፡ ርሱሐ፡ ከመ፡ ኢይፍረይ ፡ አሜከላ፡** Sx. Sen. 1 Enc.; sensu ethico, ἀκάθαρτος Koh. 9, 2; **ርኩስ፡ ወርሱሕ፡** Job 15, 16; **እለ፡ ገብርዎ፡ ለዝንቱ፡ ምግባር፡ ርሱሐ፡** Clem. f. 82. 85; Org. 2) *reus, noxius, sons:* **ርሱሐ፡ በቀትል፡** ὁ ἐν αἰτίᾳ φόνου Prov. 28, 17; **ርሱሓን፡ ኮኑ፡ ለእለ፡ ይዘልፍዎሙ፡** Prov. 1, 23. (**ርስሕት፡** passim pro **ርሕስት፡** q. v.).

ረስሓ፡ „reus criminis, obnoxius culpae" Lud. sine auct.

ርስሐት፡ n. act. et subst., m. et f., Pl. **ርስሐታት፡** 1) *pollutio, sordes, squalor, macula,* (sensu physico et ethico) Job 9, 31. 11, 15; Jes. 4, 4; 1 Petr. 3, 21; ῥυπαρία Jac. 1, 21; σπῖλος Eph. 5, 27; **ዘእንበለ፡ ርስሐት፡** ἄσπιλος *immaculatus* 2 Petr. 3, 14; **ዘአልቦ፡ ርስሐት፡** ἀμόλυντος Sap. 7, 22; σκύβαλα **እምኀሊናሁ፡ ለሰብእ፡ ተረክበት፡ ርስሐቱ፡** Sir. 27, 4; **ርስሐት ፡ ርኩስ፡** Kuf. 22; **ርስሐተዝ ፡ ዓለም፡** Herm. p. 57; **ርስሐት፡ ሥጋ፡ ወመንፈስ፡** Did. 39; **ይኩን፡ ንጹሐ፡ እምኵሉ፡ ነውራት፡ ወርስሐታት፡** F. M. 21, 3; **ኄጋያት፡ ወርስሐታት፡** 1, 1; **ርስሐታት፡ ኀሊናት፡ እኪት፡** Phlx. 103. 2) *culpa, crimen* Lit. Joh.; **ከመ፡ ኢይኩን፡** (nobis communicatio corporis et sanguinis Christi) **ለርስሐት፡ ወለኵነኔ፡** Lit. Apost.

ረስሐ፡ *callosum fieri* vid. sub **ረሥሐ፡**

ረስነ፡ I, 1 1) *fervere, ignescere, igne candere, excandescere:* πυροῦσθαι 2 Petr. 3, 12; **ለእመ፡ ረስነት፡** (**መቅጹት፡**) Jsp. p. 289; Imprt.: **ርስን፡ በቅንአት፡** M. M. f. 295. 2) *igne aduri* vel *amburi:* **ኢውዕየ፡ ወኢረስነ፡ ምንተ ፤ እንዘ፡ በልብሱ፡ የዐዋር፡ እሳተ፡** Sx. Tachs. 5 Enc. — *Rad. Abb.:* **ረስነ፡ ዘ፡ ጋለ ።**

አርሰነ፡ II, 1 1) *ignire, candefacere;* deinde: *probare igne* metalla: **ያረስን፡ ኀጺነ፡** Phlx. 7; Org. 3; **አርሰንዋ፡** (**ለመቅጹት፡**) **በእሳት፡** Gad. T. II.; πυροῦν Apoc. 1, 15; Jes. 1, 25; **አረስኖሙ፡ ወእፈትኖሙ፡** Jer. 9, 7; Zach. 13, 9; Dan. 12, 10; transl. *excandescere facere:* **ያርስን፡ ልበ፡ በእንተ፡ አፍቅሮ፡ እግዚ"፡** Phlx. 1. 2) *igne adurere* vel *amburere:* **አርሰንዎ፡** (**ለቅዱስ**) **በሰናስለ፡ እሳት፡** Sx. Tachs. 8; Teq. 11.

ርሱን፡ part. 1) *ignitus, igne candens, fervens:* Koh. 12, 11; Eph. 6, 16; **ብርት፡ ርሱን፡** χαλκὸς στίλβων Dan. 10, 6; Hez. 40, 3; **ጻዕረ፡ ደይን፡ ዘርሱን፡** 2 Petr. 2, 4; (pedes Christi) **ርሱናን፡ አምሳለ ፡ ላህቡ ፡ ለብርት ፡ ሊባኖስ፡** Sx. Jac. 6 Enc.; transl.: **ርሱን ፡ በላህበ፡ ሃይማኖት፡** Sx. Ter 11 Enc. 2) *igne probatus,* πεπυρωμένος: **ብሩር፡ ርሱን፡** Prov. 10, 20. 24, 28; Ps. 17, 33. 118, 140. 3) *maturus* (*coctus,* vid. **ብሱል፡**) Hen. 82, 19.

ርስን፡ (raro **ረስን፡**) subst. *candor, ardor, fervor, ustio:* Apoc. 2, 18; Tab. Tab. 100; **ርስኑ፡ ለእሳት፡** Enc.; **በርስነ፡ ኀጺን፡ ውዕያ፡** *candenti ferro adustae fuerunt* Sx. Jac. 25 Enc.; **ማዕተበ፡ ረስን፡** *nota inusta, stigma* Reg. Pach.; trsl. **ርስነ፡ መለኮት፡ ገሰሰት፡ እዴሁ፡** Deg.; **ይቄርር፡ እንከ፡ ርስነ ፡ ጥብዐቶሙ፡** Phlx. 4.

ርስነት፡ n. act. *candefactio, ardor, fervor:* **መከራሆሙ፡ ለወርቅ ፡ ወለብሩር፡ ርስነት፡** (v. **እሳት፡**) πύρωσις Prov. 27, 21; trsl. **ርስነቱ፡ ለፍቅር፡** Org. 3.

መርስን፡ part. *candefaciens,* de igne, Lud. e Mss. Colb.

ረሰወ፡ rad. inus., cui contigua est **ረሰየ፡** q. v.; رَسَا *firmus* et *stabilis fuit* (رَسَى id.); *ad ancoram stetit* navis; *composuit* res; IV *appulit in portum.*

አርሰወ፡ II, 1 *appellere in portum* navem: **አርሰዉ፡ ሀየ፡** Marc. 6, 53 in quibusdam libris Mss., sec. Ludolfum. (Usitatius est **አርሰየ፡** q. v.).

መርሶ፡ subst., m. et fem., 1) *portus* [مَرْسًى] Gen. 49, 13; Ps. 106, 30; 4 Esr. 12, 49 var.; Act. 27, 8. 12; Jac. 3, 4; Jsp. p. 280; Clem. f. 192; Chr. ho. 11; transl.: Lit. 168, 2; **ዘከንከነ፡ መርሶ፡ ሕይወት፡ እሙስና፡** Prec. Mat.; **መርሶ፡ መድኀኒት፡** Jsp. p. 371; (ecclesia est) **መርሶ፡ መድኀኒት፡** Clem. f. 192. 2) *ancora* [مِرْسَاةٌ] Hebr. 6, 19 Platt; **እስመ፡ መርሶ፡ ሶበ፡ ያረስይዎ፡ ይከልአ፡ ለሐመር፡ ከመ፡ ኢያንቀልቅል ፡ ለፌ፡ ወለፌ፡** Chr. ho. 11. — *Voc. Ae.:* **ዛሕን፡ መርሶ፡ ብ፡ ጸጥ፡ ያለ፡ ስፍራ ።**

መርስ፡ (pro **መርስው፡**) subst., *portus, tranquillum* [amh. **መርስ፡** id.] 4 Esr. 12, 49 Laur.; **መርስ ፡ ወዛኅን፡ ጥዑይ፡** λιμὴν εὐδιεινός Chr. Ta. 18 (sed **መርሶ፡ ዛሕን፡** Ta. 19); **ኀደፈኒ፡ ውስተ፡ ዛሕን፡ ወመርስ፡** Sx. Hed. 10 Enc.; (ejus sepulchrum erat) **መከነ፡ መርስ፡ ለለኵሉ፡** Sx. Teq. 20. — *Voc. Ae.:* **መርስ፡ ዛሕን፡ ዘ፡ ጸጥ፡ ማለት፡**

ረስዐ፡ I, 1 [amh. **ረሳ፡**; vicina sunt **ረስሐ፡** et **ረኵሰ፡**; prima verbi notio videtur *sordibus oblitum, obscuratum esse,* de oculis, mente; coll. رَسِعَ *corruptis palpebris, ut una alteri agglutinaretur, laboravit*] Subj. **ይርሳዕ፡** 1) *oblivisci,* c. c. Acc. Gen. 41, 51; Deut. 25, 19; Ps. 12, 1. 102, 2; Kuf. 1. 6. 27; **ትረስዓ፡ ለሕማምከ፡** Job 11, 16. 19, 14; **ኢትርስዐኒ፡** Jes. 44, 21; **ረስዐኒ፡ እግዚ"፡** 49, 14. 15. 65, 11. 16; **ትረስዕኑ፡ መርዓት፡ ሰርጓ፡** Jer. 2, 32; Dan. 2, 1; Phil. 3, 13; Hen. 98, 15; c. Acc. Inf.: **ረስዑ፡ ነሢአተ፡ ኅብስት፡** Matth. 16, 5; seq. **እስመ፡** 2 Petr. 3, 8; seq. **ዘከመ፡** Jac. 1, 24; absol.: **አመ፡ ረስዐ፡ ዳእሙ፡** Sir. 14, 7. a) *dediscere* Herm. p. 34. b) *ignoscere:* **ይረስዕ፡ ሊተ፡ ኀጢአትየ፡** οὐ μνησθήσεται Sir. 23, 18; Job 14, 16. c) *non curare, negligere, deserere,* in specie: Deum, Dei mandata, **ይረስዕዎ፡ ለእግዚ"፡** Job 8, 13; Deut. 26, 13; Kuf. 23; Jer. 18, 15; ἀπειθεῖν: **ኢይረስዑ፡ ቃሎ፡** Sir. 2, 15; **ኢትርሳዕ፡ ፈሪሀ፡ እግዚ"፡** Sir. 1, 28; ἐγκαταλείπειν 2 Par. 13, 11. 15, 2. 24, 24; Sir. 28, 23. 2) *errorem committere, delinquere* per imprudentiam: Lev. 5, 15 (ἐὰν λάθῃ λήθῃ) et 18 (ἀγνοίας ἧς ἠγνόησε); **እመኒ፡ ረስዐ፡** ἐὰν πλημμελήσῃ Sir. 23, 11. 3) *impium esse* adversus Deum, *injustum* vel *scelestum esse* (divinam legem violare), ἀσεβεῖν et ἀνομεῖν [hoc sensu tritissimum est רָשַׁע et رَشَعَ c. deriv.] Hen. 99, 10; sine dubio etiam 99, 9. 104, 9; **እለ፡ ግብረ፡ ረሳዕክሙ፡** *qui impie egistis* 100, 9; **ረሲዕ፡** Hen. 5, 8. 10, 20; Jes. 9, 18 (ἀνομία, var. **ኀጢአት፡**); **ኢይርሳዕ፡** M. M. f. 213.

አርስዐ፡ II, 1 1) *oblivisci facere,* c. dupl. Acc.: **አርሳዕከሙኒ፡ ዘእፈቅድ፡ እበሎ፡** Jsp. p. 344; (Jared suo cantu) **ያረስዮ፡ ለሕዙን፡ ሐዘኖ፡** Gad. Z. Mich.; ἀθετεῖν Ps. 32, 10; 1 Cor.

1, 19 rom.; c. Acc. pers. et Acc. Inf.: አርስዓ፡ ዐቲበ፡ ርእሳ፡ *fecit ut* (mulier) *caput cruce signare oblivisceretur* Clem.; c. Acc. rei: ሐዘና፡ ለልብ፡ ያረስዕ፡ ወይን፡ Sir. 34, 29. 2) *ad impietatem seducere:* አርስዖ፡ ምናሴ፡ ለይሁዳ፡ Did. ed. Platt p. 49 (አስሐቶሙ፡ 2 Par. 33, 9).

ተረስዐ፡ III, 1 1) *oblivioni dari, in oblivionem venire* Koh. 2, 16. 9, 5; 4 Esr. 8, 64; Ps. 9, 19. 87, 13; እለ፡ ተረስዑ፡ οἱ ἐπιλελησμένοι Jes. 5, 17. 23, 16; ኢይትረሳዕ፡ ዝክሩ፡ ለዓ፡ Sir. 32, 9; Jer. 27, 5; c. c. Dat. commodi: ኢትትረሳዕ፡ ለከ፡ Sir. 3, 14. 44, 10; c. በኀበ፡ vel እምነ፡ obliviscentis: 2 Reg. 18, 13; ኢይትረሳዕ፡ ሕግ፡ በኀበ፡ ካህን፡ Jer. 18, 18; ትትረሳዕ፡ ምክር፡ እምሊቃናት፡ Hez. 7, 26; vel c. Acc. prs. Ps. 101, 5. a) *oblivione exstingui, ignosci:* በዘ፡ ይትረሳዕ፡ ኀጢአትየ፡ Job 7, 21. b) *excidere, intercidere memoria*, plerumque c. Acc. obliviscentis: Herm. p. 38; ተረስዐኒ፡ ነገሩ፡ Dan. 2, 5. 8; እምሳለ፡ ጥበብ፡ ኢይትረሳዕከ፡ Sir. 6, 35. c) *latere, fugere* aliquem, ei *ignotum esse*, c. Acc. prs.: አልቦ፡ ዘተረስዐከ፡ Jes. 40, 26; c. እምነ፡ Lev. 4, 13; ተረስዐት፡ እምኵሉ፡ ሰብእ፡ Job 28, 21. 2) *stultitiae* (inscitiae rerum divinarum) *et impietati tradi* vel *in impietatem incidere:* ይትረስዑ፡ Hen. 99, 8; ይትረሳዕ፡ ልቦሙ፡ እምጥበብ፡ 93, 8.

አስተረስዐ፡ IV, 1 in loco perobscuro: እሙነ፡ ይበጽሕ፡ ዘእምኀበ፡ ያስተረስዕ፡ ዘእንበለ፡ ሐሰት፡ (ἄνευ ψεύδους συντελεσθήσεται νόμος) Sir. 31, 8 in cod. Abb. XXXV.

ረሳዒ፡ part. act. 1) *obliviscens, obliviosus* Jac. 1, 25. 2) *impius*, ከመ፡ ሰበ፡ ረሳዒ፡ (ረስዕ፡ Platt p. 15) ይወድቅ፡ ውስተ፡ ምንዳቤ፡ Did. 3; ἄνομος 1 Cor. 9, 21 Platt.

ርሱዕ፡ part. *impius* Herm. p. 95 (ἄνομος).

ረሲዕ፡ adj. [ut [illegible]] Pl. ረሲዓን፡ *impius, injustus, scelestus* (ἀσεβής, ἄνομος, παράνομος) Prov. 1, 7. 9, 7. 28, 1; Koh. 3, 16. 7, 15. 25. 9, 2; Job 8, 19; Sir. 9, 12. 41, 5; Sap. 14, 9. 16, 16; Ps. 1, 1. 11, 9; Judae 4; Job 20, 5; Hen. 1, 1. 9. 16, 1. 38, 3. 81, 9. 98, 15; al.; nota definitionem: ረሲዕ፡ ዘረስዐ፡ ቃለ፡ መለኮት፡ ዘተምህረ፡ Clem. f. 201.

ርስዐት፡ n. act. et subst., plerumque m. 1) *oblivio:* ርስዐት፡ ዕሙቅ፡ Sap. 16, 11. 19, 4; ኵሉ፡ ግብር፡ ቦቱ፡ መከራ፤ መከራሁ፡ ለንጽሕ፡ ዝሙት፤ መከራሁ፡ ለጽንዕ፡ ድካም፤ መከራሁ፡ ለአእምሮ፡ ርስዐት፡ Fal. f. 23. 2) *impietas* Sap. 14, 16; Hen. 8, 2; Haim. Ab. (Nr. 24).

ርስዓን፡ subst., *impietas:* ረሲዕኒ፡ ወርስዓኑ፡ (v. ወረሲዓኑ፡) ὁ ἀσεβῶν καὶ ἡ ἀσέβεια αὐτοῦ Sap. 14, 9; Hen. 104, 9; M. M. f. 104; Sx. Teq. 9.

ርስዕናት፡ et **ርስዕና፡** subst., id. q. ርስዓን፡, Hen. 99, 1. 104, 9 var. (gramm. § 122, β.)

መርስዕ፡ part. II, 1 *oblivisci faciens:* ሐዘን፡ ወፍሥሐ፡ መርስዓን፡ F. N. 43, 4.

ረሰየ፡ I, 2 [contiguum est ረሰወ፡ q. v.] 1) *ponere* τιθέναι, a) *injicere, indere, admovere*, ut: ረሰዩ፡ አሕባለ፡ ውስተ፡ ክሣዱ፡ Sx. Mij. 30; ረሰዩ፡ ውስተ፡ ገበዋቲሁ፡ ቅንዋተ፡ ኀጺን፡ Sx. Mij. 27; ረሰዩ፡ መኃትወ፡ እሳት፡ ውስተ፡ ገበዋቲሁ፡ (martyris) Sx. Jac. 9. 25; ረሰይዎ፡ (martyrem) ውስተ፡ ላህም፡ ዘብርት፡ Sx. Mij. 16; b) *transponere, transferre:* እሬስዮሙ፡ ውስተ፡ ብርሃን፡ እምጽልመት፡ Jes. 42, 16. c) *constituere, praeponere, praeficere* Matth. 23, 9; ነቢየ፡ ረሰይኩከ፡ Jer. 1, 5; Hez. 33, 7; (regno in tres partes diviso) ረሰዩ፡ ለለ፡ ኵሉ፡ ክፍል፡ ብእሴ፡ ዘእሙር፡ በኀይል፡ Jsp. p. 347; coll. Eph. 1, 22. d) c. ታሕተ፡ *subdere, subjicere:* ረሰየኒ፡ ታሕተ፡ እዴሁ፡ Kuf. 37. e) vestes *applicare, induere* Lud. ex Enc., vid. ተረሰየ፡ f) *parare, praeparare* (sicut הֵכִין): ረሰይከ፡ ሰብአ፡ (v. ፈጠርከ፡) κατεσκευάσας ἄνθρωπον Sap. 9, 2; ትሬስይዎ፡ ለገሃነም፡ Matth. 23, 15; hinc ረሰየ፡ ርእሶ፡ ለ፡ *aptum* vel *dignum se fecit* vel *censuit* re Act. 13, 46. g) *imputare*, c. ላዕለ፡ vel ለ፡ pers., Philem. 18; 2 Reg. 19, 19; Org. 1; Num. 12, 11; etiam: excusationis causam alicui imputare, *excusare* aliquem, c. ለ፡ pers. Luc. 14, 18. 19. 2) ponere vel habere aliquem pro aliquo i. e. a) *aestimare, censere, putare, aequiparare*, c. dupl. Acc. vel c. Acc. et ከመ፡, Phil. 3, 8; 1 Tim. 1, 12; Luc. 20, 6 rom.; Rom. 6, 11; 4 Esr. 8, 58; 1 Reg. 1, 16; Sx. Mag. 7. b) *habere* vel *tractare* aliquem *pro* vel *tamquam*, c. Acc. et ከመ፡, Gen. 34, 31; 4 Esr. 8, 52; ረስዩ፡ ከመ፡ እኁከ፡ Sir. 30, 39; ወረሰይዎ፡ ከመ፡ አብድ፡ Jsp. p. 377. c) *declarare:* ረሰይዎ፡ ከመ፡ ዘኃጥእ፡ ἔθεντο αὐτὸν εἶναι ἀσεβῆ Job 32, 3. d) *simulare*, ut: ረሰየ፡ ርእሶ፡ አብደ፡ *se furere simulavit* Sx. Nah. 14; al. 3) *facere* vel *reddere* aliquem talem, *convertere* rem in rem, c. dupl. Acc.: Rom. 8, 10; ረሰይኩክሙ፡ ኅሱራነ፡ Mal. 2, 9; ትሬስየከ፡ ጥቡዐ፡ ለጸላኢከ፡ Sir. 18, 31; Hen. 99, 2; Jes. 14, 17; ረሰይክን፡ ለአህጉር፡ መሬተ፡ 25, 2. 28, 15. 41, 19; Jer. 19, 7; ምኑነ፡ ኢትረሲ፡ ንባበ፡ ዚአየ፡ Prov. 5, 7. 8; Ps. 17, 13; Hez. 37, 17; እሬስዮ፡ ላሐ፡ ለበዓላቲክሙ፡ Am. 8, 10; Joh. 4, 46; Num. 13, 32; vel c. ውስተ፡ praedicati, ut: Ex. 32, 10; Num. 14, 12; Kuf. 12; Apoc. 1, 6; vel ለ፡, ut: ሠጠጠ፡ አልባሲሁ፡ ወረሰዮሙ፡ ለክልኤ፡ 4 Reg. 2, 12; vel c. ከመ፡, ut Ruth 4, 11; Kuf. 13; Jes. 41, 15. 49, 2. 50, 7; vel seq. verbi Subjunctivo vel ከመ፡ c. Subj., ut: ይሬስዮሙ፡ ለመኳንንት፡ ይዒወዉ፡ Job 12, 17; Matth. 4, 19. 5, 32; እሬስየክሙ፡ ከመ፡ ትሑሩ፡ Hez. 36, 27; Jes. 42, 24; ረስዮ፡ ለቃልየ፡ ከመ፡ ያስሕቶሙ፡ Judith 9, 13; Gen. 17, 6; 4 Esr. 10, 43. 4) *facere, perpetrare, instituere:* Hen. 1, 9; ምንተ፡ ትሬስዩ፡ τί ποιήσετε Sir. 2, 14; Jes. 10, 3; Jer. 4, 30; Job 31, 14. 35, 2. 5) *facere* alicui alqd, in specie: mali quid *inferre* alicui, *afficere* alqm. re; c. c. dupl. Acc.: ከመዝ፡ ለይረስየኒ፡ እግዚ"፡ Ruth 1, 17; ምንተ፡ ይሬስየነ፡ እግዚ"፡ Job 22, 17; Jes. 5, 5. 10, 11. 48, 11; Jer. 3, 6; አልቦ፡ ዘይሬስዮ፡ ረምሐ፡ Job 41, 17; Ps. 55, 11. 117, 6; Hen. 9, 11; Luc. 2, 48. (Passim in libris Mss. ረሰየ፡ cum ሰረየ፡ confunditur, ut Job 42, 9; Kuf. p. 54).

አርሰየ፡ II, 1 stabilire i. e. *appellere in portum* navem (vid. አርሰወ፡): Marc. 6, 53; Act. 21, 3 rom.; 27, 29 rom.; vel: *ponere, jacere ancoram:* Chr. ho. 11 (vid. መርሶ፡ sub ረሰወ፡).

ተረስየ፡ et **ተረሰየ፡** III, 1 et 2; (ተራሰየ፡ III, 3 Jer. 28, 3 var.) 1) *sibi induere* vestem, arma, *amictum esse, accingi*, c. Acc., ut: ተረሰይኩ፡ ርትዐ፡ ከመ፡ ዐጽፍ፡ Job 29, 14; Jes. 49, 18; c. በ፡ Deut. 22, 5; ዘይትረሰይ፡ በሰርጐ፡ አንስት፡ Clem. f. 163; ተረሰይ፡ በክብር፡ ወበስብሐት፡ Job 40, 5; ይትረሰይ፡ (var. ይትራሰይ፡) በንዋየ፡ ሐቅሉ፡ Jer. 28, 3; Jes. 21, 5; 1 Tim. 2, 9. a) nonnumquam: *se ornare* re, ostentationis vel gloriationis causa: Act. 25, 23; ትትሬሰዩ፡ በብዕሎሙ፡ Jes. 61, 6; ዐይን፡ እንተ፡ ርእየተኒ፡ ትትሬሰየኒ፡ Job 29, 11. b) *armis instrui; accinctum, armatum esse:* እለ፡ ተረሰዩ፡ (v. ተረስዩ፡) ለቀትል፡ Num. 31, 5; 1 Cor. 14, 8 et

in genere 2) *sese parare* vel *expedire* ad alqd, *paratum esse* (הֵכִין): ተረሰዩ፡ ላዕሌሃ፡ ለቀትል፡ παρασκευάσασθε ἐπ' αὐτὴν εἰς πόλεμον Jer. 6, 4; ሶበ፡ ይትሬሰዩ፡ ἐν ἡμέρᾳ ἑτοιμασίας Nah. 2, 4; ተረሰየነ፡ Num. 32, 27; ብእሲ፡ ዘተረሰየ፡ ἕτοιμος Lev. 16, 21. — *Voc. Ae.*: ተረሰየ፡ብ፡ተሸለመ ።

አስተርሰየ፡ et **አስተረሰየ፡** IV, 1 et 2 (**አስተራሰየ፡** IV, 3 Jer. 26, 9 var.) *amicire, instruere armis, armare, parare, ornare*: አስተረሰይኮሙ፡ ለቀትል፡ በንዋየ፡ ሐቅል፡ περιέθηκας αὐτῷ πανοπλίαν Job 39, 20; ἐξοπλίσατε Num. 31, 3; ለምንት፡ ታስተሬሲ፡ አፍራሰ፡ (παρασκευάσῃ) Jer. 12, 5; አስተረሰዩ፡ (v. አስተራሰዩ፡) ሰረገላተ፡ Jer. 26, 9; መኑ፡ ያስተሬሲ፡ ሀገረ፡ κοσμήσει Mich. 6, 9; አስተረሲ፡ ለክሣድየ፡ በዝግና፡ ወቃማ፡ *orna collum meum torque et monili* Sx. Nah. 30 Enc.

ርሱይ፡ part. *amictus, instructus, armatus, paratus, compositus, ornatus*: ብእሲ፡ ዘርሱይ፡ በቀጠንት፡ አልባስ፡ Luc. 7, 25; Deg.; ርሱያኒ፡ ነሐውር፡ ምስለ፡ ንዋየ፡ ሐቅልነ፡ 2 Esr. 14, 23; Jer. 27, 42; Jos. 3, 17; Luc. 11, 29; ጽርሕ፡ ርሱይ፡ ἕτοιμος Marc. 14, 15; ቤት፡ ርሱይ፡ Prov. 25, 24 et 27, 15; መንበረ፡ ወርቅ፡ ርሱይ፡ ወስርግው፡ Clem. f. 240; Ps. 143, 14.

ርስየት፡ n. act. „*constitutio, compositio*" Lud. sine auct.

ተረሳዪ፡ n. ag. (III, 1 vel 2) *sese amiciens, ornans*: ሰላም፡ ለኪ፡ ተረሳይት፡ (v. ተረሳዪት፡) ክብር፡ በውጻፌ፤ ወቀናቲተ፡ ንጽሕ፡ አምሳለ፡ መክፌ፡ Haml. 21 Enc.

ትርሲት፡ subst. 1) dispositio, *apparatus* Hebr. 9, 2. 6; תְּכוּנָה Hez. 43, 11 vrs. nov. 2) factio i. e. *adoptio* filii: ትርሲተ፡ ወልድ፡ υἱοθεσία Rom. 8, 15. 23. 9, 4; Eph. 1, 5; Gal. 4, 5. 3) plerumque: *amictus, habitus, paratus, ornatus, mundus* (muliebris): σκεύη Deut. 22, 5; ትርሲተ፡ መርዓዊ፡ Jes. 61, 10; እንተ፡ ባቲ፡ ትርሲተ፡ ዝሙት፡ εἶδος ἔχουσα πορνικόν Prov. 7, 10; δόξα ልበሲ፡ ትርሲተኪ፡ Jes. 52, 1; Hez. 27, 7; Job 19, 9; Sir. 50, 13; εὐπρέπεια ሰለብዋ፡ ኵሎ፡ ትርሲታ፡ Thren. 1, 6; κόσμος በውስተ፡ ትርሲተ፡ ቤታ፡ Sir. 26, 16; Lit. Orth.; Lit. Joh. 4) in genere: *quidquid pompae, magnificentiae, ornatui, decori est*, δόξα Jes. 10, 3. 16. 17, 4. 28, 1. 53, 2; Hagg. 2, 3. 7. 9; πάντα ἔνδοξα ἡμῶν ኵሉ፡ ትርሲትነ፡ Jes. 64, 11; ἡ αἴνεσίς μου Jes. 12, 2; εἰς τιμὴν τῆς δόξης μου ለትርሲተ፡ ክብርየ፡ Dan. 4, 27; ትርሲተ፡ አብያቲሆሙ፡ οἰκίαι τρυφῆς αὐτῶν Mich. 2, 9; ትርሲተ፡ ጽጌ፡ Org. 3. — *Voc. Ae.*: ትርሲት፡ዘ፡ሽልመት ።

ረቀመ፡ I, 1 *acu pingere, figuris pingere* vestem [hebr. רָקַם id., رقم *striatum fecit pannum; scripsit*]: እስከ፡ ሰብእ፡ አዝማና፡ ይረቅሙ፡ ሥዕላ፡ (mulieris) ዲበ፡ አልባሲሆሙ፡ Jsp. p. 273. — *Voc. Ae.*: ረቀመ፡ዘ፡ሳለ ።

ረቀቀ፡ I, 1 [amh. id.; رَقَّ, רָקַק, ܪܰܩܶܩ Pa.; contiguum est ራኀርኀ፡] *tenuem, subtilem esse*, ይረቅቅ፡ Lud. comm. hist. p. 500 nr. 27.

አርቀቀ፡ II, 1 *tenuem, subtilem facere*; ያረቅቅ፡ (var. pro ያደቅቅ፡) λεπτύνειν Dan. 2, 40.

ረቂቅ፡ adj., fem. ረቃቅ፡ *tenuis, subtilis*, de vestibus: ረቂቃት፡ F. M. 31, 5; lamina Ex. 16, 33. 28, 32; membris corporis (*gracilis*): ረቂቀ፡ አባል፡ (opp. ገዚፈ፡ አባል፡) Fal. f. 53; ወኮነ፡ አበ፡ ብሶይ፡ ድግዳግ፡ ወረቂቀ፡ ሥጋሁ፡ Sx. Haml. 8; animo: ረቂቀ፡ ልብ፡ *tenerioris animi* Gad. Ad. f. 70; vento: ርደተ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ አምሳለ፡ ነፋስ፡ ረቂቅ፡ Sx. Genb. 18 Enc.; trsl.: በዝንቱ፡ ያጤይቅ፡ አጠይቆተ፡ ረቂቀ፡ ἠρέμα αἰνίττεται *subindicat* Chr. ho. 33. — Passim substantive usurpatur: ይጠበልል፡ በረቂቅ፡ *tenuibus involvit* Lud. e Lit. Mss.; ረቃቅ፡ absolute: *scriptura minuta* Lud. ex auct. Gregorii. — *Voc. Ae.*: ረቂቅ፡ዘ፡ስስ ።

ርቀት፡ n. act. et subst. *tenuitas, subtilitas*: ኢሰምዕዎ፡ በእንተ፡ ርቀተ፡ ቃሉ፡ *quod esset voce exili* Chr. ho. 32; ኢርኢክሙ፡ ርቀተ፡ ዝንቱ፡ ኀሊና፡ ዘሐዋርያ፡ *subtilitatem hujus sententiae* Chr. ho. 28 (aliás ቅጥንት፡).

ረቅ፡ subst. [i. q. رَقّ] *charta pergamena, membrana* 2 Tim. 4, 13; Deg.; in margine codicis Francof. S p. 48 (ad 1 Reg. 17, 12) adscriptum est: ዘተረሰዐ፡ ወዘተገድፈ፡ ሀሎ፡ ኀበ፡ ክልእ፡ መካን፡ ውስተ፡ ፍጻሜሁ፡ ለረቀ፡ ዝንቱ፡ መጽሐፍ ። — *Voc. Ae.*: ረቅ፡ክርታስ፡ዘ፡ብራና፡; aliud: መጻሕፍት፡ረቅ፡ዘ፡ክታብ፡ወበዘ፡ብራና ።

I. **ረቀየ፡** I, 1 Subj. ይርቂ፡ et ይርቀይ፡, et ረቀየ፡ I, 2 [i. q. رَقَى] 1) *incantare, fascinare* (carmine superstitioso recitato), c. Acc. rei incantatae: Ps. 57, 5; Koh. 10, 11; አራዊተ፡ ምድር፡ ዘይቀትል፡ ዘአልቦ፡ ዘይረቅዮ፡ Jer. 8, 17; c. ላዕለ፡ rei, super quam recitatur carmen: እለ፡ ይነዝኁ፡ ማየ፡ ረቂዮሙ፡ ላዕሌሁ፡ F. M. 15, 3; እለ፡ ይረቅዩ፡ ἐξορκισταί Act. 19, 13. 2) *exorcisare* (exorcismo lustrare), c. Acc.: (baptizandis) ሰሚዖሙ፡ ወንጌለ፡ ኵሎ፡ መዋዕለ፡ ያንብሩ፡ እደ፡ ላዕሌሆሙ፡ ወይርቀይዎሙ፡ ወጥምቀቶሙሰ፡ በመዋዕለ፡ ጾሲክ፡ Kid. f. 25 (ibid. etiam Subj. ይርቂ፡; Imprt. ርቂ፡ f. 26); etiam: *exorcismi formulam recitare* super alqm: ይርቂ፡ ላዕሌሆሙ፡ II Can. Nic. 76. 3) in specie: *aqua lustrali purgare* a daemonibus, *aquam l.* (τὸ ὕδωρ τὸ ἐξορκιζόμενον) *superfundere* rei, c. Acc. vel rei vel aquae: ትረቂ፡ መቃብሪሁ፡ በማይ፡ Genz. f. 40; አምጽኢ፡ ማየ፡ ወርቀይያ፡ (ለብእሲት፡) ወተሐዩ፡ Lud. e Vit. Dan.; ርቅያ፡ (ማየ፡) ዲበ፡ ርእስከ፡ Lud. e Vit. Sanct.; Chron. Ax. — *Voc. Ae.*: ነዝኀ፡ ረቀየ፡ዘ፡ረጨ፡; aliud: ይረቅያ፡ዘ፡ ያምዋርቱበት፡ ወበ፡ዘ፡ ይደግምበት ።

ተረቅየ፡ III, 1 1) *incantari*; 2) *exorcisari*: ዲያቆን፡ ያጥምቅ፡ ዘተረቅየ፡ Kid. f. 26; ይትረቀይ፡ እምክህን፡ ib. (Ex Enc. Jac. 6 Ludolfus affert: ውስተ፡ ፂአተ፡ ስምዕ፡ ኅቡረ፡ ተረቅያ፡ et *devotae fuerunt* interpretatur, sed Sx. Tubing. lectionem ተርዕያ፡ praebet, sine dubio meliorem).

ርቁይ፡ part. *incantatus*: ርቁየ፡ ተስናን፡ *incantatus litigio* Lud. e Mss. Colb.; *exorcisatus* Can. Laod. 35 (36).

ራቂይ፡ part. act. *incantator*: መሠሪ፡ አው፡ ራቂይ፡ I Const. Ap. 62 (63); III Const. Ap. 13.

ረቃዪ፡ n. ag., Pl. ረቃይያን፡ et ረቀይት፡ *incantator* Koh. 10, 11; ረቀይት፡ 2 Par. 33, 6; Kuf. 40; ረቃይያን፡ Kid. f. 24; Kedr f. 63; F. M. 15, 3; Ssal. Req.

ርቃይ፡ subst. *incantamentum*: ዘገብረ፡ ርቃየ፡ Can. Laod. 35 (36).

ርቀየት፡ et **ርቂት፡** n. act. 1) *incantatio*: እለ፡ ይገብሩ፡ ርቀየተ፡ F. M. 15, 3; 2 Par. 33, 6. 2) *exorcismus*: (clericus) ይርቂ፡ ርቀየተ፡ ንኡስ፡ ክርስቲያን፡ Kid. f. 26; ጸሎተ፡ ርቀየት፡ I Const. Ap. 39; ጸሎተ፡ ርቀየተ፡ ማይ፡ Syn. — Sub titulo: ጸሎተ፡ ርቂት፡ libellum quendam superstitiosum Aethio-

picum, qui apud Abyssinos circumfertur, descripsit Ludolfus in hist. III, 4 n. 51 et in comm. p. 349 seq.; aliàs inscriptus est በርቶስ፡ (*Berytus*); exstat in Bibl. Tubingensi (vid. Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes Bd. 5), Abbadiana (d'Abbadie Catal. p. 166), Vaticana (A. Mai Script. Vet. nov. Coll. Vol. V), Musei Britannici (Cat. p. 61).

ምርቃይ፡ subst. *locus exorcismi* Kid. f. 6; Gad. Za Mich.

II. **ረቀየ፡** rad. inus., quacum comparare juvat رَقَّاقٌ *calidus, fervidus* (dies) et رَقْرَقَ II cum derivatis et رَاقَ (رَيْقٌ) *splenduit vapor meridianus.*

መርቄ፡ subst., plerumque m., 1) *calor gravis, aestus* vel *ardor coelestis, vapor solis*, καῦμα Sir. 14, 27; Jes. 4, 6; Prov. 10, 5. 25, 13; መርቄ፡ማእረር፡ Jes. 18, 4 vrs. alt.; καύσων አከኑ፡ዝናም፡ያቈርር፡ለመርቄ፡ Sir. 18, 16. 31, 19; opp. ቍር፡ Kuf. 2; opp. ደደክ፡ Kuf. 6; Dan. ap. 3, 48 (in Psalmis ed. Lud. p. 331); ላህብ፡ወመርቄ፡ Org.; de vento fervido: ነፋስ፡መርቄ፡ ἄνεμος καύσων Jer. 28, 1; ዐውሎ፡መርቄ፡ Jer. 18, 17; መንፈስ፡መርቄ፡ πνεῦμα καύσεως Jes. 4, 4; Enc. 2) *regio torrida*, in specie: *regio depressa et aestuosa, vapores exhalans:* ብሔረ፡መርቄ፡ Sir. 32, 26; Sx. Masc. 1 Enc.; ምድረ፡ከም፡መርቄ፡ይእቲ፡ Kuf. 8; ኢመርቄ፡ ibid. — *Voc. Ae.:* መርቄ፡ብ፡ቈላ፡; *aliud:* መርቄ፡ዘ፡አዳኀ፡

ረቢ፡ vid. post ረበበ፡

ረብሐ፡ I, 1 [amh. ረባ፡ id., رَبِحَ *lucratus fuit* mercatura; contigua sunt رَبَا ܪܒܳܐ רָבָה; notio prima est *multum* vel *magnum fieri* vel *esse*, cujus vestigium relictum est in ይርባሕ፡ et ያርብሕ፡ subst.] Subj. ይርባሕ፡ 1) *lucrari, lucrifacere, utilitatem percipere*, abs. Sap. 6, 27; ኢጲስ፡ቆጶስ፡ኢያፍቅር፡ይርባሕ፡ Syn. f. 284; (conjuges) እመ፡ረብሑ፡ *si* (rem familiarem) *acquisiverunt*, ትንሣኤ፡ብእሲት፡መንፈቀ፡ረባሐሙ፡ F. N. 42, 3; c. Acc. rei: Matth. 16, 26; Phil. 3, 8; ምንተ፡ረባሕነ፡ዘዐቀብነ፡ትእዛዞ፡ Mal. 3, 14; Matth. 25, 16 seq.; Jac. 4, 13; 1 Petr. 3, 1; አንትሙ፡ትረብሑ፡በመዊእቶሙ፡ ስመ፡ክቡረ፡ Jsp. p. 365. 352. 2) *lucrosum, utilem esse, lucro cedere, utilitatem parere* alicui, c. Acc. prs., ይረብሐከ፡ፈድፋደ፡እምነ፡ λυσιτελήσει σοι μᾶλλον ἤ Sir. 29, 11; በእንተ፡ኵሉ፡ዘይረብሐከ፡ወይበቍዐከ፡ 42, 5; Jer. 23, 32; በ፡ዘይረብሐኪ፡ለእመ፡ኪያየ፡ኀደጊ፡ Jes. 57, 8; ከመ፡ይርብሐሙ፡ Judae 16; ይሜህሩ፡በዘይረብሐሙ፡ Tit. 1, 11 rom.; c. dupl. Acc.: ምንተ፡ይረብሖ፡ለእመ፡አርታዕከ፡ፍናዊከ፡ Job 22, 3. 3) ut videtur, etiam: *lucrum redundare* alicui: Tit. 1, 11 Platt.

ረብሐ፡ I, 2 usuram imponere alicui i. e. *lucrum, emolumenta, commoda captare* ab aliquo, c. Acc. 1 Petr. 5, 2 Platt.

አርብሐ፡ II, 1 1) trs. *lucrari, lucrifacere* alqd: አርባሕኩ፡ትምክሕተ፡በርእስየ፡ወበሰብእየ፡ኀሳረ፡ወዝንጓጔ፡ Jsp. p. 349. 2) caus. a) *lucrari facere* alqm alqd, c. dupl. Acc.: አርብሐኒ፡(እምላክየ፡)ተድላ፡ Teb. Tab. 13; c. Acc. prs.: መብልዕ፡ኢያረብሐነ፡ወኢያነክየነ፡ 1 Cor. 8, 8; c. Acc. rei: ሐዘን፡በእንተ፡እግዚ"፡ያረብሕ፡ሕይወተ፡ወሐዘን፡ዘይከውን፡በእንተ፡ዓለም፡ያረብሕ፡ሞተ፡ F. N. 22. b) *utilitatem* vel *lucrum parere facere*, c. trpl. Acc.: እግዚ"፡ዘአርባሕከነ፡ኵሎ፡ፍጥረተ፡ዘዘዚአሁ፡ፍሬ፡ *qui fecisti, ut singulae creaturae nobis fructus varios afferant* II Const. Ap. 39. c) *fenori collocare* pecunias, (facere ut lucrum afferant) Lud. ex Org. 5.

ተረብሐ፡ III, 1 *lucrifieri, acquiri:* ዘተረብሐ፡ τὸ θύραθεν ποριστέν Cyr. c. Pall. f. 75.

ተረብሐ፡ III, 2 *lucrum* vel *emolumenta captare* ex aliquo, c. Acc. 1 Petr. 5, 2.

ተራብሐ፡ III, 3 *quaestum* vel *lucrum facere mercatura, negotiari:* ንትራባሕ፡በትግብርት፡እከልን፡ ἐμπορευσόμεθα Am. 8, 6.

አስተራብሐ፡ IV, 3 *communi mercatura* vel *negotiatione lucrum* vel *quaestum captare:* አስተራብሐ፡ንዋይ፡ F. N. 34.

ርቡሕ፡ part. *lucrifactus, lucrosus* Phil. 1, 21.

ርባሕ፡ et crebrius **ረባሕ፡** subst., m. et fem., Pl. ረባሓት፡ (F. N. p. 2) *lucrum* a) *usura, quaestus, res acquisita:* ምስለ፡ርባሑ፡ Matth. 25, 20 rom.; እለ፡ያፈቅሩ፡ረባሐ፡ 1 Tim. 3, 8; ፍትወተ፡ረባሕ፡ Sap. 14, 2; ረባሕ፡ርኩስት፡ F. M. 18, 1.; ዘይሜሥዕ፡በረባሕ፡ Sir. 29, 19; ኢትትማከር፡እንበይነ፡ረባሕ፡ምስለ፡ሠያጢ፡ 37, 11; ለዘከመዝ፡የኀልፎ፡ኵሉ፡ረባሕ፡ 37, 20; Phil. 3, 7; Rom. 6, 23 Platt; F. N. 42, 3 (vid. sub ረብሐ፡). b) *utilitas, commodum, emolumentum:* ምንት፡እንከ፡ረባሖሙ፡ለከልኤሆሙ፡ Sir. 20, 30. 41, 14; አይኑ፡ረባሕ፡ለነ፡በቀቲለ፡ነፍሳቲነ፡ Jsp. p. 352. 382; Rom. 3, 1; ፈልፈለ፡ረባሕ፡ *fons lucrificus* (uberrimus) Lit. Joh.

ረብሐ፡ subst., Pl. ረብሓት፡ i. q. ረባሕ፡, ut: ረብሐ፡ነፍስከ፡ Sx. Tachs. 25; ረብሓተ፡ጾም፡ F. N. 15.

ረባሒ፡ n. ag. *lucrificus:* ምጽዋት፡ተናግዶ፡ (*mercatura*) አምላካዊት፡ማእምንት፡ረባሒት፡ይእቲ፡ F. N. 16.

መስተራብሒ፡ part. c. term. Adj., *lucri* (mercatura) *faciendi cupidus:* ኢሥሥዕት፡ወኢመስተራብሒት፡ Did. 14 (Platt p. 112).

ረብሓዊ፡ adj. rel. 1) *negotiator, fenerator:* ነጋዲ፡ወረብሓዊ፡ Chr. Ta. 16. 2) at F. N. 51 meus codex vocem ረብሓዊ፡ voci ጠባይዓዊ፡ *naturalis* oppositam habet, quare sensus postulare videtur *acquisitus* (sed vereor ut lectio bona sit).

ይርባሕ፡, rarius **የርባሕ፡** (Num. 13, 33 FH), plerumque **ያርብሕ፡**, subst. (gramm. § 113), sing. et coll., Pl. እለ፡ያርብሕ፡ (gramm. § 140 s. f.), *gigas, gigantes:* γίγας Ps. 18, 6. 32, 16; Jes. 3, 2. 49, 24; Hez. 39, 20; γίγαντες ሥጋ፡ያርብሕ፡ትበልዑ፡ Hez. 39, 18; Kuf. 7; in Acc. vel ያርብሐ፡ ut Gen. 10, 8 (G); Sir. 47, 4 var., vel ይርባሕ፡ sive ያርብሕ፡ (tamquam n. pr. indeclinabile) Gen. 10, 8 FH; በንእሱ፡ቀተለ፡ይርባሕ፡ Sir. 47, 4; እለ፡ያ"፡ vel ይ"፡ Gen. 6, 4. 14, 5; Num. 13, 33; Deut. 1, 28; Jos. 12, 4; 2 Reg. 21, 22; Jes. 13, 3. 14, 9; Hez. 32, 12. 27 seq.; Job 26, 5; Judith 16, 6; Sir. 16, 7; Hen. 106, 17. — *Voc. Ae.:* ያርብሕ፡ብ፡አርበኛ፡ *aliud:* ያ"፡ዘ፡ኀይለኛ፡አዛልጊ፡ውእቱ።

ያርብሓዊ፡ adj. rel. 1) *giganteus*, ut: ፀብእ፡ያርብሓዊ፡ Lud. e Mss. Colb.; „*heroicus* epitheton regum et principum" Lud. sine auct. 2) *gigas* (tamquam nomen unitatis ad ያርብሕ፡ coll.): 1 Reg. 17, 23; Chr. Ta. 34.

ረበበ፡ I, 1 [רָבַב *multus fuit;* رَبَّ *magnus, dominus fuit; auxit;* ܪܰܒܳܐ *magnus, major;* amh. ረበረበ፡ *in struem cumulare*]

pandere, expandere, extendere: ከዳነ፡ 2 Reg. 17, 19; ከነፈ፡ Ex. 25, 20; ሰማየ፡ከመ፡ሠቀ፡ Ps. 103, 3; Hen. 18, 3; rete, sagenam Jes. 19, 8; Hab. 1, 17; Hez. 26, 5; ይረቡ፡መሣግረ፡ 26, 14. 47, 10; Prov. 1, 17; etiam *dispergendo pandere:* አዘዘ፡ያምጽእ፡ሐመደ፡ወረበበ፡ውስተ፡ኵሉ፡ቤት፡ Dan. ap. 13, 14. — *Voc. Ae.:* ረበበ፡ዘ፡ነሰነሰ፡አሰፋሂ፡ይ፡

ተረብበ፡ vel ተረበ፡ III, 1 *expandi, extendi:* እምቅድመ፡ይትረበብ፡ሰማያት፡ Lit. Chrys.; Lit. Diosc.

ርቡብ፡ part. *expansus, extensus:* እደዊሁ፡ርቡባቲሆን፡ Ex. 17, 12.

ርበት፡ n. act. *expansio:* ርበተ፡ደመና፡ et ርበተ፡ጊሜ፡ Org. 1.

ረባቢ፡ n. ag. *expandens, extendens* Sal. 318 Nic. str. 15.

መርበብት፡ subst., m. et fem., Pl. መራብብት፡ (Ssal. Req.) *rete (piscatorium) majus, sagena, verriculum,* σαγήνη Koh. 7, 26; ἀμφίβληστρον Koh. 9, 12; Jes. 19, 8; Hab. 1, 15. 16; Matth. 4, 18; ተከለ፡መርበብተ፡ከመ፡ያሥግር፡ባቲ፡አራዊተ፡ Sx. Mij. 28; coll. መርበብት፡ Sx. Teq. 30; trsl. መርበብተ፡ሕይወት፡ Lit. Joh.; usurpatur de *vinculis,* quibus quis irretitus est Hen. 103, 8.

አርባብ፡ subst. Pl., (sine dubio a ረብ፡ رَبّ *dominus,*) est n. pr. unius e novem angelorum ordinibus, sc. መላእክት፡ሊቃነ፡መላእክት፡አጋእዝት፡ሥልጣናት፡ኃይላት፡መናብርት፡አርባብ፡ኪሩቤል፡ሱራፌል፡ Clem. f. 61; secundum Ludolfum *angeli ordinis noni* Org. 3; praeterea Ludolfus affert አርባበ፡እሳት፡, quod *myriades igneae* exposuit, coll. רִבּוֹ, רְבָבָה, ረበዋት፡ q. v. infra.

ረቢ፡ n. prgr. sc. ῥαββί i. e. רַבִּי *magister mi* Matth. 23, 7. 26, 25 (Platt). 49; Marc. 14, 45; Joh. 1, 39. — *Voc. Ae.:* ረቢ፡ዘ፡ጌታ፡ v. ጌታ።

ረቢኒ፡ et ረቡኒ፡ n. prgr., sc. ῥαββονί, ῥαββουνί רִבּוֹנִי *magister mi* Marc. 10, 51; Joh. 20, 16; ሰላም፡ለከ፡ገብረ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ረቡኒ፡ Sx. Mag. 5 Enc.

ረበን፡ n. prgr. sc. רַבָּן *princeps, doctor, magister* (vid. Buxt. col. 2177); sing. perraro usurpatur, ut: ጊዮርጊስ፡ረበን፡ (*S. Georgius dominus*) Deg.; plerumque Pl. ረበናት፡ vel ረባናት፡ 1) *seniores Judaeorum,* πρεσβύτεροι: ረበናት፡ከህናት፡ (v. ረበናት፡ወከህናት፡) Jes. 37, 2; ረበናቲሆሙ፡ለሕዝብ፡ Jer. 19, 1. 36, 1; Thren. 1, 18. 2, 10; Dan. ap. 1, 5. 8 seq.; Hez. 8, 1. 11. 14, 1 seq. 20, 1 seq.; 2 Esr. 10, 8; 3 Reg. 20, 7. 8; Matth. 16, 21. 27, 62 rom.; Marc. 7, 3. 14, 43; Luc. 7, 3. 2) *magistri, antistites,* ut: monachorum ረበናተ፡ገዳም፡አስቄጥስ፡ Sx. Ter 8; ecclesiae Sx. Genb. 4.

ረበዋት፡ subst. Pl. (sine dubio a ረቦ፡, sicut: ገበዋት፡ a ገቦ፡) *myriades* [coll. רִבּוֹ, رُبَّة, nec non רְבָבָה, رِبْوَة] ረበዋተ፡ረበዋት፡ይሰግዱ፡ሎቱ፡ Lit. Jac. Sar.; ፼፼ረበዋት፡እምነ፡መላእክት፡ M. Tômâr.

ረብዐ፡ I, 2 (denom.) *quatuor conficere, quadruplicare, quadrifariam dividere:* እለ፡ይሬብዑ፡ *qui quatuor* (divinitatis personas) *faciunt* Lud. sine auct.; (Paulus Samosatenus) ዘያማስን፡ሥላሴ፡ወይሬብዕ፡ጥምቀተ፡ Cyr. in append. f. 133; (Deus) ዘይሬብዖን፡ለከንቶርሳተ፡ዓመታት፡ከመ፡ይኩና፡ለሐጋይ፡ወለክረምት፤ለመጸው፡ወለተወን፡ *qui quadrantes annorum conficit* M. M. f. 347.

ርቡዕ፡ part. 1) *quadratus, quadrangularis* Ex. 27, 1. 28, 16. 30, 2. 36, 16; Gen. 6, 14; ርብዕተ፡ትገብሩ፡ Hez. 48, 20; ፳፻በ፳፻ርቡዕ፡ 45, 2; Apoc. 21, 16; Herm. p. 75; Jsp. p. 377. Hinc Pl. fem. ርቡዓት፡ *quatuor latera* rei quadratae (רְבָעִים): ርቡዕ፡ኀበ፡፬ርቡዓቲሁ፡ Hez. 43, 16. 17 vrs. nov. 2) *quaternarius, quadruplex:* መለኮት፡አምላክ፡ኢርቡዕ፡ውእቱ፡አላ፡ሥሉስ፡ M. M. f. 219; (animalia Ezechielis) ርቡዓነ፡ገጽ፡ *quatuor vultibus praedita* Org. 3.

ረብዑ፡ *quatuor;* hanc formam affert Ludolfus in gramm. p. 98 et in lex. c. 130, sine auct.

አርባዕ፡ n. numerale, femininis junctum: *quatuor;* ejus character ፬; አርባዕ፡አህጉር፡ Jos. 21, 18; Jes. 17, 6; Herm. p. 76; ጽብነ፡አርባዕ፡ Ex. 25, 12. 14; ዘየሐውር፡በአርባዕ፡ Lev. 11, 20. 21; በእንተ፡ሠላስ፡ኀጢአቶሙ፡ወበእንተ፡አርባዕ፡ Am. 1, 3 seq.

አርባዕቱ፡ (i. e. አርባዕት፡ c. suff. *u,* vid. gramm. § 158) n. num., plerumque masculinis junctum: *quatuor* Gen. 2, 10. 14, 9; Jud. 9, 34; ርኢኩ፡አርባዕተ፡አቅርንተ፡ Zach. 1, 18. 20; Dan. 7, 6; አንበበ፡ሠለስተ፡ሳሌዳ፡ወአርባዕተ፡ Jer. 43, 23; አርባዕቱ፡እንስሳ፡ 4 Esr. 11, 43; Matth. 24, 31; Marc. 2, 3; አርባዕቱ፡ምእት፡ Gen. 23, 16. — Pronomina suff. admittit, ut: አርባዕቲሆሙ፡ Hez. 1, 8. — Exemplum formae absolutae አርባዕት፡ exstat in Abbad. Cat. p. 99.

ርብዕ፡ n. num. 1) *quatuor* (potissimum ante nomina mensurarum usitatum): ጽፍሑ፡ርብዕ፡በእመት፡ Ex. 26, 8. 37, 2; Deut. 3, 11; 3 Reg. 7, 3; መኳንንት፡ርብዕ፡ *magnates quatuor* Sen. 6 Enc. 2) adv. ርብዕ፡ vel ርብዐ፡ *quater:* ርብዕ፡ለዓመት፡ Kuf. 29; ዘይጠወም፡ርብዕ፡ Hez. 41, 21 vrs. ant.; ዕሥራ፡ወርብዐ፡ *quater et vicies* Sx. Nah. 30.

ራብዕ፡ adj. num. (ordinale), f. ራብዕት፡ *quartus* Gen. 1, 19. 2, 14. 15, 16; Jer. 25, 1. 35, 1. 43, 1; Dan. 7, 7; Sir. 26, 5; Judith 12, 10; 4 Esr. 4, 52. 12, 16; Matth. 14, 25; Marc. 6, 48. a) admittit pron. suff.: 2 Reg. 3, 4; በእሉ፡ሠለስቱ፡..... ወራብዖሙሰ፡ Sir. 26, 28 (at: ወራብዕሰ፡ 26, 5); ራብዖሙ፡ Dan. 11, 2; ራብዕቶን፡ ἡ τετάρτη Prov. 24, 50. b) ራብዕተ፡እድ፡ vel ራብዕት፡ *quarta pars, quadrans:* ራብዕተ፡እዴሃ፡ታውዒ፡ Hez. 5, 2; Lev. 23, 13; Num. 15, 5; ራብዕታ፡ለኢን፡ Ex. 29, 40; ራብዕትኪ፡ τὸ τέταρτόν σου Hez. 5, 12. c) ራብዕተ፡ *quarta vice, quartum* Num. 10, 6.

ራብዓዊ፡ vel ራብዓይ፡ adj. num., f. ራብዒት፡ vel ራብዓዊት፡ *quartus* Dan. 3, 25. 7, 19 var.; Jes. 35, 1; Jsp. p. 289; መንግሥት፡ራብዒት፡ p. 295; Org. 1. In specie ራብዒት፡ est *quarta pars,* et ubi de diei divisione in horas caet. agitur, ራብዒት፡ vel ራብዕት፡ est $\frac{1}{60\times60\times60\times60}$ pars diei (vid. ኪክሮስ፡) Abush. 11 seq.

ረቡዕ፡ nom. temporale 1) *tres* (dies) et *tertius* (dies): እመ፡ዕለተ፡ዐሡሩ፡ወረቡዑ፡ Lev. 23, 5; ረቡዐ፡መዋዕለ፡ Jud. 11, 40; ጾመ፡ረቡዕ፡ Zach. 8, 19; Act. 27, 27. 33; pron. suff. admittit: ረቡዑ፡ዮም፡ Joh. 11, 39. 2) *feria quarta* hebdomadis, ut: ዘረቡዕ፡ (v. ዘረቡዐ፡) ፋሲካ፡ Mavâs. Nr. 45.

አርብዓ፡ n. num. 1) *quadraginta* (*quadragesimus*); ejus character est ፵; Gen. 7, 4; Ps. 94, 10; Am. 5, 25; Hez. 4, 6. 29, 11; 4 Esr. 14, 25; Marc. 1, 13; Matth. 4, 2; አርብዓ፡ምእት፡ 15, 38. 2) a) nomen *festi Ascensionis* Christi (ἡ τεσσαρακοστή), ut: ዘበዓለ፡፵ Cod. Mus. Brit. XXX, 53. b) nomen festi *Purificationis:* በዓለ፡አርብዓ፡ *festum quadra-*

ginta (dierum a festo Nativitatis Christi), aliâs በዓለ፡ ነጺሖ፡ Lud.

ረባዒ፡ n. ag. *quatrinitarius* (qui quatuor Dei personas credit): ሰብአ፡ ልዮን፡ (Leonis) ይሰመዩ፡ ረባዕያነ፡ ወአኮ፡ ሠላስያነ፡ M. M. f. 153.

ርባዔ፡ subst. *tetras, quatrinitas:* ኢኮነ፡ በሥላሴ፡ ዘነአምን፡ አላ፡ በርባዔ፡ οὐκ ἔτι τριὰς ἀλλὰ τετράς hom. Procli in Cyr. f. 121; እመበ፡ ዘያበውእ፡ ርባዔ፡ ውስተ፡ ሥላሴ፡ ውጉዝ፡ ውእቱ፡ Fid. Jac. Bar.; M. M. f. 215.

ሩባዔ፡ subst., Pl. ሩባዔያት፡ *quarta pars, quadrans* Abush. 37.

መረብዕ፡ part. (I, 2) *quatrinitarius* (qui quatuor personas in divinitate asserit) Lud. sine auct.

መርብዕት፡ subst. 1) *quadrum, quadruplum, quatuor partes quadri:* እንተ፡ መርብዕት፡ 3 Reg. 6, 30; መርብዕት፡ ማኅፈድ፡ Kuf. 38; መርብዕተ፡ መአዝኒሃ፡ ለዓለም፡ ያንቀለቅል፡ Kid. f. 39; መርብዕተ፡ ያስተርኢ፡ ለእመኒ፡ ለሐዘን፡ ወለእመኒ፡ τέσσαρα μέρη Sir. 37, 18. 2) *quarta pars, quadrans* Abush. 23.

መረብዕት፡ subst. *quadratura* (quatuor parietes aedificii significare videtur) Lud. e Ssal. Req.

ትርብዕት፡ subst. 1) *quadruplum* Ex. 21, 37; Luc. 19, 8; ወሀበ፡ ሎቱ፡ ሀየንተ፡ ፩ ትርብዕተ፡ Phlx. 3; ይፍዲ፡ ትርብዕተ፡ Kedr f. 78; Acc. adv. *quadrupliciter, quadrifariam* Lud. sine auct. 2) *quadrum, quatuor partes quadri:* ቤት፡ ዘንስቲት፡ ትርብዕተ፡ ገበዋቲሃ፡ M. M. f. 3. 322; በገበዋተ፡ ኀል፡ ዘበትርብዕት፡ Org. 1; ውስተ፡ ትርብዕተ፡ ዓለም፡ *in quatuor plagis (angulis) mundi* Lit. Joh.; Lit. Orth. 3) *quatrinitas* (Dei) M. M. f. 300. 4) *quadrans, quarta pars* F. N. 41.

ረትዐ፡ I, 1 [amh. ረታ፡; respondet syr. ܬܪܨ (تَرَصَ) vid. Ewald Lehrb. der hebr. Sprache 1855. p. 74; Scaliger p. 689] Subj. ይርታዕ፡ 1) *rectum, directum, erectum esse* vel *fieri*, sensu physico: ጠዋይ፡ ኢይትከሀል፡ ረቲዐ፡ Koh. 1, 15; Luc. 13, 13; Ps. 19, 9; de via Ps. 118, 5; ከመ፡ ይርታዕ፡ ፍናዊከ፡ Prov. 3, 6 var.; ከመ፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ ይርታዕ፡ አሰሩ፡ 16, 9 (1); de sede (erigi vel stabiliri): ይረትዕ፡ በጽድቅ፡ መንበሩ፡ 25, 5; Jes. 16, 5. 2) *restitui, recte dispositum, compositum esse:* ይረትዕ፡ ልሳነ፡ በሃም፡ Jes. 35, 6; ተበትከ፡ አሕባልኪ፡ እስመ፡ ኢረትዐ፡ Jes. 33, 23; ረትዐ፡ መንግሥቱ፡ ለፈርዖን፡ Kuf. 40; በእንተ፡ ጸሎቱ፡ ይረትዕ፡ ዓለም፡ (mundus) Sx. Jac. 2. 3) *prospere agere* de personis, *bene succedere* vel *provenire* de rebus: ውእቱ፡ ረትዐ፡ αὐτὸς κατευθύνθη Sir. 49, 2; ይርታዕ፡ ኵሉ፡ ተክልክሙ፡ Kuf. 7. 4) *rectum* i. e. *verum esse*, nec non: *recte dicere, verum dicere:* ይረትዕ፡ ስምዖሙ፡ በቅድመ፡ ገጽየ፡ Jer. 37, 20; ረታዕከ፡ εὖ ἔφης *recte ais* Cyr. c. Pall. f. 68; ረታዕከ፡ አክልእየ፡ ὀρθῶς ὦ ἑταῖρε ib. f. 95. 5) *justum esse, justam causam habere* Deut. 25, 1; hinc a) imprson. *justum, aequum esse*, seq. Subj. Ps. 118, 5; Jac. 3, 10; vel seq. Inf., ut: ይደሉ፡ ወይረትዕ፡ ሰጊድ፡ Enc. (vid. ርቱዕ፡). b) c. pron. suff. pers. *rectum, justum, aequum videri* alicui: ረስዩኒ፡ ዘፈቀድክሙ፡ ወዘይረትዐክሙ፡ Jer. 33, 14; ዘረትዖ፡ በቅድመ፡ አዕይንቲሁ፡ 1 Par. 21, 23; Matth. 20, 7; seq. Subj. vel ከመ፡, ut Luc. 1, 3; 1 Reg. 18, 23.

አርትዐ፡ II, 1 1) *erigere, stabilire:* አርትዐ፡ እገሪሁ፡ (sc. Adamus, postquam creatus est) Clem. f. 4; አርትዕ፡ መንበረ፡ መንግሥቱ፡ 1 Par. 22, 10; እግዚ"፡ አርትዐ፡ ዓለመ፡ በጥበቡ፡ Jer. 10, 12. 40, 2. 2) *rectum facere, dirigere, ad rectum revocare:* አርትዕ፡ ኵሎ፡ ጠዋየ፡ Jes. 58, 6; Hebr. 12, 12; ያረትዕ፡ ሎቱ፡ ምክረ፡ ወጥበበ፡ Sir. 39, 7; 2 Thess. 3, 5; saepissime de via: Ps. 5, 9; Sir. 2, 6; ለእመ፡ አርታዕክሙ፡ ፍናዊክሙ፡ ርቱዐ፡ Jer. 7, 5; አርትዑ፡ ፍናዊክሙ፡ ወምግባሪክሙ፡ 7, 3; Prov. 11, 5; እመ፡ አርታዕከ፡ ፍናዊከ፡ Job 22, 3; Luc. 1, 79; 1 Thess. 3, 11; viam alicujus r. f. vel *ei successum dare* Kuf. 12; Sir. 37, 15. a) *recta via tendere*, sive seq. ሐዊረ፡ 1 Reg. 6, 12; Kuf. 21; sive absolute, ut: አርቲዮ፡ የሐውር፡ Prov. 15, 21; Ps. 118, 128. b) *prospere agere, successum habere* Dan. 8, 24. 11, 27; Ps. 100, 9. 139, 12. 3) sensu ethico: *rectum, justum, probum, sincerum facere:* አርትዮ፡ ፍትሐ፡ Prov. 1, 3; አርትዕ፡ ልበከ፡ Sir. 2, 2; አርታዕኩ፡ ነፍስየ፡ 51, 20; አርትዕ፡ እዴከ፡ 38, 10, vel *corrigere, emendare*, ut: አርትዮ፡ ጸዋግ፡ ልብ፡ Clem. f. 182; vel *recte agere, honeste facere:* ከመ፡ ታርትዕ፡ በኵሉ፡ ግብርከ፡ Kuf. 21; Mich. 7, 2. 4) *verum dicere*, ut: አርታዕከ፡ ነገረ፡ ἄριστα ἔφης Cyr. c. Pall. f. 96; vel *verum aliquem dixisse declarare:* እመ፡ ነበበ፡ ቃሎ፡ ያረትዑ፡ ሎቱ፡ Sir. 13, 22; vel *justum declarare* alqm, sensu forensi, c. ለ፡ prs. Deut. 25, 1; vel *verificare, ratum facere* alqd 2 Reg. 7, 24. 5) *recte componere, ordinare*, ut: ecclesiam, Syn.

ተራትዐ፡ III, 3 ad rectiorem conditionem tendere i. e. *corrigi, in melius reparari*, de ratione rerum mutua: እስከ፡ አመ፡ ይትራታዕ፡ μέχρι καιροῦ διορθώσεως Hebr. 9, 10.

አስተራትዐ፡ IV, 3 1) *in rectum* vel *meliorem statum restituere, in ordinem redigere, componere, corrigere, reformare, in integrum restituere:* Tit. 1, 5; Matth. 17, 11; Marc. 9, 12; κατορθῶσαι Zach. 4, 7; ፌነወከ፡ ከመ፡ ታስተራትዕ፡ ኵሎ፡ ነፍሰ፡ Judith 11, 7; καταστῆναι ከመ፡ ታስተራትዕ፡ ምድረ፡ Jes. 49, 8; እግዚ"፡ ዘይገብር፡ ኵሎ፡ ወያስተራትዕ፡ Am. 5, 8; ከመ፡ ያስተራትዕ፡ ፍትሐ፡ ለማኅፈሩ፡ Sir. 19, 25; ናስተራትዕ፡ ሃይማኖተ፡ *fidem reformabimus* Gad. T. H. 2) *veritatem rei probare:* ነጽር፡ ዘከመ፡ አስተናበሮ፡ ለዝንቱ፡ ነገር፡ ወአሠነየ፡ አስተራትዮ፡ *quomodo orationem composuerit et quam bene eam veram probaverit* Chr. ho. 12.

ርቱዕ፡ part. A) Adj. 1) *erectus, rectus, planus*, sensu physico: 3 Reg. 20, 11 (opp. ዘሰናም፡); ርቱዕ፡ እገሪሆሙ፡ Hez. 1, 7; (ሰኰት፡) ርትዕት፡ Act. 9, 11; Matth. 3, 3; Hebr. 12, 13; ፍናው፡ ርቱዓት፡ Prov. 2, 13; ርቱዕ፡ ኵሉ፡ ፍኖቱ፡ Jes. 45, 13. 26, 7; Hez. 33, 17 seq.; Hen. 76, 11; በርቱዕ፡ Ps. 25, 12. 2) sensu ethico: *probus, sincerus, integer;* εὐθύς ርቱዓነ፡ ልብ፡ Ps. 31, 14. 10, 2; Act. 8, 21; ὀρθός Prov. 11, 6; በልብ፡ ርቱዕ፡ ἐν εὐθύτητι Ps. 118, 7; δίκαιος (opp. ኃጥእን፡) Job 17, 8. 3) ubi de ordine et ratione et veritate agitur, *rectus, verus, fidus* Hen. 72, 3; Prov. 8, 9; Jes. 38, 3; ርቱዕ፡ ፍካሬሁ፡ Dan. 2, 45; Deut. 5, 25; Ex. 18, 17; ርቱዐ፡ ይቤሉ፡ Num. 27, 7; Ps. 18, 9; ሃይማኖት፡ ርትዕት፡ *fides recta* et ርቱዐ፡ ሃይማኖት፡ *orthodoxus* creberrime; ርቱዕ፡ ጽሒፈቱ፡ de literis recte (orthographice) scriptis, Lud. auct. Gregor. 4) *justus, aequus;* inde saepissime impers.: *decet, convenit, par est, oportet* sive seq. Inf., ut: አክብሮ፡ ርቱዕ፡ ቃለ፡ ስቡሐ፡ χρὴ τιμᾶν Prov. 25. 27; አኮ፡ ርቱዕ፡ ለገቢሮቱ፡ ለዝንቱ፡ Kuf. 28; sive seq. Subj.: δεῖ

Ruth 4, 5; Tob. 12, 1; ለከ፡ርቱዕ፡ይስግዱ፡ Ep. Jer. 5; Luc. 15, 32; Hebr. 2, 1; Tit. 1, 11; ἄξιος ርቱዕ፡ይትወከፍዎ፡ 1 Tim. 4, 9; κρίσις አንተ፡ርቱዕ፡ታጥርያ፡ Jer. 39, 7; δίκαιον አኮ፡ርቱዕ፡ያስተአክይዎ፡ Sir. 10, 23; συμφέρει ኢኮነ፡ርቱዐ፡ይኅድጎሙ፡ንጉሥ፡ Esth. 3, 8; ὀφείλειν Rom. 15, 1; 2 Thess. 1, 3; Hebr. 2, 17; ὄφελον ርቱዕ፡ይሑር፡ 4 Reg. 5, 3; Gal. 5, 12 Platt; alia 4 Esr. 10, 15; ርቱዕ፡ትብክዮ፡ለዘሞተ፡ Sir. 22, 11; Did. 4 al. (synonyma sunt ይደሉ፡, መፍትው፡). B) Adv. ርቱዐ፡, raro ርቱዕ፡ (ut 2 Reg. 12, 5), vel በርቱዕ፡ (ut 4 Esr. 10, 13) 1) *recte* sensu physico: ዘርቱዐ፡የዐርግ፡እምኒ፡ምድር፡ (ὄρθιος) 1 Reg. 28, 14; ቀዊም፡ርቱዐ፡ Luc. 13, 11; Act. 14, 10; አቀመኒ፡በእገርየ፡ርቱዐ፡ 4 Esr. 10, 44. a) *recta* (via), *in rectum:* አንሥኢ፡አዕይንቲኪ፡ርቱዐ፡ εἰς εὐθεῖαν Jer. 3, 2; Judith 10, 11; ዘየሐውር፡ርቱዐ፡ Prov. 14, 2; Kuf. 8; ሐጽ፡ዘየሐውር፡ርቱዐ፡ Rel. Bar. b) *e regione, exadversum* Hen. 72, 8. 2) de eo, quod rationi, naturae, usui consentaneum est: *recte, bene, vere* Marc. 7, 35; Luc. 20, 21; በርቱዕ፡ *re vera* Joh. 4, 23. 3) *jure, merito:* ርቱዕ፡ይመውት፡ (sensu convenit cum ርቱዕ፡ይሙት፡ vid. A nr. 4) 2 Reg. 12, 5; ርቱዕ፡ይትኀፈሩ፡ Job 6, 20 (quamquam hunc locum etiam ad A nr. 4 referre licet); በርቱዕሰ፡ (v. ወርቱዕሰ፡) ላቲ፡ ይደልዋ፡ትሕዝን፡ 4 Esr. 10, 13. — *Voc. Ae.*: ርቱዕ፡ዘ፡ቅን።

ራትዕ፡ part. act., rectus i. e. *probus, sincerus, integer, candidus; verus, verax,* de personis: εὐθύς Prov. 29, 10; Ps. 32, 1. 106, 42. 139, 14; Koh. 7, 29; κατορθοῦντες ራትዓን፡ Prov. 2, 7; ἀληθής ብእሲ፡ራትዕ፡ 2 Esr. 17, 2; Matth. 22, 16; ἀληθινός Job 1, 1. 8, 21. 27, 17; Num. 24, 3; ὅσιος Apoc. 16, 5; εὐσεβεῖς ራትዓን፡ Jes. 26, 7; de Jacobo Kuf. 19; de Lea Kuf. 36; de judice Org.

ርትዕ፡ subst., m. et f. 1) *rectitudo*, ut: *statura recta* κατόρθωσις 2 Par. 3, 17; *temperies* Hen. 76, 6. 2) a) *probitas, integritas, candor*, εὐθύτης Ps. 10, 8; 1 Reg. 9, 4. b) *rectum, jus fasque*, nec non *justitia, aequitas* (saepissime conjunctum cum ጽድቅ፡ et ፍትሕ፡), κρίμα, εὐθύτης, δικαιοσύνη Job 29, 14; ኢገብሩ፡ርትዐ፡ Jes. 5, 7. 16; ከመ፡ይግበሩ፡ፍትሐ፡ወርትዐ፡ Kuf. 4; ዘይነብብ፡ርትዐ፡ Jes. 33, 15; በፍትሕ፡ወጽድቅ፡ወርትዕ፡ Jer. 4, 2. 23, 5; Jos. 24, 14; Ps. 110, 7; Koh. 12, 10; τὰ ὀρθά Mich. 3, 9; በርትዕ፡ *jure* Enc. c) *verum, veritas* (τὸ ἀληθές, τὰ ἀληθῆ, ἀλήθεια) Job 5, 12. 17, 10; ኢነበብክሙ፡ርትዐ፡ 42, 8; Phil. 4, 8; Gen. 24, 27; Jes. 11, 5. 26, 2. 59, 15; Ps. 84, 11. 12. 95, 13; Eph. 5, 9; 1 Joh. 1, 6; ሎግዮ፡ዘበነገረ፡ጽድቀ፡ወርትዕ፡ Sir. 45, 10.

ርትዖት፡ n. act. *rectitudo;* et sensu physico, ut: ἕως ἂν χωλεία τὸ πρᾶγμα, εὔκολον γενέσθαι ὀρθόν ይቀልል፡ርትዖቱ፡ *facile est rectum fieri* Chr. ho. 31; et ethico, ut: ርትዖተ፡ልብ፡ (opp. ጥውየተ፡ልብ፡) *probitas* F. N. 10, 6.

መርትዕ፡ part. II, 1 *ad rectum revocans, corrector:* መርትዐ፡ጠበብት፡ውእቱ፡ Sap. 7, 15.

መስተራትዕ፡ part. IV, 3 proprie: corrector, coërcitor; hinc Plur. መስተራትዓን፡ሐራ፡ vel መስተራትዓት፡ሐራ፡ (vid. gramm. § 133, a) coërcitores militum i. e. *lictores, speculatores;* respondent στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος Matth. 27, 27; σπεκουλάτωρ Marc. 6, 27; etiam aliis in libris, ut Did. 21 et 25 መስተራትዓን፡ (Platt p. 126 "ዓት፡) ሐራሁ፡; Macc. f. 2. (Platt in annot. ad l. c. መስተራትዓት፡ e graeco στρατιώτης transformatum esse suspicatur).

ራኅርኅ፡ (etiam ራህርሀ፡) rad. quadrl. inus.; contiguae sunt ላኅልኅ፡, رَخَّ, رَخْرَخَ, رَخِيَ, رَهُرَ, رَخُصَ, ርኅጸ፡, رَخُفَ رَخِمَ (nec non רָכַךְ רָקַק ረቀቀ፡); prima radicis potestas est in *mollitie* et *teneritate.*

አራኅርኅ፡ II (passim Perfecti forma አርኅርኅ፡ occurrit, ut Jsp. p. 279; Enc. Hed. 14 in Ludolfi exemplari) *teneriorem reddere, mitigare, lenire*, in specie *caritate* vel *misericordia afficere:* ዛቲ፡መጽሐፍ፡ታረኅርኅ፡ጠባይዒከ፡ወታሜኒ፡ግዕዘከ፡ Fal. in prolg.; Cant. 4, 9; Hen. 68, 3; ከመ፡ያራኅርኅ፡ልበ፡እግዚኡ፡ Macc. f. 24; ታራኅርኅ፡ልበ፡ላዕሌየ፡ Jsp. p. 279. 364.

ተራኅርኅ፡ III, 1 (passim Perfecti forma ተረኅርኀ፡ occurrit, ut Chr. ho. 5) *teneriorem, mansuetum, leniorem fieri* vel *se praebere, caritate* vel *misericordia flecti:* አንዘ፡ያውሥእ፡ለመታትያ፡በተራኅርኆ፡ Jsp. p. 291; (Herodes, postquam fratri suo iratus est,) ተራኅርኀ፡ሎቱ፡ወሐረ፡ኀቤሁ፡ p. 335; ትትራኅራኅ፡ (sic) ብእሲት፡ሕሥምት፡ገጽ፡ለምታ፡ኀሩይ፡ወሠናየ፡ገጽ፡ Fal. f. 41; ዳእሙ፡ይትረኅርኅ፡ሎሙ፡በቀኖና፡ (in injungendis poenitentiis) F. M. 5, 8. 12, 5; አዘዝነ፡ንሕነኒ፡በእንተ፡ተራኅርኆ፡ወምሕረት፡ 4, 2; ተረኅርኅ፡ላዕሌነ፡ወመሐረነ፡ Chr. ho. 5; F. N. 42, 13; ኢተራኅርኅ፡፩ሂ፡በላዕሌሁ፡ Chr. Ta. 11; ዘአሠነየ፡ግዕዘ፡ይጸንዕ፡ፍቅሩ፡ወይትራኅራኅ፡ (sic) ላዕሌሁ፡ልበ፡ኵሉ፡ Fal. f. 83; ተራኅርኆተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Fid. Jac. Bar.

ርኅሩኅ፡ part. *teneri amoris plenus* (zärtlich), *lenis, mitis, mansuetus:* (mater vestra) ርኅርኅተ፡ልብ፡ላዕሌክሙ፡ Jsp. p. 289; seq. ለ፡ *erga* Sx. Jac. 16 Enc.; ዘበ፡ተፋቅሮ፡ርኅሩኅ፡ወተዐጋሢ፡ውእቱ፡ F. N. 45; መፍቀሬ፡ሰብእ፡ወርኅሩኅ፡ φιλάνθρωπος Sap. 12, 19; ብእሲ፡የዋህ፡ወርኅሩኅ፡ (μετὰ προςηνείας) Chr. Ta. 30; ኮነ፡ትሑተ፡ወርኅሩኀ፡ልብ፡ወየዋሀ፡ Jsp. p. 305. 314; ኩን፡ርኅሩኀ፡ለንጉሥ፡ Fal. f. 41.

ርኅራኄ፡ subst. *teneritas* animi, *lenitas, mansuetudo,* προςήνεια Chr. Ta. 30; ናሁ፡ጸንዐ፡ርኅራኄነ፡ላዕለ፡ውሉዶሙ፡(ለውሉድየ፡) Jsp. p. 335; ርኅራኄ፡ወየውሀት፡ p. 326; አጽንዕዎ፡ (lapsum) በቃል፡ዘርኅራኄ፡ F. M. 2, 11; ሃይማኖትነ፡ (fides christiana) ሃይማኖተ፡ምሕረት፡ወሣህል፡ወርኅራኄ፡ 15, 3.

ርኅበ፡ *amplum esse* vid. sub ርሕበ፡

ርኅበ፡ I, 1 [amh. ራበ፡; vicinum est ርሕበ፡ et ረኀወ፡, hebr. רָעֵב *esurivit*, arab. رَغُبَ *amplus, capax fuit; vorax fuit* et رَغِبَ *expetivit*] Subj. ይርኀብ፡, *esurire:* እመ፡ርኅበ፡ጸላኢከ፡ Prov. 25, 21; Jes. 40, 30; Matth. 4, 2. 21, 18; ርኀብከ፡ Deut. 25, 18; Ps. 49, 13; 4 Reg. 7, 12, et ረኀብክሙ፡ Jes. 8, 21; ኢይርኅቡ፡ Jes. 5, 27. 40, 28; Jer. 38, 12; Joh. 6, 35; Apoc. 7, 16; ይርኅቡ፡ Ps. 58, 7; ርኂብ፡ Phil. 4, 12; መጽአ፡እምሐቅል፡ርኂቦ፡ Kuf. 24; c. ለ፡ objecti Matth. 5, 6. — Etiam imprs.: ይርኅበኒ፡ es hungert mich, ut: ተናገራ፡(ለብእሲት፡) ድመት፡በልሳነ፡ሰብእ፡ወትቤሎ፡ምንተ፡ትፈቅድ፡ወይቤላ፡ይርኅበኒ፡ወወሀበቶ፡ኅብስተ፡ Sx. Mag. 16.

አርኀበ፡ II, 1 *esurire facere* vel *sinere, fame premere* Deut. 8, 3; 3 Reg. 22, 27.

ተርኀበ፡ III, 1 *fame affligi* Lud. e Mss. Colb.

ርኁብ፡ part. *esuriens, famelicus, fame enectus:* Ps. 106, 9. 36. 145, 5; Job 22, 7. 24, 10; **ነፍስ፡ርኅብት፡** Jes. 32, 6. 58, 10; Prov. 27, 7; **ርኁባን፡** Jes. 40, 29. 58, 7; Tob. 1, 17; **ርኁባኒሆሙ፡** Marc. 8, 3; Matth. 25, 44; **እስመ፡ ርኁብ፡ሀገር፡** 4 Reg. 7, 4.

ረኀብ፡ et **ረኃብ፡** subst., plerumque m., *fames:* **ይጠፍኡ፡ በረኃብ፡** Judith 7, 14; Gen. 12, 10. 26, 1. 41, 30 seq.; Ruth 1, 1; 2 Reg. 21, 1; Job 5, 20; **በዐቢይ፡ረኃብ፡** 18, 11; Jes. 5, 13. 8, 21. 14, 30; Jer. 5, 12. 14, 12. 15, 2; Hez. 5, 12; Sir. 18, 25. 40, 9; Ps. 32, 19; Matth. 24, 7; Luc. 4, 25. 15, 14. 17; Rom. 8, 35; **ረኀብ፡እክል፡** Am. 4, 6. 8, 11.

ረኀወ፡ rad. inus., cui notio *patere, late patere* inesse videtur; vicina sunt **ርሒብ፡** رَحُبَ רָוַח ܪܘܰܚ, de quo vid. Ges. thes. p. 1270.

አርኀወ፡ II, 1 1) *patefacere, aperire, reserare,* c. Acc., ut: **አርኀወት፡ኆኀተ፡** Tob. 8, 13; **አርኁ፡አናቅጸ፡** Jes. 45, 1; **አርኁ፡ሊተ፡አብያተ፡ዘዕዐዋን፡** 4 Esr. 3, 49; 1 Reg. 3, 15; 1 Par. 9, 27; Ps. 23, 7. 9; Job 38, 32. 41, 5; **እመ፡ አርኀውከ፡ሰማየ፡** Jes. 64, 1; **አፈወ፡አንቅዕት፡** Kuf. 5; **መስኮተ፡** Gen. 8, 6; 4 Reg. 13, 17; **አርኀዋ፡ለታቦት፡** Kuf. 5; **ማሕፀነ፡** Kuf. 28; **መቃብረ፡** Hez. 37, 13; **መዝገበ፡** Jer. 27, 25; Hen. 60, 21; Matth. 2, 11; **አፉሃ፡** Apoc. 12, 16; **ጕርኤ፡** Sir. 34, 12; **እዴ፡** Deut. 15, 8. 11; etiam omisso objecto: **ለእመ፡አርኀወ፡ውእቱ፡መኑ፡ዘየዐፁ፡** Jes. 22, 22; Job 12, 14; Apoc. 3, 7; c. pron. suff. vice Dativi: **አርኅወኒ፡** ἄνοιξόν μοι Cant. 5, 2. 5; Deut. 20, 11; Matth. 25, 11; Apoc. 3, 20; Jud. 3, 25. 2) *expugnare* (in libris ex Arabico translatis), urbem, terram: **አርኀወ፡ሀገረ፡** Jsp. p. 296. 299. 313. 347; Abush. 48; Sx. Sen. 26.

ተርኀወ፡ III, 1 1) refl. et pass. *se aperire, aperiri, patere;* de janua Hez. 46, 1; Ps. 23, 7. 9; Nah. 2, 6; **በኵሉ፡ጊዜ፡ይትረኀዉ፡አናቅጽኪ፡** Jes. 60, 11; **ይትረኀውኑ፡ ለከ፡ አንቀጸ፡ ሞት፡** Job 38, 17; **ተርኀወ፡ አስራበ፡ ሰማይ፡** Gen. 7, 11; **አፈወ፡ አንቅዕት፡** Kuf. 5; **ሰማይ፡** Job 14, 12; Hez. 1, 1; Matth. 3, 16; Joh. 1, 52; **መዛግብት፡** Hen. 54, 7; **መሳክው፡** Hen. 72, 7; **በአርኀዎተ፡ምድር፡** Num. 16, 30; **ብሔር፡** Zach. 13, 1; **ገነት፡** 4 Esr. 8, 62; **አዕይንት፡** Kuf. 3; **እዝን፡** Marc. 7, 34 (ubi ed. rom. **ተረኀይ፡** pro **ተረኀው፡** praebet); trsl.: **ትትረኀው፡እኪት፡** (תִּפָּתַח) Jer. 1, 14. 2) *expugnari* (vid. II, 1 Nr. 2): **ወከነገ፡ምክንያተ፡ተርኅዎታ፡ ለሀገር፡** Jsp. p. 365. — *Voc. Ae.:* **ተርኀወ፡ዘ፡ተከፈተ፡**

ርኅው፡ part., fem. **ርኅት፡**, *apertus, patens:* **ርኅው፡ኆኅትየ፡** Job 31, 32; **ይረክብዎ፡(ለአንቀጽ)ርኅወ፡** Jsp. p. 377; **ኆኅት፡ርኅት፡** Apoc. 3, 8. 4, 1; Act. 16, 27 Platt; 1 Cor. 16, 9; **ኀዋኅው፡ርኅዋት፡** Hen. 32, 2. 36, 1 seq.; **መሳክው፡ ርኅዋት፡** Hen. 72, 7; **ርእየ፡ሰማየ፡ርኅወ፡** Act. 10, 11; **ርኅው፡ሎሙ፡መከነ፡ትዕግሥትየ፡** 4 Esr. 9, 12.

መርኆ፡ subst., m. et fem., Pl. **መራኁት፡**, *clavis* Jud. 3, 25; **እሙንቱ፡እለ፡ይእኀዙ፡መራኁተ፡ቤተ፡እግዚ፡** 1 Par. 9, 27; Jes. 22, 22; **ዝንቱ፡መራኁት፡** Rel. Bar.; Matth. 16, 19; Clem. f. 86; Apoc. 1, 18; nonnumquam **መራኁት፡** pro ἡ κλείς ut Apoc. 9, 1. 20, 1; Sx. Sen. 12. — *Voc. Ae.:* **መርኆ፡ዘ፡ መክፈቻ።**

ረኀጸ፡ *sudare* vid. sub **ረሐፀ፡**

ረኀጸ፡ id. q. رَخُصَ *tenero corpore praeditum esse* (vid. **ሬኅርኅ፡**).

ረኃጽ፡ adj. *tener corpore* i. e. *delicatus,* m. Deut. 28, 54 var. **ርኅጽ፡**; fem. Deut. 28, 56 var. **ረኅጽ፡** et **ርኅጽ፡** et **ሬኅጽ፡**

ርኁጽ፡ part., f. **ርኅጽት፡** Ludolfus in lex. c. 132 affert e Deut. 28, 56, ubi mei codices **ረኃጽ፡** et var. habent.

ርእሰ፡ vel **ረእሰ፡** I, 1 denom. [i. q. رَأَسَ] *caput* vel *principem esse, praeesse:* **ረእሰ፡ውእቱ፡ ለቤተ፡ክርስቲያን፡** Col. 1, 18 Plgl.; **ተለአከ፡ለነግድ፡ከመ፡አብርሃም፡ ወተተሐተ፡ለዘትርእሰ፡ላዕሌሁ፡ከመ፡ዳዊት፡** Phlx. 1; Org. 1.

አርእሰ፡ II, 1 *caput* vel *principem constituere* alqm, c. Acc. prs. et **ላዕለ፡** Eph. 1, 10; M. M. f. 201; **ክህነ፡እግዚ፡ ዘአርእሰ፡ሀየንቴሁ፡** F. M. 16, 1. — *Voc. Ae.:* **አርእሰ፡ዘ፡ ርእሰ፡ረሰዮ፡።**

ተርእሰ፡ III, 1 1) *capitis instar constitui, supremo loco collocari:* **ኀበ፡ይትረአስ፡መስቀል፡ሀየ፡መዊእ፡** ho. Firmi in Cyr. f. 112; **አጽፋር፡ዘተርእሰ፡ዲበ፡መልዕልቴሆን፡ ለአእጻው፡** Enc. 2) *principem se gerere, auctoritate valere,* ut: (discipulum tradit magistro alii) **ዘይጸንዕ፡ተርእሶተ፡** (αὐστηρότερον προςφερομένῳ) *qui in eum se gerat auctoritate firmiorem* Chr. ho. 34.

ርእስ፡ subst. [ראשׁ ܪܺܫܳܐ رَأْس, amh. **ራስ፡**] m., rarius fem. (ut Apoc. 13, 3; M. M. f. 231 de capite corporis), Pl. **አርእስት፡** (semel, sc. 1 Par. 12, 20 in Cod. Abb. CXLI reperi **ርእሳን፡**, sed alii habent **ርኡሳን፡**), Pl. Pl. **አርእስታት፡** 1) *caput* corporis hominum et animalium Matth. 5, 36. 6, 17. 8, 20; Gen. 3, 15. 40, 16. 19. 48, 14. 17; 4 Reg. 4, 19; Ps. 3, 3. 109, 6. 7; Apoc. 9, 17. 19. 12, 3. 13, 3; **ርእስ፡ወዘነብ፡** Jes. 9, 14; **አልቦ፡ርእስ፡ዘየአኪ፡እምርእሰ፡አርዌ፡ምድር፡** Sir. 25, 15; 4 Esr. 11, 1 seq.; 2 Reg. 3, 8; et aliis in locis innumeris; **መከነ፡ዘይመትሩ፡ውስቴቱ፡አርእስታተ፡** Sx. Haml. 5. a) synecdochice pro *capillo,* non tantum in locutione: **ተላጸየ፡ ርእሰ፡** ut Num. 6, 19; sed etiam **ዐፈረት፡ርእሳ፡** Judith 16, 8. b) pro *corpore* vel *vita:* **ዐቀብተ፡ርእሱ፡** οἱ φυλάσσοντες τὸ σῶμα αὐτοῦ 1 Esr. 3, 4; Dan. 1, 10. 2) c. suff. pron.: *ipse* (ubi verbo vel nomini vel praepositioni subjunctum est; ubi *ipse* Subjectum est, **ለሊ፡** utuntur): **ለልየ፡ሰባሕኩ፡ርእስየ፡** *me ipsum* Joh. 8, 54; Rom. 1, 24. 2, 1. 14, 7; Hebr. 5, 3. 5; 1 Petr. 1, 12; Gen. 30, 30; Ruth 1, 13; **ቤተ፡ርእሱ፡** 3 Reg. 8, 1; Jes. 15, 2. 20, 6. 46, 2. 7; Jer. 7, 19; **ለርእሶሙ፡** ἑαυτοῖς 30, 7; Hez. 34, 9; **እመ፡አሕመምከ፡ርእሰከ፡** Job 22, 23. 25, 4; **አእምር፡ርእስየ፡ከመ፡መሬት፡አነ፡** 42, 6; **ኢትኩን፡ጠቢበ፡ዘበርእስከ፡** παρὰ σεαυτῷ Prov. 3, 7. 9, 12; Cant. 1, 8; **ያገብኡ፡ርእሶሙ፡ኀቤከ፡** Judith 2, 10. 16, 18; **ኢይክል፡ርእሰ፡ረዲአ፡** Sap. 13, 16; **ኢታዐቢ፡ርእሰከ፡** Sir. 1, 30. 16, 8. 20, 13; **ይበቍዕ፡ለርእሱ፡** 20, 28. 21, 28. 38, 21; 4 Esr. 2, 29. 8, 58. 62. 9, 41; **ለሊ፡ርእሶሙ፡** Num. 31, 53; etiam de rebus inanimatis Matth. 6, 34; Job 31, 26. Omisso pron. suff. Col. 2, 18 Platt. Nota a) **በርእሶሙ፡** *sua sponte*

vel *suo ingenio* (opp. በትእዛዝየ፡) Hen. 89, 62. 63. b) በርእሱ፡ አው፡ በመጽሐፈ፡ መልእክት፡ *praesens aut per literas* F. N. 24, 2. 3) a) de rebus: *summum, supremum* (*cacumen, vertex, culmen, fastigium*) montis Gen. 8, 5; Kuf. 5; Mich. 4, 1; Am. 1, 2; Ps. 71, 16; Jes. 2, 2. 37, 24; Judith 4, 5; arboris Hez. 31, 3; scalae Gen. 28, 12; Kuf. 27; turris Gen. 11, 4; moenium አርእስተ፡ ጥቅም፡ Prov. 4, 21; manuum pedumque Jud. 1, 6. 7; stelae Gen. 28, 18; columnae (*capitulum*) 2 Par. 3, 15; Ex. 26, 32. 37, 4. 38, 20; 3 Reg. 7, 4; literae M. M. f. 246 (vid. sub ስሑብ፡); nec non absolute, ut: ውስተ፡ ርእስ፡ ነዋኅ፡ ἐπ' ἄκρου μετεώρου Jes. 17, 6. b) de personis: *summus, caput, princeps* (vid. ርኡስ፡) Deut. 28, 44; Jud. 11, 8. 9. 11; Jes. 7, 8; 1 Cor. 11, 3; Eph. 1, 22. 4, 15. 5, 23; ርእሰ፡ ካህናት፡, ርእሰ፡ ዲያቆናት፡ *archipresbyter, archidiaconus* F. N. 4; ጴጥሮስ፡ ርእሰ፡ ሐዋርያት፡ Sx. Nah. 7; ርእሰ፡ ሀገርነ፡ Lit. 170, 2. 4) *summa*, κεφάλαιον, orationis Chr. ho. 14 (sec. Hebr. 8, 1); Rom. 13, 9 (ἀνακεφαλαιοῦται); pecuniae Lev. 5, 24; Num. 5, 7 (cfr. etiam ርእሰ፡ ማዕገቶሙ፡ Ps. 139, 10); ርእሱ፡ ለኵነኔ፡ Hen. 69, 27. 5) *pars anterior, frons, principium, initium*: ትሠይመኒ፡ ውስተ፡ ርእሰ፡ ሕዝብ፡ Ps. 17, 47; ርእሰ፡ ፍኖት፡ Hez. 16, 25. 31; Thren. 2, 19; ርእሰ፡ ማእዘንት፡ κεφαλὴ γωνίας *lapis angularis* Ps. 117, 21; Marc. 12, 10; Matth. 21, 42; ርእሰ፡ ማእዘንተ፡ ምኵራብ፡ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ Luc. 4, 9; ርእሰ፡ ምርፋቃት፡ ἡ πρωτοκλισία Matth. 23, 6; ርእሰ፡ ወርኅ፡ *initium lunae crescentis* Hen. 73, 4; ርእሱ፡ ለነገረ፡ ጥበብ፡ Hen. 37, 2; vel absolute: አነ፡ ርእስ፡ ወማኅለቅት፡ Apoc. 22, 13; etiam de tempore: Ex. 40, 2; Deut. 11, 12; አመ፡ ርእሰ፡ ሠርቅ፡ Hez. 29, 1; እምርእሰ፡ ሰንበት፡ እስከ፡ ተፍጻሜቱ፡ 2 Par. 23, 8. 6) *caput* libri, *pericope, summarium, titulus*: አርእስተ፡ ነገሩ፡ (ለወንጌል፡) N. F. rom.; Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a; Haim. Ab. (vid. Catal. Mus. Brit. p. 14); አርእስተ፡ ምንባብ፡ περικοπαί Epist. Eusebii in N. T. rom.; Genz. f. 56 (*tituli lectionum, lectiones*); coll. Ps. 39, 11; Hebr. 10, 7. — አርእስቲሁ፡ ለዐሐይ፡ *capita (circuitus) solis* ejus *stationes* significare videntur Hen. 72, 27. 29.

ረእስ፡ subst., *princeps, summus*, ut: ረእሰሙ፡ ለነቢያት፡ (Jesaias) Org. 4.

ራእስ፡ subst. i. q. ርእስ፡, Pl. ራእሳን፡, ut: ሰዐሞ፡ ራእሶ፡ (*ejus caput*) Phlx. 3; ዘራእሶሙ፡ ኢያድኅኑ፡ Ep. Jer. 49; ንሥኡ፡ ለራእስክሙ፡ ἑαυτοῖς Jer. 30, 7 var.; ራእሳኒሆሙ፡ ለክርስቲያን፡ *principes Christianorum* Lud. e Libr. Myst.; *capitulum* columnae Lud. e 3 Reg. 7, 16 var.

ርኡስ፡ part. *summus, princeps, dux, praefectus*: ርኡስ፡ ካህን፡ Esth. ap. 10; ከዋሙ፡ ርኡሰ፡ ወመልአከ፡ 1 Par. 11, 21; ርኡሳኒሆሙ፡ ለኢሎፍሊ፡ 12, 19; ርኡሳን፡ እእላፍ፡ 12, 20. 13, 1; ርኡሳን፡ ምእት፡ 27, 1; 2 Par. 1, 2; ርኡሰ፡ ግብር፡ ὁ ἐπὶ τοῦ φόρου 10, 18; እግዚ"፡ ሥሉጥ፡ ወርኡስ፡ ዲበ፡ ኵሉ፡ Chr. ho. 2; እግዚ"፡ ልዑል፡ ወርኡስ፡ Haim. Ab.; ርእስት፡ Lit. 170, 2.

ርእስና፡ subst. *principatus, praefectura, munus antistitis* Gad. Gabr. Manf. Q.; (Nathanael) ሠናየ፡ ርእስና፡ (*bonus praesul*) Lud. ex Enc. Haml. 10; አመ፡ ርእስና፡ (episcopi) Enc. Nah. 11.

ትርአስ፡ (ትርእስ፡) subst., Pl. ትርኣሳት፡ 1) *quidquid ad caput est*: በትርአስየ፡ ὑπὲρ κεφαλῆς μου Job 29, 3; መንገለ፡ ትርአሲሁ፡ 1 Reg. 26, 7; እምነ፡ ትርአሲሁ፡ 26, 11; ሐረት፡ ውስተ፡ ምስክቡ፡ መንገለ፡ ትርአሱ፡ Judith 13, 6; in Acc. loci: ይነብሩ፡ አሐዱ፡ ትርአሰ፡ ወአሐዱ፡ ትርጋፀ፡ Joh. 20, 12; ረከበ፡ ትርአሲሁ፡ (var. በት"፡ vel ኀበ፡ ት"፡) ኅብስተ፡ 3 Reg. 19, 6. 2) *quidquid capiti substernitur*, ut *cervical*, al.; Gen. 28, 11; Kuf. 27; 1 Reg. 19, 13; አንበሩ፡ መጣብኂሆሙ፡ ትርአሳቲሆሙ፡ Hez. 32, 27; ሢሙ፡ ታሕተ፡ ትርአሲሁ፡ ለንጉሥ፡ 1 Esr. 3, 8 (coll. amh. ትንትራስ፡ Isenb. p. 98).

ተተርአሰ፡ vel ተተርእሰ፡ quadrl. III, 1 *caput reclinare* dormiendi causa Marc. 4, 38. (coll. amh. ተንተረሰ፡ Isenb. p. 96).

መተርአስ፡ subst. *quidquid capiti substernitur*, ut *cervical*, Herm. p. 7; Pl. መተርአሳት፡ et መተራእስት፡ προσκεφάλαια Hez. 13, 18. 20. 23, 15 (var.).

መተርአስት፡ subst. *quidquid capiti substernitur*; መተርአስቱ፡ (v. መተርአስቱ፡) እንተ፡ በዲቤሃ፡ ይሰክብ፡ ubi Graecus habet: τὸ κωνωπεῖον ἐν ᾧ κατέκειτο Judith 13, 15; ወመልሐት፡ መተርአስቶ፡ τὸν ἀκινάκην *acinacem* Judith 13, 6, quod scholiastes bene interpretatur: የራስጌ፡ ሰይፍ፡

ርእየ፡ I, 1 [רָאָה, رَأَى] Imprf. ይሬኢ፡ (raro ይርኢ፡ ut Ps. 118, 74; 4 Esr. 9, 9.), Subj. ይርአይ፡, Imprt. ርኢ፡, rarius ረአይ፡ (ut Jos. 2, 1 ann.; Luc. 9, 38 Platt), Inf. ርኢይ፡ vel ርእይ፡ (gramm. § 92), et ርእዮት፡ (ut Hen. 14, 19. 85, 4). 1) *videre*, absol., ut: ርእይ፡ *visus* (sensus) Clem. f. 237 al.; ይርአዩ፡ ዕዉራን፡ Jes. 61, 1; Ps. 9, 34. 44, 12; Matth. 13, 14; Joh. 9, 39; Rom. 11, 10; c. c. Acc. Ps. 49, 20; Matth. 2, 2. 4, 16. 5, 1. 16. 9, 36. 11, 9; Gen. 33, 5. 42, 7; Ex. 3, 7. 9; መኑ፡ ይጸግብ፡ እምርእየ፡ ሠናይቱ፡ Sir. 42, 24 (innumeris in locis); c. dupl. Acc. objecti et praedicati: ዘርኢክ፡ እምውስቴቶሙ፡ ጠቢበ፡ ትልዎ፡ Sir. 6, 34; Gen. 32, 2; Matth. 25, 37; vel c. Acc. et ከመ፡, ut: ርእዮ፡ ለብርሃን፡ ከመ፡ ሠናይ፡ Gen. 1, 4. 8; Hebr. 11, 23; Ps. 105, 42; ርኢኩኪ፡ ከመ፡ በጽሐ፡ ጊዜኪ፡ Hez. 16, 8; Marc. 9, 25; vel c. Acc. et ዘ፡ c. verb. fin., ut Act. 8, 23 Platt; vel c. Acc. et እንዘ፡, ut: ርእዮቶ፡ እንዘ፡ ይመጽእ፡ *vidit eum venientem* (*venire*) Tob. 11, 5; Matth. 3, 7. 16. 24, 30; vel c. Acc. seq. verbo finito, ut: ርኢክዎ፡ መጽአ፡ 1 Reg. 22, 9; ርኢኩ፡ ብእሴ፡ ይጼዐን፡ Zach. 1, 8; ርኢኩኪ፡ ትሰክቢ፡ ውስተ፡ ደምኪ፡ Hez. 16, 6. 33, 3; vel seq. enuntiatione integra, ut: ርኢኩ፡ መንፈስ፡ መጽአ፡ Hez. 1, 4; ርኢኩ፡ ክልኤቲ፡ አንስት፡ የሐውራ፡ Zach. 5, 9; Ex. 2, 6; vel seq. ከመ፡ c. verbo finito: Gen. 16, 5. 30, 1; Ex. 3, 4; Num. 24, 1; Jes. 56, 10; vel seq. እመ፡ vel ለእመ፡ *si, num, an*, ut: ርእዩ፡ እመ፡ ኮነ፡ ከመዝ፡ Jer. 2, 10; Gen. 37, 14; 1 Reg. 21, 8; Matth. 27, 49; vel aliis particulis relat. vel interrog. ut Hen. 5, 3. 9, 6; 1 Joh. 3, 1. a) *visum recuperare* Matth. 11, 5; Luc. 7, 21. 18, 41; Joh. 9, 15. b) *videre visiones*: ርእየ፡ ሕልመ፡ Gen. 41, 1; ነቢያትኪ፡ ርእዩ፡ ለኪ፡ ከንቶ፡ Thren. 2, 14; ራእየ፡ ይሬእዩ፡ Joel 3, 1; Hen. 39, 4; ዘይሬኢ፡ (Seher) 1 Par. 29, 29; Inf. ርእይ፡ *visio* Dan. 7, 1. 15 (v. ራእይ፡); እለ፡ ይሬእዩ፡ በከርሥ፡ ἐγγαστριμύθοι 2 Par. 35, 19; 2) *spectare, adspicere, intueri* c. Acc.: ኢትርአያኒ፡ Cant. 1, 6; Ps. 8, 4; Gen. 11, 5. 24, 21. 34, 1; Lev. 13, 3. 5. 17; 1 Reg. 16, 7; Hen. 2, 3. 14, 21. 38, 4; Matth. 5, 28. 6, 28. 28, 1; Marc. 12, 41; Luc. 9, 38; Joh. 19, 37; Apoc. 1, 12; rarius c. ኀበ፡, ut: ርእዩ፡ ኀበ፡ ዝንቱ፡ እኅው፡ Genz. f. 120; c. በ፡, ut: ትሬእዩ፡ በኮከበ፡ ሰማይ፡ ὁρῶντες τοὺς ἀστέρας Jes. 47, 13; Cant. 7, 1; omisso objecto, ut: ርኢ፡ እምቤተ፡ መቅደስከ፡ Jes. 63, 15. a) *speculari*: ዘይሬኢ፡ ὁ σκοπός 2 Reg.

18, 24. 25; c. Acc., ut Gen. 42, 9; Num. 13, 2. b) *spectare, spectatorem adesse* (zusehen): **ቆሙ፡ እንዘ፡ ይሬእዩ፡** Asc. Jes. 5, 12; **ኢይከውን፡ ንርአይ፡ እንዘ፡ ያስተሐቅሩ፡ ንጉሠ፡** 2 Esr. 4, 14; Matth. 27, 55; Luc. 23, 35; Marc. 15, 47; Gen. 21, 16. c) *oculis inhaerere* alicui (ut ex adspectu gaudium percipiat) c. **በ፡** Ps. 53, 7. 91, 11, 111, 7; Koh. 7, 15; c. Acc. Ps. 117, 7. d) *respicere* Luc. 1, 48; Act. 4, 29; Ps. 24, 19. 30, 9; Gen. 29, 32; c. **ለ፡** Ex. 5, 21. e) *sibi* vel *alii providere* vel *eligere* alqd, c. Acc. et **ለ፡** prs., Gen. 22, 8; Kuf. p. 68; Num. 10, 33. 27, 16; 1 Reg. 16, 1. 17; **ርኢ፡ ሎቱ፡ ዐስበ፡ ለዝኩ፡ ወልድ፡** Tob. 12, 1. f) *habere alqd pro aliquo* (ansehen für etwas) seq. Acc. et **ከመ፡**, ut Jud. 9, 36; Marc. 11, 32; Matth. 14, 5. g) *visere, visitare* 4 Reg. 8, 29; 2 Reg. 13, 5; Luc. 8, 20; Rom. 1, 11; 1 Thess. 3, 6. 3) *animadvertere, cognoscere, intelligere:* **ልብየ፡ ርእየት፡ ብዙኀ፡ ጥበበ፡** Koh. 1, 17. 2, 12; 1 Reg. 24, 12; Jes. 40, 5; Joh. 4, 19; Act. 17, 22 Platt; Rom. 11, 22; Hebr. 2, 8. 7, 4; Jac. 2, 24; 1 Joh. 3, 1; rarius: *considerare*, ut Act. 15, 6 Platt; Lit. Greg. 4) *videre* a) casus futuros (erleben, iis interesse; vivum et superstitem esse, usque dum accidant) Gen. 44, 34; Num. 11, 15; Hen. 12, 7; Luc. 2, 26; Joh. 8, 56. b) res adversas vel secundas (experiri, sentire, gustare, vel voluptatem vel dolorem inde percipere): **ያፈቅር፡ ይርአይ፡ መዋዕለ፡ ሠናያተ፡** Ps. 33, 13; 1 Petr. 3, 10; **ሠናይተ፡ ኢርእየ፡** Koh. 6, 6. 7, 16. 8, 16. 9, 9; Ps. 88, 47. 15, 10; Apoc. 18, 7. — *Voc. Ae.:* **ነጸረ፡ ወርእየ፡ ዘ፡ ሐየ** ።

አርአየ፡ II, 1, Impf. **ያሬኢ፡** (ut in quibusdam codicibus 4 Esr. 13, 52; Koh. 2, 24) et plerumque **ያርኢ፡**, Subj. **ያርኢ፡**, *videre facere* i. e. 1) *monstrare, ostendere:* c. dupl. Acc.: **ያርእዩነ፡ ፍኖቶ፡** Mich. 4, 2; Gen. 12, 1; Kuf. 4; Jes. 39, 2. 40, 14. 48, 17. 53, 11; Judith 13, 15; Hen. 1, 2; **አርእዮሙ፡ እኪተኒ፡ ወሠናይተኒ፡** Sir. 17, 7. 25, 25; **እለ፡ አርእዮሙ፡ ርእሶ፡ ሕያወ፡** Act. 1, 3 Platt; Joh. 14, 8. 20, 20; Matth. 4, 8; Jac. 2, 18; Apoc. 21, 9. 10; vel c. Acc. rei et **ለ፡** prs., ut Hen. 13, 2. 69, 1. 105, 1; Lev. 13, 49; Matth. 8, 4; vel c. Acc. rei: Jac. 3, 13; **አርኢ፡ ኀይልየ፡ ላዕሌከ፡** Rom. 9, 17; **አርአየ፡ ኀይሎ፡ በውስተ፡ ብርሃን፡** Job 28, 11; **ይደግም፡ አርእዮ፡ እዴሁ፡** Jes. 11, 11; **ያርኢ፡ ትእምርተ፡** ἀρεῖ σημεῖον 11, 12. 30, 30; **እግዚ"፡ ያርኢ፡ ገጾ፡ ላዕሌከ፡** Num. 6, 26; Ps. 66, 1. 97, 3; vel seq. enuntiatione integra vel conj. **ከመ፡**, ut: **አርአየኒሁ፡ እግዚ"፡ ለካህን፡ ዐቢይ፡ ይቀውም፡** Zach. 3, 1; Rom. 1, 4; 4 Reg. 8, 10. a) *visibilem reddere* Hen. 89, 3. b) *visionem videre facere:* **ያርእየከ፡ እግዚ"፡ ራእየ፡ በሕልም፡** 4 Esr. 10, 73; Am. 7, 4. 7. c) *manifestum facere, revelare:* **አርአየት፡ ሠቀ፡** ἐγύμνωσε σάκκον Judith 9, 1; **ነገር፡ ዘአርአይኩከ፡** λόγοι οὓς ἐχρημάτισα πρὸς σέ Jer. 37, 2. d) *notum facere, certiorem reddere:* Gen. 2, 9; **አርእየኒ፡ ወአአምር፡** γνώρισόν μοι καὶ γνώσομαι Jer. 11, 17; etiam cum **በእንተ፡** rei Hen. 22, 12. e) *cum voluptate videre facere* alqm alqd, c. **በ፡** rei Ps. 58, 11. f) videre facere i. e. *afficere* alqm re (erzeigen, vid. **ርእየ፡** Nr. 4, b) c. dupl. Acc.: **ያሬእያ፡ ሠናየ፡ ለነፍሱ፡** Koh. 2, 24; Gen. 50, 15. 17; Ps. 59, 3. 70, 22. 84, 7. 90, 16. 2) *lumen perfundere* (ut videre possis), *lucere* (scheinen): **ዐሐይ፡ ያበርህ፡ ወያርኢ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡** Sir. 42, 16; Joh. 1, 5; Ex. 25, 37.

ተርእየ፡ III, 1 1) refl. et pass. ad I, 1: *videri, conspiciendum se praebere, comparere, adparere* Hen. 75, 3; Act. 27, 20 rom.; Ex. 16, 10; Hen. 69, 29; c. Dat. pers. Hen. 38, 4; c. Acc. vel Nom. praed., ut: **ተርእየት፡ ማይ፡ ርግዕተ፡** Sap. 19, 7; Ex. 23, 15. 25, 8; **መፍትው፡ ለአንስት፡ ይትረአያ፡ በአርአያ፡ ሀድአት፡ ወበትሕትና፡ ፍድፋድ፡** F. M. 34, 8; **ዘኢይትረአይ፡** *invisibilis* Sap. 17, 18. 2) pass. ad II, 1: *monstrari, ostendi*, c. **ለ፡** prs. Hen. 36, 3. 59, 3.

ተራአየ፡ III, 3 1) *se invicem videre, intueri, adspicere, cognoscere* Ruth 3, 14; **ንትራአይ፡ ገጸ፡ በገጽ፡** 4 Reg. 14, 8. 11; 2 Par. 25, 17. 21; **የሐውሩኑ፡ ክልኤቱ፡ ኅቡረ፡ ዘእንበለ፡ ይትራአዩ፡** ἐὰν μὴ γνωρίσωσιν ἑαυτούς Am. 3, 3; N. T. rom. in praef.; c. Acc.: **ይትራአዮ፡** (v. **ይሬእዮ፡**) **ዐይነ፡ በዐይነ፡** Jer. 39, 4. 2) *sui invicem rationem habere; attendere* rei: **ተራአዩ፡ በበይናቲክሙ፡** 2 Cor. 8, 24 rom.; **ይትራአዩ፡** ἀτενίσαι 1 Esr. 6, 27.

አስተርአየ፡ IV, 1, Impf. **ያስተርኢ፡**, rarius **ያስተሬኢ፡** (ut 4 Esr. 13, 37. 40 Laur.) 1) facere, ut (agens) ipse videatur i. e. a) *se conspiciendum praebere, se aperire, apparere, comparere*, de rebus et personis (quae antea occultae, invisibiles, incognitae fuerant; etiam de iis, quae antea non exstiterant), potissimum de apparitionibus spirituum et visionum: Gen. 1, 9. 8, 5; **ያስተርኢ፡ ሢበትኪ፡** Jes. 47, 2; **ኀሳርኪ፡** 47, 3; Jer. 13, 26; **ወርኅ፡** Asc. Jes. 4, 5; **መብረቅ፡** Matth. 24, 27; **ያስተርኢ፡ ከመ፡ ሕልመ፡ ሌሊት፡** Job 20, 8; 4 Esr. 8, 64; Hen. 38, 1. 2; Matth. 9, 33; **ያስተርኢ፡ ስብሐተ፡ እግዚ"፡** Jes. 40, 5; **አስተርአየ፡ ላዕሌኪ፡** 60, 2; c. c. **ለ፡** ejus, cui quis se conspiciendum praebet: 4 Esr. 9, 29; Jes. 66, 14; plerumque c. Acc. Gen. 12, 7; Kuf. 16; Hen. 14, 4. 8; Jer. 38, 3; **አንሰ፡ አስተርአይኩክሙ፡** Tob. 12, 19; 4 Esr. 12, 16. 14, 3; **አስተርአየኒ፡ ራእይ፡** Dan. 8, 1; Matth. 1, 20. 2, 13. 17, 3; Marc. 9, 4. 16, 11. 12; Luc. 1, 11. 22. 9, 8; Joh. 21, 1. 14; Act. 1, 3. 2, 3. 26, 19. b) *cognoscendum se praebere, manifestari, revelari, innotescere* Hen. 59, 2; **አስተርኢ፡ በቅድመ፡ አሕዛብ፡** γνωσθήσομαι Hez. 38, 23; Jes. 66, 14; ἐγνωρίσθην Hez. 20, 5; πεφανέρωται Rom. 3, 21. 16, 25; Joh. 3, 21; ἀποκαλύπτεσθαι 1 Petr. 1, 7. 13; Rom. 1, 17; ἐμφανὴς ἐγενόμην Rom. 10, 20; Jes. 65, 1; Jer. 36, 14; **ዘአስተርእዮ፡** i. q. **ኤጲፋንያ፡** *epiphania* Cod. Mus. Brit. XXIX, 32. c) *in conspectum* alicujus *prodire:* **ኢታስተርእዩኒ፡** Jes. 1, 12; 1 Petr. 4, 18. d) *visibilem, manifestum, conspicuum esse* 2 Cor. 4, 18; Col. 1, 16; **ዘኢያስተርኢ፡** *invisibilis* Gen. 1, 2; 1 Tim. 1, 17; Hebr. 11, 1. 3; Jes. 45, 3; **መዝገብ፡ ዘኢያስተርኢ፡** θησαυρὸς ἀφανής Sir. 41, 14; **ብዙኀ፡ ዘኢያስተርኢ፡** πολλὰ ἀπόκρυφα 43, 22; **ያስተርኢ፡** ἐμφανὴς ἔσται Mich. 4, 1; **ዘያስተርኢ፡** περίβλεπτος Prov. 29, 41; **ዕለት፡ ዐባይ፡ እንተ፡ ታስተርኢ፡** μεγάλη καὶ ἐπιφανής Joel 3, 4; Mal. 3, 22; **ኀበ፡ ኢያስተርኢ፡ አእምሮ፡** οὗ οὐκ ἐπισκοπεῖται γνῶσις Prov. 19, 23; **አእምር፡ ከመ፡ ታስተርኢ፡ ጽድቀየ፡** Job 13, 18; **በላዕለ፡ ውሉዱ፡ ያስተርኢ፡ ንብረቱ፡ ለሰብእ፡** Sir. 11, 28. e) *videri* (φαίνεσθαι) c. Acc. praed.: **ኵሉ፡ ብእሲ፡ ያስተርኢ፡ ለርእሱ፡ ጻድቀ፡** Prov. 21, 2. 26, 16; **ለነፍስ፡ ርኅብት፡ መሪርኒ፡ ጥዑመ፡ ያስተርእያ፡** 27, 7; Matth. 23, 27; 4 Esr. 4, 25; seq. conj. **ከመ፡** Matth. 6, 16. 18; imprs., ut: **እሮ፡ አንትሙ፡ ትፈቅዱ፡ ወእሮ፡ ያስተርአየክሙ፡ ከመ፡ አውሥአሙ፡** 2 Par. 10, 6. f) *speciem praebere, similem esse, speciem induere* vel *prae se ferre:* Hen. 3; **መኑ፡ ያስተርኢ፡ ንጹሐ፡ ከዊኖ፡ እምኀጢአት፡** Prov. 20, 9; **ያስተርኢ፡ ከመ፡ ዘያደሉ፡ ለቢጹ፡ ወከመ፡ ዘያረትዕ፡ ፍትሐ፡ ለማኅፈፉ፡** Sir. 19, 25; Hen. 17, 1; **አስተርእዮ፡** *species* (ἀνθέμιον)

Koh. 12, 6. g) *lucere* (vid. II, 1 Nr. 2), de astris Hez. 32, 8; Apoc. 1, 16; Phil. 2, 15; (monachus corpus suum ita emaceravit) እስከኔ፡ ኮነት፡ ፀሐይ፡ ያስተርኢ፡ እማእከለ፡ አዕጽምት፡ ገበዋቲሁ፡ Phlx. 16. 2) facere ut quis vel quid videatur i. e. a) *ostendere, manifestum* vel *conspicuum facere* Matth. 6, 5 (c. ለ፡ pers.); ኢያስተርኢ፡ኅፍረቶ፡ (Platt: ኅፍረቱ፡) Apoc. 16, 15; አስተርአዮሙ፡ኅበ፡ተረግዘ፡ገቦ፡ (Christus discipulis) Enc. Mij. 6; እስመ፡፪ወልደ፡ያስተርእዩ፡ለነ፡ δυὰς γὰρ ἡμῖν υἱῶν ἀναφαίνεται (a Nestorianis) Cyr. c. Pall. f. 77; *facere ut in conspectum prodeat* Hen. 53, 6. b) *revelare* Herm. p. 7; ἀποκαλύπτειν Dan. 2, 47; አስተርአዮሙ፡ (*revelavit iis*) በሌሊት፡ከመ፡ኢይግብኡ፡ Lud. e Vit. Sanct.; አስተርአየ፡ ሊተ፡ ምስጢራተ፡ ብዙኃተ፡ Sx. Tachs. 19. — (አስተርአየ፡ in libris mss. passim cum አስተስረየ፡ confusum reperitur, ut Lev. 23, 27 et 28 (F. H). 25, 9.)

ራእይ፡ part. *videns visiones* (*vates*) 1 Reg. 9, 9. 11. 18. 16, 4; 2 Reg. 24, 11.

ራእይ፡ subst., m. et fem., Pl. ራእያት፡ 1) raro *visus* (i. q. ርእይ፡), *spectatio*, ut: እስመ፡እምራእይ፡ወእምሰሚዐ፡ነገር፡ብዙኅ፡ትከውን፡እንጉጋወ፡ሐሊናት፡ Phlx. 48; ራእየ፡ከከብ፡ (astrologia) Hen. 8, 3; Syn. 2) *visio, visum; revelatio, revelatum* (de visionibus nocturnis, propheticis, al.): Ex. 3, 3; Kuf. 4. 31; እለ፡ይሬእዩ፡ራእየ፡ Jes. 30, 18; ኢርእዩ፡ራእየ፡በኀበ፡እግዚ"፡ Thren. 2, 9; Job 7, 14; 4 Esr. 10, 73; Ps. 88, 19; Sir. 48, 22; Jes. 1, 1. 13, 1; Nah. 1, 1; Dan. 8, 1. 10, 1; Asc. Jes. 3, 31. 5, 1. 6, 1. 11, 38. 41; Hen. 1, 2. 13, 8; Apoc. 1, 1; Matth. 17, 9. 3) *adspectus, conspectus* Sap. 13, 7 (v. ርእይ፡); ዘራእዮሙ፡ ὧν ὄψις 15, 5. 4) *obtutus oculorum, vultus, facies:* እምራእዩ፡ ይትዐወቅ፡ሰብእ፡ Sir. 19, 29; እክዪሃ፡የዐልዎ፡ለራእይ፡ 25, 17. 5) creberrime: *species, forma*, de rebus animatis et inanimatis (εἶδος, πρόςωπον): Gen. 29, 17. 39, 6. 41, 3; Kuf. 39; Jes. 52, 14. 53, 2. 3; ጸሊም፡እምነ፡ሐመት፡ራእዮሙ፡ Thren. 4, 8; እለ፡ሠናይ፡ራእዮን፡ Esth. 2, 2; ገጹ፡ከመ፡ራእየ፡መብረቅ፡ Dan. 10, 6; ሥን፡ራእዩ፡ Jac. 1, 11; ተወለጠ፡ራእዩ፡ Matth. 17, 2; ይወርድ፡በራእየ፡ብእሲ፡ Asc. Jes. 4, 2; ግሩማን፡ራእይ፡ (leones) Enc.

ርእየት፡ n. act. et subst. 1) *visus, intuitus:* እፎ፡እክል፡ርእየተ፡እኪቶሙ፡ (ἰδεῖν) Esth. 8, 6. 2) *adspectus, facies, species* Ex. 24, 10. 34, 30; Lev. 13, 3. 4. 30; ተወለጠ፡ርእየተ፡ገጹ፡ Dan. 3, 19; ከመ፡ርእየተ፡እለ፡ቂጥሩ፡ Hez. 1, 4. 26; ይገብሮ፡ከመ፡ርእየተ፡እጓለ፡እመሕያው፡ Jes. 44, 13; ከመ፡ርእየተ፡ድብ፡ Sir. 25, 17; 4 Esr. 10, 38; Asc. Jes. 10, 22 seq.; Hen. 32, 5. 46, 1; Luc. 3, 22; Rom. 1, 23. 3) *visio, adparitio, revelatio:* ሕዝቅኤል፡ዘርእየ፡ርእየተ፡ስብሐቲሁ፡ Sir. 49, 8; ርእየተ፡መላእክት፡ Luc. 24, 23; እሳተ፡ርእየቱ፡ Mal. 3, 2; 2 Thess. 2, 8 Plgl.

ረአዪ፡ et ረአይ፡(ራእይ፡ 1 Reg. 9, 9 ann.), n. ag., Pl. ረአይት፡ et ረአይያን፡ 1) *spectator* a) i. e. *praesens*, ut: አልብዋን፡ረአይያን፡ናሁ፡እንትክሙ፡እገሌ፡ስምዕ፡ለዛቲ፡ ቃላት፡ *o qui* (huic funeri) *adestis* Genz. f. 82. b) *observator* et *interpres*, astrorum: ረአይያነ፡ከዋክብት፡ *astrologi* Hen. 8, 3; Clem. f. 128; ረአይተ፡ከከብ፡ Kid. f. 24; Cod. Mus. Brit. XX, 2. 2) *is qui videt* visiones (*vates*): ራእይ፡ዘውእቱ፡ረአዪ፡ Hez. 12, 27; 1 Reg. 9, 9 ann.; (Joannes auctor Apocalypseos) ረአዬ፡ኅቡኣት፡ Org. 3; in malam partem: ረአይያነ፡ነቢያቲክሙ፡ Jer. 34, 7. 3) *inspector, custos:* ረሰዮ፡ለወልዱ፡ረአዬ፡ለቤተ፡መቅደስ፡ Jsp. p. 314.

አርአያ፡ subst., plerumque m. 1) *imago, similitudo, species* (ὁμοιότης, εἰκών) Gen. 1, 12. 26; Jac. 3, 9; 4 Reg. 16, 10; ገብሮ፡በአርአያ፡ዚአሁ፡ Sap. 2, 23. 7, 26 (εἰκών). 17, 20; ከመዝ፡አርአያ፡አምሳለ፡ስብሐቲሁ፡ Hez. 2, 1; Christus አርአያሁ፡ለእግዚ"፡ 2 Cor. 4, 4; አርአያ፡ገጹ፡ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ Hebr. 1, 3 rom.; መልክዐ፡አርአያሁ፡ለዘወለዶ፡ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως τοῦ γεννήσαντος αὐτόν Cyr. c. Pall. f. 67. a) *effigies, imago picta* Hez. 23, 14; *sculpta* Ex. 28, 32. b) passim usurpatur praepositionis et conjunctionis instar α) በአርአያሆን፡ *secundum similitudinem earum* (ἐπί c. Acc.) Gen. 30, 38. 39. β) አርአያ፡ *ceu, tamquam, instar, quasi* Sx. Tachs. 27 Enc.; አርአያ፡ብዙኅ፡ዝናም፡ *magnae pluviae instar* Enc. Teq. 25; አርአያ፡ይነውም፡ዘልፈ፡ *tamquam semper dormiret* Enc. Ter 21; አርአያ፡ዘ፡ *eodem modo quo* Lud. comm. hist. p. 502 n. 39. 2) *norma; forma* vel *species* rei ab artifice imitandae, παράδειγμα Ex. 25, 9; 1 Par. 28, 11 seq.; አርአያ፡ምስለ፡ቀዳሚ፡አርአያሁ፡ይዔሬ፡ ἡ εἰκὼν ὡς τὸ ἀρχέτυπον Cyr. ad Th. f. 12; etiam *norma* doctrinae Rom. 6, 17. 3) *exemplum, exemplar* a) ad imitandum propositum (παράδειγμα, τύπος) Joh. 13, 15; ኮነ፡አርአያ፡ለዓለም፡ከመ፡ይነስሑ፡ Sir. 44, 16; Jac. 5, 10; 1 Thess. 1, 7; 2 Thess. 3, 9; Tit. 2, 7; 1 Tim. 4, 12; 1 Petr. 5, 3; Cyr. f. 102; ኩኖሙ፡ አርአያ፡ Clem. f. 118; Kid. 3. b) ad terrendos et admonendos alios, *spectaculum:* Hen. 27, 3. 62, 12; Judae 7; ይከውኑ፡አርአያ፡ለኵሉ፡ዘሥጋ፡ εἰς ὅρασιν Jes. 66, 24. c) libri (transscriptum), *apographum:* ወሀበ፡አርአያሃ፡(ለመጽሐፍ፡)ያርእያሃ፡ለአስቴር፡ Esth. 4, 8; አርአያ፡መጽሐፉ፡ለኤርምያስ፡ ἀντίγραφον ἐπιστολῆς Ep. Jer. 1. 4) *typus* aliam rem significans, ὑπόδειγμα Hebr. 8, 5; አርአያ፡ወጽላሎት፡ (rerum futurarum) Clem. f. 206. 208; et *antitypus* 1 Petr. 3, 21 (coll. Hebr. 9, 24). 5) passim i. q. ርእየት፡ *facies, species*, ut: ቃሜኒ፡ገጻ፡ወቃሰረገ፡አርአያሃ፡ Sx. Mag. 5.

ምርአይ፡ subst. 1) ut videtur: *visus, acies* oculorum, ምሑጽ፡በምርአየ፡አዕይንቲከ፡ወኢትሬኢ፡ Deut. 28, 34 (divergit Ae. a Graeco, qui διὰ τὰ ὁράματα τῶν ὀφθαλμῶν σου ἃ βλέψῃ habet, quare Ludolfus *adspectus* exposuit). 2) ut videtur: *spatium* vel *copia videndi* in loco perobscuro: ከመ፡ ይኩኖሙ፡ ለእለ፡ ይትሜጠዉ፡ ምርአየ፡ τοῦ εἶναι τοῖς ἐπιλαμβανομένοις ὁρᾶν Hez. 41, 6 vrs. ant. 3) Pro ምርአያት፡ *visiones* (Pl. vocis ምርአይ፡) in Did. p. 49 l. 1 (quod Platt „*soothsayers*“ vertit) codex Stuttg. meliorem lectionem: ማርያት፡ exhibet.

ማሬ፡, ማረየ፡, ማረተ፡ vid. sub መ col. 168.

ርኳም፡ subst. [i. q. رُخَامٌ] *marmor:* ንፍቀ፡ርኳም፡ *loculus marmoreus* Sx. Hed. 16; ንፍቅ፡ዘአፍራጽ፡ዘውእቱ፡ ርኳም፡ Sx. Hed. 17; ጸሕል፡ዘእብነ፡ርኳም፡ Sx. Masc. 10; ምድሩ፡ለቀድስ፡ኮነ፡ርኳመ፡ወደመ፡ቀቲላን፡ይረግዕ፡ላዕለ፡ርኳም፡ወኢይየብስ፡ Jsp. p. 356; መካን፡ዕፍፁፍ፡በርኳም፡ ወደሙ፡ልቡጥ፡ውስቴቱ፡ Jsp. p. 302. 355. — *Voc. Ae.:* ርኳም፡ብ፡እብነ፡በረድ፡; *aliud:* ርከም፡ (v. ርኳም፡) ዘ፡ሣፁን፡፡ (male).

ሩክም፡ subst. i. q. ርኳም፡, ut: (cadaver imposuerunt) በሣፁን፡ዘእብን፡ሩክም፡ Chr. f. 3.

ረኰሰ፡ I, 1 [amh. ረከሰ፡; contiguum est ረሰሐ፡; coll. رُكْسٌ et رِجْسٌ *sordes* (*et crimen*), رِجْزٌ *sordes* (*idololatria, poena*), نَجِسَ *impurus ac spurcus fuit*] Subj. ይርኩስ፡, rarius ይርኰስ፡ (vid. Lev. 19, 26 ann.), *immundum* vel *impurum esse* vel *fieri, se polluere, contaminari*, plerumque sensu levitico et ethico, c. c. በ፡ rei, qua quis contaminatur Lev. 5, 3. 18, 23. 24. 19, 26. 21, 1 seq.; Num. 6, 7. 19, 20; Deut. 24, 4; Hez. 14, 11. 20, 7. 30. 23, 17; Jer. 2, 23. 3, 1. 23, 11; Threu. 4, 14; Hagg. 2, 13; Kuf. 4; Joh. 18, 28; 1 Cor. 8, 7; Rom. 1, 21; ዘኢይረኵስ፡ ἀμίαντος 1 Petr. 1, 4. a) *profanari:* መቅደስየ፡ረኰሰ፡ Hez. 25, 3; 4 Esr. 10, 31. b) *vitiari:* ይረኵሳ፡አንስት፡ Zach. 14, 2.

አርኰሰ፡ II, 1 1) *contaminare, polluere, inquinare, profanare* Gen. 49, 4; Lev. 11, 43. 18, 21; ኢታርኵሱ፡ርእሰክሙ፡በኵሉ፡ዝንቱ፡ 18, 24; Deut. 24, 4; Kuf. 2. 30; መቅደሰ፡ Jes. 43, 28; Hez. 5, 11. 24, 21; ስምየ፡ Jes. 48, 11; Mal. 1, 12; ἔθεσθε εἰς βδέλυγμα Jer. 2, 7; ምድረ፡ 3, 2. 12, 10. 16, 18; ሰንበተ፡ Jes. 56, 2; Hez. 20, 13; አርኰሰ፡መንግሥታ፡ Thren. 2, 2; Ps. 73, 8; Matth. 12, 5. 15, 11; Act. 24, 6; Rom. 1, 24; plerumque c. በ፡ rei, qua contaminant, sed etiam c. እምነ፡, ut: ኢታርኵስ፡እዴከ፡እምዝንቱ፡ Koh. 7, 18. a) φαυλίζειν *ignominia afficere:* አርኰስክሙ፡ስምየ፡ Mal. 1, 6. b) *polluere, vitiare* mulierem Gen. 34, 5; Kuf. 30; አርኰሰ፡ብእሲተ፡ብእሲ፡ Job 31, 11; አርኰሱ፡ድንግለ፡ Judith 9, 2. 2) *immundum censere* vel *pronuntiare* (vid. IV, 3) Lev. 13, 3. 11 seq.; Hebr. 10, 29; Lud. comm. hist. p. 240 n. 11. 3) *impuri* vel *turpe quid committere:* ኢያርኰስኩ፡ Lud. e Vit. Sanct.

ተረኰሰ፡ III, 1 *pollui, profanari* Lud. sine auct.

ተራኰሰ፡ III, 3 *se invicem contaminare*, de pluribus, Kuf. p. 62.

አስተራኰሰ፡ IV, 3 aliquid *sibi* vel *aliis immundum, impurum, detestabile censere* vel *pronuntiare* (*respuere, aversari*): ዘያስተራኵስዎ፡አሕዛብ፡ Jes. 49, 7; ያስተራኵሱ፡ዘዚአየ፡ዘለፋ፡ (μυκτηρίζειν) Prov. 1, 30; Act. 10, 15. 28 Platt; Kuf. 46; Can. Ap. 34; ዘተከልአ፡እምተዋስቦ፡እንዘ፡ያስተራኵስ፡ F. M. 9, 2. 4; ብእሲት፡ዘአስተራኰሰት፡ምታ፡ወከልአቶ፡ሰኪበ፡ምስሌሃ፡ኀልያ፡ከመ፡ርኩስ፡ውእቱ፡ግብረ፡ተዋስቦ፡ 9, 4. 20, 2; Enc. Ter 22.

ርኩስ፡ part. (passim ርኵስ፡), f. ርኵስት፡ (passim ርኩስት፡, ut Hen. 5, 4) *immundus, impurus, profanus, contaminatus, pollutus*, plerumque sensu levitico et ethico: Lev. 5, 2. 3. 11, 4 seq. 43. 12, 2. 14, 57. 15, 2 seq.; 22, 5. 6; Num. 19, 11; Deut. 14, 3 seq.; 22, 5. 24, 4; ርኩስ፡ወርሱሕ፡ Job 15, 16; ርኩስ፡ከናፍርየ፡ Jes. 6, 5. 35, 8; ቈላፍ፡ወርኩስ፡ 52, 1. 64, 6; Thren. 4, 15; ኀብስት፡ርኩስ፡ Mal. 1, 7; Prov. 3, 32; 2 Esr. 9, 11; መዋዕል፡ርኩሳት፡ (opp. ቅዱሳት፡) Kuf. 6; መዓትኒ፡ወቍጥዓ፡ርኩሳን፡እሙንቱ፡ Sir. 27, 30; Apoc. 21, 27 (κοινός); Act. 10, 14. 28; Eph. 5, 5; 1 Tim. 1, 9; Matth. 10, 1; Marc. 1, 26 rom. Etiam substantive usurpatur: *res immunda, detestabilis*, βδέλυγμα Jes. 44, 19; Deut. 7, 26; Sir. 15, 13; κατάθεμα Apoc. 22, 3.

ርኰስ፡ subst. (passim ርኩስ፡), *impuritas, pollutio; res immunda, detestabilis, turpis* Lev. 7, 18. 20. 21. 15, 31. 16, 16. 22, 3 seq.; Num. 9, 7 seq.; Deut. 18, 9; 4 Reg. 16, 3. 21, 2; Kuf. 3. 16. 20; Jes. 66, 3; Jer. 4, 1. 7, 10. 30. 13, 27. 16, 18; Hez. 20, 7 seq. 36, 25 seq.; Hen. 10, 11; Matth. 23, 27; Gal. 5, 19; Col. 3, 5; 1 Thess. 4, 7; Apoc. 17, 4.

ርኵስት፡ n. act. *impuritas* Ssal. Req.

ርኵስና፡ subst. *conditio immundi, impuritas:* በሑረተ፡አሕዛብ፡ሖሩ፡ወበርኵስና፡አረሚ፡ነበሩ፡ Sx. Tachs. 11; Mag. 5.

ረከበ፡ I, 1 [potestas radicis prima in *applicando, immittendo, componendo* (fügen) esse videtur, vid. IV, 1, nec non ركب II. V. VI et ܪܟܶܒ ܐܰܪܟܶܒ; hinc propagantur a) *insidere, conscendere, equitare, vehi* רָכַב ܪܟܶܒ رَكِبَ, coll. መርከብ፡, አርኩብት፡ b) *potiri, assequi, invenire* ረከበ፡ I, 1. II, 1. III, 1] Subj. ይርከብ፡ et ይርክብ፡ 1) *adipisci, nancisci, assequi, obtinere, potiri* c. c. Acc.: ለእመ፡ዴገንከ፡ለጽድቅ፡ትረክቦ፡ καταλήψῃ Sir. 27, 8. 15, 17; Jud. 7, 24; Gen. 31, 23; Ps. 7, 5; Rom. 9, 30; ἐκλάβοι Job 3, 5; ἐπιτυχεῖν Jac. 4, 2; τυγχάνειν Job 3, 21; ትረክብ፡ተስፋከ፡ 11, 18; ደቂቆሙ፡ኢይረክቡ፡ንዋዮሙ፡ 21, 19; 4 Esr. 8, 66; 1 Reg. 28, 22; Ps. 20, 8; Ruth 1, 9; Matth. 11, 29; Luc. 18, 18; Gal. 3, 22; Hebr. 9, 12; ረኪበ፡ዘርእ፡ፈቀደ፡ *prolem nancisci cupivit* Enc. Jac. 8; de ረከበ፡ሞገሰ፡ቅድመ፡ ut Gen. 33, 8 vid. ሞገስ፡ a) *acquirere et possidere, habere* Act. 22, 18; Gal. 2, 4; Marc. 9, 50. 11. 22. 14, 7; Lev. 25, 28. 47; Sir. 32, 12; ዘኢይረክብ፡ሲሳዮ፡ ὁ ἀπορῶν ἄρτων Sir. 10, 27. b) *capere, occupare* urbem, terram Jos. 1, 11. 6, 20. 8, 19. 21. c) *ferire* jaculando (treffen): ሄጸ፡ውስተ፡ፍጽሙ፡ወረከቦ፡ናላሁ፡ Sir. 47, 4. d) *assequi mente* rem arduam; Koh. 3, 11. 8, 17; Lit. Joh.; aenigma (recte solvere) Jud. 14, 12. 18. 2) *invenire, reperire, deprehendere* sive quaesita, sive amissa, sive alia; rem Gen. 11, 2. 26, 32. 31, 32 seq.; Ex. 15, 22. 16, 27; Lev. 5, 22. 23; 1 Reg. 9, 4; Sir. 6, 14; ረኪበ፡መድፍን፡ 40, 18; ዘበዲበ፡ምድር፡ረከብከ፡ εὕρεμα 29, 4. 6; Koh. 12, 10; Matth. 7, 8. 13, 44; Luc. 4, 17. 6, 7. 15, 4; hominem Gen. 16, 7. 36, 24. 38, 20. 23; Deut. 22, 27. 24, 1; 1 Reg. 9, 13. 10, 2; Ruth 2, 22; Sir. 12, 17; Dan. ap. 1, 21. 38; Matth. 2, 8. 18, 28; nonnumquam *recipere, recuperare* ut Koh. 11, 1; 4 Esr. 10, 22. C. c. Acc. praedicati, ut: ረከብዎ፡ውዱቀ፡ 1 Reg. 5, 3. 28, 21; ከመዝ፡ረከብኩ፡ጽሑፈ፡ውስተ፡መጻሕፍት፡ Kuf. 21; 2 Esr. 18, 14; vel seq. እንዘ፡ c. verbo fin., ut Jes. 37, 8; Matth. 20, 6. 24, 46. 26, 40; vel seq. enuntiatione integra (sine conjunctione praemissa): ረከብናሆሙ፡ይሰክሩ፡ኅቡረ፡ Dan. ap. 1, 38; ረከባሆሙ፡ይቀውሙ፡ህየ፡ለሊቃውንት፡ Judith 10, 6; Tob. 8, 13; Rom. 7, 21. a) *videre, percipere*, ut Marc. 5, 38, quare saepissime ἰδού hoc verbo vertitur, vid. annot. ad 1 Reg. 4, 13; ረከብኩ፡ስቍረተ፡ውስተ፡አረፍት፡ ἰδοὺ ὀπή Hez. 8, 7. 14; Ruth 3, 8; ወረከብክዎ፡ይገብር፡ግብሮ፡ Jer. 18, 3. b) *censere, existimare*; Rom. 3, 28; vel እመሰ፡ትረክብ፡ሠናየ፡ wenn du es für gut findest Lud. e Vit. Sam. c) *incidere* alicui vel in aliquem, improviso (supervenire) 1 Thess. 5, 4; casu, fortuito, ut: ኢታብእ፡ኵሎ፡ሰብአ፡ዘረከብከ፡ውስተ፡ቤትከ፡ Sir. 11, 29; Matth. 22, 9; ዘረከብከ፡ *cuicumque incideris* i. e. *quicumque fuerit* vel *qui primus se obtulerit*, ut ኢትሚሙ፡ኵሎ፡ዘረከብክሙ፡ *ne praeficiatis obvium quemcumque* Clem. f. 130; በከመ፡ረከበ፡ *quocumque modo invenerit* i. e. *temere*, ut: አብድ፡ወዝሉፍ፡በከመ፡ረከበ፡ይነብብ፡ Sir. 20, 7. 19. 22, 6 (ἄκαιρος); ኢትጠብብ፡በከመ፡ረከብከ፡ ἀκαίρως Sir. 35, 4. d) de eventis et casibus, potissimum ad-

versis, α) *contingere, accidere, obvenire* alicui, *invadere* alqm, c. Acc. ut: ኢይረክቦ፡እኩይ፡ (ἀπαντήσει) Sir. 36, 1; Job 1, 22. 2, 10. 11. 9, 20. 11, 6 (συμβαίνειν, ἀποβαίνειν); በእንተ፡ምንት፡ረከበኒ፡ዝንቱ፡ኵሉ፡ Jer. 13, 22; 4 Esr. 10, 9. 21; Jon. 1, 7; Jer. 5, 12; Gen. 49, 1; Ps. 39, 16. 114, 4; 2 Tim. 3, 11; etiam de praedictis: ረከቦ፡ዝኩ፡ኵሉ፡ተአምር፡ 1 Reg. 10, 9; ረከበነ፡ዝመርገም፡እኩይ፡ Bar. 1, 20; de sorte Joh. 19, 24; et impersonaliter: *accidit alicui:* በይእቲ፡ዕለት፡ ረከባ፡ለወለተ፡ራጉኤል፡ συνέβη τῇ Tob. 3, 7. β) *incidere* in casum i. e. eo *attingi*, c. Acc., ut: Num. 20, 14; ብዙኀ፡ ሕማመ፡ረከበት፡ብከ፡ Tob. 4, 4; በከመ፡እከየ፡ምግባሩ፡ይረ ክብ፡ (v. ይረክቦ፡) Jes. 3, 11; ትሬኢ፡እመ፡ትረክበ፡ለቃልየ፡ εἰ ἐπικαταλήψεταί σε ὁ λόγος μου Num. 11, 23; Gen. 41, 13. 49, 10. e) *cadere in aliquem*, ei *convenire:* ዘይረክበከ፡ τὸ σόν (*quod tibi convenit*) Matth. 20, 14; ይርከቦ፡ *ei conveniat* Joh. 19, 24 (nisi secundum 1, a exponere malueris: *is possideat eam* tunicam). — *Voc. Ae.:* አድምዐ፡ረከበ፡ዘ፡አገኘ ።

አርከበ፡ II, 1 *facere ut alqs adipiscatur* vel *inveniat*, c. dupl. Acc., ut: ታረክቦሙ፡ሕይወተ፡ለውእቱ፡ሰብእ፡ Herm. p. 59; vel (omisso Acc. invenientis): ብዙኀ፡ሰትይ፡ኢያረክብ፡ ኀይለ፡ወኢያኀጥእ፡ቍስለ፡ Sir. 34, 30; Ex. 14, 3.

ተረክበ፡ III, 1 (ተረከበ፡ Asc. Jes. 3, 4; an errore typographi?) 1) *acquiri, comparari, se assequendum praebere:* እምአይቴ፡ተረክበት፡ጥበብ፡ Job 28, 12; ተኀሥሡኒ፡ ወእትረከበክሙ፡ (*me assequendum praebebo vobis*) Jer. 36, 13; 2 Par. 15, 2. a) *acquisitum possideri, haberi:* ወተረከ በ፡ለሰሎሞን፡፲፪ አፍራስ፡ ἦσαν αὐτῷ 2 Par. 9, 25; Deut. 21, 17. b) *mente attingi:* እግዚ"፡ዘኢይትረከብ፡በልቡና፡ Cod. Mus. Brit. XI; Lud. e V. S. 2) *inveniri, reperiri, deprehendi* Gen. 2, 20. 41, 38. 44, 16. 17; Kuf. 43; Jos. 10, 17; 1 Reg. 9, 20. 13, 15; 4 Reg. 23, 2; ተረክቡ፡ውስተ፡ ሕዝብ፡ዐማፅያን፡ Jer. 5, 26; ኢተረክበ፡እኩይ፡ምግባር፡ላዕ ሌሃ፡ Dan. ap. 1, 63; እስከ፡አመ፡ተረክበ፡ጌጋይ፡በላዕሌከ፡ Hez. 28, 15; ኢተረክባ፡ሠናያት፡ዘከመ፡አዋልደ፡ኢዮብ፡ Job 42, 15; Dan. 1, 19; Jer. 2, 34. 48, 3; Ps. 16, 4; 1 Petr. 2, 22. a) *deprehendi* (delinquentem) *in re* Joh. 8, 3; ለእመ፡ ተረክበ፡ከህን፡በሰሪቅ፡ Kedr f. 67; Deut. 24, 7. b) inveniri vel deprehendi (i. e. percipi, videri) c. c. Acc. vel Nom. praedicati: Kuf. 19; ኖኅ፡ተረክበ፡ፍጹመ፡ጻድቀ፡ Sir. 44, 17. 20; 4 Esr. 3, 13; ተረክበት፡ሕጽጽተ፡ Dan. 5, 27; Org. 4; ኵሉ፡ ዘኢይትረከብ፡ጽሑፍ፡ Apoc. 20, 15; ትትረከብ፡ዕንስታ፡ Asc. Jes. 11, 3; Luc. 9, 36; vel seq. እንዘ፡ Matth. 1, 18; Asc. Jes. 3, 4. c) inveniri vel reperiri i. e. *exstare, exsistere* 1 Reg. 13, 22; Kuf. 30; አልቦ፡ዘተረክበ፡ዘከማሃ፡ Job 28, 15; ክል ኤሆሙ፡በኀበ፡ብእሲ፡ጻድቅ፡ይትረከቡ፡ Sir. 18, 17; በውስ ተ፡ሐሰት፡በአይቴ፡ይትረከብ፡ጽድቅ፡ Sir. 31, 4; οὐκ ἔσται ኢይትረከብ፡ Jes. 15, 6; 2 Par. 12, 12; Gen. 18, 29 seq. d) ዘይትረከብ፡ *fortuitus, in casu positus, accidens* M. M. f. 318 (vid. ረከበ፡ Nr. 2, c.). 3) *vacare* rei (vid. IV, 1): በተውኔ ት፡ዘይትረከብ፡ κύβοις σχολάζων II Can. Ap. 40.

ተራከበ፡ III, 3 se invicem assequi vel invenire i. e. *sibi invicem occurrere* vel *obviam venire; convenire, concurrere, congredi*, de personis: ይትራከቡ፡በሀየ፡አጋንንት፡ወ ጸደናት፡ συναντήσουσι Jes. 34, 14. 15; ባዕል፡ወነዳይ፡ይትራ ከቡ፡ኅቡረ፡ Prov. 22, 2; Dan. ap. 1, 14; ተራኪቦሙ፡ ἀλλήλοις συνελθόντων Prov. 29, 13; de rebus Ps. 84, 11; Am. 9, 13; c. ምስለ፡, ut: ተራከበ፡ምስሌሁ፡ Sx. Jac. 5; Ex. 19, 17; Lev. 26, 5 (etiam cum ለ፡, ibidem); ይትራከብ፡ዘርእ፡ምስለ፡ ሠርጽ፡ Am. 9, 13; ወይትራከብ፡ቃላቲሆሙ፡ምስለ፡ጽራኅ፡ ብከየ፡ጸላዕት፡ Sap. 18, 10; nec non c. Acc. Gen. 49, 6; Ex. 4, 27; 5, 20; 1 Reg. 25, 20; 2 Reg. 18, 9; Ps. 76, 4; Matth. 28, 9; Hebr. 7, 1. a) in re bellica: *congredi, concurrere, signa conferre:* ተራከቡ፡ለቀትል፡ 1 Par. 19, 9; ወተራከ በ፡ድምትርያስ፡ወዐብአ፡ Jsp. p. 304. 325. 356; c. ምስለ፡ p. 371. b) *coire, concumbere* c. muliere: በጊዜ፡ተራክቦቱ፡ ምስለ፡ብእሲቱ፡ F. M. 11, 2; Lit. 171, 1; ተራክቦ፡ *concubitus* F. N. 24. c) de eventis et casibus: *accidere, obvenire, contingere* alicui, *assequi* alqm: ይትራከቦሙ፡ጽልመት፡ Job 5, 14; ተራከባኒ፡መዋዕል፡እኩያት፡ 30, 26; Ps. 20, 8. 39, 16. d) passim i. q. ተረክበ፡ sc. *se alicui assequendum* vel *inveniendum praebere* Kuf. p. 3; Jer. 36, 13 var.

አስተርከበ፡ IV, 1 1) *applicare:* ወአስተርከቡ፡ወዐጸፉ፡ ውስተ፡አፉሁ፡ Joh. 19, 29. 2) se immittere in vel se applicare ad rem i. e. *vacare, operam dare, deditum* vel *intentum esse* rei, *versari* in re (σχολάζειν τινί, obliegen, vid. ተረክበ፡ Nr. 3.): Ps. 45, 10; እመሰ፡ፈቀደ፡ሰብእ፡አስተርኪ ቦ፡ይትዋከሕ፡ምስሌሆሙ፡ εἴ τις ἕλοιτο σχολαιότερον ἀντιφέρεσθαι (si quis diutius et diligentius in hac disputatione versari vellet) Cyr. ad Th. f. 11; c. c. ለ፡ rei 1 Cor. 7, 5; ያስተ ርክብ፡ለጸሎት፡ Kid. f. 21; Kedr f. 78; Lud. comm. hist. p. 321; et c. በ፡, ut: አስተርክቦት፡በጸሎት፡ Kid. f. 20; ለነ ኒ፡መፍትው፡ለነ፡ንጻሙ፡ወናስተብቍዕ፡ወናስተርክብ፡በጾ ም፡ወበጸሎት፡ Genz. f. 148; Kedr f. 80; et c. Acc., ut: ለአ ስተርክቦ፡ጸሎታት፡ዘበበጊዜሁ፡ Clem. f. 322; ዘኢያስተረክ ቡ፡ተርጕሞተ፡ቅዱሳት፡መጻሕፍት፡ f. 219; vel seq. Subjunctivo Herm. p. 52. 3) locum vel copiam sese rei applicandi vel habere vel praebere, i. e. *opportunitatem* sive *otium* vel *habere* vel *praebere:* እስመ፡ኢያስተርከቡ፡ *otium non habuerunt* Marc. 6, 31; እንዘ፡ያስተረክብ፡ (σχολάζων) *opportunitatem praebens* Matth. 12, 44; Luc. 11, 25 (Platt: ያስተ ራክብ፡).

አስተራከበ፡ IV, 3 1) *facere, ut* a) *se invicem recuperent, sibi invicem obviam veniant*, c. dupl. Acc.: Sx. Hed. 24 (ubi parentes filio orbati precantur, ከመ፡ያስተራክ ቦሙ፡እግዚ"፡ኪያሁ፡); ከመ፡ያስተራክባ፡ (matrem orbatam) እግዚ"፡ውሉዳ፡ Jsp. p. 291; vel c. Acc. et ምስለ፡, ut: አስ ተራከቦ፡(ለአቡሆሙ፡)ምስለ፡ውሉዱ፡ Sx. Mag. 19. b) *inter se conveniant* i. e. *concionem convocare* et *conventum habere* Lev. 8, 3. 4; እንዘ፡ያስተራክቡ፡በርትዕ፡ወበየውሀት፡ Clem. f. 233. c) *sese invicem attingant:* ኀበ፡ያስተራክቡ፡ ክነፊሆሙ፡ 3 Reg. 6, 22. 2) Passim idem est quod አስተርከ በ፡ Nr. 2 et 3, ut: እንዘ፡ያስተራክብ፡ለጸሎት፡ Kid. f. 28; ከመ፡ያስተራክብ፡መልእክተ፡እግዚ"፡ Const. Ap. 55; Luc. 11, 25 Platt.

ርኩብ፡ part. 1) *inventus, repertus*, ut: ዮም፡ርኩብ፡ መስቀል፡ Deg. (in festum crucis). 2) *contiguus, conterminus* (ad III, 3): ወክነፊሆሙ፡ስፉሓን፡ወርኩባን፡ወይትላከ ፉ፡በበይናቲሆሙ፡ 2 Par. 3, 13; እኑዛት፡ወርኩባት፡ συγκλειομένας 3 Reg. 7, 35; *connexus* Ex. 36, 31 G.

ርከበት፡ n. act., Pl. ርከባታት፡, 1) *acquisitio*, ut: ርከ በተ፡ንዋይ፡ F. N. 42, 5. 2) *inventio:* ርከበተ፡ወልዶሙ፡ (amissi) Sx. Hed. 24; ርከበተ፡አዕጽምት፡ (ossium sancti) Sx. Ter 19; ዘአስተፋጠነ፡ፈውሶተ፡ሕማሙ፡እምቅድመ፡ይስአ ን፡ርከባታተ፡መድኀኒታቲሁ፡ Genz. f. 89. 3) ut videtur:

facultas (an: *accidens, casus?*): ሕሊናቲሁ፡ ወኀይላቲሁ፡ ወርከበታቲሁ፡ ዘውስጥ፡ (internae) F. N. 45.

ረከብ፡ subst., proprie *congressus, conventus*, deinde *nomen festi inter Pascha et Pentecostem medii* (μεσοπεντηκοστή), quo praecipua duarum synodorum dioeceseos, secundum Canones Apostolorum quotannis habendarum, celebrabatur (de quo vide Ludolfi comm. hist. p. 386, et lexicon aeth. c. 137) Marc. 6, 30 rom. in titulo; Enc. Mij. 18 (in Synx. Tubing.: Mij. 17); Comp. ecclest.; Cod. Mus. Brit. XXIX, 52 et XXX, 51 (ubi ዘረከበተ፡ ክህናት፡ legitur); ማኀትው፡ ዘረከበ፡ ክህናት፡ Deg. Etiam ረከበት፡, ut: ዘረከበተ፡ ክህናት፡ (in festum) *conventus sacerdotum* Cod. Mus. Brit. XXX, 51.

ረካቢ፡ n. ag. *adipiscens* vel *inveniens*: ረካቢሆን፡ ለኂሩት፡ εὑρετὴς ἀγαϑῶν Prov. 16, 20.

ርኩባዊ፡ adj. rel. (a ርኩብ፡), proprie: *pertinens ad res acquisitas* (an: *existentes?* مَوْجُود): ግዕዛት፡ ርኩባዊያት፡ F. N. 43, 12; sensus haud satis liquet.

አርኩባት፡ v. እርኩባት፡ et ርኩባት፡ (Lud. in lex.: ራኩባት፡) subst. Pl. *cameli* foeminae quibus vehuntur 1 Reg. 30, 17; coll. رَكُوبَةٌ (نَاقَة). — *Voc. Ae.*: ርኩባት፡ (v. እርኩባት፡) ዘ፡ የሐማሴን፡ ፈረስ፡

ሩኬብ፡ subst. (sine dubio pro ሩካብ፡, vid. gramm. p. 187) *connexus, commissura* Ex. 36, 31 (v. ርኩብ፡ et ድማሬ፡).

ሩካቤ፡ subst. *coitus, concubitus* Sap. 7, 2; በሩካቤ፡ ዮሴፍ፡ ወማርያም፡ Did. 31; ሩካቤ፡ ዘበሕግ፡ (legitimus) Lit. 170, 4; ሩካቤ፡ ርስሐት፡ (turpis, illegitimus) Clem. f. 246; ለእመ፡ ረስሐ፡ በሩካቤ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ F. M. 14, 9.

ምርካብ፡ subst. 1) *res acquisita* (labore, opera, ministerio al.), *quaestus, victus, merces, stipendium*: ምርካቦሙ፡ ለሌዋውያን፡ 2 Esr. 23, 5 (at 2 Esr. 10, 9 በምርካበ፡ ጽርሐ፡ ቤተ፡ እግዚ" lectio prava pro በመርኀበ፡ esse videtur); Act. 19, 25; 1 Cor. 9, 10. 14. 2) *res inventa* εὕρεμα, εὕρημα: ትከውን፡ ነፍሱ፡ ምርካበ፡ ወየሐዩ፡ Jer. 45, 2. 46, 18; ምርካብ፡ ዘልብ፡ ውዑእ፡ Cyr. c. Pall. f. 67; ዝንቱ፡ ምርካበ፡ ልብ፡ ውእቱ፡ ዘያፈቅር፡ ሐዲሰ፡ εὕρεμα φρενός caet., ib. f. 82. 66. — *Voc. Ae.*: ምርካብ፡ ዘ፡ ሻያ፡ (ሞያ፡); *aliud*: ምርካብ፡ ወዐስብ፡ ፩ ውእቱ ።

መርከብ፡ subst. amhar.: *navis* (sicut مَرْكَب et ܡܪܟܒܬܐ).

መራክብት፡ occurrit Jes. 13, 22; non liquet utrum forma Pl., an Sing. fem. (participii መራክብ፡) sit: ወየኀድሩ፡ ሀየ፡ እለ፡ ሰኰና፡ ላህም፡ እገሪሆሙ፡ ወይትዋለዱ፡ (v. ወይትራከቡ፡) ውስቴታ፡ መራክብት፡ (v. መራክብተ፡) ውስተ፡ አብያቲሆሙ፡ καὶ νοσσοποιήσουσιν ἐχῖνοι ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν. Cum ἐχῖνος aliâs ቍንፍዝ፡ versum sit, dubitatio movetur, ne interpres aut verbum Graecum male intellexerit vel verterit (coll. Jes. 14, 23 ubi versio antiqua አዕዋፍ፡ pro ἐχῖνοι exhibet), aut lectionem variantem secutus fuerit.

እስትርኩብ፡ part. (IV, 1) *vacans* rei, *intentus, attentus* (*defixus* in rem, *studiosus*): ጳጳስ፡ ይኩን፡ እስትርኩበ፡ ለምሥዋዕ፡ ወለጸሎት፡ Kid. f. 7; ወውእቱ፡ እስትርኩብ፡ በጸሎት፡ ወጾም፡ እስከ፡ ዕርበተ፡ ፀሓይ፡ Kedr f. 75. 81; እ"፡ በቃል፡ Syn.; ርእየቱ፡ እስትርኩብ፡ ወሀዱእ፡ ክነ፡ (ejus aspectus attentus et sedatus erat) Lud. e V. S.

ሮሐ፡ I, 1 [רוּחַ, رَاحَ *flavit* ventus] *flabello ventilare, ventulum facere*: (ሶበ፡ ያቄርብ፡ አኰቴተ፡) ዲያቆን፡ ይረውሕ፡ በከመ፡ አቅደምነ፡ ነጊረ፡ Kid. f. 27; ዲያቆናት፡ የዐውዱ፡ ወይረውሑ፡ በመራሕውታት፡ በአምሳለ፡ አክናፈ፡ ኪሩቤል፡ F. N. 12.

ተራውሐ፡ III, 3 alternatim, vicissim, conjunctim *ventilare frigus* alicui, vel *vento excitato refrigerare* alqd. (vid. رَاحَ V. VI); c. ለ፡ pers., ut: (ክርስቶስ፡) ዘተጸፍዐ፡ መልታሕቱ፡ ተለዐለ፡ ወነበረ፡ በየማነ፡ አቡሁ፡ እንዘ፡ ይትራዋሕ፡ ሎቱ፡ አክናፈ፡ እሳት፡ ዘሐራ፡ ሰማይ፡ M. M. f. 116, c. Acc. rei, ut: (እግዚ"፡ ዲበ፡ ሰረገላ፡ ነፋሳት፡) ዐውደ፡ ፀሓይ፡ ዘይዌጥሕ፤ ዘያሠርቆ፡ በኀዋኅው፡ ሰማይ፡ ኀይለ፡ ነፋስ፡ እንዘ፡ ይነፍሕ፤ ወነበልባለ፡ ፀሓይ፡ እንዘ፡ ይትራዋሕ፡ M. M. f. 11.

መርዋሕት፡ subst. (Lud., sed equidem non reperi nisi formas) መረውሕት፡, መረዋሕት፡ Pl. መራውሕታት፡ vel መራሕውታት፡ literis transpositis, etiam መረዋሕታት፡, መረዋውሕት፡ 1) *flabellum* (coll. مِرْوَح et مِرْوَحَة ܡܪܘܚܬܐ): ይቁሙ፡ ፪ ዲያቆናት፡ በገበዋተ፡ ምሥዋዕ፡ ወየአኅዙ፡ መራሕውታተ፡ ዘግቡራት፡ እምግብር፡ ልሙጽ፡ ወይሰድዱ፡ ጽንጽንያተ፡ ንኡሳነ፡ ከመ፡ ኢይደቅ፡ እምኔሆሙ፡ ምንትኒ፡ ውስተ፡ ጽዋዕ፡ F. N. 12 (e Synodo); eadem fere verba leguntur Const. Ap. 52 (ወየአኅዙ፡ መረዋኅታተ፡); alium locum vide supra sub ሮሐ፡ 2) sine dubio etiam *aspergillum*: ይወስድዎ፡ (ለምዉት፡) ኀበ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ በመኀትው፡ ወበመጸዋውዕት፡ ወበመረዋሕት፡ (emendatum est: ወበመረዋውሕት፡) Genz. f. 13; (mortuum efferant) በመኀትው፡ ፤ወ፪ ወበመጻሕፍት፡ ወበመጸዋውዕት፡ ወበመጣቅዕት፡ ወበመረውሕት፡ (emendatum est: ወበመረዋውሕት፡) ወበድባብ፡ ወትረቂ፡ መቃብሪሁ፡ በማይ፡ Genz. f. 40. — *Voc. Ae.*: መረውሕት፡ ዘ፡ መነሳንስት፡ q. v. sub ነስነሰ፡ 3) apud Abyssinos inferioris aetatis: *tintinnabulum*, nec non *campana*, ut: መረዋት፡ (pro መረዋሕት፡) ዘይሰማዕ፡ ድምፁ፡ እስከ፡ ነዋኅ፡ Chron. L. Atk.

(**ረውሕ፡** — „*placidus*, arab. رَوْح *quietus*" Lud. ex Enc. Jac. 26 — est nomen proprium viri ቀረሻዊ፡ (i. e. قُرَشِيّ) እምክቡራን፡ ዓረብ, cui baptizato nomen Christianum እንጦንዮስ፡ inditum est, Sx. Jac. 25; quare in Salâm appellatur እንጦንዮስ፡ ረውሕ፡).

ሮስ፡ subst. [coll. رُوس] *mas, masculus*, sing. et collect.: ሮስ፡ ወወለት፡ M. M. f. 3; ኵሉ፡ ሮስ፡ Kuf. 15. 47; ሮስ፡ ወአዋልድ፡ Ex. 21, 4; ውሉድ፡ ሮስ፡ ወአዋልድ፡ 21, 31.

ረዋቅያዊ፡ adj. et subst. *stoicus* Act. 17, 18 Platt i. e. فَلَاسِفَة ٱلرِّوَاقِ.

ሮተ፡ I, 1 *fricare, perfricare, defricare*: በጼው፡ ኢሮቱኪ፡ οὐδὲ ἁλὶ ἡλίσϑης Hez. 16, 4; M. M. f. 89 [coll. عَرَتَ, عَرَتَ *fricuit* manu rem; at رَثَّ significat *tritus, vetustus fuit*]. — *Voc. Ae.*: ሮተ፡ ወሮዘ፡ ዘ፡ ሐሸ ።

ረወየ፡ (Gen. 24, 22; Macc. f. 20) et **ረውየ፡** (Enc. Mag. 10) I, 1 Subj. **ይርወይ፡** [רָוָה, رَوِيَ] 1) *potu satiari, sitim*

explere, largius bibere, potare Gen. 24, 14. 18. 22; **ትሰትዩ፡ ወኢትረውዩ፡** Hagg. 1, 6; Am. 4, 8; **እስከ፡ ይጸግብ፡ አው፡ ይረዊ፡** Clem. f. 255; c. Acc. **እለ፡ ይሰትዩኒ፡ ኢይረውዩኒ፡** Sir. 24, 21; c. **እምነ፡** rei: Ps. 35, 9; **ርወይ፡ እምደም፡** Jsp. p. 276. 2) *rigari, irrigari* Ps. 64, 13; **እምከመ፡ ረወየት፡ መሬት፡** (fructifera fit) Macc. f. 20. — *Voc. Ae.*: **ረወየ፡ ብ፡ አረከ።**

አርወየ፡ II, 1 1) *potu satiare, sitim* alicujus *explere, inebriare*: absol. Ps. 22, 7; c. Acc. prs.: **አረውያ፡ ለነፍሰሙ፡** Jer. 38, 14. 25; **አርዊ፡ ጽሙኣነ፡** Syn. f. 287; **አልበሙ፡ ዘይሰትዩ፡ ማየ፡ ዘያረውዮሙ፡** (ὕδωρ εἰς πλησμονήν) Judith 7, 21; c. dupl. Acc.: **አርወየኒ፡ ሐሞተ፡** Thren. 3, 15; c. Acc. et **እምነ፡**, ut: **አረውዮሙ፡ እምደምከ፡** Hez. 32, 5; trsl.: **ሞገሰ፡ ፍቅራ፡ ያረውየከ፡** Prov. 5, 19; **ያረዊ፡ ነፍሶ፡ እምቃለ፡ እግዚ"፡** Sx. Haml. 8. 2) *rigare, irrigare, potare facere*: **አርውዩ፡ ለዐጸደ፡ ሐምልየ፡** Sir. 24, 31; **እስከ፡ ሶበ፡ ያረዊያ፡ ለምድር፡** Jes. 55, 10; Ps. 64, 9. 11; **ፈትለ፡ አርዊ፡** *ellychnium ut potare faciam (oleum)* Enc. Teq. 16.

ተረወየ፡ III, 1 et 2, **ተረውየ፡** Lud. 1) *potu satiari, inebriari*: **ሀለዉ፡ እለ፡ ኢተረወዩ፡** (ἐμπιπλάμενοι νάμασι) Cyr. hom. f. 107; **ንትረወይ፡ እምዘመድኅን፡ አንቅዕት፡** (ἀρύσασθαι) f. 104; **ይትረወዩ፡** v. **ይትሬወዩ፡ ሕገ፡** Sir. 2, 16. 2) *irrigari*, de arbore, Lud. ex Enc.

ርዉይ፡ vel **ርውይ፡** part.; f. **ርውይት፡** et **ርዊት፡** *potu satiatus, bene potus, irrigatus, irriguus* Gen. 13, 10; **ገነት፡ ርውይት፡** Jes. 58, 11; **ርዊት፡** Jer. 38, 12.

ርውየት፡ n. act. *potus praebitio, propinatio, Voc. Ae.*: **ርውየት፡ ዘ፡ ውግዐት፡**

መርወይ፡ subst., dubiae significationis: *uter aquarius* vel *guttus?* an *humidi* quid vel *liquidi?*: (Pantaleon) **እምብዙኅ፡ ንዋይ፡ ጽድቀ፡ ዘአፍቀርከ፤ ሐወ፡ ዘዐቄርከ፡ በመርወይ፡** Deg.

ሮደ፡ I, 1 [رَادَ רוּד *ultro citroque discurrit, libere vagatus est, (currendo) petiit*; vicinum est **ሮጸ፡**; vid. etiam **መረደ፡**] Subj. **ይሩድ፡** 1) *incurrere, incursare, invadere, oppugnare, incursionem* vel *impetum facere, expeditione bellica petere*: **ሮዱ፡ ወቀተሉ፡ በይሁዳ፡** ἐπέθεντο καὶ ἐπάταξαν 2 Par. 28, 17; **ይረውዱ፡ ላዕሌኪ፡ እንዘ፡ ይረውዱ፡** Jer. 28, 14 var.; **ወይረውዱ፡** καὶ παρατάξονται Zach. 10, 5; c. Acc.: **ኢሎፍሊ፡ ሮዱ፡ አህጉረ፡** 2 Par. 28, 18; **ይሩዱሙ፡** προκαταλαβέσθαι αὐτούς 32, 1; Jud. 9, 33; Kuf. 37; **ሮዱኒ፡** κατέδραμον ἐπ᾽ ἐμοί Job 16, 10; **ሮዱኒ፡ ወሮጹ፡ ላዕሌየ፡** 16, 14; **ሮደከ፡ ዐበኢት፡ ኀያል፡** 29, 10; 4 Esr. 13, 10. 15; **ከመ፡ ይሩዱነ፡** 4 Reg. 7, 6; **ሮድዎሙ፡** μονόζωνοι ἦλθον 13, 20. 21; **ዕደው፡ እለ፡ ኢሮዱ፡ አጋርያን፡** ἄνδρες οἳ ἦσαν πεζοί (opp. equites expediti) Judith 7, 2. 2) insurgere contra alqm, *impugnare, insectari, premere* (impugnatione): **ሮድዎ፡ ወሰሐብዎ፡** ἐπιστάντες Act. 6, 12; Num. 16, 19. 17, 7; Ps. 26, 6; **ይረውዱከ፡** παροιστρήσουσι Hez. 2, 6; **እለ፡ ይረውድዎ፡** θλίβοντες Thren. 1, 17; Ps. 105, 12; Jes. 19, 20. 29, 7. 3) *persequi, insequi*, διώκειν: **አፍራስ፡ ዘይረውድ፡** Nah. 3, 2; **አልበ፡ ዘይረውድ፡** Jes. 17, 2; Ps. 43, 18; c. Acc. Ps. 7, 1. 30, 19. 141, 9. 142, 3; Jer. 15, 15; Jes. 16, 4; Thren. 1, 6. — Rad. Abb.: **ሮደ፡ ዘ፡ ከበበ፡** (i. e. *circumvenire*).

ተረውደ፡ III, 1 *impugnationem* vel *persecutionem pati* Lud. sine auct.

ርዉድ፡ vel **ርውድ፡** part. *impugnatus, persecutionem passus* Lud. sine auct.

ሩደት፡ n. act. *insectatio, persecutio* Org. 6.

ረዋዲ፡ n. ag. *incursax, insectator, persecutor* Genz. f. 21; Ssal. Req.; **ረዋዴ፡ በግዕ፡** Epil. Ev. Joann. (N. T. rom. f. 100b).

ተረዋዲ፡ n. ag. III, 1 i. q. **ርዉድ፡** Lud. sine auct.

ሮጸ፡ I, 1 [רוּץ, رَكَضَ; amh. **ሮጠ፡**; vicina sunt **ረየፀ፡** et **ሮደ፡**] Subj. **ይሩጽ፡** *currere (viam celerare, volare)*: Prov. 4, 12; 2 Reg. 18, 19—25; Num. 11, 27; **ሩጽ፡** Kuf. 43; **ረዊጽ፡** ὁ δρόμος Koh. 9, 11; Job 9, 25; **ፍጡነ፡ ይመጽኡ፡ እንዘ፡ ይረውጹ፡** Jes. 5, 26; **ይረውጹ፡ ከመ፡ ሀየል፡ ሐንከሳን፡** 35, 6. 40, 31; Matth. 27, 48. 28, 8; Rom. 9, 16; Joel 2, 7. 9; ὁρμᾷν Matth. 8, 32; de avibus Job 39, 30; curru **ሰረገላት፡ ዘይረውጽ፡** Nah. 3, 2; vento Jes. 5, 28; igne Hen. 23, 2; fulgure **ከመ፡ ይረውጽ፡ መብረቅ፡ ቅድመ፡ ነጐድጓድ፡** Sir. 35, 10; Ex. 9, 23; Nah. 2, 5; sole: **ፍጡነ፡ ይረውጽ፡ ፀሐይ፡** 1 Esr. 4, 34; Hen. 72, 37; verbo Ps. 147, 4; 2 Thess. 3, 1; de navigantibus Act. 21, 1; σπεύδειν **እንዘ፡ ይረውጹ፡** μετὰ σπουδῆς Dan. ap. 1, 50; **ሩጹ፡ ወኢትቁሙ፡** Jer. 4, 6; **ሩጽ፡ ጌውው፡** ὀξέως Jes. 8, 3; c. Acc. viae Ps. 118, 32. a) *currendo discedere, se auferre*: **ሩጽ፡** ἀπότρεχε Jer. 47, 5. b) *praetercurrere, cito praeterire*: **ከመ፡ ኀልፈት፡ ዜና፡ ዘይረውጽ፡** Sap. 5, 9. c) *circumcurrere, discurrere*: **ሩጹ፡ ውስተ፡ ፍናዊሃ፡ ለኢየሩሳሌም፡** Jer. 5, 1; **ይረውጽ፡ ኀበ፡ አባግዕ፡** Herm. p. 56. d) *praecurrere* c. **ቅድመ፡**, ut: 1 Reg. 8, 11; 2 Reg. 15, 1. e) *cursu tendere* aliquo, *accurrere, currendo petere*, Marc. 9, 15; Gen. 18, 2. 33, 4; c. **ኀበ፡** Hebr. 12, 1; Gen. 18, 6; **ሮጹ፡ ኀቤሃ፡** Dan. ap. 1, 19; Luc. 24, 12; **ዘርእየ፡ በለሰ፡ ወይረውጽ፡ ኀቤሃ፡** Jes. 28, 4; **እጐሊሁ፡ ይረውጹ፡ ኀበ፡ ደም፡** Job 39, 30; vel c. **ለ፡**, ut: **ለኀጢአት፡ ይረውጺ፡ እገሪሆሙ፡** Jes. 59, 7. f) *currendo sequi*: **ሮጸ፡ ድኅሬሆሙ፡** Kuf. 43. g) *incursare, incurrere*: **ሮጸ፡ ኀቤሁ፡ በኀይል፡** Dan. 8, 6; **ሮዱኒ፡ ወሮጹ፡ ላዕሌየ፡** Job 16, 14.

አሮጸ፡, rarius **አረጸ፡** (1 Esr. 2, 25 var.) II, 1 *currere facere, ad cursum impellere, currentem incitare*: (Jesus) **ያረውጾሙ፡ ለሐንካሳን፡** Clem. f. 14; **ከመ፡ ያርትዕ፡ ልሳነ፡ ልቱተ፤ ያሩጽ፡ ሐንካሰ፡** Mavâs. Nr. 28; **ያረውጾ፡ ጋኔኑ፡ ገዳመ፡** Luc. 8, 29; **ያረውጾ፡ ጕጕአ፡** *citatim eum currere facit* Gad. T. H.; **አሮጹ፡** (v. **አረጹ፡**) **አፍራሲሆሙ፡** 1 Esr. 2, 25; 4 Reg. 9, 17. 18; Herm. p. 58; **ሰረገላት፡ ዘያረውጹ፡ አፍራስ፡** Apoc. 9, 9; **አርውጾ፡ አፍራስ፡** *cursum equestrem instituere* Gad. Ad. f. 140; **ይትራድኡ፡ ለአርውጾ፡ ሐመር፡** M. M. f. 21.

ተራወጸ፡ III, 3 1) *concurrere, undique accurrere, certatim accurrere*: Marc. 9, 25; (milites) **እምከመ፡ መጽአ፡ ድምፀ፡ ዐበኢት፡ የኀድጉ፡ ኵሎ፡ ወይትራወጹ፡ ለቀትል፡** Chr. Ta. 5. 7; Sx. Nah. 6 Enc. 2) *huc illuc discursare, vagari*: **ኦአንስት፡ ዕቀባ፡ ውሉደክን፡ ከመ፡ ኢይትራወጹ፡ ዝየ፡ ወዝየ፡** Const. Ap. 52.

ርዉጽ፡ vel **ርውጽ፡** part. *currens, citatus, praeceps* Enc.; **ለነሰ፡ ሀላዌነ፡ ርውጽ፡ ውስተ፡ ሚጠት፡ በሕቁ፡** ἡμεῖς τὴν φύσιν παράφορον κομιδῇ πρὸς ἀλλοίωσιν ἔχοντες Cyr. ad Th. f. 10. Acc. **ርዉጸ፡** adv.: *cursim, citatim, propere*: **ርዉጸ፡ ጌውው፡** Jes. 8, 3 var.; Hez. 30, 9.

ሩጸት፡ n. act. 1) *cursus, motus rapidus*: 2 Reg. 18, 27; **ሩጸተ፡ አፍራስ፡** Jer. 8, 16; Org. 1; **ሩጸተ፡ እንስሳ፡ ዘኢይት**

ረሕይ፡ Sap. 17, 18; astrorum Hen. 8, 3. 14, 8; Macc. f. 22; Org. 2; ignis Hen. 23, 2; navis Sap. 5, 10; ኢ.መጠነ፡ሩጸተ፡ መብርቅት፡ (i. e. ne momentum quidem temporis) M. M. f. 20. 2) *vitae cursus* vel *certamen:* እለ፡ተጋደሉ፡ሠናየ፡ገድለ፡ ወፈጸሙ፡ሩጸቶሙ፡ወሞቱ፡ Did. 26; ሠናያነ፡ሩጸት፡ Org. 1.

ረዋጺ፡ n. ag., subst. et adj., 1) *cursor* δρομεύς Prov. 6, 11; ኄር፡ረዋጺ፡ 24, 49; ኢይክል፡ረዋጺ፡አምሥጠ፡ Am. 2, 14. 2) *citus, velox, pernix, praeceps* (κοῦφος, ταχινός): መላ እክት፡ረዋጽያን፡ Jes. 18, 2; ረዋጺያን፡እሙንቱ፡ 30, 16; Jer. 26, 6 var.; Thren. 4, 19; ሕዝብ፡መሪር፡ወረዋጽያን፡ Hab. 1, 6; 2 Reg. 2, 18; አፍራስ፡ረዋጽያን፡ Am. 6, 7; Jes. 30, 16; Joel 2, 4; 3 Reg. 20, 20.

መርወጺ፡ part. (II, 1) c. term. adj., *magister cursus:* መርወጼ፡አፍራስ፡ Const. Ap. 27; Kid. f. 23.

ምርዋጽ፡ subst., m. et fem., Pl. ምርዋጻት፡ 1) *spatium cursus, curriculum:* ምርዋጸ፡ብእሲ፡ (quantum quis continuo currere potest) Act. 1, 12. a) astrorum: Hen. 14, 17. 41, 8. b) equorum, *hippodromus, stadium:* Gen. 48, 7; በበትር፡ዘበ ጣ፡ለባሕር፡ወአኅለፎሙ፡እንተ፡ማእከላ፡ከመ፡ምርዋጸ፡ፈረ ስ፡ Did. 33; ሖሩ፡ኀበ፡ምርዋጻት፡ከመ፡ሕፃናት፡እለ፡ይትራ ወጹ፡ማእከለ፡ጉባኤ፡ εἰς ἱπποδρομίας σπεύδουσι Chr. Ta. 7. 2) *cursus vitae, certamen:* ፈጸምከ፡ምርዋጸከ፡ (de mortuo) Genz. f. 51; ተፈጸመ፡ምርዋጺ፡ Sx. Mag. 1 Enc.; Genb. 11 Enc.; vitae scopus vel pensum: ረሰየ፡ምርዋጸ፡ለምህር፡ወለገ ሥጸ፡ Sx. Nah. 7 Enc.

ረዐመ፡ rad. inus., sc. רָעַם ﺭَﻋَﻢَ *tonuit.*

አርዐመ፡ II, 1 *tonare facere, tonare; Voc. Ae.:* አርዐ መ፡ብ፡አሰማ፡

ራዕም፡ subst. *fremitus, strepitus:* እምገጸ፡ራዕሙ፡ (v. ራእዩ፡) ለዝንቱ፡ብዙኅ፡ ἀπὸ προςώπου τοῦ ὄχλου τοῦ πολλοῦ τούτου 2 Par. 20, 15.

ረዓም፡ subst. 1) *tonitru* Hen. 20, 2. 2) *vox tonans, strepitus, fremitus:* (Deus) ዘረዓም፡ወዘለሐሳስ፡ይሰምዕ፡ *tonantem et submissam vocem audit* Ssal. Req.; ረዓመ፡መላእ ክት፡ (de vocibus angelorum) Lud. ex auct. Gregorii.

ረዐወ፡ rad. inus., cujus prima potestas in *copulando* et *sociando* fuisse videtur; ejus vestigia inveniuntur in רָעָה, רֵעַ *amicus, socius,* ﺃَﺭْﻋُﻮَﺓٌ *jugum boum* (H. Hupfeld exerc. Aeth. 1825. p. 30 comparandum censet ዐረየ፡).

አርዑት፡ subst., plerumque m. (gramm. § 113) 1) *jugum* (quod jumentis imponitur): አርዑተ፡ብዕራ፡ Jes. 5, 18; Sir. 26, 7; አርዑተ፡ከሣድ፡ Dan. 8, 25; Lev. 19, 19; ሐረሰ፡በአ ርዑታ፡ Sir. 28, 19; ዐሚደ፡አርዑት፡ 30, 35; እንተ፡ሰሐበ ት፡አርዑተ፡ Deut. 21, 3; ትወዲ፡አርዑተ፡ዲበ፡ከሣዱ፡ Job 39, 10; crebro translate: አርዑት፡ዘሠርዑ፡ላዕሌሆሙ፡ Kuf. 38; ይነሥእ፡አርዑቶ፡ Thren. 3, 27; Matth. 11, 29. 30; Jes. 9, 4. 14, 5. 25. 47, 6; Jer. 2, 20. 5, 5. 35, 4; አርዑተ፡ግ ብጽ፡ Kuf. 49; ከመ፡ይትቀነዩ፡በአሐዱ፡አርዑት፡ Zeph. 3, 9. 2) *collare, copula* in genere: ውስተ፡ከሣዱ፡አርዑት፡ዘዕፅ፡ ከመ፡ከልብ፡ Lud. e V. S.; ቅኑይ፡በአርዑተ፡ዐመፃ፡ σύνδεσμος Act. 8, 23 rom.; አብእ፡እገሪከ፡ውስተ፡አርዑታ፡ εἰς τὰς πέδας αὐτῆς (compedes) Sir. 6, 24. — *Voc. Ae.:* አርዑት፡ዘ፡ ቀምበር።

ተመርዐወ፡ quadrl. III, 1 *nuptiis sibi adjungere* sponsam, c. c. Acc.: (Maria est) ጽርሕ፡ንጽሕት፡እንተ፡ባቲ፡ተመ ርዐወ፡ቃል፡ሥጋ፡ ἡ παστὰς ἐν ᾗ ὁ λόγος ἐνυμφεύσατο τὴν σάρκα hom. Procli in Cyr. f. 119; (Christus) ተመርዐወነ፡ (homines) M. M. f. 163; (ecclesia) ዘተመረዐዋ፡ (Christus) Org. 1.

[*Dorn* de psalt. Aeth. p. 70 hoc verbum cum ﻣَﺮْﺀ componendum esse censet, tamquam *virum se fecit.*].

መርዓ፡ subst. (m. Esth. 2, 18), 1) *nuptiae, solemnia nuptiarum, convivium nuptiale* (γάμος, γάμοι), ሰበ፡ተ ፈጸመ፡መዋዕለ፡መርዓ፡ Esth. 1, 5; አዕበየ፡ለመርዓ፡አስቴ ር፡ 2, 18; νύμφευσις Cant. 3, 11; በዓል፡ዘመርዓ፡ Tob. 8, 20; Apoc. 19, 7. 9; መጋቤ፡መርዓ፡ νυμφαγωγός Jud. 14, 20; ል ብሰ፡መርዓ፡ Matth. 22, 11; ቤተ፡መርዓ፡ νυμφών *cubiculum nuptiale* Herm. p. 21; vel *domus nuptialis* F. M. 32, 7; Sx. Teq. 14; ቤተ፡መርዓ፡ወከብካብ፡ F. M. 34, 2; ከብካበ፡መ ርዓ፡ Org. 2) Transfertur ad alia *solemnia* vel *festa laeta,* ut: መርዓ፡መንግሥት፡ *festum inaugurationis regis* Gad. Lal.; opp. ላሕ፡ Org.; ለመርዓ፡ስምከ፡ (v. ስምዕከ፡) ይትገበር፡ከብ ካብ፡ *solemnibus nominis (martyrii) tui apparantur epulae* Enc. Mag. 3.

መርዓዊ፡ subst., m. 1) *nuptiator, sponsus (nuptias celebraturus),* νυμφίος Jes. 61, 10. 62, 5; Jer. 7, 34. 16, 9. 40, 11; Joel 2, 16; Matth. 9, 15; Marc. 2, 19. 20; Apoc. 18, 23; (Christus) መርዓዊ፡ሰማያዊ፡ Clem. f. 117. 2) *gener,* ut: አልቦ፡ዘይሰክብ፡አብ፡ምስለ፡ብእሲተ፡ወልዱ፡አው፡መርዓዊ፡ ምስለ፡ሐማቱ፡ አው፡ ሐም፡ ምስለ፡ ብእሲተ፡ ወልዱ፡ Kedr f. 82. — *Voc. Ae.:* መርዓዊ፡ብ፡ወንድ፡ሙሽራ።

መርዓት፡ subst., fem., Pl. መራዕው፡, rarius መራዕይ፡ (Gen. 21, 22. 26, 26; gramm. § 139, 2, c) et መራዕዋት፡ et መርዓውያት፡ et መርዓታት፡ (Sx. Nah. 17) 1) *sponsa nuptialis, sponsa,* νύμφη Jes. 49, 18. 61, 10. 62, 5; Jer. 2, 32. 7, 34. 16, 9. 40, 11; Joel 1, 8. 2, 16; ከንኪ፡ሊተ፡መ ርዓተ፡ Hez. 16, 8; Cant. 4, 8; Joh. 3, 29; Apoc. 21, 2. 9. (22, 17 cum utraque editio formam መርዒት፡ exhibeat, dubium videtur, utrum Aethiopes *gregem* an *sponsam* intelligant); ቅድ ስት፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ይእቲ፡መርዓት፡እንተ፡ክርስቶስ፡መር ዓዊሃ፡ Clem. f. 171; (virgines devotae et monasticae,) እለ፡ው እቶን፡መራዕዋተ፡ክርስቶስ፡ F. M. 6, 10; ከመ፡እማንቱ፡ይ ኩና፡መርዓውያቲሁ፡ለክርስቶስ፡ Sx. Jac. 6; መጋቤ፡መራዕ ይ፡ νυμφαγωγός Gen. 21, 22. 26, 26; ኵሎሙ፡ያረኵሱ፡መ ራዕወ፡ዶቂቆሙ፡ Hez. 22, 11. 2) *nurus* Gen. 38, 11. 13. 24; Kuf. 41; Ruth 1, 6. 7 (መራዕዊሃ፡). 22. 2, 20. 22; 1 Reg. 4, 19; መራዕዊክሙ፡ Hos. 4, 13. 14; Tob. 11, 15. 12, 14; Matth. 10, 35; Luc. 12, 53. — *Voc. Ae.:* መርዓት፡ብ፡ሴ ት፡ሙሽራ።

ምርዕውና፡ subst. *conditio sponsi* vel *sponsae, res nuptiales:* ለዝንቱ፡ብእሲ፡ (Christodulum) ኢያጽሐቆ፡ዲበ፡ም ድር፡ምርዕውና፡ Mavâs. Nr. 10.

ርዕየ፡ et rarius ርዐየ፡ I, 1 [רָעָה ﺭَﻋَﻰ] Imprf. ይርዒ፡ et ይሬዒ፡ (gramm. § 92), Subj. ይርዐይ፡, Imprt. ረዐይ፡ 1) *pascere, pastum ducere,* c. Acc. gregis: Gen. 30, 31. 36. 37, 2. 12; Ex. 3, 1; 1 Reg. 17, 15; Kuf. 28. 34; Cant. 1, 8; Jes. 61, 5; Jer. 38, 10; Judith 8, 16; አነ፡ረዐይኩክ፡በውስ ተ፡በድው፡ Hos. 13, 5; እርዕዮሙ፡ ውስተ፡ አድባረ፡ እስራ

ኤል፡ Hez. 34, 13. 14; ረዐዩ፡ርእሶሙ፡ወኢረዐዩ፡አባግዕየ፡ 34, 8. 10; Luc. 15, 15; c. ውስተ፡ gregis 1 Reg. 16, 11. 17, 34; absol. Cant. 1, 7; Hen. 89, 65. 72; Matth. 8, 33 rom. Transl.: *pascere* populum sicut gregem i. e. *gubernare, moderari, regere* Ps. 2, 9. 22, 1. 36, 3. 47, 13. 77, 77. 79, 1; Jer. 3, 15; Hos. 4, 16; Mich. 5, 3; Hen. 90, 1; Joh. 21, 15. 17. 2) *pasci* (i. q. ተርዕየ፡): ወይሬዒ፡ (v. ወይትረዐይ፡) ላህም፡ ወድብ፡ኅቡረ፡ Jes. 11, 7; ረዐይከሙ፡ውስተ፡ሠናይ፡ጺአት፡ Hez. 34, 18. — In locis: ዘይሬዕያ፡ወይዘወጋ፡ለሙስና፡ያጼ እል፡አበሁ፡ Prov. 28, 7; ዘይርዒ፡ዘማተ፡ 29, 3 dubium est, utrum Aethiopes verbum trs. vel intrs. intelligant; Graecus habet ποιμαίνει (hebr. רָעָה *delectari re*). — *Voc. Ae.*: ዐቀበ፡ረዐ የ፡ኖለወ፡ብ፡ጠበቀ፡

አርዐየ፡ II, 1 *pascendum curare*: አርዕዮሙ፡ (v. አሬዕ ዮሙ፡) ለአባግዐ፡ቀትል፡ውስተ፡ከናአን፡ Zach. 11, 7.

ተርዕየ፡ (Ps. 79, 14; Dan. 4, 30; Jes. 34, 17; ተረዐየ፡ Lud.) III, 1 *pasci, pastum ire, depasci*, absol.: Job 1, 14; የዐይል፡ውስተ፡ገዳም፡ይትረዐይ፡ 39, 8; ይትረዐዩ፡ከመ፡አ ስዋር፡ Jes. 5, 17. 11, 6. 14, 30. 49, 9; ይትረዐዩ፡ኅቡረ፡ 65, 25; Zeph. 2, 14; Hez. 34, 14; Cant. 4, 5; Gen. 41, 2; Hen. 86, 1. 3; c. Acc. pabuli vel pascui: Ps. 105, 21; ተርዕየ፡ ሣዕረ፡ Dan. 4, 30; Job 40, 10 (ἐσθίουσι); Jes. 5, 17 (φάγονται); ይትረዐይ፡ብሔረ፡ሥዑረ፡ Jes. 30, 23; አብሓኵ፡እለ፡ኀጥ ኡ፡ዘይትረዐዩ፡ Thren. 1, 6.

ተራዐየ፡ III, 3 *conjunctim* vel *alternatim pasci* vel *pastum ire, compascere*, Marc. 5, 11 rom. (sed ይትረዐይ፡ Matth. 8, 30; Luc. 8, 32); ይትራዐዩ፡ውስተ፡ቀርሜሎስ፡ወ ውስተ፡ደብረ፡ኤፍሬም፡ caet. Jer. 27, 19; c. Acc. pascui: Ex. 22, 4; Herm. p. 57; etiam c. ለ፡, ut: ኵሉ፡ዘመደ፡እንስ ሳ፡ይትራዐዩ፡ለውእቱ፡ሣዕር፡ Herm. p. 98.

መርዐይ፡ (Matth. 8, 31 rom.; 8, 30—32 Platt), at plerumque መርዔት፡ subst., m. et fem., Pl. መራዕይ፡, rarius መርዔ ታት፡ (ἀγέλαι Cyr. hom. f. 103) 1) *jumenta* et *armenta* et *pecus pastum ducta, grex* (ἀγέλη, ποίμνιον, ποίμνη, νομάδες, κτήνη, βόσκημα, βουκόλιον al.) Cant. 4, 1. 2; Jer. 10, 21. 22. 28, 23; Jes. 30, 23; Judith 3, 3; Joel 1, 18; 1 Reg. 8, 16. 25, 2; Luc. 2, 8; Lev. 22, 19. 21. 23, 18; Deut. 28, 4; መራዕየ፡አልህምት፡ወመራዕየ፡አባግዕ፡ Kuf. 20. 30. 34; መ ራዕየ፡አባግዕ፡ Koh. 2, 7; 2 Par. 7, 5; መራዕየ፡አግማል፡ Jes. 60, 6; መራዕየ፡አሕርው፡ Marc. 5, 11; ከለባተ፡መራዕ ይየ፡ Job 30, 1; አዕጻዳተ፡መራዕይ፡ Jes. 65, 10; ከመ፡ኖላ ዊ፡መርዔቶ፡ Sir. 18, 13; c. suff. III pers.: መራዕይሁ፡ Job 20, 17; ውስተ፡መራዕይሁ፡ Mal. 1, 14; መራዕዮሙ፡ Kuf. 30; Jer. 32, 22; መራዕይሆሙ፡ et መራዕዪሆሙ፡ Jer. 6, 3; መራዕይሆሙ፡ Kuf. 34. Transl.: መርዔተ፡እግዚ"፡ Jer. 13, 17; Luc. 12, 32; 1 Petr. 5, 2. 3. 2) *pastus, pascuum* (νομή): አባግዐ፡መርዔትየ፡ Jer. 23; 1 (at Hez. 34, 31 πρόβατα ποιμνίου μου); Ps. 73, 1. 78, 14; Joel 1, 18. — (Aliud መራዕይ፡ vid. sub መርዓት፡ sub ረዐወ፡). — *Voc. Ae.*: መር ዔት፡ዘ፡መጋ፡ (v. መንጋ፡).

ምርዓይ፡ subst. 1) *locus pascuus, pascuum, pascua* (νομή) Gen. 31, 4. 47, 4; Jes. 7, 25. 32, 14. 49, 11; Hez. 25, 5; Zeph. 2, 6. 15; Hen. 86, 2; Joh. 10, 9. 2) *pastus* vel *custodia pastoralis*: እለ፡ይፈቅዱ፡ዋሕየ፡ወምርዓየ፡ οἱ τῆς προστασίας δεόμενοι Chr. Ta. 24.

ረዐይት፡ subst. (Plur. a Sing. ረዓዪ፡) *gigantes* Sap. 14, 6; Prov. 21, 16; Kuf. 5. 20. 29; Hen. 7, 2. 4. 9, 9. 15, 3. 8. 16, 1; etiam singulariter: *gigas* ዝንቱ፡ቀደመ፡ይኩን፡ረዐይ ተ፡ወነዓዌ፡ዲበ፡ምድር፡ 1 Par. 1, 10.

ረዐይታዊ፡ adj. rel. *giganteus, gigas*, Macc. f. 3. 7; ጎ ልያድ፡ረዐይታዊ፡ Sx. Teq. 11; ሶምሶን፡ረዐይታዊ፡ Sx. Jac. 12; Org. 4.

ርዕደ፡ I, 1 [רָעַד رعد VIII] Subj. ይርዐድ፡, *tremere, contremiscere*: እንዘ፡ይርዕድ፡ Job 38, 34; ይርዕዱ፡ወያድ ለቀልቁ፡ Sir. 16, 19; Ps. 17, 9. 76, 18. 103, 33; Hen. 86, 6; ረዐድ፡ Hab. 2, 16; Marc. 5, 33; c. እምነ፡ vel እምቅድመ፡ vel በእንተ፡ causae: ይርዕዱ፡አድባር፡እምኔከ፡ Jes. 64, 1; Dan. 5, 19; Hen. 69, 14; Gen. 9, 2; Org. 1; እምቅድመ፡ Dan. 6, 26; ይርዕዱ፡በእንተ፡ቍር፡ 1 Esr. 9, 6; 2 Esr. 10, 9; c. suff. Dat.: ርዕደኒ፡መንፈስየ፡ Dan. 7, 15.

አርዐደ፡ II, 1 *tremefacere, tremorem efficere*: አርዐ ድከ፡ለቀላይ፡ 4 Esr. 1, 19; እግዚ"፡ዘበላዕሉ፡አንጐድጐደ፡ ወበታሕቱ፡አርዐደ፡ Lith. Orth.

ርዑድ፡ part. *tremens, tremebundus, tremulus, trepidus* Gen. 4, 12; ወከነ፡ (Cain) ርዑደ፡ወድንጉፀ፡ኵሎ፡መዋ ዕለ፡ሕይወቱ፡ Clem. f. 9; Asc. Jes. 9, 1. 2; Hebr. 12, 21; ተ ንሣእኩ፡ርዑድየ፡ Dan. 10, 11.

ረዓድ፡ vel ረዐድ፡ (nec non ርዓድ፡ in libris antiquioribus) subst., plerumque m., *tremor* Ex. 15, 15. 16; Jes. 19, 16. 33, 14; ኢይቀረብኪ፡ርዓድ፡(ረዓድ፡) Jes. 54, 14; Jer. 15, 8. 30, 13; Hab. 3, 16; ረዐደ፡ብርክ፡ Nah. 2, 10; Ps. 2, 11. 47, 6; Job 4, 14; Hen. 1, 5. 20, 2; Marc. 16, 8; 1 Cor. 2, 3.

ርዕደት፡ n. act. *tremor* Deut. 11, 25.

መርዕድ፡ part. *tremefaciens* i. e. *tremendus*: ንጥረ፡መ ባርቅት፡መርዕድ፡ M. M. f. 333; Ssal. Req.

ሩዝ፡(ሩዝ፡ Lud.) subst. [رُنْز رُزّ أُرْز أُرُزّ אוֹרֶז; بِرِنْج व्रीहि] *oryza* Kuf. 37 (p. 135); ተኀጺበ፡ይጸዐዱ፡እምሩዝ፡ Sx. Hed. 29 Enc. (homoeoteleuton carminis est ዝ፡).

ሩዝ፡ (v. እሩዝ፡) subst., nomen avis; fortasse species gallinarum sylvestrium vel agrestium; animalibus gregariis ducem sequentibus adnumerantur ንህብ፡ወሩዝ፡ወኰሬኪ፡ወቆራት፡ወ አንስርት፡ወአልህምት፡ገዳም፡ወዘመደ፡ዓሣት፡ዘዘዚአሆሙ፡ F. N. 44, 2. — *Voc. Ae.*: ሩዝ፡ (v. እሩዝ፡) ዘ፡የበዳ፡ዶሮ፡ — Isenb. in lex. p. 48: ሩዝ፡ „a large white bird, which eats grasshoppers".

ረዘመ፡ rad. inus., cujus significatum nondum certius definire licet; fortasse eadem quae רָזַם ,وَصْمٌ ,رَمَزَ ,غَمَزَ *nictavit, innuit*.

መርዘም፡ vel መርገዝም፡ subst. *titubatio, vertigo, tremor*, ut videtur: እምስካር፡ይትወለድ፡ምርዓት፡ወዝሙት፡ ወሥሥዕት፤ጽርፈት፡ወትዕቢት፡ወመሐላ፡በሐሰት፡ወኢያሠ ንዮ፡በዝንጋዔ፡ወመርዘመ፡ርእስ፡ Clem. f. 139; ቅንአት፡ወ ፍትወት፡አንስት፡ልበ፡ጠቢባን፡ያማስን፡ወዓዲ፡ስካር፡ወዘፈ ን፡ወመርዘመ፡ርእስ፡ f. 199; (diabolus) በእ፡ኀቤሃ፡ወረሰያ፡ ከመ፡መርዝመ፡ወይን፡ወአርስዓ፡ዐቲበ፡ገጻ፡ወሦከ፡ኀሊናሃ፡ f. 221.

ሬመ፡ rad. inus., coll. רוּם (הֵרִים قصد) *altum esse*.

ራማ፡ subst. i. e. רָמָה, רָמָא *locus altus, editus; excelsa* (coelum): **ምሕላሳነ፡ ስማዕ፡ እምራማ፡** *preces nostras audi de excelsis* (coelis) Cod. Mus. Brit. LIV, 7; **ጊዜ፡ ዕርገታ፡ (ለነፍስ፡) ውስተ፡ ራማ፡** Deg. (vid. **ራማ፡** supra c. 275).

አርያም፡ subst. Plur. (gramm. § 131, 2), Pl. (Pl.) **አርያማት፡** 1) (loca) *excelsa, sublimia* (ὕψος, ὑψηλόν, -ά, ὕψιστον, -α) Ps. 77, 75; **እለ፡ ይነብሩ፡ ውስተ፡ አርያም፡** Jes. 26, 4; **ከመ፡ ያስርር፡ ውስተ፡ አርያም፡ እጐሊሁ፡** Hab. 2, 9; in specie: *coelum excelsum* Ps. 7, 8. 67, 19. 72, 8. 11. 92, 6; Job 16, 19. 25, 2. 31, 2; **ልበስ፡ ኀይለ፡ አርያም፡** 40, 5; Jes. 7, 11. 32, 15. 33, 5. 37, 23. 57, 15; Jer. 32, 16; Thren. 1, 13; 1 Par. 15, 16; Sap. 9, 17; 4 Esr. 4, 10. 8, 24; Matth. 21, 9; Marc. 11, 10; **አርያማት፡** Lit. Orth. („In specie accipiunt Aethiopes de *coelo summo*, quod habent pro throno Dei et sede beatorum" Lud.). 2) Est nomen *hymnorum generis cujusdam* in Deg. saepissime obvium; vid. Catal. Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 36 et locum e Sx. Genb. 11, quem ibidem ann. d) laudavimus; d'Abbadie Catal. p. 99.

አርያማዊ፡ adj. rel. *ad excelsa pertinens, coelestis:* **አርያማዊት፡ መቅደስ፡** Ta'âmra Gabr. Manf. Q.

ረየፀ፡ I, 2 [رَاضَ I et II, (coll. רוּץ *incessit; incedere fecit* i. e. *exercuit, erudivit, castigavit*)] *domare, condocefacere* (equum in hippodromo); *exercere* in genere: **አንዘ፡ (ሐዋርያ፡) ይረይዖሙ፡ ለሰማዕያን፡** προγυμνάζει auditores Chr. ho. 12.

ተረየፀ፡ III, 1 et 2 *exerceri, se exercere, condocefieri, institui:* **ፈረስ፡ ዘኢተረየፀ፡** ἵππος ἀδάμαστος *indomitus* Sir. 30, 8; athletae saccos arena impletos gestant **ከመ፡ ይትረየፁ፡** Chr. Ta. 19; **ተጋድሎ፡ ወተረይዖ፡ ዘመንክር፡** γυμνασία τις θαυμαστή Chr. Ta. 18; **እልክቱ፡ ኢተረየፁ፡ ወኢተመከሩ፡ ወኢያእመሩ፡ ሠናየ፡ እምነ፡ እኩይ፡** οὐκ εἶχον τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐκεῖνοι Chr. ho. 8; **እመሰ፡ ተረየፀ፡ ኅሊና፡ ልብነ፡** γεγυμνασμένος vel **በምንትኬ፡ ይትረየፃ፡ ኅሊናቲነ፡** Chr. Ta. 8. — *Voc. Ae.:* **ተረየፀ፡ ዘ፡ ተገርሀ፡**

አስተራየፀ፡ IV, 3 *exercitationis copiam praebere* alicui, *facere ut quis se exercitet et instituat:* **እስከ፡ ፈጣሪ፡ ያስተራይዖሙ፡ ለመስተጋድላኒሁ፡** ὥστε τὸν θεὸν γυμνάζειν τοὺς ἑαυτοῦ ἀθλητάς Chr. ho. 25.

ርዩፅ፡ part. *exercitatus, condocefactus, domitus:* **አፍራስ፡ ዘኢኮኑ፡ ርዩፃ፡** Jer. 5, 8 var.

ረያፂ፡ n. ag. *exercitor, domitor* (magister equorum) Lud. sine auct.

ረዳ፡ subst. [وَرْدٌ וַרְדָא וַרְדָּא וַרְדָּא] *rosa,* ῥόδον: **ጽጌ፡ ረዳ፡** Sir. 24, 14 (Org. 6); Sir. 50, 8; Esth. 1, 6; Sap. 2, 8; κρίνον (*lilium rubens*) Sir. 39, 14; praeterea Gen. 25, 25; Hen. 82, 16. 106, 2. 10; Const. Ap. 39. — *Voc. Ae.:* **ቀንሞስ፡ ናርዶስ፡ ርዱ፡** (sic) **መጽርይ፡ ቀጺመታት፡ ብ፡ ሽታው፡ የሚያምር፡ ዕፀዋት፡**

ሬዶን፡ n. prgr. ῥεδῶν a ῥέδη *rheda* Apoc. 18, 13. — *Voc. Ae.:* **ርኩባት፡ ዘ፡ የሐመሴን፡ ፈረስ፡ ወሬዶን፡ ዘ፡ ገላገሉ፡**

ረድአ፡ I, 1 [amh. **ረዳ፡**, arab. رَدَأَ *fulcivit parietem, adjuvit;* Syri et Hebraei frequentant ܥܕܰܪ עָזַר] Subj. **ይርዳእ፡** 1) *juvare, adjuvare, auxiliari:* Marc. 16, 20; c. c. Acc. prs. vel rei: Kuf. 3. 22; Ps. 43, 28. 45, 5. 53, 4. 78, 9; **ረዲኦትየ፡** Ps. 21, 20. 37, 22. 39, 18. 69, 1; Koh. 7, 19; **ረዲእ፡** Job 4, 20; **መነ፡ ትፈቅድ፡ ትርዳእ፡** 26, 2. 29, 12; **መጽአ፡ ይርድአኒ፡** Dan. 10, 13; **ዘከመ፡ ረድአኒ፡ እዴሁ፡ ለእግዚ"፡** 2 Esr. 12, 18; (in bello) 1 Par. 18, 5; Jes. 31, 1. 41, 14; 4 Esr. 9, 11; Sir. 15, 10. 29, 4; **ከመ፡ ይርድአሙ፡** ἵνα εὐοδώσῃ αὐτοῖς 38, 14; Phil. 2, 13; Matth. 15, 25; Marc. 9, 22; **እለ፡ ይረድእዋ፡ ለኀጢአት፡** Hen. 100, 4; Marc. 9, 24; seq. Subj. verbi: **ዘረድአኪ፡ ትምትሪ፡ ርእሶ፡** Judith 13, 18. 2) *auxilio tutari, defendere:* **እረድአ፡ ለዛቲ፡ ሀገር፡** ὑπερασπιῶ Jes. 37, 35; c. **እምነ፡** *ab:* **ይረድአከ፡ እምዕርከ፡** Job 22, 25; **ይረድአከ፡ እምድቀት፡** Sir. 31, 19; **ረድአ፡ እምሕማም፡** Lit. Apost.

አርድአ፡ II, 1 1) *auxilio vocare* alqm, *auxilio uti* alcjs, c. Acc.: **ነገቢ፡ አርድአ፡ ነሀብተ፡ ሀገር፡** Sx. Ter 15. 2) *opem ferre, adjumento esse, succurrere,* c. Acc. Ex. 18, 22. 23, 5; Gal. 2, 8 (ἐνεργεῖν); Chr. ho. 1.

ተረድአ፡ III, 1 *adjuvari, auxilium nancisci, auxilio uti:* **ከመ፡ ትትረድኡ፡ በረድኤት፡ ፈርዖን፡** Jes. 30, 2 var.; **ዘይትረዳእ፡ በመኳንንት፡ ዝዓለም፡** Syn. in Lud. comm. hist. p. 311.

ተራድአ፡ III, 3 *se invicem adjuvare, mutuam sibi opem ferre, operam suam jungere* cum opera aliorum, c. c. **በበይናት፡**, ut: **ተራድኡ፡ በበይናቲሆሙ፡** Esth. 9, 16; Jsp. p. 356; c. **ምስለ፡**, ut: **እኅ፡ ምስለ፡ እኁሁ፡ ዘይትራዳእ፡** Prov. 18, 19; Kuf. 46; c. Acc.: **ትትራድአ፡ ለምታ፡** ἐνεργεῖ τῷ ἀνδρί Prov. 29, 30; Act. 27, 3; Ex. 23, 5 var.; (Romani cum Judaeis foedus fecerunt,) **ከመ፡ ይትራድኡ፡ ኅቡረ፡ በየብስ፡ ወበባሕር፡ ወከመ፡ ኢይትራድኡ፡ ዘልፈ፡ ዐረ፡ ሮም፡ ላዕሌሆሙ፡** Jsp. p. 296.

ርዱእ፡ part. *adjutus, auxilium nactus:* **ዘየሐውር፡ በጽድቅ፡ ርዱእ፡** βεβοήθηται Prov. 28, 18.

ረድእ፡ subst. 1) abstr. *auxilium:* **መጽኡ፡ ለረድእ፡ ዳዊት፡** 1 Par. 12, 16. 2) concr., fem. **ረድእት፡** (Act. 9, 36 Platt; F. N. 22; Genb. 20 Enc.), Pl. **አርዳእ፡** et **አርድእት፡**, adjutor i. e. *famulus, minister* Matth. 13, 27; F. N. 8, 3 ubi **ንፍቀ፡ ዲያቆን፡** exponitur **አርድእት፡**; et plerumque *discipulus* (μαθητής) magistri, ut: prophetae Jsp. p. 301, monachi Phlx. 85, Joannis baptistae Matth. 14, 12; Marc. 6, 29; Mosis Joh. 9, 28; Pharisaeorum Matth. 22, 16; **ረድኦሙ፡ ለሐዋርያት፡** Haim. Ab. Nr. 2—5; in specie Christi: Joh. 9, 27. 19, 38; Luc. 14, 26; Act. 6, 1. 9, 25. 21, 16; Did. 10; duodecim Matth. 10, 1. 11, 1. 21, 1; Luc. 17, 1 al.; Asc. Jes. 3, 13. 17. 11, 22. Deinde in libris Aethiopum creberrime memorantur septuaginta duo vel septuaginta discipuli Christi secundum Luc. 10, 1. 17, ut: **፸ወ፪ አርድእት፡** Lit. 164, 2; Sx. Teq. 14. 26; Genz. f. 151; Haim. Ab.; **፸፡** Deg.; Sx. Teq. 26 Enc.

ረዳኢ፡ n. ag., f. **ረዳኢት፡**, Pl. **ረዳእያን፡**, *adjutor, auxiliator* Ps. 9, 9. 39, 24. 61, 2; **ረዳእያን፡ በቀትል፡** 1 Par. 12, 1; **ኖባ፡ ወኢትዮጵያ፡ ይከውንዎ፡ ረዳእያነ፡ ሎቱ፡** Dan. 11, 43; Jes. 8, 13. 25, 4. 50, 7; Jer. 16, 19; **ዘአልቦ፡ ረዳኢ፡** Job 29, 12; **እስመ፡ ረዳኢቱ፡ ወዐምዱ፡ ምስማኩ፡ ይእቲ፡** Sir. 36, 29. 51, 2; Judith 9, 11; c. suff. II fem. sing.: **እግዚ"፡ ረዳእኪ፡ (አንፍስ፡)** Sx. Jac. 5 (gramm. § 153). Forma fem. **ረዳኢት፡** (gramm. § 120, a) nonnumquam collective et abstracte usurpatur (sicut **ረድኤት፡**) 2 Reg. 18, 3. 10, 11 var.

ረድኤት፡, nonnumquam **ረዲኤት፡** (in libris antiquioribus,

ut Jes. 8, 20 Cod. Laur.) vel **ረዳኤት፡** (2 Reg. 10, 11 var.) subst., m. et fem. 1) *auxilium, adjumentum* Ps. 48, 15. 120, 1. 2. 123, 8; Job 6, 13; Prov. 21, 31. 28, 12; Jes. 8, 20. 30, 5. 6. 31, 3. 47, 15; Jer. 29, 4; Judith 7, 31; Kuf. 12; 2 Reg. 10, 11; Hen. 90, 13. 14; **እለ፡ወፅኡ፡ለረድኤትክሙ፡** Jer. 44, 7; **እለ፡መጽኡ፡ረድኤተ፡ምስለ፡ዳዊት፡** 1 Par. 12, 33; c. Gen. obj. **በረድኤተ፡ሰብእ፡መዋቲ፡** Act. 4, 9; ἐνέργεια Col. 2, 12; Eph. 3, 7. 2) concr. *socius operis, adjutor, adjutores* (συνεργός, συνεργοί) 1 Thess. 3, 2 Platt; Col. 4, 11; 1 Cor. 3, 9 rom.; 2 Cor. 1, 24 rom.; βοηθός Gen. 2, 20.

ተራዳኢ፡ n. ag. (III, 3) *socius auxiliaris, adjutor:* (**ከሀን፡ይኩን፡**) **ተራዳኤ፡ለትምህርተ፡ነገረ፡ሃይማኖት፡** F. N. 6.

መርድእ፡ part. (II, 1) *adjutor, administer, socius:* **ንግበር፡ሎቱ፡መርድአ፡ዘከማሁ፡** Kuf. 3; (Deus creator) **ኢየኀሥሥ፡መርድአ፡** Lit. Epiph.; **እስመ፡ዓለም፡መርድእ፡ውእቱ፡ለጻድቃን፡** ὑπέρμαχος Sap. 16, 17; **መርድአ፡ግብር፡** *socius operis* M. M. f. 53.

ምርድእ፡ subst. 1) *auxilium, auxiliatio:* (faciamus hoc) **በምርድአ፡እግዚ"፡** Phlx. 6; **ሰአሎ፡ከመ፡ይፈኑ፡ሎቱ፡መራደ፡መርድአ፡ላዕለ፡እኍሁ፡** Jsp. p. 308; **አዘዘ፡ይኅድግ፡ምርድአ፡ሀርቃኖስ፡** (desineret Hyrcano auxilium ferre) ib. 2) *instrumentum:* (non opus habet) **ምርድአ፡በእንተ፡ኪን፡** Lud. ex Enc. Haml. 30.

መርዳኢ፡ part. c. term. adj., Pl. **መርዳእያን፡** *adjutor, administer* F. N. 43, 3.

ረደየ፡ I, 1 (?) *pecuniam foenori dare* Lud. teste Gregorio [رَبَى *multiplicatum fuit* pecus; *excessit numero* quinquaginta; IV id.; أَرْبَى IV *auxit* supra centum].

ተረደየ፡ (?) III, 1 *foenerari, usuras capere:* **ኢትትረደይ፡እምኀበ፡ቢጽከ፡ኢርዴ፡ወርቅ፡ወኢርዴ፡እክል፡** Deut. 23, 20. 21; *foenori dare*, c. dupl. Acc., Lev. 25, 37; Ex. 22, 24 var.

ተራደየ፡ III, 3 usurarium contractum cum aliquo habere (Lud.) i. e. *foenus* vel *usuras capere* ab aliquo vel *imponere* alicui, c. Acc. prs., Ex. 22, 24.

ርዴ፡ subst., m. et fem., *foenus, usura:* **ኢትንሣእ፡እምኔሁ፡ርዴ፡** Lev. 25, 36; **ኢትሁብ፡ወርቀከ፡በርዴ፡** 25, 37; Deut. 23, 20 (**ርዴ፡ወርቅ፡**, **ርዴ፡እክል፡**); **ኢኀደጉ፡ነሢአ፡ርዴ፡** Jer. 9, 5. 6; **በርዴ፡** Prov. 28, 8; Hez. 18, 8 seq.; Ps. 14, 6. 71, 14; **በዓለ፡ርዴ፡** *foenerator* Kedr 64; **ሰብአ፡ርዴ፡** id. F. M. 18; **ዘለቅሐ፡በርዴ፡** ib.; F. N. 27; **በእንተ፡ርዴ፡** agitur F. N. 50, 2; F. M. 18. — *Voc. Ae.:* **ርዴ፡ዘ፡አታት፡**

ረዳዪ፡ n. ag. *foenerator* Lud. sine auct.

ርድየት፡ n. act. *foeneratio* Lud. sine auct.

ርዳዴ፡ subst. *obstinatio* Lud. ex Org. 7.

ምርዳድ፡ vid. sub **መረደ፡**

ረግሐ፡ rad. inus., cui nescio an contiguae sint **ረግዐ፡** et רָקַע.

መርግሕ፡ subst. *saxum, lapis magnus* [amh. **መርግ፡**], collective: **ወውእቱኒ፡መርግሐ፡እሳት፡ይወድቅ፡ዲቤሆሙ፡** Vis. Bar. (id. fere q. رِجَام).

አመርግሐ፡ v. **አመርግዐ፡** II *saxa provolvere* de rupe: **አመርግሑ፡** (v. **አመርግዑ፡**) **እብነ፡ላዕሌሆሙ፡** Judith 6, 12. — *Voc. Ae.:* **አመርግሑ፡ዘ፡አንከበለሉ፡**

ረገመ፡ I, 1 [רָגַם ‏رَجَمَ *lapidavit;* رَجَّمَ *lapidibus jecit; calumniis petiit; exsecratus est*] Subj. **ይርግም፡**, *male precari, maledicere, exsecrari, diris devovere*, abs. Rom. 12, 14; (Hen. 22, 11); (sacerdos) **ዘይዘብጥ፡ወይረግም፡** Syn. in Lud. comm. hist. p. 311; c. Acc. Gen. 8, 21. 12, 3; Lev. 24, 11. 14. 15; Num. 23, 7 seq.; Job 3, 1. 8; Prov. 24, 34; Koh. 7, 21. 10, 20; Sir. 4, 5. 6. 13, 22 (προςεπιτιμᾷν). 21, 27. 23, 14; 2 Esr. 23, 2; Hen. 5, 5. 6; Matth. 5, 44; Marc. 11, 21; Jac. 3, 9; c. **በ፡** nominis divini, per quod maledicitur Ps. 151, 6; 1 Reg. 17, 43; **ረጊም፡** *dirae* (opp. **በረከት፡**) Hen. 59, 2.

ተረግመ፡ III, 1 1) reflx. *diras imprecari* vel sibi vel aliis Matth. 26, 74; Marc. 14, 71; **ረገምኩ፡ወተረገምኩ፡** Form. Conf.; **አፍቅር፡ወኢትትረገም፡ላዕሌሁ፡ከመ፡ኢይትመዓዕከ፡እግዚ"፡** Clem. f. 113. 2) pass. *diris devoveri:* **ተረግመ፡ቤተ፡መቅደስከ፡** ἐγενήθη εἰς κατάραν Jes. 64, 10; Org. 1.

ተራገመ፡ III, 3 *diris exsecrationibus se invicem obstringere:* **ተራገሙ፡ወተማሐሉ፡ወበኡ፡ኪዳነ፡** 2 Esr. 20, 29.

ርጉም፡ part. *diris devotus, maledictus* Gen. 3, 14. 17; Ps. 118, 21; **ርጉመ፡ለይኩን፡** Mal. 1, 14; Jer. 11, 3. 17, 5. 20, 15. 31, 10; Job 3, 5; **ርግምተ፡ትኩን፡ዕለት፡** Jer. 20, 14; Matth. 25, 41; **ዘርጉም፡** τὸ ἀνάθεμα Jos. 7, 12.

ርግመት፡ n. act. *imprecatio, exsecratio* Hen. 5, 6. 7.

ረጋሚ፡ n. ag. *dirarum jactator, exsecrator*, λοίδορος (*conviciator*) 1 Cor. 5, 11 Platt; 1 Sal. Mar. 23; Sx. Teq. 9 Enc.; Ter 23 Enc.

መርገም፡ subst., m. et fem. (Ps. 108, 16. 17), Pl. **መርገማት፡** (Cyr. f. 105; F. N. 9, 4) *imprecatio, maledictio, exsecratio, dirae*, δυσφημία 2 Cor. 6, 8; ἀρά, κατάρα Rom. 3, 14; Gal. 3, 10. 13; Hebr. 6, 8; Jac. 3, 10; 2 Petr. 2, 14; Num. 5, 23; **መሐላ፡ዘመርገም፡** 5, 21; 2 Esr. 23, 2; **መርገመ፡እግዚ"፡** Prov. 3, 33. 26, 2; Ps. 9, 29; Jes. 65, 23; Jer. 29, 14. 51, 8; Bar. 1, 20; **መጽአ፡መርገም፡ላዕሌነ፡ወመሐላ፡** Dan. 9, 11; Sir. 3, 9. 29, 6; Hen. 5, 5; **ኢይፃእ፡እምአፉሁ፡ቃለ፡መርገም፡** Did. 17.

ተርጐመ፡ vid. sub **ተ፡**

ረግረግ፡ subst. *stagnum, aqua residua limosa* [coll. رَجْرَجَة]; vocabulum amh. esse videtur, quamquam *Voc. Ae.* exhibet: **ሐዝሐዝ፡ረግረግ፡ዐምዐም፡ዘ፡የቈጠማ፡ወኸ፡**

ረገበ፡ rad. inus.; رَجِبَ *perterritus timuit, puduit.*

ርግብ፡ subst., plerumque fem., coll. et sing., Pl. **አርጋብ፡** [ut videtur, proprie: avis pavida, trepida, vid. Bocharti hieroz. II. p. 555.] *columba*, περιστερά, collct. Matth. 10, 16; Jes. 60, 8; **ኮኑ፡ከመ፡ርግብ፡እለ፡የሐፅና፡ውስተ፡ኰኵሕ፡** Jer. 31, 28; **ርግብ፡ዘይትሜሀር፡ሰሪረ፡** Hez. 7, 16; Lev. 1, 14; **እጕለ፡ርግብ፡** *pulli columbarum, pipiones* Lev. 5, 7. 12, 6. 8; Luc. 2, 24; sing. Gen. 8, 8; Ps. 54, 6; Jes. 38, 14. 59, 11; Zeph. 3, 1; Cant. 1, 15; Matth. 3, 16; Clem. f. 25; Rel. Bar.; masc.

4 Esr. 3, 33 Laur.; ርግበ፡ገዳም፡ χελιδὼν ἀγροῦ Jer. 8, 7; transl. ad blandam mulieris compellationem Cant. 2, 10; ርግበ የ፡ኀሪት፡ III Sal. Mar. 16; Pl. Matth. 21, 12 rom.; Joh. 2, 14; Reg. Pach.; Sx. Ter 22.

ረገነ፡ rad. inus., cui vis *constringendi, firmandi* et *stabiliendi* infuisse videtur, coll. رَجَنَ, رَكَا, رَكَنَ.

ራግናት፡ subst., Pl. (formae ራግዛት፡) 1) compages trabium qua per aquam vehuntur; *ratis, cymba, scapha, linter,* σκάφη Act. 27, 30. 32 Platt; ውስተ፡ዘመጠነዝ፡ዕበየ፡ሰርም ከሙ፡ራግናተ፡ቃላትየ፡እጽህቅ፡አሑር፡ τοῦτο τοῦ λόγου σκάφος ἰθύνειν ἐπείγομαι hom. Acacii in Cyr. f. 105; ያዐድዉ፡ (trajiciunt) በድን፡በራግናት፡ Reg. Pach. 2) *rudentes, funes navis:* ራግናቲሃ፡ለሐመር፡ሐብለ፡ሥላሴ፡ዘኢይትበተክ፡ *funes navis sunt vinculum Trinitatis, quod non rumpitur* Org. 1 (Lud. interprete Gregorio). — Significationem *veli* vel *velorum navis*, de qua vehementer dubito, Ludolfus e duobus aliis Organi locis probare conatus est; (Christus gubernator) ዘይሔድር፡ለዓለም፡እማዕበለ፡ኀጣውእ፡ዘበራግናተ፡ወንጌሉ፡ቅዱስ፡ Org. 4; አሐመር፡እንተ፡ትሔድፍ፡ (quae vehis sc. homines) በራግናተ፡ሥላሴ፡ Org. 5. — *Voc. Ae.:* ራግናት፡ዘ፡አምሳለ፡ተራዳ፡ዘይስሕቦ፡በቱ፡; *aliud:* ራግናት፡ብ፡ሰንሰለቱ፡(ለመርከብ).

ረግዐ፡ I, 1 [amh. ረጋ፡, hebr. רָגַע] *concrescere, coagulari, spissari, congelari, gelascere;* de aquis marinis, quae in unum locum coeunt Ex. 15, 8; de lacte Ps. 118, 70; ረግዐት፡እምሐሊብ፡ Thren. 4, 7 var.; de cera fluida: ይረግዕ፡ከመ፡ሠምዕ፡ Gad. T. H.; de sanguine: ደመ፡ቅቱላን፡ይረግዕ፡ላዕለ፡ርኢም፡ Jsp. p. 356; de aqua gelascente: እምከመ፡ረግዐ፡አስሐትያ፡ Sir. 43, 19. 20; ይረግዕ፡ማይ፡ወይከውን፡ከመ፡እብን፡ Sx. Hed. 29; ረግዐ፡ማይ፡ታሕቴሆሙ፡ Abush. 50.

አርገዐ፡ II, 1 *coagulare, spissare, congelare:* አርጋዕ ከኒ፡ከመ፡ግብንት፡ Job 10, 10; (Deus) የዐቍር፡ማየ፡ (semen) በማኅፀን፡ወያረግዕ፡ከመ፡ይኩን፡ሥጋ፡ Lit. Orth.; (nos, Deus trinus,) ናረግዖሙ፡ለማያት፡በውስተ፡ደመናት፡ወንፈኑ፡በረድ፡ወአስሐትያ፡ዲበ፡ምድር፡ Clem. f. 52.

ርጉዕ፡ part. *coagulatus, spissatus, concretus, congelatus:* ደብር፡ርጉዕ፡ τετυρωμένος Ps. 67, 16; አድባሪሃ፡ርጉዓን፡ወአእባኒሃ፡ክቡራን፡ Deg.; ነበርኩ፡ርጉዐ፡በደም፡፲አውራኀ፡እምዘርአ፡ብእሲ፡ παγείς Sap. 7, 2; ተርእየት፡ማይ፡ርግዕት፡ Sap. 19, 7; በጽሐ፡ኀበ፡ዐቢይ፡ፈለግ፡ወረከበ፡ርጉዐ፡ Jsp. p. 282.

ርግዐት፡ n. act. *coagulatio, congelatio* Lud. sine auct.

ረገዘ፡ I, 1 [respondent a) رَكَزَ *defixit* in terram hastam; VIII *firmus stabilisque fuit*, coll. رز; عَكَزَ *infixit* in terram hastam; *innixus fuit* baculo; b) وَخَزَ, رَخَ, صَعَ *confodit* hasta; רָצַץ רָצַח] Subj. ይርግዝ፡ *transfigere, transfodere, confodere; occidere* vel *jugulare* hasta vel gladio; ἐμπηγνύναι ረገዘ፡ውስተ፡ከርሡ፡ Jud. 3, 21; 2 Reg. 2, 16; ἀπο-, κατακεντεῖν, κατακοντίζειν, πατάσσειν, παίειν, ረምሐ፡ዘይረግዝ፡ Kuf. 37; በሶያንው፡ወግዐኒ፡ወረገዘኒ፡ Job 16, 13; ረገዘ፡በኲናት፡ Judith 1, 15; ይረግዝዎሙ፡በመጥብሕ፡ Hez. 23, 47; Num. 25, 8; 1 Reg. 19, 10. 31, 4; 2 Reg. 20, 10; Joh. 19, 34; crebro σφάττειν, κατασφάζειν 1 Reg. 15, 33; 4 Reg. 10, 7. 25, 7; ይረግዝዎሙ፡ለደቂቁ፡ Job 21, 20; እለ፡በሰናት፡ረገዝዎሙ፡ Jer. 15, 3. 52, 10; Hez. 16, 40. 21, 10; Ps. 36, 15; Luc. 19, 27.

አርገዘ፡ II, 1 (infixis anchoris) navem *firmare* vel *constituere* Act. 27, 16 Platt (cfr. ሐገዘ፡).

ተረግዘ፡ III, 1 refl. et pass. *se ipsum confodere, confodi, occidi:* ነሥአ፡ሰይፈ፡ወተረግዘ፡ለሊሁ፡በቱ፡ 1 Reg. 31, 4. 5; Act. 16, 27; Apoc. 13, 3.

ተራገዘ፡ III, 3 *se invicem confodere* Hen. 10, 12; Dan. 9, 26 var.

ርጉዝ፡ part. *confossus, jugulatus* Jer. 27, 4; Threu. 4, 9; Apoc. 5, 6.

ርግዘት፡ n. act. *perfossio, ictus, vulnus transfigendo inflictum:* (Christus) አርአየኒ፡ርግዘተ፡ገቦሁ፡ዘየማን፡ Did. 30; ቶማስ፡ገሰሰ፡ርግዘተ፡ገቦሁ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; Lit. Orth.

ራግዛት፡ subst. Pl. (formae ራግናት፡) *postes* januae et portae (σταθμοί, φλιαί) Ex. 12, 7. 22. 23; Jud. 16, 3; ራግዛተ፡ምብዋእየ፡ Prov. 8, 34; Hez. 43, 8; ሐቅፉ፡ራግዛቲሃ፡ወኅዋኅዊሃ፡ (sc. ecclesiae) Clem. f. 193. — *Voc. Ae.:* ራግዛት፡ዘ፡መቃንዕ፡ዘዐጋም፡ወዘየማን፡; *aliud:* ራ"፡ብ፡ሁለቱ፡መቃን ።

ምርጕዝ፡ (et ምርጕዝ፡) subst. *baculus, scipio:* ለኵሎሙ፡ምርጕዘሙ፡ውስተ፡እደዊሆሙ፡ Zach. 8, 4; ተቀጥቀጠ፡ምርጕዝ፡ኃጥእ፡ Hez. 7, 11; (Christus) ምርጕዝ፡ጻድቃን፡ Lit. 168, 2; Kid. f. 9; monachorum, Gad. Za Mich.

ተመርጐዘ፡ quadrl. III, 1 1) *inniti baculo:* ተመርጐዘ፡በቲ፡(ለበትር፡) 4 Reg. 18, 21; (ambulat) ዘእንበለ፡በትር፡ወተመርጕዞ፡ Clem. f. 131. 2) in genere: *niti, inniti* re (etiam transl.: *confidere* re); c. c. በ፡ Cant. 8, 5; Sir. 15, 4; Hen. 48, 3. 61, 3. 5; እለ፡ይትመረጐዙ፡ቦቱ፡ (sc. ecclesia) Clem. f. 108; ይትመረጐዙ፡በትእምርተ፡መስቀል፡ Deg.; c. ዲበ፡ Hen. 61, 5 var.; c. ውስተ፡, ut: ተመርጐዝየ፡ውስተ፡ Deg.; c. Acc., ut: እለ፡ይትመረጐዝዋ፡ τοῖς ἐπερειδομένοις ἐπ' αὐτήν Prov. 3, 18; Clem. f. 194; *Judaei* ይትመረጐዙ፡ሕገ፡ኦሪት፡ዘሙሴ፡ Cyr. de Melch. f. 129.

ረገዐ፡ I, 1 [i. q. رَكَضَ *motitavit* pedes, *in terram impegit, pede percussit;* amh. ረገጠ፡ et ረገጸ፡; contigua sunt רָקַד, רָקַע] 1) *pedes motitare*, de infante ex utero exituro Lud. e Vit. Sanct. 2) *pedem supplodere, pede percutere, p. ferire* vel *tundere*, c. Acc. rei: ረገዐ፡ምድረ፡ (sc. thesaurum eliciturus) Clem. f. 223; M. M. f. 279; (Abraham idola) በ፡ለዘ ጸፍየ፡ወበ፡ለዘረገየ፡ወበ፡ለዘወገሮ፡ወሰበሮ፡በእእባን፡ Kbr. Nag. Nr. 13; ይረግዑ፡በእገሪሆሙ፡መንበረ፡ Const. Ap. 71; (regem de solio dejecit) ወረገየ፡ክሣዶ፡ወደጐጸ፡እንግድዓሁ፡ Gad. T. H.; ረገየ፡ለቅዱስ፡መቃርስ፡ውስተ፡መለያልያቲሁ፡ Sx. Teq. 27; ረገየ፡በእገሪሁ፡ወወድቀ፡ዲበ፡ምድር፡ወሞተ፡ Sx. Jac. 12. 3) *calcitrare, recalcitrare:* (si quis habet jumenta petulca) አው፡አብቅልተ፡ዘይረግዑ፡ F. N. 47; ረጊዕ፡ውስተ፡ቀኖት፡በሊኅ፡ Act. 9, 5, et 26, 14 Platt.

ተረግዐ፡ III, 1 *calcitrare:* ጽኑዕ፡ለከ፡ምጉጣይ፡ወተረግዖ፡ Act. 26, 14 rom.

ተራገፀ፡ III, 3 1) *palpitantem pedes jactare* vel *pedibus obniti* (ἀποσκαρίζειν) Jud. 4, 21. 5, 27; Abush. 47. 2) *invicem se pedibus tundere* vel *calcitrare* Lud. sine auct.

አስተራገፀ፡ IV, 3 *facere ut quis palpitans pedes jactet* (secundum Ludolfi Gregorium: *morbo, qui saltatio Viti* vel *jectigatio dicitur, afficere* alqm) Marc. 1, 26. 9, 18. 20; Luc. 9, 39. 42.

ርጉፅ፡ part. *pede percussus, calcitratione laesus* Lud. sine auct.

ርግፀት፡ n. act. *pedis ictus, calcitratio:* **ኢያንተጉ፡እምሐቋሆሙ፡ርግፀተ፤እስከ፡መጠዉ፡ነፍሶሙ፡ክብርተ፡** Sx. Haml. 30 Enc.

ትርጋፅ፡ subst. *quidquid ad pedes est; locus ad pedes* (opp. **ትርአስ፡**)፡**በትርአስ፡ወትርጋፅ፡** Genz. f. 40; in Acc. loci: *ad pedes* Joh. 20, 12; **ግበሩ፡ሎሙ፡ቅድመ፡በድኖሙ፡፩መስቀለ፤ አሐደ፡ትርአሰ፡ወአሐደ፡ትርጋፀ፤፩በየማን፡ወ፩በፀጋም፡** Genz. f. 24. 23.

ረገፈ፡ rad. inus., ut videtur: *colore distinguere, pingere, variegare,* coll. **ረቀመ፡**, רָקַם رَقَمَ et رَقَنَ; **ርኳም፡** رُخَامٌ (vid. etiam **ሰርገወ፡**).

ርጉፍ፡ part. 1) *colore distinctus, variegatus, exornatus:* **ሥኑይ፡ወርጉፍ፡** (v. **ወስርግው፡**)**በሚላት፡** κεκοσμημένη βυσσίνοις Esth. 1, 6; **ውስተ፡ምስካቢሁ፡ፊለስ፡ዘርጉፍ፡በልብሰ፡ሚላት፡** Judith 10, 21. 2) *opus tesselatum* Hez. 40, 17. 18 vrs. nov., ubi רִצְפָּה ter per **ርጉፍ፡**, semel per **ፀፍፀፍ፡** versum est. — *Voc. Ae.:* **ርሱይ፡ርጉፍ፡ንጹሕ፡ስርግው፡ዘ፡እሉ፡፩ሽልም፡**; *aliud* ad Hez.: **ርጉፍ፡ዘ፡ጕዝጕዝ፡**

ረጥበ፡(**ረጠበ፡** Lud.) I, 1 *humidum, succosum, virentem, recentem esse* [רָטֹב رَطِبَ ܪܛܶܒ]. *Rad. Abb.:* **ረጥበ፡ዘ፡ረጠበ፡**

አርጠበ፡ II, 1 *virere facere, succosum reddere:* **አረጥብ፡ዕፀ፡ይቡሰ፡** Hez. 17, 24.

ርጡብ፡ part. 1) *succosus, virens, recens, humidus:* **አየብስ፡ዕፀ፡ርጡበ፡** Hez. 17, 24; Luc. 23, 31; Herm. p. 51; **አንዳ፡ላህም፡ርጡብ፡** *pellis taurina adhuc humida* vel *recens* Gad. T. H.; **ዐፅመ፡ሥጋሁ፡** (cadaveris) **ተረክበ፡ምስለ፡ደም፡ርጡብ፡** Sx. Teq. 6 Enc.; **መሬት፡ርጡብ፡** (opp. **እብን፡ይቡስ፡**) Sx. Sen. 12 Enc. 2) substantive: *humidum, madidum, humor:* **ንበረ፡ውስተ፡ርጡብ፡** κάθισον ἐν ὑγρασίᾳ Jer. 31, 18; **ሳብዕተ፡እዴሁ፡ለርጡብ፡** 4 Esr. 4, 59.

ርጥብ፡ subst. *succus:* **ይቡስ፡ዕፅ፡ዘአልቦ፡ርጥብ፡** Macc. f. 10.

ርጥበት፡ n. act. *humiditas* (succus, humor, mador), plantae virentis: **በከመ፡እሳት፡ያየብስ፡ርጥበተ፡ዕፅ፡** Phlx. 16; aëris (opp. **ሐሩር፡**) Phlx. 90.

ርጥር፡ i. q. **ርጢን፡** Gen. 43, 11 var.

ርጢን፡ n. pergr. sc. ῥητίνη *resina, gummi* [رَاتِينَج, رَاتِينَ coll. رَجِينَة] Pl. **ርጢናት፡** 1) Respondet gr. ῥητίνη, hebr. צֳרִי *balsamum, opobalsamum* Gen. 37, 25. 43, 11 var.; Hez. 27, 17; **አልቦኑ፡ርጢን፡ውስተ፡ገለዓድ፡** Jer. 8, 22. 26, 11. 28, 8; Aethiopes autem **ርጢን፡** „pro *resina terebinthina,* ex qua emplastra fiunt, accipiunt" Lud. 2) *resina medicatrix,* et *emplastrum* vel *medicamen* in genere: **ርጢናት፡ልምሉማት፡ወጽሩያት፡** F. M. 1, 4. 3, 3; Org. 4; Lud. comm. hist. p. 504, Nr. 47. — *Voc. Ae.:* **ርጢን፡ዘ፡ከርቤ፡ቅብዕኒ፡ይ፡**; *Rad. Abb.:* **ረጠነ፡ዘ፡መድኀኒት፡አደረገ፡**

ረፈቀ፡ I, 1 [amh. id.; רָפַק Hithp. et رَفَقَ VIII *innixus fuit* cubito, cervicali] Subj. **ይርፍቅ፡** *reclinare, accumbere, discumbere* ad mensam: **ረፈቁ፡እብላዕ፡** Tob. 2, 1; **ይረፍቅ፡ወይበልዕ፡** 1 Esr. 4, 10; 1 Reg. 20, 20; Matth. 8, 11. 9, 10. 14, 19. 26, 20; Marc. 6, 39; **ምስካብ፡ዘዲቤሁ፡ትረፍቅ፡ሰበ፡ትመስሕ፡** Judith 12, 15; **ርፍቁ፡** Jsp. p. 369; Kid. f. 33. 41; **ዕንባቆም፡ዘነጸረ፡አምላከ፡ማእከለ፡እንስሳ፡ረፈቀ፡** Sx. Genb. 24 Enc. (coll. Hab. 3, 2).

አርፈቀ፡ II, 1 *reclinare* vel *accumbere* ad mensam *facere,* Luc. 9, 14; 1 Reg. 9, 22; **ያረፍቆሙ፡** Did. 36; **ውስተ፡ሕፅኑ፡አንበረከ፤ዲበ፡እንግድዓሁ፡አርፈቀከ፡** (Christus Joannem) Deg.; (Christus) **ያርፍቀነ፡ውስተ፡ሕፅኑ፡ለመርዓዊ፡** Mavâs. n. 11.

ረፋቂ፡ n. ag. *accumbens, reclinis:* **ዮሐንስ፡ረፋቄ፡ሕፅንከ፡** (*o Christe!*) Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

መርፈቅ፡ subst. *superliminare, limen* (vid. etiam **መድረክ፡**), ὑπέρθυρον **መርፈቅ፡** (v. **ምርፋቀ፡**)**ኆኅት፡** Jes. 6, 4; φλιά Ex. 12, 7. 22. 23; φλιαί Deut. 6, 9. 11, 20.

ምርፋቅ፡ (et **መርፋቅ፡** Luc. 14, 7. 9 rom.) subst., Pl. **ምርፋቃት፡** 1) *locus accubitus:* **ይርፍቁ፡በበ፡ምርፋቃቲሆሙ፡** Marc. 6, 39. 40; Luc. 9, 14; **ርእሰ፡ምርፋቅ፡** vel **ምርፋቃት፡** πρωτοκλισία *primae mensae locus* Matth. 23, 6; Marc. 12, 39; Luc. 14, 7—10; 1 Reg. 9, 22; **ሰላም፡ለእንግድዓኪ፡ለእሳተ፡መለኮት፡ምርፋቁ፡** III Sal. Mar. 21. 2) *refectorium* in monasteriis Lud. 3) *convivium, compotatio* (Gelage): **ኢይግበሩ፡ምርፋቀ፡ለስቴ፡** Can. Laod. 51 (53); **የሐውር፡ኀበ፡ምርፋቃት፡** Chr. Ta. 30; Clem. f. 70. 4) i. q. **መርፈቅ፡** Jes. 6, 4 var.

ረፍአ፡ I, 1 [רָפָא رَفَأَ] *consuere, sarcire:* ῥάπτειν **ረፊእ፡** Koh. 3, 7. — *Voc. Ae.:* **ረፍአ፡ብ፡ሰፋ፡** (vid. Aeth. **ሰፈየ፡**).

ተረፍአ፡ III, 1 *consui, sarciri; Voc. Ae.:* **ዘኢተረፍአ፡ዘ፡ያልተሰፋ፡**

ርፉእ፡ part. *consutus:* **አልባሰ፡ርፉአ፡ውስተ፡ርእሶሙ፡** Hez. 23, 15.

ርፍአት፡ n. act. *sutura:* **ውእቱ፡ከዳን፡ዘአልቦ፡ርፍአት፡** ἄρραφος Joh. 19, 23.

ረፋኢ፡ n. ag. *sartor,* deinde trsl. *reparator, restitutor* (medicus): **ረፋኢሆሙ፡ለድውያን፡** ἀντιλήπτωρ ἀσθενούντων Judith 9, 11; 2 Reg. 22, 3.

ርፍእ፡ subst. *opus sartorium:* **አልባሰ፡ርፍእ፡ዲበ፡ርእሶሙ፡** Hez. 23, 15; **አማልክተ፡ርፍእ፡** εἴδωλα ῥαπτά Hez. 16, 16.

መርፍእ፡ subst., Pl. **መራፍእት፡**, *acus,* ῥαφίς, **ስቍረተ፡መርፍእ፡** Matth. 19, 24; Marc. 10, 25; Reg. Pach.; II Const. Ap. 19; **ይኩን፡በግብረ፡መርፍእ፡** ῥαφιδευτόν Ex. 27, 16; **ዘበመርፍእ፡** Ex. 37, 21; **አዘዘ፡ይቅንውዋ፡እደዊሃ፡ወእገሪሃ፡በመራፍእት፡በሊኃት፡** Sx. Ter 30.

ምርፋእ፡ subst. id. q. **መርፍእ፡**; **ዘየኀትም፡በእደዊሁ፡ወ**

እገሪሁ፡በምርፋቁ፡ያቀጥን፡ወያጸልም፡ወያቀይሕ፡ወይጽሕፍ፡ላዕሌሁ፡ዘውዐ፡ነገረ፡ሰብእ፡ Const. Ap. 62 (63); sed in loco parallelo II Const. Ap. 19 melior lectio: በመርፍቁ፡ exstat.

ረፈደ፡ inus.; רִפֵּד Pi. *stravit* lectum; *recreavit;* رَفَدَ *adjuvit, dedit, donavit.*

አርፈደ፡ II, 1 dubiae significationis: አልቦ፡ዘያመጽእ፡መብልዐ፡ድውያን፡ውስተ፡መስኅንተ፡አኀው፡ኀበ፡ያበስሉ፡ሎሙ፡አላ፡ይግበሩ፡ሎሙ፡ለድውያን፡እንተ፡ባሕቲቶሙ፡ወኢያርፍዱ፡ውሂቦቶሙ፡ለእለ፡ይደውዩ፡ (an: *ne uberius* vel *abundent* cibos *aegrotis?*) Reg. Pach.

ሰ፡ litera alphabeti Aethiopici septima, quae ሳት፡ nominatur et (sicut س Arabum) *s* pronuntiatur.

ሰ፡ particula inseparabilis suffixa (gramm. § 62, 1, a; § 168 5; § 200, 2); vim habet *restringendi* et *distinguendi* ejus, ad quod pertinet, vocabuli, ita ut ante caetera emineat. a) Additur iis enunciationis vocabulis, in quae summa orationis vis intenditur (*certe, vero*): ወልድየሰ፡ሞተ፡ ἀπώλετο τὸ παιδίον Tob. 10, 4. 7; ሕያው፡ውእቱሰ፡ ὑγιαίνει 10, 6; Gen. 15, 4. 27, 38 (ከመ፡—ሰ፡). 37, 17. 42, 28; Ex. 2, 18; Num. 14, 7; 1 Reg. 11, 13; Ps. 1, 5; Jes. 66, 2; Matth. 4, 3. 6, 34. 21, 37; Marc. 12, 6; nonnumquam duobus ejusdem enuntiationis vocabulis annectitur, ut Gen. 30, 20. b) Respondet graeco μέν (*quidem*), sive in altero membro sequatur ወ simplex, ut: ቃልሰ፡ቃለ፡ያዕቆብ፡ወእደው፡ዘዔሳው፡ Gen. 27, 22; እግዚ"፡ለዕቡያንሰ፡ይትቃወሞሙ፡ወለትሑታን፡ይሁቦሙ፡ክብረ፡ Prov. 3, 34; Matth. 9, 37. 26, 41; Rom. 7, 12; sive sequatur ወ—ሰ፡, ut: ሰብእሰ፡ገጸ፡ይሬኢ፡ወእግዚአብሔርሰ፡ልበ፡ይሬኢ፡ 1 Reg. 16, 7; Kuf. 26; Rom. 11, 28; Hebr. 7, 8; Joh. 3, 29. 30; sive ወ—ኒ፡, ut: ለአድግሰ፡አቅምሖ፡ወለገብርኒ፡ገሥጾ፡ Sir. 30, 33; እንዘ፡ሕይወትሰ፡በኀበ፡እግዚ"፡ወፍትኒ፡እምኀበ፡ንጉሥ፡ይነሥእ፡ 38, 2. c) Respondet graeco δέ (*autem, vero, contra, sed*) et oppositionem leviorem gravioremve suggerit; rarius ሰ፡ nudum, ut: ይእዜሰኬ፡ νυνὶ δέ Rom. 3, 21. 4, 2; Matth. 6, 33; plerumque cum ወ፡ compositum, scilicet: ወ—ሰ፡, ut: ወአእምሮ፡ሕግሰ፡ Prov. 9, 10; ወለእለ፡ዘእንበለ፡ልብሰ፡ 14, 8; Ps. 36, 9. 11; Mal. 1, 12; Lev. 1, 10. 14. 2, 1. 3, 1; Luc. 2, 19. 3, 17. 12, 31; Rom. 3, 5. 7. 4, 5; ወእመሰኬ፡ 6, 5: nonnumquam fortiore aliqua particula adversativa adjecta, ut: ወባሕቱ፡ለሊሁሰ፡ Joh. 4, 2; Gen. 24, 8; ወእሙንቱሰ፡ዳእሙ፡ክልኤሆሙ፡እለ፡ድኅኑ፡ Sir. 46, 8; ኮኑ፡አበዊሁ፡ነዳያነ፡አላ፡እሙንቱሰ፡ኮኑ፡ብዑላነ፡በምግባረ፡ሠናይ፡ Sx. Genb. 19. In specie hoc ወ—ሰ፡ usurpatur, α) ubi ad causam vel quaestionem novam transitus fit: ወተአምሪሁሰ፡ *ejus signa autem* (sc. quod attinet) 4 Esr. 3, 1. 6, 51; Asc. Jes. 8, 27; β) ubi enuntiationi principali alia subjungitur, qua status vel conditio personae vel rei, in principali enuntiatione laudatae, describatur: ተንሥአ፡መልአከ፡እግዚ"፡ይትዓቀፎ፡ወውእቱሰ፡ይጼዐን፡ዲበ፡እድግቱ፡ Num. 22, 22; Gen. 19, 1. 20, 4; Jud. 13, 2; Matth. 8, 24. — Voci አነ፡ *ego* annexum ሰ፡ cum ea in አነሰ፡ concrescit (gramm. § 171, s. fin.).

ሶ፡ particula *instigandi* vel urgendi (gramm. § 162): *obsecro, quaeso,* δή; Imperativo suffigitur, ut: ተመየጥሶ፡ Ps. 79, 15. 117, 24; Lit. 158, 2.

ስህም፡ subst. i. e. سَهْمٌ *sagitta* Gad. Ad. f. 127 (vid. ሰገም፡).

ሰለመ፡ rad. inus., e. q. ܫܠܶܡ שָׁלֵם سَلِمَ, cujus potestas prima est *integer* (*incolumis, salvus; completus, perfectus*) *fuit.*

አስለመ፡ II, 1 i. e. أَسْلَمَ *Islamum profiteri:* እመቦ፡ዘአስለመ፡በፈቃዱ፡ቀኖናሁ፡፫ዓመት፡ Kedr f. 70.

ተሳለመ፡ III, 3 (denom. a ሰላም፡) 1) *inter se pacem facere* vel *servare:* ተከየዱ፡ለተሳልሞ፡ወለተራድኦ፡ Jsp. p. 299 et 296; ተሳልሞቶሙ፡ p. 344. 2) *inter se consalutare, salutem sibi invicem dicere, salutatione excipere* alqm: እምድኅረ፡ተሠይመ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ይሳለምዎ፡ኵሉ፡ለለ፩ Lud. e Synodo; በተሳልሞ፡ዚአሁ፡ Clem. f. 175; Kid. f. 15; በሐ፡በልዋ፤ተሳለምዋ፡ Deg.

አስተሳለመ፡ IV, 3 1) *pacem componere, in pacem et gratiam reducere, pacificare, reconciliare, pacare;* absol.: እለ፡ያስተሳልሙ፡ወያስተዓርቁ፡ Clem. f. 196; c. ማእከለ፡ vel ምስለ፡ *inter*, ut: አስተሳለመ፡ማእከሌሆሙ፡ Jsp. p. 312; አስተሳልም፡ምስለ፡እለ፡ይትባአሱ፡ Lud. e Syn.; c. Acc., ut: ለመስተፃርራን፡አስተሳልምዎሙ፡ F. N. 43, 8; (Christus) አስተሳለመ፡በመስቀሉ፡ዘበሰማያት፡ወዘበምድር፡ Cyr. ad Th. f. 22; ፈቀደ፡እስክንድር፡ያስተሳልሞሙ፡ Jsp. p. 304; ከመ፡ታስተሳልም፡አልባበ፡ሕዝብከ፡ወአልባበ፡ካህናቲከ፡ p. 308; Org. 1; Kid. f. 20. 2) *inter se consalutare facere*, c. dupl. Acc.: ወእምዝ፡ታበውእ፡ለበድን፡ውስተ፡ቤተ፡መቅደስ፡ወታስተሳልሞ፡ታቦተ፡ (altare) ለዝኩ፡ግኑዝ፡ወእምዝ፡ታሰክቦ፡ Genz. f. 69, vel c. Acc. et ኀበ፡ *versus*, ut: ታስተሳልሞ፡ለበድን፡ኀበ፡ታቦት፡ f. 99.

ሰላም፡ subst., m. et fem. (ut Rom. 14, 19; 1 Petr. 3, 11; Hen. 5, 4), [ܫܠܳܡܳܐ שָׁלוֹם سَلَامٌ] 1) *incolumitas, salus* Hen. 76, 8. 13; ሑር፡በሰላም፡ Kuf. 18; በሰላም፡የሐውር፡ወበሰላም፡ይትመየጥ፡ Kuf. 27; 2 Reg. 3, 23. 24; ይዜንዎ፡በእንተ፡ሰላም፡ 2 Reg. 8, 10; 1 Reg. 30, 21; ከመ፡ያእምር፡ሰላሞሙ፡ *ut cognosceret, quomodo valerent* Kuf. 34. 2) *pax* (εἰρήνη), quatenus est cum *concordia* et *securitas*, tum *salus* et *felicitas*, omnis generis bona ad bene et beate vivendum necessaria complectens, secundum usum loquendi biblicum. a) sensu proprio: ገብረ፡ምስሌሆሙ፡ሰላመ፡ Jos. 9, 13; Kuf. 34. 37; Judith 15, 8; ንግበር፡ሎቱ፡ሰላመ፡ Jes. 27, 5; ፈነዉ፡መልእክተ፡በቃለ፡ሰላም፡ Judith 3, 1; ይኩን፡ሰላም፡ማእከሌነ፡ Gen. 31, 44; Jud. 4, 17; 1 Reg. 7, 14; ትጼውዕዎሙ፡በሰላም፡ Deut. 20, 10. 11; ለሰላም፡ Jud. 21, 13; ፈነዉ፡ኀበ፡ጢጦስ፡ይኅሥሡ፡ሰላመ፡እምኔሁ፡ Jsp. p. 377; ሰብአ፡ሰላም፡ *pacis amatores* Jsp. p. 345; ዕደው፡ሰላምከ፡ ἄνδρες εἰρηνικοί σου Jer. 45, 22; Ps. 36, 39; ሰላመ፡ይትናገሩኒ፡ Ps. 34, 23; Jes. 32, 4; ምክረ፡ሰላም፡ βουλὴ εἰρηνική Zach. 6, 13; ይጸልኡ፡ሰላመ፡ Ps. 119, 6; Matth. 10, 34; Apoc. 6, 4; ገባርያነ፡ሰላም፡ εἰρηνοποιοί *pacifici* Matth. 5, 9. b) sensu biblico: Jes. 26, 12. 45, 7. 48, 18; ብዙኀ፡ሰላመ፡ደቂቅኪ፡ 54, 13; ሰላም፡በዲበ፡ሰላም፡ 57, 19. 66, 12; Jer. 6, 14. 14, 19. 36, 7. 40, 9; Ps. 4, 9. 121, 7; Hen. 1, 8. 5, 4; ንርከብ፡ሰላመ፡በኀበ፡እግዚ"፡ Rom. 5, 1. 8, 6. 14, 17; Joh. 16, 33. 20, 19. 21. 26;

Phil. 4, 7; 1 Cor. 1, 3. 3) *salus* i. e. *salutatio:* ሰላም፡ለከ፡ *salus tibi! salve!* creberrime, ut in singulis Encomiorum Synaxarii strophis; ላዕሌሁ፡ሰላም፡ (in commemoratione nominum Sanctorum) Jsp. p. 274 al.; ሰላመ፡ገብርኤል፡ *salutatio Gabrielis* (*Ave* Luc. 1, 28) d'Abbadie cat. p. 33. 203; (ritu ordinationis absoluto) ያቅርቡ፡ኵሎ፡ሰላመ፡ሎቱ፡(ለጳጳስ፡) Kid. f. 7; አትልዎ፡ሰላም፡ *sequi facere salutem* Lud. ex Enc. Hed. 18.

ሰላማዊ፡ adj. rel. 1) *pacis amans, pacificus* Ps. 119, 7; Did. 12; Joannes Baptista ሰላማዊ፡ Deg.; vel *pacem servans, concors:* ትኩን፡ምስለ፡ኵሉ፡ሰላማዊተ፡ Kid. f. 20; vel *pacis particeps, pacatus:* ሰላማዊት፡ጽዮን፡ሰላመ፡ዚአኪ፡የሀሉ፡ምስሌኪ፡ Deg.; በእንተ፡ቅድሳት፡ሰላማዊት፡ (ἁγιοσύνη εἰρηνική) ናስተበቍዕ፡ከመ፡እግዚ"፡ያስተሳልመነ፡በማህለ፡ዚአሁ፡ Kid. f. 18. 2) ut videtur: pace vel familiaritate junctus, *amicus* Hen. 19, 2.

ሱላሜ፡ subst. *pacis studium, concordia* Const. Ap. 21. (Lud. comm. hist. p. 327); መዋዕለ፡ፍሥሓ፡ወሱላሜ፡ Enc. Nah. 12.

መስተሳልም፡ part. (IV, 3) *pacificator* Org. 2; ዐሬቄ፡ኩኑ፡ወመስተሳልመ፡ቅድመ፡እግዚአብሔር፡ Sx. Hed. 26 Enc.

እስላም፡ n. prgr., sc. إِسْلَام 1) *Islam, religio Muhammedis:* ሃይማኖተ፡እስላም፡ Abush. 50. 2) *Muhammedani:* አመ፡ነግሡ፡እስላም፡ Sx. Tachs. 23; አዘዝዎ፡ለእስላም፡ከመ፡ይትፈለጥ፡እማእከለ፡ክርስቲያን፡ Chr. L. Atk. f. 21.

መስልም፡ part. i. e. مُسْلِم *Islami sectator, Muhammedanus*, Pl. መስልማን፡ Lib. Myst.

መስልማዊ፡ id. c. term. adj. *ad Islami sectatores pertinens:* መስልማዊት፡ (femina) Kedr f. 62.

ሰለቀ፡ vel ሠለቀ፡ rad. inus., quam Ludolfus et Ges. in thes. p. 1218 cum שָׂחַק composuerunt.

ተሳለቀ፡ III, 1 [amh. id.] 1) *jocari, ludere:* ኢትሳለቅ፡ምስለ፡አብድ፡ μὴ πρόσπαιζε ἀπαιδεύτῳ Sir. 8, 4; (Antonius S. puer) ኢይሳለቅ፡ግሙራ፡ምስለ፡ሕፃናት፡ወኢይዘፍን፡ግሙራ፡ Sx. Ter 22. 2) *illudere, irridere, ludibrio habere*, c. c. ላዕለ፡ Gen. 39, 14; Jud. 16, 25; Prov. 23, 35; Ps. 2, 4; Job 22, 19. 41, 24; Jer. 9, 5. 20, 7; Matth. 20, 19. 27, 29; ተሳሊቆሙ፡ላዕሌሁ፡ሰለብዎ፡ 27, 31; Hebr. 11, 36; vel ዲበ፡ Job 6, 27; Gen. 39, 17; Matth. 2, 16 rom., vel c. በ፡ Ex. 10, 2; ኀለየ፡ሄሮድስ፡ከመ፡ውእቱ፡ይሳለቅ፡ቦቱ፡ Jsp. p. 328.

ስላቅ፡ subst. 1) *jocus:* በስላቅ፡ይቤ፡ Gen. 19, 14. 2) *ludibrium, irrisus, illusio:* ስላቀ፡ (v. ሰለቀ፡)ይሳለቅ፡ Zach. 12, 3; ስላቅ፡ወስላት፡ Job 36, 19; ስላቀ፡ኮነ፡ Job 12, 4; ሠሐቀ፡ወስላቀ፡ኮንክሙ፡ 17, 6; Jer. 31, 39; Hez. 22, 4. 23, 32; Ps. 43, 15. 78, 4, 2 Par. 29, 8; ነገረ፡ስላቅ፡ ἀπαιδευσία ἀσυρής Sir. 23, 13; ὀνειδισμός 23, 15; θέατρον 1 Cor. 4, 9. — *Voc. Ae.:* ስላቅ፡ስላት፡ብ፡ዘበታ፡

ሰለቅ፡ i. q. ስላቅ፡ Zach. 12, 3 var.; 1 Cor. 4, 9 var.

ተሳላቂ፡ n. ag. (III, 3) *irrisor* Const. Ap. 14.

መስተሳልቅ፡ part. (IV, 3) *irridens, irrisor, illusor:* መስተሳልቅ፡ውእቱ፡ላዕለ፡(እገሌ፡) F. M. 9, 2; Ps. 1, 1; Jes. 3, 4; Jer. 15, 17; Job 31, 5; Rom. 1, 30.

ሰለበ፡ I, 1 [سَلَبَ שָׁלַף ܫܠܰܒ; vic. שָׁלַל, נָשַׁל al.; amh. ሰለበ፡ *castrare*] Subj. ይስልብ፡, proprie: *extrahere* 1) *detrahere* vel *exuere sibi, deponere* vestem: ይሰልቡ፡አልባሰ፡ዐሥቆሙ፡ Hez. 26, 16; 2 Cor. 5, 4 rom., ubi Ludolfus ንስልብ፡ emendandum proposuit. 2) *detrahere, exuere* alicui vestem, *nudare* alqm, c. dupl. Acc.: Gen. 37, 23; ሰለበኒ፡ትርሲትየ፡ Job 19, 9. 24, 7. 30, 13; እሰልባ፡አልባሲሃ፡ወመዋጥሒሃ፡ Hos. 2, 11; Jes. 3, 18. 22, 17; ይሰልቡክሙ፡አክሊለ፡ምክሕ፡እምነ፡ርእስክሙ፡ Jer. 13, 18; ሰለቡኪ፡ኵሎ፡ከዳናቲኪ፡ 10, 20; Matth. 27, 31; c. Acc. pers.: ወሰለቡ፡ወገመኑ፡ማኅበነ፡ለትዕይርት፡ Judith 9, 2 (γυμνοῦν); c. Acc. rei: ሰለብከ፡ልብሶ፡ለዕሩቅ፡ (var. pro ሰለብከ፡ልብሰ፡) Job 22, 6. 3) in specie: *spoliare, armis exuere, spolia legere*; absol. 2 Reg. 23, 10; c. Acc. prs. 1 Reg. 31, 8; 1 Par. 10, 9; ይሰልብ፡ሰሊባ፡ (*spoliabit spoliando eam*) Hez. 30, 24; Luc. 10, 30; c. Acc. rei: Num. 31, 53; Jud. 8, 24; c. dupl. Acc.: Jud. 14, 19; ሰለብዋ፡ለወለተ፡ጽዮን፡ኵሎ፡ትርሲታ፡ Thren. 1, 6; ይሰልቡኪ፡አልባሰኪ፡ Hez. 16, 39. 23, 26; Luc. 11, 22; ሰለበ፡ረምሐ፡እምእዴሁ፡ 1 Par. 11, 23; ሰለብዎ፡ኵናቶ፡ Mich. 2, 8. 4) translate: *rapere, abripere, abstrahere* mentem vel animum (alcjs e corpore), ob admirationem, ut: ይሰልብ፡አልበበ፡ Lit. 173, 3; (arca splendore suo) ተሀይድ፡አዕይንተ፡ወትሰልብ፡ልበ፡ Kbr. Nag. Nr. 17; ob terrorem, Lud. e Ssal. Req.

ተሰልበ፡ III, 1 1) *sibi detrahere* vel *exuere* vestes: ዕረቃ፡ወተሰለቡ፡ ἐκδύσασθε, γυμναὶ γένεσθε Jes. 32, 11; 2 Cor. 5, 4 Platt. 2) *spoliari* Lud. e Syn.; nec non: *eripi, abripi*, ተሰልበ፡መንግሥቱ፡ II Const. Ap. 8; III Const. Ap. 12; sic legendum videtur: ተሰልበ፡ልብ፡ *abstractus est animus* (admiratione) Gad. Ad. f. 138; ሰትየት፡ወይነ፡ወሰበ፡ተሰልበ፡ልባ፡ እምስክረ፡ወይን፡ Sx. Sen. 4.

ስሉብ፡ part. *exutus, spoliatus* Lud. e Jud. 8, 25.

ስልበት፡ n. act. *actus exuendi* vel *deponendi* vestem: ስልበተ፡ነፍስተ፡ሥጋ፡ ἀπέκδυσις σώματος σαρκός Col. 2, 11.

ሰለባ፡ subst. *exuviae, spolium*, ut videtur amh.; Chr. L. Atk.

ሰሊብ፡ n. prgr., sc. ܨܠܝܒܐ صَلِيب (vid. ጸልበ፡) *crux*; *Voc. Ae.:* ሰሊብ፡ጸልበ፡ከሩዝ፡ብ፡መስቀል ።

ሰልቢባ፡ n. prgr. *euroaquilo:* ነፋስ፡ጽኑዕ፡ጠፍንቄስ፡ዘይብልዎ፡አውራቂስ፡ወይእቲ፡ነፋስ፡እንተ፡ስማ፡ሰልቢባ፡ Act. 27, 14 Platt. — *Voc. Ae.:* ሰልቢባ፡ሀልክስ፡ነፋስ ።

ስላት፡ subst. *gaudium et ludibrium* ob aliorum calamitates; *causa talis laetitiae* vel *irrisionis*, ἐπίχαρμα: ከመ፡ኢትረሲከ፡ስላተ፡ጸላኢከ፡ Sir. 42, 11; ኢይኩኑን፡ስላተ፡ጸላኢየ፡ Mich. 7, 8; Ps. 29, 1. 37, 17; ስላተ፡ጸላኢ፡ኢረሰይከኒ፡ Mavâs. nr. 54; ኢያስሕትትከ፡ስላቅ፡ወስላት፡ (var. pro ስእለታት፡)ስኡናን፡ Job 36, 19. — *Voc. Ae.:* ስላት፡ዘ፡ስልቅ፡; *aliud:* ስላቅ፡ስላት፡ብ፡ዘበታ ። [Etymon non liquet].

ስልት፡ subst. amhar. *modus, ordo:* ዘጸሐፈ፡ክልኤቲ፡ስልት፡ *qui duplici modo scripsit*, Carm. Aeth. lex. Wemmeri praemissum (Lud.).

ሰሊኆት፡ subst. i. q. سَلِيخَة [a سَلَخَ *deglubere, decorticare*] corticis aromaticae species, sc. *cassia (aromatica)*, κασία Ps. 44, 10; Hez. 27, 17. (Cfr. **ሰሊክ፡**).

ሰለን፡ n. prgr. sc. σέλινον *apium*; ponitur pro *anetho* (ἄνηθον) Matth. 23, 23. Aethiops Ludolfi *foeniculum* esse putabat. — *Voc. Ae.*: ሲለን፡ዘ፡አብዓሽ ።

ሰሊክ፡ et **ሰሊካ፡** subst., sine dubio id. q. **ሰሊኆት፡** (quamquam Ludolfi Aethiops utrumque inter se differre ait) *cassia*: ገነት፡ሚዓ፡ወሰሊክ፡ Sx. Teq. 21 Enc.; ከርቤ፡ሰሊክ፡ሚዓ፡ Gad. Ad. f. 118; ከርቤ፡ወሚዓ፡ወሰሊካ፡ Ssal. Req.

ሰሊዳ፡ vel **ሰሌዳ፡** n. prgr., sc. σελίς, Acc. σελίδα, m. et fem., Pl. **ሰሊዳት፡** vel **ሰሌዳት፡** et **ሰላድው፡** (Act. 27, 44 Platt) 1) *tabula scriptoria* vel *pictoria*, *tabella*; nec non earum *pagina* vel *columna*: πυξίον Ex. 24, 12; Jes. 30, 8; Hab. 2, 2; Cant. 5, 14; σελίδες ሶበ፡አንበበ፡ሠለስተ፡ሰሌዳ፡ (v. ሰሌዳተ፡) ወአርባዕተ፡ Jer. 43, 23; ሰሌዳ፡እብን፡ Jer. 17, 1 vrs. nov.; 4 Esr. 14, 26; Kuf. 32; ሰሌዳተ፡እብን፡ዘሕግ፡ Org.; ሰሌዳ፡ሥዕል፡ Sx. Masc. 10. 2) *lamina, bractea, tabula, assis, tessera strati*: λεπίδες Num. 17, 3; σανίς 4 Reg. 12, 9; 3 Reg. 6, 33; Hez. 27, 5; Act. 27, 44; ፍሉግ፡ይኩን፡ሰሊዳሁ፡ κοῖλον σανιδωτόν Ex. 27, 8; ሰሌዳ፡መጽሔት፡ Chr. L. Atk. f. 30; ሰሌዳተ፡ኀጺን፡ Sx. Haml. 5; ሰላድው፡ኀጺን፡ Nah. 10; ጸፍጸፈ፡ሰሌዳ፡ Hen. 14, 10; ሰሌዳ፡በረድ፡ጸፍጸፈ፡ዐውዱ፡ Lit. Epiph.; ቀብዖ፡በሰሌዳ፡ (ubi Graecus κεχρισμένα ἐν μίλτῳ habet) Jer. 22, 14. — *Voc. Ae.*: ሰሌዳ፡ዘ፡ልዝብ፡ዐርብ፡ልውሕ፡ይ፡

ሰለጠ፡ *potestatem habere* vid. sub **ሠለጠ፡**

ሰለጠ፡ I, 1 et II, 1 [sensu convenit cum שָׁלֵם et שָׁלַם; videas, annon שָׁלֵם et שָׁלַט ex eadem radice primaria propagatae primitus notionem *integrum esse* habuerint, unde سَلِيط *solidum, durum, vehementem, acutum esse*, שָׁלַט سلط **ሠለጠ፡** *potentem esse, dominari*.] Subj. I, 1 **ይስልጥ፡** A) I, 1 intrs. 1) *integrum, incolumem, perfectum esse*: ከመ፡ትስልጡ፡በዕለተ፡ክርስቶስ፡ ἀπρόσκοποι Phil. 1, 10 rom.; ከመ፡ትስልጡ፡በኵሉ፡ፍጻሜ፡ πληρωθῆτε Eph. 3, 19; አመ፡ይቤ፡ሰለጥኩ፡አሚሃ፡ይትመነደብ፡ πεπληρῶσθαι Job 20, 22; ወዳእኩ፡ሰለጥኩ፡ ἤδη τετελείωμαι Phil. 3, 12. 2) *ad finem pervenisse*; ዓመታተ፡ገድሉ፡ሰለጡ፡ Lud. ex Enc. Ter 20; ወዳእኩ፡ሰለጥኩ፡ ἤδη σπένδομαι 2 Tim. 4, 6. 3) (expleri), *satis habere*: ሰለጥኩ፡በዘ፡አብጽሐ፡ሊተ፡ Phil. 4, 18. B) I, 1 et II, 1 trs. *integrum facere, complere* 2 Cor. 11, 9. 1) *integrum accepisse* vel *reportasse, exhausisse*: ሰለጡ፡ዐስቦሙ፡ ἀπέχουσι Matth. 6, 16; Luc. 6, 24; ሰለጡ፡መክፈልቶሙ፡ ἔλαβον Num. 34, 15; በቲ፡ይሰልጥ፡ትፍሥሕቶ፡ αὕτη ἡ μερὶς τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ Sir. 11, 18; (impii Gehennae tradentur) እስመ፡ሰለጡ፡ፍግዓ፡ወተድላ፡በዲበ፡ምድር፡ Clem. f. 115. 2) *persolvere, rependere*, debitum: ሀብ፡ስልጥ፡ (vel ሰልጥ፡) ዘትፈዲ፡ Matth. 18, 28. 34; Luc. 12, 58. 59; ሰልጢ፡ (v. ስልጢ፡) ሲሳየኪ፡ 4 Reg. 4, 7; እስከ፡ሶበ፡ትሰልጥ፡ኵሎ፡ዘተዐገልከ፡ Clem. f. 269; ሰለጡኒ፡ (v. ሰለጠኒ፡) ኵሎ፡ውስተ፡ሕፅንየ፡ Job 19, 27; *tollere* peccata Lud. ex Org. 2. 3) *absolvere, consummare, perficere, ad finem perducere*, absol.: እስመ፡ሰለጥኩ፡በዝ፡በሐውርት፡ μηκέτι τόπον ἔχων Rom. 15, 23; c. Acc.: ሰሊጦሙ፡ግብሮሙ፡ Luc. 2, 43; Rom. 12, 8; festi celebrationem Kuf. 49; ሰፈራ፡እግዚ"፡ለመንግሥትከ፡ወሰለጣ፡ ἐπλήρωσεν Dan. 5, 26; ይሴልጥ፡ συντελέσει Prov. 22, 8; እሰልጥ፡መዐትየ፡ላዕሌሆሙ፡ Hez. 5, 13. 13, 14 var.; ከመ፡እስልጥ፡ (var. አስልጥ፡) መቅሠፍትየ፡ዲቤሆሙ፡ 20, 8; እሰልጥ፡ማኅለቅቶ፡ለእከይኪ፡ 22, 12; ሰለጠ፡ለትእዛዝ፡ *implevit* seu *exccutus est praeceptum* Enc. Ter 25; መዋዕሊሁ፡በሀድአት፡ሰለጠ፡ Sx. Mag. 6 Enc.; c. Inf. vel c. እንዘ፡, ut: እምዘ፡ሰለጠ፡አዝዞቶሙ፡ vel እንዘ፡ይኤዝዞሙ፡ Matth. 11, 1; usurpatur significandae particulae ἤδη *jam*: ሰለጠ፡መዊተ፡ Joh. 19, 33.

አስለጠ፡ II, 1 1) nonnumquam id. q. **ሰለጠ፡** trs., sc. *complere, absolvere, consummare, perficere*: አሰልጥ፡መዐትየ፡ (v. እሰልጥ፡) Hez. 6, 12. 20, 8; Rom. 12, 8 Platt; አመ፡ይፈጥር፡ለእጓለ፡እመሕያው፡ይእተ፡አሚረ፡ይኤዝዞሙ፡ወአመ፡ያሰልጠ፡ይእተ፡አሚረ፡ያዐርፎ፡ Sir. 18, 7. 2) facere ut quis vel quid ad finem propositum perveniat i. e. *efficere, proficere, peragere* (ausrichten, vollbringen), *efficacem esse, prodesse*, c. Acc. prs.: መብልዕ፡ኢያሰልጠነ፡በኀበ፡እግዚ"፡ 1 Cor. 8, 8; መሀሮ፡ለወልድከ፡ወያሰልጠከ፡ Sir. 30, 13; c. ለ፡ prs.: ብእሲ፡ጠቢብ፡ያሰልጥ፡ለመኳንንቲሁ፡ Sir. 20, 27; Rom. 16, 2; vel absol.: ነፍስ፡እንተ፡ታሰልጥ፡ ψυχὴ ἐνεργοῦσα Sap. 15, 11; ትክል፡ወታሰልጥ፡ Jac. 5, 16; ኢያሰልጥ፡ οὐκ ἐργῶνται Jes. 5, 10; ὠφελεῖν Ps. 29, 11; 1 Tim. 4, 8; ኢያስለጠት፡ወኢምንተኒ፡ οὐδὲν ἐτελείωσε Hebr. 7, 19; ግዝረት፡ኢትበቍዕ፡ወኢታሠልጥ፡ F. M. 33, 5; እስመ፡ጸሎተ፡ጻድቅ፡ትበቍዕ፡ወታሰልጥ፡ Mavâs. f. 1.

ተሰለጠ፡ III, 1 et **ተሰለጠ፡** III, 2 1) *compleri, impleri, perfectum fieri, consummari, absolvi, finiri*; de vaticinio Luc. 4, 21; በዘ፡ይሴለጥ፡ሙስናሃ፡ለኢየሩሳሌም፡ Dan. 9, 2; ከመ፡ትሰለጥ፡ኀጢአት፡ 9, 24; ተሰልጠ፡መዐትየ፡ Hez. 6, 12 var.; ከመ፡ኢይሰለጡ፡ ἵνα μὴ τελειωθῶσι Hebr. 11, 40; በኀቤከሙ፡ተሰልጠት፡ጥበብ፡ Job 12, 2 (v. ጠፍአት); ወተሰለጠ፡ሕማምየ፡ውስተ፡መሬት፡ 16, 15; Joh. 3, 30 ἐλαττοῦσθαι. 2) *efficacem fieri, proficere, peragere*: ተገብረ፡ወተሰልጠ፡እሳት፡ውስቴቱ፡ (ለማይ፡) ἐνήργει Sap. 16, 17; ክነ፡ወተሰለጠ፡ καὶ κατευωδώθη αὐτῷ Dan. 8, 11; ገብረ፡ወተሰልጠ፡ 8, 12. — *Voc. Ae.*: በጽሐ፡ተሰለጠ፡ዘ፡ደረሰ፡

ስሉጥ፡ part. *completus, absolutus, perfectus, solidus*: (luctabatur) ዓመተ፡ስሉጠ፡ስሳ፡ወሰቡዐ፡ Sx. Ter 20 Enc.; Acc. **ስሉጠ፡** adv., de emtione et venditione *rata* vel *irrevocabili* Lev. 25, 23. 30.

ስላጤ፡ subst. 1) *profectus, perfectio, integritas* (תֹּם), προκοπή 1 Tim. 4, 15; τὸ ἐπιεικές Phil. 4, 5. 2) *officium alicui praestitum*; ተወከፈ፡ለከሙ፡ስላጤከሙ፡ (παράκλησις) 2 Cor. 8, 17; (metropolitae) እለ፡አዕለዉ፡ምግባሮሙ፡ (*qui defuncti sunt munere suo*) በንጽሕ፡ወተወከፍክ፡ስላጤሆሙ፡ከመ፡ትዕስዮሙ፡ዐስበ፡ጽድቆሙ፡ Lit. Joh. 3) *utilitas, finis (propositus)*: ምንትኑ፡ስላጤሃ፡ለግዝረት፡ ὠφέλεια Rom. 3, 1; ለስላጤ፡ኀዳጥ፡መዋዕል፡ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας Hebr. 12, 10.

መሰልጥ፡ part. (I, 2) *efficax*: ቃል፡ነገር፡መሰልጥ፡ Sx. Hed. 21 Enc.

ሰሊጥ፡ subst. i. q. سَلِيط *oleum e seminibus expressum*:

ይሴስይዎ፡ስንዳሴ፡ብሱለ፡ዘቱሱሕ፡በማይ፡ወበቅብዕ፡ወሰሊጥ፡ወመዓር፡ዘንህብ፡ Sx. Ter 16; ያሰትይዎ፡ሜሰ፡ወሰሊጠ፡ ib.; ፺ልጥረ፡ቅብዕ፡ዘሰሊጥ፡ Sx. Haml. 5.

ሰልፍ፡ subst. amh. *comparatio belli:* ተፃብእዎ፡በጽኑዕ፡ሰልፍ፡ Chr. L. Atk. f. 15.

ሰሐለ፡ I, 1 [سَحَلَ *decorticavit, derasit, detersit;* مِسْحَلٌ *lima, dolabra;* amh. ሳለ፡ *acutum esse;* cfr. etiam سَحْجَلَ] Subj. ይስሐል፡, (detergere, polire,) *acuere:* ዘይስሕል፡ሰይፈ፡ለቢጹ፡ይትቀተል፡ቦቱ፡ለሊሁ፡ Fal. f. 21; አዘዘ፡ከመ፡ይስሐሉ፡ኲናተ፡ Gad. T. H.

ተስሕለ፡ III, 1 *acui, exacui:* እመ፡ተስሕለት፡መፀቱ፡ ὀξυνϑῇ Prov. 24, 23.

ስሑል፡ part. *acutus:* ስሑል፡ፈድፋደ፡እመጥባሕት፡ Prov. 5, 4; Did. 2.; Ps. 44, 7. 119, 4; መጥባሕት፡ስሑል፡ Sx. Teq. 29; Mij. 28 Enc.

ስሕለት፡ subst. *acies* Lud. sine auct.

ሱሐል፡ subst. i. q. ዙሐል፡ زُحَل *Saturnus* planeta; ሱሐል፡አብርሀ፡ላዕሌየ፡ዮም፡ Kedr f. 22; ሡሀል፡ Lud. e Ssal. Req.

አንሳሕለለ፡ quadrl. V *exterere, calcando deterere, terere* viam: መድረከ፡ኆኅቱ፡ያንሰሐልል፡ βαϑμοὺς ϑυρῶν αὐτοῦ ἐκτριβέτω ὁ ποῦς σου Sir. 6, 36 (sc. frequenter adeundo, frequentando). — *Voc. Ae.:* አንሳሕለለ፡ዘ፡ደረሰ፡ሠሥዐሂ፡ወተሳለመሂ፡ነበረሂ፡ይ፡; *aliud:* ሳሕለለ፡ብ፡ደረቀ፡; *aliud:* አንሶሰወ፡አንሳሕለለ፡ብ፡ተመላለሰ፡

ሳሕሰሐ፡ rad. quadrl. sc. זַעֲזַע زَعْزَعَ زَازَأَ نَعْنَعَ (سَعَى, سَعْسَعَ).

አንሳሕሰሐ፡, etiam አንስሐስሐ፡ et አንሰሐስሐ፡ V 1) intrs. *se movere* vel *commovere, moveri* (sich regen, sich rühren, sich bewegen): ሞተ፡ወተገንዘ፡ዘእንበለ፡እስትንፋስ፡ወዘእንበለ፡አንሰሐስሖ፡ (sic) hom. Epiphanii in Cyr. f. 118; (postquam venenum bibit,) አንሳሕሰሐ፡ሥጋሁ፡(ለምዉት፡) Clem. f. 252. 253; somnia nascuntur e temperatione ዘ፬ጠባይዓት፤ሶበ፡ያንስሐስሕ፡ደም፡በውስተ፡ሥጋ፡ዘውእቱ፡ጠባይዕ፡ማያዊ፡ይሬኢ፡ሰብአ፡በንዋሙ፡ግብረ፡ሠናየ፡ወመስተፍሥሔ፡ወዓዲ፡ይሬኢ፡ሕብራተ፡ቀይሓተ፡ወፀአተ፡ደምሂ፤ወለእመ፡አንሰሐስሐ፡ (sic) ሳፍራ፡ዘውእቱ፡ጠባይዕ፡ነፋሳዊ፡ይሬኢ፡ተጋእዘተ፡ወአፅባእተ፡ወእሳተ፡ወሕብራተ፡ብዙኀ፡ወመኃትዋተ፡ወመባርቅተ፡ወይመስሎ፡ዓዲ፡ከመ፡ዘሀሎ፡ውስተ፡ብሉኔ፡ወዘውስተ፡ፀሓይ፤ወሶበሂ፡ያንስሐስሕ፡በልቀም፡ዘውእቱ፡ጠባይዕ፡መሬታዊ፡ይሬኢ፡አብሕርተ፡ወአፍላጋተ፤በረደ፡ወዝናማተ፡ወአስሐትያ፡ወሕብራተ፡ጸዓድዲዳነ፡ወከመ፡ዘይሰቲ፡ማየ፡ይመስሎ፤ወለእመ፡አንሳሕሰሐት፡ሳውዳ፡ዘውእቱ፡ጠባይዕ፡እሳታዊ፡ይሬኢ፡ጽልመተ፡ወመቃብራተ፡ወሙታነ፡ወሥርዐተ፡ሐዘን፡ወለቢሰ፡ልብስ፡ጸሊም፡ወቦኡ፡ኀቤሁ፡ፍርሀት፡ወረዓድ፡ Fal. f. 16 (e Galeno); እመ፡ከሠትክሙ፡ዐሊወ፡ሮም፡ወአንሳሕሳሕክሙ፡ *si aperte a Romanis defeceritis et vos commoveritis* Jsp. p. 344; እመ፡አርሐቁ፡ኀሊናት፡እምቀዳሚሁ፡ለአንስሐስሖቶሙ፡ *si cogitationes, quam primum se commoverint,* (a se) *removerint* Phlx. 31; Infin. አንሳሕስሖ፡ *motus* animalis viventis Org. 5. 2) trs. *movere, commovere, concitare:* ለእመ፡ሆከ፡ወአንስሐስሐ፡፩እመከኑ፡ *si quis* (altare gestabile) *loco suo moverit* F. M. 29, 2; M. M. f. 272; ነፍስ፡ይእቲ፡እንተ፡ታንሰሐስሖ፡ለሥጋ፡ F. N. in proleg.; አልቦ፡ምንትኒ፡ግብር፡እምግባራት፡ዘያንሰሐስሖሙ፡ለከሓድያን፡ኀበ፡እንከሮ፡ Chr. Ta. 32; አሠንዮትከ፡ለአግዓዚ፡ያንስሐስሖ፡ለፍዳ፡ወአሠንዮትከ፡ለቂቂይ፡ያንስሐስሖ፡ለተመይጦ፡ኀቤከ፡ለስኢል፡ Fal. f. 62; ተስፋሁ፡ለከልብ፡ያንስሐስሕ፡ዘነቦ፡ወእዘኒሁ፡ Fal. f. 74; ሥጋ፡ያንስሐስሕ፡ኀበ፡ፍትወቱ፡ወያስተጥዕም፡ለነፍስ፡ምግባራተ፡ሕሡመ፡ Jsp. p. 382; obscoene: ዘያንስሐስሕ፡ሥጋሁ፡በእዴሁ፡እመሂ፡ተባዕት፡አው፡አንስት፡ Kedr f. 63; በአንስሐስሖ፡ (sic) እድ፡ *manustupratione* f. 61. — *Voc. Ae.:* አንሰሐስሐ፡ብ፡ተረማመደ፡ተበራጋሂ፡(?)ይ።

ንስሕሳሕ፡ subst. *motus, commotio:* ከመ፡ንዉም፡ዘእንበለ፡ድምፅ፡ወኢንስሕሳሕ፡ Phlx. 98; አእምሮ፡ወሰሚዕ፡ወርእይ፡ወኀሊና፡ወንስሕሳሕ፡ (et angelis et hominibus convenit) Clem. f. 56.

አንሰሐሳሒ፡ n. ag. *is qui se movet* F. N. in proleg.

ሰሐበ፡ I, 1 [סָחַב سَحَبَ; amh. ሳበ፡] Subj. ይስሑብ፡, *trahere* (,*ducere*) cum compositis: በሐብለ፡ሰብእ፡ሰሐብክዎ፡ Hos. 11, 4; Joh. 6, 44; Koh. 2, 3; ሰሐበከ፡ Cant. 1, 4. a) de jumentis, quae *trahunt* vel *vehunt* vehiculum vel alqd in vehiculis: አፍራስ፡እለ፡ይስሕቡ፡ሰረገላተ፡ 3 Reg. 3ª, 21; Jsp. p. 328; አርዖተ፡ Deut. 21, 3; እንዘ፡ይስሕብዋ፡አልህምት፡በሰረገላ፡ 1 Par. 13, 9; ይስሕባ፡እጐላት፡ውስተ፡ሰረገላ፡ 1 Reg. 6, 7. 10. b) *intro trahere* Gen. 19, 10; ሰሐብኩከ፡ውስተ፡ሣህልየ፡ Jer. 38, 3. c) *extrahere, sursum trahere* Gen. 37, 28; ሰሐብዎ፡በአሕባል፡ወአውጽእዎ፡ Jer. 45, 13; Joh. 21, 6; Hab. 1, 15; huc etiam pertinere videtur: ሰሐቢ፡አቍያጽኪ፡ (ἀνάσυρε τὰς κνήμας male intellecto) Jes. 47, 2. d) *attrahere, ad se trahere:* እለ፡ይስሕብዋ፡ለኀጢአቶሙ፡ከመ፡ሐብል፡ነዋኅ፡ Jes. 5, 18; እስሕብ፡ኵሎ፡ኀቤየ፡ Joh. 12, 32; (meretrices sese ornant) ከመ፡ይስሐቡ፡ኵሎ፡ዘርእዮን፡ (πρὸς ἑαυτὴν ἐπισπάσασϑαι) Chr. Ta. 28. e) *adducere, intendere; diducere, extendere:* ይስሐብ፡ዘይዌስቅ፡ቀስቶ፡ τεινέτω Jer. 28, 3; ἐκτείνειν Ex. 38, 19; ሰሐበ፡አምጣነ፡ Thren. 2, 8. f) *humi trahere*, vestem, syrma: ይስሕባ፡አልባሲሆን፡ Jes. 3, 16; Apoc. 12, 4; hominem 4 Reg. 14, 13. g) *captivum trahere, deducere* in custodiam, judicium, supplicium: ይስሕብዎ፡ ἡ σύλληψις αὐτοῦ Job 18, 10; ሞት፡ይስሕባ፡ለቤቱ፡ለዝላፉ፡ 20, 28; ይስሕቦ፡እምቤቱ፡ συρεῖ αὐτόν 27, 23; ይስሕቡ፡አንስቲያሆሙ፡ ἕξουσι Jes. 13, 16; Asc. Jes. 4, 14; Act. 6, 12; Jac. 2, 6; Hen. 41, 2; ዘሰሐብዎሙ፡ኀበ፡ዐውደ፡ምኵናን፡ Did. 25; Sx. creberrime. h) *abripere* Ps. 27, 3. i) *trahendo adducere:* ይስሕቦሙ፡እምአጽናፈ፡ምድር፡ συρεῖ Jes. 5, 26. 7, 18. k) *deorsum trahere:* አነ፡ሰሐብክዎ፡ለዒሳው፡ κατέσυρα (perperam intellecto sensu loci) Jer. 29, 11. l) *distrahere:* አናብስት፡ሰሐብዎ፡ Jer. 27, 17; distrahendo destruere murum 2 Reg. 17, 13. m) *contrahere* vel *consciscere* sibi (sich zuziehen): እመሰ፡ተፋታሕከ፡ምስሌሁ፡ (cum clerico) በዐመፃ፡ሰሐብከ፡ለርእስከ፡አበሳ፡ወኀጢአተ፡ Did. 9. n) *protrahere, producere, in longius trahere:* ለእመ፡ሰሐብከ፡ነገረ፡ይወጽእ፡ኃእዝ፡ወኵነኔ፡ Prov. 24, 68; መገሥጽ፡ሶበ፡ያነውኅ፡ነገረ፡ወይስሕብ፡ቃለ፡ያንጌጊ፡ሰማዒ፡ Chr. ho. 27; ut videtur, etiam intrs. *trahi in longius, diuturnum*

esse (sich hinziehen, verziehen) Gad. Ad. f. 13. o) *inducere* (illicere, pellicere), in partem malam: ሰሐቦቶ፡ ἐξώκειλεν αὐτόν Prov. 7, 21; ዘራእየሙ፡ ይስሕቦ፡ ለአብድ፡ ውስተ፡ ፍትወቶሙ፡ ይምጻእ፡ Sap. 15, 5; Judae 19 Platt; ረኀብ፡ ወተፅናስ፡ ሰሐቦን፡ ውስተ፡ ዝንቱ፡ ግብር፡ Chr. Ta. 15; Lud. comm. hist. p. 316 Nr. 51; in bonam partem: ዝንቱ፡ ግብር፡ ሰሐባ፡ (feminam) ለገቢረ፡ ሠናይት፡ Chr. ho. 26.

ተስሕበ፡ III, 1 *trahi*, cum compositis: ተስሕበ፡ በሐብለ፡ ሃይማኖት፡ Sx. Hed. 20 Enc.; *adduci* Hen. 70, 3; *captivum trahi, deduci* Jes. 13, 16 var.; 4 Esr. 10, 34; እለ፡ ይሰሐቡ፡ ውስተ፡ ሞት፡ Prov. 24, 11; *attrahi, induci*: በአሐዱ፡ ፍቱር፡ ይሰሐብ፡ ከልእ፡ Prov. Aeth. secundum Lud.; ተስሕበ፡ ሰብእ፡ በሥነ፡ ላሕየ፡ ምግባር፡ Sap. 14, 20; ወይሰሐብ፡ እንከ፡ በልቡ፡ (sc. ad vitium) Phlx. 48; ጠቢብ፡ ኢይትአኀዝ፡ በአፍቅሮቱ፡ ለሐሳዊ፡ ወኢይሰሐብ፡ ሎቱ፡ (ad eum) Fal. f. 21; *adstringi, intendi*, de chordis Chr. Ta. 29 (vid. sub ልኅሉኅ፡).

ስሑብ፡ part. *tractus*, ex. gr. *distractus, distortus*: signum numerale ፲ est ductus simplex ዘእንበለ፡ ጥውየት፤ ኢድኑን፡ ር እስ፡ ወኢስሑብ፡ አእጋር፡ ከመ፡ በዕዳን፡ ሆሀያት፡ M. M. f. 246.

ስሕበት፡ n. act. *tractus, attractio, abstractio*, ut captivi: በእንተ፡ እስረቱ፡ በሐብል፡ ወበእንተ፡ ስሕበቱ፡ ለማር ቆስ፡ ሐዋርያ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

ሰሓቢ፡ n. ag. *trahens*: ሰሓብያን፡ አርዑት፡ *subjuncti jugo* Chr. ho. 27.

ተሰሓቢ፡ n. ag. III, 1 *tractus, attractus*: ተሰሓቢ፡ በ ሐብለ፡ ፍቅሩ፡ Gad. Kar.

መስሐብ፡ subst. *instrumentum quoddam, quo trahitur, (verritur*, sine dubio id. q. مِسْحَب) *pala*: (juvenis quidam postquam vigiliis et laboribus cupiditates devinci posse audivit) ገብረ፡ ሎቱ፡ መስሐበ፡ ሐዲን፡ ወይትነሣእ፡ በሌሊት፡ እንዘ፡ ይለብስ፡ ጎ ሉረ፡ ወሐጺረ፤ እንዘ፡ የዐውድ፡ ኀበ፡ ኵሎሙ፡ መሃይምናን፡ ወይኴስትር፡ ኵስሐሙ፡ ወይጸውሮ፡ ወይገድፎ፡ ርሑቀ፡ Sx. Jac. 21.

ምስሐብ፡ subst. *extractio*: ሐብለ፡ ምስሐብከ፡ *funis quo te extraham*, Lud. comm. hist. p. 502 n. 40.

ሳሕበበ፡ *mucere* vid. sub ሣህበበ፡

ስሕተ፡ *sedatum esse* vid. sub ሥኀተ፡

ስሕተ፡ I, 1 [cum שָׁגָה שָׁגַג (שָׁכַח שָׁכְחָה ሳኰየ፡) magis quam cum שָׁחַת (سَحَتَ سُحْت ሰሐጠ፡) convenit; amh. ሳተ፡] Subj. **ይስሐት፡** 1) *errare, aberrare, errorem committere, falli*: πλανᾶσθαι ስሕቱ፡ ግብጽ፡ Jes. 19, 13; ብእሲ፡ ዘዘዚአሁ፡ ሖረ፡ በፍኖቱ፡ ወስሕተ፡ 53, 6; ስሕትነ፡ 64, 5; ስሕትኩ፡ Job 6, 24; ውስተ፡ ስሒት፡ Prov. 14, 8; ዘእንበለ፡ እስሐት፡ Sir. 51, 13; Ps. 57, 3. 94, 10; የሀይጼ፡ ሥዕርተ፡ ወኢይስሕቱ፡ Jud. 20, 16; ነቢይ፡ እመ፡ ስሕተ፡ አነ፡ አስሐትክዎ፡ Hez. 14, 9. 11; Tit. 3, 3; σφάλλεσθαι Sir. 13, 21; in arithmeticis Abush. 11 seq.; saepius de erroribus haereticorum, ut: ስሕቱ፡ ወይቤሉ፡ Sx. Mag. 13; c. c. እምነ፡ viae vel veri Hen. 89, 32; ስሕትነ፡ እምፍኖተ፡ ጽድቅ፡ Sap. 5, 6; እመ፡ ስሕተ፡ እምኔሃ፡ Sir. 4, 19; ኢይስሕቱ፡ (astra) ወኢይፈልሱ፡ እምነ፡ ዐቀሞሙ፡ 43, 10; Hen. 80, 6; ἀστοχεῖν 1 Tim. 6, 21; ἀθετεῖν Hebr. 10, 28; አልቦ፡ ዘይስሕት፡ እምሕገ፡ እግዚ"፡ 1 Esr. 8, 7; vel c. Acc. viae vel veri: ስሕትዋ፡ ለፍኖተ፡ ጽድቅ፡ 2 Petr. 2, 15; ይስሕቱ፡ ሠርቀ፡ ወሰንበተ፡ Kuf. 1. 6. a) *in irritum cadere*, de promisso: ኢይስሕት፡ (var. ኢይወድቅ፡) ቃልየ፡ Ruth 3, 18; አልቦ፡ ዘይስሕት፡ እምዘ፡ ነለየ፡ እግዚእየ፡ Judith 11, 6. b) **ስሒት፡** *error, errores*: ስሒተዝ፡ ዓለም፡ στοιχεῖα τοῦ κόσμου Gal. 4, 3; Col. 2, 8. 2) *in errorem induci, decipi, seduci, se pellici pati*: ይስሕት፡ ἀπατηθήσεται Jer. 20, 10; ስሒት፡ ἀπάτη Herm. p. 91; 1 Tim. 2, 14; ብዙኃን፡ እለ፡ ስሕቱ፡ በሥነ፡ ብእሲት፡ Sir. 9, 8; እለ፡ ስሕቱ፡ ብከ፡ Macc. f. 22; Kuf. 11. 3) creberrime sensu ethico: *errore labi, peccare, delinquere, offendere*: ἁμαρτάνειν 1 Cor. 15, 34; ኵሎሙ፡ ስሕቱ፡ Rom. 3, 9; Sir. 19, 16. 24, 22; Kuf. 1. 11; ἀνομεῖν ይስሕቱ፡ ጊጉያን፡ Dan. 12, 10; ስሒት፡ ἀνομία Sir. 41, 18; παράπτωμα Ps. 18, 13; Rom. 11, 12; ἀδικεῖν ኵሉ፡ ዘስሕተ፡ ለከ፡ ቢጽከ፡ Sir. 10, 6; ዘስሕተ፡ ὁ ἀποστρέφων Jer. 8, 4; ኢዐለወኒ፡ ወኢይስሕት፡ ብየ፡ σκανδαλίζεσθαι Matth. 11, 6 rom.; ὀλισθαίνω ዘኢስሕተ፡ በቃሉ፡ Sir. 25, 8; ቦ፡ ዘይስሕት፡ እንዘ፡ ኢይፈቅድ፡ በልቡ፡ 19, 16; ዕደው፡ ጠቢባን፡ ለእመ፡ ስሕቱ፡ ἐὰν σκυβαλισθῶσιν 26, 28; πταίειν Jac. 2, 10. 3, 2; Hen. 8, 2. 80, 7. 8.

አስሐተ፡ II, 1 1) *errare* vel *oberrare facere* (a recta via abducere): አስሐቶሙ፡ ውስተ፡ በድው፡ Ps. 106, 40; አስሐቶሙ፡ ἀπῴκισεν αὐτούς Sir. 29, 18; c. dupl. Acc.: ዘያስሕቶ፡ ፍኖተ፡ ለዕዉር፡ Deut. 27, 18; Clem. f. 160; c. Acc. et እምነ፡ viae: Jes. 63, 17. 2) *in errorem inducere, seducere, decipere*, in specie: *in peccatum inducere, scandalizare*: πλανᾶν 34, 7; ኢያስሕትከ፡ ንጉሥ፡ Dan. apoc. 13, 7; Hez. 14, 9; ad peccatum: Kuf. 10; Hen. 19, 1. 2. 54, 6. 69, 4; ለብዙኃን፡ አስሐቶሙ፡ ትዝህርቶሙ፡ Sir. 3, 24; ኢትበል፡ እግዚ"፡ አስሐተኒ፡ 15, 12; Jes. 9, 16. 41, 10; Prov. 7, 21; Jac. 1, 16; 1 Joh. 3, 7; Apoc. 13, 14; 2 Thess. 2, 11; ኢታስሕት፡ ርእሰከ፡ μὴ ἁμάρτανε Sir. 7, 7; Ps. 35, 1; ἀπατᾶν እመቦ፡ ዘአስሐቶ፡ ለልብየ፡ በጽሚት፡ Job 31, 27; ተሠነየት፡ ጥቀ፡ እስከ፡ ታስሕት፡ ዐይኖሙ፡ ለዕደው፡ Judith 10, 4. 16, 8; Jes. 36, 14. 37, 10; virginem Ex. 22, 15; ኢያስሕትከ፡ μή σε ἐκκλινάτω Job 36, 19; ታምጽእ፡ ሊተ፡ ዘያስሕታ፡ ለዐይንየ፡ Sir. 23, 4 (μετεωρισμοί); ኢያስሕቱክሙ፡ ሐሳውያን፡ ነቢያት፡ ἀναπείθειν Jer. 36, 8; σκανδαλίζειν Matth. 5, 29. 18, 8. 3) *in lapsum* vel *infortunium inducere*: እመ፡ አስሐተከ፡ Sir. 12, 16; 4 Esr. 6, 65; παγιδεύειν Matth. 22, 15.

ተስሕተ፡ III, 1 imprs.: *errore accidit* alicui alqd, *erratum* vel *delictum est*, c. c. Acc. prs.: 1 Reg. 20, 26 (σύμπτωμα), Lev. 4, 13; 2 Reg. 14, 19; ለእመቦ፡ አበስከ፡ ወተስሕተከ፡ (var. ወስሕትከ፡) Sir. 21, 1; personaliter 1 Reg. 6, 9.

ስሑት፡ part. *errans, aberrans, errore captus, seductus*: ስሑታን፡ πλανώμενοι Prov. 14, 22; (Deus) ጥበበ፡ ስሑታን፡ Kid. f. 9; አብድ፡ ስሑት፡ ውእቱ፡ ወጠቢብሂ፡ ውእቱ፡ ዘይትጌሠጽ፡ እምከልኣኒሁ፡ Fal. f. 67.

ሳሕት፡ subst. *error, peccatum* Kuf. p. 78 ann. 7.

ስሕተት፡ n. act., m. et fem., Pl. **ስሕተታት፡** *aberratio, error, errores, (vitium, peccatum)*: ስሕተት፡ ጸዋግ፡ περιφέρεια πονηρά Koh. 10, 13. 7, 25 (var. ስሕታት፡); πλάνη ፍኖተ፡ ስሕተት፡ Sap. 12, 24; ስሕተቶሙ፡ እምአእምሮ፡ እግዚ"፡ 14, 22; ስሕተት፡ ልቦሙ፡ Kuf. 1. 12; ስሕተተ፡ አሕዛብ፡ Kuf. 6; Asc. Jes. 2, 10; ዘእንበለ፡ ስሕተት፡ *sine errore*

Lud. comm. hist. p. 314 Nr. 46; error Quartodecimanorum Sx. Mag. 4; *seductio* (passive) Enc.

ስሕታት፡ subst. *error*, περιφορά Koh. 7, 25; Lud. e Vit. Sanct.

ሰሓቲ፡ n. ag. *errori obnoxius, delinquens, peccator:* **ዐማፅያን፡ወሰሓትያን፡ወኃጥኣን፡** Did. ed. Platt p. 114; **እስመ፡ሰሓትያን፡ንሕነ፡** Kedr f. 12; **ሰሓትያን፡ወአበስያን፡ንሕነ፡** f. 15.

አስሓቲ፡ n. ag. II, 1 *seductor:* **ሰይጣን፡አስሓቲ፡** Kedr f. 26.

መስሕት፡ part. (II, 1), Pl. **መስሕታን፡**, fem. **መስሕታት፡** 1) *in errorem inducens, impostor, seductor:* **ጋኔን፡መስሕት፡** πνεῦμα πλανήσεως Jes. 19, 14; Jer. 4, 11; **ኀይል፡መስሕት፡** ἐνέργεια πλάνης 2 Thess. 2, 11; **አጋንንት፡መስሕታን፡** 1 Tim. 4, 1; πλάνοι 2 Joh. 7; ἐπίβουλος 2 Reg. 19, 22; ἐμπαῖκται Judae 18; φρεναπάται Tit. 1, 10; Clem. f. 186; **ሰይጣን፡መስሕት፡** Macc. f. 10; fem. **መስሕታት፡ለካልኣን፡** Did. 14; **ከከብ፡መስሕት፡** πλανήτης *planeta* Judae 13. 2) *fallax:* **እስመ፡ከነ፡መስሕተ፡በልቡ፡ወያስሕት፡ልበ፡ካልኣኒሆሙ፡** Clem. f. 179; **መኰንን፡መስሕት፡** Lud. ex Enc. 3) **ደብር፡መስሕት፡** *mons offensionis* (הַר הַמַּשְׁחִית) 4 Reg. 23, 13.

መስሐቲ፡ part. c. term. adj., id. q. **መስሕት፡** 2 Joh. 7; Did. 6; **እንበለ፡ያስሐቶ፡መስሐቲ፡** F. M. 3, 1; Chr. ho. 28.

አስሐትያ፡ et **አስሐቲያ፡** subst., m. et fem., [num ab **አስሐተ፡** i. e. הִשְׁחִית vel **ሰሐጠ፡** repetendum et *id quod perniciosum* vel *noxium est* exponendum? an سَقِيط comparandum videatur?] *nix, pruina, grando, gelicidium, gelu, glacies:* χιών Prov. 25, 13; Jer. 18, 14; πάχνη **ይዘርዎ፡ውስተ፡ምድር፡ለጊሜሁ፡ወእምከመ፡ረግዐ፡አስሐትያ፡ይትፌለጽ፡ከመ፡ስበሬተ፡ማህው፡** Sir. 43, 19; Ps. 77, 52. 118, 83; **አስሐትያ፡ቀጢን፡** (v. **ቀጣን፡**) Sap. 5, 15; **አስሐትያ፡ክረምት፡** 16, 29; πάγος Job 37, 9; Ex. 16, 14; **ቍር፡ወአስሐትያ፡** πάγος καὶ ψῦχος Dan. ap. 3, 48; **አስሐትያ፡ይረግዕ፡ዲበ፡ማይ፡** Sir. 43, 20; Job 15, 7; χάλαζα Job 38, 22; **እብነ፡አስሐትያ፡** Hen. 71, 5; κρύσταλλος Apoc. 21, 11 Platt; praeterea in locis aliis, ubi quae vox Graeca respondeat haud satis liquet: Ps. 148, 8; Job 6, 16; Sap. 16, 22; 4 Esr. 6, 10; Hen. 14, 18. 60, 17. 69, 23; Kuf. 2. 23; **ዝናም፡ወአስሐትያ፡አጥፍኡ፡እሳተ፡** Enc. Mij. 30; **ከመ፡አስሐትያ፡ዘተሰደ፡በነፋስ፡ቀጢን፡** Enc. Tachs. 12; **ማይ፡ርግዕት፡እምአስሐትያ፡** (gelu) Sx. Mag. 13. — *Voc. Ae.:* **አስሐትያ፡ዘ፡ውርጭ፡**።

ስሕከ፡ I, 1 [respondet حسك proprie: *asper, spinosus fuit*, de tribulis hordeo erinaceo; trsl. حَسِكَ *iratus fuit*] 1) *asperum, scabrum, horridum esse* vel *fieri:* **ስሕከ፡ሥጋዩ፡በኀጢአ፡ቅብእ፡** Ps. 108, 23; Did. 30; **ትስሕክ፡እምሥክ፡ወአሜከላ፡ወትጠዊ፡እምአቅርንቲሁ፡ለሀየል፡** M. M. f. 198. 2) *raucum, asperum esse* vel *fieri*, de gutture, voce: **ስሕከኒ፡ጕርዔየ፡** Ps. 68, 4; **ከልሐ፡ጢሮስ፡በውእቱ፡ዕለተ፡እስከ፡ስሕከ፡ጕርዔሁ፡** Jsp. p. 376. — *Voc. Ae.:* **ስሕከ፡ብ፡ሸከረ፡**; *aliud:* **ስሕከ፡ዘ፡ሐከከ፡**።

አስሐከ፡ II, 1 *exasperare, scabrum facere:* **ጢሰ፡ምንሃብ፡ያስሕክ፡ሥጋሁ፡** πήξει Sir. 38, 28; **አብላቲሁ፡አስሐክ፡በጾም፡** Sx. Teq. 13 Enc.

ስሑክ፡ part. *asper, scaber, horridus:* **ለእመኒ፡ከነ፡ሥጋሆሙ፡ይቡሰ፡ወስሑከ፡** κἂν τραχὺ λάβῃ σῶμα καὶ σκληρόν (tamen mollitie effeminari potest) Chr. Ta. 29; **እስመ፡ቦቱ፡(ለዕፅ፡)ሥክ፡ወስሕክት፡ብዙኅ፡ወባሕቱ፡ፍሬሁሰ፡ጥዑም፡ውእቱ፡** ὁ μὲν φλοιὸς ἄποιός τίς ἐστι σχεδὸν καὶ τραχύς Chr. ho. 30.

ሳሕክ፡ subst. *asperitas, scabrities:* **አጽሕድ፡በቅብእከ፡ለነፍስየ፡ሳሕክ፡** Sx. Genb. 8 Enc.

ስሕከት፡ n. act. id. q. **ሳሕክ፡**, Org. 5; Sx. Mij. 16 Enc.

ስሕወ፡ I, 1 [conferendum est شَحْوَةٌ *regio, tractus;* شَحَا *patuit, apertum fuit os;* contiguum videtur **ሰሐበ፡** سَحَابَةٌ *nubes*] *expandi, dilatari:* **እምቅድመ፡ይስሐው፡ግዘፈ፡ደመናት፡** Lit. Chrys. — *Voc. Ae.:* **ስሕወ፡ብ፡ተሳበ**።

አስሐወ፡ II, 1 *pandere, expandere, laxare:* (Petrus decollandus) **አስሐወ፡ሎሙ፡ፊቃር፡ቅድስተ፡ወመጠዎሙ፡ክሣዶ፡ለጋላት፡** Deg. — *Voc. Ae.:* **አስሐወ፡ዘ፡አሰለበ**።

ሳሕው፡ subst. 1) *expansio, dissipatio:* **መንፈስነ፡ይትከዐው፡ከመ፡ሳሕወ፡ደመና፡** ὡς χαῦνος ἀήρ Sap. 2, 3; **ጉብኤሆሙ፡ለዐማፅያን፡ከመ፡ሳሕወ፡ደመና፡ወፍሥሓሆሙ፡ከመ፡ዖፍ፡ሰሪሪት፡** Macc. f. 10. 21; **ከመ፡ሳሕወ፡ጊሜ፡በገጸ፡ምድር፡** Org. 1. 2) ut videtur: *subductio* navis (a **ሰሐወ፡** pro **ሰሐበ፡**); **ጴጥሮስ፡ጕጕአ፡እምአኀዊሁ፡** (cfr. Joh. 21, 7) **ለበጺሐ፡ኀበ፡ኢየሱስ፡ወኢጸንሐ፡ለሳሕወ፡ሐመር፡አላ፡ቀነጸ፡እምዲበ፡ሐመር፡ወተወርወ፡ውስተ፡ባሕር፡** M. M. f. 208 (an: *natatio* a سَبْح שָׂחָה?). — *Voc. Ae.:* **ሳሕወ፡ጊሜ፡ዘ፡የሚሰሐብ፡ደመና**።

ሰሐየ፡ I, 2 vel **አሰሐየ፡** II, 2 mihi idem videtur quod **ሰየሐ፡** q. v.; legitur: **ይሴሕይዋ፡** v. **ያሴሕይዋ፡ለሕይወቶሙ፡መላእክት፡** ἡ ζωὴ αὐτῶν τιτρωσκομένη ὑπὸ ἀγγέλων Job 36, 14; in quibusdam codicibus margini adnotatum est: **ድርቅ፡** *ariditas* et **ያየብስዋ፡** *eam arefacient* (صاح?). At in aliis codicibus legitur: **ይሴይሕዋ፡** vel **ያሴይሕዋ፡**, quod praestat.

ሰሐገ፡ rad. inus., quae 1) *asperum, horridum* esse (ut **ስሕከ፡**), deinde 2) *tristem esse, lugere* significasse videtur (cfr. **ሐዘነ፡**).

ምስሐግ፡ vel **መስሐግ፡** subst., Pl. **መሳሕግት፡**, Pl. Plur. **መሳሕግታት፡** 1) *vestimentum* vel *stragulum vile, crassum,* (secundum Ludolfum: *e palmae foliis contextum* in lex. Ae. c. 107; cfr. Lud. lex. Amh. sub **ሰሌን፡** et **ተሊስ፡**): a) *vestis monachorum* (e pilis, fibris, foliis texta): **እኍ፡ለበሴ፡ምስሐግ፡** Phlx. 133; **መሳግሕታት፡** (sic) Phlx. 189. b) *stragulum* (squalidum) Sx. Nah. 5; **ተነጽፍከ፡ምስሐገ፡** (v. **መስሐገ፡**) **በታሕቴከ፡** (στρώσουσι σῆψιν רִמָּה!) Jes. 14, 11. 2) *luctus, cultus lugubris,* **ትግበር፡ላቲ፡ዳሰ፡ኀበ፡ትነብር፡ውስተ፡ምስሐግ፡** (v. **መስሐግ፡**) **ወትረ፡** ποίει σκέπην πένθους Jes. 16, 3; **ኢትባእ፡ምስሌሆሙ፡ቤተ፡ምስሐግ፡** (v. **መስሐግ፡**) Jer. 16, 8. 3) *lamentum, carmen lugubre,* θρῆνος: **ወይቤሉ፡ዘቲ፡ምስሐግ፡ለኢዮስያስ፡ወሠርዕዋ፡ለይእቲ፡ምስሐግ፡በኵሉ፡ምስሐግ፡ለኵሉ፡እስራኤል፡ነያ፡ጽሕፍት፡ውስተ፡መጽሐፈ፡ምስሐግ፡** 2 Par. 35, 25. — *Voc. Ae.:* **ምስሐግ፡ብ፡የብርድ፡ቤት፡**; *aliud:* **መሰግ፡** (pro **መስሐግ፡**) **ዘ፡የሚበርድ፡ቤት፡ቤተ፡ላሕኒ፡ይ**።

ሰሐጠ፡ et **ስሕጠ፡** I, 1 Subj. **ይስሐጥ፡** [سَخِطَ, שָׁחַת, سَحَتَ] *laedere, violare, offendere, nocere, malum inferre:*

ኢሰሐጦሙ፡ οὐκ ἐλύπησεν αὐτούς Dan. ap. 3, 26; ኢሰሐጥዎ፡ ለዳንኤል፡ παρηνώχλησαν Dan. 6, 18; ἐλυμήνατο 6, 22; ἅπτεσθαι Gen. 26, 11; 1 Joh. 5, 18; ἀδικεῖν Ps. 104, 13; Apoc. 11, 5; δυναστεῦσαι ኢኀደገ፡ ይስሐጦሙ፡ ሰብእ፡ 1 Par. 16, 21; ኢትስሐጥዎሙ፡ ἐάσατε αὐτούς Act. 5, 38. 5, 13; አልቦ፡ ዘይስሕጥ፡ οὐκ ἔστιν ἐπίβουλος 3 Reg. 5, 4; Jes. 16, 7 var.; violare feminam, virginem: ኢትስሐጥ፡ ብእሲተ፡ በዕድ፡ Sir. 9, 3; ኢትስሐጣ፡ ለድንግል፡ 9, 5; in re bellica: ናሁ፡ ይእዜ፡ እሙንቱ፡ ሰሐጡነ፡ ወመጽኡ፡ ያውጽኡነ፡ እምርስትነ፡ 2 Par. 20, 11; መኑ፡ ይቀድም፡ ስሒጠ፡ ወመኑ፡ ያስተኣኀዝ፡ ቀትለ፡ 3 Reg. 20, 14. — *Voc. Ae.:* ሰሐጠ፡ ዘ፡ ነከ፡; *aliud:* ለከፈ፡ ስሕወ፡ (sic pro ስሕጠ፡) ጕድዐ፡ ብ፡ ነከ።

ስሑጥ፡ part. *violatus, laesus* Lud. sine auct.

ሰሓጢ፡ n. ag. *violator, qui aliquem laedit* Lud. sine auct.

ስም፡ *nomen* vid. sub ሰመየ፡

ሰምረ፡ *gratum habere* vid. sub ሠምረ፡

ሰምረ፡ (etiam ሠምረ፡) I, 1 [respondet ثَمَرَ, nec non שֶׁבֶר *frumentum*] Subj. ይስመር፡ 1) *uberem, fertilem, fecundum esse* vel *fieri, frugibus abundare:* ይሠምር፡ ወይን፡ Jes. 7, 23; Herm. p. 53; ሠሚሮ፡ Am. 4, 9; ይፈሪ፡ ወይሰምር፡ Col. 1, 6. 10; de anno frugibus locuplete: በ፯ዓመት፡ ዘሠምረ፡ Kuf. 42. 2) *laete provenire* vel *crescere, florere:* እመሂ፡ ዘርኦሙ፡ ይሰምር፡ በቅድሜሆሙ፡ Job 21, 8; ሠምረ፡ ፍሬሁ፡ ὁ καρπὸς αὐτοῦ εὐθηνῶν Hos. 10, 1; በእንተዝ፡ ኢትሰምር፡ ሠናይቱ፡ οὐκ ἀνθήσει Job 20, 21; ሰምሮ፡ ሎቱ፡ ተግባሩ፡ Luc. 12, 16; ከመ፡ ይስመር፡ በላዕሌክሙ፡ ፍሬ፡ ጽድቅ፡ Phil. 4, 17.

አስመረ፡ II, 1 *uberare, fecundare, laetificare, fertilem reddere, frugibus abundare facere,* absol. Act. 14, 17; terram: እስከ፡ ሶበ፡ ያረዊያ፡ ለምድር፡ ወያበቍል፡ ወያሰምር፡ Jes. 55, 10; segetes, fruges, messem: እጼውዖ፡ ለሥርናይ፡ ወአሰምሮ፡ Hez. 36, 30; አሰምር፡ ፍሬ፡ ዕፅ፡ ib.; Ps. 64, 11; 2 Cor. 9, 10; አስምሮ፡ አዝርእት፡ Org. 1.

ስሙር፡ part. *uber, fecundus, fertilis, frugibus abundans, laete proveniens:* ምድር፡ ሥምርት፡ Kuf. 25; ፍሬ፡ ገራህት፡ ስሙር፡ Jes. 61, 11; ጺአታት፡ ስሙራት፡ 1 Par. 4, 40; Herm. p. 75; ዕፅ፡ ስምርት፡ Jer. 17, 8; ዕፀ፡ ዘይት፡ ስሙር፡ Hos. 14, 6; Ps. 51, 8; ወይን፡ ስሙር፡ Ps. 127, 3; ሣዕረ፡ ጺአት፡ ስሙር፡ Job 5, 25; ከመ፡ እክለ፡ ማእረር፡ ስሙር፡ 5, 26; ስሙር፡ ሣዕሩ፡ Herm. p. 75. Acc. adv. ስሙረ፡ *fecunde, ubertim* Enc.

ሰምር፡ et **ሰመር፡** subst., Pl. ሰምራት፡ et አስማር፡, *proventus uberior:* በሰመረ፡ (v. በሰምረ፡) ገራህቱ፡ et በሰመረ፡ ዐጸደ፡ ወይን፡ ይፈዲ፡ Ex. 22, 4; Org. 5; አስማሮ፡ ይፈዲ፡ Ex. 22, 4.

ሲመት፡ *felis* vid. sub ድመት፡

ስማኅ፡ subst. [סינקא] *splen, lien. Voc. Ae.:* ስማኅ፡ ብ፡ ጣፍያ።

ሳሜኅ፡ litera alphabeti hebraici XVª, Thren. 1, 15 var.; vid. ሳምኬት፡

ሰመነ፡ *octo facere, octies facere* Lud. sine auct.

ሰማኒ፡ nom. numerale, femininis junctum [שְׁמֹנֶה, ܬܡܢܐ, ثَمَانٍ], *octo;* ejus character ፰; ሰማኒ፡ ክረምቱ፡ 4 Reg. 22, 1; 4 Esr. 11, 12; ዐሥሩ፡ ወሰማኒ፡ አንስተ፡ ነሥአ፡ 2 Par. 11, 21; አርብዓ፡ ወሰማኒ፡ Num. 35, 7; Jos. 21, 39.

ሰማኒቱ፡ nom. num., plerumque masculinis junctum, Acc. ሰማኒተ፡, *octo;* በ፴ወሰማኒቱ፡ ዓመተ፡ መንግሥቱ፡ 2 Par. 16, 1; ወለደ፡ ፳ወሰማኒተ፡ አትቡዐ፡ 2 Par. 11, 21; ዐሠርቱ፡ ወሰማኒቱ፡ ነፍስ፡ Gen. 46, 22; 1 Petr. 3, 20; 2 Petr. 2, 5; Sx. Ter 27 Enc.; አትረፈ፡ ሰማኒተ፡ ነፍስ፡ Lit. Orth.

ሰማንቱ፡ (Ex. 26, 25; Lev. 25, 51; Jud. 3, 8. 14; Luc. 13, 16 rom.) et ሰመንቱ፡, nom. num., plerumque masculinis junctum, Acc. ሰማንተ፡ et ሰመንተ፡, *octo* 4 Esr. 12, 24; Tob. 14, 2; ፲ወሰመንቱ፡ ዓመተ፡ መንግሥቱ፡ Dan. 3, 1; ሰመንቱ፡ ሰራዊት፡ Mich. 5, 4; ተስዓ፡ ወሰመንቱ፡ ዓም፡ 1 Reg. 4, 15; Deut. 2, 14; Jud. 12, 14; Luc. 13, 4. 11.

ስምን፡ nom. num., *octo,* potissimum nominibus mensurarum junctum: ስምን፡ በእመት፡ Kuf. 29; Hez. 40, 9; 3 Reg. 7, 3. 47.

ሳምን፡ adj. num. (ordinale), f. ሳምንት፡ *octavus:* 1 Par. 12, 12; በሳምን፡ ወርኅ፡ Zach. 1, 1; በሳምንት፡ ዓመት፡ 1 Esr. 1, 41; እመ፡ ሳምንት፡ ዕለት፡ 2 Esr. 18, 18; Lev. 9, 1. 15, 14; Luc. 9, 28; በዓመት፡ ሳምንቱ፡ Jer. 43, 9; ሳምናሙ፡ ውእቱ፡ Apoc. 17, 11. Apud poëtam usurpatum est pro ordinali: ሰላም፡ ለክሙ፡ ውስተ፡ አሐተኔ፡ ጕቡኣን ፲ ኤጲ፡ ቆጶስ፡ ዓሥር፡ ወቀሳውስቲክሙ፡ ሳምን፡ (i. e. 18 episcopi et presbyteri) Sx. Mag. 4 Enc.

ሳምናዊ፡ vel ሳምናይ፡, adj. num., f. ሳምናዊት፡ vel ሳምኒት፡ *octavus;* Sx. Ter 6 Enc.; Hen. 91, 12.

ሰሙን፡ nom. temporale 1) *octo* (dies) et *octavus* (dies) Gen. 31, 23; Hen. 74, 6. 7; Luc. 1, 59. 2, 21; Joh. 20, 26. 2) octo dies i. e. *hebdomas* integra vel *septimana:* በሰሙነ፡ ሕማማት፡ *septimana passionis* F. M. 10, 3; Did. 30; Cod. Mus. Brit. XXIX, 2, 17; ሰሙነ፡ ሕማማት፡ ወሰሙነ፡ ፍሥሕ፡ Abush. 1 seq.; ኀሙስ፡ መዋዕለ፡ በበሰሙን፡ Syn. Nonnumquam ii tantum septimanae dies, quibus labor rusticus fieri solet, i. e. quinque dies (exc. Sabbato et Dominica) intelligendi sunt: ይጸውም፡ በበ፡ ሰሙን፡ *jejunabat per singulas hebdomades* Lud. e Vit. Sanct.

ሰማንያ፡ nom. num. *octoginta (octogesimus);* ejus character est ፹; Cant. 6, 8; Ps. 89, 11; Gen. 35, 28; Jud. 3, 20. 20, 25; 2 Reg. 19, 35; Luc. 2, 37. 16, 7.

ሰሜን፡ (forma antiquior ሴሜን፡, passim ut Zach. 14, 4 in Cod. Laur.) subst., sc. תֵּימָן ܬܝܡܢܐ التَّيْمَن (de transitu literae ተ in ሰ cfr. ex. gr. ሱራፊን፡ i. e. תְּרָפִים Hez. 21, 21) 1) *plaga australis, meridies,* νότος, Jer. 13, 19. 17, 26; Dan. 8, 4. 9; Zach. 6, 6. 14, 4; Koh. 11, 3; Kuf. 7 seq.; Hen. 26, 2; Luc. 13, 29. 2) m. *auster, ventus meridialis* Cant. 4, 16. 3) At Abyssinis recentioris aetatis genuina vocis significatio in contrariam abiit: *septentrio,* et vice versa significationem vocis ደቡብ፡ *septentrio,* illi oppositae, in contrariam sc. *meridies* converterunt, (similem confusionis labem etiam ad vocabulum መስዕ፡ serpsisse vid. in annot. ad Gen. 20, 1). Quam miram significationum permutationem gentibus meridionalis Abyssiniae. Am-

harice loquentibus primis in morem venisse et inde exortam esse, quod ሰሜን፡ voce montes Abyssiniae Semên (ስሜን፡, olim etiam ሰሜን፡, ut Sx. Genb. 19) significari opinati essent, equidem in Göttinger Gelehrte Anzeigen 1859 p. 1906 demonstrare conatus sum. Exempla hujus confusionis: Ex. 27, 11 ann.; Kuf. p. 44. 53; in libris recentioribus creberrime voci ደቡብ፡, ut Koh. 1, 6; Jes. 14, 31; Jer. 1, 13. 3, 18. 6, 22. 10, 22. 13, 20. 16, 15. 25, 9. 27, 3. 9. 38, 8; Zeph. 2, 13; Zach. 2, 6; Hez. 1, 4. 8, 5. 14. 21, 4. 26, 7 al., et voci መስዕ፡ substituitur, ut Jes. 43, 6; Jer. 3, 12 al.

ሰሜናዊ፡ adj. rel. 1) *meridionalis* Apoc. 21, 13; Chr. Ax. 2) secundum confusionem sub ሰሜን፡ expositam: *septentrionalis* Hez. 40, 23. 35. 40. 41, 11. 46, 9; ነፋስ፡ሰሜናዊ፡ Prov. 25, 23 al. (vid. ደቡባዊ፡).

ሰመከ፡ rad. inus., e. q. ܣܡܰܟ et סָמַךְ *fulsit*; *innixus est*.

አስመከ፡ II, 1 1) trans. *imponere* alqd alicui *ita ut ei incumbat*; *inniti* vel *adniti facere*, *fulcire*: ያሰምክ፡መዝራዕቶ፡በቱ፡ Jer. 17, 5; አስመከ፡ርእሶ፡ውስተ፡ሙዳየ፡በለስ፡ Rel. Bar.; Luc. 9, 58; አስምከኒ፡ላዕሌሆን፡ Jud. 16, 26; ርእሱ፡(ለሰዋስው፡) ያሰምክ፡ሰማየ፡ Gen. 28, 12 (coll. سَمَكَ). 2) plerumque omisso nomine membri, quod quis rei imponit, tamquam intrs.: *niti, inniti, adniti, reclinare, acclinare, incumbere*, c. c. በ፡, ut: ያሰምክ፡በአረፍት፡ Am. 5, 19; Cant. 1, 12; ይረክብ፡በዘ፡ያሰምክ፡ Sir. 3, 31; c. ውስተ፡, ut: ያሰምክ፡ውስተ፡ዐምድ፡ 4 Reg. 11, 14; ውስተ፡ጽዮን፡አስመኩ፡ Sir. 24, 10; c. ላዕለ፡, ut: Gen. 28, 13; አስመከ፡ላዕሌሃ፡ Jes. 36, 6; Sir. 31, 18; አስመከት፡ላዕለ፡ርእሰ፡ወለታ፡ Esth. apocr. 5.; ዝኩ፡ዘያሰምክ፡ንጉሥ፡ላዕለ፡እዴሁ፡ 4 Reg. 7, 2. 17; c. ዲበ፡, ut: አስመኩ፡ዲቤከ፡ Hez. 29, 7; ያሰምክ፡ዲበ፡እዴየ፡ 4 Reg. 5, 18. Transl. (*confidere, fiduciam repositam habere* in re): ላዕለ፡እግዚ"፡ያሰምኩ፡ Mich. 3, 11; አስምኩ፡በስመ፡እግዚ"፡ Jes. 50, 10. 48, 2; አስምኩ፡በቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 193. 194; ቤተ፡መቅደስ፡ብነ፡ያሰምክ፡ Judith 8, 24; etiam c. ኀበ፡, ut: ናሰምክ፡በኵሉ፡ግብር፡ኀበ፡ረድኤተ፡እግዚ"፡ Chr. Ta. 12. — *Voc. Ae.*: ያሰምክ፡ዘ፡ይደግፍ፡።

ተሳመከ፡ III, 3 *se invicem fulcire, alterum alteri acclinare, se invicem continere* Ex. 26, 3. 5; nec non 26, 17 in CG; et Ex. 36, 22 sec. Hebr. in C.

አስተሳመከ፡ IV, 3 *facere ut sibi invicem innitantur* vel *se invicem contineant* Ex. 36, 10 sec. Hebr. in C (in meae editionis Apparatu crit. p. 90).

ስምከት፡ n. act. *actus innitendi* vel *reclinandi* in re: ስምከተ፡መለኮት፡በዲበ፡ሀላዌሁ፡ሠናይ፡ ἐστήρικται ἡ τοῦ θεοῦ φύσις ἐν ἰδίοις ἀγαθοῖς Cyr. ad Th. f. 10.

መስመክ፡ et **መስመክት፡** subst., Pl. መሳምክት፡ 1) *fulcrum, fulcimen, adminiculum*: ጽኑዕ፡መስመኩ፡ (v. ምስማኩ፡) στήριγμα Sir. 31, 19; Ex. 26, 17 in CG; et Ex. 36, 22 sec. Hebr. in C. 2) res vel locus, cui quid incumbit vel innititur: *latus* (sicut κλίτος a κλίνω) Ex. 25, 12. 14. 19. 26, 27. 28. 27, 9. 14. 15.

ምስማክ፡ subst., Pl. ምስማካት፡ 1) locus vel res, in quae quis reclinat vel innititur, *adminiculum, fulcrum* (Lehne): ዐምደ፡ምስማኩ፡ይእቲ፡ Sir. 36, 29; አትርፉ፡ምስማካቲሃ፡ ὑποστηρίγματα Jer. 5, 10; ምስማክ፡ርእስየ፡ Ps. 59, 7; ሰዋቄ፡ኵነኒ፡ወምስማክ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; Ps. 71, 16; Sir. 31, 19 var.; መንበረ፡ምስማክ፡ *cathedra supina* Herm. p. 2; መጸረ፡ምስማክ፡ p. 4. 17. 18. 41; መናብርተ፡ምስማክ፡ τὰ ἐστηριγμένα 4 Reg. 18, 16; ምስማክ፡መጸር፡ Cant. 3, 10; cathedra ውስተ፡ምስማክ፡ዘኀበ፡አረፍት፡ 1 Reg. 20, 25. 2) *latus*, κλίτος Ex. 25, 12. 18. 28, 24. 3) trsl.: *finis* seu *scopus* libri, causae, Cod. Mus. Brit. VIII, 1 (vid. Catal. Cod. Aeth. M. Br. p. 7).

ሳምኬት፡ litera alphabeti Hebraeorum et Aramaeorum XV^a^ (ab Aramaeis ܣܡܟܬ nominata) Ps. 118, 113; Thren. 1, 15. 2, 15. 3, 42. 4, 15 (vid. ሳሜኅ፡; cfr. Ludolfi annot. ad Ps. 118, 1). Ubi de psalmis agitur, siglo ሳምኬት፡ Ps. 118, 113 — 120 notatur.

ሰምዐ፡ I, 1 [שָׁמַע, ܫܡܰܥ, سَمِعَ, amh. ሰማ፡] Subj. ይስማዕ፡ 1) *audire*: በከመ፡ሰማዕክሙ፡በእዘኒክሙ፡ Jer. 33, 11; ሰሚዖ፡ Jes. 37, 1; እንዘ፡ይሰምዑ፡ኵሎሙ፡ Gen. 23, 10, 13. 18, 10; Matth. 13, 16. 17; Luc. 14, 35; c. c. Acc. rei: Gen. 3, 10. 24, 52; Ex. 16, 9; 1 Reg. 17, 28; Matth. 7, 24; Marc. 7, 14. 14, 64; Luc. 15, 25; Joh. 12, 47; c. Acc. prs. Matth. 17, 5; Luc. 15, 1; 4 Esr. 10, 53; c. dupl. Acc. ስምዑኒ፡ቃልየ፡ *audite me vocem meam* i. e. *audite meam vocem* Jer. 7, 23. 11, 4; Ps. 16, 7; Matth. 10, 14; Joh. 5, 28; c. Acc. prs. seq. እንዘ፡, ut: ሰምዐቶ፡እንዘ፡ይብል፡ ἤκουσεν αὐτοῦ λαλοῦντος Gen. 27, 5. 6; Hen. 40, 5—7; Marc. 14, 58; vel omisso እንዘ፡ ut Act. 10, 46; Gen. 37, 17; ሰማዕክዎ፡ይብለኒ፡ Hez. 2, 2. a) *auditu praeditum esse* Matth. 11, 5; ድንቀው፡ሰምዑ፡ 13, 15; ሰሚዕ፡ *auditus* (sensus) Clem. f. 237 al. b) audire i. e. *auribus percipere, accipere, comperire, cognoscere* (erfahren), c. Acc. rei: እለ፡ኢሰምዑ፡ምግባርየ፡ Jes. 66, 19; Tob. 14, 15; Matth. 11, 2; Luc. 4, 23. 21, 9; ከመ፡ይስማዕ፡ዜናሃ፡ዘከመ፡ሀለወት፡ Esth. 2, 11; vel seq. ከመ፡ et enuntiatione integra: 1 Reg. 26, 4; Gen. 43, 25; Jos. 9, 14; Kuf. 34; Jes. 39, 1. 40, 28; Jer. 47, 11; 2 Esr. 14, 1; Marc. 12, 28; c. እምኀበ፡ vel በኀበ፡ ejus, *a* quo auditur Ob. 1; Hen. 1, 2; Matth. 2, 9; Marc. 6, 20; Joh. 1, 41. 6, 45; 1 Reg. 2, 23; Jes. 21, 10; ለአክቶ፡ትስማዕ፡ጥዩቀ፡ነገረ፡በኀበ፡መርዶክዮስ፡ μαθεῖν παρά Esth. 4, 5; vel c. እምነ፡ 1 Joh. 1, 5 Platt; c. በእንተ፡ vel በላዕለ፡ causae, *de* qua auditur: Gen. 41, 15; ሶበ፡ሰምዐ፡መኰንን፡በእንተ፡ተአምራት፡ዘገብረ፡ Sx. Mag. 2; Act. 9, 13 Platt; Phil. 1, 30; ንስማዕ፡በውስተ፡አፉሃ፡ ἐρωτήσομεν τὸ στόμα αὐτῆς Gen. 24, 57. c) *auscultare, aures dare, attendere* ad quem vel quid, c. Acc. Gen. 42, 23. 49, 2; 1 Reg. 3, 9. 10; 2 Reg. 12, 18. 19, 35; Koh. 7, 6; Ps. 80, 10. 12; ኪያየ፡ያፀምኡኒ፡ወይሰምዑ፡ Job 29, 21. 34, 2; ትስማዕ፡እዝንየ፡እንዘ፡ያወጽኡ፡ሊተ፡እኩየ፡ስመ፡ 31, 30; ሰሚዖተ፡ተላህዮ፡በዕንዚራ፡ወአርጋኖን፡ F. M. 32, 7; c. ዲበ፡ Ps. 91, 11; c. ማእከለ፡ utriusque partis audiendae διακούειν Deut. 1, 16 (at Job 9, 33 አዕምአ፡ማእከለ፡); እለ፡ይሰምዑ፡ትምህርተ፡ *catechumeni* Const. Ap. 30. d) *exaudire* (erhören): Gen. 30, 6; Deut. 1, 45; ይሰምዐከ፡ፍጡነ፡ስእለተከ፡ Job 8, 6. 22, 27; ይሰምዖኑ፡ጸሎቶ፡ 27, 9; Sir. 4, 6. 31, 29. 31; Jes. 19, 22; Jer. 11, 11. 14, 12; Ps. 16, 7. 53, 2; Joh. 9, 31. 11, 41. 42; c. ለ፡ objecti: Gen. 16, 11; c. በእንተ፡ *de* Gen. 17, 20. e) *obedire*,

obtemperare, morem gerere: 1 Reg. 15, 22; **ወልድ፡ዘኢይሰምዕ፡** ἀνήκοος Prov. 13, 1; c. Acc. Gen. 3, 17. 27, 14. 28, 7. 42, 22; Ex. 6, 9; **ይሰምዕዎ፡ኵሎሙ፡** 1 Par. 29, 23; **አበይክሙ፡ሰሚዖትየ፡** Jer. 16, 12; **ኢሰምዑ፡ሕጎ፡** Jes. 42, 24; **ዘይሰምዓ፡ላቲ፡** Sir. 4, 15; Joh. 10, 3. 8; Act. 3, 22. f) *accipere, admittere,* (*assentire, probare*): **ላዕለ፡ልሂቅ፡ኢትስማዕ፡ውዴተ፡** παραδέχεσθαι 1 Tim. 5, 19; Did. 4; **ሰምዐ፡ነገረ፡ብእሲት፡** Kuf. 39; **ይሰምዐኒ፡ቃልየ፡** Joh. 18, 37; **ምክረ፡ይሰምዕ፡** Ter 5 Enc.; **ኢሰምዐ፡እምኔሁ፡** *ejus consilium non admisit* Sx. Masc. 7. g) *audita intelligere:* **ኢይስማዕ፡፩፩ቃለ፡እኁሁ፡** Kuf. 10; **ንግር፡ሱርስተ፡እስመ፡ንሰምዕ፡** Jes. 36, 11; Deut. 28, 49; 1 Cor. 14, 2. 2) *testem esse, testari* (denom. a **ስምዕ፡**); **ግብረ፡ሐዋርያት፡** (Actus Apostolorum) **ትሰምዕ፡ከመ፡ወረደ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡በአምሳለ፡ልሳናተ፡እሳት፡** Phlx. 58; **ኢትስማዕ፡ለቢጽከ፡ስምዐ፡በሐሰት፡** οὐ ψευδομαρτυρήσεις Ex. 20, 16; c. Acc. prs. Luc. 4, 22; c. **በእንተ፡** Joh. 5, 32.

አስምዐ፡ II, 1 1) a) *facere ut audiat* aliquis: **ለጽሙማን፡ያሰምዖሙ፡** Marc. 7, 37 (i. e. auditum restituere); **አስምዕ፡አሕዛበ፡** (v. **ለአሕዛብ፡**) Jes. 45, 1; Rom. 1, 5; c. dupl. Acc.: **አስምዐኒ፡ቃለከ፡** Cant. 2, 14; Ps. 50, 9; Sir. 45, 5; **ኢታስምዖ፡ቃለ፡ዘይብል፡ረሐቁ፡እምኔነ፡ኵልክሙ፡** Genz. f. 80. b) *facere ut audiatur* aliquid: **ያሰምዕ፡እግዚ"፡ቃለ፡ስብሐቲሁ፡** ἀκουστὴν ποιεῖ Jes. 30, 30; **ያሰምዖ፡ድምፆ፡በዐቢይ፡ቃል፡** Sir. 50, 16. c) *nuntiare, annuntiare:* **አስማዕኩከ፡** Jes. 48, 5. 6; **አስምዑ፡በኢየሩሳሌም፡** Jer. 4, 5; c. **ለ፡** prs. Ex. 21, 29. 36. d) *acclamare, inclamare* alicui: **አስምዕዎ፡ቃለ፡ሕሡመ፡ወወገርዎ፡በአእባን፡** Jsp. p. 360; Hen. 89, 53. e) *vocem edere* i. e. *alta voce canere:* **ወያሰምዑ፡መዘምራን፡** 2 Esr. 22, 42 vrs. nov. 2) *testari* a) *testem adhibere* vel *invocare, contestari* alqm: **አስምዕ፡ሰማዕተ፡** Jer. 39, 44; **አስምዕ፡ሰብአ፡ምእመናነ፡** Jes. 8, 2; **ናሰምዕ፡ለክሙ፡ሰማየ፡ወምድረ፡** Judith 7, 28; Deut. 8, 19; Sir. 46, 19; Hen. 100, 11; 2 Tim. 4, 1 rom. b) *obtestari, teste invocato affirmare:* **በሰማዕት፡አስምዐ፡ለነ፡** Gen. 43, 3; 3 Reg. 2, 42; Ps. 49, 8; Hebr. 2, 6 rom.; Kuf. 4; c. Acc. prs.: **አስምዖ፡ሎቱ፡** Zach. 3, 6; vel *teste invocato annuntiare* alicui alqd: **አስምዕ፡ላቲ፡ለኢየሩሳሌም፡ኀጢአታ፡** Hez. 16, 2; vel *t. i. hortari et implorare:* **አስምዕ፡ላዕሌሆሙ፡ከመ፡ኢየሀቡ፡** Kuf. 30; Deut. 32, 46; Ex. 19, 23; Hen. 81, 6. 91, 3. d) *testimonium perhibere, testem esse:* **ስምዐ፡ያሰምዕ፡ላቲ፡** Ex. 21, 10; **እስመ፡እግዚ"፡አስምዐ፡ማእከሌከ፡ወማእከለ፡ብእሲትከ፡** Mal. 2, 14.

ተሰምዐ፡ III, 1 1) *audiri* Gen. 45, 2. 16; 1 Reg. 1, 13; Cant. 2, 12; Ps. 18, 3; **ተሰምዐ፡ዝንቱ፡ውስተ፡እዝነ፡እግዚ"፡** Jes. 5, 9. 15, 4; **ኢይሰማዕ፡እንከ፡ዐመፃ፡በውስተ፡ምድርኪ፡** 60, 18; Jer. 6, 7. 38, 15; Hez. 10, 5; Apoc. 19, 1; **ተሰምዐ፡በውስተ፡አሕዛብ፡ከመ፡** 2 Esr. 16, 6; **ግሙራ፡ኢተሰምዐ፡ነገር፡ዘከመዝ፡ላዕለ፡ሶስና፡** Dan. ap. 1, 27. a) *exaudiri:* **ተሰምዐ፡ጸሎቶሙ፡** Tob. 3, 16; Dan. 10, 12. b) *ad aures* alicujus *pervenire, nuntiari:* c. **በኀበ፡** Matth. 28, 14; 1 Cor. 5, 1 (c. **በላዕለ፡** *de*); Eph. 5, 3; c) **ይሰማዕ፡ድምፀ፡ሠሐቆሙ፡ከመ፡ንቃወ፡አፍራስ፡** *sonus risus eorum sicut hinnitus equorum audiebatur* (war anzuhören wie) Clem. f. 17. d) *audientiam facere:* **ቃለ፡ጠቢብ፡ይሰማዕ፡በውስተ፡እንግልጋ፡** ζητηθήσεται Sir. 21, 17. 2) *palam fieri, percrebescere, in vulgus emanare, divulgari:* **ተሰምዐ፡ስምከ፡እስከ፡ርኁቅ፡ደሰያት፡** Sir. 47, 16; **ሶበ፡ተሰምዐ፡ዜናሁ፡ኀበ፡ነገሥት፡ምድር፡** Clem. f. 36; **ተሰምዐ፡ስምኪ፡ውስተ፡አሕዛብ፡** ἐξῆλθε Hez. 16, 14; Marc. 1, 28; Rom. 1, 8. 9, 17. 16, 19. 3) *nominis famam adipisci, celebrari:* (Christo in Bethlehem nato) **ተሰምዐት፡ምድር፡ዘይሁዳ፡ወኤፍራታ፡** Clem. f. 152; **ወይሰማዕ፡ስምየ፡በኵሉ፡አሕዛብ፡** ἐπιφανές Mal. 1, 14; **ኢኮነ፡እምዮም፡ዘተሰምዐ፡ጥበብኪ፡** πρόδηλος Judith 8, 29.

ተሳምዐ፡ III, 3 *se invicem audire* i. e. *alterum vocem* vel *dicta alterius intelligere* Gen. 11, 7.

ስሙዕ፡ part. 1) *auditus,* in specie: *celebratus, inclytus, fama clarus,* et in malam partem: *notus, famosus;* **ክቡራን፡ወስሙዓን፡** Chr. ho. 26; **ምኔት፡ስሙዕ፡** (et **ዝኩር፡**) Phlx. 242; ἐπίσημος Matth. 27, 16. Hinc Pl. fem. **ስሙዓት፡** *res auditae* i. e. *rumor, fama,* ἀκοή (שְׁמוּעָה): **ወፅአ፡ስሙዓቲሁ፡ውስተ፡ኵሉ፡ሶርያ፡** Matth. 4, 24. 9, 26; **ወሰምዑ፡ከለዳዊያን፡ስሙዓቶሙ፡** Jer. 44, 5; **አለ፡አልቦሙ፡ስሙዓት፡** ἄσημοι *minime insignes* (viri) Chr. ho. 26; **ተለዐለ፡ስሙዓት፡ነገሩ፡** Jsp. p. 329; **ወኮነት፡ስሙዓት፡፩እምኔሆሙ፡እኪት፡** Phlx. 125. 2) *obtestatione monitus* vel *nuntio certior factus,* εὐηγγελισμένος Hebr. 4, 2 rom.

ስምዕ፡ subst., m. et fem., Pl. **ስምዓት፡**, Pl. Pl. **ስምዐታት፡** 1) *res audita, rumor, nuntius:* **መኑ፡ገብረ፡ዘንተ፡ስምዐ፡እምትካት፡** ἀκουστά Jes. 45, 21; **ስምዐ፡ኮነ፡** 48, 3; **በከመ፡ስምዕ፡ዘሰማዕክሙ፡** Asc. Jes. 7, 2; ἀκοή **ወንሕነኒ፡ንሰምዕ፡ሠናየ፡ስምዐ፡በላዕሌኪ፡** Tob. 10, 12; **መኑ፡አምነነ፡ስምዐነ፡** Jes. 53, 1. 2) *testimonium, testificatio, contestatio* Kuf. 1. 4; Ruth 4, 7; Ex. 20, 16; Gen. 21, 30; **ስምዐ፡ሐሰት፡** καταψευσμός Sir. 26, 5; **ስምዕ፡በሐሰት፡** Matth. 15, 9; **በእንተ፡ስምዐ፡ሐሰት፡** F. M. 24; **ስምዓት፡** *testium dicta* vel *responsa* F. N. 43, 12; **ስምዖ፡ለክርስቶስ፡** 2 Tim. 1, 8; 1 Cor. 2, 1; 2 Cor. 1, 12; Act. 4, 33; Joh. 8, 13; in specie a) *testimonium, locus probans, argumentum* (e libro allatum): **ስምዐታት፡** Phlx. 3; Catal. Cod. Bibl. Bodl. Ae. p. 24. b) *testimonium* Dei vel *revelatio* (cum praeceptis) עֵדוּת Kuf. 1; Ps. 18, 8. 118, 88. 95; **ቤተ፡ስምዕ፡** σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου 1 Par. 6, 32. 9, 20; **ደብተራ፡ቤተ፡ስምዕ፡** 2 Par. 1, 3. 5, 5 (aliâs **መርጡር፡** vel **መርጡል፡**). c) *martyrium:* **ከመዝ፡ፈጸሙ፡** (martyres) **ስምዖሙ፡** Sx. Tachs. 30; **ምክንያተ፡ስምዖሙ፡** *causa martyrii eorum* ib.; **ሕማመ፡ስምዕ፡** Org. 1. 3) concr., sing. et coll., m. et fem., *testis* vel *testes:* **ስምዕ፡አሐዱ፡** Num. 35, 30; Deut. 17, 6; **ኢትኩን፡ስምዐ፡በሐሰት፡ላዕለ፡ቢጽከ፡** Deut. 5, 17; Ruth 4, 10. 11; **ረሰይኩዎ፡ስምዐ፡ለአሕዛብ፡** Jes. 55, 4; 1 Reg. 20, 23; Jer. 49, 5; 1 Thess. 2, 5; creberrime: **ስምዐ፡ኮነ፡** *testis fuit* vel *testatus est* Lev. 5, 1; 1 Joh. 1, 2; c. **ለ፡** vel **ላዕለ፡** prs. (*alicui*) 4 Esr. 6, 67; **ስምዐ፡ኮኑ፡ላዕሌሁ፡ከመ፡ፍጹም፡ውእቱ፡** Did. 4; c. **በ፡** rei, ut **ኮንኩ፡ስምዐ፡በዝንቱ፡** Sx. Jac. 2; vel **ለ፡** Sap. 4, 6; Joh. 5, 31; **ስምዕ፡ለዛቲ፡ቃላት፡** Genz. f. 82; vel **በእንተ፡** Apoc. 1, 2; 1 Petr. 1, 11; vel **ላዕለ፡**, ut: **ኮንኩ፡ስምዐ፡ላዕለ፡ዝንቱ፡ነገር፡** Sx. Jac. 2; Apoc. 1, 2; **እግዚ"፡ስምዕ፡ላዕለ፡ኵልያቲሁ፡** Sap. 1, 6; seq. **ከመ፡** conj., ut: **ስምዐ፡ኮነ፡ከመ፡** 3 Reg. 21, 10. 13. — In specie 4) *martyr* et *martyres:* **ቂርቆስ፡ዘኮነ፡ስምዐ፡ለክርስቶስ፡** Mavâs. Nr. 61; **በዛቲ፡ዕለት፡ኮኑ፡ስምዐ፡ኮርኖስ፡ወፊልሞና፡** Sx. Tachs. 30; Ter 25; aliâs creberrime in Sx. — Nota, **ስምዕ፡** et **ስም፡** in libris Mss. passim confundi. — *Voc. Ae.:* **ስምዕ፡ዘ፡ምስክር፡**

ሰማዒ፡ n. ag., Pl. **ሰማዕያን፡** 1) *audiens:* **ልሳኖ፡ሰማዒ፡**

γλώσσης ἀκουστής Sap. 1, 6; እግዚ"፡ሰማዒ፡ስብሐት፡ማሕሌት፡ዘመላእክት፡ Kid. f. 12. a) *auditor, auscultator* (Zuhörer) ἀκροαταί ሰማዕያን፡ Chr. ho. 8; F. N. 5; Phlx. f. 229. In specie ሰማዕያን፡, quatenus distinguuntur a ምእመናን፡ *fidelibus*, sunt *catechumeni* F. M. 4, 2. 5, 3. b) *exauditor, exaudiens:* (Deus) ለእለ፡በጽድቅ፡ይጼውዕዎ፡ሰማዒ፡ Kid. f. 17; ሰማዒ፡ስእለቶሙ፡ Kedr f. 37; Lit. 174, 4. c) *obediens, obtemperans, morigerus* Prov. 21, 28; ሰማዒ፡አብ፡ ὑπήκοος πατρί Prov. 13, 1. 4, 3; ኤልሳዕ፡ለትእዛዘ፡ሊቁ፡ (Eliae) ሰማዒ፡ Genz. f. 116. 2) Pl. ሰማዕት፡ (pro quo passim ሰምዓት፡) a) *testis* et *testes* sing. et coll., m. et fem.; Pl. ሰማዕታት፡ α) sing.: ናሁ፡ሰማዕትየ፡ውስተ፡ሰማይ፡ Job 16, 19; ሰማዕት፡ጕጉእ፡ Prov. 12, 19; ሰማዕተ፡ሐሰት፡ 19, 5; ይኩን፡እግዚ"፡ሰማዕተክሙ፡ Mich. 1, 2; Deut. 19, 15; Hebr. 10, 15; Joh. 5, 32; seq. ከመ፡ conj., ut: አነ፡ሰማዕቱ፡ከመ፡ Col. 4, 13; Rom. 1, 9. 8, 16; Phil. 1, 8; Joh. 4, 44; seq. በእንተ፡ Joh. 1, 7. 8. β) coll.: ያምጽኡ፡ሰማዕቶሙ፡ Jes. 43, 9. 10; አኬድኩ፡ሰማዕተ፡ Jer. 39, 10. 25; አስምዕ፡ሰማዕተ፡ Jer. 39, 44; Deut. 17, 6; Matth. 18, 16. 26, 65; ሰማዕተ፡ሐሰት፡ Marc. 14, 57; Ps. 26, 18; Joh. 15, 27; Act. 2, 32. 3, 15; saepe c. ኮነ፡ conjunctum *testari*, seq. ከመ፡ conj.: ለሊክሙ፡ሰማዕትየ፡ከመ፡አነ፡እግዚ"፡ Jes. 43, 12. 44, 8; Rom. 3, 21; Joh. 3, 28. Nonnumquam ሰማዕት፡ i. q. ስምዕ፡ *testimonium*, ut Kuf. p. 84 ann. 10. γ) Pl. ሰማዕታት፡ Hen. 95, 6; በእንተ፡ፈታሒ፡ወሰማዕታት፡ F. N. 43; in specie 43, 12. b) *martyr* et *martyres:* በዛቲ፡ዕለት፡ሰማዕተ፡ኮነ፡ Sx. Ter 16; aliâs creberrime in Sx.; Mavâs. n. 9. 22 al.; ዘሐመ፡በእንተ፡እግዚ"፡ወኮነ፡ሰማዕተ፡ Did. 25; Stephanus ቀዳሚ፡ሰማዕት፡ *protomartyr* Lit. 164, 2; ሰማዕታት፡ F. N. 20; Did. 25; ዓመተ፡ vel ዓመታተ፡ሰማዕታት፡ *anni (aera) martyrum* Abush., al.

ስሙዓት፡ vid. sub ስሙዕ፡

ሰማዕት፡ vid. sub ሰማዒ፡

ስማዔ፡ subst. *famae celebritas, gloria:* ይቤ፡አረጋይ፤ ኢታውትር፡ስማዔ፡እምሰብእ፡ Phlx. 242.

መስማዕት፡ subst. *obedientia, obsequium:* እለ፡አልቦሙ፡መስማዕት፡ ἀνήκοοι Num. 17, 25.

ምስማዕ፡ subst., m. et fem., Pl. ምስማዓት፡ 1) *auditus, aurium sensus:* ውስተ፡ምስማዐ፡እዝን፡ Ps. 17, 48; ዝኩ፡ቃል፡ሶበ፡ይደምፅ፡በምስማዓቲነ፡ φωνὴ ἐκείνη εἰς τὴν ἀκοὴν ἐμπίπτουσα τὴν ἡμετέραν Chr. Ta. 17; ውስተ፡ጽዱቃት፡ምስማዓት፡መንግሥት፡ኢይሰማዕ፡ሥሕጸታት፡ (εὐσεβεῖς ἀκοαί) Cyr. ad Th. f. 7; ኢተሠጥዎ፡በምስማዐ፡ሥሕጸት፡ዘላዕለ፡እግዚ"፡ ib.; ድኍነ፡ምስማዕ፡ወንጻሬ፡ *incolumi auditu et visu praeditus* F. N. 43. 2) *obsequium, obedientia:* አግብአ፡ኵሎ፡ኀሊና፡ውስተ፡ምስማዐ፡ክርስቶስ፡ εἰς ὑπακοὴν Χριστοῦ Cyr. c. Pall. f. 86. 3) *auditorium:* እመ፡በእከ፡ውስተ፡ምስማዐ፡ሰማይ፡ ἐὰν εἰς τὸ τῶν οὐρανῶν θέατρον εἰςέλθῃς Chr. Ta. 28.

ሰምዕ፡ *cera* vid. sub ሠምዕ፡

ስማዝ፡ v. ሠሙዝ፡ v. ሰሙዝ፡ subst., nomen plantae palustris: *ulva, scirpus, arundo?* ውስተ፡ሰት፡ወስማዝ፡ውብርዕ፡ παρὰ πάπυρον καὶ κάλαμον καὶ βούτομον Job 40, 16. [A مَزّ, مَصّ?] — *Voc. Ae.:* ስማዝ፡ዘ፡ፌላ፡እንዶድዪ፡ይ፡; *aliud:* ስንድዱ፡ (de ፌላ፡ *papyrus* vid. Harris Reise II p. 225.)

ሰመየ፡ I, 1 [prima radicis potestas est *altum*, deinde *conspicuum esse*, cfr. Ges. thes. p. 1431] Subj. ይሰሚ፡ 1) *nomen imponere, nominare, nuncupare, appellare:* c. Acc. prs. et c. Acc. nominis: ስምከ፡ዘእግዚ"፡ሰመየከ፡ Jes. 62, 2; ይሰምይዋ፡ለኢየሩሳሌም፡መንበረ፡እግዚ"፡ Jer. 3, 17; Gen. 1, 5. 2, 19. 20. 26, 18. 31, 47; Luc. 6, 13 al., vel c. በ፡ nominis: ሰመያ፡በስመ፡ወልዱ፡ Gen. 4, 17; ዘሰመይክሙ፡በቅዱስ፡አስማት፡ Lev. 23, 2; Jes. 40, 26. At nomen proprium, quo quem nominant, tamquam indeclinabile in nominativo ponere solent: ኢትስምያኒ፡ኖሔሚን፤ስምያኒ፡መራር፡ Ruth 1, 20; 1 Reg. 4, 21; Marc. 3, 16; Luc. 2, 21 al. In phrasi *appellavit nomen ejus N. N.* Aethiopes verbo pron. pers. suffigere amant: *appellavit eum nomen* (i. e. *nomine*) *ejus N. N.*, ut: ሰመያ፡አዳም፡ስመ፡ብእሲቱ፡ሕይወት፡ Gen. 3, 20 c. annot.; ስምዮ፡ስሞ፡ኢይዝራኤል፡ Hos. 1, 4. Constr. praegn.: *nominando attribuere alicui qualitatem:* በኑ፡ትሰምዮ፡ለክርስቶስ፡መለኮተ፡ Lud. comm. hist. p. 500 Nr. 29. 2) *vocare, pronuntiare* nomen alicujus: ዘእንበለ፡ያእምር፡ሕፃን፡ሰምዮ፡ (v. ሰሚየ፡) አቡሁ፡ Jes. 8, 4. 19, 17. 26, 13; ኢይሰምይዋ፡በአፉሆሙ፡ Jer. 3, 16; ኢይሰሚ፡እንከ፡ስመ፡እግዚ"፡ 20, 9; *praedicare* vel *profiteri* nomen alcjs 2 Tim. 2, 19.

አስመየ፡ II, 1 *nomen consequi, nomine insignem* vel *inclytum fieri* vel *esse, inclarescere:* ዕደው፡እለ፡አስመዩ፡ ἄνδρες ὀνομαστοί Sir. 39, 2. 44, 3 (በኀይሎሙ፡); እለ፡አስመዩ፡ኵሎሙ፡ Hez. 23, 23; ብሔር፡ዘያሰሚ፡ 39, 11.

ተሰምየ፡ III, 1 1) *nominari, appellari, nuncupari, dici* (nomine), *se nominari sinere* (Matth. 23, 8. 11), *cognominari:* ተሰምየ፡ስሙ፡ Koh. 6, 10; Eph. 1, 21; አሕዛብ፡እለ፡ተሰምዩ፡በስምከ፡ Sir. 36, 17; ከመ፡ይሰመይ፡በስምየ፡ Jes. 41, 25. 43, 7. 48, 1; ስምከ፡ተሰምየ፡ላዕሌነ፡ Jer. 14, 9; Jes. 63, 19; Jac. 2, 7; vel c. Acc. Subj. ከመ፡ተሰምየ፡ስሞ፡ለእግዚ"፡ላዕሌከ፡ Deut. 28, 10; Gen. 25, 30. (gramm. § 192, c); c. c. Acc. vel Nom. praedicati: 4 Esr. 10, 23; እምዝ፡ትሰመዩ፡ሀገረ፡ጽድቅ፡ Jes. 1, 26; ተሰምዩ፡ትጉሃን፡ Kuf. 4; Gen. 17, 5. 19, 22; Num. 11, 3; Luc. 2, 23; ዘኢይሰመይ፡ *ineffabilis* Asc. Jes. 8, 7; ልብነ፡ድንግል፡ዘተሰምየ፡ወናግ፡ሰገድ፡ Epil. Ev. Joh. in ed. rom.; በምግባር፡ወተሰምዮ፡ *re et nomine* Haml. 21 Enc. 2) *memorari, praedicari* Asc. Jes. 7, 24—26; Rom. 15, 20. 3) *nomine clarum, inclytum esse:* መካን፡ዘይሰመይ፡ τόπος ὀνομαστός Jes. 56, 5.

ስም፡ subst., plerumque m., Pl. አስማት፡ [שֵׁם ܫܡܐ إِسْمٌ] 1) *nomen* Gen. 2, 19. 20. 3, 20. 4, 19. 10, 25. 11, 29. 25, 13. 26, 20; Ex. 1, 1; Dan. 1, 7; Matth. 1, 21. 10, 2, al. sexcenties; ደሴት፡እንተ፡ስማ፡ፍጥሞ፡ Apoc. 1, 9; እምትካት፡ስምከ፡ላዕሌነ፡ Jes. 63, 16; አምኅ፡ቢጻከ፡በበአስማቲሆሙ፡ *nominatim* 3 Joh. 15; Joh. 10, 3; Num. 1, 17. 4, 32. a) መኑ፡ስምከ፡ *quod est nomen tuum?* Jud. 13, 17; መኑ፡ስሙ፡ወመኑ፡ስመ፡ወልዱ፡ Prov. 24, 27; Clem. f. 221 (vid. መኑ፡). b) ስመ፡ጥምቀት፡ *praenomen* (baptizato inditum), ut: ስመ፡ጥምቀቱ፡ዘሚካኤል፡ Cod. Didasc. Stuttg. p. 117. c) ዘአልቦ፡ስመ፡ *anonymus*, ut Asc. Jes. 4, 22. d) በስመ፡እገሌ፡ *nomine et auctoritate* alicujus: ኢይነግር፡በስመ፡ዚአሁ፡ Jer. 20, 9; Deut. 18, 22; Joh. 5, 43. 10, 25; Act. 4, 7. e) *nomen* oppo-

nitur *rei:* ጥበብ፡በከመ፡ስማ፡ይእቲ፡ Sir. 6, 22; ዐርክ፡ለስም፡በከ፡ዘይትዓረክ፡ Sir. 37, 1; 1 Reg. 25, 25. f) *nomen* i. e. *signum* vel *monumentum* 2 Reg. 8, 13. 18, 18 E. 2) *nomen* i. e. *fama* a) *bona, mala:* ስም፡ሠናይ፡ Koh. 7, 1; Sir. 41, 13; Prov. 22, 1; እኩይ፡ Sir. 6, 1; ዘአውፅአ፡ስመ፡እኩየ፡ለቢጹ፡ Clem. f. 120; Deut. 22, 14; Luc. 6, 22; Job 31, 30; ከመ፡እግበር፡ስመ፡እኩየ፡ሊተ፡ 2 Esr. 16, 13. b) *fama post mortem, memoria:* እለ፡ኀደጉ፡ስመ፡ክቡረ፡ Sir. 44, 8; ይወርስ፡ስመ፡ዘለዓለም፡ 15, 6; ይቀውም፡ስሙ፡ለትውልደ፡ትውልድ፡ 39, 9; አጠፍእ፡ስሞሙ፡ወዘርአሙ፡ Jes. 14, 22; እሁበሙ፡ስመ፡ዘለዓለም፡ 56, 5; Ps. 71, 17; Deut. 7, 24. 9, 14. c) *nomen celebre, fama:* ዕደው፡ስም፡ Gen. 6, 4; ገብረ፡ለከ፡ስመ፡ዐቢየ፡ Deut. 26, 19; ገበርከ፡ለከ፡ስመ፡ Jer. 39, 20; ኮነ፡በከመ፡ስሙ፡ዐቢይ፡ Sir. 46, 1; ውሉድ፡ወሕንጸ፡ሀገር፡ያዐብዩ፡ስመ፡ 40, 19; ኀሊ፡ስመ፡ትገብር፡ለከ፡ 41, 12. — In libris Mss. ስም፡ passim confunditur cum ስምዕ፡

ስሙይ፡ part. 1) *nominatus, vocatus, nomine definitus:* Michael patriarcha ስሙይ፡በስመ፡ሚካኤል፡ሊቀ፡ኀይል፡ሰማይ፡ Sx. Mag. 20; ስሙያን፡ወጽዉዓን፡በኢየሱስ፡ κλητοί Judae 1; Apoc. 17, 14; እግዚ"፡ረሰየ፡ለክሙ፡ውስተ፡ዓለም፡መዋዕለ፡ውሱነ፡ወጊዜ፡ስሙየ፡ (*tempus definitum* vel *certum*) Jsp. p. 290. 2) *inclytus, clarus, nobilis, illustris* (ὀνομαστός): ዕደው፡ስሙያን፡ Num. 16, 2; እሬስዮሙ፡ስሙያነ፡በኵሉ፡ምድር፡ Zeph. 3, 19; 1 Par. 11, 15. 18. 20. 12, 30; አበው፡ክቡራን፡ወዕደው፡ስሙያን፡ Chr. ho. 22; Athanasius ስሙይ፡በሥነ፡አምልኮ፡ διαβόητος εἰς εὐσέβειαν Cyr. ad Reg. 28.

ሰማይ፡ subst., m. et fem., Pl. ሰማያት፡ [שָׁמַיִם ܫܡܝܐ سَمَاءٌ] *coelum,* m. Jes. 13, 13. 42, 5. 48, 13; Job 9, 8; ልዑል፡ሰማይ፡ 11, 8; Ps. 103, 3; Matth. 16, 2. 3; Apoc. 21, 1 al.; fem. Lev. 26, 19; Jes. 40, 22. 44, 24. 45, 12; Jer. 2, 12; Hez. 32, 7; Hagg. 2, 6; Ps. 18, 1. 49, 7. 101, 26; Sir. 43, 1. 9; Hen. 18, 4 al.; στερέωμα Hez. 1, 22. 10, 1; ὕψιστα አንሰ፡ውስተ፡ሰማያት፡ኀደርኩ፡ Sir. 24, 4; አዕዋፈ፡ሰማይ፡ Matth. 6, 26. 8, 20; Ex. 9, 10; ልዕልና፡ሰማያት፡ Sir. 17, 32; ሰማይ፡ዘመልዕልተ፡ሰማይ፡ 16, 18; ይትፌሥሓ፡ሰማያት፡ Jes. 49, 13; ተርኅወ፡ሰማያት፡ Hez. 1, 1; ሰማየ፡ሰማያት፡ Ps. 113, 25; መንግሥተ፡ሰማያት፡ Matth. 3, 2. 4, 17; ዘበሰማያት፡ ἐπουράνιος Joh. 3, 12; ዘእምሰማያት፡ Hebr. 6, 4; እንተ፡በሰማይ፡ 12, 22; ሣልስ፡ሰማይ፡ 2 Cor. 12, 2; ሳብዕ፡ሰማይ፡ Asc. Jes. 3, 13. 4, 14; ሰማይ፡ዳግሚት፡ሣልሲት፡ Ssal. Req.; de septem coelis Asc. Jes. 7, 9 seq.; Clem. f. 3. 48.

ሰማያዊ፡ adj. rel. 1) *coelestis* Matth. 5, 48. 18, 14; 1 Cor. 15, 47; Ps. 67, 15; 1 Esr. 6, 14; ጸጋ፡ሰማያዊት፡ Kedr f. 87; መርዓዊ፡ሰማያዊ፡ Clem. f. 117; ኢየሩሳሌም፡ሰማያዊት፡ f. 125; ሰማያውያን፡ *coelicolae.* 2) *caeruleus* Lud. ex auct. Gregorii.

ስመጥ፡(ሰመጥ፡ Lud.) subst., ut videtur: *lumbi,* vel *lumborum pulpa:* ሐቋሁ፡ምስለ፡ስመጢሁ፡ ὀσφὺς σὺν ταῖς ψόαις Lev. 3, 9. — *Voc. Ae.:* ሰመጥ፡ዘ፡ሽንጥ፡ (v. ሽንጥ፡).

ሰርሐ፡ I, 1 [comparandum proposuit טָרַח *fatigavit se labore* Ges. in thes. p. 555; amh. ሰራ፡ *laborare, facere, opus facere*] Subj. ይስራሕ፡ 1) *laborare* in re usque ad defatigationem, *labore confici, defatigari,* (κοπιᾶν), ኢትስራሕ፡ባሕቲትከ፡ሎሙ፡ Num. 11, 17; እንተ፡ብዙኀ፡ሰርሐት፡ለክሙ፡ Rom. 16, 6; በእንተ፡እለ፡ይሰርሑ፡ከመ፡ትበርከ፡ፍሬ፡ተግባርሙ፡ Lit. 175, 2; በኵሉ፡ስራሕየ፡ዘሰራሕኩ፡ μόχθῳ ῷ ἐμόχθησα Koh. 2, 19 seq.; 2, 11. 3, 9; ትረክብ፡ምክረ፡ሰሪሐከ፡ μετὰ κόπου Sir. 13, 26; በ፡ዘይጌጉእ፡ወይሰርሕ፡ወይጸሙ፡ 11, 11. 34, 4; ይሰርሕ፡እስከ፡ያገርር፡ተያፍኒሁ፡ 38, 26; ለከንቱ፡ወለበከ፡ሰርሐ፡ Job 20, 18; 2 Thess. 3, 8; c. በ፡ rei, in qua quis laborat: ሰርሐት፡ሞአብ፡በጣዖት፡ Jes. 16, 12. 47, 13; ሰራሕኪ፡በዐዊድ፡ 57, 10; Ps. 6, 6. 68, 4; περισπᾶσθαι Koh. 1, 13, 3, 10; vel c. እንዘ፡ ut Gen. 19, 11; 1 Cor. 4, 12; እንዘ፡እልሕስ፡ሰራሕኩ፡ Job 17, 2; Luc. 2, 48; c. በእንተ፡ *ob* 1 Tim. 4, 10; 2 Cor. 5, 1. 2) *fessum, confectum esse, affligi, miseria* vel *aerumnis laborare, molestia premi:* ሰርሑ፡ግብጽ፡ Jes. 45, 14; Thren. 5, 5; de anima: ከመ፡ኢትስራሕ፡ነፍስክሙ፡ Hebr. 12, 3; Ps. 106, 12; 4 Esr. 3, 22; de terra Hen. 65, 3; ሰራሕነ፡ ἀσθενοῦμεν Jes. 28, 20; ከመ፡ትስራሕ፡ κακωθῆναι Dan. 10, 12; እኪት፡በዘ፡ይሰርሑ፡ነገሥት፡ εἰς τὸ βασιλεῖς ἐνοχλῆσαι 1 Esr. 2, 24. 3) secundum usum loquendi Amharicum: *fabricari,* ut: ሰሪሐ፡ወልታ፡, ኀጺን፡ *fabricatio scutorum, ferri* Lud. e Libr. Myst

አስርሐ፡ II, 1 1) *laborare facere, labore defatigare* Jud. 14, 18; ዘጸንዐ፡ትቀንዩ፡ወታሰርሑ፡ Hez. 34, 4. 2) *fatigare, laborem* vel *molestiam exhibere, negotium facessere, affligere, vexare, turbare, urgere:* አስራሕክሙ፡ብዙኃነ፡በሕግ፡ ἠσθενήσατε πολλοὺς Mal. 2, 8; παρενοχλεῖν Ps. 34, 15; አስርሕዎሙ፡ለእለ፡ለቀሕዎሙ፡ παρέσχον πόνον Sir. 29, 4; ኀሊና፡ዘያሰርሐከ፡ Jer. 4, 14; κόπους παρέχετε Matth. 26, 10; θλίβειν Ps. 55, 1; Jer. 37, 20; Thren. 1, 3; ለምንት፡ታሰርሑኒ፡ διώκετέ με Job 19, 22; ብእሲ፡ኃጥእ፡ያሰርሖ፡ለቢጹ፡ ταράξει Sir. 28, 9; አስርሖ፡ለልብየ፡ኀይለ፡ሃይማኖት፡ *urget cor meum vis fidei* Org.; 4 Esr. 3, 28. 42. 3) in specie: *fatigare, obtundere, urgere* precibus, rogitando Jud. 14, 17. 16, 16; Herm. p. 10; Org. 2.

ስሩሕ፡ part. 1) *laborans* in re: ስሩሓን፡ለገቢረ፡ፈቃዱ፡ Did. 26. 2) *labore* vel *molestia confectus* (*pressus*), *fatigatus, vexatus:* κοπιῶντες Matth. 11, 28; ἐσκυλμένοι 9, 36 Platt; Clem. f. 246; ስሩሓን፡ወክቡዳን፡ጾር፡ Haim. Ab.

ስራሕ፡ subst., plerumque m., Pl. ስራሓት፡ *labor, molestia, fatigatio, afflictio, vexatio, aerumna, sollicitudo;* opus domesticum Lud. e Can. Clem. f. 67; περισπασμός, μόχθος Koh. 1, 13. 2, 10. 19 seq.; 3, 10. 4, 8; Deut. 26, 7; 2 Cor. 11, 27; 1 Thess. 2, 9; κόπος, πόνος Job 5, 7; Jer. 51, 33; ስራሕ፡ወሕማም፡ Hab. 1, 3; ሕማም፡ወስራሕ፡ κόποι καὶ πόνοι Jer. 20, 18; Ps. 24, 19; 2 Cor. 6, 5; ጋእዘሙ፡ስራሕ፡ለዘ፡ይሰምዖሙ፡ ἀκοὴ μοχθηρά Sir. 27, 15; ዕለተ፡ስራሕ፡ወምንዳቤ፡ Hen. 45, 2. 63, 8. 103, 9; 4 Esr. 5, 12. 6, 63. 70. 9, 26. 43; በብዙኅ፡ስራሕ፡ 9, 45; Kuf. 23; ስራሓቲሁ፡ለዝንቱ፡ዓለም፡ Deg.; ስራሑ፡ለመንበርት፡ *sollicitudo rei familiaris* 1 Joh. 2, 16.

መስርሕ፡ part. (II, 1) *fatigans:* ምግባራት፡መስርሕት፡ Phlx. 98.

ሰርሐ፡ *prosperum successum dare* vid. sub ሠርሐ፡

ሰርሐ፡ *clarum esse* vid. sub ሠርኀ፡

ሰረረ፡ *fundare* vid. sub ሣረረ፡

ሰረረ፡ *altum esse* vid. sub ሠረረ፡

ሰረረ፡ I, 1 [hanc radicem Ges. in thes. III, 2 p. 83 cum דָּרַר (طار) comparandam proposuit; at variis ejus significationibus inspectis rectius cum ܫܘܪ saliit, *prosiluit, insiluit,* سَارَ (سَوْر) *assilivit, irruit, impetum fecit,* ثَارَ id. componenda videtur. Amharice **ሰረረ፡** est *vehi* (*to sail, to ride* on horseback or in a coach). In libris melioris notae per **ሰ** (rarius per **ሠ**) exscriptum esse solet] Subj. **ይሰርር፡** (ut Ps. 54, 6; Apoc. 12, 14; Hez. 10, 16), rarius **ይሰረር፡** (ut Hez. 10, 16 var.) 1) cum vehementia ferri, *insilire, assilire, exsilire, prosilire, irruere, involare, impetu accurrere:* ἀποπηδᾶν de leone Hez. 19, 3; **ሰረረት፡ኵናትየ፡ውስተ፡ገጸሙ፡** 32, 10; **ትሰርር፡ላዕሌሆሙ፡ከመ፡አንበሳ፡** (ἐξαποσταλήσεται) Sir. 28, 23; Mich. 5, 7; ἐξαλοῦνται Hab. 1, 8; **ሰረረ፡ላዕሌሆሙ፡ዓሣ፡** ἀνεπήδησε Tob. 6, 3; **ሰረረ፡ራጉኤል፡ወሰዐሞ፡** Tob. 7, 6; Kuf. p. 50. 2) *volare,* de avibus et volatilibus: Gen. 1, 20; Job 9, 26; Prov. 24, 54; Ps. 77, 31; Jes. 31, 5; 4 Esr. 11, 1; de angelis: **በክልኤ፡ይሰርሩ፡** Jes. 6, 2; Hez. 10, 16; Dan. 9, 21; Deo Ps. 17, 12; navibus Jes. 11, 14. 60, 8; **ሰረረ፡ታቦት፡ኖኅ፡መልዕልተ፡ማያት፡በክንፈ፡ነፋስ፡** Clem. f. 24; nubibus 4 Esr. 13, 2; sagitta Ps. 90, 6. a) *evolare,* de nubibus: **ይሰርራ፡ደመናት፡ከመ፡አዕዋፍ፡** ἐξέπτησαν Sir. 43, 14; de animo: **እምነ፡ምድር፡ይሰርር፡ኅሊናሁ፡ለጴጥሮስ፡እስከ፡ሳብዕ፡ሰማይ፡** Clem. f. 243; de scintillis Hez. 1, 7 (cfr. شَرَار). b) *devolare* Sir. 43, 17. c) *avolare* Prov. 27, 8 (c. **እምነ፡**); Rel. Bar.; **ከመ፡ዖፍ፡ከማሁ፡ሰረረ፡እምኔከ፡ዐርከከ፡** Sir. 27, 19; de somnio: **ሰረረ፡ከመ፡ሕልም፡** Job 20, 8.

አሰረረ፡ II, 1 1) *insilire* vel *irruere facere:* **አሰረሮ፡ላዕለ፡ብእሲቱ፡** Clem. f. 222. 2) *volare facere:* monachus miraculo **አሰረረ፡እንላተ፡ርግብ፡** (postquam eas assavit) Sx. Genb. 21 Enc.; Hen. 14, 8. a) *alatum facere, evolare* vel *sursum volare facere:* **አሰረረ፡ከመ፡ንስር፡እጐሊሁ፡** Jer. 29, 17; **ያሰርር፡ውስተ፡አርያም፡እጐሊሁ፡** Hab. 2, 9; **እማንቱ፡አሰረራኒ፡** ἀνεπτέρωσάν με Cant. 6, 5; **አብድ፡አሰረረ፡እከየ፡ዚአሁ፡** (ἐξεπέτασε) Prov. 13, 16. b) *avolare sinere* vel *facere,* Deut. 22, 7; **ዖፍ፡እንተ፡አሰረረት፡እጐሊሃ፡** Jes. 16, 2; **ከመ፡ሣዕር፡ዘያነሥኦ፡ነፋስ፡ታሰርረኒ፡** Job 13, 25. Etiam sensu translato α) *abigere:* **ኅልዮ፡ንዋይ፡ያሰርር፡ንዋመ፡** Sir. 34, 1. 42, 9. β) *abstrahere* vel *subducere animos* (e corpore) admiratione: **ዘማዊት፡እንተ፡ታሰርር፡ልበ፡ወራዙት፡** ποιεῖ ἐξίπτασθαι Prov. 7, 10 var.; Did. 2; **በመሰንቆ፡ማሕሌት፡ሐዋዝ፡እንተ፡** (v. **ከመ፡**) **ያሰርር፡አልባበ፡** Enc. Ter 21.

ሰሩር፡ part. *volans, volaticus, fugax:* **መንፈሰ፡ክርስቶስ፡ዲቤሁ፡ስርርት፡** *spiritus Christi, qui super eum ferebatur* Enc. Teq. 5; **ስርርት፡ይእቲ፡ወምርዕት፡** ἀνεπτερωμένη Prov. 7, 11; Did. 2; φυγάς Prov. 28, 17.

ስረት፡ n. act. *volatus* Sap. 5, 11; **ስረተ፡ደመናት፡** Macc. f. 22; sagittae Org. 1.

ሰራሪ፡ n. ag. 1) *volaticus, volatilis* Deut. 4, 17; **ከመ፡አዕዋፍ፡ዘይሰርራ፡ወሰራርያት፡** Prov. 26, 2; **ዖፍ፡ሰራሪት፡** Macc. f. 10; **ንስር፡ሰራሪ፡** Genz. f. 115; Kedr f. 30. 2) camelis vitio attribuitur (sive: *fugax,* sive: *insiliens*); **አግማል፡ሰራርያን፡** (sicut **አብቅልት፡እለ፡ይረግጹ፡አው፡አባዕር፡እለ፡ይወግኡ፡**) F. N. 47.

ሳረሩ፡ v. **ሳረሩ፡** n. prgr., sine dubio corruptum, significans speciem quandam *gummis odoratae:* **ይወዕእ፡እምኔሁ፡ከመ፡ኔቄጥሮ፡ዘስሙ፡ሳረሩ፡** Hen. 31, 1. — *Voc. Ae.:* **ሰራሩ፡ዘ፡ጸሊም፡ጽጌ፡** (si quidem hoc scholion huc referendum est).

ሰረቀ፡ *oriri* vid. sub **ሠረቀ፡**

ሰረቀ፡ I, 1 [i. q. سَرَقَ et amh. **ሰረቀ፡**; שָׂרַק et ܣܪܩ *pectinavit;* Pa. *discerpsit, vi rapuit, spoliavit, privavit; evacuavit*] Subj. **ይሰርቅ፡** *furari, furto auferre, surripere,* c. absol. Ex. 20, 15; Lev. 19, 11; Jos. 7, 11; Prov. 24, 32; Jer. 7, 9; **ኀፍረት፡ሰሪቀ፡እምንዋየ፡ማኅበንትከ፡** Sir. 41, 19; **ይኄይስ፡ሰሪቅ፡እምሐስዎ፡** 20, 25; Matth. 6, 19; Rom. 2, 21; **በእንተ፡ሰሪቅ፡** F. M. 17, 1; **ዘይሰርቁ፡በሚዛን፡** *qui furantur pondere iniquo utentes* 17, 7; c. Acc. rei vel prs., quae furto rapiuntur: Gen. 31, 19. 44, 5. 6; Ex. 21, 37; Kuf. 31. 43; **እመ፡ሰረቂዮ፡** Tob. 2, 13; **ከመ፡ኢይስርቅዎሙ፡** Ep. Jer. 17; **ዘሰረቀ፡ነፍሰ፡** Deut. 24, 7; Gen. 40, 15; **ዘይሰርቅ፡ደወለ፡ቢጹ፡** Deut. 27, 17; Clem. f. 161. 271; **እለ፡ይሰርቁ፡ቃልየ፡** Jer. 23, 30; c. **እምነ፡** loci Gen. 44, 8; Kuf. 43; c. **እምኀበ፡** prs., ut: **ጣዖት፡ዘሰረቀት፡ራሔል፡እምኀበ፡አቡሃ፡** Kuf. 31; c. dupl. Acc. (alicui alqd): **ሰረቁኒ፡ነኪራን፡ንዋይየ፡** Job 17, 13; Ex. 22, 11; **ባዕል፡ዘሰረቀ፡ወልዱ፡ብዙኀ፡ወርቀ፡** Clem. f. 222. a) *furto expilare, depeculari* locum: **ሰሪቀ፡ማኅደር፡** Sir. 41, 19; **ለሊከ፡ትሰርቅ፡ቤተ፡መቅደስ፡** ἱεροσυλεῖς Rom. 2, 22; Act. 19, 37. b) *furtim* vel *clam subducere* 2 Reg. 19, 41; **ሰረቀቶ፡ወነሥአቶ፡ሰሪቃ፡** 2 Par. 22, 11; 4 Reg. 11, 2; **ሰረቀ፡ርእሶ፡** ἐξέκλεψεν ἑαυτόν *furtim se subduxit* Chr. ho. 26. c) *furtim captare* (voluptatem) vel *frui* (voluptate): **ሰረቀት፡በዝሙታ፡** ἐν πορνείᾳ ἐμοιχεύθη Sir. 23, 23.

አሰረቀ፡ II, 1 *facere* vel *sinere, ut furtim subducant* vel *deminuant* alqd: **እስመ፡ሃይማኖተ፡እንተ፡ተወፈይነ፡ያሰርቁ፡** τὴν παραδοθεῖσαν πίστιν νοθεύουσι (*spuriam reddunt, adulterant*) Cyr. c. Pall. f. 66. — *Voc. Ae.:* **ያሰርቁ፡ዘ፡ያቀላቅሉ።**

ተሰርቀ፡ III, 1 1) *furto auferri, surripi:* Gen. 31, 39; Clem. f. 225; **ይሰረቅ፡ንዋዩ፡** Sir. 36, 30; F. M. 17, 1; **በ፡ዘተሰርቀ፡ንዋዩ፡** Chr. Ta. 11; **ተሰርቀ፡ንዋዩ፡እምቤቱ፡** Phlx. 28; **ድንግልና፡ዘኢይሰረቅ፡** Ssal. Req.; c. Acc. prs., cui aufertur: Ex. 22, 6; Jud. 17, 2. 2) rflx. *furtim* vel *clam se subducere* 2 Reg. 19, 3. 3) *furto expilari:* **ማኅደር፡ዘኢይሰረቅ፡** Lit. Joh.

አስተሰረቀ፡ IV, 1, vel **አስተሳረቀ፡** IV, 3 *furtim auferri* sive *subduci sinere* vel *putare:* **እመሰኬ፡አሐተ፡ህላዌ፡ዘወልድ፡ንነግር፡ዘተሠገወ፡ግብር፡ነአምን፡ቱስሕተ፡ወኑሣተ፡** (necesse est profiteamur φυρμὸν καὶ σύγκρασιν) **ወናስተሰርቅ፡** (v. **ወናስተሳርቅ፡**) **ህላዌ፡ትስብእት፡እንተ፡በላዕሌሁ፡** ὑποκλεπτομένης ὥσπερ τῆς ἀνθρώπου φύσεως ἐν αὐτῷ Cyr. c. Pall. f. 78.

ስሩቅ፡ part. *furto ablatus, furtivus* Lud. sine auct.

ስርቅ፡ et **ሰርቅ፡** subst. *furtum:* **ስርቅ፡** (v. **ሰርቅ፡**) κλοπή Sap. 14, 25; **ሰርቅ፡** Hos. 4, 2; **ማየ፡ሰርቅ፡** Prov. 9, 17; **ውስተ፡ሰርቅከ፡** ἐν κλοπαῖς σου Jer. 31, 27; Matth. 15, 19; Marc. 7, 22; κλέμματα Apoc. 9, 21; Clem. f. 211; Kid. f. 4. Statui constructo vel voculae **ዘ** subjunctum: *furtivus, furto ablatus,* ut: **ንዋየ፡ሰርቅ፡** F. M. 17, 1; **ነሥአ፡ዘሰርቅ፡** (πλεο-

νασμός) Hez. 18, 13. 22, 12; ዘሰርቅ፡ (v. ስርቅ፡) κλεψιμαῖον Tob. 2, 13.

ሰራቂ፡ n. ag., f. ሰራቂት፡ (M. M. f. 193), Pl. ሰረቅት፡ et ሰራቅያን፡ (1 Cor. 6, 10), *fur*, passim: *latro*; κλέπτης Ex. 22, 1; Job 24, 14. 30, 5; Hos. 7, 1; Joel 2, 9; Zach. 5, 3; ሱቱፋኒ፡ሰረቅት፡ Jes. 1, 23; ከመ፡ኀፍረተ፡ሰራቂ፡ሶበ፡ይእኀዝዎ፡ Jer. 2, 26; ከመ፡ሰረቅተ፡ሌሊት፡ 29, 10; ዕደው፡ሰረቅት፡ Hez. 22, 9; Matth. 6, 19. 24, 43; Joh. 10, 1. 8; 1 Thess. 5, 2; 1 Petr. 4, 15; ሰረቅተ፡ሰብእ፡ ἀνδραποδισταί *plagiarii* 1 Tim. 1, 10; λῃστής Sir. 36, 31; Ep. Jer. 14; Matth. 21, 13. 26, 55; በእንተ፡ኮነኔ፡ሰረቅት፡ F. N. 49; F. M. 17, 1. — *Voc. Ae.:* ቀማጢ፡ሰራቂ፡ብ፡ሌባ ።

ሴሬቅ፡ vid. sub ሜሬቅ፡

ሰረበ፡ *sorbere* vid. sub ሠረበ፡

ሰረበ፡ rad. inus., ad quam exponendam cfr. سَرِبَ *stillando aquam emisit; fluxit* aqua. Hinc

አስራብ፡ subst. (Pl. a Sing. inus.) *dejectus aquae, catarrhactae, torrens, imbres:* አስራበ፡ሰማይ፡ Gen. 7, 11. 8, 2; Mal. 3, 10; Ps. 41, 9; Rel. Bar.; አስራበ፡ማይ፡ ὄμβροι Sap. 16, 16; Hen. 28, 3. 89, 2. 7; አስራበ፡ቀላይ፡ Org. 3; ቃለ፡ነቢያት፡ዘይውሕዝ፡ከመ፡አስራበ፡ወርቅ፡ንጹሕ፡ Clem. f. 176; Org.; ለእመ፡አውሐዘ፡እግዚ"፡አስራበ፡እክል፡እምሰማይ፡ 4 Reg. 7, 2. — *Voc. Ae.:* አስራብ፡ዘ፡ሻሻታ፡ (v. ሻሽታ፡).

ሴሬኒስ፡ v. ሴርኔስ፡ n. prgr. σειρῆνες *sirenes* Jes. 43, 20; አዋልደ፡ሲርኖን፡ v. ሴሬኖን፡ v. ሴረኖን፡ ϑυγατέρες σειρήνων Mich. 1, 8.

ስርናይ፡ *triticum* vid. sub ሠዐረ፡

ሰርክ፡ subst. *vespera, vesperus, tempus vespertinum* (ἑσπέρα, δείλη) መሥዋዕተ፡ሰርክ፡ Ps. 140, 3; እምሰርኩ፡ Ex. 12, 18; እምነግህ፡እስከ፡ሰርክ፡ Ruth 2, 7; Job 4, 20; Sir. 18, 26; Lev. 11, 24 seq.; 1 Reg. 14, 24; ወፍና፡ሰርክ፡ውእቱ፡ 1 Reg. 23, 24; ለፍና፡ሰርክ፡ Lev. 6, 13; *vespere* vel *vesperi* በሰርክ፡ Jer. 31, 33; በበሰርክ፡ 2 Par. 13, 11; vel in Acc. ሰርከ፡, ut: በጽልመት፡ሰርከ፡ Prov. 7, 9; ሰርከ፡ወነግሀ፡ Ps. 54, 19. 58, 7. 89, 6; Ex. 16, 12; Jac. 5, 7; ሰርከ፡ሰንበት፡ Matth. 28, 1; ሰርከ፡ሰርከ፡ትበልዕ፡ Judith 12, 9; 4 Esr. 14, 47; ፍና፡ሰርክ፡ *sub vesperam* Num. 9, 3; Gen. 3, 8. 19, 1; Hez. 33, 22; Esth. 2, 14. [An a שָׁחַר *nigrescere?*]

አሰረከ፡ II, 1 (denom.) *tempore vespertino facere, vesperam agere:* ያሰርክ፡በጸሎት፡ Kedr f. 66.

ሲራክ፡ *stria, rubrica* rectius ሚራክ፡ scribitur, q. v.

ሰረወ፡ *eradicare*, ሰርዌ፡ *trabs* vid. sub ሠረወ፡, ሠርዌ፡

ሰረወ፡ rad. inus., de qua haud satis liquet, utrum ad שָׂרָה an ad سَرَى (سَرِيَّةٌ *equitum agmen*) referenda sit.

ሰርዌ፡ (etiam per ሠ) subst., plerumque m., Pl. rarissime ስራው፡ vel ስረው፡ (ut 4 Reg. 5, 1. 25, 19 in SA), creberrime ሰራዊት፡, *agmen, turma, copiae (militares), exercitus:* መልአከ፡ሰርዌ፡ ἀρχιστράτηγος Gen. 21, 22. 32; Dan. 8, 11; 1 Par. 19, 18; መልአከ፡ስራዊሆሙ፡ vel ስረዊሆሙ፡ 4 Reg. 5, 1. 25, 19; መላእክተ፡ሰራዊት፡ Esth. 1, 3; Judith 2, 14; Num. 31, 14; ሰራዊት፡ κεφαλαί Job 1, 17; ἀρχαί 1 Reg. 11, 11; Jud. 9, 34. 37; στρατιαί Num. 10, 28; Kuf. 49; στρατεύματα Apoc. 19, 19; ገብርኤል፡ሊቀ፡ሰራዊተ፡ሰማያት፡ Sx. Sen. 13; ሰራዊተ፡መንፈሳውያን፡ Did. 37; Clem. f. 11; στρατιά Judith 7, 18; 1 Par. 19, 8; λεγεῶνες Matth. 26, 53; σπεῖρα ሰራዊተ፡ስጺራ፡ Marc. 15, 16 rom.; στρατόπεδον Jer. 41, 1; Luc. 21, 20; τάγματα ሰመንቱ፡ሰራዊት፡ Mich. 5, 4; δύναμις Dan. 11, 13; Hez. 27, 10; Ps. 32, 16; 4 Reg. 25, 1. 10; ምስለ፡ብዙኅ፡ሰራዊት፡ Jes. 36, 2; ሰራዊቱ፡ዐገትዋ፡ለኢየሩሳሌም፡ Jer. 39, 2; ἔϑνη Jes. 13, 4; ዐቢይ፡ሰራዊት፡ Jer. 27, 41. 28, 28; ὄχλος Jer. 31, 42; ሰራዊት፡ጽኑዕ፡ Jes. 43, 17; ሰራዊተ፡አሕዛብ፡ ὄχλος λαῶν Hez. 23, 24; λαός ሰራዊት፡ብዙኃን፡ወጽኑዓን፡ Joel 2, 5; συναγωγή ብዙኃን፡ሰራዊት፡ጥቀ፡ Hez. 37, 10; ሰራዊተ፡ኀይል፡ ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως Jer. 48, 13. 16; ἱππασία ἵππων Jer. 8, 16.

ስርዋጽ፡ subst. 1) *assula, schidiae, fragmentum ligni scissi* [fortasse a rad. ሮጸ፡ i. e. רָצַץ رَضَّ]: አስመከ፡ላዕሌሃ፡(ለበትረ፡ብርዕ፡) ወይበውእ፡ስርዋጽ፡ውስተ፡እዴሁ፡ 4 Reg. 18, 21; Jes. 36, 6. At 2) in libro F. N. ሥርዋጽ፡ sigli instar margini adscriptum crebro occurrit, et *glossema, corollarium* significare videtur, (proprie: *schidiae*, quamquam in Proleg. libri p. 2 hoc nomen ad rad. ሠረጸ፡ relatum et verbis ዘአሥረጸ፡ልብ፡ኪያሆን፡ i. e. additamenta, *quae mens progerminare fecit* (opp. praeceptis quae e Bibliis et Canonibus hausta sunt) explicitum esse videtur).

ሰረየ፡ *mederi, incantare* vid. sub II ሠረየ፡

ሰረየ፡ I, 1 [שְׁרָא ܫܪܳܐ *solvit, absolvit, abrogavit, abolevit, dimisit;* سَرَا (سَرْوٌ) *removit* rem ab aliquo; amh. ሰረየ፡ *remisit;* praeterea cfr. ሠረየ፡ *mederi*] Subj. ይስረይ፡ et ይስሬ፡, *remittere, ignoscere, condonare* alicui peccatum, delictum, passim: *expiare;* c. c. Acc. peccati et c. ለ፡ prs.: λύειν: ሰረየ፡ኀጢአቶሙ፡ Job 42, 9; ይሰሬ፡ለከ፡ኀጢአተከ፡ Sir. 28, 2; ἄφες Gen. 50, 17; ἀνήσω Jes. 1, 14; ἵλεως, μακρόϑυμος Deut. 21, 8; ከመ፡እስረይ፡ሎሙ፡ኀጢአቶሙ፡ Jes. 38, 34; ይሰሬ፡ለከ፡ጌጋየከ፡ Dan. 4, 24; μὴ ἀϑωώσῃς ኢትስሬ፡ (v. ኢትስረይ፡) ሎሙ፡ኀጢአቶሙ፡ Jer. 18, 23; εὐιλατεύειν Ps. 102, 3; በብዝኅ፡መባእየ፡ይሰሬ፡ሊተ፡ ἐπόψεται Sir. 7, 9; ከመ፡ይስረይ፡ለከ፡ኀጢአተ፡ 28, 4; ἱλάσκεσϑαι Ps. 64, 3. 77, 42; Luc. 18, 13; Hebr. 2, 17; c. በእንተ፡ rei: ሰረየ፡እግዚ"፡በእንተ፡እኪት፡ Ex. 32, 14. — *Voc. Ae.:* ኀደገ፡ሰረየ፡ዘ፡ተወ ። (Passim in libris mss. ሰረየ፡ cum ረሰየ፡ confunditur, ut Job 42, 9; Kuf. p. 54).

ተሰርየ፡ III, 1 *remitti, ignosci, condonari, expiari:* ኢትሰረይ፡ለክሙ፡ዛቲ፡ኀጢአትክሙ፡ Jes. 22, 14; በምጽዋት፡ይሰረይ፡ኀጢአት፡ Prov. 15, 27; Deut. 21, 8; Hebr. 9, 22; ኢተሰርየ፡ሎቱ፡ኀጢአቱ፡ M. M. f. 205; etiam c. Acc. peccati: ተሰርየ፡ሎሙ፡ኵሉ፡ኀጢአቶሙ፡ Herm. p. 100.

አስተሰረየ፡ IV, 1 1) *veniam petere* peccati, *expiare*, c. ለ፡ ejus, cui condonatio petitur: Lev. 4, 20. 9, 7. 12, 7. 8.

14, 19. 20. 19, 22; Num. 25, 13; Job 1, 5; Sir. 45, 16; c. በእንተ፡ prs. vel peccati: Num. 8, 21; Lev. 7, 7. 16, 16. 23, 28; Kuf. 6; c. እምነ፡ peccati: Lev. 16, 16. 34; c. Acc. peccati: Herm. p. 2; Ex. 32, 30; ካህን፡ዘያስተሰሪ፡ኀጣውአ፡ሕዝብ፡ M. M. f. 33; c. በ፡ sacrificii Lev. 16, 10. 19, 22; Kuf. 6. 7; c. ኀበ፡ ejus, a quo venia petitur Herm. p. 2; Org. 2) *piaculum offerre*, c. Acc. piaculi et ዲበ፡ *pro:* Kuf. p. 54. 3) *veniam impetrare*, ከመ፡ታስተስሪ፡እምኵሉ፡አበሳ፡ Kuf. p. 80. 4) raro de Deo praedicatur: expiare delictum i. e. *delicti gratiam facere* Kuf. p. 22, ann. 8. (In libris Mss. አስተስረየ፡ passim confunditur cum አስተርአየ፡ q. v.).

አስተሳረየ፡ IV, 3 Ludolfus ex Org. allatum exposuit: *plene et plane condonavit, condonare solitus est* c. c. Acc. (dubium videtur).

ስርየት፡, passim ስሬት፡ (ut Lit. 163, 4. 167, 4), subst. 1) *remissio, venia* Hen. 13, 6; Kuf. 15. 30; ስርየት፡ኀጢአት፡ F. M. 26, 4; Did. 39; Chr. ho. 20; ሰአሉ፡ለነ፡ስርየተ፡ኀጢአት፡ Mavâs. Nr. 20, al. 2) *expiatio*, et expiationis causa: *piaculum:* ቤተ፡ስርየት፡ οἶκος τοῦ ἱλασμοῦ 1 Par. 28, 20 (aliter 28, 11); ገብሮ፡ስርየተ፡ Rom. 3, 25 Platt.

ስርያት፡ subst., i. q. ስርየት፡ Lud. e V. S.

ሰራዪ፡ n. ag., Pl. ሰራይያን፡ (F. N. 5) 1) *is qui ignoscit* vel *condonat, remissor:* እግዚ" ሰራዬ፡ኀጢአትነ፡ Lit. 158, 3; Clem. f. 135; Did. 36; Kedr f. 43; ኩን፡ለነ፡ሰራዬ፡ Genz. f. 55; መሓሬ፡እከውን፡ወሰራዬ፡ለአበሳሆሙ፡ 2 Par. 7, 14; c. Acc. ሰራይያን፡ኀጣውአ፡ F. N. 5. 2) *expians, expiatorius:* ቍርባን፡ሰራዬ፡ኀጢአት፡ F. M. 26, 4.

መስተስርይ፡ vel መስተስሪ፡ part. (IV, 1) *expiator, expiatorius, veniam petens* vel *impetrans:* ከመ፡ትኩን፡(ቤተ፡ክርስቲያን፡) መስተስርየ፡ኀጢአት፡ Clem. f. 109. 188; ገድለ፡ኵሎሙ፡ቅዱሳን፡መስተስርየ፡ኀጢአትየ፡ M. M. f. 70; Org. 1.

መስተስራዪ፡ part. (IV, 1) c. term. Adj., i. q. መስተስሪ፡, Phlx. 240; Org.

ምስተስራይ፡ subst. *locus expiationis;* (ecclesia) ምስአል፡ወምስተስራዮ፡ኀጢአት፡ Clem. f. 108. 194; Macc. f. 18; Deg.; Org. 4.

ሳሬት፡ *aranea* vid. sub I ሠረየ፡

ሰርዲኖ፡ n. prg. lapis *sardius*, nomen gemmae, Apoc. 4, 3.

ሰርዶንክስ፡ n. prgr., *sardonyx* gemma Apoc. 21, 20.

ሰርድዮን፡ et ስርድዮን፡ n. prgr. ὁ σάρδιος, τὸ σάρδιον, lapis *sardius*, nomen gemmae, Ex. 25, 7. 28, 17; Ex. 36, 17 in C (ubi alii ሶም፡ habent); Apoc. 21, 20; ዕንቈ፡ሰርድዮን፡ Prov. 25, 12; Hez. 28, 13. — *Voc. Ae.:* ሰርድዮን፡ወሶም፡ ፩እብን ።

ሰርጕ፡ vid. sub ሰርገወ፡

ሰርገለ፡ rad. quadrl. inus., praefixo ሰ፡ causativo (gramm. § 73. 79) formata e רָגַל *moveri, ire* (de qua rad. vid. Ges. thes. p. 1261) sicut ܫܰܪܓܶܠ *duxit.*

ሰረገላ፡ subst., m. et fem., coll. et sing., Pl. ሰረገላት፡, qui et ipse singulariter usurpatur: 1) *currus* cujusvis generis (*vehiculum, plaustrum, pilentum, rheda, currus bellicus*); ሰረገላ፡ coll. ἅρματα Jes. 5, 28 var.; 22, 7. 31, 1 var.; በብዙኅ፡ሰርገላየ፡ 37, 24. 43, 17. 66, 15; Jer. 4, 13; Zach. 6, 1 var.; sing. ἅρμα ሰረገላ፡ሠናይ፡ Jes. 22, 18; Job 39, 25; Act. 8, 28; ላዕለ፡ሰረገላ፡ዘኪሩቤል፡ Sir. 49, 8; ἅμαξα 1 Reg. 6, 7 seq.; 2 Reg. 6, 3; ሰረገላ፡ሐዲስ፡ 1 Par. 13, 7; Sir. 36, 5; ሰረገላት፡ plur. ἅρματα Jes. 2, 7. 5, 28. 22, 7. 31, 1; Jer. 27, 3; Judith 2, 19; ሰብአ፡ሰረገላት፡ 7, 20; 1 Reg. 13, 5; Ps. 19, 8; Apoc. 9, 9; ἅμαξαι Judith 15, 11; Gen. 45, 19. 21; λαμπηνικαί Num. 7, 3; sing. ዘዐርገ፡በነደ፡እሳት፡በሰረገላት፡ Sir. 48, 9; 2 Reg. 6, 3. 2) passim: *rotae, rota:* ሰረገላ፡, var. ሰረገላት፡ τροχοί Dan. 7, 9; ሰረገላ፡ τροχοί Hez. 3, 13; ሰረገላ፡፩ τροχὸς εἷς Hez. 1, 15; ሰረገላት፡ τροχοί 1, 16; Titus ገብረ፡ዐበይተ፡ማኅፈዳተ፡እምዕፅ፡ወታሕቴሁ፡ሰረገላ፡ Jsp. p. 358.

ሰረገላዊ፡ adj. rel. *ad currum pertinens*, in specie: qui curru bellico vectus dimicat, ut: ሰረገላዊ፡ዘእንበለ፡ድርዐ፡ሐጺን፤ፈረሳዊ፡ዘእንበለ፡ኵያንው፡ (*covinarius* vel *essedarius*) M. M. f. 31.

ሰርገወ፡ (crebro per ሠ) rad. quadrl.; eam in gramm. § 73 praefixo ሰ፡ causativo e ረገወ፡ (vid. ረገፈ፡) formatam censui; nunc (cum Hupfeld exerc. Aeth. p. 29) ሰረገ፡ *plectere, comere, ornare* (coll. سَرَجَ et سَرَّجَ I et II, ܣܪܰܓ סְרַג al.) statuere maluerim.

ሰርጕ፡ subst., plerumque m., Pl. ሰርጓት፡ *ornatus, comtus, cultus, ornamentum:* ሰርጐ፡ያክንት፡ κλῶσμα ὑακίνθινον Sir. 6, 30; κόσμος Koh. 12, 9; ሰርጐ፡ወርቅ፡ Ex. 32, 2; Num. 31, 50; Sir. 21, 21. 35, 5; ሰርጐ፡መርዓት፡ Jes. 61, 10; ትረስዕኑ፡መርዓት፡ሰርጓ፡ Jer. 3, 32; ወኵሎ፡ሰርጓ፡ Judith 10, 4. 12, 15; ሰርጎሙ፡ Prov. 20, 29; ሰርጉ፡ (ejus) Sir. 45, 12. 50, 9; እስከሬናተ፡ሰርጕ፡ αἱ θῆκαι τοῦ κόσμου Jes. 3, 26; ሠናይ፡ሰርጕ፡ εὐκοσμία Sir. 45, 7; ሰርጓት፡ Ex. 33, 6; Jes. 3, 18 var.; κατασκευή ሰርጐ፡ቤት፡ 1 Par. 29, 19; etiam de κόσμῳ vel στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ ሰርጐሃ፡ለሰማይ፡ Deut. 17, 3; ሰርጐ፡ሰማይ፡ Jes. 24, 21; ሰርጓተ፡ሰማይ፡ Jer. 8, 2; Deut. 4, 19. — *Voc. Ae.:* ሰርጕ፡ብ፡[illegible] ።

አሰርገወ፡ quadrl. II *ornare, comere, exornare:* Ex. 39, 6; አሰርገወ፡ዕበያ፡ለጥበቢሁ፡ Sir. 42, 21; c. Acc. et በ፡ rei Hen. 18, 1; c. dupl. Acc. Gen. 24, 47; አሰርጎኩኪ፡ሰርጐ፡ Hez. 16, 11. 13; ያሰርግውዋ፡ (Subj.) እክሊለ፡ Esth. 1, 11. 2, 17; አሰርጎከ፡ሰማየ፡ዐሐየ፡ወወርኀ፡ Mavâs. Nr. 8; etiam transl.: *ornare* vel *polire* orationem, ut: አሰርግዎ፡ (Inf.) ነገረ፡ hom. Severiani in Cyr. f. 122.

ተሰርገወ፡ III, 1 1) reflx. *se comere* vel *ornare, sibi induere ornatum*, Hez. 23, 40; Judith 10, 3; ተሰርጊዎሙ፡ Jsp. p. 340; c. c. በ፡ ornamenti: ይሰረገዋ፡ርእሶን፡በ፡ 1 Petr. 3, 5 (1 Tim. 2, 9 rom.); et plerumque c. Acc. ornamenti: ተሰርገወት፡አውቃፋተ፡ Judith 10, 4; ኵሎ፡ሰርጐ፡ 12, 15; ተሰርገወት፡አዕኑጊሃ፡ Hos. 2, 15; ተሰርጎከ፡ዕንቈ፡ Hez. 28, 13; Jer. 4, 30; Esth. 4, 17 apcr. (οὐ φορῶ αὐτό); ትሰረጊዮሙ፡ለኵሎሙ፡ πάντας ὡς κόσμον ἐνδύσῃ Jes. 49, 18; በተሰርግዎ፡ወርቅ፡ 1 Petr. 3, 3. 2) pass. *ornari, comi*, ut: ተሰርገወት፡ምድረ፡ገነት፡በሥነ፡ጽጌያት፡ Clem. f. 171; ብእሲት፡ዘተሰርገወት፡ሰርጓተ፡ወርቅ፡ወብሩር፡ F. M. 34, 8.

ስርግው፡ part., fem. ስርጉት፡ *comtus, ornatus:* ድንግል፡እንተ፡ስርጉት፡በወርቅ፡ Ep. Jer. 8; Apoc. 21, 2; ቤተ፡ክርስ

ቲያን፡ስርጉት፡ከመ፡መርዓት፡ Clem. f. 202; ስርግዋት፡ 143, 14; ስርግዋን፡በወርቅ፡ Jes. 30, 22; ስርግዋን፡በንዋየ፡ሐቅል፡ θυρεοφόροι 1 Par. 12, 24; አለ፡ስርግዋን፡በፍቅርኪ፡ Sir. 48, 11; በጽጌ፡ Enc.; ኮንኩ፡ስርግወ፡በመንፈስ፡ Apoc. 4, 2 rom.; ስርግው፡ንድቁ፡ Luc. 21, 5; ብእሲ፡በዕል፡ሐነጸ፡ቤተ፡ስርግወ፡ወብሩሀ፡ Clem. f. 90.

ስርጋዌ፡ subst. *ornatio, ornatus:* አንስት፡ምእመናት፡ኢይትመክሓ፡በስርጋዌሆን፡ F. M. 34, 8; ሥነ፡ስርጋዌሁ፡ Jsp. p. 301; Org.; ስርጋዌሃ፡ለሰማይ፡ κάλλος οὐρανοῦ Sir. 43, 9. — *Voc. Ae.:* ስርጋዌ፡ትርሲት፡ብ፡ሽልማት ።

ስርግውና፡ subst. *ornatus* Enc. Mij. 25 (Lud.).

ሰረጣን፡, ሰርጣን፡, ሸርጣን፡ n. prgr., scilicet سَرَطَان *cancer*, nomen signi coelestis, Abush. 3 seq.; Cod. Mus. Brit. Aeth. LXXXII, 4.

ሱራፌን፡ vel ሱራፌል፡ vel ሱራፌም፡, n. prgr., sc. Σεραφίμ שְׂרָפִים *Seraphim* Gen. 3, 24; Jes. 6, 2. 6; Asc. Jes. 3, 17; Hen. 61, 10. 71, 7; Lit. 158, 4. (Distinguendum est a ሱራፊን፡ i. e. תְּרָפִים Hez. 21, 21 vrs. nov.)

ሱራፊ፡ vel ሱራፌ፡, subst., ab Aethiopibus e ሱራፌን፡ formatum, modo singulariter modo collective usurpatum, *unus e Seraphim*, vel *Saraph* vel *Seraphim*, አዝዝዮ፡ለሱራፊ፡ዘሰማይ፡ቀሲስ፡ III Sal. Mar. 2; Org.; ሱራፌ፡ከሀን፡ወኪሩብ፡ቀሲስ፡ Deg.; Dioscurus Patriarcha Alexandriae XXXI nominatur ዘውገ፡ሱራፊ፡ Sx. Teq. 17 Enc.

ሱራፌላዊ፡ adj. rel. *seraphicus*, ሱራፌላውያን፡ Lud. e Libr. Myst. et e Mss. Colb.

ስሱ፡ *sex*, ስሳ፡ *sexaginta* vid. sub ሰደሰ፡

ሰሰለ፡ I, 2 [e quadrl. ሰልሰለ፡; vicina videntur אָזַל ܐܙܠ عَزَلَ زَالَ. Alia conjectavit Hupfeld exerc. Aeth. p. 29] *discedere, secedere, recedere, abire, removeri, tolli, aboleri*; c. እምነ፡ loci vel rei, περιαιρεῖσθαι, ἀπέρχεσθαι Ex. 8, 7. 25. 10, 17; ἀπέστη Num. 12, 10; ἐξῆρε Ex. 14, 19; ἀνέβη 40, 30; ዘኢይሴስል፡እምቅድመ፡ዐይንከ፡ Ex. 13, 16; ከመ፡ይሰስል፡እምኔነ፡መዐተ፡እግዚ"፡ 1 Esr. 9, 13; sacerdotes coelestes ኢይሴስሉ፡ወትረ፡እመንበረ፡መርዓዊ፡ Mavâs. n. 20; ሰሰለ፡ረድኤተ፡እግዚ"፡እምኔሁ፡ F. M. 3, 6; ሰስሉ፡እምነ፡ሕሩም፡ Jsp. p. 351; አዘዘ፡ከመ፡ይሰስሉ፡እምቅትለቶሙ፡ p. 353; absol. ἀναχωρεῖν Matth. 9, 24 rom.; ሰሰለ፡ዮሴፍ፡ወሖረ፡ Jsp. p. 352; ርኢኩ፡እበዶሙ፡ለአብዳን፡ወሰሰልኩ፡ Fal. f. 15; ይሴስላ፡ግብተ፡ነፍሳተ፡ዐማፅያን፡ ἀφαιροῦνται Prov. 11, 30; Apoc. 21, 1. 6, 14 Platt; 2 Petr. 3, 10; 4 Esr. 5, 33; ወእምዝ፡ሰሰለ፡ጽልመት፡ወአስተርአየ፡ብርሃን፡ Did. 29; ለሰስሎ፡ Kuf. p. 61; መሥዋዕት፡ይሴስል፡ወይሰዐር፡ (in oeconomia Christiana) Chr. ho. 18. — *Voc. Ae.:* ሰሰለ፡ዘ፡ወገደ ።

አሰሰለ፡ II, 2 *recedere facere, removere, amovere, amoliri (auferre, exuere, deponere, avertere, expellere)*, c. Acc. et እምነ፡; ይቤ፡ያሰስሉ፡ኵሎ፡ሰብአ፡እምቅድሜየ፡ Gen. 45, 1; lapidem a puteo Gen. 29, 3; corticem virgae 30, 37; adipem victimae Lev. 4, 8. 19; cineres 6, 3; idola 1 Reg. 7, 3. 4; ornamenta Ex. 33, 5. 6; vestes ab aliquo 1 Reg. 17, 39; Deut. 21, 13; vestes a se (deponendo vel exuendo) 1 Reg. 19, 24; Lev. 6, 4; አሰሰለት፡ሠቀ፡ Judith 10, 3; altare 4 Reg. 16, 14; ኢያሰሰልከ፡ዐምደ፡ደመና፡እምኔሆሙ፡ 2 Esr. 19, 19; tristitiam a se 4 Esr. 10, 20. 37; concupiscentiam ab aliquo: አሰስል፡ፍትወተ፡እምኔየ፡ Sir. 23, 5; morbos: ያሴስል፡ኵሎ፡ሕማሞሙ፡ Sir. 38, 7; peccata (αἴρειν) 1 Joh. 3, 5; Joh. 1, 29; lacrymas Apoc. 7, 17. 21, 4; verba e libro Apoc. 22, 19; iram a se: አሰስላ፡ለመዐት፡ Sir. 28, 7; malitiam a se (ἀποθέμενοι) 1 Petr. 2, 1; jugum (excutere): እመ፡አሰሰልከ፡አርዑቶ፡እምክሣድከ፡ Kuf. 26; homines, populos (depellendo, expellendo): አሰሰሎሙ፡ ἐξῆρεν αὐτούς Sir. 10, 17; አሴስሎሙ፡እማእከለ፡ምድር፡ Kuf. 1; ከመ፡ያሰስሎሙ፡እምታሕተ፡ምድር፡ Kuf. 5; ለአሰስሎ፡ Hen. 1, 1.

ተሰሰለ፡ III, 2 *removeri* Lud. sine auct.; refl. *ad se sevocare* alqm vel *cum eo secedere:* ተሰሰልክዎ፡አነ፡ለሐናንያ፡ Clem. f. 124 (si quidem lectio sana est).

ስሳሌ፡ subst. *abscessus, secessio, amotio, remotio, abolitio:* ስሳሌ፡ዚአየ፡እምኔክሙ፡ 2 Petr. 1, 14 Platt; Phlx. 199; ስሳሌሆሙ፡ለሰማያት፡ወምድር፡ M. M. f. 78; ስሳሌሃ፡ (sc. sacrificiorum in oeconomia Christiana) Chr. ho. 18; በኢስሳሌ፡ *sine intermissione* Teb. Tab. 4.

አሰሳሊ፡ n. ag. (II, 2) *removens, amovens, avertens:* ጸሎት፡መድኀኒት፡ውእቱ፡ወአሰሳሊ፡ኵሉ፡ኀጣውእ፡ φάρμακόν ἐστι σωτήριον καὶ κωλυτικὸν τῶν ἁμαρτημάτων Chr. Ta. 27; አሰሳሊ፡እኪያት፡እምላዕለ፡እለ፡ caet., F. N. in proleg.

ሰሰን፡, v. ሶሰን፡, ሳስኔ፡, ሰስን፡, ስሰን፡ subst., secundum Ludolfum *lascivia, salacitas* (cui interpretationi convenit amh. ሴሰኛ፡ *light-minded, wanton, frivolous, lascivious*, Isenb. lex. p. 55): ኀጢአት፡ሰሰን፡እኪት፡ይእቲ፡ (ubi Graecus habet: ἁμαρτία οἰώνισμά ἐστιν) 1 Reg. 15. 23; Org. 4.

ሶሰን፡ subst. *ligni genus*, vermibus non obnoxium, ξύλον ἄσηπτον (aliâs ዘኢይነቅዝ፡); Lud. sine auct. — *Voc. Ae.:* ሶስን፡ዘ፡ኮሶ፡

ሰቀለ፡ I, 1 [de vicinis שָׁקַל ܫܩܠ ܣܩܠ ثَقَلَ et شَقَلَ vid. Ges. thes. p. 1474] Subj. ይስቅል፡ 1) *suspendere*, c. Acc., ሰቀላ፡ለምድር፡ዲበ፡ዕራቃ፡ Job 26, 7; ንሕነ፡ሰቀልናሁ፡ለሰማይ፡ዘእንበለ፡ዐምድ፡ Clem. f. 52; ዘገብረ፡ሰማየ፡ወሰቀሎ፡ Jes. 42, 5 var.; ሰቀለ፡መንጠዋልዐ፡ዘወርቅ፡ Chr. Ta. 25; c. በ፡, ውስተ፡, ዲበ፡, ላዕለ፡ rei, *cui* vel *in, ex, a* qua quid suspenditur: መትከል፡በዘይሰቅሉ፡ቦቱ፡ኵሎ፡ንዋየ፡ Hez. 15, 3. 17, 23. 27, 10; Ps. 136, 2; ንሥኡ፡ዘንተ፡ርእሰ፡ወስቅሉ፡ውስተ፡ተድባበ፡አረፍት፡ Judith 14, 1. 11; 1 Reg. 31, 10. 2) in specie: suspendio necare, *suspendere* in arbore, patibulo, furca, cruce; *crucifigere* Gen. 40, 19; Deut. 21, 22; Jos. 10, 26; Esth. 2, 23. 6, 4. 7, 9. 10; ይስቅልዎ፡ወይቀትልዎ፡ 2 Esr. 6, 11; Asc. Jes. 11, 20; Matth. 20, 19. 23, 34. 26, 2. 27, 22; Hebr. 6, 6; Gal. 5, 24; ሰቀልዎ፡መልዕልተ፡ዕፅ፡ነዊኅ፡ Enc. 4 Mag. — 3) *ponderare*, Lud. sine auct.

ተሰቅለ፡ III, 1 1) *suspendi*, in specie *crucifigi:* ይሰቀሉ፡ቦቱ፡ Jes. 22, 24 var.; መላእክት፡በእደዊሆሙ፡ተሰቅሉ፡ Thren. 5, 12; አድባር፡ዲበ፡አድባር፡ይሰቀሉ፡ Hen. 83, 4; ሰማይ፡ተሰቅለ፡ Hen. 69, 16; Org. 1; በዕፅ፡ይሰቀል፡ Asc. Jes. 3, 13. 4, 13; ተሰቅለ፡ዲበ፡ዕፅ፡ 1 Petr. 2, 24. 4, 1; Rom. 4, 25. 6, 6; Marc. 15, 32. 2) *suspensum* vel *pendulum*

teneri, pendēre: 3 Reg. 7, 6; ተሰቅለ፡ማእከለ፡ሰማይ፡ወምድር፡ 2 Reg. 18, 9; ተሰቅለ፡መልዕልተ፡አየር፡ቍልቍሊተ፡ Gad. T. H. 3) *adhaerere, adhaerescere* alicui, *amplecti, affixum esse, pendēre ab* aliquo, proprie et translate: ተሰቅለ፡ርእሶ፡በዕፅ፡ 2 Reg. 18, 9; አርዌ፡ምድር፡ተሰቅለ፡ውስተ፡እዴሁ፡ Act. 28, 3 rom.; ወደዩ፡ አሕባለ፡ውስተ፡ግብ፡ወጸርጉ፡ኀቤሁ፡ከመ፡ይሰቀል፡በሐብል፡ Sx. Tachs. 15; ተሰቅለ፡ይስሐቅ፡ውስተ፡ክሣደ፡ወልዱ፡ Kuf. 31; ኀቤነ፡ተሰቅለ፡ነፍሰሙ፡ Judith 8, 24; c. በ፡ Gen. 44, 30; ኢምንትኒ፡ዘይሰቀል፡ቦቱ፡ኀሊናሁ፡ Phlx. 224; ይሰቀሉ፡በአፅምአቱ፡ ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων (pendebant ab ore ejus) Luc. 19, 48; በእላ፡ትእዛዝ፡ተሰቅሉ፡ኦሪት፡ወነቢያት፡ Matth. 22, 40.

ስቁል፡ part. 1) *suspensus;* in specie *crucifixus:* ዲበ፡ምንት፡ስቁል፡ሐላቃቲሃ፡ Job 38, 6; ወይከውኑ፡ስቁላነ፡ቦቱ፡ Jes. 22, 24; ስቁላን፡ላዕሌሁ፡ 22, 25; ሰማይ፡ስቁል፡(በትእዛዘ፡እግዚ"፡) Did. 36; ስቁል፡በመንኰራኵር፡ Enc. Ter. 1; c. ውስተ፡ Cant. 4, 4; ዘስቁል፡ዲበ፡ዕፅ፡ Deut. 21, 23; Jos. 10, 26; እንድርያስ፡ስቁል፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7. 2) *suspensus, pendens, pendulus, adhaerens, affixus:* ነጸሩ፡ጦማረ፡ስቁለ፡ማእከለ፡ሰማይ፡ወምድር፡ Massh. Tom.; Deut. 28, 66; ሕግ፡ወነቢያት፡ስቅልት፡ውስተ፡ፍቅረ፡እግዚ"፡ወፍቅረ፡ቢጽ፡ (*quae pendent ab* i. e. *continentur amore*) Phlx. 126; ሕዝብየ፡ስቁል፡እምነ፡ምንባሬሁ፡ Hos. 11, 7; ተግባሮሙ፡ስቁል፡በእግዚአ፡መናፍስት፡ Hen. 38, 2. 40, 5. 46, 8. 3) *ponderatus:* ስቁል፡በለጽሊጽ፡ሰቅል፡ (*bilance sicli*) Lud. e Mss. Colb.

ስቅለት፡ n. act. 1) *actio suspendendi* rem, Sx. Jac. 20. 2) *suspendium, crucifixio:* ስቅለቱ፡ለኢየሱስ፡ Clem. f. 26. 36; ለጴጥሮስ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; በእንተ፡ስቅለትከ፡ወሞትከ፡ Genz. f. 26.

ሰቃሊ፡ n. ag. *crucifixor,* epitheton Judaeorum, creberrime obvium, ut: አይሁድ፡ሰቃልያን፡ Clem. f. 213; III Const. Ap. 12; Kbr. Nag.; al.

ሰቀላ፡ subst., Pl. ሰቃልው፡, *tentorium, tabernaculum, taberna:* ኖኅ፡ቦአ፡ውስተ፡ሰቀላሁ፡ Kuf. 7; ከደንተ፡ (Platt: ገበርተ፡) ሰቀላ፡ σκηνοποιοί Act. 18, 3; ሠለስተ፡ ሰቃልው፡ σκηναί Matth. 17, 4; ሠለስቱ፡ሰቀላ፡ *tres tabernae* Act. 28, 15 rom.; (urbs aedificata erat) በአምሳለ፡ሰቀላ፡ Gad. T. H. (In lingua Amharica *domus regiae,* longioris structurae, aliaeque domus magnae et amplae hoc nomine insigniuntur, vid. Lud. lex. Amh. c. 25. 21; Isenb. lex. p. 35).

መስቀል፡ subst., plerumque m., Pl. መሳቅል፡ (Joh. 19, 31) et መስቀላት፡ (Sx. Tachs. 6. 17; Mij. 10; Genb. 9) *crux,* ut Matth. 27, 32. 40. 42; Phil. 3, 18; 1 Cor. 1, 17; Gal. 6, 12. 14; Hebr. 12, 2; አስተርእዮቱ፡ለመስቀል፡ *manifestatio crucis* Sx. Mag. 10; በዓለ፡መስቀል፡ *festum crucis* (*inventae*) Cod. Mus. Brit. XXX. XXXI; etiam (omisso በዓል፡) በመስቀል፡, ዘመስቀል፡ ut 1 Cor. 1, 17 in tit. Varie transfertur, sicut ὁ σταυρός, ut: ይንሣእ፡መስቀሎ፡ሞቱ፡ Matth. 16, 24. 10, 38; ይጹር፡መስቀሎ፡ሞቱ፡ Marc. 8, 34. 10, 21; Luc. 14, 27; እምነት፡ዘመስቀል፡ክርስቶስ፡ (opp. paganismo) Enc. Masc. 17.

መስቀላዊ፡ adj. rel. *ad crucem pertinens, cruciarius, crucis* (i. e. evangelii) *sectator:* አምላክ፡መስቀላዊ፡ (crucifixus) Lud. comm. hist. p. 497 n. 16; M. M. f. 27.

ምስቁል፡ part. (quadriliteri መስቀለ፡), in formam crucis i. e. *decussatim positus, decussatus:* ምስቁለ፡አእዳው፡ F. M. 26, 8; ይግበር፡መንዲለ፡ምስቁለ፡ላዕለ፡መታክፍቲሁ፡ 31, 5.

ሰቅል፡, ስቅል፡, ሰቅሎ፡, ሰቅሎስ፡, ሰቅሎን፡ n. prgr., sc. σίκλος (שֶׁקֶל) *siclus* (*didrachma*); pondus Ex. 30, 23. 24. 39, 1. 2; Jud. 8, 26; 1 Reg. 17, 5. 7; Hez. 4, 10; numus Lev. 5, 15; Num. 3, 50. 18, 16; 1 Reg. 9, 8; 4 Reg. 15, 20; Jes. 7, 23; Hez. 45, 12. — *Voc. Ae.:* ስቅል፡ዘ፡ሚዛን፡; *aliud:* ሰቅል፡ዘ፡፳ድሪም ።

ሰቂማ፡ vel **ሳቂማ፡** Hoc nomen, quamvis nomen proprium urbis sit sc. Σίκιμα vel Συχέμ, Aethiopes *praedam* significare statuunt. *Voc. Ae.:* ዜዋ፡ሰቂማ፡ምህርካ፡ብ፡ምርካ፡ *Rad. Abb.:* ሰቀመ፡ዘ፡ማረከ፡ In locis Gen. 48, 22 et Ps. 59, 6 lectio ምህርካ፡ voci ሰቂማ፡ substituta reperitur (coll. Ps. 67, 13), quamquam Ps. 107, 7 lectio genuina conservata est.

I. **ሰቈረ፡** I, 1 [vicina sunt דָּקַר, نقر et נָקַר ነቈረ፡, a radice primaria קר propagata; Hez. 23, 25 unus e libris meis praebet ሰጐረ፡] Subj. ይስቍር፡, *perforare, terebrare, perfodere:* ትሰቍር፡አንፎ፡በኅርወት፡ Job 40, 21; እዝኖ፡በመስፌ፡ Ex. 21, 6; Deut. 15, 17; ይሰቍሩ፡ (v. ይሰጕሩ፡) አንፈኪ፡ Hez. 23, 25; Herm. p. 44ᵃ; ሰቈሩ፡ውስተ፡ሳሌዳሃ፡ 4 Reg. 12, 9; ለጽሙማን፡ሰቈረ፡(ክርስቶስ፡) እዘኒሆሙ፡ከመ፡ይስምዑ፡ Clem. f. 233; ዘያንጠበጥብ፡እምላዕሉ፡ይሰቍሩ፡ለእብን፡ Herm. p. 44; ለእእባን፡ ኢይክል፡ ይስቍሮሙ፡ ማይ፡ Jsp. p. 364; ሰቍሮ፡አረፍተ፡ Hez. 12, 12; fures ይሰቍሩ፡አብያተ፡ Jsp. p. 343; ሰቈረት፡መስኮተ፡ንእስተ፡(ውስተ፡አረፍት፡) Sx. Ter 24; ኢይሰቍሮ፡ ቀስተ፡ ብርት፡ Job 41, 19.

ተሰቍረ፡ III, 1 *perforari, terebrari, perfodi,* M. M. f. 115; Enc. 8 Tachs.; በእንዚዘ፡በትር፡ተሰቍረ፡እዱ፡ Sx. Hed. 28 Enc.; Chr. Ta. 5 (vid. ኖላ፡).

ስቁር፡ part. *perforatus, perterebratus:* ጸሕብ፡ስቁር፡ Sir. 21, 14; ጽዕድ፡ ስቍርት፡ Prov. 23, 27; እብን፡ስቁር፡ Sx. Masc. 1 Enc.; ዕቍር፡ስቁር፡ Hagg. 1, 6.

ስቍረት፡ n. act. et subst. 1) *perforatio* Lud. comm. hist. p. 240 n. 10. 2) *foramen:* ረከብኩ፡ስቍረተ፡ውስተ፡አረፍት፡ Hez. 8, 7; Cant. 5, 4; ስቍረተ፡መርፍእ፡ Matth. 19, 24; Marc. 10, 25; ሶበ፡አብእ፡መራኍተ፡ውስተ፡ስቍረቱ፡ለሣጹን፡ተርኅወ፡ፍጡነ፡ Sx. Sen. 12; (Christus ait:) ደይ፡እዴከ፡ውስተ፡ስቍረተ፡እዴየ፡ Kid. f. 34. 3) *cavum, caverna:* ስቍረተ፡ኰኵሕ፡ Ex. 33, 22; Jer. 13, 4 (v. ንቅዐተ፡); 29, 17. — *Voc. Ae.:* ስቍረት፡ዘ፡ብስዕ፡

መስቀር፡ subst., m. et fem., *res cava* vel *excavata;* in specie usurpatur de *arca* vel *navi Noae* Hen. 89, 1. 6. 8. 9; Gad. Ad. f. 152; መስቀረ፡ዕፅ፡ Org. 3. — *Voc. Ae.:* መስቀር፡ዘ፡ታቦት፡ኖኅ፡; *aliud:* መስቀር፡ዘ፡ታቦት፡ዘጽላት፡ወአብላቅሂ፡ይ ።

II. **ሰቈረ፡** (etiam ሰኰረ፡) videtur i. q. سَقَرَ *afflixit ardore* sol alqm et سَجَّرَ *accendit, igne fervefecit.*

ተሰቍረ፡ III, 1 *igne accenso fervefieri:* አንብሩ፡ዲበ፡አፍሓም፡እስከ፡ይነፍር፡ወእስከ፡ይሰቈር፡ (v. ይሰኰር፡) ጽሕርት፡ ὅπως προσκαυθῇ καὶ θερμανθῇ Hez. 24, 11.

አስቆረረ፡ quadrl. II, passim **አስቈረረ፡** [quod praefixo **አስ፡** causativo e **ቈረረ፡** *frigidum esse* propagatum putaveris; sed rectius cum שַׁעֲרוּר comparandum videtur; vid. etiam Hupfeld exerc. Ae. p. 32] Impf. et Subj. **ያስቆርር፡**, passim **ያስቈርር፡**; *abhorrere, abominari, detestari*, βδελύσσεσθαι, c. Acc. rei vel prs.: Gen. 26, 29. 43, 32. 46, 34; Ex. 1, 12; Lev. 11, 11 seq.; 20, 23; Deut. 23, 8; Kuf. 36; Ps. 5, 7. 55, 5. 105, 38. 106, 18; Job 9, 31. 17, 7. 19, 19. 30, 10; Sir. 1, 25. 13, 20. 16, 8; Am. 5, 10; Mich. 3, 9; Esth. 4, 17 apcr.; Judith 9, 4; Rom. 2, 22; **ጸሊአቶ፡ወአስቆርሮቶ፡** Jsp. p. 340; absol. (sine objecto): sacerdos si leprosus est, **ያስቆርሩ፡ ሕዝብ፡በእንተ፡ሥጋሁ፡ወደሙ፡ለክርስቶስ፡** Clem. f. 131.

ስቍሩር፡ part. *abominabilis, detestabilis:* **አክዓብ፡ንጉሥ፡ውብእሲቱ፡ስቍርት፡** (sic pro **ስቍርርት፡**) Sx. Ter 6.

ሰቆራር፡, passim **ሰቈራር፡**, subst. *abominatio, abominandum (res abominanda)*: Ex. 5, 21; Kuf. p. 81. 85; **ሰቆራረ፡ኮንክሙ፡** Jes. 1, 14; **ሰቆራረ፡ገብሩ፡** 8, 11; Hos. 9 10; Thren. 1, 8; Prov. 6, 16; **ኢኮነ፡ሰቆራረ፡ሰብሳብ፡ዘበሕግ፡** Did. 33.

መስቆርር፡ vel **መስቈርር፡** part. *abominandus, detestabilis:* **አሕላማት፡መስቆርርት፡** Phlx. 162.

ሰቈቈ፡ rad. inus.; שׁוּק et שָׁקַק *discursitavit, appetiit, avidus fuit;* شاق VIII *desideravit, concupivit.*

ተሰቈቈ፡ III, 1 *appetere* vel *concupiscere* bona aliena; ea *intervertere*, c. c. Acc.: **ኢተሰቆቁ፡ንዋየክሙ፡** οὐκ ἐπεθύμησα Act. 20, 33; οὐ κατενάρκησα 2 Cor. 11, 8; **ኀፍረት፡ተሰቍቆ፡ንዋየ፡ባዕድ፡** ἀφαίρεσις Sir. 41, 21; **ዘኢይሰቈቍ፡ንዋየ፡ባዕድ፡በዐመፃ፡** Clem. f. 86 (123). — *Voc. Ae.*: **ይሰቈቍ፡ዘ፡ይቃቃሕ፡**

አስተሳቈቈ፡ IV, 3, ut videtur: causative, Gad. Kar. (in loco obscuro).

አስቆቀወ፡ quinquel. II [vicina videntur **ሰከየ፡** (شكا) et شجي *anxius moestusque fuit;* vid. Dorn de psalt. Ae. p. 69; Hupfeld exerc. Ae. p. 31] Impf. et Subj. **ያስቆቅው፡** vel **ያስቆቁ፡**; *lamentari, plangere, ejulare, lessum facere, cantu lugubri deflere* (κόπτεσθαι, θρηνεῖν): **አስቆቅዉ፡** λάβετε θρῆνον Jer. 9, 10. 30, 3; **እንዘ፡ያስቆቅዉ፡ወይግዕሩ፡** Sap. 19, 3; Matth. 11, 17; **አዝማዲሆሙ፡እለ፡ይበክዩ፡ወያስቆቅዉ፡** Clem. f. 261; c. Acc. prs. Luc. 8, 52. 23, 27; **ያስቆቅዋክሙ፡** Jer. 9, 18; Hez. 8, 14. 19, 1. 26, 17. 28, 12. 32, 2. 16; c. Acc. lessi vel lamenti: **አስቆቀወ፡ከመዝ፡ሰቆቃወ፡ላዕለ፡ኢየሩሳሌም፡** Thren. 1 in tit.; Rel. Bar.; **አስቆቅዉ፡ሰቆቃወ፡** Mich. 2, 4. — *Voc. Ae.*: **ያስቆቁ፡ብ፡ይቃቃሉ፡**

ሰቆቃው፡ subst. *lamentatio, planctus, ejulatus, lessus, threnus:* **ሰቆቃወ፡ኤርምያስ፡ነቢይ፡** Thren. 1 in tit.; **ንሥኢ፡ሰቆቃወ፡በከናፍርኪ፡** Jer. 7, 29. 9. 20; Am. 5, 1. 16; Hez. 27, 2. 32, 16; Koh. 12, 5 var.; Sap. 18, 10; Matth. 2, 18.

መስቆቅው፡ part. *lamentans, ejulans, threnodus, plangens;* fem. *praefica:* (Noah erat) **መስቆቅው፡ወቍጹር፡** Gad. Ad. f. 147; **መስቆቅዋት፡** αἱ θρηνοῦσαι Jer. 9, 17; F. N. 36.

ሰቀየ፡ I, 1 [سَقَى הִשְׁקָה أَسْقَى] Subj. **ይስቂ፡** *rigare, irrigare*, c. Acc. Gen. 2, 6. 10; Deut. 11, 10; Ps. 103, 14; Jon. 4, 10; Hez. 17, 7; Koh. 2, 6; **እስቅያ፡ለገነት፡** Sir. 24, 31; **ሰብዐቱ፡መሳውር፡በዘ፡ይሰቅይዎ፡ለመኃትዊሃ፡** Zach. 4, 2; c. dupl. Acc.: **ንስቅዮን፡ማየ፡** Herm. p. 64; Ps. 35, 9; Enc. Teq. 29; trsl.; 1 Cor. 3, 6; (Christus) **ሰቀየነ፡ማየ፡** (baptismo) Chr. ho. 20; *fluido implere:* **ይፈለፍል፡ነቅዕ፡ወይሰቂ፡ፈለገ፡ሰኪኖን፡** Joel 4, 18.

ተሰቅየ፡ III, 1 *rigari, irrigari* Job 8, 11; Hez. 17, 8 (πιαίνεται); Org.; c. **እምነ፡**, ut: **ትሰቀይ፡ምድር፡እምነ፡** Hez. 32, 6; Deut. 11, 11; c. Acc. aquae: **ዘይሰቀይ፡ማየ፡** Hez. 31, 16; Deut. 11, 11; Herm. p. 51. 65.

ስቁይ፡ part. *irrigatus:* **ስቁይ፡እማይ፡** Job 11, 15 (gloss.).

ስቅየት፡ n. act., *irrigatio* Org. 3.

ሰቃዪ፡ n. ag. *rigator*, trsl. *potator:* **ሥሡዓን፡በላዕያን፡ወሰቃይያን፡ወሰካርያን፡** Macc. f. 9.

ምስቃይ፡ subst. *locus quo aqua continetur* (adaquando pecori), *aquarium* (fons, cisterna, al.): **ዘቦቱ፡ምስቃይ፡ውስተ፡ምድር፡ይደልዎ፡ለረኪበ፡ፍኖት፡ኀበ፡በዊእ፡** F. N. 37.

መስቂ፡ vel **መስቂት፡** (Sing. nondum repertus), subst., Pl. **መሳቅይ፡**, *vas rigando* (infundendo) *inserviens:* (Mose conficienda curavit) **ቀናዲለ፡ወመሳቅየ፡መኃትወ፡ወመሳውረ፡መራናተ፡** Kbr. Nag. n. 17 (vid. **ሰቀየ፡** Zach. 4, 2).

ሳቀየ፡ *affligere* vid. sub **ሣቀየ፡**

ሶበ፡ vel **ሶቤ፡** particula temporis; forma **ሶቤ፡** antiquitus usitatior erat, posthac **ሶበ፡** communi usu recepta est, nisi quod ante pron. suff. **ሃ፡** forma **ሶቤ፡** semper conservata est. [Etymon perobscurum est. Qui eam (sicut إذا, ثَمَّ, אָז) e rad. pronominali propagatam statuunt, literam **በ** ex alia labiali transformatam, *ê* autem sicut in adv. **ይእዜ፡**, **አይቴ፡** al. exponendum judicaverint. Ewald in Göttinger Gelehrte Anzeigen 1857 p. 1884 **ሶበ፡(ሶብ፡)** primitus substantivum (collato arab. سَبَّةٌ) fuisse censuit.] 1) adv. *eo tempore, tunc, tum, illico, confestim, statim*, rarius absolute, ut: **ረኪበ፡መጽሐፈ፡ሶቤ፡** *literis inventis tunc* Sx. Mij. 6; Nah. 14 Enc.; Ps. 2, 5; vel in enuntiatione relativa: **እምአመ፡ነጸረ፡ሶቤ፡** *ex quo tempore conspexit* Enc.; saepius addito pronomine demonstr.: **ይእተ፡ሶቤ፡** (**ይእቲ፡ሶበ፡** rom.) τότε Matth. 7, 23. 9, 6; Kuf. p. 136; εὐθέως Matth. 14, 31 rom.; **ሶበ፡ድኅረ፡ሞቱ፡** *postquam mortui sunt* Lud. ex Enc.; vel pron. suff. **ሃ፡**, sc. **ሶቤሃ፡** τότε Job 2, 2. 33, 16; Jes. 28, 25. 58, 8—10. 60, 5; Jer. 22, 22; Dan. 2, 12. 4, 16. 7, 11; Prov. 3, 8; Asc. Jes. 7, 4. 8, 21; εἶτα τότε Job 33, 27; ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ Marc. 13, 11; **ወቀትር፡ሶቤሃ፡** Joh. 4, 6; εὐθέως Marc. 11, 2; Matth. 14, 22. 21, 3; Job 2, 2; Asc. Jes. 9, 29. 41; ἐξαυτῆς Phil. 2, 23; παραχρῆμα Act. 12, 23; προσφάτως (*nuper*) Act. 18, 2; **ምዕረ፡አውሢአከ፡ሶቤሃ፡ፈጽም፡ቃለከ፡** Sir. 35, 8; ubi Graecus vocabulum respondens nullum habet Gen. 6, 3; Matth. 2, 14 al., **ለሶቤሃ፡** πρὸς καιρόν, *ad tempus* (exiguum) Luc. 8, 13; **እምሶቤሃ፡** *inde* (ab eo tempore), *protenus* Hen. 89, 20. 85, 4. 2) conj. **ሶበ፡** et **ሶቤ፡** (ut Matth. rom. 10, 23. 11, 23. 14, 22; Luc. 6, 22; Asc. Jes. 6, 3. 8. 8, 1 al.); 1) *temporalis* a) *quum, ut, ubi, postquam* (ὅτε, ὡς, ἡνίκα, Part.), c. Prf., Gen. 11, 31. 12, 11.

30, 1; 1 Reg. 8, 1. 9, 11; Ps. 4, 1; Jer. 44, 11; 2 Esr. 14, 1. 16, 1; Matth. 7, 28. 9, 25; Luc. 1, 41. 44; Asc. Jes. 6, 3. 8. 8, 1; al.; 1 Reg. 18, 3 ad particulam causativam prope accedit. b) *dum, cum, ut;* c. Impf., Gen. 27, 34. 33, 1. 37, 25. c) *quando* vel *simulac*, c. Perf. (Fut. exact.) 1 Reg. 9, 13. 10, 2; Ex. 13, 11; Jes. 64, 3; Ps. 2, 13; vel c. Impf.: **ሶበ፡ ይትሌዐል፡ ሰማይ፡** Jer. 38, 37; Matth. 10, 23; Luc. 6, 22; Apoc. 4, 9; crebro **እስከ፡ ሶበ፡** *usque dum, donec*, ut Matth. 5, 18. 26. 10, 23. 14, 22 (vid. **እስከ፡**). d) *quamdiu, donec, dum* Ps. 38, 2; **ሊተሰ፡ ኢይሔውዘኒ፡ ዝንቱ፡ ሶበ፡ ርኢክዎ፡ ለመርዶክዮስ፡** Esth. 5, 13; ἡνίκα ἂν Prov. 6, 22. e) de actione repetita: *quoties, quando,* vel *si quando* (ὅταν, إِذَا) raro c. Prf., ut Jud. 2, 19; plerumque c. Imprf., ut Job 6, 4; **ሶበ፡ ይልእክዎ፡** Prov. 22, 13; Ps. 48, 17; Zach. 4, 1; **ሶበ፡ ትጼሊ፡** Sir. 7, 10. 14, 7; **ተጋነይ፡ ሶበ፡ ትኤብስ፡** 18, 21. 24; **ሶበ፡ ይሥሕቅ፡ አብድ፡** 21, 20. 23, 9. 50, 11; Hen. 73, 3; Matth. 6, 2. 5. 16. 15, 2. — Praemisso **በ፡** significat: *est quando*, ut: **በ፡ ሶበ፡ ይብል፡** ποτὲ μὲν ἐρεῖ Jes. 41, 7. — 2) *conditionalis* a) *si* in conditione simplice (ὅταν, ἐάν, εἰ): Matth. 5, 11; 1 Joh. 5, 2; Rom. 3, 5; 1 Petr. 4, 18; **ሶበ፡ ጻድቅ፡ እምዕፁብ፡ ይድኅን፡ ረሲዕ፡ በአይቴ፡ ያስተርኢ፡** Prov. 11, 31; **ሠናይ፡ ለሰብእ፡ ሶበ፡ ይነሥእ፡ አርዑቶ፡** Thren. 3, 27; **ሶበ፡ አንተ፡ እንዘ፡ ሰብእ፡ አንተ፡ ትትቀየም፡ ሰብአ፡ እፎ፡ እንከ፡ ትብሎ፡** Sir. 28, 3; sed hic particulae usus rarior est. b) creberrime: *si* c. Subj. (לוּ, لَوْ), ubi significatur, id quod sumitur non esse nec fuisse nec futurum esse vel saltem incertum esse. Apodosis adjecta particula **እመ፡** vel **እም፡** ἄν notari solet (ut: **ሶበ፡ ነገርከኒ፡ እምፈነውኩከ፡** Gen. 31, 27); rarius omittitur, ut Gen. 3, 11; Num. 14, 2; Ps. 72, 15; in protasi **ሶበ፡** nonnumquam suffixa particula **ሁ፡** intenditur, ut **ሶበሁ፡ ሖርከ፡ ፍኖተ፡ እግዚ"፡ እምነበርከ፡ ለዓለም፡ በሰላም፡** Bar. 3, 13; Matth. 24, 43. 11, 23 rom.; Hebr. 8, 4; Job 31, 5. 17 seq.; Ps. 43, 22; (at **ሶበ፡ ታአምር፡** εἰ ἔγνως; 4 Reg. 2, 3 est sententia ex interrogativa et conditionali, cujus apodosis omissa est, mixta). Memorabilis est phrasis **ሶበ፡ አከ፡ እመ፡ ኢ፡** *si non*, ut: **ሶበ፡ አከ፡ እመ፡ ኢኮንከ፡ ብእሴ፡ ልሂቀ፡ አንተ፡ እምጸአልኩከ፡ ወእምሠሐቁ፡ ላዕሌከ፡** Rel. Bar.; Herm. p. 92. C. c. perf. in protasi et in apodosi: **ሶበ፡ (ዝንቱ፡) ተገብረ፡ እምለብሱ፡** *si (hoc) factum esset, induissent* Luc. 10, 13; Gen. 43, 10; Job 4, 12; Jes. 48, 18. 19; Judith 11, 2; 4 Reg. 13, 19; Hez. 3, 6; Ps. 50, 17. 54, 12. 13; 4 Esr. 6, 39; Rom. 4, 2. 7, 7. 9, 29; 2 Petr. 2, 21; **ሶበ፡ ፈቀድኪ፡ መንፈቀ፡ መንግሥትየ፡ እምወሀብኩኪ፡** *si rogares — darem* Esth. 7, 2; Jud. 8, 19; Matth. 24, 22. 26, 24; Joh. 15, 22; Gal. 3, 21; vel c. Impf. in protasi: **እምኄየሰነ፡ ሶበ፡ ኢነሐውር፡** *melius esset nobis, si nobis non cundum esset* 4 Esr. 6, 44; Job 14, 14; Prov. 2, 20; Matth. 24, 43; Rom. 4, 14; vel sine verbo finito in protasi: **ሶበሁ፡ ሰብአ፡ ውእቱ፡ እምሖርነ፡ ኅቡረ፡ ውስተ፡ ዐውድ፡** Job 9, 32; **ሶበሁ፡ ብየ፡ ኀይል፡ እምኢምህኩ፡ ከናፍርየ፡** 16, 5. 42, 8; Sir. 27, 21; Hebr. 8, 4. 3) *optativa* (לוּ, εἰ), c. Prf. **ሶበ፡ ሞትነ፡** ὄφελον ἀπεθάνομεν Ex. 16, 3; εἰ Jos. 7, 7; **ሶበ፡ ኢተወለድኩ፡** Sir. 23, 14; Job 6, 10. 27, 7; c. Imprf. Job 6, 2. 8. 16, 21.

ሰብለ፡ I, 1 [ܫܒܠ IV et سَنْبَلَ id.] *spicas emittere:* **ስገም፡ እንበለ፡ ይሰበል፡** Ex. 9, 31.

አስበለ፡ II, 1 *facere ut spicas emittat* seges: **ለአስብሎ፡ ሠዊት፡** (ventis tribuitur) Org. 1.

ስቡል፡ part. *spicatus*, de segete, Lud. sine auct.

ሰብል፡ subst., m. et fem., [שִׁבֹּלֶת ܫܒܠܬܐ سَنْبَل], sing. et coll., 1) *spica* (qua continentur grana frumenti): στάχυς Marc. 4, 28; **ሀለዉ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ ፯ ሰብል፡ ዘሠዊት፡ ዘሠረፁ፡ እም ፩ ብርዕ፡** Jsp. p. 341; **ሰብሉ፡ ይከውን፡ ውስቴታ፡ ፴ ኅጠት፡** Phlx. 4; **ሰብለ፡ ሥርናይ፡ ወሰብለ፡ እክል፡** Macc. f. 19; II Abt. 2. 2) „De *botro* acinos ferente usurpavit Gregorius in carmine: **እምሰብላ፡** *e botro ejus*" (sc. vitis), Lud. — *Voc. Ae.:* **ሰብል፡ ዘ፡ ብቋያ፡ ወበ፡ እሸት፡**; *aliud:* **ሰብል፡ ዘ፡ ዝርዝር፡**

ስብለት፡ n. act. *spicatio, spicarum emissio*, si ita loqui licet, Lud. sine auct.

መስበልት፡ subst. 1) *spicae emissae, spicarum emissio:* **ዐዘቅት፡ ዘእንበለ፡ ማይ፤ ደመና፡ ዘእንበለ፡ ዝናም፤ ሠዊት፡ ዘእንበለ፡ መስበልት፡** M. M. f. 31 (exspectaveris **መስ"፡ ዘ"፡ ሠ"፡**); segetes **አልበሙ፡ ኅጠተ፡ ለመስበልቶሙ፡** M. M. f. 232. 2) *seges spicas emittens:* **ኵሉ፡ መስተገብረ፡ ገራውሀ፡ ሐጸረ፡ አስዋከ፡ የዐውድ፡ ውስተ፡ መስበልቱ፡** M. M. f. 290.

ሰንብል፡ subst. [سُنْبُلَة] *spica;* collective: **ቀዳሚሁ፡ ነበሩ፡ ያበውኡ፡ ሰንብለ፡ ወአስካለ፡ ወይን፡ ወናሁ፡ ተዐርዐ፡ ሰንብል፡ ወተረፈ፡ ወይን፡** F. M. 26, 2.

ሰንቢል፡ subst. *spica aromatica* (sed dubium est, utrum nardum an aliud aromatis genus intelligant Aethiopes; vid. **ሰንበልት፡**): **አኮኑ፡ ለእለ፡ ይትልዉ፡ አሰረ፡ ወይን፡ ወእደ፡ ይከውን፡ ሰንቢል፡** Prov. 23, 30. — Amh. **ስንቡል፡**

ሰንቡል፡ subst., i. q. **ሰንቢል፡**, ut: **ከልበኔ፡ ወሰንቡል፡** Cod. Mus. Brit. LV, f. 3.

ሰንበልት፡ subst., plerumque m., i. q. **ሰንቢል፡**, ut: **ሰንበልት፡ ቅድው፡** Hen. 32, 1; **ሰንበልት፡ ምዑዝ፡** III Sal. Mar. 1; Enc.; in Kuf. p. 64 **ሰንበልት፡** a **ናርዶስ፡** distinguitur; in Kuf. p. 14 (coll. Ex. 30, 34 hebr. et LXX) **ሰንበልት፡** sicut chald. שׁוּבְלָּא onychi marino (שְׁחֵלֶת) substitutum esse videtur. — *Voc. Ae.:* **ሰንበልት፡ ዘ፡ ጦስኝ፡ ስንቡልሂ፡ ይ፡**

ሰንቡላ፡, etiam **እሰንብላህ፡** i. e. اَلسُّنْبُلَة, signum zodiaci, sc. *Virgo* (cur eam Arabes *spicam* appellaverint, explanavit Ideler Untersuchungen p. 168 seq.) Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4; Abush. 3.

ሰብሐ፡ *pinguescere* vid. sub **ሠብሐ፡**

ሰብሐ፡ I, 2 [שַׁבַּח ܫܒܚ; سَبَّحَ I et II; proprie: *dilatare, expandere*, vid. Rödiger gloss. ad Locmani fabulas ed. II. p. 27], 1) *laudare, magnificare, celebrare Deum* laudibus, precibus, cantu, hymnis, c. Acc., αἰνεῖν: **እመ፡ ትክል፡ ሰብሖቶ፡** Job 35, 14. 38, 7; Sir. 17, 10. 27. 51, 11. 12; Jes. 38, 18. 62, 9; 2 Esr. 3, 10; **ሰብሖ፡** αἴνεσις Ps. 146, 1; δοξάζειν Jes. 25, 1. 42, 12; Ps. 85, 8. 11; Rom. 1, 21; Matth. 5, 16. 15, 31; Christum Luc. 4, 15; **ሶበ፡ ትሴብሖ፡** ἐν ἐξομολογήσει Sir. 39, 15; ὑμνεῖν Sir. 47, 8; Jes. 12, 4. 5. 42, 10; Hen. 39, 12. 61, 12; ᾄδειν Jer. 20, 13; Ps. 88, 1. Raro usurpatur de laudandis aliis pers. vel rebus, ut Jud. 9, 9. 2) *laudes dicere, hymnos celebrare*, abs. Hen. 40, 3; Jer. 38, 7; **ይሴብሑ፡ ወያነቡ፡** ὑμνῳδοῦντες 1 Par. 25, 6; c. Acc. laudis: **ሰብሑ፡ ማሕሌቶ፡** Sir. 39, 14; c. **ለ፡** pers.: Ps. 112, 1; Apoc. 15, 3; Hen. 61, 12; c. dupl. Acc.: **ሰብሕዎ፡ ለእግዚ ፡ ስብሓተ፡**

ሐዲሰ፡ Jes. 42, 10; Ps. 149, 1. 3) alicui ስብሓተ፡ tribuere i. e. *laudabilem* vel *magnificum reddere, laudes* alcjs *amplificare,* in specie: *clarificare* (verklären), c. Acc. rei vel prs.: ሰብሓ፡ ለምሕረትከ፡ θαυμάστωσον Ps. 16, 8; Rom. 11, 13; Hen. 51, 3; Joh. 8, 54. 16, 14. 17, 1. 5. 21, 19.

ተሰብሐ፡ III, 2 refl. et pass. 1) *laudari, magnificari, celebrari* laudibus, hymnis al.: ይሴባሕ፡ ስምየ፡ በውስተ፡ ኵሉ፡ አሕዛብ፡ Mal. 1, 11; ጥበብ፡ በፍናዋት፡ ትሴባሕ፡ ὑμνεῖται Prov. 1, 20. 8, 3; 1 Petr. 4, 11; ከመ፡ አቡክሙ፡ ዘበሰማይ፡ ይሰባሕ፡ Kid. f. 5. 2) *magnificum, laudabilem se praestare, laudes suas manifestare, glorificari:* ይሴባሕ፡ በርትዕ፡ አምላክ፡ Jes. 5, 16. 24, 23; Ps. 138, 13; 2 Reg. 6, 20; 2 Thess. 3, 1; c. c. በ፡ ejus, in quo quis suam gloriam manifestat (ἐνδοξάζεσθαι): ተሰቢሐየ፡ በፈርዖን፡ Ex. 14, 18. 8, 18. 14, 4; Hez. 28, 22; Ps. 4, 4 (θαυμαστοῦσθαι); vel c. በላዕለ፡, ut 2 Thess. 1, 12; Sir. 3, 20; vel c. በኀበ፡, ut: ተሰባሕከ፡ በኀቤሆሙ፡ Sir. 33, 4; passive: ይሴባሕ፡ ቤተ፡ ጸሎትየ፡ Jes. 60, 7; ከመ፡ ትሰባሕ፡ ሕይወትየ፡ Job 33, 30; ተሰብሐ፡ ሶበ፡ አንሥአ፡ እዴሁ፡ Sir. 46, 2; Jes. 45, 25. 3) *splendore (nimbo) circumfusum esse,* in spec. *clarificari:* ተሰብሐ፡ ሕብረ፡ ገጹ፡ Ex. 34, 29. 30; 2 Cor. 3, 9. 10; de Christo: Joh. 7, 39. 12, 16. 23. 28. 13, 31.

ስቡሕ፡ part. 1) *laudatus, laudabilis, celebratus:* Ps. 21, 3. 88, 8; Ex. 15, 11; Dan. ap. 3, 27—64; Hen. 9, 4; adv. ስቡሐ፡ in Cantico Mosis in Psalmorum editione Ludolf. p. 324 (Ex. 15, 1). — Sensu speciali: ቅዱስ፡ ወስቡሕ፡ ለእግዚ"፡ αἰνετὸς τῷ Κυρίῳ Lev. 19, 24. 27, 21. 2) *gloriosus, magnificus, splendidus, praeclarus,* Asc. Jes. 9, 33. 10, 2; ቃል፡ ስቡሕ፡ λόγοι ἔνδοξοι Prov. 25, 27; ፍሥሓ፡ ስብሕት፡ 1 Petr. 1, 8; መንክር፡ ዐቢይ፡ ወስቡሕ፡ Hen. 34, 1; ስቡሕ፡ ክፍልክሙ፡ 58, 2; ምድር፡ ሐዋዝ፡ ወስብሕት፡ 89, 40; ስቡሕ፡ ራእዮሙ፡ 24, 2; (ዕፀው፡) ስቡሓን፡ 32, 3. 3) *lucidus, splendidus, clarus* Hen. 108, 4. 5.

ሰባሒ፡ n. ag. *laudator, celebrans, glorificans:* ይንእስ፡ ሰባሒ፡ እምተሰባሒ፡ Lud. comm. hist. p. 502 n. 37; (፬ እንስሳ፡ ሰማያውያን፡) ሰባሕያን፡ ወመተንብላን፡ Mavâs. n. 14. 20; angeli ሰባሕያን፡ ዘእንበለ፡ ሀኬት፡ Org. 2.

ስባሔ፡ subst., Pl. ስባሔያት፡ et ስባሕያት፡ *laudatio, laudes, hymnus:* Ex. 15, 1; አብዝኁ፡ ስባሔሁ፡ Jsp. p. 275; ርኢ፡ ስባሔሆሙ፡ ለእግዚ"፡ *vide quomodo Deum magnificent* Phlx. 195; ወሀበት፡ ለእግዚ"፡ እኰቴተ፡ ወስባሔ፡ Kuf. 25; ዘምሩ፡ በአልባቢክሙ፡ ዝማሬያተ፡ ወስባሔያተ፡ F. M. 32, 7; ስባሕያት፡ Org. 1.

ስብሐት፡ vel ስብሓት፡ subst., m. et fem., Pl. ስብሐታት፡ 1) *laudatio, cantatio laudis,* αἴνεσις: አዕበይዎ፡ (ለእግዚ"፡) በኵሉ፡ በረከት፡ ወስብሐት፡ 2 Esr. 19, 5; Jes. 51, 11; ቃለ፡ ስብሐት፡ 51, 3; መሥዋዕተ፡ ስብሐት፡ 2 Par. 29, 31; Sir. 32, 4; ስብሐት፡ ወዘምሮ፡ Clem. f. 12; ኢያረሙ፡ እምስብሐቲነ፡ (ait Deus Trinus) f. 49; ጸሎት፡ ዕንባቆም፡ ምስለ፡ ስብሐተ፡ እግዚ"፡ μετ' ᾠδῆς Hab. 3 in tit.; በማሕሌት፡ በስብሐት፡ መዝሙር፡ 2 Par. 7, 6; መላእክት፡ ስብሐታት፡ Asc. Jes. 6, 13; ስብሐተ፡ ነግህ፡ vel ጽባሕ፡ appellantur preces matutinae in ecclesia celebratae Clem. f. 175; Kid. f. 11. 2) *laus, laudes:* ሀቡ፡ ስብሐተ፡ ለእግዚ"፡ Jer. 13, 16; Asc. Jes. 6, 9; Ps. 28, 2. 95, 7; Joh. 9, 24; Luc. 2, 14 formula doxologica: ሎቱ፡ ስብሐት፡ Rom. 11, 36; Judae 25; Sx.; Abush., al.; et in malam partem: *gloriae cupiditas,* ut: ሰይጣነ፡ ስብሓት፡ Phlx. 56. 3) *hymnus, canticum (laudativum):* Judith 15, 14; ሰብሕዎ፡ ለእግዚ"፡ ስብሐተ፡ ሐዲሰ፡ Jes. 42, 10; Ps. 32, 3. 95, 1; Asc. Jes. 7, 15. 16. 27. 10, 1 (Plur.). 4) *gloria, magnificentia, splendor* Ps. 8, 6; Job 40, 5; ስብሓተ፡ ብርሃን፡ በቀስተ፡ ደመና፡ Sir. 50, 7; በስብሐት፡ ሞቱ፡ Hen. 103, 6. 98, 3; 1 Petr. 5, 4; 2 Tim. 2, 10; in specie: *gloria, majestas, splendor Dei* (δόξα) Ex. 33, 19 seq.; Num. 20, 6; Hez. 8, 4; 10, 18. 43, 2 seq.; Jes. 6, 1. 48, 11. 60, 1. 66, 18; እምስብሓተ፡ ኀይሉ፡ 2, 10; Sir. 17, 13; Luc. 2, 9; Joh. 1, 14. 2, 11; 2 Petr. 2, 10; etiam quatenus hoc nomine divinae ejus virtutes et mirabilia facinora comprehenduntur: αἱ ἀρεταί Jes. 42, 8. 43, 21; τὰ θαυμάσια αὐτοῦ Sir. 18, 6. 42, 17; τὰ ἔνδοξα αὐτοῦ Jes. 12, 4; αἰνέσεις Ps. 72, 28. 9, 14. 5) *splendor, lux, claritas* Apoc. 18, 1; 2 Cor. 3, 7—11; Hen. 60, 19.

ተሰባሒ፡ n. ag. (III, 2) *laudatus;* vid. ሰባሒ፡

ስብሕና፡ subst. *majestas, splendor:* በስብሐናሁ፡ (legas: በስብሕናሁ፡ vel በስብሐቲሁ፡) Matth. 25, 31 rom.

ሰበረ፡ I, 1 [תְּבַר, كَسَرَ, שָׁבַר; coll. መዝበረ፡ sub ዘበረ፡] Subj. ይስብር፡ 1) *frangere, confringere, effringere, perfringere,* baculum Sir. 32, 23; ብርዐ፡ ቀጥቁጠ፡ ኢይሰብር፡ Jes. 42, 3; catenam, vincula Jer. 2, 20. 37, 8; Marc. 5, 4; ollam Lev. 6, 21; arcum Ps. 45, 9; jugum Jer. 35, 4; ossa Ex. 12, 46; Kuf. 49; ልሳን፡ ድክምት፡ ትሰብር፡ አዕጽምተ፡ Prov. 25, 15; Sir. 28, 17; dentes Ps. 3, 7. 57, 6; Ex. 21, 27; Job 29, 17; Thren. 3, 16; caput: ስብሮሙ፡ አርእስቲሆሙ፡ Sir. 33, 12; Ps. 73, 14; cornua Jer. 31, 12; Sir. 47, 7; fores, januam Gen. 19, 9; Kuf. 39; እሰብር፡ አናቅጸ፡ ብርት፡ Jes. 45, 2; fures እለ፡ ይሰብሩ፡ ቍልፋተ፡ F. N. 49; አዘዘ፡ ይስብሩ፡ ቍያጺሁ፡ Sx. Nah. 25; ሰበሮ፡ ለብእሲ፡ *fregit virum* (sc. ejus crura et ossa) Enc. Tach. 18. 2) *infringere, debilitare; frangere* (animum aegritudine): ሐዘኑ፡ ለልብ፡ ይሰብር፡ ለኀይል፡ κάμψει ἰσχύν Sir. 38, 18; ይሰብር፡ ቀራንብተ፡ በድቃስ፡ *debilitat palpebras sopore* Lud. ex Org.; ለምንት፡ ትሰብሩኒ፡ ልብየ፡ Act. 21, 13; *devirginare* διαπαρθενεύειν ሰበርዎን፡ Hez. 23, 3. 8.

ሰበረ፡ I, 2 intens., *perfringere, diffringere:* ምስሊሆሙ፡ ትሴብሩ፡ Ex. 34, 13; ይሴብር፡ እምኀበ፡ ክነፊሁ፡ (ἐκκλάσει) Lev. 1, 17.

አስበረ፡ II, 1 *clade afficere, profligare:* ወአስበርዎሙ፡ ወገዑ፡ 1 Par. 19, 14.

ተሰብረ፡ III, 1 1) *frangi, confringi, effringi, perfringi;* de olla ለሊሃ፡ ትሰበር፡ Sir. 13, 2; baculo 4 Reg. 18, 21; Jes. 42, 3 var.; arcu Jer. 28, 56; malleo እፎ፡ ተቀጥቀጠት፡ ወተሰብረት፡ 27, 23; cornu 31, 25; spina dorsi 1 Reg. 4, 18; arbore Hez. 19, 12; munimentis: ተሰብረ፡ ጸወንክሙ፡ Jes. 23, 14; hominibus διεσχίσθησαν Ps. 34, 19. In specie a) de *crurifragio, fractura membrorum corporis* Ex. 22, 13; Sx. Nah. 24; በተሰብሮ፡ ቍይጽ፡ Enc. Jac. 21. b) de *naufragio,* 2 Cor. 11, 25 rom.; ተመንደበ፡ ሐመሮሙ፡ ከመ፡ ይሰበር፡ Jon. 1, 4; Sx. saepius. 2) *profligari, clade affici* (in bello): Gen. 14, 10; 1 Par. 19, 15; ተሰብሩ፡ ሕዝብ፡ በቅድመ፡ ፀሮሙ፡ 2 Par. 6, 24. 14, 12; 3 Reg. 22, 35.

ስቡር፡ part. 1) *fractus, confractus, effractus* Jud. 6, 28; ማዕጾ፡ ስቡር፡ Kuf. 39; ዘስቡር፡ እግሩ፡ Lev. 21, 19; ስቡር፡ cujus membrum vel crus fractum est 22, 22; Enc. Nah. 14.

2) in specie: *claudus* (χωλός) 2 Reg. 5, 6. 8; Job 29, 15; Luc. 7, 22. 14, 21.

ስብር፡ subst., Pl. **ስብራት፡** *fragmentum:* **ስብራተ፡ማህው፡በላኀት፡** Sir. 43, 19.

ስብረት፡ n. act. et subst. *fractio, fractura, contritio:* **ሰበሩ፡(ለበትር፡)፪ስብረተ፡ወኮነት፡፫በትረ፡** Kbr. Nag. Nr. 17; Lev. 21, 19. 24, 20; **ሀጕል፡ወኪደት፡ወስብረት፡እምኀበ፡እግዚ"፡** Jes. 22, 5; **ስብረተ፡ልብ፡** *contritio cordis* Chr. Ta. 31.

ስባር፡ subst., Pl. **ስባራት፡**, *fragmentum, frustum, rudus:* **ስባረ፡ማሕረጽ፡** Jud. 9, 53; 2 Reg. 11, 21; **ስባረ፡እኂለ፡ተመርት፡** 1 Reg. 30, 12; **ስባራት፡** 4 Reg. 23, 6. 12.

ሰባሪ፡ n. ag. *fractor, confringens,* Lud. comm. hist. p. 496 n. 14; **ከይሲ፡አው፡አርዌ፡ሰባሪ፡** *bestia* (rapax, praedam) *confringens* Phlx. 105.

መስብር፡ subst. *instrumentum quo ossa franguntur;* inter alia tormentorum instrumenta enumerantur **መስብረ፡ርእስ፡** et **መስብረ፡ብረክ፡** Sx. Ter 15.

ሰብሳብ፡ *matrimonium* vid. sub **ወሰበ፡**

ሳቤቅ፡ n. prgr. sc. Σαβέκ i. e. סְבָךְ *dumetum* Gen. 22, 13; saepius in aliis libris, ut Sx. Tachs. 27; **ዕፀ፡ሳቤቅ፡አንተ፡ወለደት፡በግዐ፡** Lud. e V. S.

I. **ሰበበ፡** I, 1 *fundi, infundi* [صَبَّ ضَبَّ]: **ወደኃሪታ፡ከመ፡ንስከተ፡አርዌ፡ምድር፡ትሰፍሕ፡ወከመ፡ዘእምቃግስት፡ይሰብበ፡ሕምዘ፡** διαχεῖται αὐτῷ ὁ ἰός Prov. 23, 32.

II. **ሰበበ፡** rad. inus., ut videtur e. q. סָבַב *circumivit, circumdedit.* Hinc

አስባብ፡ subst., forma Plur., Pl. Pl. **አሳብብ፡** *excubiae, excubitores, stationes:* **አንቅሁምሙ፡ለአስባቢሃ፡** ἐγείρατε φυλακάς (var. **አንሥኡ፡አክባቢሃ፡**) Jer. 28, 12; **ወዕደውሰ፡እለ፡አስባብ፡** (v. **አሳብብ፡**) **ኵሎሙ፡በቅድመ፡አብያቲሆሙ፡ይቢቱ፡ወያጽንዑ፡ዐቂበ፡** 2 Esr. 17, 3. — *Voc. Ae.:* **አስባብ፡ዘ፡ደሰኛ፡**።

ሰበን፡ n. prgr., plerumque m., sc. σάβανον 1) *sabanum,* linteum tegendo et tergendo vel fricando inserviens, *sudarium* (cfr. talm. סַבְנִיתָא), σουδάριον Luc. 19, 20; Joh. 11, 44. 20, 7; Act. 19, 12. 2) *fascia capiti circumvoluta, tiara (lintea),* κίδαρις: **ደዩ፡ሰበነ፡ንጹሐ፡ዲበ፡ርእሱ፡** Zach. 3, 5; **ሰበን፡ዘዐጌ፡ይኩን፡ላዕለ፡ርእሶሙ፡** Hez. 44, 18; Gad. Ad. f. 149; **ሰበኖሙ፡ይኩን፡፲በእመት፡** Abush. 50. — *Voc. Ae.:* **ሰበን፡ዘ፡መጠምጠምያ፡**; *aliud:* **ሰበን፡ዘ፡ከሎታ፡መጠምያኂ**።

ሰብእ፡ subst., m., sing. et coll. [huic voci comparare solent etymologi nomina propria שְׁבָא et סְבָא; amh. **ሰብ፡** et **ሰው፡**] *homo, homines, genus humanum* (rarius: *aliquis, vir*): Sing. ut Gen. 1, 26. 2, 7; Jer. 14, 9; Jes. 2, 9. 5, 15. 6, 5; Ps. 21, 6; **እምከመ፡ሞተ፡ሰብእ፡ይከውን፡ክፍለ፡ዕፄ፡** Sir. 10, 11. 8, 6. 11, 2. 27. 27, 5. 28, 3. 32, 24; Matth. 4, 4; Rom. 7, 1 al.; **ኵሉ፡ሰብእ፡** ἕκαστος Sir. 16, 14; **ሐሳዊ፡ሰብእ፡** 20, 26; **ሰብእ፡ነባቢ፡** 8 3 *vir* Joh. 7 22 Matth. 14 21. Coll., ut: **በኀበ፡እግዚ"፡ወበኀበ፡ሰብእ፡** Sir. 45, 1; **ሰብእ፡ወእንስሳ፡** Ps. 35, 7. 140, 5; Prov. 3, 4. 8, 4; **እሉ፡ሰብእ፡** Gen. 43, 16; **ሰብእ፡ኖሎት፡** 43, 32; Dan. 4, 22; 1 Esr. 4, 2; **አንትሙ፡ሰብእ፡አንትሙ፡** Job 12, 2; **ዐበይት፡ሰብእ፡** Sir. 8, 1; **ሰብእ፡ምእመናን፡** Jes. 8, 2; **ብዙኅ፡ሰብእ፡** 43, 4; **ፈጠርክዋ፡ለምድር፡ወሰብአ፡ዲቤሃ፡** 45, 12; Marc. 1, 17; Matth. 8, 1; ἄνδρες **ምስለ፡ሰብኦሙ፡** Jer. 47, 9; **፲ሰብእ፡ምስሌሁ፡** 48, 1; **እምነ፡ኵሉ፡ሰብእ፡** ἐκ πάσης σαρκός Sir. 45, 4; ὄχλος Marc. 9, 25. 10, 46. 12, 41; Luc. 5, 1; Num. 20, 20; πλῆθος Sap. 14, 20. Crebro in statu constr. a) *domestici, familiares, propinqui, cognati:* **ሰብአ፡ቤቱ፡** Gen. 35, 2; **ሰብአ፡ቤተ፡አቡሁ፡** 1 Reg. 22, 1; Eph. 2, 19; Am. 6, 10; **ኵሉ፡ሰብኡ፡** παῖδες Gen. 41, 37. 38; οἰκογενεῖς **ሰብኡ፡** 1 Esr. 3, 1; **ሰብኡ፡** οἱ παρ' αὐτῆς Dan. ap. 1, 33; οἰκεῖοι Lev. 18, 6; **ሰብአ፡ሃይማኖት፡** οἱ οἰκεῖοι τῆς πίστεως Gal. 6, 10. b) *incolae, cives, indigenae, conterranei:* **ሰብአ፡ሀገር፡** Jes. 6, 11; Judith 13, 12; **ሰብአ፡ሀገርየ፡** 4 Esr. 9, 44. 10, 3; **ብእሲ፡ጠቢብ፡ይሜህሮሙ፡ጥበበ፡ለሰብኡ፡** Sir. 37, 23; **ሰብአ፡ብሔር፡** αὐτόχθων Jer. 14, 8; **ሰብአ፡ብሔሮሙ፡** πολῖται αὐτῶν 36, 23; **ሰብአ፡ብሔርከ፡** σὸς πολίτης Prov. 24, 43; **ሰብአ፡ሀገር፡** πολῖται 11, 12; formandis patronymicis: **ሰብአ፡ይሁዳ፡** Jer. 42, 13; **ሰብአ፡ጢሮስ፡** Ps. 82, 6; **ሰ"፡ባቢሎን፡** Dan. ap. 13, 3; **ሰ"፡ጌት፡** Mich. 1, 10; **ሰ"፡ግብጽ፡** Gen. 46, 34; **ሰ"፡ሮሜ፡** Act. 16, 21; **ሰብአ፡ቆሮንቶስ፡** 1 et 2 Cor. 1, 1 in tit. c) aliis substantivis junctum significat eum, qui ad aliquam rem pertinet, ejus peritus est, in ea versatur, al., ut: **ሰብአ፡ዐይን፡** σκοπός vel σκοποί *speculator* Jes. 21, 6; Hez. 3, 17; Sir. 37, 14; Clem. f. 90; **ሰብአ፡ሐጽ፡** τοξόται *sagittarii* Jes. 21, 15; Judith 2, 15; **ሰብአ፡ሐጽ፡ወሰብአ፡ኲናት፡** Hez. 23, 34; **ሰ"፡አፍራስ፡** *equites* Jer. 4, 29; Judith 2, 15; **ሰ"፡ሰረገላት፡** 7, 20; 2 Reg. 8, 4; **ሰ"፡ምሥያጥ፡** οἱ ἀγοραῖοι Act. 17, 5; **ሰብአ፡ሕግ፡** *legis periti* Chr. Ax.; **ሰ"፡ዜና፡** εὐαγγελίζοντες Nah. 2, 1; **ሰብአ፡አዝያጋ፡** *auctores tabularum astronomicarum* Abush. 11.

ሰብአዊ፡ adj. rel. *humanus:* **መፍትው፡እንከ፡ይሰመይ፡ሰብአዌ፡ወአኮ፡ሰብአ፡** (ἀνθρώπειος, non ἄνθρωπος) Cyr. c. Pall. f. 85; **ግብር፡ሰብአዊ፡** τὰ ἀνθρώπινα πράγματα Chr. hom. 33; F. M. 1, 1 (vid. **መልክእ፡**); **እእምሮትከ፡ሰብአዊት፡** Phlx. 82. 234 (vid. **ውሳጣዊ፡**).

ሰብአት፡ vel **ሰብእት፡** subst. *cognatio* i. e. *cognati:* **ሰብአቲሁ፡** Lev. 45, 47—49, vid. **ሰብእ፡** sub nr. a.

ሰብእና፡ subst. 1) *humanitas, natura humana:* **ሰቦ፡ተግህደ፡ሰብእናሁ፡** (sc. Melchisedeci, sive: eum hominem — non Deum — esse) Clem. f. 36; monachi **በጾም፡ወበጸሎት፡ሰብእናሆሙ፡ቀተሉ፡** Deg.; Cyr. c. Pall. 80; Chr. ho. 2. 2) *persona;* „adhibetur in communi sermone, cum quis de semet ipso loquitur, ut: **ሰብእና፡ዚአየ፡እሙር፡** *persona mea nota est*" (Lud.) Gregor. in Epist. 3.

ተሰብአ፡ III, 1 *hominem fieri; humanam naturam assumere* (ἐνανθρωπεῖν), Cyr. ad Th. f. 8; **ተሠገወ፡ወተሰብአ፡** Cyr. c. Pall. f. 68; **ተሠገወ፡ወተሰብአ፡እምድንግል፡** Did. 12; **ተሰብአ፡እማርያም፡** Clem. f. 106; **ውእቱ፡ይቤለኒ፡ከመ፡ቃሉ፡ይሰብእ፡በደኃሪ፡መዋዕል፡** f. 13; Lit. 158, 4; Mavâs. n. 65; Inf. **ተሰብኦ፡** Org. 1; Lud. Comm. hist. p. 238 n. 2; 302 n. 7.

ስቡእ፡ part. *homo factus; qui humanam naturam assumsit:* (hic haereticus est) **ሰይጣን፡ሥጋው፡ወጋኔን፡ስቡእ፡** M. M. f. 71. 350.

ትስብእት፡ subst. 1) *assumtio naturae humanae* (ἐνανθρώπησις): ትስብእቱ፡ ለዋሕድ፡ Cyr. ad Th. f. 7; Chrys.; Did. 39; al. 2) *natura humana, humanitas:* መለኮት፡ ወትስብእት፡ θεότης καὶ ἀνθρωπότης Cyr. ad Th. f. 15; አይኬ፡ ዘወለደት፡ ድንግል፡ ሚመ፡ ትስብእት፡ ወሚመ፡ መለኮት፡ ibid.; Cyr. c. Pall. f. 77; Lit. 158, 4. 166, 4; M. M. f. 2. 3.

ትስብኤ፡ et ትስባኤ፡ (sec. Lud.) subst. *humana natura:* asseclae Pauli Samosateni ዕሩቀ፡ እመለኮት፡ ረሰዩ፡ ትስብኤ፡ Sx. Teq. 19 Enc. (ubi in *ae* rhythmus finalis est).

I. ሰበከ፡ I, 1 [i. q. سَبَكَ; vicina sunt סוּךְ, נָסַךְ; סָפַח سَفَحَ שָׁפַךְ سَفَكَ, nec non צוּק, יָצַק] Subj. ይስብክ፡ *fundere, conflare,* (*liquefacere*), χωνεύειν, c. acc. metalli Jud. 17, 4; 4 Reg. 22, 9; 2 Par. 34, 17; Hez. 22, 20; Mal. 3, 3; Jes. 40, 19; Jer. 10, 3. 14; c. acc. operis fusilis Ex. 26, 37. 38, 3; 3 Reg. 7, 3. 33; 2 Par. 4, 3. 17; trsl.: ሐሰተ፡ ሰበኩ፡ Jer. 28, 17.

ተሰብከ፡ III, 1 *fundi, conflari,* (*liquefieri*): ከመ፡ ይሰበክ፡ ብሩር፡ Hez. 22, 22; ወትሰበኩ፡ 22, 21; ሶበ፡ ይሰበኩ፡ Ep. Jer. 23.

ስቡክ፡ part. *fusus* vel *conflatus* (ex metallo): 2 Par. 4, 2; ባሕር፡ ስብክት፡ 4, 4.

ስብክት፡ n. act. *fusio, conflatura* Ex. 39, 4; 2 Par. 4, 2 var.

ሰባኪ፡ n. ag. *fusor,* ሰባኬ፡ ብሩር፡ Chr. Ta. 5.

ስብክ፡ subst., m. et fem., Pl. ስብካዋት፡ (Kuf. p. 46), *opus* e metallo *fusum, fusile:* ላህመ፡ ስብክ፡ Ex. 32, 4; Act. 7, 41 rom.; አማልክት፡ ዘስብክ፡ Lev. 19, 4; 2 Esr. 19, 18; χωνευτά 3 Reg. 7, 4. 19; ዘኀጺን፡ ስብክ፡ σίδηρος χυτός Job 40, 13; ስብክ፡ ወርቅ፡ ግቡር፡ በአምሳለ፡ ዕፅ፡ *arbor ex auro conflata* Jsp. p. 312; in specie: *statua fusilis* Deut. 9, 12. 27, 15; Jud. 17, 3; 4 Reg. 17, 16; collective: Nah. 1, 14; ስብኮየ፡ አዘዙኒ፡ Jes. 48, 5. — *Voc. Ae.:* ስብክ፡ ዘ፡ የተሰራ፡ ጣዖት ።

መስብክ፡ et መስብክት፡ (etiam መስበክ፡ et መስበክት፡ Lud.), Pl. መሳብክት፡, subst., *hydria,* ὑδρία Koh. 12, 6; Jud. 7, 16 seq.; Joh. 2, 6. 7; Lit. Cyr.; መሳብክተ፡ ማይ፡ ወይን፡ ክን፡ Mavâs. f. 49; 3 Reg. 18, 34; ὑδρίσκη *cadus* መሳብክት፡ ሐዲስ፡ 4 Reg. 2, 20. — *Voc. Ae.:* መሳብክት፡ ዘ፡ ጋኖች ።

ምስባክ፡, etiam መስብክ፡ et መስበክ፡, subst., Pl. መሳብክት፡, *officina fusorum, fornax aeraria, catinus liquatorius:* እለ፡ ሰበክዎሙ፡ ለአልህምት፡ በውስተ፡ ምስባክ፡ 2 Par. 4, 3: እምነ፡ መሳብክተ፡ (Lud.: መስበክተ፡) ኀጺን፡ ἐκ χωνευτηρίου σιδήρου 3 Reg. 8, 51; በመሳብክቲሁ፡ ከመ፡ ወርቅ፡ በእሳት፡ ፈተኖሙ፡ ለቅዱሳን፡ Mavâs. n. 24; ይሰበኩ፡ በመስበኩ፡ (var. በመስብኩ፡) יְצֻקִים בִּיצֻקָתוֹ 3 Reg. 7, 11 (hebr. 7, 24).

II. ሰበከ፡ I, 1 [non ad ሰብሐ፡ *laudare,* sed ad radices צוּח שׁוע صاح ጸውዐ፡ צעק et זעק صَخِبَ referendum videtur] Subj. ይስብክ፡ 1) *vociferari, exclamare, proclamare, praeconio edicere, praedicare, pronuntiare:* ስብኩ፡ ዐቢየ፡ κεκράξατε μέγα Jer. 4, 5; ስብኩ፡ ሎሙ፡ (var. ስበኩ፡) καλέσατε αὐτούς Threu. 4, 15; κηρύσσειν Ex. 36, 6; Joel 2, 1; ሰበከ፡ ቅድሜሁ፡ Kuf. 40; c. Acc. rei ስብኩ፡ ምሕላ፡ Joel 1, 14; διαβοᾶν Lev. 25, 10; καλεῖν ሰበኩ፡ ጾመ፡ 2 Esr. 8, 21; ጥበበ፡ ስብክ፡ Prov. 8, 1; c. ለ፡ prs. *alicui* 1 Reg. 23, 8 (παρήγγειλε); ትሰብክ፡ ሎሙ፡ ἀπαγγελεῖς αὐτοῖς Judith 2, 7; vel *de aliquo:* ሰበኩ፡ ሎቱ፡ ከመ፡ περὶ αὐτοῦ Dan. 5, 29; ይስብክ፡ ሎቱ፡ ዐዋዲ፡ ውስተ፡ መርሕበ፡ ሀገር፡ Esth. 6, 9. 11. 2) In specie: *annuntiare* vel *praedicare* verbum Dei, evangelium; absol. vel c. Acc. rei: Jer. 2, 1; ይሰብኩ፡ ሎሙ፡ ሰላመ፡ Mich. 3, 5; ስብክ፡ ሎሙ፡ Jon. 1, 2; እስብክ፡ ግዕዛነ፡ ለፂውዋን፡ Jes. 61, 1; በከመ፡ ሰበከ፡ ነቢያት፡ Clem. f. 106; አቅደሙ፡ ሰቢኮ፡ ነቢያት፡ ከመ፡ ይመጽእ፡ ክርስቶስ፡ Deg.; Matth. 3, 1. 4, 17. 23. 9, 35. 10, 27; Marc. 1, 7. 38. 39; 1 Petr. 3, 19; Phil. 1, 15; Rom. 10, 14; εὐαγγελίζειν Apoc. 14, 6; Luc. 9, 6; in libris ex Arabico translatis etiam cum በ፡ rei: ሰበከ፡ በሀየ፡ በወንጌለ፡ ኢየሱስ፡ Sx. Mag. 11; Sen. 27; etiam Rom. 16, 25 Platt. 3) sec. Ludolfum: *obtestari* alqm: አምሕለከ፡ ወእሰብከከ፡ *adjuro te et obtestor,* sic passim in Ssal. Req.

ተሰብከ፡ III, 1 *praedicari:* ይሰበክ፡ ዝወንጌለ፡ መንግሥት፡ Matth. 24, 14. 26, 13; Col. 1, 23; Tit. 1, 3 rom.; ጥበብ፡ ትሰበክ፡ Prov. 1, 21; Cyr.; ክርስቶስ፡ በሐዋርያት፡ ተሰብከ፡ Kid. f. 13; Deg.

ስብከት፡ n. act. et subst. 1) *proclamatio, praeconium, praedicatio,* (verbi Dei, Evangelii): በነዋኀ፡ ስብከት፡ μετὰ ὑψηλοῦ κηρύγματος Prov. 9, 3; ስብክ፡ ሎሙ፡ በከመ፡ ዘቀዲሙ፡ ስብከት፡ Jon. 3, 2; Matth. 12, 41; Rom. 16, 25 Platt; Tit. 1, 3 Platt; 2 Tim. 4, 17; ስብከት፡ ዘኢየሱስ፡ (de Jesu) Cyr. d. r. f. f. 61; ንስማዕ፡ ስብከተ፡ ትንሣኤሁ፡ Did. 12; Clem. f. 46. 92. 2) በዓለ፡ ስብከት፡ vel ስብከተ፡ ጌና፡ est nomen *festi* ecclesiae Abyssinicae, sc. introitus jejunii adventus; Cod. Mus. Brit. XXIX, 2, 11. XXX, 1, 18; Lud. comm. hist. p. 386; Scalig. emend. temp. p. 677. 703.

ሰባኪ፡ n. ag. *praedicator:* በአፈ፡ ፲ወ፪፡ ነቢያት፡ ሰባኪያን፡ Genz. f. 116; Lit. 161, 3; ሰባክያን፡ Phlx. 41; ክነ፡ ሐዋርያ፡ ወሰባኬ፡ ወንጌል፡ Did. 10; ዮሐንስ፡ ሰባኬ፡ ጥምቀት፡ Mavâs. nr. 55; ሰባኬ፡ ምጽአተ፡ ክርስቶስ፡ Sx. Tachs. 22 Enc.; Cyr.; Deg.

ሰብዐ፡ I, 2 *septem* vel *septies* vel *septuplum facere:* በስመ፡ አብ፡ ዘይሴብዖን፡ ለምዕዋደ፡ ሰንበታት፡ ከመ፡ ይኩና፡ ለኩፋሌ፡ መዋዕል፡ ወለፍጻሜ፡ ኢዮቤልዎሳት፡ M. M. f. 347.

ተሰብዐ፡ III, 2 pass.; Inf. ተሰብዖት፡ Kuf. in tit.

ሰብዑ፡ nom. numerale, plerumque femininis junctum [שֶׁבַע سَبْعٌ] *septem,* ejus character est ፯; Gen. 21, 28—30; Ex. 38, 17; Deut. 16, 9; ሰብዑ፡ አንስት፡ Jes. 4, 1; ሰብዑ፡ አዋልድ፡ Esth. 2, 9; ሰብዑ፡ እከያት፡ (v. እከይ፡) Prov. 26, 25; Marc. 8, 6; Matth. 15, 34. 36; c. suff. ሰብዑሆን፡ Num. 8, 3. Raro cum masculinis junctum, ut: ሰብዑ፡ ደቂቅ፡ Lud. ex Enc. — Apoc. 1, 4. 12. 20. 2, 1 Platt ሰብዑ፡ (pro ሰብዑ፡) exhibet.

ሰብዐቱ፡ vel ሰባዕቱ፡, raro sine suff. *û*, sc. ሰብዐት፡ (ut Jos. 6, 13), nom. num., plerumque masculinis junctum, Acc. ሰብዐተ፡ vel ሰባዕተ፡, *septem* Gen. 29, 27; Gen. 41; Deut. 7, 1; ሰብዐቱ፡ ኖሎት፡ Mich. 5, 4; ሰ"፡ ዐይን፡ vel አዕይንት፡ Zach. 3, 9. 4, 2; ሰ"፡ ቄላት፡ (Acc.) Jes. 11, 15; Tob. 3, 8. 12, 15;

4 Esr. 6, 55; Apoc. 1, 4. 11. 20 Platt; 5, 1. 6; c. suff. **ሰብዐቲሆሙ፡** 1 Reg. 16, 10; Kuf. 16. 34; Marc. 12, 22; **ሰባዕቴ፡ሰባዕቴ፡** *septeni* Gen. 7, 2 seq. — **ሰብዐተ፡** *septies* Jos. 6, 16 (at legendum videtur **ሳብዕተ፡** *septimum*). — **እለ፡ሰባዕቴ፡** vocabat Ludolfi Gregorius *septemtriones* vel *ursam majorem.*

ስብዕ፡ nom. num. 1) *septem*, potissimum ante nomina mensurarum, ut: **ስብዕ፡በእመት፡** Kuf. 29; **ዐሥሩ፡ወስብዕ፡** Sx. Tachs. 14 Enc. 2) adv. *septies;* et **ስብዕ፡** et **ስብዐ፡** usitatur: Gen. 33, 3; Lev. 4, 6. 17. 8, 11. 14, 7. 16. 27. 51. 16, 14. 19; Jos. 6, 4. 15; **ከማሁ፡ገብረ፡እስከ፡ስብዕ፡** 4 Reg. 4, 35; Matth. 18, 21; **ስብዐ፡ለዕለትየ፡** Ps. 118, 164; 3 Reg. 18, 43; Luc. 17, 4.

ሳብዕ፡ adj. num., f. **ሳብዕት፡** *septimus* Gen. 2, 2. 3; Num. 29, 32; Jer. 35, 17; Asc. Jes. 7, 27 seq.; **ውስተ፡ሳብዕት፡እዴሃ፡ለምድር፡** 4 Esr. 4, 46. 54. 58; Kuf. — *Septimum, septima vice:* **በሳብዕ፡** Job 5, 19; **በሳብዕት፡** 3 Reg. 18, 44.

ሳብዓዊ፡ vel **ሳብዓይ፡**, adj. num., f. **ሳብዓዊት፡** vel **ሳብዒት፡** *tertius* Hen. 73, 3. 5; **ዓመት፡ሳብዒት፡** 2 Esr. 20, 31. 7, 8; Jsp. p. 289.

ሰቡዕ፡ nom. tempor. 1) *septem* (dies) et *septimus* (dies): **እምድኅረ፡ሰቡዕ፡መዋዕል፡** Gen. 7, 10; 4 Esr. 3, 28. 5, 32; 1 Reg. 10, 8; **ሰቡዐ፡መዋዕለ፡** Lev. 15, 13; 4 Esr. 3, 21. 9, 27. 28; Hez. 3, 15. 16; Tob. 11, 18; Judith 16, 24; **እመ፡ሰቡዕ፡** Zach. 7, 5; **በሰቡዕ፡ሠርቅ፡** Bar. 1, 2. 2) *feria septima* hebdomadis (aliâs **ሰንበት፡**)፡**ዘሰቡዕ፡ፋሲካ፡** Cod. Mus. Brit. XXIX, 1, 48 et XXX, 47. 3) *septimana, hebdomas:* **ሰቡዐ፡ዕለት፡** Ex. 7, 25; **ሰቡዐ፡** (Acc.) 22, 29; Pl. **ሰቡዓት፡** Kuf. p. 12 et p. 79.

ሰብዓ፡ nom. num. *septuaginta* (*septuagesimus*); ejus character est **፸**, Ps. 89, 10; 1 Reg. 6, 19; **ሰብዓ፡ብእሲ፡** Hez. 8, 11; **ሰብዓ፡ዓም፡** Zach. 1, 12. 7, 5; Jes. 23, 15; Dan. 9, 2; Dan. ap. 13, 10; **ሰብዓ፡በበ፡ስብዕ፡** *septuagies septies* Matth. 18, 22; Did. 11.

ሱባዔ፡ subst., m. et fem., Pl. **ሱባዔያት፡**, rarius **ሱባዕያት፡** (ut Kuf. p. 26 ann. 13) 1) *numerus septenarius, heptas,* poëtice: **ሰላም፡ለክሙ፡ደቂቀ፡ሱባዔ፤ዘነበርክሙ፡ክቡዳነ፡እምንዋመ፡ፍርሀት፡ወምግዔ፡** Ter. 13 Enc.; **ከዕበተ፡ሱባዔ፡ሰየፍት፡** Genb. 14 Enc.; **፳ወሱባዔ፡** Tachs. 6 Enc. At plerumque 2) *hebdomas, septimana* (dierum, annorum) ut Kuf. 1. 4. 6 seq.; Abush.; **ሱባዔ፡ዓመታት፡** Enc.

ሱባዔያዊ፡ adj. rel. *ad hebdomadem pertinens* Abush. 33.

ምስብዒት፡ subst. *numerus septuplex, septuplum:* **ሰብዐቱ፡ዓመት፡ዘምስብዒት፡** ἑπτὰ ἔτη ἑπτάκις Lev. 25, 8; **ይፈዲ፡ምስብዒተ፡** ἑπταπλάσια Prov. 6, 31; Ps. 78, 13; Sir. 32, 13; **የኀሥሥ፡ይረስዮ፡ምስብዒተ፡** (v. **ምስቢዒቶ፡**) 20, 12; **ይብእስ፡ምስብዒተ፡ዝንቱ፡ኵሉ፡** ἑπταπλάσια πρὸς ταῦτα 40, 8. Adv. *septempliciter, septifariam, septies:* **በምስብዒት፡** Lev. 26, 28 vel **ምስብዒተ፡** Lev. 26, 24; Ps. 11, 7; Dan. 3, 19. 22; Sir. 7, 3; **ይበርህ፡ምስብዒተ፡እምዐሓይ፡** Clem. f. 240; Jes. 30, 26.

ትስብዕት፡ subst. *numerus septenarius, septuplum* Kuf. p. 1 ann. 2; p. 146.

ስብዕ፡ et **ስብዐት፡** (v. **ሰብዐት፡**), subst., Pl. **ስብዐታት፡** (v. **ሰብዐታት፡**) *incantatio* [coll. נִשְׁבַּע *juravit*]: **ዘይገብር፡ስብዐ፡ወመቅሰመ፡** Clem. f. 144; **ስብዓታት፡** Hen. 7, 1 (var.). 8, 3 (var.). 9, 7; Org. 3.

መሳብዒ፡ part. c. term. adj. *incantator*, Pl. **መሳብዕያን፡** Hen. 8, 3.

ሰብድዓት፡ subst., Pl. **ሰባድዕት፡**, *vipera* Vit. Greg.; **ትውልደ፡ሰባድዕት፡** Luc. 3, 7. At in Kebr. Nag. nr. 94 legitur: **አጥፍኡ፡ሀገረ፡ሰባድዕት፡እለ፡ገጾሙ፡ሰብእ፡ወዘነበ፡አድግ፡ውስተ፡ሐቌሆሙ።** [Arabice شِبْدِعٌ est *scorpio*].

ሰበጠ፡, አስበጠ፡ *coena excipere* vid. sub **ሠበጠ፡**

ሰባጥ፡, sec. Ludolfum **ሰቤጥ፡**, nomen mensis Hebraeorum undecimi שְׁבָט Zach. 1, 7.

ሰተረ፡ I, 1 *abscondere, occultare* [סָתַר ;سَتَرَ ܣܬܰܪ] **ሰተሩ፡እሕባለ፡መሣግር፡ለእገርየ፡** Ps. 139, 6; **ይሰትሩ፡መሣግረ፡** Lud. e Mss. Colb.

ሰተረ፡ *dilacerare* vid. sub **ሠተረ፡**

ሰተተ፡ rad. inus., cujus potestas prima nondum liquet.

አስተተ፡ II, 1 1) *missum facere, negligere, omittere,* c. Acc. prs. vel rei: ἀμελεῖν: **ዘያሰትት፡ግብረ፡እግዚ"፡** Jer. 31, 10; 4 Esr. 5, 20. 24; **እለ፡አስተትዎ፡ለጻድቅ፡** Sap. 3, 10; 1 Tim. 4, 14; **አስቲተነ፡ሕይወተ፡** Hebr. 2, 3; Herm. p. 39. 99. παριδεῖν **ኢታስትት፡ገቢረ፡ምጽዋት፡** Sir. 7, 10. 8, 8; Lev. 5, 21; παρελθεῖν **ኢታስትት፡ቃሎ፡** Judith 11, 10; ὑπεριδεῖν Zach. 1, 12; ἐγκαταλείπειν Deut. 31, 6; absol. 2 Cor. 9, 4; c. **እምነ፡** rei: **ኢታስትቱ፡እመድኅኒትክሙ፡** Lud. e Vit. Sam. 2) *nihili facere, contemnere, spernere,* c. Acc.: **ዘያሰትት፡ኀዳጠ፡** ἐξουδενεῖν Sir. 19, 1. 34, 22; **ኢታስትት፡ተግሣጽየ፡** μὴ ἀπαναίνου 6, 23; καταφρονεῖν **ዘያሰትት፡ግብረ፡እግዚ"፡ውእቱኒ፡ያሰትቶ፡** Prov. 13, 13; Tob. 4, 18; 4 Esr. 8, 66. 9, 13; Did. ed. Platt p. 39; **ኢታስትት፡ተግባረ፡እደዊክ፡** μὴ μισήσῃς Sir. 7, 15. — *Voc. Ae.:* **አስተተ፡ዘ፡አቃለለ፡**

ተሰተ፡ III, 1 *negligi, vilipendi:* **ዳእሙ፡በኀቤክሙ፡ይሰትት፡** 1 Cor. 14, 36 rom.

መስትት፡ 1) part. *negligens,* ἀμελής Herm. p. 64. 82; Kedr. f. 45. 2) subst. *res* vel *persona contemtui, spretioni obnoxia:* **ከመ፡ኢይኩን፡እግዚእየ፡መስትተ፡ወዘኢይበቍዕ፡** ἔκβολος καὶ ἄπρακτος Judith 11, 11; **ከመ፡ኢንኩን፡መስትታነ፡** ὄνειδος ἐσόμεϑα 2 Esr. 12, 17 (fortasse primo legebatur **መስትት፡**; Plur. enim *negligentes* significare videtur); episcopus **እመ፡ገብረ፡ዐመፃ፡ወኮነ፡ዕቅፍተ፡ወመስትተ፡ለእለ፡ነሥኡ፡ጥምቀተ፡** Did. 4 (ed. Platt p. 24).

መስተቲ፡ part. c. term. adj.: *neglector, contemtor* Lud. e Syn.

ሰትዐ፡ rad. inus., quacum si non שָׁחַד ,ܣܚܰܡ, tamen سَكَا II. IV comparare licet.

አስተዐ፡ II, 1 *munus, donum mittere* Lud. sine auct.

አስትዓ፡ subst., m. et fem. (Plur. **አሳትዕ፡**?) 1) *munus, donum, xenium* 1 Reg. 30, 26; Hen. 53, 1; **አስትዓ፡መንፈሳዊት፡** ξένιόν τι πνευματικόν Cyr. ad Th. f. 7; II Can. Ap. 65; Enc. 1 Pag.; **አስዓቲክሙ፡** (sic, pro **አሳትዒክሙ፡**?)

Did. 9. 2) *tributum, vectigal:* ወዝንቱ፡ ውእቱ፡ ክብሩ፡ ወአስትዓሁ፡ እምዐበይተ፡ ሀገር፡ 2 Par. 1, 16. — *Voc. Ae.:* አምኃ፡ መሐና፡ አስትዓ፡ ጋዳ፡ ብንት፡ ዘ፡ በረከት፡; *aliud:* አስትዓ፡ ዘ፡ እንቈጠማሽ ።

ሰትየ፡ I, 1 [שָׁתָה سقى] Subj. ይስተይ፡, Imprt. ስተይ፡ et ስቲ፡ 1) *bibere*, absol. Gen. 30, 38; Ex. 17, 6; Num. 20, 11; በሊዕ፡ ወሰትይ፡ Ruth 3, 3; ንብላዕ፡ ወንስተይ፡ Jes. 22, 13. 21, 5. 29, 8; Jer. 32, 13; 4 Esr. 10, 7; Luc. 17, 8; c. Acc. rei Lev. 10, 9; እለ፡ ይሰትይዎ፡ ለወይን፡ Jes. 5, 22. 22, 13. 25, 6; Jer. 42, 5. 6; Prov. 9, 5; Ps. 109, 8; Koh. 9, 7; ስትዮ፡ Sir. 9, 10; ትሰትዪ፡ ጽዋዐ፡ እኅትኪ፡ Hez. 23, 33; Jes. 51, 17; Matth. 26, 29. 27, 34; Joh. 6, 56; 1 Cor. 10, 4; c. እምነ፡ rei: Ruth 2, 9; ይሰቲ፡ እምነ፡ ኵሉ፡ ማይ፡ ዘቀርበ፡ Sir. 26, 12; Kuf. 7; Joh. 4, 13. 14; Luc. 22, 18; c. በ፡ vasis Gen. 44, 5; Kuf. 42. 43; Dan. 5, 3, et c. እምነ፡ vel እምውስተ፡ vasis: ስተይ፡ ማየ፡ እምቀሡትከ፡ Prov. 5, 15; Matth. 26, 27. 2) *potare, compotare* (sive addito sive omisso ወይን፡): በኀበ፡ ይሰትዩ፡ ወይነ፡ ἐν συμποσίῳ Sir. 35, 5; ብዙኀ፡ ሰትይ፡ 34, 30; ስተዪ፡ ምስሌነ፡ Judith 12, 17; Prov. 24, 72; Dan. 5, 2 (ወይነ፡); እምከመ፡ ሰተይከ፡ ኢትዘሀር፡ ἐν οἴνῳ μὴ ἀνδρίζου Sir. 34, 25. — *Voc. Ae.:* ሰትየ፡ ብ፡ ጠጠ ።

አስተየ፡ II, 1 *bibendum dare, potum praebere, propinare;* abs. ታበልዕኒ፡ ወታሰትይኒ፡ Sir. 29, 25; c. ለ፡ prs. Kuf. p. 67; Ps. 103, 12; Gen. 24, 14; c. Acc. prs.: ከመ፡ አስትዮሙ፡ ለሕዝብየ፡ Jes. 43, 20; Jer. 32, 1; Gen. 24, 18; Matth. 25, 35; Luc. 13, 15; c. dupl. Acc. (prs. et rei): ለዘይላሑ፡ አስትዮ፡ ወይነ፡ Sir. 34, 29; Job 22, 7; Gen. 19, 32; Ps. 59, 3; Am. 2, 12; Jer. 8, 14; አሰትዮሙ፡ ሐሞተ፡ 9, 15; አስትዮሙ፡ ጋኔነ፡ ዘያደነግፃሙ፡ Jes. 29, 10; ታሰትዮ፡ ማየ፡ አእምሮ፡ Sir. 15, 3; Matth. 10, 42; Marc. 9, 41; c. Acc. rei: አስተየ፡ ወይነ፡ Dan. 5, 1; c. እምነ፡ vel በ፡ rei: ዘያሰትዮ፡ ለቢጹ፡ በዘይመውት፡ Hab. 2, 15; አዘዘ፡ ያስትይዎ፡ እምነ፡ ወይኑ፡ Judith 12, 1.

ተሰትየ፡ III, 1 *bibi:* ዘተበልዐ፡ ወተሰትየ፡ F. N. 52; Kuf. p. 10; Lit. 172, 2.

ስቱይ፡ part. *potus:* ኢትገሥጽ፡ ቢጸከ፡ እንዘ፡ ስቱይ፡ ወይን፡, var. ወይነ፡, Sir. 34, 31.

ስት፡ (v. ሰት፡ et ሶት፡) subst., nomen plantae palustris, ut videtur *papyrus* (bibula, vid. Ges. thes. p. 1486): ውስተ፡ ስት፡ ወስማዝ፡ ወብርዕ፡ παρὰ πάπυρον καὶ κάλαμον καὶ βούτομον Job 42, 16. — *Voc. Ae.:* ሰት፡ ዘ፡ ቄጠማ ።

ስቴ፡, rarius ስተይ፡ (ut Cant. 8, 2 var., Sir. 34, 25 var.), subst., plerumque m., 1) *potio, potus* Hos. 2, 7; Ps. 101, 2; Joh. 6, 55; ስቴ፡ ሮማን፡ Cant. 8, 2; ንዋየ፡ ስቴ፡ Lev. 11, 34; ዘወሀበ፡ ስቴ፡ ሕምዝ፡ F. N. 47. 2) *potatio* Tit. 2. 3 Platt; συμπόσιον Esth. 4, 17 apocr.; ስቴ፡ ወአብዝኆቱ፡ ሙስና፡ ልበሙ፡ ለጠቢባን፡ Lud. e Syn.

ስታይ፡ subst., plerumque m. 1) *potatio, potus, compotatio*, μέθη, μέθαι Hez. 23, 32; Rom. 13, 13; Gal. 5, 21; πότοι 1 Petr. 4, 3; οἶνος ስታይ፡ ወአንስት፡ ያስሕቶ፡ ለጠቢብ፡ Sir. 19, 2. 34, 25; ዝሙት፡ ወስታይ፡ ወስከር፡ Hos. 4, 11; እለ፡ ይጕንድዩ፡ ውስተ፡ ስታየ፡ ወይን፡ Prov. 23, 30; ከመ፡ ማሕሌት፡ ውስተ፡ ስታየ፡ ወይን፡ ἐν συμποσίῳ οἴνου Sir. 49, 1; እለ፡ ይውዕሉ፡ በስታይ፡ Jes. 5, 11; Prov. 24, 73; ተውኔት፡ ወበሊዕ፡ ወስታይ፡ Clem. f. 17; Did. 4. 2) rarius *potio* (id quod bibitur), ut: ዘይሠርብ፡ ለኀጢአት፡ ከመ፡ ስታይ፡ Job 15, 16.

ስትየት፡ n. act. *potio* („*bibere*): ድዉይ፡ ዘይኤዝዞ፡ ጠቢብ፡ ከመ፡ ይትከላእ፡ እምነዊም፡ ወስትየት፡ ወሲሲት፡ Phlx. 20.

ሰታይ፡ n. ag. *bibax, potor, potator:* ሰታየ፡ ወይን፡ Matth. 11, 19 rom.; Luc. 7, 34 rom.

ሰታዪ፡ n. ag. i. q. ሰታይ፡, ut: οἰνοπότης ኢትኩን፡ ሰታዪ፡ Prov. 23, 20; μέθυσος 23, 21; 1 Cor. 5, 11 rom.; 6, 10 rom.; ኢትኩኑ፡ ሰታይያነ፡ ብዙኀ፡ ወይን፡ Did. 7; ሰታዬ፡ ደም፡ (sc. Christi) Genz. f. 69.

መስቴ፡ subst. id quod bibitur, *potio, potus:* መብልዕ፡ ወመስቴ፡ 2 Esr. 3, 7; Rom. 14, 17; Col. 2, 16; Kuf. p. 133 (v. ስቴ፡).

ምስታይ፡ subst., *locus bibendi* a) pecoris, *aquarium, canalis potatorius* Gen. 24, 20. 30, 38. b) hominum, *coenaculum:* ምንባረ፡ ምስታይ፡ Jsp. p. 316.

ሰተፈ፡ i. q. שָׁתַף شارك *sociare, communicare;* sed stirps I, 1 haud usitata fuisse videtur; Hebr. 2, 14 Plgl. locus corruptus est.

ተሳተፈ፡ III, 3 (rarius III, 1 ut Koh. 9, 4 var.; Rom. 12, 13 Platt; 15, 27; 1 Petr. 4, 13 rom.; 2 Joh. 11 rom.) 1) *societatem inire, societate* vel *communione junctum esse, socium esse, commercium habere*, c. c. ምስለ፡, ut: ኢተሳተፈ፡ ምስለ፡ ገበርተ፡ ዐመፃ፡ Job 34, 8; Koh. 9, 4; ተሳተፍከ፡ ምስሌሆ፡ ውስተ፡ ግብረ፡ ኀጢአት፡ Did. 1; (Hebr. 10, 33 Platt); plerumque c. Acc.: እምእለ፡ ይሳተፍዎ፡ ይገብሩ፡ ላዕሌሁ፡ ጽልሑተ፡ Dan. 11, 23; ተሳተፎሙ፡ *commercium cum iis iniit* F. M. 15, 1; ለእመ፡ ፈቀደ፡ ተሳተፎታ፡ (ለዕቅብቱ፡) ያውስቦ፡ በሰብሳብ፡ ሕጋዊ፡ 8, 1; ተሳተፈ፡ ዘማዊተ፡ እኪተ፡ 6, 7. Saepissime c. Acc. prs. et በ፡ rei: alicui vel cum aliquo *socium* vel *participem* vel *consortem esse* vel *fieri* rei, *communicare* aliquid cum aliquo: Phil. 1, 5 Platt; 3, 10; 1 Petr. 4, 13; 2 Joh. 11; Hebr. 2, 14 (in ed. Platt sine Acc.); sine Acc. Phil. 2, 1. 4, 14; 1 Tim. 5, 22; Tit. 1, 4; እመ፡ ኮንኩ፡ ምስሌክሙ፡ እምተሳተፍኩክሙ፡ በዐመፃክሙ፡ Jsp. p. 363; እምድኅረ፡ ዝንቱ፡ ይሳተፍ፡ በጸሎት፡ በሕዝቡ፡ ዘእንበለ፡ ቍርባን፡ F. M. 4, 4. 6, 14; ዘይሳተፎሙ፡ ለሰብእ፡ ሥራይ፡ በማእድ፡ 15, 2; rarius c. Acc. rei, ut ምስሌነ፡ ተሳተፍ፡ ደመ፡ Prov. 1, 11; vel c. dupl. Acc., ut: ዘተሳተፈነ፡ ደመ፡ ወሥጋ፡ ὁ παραπλησίως ἡμῖν μετεσχηκὼς αἵματος καὶ σαρκός Cyr. c. Pall. f. 70. In specie a) de societate vel communione fidelium (Christianorum), ut: ይትከላእ፡ ቀታሊ፡ እምተሳትፎ፡ ምስለ፡ ምእመናን፡ F. M. 4, 2. b) sensu forensi de societate (negotiorum, mercaturae) Lev. 5, 21; በእንተ፡ ተሳትፎ፡ *de societate* (in Indice: ተሳትፎ፡ ንዋይ፡) F. N. 34; በእንተ፡ ፍትሕ፡ ልቃሕያት፡ ወተሳትፎታት፡ F. N. in Proleg.; አልቦ፡ ሱታፌ፡ ማእከለ፡ ፩ወክልኡ፡ በዘአጥረይዎ፡ በአፍአ፡ እምንዋየ፡ ተሳትፎ፡ (*extra pecunias sociorum communes*) F. N. 34. c) ተሳትፎ፡ ጠቢው፡ ጥብ፡ communio lactis, *societas collactaneorum* F. N. 24, 2. 2) *communicare impertiendi causa* Rom. 12, 13. 15, 27; (coll. Hebr. 13, 16). 3) *communicare altari, eucharistiae:* እምድኅረ፡ ፯ዓመት፡ ዘንስሒሁ፡ ይሳተፍ፡ እምስጢር፡ ቅዱስ፡ F. M. 4, 2; c. Acc. ዘይፈቅድ፡ ይሳተፍ፡ ምስጢረ፡ Const. Ap. 61 (62); Lit. 167, 2; ኢተሳተፍነ፡ ቍርባነ፡ Sx. Jac. 8.

አስተሳተፈ፡ IV, 3 1) *participem facere* rei a) *se*, ut: ታስተሳትፍ፡ ኀሊና፡ መንግሥትክሙ፡ τῆς ὑμῶν βασιλείας

οἰκειουμένη φροντίδας Cyr. ad Th. f. 7. b) *alium; participare, impertire, consociare*, c. Acc. prs. et በ፡ rei: አስተሳተፈክ፡ በመንግሥትየ፡ Fal. f. 59; M. M. f. 169; c. እምነ፡ rei, Org.; c. ምስለ፡ prs., ut: ተዘምዶት፡ሥጋዊ፡ያስተሳትፍ፡ ምስለ፡ሥጋ፡ *cognatio carnalis societatem carnis jungit* F. N. 51. 2) *ad communionem altaris admittere:* (poenitentes) ያስተሳትፍዎሙ፡እምስጢር፡ቅዱስ፡ F. M. 6, 13. 7, 4.

ሱቱፍ፡ (raro ስቱፍ፡ ut 1 Cor. 1, 9 Plgl.) part. *socius, consociatus, communione junctus, particeps, consors:* c. ምስለ፡ prs.: እመበ፡ብእሲት፡ዘኮነት፡ሱትፍት፡ምስለ፡ሰይጣን፡ F. M. 5, 12; Hen. 104, 6; 1 Joh. 1, 7; c. በ፡ rei: ሰብአ፡ሱቱፋን፡በደም፡ αἱμάτων μέτοχοι Prov. 29, 10; c. ለ፡ prs.: Hen. 97, 4. 104, 6; 2 Petr. 1, 4; per st. c.: ሱቱፋነ፡ሰረቅት፡ κοινωνοὶ κλεπτῶν Jes. 1, 23; 1 Cor. 1, 9. 10, 20. 10, 18 Platt; ሱቱፋነ፡ጻማ፡ወሕማም፡ Ter 26 Enc.; c. በበይናት፡ 1 Joh. 1, 7; etiam de inanimatis: ሰላም፡ ወርትዕ፡ ሱቱፋን፡ ይከውኑ፡ Hen. 11, 2; socius (negotiorum et mercaturae) F. N. 34.

ሱታፍ፡ vid. sub ሱታፌ፡

ሱታፌ፡ adj. et subst. *socius* communi victu utens (*coenobita*): አበ፡ጳኵሚስ፡ አብ፡ (legas አበ፡) ሱታፌ፡መንፈሳውያን፡, quippe qui አስተጋብአ፡ብዙኃነ፡ሰብአ፡ወሐነጸ፡አድባራተ፡ወሠርዐ፡ለኵሎሙ፡ሱታፌ፡በግብረ፡እደዊሆሙ፡ወሲሳዮሙ፡ Sx. Genb. 14 (nisi pro ሱታፌ፡ legere malueris ሱታፌ፡).

ሱታፌ፡ subst. 1) *communio, societas, communicatio:* ሱታፌ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ 2 Cor. 13, 14; Kedr f. 1; Philem. 6; 1 Cor. 10, 16 seq.; c. ምስለ፡ 1 Joh. 1, 3. 6; ከመ፡ንንሣእ፡ እምሱታፌ፡ምስጢር፡ቡሩክ፡ Lit. 159, 4; societas (mercaturae et negotiorum) F. N. 34. 2) concr., m. et fem., coll. et sing., *socius, consors, sodalis, collega, particeps;* Kuf. p. 113; ዝንቱ፡ሱታፌሁ፡ለረሲዕ፡ (κοινωνός) Prov. 28, 24; ከመ፡አንትሙኒ፡ትኩኑ፡ሱታፌ፡ምስሌነ፡ 1 Joh. 1, 3; Apoc. 1, 9; 1 Cor. 10, 18 rom.; 2 Cor. 8, 23 rom.; አነ፡ሱታፌከ፡በኵሉ፡ግብርከ፡ Jsp. p. 366; አስቴር፡ሱታፌ፡መንግሥትነ፡ Esth. 8, 13 apocr.; ወይእቲ፡ሱታፌከ፡ Mal. 2, 14; ጽድቅ፡ይከውን፡ ለክሙ፡ሱታፌ፡ Hen. 91, 4; ለእመ፡ተፃብአ፡ ካህን፡ ምስለ፡ ካህን፡ሱታፌሁ፡ F. N. 9; socius negotiorum Sir. 42, 3. Ante pron. suffixa forma ሱታፍ፡ passim occurrit: ንኩን፡ሱታፎ፡ለጽድቅ፡ 3 Joh. 8; 1 Petr. 5, 1; 1 Cor. 9, 23; ሰላም፡ለሕፅንኪ፡ለጥበበ፡ሰማይ፡ምዕራፉ፤ዘኢይትረከብ፡ሱታፉ፡ III Sal. Mar. 22; Ter 17 Enc.

ሱቱፍና፡ vel ስትፍና፡ subst. (conditio associati i. e.) *communio, consociatio:* አልቦ፡ዘረብሐ፡ (ὁ ἄνθρωπος) እምሱቱፍና፡ (v. እምስትፍና፡) መለኮት፡ (τοῦ λόγου) Cyr. c. Pall. f. 88.

ተሳትፎ፡ subst. *communio, communicatio* Hebr. 13, 16 rom. (ተሳተፊት፡ Platt).

ተሳታፊ፡ n. ag. (III, 3) *socius* (negotiorum, mercaturae) F. N. 31; ተሳታፍያን፡ውስቴቱ፡ F. N. 37.

መስተሳትፍ፡ part. *particeps* (Theilhaber), ut: መስተሳትፋን፡ qui communiter (fontem) possident eoque utuntur F. N. 37.

ሰኅነ፡ vel ሰኀነ፡ I, 1 [سَخُنَ, ܫܚܢ] Subj. ይስኅን፡, *calere, se* (i. e. corpus) *calefacere* admoto igne, *incalescere:* ይነሥእ፡እምውስቴቱ፡ወይስኅን፡ Jes. 44, 15; Marc. 14, 54. 67; Joh. 18, 18. 25; ከመ፡ንስኅን፡እምጽንዐት፡ቍር፡ Act. 28, 2 Platt; Imprt. ሰኅኑ፡ Jac. 2, 16. — *Voc. Ae.:* ሰኀነ፡ዘ፡ሞቀ።

ስኂን፡ subst., plerumque m., *incensum* i. e. *thus*, λίβανος Ex. 30, 34; Lev. 2, 1. 2. 5, 11. 24, 7; Num. 5, 15; 2 Esr. 23, 5. 9; Cant. 3, 6. 4, 6; Jes. 43, 23. 60, 6. 66, 3; Jer. 6, 20. 17, 26; Sir. 24, 15. 50, 9; Kuf. 3. 6. 16; Hen. 29, 2; Matth. 2, 11. [Ludolfus cum hoc vocabulo composuit gr. σχῖνος; sed σχῖνος Aethiopice nominatur ሰኪኖን፡]

መስኅነት፡ subst., formae insolitae (si quidem lectio sana est), *culina* (an: *refectorium?*): አልቦ፡ዘያመጽእ፡መብልዐ፡ድውያን፡ (sc. monachorum) ውስተ፡መስኅነት፡አኅው፡ (sc. validorum) ሶበ፡ያበስሉ፡ሎሙ፡ አላ፡ይግበሩ፡ሎሙ፡ ለድውያን፡ አንተ፡በሕቲቶሙ፡ Reg. Pach.

ሳን፡ litera alphabeti Hebraici XXI^{a} (Χσέν, Σέν) Ps. 118, 161; Thren. 1, 21. 2, 21. 3, 60. 4, 21; ubi de psalmis agitur siglo ሳን፡ Ps. 118, 161—168 notatur, ut Genz. f. 69.

ሰንሐ፡ sine dubio id. q. صَلِعَ *calvus fuit in anteriore capite.*

ስኑሕ፡ part. *recalvaster;* sec. Lud., qui Lev. 13, 41 pro ዘስንሐት፡ legit ዘስንሕት፡

ስንሐት፡ n. act. *calvitium sincipitis* (anterioris partis capitis), ἀναφαλάντωμα Lev. 13, 42—44; ዘስንሐት፡ ἀναφάλαντος 13, 41. — *Voc. Ae.:* ስንዐት፡ (sic) ብ፡በ፲፡, *alia:* ስንሑት፡ (sic in duobus libris) ዘ፡ብጥሐት፡ v. ብጣት።

ሰነመ፡ i. q. سَنِمَ *altus et gibbosus fuit,* de camelo (سَنَامٌ *gibbus*).

ስናም፡ et ሰናም፡ subst. 1) *gibbus;* ዘስናም፡ (ዘሰናም፡) *gibbosus* (κυρτός) Lev. 21, 20; 3 Reg. 20, 11. 2) Tamquam Adj. (*gibbosus*) usurpatur, ስንዓም፡ scriptum, Clem. f. 85.

ሰንሰል፡ subst., Pl. ሰናስል፡ [שַׁרְשְׁרָה שַׁלְשֶׁלֶת ܫܫܠܬܐ سِلْسِلَة] 1) *catena* ἅλυσις Act. 12, 6 Platt; Hen. 69, 28; ሰናስል፡ዘኀጺን፡ Sx. Hed. 7; Haml. 1; አሰሮ፡በሰናስል፡ Gad. T. H; ሰናስለ፡ወርቅ፡ σειρὰ χρυσῆ (fem.) Chr. Ta. 9; መዋቅሕት፡ወሰናስል፡ Jsp. p. 381; χειροπέδη *manica:* እለ፡ሙቁሓን፡እደዊሆሙ፡በሰናስል፡ Job 36, 8; Ps. 149, 8. 2) *catenula opere plexili vel tortili facta* Ex. 28, 14. 22 C; 36, 22 C. — *Voc. Ae.:* ሰናስል፡ገሪሳት፡መዋቅሕት፡ብ፡ሰንሰቱ።

አሰንሰለ፡ quadrl. II *concatenare:* በከመ፡አሰንሰለ፡ወአስተአኀዘ፡ወልደ፡እግዚ"፡ህላዌ፡ዚአሁ፡ምስለ፡ አቡሁ፡ ከማሁ፡አሰንሰለ፡ወአስተአኀዘ፡ጳውሎስ፡ህላዌ፡መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ምስለ፡አብ፡ወወልድ፡ M. M. f. 15.

ተሰናሰለ፡ quadr. III, 3 *inter se concatenatum,* ad modum membrorum catenae *nexum copulatumque esse*, c. በበይነ፡ Ex. 26, 3; ናሁኬ፡ ተሰናሰላ፡ትእዛዛት፡ (decalogi) አሐቲ፡በአሐቲ፡ M. M. f. 247; de cognatis እለ፡ይዘመዱ፡ወይሰናሰሉ፡ F. N. 24, 2; de ecclesiis confinibus, Gad. Lal.

ስንሱል፡ part. *concatenatus:* እሉ፡ ፪ግብራት፡ስንሱላን፡ ወእኑዛን፡በበይናቲሆሙ፡ ταῦτα δύο ἐστὶν ἀλλήλοις συμπεπλεγμένα Chr. Ta. 26.

ስንሰሌ፡ subst. *cantenatio, concatenatio* Ex. 28, 24; Gad. Lal.

ሰንሰሪቀ፡ subst., Pl. ሰንሰሪቃት፡ vel ሰንሰሪቀት፡, *species*

serici [سَرَق סִירִיקוֹן] *vestis serica (picta)* Jes. 3, 23; Apoc. 18, 12 (Plur.); Org. 1; martyres **ሥርግዋን፡በጽጌ፡ሰንሰሬቍ፡** Ter 12 Enc. — *Voc. Ae.:* **ሰንሰሬቍ፡ዘ፡ጽጌ፡ዕንቍ፡**

ሰንቀወ፡ quadrl. I [proprie: *sonare facere*, formatum e **ነቀወ፡**, praefixo **ሰ** causativo] *instrumentorum musicorum cantum* vel *concentum edere, tibiis* vel *fidibus canere, pulsare* (fides): **ሰንቀዉ፡** Jud. 5, 11; **ሰንቀዉ፡ሎቱ፡በመዝሙር፡** Judith 16, 1; **ከመ፡ዘይሰንቁ፡በቤተ፡ላሕ፡** Sir. 22, 6; **ሠናየ፡ሰንቅዊ፡** Jes. 23, 16; **የዐነዝሩ፡ወይሰንቅዉ፡** Job 21, 12; c. **በ፡** instr. Apoc. 14, 2. — *Voc. Ae.:* **ዘበጠ፡ሰንቀወ፡ብ፡መታ ።**

ተሰንቀወ፡ III, I pass., Org.; **ከመ፡ይሰንቀው፡ምዑዘ፡** Org.

ስንቃዌ፡ subst. *fidium* vel *tibiarum cantus;* **ሠናየ፡ስንቃዌ፡** Jes. 23, 16 var.

ሰንቃዊ፡ n. ag. *musicus, tibicen, fidicen, citharoedus:* **አሳፍ፡ሰንቃዊ፡ወኤመን፡መዘምር፡** M. M. f. 303; **ዳዊት፡ሰንቃዊ፡** Lud. e Libr. Myst.

መሰንቆ፡ subst., Pl. **መሰናቁት፡** vel **መሰናቍት፡**, rarius **መሰናቅው፡** (Sx. Hed. 27 Enc.; Org. 3) et **መሰንቆታት፡** (Apoc. 14, 2 Platt); Pl. Plur. **መሰናቁታት፡** (Apoc. 14, 2 rom.) *instrumentum musicum:* **ምስለ፡መሰንቆ፡** μετὰ μουσικῶν 1 Esr. 5, 2. 57. a) *cithara, lyra, harpa, nablium, aliave instrumenta pulsatilia:* κιθάρα Gen. 31, 27; 2 Par. 9, 11; Jes. 5, 12 (si non ψαλτήριον). 16, 11. 23, 16. 24, 8. 30, 32; Dan. 3, 5; Job 30, 9. 31; Ps. 32, 2. 42, 5. 70, 24. 80, 2. 146, 7. 150, 3; Apoc. 5, 8. 14, 2. 15, 2. 18, 22; κινύρα 2 Esr. 20, 27; 1 Par. 15, 27 var.; 1 Reg. 10, 5. 16, 16. 23; Sir. 39, 15; ὄργανον Am. 5, 23; Ps. 151, 2; **አውታረ፡መሰንቆ፡** Hez. 23, 42; Clem. f. 16; **ዝብጠተ፡መሰንቆ፡ወዕንዚራ፡** Macc. f. 20 b) *tibia, fistula,* **መሰንቆ፡ወመዝሙር፡** αὐλὸς καὶ ψαλτήριον Sir. 40, 21; 1 Cor. 14, 7 rom. c) *musica, concentus canentium instrumentis et saltantium:* **ሐዋዝ፡ማሕሌት፡ወመሰንቆ፡** μέλος μουσικῶν Sir. 35, 6; **ሐውዝ፡መሰንቆ፡ወማሕሌት፡** μέλη μουσικῶν 44, 5; χοροί Jud. 11, 34. 21, 21; 2 Reg. 6, 13. — *Voc. Ae.:* **መሰንቆ፡ዕንዚራ፡አርጋኖን፡ብ፡በገና ።**

መሰንቃዊ፡ adj. *fidicen, tibicen, citharoedus, musicus* Fal. f. 20; ὁ αὐλῶν 1 Reg. 17, 3; **ምስለ፡መሰንቃዊት፡ኢትዛዋዕ፡** (ψαλλούσης) Sir. 9, 4.

ሰንቢል፡, ሰንበልት፡ vid. sub **ሰበለ፡**

ሰኖባር፡ subst. i. q. صَنَوْبَر *pinus*, Sx. Haml. 5. — *Voc. Ae.:* **ቈጽርስስ፡ስኖባር፡ጳውቂና፡ብ፡ጽድ ።**

ሰንበት፡ subst., plerumque fem., Pl. **ሰናብት፡** et **ሰንበታት፡** [שַׁבָּת] 1) *sabbatum, dies hebdomadis septimus* Ex. 16, 23. 25. 29. 30; **ዕለተ፡ሰንበት፡** 20, 8. 31, 13—15; Matth. 12, 2. 8; Marc. 6, 2. 16, 1; Hebr. 4, 4; **ሰንበተ፡ሰናብት፡** Lev. 16, 31. 23, 32; **እንተ፡ቅድመ፡ሰንበት፡** προσάββατον Judith 8, 6; Asc. Jes. 3, 13; **ሰናብት፡** Ex. 31, 16; **ሰንበታት፡** Am. 8, 5; Hez. 20, 12; Jes. 56, 2. 58, 13; **ዕለተ፡ሰንበታት፡** Jer. 17, 21 seq.; **መዋዕለ፡ሰንበታት፡** Judith 10, 2. 2) Aethiopes Christiani cum et septimum et primum septimanae diem celebrarent, utrumque **ሰንበት፡** appellabant, quare distinguere solebant a) **ሰንበት፡ቀዳሚት፡** *sabbatum prius* Lud. comm. hist. p. 239 nr. 7; Syn. in Proleg.; vel **ሰንበተ፡አይሁድ፡** *sabbatum Judaeorum* Kedr f. 64; Can. Laod. 28 (29). b) **እሑድ፡ሰንበት፡** *feria prima, dominica* Marc. 16, 2; Luc. 24, 1; vel **ሰንበተ፡እሑድ፡** Lud. comm. hist. p. 239 nr. 8; vel **ሰንበተ፡ክርስቲያን፡** *sabbatum Christianorum* Did. 10; Mavâs. nr. 70. Sed passim *dominicam* quoque (sicut diem septimum) simpliciter **ሰንበት፡** nominant, ut: **ተንሥአ፡ክርስቶስ፡በዕለተ፡ሰንበት፡** Did. 30; **መፍትው፡ናዕርፍ፡በሰንበታት፡** Did. 38. 3) *sabbatum* i. e. *hebdomas, septimana* Lev. 23, 15. 25, 8; Deut. 16, 9; 4 Esr. 4, 39; Luc. 18, 12; Tob. 2, 1; **በዓለ፡ሰንበት፡** *festum hebdomadum, pentecoste* Ex. 34, 22; Deut. 16, 10; **ሰንበታተ፡መዋዕል፡፯ወ፪** Kuf. 6; **ሰንበታተ፡ዓመታት፡** Kuf. 50; Dan. 9, 24—27; Hen. 91, 12—17. 4) trsl. sabbatum i. e. *feriae aetatis* sive *extrema aetas* (opp. **መዋዕለ፡ውርዛት፡**) Hen. 10, 17. 5) ut videtur, *dies festus, solemnia* in genere Act. 19, 28. 34.

ሰንበታዊ፡ adj. rel. *sabbaticus, dominicalis:* **ፊደላት፡ሰንበታውያን፡** *literae dominicales*, Lud. e Greg. Ep. 6.

አሰንበተ፡ quadrl. II (denom.) 1) *sabbatum celebrare* vel *observare, otiari* vel *feriari* die sabbati vel dominicae: Kuf. 2, 50; **አሰንበቱ፡በዕለተ፡ሰንበት፡** Ex. 16, 30; Lev. 23, 32; 1 Esr. 1, 55; 2 Par. 36, 21; Chr. ho. 8; seq. **እምነ፡ግብር፡** Kuf. 2. 50; c. Acc. diei Kuf. 50; de terra praedicatur Lev. 25, 2. 4. 26, 34. 35; Kuf. 50. 2) *duo sabbata* (vetus et novum) *apud hospitem transigere* Lud. sine auct.

ሰንቡእ፡ vel **ሰንቡዕ፡** (passim **ሰንብዕ፡**), subst., *pulmo* [formatum sive e rad. inus. **ነብአ፡** vel **ነብዐ፡** i. e. **ነፍነ፡**, sive e rad. **ሰብአ፡** vel **ሰብዐ፡** i. e. سبع, נשׁב *flare*] πνεύμων (a πνέω): 3 Reg. 22, 34; 2 Par. 18, 33; Salomo interrogatus **አይቴ፡መካነ፡ጽንዐተ፡መንፈስ፧ይቤ፡በሰንቡዕ፡** Fal. f. 62; **ረገዘ፡ውስተ፡ሰንቡኡ፡** Gad. T. H; **ወጠቢባንሰ፡ይብሉ፡በእንተ፡ዝንቱ፡ተንጽፈ፡ሥብሕ፡ወስንቡዕ፡** (sic) **በታሕቴሁ፡ለልብ፡ከመ፡ያሀድእዎ፡ወያስተናፍስዎ፡በጊዜ፡መዐቱ፡እንዘ፡ይሜግብዎ፡ከመ፡እንተ፡ስፍነግ፡ልምሉም፡** τούτου χάριν ὑπεστορῆσθαι τὸν πνεύμονα τῇ καρδίᾳ, ὥστε εἰς ἁπαλὸν αὐτὴν οὖσαν καθάπερ εἴς τινα σπόγγον ἐναλλομένην διαναπαύεσθαι τὴν καρδίαν Chr. Ta. 5. — *Voc. Ae.:* **ሰንብዕ፡ዘ፡ሳምባ ።**

ሰነነ፡ rad. inus., sc. שָׁנַן سَنَّ *acuit* vid. Ges. thes. p. 1453.

ተሰነነ፡ III, 2 et **ተሳነነ፡** III, 3 (raro **ተሰነ፡** III, 1) *litigare* cum aliquo, *litem habere* inter se, *judicio contendere, altercari:* **ኢትሰነን፡በቅሥተ፡ጊጉይ፡** Sir. 11, 9; **ብእሲ፡ዘይሴነን፡ወይትዋቀሥ፡** ἀνὴρ δικαζόμενος καὶ διακρινόμενος Jer. 15, 10; **ኵሉ፡ለነፍሱ፡ይሴነን፡** (v. **ይሳነን፡**) Mich. 7, 2; Deut. 25, 1; c. c. **ምስለ፡** prs., ut: **የሐውርኑ፡ይሳነን፡ምስሌከ፡** Job 22, 4; **ኢትሰነን፡** (v. **ኢትሳነን፡**) **ምስለ፡መኰንን፡** Sir. 8, 14; Jud. 8, 1; vel c. Acc. prs.: **መኑ፡ይሴነነኒ፡** (v. **ይሳ"፡**) Jes. 50, 8; **እሴነኖሙ፡** κριθήσομαι πρὸς Jer. 2, 9; Gen. 26, 22; Jud. 21, 22; **ምንትኑ፡** (*cur*) **እሴነነከ፡** M. M. f. 289; etiam c. Acc. litis, ut: **ቅሥተ፡ይሴነኖሙ፡ለዕድዋኒሁ፡** Jer. 27, 34; Jud. 8, 1.

አስተሳነነ፡ IV, 3 et **አስተሰነነ፡** IV, 2 *concedere* vel *facere, ut litigent, litem excitare* inter aliquos, *committere inter se*, 1 Cor. 6, 6; **አስተሳንኖት፡** F. M. 23, 7.

ስን፡ subst., m. et fem., Pl. **ስነን፡** et **አስናን፡** [שֵׁן سِنٌّ] *dens* a) hominum, animalium: **ዕርስ፡ወስን፡** Ex. 21, 27; Prov. 24, 37 (opp. **ጥረስ፡**); Job 29, 17. 13, 14. 16, 9; Gen. 49, 12; **አስናኒሃ፡ጽኑዕ፡** Kuf. 35; **ጸርሑ፡ስነኒሆሙ፡** Jer. 38, 29; Sir. 30, 10; **ሐቀዩ፡ስነኒሆሙ፡** Thren. 2, 16; **ሰበረ፡ስነንየ፡** 3, 16; Ps. 3, 7; **ስነነ፡ዐንበሳ፡ስነኒሃ፡** Sir. 21, 2; **ዖዶ፡ለስነኒሁ፡ግርማ፡** Job 41, 5; **ስነነ፡አራዊተ፡ምድር፡** Sir. 39, 30; **ስነነ፡አክይስት፡** Sap. 16, 10; Dan. 7, 5. Pl. **አስናን፡** *duplex dentium series:* **ክልኤ፡አስናን፡** Tab. Tab. 64. b) instrumentorum: fuscinae 1 Sam. 2, 13 var.; serrae **ስነነ፡ሞሰርት፡** Sx. Mij. 23. — *Voc. Ac.:* **አስናን፡ብ፡ጥርሶች ።**

ተስናን፡ subst., Pl. **ተስናናት፡** 1) *litigium, lis, controversia* 2 Reg. 15, 2; Deut. 21, 5. 25, 1; Act. 19, 38; 1 Cor. 6, 4; 4 Esr. 7, 13; Gen. 14, 7; **የዐስየከ፡ቅሥተ፡ወተስናን፡** Sir. 29, 5; **እመ፡ርኢክሙ፡ማእከለ፡አኀው፡ጋእዘ፡ወተስናን፡** Did. 10; etiam de causa vel materia contentionis Jer. 24, 9 vrs. nov. (שְׁנִינָה). 2) *judicium* Jac. 2, 6; **በጕዩየ፡ተስናን፡** φυγοδικῶν *judicium* (synodi) *detrectans* II Can. Ap. 69. 3) *repugnantia, differentia* 1 Cor. 14, 10 rom.

ሰንአ፡ rad. inus., sine dubio e. q. שָׁאַן in שַׁאֲנָן *tranquillus* et *secure vivens,* سَنَى *placavit,* سَنَاء *tranquillitas, pax.*

ስንእ፡ et **ስንአ፡** (etiam **ስንኦ፡** scriptum), subst., 1) *pax, concordia, consensus:* **በብሔረ፡ስንእ፡እንተ፡ትትአመን፡** ἐν γῇ εἰρήνης Jer. 12, 5; **ምስሌየ፡ግበሩ፡ስንአ፡** 4 Reg. 18, 31; **ኢይኩን፡ለከ፡ስንአ፡ምስሌሁ፡** Clem. f. 208; **ሰዐሩ፡ስንአ፡ወኪዳነ፡** Jsp. p. 357; **በስንእ፡** *concorditer, unanimiter*, ut: **ሰላም፡ለእለ፡ሞቱ፡ምስሌሁ፡በስንእ፡** Sx. Mij. 2 Enc. 2) concr.: *concors, amicus, socius, pacificus* vel *pace junctus* cum aliquo, plerumque coll.: **እመ፡ስንእ፡አንትሙ፡** (v. **ስንእ፡**) Gen. 42, 19. 31. 33. 34 (etiam Pl. **ስንኣን፡** 31. 33 G); **ስንእ፡** (v. **ስንእ**)**፡እሙንቱ፡ምስሌነ፡** 34, 21; 3 Reg. 3ᵃ, 17. 4, 24; **ዐብኡከ፡ስንኣከ፡** ἄνδρες εἰρηνικοί σου Obad. 7; **ጸውዐ፡ኀቤሁ፡በዕዳነ፡ብዙኃነ፡ስንኣሁ፡** 4 Esr. 13, 17. 42; **ለመርክያኖስ፡ወለመርቆሬዎስ፡ስንኡ፡** Sx. Teq. 28 Enc.; Sen. 27 Enc.

ተሰናአወ፡ (crebro **ተሰነአወ፡** et **ተሰነዓወ፡** scriptum) quadrl. III, 3 1) *pacem* vel *concordiam (mutuam) inter se jungere* vel *colere,* εἰρηνεύειν Marc. 9, 50; 2 Cor. 13, 12; 2 Petr. 3, 14; **በተሰናእዎ፡** ἐν ὁμονοίᾳ Sap. 18, 9; c. c. **ምስለ፡**, ut: **ተሰናአወ፡ዮሳፍጥ፡ምስለ፡ንጉሠ፡እስራኤል፡** 3 Reg. 22, 45; 1 Esr. 8, 82, vel c. Acc. prs.: **ይሰናአዉከ፡** Job 5, 23; **ሰአሎ፡ይሰናአዎ፡ይኩን፡ሰላም፡ማእከሌሆሙ፡** 1 Par. 18, 10; **ለትሕትናነ፡ተሰናአዎ፡** *cum humilitate nostra foedus junxit* Sx. Mag. 29 Enc.; **ተሰናእዎ፡እሳት፡ወማይ፡በ፩ህላዌ፡** *conciliatio ignis et aquae in uno individuo* (allegoria est de Christo) Org. 2. 2) *pacatum esse:* **ተሰናአወት፡ምድረ፡ግብጽ፡** Kuf. p. 141. 3) *consentire, concordare, congruere* (de rebus praedicatur), ut: *numeri congruunt* Abush. (crebro); **ዘቲ፡ኀጢአት፡ተሰናአው፡ምስለ፡** F. M. 11, 1. 4) *convenire* de re, conditione; *pacisci* alqd; **በከመ፡ተሰናአዎ፡** (*convenerat cum eo*) Jsp. p. 309; **በተሰናእዎቶሙ፡** (*mutuo consensu*) F. N. 24, 3; c. **በ፡** vel **ላዕለ፡** rei, ut F. N. 36; **ተሰናአዉ፡በዝ፡ምክር፡** Jsp. p. 283; **ከመ፡ኢይሰናአዉ፡ላዕለ፡ወልጠ፡መጻሕፍት፡** p. 286, vel c. **ለ፡** rei agendae: **በእንተ፡ተሰናእዎተ፡ክልኤሆሙ፡ለምንዙስና፡** F. M. 12, 3; **ተሰናአዉ፡ኀቡረ፡ለገድል፡** Enc. 9 Masc.; vel c. **ከመ፡** seq. Subj.: **ተሰናአዉ፡ከመ፡ይረስዩ፡ሎቱ፡በዓለ፡** Jsp. p. 273. 276; Sx. Mag. 24; **ተሰናአዉ፡ምስሌሃ፡ከመ፡የሀብዋ፡ንዋየ፡** Sx. Genb. 21. 5) *conspirare:* **ተሰናአወ፡ምስሌሁ፡** Jsp. p. 285.

አስተሰናአወ፡ (nonnunquam per **ሳና** vel **ሰነ** vel **ነዓ** scriptum) IV, 3 1) *pacem conciliare* inter plures, *concordes reddere:* **እንተ፡ታስተሰናኢ፡** εἰρηνική *pacifica* Jac. 3, 17; **መኑ፡ያስተሰናእዎሙ፡ለአክልብት፡ምስለ፡አዝእብት፡** Sir. 13, 18; **ወልደ፡እግዚ"፡አስተሰናአወ፡ዐናብስተ፡ምስለ፡ዳንኤል፡** Syn. p. 351. 2) *pacem jungere* cum aliquo, c. c. Acc. prs.: **ኢታስተሰናእውዎሙ፡** (v. **ኢትሰናአውዎሙ፡**) οὐκ ἐκζητήσετε εἰρήνην αὐτῶν 2 Esr. 9, 12. 3) *consentire* vel *congruere facere, consensum efficere:* **አስተሰናእዎሙ፡በበይናቲሆሙ፡** Chr. ho. 2; **እለ፡ያስተሰናእዉ፡ለግብረ፡ዝሙት፡** (*conspirantes* vel *colludentes fornicationi committendae*) F. M. 6, 13.

ስንእው፡ part. *pace junctus, concors, consentiens:* **ጊዜ፡** (*quum*) **ኮነት፡ሀገርክሙ፡ሕንጽተ፡ወሰራዊትክሙ፡ስንእዋን፡ወንብረትክሙ፡ርቱዕ፡** Jsp. p. 359; **ስንእወ፡ምግባር፡ምስለ፡** Enc.; **ስንእዋኒሁ፡** *consentientes cum eo* Sx. Nah. 23.

ስንኣዌ፡ subst. *pacis studium, concordia, consensus* Chr. Ta. 5; **ተሰናአዉ፡ስንኣዌ፡** Sx. Teq. 14 Enc.; **ለሕይወት፡ኅቡረ፡በስንኣዌ፡** F. N. 24, 4.

ተሰናኣዊ፡ n. ag. (III) *is qui convenit* de re: **ተሰናኣውያን፡** *qui pacti sunt* F. N. 37.

አስተሰናኣዊ፡ n. ag. (IV) *pacem, concordiam, amicitiam jungens:* **ልሳን፡አስተሰናኣዊት፡ይእቲ፡ማእከለ፡ዘተዘርወ፡** Fal.

መስተሰናእው፡ part. (IV) *concordans, consentiens:* **እመ፡ፈቃዳቲሆሙ፡መስተሰናእውት፡** Phlx. 198.

ሰንአለ፡ quadrl., inserta litera **ን** e **ሰአለ፡** (q. v.) propagatum.

ተሰንአለ፡ III, 1 et **ተሰናአለ፡** (etiam **ተሰነአለ፡** scriptum) III, 3 *veniam abeundi petere* vel *nancisci, valedicere* alicui, *salvere jubere:* **አኀዙ፡ይላሕዉ፡ወይብክዩ፡ወይሰንአሉ፡በበይናቲሆሙ፡** Jsp. p. 382; c. Acc. prs.: **ከመ፡ይሕቀፎሙ፡ለውሉዱ፡ወየአምኆሙ፡ወይሰንአሎሙ፡** p. 365; **ተሰንአለ፡ወላዲቶ፡** Sx. Haml. 10; Gad. T. II.; Lud. comm. hist. p. 501 n. 32; (mortuus, qui hic jacet,) **ይሰንአለክሙ፤ተሰንአልዎ፡** (Imprtv.) **በአስተርክቦ፡እስመ፡እምይእዜሰ፡አልብክሙ፡ምስሌሁ፡ተራክቦተ፡** Genz. f. 121; **ተሰናእሎት፡ሕግ፡** *valedictio legitima,* Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ac.:* **ተሰንአለ፡ተፋትሐ፡ተበውሐ፡ተስዕረ፡ብ፡ተሰናበተ፡**; *aliud:* **ተሰንአለ፡ዘ፡ተያከሰ ።**

አስተሰንአለ፡ IV, 1 (Lud.) et **አስተሰናአለ፡** IV, 3 *veniam abeundi concedere:* **አስተሰንአልከኒ፡** (pro "**ሰና**"፡) Chr. L. Atk. f. 18.

ሰንአው፡ vid. sub **ሰንአ፡**

ሰንኰሪስ፡ vel **ሰንክሪሶን፡** n. prgr., sc. συγχώρησον *remitte* vel *ignosce*; occurrit passim in liturgiis: **ሰንክሪሶን፡እግዚኦ፡እስመ፡አልቦ፡ሰብእ፡ዘሐይወ፡ዘእንበለ፡ኀጢአት፡** Genz. f. 114; **አስተምሕር፡ለነ፤ሰአልናሁ፡ዮሐንስ፡ሰንኰሪስ፡** Mavâs. nr. 2. — *Voc. Ac.:* **ሰንኰሪ፡ዘ፡መሐሪ ።**

ሰንክሳር፡ n. prgr., sc. τὰ συναξάρια τῶν ἁγίων *synaxaria*;

hoc nomine inscribitur liber magnae molis, quo *Acta Sanctorum* in ecclesia coptico-aethiopica recepta continentur, sive *menologium;* de quo vid. Catalogum Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 45 et Catal. Cod. Aeth. Bibl. Oxon. Bodl. p. 37. Interpretantur Aethiopes: **ስንክሳር፡ ዘበትርጓሜሁ፡ ጉባኤ፡** (*collectio*) l. c. Singulariter usurpatur, ut: **ስንክሳር፡ ወደሳ፡ ወንእዳ፡** Sx. Masc. 23 Enc.

ሰንክዕሩር፡, **ሰንክአሩር፡**, **ሰክዕሩር፡**, subst., κρίνον, *lilium* 2 Par. 4, 5. — *Voc. Ae.:* **ሰክዕሩር፡ ዘ፡ ማሰንደድ፡ ዘአዳም፡ ጽጌሁ፡**

ሰነወ፡ i. q. سَنَا *terram rota aquaria aqua hausta rigavit* camelus.

መሰንው፡ subst. plur., quod A. d'Abbadie e suo codice CLXXVII mihi communicavit, et *arrosages artificiels* vertit.

አመስነወ፡ quadrl. II. i. e. **ውሃ፡ አጣጣ፡** „*cultiva par arrosage artificiel;* cette racine est niée par quelques professeurs de Gondar", d'Abbadie.

ሰነየ፡ i. q. שָׁנָה ܬܢܳܐ ثَنَى *iteravit; diversus, secundus fuit.*

ሳንይ፡ adj. (ثَانٍ), nonnisi in fem. **ሳኒት፡**, passim **ሰኒት፡**, usitatur: *postera dies* vel *nox, postriduum:* **በሳኒት፡ ዕለት፡** Num. 7, 18; Jos. 6, 14; Jud. 20, 24. 25; etiam omissa voce **ዕለት፡**, ut: **ለለ፡ ይጸብሕ፡ ሰኒት፡** Sx. Jac. 8 Enc.; **እምሳኒት፡ ሰንበት፡** Lev. 23, 15; **በሳኒት፡ ዕለት፡** Jos. 10, 32; **በሳኒት፡ በልዐ፡** Jos. 5, 12; **በሳኒታ፡ ለቀዳሚት፡** Lev. 23, 11. — At plerumque suff. *â* subjunctum habet: **ሳኒታ፡** *postera* (*ejus dies*): **ኢታአምር፡ ዘትወልድ፡ ሳኒታ፡** Prov. 3, 28; **አመ፡ ሳኒታ፡** Ex. 21, 21; **በሳኒታ፡** *postridie* 1 Reg. 11, 11; 2 Par. 7, 9; Jer. 20, 3; Judith 7, 1; Matth. 27, 62; *postera nocte* 4 Esr. 10, 74; **አመ፡ ሳኒታ፡ ሌሊት፡** 11, 1; **በሳኒታ፡ ዕለት፡** 10, 4; Kuf. 21; Judith 7, 6; Ex. 2, 13; **በሳኒታ፡ ዕለት፡ እምዘ፡ ቀተለ፡** Jer. 48, 4; **በዕለት፡ ሳኒታ፡** Kuf. 2; **አመ፡ ሳኒታ፡ ዕለት፡ በዓል፡** Esth. 7, 2. Deinde voci **ሳኒታ፡** tamquam statui constr. nomina vel pronomina subjungunt: **በሳኒታ፡ ፋሲካ፡** τῇ ἐπαύριον τοῦ πάσχα Num. 33, 3; **በሳኒታ፡ ሠርቅ፡** τῇ ἐπαύριον τοῦ μηνός 1 Reg. 20, 27; **በሌሊት፡ ዘይፈቅዱ፡ በሳኒታሃ፡ ቍርበን፡ ይንሥኡ፡** F. M. 10, 3; Lev. 23, 11. 16 ann.

ሳኒታ፡ vid. **ሳንይ፡**

ሰኑይ፡ nom. tempor., 1) *duo* (*dies*), *biduum*, vel *secundus, alter* (*dies*): **ኢሐቲ፡ ዕለት፡ ሰኑየ፡ መዋዕለ፡ ክንት፡** Sir. 46, 4; **አሐተ፡ ዕለተ፡ ወሰኑየ፡ መዋዕለ፡** 38, 17; Gen. 33, 13; Marc. 14, 1; Joh. 11, 6; **በሰኑይ፡ ዕለት፡** Hos. 6, 2; **አመ፡ ሰኑይ፡ ለሠርቅ፡** 1 Reg. 20, 34. 2) *feria secunda* septimanae: **በሰኑይ፡ ዕለት፡** Did. 30; **ዘሰኑይ፡** (v. **ዘሰኑየ፡**) **ፋሲካ፡** Mavâs. nr. 43; Org. 2.

ሰነየ፡ *pulchrum, bonum esse* vid. sub **ሠነየ፡**

ስኒ፡ vid. sub **ሠነየ፡**

ስንዳሌ፡ n. prgr., sc. σεμίδαλις, *simila, similago, flos farinae triticeae,* Gen. 18, 6; Ex. 29, 2; Lev. 2, 1 seq.; 7, 12 seq.; 14, 10; Num. 28, 5 seq.; 1 Reg. 1, 24; 4 Reg. 7, 1; Hez. 16, 19; Jes. 1, 13. 66, 3; Dan. ap. 13, 3; Sir. 32, 3. 38, 11; Apoc. 18, 13; **ኅብስተ፡ ስንዳሌ፡** ἄρτοι καθαροί Judith 10, 5.

ሰንደሮስ፡ vel **ስንድሬስ፡** n. prgr., sc. pers. سَنْدَرُوس, arab. سَنْدَرُوس, resina suffimento adhibita, *sandarax, gummi juniperium* Kedr f. 86 (vid. **ፊሰው፡**); **ከርቤ፤ ሚዓ፤ ሎዘን፤ ስንድሬስ፤ ከሚን፤ ጥፋሕ፡** Sx. Haml. 8.

ሲኖዶስ፡ et **ሴኖዶስ፡**, subst., Pl. **ሲኖዶሳት፡**, n. prgr. sc. σύνοδος 1) *synodus, concilium* (ecclesiasticum), ut: **ክዕበ፡ ለዓመት፡ ሲኖዶስ፡ ይትገበር፡** II Can. Ap. 35; **ሲኖዶሳት፡** M. M. f. 382; crebro **ጉባኤ፡** additur, ut: **ሲኖዶስ፡ ጉባኤ፡** (**ዘኤፌሶን፡**) Cyr. f. 113. 2) *constitutiones* vel *canones synodi* vel *concilii,* nec non *canones* vel *constitutiones patrum ecclesiae;* (**መጽሐፈ፡**) **ሴኖዶስ፡** est titulus libri Aethiopici, quo collectio Canonum in ecclesia Abyssinica receptorum continetur, ut: **ቅዱስ፡ ሴኖዶስ፡** Clem. f. 210; N. T. ed. rom. in praef.; **ሲኖዶስ፡ ዘጉባኤ፡ ስርድቅ፡** Syn. f. 217; **ሲኖዶስ፡ ዘአበው፡ ሐዋርያት፡ ቅዱሳን፡** Syn. f. 1; **ሲኖዶስ፡ ዘቀሌምንጦስ፡** Syn. p. 286; **ሴኖዶስ፡ ዘቅዱስ፡ ባስሌዎስ፡** Lud.

ሲኖዲቆን፡ n. prgr. συνοδικόν, *synodicum, epistola synodica;* **ሲኖዲቆን፡** vel **መልእክተ፡ ሲኖዲቆን፡** Haim. Ab. (vid. Catal. Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 18); Lud. e Mss. Colb.

ሰንደቅ፡ subst., in libris recentioribus Aethiopico-Amharicis obvium, ut videtur i. q. سنجاق vel سنجق (turc., pers., arab.) *vexillum, signum,* ut: (fugiens) **ኅደገ፡ ሰንደቀ፡ ወነጋሪተ፡** Chr. L. Atk. f. 24. 25. 29. 38 al.

ስንዱን፡, **ስንዶን፡**, **ሰንዱን፡**, **ሰንዶን፡**, subst., Pl. **"ናት፡**, n. prgr. sc. σινδών, *sindon, lintei tenuissimi species, vestis inde confecta* (cfr. etiam Ges. thes. p. 939 sub סָדִין): **ስንዱናተ፡ ገብረት፡ ለምታ፡** Prov. 29, 42; Did. 3; Jud. 14, 12. 13; Matth. 27, 59; Marc. 14, 51. 15, 46; Luc. 23, 53; Joh. 19, 40; περιβολή Gen. 49, 11; **ከነ፡ አናሚ፡ አልባሳት፡ ቀጠንት፡ ወሰንዶናት፡ ክቡራት፡** Sx. Genb. 14. Etiam **ሰዶናት፡** scriptum reperitur in Sx. Haml. 8 et Nah. 29. — *Voc. Ae.:* **ሰንዱን፡ ዘ፡ በፍታ፡**

ሰንገገ፡ rad. inus., cui زنق (צָנַק) comparaveris, unde زِنَاق *collare,* زَنَاق *ligamen,* زَنِيق *firmus* (صَنِق) derivantur.

ሰንጉግ፡ adj. ut videtur *solidus, firmus:* **ዘብርት፡ ሰንጉግ፡** χαλκᾶ ἄρδην 3 Reg. 7, 31; **ንዋየ፡ ብርት፡ ቅድው፡ ሰንጉግ፡** (var. **ሰናጉግ፡** Plur.) **ዘከመ፡ ወርቅ፡** σκεύη χάλκεα ἀπὸ χρηστοῦ χαλκοῦ στίλβοντα χρυσοειδῆ 1 Esr. 8, 56.

ሰንጉግ፡ subst. [cfr. amh. **ስናግ፡**, **ስናጋ፡**] *hamus, uncus, fibula:* **ሰንጉግ፡ በዘ፡ ይሰቅሉ፡ ቦቱ፡ መንጠዋልአ፡** Gad. T. H. — *Voc. Ae.:* **ኍጻጻት፡ ወሰንጉግ፡ ዘ፡ ጸገገ፡** (v. **ጸገገ፡**) **መንጠላዕት፡**

ሰንጠረጅ፡ (etiam **ሰንጠረጋ፡**) subst., sc. pers. شترنگ (चतुरङ्ग), arab. شِطْرَنْج *latrunculorum ludus:* **ከሀናት፡ ኢይትላሀዩ፡ ግብረ፡ ሰንጠረጅ፡ ወገበጣ፡ ወኵሎ፡ ዘይመስሎ፡**

F. M. 33, 7; etiam *latrunculorum tabula*, vid. d'Abbadie Catal. p. 2. 53.

ሰንጸት፡ subst., cujus significatio haud satis liquet: **ከለ፡ወርቅ፡ውስተ፡ድደ፡ብሩር፡ዘሰንጸት፡** (Graecus vulg. habet μῆλον χρυσοῦν ἐν ὁρμίσκῳ σαρδίου) Prov. 25, 11. (Nescio an **ሰነጸ፡** ex arab. سَنَّطَ illustrare licuerit).

ሰናፊል፡ subst., amh., forma Pl., sc. سَرَاوِيل [de etymo vid. Ges. thes. p. 970 sub סַרְבָּלִין] *braccae, femoralia* Chr. L. Atk.

ሰናፔ፡ n. prgr. σίναπι *sinapi* Matth. 13, 31 seq.; 17, 20; Marc. 4, 31; M. F. [Amh. **ሰናፍጭ፡**].

ሰንፔር፡ et **ስንፒር፡** subst., σάπφειρος *sapphirus* Ex. 24, 10. 28, 18; etiam Ex. 36, 18 in C (ubi caeteri **ጸሊም፡ያክንት፡** exhibent); **ዕንቊ፡ሰንፔር፡** Jes. 13, 12. 54, 11 var.; Thren. 4, 7; **እብን፡ሰንፔር፡** Job 28, 6. 16; Hez. 1, 26. 9, 2. 10, 1; Hen. 18, 8; Cant. 5, 14; Tob. 13, 16; Apoc. 21, 19. [Etymon alii a vocabulo Indico शनिप्रिय, alii a radice סָפַר (Ges. thes. p. 968) repetunt.]. — *Voc. Ae.*: **ሰንፔር፡ወጸሊም፡ያክንት፡፩**።

ሰአለ፡ *formare, pingere* vid. sub **ሠዐለ፡**

ሰአለ፡ *tussire* vid. sub **ሰዐለ፡**

ሰአለ፡ (etiam **ስእለ፡** Lud.) I, 1 [שָׁאַל ܫܐܶܠ سَأَلَ] Subj. **ይስአል፡**, *rogare* 1) rarius: *interrogare, percontari*: **ይስእልዎሙ፡ለአማልክት፡** Jes. 19, 3; **ሖረት፡ትስአል፡ኀበ፡እግዚ"፡** Gen. 25, 22; Hen. 21, 5. 2) plerumque: *petere, rogare, poscere, postulare, expetere* (αἰτεῖν, δεῖσθαι, ἀξιοῦν, ἐρωτᾶν, ζητεῖν); Matth. 7, 7. 8; Joh. 16, 26; Hen. 12, 6. 39, 5; c. Acc. prs. Job 5, 8; Jer. 11, 14; 4 Reg. 2, 9; Luc. 16, 27; c. Acc. rei: **አልቦ፡ዘይስእል፡ዳኅናኪ፡** Jer. 15, 5; **ሰአል፡ዘትፈቅድ፡** 1 Esr. 4, 42; 1 Reg. 12, 17; Matth. 27, 58; c. dupl. Acc. Deut. 15, 8; Jos. 14, 12; Ps. 20, 4; Koh. 2, 10; Matth. 7, 9. 10; Marc. 6, 24; nec non cum **ኀበ፡**, **በኀበ፡**, **እምኀበ፡**, **እምነ፡** prs., ut: **ይስእሉ፡ኀበ፡እግዚ"፡ሲሳዮሙ፡** Ps. 103, 22; Sir. 38, 14; Jac. 1, 5; **ኢትስአል፡በኀበ፡እግዚ"፡መንግሥተ፡** Sir. 7, 4; Job 6, 25; Jes. 7, 11; 1 Reg. 8, 10; **ክልኤተ፡ነገረ፡እስእል፡እምኀቤከ፡** Prov. 24, 30; Kuf. 48; Hen. 62, 9; **እስእል፡እምኔክሙ፡ስእለተ፡** Jud. 8, 24; Ps. 2, 8; seq. **ከመ፡** et Subj. Hen. 13, 6; Sir. 38, 14; vel Subj. sine **ከመ፡**, ut: **እፎ፡ትስእሎ፡ይስረይ፡ለከ፡** Sir. 28, 4; Marc. 7, 26; c. **በእንተ፡** rei 1 Joh. 5, 16; Sir. 51, 14; c. **ለ፡** prs. (*alicui*) 1 Reg. 12, 17; **ሰአል፡ለከ፡ትእምርተ፡በኀበ፡እግዚ"፡** Jes. 7, 11; 3 Reg. 3, 5; Jer. 11, 14. In specie a) *precibus orare* vel *invocare*: Rom. 1, 10; **በጸሎት፡ወበስኢል፡** Hebr. 12, 28; Gen. 25, 21; Dan. 6, 13 (c. **ኀበ፡**); Sir. 38, 14. 51, 14; **ሰአሊ፡ኀበ፡እግዚ"፡** ἐπικάλεσαι τὸν Κύριον Esth. 4, 8. 17. b) *intercedere, deprecari*, c. **ለ፡** vel **በእንተ፡** prs.: **ስኢል፡ለኃጥኣን፡ኀበ፡ልዑል፡** 4 Esr. 6, 77; Rom. 15, 30; **ሰአሉ፡ለነ፡ስርየተ፡ኀጢአት፡እምኀበ፡አብ፡** Mavâs. nr. 20; **ሰአል፡ወጸሊ፡በእንቲአነ፡** nr. 13; Hen. 15, 2. 16, 2. 3) *mendicare*, non tantum seq. **ምጽዋተ፡**, ut Luc. 18, 35; **ሕይወቱ፡ለነዳይ፡ስኢለ፡ምጽዋት፡** Sir. 31, 25; F. N. 43, 12; sed etiam absol., ut: **እንዘ፡ይስእሉ፡ወያስተፍዕሙ፡** Job 30, 4; **ይገብእ፡ውስተ፡ስኢል፡** ἐπιδεὴς γίγνεται Sir. 34, 4; **ኢታፍቅራ፡ለስኢል፡** (*mendicatio*) 40, 28; Luc. 16, 3; Joh. 9, 8; c. Acc. prs. (mendicando adire alqm): **ዘይስእለከ፡** ἐπιδεής Sir. 4, 1. — (Deut. 25, 1 **ሰአሉ፡ለዘይዐውግ፡** καταγιγνώσκουσι τοῦ ἀσεβοῦς, etiamsi cum Ludolfo **ተሰአሉ፡** emendaveris, et *inquirite in improbos* verteris, vix sensum tolerabilem praebebit. Videtur lectio corrupta: in codice C **አዕሉ፡** et in Abbadiano CXVII **አዕሱ፡** legitur, de qua lectione vid. sub **ዐለወ፡**). — *Voc. Ae.*: **ሰአለ፡ተንበለ፡አስተበቍዐ፡ዘ፡ለመነ**።

አስአለ፡ II, 1 *deprecatorem facere* alqm, ejus *intercessione uti*: **ዐቢየ፡ነቢየ፡ዮሐንስሃ፡አስአልነ፡ያስተምሕር፡በእንቲአነ፤ማህልከ፡ይኩን፡ላዕሌነ፡** Mavâs. nr. 1.

ተስእለ፡, rarius **ተሰአለ፡** (ut Kuf. 41; Chr. ho. 9) III, 2 *interrogare, percontari, sciscitari*, c. Acc. prs.: **እሴእለከ፡** Job 38, 3. 8, 8. 12, 7; **እመ፡ተስእልክዎሙ፡** Jes. 41, 28; **ተሰአልዎሙ፡ለአሕዛብ፡** (ἐρωτήσατε) Jer. 18, 13. 43, 17; 4 Esr. 8, 4. 10, 12; Gen. 32, 18; Hen. 40, 8; Matth. 2, 4; **እለ፡ኢተስእሉኒ፡** Jes. 65, 1; Rom. 10, 20; c. Acc. rei: **ተሰአሉ፡ፍኖተ፡እግዚ"፡** (Imprt.) Jer. 6, 16; Gen. 32, 30; 1 Reg. 23, 2. 28, 6; 2 Reg. 2, 1; c. dupl. Acc.: Ps. 136, 3; **ተስእልዎሙ፡አስማቲሆሙ፡** 2 Esr. 5, 4; Gen. 43, 7; **ዘይሴእሉኒ፡** Chr. ho. 4; c. **ኀበ፡** vel **በኀበ፡** prs. Jud. 20, 18; Dan. 2, 10. 11; c. **በእንተ፡** rei vel prs. (*de*): Koh. 7, 10; 4 Esr. 2, 34; **ተሰአሉኒ፡በእንተ፡ደቂቅየ፡** Jes. 45, 11; 1 Reg. 17, 22. 22, 10; nota etiam: **ተስእልክዎ፡ከመ፡ያርእየኒ፡** Hen. 60, 9. — Inf. **ተስእሎት፡** *quaestio, interrogatio*: **ተስእሎታት፡ዘተስእልዎ፡ክልኣን፡** Sx. Jac. 10; Phlx. 6; **ተስእሎታት፡ዜናሆሙ፡ለአበው፡ቅዱሳን፡** Phlx. in tit.

ተሳአለ፡ III, 3 *sese invicem interrogare* vel *singulos deinceps rogando sciscitari* Matth. 10, 11.

ስእለት፡ n. act. et subst., fem. et m., *rogatio, petitio, postulatio, petitum, postulatum*; tamquam Inf. c. c. Acc. rei, ut: **ኀፈርኩ፡ስእለቶ፡ለንጉሥ፡ኀይለ፡ወሰራዊተ፡** 2 Esr. 8, 22; **ስእለት፡ብየ፡እንተ፡እስእል፡እምኀቤከ፡** Kuf. 35; Jud. 8, 24; 3 Reg. 3, 5; **ምንት፡ውእቱ፡ስእለትኪ፡** (τὸ αἴτημά σου) Esth. 7, 2. 3; Ps. 36, 4; Hen. 14, 4; Phil. 4, 6. In specie a) *precatio, preces, oratio* δέησις Job 8, 6; Thren. 3, 55; Dan. 9, 17; Ps. 5, 2. 38, 16. 39, 2; 1 Petr. 3, 12; **ወከነ፡እምድኅረ፡ዝንቱ፡ስእለት፡** 1 Par. 18, 1; προσευχή Tob. 12, 12. b) *intercessio* Hen. 13, 2. 14, 7.

ሰአሊ፡ n. ag. *rogans, petens, precator, intercedens*, crebro de Maria: **ሰአሊተ፡ምሕረት፡ለኃጥኣን፡** Genz. f. 5; **ሰአሊት፡በእንተ፡መድኀኒትነ፡** Kedr. f. 59; **ሰአሊት፡ለነፍሳቲነ፡ሕይወተ፡** Laud. Mar.; Sx. Sen. 21 Enc.

ምስአል፡ subst. *locus petitionis, sacellum precibus fundendis destinatum; oratorium*, praedicatur de ecclesia: Clem. f. 108; **ትኩን፡ምስአለ፡ወምስጋደ፡ወምስትስራየ፡ኀጢአት፡** f. 194. 231; Deg.; Org. 4.

መስእል፡ Ludolfus e Syn. affert, et „*consultor* chaldaeorum de futuris" vertit; sed vereor, ne **መሥዕል፡** cum **መስእል፡** confuderit.

ሲኦል፡ subst., m. et fem. (ut Apoc. 6, 8; Jes. 14, 9; Ps. 85, 12; 4 Esr. 8, 64, al.), *orcus, inferna*, ᾅδης: **አኮ፡**

ክሡት፡ሲኦል፡በቅድመ፡እግዚ"፡ Job 26, 6. 33, 22; Prov. 2, 18. 7, 27; Cant. 8, 6; Ps. 6, 5; Sap. 2, 1; ትቀልል፡ሲኦል፡እምኔሃ፡ Sir. 28, 21; Jes. 14, 15. 19. 28, 15. 38, 10. 57, 9; Bar. 3, 11; ወረዱ፡ሲኦለ፡ (v. ሲኦል፡) 3, 19; Kuf. 5; Christi ርደት፡ውስተ፡ሲኦል፡ Asc. Jes. 4, 21; Luc. 16, 23; 1 Cor. 15, 55; Apoc. 1, 18. 20, 13. 14; Hen. 22. 51, 2; ሞት፡ወሲኦልኒ፡ይቤሉ፡ ἡ ἀπώλεια καὶ ὁ θάνατος Job 28, 22; ἄβυσσος *abyssus* Job 41, 22. 23; deinde in libris Christianorum saepius *sedes damnatorum* post mortem, ut Clem. f. 105. 213. [De etymo vid. Ges. thes. p. 1348; שְׁאוֹל ܫܝܘܠ].

ሳእር፡ *gramen* vid. sub ሣዕር፡

ሳእር፡ et **ስእር፡** subst. *uter*, aquae, lactis (aliâs ዝቅ፡): ἀσκός ሳእረ፡ማይ፡ Gen. 21, 14. 15. 19; ስእረ፡ሐሊብ፡ Jud. 4, 19. [Etymon haud satis liquet; fortasse derivandum est nomen a שָׁאַר *tursit, turgidus factus est*, de quo vid. Ges. thes. p. 1349. „Aethiopes intelligunt *vas junceum*, quali mulieres conservando lacti utuntur" Lud.]

ሰአረ፡ *abolere* vid. sub ሰዐረ፡

ስእነ፡ I, 1 [contigua sunt יָשֵׁן et שָׁאַן (ሰንአ፡); amh. ሳነ፡] Imprf. ይስእን፡ (sed raro usitatum; magis frequentant ኢይክል፡); Subj. ይስአን፡; *impotentem, rei imparem esse, non posse, nequire;* c. c. Acc. Inf.: ስእኑ፡አውሥኦቶ፡ለኢዮብ፡ Job 32, 3. 4, 20; ርእሶሙ፡ስእኑ፡አድኅኖ፡ Jes. 20, 6. 59, 14; Jer. 5, 4; ስእንኩ፡ጸዊሮቶ፡ 20, 9; Dan. 4, 15; Gen. 41, 8. 45, 1; Ex. 7, 21. 40, 29; Lev. 25, 35; Num. 9, 6; 1 Reg. 2, 5; 4 Reg. 16, 5; Hen. 39, 14; Matth. 17, 16. 19; Marc. 1, 45; Rom. 9, 31; ስኢነነ፡ተዐግሦ፡ 1 Thess. 3, 1; nec raro pron. suff., ad objectum Infinitivi relatum, verbo ስእነ፡ adjicitur: ስእንዋ፡ቀቲሎታ፡ Jes. 7, 1; ንሕነሰ፡ሎቱ፡ስእናሁ፡እኒዘ፡ (v. እኒዘቶ፡) Dan. ap. 1, 39; Hebr. 12, 19; rarius c. Subj. verbi: ዐናብስት፡ስእኑ፡ይግሥሥዎ፡ Sx. Pag. 1 Enc.; c. c. Acc. rei vel prs.: ጻድቃን፡የሐውርዎን፡(ለፍናዊሁ፡)ወኃጥኣን፡ይስእንዎን፡ ἀσθενήσουσιν ἐν αὐταῖς Hos. 14, 9; ስእኖሙ፡ *iis non praevaluit* Apoc. 12, 8; ስእኑ፡ሕይወተ፡ዘለዓለም፡ *nequiverunt* (acquirere) *vitam aeternam,* Lud. e V. S.; passim absol. (omisso Inf. vel Obj.) ut: ኅሠሥኩ፡እእምር፡ወስእንኩ፡ 4 Esr. 13, 8; in specie de *impotentia utriusque sexus:* ለእመ፡ስእነ፡ብእሲ፡ሰኪበ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡ለአቅሞ፡ዘርእ፡ወዝንቱ፡ስኢን፡ይከውን፡እም፫ምክንያት፡ F. M. 12, 5; በእንተ፡ስኢን፡ውሉድ፡ *quod nullos poterant* (procreare) *liberos*, Lud. e V. S. — Stirpis I, 2 exemplum Ludolfus affert e Mss. Colb.: ይሴእንዋ፡ለርኅራኄ፡ *incapaces erant mansuetudinis* (nisi hanc formam, sicut in gramm. p. 145, ex analogia formae ይሬኢ፡ explicare malueris).

ተስእነ፡ III, 1 *non fieri posse, impossibilem esse;* c. c. Nom. rei vel c. Acc. Inf., et c. በኀበ፡ pers. vel c. pron. suff. (sensu Dativi): አልቦ፡ዘይሰአነከ፡ Job 10, 13. 42, 2; Matth. 17, 20; Luc. 1, 37; አልቦ፡ዘተስእኖ፡ Sir. 48, 13; Gen. 18, 14; Deut. 17, 8; ኵሉ፡ዘኀቡእ፡ኢይሰአነከ፡ Dan. 4, 6; Zach. 8, 6; Rom. 1, 13; Hebr. 12, 17; ኢይሰአን፡ንሕለቱ፡(ለቅጽር፡) Jsp. p. 359; ኢይሰአን፡በኀቤከ፡አድኅኖ፡ 2 Par. 14, 11; Luc. 18, 27; ተስእኖ፡ነጺቀ፡ 3 Reg. 5, 3; Rom. 8, 3 Plgl.; ተስእነ፡ተወቅሮቶን፡ Herm. p. 83.

ስኡን፡ part. 1) *impotens, imbecillus, debilis, invalidus, non idoneus rei:* ስኡናን፡ ἀσθενεῖς Job 4, 4; Rom. 15, 1; ἀδύνατοι Job 31, 20; መሀደምት፡ስኡን፡ μῦθος ἀδρανής Cyr. ad Th. f. 15; ኃጥእ፡ወስኡን፡ወአብድ፡ Phlx. 1; administrandis suis rebus (impar) F. N. 32. At Gen. 49, 13 ስኡን፡ cum Gr. παράλιος non concordat; suspicatur Lud., Aethiopem legisse παράλυτος. 2) *impossibilis:* አልቦ፡ስኡን፡በኀቤሁ፡ለዘ፡ኵሎ፡ይክል፡ Cyr. f. 104.

ስእነት፡ n. act. *impotentia, imbecillitas, debilitas:* ይኩን፡ስእነቶሙ፡ቅድሜከ፡ Jer. 18, 23; ኢ.ኮነት፡ምክንያተ፡ስእነት፡ላዕሌሁ፡ለነገር፡ *causa impotentiae* (vel *defectus* mei panegyrici) *non in oratione ipsa* (sed in praestantia virtutum vestrarum posita est) Cyr. ad Reg. f. 25.

ሳእን፡ *calceus* cum derivatis vid. sub ሣእን፡

ሰከለ፡ denom. *uvas ferre*, Lud. sine auct.; ከመ፡ዐጸደ፡ወይን፡ዘሰከለ፡ (sic; legas aut ሰከለ፡ aut አስከለ፡ II, 1) M. M. f. 244.

አስከል፡ subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. ሰኳላት፡ vel አስከላት፡ [אֶשְׁכֹּל ܣܶܬܘܠܳܐ إِثْكَال عُثْكُول; de etymo vid. Ges. thes. p. 1406] 1) *uva, racemus, botrys* a) *vitis* Gen. 40, 10—12; ደመ፡አስከል፡ 49, 11; Sir. 39, 26; Lev. 25, 5; Num. 6, 3; አስከል፡ልምሉም፡ 6, 4 C; 13, 23; Deut. 23, 26. 32, 32; አስከለ፡ወይን፡ Cant. 7, 9; Hos. 9, 10; Mich. 7, 1; ይፍረይ፡አስከለ፡ Jes. 5, 2. 65, 8; አልቦ፡አስከል፡ውስተ፡ወይን፡ Jer. 8, 13; አስከለ፡ቀምሕከሙ፡ Hez. 36, 8; 2 Esr. 23, 15; 4 Esr. 9, 24. 12, 47; Sir. 50, 15; Matth. 7, 16; Apoc. 14, 18; βοτρύδια Jes. 18, 5; σταφίδες 1 Par. 12, 40; χαλαστά ሰኳላት፡ v. አስከላት፡ (v. አክሊላት፡) 2 Par. 3, 5. b) *dactylorum:* አስከለ፡በቀልት፡ Hen. 24, 4; Sx. Mij. 20; Sen. 16. 2) trsl. de *vite:* ይረክብ፡ፍሬ፡በውስተ፡አስከሎሙ፡ Lud. e Vit. Pach.; አስከለ፡አእምሮ፡እንተ፡ታሠርጽ፡ጥበበ፡ Lud. e Cant. Sam.; de *corymbo* floris vitis: አስከል፡ዘጸገየ፡ Cant. 1, 14. — *Voc. Ae.:* አስከል፡ዘ፡ዘለላ ።

ሴከሎ፡ v. ሴኬሔሎ፡ nomen mensis Χασελεῦ כִּסְלֵו 2 Esr. 11, 1.

ሰከሕከሕ፡ subst., incertae significationis Kuf. p. 84 (var. ለከሕከሕ፡); Monum. sacr. et prof., Mediol. 1861, tom. I p. 27 exhibent *frigora*. *Voc. Ae.:* ሰከሕከሕ፡ዘ፡እሽሽ፡ v. ውሽሽ፡

ሰከመ፡ I, 1 [coll. שָׁכַם, et Ges. thes. p. 1406; amh. ሸከመ፡] Subj. ይስክም፡(ይስከም፡ Sir. 13, 2 var.), *bajulare, gestare, portare humeris:* ተሐዝሉ፡በገቦክሙ፡ወትሰከሙ፡በመታክፌክሙ፡ Hez. 34, 21; c. Acc. rei Ex. 25, 14; Ex. 37, 5 hebr. in C; ረስዮ፡ለከሣድየ፡ያድንን፡ወይስክም፡አርዑተ፡ትእዛዝከ፡ Sx. Sen. 4.

አስከመ፡ II, 1 *onus imponere humeris* vel *cervici* alcjs, c. c. Acc. prs.: አስከማ፡ለአጋር፡ Kuf. 17; ነሥአ፡ዕፀወ፡ወአስከሞ፡ለይስሐቅ፡ Kuf. 18; ያሰክምዎ፡ለሰብእ፡ጾረ፡መትከፍቱ፡ Matth. 23, 4; Act. 15, 10.

ተሰከመ፡ et **ተሰከመ፡** (Jud. 16, 3) III, 1 refl. 1) *humeris suis imponere; in humeros suscipere,* c. Acc. rei: ተሰከማ፡ለይእቲ፡ቀሠት፡ (Perf.) Sx. Tachs. 11; Jud. 16, 3; ይሰከምዎ፡ጾረ፡መትከፍቶሙ፡ Jes. 46, 7; Imprt. አትሕት፡መ

ታከፍቲከ፡ወተሰከማ፡ Sir. 6, 25; ክቡደ፡ ኢታንሥእ፡ ወኢ ትሰከም፡ (v. ትስከም፡) ላዕሌከ፡ 13, 2. 51, 26. — 2) *se invicem sustinere:* እንዘ፡ይሰከም፡ዐምድ፡ለዐምድ፡ Ex. 26, 17 (var. ይሳመክ፡ CG).

መስከም፡ et መስከምት፡ subst. 1) *contus, sudes, pertica,* qua quid portatur, Ex. 25, 14. 2) ἀγκωνίσκος, *cardo* asseris Ex. 26, 17 (v. መሳምክት፡ vel ምስማካት፡ CG).

ሰከረ፡ *mercede conducere* vid. sub ሠከረ፡

ሰኰረ፡, ተሰኰረ፡ *igne fervefieri* vid. sub ሰቈረ፡

ሰከረ፡ I, 1 [שָׁכַר ܫܟܰܪ سَكِرَ] Subj. ይስክር፡, raro ይስከር፡ (Sir. 9, 9) 1) *se inebriare, inebriari, ebrium esse:* ዘሰከረ፡ ὁ μεθύων Jes. 19, 14; ሰኪር፡ *cum ebrius esset* Kuf. 7; Dan. 5, 2; ስክሩ፡ Jer. 32, 13; ወይነ፡ለሰኪር፡ (v. ለስከር፡) ኢትስተይ፡ Tob. 4, 15; እለ፡ሰክሩ፡ዘእንበለ፡ወይን፡ Jes. 28, 1; Gen. 43, 34; 1 Reg. 25, 36; Cant. 5, 1; Joh. 2, 10; c. c. በ፡ rei: 2 Reg. 13, 28; እስመ፡ሰክሩ፡በወይን፡ Jes. 28, 7. 29, 9; በወይነ፡ዐመፃ፡ይሰክሩ፡ Prov. 4, 17; c. እምነ፡, ut Apoc. 17, 2; et c. Acc. rei: Eph. 5, 18; ኢትስክሩ፡ወይነ፡ Prov. 23, 31. Transl.: መጥባሕቱ፡ለእግዚ"፡ትሰክር፡እምኔሆሙ፡ Hen. 62, 12; Jes. 34, 5; ትሰክር፡ምድር፡እምደም፡ Jes. 34, 7; Judith 6, 4; Jer. 26, 10. 2) *ebriosum, vino deditum esse* Deut. 21, 20; Luc. 12, 45.

አስከረ፡ II, 1 *ebrium reddere, inebriare,* c. Acc. 2 Reg. 11, 13; Hab. 2, 15; Jer. 28, 39; አስክርዎ፡ 31, 26; Deut. 32, 42; ስተዩ፡ደመ፡እስከ፡ያስክረክሙ፡ Hez. 39, 19; ታሰክሩ፡ለዅላ፡ምድር፡ Jer. 28, 7; እግዚ"፡ያሰክሮሙ፡ስከረ፡ለመኳንንቲሃ፡ 28, 57; sine Obj.: ስቴ፡ዘያሰክር፡ F. N. 50; ጽዋዕ፡ዘያሰክር፡ Lit. 172, 2.

ስኩር፡ part. *ebrius, temulentus, vini plenus* Job 12, 25; Jes. 19, 14. 24, 20; Ps. 106, 27; Judith 13, 2; ስኩራን፡ 1 Cor. 11, 21; ስክርት፡ 1 Reg. 1, 13; እንዘ፡ስኩር፡ውእቱ፡ Sir. 34, 31; ከዊኖ፡ስኩረ፡ Chr. Ta. 15; እምወይን፡ Jes. 51, 21; እምደም፡ Apoc. 17, 6; transl.: ስክርት፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Org.

ስክር፡ subst. i. q. ስካር፡ 1 Reg. 25, 37.

ስካር፡ subst. 1) *ebrietas, crapula* 1 Reg. 1, 14. 25, 37 var.; እለ፡ትሰትይዎ፡ለወይን፡ለስካር፡ Joel 1, 5; Tob. 4, 15; μέθη Jes. 28, 7; Clem. f. 237; ነቂሆ፡ኖኅ፡እምንዋመ፡ስካሩ፡ f. 26; ዘያተነትኖ፡ስካረ፡ወይን፡ Jer. 23, 9. 28, 57. 2) *ebriositas, vinolentia* Hos. 4, 11; ብእሲ፡ሀካይ፡ዘአንለቀ፡ኵሎ፡ንዋዮ፡በስካር፡ወበዝሙት፡ Did. 3; F. N. 50. 3) *potus inebrians* μέθη Prov. 24, 74; እመልእሙ፡ስካረ፡ μεθύσματι Jer. 13, 13.

ስካሬት፡ n. act. *inebriatio, ebrietas, ebriositas* 1 Petr. 4, 3; Gal. 5, 21; ስካሬት፡ይከውን፡ምክንያተ፡ለመዐት፡ወለፍትወት፡ Phlx. 79.

ሰካር፡ n. ag. *ebriosus, bibax,* sed nonnisi exempla fem. inventa sunt: እመሂ፡ዘማዊት፡ወእመሂ፡ሰካር፡ Kid. f. 23; Lud. e Syn.

ሰካሪ፡ n. ag., f. ሰካሪት፡, Pl. ሰካርያን፡ et ሰክርት፡, *ebriosus, bibax, vinolentus, vino deditus:* Prov. 20, 1. 26, 9; Sir. 19, 1; ብእሲት፡ሰካሪት፡ 26, 8; 1 Cor. 5, 11; Did. 4; F. M. 34, 1; ሰካርያን፡ Luc. 12, 45; Macc. f. 9; ሰክርት፡ Matth. 24, 49 Pltt.

ስኳር፡ subst. [ܫܽܘܟܳܪ, سُكَّر] *saccharum, (mel)* μέλι, κηρίον Ps. 18, 11. 118, 103; Sir. 24, 20; ይጥዕም፡ቃልየ፡እመ ዓር፡ወስኳር፡ Clem. f. 84. 202; F. M. 26, 1. — *Voc. Ae.:* ስኳር፡ዘ፡ሸንኮር፡ v. ሸኮር፡

አስከሮኒ፡, አስኩሮኒ፡, አስካሎኒ፡ (Num. 6, 4) est vox insolitae formae; dubium est, utrum አስከ(ኩ)ር፡ in Acc. c. pron. suff. et ኒ፡, an cum Ludolfo et Voc. Ae. አስከ(ኩ)ሮን፡ c. ኒ፡ intelligendum sit; respondet apud Graecum γίγαρτον. Sine dubio lectio corrupta est. (Alia conjectavimus in Apparatu crit. ad l. c. p. 129). — *Voc. Ae.:* አስከሮን፡ዘ፡አስካል፡ወይን ።

ሰኰሰ፡ I, 2 [vicinae videntur radd. שׁוּחַ שָׁחַח שָׁכַךְ שָׁקַט שָׁקַע al., quae omnes in prima significatione *residendi, desidendi* conveniunt] *cessare, desinere, decrescere, languescere, deficere:* ወይሴኵሱ፡ሕቀ፡ከመ፡ይቅብኡ፡ንጉሠ፡ κοπάσουσι μικρὸν τοῦ χρίειν Hos. 8, 10; ትሴኵስ፡ፍቅር፡ Matth. 24, 12; Did. 33; ይሴኵስ፡ፍቅር፡እምኣነው፡ Clem. f. 154. — *Voc. Ae.:* ይሴኵስ፡ዘ፡የሐጽጽ፡ይሸሽሂ፡ይ ።

ሰከበ፡ et ሰከበ፡ (vid. Gen. 34, 2. 35, 22; Num. 5, 13 ann.) I, 1 [שָׁכַב ܫܟܶܒ] Subj. ይስክብ፡ et ይስከብ፡ 1) *cubare, recumbere, procumbere, discumbere:* ትሰክብ፡በገቦከ፡ዘፀጋም፡ Hez. 4, 4; ሶበ፡ይሰክብ፡ዲበ፡ምስካብ፡ Job 33, 15; ጊዜ፡ይሰክብ፡ዲበ፡ምስካቢሁ፡ Sir. 40, 5; ሰከበ፡ውስተ፡ሠቅ፡ወሐመድ፡ Jes. 58, 5; ἀνέπεσεν Judith 12, 16; ሰከበ፡ሰኪሮ፡ Kuf. 7; Num. 24, 9; 2 Reg. 12, 16. 13, 31; ሰከበት፡ላዕሌሁ፡ 3 Reg. 3, 19; 4 Reg. 4, 34; Luc. 2, 16. 17, 34; etiam de rebus inanimatis, ut: vitis ውስተ፡ምድር፡ሰከበ፡ Herm. p. 50. a) de dormituris et dormientibus: *cubitum ire, dormire:* (κοιμᾶσθαι, καθεύδειν) Ruth 3, 4; Gen. 19, 4. 28, 13; እለ፡ይሰክቡ፡ውስተ፡ዐራታት፡ Am. 6, 4; 1 Reg. 3, 5; 2 Reg. 11, 13; 1 Esr. 3, 6; Ps. 3, 5; Prov. 3, 24; Matth. 8, 24 rom. b) de aegrotantibus 2 Reg. 13, 6; 4 Esr. 6, 80 (var.). c) de morientibus et mortuis: *occumbere, obdormiscere, dormire* (κοιμᾶσθαι): 2 Reg. 7, 12; 3 Reg. 1, 21; 4 Reg. 10, 35. 13, 9. 14, 16; Job 3, 13; Hez. 32, 21; Jes. 14, 8 var.; 1 Cor. 11, 30. 2) *concumbere:* conjuges እለ፡ሰከቡ፡በእንተ፡ውሉድ፡ Lit. 174, 3; c. c. ምስለ፡ Gen. 19, 33—35. 26, 10. 34, 2. 39, 7. 14. 17; Ex. 22, 15; Lev. 15, 16. 18, 20. 22. 19, 20. 20, 11; 2 Reg. 11, 11. 13, 11; c. ኀበ፡ Gen. 19, 32; c. Acc. (potissimum de concubitu maris cum mare et hominis cum bestia): Lev. 18, 23. 20, 16 (quamquam etiam c. ምስለ፡ 18, 22. 20, 13; Deut. 27, 21); እለ፡ይሰክቡ፡ተባዕተ፡ ἀρσενοκοῖται Chr. ho. 30; F. M. 34, 2; (sed etiam de concubitu maris cum muliere) ዘይሰክብ፡ብእሲተ፡ F. N. 5. — *Voc. Ae.:* ሰከበ፡ደቀሰ፡ዘ፡ተኛ ።

አስከበ፡ II, 1 *facere ut cubet vel jaceat, deponere, reponere, collocare, prosternere,* a) hominem: አስከቦ፡በከብዱ፡ላዕለ፡ምሥዋዕ፡ Gen. 22, 9; አስከቡኪ፡ውስተ፡መሬት፡በከብድኪ፡ Jes. 51, 23; 2 Reg. 8, 2; አስከብዎ፡ውስተ፡ዐራት፡ 1 Reg. 19, 13; ውስተ፡ጎል፡ Luc. 2, 7; Deg.; 2 Par. 16, 14; በአረፍተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ታሰክቦ፡ለበድን፡ Genz. f. 16; *in lectum conjicere* (vulnerando) Ex. 21, 18; mortuos: አስከብዎሙ፡ለአእሩግ፡ Thren. 2, 21; Jes. 14, 8. b) res, ut

murum: ትወድቅ፡ ወእሰክብ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Hez. 13, 14; gladium Hen. 90, 34.

ስኩብ፡ part. *cubans, recubans (dormiens), jacens, depositus:* ሕፃን፡ ስኩብ፡ ውስተ፡ ጎል፡ Luc. 2, 12; ስኩብ፡ ኮንኩ፡ Hen. 83, 3; Christus ኮነ፡ ስኩብ፡ በውስተ፡ መቃብር፡ F. N. 15; ልብክሙ፡ ላዕለ፡ ዐራት፡ ሞት፡ ስኩብ፡ Sal. Nic. 9; ርእዩ፡ ኀበ፡ ዝንቱ፡ እጎው፡ ዘስኩብ፡ ማእከሌክሙ፡ በሃም፡ ወጽሙም፡ Genz. f. 120.

ስክበት፡ n. act. *cubatio, cubitus,* Org. 2.

መስክብ፡ subst. *membrum genitale* (concubitus instrumentum) Kuf. p. 60 (si quidem lectio sana est).

ምስካብ፡ subst., m. et fem., Pl. ምስካባት፡ *locus* vel *res, ubi cubant* a) *cubile, stratum, lectus, torus* κλίνη Gen. 48, 2; 2 Reg. 4, 7; Prov. 26, 14; Cant. 1, 16; Judith 10, 21; ምስካባት፡ 15, 11; Kuf. 33; κοίτη Job 7, 13. 33, 15; Sir. 40, 5; Dan. 2, 29. 7, 1; Ps. 4, 5; στρωμνή ውስተ፡ ጽልመት፡ ተነጸፈት፡ ምስካብየ፡ Job 17, 13. 41, 21; Am. 6, 4; Ps. 6, 6; ይነብሩ፡ ውስተ፡ ዐራት፡ ምስካቦን፡ Hez. 23, 41; Ps. 131, 3; ውስተ፡ ምስካብ፡ ሲኦል፡ ይነውሙ፡ Job 21, 13; κώδια Judith 12, 15; ምስካባት፡ Hen. 39, 4. 5. 46, 4. b) *lectus* vel *torus legitime* vel *illegitime concumbentium,* κοίτη Sap. 3, 13; Gen. 49, 4; Sir. 23, 18; ሀየ፡ ነጸፍኪ፡ ምስካበኪ፡ Jes. 57, 7; Hez. 23, 17; Hebr. 13, 4. c) *cubile, lustrum* bestiae Job 37, 7. d) *lectus carnificando et cruciando inserviens:* ምስካበ፡ ኀጺን፡ Sx. Genb. 19 al.

ሰኰት፡ et ሰኮት፡ subst., m. et fem., Pl. አስኳት፡ (male አስከት፡) *platea, vicus* [vicina sunt ጽጕ፡; שׁוּק ܫܘܩܐ زُقَاق صُوق سُوق; ት primitus et proprie formativum fuisse videtur] Act. 12, 10; ሑር፡ ሰኰት፡ እንተ፡ ይብልዋ፡ ርትዕት፡ 9, 11 Platt; Matth. 6, 2; Luc. 14, 21; በውስተ፡ አስኳቲሃ፡ Jes. 15, 3; እመ፡ ሀሎ፡ ማእከሌሁ፡ ወማእከለ፡ ቢጹ፡ ሰኰት፡ ወመርሕብ፡ F. N. 37.

ሰኳት፡ vid. sub ሰኳዕት፡

ሰከተ፡, ut videtur i. q. ܫܟܬ *resedit, quievit* (unde ܫܟܬܐ أُسْكَات *sedimentum*).

ስከትት፡ et ስክትት፡ subst., Pl. ስከትታት፡ *pedamentum, basis,* ut columnae (βάσις אֶדֶן) Ex. 26, 19—21 c. annot.; hebr. Ex. 36, 24—27 in C.

ሰከተየ፡ quadrl., e rad. שׂוּךְ סָבַךְ *texere, plectere* propagatum videtur.

ተሰከተየ፡ III, 3 *conjurare, conspirare* Ps. 82, 5. 101, 9; Act. 23, 12. 14; ወተሰከተዩ፡ በማዕሌቶሙ፡ Macc. f. 14; in bonam partem: (martyres) እለ፡ ተሰከተዩ፡ ወተዘጋደዩ፡ ለመዊት፡ Ssal. Req.; etiam *conjungi* in genere: ተንሥአ፡ በኀይል፡ እምሀገሩ፡ ወተሰከተዩ፡ ምስለ፡ እለ፡ እምድኅሬሁ፡ ወተዐየኑ፡ Macc. f. 14. — *Voc. Ae.:* ተሰከተዩ፡ ዘ፡ ተመማሉ፡; *aliud:* ዘ፡ ተከማቹ።

ሰከነ፡ rad. inus.; שָׁכַן ܫܟܢ سَكَنَ *consedit, habitavit, quievit;* סָכַן سَكَنَ (desedit, ad inopiam redactus est) *pauper, egenus, miser fuit.*

ሰኰና፡ (passim ሰከና፡), subst., m. et fem., coll. et sing., Pl. ሰኳንው፡ [aliud etymon conjectavit Dietrich semit. Wurzelforsch. p. 88] 1) *planta* sive *solum pedis:* ሰኰና፡ እገሪሃ፡ (respondent እራኃት፡ እደዊሃ፡) 4 Reg. 9, 35; ኢይቀውሙ፡ በሰኰና፡ እገሪሆሙ፡ (ἴχνος ποδῶν) Judith 6, 4; ትከይዶሙ፡ በሰኰናከ፡ Hez. 32, 2; τὰ ἴχνη μου Ps. 17, 40; ποῦς Sir. 6, 36; διαβήματα Ps. 16, 6. 36, 33. 72, 2 (aliâs መከየድ፡, መካይድ፡); ሰላም፡ ለሰኰናኪ፡ I Sal. Mar. 32; de *planta* i. e. *palma* manus 4 Esr. 4, 16 (siquidem lectio sana est). 2) *calx* pedis, πτέρνα Gen. 3, 15. 25, 26; Sir. 12, 17; ትክሥት፡ ሰኰናኪ፡ Jer. 13, 22; Joh. 13, 18. 3) *ungula,* equi Gen. 49, 17; Jud. 5, 22; ሰኰና፡ አፍራሲሆሙ፡ Jes. 5, 28 var.; ἴχνος κτηνῶν ሰኰና፡ እንስሳ፡ Hez. 32, 13; πτέρναι τῶν ποιμνίων Cant. 1, 8; ἀκρωτήρια Lev. 4, 11; ὁπλή Mich. 4, 13; ዘንፉቅ፡ ሰኰናሁ፡ Lev. 11, 3—7; Deut. 14, 6—8; እለ፡ ሰኰና፡ (v. ጽፍረ፡) ላህም፡ እገሪሆሙ፡ ὀνοκένταυροι Jes. 13, 21. 34, 14. — *Voc. Ae.:* ሰኮና፡ ብ፡ ተረከዝ።

ምስኪን፡ adj., f. ምስኪንት፡ (Jsp. p. 279) *pauper, egenus, inops* [מִסְכֵּן ܡܣܟܢܐ مِسْكِين] Kuf. 23; Ps. 39, 23. 40, 1. 71, 4. 85, 1; ምስኪናን፡ Job 29, 16. 31, 34. 34, 28; ምስኪን፡ ሕዝብየ፡ Jes. 10, 2. 32, 7; Hez. 18, 12; ምስኪናን፡ Prov. 24, 37. 29, 38; Matth. 19, 21; Apoc. 3, 17; Herm. p. 54; ግዱር፡ ወምስኪን፡ Lit. Cyr.

ምስኪንት፡ subst. *paupertas, egestas* Phlx. 218; F. M. 25, 3. „Hoc vocabulo utitur sacerdos pro extenuatione suae personae", ut: ወምስኪንትየ፡ አነ፡ ገብርከ፡ ኃጥእ፡ *et (mea paupertas i. e.) ego pauper servus tuus peccator* Lit. 160, 4.

ተመስከነ፡ III, 1 *ad paupertatem redigi, egenum fieri;* Inf. ተመስክኖ፡ et ተመስክኖት፡ Lud. sine auct.

ሰኪኖን፡ nomen arboris prgr., sc. σχῖνος *lentiscus:* ዕፀ፡ ሰኪኖን፡ Dan. ap. 1, 54; መዐዛሁ፡ ከመ፡ ዘሰኪኖን፡ (v. ሲኪኖን፡) Hen. 30, 2 (ubi fortasse *lacryma lentisci* seu *mastiche* intelligenda est). — *Voc. Ae.:* ሰኪኖን፡ ዘ፡ ኮክ። — Aliud ሰኪኖን፡ vel ሰቂኖን፡ σχοίνων vid. in Appendice hujus lexici.

ሰከወ፡ rad. inus., aram. סְכָא *prospexit, adspexit,* ܣܟܐ *exspectavit.*

መስኮት፡ subst., m. et fem., Pl. መሳክው፡ [cfr. مِشْكَاةٌ] *fenestra, (lumen),* θυρίς Gen. 26, 8; Jos. 2, 15; 1 Reg. 19, 12; 3 Reg. 6, 8; 4 Reg. 9, 30. 32. 13, 17; Jes. 24, 18; Jer. 9, 21. 22, 14; Hez. 40, 16. 22; አርኅወ፡ መሳክወ፡ ጽርሑ፡ Dan. 6, 10; Joel 2, 9; Prov. 7, 6; Cant. 2, 9; ዘይሔውጽ፡ እንተ፡ መሳክዊሃ፡ Sir. 14, 23; 2 Par. 3, 7 (ὀροφώματα); Hen. 72, 3 seq.; Chr. Ax.; distinguuntur መሳክው፡ ለብርሃን፡ et መሳክው፡ ለንጻሬ፡ F. N. 37.

እስኩ፡ vid. sub እስኩ፡

ሰክዐ፡ I, 1 *filum in acum inserere,* Lud. sine auct. [Vic. est ሰኰዐ፡ q. v. Potestas verbi prima est sine dubio in *infigendo, transfigendo;* coll. ܨܟܐ شَكَّ et سُكّ *clavus*].

ተሰክዐ፡ III, 1 *perforatum et filo insertum esse:* (margarita) ዘተሰክዐ፡ በፈትለ፡ ሚላት፡ Org.

ስኩዕ፡ part. *perforatus filo inserendo, intextus:* ዕንቊ፡ ግሉፍ፡ ወስኩዕ፡ (λίθων τορευτῶν καὶ πελεκητῶν) 3 Reg.

10, 22; Gad. Ad. f. 190; (Ephod) **ዘስኩዕ፡በአዕናቊ፡፲ወ፪** Lud. e Mss. Colb.

ሰኳዕት፡ (etiam **ሰኳት፡**) subst., *formicarum species*, μύρμηκες, **ሰኳዕት፡እለ፡አልቦሙ፡ኀይል፡** Prov. 24, 60 (at 6, 6 **ቃህም፡**); μυρμηκολέων Job 4, 11 (de quo vid. Bocharti hieroz. III. 805 seq.). — *Voc. Ae.*: **ቃሕም፡ወሰኳዕት፡ዘ፡ገብረ፡ጕንዳን፡**, de qua formicarum specie consulas Lud. hist. Ae. I, 13, 29. [Mihi quidem **ሰኳዕት፡** forma Pl. a **ሰኳዒ፡** esse videtur, quod proprie *foramina faciens* significat.].

ሰከዕሩር፡ *lilium* vid. sub **ሰንከዕሩር፡**

ሰከየ፡ I, 1; Subj. **ይስኪ፡** (raro **ይስክይ፡**, ut Hen. 89, 15 in cod. Abbad. XXXV) 1) *confugere* in locum vel ad alqm: **ይሰኪ፡ሀየ፡ቀታሊ፡** Num. 35, 11; **ከመ፡ይስኪ፡ሀየ፡** 35, 15; Deut. 4, 41. 19, 4 seq.; Jos. 20, 4 seq.; *precibus* vel auxilium petendo *adire* alqm, c. **ኀበ፡**, ut: **ሰከይኩ፡ኀበ፡እግዚ"፡ወሰአልክዎ፡** (ἐνέτυχον) Sap. 8, 21; **ይሰክዩ፡ኀቤሁ፡** Clem. f. 194; c. Acc. Hen. 45, 3. 2) *queri; incusare; criminari, reum facere, accusare, agere in* alqm [شَكَا et شَكِيَ]; absol. Hen. 22, 5. 6; **ትትፌደዩ፡ዕዳክሙ፡ወትሰክዩ፡ወትትዋቀሡ፡ወትትላኰዩ፡ወትትጋአዙ፡** Jes. 58, 3. 4; **ለእመ፡ሰክዩ፡ለለ፩እምኔሆሙ፡** *si uterque actionem instituit* F. N. 43; Did. 10; **ዘይሰኪ፡** *actor* F. N. 43, 6; **አምጽአ፡ሰማዕተ፡ለጥያቄ፡ላዕለ፡ዘይሰኪ፡** *testes producere actoris est* ib.; c. **ለ፡** vel plerumque **ኀበ፡** prs., apud quam queruntur vel actionem instituunt: Hen. 9, 3. 89, 15. 103, 14; **እመቦ፡ዘሰከይዎ፡ኀበ፡ፈታሒ፡** F. N. 43, 9; **ሰከያ፡(ለወለቱ፡) ለመኳንንት፡** Sx. Haml. 25; **ሰከዩ፡ሎቱ፡** (*Augusto*) **ዘገብረ፡ላዕሌሆሙ፡ሄሮድስ፡** Jsp. p. 340; c. Acc. causae vel prs., quam queruntur vel accusant: Hen. 7, 6. 22, 7; Rom. 11, 2; Lit. 172, 4; **እለ፡ይሰክይዎ፡** *ejus accusatores* Jsp. p. 315; Alexandra **ትሰክዮ፡ለሄሮድስ፡** (Herodem) p. 322; **ከመ፡ይስክይዎ፡ኀበ፡ቄሳር፡** p. 363; **ዘሰከየ፡ግብረ፡ዘኢይትሌበው፡** *qui actionem haud perspicuam instituit* F. N. 43, 6; **ዘሰከይዎ፡** *reus* ib.; vel c. **በእንተ፡** causae, F. N. 43, 6; vel c. **በ፡**, ut: **ይስክይዎሙ፡ለአርድእት፡በዘ፡ሐሰዉ፡** ἐγκαλείτωσαν αὐτοῖς τὴν ψευδηγορίαν Cyr. c. Pall. f. 84. — *Voc. Ae.*: **ሰከየ፡ዘ፡ተማሕፀነ፡አጸላኢ፡ይ፡**

ተሰክየ፡, si non **ተሰከየ፡** III, 1 (Prf. nondum repertum) *reum fieri, accusari*: **በዘቲ፡ንሰከይ፡** Lit. 173, 1.

ሰካዪ፡ n. ag. *actor, accusator* F. N. 27. 43, 6; **ለእመ፡ሰከየነ፡ሰካዪ፡** κἂν ἕτερός τις ἡμᾶς ἐγκαλέσῃ Chr. Ta. 27.

ስክየት፡ n. act. *actio, accusatio* F. N. 43, 6; **ለእመ፡ሰከየ፡ስክየተ፡ዘጥዩቀ፡** ib.; **ስክየት፡ዲበ፡ጸላኢ፡** Prec. Mat.

ምስካይ፡ subst. *refugium, asylum*: **አህጉር፡ዘምስካይ፡** Num. 35, 6. 11 seq.; Deut. 19, 4 seq.; Jos. 20, 2 seq.; Ps. 3, 3. 9, 9. 32, 20. 45, 7; Christus **ምስካዮሙ፡ለግፉዓን፡** Deg.; **ማርያም፡ደብረ፡ምስካያ፡ለነፍስየ፡** III Sal. Mar. 9.

ሰኰየ፡ I, 1 et **ሳኰየ፡** I, 3 *errare, oberrare, vagari* [שָׁגָה ܫܓܐ]; **ሰኰየ፡ላህምኪ፡** πλανῶν ἦν ὁ μόσχος σου Hos. 8, 6; **ሰ(ሳ)ኰየት፡ውስተ፡ገዳም፡** Gen. 21, 14; Ex. 14, 3; **እንዘ፡የዐይል፡ወይሳኵ፡ውስተ፡ገዳም፡** Gen. 37, 15; Ps. 106, 4; **ሰኰየ፡ውስተ፡ፍኖት፡** Phlx. 134; **ሳኰይኩ፡ብዙኀ፡** ἐν ὁδοιπορίαις πολλάκις Chr. ho. 28 (e 2 Cor. 11, 26); **ሥልሰ፡ሰኰየ፡ሐመርየ፡** 2 Cor. 11, 25 Platt. — *Voc. Ae.*: **ሰኰየ፡ዘ፡ዞረ፡ኢለሂ፡ይ፡ዖደሂ፡ይ፡**; *aliud*: **ሳኰየ፡ዘ፡ተቅበዘበዘ፡**

ተሰኰየ፡ III, 1 vel **ተሳኰየ፡** III, 3 *errabundos divagari* (a se invicem): **እንዘ፡ከመ፡አባግዕ፡ትሰኰዩ፡** (**ትሳኰዩ፡** Platt) 1 Petr. 2, 25.

ስኩየት፡ n. act. *erratio, vagatio, peregrinatio*: **እስመ፡ተዘከሩ፡በስኩየት፡ምግባሮሙ፡** ἐμέμνηντο γὰρ τῶν ἐν τῇ παροικίᾳ αὐτῶν Sap. 19, 10.

ሰወለ፡ rad. inus., dubiae significationis.

መሰወል፡ subst., in Sing. nondum repertum, Pl. **መሳውልት፡**; legitur **መሳውልተ፡ብርት፡ዘዐውዱ፡ምሥዋዕ፡** τὸ παράθεμα (v. περίθεμα) τὸ χαλκοῦν κύκλῳ τοῦ θυσιαστηρίου Ex. 39, 10. Dubius est sensus ab interprete huic vocabulo subditus. Secundum Ludolfi Gregorium **መሳውልት፡** et **መሳውድ፡** Abyssini *ignitabula* vel *batilla* exponunt; sed Ex. 38, 24 cum interpres παράθεμα **ድዳት፡(ለምሥዋዕ፡)** verterit, παράθεμα aliter interpretatus esse videtur; an *crepidines? ansas* annexas? (a סָבַל *portare?*) *oras?* (a שׁוּל?).

ሶም፡ et **ሳውም፡** subst. [שֹׁהַם] *onyx, sardonyx*, ὀνύχιον Ex. 28, 20; **እብነ፡ሶም፡** λίθος σοάμ 1 Par. 29, 2; Ex. 36, 20 in C **ሶም፡** (pro **ኦኒክዮን፡** caeterorum); σάρδιον Ex. 35, 8. 36, 17.

ሶመት፡ (**ሶም፡**) subst. *allium* [שׁוּמִים ܬܘܡܐ ثُوم, vid. **ቱማ፡**] σκόρδον Num. 11, 5; Gad. T. Haim.; **ሶም፡** (si quidem lectio sana est) Const. Ap. 39. — *Voc. Ae.*: **ሶመት፡ዘ፡እንጕሞ፡** (Ludolfi Gregorius exponebat **አንዶ፡**).

ሶር፡ subst., m., Pl. **አስዋር፡** *taurus* [שׁוֹר ܬܘܪܐ ثَور, vid. etiam **ቶራ፡**] μόσχος **ሶር፡አሐዱ፡እምውስተ፡አልህምት፡** Num. 29, 8. 28, 11. 19 seq.; Hez. 39, 18; ταῦρος Jes. 5, 17. 30, 24. 34, 7; Jer. 27, 11; Gen. 32, 16; Ps. 21, 12; Matth. 22, 4; Kuf. p. 115; Hen. 85, 9; **አልህምት፡አስዋር፡** βόες νομάδες 3 Reg. 3^a, 16. 4, 23. — *Voc. Ae.*: **ሶር፡ዘ፡በሬ፡**; *aliud*: **አስዋር፡ዘ፡ገች፡**

ሰውር፡ i. e. ثَور *taurus*, nomen signi secundi zodiaci, Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4 (vid. **ተውር፡**).

ሰወረ፡ I, 2 [amh. id.; coll. سَتَرَ III. IV, et ܐܣܬܪ] 1) *occulere, operire, velare, celare*, c. Acc.: **ደመና፡ይሴውሮ፡** Job 22, 14; **አረፍት፡ይሴውረኒ፡** Sir. 23, 18; Ex. 24, 15. 16. 26, 7; **እለ፡ይዔምዕዎ፡ለጻድቅ፡ወይሴውርዎ፡ለጽድቁ፡** Jes. 5, 23; **ኢትሰውር፡ሎሙ፡ኀጢአቶሙ፡** 2 Esr. 14, 6; c. **ላዕለ፡** rei vel prs.: **እሴውር፡በእዴየ፡ላዕሌከ፡** Ex. 33, 22; c. **እምነ፡** ab aliquo: **ይሴውር፡ገጾ፡እምኔነ፡** Tob. 13, 6; Lev, 20, 4; Ps. 39, 14; Hen. 84, 6; c. Acc. prs. et **እምነ፡** rei, *celare* alqm alqd Act. 20, 20. 2) *tegere, protegere*: **ይሴውሮሙ፡** Esth. 4, 14; Ps. 26, 9. 30, 23. 104, 37. 139, 8; **ሰውሮቶ፡ለዐርክየ፡ኢየኀፍር፡** Sir. 22, 25; **ይሴውር፡በደመና፡ኀፉያነ፡** Job 37, 10; c. **እምነ፡** rei Job 5, 21. — *Voc. Ae.*: **ኀብአ፡ሰወረ፡ብ፡ሸሸገ፡**

ተሰወረ፡ III, 2 refl. et pass. 1) *occuli, operiri, occultum esse, latere*, Matth. 8, 24; c. c. **እምነ፡** Luc. 19, 42;

3 Reg. 10, 3; **ለምንት፡ትሴወር፡እምኔየ፡** Job 13, 24. 26, 6; Jer. 23, 24; **ይሴወር፡እምዐይን፡ወገጽ፡** Job 24, 15; Gad. Lal. (vid. **ተመስጠረ፡**); vel c. **እምቅድመ፡**, ut: **ኢይሴወር፡እምቅድመ፡አዕይንትየ፡ኀጢአቶሙ፡** Jer. 16, 17. 2) *se abscondere* i. e. *disparere:* **ተሰወረ፡እምአዕይንቲሆሙ፡** Act. 1, 9; c. Acc. prs. (ab aliquo), Lud. ex Hom. Theoph. 3) *sibi operire* vel *tegere:* **ቤት፡ኀበ፡ትሴወር፡** (v. **ትሴውር፡**) **ኀፍረተከ፡** Sir. 29, 21.

ስዉር፡ vel **ስውር፡** part. 1) *occultus, opertus, tectus, celatus, arcanus:* **ስዉር፡እምኔሆሙ፡** Luc. 18, 34; **አኮ፡በስውር፡** Num. 12, 8; **ስዉራት፡** τὰ μυστήρια Matth. 13, 11; Lit. 172, 1; **ስዉረ፡** *occulte* Enc.; **ዕፅ፡ስውርት፡** ξύλον ἔγκαρπον (?) Jer. 38, 12. 2) *obscurus:* **ስዉር፡ነገር፡** σκοτεινὸς λόγος Prov. 1, 6; de libro magico, Enc.

ሰዋሪ፡ n. act. 1) *occultator, operiens;* (velum adyti) **ኀባኢተ፡መለኮት፡ወሰዋሪተ፡ኵሉ፡ኀሊናት፡** Lit. Greg. 2) *protector:* **እግዚ"፡ሰዋሪ፡ወከዳኒ፡** Cod. Mus. Brit. VIII.

ስዋሬ፡ subst. *occultatio;* Enc.; de Deo: remotissimus es **በስዋሬከ፡** Lit. Joh.; **መከነ፡ስዋሬ፡** Gad. T. Haim.

መሰውር፡ part. *protector,* σκεπαστής Ex. 15, 2; Sir. 50, 2; (**እግዚ"**) **ረዳኢ፡ወመሰውር፡** Deg.

ምስዋር፡ subst., Pl. **ምስዋራት፡** 1) *locus occultus, latebra, locus tegens:* **ይትኀባእ፡በምስዋር፡ወይትረሳዕ፡** Sap. 17, 3; Ps. 17, 13; **እምድኅረ፡አረፍት፡ምስዋር፡** κατόπισθεν τοῦ τείχους ἐν τοῖς σκεπεινοῖς 2 Esr. 14, 13; *intimus recessus, penetrale:* **መንጦላዕተ፡ምስዋራቲሁ፡ለሕያው፡** Lit. 172, 1. 2) *velum, tegumentum,* trsl. *praesidium:* **ሐገፋ፡ወምስዋር፡** θώραξ καὶ ἀσπίς Chr. Ta. 5 (cfr. سِتْر); **ዝንቱ፡መካን፡ኮነኒ፡ምስዋረ፡ሀየንተ፡አልባስየ፡** (ait anachoreta nudus) Sx. Genb. 28; Christus Christianis est **ምስዋር፡** Kid. f. 13; vid. etiam Ex. 15, 2 ann., ubi quidam codices **ምስዋር፡** pro **መሰውር፡** habent. 3) *operculum,* καλυπτήρ Ex. 27, 3; כַּפֹּרֶת Ex. 35, 11.

መሳውር፡ *vas quo fluidum infunditur* vid. sub **ሠወረ፡**

ሶሰወ፡ quadrl., cui vicina sunt אשׁשׁ *gradatim ire facere;* הִדַּדָּה *lente incedere,* ܣܘܣ *currere.*

አንሶሰወ፡ V 1) intrs. *gradi* a) *ambulare, incedere, obambulare,* περιπατεῖν Gen. 3, 10; **አንሶሰውኩ፡ውስተ፡አሰረ፡ቀላይ፡** Job 38, 16; Sir. 24, 5. 9, 13; Koh. 4, 15; Jes. 8, 7; Dan. ap. 1, 7. 36; Dan. 3, 23. 25. 4, 26; Matth. 4, 18; Marc. 5, 42. 11, 27. 12, 38; Joh. 12, 35; Hen. 17, 6. 51, 5; ἐμπεριπατεῖν Job 1, 7; πορεύεσθαι Gen. 24, 65; Ps. 37, 6; παραπορεύεσθαι Ex. 2, 5; ἀναστρέφεσθαι **እንዘ፡አንሶሱ፡ማእከሎሙ፡** Hez. 3, 15; Subj. **ያንሶሱ፡** Sap. 9, 3; Inf. nom. **አንሶስዎ፡** vel **አንሶስዎት፡** Lud. e Vit. Sanct.; Inf. verb. **አንሶሲዎሙ፡** M. M. f. 158; **ዘያንሶሱ፡** *quidquid incedit* (animalia) Kuf. 3; **አልቦ፡ዘያንሶሱ፡** παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἀνθρώπους Jer. 9, 10. b) *deambulatum prodire, forâs exire,* c. Acc.: **ንሑር፡ናንሶሱ፡ሐቅለ፡** (διέλθωμεν) Gen. 4, 8; **ያንሶሱ፡ጸጐ፡** Ex. 21, 19. c) *peragrare:* **አንሶሰወ፡እስከ፡ሰኬሞን፡** Kuf. 13; c. Acc.: **አንሶሱ፡ኑኃ፡ወርሐባ፡** ibid.; c. **ውስተ፡** Gen. 41, 46; Matth. 4, 23. d) *obire, ambire, circuire,* c. **ውስተ፡** Ps. 72, 9; **ዲያቆን፡ውስተ፡ኵሉ፡አብያት፡ያንሶሱ፡** Kid. f. 17; c. **ኀበ፡**, ut: **ቀሲስ፡መፍትው፡ያንሶሱ፡ኀበ፡አብያተ፡ድውያን፡ወየሐውጸሙ፡** f. 16; **ዘያንሶሱ፡** *qui deses vagatur* Sir. 10, 27. e) trsl.: *ambulare, incedere* i. e. *vitam degere, se gerere:* **ውስተ፡ፍናወ፡ጽድቅ፡አንሶሱ፡** Prov. 8, 20; Rom. 6, 4. 13, 13. 2) trs. *ire facere* i. e. *loco movere, adigere, impellere:* **ኢረከቡ፡ማየ፡ዘይጸውር፡ሐመሮሙ፡ወጻመዉ፡ወኢተመክኑ፡ከመ፡ያንሶስዉ፡ሐመረ፡** Sx. Tachs. 10; **ዘያንሶሱ፡** φορολόγος Job 3, 19. — *Voc. Ae.:* **አንሶሰወ፡ዘ፡ተመላለሰ፡**

ሰውሰው፡ subst., usitatum in Pl. **ሰዋስው፡** 1) *gradus scalarum, scala, scalae;* domorum: **ይደልዎ፡ለ፩ከመ፡ይትክል፡ሰዋስወ፡በኀበ፡ገቦ፡አረፍት፡ለእመ፡ኮነ፡ውእቱ፡ዘኢይነኪ፡ካልአ፡** (*vicinum*) F. N. 37; κλίμαξ Gen. 28, 12; milites **ተከሉ፡ሰዋስወ፡ወዐርጉ፡** Jsp. p. 319; Lit. 170, 4; Enc. Tachs. 3. 2) *vocabularium,* **መጽሐፈ፡ሰዋስው፡** *liber scalarum* vel **ሰዋስው፡** Cod. Mus. Brit. LXXXII; Cat. Cod. Bodl. Ox. p. 82ᵃ. — *Voc. Ae.:* **ሰዋስው፡ዘ፡መሸጋገርያ፡ወዓዲ፡መሰላል።**

መንሶስው፡ part. *ambulans, incedens:* **ንዋየ፡ወርቅ፡እመ፡መንሶስወ፡ቤቶ፡ይሬሲ፡** (ubi Graecus μηδεὶς εἰς οἰκείαν χρῆσιν σφετεριζέσθω habet) II Can. Ap. 67.

ንሶሳው፡ n. act. *ambulatio, incessus, ingressus, profectio:* **ተናገሩ፡በንሶሳው፡** ἐν περιπάτοις Prov. 23, 31; **ዘእንበለ፡ነፍስ፡ወኢንሶሳው፡** Sap. 15, 5. 15; **ዘፍጡን፡ንሶሳዊ፡** εὐκίνητος 7, 22; **ጸበለ፡ንሶሳዎሙ፡** (pulvis quem eundo excitant) Jsp. p. 282; **ኢኀደገ፡ንሶሳወ፡በምድር፡** p. 285; **ኢተክህሎ፡ለሀርቃኖስ፡ንሶሳው፡** (sc. cum suo exercitu) **በእንተ፡ሰንበት፡** p. 299; **ውስተ፡አየራት፡ንሶሳዊ፡** sc. Dei, Lit. Epiph.; Org. 1.

እንስሳ፡ subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. **እንስሳት፡** (F. N. 17), *animal* („a facultate locomotiva sic dictum, sicut مَاشِيَةٌ," Lud.) 1) in specie: *quadrupedes,* τετράποδα Gen. 1, 24; Ex. 9, 9. 10; Lev. 20, 15; Num. 35, 3; Job 12, 7. 18, 3. 35, 11. 2) *quadrupedes domesticae, pecus, jumentum* (boves, oves, asini, cameli, al.) κτῆνος, κτήνη Gen. 6, 19. 30, 29. 47, 1. 16; Job 1, 3. 10. 42, 12; Koh. 3, 18; Prov. 12, 10; Ps. 146, 10; 1 Reg. 23, 5; Ex. 9, 3 seq.; 20, 17; Lev. 11, 2 seq.; Num. 32, 1; Jes. 46, 1. 63, 14; Jer. 7, 20; Sir. 7, 22. 40, 8; Joh. 4, 12; Apoc. 18, 13; βουκόλια 1 Reg. 30, 20; **ከመ፡እንስሳ፡** ἴσα βουσίν Job 40, 10; μόσχος Hez. 1, 10; **እንስሳየ፡ዘእጼእን፡** 2 Esr. 12, 14; ζῷον Hebr. 13, 11; θηρίον 12, 20. 3) *animal, bestia, brutum* in genere; ζῷον **ኵሉ፡እንስሳ፡ያፈቅር፡ዘመዶ፡** Sir. 13, 15. 43, 25; 2 Petr. 2, 12; **፪እንስሳ፡** (behemoth et leviathan) 4 Esr. 4, 56; **እንስሳ፡ገዳም፡** Ps. 79, 14; brutum Ps. 72, 22; convicii causa impingitur haereticis, Enc. Hoc nomine appellantur *quatuor animalia coelestia:* **፬እንስሳ፡** Hez. 1, 5 seq.; Apoc. 4, 6; Lit. 165, 1; Sx. Hed. 8; Cod. Mus. Brit. XXIX, 11; al.

ተአንሰሰ፡ quadrl. denom. III, 1 *se bestiae assimilare, pecori* vel *brutis similem fieri, obbrutescere, voluptatibus bestialibus indulgere;* **እለ፡ይትአነሰሱ፡ምስለ፡እንስሳ፡ዘውእቱ፡ዝሙት፡** Did. 33; **ተአንሰሱ፡ከመ፡እንስሳ፡** Clem. f. 247. 258; (Deus Nebucadnezarem) **ረሰዮ፡ከመ፡አርዌ፡ገዳም፤ገሠጾ፡በተአርውዮ፡ወአንበሮ፡በተአንስሶ፡** M. M. f. 60; Org. 2. — *Voc. Ae.:* **ተአንሰሰ፡ሣዕረ፡ብ፡ሣረ፡በላ።**

እንሱስ፡ part. *brutus, bestialis, belluinus:* **ከመ፡ኢይ**

ኩን፡ (homo) እንሱሰ፡በኢልባዌ፡ነፍን፡(እግዚ"፡)ውስተ፡ገጹ፡መንፈሰ፡ሕይወት፡ M. M. f. 272.

እንስሳዊ፡ adj. rel. *animalis, bestialis, belluinus:* ይትልዉ፡ፍኖተ፡እንስሳዊተ፡ F. M. 11, 1; ፍጥረት፡ (natura) እንስሳዊት፡ Phlx. 102; Gad. Ad. f. 9; ጠባይዕ፡እንስሳዊት፡ F. N. 24, 1; ጣዕማት፡እንስሳዊያት፡ F. M. 17, 4; ፍትወት፡ እንስሳዊት፡ Fal. f. 13.

ሰቀ፡ I, 1 [componendum videtur hoc verbum cum nomine שׁוֹק ساق *crus*, vid. Ges. thes. p. 1381] Subj. ይሱቅ፡, *fulcire, suffulcire, adminiculari, sustentare, praesidio esse:* አኮ፡በዕፅ፡ዘይሰውቆን፡ (Lalibela ecclesias ab ipso aedificatas) Gad. Lal.; በዕል፡እመ፡ተንተነ፡ይሰውቅዎ፡አዕርክቲሁ፡ στηρίζειν Sir. 13, 21; ሰላም፡ለስፍሕት፡የማኑ፤ከመ፡ትሱቅ፡ኵሎ፡ለእለ፡ተንተኑ፡ Sx. Nah. 7 Enc.; ለሰዊቆትየ፡ሰበ፡እድኅዕ፡ Org. 4; ἀντιστηρίζειν Ps. 36, 25. 144, 15; መኑ፡ትሰውቅ፡ τίνι πρόσκεισαι; Job 26, 2; ὑπερασπίζειν እሬኑ፡ እሰውቀከ፡ Hos. 11, 8; Zach. 9, 15; (Petrum) ሰቀቶ፡ረድኤቱ፡ (Dei) ወአስተናሥአቱ፡ F. M. 3, 6. — *Voc. Ae.:* ሰቀ፡ዘ፡ደገፈ።

ሰወቀ፡ I, 2 quasi mole opposita *fulcire* i. e. *cohibere* aquas: ኢያሱ፡ወልደ፡ነዌ፡ሰወቀ፡ማየ፡ዮርዳኖስ፡ሎሙ፡ (Israelitis) ውኅለፉ፡ Sx. Sen. 26.

ተሳወቀ፡ III, 3 1) *se invicem fulcire* vel *sustentare:* እስመ፡ይሳወቃ፡በበይናቲሆን፡ወይጸንዓ፡በኅይሎን፡ Herm. p. 15. 2) *inniti* rei, c. Acc.: ይሳወቆ፡ Herm. p. 18.

ስዋቅ፡ et **ሰዋቅ፡** subst., Pl. **አስዋቅ፡** (tamquam a ሰውቅ፡ vel ሰቅ፡) *fulcrum, fulcimentum, adminiculum, pedamen, columen, sustentaculum;* aedium ስዋቅ፡አጽራሒሃ፡ M. M. f. 221; vitium አስዋቅ፡ Gad. Kar.; (Deus) ሳረራ፡ለምድር፡ዲበ፡ማይ፡ወአጽንዓ፡ዘእንበለ፡ሰዋቅ፡ Macc. f. 25; Lit. 176, 1; ኤፍሬም፡ስዋቅ፡ (v. ምስዋቅ፡) ርእስየ፡ ἀντίληψις τῆς κεφαλῆς μου Ps. 107, 8. — *Voc. Ae.:* ስዋቅ፡ዘ፡ደገፉ።

ሰዋቂ፡ n. ag. *fultor, sustentator:* መርጉዝ፡ሰዋቂ፡አብራኪ፡ Mss. Colb.; ሰዋቂ፡ኩነኒ፡ወምስማኪ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

ምስዋቅ፡ subst. *locus sustentationis, ubi quis fulcitur* Ps. 107, 8 var.

መስወቅ፡ subst., nonnisi in Pl. **መሳውቅ፡** et **መሳውቅት፡** repertum, *fulcimentum, sustentaculum, columen:* ምክያደ፡መሳውቅ፡ *basis columinum* Gad. Lal.; መሳውቅት፡ ὑποστηρίγματα 3 Reg. 10, 12; Pl. Pl. መሳውቃት፡ ibid.

ሰወበ፡ rad. inus., sine dubio e. q. شَأَى (de qua vid. Ges. thes. p. 932), unde شَأْوٌ *canistrum*, مِشْآةٌ *cophinus.*

መሰብ፡ subst., fem., 1) *canistrum* [amh. ማሰብ፡ et ሞሳብ፡ „*a straw basket*, wide above and narrow at the bottom, having a flat rim below to stand upon, into which they put their thin cakes of bread" Isenb. lex. amh. p. 25] κανοῦν Ex. 29, 3. 23. 32 in C (pro ገሐፍት፡ caeterorum codd.); Lev. 8, 2. 26. 31 in C (pro መስፈርት፡ caeterorum codd.); στάμνος መሰብ፡ወርቅ፡እንተ፡መና፡ Hebr. 9, 4; Mavâs. n. 65. 2) In specie: *capsa* vel *arca* vel *discus major,* in quibus panis altaris ponitur: Lit. 159, 1; (Caleb ecclesiae Nagranensi dedicavit) መሰበ፡እንተ፡ውስቴታ፡ኅብስት፡ Gad. Za Mich.

ሰውተል፡ subst., Pl. **ሰዋትል፡**, secundum Ludolfum „*spiculum* ut videtur", secundum Isenbergium (in lex. amh. p. 66 sub ሾተል፡) *pugio, sica:* ኵያንው፡ወሰዋትል፡ዘእሳት፡ Lud. e Libr. Myst.

ሰደ፡ I, 1 (Perf. nondum repertum est) *ignem facere* vel *ignem* (in acerra) *ferre:* ወአልቦ፡ዘይሰውድ፡ (var. ዘይወስድ፡እሳተ፡) በቤተ፡ዔሳው፡ οὐκ ἔσται πυρφόρος τῷ οἴκῳ Ἡσαῦ, Ob. 18.

መስወድ፡ subst., Pl. **መሳውድ፡** (receptaculum ignis, *ignitabulum*) *acerra, batillus,* πυρεῖον (מַחְתָּה) መስወደ፡እሳት፡ Ex. 27, 3. 38, 22. 23; Jer. 52, 19 vrs. nov. — *Voc. Ae.* interpretantur መጨሐርያ።

ሳውዳ፡ n. prgr., sc. سَوْدَاء *melancholia, temperamentum melancholicum,* Fal. f. 16 (vid. sub እንሳሕስሐ፡); ሐዘን፡ይትወለድ፡እምነ፡ሳውዳ፡ f. 31. 82.

ሰጠ፡ *reducere* vid. sub ሦጠ፡

ሰጠ፡ I, 1 [שָׁפַךְ سَطَّ ܐܫܕ] Subj. ይሱጥ፡ 1) *fundere, effundere, profundere,* c. Acc. rei, c. እምነ፡ vasis, c. ውስተ፡, ላዕለ፡, ዲበ፡ rei vel prs., Ex. 30, 18; Ps. 74, 8; ይሰውጣ፡ለበረዱ፡ውስተ፡ምድር፡ Sir. 43, 19; ሰጠ፡ላዕሌሆሙ፡መሥዋዕተ፡ልውሰ፡በቅብእ፡ Kuf. p. 24; ኢትሱጥ፡እሳቶሙ፡ለኃጥአን፡ Sir. 8, 10; ኢሰጥክዎ፡(ለደም፡) ውስተ፡ምድር፡ Hez. 24, 7; trsl.: እሰውጥ፡መዐትየ፡ላዕሌሆሙ፡ Hez. 20, 8. 36, 18; እሰውጥ፡ለክሙ፡በረከትየ፡ Mal. 3, 10; እሰውጣ፡ለትምህርት፡ Sir. 24, 33; ኀፍረተ፡ Ps. 88, 44; ምሕረተ፡ Sir. 18, 11; መንፈሰ፡ Tit. 3, 6; Act. 2, 17; ሰጠ፡ቃለ፡ ልሳናቲሆሙ፡ Kuf. 10; ሰጣ፡ለነፍሱ፡ Lit. Chrys.; omisso objecto: እመ፡ሰጡ፡ላዕሌሁ፡ኢይትሐወስ፡ Job 41, 14. 2) *infundere, superfundere:* ሰጠ፡እምጸሕብ፡ውስተ፡ጸሕብ፡ Jer. 31, 11; Lev. 14, 15; 4 Reg. 9, 3. 6; ሰጠ፡ቅብአ፡ላዕለ፡ርእሳ፡ Gen. 28, 18; 1 Reg. 10, 1; c. ዲበ፡ 3 Reg. 18, 34; ዘይሰውጥ፡ τῶν ἐπιχεόντων Zach. 4, 12. 3) *evacuare, exinanire:* ሰጠት፡ቀሡታ፡ውስተ፡ምስታይ፡ ἐξεκένωσε Gen. 24, 20; ሰጡ፡አኅስሊሆሙ፡ 42, 35; ሰጥኪዮ፡(ለጽዋዕ፡) ἐξέπιες καὶ ἐξεκένωσας Jes. 51, 17; trsl. de τῷ Λόγῳ: ሰጠ፡ርእሶ፡በእንቲአነ፡ ἐκένωσεν ἑαυτὸν δι' ἡμᾶς Cyr. ad Th. f. 9; ቅድመ፡ይሱጥ፡ርእሶ፡ Cyr. c. Pall. f. 89; ኮነ፡ሰብአ፡ሰዊጦ፡ርእሶ፡በዘኢኮነ፡ቀዳሚ፡ καϑεὶς ἑαυτὸν εἰς ὅπερ οὐκ ἦν Cyr. ad Th. f. 16; c. Pall. f. 67. — (Ex Enc. Ter 21 Ludolfus significationem *sepelire* affert; sed ibi ሰጠ፡ pro ሦጠ፡ *reducere* significat). — *Voc. Ae.:* ሰጠ፡ዘ፡ጨመረ፡አስራጨሂ፡ይ።

ሰወጠ፡ I, 2 *effundere, confundere:* ሰወጠ፡ልሳናቲሆሙ፡ Kuf. p. 43 ann. 14.

አሰጠ፡ II, 1 *effundere facere:* ኢያሰጥክዎ፡ውስተ፡ምድር፡ Hez. 24, 7 var.

ተሰውጠ፡ III, 1 *fundi, effundi, profundi, infundi, se effundere:* ወይሰወጥ፡ውስተ፡መሠረተ፡ምሥዋዕ፡ Sir. 50, 15; ዕፍረት፡ዘተሰውጠ፡ Cant. 1, 3; Clem. f. 153; c. እምነ፡ et ውስተ፡ Ps. 143, 15; ይሰወጥ፡ማይ፡ውስተ፡ሐመር፡ Marc. 4, 37; (አፍላግ፡) በባሕር፡ይሰወጡ፡ Hen. 77, 7;

c. በ፡ vasis (infundi) Sx. Haml. 12 Enc. (vid. ስያሕ፡); ተወሐደ፡ወተሰውጠ፡ቦቱ፡ (sc. in elementa eucharistiae) ክርስቶስ፡ F. M. 26, 7; Lit. 168, 4.

ስዉጥ፡ vel **ስውጥ፡** part., f. **ስውጥ፡**, *fusus, effusus, infusus;* M. M. f. 227; c. ውስተ፡ Org. 3; መዓር፡ስዉጥ፡ውስቴ፡በበ፡ጽጌያቲሆሙ፡ *mel diffusum in singulis floribus (herbarum)* Mss. Colb.; ስውጥ፡ሥርናይ፡ *effusum triticum* θημωνία σίτου Cant. 7, 3 ann. (Ludolfus habet ስውጠ፡ሥርናይ፡).

ስውጥ፡ subst. *acervus* Cant. 7, 3 secundum Ludolfum, at vid. ስዉጥ፡

ሱጠት፡ n. act. *effusio, exinanitio,* κένωσις Cyr. c. Pall. f. 80; ሱጠተ፡ርእሱ፡ f. 82.

ስውጣ፡ subst. *exinanitio, status exinanitionis:* አኮ፡ከመ፡ይንበር፡ውስተ፡ስውጣ፡ οὐχ ἵνα μείνῃ κεκενωμένος Cyr. ad Th. f. 16.

ሰውጥ፡ subst., Pl. **አስዋጥ፡** [שׁוֹט ܫܘܛܐ سَوْطٌ] *scutica, flagellum,* μάστιξ: ከመ፡ሰውጥ፡ለፈረስ፡ Prov. 26, 3; ለገብር፡እኩይ፡ሰውጥ፡ወመቃይጽ፡ στρέβλαι καὶ βάσανοι Sir. 30, 35; ይዝብጥዎ፡በአስዋጥ፡ Sx. Hed. 16; Ter 16; Jac. 9, al. — Radd. Abb.: ሰወጠ፡ዘ፡ገረፈ፡ (*flagellare*).

ሶጠጠ፡, **አንሶጠጠ፡** *cohorrescere* vid. sub ሦጠጠ፡

ሳዕ፡ subst., i. q. **ሰዓት፡**, sed rarius usurpatum: *hora, tempus;* st. c. ሳዐ፡ (secundum Lud. ሰዐ፡); እምጊዜ፡ጽባሕ፡እስከ፡ሳዐ፡ዕለት፡ይመሲ፡ Genb. 2 Enc.; ሰዓት፡ስቅለቱ፡ስሱ፡ሳዕ፡ M. M. f. 103; በኵሉ፡ጊዜ፡ወበኵሉ፡ሳዕ፡ Org.; ሳዐ፡ሞቱ፡ርሑቅ፡ *tempus mortis ejus longinquum* Hed. 3 Enc.; ሰዐ፡ዕሴት፡ወፍዳ፡ Genb. 4 Enc. (at ሳዐ፡ in cod. Tub.).

ሰዐት፡ vel **ሰዓት፡**, fem. et m., Pl. **ሰዐታት፡** vel **ሰዓታት፡** [שָׁעָה ܫܥܬܐ سَاعَةٌ, vid. Ges. thes. p. 1455; amh. ሰዓት፡ et ሳት፡] 1) *hora:* Gen. 29, 7; መስየ፡ወድአ፡ሰዓት፡ Marc. 6, 35; Apoc. 9, 15. 11, 13. 17, 12; መንፈቀ፡ሰዓት፡ ἡμιώριον 8, 1; በአይ፡ሰዓት፡ 3, 3; ኵሎ፡ vel ኵላ፡ሰዐተ፡ Ex. 18, 22. 25; 4 Esr. 9, 42; በኵሉ፡ሰዓት፡ Lev. 16, 2; ጌሠመ፡በዛቲ፡ሰዓት፡ 4 Esr. 14, 29; መጠነ፡አሐቲ፡ሰዓት፡ Dan. 4, 16; በዛቲ፡ሰዓት፡ Judith 13, 4; ዕለት፡ወሰዓት፡ Matth. 24, 36; ጊዜ፡ሰዐተ፡ተሱዓት፡ 27, 46 rom.; እስከ፡ተሱዐት፡ሰዓት፡ Did. 29; በስድስቱ፡ሰዓት፡ Asc. Jes. 4, 5; Marc. 15, 25; Joh. 1, 40; ጊዜ፡ሣልስ፡ሰዓት፡ Matth. 20, 3 rom.; Herm. p. 7; በከየ፡ሰዐተ፡ነዋኅ፡ Sx. Nah. 14; ዐቢየ፡ሰዓት፡ 1 Reg. 20, 41; እለ፡ያሰግሉ፡ውስተ፡ሰዐታት፡ወዕለት፡ወለያልይ፡ Clem. f. 178; de horis precum canonicis f. 10—13. De horis nocturnis vel *vigiliis:* φυλακαί ሰዐታት፡ Ps. 76, 4. 89, 4; ከመ፡ይዕቀቡ፡ሰዐታተ፡ደብተራ፡ 1 Par. 23, 32; Judith 12, 5; እምሰዐተ፡ጽባሕ፡ ἀπὸ τῆς φυλακῆς πρωίας Ps. 129, 6; በቀዳሚት፡ሰዓት፡ Thren. 2, 19; Jud. 7, 19; Marc. 6, 48. 2) *momentum temporis, pars temporis,* etiam minutissima: እምውእቱ፡ሰዓት፡ Matth. 9, 22; ሐረ፡በሰዐቱ፡ *extemplo, illico* Phlx. 3. 71; ለሰዐትከ፡ πρὸς ὥραν Philem. 15; ለሰዓት፡ πρόσκαιρος Hebr. 11, 25; 2 Cor. 4, 17. 3) *tempus* in genere; *tempus statutum, certum, festum:* ሰዐተ፡መንሱት፡ Apoc. 3, 10. 14, 7; በአሐቲ፡ሰዓት፡ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ 18, 8; ለለ፡ሰዐቱ፡ καθ᾽ ὥραν Deut. 33, 14; ሠለስተ፡ሰዐተ፡ዘበዓልክሙ፡ τρεῖς καιρούς Ex. 33, 14; ደኃሪት፡ሰዓት፡ይእቲ፡ 1 Joh. 2, 18; እምቅድመ፡ሰዓቱ፡ πρὸ ὥρας Job 24, 6; እምሰዐት፡እስከ፡ሰዐት፡ 1 Par. 9, 25; ለምንት፡ይረስዮን፡እግዚ"፡ለሰዓታትየ፡ Job 24, 1.

ሰዐለ፡ *tussire,* Lud. sine auct. [سَعَلَ; ܫܥܠܐ *tussis;* etiam سُعَالٌ].

ሰዓል፡ subst. *tussis,* Lud. sine auct.

ሰዐለ፡ *rogare* vid. sub **ሰአለ፡**

ሰዐለ፡ *effigiare, pingere* vid. sub **ሠዐለ፡**

ሰዐመ፡ I, 1 [amh. ሳመ፡] Subj. **ይስዐም፡** *osculari,* c. c. Acc. Gen. 27, 26. 27; Ruth 1, 9. 14; Kuf. 22. 26. 31; 1 Reg. 10, 1; እስዐም፡እገሪሁ፡ Esth. 4, 17 apocr.; Tob. 7, 6; አኀዘቶ፡ወሰዐመቶ፡ Prov. 7, 13; ይስዕመኒ፡በስዕመተ፡አፉሁ፡ Cant. 1, 2. 8, 1; እስከ፡ይትሌቃሕ፡ይስዕመከ፡ርእሰከ፡ Sir. 29, 5; Matth. 26, 48. 49; አዘዘ፡ከመ፡ይስዐም፡እግረ፡አቡሁ፡ Jsp. p. 332; አእጋረ፡ክርስቶስ፡ሎቱ፡ (in ejus gratiam) እንዘ፡ትስዕሚ፡ Tachs. 7 Enc.

ተስዕመ፡ et **ተሰዐመ፡** III, 1 *osculo excipi, se invicem osculari:* ናስተሐውዝ፡በተስዕሞ፡ (v. ስዒም፡) Prov. 7, 18; ተሐቀፉ፡በበይናቲሆሙ፡ወተሰዐሙ፡ (nisi malueris ወተሳዐሙ፡) Sx. Mij. 18.

ተሳዐመ፡ III, 3 *osculari inter se, oscula jungere* Ps. 84, 11; Deg.

ስዕመት፡ n. act. et subst., *osculatio, osculum* Cant. 1, 2; ሠናይ፡ስዕመት፡ዘጸላኢ፡ Prov. 27, 6; Judas ወሀቦሙ፡ስዕመተ፡ትእምርተ፡ Did. 29.

ሰዐረ፡ trs. et **ስዕረ፡** intr. I, 1 [potestas verbi prima est in disscindendo, dirumpendo, cfr. שׂער et ܣܥܪ, Ges. thes. p. 1459; amh. ሻረ፡] Subj. **ይስዐር፡** A) trs. 1) *rescindere, dirumpere, dissolvere, violare:* ሰዐረ፡ታእኃሁ፡ διαλύει φιλίαν Sir. 22, 20; ሰዐረ፡ኪዳነ፡ዘኮነ፡ምስሌሁ፡ወምስለ፡አይሁድ፡ Jsp. p. 296; ስዒረ፡ጾም፡ Clem. f. 255; ሰዐሩ፡ሰንበታትየ፡ ἐβεβήλουν Hez. 23, 38. 2) *solvere, abolere, abrogare, irritum facere,* καταλύειν ኦሪት፡ Matth. 5, 17; Rom. 14, 20; ἀκυροῦν Matth. 15, 6; Marc. 7, 13; καταργεῖν Rom. 3, 31. 6, 6; Eph. 2, 15. 3) *abscindere, auferre, removere, cessare facere:* ἀφαιρεῖν ሰዐረ፡እግዚ"፡ኵሎ፡አንብዐ፡እምኵሉ፡ገጽ፡ Jes. 25, 8; ሰዐሩ፡እምኔነ፡ትምህርተ፡ 30, 11; ἐξαίρειν እስዕር፡ዝሙታ፡እምቅድመ፡ገጻ፡ Hos. 2, 4; እስዕር፡እምአህጉረ፡ይሁዳ፡ቃለ፡ሐሤት፡ καταλύσω Jer. 7, 34. 16, 9; ይስዕር፡ኵሎ፡ዕንዚራተኪ፡ Hez. 26, 13; παραλύειν Jes. 23, 9; እስዕር፡መንግሥተ፡እምቤተ፡እስራኤል፡ καταπαύσω Hos. 1, 4; አርዑተ፡እስዕር፡እምክሣዶሙ፡ συντρίψω Jer. 37, 8; καταργεῖν τινά Hebr. 2, 14; 2 Thess. 2, 8. 4) in specie: *removere* alqm a munere, (*deponere*); *abrogare* munus alicui: ሰዐረኒ፡እምግብየ፡ Luc. 16, 4; Act. 13, 22; 3 Reg. 2, 27; ያነብር፡ነገሥተ፡ወይስዕር፡ Dan. 2, 21. 5) *dirimere* (concionem), *dimittere,* ἀπολύειν Marc. 6, 36. 45. 8, 3; Luc. 2, 29; ሰዐረኒ፡እምነ፡ምድር፡ Tob. 3, 13. 6) *exscindere, exstinguere, delere:* περιεῖλεν 1 Reg. 28, 3; እስዕር፡ተዕቢቶሙ፡ለኃጥአን፡ ἀπολῶ Jes. 13, 11; Ps. 20, 10; ἀπαλλάξαι Jer. 39, 31 var.; ሰዐሮሙ፡እምነ፡ምድር፡ዝክሮሙ፡ κατέπαυσεν Sir. 10, 17;

አስዕሮሙ፡ እምገንት፡ ብሔር፡ አስማቲሆሙ፡ ἐξαρῶ Zeph. 1, 4; ንስዐር፡ ዝክሮ፡ እምድር፡ ἄρωμεν Prov. 1, 12; ἐξαλείψει Deut. 29, 19; παύσω 32, 26. B) intr. ስዕረ፡ *abrumpi, aboleri, irritum fieri, cessare:* ስዕረት፡ ቃለ፡ ወንጌል፡ ቅዱስ፡ Sx. Jac. 1; ኢይስዐር፡ እምኔክሙ፡ ገብር፡ Jos. 9, 21; ይስዐር፡ እምግብሩ፡ Num. 8, 25 FH.

አስዐረ፡ II, 1 *exscindere, delere, excidere* Deut. 2, 22. 29, 27; Jos. 24, 12.

ተስዕረ፡ III, 1 1) *dissolvi, discindi:* ይሰዐር፡ ተዋስቦ፡ (matrimonium) F. N. 24, 1; ዝግብሮሙ፡ የኀልፍ፡ ወይሰዐር፡ Act. 5, 38; ተስዕረት፡ ምክርከ፡ Jes. 14, 10. 2) *solvi, aboleri, abrogari, irritum fieri* 4 Esr. 10, 28; ተስዕረት፡ መንግሥትከ፡ Dan. 5, 28; Hebr. 7, 24; 1 Cor. 15, 24; 2 Cor. 3, 11. 3) *abscindi, auferri, tolli, removeri, cessare:* ተስዕረ፡ አርዑቶሙ፡ Jes. 9, 4. 10, 27. 14, 25; ይሰዐር፡ ቅንአት፡ ኤፍሬም፡ 11, 13. 16, 10; ተስዕረ፡ ኵሉ፡ ትፍሥሕት፡ ምድር፡ 24, 11; 4 Esr. 7, 13; ከመ፡ ትሰዐር፡ ዐመፃ፡ Dan. 9, 24; ሊቃናት፡ እምኒ፡ አንቀጽ፡ ተስዕሩ፡ κατέπαυσαν Thren. 5, 14; እፎ፡ ተስዕረ፡ ዘያቀቱ፡ ወተስዕረ፡ ዘያሜምዕ፡ ἀναπέπαυται Jes. 14, 4; ይሰዐር፡ (v. ይስዐር፡) እምግብሩ፡ ἀποστήσεται Num. 8, 25. 4) in specie: *removeri a* vel *expelli* munere (*deponi*), Act. 24, 27; ትሰዐር፡ እምግብከ፡ ወእምኵናንከ፡ Jes. 22, 19; creberrime in canonibus ecclesiasticis: Can. Ap. 19 (18); ይሰዐር፡ እማዕርጊሁ፡ Clem. f. 147; ይሰዐር፡ እምሢመቱ፡ f. 204, al. 5) *absolvi, dimitti:* ከመ፡ እሰዐር፡ ὅπως ἀπολυθῶ Tob. 3, 6; ተስዕርኪ፡ እምደዌኪ፡ Luc. 13, 12; καταργεῖσθαι ἀπὸ τοῦ νόμου Rom. 7, 2. 6. 6) *exscindi, exstingui, deleri:* ተስዕረ፡ ሐሤት፡ ወፍሥሓ፡ እምአፉክሙ፡ Joel 1, 5; በሕርኪ፡ ተስዕረት፡ እንከ፡ Apoc. 21, 1.

ስዑር፡ part. *abrogatus, remotus* (*depositus*): ስዑር፡ እምክህነት፡ Stat. Ap. 25; ስዑር፡ ወውጉዝ፡ Abt. Ap. 28.

ስዕረት፡ n. act. 1) *ruptio, diruptio, violatio:* ስዕረተ፡ ኪዳን፡ Jsp. p. 296; ስዕረተ፡ ጾም፡ Clem. f. 112. 2) *abolitio, abrogatio:* ስዕረተ፡ ሞት፡ λύσις θανάτου, hom. Procli in Cyr. f. 120; Sx. Jac. 26. 3) *remotio, amotio, expulsio* a munere (*depositio*): ሠመርነ፡ በስዕረቱ፡ ለናስጦሪዮስ፡ Cyr. f. 114; ስዕረተ፡ ክህነ፡ Jsp. p. 322; F. N. 43, 11.

ሰዓሪ፡ n. ag. *dirumpens, abrogans, removens* Org. 1; Phlx. 242; Pl. ሰዐርተ፡ ጾም፡ *violatores jejunii*, Comp. eccl.

ስዕረ፡ *herbescere* vid. sub ሥዕረ፡

ሳዕር፡ *uter* vid. sub ሳእር፡

ሳዕስዐ፡ (etiam per ሠ) quadrl., quod nescio an e زَخَّ *efferbuit* زَخْزَخَ *bullivit, exundavit* (coll. زَغْزَغَ) illustrare liceat.

አንሳዕስዐ፡ V *ebullire facere:* ያንሰዐስዖ፡ ለሲኦል፡ ከመ፡ ጽሕርት፡ ἀναζεῖ Job 41, 22; Lib. Myst. — *Voc. Ae.:* አንሳዕስዐ፡ ዘ፡ አፈላ።

አስዖዘዘ፡ quinql. II [praefixo ሰ፡ vel አስ፡ causativo et inserto ô post primam radicalem ex ዐዘዘ፡, عَزَّ, עָזַז *durus, gravis, vehemens fuit* derivatum videtur] 1) *torpidum facere, torpore*, vel *stupore* vel *spasmo afficere:* (veneno) አስከሮ፡ ወአስዖዘዞ፡ (cadaveris instar) Sx. Jac. 2 Enc.; (Jacobus) ርእየ፡ ራእየ፡ ዘከመ፡ እግዚ"፡ ይትጋደሎ፡ ወአስዖዘዞ፡ ጸከ፡ ወሰመዩ፡ እስራኤል፡ Sx. Nah. 28. 2) *rigidum* i. e. *pertinacem, obstinatum, refractarium facere:* ዘያስዖዝዝ፡ ነገረ፡ ὃς ἐρεθίζει λόγους Prov. 19, 7; ገጸ፡ ዘኢየኀፍር፡ ልሳነ፡ ያስዖዝዝ፡ γλῶσσαν ἐρεθίζει 25, 23. 3) *obtorpescere, torpere, torpedine* vel *spasmo affici* Gen. 32, 31. 32; de anima: ታስዖዝዝ፡ (v. ታስተዐገዝ፡) ነፍስየ፡ ἀνέχεται ἡ ψυχή μου Job 6, 11. — *Voc. Ae.:* አስዖዘዘ፡ ዘ፡ አደነዘዘ።

ሰዖዛዝ፡ (v. ሰዖገዝ፡) subst. *torpor, torpedo, stupor, spasmus* Kuf. 23; Org.

መስዖዝዝ፡ part. *stupefaciens, torpore afficiens:* de vino, Org. 4.

ሰዘረ፡ *spithama complecti* vel *metiri* [coll. זֶרֶת ‏زِنْ‎ *spithama*]; Imprf. et Subjunctivi exempla nondum reperta: (Deus) ዘሰማየ፡ ሰዘርከ፡ ወምድረ፡ ሣረርከ፡ Deg.; ዘሰማየ፡ ሰዘረ፡ ወዘአድባረ፡ ደለወ፡ Mij. 7 Enc.; ሰዘሮ፡ ለሰማይ፡ በሕፍኑ፡ Ssal. Req.

ስዝር፡ subst. *spithama, palmus:* σπιθαμή Jes. 40, 12; 1 Reg. 17, 4; Jud. 3, 16; Kuf. 10; παλαιστή 3 Reg. 7, 11; 2 Par. 4, 5; Hez. 40, 5. 43. 43, 13.

ሰዘየ፡ vid. sub ሠዘየ።

I. **ሰይል፡** subst. et interj. [vicina: ወይል፡, ወይሌ፡, አሌ፡] 1) *malum magnum, malum lamentationis:* ይረክቡሙ፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ ደይን፡ ወሰይል፡ Clem. f. 229; ይረክብ፡ ሰይለ፡ ibid.; አመ፡ አደንገጸከ፡ ሞት፡ ወሰዓት፡ ሰይል፡ Haml. 11 Enc. 2) *vae!* ስይልየ፡ vel ሴልየ፡ ዘርሕቀ፡ ማኀደርየ፡ οἴμοι ὅτι Ps. 119, 5. — *Voc. Ae.:* ሰይልየ፡ ዘ፡ ወይኔ፡ ኀጢአት፡ ወሐዘንኚ፡ ይትበሀል።

ሰይሌ፡ i. q. ሰይል፡, ut: ሰይሌ፡ (v. ሰይልየ፡) ለኖሎት፡ ὦ ποιμένες Jer. 23, 1.

II. **ሰይል፡** subst. [سَلِيلٌ ,שִׁלְיָה, amh. ሺል፡; coll. שִׁלְיָה سَلًى *secundae*] *foetus, embryo:* (si quae) ኀለየት፡ በነፍሳ፡ ከመ፡ ትቅትል፡ ሰይላ፡ Kedr. f. 65.

ሴሐ፡ rad., cui illustrandae comparaveris سَحَّ *effudit; defluxit* (e loco superiore); سَاحَ et سَاعَ med. i *fluxit*, سَيَّسَ *liquefactus est.*

ሰየሐ፡ I, 2 *tabescere facere:* ይሴይሕዋ፡ (v. ይሴሕይዋ፡, ያሴይሕዋ፡, ያሴሕይዋ፡) ለሕይወቶሙ፡ መላእክት፡ ἡ ζωὴ αὐτῶν τιτρωσκομένη ὑπὸ ἀγγέλων Job 36, 14.

አሰየሐ፡ II, 2 id. q. I, 2.

ተሰይሐ፡ vel **ተሰየሐ፡** (dubium utrum III, 1 an 2?) *morbo* ሲሕ፡ *laborare:* (episcopus si aegrotat, medicamenta adhibeat) ከመ፡ ኢይሰያሕ፡ ወኢይንበር፡ መፃጕዐ፡ ወኢይዐሪፅ፡ ግብረ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Kid. f. 8.

ሲሕ፡ subst., nomen morbi, *tabes, phthisis:* ደዌ፡ ሲሕ፡ ἀῤῥώστημα ἔμμονον Sir. 30, 17; ደዌ፡ ሲሕ፡ ἀπορία (שַׁחֶפֶת) Lev. 26, 16; Deut. 28, 22; Macc. f. 14. — *Voc. Ae.:* ሲሕ፡ ዘ፡ ከብሽ፡ (i. e. *tumor pedum, hydrops*).

ስያሕ፡ subst. 1) *crater* (*calix, scyphus*): ቶስሐት፡ ውስተ፡ ስያሓ፡ ዘኢአሃ፡ ወይነ፡ Prov. 9, 2. 3; ይሰውጥ፡ በስያሖሙ፡ ቃለ፡ ሰላምየ፡ ዝንቱ፤ በአምሳለ፡ ወይን፡ ዘምሉእ፡ ቅድሐቱ፡ Sx. Haml. 12 Enc. 2) *pelvis, patera:* ስያሐ፡ ወርቅ፡

(ei dederunt suffituro) Gad. T. H.; **መዐዛ፡ዕጣን፡ይትቄረብ፡በ ስያሒ፡ወርቅ፡** M. M. f. 55; Org. 2; **ስያሒ፡ዕጣን፡** Org. 3. — *Voc. Ae.:* **ስያሒ፡ዘ፡ለቃቃ፡** (v. **ቀለቃቃ፡**) **ጽንሒሂ፡ይትበሀል፡**; *aliud:* **ስያሒ፡ብ፡ጽዋ።** — Ludolfus interpretatur: *vasculum murrhinum,* vulgo *porcellana; vas pretiosum;* nescio qua auctoritate nixus.

ሲሐት፡ subst. „nom d'un vêtement", d'Abbadie e suo codice XCI [cfr. سَيْح *striatae vestis genus*].

ሰያሒ፡ vel **ሰያሒ፡** n. ag., Pl. **ሰያሓት፡** vel **ሰያሕት፡** incertae significationis; (Manasse) **ይሴገል፡ወገብረ፡ሰያሕት፡ወማ ርያት፡አብዝኀ፡** Did. 7; at Platt p. 49 exhibet: **ወገብረ፡ሰያ ሓት፡ወምርአያት፡**, et voci explanandae comparat سَيَّاح *peregrinator ob Dei cultum,* سَائِح *devotus,* cum jejunio *affixus templo.*

ሺሕ፡ subst. amh., Pl. Pl. **ሺሐታት፡** *mille* [**ሽህ፡** *mille*]: (aevo Apostolorum) **እለ፡አምኑ፡ኢኮነ፡ሺሐታት፡ወኢእእላፋ ት፡አላ፡አህጉርኒ፡ወበሓውርት፡** Phlx. 41.

ሴሰየ፡ quadrl. I [vicinum videtur זוּן, زان, nec non ⲥⲁⲛϣ, ϣⲁⲛϣ] *alere, nutrire, cibum* vel *victum praebere, sustentare* animalia, homines; c. c. Acc. vel dupl. Acc.: Gen. 7, 3; **ከመ፡እሴሲከሙ፡** 45, 7. 11. 50, 21; 2 Reg. 19, 33; **ሴሰይ ክዎሙ፡እክለ፡ወማየ፡** 3 Reg. 18, 13; Deut. 1, 31. 8, 3. 16; **ሴሰዮሙ፡ለአበውሁ፡ወለአኀዊሁ፡ወለጥሪቶሙ፡ኀባውዘ፡** Kuf. 45; **ሴሰይኮሙኑ፡ለደቂቁ፡** Job 39, 3; **ለገብር፡ሴስዮ፡** Sir. 30, 33; Ps. 32, 19. 80, 15; Tob. 2, 10; **ኵሎ፡አሚረ፡ይሴስ ይዎሙ፡(ለዐናብስት፡)፪ሰብአ፡ወ፪አባግዐ፡** Dan. ap. 13, 32; 4 Esr. 8, 15; **አዘዘ፡ይሴስይዋ፡እምኒ፡ዘይገብሩ፡ሎቱ፡ሲሳ ዮ፡** Judith 12, 1; Matth. 6, 26; **ሴስዮት፡** Hen. 7, 3; **ይሴስ የከ፡ርስተ፡ያዕቆብ፡** Jes. 58, 14; **አነ፡እሴስዮሙ፡ሕማመ፡** Jer. 23, 15; **ትሴስዮ፡እክለ፡ጥበብ፡** Sir. 15, 3.

ተሴሰየ፡ III, 1 refl. et pass. *ali, nutriri, vesci, cibum sumere, victum quaeritare* vel *vivere* re: Hen. 60, 24; **ዘ ኢይፈቅድ፡ይትቀነይ፡ኢይሴሰይ፡** 2 Thess. 3, 10; 1 Tim. 4, 3; **እለ፡ይሴሰዩ፡ውስተ፡ማእድየ፡** 2 Esr. 15, 17; c. Acc.: **እለ፡ ይሴሰዩ፡እክልየ፡** Sir. 20, 16; Ps. 40, 10. 126, 3; **ይሴሰዩ፡ ሰገመ፡** Jes. 30, 24; **ሐምለ፡** Rom. 14, 2; **ሲሳየ፡** Thren. 4, 5; **መሓስዐ፡** Am. 6, 4; **ዳፍንተ፡** Hez. 4, 12; **መዓረ፡ወቅብአ፡** 16, 13; **ሶበ፡አኅለቁ፡ተሴስዮ፡እክለ፡** Gen. 43, 2. 6, 21; 1 Tim. 4, 6; c. **በ፡** Gen. 50, 20; Org. 2; c. **እምነ፡** 4 Esr. 9, 28. 12, 58; **እምነ፡ዘአምጻእኩ፡እሴሰይ፡** Judith 12, 2; **እለ፡ ይሴሰዩ፡እማእደ፡ንጉሥ፡** Dan. 1, 13; **ኵሉ፡እምኔሁ፡ይሴሰ ይ፡** 4, 9; **አንስት፡ይሴሰያ፡እምግብረ፡እደዊሆን፡** Clem. f. 190; **ተሴሰዩ፡እምጻማ፡እደዊሆሙ፡** Sx. Ter 17.

ሲሳይ፡ subst., plerumque m., *alimenta, cibus, victus, cibaria, pabulum,* Gen. 41, 36; 2 Par. 2, 10; Tob. 5, 15; Dan. 1, 5. 10; Jes. 30, 20; Prov. 6, 8. 24, 60; Ps. 41, 3. 110. 4. 146, 10; Hen. 60, 22; **ሲሳይነ፡ዘለለ፡ዕለትነ፡** 2 Esr. 15, 18; Matth. 6, 11; 1 Tim. 6, 8; Jac. 2, 15; **ዘኢይረክብ፡ ሲሳዮ፡** Sir. 10, 27; **እክል፡ለሲሳይ፡** Jes. 55, 10; **ዘእንበለ፡ ሲሳይ፡** ἀσιτί Job 24, 7; **ሲሳየ፡ቋዓት፡** 38, 41; **ሲሳየ፡ነፍስ ከ፡** Jes. 58, 10; **እምነ፡ዘይገብሩ፡ሎቱ፡ሲሳዮ፡** ἀπὸ τῶν ὀψοποιημάτων αὐτοῦ Judith 12, 1; ὀψώνια (i. e. *stipendium*) Luc. 3, 14; **ሲሳይ፡** *victus* Luc. 19, 23 ubi Gr. τόκος habet (at Matth. 25, 27 **ርዴ፡**).

ሲሲት፡ subst. *alimentum, nutrimentum, cibus:* **ወሀ ብኩክሙ፡አራዊተ፡ለሲሲት፡** Kuf. 6; **ልብስ፡ወሲሲት፡** Kuf. 29. 40; Macc. f. 25; Matth. 6, 25; **ሲሲት፡ልብ፡ቃላታሁ፡ለ እግዚ''፡** Cyr. c. Pall. f. 65.

መሴስይ፡ part. *altor, nutritor, sustentans:* **አነ፡እግ ዚ''፡ፈጣሪሁ፡ወለሓኩሁ፡ወመጋቢሁ፡ወዐቃቢሁ፡ወመሴስዩ፡ ለኵሉ፡ዘሥጋ፡** Clem. f. 83; Lit. Diosc.; Org. 5. Fem. **መሴሲ ት፡** et **መሴስዪት፡** *altrix* Org. 5.

መሴሲት፡ subst. *alimentum, nutrimentum* Cyr. f. 113.

ሲሲት፡ (v. **ሲሴት፡**) subst., nomen aut *ferae* aut *avis rapacis* cujusdam Hen. 89, 10. — *Voc. Ae.:* **ሲሲት፡ዘ፡ዲበል፡** (quod et ipsum haud liquet).

ሰይእ፡ subst. *flagitium, actio turpis* vel *mala* 2 Reg. 13, 2. 18, 13, nec non 1 Reg. 20, 2 in ann. [Respondet سَيِّئَة a سَاءَ שׁוא]. — *Voc. Ae.:* **ሰይእ፡ዘ፡ሕሩም፡**; Ludolfi Aethiops interpretabatur *turpitudinem.*

ሰይጣን፡ (etiam per **ሠ**, ut Herm. p. 47) subst., m., Pl. **ሰ ይጣናት፡**, nec non **ሰያጥንት፡** (M. M. f. 236), proprie *adversarius,* deinde *satanas, diabolus* (*daemonion*) [שָׂטָן ܣܛܢܐ شَيْطَان] σατάν 3 Reg. 11, 14; σατανᾶς Matth. 16, 23; Marc. 8, 33; Matth. 4, 10. 12, 26; Luc. 10, 18; 1 Tim. 1, 20; Apoc. 2, 9; διάβολος Job 1, 6; Zach. 3, 1; 1 Par. 21, 1; Ps. 108, 5; Hebr. 2, 14; 1 Tim. 3, 6. 7; Apoc. 12, 12. 20, 10; 1 Joh. 3, 8; Joh. 6, 70; Hen. 40, 7; Kuf. 17. 18. 19; Asc. Jes. 2, 2. 5, 16. 7, 9. 11, 23. 41. 43; Clem. p. 4 seq.; **ሰይ ጣን፡ትዝሀርት፡**, **ሰ''፡ዝሙት፡**, **ሰ''፡ስብሐት፡** Phlx. 39. 56 al.; δαιμόνια 1 Tim. 4, 1.

ሰይጣናዊ፡ adj. rel. *diabolicus, satanicus:* **መልአክ፡ሰ ይጣናዊ፡** Sx. Sen. 4; **ፍትወት፡ሰይጣናዊት፡** F. M. 13; **መ ናስው፡ሰይጣናዊት፡** Phlx. 3; **ዝንቱ፡ልማድ፡ሰይጣናዊ፡** Chr. Ta. 11.

ተሰይጠነ፡ quadrl. denom. III, 1 *in diabolum converti, diabolo similem fieri;* Inf. **ተሰይጥኖ፡** Lud. sine auct.

ሰይፍ፡ subst., m. (ut Kuf. 22; 1 Reg. 31, 4; Jos. 5, 13) et fem. (ut 1 Reg. 21, 9; 1 Par. 10, 4; Hez. 21, 28); Pl. **አስያፍ፡** (Mich. 4, 3; Hagg. 2, 22) et plerumque **አስይፍት፡** [سَيْف ܣܰܝܦܳܐ] *gladius, ensis,* ῥομφαία Gen. 3, 24; Jos. 5, 13; 1 Reg. 13, 19. 21, 8. 25, 13. 31, 4; 2 Esr. 14, 18; 1 Par. 10, 4; Ps. 7, 13. 36, 16. 149, 6; Cant. 3, 8; Hez. 21, 18; Hag. 2, 22; Mich. 4, 3; **ሰይፍ፡በሊኅ፡ዘክልኤ፡አፉሁ፡** Apoc. 1, 16; Hen. 8, 1; Kuf. 5; **በአፈ፡ሰይፍ፡** Kuf. 34; ὁ ἀκινάκης *acinaces* Judith 16, 9; **መተሩ፡ክሣዶ፡በሰይፍ፡** Sx. Genb. 25; **በዓለ፡ሰይፍ፡** (qui capita amputat) Sx. Jac. 6.

ሰየፈ፡ I, 1 et 2 1) *ense percutere:* **በመጥበሕተ፡ ሐራዊ፡በሊኅ፡አመ፡ለርእሱ፡ሰየፉ፡** Enc. Teq. 10. 2) *dissecare, concidere:* **የዓዕ፡ኀያል፡ዘይሰይፍ፡ወይከፍል፡** Lit. Jac. Sar.; **እፎኬ፡አርመመ፡ነኮርኳረ፡መባርቅት፡ወአ.**

ያውዐዑከ፡ ወእሮኬ፡ ኢሰየፉ፡ አስይፍተ፡ እሳት ፡ ለሠጽርትከ፡ M. M. f. 32.

ሰያፊ፡ n. ag., Pl. **ሰያፍያን፡** et **ሰየፍት፡** 1) *ensifer, gladio accinctus:* **ሰያፍያን፡** Lud. ex Org. 2) *decollandi artifex; qui capita amputat, detruncat* Jsp. p. 367; Sx. Masc. 18; Mij. 28; Genb. 14 Enc.

ሰዶማዊ፡ adj. et subst. *Sodomita*, praeposterae Veneri addictus, Kedr f. 77 seq.

ሰደሰ፡ rad. nominum numeralium, quae ad numerum *sex* pertinent.

ስሱ፡ (pro **ስድሱ፡**) nom. num., femininis junctum [שֵׁשׁ ﺳﺘﺔ ﺳﺖ] *sex;* ejus character est ፮; 2 Reg. 21, 20; Hez. 45, 13; ናሁ፡ ስሱ፡ ዘይጸልእ፡ እግዚ" ፡ Prov. 6, 17; Matth. 17, 1. 20, 5. 27, 45; **እመ፡ ስሱ፡ ዕለት፡** Marc. 9, 2 rom.

ስድስቱ፡ nom. num., masculinis junctum, Acc. **ስድስተ፡**, *sex* Gen. 30, 20; Ex. 25, 32; Num. 7, 3; **ስድስቱ፡ ተወልዱ፡ ሎቱ፡** 1 Par. 3, 4; **ስድስቱ፡ ዕደው፡** Hez. 9, 2; Jes. 6, 2; Asc. Jes. 7, 21. 10, 5; Jac. 5, 17; Apoc. 13, 18.

ስድስ፡ nom. num. 1) *sex*, potissimum ante nomina mensurarum usitatum: Ruth 3, 15. 17; **ዘዘርአ፡ ስድሰ፡ ያአቱ፡ ሥልሰ፡** Jes. 5, 10; 1 Reg. 17, 4; **ግድሙ፡ ስድስ፡ በእመት፡** Dan. 3, 1; Hez. 40, 6. 12. 41, 1 seq. 2) **ስድስ፡** et **ስድሰ፡** *sexies* Job 5, 19; 4 Reg. 13, 19.

ሳድስ፡ adj. num. (ordin.), f. **ሳድስት፡** *sextus* Gen. 1, 31; Hagg. 1, 1. 2, 1; 4 Esr. 4, 61; Num. 29, 29; Asc. Jes. 8, 1; Luc. 1, 26; c. suff. 2 Reg. 3, 5; **ሳድስተ፡** (*sexta pars*) **ኢፍ፡** Hez. 45, 13.

ሳድሳዊ፡ vel **ሳድሳይ፡** adj. num., f. (**ሳድሳዊት፡** vel) **ሳድሲት፡** *sextus* Jsp. p. 289; **ሳድሲተ፡ እዴሁ፡ ለኢፍ፡** Hez. 46, 14.

ሰዱስ፡ nom. temporale *sex* (dies) et *sextus* (dies): Kuf. 1. 2; Ex. 13, 6. 23, 12. 35, 2; **ነበረ፡ ህየ፡ ሰዱሰ፡ ዕለተ፡** Dan. ap. 13, 31; **በሰዱሱ፡ ለጽልመት፡** Hagg. 2, 1; Luc. 13, 14.

ስሳ፡ (pro **ስድሳ፡**) nom. num. *sexaginta*, (*sexagesimus*); ejus character est ፷; Dan. 3, 1; **ስሳ፡ ወ፪** 9, 25. 26; **ስሳ፡ በእመት፡** 2 Esr. 6, 3; Cant. 6, 8; Matth. 13, 8; 1 Tim. 5, 9; Apoc. 11, 3.

ሰደቀ፡ I, 1 [ﺳﺪﻕ *assidue incubuit* rei, II *composuit* in vase, uno super alio posito] *stipare, coacervare, cumulare:* **ሰደቁኒ፡ በአክዋል፡** στοιβάζειν Cant. 2, 5. — *Voc. Ae.:* **ሰደቀ፡ ብ፡ አለዘበ፡**; *aliud:* **ሰደቁኒ፡ ዘ፡ ከደኑኒ፡ ወዓዲ፡ ጨፈለቁኝ።**

ተሰድቀ፡ (Lud.) III, 1 *stipari, accumulari*; Syn.; **፩ ሥሉስ፡ ዘኢይሰደቅ፡** Deg.; **ሥላሴ፡ እንተ፡ ኢትሰደቅ፡ ወኢትት ሐየስ፡ ወኢትትነገር፡ ወኢትትፈለጥ ፡ በዕሪና፡** hom. Severiani in Cyr. f. 122.

ስዱቅ፡ part. *stipatus:* **ስዱቅ፡ በአክዋል፡** Deg.

ሰዶን፡ vid. sub **ስንዱን፡**

ሸዲ፡ vid. sub **ዠድይ፡**

ሰዳይ፡ n. prgr. sc. Σαδδαΐ שַׁדַּי *omnipotens*, nomen Dei: Hez. 10, 5; Kuf. 15. 27; Enc. 23 Tachs.

ሰደደ፡ I, 1 [שָׁדַד ﺷﺪّ vid. Ges. thes. p. 1364] Subj. **ይስድድ፡** 1) *propellere, expellere, extrudere, protrudere, ejicere, exturbare:* **ሰደድዎሙ፡ እምአብያቲሆሙ፡** Job 24, 12. 31, 39; Sir. 28, 15; **ይሰዱከ፡ እምሰብእ፡** Dan. 4, 22. 30; Kuf. 17. 30; Jer. 23, 2; **ፍጡነ፡ እሰድዶሙ፡ እምኔሃ፡** 29, 20; Thren. 3, 42; 2 Esr. 23, 3; Deut. 6, 19. In specie a) *pellere* domo uxorem, *repudiare:* **እመ ፡ ሰደዳ ፡ ብእሲ ፡ ለብእሲቱ፡** Jer. 3, 1. 8; 2 Esr. 10, 19; F. M. 6, 7. b) *expellere* potestate vel munere, Chrys. c) *ejicere* vel *expellere* ex ecclesia, *excommunicare;* Syn.; **አውጊዘክሙ፡ ስድድዎሙ፡** Clem. f. 202. d) *in exilium mittere, exterminare, relegare:* **ሰደዶ፡ ኀበ፡ ብሔር፡ ዘሰደድዎ፡** Sx. Jac. 18; **ኀበ፡ አሐቲ፡ ደሴት፡** Sx. Jac. 21. e) *abigere, discutere, dispellere:* **ዘወገሮን፡ ለአዕዋፍ፡ ይሰድዶን፡** Sir. 22, 20; **ተዕናስከ፡ ይሰድዶሙ፡ ለአዕርክቲከ፡** Sir. 12, 9; Hen. 40, 7; tenebras, Enc. 2) *persequi, insectari* Koh. 3, 15; Jer. 17, 18; Ps. 108, 15. 118, 161; (de Ps. 101, 9 vid. Ludolfi annotationes a. l.); Hen. 95, 7; Kuf. 1. 35; **ሰደደ፡ ዓሣ፡ ድኅሬሆሙ፡ እስከ፡ ጌዶር፡** 2 Par. 14, 13; Kuf. p. 136; christianos, ecclesiam Matth. 5, 11. 44. 23, 34; Phil. 3, 6; Rom. 12, 14; Sx. 3) *foras emittere, excludere,* ἀπέκλεισε Judith 13, 1; ἐξαποστέλλειν (cum **እምኀበ፡**) Dan. ap. 1, 21; Marc. 5, 40. 4) *mittere* (sed nonnisi aevo inferiore sicut in lingua amh.): **ወሰደደት፡ ኀቤሃ፡ ብዙኀ፡ አምኃ፡** Jsp. p. 321, al. (At Mal. 1, 8, quem locum Lud. affert, ad **ወሰደ፡** referendus est).

ተሰደ፡ (vel **ተሰድደ፡**) III, 1 1) *expelli, exturbari, protrudi, ejici, relegari, dispelli, excommunicari:* Hen. 32, 6. 41, 2. 46, 8. 63, 6. 10; **ዐማፅያን፡ ይሰደዱ፡ እምውስቴታ፡** Prov. 2, 22; **ጊሜ፡ እንተ፡ ተሰደ፡** Sap. 2, 4. 4, 15; **ይሰደዱ፡ እምቍርባን፡** F. M. 6, 13; **ይሰደድ፡ እምቤተ፡ ክርስቲያን፡** vel **እምትድምርት፡ ምእመናን፡** 8, 1, etiam absolute: **ይሰደድ፡** *excommunicetur* Clem. f. 89. 192; Syn. 2) *persecutionem pati:* **ተሰዱ፡ በዝናም፡ ወበበረድ፡** Sap. 16, 16; **ተሰዶትየ፡** διωγμός μου Thren. 3, 19; **ስደቱ፡ ዘይሰደድ፡** Asc. Jes. 3, 13; **ተሰዶ፡** διωγμός Rom. 8, 35; 2 Tim. 3, 11; Matth. 5, 10.

ስዱድ፡ part. *expulsus, ejectus, exterminatus, persecutionem passus, excommunicatus:* (Christus est) **ተስፋሆሙ፡ ለስዱዳን፡** Kid. f. 9; Lit. 168, 2; **ስዱድ፡ እምቤተ፡ ክርስቲያን፡** Syn.; F. M. 20, 5; F. N. 13; munere Chr. f. 3.

ስደት፡ n. act. et subst., Pl. **ስደታት፡** 1) *expulsio, exterminatio:* **ስደተ፡ ኀሊናት፡ ሕማማት፡** (ex animo) Phlx. 107; e munere, Chr. f. 2. 2) *excommunicatio:* **ይንበሩ፡ ኵሎ፡ መዋዕለ፡ ሕይወቶሙ፡ በስደት፡** F. M. 6, 13. 3) *exsilium* Sx. Jac. 18; Mag. 13. 4) *persecutio* Matth. 13, 21; Asc. Jes. 2, 5. 3, 13; (Stephanus) **ዕጉሥ፡ በስደት፡ ወበምንዳቤ፡** Mavâs. n. 12; **ስደታት፡** Gad. Kar.

ሰዳዲ፡ n. ag. 1) *expulsor, depulsor, repulsorius, abigens, dispellens:* **ዝአስማት፡ ሰዳዲሆሙ፡ ለአጋንንት፡** Genz. f. 19; Kedr f. 9; Tachs. 3 Enc.; **የሐንስ፡ ጽልመት፡ አበሳ፡ ሰዳዲ፡** Cod. Mus. Brit. LVII, n. 9. 2) *persecutor* διώκτης 1 Tim. 1, 13; Lit. 161, 3; Did. 7; Kid. f. 3.

መሰዳዲ፡ part. c. term. adj., *depulsor, abigens:* **ጸሎት፡**

መሰዳዴ፡ዐር፡ወመግረሬ፡አጋንንት፡ Cod. Mus. Brit. LXXX, 1 (in Catalogo imprimendum curavi መሰደዴ፡).

ሰገለ፡ rad. inus., cui שָׁכַל صقل potius quam سحر שָׁחַר comparaverim.

አሰገለ፡ II, 1 *divinare, ominari, augurari, hariolari*, μαντεύεσθαι 4 Reg. 21, 6; Mich. 3, 11; ያሰግሉ፡ከንቶ፡ Hez. 13, 6; ከመ፡ያሰግል፡ሰገለ፡ 21, 21; እለ፡ያሰግሉ፡እም ልበሙ፡ Jes. 44, 25; እለ፡ያሰግሉ፡ለከሙ፡ Jer. 34, 7; οἰωνίζεσθαι 4 Reg. 17, 17; እለ፡ያሰግሉ፡ለኪ፡ወይኔጽሩ፡ሰማየ፡ οἱ ἀστρολόγοι τοῦ οὐρανοῦ Jes. 47, 13; ዘያሰግሉ፡ (τῶν κληδονισμῶν) 2, 6; እለ፡ያሰግሉ፡በእሳት፡ወበማይ፡ወበአዕዋም፡ ወበአእባን፡ Clem. f. 128; በኮከብ፡ወበእሳት፡ f. 144. 179.

ተሰገለ፡ III, 2 *divinationi se dedere, ominari, hariolari* Did. 7 (Platt p. 48); ዘይሴገል፡በበድን፡ርኩስ፡ Kid. f. 24; ተሰገሎ፡በተአምረ፡ሰማይ፡ Kuf. 11.

አሰተሰገለ፡ IV, 1 1) i. q. II, 1 (*divinationis genera varia exercere*): ዘያስተሰግል፡ κληδονιζόμενος Deut. 18, 10; ዘያስተሰግል፡በዖፍ፡ 18, 11. 2) id. q. IV, 3.

አስተሳገለ፡ IV, 3 *divinatores, augures*, al. *consulere, iis aurem praebere* Deut. 18, 14 FH (v. ያስተሰግሉ፡).

ሰገል፡ subst., Pl. ሰገላት፡ (Lud. e Syn.) *divinatio, hariolatio, ominatio, augurium, astrologia, magia*, μαντεία Mich. 3, 6; Jes. 16, 6; Hez. 13, 7; μαντεῖον Prov. 16, 10; እስመ፡ሐሰዉ፡ሰገሎሙ፡ወተዋርዶቶሙ፡ለከ፡እምልበሙ፡ዘ ፈጠሩ፡ይትኔበዩ፡ Jer. 14, 14; ሰገለ፡ይሴአል፡ ἐν συμβόλοις ἐπηρώτων Hos. 4, 12; οἰωνισμός Num. 23, 23; Sir. 31, 5; በ ኀይለ፡ሰገልኪ፡ τῶν ἐπαοιδῶν σου Jes. 47, 9. 12; ሰብአ፡ሰገል፡ μάγοι Dan. 1, 20. 2, 2 seq.; 4, 3. 5, 15; Matth. 2, 16; Clem. f. 12. 33; saepissime in aliis libris, ut Syn., Sx., al.; እለ፡ይገብሩ፡ ሰገለ፡ Enc.

መሰግል፡ part. *divinator, hariolus, augur, ominator, magus, astrologus*, μάντεις Jer. 36, 8; μάγοι Matth. 2, 1. 7; Abush.; መሰግላን፡ Clem. f. 128; መሰግላን፡በአዕዋፍ፡ Did. 13; መሰግለ፡አዕዋፍ፡ Did. 35; መሰግል፡በዐሓይ፡ Syn.

ሰገላዊ፡ adj. rel. *ad divinatores, hariolos, magos pertinens*; ሰገላውያን፡ (i. q. ሰብአ፡ሰገል፡) Sx. Tachs. 29.

ሰግላ፡ subst., plerumque fem., Pl. ሰጋልው፡ *ficus Aegyptiaca, sycaminus, sycomorus* [שִׁקְמָה ܫܩܡܐ] ንግዘ ም፡ሰግላ፡ Jes. 9, 10; አልቦ፡በለስ፡ውስተ፡ሰግላ፡ Jer. 8, 13; ዕፀወ፡ሰግላ፡ 3 Reg. 10, 27; ሰጋልው፡ 1 Par. 27, 29; 2 Par. 1, 15; Luc. 17, 6. 19, 4; Const. Ap. 39. — *Voc. Ae.*: ሰግላ፡ (ሰገል፡)፡ዘ፡ሾላ።

ሰግላጥ፡ (v. ስግላጥ፡) subst. [سقلاط] 1) *vestis pretiosae genus*: አልባሲሆን፡ዘሜላት፡ወዘሚራይ፡ወሰግላጥ፡ (v. ስግ"፡) Jes. 3, 21—23; Org. 1. 2) nomen *floris odoriferi* (fortasse *Jasminum*, sicut سقلاط pers., et سقلاط arab.): ኢይትሜረይም፡ለ ሜናከሙ፡ጥንቁቅ፤ሰግላጥ፡ዘባሕር፡ወጽጌ፡ዘሐይቅ፡ Sx. Teq. 6 Enc.; at in Cod. Tub. legitur ሠግላግ፡ — *Voc. Ae.*: ሰግላጥ፡ ዘ፡ጽጌ፡ዘይበቍል፡በባሕር።

ሰገመ፡ rad. inus., cui primitus potestas cohibendi vel *occludendi* infuisse videtur (coll. שָׁגַם, سقم, أصم, أجم, جثم, al.).

ስጉም፡ part. *mutus* [أجم et أرجم *mutus, non barriens* de camelo]. — *Voc. Ae.*: ስጉም፡ዘ፡በሃም፡; *aliud*: ስጉም፡በ ሃም፡ዘ፡ድዳ።

ስግመት፡ n. act. *status muti* Kuf. p. 49.

ሰገም፡ et **ስገም፡** subst. m. et f., [etymon obscurum est; nescio an componi possit cum כֻּסֶּמֶת] *hordeum* Ex. 9, 31; Lev. 27, 16; Num. 5, 15; Deut. 8, 8; Jud. 5, 8. 7, 13; Ruth 1, 22. 2, 17—23. 3, 15. 17; 2 Reg. 14, 30. 21, 9; 3 Reg. 4, 21; 1 Par. 11, 13; Judith 8, 2; Jes. 28, 25. 30, 24; Jer. 48, 8; Hez. 13, 19; Hagg. 2, 16; Job 31, 40; Joh. 6, 9. 13; Apoc. 6, 6; Macc. f. 5 ubi ሰከም፡ scriptum reperitur. — *Voc. Ae.*: ሰገም፡ብ፡ገብስ።

ሰገም፡ subst., Pl. ሰገማት፡ *sagitta* (i. e. سهم vid. ስሀ ም፡) Gad. Ad. f. 126.

ሰጐረ፡ I, 1 *perforare*, var. pro ሰቈረ፡, q. v.: ይሰጕሩ፡ (v. ይሰቍሩ፡) እንፈኪ፡ Hez. 23, 25.

ስጐርድ፡ (ሰጕርድ፡, ሰጐረድ፡) subst. *porrum*, τὰ πράσα Num. 11, 5; Gad. T. H.; ሰጕርድ፡ M. F. [скортон, σκόρδον قرط كرات]. — *Voc. Ae.*: ሰጕርድ፡ዘ፡ሽኩርት፡ጸዐዳ፡ (vid. ሹንኩርት፡ apud Isenb.).

ሰገኖ፡ subst., m. et fem. (Job 29, 13 seq.), Pl. ሰገኖታት፡ (Gad. Ad. f. 35) *struthio, struthiocamelus* Lev. 11, 16; Deut. 14, 15; ዐጸደ፡ሰገኖ፡ Jes. 34, 13; ማኅደረ፡ሰገኖ፡ Jer. 9, 11 gl.; ቤተ፡ሰገኖ፡ 10, 22 vrs. alt.; 14, 6 gl.; Thren. 4, 3. [Nescio an comparare liceat صغون]. — *Voc. Ae.*: ሰገኖ፡ዘ፡ ሰጐን፡

ሰጐዐ፡ I, 1 [vic. ሰከዐ፡ q. v.] *transfigere, transsuere*: ይሰጕዑ፡እዝነኪ፡ (et: ይሰቍሩ፡እንፈኪ፡) Hez. 23, 25.

ስግድ፡ (v. ሰጋድ፡) subst. *amygdala* arbor [שְׁגְדָא שָׁקֵד شقد] Kuf. 21.

ሰገደ፡ I, 1 [سجد ܣܓܕ סָגַד] Subj. ይስግድ፡, *se prosternere* vel *procumbere* coram aliquo, fronte humum tangendo, honoris testificandi vel adorandi causa; provolutum in genua vel prostratum in terram *humillime adorare, submisse venerari, precibus venerari* homines, Deum (προςκυνεῖν): ሰገደ ት፡ውስተ፡ምድር፡ Ruth 2, 10; ሰገደ፡በብረኪሁ፡ 2 Par. 6, 13; ይሰግዱ፡በገጸሙ፡ውስተ፡ምድር፡ Sir. 50, 17; Gen. 18, 2; 42, 6. 48, 12; 1 Reg. 25, 41; 2 Reg. 18, 28. 24, 20; Matth. 26, 39; Marc. 14, 35; Hebr. 11, 21; c. c. ለ፡ prs.: ይሰግዱ፡ ሎቱ፡ኵሎሙ፡ Esth. 3, 2 seq.; 1 Reg. 24, 9; Jes. 45, 14; Asc. Jes. 9, 31; ይሰግዱ፡ለእግዚ"፡ Jes. 27, 13; Ex. 20, 5; Kuf. 11. 20; Ep. Jer. 5; Zach. 14, 16; ደነኑ፡ወሰገዱ፡ለእግ ዚ"፡ 2 Esr. 18, 6; ይሰግዱ፡ለፀሓይ፡ Hez. 8, 16; Ps. 28, 2; Matth. 4, 10. 15, 25; Apoc. 19, 10; ከመ፡ለስሙ፡ይስግድ፡ ኵሉ፡ብርክ፡ Phil. 2, 10; c. ቅድመ፡ Kuf. 12; Gen. 23, 7. 12; ሰገደት፡ታሕተ፡እገሪሁ፡ Esth. 8, 3; absol.: ንሰግድ፡ወሰገ

ደነ፡ ንገብእ፡ Kuf. 18; Gen. 22, 5; ያስተበርክ፡ ወይሰግድ፡ ወይጼሊ፡ Jes. 44, 17; እለ፡ መጽኡ፡ ይስግዱ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ Jer. 33, 2; Joh. 4, 20. Nota locum: ይከውን፡ ጸሎት፡ በሰንበት፡ ዘእንበለ፡ ሰጊድ፡ ዲበ፡ ምድር፡ አላ፡ በደኒን፡ ወአትሕቶ፡ ርእስ፡ II Can. Nic. 32.

አስገደ፡ II, 1 *facere ut quis se prosternat, adoret:* Mavâs. nr. 13 (vid. sub ሆበይ፡); Deg.; Org. 1; c. dupl. Acc.: ሥጋ፡ እንተ፡ ነሥአ፡ (ὁ Λόγος) እምኔነ፡ አስገዶሙ፡ ለመላእክት፡ Chr. ho. 5.

ተሰግደ፡ III, 1 *adorari* (ritu solemni): Christus እመላእክት፡ ይሰገድ፡ Hom. Procli in Cyr. f. 121; ለግሙራ፡ ኢይወጽእ፡ እምተሰግዶ፡ እምኔነ፡ ወእምቅዱሳን፡ መላእክት፡ ዋሕድ፡ (Filius Dei) προςκυνεῖσθαι πρὸς τῶν Cyr. ad Th. f. 19; Org.

ስጉድ፡ part. 1) *prostratus, in genua provolutus* (adorandi causa) Org. 3; M. M. f. 146; ረከበ፡ እንዘ፡ ስጉድ፡ በገጹ፡ Sx. Teq. 20; እንዘ፡ ስጉድ፡ ውእቱ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Sx. Mag. 13. 2) ስጉድ፡ *lividus* vid. infra.

ስግደት፡ n. act., Pl. ስግደታት፡ (prostratio corporis), *ritus adorandi solemnis* Lit. 160, 2. 167, 1; Gad. T. H.; Sx.; ይስግድ፡ ፶ስግደተ፡ F. M. 14, 1. 8; ምስለ፡ ስግደታት፡ ብዙኃት፡ Phlx. 207; Kedr f. 63, al.

ሰጋዲ፡ n. ag. *adorator* προςκυνητής Joh. 4, 23; ሰጋድያን፡ ለአምላክ፡ ሰማይ፡ Sx. Mag. 13; ሰጋድያን፡ ለክርስቶስ፡ Vit. Pach.

መስገዲ፡ part. c. term. adj. *qui adorare facit:* መስገዲ፡ ለኵሉ፡ Lit. 173, 2.

ምስጋድ፡ subst. 1) *locus adorationis*, de ecclesia Clem. f. 194 (vid. sub ምስአል፡); ቤተ፡ ጸሎት፡ እንተ፡ ተተክለት፡ ለምስጋድ፡ Deg.; Org. 4. 2) *templum, delubrum*, infidelium, Can. Laod. 31 (32); ምስጋደ፡ አማልክት፡ II Abt. 66.

መስጊድ፡ i. e. مَسْجِد *templum Muhammedanorum*, Lud.

ስጉድ፡ part. Prov. 23, 29 (ለመኑ፡ ስጉዳት፡ አዕይንቲሁ፡) graeco πελιδνός *lividus* respondet. Sed cum caeteris in linguis similis hujus radicis significatus non occurrat, quaeritur, annon Aethiops a proprio vocis πελιδνός sensu paulum declinaverit: Arabes enim utuntur سَجَدَ *humilis fuit*, سَجِدَ *inflatus fuit* pes; سَاجِدٌ *languens* oculus; أَسْجَدُ *inflatus*, de pede.

ሰጥሐ፡ I, 1 [שָׁטַח ܫܛܚ سَطَحَ] 1) *pandere, expandere*, ψύχειν ይሰጥሕዎሙ፡ (ለአዕጽምት፡) ለፀሓይ፡ ወለወርኅ፡ Jer. 8, 2; Num. 11, 32; 2 Reg. 17, 19. 2) trsl. *exponere* spectaculo, ignominiae; *manifestare:* እሰጥሐኪ፡ (v. አሰ"፡) ወእሬስየኪ፡ ኀስርተ፡ θήσομαί σε εἰς παράδειγμα Nah. 3, 6; አዘዝኩ፡ ይስጥሑከ፡ Hez. 28, 17.

አስጥሐ፡ II, 1 *expandendum curare* Nah. 3, 6 var.

ተሰጥሐ፡ III, 1 1) *se expandere, se extendere:* ተነፅሐ፡ ወተሰጥሐ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ἐκτείνας ἑαυτὸν χαμαί Herm. p. 21; Jud. 4, 21. 2) *expandi* soli, *exponi* spectaculo: አብድንት፡ ይሰጣሕ፡ ውስተ፡ ገጸ፡ ገዳም፡ εἰς παράδειγμα ἔσονται Jer. 9, 22; ተሰጣሕ፡ ኀጣውኢነ፡ በይእቲ፡ ዕለት፡ ἡμῶν τὰ ἁμαρτήματα ἐκπομπεύεται (in pompam producentur) Chr. Ta. 31.

ስጡሕ፡ part. *expansus, expositus spectanti, patens, apertus:* እንዘ፡ ስጡሕ፡ ልብስ፡ Reg. Pach.; ዳእሙ፡ ስጡሓን፡ ውስተ፡ ገጸ፡ ምድር፡ ይከውኑ፡ Jer. 32, 19; ስጡሕ፡ ልበሙ፡ 2 Petr. 2, 14; Hebr. 4, 13 (Clem. f. 141; Macc. f. 17, ubi Hebr. 4, 13 allegatur).

ሰጣሒ፡ n. ag. *expandens, exponens spectando, manifestator:* ለኅቡእ፡ Lit. 173, 2.

ሰጠመ፡ rad. inus.; סתם סָתַם سَطَمَ significant quidem *occludere, obstruere*, sed variis probatur indiciis, radici primariae טם vim *immergendi* inesse (טָמַע, טָמַם, ጠመቀ፡ vid. Ges. thes. p. 552; طَمَّ *abundantia operuit aqua*, طِمٌّ *mare*), nec non أُسْطُمٌّ et أُسْتُمٌّ *mare* huc referenda sunt (שָׂטַם autem ab hac radice alienum videtur).

አስጠመ፡ II, 1 1) *demergere, submergere*, Koh. 10, 12; Sir. 23, 16 var.; Thren. 2, 2. 5; Ps. 68, 3; ያሰጥሞን፡ ለኀጣውኢነ፡ Mich. 7, 19; አስጥም፡ ጽንዖሙ፡ Judith 9, 8; (Christus) ያሰጥም፡ መራዕየ፡ ኢሕርው፡ Lit. Joh.; c. ውስተ፡, ut: አስጠምክሙ፡ ውስተ፡ ቀላይ፡ 2 Esr. 19, 11; Matth. 18, 6; 1 Tim. 6, 9; c. በ፡ Ps. 123, 3. 2) *inundare et aqua obruere, absorbere*, de fluviis: አፍላግ፡ ኢያሰጥሙከ፡ Jes. 43, 2; ውኂዝ፡ ዘይደፍና፡ ወያሰጥማ፡ ለምድር፡ Jer. 29, 2; ያሰጥሞ፡ ሐዝሐዘ፡ ፈለግ፡ Job 21, 33, et trsl. de iis, quae fluviis comparantur: አስጠሞሙ፡ ወይን፡ Jes. 28, 7; de somno, Lit. Jac.

ተሰጥመ፡ III, 1 1) *demergi, submergi, aquis hauriri* vel *obrui:* Ex. 14, 28; Ps. 140, 7; Hen. 1, 7. 48, 9. 56, 8. 81, 8. 83, 4. 89, 6; እመ፡ ተሰጥሙ፡ ውስተ፡ ቀላየ፡ ባሕር፡ Am. 9, 3; Jes. 29, 4. 32, 2; Jer. 28, 64; ወረዉ፡ ነፍሳቲሆሙ፡ ውስተ፡ ፈለግ፡ ወተሰጥሙ፡ Jsp. p. 354; ተሰጢሞሙ፡ Hebr. 11, 29; Matth. 14, 30; አልጸቀት፡ ሐመር፡ ለተሰጥሞ፡ Sx. Mij. 25; trsl. Ps. 106, 27; ተሰጠምነ፡ በኀጣውኢነ፡ 4 Esr. 6, 43; ተሰጥሞ፡ ውስተ፡ ጣዕማት፡ F. M. 17, 4. 2) *sidere* (*paene mergi*), de navi: እስከ፡ ይሰጠማ፡ Luc. 5, 7.

ስጡም፡ part. *demersus, submersus, obrutus:* ማሕጼ፡ ስጡም፡ Enc. Teq. 20; እለ፡ ስጡማን፡ በግብረ፡ ዓለም፡ Chr. Ta. 15; እለ፡ ስጡማን፡ በኀጢአት፡ ውስተ፡ ዐምዐመ፡ ኀጢአት፡ Genz. f. 140.

ስጥመት፡ n. act. *demersio, submersio:* ሰብአ፡ ኖኅ፡ (perierunt) በስጥመት፡ ውስተ፡ ማይ፡ Phlx. 172; ድኅነ፡ እምስጥመት፡ Sx. Hed. 29; Org. 2; Phlx. 165; ዘሞትከ፡ በስጥመተ፡ ማይ፡ Sen. 6 Enc.; (si quis furatur) በጊዜ፡ ውዕየት፡ እሳት፡ አው፡ ስጥመተ፡ ባሕር፡ F. N. 49; ስጥመተ፡ ሐመር፡ Sx. Ter 17.

መስጥም፡ part. *submergens, hauriens, obruens* (undis): ወረውዎ፡ ውስተ፡ ባሕር፡ መስጥም፡ Enc. Jac. 17; ቀላይ፡ መስጥም፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ልሳን፡ መስጥም፡ Ps. 51, 4; ልጎት፡ ዘዝንቱ፡ ሕይወት፡ መስጥም፡ τὸ πέλαγος τοῦ κλύδωνος τοῦ παρόντος βίου Chr. Ta. 22.

መስጠሚ፡ part. c. term. adj., i. q. መስጥም፡, ut: (aqua diluvii) መስጠሚተ፡ ቤተ፡ ቃየል፡ Lud. e Mss. Colb.

መስጠም፡ subst. *undae* vel *fluctus obruentes:* አድኅነኒ፡ እግዚኦ፡ እመስጠመ፡ ኀጢአት፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 2.

ስጥሮቢሎን፡ n. prgr. sc. στρόβιλος *pinus* Kuf. 21.

ስጡቃጤ፡ (v. **ሰጠቄጤ፡**) n. prgr. sc. σταχτή *stacte* Sir. 24, 15. — *Voc. Ae.:* **ስጡቃጤ፡ዘ፡ሽቱ** ።

ሰጠወ፡ rad. inus., cui nescio an vis *advertendi, inclinandi* infuerit (coll. potissimum أَصْغَى II. III. IV. V). Amharenses quidem frequentant **ሰጠ፡** *dare*, **ስጦታ፡** *donum*, sed haec radix cum יָשַׁט ܫܘܛ componenda videtur.

አሰጠወ፡ II, 2 i. q. **ተሰጥወ፡** III, 1; Lev. 1, 4 var. in G.

ተሰጥወ፡ III, 1 A) refl. 1) *excipere, suscipere,* a) rarius: *sustentare:* **ከመ፡አልቦ፡ዘይሰጠዎ፡** ἀντιληψόμενος Jes. 59, 16 (aliâs **ተወከፈ፡**). b) crebrius: *accipere, admittere, gratum habere,* c. Acc. prs. vel rei oblatae vel c. dupl. Acc.: Lev. 1, 4. 19, 7. 22, 20; **ኢይምሰልክ፡ዘይሰጠወከ፡በአብአ፡ዐመፃ፡** Sir. 32, 15; Kuf. p. 76 lin. 4 et 16; 1 Petr. 2, 5; **ውዳሴተ፡ዘሐሰት፡ኢትሰጠው፡** Ex. 23, 1. 2) vocem alicujus excipere i. e. a) *respondere* (ὑπολαμβάνειν, ἀποκρίνεσθαι) vel absol. vel c. Acc. prs.: Job 1, 7. 9. 8, 1. 9, 1. 11, 1. 12, 1 seq. 32, 6; **ይሰጠዎ፡** Jes. 3, 7; **ጸዋዕኩ፡ወአልቦ፡ዘተሰጥወኒ፡** 50, 2; **ዘሎሙ፡ይሰጠዉከ፡** 14, 10. 21, 9. 36, 21. 41, 28; Jer. 51, 15; **ተሰጠዎ፡ለአብድ፡** Prov. 26, 5; Dan. 2, 5. 8. 4, 16; Hab. 2, 2; Zach. 1, 11. 12. 13; Hez. 9, 11; 1 Reg. 1, 15. 17; 2 Reg. 15, 21; Marc. 7, 28; προςλαβόμενος Matth. 16, 32; c. Acc. rei: **ምንተ፡ተሰጥወ፡እግዚ**" Jer. 23, 35; vel c. dupl. Acc.: **ኢተሰጥውዎ፡ቃለ፡** Jes. 36, 21. b) *exaudire* vocantem vel rogantem (εἰς-, ἐπ-, ὑπακούειν) Hos. 2, 23; Ps. 19, 7. 33, 5. 90, 15; Cant. 5, 6; **ትጼውዐኒ፡ወአነ፡እሰጠወከ፡** Job 13, 22. 9, 3; Jes. 65, 24. c) *obtemperare, morem gerere* Ps. 17, 48; **ኢይሰጠወኒ፡** 3 Joh. 9; **እለ፡ይሰጠዉኒ፡ወይትአመኑኒ፡** Clem. f. 224; **ኢንሰጠወከ፡በእንተ፡ዝነገር፡** Lud. e Vit. S. B) passive sumendum videtur *accipi, gratum haberi* Kuf. p. 18; 76, lin. 11; 78. — *Voc. Ae.:* **ተሰጥወ፡ዘ፡መለሰ** ።

ስጡው፡ part. *acceptus, gratus* Ex. 28, 38; Lev. 1, 3.

ስጥወት፡ n. act. *acceptio, approbatio* Kuf. p. 65.

ስጣዌ፡ subst. *responsio* Lit. Greg.; Cyr. f. 3.

ሰጣዊ፡ n. ag. *qui rem gratam acceptamque habet,* Lud. e Ssal. Req.; de loco Cant. 7, 1 vid. Ludolfi annotationes a. l.

መሰጥው፡ part. *respondens, exaudiens:* **ኪያከ፡መሰጥወ፤ኪያከ፡ሰማዒ፡** Lit. Orth.

ተሰጣዊ፡ n. ag. *responsor:* **ተሰጣዌ፡ቃል፡** 1 Sal. Mar. 15.

ሰጥጢራ፡, ስ"፡, **ሰጠጢራስ፡** (**ሲጥጥራስ፡** Lud.) n. prgr., sc. στατήρ *stater* Matth. 17, 27. — *Voc. Ae.:* **ሰጠጢራስ፡ዘ፡፬ድሪም፡**; *aliud:* **በ፪ድሪም** ።

ስጢጰዮን፡, **ሰጢጰዮስ፡,** **ሰጠጰዮን፡,** **ሰጣጵዮን፡** al., n. prgr., sc. στιππύον *stupa* (أُسْطُبَّة) Dan. ap. 3, 22; Sx. Haml. 5.

ሰጰለክስ፡ (**ስጳላክስ፡** Lud.) n. prgr. σπάλαξ *talpa* Lev. 11, 30. — Huc pertinere videtur scholion *Voc. Ae.:* **ሰጰራክን፡ዘ፡ሕንቃቅላ፡** (v. **እን**"፡).

ስጺራ፡, **ሰጺራ፡** n. prgr. σπεῖρα *manipulus cohortis* Marc. 15, 16; Joh. 18, 3; Act. 10, 1 Platt. — *Voc. Ae.:* **ሰጺራ፡ዘ፡አውራሮች** ።

ሰፌላ፡, **ሴፌላ፡,** **ሴፌል፡,** **ሴፋላ፡** al., n. prgr. σεφηλά הַשְּׁפֵלָה i. e. regio Palaestinae depressa ad mare mediterraneum ab Joppe ad Gazam usque patens, Jer. 39, 44. 40, 13; Ob. 19; 2 Par. 26, 10.

ሰፌልያ፡ (etiam **ሰፍልያ፡**) subst. *malleus, martulus* (fabri ferrarii) σφῦρα: **ነሃቢ፡ዘይዘብጥ፡በሰፍልያሁ፡** (v. **በሰፌልያሁ፡**) Jes. 41, 7; Jer. 10, 4; **ድምፀ፡ሰፌልያ፡** Sir. 38, 28; **ዘበጠ፡ነሃቢ፡በሰፌልያ፡** Fid. Jac. Bar. [Nescio an formatum sit praefixo **ሰ** causativo e rad. פּוּר פָּרַר *frangere;* alii vocem e Gr. σφῦρα ortam putaverint.]. — *Voc. Ae.:* **ሰፌልያ፡ዘ፡መዶሻ** ።

ሰፍሐ፡ I, 1 [vic. **ጸፍሐ፡**, צָפַח, צָפָה, صَفَحَ ,قَضْبَ ,شَجَّ ,سَبَحَ **ሰብሐ**); amh. **ሰፋ፡**] Subj. **ይስፋሕ፡** A) intrs. *se extendere, expandere, protendere, dilatare,* Gen. 49, 13; Prov. 23, 32; Sap. 7, 24. 8, 1; 3 Reg. 2, 35. 4, 25; Herm. p. 80 (quamquam hoc loco etiam III, 1 interpretari licet); **እም ቅድመ፡ይስፍሑ፡ደመናት፡** Lit. Orth.; Org. 1. B) trs. 1) *extendere, distendere, protendere, expandere, pandere:* **እግዚ**"**፡ዘሰፍሐ፡ሰማየ፡** Zach. 12, 1; Job 9, 8; Jes. 40, 22. 44, 24. 51, 16; Jer. 10, 12. 28, 15; **መሥገርተ፡** Hos. 5, 1; Thren. 1, 13; Hez. 19, 8; **ሰፍሑ፡ሠቃቲሆሙ፡** Judith 4, 11; **መንጸፈ፡** Deut. 22, 17; **አዕጻደ፡** Ex. 40, 17; **አልባሰ፡** 19, 10 var.; **ፀምረ፡** Jud. 6, 37; **እሰፍሕ፡ላዕሌክሙ፡ማእሰ፡** Hez. 37, 6; **አዕጹቀ፡** Ps. 79, 12; **ሰፍሐት፡ማእደ፡ቅድሜሆሙ፡ወአንበረት፡ሥጋ፡ላዕለ፡ማእድ፡** Jsp. p. 369; **ዐራተ፡** Act. 9, 34; **መከይደ፡** Ps. 59, 9; alas: **ይቀውም፡ሰፊሑ፡ክነፊሁ፡** Job 39, 26; Jer. 29, 23. 31, 40; **እግረ፡** Job 30, 12; Gen. 49, 33; Kuf. 23. a) in specie: manus Ex. 3, 20. 4, 4. 14, 26. 27; **ሰፍሑ፡እደዊሆሙ፡ወነሥኡ፡** Kuf. 8; **ሰፍሐ፡እዴሁ፡ይንሣእ፡መጥባሕተ፡** Kuf. 18; Gen. 8, 9; **እደዊሃ፡ይሰፍሕ፡ዲበ፡ዘይበቍዕ፡** Prov. 29, 37; **ትሰፍሕ፡መዝራዕታ፡ለፈቲል፡** Clem. f. 190; Matth. 8, 3. 26, 51; **ሰፍሐ፡እዴሁ፡ኀቤየ፡** Jer. 1, 9; Matth. 12, 49; c. **ላዕለ፡** prs. Luc. 22, 53; ad adjuvandum: **እሰፍሕ፡እደዊየ፡ለሕዝብ፡ዐላውያን፡** Jes. 65, 2; ad precandum: **ሰፍሐት፡እፃብዐ፡እደዊሃ፡ውስተ፡ሰማይ፡** Kuf. 25; Jer. 4, 31; 2 Par. 6, 12; ad largiendum (*aperire* manum): **ስፋሕ፡እዴከ፡ወሀብ፡** Sir. 14, 13. 40, 14; **ለነዳይ፡ስፋሕ፡እዴከ፡** 7, 32; Prov. 29, 38; Ps. 144, 17; **ትሰፍሕ፡እደዊሃ፡ለውሂብ፡** Clem. f. 190. b) *expandere* vel *patefacere* epistolam, ut ab omnibus legi possit; ἐκτιθέναι Esth. 8, 13 ap. (bis). c) *protendere* i. e. *porrigere:* **ሰፍሐ፡ክሣዶ፡ወመተሩ፡ክሣዶ፡በሰይፍ፡** Sx. Genb. 25. d) *distendere* distorquendo: **እንዘ፡ይሰፍሕዎ፡ሐቌ፡** Enc. Sen. 19. e) Ps. 62, 2 Aethiops legit: πῶς ἁπλῶς σοι ἡ σάρξ μου; **ሰፍሐ፡** enim *expandere* idem valet quod ἁπλοῦν, vid. **ስፉሕ፡** f) *extendere, protendere* **እኪተ፡** Hen. 99, 11; **ምሕረተ፡** Ps. 35, 11. 2) *dilatare, latum facere* πλατύνειν Ex. 34, 24; Matth. 23, 5.

አስፍሐ፡ II, 1 *facere ut extendatur, dilatare, latum et amplum facere, distendere, diducere:* **አስፊሖሙ፡ርእሶሙ፡ውስተ፡አስተቶ፡** εὐρυνόμενοι εἰς εὐθυμίαν Cyr. c. Pall. f. 87; **ያስፍሕ፡እግዚ**"**፡ለያፌት፡** Kuf. 7. 24; **አስፍሐ፡እግዚ**"**፡እደ፡ቱርሻ፡** (Cyri) **ወአኀየሎ፡** Jsp. p. 276 (vid. **ተሰፍሐ፡**); Org. 2; (serpens) **አስፍሐ፡** (fauces) Gad. Ad. f. 16.

ተሰፍሐ፡ III, 1 1) *extendi, expandi, dilatari:* **ትሰፋሕ፡** ἐκτείνεται Prov. 23, 32; **ኖኅ፡ሠርው፡ዘተሰፍሐ፡እምብ**

ዙኀ፡ማይ፡ Hez. 31, 5; የማኑ፡ለእግዚ"፡ተሰፍሐት፡ውስተ፡ ኵሉ፡ምድር፡ Clem. f. 4. In specie nota phrasin ተሰፍሐ፡እዱ፡ (بَسِطَ يَدُهُ) *successum habuit, auctus est opibus, potestate* in Jsp., ut: ተሰፍሐ፡እደ፡እኩያን፡ወተኀብአ፡ጻድቅ፡ p. 342; በ ዝኀ፡ንዋዩ፡ወተሰፍሐ፡እደዊሁ፡ p. 352; al. (vid. አስፍሐ፡ እደ፡). 2) expandi i. e. *propagari, longe lateque manare* vel *fluere:* ተሰፍሐ፡ሃይማኖት፡ርትዕት፡ውስተ፡ኵሉ፡ ብሔረ፡ግብጽ፡ Sx. Genb. 4. 3) *obduci, obtendi* (coll. صَفَّحَ II et צִפָּה): ተጠምቀ፡ውስተ፡ዐዘቅተ፡ናጥራን፡ወተሰፍሐ፡ ሥጋሁ፡ወኮነ፡ጸሊመ፡ Sx. Teq. 13 (nisi III, 2 intelligere malueris).

ስፉሕ፡ part. et adj. 1) *extensus, expansus:* ክነፊሆሙ፡ ስፉሓን፡ 2 Par. 3, 13; Hez. 1, 11; ሰይፉ፡ስፍሕት፡ውስተ፡ ኢየሩሳሌም፡ 1 Par. 21, 16; ስፉሕ፡እደዊሆን፡ Herm. p. 76. 84; ስፍሕት፡እድ፡ *extensam habens manum* Org. 5. 2) *patens, latus, amplus, spatiosus:* ምድር፡ቡርክት፡ወስፍሕ ት፡ Kuf. 8; Jes. 8, 8 var.; 2 Esr. 19, 35; ርሒብ፡ወስፉሕ፡ πλατεῖς καὶ εὐρύχωροι Jes. 33, 21; 4 Esr. 5, 3; ስፍሕት፡ፍ ኖት፡ Matth. 7, 13; Clem. f. 167; hinc ስፉሕ፡ *spatium amplum:* አሐውር፡ስፉሐ፡ ἐν πλατυσμῷ Ps. 118, 45. 3) (opp. implicito, contorto, simulato) *simplex, integer, sincerus,* ἁπλοῦς Matth. 6, 22; በስፉሕ፡ልብ፡ ἐν ἁπλότητι καρδίας Sap. 1, 1; Eph. 6, 5; Col. 3, 22; Herm. p. 6. 25; Clem. f. 174; በንጹሕ፡ ልብ፡ወበስፉሕ፡ኅሊና፡ Org.; hinc ስፍሕት፡ *simplicitas, sinceritas* Herm. p. 15. 91, et ስፉሐ፡ *simpliciter, sincere:* ዘይኔ ጽር፡ስፉሐ፡ ὁ βλέπων λεῖα Prov. 12, 13; vel በስፉሕ፡ Jac. 1, 5. 4) *liberalis* (proprie: qui apertam habet manum, vid. ሰፍሐ፡): እግዚ"፡ስፉሐ፡ሀብት፡ Genz. f. 87. 5) *obductus, obtentus* (vid. ተሰፍሐ፡ n. 3): ዘሕብረ፡በረድ፡ስፉሕ፡ዲበ፡ ክነፊሆሙ፡ Hez. 1, 22.

ስፍሕ፡ (raro ሰፍሕ፡) subst. 1) *extensio, latitudo, tractus* (vid. ጽፍሕ፡): ውስተ፡ስፍሐ፡በሐውርት፡ τὸ πλάτος τῆς χώρας Jes. 8, 8; እለ፡የሐውሩ፡በስፍሐ፡ምድር፡ Hab. 1, 6; Apoc. 20, 9; እላስ፡ወኵሎሙ፡እለ፡ምስሌኪ፡በስፍሐ ሙ፡ Hez. 27, 13; τὸ κύτος Dan. 4, 17; Job 11, 9 var.; Chr. Ax. f. 89; Lit. Epiph.; ይኩን፡ስፍሐ፡ምጣኔ፡ማእከለ፡ቤት፡ ወቤት፡፲ወ፪መከየድ፡ F. N. 37. 2) *res expansa* vel *extensa:* ውስተ፡ስፍሐ፡ይብስት፡ዐምር፡እንዘ፡ይወርድ፡ጠ ል፡ Tachs. 16 Enc. (cfr. Jud. 6, 37); segmenta hostiarum expansa Kuf. p. 56; Pl. ስፍሓት፡ p. 57. 3) *simplicitas, sinceritas:* ስፍሐ፡ልብ፡ Herm. p. 98. 4) *stamen* (telae), στήμων Lev. 13, 48—58; hom. Procli in Cyr. f. 119 (vid. sub ምሕን፡); Lit. 170, 3.

ስፍሐት፡ n. act. 1) *extensio, expansio:* በስፍሐተ፡እ ዴሁ፡ (Christi) በዲበ፡ዕፀ፡መስቀል፡ Clem. f. 218. 2) apertio manus i. e. *liberalitas:* ስፍሐተ፡እድ፡ Clem. f. 211. 3) *amplitudo, capacitas:* ንበሩ፡ውስተ፡ስፍሐተ፡ (var. pro ስፍ ሕት፡)ፍናው፡ (ubi viae ampliores, latiores fiunt) 4 Reg. 11, 6; ስፍሐታ፡ለማኅደር፡ F. N. 23.

ተስፉሕ፡ subst. *protractio, dilatio* (*diuturnitas*): ይ ጸንሕ፡ተስፉሓ፡ለምሕረቱ፡ (v. ተስፋሃ፡) ὑπομενεῖ· μακρὰν γὰρ ἡ διαθήκη Sir. 16, 22.

ምስፉሕ፡ subst. *spatium expansum* (*expansio in spatio*): non est in divinitate ምስፉሕ፡ወምስትጉቡእ፡ Lud. e Mss. Colb.; Lit. 171, 2 (ubi ምስፉሕ፡ emendandum est).

መስፍሕ፡ subst. *malleus,* nec non *incus:* አዘዘ፡ያምጽ ኡ፡መስፍሐ፡ነሃቢ፡ወይስብሩ፡ቍያጺሆሙ፡ Sx. Nah. 25; አ ንበረት፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡ዲበ፡መስፍሕ፡ወዘበጡ፡ሐራ፡ ibid.; በመስፍሕ፡ (var. በመፍጽሕ፡) ኀፂን፡ዐጽመ፡እገሪሁ፡ ቀጥቀጡ፡ Enc. ibid.

ምስትስፉሕ፡ subst. *expansio, spatium expansum:* አ ልበ፡ዘይብል፡በቱ፡ምስትስፉሐ፡ወምስትጉባኤ፡በቱ፡ለመለኮ ተ፡እግዚ"፡ M. M. f. 389.

I. ሰፈረ፡ I, 1 [amh. idem; סָפַר *numerare;* de etymo vid. Ges. thes. p. 966] Subj. ይስፍር፡ *metiri, dimetiri,* et fune mensorio, cubito al.: ከመ፡ይስፍራ፡ለኢየሩሳሌም፡ Zach. 2, 2; Hez. 40, 11. 13. 23. 45, 3; ሰፈሮሙ፡በአሕባል፡ 2 Reg. 8, 2; et mensura cubica Ex. 16, 18; Ruth 3, 15; ስእኑ፡ኈልቆቶ፡ ወሰፈሪ፡እምነ፡ብዝኁ፡ Kuf. 40; Matth. 7, 2; Marc. 4, 24; መኑ፡ዘሰፈሮ፡ለማይ፡በሕፍኑ፡ Jes. 40, 12; 4 Esr. 2, 8. 46. In specie a) *admetiri* c. ለ፡ prs. Gen. 47, 12; Kuf. p. 149. b) *metiendo distribuere* vel *attribuere:* ይሰፍርዋ፡ለምድርከ፡በ ሐብል፡ Am. 7, 17; Mich. 2, 4; Hen. 70, 3; Num. 34, 29. c) *mensura et numero definire:* ሰፈራ፡እግዚ"፡ለመንግሥትከ፡ Dan. 5, 26. d) in libris amharico-aethiopicis: *castra metari,* ut: ግዕዘ፡እምነ፡አራራ፡ወሰፈረ፡ውስተ፡ዱቂ፡ Chr. L. At. f. 23.

አስፈረ፡ II, 1 *metiendum, admetiendum curare* Kuf. p. 149 ann. 11.

ተሰፍረ፡ III, 1 *mensura definiri, mensurari:* ኢይሰፈ ር፡ኆፃ፡በሕር፡ Jer. 40 (hbr. 33), 22 vrs. nov.; Hos. 2, 1 (hbr.).

ተሳፈረ፡ III, 3 *commetiri* cum aliis, *metiendo distribuere* sibi aliisque, Ps. 59, 6. 107, 7.

ስፉር፡ part. *mensura definitus, mensurabilis* 2 Par. 4, 2 var.; (እግዚ፡") ኢምጡን፡ወኢስፉር፡ M. M. f. 322.

ስፍረት፡ n. act. *mensio, dimensio, mensura:* እለ፡ያሰ ግሉ፡በስፍረተ፡እግር፡ወበመስፈርተ፡እድ፡ Clem. f. 178.

ሰፋሪ፡ n. ag. *mensor,* Lud. sine auct.

መስፈርት፡, raro መስፈር፡ (Lud.) subst., plerumque m., Pl. መሳፍር፡ 1) *mensura* (et cubitalis et cubica): ሐብለ፡መስፈ ርት፡ σχοινίον γεωμετρικόν Zach. 2, 1; Jes. 34, 11; ኣዕሌሁ፡ አልቦ፡መስፈርተ፡ ἀμέτρητος *immensus* Bar. 3, 25; አልቦ፡ መስፈርተ፡ለ፡ Org. 1; διαμέτρησις 2 Par. 3, 3; (cubica:) Matth. 7, 2; Marc. 4, 24; ገብረ፡ማየ፡በመስፈርት፡ Job 28, 25; በመስፈርት፡ ἐν μέτρῳ Judith 7, 21; Sir. 42, 7; ንገብር፡መስ ፈርተ፡ንስቲተ፡ Am. 8, 5; Zach. 5, 6; Sir. 42, 4; Kuf. 40; መሳፍር፡ M. M. f. 264; መሳፍር፡ክልኤ፡ Prov. 20, 10; መስ ፈርት፡ኢፍ፡ Ruth 2, 17; Num. 15, 4 seq.; መ"፡ኢን፡ ibid.; በመስፈርተ፡አርጣቦስ፡ Dan. ap. 13, 3. a) Pro variis mensurarum specialium nominibus መስፈርት፡ nudum: κόρος 2 Par. 2, 10. 4, 5. 27, 5; οἰφί 1 Reg. 17, 17; κύαθος Ex. 25, 29; δέκατον Lev. 14, 20. 21; μετρητής 3 Reg. 18, 32; Joh. 2, 6; κανοῦν Lev. 8, 2. 26. 31; χοῖνιξ Apoc. 6, 6. b) Etiam de mensura ponderabilium: ወሀበ፡ሜጠ፡ለውእቱ፡መካን፡በመስ ፈርት፡ወርቀ፡፯፻ 1 Par. 21, 25; ኢይግበሩ፡ዐመፃ፡በውስ ተ፡ሐሳብ፡አውራኆሙ፡ወኢበመሳፍረ፡ሚዛኖሙ፡ Macc. f. 10. c) *extensio, longitudo:* አብጽሐሙ፡ውስተ፡መስፈርት፡አካል፡ *ad justam staturam* (aliâs መጠነ፡አካል፡) Ssal. Req. 2) *metrum, rhythmus* Cyr. c. Pall. f. 65 (vid. sub አምጣን፡).

ምስፋር፡ subst. 1) id. q. መስፈርት፡ Kuf. p. 141 ann. 8.

2) ምስፋር፡ (v. ምዕራፍ፡) ወክንፋር፡ ዘ፡ ሻኛ፡ መዝራዕት፡ ወ ርች፡ Voc. Ae.

II. ሰፈረ፡ rad. inus. (pro ጸፈረ፡ q. v.) i. e. صَفِرَ IX *flavus fuit*.

አስፈር፡ nomen morbi ῥῖγος (i. e. أَصْفَر *flavus*, صَفَر *morbus ventris, quo pallescit facies*), fortasse *icterus* Deut. 28, 22.

ሳፍራ፡ i. e. صَفْرَاء *cholera, temperamentum cholericum* Fal. f. 16 (vid. sub **አንሳሕስሐ፡**); ዕንስ፡ ይትወለድ፡ እ ምኀይለ፡ ሳፍራ፡ f. 30; ሀኬት፡ ይትወለድ፡ እምነ፡ ሳፍራ፡ f. 82.

ሰፈር፡ ኮል፡, secundum Lud. **ሰፈርጎል፡** et **ሰፈር፡ ጎል፡** (سَفَرْجَل) flavum malum i. e. *malum cotoneum* vel *cydonium* Const. Ap. 39 (inter poma, quibus benedictionem impertitur episcopus).

መስፈረስ፡ nomen morbi, si quidem lectio bona est: ወየሐ ምም፡ ሕማመ፡ መስፈረስ፡ ወጕንዱይ፡ መዋዕል፡ እምዘ፡ አኀዘ፡ Sx. Haml. 8.

ሶፎር፡ nomen gemmae, sine dubio *sapphirus* Sx. Masc. 16; Enc. Jac. 9; Deg.; Org. 7. (Aliud **ሶፎር፡** sc. Σωφίρ occurrit Job 22, 24).

ስፋሪዳ፡ n. prgr., sine dubio σφαιρίδια, *globulus, globus*: (inter brachia et pectus eam gestare jusserunt) ስፋሪዳ፡ ዘኀጺ ን፡ እለ፡ ርሱናት፡ Sx. Mag. 20.

አስፋሬዳ፡ *canistrum* vid. sub **አ**.

ሰፈነ፡ I, 1 [hoc verbum mihi nunc cum **ሰፍሐ፡** et **ሰፈፈ፡** cognatum videtur, prima *extendendi* notione in significatum *augescendi, invalescendi, praepollendi* propagata] 1) *invalescere, percrebescere, praevalere, superiorem* vel *principem evadere*: እስመ፡ ዓዲሁ፡ ኢሰፈነ፡ ስብከቱ፡ በላዕለ፡ ኵሉ፡ οὔπω πάντων περιγέγονε τὸ κήρυγμα Chr. ho. 4; ዐብየ፡ እከይ፡ ወሰ ፈነ፡ ጽልእ፡ Jsp. p. 356; ሰፈነት፡ ኵለሄ፡ እከይ፡ ወዐመፃ፡ ወ ዝሙት፡ p. 342; ሶበ፡ ሰፈነ፡ አሚን፡ (fides christiana) ላዕለ፡ ኵሉ፡ አሕዛብ፡ F. N. 45. 2) *dominari, principatum tenere, praeesse, moderari*, c. c. **ላዕለ፡**, ut: አንተ፡ ትሰፍን፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ σὺ πάντων δεσπόζεις vel ἄρχεις 1 Par. 29, 11. 12; መገብት፡ እለ፡ ይሰፍኑ፡ ላዕለ፡ ቅኔ፡ προστάται ἔργου 1 Par. 29, 6; ሰፈነ፡ ላዕለ፡ ብዙኀ፡ አሕዛብ፡ Jsp. p. 287; c. **ዲበ፡** Org.; ሰፈነት፡ ላዕሌሆሙ፡ ድንጋጼ፡ እንተ፡ ኢትሐዘብዋ፡ Sap. 18, 17; c. Acc.: ናሁ፡ አማርያ፡ ክህን፡ ይሰፍንክሙ፡ በኵሉ፡ ቃለ፡ እግዚ"፡ 2 Par. 19, 11; ዘይሰፍን፡ ምኔት፡ Phlx. 17; c. **ለ፡**, ut: ብእሲ፡ ዘይሰፍን፡ ለእስራኤል፡ 3 Reg. 9, 5; absol.: አመ፡ ይሰፍን፡ ኵ ርያቍ፡ Enc. 12 Ter; Abush. — *Voc. Ae.*: ሰፈፈ፡ ሰፈነ፡ ብ፡ ሰፋ፡ መላሂ ።

አስፈነ፡ II, 1 *principem, ducem constituere, praeficere*, c. **ዲበ፡** Org.

ስፋን፡ part. *praevalens, principalis*, ut: ህላዌሁ፡ ስፋ ን፡ *substantia ejus potior* (*supereminens*), Lud. e Mss. Colb.

ስፍን፡ subst., proprie *quantitas, numerus, copia* ut videtur; deinde usurpatur supplendis quibusdam notionibus, quae in aliis linguis ope pronominum quantitatis significantur (vid. gramm. § 157, 1), scilicet 1) a) *aliquot*: መፍትው፡ ዘይሠየም፡ ኤጲ ስ፡ ቆጶስ፡ እምስፍን፡ (in lexico: እምስፍን፡) ኤጲስ፡ ቆጶሳት፡ Lud. comm. hist. p. 308 e Syn. b) *aliquoties, saepe* (رُبَّمَا), conjunctum cum **ጊዜ፡**, ut: ስፍን፡ ጊዜ፡ ዘነትዐ፡ ምዉእ፡ ወው እቱ፡ ተመይጠ፡ ወከነ፡ መዋኤ፡ Jsp. p. 380. 2) in interrogationibus directis et indirectis et in exclamationibus: a) *quantus, quantum?* ስፍን፡ ኀፍረት፡ ዘይረክበኒ፡ በይእቲ፡ ዕለት፡ *quanta erit ignominia, quae* Vit. Pach.; ለበ፡ ስፍን፡ ኀልቆሙ፡ Clem. f. 52. b) *quot?* ስፍን፡ ቦቱ፡ ዲናራት፡ ዘለቅሐ፡ Chr. Ta. 11; ስፍን፡ አህጉረ፡ ጽኑዓነ፡ እለ፡ አመዝበርን፡ (ሞት፡) ወስፍን፡ አብ ያት፡ እለ፡ አንኀሎን፡ ወስፍን፡ ዕደው፡ ኀያላነ፡ ረሰየ፡ ይትዋነይዎ ሙ፡ ዕፄያት፡ Genz. f. 149; ስፍን፡ እምነ፡ ኤጲስ፡ ቆጶሳት፡ Lud. e Syn. Originem potestatis interrogativae videas in hoc exemplo: ታአምር፡ ስፍን፡ ነገሥት፡ ርኩሳነ፡ እለ፡ ዐለዉ፡ *novisti* (*copiam, reges impuros, qui* i. e.) *quot reges impuri* (in membro parallelo ሚመጠን፡) Did. 2. c) *quoties?* aut **ስፍን፡** ποσάκις Matth. 18, 21, aut **ስፍን፡ ጊዜ፡** Kedr f. 62; Phlx. f. 238.

ስፍንት፡ subst. *quantitas*, Lud. e Ssal. Req.

እስፍንቱ፡, compositum ex **እ፡** interrogativo et **ስፍንት፡**, et terminatione pronominali *û*, Acc. **እስፍንተ፡** (gramm. § 157, 1) 1) *quot?* በእስፍንቱ፡ ዕለታት፡ Abush. 30; እስፍንቱ፡ ዓመታ ት፡ ዘነበርከ፡ ውስተ፡ ዛቲ፡ ሀገር፡ Sx. Haml. 8; በእስፍንቱ፡ ኀ ሊና፡ ሰይጣናዊ፡ (quot cogitationibus sat.) Phlx. 220; ዝንቱ፡ ቅዱስ፡ ነገደ፡ በመክሊት፡ ወረብሐ፡ እስፍንተ፡ ተአምራተ፡ *o quam multa miracula!* Sx. Teq. 27. 2) **እስፍንተ፡** *quamdiu? quantum?* Sx. Haml. 15; እስፍንተ፡ ይደልዎ፡ ለእኍ፡ (monacho) ከመ፡ ይንበር፡ ውስተ፡ ማኅበር፡ ወይበእ፡ በአተ፡ ብሕት ውና፡ Phlx. 45; በእስፍንቱ፡ (*quanto*) ሢጥክሙ፡ ዐጸደ፡ ወይ ንክሙ፡ Chr. Ta. 18. — *Voc. Ae.*: እስፍንቱ፡ ብ፡ ስንትን ።

ሰፋኒ፡ n. ag. 1) *princeps, praefectus, dominator, moderator*, ἡγούμενος, ἄρχων: አልበሙ፡ ሰፋኒ፡ 2 Par. 18, 16; ሰፋንያት፡ ἄρχουσαι 35, 25; c. **ላዕለ፡**, ut: ከነ፡ ሰፋኔ፡ ላ ዕለ፡ ኵሉ፡ ነገሥት፡ ምድር፡ 9, 26. 7, 18. 11, 22. 2) *praevalens, praecipuus, principalis*: መንግሥቱ፡ ሰፋኒት፡ ው ስተ፡ ኵሉ፡ አጽናፈ፡ ዓለም፡ M. M. f. 43; dies dominica ሰፋኒ ት፡ Ssal. Req.

መስፍን፡ part. et subst., m. et fem. (Judith 15, 13), Pl. **መሳፍ ንት፡**, Pl. Pl. **መሳፍንታት፡** (1 Par. 26, 26) 1) *princeps, praefectus, moderator, gubernator, procer, optimas, praeses, antistes, satrapa, dux*, al., ἄρχων Gen. 25, 16; Sir. 41, 18; ἡγούμενος Jer. 46, 3; Judith 5, 5; ወይእቲ፡ መስፍኖን፡ ለአንስት፡ ኵሎን፡ 15, 13; Hez. 21, 15; Matth. 2, 6; ἡγεμονεύων Luc. 2, 2; ἡγεμών Gen. 36, 15 seq.; Ps. 67, 30; 1 Par. 1, 51; መሳፍንት፡ ኀይል፡ Jer. 47, 7; Matth. 10, 18; Luc. 20, 20; τύραννος Job 2, 11; ἀρχηγός 1 Esr. 5, 1; 1 Par. 26, 26; σατράπης Dan. 6, 1; 1 Esr. 3, 2; 1 Reg. 5, 8; μεγιστᾶνες Jes. 34, 12; Jer. 25, 17; Apoc. 6, 15; στρατηγός Jer. 28, 23. 28; Judith 5, 2; χιλίαρχος, ἑκατόνταρχος Num. 31, 14. 48; 1 Reg. 18, 13. 22, 7; 2 Reg. 18, 1; 4 Reg. 11, 9. 10; Zach. 9, 7. 12, 5; Luc. 23, 47; መስፍነ፡ ኀምሳ፡ πεντηκόνταρχος Jes. 3, 3 (var.); moderator concentus musici, Chr. ho. 34 (vid. sub ቃና፡). 2) in specie: *judices* Israelitarum (הַשֹּׁפְטִים) Jud. 2, 18 seq.; Ruth 1, 1; 4 Reg. 23, 22; Act. 13, 20; አሪት፡ ዘመ ሳፍንት፡ *liber Judicum*. — *Voc. Ae.*: መስፍን፡ ብ፡ ደጅ፡ አ ዝማች ።

ምስፍና፡ (pro **ምስፍንና፡**) subst., dignitas vel munus vel provincia ejus qui **መስፍን፡** appellatur: *principatus, ducatus, praefectura, satrapia*: Gen. 49, 10; Hez. 19, 11; ἡγεμονία Num. 1, 52. 2, 17; ἐπισκοπή 7, 2; σατραπεία 1 Reg.

6, 4. 18; 1 Esr. 3, 2; μεριδαρχία 1 Esr. 1, 10. 8, 28; ἐπαρχία Act. 23, 34; እግዚ"፡ አዕበየ፡ ክብርየ፡ ወምስፍናየ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ ዓለም፡ (ait Darius Alexandro M.) Jsp. p. 282. In specie: *judicatus Israelitarum*, ut: አመ፡ ምስፍና፡ ባርቅ፡ Teb. Tab. 39.

ስፍንግ፡, ስፍነግ፡, ሰፍንግ፡, ሰፍነግ፡ n. prgr., σπόγγος *spongia* Matth. 27, 48; Marc. 15, 36 (fem.); Joh. 19, 29; Chr. Ta. 5 (masc.; vid. sub ሰንቡእ፡); ምድር፡ ተፈጥረት፡ በአምሳለ፡ ስፍነግ፡ እንተ፡ ትነብር፡ መልዕልተ፡ ማይ፡ Clem. f. 3. — (*Voc. Ae.:* ሰፍነግ፡ ዘ፡ ሐረንጋዴ፡).

ሰፈወ፡ inus., sc. צָפָה *spectavit, exspectavit.*

አሰፈወ፡ II, 2 *spem facere, promittere, polliceri, (confidere facere)*, c. dupl. Acc.: ዘአሰፈዎ፡ διαθήκη Gen. 15, 18; ἐνελπίζειν Ps. 118, 49; 4 Esr. 7, 21; አሰፈውኩሙ፡ ለዝ፡ ሕዝብ፡ ሐሰተ፡ πεποιθέναι ἐποίησας ἐπί Jer. 35, 15; ἐπαγγελία Rom. 4, 16. 9, 4; Hebr. 11, 9; Jac. 1, 12; 1 Joh. 2, 25; Tit. 1, 2; አሰፈዎሙ፡ ብዙኀ፡ ንዋየ፡ Jsp. p. 358; c. Acc prs.: Rom. 9, 9; Hebr. 6, 13; c. ለ፡ prs. 9, 15; c. Acc. rei: ከመ፡ ታግዕዞ፡ እንተ፡ አሰፈውኩ፡ Sir. 7, 21; c. ለ፡ rei: እመክር፡ ከመ፡ አሰፍዎ፡ ለመርድእ፡ Jsp. p. 309; absol.: ለእመ፡ ወሀቡ፡ ወለእመ፡ አሰፈዉ፡ ለድኅር፡ (in posterum) F. M. 25, 3; seq. Subj. verbi: Rom. 9, 8; vel seq. ከመ፡ cum Subj. Sap. 17, 8.

ተሰፈወ፡ III, 2 *exspectare, sperare, (confidere)*, c. c. Acc. rei vel prs.: እሴፎ፡ ሕይወትየ፡ Job 2, 9. 7, 2; ምድር፡ እንተ፡ ትሴፎ፡ ዝናመ፡ 29, 23; ተሰፎኩ፡ ብርሃነ፡ 30, 26; ኪያየ፡ ይሴፈዉ፡ አሕዛብ፡ Jes. 51, 5. 60, 9; ይሴፈዉ፡ ሣህለከ፡ 38, 18; ተሰፈውነ፡ ሰላመ፡ Jer. 8, 15. 14, 19; ተሰፎናከ፡ 14, 22; Ps. 24, 2. 5. 70, 6. 15. 144, 16; Sir. 2, 9. 34, 7. 15; ተሰፈው፡ ጻማከ፡ *spera* (laborem i. e.) *fructum laboris tuum* ἔμμενε τῷ πόνῳ σου Sir. 11, 21; ተሰፈዎሙ፡ ንዋየ፡ Hebr. 11, 1; Judae 21; Joh. 5, 45; Rom. 8, 24. 25; በተሰፍዎ፡ ከንቱ፡ ἐν κενῇ ἐλπίδι Job 7, 6 (cfr. Jes. 29, 8); c. በ፡ Ps. 117, 9; c. ኀበ፡ Ps. 103, 28; absol. Hen. 96, 1; ከንቱ፡ (v. ከንቶ፡) ተሰፈወ፡ Jes. 29, 8. Deinde verba subjunguntur, vel ope Infin. in Acc.: ኢይሴፎ፡ ሐይወ፡ Job 15, 31. 24, 23, vel ከመ፡ seq. Impf. Hen. 98, 10. (46, 6); vel ከመ፡ seq. Subj. Hen. 10, 10; vel (omisso ከመ፡) seq. Subj. nudo: ኢይሴፈዉ፡ እንከ፡ ይርአዩኒ፡ Tob. 10, 7; አዕይንተ፡ እስራኤል፡ ይሴፈዋከ፡ ታይድዖሙ፡ 3 Reg. 1, 20; Hen. 103, 11; Act. 3, 5; Rom. 15, 24; Phil. 2, 23, vel seq. Impf. nudo: ተሰፈወ፡ ዳኅነ፡ ይነብር፡ v. ይንበር፡ Job 15, 21; ተሰፈወ፡ ያዐርፍ፡ v. ያዕርፍ፡ Sir. 11, 19.

አስተሰፈወ፡ IV, 2 *in spem adducere, sperare facere, spe lactare:* ኢያሰተሰፋክሙ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ μὴ ἐπελπιζέτω ὑμᾶς 4 Reg. 18, 30; ብዙኀ፡ ያስተሴፍወከ፡ Sir. 13, 6; በ፡ ዘበኀፍረት፡ ያስተሴፍዎ፡ ለማኅፈሩ፡ እንዘ፡ ኢይሁብ፡ 20, 23.

ስፍው፡ part. *speratus*, Lud. sine auct.

ተስፋ፡ subst., m. et fem., Pl. ተስፋት፡ 1) *spes, exspectatio* Job 4, 6. 5, 16. 8, 13. 11, 20; ለዕዕ፡ በ፡ ተስፋ፡ 14, 7; Jer. 2, 36; Hez. 37, 11; Prov. 1, 33. 11, 7; Koh. 9, 4; Sir. 14, 2; 4 Esr. 6, 35. 7, 22; Rom. 5, 4. 8, 24; Eph. 4, 4; 1 Thess. 1, 3; እለ፡ ቀብጹ፡ ተስፋሆሙ፡ *desperantes* Sir. 17, 24; ሠናየ፡ ተስፋ፡ εὔελπις Sap. 12, 19; c. per st. cstr., ut: ተስፋ፡ ኀይል፡ Prov. 14, 26; አልቦ፡ ተስፋ፡ ወኢ፡ እምጽልመት፡ Job 15, 22; c. ኀበ፡ Ps. 61, 5; c. ዲበ፡ Hen. 63, 7; c. ለ፡ et Inf., ut: እመበ፡ ተስፋ፡ ለድኅነ፡ Clem. f. 256; Herm. p. 18; ተስፋት፡ Phlx. 244. Saepius: *causa spei;* id quod vel a quo speratur: Gen. 49, 10; Ps. 61, 7; እስመ፡ ውእቱ፡ ተስፋሁ፡ Sir. 31, 16; Jes. 24, 16; Jer. 17, 7; 2 Cor. 3, 4. 2) *promissio, promissum*, ἐπαγγελία Rom. 15, 8; 1 Tim. 4, 8; Hebr. 6, 15. 11, 13. (12, 1); 1 Joh. 2, 25; Act. 1, 4. 26, 6; Luc. 24, 49; እልክቱ፡ ተስፋት፡ Chr. ho. 11. 23; ፍኒር፡ ኪዳን፡ ውእቱ፡ ወተስፋ፡ F. N. 24, 3. — *Voc. Ae.:* ተስፋ፡ ብ፡ አለኝታ፡ ።

ሰፈየ፡ I, 1 [amh. ሰፋ፡; سَفَّ *contexuit* folia palmae; شَفَا *medicatus fuit* إِشْفَى *subula sutoris*] Subj. ይስፊ፡ *subula contexere, suere, consuere, sarcire*, ῥάπτειν Gen. 3, 7; እለ፡ ይሰፍያ፡ መተርአሳተ፡ ለኵሉ፡ ኵርናዐ፡ እድ፡ Hez. 13, 18; አኒም፡ ወሰፍየ፡ አልባስ፡ F. N. 23; ሰፍየ፡ ልብስ፡ F. N. 36; ተበትከ፡ ቶታነ፡ አሣእኒሁ፡ (Marci) ወከነ፡ ኀበ፡ ሀገር፡ ፩ብእሲ፡ ሰፋዪ፡ ወወሀበ፡ ቅዱስ፡ (Marcus) አሣእኒሁ፡ ከመ፡ ይስፊ፡ ሎቱ፡ ወእንዘ፡ ውእቱ፡ ይሰፊ፡ በመስፌ፡ ተሠጥቀ፡ አፃብዒሁ፡ Sx. Mij. 30; ከመ፡ ይስፊ፡ ቶታነ፡ አሣእን፡ Sx. Hed. 20; (monachorum) በ፡ እለ፡ ይጽሕፉ፡ ወበ፡ እለ፡ ይሰፍዩ፡ ለግብረ፡ ደብተራ፡ Gad. Za. Mich.; ሰፈየ፡ አስፋሬዳት፡ Gad. Kar.; Phlx. 85; (monachus ait:) ሶበ፡ ሰፈይኩ፡ አስፈሬዳ፡ ወለለ፡ ኵሉ፡ ዐዊዶታ፡ ለመስፌ፡ አስተዳሉ፡ ሞትየ፡ ቅድመ፡ አዕይንትየ፡ Phlx. 157; ሰፈየ፡ c. Acc. et በ፡ rei *insuere* rem in alqd M. F. (እስፌ፡ in 2 Cor. 10, 1 Plglott. lectio prava est pro እተፌ፡).

ተሰፍየ፡ III, 1 *sui, consui, contexi:* በዳግም፡ ንፍሐት፡ ቀርን፡ ይሰፈያ፡ አዕፅምት፡ ምስለ፡ ሥጋ፡ Lit. Jac. Sar.; Vis. Bar.

ስፉይ፡ part. *sutus, consutus* F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡).

ሰፌ፡ subst. *sutura:* ንዋየ፡ ሰፌ፡ *instrumenta sutoria* Lud. e Libr. Myst.

ስፍየት፡ n. act. *sutura* F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡).

ሰፋይ፡ et crebrius ሰፋዪ፡ 1) *sutor* ሰፋዪ፡ v. ሰፋዬ፡ አሣእን፡ Act. 9, 43. 10, 32; ሰፋየ፡ አሣእን፡ Abush. 50; ሰፋዪ፡ Sx. Mij. 30; Hed. 20. 2) *sartor* F. N. 36. 3) (*subulâ*) *contexens:* Paulus apostolus ሰፋይ፡ Did. 33; apostolorum alii erant መሠግራን፡, alii ሰፋዕያን፡ (legas ሰፋይያን፡) ደብተራ፡ (σκηνοποιοί) Did. 13.

መስፌ፡ subst., m. et fem., *subula*, ὀπήτιον Ex. 21, 6; Deut. 15, 17; Phlx. 157 (vid. ሰፈየ፡); Sx. Hed. 20; Abush. 50.

ሰፋድል፡ subst., formâ Pl. *secundae, secundinae*, ut: ለባሴ፡ ሰፋድል፡ (induens secundinas) Lud. comm. hist. p. 500 n. 29; „convicium est et contumeliose dictum", Lud.

I. **ሰፈጠ፡** inus.; vis radicis prima in *latitudine, amplitudine* esse videtur; deinde transfertur ad *animum apertum et seductioni obnoxium;* at arab. سَفُطَ *liberalis fuit* (sicut פָּתָה *pellici, seduci se passus est*, at فَتِيَ *juvenilis aetate, ingenuus fuit*).

አስፈጠ፡ II, 1 *pellicere, seducere, suadendo movere, decipere:* ἀπατᾶν Gen. 3, 13; Jud. 14, 15. 16, 5; Judith 12, 16; አስፍጣ፡ ሊተ፡ ለዛቲ፡ ብእሲት፡ πεῖσον 12, 11; ያሰፍጠከ፡ ἀποκενώσῃ σε Sir. 13, 7; καταπείθειν 2 Reg. 17, 16;

አስፍጦ፡ περιφορά Koh. 2, 2; ያሰፍጡነ፡ውስተ፡ዘኢንክል፡ገቢረ፡ Clem. f. 200. — *Voc. Ae.*: አስፈጠ፡ኄጠ፡ዘ፡ሽነገለ፡ሐበበለኒ፡ይ ።

ተሰፍጠ፡ III, 1 *pellici se pati, seduci, decipi*: ተሰፍጠ፡ለፍትወት፡ (ad libidinem) Phlx. 162; ሄሮድስ፡ተሰፍጠ፡በምክንያተ፡ዝሙት፡ Sx. Teq. 9; ተሰፍጦ፡ παραφορά (περιφορά) Koh. 2, 12; እስመ፡ይሰፈጥ፡ውእቱ፡ እምሰይጣናት፡ Phlx. 140.

አስተሳፈጠ፡ IV, 3 *facere ut quis se seduci* vel *pellici sinat*: በአስተሳፍጦ፡ (v. በአስፍጦ፡)ከናፍርየ፡ Judith 9, 10.

ስፉጥ፡ part. *seductus, seductilis, pellectu facilis* (sec. Lud. *fallax*) Lit. 171, 1, ubi ወራዙት፡ስፉጣን፡ emendandum est.

ስፍጠት፡ n. act., Pl. ስፍጠታት፡ *seductio, illecebra, deceptio*, ἀπάτη ስፍጠተ፡ብዕል፡ Matth. 13, 22; ስፍጠታተ፡ሰይጣን፡ Phlx. 4. 29.

ሰፋጢ፡ n. ag. *seductorius, deceptor*, ሰፋጢት፡ብዕል፡ Org. 5; ሰፋጢት፡ *illecebrae*, ut: ይመውአሙ፡ጻሕቀ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ወሰፋጢተ፡ብዕል፡ F. N. 45.

II. **ሰፈጠ፡** videtur i. q. ܦܰܫ *veru infixit*; سَفَّدَ II. — At *Voc. Ae.*: ሰፈጠ፡ብ፡ሻጨረ፡ፋቀሂ፡ይ፡

መስፈጥ፡ዘ፡አምሳለ፡ወረንጦ፡ Voc. Ae.

ሰፈፈ፡ I, 1 [amh. „to spread oneself, to soar“ Isenb. p. 62.] Subj. ይስፍፍ፡ 1) *se extendere, diffundi, increscere, percrebescere* [coll. ሰፈነ፡, صَفَّ et סָפַף]: (tamquam sinapi seminatum extendenda est praedicatio,) ወለዝንቱ፡ግብር፡ናሁ፡ንሬእዮ፡ኵሎ፡ዕለተ፡ይሰፍፍ፡በውስተ፡ኵሉ፡ዓለም፡ (τοῦτο τὸ κήρυγμα τὴν οἰκουμένην ἐπιτρέχον) Chr. Ta. 21; እምከመ፡ጸርየት፡ልቡና፡ወኀሊና፡ኢይትዐደው፡እምዐቅሙ፡ወእምከመ፡ሰፈፈት፡ፍትወት፡ትከውን፡ሐጸ፡ቀታሌ፡ Fal. f. 76; de laude percrebescente, Org. 2) *abundare, refertum, plenum esse* [significatione propius ad שָׁפַע ܫܦܰܥ accedente]: ከመ፡ይስፍፉ፡መዛግብቲከ፡ብዙኀ፡ሥርናየ፡ወወይነ፡ማኀበብቲከ፡ይስፍፍ፡ Prov. 3, 10; ከመ፡እብነ፡ፈለግ፡ይሰፍፍ፡ (gl. pro እብነ፡ፈለግ፡ሶፎር፡) Job 22, 24. — *Voc. Ae.*: ሰፈፈ፡ሰፈነ፡ብ፡ሰፋ፡መላሂ ።

ስፉፍ፡ part. *late patens, extensum*, de firmamento, Lud. ex auct. Gregorii.

ቀ፡ litera alphabeti Aethiopici octava, quae ቃፍ፡ vocatur.

ቃህም et **ቅህም፡** subst. (m. Prov. 6, 6), coll. et sing., *formicarum* species; μύρμηξ, ተመየጥ፡ኀበ፡ቃህም፡ሀካይ፡ Prov. 6, 6; Did. 13 (ቅህም፡ ed. Platt p. 104); (nos quum in coelos sublati erimus,) ንሬእዮ፡ለሰብእ፡ከመ፡ቃህም፡ወዕፄያት፡ μύρμηκας) Chr. Ta. 16; ዘጊበ፡መዛግብት፡ praedicatur de ቃህም፡ sicut ተመይኖ፡ግብር፡ de ሣሬት፡ Fal. f. 17; Deus ፈጠረ፡ለቅህም፡ (sic) ወለአናኲዕ፡በመትሕተ፡ምድር፡ወእንስሳ፡በመልዕልተ፡ምድር፡ Macc. f. 10. — Ludolfus hoc vocabulum explicat *fucus* („ignavum pecus“, quod Virgilius dicit) et huic interpretationi probandae affert ትጋሆሙ፡ (*sedulitas*) ለዕብስት፡ንህብ፡ወሀካይ፡ቃህም፡ Enc. Masc. 25; sed praedicatum ሀካይ፡ cum ትጋህ፡ minime concordat et Sx. Tubing. exhibet ወትግሀት፡ቃህም፡; illud ሀካይ፡ e loco Prov. 6, 6 perperam intellecto sumtum videtur). — *Voc. Ae.*: ቃህም፡ወሰኳዕት፡ብ፡ገብረ፡ጕንዳን፡ (vid. sub ሰኳዕት፡).

ቃል፡ *vox, verbum* vid. sub ቀለ፡

ቈላ፡ (minus bene ቆላ፡), subst., m. et fem., Pl. ቈላት፡ [non tam cum ܓܠܳܐ (גַּלִּים גַּל), quam cum غَوْر et غَوْل (a rad. עור, חור, קור) componendum esse videtur; vid. etiam ቀላይ፡; forma nominis a rad. ቀለወ፡ repetenda sit] 1) *vallis, locus depressus et humilis, regio (in alvei speciem) depressior*, κοιλάς, κοίλωμα, φάραγξ; Sing. ቈላ፡ Jes. 10, 29; ቈላ፡ዕሙቅ፡ 30, 23; Hen. 26. 27; at frequentius occurrit ቈላት፡ pro Sing. acceptum: Gen. 14, 10. 23, 2. 26, 17. 37, 14; Num. 13, 23; Deut. 2, 36; Kuf. 24; Jes. 15, 7. 17, 5. 22, 1. 5. 28, 21; Jer. 7, 31. 21, 13; Judith 12, 7; Plur. ቈላት፡ Jes. 7, 19. 8, 7. 11, 15. 34, 9. 57, 5; Hez. 6, 3. 32, 6. 36, 4; ልገታተ፡ቈላት፡ Hagg. 1, 4; Cant. 2, 1; Ps. 64, 14. 103, 11; Judith 2, 8. 7, 4; Hen. 26, 4. 5. 2) Hoc nomine appellant Aethiopes regiones Abyssiniae humiles ac depressas, ardoribus solis obnoxias, insalubres (opp. ደጋ፡, Isenb. lex. amh. p. 168; vid. Lud. hist. Aeth. I, 5, 1; Bruce Bd. II p. 4. 536; IV p. 330; Rüppell Bd. II p. 133), ut: እስመ፡መከነ፡ብሔሩ፡ቈላ፡ውእቱ፡ Chr. L. Atk. f. 29.

ቀለለ፡ I, 1 [קָלַל ܩܰܠ قَلَّ] *levem esse*, a) *exiguum*: አበሳ፡ዘኢይቀልል፡እምዝኩ፡ Chr. Ta. 27. b) *facilem, faciliorem*: Matth. 9, 5. 19, 24; Luc. 19, 25; ዘያስተዐፅቡ፡ይቀልለከ፡ *quod difficile putant, tibi facile est*, Deg. c) *tolerabilem, commodum, molestiae expertem*: ትቀልል፡ሲኦል፡እምኔሃ፡ λυσιτελὴς μᾶλλον αὐτῆς Sir. 28, 21; imprs. c. suff. (Dat.): ታዐርፍ፡ነፍስከ፡ወይቀልለከ፡ *commodius tibi erit* Sir. 22, 13. d) *celerem*: ይቀሉ፡እምነ፡ንስር፡ 2 Reg. 1, 23; Job 9, 25; ይቀልል፡ሩጸቶሙ፡እምነፋስ፡ Clem. f. 62; ኀሊና፡ይቀልል፡ወይሰርር፡እምኵሉ፡ክንፍ፡ Chr. Ta. 22.

አቅለለ፡ II, 1 1) *levem* vel *leviorem facere, levare, exonerare, onus minuere; faciliorem reddere*, ከመ፡ያቅልል፡እዴሁ፡እምላዕሌክሙ፡ 1 Reg. 6, 5; አቅለልዋ፡ለሐመር፡ Act. 27, 38 rom.; Jon. 1, 5; አቅልል፡ለኪ፡ Vit. Barb.; ከመ፡ያቅልል፡ንስሓ፡ለእለ፡አበሱ፡ Clem. f. 143; አቅልል፡ሎሙ፡ዐሊዎቶሙ፡ *rebellionem iis faciliorem reddam* Jsp. p. 288. a) *remittere* alqd *de* onere (c. እምነ፡): አቅልል፡ለነ፡እምነ፡ግብርናት፡ 3 Reg. 12, 4. 9; መከሩ፡ከመ፡ያቅልሉ፡እምቀኖናቲሁ፡ (de poenitentiis ei impositis) F. M. 13. b) levem i. e. *celerem, pernicem facere*: አቅለሉ፡ክነፊሆሙ፡ዘመንፈስ፡ Lud. e Lit. Mss. 2) *pro levi et vili habere, parvi aestimare, vilipendere, spernere*: ውሉድ፡እለ፡ያቀልሉ፡አበዊሆሙ፡ Can. Gangr. 16; II Can. Nic. 29; ዘያቀልል፡ማኅበረ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ et ዘመሀረ፡አቅልሎ፡ቤተ፡ክ"ን፡ Can. Gangr. 5.

አቀለለ፡ II, 2 1) *levem existimare*: አቀለልኩ፡ዘንተ፡ምንዳቤ፡በእንተ፡ሥምረትከ፡ Jsp. p. 288. 2) *levare* alicui labores, *sublevare* alqm, c. c. Acc. prs. Ex. 18, 22.

ተቀለለ፡ III, 1 (an 2?) *allevari, relevari, levationem*

invenire, c. እምነ፡ rei 4 Esr. 7, 42; ስቡራንሂ፡ ወድዉያ ነ፡ መፍትው፡ ይኅዕብ፡ ዲያቆን፡ ከመ፡ ይትቀለሉ፡ እምዖዕር፡ Kid. f. 17.

አስተቃለለ፡ IV, 3 1) *levare* vel *sublevare* alicui alqd (alius sublevandi causa ipsum ferre onus): ለእመ፡ ከነ፡ እለ፡ ተሐበዩ፡ ብዙኃን፡ ወለለ፡ ፩እምኔሆሙ፡ ያስተቃልሉ፡ ተዋሕዶቶ፡ ይደልዎ፡ ለዘነሥአ፡ ሐቢቶሙ፡ ከመ፡ ይትኀሠሥ፡ እምነ፡ ኵሎሙ፡ ኵሎ፡ ንዋዮ፡ F. N. 27; ኢይደሉ፡ ፩ እምኔሆሙ፡ ያስተቃልል፡ አላ፡ ኵሎሙ፡ ኅቡረ፡ ibid. 2) a) *levem* vel *nimis levem sibi* vel *aliis existimare*: አስተቃለለ፡ አመ፡ ይወድይዎ፡ ውስተ፡ ዐዘቅተ፡ እሳት፡ Sx. Mag. 6 Enc.; ታስተቃልልኑ፡ ለቤተ፡ ይሁዳ፡ ዘንተ፡ ኀጢአቶሙ፡ Hez. 8, 17. b) *sibi* vel *aliis viliorem habere, vilipendere, minoris aestimare*: እመቦ፡ ዘያስተቃልል፡ ምሥዋዐ፡ F. M. 29, 4; Clem. f. 122; Lit. 173, 2; እመቦ፡ ዘተሀየየ፡ ወአስተቃለለ፡ F. M. 14, 6; ኢታስተቃልሎ፡ ለጸላእትከ፡ ወበዝንቱ፡ ትከውን፡ ምዉአ፡ ሎቱ፡ Fal. f. 39.

ቀሊል፡ adj., f. ቀላል፡ *levis*: ጾርየ፡ ቀሊል፡ ውእቱ፡ Matth. 11, 30; Clem. f. 233; ደለዎ፡ (ለማይ፡) ወኮነ፡ ቀሊለ፡ እምኵሉ፡ ማያት፡ አፍራቅያ፡ Jsp. p. 272; trsl.: ቀኖና፡ ቀሊል፡ *poenitentia levis* F. M. 23, 7; al. a) *exiguus, parvus, minor, vilis*: ቀሊልኑ፡ በኀቤክሙ፡ አስተፀብሶተ፡ ሰብእ፡ μὴ μικρὸν ὑμῖν Jes. 7, 13; ትግርምተ፡ ንጉሥ፡ ረሰየ፡ ቀሊለ፡ (*vilipendit*) Ter 27 Enc. b) *facilis, expeditus*: ቀሊል፡ ኵነኔ፡ Ex. 18, 22. 25; ዕፁብ፡ ቀሊል፡ ለእግዚ"፡ Deg.; አእምሮ፡ በኀበ፡ ጠቢባን፡ ቀሊል፡ Prov. 14, 6; Sir. 11, 26; ቀሊል፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ያብዕሎ፡ ለነዳይ፡ 11, 21; በቀሊል፡ ῥᾳδίως, εὐκόλως *facile* Cyr. ad Th. f. 6. 10. c) *levis* animo: ዘየአምን፡ ፍጡነ፡ ቀሊል፡ ልቡ፡ Sir. 19, 4. d) *celer*: ቀሊላን፡ Koh. 9, 11; ደመና፡ ቀሊል፡ Jes. 19, 1; ቀላል፡ ኮነት፡ ሕይወትየ፡ Job 7, 6; ቀሊላት፡ እገሪሆሙ፡ 2 Reg. 2, 18; ቀሊለ፡ ሩጻት፡ Lud. e Mss. Colb.

ቅለት፡ n. act. *levitas*, Lud. sine auct.

መቅለሊ፡ part. c. term. adj. 1) *qui levem reddit, levat, sublevat*: መቅለሌ፡ ጾር፡ እግዚእነ፡ Clem. f. 246; መቅለሌ፡ ትካዝ፡ Fal.; መቅለሌ፡ ነገር፡ ዕፁብ፡ Teb. Tab. 98; Mag. 27 Enc. 2) *qui leviter fert*: ወአንሰ፡ ዕጉሥ፡ ወመቅለሊ፡ በኵሉ፡ ዘይረክበኒ፡ በእንተ፡ ሥምረትከ፡ Jsp. p. 288.

ቈልሕ፡ subst., *calyx* vel *folliculus florum* [num ad قُعْقُل تَعَل referendum?]: ይትፌረዘዝ፡ ቈልሕ፡ διασκεδασθῇ ἡ κάππαρις Koh. 12, 5; Org. 6.

ቀለም፡ subst., plerumque m., Pl. አቅላም፡, Pl. Pl. አቅላማት፡ (Org. 4) 1) *calamus* vel *stylus scriptorius* [قَلَم], κάλαμος Ps. 44, 2; Did. 30; 3 Joh. 13; Hen. 69, 10; ቀለመ፡ ኀጺን፡ (עֵט) Jer. 17, 1 vrs. nov. 2) *graphiarium, calamarium*, ቀለመ፡ ጸሓፊ፡ በሐቌሁ፡ (קֶסֶת) Hez. 9, 2 vrs. nov.; Lud. comm. hist. p. 499 n. 26. 3) *ductus calami* Lud. comm. hist. p. 502 n. 37. 4) *atramentum, color scriptorius* [sicut in lingua Amh.]: ገቢረከ፡ ደመከ፡ ቀለመ፡ ወዐጽመከ፡ ብርዐ፡ Deg.; ጽሑፍ፡ በቀይሕ፡ ቀለም፡, በጸሊም፡ ቀለም፡ Abush. 46; (pictura in veste apparuit) እንበለ፡ ቀለም፡ (*sine colore* picta) Enc. Tachs. 22.

ቅልመት፡ subst. *macula*, atramento facta, deinde quaevis alia: ሐፅብ፡ ኵሎ፡ ቅልመታ፡ (ለኀጢአትየ፡) Org.

ቀለምሲስ፡ vid. sub አቡ፡ ቀለምሲስ፡

ቀለምጤዳ፡, **ቀለምጢዳ፡**, **ቀላሚጤዳ፡** n. prgr. sc. κληματίδα (a κληματίς) *sarmenta* Dan. ap. 3, 22; Sx. Haml. 5.

ቀለምጽጽ፡ et **ቀለምጺጽ፡** subst., sing. et coll., *scintilla, scintillae* [a rad. قَلَصَ vel قَمَصَ *saliit*], σπινθήρ, σπινθῆρες Sap. 2, 2. 3, 7. 11, 19; M. M. f. 346; trsl.: ወእኮ፡ እንበ ይነዝ፡ ዘበሙ፡ መጠነ፡ ቀለምጺጽ፡ ፍርሀተ፡ እግዚ"፡ *sed inde non sequitur, eos scintillulam timoris Dei habere*, Const. Ap. 50.— *Voc. Ae.*: ቀለምጺጽ፡ ዘ፡ የምጻድ፡ ሙርጥ፡ እሳት፡

ቀለሰ፡ rad. inus., cf. قَلَسَ et قَلَصَ.

ተቃለሰ፡ III, 3 *colluctari, luctari*: ይትቃለስ፡ ምስሌሁ፡ Sx. Teq. 29 (bis). — Rad. Abb.: ተቃለሰ፡ ዘ፡ ታገለ ።

አስተቃለሰ፡ IV, 3 *facere ut collidantur, colluctentur*; trsl. de vaporibus et nebulis sursum volutis et volitando quasi colluctantibus: (Deus) ዲበ፡ አርእስተ፡ አድባር፡ ለተነ፡ ጊሜ፡ ዘያጠይስ፤ እንበለ፡ ረዓም፡ ዘያግሕሦ፤ ውስተ፡ አየራት፡ ዘያስተቃልስ፤ ወለገጸ፡ ሰማይ፡ ርሒብ፡ ዐጽፌ፡ ደመና፡ ዘያለብስ፡ M. M. f. 56.

ቀልቀለ፡ rad. quadrl., arab., قَلْقَلَ *commovit, agitavit* (vid. קִלְקֵל Ges. thes. p. 1217), قَلِقَ *vacillavit, commotus fuit.*

አንቀልቀለ፡ V A) intrs. 1) *commoveri, concuti, fluctuari, labefactari, vacillare* (σείεσθαι, σαλεύεσθαι, κινεῖσθαι); de fundamentis Ps. 17, 9; muris, domibus Hez. 26, 10; አብያቲሃ፡ ዘኢያንቀለቅላ፡ Jes. 33, 20; statua: ከመ፡ ኢያንቀልቅል፡ 40, 20. 41, 7; columnis: አዕማዲሃ፡ ኢያንቀለቅል፡ Clem. f. 212; montibus, terra Jer. 4, 24; Mich. 1, 4; Nah. 1, 5; Ps. 59, 2. 92, 2. 95, 10; Jes. 13, 13; pedibus Prov. 3, 26; coelo Hen. 60, 4 (አንቀልቅሎ፡) Matth. 24, 29; navibus Hen. 101, 4; Clem. f. 128; ያንቀለቅል፡ ለፌ፡ ወለፌ፡ Chr. ho. 11; jugo: አርዑት፡ ብዕራ፡ ዘያንቀለቅል፡ Sir. 26, 7; ossibus Jer. 23, 9; membris Job 9, 28; corde (አንቀልቅል፡) Hab. 2, 16; hominibus Jer. 17, 8; Jes. 22, 25; 1 Thess. 3, 3 Platt; ዘኢያንቀለቅል፡ *immobilis* Ex. 25, 15; Hebr. 12, 27. 28. 2) rarius: *se movere, amoveri* ab alquo: ኢያንቀለቅል፡ እኩይ፡ እምነ፡ ቤቱ፡ Prov. 17, 13; Cant. 2, 17. B) transitive: ስእንዎ፡ አንቀልቅሎቶ፡ Luc. 6, 48; Cant. 8, 7; ያንቀለቅሎ፡ ነፋስ፡ Sap. 4, 4; Am. 9, 5; Job 9, 5; አንቀልቀለ፡ አዕጽምትየ፡ 4, 14; Phil. 1, 28; አንቀልቅሉ፡ ሎቱ፡ κινήσατε αὐτῷ Jer. 31, 17.

ቀልቀል፡ vid. sub ቈልቈለ፡

ነቀልቃል፡ subst., Pl. ነቀልቃላት፡, *motus, commotio, concussio, agitatio*, Lud. e Mss. Colb.; ነቀልቃለ፡ አፉሁ፡ ibid.; ኀይለ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ እምድኅረ፡ ተዐቀበ፡ ብዝኀተ፡ ለሕዋሳት፡ ወለነቀልቃላት፡ ትትወሀብ፡ ለድልዋን፡ ላቲ፡ (*multa cautione adhibita de sensibus et commotionibus* sc. animi) Phlx. 180.

መንቀልቅል፡ part. *commovens*: ሥነ፡ ራእየ፡ አንስት፡ መንቀልቅል፡ ለፍትወት፡ Phlx. 106.

ቈልቈለ፡ quadrl. I [etiam ቀልቀለ፡, vid. ቀልቀል፡; significationes cum ad ቀልቀለ፡ قَلْقَلَ, tum ad גִּלְגֵּל vergunt] 1) trans. *vibrare, rotare* gladium: መጠውክዎ፡ ኵናትየ፡

ወይቄለቍላ፡ላዕለ፡ምድረ፡ግብጽ፡ ἐκτενεῖ (נָטָה) Hez. 30, 25; **ሶበ፡ቈልቈለ፡ኵናቶ፡ላዕለ፡አህጉሪሆሙ፡** Sir. 46, 2; et absol. (omisso **ኵናት፡**) 2 Reg. 23, 8. 2) intrs. *vibrari:* **ሶበ፡ቈልቈለ፡ኵናት፡** Sir. 46, 2 (v. ἐν τῷ ἐκκλίναι pro ἐν τῷ ἐκτεῖναι).

አቈልቈለ፡ II, i. q. **ቈልቈለ፡** n. 1, ut: **አስተጻንዐ፡መዝራዕቶ፡ወአቈልቈለ፡ኵናቶ፡ወረገዘ፡** Gad. T. H.

ተቈልቈለ፡ III, 1 1) *devolvi, deorsum declinare, declivem esse:* **ይትቈለቈል፡መንፈቁ፡ለውእቱ፡ደብር፡መንገለ፡ደቡብ፡** κλινεῖ Zach. 14, 4. 2) in specie de sole, *ad occasum vergere, occasui vicinum esse:* Jud. 19, 9. 11; **ተቈልቈለ፡ዐሐይ፡** κέκλικεν ἡ ἡμέρα Jer. 6, 4; Luc. 9, 12 rom.; 24, 29.

ቍልቍል፡ vel **ቈልቈል፡** part. *devolutus, deorsum vergens, declivis:* (cum alia prodigia fient tum hoc:) **ማይ፡ኢይውሕዝ፡ቈልቈል፡አላ፡ዐቀብ፡** (sic) Fek. Jas.

ቀልቀል፡ subst. *locus declivis* vel *praeruptus, praecipitium;* **ርእሰ፡ቀልቀል፡** τὸ ἄκρον τοῦ κρημνοῦ 2 Par. 25, 12; **ከመ፡ዘማእከለ፡ቀልቀል፡ታንሶሱ፡** ἐπὶ ἐπάλξεων πόλεως Sir. 9, 13; **ኢትንበር፡ደወለ፡ቀልቀል፡ምስለ፡ጸላኢከ፡ከመ፡ኢያጽድፍከ፡** M. M. f. 16; **ከመ፡ታዕድዉኒ፡እምቀልቀል፡ወጸድፍ፡** Enc. Tachs. 14. — *Voc. Ae.:* **ጸድፍ፡ቀልቀል፡እንሕስት፡ብ፡ገደል፡**

ቍልቍሊት፡ subst. *declivitas*, Lud. sine auct.; Acc. **ቍልቍሊተ፡** adv. *deorsum:* **ተሰቅለ፡** (suspensus) **መልዕልተ፡አየር፡ቍልቍሊተ፡** Gad. T. H.; **ተሰቅለ፡** (crucifixus) **ልዑለ፡እገሪሁ፡ወቍልቍሊተ፡ድማሑ፡** Sx. Mag. 14 Enc.; Petrus **አስተብቍዖሙ፡ከመ፡ይስቅልዎ፡ቍልቍሊተ፡** Deg.; Sx. Haml. 5; Teq. 1.

ቍልቋስ፡ subst., *nomen arboris* vel *fruticis*, in Abyssinia vernaculi: **ረከቡ፡በውእቱ፡መካን፡ማየ፡ጽሩየ፡እንዘ፡የዐውዶ፡ቍልቋስ፡** Sx. Hed. 17 (in Actis Walata-Petros). — An **ቍልቋል፡** (nomen arboris satis notae, de qua vid. Isenb. p. 69; Bruce V p. 52—55; Rüppell I p. 307; Harris II Anh. p. 34) emendandum fuerit? at etiam in scholiis ad **ሀሰጺ፡** legitur **ቍልቋስ፡**

ቀለበ፡ I, 1 [i. q. قَلَبَ] *vertere, versare horsum prorsum* vel *sursum ac deorsum:* **ምንት፡የዐዕብ፡እምዘ፡ይቀልብ፡ብዙኀ፡አስይፍተ፡** τί χαλεπώτερον τοῦ σφαιρίζειν ἐν ξίφεσιν; Chr. Ta. 16. — Aliud **ቀለበ፡** vid. sub **ቀለጸ፡**

ቈላቤ፡ subst. *inversio:* **እፎኑ፡ላዕሌሆሙ፡ቈላቤ፡አፍ፡** Fek. Jas.

ቈላኖስ፡ vel **ቈለሲን፡**, n. prgr., ut mihi videtur φελόνης, φαιλόνης (arab. ف perperam lecto ق) *planeta, casula:* (patriarcha) **ሰፍሐ፡ቈላኖስ፡** (v. **ቈለሲኖ፡**) **ዲበ፡ምድር፡** M. Tom. Paulo infra legitur: **ወወድቀት፡ጠማር፡ማእከለ፡ሄላንስን፡**, quod non potest non ejusdem vocabuli esse forma alia. (Amh. **ቀልንስወት፡** Isenb. p. 69 huc non pertinere videtur).

ቀለንቶን፡ n. prgr., sc. *calendae:* (Christus natus est) **በወርኀ፡ሮሜ፡ቅድመ፡፰ቀለንቶን፡ዘየንዋርዮስ፡** Cyr. in append. p. 131.

ቀለወ፡ I, 1 [amh. **ቈላ፡**; קָלָה قلا قَلِيَ; vicinum est **ቀለየ፡** n. I.] *torrere, frigere:* **ቀሊወከ፡** M. F.

ተቀለወ፡ et **ተቈለወ፡** III, 1 et 2 1) *torreri, frigi, coquendo macerari:* **ተቀሎኩ፡ወተኀድየ፡አዕጽምትየ፡** Job 30, 30; **ትትቈሎ፡ነፍሱ፡ውስተ፡አፍቅሮ፡እግዚ"፡** Phlx. 106 (de aestu amoris agitur). 2) ut videtur, *stigmari:* **ሶበ፡ለብሰ፡ባሕታዊ፡አስኬማ፡ይነሥእ፡እምጸጋ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ተቀልዎተ፡መንፈሳዊተ፡** Phlx. 174; **ይትቌለው፡ዘበመንፈስ፡** 231.

ቅልው፡ part. *frixus (frictus), tostus* Lev. 2, 14. 23, 14.

I. **ቀልዐ፡** I, 1 [جَلَعَ *exuit;* جَلِعَ *exuta fuit* mulier; *impudica fuit* (חָלַץ خَلَعَ גָּלָה); قَلَعَ *extraxit, evulsit;* قِلْع קֶלַע *velum;* opp. est **ገለወ፡**] Subj. **ይቅላዕ፡**, *revelare, retegere, aperire, detrahere* vel *exuere* velamen, vestem, al.: **ቀልዐት፡ግልባቤ፡ገጻ፡** Sx. Ter 16; **አብእሲቶ፡ለምንት፡ትቀልዒ፡ግልባቤ፡ርእስኪ፡እንዘ፡ትሥሕቂ፡** Chr. Ta. 15; **አዘዘ፡ይቅልዑ፡ግልባቤ፡ገጻ፡** Sx. Hed. 16; **ቀላዕ፡መንጦላዕት፡ሕማም፡ዘግልቡብ፡ላዕለ፡ገጽየ፡** Phlx. sub fin.; Lit. 172, 1 (ubi **መንጦላዕት፡** legendum est); Gad. Ad. f. 6; **አዘዘ፡ከመ፡ይቅላዕ፡ልብሶ፡** Sx. Tachs. 10; **ኀፍረት፡ቀሊዐ፡መጽሐፍ፡ለዘኢያእምር፡ሆሄያተ፡** M. M. f. 187 et 342. (Lud. statuit significationem intrs.: *detractum fuit velum*, et affert: **ይቅላዕ፡ደብተር፡** Org. 5; modo lectio sana sit!). — *Voc. Ae.:* **ቀፊጸ፡ቀልዐ፡ዘ፡ገለጸ፡**

ተቀልዐ፡ III, 1 *revelari, retegi, detrahi, exui:* **ይትቀላዕ፡መንጦላዕት፡ዘቅድመ፡ገጹ፡** Lit. Jac.; Gad. Ad. f. 8; **ዘልፈ፡እንጡሉዕ፡እንበለ፡ተቀልዖ፡** M. M. f. 297.

ቅሉዕ፡ part. *revelatus, retectus:* **ብእሲት፡ኢትኅድግ፡ሥዕርታ፡ከመ፡ይኩን፡ቅሉዐ፡ውስተ፡ቤተ፡ክር"ን፡** F. N. 11.

ቀላዒ፡ n. ag. *revelans, retegens, detrahens:* (**እግዚ"፡**) **ለብርሃን፡ልብየ፡ቀላዒ፡ግላ፡** Teb. Tab. 13.

II. **ቀልዐ፡** inus. sc. קָלַע ܩܠܰܥ *funda projicere.*

መቅልዕ፡ subst. *funda* Gad. Ad. f. 126. 127 [مِقْلَاع, مِقْلَع].

ቅልዓ፡ n. prgr. sc. قَلْعَة *arx, castellum*, pecul. in vertice montis, Jsp. p. 318. 325.

ቍልዔ፡ subst., m., Pl. **ቍልዔያት፡** [ei Lud. comparavit قَلَّاع *satelles praetoris;* fortasse propagatum est e rad. primaria **ቀለለ፡**, ob servi *minorem* sive aetatem (cfr. قُلَّى *puella parva* et de significatione נַעַר, غُلْمَان al.) sive ordinem] *famulus (domesticus, minister)* παῖς, παιδάριον, θεράπων Gen. 18, 7; Jud. 7, 10. 19, 3 seq. (νεανίας); 1 Reg. 1, 14; 3 Reg. 18, 43; Jer. 41, 16; **ቍልዔያት፡** Jsp. p. 286. 291. In specie nomine **ቍልዔ፡እግዚ"፡** honorifico distinguuntur viri pietate eximii Gen. 18, 17; Num. 14, 24; Jos. 1, 2. 11, 12. 15; Kuf. 24; Job 2, 3. 42, 7. 8; Jes. 20, 3. 22, 20. 37, 35. 43, 10. 44, 1. 21. 45, 4. 52, 13; Bar. 3, 37; Hez. 28, 26; 4 Esr. 5, 30; Luc. 1, 54. 69. — *Voc. Ae.:* **ወዓሊ፡ቍልዔ፡ዘ፡ሎሌ፡**; *aliud:* **ቍልዔ፡ብ፡ሎሌ፡ወዳጅ፡ይ፡**

ቍልዔት፡ subst., fem. *famula* (*,domestica*) 1 Reg. 25, 41; ἅβρα Judith 8, 33; παιδίσκη 10, 10. — *Voc. Ae.:* **ቍልዔት፡ዘ፡ገረድ፡**

ቍልዕውና፡ subst., sec. Lud. *pueritia* Org. 7.

ቈለዘ፡ sec. Lud. *amputare, abscidere* securi arbores, frutices, spinas, Org. 5.

መቍለዝ፡ subst. *securis bellica, bipennis* (amh. **ፋስ፡**), Lud. sine auct.

I. **ቀለየ፡** I, 1 [vicinum est **ቀለወ፡**] proprie *torrere*, deinde trsl. *urere* (i. e. *mordere, pungere* vel *condemnare*), de conscientia: **ይቀልየከ፡ ልብከ፡** (v. **ልበከ፡** et **በልብከ፡**) 3 Reg. 2, 44 (hebr.); Rom. 2, 15; 1 Joh. 3, 20 rom.; 3, 21 (καταγιγνώσκειν); **ሊተሰ፡ ፈድፋደ፡ ያሐዝነኒ፡ ወያቴክዘኒ፡ ወይቀልየኒ፡ ልብየ፡ በእንተ፡** Macc. f. 19. — *Voc. Ae.*: **ይቀልየኒ፡ ዘ፡ ይዝለፈኒ፡**; *aliud*: **ይቀልየኒ፡ ዘ፡ የሐተኒ፡ ወበዘ፡ ይገልጽ፡**

II. **ቀለየ፡** I, 1 [vicinum **ቈላ፡** q. v., nec non قَعَرَ, [قَعُرَ] *profundum esse*, instar abyssi: (Deus) **ይቀሊ፡ እምቀላየ፡ ቀላያት፡ ወይትሌዐል፡ እመልዕልተ፡ ሉዓሌ፡** M. M. f. 322; Athan. de Trin.; **ልዑል፡ ውእቱ፡ እመልዕልተ፡ መልዕልት፡ ወይቀሊ፡ እምነ፡ ዕመቅ፡** Phlx. sub fin. — Rad. Abb.: **ቀለየ፡ ዘ፡ ጥልቅ፡ ሆነ፡** (Lud. ex auctoritate Gregorii statuit: *scrutari, explorare profunditatem.*).

አቀሌለየ፡ vel **አቈለለየ፡** quinquel. II, *explorare* profundum, *scrutari*: **ነዳይ፡ ማእምር፡ ያቀሌልዮ፡** (v. **ያቈለልዮ፡**) πένης νοήμων καταγνώσεται αὐτοῦ Prov. 28, 11 (var. **ይሌብዎ፡**, al. **ያቀልሎ፡**; Hebr. habet יַחְקְרֶנּוּ), quamquam haud satis certum videtur, annon Aethiops καταγνώσεται *condemnabit* (cfr. I **ቀለየ፡**) intellexerit.

ቅሉይ፡ part. *profundus* instar abyssi, Org.

ቀላይ፡ subst., m. et fem., Pl. **ቀለያት፡** et **ቀላያት፡** *profundum, imum* tam maris et fluviorum quam terrae, *abyssus, vorago, barathrum*, βάϑος Jes. 7, 11 (opp. **አርያም፡**); **ቀላየ፡ ባሕር፡** Jes. 51, 10; Am. 9, 3; Hez. 26, 12; Luc. 17, 2; **ቀላያተ፡ አፍላግ፡** Job 28, 11; Zach. 10, 11; **ቀላያተ፡ ማያት፡** Ps. 76, 16. 68, 18; ἄβυσσος Gen. 7, 11; **ቀላያት፡ ነቅዑ፡** Prov. 3, 20; Ps. 32, 7. 41, 9. 103, 7. 148, 7; Job 28, 14. 36, 16. 38, 16; **ዕሙቅ፡ ቀላይ፡** Sir. 24, 5; **ማየ፡ ቀላይ፡** 24, 29. 16, 18. 42, 18. 43, 23; Jes. 44, 27. 51, 10; Dan. ap. 3, 31; Rom. 10, 6; Apoc. 9, 1. 2. 11, 7; Kuf. 2. 5. 48; 4 Esr. 5, 5. 8, 27; βόϑυνος Jer. 31, 43. 44; καταιγίς Ps. 68, 19; λίμνη Luc. 8, 22; **በሕርኒ፡ አው፡ ቀላይ፡** δράκων (תַּנִּין) Job 7, 12; ᾅδης **ዕመቃ፡ ለቀላይ፡** Job 11, 8; Am. 9, 2. Transl.: de rebus immense profundis, ut de misericordia Dei Org. 3.

ቀለደ፡ rad. inus.; قَلَدَ 1) *collegit* fluida *in receptaculo* (كَلَتَ كَلَدَ). 2) *torsit* (ܩܠܕܐ *annulus, circulus*).

መቅለድ፡ et **መቅልድ፡** subst., Pl. **መቃልድ፡** *labrum, pelvis*, λουτήρ Ex. 30, 18 (c. var.). 28; 3 Reg. 10, 21; (Christus) **ነሥአ፡ ማየ፡ ወወደየ፡ ውስተ፡ መቅለድ፡ ወኀፀበ፡ እግረ፡ አርዳኢሁ፡** Mavâs. n. 52; κρατήρ Ex. 24, 6. — *Voc. Ae.*: **መቅለድ፡ ዘ፡ ሰን፡**; *aliud*: **ዘ፡ ኰስኰስት፡**

ቀልደድ፡ subst. *orbis, arcus* sc. **ቀልደደ፡ ዐይን፡** *supercilium* (coll. גַּב עַיִן; sec. Lud. *palpebra*) Org. 2. — *Voc. Ae.*: **ጠስ፡ ቀርነብ፡ ቀልደድ፡ ብ፡ ቅንድብ፡**

ቀለጸ፡ I, 1 et **ቀልጸጸ፡** quadrl. I [amh. **ቀለበ፡**; كَلَّبَ *harpago* et مِخْلَبٌ *aduncus unguis*, خَلَبَ *unguibus arripuit, momordit*; ad significationem fere propius accedit لَقِفَ *arripuit celeriter rem jactam; rapide cepit* rem, ut famelicus; II *deglutivit*] *hiante ore excipere, avide dentibus arripere* (et *deglutire*): **በሀየኒ፡ እኤዝዝ፡ ለከይሲ፡ ወይቀለጽሙ፡** (v. **ወይቀልጽሙ፡**) δήξεται Am. 9, 3; Gad. T. H. (vid. sub **ሎለወ፡**); **ወደይዎሙ፡ ውስተ፡ ግብ፡ ወቀለጽዎሙ፡ ዐናብስት፡ እንበለ፡ ይብጽሑ፡ ውስተ፡ ምድር፡** M. M. f. 146; dracones **እለ፡ ይቀልጹ፡ ነፍሳተ፡** Org. 5. — Etiam per **በ፡** (ambarice) scribitur, si quidem hoc exemplum huc pertinet: (cruce eum tuearis) **በዘ ኢይክሉ፡ ቀልበቶ፡ መስተቃርናን፡ ሠናይ፡** Kedr f. 58. — *Voc. Ae.*: **ቀልጸጸ፡ ሐከየ፡ ነሰከ፡ ብ፡ ነከሰ፡**

ቈለፈ፡ rad. inus. 1) ܩܠܦ קְלַף قَلَفَ **ቀረፈ፡** قَرَفَ *decorticare*; ܩܠܦܬܐ *cortex, squama, membrana*, قِلْفٌ vel قِرْفٌ *cortex, libra*, قَلِفَ et غَلِفَ *praeputio praeditus fuit*, قُلْفَةٌ *praeputium*. 2) amh. **ቈለፈ፡**, قَفَلَ II. IV *pessulum obdere, obserare*; קִילְפָא, قُفْلٌ *pessulus, sera*.

አቍለፈ፡ II, 1 var. pro **አቀፈለ፡** 3 Reg. 6, 28.

ቍልፍ፡ subst., Pl. **ቍልፋት፡** *pessulus, sera*: **እለ፡ ይሰብሩ፡ ቍልፋተ፡** (fures) F. N. 49; (fures) **እለ፡ ያርኅዉ፡ ቍልፈ፡ ጸኒሖሙ፡ ጊዜ፡ የሐውር፡ በዓለ፡ ቤት፡ ቀቲሮ፡ ወነሚን፡** F. M. 17, 7; Gad. Ad. f. 169.

ቍልፈት፡ n. act. et subst., Pl. **ቍልፈታት፡** (Jos. 5, 3) *praeputium* 1 Reg. 18, 27; Kuf. 1. 15. 30; Col. 2, 13; Eph. 2, 11; Gal. 2, 8 Platt; Rom. 2, 25—27.

ቈላፍ፡ et **ቈላፊ፡** (Jud. 14, 3 F; 15, 18) adj., *praeputiatus, incircumcisus* Ex. 12, 48; 1 Reg. 17, 56. 18, 25; Jes. 52, 1; Jer. 9, 25; **ኵሎሙ፡ አሕዛብ፡ ቈላፋን፡ ነፍስቶሙ፡** 9, 26; Hez. 31, 18. 21 seq.; 44, 7. 9; Esth. 4, 17 apocr.; Rom. 2, 26. 4, 12; Col. 3, 11; Org. 4.

ቀልፎንያ፡ n. prgr. *resina colophonia*: **ቃር፡ ወፒሳ፡ ወተይ፡ ወቅጥራን፡ ወ፻ልጥር፡ እምነ፡ ቀልፎንያ፡** Sx. Haml. 5.

ቆሐልት፡ n. prgr. sc. קֹהֶלֶת i. e. *Ecclesiastes* liber biblicus, F. N. 2.

ቀሐመ፡ transpositis literis pro **ቀምሐ፡** passim in libris Mss. occurrit.

ቃሕቃሐ፡ quadrl. I [ܩܰܥܩܶܥ, قَحْقَحَ, قَعْقَعَ] *strepitum* vel *sonitum edere* ore, *murmurare*: **ወእመቦ፡ ዘትፈቅድ፡ በውስተ፡ ማእድ፡ ኢትንብብ፤ ቃሕቃሕ፡** *si quid tibi necessarium est ad mensam, noli loqui: sonitum* (signi) *da* Reg. Pach.; **አልቦ፡ ዘይትናገር፡ አላ፡ ይቀሐቅሑ፡** ibid.

ቀሐወ፡ (etiam per **ኀ** et **ሀ**) I, 1 [proprie, ut videtur, *viribus contendere*, coll. כָּחַ, nec non كَاحَ *pugnando vincere*] 1) *contendere, niti ad* alqd, *aemulari*: **ቅኖ፡ (ቅናእ፡** Platt) **ለንስሓ፡** Apoc. 3, 19 rom.; **አምላክ፡ ዘኢይቅሕውዎ፡** *Deus cui nullus est aemulus* Lit. Joh. 2) *certare, contendere cum* aliquo de praemio vel honore obtinendo, Lud. sine auct.

ተቃሐወ፡ III, 3 (etiam ተቀሐወ፡ et Imprf. ይትቀሐው፡ pro ይትቃሐው፡ scriptum, gramm. § 48) 1) *aemulari, mutua aemulatione certare* vel *concertare, contendere* ad alqd, *zelo prosequi* alqm, in bonam partem: ይትቃሐዉ፡ በምግባረ፡ ትሩፋት፡ Chr. ho. 22; Tit. 2, 14; ይትቃሐው፡ በገድል፡ ዝንቱ፡ አበ፡ Gad. T. H.; 1 Cor. 13, 13 rom.; 14, 1; c. ለ፡ rei 1 Cor. 14, 12. 39; c. ለ፡ prs. 2 Cor. 7, 7; c. ምስለ፡ Hebr. 10, 24; c. Acc.: አላ፡ ከመ፡ ይትቃሐዎሙ፡ ለነሀብት፡ ብሩር፡ ἀντερείδεται Sap. 15, 9; አጋቶንሃ፡ እንዘ፡ ይትቃሐው፡ ፈጺሙ፡ Enc. Mag. 27. 2) in malam partem: *invidere, zelotypum esse,* ኢትትቃሐው፡ እኩያነ፡ ζηλοῦν Prov. 24, 1; ብእሲት፡ ኢትትቃሐው፡ ምስለ፡ ምታ፡ F. N. 11 (nisi hoc ad n. 3 referre malueris). 3) *pertinaciter et acerbius concertare, contentiosum esse, rixari:* ለእመ፡ ተቃሐወ፡ በዝንቱ፡ ἐπιμένων *si pertinaciter insistit* II Abt. 4; ተቃሕዎት፡ ἔρις et ἐριθεία Phil. 1, 15 et 2, 3 Platt; ጋእዝ፡ ወተቃሕዎ፡ Sx. Genb. 21; c. ምስለ፡, ut: ኢትትቃሐው፡ ምስለ፡ ዘይብዕለከ፡ μὴ ἔριζε Sir. 8, 2; c. ለ፡ prs. Gen. 26, 35. — *Voc. Ae.:* ተቀሐወ፡ ዘ፡ ተፈካከረ፡; *aliud:* ተቀሐዉ፡ ዘ፡ ተከራከሩ ።

ቃሕው፡ et ቀሐው፡ subst. 1) *certamen, certatio* aemulantium: ቃሕወ፡ ነገር፡ Lud. e Syn.; ቃሕወ፡ ገብረ፡ ምስለ፡ caet., Org. 4. 2) in malam partem: *certandi libido* et *acerbia, obstinatio rixantium:* ቀሐው፡ (v. ቃሕው፡) μηνίαμα Sir. 40, 5; Gen. 49, 5; በቃሕው፡ *pertinaciter* Can. Ant. 14 (16). 3) *invidia, zelotypia:* ቅንአት፡ ወቃሕው፡ ወሚን፡ ወአፍቅሮት፡ መዊእ፡ ወጽልእ፡ Phlx. 56. 81.

ቃማ፡ subst. *colli indumentum, torques, monile,* μανιάκης Dan. 5, 16. 29 in Cod. Curz. (v. በዝግና፡); ሰላም፡ ለክሣድኪ፡ ቃማ፡ ንጽሕ፡ ዘዐነቀ፡ III Sal. Mar. 18; Form. Conf.; Sx. Nah. 30 Enc. (vid. sub አስተርሰየ፡); ቃማ፡ ወርቅ፡ ይደይ፡ ውስተ፡ ርእሱ፡ Org. — *Voc. Ae.:* ቃማ፡ ዘ፡ የጎንገት፡ [Altera vocabuli forma est ገማ፡ De etymo haud constat. Num χημός ⲔⲎⲘⲞⲤ ܩܡܘܣ?]

ቍማል፡ subst. [قُمَّل قَمَال קַלְמָא] *pediculus, pediculi:* በአንቃል፡ ዘውእቱ፡ ቍማል፡ Lud. e Libr. Myst.

ቀመለ፡ I, 1 *pediculos quaerere iisque liberare* alqd (*expediculare*), φθειρίζειν, c. Acc. rei: ወይቀምል፡ ለምድረ፡ ግብጽ፡ ከመ፡ ይቀምል፡ ኖላዊ፡ አልባሲሁ፡ Jer. 50, 12.

ቀምሐ፡ I, 1 *pabulum carpere (et vorare), pasci, vesci* [قَمِحَ *pinguis fuit; in loco permansit ob pabuli copiam* camelus; IV *pinguefecit* pecora pabulum; قَمْح *triticum;* קֶמַח *farina*] proprie de bestiis: ይቀምሕ፡ በውስተ፡ ጎል፡ Job 6, 5; c. Acc.: ይቀምሕ፡ ሰንበሳ፡ ሐሠረ፡ ከመ፡ ላህም፡ Jes. 11, 7. 30, 24. 65, 25; ኢይረክቡ፡ አልህምት፡ ዘይቀምሑ፡ ውስተ፡ ምቅማሐሙ፡ Hab. 3, 17; transfertur ad homines: ሐመደ፡ ከመ፡ እክል፡ ቀማሕኩ፡ Ps. 101, 10. 71, 9; Mich. 7, 17; (infans cum alimenta noxia et salubria distinguere nesciat,) ይቀምሕ፡ መሬተ፡ ውስተ፡ አፉሁ፡ χοῦν ἐνέβαλε εἰς τὸ στόμα Chr. ho. 8; (Judaei cum nec molere nec coquere possent) ይበልዑ፡ ኅጠተ፡ ሥርናይ፡ ጥሬዮ፡ ወይቀምሑ፡ ሐሪጸ፡ Jsp. p. 367. — Rad. Abb.: ቀምሐ፡ ዘ፡ አፈረ፡ (i. e. አውፈረ፡).

አቅምሐ፡ II, 1 *pabulum praebere* vel *objicere* (in praesepiis), *pascere,* χορτάζειν: ለአድግሰ፡ አቅምሐ፡ Sir. 30, 33; ዘከመ፡ ያቀምሕ፡ ብዕራሁ፡ 38, 26; አቅመሐ፡ (forma obsoleta pro አቅምሐ፡) ለአእዱጊሁ፡ Jud. 19, 21; c. dupl. Acc. (ψωμίζειν) አቅምሐኒ፡ ሐመደ፡ Thren. 3, 16.

ቀምሕ፡ subst., plerumque m., Pl. አቅማሕ፡ et አቅማሕት፡ (Apoc. 18, 14), Pl. Pl. አቅማሓት፡ (Jer. 2, 21. 36, 5) *esculentum, quod terra gignit, cujusvis generis, proventus, fruges, fructus,* γέννημα ፍጡነ፡ ትበልዕ፡ ቀምሐ፡ Sir. 6, 19; ትጸግቡ፡ እምነ፡ ቀምሕየ፡ 24, 19. a) *arborum et fruticum, poma, fructus auctumnales:* ይተክሉ፡ ወይነ፡ ወይበልዑ፡ ቀምሖ፡ Jes. 65, 21; አልቦ፡ ቀምሐ፡ ውስተ፡ ወይን፡ Hab. 3, 17; βότρυς Deut. 32, 32; ሠረጸ፡ ፍሬሃ፡ ከመ፡ ቀፀ፡ ቀምሕ፡ ὡς περκαζούσης σταφυλῆς Sir. 51, 15; καρπός (ἀμπελώνων) Jes. 37, 30; ኵሎ፡ አቅማሐተ፡ ጽድቀ፡ Jer. 2, 21; ዐቃቢሁ፡ ለቀምሕ፡ ይሬኢ፡ ፍሬሁ፡ Sir. 27, 6; ἀκρόδρυα Cant. 4, 13. 5, 1. 7, 14; ዕፀወ፡ ቀምሕ፡ ξύλον βρώσιμον 2 Esr. 19, 25; ኵሉ፡ አቅማሐ፡ ገዳም፡ Joel 1, 12; ὀπώρα Jer. 31, 32. 47, 10; Apoc. 18, 14; ልገተ፡ ዐቃቤ፡ ቀምሕ፡ ὀπωροφυλάκιον Jes. 1, 8. 24, 20; Ps. 78, 1. b) *herbarum et seminalium,* in specie *hortensium: olera, legumina,* al.; κῆπος: ሰሚሮ፡ አቅማሒክሙ፡ Am. 4, 9; Jer. 36, 28; ትክሉ፡ አቅማሓተ፡ φυτεύσατε παραδείσους Jer. 36, 5; አቅማሐ፡ አዝርእት፡ („legumina seminum") et አቅማሐ፡ አትክልት፡ („legumina olerum") Lud. ex Org. 2; አቅማሐ፡ አፈዋት፡ et ጽጌያት፡ („fructus aromatum et florum") Lud. ex Org. c) Inde ዐጸደ፡ ቀምሕ፡ *hortus, viridarium,* κῆποι ዐጸደ፡ አቅማሕ፡ Am. 9, 14; παράδεισος አዕጻዳተ፡ ቀምሕ፡ Hez. 28, 13; 2 Esr. 12, 8; vel ገነተ፡ አቅማሕ፡ Dan. ap. 1, 7. — *Voc. Ae.:* ቀምሕ፡ ብ፡ ፍሬ ።

ምቅማሕ፡ subst. 1) locus ubi pascuntur, *pastus:* ፈሐሉክሙ፡ ከመ፡ አልህምት፡ በኀበ፡ ምቅማሖሙ፡ ἐν βοτάνῃ Jer. 27, 11. 2) in specie: *stabulum, praesepe,* φάτνη Jes. 1, 3; Hab. 3, 17; Luc. 13, 15.

ቀመረ፡ I, 1 [proprie: *ligare* (coll. קָמַר *accingere,* קְמוֹר ܩܡܪܐ *cingulum;* מִכְמֹרֶת *rete;* قَمْطَرَ *colligavit vinculo*); deinde *fornicem compingere* vel *fornice instruere* (coll. אֲגֻדָּה, عَقَدَ II)] 1) *camerare, concamerare, fornicare, fornice instruere:* ይቀምር፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ ἐγύρωσεν οὐρανόν et እዴዊሁ፡ ለልዑል፡ ይቀምሮ፡ χεῖρες ὑψίστου ἐτάννυσαν αὐτό Sir. 43, 12; አኮ፡ በዕፅ፡ ዘትሰውቀን፡ ወትቀምርን፡ (sc. ecclesias tuas) Gad. Lal. 2) *rotundare, orbiculare:* (እግዚ"፡) ዘዐውደ፡ ፀሓይ፡ ወወርኅ፡ ከመ፡ መጽሄት፡ ቀመረ፡ M. M. f. 17.

አቀመረ፡ II, 2 id. q. ቀመረ፡ n. 1, ut: እዴሁ፡ ለልዑል፡ ያቄምሮ፡ Sx. Genb. 16 (e Sir. 43, 12).

ተቀመረ፡ III (, 1 an 2?) *fornicari, camerari* Lud. ex Org.

ቅሙር፡ *concameratus, fornice instructus* 3 Reg. 7, 41.

ቀመር፡ subst., Pl. አቅማር፡ 1) *camera, fornix, opus concameratum,* καμάρα Jes. 40, 22; ዘሰቀሎ፡ ለሰማይ፡ ከመ፡ ቀመር፡ ዘእንበለ፡ ዐምድ፡ Lit. 176, 1; Kedr f. 13; Gad. Lal.; Chr. Ax. Hoc eodem nomine appellatur „*junctura trabium* super columna aedificii media, ሠርዌ፡ dictā", Lud. 2) *aedes concameratae:* አንቲ፡ (Maria) ውእቱ፡ ዳግሚት፡ ቀመር፡ እንተ፡ ትሰመይ፡ ቅድስተ፡ ቅዱሳን፡ ወውስቴታ፡ ጽላት፡ ኪዳን፡ ፲ቃ

ላት፡ Laud. Mar.; Org. 3. 4. 3) *orbis, circulus:* ዐውደ፡ ቀመሩ፡ ለወርኅ፡ M. M. f. 11; Ssal. Req. 4) *cyclus* (in computo annorum): ፲ወ፱ አቀማር፡ Vis. Bar.; Catal. Cod. Mus. Brit. p. 4 et 5; ናሁ፡ ኀልቀ፡ ቀመርን፡ ዘተውህበ፡ ለአዳም፡ ፳፻ዓመት፡ Cod. Mus. Brit. XIX; d'Abbadie Catal. p. 45. 142. 5) *luna* i. e. قَمَر Abush. (crebro); ዐውደ፡ ቀመር፡ (aliâs ዐውደ፡ ወርኅ፡) *circulus lunaris* vel *decemnovennalis* (vid. Ideler, Handb. der math. u. techn. Chronol. II. p. 192) Abush. 1. 24; quare etiam *tabulae computi paschalis* (ut qui illo circulo lunari innitatur) ዐውደ፡ ቀመር፡ nominantur, ex. gr. Cod. Mus. Brit. XXXVII; d'Abbadie Cat. p. 217. 6) „*intercolumnium*“ i. e. „*series* vel *loculus in tabella lineis conclusus* (q. d. *conclave* Kammer)“ Lud., N. T. rom. in proëm. (sc. ቀመር፡ vel ሥርዐት፡ ቀመር፡ vertitur κανών (*titulus*) in Epistola Eusebii ad Carpianum). — *Voc. Ae.:* ቀመር፡ ዘ፡ ገበታ፡; *aliud:* የምሰሶ፡ ገበታ፡; *aliud:* ቀመር፡ ዘ፡ ወርኅ።

ቀመራዊ፡ adj. rel. *lunaris:* ወርኅ፡ ቀመራዊ፡ *mensis lunaris* Abush. 8; ኍልቈ፡ ቀመራዊ፡ et ዐሐያዊ፡ Abush. 31.

መቃምር፡ i. e. مُقَامِر *aleâ ludens* F. N. 43, 12.

ቀሚስ፡ vid. sub ቀሚጽ፡

ቆሞስ፡ n. prgr., Pl. ቆሞሳት፡ [قومس et قومص] *hegumenos, procurator, judex* ecclesiae, dignitate sacerdotem antecedens, Abush. 50 (ter); ኤጲስ፡ ቆጶሳት፡ ወእልቆሞሳት፡ Gad. T. H.; editor N. T. rom. (ተስፋ፡ ጽዮን፡) dignitate erat ቆሞስ፡, Lud. (Vid. etiam Lud. hist. Ae. III, 7, 26; Harris II p. 165).

ቀምተራ፡ vid. sub ቀምጠራ፡

ቀመጠ፡ rad. inus., sc. קָמַט קְמִיץ *firmiter comprehendit,* قَمَطَ *constrinxit fune* pedes; ܩܡܛ *corrugatus est.*

ተቀመጠ፡ III, 1 (verbum amharizans; quasi: *comprehensum teneri* i. e.) *considĕre, subsidĕre, sedere et manere:* በጽሐ፡ ኀበ፡ ምኔት፡ ወተቀመጠ፡ ኀበ፡ ዴዴ፡ ወበከየ፡ Phlx. 28; ኀበ፡ እቀውም፡ ወኀበ፡ እትቀመጥ፡ Ssal. Req.

ቀምጠራ፡ (ቀምተራ፡ Lud.) subst., Pl. ቀምጠራት፡ et ቀማትር፡ (Lud.) 1) *arca, loculus, capsa, fiscus* [قِمَطْر]: እስክሬን፡ ቀምጠራ፡ Joh. 13, 29 Platt; (Judas Ischariotes) ከነ፡ ሰራቄ፡ ብሩር፡ ዘውስተ፡ ቀምጠራ፡ ዘአስክሬን፡ እግዚኡ፡ M. M. f. 88; እለ፡ ይትሌሥሑ፡ በብዝኀ፡ ዕንቆሙ፡ ክቡር፡ ወኪያሁ፡ ዕንቈ፡ የዐቅቡ፡ ውስተ፡ ቀምጠራት፡ ዘጊሖሙ፡ ጽኑዐ፡ hom. Cyr. f. 129. 2) sec. Lud. etiam: „*fibula* seu *clausura*, qua cingulum corpori junctum claudimus“ (coll. قِمَطْر et كِمَتْر).

ቀምጥዐ፡ (et ቀምጠወ፡) rad. inus. quadrl.; eam inserta nasali e قَطَعَ *secare* ortam conjecit Dorn de ps. aeth. p. 69; at videas annon e rad. ቀመጠ፡ derivata sit et proprie significet: *compactum* et *durum solum* vel *glebas* (rastro vel occa) frangendo *complanare.*

አቀምጥዐ፡ (vel አቀምጠወ፡) II *occare, complanare* agrum: አከኑ፡ አቀምጢዮ፡ ገራህቶ፡ ሶቤሃ፡ ይዘርእ፡ ὅταν ὁμαλίσῃ Jes. 28, 25. Lud. statuit: *bene coluit, bis vel ter agravit agrum.*) — At in Voc. Ae. etiam forma አቀምጢዎ፡ praebetur. — *Voc. Ae.:* አቀምጢዎ፡ ዘ፡ ሰጠጢዎ፡ v. ሰጠጢቆ፡; *aliud:* አቀምጥዐ፡ ዘ፡ አመኀኘ፡; Rad. Abb.: አቀምጠወ፡ ዘ፡ ተለመ፡; አቀምጥዐ፡ ዘ፡ ለወሰ።

ቀሚጽ፡ et ቀሚስ፡, subst., Pl. ቀማይጽ፡ (vel "ስ፡), Pl. Pl. ቀማይሳት፡ [قَمِيص; amh. ቀሚስ፡, de quo vid. Isenb. p. 71] 1) *tunica, interula:* ለብሱ፡ ልብሰ፡ ኀጺን፡ እምታሕተ፡ ቀማይሳቲሆሙ፡ Jsp. p. 343; Gad. Ad. f. 140; እለ፡ ቀሚሰ፡ ይቀጽኡ፡ f. 57. 2) in specie: *tunica* vel *camisia* clericorum F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡); ይለብስ፡ ቀሲስ፡ ልብሰ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ቀሚሰ፡ ወሞጣሕተ፡ ወሬቃር፡ ወአክሊለ፡ Kedr f. 1.

ቀሠመ፡ I, 1 etiam per ሰ፡, [prima vis radicis fuisse videtur in *secando* (خَضَمَ خَذَمَ et aliae radices a גז, כס, קץ, קט, חץ incipientes), deinde in *demetendo* et *decerpendo*, coll. בָּצַר قَطَفَ ܩܛܦ, al. — Vid. ቀረመ፡] Subj. ይቅሥም፡ 1) *colligere* fructus, *decerpere*, in specie: *vindemiare*, ዘይቀሥም፡ τρυγητής Sir. 30, 25; Jer. 6, 9. 29, 10; c. Acc. fructus Kuf. 7; Deut. 24, 21; Lev. 25, 5; Jes. 37, 30 var.; Matth. 7, 16; Luc. 6, 44; Apoc. 14, 18; c. Acc. vineae: Lev. 19, 10; Deut. 24, 20; Jud. 9, 27; Apoc. 14, 19; ቀሢም፡ *vindemia* Lev. 26, 5. Trsl. ትቀሥሙ፡ ኃጢአተ፡ Hos. 10, 13. 2) *racemari:* በከመ፡ ይቀሥምዎ፡ ለዘይት፡ ከማሁ፡ ይቀሥምዎሙ፡ (καλαμήσονται) Jes. 24, 13; ቅሥሞሙ፡ ከመ፡ ቀሠሙኒ፡ (ἐπιφύλλισον) Thren. 1, 22. 2, 20 (var. ቀረመ፡). 3) *colligere* vel *excerpere* sententias: ቀሠምነ፡ ለከ፡ ስምዐ፡ (testimonia) እመጻሕፍት፡ M. M. f. 129. — *Voc. Ae.:* ቀሠመ፡ ብ፡ ለቀመ።

አቅሠመ፡ II, 1 *fructus colligere* vel *vindemiare jubere* 1 Reg. 8, 12.

ተቀሥመ፡ III, 1 *colligi* de fructibus, *decerpi, vindemiari*, de vino Num. 13, 20; ficis Rel. Bar.; fructibus Kuf. 7; trsl.: 4 Esr. 8, 63; Org. 5.

ቅሡም፡ part. *decerptus, collectus,* Lud. sine auct.

ቀሥም፡ subst. 1) *vindemia, messis pomorum*, τρυγητός Lev. 26, 5; Jud. 8, 2; 1 Reg. 8, 12; Mich. 7, 1; የኀብር፡ ቀሥም፡ ምስለ፡ ማእረር፡ Am. 9, 13; ኀለፈ፡ ቀሥም፡ Jer. 8, 20; Jes. 16, 9. 24, 13 var.; 32, 10. 2) Pl. አቅሣም፡, *fructus decerpti:* በመዋዕለ፡ ማእረረ፡ ቀሥም፡ Sir. 24, 27; አቅሣመ፡ ዕጸድ፡ Reg. Pach.

ቀሥመት፡ n. act. *decerpendi* vel *colligendi actus, collectio* Ex. 27, 20.

ቀሣም፡ et ቀሣሚ፡, n. ag., Pl. ቀሠምት፡ *collector fructuum, vindemiator:* ሶበ፡ ቀሣም፡ ቦኡ፡ ላዕሌከ፡ Ob. 5, ቀሠምት፡ Jer. 31, 32.

ቅሣሜ፡ subst. 1) *decerptio, carptura:* እምጽቡር፡ ብሒበሒክ፡ ከማየ፡ ወእምኔሁ፡ ቅሣሜኒ፡ διηρτίσμεθα (קֹרַצְתִּי) Job 33, 6; quamquam dubium videtur, annon ad I ቀሰመ፡ referendum sit. 2) *collectio* Lud. e Mss. Colb.

መቅሠም፡ subst. *vindemia* Hos. 6, 10.

ተቅሣም፡ subst. *collectio* et *fructus decerpti:* አገንት፡ ዕፀው፡ ወተቅሣመ፡ ፍሬሃ፡ Org. 4.

ቀሠመ፡ *condire* vid. sub I **ቀሰመ፡**

አስተቃሠመ፡ *divinare* vid. sub II **ቀሰመ፡**

ቀሣር፡ subst. *squama, squamae* [قِشْرَةٌ קַשְׂקֶשֶׂת] Lev. 11, 9—12 (**ቊሣር፡** in cod. G); Deut. 14, 9. 10; Hez. 29, 4 vrs. nov.

ቀሡት፡ (etiam per **ሰ**) subst., m. et fem., Pl. **ቀሡታት፡**, **ቀሣውይ፡** et **ቀሣውት፡** [cfr. קְשָׂוֹת *phialae*, et ea quae Ges. thes. p. 1240 sub voce קָשָׂה comparata sunt] *hydria, urceus, urna*, ὑδρία (כַּד) Gen. 24, 14—18; 3 Reg. 17, 12; Joh. 4, 28; ἀγγεῖα **ስተይ፡ ማየ፡ እምቀሡትከ፡** Prov. 5, 15; **ቀሣውቲሆሙ፡** v. **ቀሣውዪሆሙ፡** Jer. 14, 3; **ቀሣውቲክሙ፡** v. **ቀሣውይክሙ፡** 47, 10; **ቀሡት፡ ልሕኵት፡** βῖκος Jer. 19, 1. 10. 11; **ቀሡታት፡** Sx. Genb. 21; Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: **ቀሡት፡ ዘ፡ ማድጋ**።

ቀሠጠ፡ I, 1 [amh. idem; قَشَطَ *dimovit, detexit*; ܩܫܛ *dimovit rem, qua altera tegitur, detraxit, excoriavit*] Subj. **ይቅሥጥ፡** 1) *subducere, surripere, manticulari, avertere, intervertere*: **ኀፍረት፡ ቀሢጥ፡ እምንዋየ፡ ማሕፀንትከ፡** (v. **ሰረቅ፡**) Sir. 41, 19; **ከመ፡ ይቅሥጡ፡ ዘኮነ፡ እምገራህት፡ ቢጾሙ፡** Jes. 5, 8; 2 Cor. 11, 8; Tit. 2, 9 Platt; Act. 5, 2. 3; Did. 35; Clem. f. 243; **ዘይቀሥጥ፡ እምቤተ፡ እግዚ**" f. 161. 124. 115; **ቀሢጠ፡ ንዋየ፡ በዕድ፡** Macc. f. 24. 2) *celando rem detrimentum inferre* alicui: **ከመ፡ ትቅሥጦሙ፡ በተሳልሞ፡ ፀሮሙ፡** (*pacem cum eorum hostibus jungendo*) Jsp. p. 349. — *Voc. Ae.*: **ቀሠጠ፡ ዘ፡ ሰረቀ፡**

ቀሣጢ፡ n. ag. *interversor, subducens, manticularius*: **ሰራቂ፡ ወቀሣጢ፡ ዘአንበሩ፡ ብየ፡** (*ejus quod apud me deposuerunt*) Form. Conf.

I. **ቀሠፈ፡** I, 1 [etymon obscurius est; an קָשַׁף vel קָשַׁב?] Subj. **ይቅሥፍ፡** 1) *virga, fuste, flagro, scutica caedere* vel *percutere, verberibus castigare, verberare, flagellare*: **ዘይቀሥፍ፡ ብዕራሁ፡** Sir. 38, 25; μαστιγοῦν Deut. 25, 2. 3; 3 Reg. 12, 11; Job 30, 21; Prov. 3, 12; Matth. 10, 17; Hebr. 11, 36. 12, 6; παίειν Job 5, 18; πατάσσειν Jes. 5, 25. 11, 15. 14, 6; **ይቀሥፎሙ፡ እግዚ**"**፡ መቅሠፍተ፡** 19, 22. 60, 10; Jer. 20, 2; φραγελλοῦν Matth. 27, 26; Marc. 15, 15; Clem. f. 179; **በቱ፡ (ለሰይፍ፡) ይቀሥፎሙ፡ ለአሕዛብ፡** Apoc. 19, 15. 2) in genere: *plagam infligere, percutere, castigare, punire*, de poenis et plagis a Deo inflictis: **ቀሠፎ፡ በመቅሠፍት፡ ዐቢይ፡** Kuf. 13; **ቅሥፎሙ፡ በመዐት፡ ወበእሳት፡** Sir. 33, 11; **ይቀሥፋ፡ ለምድር፡ በቃለ፡ አፉሁ፡** Jes. 11, 4; ἐκδικήσω ὑμᾶς 57, 16; Jer. 5, 3; **ቀሠፍኪኒ፡ ወተቀሠፍኩ፡** 20, 6; Ps. 6, 1. 37, 1; Apoc. 7, 2; **እቀሥፍ፡ ኵሎ፡ አፍራሰ፡ በድንጋፄ፡** Zach. 12, 4. — *Voc. Ae.*: **ቀሠፈ፡ ዘ፡ ገረፈ**።

ተቀሥፈ፡ III, 1 1) *verberari, flagellari* Ex. 5, 16; **ተቀሢፎ፡** Prov. 17, 10; **ሕቡል፡ እንዘ፡ ይትቀሠፍ፡** 19, 25; **ተቀሥፎ፡** πληγαί 2 Cor. 6, 5. 2) in genere: *percuti, plaga affici, castigari, puniri* Ps. 72, 5; Job 15, 11; Jes. 9, 13; **ሕማመ፡ ወመቅሠፍተ፡ ትትቀሠፍ፡** Jer. 6, 7. 8. 20, 7; Sap. 16, 16; **ተቀሥፈት፡ ዐሐይ፡** Apoc. 8, 12; **ትትቀሠፍ፡ በውሉዳ፡** Sir. 23, 24.

ቀሡፍ፡ part. 1) *verberatus, flagellatus* Sx. Tachs. 10 Enc.; **ቀሡፈ፡ ዘባን፡** Jac. 9 Enc. 2) *percussus, plaga affectus, castigatus*: **ብእሲ፡ ቀሡፍ፡ ውእቱ፡ ወሕሙም፡** Jes. 53, 3. 4; Ps. 72, 14.

ቅሥፈት፡ n. act. et subst., Pl. **ቅሥፈታት፡** 1) *verberatio, flagellatio, verber* F. N. 45; Act. 16, 33 Platt; Gad. Ad. f. 9; Org.; **በቅሥፈቱ፡ ከማከ፡** *cum verberarctur sicut tu* Cod. Mus. Brit. LIV, 7. 2) *castigatio, plaga*: **ሐይወ፡ ኢዮብ፡ እምድኅረ፡ ቅሥፈቱ፡** Job 42, 16; **ቅሥፈታት፡** Chr. Ta. 28. 3) ut videtur: *verberatio* i. q. *pugna* (Schlägerei): **በኀጢአተ፡ ረሲዓን፡ ቅሥፈት፡ ይትነሣእ፡** κρίσεις (nisi *plaga* i. e. *poena* interpretari malueris) Prov. 28, 2.

ቀሣፊ፡ n. ag. *verberator, castigator, plagas infligens*: **ኀበ፡ ቀሣፊሁ፡** Jes. 9, 12 (13) vers. nov.; 10, 20 vrs. nov.

መቅሠፍት፡, raro **መቅሠፍ፡** (ut Herm. p. 59), subst., m. et fem., Pl. **መቅሠፍታት፡** 1) *flagrum, flagellum, scutica, virgae*, μάστιξ **መቅሠፍት፡ ወተግሣጽ፡** Sir. 22, 6. 40, 9; **ቍስለ፡ መቅሠፍት፡** (v. **አብትር፡**) **ይገብር፡ አምገልተ፡** 28, 17; **ድምፀ፡ መቅሠፍት፡** Nah. 3, 1; 3 Reg. 12, 11; 2 Par. 10, 14; (Christus in templo) **ነሢኦ፡ ሐብለ፡ ገብረ፡ መቅሠፍተ፡ ወሰደዶሙ፡** hom. Cyr. f. 129; trsl. **መቅሠፍት፡ ልሳን፡** Job 5, 21; Sir. 26, 6. 2) *verber, plaga*, nec non *vibex*: πληγή Sir. 27, 25; Jes. 10, 24. 26. 14, 6. 30, 31; **መጠውኩ፡ ዘባንየ፡ ለመቅሠፍት፡** 50, 6. 53, 10; Luc. 12, 47. 48; Act. 16, 33 rom.; **ምንትኑ፡ ዝ፡ መቅሠፍት፡ ዘማእከለ፡ እደዊከ፡** Zach. 13, 6. 3) in specie: *castigatio divina, plaga, calamitas, poena a Deo inflicta*, πληγή Ex. 11, 1. 12, 13; Num. 25, 18. 26, 1; Job 2, 13; Apoc. 15, 1. 16, 9 (**መቅሠፍታት፡**); μάστιξ Job 21, 9; Sir. 23, 11; Ps. 31, 13; μετεωρισμοί Ps. 87, 7; ϑυμός **መቅሠፍት፡ መዐት፡** Jes. 9, 19. 12, 1. 13, 9; Jer. 43, 7; Job 3, 17; ὀργή Job 6, 2; Sir. 16, 11; Dan. 9, 16; Jes. 10, 6; **መቅሠፍት፡ መዐቱ፡** 42, 25. 59, 19; Jer. 21, 5. 23, 19; Thren. 1, 12. 4, 11; Ps. 6, 1. 37, 1; Rom. 1, 18. 3, 5; 1 Thess. 2, 16; κόλασις **መቅሠፍት፡ ኀጢአቶሙ፡** Hez. 14, 3; 1 Joh. 4, 18; τιμωρία 1 Esr. 8, 24; ἐκδίκησις **፬ መቅሠፍት፡** Hez. 14, 21; βάσανος 32, 30.

ምቅሣፍ፡ subst. *locus, ubi flagellantur*, at 2 Par. 10, 11 usurpatur pro *flagellis*: **አቡየ፡ ገሠጸክሙ፡ በምቅሣፍ፡** ἐν μάστιξι (**በመቅሠፍት፡** 10, 14).

II. **ቀሠፈ፡** rad. inus., cui convenit חָשַׂף *retegere, nudare*; كَشَفَ *detegere, manifestare*; V *aperte patere*.

ቀሡፍ፡ part. *intectus, apertus*, i. e. *in aperto* vel *sub divo commorans*: (polluti) **ኢይበኡ፡ ውስተ፡ ምሥዋዕ፡ ፤ በአፍአ፡ ይቁሙ፡ ቀሡፈ፡ እቱተ፡ ርሑቀ፡ እምትዕይንት፡** Clem. f. 176; vid. etiam **ቅሥፍ፡**

ቅሥፍ፡ subst. *secessus foras*, vel *locus, ad quem exitur foras* (coll. مَبْرَز מוֹצָאָה), in Acc. **ቅሥፈ፡** *foris* i. e. *in latrina*: **ሰበ፡ ነበርከ፡ ቅሥፈ፡** (G: **ቀሡፈ፡**; Cod. Abb. CXVII: **ቀሥፋ፡**) ὅταν διακαϑιζάνῃς ἔξω Deut. 23, 14; **ይነብር፡ ጽመ፡ ቅሥፈ፡** (v. **ቀሥፋ፡**) Jud. 3, 24.

ቀሥፍ፡ subst. *quidquid foris est*: **ውስተ፡ ኵሉ፡ በሐውርት፡ ቀሥፍ፡** (v. **ዘቀሥፍ፡**) ἐν πάσῃ χώρᾳ τῇ ἔξω Esth. 9, 19.

ቅሥፈት፡ subst. *exitus* termini (i. q. **ሞጻእት፡**), ut videtur: **ወቅሥፈቱ፡ ብሔረ፡ ምድያም፡** Kebr. Nag. n. 92.

ቀሠፋ፡ vel **ቀሥፋ፡** subst. i. q. **ቅሥፍ፡** q. v.

ቀሠፋይ፡ (v. ቀሥፊ፡ vel ቀሥፍይ፡) adj. rel. *exterior; qui foris est*: ይፍልጥ፡ መንጦላዕት፡ ወሰጤ፡ ወቀሠፋዩ፡ ቤት፡ መቅደስ፡ *id quod intra et extra sanctuarium est*, διοριεῖ ἀνὰ μέσον τοῦ ἁγίου καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων Ex. 26, 33. — At *Voc. Ae.*: ቀሥፋይ፡ (v. ቀሥፋ፡)ዘ፡ ድኅሪ፡ ታቦት፡ (quasi ቀሥፋይ፡ esset *adytum sanctissimum*; quae interpretatio si vera esset, ad syr. verbum ܐܬܩܨܦ referendum esset nomen).

ቃር፡ subst. [قِيرٌ قَارٌ] *pix* (liquida): ቃር፡ ወፒሳ፡ ወተይ፡ ወቅጥራን፡ Sx. Haml. 5.

ቀርሐ፡ I, 2 *tondendo calvum facere, radere* [קָרַח גִּלַּח]: ይቈርሑ፡ ርእሶሙ፡ Hez. 27, 31 vrs. nov. (ant.: ይትላጸዩ፡).

ቍርሐት፡ subst. *tonsura* (capitis) Chr. Ax. f. 89.

ቀረመ፡ rad. inus. i. e. קָרַם ܓܪܡ جَرَمَ ܩܪܡ جَرَمٌ قَرَمَ, quae omnia in significatu *resecandi* conveniunt; in specie cfr. جَرَمَ *resecuit dactylorum racemos*; جُرَامَةٌ *frugum reliquiae in campo post messem; dactyli decerpti* vel ii, qui postquam caeteri resecti sunt, ex infima rami parte colliguntur; vic. ቀሠመ፡ q. v.

ተቀረመ፡ III, 2 *frugum* vel *pomorum reliquias* in agris *colligere, spicas legere, racemari*, abs.: Ruth 2, 15 (συλλέγειν); c. Acc. fructuum: Lev. 19, 10; ትትቀረሞሙ፡ ዘከመ፡ ተቀረምከ፡ ኪያየ፡ ἐπιφύλλισον Thren. 1, 22 (v. ቀሠመ፡). 2, 20; ተቀራመ፡ ይትቌረምዎሙ፡ ከመ፡ ወይን፡ ለተረፈ፡ እስራኤል፡ Jer. 6, 9 var.; Jes. 24, 13 (var. pro ቀሠመ፡). — Radd. Abb.: ቀረመ፡ ዘ፡ ለቀመ ።

ቀሪም፡ subst. *stipulae, spicae, racemi* vel *alii fructus* post messem vel vindemiam in agris *relicti*: ዘያስተጋብእ፡ ቀረመ፡ (v. ሠዊተ፡) በማእረር፡ καλάμην συνάγων Mich. 7, 1; ወይተርፍ፡ ቀረሙ፡ ውስቴቱ፡ Jes. 17, 6; ሠዊት፡ ዘይወድቅ፡ ለሊሁ፡ እምነ፡ ቀረሙ፡ (v. ቀርሙ፡) στάχυς ἀπὸ καλάμης αὐτόματος πεσών Job 24, 24.

ቀርም፡ subst. i. q. ቀሪም፡ q. v.; (ቀረም፡ affert Lud. lex. c. 196 e loco Jes. 17, 6).

ተቅራም፡ subst. *spicilegium, racematio, collectio fructuum in agris relictorum*, etiam i. q. ቀሪም፡; ἐπιφυλλίς Ob. 5; ከመ፡ ተቀራም፡ እመ፡ ቀሥም፡ Mich. 7, 1; ውስተ፡ ተቀራም፡ ሶበ፡ ኀልቀ፡ ቀሥም፡ Jes. 24, 13 var.; Jer. 6, 9 var.; 9, 22 var; 29, 10; ተቅራመ፡ ማእረር፡ Sx. Masc. 11 Enc. — *Voc. Ae.*: ተቅራም፡ ብ፡ ቀረሚያ ።

ተቀራሚ፡ n. ag. *abscindens, resecans, collector* fructuum: ተቀራሜ፡ በለስ፡ አነ፡ κνίζων συκάμινα Am. 7, 13.

ቈረረ፡ (Gen. 49, 4) et ቈረ፡ (Kuf. 23) I, 1 [קָרַר قَرَّ ܩܪ] 1) *frigidum esse, algere, frigescere, refrigerari*: ቈረ፡ አብርሃም፡ ከመ፡ በረድ፡ Kuf. 23; Gen. 49, 4; Job 37, 8; Hen. 67, 11. 2) *defervescere, remittere*, de ira Gen. 27, 44; Job 14, 13; Jes. 1, 24. 10, 25; Sir. 23, 16.

አቍረረ፡ II, 1 (pro ያቈርር፡ passim ያቆርር፡ scriptum) 1) *frigefacere, refrigerare*: (febri laborans si) ሰትየ፡ ማየ፡ ብዙኀ፡ ያቈርር፡ ላህበ፡ ጽምኢ፡ ንስቲተ፡ Chr. Ta. 2; አቍረሩ፡ ማየ፡ በመንፈ፡ ወኢተክዕወ፡ ማይ፡ Gad. Za Mich.; ዝናም፡ ያቈርር፡ ለመርቄ፡ Sir. 18, 16; ያቈርር፡ ለከ፡ መርቄ፡ 31, 19; Luc. 16, 24; አቍረረ፡ ሙቀቶ፡ Phlx. 50; ያቆርር፡ ሐወ፡ (Lud.: ሐይወ፡ male) Haml. 29 Enc. 2) *defervescere facere, sedare, lenire, iram*: አቍርር፡ መዐተከ፡ Ex. 32, 12; Sir. 48, 10; Bar. 2, 13; Eph. 6, 9; አቍርሩ፡ መዐተክሙ፡ እምቅድመ፡ ይዕርብ፡ ፀሐይ፡ F. M. 34, 5. 3) *frigore afficere*: ተስእሎሙ፡ ለእመ፡ ከነ፡ ያቈርሮሙ፡ ቍረ፡ ክረምት፡ ወያልህበሙ፡ ሐሩረ፡ ፀሐይ፡ በጊዜ፡ ሐጋይ፡ Sx. Mag. 27. 4) *potum* vel *cibum refrigerantem sumere*: (post communicationem mysterii altaris) ኢያቍርርኒ፡ ወኢይክድን፡ ቍርበኖ፡ በኅብስት፡ እምቅድመ፡ ሠርሐቱ፡ ወማየ፡ መቍረርኒ፡ ኢይንጥብ፡ ምንትኒ፡ እምአፉ፡ F. N. 13.

ቍር፡ subst., plerumque m., 1) *frigus, algor, gelu* Gen. 8, 22; Kuf. 2. 8; Hen. 34, 2. 76, 6; Ps. 147, 6; 4 Esr. 6, 9; ሞተ፡ በቍር፡ Job 31, 18; ከመ፡ ቍረ፡ ዐዘቅት፡ ማይ፡ Jer. 6; 7; ቍር፡ ወአስሐትያ፡ Dan. ap. 3, 48; ቍር፡ ወበረድ፡ Zach. 14, 6; ይርዕዱ፡ በእንተ፡ ቍር፡ 1 Esr. 9, 6; ቍረ፡ ሌሊት፡ παγετὸς τῆς νυκτός Jer. 43, 30; Bar. 2, 25; Joh. 18, 18. 2) Bis positum occurrit pro τάρταρος Job 40, 15; ቍረ፡ ሲኦል፡ 41, 23.

ቈሪር፡ adj., fem. ቈራር፡, 1) *frigidus, gelidus*: ነፋስ፡ ቈሪር፡ Sir. 43, 20; Dan. ap. 3, 26; ማይ፡ ቈሪር፡ Prov. 25, 25; Matth. 10, 42; Apoc. 3, 15; Kuf. 8; Hen. 14, 13. 2) trsl.: *frigidus*: ከማሁ፡ ቈሪር፡ እኪያ፡ Jer. 6, 7; ቈራር፡ ወሙስንት፡ ምክር፡ ψυχραῖς εἰκαιοβουλίαις Cyr. c. Pall. f. 67, al. 3) *gelu torpens, frigore necatus*: ፀሐይ፡ ጥዒና፡ ቈሪራን፡ አዝርእት፡ Haml. 12 Enc.

ቍረት፡ n. act. et subst. *frigedo, frigus*: ቍረተ፡ ቱሳሔ፡ ዘርእ፡ (vim genitalem imminuit) F. M. 12, 5; ቍረተ፡ ሥጋሁ፡ (Christi) ኢያጥፍአ፡ ለእሳተ፡ መለኮቱ፡ Fid. Jac. Bar.; trsl.; ቍረት፡ ኅሊና፡ *frigus animi* Org. 2.

ምቍር፡ vid. sub መቀረ፡ c. 182.

መቍረር፡ subst. *refrigeratio, refrigerium*: ማየ፡ መቍረር፡ F. N. 13 (vid. sub አቍረረ፡).

ቃሩራ፡ subst. i. q. قَارُورَةٌ *ampulla (vitrea)* Jsp. p. 339 (paulo supra: ማህው፡).

ቆሮስ፡, etiam ቆሩስ፡ (Num. 11, 32) et ቆሩ፡ (Lev. 27, 16), n. prgr., sc. κόρος (כֹּר), *corus*, mensura aridorum et fluidorum, decem Ephas Bathosve continens: Lev. 27, 16; Num. 11, 32; 3 Reg. 4, 22. 5, 11; 2 Esr. 7, 22; 2 Par. 27, 5; Hez. 45, 14 vrs. nov.; Luc. 16, 7; idem est γομόρ (חֹמֶר) Hos. 3, 2. — *Voc. Ae.*: ቆሮስ፡ ብ፡ ቁና፡; *aliud*: ዘ፡ አጋማሽ ።

ቅራስያ፡ n. prgr. *cerasus, cerasum*: ኤልቅራስያ፡ (قراسيا) F. N. 17.

ቍርቍር፡ subst., ut videtur: *murmuratio, fremitus* (coll. ገርገረ፡ قَرْقَرَ غَرْغَرَ, amh. ክርክር፡): ኢኀፊር፤ ከሐድ፤ ቍርቍር፤ መዐት፤ ሁከት፡ Kid. f. 26. — At *Voc. Ae.* habent: ቍርቍር፡ (v. ኵርኵር፡)፡ ዘ፡ ብዝበዛ ።

ቀርቂስ፡ (ቀርቂስ፡) n. prgr., Pl. ቀርቂሳት፡ 1) *ludus circensis*: ለእመ፡ ከነ፡ ፩ ዘየሐውር፡ ኀበ፡ ቀርቂስ፡ ለይኅድግ፡ አው፡ ለይሰደድ፡ Const. Ap. 27. 2) *ludi genus*, „cum factis aliquot in tabula foraminibus globuli mittuntur, quo genere lusus

aliqui ad sortilegia abutuntur", Lud. ex auct. Gregorii (coll. قَرْقٌ Freytag III p. 431): ካህን፡ ዘአዝለፈ፡ ተዋንዮ፡ ቀርቂስ፡ (in margine: ገበጣ፡) F. N. 9; dubium an huc pertineat: ቄርቂሳዊ፡ ዘይትዋነይ፡ ቀርቂስ፡ Const. Ap. 62 (63); Lib. Myst.; ቀርቂሳት፡ Form. Conf. — *Voc. Ae.*: ቀርቂስ፡ ዘ፡ ገበጣ፡ ኰአሳሂ፡ ይ; *aliud*: ዘ፡ ሰንጠረጋ፡ ወገበጣኒ፡ ይ፡

ቀርቂሳዊ፡ vel ቄርቂሳዊ፡ adj. rel.: *ludum* ቀርቂስ፡ *ludens* Const. Ap. 62.

ቀርበ፡ (perraro ቀረበ፡ ut Dan. 3, 27 var.; 3 Reg. 2, 7 var.) I, 1 [קָרַב ܩܪܶܒ قَرُبَ] Subj. ይቅረብ፡ 1) *appropinquare, accedere, propinquum esse, prope abesse*: ይቅረቡ፡ ἐγγισάτωσαν Jes. 45, 21; ቅረብ፡ Kuf. 26; ቀረቡቱ፡ Asc. Jes. 3, 21. 22; Gen. 18, 23; Matth. 15, 12. 26, 17; ቅረብ፡ ዝየ፡ Hen. 15, 1; c. c. ለ፡ Prov. 10, 14; Ex. 32, 19; c. መንገለ፡ Kuf. 8. 9; c. ኀበ፡ Gen. 27, 22. 37, 18. 45, 4; 1 Reg. 10, 24; ናሁ፡ አነ፡ ቀረብኩ፡ ኀበ፡ ፍትሕየ፡ Job 13, 18; ሶበ፡ ቀርቡ፡ ኀበ፡ ራጌስ፡ Tob. 6, 10. 10, 13; Asc. Jes. 9, 39; Ps. 31, 8. 90, 7; Hen. 91, 4; Matth. 18, 1; Hebr. 4, 16; c. Acc.: Gen. 27, 21; Deut. 4, 7; Prov. 3, 15; ይቀርቡኒ፡ በከናፍሪሆሙ፡ Jes. 29, 13; 4 Esr. 10, 39; Jac. 4, 8; ይሰቲ፡ እምነ፡ ኵሉ፡ ማይ፡ ዘቀርበ፡ Sir. 26, 12; ኢቀርበሙ፡ (v. ኢቀረበሙ፡) እሳት፡ ሥጋሆሙ፡ Dan. 3, 27; *se applicare*: በ፡ ዐርክ፡ ዘይቀርበከ፡ አመ፡ ትፍሥሕትከ፡ Sir. 37, 4. a) de tempore: α) *instare*: ቀርበት፡ ዕለተ፡ እግዚ"፡ Jes. 13, 6; ቀርበ፡ ጊዜነ፡ Threu. 4, 19; Zeph. 1, 14; 1 Petr. 4, 7; Matth. 3, 2; Joh. 2, 13; ቀርበ፡ መዋዕሊሁ፡ ለመዊት፡ Gen. 47, 29; Hen. 51, 2. β) *brevem esse, breviorem fieri* Hen. 72, 34 (vid. ቅሩብ፡). b) de cognatione et affinitate: Jud. 4, 11; ይቀርብ፡ እምኔየ፡ Ruth 3, 12. c) de similitudine: ቀርበ፡ መዋዕልየ፡ ለመዋዕለ፡ ሕይወትኪ፡ Kuf. p. 126. d) honeste de complexu venereo, plerumque c. Acc.: Ex. 19, 15; Gen. 38, 26; Kuf. 41; Tob. 3, 8; Rom. 7, 3; 1 Cor. 7, 1. 2) *accedere ad altaris communionem, communicare*: እለ፡ ኢትቀርቡ፡ ፃኡ፡ Lit. 164, 1; Kid. f. 8; ይብእ፡ ወይትከነስ፡ ወይቅረብ፡ Clem. f. 161; ይቅረቡ፡ ቍርባነ፡ F. M. 5, 2. 14, 1.

ቀረበ፡ I, 2 1) *offerre sacrificium* Ex. 19, 22. 29, 25; Lev. 21, 6. 8. 17; Kuf. p. 64. 2) *sacramentum altaris administrare* (aliâs II, 2); እንዘ፡ ይቄርብ፡ Kid. f. 8.

አቅረበ፡ II, 1 1) *appropinquare* vel *accedere facere* sive *jubere*, c. Acc. (de reliqua constr. vid. ቀርበ፡): Matth. 15, 10 rom.; Gen. 48, 10; Ex. 19, 4. 21, 6. 29, 4; Kuf. 31; ያቀርበከ፡ ለነገሥት፡ Koh. 11, 9. 12, 14; de tempore: አቅረብኪ፡ መዋዕለኪ፡ Hez. 22, 4. 2) *adhaerere facere, adjungere*: አቅረብክዎሙ፡ ለቤተ፡ እስራኤል፡ ኀቤየ፡ Jer. 13, 11; በምሕረትየ፡ አቅረብኩኪ፡ Jes. 60, 10. 3) *admovere, afferre* Prov. 2, 2; ኀበ፡ ቃለ፡ ጠቢባን፡ አቅርብ፡ እዝነከ፡ 22, 17; 4 Reg. 4, 5. 6. 4) *apponere, anteponere* mensam, cibum; *objicere* pabulum: Gen. 18, 8. 43, 31. 32; 4 Reg. 4, 40; Kuf. 26; ጠይቅ፡ ኵሎ፡ ዘአቅረቡ፡ ለከ፡ Sir. 31, 15; Tob. 7, 9; Prov. 23, 1; Marc. 6, 41; Gen. 24, 32. 5) *offerre* a) munera: አቅረቡ፡ ሎቱ፡ አምኃሁ፡ ዘአምጽኡ፡ Kuf. 42; Org. 1. b) sacrificia: Lev. 21, 6. 8 var.; Prov. 21, 27; 1 Petr. 2, 5; አቅርበ፡ መሥዋዕት፡ Chr. ho. 14; Lit. 161, 2. 6) in specie: *ad communionem altaris admittere* alqm, *eucharistiam* vel *sacramentum altaris communicare* vel *administrare* alicui, c. Acc. prs. et rei: ኢታቅርብዎሙ፡ Clem. f. 179. 248; Kedr f. 73; F. M. 5, 12; ካህናት፡ አኰቴተ፡ ያቅርቡ፡ Kid. f. 14; ያቅርብዎ፡ ቍርባነ፡ (ei sacrificium) F. M. 4, 2; 7, 2.

አቀረበ፡ II, 2 1) raro: *appropinquare facere* Ex. 28, 1; Lev. 2, 9. 2) creberrime: *offerre* sacrificia 1 Reg. 21, 6; Lev. 21, 8 var.; ያቄርብ፡ ዘኀጢአት፡ Hez. 44, 27; Prov. 21, 27 var.; ያቄርቡ፡ መብልዐ፡ ወመሥዋዕተ፡ Ep. Jer. 27; አኮ፡ ኀቤነ፡ አልህምት፡ ዘናቄርበ፡ Jsp. p. 308; አኮ፡ ለነ፡ መበእ፡ ዘናቄርብ፡ p. 372; in specie de sacrificio corporis et sanguinis Christi: ናቄርብ፡ ለከ፡ ዘንተ፡ ኅብስተ፡ ወዘንተ፡ ጽዋዐ፡ Lit. 165, 4; Lit. Joh.; Kid. f. 9. 10; እለ፡ ያቄርቡ፡ ቍርባነ፡ Can. Ancyr. 1.

ተቀርበ፡ vel ተቀረበ፡ III, 1. 2 1) *offerri*, de munere: እምዘ፡ ይትቀረብ፡ F. N. 16; ይትቄረብ፡ Org. 1. 2) *sacrificium altaris accipere*: ለእመ፡ ፈቀደ፡ ይትቀረብ፡ ቍርባነ፡ F. M. 14, 9.

ተቃረበ፡ III, 3 *mutuo sibi appropinquare* a) *congredi* cum aliquo, vel *aggredi* alqm; ኀፍረት፡ ለተቃርቦ፡ ለበሊዐ፡ እክለ፡ በዕድ፡ Sir. 41, 19; c. Acc.: ይትቃረቡኒ፡ Ps. 54, 20. b) *congredi*, honeste de contactu, complexu, concubitu venereo: (si quis polluitur) እምተራክቦ፡ ወተአምኆ፡ እንዘ፡ ይትቃረቡ፡ Kedr f. 70; ኢይትቃረብ፡ ወኢይኑም፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ F. M. 14, 9; Matth. 1, 18; ለተቃርቦ፡ *ad mutuum congressum* Lit. Cyr.; ኢትትቃረብ፡ *ne accedas ad eam* Hom. Mar. c) *contingere, conterminum esse, attingere* Hen. 24, 2; 3 Reg. 6, 10. d) *prope accedere* ad rem vel ejus similitudinem: ለእመ፡ ሃይማኖቶሙ፡ ርትዕት፡ አው፡ ይትቃረብ፡ ኀበ፡ ሃይማኖት፡ ርትዕት፡ F. M. 27, 8 (vid. ቀረበ፡ n. 1 c.) e) συναφῆναι, συνάφεια Nestorii passim hoc eodem verbo exponitur (vid. ተላጸቀ፡) Cyr. c. Pall. f. 75; አኮ፡ ከመ፡ ሰብእ፡ ዘተቃረበ፡ ለእግዚ"፡ οὐχ ὡς ἄνθρωπος θεῷ συναφθεὶς f. 81.

አስተቀረበ፡ IV, 2 et አስተቃረበ፡ IV, 3 *propinquum facere, admovere, adjungere* alqm vel alqd sibi, aliis vel (IV, 3) inter se invicem: ዘጠቢብ፡ በቃሉ፡ ያስተቄርብ፡ ርእሶ፡ ἑαυτὸν προσφιλῆ ποιήσει *se propius* (ad necessitudinem vel benevolentiam aliorum) *admovet* Sir. 20, 13; አሌሎሙ፡ ለእለ፡ ያስተቃርቡ፡ ገራህተ፡ ምስለ፡ ገራህት፡ Jes. 5, 8; Did. 1; (secundum Nestorianos ὁ Λόγος hominem in Maria natum) ነሥኦ፡ ወኪያሁ፡ አስተቃረበ፡ ለርእሱ፡ καὶ τοῦτον ἑαυτῷ συνῆψε Cyr. c. Pall. f. 74. 85.

ቅሩብ፡ part. et adj. A) adj. *propinquus* 1) de loco: Gen. 19, 20; Joh. 19, 42; ለርሑቃን፡ ወለቅሩባን፡ Jes. 57, 19; Dan. 9, 7; c. ለ፡ Deut. 21, 6; Ps. 33, 19; Joh. 11, 18. 54. 19, 20; Rom. 10, 8; c. ኀበ፡ Deut. 22, 2; እለ፡ ቅሩባን፡ ኀበ፡ ንጉሥ፡ Esth. 1, 14; per st. constr.: Gen. 45, 10; ዘቅሩብኪ፡ ወዘርሑቅኪ፡ Hez. 22, 5. 2) *vicinus* Deut. 13, 8; ቅሩባንኪ፡ οἱ ὁμοροῦντές σοι Hez. 16, 26; γείτονες Job 19, 15. 3) de cognatione et affinitate: Ruth 2, 20; Lev. 25, 25; Deut. 25, 5; ቅሩብ፡ ለጦቢያ፡ 2 Esr. 23, 4; ለኵሉ፡ ቅሩብ፡ ምናሴ፡ ምታ፡ ወለቅሩብ፡ አዝማዲሃ፡ Judith 16, 24; ቅሩባን፡ አዝማድ፡ (opp. ርሑቃን፡ አዝማድ፡) F. N. 42, 2. 4) de tempore: a) *prope instans* Ps. 84, 10; Phil. 4, 5; Hebr. 6, 8. 8, 13; Apoc. 1, 3; ቅሩባን፡ ለሐዊር፡ እምዛቲ፡ ሕይወት፡ F. N. 42, 6. b) *proximus antea, nuperus*: እስመ፡ ቅሩብ፡ ዘመኑ፡ Jsp. p. 302. c) *brevis*: ፍሥሓ፡ ዝንቱ፡ ዓለም፡ ቅሩብ፡ ወኅዳጥ፡ Clem. f. 254; ቅሩብ፡ ውእቱ፡ ረኪቦታ፡ (ለጥበብ፡) Sir. 51, 26. B) adv. 1) Acc. ቅሩበ፡ a) *prope, in propinquo, cominus*: per. st.

constr.: Ex. 34, 3; Num. 22, 5; Deut. 2, 19; Kuf. 11. 14; ዘየኀድር፡ቅሩበ፡ቤታ፡ Sir. 14, 24; ቅሩበከ፡ሀለዉ፡ πλησίον σου Judith 5, 5; Joh. 4, 5. 6, 23; seq. ኀበ፡ Kuf. 10. b) *nuper, proximo:* ለእመ፡ከነ፡ምታ፡ሞተ፡ቅሩበ፡ (opp. እምጐንዱይ፡መዋዕል፡) Const. Ap. 25. 2) ኀበ፡ቅሩብ፡ a) *in propinquum* vel *propinquo, prope:* ነዐርግ፡ኀበ፡ቅሩብ፡አጽዋኒሆሙ፡ Judith 7, 13; Jud. 4, 11. b) *prope, paene:* ሶበ፡በጽሐት፡ኀበ፡ቅሩብ፡፹ዓመት፡ Sx. Mag. 15. 3) በቅሩብ፡ *in propinquo, prope:* Joh. 3, 23; Kuf. 16. 4) እምቅሩብ፡ *e propinquo:* እለ፡እምቅሩብ፡ οἱ ἐγγίζοντες Jes. 33, 13.

ቅርበት፡ n. act. *appropinquatio, propinquitas, adjunctio;* συνάφεια (Nestorii) Cyr. c. Pall. f. 76 (i. q. ልጽቀት፡).

ቅሩባዊ፡ adj. rel. *qui in propinquo versatur:* ልብ፡ሀዱአዊ፤ኀሊናት፡ቅሩባዊት፡ንጽሕት፡ *cogitationes* a rebus externis *revocatae* (opp. *vagae*), Phlx. 201.

መቅረብ፡ (መቅርብ፡ Lud.) part. 1) *vicinus:* ፩እምአግዋሪሁ፡ወመቅረቡ፡ Can. Anc. 23. 2) *propinquus* (i. e. cognatus, affinis): II Abt. 37 (parall. አዝማድ፡).

መቅረቢ፡ part. c. term. adj. *admotor*, Lud. e Ssal. Req.

ምቅራብ፡ subst. a) *locus propinquus, propinquitas,* (an: *locus ubi conveniunt?*): ነበሩ፡ውስተ፡ምቅራቡ፡ (ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ) 1 Esr. 3, 14. b) Pl. ምቅራባት፡, instrumenta oblationis i. e. *acerrae, thuribula,* θυΐσκαι 2 Par. 4, 21.

ቍርባን፡ subst., plerumque m., Pl. ቍርባናት፡ [קָרְבָּן ܩܘܪܒܢܐ قُرْبَان] *oblatio* a) *donum* Deo oblatum *votivum, anathêma,* δῶρον Num. 7, 10 seq.; εἰςφορά Ex. 30, 13. 14. b) *sacrificium* cujusvis generis: δῶρον Gen. 4, 4; Lev. 1, 14. 2, 1. 13 (ቍርባነ፡መሥዋዕት፡); Jer. 40, 11; Matth. 8, 4 rom.; Hebr. 5, 1; θυσία Lev. 17, 8. 23, 13; Jes. 56, 7; Am. 5, 22; Jer. 6, 20. 7, 22. 14, 12; ὁλοκάρπωσις Gen. 8, 20; κάρπωμα Lev. 1, 9. 13. 17; ὁλοκαύτωμα Lev. 4, 7. 18. 25. 30. 14, 31; አልሀምት፡ለቍርባናት፡ 1 Par. 21, 23; 2 Par. 1, 6. 2, 4. 7, 1; Ps. 49, 9. 50, 20; μωκήματα Sir. 31, 22; 4 Esr. 10, 58; ቍርባናት፡ Sx. Mag. 23; ኅብስተ፡ቍርባን፡ ἄρτοι τῆς προθέσεως *panes propositionis* 1 Reg. 21, 6; Matth. 12, 4. c) in ecclesia Christiana ቍርባን፡ est α) προςφοραί *oblationes* F. N. 13; Lit. 164, 4; Clem. f. 256. β) *sacrificium altaris, eucharistia* (vid. አቅረበ፡ et አቀረበ፡): ኢይመጥዎሙ፡ቍርባነ፡ Clem f. 179; ነሢአ፡ቍርባን፡ F. M. 6, 2; የሀብዎ፡ቍርባነ፡ 7, 2; ተመጠወ፡ቍርባነ፡ Can. Anc. 11; በእንተ፡ሥርዐተ፡ቍርባን፡ Kid. f. 8. γ) *panis eucharisticus:* በእንተ፡ቍርባን፡ወደም፡ F. M. 26.

ቈረበ፡ I, 1 (denom.; in Amh. frequentatum) i. q. ቀርበ፡ n. 2, ut: ለእመበ፡ዘተወክፈ፡ጥምቀተ፡ምስለ፡ዕልዋን፡አው፡ቈረበ፡ቍርባኖሙ፡ II Abt. 44; ለምንት፡ኢትቈርቢ፡ቍርባነ፡አፍርንጅ፡ Sx. Hed. 17.

አቈረበ፡ II, 2 i. q. አቅረበ፡ n. 6; Lud. sine auct.

ቈራቢ፡ n. ag. *communicans sacramento altaris*, Lud. sine auct.

አቅረብ፡ *scorpio* vid. sub ዐቅረብ፡

ቀርን፡ subst., plerumque m., Pl. አቅርንት፡ [קֶרֶן ܩܪܢܐ قَرْنٌ] 1) *cornu* Gen. 22, 13; Ps. 21, 22; Dan. 7, 8 seq.; 8, 3 seq.; Apoc. 5, 6. 12, 3. 13, 1; Hen. 90, 9 seq.; 3 Reg. 22, 11. a) ቀርነ፡ነጌ፡ *ebur* (cornu i. e. dens elephanti) Am. 3, 15. 6, 14 (alia vid. sub ነጌ፡); etiam omisso ነጌ፡, ut: ክቡዳን፡አቅርንት፡ Ps. 44, 10; Jsp. p. 283. b) ዘአሐዱ፡ቀርኑ፡ *monoceros, unicornis* Ps. 21, 22. 28, 6. 91, 10; Num. 23, 22; Deut. 33, 17. c) ዘክልኤቱ፡አቅርንቲሁ፡ *bicornis*, de Alexandro M., Cat. Cod. Ox. Bodl. p. 79; እስክንድር፡ዘይሰመይ፡ዘ፪አቅርንቲሁ፡እስመ፡ውእቱ፡ነግሠ፡በአቅርንተ፡ዐሐይ፡እምሥራቂሃ፡እስከ፡ምዕራቢሃ፡ Abush. 48. d) cornu est *symbolum roboris et potentiae:* ይበቍል፡ቀርን፡ለቤተ፡እስራኤል፡ Hez. 29, 21; ተሰብረ፡ቀርነ፡ሞአብ፡ Jer. 31, 25; Sir. 47, 7; አንሥአ፡ቀርኖ፡ Ps. 74, 4. 5. 88, 17. 91, 10. 131, 18; Sir. 47, 5; 1 Reg. 2, 1. e) *cornua altaris* Ex. 27, 2 seq.; Ps. 117, 26; Joel 2, 17; Apoc. 9, 13. f) *cornu, buccina, tuba:* σάλπιγξ Ps. 97, 7; Job 39, 24. 25; ቀርነ፡ዝብጦ፡ Sir. 50, 16; ቃለ፡ቀርን፡ Jes. 18, 3. 27, 13. 44, 23. 58, 1; Jer. 4, 5. 19; Dan. 3, 5; Zeph. 1, 16; 1 Esr. 5, 57; 1 Par. 15, 24; 2 Par. 5, 13; Matth. 24, 31; 1 Cor. 14, 8; κερατίνη Jud. 7, 8; 2 Reg. 15, 10; Jos. 6, 4; etiam 1 Par. 25, 6 (ubi Graecus νάβλαι habet). g) cornu, quo pro *vasculo* utuntur: ቀርነ፡ቅብእ፡ κέρας 1 Reg. 16, 1; 3 Reg. 1, 39; φακός 1 Reg. 10, 1. h) *frustum* panis cornu simile (de pane orbiculari): ቀርነ፡ኅብስት፡ κλάσμα ἄρτου Hez. 13, 19. — *Voc. Ae.:* ቀርን፡መጥቅዕ፡ብ፡ነጋሪት፡ቀርንሰ፡ቀንድ፡; *aliud:* ቀርን፡ዘ፡ነጋሪት፡ገንታሂ፡ይ ።

ተቃረነ፡ III, 3 (ተቀረነ፡ Did. ed. Platt p. 47) *oppositum, contrarium esse, repugnare, adversari, reluctari* [quia duo animalis cornua sibi opposita et paria sunt, cfr. قِرْن قَرِين al.; quod Lud. statuit: *cornibus se invicem impetere, arietare,* id usu loquendi non confirmatur]; crebro in Clem., Did., Sx., aliis; c. c. ምስለ፡ vel Acc.; usurpatur cum de rebus et sententiis, ut: ተገሐሡ፡እምኵሉ፡ዘይትቃረን፡ተቃርኖ፡ምስለ፡ሕግ፡ Did. 33; tum de hominibus: Ps. 54, 20 var.; 1 Thess. 2, 15 Platt; ቀዳሚ፡ዘይትቃረነከ፡አጼጥሮስ፡ብእሲ፡መሠሪ፡ዘስሙ፡ሲሞን፡ Clem. f. 67; ተቃረነ፡ምስሌነ፡ f. 67. 187; Org. 4.

መቀርን፡ part., Pl. መቃርንት፡ 1) *cornicen, tubicen,* Lud. e Praef. N. T. rom., classibus harmonicis praemissa, col. 2. 2) *adversarius, oppositus:* እስመ፡እሉ፡(እለ፡ይነሥኡ፡ርዴ፡)መቃርንቲሁ፡ለእግዚ" Did. 21.

ተቃራኒ፡ et **ተቀራኒ፡** n. ag. (III) *oppositus, contrarius, adversarius:* ተቀራንያን፡ ἐχθροί Sap. 18, 7; ዲያብሎስ፡ተቀራኒ፡ Sx. Hed. 26; ኵሉ፡ሕሡም፡ተቀራኒሁ፡ለሠናይ፡ Fal. f. 45; እስመ፡ፈውሰ፡ኵሉ፡ኀጢአት፡ይደሉ፡ከመ፡ይኩን፡ተቃራኔ፡ለኀጢአት፡ F. M. 3, 3.

መስተቃርን፡ part. (IV, 3) *adversarius, antagonista, repugnans* Org. 2; Phlx. 111; 3 Reg. 5, 4 (var. pro ዘይስሕጥ፡); ወእመሰ፡ተቃወመኒ፡መስተቃርን፡ (qui contra disputat) እንዘ፡ይብል፡ Chr. Ta. 31; ዘይከውን፡መስተቃርነ፡ለዝንቱ፡ Sx. Mag. 13.

ቅርንብ፡, **ቀርንብ፡**, **ቀርኑብ፡** subst., Pl. ቀራንብት፡ [sine dubio pro ቅርንው፡, adjecto ው formativo, e ቀርን፡ propagatum] 1) *apex spicae, arista:* (semen agit) ቈጽለ፡ወብርዐ፡ወሐሠረ፡ወቅርንበ፡ Macc. f. 5. 2) Pl., *pili oculorum, cilia, palpebrae,* βλέφαρα Ps. 10, 5. 131, 4; Job 16, 16; Sir. 26, 9; Jer. 9, 18; ቀራንብቲከ፡ይቅጽባ፡ጽድቀ፡ Prov. 4, 25. 6, 4. 25. 24, 36; Hen. 8, 1; ሰላም፡ለቀራንብቲኪ፡

I Sal. Mar. 6; (evulsit) ጸጕረ፡ቀራንብቲሁ፡ Sx. Genb. 13; ን በስበሰ፡ቀራንብት፡ *nictus palpebrarum* i. e. *momentum temporis* M. M. f. 58. — *Voc. Ae.:* ቍርንብ፡ (v. ቀርንብ፡) ዘ፡ምርቅ፡; *aliud:* ጠስ፡ቀርነብ፡ቀልደድ፡ብ፡ቅንድብ ።

ቈርነነዓት፡, ቈርናንዓት፡, ቈርናነዓት፡, ቈርነናዓት፡, subst., *ranae* Ex. 7, 27—29. 8, 1—10; Kuf. 48; Ps. 77, 50. 104, 28; Sap. 19, 10; Apoc. 16, 13; Macc. f. 12. [Onomatopoëticum videtur, cfr. Bochart hieroz. III. p. 563; Arabes habent قُرَّة; Talmudistae קוּרְקוּר et קוּקִי *coaxatio*]. — *Voc. Ae.:* ቈ"፡ዘ፡ ጓጕንቸር፡ v. ጓጕቸር፡ (vid. Isenb. p. 128; at ቈርናናት፡ amharice: *cochlea, concha*).

ቀሬናዊ፡ n. prgr. (sine dubio ܩܘܪܝܝܐ قُرَيِّى) *rusticus:* እፎ፡ እትለአክ፡ለዝንቱ፡ቀሬናዊ፡ F. N. 10 (*quomodo serviam viro huic rusticano?* Mansi vol. II c. 1014).

ቀራንዩ፡ vel **ቀራንዮ፡** n. prgr. sc. κρανίου τόπος, *calvariae locus*, ubi Christus crucifixus est: Matth. 27, 33; Marc. 15, 22; Joh. 19, 17; Genz.; Deg.; M. M. f. 51; Sx. Pag. 3; ቀራንዮ፡መካነ፡መስቀል፡ Kedr f. 30.

ቀርዐ፡ i. e. قَرَعَ *percussit* caput fuste.

መቃርዕ፡ subst. Pl. a مِقْرَعَة *flagellum:* በቅሥፈት፡መቃርዕ፡ Abush. 50.

ቍርዕ፡ subst. amh., sc. ራስ፡ቍርዕ፡ *galea* Lud. Comm. hist. p. 484 n. 6. (aeth. ጌራ፡).

ቀረየ፡ rad. inus., fortasse i. q. קָרָה *occurrit*, قَرَا *hospitio excepit*.

አቃረየ፡ II, 3 *obviam ferre, offerre* alicui (sacrificium): ኵሉ፡እንስሳ፡ለአቃርዮ፡ኢየአክል፡ οὐχ ἱκανὰ εἰς ὁλοκάρπωσιν Jes. 40, 16.

ቅርድ፡ subst. i. e. قِرْد *simia*, Gad. T. H.

ቅራዲናት፡, Pl. a **ቅራዲን፡** (fortasse pro **ቀራዲን፡**, Pl. a **ቅርዳን፡**) nomen *animalis*, herbas et olera derodentis, quod una cum leporibus et cuniculis memoratur Gad. T. H. [fortasse جِرْذَوْن *muris campestris species magna* vid. Rödiger gloss. ad Locmani fabulas ed. II. p. 8].

ቂራጥ፡ subst. i. e. قِيرَاط i. e. κεράτιον *bacca siliquae dulcis*, quae ponderis loco est: *pondus quatuor granorum;* deinde *moneta parva* (pars denarii 1/20 vel 1/24 apud Arabes): (imposuit) ጸበሐተ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ክርስቲያን፡ለለቂራጥ፡በበዓመት፡ Abush. 50; ብእሲ፡ዘይወቅር፡አእባነ፡በቂራጠ፡ወርቅ፡ (sc. mercede) ኵሎ፡ዕለተ፡ Sx. Genb. 8; አስተዋፂኦሙ፡ዘበበ፡፪ቂራጥ፡ Enc. Sen. 15.

ቀርጠሎን፡, ቀርጠልስ፡, ቀርጣልስ፡, ቀርጠሎ፡, ቀርጤል፡ n. prgr., κάρταλλος *cartallus*, vasis genus, *canistrum*, *cophinus* (קרטיל ܩܘܪܛܠܐ قَرْطَلَّة) Deut. 26, 2. 4; at: ሰቀሉ፡ አርእስቲሆሙ፡ውስተ፡ዕፀው፡ቀርጣልስ፡(ቀርጠልስ፡) 4 Reg. 10, 7. — *Voc. Ae.:* ቀርጤል፡ (v. ቀርጠሎ፡) ዘ፡ናርጅ፡መሶብሂ፡ይ፡

ቀረጸ፡ et **ቈረጸ፡** I, 1 [i. q. ኀረጸ፡; amh. ቀረጠ፡ et ቀረጸ፡ *insculpere;* vic. ቀረፀ፡ q. v. nec non חָרַץ; arab. قَرَصَ non tantum *scidit, abscidit* sed etiam *pupugit* pulex] *incidere, insculpere:* ለኵሎሙ፡ አሕዛብ፡ ሀለዎሙ፡ ምግባራት፡ዘልማድ፡ዘትሜኒ፡በኀቤሆሙ፡ወበ፡ዘትከውን፡ኀሳረ፡በኀበ፡ካልኣኒሃ፡ከመ፡ቀሪጸ፡ገጽ፡በኀበ፡ኢትዮጵያ፡ወኖበ፡ (vid. Lud. comm. hist. p. 240) ወከመ፡ተላጽዮ፡ጽሕም፡በኀበ፡አፍርንጅ፡ F. N. 51; ረከበ፡መጽሐፈ፡ዘቈረጹ፡ቀደምት፡ውስተ፡ኰኵሕ፡ Kuf. 8.

ተቀርጸ፡, ተቈርጸ፡ et *ተቈረጸ፡* III, 1 1) *incidi, insculpi* Kuf. p. 62. 91; ሰንበት፡አይሁድ፡እንተ፡ተቀርጸት፡በጽላተ፡ሰማይ፡ M. M. f. 246. 2) *literis incisis signari:* ወሀበ፡ሕገ፡ሙሴ፡በሰሌዳት፡አብላቅ፡እለ፡ተቀርጸ፡በሆህያት፡ዕብራይስጢ፡ M. M. f. 67.

ቅሩጽ፡ et *ቍሩጽ፡* part. *incisus, insculptus* Kuf. 5. 6. 32. 49.

ቅርጸት፡ vel *ቍርጸት፡* n. act. et subst. 1) *incisio, insculptio:* ወጸሐፉ፡ላዕሌሁ፡በቅርጸተ፡ማኅተም፡ Ex. 36, 39 in Cod. C; M. F. 2) *apex* sive *ductus literae* Matth. 5, 18; Clem. f. 172.

ቀረፀ፡ et **ቈረፀ፡** I, 1, etiam per ጸ, [قَرَضَ *scidit, abscidit*, قَرَضَ (قَرَطَ, قَرَظَ) *secuit, abscidit*, ܩܪܨ, amh. ቈረጠ፡; vic. ቀረጸ፡ et ኀረጸ፡] Subj. ይቅርፅ፡ vel ይቍርፅ፡ 1) *abscindere, abscidere, resecare*, ቀረፀ፡እዝኖ፡ Phlx. 7; ኢትቍርፅ፡እምኔከ፡አባለ፡ዘርእ፡ (membrum genitale) Phlx. 230; ኢይቅርፅ፡ጽፈሪሁ፡ Kedr f. 87; Macc. f. 20. 2) *tondere:* ቅርፂ፡ርእሰኪ፡ (v. ቍርፅ፡) Jer. 7, 29; Lev. 10, 6; 2 Reg. 14, 26; Hez. 44, 20; ኢታንኅ፡ሥዕርተ፡ርእስከ፡አላ፡ዳእሙ፡ቀርፅ፡ Did. 1; Jud. 16, 19; በግዕ፡ቅድመ፡ዘይቀርፆ፡ Jes. 53, 7; Act. 8, 32; Gen. 31, 19. 38, 13; Deut. 15, 19; Kuf. 29. 41; 1 Reg. 25, 2. 4. 11; እምነ፡ቀዳሚ፡ዘቀረፅኩ፡ (πρωτοκουρία) Tob. 1, 6.

ተቀርፀ፡(ተቈርፀ፡) III, 1 1) *tonderi, se* vel *sibi tondere:* መራዕይ፡እለ፡ተቀርፃ፡ Cant. 4, 2. 6, 6. ተቀርፆ፡ሥዕርተ፡ Sx. Haml. 21 Enc.; አመ፡ይትቀረፅ፡ 2 Reg. 24, 16; 1 Cor. 11, 6; (monachus) አልቦ፡ዘይትቀረፅ፡ርእሶ፡ዘእንበለ፡ያእምር፡አበስ፡ Reg. Pach. 2) ut videtur: *discindi, dilacerari:* monachus ነበረ፡እንዘ፡ይትጋደል፡ውስተ፡በአት፡ንስቲት፡እንተ፡ይእቲ፡ገዳመ፡ጼው፡እስከ፡ተቈርፀ፡ሥጋሁ፡ Sx. Genb. 28.

ቅሩፅ፡ part. 1) *abscisus, resectus:* ድኅረ፡ወድቀ፡መልዕልተ፡ምድር፡ርእሱ፡ቅሩፅ፡ Sx. Mij. 18 Enc. 2) *tonsus:* ኵሎሙ፡እለ፡ቅሩፃን፡ገጸሙ፡ Jer. 9, 26; ቅሩፃን፡ገጽ፡ 32, 9 vrs. alt.; መራዕይ፡ቅሩፃት፡ III Sal. Mar. 13. 3) *discissus, dilaceratus:* ሥጋከ፡በዝብጠት፡ በትር፡ ቅሩፅ፡ Sx. Tachs. 11 Enc.

ቀራፂ፡ n. ag. *tonsor* Jud. 16, 19; መላፂ፡ቀራፂ፡ Hez. 5, 1.

መቅረፅ፡ subst. [مِقْرَاض] *forfex:* ይቤሎ፡ለረድኡ፡ሀበኒ፡መጥባሕተ፡አው፡መቅረፀ፡ወመተረ፡በቲ፡ልሳኖ፡ Sx. Pag. 5.

ቀረፈ፡ I, 1 [قَرَفَ; vicin. قَلَفَ ܩܠܦ **ቈለፈ፡**] 1) *decorticare* M. F. 2) *detracta eschara nudare* ulcus: **ቀርፍ፡ ጽልዐ፡ዘኀጢአት** Ssal. Req.

ቋረፈ፡ I, 3 (si quidem lectio sana est) *dilacerare:* **ይቋርፍ፡አራዊት፡** Lud. e Libr. Myst. c. 13.

ቅራፍ፡ subst. *cortex:* **ኤልሳዕ፡ፈወሰ፡በጣዕመ፡ጼው፡ማየ፡ሕሙመ ፤ ወበቅራፈ፡ዕፅ፡አውዕአ፡ማሕጼ፡ስጡመ፡** Enc. Teq. 20.

ቅርፍት፡ subst. *cortex, libra, corium, putamen, folliculus, pellicula, squama,* Gen. 30, 37 in C; 4 Reg. 6, 6; M. F. crebro; φλοιός Sap. 13, 11; **ቅርፍት፡ሮማን፡** Cant. 4, 3. 6, 7; Gad. Lal.; **ቅርፍት፡ተርሙስ፡** Jac. 24 Enc.; **ቅርፍት፡ሥጋ፡** (in resurrectione recolligetur) Lud. e Lit.; πτέρυγες קַשְׂקֶשֶׂת Hez. 29, 4 (v. **ቅርፈት፡**).

ቃስ፡ subst., *feminalia, femoralia* [ⲁKHC?] περισκελῆ (מִכְנָס) **ልብሰ፡ቃስ፡** Ex. 36, 36; **ቃስ፡** Lev. 6, 3. 16, 4 (at in versione nova substitutum est **ድርማንቅ፡** vid. ann. ad hos locos, nec non Ex. 28, 38, unde nomen **ቃስ፡** obsoletum esse patet); dorsum Samuelis tectum veste **አስኬማ ፤ ልብሰ፡ቃስ፡አክ፡ለአሮን፡ሰርገ፡ ዘባኑ፡** (*non* est *vestis Qâs, ornamentum dorsi Aaronis*) Lud. e Cant. Sam. — *Voc. Ae.:* **ቃስ፡ዘ፡አርዋ፡** („Gregorius putabat esse nostrum Floor, gall. *crespe*“ Lud.).

ቀስ፡ *presbyter* vid. sub **ቀሰሰ፡**

ቈሰለ፡ I, 1 [amh. **ቈሰለ፡**; num ad جَزَلَ خَزَلَ خَصَلَ قَصَلَ *secare,* an ad חָלַשׁ חָשַׁל כָּשַׁל *debilem, infirmum esse* referendum?] 1) *vulnerari, sauciari, (laedi):* πληγῆναι Ex. 22, 2; Jes. 1, 5; **ቈሰልኩ፡** Zach. 13, 6; **ቈስሉ፡በኀጺን፡** 2 Par. 29, 9; τὸ συντετραυματίζεσθαι Jes. 53, 5; Hez. 28, 16; **ዘቈስለ፡** τὸ συντετριμμένον Zach. 11, 16; Hez. 34, 4; **አልቦ፡ዘይቈስል፡እምነ፡ሰብእክሙ፡** (διαφωνήσει) Judith 10, 13; **ብዙኅ፡ወድቀ፡ወቈስለ፡እምኔሆሙ፡** (ἐτροπώσατο) 1 Par. 19, 16: ἐκκρουσθῇ Deut. 19, 5; **ቈስለ፡አንደፌር፡** (Antipater) **በውስተ፡ሰብእ፡ብዙኅ፡ቍስላተ፡** Jsp. p. 313. 2) *infirmum esse, dolere* vel *laborare* morbo: **አነ፡ጠቢብ፡** (medicus) **ወእፌውሶሙ፡ለድውያን፡እለ፡ቈስሉ፡በደዌ፡** Sx. Genb. 26.

አቍሰለ፡ II, 1 *vulnerare, sauciare, dolore afficere* Ex. 21, 12. 18, 20; 4 Reg. 8, 28. 29; 2 Par. 28, 20; **ነደፍዎ፡ወአቍሰልዎ፡** 2 Par. 22, 5; 4 Reg. 18, 21; Judith 9, 13; **አቍሰሉከ፡ፀርከ፡** Jer. 37, 14; Hos. 6, 1; **አቍስሎ፡** Koh. 3, 3 var.; **አቍሲላ፡** Prov. 7, 26; Kuf. 4; Job 5, 18 (ἀλγεῖν ποιεῖ); 9, 17; Act. 19, 16; trsl.: **ትፍሥሕትከ፡ያቈስሎሙ ፡ ለጸላእትከ፡** Sir. 12, 8; **ኅበ፡አቍሰለት፡(ኀጢአት፡)አልባቲ፡ፈውሰ፡ለቍስላ፡** 21, 3; **አነ፡አቍሰልኩ፡ነፍስየ፡** Jsp. p. 335.

ቍሱል፡ part. *vulneratus, saucius, dolens:* Macc. f. 2; Did. 6; **ቍሱላነ፡ልብ፡** Jes. 57, 15. 61, 1; Ps. 146, 3; ἀλγῶν 68, 34.

ቍስል፡ subst., plerumque m., Pl. **ቍሰል፡** et **ቍስላት፡** 1) *vulnus, plaga, vibex* (πληγή, τραῦμα, σύντριμμα, μώλωψ) Ex. 21, 12; 4 Reg. 8, 29; **ከመ፡ይትፈወስ፡እምቍስል፡ዘአቍሰልዎ፡** 2 Par. 22, 6; Job 6, 21. 16, 6; Jes. 1, 6; **ቍስለ፡ሕዝቡ፡** 30, 26; Jer. 3, 22 (**ቍስላት፡**). 10, 19. 15, 18; **እምኵሉ፡ቍስል፡የአኪ፡ቍስለ፡ልብ፡** Sir. 25, 13. 23. 27, 21; **ቍስለ፡መቅሠፍት፡** 28, 17; **ቍስለ፡ልሳን፡** ibid.; **ቍስለ፡ልብ፡** 40, 9; **ቍስላት፡** Jsp. p. 314; F. M. 3, 3; **ቍስለ፡ሞት፡** *vulnus letale* Apoc. 13, 3. 12; μώλωψ Jes. 53, 5; Sir. 23, 10; 1 Petr. 2, 24; διαφθορά Jer. 28, 8. 2) *ulcus,* ἰχώρ Job 2, 8; ἕλκος Prov. 25, 20; Lev. 13, 18. 19; Luc. 16, 21; **ደዌ፡ቍስል፡** ovium et hominum Sx. Hed. 15; ebrietas gignit **ቍስለ፡አማዑት፡** F. N. 50. 3) *dolor, morbus,* ἄλγος Thren. 1, 12. 18; Ps. 38, 3; Sir. 26, 6; ἀῤῥώστημα μακρόν **ቍስል ፡ ዐቢይ፡** Sir. 10, 10.

መቍሰሊ፡ part. c. term. adj. *vulnerator, dolore afficiens* Ex. 21, 13. 18—20; **ትካዝ፡መቍሰሌ፡ልብ፡ውእቱ፡ በከመ፡ደዌያት፡ያቈስል፡ሥጋ፡** Fal. f. 58.

ቀሰመ፡ *decerpere, colligere* vid. sub **ቀሠመ፡**

I. **ቀሰመ፡** I, 2 [قَسَمَ *divisit; mensura sua modoque debito definivit;* hinc facile derivabis *temperare* cibos et temperatura *suaves* reddere, sicut Arabes inde derivarunt قَسَمٌ *formositas, pulchritudo,* قَسُمَ *pulcher fuit*] *sapidum reddere, condire* cibum: **በምንት፡ይቄስምዎ፡** Marc. 9, 30; Luc. 14, 34; trsl.: **ለቀሲመ፡ልሳንየ፡** (sc. ut suaviter loquar) Org.

ተቀሰመ፡ III, 2 *sapidum reddi, condiri,* Matth. 5, 13; M. M. f. 391 (ubi III, 1 **ተቀስመ፡** occurrit, nescio an recte?).

ቅሱም፡ part. *conditus,* **በጼው፡** Col. 4, 6 Platt; Org.; **ነገሩ፡ቅሱም፡በጼወ፡መለኮት፡** Deg.; **ተግሣጽ ፡ ጥዑም ፡ ወዜና፡ቅሱም፡ከመ፡ጼው፡** Fal. in proleg.; **ቅሱም፡ማእድ፡** *mensa condita (cibi lauti)* Enc. 10 Ter. — *Voc. Ae.:* **ጽዑጥ፡ቅሱም፡ብ፡ጽፉጥ።**

ቅስም፡ subst. *conditura, condimentum:* **ዘእንበለ፡ቀስም፡** Clem. f. 250. 251; Lud. e V. S.; Kedr f. 73.

ቅሳሜ፡ subst.; dubium videtur annon locus e Job 33, 6 sub voce **ቅሣሜ፡** allatus huc referendus sit, si quidem **ቅሳሜ፡** *compositio, temperatura* explicare licet; cfr. scholion, sub **ብሒባሔ፡** allatum.

መቅስም፡ vel **መቅሰም፡** (sing. nondum repertus) subst., Pl. **መቃስም፡**, Pl. Pl. **መቃስማት፡** *cibi conditi:* (diebus jejunii) **ይትዐቀብ፡እመቃስማት፡መብልዕ፡ወመስቴ፡** Kedr f. 35; **እመበ፡ዘጥዕመ፡ዘከነ፡እመቃስማት፡** f. 70; **ይኅድግ፡ኵሎ፡መቃስማት፡ወኢይብላዕ፡ቀስመ፡** f. 73; **ኢይብልዑ፡መቃስማት፡** F. N. 15.

II. **ቀሰመ፡** rad. inus., quae primitus *abscidere* significavit, deinde in notionem *dividendi* (قَسَمَ) et *definiendi,* denique *divinandi* (قَسَمَ ܡܣܡ קָסַם) transiit.

አስተቀሰመ፡ (**አስተቅሰመ፡** Lud.) IV, 1 et crebrius **አስተቃሰመ፡** IV, 3 *sortibus, ominibus, oraculis definire, ominari, augurari, divinare, hariolari* Num. 14, 1; Deut. 18, 10; 1 Reg. 28, 8; 3 Reg. 20, 33; 4 Reg. 17, 17. 21, 6; **በከመ፡ሐሰበ፡ወአስተቀ(ቃ)ሰመ፡ለአማስኖቶሙ፡** Esth. 9, 24; Asc. Jes. 2, 5.

ቀስም፡ subst. i. q. **መቅስም፡** Deut. 18, 10 G.

መቅስም፡ et **መቅሰም፡** subst., Pl. **መቃስም፡** et **መቃስምት፡** 1) *ominum captatio, sortilegium, augurium,*

divinatio, hariolatio, oraculum Num. 23, 23; Deut. 18, 10. 14; **ሕልም፡ወሰገል፡ወመቃስም፡** (v. **መቅስም፡** et **መቅሰም፡**) **ከንቱ፡ኵሎሙ፡** Sir. 31, 5; **ሰብአ፡መቅስም፡** 1 Reg. 6, 2; **በላዐም፡ዘመቅሰም፡** ὁ μάντις Jos. 13, 22. 2) *divinandi praemium, honorarium auguris* Num. 22, 7.

መስተቃስም፡ part. *divinator, hariolus, augur, sortilegus, ominator* Org. 3; Cod. Mus. Brit. LVII, n. 11; **መስተቃስማን፡** Clem. f. 143; Gad. T. H.

ቄሳር፡ n. prgr., sc. Καῖσαρ, *Caesar:* Luc. 2, 1. 3, 1. 20, 22. 24. 25; Joh. 19, 12. 15; **ሀቡ፡ዘቄሳር፡ለቄሳር፡** Clem. f. 190.

ቀሰሰ፡ rad. inus., sc. קָשַׁשׁ قَشّ *consenuit* (vid. sub **ሐሠረ፡**) et יָשַׁשׁ.

ቀሲስ፡ subst., m., Pl. **ቀሲሳን፡** et **ቀሳውስት፡** [قَسِيس ܩܫܝܫܐ], proprie: *senex, senior* (quam significationem Lud. e suo Enc. Hed. 6: **እምዐቃቤ፡ሥራይ፡ቀሲስ፤እስመ፡ይትረከብ፡ፈውስ፤** probare conatur); deinde *presbyter, sacerdos* ecclesiae christianae: πρεσβύτερος Tit. 1, 5; 1 Tim. 5, 17; Jac. 5, 14; 2 Joh. 1; 3 Joh. 1; Act. 11, 30. 14, 23. 20, 17; ἐπίσκοπος Phil. 1, 1; Lit. 158, 2; **በእንተ፡ሢመተ፡ቀሳውስት፡** Const. Ap. 22; F. N. 6; F. M. 6, 1. 31, 1; Kid. f. 14—17; Did. ed. Platt p. 16 seq.; **ንፍቀ፡ቀሲስ፡** Lit. 160, 1 (*subpresbyter* Lud., *sacerdos assistens* Renaudot lit. I. p. 527).

ቀስ፡ subst. i. q. **ቀሲስ፡** [cfr. قَسّ]: **አባ፡ገሪማ፡ቀስ፡ዘመደራ፡** Mavâs. n. 58; **ወይቤልዎ፡ቀስ፡ወመኳንንት፡ለብውዕ፡ሊባኖስ፡** n. 31.

ቀይስ፡ subst. amharizans, *presbyter, (clericus)* [amh. **ቄስ፡**]: **ቀይሰ፡ገበዝ፡** Chr. Ax. f. 89 (i. e. *archipresbyter* idemque *vicarius episcopi*, vid. Lud. lex. amh. col. 34); **ለእመ፡ሰረቀ፡አክሊሮስ፡ዘውእቱ፡ቀይስ፡ገበዝ፡ንዋየ፡ምሥዋዕ፡** F. M. 17, 6.

ቅስስና፡ et **ቅስና፡** subst., *munus* vel *dignitas presbyteri, sacerdotium:* **ዘተሠይመ፡ሢመተ፡ቅስና፡** F. M. 6, 3; Can. Ancyr. 16; **ይነሥእ፡ሢመተ፡ቅስና፡በሕልያን፡** F. N. 6, 5; Gad. T. H.

ቀሰሰ፡ verb. denom. *presbyteri* vel *sacerdotis munere fungi:* **ምሥዋዒሆሙ፡በኅበ፡ቀሰሱ፡ወዘያቴኑ፡** (i. e. **ድያቴኑ፡**) **በቲ፡** II Can. Nic. 79.

ቈስቈስ፡, ቍስቍስ፡, ቍስቍስ፡, ቍስቋስ፡, ቈስቍስ፡ subst., Pl. **ቍስቋሳት፡, ቍስቍሳት፡, ቈስቍሳት፡**, et **ቈሳቍስ፡, ቆሳቍስት፡**, Pl. Pl. **ቈሳቍሳት፡** (vid. ann. ad Gen. 31, 18) *supellex* vel *vasa omnis generis* [coll. قماش ماش et خاش ماش] ἀποσκευή Gen. 31, 18. 37. 34, 29; σκεύη 45, 20; **ወበዕድኒ፡ቍስቋሳት፡** (v. **ቈስቍሳት፡**) 1 Esr. 2, 12; **ኵሎ፡ንዋየ፡ወቍስቍሰ፡ማህረኩ፡** Macc. f. 18; reliquit vasa sua **ወብዙኀ፡ቆሳቍስተ፡** Gad. T. H.; **ዕፀወ፡ዘንኔ፡ፊድፋዴ፡ቈስቈሰ፡መዐዛ፡** Hen. 29, 2 (nisi hic **ኰሳኵሰ፡** intelligere malueris).

ቀስት፡ subst., m. et fem. (ut Gen. 9, 13 seq.; Jer. 28, 56), Pl. **አቅስስት፡** et **አቅስት፡** [קֶשֶׁת قَوْس ܩܫܬܐ; de etymo vid. Ges. thes. p. 1211] *arcus* a) jaculatorius: Gen. 27, 3; Jes. 7, 24; Jer. 6, 22. 25, 14; Hez. 39, 3; **ቀስት፡ጠዋይ፡** Hos. 7, 15; Ps. 7, 13. 75, 3. 77, 63; Job 20, 24. 29, 20. 39, 23; Hen. 17, 3; Apoc. 6, 2; Pl. Gen. 49, 24; Ps. 36, 16; 1 Par. 10, 3; Jes. 5, 28. 21, 15. 41, 2; Jer. 4, 29; Hez. 39, 9. b) coelestis i. e. *iris:* **ቀስተ፡ደመና፡** Hez. 1, 28; Sir. 50, 7; Gen. 9, 13 seq.; **ቀስተ፡እግዚ"፡** Kuf. 6; Sir. 43, 11; coll. Chron. Ax. f. 89. c) architectonicus, Lud. ex auct. Gregorii.

ቀስተወ፡ quadrl. denom. I *arcum intendere, jaculari sagittas:* **ወበእ፡ወቀስተወ፡ፍጽመ፡ኢዮአብ፡** 1 Par. 11, 6.

ቀስተኛ፡ et **ቀስታዊ፡** m. et fem., Pl. **ቀስታውያት፡** 1) *arcus* Org. 3. 2) *baculus*, in specie *pastoralis, pedum:* βακτηρία Ex. 12, 11; 1 Reg. 17, 40; Ps. 22, 5; Jer. 1, 11. 31, 17; ῥάβδος Jes. 10, 5 var.; **በቀስታመ፡ኀይሉ፡አድከሞ፡ለአርዌ፡ርኩስ፡** Deg. — *Voc. Ae.:* **ቀስታዊ፡ብ፡በሎታ፡**።

ቍስያት፡, ቍሰያት፡, ቍሳያት፡ subst. Pl. [קִשֻּׁאִים قِثَّاء ܩܛܘܬܐ] *cucumeres*, σίκυοι Num. 11, 5. — Vid. etiam **ቀታ፡** — *Voc. Ae.:* **ቆስያት፡ዘ፡ቋሳ፡ዘይመስል፡ጽጊ፡አደይ፡**።

ቈስጥ፡, ቍስጥ፡, ቁስጥ፡, ቈስጤ፡ subst. *costus*, genus aromatis [قُسْط קֹשְׁטְ] Kuf. 16; **ስምኪ፡ሐዋዝ፡እምነ፡ከልበኔ፡ወቈስጥ፡** III Sal. Mar. 1. — *Voc. Ae.:* **ቈስጥ፡ብ፡ሽቱ፡**።

ቈስጤ፡ (**ቍስጢ፡**) subst., secundum Ludolfi Gregorium *omentum* (quae interpretatio si vera esset, vocabulum referendum videretur ad **ቀሠጠ፡**, coll. كَشَّاطَ), at Deut. 18, 3 respondet ἔνυστρον i. e. *ventriculus ruminantium quartus* seu *omasum* (hebr. קֵבָה *ventriculus ruminantium asper* seu *echinus*).

ቃቄል፡ subst. *campanula*, Lud. sine auct.

ቃቄር፡ subst. nomen animalis incertum, fortasse [collato קוּרְקוּר] *corvus, cornix:* (**አጋንንት፡**) **ወድምፆሙ፡ከመ፡ድምፀ፡አፍራስ፡ዘዕለተ፡ፀብእ፡ወይ[ነ]ቀዉ፡ዓዲ፡ከመ፡ቃቄራት፡ወይደናጸዉ፡ከመ፡አክልብት፡** Gad. T. H.

ቀቀብ፡ subst. *vagina* gladii, cultri *(theca)*, κολεός, **ግብኢ፡ውስተ፡ቀቀብኪ፡** (v. **ቃቅብኪ፡**) Jer. 29, 6; **አወፅአ፡መጥባሕትየ፡እምነ፡ቀቀብ፡** Hez. 21, 3. 30; **አግብአ፡ለመጥባሕትከ፡ውስተ፡ቀቀባሃ፡** (sic) M. M. f. 100; fame enecti **በልዑ፡ማእሰ፡ቀቀብ፡አስይፍቲሆሙ፡** Jsp. p. 368. — *Voc. Ae.:* **ቀቀብ፡ዘ፡ሐፎት፡** v. **አፎት፡**. [Referendum videtur ad rad. נָקַב קָבַע קָבַב al., quibus significatus *cavi* continetur].

ቀቀኖን፡ et **ቀቀኖ፡** subst. κύκνος *cygnus, olor* Lev. 11, 18; Deut. 14, 16. — *Voc. Ae.:* **ቀቀኖ፡ዘ፡ሕርኩም፡** (de qua ave vid. Harris I p. 256. 329. II. 93; Anhänge p. 44; Isenb. p. 118).

ቈቍዐ፡ I, 2 [cfr. قَفِعَ *dura fuit* ungula; وَكَعَ *durus et firmus fuit* uter, pellis] 1) *durum, rigidum esse* vel *fieri, rigere, torpere:* **ቈቍዐ፡ማእሰሙ፡ዲበ፡አዕጽምቲሆሙ፡** ἐπάγη Thren. 4, 8; **ይቈቍዕ፡ኵሉ፡አዕጽምቲሁ፡** ἐνάρκησε Job 33, 19. 2) trs. *rigere facere:* **ይቈቍዕ፡ኵሎ፡አዕጽምቲሁ፡** var. Job 33, 19; Sir. 14, 9 var. — *Voc. Ae.:* **ቈቍዐ፡ዘ፡ተበሳሳ፡ጕረበዚ፡ይ፡ተወጋጋዚ፡ይ፡**

አቈቍዐ፡ II, 2 *durum, rigidum facere, exsiccare, emarcescere facere:* **እከየ፡ልቡ፡ያቈቍዖ፡አዕጽምቲሁ፡**

ἀναξηραίνει (v. ያቂቅዎ፡) Sir. 14, 9; ትጋሁ፡ ለብዕል፡ ያቂቀ፡ አዕዕምተ፡ ἐκτήκει Sir. 34, 1.

ቂቀየ፡, ቀቀየ፡ vid. sub **ቀይቀየ፡**

ቃቡ፡ n. prgr. sc. κάβος (in Gen. κάβου), mensura quaedam aridorum (hebr. קַב) 4 Reg. 6, 25; ሀሎ፡ ውስተ፡ አስፋሬዳ፡ ሥርናይ፡ ንስቲት፡ ዘየአክል፡ መጠነ፡ መስፈርተ፡ ቃቡ፡ Gad. T. H.

I. **ቀብለ፡** I, 1 [an ad בָּלַק ܒܠܩ בוק בָּקַק referendum?] *evacuari, exhauriri, exinaniri:* በሕርኒ፡ ሶበ፡ ይቀብል፡ σπανίζεται Job 14, 11; ይቀብላ፡ እምንሉቀ፡ አውራኂሁ፡ 21, 21; (Deus omnia) ይሴሲ፡ እመዝገቡ፡ ዘኢይቀብል፡ Macc. f. 3; ትሁብ፡ ለኵሉ፡ እንዘ፡ ኢትቀብል፡ Lit. Joh.; ስቴ፡ ዘኢይቀብል፡ Ssal. Req.; (Deus) አሐዱ፡ በመለኮት፡ ዘኢይትከፈል፤ ምሉእ፡ በኵሉሂ፡ ዘኢይቀብል፡ Gad. Kar.; ምልእት፡ ዘኢትቀብል፡ Athan. de Trin. — *Voc. Ae.:* ቀብለ፡ ነትገ፡ ሐጸ፡ ዘ፡ ጐደለ።

አቅበለ፡ II, 1 *evacuare, effundere* e vase pleno, Lud. sine auct.

ቅቡል፡ part. *evacuatus, inanis, vacuus:* አጽሕብት፡ ቅቡላን፡ Herm. p. 47. 48; trsl.: p. 48.

ቅብሌ፡ subst. *vacuitas, inanitas:* ስክር፡ ወቅብሌ፡ F. N. 43, 4.

II. **ቀብለ፡** inus., קָבַל ܩܒܠ *e regione fuit, obviam venit,* قَبَّلَ III id.

ቀበለ፡ I, 2 *obviam eundo* vel *mittendo excipere* alqm (einholen), Gen. 27, 45.

ተቀበለ፡ III, 2 1) *obviam ire* vel *venire, occurrere,* c. Acc. Gen. 14, 17. 32, 7; Num. 22, 36; 1 Reg. 6, 13; 4 Reg. 1, 3; Kuf. 45; 1 Par. 12, 17; Ps. 58, 5; ዓእ፡ ተቀበሎ፡ ለአካዝ፡ Jes. 7, 3. 14, 9. 21, 14; ወዕአ፡ ከመ፡ ይትቀበሎሙ፡ Jer. 48, 6; Zach. 2, 3; Tob. 7, 1; Matth. 8, 28. 34; Luc. 9, 37; hostiliter: Deut. 3, 1; 1 Reg. 4, 1; ሐጽ፡ ዘይትቄበሎ፡ Job 39, 22. a) c. በ፡ rei et Acc. prs.: *obviam ferre* alqd alicui Deut. 23, 5. b) *obviam eundo* vel *mittendo excipere* alqm: ፈኒውየ፡ እትቄበለከ፡ እምሀየ፡ Kuf. p. 98; ይትቀበልዎሙ፡ መላእክት፡ ውስተ፡ ትፍሥሕት፡ Clem. f. 156. 2) *accipere, excipere, recipere* a) hospites, advenientes Luc. 10, 38; Hebr. 13, 2; Jac. 2, 25; 3 Joh. 8; Judith 3, 7; ተቀበልዎሙ፡ በትፍሥሕት፡ Tob. 7, 8; Herm. p. 99; ተቀብሎ፡ ነግድ፡ φιλοξενία *hospitalitas* Hebr. 13, 2. b) alqd vel alqm *gratum accipere, acceptare, suscipere, admittere,* Gen. 32, 21; ተቀበሉ፡ አበሳየ፡ (v. ስረዩ፡) Ex. 10, 17; Jac. 1, 21; Marc. 10, 15; Luc. 23, 51 (at ibi προςδέχεσθαι significat *exspectare,* quare Platt ይሴፈው፡ habet). 3) passive: *gratum accipi* ለይትቀበል፡ ቍርባንከ፡ 1 Reg. 26, 19 (at var.: ቍርባንከ፡).

ተቃበለ፡ (stirps frequentativa, vid. ተመያየጠ፡) *excipere solere* hospites (*hospitalem esse*) ተቃበል፡ ነግደ፡ et ተቃብሎ፡ ነግድ፡ Herm. p. 36.

ቀበላ፡ subst. 1) *occursus:* ወዕአ፡ ለቀበላ፡ ዓሣ፡ 2 Par. 15, 2. 28, 9; Jes. 21, 14 var.; 1 Thess. 4, 17 ant.; Matth. 25, 6; hostilis: ለቀበላሆሙ፡ ለኢሎፍሊ፡ 1 Par. 14, 8. 2) ቀበላ፡ ጾም፡ *occursus* i. e. *initium jejunii* nominatur *dies jejunii quadragesimalis primus* (in ecclesia Romana: dies cinerum); in libris de Comp. Eccl.; Abush. 27 et 28; 2 Cor. 11, 3 in tit.; Vit. Sam., al.

ተቀባሊ፡ n. ag.; ut videtur, *accipiens;* (liberos e fratre vel sorore defuncti natos prae avis heredes defuncti constituendos esse, pluribus rationibus probatur, quarum altera haec est:) እስመ፡ እምሔዋን፡ ቀናብን፡ ለሐዊር፡ እምዝቲ፡ ሕይወት፡ ወውሉዶ፡ ውሉዶሙኒ፡ እለ፡ እሙንቱ፡ አኃው፡ ተቀባልያን፡ ውእቶሙኬ፡ እለ፡ ይፈቅድዎ፡ (opus habent) ለንዋይ፡ F. N. 42, 6.

ቀበረ፡ I, 1 [קָבַר ܩܒܪ قَبَرَ; vic. كَفَرَ *abscondit,* كُفْرٌ *sepulchrum.*] Subj. ይቅብር፡ (et ይቅበር፡ Matth. 8, 21. 22 Platt; 4 Reg. 9, 34 S) *sepelire, humare,* c. Acc. Gen. 23, 4 seq.; 25, 9. 10. 47, 29; Kuf. 19. 35. 36; 4 Reg. 9, 35; 2 Par. 9, 31; Tob. 1, 17. 18. 4, 3. 4; Jer. 7, 32. 33. 14, 16; Sir. 38, 16; Apoc. 11, 9; እለ፡ ይቀብሩ፡ ἐνταφιασταί *pollinctores* Gen. 50, 2.

አቅበረ፡ II, 1 *sepelire sinere* vel *jubere,* Gen. 23, 8.

ተቀብረ፡ III, 1 *sepeliri, humari* Gen. 25, 17. 35, 19; Kuf. 4. 32; Num. 20, 1; Jud. 8, 32. 12, 10; 4 Reg. 10, 35; 2 Par. 12, 16; Judith 16, 23; Matth. 28, 6; Rom. 6, 4.

ቅቡር፡ part. *sepultus,* Lud.

ቀብር፡ subst. *humatio, sepultura* i. e. 1) *funus, exsequiae:* ገብሩ፡ ሎቱ፡ ሙዓአ፡ ቀብር፡ ዐቢይ፡ ጥቀ፡ 2 Par. 16, 14; ወኢገብረ፡ ሕዝብ፡ ዐአተ፡ ቀበረ፡ ዚአሁ፡ በላዕሌሁ፡ 21, 19; Matth. 26, 12; Marc. 14, 8; Luc. 7, 12; Joh. 12, 7. 2) *sepulchrum:* አዘአማዕቀብከ፡ ቀበረ፡ አዳም፡ ለመልከ፡ ጼዴቅ፡ (v. መቃብረ፡) Tab. Tab. 16.

ቅብረት፡ n. act. *sepultura, humatio,* Lud.

ቀባሪ፡ n. ag. *vespillo, sepultor,* Lud.

መቅበርት፡ subst., plerumque m., Pl. መቃብር፡, Pl. Pl. መቃብራት፡, *sepulchrum* a) sing. መቅበርት፡ Jes. 53, 9. 57, 2; Sx. Teq. 1; Pl. መቃብር፡ *sepulchra* Koh. 8, 10; Jes. 65, 4; Jer. 8, 1; Hez. 37, 12; Matth. 23, 27; Marc. 5, 2. 3. b) መቃብር፡ α) *sepulcretum, coemeterium:* መቃብረ፡ አበዊከ፡ Kuf. 32; Matth. 27, 7. β) *sepulchrum* Jes. 22, 16; Job 17, 1; ወትኩነኒ፡ እምየ፡ መቃብርየ፡ Jer. 20, 17; መቃብረ፡ ራሔል፡ Kuf. 32; ውስተ፡ ፩መቃብር፡ Tob. 4, 4; መቃብር፡ ክሡት፡ Rom. 3, 13; Gen. 23, 4. 6; Hez. 32, 24 seq.; Matth. 28, 1; Joh. 19, 42; Pl. መቃብራት፡ *sepulchra* Kuf. 22; Matth. 8, 28. 27, 52. γ) ᾅδης (*inferna, inferi*) Job 17, 13. 16; Sir. 14, 16. 17, 27. 48, 5. 51, 6.

ቆባር፡ subst., plerumque m., Pl. ቆባራት፡ [كَفْرٌ *caligo noctis* a كَفَرَ *abscondit, texit:* קְבַל *tenebrae, caligo*] *caligo, tenebrae, caligo nubium,* γνόφος Ex. 10, 22; Ps. 17, 11; Am. 5, 20; ዕለተ፡ ጽልመት፡ ወቆባር፡ Zeph. 1, 15; Hez. 34, 12; Jes. 44, 22. 60, 2; Job 3, 5. 10, 21. 23, 17; Esth. ap. 1; κονιορτός Ex. 9, 9; Deut. 28, 24; አድባረ፡ ቆባራት፡ እለ፡ ክረምት፡ Hen. 17, 7.

ቀብአ፡ I, 1 [חָפָה *obduxit,* vid. ቀብእ፡ n. 3; ቅብእ፡ *oleum* sicut ܡܫܚܐ a ܡܫܚ] Subj. ይቅባእ፡ 1) *oblinere, illinere,* Joh. 9, 6; M. F.; c. Acc. et በ፡, ut: ቀብኦ፡ በሀጉሬ፡ Sap. 13, 14; በኀፃበ፡ እግሩ፡ ብርሃነ፡ ለዕዉር፡ ቀብአ፡

Enc. Genb. 8; c. dupl. Acc. Gen. 6, 14; Ex. 2, 3: ኢ.ቀብእዎ፡ሥራዩ፡ Hez. 30, 21; trsl.: alqm i. e. oculos ejus oblinere, ne videant Hez. 22, 28. 2) *ungere, inungere, perungere*, c. Acc. corporis vel unguenti vel c. dupl. Acc.: ቀባእኩኪ፡ ቀብአ፡ Hez. 16, 9; vulnus Jes. 1, 6 var.; (Jacobus) ቀብአን፡ለአእበን፡ዘይት፡ቅዱሰ፡ Clem. f. 38; Gen. 31, 13; Matth. 6, 17; ኢትቀብኡ፡(ለሥዕርትክሙ፡)ዕፍረተ፡ F. N. 51; Ps. 44, 9; aegrotos Marc. 6, 13; cadaver Marc. 16, 1; ይገንዙ፡ወይቀብኡ፡ ἐνταφιάζειν Joh. 19, 40 rom.; in specie de unctione rerum hominumve consecrandorum: Ex. 28, 37. 30, 26. 31, 11. 35, 16. 40, 7 seq.; 1 Reg. 10, 1. 16, 12; 2 Reg. 5, 3; Ps. 88, 20; 1 Par. 11, 3; ቀብአ፡ቀብአ፡ቅድሳት፡ Sir. 45, 15; መንፈሰ፡እግዚ"፡ላዕሌየ፡ዘቀብአኒ፡ Jes. 61, 1; በቅብአ፡ጸጋሁ፡ ይቀብእ፡እግዚ"፡አልባቢክሙ፡ Genz. f. 153. 3) *obducere, illinere*: ቀብአ፡ወርቀ፡ንጹሐ፡ 3 Reg. 10, 18; ከመ፡ይልብጡ፡ወይቀብኡ፡አረፍተ፡ቤት፡ 1 Par. 29, 4; ቀብአ፡በሰሌዳ፡ Jer. 22, 14; Org. 4.

ተቀብአ፡ III, 1 1) refl. *se oblinere, ungere, perungere*: Ruth 3, 3; c. Acc. unguenti: Deut. 28, 40; Ex. 30, 32; ይትቀብኡ፡ዕፍረተ፡ Jes. 25, 7; Judith 10, 3; Am. 6, 6; c. Acc. ejus, quod ungitur: ተቀብአቶን፡ሥዕርተ፡ርእሶን፡ F. M. 34, 8; c. dupl. Acc. ተቀብአት፡ገጻ፡ዕፍረተ፡ Judith 16, 7; ተቀብአ፡ καταπλάσαι Jes. 38, 21. 2) pass. *illini, ungi, perungi, ungendo consecrari*, c. Acc. vel በ፡ unguenti: Ps. 140, 6; Ex. 30, 31. 38, 25. 40, 7; ከመ፡ይትቀባእ፡ቅዱሰ፡ቅዱሳን፡ Dan. 9, 24; Gad. Ad. f. 123. 124; መሬት፡ሥጋ፡ሰብ፡ተቀብአ፡ Enc. Mag. 7; c. Acc. praedicati: ተቀብአ፡ዳዊት፡ንጉሠ፡ 1 Par. 14, 8. 3) *oleum fieri*: ይትቀባእ፡ቆዑ፡በምዕር፡ τρυγηθείη ὡς ὄμφαξ πρὸ ὥρας (var. ይትበላዕ፡) Job 15, 33.

ቅቡእ፡ part. 1) *oblitus, illitus*: ቅቡእ፡በቅብእ፡ Lev. 2, 4. 7, 12; ቅቡእ፡እዴሁ፡እምደመ፡ጸላእት፡ Chr. Ta. 13; (Christus in cruce) እንዘ፡ቅቡእ፡በደም፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; በንዝኀተ፡ደም፡ Enc. 2) *unctus, unctione consecratus* Num. 3, 3; Lev. 4, 3. 5. 16; ቅቡኣኒከ፡ Hab. 3, 13; (Jesaias) ቅቡእ፡ክናፍር፡እምአፍሓመ፡እሳት፡ Enc. Masc. 6. 3) *illitus, obductus*: ቅቡእ፡ወርቀ፡ 2 Esr. 8, 27; ኀዋኅው፡ቅቡኣተ፡ወርቅ፡ 2 Par. 4, 10; ልቡጣን፡ወቅቡኣን፡ወርቀ፡ 9, 18.

ቅብእ፡ subst., plerumque m., Pl. ቅብኣት፡, *pinguedo* cujusvis generis: መባልዕተ፡ቅብእ፡ Clem. f. 239. 1) *oleum* ἔλαιον Gen. 28, 18; Lev. 2, 1 seq.; 7, 12; ቅብአ፡ቅድው፡ 3 Reg. 5, 11; ቅብአ፡ዕፍረት፡ σμυρνίνῳ ἐλαίῳ Esth. 2, 12; Ps. 4, 8. 103, 17. 140, 6; Sir. 39, 26; Jer. 47, 10; Hez. 27, 17; Koh. 9, 8; ቅብእ፡መዐዛ፡ 7, 1; Apoc. 6, 6; Matth. 25, 3; Marc. 6, 13; Luc. 7, 46. 16, 6; ቅብአ፡ማኅቶት፡ Org. 1. In specie: a) de oleo consecrationis: ቅብእ፡ቅዱስ፡ Ex. 30, 25. 38, 25; et de oleo, quo baptizandi unguntur (ἔλαιον ἅγιον, μυστικόν): ቅብአ፡ጥምቀት፡ Can. Laod. 47 (48); ቅብእ፡ቅዱስ፡ vel ዘቅዳስያት፡ Const. Ap. 34; sed etiam ἅγιον μύρον, χρίσμα ቅብአ፡በለሳን፡ Clem. f. 227; oleum, quo aegroti unguntur: ቅብአ፡ጸሎት፡ Jac. 5, 14; ቅብአ፡ለድውያን፡ Kid. f. 10; et reges sacerdotesve consecrantur: ቅብአ፡መንግሥት፡ Chr. Ax. f. 89; በቅብአ፡ክህነት፡ወንግሥ፡ዘተኀትመ፡ Enc. Teq. 19. b) *oleum olivarum*: ቅብአ፡ዘይት፡ Ex. 27, 20; Syn.; ዐጸደ፡ቅብእ፡ ἐλαιών *olivetum* 4 Reg. 5, 26; 2 Esr. 15, 11; ደብረ፡ቅብእ፡ 2 Reg. 15, 30. c) de aliis olei generibus: ምንትኒ፡እምዘመደ፡ቅብኣት፡ F. M. 26, 1: ቅብአ፡ዘሰሊጥ፡ Sx. Haml. 5; ቅብአ፡መለንስ፡ Gad. T. II. 2) *unguentum*, σμῆγμα Esth. 2, 3. 12; ቅብአ፡ጽጌ፡እምነ፡ኵሉ፡አፈልፈለ፡ Enc. Mag. 17; Haml. 5; vid. etiam n. 1, a. 3) *butyrum* Jos. 7, 15. 22; 2 Reg. 17, 29; ቅብአ፡እጐልት፡ Deut. 32, 14; ቅብአ፡ላህም፡ Sx. Haml. 5; ቅብአ፡ጠሊ፡ Lud.; አመ፡ይውኅዝ፡ቅብእ፡ውስተ፡ፍናውየ፡ Job 29, 6; ዘይት፡ወቅብእ፡ Lit. 164, 4; ኢያኀቱ፡ውስተ፡ታቦት፡ (altari) በሥብሒ፡ወበቅብእ፡ዘእንበለ፡ባሕቲ፡በዘይት፡ Kedr f. 88. 4) ሐምለ፡ቅብእ፡ Jes. 51, 20 σευτλίον *beta* vid. sub ሐምል፡ — *Voc. Ae.*: ቅብእ፡ዘ፡ቅቤ ።

ቀብአት፡ n. act., m. et fem., *unctio* Ex. 40, 13; 1 Joh. 2, 20. 27; ይጠፋእ፡ቀብአት፡ Dan. 9, 26; de unctione Christi (Spiritu S. uncti) Cyr. c. Pall. f. 72, al.; ቀብአተ፡በለሳን፡ Kid. f. 27; በቀብአተ፡ዝንቱ፡ዘይት፡ቅዱስ፡ Did. 39.

ቀባኢ፡ n. ag. *illinens, unctor*: Jacobus ቀባኤ፡ዘይት፡ Enc. (ex Gen. 28, 18).

ተቀባኢ፡ n. ag. (III, 1) *unctus*: አብ፡ቀባኢ፤ወልድ፡ተቀባኢ፤መንፈስ፡ቅዱስ፡ቅብእ፡ Chr. L. Atk. f. 21.

ምቅብእ፡ subst. *locus unctionis*: ጸሎተ፡ቅብእ፡ዘቅድሳት፡ዘይትቀባእ፡ዘሀሎ፡ይጠመቅ፡በኀበ፡ምቅብእ፡, et ከመ፡ይትቀብኡ፡እምቅዱስ፡ቅብእ፡በኀበ፡ምቅብእ፡ Const. Ap. 39.

ቀበወ፡ *aqua intercute* vel *hydrope laborare* [Arabes حَبِنَ frequentant]. — *Voc. Ae.*: ቀቢዎ፡የ፡ሐበጠ፡; *aliud*: ቀቢዎ፡ዘ፡ሳብዎ፡ (sic); Rad. Abb.: ቀበወ፡ዘ፡ነፋ ።

ቅብው፡ part. *hydropicus* Luc. 14, 2. — *Voc. Ae.*: ቅብው፡ብ፡ጽጋብ፡ነፋው ።

ቆብዕ፡ subst., m. et fem. (Sx. Masc. 30; Phlx. 56), Pl. ቆብዓታት፡ (Ex. 28, 36 C), ቀዋብዕ፡ et ቀዋብዕት፡ (Reg. Pach.) [קוֹבַע, כּוֹבַע *galea*, מִגְבָּעָה *mitra*; ܩܘܒܥܐ *pileus*, قُبَّعَة, amh. ቆብ፡] 1) *mitra, cidaris, (infula)*, sacerdotalis: Ex. 29, 6 (v. አክሊል፡); Ex. 36, 36 in C (pro ሚጥራ፡); Ex. 28, 36 in C (pro ማዕፈርታት፡). „Aethiopibus est mitra recta rubro cum apice, qua principes utuntur", Lud. — Gen. 38, 18. 25, ubi Gr. ὁρμίσκος habet; (scholiastes quidam ad Gen. 38 annotavit, ὁρμίσκον significare ὠράριον *orarium* vid. Schleusner lexicon in LXX, vol. IV. p. 124). — 2) *cucullus* monachorum: ሥራዕ፡ሎሙ፡ቀዋብዕተ፡ዘአልቦ፡ዝዕላ፡ዘከመ፡ደቂቅ፡ Reg. Pach.; ቆብዑ፡ውርውት፡ዲበ፡መታክፍቲሁ፡ Phlx. 56; ነሥአ፡ቆብዐ፡ወአስኬማ፡በእደ፡(እገሌ፡) Cod. Didasc. Stuttg. f. 117; Vit. Sam.

ቀበየ፡ inus.; قبا II, VIII *concinnavit, paravit.*

ተቀብየ፡ III, 1 fortasse: *paratum esse*: ወተቀብየ፡ቀትል፡ εὖ γέγονεν εἰς σφαγήν Hez. 21, 15 (in cod. Abb. LV).

ቀበጠ፡, ut videtur i. q. ሐበጠ፡

ቅቡጥ፡ part. *tumens, inflatus*: ዘይከውን፡ጽንፈ፡ዐይኑ፡ቀይሐ፡ወቅቡጠ፡ M. F.

ቀብጸ፡ I, 1 [primitus significat *comprehendere, contrahere*, cfr. קָבַץ קָפַץ קָפַד et radices aliarum linguarum cognatas; deinde

intr. *se contrahere*] Subj. ይቅበጽ፡ et ይቅብጽ፡, 1) *concidere, corrugari, deficere,* de utero: ቀብጸ፡ማሕፀና፡ Ssal. Req.; de animo: ቀብጸተኒ፡ነፍስየ፡ ἠκηδίασεν (suff. Dat.) Ps. 142, 4. 60, 2. 2) *abjicere* vel *demittere* vel *despondere animum, spem, desperare:* ተፀገሡ፡ወኢ.ተቀበጹ፡ Herm. p. 5. 20; Clem. f. 221; Rom. 4, 20; ኢ.ትኅድገነ፡ንቅብጽ፡ Kedr f. 34. 50; saepe cum Acc. ተስፋ፡ *spem*, ut: እለ፡ቀብጹ፡ተስፋሆሙ፡ Sir. 17, 24; (ne rejicias peccantem) ከመ፡ኢ.ይቅብጽ፡ተስፋሁ፡ Clem. f. 180; Jsp. p. 368. 371. Deinde subjungitur a) Acc. rei α) *desperare aliquid:* ቀብጸት፡ነፍስየ፡ሰላመ፡ Thren. 3, 17; እስከ፡ቀብጸ፡ሕይወተ፡ (restitutionem sanitatis) Jsp. p. 368; ታሀጕሉ፡ተስፋክሙ፡ወትቀብጹ፡መድኅኒተክሙ፡ (salutem aeternam) Did. 12. β) *renuere, respuere, recusare* (rem tamquam desperatam): ቀብጸት፡ነፍስየ፡ትፍሥሕት፡ ἀπηνήνατο παρακληθῆναι Ps. 76, 3; ከመ፡ኢ.ትቀብጽዋ፡ለዛቲ፡ሕማምክሙ፡ 1 Thess. 3, 3 rom. b) Acc. prs. α) *desperare* alicui vel de aliquo: አቡየ፡ወእምየ፡ቀብጹኒ፡ወኢ.ይሴፈዉ፡እንከ፡ይርአዩኒ፡ Tob. 10, 7; ይቀብጽዎ፡ (ለዘከሠተ፡ምክረ፡ቢጹ፡) Sir. 27, 21; ኢ.ትቅብጸ፡ 22, 21. 22 (v. ትትቀበጽ፡). β) *respuere, rejicere* et *destituere, derelinquere, deserere* alqm tamquam desperatum: ቀብጹኒ፡ለዓለም፡ εἰς τὸν αἰῶνα ἀπεποιήσαντό με Job 19, 18; Ps. 37, 12; ቀብጹኒ፡እምልብ፡ከመ፡ዘሞተ፡ 30, 15; Job 17, 8 var. — *Voc. Ae.:* ቀብጸ፡ብ፡አጣ ።

አቅበጸ፡ II, 1 *facere ut* alqs *spem abjiciat, despondeat, ad desperationem redigere,* c. Acc. prs. Clem. f. 233. 236; c. dupl. Acc.: አቅበጸኪ፡እግዚ'፡ተስፋኪ፡ Jer. 2, 36; (Petrus) ዘኢ.ያቅበጸከ፡ተስፋ፡ Enc. Haml. 5.

ተቀብጸ፡ III, 1 1) *desperari:* (aegroti) እለ፡ተቀብጹ፡ Kid. f. 30. 39. 2) *desperare:* ኢ.ትትቀበጽ፡ Sir. 22, 22 var.

ቅቡጽ፡ part. *spe destitutus* vel *dejectus, desperatus, exspes,* sive absol., ut: ስማዕ፡ቃሎሙ፡ለቅቡጻን፡ φωνὴν ἀπηλπισμένων Esth. ap. 4, 17; ሰብእ፡ቅቡጻን፡ Jes. 29, 19; Judith 9, 11; Eph. 4, 19 rom., sive ቅቡጸ፡ተስፋ፡ F. M. 2, 11, vel እለ፡ቅቡጻን፡ተስፋሆሙ፡ 1 Thess. 4, 13; Eph. 4, 19 Platt; μεμψίμοιροι Judae 16.

ቀብጸት፡ n. act. *desperatio, destitutio* vel *abjectio* animi, spei, al.: ቀብጸተ፡ተስፋ፡ Sx. Jac. 3; ቀብጸተ፡ሰላም፡, ቀብጸተ፡ዕድሜ፡, ቀብጸተ፡ሢመት፡ F. N. 44, 2.

ቀታ፡ n. prgr. sc. قِثَّاء *cucumis:* ኢ.ይብርኩ፡ላዕለ፡በጸል፡ወኢ.ላዕለ፡ቱማ፡ወኢ.ላዕለ፡እልቀታ፡ወሐምሐም፡ F. N. 17 (e Syn.). Vid. ቍስያት፡

ቀተለ፡ I, 1 [קָטַל ܩܛܰܠ قَتَلَ] Subj. ይቅትል፡, raro ይቀትል፡ (Rom. 13, 9; Act. 26, 10 Platt), 1) *occidere, interficere, necare, trucidare,* c. Acc. Gen. 4, 8. 12, 12. 34, 25. ለቀቲሎቱ፡ 37, 18. 20. 38, 7; Ex. 2, 12. 14. 22. 23; Deut. 13, 11; Jud. 9, 54; Job 1, 15; 1 Reg. 22, 17; Judith 5, 22; Jer. 33, 23; ቀተልከ፡ሕዝብየ፡ Jes. 14, 20; Matth. 10, 21. 23, 35; Rom. 8, 36; Kuf. 11; ዘይቀትል፡ *mortifer, letalis* Ps. 7, 14; ንቅትሎ፡በልሳን፡ Jer. 18, 18; ይቅትሎሙ፡ጽምእ፡ Judith 7, 13; ከመ፡ትቅትለነ፡በጽምእ፡ Ex. 17, 3; ይቀትል፡ርእሶ፡ Joh. 8, 22; ቀተለ፡ርእሶ፡ለሊሁ፡ Jsp. p. 295. In specie a) *homicidium committere,* sive absol.: Ex. 20, 13; Jer. 7, 9; ይመክሩ፡ለቀቲል፡ Jes. 59, 7; Matth. 15, 19; በእንተ፡ቀቲል፡ F. N. 47; F. M. 4, 1; sive subjuncto ነፍሰ፡, ut Matth. 5, 21. 19, 18. Rom. 13, 9; Clem. f. 88. 220; ቀቲለ፡ነፍስ፡ f. 147. b) de *supplicio capitis:* Deut. 27, 25; በኑ፡ቀቲለ፡ዘቀተሎ፡ Jer. 33, 19; Matth. 26, 59. 27, 1. c) de *caede hostium* in bello: Num. 21, 24; Jos. 10, 11; 1 Reg. 31, 2. 3; 2 Reg. 8, 1; 1 Par. 10, 2. 18, 1. 5; Jer. 26, 2; item de *internecione terrae* vel *urbis* i. e. incolarum: Jos. 10, 37. 39. 40; Jud. 20, 37; 1 Reg. 22, 19. 27, 9. d) *profligare, fugare* hostes Gen. 14, 15; Jud. 1, 5. 3, 13. 11, 33; 1 Reg. 13, 4. 14, 31. 48. 30, 17. e) *interficere, necare* res, ut plantas: ዕፄ፡ቀተሎ፡ለጉዝኩ፡ሐምሐም፡ Jon. 4, 7; Ps. 104, 31; በጾም፡ሰብእናሆሙ፡ቀተሉ፡ Deg. 2) *pugnare:* እለ፡ቀተሉ፡ Num. 31, 49; a) *oppugnare* urbem: ስእንዋ፡ቀቲሎታ፡ πολιορκῆσαι Jes. 7, 1; ቀተላ፡ለአዛጦን፡ ἐπολέμησε τὴν Ἄζωτον 20, 1; Dan. 1, 1 var. b) *expugnare* 3 Reg. 15, 20; 4 Reg. 3, 19 (vid. nr. 1, c).

አቀተለ፡ II, 1 *interfici* vel *occidi jubere, necandum tradere, causam exitii esse* alicui: Num. 35, 30; 1 Reg. 5, 10. 11. 28, 9; Matth. 27, 4 rom.; Marc. 6, 19 rom.; Luc. 22, 48; Herm. p. 95; ያቀትል፡ጻድቀ፡ነቢየ፡ F. M. 22, 9; በአቅትሎትከ፡ጽኑዓኒ፡ Jsp. p. 366.

ተቀትለ፡ III, 1 1) *occidi, interfici* Num. 25, 14. 15. 18; Jes. 27, 7; Kuf. 4; ረሰይክነ፡ለተቀትሎ፡ Tob. 3, 4; Hen. 22, 12. 13. 60, 24; 4 Esr. 10, 33; 2 Reg. 18, 8; Ps. 105, 37; Matth. 28, 5; Apoc. 5, 9. 12. 6, 9. 20, 4. 2) *expugnari, clade affici,* Hez. 33, 21; Zach. 14, 2.

ተቃተለ፡ III, 3 1) *se invicem interficere* Gal. 5, 21; Matth. 24, 10; Hen. 100, 2; Kuf. p. 21. 2) *pugnare, bellum gerere, proelio* vel *acie certare* vel *dimicare:* ንትቃተል፡ክልኤነ፡በባሕቲትነ፡ 1 Reg. 17, 10; ፃኡ፡ተቃተሉ፡ Jer. 26, 3; በበይናቲሆሙ፡ Jes. 13, 8; Jos. 1, 14; c. ምስለ፡ 1 Reg. 17, 8. 31, 1; 4 Esr. 4, 27; 1 Par. 19, 14; c. Acc. ይትቃተል፡ለከ፡ዐረከ፡ Sir. 29, 13; ይትቃተልዎ፡ለይሁዳ፡ Jes. 9, 21; Jer. 21, 5; Judith 7, 1; 1 Reg. 17, 2. 9; Num. 21, 23; ተቃትሎ፡ሰይጣናት፡ (cum diabolis) Phlx. 9; ተቃትሎ፡ለመነኩስ፡ኅሊና፡ዝሙት፡ Vit. Dan.; ተቃትሎት፡ Org. 2. 3) *oppugnare* urbem, c. Acc. Jos. 4, 13. 7, 3. 10, 31; Deut. 20, 10. 19; Jes. 7, 1. 37, 8; Jer. 27, 9. 44, 8; Dan. 1, 1; Zach. 14, 2; 1 Reg. 23, 1.

አስተቃተለ፡ IV, 3 1) *ad mutuas caedes concitare, ad mutuum exitium, ad bellum impellere:* አስተቃትል፡በበይናቲሆሙ፡ Zach. 8, 10 var.; ብዙኃነ፡አዕርከተ፡አስተቃተለ፡ Sir. 28, 13; Herm. p. 6; Apoc. 20, 8. 2) *bellum gerere* Apoc. 6, 8.

ቅቱል፡ part. 1) *occisus, interfectus, trucidatus,* Deut. 21, 1; Gen. 34, 27; Jes. 22, 2. 34, 3. 66, 16; Jer. 7, 32; ቅቱላን፡በኵናት፡ Zeph. 2, 12; Dan. 11, 26; Hez. 30, 4. 32, 22 seq.; 1 Par. 10, 1. 2) *oppugnatus:* ሀገር፡ቅትልት፡ Jes. 1, 8.

ቅትል፡ subst. i. q. ቀትል፡; ቅትለ፡ነፍስ፡ *homicidium* Lev. 17, 4.

ቀትል፡ subst., plerumque m. (fem. 1 Reg. 14, 14) 1) *caedes, interfectio, occisio, nex, homicidium* Hen. 12, 6; φόνος Hos. 4, 2; Judith 9, 3; Jer. 22, 17; Apoc. 9, 21; αἷμα Sir. 40, 9; φονευταί Prov. 22, 13. 26, 13; ቀትል፡በመጥባሕት፡ (*sica*) ኢ.ክን፡እሙረ፡በኀበ፡አይሁድ፡ቅድመ፡ውእቱ፡እ ገዛማን፡ Jsp. p. 343; ቀትለ፡ፈያት፡ *caedes a latronibus com-*

missa, Syn. in Prol. 2) *bellum, pugna, proelium*, πόλεμος 1 Reg. 31, 3; 2 Reg. 3, 1. 6. 18, 8; **ገብሩ፡ቀትለ፡ምስለ፡** 1 Par. 10, 1; 2 Par. 13, 2; Jes. 14, 21. 42, 25; **ኢይትሜሀሩ፡እንከ፡ቀትለ፡** 2, 4; Mich. 4, 3; Jer. 18, 21; **ቀትል፡በኩናት፡** πόλεμος ἐν ῥομφαίᾳ Hez. 7, 15; Ps. 77, 12. 143, 1; Koh. 8, 8. 9, 11; Job 5, 15. 33, 18. 39, 25; Matth. 24, 6; 1 Cor. 14, 8; μάχη **ዐብእ፡ወቀትል፡** Job 38, 23; Jac. 4, 1; πάλη *colluctatio* Eph. 6, 12; παράταξις *acies* Jes. 36, 5; **በሕግ፡ቀትል፡** καθὼς γίνεται πόλεμος παρατάξεως Judith 7, 11; **ሰብአ፡ቀትል፡** *milites* Jsp. p. 295. 3) *clades, strages*, πληγή 1 Reg. 4, 10. 17. 14, 14; θραῦσις 2 Reg. 18, 7.

ቅትለት፡ n. act. Pl. **ቅትለታት፡**, 1) *occisio, interfectio, homicidium, supplicium* Apoc. 8, 1 rom.; 9, 21. 11, 9; **ዜና፡ቅትለቱ፡ለአልዓዛር፡ካህን፡** Jsp. p. 288. 297. 366. 2) *impugnatio, oppugnatio, pugna*, hostis Jsp. p. 353; **ስፍጠታት፡ሰይጣን፡ልባዊት፡ወቅትለታቲሁ፡ኅቡአት፡** Phlx. 4.

ቀታሊ፡ n. ag., Pl. **ቀታልያን፡** et **ቀተልት፡** *interfector, occisor, homicida, caedis reus* Num. 35, 6 seq.; **ኢትግበርዋ፡ቀታሊተ፡ለምድርክሙ፡** 35, 33; Deut. 19, 3 seq.; 21, 1 seq.; 1 Reg. 22, 13; **ምስለ፡ቀታሊከ፡ተሐውር፡** Sir. 13, 13; **ኖሎት፡ቀታልያን፡** Jer. 23, 1; Jes. 1, 21; Matth. 22, 7; Rom. 1, 29; Apoc. 22, 15; 1 Petr. 4, 15; λοιμός Prov. 24, 9; **ቀታሌ፡ነፍስ፡** Sir. 31, 25; Clem. f. 161; **ቀታሌ፡ነፍሰ፡ቢጾሙ፡** f. 248; Marc. 15, 7; Act. 28, 4; 1 Joh. 3, 15; Hez. 18, 10; **ኮነተኒ፡ቀታሊተ፡ትእዛዝ፡** Rom. 7, 10; **ቀታሊ፡ርእሶ፡** (Selbstmörder) Clem. f. 162; **ቀታሌ፡እሙ፡** *matricida* Asc. Jes. 4, 2; **ቀተልት፡አበዊሆሙ፡** *parricidae* 1 Tim. 1, 9; **ቀታልያነ፡አኀው፡** *fratricidae* Sap. 10, 3.

መቃትልት፡, sine dubio Pl. e **መቅትል፡**, quasi *instrumentum belli* i. e. *hostis bellicus*: **እስመ፡ዝንቱ፡ቶው፡መቃትልቱ፡ለአንድራዛር፡** (ἀνὴρ πολέμιος) 1 Par. 18, 10.

መቅቲል፡ (pro **መቅትል፡**? an n. prgr.?) *interfector*: (lex ait:) **ዘቀተለ፡መቅቲል፡ውእቱ፡** Lud. e Ssal. Req.

ምቅታል፡ subst., *locus caedis* vel *cladis*: **እምነ፡መልዕልት፡ምቅታል፡** 2 Reg. 5, 20.

መስተቃትል፡ part. *pugnax, pugnator, bellator, miles bellicosus, pugnae aptus*, vel *strenuus*, (πολεμιστής, μαχητής, μάχιμος, al.) Jos. 6, 3. 8, 3 seq.; 2 Reg. 17, 8; 3 Reg. 12, 21; **መስተቃትላነ፡ቀትል፡** 1 Par. 12, 8; **ብእሲ፡መስተቃትል፡ወተበዐ፡** Sir. 26, 28; Jes. 3, 2; Jer. 20, 11. 26, 9. 27, 9. 35. 28, 56. 30, 15. 48, 16; Joel 4, 9; Hez. 27, 10; **አሕዛብ፡መስተቃትላን፡** (ὁπλομάχος) Jes. 13, 4. 5; συμμαχία 16, 4; **እዴከ፡መስተቃትልት፡ወመዋኢት፡** Sap. 10, 20; **ክነ፡መስተቃትለ፡ምስለ፡(እገሌ፡)** 2 Reg. 8, 10 var.; **መስተቃትላን፡ለፀረ፡እግዚእ፡** *oppugnatores hostium domini* Org. 3.

I. **ቀተረ፡**, ut videtur, proprie: *colligare, compingere*, coll. قَتَّرَ *rei partem unam cum altera conjunxit, inhaesit, tenax fuit*; קָטַר, ܩܛܪ, vid. Ges. thes. p. 1213.

ቀተረ፡ I, 2 *claudere clavis adactis, obserare, sera firmare*, σφηνοῦν Jud. 3, 23; **ዕፀዊ፡ወቀትሩ፡ኖኅቲሃ፡** 2 Esr. 17, 3; ἀποκλείειν **ዕፀዊ፡ኖኅተ፡ወቀትሩ፡** 4 Reg. 6, 32; Luc. 11, 7; ἀσφαλίζεσθαι Matth. 27, 66; Inf. verb. **ቀቲሮ፡ወነሢኦ፡** (domum) F. M. 17, 7.

ተቀትረ፡ III, 1 *clavis affigi* vel *suffigi*: **ዘበዮርዳኖስ፡ተጠምቀ፡ወዘበመስቀል፡ተቀትረ፡** M. M. f. 377.

ቅቱር፡ part. *clausus* clavis, pessulo, sera, *obseratus*: **ቤተ፡ሞቅሕ፡ንሡግ፡ወዝጉሕ፡ወቅቱር፡** κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ Act. 5, 23; Hez. 41, 16 (glossa ad **ሚኩሱት፡** מְסֻכּוֹת).

ቅትረት፡ n. act. *clausio* quae fit clavis, pessulis al., *obseratio*: **ኅጺን፡ብዙኅ፡ለቅትረተ፡ኆኅው፡** (var. pro **ለቅትራት፡**) εἰς τοὺς ἥλους 1 Par. 22, 3; **መክብበ፡ቅትረቲሁ፡** (var. pro **ቅትራቲሁ፡**) 2 Par. 3, 9.

ቅትራት፡ subst. Pl. (sine dubio a **ቅቱር፡**) 1) *clavi* ἧλοι 1 Par. 22, 3; 2 Par. 3, 9; **ቅትራት፡ርሱን፡** Koh. 12, 11; (Christus) **ቅንው፡በቅትራት፡ኀጸውንት፡** M. M. f. 164; **ክኖን፡ለገበዋትየ፡ከመ፡ቅትራት፡ኀጸውንት፡ርሱን፡** f. 29; Org. 6. 2) *stimulus*: **ከመ፡ቅትራት፡ለአድግ፡** κέντρον ὄνῳ Prov. 26, 3. 3) *occa, irpices*, Lud. sine auct. [قَتِّرٌ *species cuspidis teli*, قَتِير *clavorum capita*]. — *Voc. Ae.*: **ቅትራት፡ኅጺን፡ብ፡የብረት፡እሾሕ።**

II. **ቀትረ፡** I, 1 *meridies* vel *tempus meridici fuit*: **ሶበ፡ቀትረ፡** 3 Reg. 18, 27 var.; **ወቀቲሮ፡ጊዜ፡ስሱ፡ሰዓት፡** Luc. 23, 44. [Nescio an ad etymon eruendum aliquid valeat amh. **ቃጠለ፡** to burn, to glow, to be hot, Isenb. p. 79].

ቀትር፡ subst. *meridies* i. e. *tempus meridianum*: Joh. 4, 6; Sir. 43, 3; 3 Reg. 18, 27; **ጊዜ፡ቀትር፡** Marc. 15, 33; Dan. ap. 1, 7; 2 Reg. 4, 5; Cant. 1, 7; **ይጼልለከ፡እምዐላየ፡ቀትር፡** Sir. 31, 19; **ጋኔነ፡ቀትር፡** Ps. 90, 6; **ብርሃነ፡ቀትር፡** Jes. 18, 4; **ቀትረ፡መዓልት፡** Sir. 35, 16; Jer. 15, 9; **እስከ፡ቀትር፡** 2 Esr. 18, 3; **እስከ፡ቀትረ፡መዓልት፡** 1 Reg. 11, 11 (nisi hoc **ቀትረ፡** pro verbo accipere malueris). Acc. adv. **ቀትረ፡** *meridie* Job 5, 14; Jer. 6, 4; Zeph. 2, 4; Gen. 18, 1. — Pro *plaga meridionali* usurpatum videtur Kuf. p. 48.

III. **ቀተረ፡** *suffire* [קטר, قتر et قطر, vid. **ዐጠነ፡**]: **በእንተ፡ዕጣኑ፡ለአሮን፡እንተ፡አቍረረ፡መዐተ፡ሞት፡ሶበ፡ቀተረ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7 (at **ከተረ፡** scriptum est, in meo quidem apographo).

ቀታሬ፡ subst. *suffitus, suffimentum, odoramentum* („compositio odoramentorum", Lud.): **ዕጣን፡ዘቀታሬ፡ደቂቅ፡** θυμίαμα σύνθετον λεπτόν Ex. 30, 7; **ዕጣን፡ዘካልእ፡ቀታሬሁ፡** θυμίαμα ἕτερον 30, 9.

ቀተተ፡ rad. inus.; haud multum differre videtur a **ቀተወ፡**

ቀተት፡ subst., 1) *pactum, foedus, stipulatio*: **ከመ፡ይግበር፡ቀተተ፡ምስሌሁ፡** τοῦ ποιῆσαι συνθήκας μετ' αὐτοῦ Dan. 11, 6. 2) i. q. **ቀቶት፡** F. N. 11. — *Voc. Ae.*: **ቀተት፡ዘ፡ቍትቻ፡**

ቀተወ፡ rad. inus., cui Simonis onomast. p. 501 وقت *constituit, definivit* tempus, comparavit; amh. **ቈተቶ፡** „to wager, to bet, to lay a wager", Isenb. p. 76.

አቀተወ፡ II, 1 1) tributum, pensum, pignus, aliamve *rem molestam praestandam imponere, exigere*: **እፎ፡ተስዐረ፡ዘያቀቱ፡** ὁ ἀπαιτῶν Jes. 14, 4; **ሚጡ፡በትረ፡እለ፡ይትፈደዩ፡ወዐለውዎሙ፡ለእለ፡ያቀትዉ፡** Jes. 9, 4; c. dupl. Acc. **አልቦ፡ምንተኒ፡ዘያቀትውዎ፡** Deut. 24, 5. 2) *certantibus consti-*

tuere praemium, deponere alqd in medium *certaminis* vel *sponsionis causa*, Lud. ex auct. Greg.

ተቃተወ፡ III, 3 *deponere inter se pignus* aut *facta sponsione certare*, Lud. sine auct.

ቀቶት፡ subst. *sponsio, constitutio praemii* et *praemium sponsione facta certantium*: በእንተ፡ከመ፡ኢመፍትው፡ይስተዩ፡በቀቶት፡አስተዋፂአሙ፡ Can. Laod. 51 (55), sed Graecus habet ἐκ συμβολῆς (collatione) συμπόσια ἐπιτελεῖν: in libro F. N. 11 (cod. Tub. p. 92), ubi hic idem locus affertur, ቀቶት፡ rasura in ቀተት፡ mutatum est; ወአንበሩ፡ቀቶተ፡በዝንቱ፡ Gad. T. H.

ቅኑም፡ n. prgr. sc. ܩܢܘܡ ܩܢܘܡܐ, arab. أُقْنُوم, *hypostasis, substantia, persona* (divina); aethiopice in Pl. **አቃኒም፡** et Pl. Pl. **አቃኒማት፡** usitatum: አቃኒመ፡እግዚ"፡እሙንቱ፡አስማት፡ወአስማትኒ፡እሙንቱ፡አቃኒም፡እስመ፡ትርጓሜሁ፡ለአቃኒም፡አካላት፡ጽኑዓን፡ቀዋምያን፡ፍጹማን፡ገጽ፡ወመልክእ፡ብሂል፡ Haim. Ab. n. 7; እሉ፡አቃኒማት፡ (qui apud Abrahamum deversabantur Gen. 18), Lud.

ቀናሞሙ፡, ቀናንሞሙ፡, ቀናንሞ፡, ቀናንሞስ፡, ቀናንሞን፡, ቃንሞን፡, ቀንሞስ፡ n. prgr. sc. κιννάμωμον (cum suis casibus), κίνναμον, *cinnamomum, cinnamum*, Ex. 30, 23 c. var.; Apoc. 18, 13; Cant. 4, 14; Hen. 30, 3. 32, 1; ቀናንሞስ፡ሠናይ፡ Jer. 6, 20; Prov. 7, 17; Sir. 24, 15; Hez. 27, 19 vrs. nov. (קָנֶה, *calamus odoratus*); ከመ፡ጼና፡ጽጌ፡ቃንሞን፡ወቀናንሞስ፡ (quasi significarent aromata diversa) Org. — *Voc. Ae.*: ቀናንሞስ፡ዘ፡ዐምበለል፡; ቀንሞስ፡ዘ፡አብታ፡ሽቱኒ፡ይ፡

ቍናመት፡, ቍናማት፡, ቈናማት፡, ቈነማት፡ subst., *crumena, marsupium*, βαλάντιον Luc. 10, 4. 22, 25. 36; ቍናማቲከ፡ Job 14, 17; Pl. βαλάντια Luc. 12, 33; μαρσύππιον Sir. 18, 33 (ቍናማቲከ፡ et ቍናመትከ፡); ቍናመትክሙ፡ ("ማቲክሙ፡) Jes. 46, 6. (41, 7); Mich. 6, 11; ፩ ቍናማት፡ ይኩነነ፡ለኵልነ፡ Prov. 1, 14; እእባነ፡ቍናማት፡ στάθμια (אַבְנֵי כִיס) Prov. 16, 11; ἐν ταῖς ζώναις ውስተ፡ቈነማቲክሙ፡ Matth. 10, 9 rom.; Marc. 6, 8 rom.

ቍንቍኔ፡ subst., coll., 1) *tinea, blatta* [ni fallor i. q. قَمَاقِم *parvi ricini*; sicut قَمْل *ricinus, pediculus* syriace significat *tinea, curculio*] σής, σῆτες ቍንቍኔ፡ Sir. 42, 13; Prov. 25, 20; Hos. 5, 12 (עָשׁ); ቍ"፡ልብስ፡ Jes. 33, 1; ከመ፡ብላዐ፡ቍንቍኔ፡ 51, 8; Job 27, 18; ልብስ፡ዘተበልዐ፡እምቍንቍኔ፡ 13, 28; ፃፄ፡ወቍንቍኔ፡ σὴς καὶ βρῶσις Matth. 6, 19. 2) **ቅንቅን፡** *vermis* in ligno nascens, alas habens, *auribus periculosus*, M. F. (vid. ቍንቍን፡ Lud. lex. amh. c. 35, et Isenb. p. 77 sub ቍንቍን፡ et ቍንቍኔ፡). — *Voc. Ae.*: ቍንቍኔ፡ብ፡ነቀዝ፡

ቈንቈነ፡ quadrl. I *a tineis arrodi* seu *corrumpi*, Jac. 5, 2; Deus ዘኢይበሊ፡ወኢይማስን፡ወዘኢይቈነቍን፡ Kedr f. 2.

ቀነተ፡ I, 1 [vicinum videtur قَمَطَ *constrinxit fune*, (قَنَطَ *impedivit*); ad notionem *constringendi* et *continendi* etiam قَنِيتٌ, قَنَتَ, كَنِيتٌ, كَمَتَ referenda videntur. Alii comparaverint نَطَقَ II.] Subj. ይቅንት፡ Imprt. ቅንት፡ (raro ቀነት፡), *se* vel *sibi cingere, accingere, praecingere* a) c. Acc. cinguli, vestis, gladii, quo quis cingitur et c. ውስተ፡ membri cingendi: Ps. 108, 18; ህየንተ፡ቅናትኪ፡ዘወርቅ፡ሐብል፡ (v. በሐብል፡)ቀንቲ፡ Jes. 3, 24; ዘትቀንት፡አሐዱ፡ παραζώνην μίαν 2 Reg. 18, 11; ቅንቱ፡ (v. ቀነቱ፡)ሠቀ፡ Jes. 15, 3; Jer. 4, 8. 6, 26; Thren. 2, 10; Joel 1, 8; Hez. 27, 31; ቀነተት፡ሠቀ፡ውስተ፡ሐቌሃ፡ Judith 8, 5; 1 Reg. 2, 18; ይቀንት፡ጽድቀ፡ውስተ፡ሐቌሁ፡ Jes. 11, 5; ቀነታ፡(ለመጥባሕት፡) ውስተ፡ሐቌሁ፡ Jud. 3, 16; 1 Reg. 25, 13; Ps. 44, 4. b) c. Acc. membri cingendi et በ፡ cinguli vel vestis: ቅንት፡ሐቌከ፡ከመ፡ብእሲ፡ Job 38, 3. 40, 2; Jer. 1, 17; አጽኒዓ፡ወቀኒታ፡ሐቌሃ፡ Prov. 29, 35; Joh. 21, 18 Platt; Act. 12, 8; ቅኒተክሙ፡ሐቌክሙ፡በጽድቅ፡ Eph. 6, 14. c) omisso Acc.: Ps. 64, 13. 92, 1; Luc. 12, 37. 17, 8; c. በ፡, ut: ቅንት፡በልብሰ፡ዐጌ፡ወቀነትኩ፡ልብሰ፡ዐጌ፡ Herm. p. 66. — *Voc. Ae.*: አጠቀ፡ቀነተ፡ገለደ፡ብ፡ታጠቀ ።

አቅነተ፡ II, 1 *cingere, accingere alium* vel *alii*: ባዕድ፡ያቀንተከ፡ Joh. 21, 18; c. dupl. Acc. Ex. 29, 9; Lev. 8, 13; 1 Reg. 2, 4. 17, 39; Ps. 17, 35. 43. 29, 14; አቀንተክሙ፡ብልባሌ፡ውስተ፡ኵሉ፡ሐቌክሙ፡ Am. 8, 10; Job 12, 18; c. Acc. et በ፡, ut: ዘያቀንቶ፡ለሰማይ፡በደመና፡ Mavâs. n. 52.

ተቀንተ፡ III, 1 *se accingere*, legitur quidem Joh. 21, 18 rom.: አመ፡ወሬዛ፡ አንተ፡ ተቀነት፡ ለሊከ፡ ወተሐውር፡ sed Imperativus huc non pertinet et ትቀንት፡ *te accingebas* emendandum est.

ቅኑት፡ part., fem. ቅንት፡ (Herm. p. 15), *cinctus, accinctus*: ቅኑት፡ሐቌሁ፡በወርቅ፡ Dan. 10, 5; Apoc. 1, 13. 15, 6; Luc. 12, 35; ቅኑታን፡አስይፍት፡ Kuf. 37; ቅኑታን፡ዐሥቀ፡ et ቅኑታን፡ዐሥቀ፡ውስተ፡ሐቌሆሙ፡ Hez. 23, 15; ኵሎሙ፡ሰይፎሙ፡ቅኑታን፡ውስተ፡ሐቌሆሙ፡ 2 Esr. 14, 18.

ቅናት፡ subst., plerumque m., Pl. **ቅናውት፡** (Chr. ho. 7; Matth. 10, 9 Platt; Org. 1) et **ቅናታት፡**, *cingulum*, Ex. 28, 4. 35. 36. 29, 9; Lev. 8, 13; 1 Reg. 18, 4; Jes. 3, 24; ኢይፈትሑ፡ቅናቶሙ፡ (v. ቅናውቲሆሙ፡) 5, 27; Job 12, 18; Ps. 108, 18; Matth. 3, 4; Apoc. 1, 13. 15, 6.

ቀናቲ፡ n. ag. *se cingens, accinctus*: ቀናቲተ፡ንጽሕ፡ Enc.

ቀኖና፡ n. prgr., sc. κανών in Acc., m. et fem. (ut F. N. 9), Pl. **ቀኖናት፡** 1) *canon* a) *constitutio, regula, lex*: ቀኖና፡ብሂል፡ሥርዐት፡ Syn.; ቀኖናት፡ነገሥት፡ *canones regum* F. N. 32; ቀኖና፡ጉባኤ፡ *canones concilii* Syn. p. 179; ቍርሎስ፡ሠርዐ፡ጊዜ፡ጸሎት፡ቀኖና፡ *tempus horarum canonicarum* Enc. Jac. 14. b) *canon* i. e. *Biblia* vel *Testamenta*: ብሉይ፡ወሐዲስ፡ቀኖና፡ Clem. f. 86. c) *ritus, ordo*: ቀኖና፡ቅዳሴ፡ *canon liturgiae communis*, Lud. 2) *canon poenitentialis, poenitentia* (a sacerdote imposita): እመበ፡ብእሲ፡ዘዘመወ፡ምስለ፡ወለተ፡ብእሲቱ፡ቀኖናሁ፡፲ወ፰፡ዓመት፡ F. M. 5, 3; diaconum ዘዘመወ፡ምዕረ፡አሐተ፡ያጽርዎ፡ቀኖና፡ቀሊለ፡ወለእመ፡ተመይጠ፡ያክብዱ፡ላዕሌሁ፡ቀኖና፡ 6, 6; ወሀበ፡ቀኖናተ፡ክቡዳተ፡ Sx. Nah. 15; Kedr, al.

ቀነነ፡ I, 2 1) *canonem* i. e. *poenitentiam imponere* alicui, c. ለ፡ vel ላዕለ፡ prs., Syn. p. 391—395. 2) *poenitentiam subire* (?): እመበ፡ብእሲ፡ዘቀነነ፡ርእስ፡ (an legendum ርእሶ፡?) በፈቃዱ፡ Kedr f. 64. Rad. Abb.: ቀነነ፡ዘ፡ቀኖና፡ያዘ፡

ተቀነነ፡ III, 2 (?) *canones accipere (suscipere):* **በኑ፡ ተቀነኑ፡** *num canones iis dati sunt?* Lud. sine auct.

ቀናንሞስ፡ ቀናንሞን፡ al. vid. sub **ቅናሞሙ፡**

ቀንአ፡ I, 1 [amh. **ቀና፡**; قنأ *valde rubuit;* קָנָא *zelotypus fuit, invidit;* קִנְאָה *invidia*] Subj. **ይቅናእ፡** 1) *zelotypum esse, invidere;* c. c. **ላዕለ፡** prs. Gen. 26, 14. 30, 1. 37, 11; Num. 5, 14; Kuf. 24; Ps. 36, 1. 72, 3; Prov. 23, 17; Sir. 45, 18; Jes. 11, 13; c. **ለ፡** pers.: Kuf. p. 103; c. **በ፡** pers. vel rei: Kuf. p. 103; Prov. 23, 17; Asc. Jes. 11, 19; **ኢትቅናእ፡ በፍናዊሆሙ፡** Prov. 3, 31. 2) *zelare, ardenti studio* vel *ira flagrare:* **ቀንኡ፡ ቅንአተከ፡** Judith 9, 4; **ከመ፡ ይቅንኡ፡ ተረፍ፡** Jes. 11, 11; Deut. 32, 19. a) c. **ለ፡** ejus, cujus causam quis defendit: Num. 11, 29. 25, 11. 13; 3 Reg. 19, 10; **ቀናእኩ፡ ለሠናይ፡** Sir. 51, 18; **ቀንአ፡ ለፍርሀተ፡ እግዚ፡** 45, 23; Rom. 10, 2 Platt; 2 Cor. 11, 2; rarius c. **ላዕለ፡**, ut Rom. 10, 2; **ቀናእኩ፡ ላዕለ፡ ኢየሩሳሌም፡ ዐቢየ፡ ቅንአተ፡** Zach. 1, 14; **ቀንአ፡ ላዕሌሆ፡ ንጉሥ፡ ወፈቀደ፡ ያውስቦ፡** Vit. Dan.; vel c. Acc. pers.: **ከመ፡ ይቅናእ፡ ተረፈ፡** Jes. 11, 11 var. b) c. **ላዕለ፡** ejus, contra quem quis ira flagrat Num 25, 11. c) seq. **ለ፡** c. Inf.: **ኢትቅንኡ፡ ለመዊት፡** Sap. 1, 12; vel **ለ፡** c. abstr., ut: **ቅናእ፡ ለንስሓ፡** Apoc. 3, 19; seq. **ከመ፡** c. Subj., Kuf. 30. 3) *aemulari:* **ትቀንኡ፡ ለገቢረ፡ ሠናይ፡** μιμηταί 1 Petr. 3, 13; **ተመየጥ፡ ኀበ፡ ቃህም፡ ወቅናእ፡ ርእየከ፡ ፍናዊሁ፡** Prov. 6, 6; Rom. 11, 11; Gal. 4, 18 Platt.

አቅንአ፡ II, 1 *incitare* alqm a) *ad zelotypiam:* **ኢታቅንእ፡ ለብእሲተ፡ ሐዕንከ፡** Sir. 9, 1; **ኢትትናገር፡ ምስለ፡ ብእሲት፡ በዘ፡ ታቅንእ፡** 37, 11; 3 Reg. 14, 22; Hez. 16, 26. 43; Ps. 77, 64; Deut. 32, 21; Rom. 10, 19. b) *ad invidiam:* **ኢያቅንእከ፡ ብዕሎሙ፡ ለኃጥኣን፡** Sir. 9, 11. 30, 3. c) *ad aemulationem* Rom. 11, 14 Platt.

ተቃንአ፡ III, 3 1) *se invicem aemulari* Gal. 4, 18 ant.; Herm. p. 70. 2) *sibi invicem invidere, contentiosum esse, rixari:* **ትትቃንኡ፡ ዝንቱ፡ ምስለ፡ ዝንቱ፡** (v. **ትትቀንኡ፡** in cod. A) Kuf. 7; 1 Cor. 3, 3; 2 Cor. 12, 20; Jac. 3, 14. 4, 2; **ተቃንአ፡** φθόνος 1 Petr. 2, 1; Tit. 3, 3; ἔρις 1 Tim. 6, 4.

አስተቃንአ፡ IV, 3 (**አስተቀንአ፡** IV, 1 1 Cor. 13, 4 rom.) 1) *facere ut sese invicem zelotypia* vel *invidia prosequantur* Lev. 18, 18; 1 Cor. 13, 4. 2) *zelotypia affectum esse* contra rivales: **ብእሲት፡ እንተ፡ ታስተቃንእ፡** γυνὴ ἀντίζηλος ἐπὶ γυναικί Sir. 26, 6. 42, 14. 3) *ad aemulationem mutuam incitare* Chr. ho. 8.

ቀንእ፡ vel **ቅንእ፡** subst. 1) *zelotypia,* Num. 5, 14—18. 25. 29. 2) *studium (amor) ardens:* **ቅንኡ፡ ለእግዚ"፡** 4 Reg. 19, 31; *ira ardens* Num. 25, 11; Deut. 29, 19. 3) *invidia, aemulatio* Koh. 4, 4.

ቅንአት፡ et rarius **ቀንአት፡** (Num. 25, 11 FH), n. act. et subst., m. et fem., 1) *zelotypia* Num. 5, 15. 18 in C. 2) *invidia, aemulatio, simultas:* **ቅንአት፡ ወመዐት፡** ζῆλος καὶ θυμός Sir. 30, 24; Prov. 6, 34; ζῆλος Koh. 9, 6; Job 5, 2; Sir. 40, 5; Jes. 11, 13; Rom. 13, 13; φθόνος **በቅንአተ፡ ዲያብሎስ፡** Sap. 2, 24; Phil. 1, 15; Matth. 27, 18; Asc. Jes. 3, 30. 3) *studium ardens, amor ardens* Cant. 8, 6; Sir. 48, 2; **ቅንአተ፡ እግዚ"፡ ይገብር፡ ዘንተ፡** Jes. 9, 7. 26, 11. 37, 32; **ያነሥእ፡ ቅንአተ፡** 42, 13; **አይቴ፡ ውእቱ፡ ቅንአትከ፡** 63, 15; c. Gen. objecti: Num. 25, 11; Ps. 68, 12. 118, 139; 2 Cor. 11, 2; **በከመ፡ ኮነ፡ ውስቴቱ፡ (ለጳውሎስ፡) ቅንአት፡ በሕገ፡ ኦሪት፡ ከማሁ፡ ተመክበበ፡ ውስቴቱ፡ ቅንአት፡ በሕገ፡ ኢየሱስ፡** Sx. Haml. 5. 4) *ira* vel *indignatio ardens* Hez. 23, 25; Ps. 78, 5; **እሳተ፡ ቅንአቱ፡** Zeph. 1, 18; Hebr. 10, 27.

ቀናኢ፡ n. ag., Pl. **ቀናእያን፡** 1) *zelotypus, zelotes* Ex. 20, 5. 34, 14; Deut. 6, 15; Nah. 1, 2; c. **ለ፡** Gal. 1, 14; Act. 22, 3; **ቀናኢ፡ ጥቀ፡ ለሃይማኖት፡** Cyr. f. 1; **ኤልያስ፡ ነቢይ፡ ቀናኢ፡** Did. 33; **ስምዖን፡ ሐዋርያ፡ ቀናኢ፡** Sx. Genb. 15; Luc. 6, 15. 2) *invidus, invidens, aemulus:* **በዝኑ፡ ቀናእያኒሁ፡** Fal. f. 83; **ጸላእያንየ፡ ወቀናእያንየ፡** Jsp. p. 388; **ቦ፡ እምውስተ፡ መበለታት፡ እኩያት፡ ቀናእያት፡ ወመስተዋድያት፡ እለ፡ ይገብራ፡ ጋእዘ፡** Did. 2.

ቅንአት፡ et **ቀንአት፡** (Kuf.; Ex. 30, 34 FH) subst. [قنة *galbanum*] *galbanum, stactes* species, χαλβάνη Ex. 30, 34; στακτή 2 Par. 9, 24; Ps. 44, 10; Lit. 174, 3; **ስኂን፡ ወቅንአት፡ ወማየ፡ ልብን፡ ወሰንበልት፡** Kuf. 3.

I. **ቀነወ፡** I, 1 et 2, Subj. **ይቅንው፡** et **ይቀንው፡** [conferendum est קנה ; قنا ; قين ; قان ; vid. etiam **ኩናት፡**] *clavis affigere, clavis* vel *aculeis perfodere, clavos pangere* vel *figere;* c. Acc. rei affixae vel perforatae: **ይቄንዎ፡ በቅንዋት፡** Jes. 41, 7; **ይቄንውዎሙ፡ ውስተ፡ ቤት፡** Ep. Jer. 16; **ቀነውዎ፡ በመስቀሉ፡** Col. 2, 14; **እምድኅረ፡ ቀሠፍዎ፡ ወቀነውዎ፡ ወሰቀልዎ፡ ዲበ፡ ዕፀ፡ መስቀል፡** Did. 25. 29; **አዘዘ፡ ይቅንውዎ፡ በቅንዋት፡** Sx.; **ቀነዉኒ፡ እደውየ፡** ὤρυξαν Ps. 21, 17; Joh. 20, 25; **በቅንዋቲከ፡ ቀነውከ፡ ለሞት፡** (Christe) Genz. f. 104; **ቀኑ፡ ፍቅረከ፡ ውስተ፡ ልብየ፡ በከመ፡ ተቀነወ፡ እደዊከ፡ ዲበ፡ ዕፅ፡** Fid. Jac. Bar.; c. Acc. clavorum: **ከመ፡ ይቅንዉ፡ ውስተ፡ ሥጋሁ፡ ፪ወ፪ወ፫ ቅንዋተ፡** Sx. Ter 12; Sen. 25.

ተቀነወ፡ III, 1 et 2 *clavis affigi* vel *perfodi:* Christus **ተቀነወ፡** Cyr. ad Th. f. 9; **ተቀነወ፡ እደዊሁ፡** Clem. f. 217; Kid. f. 25; **በመስቀል፡ ይትቄኖ፡** τῷ σταυρῷ προσηλωμένος, hom. Acacii in Cyr. f. 106; **በቀኖተ፡ ኀጺን፡ ተቀነወ፡ እእጋሪሁ፡** Sx. Sen. 25 Enc.; **እንዘ፡ ይትቀሠፍ፡ ወይትቀነው፡ በቅንዋት፡** Haim. Ab. n. 13.

ቅንው፡ part. *clavis* vel *aculeis affixus* vel *perfossus:* Christus **እንዘ፡ ቅንው፡ በኀጺን፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7; M. M. f. 127; Org.; **እሑድ፡ እሱር፡ ወቅንው፡ በሰንበት፡** Syn. f. 302.

ቀኖት፡ (rarius **ቅኖት፡**) subst., m. et fem., Pl. **ቀኖታት፡** (**ቅኖታት፡** Jos. 23, 13 F) et **ቅንዋት፡**, Pl. Pl. **ቅንዋታት፡** 1) *aculeus, stimulus,* κέντρον **አይቴ፡ ውእቱ፡ ቀኖትከ፡ ሞት፡** Hos. 13, 14; 1 Cor. 15, 55. 56; **ውስተ፡ ዘነቦሙ፡ ቦሙ፡ ቅንዋተ፡** Apoc. 9, 10; **ቀኖት፡ በሊኅ፡** Act. 9, 5 Platt; 26, 14 Platt. 2) *clavus* Jos. 23, 13; **ቅንዋት፡** Jes. 41, 7; **በቀኖት፡ አጽንዕዎ፡** Jer. 10, 4; Cod. Mus. Brit. LIV, 7; **ቶማስ፡ ርእየ፡ አሰሮሙ፡ ለቅንዋታት፡** Sx. Mij. 6; Masc. 18 Enc. 3) *plaga* vel *vulnus clavis* vel aculeis infixis *factum* (Nägelmal): Joh. 20, 25; Christus ei monstravit **ርግዘተ፡ ገቦሁ፡ ወቅንዋተ፡ እደዊሁ፡** Genz. f. 13; **፭ቅንዋት፡** *quinque vulnera Christi,* Lud.

ቅናዌ፡ subst. *perfossio clavis facta;* deinde *vulnus clavis infixis factum:* Christus ostendit **ቅናዌ፡ ወርግዘተ፡ ኵናት፡** M. M. f. 367.

II. **ቀነወ፡** i. q. I **ቀነየ፡**

ተቀነወ፡ III, 1 *cantus* (*liturgicos*) *cantare* vel *modulari, concentum musicum edere:* **ረከብዎ፡ ለአባ፡ ዮሴፍ፡ እንዘ፡ ይትቀነው፡ ምስለ፡ ፳መነኮስ፡** Sx. Teq. 23.

ቃና፡ subst. *tonus, sonus modulatus, vox canora, modulatio, melodia:* **ከመ፡ ቃለ፡ መዝሙር፡ ዘሐዋዝ፡ ቃለ፡ ቃናሁ፡** φωνὴ ψαλτηρίου ἡδυφώνου εὐαρμόστου Hez. 33, 32; **አውታረ፡ መሰንቆ፡ ፍሉጥ፡ ወሊሉየ፡ ቃና፡** Fal. f. 54; Chr. Ta. 29 (vid. sub **ልኅሉኅ፡**); Org. 4; demas **መስፍን፡** (κορυφαῖος) a **ትዕይንት፡** (χορός) neque relinquetur **ቃና፡ ወኢሥርዐት፡** (μέλος καὶ τάξις) Chr. ho. 34.

ቅንዋት፡ vox quaedam technica musices Abyssinorum sacrae, in Deg. obvia, incertae significationis.

ቍንዛዕት፡ (sec. Lud. **ቈንዛአ፡** et **ቈንዛአት፡**), subst. m. et fem., Pl. **ቈናዝዕ፡** et **ቈናዝዕት፡** (Lev. 19, 27 CG), Pl. Pl. **ቈናዝዓት፡** [قُنْزُعَةٌ et قُنْزَعَةٌ] *cincinus, cirrus*, σισόη Lev. 19, 27; σειρά Jud. 16, 13. 14; **ድምድማሃ፡ ድሉል፯ ቈናዝዒሃ፡ ፍቱል፡** Gad. T. H.; Clem. f. 164; **ኢትግበሩ፡ ቈናዝዓተ፡ እምሥዕርተ፡ ርእስክሙ፡** F. N. 45. — *Voc. Ae.*: **ቈናዝዕ፡ ዘ፡ ብርንጎ፡**(“ንሳ፡?).

I. **ቀነየ፡** I, 1 [cui radici praeter II **ቀነወ፡** amh. **ቀኘ፡** et **ቅኔ፡**, comparanda sunt קִינָה *cantus lugubris* (קוֹנֵן) ܩܝܢܬܐ *sonus musicus*, قَيْنَةٌ *cantatrix, fidicina*, fortasse etiam נָגַן] i. q. **ቃነየ፡** I, 3; Nah. 3, 8 var.; Hez. 23, 42 var.

ቃነየ፡ I, 3 (cfr. **ቃና፡** sub II **ቀነወ፡**) *modulari, concentum facere* instrumentis: **ይቃንዩ፡** (v. **ይቀንዩ፡**) **በቃለ፡ አውታረ፡ መሰንቆ፡** φωνὴν ἁρμονίας ἀνεκρούοντο Hez. 23, 42; **ትቃኒ፡** (v. **ይቀኒ፡**) **አውታሪሃ፡** ἁρμόσαι χορδήν Nah. 3, 8; **ኀበ፡ አሳፍ፡ ይቃኒ፡ ወኀበ፡ ደቂቀ፡ ቆሬ፡ ይሴብሑ፡** M. M. f. 49.

ተቀንየ፡ (an **ተቀነየ፡**) III, 1 (2 ?) *cantus* (*liturgicos*) *cantare* vel *modulari, concentum facere*, c. Acc. cantus: **ካህናት፡ ይትቀነዩ፡ ዘንተ፡ መዝሙረ፡ በዜማ፡ ሐዘንዚን፡** Genz. f. 36; **ትትቀነይ፡ ዘንተ፡** f. 45; **ወእምዝ፡ በል፡ ወተቀነይ፡ ሃሌሉያ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7; Gad. T. H.

ቅኔ፡ subst. *cantus modulatus, modulatio:* **አሀ፡ አሀ፡ ለድምፀ፡ ቅኔሆሙ፡ ለካህናት፡ በቤተ፡ ክርስቲያን፡ እስመ፡ ናሁ፡ ተለጕመ፡ ዜማ፡ መሰንቆ፡ ጥዑም፡ በውስተ፡ መዝሙር፡ ወጸሎት፡** Genz. f. 46.

ምቅናይ፡ subst., est vox technica sacrae Abyssinorum musices, in Deg. obvia, incertae significationis.

II. **ቀነየ፡** I, 1 [קָנָה ܩܢܐ قَنَى et قَنَا *acquisivit, possedit*] Subj. **ይቅኒ፡**, 1) *acquirere, emere:* **ንቅንዮ፡ ለነዳይ፡ በዕዳነ፡** κτᾶσθαι Am. 8, 6. 2) *subjicere imperio suo, redigere in potestatem* vel *ditionem suam, in servitutem redigere; subjugare, dominari, imperio tenere*, c. Acc., δουλοῦν Gen. 15, 13; Kuf. 46. 48; Ex. 6, 5. 21, 2; κατακυριεύειν, κυριεύειν Gen. 1, 28. 3, 16; Ps. 9, 33. 18, 14; Sir. 17, 4; Jes. 14, 2; **እለ፡ እኩየ፡ ቅኔ፡ ይቀንይዎሙ፡** 19, 4; Jer. 3, 14; **ይቀንዮሙ፡ ወይኴንኖሙ፡** 1 Esr. 4, 3. 14. 15; Rom. 7, 1; βασιλεύειν Rom. 5, 17; κατεξουσιάζειν Marc. 10, 42; **ይቅንይኪ፡** Chr. ho. 6; de subjiciendis hostibus, terris, urbibus Jsp. p. 304. 305. 347 al. 3) *laborem imponere, ad laborem* vel *opus faciendum adigere* servos, jumenta: **ለገብር፡ ቅንዮ፡** ἔργον οἰκέτῃ Sir. 30, 33. 34. 36. 37, 11; Deut. 15, 19; **ዘጽንዐ፡ ትቀንዩ፡ ወታሰርሑ፡** Hez. 34, 4; **ቢጾ፡ ይቀኒ፡ በከንቱ፡** Jer. 22, 13 vrs. alt.; c. dupl. Acc.: **ቀነይዎሙ፡ ለባሕታውያን፡ ዐጸደ፡ ወይኖሙ፡** Job 24, 6 (*eos exercuerunt in recolenda vinea*; nisi hoc loco stirpem I, 2 statuere malueris).

አቅነየ፡ II, 1 alqm *servire facere* alicui, *subigere, subjicere imperio, dominio, potestati* alcjs, *in servitutem* alcjs *redigere:* c. Acc. et **ለ፡**, ut: **አቀንየከ፡ ለፀርከ፡** Jer. 15, 14. 17, 4 vrs. nov.; Manasse **ዘያቀንዮሙ፡** (**ለእስራኤል፡**) **ለግልፈዋት፡** F. M. 16, 1; **አቅነይክሙ፡ ርእሰክሙ፡ ለኀጢአት፡** Rom. 6, 19; 1 Cor. 9, 19; 2 Cor. 4, 5; Apoc. 9, 20; Herm. p. 74; Judae 6; **አራዊተ፡ ታቀኒ፡** Enc.

ተቀንየ፡ III, 1 1) *se dominio* vel *potestati* alcjs *subjicere, subigi, subdi, in servitutem redigi:* **ለከንቱ፡ ተቀንየ፡ ዓለም፡** Rom. 8, 20. 6, 18; 4 Esr. 10, 34; **እመ፡ ይሰምዑ፡ ወይትቀነዩ፡** Job 36, 11; **ተቀኒዮ፡ ለሰይጣን፡ ተሀጕለ፡** Asc. Jes. 11, 33. 2) *servire*, δουλεύειν, abs. et c. **ለ፡** Gen. 27, 29. 29, 20; Kuf. 28; Jes. 19, 23. 45, 14. 60, 12; Jer. 41, 9; Job 39, 9; Prov. 11, 29; **ተቀንዮ፡** δουλεία 26, 9. In specie a) *Deo* (diis) *servire* 4 Esr. 6, 63. 8, 31; Job 21, 15; Sir. 2, 1; Jes. 65, 13; Mal. 3, 17. 18; Ps. 2, 11; Jer. 11, 10; Hen. 5, 2; Kuf. 1; Asc. Jes. 2, 2. b) *ministrare* Deo, *sacra curare et administrare*, λειτουργεῖν: **ከመ፡ ይትቀነዩ፡ ሎቱ፡** Sir. 45, 14; **እለ፡ ይትቀነዩ፡ ቅድመ፡ እግዚ**"**፡** Kuf. 13; Num. 7, 5. c) in genere: *ministri munere fungi* Hen. 75, 1. 2. 3) *operari, laborare, opus facere* in specie *rusticum; agrum colere*, ἐργάζεσθαι: **ዘይትቀነይ፡ ወይትጌበር፡** Sir. 10, 27; Rom. 4, 4; **ተቀንዮ፡** Prov. 29, 36; **ዘኢይትቀነይ፡** ἀεργός (*deses*) 13, 4. 19, 15; manibus 1 Cor. 4, 12; 1 Thess. 4, 11; pedibus **ይትቀነይ፡ በእገሪሁ፡** Sir. 38, 30; c. **ለ፡** (ejus cui operarius servit): **ነባሪ፡ ዘበጽድቅ፡ ይትቀነይ፡ ለከ፡** Sir. 7, 20; Jer. 34, 8; in agris Matth. 9, 38. 20, 7. 12; c. Acc. agri Gen. 49, 15; **ከመ፡ ይትቀነያ፡ ለገነት፡** Kuf. 3; **ይትቀነይ፡ ወፍረ፡** Kuf. 50; de bove: **እጕልት፡ እንተ፡ ኢተቀንየት፡** Deut. 21, 3.

ቅኑይ፡ part. 1) *subjectus, subditus, obnoxius:* **ሥጋ፡ ቅኑይ፡ ለኀጢአት፡** κατάχρεος Sap. 1, 4; 2 Petr. 2, 19. 2) *in servitutem redactus, servus, mancipium:* **ቅኑይ፡ ነዳይ፡** Koh. 4, 13; **ነባሪ፡ ወቅኑይ፡** 1 Tim. 6, 1; **ቅኑየ፡ ገብረ፡ ይኩን፡** Kuf. 7. 43; **ያግዕዝ፡ ቅኑያነ፡** Phlx. 3; **ሠርዐ፡ እግዚ**"**፡ ሰንበተ፡ ለዕረፍት፡ ለቅኑያን፡** Deg.

ቅኔ፡ subst., plerumque m. 1) *servitus, servitium, ministerium:* **ቅኔ፡ እኩይ፡** Jes. 14, 3; **ቅኔ፡ መሪር፡** Enc.; **ቤተ፡ ቅኔ፡** Jer. 41, 13; Mich. 6, 4; **በብዝኀ፡ ቅኔሃ፡** Thren. 1, 3; Judith 8, 23; 2 Esr. 9, 8; Kuf. 46; **ቅኔ፡ ግብርናተ፡ ፈርዖን፡** Org. 1; **መንፈሰ፡ ቅኔ፡** Rom. 8, 15; **አርዑተ፡ ቅኔ፡** Gal. 5, 1; **ኅዳጠ፡ ትጻሙ፡ በቅኔሃ፡** (ἐργασία) Sir. 6, 19; Ps. 103, 15. 146, 9. 2) *labor, opera, opus, negotium*, in specie *opus agricolae:* **ቅኔ፡ እደዊነ፡ ኢናዕርዕ፡** Did. 13; **እምቅኔ፡ እደዊሃ፡ ትሁብ፡ ለነዳያን፡** 14; ἐργασία 2 Par. 4, 11. 5, 1; in agro Kuf. 3; **ግብር፡ ዘቅኔ፡** ἔργον λατρευτόν Lev. 23, 7; de disciplina ascetica, Lud. ex Enc.; **ይገብር፡ ቅኔሁ፡ በዲበ፡ ምስካቡ፡** Lud. e V. S. 3) *muneris functio, ministerium* sacrum in templo, ecclesia; *officium;* λειτουργία Sap. 18, 21; **ቅኔ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡** Did. 12; **ሥርዐተ፡ ቅኔ፡ ቤተ፡ ክ**"**ን፡** Kid. f. 18.

ቀንየት፡ et **ቅኔት፡** n. act. et subst., Pl. **ቅንየታት፡** et **ቅኔታት፡** 1) *dominatio, dominium, possessio*: **ቅንየትከ፡ ወምልክናከ፡ ኵሎ፡** τὸ πάντων σε δεσπόζειν Sap. 12, 16; **ቅንየት፡ ወምልክና፡** F. N. 40; **እመ፡ አኀዘ፡** (pignus) **ኢ.ወፅአ፡ እምእዴሁ፡ ኀበ፡ ቅንየተ፡ ካልኡ፡** F. N. 27. 2) *actus subjiciendi* vel *subjugandi*: **እስከ፡ ትቀንይዋ፡ ለሀገር፡ እስመ፡ ቀርበ፡ ቅንየታ፡** Jsp. p. 304. 3) *servitus*, δουλεία Esth. 7, 4; Ex. 6, 6; **ቤተ፡ ቅንየት፡** 13, 3. 14; Lev. 26, 45; Deut. 5, 6. 6, 12. 7, 8; Lit. 173, 1. 4) *creatura serva* Hen. 75, 3 c. var.; **ባሕር፡ አመቱ፡ ወወሓይዝተ፡ አፍላግ፡ ቅንየታቲሁ፡** Lit. Epiph.

ቅንያት፡ subst. *servitus*: **ቅንያት፡ መሪር፡** Ssal. Req.

ቀናዪ፡ n. ag., Pl. **ቀነይት፡** et **ቀናይያን፡**, sub imperium et potestatem subjungens, *subjugator, dominus, herus*: **ቀናይያኒሆሙ፡** Chr. Ta. 26; **አይቴ፡ ሀለዉ፡ ቀነይት፡ ወቅኑያን፡** Genz. f. 119; **በኀልከ፡ ለኵሉ፡ ነባሪ፡ ወቀናዪ፡ ዕረፍት፡ ውእቱ፡** Deg.; Mavâs. nr. 11.

ተቀናዪ፡ n. ag. (III, 1) serviens, *famulus, minister* Sx. Nah. 25.

መቅነዪ፡ part. c. term. adj. *qui imperio* (suo) *subjicit*: **ለከ፡ ንትቀነይ፡ ዘአንተ፡ መቅነዪ፡ ለኵሉ፡** Lit. 173, 2.

ምቅናይ፡ subst. *locus* vel *regio servitutis*: **ቤተ፡ ምቅናይክሙ፡** Ex. 20, 2; M. M. f. 243.

መቃኒት፡ subst., forma Pl. (Sing. nondum repertus), Pl. Pl. **መቃኒታት፡** dubiae significationis, fortasse *instrumenta, machinae*: **አዘዘ፡ ሳቦር፡ ንጉሥ፡ ያምጽኡ፡ መቃኒተ፡ ሥቃይ፡ ከመ፡ ያፍርሆ፡ ለቅዱስ፡** Sx. Tachs. 10; **አርአዮ፡ ኵሎ፡ መቃኒታተ፡ ሥቃያት፡** Mag. 7.

ቀንዲል፡ n. prgr. sc. *candela* قِنْدِيل (m. Sx. Ter 30), Pl. **ቀንዲላት፡** et **ቀናዲል፡** *lucerna, lampas*; **ለእመ፡ ኀልቀ፡ ቅብአ፡ ዘይት፡ እምቀንዲል፡** M. M. f. 110; **ቀንዲላት፡** Sx. Ter 30; **ቀናዲል፡** Sx. Masc. 10; **ክልኤቱ፡ ቀናዲል፡** I Sal. Mar.; Lud. com. hist. p. 303, n. 11. — Librum **መጽሐፈ፡ ቀንዲል፡** inscriptum vid. in d'Abbadie Catal. p. 210.

ቄንደየ፡ quadrl., cujus etymon non liquet (fortasse referendum ad قَمِدَ *longo et crasso collo praeditus fuit*; قَمَدَ *noluit, detrectavit*; IV *extulit collum*).

ተቄናደየ፡ III, 3 *insolentia exsultare, superbire, gloriari, fastum facere* alicui, κατακαυχᾶσθαι Jer. 27, 11. 38; עָלַז 28, 39 vrs. nov.; **ትትቄናደዩ፡ ብየ፡** (v. **ላዕሌየ፡**) **ወትዘረክቡኒ፡** ἐνάλλεσθέ μοι ὀνείδει Job 19, 5. — *Voc. Ae.*: **ተቄናደየ፡ ዘ፡ ተጓደደ፡**

ቀንጠሰ፡ quadrl. I, ut videtur: *hinc inde conquirere* vel *colligere*, herbas: **አልቦሙ፡ ዘይበልዑ፡ ዘእንበለ፡ ሐምለ፡ ገዳም፡ ይቀነጥሱ፡ እምአድባር፡ ወአብሲሎሙ፡ ይሴሰዩ፡** Asc. Jes. 2, 11. [قمش et قمط?].

ቀንጠበ፡ quadrl., sec. Lud. *perfodere*: **ይቀንጥቡ፡ ድርዖ፡** „*perfodiant* (ni fallor) *loricam ejus*" Lud. e L. Myst.

ቅንጣብ፡ subst., ut videtur: *segmentum, pars abscissa* [قضب قطب קָצַב]: **ወይእዜሰ፡ ገማዳተ፡ አብድ፡ ወቅንጣባተ፡** (v. **ወቅጠባተ፡**) **ረሰይከኒ፡** νῦν δὲ κατάκοπόν με πεποίηκε μωρὸν σεσηπότα Job 16, 7 (σεσηπότα non ad verbum vertisse videtur interpres; an **ቅንጣብ፡** cum قَضَى componendum?).

ቅንጣዌ፡ vel **ቅንጣዊ፡** subst., *dolor ventris*, edacitate genitus; an *stomachi cruditas, ventris gravatio?* (sec. Lud.: affectus illorum, qui fame laborarunt, quo ob subitam intestinorum repletionem moriuntur): **ለብእሲ፡ ሥሡዕ፡ ዘኢይጸግብ፡ ደዌሁ፡ ቅንጣዌ፡ ወገበጥ፡ ወጥዋይ፡** (Gr.: πόνος ἀγρυπνίας) Sir. 34, 20; **ጽጋብ፡ ጸዋዒ፡ ቅንጣዌ፡ ውእቱ፡ ወቅንጣዌ፡ ጸዋዒ፡ ደዌ፡ ወደዌ፡ ጸዋዒ፡ ሞት፡** Fal. f. 79. — *Voc. Ae.*: **ቅንጣዌ፡ ዘ፡ ቍንጣን ።**

ቀነጸ፡ I, 1 et 2 [قهز قحص قحز نقز قنز قلز قلص قمص, vid. etiam Ges. thes. p. 1226] I, 1 Subj. **ይቅንጽ፡**, *salire*, **ይቀንጹ፡** Sap. 5, 22; **ይቄንጽ፡** Phlx. 106; Cant. 2, 8. a) *absilire*, **ቀነጸ፡ እምኔሃ፡ ወወፅአ፡** Jsp. p. 306; **ቅንጽ፡** ἀποπήδησον Prov. 9, 18; fortasse etiam Hen. 89, 52 (saliendo se abripere). b) *desilire*: **ቀነጸ፡ እምዲበ፡ ሰረገላ፡** M. M. f. 66. c) *subsilire* (sursum) Jsp. p. 369. d) *exsilire, prosilire* contra alqm, *insilire*: **ቀነጸ፡ ላዕሌሁ፡ ወዘበጦ፡ በሰይፍ፡** Jsp. p. 292; **ቀነጸ፡ ላዕሌሁ፡ ሐሙሁ፡ ወቀተሎ፡** f. 298; **ቀነጹ፡ ላዕለ፡ ሠራዊት፡ ዮናናውያን፡** f. 294. e) *adsilire* i. e. (beifpringen) *succurrere*: **በረድኤትነ፡ ቅንጽ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

አቅነጸ፡ II, 1 *facere ut saliat, exsiliat, prosiliat*, caet.: Ps. 28, 6 annot.; **ፍቅር፡ አንተ፡ አቅነጽኮ፡ እምውስተ፡ ሐመር፡** M. M. f. 208.

ቍንጽ፡ subst. *pulex* 1 Reg. 24, 15.

ቈንጽል፡ subst., m. et fem. (Luc. 13, 32), Pl. **ቈናጽል፡** θῶς, *vulpes* Jud. 1, 34. 15, 4 seq.; Cant. 2, 14; Ps. 62, 9; 1 Reg. 24, 15 var.; 3 Reg. 20, 10; 2 Esr. 14, 3; Hez. 13, 4; Hen. 89, 10 seq.; Thren. 5, 18; Matth. 8, 20; **ይበውእኑ፡ ዐንበሳ፡ ውስተ፡ ግበ፡ ቈንጽል፡ አው፡ ቈንጽል፡ ኀበ፡ ዐንበሳ፡** (proverbium) Th. P.; epitheton hominum astutorum, ut Herodis Luc. 13, 23; Arii, Sal. Nic. 2; et Satanae: **ሰይጣን፡ ቈንጽል፡ ጕሕላዊ፡ ወዐንበሳ፡ ዘይጥሕር፡** Kedr f. 87. — *Voc. Ae.*: **ቈንጽል፡ ዘ፡ ቀበሮ፡**, de quo vid. Harris II Anh. p. 51. [A saliendo nominatum videtur animal, cfr. **ቀነጸ፡**].

ቈንፍዝ፡ subst. [קִפּוֹד ܩܘܦܕܐ قُنْفُذ et قُنْفُذ; de etymo vid. Ges. thes. p. 1226] *erinaceus, ericius* (sec. Lud. *hystrix*): ἐχῖνοι Jes. 14, 23 vrs. alt.; 34, 11. 15. — *Voc. Ae.*: **ቅንፍዝ፡ ብ፡ ዠርት ።**

ቆለ፡ rad. inus., قَالَ *dixit*. Hinc

ቃል፡ subst., m. et fem., Pl. **ቃላት፡** [קוֹל ܩܠܐ قَالَ vel قَوْل] 1) *vox* vel *sonus* cujusvis generis a) vox hominum, angelorum Dei: Cant. 2, 14; 4 Esr. 10, 39; **ቃለ፡ ነገር፡** Hebr. 12, 19; **መጽአ፡ ቃል፡ እምሰማይ፡** Dan. 4, 28; Asc. Jes. 9, 1. 2; Apoc. 19, 1; **ቃለ፡ ሐሤት፡ ወቃለ፡ ፍሥሓ፡** Jer. 7, 34. 16, 9; **ቃል፡ ተሰምዐ፡ በራማ፡** 38, 15; **ቃለ፡ ብካይ፡** Ps. 6, 8; **ይሰምዓ፡ ቃልየ፡** Joh. 10, 16. 27; **ይሁቡ፡ ቃሎሙ፡** *edant vocem suam* Jer. 4, 16; Ps. 17, 15; **አንሥኡ፡ ቃለክሙ፡** Jes. 13, 2. 40, 9; **አልዐለ፡ ቃለ፡** *sustulit vocem* Kuf. 39; **አዕቢ፡ ቃለከ፡** Jes. 58, 1;

ያዐቢ፡ ቃሎ፡ Sir. 21, 20; ጸርሐ፡ በቃል፡ Num. 14, 1; በዐቢይ፡ ቃል፡ *alta voce* 1 Reg. 28, 12; Deut. 5, 19; Hez. 9, 1; Jes. 29, 6. 36, 13; በ፩ቃል፡ *una voce* Luc. 14, 18; Ex. 19, 8; Asc. Jes. 7, 15. 8, 18. b) *vox animalium* Cant. 2, 12; Koh. 12, 4; 1 Reg. 15, 14; Zach. 11, 3; Jer. 9, 10. c) *sonus, strepitus* rerum inanimatarum: ቃለ፡ አሥዋክ፡ Koh. 7, 6; አስራብ፡ Ps. 41, 9; Apoc. 1, 15; መንኰራኵር፡ Nah. 3, 2; ቀርን፡ 3 Reg. 1, 41; Hez. 33, 4; ዕንዚራ፡ Am. 6, 5; Apoc. 18, 22; 1 Cor. 14, 7; አውታረ፡ መሰንቆ፡ Hez. 23, 42. 26, 13. 33, 32; ፀዓዕ፡ Sir. 43, 17; መንፈስ፡ Joh. 3, 8; tonitru Job 37, 3; Ps. 76, 16. 17. 2) *sermo, oratio* a) quatenus est loquendi facultas vel ratio: ወሀበሙ፡ ቃለ፡ ወልሳነ፡ ወዐይነ፡ ወእዝነ፡ Sir. 17, 5; ዘኢያአምር፡ ቃለ፡ 14, 3; 1 Cor. 14, 10. 11; እንስሳ፡ ዘአልቦ፡ ቃል፡ ἄλογα 2 Petr. 2, 12; ቃልከ፡ ያዐውቀከ፡ (λαλιά) Marc. 14, 70. b) *fama, rumor*: ቃል፡ ተሰምዐ፡ በቤተ፡ አብርሃም፡ Kuf. 23. c) quatenus sunt dicta, effata, verba. 3) a) *verbum*: ደኀሪት፡ ቃል፡ Koh. 7, 8; ቃል፡ ሠናይ፡ ይኄይስ፡ እምውሂብ፡ Sir. 18, 16; ቦቱ፡ ቃለ፡ እንተ፡ ታመጽአ፡ ለሞት፡ 23, 12; ቃል፡ እንተ፡ ነበብከ፡ 27, 23; ቃልየ፡ 41, 16; Matth. 8, 8. 16. 26, 75; Luc. 2, 49; ኀጥኡ፡ ቃለ፡ እንተ፡ ያወሥኡ፡ 2 Esr. 15, 8; አሐተ፡ ቃለ፡ Job 9, 3; Esth. 6, 10; Judith 2, 13; Jos. 21, 43; ዘንተ፡ ኵሎ፡ ቃላተ፡ Jer. 50, 1; Kuf. 39; Hen. 5, 4; Asc. Jes. 1, 2. 4. 5. 7. b) *verba, sermo, oratio*: ቃሎሙ፡ ለጠቢባን፡ ድሉት፡ በመዳልው፡ Sir. 21, 25; ኀሳርከኒ፡ ወክብርከኒ፡ እምቃልከ፡ 5, 13; ዘክልኤቱ፡ ቃሉ፡ δίγλωσσος 5, 14; ምዕረ፡ አውሚአከ፡ ሶቤሃ፡ ፈጽም፡ ቃለከ፡ 35, 8. 19, 15. 48, 1; Ps. 44, 1; Jud. 5, 29; Ex. 18, 19. 23. 19, 8; 2 Reg. 20, 18; Matth. 22, 15; ቃለ፡ ነገሩ፡ ለይእቲ፡ መጽሐፍ፡ Esth. 4, 8. In specie α) opp. operibus et factis: 1 Tim. 4, 12; በቃል፡ ወበምግባር፡ Did. 17; በቃል፡ ወአከ፡ በምግባር፡ Lud. ex Hom. β) *jussum, mandatum*: ወፅአ፡ ቃል፡ እምቅድመ፡ ገጹ፡ Kuf. 5; ኢይትገሐሥ፡ እምነ፡ ቃሉ፡ Sir. 16, 28; Jos. 1, 13; 1 Reg. 15, 23; 2 Reg. 12, 9; ዐሥሩ፡ ቃል፡ *decalogus* Deut. 4, 13; Ex. 34, 28; ዐሥሩ፡ ቃላት፡ Syn. f. 293; crebro: በቃለ፡ *jussu* vel *auctoritate* alcjs Ex. 17, 1; Num. 3, 16; Esth. 3, 12; በቃልየ፡ ἐν τῷ ὀνόματί μου 1 Reg. 25, 5. 9; Jac. 5, 10. γ) *promissum*: ወልጠ፡ ቃል፡ Sir. 41, 18; Ruth 4, 7; Ps. 118, 49; 3 Reg. 2, 4; Apoc. 17, 17. δ) *effata* numinis, doctrina vel verba a Deo vel Christo revelata, mandata, promissa: ቃለ፡ እግዚ"፡ τὰ λόγια Θεοῦ Ps. 17, 33; Hebr. 5, 12; Ps. 18, 15; Sir. 36, 19; ቃል፡ ዘኮነ፡ ኀበ፡ ኢሳይያስ፡ Jes. 2, 1. 3. 38, 4; Jer. 1, 1. 2. 17, 15; Matth. 4, 4; Luc. 5, 1; Jos. 5, 37; Rom. 9, 6; Phil. 2, 16; 1 Tim. 4, 6; Jac. 1, 18; 1 Petr. 1, 25; ቃላተ፡ እግዚእነ፡ (in bibliis scripta) Phlx. 3. ε) *verbum Dei creans, substantiale*, Ps. 32, 6; Jes. 55, 11; Hebr. 4, 12; Joh. 1, 1 seq.; Apoc. 19, 13; creberrime in libris theologicis ut Chr., Cyr., Haim. Ab., al. ζ) *ratio*: ያገብእ፡ ቃለ፡ በእንቲአሁ፡ Matth. 12, 36, coll. 1 Petr. 3, 15. 4) a) *causa*, sensu forensi: Ex. 18, 22; Jos. 20, 4; 2 Reg. 15, 3; Matth. 18, 16. b) *res gesta*: እምድኅረ፡ እላንቱ፡ ቃላት፡ 2 Par. 32, 1; ዘተረፈ፡ እምቃላተ፡ ዳዊት፡ 1 Par. 29, 29; 2 Par. 13, 22 al.; ዜና፡ ቃላቲሁ፡ *relatio actorum ejus* Enc. Ter 16. c) *res*: ፫ ቃለ፡ ዘአነ፡ እነብብ፡ ላዕሌከ፡ 1 Par. 21, 10. 11. 13 (aliâs ነገር፡), 5) ቃለ፡ ንጉሥ፡ vel ቃለ፡ ሐፄ፡ vulgo dicitur *nuntius* vel *legatus* Regis Aethiopiae, Lud. e Conf. Ssagâ-Zaab.

ቆመ፡ I, 1 [קוּם ܩܳܡ قَامَ] Subj. ይቁም፡ *stare, se sistere* Matth. 6, 5. 13, 2. 20, 3. 6. 24, 15. 27, 11. 47; Luc. 5, 1. 6, 17. 19, 8. 21, 36. 23, 35; Joh. 1, 26. 18, 18. 25. 20, 14; ቁም፡ በእገሪከ፡ Hez. 2, 1. 37, 10; ቆመት፡ በእግረ፡ ሰብእ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Dan. 7, 4; አዕማደ፡ ወርቅ፡ ዘይቀውሙ፡ በዲበ፡ ምክያደ፡ ብሩር፡ Sir. 26, 18; ቁም፡ ውስተ፡ አንቀጸ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ Jer. 7, 1 vrs. nov.; ቆሙ፡ ቅድመ፡ እግዚ"፡ Job 1, 6; παραστήσονται Jes. 60, 10; Ps. 5, 4; ከመ፡ ኢይቁም፡ ውስተ፡ መከንከ፡ Sir. 12, 12; ቁም፡ ላዕሌየ፡ 2 Reg. 1, 9. 10; ቆመ፡ ማእከለ፡ — ወማእከለ፡ Jes. 59, 2; Hen. 18, 3; አፍአ፡ ይቀውም፡ Sir. 21, 23; ይቀውሙ፡ በፍርሀት፡ 4 Esr. 8, 25. Passim c. Acc. loci, ut: ኢየሱስ፡ ይቀውም፡ ሐይቀ፡ M. M. f. 207. a) *stare* i. e. *positum esse* Jud. 16, 26; Hen. 14, 22; እመ፡ ቆመ፡ አረፋቲሃ፡ 2 Esr. 4, 16; 1 Esr. 2, 20; c. በ፡ *constitutum esse* in re, *niti* re Rom. 5, 2; 2 Tim. 2, 19; 1 Petr. 5, 12; 1 Joh. 5, 19; Col. 1, 17. b) *consistere, insistere, subsistere, inhiberi*, de iis, quae antea movebantur: 1 Reg. 20, 38; Gen. 19, 17; Ex. 15, 8; Matth. 2, 9. 20, 32; Luc. 18, 40; አኮኑ፡ በእዴሁ፡ ቆመት፡ ፀሐይ፡ Sir. 46, 4; Jos. 10, 12. 13; ቁም፡ ምስሌየ፡ 1 Reg. 9, 27. 30, 9; 4 Reg. 2, 8; አንቀዕተ፡ ማያት፡ ይቀውሙ፡ ወኢይውሕዙ፡ 4 Esr. 4, 28; Luc. 8, 44; Hen. 90, 41; ቆመ፡ ዝናም፡ እምነ፡ ሰማይ፡ Gen. 8, 2; (afflictus transeunti inclamat:) ቁመኒ፡ ቁመኒ፡ በእንተ፡ እግዚ"፡ (c. suff. Dat.) Gad. T. H.; ቁም፡ *subsiste* (in legendo) i. e. *pausam fac* Octat. Aeth. P. II. p. 164; Rom. 3, 2. c) *adstare, circumstare* Gen. 45, 1; Asc. Jes. 6, 14; Matth. 26, 73; Joh. 3, 29. 12, 29. d) *locum tenere, persistere* (opp. fugere), ከመ፡ ትቁሙ፡ ውስተ፡ ፀብእ፡ Hez. 13, 5 vrs. nov.; c. ቅድመ፡ Dan. 8, 4. 7; Jos. 7, 12. 13; Job 9, 4; Ps. 129, 3; Enc. Mag. 28. e) *perstare* i. e. α) *perdurare, constare* (bestehen) Job 8, 15; Koh. 1, 4; 4 Esr. 5, 40. 7, 12. 8, 63; ኪዳንከሙ፡ ኢይቀውም፡ Jes. 28, 18. 51, 8; ሃይማኖትሰ፡ ለዓለም፡ ትቀውም፡ Sir. 40, 12. 41, 13; ይቀውም፡ ስሙ፡ ለትውልደ፡ ትውልድ፡ 39, 9; Hen. 50, 4. 41, 2; Matth. 12, 25; Luc. 11, 18; Col. 1, 17. β) *perseverare*: ቁም፡ በሥርዐትከ፡ Sir. 11, 20; 4 Esr. 9, 31; ኢትቁም፡ በነገር፡ እኩይ፡ Koh. 8, 3; Joh. 8, 44. γ) *manere* Ruth 2, 7; ይቀውም፡ ምስሌከ፡ Sir. 12, 15; ሐሠር፡ ቅድመ፡ ዐውሎ፡ ዘ ኢይቀውም፡ 22, 18; ቁመኒ፡ Ex. 34, 2; Num. 9, 8 (*mane me*). δ) *ratum esse* vel *fieri* Num. 30, 5. 8. 12; Matth. 18, 16; 2 Cor. 13, 1; ዘመኑ፡ ቃል፡ ይቀውም፡ Jer. 51, 28; ኢይቀውም፡ ትእዛዙ፡ *ejus testamentum irritum est* F. N. 41, 2. ε) *confirmari*: ወቆመ፡ ግብሩ፡ ὠρθώθη 1 Esr. 1, 21. ζ) *exsistere*: ዘእንበለ፡ ትቁም፡ ምድር፡ 4 Esr. 1, 6; Ps. 89, 2; *oriri* c. እምነ፡ Hen. 44. f) *praepositum esse, praeesse*, c. ላዕለ፡ Ruth 2, 5; c. ለ፡ 1 Thess. 5, 12; Prov. 26, 17; de patriarcha Alexandrino ዘቆመ፡ Enc. Jac. 5. g) *resistere, insurgere, obsistere* c. ላዕለ፡, ut: ትቀውሙ፡ ላዕለ፡ ነፍስየ፡ Job 21, 27; Lev. 19, 16; Num. 26, 9; Ps. 17, 43. 52. 43, 7. h) *assistere, adesse* alicui *protegendo* vel *defendendo*, c. ለ፡ ut Ps. 19, 1; (cfr. Prov. 26, 17); እቀውም፡ ለዛቲ፡ ሀገር፡ Jes. 38, 6; Dan. 12, 1; vel c. Acc. prs.: ጥበብየ፡ ቆመተኒ፡ Koh. 2, 9; ቁሙኒ፡ በፍኖት፡ Enc. Ter 16. i) *forâs stare* i. e. *segregari* c. እምነ፡ vel አፍአ፡ እምነ፡, ut: ይቁም፡ እምቤተ፡ ክርስቲያን፡ Clem. f. 127. 128. 133. 146. 161 seq.; ይቁም፡ ἀφοριζέσθω II Can. Ap. 43. (vid. ቀዊም፡ et ተቀውመ፡; etenim *poenitentes* ይቀውሙ፡ አፍአ፡ እምቤተ፡ ክ"ን፡ Clem. f. 146.).

አቀመ፡, rarius **አቆመ፡** (ut 1 Reg. 6, 14; Macc. f. 16 al.) II, 1, Imprf. **ያቀውም፡**, Subj. **ያቅም፡** *stare facere, sistere,* Ps. 30, 10; **ምንት፡ያቀውመከ፡አፍአ፡** Gen. 24, 31; Matth. 20, 6; **አቀመኒ፡በእገርየ፡** Hez. 2, 2; 4 Esr. 10, 44; **አቀመኒ፡በብረክየ፡** Dan. 10, 10. a) *erigere, statuere* Job 40, 12; **አቀመ፡ቤተ፡** Sir. 47, 13; **ያቀውም፡ደብተራሁ፡** 14, 25; **መኑ፡አቀሞሙ፡ለአድባር፡** Jes. 40, 13; **ምስለ፡** Dan. 3, 1; Asc. Jes. 4, 11; altare Gen. 33, 20; turres Judith 1, 3; lapides Deut. 27, 4; columnam Kuf. 27; Gen. 28, 18; **ያቀውሞ፡ውስተ፡ቤት፡** Jes. 44, 13. b) *collocare, ponere:* **ኢታቅሞ፡መንገሌከ፡** Sir. 12, 12; Num. 8, 13; Matth. 4, 5. 18, 2. 25, 33; Luc. 9, 47; Act. 1, 23. 22, 30; **አቀመኒ፡ከመ፡መጠራ፡ለሐጽ፡** Thren. 3, 12; **አቀሙ፡ላዕሌሃ፡ነዳፍያነ፡** Jer. 28, 27. c) *stabilire:* 2 Reg. 3, 10; **ያቀውሞን፡ለእገሪከ፡ከመ፡ኢያንቀልቅላ፡** ἐρείσει Prov. 3, 26. d) *surgere* vel *prodire facere, excitare, suscitare:* **አቅም፡ነቢያተ፡ለስምከ፡** Sir. 36, 20; Hen. 84, 6; in specie: prolem, Deut. 25, 7. 8; Ruth 4, 5. 10; Kuf. 22; **አቀውም፡ለዳዊት፡ሠርፀ፡ጽድቀ፡** Jer. 23, 5; **አቀመት፡ውሉደ፡እምላዕለ፡መሐዛ፡** Sir. 23, 23; Matth. 22, 24; vel hostes 1 Reg. 22, 8; **አቀውም፡ገጽየ፡ላዕለ፡ይእቲ፡ነፍስ፡** ἐφιστάναι Lev. 17, 10. 20, 3. e) *instituere, constituere,* foedus Gen. 6, 18. 9, 11; Ex. 34, 27; Kuf. 15; **በመሐላ፡አቀመ፡ሎቱ፡ኪዳነ፡** Sir. 44, 21; legem 2 Cor. 10, 13; festum Enc.; diem Act. 17, 31; testimonium Ps. 104, 9; **ያቀውመከ፡ሎቱ፡ሕዝበ፡ቅዱሰ፡** Deut. 28, 9; **ልዑለ፡መዓርገ፡እምዕራገ፡ዲያቆን፡ያቅሞ፡** *in altiorem gradum, quam est gradus diaconi, constituat cum* Enc. f) stabilire i. e. *confirmare, ratum facere, exsequi,* **ያቀውም፡ቃለ፡ገብሩ፡** Jes. 44, 26; Jer. 36, 10; **እለ፡ኢያቀውሙ፡ቃለ፡ኪዳንየ፡** 41, 18; 1 Reg. 3, 12; **አቀውም፡መሐላየ፡** Kuf. 24; **ከመ፡ያቅም፡ቃሎ፡** Ruth 4, 7; Num. 30, 14. 15; **ከመ፡አቅም፡መሐላየ፡** Jer. 11, 5; Ps. 20, 11. 118, 38; Hebr. 10, 9; Hen. 84, 5. g) *sistere; subsistere facere; cohibere, inhibere, detinere,* Act. 8, 38; **አዘዘ፡ያቅሙ፡ሰረገላሁ፡** M. M. f. 47; **አቅም፡እዴከ፡** ἄνες τὴν χεῖρά σου 1 Par. 21, 15; **ምንት፡አቀመክሙ፡ዝየ፡** Jes. 52, 5; **ታቀውም፡ዝናመ፡ሰማይ፡** Hagg. 1, 10; **አቀምኩ፡አፍላጊሃ፡** Hez. 31, 15; 4 Esr. 13, 46. 49; Ps. 77, 16; **እኀዝዎ፡ወአቀምዎ፡** Luc. 4, 42. α) *morari* (anstehen lassen): circumcisionem **ኢይክሉ፡አቅሞ፡ወኢአድኅሮ፡** M. M. f. 292; Hen. 80, 2. β) *desistere, absistere* i. e. *cessare,* **አቀመት፡ወሊደ፡** Gen. 29, 35. γ) *desistere* vel *desoiscere facere* c. Acc. et **እምነ፡** Asc. Jes. 1, 9.

ተቀውመ፡ III, 1 1) *poni, constitui* Hebr. 8, 1 Plgl. 2) *abigi, segregari* c. **እምነ፡** Hen. 53, 2 (vid. **ቆመ፡** n. i.).

ተቃወመ፡ III, 3 1) *se opponere, insurgere* contra alqm, *resistere, obstare, adversari, repugnare,* **ስእኑ፡ተቃውሞ፡** Kuf. 48; c. **ላዕለ፡**, ut: **እመ፡ተቃወሙ፡ላዕለ፡እግዚ"፡** Num. 26, 9; c. **ምስለ፡**, ut: **ኢትትቃወም፡ምስለ፡እግዚ"፡** 1 Esr. 1, 25; c. **ቅድመ፡**, ut: **ተቃወሙ፡ቅድመ፡ፀር፡** Sir. 46, 7; plerumque c. Acc.: Num. 16, 2; **ይትቃወመከ፡ቅድሜከ፡** Kuf. 48; Job 41, 1; **መኑ፡ይትቃወማ፡ለዘ፡ነኔሁ፡** 9, 19; Sir. 45, 18; Jes. 3, 9; **መኑ፡ይትቃወም፡እዴሁ፡** 14, 27. 41, 11; **ጌጋይነ፡ተቃወመነ፡** 59, 12; Jer. 14, 7. 27, 24. 29, 20; **አልቦ፡ዘይትቃወሞ፡ለቃልኪ፡** Judith 8, 28; **ይትቃወሞነ፡ለምግባሪነ፡** Sap. 2, 12; **ኢይትቃወማ፡ምንትኒ፡እኩይ፡** Prov. 3, 15. 34; Ps. 16, 8. 75, 7; **ዘይትቃወመከ፡** ἀντιδοξῶν σοι Esth. 4, 17 apcr.; Eph. 6, 11; Rom. 9, 19; Phil. 1, 28; 1 Tim. 1, 10; 2 Tim. 3, 8; in bello 3 Reg. 12, 24; in disputatione Sx. Genb. 21; inobedienter: **ለእመ፡ተቃወሞ፡ዲያቆን፡ለቀሲስ፡** F. N. 9. 2) se opponere i. e. *sustinere* impetum alcjs, ὑφίστασθαι, c. Acc.: **መኑ፡ይትቃወማ፡ለእሳተ፡ርእየቱ፡** Mal. 3, 2; Koh. 4, 12; Sir. 43, 3; **ኢይትቃወምዎ፡ለኀይለ፡አፍራሲነ፡** Judith 6, 3; Apoc. 6, 17; c. **ቅድመ፡**, ut: **አልቦ፡ዘይትቃወም፡ቅድመ፡ገጹ፡** Nah. 1, 6. 3) pro aliquo i. e. *propugnare, protegere, defendere,* c. **ለ፡** Prov. 24, 28 ὑπερασπίζειν; **ይትባእስ፡ወይትቃወም፡ሊተ፡** Org. 5; c. Acc. Ps. 93, 16. 4) opponi alterum alteri i. e. *comparari:* **ምስለ፡ብርሃን፡እንዘ፡ትትቃወም፡ትትረከብ፡ከመ፡ቀዳሚት፡ይእቲ፡** Lit. Epiph. (cfr. Sap. 7, 29).

ቀዊም፡ vel **ቀውም፡** part. 1) *stans, positus, collocatus* Asc. Jes. 9, 35; Sx. Jac. 9; **እሙንቱ፡ቀዊማን፡ላዕሌሃ፡** (sc. **ለቅጽር፡**) Jsp. p. 370. 2) *ratus, in usu receptus:* **ወውእቱ፡** (sc. **ቀኖና፡በስልዮስ፡**) **ቀዊም፡በኀበ፡ግብጻውያን፡ወመለካውያን፡** F. N. p. 9. 3) *exclusus, segregatus:* **ሕሩም፡ወቀውም፡እምቤተ፡ክር"ን፡** Clem. f. 86. 89; **ይኩን፡ቀዊመ፡ወሕሩመ፡እምቤተ፡ክ"ን፡** f. 85; **ቀዊም፡እምኖኅተ፡አንቀጸ፡ብርሃን፡** f. 123; **ርጉም፡ወቀዊም፡ወውጉዝ፡ውእቱ፡** f. 160; **ቀዊም፡እማዕርገ፡ቤተ፡ክ"ን፡** f. 127; II Can. Ap. 31.

ቃውም፡ part. act. *protector, defensor, patronus:* **አነ፡ቃውምከ፡ወዐስብከ፡ጥቀ፡** Kuf. p. 55; **ንጉሥ፡ልብው፡ቃውመ፡ሕዝቡ፡** Sap. 6, 26; Org. — *Voc. Ae.:* **ቃውም፡ሊቀ፡ብ፡አለቃ ።**

ቆም፡ subst., plerumque m., 1) *statio,* **ተዘከረኒ፡በቆምየ፡** (var. pro **ቁመትየ፡**) Jer. 18, 20. 2) *statura* Matth. 6, 27; Luc. 12, 25. 19, 3; Cant. 7, 8; 1 Reg. 9, 2; Phlx. 60. 3) *altitudo* Apoc. 21, 16; Ex. 25, 10. 23. 30, 2; **ቆመ፡አረፍት፡** Judith 1, 2. 4; **ወኖኀ፡ቆማ፡** Hez. 19, 11. 31, 3. 40, 5; 2 Esr. 6, 3; Dan. 4, 7. 8; Jer. 52, 21 vrs. nov.; **ኢይትዐወቅ፡ኑኃ፡ወግድማ፡ወኢቆማ፡** Clem. f. 50; trsl.: **በአምጣነ፡ኀይሉ፡ለሰብእ፡ቆሙ፡** Sir. 28, 10; **ደምሰስ፡ቆሞሙ፡በእደ፡ብእሲት፡** τὸ ἀνάστεμα (*animus elatus?*) Judith 9, 10.

ቁመት፡ (**ቍመት፡**) n. act. 1) *statio, standi actus:* **ተዘከር፡ቁመትየ፡** Jer. 18, 20. 2) *statura* Kuf. p. 86. 3) *constitutio, substantia* (Bestand): **ሥርዐተ፡ቁመተ፡ዓለም፡** σύστασις κόσμου Sap. 7, 17; (episcopus ne prae se contemnat clericos et laicos) **እስመ፡ውስቴቶሙ፡ይከውን፡ቍመተ፡ጉባኤ፡** (ecclesiae) Const. Ap. 49. 4) *status, conditio* (Stand, Zustand): **አኀው፡** (monachi): **እለ፡ይከውኑ፡ውስተ፡ቁመት፡ፍጽምት፡** Phlx. 45. 5) *segregatio, exclusio* (vid. **ቀዊም፡**): **ቁመት፡ወሕርመት፡** Clem. f. 141; ἀφορισμός II Can. Ap. 72.

ቀዋም፡ adj. (Lud. **ቀዊም፡**), m. et fem., *procerus, erectus; altus:* **ወቀዋም፡ወላሕይ፡ወጽኑዕ፡እምኵሉ፡ደቂቁ፡** 2 Par. 11, 23; **ኵሉ፡አረፍት፡ቀዋም፡** πᾶν τεῖχος ὑψηλὸν Jes. 2, 15.

ቀዋሚ፡ n. ag. 1) *stans:* **ሱራፌል፡ወኪሩቤል፡ቀዋምያን፡ዐውደ፡መንበሩ፡** Genz. f. 118. 2) *stabilis, permanens* 2 Cor. 3, 11; **ጽርሕ፡ቀዋሚት፡እንተ፡ኢትወድቅ፡** Org. 3. 3) per se subsistens, *substantialis:* personae divinitatis **ቀዋምያን፡** Lud. e Mss. Colb. 4) *patronus, protector, defensor* Ps. 36, 41; Petrus **ቀዋሚሃ፡ለመዓስብ፡** Deg.; episcopus sit **ቀዋሚ፡ለመበለት፡ወለእጓለ፡ማውታ፡** Kid. f. 6. 5) *antistes, procurator,* c. **ላዕለ፡**, ut: **አበ፡ምኔት፡ይረስዮ፡** (monachum) **ቀዋሚ፡ላዕለ፡ምኔት፡ወላዕለ፡መዛግብቲሆሙ፡** F. N. 10.

ምቅዋም፡ subst., Pl. **ምቅዋማት፡** 1) *locus standi, ubi quis stat* vel *commoratur; statio; locus:* **ቆሙ፡በበምቅዋሞሙ፡** (στάσις) 2 Esr. 19, 3; **በበምቅዋማቲሆሙ፡** 2 Par. 7, 6 (φυλακαί); **ቆመ፡ፀሓይ፡ወወርኅ፡በምቅዋሞሙ፡** Jos. 10, 13; Hen. 12, 4; **ኢትምርሖ፡ፍኖተ፡ፀጋም፡ምቅዋመ፡አጣሊ፡ርጉማን፡ዳእሙ፡ምርሖ፡መንገለ፡የማን፡ምቅዋመ፡አባግዒክ፡ቡሩካን፡** Genz. f. 105; in ecclesia sit **ፀጸደ፡ምቅዋም፡ለክህናት፡** Kid. f. 6; **ምቅዋምከ፡ዘልዑል፡መዓርጋ፡** Enc. Masc. 12; **ምድረ፡ምቅዋም፡** (terra, ubi quis aliquamdiu commoratur, Lud. ex) Enc.; (si quae mulier in judicium venire noluerit,) **ትሚም፡ላቲ፡ሀየንቴሃ፡ዘይቀውም፡በምቅዋማ፡** F. N. 43, 6. 2) *statumen, basis, fundamentum:* **ምቅዋማት፡** altaris Ex. 38, 2 hebr. in Octat. aeth. P. II. p. 93; ἐσχάρα Sir. 50, 12. 3) *stagnum,* **ምቅዋመ፡ማይ፡** Ex. 7, 19; Sir. 43, 20; Jes. 37, 25; **መርሕብ፡ቅድመ፡ምቅዋመ፡ማይ፡** πύλη τοῦ ὕδατος 2 Esr. 18, 1. 4) *commoratio, mansio* Hen. 49, 2. 5) *sectio, caput* libri (i. q. **ምዕራፍ፡**): **ወላዕለ፡ኵሉ፡ምቅዋም፡ኍልቍ፡** Syn. f. 1 (Lud. in comm. hist. p. 305 exhibet **ምቅዋመ፡ኍልቍ፡**, male).

ተቅዋም፡ subst., m. et fem., Pl. **ተቅዋማት፡** 1) *statumen, basis, fundamentum,* **ተቅዋማት፡** ὑποστηρίγματα 3 Reg. apocr. 3, 4; **መዓፆት፡ወተቅዋማቲሁ፡** τὰ πρόθυρα καὶ οἱ ἧλοι 3 Reg. 7, 36. 2) in specie: statumen lucernae, *candelabrum, lychnuchus:* **ማኅቶት፡እንተ፡ታበርህ፡ዲበ፡ተቅዋማ፡** Sir. 26, 17; Ex. 25, 31 seq.; 35, 15; **ጽንዕት፡ተቅዋም፡** 38, 14; 3 Reg. 7, 35; Zach. 4, 2 (fem.); Matth. 5, 15; trsl.; **ሰላም፡ለከ፡ሙሴ፡ተቅዋመ፡ሀገረ፡ፈርማ፡** Enc. Nah. 30.

ተቃዋሚ፡ n. ag. (III, 3) *adversarius, repugnans, refractarius:* **ተቃዋምያን፡** ὑπεναντίοι Sap. 11, 9; **ብእሲት፡ተቃዋሚት፡** Fal. f. 38.

መስተቃውም፡ part. *adversarius, qui contra dicit:* **መስተቃውማን፡** (in doctrina) Lud. e Mss. Colb.

ቀውስ፡ n. prgr. i. e. قَوْس 1) *arcus,* quo jacitur sagitta Gad. Ad. f. 126. 2) nomen signi coelestis (zodiaci) **ቀውስ፡** et **እልቀውስ፡** (اَلْقَوْس) Abush. 4; Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4 (aliâs *sagittarius,* vid. Ideler Untersuchungen p. 183.).

ቀውቀሀ፡ (etiam per **ሐ** et **ኀ**) rad. inus., cui comparaveris قَوْقَى, قَوْقَأَ, قَاقَ *cacabavit* gallina, قَوَّهَ *clamavit.*

ቆቃሀ፡ et **ቆቀሀ፡**, subst., m. et fem., sing. et coll., [amh. **ቆቅ፡**] *perdix:* **ቆቃሀ፡ተሠግረ፡** Sir. 11, 30; **ነቀወት፡ቆቃሀ፡** (v. **ቆቀሀ፡**) Jer. 17, 11; **መቃርዮስ፡ዘተሴሰየ፡ቆቀሀ፡** (collective) Sx. Tachs. 13; **አሥጋሬ፡ቆቃሀ፡** Lud. e Lib. Myst. — Vid. de **ቆቅ፡** Harris II Anh. p. 45.

አንቆቅሆ፡, etiam **እንቆቅሆ፡** (Jes. 28, 6 var.; Did. ed. Platt p. 41) et **አንቆቍሆ፡**, **እንቆቍሆ፡** (Deut. 22, 6; Jes. 59, 5 in Cod. Laur.), subst., sing. et coll., *ovum, ova;* avium Deut. 22, 6; Luc. 11, 12; Jes. 10, 14; **ወይነዕጉ፡አንቆቅሆሆሙ፡** Jes. 28, 6 (absque auct. Graeci); **ዖፍ፡እንተ፡ተሐቅፍ፡እንቆቅሆ፡** Did. 6 (Platt p. 41); **ይበልዑ፡አንቆቅሆ፡ወግብንት፡** Kedr f. 68; **አንቆቅሆ፡ወዓሣ፡** F. M. 34, 7; aliorum animalium: **እንቆቍሆ፡አርዌ፡ምድር፡** ὠὰ ἀσπίδων Jes. 59, 5; **ማየ፡አንቆቅሆ፡** *albumen ovi* M. F.; **ወሊደ፡አንቆቅሆ፡** *parere ova,* Lud. ex auct. Greg. — *Voc. Ae.:* **አንቆቅሆ፡ዘ፡እንቍላል።**

ቆበር፡ *caligo* vid. sub **ቀበረ፡**

ቀውዕ፡ et **ቆዕ፡** subst. 1) *flos vitis,* et similium fruticum bacciferorum: κύπρος **ቆዕ፡** Cant. 4, 13; **ለእመ፡ጸገየ፡ቆዕ፡** ἤνθησεν ὁ κυπρισμός (סְמָדַר) 7, 13. 6, 11 (Cant. 2, 13 κυπρίζειν **ጸገየ፡** versum est); **ጼና፡አንፍኪ፡ከመ፡ቆዕ፡ጽጌ፡ወይን፡** Org.; **ይትሜዐዝ፡ቆዐ፡ጽጌ፡ወይን፡** Org. 7; Deg.; **በጽሐ፡ጊዜ፡ቀውዕ፡** M. M. f. 288; Org. 1; **በመስቀል፡ዘቀውዕ፡** *festo crucis verno* 1 Cor. 1, 17 tit. 2) flava illa materia, pedibus apium in alvearia involantium adhaerens, Lud. ex auct. Gregorii. 3) uva prima et tenera, *omphax,* quivis *fructus immaturus* (i. fere q. كَعْبٌ), ὄμφαξ Job 15, 33; Jes. 18, 5; Prov. 10, 26; **አበው፡በልዑ፡ቆዐ፡** Jer. 38, 29; Hez. 18, 2; **ከመ፡ቆዐ፡ቀምሕ፡** Sir. 51, 15; **ፍሬሆሙ፡ቆዕ፡ከንቱ፡** Sap. 4, 5. 4) Transfertur ad homines qui *immaturi* i. e. *praematura morte* abripiuntur; ἄωρος, **እስመ፡አብ፡ይጼዐር፡ወይላሖ፡ለ፩ሉቱ፡እንዘ፡ቆዑ፡ተመሥጠ፡ሕፃኑ፡** Sap. 14, 15; **ዐማፅያን፡ይትሀጐሉ፡ቆየሙ፡** Prov. 13, 2. — *Voc. Ae.:* **ቋዕ፡** (sic) **ብ፡ጨርቋ።**

ቋዕ፡ subst., plerumque m., Pl. **ቋዓት፡**, **ቌዓት፡**, **ቆዓት፡** [onomatopoëticum, coll. غَاقَ काक, al.; vid. etiam **ጕጓ፡**] *corvus, cornix,* κόραξ Gen. 8, 7; Lev. 11, 15; Deut. 14, 14; Kuf. 11. 37; **ጸሊም፡ከመ፡ቋዕ፡** Cant. 5, 11; Rel. Bar.; Clem. f. 224; **ቋዓት፡** et **ቌዓት፡** Zeph. 2, 14; Jes. 34, 11 (v. **ቆዓት፡**); Prov. 24, 52; 3 Reg. 17, 4. 6; Job 38, 41; Hen. 89, 10; Luc. 12, 24; **ቆዓት፡** Sx. Sen. 12; **እጕለ፡ቋዓት፡** Ps. 146, 10; κορώνη **ከመ፡ቋዓተ፡በድው፡** Jer. 3, 2; Ep. Jer. 54. — *Voc. Ae.:* **ቋዕ፡ዘ፡ቍራ።**

ቀዐነ፡ rad., ut videtur *arctare, coarctare* vel intr. *angustum esse;* Ludolfus ei significationem „*instravit* equum vel jumentum" indidit, nescio qua auctoritate nixus.

ተቃዐነ፡ III, 3 *se invicem premere* vel *coangustare,* de turba densa et compressa: **አኮሁ፡ሰብእ፡ይጠወቅ፡ወይትቃዐን፡** Luc. 8, 45 rom. (Platt: **ወይጻዐቀከ፡**).

መቃዐን፡ part. (I, 3) *compressus, arctus, angustus:* **ፍኖተ፡ጻድቃን፡ጸባብ፡ወመቃዐን፡እንተ፡ትወስድ፡ውስተ፡ሕይወት፡** Macc. f. 17 (cfr. Matth. 7, 14); **ፍኖት፡ጸባብ፡ወመቃዐን፡** Gad. Kar.

መቅዐን፡ subst. 1) *via arcta, locus angustus, angustiae:* **ኢያገምሩ፡** (Trinitatem) **ርሒበ፡ዓለም፡ወኢያጽዕቃ፡መጽብብ፡ዘመቅዓን፡** Ath. de Trin.; **ፍኖት፡እንተ፡ትወስድ፡ውስተ፡ሕይወት፡ጽዕቅት፡ወመቅዐን፡ይእቲ፡** Chr. Ta. 29 (bis). — *Voc. Ae.:* **ጽሩቅ፡ጥዑቅ፡መቅዓን፡ጽዑቅ፡ብ፡ጭንቅ።** 2) tormenti species, *instrumentum coarctando et distorquendo* corpori *inserviens:* **አዘዘ፡ንጉሥ፡ይደይዎ፡ውስተ፡መቅዓን፡እስከ፡ይነቅዕ፡መለያልዩሁ፡ወይጠወይ፡ሥጋሁ፡በእኩይ፡** Sx. Mag. 17.

ቃዕደወ፡ quadrl. inus., propagatum a קָדַד ܩܕܰ *se inclinavit, incurvavit* (قَعَدَ *sedit*).

አንቃዕደወ፡ V Imprf. **ያንቀዐዱ፡** (**ያንቀዐዱ፡** et **ያንቃዐዱ፡** passim) 1) se proclinare, prominere, *prospectare* (coll. הִשְׁקִיף): **አዕይንት፡እለ፡ያንቀዐድዋ፡እመስኮት፡** Koh. 12, 3 vrs. alt.

2) *sursum respicere, suspicere* (in specie precando, auxilium petendo): **አንቃዕድዎ፡** ἀνακύψαι Job 10, 15; **አንቃዕዲውየ፡ ኢይትኀፈር፡** Enc.; **ይትፌሣሕ፡** (homo) **በሰርጐ፡ ሰማያት፡ ሶበ፡ ያንቀዐዱ፡** M. M. f. 139; angeli **ይስእሉ፡ ወያስተበቍዑ፡ ወያንቅዐድዉ፡ በእንተ፡ ኵሎሙ፡ ኃጥኣን፡** Clem. f. 58; c. **ላዕለ፡** *sursum* Joh. 11, 41; c. **ውስተ፡** loci: **አንቃዕዶኩ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡** Jer. 4, 23; c. Acc. loci: **ያንቀዐድዉ፡ ሰማየ፡** Clem. f. 203; Deg.; Lit. 165, 3; c. **ኀበ፡** prs.: Joel 1, 20; Clem. f. 60. 68. 73; **ጕዩ፡ ኀበ፡ ታቦት፡ ወአንቃዕደዉ፡ ኀበ፡ ኖኅ፡ ከመ፡ ይንሥአሙ፡ ኀቤሁ፡** Clem. f. 24; **ኢይደልወነ፡ ናንቀዕዱ፡ ኀቤከ፡ ወናንሥእ፡ አዕይንቲነ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡** Did. 36; Genz. f. 52. 3) trs.: *sursum tollere, attollere, elevare* oculos, mentem; Ps. 122, 1. 24, 1. 85, 3. 141, 10; **አልዐለ፡ እደዊሁ፡ ወአንቃዕደወ፡ አዕይንቲሁ፡ ወኀሊናቲሁ፡** Phlx. 23; **ኀቤከ፡ አንቃዕዶነ፡ አዕይንቲነ፡** Lit. Joh. — *Voc. Ae.*: **አንቃዕደወ፡ ዘ፡ አሻቀበ፡** v. **አሳቀበ፡ አየ፡**; *aliud*: **አንቃዕዱ፡ ዘ፡ አንጋጸጹ፡**

እንቅዕድው፡ part. *sursum respiciens, suspiciens*, ad Deum, Org.

ቀዘፈ፡ i. q. **ቀደፈ፡** (قَذَفَ, amh. **ቀዘፈ፡**) *remigare*. *Voc. Ae.*: **ቀዘፈ፡ ጸበተ፡ ብ፡ ዋኘ፡**

ቄሐ፡ I, 1 [cognatae videntur radd. نكع et قنأ] *rubere, rubescere, rufum esse* vel *fieri*: **ለምንት፡ ቄሐ፡ አልባሲከ፡** Jes. 63, 2. 1, 18; Thren. 4, 7; **ቄሐ፡ ከመ፡ ደም፡ ውእቱ፡ ማይ፡** 4 Reg. 3, 22; **ይቀይሕ፡ እምጽጌ፡ ረዳ፡** Hen. 106, 10; Org. 1.

አቄሐ፡ II, 1 *rubefacere, rufare*, Const. Ap. 62 (63); II Const. Ap. 19. (vid. sub **ምርፋእ፡**).

ቀዩሕ፡ et **ቀይሕ፡** adj., fem. **ቀያሕ፡** (Num. 19, 2) et **ቀይሕት፡**, Pl. m. **ቀይሓን፡** (**ቀዩሓን፡**), fem. **ቀይሓት፡** (**ቀዩሓት፡**) *rufus, ruber, rubidus, rubicundus, rutilus*: **ቀይሕ፡ ከመ፡ ጽጌ፡ ረዳ፡** Gen. 25, 25; Hen. 106, 2; **ከመ፡ ጽጌ፡ ረዳ፡ ቀይሕት፡** Enc. Sen. 1; **ሕብራት፡ ቀይሓት፡** Fal. f. 16; **ዘጽሑፍ፡ በቀይሕ፡** (**ቀለም፡**) Abush. 33. 46; vinum sacramenti **ይኩን፡ ቀይሐ፡ ወኅሩየ፡** Kedr f. 89; **ቀይሕ፡ ያክንት፡** Ex. 36, 18; **እብን፡ ቀዩሕ፡** Hez. 28, 14; **እብን፡ ቀይሕት፡** et **ቀዩሓት፡** 28, 16; **እጐልት፡ ቀያሕ፡** Num. 19, 2; **ፈረስ፡ ቀይሕ፡** et **አፍራስ፡ ቀይሓን፡** Zach. 1, 8. 6, 2; Apoc. 6, 4; **አርዌ፡ ቀይሕ፡** 17, 3; πυῤῥάκης 1 Reg. 16, 12; πυῤῥός Cant. 5, 10; κόκκινος 4, 3; **ቀይሐ፡ አልባስ፡** Jes. 63, 1; **ወርቅ፡ ቀዩሕ፡** vel **ቀይሕ፡** Sir. 7, 18; Bar. 3, 30; Kebr. Nag. n. 22; Org. 2; φαιός *fuscus* Gen. 30, 35.

ቂሐት፡ n. act. et subst. *rubor, rubedo*, **እንበይነ፡ ቂሐት፡ ደሞሙ፡** M. M. f. 312; Org. 3; **ቂሐተ፡ ተምር፡ ወጽዕዳዌ፡ ዐምር፡ ዘእምፍጥረቶሙ፡ ውእቱ፡ ወአኮ፡ ዘተሜረዩ፡** (sive: sunt colores naturales, non facticii) Chr. Ta. 12.

ቀይሕና፡ subst. i. q. **ቂሐት፡** Lud.

ቀያሕይሕት፡ adj. fem. *subrubens, rubella* Lev. 13, 19. 42. 43.

አቀየሐይሐ፡ (**አቀያሕይሐ፡** Lud.) quinql. II 1) *subrubere, subrufum esse*: **እንተ፡ ታቀየሐይሕ፡** Lev. 13, 24. 49. 14, 37; Matth. 16, 2. 3; de cytino et balaustio Org. 2. 2) *rubrum* vel *subrubicundum facere*: **አቀየሐይሐ፡ ሕብሮ፡** Sap. 13, 14.

ቀየመ፡ inus.; respondent נָקַם, ܢܩܡ, نَقَمَ.

ተቀየመ፡ III, 2 et 1 1) *vindictam parare, ultionem meditari, vindictae cupidum esse, succensere, ulciscendi cupiditate flagrare*, c. c. **ላዕለ፡** Lev. 19, 18; plerumque c. Acc.: μνησικακεῖν, **ቂመኑ፡ ትትቄየሙኒ፡** Joel 4, 4; Hez. 25, 12; Zach. 7, 10; Herm. p. 6 (ubi ex more istius librarii "**ቃ**" scriptum est); μηνίειν, **ኢትትቀየም፡ ቢጸከ፡** Sir. 28, 7; **ሶበ፡ አንተ፡ ትትቀየም፡** (v. **ትትቄ**"፡) **ሰብአ፡** ἀνθρώπῳ συντηρεῖν ὀργήν Sir. 28, 3; Kuf. p. 98; p. 159 ann. 5; **ኢኮነ፡ ከመ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ ዘይትቄየም፡** Judith 8, 16 (Gr. habet διαιτηθῆναι); ἐνεῖχεν αὐτῷ Marc. 6, 19; Luc. 11, 53; λυμαίνεσθαι Act. 8, 3 Platt; προςέθηκε Luc. 3, 20. 2) *minari*, ἀπειλεῖν 1 Petr. 2, 23. — *Voc. Ae.*: **ተቀየመ፡ ዘ፡ ተበቀለ፡**

ቂም፡ subst. *vindictae studium, ultionis cupido, simultas*, Herm. p. 6; Joel 4, 4; **አልቦ፡ ቂም፡ ዘየአኪ፡ እምቂመ፡ ጸላእት፡** Sir. 25, 15; **ቂም፡ ወቅንአት፡** Clem. f. 13, al. crebro; **ኵን፡ ጻድቀ፡ ወመሓሬ፡ ዘእንበለ፡ ጽልሑት፡ ወቂም፡** Did. 6; Lit. 164, 1.

ቀያሚ፡ subst. i. q. **ቂም፡**, ut: **ፍቅር፡ ኀጥእት፡ ሚን፡ ወቀያሚ፡** Lud. comm. hist. p. 497 n. 16.

ተቀያሚ፡ n. ag. *vindictae cupidus, ultionis studiosus*: F. N. 5; Kid. f. 18.

መስተቀይም፡ (**መስተቃይም፡** Lud.) part. i. q. **ተቀያሚ፡**, ut: **መስተቀይም፡ ወመዐትም፡** II Can. Nic. 31; **ኩኑ፡ ኄራነ፡ ወአኮ፡ መስተቀይማነ፡** Genz. f. 154; Chr. Ta. 27; Org.

አስተቀያሚ፡ ዘ፡ ሙርተኛ፡ (sic) Voc. Ae.

ቀይስ፡ vid. sub **ቀሰሰ፡**

ቄቅሕ፡ vel **ቄቃሕ፡** subst. [referendum ad radices قَحَّ كَحَّ نَقِيَ נָקָה] proprie: *pars rei purior meliorque*, in specie: farinae, hinc *flos farinae, simila, similago*, **ቄቅሐ፡** (v. **ቄቃሐ፡**) **ሥርናይ፡** Deut. 32, 14; Ps. 147, 3; Jsp. p. 276; **ቄቃሐ፡ ሥርናይ፡** Macc. f. 12. — *Voc. Ae.*: **ቄቃሕ፡ ዘ፡ ፍትግ፡**; *aliud*: **ቄቅሕ፡ ዘ፡ ሕጽብ፡**

ቈቀየ፡ quadrl. I (sec. Lud. etiam **ቀቀየ፡** I, 2) [referendum videtur ad rad. קָוָה de cujus significatu primo vid. Ges. thes. p. 1201; cfr. etiam تَكَوَّى, maxime كوّ *constrinxit utrem*; IV *avarus fuit*; vid. **ጦዐ፡**] *constringere, restringere* i. e. *parcum, avarum* et *tenacem esse, avaritia ductum sibi aliisve detrahere* alqd, (kargen, geizen, abkargen): c. Acc. animae, **እቈቅያ፡ ለነፍስየ፡ እምፍግዕ፡** στερίσκω Koh. 4, 8; **ዘይቈቅያ፡ ለነፍሱ፡** ὁ συνάγων ἀπὸ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ Sir. 14, 4; c. Acc. Inf.: **ዘይቈቂ፡ አውጽአ፡ እምንዋዩ፡ ለዘይደሉ፡ ይሁብ፡ ምክዕቢተ፡ በከንቱ፡** Fal. f. 32; c. Acc. vel **እምነ፡** bonorum et **ለ፡** prs.: **ብእሲ፡ ዘይቈቂ፡ እምንዋዩ፡ ለርእሱ፡ ያስተጋብእ፡ ለካልኡ፡** Fal. f. 47; **ዘይቈቂ፡ ለርእሱ፡ ይዘግብ፡ ለባዕድ፡** Prov. Th. Petr.; abs.: **ሀለወ፡ ዘይብዕል፡ በብዝኀ፡ ጠዊዕ፡ ወእንዘ፡ ይቈቂ፡** (ἀπὸ σφιγγίας) Sir. 11, 18; **ዘቦቱ፡ ንዋይ፡ ወይቈቂ፡** Chr. Ta. 32. — *Voc. Ae.*: **ቈቀየ፡ ዘ፡ ነፈገ፡**

ቈቋይ፡ (etiam **ቀቃይ፡** Lud.) part., *parcus, avarus, tenax*, Fal. f. 42; **አኀዘ፡ ይገዝኩ፡ መሐርያነ፡ ወቈቋያነ፡** Sx.

Masc. 27. — *Voc. Ae.:* ቂቂይ፡ ጠዋይ፡ ደንጻዊ፡ ብ፡ ንፍግ፡ v. ንፉግ ።

ቅቅየት፡ n. act. *parsimonia, tenacitas, avaritia,* Fal. f. 10. 23.

ቂአ፡ I, 1 [קִיא, قاء] Subj. **ይቂእ፡** *vomere, evomere:* ከመ፡ ኢትቂእ፡ Prov. 25, 16; ይቀይእ፡ 23, 8; ቂአ፡ እምአፉሁ፡ ደመ፡ ብዙኀ፡ Jsp. p. 302; ከመ፡ ይቂኡ፡ (sc. devoratum) Sx. Masc. 1; Ex. 7, 28; (Satanae ait:) ሶበ፡ ሰማዕክ፡ ዘንተ፡ ቂእከ፡ ሕምዘ፡ እምአፉክ፡ ላዕለ፡ ሔዋን፡ Macc. f. 23; etiam trsl., *revomere, respuere:* እምከመ፡ ሰምዖ፡ (ለነገረ፡ ጠቢብ፡) ይቀይእ፡ ወያገብእ፡ ድኅረ፡ ዘባኑ፡ Sir. 21, 15; ቂእክዋ፡ ἠθέτησα αὐτήν Jes. 27, 4. — *Voc. Ae.:* ቂአ፡ ወወረቀ፡ ዘ፡ ተፋ ።

አቂአ፡ II, 1 1) *vomere facere:* አቀይኦ፡ እምአፉሃ፡ ዘውኅጠት፡ Jer. 28, 44. 2) *vomitionem movere,* de medicamentis vomificis: ያቀይእ፡ M. F.

ተቀይአ፡ (ተቂአ፡ Lud.) III, 1 *vomi, evomi,* Lud. sine auct.

ቃያእ፡ vel **ቂያእ፡** subst. *vomitus, evomitum:* ከልብ፡ ዘይገብእ፡ ዲበ፡ ቃያኡ፡ Prov. 26, 11; 2 Petr. 2, 22; ከመ፡ ይስሕት፡ ስኩር፡ በቂያኡ፡ Jes. 19, 14 vrs. alt.; Jer. 31, 26 vrs. nov.; ቂያኦሙ፡ ὁ ἐκείνων ἔμετος Cyr. ad Th. f. 9.

ቂአት፡ n. act. *vomitio,* M. F.

ቀይጡን፡ n. prgr., sc. قَيْطُون *parvum conclave in domo, locus ubi quid asservandum reconditur:* ቀይጡን፡ አውታን፡ ዘውእቱ፡ ብሂል፡ ቤተ፡ ጣዖታት፡ (أَوْثَان) Abush. 6.

ቍይጽ፡ et **ቍጽ፡** (Joh. 19, 33 rom.), subst., Pl. (አቍየጽ፡ et) **አቍያጽ፡** (et አቅያጽ፡), **ቍየጽ፡** et **ቍያጽ፡**, *crus* in corpore humano seu pars pedis a genu ad talum, *tibia,* σκέλος, κνήμη [respondet, significatu quidem, ܫܩܐ שׁוֹק سَاق صَاق] Deut. 28, 35; Jud. 15, 8; Ps. 146, 11; Cant. 5, 15; Joh. 19, 31—33; ቍየጽ፡ ሐንካስ፡ Prov. 26, 7; ቀፈጽኪ፡ አቍያጽኪ፡ (v. አቍየጸኪ፡) Hez. 16, 25; ሰሐቢ፡ አቍያጸኪ፡ Jes. 47, 2; አቍያጺሁ፡ (v. አቍ"፡) Dan. 2, 33; አቍያጸ፡ እገሪሆሙ፡ κλῶνες ποδῶν Job 18, 13; አቍያጽኪ፡ ክልኤ፡ I Sal. Mar. 30; ዘበጠ፡ ላዕለ፡ ቍየጺ፡ Jsp. p. 328; አልባሰ፡ አቍያጽ፡ περικνημῖδες *ocrea, tibialia* Dan. 3, 21. — *Voc. Ae.:* አቍያጽ፡ ዘ፡ ጭን፡

መቃይጽ፡ subst. Pl. (Sing. nondum repertus), instrumentum torturae quoddam, ut videtur: *nervus, cippus* (quem Hebraei מַהְפֶּכֶת, Graeci κύφων appellant; ejus descriptionem vid. in Ges. thes. p. 388): ለገብር፡ እኩይ፡ ሰውጥ፡ ወመቃይጽ፡ στρέβλαι καὶ βάσανοι Sir. 30, 35. [An ad قَعَصَ *flexit, incurvavit,* قَوِسَ *incurvatus fuit* referendum?] — *Voc. Ae.:* መስፌት፡ ወመቃይጽ፡ ዘ፡ ዋጣ ።

ቀድሐ፡ I, 1 [قَدَحَ قَدَّ; amh. ቀዳ፡] Subj. **ይቅዳሕ፡** 1) *haurire,* aquam, c. Acc. ማየ፡ et absol., Gen. 24, 13. 16. 19. 20; Jos. 9, 19; Jes. 12, 3; ወቀድሑ፡ ማየ፡ እምዐዘቅት፡ 1 Par. 11, 18; 2 Reg. 23, 16; እምህየ፡ ይቀድሑ፡ ἐκεῖθεν ὑδρεύονται Judith 7, 13; ለቀዲሐ፡ ማይ፡ Kuf. 2; ዘይቀድሕ፡ ማየ፡ Kuf. 50; Joh. 4, 7; alia fluida Hagg. 2, 16; Joh. 2, 9; trsl.: መጽሐፈ፡ ስንክሳር፡ ዘበትርጓሜሁ፡ ጉባኤ፡ ዘቀድሕዎ፡ አበዊነ፡ ቅዱሳን፡ (እምነ፡ ኵሉ፡ ገድላት፡) Sx. in Proleg. 2) *exhaurire* vas Joh. 2, 8. 3) *infundere* (et *miscere*) vinum: እለ፡ ይቀድሕዎ፡ ለሜስ፡ κεραννύντες Jes. 5, 22; ትቀድሑ፡ ለበጸውዕ፡ ወትመልኡ፡ 65, 11; ቅዳሕ፡ ወይኖ፡ Dan. ap. 13, 11; ወይን፡ ዘቀዳሕኩ፡ ለክሙ፡ Prov. 9, 5; Apoc. 18, 6.

ተቀድሐ፡ III, 1 1) *hauriri* Org. 2; ማይ፡ ዘኢተቀድሐ፡ እምአፈ፡ ነቢያት፡ ወሐዋርያት፡ M. M. f. 36. 2) *infundi* (et *misceri*): ኅበ፡ ይትቀዳሕ፡ ወይን፡ Prov. 23, 30 var.

ቅዱሕ፡ part. *haustus, infusus* Apoc. 14, 10.

ቀድሕ፡ subst., unde derivaverim Pl. **አቅዳሕ፡** *haustus,* vel *cyathus, scyphus* (coll. قَدَح Pl. أَقْدَاح), ይስተዩ፡ ፫ አቅዳሐ፡ ወይን፡ (sc. monachi moerore afflicti) Phlx. 79; ይስተይ፡ ፫ አቅዳሐ፡ በበዓላተ፡ እግዚእነ፡ ባሕቲቱ፡ Kedr f. 73.

ቅዳሕ፡ subst., m. et fem., *haustum* i. e. *excerptum, collectaneum:* ትትነበብ፡ ዛቲ፡ ቅዳሕ፡ እመዝሙር፡ Genz. f. 53; ወእምዝ፡ ትብል፡ ጸሎተ፡ ቅዳሕ፡ እምዳዊት፡ f. 123; ቅዳሕ፡ ዳግማዊ፡, ቅዳሕ፡ ሣልሳይ፡ caet., f. 124. 128.

ቅድሐት፡ n. act. *haustus, infusio,* Ps. 74, 7; Enc. Haml. 12.

ቀዳሒ፡ n. ag., Pl. **ቀዳሕያን፡** et **ቀዳሕት፡** 1) *haustor, aquator:* ዔዋዊት፡ ቀዳሒት፡ Ex. 12, 29; ሐጣብያን፡ ዕፅ፡ ወቀዳሕያን፡ ማይ፡ Macc. f. 7. 2) *pincerna, pocillator,* ቀዳሒት፡ 3 Reg. 10, 5; Gen. 40, 1. 13. 41, 9; Jsp. p. 282. 283.

ቀድሑ፡ subst. *vas aquae hauriendae idoneum,* majus quam ቀሡት፡, Lud. sine auct.

መቅድሕት፡ subst., Pl. **መቀድሓት፡** *urna, situla, hydria:* መቅድሕተ፡ እሳት፡ ይከዕዉ፡ ላዕሌሆሙ፡ Clem. f. 229; Macc. f. 20; መቅድሓተ፡ እሳት፡ ይከዕዉ፡ ዲቤሁ፡ Apc. Mar. Joh.

ምቅዳሕ፡ subst. 1) *locus unde hauritur, puteus,* Org.; ምቅዳሐ፡ ፈውስ፡ ወዐዘቅተ፡ በረከት፡ Org.; ገይበ፡ ወርቅ፡ ምቅዳሐ፡ ስብሓት፡ Org. 2) locus unde merces hauriunt, *emporium:* ትከውን፡ ምቅዳሐ፡ ለኵሉ፡ ነገሥተ፡ ዓለም፡ Jes. 23, 17.

መቅድሕ፡ subst., inter instrumenta torturae enumerantur: ሙኆሥሠ፡ ስነን፤ መውዕኤ፡ ዐይን፤ መስረሬ፡ (?) አንፍ፤ መቅድሐ፡ እዝን፡ Sx. Ter 15; dubium, utrum sit *cochlear* (coll. مِقْدَح) an *terebra* (pro መድቅሕ፡ q. v.).

ቀደመ፡ I, 1, raro I, 2 (ut Jes. 11, 14 var.) [קָדַם ܩܕܡ قَدَمَ] Subj. **ይቅድም፡** 1) *praeire, praecedere, antecedere, anteire,* c. Acc. Matth. 14, 22. 26, 32; Marc. 6, 45. 10, 32. 16, 7; ሑሩ፡ ቅድሜየ፡ ቅድሙኒ፡ 1 Reg. 25, 19; Sap. 12, 8; c. እምነ፡ prs.: ንቅድም፡ እምብእሲትከ፡ Tob. 11, 2; 1 Reg. 9, 27; c. ለ፡ prs.: ለደም፡ ይቀድም፡ ላኂ፡ Sir. 22, 24; ለእሳት፡ ይቀድም፡ ይጠይስ፡ ተነ፡ ጢስ፡ ibid. 2) *praevenire, ante venire, antevertere:* Jud. 7, 24 ann.; ይቀድመኒ፡ ወሪዶ፡ Joh. 5, 7; Matth. 21, 31; Kuf. p. 28. 3) *priorem esse, praestare, potiorem esse,* a) praecedere tempore: እለ፡ ቀደሙከ፡ Hen. 32, 6; 4 Esr. 3, 53. b) ordine: እለ፡ ይቀድሙ፡ οἱ πρῶτοι Num. 10, 13. 14; እምኵሉ፡ ዘይቀድም፡ πρὸ πάντων *ante omnia* Jac. 5, 12; 1 Petr. 4, 8; hinc ቀዲም፡ *prioratus, jus praecipuum:* አምላክ፡ ፩ ዘእንበለ፡ ቀዲም፡ Org. 3; ቀዲም፡ ዘከነ፡ ሎቱ፡ በውስተ፡ ርስት፡ F. N. 42, 3. c) creberrime cum aliis verbis conjunctum significat adverbia *ante, primum,*

primo, prius, vel praepositiones *prae, pro, ante* in verbis compositis: α) c. c. alio verbo in eodem tempore, numero et persona, ut: ይቀድማ፡ወያመጽኣ፡አሕማረ፡ተርሴስ፡ደቂቀኪ፡ ἐν πρώτοις ἀγαγεῖν Jes. 60, 9. 61, 4; ቅድም፡ወንሣእ፡ προκαταλήψῃ Judith 2, 10; plerumque omissa copula: Ex. 12, 18; ትቀድም፡ተሐውር፡ምስሌሁ፡ πορεύεται μετ' αὐτοῦ ἐν πρώτοις Sir. 4, 17; ይቂድሙ፡ (v. ይቀድሙ፡) ያወርዱ፡እዴሆሙ፡ Jes. 11, 14; ለእለ፡ቀደመ፡አእመሮሙ፡ οὓς προέγνω Rom. 8, 29 Platt; et inverso ordine: ይሑሩ፡ይቅድሙ፡ውስተ፡ Judith 7, 1; 2 Reg. 19, 20; ንግር፡አንተ፡ቅድም፡ Jes. 43, 26; 1 Cor. 15, 3 rom. β) c. Acc. Inf.: ቀደመ፡ተምህሮ፡መጽሐፍ፡ Kuf. 4; ቀደመ፡ተወልዶ፡ Kuf. 36; በኑ፡እምሰብእ፡ቀደምከ፡ተፈጥሮ፡ Job 15, 7; Judith 10, 13; ቅድም፡ለከ፡ነሢአ፡ብእሲት፡ Tob. 4, 12; Gen. 29, 26. 33, 4. 37, 18; Prov. 26, 18; 1 Tim. 2, 13; 2 Petr. 1, 20; 1 Joh. 4, 19; Marc. 3, 27. d) ይቀድመከ፡ተሐምዎ፡ *tibi primo convenit* (jus affinitatis) Ruth 4, 4. 4) *initium facere, incipere:* ቀደመት፡ማርያ፡ወትቤ፡ ἐξῆρχε Ex. 15, 21; ቅድሙ፡እምቅዱሳንየ፡ Hez. 9, 6; Kuf. p. 147; c. c. Inf., ut: ቅድም፡እምነ፡ኵሉ፡ኅዲግ፡ Sir. 34, 17; ኢትቅድም፡አውርዶ፡እዴከ፡ 34, 18, vel c. Subj. verbi: ዝንቱ፡ቀደመ፡ይኩን፡ረዐይተ፡ 1 Par. 1, 10; ንቀድም፡በረድኤተ፡እግዚ"፡ንጽሐፍ፡ crebro ab initio librorum Mss.

አቅደመ፡ II, 1 1) *praecedere facere* i. e. a) *priorem* vel *primum reddere, primo loco constituere:* አቅድምዎ፡(ለዝ፡ወርኅ፡)እምአውራኅ፡ዓመት፡ Ex. 12, 2. b) *praemittere:* አቅድሙኬ፡ምጽዋተ፡ከመ፡ይኩንከሙ፡ሥንቀ፡ (sc. in itinere post mortem faciendo) Clem. f. 274; ወታቀድም፡ዘንተ፡ጸሎተ፡ Genz. f. 56. 2) *priorem esse in faciendo, praevenire, antevertere:* ፈነወ፡ሰራዊተ፡ይዕርጉ፡አቅዲሞ፡እምኔሁ፡ 4 Reg. 12, 17; Matth. 17, 25. 3) *prius* vel *antea fecisse* vel *facere* alqd: ተዘከረ፡ሥርዐተ፡ዘአቅደመ፡ምስለ፡አበዊነ፡ Rel. Bar.; creberrime cum aliis verbis conjunctum ad significanda adv. *prius, antea, primo,* (*supra*) vel praepos. *pro, prae, ante* in verbis compositis: c. c. verbo finito: አቅደመ፡ፈነወኒ፡ቅድሜከሙ፡ Kuf. p. 149; c. Acc. Inf.: Ps. 73, 2. 101, 26; Kuf. 28; ዘያቀድም፡ነጊረ፡ ὁ προλέγων Jes. 41, 26; Sap. 18, 19; Rom. 1, 2; አቅደመ፡ብሂለ፡ προείρηκε 9, 29; ያቀድምኑ፡ዘሪአ፡ዘእንበለ፡ይሕርስ፡ምድረ፡ Jes. 28, 24; 4 Esr. 4, 62; ያቀድም፡አእምሮ፡ προγιγνώσκει Sap. 8, 8; አቅደመ፡ሠሪዐ፡ προητοίμασε Eph. 2, 10; Rom. 1, 8; Matth. 14, 8; በከመ፡አቅደምኩ፡ነጊረ፡ *ut supra dixi* Cyr. c. Pall. f. 81; Did. 3. 4) *initium facere, incipere:* አቅደመ፡ስምዐ፡ከዊነ፡እስጢፋኖስ፡ Mavâs. n, 4. 5) ut videtur: obviam ferre, *suggerere* vel *significare* alicui alqd: ከ.ያየ፡አቅደመኒ፡ (v. አቀመኒ፡)እሕንጽ፡ ἐσήμηνέ μοι οἰκοδομῆσαι 1 Esr. 2, 4.

ተቀደመ፡ III, 1 et 2 *praevenire, praevertere, praecurrere*, c. Acc. Jud. 7, 24; Marc. 6, 33 rom.; ትመጽእ፡እንዘ፡ትትቄደም፡ (v. ተሐውር፡) ተዕናስ፡ Prov. 24, 49; ኵሉ፡ዘይትቀደም፡ πᾶς ὁ προάγων 2 Joh. 9 rom.

ተቃደመ፡ III, 3 1) *ex adverso procedere, obviam venire:* ተቃደምዎሙ፡ወተቃተልዎሙ፡ 2 Reg. 10, 10 (coll. 9); (anima ejus e corpore evolavit,) ወተቃደማ፡ሰይጣን፡ወተራከባ፡ለነፍስ፡ወይቤላ፡ Genz. f. 13. 2) *praevenire, praevertere*, c. Acc. Marc. 6, 33 Platt; c. Acc. Inf. 1 Cor. 11, 21 Plgl.

ቅድም፡ subst. 1) de loco: *id quod ante est, pars antica (frons):* እምቅድም፡ወእምድኅር፡ Mavâs. n. 17; Apoc. 4, 6; ውስተ፡ቅድመ፡ደብተራ፡ Num. 3, 38; እመንገለ፡ቅድም፡ Ex. 28, 14; እምቅድም፡ 2 Reg. 10, 9; ውስተ፡ቅድመ፡ ἀπέναντι Num. 33, 7. 2) de tempore: a) *initium, primordium* Gen. 10, 10; Cant. 4, 8; እምቅድመ፡ዓለም፡ Hebr. 4, 3 ant.; Hen. 41, 4; እምቅድመ፡ዓለም፡ወእስከ፡ለዓለም፡ 1 Par. 29, 10; እምቅድም፡ ἀπ' ἀρχῆς 1 Joh. 1, 1 Platt; እምቅድም፡ወእስከ፡ለዓለም፡ Hen. 39, 10. 62, 7. b) *tempus praeteritum, prius:* እምቅድም፡ πρότερον *prius, olim* 1 Par. 9, 2; አከያቲሁ፡ዘቅድም፡ *iniquitates ejus priores* Enc.; (corpus ejus translatum) እመቃብሪሁ፡ዘቅድም፡ኀበ፡መቃብሪሁ፡ዘከዕብ፡ Enc. Teq. 6. c) *primitiae:* ቅድመ፡ (v. ቀዳሚ፡) እክሎሙ፡ Sir. 45, 20. d) *prioratus:* ብኵርናከ፡ዘቅድመ፡ልደት፡ Kuf. p. 88. Hinc

ቅድመ፡ Acc. A) Adv. 1) loci: a) *primo loco* Gen. 33, 2; Matth. 19, 30. 20, 16. b) *ante, prae:* ሑሩ፡ቅድመ፡ Gen. 32, 17; ፀብአ፡ቅድመ፡እምነ፡ንጉሥ፡ Judith 2, 19; *protenus* Luc. 19, 28; *ex adverso* 2 Reg. 18, 13 var.; *a parte antica*, orientem versus Gen. 2, 8. 2) temporis et ordinis: *antea, prius, primum, primo:* Matth. 17, 10. 20, 8 rom. (ቅድም፡ Platt); Joh. 19, 39; Kuf. p. 29; Hen. 39, 8; ቅድመ፡ (v. ቅድም፡ Imprt.) ጠይቅ፡ወድኅረ፡ትጌሥጽ፡ Sir. 11, 7; Rom. 3, 2 Platt; Act. 7, 12; Marc. 16, 9; Matth. 5, 24. 7, 5. 13, 30. B) Praeps.; pron. suff. per *ê* sibi subjungit, ቅድሜየ፡, ቅድሜከ፡ al. 1) ቅድመ፡ simplex a) loci: *ante, pro, prae* Gen. 24, 7. 33, 3. 14. 45, 5; Ex. 14, 19. 33, 2; Num. 14, 43; Jos. 4, 23. 20, 32; 1 Reg. 25, 19; Judith 15, 13; Matth. 5, 24. 6, 2. 11, 10; Luc. 1, 76. 9, 52. 10, 1; Act. 14, 13; Apoc. 4, 6; ሮጸ፡ቅድሜሁ፡ Luc. 19, 4; ቅድሜየ፡እሜልዕ፡ Phil. 3, 14. b) *coram, in facie, ex adverso*, ἐναντίον Gen. 13, 9. 47, 6; Luc. 1, 8; ἐνώπιον ቅድሜየ፡አንቲ፡ዘልፈ፡ Jes. 49, 16; Ps. 17, 8; 1 Reg. 12, 3; Gen. 31, 35; Ex. 3, 21; Deut. 16, 16. 31, 11; ἀπὸ προςώπου Lev. 19, 32; ቅድመ፡አዕይንቲሁ፡ ἐν ὀφθαλμοῖς 1 Reg. 8, 6; Rom. 3, 18; κατὰ πρόςωπον Gen. 16, 12. 25, 18; κατέναντι Ps. 5, 6; Marc. 11, 2; Luc. 19, 30. c) *temporis: ante:* ቅድመ፡ዮም፡ Lud. e V. S. (aliâs እምቅድመ፡ q. v.). d) *ordinis* Rom. 3, 2 ant. 2) ለቅድመ፡ proprie: versus coram i. e. *ut sit coram* Ex. 29, 24; *erga* 2 Cor. 8; 21. 24. 3) በቅድመ፡ *ante, prae, coram, ex adverso*, ἔμπροσθεν Matth. 5, 16; በቅድሜሆሙ፡ወበድኅሬሆሙ፡ Ep. Jer. 5; ἐναντίον, ἔναντι Gen. 6, 8. 13, 13. 47, 15; Ex. 19, 11; Num. 3, 4. 7. 11, 10; Ruth 4, 4; Hen. 39, 8. 11. 12. 62, 8; Marc. 2, 12; Luc. 20, 26. 24, 19; ἐνώπιον Ps. 9, 26; Jud. 20, 39; Ex. 34, 10; Lev. 20, 17; κατενώπιον 2 Cor. 2, 17. 12, 19; በቅድመ፡አዕይንትየ፡ ἐν ὀφθαλμοῖς 1 Reg. 29, 6; de *sententia* alcjs (*ut videtur* alicui alqd) በቅድመ፡ሰብእ፡ ἐν ὄψει ἀνθρώπων Sap. 3, 4 et Gen. 29, 20 (ἐναντίον); Hen. 4. 4) እምቅድመ፡ a) de iis quae *ante* alqd fuerunt et ex hoc loco exeunt vel removentur: *a, de, ex, e conspectu*, ἀπὸ sive ἐκ προςώπου Ps. 16, 3. 17, 10; Act. 3, 19; Hen. 37, 4; Gen. 2, 10. 4, 14. 45, 1; 1 Reg. 4, 17. 23, 5; Jos. 4, 7. 8, 6; Ex. 14, 19; Hen. 9, 10; 2 Thess. 1, 9; Apoc. 12, 14. b) *a parte anteriore* alcjs i. e. α) *ante* Jos. 4, 11. 5, 1; 2 Reg. 10, 9. β) *adversus, contra*, እስመ፡እምቅድሜሆሙ፡ውእቱ፡ነፋስ፡ ἄνεμος ἐναντίος Matth. 14, 24. c) passim i. q. מִפְּנֵי, de causa, a qua quid proficiscitur: *ob, propter* Jud. 6, 6; Hos. 10, 15; 3 Reg. 8, 11.

d) de tempore: *ante, abhinc:* ሞተት፡አጋር፡እምቅድመ፡ሳራ፡ Kuf. 19; እለ፡እምቅድሜከ፡ Sir. 41, 3; Num. 13, 22; Ex. 10, 14; Jes. 18, 5; Matth. 5, 12. 24, 38; Luc. 21, 12; Joh. 10, 8; Col. 1, 17; 2 Tim. 4, 21; Judae 25; እምቅድመ፡፲ወ፬ዓመቲ፡ 2 Cor. 12, 2; 1 Reg. 9, 15; እምቅድመ፡፫አውራኅ፡ዘማእረር፡ Am. 4, 7; እምቅድመ፡ክልኤቱ፡ዓመት፡ዘድልቅልቅ፡ 1, 1; Joh. 12, 1. C) Conj. ቅድመ፡ et እምቅድመ፡ *priusquam, antequam,* c. c. Subj., ut: ቅድመ፡ይሡጥ፡ርእሶ፡ Cyr. c. Pall. f. 89; እምቅድመ፡ይትፈጠር፡ዓለም፡ፈጠረኒ፡ Sir. 24, 9; Gen. 2, 5; እምቅድመ፡ትሙት፡ Judith 16, 24; 4 Esr. 11, 17; Prov. 8, 23; Joh. 17, 24.

ቀዲሙ፡ adv. (gramm. § 163, 2) 1) *primum, primo* Gen. 43, 20; Joh. 5, 4. 8, 7. 18, 13. 2) *prius, antehac, antea,* እለ፡ያእምርዎ፡ቀዲሙ፡ Job 42, 11; Jer. 7, 12; እለ፡ቀዲሙ፡ትፈርህዎሙ፡ Jes. 33, 7. 16, 13; 4 Esr. 5, 1. 10, 43. 44; Hen. 16, 2; 1 Petr. 2, 10. 3, 20; 1 Tim. 1, 13; Joh. 16, 4; *olim, quondam, antiquitus* 1 Reg. 9, 9; Kuf. 29; Jes. 52, 4; Judith 5, 7; 3) praepositiones et notam Genitivi (ዘ፡) et st. constr. ante se fert, et significandis adjectivis *prior, praeteritus, pristinus, priscus* al. inservit: መዋዕለ፡ቀዲሙ፡ αἱ ἡμέραι αἱ πρότεραι Num. 6, 12; በመዋዕለ፡ቀዲሙ፡ ἐξ ἡμερῶν ἀρχαίων Jes. 37, 26; ዘቀዲሙ፡ τὰ πρότερον Jes. 41, 22; τὰ ἀρχαῖα 43, 18; τὰ πρότερα 48, 3. 65, 17; አኮ፡ዘቀዲሙ፡መዋዕል፡ οὐ προτέραις ἡμέραις 48, 7; በዘቀዲሙ፡መዋዕል፡ Hez. 38, 17; አበዊሆሙ፡ዘቀዲሙ፡ Jer. 11, 10; እምቀዲሙ፡ ἀπ᾽ ἀρχῆς Jes. 48, 8; Joh. 1, 2; nec non praedicati vice fungitur Apoc. 12, 9.

ቀዳም፡ adj. *primus,* መንገደ፡ቀዳም፡ σαββάτου ὁδόν *primi* sc. sabbathi Act. 1, 12 Platt (ቀዳሚት፡ሰንበት፡ rom.), si quidem lectio bona est.

ቀዳሚ፡ adj., f. ቀዳሚት፡, Pl. ቀደምት፡, f. ቀዳምያት፡ A) Adj. 1) *primus, prior* (adj. ordinale) Gen. 32, 18; Ex. 12, 15. 16. 40, 2; 4 Reg. 1, 14; Dan. 9, 1; 4 Esr. 9, 5; Koh. 1, 11; Matth. 10, 2. 17, 27. 19, 30. 20, 8. 10; Luc. 2, 2; 1 Cor. 15, 45; Apoc. 21, 1; እምቀዳሚ፡እስከ፡ተፍጻሜቱ፡ Hen. 2, 2; ጽላት፡ከመ፡ቀዳምያት፡ Ex. 34, 1; በዓለ፡ቀዳሚ፡ማእረር፡ Kuf. p. 63. 79; ቀዳሚ፡መጽሐፍ፡ *primae literae* Hebr. 5, 12; እምነ፡ቀዳሚ፡መዋዕልኪ፡ Judith 8, 29; አይቱ፡ትእዛዝ፡ቀዳሚት፡ Marc. 12, 28; ዘቀዳሚ፡ወዘደኃሪ፡ Ps. 138, 4; መጻሕፍት፡ዘቀዳሚ፡ወዘደኃሪ፡ *libri prioris et posterioris* (sc. Testamenti, seu V. et N.) Lud. e Syn. Ubi ቀዳሚ፡ per se ponitur, pron. suff. ሁ፡ assumere amat: ቀዳሚሁ፡እምላዕለ፡ብእሲት፡ወጽአት፡ኀጢአት፡ Sir. 25, 24; Joh. 1, 1; ቀዳሚሁ፡አበዊከሙ፡ Jes. 43, 27; vid. etiam sub litera C) infra; etiam ubi Adjectivi vice fungitur, pronomen suff., substantivo affigendum, ad se trahere potest: በዓመት፡ቀዳሚሁ፡ለዝ፡ሱባዔ፡ Kuf. p. 46; passim substantivo ope pron. relativi adjungitur, ut: ትእምር፡ዘቀዳሚ፡ Ex. 4, 8 (coll. Gen. 32, 18; 4 Esr. 9, 5). 2) *pristinus, prior, superior, priscus, antiquus:* ነገሥት፡ቀደምት፡ 2 Par. 1, 12; Jes. 19, 11; ነቢያት፡ቀደምት፡ Zach. 1, 4; በመዋዕለ፡ቀደምት፡ ἐν ταῖς πρότερον ἡμέραις Judith 8, 18; ቀደምት፡ዓለም፡ Job 8, 8; Sir. 2, 10; Kuf. 23; Hen. 37, 2; ቀደምት፡እለ፡ይርብሕ፡ Sir. 16, 7; አበው፡ቀደምት፡ (*patriarchae*) Hen. 70, 4; Act. 7, 8; οἱ ἀρχαῖοι Matth. 5, 21; 2 Reg. 20, 18; 3 Reg. 3, 1. 3) *princeps:* ቀደምት፡ αἱ ἀρχαὶ *principatus* Eph. 3, 10; Col. 1, 16. 2, 15; Tit. 3, 1; Rom. 8, 38. B) Subst. abstr., et ቀዳሚ፡ et ቀዳሚት፡ 1) ቀዳሚ፡ *initium, principium, primordium:* ቀዳሚሃ፡ለጥበብ፡ፈሪሀ፡እግዚ" Ps. 110, 9; Prov. 1, 7; ቀዳሚሃ፡ለትዕቢት፡ Sir. 10, 12. 13. 37, 16; ቀዳሚሁ፡ለከልእ፡ዓለም፡ 4 Esr. 4, 14. 7, 12; ቀዳሚ፡ማእረር፡ Ruth 1, 22; በቀዳሚ፡ Gen. 1, 1; አመ፡ቀዳሚ፡የአርሩ፡ *initio messis* 2 Reg. 21, 9; እምቀዳሚ፡ *ab initio* Hen. 88, 1. 2) ቀዳሚት፡ *status* vel *conditio prior* (opp. ደኃሪት፡) Job 8, 7. 42, 12; Luc. 11, 26. 3) *primum* in suo genere a) *praestantissimum:* ቀዳሚ፡ተግባሩ፡ለእግዚ" Job 40, 44; Num. 24, 20. b) *primitiae:* ቀዳሚ፡ወልድየ፡ Gen. 49, 3; Deut. 33, 21; ቀዳሚ፡ቅድሳት፡ Sir. 7, 31; ቀዳሚ፡ማእረሩ፡ Jer. 2, 3; Ex. 35, 5; Lev. 23, 10; Deut. 18, 4. 26, 10; Ps. 77, 56; Rom. 8, 23; ቀዳምያት፡ Sir. 7, 31; Mal. 3, 8; Hez. 48; Lit. 160, 1; Syn. C) Adv. ቀዳሚ፡ (gramm. § 163, 2), raro ቀዳሜ፡ (ut Marc. 4, 28) *primum, primo, prius, antea, olim, quondam, pridem* Hen. 37, 3; 1 Cor. 12, 28; Marc. 4, 28; 4 Esr. 10, 55; Hen. 15, 6. 58, 6; 1 Reg. 3, 10: ቀዳሚ፡ኵሉ፡ πρῶτον πάντων 1 Tim. 2, 1. Pron. suff. ሁ፡ assumit (vid. A. 1.): ቀዳሚየ፡ቃለ፡አልብየ፡ወትካትየ፡ Ex. 4, 10; 4 Esr. 4, 1.

ቅድመት፡ n. act. 1) *antecessio, prioratus,* M. M. f. 193; አልቦ፡ቅድመት፡ለሀልዎቶሙ፡ (sc. personarum Trinitatis) Lud. e L. M.; *jus praecipuum* haeredis F. N. 42, 5. 2) *principatus, primatus,* ቅድመት፡ኮነ፡ዲበ፡መትከፍቱ፡ ἀρχή Jes. 9, 6 var.; Did. 29; አሐቲ፡ቅድመት፡ወአሐቲ፡ስፍነት፡ Ssal. Req.

ቀዳማዊ፡ et ቀዳማይ፡, adj. (ordinale), f. ቀዳማዊት፡, ቀዳማይት፡, ቀዳማዪት፡ (2 Par. 28, 17 var.) *primus, prior* Ex. 12, 2; Deut. 24, 4; Jes. 41, 4. 44, 6. 48, 12; Dan. 7, 4; Zach. 6, 2; 1 Par. 12, 15; Asc. Jes. 7, 19. 10, 27; 4 Esr. 1, 20. 11, 15. 19; 1 Esr. 3, 16; Hen. 40, 4. 69, 2. 4; Kuf. 24; Sir. 24, 28; Matth. 21, 28; Apoc. 1, 17. 21, 1; ὁ ἀπ᾽ ἀρχῆς 1 Joh. 2, 13; ቀዳማይት፡ Cyr. c. Pall. f. 69; ሀርቃኖስ፡ቀዳማዊ፡ (opp. juniore vel altero) Jsp. p. 327.

ቅድምና፡ subst. *exsistentia primordialis, prioratus temporalis, (aeternitas):* አልቦ፡ጥንት፡ለቅድምናከ፡ወለድኅርናከ፡አልቦ፡ፍጻሜ፡ F. N. in Proleg.; (personae Trinitatis) ዕሩያን፡በባሕርይ፡ወበአምላክና፡ወበቅድምና፡ F. M. 27, 8; ወልድ፡ኢቀደመ፡እምአብ፡በቅድምና፡ Fid. Jac. Bard.; verbis አቅደምከ፡ሣርርታ፡ለምድር፡ (Hebr. 1, 10) አኀዘ፡የአምር፡ (*coepit monstrare*) ቅድምናሁ፡ Chr. ho. 3; ቅድምናሁ፡ወሀልዎቱ፡ለዓለም፡ ho. 12.

መቅደም፡ et መቅድም፡ subst. 1) *primum* in suo genere a) *praestantissimum:* Cant. 4, 14. b) *principium, initium:* መቅድመ፡ቃል፡ ἡ ἀρχὴ τῶν λογίων Hebr. 5, 12 Platt; ገብሩ፡መቅድመ፡ርእስ፡ Kuf. p. 31. c) *exordium, prolegomena, introductio* librorum: F. N. in Proleg.; መቅድመ፡ወንጌል፡ Cod. Mus. Brit. VIII, 1; Cod. Bibl. Bodl. Ox. X, 1; መቅድመ፡ጳውሎስ፡ d'Abb. catal. p. 148. d) adverbialiter usurpatur መቅድመ፡ *primum, primo, initio, primitus, potissimum:* ἐν τῇ ἀρχῇ Prov. 8, 23; πρῶτον Matth. 6, 33; Clem. f. 268; 1 Thess. 4, 16 Platt; መቅድመ፡ (opp. ድኅረ፡) Jer. 27, 17 vrs. alt.; ውእቱ፡መቅድመ፡ተቀብረ፡ Kuf. 4; ውእቱ፡መቅድመ፡ገብረ፡በዓለ፡መጸለት፡ Kuf. 16; መቅድመ፡ *ante omnia* Kedr f. 39; መቅድመ፡ፈድፋደ፡ *maxime vero seu potissimum* Lit. 170, 2. e) praepos. α) *ante* መቅድመ፡ኵሉ፡ *ante omnia* F. M. 27, 1; fortasse Hen. 61, 7. β) *coram* Hen. 48, 2. 2) *principatus, imperium,* Kuf. p. 45 ann. 11.

መቅደም፡ subst. „*pelvis*, cujus ad lavandas manus in templis Aethiopum usus secundum Gregorium meum", Lud.

ቂድር፡ n. prgr. 1) nomen libri cujusdam liturgici: መጽሐፈ፡ ቂድር፡ ዘአንበሩ፡ መምህራን፡ በእንተ፡ ዘከሕደ፡ ሃይማኖቶ፡ አው፡ ዘአርኰሰ፡ ሥጋሁ፡ ምስለ፡ ዘኢ.ምእመናን፡ አው፡ ተባዕት፡ አው፡ አንስት፡ አው፡ መነኮስ፡ አው፡ መነኮሳይት፡. Homines hujus generis contaminati secundum ritum in hoc libro descriptum aqua et oleo variis precibus et nominibus mysticis recitatis consecrato asperguntur et repurgantur. [Nomen e قَذِرٌ *sordidus, immundus* ortum videtur]. Exstat in Bibliotheca Tubingensi et in Abbadiana. Praeterea *Voc. Ac.* enumerant 2) inter plantarum nomina ቂድር፡ ዘ፡ መርዝ፡ *venenum*; 3) inter vestium nomina ቂዳር፡ ዘ፡ ጥቁር፡ ግምጃ፡ (nomine proprio ቄዳር፡ Ps. 119, 5; Cant. 1, 5 male intellecto).

ቂዳርስ፡, ቄዳርስ፡, ቂዳርን፡, ቂድራን፡, ቀዲራን፡, ቂዳራን፡ al., n. pr. gr. κίδαρις *cidaris, tiara* Ex. 36, 36; Lev. 8, 13. 16, 4; Sir. 45, 12.

ቄድሮስ፡, ቄድሮን፡, ቄዳር፡ n. prgr. 1) κέδρος, *cedrus* Cant. 5, 15. 8, 9; Sir. 24, 13; Hez. 17, 3; 3 Reg. 5, 9. 6, 13; Kuf. 13. 21 (ubi a ቄድሮን፡ distinguitur ቄዳር፡ ዘስሙ፡ አረበት፡ vel አርቦት፡ p. 77). Etiam ቄድሮና፡ 3 Reg. 5, 10. 2) *Cedron* torrens inter Hierosolyma et montem olivarum (קִדְרוֹן): ፈለገ፡ ቄድሮስ፡ Joh. 18, 1 (ቄድሮስ፡ ፈለገ፡ አርዝ፡ Platt, coll. 2 Sam. 15, 23 al.).

ቄድሪኖስ፡ (1 Esr. 4, 48), **ቄድሪኖን፡** (3 Reg. 7, 39), **ቄድሪን፡, ቂድሪና፡, ቅድሪኒ፡** (2 Esr. 3, 7), **ቄድሮና፡** (Org. 4) *cedrinus*.

ቆድራጢስ፡ vel **ቆድራንጢስ፡** n. prgr. κοδράντης *quadrans* numus sive tres unciae, Marc. 12, 42. — *Voc. Ac.*: ቈንድራጢስ፡ ዘ፡ ተረን ።

ቀደሰ፡ I, 2 [קָדַשׁ ܩܰܕܶܫ قَدَّسَ] 1) *sanctum habere:* ቀድስዎ፡ ለእግዚ.'' Jes. 8, 13; እመ፡ ቀደስከን፡ (ለሰንበታት፡) ለእግዚ.'' καλέσεις ἅγια τῷ θεῷ 58, 13; Jer. 17, 22; Deut. 5, 12; Kuf. 2. 2) *sanctum declarare* vel *reddere, sanctificare, rem sacram instituere*, sabbathum Gen. 2, 3; Kuf. 2; Sir. 36, 9; እቄድሶሙ፡ ለሕዝብ፡ ሊተ፡ Kuf. 2; ይቄድሰከ፡ ἔσται σοι εἰς ἁγίασμα Jes. 8, 14; Hez. 20, 12; Lev. 21, 23; Jos. 7, 13; Jer. 1, 5; Matth. 23, 17; Joh. 17, 17; Eph. 5, 26; Hebr. 9, 13; c. Acc. et እምነ፡ Lev. 16, 19. 3) *consecrare, ritu sacro inaugurare, dedicare*, Ex. 29, 1. 44; Lev. 8, 12. 15; Num. 7, 1; 1 Reg. 16, 5; Ps. 45, 4; 4 Esr. 9, 9; c. ለ፡ Dei Ex. 13, 2; Lev. 22, 2. 3; Num. 3, 13; Deut. 15, 19; ecclesias Sx. Teq. 25; Mag. 20; ቀድሱ፡ ኵሎ፡ አብያተ፡ ክርስቲያናት፡ ዘሐነጽክምዎሙ፡ ወኀትምዎሙ፡ በማኅተመ፡ እግዚ.'': ዘውእቱ፡ ቅብአ፡ ሜሮን፡ ቅዱስ፡ F. M. 28, 1. 4) *sacra administrare, sacrificium altaris* (ቅዳሴ፡) *celebrare* vel *peragere*, ἱερατεύειν Ex. 28, 3 (c. Acc. Dei, μοι); coll. 29, 46; absol. de sacerdotibus Christianorum, sacrificium celebrantibus: Can. Ant. 3 (4); አልባሰ፡ ምሥዋዕ፡ ዘይቄድሱ፡ በሙ፡ F. M. 31, 5; Abush. 50; ለቀሲስ፡ ሥልጣን፡ ከመ፡ ይምሀር፡ ወያጥምቅ፡ ወይቀድስ፡ ወይባርክ፡ ሕዝበ፡ F. N. 6. 5) *sanctum praedicare, trisagion cantare*, Hen. 61, 12 (ቀድሶት፡); Lit. 165, 2; ይሴብሕዎ፡ ወይቄድስዎ፡ ወይባርክዎ፡ Clem. f. 15; በ፡ እምኔሆሙ፡ ዘይዜምር፡ ወበ፡ እምኔሆሙ፡ ዘይቄድስ፡ ወበ፡ ዘይቄድስ፡ Clem. f. 61.

ተቀደሰ፡ III, 2 refl. et pass. 1) *sanctum haberi, sanctum se praestare* Lev. 22, 32; Matth. 6, 9; Ex. 29, 43; እትቄደስ፡ ብኪ፡ Hez. 28, 22; ሶበ፡ ተቀደስኩ፡ በላዕሌክሙ፡ 36, 23; ተቀደስከ፡ በኀቤነ፡ Sir. 33, 4. 2) *sanctum reddi, sanctificari* Ex. 29, 37; Lev. 6, 11. 20; Hagg. 2, 12; Jes. 10, 17; ውእቱ፡ እምከርሠ፡ እሙ፡ ተቀደሰ፡ ይኩን፡ ነቢየ፡ Sir. 49, 7; 1 Reg. 21, 5; 1 Cor. 7, 14; 1 Tim. 4, 5; 1 Thess. 4, 3; Hebr. 2, 11. 10, 10; c. እምነ፡ ut: ይትቄደስ፡ ምድር፡ እምኵሉ፡ አበሳ፡ Kuf. 4; c. ለ፡ Dei Num. 6, 8. 3) *se purificare* vel *sanctificare* 1 Reg. 16, 5; እለ፡ ይትቄደሱ፡ οἱ ἁγνιζόμενοι Jes. 66, 17 vrs. alt. 4) *consecrari, ritu sacro inaugurari, dedicari:* ክህናት፡ እለ፡ ተቀደሱ፡ Hez. 48, 11; Ex. 29, 33; ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ዘተቀደሰት፡ Sx. Mij. 15. 5) *sanctum praedicari*, Lit. Chr.

ቅዱስ፡ part. et adj. 1) *sanctus, sacer*, a) (sanctus) de Deo: Lev. 11, 44. 45. 19, 2; Jes. 6, 3; Ps. 98, 3. 10; ቅዱሰ፡ ቅዱሳን፡ ስሙ፡ Jes. 57, 15; ቅዱሰ፡ እስራኤል፡ Jes. 1, 4. 5, 19. 24 al.; ቅዱስ፡ ወዐቢይ፡ Hen. 1, 3 al.; de Christo et Spiritu S.: Marc. 1, 24; Luc. 4, 34; Matth. 1, 18. 28, 19 al.; angelis: Job 15, 15; Ps. 88, 6. 8; Hen. 20, 1 seq.; hominibus: Lev. 11, 44. 19, 2. 21, 6; Num. 6, 5; Ps. 33, 10; ቅዱሳነ፡ ልዑል፡ Dan. 7, 27; Hen. 38, 4 seq.; ቅዱሳኒሃ፡ Ναζιραῖοι αὐτῆς Threu. 4, 7; Luc. 1, 70; Eph. 3, 5. 8; Rom. 1, 7. 12, 13; 2 Cor. 1, 2 al. b) (sacer) de rebus et locis: መጻሕፍት፡ ቅዱሳት፡ Rom. 1, 2; አሪት፡ 7, 12; 2 Petr. 2, 21; ምግባር፡ 3, 11; ጸዋዔ፡ 2 Tim. 1, 9; ዕለት፡ ቅድስት፡ Jes. 58, 13; Ex. 12, 16; ኅብስት፡ 1 Reg. 21, 4; ዕጣን፡ Ex. 30, 35. 36; ዐራዝ፡ vel ልብስ፡ 28, 2 seq.; በመካን፡ ቅዱስ፡ Lev. 6, 19. 20; Matth. 24, 15; ደብተራሁ፡ ቅዱስ፡ Sir. 24, 10; ሀገር፡ ቅድስት፡ Jes. 48, 2; Matth. 4, 5. — C. c. ለ፡ prs., *alicui:* Lev. 19, 24. 27, 21. 30; Ex. 28, 32 al. Crebro occurrit: ቅዱሰ፡ ቅዱሳን፡ *sanctissimus, sacrosanctus* Ex. 29, 37. 30, 10. 29. 36; Lev. 27, 28; Kuf. 8; alium sensum habet ቅዱስ፡ ለቅዱሳን፡ *sanctus sanctis* (sc. sacerdotibus) Lev. 2, 10. 6, 18. 22. 7, 6; vel ቅዱስ፡ ዘቅዱስ፡ 2, 3. 2) Passim usurpatur substantive: *sacrum, res sacra, sacrarium, sanctuarium:* ቅዱሳን፡ τὰ ἅγια res Ex. 28, 34; locus 29, 30. 39, 1; Lev. 10, 4; ቅድስት፡ τὸ ἅγιον (res) Matth. 7, 6; τὰ ἅγια (locus) Hebr. 9, 12; Apoc. 21, 3 rom.; ቅዱሰ፡ ቅዱሳን፡ *sanctum sanctorum* (pars tabernaculi vel templi) Lev. 16, 33; Num. 18, 10; Dan. 9, 24; ቅድስተ፡ ቅዱሳን፡ Hebr. 9, 25. 13, 11; ውስተ፡ ቤተ፡ ቅድስተ፡ ቅዱሳን፡ 2 Par. 3, 10. Nonnumquam ቅድስት፡ i. q. ቅዳሴ፡ vel ቅድሳት፡, ut Rom. 6, 19 Plgl.

ቍድስ፡ n. prgr. i. e. قُدْسُ c. art., *sanctuarium:* ሀገረ፡ ቍድስ፡ i. e. *Hierosolyma*, Jsp. p. 276.

ቅድስት፡ n. act. *sanctitas*, (*res sacra*); hoc Lud. e Ps. 29, 4 affert, sed ipse in sua editione exhibet ቅድሳት ።; 4 Esr. 10, 30 var.

ቀዳሲ፡ n. ag. *sanctificator:* አምላክ፡ ዘውእቱ፡ ሐዋጺሆሙ፡ ወቀዳሲሆሙ፡ Abush. 20.

ቅድሳት፡ subst. 1) *sanctitas, sanctimonia*, (et *sanctificatio*) a) personarum: ἁγιότης Hebr. 12, 10; ἁγιωσύνη

1 Thess. 3, 13; Ps. 95, 6. 144, 5; ἁγιασμός 1 Thess. 4, 7; 1 Tim. 2, 15; 1 Cor. 1, 30; Rom. 6, 19. 22; Lit. Chr. Hoc titulo appellantur patriarchae (episcopi): ፈነውኩ፡ለቅድሳቲከ፡ፍቁርየ፡ τῇ σῇ ὁσιότητι Cyr. f. 116 (Mansi t. V p. 309). b) nominibus rerum in genitivo postpositum adjectivo significando inservit: Ex. 29, 29; Lev. 4, 6. 17; መሥዋዕተ፡ቅድሳት፡, ቀዳሚ፡ቅድሳት፡ Sir. 7, 31. 26, 17; ሀገረ፡ቅድሳት፡ 36, 18; አልባሰ፡ወርቅ፡ዘቅድሳት፡ 45, 10; ልብሰ፡ቅድሳት፡ስብሐት፡ 51, 11; Ps. 96, 13; ንዋየ፡ቅድሳት፡ 1 Esr. 6, 17; Judith 4, 3; F. M. 29. 2) *sacrum, res sacra* Lev. 22, 2. 10. (14); Num. 18, 32; Ps. 131, 19; 3 Reg. 7, 37; 4 Reg. 12, 18; 2 Par. 5, 1. 15, 18; Hez. 20, 40. 22, 8; Matth. 7, 6; Lit. 158, 2. 172, 4; cfr. etiam ወሀበ፡ቅድሳቶሙ፡ለሕዝብ፡ ἱερατείαν λαοῦ Sir. 45, 7. 3) *sacrarium, sanctuarium, locus sacer* Lev. 6, 23. 16, 2. 3. 17. 23. 27; Hez. 37, 26; 4 Esr. 10, 30.

ቅዳሴ፡ subst., Pl. ቅዳሴያት፡ et ቅዳስያት፡ 1) *sanctificatio:* ይከውን፡(ለከ፡)ለቅዳሴ፡ Jes. 8, 14 vrs. alt.; ለቅዳሴ፡ምድር፡ Kuf. 4. 2) *sanctitatis praedicatio,* Lit. 165, 2; Seraphim ወሀቡ፡፫ቅዳሴያተ፡ M. M. f. 8; መልአከ፡ቅዳሴ፡ Kuf. 2. 15; ለቅዳሴ፡ወለበረከት፡ Kuf. p. 9; በዙሉ፡ቅዳሴያቲክሙ፡ Hez. 20, 40 var. 3) *consecratio, dedicatio, inauguratio, encaenia:* ቅብእ፡ዘቅዳስያት፡ Const. Ap. 34; ቅዳሴ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ F. M. 28, 1; F. N. p. 11; Sx. Teq. 4. 25; Haml. 25, al. 4) *consecratio eucharistiae* a) *missa, peractio sacrificii altaris:* በእንተ፡ቅዳሴ፡ F. N. 12; አልባሰ፡ቅዳሴ፡ ib., እምድኅረ፡ፍጻሜ፡ቅዳሴ፡ዘምስጢር፡ Chr. Ta. 17; Lit. 158, 1. 163, 2. b) *liturgia (anaphora, oratio eucharistica)* Lit. 168, 1. 170, 1; Catal. cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 33; d'Abb. catal. n. XIII et LXXII; ናሁ፡ንቡር፡በቤተ፡ክርስቲያን፡ቅብጣዊት፡፫ቅዳሴያት፡ዘባስልዮስ፡ወዘጎርጎርዮስ፡ወቄርሎስ፡ F. N. 12.

ቅድስና፡ subst. *sanctimonia, sanctitas* a) personarum: ኮነነ፡ሴት፡ሕዝበ፡በጽድቅ፡ወበንጹሕ፡ወበቅድስና፡ Clem. f. 12; ሀበ፡ (presbytero consecrando) መንፈሰ፡ቅድስና፡ Kid. f. 15; Org. 3. b) de rebus: (Mariae) ገጻ፡ቅድስና፡ስቡሕ፡ I Sal. Mar. 4; ሀብተ፡ቅድስናሆሙ፡ Ex. 28, 34 (vid. ቅድሳት፡ n. 1, b). c) titulus, quo appellantur patriarchae (episcopi): ነኀሥሥ፡እምነ፡ቅድስናከ፡ Sx. Teq. 12.

ቅዱሳዊ፡ adj. rel. *ad sanctum pertinens, sanctus,* Greg. in Epist., sed abusive (Lud.).

መቅደስ፡, raro መቅድስ፡ (Ps. 10, 4), subst., plerumque m., Pl. መቃድስ፡ 1) *res sacra, sacrum,* τα ἅγια Jes. 43, 28; Hez. 5, 11; መቃድስ፡ Chr. ho. 17. 2) *locus sacer, sanctuarium, sacrarium, templum,* τὸ ἅγιον Jes. 26, 21; Dan. 9, 26; ἁγίασμα Sir. 47, 13; Thren. 1, 10. 2, 7; ἁγιαστήριον Ps. 72, 17; ναός Sir. 50, 7. 51, 14; 4 Esr. 10, 28; ደብረ፡መቅደስየ፡ τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου Jes. 11, 9. 56, 7. 57, 13; Dan. 9, 16; Ps. 2, 6. 14, 1; ጽርሐ፡መቅደስ፡ 5, 8. 10, 4; ሀገረ፡መቅደስከ፡ Jes. 64, 10; ቤተ፡መቅደስ፡ Kuf. 49; Jes. 44, 28. 60, 13. 63, 15; Judith 4, 3; Dan. 5, 2; Matth. 21, 12. 24, 1; Marc. 11, 11. 15; de templo Hierosolymitano Clem. f. 94; de urbe Hierosolymorum f. 36; de ecclesiis Christianorum Genz. f. 69; θυσιαστήριον Ex. 30, 20 c. annot. et Matth. 23, 35.

ምቅዳስ፡ subst. *locus sacer, sanctuarium, sacrarium,* Kuf. 1; Ex. 25, 8. 26, 33; ቤተ፡ምቅዳስ፡ 28, 3; ቤተ፡መቅደሰ፡ምቅዳስ፡ τὸ ἅγιον τῶν ἁγίων 26, 34.

ቃዴ፡ n. prgr. sc. قاضي *judex,* d'Abbadie catal. p. 155.

ቀደወ፡ I, 1 [قَذَى significatum specialem *boni odoris saporisque fuit* habet; vicina videntur قَزِرٌ *a rebus impuris sibi cavens, elegans, politus,* قَزَرٌ *abstinentia a rebus impuris,* nec non قَدُسَ (ቀደሰ፡) *purus fuit;* aliae linguae frequentant: זָכָה זָכַךְ زكا] *purum, candidum, nitidum esse:* ኢቀደወ፡ኅሊናሁ፡ (Judae Ischariotae) አላ፡ከመ፡ዛሕለ፡ብርት፡ከነ፡ M. M. f. 202.

አቅደወ፡ II, 1 *nitidum facere, illustrare, decorare:* ለሀላዌ፡ሰብእ፡ያቀድዋ፡በርእሱ፡ወይሬስያ፡ሱታፌ፡መለኮት፡ τὴν τοῦ ἀνθρώπου κατασεμνύνει φύσιν ἐφ' ἑαυτῷ Cyr. c. Pall. f. 86.

ቅድው፡ part., Pl. ቀደውት፡ (tamquam a ቀዲው፡ vel ቀዳዊ፡) 1) *purus, sincerus, candidus, nitidus,* በግዕ፡ቅድው፡ወንጹሕ፡ ἄμωμος καὶ ἄσπιλος 1 Petr. 1, 19; ንዋየ፡ብርት፡ቅድው፡ σκεύη χαλκοῦ στίλβοντος 2 Esr. 8, 27; ብርት፡ቅድው፡ 1 Esr. 8, 56; (Victor, qui es ovis) ዘአርአያከ፡ቅድው፡ Enc.; de homine ejusque habitu: ቦ፡በዕለ፡ወቦ፡ነዳየ፤ ቦ፡ሕሡመ፡ወቦ፡ቅድወ፡ M. M. f. 86; de oratione: ዘኢቅድው፡ነገር፡ κεκομψευμένα ῥήματα Cyr. ad Th. f. 15; (at pro አምኃ፤ቅድወ፡ quod Lud. ex Enc. Mij. 17 affert, exemplar Tubing. አ"፤ቅድመ፡ praebet). 2) *praestantissimus* in quovis genere (*genuinus, selectus*); በበላቅ፡ቅድው፡ ἐν ὄνυχι τιμίῳ Job 28, 16; መዓር፡ቅድው፡ πρῶτον μέλι Hez. 27, 17; ቅብእ፡ቅድው፡ ἔλαιον κεκομμένον 3 Reg. 5, 11; in specie a) de unguentis et odoramentis: በቅድው፡አፈዋት፡ μετὰ πρώτων ἡδυσμάτων Hez. 27, 22; ἐκλεκτός, εὐώδης Ex. 30, 23; ዕፍረት፡ቅድው፡ Sir. 24, 15; ዕፍረት፡ዘቅድው፡ ἔργον μυρεψοῦ Sir. 49, 1; Ex. 30, 35; ዕፍረት፡ቅድው፡ πρῶτα μύρα Am. 6, 6; Hen. 32, 1; ናርዱ፡ቅድው፡ Marc. 14, 3. b) de vestibus: አልባሰ፡ቀደውት፡ ἡ στολὴ ἡ πρώτη Luc. 15, 22; 1 Tim. 2, 9. — *Voc. Ae.:* ቅድው፡ዘ፡ንጹሕ።

ቀደፈ፡ I, 1 [vid. ኀደፈ፡] *remis propellere, remigare:* እለ፡ይቀድፉ፡ κωπηλάται Hez. 27, 9. 27. 29. 35.

መቅደፍ፡ vel መቅደፍት፡ subst. (Sing. nondum repertus), Pl. መቃድፍ፡ *remus,* M. M. f. 21. 108; አነ፡ጸራቢ፡ወነዳቂ፡ወእንብር፡መዋፍርት፡ወአርዑት፡ወመዳልወ፡ወመንኰራኵረ፡ወአሕማረ፡ወመቃድፈ፡ወታእከ፡ነገሥት፡ Sx. Teq. 9.

ቃግስት፡ subst. *vipera, cerastes:* ትውልደ፡ቃግስት፡ ἔκγονα ἀσπίδων Jes. 14, 29; κεράστης Prov. 23, 32; Pl. ቃግስታት፡ d'Abbadie e suo codice LXVII mihi communicavit.

ቀጣ፡ subst. *monetae species,* cujus XX non conficiunt unum ወርቅ፡ aureum; numerare solent Aethiopes hac moneta, ut: ተሣየጠ፡በ፺ቀጣ፡ Lud.

ቀጠራቅጤን፡ n. prgr. sc. καταράκτης (שָׁלָךְ), *mergus,* avis aquatica, sc. pelecani species de summis scopulis ad capiendos pisces in aquam se dejiciens (Ges. thes. p. 1419) Lev. 11, 17; Deut. 14, 17. — *Voc. Ae.:* ቀጥራቅጣን፡ (v. ቀጥራቅጢን፡)

ዘ፡ድምቢጽ፡ (de quo nomine vid. Lud. lex. amh. coll. 81; Isenb. p. 162).

ቅጥራን፡ subst. [قِطْرَان ܩܛܪܢ] *pix* vel *resina liquida* (ex arbore pinus vel cedri, igne adhibito, educta; Theer): **አፍልሕዎ፡ውስተ፡ጻሕል፡በዝፍት፡ወበቅጥራን፡** Sx. Ter 27; **ቃር፡ወፒሳ፡ወተይ፡ወቅጥራን፡** Sx. Haml. 5; M. F.

ቀጥቀጠ፡ quadrl. I [صَوَّأَ *fregit*, قَضَّ *contrivit* (قَضَّةٌ *glarea comminuta, parva*), قَضْقَضَ *confregit comminuitque* praedam leo; coll. כָּתַת חָתַת, هَدَّ كَدَّ, **ጐድጐደ፡**] 1) *rumpere, disrumpere*, chordam, rete vel funem, Lud. e Vit. Jacobi Sar. 2) *confringere, perfringere, conterere, contundere, quassare, comminuere*, (plerumque συντρίβω, ἐκτρίβω, rarius κλάω, συγκλάω, συνθλάω, θραύω, συγκόπτω, πατάσσω), ut tabulas Ex. 34, 1; Deut. 9, 17; idola Ex. 23, 24; Deut. 7, 5. 9, 21; Dan. 2, 35; columnas Jer. 50, 13; vas figlinum 19, 10; Ps. 2, 9; catenas Marc. 5, 4; jugum Jes. 14, 5; Jer. 2, 20. 5, 5; pessulos, vectes Jes. 45, 2; Am. 1, 5; arbores Ps. 28, 5; Ex. 9, 25; naves Ps. 47, 6; cornua Thren. 2, 3; Dan. 8, 7; Hen. 90, 13-16; capita Jud. 9, 53; Ps. 73, 15. 109, 6; brachia Job 38, 15; Ps. 9, 39; lumbos Sir. 32, 22; ossa: **በመፍጽሐ፡ኀጺን፡ዐጽመ፡እገሪሆሙ፡ቀጥቀጡ፡** Sx. Nah. 25 Enc.; homines Jer. 9, 21; Job 9, 17; trsl. (*frangere, conficere* al.): hominem Job 38, 15; Jes. 10, 33. 22, 17; Luc. 9, 39 (**ቀጥቂጦ፡**); Satanam Rom. 16, 20; reges Sir. 46, 18; hostes (*clade*): **ቀጥቅጦ፡ለፀራዊ፡** Sir. 33, 9; Jos. 10, 10. 12; terram Jes. 2, 10. 19; bellum (i. e. hostes, arma hostium) Ex. 15, 3; **እግዚ"፡ይቀጠቅጥ፡ፀብአ፡** Judith 16, 2; c. **እምነ፡** *effringere* i. e. confringendo exstirpare: **ንቀጥቅጦ፡እምድረ፡ሕያዋን፡** Jer. 11, 19; *frangere* cor alcjs Jsp. p. 362 (vid. **ተባደወ፡**).

ተቀጥቀጠ፡ III, 1 1) *rumpi, disrumpi*: **መሥገርት፡ተቀጥቀጠት፡** Ps. 123, 7; Vit. Sam. 2) *confringi, perfringi, conteri, contundi, comminui*: Nah. 1, 6; Jer. 27, 23; Koh. 12, 6; Job 24, 20; Ps. 33, 21. 36, 16; **ተቀጥቀጠኒ፡አዕጽምትየ፡** Jes. 38, 13; Kuf. 49; *membra sibi frangere*: (mulier, quae se de muro dejecit), **ኢሞተት፡በሕቱ፡ተቀጥቀጠት፡ወተመንደበት፡** Jsp. p. 436; c. **እምነ፡** sive *defringi*: **ይትቀጥቀጥ፡እዴየ፡እምኵርናዕየ፡** Job 31, 22, sive *confringendo exstirpari*: Num. 19, 13; Gen. 34, 30 (sine **እምነ፡**). Transl.: de viribus Ps. 36, 18; hominibus: **ይትቀጠቀጥ፡ከመ፡ዕፅ፡ብኍብኍ፡** Job 24, 20; Jes. 1, 28. 8, 15; Thren. 1, 15; **ተቀጥቀጠ፡ውስተ፡ምድር፡** συνετρίβη εἰς γῆν Jes. 14, 12; corde contrito: **ይትቀጠቀጥ፡ልበሙ፡** Jes. 19, 1; populo, exercitu, clade affectis: Jos. 10, 12; **ቅጥቃጤ፡ትትቀጠቀጥ፡ወለተ፡ሕዝብየ፡** Jer. 14, 17. 31, 4; hinc **ተቀጥቅጦ፡** σύντριμμα *clades* Jes. 60, 18; **ይመጽእ፡ተቀጥቅጦ፡እምኀበ፡እግዚ"፡** 13, 6.

ቅጥቁጥ፡ part., fem. **ቅጥቅጥ፡** (Mich. 4, 6) *confractus, contritus, comminutus, quassatus*: **በትረ፡ብርዕ፡ቅጥቁጥ፡** Jes. 36, 6; 4 Reg. 18, 21; **ብርዕ፡ቅጥቁጥ፡** Jes. 42, 3; Matth. 12, 20; fractus membris: Mich. 4, 6; Matth. 4, 24 rom.; **ዘያነሥኦ፡ለውዱቅ፡ወይፌውሶ፡ለቅጥቁጥ፡** Clem. f. 172; *confectus*: **ክንኩ፡ከመ፡ብእሲ፡ቅጥቁጥ፡** Jer. 23, 9; **ቅጥቁጣን፡** Zeph. 3, 18; *contritus* animo (poenitentia): **ቅጥቁጠ፡ልብ፡** Chr. Ta. 31.

ቅጥቃጤ፡ subst., m. et fem., 1) *fractio, fractura, comminutio, contritio*: **ቅጥቃጤ፡ጻሕብ፡** Jes. 30, 14; **ቅጥቃጤ፡ሐቌያት፡** Hez. 21, 6; trsl.: **ቅጥቃጤ፡ነፍስ፡** Jes. 65, 14; **ቅጥቃጤ፡ልብ፡** (poenitentis) Jsp. p. 338. 2) *clades, afflictio magna* (שֶׁבֶר) Jos. 10, 10; Ps. 13, 7; Rom. 3, 16; Jes. 59, 7. 15, 2. 22, 4. 28, 12; Jer. 4, 6. 6, 1. 14. 27, 22; Thren. 2, 11. 4, 10; Am. 5, 9; Prov. 10, 14. 18, 7.

ነቀጥቃጥ፡ subst. (a stirpe V) *pavitatio, tremor corripiens* hominem, *paroxysmus* (cfr. חָתַת et חַתְחַת): **አዝልፎ፡ስክር፡ያመጽእ፡ነቀጥቃጠ፡ወጥፍአተ፡ልብ፡** F. N. 50; Gad. Ad. f. 107.

ንቅጥቁጥ፡ part. (V) *pavitans, tremore* vel *paroxysmo correptus*, Gad. Ad. f. 107.

ቅጣብ፡ vid. sub **ቅንጣብ፡**

ቀጠነ፡ i. q. ضنى *diminutus, attenuatus, tenuis fuit* (hebr. קָטֹן *parvus fuit*, vid. de prima verbi potestate Ges. thes. p. 1212); vicinum est **ቀጠጠ፡**

አቅጠነ፡ II, 1 *tenuem, subtilem facere*: **ታቀጥን፡ . . . . ከ፡ወአልባሲከ፡ወኢታግዝፍ፡** Syn. f. 285; tenuiter compungere notis, I Const. Ap. 62 et II Const. Ap. 19 (vid. sub **ምርፋእ፡**).

ቀጢን፡ adj., fem. **ቀጣን፡**, Pl. m. **ቀጢናን፡**, comm. **ቀጠንት፡** 1) *tenuis, subtilis* a) de rebus corporeis: **ልብስ፡ቀጢን፡ዘይትዐጸፍ፡ከህን፡** Sir. 50, 2; **ክንፍ፡ደቃቅ፡ወቀጠንት፡** (v. **ወቀጢናን፡**) 4 Esr. 11, 4; **መዝራዕቱ፡የማናይ፡ቀጢን፡** (tenuior sinistro) Kid. f. 5; **አስሐትያ፡ቀጢን፡** Sap. 5, 15; **ሥዕርት፡ቀጣን፡** Lev. 13, 30; **ሠዊት፡ቀጢናን፡** Gen. 41, 6. 7. b) de rebus incorporeis, ut de voce: **ቃለ፡** (v. **ቃል፡**) **ቀጢን፡** φωνὴ αὔρας λεπτῆς 3 Reg. 19, 12; **ቃሉ፡በሊኅ፡ወቀጢን፡** Sx. Mag. 14; de spiritu Sap. 7, 22 (λεπτός); Gad. Ad. f. 151; de perspicacia: **በቀጣን፡ዐይነ፡ልብ፡** ἀκριβεῖ τῆς διανοίας ὄμματι Cyr. c. Pall. f. 66. 2) in specie: **ቀጠንት፡** (sive adjecto sive omisso **አልባስ፡**) *vestes tenues* eaedemque pretiosae, molles: **በቀጠንት፡ገለድኩ፡ምስካብየ፡** Prov. 7, 16; Did. 2; **ዘቀጠንተ፡ይለብስ፡** Matth. 11, 8; **በቀጠንት፡አልባስ፡** Luc. 7, 25; Deg.; Jsp. p. 379. — *Voc. Ae.*: **ቀጠንት፡ብ፡ግምጃ** ።

ቅጠን፡ subst. *tenuitas, exilitas*: **ቅጠንየ፡ይገዝፍ፡እምነ፡ሐቌሁ፡ለአቡየ፡** μικρότης 3 Reg. 12ª, 10 (vid. **ቍጠጥ፡**).

ቍጥን፡ n. prgr. i. e. قُطْن *bombyx, bombycina*: (**ለሥዕል፡**) **ጠብለላ፡በቍጥን፡ወበአልባስ፡ንጹሕ፡** Sx. Masc. 10.

ቅጥነት፡ n. act. et subst., Pl. **ቅጥነታት፡** 1) *exilitas, exiguitas*: **ቅጥነተ፡ልቡናሁ፡** (angustiae mentis) F. N. 43, 2. 2) *tenuitas*, deinde concr. *tenues vestes*: **እለ፡ይለብሱ፡ቅጥነታተ፡ወአክሊለ፡መንግሥት፡** (aliâs **ቀጠንተ፡**) Chr. Ta. 7. 3) *subtilitas*: **ርኢኩ፡ቅጥነተ፡ልቡ፡ለሐዋርያ፡** θέα πῶς συνετῶς αὐτὸ εἴρηκεν Chr. ho. 1; **በቅጥነተ፡ልብ፡** (συντεῖναι τὸν νοῦν) ho. 14; **ቅጥነተ፡ጥበብ፡** ho. 26.

መቃጥን፡ subst., sine dubio Pl. (quamquam Lud. in lex. amh. c. 37 **መቃጥን፡** participium ab **አቃጠነ፡** statuere videtur) *hamus*, ἄγκιστρον Matth. 17, 27; M. M. f. 106 (vid. sub **ላሕፍ፡**); **ይውርው፡መቃጥነ፡መሥገርተ፡አንቃር፡ውስተ፡ልጎት፡ወያውፅእ፡ዓሣ፡** Kid. f. 33 (e Matth. 17). [Conferre licet مِقْطَم *aduncus unguis*.].

ቈጥዐ፡ inus., i. q. קוּץ, קִיט, ܩܘܛ *fastidivit, taedio habuit;* قَنَطَ *timidus fuit; iratus f.; vehementer se gessit in* debitorem; amh. **ቈጣ፡**

ተቈጥዐ፡ III, 2, raro III, 1 (ut: **እንዘ፡ይትቈጥዑ፡** Sx. Genb. 12) 1) *impatientem, pertaesum esse* vel *fieri, animo deficere,* ὀλιγοψυχεῖν Jud. 16, 16; **ተቈጥዐት፡ነፍሳ፡** ἀπεκάκησεν ἡ ψυχὴ αὐτῆς Jer. 15, 9 (nisi **ነፍሳ፡** Accusativum interpretari malueris); ἐκκακεῖν 2 Cor. 4, 1; Herm. p. 38; κεκοπίακας Apoc. 2, 3; **ኢተቈጥዐ፡ልቡ፡** Thren. 3, 22; c. **በ፡** rei Num. 21, 4. 5. 2) *taedio habere, fastidire, aversari, taedet, piget,* c. Acc. rei vel prs.: **ተቈጥዐ፡ነፍሶ፡** Jon. 4, 8; 2 Cor. 1, 8; ἐκπτύειν Gal. 4, 14; ἐκκακεῖν Eph. 3, 13; **ኢትትቈጣዕ፡ነበሪከ፡** μὴ ἀπαναίνου Sir. 4, 4; βδελύσσεσθαι **ለዘ፡ያበዝኅ፡ነቢበ፡ይትቈጥዕዎ፡** 20, 8; ἐξουδενεῖν Ps. 101, 18; plerumque προσοχθίζειν 21, 25. 94, 10; Lev. 18, 25. 28. 26, 30; Sir. 6, 25; Hebr. 3, 10. 3) *indignari, stomachari, aegre ferre:* Tit. 3, 2 Platt; **ተቈጢዖ፡** (Inf. verb.) Cyr. ad Th. f. 23; **ተምዕዐ፡ወተቈጥዐ፡** Kuf. p. 47; **ኢተቈጥዖ፡** (Inf. nom.) Kid. f. 16; c. **ዲበ፡**, ut: **ይትቈጣዕ፡ዲበ፡ሰብእ፡** Phlx. 48; c. Acc. prs. **ተቈጥዕዎ፡በእንተ፡ዘ፡** Jsp. p. 302.

አስተቈጥዐ፡ IV, 1 et crebrius **አስተቈጥዐ፡** IV, 2 1) *impatientem reddere, taedio* vel *fastidio afficere:* **ፈድፋደ፡አስተቈጥዐኒ፡ሕይወቶሙ፡** Sir. 25, 2; **ነገሮሙ፡ለአብዳን፡ያስተቈጥዕ፡** 27, 13; **ለሕዝብየ፡ያስተቈጥዕዎሙ፡እምከዊነ፡ሕዝብ፡** Jer. 40, 24 vrs. nov. 2) *ad indignationem concitare, ad iram provocare, stomachum movere* alicui; Tit. 3, 2 rom.; **መንሱት፡ያስተቈጥዕ፡** ἐκ τῆς ὀργῆς μῆνις Herm. p. 31; c. Acc. Col. 3, 21; Eph. 6, 4; Org. 4; **አስተቈጥዕዎ፡** (Perf.) Jsp. p. 332; **ያስተቈጥዖሙ፡** p. 344; c. Acc. prs. et **ላዕለ፡** *contra:* p. 296. 334.

ቍጡዕ፡ part. *indignabundus, stomachosus, iracundus:* **ብእሲ፡ቍጡዕ፡** ἀνὴρ ὀργίλος Prov. 29, 22; **አልቦ፡ምሕረት፡ለቍጡዕ፡** 27, 4; Syn.; **ይቤ፡አበ፡አጋቶን፡ብእሲ፡ቍጡዕ፡ለእመ፡አንሥአ፡ሙታነ፡ኢትእመንዎ፡** Phlx. 145.

ቍጥዓ፡ subst., fem. et m. (ut Koh. 5, 17) *fastidium, indignatio, ira (permanens), stomachus,* θυμός, ὀργή, μῆνις, Gen. 49, 7; Ps. 36, 8. 123, 3; Koh. 5, 16; Rom. 2, 9; Eph. 4, 31; Herm. p. 31; **ቍጥዓከ፡** Hos. 9, 7; **ለዕለተ፡መዐት፡ወቍጥዓ፡** Kuf. 24. 36; **መዐትኒ፡ወቍጥዓ፡ርኩሳን፡እሙንቱ፡** Sir. 27, 30; **በእንተ፡መዐት፡ወቍጥዓ፡** F. M. 21.

ተቈጣዒ፡ n. ag. i. q. **ቍጡዕ፡** Genz. f. 158; II Can. Nic. 31 (conjunctum cum **መዐትም፡** et **መስተቀይም፡**).

ትቍጥዕት፡ subst. *indignatio, iracundia:* **ሰይጣን፡ዘሙት፡ወሰይጣን፡ትቍጥዕት፡**, Phlx. 13. 29, al.; Lud. e Mss. Colb.

ቀጠጠ፡ vel **ቈጠጠ፡** *tenuem esse* [vic. **ቀጠነ፡**]; Rad. Abb.: **ቀጠጠ፡ዘ፡ቀጭን፡ሆነ**።

አቍጠጠ፡ II, 1 *tenuem, gracilem,* deinde etiam *flexibilem facere:* **ወኢእመ፡አቍጠጠ፡ከሣዶ፡ከመ፡ሕልቀት፡** οὐδ᾽ ἂν κάμψῃς ὡς κρίκον τὸν τράχηλόν σου Jes. 58, 5.

ቍጥ፡ subst. *cuspis* hastae inferior: **በቍጣ፡** (v. **በኵጣ፡**) **ኲናቱ፡** 2 Reg. 2, 23; Lud. exhibet **ቍጥ፡** — *Voc. Ae.:* **ቍጥ፡ብ፡ምዝራጥ፡** (vox **ምዝራጥ፡** legitur ex. c. **ረገዘ፡በምዝራጥ፡መንገለ፡ዐይኑ፡** Chr. L. Atk. f. 13).

ቈጢጥ፡ (v. **ቆጢጥ፡**) adj. *tenuis, exilis, gracilis,* ἀστεῖος Jud. 3, 17. — *Voc. Ae.:* **ቈጢጥ፡ዘ፡ቀጢን፡ረቂቅ፡ኒ፡ይ፡** (Ludolfi Gregorius male exposuit: *fastidiosus ciborum, nauseabundus*).

ቍጠጥ፡ subst. *tenuitas, exilitas:* **ቍጠጠ፡ዚአየ፡ይገዝፍ፡እምነ፡ሐቌ፡አቡየ፡** 3 Reg. 12[b], 29 (vid. **ቀጠን፡**).

ቈጵርስስ፡, (etiam **ቈጵርስስ፡**, **ቈጳርሶስ፡**, **ቈጳረስስ፡**, **ቈጵርስ፡**, **ቈጴርስ፡**, **ቈጳርሶን፡**, **ቈጳርሳን፡** al.), prgr. sc. κυπάρισσος *cupressus* Kuf. 13. 21; 4 Reg. 19, 23; Jes. 37, 24. 41, 19; Hez. 27, 5. 31, 8; Sir. 24, 13. 50, 10; Job 40, 12. — *Voc. Ae.:* **ቈጵርስስ፡ስኖባር፡ጳውቂና፡ብ፡ጽድ**።

ቈጳርስና፡, **ቈ"፡**, **ቈጳሪስና፡**, **ቈጵርሶን፡**, **ቈጳርስን፡** al. κυπαρίσσινος *cupressinus* Hez. 27, 24; 2 Esr. 18, 15.

ቆጵን፡ subst., Pl. **ቆጳናት፡** *ocrea, caliga, calceus* altior et cavus: **ቆጳናቲሁ፡** περισκελῆ Sir. 45, 8; ὑποδήματα **ቆጳናት፡** Chr. Ta. 2; M. M. f. 185. — *Voc. Ae.:* **ቆታን፡ብ፡የኵፍ፡ቁልፍ፤ቆጵን፡ብ፡ኩፍ፡ጫማ**። [Formatio haud satis liquet, quamquam rad. קָבַב ,קָבַע ,قاب al. etymon idoneum praebere videntur].

ቈጸለ፡ rad. inus., cui conferas خضل XI *multis ramis foliisque praedita fuit* arbor; خَضِرَ *viruit* c. derivatis (חָצִיר); קְצִיר *frondes arboris.*

አቍጸለ፡ II, 1 *folia emisit, produxit* arbor, Lud. ex Org. 1.

ቍጹል፡ vel **ቈጹል፡** part. *frondosus:* **ቈጽለ፡ዕፅ፡ቈጹል፡** 2 Esr. 18, 15.

ቈጽል፡ subst., m. et fem., sing. et coll., Pl. **አቍጽል፡** (et **ቈጽላት፡**, si quidem Chr. Ta. 28 pro **ያነግፍ፡ነፋስ፡ቈላት፡** legendum videtur **ቈጽላተ፡**) [amh. **ቅጠል፡** et **ቅጸል፡**] 1) *folium, folia, frons;* sing.: Gen. 8, 11; **ቈጽል፡ዘተነግፈ፡እምነፋስ፡** Job 13, 25; coll. Gen. 3, 7; Kuf. 3; Jes. 1, 30. 34, 4. 64, 6; **ወይከውን፡ቈጽለ፡አዕጹቂሁ፡** Jer. 17, 8; Dan. 4, 9. 18; Hez. 6, 13. 47, 12; Prov. 11, 14; Ps. 1, 4; Hen. 24, 4; Sir. 6, 3; **ከመ፡ቈጽለ፡ዕፅ፡ዘጽፉቅ፡ቈጽሉ፡** 14, 18; 2 Esr. 18, 15; **ያመ፡ቈጽል፡** Jes. 57, 5; Matth. 21, 19; **ቈጽለ፡በለስ፡** (ὄλυνθοι) Apoc. 6, 13; **በኀብስት፡ወማይ፡ወቈጽል፡** Clem. f. 250; **አቍጽል፡** Hen. 3. 5, 1; στοιβάδες Marc. 11, 8 rom.; Herm. p. 68. 2) res foliis similes, ut a) *lamina, bractea:* **ቈጽለ፡ወርቅ፡** πέταλον χρυσοῦν Ex. 28, 32. 36, 38; Lev. 8, 9 (vid. etiam **ቀጸላ፡**); M. M. f. 36 (vid. **አፍራጽ፡**); στάμνος Ex. 16, 33. b) *folium* libri, Lud. sine auct.

ቈጻል፡ adj. *frondosus* Lev. 23, 40 ann.; Deut. 12, 2.

ተቀጸለ፡ III, 2 1) *se redimire* vel *redimiri* frondibus, sertis, coronis: c. Acc. sertorum, **ንትቀጸል፡ጽጌ፡ረዳ፡** Sap. 2, 8; Joh. 19, 5. 2) in genere: *se coronare* vel *coronari, imponere sibi coronam, diadema,* c. Acc.: **ተቀጸሊ፡ቀጸላኪ፡ውስተ፡ርእስኪ፡** Bar. 5, 2; **ተቀጸለ፡አክሊለ፡** Sir. 11, 5. 47, 6; **ተቀጸለ፡ጌራ፡ዐቢየ፡ዲበ፡ርእሱ፡** Jsp. p. 301; Org. 5; **ንትቀጸል፡አሕባለ፡ውስተ፡አርእስቲነ፡** 3 Reg. 20, 31; **ተቀጸላ፡(ደናግል፡)አክሊለ፡ስምዕ፡** Mavâs. n. 62; **ተቀጸልክዎ፡ለፍትሕ፡** Job 29, 14; **ይትቄጸል፡ጌራ፡ኮነኔ፡** Sap. 5, 19; 1 Thess. 5, 8; **ንትቀጸል፡በርእስነ፡** Lud. e Mss. Colb.

አስተቀጸለ፡ IV, 2, etiam **አስተቈጸለ፡**, *redimire* vel *cingere caput* alcjs sertis, corona, *coronare, imponere coro-*

nam, diadema alicui, c. c. dupl. Acc. Cant. 3, 11; አክሊለ፡ ትፍሥሕት፡ ታስተቈጽለከ፡ Sir. 6, 31; Clem. f. 4; c. Acc. pers. vel capitis Marc. 15, 17; ትገብር፡ አክሊላተ፡ ወታስተቈጽሎ፡ (v. ወታስተቈጽሎ፡ IV, 1) ለዮሴዕ፡ Zach. 6, 11; Herm. p. 63 (ubi ex more librarii ቃ pro ቀ scriptum est); Matth. 27, 29; c. በ፡ coronae: እግዚ"፡ አስተቀጸላ፡ ለርእሶ፡ በአክሊል፡ ሠላስ፡ Sx. Sen. 6 Enc. Etiam vox architect.: አስተቀጸለ፡ አረፍቶ፡ በሜልንትራ፡ 3 Reg. 6, 9. 7, 40.

ቀጸላ፡ subst., sing. et coll., Pl. ቀጸላት፡ (Jes. 3, 19) 1) *serta, corona, diadema, mitra, ornamentum capitis*, στέφανος et στέφανοι Sir. 45, 12; Ep. Jer. 9; Apoc. 9, 7; μίτρα Bar. 5, 2; κόσμος τοῦ προςώπου vel τῆς κεφαλῆς ቀጸላሆን፡ (v. ቀጸላቲሆን፡ et ቀጽላቲሆን፡) Jer. 3, 19. 24; διάδημα Jes. 62, 3; Apoc. 12, 3. Erat „insigne praefectorum vel proregum Aethiopiae", Lud. 2) ambitus, *limbus, margo; taenia*, στεφάνη Ex. 25, 24. 25. 27, 3. 30, 3. 4; etiam Ex. 25, 11 in C. 3) *lamina, bractea* (vid. ቈጽል፡), πέταλον Ex. 29, 6, coll. Apoc. 19, 12 Platt. 4) *tabula e lapide* fissili (cfr. amh. ቀጠላ፡): ቀጸላ፡ ጸሊም፡ et ጸዐዳ፡ Chr. Ax. f. 93. 95.

ቈጽልዕ፡ nomen dubiae auctoritatis et significationis (*crates, qualus?*): ቆቃሕ፡ ተሠግረ፡ በቈጽለ፡ አሥርቆ፡ v. በቈጽልዐ፡ ሠርቆ፡ ἐν καρτάλλῳ Sir. 11, 30. (vid. supra sub ሠረቀ፡ c. 240).

ቀጺመት፡ et ቀጺሞት፡ (ቀጽሞት፡), subst., *calamus odoratus* vel *aromaticus* Ex. 30, 23; Cant. 4, 14; ጽጌ፡ ቀጺመት፡ ወቀናንሞ፡ Sx. Nah. 27 Enc. (cfr. قصب الذريرة et קְצִיעָה). — *Voc. Ae.*: ቀንሞስ፡ ናርዶስ፡ ርጼ፡ መጽርይ፡ ቀጺመታት፡ ብ፡ ሽታው፡ የሚያምር፡ ዕፀዋት፡; *aliud*: ቀጺመት፡ ዘ፡ ናትራን ።

ቀጸረ፡ I, 1 i. q. ሐጸረ፡ [amh. ቀጸረ፡ et ቀጠረ፡, قَصَرَ *circumscribere limite, incarcerare*] *circumsepire, circumvallare, praemunire*, ቀጸሩ፡ ላዕለ፡ አህጉር፡ ἐτειχίσαντο τὰς κώμας Judith 4, 5.

ቅጹር፡ part. *circumvallatus, obsessus*: ሀገር፡ ቅጽርት፡ (v. ሕጽርት፡, v. ቅትልት፡) Jes. 1, 8.

ቅጽር፡ et ቀጽር፡ (Num. 32, 17. 38), subst., m. et fem., Pl. አቅጻር፡, Pl. Pl. አቅጻራት፡ 1) *sepes, maceria, murus*: φραγμός Ps. 143, 17; ለእመ፡ ፈቀደ፡ ይሕንጽ፡ ብእሲ፡ ቅጽረ፡ ይርሐቅ፡ እምቢጹ፡ አሐተ፡ ምሥጋረ፡ እግር፡ F. N. 37; etiam ሐጹረ፡ ቅጽር፡ ib.; ቅጽረ፡ ንድቅ፡ οἰκοδομή Sir. 22, 16; ቅጽረ፡ ምኔት፡ Enc. 2) *moenia, munitio, munimentum* urbis, arcis: ሀገር፡ እንተ፡ ባቲ፡ ቅጽረ፡ Lev. 25, 29—31; Num. 13, 19. 32, 17. 38; ሀገረ፡ ቅጽር፡ 4 Reg. 18, 8; ቅጽረ፡ ሀገር፡ Rel. Bar.; አረፍት፡ (v. አረፍተ፡) ቅጽርን፡ Deut. 9, 1; τεῖχος Cant. 5, 7. 8, 10; Act. 9, 25 Platt; ይጠቅሙ፡ ለርእሶሙ፡ ቅጽረ፡ Prov. 28, 4; φραγμός 3 Reg. 11, 27; χαράξ Deut. 20, 19; 4 Esr. 11, 47; de variis munimentis et moenibus Hierosolymorum Jsp. p. 370 al.: ኢያሪክ፡ እንተ፡ የዐውዳ፡ ፯አቅጻራት፡ Sx. Sen. 26; Nah. 21; περιοχή 1 Reg. 22, 4. 5; 2 Reg. 5, 7; *locus munitus, arx, castrum* (قَصْر) Jsp. p. 358 seq.; ቅጽረ፡ ንጉሥ፡ Lud. e V. S. — *Voc. Ae.*: ጸቈን፡ አጽዋን፡ ቅጽር፡ ዘ፡ ሐፅር ።

ቈጸረ፡ vel ቈፀረ፡ I, 1 [قصر ,קָשַׁר; amh. ቋጠረ፡] Subj. ይቍጽር፡ 1) *constringere, colligare, nodare*: ነሥአ፡ ዲናረ፡ ወርቅ፡ ወቈፀረ፡ በጸርቅ፡ Sx. Tachs. 10; ቈጸርዎ፡ (ለአዕፅምተ፡ ቅዱስ፡) በልብሶሙ፡ M. M. f. 51; trsl.: ቈፀሩ፡ አማዑቶሙ፡ τὸ στέαρ αὐτῶν συνέκλεισαν Ps. 16, 10. 2) *corrugare, caperare* frontem, *austere contrahere* vultum, *tetricum* vel *moestum vultum gerere*, σκυθρωπάζειν, ኵሉ፡ ዘኀለፈ፡ እንተ፡ ኀቤሃ፡ ይቈጽር፡ ወይትፋጸይ፡ Jer. 19, 8; ዘይቈጽሩ፡ ገጸሙ፡ Chr. Ta. 17 (coll. Matth. 6, 16); ኢትቍጽሩ፡ ገጸክሙ፡ F. N. 45; እፎ፡ ከመዝ፡ ይቈጽር፡ ገጸ፡ κατηφὴς τῇ ἰδέᾳ Herm. p. 3; ትካዝ፡ ወቈጺረ፡ ገጽ፡ κατήφεια Chr. Ta. 29 (aliâs ደምኖ፡ ገጽ፡). 3) a) in bonam partem: *nectere* i. e. *excogitare* consilium, ut: ቈጺረከ፡ ምክረ፡ ዘትገብር፡ አውሥእ፡ (σύνδησον παιδείαν καὶ ἀποκρίθητι) Sir. 36, 4. b) crebrius in malam partem: *nectere dolum, insidias; struere techmam, insidiari, fraude uti*: ይቈጽሩ፡ ምክረ፡ ላዕሌሁ፡ Dan. 11, 25; 1 Reg. 24, 12; Ex. 21, 14. 22, 7; ለመጋቢ፡ ኢይደልዎ፡ ከመ፡ ይቍጽር፡ ለአመጋቢሁ፡ ውስተ፡ ሠይጥ፡ ወተሣይጦ፡ F. N. 30.

ቈጸረ፡ I, 2 *adligare, adstringere*: (spes est) ሐብል፡ መንፈሳዊ፡ ዘያዐርግ፡ ልበ፡ እምድር፡ ወይቋጽሮ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ Phlx. 125.

ቋጸረ፡ I, 3 *colligare, constringere*, quod cum amh. ቋጠረ፡ convenit, excerpsit Lud. e V. S.

አቍጸረ፡ et አቅጸረ፡ II, 1 *ad dolum faciendum instruere, subornare*: አቍጸሩ፡ (rom.: አቅጸሩ፡) ሎቱ፡ ዕደወ፡ Act. 6, 11; ያቀጽሩ፡ ሎቱ፡ ሰማዕተ፡ ሐሰት፡ M. M. f. 101. 247.

ተቈጽረ፡ III, 1 *constringi, connecti, colligari*: በከመ፡ ይትዐወቅ፡ ንዋየ፡ ለብሓ፡ ዘተሰብረ፡ እምነ፡ ዘኢተሰብረ፡ በተቍዕሮ፡ ከማሁ፡ ብእሲኒ፡ ይትፈተን፡ በንባቡ፡ Fal. f. 12.

ተቋጸረ፡ III, 3 *sibi invicem dolum* vel *insidias nectere, se invicem defraudare*: ተቋጽሮ፡ *mutua defraudatio* F. N. 30.

አስተቋጸረ፡ IV, 3 *facere ut dolum* vel *insidias nectant* alicui, (*conjurationem nectere*): አስተቋጸሩ፡ ሎቱ፡ በኵለሄ፡ ማዕሌተ፡ 4 Reg. 12, 20.

ቍጹር፡ part. 1) *constrictus, irretitus*, ውስተ፡ አሥዋክ፡ Phlx. 136. 2) *corrugatus, austere contractus* vel *tetricus* vultu: ቍጹረ፡ ገጽ፡ Kbr. Nag. n. 3; et ቍጹር፡ absol. Gad. Ad. f. 147.

ቍጽር፡ subst. 1) *ligamentum, vinculum, nodus*: ኢታጽንዑ፡ ቍጽረክሙ፡ Jes. 28, 22. 2) *dolus, fraus, insidiae, ambages* Ps. 34, 23. 37, 13; እለ፡ ይፀብእዎ፡ በቍጽር፡ ἐκ μεταβολῆς Jes. 30, 32.

ቍጽረት፡ n. act. *constrictio, contextio, nodatio*: መካነ፡ ቍጽረቱ፡ sc. Christi, i. e. locus ubi vinculis constrictus est, Lud. comm. hist. p. 302 n. 4 (Lud. exponit de loco circumseptionis i. e. stabulo, ubi natus est); ቍጽረቱ፡ ከመ፡ እብነ፡ ኰኵሕ፡ Job 41, 6; ቍጽረተ፡ ዐራዙ፡ οἱ κοσυμβωτοὶ τῶν χιτώνων Ex. 28, 35 (vid. ቍጽሮ፡).

ቍጽሮ፡ subst. ut videtur, *opus* (e pluribus filis) *contortum* vel *nodatum*: መልበስተ፡ ቍጽሮ፡ χιτὼν κοσυμβωτός (quod alii interpretantur *fimbriatus*) כְּתֹנֶת תַּשְׁבֵּץ (opus *scutulatum* vel *ocellatum*) Ex. 28, 4 („e nodis instar retis factum opus", Lud., vid. ቍጽረት፡).

ቈጻሩ፡ subst. *doli machinatio, fraudatio*: አግብእ፡ ሎቱ፡ ንዋዮ፡ (sc. furtum) ወሀበ፡ ዘእንበለ፡ ቈጻሩ፡ ወርዴ፡ Clem. f. 271.

ቍጻሬት፡ var. pro **መቍጸርት፡** q. v.

ተቋጻሪ፡ n. ag. (III, 3), Pl. **ተቋጻርያን፡** *sese invicem defraudantes* F. N. 30.

መቍጸርት፡ subst. *id quo includitur* gemma i. e. *funda, pala* (sicut מִשְׁבְּצוֹת): **ወመቍጸርቱ፡** (v. **ምቍጸሪቱ፡**, v. **ቍጻሬቱ፡**) **ወርቅ፡** ἐν δέσει χρυσίου Sir. 45, 11.

ቀጸቀጸ፡ quadrl. I [cogn. **ቀጥቀጠ፡** et نقض] *dolore et tremore* quasi *disrumpi* vel *discindi*, de membris: **በእንተ፡ዝንቱ፡ይቀጸቅጸኒ፡ሐቋየ፡** ἐνεπλήσθη ἡ ὀσφύς μου ἐκλύσεως Jes. 21, 3 (Lud., pron. suff. Accusativum non Dativum interpretatus, ait: *confringere, comminuere*).

ቅጽቃጼ፡ subst. *doloris quasi diruptio* vel *concisio* in membris (das Reißen und Brechen): **ፈውስ፡ዘያሌስል፡ቅጽቃጼ፡ሕማም፡** τὸ πολὺ τῆς ὀδύνης Chr. ho. 21.

ቀጸበ፡ I, 1 [vic. قَطَّبَ *caperavit* frontem; قَصَّبَ *contorsit* cirrum; *innuere* autem significantes frequentant Arabes غمز رمز غمض VII. VIII] Subj. **ይቅጽብ፡** 1) *innuere* (oculis, vultu, manu), *nutu significare, nutare, nictare:* **ይቀጽብ፡በዐይን፡** Prov. 6, 13; Sir. 27, 22; **ይቀጽብ፡በእዴሁ፡** Kid. f. 19; Act. 19, 33 Platt; gestibus impudicarum annumeratur **አንበስብሶ፡በቀራንብት፡ወቀጺብ፡በአዕይንት፡ዘእንበለ፡ኀፍረት፡** F. M. 34, 8; c. c. Acc. prs. (alicui): Luc. 1, 62; Joh. 11, 57. 13, 24; 1 Cor. 10, 28 rom. (ubi Lud. **ቀጸቡክሙ፡** legendum proponit); c. **ለ፡** et Inf. vel c. **ከመ፡** seq. Subj.: **ለበዊእ፡ቀጸበኒ፡** Sx. Tachs. 13 Enc.; **ወቀጸበ፡ከመ፡ታምጽእ፡** Gad. T. II.; c. **ላዕለ፡** *innuendo significare* alqm: **ቀጸብዎ፡ላዕሌሁ፡** Act. 19, 33 rom.; c. Acc. rei: **ቀራንብቲከ፡ይቅጽብ፡ጽድቀ፡** τὰ βλέφαρά σου νευέτω δίκαια Prov. 4, 25. 2) *deludere* quasi digitis monstrando, Lud. ex hom. Chrys. — *Voc. Ae.:* **ቀጸበ፡ዘ፡ጠቀሰ፡**

ቀጸበ፡ I, 2 *contemtim renuere:* **በእንተ፡ዘይቄጽብ፡ምሳሐ፡ነዳያን፡** (agapas pauperum) Can. Gangr. 11.

ተቀጸበ፡ III, 2 et 1 *nictando, nutando, sannis deludere* alqm, *subsannare:* **ይትቄጸበከ፡** διαψιθυρίσει Sir. 12, 18; **ትትቀጸበኒ፡** (v. **ትትቃጸበኒ፡**) Job 19, 17.

ተቃጸበ፡ III, 3 *alium alii innuere, oculis nictare, sannis deludere, subsannare:* **የሐውራ፡እንዘ፡ይትቃጸባ፡በአዕይንቲሆን፡** Jes. 3, 16; **ዘይትቃጸብ፡በአዕይንቲሁ፡** (v. **አዕይንቲሁ፡**) Prov. 10, 10; Kid. f. 26; **ተቃጽቦ፡ወሠሐቅ፡** Clem. f. 98. 141; **ተቃጽቦት፡** f. 211; **ከመ፡ኢይሣለቁ፡ባቲ፡ወኢይትቃጸቡ፡በአዕይንቲሆሙ፡ወበከናፍሪሆሙ፡** f. 82; c. Acc. prs. Ps. 21, 7. 34, 22. 40, 8; Job 19, 17; Luc. 16, 14; **ተቃጽቦተ፡ቀሳውስት፡** Form. Conf.; c. **በ፡**, ut: **ይትቃጸቡ፡ቦቱ፡** ἐξουθενήσουσι Sap. 4, 18.

ቅጽበት፡ n. act. 1) *nutus:* **ይኤምር፡በቅጽበተ፡አጻብዕ፡** διδάσκει ἐννεύμασι δακτύλων Prov. 6, 13; Deus creavit **በቅጽበት፡** Clem. f. 49. 83. 218. 2) *nictatio* vel *nictus oculi;* usurpatur de temporis spatio minimo: *ictus, momentum, punctum temporis;* rarius praemisso **በ፡**, ut: **ዘነበበ፡በጊዜሃ፡ይገብር፤ በቅጽበት፡ዘነለየ፡ይከውኖ፡** Lit. Orth.; **በመጠነ፡አሐቲ፡ቅጽበት፡** πρὸς μίαν ῥοπήν Sap. 18, 12; vel in Acc.: **ኢተፈልጠ፡መለኮት፡እምትስብእት፡ወኢቅጽበተ፡ዐይን፡** Haim. Ab.; Lit. 166, 4; plerumque praemisso **ከመ፡**, ut: 1 Cor. 15, 22; Genz. f. 34; **በሣልስ፡ንፍሐተ፡ቀርን፡ይትነሥኡ፡ሙታን፡ከመ፡ቅጽበተ፡ዐይን፡** Clem. f. 157; **ያነሥኦሙ፡ለምውታን፡ከመ፡ቅጽበተ፡ዐይን፡** Macc. f. 5; **ተዐገሥ፡ከመ፡ቅጽበተ፡ዐይን፡አሐተ፡ሰዓተ፡** Jsp. p. 290; **ወለእመኒ፡ከነ፡ከመ፡ቅጽበተ፡ዐይን፡እምቅድመ፡ሞትነ፡አመዋዕሊነ፡** F. N. 28, 1. 3) *significatio obscura, aenigma:* **ፈክሮ፡ቅጽበት፡** λύσεις αἰνιγμάτων Sap. 8, 8; **ነገረ፡ጠቢባን፡በቅጽበት፡** ῥήσεις σοφῶν καὶ αἰνίγματα Prov. 1, 6.

ቀጽዐ፡ I, 1 [خَشَعَ *humilis, submissus fuit,* خَضَعَ *humilis, depressus fuit;* قَصَعَ *subjugavit, domuit,* قَشَعَ *pronum stravit conjecitve;* etiam قَصَعَ significationes vicinas habet; amh. **ቀጻ፡** vel **ቀጣ፡** *castigavit*] *deprimere* a) *humiliare, subigere, incurvare,* κατα-, συγ-κάμπτειν 2 Reg. 22, 40; Ps. 56, 8. 68, 13. b) *corruere facere, consternare:* **ይቀጽዕ፡ኵሎ፡ሐቌ፡** Nah. 2, 10 Laur.; **ያደነግፁ፡ልበ፡ወይቀጽዑ፡ከመ፡ማሕምም፡** Sir. 31, 5. c) *complanare* viam, ἐξιχνιάζειν Ps. 138, 2. — *Voc. Ae.:* **ጴሐ፡ኰስተረ፡ቀጽዐ፡ዘ፡ጸረገ፡**

አቅጽዐ፡ II, 1 a) *humiliare, subigere* 2 Reg. 22, 40 var. b) *complanare* viam: **አስር፡ዘአቅጻዕነ፡** ταῦτα ἐξιχνιάσαμεν Job 5, 27.

ተቀጽዐ፡ III, 1 refl. et pass. a) *deprimi, incurvari, humiliari, se submittere:* **ለይትቀጻዕ፡ዘበናቲሆሙ፡** Rom. 11, 10; Ps. 68, 28; **አረጋዊ፡ዘተቀጽዐ፡ዘበኑ፡** (senectute) Chr. Ta. 23; ἐκάμφθησαν Job 9, 13; ἔκυψε **ተቀጽዐ፡ሰብእ፡** Jes. 2, 9; Ps. 9, 33; κατεκάμφθην Ps. 37, 6. b) *fractum corruere, collabi:* **ተቀጽዐት፡ቀስቶሙ፡** ἐπτόηται τὸ τόξον αὐτῶν Jer. 28, 56; **ተቀጽዐ፡ኵሉ፡ሐቌ፡** Nah. 2, 10; Jer. 37, 6; Hen. 60, 3; **ትትቀጻዕ፡ኵሉ፡ነፍስ፡** ἐκψύξει πᾶν πνεῦμα Hez. 21, 7. c) *consternari, terrore* vel *timore deprimi:* **ይትቀጽዑ፡** ἐκστήσονται Jes. 13, 8; **ተቀጽዑ፡ወኢተርፈት፡ነፍሶሙ፡ላዕሌሆሙ፡** 2 Esr. 16, 1. — *Voc. Ae.:* **ተቀጽዐ፡ብ፡አገንበሰ፡**; *aliud:* **ዘ፡ተቀራደደ፡**

ቀጻጼ፡ subst. *chamaeleon,* Lud. ex auct. Gregorii (vid. **ከሚሌዎን**).

ቀዐኰ፡ I, 1 *secare, secando aptare* pannum in usum vestis: **እለ፡ይቀዕኵ፡ቀሚሰ፡** Gad. Ad. f. 57 [coll. قَطَعَ et radd. vic.]

ቀዐወ፡ rad. inus., incertae significationis.

መቅዐት፡ subst., m. et fem., Pl. **መቃዕው፡** (1 Esr. 1, 11) et **መቅዐታት፡** (Lud.), *olla,* χύτρα Num. 11, 8; Jud. 6, 19; 1 Reg. 2, 14; Nah. 2, 10; Mich. 3, 3; Joel 2, 6; **በአይቴ፡ይትዓረክ፡መቅዐት፡ምስለ፡ጽህርት፡** Sir. 13, 2; **ምንበረ፡መቅጸት፡** Lev. 11, 35; **መቅዐት፡ብርት፡ዐቢይ፡** Jsp. p. 289; **መቅዐተ፡ሥራይ፡** *olla veneni* Clem. f. 252; **ብሱል፡በመቅዐት፡** θυσία ἀπὸ ἐσχάρας Lev. 2, 7. — *Voc. Ae.:* **መቅዐት፡ብ፡ምንቶት፡** v. **ምቶት**።

ቃፍ፡ subst. *scopus* quem jaculando petunt, Job 16, 12 ubi in quibusdam codicibus verba: **ከመ፡መጠራ፡** explanantur verbis **ከመ፡ቃፍ፡**

ቆፍ፡ nomen literae alphabeti hebraici XIX[ae], Ps. 118, 145;

Threu. 1, 19. 2, 19. 3, 54. 4, 19. Ubi de psalmis agitur, siglo **ቆፍ፡** Ps. 118, 145—152 notatur, ut Genz. f. 69.

ቀፈለ፡ I, 1 [vicinum est **ከፈለ፡**, cfr. etiam Ex. 38, 18 in FH **አከፈሎን፡** pro **አቀፈሎን፡**; **ቀፈለ፡** primitus significasse videtur *duplicare, bis complicare* (vid. Ges. thes. p. 704) cfr. ܩܦܠ כָּפַל, deinde *claudere* cfr. قَفَّلَ et **ቈለፈ፡**] Subj. **ይቅፍል፡** *obducere* alqd auro (*inaurare*), argento aliove metallo, *inducere* alqd alicui; c. c. **በ፡** metalli Ex. 27, 2. 38, 2. 18; 3 Reg. 6, 19 seq.; Jes. 40, 19; Jer. 10, 4; c. Acc. metalli et **ላዕለ፡** rei: **ከመ፡ብሩረ፡ተምያን፡ዘቀፈልዎ፡ላዕለ፡ንዋየ፡ ለብሓ፡** Prov. 26, 23; c. dupl. Acc. Ex. 25, 11. 28. 30, 3. 5. — *Voc. Ae.*: **ቀፈለ፡ዘ፡ዘግሐ**።

አቅፈለ፡ II, 1 *obducendum curare* Ex. 38, 18 (v. **አከፈሎን፡**); 3 Reg. 6, 28 (v. **አቍለፈ፡**); 10, 21; 4 Reg. 18, 16; **እሴኒ፡አቅፈለት፡(መስቀለ፡)በወርቅ፡ወበዕንቍ፡ክቡር፡** Deg.

ተቀፍለ፡ III, 1 *obduci*, c. Acc. Ex. 26, 29; c. **በ፡** 27, 11.

ቅፉል፡ part. *obductus*, **ጣዖት፡እለ፡ቅፉላን፡በብሩር፡** Jes. 30, 22; Ex. 26, 32. 37, 4. 15; **ቅፉለ፡ወርቅ፡** Org. 4.

ቅፍሎ፡ subst. *inductibile* i. e. *lamina, lamella* Ex. 25, 18. 30, 3. 5.

መቅፈል፡ vel **መቅፈልት፡** subst. (Sing. nondum repertus), Pl. **መቃፍልት፡** *id quo quid obducitur*: **ወትገብር፡መቃፍልቲሃ፡(ለታቦት፡)በወርቅ፡ጽሩይ፡** Kebr. Nag. n. 17.

ቀፈረ፡ rad. inus., cui conveniunt כָּפַר كَفَرَ غَفَرَ *texit, operuit.*

ቅፍር፡ subst. *capitulum, superior pars* columnae: **ቅፍረ፡ዐምድ፡** Ex. 26, 24. — *Voc. Ae.*: **ቅፍር፡ዘ፡ገጸ፡ዐምድ፡**

መቅፈርት፡ subst., *operimentum, amiculum?* (sec. Lud.: *scapula*): **ትብልያ፡ዘመቅፈርት፡** ἐπωμίς Ex. 28, 4.

ቀፎ፡ subst., Pl. **ቀፈዋት፡** [ܩܘܦܐ, קֻפָּה] 1) *cophinus, fiscina, qualus*: **፪ቀፈዋተ፡** afferri captivosque in iis includi jussit rex, Gad. T. H. 2) *cavea, alveare* apium: **ቀፎ፡ዘመዓር፡** 1 Reg. 14, 25. (Isenberg lex. p. 80: **ቀፎ፡** a large sort of *baskets*, from five to upwards of nine feet in length, narrow at the top and at the bottom and a little wider in the middle. It is twisted of rods and thus used for *bee-hives*; the larger ones however are bedaubed and cemented with a mixture of cow-dung and clay and serve as *granaries*).

ቀፈጸ፡ I, 1 [i. q. חָשַׂף كَشَفَ] *retegere, detegere*, retecto velo *nudare, denudare, revelare*: c. c. Acc. vestis vel veli: **ይቀፍጽን፡እግዚ'፡አልባሲሆን፡** Jes. 3, 17; **መኑ፡ይቀፍጽ፡ግልባቤ፡ገጹ፡** Job 41, 4; c. Acc. membri vel pers.: **ቀፈጽኪ፡ኀፍረተኪ፡** Hez. 16, 36; **ቀፈጽኪ፡አቍጸኪ፡ለኵሉ፡ኀላፊ፡ፍኖት፡** 16, 25; **ቀፈጽዋ፡ኀፍረታ፡** 23, 10; **እቀፍጸኪ፡ኀጣረኪ፡በኀቤሆሙ፡** 16, 37; **እቀፍጸኪ፡ድኅሬኪ፡ውስተ፡ገጽኪ፡** Nah. 3, 5; Jer. 13, 26; **እቀፍጻ፡ዕራቃ፡** ἐκδύσω αὐτὴν γυμνήν Hos. 2, 5; **ይቀፍጻ፡ገጻ፡** Jes. 24, 1. — *Voc. Ae.*: **ቀፈጸ፡ቀልዐ፡ዘ፡ገለጸ**።

ተቀፍጸ፡ III, 1 1) *retegi, revelari, nudari*: **ወይትቀፈጽ፡ኀፍረቶሙ፡ለግብጽ፡** Jes. 20, 4. 47, 3; **ተቀፈጽኪ፡እምድኅሬኪ፡** Jer. 13, 22. 2) etiam de janua: *repandi, aperiri*, **ይትቀፈጽ፡ኆኅት፡** Lit. Joh.; Lit. Orth.

ቅፉጽ፡ part. *retectus, nudatus*, Lud. sine auct.

ቀፈፈ፡ rad. inus., quae primitus *condensari, coagulari*, se *contrahere* (קָפָא, ܩܦܐ) deinde *aridum et durum fieri* (قَفَّ) significasse videtur.

ቀፈት፡ et **ቀፈት፡** n. act., *rigor, durities*, trsl. *pertinacia*, **ቀፈቶሙ፡አጽኒኖሙ፡** Cyr. ad Th. f. 1; **ይወዲ፡ርእሶ፡ዲበ፡ብረኪሁ፡ወያደንን፡ቀፈቶ፡ወያቴሕት፡ኀሊናሁ፡** Kedr f. 58; **ኢያትሐትክ፡ቀፈተ፡ክሳድከ፡** Macc. f. 23; **ቀፈተ፡ልብ፡ወሥጋ፡** Lit. 169, 1; **ቀፈተ፡ልብ፡** Lit. Ap.; Lit. Greg.; Kedr f. 12; Org.

በ፡ litera alphabeti Aethiopici nona, quae **ቤት፡** vocatur (ut Chr. ho. 1, vid. **ሆሀያት፡**).

በ፡ praepos. insepar. [בְּ, ܒ, بِ]; c. pron. suff. **ብየ፡** (etiam **ቢየ፡** ex. gr. Marc. 1, 24 rom.; Joh. 2, 4 rom.; in Cod. Abb. LV Jer. 46, 18; Hez. 3, 14 al.), **ብነ፡**, **ብከ፡ብኪ፡ብክሙ፡ብክን፡**, m. **ቦ፡** (ut Ex. 38, 19) vel **ቦቱ፡**, f. **ባ፡** vel **ባቲ፡**, m. **ቦሙ፡**, f. **ቦን፡** vel **ቦቶን፡** Num. 32, 17 vel **ቦንቱ፡** (Ex. 12, 16; Num. 14, 34; Deut. 27, 6; Zach. 14, 21). 1) de loco, a) in quo quid est vel esse cogitatur: *in*, **በቤተ፡መቅደስ፡** *in templo* Matth. 12, 5; **በጽጕ፡** *in plateis* 12, 19; **በሰመያት፡** *in coelis* 12, 50; **በምድር፡** Eph. 1, 10; **በኵሉ፡በሐውርት፡** Luc. 7, 17; **በቤተ፡ሞቅሕ፡** Matth. 14, 10; **መጽአ፡በፍኖተ፡ጽድቅ፡** 21, 32; **በብሔረ፡ግብጽ፡** Ex. 3, 16; **በሐቅል፡** 5, 1; **በጌራራ፡** Gen. 26, 1. 19; **በመቅዐት፡** Lev. 2, 7; **ይቤ፡በልቡ፡** Gen. 27, 41; **በመንፈሰ፡ዚአሁ፡** 1 Par. 28, 12; **በሀየ፡** Matth. 22, 11; Gen. 26, 21; **በዝየ፡** Jud. 18, 3; **በአይቴ፡** Ruth 2, 19; **በዳግም፡** *secundo loco* Num. 2, 16; **በሣልስ፡** *tertio loco* 2, 24; **አምጽእዎ፡በዐራቱ፡ኀቤየ፡** 1 Reg. 19, 15; **ቦቱ፡ሀለውነ፡** 1 Joh. 2, 5. 6. α) nonnumquam *in* i. e. *super*: **በአንሕስት፡** Zeph. 1, 5; **ቁም፡በእገሪከ፡** Hez. 2, 1. 2; **ትሰክብ፡በገቦከ፡ዘጸጋም፡** 4, 4. β) vel *per*: **የዐርጉ፡ወይወርዱ፡ቦቱ፡(ለሰዋስው፡)** Gen. 28, 12; **ዘይጸወር፡በአንቀጽ፡** Kuf. 2; Hen. 72, 25; **በስቍረተ፡መርፍእ፡ገመለ፡አኀለፈ፡** Sx. Haml. 2 Enc. b) in quem quid movetur vel immittitur, *in* c. Acc.; **ወደቀ፡በገጽየ፡** Hez. 3, 23; **ወሰዱ፡ለዳዊት፡ርእሶ፡በኬብሮን፡** 2 Reg. 4, 8; **ንግሮሙ፡በእዝኖሙ፡** Ex. 11, 2; **ሞቅሐ፡በቤተ፡ሞቅሕ፡** Matth. 14, 3; Ps. 68, 32. c) cui quid vicinum vel propinquum est, *in, ad, apud, juxta* (an): **በመንገድ፡** Matth. 21, 19; **በፈለገ፡ኮቦር፡** Hez. 1, 1. 2; **በኆኅት፡** Deut. 15, 17; **በገበ፡ደብር፡** Ex. 3, 12. 4, 27; 3 Reg. 8, 9; **ንበር፡በየማንየ፡** Ps. 109, 1; Matth. 20, 21; **ገጸ፡በገጽ፡** *facie ad faciem* Gen. 32, 31; **ዐይነ፡በዐይን፡** Jes. 52, 8; hinc post verba apprehendendi: **አኀዘኒ፡በድማሕየ፡** Hez. 8, 3; **አጽናዕኩ፡በየማንከ፡** Jes. 41, 13; adjungendi: **ይእስሩ፡በክሳዱ፡ማሕረፀ፡** Matth. 18, 6; **ይዕምድዎሙ፡ለአፍራስ፡በሰረገላ፡** Sx. Hed. 18; adhaerendi Matth. 22, 40; offendendi Ps. 90, 12; Matth. 4, 6. 2) de tempore ita ut respondeant a) *in* vel Ablativus: **በካልእ፡ዓመት፡** Dan. 2, 1; **በውእቱ፡መዋዕል፡** Matth. 12, 1; **በአይ፡ሰዓት፡** 24, 42; **በሣልስት፡ዕለት፡** 20, 19; **በይእቲ፡ሌሊት፡** Gen. 26, 24; **በጽባሕ፡** 28, 18; **በኵሉ፡ሰዓት፡** Lev. 16, 2; **በቀዳሚ፡** Gen. 1, 1; **በዝ፡ጊዜ፡** Ex. 9, 14; **በጊዜሃ፡** Matth. 20, 34; **በደኃሪ፡ንፍኀት፡**

ቀርን፡ 1 Cor. 15, 52; በበዓሎሙ፡ ለአይሁድ፡ Joh. 5, 1; በሀልዎ፡ ዚአየ፡ ኀቤከሙ፡ Gal. 4, 18; በቀዳሚ፡ ንብረቶሙ፡ 4 Reg. 17, 25. b) *per* vel Accusativus: በኵሉ፡ መዋዕሊሁ፡ ዘሐይወ፡ 1 Reg. 7, 15; Matth. 28, 20; በዝ፡ ኵሉ፡ ኢሀሎኩ፡ በኢየሩሳሌም፡ 2 Esr. 23, 6; Kuf. 23. 37. c) *intra*, *post* 2 Reg. 24, 8; Joh. 2, 19; በብዙኅ፡ መዋዕል፡ Koh. 11, 1. d) በሳብዕት፡ *septima vice* 3 Reg. 18, 44; በሣልስ፡ *tertia vice* Matth. 26, 44; በምዕር፡ 4 Esr. 3, 54. 56. 3) Transfertur ad a) statum vel conditionem, in quibus quis vel quid versatur alqdve facit: ይወዕእ፡ እምሀየ፡ በሰላም፡ Jer. 50, 12; አዐቅበከ፡ በኵሉ፡ ፍኖትከ፡ Gen. 28, 15; በዳኅን፡ Ex. 4, 18; ይኩን፡ ንብረትነ፡ በኵሉ፡ ጽድቅ፡ 1 Tim. 2, 2; ሕየው፡ በፍሥሓ፡ Koh. 7, 14; በኢያእምሮ፡ Gen. 26, 10; በትፍሥሕት፡ Ps. 44, 17; Matth. 28, 8; Ps. 98, 6; በምንዳቤየ፡ Jon. 2, 3; አንስት፡ ይንበሩ፡ በገቢረ፡ ሠናይ፡ Clem. f. 190; በዕረፍት፡ ይሄሉ፡ Sap. 4, 7; ቦቱ፡ ሑሩ፡ Col. 2, 6; 1 Joh. 1, 6. 7. b) res, quibus quis vel quid circumdatur, vestitur, ornatur: ይመጽኡ፡ በአልባሰ፡ አባግዕ፡ Matth. 7, 15; Joh. 20, 12; Ps. 44, 5. 11; ንትዐጸፍ፡ በዝንቱ፡ τοῦτο περιβάλωμεν Chr. Ta. 34; ለበጦ፡ በወርቅ፡ Ex. 37, 6; ቀፈልዎ፡ በብሩር፡ Jer. 10, 4; ይሜግቡ፡ በጽድቅ፡ መንበሮ፡ Prov. 20, 28; ይኬልለከ፡ በሣህሉ፡ Ps. 102, 4. c) comitatum et societatem: *cum*, Hen. 1, 4. 9; Judae 14; ጸርዎ፡ መላእክት፡ ነፍሶ፡ ወሰረሩ፡ ባቲ፡ እስከ፡ አርያም፡ Sx. Jac. 5; ይረውጹ፡ በመጻሕፍተ፡ ንጉሥ፡ 2 Par. 30, 6; 1 Reg. 6, 2; ከመ፡ ትምጻእ፡ ላዕሌየ፡ በበትር፡ ወበእብን፡ 17, 43; Joh. 18, 3; 1 Cor. 4, 21; Hebr. 9, 25; Gen. 32, 11; በሐር፡ በምልኦ፡ Ps. 95, 11; በፈሪሀ፡ እግዚ"፡ Prov. 15, 16. α) de cantu et instrumentis musicis, *ad* quorum sonum cantant vel saltant: አኀዙ፡ ይዝፍኑ፡ በማሕሌተ፡ እግዚአሙ፡ Gad. T. H.; Ps. 32, 1; 2 Reg. 6, 5; 1 Reg. 16, 16. β) *cum* alqa re i. e. *ea non obstante* (*licet*): Jes. 9, 17. 21. 10, 4; በኵሉ፡ ዝንቱ፡ 64, 12; ወበዝኒ፡ ኢፈራህክሙኒ፡ Jer. 2, 30; Am. 4, 10. 11; Hos. 8, 10; Gen. 40, 15. d) materiam, qua vel e qua quid fit: በእበን፡ ትንድቅ፡ ምሥዋዐ፡ Deut. 27, 6; ንሕንጽ፡ በእብን፡ Jes. 9, 10; ሰብአ፡ ፈጠርከ፡ በንስቲት፡ ነጠብጣብ፡ Did. 38. e) instrumentum, quo quis utitur: *ope*, *auxilio* vel Ablativus, የሐውር፡ በክንፈ፡ ነፋስ፡ Ps. 103, 4; ከመ፡ በሐብል፡ የአኀዝዎ፡ Matth. 26, 4; ትገብር፡ ባቲ፡ (ለበትር፡) ተአምረ፡ Ex. 4, 17; Lev. 2, 7. 14, 52; ቀተልከ፡ በኵናት፡ 2 Reg. 12, 9; በበትር፡ ይዘብጥዎ፡ Jes. 28, 27; ይትዋነዩ፡ በዕንዚራት፡ 2 Reg. 6, 5; ወገሮሙ፡ በእብን፡ Jos. 10, 11; ባቲ፡ ንባርኮ፡ Jac. 3, 9; ይትሜከር፡ በፍትወተ፡ ዚአሁ፡ Jac. 1, 14; በዘክሮ፡ 2 Petr. 1, 13; al. innumeris in locis, nam frequentissimus est hic praepositionis usus. In specie nota: ሰትየ፡ በጊይብ፡ *bibit e poculo* Gen. 44, 5; Dan. 5, 3; በመጥባሕትከ፡ ሕየው፡ *gladio tuo vive* i. e. *vitam sustenta* Gen. 27, 40; Matth. 4, 4; ዘመዉ፡ በአንስቲያ፡ Jer. 36, 23; Hez. 16, 16. f) auctorem, *a* quo vel *per* quem quid fit: ብየ፡ ነገሥት፡ ይነግሡ፡ Prov. 8, 15; ከመ፡ ትትዐየሮ፡ ለእግዚ"፡ በሐዋርያቲከ፡ Jes. 37, 24; ዘቦቱ፡ ይመጽእ፡ መንሱት፡ Matth. 18, 7. 9, 34. 12, 24. 27; ኵሉ፡ ቦቱ፡ ኮነ፡ Joh. 1, 3; saepius post verba passiva, ut Hen. 89, 62; Matth. 12, 17. 14, 2. 24, 15. g) causam efficientem: ሞተ፡ በቍር፡ Job 31, 18; Gen. 41, 36; ይመጽእ፡ ሕልም፡ በብዙኅ፡ መከራ፡ Koh. 5, 2; ትውዕዩ፡ በእሳት፡ Jes. 50, 11. h) causam remotiorem: *ob*, *propter*, Matth. 19, 3; Gen. 42, 21; Ps. 137, 3; ያረምሙ፡ በምክረ፡ ዚአየ፡ Job 29, 21; ይትባረክ፡ በዘርእከ፡ Gen. 28, 14; conjunctum c. Inf., ut: በኀጢአ፡ ንዋይ፡ Sir. 34, 4; በፈሪሀ፡ *quod timent* 29, 7 al.; post verba gaudendi: በዝ፡ ትትፈሥሑ፡ Luc. 10, 20; Ps. 149, 2; mirandi: አንከረ፡ በሕይወቱ፡ (quod adhuc vivus erat) Sx. Mag. 14; fastidiendi Num. 21, 4. 5; pudefiendi Jes. 1, 29; invidendi: ኢትቅናእ፡ በፍናዊሆሙ፡ Prov. 3, 31. i) pretium, quo quid acquiritur, venditur, fit (*pro*), Gen. 23, 9; Kuf. 28; Jos. 6, 26; Prov. 6, 35; Joel 4, 3; Mich. 3, 11; Hos. 3, 2; Thren. 5, 4; Apoc. 6, 6; ሐነጸ፡ አብያተ፡ ክር"ት፡ በውእቱ፡ ወርቅ፡ Sx. Teq. 18; post verba ulciscendi et remunerandi: እትበቀሎሙ፡ በኀጢአቶሙ፡ Jes. 66, 4; የዐስየከ፡ ተስናን፡ በንዋይከ፡ Sir. 29, 5. k) auctoritatem, qua nixus vel missus quis agit: በትእዛዘ፡ እግዚ"፡ Num. 33, 38; በቃለ፡ እግዚ"፡ Ex. 17, 1; በስመ፡ እግዚ"፡ Matth. 21, 9; በመበሐተ፡ መኑ፡ 21, 23; በመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ይቤ፡ 22, 43. l) numen, *per* quod quis jurat vel obsecrat: Matth. 5, 36 (vid. መሐለ፡); 1 Reg. 17, 43 (vid. ረገመ፡); በደሙ፡ ለአቤል፡ ጻድቅ፡ (obsecro vos) Clem. f. 15; Gen. 50, 17; በእግዚ"፡ ኢትሚጠኒ፡ *per Deum! ne me rejicias!* Sx. Teq. 20. m) argumentum, e quo cognoscunt, et normam, ad quam metiuntur, aestimant, comparant: *ex*, *secundum*, *pro*, *cum*, በዝንቱ፡ ናእምር፡ Joh. 16, 30; 1 Joh. 3, 16; Lev. 14, 57; በሕገ፡ ሙሴ፡ κατὰ τὸν νόμον Tob. 7, 12; በኍልቈ፡ መዋዕል፡ ዘ፡ Hez. 4, 4; Jer. 2, 28; በሥምረትከ፡ Ps. 50, 19; በፍትወተ፡ ልበሙ፡ Judae 18; በእግረ፡ ደቂቅ፡ ነሐውር፡ Gen. 33, 14; ንግበር፡ ሰብአ፡ በአርአያነ፡ ወበአምሳሊነ፡ 1, 26; ኀዳጥ፡ በኍልቍ፡ Deut. 28, 62. 4, 27; በላዕከ፡ እክለ፡ በመዳልው፡ Hez. 4, 10; ያገምር፡ ፪ በመስፈርተ፡ ዘርእ፡ 3 Reg. 18, 32; Luc. 16, 6; ኑኁ፡ ዕሥራ፡ በእመት፡ Zach. 5, 2; Gen. 6, 15; ይትሜሰል፡ በሰይጣን፡ F. M. 3, 1; ተዐርዩ፡ በ፡ Jsp. p. 366; ኀብረ፡ በ፡ Clem. f. 164. Nota etiam: ፭፻በ፭፻ ርቡዕ፡ (longitudine) *quingentos ad* vel *per quingentos* (latitudine) Hez. 45, 2. 48, 20. n) rationem et modum: ይሰርሕ፡ ሎቱ፡ በጥበብ፡ ወበጽንዕ፡ Koh. 2, 21; በኵሉ፡ ልብየ፡ Ps. 110, 1; Matth. 22, 37; ዘሰአልክሙ፡ በጸሎት፡ 21, 22; Act. 20, 19; በእሮ፡ Jes. 58, 3; Hez. 17, 19; በአይቴ፡ Joh. 1, 49; Matth. 12, 34; creberrime substantivis, infinitivis et participiis praefixum adverbia efficit: ኰነነ፡ በዐመፃ፡ Job 8, 3; በግፍዕ፡ Prov. 19, 5; ጸርኀ፡ በዐቢይ፡ ቃል፡ Gen. 27, 34; በእግር፡ Act. 20, 13; በ፩ አፍ፡ Rom. 15, 6; በጸጋ፡ Matth. 10, 8; በኆሕሉት፡ Gen. 27, 35; በጽድቅ፡ 27, 36; በርስት፡ Ex. 6, 8; በሐሰት፡ 20, 7; በፈቃድ፡ F. M. 1, 3; በጽርዕ፡ *graece* Luc. 23, 38; በሠናይ፡ Gen. 26, 29; በንጹሕ፡ 20, 6; በሕሡም፡ Matth. 21, 41; በኀቡእ፡ 6, 4; በፍጡን፡ Sx. Haml. 15; በጽሚት፡ Ps. 9, 30, al. o) denique usurpatur ad objecta, in quibus versatur vel ad quae pertinet (vid. n. 1, c) actio, variis verbis subjungenda: α) ምሁር፡ በ፡ *peritus rei* Ps. 89, 14; ይጠብቡ፡ በግብሮሙ፡ Sir. 38, 31; በኪኖሙ፡ 38, 34; ሥሉጥ፡ በ፡ ἐξουσίαν ἔχων ἐν Judith 8, 15; ተሠርሐ፡ በኵሉ፡ 2 Par. 32, 30. β) ርእየ፡ በ፡ *adspicere* Hen. 39, 10; ነጺሮ፡ በናእሰ፡ መዋዕሊሁ፡ *ratione habita juventutis ejus* F. M. 10, 3; ተናገረ፡ በ፡ *de* Sir. 44, 8. 15. 17, 9; Cant. 8, 8; አልቦ፡ ዘአእመረ፡ በሙ፡ (wußte um sie) 2 Reg. 17, 19. γ) አምነ፡ vel ተወከለ፡ በ፡ Matth. 12, 20; Jes. 28, 16; Jon. 3, 5; Eph. 1, 12; ሐሰወ፡ በ፡ Jer. 5, 12 var.; ክሕደት፡ በእግዚ"፡ Sir. 23, 23; δ) ረኵሰ፡ በ፡ Lev. 11, 43. 18, 24; ተቀደሰ፡ በ፡ Hez. 28, 22; እሴብሕ፡ በ፡ Ex. 8, 18; ሠምረ፡ በ፡ Jud. 5, 8; ተዐቀፈ፡ በ፡ Sir. 23, 8. ε) (*contra*): አሕሠመ፡ በ፡ Ex. 5, 23; ንግሩ፡ ብየ፡ 1 Reg. 12, 3 var.; አስማዕኩ፡ ብከ፡ 3 Reg. 3, 42 var.; ሶበ፡ ተአዘዘ፡ በሙ፡ ስነነ፡ አክይስት፡ Sap. 16, 10; ትትቄናደዩ፡

ብየ፡ Job 19, 5; ዘአገብር፡በፈርዖን፡ Ex. 6, 1; Deut. 3, 6. p) de በ፡ *penes* vid. mox sub በ፡ c. pron. suff.; coll. Hen. 37, 5. — Permultis aliis praepositionibus et conjunctioni ከመ፡, q. v., praeponi solet በ፡

በ፡ A) cum pron. suff. omnium personarum conjunctum verbi *habere* vicem explet, ut: ብየ፡ *penes me* (*est*) i. e. *habeo* (gramm. § 167, 1, b; § 176, 3, h). Res, quam quis habet, primitus subjecti instar in Nominativo posita, ut: ዘበሙ፡ጥበብ፡ *penes quos sapientia est* i. e. *qui sapientiam habent* Hen. 5, 8; ምንት፡ብኪ፡ *quid est tibi* i. e. *quid habes?* Jer. 2, 17, plerumque in Acc. subjungi solet, ut: እስመ፡በ፡ብዙኀ፡ጥሪተ፡ Matth. 19, 22. Is qui habet si non pronomine sed nomine significandus est, pronomini suffixo vocis ብየ፡ caet. plerumque in Nominativo apponitur, ut: በሙ፡ደቂቀ፡ሮቤል፡እንስሳ፡ብዙኀ፡ *filii Ruben jumenta multa habebant* Num. 32, 1; ብእሲ፡ቦቱ፡ክልኤተ፡ውሉደ፡ Matth. 21, 28; rarius praepositione ለ፡ ad pron. suff. refertur, ut: ወበቲ፡ለርብቃ፡እኁወ፡ *penes eam* — *ad Rebeccam* relatum, *fratrem* i. e. *Rebecca habebat fratrem* Gen. 24, 29. Frequentissimus est hic praepositionis usus: ብየ፡ አንሰ፡ብዙኀ፡ Gen. 33, 9; Num. 22, 29; ምንት፡ብየ፡ምስሌከ፡ Marc. 1, 24; Joh. 2, 4; Joel 4, 4; ንሕነ፡ብዙኀ፡እንስሳ፡ብነ፡ Num. 32, 4; እመ፡ብከ፡ውሉደ፡ Sir. 7, 23; አንተ፡ሃይማኖተ፡ብከ፡ Jac. 2, 18; ምንተ፡ብከ፡ምስለ፡ሰላም፡ 4 Reg. 9, 18; ብኪ፡ብዙኀ፡በረከተ፡ Luc. 12, 19; በ፡ዐጸደ፡ Dan. ap. 1, 4; እደ፡በሙ፡ Ps. 113, 13; 2 Reg. 12, 2. 14, 6; Num. 13, 19. 32, 17; Deut. 1, 28. 3, 5; Ps. 36, 39; Jer. 5, 21; Gen. 42, 1. 2; ዘበ፡ *quidquid habet* Ex. 21, 10; Gen. 1, 20. 39, 4; እመ፡በሙ፡አበሳ፡እሉ፡ሕዝብ፡ Judith 5, 20; ዘበ፡ላዕሌሁ፡መንፈሰ፡እግዚ"፡ Dan. 5, 11; ዘበ፡ብዕአተ፡ Mal. 1, 14; ኪያሁኒ፡ዘበ፡ *eum quoque quem habet* Prov. 19, 4; እለ፡ኪያሃ፡በሙ፡ *habentes eam* Ps. 93, 15; 1 Tim. 6, 2; Rom. 7, 2; ብየ፡ኀቤየ፡ *mecum habeo* 1 Reg. 9, 8; etiam de rebus praedicatur, ut: ወቀዳሚትኒ፡ባቲ፡ሥርዐተ፡ምሥዋዕ፡ Hebr. 9, 1 ant.; etiam omisso objecto: እመ፡ብከ፡ ἐὰν ἔχῃς, Sir. 13, 5; Matth. 1, 18. 13, 12; Marc. 4, 25. B) cum pron. suff. tertiae pers. Sing. m. conjunctum, sc. ቦ፡ et ቦቱ፡ significat: *est*, *exstat*, *praesto est*, *adest* (יֵשׁ, ليس; gramm. § 167, 1, b; § 192, 1, b). 1) c. c. Nom. vel Acc.: ቦኑ፡ራእይ፡ዝየ፡ εἰ ἔστιν ἐνταῦθα ὁ βλέπων; 1 Reg. 9, 11; ቦቱ፡ኀቤነ፡ማዕረ፡ Gen. 24, 25. 23; መጠነ፡ቦ፡ውስተ፡እዴከ፡ *quamdiu* (aliquid) *in manu tua est* Prov. 3, 27; ቦ፡ጠቢበ፡ Ps. 13, 3. 57, 11; 2 Reg. 9, 1; Jud. 18, 14; Ruth 3, 12; Num. 13, 20; Matth. 19, 12; Joh. 14, 2. 2) creberrime seq. pron. relat. a) ቦ፡ዘ፡, ቦ፡እለ፡ *est qui*, *sunt qui*, *quidam*: ቦ፡ዘይስሕት፡እንዘ፡ኢይፈቅድ፡ Sir. 19, 16. 27. 20, 5—12; ቦ፡እለ፡ Prov. 13, 7; ቦ፡ዐርክ፡ዘጸላኤ፡ይከውነከ፡ Sir. 6, 9. 37, 1. 2. 4; Gen. 14, 13; Matth. 16, 28; ወቦ፡ዘአአምንኒ፡ καὶ μέρος τι πιστεύω 1 Cor. 11, 18. α) bis pluriesve repetitum significat: *alius* — *alius*; ቦዘ፡ — ወቦ፡ዘ፡ Matth. 13, 4—9; 4 Esr. 14, 29; ቦ፡እለ፡ — ወቦ፡እለ፡ Sir. 36, 12. 44, 8. 9. 48, 16; Phil. 1, 15; Sx. Ter 1 Enc. β) እመቦ፡ዘ፡ *si quis* vel *num* (*an*) *quis*: ወእመቦ፡ዘመጽአ፡ኀቤኪ፡ Jud. 4, 20; Jac. 5, 19; 1 Joh. 2, 1; ኀሥሡ፡እመቦ፡ዘይገብር፡ፍትሐ፡ Jer. 5, 1. b) ቦ፡አመ፡ *nonnumquam*, *interdum*, et repetitum: *modo* — *modo* Chr. Ta. 10; 2 Reg. 11, 25. c) ቦ፡ኀበ፡ *alicubi*, *uspiam* Hebr. 2, 6; ቦኀበ፡ይቤ፡ቅዱስ፡መጽሐፍ፡ Cyr. c. Pall. f. 69. 70; Cyr. ad Th. f. 15; repetitum: *modo*—*modo*, *aliâs*—*aliâs* Hen. 89, 41; Marc. 4, 8 rom.; Luc. 8, 8 rom. d) ቦ፡ሶበ፡ *aliquando* ποτέ Jes. 41, 7. e) ቦ፡ከመ፡ *est quod* vel *accidit ut*, Ex. 1, 10; እመቦ፡ከመ፡ይገብር፡ εἰ ποιήσει Jer. 21, 2; 2 Reg. 18, 3; idem significat f) ቦ፡ዘ፡, ut: እመቦ፡ዘሐወጸኒ፡ Job 31, 14; እመቦ፡ዘስሕትኩ፡ *si est quod peccaverim* 6, 24. 3) suffixis particulis interrogativis ሁ፡ et ኑ፡ frequentissime usurpatur a) vice particulae interrogativae: *numquid?* α) sive ቦሁ፡ vel ቦኑ፡ nudum, ut: Rom. 3, 29; Num. 11, 23; Ps. 76, 7. 8; ቦኑ፡በአተ፡ፈያት፡ውእቱ፡ቤትየ፡ Jer. 7, 11. 5, 22; Jes. 28, 24. 36, 12; Job 6, 5. 7, 16. 8, 3. 15, 7; ቦኑ፡ኢ፡ — ወቦኑ፡ኢ፡ Jes. 59, 1. β) sive seq. ዘ፡, ut Jud. 4, 20; Ex. 5, 5; Ruth 1, 11; ቦሁ፡ዘሰአልኩክሙ፡ μή τι ὑμᾶς ᾔτησα; Job 6, 22. b) sequentibus variis adverbiis et adjectivis relativis, ut: ቦሁ፡አመ፡ነገሩክሙ፡ *num unquam?* Jes. 45, 21; ቦሁ፡ኀበ፡ይሴወሩ፡እምኔየ፡ *num uspiam?* Jer. 23, 24; ቦሁ፡ vel ቦኑ፡ዘ፡ *num quis?* ut: ቦኑ፡ዘየሀይድ፡ μὴ λήψεταί τις Jes. 49, 24; ቦሁ፡ዘተርፈ፡ኀቤከ፡ Am. 6, 10. — Vid. etiam አልቦ፡ et እንብየ፡

በበ፡ sive በ፡ duplicatum (cfr. ለለ፡ et ዘዘ፡), praep. (et separabilis, et voci sequenti praefixa), quae vim distributionis habet, ἀνά vel κατά c. Acc., *per*, *secundum*, *singuli*, *-tim*, *-atim* (gramm. § 159, g). Non ibi tandum usurpatur, ubi simplex praep. በ፡ ipsa constructione postulatur, sed aliâs quoque: በበ፩እምኔሆሙ፡ *per singulas carum* Hen. 34, 2; በበምድሮሙ፡ወበበነገሮሙ፡ወበበነገዶሙ፡ *singuli in suis terris et cum suis linguis et gentibus* Gen. 10, 5. 7, 14. 1, 11. 12; Ex. 6, 14. 19; Num. 1, 18 seq.; Jes. 19, 13; በበነገረ፡በሓውርቲሆሙ፡ Esth. 3, 12; በበአስማቲሆሙ፡ Sir. 46, 11; በበዓመት፡ *singulis annis*, *quotannis* 1 Reg. 7, 16; Deut. 14, 22. 23; Hebr. 9, 25; *per singulos annos* 4 Esr. 3, 59. 60; በበ፡በዓል፡ Matth. 27, 15; በበነግህ፡, በበሰርክ፡ Ex. 30, 7. 8; በበጽባሕ፡ 1 Par. 9, 27; በበ፡ጊዜሁ፡ Ps. 103, 28; በበ፡ዲናር፡ለለ፡ዕለት፡ *singulis denariis singulis diebus* Matth. 20, 2; አቀምዎሙ፡በበ፩ *singulatim* Dan. ap. 1, 52; በበዚአነ፡ሐለምነ፡ *quivis suum* (somnium) *somniavimus* Gen. 41, 11; ነሥኡ፡በበዲናር፡ *acceperunt singuli denarium* Matth. 20, 9. 10; በበ፡መሌሊት፡ *membratim* Ex. 29, 17; መተሩ፡ሥጋሃ፡በበ፡ምታር፡ Sx. Masc. 29; በበ፡ክፍሉ፡ *secundum partes suas* Hen. 90, 41; በበንስቲት፡ *sensim*, *paulatim* Act. 18, 23 Platt; በበሕቅ፡ Sap. 12, 2 et በበሕቀ፡ Deg. Creberrime ante nomina numeralia: በበ፡ክልኤቱ፡ ፩፩በበ፡ዚአሁ፡ δύο δύο ἓν κατέναντι ἑνός Sir. 36, 15; በበክልኤቱ፡ *bini* Luc. 10, 1; Gen. 45, 22; ይበሉ፡በበ፩ *dicant singuli* Matth. 26, 22; በበ፡ዐሥርቱ፡ *deni* Jud. 20, 10; በበስሱ፡ *seni* 2 Reg. 21, 20; 1 Par. 20, 6; በበ፡ምእት፡ወበበ፡ኀምሳ፡ *per centenos et quinquagenos* Marc. 6, 40; ሰብዓ፡በበ፡ሰብዕ፡ *septuagies septies* Matth. 18, 22.

ብህለ፡ I, 1 [amh. በለ፡ Isenb. grammar p. 136; sine dubio id. q. مَثَّلَ (cfr. ብዕለ፡ et قَالَ); Arabice occurrit quidem بَهَلَ, sed significat *maledixit*, VIII *supplex fuit* in oratione (መሐለ፡ ማሕለለ፡)]; Perf. nonnisi apud scriptores inferioris aevi usitatum est, ex. gr. in Chr. crebro, ut: ብህለ፡ክልአ፡ *aliud quid dixit* Chr.; በከመ፡ብህልከ፡ *ut dixisti*, ibid.; ዘብህልዎ፡ *quod ei dixerunt* Lud. comm. hist. p. 499; vice Perfecti frequentant (abjecto ል፡) ይቤ፡ትቤ፡ትቤ፡ትቤሊ፡እቤ፡ይቤሉ፡ይቤላ፡ትቤሉ፡ትቤላ፡ንቤ፡; sed ante pron. suff. ል፡ abjectum resumitur:

ይቤለኒ፡ እቤሎ፡ caet. (gramm. § 92. § 152); Imperf. ይብል፡ (ትብሊ፡, ይብሉ፡ caet.); Subj. ይበል፡, Imprt. በል፡, Inf. verb. ብሂል፡ (ut: ከመዝ፡ብሂሎ፡ 1 Esr. 3, 23; 4 Esr. 3, 38); Inf. nom. ብሂል፡ (ut: ብሂለ፡ይብሉ፡ Jer. 38, 23; 4 Esr. 4, 41; Matth. 3, 9, etiam in Pl. ብሂላት፡ *verba* Lud.; ብህሎ፡ (Asc. Jes. 5, 9), ብሂሎት፡ (ut: ኢትክል፡ብሂሎቶ፡ Dan. ap. 13, 24; Gen. 18, 30; Ruth 1, 18). 1) *dicere:* ውእቱ፡ይቤ፡ወኮኑ፡ Ps. 32, 9; ከመዝ፡ይቤ፡እግዚ" Jes. 43, 1. 49, 5; Jer. 4, 3; በል፡ 3, 12; በሊ፡እኅቱ፡አነ፡ Gen. 12, 13; 4 Esr. 3, 40. 10, 26; እንዘ፡ይብል፡ *dicens* Matth. 3, 14. 23, 1; ርኢኩ፡ ምንተ፡ይትናገር፡ዝንቱ፡ሕዝብ፡ለብሂል፡ Jer. 40, 24 vrs. alt.; plura exempla innumeris in locis obvia non est quod afferamus. C. c. Acc. prs. (*alicui*), ut: ይብለከ፡ምንተ፡ትቤ፡ Sir. 22, 8; በለኒ፡ኢትፍራህ፡ Thren. 3, 56; በሎሙ፡ Hez. 14. 4; Matth. 3, 7. 9. 15; ሰላም፡እብል፡አርያኖስሃ፡ቀሲስ፡ Sx. Tachs. 15 Enc.; c. Acc. rei: ዘንተ፡ብሂሎ፡አርመመ፡ Clem. f. 65; Tob. 14, 11; ለመንት፡ትብለኒ፡ዘንተ፡ነገረ፡ 1 Reg. 9, 21; Ex. 22, 28. a) Sequitur α) plerumque oratio directa, ut Matth. 4, 3. 4. 6. 7; ኢትበሎ፡ብፁዕ፡ μὴ μακάριζε αὐτόν Sir. 11, 28; እለ፡ይብልዎ፡ለሠናይ፡እኩይ፡ (v. እኩየ፡) Jes. 5, 20. β) rarius oratio obliqua, sc. Subj. verbi, non tantum ubi quis dicit, se aliquid facere velle vel facturum esse, ut: እንተ፡ይቤ፡ይግበር፡ ἣν εἶπε ποιῆσαι Ex. 32, 14; Judith 16, 4, sed etiam ubi quis dicit, aliquid esse: መኑ፡ይብልዎ፡ይኩን፡ሰብእ፡ለወልደ፡ እጓለ፡እመሕያው፡ Matth. 16, 13. γ) perraro Acc. Inf.: መኑ፡ (v. መነ፡) ትብሉኒ፡ከዊነ፡ *quem me dicitis esse?* Matth. 16, 15. b) Hoc verbum in extrema oratione, quam quis dicit, collocare licet, ut: እፎ፡እንከ፡ትሣህለኒ፡ትብሎ፡ለእግዚ"፡ *quomodo igitur Deo „propitius mihi esto" dices?* Sir. 28, 3. 22, 8; Jes. 58, 9; 1 Esr. 4, 7—9; Judith 13, 3; Dan. ap. 13, 24; Rom. 9, 7; 1 Cor. 10, 8—10; crebro in libris prophetarum (sicut נְאֻם יְהוָֹה), ut Jes. 48, 22. 58, 6. c) Non de personis tantum praedicatur, sed etiam de libris et literis, et verbis, ubi Latini utuntur *dictum* vel *scriptum est* (*in* libro, vel verba) *haec sunt:* ወይብል፡መጽሐፉ፡ላሐ፡ወብከይ፡ወወይሌ፡ Hez. 2, 10; ከመዝ፡ትብል፡መጽሐፉ፡ 2 Esr. 4, 11. 16, 6; ጽሑፍ፡ዘይብል፡ Luc. 4, 1; Marc. 15, 26; 4 Reg. 5, 6; ከመዝ፡ይብል፡ ቃለ፡መጽሐፍ፡ 3 Reg. 21 (20), 9; ኢታስምዖ፡ቃለ፡ዘይብል፡ ረሐቁ፡እምኔየ፡አላ፡አስምዖ፡ቃለ፡ዘይብል፡አገብር፡ኄር፡ወ ምእመን፡ Genz. f. 80; ita, ubi scriptura sacra allegatur: ከማሁ፡ይቤ፡መጽሐፍ፡ Rom. 9, 33. 11, 26. 15, 3; 1 Cor. 10, 7; Clem. f. 92. 94; በከመ፡ይቤ፡ወንጌል፡ቅዱስ፡ Sx. Sen. 24. d) Memorabilis est usus Infinitivi ብሂል፡, ubicumque verba orationis vel singula vocabula aliis exponuntur: እስመ፡ብሂሎቱ፡ አመ፡አብአ፡ለበኵሩ፡ውስተ፡ዓለም፡ዝብሂል፡አመ፡ኮነኖ፡ ውስተ፡ዓለም፡ብሂል፡ Chr. ho. 3; ኬፋ፡ብሂል፡በነገረ፡ዕብራዊያን፡ኰኵሕ፡ብሂል፡ *„Cephas" dicere in lingua Hebraeorum* (est), *„petra" dicere* i. e. Cephas significat petram Clem. f. 86; ተልሚድ፡ዝውእቱ፡ረድእ፡ብሂል፡ዘበትርጓሜሁ፡ f. 152; እስመ፡ጼዴቅ፡ብሂል፡ጽድቅ፡ብሂል፡ Chr. ho. 12; etiam: ዘ፡— ብሂል፡ *quod — significat* Gen. 19, 37; ዝውእቱ፡ብሂል፡ *id est* Matth. 27, 46, vel ዝብሂል፡ — ውእቱ፡ Sx. Haml. 7; vel ዝብሂል፡ *hoc est* (*sive*) Chr. ho. 8; vel ብሂል፡ nudum (postpositum), ut: ሰመያ፡አቤኔዘር፡እብነ፡ረድኤት፡ብሂል፡ *nominavit eam Abenezer i. e. lapidem auxilii* 1 Reg. 7, 12; Marc. 3, 17. 5, 41; Hebr. 7, 2. 2) perraro: *loqui*, Jos. 22, 7; ኢትብል፡በትእምርታት፡ *ne loquaris e signis* i. e. ne divines e prodigiis, Lud. e Syn. (Can. Clem. 8). 3) *dicere* i. e. *appellare, nominare, vocare*, c. dupl. Acc.: ወልደ፡እግዚ"፡ይብል፡ርእሶ፡ Sap. 2, 13; Judith 3, 8; 1 Reg. 9, 9; 2 Reg. 20, 21; Apoc. 2, 2. 20; ለኪ፡ይደሉ፡ብሂለ፡እምነ፡ወብሂለ፡ እግዚእትነ፡ Org. 4) *jubere*, seq. ከመ፡ c. Subj., ut: ይቤለነ፡ከመ፡ንእስሮ፡ኵሎ፡ Kuf. 10; 1 Reg. 19, 1; 2 Reg. 1, 18; Matth. 4, 3, vel seq. Subj., 4 Esr. 10, 65. 67 var.; Judith 5, 9. 13, 3; Dan. ap. 1, 17; Hez. 33, 8. 5) a) አሆ፡ብሂል፡ *obtemperare, annuere* Sir. 13, 9; Jac. 4, 7; በእንተ፡አሆ፡ብሂሎቱ፡ወትሕትናሁ፡ *ob ejus obedientiam et submissionem* Phlx. 129 (vid. አሆ፡). b) እንብየ፡ብሂል፡ *nolle, abnuere, recusare* Jac. 4, 7 (vid. እንብየ፡). c) ጸጥ፡ብሂል፡ *obmutescere, silere* Job 33, 31; 4 Esr. 4, 42 (vid. ጸጥ፡). d) በሐ፡ ብሂል፡ *ave dicere, salvere jubere* vid. በሐ፡. — Alias significationes non est, quod statuamus, quamquam latine nonnumquam vertere licet a) *respondere* ut Matth. 4, 10. 8, 7. 14, 17. b) *interrogare* ut Matth. 9, 14. 15, 1. c) *contra dicere, opponere* vel *occurrere* verbis ut Rom. 10, 18. d) *putare, opinari, sibi videri:* ዘይብል፡ኢአበስኩ፡ ὅς δοκεῖ μὴ ἁμαρτάνειν Prov. 28, 23; ዘይብል፡ርእሶ፡ጠቢበ፡ (vid. n. 3) δόξαντα παρ᾽ αὐτῷ σοφὸν εἶναι 26, 12.

አበለ፡ (pro አብህለ፡) II, 1, Subj. ያብህል፡ et ያብል፡ *dicere facere;* usitatum in phrasi: አሆ፡አበለ፡ c. Acc. *annuere facere, in suam sententiam perducere, persuadere*, Matth. 27, 20 seq. ከመ፡ c. Subj.; 4 Esr. 3, 59; ስእነ፡አሆ፡ አብሎቶ፡ Sx. Tachs. 5; ኀለየ፡ከመ፡እሙ፡አሆ፡አበለቶ፡ለተወክፎ፡ትእዛዝ፡ Jsp. p. 290; እንጠይዎ፡ከመ፡አሆ፡ያብልዎ፡ p. 308; አሆ፡በልኒ፡ወአሆ፡እብልየ፡ Org.

ተብህለ፡ III, 1 *dici*, (*pronuntiari, narrari* vel *referri*), Jos. 24, 27; Hen. 62, 3. 91, 17; Matth. 24, 15; Luc. 4, 12; ምንትኒ፡ሐሰት፡እምልሳነ፡ንጉሥ፡ኢይትበሀል፡ Prov. 24, 23; (formula absolutionis) ይትበሀል፡በዚማ፡ግንዘት፡ Genz. f. 44. 124; c. ለ፡ prs. (*alicui*) Kuf. 14; Num. 23, 23; seq. ከመ፡ c. Verb. fin. Phlx. 72; vel እስመ፡ c. Verb. fin. Jsp. p. 280. 328. a) *nominari, appellari, vocari* (*inscribi*) seq. Nom. vel Acc. praedicati: ዘሀሎ፡ይትበሀል፡ውስተ፡ዓለም፡ወልድ፡ Asc. Jes. 8, 25. 9, 5. 13. 10, 6. 7; መጽሐፍ፡ዘይትበሀል፡ፈውስ፡መንፈሳዊ፡ F. M. f. 119; እስመ፡ኀሊና፡ጽቡስ፡ምንነ፡ ይትበሀል፡ Sap. 2, 11. b) *annuntiari* vel *promitti:* የኀጥእ፡ብፅዓን፡እንተ፡ተብህለት፡ለሕዙናን፡ (Matth. 5, 4) Phlx. 79. c) *mandari, juberi:* ተብህለ፡ለቀደምት፡ Matth. 5, 21. 27; ተብህለ፡ሎቱ፡ይግበር፡ Kuf. p. 27; seq. ከመ፡ c. Subj. Hen. 58, 5.

ተባህለ፡ III, 3 (crebro ተበሀለ፡ scriptum) 1) *sibi invicem* (alios aliis) *dicere, colloqui, conferre sermones* Gen. 11, 4; 2 Esr. 14, 3; c. በበይናቲሆሙ፡ Gen. 42, 21; Num. 14, 4; Jud. 6, 29. 10, 18; 1 Reg. 10, 11; 1 Esr. 3, 4; Jon. 1, 7; Judith 7, 4. 10, 19; c. ምስለ፡, ut: ተባሁሉ፡፩ምስለ፡ ካልኡ፡ Gen. 11, 3. 37, 19; c. Acc.: እለ፡ይትባሀልዎ፡ለፈርዖን፡ οἱ διαλεγόμενοι πρός Ex. 6, 27. a) *colloqui et convenire* de re: ተባሀሉ፡በበይናቲሆሙ፡ከመ፡የሀበ፡ Kuf. p. 104. b) *conclamare* et *acclamare:* ወተባህሉ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ ἐφώνησε 1 Esr. 4, 41. 2) *contendere* verbis, *disceptare, disputare, contradicere, obloqui:* 3 Reg. 3, 22; ተባሀሉ፡ በበይናቲሆሙ፡ Marc. 4, 41. 9, 34; ኢትትባሀል፡ወኢትንብብ፡እኩየ፡ላዕለ፡ርእሰ፡ሕዝብከ፡ F. M. 20, 1; c. Acc. prs.

(Ex. 6, 27;) Judae 9 (et c. በእንተ፡ rei); ተባህሎትክሙ፡ αἱ ἀντιλογίαι ὑμῶν Deut. 1, 12.

ብሁል፡ part. *dictus:* አላ፡ብሁል፡ሊተ፡ከመ፡አነ፡ዘእሁብ፡ Chr. ho. 10.

በህል፡ subst., Pl. በህላት፡ 1) *dictum, effatum, vox, oratio, propositio (thesis):* ከሡትከ፡በህለ፡መጻሕፍት፡ ክዱን፡ *dicta scripturae arcana* Sx. Ter 9 Enc. (Lud. በዕለ፡!); ወከዕበ፡ይቤ፡አባ፡ቄርሎስ፡በውስተ፡፩እምበህላት፡ F. M. 22, 4; Phlx. 48; Chrys. et Abush. creberrime; Catal. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 19; d'Abbadie cat. p. 41; de orationibus philosophorum et sophistarum, Cyr. c. Pall.; በህለ፡ብካይ፡ሰሚዖ፡ *voce fletus audita* Enc. Teq. 1. 2) *contradictio, contentio, disputatio,* in malam partem Ps. 30, 26; in bonam, Epil. N. T. rom.

በሃሊ፡ n. ag., Pl. በህልት፡, 1) *dicens, dictitans, locutor:* ከመ፡ኢይኩን፡በሃሌ፡አነ፡አብዐልኩ፡አብረ·ምሃ፡ Kuf. 13; ይቤ፡በሃሊ፡ *dixit aliquis* Chr. ho. 26; ወእመሰ፡ይቤ፡በሃሊ፡ Chr. Ta. 26 al.; በህልት፡ጽድቅ፡ Lud. e Mss. Colb. 2) አሆ፡በሃሊ፡ *ad obtemperandum promtus, obsequiosus, morigerus, tractabilis,* εὐπειθής Jac. 3, 17; Deg.; Phlx. 99. 3) *orator* Jsp. p. 344.

መብህልት፡ subst. i. q. በህል፡ Ssal. Req.

ብህመ፡ I, 1 [بهم X *obmutuit* أَبْهَمُ *mutus;* בְּהֵמָה *brutum;* vic. بَكِمَ et عَجَمَ] Subj. ይብሀም፡ *mutum esse, obmutescere:* ይኄይስ፡ብሂም፡እምነ፡ነቢብ፡በሐሰት፡ Fal. f. 15; ይብሀም፡ Org. 3; ይብሀም፡ልሳናት፡ (mortuorum) Genz. f. 89; terrore ብህመ፡ልሳኑ፡ Sx. Jac. 7; ብህመት፡ Gad. Ad. f. 11; ብህምኩ፡ κατενύγην (v. ደንገፅኩ፡) Dan. 10, 15.

ብሁም፡ part. *mutus:* ብእሲት፡ብሀምት፡ወጽምምት፡ Sx. Haml. 8.

በሃም፡ adj., Pl. በሃማን፡ *mutus, elinguis, difficulter loquens:* ትከውን፡በሃመ፡ ἀποκωφωθήσῃ Hez. 3, 26; ኢትከውን፡እንከ፡በሃመ፡ 24, 27; ἄλαλος Ps. 37, 14; Marc. 7, 37. 9, 17; ἄλογος Ex. 6, 12; በሃም፡ወጽሙም፡ δύσκωφος καὶ κωφός 4, 11; κωφὸς Marc. 7, 32; Luc. 1, 22; μογιλάλος Jer. 35, 6; σιωπῶν Luc. 1, 20; በሃማን፡ Clem. f. 233 (vid. sub ላዕላዕ፡); c. c. እምነ፡ negativo: ከነ፡ጽሙመ፡ወበሃመ፡እምአውሥአትክሙ፡ Genz. f. 121; በሃም፡ወጽሙም፡እምናገዘት ክሙ፡ f. 120. — *Voc. Ae.:* በሃም፡ስጉም፡ዘ፡ድዳ፡

ብህመት፡ n. act. *conditio muti, loquendi impotentia:* ብህመተ፡ልሳን፡ M. M. f. 41. 228; ተፈትሐት፡ልሳኑ፡እምብህመት፡ Sx. Sen. 30.

ብሂሞት፡ vel ብሔሞት፡ n. prgr. sc. בְּהֵמוֹת *behemoth* i. e. *hippopotamus* (una e bestiis libri Jobi C. 40 ingentibus, de qua varias fabulas finxerunt Judaei) Hen. 60, 8; 4 Esr. 4, 56. 58. — *Voc. Ae:* ብሔሞት፡ወሌዋታን፡ዘ፡አክይስት፡ዘሀለዉ፡በጽንፈ፡ውቅያኖስ፡እንዘ፡የዐውድዋ፡ለምድር፡ከመ፡ሕልቀት ።

በህነነ፡ quadrl., ut videtur *vacuum, inanem esse* [quare referendum videtur ad بَهِيَ, بَهَا, בֹּהוּ].

ተበህነነ፡ III, 1 *se inanem praebere, irritum reddi:* ሊተኒ፡ይኄይሰኒ፡መዊት፡እምይትበሀነኒ፡ምዝጋናየ፡ ἢ τὸ καύχημά μου ἵνα τις κενώσῃ 1 Cor. 9, 15 (Platt); repetitum est Masc. 5 Enc. — *Voc. Ae.:* እምይትበሐነኒ፡ዘ፡ኪጠፋብኝ፡, *aliud:* ኪባክንብኝ ።

ብህኑን፡ part. *vacuus, inanis, vanus:* ይማህሩ፡ብህኑነ፡ሥጋዌ፡ዘእንበለ፡ዕምረት፡መለኮት፡ M. M. f. 86; c. c. እምነ፡, ut: ኢብሁኑን፡ትስብእት፡እምድማሬ፡መለኮት፤ኢብሔትው፡መለኮት፡እምትስብእት፤እግዚ"፡ከነ፡ሰብእ፡ወሰብእሰ፡አድምዐ፡ከዊነ፡እግዚ"፡ M. M. f. 153; scriptura sacra ቃላተ፡ሕስወ፡ወብህኑነ፡ታርኢ፡ τὸν λόγον (eorum) ἀδρανῆ καὶ ἀσύφηλον ἀποφαίνει, Cyr. c. Pall. f. 66. — *Voc. Ae. ad Cyr.:* ብህኑን፡ዘ፡ሐውታታ ።

በህድ፡ subst. dubium; sec. Ludolfum nomen diei jejunii, quod observatur in vigilia Epiphaniorum, ut: ሰላም፡ለጾመ፡ዕለት፡ዋሕድ፤ዘስሙ፡በህድ፡ Enc. Ter 10; vid. etiam Lud. comm. hist. p. 430. At Sx. Tubingense exhibet ዘስሙ፡ገሃድ፡, quod melius quadrat.

በል፡ *non* vid. sub እንበለ፡; በል፡ *dic* vid. sub ብህለ፡

በለለ፡ rad. inus., cui potestas *separandi* et *sejungendi* infuisse videtur (cfr. بَلَّ *disgregatus ac dispersus fuit,* ذُو بِلَّى *separatus a suis;* vicinum בָּדַד, بَرَّ VIII et بَلَتَ).

መበለት፡ subst. (gramm. § 127, 1, a), Pl. መበለታት፡ 1) *viduitas, conditio viduae, viduatus:* ኵሎ፡መዋዕለ፡መበለታ፡ ἡμέρας χηρεύσεως αὐτῆς Judith 8, 6; ለብሰት፡አልባሰ፡መበለታ፡ 8, 5. 10, 3; Gen. 38, 14. 19. 2) fem. *vidua:* ኢይከውን፡መበለተ፡ Jer. 47, 8. 9; መከን፡ወመበለት፡ 49, 21; Thren. 1, 1. 5, 3; Prov. 15, 25; Ex. 22, 23; Lev. 21, 14; Num. 30, 10; 2 Reg. 13, 20; Jer. 15, 8. 18, 21; Hez. 22, 25. 44, 22; Ps. 108, 8; Judith 8, 4. 9, 4; Matth. 23, 13; Marc. 12, 40; Luc. 4, 25; Apoc. 18, 7; መዓስብ፡ወመበለታት፡ Did. ed. Platt p. 124; Lit. 175, 1; መበለት፡እቤር፡ F. M. 5, 7. 3) *vidua ecclesiastica, (diaconissa* secundum 1 Tim. 5, 9 seq.) 1 Tim. 5, 11; Did. 14; vid. etiam Platti annotationes ad suam Did. editionem p. 116 l. 7; (alias ማዕሰብ፡ q. v.); *virgo monialis:* መነኮሳት፡ወመበለታት፡ Enc. Mag. 27. — *Voc. Ae.:* መበለት፡ዘ፡ሴሰና፡; *aliud:* መበለት፡መዓስብ፡ብ፡ጋለሞታ ።

መበልና፡ subst. *viduatus* Kuf. p. 142 ann. 10.

አብለሊት፡ (sec. Th. P.), አብላሊት፡ (sec. Lud. et Isenb. in lex. amh.), subst. amh., *species cardui (urtica minor* secundum Th. P.): አብላሊት፡ሥርው፡ M. F. — Vid. አበርበሬ ።

በልሐ፡ rad. inus., vicina est መልኀ፡ q. v.

በልሐ፡ I, 3 *eripere* alqm e periculo, *liberare, servare:* ይበልሐ፡ለንጹሕ፡ Job 22, 30; Jes. 25, 4. 31, 5. 48, 17; ኢይክልሁ፡በልሐ፡ 50, 2. 58, 6; Kuf. 1; Ps. 70, 1; c. Acc. prs. et እምነ፡ periculi, Kuf. 22. 48; Jer. 15, 21. 49, 11; Dan. ap. 3, 65; Ps. 17, 51. 52. 58, 2. 139, 1; Matth. 6, 13; ለበልሐትየ፡ Enc. Teq. 24.

ተበልሐ፡ III, 3 pass. *eripi, liberari:* ኢይትበላሕ፡ዘተመንደበ፡ Jes. 8, 22; c. እምነ፡ Koh. 7, 26; Herm. p. 22; ፫ደቂቅ፡እለ፡ተበልሑ፡እምእቶን፡እሳት፡ Mavâs. n. 24.; Org.

አስተበልሐ፡ IV, 3 *eripiendum curare, liberari jubere:* እስመ፡ኢያስተበልሐከ፡እግዚ"፡ Macc. f. 21.

በልሖት፡ n. act. *liberatio*, Lud. affert ex Enc. Teq. 24, sed Sx. Tubing. meliorem lectionem **በልሖት፡** (Infin.) exhibet.

በላሒ፡ n. ag. *liberator* (,*servator, vindex*): **በላሒ፡ ወመድኅኒ፡** σωτὴρ καὶ λυτρωτής Cyr. c. Pall. f. 91; Deus **በላሒ፡ኵሉ፡** Lit. 162, 4; Genz. f. 139; Deus **በላሒ፡ለእጓለ፡ማውታ፡** Kid. f. 17.

መበልሒ፡ part. c. term. adj., f. **መበልሒት፡**, *liberator* seq. **እምነ፡** Org.

በልሐ፡ *acutum esse* vid. sub **በልኀ፡**

ቤልሖር፡ n. prgr. βελίαρ, nomen Satanae 2 Cor. 6, 15; Kuf. p. 4 et 61; II Can. Ap. 44.

ብሉር፡ subst., nomen gemmae, sc. *beryllus*, etiam *crystallum* [بَلُّور, ܒܶܠܽܘܪܳܐ] Kebr. Nag. 17.

በለስ፡ subst. [بَلَس, בָּלַס], m. et fem. (ut Jud. 9, 10. 11; Hab. 3, 17; Jes. 28, 4; Marc. 11, 13), coll. et sing., Pl. **በለሳት፡** (Jer. 24, 3 var.; Rel. Bar.) et **አብላስ፡** (M. M. f. 268; Rel. Bar.; Org.) 1) *ficus* a) arbor Jud. 9, 10. 11; Num. 13, 23; Deut. 8, 8; Kuf. 13; **በለስ፡ኢትፈሪ፡** Hab. 3, 17; **ዘተከለ፡በለሰ፡ይበልዕ፡ፍሬሃ፡** Prov. 27, 18; Cant. 2, 13; Jes. 36, 16; Hos. 2, 14; Joel 1, 7; Mich. 4, 4; Zach. 3, 10; Jac. 3, 12; Matth. 21, 19; Marc. 11, 13; **ቈጽለ፡በለስ፡** Kuf. 3; Jes. 34, 4; συκεών *ficetum* Jer. 5, 17; Am. 4, 9. b) fructus Jes. 28, 4; 2 Esr. 23, 15; Jac. 3, 12; **ረከቡ፡በምሥያጥ፡በለሰ፡ሐዲሰ፡ወተሣየጡ፡እምኔሁ፡** Sx. Haml. 24; **ረከበ፡ገዘፈ፡በለሳተ፡** (v. **በለሰ፡**) **ሐዲሳነ፡** Rel. Bar.; παλάϑη (*massa ficuum aridarum*) Judith 10, 5; **ዐጽቀ፡በለስ፡** παλάϑη σύκων 4 Reg. 20, 7; Jes. 38, 21; Jer. 24, 1; **በለሰ፡ማእረር፡** τὰ σῦκα τὰ πρώιμα 24, 2. 2) *sycaminus, sycomorus* a) arbor (aliâs **ሰግላ፡**) Ps. 77, 52; **ዕፀ፡በለስ፡** 2 Par. 9, 27. b) *sycaminum* fructus Am. 7, 14; **አልቦ፡በለስ፡ውስተ፡ሰግላ፡** Jer. 8, 13 (sed Gr. habet σῦκα ἐν ταῖς συκαῖς).

በለሳን፡, etiam **በልሳን፡በለሶን፡**(**በለስን፡** Jsp. p. 310), subst., [بَلَسَان, בֹּשֶׂם] *balsamum* a) arbor balsamifera: **ዝንቱ፡በለሳን፡ዘተከልናሁ፡** (nos, sc. Christus infans cum parentibus, in Aegypto) **ይነብር፡ዝየ፡እስከ፡ለዓለም፡** Sx. Genb. 24; **ቈጽለ፡በለሶን፡ከደነቶ፡እሙ፡** Deg. b) aroma et unguentum: μύρα Hez. 27, 17; *chrisma* ἅγιον μύρον, quo baptizati ungebantur: **ቅብአ፡በለሳን፡** Did. 17; Clem. f. 227; **በለሳን፡** f. 228; **ቅብአተ፡በለሳን፡** et **በልሳን፡** Const. Ap. 39; **በእንተ፡በለሳን፡ወዕጣን፡** Lit. 175, 3; aliâs distinguitur a myro: **ተነትም፡ገጸ፡**(**ለበድን፡**)**በቅብአ፡በለሳን፡ወእመ፡ከሀን፡በሜሮን፡** Genz. f. 13.

በለቅ፡, **በለቅ፡**, **በላቅ፡** subst., Pl. **አብላቅ፡** 1) *marmor* [بَلَق] Apoc. 18, 12; Cant. 5, 15; (unde hausit Paulus hanc sapientiam?) **እምኅበ፡አብላቅኒ፡ አው፡እምኅበ፡አእባን፡ወአምእስት፡አበግዕ፡አው፡እምሥያጥኒ፡** ἀπὸ τῆς σμίλης καὶ τῶν δερμάτων ἢ τοῦ ἐργαστηρίου; Chr. ho. 1; **በላቅ፡** (v. **በለቅ፡**) **ቅድው፡** ὄνυχι τιμίῳ Job 28, 16 (Nescio an hoc loco Aethiopes aroma intelligant; in Voc. Ae. enim **በላቅ፡** inter nomina **ሽቱ፡** recensetur). 2) Πλάκες *tabulae* lapideae Mosis appellantur **፪አብላቅ፡** 2 Par. 5, 10; **ሰሌዳተ፡አብላቅ፡** M. M. f. 67.

በልቀም፡ n. prgr. sc. بَلْغَم *phlegma, temperamentum phlegmaticum* Fal. f. 16 (vid. sub **አንሳሕስሐ፡**, supra col. 327.)

በልበለ፡ rad. inus., quae e **በለየ፡** potius derivanda quam ad ܒܰܠܒܶܠ ܒܠܒܠ referenda videtur; *Rad. Abb.*: **በልበለ፡ዘ፡አረጀ፡**።

ብልባሌ፡ vel **በልባሌ፡** subst. *vestis detrita, vilis, pulla* (*saccus*): **ብልባሌ፡** ζῶσις σάκκου Jes. 22, 12; **አቀንተክሙ፡በልባሌ፡** (v. **ብላ**"**፡**) **ውስተ፡ሐቌክሙ፡** Am. 8, 10; **አቅንቶሙ፡ብልባሌ፡** Teb. Tab. 4; Org. 7; Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.*: **ብልባሌ፡ዘ፡ጨርቅ፡**።

ብልቲት፡ subst. ut videtur *pyrites, silex ignarius* vel *adamanteus* (secando aptus). *Voc. Ae.*: **እዝኅ፡እብነ፡ብልቲትሂ፡** (v. **ብልትሂት፡**)**ዘ፡ብልጭት፡** [بَلَتَ *secuit* (بيرت) aptum etymon praebet].

በልኀ፡ I, 1 [comparanda videntur מָרַח (מָלַח) *fricuit, trivit*, מָרַק fricuit, *polivit* metallum] *acutum esse*: **ኵናት፡ብልኂ፡** Hez. 21, 9. 10; **ወበልኀት፡ኵናት፡** 21, 11; Hebr. 4, 12; (Socrates interrogatus:) **ሚይበልኅ፡እሞሰርት፡ይቤ፡ውዱት፡** Fal. f. 29; de sonis: Ex. 19, 19.

አብልኀ፡ II, 1 *acuere, exacuere* Deut. 32, 41; **ኀጺን፡ለኀጺን፡ያበልኆ፡** Prov. 27, 17; **አብልኆ፡ጸራቢ፡ኀጺን፡** Jes. 44, 12; Zach. 1, 21; trsl.: **ያበልኅ፡መዐቶ፡ሰይፈ፡መታሬ፡** ἐξυνεῖ ὀργὴν εἰς ῥομφαίαν Sap. 5, 21; **አብልኁ፡ልሳኖሙ፡** Ps. 63, 3. 139, 3; Deg.

ብሉኅ፡ part. *acutus*: (**ኵናት፡**)**ብልኅት፡** Hez. 21, 14.

ብልኅ፡ subst. *acies, mucro, cuspis*: **ብልኀ፡ሰይፍ፡ትንድድ፡** Nah. 3, 3 var.; **ቅትሎሙ፡በብልኀ፡ሰይፍ፡** F. N. 46; Org. 1; Sx. Masc. 29; **በብልኀ፡ሰይፍ፡እሙንቱ፡ረከቡ፡አክሊለ፡** (martyres) Chr. Ta. 11; **ብልኅ፡ኵናት፡**(**ዘረገዘ፡ቦቱ፡ለንጊኖስ፡ለእግዚእነ፡**) Sx. Hed. 5; **በብልኀ፡ኵናት፡በገቦሁ፡ደጕጸ፡** Genb. 25.

በሊኅ፡ adj., Pl. c. **በላኅት፡**, m. **በሊኃን፡**, f. **በሊኃት፡** 1) *acutus*: **መላጼ፡በሊኅ፡** Ps. 51, 2; Sir. 21, 3; **ኵናት፡** Hez. 5, 1; **ሰይፍ፡** Apoc. 1, 16; **ማዕፀድ፡** 14, 14. 17; **ቀኖት፡** Act. 9, 5 Platt; **በሊኅ፡መዓብሊሆሙ፡** Jes. 5, 28; **ማዕበል፡በሊኅ፡** Jer. 9, 8; **ስብራተ፡ማህው፡በላኅት፡** Sir. 43, 19; **አእባን፡በሊኃት፡** Hen. 10, 5; **አእባን፡በላኅት፡** M. M. f. 43; **ኰያንው፡በሊኃን፡** Org.; trsl.: **በበሊኅ፡ልሳን፡** Sx. Mag. 4 Enc.; de voce: **ቃሉ፡በሊኅ፡ወቀጢን፡** Sx. Mag. 14; **በበሊኅ፡ዐይነ፡ልብክን፡ትነጽሩ፡** Cyr. ad Reg. 27; de spiritu sapientiae ὀξύς Sap. 7, 22; **በሊኅ፡ኀሊና፡ለኰንኖ፡** ὀξὺς ἐν κρίσει 8, 11; **ብእሲ፡በሊኅ፡በምግባሩ፡** ὀξὺς ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ Prov. 22, 29. 2) *acer, vehemens, velox*: **ለቍጡዕ፡ወለበሊኅ፡ መዓት፡** Prov. 27, 4; **በሊኅ፡እገሪሆሙ፡ለክዒወ፡ደም፡** Ps. 13, 6; Rom. 3, 15.

ብልኀት፡ n. act. *acies*: **ብልኀተ፡መብረቅ፡** Lit. Orth.

መብልኅ፡ subst. (sing. nondum repertum) Pl. **መባልኅት፡** *ferramentum* (*acutum* vel *acuminatum*): **ወእምዝ፡አዘዘ፡ንጉሥ፡ለነሃቢ፡ኀጺን፡ከመ፡ይግበር፡ መባልኅተ፡ ዘንኔ፡ ግሩመ፡**, sc. **መላጺያተ፡ዘእመት፡መቅዐተ፡መስብረ፡ርእስ፡መጥ**

ወዬ፡ክሣድ፡መኀ፟ሥሠ፡ስነን፡መውፅኤ፡ዐይን፡መስረፊ፡አን ፍ፡መቅድሐ፡እዝን፡ፈታሒ፡መለያልይ፡መፍሐቀ፡ገበዋት፡ ወመስብረ፡ብረክ፡ወመዋቅየ፡አምትንት፡ወሥርው፡ Sx. Ter 15 (paulo infra scriptum est **መበልዕተ፡ዅነኔ፡**).

በሎኀ፡ *eripere* vid. sub **በልሐ፡**

ብሴን፡ subst. „*specillum* seu instrumentum, quo ad illinendos stibio oculos utuntur, arab. مِيل, gr. μήλη, Th. P.“, Lud. (Caeterum videas Isenb. p. 84 sub **ብሴን፡**)

ብሴን፡, **በሊኖን፡**, **በሊኖ፡** n. prgr., sec. Lud. *tegumentum*, quo feminae in publicum egredientes caput et faciem tegunt; *supparum*; **በሊኖን፡** Syn. (ex auctoritate Gregorii Lud.); **ብሴን፡ዘዐምር፡** Abush. 50. — *Voc. Ae.*: **በሊኖ፡ዘ፡ጥቁር፡መንዲል ።**

በለን፡, **ባላን፡** **ቦላን፡**, **በላኖ፡**, **በላኖን፡**, **ባላኖን፡** n. prgr., βάλανος, *quercus*: **ዕፀ፡በለን፡** Gen. 35, 8; Jud. 9, 6; Kuf. p. 52. 118.

ብለኔ፡ et **ብለኒ፡** n. prgr., βαλανεῖον, *balneum*: **ዘይትኀፀብ፡ምስለ፡አንስት፡በቤተ፡ብለኔ፡** Can. Laod. 29 (30); **ይበውእ፡ቤተ፡ብለኒ፡** Clem. f. 127; **ኢይባእ፡ቤተ፡ብለኔ፡** F. M. 26, 5; Did. 2; Abush. 50; Enc. Hed. 7.

በልዐ፡ I, 1 [בָּלַע (ܒܠܥ) بَلْعَمَ بَلِعَ *deglutivit, devoravit*; amh. **በላ፡**] Subj. **ይብላዕ፡** 1) *edere, comedere* a) de hominibus; absol.: Gen. 3, 17. 18, 8. 19, 3. 24, 33. 27, 4. 10; Jes. 29, 8; Judith 12, 9; 4 Esr. 10, 7; Ps. 21, 28; **ያደዊ፡ብዙኀ፡በሊዕ፡** Sir. 37, 30; Matth. 24, 38; Rom. 14, 6; **በሊዕ፡ወሰትይ፡** Koh. 5, 17; Job 1, 4; Jes. 22, 13; **ብላዕ፡በዐቅም፡** Prov. 25, 16; c. **እምነ፡** vel **እምውስተ፡** Gen. 2, 16. 17; Ex. 12, 43; Lev. 7, 21. 25, 22; Tob. 1, 10; Koh. 5, 18; 4 Esr. 9, 27; Hen. 32, 3. 6; c. Acc. Gen. 9, 4; Lev. 7, 15—25. 11, 2 seq.; Deut. 7, 16. 12, 15—18. 14, 23. 15, 20; Jud. 13, 16; Hen. 7, 4; Matth. 6, 25. 31. 12, 4. 15, 32; Joh. 4, 32. 6, 54—58; al. innumeris in locis; nonnumquam: edere terram, arborem al. i. e. fructum ejus comedere Jes. 1, 7; **በዕለት፡እንተ፡ትበልዕዎ፡(ለዕፅ፡)** Kuf. p. 19 ann. 10. In specie: **በልዐ፡እክለ፡** vel **ኅብስተ፡** i. e. *cibum sumere, prandere, coenare, epulari* Ex. 18, 12; 1 Reg. 20, 34; 4 Reg. 4, 8; Jer. 48, 1; Ps. 101, 5; Koh. 9, 7; Marc. 3, 20; Luc. 7, 33; Hen. 15, 11, passim **በልዐ፡** abs. ut Koh. 10, 16; Hen. 62, 14. b) de animalibus (*vesci*) Gen. 3, 14. 37, 20. 40, 19; Ex. 10, 5. 22, 4; Joel 1, 4; Hen. 86, 6. 89, 68 seq.; Matth. 13, 4; Marc. 4, 4; Apoc. 12, 4. c) de inanimatis (*absumere, consumere, vorare*), ut de igne: **በልዐቶሙ፡እሳት፡** Hos. 7, 7; Jes. 9, 18; Job 1, 16; Apoc. 20, 9; Hebr. 10, 27, gladio: **በልዐቶሙ፡መጥባሕት፡** Jer. 2, 30; Deut. 32, 42; de aerugine Jac. 5, 3, ira Ex. 15, 7; zelo Ps. 68, 12; Joh. 2, 17; morte Hen. 69, 11. 2) a) **በሊዐ፡ሥጋ፡ሰብእ፡** non tantum sensu proprio ut Jer. 19, 9, sed etiam trsl. usurpatur: *calumniari, accusare* (ut أَكَلَ لَحْمَهُ et أَكَلَ لَحْمًا): **በሊዐ፡ሥጋ፡ቢጽ፡በሐሜት፡** Clem. f. 118; Gad. Lal. b) *consumere* vel *absumere* alqm vel opes ejus: **በልዕዎ፡ለእስራኤል፡** Jer. 10, 25; **ይበልዑ፡ሥጋሆሙ፡ለሕዝብየ፡** Mich. 3, 3; pariter: **በልዐ፡ጥሪተ፡** Koh. 5, 10; Hen. 53, 2; Matth. 23, 13; Luc. 15, 30. c) *devorare*, ut **መጽሐፈ፡** Apoc. 10, 9. 10. d) *frui*: **ኢይበልዕ፡ሠናየ፡** Job 21, 25; Jes. 3, 10.

አብልዐ፡ II, 1 1) *comedendum dare, cibare*; abs. **ታበልዕኒ፡ወታሰትየኒ፡** Sir. 29, 25; c. Acc. prs.: **እመ፡ርኅበ፡ጸላኢከ፡አብልዮ፡** Prov. 25, 21; Matth. 25, 35; Rom. 12, 20; c. dupl. Acc.: 1 Cor. 3, 2; Num. 11, 4; **አብልዐኒ፡ዘብከ፡** Sir. 29, 26; **የኀሥሥ፡ሎሙ፡ዘያበልዮሙ፡** Job 39, 29; **አነ፡አበልዮሙ፡ጸዕረ፡** Jer. 9, 15; *devorandum dare*: **አብልዐኒየ፡ለይእቲ፡መጽሐፍ፡** Hez. 3, 2. 2) *ad edendum adigere* alqm: **ከመ፡ኢ.ያብልዮ፡** Dan. 1, 8; vel *depascere sinere* c. dupl. Acc.: **ለእመ፡አብልዐ፡ገራህተ፡ሰብእ፡እንስሳሁ፡** Ex. 22, 4.

ተበልዐ፡ III, 1 *edi, comedi, exedi, devorari, consumi*: **ይትበላዕ፡እክል፡** Job 6, 6; Sir. 36, 23; **ዘኢይትበላዕ፡** *quod non edi potest* Jer. 24, 2. 3; **እስከ፡አመ፡ኢይትበላዕ፡እምእኩለ፡አንስርት፡** Prov. 24, 23; **ለተበልዮ፡** Kuf. 1; **ልብስ፡ዘተበልዐ፡እምቍንቍኔ፡** Job 13, 28; Nah. 1, 10; **ከመ፡ፃፄ፡ትትበልዑ፡** Jes. 50, 9; Num. 12, 12; Herm. p. 69; **ተበልዑ፡እምዓሣት፡** Hen. 61, 5. 89, 57; **በእሳት፡ኢይትበላዕ፡** Enc. Sen. 20.

ተባልዐ፡ III, 2 *sibi alqm comedendum capere*, ejus opes absumere: **እለ፡ይትቤልዑክሙ፡** (v. **ይትበልዑክሙ፡**) 2 Cor. 11, 20 Platt.

ተባልዐ፡ III, 3 *se invicem comedere* vel *devorare*, Gal. 5, 15; Kuf. 5; **አኀዙ፡ይትባልዑ፡ሥጋሆሙ፡በበይናቲሆሙ፡** Hen. 7, 5.

ብሉዕ፡ part. *comestus, corrosus* Herm. p. 67—69.

ብላዕ፡ subst., st. c. **ብላዐ፡** et **ብልዐ፡**, *res comesta*: a) **ብላዐ፡** (v. **ብልዐ፡**) **አርዌ፡** θηριάλωτον *a feris discerptum* vel *dilaceratum* Gen. 31, 39; Lev. 5, 2. 7, 24. 17, 15. 22, 8; Hez. 4, 14. 44, 31. b) **ብላዐ፡** (vel **ብልዐ፡**) **ቍንቍኔ፡** *tineis* vel *blattis corrosum* Job 27, 18; Jes. 51, 8; **ብልዐ፡ፃፄ፡** Nah. 1, 10.

ብልዐት፡ n. act. *comestio, devoratio, consumtio* Ps. 52, 5 ann.; **ለብልዐት፡** Kuf. p. 86; **ብልዐተ፡ዕፄ፡ረከቦሙ፡** Job 4, 19.

በላዒ፡ n. ag., f. **በላዒት፡**, Pl. c. **በላዕት፡**, m. **በላዕያን፡** 1) *edens, comedens, devorans, vescens*, (*edax, vorax*): **ይወድቁ፡ውስተ፡አፈ፡በላዒ፡** Nah. 3, 12; **በላዒተ፡ሰብእ፡አንቲ፡** κατέσθουσα ἀνθρώπους εἶ Hez. 36, 13; de leone Jud. 14, 14; saepius de igne: **እሳት፡ዘይነድድ፡በላዒ፡** Kuf. 36; **ነበልባለ፡እሳት፡በላዒ፡** Jes. 29, 6. 30, 30; Hebr. 12, 29; de anthropophagis et trsl. de iis, qui homines (eorum opes) consumunt: **በላዕያነ፡ሥጋ፡ሰብእ፡** Clem. f. 76; **በላዕያነ፡ሥጋ፡ሰብእ፡ወሰታይያነ፡ደም፡** Macc. f. 10; **በላዕተ፡ሰብእ፡** M. M. f. 43; Sx. Masc. 1; Mag. 8. 2) *edo, comedo, devorator* Matth. 11, 19; **ሥሡዓን፡በላዕያን፡** Macc. f. 9.

መብልዕ፡ subst., plerumque m., Pl. **መባልዕ፡** et **መባልዕት፡**, *edulium, esca, cibus, pabulum*, **ለክሙ፡ውእቱ፡መብልዕ፡** Gen. 1, 29. 30; **ተውህበ፡መብልዐ፡ለአንስርት፡** Job 15, 23; **ይከውን፡አብድንቲሆሙ፡መብልዐ፡ለአዕዋፍ፡** Jer. 7, 33. 16, 4. 19, 7. 41, 20; Hez. 34, 5; **ወሀቡ፡ፍትወቶሙ፡ለመብልዕ፡** Thren. 1, 11; βρώματα Gen. 6, 21; 1 Par. 12, 40; Prov. 23, 6; Rom. 14, 15; 1 Tim. 4, 3; Matth. 14, 15; Marc. 7, 19; βρῶσις Job 33, 20; Hebr. 12, 16; Joh. 4, 32. 6, 27; βρωτόν Jud. 14, 14; ἐδέσματα Gen. 27, 9. 17; **ግበር፡መባልዕተ፡** Kuf. 26; Prov. 23, 3; Sir. 37, 29; **መባልዕተ፡ቀብእ፡** Clem. f. 239; **መባልዕት፡ጥዑም፡** ἡδύσματα *cupediae* 2 Par. 9, 24.

መባልዕት፡ i. e. **መባልኅት፡** q. v.

በልየ፡ I, 1 [בָּלָה, ܒܠܐ, بَلِيَ] Subj. **ይብሊ፡** 1) *usu et vetustate atteri* vel *consumi, veterascere, senio confici, consenescere, (putrescere, marcescere)*, de vestibus Deut. 8, 4. 29, 4; Jos. 9, 11; 2 Esr. 19, 21; **ኵልክሙ፡ከመ፡ልብስ፡ትበልዩ፡** Jes. 50, 9. 51, 6; Ps. 101, 27; **ኵሉ፡ዘነፍስ፡ይበሊ፡ከመ፡ልብስ፡** Sir. 14, 17; saxo: **ኰኵሕ፡ይበሊ፡** Job 14, 18; plantis: **ዝናም፡ያሠርጽ፡ዘበልየ፡** Job 36, 28; fructibus Kuf. 32; ossibus Ps. 31, 3; corpore: **ወሀበ፡ለሥጋሁ፡ጻጋ፡ከመ፡ኢይብሊ፡ወለአዕጽምቲሁ፡ከመ፡ኢይማስን፡** Sx. Haml. 26; **በልየ፡ሥጋየ፡ወማእስየ፡** Thren. 3, 4; de quavis re: **ኵሉ፡ግብር፡ይበሊ፡ወየኀልቅ፡** σηπόμενον ἐκλείπει Sir. 14, 19; specie hominis: **ክብርየ፡ተወለጠ፡ወበልየ፡** Dan. 10, 8; hominibus: Ps. 6, 7. 17, 49; **በልየ፡(እስራኤል፡)በብሔረ፡ነኪር፡** Bar. 3, 10; trsl.: **በልየ፡ነገር፡እምኔክሙ፡** *oratio consenuit (et evanuit) e vobis* Job 32, 15. 2) *inveterascere:* **እለ፡በልያ፡በላዕሌሁ፡ኀጣውኢሁ፡** 2 Petr. 1, 9. 3) *antiquari, obsolescere:* Hebr. 8, 13.

አብለየ፡ II, 1 1) *vetustescere sinere* vel *facere*, vetustate, senio, putredine *consumere:* **ኢያብልዮ፡** sc. fructus Kuf. p. 117; **አብለይከኒ፡ከመ፡ዝቅ፡** Job 13, 28; **አብልዮሙ፡ውስተ፡ምድር፡** 40, 8; (monachus interrogatus) **እፎ፡ትሬእያ፡ለዓለም፡ይቤ፡እንዘ፡ታበሊ፡ነፍሳተ፡ወትሔድስ፡ሥጋተ፡ወታኀልፍ፡መዋዕላተ፡** Fal. f. 67. 2) *antiquare:* **ሐዳስ፡አብለየታ፡ለቀዳሚት፡** Hebr. 8, 13 et Chr. ho. 3.

ብሉይ፡ part., f. **ብሊት፡**, 1) *vetus, vetustus*, ut vestis Matth. 9, 16; Hen. 62, 16; calcei Jos. 9, 3; uter, commeatus 9, 2; lignum (opp. **ሐዲስ፡**) Kuf. 21; folia arborum Hen. 3; panni et funiculi Jer. 45, 11; frumentum Kuf. 44; Lev. 25, 22; fructus Cant. 7, 14; **ብሉይ፡መጽሐፍ፡** παλαιότης γράμματος Rom. 7, 6; **ብሉይ፡ብእሲ፡** Rom. 6, 6; Eph. 4, 22; de ecclesia: **እንዘ፡ብሊት፡ይእቲ፡በንዝኀተ፡ደሙ፡ሐደሳ፡** Mavâs. n. 70. In specie: *vetus testamentum:* **ብሉይ፡ሕግ፡** 2 Cor. 3, 14; **ሕግ፡ብሊት፡** F. M. 4, 1; **ብሉይ፡ወሐዲስ፡ቀኖና፡** Clem. f. 86, et (omisso **ሕግ፡** vel **ሥርዐት፡**)**ብሉይ፡** vel **ብሊት፡** absol., ut: **መጻሕፍተ፡እግዚ"፡ዘብሉይ፡ወዘሐዲስ፡** Clem. f. 86; **መጻሕፍተ፡ብሊት፡ወሐዲስ፡** Sx. Ter 17; Haml. 11; **ሰብአ፡ብሊት፡** *homines Veteris* (testamenti) Chr. Ta. 19; **ጻድቃነ፡ብሊት፡** Sx. Nah. 8. 2) *inveteratus, antiquus:* **ብሉያተ፡ረሰይከን፡ለመዋዕልየ፡** Ps. 38, 7; **ብሉይ፡መዋዕሊክ፡እኩያት፡** Dan. ap. 1, 52; **ብሉየ፡መዋዕል፡** (de Deo) Dan. 7, 9; Clem. f. 2; et abstr. inde formatum: **ብሉየ፡መዋዕልና፡** *dierum-antiquitas:* **ዕሩያን፡በመለኮት፡ወበህላዌ፡ወበብሉየ፡መዋዕልና፡** Haim. Ab. n. 24. — *Voc. Ae.:* **ብሉይ፡ዘ፡የአረጀ፡**።

ብልየት፡ n. act. *vetustas, senium:* **ሐደሶ፡ለቤት፡እምብልየቱ፡** F. N. 33, 4; **ተሐደሰ፡እምብልየት፡(አብያተ፡ክር"ት፡)** Enc. Genb. 1; **ርቱዕ፡ናሰስል፡እምላዕሌነ፡ዘንተ፡ብልየተ፡** ἀποξύσαι τοῦτο τὸ γῆρας Chr. Ta. 14.

በላዪ፡ n. ag. *veterascens, consenescens:* **በላዪ፡ወዘይማስን፡** Sap. 14, 8; **ዓለም፡በላዪ፡** Sx. Teq. 20 Enc.; Hed. 18.

በልግር፡, **በላጊር፡** subst. *ligurius* gemma; *Voc. Ae.:* **በልግር፡በቀለምሲስ፡ኢያቁቅ፡በዐረቢ፡**; *aliud:* **ለጊርዮን፡ወበላጊር፡፩·**

ባሉጥ፡ subst. i. q. ܒܠܘܛܐ بَلُّوط *quercus (, fraxinus)*, δρῦς Hos. 4, 13; **፲ወ፪ዕፀው፡ባሉጥ፡** Sx. Teq. 20. — *Voc. Ae.:* **ድርስ፡ወባሉጥ፡ዘ፡ዌራ፡**; *aliud:* **አውልዕ፡ድርስ፡ባሉጥ፡ዘ፡ወይራ፡**።

በለጸ፡ i. q. **ፈለጸ፡** q. v.

ተባለጸ፡ III, 3 *minutatim diffringi* vel *diffindi:* (**አስሐትያ፡**)**ይትባለጽ፡ከመ፡ስባረ፡ማህው፡** Sx. Genb. 16 (e Sir. 43, 19, ubi mei codices **ይትፋለጽ፡**, **ይትፈለጽ፡** et **ይትፈለጥ፡** praebent), quamquam dubium videtur, annon in hoc Synaxarii loco verbum *micare, coruscare* exponendum sit, coll. amh. **ብልጭ፡** et **በለጨለጨ፡**

ባሕ፡, **ባሐ፡**, **በሐ፡** interjectio salutantis: *ave!* χαῖρε [arab. بَخْ بَخِ *euge, io, evax!*] a) **ባሕ፡** Lit. 158, 2; **ኢትበልዎሙ፡ባሕ፡** Clem. f. 187; **ባሕ፡ሄርማ፡** Herm. 1. 2. b) **ባሐ፡** vel **በሐ፡**, ut: **ንበላ፡በሐ፡ወትረ፡** Clem. f. 165; **በሐ፡በልዋ፤ተሳለምዋ፡** Deg.; Mavâs. n. 5; **ባሐ፡ረቢ፡** Matth. 26, 49. 27, 29; **ባሐ፡ንጉሦሙ፡ለአይሁድ፡** Marc. 15, 18; Joh. 19, 3; quare **ባሐ፡ብሂል፡** i. est q. *ave dicere, salutare:* **ወበሐሂ፡(ወባሕሂ፡)ኢትበልዎ፡** 2 Joh. 10. 11; Clem. f. 183; **ኢትበሎ፡በሐ፡ወእመ፡ይቤለከ፡በሐ፡** (εὐλογεῖν) 4 Reg. 4, 29 vrs. nov. c) c. pron. suff.: **ባሐከ፡** (v. **ባሕከ፡**)**ባሮክ፡** Rel. Bar.; **በሐኪ፡አማርያም፡** Kedr f. 24; **በሐኪ፡አዐባይ፡ሀገር፤ሀገረ፡ናግራን፡** Deg.; **ባሐኪ፡ማርያም፡** Mavâs. n. 65; **ባሕክን፡** Matth. 28, 9; **ባሕከ፡ሄርማ፡** Herm. p. 21; **ባሕኪ፡እግዝእትየ፡** p. 2. — *Voc. Ae.:* **በሐ፡ሐዊሳ፡ብ፡ምንኛ፡ዋልሕ፡**።

ብሔሞት፡ vid. sub **በህመ፡**

ብሕረ፡ rad. inus., بَحَرَ (vicin. بَقَرَ) *fidit*, X *spatiatus, dilatatus fuit.*

ብሔር፡ subst., plerumque m. [ut videtur i. q. بِحَارٌ Pl. a بَحْرَةٌ *regio, terra*], Pl. **በሓውርት፡** (perraro **ብሔራት፡**, Lud. e Syn.) *spatium*, ut: **ይጸብበኒ፡ብሔር፤ግበሪ፡ሊተ፡ብሔረ፡ኀበ፡ንነብር፡** Jes. 49, 20. 1) spatium circumscriptum i. e. *locus* τόπος Gen. 21, 17; 2 Reg. 7, 10; **ቦ፡ብሔር፡እምኀበ፡ይወፅእ፡ብሩር፡** Job 28, 1; **አይቴ፡ብሔሩ፡ለጥበብ፡** 28, 12; Bar. 3, 15; Jer. 7, 20. 14, 13. 16, 9. 19, 3. 22, 3; Jes. 14, 2. 30, 23. 33, 14; **እሬስያ፡ለምድረ፡በድው፡ብሔረ፡አርዝ፡** 41, 19; Matth. 14, 15. 27, 33; Luc. 4, 37; locus, qui alicui convenit, vel partes: **ፈለጠሙ፡ሥርዐቶሙ፡በበ፡በሓውርቲሆሙ፡** διέστειλε μερίδας αὐτῶν Sir. 16, 26. 2) spatium extensius, i. e. *regio, terra, provincia, fines*, τόπος Matth. 14, 35. 24, 7; **እመ፡ታአምር፡ብሔሮ፡** εἰ ἔμπειρος εἶ τῶν τόπων Tob. 5, 5; χώρα Gen. 42, 9; Luc. 15, 13. 19, 12; Marc. 5, 10; **በሓውርተ፡አሕዛብ፡** Sir. 10, 16; Koh. 2, 8; Esth. 3, 12; Jes. 2, 6. 7. 8, 8. 10, 9. 36, 10. 18; Jer. 16, 15; Dan. 2, 48; Num, 32, 1; **አይቴ፡ብሔርከ፡** ἐκ ποίας χώρας εἶ σύ; Jon. 1, 8; **ብሔረ፡ሕያዋን፡** Ps. 55, 13; **ብሔረ፡ኤላም፡** Dan. 8, 2; **ብሔረ፡ፋርስ፡** Jes. 52, 4; **ብሔረ፡ሮሜ፡** Rom. 1, 7; γῆ **ብሔረ፡ዕብራውያን፡** Gen. 40, 15; **ብሔረ፡ብንያም፡** Jer. 1, 1; **እምርሑቅ፡ብሔር፡** Jes. 13, 5. 36, 17; Sir. 48, 15; **ብሔረ፡አሕዛብ፡ነኪር፡** 39, 4; Job 10, 21. 38, 19; ὅρια **በሓውርተ፡አሕዛብ፡** Jes. 10, 13; Ps. 147, 3; Mal. 1, 4. 5; κατοικία Lev. 23, 3. 14. Proverbium: **ለእመ፡ሖርከ፡ብሔረ፡ባዕድ፡**

ኢትኩን፡ከማከ፤ኩን፡ከማሆሙ፡ Th. P. α) crebro pro *incolis* terrae, *populis, gentibus, hominibus:* ኢምሕከሙ፡ለብሔር፡ኅበ፡ነበረ፡ሎጥ፡ τῆς παροικίας Λώτ Sir. 16, 8; አንከሩ፡በሓውርት፡ 47, 17; ኵሉ፡ብሔር፡ኢመስሐ፡ πᾶσα ἡ γῆ ἠρίστα 1 Reg. 14, 24; ይጼንዑ፡መፍቅዶሙ፡ለብሔር፡ (αἰῶνος) Sir. 38, 34; መጽኡ፡ኵሉ፡በሓውርት፡ውስተ፡ግብጽ፡ Gen. 41, 57; አሕዛብ፡ወበሓውርተ፡አሕዛብ፡ 35, 11; ἔθνη Apoc. 5, 9; አሕዛብ፡ወበሓውርት፡ ἔθνη καὶ λαοί Jes. 60, 5; 4 Esr. 1, 10; γλῶσσαι Dan. 3, 4. 29. 5, 19. 6, 25; Apoc. 10, 11. 11, 9. β) *patria* c. pron. suff., *tribus, gens,* πατρίς ኢነገረት፡አስቴር፡አዝማዲሃ፡ወኢብሔራ፡ Esth. 2, 10; Jes. 13, 14; ምድረ፡ብሔሩ፡ Jer. 22, 10; πατριά Tob. 5, 12; Judith 8, 18; ኵሉ፡በሓውርት፡ዘቤተ፡እስራኤል፡ Jer. 2, 4; Ps. 48, 2; st. constructo annexum passim: *indigena, vernaculus:* ዕፀ፡ብሔር፡ ξύλον ἐγχώριον 1 Esr. 6, 24; Gen. 34, 1. γ) *provincia, parochia* clericorum, ut: ካህን፡ዘኀደገ፡ብሔሮ፡ወሖረ፡ኅበ፡ካልእ፡ብሔር፡ (παροικία) Can. Ant. 2, al. δ) *agri, rus* (opp. urbe) 4 Esr. 9, 16; Luc. 12, 16; Joh. 4, 35; ብሔር፡ጥሉል፡ Jes. 5, 1; ብሔር፡ሥዑር፡ Ps. 22, 1; Luc. 21, 21; st. constructo annexum passim: *vicanus*, ut: ቀሲስ፡በሓውርት፡ ἐπιχώριοι πρεσβύτεροι, Can. Neocaes. 13. ε) quidquid de coeli temperie, lumine, tenebris al. praedicandum est, Aethiopes de regione praedicare amant: ክረምት፡ብሔር፡ καιρὸς χειμερινός *hiems erat* 2 Esr. 10, 13; ቍር፡ብሔሩ፡ *frigus erat* Joh. 18, 18 rom.; ነግህ፡ (v. ነግሆ፡) ብሔር፡ ἔστι ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας *dies jam illustris est* Act. 2, 15; ጽሕው፡ብሔር፡ εὐδία *serenum est* Matth. 16, 2; ሶበ፡ጸብሐ፡ብሔር፡ *illucescente die* 4 Reg. 3, 20; 1 Reg. 25, 36; ጽልመት፡ብሔር፡ *tenebrae sunt* Sir. 23, 18; መስየ፡ብሔር፡ *dici vesper est, vesperascit* Gad. T. H. ζ) operis e pluribus libris compositi libri singuli ብሔር፡ nominantur: ይቤ፡በአሪት፡ውስተ፡ሣልስ፡ብሔር፡ዘሌዋውያን፡ F. M. 2, 6; በውስተ፡ዳግም፡ብሔረ፡አሪት፡ 4, 1; ኦሪት፡ብቲ፡ኀምስቱ፡ብሔር፡ Abt. Ap. 81; ፩ብሔር፡ዘነገሥት፡ ibid.; ክፍል፡፩እምዳግም፡ብሔር፡ዘመጽሐፈ፡ነገሥት፡ Abush. 19; d'Abbadie cat. p. 29. 76. 3) raro: *terra continens, orbis terrarum,* ብሔር፡ወማይ፡ Judith 2, 7; ውእቱ፡ተረፈ፡ለብሔር፡ Sir. 44, 17. 49, 14.

ባሕር፡ subst., fem. et m., [بَحْر ܝܡܳܐ] Pl. አብሕርት፡ 1) *mare, lacus magnus* Gen. 1, 10. 26. 28. 32, 13; Ex. 15, 8. 10; Job 11, 9. 14, 11. 28, 14. 38, 8—11; Jes. 23, 4. 50, 2. 51, 10. 15; Jer. 28, 42; Zach. 14, 8; Koh. 1, 7; 4 Esr. 1, 19. 2, 28. 46. 5, 3. 9, 36; Judith 5, 13; Ps. 73, 14. 94, 5. 103, 26; Apoc. 4, 6. 15, 2; እለ፡ይነግድዋ፡ለባሕር፡ Sir. 43, 24; ባሕር፡ዘይትሀወክ፡ Jes. 5, 30; እለ፡መንገለ፡ባሕር፡ αἱ παραθαλάσσιοι Jer. 29, 7; አብሕርት፡ Kuf. 2; Hen. 5, 3. 77, 3; Lit. 172, 1; ባሕር፡ዐቢይ፡ Dan. 7, 2; Kuf. 8; Num. 34, 6. 7; ባሕረ፡ኤርትራ፡ Ex. 10, 19. 23, 31; Ps. 135, 13. 15; Hen. 32, 2. 77, 6; ባሕር፡ኬኔሬት፡ Num. 34, 11; ባሕር፡ዘገሊላ፡ Matth. 15, 29. 4, 18. 15; ባሕረ፡ሚእት፡ Kuf. 8; ባሕር፡ምዉት፡ Sx. Nah. 14; ባሕረ፡ጥብርያዶስ፡ Clem. f. 152; ባሕረ፡ጻና፡ in Abyssinia, Lud. hist. Ae. I, 8. n. 112. a) de fluviis magnis: Hez. 32, 2; ባሕረ፡ኒል፡ Abush. 8; Sx. Sen. 4; ተከዜ፡ዮርዳኖስ፡ባሕር፡ Enc. Masc. 2. b) de labro vel lavacro magno: ባሕር፡ዘብርት፡ *mare aheneum* Jer. 52, 17; 4 Reg. 16, 17; 3 Reg. 7, 10 seq. c) trsl.: ባሕረ፡እሳት፡ Macc. f. 9; Johannes Apostolus cognominatur ባሕረ፡ጥበባት፡ Deg. 2) in Bibliis secundum Hebraeorum loquendi usum: *plaga occidentalis* Gen. 12, 8. 13, 14. 28, 14; Ex. 27, 12. 37, 10; Num. 2, 18; Deut. 3, 27; Ps. 106, 3; Hez. 45, 7; Dan. 8, 4.

ባሕራዊ፡ adj. rel. *maritimus, marinus,* Lud.; Hez. 25, 16 ubi ሰብአ፡ጸራልያ፡ exponitur ባሕራዊ፡

ባሕርይ፡ (ባሕሪ፡) proprie adj., deinde subst., m. et f., coll. et sing., Pl. ባሕርያት፡ [i. q. بَحْرِيّ] 1) *margarita, unio,* collect. Matth. 7, 6; 1 Tim. 2, 9; Apoc. 18, 12. 16; Sing. Matth. 13, 45. 46; Apoc. 21, 21; Pl. Apoc. 17, 4; Jsp. p. 370; (ደናግል፡) እማንቱ፡ዕንቈ፡ባሕርያት፡ክቡራት፡ Sx. Mij. 8; ባሕርዮን፡ (v. ባሕርያቲሆን፡) τὸ κάθεμα αὐτῶν Jes. 3, 19; ባሕርይ፡ዘያንጸበርቅ፡ vel እንተ፡ታበርህ፡ Lud. ex Org. 2) *gemma:* እብን፡ባሕርይ፡ Hen. 18, 7; Sap. 7, 9. 18, 24; Jsp. p. 340; trsl. de personis vel rebus pretiosis: ሰላም፡ለደቂቅ ስዮስ፡ባሕርያ፡ወኢስቶጸስ፡ዘብሔረ፡ዋልጥያ፡ Enc. Tachs. 22; በባሕርየ፡በድኑ፡ተሰውጠት፡ለባዊት፡ነፍስ፡ Enc. Mag. 12; Sen. 1. 3) *natura, essentia, substantia, hypostasis* (sicut جَوْهَر) a) de hominibus: እስመ፡እሙንቱ፡ኀደጉ፡ፍጥረቶሙ፡ወባሕርየ፡ጠባይዖሙ፡ወነዱ፡በበይናቲሆሙ፡በፍትወት፡ F. M. 7, 1 (e Rom. 1, 23 seq.); qui matrimonium abominatur, መስተሳልቅ፡ኮነ፡ላዕለ፡ባሐርየ፡ፍጥረት፡ 9, 2. b) de Deo trino: οὐσία Chr. ho. 22; እስመ፡ብሂሎቱ፡ኀየሰ፡እመላእክት፡አኮ፡ዘያኤምር፡ኀበ፡ባሕርይሁ፡ዘእምአብ፡እስመ፡ባሕርየ፡መለኮቱ፡አኮ፡ዘኮነ፡ሥጋ፡አላ፡ተወልደ፡ወባሐቱ፡ይኤምር፡ኀበ፡ባሕርየ፡ሥጋዊሁ፡ τὸ γὰρ Κρείττων γενόμενος οὐκ οὐσίας δηλωτικόν ἐστι τῆς κατὰ πατέρα. ἐκείνη γὰρ οὐκ ἐγένετο ἀλλὰ γεγέννηται. ἀλλὰ τῆς κατὰ σάρκα Chr. ho. 1; ባሕርየ፡ሥላሴ፡፩ውእቱ፡ዘውእቱ፡፩መለኮት፡ Haim. Ab.; አርአያ፡አካለ፡ባሕርይሁ፡ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ Chr. ho. 1; tres personae ዕሩያን፡በባሕርይ፡ወበአምላክና፡ወበቀድምና፡ F. M. 17, 8; Org., al. (In disputationibus theologicis de naturis Christi ባሕርይ፡ non tantum pro *hypostasi* vel *persona*, sed etiam pro *natura* ab Abyssinis accipi, demonstrat Lud. lex. c. 229). — Libellus መጽሐፈ፡ባሕርይ፡ exstat in codice Tubing. Kedr f. 39—45; d'Abb. cat. p. 84, qui etiam ጸሎተ፡ዘይት፡በዘይሰረይ፡ኀጢአት፡ appellatur; ሰማይናሃ፡መጽሐፈ፡ባሕርይ፡እስመ፡ቃለ፡መለኮት፡ይእቲ፡ (Kedr f. 42). — *Voc. Ae.:* ግዕዝ፡ወባሕርይ፡ዘ፡ጠባይ።

ባሕርያዊ፡ adj. rel. *gemmeus;* ባሕርያውያት፡ ut videtur i. q. ባሕርያት፡ Lud. comm. p. 494 n. 5.

ብሕረረ፡ quadrl., cui comparabis بُهِرَ *attonitus fuit prae terrore* (ܒܗܪ; vid. etiam Ges. thes. p. 182).

አብሕረረ፡ II *pavorem incutere, attonare:* እንበለ፡ያደንግፆ፡ሞት፡ወኢያብሕርሮ፡ Enc. Hed. 2; Ter 21.

ብሕሩስ፡ (ብሑስ፡) subst. [sec. Lud. „forsan sic dictum a ባሕር፡ quod in fluminibus crescat"] *arundo, canna, calamus* (sec. Lud.: „species quaedam arundinis tenuioris, cujus usus in toto Oriente ad scribendum frequens): ብርዕ፡ባሕሩስ፡ (v. ብሕሩስ፡) Jes. 1, 31 (καλάμη στιππύου); ብሕሩስ፡ (v. ብርዕ፡ብሕሩስ፡) καλάμη Nah. 1, 10; በትረ፡ብሕሩስ፡ (v. በርሀስ፡) ῥάβδος καλαμίνη 4 Reg. 18, 21; ለየዐይ፡በሀሩስ፡ (cod. Laur.; al.: ቢሮሽ፡ πίτυς) Zach. 11, 2; tempore Salomonis ኅጺን፡ኮነ፡ብዙኅ፡ከመ፡ዕፀ፡ብሕሩስ፡ወከመ፡ብርዐ፡ገዳም፡ Kebr. Nag. n. 22. — *Voc. Ae.:* ብሕሩስ፡ዘ፡መቃዕ፡ (v. መቃ፡).

I. ባሕበሐ፡ rad. inus. onomatopoëtica, cui comparabis بَخَّ *extulit voce bah bah, raucus fuit* (بُخّ de tonitru usurpatur) بَخْبَخَ, بَهْبَهَ *rauca fuit et murmurando vociferata fuit* camelus, nec non بَقْبَقَ *bombum edidit* lagena (effusa), ܒܩܒܩܐ *murmur*; vic. ነበሐ፡ q. v.

አንበሕበሐ፡ V *strepere, cum murmure labi*, de aquis fluentibus (vel ex edito desilientibus, Lud.): እምቅድመ፡ ያንበሐብሑ፡ (legas ያንበሕብሑ፡) ወሐይዝት፡ አፍላግ፡ Lit. Orth.; ወሐይዝት፡ እለ፡ ያንበሐብሑ፡ M. M. f. 127.

ምንበሕት፡ subst. i. q. ምንበሕበሕት፡; hanc formam affert Lud. in lex. c. 300 ex Jes. 17, 13.

ምንበሕበሕት፡ et መን"፡ subst., Pl. ምንበሕበሓት፡, ምንበሐብሓት፡, ምንበሐብሓት፡, መ"፡, ምንብሐብሓት፡, *catarrhacta, dejectus aquae*: ድምፀ፡ ምንብሐብሓት፡ (c. varr.) ማይ፡ ዘየሐውር፡ በኀይል፡ Sap. 17, 17; ውሒዝ፡ ዐቢይ፡ ዘይወርድ፡ በኀይል፡ እምውስተ፡ መንበሕበሕት፡ (c. varr.) Jes. 17, 13; de catarrhactis coeli (Gen. 7, 11 seq.; aliâs አስራብ፡) Kuf. 5; Gad. Ad. f. 159; trsl.: ክርስቶስ፡ አምላኪየ፡ ወተስፋየ ፤ ወዕፀ፡ መስቀሉ፡ በትረ፡ ሃይማኖትየ ፤ ወርግዘተ፡ ገቦሁ፡ መንበሐብሓት፡ ጥምቀትየ፡ M. M. f. 66; ጴራቅሊጦስ፡ መንበሐብሓት፡ ጥምቀትን፡ f. 308.

ይንበሓሕት፡ subst. formae mirae, nomen instrumenti musici, sc. *nablii*, legitur in Cod. Abb. CXLI 2 Par. 9, 11: ገብረ፡ መሰናቍት፡ ወይንበሓሕት፡ ለመሓልይ፡ (in caeteris: መሰናቍት፡ ናብሊሳት፡ ወድንበዛት፡ ለመሓልይ፡).

II. ብሕበሔ፡ subst., ut videtur, *formatio, figulatio, compositio*: እምጽቡር፡ ብሕበሔከ፡ ከማየ፡ ወእምኔሁ፡ ቅሰሚነ፡ ἐκ πηλοῦ διήρτισαι σὺ ὡς καὶ ἐγώ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ διηρτίσμεθα Job 33, 6 (scholion marginale codicis cujusdam: ተፈጥሮትከ፡ ተከፍሎትነ፡). Etymon dubium est; videas annon referendum sit ad בוק, بَاكَ بكل al., quibus vis *miscendi* inest; in specie بَاكَ inter manuum palmas circumagendo *formavit globulos* ex argilla.

I. ብሕት፡ I, 1 [denom. a መብሕት፡ q. v. sub በሐ፡] *copiam, facultatem, potestatem* rei *nancisci* vel *habere, pollere, posse*: ሶበ፡ ብሕትኩ፡ እልእከ፡ ዘይጼውዐከ፡ καιρὸν μεταλαβὼν Act. 24, 25 Platt; de Christo: እንዘ፡ ትብሕት፡ አንተ፡ በኵለሄ፡ Org. 2.

አብሐተ፡ II, 1 *facultatem dare, copiam facere*, c. Acc. prs., Lud. Comm. hist. p. 497 n. 16.

ተባሐተ፡ III, 3 *aggrediendi* alcjs *potestatem habere* vel *nancisci*, c. ምስለ፡ pers., ut: noctu ይትባሐቱ፡ አጋንንት፡ ምስለ፡ ሰብእ፡ ወይወድዩ፡ ውስተ፡ ልበሙ፡ ኅሊና፡ እኩይ፡ II Const. Ap. 5; III Const. Ap. 5.

ብሑት፡ part. *potestate, auctoritate praeditus*, Asc. Jes. 7, 37; ሰቈኤል፡ ብሑት፡ ዲበ፡ መናፍስት፡ Sx. Haml. 5 Enc.; ወደቂቀ፡ አሮን፡ ብሑት፡ በበዕብሬቶሙ፡ 1 Par. 24, 1.

መብሐት፡ subst. *facultas, venia, permissio*: መጽሐፈ፡ መብሐት፡ Act. 26, 12 rom. (aliâs መብሕት፡).

II. በሐተ፡ rad. inus., sine dubio cognata cum ወሐደ፡ et አሐደ፡; Arabes habent بَحُتَ *purus, non permixtus fuit*. Hinc

ብሑት፡ part. 1) *unicus*, de Deo: ብሑት፡ ህላዌ፡ *unicus essentiâ* N. T. rom. in initio; ብሑት፡ ልደት፡ μονογενής *unigenitus* Sap. 7, 22; de Christo, Deg.; Kid. f. 6. 13. 2) *solus, solitarius*: ብሑት፡ ዘእንበለ፡ አዝማድ፡ *solus sine cognatis* Lit. Epiph.; ብሑት፡ vel መነኮስ፡ ብሑት፡ Phlx. 3, 37; ገዳማዊ፡ ብሑት፡ Enc. Jac. 7.

ባሕቱ፡ particula restrictiva et adversativa (e ባሕት፡ et suff. *û*, vid. gramm. § 163, 2. 168, 8) 1) rarius: *solum, tantum*, ut: በዝንቱ፡ ባሕቱ፡ Gen. 34, 15. 2, 6. 2) plerumque: *at, sed, autem, attamen, verum, verumtamen*, a) ባሕቱ፡ nudum, πλήν, ባሕቱ፡ (v. ወባሕቱ፡) ዘንተ፡ ረከብኩ፡ Koh. 7, 30; δέ Prov. 14, 22; vel postpositum (δέ), ut: መበለተ፡ ባሕቱ፡ Lev. 21, 14; Prov. 14, 22 var.; 15, 1. b) crebro: ወባሕቱ፡ πλήν Gen. 9, 4; Jer. 3, 20; ምሀረኒ፡ እግዚእ፡ ወባሕቱ፡ በፍትሕ፡ 10, 24; Matth. 11, 22. 24. 26, 39; Luc. 6, 24. 10, 11. 20. 18, 8; 1 Cor. 11, 11; ἀλλά 1 Reg. 15, 30; Job 1, 11; Tob. 5, 2. 15; Rom. 5, 14. 7, 7; 2 Tim. 3, 9; Gal. 1, 8; 4 Esr. 2, 53. 10, 19. 11, 6; Sir. 14, 20. 19, 24 (ubi in Gr. nihil respondet); οὐ μὴν δὲ ἀλλά Job 5, 8. 21, 17. 27, 7. 34, 36; ἀλλὰ δὴ Job 27, 11; μέντοι Prov. 16, 26; እነብር፡ ኀቤከ፡ ወባሕቱ፡ በሌሊት፡ ትወፅእ፡ አመትከ፡ ገዳመ፡ Judith 11, 17; Asc. Jes. 9, 10. 38; ወባሕቱ፡ — ሰ፡ καίτοι γε Joh. 4, 2. c) ወ — ባሕቱ፡ δέ Deut. 31, 2; Judith 5, 18. 24; Matth. 17, 12; vel ወ — ሰ፡ — ባሕቱ፡ δέ Gen. 3, 3. 24, 8; Kuf. 6. 3) ባሕቱ፡ postpositum: *quin, imo, potius* (vielmehr, ubi contrarium rei negatae ponitur): δέ Matth. 5, 33. 37; μᾶλλον 10, 6; Luc. 10, 20; 1 Joh. 2, 19; አኮ፡ ይእዜ፡ አላ፡ ባሕቱ፡ እምድኅረ፡ ኅዳጥ፡ መዋዕል፡ Clem. f. 14; ወባሕቱ፡ Matth. 10, 28; Prov. 18, 2.

ባሕቲት፡ subst., proprie *solitudo*, cum affixis pronominibus pers. usurpatur, et circumscribendis adjectivis vel adverbiis aliarum linguarum inservit (sicut לְבַד, ܒܠܚܘܕܘܗܝ, وَحْدَهُ; gramm. § 157, 2. 163, 2). 1) Subjunctis pronominibus suff. omnium personarum (nota formas quasdam anomalas Ex. 36, 12 annot.) a) *solus* (et unicus, et solitarius); non de personis tantum usurpatur sed etiam de rebus, ut Gen. 34, 22. 47, 26; Ex. 22, 26; (nihil edebat) ዘእንበለ፡ በቀዳሚት፡ ሰንበት፡ ወበዕለተ፡ እሑድ፡ ባሕቲቶሙ፡ Sx. Mag. 5; ወአኮ፡ ለአዕምዖ፡ ባሕቲቱ፡ Jac. 1, 22; explere potest vicem subjecti: ባሕቲትከኑ፡ መልአክ፡ አንተ፡ σὺ μόνος εἶ ἄρχων; Jes. 10, 8; praedicati: ሶበ፡ ይሄልዉ፡ ባሕቲቶሙ፡ Asc. Jes. 11, 8; appositionis (id quod longe frequentissimum est): ኖኅ፡ ባሕቲቱ፡ Kuf. 5; እግዚ"፡ ባሕቲቱ፡ ጻድቅ፡ Sir. 18, 2; Jos. 22, 20; አነ፡ ባሕቲትየ፡ Job 1, 15; Jes. 49, 21; Tob. 6, 15; ምንተ፡ በጻሕከ፡ ባሕቲትከ፡ 1 Reg. 21, 1; Judae 4; እፎ፡ ነበረት፡ ባሕቲታ፡ ሀገር፡ Thren. 1, 1; ባሕቲትየ፡ እነብር፡ καταμόνας Jer. 15, 17; ባሕቲቶሙ፡ ይነብሩ፡ 30, 9; ወትትረፍ፡ ባሕቲታ፡ ምድሮሙ፡ በድው፡ Jes. 6, 11, nonnumquam in Acc., ut: እንዘ፡ ናንሶሱ፡ ባሕቲተነ፡ (v. ባሕቲትነ፡) Dan. ap. 1, 36; ለከ፡ ለባሕቲትከ፡ Ps. 50, 5; ኪያሁ፡ ባሕቲቶ፡ Matth. 4, 10. 10, 42; cuivis st. constructo subjungere licet: በፈቃደ፡ ባሕቲቱ፡ *sua solius voluntate* F. N. 6; አኮ፡ በእንተ፡ ባሕቲቶሙ፡ ዘእብል፡ (Platt: በእንተ፡ እሉ፡ ባሕቲቶሙ፡) Joh. 17, 20 rom.; Rom. 4, 23; አኮ፡ ለባሕቲትየ፡ ዘጻመውኩ፡ οὐκ ἐμοὶ μόνῳ Sir. 24, 34; Rom. 3, 29. b) praefixis praepositionibus α) በ፡ *seorsum, solitarie* (secum, sine arbitris): በባሕቲቶሙ፡ καθ' ἑαυτούς Zach. 12, 12 seq.; ሥሐ

ቀት፡በበሕቲታ፡ ἐν ἑαυτῇ Gen. 18, 12; በበሕቲቶሙ፡ተስአልዎ፡ *quum soli* (cum eo) *essent, interrogarunt* Marc. 4, 10; Matth. 18, 15. β) እንተ፡ *seorsum, separatim:* አቀሞን፡እንተ፡ባሕቲቶን፡ Gen. 21, 28. 29. 32, 17. 43, 32; Ex. 29, 26. 36, 12; Jud. 7, 5; 3 Reg. 18, 6; Matth. 17, 1. 19. c) praemissa negatione አኮ፡ et sequente ዓዲ፡ vel ወዓዲ፡ vel ዓዲ — ኒ፡, ዓዲ — ሂ፡ *non solum (tantum, modo) — sed etiam* 1 Cor. 5, 10; Joh. 13, 9; Act. 21, 13; Rom. 4, 12. 5, 3. 8, 23. 9, 10. 24. 16, 4; Phil. 2, 27; 1 Thess. 1, 5; Hebr. 12, 26. 2) Subjuncto pron. III. p. m. Sing., sc. ባሕቲቱ፡ (rarius in Acc. ut 4 Esr. 9, 27 bis): *solum, tantum, modo, solummodo* Gen. 2, 6; ኢ vel አኮ፡ — ባሕቲቱ፡ — አላ፡ vel አላ፡ — ኒ፡ Sap. 19, 14; Phlx. 31; 1 Joh. 2, 2. 5, 6. — (De significatu ባሕቲት፡ *unica* i. e. *carissima*, quam Ludolfus affert, vehementer dubito; etenim Enc. Teq. 25 ለባሕቲትከ፡ non *tuae* (animae) *carissimae* sed *tibi soli* significat; pariter Lud. comm. hist. p. 303 n. 10 ግበሩ፡በዓላ፡ለባሕቲትየ፡ non „*celebrate festum unicae* (carissimae) *meae*" sed „*festum ejus mihi soli*" (sicut ሊተ፡ n. 11) exponendum videtur).

ብሑታዊ፡ adj. rel. (a ብሑት፡) *solitarius (anachoreta)*, Phlx. 3.

መብሐት፡ subst. vel part. pass., quidquid merum, purum i. e. *integrum, incolume* est: ምሥዋዕ፡ዘእብን፡መብሐት፡ዘኢተወቅረ፡ λίθων ὁλοκλήρων Jos. 8, 33.

ባሕተወ፡ quadrl. I *solum esse* a) *separatum, remotum esse:* ኢባሕተወ፡መለኮቱ፡እምትስብእቱ፡ወኢትስብእቱ፡እመለኮቱ፡ (Christi) M. M. f. 157. b) *solitarium* (i. e. afflictum animo) *esse:* Manasse ኅሠሠ፡ገጸ፡እግዚ"፡ወባሕተወ፡በሕቁ፡እምቅድመ፡ገጹ፡ለአምላኩ፡አበዊሁ፡ወጸለየ፡ Did. 7 (ed. Platt p. 49; 2 Par. 33, 12 habet ἐταπεινώθη; cfr. Ps. 21, 22 sub ብሕትው፡ et ባሕታዊ፡).

ተባሕተወ፡ III, 1 1) *solum, solitarium esse:* አመ፡ይትበሐቶ፡ወይትባአስ፡ምስለ፡ጎልያድ፡ ὅτε ἐμονομάχησε τῷ Γολιάδ Ps. 151 in tit.; ነበረ፡ነዋኅ፡መዋዕለ፡በአርምሞ፡ወበተባሕትዎ፡ Sx. Sen. 17; በተባሕትዎ፡ውስተ፡ቤታ፡ F. N. 10, 8; Lit. Orth.; hic liber መዜንወ፡ትክውንከ፡አመ፡ተባሕትዎትከ፡ Fal. in proleg.; solus relictus fuit, Org. 2) *in solitudinem se recipere, vitam solitariam agere*, de anachoretis: እለ፡ይትበሐተዉ፡ውስተ፡አድባር፡ወየዐይሉ፡ውስተ፡ገዳማት፡ Chr. Ta. 10; ወፂአ፡እማኅበር፡ወተባሕትዎ፡ውስተ፡በአት፡ Phlx. 44. 199. 212; ተባሕትዎ፡ *vita solitaria (anachoretae)* Phlx. 36; Gad. T. H.

ብሕትው፡ part., f. ብሕትት፡ *solus* i. e. a) *segregatus, sejunctus* c. እምነ፡ *ab* M. M. f. 153 (vid. sub ብህነን፡). b) *solitarius, solitaneus:* ትኩን፡ብሕትት፡በእንተ፡ጸሎት፡ Kid. f. 21; anachoreta Enc. Teq. 8. c) *derelictus* (ope destitutus, afflictus), de anima: ብሕትትየ፡ μονογενής Ps. 21, 21. 34, 20 (vid. ባሕታዊ፡); τὴν ταπείνωσίν μου Ps. 21, 22 (vid. ባሕተወ፡).

ባሕታዊ፡ n. ag. et adj. *solus, solitarius, solivagus:* ዖፍ፡ባሕታዊ፡ Ps. 101, 8; ርድእኒ፡ሊተ፡ለባሕታዊት፡ τῇ μόνῃ Esth. 4, 17 apcr.; Kuf. 5; a) *derelictus, desertus, orbus, ope destitutus:* μονογενής Ps. 24, 17; ተማህልከሙ፡ለከልኤ፡ባሕታዊያን፡ Tob. 8, 17; μονότροπος Ps. 67, 6; πένης 81, 4; πτωχός 101 in tit.; ἀδύνατοι ባሕታውያን፡ Job 24, 7; προςήλυτοι 2 Par. 2, 17 (v. ፈላስያን፡). 15, 9; ἀνυπονόητος Sir. 11, 5. b) *anachoreta* Org. 6; ባሕታዊ፡ዘሞቅሐ፡ርእሶ፡በጸማዕቱ፡ F. M. 3, 7; Phlx. crebro; f. ባሕታዊት፡ F. M. 6, 10; መነኮስ፡ባሕታዊ፡ Sx. Tachs. 23.

ብሕታዌ፡ subst. *solitudo, vita solitaria:* ትምህርት፡ est መዜንው፡በውስተ፡ሐዊር፡ወበብሕታዌ፡ Fal. f. 11; ሰላም፡ለብሕታዌሁ፡ (S. Antonii) Sx. Ter 22 Enc.; ብሕታዌ፡ንብረት፡ Enc. Genb. 15.

ብሕትውና፡ subst. *solitudo, vita solitaria* seu *vita anachoretae:* Kid. f. 23; F. N. 10, 8; ለመደ፡ብሕትውና፡ Sx. Haml. 10; በአተ፡ብሕትውና፡ (anachoretae) F. M. 3, 7; distinguitur a ምንኵስና፡ (vita coenobitarum) Phlx. 3. 47; in Phlx. demonstratur በእንተ፡ዘከመ፡ይኄይስ፡ሥርዐተ፡ብሕትውና፡እምሥርዐተ፡ማኅበር፡ (coenobitarum).

ብሕትናዊ፡ adj. rel. (sine dubio pro ብሕትውናዊ፡) *ad vitam solitariam pertinens:* ምንኵስና፡ብሕትናዊት፡ Gad. T. H.

ተባሕታዊ፡ n. ag. (III) *solitariam vitam degens (anachoreta):* በውስተ፡ገዳመ፡አስቄጥስ፡ haec quatuor religiosorum genera vivunt: ገዳማዊያን፡ወፈላሲያን፡ወዝጉሓዊያን፡ወተባሕታዊያን፡ Phlx. f. 62.

ብሕአ፡ I, 1 [amh. በካ፡; arab. بَخَّ *acida fuit et corrupta* farinae massa (cfr. أنْبَجَان); in caeteris linguis frequentant חמץ ܚܡܥ] *fermentari, acescere, acorem contrahere*, de massa farinae: ብሕአ፡ኵሉ፡ Matth. 13, 33 rom.; de lacte: ሐሊብ፡ዘኢብሕአ፡ Genz. f. 130; de lagenis: ይፈርሆሙ፡ኢይብሐኡ፡እስመ፡ጻኅብ፡ዘቀቡል፡ፍጡነ፡ይብሕአ፡ Herm. p. 48.

አብሕአ፡ II, 1 *fermentare* Matth. 13, 33 Platt; Luc. 13, 21; 1 Cor. 5, 6; Gal. 5, 9; Gen. 18, 6; Ex. 12, 39; Lev. 6, 10. 23, 17; Cyr. f. 123.

ተብሕአ፡ III, 1 *fermentari:* እስከ፡ይትበሓእ፡ Hos. 7, 4; Ex. 12, 34.

ብሑእ፡ part. 1) *fermentatus, in acorem versus, acidus*, de massa et pane: ምስለ፡ኅብስት፡ዘብሑእ፡ Lev. 7, 13; ኢትግበርዎ፡ብሑአ፡ ζυμωτός 2, 11; de vino Num. 6, 3 var.; de sanguine: ኢትዝብሕ፡ብሑአ፡ደም፡ Ex. 34, 25 c. ann.; በብሑእ፡ደም፡ 23, 18 in C. 2) subst. *fermentatum* et *fermentum*, ብሑእ፡ ζυμωτόν Ex. 12, 19. 20. 13, 7; ἡ πεφυραμένη 1 Par. 23, 29; τὸ φύραμα Rom. 11, 16; Ex. 12, 34; ζύμη Ex. 12, 15. 19. 13, 3; Lev. 2, 11; Deut. 16, 3; Matth. 13, 33. 16, 6 Platt; Marc. 8, 15; 1 Cor. 5, 6. 8; Gal. 5, 9; ብሕእት፡ (fem.) Ex. 13, 7; ብሑኣት፡ (f. Pl.: res fermentatae) Matth. 16, 6 rom. — *Voc. Ae.:* ብሑእ፡ብ፡እርሾ ።

ብሕእ፡ subst. *fermentum*, ζύμη Luc. 12, 1; 1 Cor. 5, 7 rom.; Marc. 8, 15 rom.

ብሒእ፡ adj. 1) *acidus, acer:* ብሒእ፡ወይን፡, ብሒእ፡ሚስ፡ ὄξος ἐξ οἴνου, ἐκ σίκερα Num. 6, 3 (v. ብሑእ፡); ሐምል፡ብሒእ፡ πικρίδες Ex. 12, 8; Num. 9, 11. 2) subst. *acetum* ὄξος Ruth 2, 14; Ps. 68, 26; ከመ፡ብሒእ፡ኢይደልዎ፡ለቍስል፡ Prov. 25, 20; Matth. 27, 48; Marc. 15, 36; Joh. 19, 29; Herm. p. 41. — *Voc. Ae.:* ብሒእ፡ብ፡ያዘ፡ከል፡; *aliud:* የኅዘ፡ከል ።

ብሕአት፡ n. act. *fermentatio, acor, fermentum*, ζύμη Matth. 16, 11. 12; ብሕአተ፡ደም፡ Ex. 23, 18. 34, 25 ann.

በሐኮ፡ subst., m., Pl. **አብሐኮ፡** (plerumque **አብሐኮ፡** scriptum) [etymon obscurum est; nescio an componendum sit cum قَبَّ *insilivit* et *coivit, subegit,* sicut כֶּבֶשׂ a *subigendo* et *coëundo* dictus est] *mas gregis*, tam ovium quam caprarum, *aries, hircus:* **አብሐኮ፡ዘአባግዕ፡ወዘአጣሊ፡** οἱ τράγοι καὶ οἱ κριοί Gen. 31, 10. 12. 30, 35; **አብሐኮ፡አባግዕ፡** κριοὶ τῶν προβάτων Ps. 64, 14; Jer. 32, 20—22; **አብሐኮ፡** κριοί Threu. 1, 6; **በሐኮ፡** Hez. 34, 22; Dan. 8, 3 seq.; κριοὶ καὶ τράγοι **በሐኮ፡ወዳቤላ፡** Hez. 34, 17, at **ዳቤላት፡ወአብሐኮ፡** 39, 18; τράγος **በሐኮ፡እንዘ፡ይሚብል፡ላዕለ፡መርዔት፡** Prov. 24, 66; praeterea Kuf. 6. 7 seq. 32 al. — *Voc. Ae.:* **በሐኮ፡ዘ፡የበግ፡** (v. **የበግዕ፡**) **አውራ**።

ብሕውስ፡ subst., ut videtur, *herbae inutilis* species: **ከንቶ፡ሀገር፡በድው፡ወበቈለ፡ላዕሌሃ፡ሦክ፡ወአሜከላ፡ወከንቶ፡ብሕውስ፡ወምጉሕያ፡ወከንቶ፡በድው፡ወዐዐ፡** Macc. f. 13 [an בָּאְשָׁה?]

በርሀ፡ *calvum esse* vid. sub **በርሐ፡**

በርሀ፡ I, 1 [amh. **በራ፡**; بَرَّ, بَهَرَ, בָּהַר] Subj. **ይብራህ፡** 1) *lucidum esse, lucere, lucescere, illucescere, relucere, splendere:* **ምንት፡ይበርህ፡እምነ፡ፀሐይ፡** Sir. 17, 31. 23, 19; **ኢይበርሁ፡ከዋክብተ፡ሰማይ፡** Jes. 13, 10; **እንበለ፡ይብራህ፡ብርሃነ፡መብረቅ፡** 4 Esr. 4, 6; **ይበርሁ፡ከመ፡ብርሃነ፡ሰማይ፡** Dan. 12, 3; Prov. 4, 18; Matth. 5, 16; **ይበርህ፡ሎሙ፡ብርሃነ፡አምላክ፡** Hen. 1, 8. 14, 20; **ይበርህ፡ገጽከ፡** Job 11, 15; 4 Esr. 10, 38; Mavâs. n. 20; **ምድር፡በርሀት፡እምስብሐቲሁ፡** Hez. 43, 2; Apoc. 18, 1; de metallo (*nitere*) Ep. Jer. 23; de vultu sereno et hilari: Hen. 51, 5; **ዘይገብር፡ምጽዋተ፡እንዘ፡ይበርህ፡ገጹ፡ወያስተፌሥሕ፡ልቡ፡** Clem. f. 174; imprs. **በርሀ፡** φῶς ἦν Ex. 10, 23. 2) *illuminari* (tamquam pass. ab **አብርሀ፡**): Hen. 63, 2; **በርሀ፡ልቦሙ፡ወኅሊናሆሙ፡** Clem. f. 234; de gentibus conversis Lit. Epiph.

አብርሀ፡ II, 1 1) trs., c. c. Acc., *lucere facere, lucidum reddere, col-, il-lustrare, illuminare,* alqm Luc. 11, 36; lucernam Ps. 17, 31; lumina (*accendere*): **አብርሆ፡ብርሃናተ፡** (ceremonia funebris) Genz. f. 84; **አንደዱ፡እሳተ፡ወአብርሁ፡** ἅψαντες πῦρ εἰς φαῦσιν Judith 13, 13; **አበርሃ፡ለጥበብ፡ከመ፡ጎሕ፡** Sir. 24, 32; tenebras Ps. 17, 31; oculos 12, 4. 18, 9; Sir. 31, 20; **አብርሀ፡አዕይንትየ፡** *visum mihi* (caeco) *reddidit* Sx. Nah. 15; faciem Ps. 103, 17; **አብርሀ፡ገጸ፡እምቅብእ፡** Enc. Ter 23; *hilarem reddere, exhilarare* faciem alcjs Koh. 8, 1; **ላሕያ፡ለብእሲት፡ያበርሆ፡ለገጽ፡** Sir. 36, 27; faciem suam (de Deo) Ps. 79, 4; **አብርሀ፡ገጽከ፡ላዕለ፡መቅደስከ፡** Dan. 9, 17. a) *in lucem proferre, manifestum facere* 2 Tim. 1, 10; 1 Cor. 4, 5. b) *illustrare* i. e. explanare alicui alqd Asc. Jes. 7, 8. c) *illuminare* animos: **አብርሀ፡አልባቢሆሙ፡ለሰብአ፡ይእቲ፡ሀገር፡በሃይማኖት፡ኢየሱስ፡** Sx. Masc. 24; coll. Ps. 118, 130. 2) intrs. *lucem emittere* vel *praebere, lucere,* c. **ለ፡** *alicui,* c. **ላዕለ፡** vel **ዲበ፡** *super,* c. **ውስተ፡** *in, ad:* de astris Gen. 1, 14—17; Kuf. 2; Job 25, 5. 31, 26; **ፀሐይ፡ያበርህ፡ወያርኢ፡ላዕለ፡ኵሉ፡** Sir. 42, 16; Jes. 60, 19; Jer. 38, 35; Hen. 14, 18; Apoc. 21, 23; lucerna Matth. 5, 15; Sir. 26, 17; fulmine Luc. 17, 24; igne Hen. 71, 2. 72, 4; Ps. 104, 37; facie Matth. 17, 2; **አብርሂ፡አብርሂ፡ኢየሩሳሌም፡** φωτίζου Jes. 60, 1; de viis Prov. 4, 18; Deus **ያበርህ፡ውስተ፡ፍናዊከ፡** Job 22, 28; Apoc. 22, 5; **እግዚ"፡ያበርህ፡ሊተ፡** Ps. 26, 1; c. **ለ፡** *lucere alicui* passim i. q. *illuminare alqm* φωτίζειν ut Eph. 3, 9. 5, 13; Joh. 1, 9.

ተበርሀ፡ III, 1 *illuminari*, Lud. sine auct.

ብሩህ፡ part. 1) *lucens:* **ከመ፡ይኩና፡አዕይንቲከ፡ብሩሃተ፡ላዕለ፡ቤት፡** ἀνεῳγμένοι 2 Par. 6, 20; **ገጹ፡ከመ፡ፀሐይ፡ብሩህ፡** φαίνει Apoc. 1, 16. 2) *lucidus, pellucidus, candidus, splendidus, illustris, clarus,* φωτεινός Luc. 11, 34; Matth. 6, 22; **ደመና፡ብሩህ፡** 17, 5; νεφέλη κούφη Jes. 19, 1; φωτισμός, φωτισθεὶς Ps. 138, 10; **ጽዕዱት፡ወብርህት፡** λελευκανθισμένη Cant. 8, 5; λευκός Apoc. 6, 11. 7, 13. 14, 14; αὐγάζων Lev. 13, 39 (v. **በራህርህት፡**); λαμπρός Sap. 6, 13; **የዐውድዎ፡ለውእቱ፡መንበር፡ከህናት፡ብሩሃን፡ከመ፡ፀሐይ፡** Mavâs. n. 20; de loco illuminato, Kid. f. 6; de verbo Dei τηλαυγής Ps. 18, 9; de voce Lit. Joh.; de oratione: **እግሀደ፡ሃይማኖት፡እግዚ"፡በቃላት፡ብሩሃት፡ወልዑላት፡** Sx. Mag. 4. Adv. **በብሩህ፡** 4 Esr. 8, 34; et **ብሩህ፡** τηλαυγῶς *clare, perspicue* Marc. 8, 25 Platt. 3) *hilaris, serenus:* **አሠሩ፡ለልብ፡ፍሡሕ፡ገጽ፡ብሩህ፡** πρόσωπον ἱλαρόν Sir. 13, 26. 26, 4; **ዘወሀበ፡** (eleemosynas) **እንዘ፡ፍቱሕ፡ልቡ፡ወብሩህ፡ኅሊናሁ፡** Clem. f. 174; **ልብ፡ብሩህ፡** Org. 1. — (Did. 29 occurrit locus haud satis clarus: Judaeorum principes consilium inierunt postridie dominicam palmarum **ላዕለ፡እግዚእ፡በቀዳሚ፡ወርኀ፡ብሩህ፡ዘውእቱ፡ሚያዝያ፡**).

በርህ፡ subst. 1) *lux, lumen* Ps. 96, 12; **በርህ፡ወጽልመት፡** Dan. ap. 3, 47; Deg. 2) *ignis* collustrandi causa accensus Marc. 14, 54; Luc. 22, 56.

ብርሃን፡ subst., plerumque m. (fem. ex. gr. Jac. 1, 17), Pl. **ብርሃናት፡** 1) *lux, lumen* (φῶς, φέγγος) Gen. 1, 3. 4; Jes. 5, 20. 9, 1. 45, 7. 60, 1—3; Jer. 28, 16; Koh. 11, 7; Job 3, 4. 17, 12. 38, 19; Joh. 11, 10; Matth. 10, 27, al. creberrime; **ብርሃነ፡ወርኅ፡**, **ፀሐይ፡** Jes. 30, 26; Apoc. 22, 5; **ብርሃነ፡ማኅቶት፡** 18, 23; Luc. 8, 16; **ብርሃነ፡እሳት፡** Jes. 4, 5; Hez. 1, 13; **ብርሃነ፡መዓልት፡** μεσημβρία Jes. 58, 10; Dei Ps. 103, 2; Hen. 1, 8; 1 Tim. 6, 16; 1 Joh. 1, 5. 7; **መልአከ፡ብርሃን፡** 2 Cor. 11, 14, al.; trsl. ad lucem vitae Job 3, 16. 20; felicitatis Job 18, 5; Jes. 58, 8. 10; doctrinae, veritatis Jes. 2, 5; Ps. 42, 3; Joh. 3, 19 seq.; Eph. 5, 13; de hominibus, qui aliis luminis instar sunt: Jes. 42, 6. 49, 6; Joh. 1, 4 seq.; 5, 35. 8, 12; Matth. 5, 14. Pl. **ብርሃናት፡** Hen. 43, 2. 59, 1; Asc. Jes. 8, 21. 22. 25; **በእደዊሆሙ፡ይጸውሩ፡ብርሃናተ፡እሳት፡** Rel. Bar. a) *splendor, fulgor:* **ብርሃነ፡መብረቅ፡ወልታከ፡** Hab. 3, 11; 4 Esr. 4, 6; λαμπρότης Dan. 12, 3; 4 Esr. 10, 64; *lux refulgens* (repercussa) ἀπαύγασμα Hebr. 1, 3; *candor* **ሚላት፡ብርሃን፡** βύσσινον λευκόν Apoc. 19, 8. 14. b) *lumina* coeli vel *luminaria* i. e. *sidera* Gen. 1, 14—17; Ps. 135, 7; Hen. 2, 1. 20, 4. 72, 1 seq.; Phil. 2, 15. c) *lumina* i. e. *oculi:* **ብርሃነ፡ለዕዉር፡ቀብአ፡** (*oculos cocci unxit*) Enc. Genb. 8; **ጸጎከ፡ለዕዉር፡ብርሃነ፡** Enc. Nah. 15. d) *nitor* faciei **ብርሃነ፡ገጽ፡** ob hilaritatem Job 29, 24, ob benignitatem Ps. 4, 9. 43, 5. e) Acc. **ብርሃነ፡** adv. τηλαυγῶς *clare, perspicue* Marc. 8, 25 rom. 2) in libris ex Arabico versis i. q. بُرْهَان *probatio* vel *demonstratio evidens,* ut Abush. 53.

ብሩሃዊ፡ adj. rel. *ad lucidos, illuminatos pertinens* Phlx. 231.

ብርሃናዊ፡ adj. rel. 1) *ad lucem pertinens, luminosus,* epitheton angelorum bonorum: መልአክ፡ብርሃናዊ፡ Lit. 171, 1; Sx. Hed. 16, al.; ብርሃናውያን፡ *entia luminosa* (opp. corporeis) Kedr f. 20. 2) fem. ብርሃናዊት፡ subst. *natura luminosa, lucida,* qua protoplasti ante lapsum praediti erant, Gad. Ad., crebro.

መብርህ፡ subst. (in Sing. nondum repertum), Pl. መባርህት፡ *lumen, lucerna,* Cod. Mus. Brit. XXVI; ሶበ፡በኡ፡በመባርህት፡ያጠፍኡ፡ነፋስ፡ Chr. Ax. f. 95 (Vocabulum inferioris aevi esse videtur).

መብርሂ፡ part. c. term. adj. a) *illuminans, illustrans:* መብርሄ፡ኵሉ፡ „*illustrator universi*" Lud. e Mss. Colb. b) *lucens:* ዐሐይ፡መብርሂ፡ III Sal. Mar. 4. c) Ex. 28, 26 in C הָאוּרִים וְהַתֻּמִּים versum est መብርሄያት፡ወማኅተማት፡ ።

በራህርህት፡ adj. fem. *subsplendida, eminus splendida,* (*rutila*) Lev. 13, 38; nec non 13, 39 in C (pro ብርህት፡).

ብርሃና፡ subst., ut videtur amh., *charta pergamena, membrana,* Lud. ex Epist. Greg. sui (sec. Lud. a perspicuitate sic dicta; Isenb. in lex. amh. p. 87 ብራና፡ a membrana μεμβράνα propagatum putat).

ቢረሌ፡ብረሌ፡, ብርሌ፡(ቤረሌ፡, ቢረሊ፡, ብሬሌ፡, በረሌ፡) n. prgr., Pl. Pl. ቤረሌያታት፡ብዙኃት፡ legitur Phlx. 136; 1) βηρύλλιον, βήρυλλος, *beryllus* gemma Ex. 28, 20. 36, 20; Hez. 28, 13; Tob. 13, 17; Apoc. 21, 20 (vid. ብሉር፡). 2) *crystallum* Jes. 54, 12. 3) in specie: *vas crystallinum, alabaster,* ἀλάβαστρον Matth. 26, 7; ይሰትዩ፡ወይነ፡በማህው፡ወቢረሌ፡ (v. በረሌ፡) Am. 6, 6; ምስክ፡ዘውስተ፡ቢረሌ፡ F. N. 33, 4.

በርሐ፡ inus.; بَرِحَ *patuit et conspicua evasit* res occulta; بَرَاح *clara, distincta* res; *terra late patens;* vic. sunt በርሀ፡, በረቀ፡, al.

በራሕ፡ adj. *calvus* Lev. 13, 40; 4 Reg. 2, 23; ለኤልሳዕ፡ነዊኅ፡ቆሙ፡ወበራሕ፡ርእሱ፡ Sx. Sen. 2.

ብርሐት፡ n. act. et subst., m. et fem., *calvitium, calvities* Lev. 13, 42. 43; ብርሐት፡ትገአኪ፡ Jes. 3, 24; ውስተ፡ኵሉ፡ርእስ፡ብርሐት፡ Jes. 15, 2. 22, 12 vrs. nov.; Jer. 29, 5; Hez. 7, 18; ኵሉ፡ርእስ፡ብርሐት፡ 29, 18; Am. 8, 10; Mich. 1, 16; ጴጥሮስ፡በቱ፡ብርሐት፡ Clem. f. 243.

በረምሐት፡ nomen mensis Aegyptiorum septimi (برمهات), aliâs Phamenoth, cui respondet aeth. መጋቢት፡, ut: በረምሐት፡ይሰመይ፡ፋሚኖት፡ Abush. 8 seq., Voc. Ae.

በርሙዳ፡ nomen mensis Aegyptiorum octavi ⲡⲁⲣⲙⲟⲩⲧⲉ, cui respondet aeth. ሚያዝያ፡, Abush. 8; Gad. Ad. f. 120; Org. 2. 6; aliae nominis formae sunt መርሙዳ፡ Voc. Ae., በርምዳሕ፡ Abush. 8, et ፈርሙኒ፡(ፈርሙቲ፡?), ut: በርሙዳ፡ይሰመይ፡ፈርሙኒ፡ ibid.

I. በረረ፡ rad. inus.; בָּרַר, بَرَّ *purus, mundus fuit*; arab. بَرَّ, بَرَّ sensu ethico: *verax, justus fuit.*

ብሩር፡ (part.) subst., plerumque m. (f. Koh. 7, 12 ጽላሎታ፡ለብሩር፡), Pl. ብሩራት፡ (Lud.) 1) *argentum* (a purgando, si non a puritate i. e. candore dictum): ብሩር፡ጽሩይ፡ Job 22, 25. 28, 1; Jes. 13, 17. 60, 17; Ps. 11, 7; ብሩር፡ምኑን፡ Jer. 6, 30; Hez. 22, 18. 27, 12; ብሩር፡ኅሩይ፡ Prov. 8, 19; Sir. 47, 18; Hen. 52, 7. 65, 7; Matth. 10, 9; 1 Cor. 3, 12; 1 Petr. 1, 18. In Genit. ዘብሩር፡, vel statui constr. subjunctum: *argenteus* Gen. 24, 53; Ex. 3, 22; Judith 12, 1; Num. 7, 13; Dan. 2, 32; Apoc. 9, 20; 2 Tim. 2, 20. 2) *argenteus* numus vel siclus: ሠላሳ፡ብሩር፡ Ex. 21, 32; 2 Reg. 18, 11; Cant. 8, 11; Zach. 11, 12; Matth. 26, 15.

II. በረረ፡ I, 1 *pervadere, pertransire, penetrare,* (*perforare*), abs., vel c. praep. እንተ፡ vel ውስተ፡, ut: ወፅአ፡ኲናቱ፡በረሮ፡ 2 Reg. 2, 23; ረገዘ፡(በኵናት፡)ለአሐዱ፡ውስተ፡ሰንብኡ፡ወወፅአት፡ኲናት፡በረራ፡እንተ፡ዘበኑ፡ወወግአቶ፡ለካልኡ፡ (alterum quoque trajecit) Gad. T. H.; በረረ፡ቀትራት፡ውስተ፡እገሪሁ፡ Sx. Nah. 14 (vid. አስተማአነ፡); c. c. Acc.: መንፈስ፡ኢይበርሮ፡ πνεῦμα οὐ μὴ διέλθῃ αὐτόν Job 41, 7; በረሮ፡ (sc. መጥባሕት፡)እስከ፡ዘበኑ፡ Jud. 3, 22; ይበርሮ፡ (v. ይበረብሮ፡)ቀስተ፡ብርት፡ Job 20, 24. [Significatu respondent نَفَذَ et חָלַף; de etymo non بَارَ, באר, neque ברה بَرَى, comparabis, neque enim significatus a Lud. statutus *gladio trajecit, transfixit* probari potest; sed contigua sunt (si non עָבַר, tamen) مَرَّ et በረየ፡ q. v.]

ብርስን፡ subst., coll. et sing., [بُلْس *lentes,* بُلْسُن *lens;* coll. ⲁⲣϣⲓⲛ, ⲡⲓ] *lens, lentes:* Gen. 25, 34; Kuf. 24; 2 Reg. 17, 28. 23, 11; Hez. 4, 9; ይበልዑ፡፫ ብርስነ፡ Sx. Hed. 13. — *Voc. Ae.:* ብርስን፡ዘ፡ምስር ።

ቢሮሽ፡ n. prgr. sc. בְּרוֹשׁ *cupressus* arbor, Zach. 11, 2 vrs. nov. [vid. Ges. thes. p. 246].

ቢሩሲም፡ vel በርሲም፡ n. prgr., sc. בְּרוֹשִׁים *cupressi* (Pl.); ዕፀ፡ቢሩሲም፡ *instrumenta cupressina* 2 Reg. 6, 5 vrs. nov.; ዕፀወ፡በርሲም፡ *ligna cupressina* 3 Reg. 5, 10 vrs. nov., et ኬሬሲም፡ pro ቤሬሲም፡ 5, 8 vrs. nov.

በረቀ፡ I, 1 [בָּרַק بَرَقَ ܒܪܰܩ] Subj. ይብርቅ፡ 1) *fulgere,* (*micare, effulgere, splendere, coruscare*): በዕጠሱ፡ይበርቅ፡ብርሃን፡ ἐπιφαύσκεται Job 41, 9; እሳት፡ይበርቅ፡እምኔሁ፡ πῦρ ἐξαστράπτον Hez. 1, 4; ወላትው፡ይበርቅ፡ Nah. 3, 3; στίλβειν Hez. 21, 10. 15; Marc. 9, 3; በረቀ፡ሥጋሆሙ፡ Macc. f. 2. 2) *fulgurare:* ግብተ፡በረቀ፡መብረቅ፡ዲቤሁ፡እምሰማይ፡ Deg.; Luc. 17, 24; Act. 9, 3. 12, 7. 22, 6; Hen. 59, 1. 60, 13. 15. (Sap. 11, 19 var.).

አብረቀ፡ II, 1 1) *fulgere* vel *splendere facere:* ናሁ፡ዐሐየ፡ጽድቅ፡ዘሞአ፡ለሞት፡ያበርቅ፡ጸዳሎ፡በላዕሌነ፡ Chr. ho. 4. 2) *fulminare;* de Deo እግዚ"፡አብረቀ፡መብረቀ፡ 2 Reg. 22, 15; Ps. 143, 7; trsl. *fulmina emittere* vel *fulminis instar emittere,* አራዊት፡እለ፡እምውስተ፡ዐይኖሙ፡ጸዋገ፡ቀለምጽጽ፡ያበርቁ፡ (v. ይበርቁ፡) Sap. 11, 19.

ተባረቀ፡ III, 3 *simul* vel *alternis fulgurare:* ተባረቁ፡መባርቅት፡ Lud. e Ssal. Req.

መብረቅ፡ subst., plerumque m., Pl. መባርቅት፡ (sec. Lud. etiam መበርቅ፡) 1) *fulgur, fulmen:* ይረውጽ፡መብረቅ፡ቀድመ፡ነጐድጓድ፡ Sir. 35, 10; ገብረ፡መባርቅተ፡ለዝናም፡

Jer. 10, 13; 28, 16; Hez. 1, 13; Dan. 10, 6; Nah. 2, 5; 4 Esr. 4, 6. 10, 38; Hen. 41, 3. 59, 1. 60, 14 seq.; Ps. 17, 16. 76, 18. 96, 4. 134, 7; Matth. 24, 27; **መብረቅ፡ወግዓዕ፡ወነጐድጓድ፡** Apoc. 4, 5. 8, 5; **ብልኀተ፡መብረቅ፡** Lit. Epiph. 2) rarius: *fulgor*, (*nimbus* Sanctorum capita circumdans, Lud.): **ሰላም፡ለሥንኪ፡ዘአዋከየ፡መብረቃ፤ለብሔረ፡ጽልመት፡ወጣቃ፡** Enc. Mag. 20; **መብረቅ፡ለሥጋሁ፡ከለላ፡** Enc. Mij. 30.

በርቢር፡ subst. *puteus, cisterna, fovea* [cfr. בְּאֵר, בּוֹר; non est quod vocabulum e βόρβορος derives]: **ይቄርዋሃ፡በድና፡ውስተ፡በርቢር፡** εἰς τὸ βάθος τῆς γῆς Hez. 32, 18; **ይከርዩ፡ሀየ፡በርቢረ፡ለጎግ፡** 39, 12; **ውስተ፡በርቢሩ፡ለጎግ፡** 39, 15. — *Voc. Ae.:* **በርቢር፡ዘ፡ዐይን፡ምድር፡**; *aliud:* **በ"፡ዘ፡ዐዘቅት፡**።

በርበረ፡ quadrl. I [بَرَّ VIII, vid. etiam Ges. thes. p. 245 sub בָּרַר] exinanire i. e. *diripere, praedari, spoliare, expilare* (plündern) a) c. Acc. hominis vel loci: **እለ፡በርበሩክሙ፡** προνομευσάντων ὑμᾶς Jes. 17, 14; **ይበረብሩ፡እጓለ፡ማውታ፡** 10, 2; **ትበርብሮሙ፡** εἰς ἁρπαγήν Judith 2, 11; Zeph. 2, 9 διαρπῶνται; Hez. 38, 13; Gen. 34, 27; **ማኅፈደ፡በርበረ፡** Job 20, 19; Judith 1, 14; Matth. 12, 29; Marc. 3, 27. b) c. Acc. praedae: Gen. 34, 29; Num. 31, 12; Deut. 20, 14; 1 Reg. 23, 1; Esth. 9, 15; Hez. 7, 21; **ይበረብሩ፡ሰርጐ፡ምሕክኪ፡** λήψονται 23, 26; **ንዋየኪ፡** σκυλεύσει 26, 12. 38, 11; **ምድረ፡** κληρονομεύειν Deut. 3, 12; Marc. 3, 27. c) c. dupl. Acc.: **እበረብሮሙ፡ኀይሎሙ፡** Jes. 10, 13; **በርበሩኒ፡ኵሎ፡ንዋይየ፡** Tob. 1, 20; Ps. 108, 10; Job 24, 19; Esth. 3, 13. — (Quod Job 20, 24 in quibusdam codicibus legitur **ይበረብሮ፡ቀስት፡** τρώσαι αὐτὸν τόξον — pro **ይበርሮ፡** aliorum — non ad aliud quadrl. **በርበረ፡**, tamquam e **በረረ፡** *penetrare* reduplicatum, referendum, sed *diripiat eum arcus* vertendum videtur).

ተበርበረ፡ III, 1 *diripi, spoliari, expilari, praedae esse:* **ይትበረበር፡አብያቲሆሙ፡** Zeph. 1, 13; Dan. 3, 29; Zach. 14, 2; **እለ፡በርበሩከ፡ይትበረበሩ፡** Jer. 37, 16; Deut. 28, 29; **ተዔወዉ፡ሕዝብ፡ወተበርበሩ፡** Jes. 42, 22; Jer. 27, 10; **ረሰይክነ፡ለተበርብሮ፡** Tob. 3, 4; Esth. 7, 4; Jer. 17, 3; **ተበርበረት፡ታቦተ፡ሕግ፡** 4 Esr. 10, 30; construere licet c. Acc. rei: **ወአብያተክሙ፡ትትበረበሩ፡ወንዋየክሙ፡** Dan. 2, 5.

በርበር፡ vel **በርባር፡** subst. 1) *praeda, rapina, spolia,* Deut. 20, 14; Jos. 8, 2; Jud. 5, 30; 1 Reg. 23, 3. 30, 22; 2 Reg. 8, 12. 12, 30; **በርባረ፡** (v. **በርበረ፡**)**ነዳይ፡ውስተ፡አብያቲክሙ፡** Jes. 3, 14; **እለ፡ይትካፈሉ፡በርባረ፡** 9, 3; Jer. 15, 13; **እሬስየኪ፡በርበረ፡ለአሕዛብ፡** Hez. 25, 7; **ትከውን፡በርበረ፡አሕዛብ፡** 26, 5. 29, 19. 36, 4. 38, 11; Zach. 14, 1; Mal. 3, 10; Prov. 1, 13. 16, 19. 2) **በርበር፡** concr. a) *praedatores, praedones, latrones:* **መጽኡ፡በርበረ፡አረማውያን፡ከመ፡ያመዝብሩ፡አብያተ፡መነከሳት፡** Sx. Teq. 20; Ter 26; **በመጥባሕተ፡በርበር፡ተቀትሉ፡** Enc. Sen. 24. b) *barbari:* **አዘዘ፡** (sc. Bartholomaeum) **እግዚእነ፡ከመ፡ይሑር፡ኀበ፡ሀገረ፡በርበር፡** Sx. Masc. 1.

በርበርያ፡ vel **በርባርያ፡** subst. *praeda, rapina:* **እሬስዮሙ፡ሕብልያ፡ወበርባርያ፡** (v. **ወበርበርያ፡**) Judith 2, 7.

ብርባሬ፡ subst. *direptio, spoliatio,* Lud. sine auct.

በርባሪ፡ n. ag. *spoliator, praedator,* Lud. sine auct.

በርበሪ፡ adj. *ad Berberos (nigros) pertinens:* **ገብር፡ጸሊም፡ይቤ፡አርአያየ፡ጸሊም፡ወጸጕረ፡ርእስየ፡በርበሬ፡** (sic! i. e. *crispus*) Fal. f. 80.

አበርበሬ፡ subst. „*urtica major;* sic quidem Th. Petraeus. At Gregorius speciem *cardui* amharice significari dicit", Lud. (vid. **አብለሊት፡** supra col. 486.)

በርበሬ፡ subst., ut videtur amh., *piper* M. F. [فِلْفِلْ بَابَارِى, vid. etiam **ፐፐሬ፡**]

ብርት፡ subst., plerumque m., [meo judicio e rad. بَرَتَ (بَرَى) *secare, caedere* formatum; Ges. thes. p. 1097 hoc vocabulum sicut **ብሩር፡** a rad. בָּרַר *purgare* derivatum esse censet] 1) *aes* Ex. 25, 3; Deut. 8, 9; 1 Reg. 17, 5. 6; 2 Reg. 8, 8; Job 28, 2. 41, 18; Jes. 60, 17; Jer. 6, 28; Hez. 22, 18; Dan. 2, 32; **ብርት፡ርሱን፡** χαλκός στίλβων Hez. 40, 3; 1 Cor. 13, 1. In Genit. **ዘብርት፡**, vel st. constructo subjunctum: *aeneus* Gen. 4, 22; Ex. 30, 18; Job 6, 12. 20, 24. 40, 13; Sir. 28, 20; Jes. 45, 2; **ፍጽምከ፡ዘብርት፡** 48, 4; Jer. 1, 18; Zach. 6, 1; item passim, ubi **ብርት፡** praedicati vicem explet, ut Ex. 27, 18. Pl. **ብርታት፡** *aeramenta, aenea instrumenta* Lud.; (de **ዘብርታት፡ኅጺን፡** Sir. 22, 15 vid. **ዘብርት፡**) 2) **ብርተ፡ሊባኖስ፡** χαλκολίβανον quod varie interpretantur *aes album, aurichalcum, aes corinthium* Apoc. 1, 15. 2, 18; **እእጋረ፡ክርስቶስ፡ርሱናን፡አምሳለ፡ላህቡ፡ለብርተ፡ሊባኖስ፡** Enc. Jac. 6.

ቡራት፡, v. **ቡራቴን፡** n. prgr., ut videtur βράθυ *brathy* i. e. *herba Sabina* Kuf. p. 77 [vid. etiam Ges. thes. p. 246 sub בְּרוֹשׁ vel בְּרוֹת].

በረከ፡ I, 1 [בָּרַךְ ܒܪܟ بَرَكَ] *in genua procumbere,* de asina Num. 22, 27; camelo: **ሶበ፡በጽሐ፡ገመል፡ኀበ፡ውእቱ፡መካን፡በረከ፡በብረኪሁ፡ወኢተንሥአ፡** Sx. Nab. 19.

ባረከ፡ I, 3 1) genibus flexis *laudare, celebrare, venerari* Deum, c. c. Acc. Deut. 8, 10; Jud. 5, 2; Ps. 15, 7. 25, 12. 144, 2; Kuf. 22; Sir. 50, 22; Jes. 25, 3. 38, 18. 65, 16; Hen. 39, 12. 61, 7. 12. 63, 2; Luc. 1, 64. 24, 53; c. **ለ**, ut: **ባርኩ፡ለስሙ፡በኵሉ፡ጊዜ፡** Sir. 39, 35; Ps. 95, 2. 144, 2; absol. Hen. 61, 9. 11. Inde: *hymnum celebrare* vel *cantare:* **ባረከ፡ዘ፡ቡራኬ፡** ᾖσε τὴν ᾠδὴν ταύτην Ex. 15, 1. 2) *fausta precari, benedicere* alicui, c. Acc.: Gen. 12, 3. 48, 15. 49, 28; Hen. 1, 1; Matth. 5, 44; Marc. 10, 16; Luc. 2, 34; 1 Petr. 3, 9; c. Acc. **በረከተ፡** Gen. 27, 41; Deut. 33, 1; Jos. 24, 10; in specie a) de benedictione sacerdotis Lev. 9, 22; Num. 6, 23; 3 Reg. 8, 14; **ከመ፡ይባርክዎ፡ለሕዝቡ፡በስሙ፡** Sir. 45, 15; Lit.; etiam c. **ላዕለ፡**, ut: **ባረከ፡ላዕሌሆሙ፡** Sx. Ter 9. b) *benedictione consecrare* alqd 1 Reg. 9, 13; Matth. 14, 19. 26, 26; Act. 2, 42. 46. 20, 7; Gen. 2, 3; **ኢይባርኩ፡ላዕለ፡በጸል፡** F. N. 17; vel alqm Ex. 19, 14. 23 (ἁγιάζειν). 3) de Deo: *benedicere* alicui i. e. *fortunare, prosperare,* c. Acc. Gen. 1, 22. 28. 12, 2. 3. 17, 16. 24, 1; Ex. 23, 25; Deut. 1, 11. 15, 14; Job 1, 10; Ps. 5, 4. 66, 1. 131, 16; Jes. 61, 9; c. **ላዕለ፡** prs. Gen. 5, 2; c. Acc. beneficii Gen. 49, 25; Kuf. 19; vel c. **በ፡** Eph. 1, 3; formula salutandi: **ይባርክ፡እግዚ"፡** Ruth 2, 4; hinc 4) salutem precando *salutare, valedicere* Gen. 24, 60. 47, 7; 1 Reg. 13, 10; 2 Reg. 6, 20. 19, 39. 5) *valedicere* ei, cui quis obsequium et venerationem

debet, i. e. ei *renuntiare* (quare vulgo interpretantur Aethiopes: *maledicere, exsecrari*, vid. etiam Ges. thes. p. 241), Job 1, 11. 2, 5; 3 Reg. 21, 10; Sx. Tachs. 1. — *Voc. Ae.*: ባረ ከ፡ ዘ፡ መረቀ ።

አብረከ፡ II, 1 *in genua procumbere facere*, Lud. sine auct.

ተባረከ፡ III, 3 1) *laudari, celebrari*: ይትባረክ፡እግዚ"፡ εὐλογητὸς Κύριος Ruth 4, 14; 1 Reg. 25, 32; 2 Reg. 18, 28; Ps. 27, 8. 30, 27. 71, 19. 20; Hen. 39, 10. 61, 11; Eph. 1, 3; Luc. 1, 68; Jes. 65, 16. 2) *benedicere sibi* vel *sibi invicem* (rflx. et recipr.), *benedictionem petere* vel *accipere* (pass.): ይትባረኩ፡ቦቱ፡ አሕዛብ፡ምድር፡ Ps. 71, 18; ተባረኩ፡ በበይናቲሆሙ፡ Sx. Jac. 9; c. እምነ፡ ejus, a quo quis benedictionem petit et accipit: ተባረከ፡እምኔሆሙ፡ Sx. Masc. 14. 18; Abraham ሰገደ፡ሎቱ፡ (Melchisedeco) ወተባረከ፡እምኔሁ፡ Mavâs. n. 67; ሖረ፡ሀገረ፡ ኢየሩሳሌም፡ ወተባረከ፡እመካናት፡ቅዱሳት፡ Sx. Haml. 11; vel c. በኀበ፡, ut: ሴም፡ተባረከ፡በኀበ፡ኖኅ፡ Kebr. Nag. n. 9. 3) benedictione *consecrari* Ex. 19, 22 (ἁγιασθήτωσαν). 4) *benedici* i. e. *fortunari, prosperari*, Hen. 1, 8. 67, 3; c. በ፡ Gen. 22, 18. 26, 4; Sir. 44, 21; ተባረኩ፡በውሉዶሙ፡ Tob. 4, 12; c. በእንተ፡ Gen. 12, 3. 18, 18. 28, 14.

አስተብረከ፡ IV, 1 *genua flectere, in genua procumbere*: አስተብረከ፡ በብረኪሁ፡ ከመ፡ ይስተይ፡ Jud. 7, 5. 6. a) venerationis et adorationis causa: 2 Esr. 9, 5; 1 Esr. 8, 70; አስተብረከ፡ 8, 88; 2 Par. 29, 29. 30; 3 Reg. 8, 54; Matth. 27, 29; Marc. 1, 40. 15, 19; Abraham ሰገደ፡ሎቱ፡ (Melchisedeco) ወአስተብረከ፡ Clem. f. 34. 217. b) de femina parturiente: አስተብረከት፡ከመ፡ትለድ፡ Lud. ex Hom.; Ssal. Req.; cfr. Lud. hist. aeth. I, 14 n. 38.

ብርክ፡ subst., m. et fem., Pl. ብረክ፡ et አብራክ፡, *genu*, Gen. 30, 3. 48, 12; Deut. 28, 35; Jud. 7, 5. 16, 19; 3 Reg. 8, 54; Job 3, 12. 4, 4. 16, 10; Thren. 3, 7; Ps. 108, 23; Dan. 5, 6; Hez. 21, 7; እስከ፡ብርክ፡ 47, 4; Jes. 45, 23; Rom. 14, 11; Phil. 2, 10; በብረክ፡ልብየ፡ሰጊድየ፡አማኅክዎ፡ Org. 2; ሐቂፍ፡በአብራክ፡ (sinu amplecti) Org. 1. — *Voc. Ae.*: አብ ራክ፡ ብ፡ ጉልበቶች ።

ቡሩክ፡ part. *benedictus* a) *laudatus, celebratus, veneratione ornatus*: ሙሴ፡ዘቡሩክ፡ዝክሩ፡ Sir. 45, 1; ቡሩክ፡ይኩን፡ዝክሮሙ፡ 46, 11; Ps. 71, 17; Matth. 21, 9. 23, 39; Rom. 9, 5; ቡሩክ፡እግዚ"፡ Ex. 18, 10; Marc. 14, 61; 2 Cor. 11, 31; Rom. 1, 25. 9, 5; ቡሩክ፡አንተ፡አምላክነ፡ Judith 13, 17; ቡርክት፡አንቲ፡ወለትየ፡ 13, 19. b) *benedictus* a Deo i. e. *fortunatus, beatus, felix*: ቡሩክ፡ብእሲ፡ዘ፡ Jer. 17, 7; 1 Reg. 25, 33; Deut. 7, 14. 28, 3—6; ቡርክት፡አንቲ፡እምአንስት፡ Luc. 1, 28. 42; ቡሩክ፡ለእግዚ"፡ *benedictus a Deo* Gen. 14, 19; Jud. 17, 2; Ruth 2, 20. 3, 10; 1 Reg. 23, 21. 26, 25; hinc c) crebro: ἀγαθός, *bonus, probus, praestans, egregius*: ምድር፡ቡርክት፡ ἡ γῆ ἀγαθή Deut. 1, 35. 3, 25. 4, 22; Tob. 14, 4; Hen. 26, 1. 27, 1; ፍሬ፡ቡሩክ፡ οἱ ἀγαθοὶ καρποί Sir. 6, 19; ሠናይ፡ዘመድ፡ወቡሩክ፡ Tob. 5, 14; በእደ፡እግዚ"፡ቡርክት፡ χεὶρ θεοῦ ἡ ἀγαθή 2 Esr. 7, 28. 12, 8 al.; መንፈስከ፡ቡሩክ፡ 19, 20; Judith 8, 29; ቡርክት፡ አንቲ፡ በቃልኪ፡ ἀγαθὴ ἐν τοῖς λόγοις σου 11, 23. d) benedictione *consecratus*: ቅብእ፡ቡሩክ፡ ἔλαιον τῆς χρίσεως Ex. 29, 21.

በረከት፡ subst., m. et fem., Pl. በረከታት፡ *benedictio* 1) *laudatio, celebratio*: አዕበይዎ፡(ለእግዚ"፡)በኵሉ፡በረከት፡ወስብሐት፡ 2 Esr. 19, 5; Apoc. 5, 12. 13; Hen. 39, 7. 9. 71, 12. 2) *fausta precatio* Gen. 27, 12. 35. 36. 38; Num. 24, 1; Deut. 11, 26. 27; Hen. 1, 1; በረከተ፡አሮን፡ፈኑ፡ላዕለ፡ሕዝብከ፡ Sir. 36, 22; ከመ፡የሀበሙ፡በረከተ፡እግዚ"፡በክናፍሪሁ፡ 50, 20. 3) benedictio Dei i. e. *dona* vel *munera Dei bona fausta praestantia, prosperitas*: በበረከተ፡እግዚ"፡ዕሤቶሙ፡ለጻድቃን፡ Sir. 11, 22. 39, 22; Gen. 39, 5. 49, 25; ኵሉ፡በረከት፡እለ፡ባረከኒ፡እግዚ"፡ Kuf. 19. 22. 27; Ex. 32, 29; Lev. 25, 21; Deut. 28, 2. 33, 23; Ps. 3, 8. 23, 5. 83, 7. 128, 8; Jes. 44, 3; Hez. 34, 26; Eph. 1, 3; inde 4) *bonum, optimum, bona, (opes, fortunae)*: ሠናይት፡በዲበ፡በረከት፡ χάρις ἐπὶ χάριτι Sir. 26, 15; τὰ ἀγαθὰ 34, 11. 35, 13; ትበልዑ፡በረከተ፡ Jes. 55, 2. 58, 14; Jer. 2, 7. 38, 14; Ps. 83, 13; Job 22, 18; 1 Reg. 8, 16; Gen. 45, 18. 23; Luc. 12, 18. 19; ἀγαθή Rom. 7, 12; ἀγαθωσύνη Koh. 9, 18. 5) *consecratio* benedictione facta: ጽዋዐ፡በረከት፡ 1 Cor. 10, 16; ኅብስተ፡በረከት፡ (aliâs አውሎግያ፡) panis (in agapen) oblatus, a clerico consecratus, Const. Ap. 36. 37.

ቡራኬ፡ subst., m. et fem., Pl. ቡራኬያት፡, *benedictio* a) *hymnus* Ex. 15, 1 (ᾠδή). 20 (χοροί). b) *fausta precatio*: ቡራኬ፡ወመርገም፡ Jac. 3, 10; ቡራኬያት፡ (Jacobi super filios duodecim) M. M. f. 87; ቡራኬሁ፡ለሴም፡ Lit. 170, 4; in specie de benedictione, qua sacerdos populo benedicit: ወሀበ፡ቡራኬ፡ለሕዝብ፡ Sx. Mag. 13; Genz. f. 152; ጸሎተ፡ቡራኬ፡ Lit. 167, 3. c) *donum Dei bonum* Kuf. p. 37; (secundum praecepta legis Mosaicae) ተዕናስ፡ኮነ፡መርገመ፡ወብዕልሰ፡ኮነ፡ቡራኬ፡ Chr. Ta. 18.

በረዘ፡ i. q. بَرَزَ *exivit* in campum amplum; V *exivit foras ad exonerandum ventrem*.

ተባረዘ፡ III, 3 *alvum exoneratum ire*, Gad. Ad. f. 76.

ብርዕ፡ subst., plerumque m., (fem. Ex. 25, 36), Pl. አብራዕ፡ [dictum a *tremendo* et *nutando* برع, يرع, יָרַע, respondet يَرَاعٌ *arundo, calamus*] *calamus, arundo*, κάλαμος Luc. 7, 24; Matth. 11, 7; Jes. 19, 6. 42, 3; Job 40, 16; በትረ፡ብርዕ፡ Jes. 36, 6; Hez. 29, 6; ብርዐ፡ባሕሩስ፡ Jes. 1, 31; አብትር፡ዕቡሳን፡ወአብራዕ፡ቅጥቁጣን፡ M. M. f. 108. a) *calamus scriptorius* Jes. 8, 1 var.; Deg. (vid. ረቀ፡). b) *scapus* candelabri Ex. 25, 31—36; in C Ex. 37, 17 hebr. c) *culmus* frugum: ፯ሰብል፡ዘሠዊት፡ዘሠረጸ፡እም፩ብርዕ፡ Jsp. p. 341. d) *stipula*, καλάμη: ብርዐ፡ይመስሎ፡መፍጽሕ፡ Job 41, 20; ሣዕር፡ወብርዕ፡ዘይየብስ፡ 13, 25; (Jes. 1, 31); እሳት፡እንተ፡ትበልዕ፡ብርዐ፡ Joel 2, 5; Ob. 18; Ex. 5, 12. 15, 7.

በረየ፡ inus., proprie, ut videtur, *in locum alius succedere*, vicinum est II በረረ፡ (de significatione cfr. חָלַף et خَلَفَ); Arabes habent المُتَبَارِيَانِ *dies et nox* (duo alternantes); بَرَى III *imitatus est*; VI *se invicem imitati sunt, certarunt*.

ተባረየ፡ III, 3 1) *sibi alterum alteri succedere, vices alternare*, vel *mutare, variare, alternis vicibus agere* vel *facere*: እስከ፡አመ፡የኀልቅ፡ይትባረይ፡ብርሃን፡ምስለ፡ጽልመት፡ μέχρι συντελείας φωτὸς μετὰ σκότους Job 26, 10; ዘእንበለ፡ይኩን፡ተባርዮ፡ሌሊት፡ወመዓልት፡ (*vicissitudo*) Macc. f. 23; Deus astra creavit, ወእምዝ፡ተባረዩ፡

ዐሓይ፡ወወርኅ፡ወከዋክብት፡መዓልተ፡ወሌሊተ፡ f. 10; regnaverunt ኅቡረ፡በኢተባርዮ፡ Sx. Teq. 4; ዘበጥዎ፡በአብትር፡እንዘ፡ይትባረዩ፡ Sx. Haml. 20; ኵሎሙ፡አሚረ፡ይትባረዩ፡ዘም ር፡ 2 Esr. 22, 47. 2) *certamine mutuo certare* (in libris ex Arab. versis), ut: Herodes ገብረ፡መክነ፡ርሒበ፡ወረሰየ፡ውስቴታ፡ሰረገላ፡ይስሐብዎ፡አፍራስ፡በተባርዮ፡ Jsp. p. 328. 348.

አስተባረየ፡ IV, 3 1) *vices mutare* vel *alternare, alternis vicibus mutare:* ይዕፕኑ፡በአስተባርዮ፡እደው፡ Genz. f. 36; Ps. 76, 10; ወርኅ፡ዘያስተባሪ፡መሊአ፡ወሕጸተ፡ዐውደ፡ብርሃኑ፡ Org. 1; ዕፁብ፡ከመ፡ታስተባሪ፡ θαυμαστῶς ἐν ἀλλοιώσει Sir. 43, 8; ኀምስተ፡ዐራዘ፡በዘያስተባሪ፡ πέντε ἐξαλλασσούσας στολάς Gen. 45, 22. 2) *facere ut sibi invicem alternis vicibus succedant, vicissitudinem efficere* alternantium: ያስተባርዮሙ፡ 3 Reg. 5, 14; Deus ያስተባሪ፡አክራመ፡በሐጋይ፡ወመጸወ፡በጸዳይ፡ M. M. f. 127; እምቅድመ፡ብርሃን፡ትግበር፡ወታስተባሪ፡መዓልተ፡ Cod. Mus. Brit. LVII, 7 str. 1. — *Voc. Ae.:* አስተባረየ፡ዘ፡አፈራረቀ ።

እብሬት፡ subst. (saepe ዕብሬት፡ scriptum; pro ብሬት፡ c. እ prosthetico) *succesiso, alternatio, vicissitudo, vices* ἀντάλλαγμα Ps. 88, 50; አመ፡በጽሐ፡ዕለተ፡እብሬታ፡ለአስቴር፡ከመ፡ትባእ፡ኀበ፡ንጉሥ፡ Esth. 2, 15. In specie a) *vices* vel *tempus functionis* sive *administrationis* cujusvis officii (ut quo variis temporibus varii vel alternis vicibus iidem fungantur), et *functio* ipsa: ሊቀ፡ካህናት፡ዘእብሬቱ፡ውእቱ፡ዓመት፡ Joh. 11, 49; ብእሲ፡ብእሲ፡በበእብሬቱ፡ 2 Esr. 17, 3; መዋዕለ፡እብሬትከ፡እብሬተ፡ርትዕ፡ወሣህል፡ Enc. Ter 7; crebro ἐφημερία, በበ፡እብሬቶሙ፡ 2 Esr. 22, 24. 23, 30; 1 Esr. 1, 2; አልቦ፡ዘያዐርእ፡እምእብሬቱ፡ 1, 15; 1 Par. 23, 6; 2 Par. 31, 17; Luc. 1, 8; መዋዕለ፡እብሬቱ፡ αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ Luc. 1, 23; ከመ፡ይዕቀቡ፡እብሬተ፡ሰዐታት፡ 1 Par. 23, 32; quare b) በእብሬት፡ nonnumquam praepositionis instar usurpatur α) *sub* (vel administrante, regnante aliquo), ἐπί: መዋዕል፡ዘከነ፡በእብሬተ፡ንጉሥ፡ለዳዊት፡ 1 Par. 29, 30; ወአንተኑ፡ትትወረስ፡በእብሬትከ፡ ἐπί σοι Jud. 11, 23; በእብሬቱ፡ *eo* (patriarcha) *sedente* Enc. Masc. 17; Teq. 12. β) *per* (auspiciis, cura alcjs): ብዙኅ፡ሰላመ፡ከነ፡በእብሬትከ፡ διὰ σοῦ Act. 24, 3; በእብሬቱ፡ለኢዮሄል፡ διὰ χειρὸς 'Ιειήλ 1 Par. 29, 8; በበእብሬቶሙ፡ያመጽኡ፡ ἐν χερσὶν αὐτῶν ἔφερον 2 Par. 1, 17. γ) *per* i. e. *propter, causa* (coll. בַּעֲבוּר), በእብሬትኪ፡ διὰ σέ Gen. 12, 13; Judith 11, 7. c) a poëtis usurpatur ከመ፡እብሬት፡ *ut vice* i. e. *pari vice ac* i. e. *tamquam*, ut: ውዕዩ፡በነደ፡እሳት፡ከመ፡እብሬተ፡ሐምለ፡መሎኬ፡ Sx. Jac. 13.

ብርያል፡ n. prgr. Βεριαλ (vid. ቤልሖር፡), nomen Satanae, Asc. Jes. 1, 8. 2, 4. 3, 11. 13. 4, 2. 14. 16. 18. 5, 1. 15.

በርዮድስ፡, በርዩድስ፡, n. prgr., Pl. በርዮድሳት፡ περίοδος, *cyclus* annorum, Abush. 25.

በረድ፡ subst., plerumque m. (fem. Sir. 43, 19), coll. et sing., Pl. አብራድ፡ 1) *grando*, χάλαζα Ex. 9, 18 seq.; Jes. 28, 2. 32, 19; በረድ፡ዐበይት፡ 30, 30; Ps. 17, 14. 77, 52; Sir. 39, 29; ያወርድ፡አብራደ፡ χάλαζαι Sap. 5, 23, at በረድ፡ 16, 16; Apoc. 8, 7; እብነ፡በረድ፡ Jos. 10, 11; Kuf. 48; Hez. 38, 22; Sir. 43, 15. 46, 5; κρύσταλλος Ps. 147, 6; Num. 11, 7. a) *nix*, χιών, Job 6, 16. 9, 30; ይኤዝዝ፡በረደ፡ይረድ፡ዲበ፡ምድር፡ 37, 5. 38, 22 (ubi χάλαζα አስሐትያ፡); Sir. 43, 13. 17; Ps. 147, 5; Jes. 55, 10; በረድ፡ወአስሐትያ፡ (χιὼν καὶ κρύσταλλος) Sap. 16, 22, albedinis vel splendoris imaginem praebens Num. 12, 10; Jes. 1, 18; Thren. 4, 7; Dan. 7, 9; Matth. 28, 3; Apoc. 1, 14; Hen. 14, 20. 71, 1. b) *pruina, gelu, glacies;* πάχνη Sir. 43, 19; Dan. ap. 3, 49, πάγος, ut: ቊር፡ወበረድ፡ ψύχη καὶ πάγος Zach. 14, 6; παγετός Sir. 3, 15; κρύσταλλος Job 38, 29; Apoc. 22, 1; ቈረ፡ከመ፡በረድ፡ Kuf. 23; Hen. 14, 13. *Grandinat* (*ningit*) ይዘንም፡በረድ፡ κατέσπευσε χιόνα Sir. 43, 13; Ps. 67, 15. 2) *crystallus:* ዘሕብረ፡በረድ፡ Hez. 1, 22; Hen. 14, 9. 10; ባሕር፡ከመ፡እንተ፡በረድ፡ θάλασσα ὑαλίνη Apoc. 4, 6.

አብረደ፡ II, 1 [بَرَدَ *frigidus fuit;* I et II *refrigeravit*] *frigefactare, refrigerare: Deus* እንበለ፡እሳት፡አንደደ፡ወዘእንበለ፡ማይ፡አብረደ፡ *sine igne accendit et sine aqua refrigeravit*, Lit. Orth.; in Cod. Mus. Brit. LXXII f. 64 proponitur aenigma: በማይ፡አንደደ፡ወበእሳት፡አብረደ፡, quod solvitur: ሰበ፡ተወልደ፡መድኀኒነ፡ውዕየ፡እዴሃ፡ለሰሎሜ፡ወሰበ፡ገሰሶ፡ሐይወት ። (Lud. hujus verbi significationem statuit: *grandinare fecit.*)

በርደደ፡ quadrl. I Lud. ex Enc. Genb. 8 affert: ወበእብን፡ቀይሐ፡ሥጋሁ፡በረደዱ፡ et „*lapidibus rubrum* (i. e. crudum) *corpus ejus tamquam grandine obruerunt*“ vertit; dubito an recte. In Sx. Tubing. hic versus deest. (Castellus in appendice sua exhibet significatum *fricandi* vel *abradendi.*)

በረጸ፡ inus.; coll. أَبْرَصُ *splendens albicante cute* serpens; *leprosus;* بَرِصَ *lepra laboravit* (at syr. ܐܒܪܨ i. q. أَبْرَزُ).

ተብረጸ III, 3 et **ተበረጸ፡** III, 1 *micare, scintillare, fulgere:* ይትባረጽ፡ (v. ይትበረጽ፡) ገጾሙ፡ከመ፡እሳት፡ Jes. 13, 8; እምቅድመ፡ይትባረጹ፡ከዋክብት፡ Lit. Chrys. — *Voc. Ae.:* ተባረጸ፡ብ፡አሸበረቀ ።

ነበርጻው፡ vid. sub litera ነ፡

ብርፎሪከን፡ n. prgr. προφορικός (opp. ἐνδιάθετος): ቃል፡ብርፎሪከን፡ λόγος προφορικός, H. A. n. 7. (logos sermonalis, opp. rationali).

በሰለ፡ I, 1 [בָּשֵׁל ܒܫܠ] Subj. ይብስል፡, *coqui* 1) igne: ኢበልዐት፡ምንተኒ፡በእሳት፡ዘበሰለ፡ Sx. Teq. 1; ይብስል፡አዕምቲሁኒ፡በማእከላ፡ Hez. 24, 5; de pane Lit. 171, 1. 2) solis ardore i. e. *maturescere*, de frugibus Jes. 17, 5 var.; pomis: ዘእንበለ፡ይብስል፡ Jer. 31, 32.

አብሰለ፡ II, 1 *coquere*, Ex. 16, 23; carnem Ex. 34, 26; 1 Reg. 2, 13; Kuf. 49; Thren. 4, 10; Hez. 46, 20; panem Lev. 23, 17. 26, 26; Jes. 44, 15. 19; Sx. Ter 22; ferculum Gen. 25, 29; Kuf. 24; Dan. ap. 13, 33; 4 Reg. 4, 38; placentas, liba Hez. 4, 12; Num. 11, 8; 2 Reg. 13, 6. 8; alia: አብሲሎሙ፡ Asc. Jes. 2, 11; Dan. ap. 13, 27; ያበስሉክሙ፡በጽህርት፡ Am. 4, 2; lateres Gen. 11, 3.

ተበስለ፡ III, 3 *coqui:* ሰላም፡ለአርን፡እንላተ፡ርግብ፡ዘአስረረ፡ድኅረ፡ተበስሉ፡በእሳት፡ Enc. Genb. 21.

ብሱል፡ part. *coctus* 1) igne, 1 Reg. 2, 15; Lev. 2, 4; Kuf. 49; ረከበ፡ለውእቱ፡ጸብን፡ፍሉሐ፡ወብሱለ፡ Sx. Tachs. 11. Pro subst.: *coctum, ferculum*, ἕψημα Hagg. 2, 12.

2) solis ardore i. e. *maturus*, Ex. 9, 32; Jes. 18, 5 var.; Hen. 82, 19.

ብስሎ፡ subst. *coctum, res cocta* Ex. 12, 9.

ተብሲል፡ vel **ትብሲል፡** subst. *coctum, ferculum, puls*, Gen. 25, 29. 30. 34; Kuf. 24, 26; 4 Reg. 4, 38; Dan. ap. 13, 33. — *Voc. Ae.*: **ተብሲል፡ዘ፡ንፍሮ፡**

መበስል፡ et **መብስል፡** part., Pl. m. **መበስላን፡** vel **መብስላን፡**, f. **መበስላት፡**, *coquus, (coqua)*, 1 Reg. 9, 23. 24; Hez. 46, 24; **መበስላት፡** 1 Reg. 8, 13; **ሊቀ፡መበስላን፡** vel **መብስላን፡** ἀρχιμάγειρος Gen. 37, 36; Kuf. 34. 39; Jer. 46, 9. 10 vrs. nov.; 47, 1. 2. 5. 52, 12; Dan. 2, 14; 4 Reg. 25, 8.

መብሰሊ፡ part. c. term. adj. i. q. **መበስል፡**, ut: **ሊቀ፡መብሰልያን፡** Dan. 2, 14 var.

መብሰል፡ vel **መብስል፡** subst. 1) instrumentum coquendi, i. e. *olla* vel *lebes*: **መብሰለ፡ብርት፡ዘውዑይ፡ፍልሑቱ፡** Enc. Nah. 8 (e 2 Macc. 7); **በመብስለ፡ብርት፡ርሱን፡** Teb. Tab. 79. 2) Pl. **መብስላት፡**, *res cocta, ferculum*: **ኢይብልዑ፡መብስላተ፡አላ፡ኅብስተ፡ይቡሰ፡ወጼወ፡ወማየ፡** Kedr. f. 70.

በሲላዊ፡ adj. rel. a βασιλεύς derivatum, *Melchita* (vid. sub **መለካዊ፡**): **በሲላውያን፡** Clem. f. 132 (qui doctrinam suam acceperunt ab **አብሲልስ፡**).

ቤስም፡ v. **ቢሰም፡** i. q. בֹּשֶׂם vel בֶּשֶׂם *balsamum* planta, Kuf. 21.

በሰረ፡ inus., i. q. בָּשַׂר, بَشَرَ (fere ubique per **ሰ** scriptum).

አብሰረ፡ II, 1 *laetum nuntium afferre, laeto nuntio exhilarare*, Org. 2; c. Acc. nuntii: **ወንጌለ፡መንግሥት፡ያብስር፡** Fal. f. 43; c. Acc. prs.: **አብሰራ፡ገብርኤል፡ለማርያም፡** Mavâs. n. 25; **አብሰሮ፡ለዘካርያስ፡በእንተ፡ልደቱ፡ለዮሐንስ፡** Sx. Tachs. 22.

ተበሥረ፡ III, 1 *annuntiari*, de nuntiis *laetis*: **ስምያን፡ዘተበሰረ፡ዕንሱ፡በአፈ፡ዮሐንስ፡መጥምቅ፡** Sx. Genb. 29; **በከመ፡ተበሰረ፡እምአፈ፡ማርቆስ፡** Mij. 22; Mag. 20.

ብስራት፡ subst. 1) *nuntius laetus, annuntiatio laeta*, M. M. f. 85; Org.; **ብስራተ፡እግዚ"፡ላዕለ፡ልሳነ፡ገብርኤል፡ዘአብሰራ፡ለቅድስት፡ማርያም፡** Abush. 38. 2) in specie *evangelium*, ut: **ብስራተ፡ማቴዎስ፡** Matth. in tit. (Platt); Cod. Mus. Brit. VIII, 2, al.

ብስራታዊ፡ adj. rel. *evangelista*, ut: **አበ፡ብስራታዊ፡ማር፡ማርቆስ፡** Abush. 50.

አብሳሪ፡ n. ag. *annuntiator nuntii laeti*: **ገብርኤል፡አብሳሪ፡ትስብእትከ፡በማርያም፡እምከ፡** Kedr f. 5; Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

መበስር፡ part. *laeta annuntians*: **ገብርኤል፡መበስር፡** Sx. Tachs. 22; Sen. 5.

በሶር፡ n. prgr. sc. בָּשָׂר ܒܶܣܪܳܐ *caro*: (Filius Deus) **ገብረ፡ለርእሱ፡ባሶረ፡ግሩመ፡ወለብሰ፡እምኔሃ፡ለድንግል፡** Clem. f. 152.

በስበሰ፡ inus., cui potestas *micandi* inest; ei respondent بَصَّ *micuit, splenduit* res, II *primum aperuit oculos* catulus; بَصْبَصَ *fulsit; aperuit oculos*; caudam *motitavit* canis; بَصْبَاصٌ *vehementia incessus*; vic. بَاصَ et دَبَّصَ.

አንበስበሰ፡ V 1) *emicare, cum impetu ferri* vel *moveri*: **ያንበሰብስ፡ዲበ፡አውግር፡** διαλλόμενος ἐπὶ τοὺς βουνούς Cant. 2, 8. 2) *micare, coruscare*, de fulgure: **እምቅድመ፡ያንበስብስ፡ዐንፀ፡** Lit. Chrys.; Lit. Orth.; **ሀየ፡ንጉሩ፡መብርቅት፡ያንበሰብሱ፡** M. M. f. 55; **ያንበሰብሱ፡መብርቅት፡እምዐእት፡ቃሉ፡** Org. (sec. Job 38, 35). 3) *oculos motitare, aperire et claudere, nictare*; impudicarum mulierum est **አንበስብሶ፡ቀራንብቲሆን፡ወቀጺብ፡በአዕይንቲሆን፡ዘእንበለ፡ኀፍረት፡** F. M. 34, 8; superstitionis genus, quod pertinet ad **አንበስብሶ፡ዐይን፡** (an *motus tremulus oculi* — hippus pupillae —?) Clem. f. 178. — *Voc. Ae.*: **አንበስበሰ፡ብ፡ተረማደደ፡**

ነበስባስ፡ subst. *micatus* a) *nictatio, nutus, motus* oculi: **አልበ፡ቀዲመ፡ሀላዌ፡ለአብ፡እምወልድ፡ኢመጠነ፡ቅጽበተ፡ዐይን፡ወኢመጠነ፡ነበስባሰ፡ቀራንብት፡** M. M. f. 20. b) *motatio* aëris, (*susurrus*): **አንብቦ፡መጻሕፍት፡ከመ፡ነበስባሰ፡ነፋሳት፡ውስተ፡አፉሁ፡ለአብድ፤ ይትሜከሕ፡በአንብቦታ፡ወኢያአምር፡ዘውሳጢታ፡** M. M. f. 35.

ንብስባስ፡ subst. i. q. **ነበስባስ፡**, ut: **ሰላም፡ለቀራንብቲከ፡ዘንብስባሶን፡ይዋሂ፡** („quarum motitatio est ipsa mansuetudo") Lud. e Cant. Mich.

ቢሶስ፡ et **ብሶስ፡** (et **ቢሶን፡** Luc. 16, 19), n. prgr. βύσσος, plerumque m., [בוּץ ܒܽܘܨܳܐ, بُزّ] *byssus, pannus byssinus*, Ex. 25, 4. 26, 1. 31. 36. 27, 9. 16. 28, 5. 6. 35; Kuf. 40; Prov. 29, 40; Luc. 16, 19. — Pl. **ቢሳት፡** Macc. f. 22 (**አልባስ፡ቀጠንት፡ወቢሳት፡ወሥራየት፡** — pro **ሢራያት፡** — **ወዲባጋት፡**), sed lectio corrupta videtur. — *Voc. Ae.*: **ቢሶስ፡ዘ፡ሐረንጓዴ፡ግምጃ፡**

በሶንስ፡ in Voc. Ae., **ብሸንሾ፡** in Abush., nomen mensis Aegyptiorum noni, sc. ⲡⲁϣⲟⲛⲥ (aliâs ⲡⲁⲭⲱⲛ *Pachon*) بشنس, ut: **ብሸንሾ፡ይሰመይ፡በሶንጹንስ፡** Abush. 8; **ወከዕበ፡ይሰመይ፡ማኹን፡** ibid.

በቀለ፡ inus. [amh. id.], sine dubio i. q. بَقَرَ *fidit; interrogando perscrutatus est*; בָּקַר Pi. *diligenter inspexit, animadvertit*, unde בַּקֹּרֶת *animadversio, punitio*; ܒܽܘܩܳܪܳܐ vel ܒܘܽܩܳܪܳܐ *inquisitio, exploratio*. (Ges. in thes. p. 816 verbum **ተበቀለ፡** a **በቍል፡** denominatum censuit, quasi primitus significaret *virga percussit*: at **በቍል፡** nec *virgam* nec *baculum* significat).

አብቀለ፡ II, 1 *poenam solvere*: **ሰባዕተ፡በቀለ፡ያበቅል፡** Gen. 4, 15 in uno codice (a **በቀል፡** denominatum videtur, si quidem lectio probatur).

ተበቀለ፡ III, 2 1) *animadvertere* vel *vindicare* alqd vel in alqm, *punire, poenas petere* vel *sumere* (ἐκδικεῖν, ἀνταποδιδόναι, κρίνειν); absol. Jes. 35, 4; **አስከ፡እፌዲ፡ወእትቤቀል፡** 65, 6; **ለተበቅሎ፡** Sir. 39, 29; c. Acc. prs.: **ሶበ፡ተበቀልኩኪ፡በመዐትየ፡** Hez. 5, 15; Nah. 1, 2; Jes. 1, 24; Jer. 9, 9; Job 21, 22; Judith 1, 12; **ለተበቅሎ፡ዐር፡** 9, 2. 11, 10; **ዮጊ፡ኢትክል፡ተበቅሎቶ፡ለዘአበሰ፡** Sir. 7, 6. 12, 6. 23, 21. 25, 14; **ዘይትቤቀሎሙ፡ለጸላእቱ፡** 30, 6. 46, 1; 2 Thess. 1, 8; 2 Cor. 10, 6; c. Acc. poenae Num. 31, 2; c. dupl.

Acc.: በቀለኑ፡ ትትቤቀለኒ፡ Joel 4, 4; እትቤቀሎሙ፡ ፩በቀለ፡ Jer. 15, 3; Ps. 136, 11; እምኀበ፡ እግዚ"፡ ይትቤቀልዋ፡ በቀለ፡ Jer. 27, 15; c. ላዕለ፡ prs. Kuf. p. 159; c. እምነ፡ prs.: ይትቤቀል፡ በቀለ፡ እምዕሩ፡ Jes. 66, 6; Hen. 54, 6; cfr. Apoc. 6, 10; c. በ፡ criminis Ps. 98, 9; 1 Reg. 3, 13; እትቤቀሎሙ፡ በኀጢአቶሙ፡ Jes. 66, 4; Hen. 54, 6; Tob. 3, 3; c. በእንተ፡ criminis Luc. 11, 50; Apoc. 6, 10. 2) *vindicare, ulcisci*, c. ለ፡ prs., cujus causa agitur: Ps. 42, 1. 73, 23. 137, 9; ይትቤቀል፡ ሎቱ፡ Sir. 28, 1. 32, 22; Act. 7, 24; raro c. Acc. prs. Ps. 36, 30; c. Acc. ultionis: Num. 31, 2; እትቤቀል፡ በቀለኪ፡ Jer. 28, 36; Sir. 35, 16; ይትቤቀል፡ በቀለ፡ ሕዝቡ፡ 32, 25; c. Acc. causae vel criminis: ይትቤቀል፡ ደመ፡ ደቂቁ፡ Deut. 32, 43; Apoc. 19, 2; c. እምነ፡ prs., a qua ultionem exigunt: Num. 31, 2; Apoc. 19, 2. 3) *se vindicare* vel *ulcisci*: ኢትትበቀሉ፡ ለሊክሙ፡ Rom. 12, 19; ለእመ፡ ተምዐ፡ ወተበቀለ፡ ፯ይትከላእ፡ እምቍርባን፡ F. M. 21, 2.

በቀል፡ subst., plerumque m., *poena, vindicta, ultio*: እትበቀለኪ፡ በቀለ፡ ዘማት፡ Hez. 16, 38. 23, 45; Ps. 42, 1. 57, 10; ለብሰ፡ ልብሰ፡ በቀል፡ Jes. 59, 17; ዕለተ፡ በቀል፡ Jer. 26, 10; crebro ገብረ፡ በቀለ፡, c. በ፡ prs. Hez. 25, 11. 12; vel ላዕለ፡ 25, 17; Kuf. 30. 48; vel እምነ፡ Ex. 12, 12; c. ለ፡ alicui Ps. 9, 4; እትበቀል፡ በቀለ፡ ሀየንተ፡ አዕይንትየ፡ Jud. 16, 28; ከመ፡ ያግብኡ፡ በቀለ፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ ለምድያም፡ Num. 31, 3; በበቀለ፡ እኁሁ፡ 2 Reg. 3, 27; በቀለ፡ ደም፡ ἡ δίκη Act. 28, 4 rom.

ተበቃሊ፡ n. ag. *ultor, vindex, ulciscendi cupidus*: (እግዚ"፡) ተበቃሊ፡ ለእለ፡ ይገፍዕዎሙ፡ እምእዴ፡ ገፋዕያኒሆሙ፡ Macc. f. 6; ይገፍዖ፡ እግዚ"፡ ለገፋዒ፡ ወይትቤቀሎ፡ ለተበቃሊ፡ Clem. f. 214.

መስተበቅል፡ part. (IV, 2) *ultor, vindex, ulciscendi cupidus*: እግዚ"፡ ቀናኢ፡ ወመስተበቅል፡ Nah. 1, 2; Ps. 93, 1; 1 Thess. 4, 6; Sx. Masc. 8; episcopus ne sit መስተበቅል፡ Did. 4.

በቅል፡ subst., Pl. አብቅል፡ et አብቅልት፡ [بَغْل] *mulus, mula* ἡμίονος Gen. 45, 23; 1 Reg. 21, 7; 2 Reg. 13, 29. 18, 9; Ps. 31, 11; 1 Par. 12, 40; 2 Par. 9, 24; 1 Esr. 5, 42; 2 Esr. 2, 66. 17, 68; Judith 2, 17. 15, 11; Hez. 27, 14; Sx. Teq. 9; Enc. Masc. 15; ἡ ἵππος Gen. 14, 16. — *Voc. Ae.*: በቅል፡ ብ፡ በቅሎ፡ (vid. etiam Harris II. p. 242 et 𝔄𝔫𝔥. p. 48).

መስተበቅል፡ part. *mularius* (formatum sicut asinarius, equarius): አዘዘ፡ ያምጽኡ፡ አልባሰ፡ ክህነት፡ ምኩሐ፡ ወመስተበቅለ፡ ወበትረ፡ ክህነት፡, paulo infra: አመ፡ ሳኒታ፡ አምጽኡ፡ በቅለ፡ ወዙሎ፡ ዘይትፈቀድ፡ ለፍኖት፡ ወአስተጸአኖ፡ ለአባ፡ አትናቴዎስ፡ Sx. Teq. 9.

በቈለ፡ vel በቍለ፡ (ut 4 Esr. 4, 47. 6, 21 Laur.) I, 1 [بَقَلَ; amh. በቀለ፡ et በቈለ፡; vid. etiam Ges. thes. p. 816; contiguum est בקר بقر *findere*] Subj. ይብቍል፡ et ይብቈል፡ (ut Gen. 2, 5. 3, 18; Jud. 16, 22), *provenire, enasci, germinare, pullulare, crescere*: proprie de plantis, ut herbis Gen. 2, 5; ሣዕር፡ ይበቍል፡ Job 8, 11; Marc. 4, 5; በቍሎ፡ ሣዕሩ፡ Matth. 13, 26 rom.; ይበቍል፡ ውስቴቱ፡ ሣዕር፡ ወሦክ፡ Jes. 5, 6; spinis et tribulis Gen. 3, 18; በቈለ፡ ላዕሌሁ፡ ሦክ፡ Prov. 24, 46; Job 31, 40; Jes. 32, 13; radicibus plantarum (*agi, exigi*): ኢበቈለ፡ ሥርዎሙ፡ Jes. 40, 24; Job 5, 3; Hez. 31, 7; ዘለሊሁ፡ ይበቍል፡ *quod sponte nascitur* Lev. 25, 5; fructibus Hen. 80, 3; 4 Esr. 4, 47 var.; arboribus Hen. 32, 3; deinde de pilis 2 Reg. 10, 5; Jud. 16, 22; በቈለ፡ ሢበቱ፡ ውስተ፡ ገጹ፡ Hos. 7, 9; alis: ይበቍል፡ ክንፊሆሙ፡ Jes. 40, 31; cornibus Dan. 7, 8. 8, 8. 9; Am. 6, 13; carne Hez. 37, 8; capitibus avis 4 Esr. 11, 3; translate de hominibus: ይበቍሉ፡ ከመ፡ ሣዕር፡ Jes. 44, 4; Ps. 91, 13, de variis rebus, ut quae cum plantis comparentur, ut malitia 4 Esr. 6, 21. 7, 9; justitia 7, 13, dolore vel labore Job 5, 6; coelo novo Hen. 91, 15. a) construere licet cum pron. suff., cui sensus Dativi insit: ይብቍልከ፡ *proveniat tibi* Kuf. 3; Gen. 3, 18; ይብቍለኒ፡ Job 31, 40. b) transitive c. Acc. rei, *germinare* vel *producere* alqd, ut: ትበቍል፡ (v. ታበቍል፡) ምድር፡ ርትዐ፡ Jes. 45, 8; omisso Accusativo Ps. 64, 11; et imprs.: በውስቴታ፡ በቈለ፡ ጽጌያት፡ *in ea germinabat flores* 3 Reg. 7, 11 (AS); fortasse etiam 4 Esr. 4, 47 Laur.

አብቈለ፡ II, 1 1) *germinare, producere, efferre, agere*: ታብቍል፡ ምድር፡ ሐመልማለ፡ ሣዕር፡ Gen. 1, 11; Jac. 5, 18; አብቈልኩ፡ ሥርውየ፡ Sir. 24, 12; አብቍሉ፡ ጽጌከሙ፡ ከመ፡ ጽጌ፡ ረዳ፡ Sir. 39, 14; ዘአብቈለ፡ ቀርነ፡ ወጽፍረ፡ Ps. 68, 36; Org. 3; trsl. Jes. 45, 8 var. 2) crescere sinere i. e. *promittere, alere* capillos: አብቈለ፡ ድምድማ፡ 1 Cor. 11, 14. 3) *germinare facere* vel *crescere facere*, de Deo Gen. 2, 9; Ps. 103, 15. 146, 9; አበቍል፡ ዖመ፡ Jes. 41, 18; ዘርእ፡ ዘያበቍል፡ ፈጣሪከ፡ Sir. 7, 15; Ps. 131, 18; de pluvia: ከመ፡ ያብቍል፡ ሣዕረ፡ በውስቴት፡ ገዳም፡ Job 38, 27; Jes. 55, 10. 4) *plantare, serere*: ዕፀ፡ Ex. 10, 5; ዕፀ፡ ዘእግዚ"፡ አብቈለ፡ Jes. 44, 14; Hez. 17, 5. 22; trsl.: populum 2 Reg. 7, 10.

በቍል፡ subst., Pl. በቍላት፡ [بَقْل] proventus terrae i. e. *planta, herba, olus*: ከመ፡ በቍላት፡ ዘይሠርጹ፡ Ps. 72, 5 vrs. nov. (ubi hebr. שִׁית 73, 6 hoc nomine versum est); በቍላት፡ φυτά Chr. ho. 12 et Ta. 23; carnem non edit አላ፡ አሕማላት፡ በቍላት፡ Sx. Genb. 10; አላ፡ ይሴሰይ፡ በቍላተ፡ ምድር፡ Sx. Ter. 28; በቍላት፡ ቀታልያን፡ *plantae veneniferae* F. N. 23. — (Quod Lud. statuit, አብቍልት፡ *vimina, virgulta flexibilia*, errore nititur; etenim Enc. Genb. 24 legitur: ፍትሒ፡ ለመንፈስየ፡ አቡየ፡ አብቍልታ፡ ፤በማእሰረ፡ ጌጋይ፡ ዘልፈ፡ ኢታንብር፡ ሙቅሕታ፡ ፤; hoc interpretatus est *ligamenta animae meae*; sed አብቍልታ፡ n. pr. est, nam Acta hujus diei in Sx. exhibent: በዛቲ፡ ዕለት፡ ስምዐ፡ ኮነ፡ ብፁዕ፡ አብቍልታ፡, ኮነ፡ እምዘመደ፡ ክቡራን፡ ዘሀገረ፡ እንጽና፡).

በቈላዊ፡ vel በቍላዊ፡, adj. rel., *ad plantas pertinens, plantarum proprius* vel *similis*: homini inest ኀይል፡ በቈላዊ፡ ወእንስሳዊ፡ Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a.

በቀልት፡ (በቍልት፡ Lud. ex Enc. Mij. 27 affert; vid. infra locum e Sx. Genb. 19), m. et f., Pl. በቀልታት፡, etiam በቀላት፡ (Lud. ex Org. 4), 1) *palma* (*dactylifera*), arbor [cfr. arab. وَقْل *palma pumila*, cujus fructus مُقْل appellatur; in caeteris linguis frequentantur תָּמָר (ተመርት፡), تَمْر, دَقَل] φοίνιξ Cant. 7, 8; Ps. 91, 12; Sir. 24, 14; ወፈረየት፡ ይእቲ፡ በቀልት፡ ፲ወ፪ አስካለ፡ ሶቤሃ፡ Sx. Mij. 20; አስካለ፡ በቀልት፡ Hen. 20, 4; φοίνικες 3 Reg. 6, 27; 2 Par. 3, 5; ቈጽለ፡ በቀልት፡ (v. በቀልታት፡) 2 Esr. 18, 15; Lev. 23, 40; Joh. 12, 13 Platt; በቀልታት፡ ወተምር፡ Sx. Ter 22; በቀላት፡ ወጸበራት፡ አሥዐለ፡ Org. 4; ልብስ፡ ዘጸጉረ፡ በቀልት፡ *vestis e fibris palmae*

confecta Sx. Jac. 2; አልባሰ፡ ጸጕር፡ ዘብቍልት፡ (sic, pro በቍልት፡) Sx. Genb. 19. 2) *palmae truncus, caudex, surculus*, στέλεχος, στελέχη, በቀልት፡ ተመርት፡ Job 29, 18; Num. 33, 9; Ex. 15, 27; በቀልት፡ ወተመርት፡ (v. ተመርት፡) Sir. 50, 12; በቀልት፡ Gen. 49, 21; Hez. 19, 11; Joh. 12, 13 rom. — *Voc. Ac.:* በቀልት፡ ዘ፡ ዘበበ፡; *aliud:* በ"፡ ብ፡ ዘምበባ፤ ጸበርት፡ ብ፡ ቅጸሉ፤ ተመርት፡ ብ፡ ፍሬሁ፡; *aliud:* በ"፡ ዘ፡ ግንዱ፤ ጸበርት፡ ዘ፡ አዕጹቂሁ፤ ተመርት፡ ዘ፡ ፍሬሁ፡ ።

ባቂላ፡ subst. *fabae* species, amh. [بَاقِلَّى ‏بَاقِلَا].

በቀወ፡ inus.; cognata sunt بَقَّ, בָּקַע, ܦܩܥ *scissus est, rimas egit*, فَقَّ, al. et ነቀዐ፡

አብቀወ፡ II, 1 *dirumpere* i. e. 1) *distendere, aperire os* (fauces), *hiare*, seq. vel omisso አፈ፡; a) devorandi causa: አብቁ፡ አፉከ፡ Hez. 2, 8; Judaeorum fame enectorum መብዝኀቶሙ፡ ኢክህሉ፡ ያብቀዉ፡ አፉሆሙ፡ (sc. ለበሊዕ፡) Jsp. p. 369; አብቀዉ፡ አፉሆሙ፡ ላዕሌሆሙ፡ Jes. 9, 12; Ps. 21, 13; de terra et orco: Gen. 4, 11; Num. 16, 30; Ps. 68, 19. 105, 18; Jes. 5, 14. b) irridendi causa: Ps. 34, 24; አብቀዉ፡ አፉሆሙ፡ ላዕሌኪ፡ Thren. 2, 16; ላዕለ፡ መኑ፡ አብቀውክሙ፡ አፉክሙ፡ Jes. 57, 4. c) ob taedium et languorem, *oscitare*: ሶበ፡ ይስእል፡ ነዳይ፡ ያበቁ፡ (v. ያበቁ፡ አፉሁ፡) እስከ፡ እዘኒሁ፡ Sir. 21, 5. d) *inhiare, hiando captare:* አብቀዉ፡ ውስተ፡ ነፋስ፡ εἵλκυσαν ἄνεμον Jer. 14, 6. 2) *hiare, hiscere*, de ore: አፈ፡ ኃጥእ፡ አብቀወ፡ ላዕሌየ፡ ἠνοίχθη Ps. 108, 1; አብቂዎ፡ አፉየ፡ ኢተኃብአ፡ እንከ፡ Hez. 33, 22. 3) *dehiscere facere* terram, in ea *rimam facere:* አብቅዋ፡ ለገጻም፡ Hen. 10, 4.

ብቅው፡ part. *hians, hiscens*; os ብቅው፡ ለውኂጥ፡ Org. 1.

በቍዐ፡ I, 1 [vis radicis primaria in *findendo, perrumpendo, aperiendo* est (vicin. በቀወ፡); hinc derivatur *perficere, proficere*, (ut in בָּצַע); proxime ad hoc verbum accedit ܦܩܚ *utilis, conveniens; expedit, melius, consultius est;* amh. በቃ፡ significat *sufficere*] Subj. ይብቋዕ፡ 1) *proficere, utilitatem percipere:* (Pharisaei de Jesu deliberantes sibi invicem dixerunt:) ትሬእዩ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ዘትበቍዑ፡ Sx. Mag. 22; አልቦ፡ ዘበቋዕኩ፡ οὐδὲν ὠφελοῦμαι 1 Cor. 13, 3 ant.; Herm. p. 5 et 88; አልቦ፡ ዘይበቍዕ፡ ዘይረቂ፡ οὐκ ἔστι περισσεία τῷ ἐπᾴδοντι Koh. 10, 11; ፈቀደ፡ ይትባረክ፡ ወይብቋዕ፡ እምኔከ፡ Phlx. 56. 2) *prodesse, juvare, utilem esse* a) personaliter, de hominibus et rebus; abs.: ዐርክ፡ ወማኀፈር፡ ይበቍዑ፡ በመዋዕሊሆሙ፡ Sir. 40, 23; Jer. 15, 10; ኢይበቍዕ፡ ንዋይ፡ Prov. 11, 4; Hen. 52, 8; ዘኢይበቍዕ፡ *inutilis* Job 15, 3; Prov. 28, 3; Sap. 1, 11; c. ለ፡ prs.: ይበቍዕ፡ ለርእሱ፡ *sibi ipsi prodest* Sir. 20, 28. 37, 7; Chr. Ta. 7; ኢይበቍዕ፡ መዛግብት፡ ለኃጥአን፡ Prov. 10, 2; Sir. 30, 19; c. Acc. prs.: እንስሳ፡ ዘይበቍዐከ፡ Sir. 7, 22; ኢይበቍዕዎሙ፡ Jes. 30, 5. 6; ነበብክሙ፡ ዘኢይበቍዐክሙ፡ 59, 4; ተለዉ፡ ዘኢይበቍዖሙ፡ Jer. 2, 8. 7, 8; ኢበቋዕኩ፡ ወኢይበቍዑኒ፡ 15, 10. 16, 19; Rom. 2, 25; Tit. 3, 8; Hebr. 4, 2; ኢይክል፡ በቍዖታ፡ ለነፍሱ፡ Sir. 37, 19; c. ለ፡ rei (*ad*): ለኀዳጥ፡ ትበቍዕ፡ 1 Tim. 4, 8; 2 Tim. 4, 11; Matth. 5, 13; ኢይበቍዕዎሙ፡ ለረድኤት፡ Jes. 30, 6; ነገረ፡ ሐሰት፡ ዘለምንትኒ፡ ኢይበቍዐክሙ፡ Jer. 7, 8. 16, 19, vel c. Acc. utilitatis: ምንተ፡ ይበቍዐኒ፡ Sir. 20, 16; ምንተ፡ ይበቍዕ፡ ሥዊዕ፡ ለአማልክት፡ 30, 19; Matth. 15, 5. b) impers.: Marc. 5, 26; አልቦ፡ ዘይበቍዕ፡ Job 9, 27; seq. ለእመ፡ *si* Gen. 37, 26; Matth. 16, 26; Jac. 2, 14; seq. ዘ፡ *quod:* Job 4, 2; 4 Esr. 6, 42. 7, 18. 21; seq. ከመ፡, ut: ምንተ፡ ይበቍዐነ፡ ከመ፡ ንሑር፡ ኀቤሁ፡ Job 21, 15. 3) *idoneum, aptum, commodum esse*, c. ለ፡ rei (*ad*, vel Dat.), de rebus et hominibus: Act. 27, 12 rom.; ይስሐቅ፡ ይበቍዕ፡ ለዛቲ፡ ሢመት፡ Sx. Hed. 9; ይበቍዕ፡ ለምግበ፡ ንዋዩ፡ F. N. 32; c. Acc. prs.: *idoneum videri alicui*, ut: አልቦ፡ ዘትበቍዖ፡ ለከዊን፡ እሙ፡ *nulla ei idonea videbatur* Org. 1. 4) *se utilem praebere* alicui, ei *se accommodare* vel *commodare* rem, *gratificari, favere:* c. Acc. prs., እግዚ"፡ በቍዐኒ፡ በኵሉ፡ Jsp. p. 330; ተወከፍ፡ ንስሓየ፡ ወብቋዕ፡ ለፈውሶትየ፡ p. 293; እስእለክሙ፡ ብቍዑኒ፡ 1 Petr. 2, 11; አኀውየ፡ ብቍዑኒ፡ Genz. f. 71. Hinc formula obtestandi: ብቍዐኒ፡, ብቍዑኒ፡ (proprie: *gratificare* vel *-camini mihi;* etiam ብቅዐኒ፡, ብቅዑኒ፡) *obsecro, quaeso, oro te* vel *vos* (δέομαι): Gen. 19, 18; Act. 8, 34; 2 Cor. 10, 2; 4 Esr. 3, 69; seq. Imperativo vel Optativo: Gen. 44, 18; 4 Esr. 10, 52; Luc. 9, 38; Act. 21, 39 rom.; 26, 3. 27, 34 Platt; Num. 12, 11. 22, 16; seq. ከመ፡ c. Subj.: ብቍዐኒ፡ ከመ፡ ትግበር፡ 1 Esr. 4, 46.

ተበቍዐ፡ III, 1 1) *utilitatem percipere, juvari:* ትሩፋት፡ ዘይትበቍዑ፡ ባቲ፡ ዘይትመርሑ፡ ቦቱ፡ *virtutes quibus juvantur ii, qui eum* (episcopum) *ducem sequuntur* Phlx. 15. 2) *utilitatem* vel *commodum afferri:* ዘይትበቋዕ፡ ቦቱ፡ ለሎቱ፡ *res, qua ei utilitas affertur* F. N. 39, 2.

አስተብቍዐ፡, rarius አስተበቍዐ፡ (ut Esth. 7, 7. 8, 3 var.) IV, 1 [non est, quod cum Ludolfo radicem ab antecedente diversam statuamus, vel بَقَا ܒܥܐ huc referamus] 1) *sibi gratiam petere, in beneficii loco et gratia petere* alqd, c. Acc. rei et በኀበ፡ vel እምኀበ፡ vel እምነ፡ prs., ut: ሐሴተ፡ ስእለተ፡ አስተበቍዕ፡ በኀቤከ፡ Kuf. p. 126; አስተብቍዓ፡ እምኀበ፡ ኢላም፡ Kuf. p. 45. 70. 108; Hen. 63, 1; c. Acc. prs.: ናስተበቍዐከ፡ δεόμεθα *da nobis hanc veniam, bona venia oramus, quaesumus* Gen. 43, 20; Ex. 4, 10; Gen. 17, 18. 2) in genere: *precibus appellare* alqm i. e. a) *rogare, petere, orare, postulare* (plerumque παρακαλεῖν et ἀξιοῦν) Hen 14, 7. 39, 5. 40, 6. 83, 10; c. Acc. prs.: Deut. 13, 17; 1 Reg. 22, 4; Prov. 1, 11. 8, 4; እመ፡ አስተብቍዐከ፡ ጸላኢከ፡ ἐάν σου δέηται 26, 25; ከመ፡ ኢትግባእ፡ ታስተበቍዖሙ፡ Sir. 30, 28; παραιτεῖσθαι Esth. 7, 7; Hen. 62, 9; Matth. 8, 31. 18, 32. 26, 53; Marc. 1, 40. 5, 23; Act. 16, 15; c. ኀበ፡ prs. Sap. 13, 17 seq.; c. በእንተ፡ causae: Hen. 13, 6. 83, 2; Philem. 10; Sap. 13, 17 seq.; c. Acc. rei: ምንተ፡ ዘታስተበቍዕኒ፡ Esth. 5, 3; 1 Esr. 4, 46; seq. ከመ፡ c. Subj. verbi: Matth. 14, 36; Marc. 5, 17. 6, 56; Hen. 63, 1. 84, 5; Esth. 8, 3; Jer. 7, 16; Dan. 1, 8; Asc. Jes. 8, 23; Herm. p. 20; vel seq. Subj. verbi: አስተበቍዕ፡ ባዕደ፡ ይግበር፡ ሊተ፡ Job 30, 24; Matth. 8, 34; Marc. 5, 18; Luc. 8, 41; አስተብቍዖትየ፡ τὸ ἀξίωμά μου Esth. 7, 3; Lit. 165, 1; ጸሎታት፡ ወስእለታት፡ ወአስተብቍዖታት፡ Genz. f. 23. α) *precibus urgere* παραβιάζεσθαι 4 Reg. 5, 16. β) *deprecari, intercedere pro* aliquo, c. በእንተ፡ (vel ለ፡) Hen. 89, 76; Jer. 7, 16. (11, 14); Lit. Cyr. b) *consolari*, παρακαλεῖν, Gen. 37, 35; 2 Reg. 10, 3; ኢታብዝኑ፡ አስተብቍዖትየ፡ (v. ናዝዞትየ፡) Jes. 22, 4; 1 Thess. 3, 2

Platt. c) *adhortari, admonere* Rom. 12, 1. 16, 17; 1 Tim. 1, 3; 1 Cor. 4, 16. 16, 15; 2 Cor. 6, 1. 8, 6.

በቍዕ፡ part. (passim **በቍዕ፡** exscriptum), f. **በቍዕት፡** (Org.) 1) *utilis, fructuosus, frugi:* **በቍዓኒሃ፡** (v. **በቍዓኒሃ፡**) τῶν χρησίμων αὐτῆς Zach. 6, 10; **በቍዓን፡** εὔχρηστοι Herm. p. 13; c. **ለ፡** prs. Rom. 1, 14 rom.; Philem. 11. Nonnumquam subst. (i. q. **በቍዕ፡**), ut: **ፃማሆሙ፡ዘእንበለ፡በቍዕ፡** *sine utilitate* i. e. *inutilis* (ἄχηστος) Sap. 3, 11; 2 Tim. 2, 16; **አልቦቱ፡በቍዐ፡** Hebr. 7, 18; etiam *irritus*, ἄκυρος, **ዘእንበለ፡በቍዕ፡** II Can. Ap. 72. 2) *idoneus, aptus, dignus:* ἐπιεικής 1 Tim. 3, 3; εὔχρηστος c. **ለ፡** rei 2 Tim. 2, 21; **በቍዐ፡ረሰየኒ፡** ἄξιόν με ἡγήσατο Herm. p. 20. 27.

ብቁዕ፡ part. *utilis, idoneus*, c. **ለ፡** prs. Herm. p. 13 (bis); c. **ለ፡** rei Herm. p. 23.

በቍዕ፡ subst. *usus, utilitas:* **ምንት፡ውእቱ፡እጓለ፡እመሕያው፡ወምንት፡በቍዑ፡** (v. **በቍዑ፡**) Sir. 18, 8; **ዘአልቦ፡በቍዕ፡** *inutilis, vanus:* **ኢትፍቅድ፡ብዙኀ፡ውሉደ፡እለ፡አልቦሙ፡በቍዐ፡** (v. **በቍዐ፡**) 16, 1; **ይሁብ፡አብድ፡ዘአልቦ፡በቍዐ፡** (v. **በቍዐ፡**) 20, 14; **ለዘአልቦ፡በቍዐ፡ወሀብኩ፡ኀይልየ፡** Jes. 49, 4; Num. 21, 5.

በቋዒ፡ n. ag. 1) *utilis, frugi*, de hominibus **ኦኀው፡በምንዳቤ፡በቋዕያን፡ይከውኑ፡** Prov. 17, 17; **በቋዕያኒሃ፡** Zach. 6, 10 var.; **ኮነ፡በቋዒ፡ለኵሉ፡** *omnibus utilis factus est* Org. 1. 2) *idoneus*, de hominibus F. N. 41, 5; homines qui sui judicii sunt, **ኮኑ፡በቋዕያን፡ከመ፡ይሥርዑ፡ንዋዮሙ፡** F. N. 24, 3. 3) *gratificator, largitor, benefactor*, de Deo, qui nominatur **በቋዒ፡ለኵሉ፡** Kid. f. 22, et **በቋዒ፡ተድላ፡ዘኢይመውት፡** Prec. Mat.; Enc. Ter 25; de Maria: **በእንተ፡ማርያም፡ወላዲትከ፡(ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡)ምሕልላነ፡ባርክ፤በእንተ፡ማርያም፡ሐፃኒትከ፡ም"፤በ"፤በእንተ፡ማርያም፡በቋዒትከ፡ም"፡በ"፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

በቍዔት፡, etiam **ብቍዔት፡** subst., Pl. **በቍዔታት፡** 1) *usus, utilitas, commodum:* **ኢይከውነከ፡ለበቍዔትከ፡** 2 Reg. 18, 22; **ኢይከል፡በቍዔታ፡ለነፍሱ፡** (v. **በቍዖታ፡**) Sir. 37, 19; Chr. ho. 8; Hen. 102, 6. 2) *efficacitas:* **ቃላተ፡በቍዔት፡** (erbauliche Reden; *verba profectura algd* ad animos excitandos) Sx. Haml. 7. 3) *gratificatio, beneficium:* Deus **አበ፡በቍዔታት፡** Const. Ap. 21. 4) sensu forensi: *ususfructus:* **እመ፡ኢተፈጸመ፡ነሢአ፡በቍዔት፡በቲ፡** F. N. 28. 41 (vid. **ሕስት፡** sub **ወሐሰ፡**); **በቍዔታት፡** F. N. 28.

በቍዓት፡ subst. i. q. **በቍዔት፡** n. 1., ut: **እስመ፡ጾም፡በቍዓት፡በቲ፤ጾም፡ቅድስት፡ይእቲ፡** Deg.; **ከመ፡ያርኢ፡ዐበየ፡በቍዓታ፡ለሕማማት፡** (*magnitudinem utilitatis passionum* Christi) Chr. ho. 8.

ብቁዓን፡(ብቍዓን፡) subst., id. 2 Reg. 18, 22 var.

አስተብቋዒ፡ n. ag. *rogator, precator* a) *supplex, supplicator:* **ገሞራውያን፡ይንበሩ፡በኵሉ፡ሕይወቶሙ፡ምስለ፡አስተብቋዕያን፡** (qui sunt unus ex ordinibus poenitentium) F. N. 48. b) *intercessor, deprecator*, c. **ለ፡** *pro* et **ኀበ፡** *ad* vel *apud:* Lit. 170, 1; episcopi **አስተብቋዕያን፡ለክሙ፡ኀበ፡እግዚ"፡** F. N. 5.

መስተብቍዕ፡ subst. *intercessio, deprecatio*, **በእንተ፡ንጉሥ፡** *pro rege* Cod. Mus. Brit. XXXIII.

በቍጸ፡ I, 1 *congerere* vel *componere* et *accendere*, prunas: **ነሃቢ፡ዘይበቍጽ፡አፍሓመ፡** χαλκεὺς φυσῶν ἄνθρακας Jes. 54, 16; **ዘይበቍጽ፡አፍሓመ፡በምንሃብ፡** (gloss.) 41, 7; **ወበቍጹ፡አፍሓመ፡** ἀνθρακιὰν πεποιηκότες Joh. 18, 18.

ብቁጽ፡ vel **ብቍጽ፡** part. *congestus, compositus, accensus*, de prunis, igne: **ረከቡ፡አፍሓመ፡ብቍጸ፡** Joh. 21, 9; **አፍሓም፡ብቍጽ፡** M. M. f. 29; **አንጻሕኮ፡ለኢሳይያስ፡እንዘ፡ታለክፎ፡አፉሁ፡በፍሕመ፡እሳት፡ብቁጽ፡** Tab. Tab. 56; Deus eos liberavit **እምእሳት፡ብቁጽ፡** Enc. Tachs. 27; Sen. 14. — *Voc. Ae.:* **ብቍጽ፡ዘ፡ጨኀር፡**; *aliud:* **ብቁጽ፡ብ፡የገል፡እሳት፡የተጫረሂ፡ይ**።

በበ፡ vid. sub **በ፡**

በበሀ፡ nomen mensis Aegyptiorum secundi: (بابه) ⲡⲁⲟⲡⲓ vel ⲡⲟⲟⲡⲉ vel ⲫⲁⲟⲫⲓ, Abush. 8.

በቢል፡ „nomen avis fictae: **አዕዋፈ፡ባቢል፡ዘውእቱ፡አጎርጋናት፡፫፻**, Lib. Myst. Crediderim esse aves illas Muhammedicas ابابيل Sur. 105, 3", Lud.

በቢክ፡ nomen fructus aliusve rei, quam una e ficis horti Eden pondere aequat, ignotum (si quidem lectio sana est), Gad. Ad. f. 42.

በበየ፡ I, 2 (si non **ቤበየ፡**; vicinum est **የበበ፡**): *jubilare, laetum clamorem tollere*, prae libidine: **በበሰርከ፡ትቤቢ፡** (v. **ትየብብ፡**)**በውስተ፡ፍናዊሃ፡** Jer. 2, 23 ὠλόλυξε; at *Voc. Ae.:* **ይቤቢ፡ብ፡ይዘሬል፡**; *aliud:* **ትቤቢ፡ዘ፡ትዘር**።

ቤት፡ nomen literae alphabeti Hebraici secundae Ps. 118, 9; Thren. 1, 2. 2, 2. 3, 5. 4, 2. Ubi de psalmis agitur, siglo **ቤት፡** Ps. 118, 9—16 notatur.

ቤት፡ vel **ባት፡** n. prgr. sc. βαῖϑ, בַּת *mensura fluidorum* Hebr. (vid. Ges. thes. p. 251): **መስፈርተ፡ቤት፡** 3 Reg. 5, 11; **ባት፡ጽድቅ፡** Hez. 45, 10. 11 vrs. nov. (vid. **ባዶስ፡**).

በተረ፡ rad. inus., cui potestas *secandi* inest, vid. **መተረ፡**

በትር፡ subst., fem. et m., coll. et sing., Pl. **አብትር፡**, raro **አብታር፡** (Num. 17, 17), 1) *virga* Gen. 30, 37—41; Herm. p. 62 seq.; **ትወጽእ፡በትር፡እምሥርወ፡እሴይ፡** Jes. 11, 1; **አብትረ፡ልብኔ፡** κλῶνες ἀγροῦ Job 40, 17. 2) *baculus, scipio, pedum, sceptrum*, Gen. 38, 18. 25; Ex. 4, 3 seq.; Num. 17, 17 seq.; Kuf. 41; Mich. 7, 14; Zach. 11, 7 seq.; Hez. 20, 37. 37, 16 seq.; **ዐቀበ፡መርዔቶ፡በበትሩ፡** Enc. Mag. 27; Ps. 22, 5; **ኢትጹሩ፡በትረ፡** Clem. f. 45; Matth. 10, 10; **በትረ፡ብርዕ፡** Hez. 29, 6; Jes. 36, 6; **ይሰብሩ፡ለበትረ፡ኃጥኣን፡** Sir. 32, 23; Hen. 48, 3; **በበትሩ፡እንተ፡ወርቅ፡** Esth. 4, 11. 5, 2. 8, 4; **በትር፡እንተ፡ዲበ፡ክሣዱ፡** Jes. 9, 4; **ይእኀዙ፡በትረ፡** Ep. Jer. 13; Jer. 31, 17; **በትረ፡ኀጺን፡** Ps. 2, 9; Apoc. 2, 27; **በትረ፡ብርሃን፡** Sx. Teq. 18 et Enc.; baculus, quo frumentum excutitur Jes. 28, 27; *fustis* Dan. ap. 13, 26; ῥόπαλον Prov. 25, 18; fullonis **በትረ፡መሃፒል፡** Sx. Teq. 27 Enc.; *bacillum* ferreum **በትረ፡ኀጺን፡** (inter cruciatus instrumenta) Vit. Barb.; Sx. 3) *virga, baculus, scipio* i. e. castigandi instrumenta: **ዘይምሕክ፡በትሮ፡** Prov. 13, 24; Job 9, 34; **ቍስለ፡አብትር፡** var. Sir. 28, 17; **በትረ፡**

መበትየ፡ Jes. 10, 5; Thren. 3, 1; 1 Cor. 4, 21. 4) *tribus, stirps* populi: እንተ፡ትንእስ፡በትረ፡ነገዶሙ፡ 1 Reg. 9, 21. 10, 19. 20; 3 Reg. 11, 3; በትረ፡ነገድ፡ Euc. Genb. 10 (Lud.); Org.

በትረ፡ያርክ፡ n. prgr. *patriarcha* (ecclesiae) Sx. Mag. 13; Enc. Tachs. 1.

በታሮን፡ n. prgr. πατέρων, *patrum*: ደብረ፡በታሮን፡ዘውእቱ፡ብሂል፡ደብረ፡አበው፡ Sx. Sen. 18.

በተከ፡ I, 1 [بَتَكَ *dissecuit, amputavit* (مَتَكَ); بَتَّ *secuit, resecuit, abrupit*; فَتَقَ *fidit, rupit*] Subj. ይብትክ፡, 1) *rumpere, abrumpere, divellere* (hebr. נתק), vincula, laqueos, funes, al.: Ps. 2, 3; Jud. 16, 9; እበትክ፡ማኅሜከ፡ Nah. 1, 13; በተከ፡መአስረ፡ Jer. 5, 5; Hez. 24, 23 var.; ብትክ፡ Genz. f. 115 (vid. sub አሥጋሪ፡). 2) *discindere, abscindere*, caput alicujus, Enc. Mij. 15 (Lud.). — Schol. *Voc. Ae.* vid. sub መተረ፡

አብተከ፡ II, 1 *dirimendam curare* litem (cfr. መተረ፡): ታብትክ፡ቃሎሙ፡በኀበ፡እግዚ"፡ Ex. 18, 19.

ተበትከ፡ III, 1 *rumpi, abrumpi, divelli, abscindi*: ይትበተክ፡ፈትል፡ Jud. 16, 9; Koh. 4, 12; Ex. 28, 28 (et 36, 31 in C); ኢይትበተክ፡ቶታን፡አሣእኒሆሙ፡ Jes. 5, 27; አሕባል፡ዘኢይትበተክ፡ 33, 20. 23; Jer. 10, 20 vrs. alt.; ተበትከ፡ሥርወ፡ልብየ፡ Job 17, 11; ይትበተክ፡መሣግሪሆሙ፡ Luc. 5, 6; መሠረተ፡ሃይማኖት፡ዘኢይትበተክ፡ Lud. (sine auct.); ተበትከ፡እብን፡እምደብር፡ (v. ተመትረ፡) Dan. 2, 34. 45.

ብቱክ፡ part. *ruptus, abruptus, discissus* Jos. 9, 3; መሥገርት፡ብቱክ፡ Jes. 19, 9.

ብትክ፡ subst. *discerptum, dilaniatum* Lev. 19, 7; Act. 21, 25 rom.; Clem. f. 96. 118. 141; Syn. f. 396; Kbr. Nag. n. 9.

ብትክት፡ n. act. *ruptio, ruptura* Jud. 16, 7. 8.

ብኄ፡ et **ቢኅ፡** (vel ቢሕ፡) subst., Pl. ቢኃት፡ (ቢሓት፡) *hippopotamus* [ⲡ-ⲉϩⲉ?]: ተጠምቀ፡በማይ፡ዕሉቂ፡ከመ፡ቄርነንዓት፡ወዐንጓጓት፡ወብሔ፡ M. M. f. 308; አክይስት፡ወዐናብርት፡ወሐገጻት፡ወዐናጕጕ፡ወቢሓት፡ወቄርነንዓት፡ Macc. f. 12; Lit. 176, 4. — De eo vid. Lud. hist. Ae. I, 11 n. 1 et comm. p. 155 seq. (amh. ጉማሬ፡).

በኊበኆ፡ (Ludolfus postulat በኊብኆ፡, at ኆ litera a ratione caeterarum gutturalium aliquantulum recedit) quadrl. I. [respondent ܒܚܡ, בחק; باخ (بُووخ) et بَخْو] *putrescere, putrere, putrefieri, cariosum esse vel fieri*: ይበኆብኊ፡እገሪሆሙ፡በመግል፡ Hez. 7, 17; ውስተ፡ኵሉ፡መሌሊት፡ይበኆብኊ፡ (v. ያበ"፡) መግል፡ 21, 7; ይበኆብኊ፡አቍያጺ፡እገሪሁ፡ (βρωθείησαν) Job 18, 13; ኵሎሙ፡እለ፡ይበልዑከ፡ይበኆብኊ፡ (v. ይትበልዑ፡) Jer. 37, 16; በኊበኆ፡ሥጋየ፡በዕፄያት፡ Job 7, 5; de ossibus Ps. 37, 5; በቍስለ፡ኀጢአት፡ሥጋየ፡በኊበኆ፡ወፄአ፡ Enc. Nah. 21; de ligno Gad. T. Zion; radice Jes. 5, 24. — *Voc. Ae.*: በኊበኆ፡ዘ፡በሰበሰ፡

አበኊበኆ፡ II *putredinem efficere* Hez. 21, 7 var.

ብኅቡኅ፡ part. *puter, putridus, cariosus* Job 24, 20 var.; 41, 18 var.

ብኊብኊ፡ et **በኊበኊ፡** adj., *puter, putridus, cariosus*; ዕፅ፡ብ"፡ (v. ብኅቡኅ፡) Job 24, 20. 41, 18 (v. ብኅቡኅ፡ et በኊበኊ፡).

ብኊባኄ፡ et **ብኅባኄ፡** subst. *putredo, putor, caries, foetor*, Lud. e Mss. Colb.; እሬኢ፡ንስሐተ፡ሥጋየ፡ከመ፡ብኅባኄ፡ዐንበሳ፡ ὥσπερ ὀσμὴν λέοντος Job 6, 7.

ብኅባኄ፡ *compositio* vid. sub ብሕባሔ፡

አንባኀብኀ፡ *strepere* vid. sub ባሕበሐ፡

ብናሴ፡ n. prgr., unum e nominibus lunae Hen. 78, 2; *Voc. Ae.*

I. **በነተ፡** I, 2 [denom. a ብንት፡] *tributum facere* vel *conferre, vectigal pendere*: ወለዘሂ፡ጸባሕተ፡ጸብሑ፡ወለዘሂ፡ብንተ፡በንቱ፡ τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον. τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος Rom. 13, 7.

ብንት፡ subst. *tributum, munus, vectigal* Act. 16, 16. 19; Rom. 13, 7. [cfr. מְנָת ܡܢܬܐ *pars, portio*; مَنّ *donum*, nec non מִנְחָה مِنْحَة]. — *Voc. Ae.*: ብንት፡ዘ፡የበረከት፡; *aliud*: ብንት፡ዘ፡እምኃ፡ወበዘ፡የሻያ፡ወበዘ፡ዐስብ ።

II. **ብንት፡** subst., fem. et m. [i. q. בַּת بِنْتُ ܒܪܬܐ *filia*]; non usitatum nisi conjunctum cum ዐይን፡, sc. ብንተ፡ዐይን፡ *pupilla* oculi (i. q. بِنْتُ ٱلْعَيْنِ; vid. etiam Ges. thes. p. 86 sub אִישׁוֹן), κόρη Deut. 32, 10; Ps. 16, 9; Prov. 7, 2; Zach. 2, 8; Sir. 17, 22; θυγάτηρ ὀφθαλμῶν ኢታረምም፡ብንተ፡ዐይንኪ፡ Thren. 2, 18; ብንተ፡አዕይንቲሁ፡ይሬኢ፡ጽልመተ፡ Prov. 20, 20 hebr.; Hen. 100, 5; እምነ፡ብንተ፡አዕይንቲሁ፡ ἀπὸ τῶν κάνθων τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ Tob. 11, 12; ብንተ፡አዕይንቲሁ፡አዝረቅ፡ከመ፡ኒል፡ Sx. Haml. 8; ብንተ፡አዕይንቲሁ፡ከመ፡ኵሕል፡ ibid.; Enc. Tachs. 11.

ብእሰ፡ I, 1 [بَؤُسَ *strenuus et audax fuit*, بَئِسَ *malis et damnis afflictus, miser fuit*; ܒܐܝܫܐ *malus*; ܐܬܒܐܫ *displicuit*; בָּאַשׁ *male oluit*; amh. ባሰ፡ *malum* vel *pejorem esse* vel *fieri*; arab. etiam بَهْس *audacia*, et بَاسَ *asper fuit*] Subj. ይብአስ፡ 1) *asperum* i. e. *acerbum, vehementem esse*, de dolore: ወእመሂ፡አርመምኩ፡ይብእሰኒ፡ (mihi) ሕማምየ፡ Job 16, 6. 2) *malum* vel *pejorem esse* vel *fieri*: ዘላዕለ፡ኃጥአን፡ይብእስ፡ምስብዒተ፡ዝንቱ፡ኵሉ፡ Sir. 40, 8; c. c. Acc. prs. *alicui*, sc. a) *male vertere* alicui: ይብእሰከ፡ረጊጸ፡ውስተ፡ቀኖተ፡በሊኅ፡ Act. 9, 5 Platt; Luc. 11, 26; እስመ፡ደኃሪታ፡(ለሐሰት፡) ትብእሰከ፡ οὐκ εἰς ἀγαθόν ἐστι Sir. 7, 13. b) *malum videri* alicui, *displicere*: ብእሶ፡ለንጉሠ፡ፋርስ፡እስመ፡ εὗρεν ἀδικίαν ὅτι 4 Reg. 17, 4; eundem in modum Lud. interpretatur locum Lev. 20, 22. c) *adversum, infestum, noxium, perniciosum esse* alicui, *nocere*: ለእመቦ፡ዘብእሰከ፡ ἐὰν εἰς σὲ πλημμελήσῃ Sir. 26, 11; አእምር፡ዘይብእሳ፡ τί πονηρὸν αὐτῇ 37, 27; ለዘላፉ፡ኢይብእስከ፡ 19, 7; Lev. 20, 22; βλαβερός 1 Tim. 6, 9; ይብእሶሙ፡ βλαβερόν ἐστι Chr. ho. 8; Act. 28, 6 Platt; Herm. p. 30; ኢይብእስከ፡ለሥጋከ፡ p. 18.

አብአሰ፡ II, 1 *male habere, aspere tractare, vexare*: ያብእሳ፡ለነፍስከ፡ (v. ያአክያ፡ለልብከ፡) Koh. 7, 23 (22).

ተበአሰ፡ (nonnumquam ተባአሰ፡ scriptum) III, 1 *se asperum* vel *violentum praebere, vim adhibere*, a) *vires contendere, acriter agere, contendere et laborare*: ወተበአሱ፡

ይትመየጡ፡መንገለ፡ምድር፡ Jon. 1, 13; ተበአሰ፡ያድኅኖ፡ Dan. 6, 14. b) *vim facere* vel *afferre* alicui, *cogere*, c. Acc.: ተበአሳ፡ወአድከማ፡ 2 Reg. 13, 14; ከመ፡ትትበአሰ፡ይስክብ፡ ምስሌሃ፡ Kuf. p. 138.

ተባአሰ፡ (plerumque ተበአሰ፡ scriptum) III, 3 *pugnare, luctari, contendere, dimicare, conflictari, certare*, et de altercantibus, et de bellum gerentibus Ex. 21, 22; ደቂቀ፡ እምየ፡ተባአሱ፡በእንቲአየ፡ Cant. 1, 6; Hen. 15, 11; Kuf. p. 42; Gen. 26, 20; Lev. 24, 10; Jac. 4, 2; c. c. ምስለ፡ *cum* i. e. *contra* Deut. 25, 11; Jud. 11, 25; Ps. 143, in tit.; 151 in tit.; Kuf. 23; Hen. 90, 11—13; Act. 14, 2; c. Acc. (*impugnare, oppugnare*) Gen. 26, 22; 2 Par. 27, 5; ለዘይትበአሰከ፡ተዐገሥ፡ Hom. Joh.; nisi hoc fecero, እግዚ"፡ይትበአሰኒ፡ Ssal. Req.; ይትባአሱ፡ምክረ፡እግዚ"፡ Cyr. ad Th. f. 9; c. ምስለ፡ vel. ለ፡ *a partibus* alcjs vel *pro* aliquo: እሉ፡ተባአሱ፡ምስለ፡ዳዊት፡ 1 Par. 12, 21; ሊተ፡ Org.; c. በእንተ፡ rei (*pro*): ተባአስ፡በእንተ፡ጽድቅ፡ ἀγώνισαι περὶ τῆς ἀληθείας Sir. 4, 28.

አስተባአሰ፡ (etiam አስተበአሰ፡ scriptum) IV, 3 *contentionem excitare, ad conflictionem, certationem commovere* vel *adducere:* ዘያስተባእስ፡ወዘያስተሳልም፡በምንትኒ፡ግብር፡ኢይደልዎ፡ከመ፡ይኩን፡ስምዐ፡በውእቱ፡ግብር፡ F. N. 43, 12; c. Acc.: አስተባአሶሙ፡በጽልእ፡ Jsp. p. 306. 309. 333; M. M. f. 334.

ብኡስ፡ part. *malus, reprobus, abjectus*, ἐξεωσμένος 2 Reg. 14, 14.

ብእስ፡ subst., *improbitas* (?) 2 Reg. 14, 14 var.

ባእስ፡ subst. 1) *contentio, conflictio, pugna, luctatio*, μάχαι Prov. 17, 19; ጋእዝ፡ወባእስ፡ στάσις καὶ μάχη 17, 14. 26, 21; በባእስ፡ወበዝንጓጔ፡ይፌንዎሙ፡ Jes. 27, 8; ቦኑ፡ባእሰ፡ተባአሰ፡ምስለ፡እስራኤል፡ Jud. 11, 25. 2) „*asperitas, adversitas* quaevis" Lud. ex Org.; eodem refert Lud.: ጊዜ፡ላዕሌየ፡ያመዐብል፡ባእስ፡ *cum me instar fluctuum obruit adversitas*, Enc. Hed. 16, et ex Carm. Greg. affert: ባእሰ፡ቍር፡ *asperitas* (vel *injuria*) *frigoris*.

ብእሲ፡ subst. [vir a vi, strenuitate, fortitudine dictus, sicut גֶּבֶר], m., nonnisi in Sing. usitatum (pro Pl. frequentant ዕደው፡) 1) *vir*, ἀνήρ sexcenties, ut Gen. 4, 23. 19, 8. 39, 1. 2. 42, 11; Num. 31, 35; Deut. 22, 5; Jud. 3, 29; Jos. 4, 4. 7, 14. 15; Ps. 33, 9; 1 Reg. 2, 33. 4, 12. 6, 19. 9, 1. 2. 22. 13, 15. 17, 33; 2 Reg. 17, 8; Dan. 8, 15; 1 Tim. 2, 12. a) opp. feminae *mas, masculus* (sed nonnisi de homine) Gen. 4, 1; 1 Reg. 1, 11; ትወልድ፡ወልደ፡ብእሴ፡ F. N. 24, 6 (aliâs ተባዕት፡, ሮስ፡, ዕድ፡). b) opp. pueris et senibus: *vir fortis, juvenis*, 1 Reg. 9, 2. 26, 15; 3 Reg. 2; 2; Job 38, 3; አመ፡ ኮንኩ፡ብእሴ፡ ὅτε ἐγενόμην ἀνὴρ Tob. 1, 9; ተፈሣሕ፡ብእሲ፡ በውርዙትከ፡ νεανίσκε ἐν νεότητί σου Koh. 11, 9. c) crebro opp. uxori: *maritus* (aliâs ምት፡): Matth. 19, 3; Marc. 10, 2; Rom. 7, 2. 3; 1 Cor. 7, 2; Gen. 3, 6; ብእሲ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡ Jer. 6, 11; 4 Esr. 9, 42. 44; vid. ብእሲተ፡ብእሲ፡ sub ብእሲት፡ 2) *homo*, ἄνθρωπος, creberrime, ut Gen. 6, 9. 32, 25. 37, 15. 41, 33. 42, 11; Ex. 2, 11; 1 Reg. 13, 14; Ps. 51, 6. 87, 4; Joh. 16, 21. 19, 5; 2 Cor. 12, 2; Phil. 2, 7; Rom. 5, 12. 16—18; ብእሲ፡አብድ፡ Sir. 4, 27. 23, 15; ብእሲ፡ዘማዊ፡ 23, 17. 25, 7; ብእሲ፡ጠቢብ፡ 20, 27; ብሉይ፡ ብእሲ፡ ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος Eph. 4, 22; Rom. 6, 6; ሐዲስ፡ ብእሲ፡ Eph. 4, 24; ቀዳማዊ፡ብእሲ፡ 1 Cor. 15, 47; ብእሴ፡ እግዚ"፡ 1 Tim. 6, 11; 1 Reg. 9, 6. 10. a) *aliquis* Jud. 6, 8; Cant. 8, 7; Matth. 18, 12; Marc. 14, 13; Luc. 8, 27; Act. 8, 27; ብእሲ፡ዘይብል፡ Enc. Mij. 14; Mag. 29 (Lud.); maxime in libris ex Arabico translatis. b) repetitum ብእሲ፡ብእሲ፡ vel *quisque, quilibet* Hez. 14, 4; Ex. 16, 29; Lev. 15, 2. 17, 8. 10. 18, 6, vel *singuli* Cant. 3, 8; 2 Esr. 14, 19. c) *alter:* ብእሲ፡ቢጾ፡ Jes. 19, 2. 41, 6; ብእሲ፡እምቢጹ፡ Koh. 4, 4; ብእሲ፡እኁሁ፡ Jes. 9, 19; Hebr. 8, 11; ብእሲ፡ዲበ፡ብእሲ፡ Jes. 3, 5. d) passim in st. c., sequente nomine rei vel qualitatis, eum notat, cui illa tamquam attributum convenit, ut: ብእሴ፡ሰላም፡ *pacificus, pacis amator* Ps. 36, 39; ብእሴ፡ሐቅል፡ ἄγροικος Gen. 25, 27; ብእሴ፡ዕዳከ፡ *debitor tuus* Deut. 24, 11; ብእሴ፡ደም፡ *sanguinolentus* Ps. 5, 7; 2 Reg. 16, 7. 8, vel *mortis reus* ἀνὴρ θανάτου 3 Reg. 2, 26; ብእሴ፡ዐመፃ፡ 2 Thess. 2, 3.

ብእሲት፡ subst., fem., nonnisi in Sing. usitatum (pro Pl. frequentant አንስት፡ vel አንስትያ፡); in Vocativo ብእሲቶ፡ (ut Judith 11, 1; Luc. 13, 22. 22, 57; Joh. 4, 21. 20, 13. 15) vel ኦብእሲቶ፡ (Joh. 2, 4; Matth. 15, 28; Chr. Ta. 15) 1) *femina, mulier*, plerumque adulta, sive nupta, sive innupta: ብእሲት፡ድንግል፡ Lev. 21, 13; Sir. 15, 2; Gen. 24, 5; Esth. 2, 4; በእደ፡ብእሲት፡ ἐν χειρὶ θηλείας Judith 13, 15; ልህቀ፡ አጥባትኪ፡ወኮንኪ፡ብእሲተ፡ Hez. 16, 7; ብእሲት፡ሐፃኒት፡ Ex. 2, 7; ብእሲት፡ዕንስት፡ 21, 22; ብእሲ፡ወብእሲት፡ 21, 28. 29. 35, 25; Lev. 12, 2. 18, 17. 19; ብእሲት፡ትክት፡ 20, 18; ብእሲት፡ዘማ፡ 21, 7; Deut. 22, 5; ብእሲት፡ነቢይት፡ Jud. 4, 4; አሐቲ፡ብእሲት፡ 9, 53; Ruth 3, 8; ብእሲት፡ መበለት፡ 2 Reg. 14, 5; 3 Reg. 11, 26; Matth. 5, 28; ብእሲተ፡ኀይል፡ Ruth 3, 11. Passim: *unaquaeque, quaelibet* ut Ex. 3, 22. 11, 2. 2) *uxor, conjux* Gen. 2, 22—25. 11, 29; Ex. 21, 3; ብእሲት፡እንተ፡ተኀድግ፡ምታ፡ Sir. 23, 22; ብእሲተ፡ሐፅንከ፡ 9, 1. 7, 26; Jer. 3, 1; ብእሲትከ፡ Ps. 127, 3. 108, 8; Mal. 2, 14; Matth. 27, 19; አውሰበ፡ብእሲተ፡ Gen. 25, 1; ነሥአ፡ብ"፡ 26, 34. 28, 1; Kuf. 25; ኮነተኒ፡ብእሲትየ፡ Gen. 20, 12; ነሣእካሃ፡ትኩንከ፡ብእሲተ፡ Deut. 21, 11. 13. 22, 19; ኢትንሣእ፡ብእሲተ፡ለወልድየ፡ Gen. 24, 3. 4; 4 Esr. 9, 46; etiam de concubina et de sponsa Gen. 16, 3. 30, 4. 29, 21; ብእሲተ፡አቡከ፡ *noverca tua* Lev. 18, 8. 11; Deut. 23, 1; crebro *nupta, marita* appellatur ብእሲተ፡ብእሲ፡ Deut. 5, 17; Gen. 20, 3; Jer. 9, 2; Prov. 6, 24; Job 31, 9; Sir. 9, 9; vel ብእሲተ፡ባዕድ፡ 9, 8. 41, 20. 21.

መብእስ፡ (etiam መብአስ፡ Lud.) subst., m. et fem., *quidquid asperum et salebrosum est*, ut locus, regio, via; *salebra*; usurpatur a) subst.: ይኩን፡ኵሉ፡መብእስ፡መጽያሕተ፡ τὰ σκολιά Jes. 40, 4. 42, 16; Luc. 3, 5; ገብሩ፡መብእሰ፡ ፍናዋተ፡ ἔθηκαν ἐν τοῖς πεδίοις σκάνδαλα Judith 5, 1; ኮነ፡ ፍናዊሁ፡መብእሰ፡ወመጽብበ፡ 4 Esr. 5, 11. 14; ኀጢአት፡ መብእስ፡ይእቲ፡ Herm. p. 32; ኅድጋ፡ለመብእስ፡ ibid.; ደብር፡መብእስ፡ውእቱ፡ τὸ ὄρος τραχὺ λίαν p. 75; ፍኖት፡መብእስ፡ Clem. f. 140; saepe trsl.: የሐውሩ፡መብእሰ፡ πορευόμενοι σκολιῶς Jer. 6, 28; መብእስ፡ይእቲ፡በኀበ፡አብዳን፡ Sir. 6, 20; መብእስ፡እበኒሃ፡ለፍኖተ፡ኃጥአን፡ 21, 10; Prov. 2, 15. b) adj.: ፍኖት፡መብእስ፡ Jer. 2, 25; Jud. 5, 6; ፍኖት፡ጠዋይ፡ወመብእስ፡ Jer. 18, 15; ቈላት፡መብእስ፡ Deut. 21, 4.

መስተባእስ፡ part. 1) *contendens, pugnator, bellator, pugnax* (ad III 3) μαχητής Joel 4, 11; Kuf. 37; Org. 4;

መስተባእሳን፡ሃይማኖት፡ οἱ τῇ δόξῃ μαχόμενοι Cyr. ad Th. f. 19; de litigantibus F. N. 43, 4. 2) *contentionem excitans, dissidia disseminans* (ad IV, 3): ኢይኩኑ፡መስተ ባእሳነ፡በእከይ፡ II Can. Nic. 28.

መስተባእሲ፡ part. c. term. adj., id. q. መስተባእስ፡ n. 1; μαχιμώτατος Cyr. ad Th. f. 6.

በአት፡ *spelunca* vid. sub በአ፡

በኡናህ፡, ብኡናህ፡ nomen mensis Aegyptiorum decimi ⲠⲀⲰⲚⲒ (بؤنه), Abush. 8; aliae nominis formae በውኒ፡ Abush. 8; በአ ውና፡ Voc. Ae.; ጰዮን፡ q. v.

በእንተ፡ *propter* vid. sub እንተ፡

በከ፡; በኪ፡ vide sub II በከየ፡

በኰሐ፡ I, 1 [contigua sunt פּוּחַ, נָפַח, נָפַח, ነፍሐ፡ *flare*] *sufflare* ignem, *sufflando excitare*, Hez. 22, 20. 21 var.

አብኰሐ፡ II, 1 *sufflare* ignem, *sufflando excitare:* ዘያበኵሑ፡ (v. ዘይ"፡) ዲቤሁ፡እሳተ፡ Hez. 22, 20; አበኵሕ፡ (v. እበኵሕ፡) እሳተ፡መዐትየ፡ 22, 21; *inflare* follem et *sufflare* eo: ዘያበኵሕ፡ምብኳሐ፡እሳት፡ φυσητήρ Jer. 6, 29; *efflare:* (አጋንንት፡) ኵሎሙ፡ያበኵሑ፡እሳተ፡እምአፉ ሆሙ፡ Gad. T. H.

ምብኳሕ፡ et መብኵሕ፡ subst. 1) *follis:* መብኵሐ፡ (v. ምብኳሐ፡) ነሃቢ፡ሥጡቅ፡ Job 32, 19; ምብኳሐ፡እሳት፡ Jer. 6, 29. 2) *sufflatio:* በብዙኅ፡ምብኳሕ፡ *multa sufflatione*, Lud. e Mss. Colb.; Org. 3 (vid. ምንሃብ፡). — *Voc. Ae.:* ምብ ኳሕ፡ዘ፡መናፍያ ።

በኰረ፡ i. q. בכר بكر ܒܟܪ, de quibus vid. Ges. thes. p. 206.

ተበኵረ፡ III, 1 (denom.) 1) *primum partum edere, primiparam esse:* እጐላት፡እለ፡ተበኵራ፡ 1 Reg. 6, 7; አባግ ዕ፡እለ፡ተበኵራ፡ Kebr. Nag. n. 73; c. Acc.: መከን፡ተበኵረ ት፡ዮሐንስሃ፡ Mavâs. n. 3 et 68. 2) *primogenitum esse:* ዮሐንስ፡እምከርሠ፡መከን፡ዘተበኵረ፡ Deg.

በኵር፡ subst. [בְּכוֹר, ܒܘܟܪܐ] m. et fem., sing. et coll., Pl. አብኵር፡ et አብኳር፡ et በኵራት፡ 1) *primogenitura*, τὰ πρωτοτόκια Gen. 25, 31. 33. 27, 36; Deut. 21, 17; 1 Par. 5, 1. 2) *primi partus proles*, sive mascula sive femella (1 Reg. 14, 49), *primogenitus, -a, -um*, de hominibus et de brutis: ኵሉ፡በኵር፡ Ex. 11, 5. 12, 29. 13, 15; በኵሩ፡ለላህም፡, ለ በግዕ፡, ለእድግ፡ Ex. 34, 19. 20; Gen. 4, 4; Deut. 12, 6. 14, 23; Tob. 5, 14; ይስማኤል፡በኵሩ፡ Gen. 25, 13. 35, 23; Num. 1, 20; 1 Reg. 8, 2. 14, 49; 1 Par. 8, 1. 39; ኤፍሬም፡ በኵርየ፡ውእቱ፡ Jer. 38, 9; እንተ፡ትወልድ፡በኵራ፡ Jer. 4, 31; Ps. 88, 27. 134, 8; Rom. 8, 29; Col. 1, 15. 18; Apoc. 1, 5; ubi alii nomini appositionis instar adjungitur, ዘ፡ praepositum habere solet: ወልዳ፡ዘበኵራ፡ Gen. 25, 25. 27, 19. 32; Ex. 4, 22; Matth. 1, 25; Luc. 2, 7; seq. Gen. fratris: በ ኵረ፡ወልድከ፡ Ex. 22, 28. 34, 20; በኵረ፡ተባዕት፡ *primogenitus inter masculos* i. e. *masculus* 13, 13; collective Hebr. 11, 28; Pl. ደቂቀ፡ዳዊት፡አብኵር፡ (v. አብኵረ፡) ዐቃብያነ፡ መንግሥት፡ 1 Par. 18, 17; አብኳር፡ (hominum) F. N. 14; trsl.: በኵረ፡አበው፡ቀደምት፡ sc. Adamus, Lit. Jac., *primus* 1 Par. 18, 17 var. — Ut videtur *juvencus*, ἁπαλός, tener Gen. 27, 9. 3) *primitiae:* በኵረ፡በለስ፡ *ficus praecox* Hos. 9, 10; Jes. 28, 4 var.; Pl. በኵራት፡ F. N. 16. 18; በኵራት፡ ይሰዐሩ፡ *primitiae abrogantur* Sx. Nah. 28.

በኵርና፡ et ብኵርና፡ subst. 1) *primogenitura, jus primogeniti* Hebr. 12, 16; Lit. 170, 4; Gen. 25, 31 var.; 27, 36 var.; ተሣየጠ፡እምኔሁ፡ብኵርናሁ፡ Sx. Nah. 28; በኵርና፡ Chr. ho. 31; Kuf. p. 88. 2) Pl. ብኵርናት፡ *primogenita:* ብፅዐናት፡ወብኵርናት፡ *votiva et primogenita* (quae offeruntur) Clem. f. 122.

ብኵርናት፡ subst. i. q. ብኵርና፡, ut: Jacobus አውጽአ፡ ለሮቤል፡እምኑልቈ፡አኀዊሁ፡ወጸገም፡ብኵርናቶ፡ለዮሴፍ፡ Genz. f. 148.

I. በከየ፡ I, 1 [בָּכָה ܒܟܐ بَكَى] Subj. ይብኪ፡ *flere, plorare,* (*vagire*) *deflere, deplorare, lamentari* Matth. 11, 17; Marc. 14, 72; Luc. 6, 25; Joh. 16, 20; Apoc. 5, 4; ብከ ዩ፡ Jes. 15, 2; ኢትብክዩ፡ Kuf. 27; ኀደገት፡በኪየ፡ (v. በከ የ፡) Tob. 6, 1; Gen. 33, 4. 43, 30; Num. 11, 10; Jud. 20, 26; 2 Reg. 15, 23; Hen. 14, 7. 89, 69; de infante Ex. 2, 6; στενάζειν, ἀνα-, κατα-στενάζειν (*gemere, singultire*) Jes. 30, 15. 46, 8; Thren. 1, 4; ብኪ፡ Hez. 21, 6; ብክዩ፡ (κόπτεσθε) Jer. 4, 8; c. Acc. prs.: Gen. 23, 2; 1 Reg. 28, 3; 2 Reg. 1, 17 (θρηνεῖν). 3, 33; Kuf. 23. 26; አምርር፡በክዮቶ፡ (v. በኪዮቶ፡) Sir. 38, 17; ብክዮ፡ለዘሞተ፡ 22, 11; Hez. 26, 16; ኢይበክ ይዎሙ፡ Jer. 8, 2. 16, 4; Luc. 23, 27; Apoc. 18, 11; c. ዲ በ፡ Hen. 95, 1; c. ላዕለ፡ prs. vel rei: 2 Reg. 1, 24; ብኪ፡ላ ዕለ፡ዘሞተ፡ Sir. 38, 16; Apoc. 18, 9; Jac. 5, 1; Luc. 19, 41; 4 Esr. 9, 41; c. በእንተ፡ vel እምነ፡ *ob, propter:* Matth. 2, 18; በእንተ፡ኵሉ፡ምንዱብ፡እበኪ፡ Job 30, 25; እመ፡በከየ፡ትለ ሚሃ፡እምኔየ፡ 31, 38; c. Acc. ብካየ፡, ut: ብካየ፡በከየት፡በ ሌሊት፡ Thren. 1, 2; በከዩ፡ብካየ፡ዐቢየ፡ Kuf. 23; እብኪ፡መሪ ረ፡ Jes. 22, 4; Matth. 26, 75. Praeterea nota: በከየ፡ላዕሌሁ፡ *flevit super eum* i. e. *coram eo, flendo adiit eum* Num. 11, 13; Jud. 14, 16. 17; vel *super eo* i. e. *in amplexu ejus* Gen. 45, 14. 15. 50, 1.

አብከየ፡ II, 1 *flere* vel *plorare facere, ad flendum movere:* በከየ፡ብካየ፡መሪረ፡እስከ፡አብከየ፡እለ፡ሀለዉ፡ሀየ፡ Jsp. p. 339; ለእመ፡ኢያበክይኒ፡በፈቃድየ፡በገዛየ፡ያበክዩኒ፡በህ የ፡ዘእንበለ፡ፈቃድየ፡ Macc. f. 25; ምንት፡ያበክየኪ፡ 1 Reg. 1, 8; Kuf. 17; 4 Esr. 9, 40 (ምንተ፡); ምንት፡ዘያበክየከ፡ Hez. 21, 7.

ተባከየ፡ III, 3 *simul, alium cum alio flere* vel *complorare:* ሶበ፡ተአምኑ፡ወተባከዩ፡በበይናቲሆሙ፡ወተሳዐ ሙ፡ Rel. Bar.

ብካይ፡ subst., m., *fletus, ploratus, lamentatio* Gen. 46, 29; በከየ፡ብካየ፡ዐቢየ፡ Jer. 38, 3, Jud. 21, 2; Koh. 3, 4; Job 16, 16; 1 Esr. 5, 62; Matth. 2, 18. 8, 12; ብካየ፡ኢያ ዜር፡ Jes. 16, 9; ብካይ፡ወላሕ፡ 22, 12; Joel 2, 12; Ps. 6, 8; ቃ ለ፡ብካይ፡ወቃለ፡ዐውያት፡ Jes. 65, 19; Jer. 9, 19 (φωνὴ οἴκτρου); ብካየ፡ገዓሮሙ፡ 3, 21; በዝኀ፡ብካይ፡ 31, 5; κοπετός Am. 5, 16.

በካዩ፡ n. ag. *flens, plorator:* ብፁዓን፡እንተ፡ተብህለት፡ ለሕዙናን፡ወለበካይያን፡ (e Matth. 5, 4) Phlx. 79; Gad. Ad. f. 35. 76.

መብክይ፡ part. (II, 1) proprie: flere faciens, i. e. *solemniter deflens, deplorans, lamentans* pro mortuis) Matth.

9, 23 rom.; M. M. f. 187; Genz. f. 129 (e Matth. 7, 12); forma **መበክያን፡** (I, 2 vel II, 2) legitur M. M. f. 197.

መበክይ፡ part. (I, 3) id.: Matth. 9, 23 Platt.

II. **በከየ፡** I, 1 [בָּקַק *evacuavit*, בּוּקָה *vacuitas*, بُوق *vanus*; etiam بَقّ et بَكَأَ huc referenda sunt] *vacuum, inanem fieri, evanescere*, de luna: **ኢይሬኢኑ፡ ፀሐየ፡ ዘያበርህ፡ ወይጠፍእ፡ ወወርኅኒ፡ ትበኪ፡** σελήνην δὲ φθίνουσαν Job 31, 26.

በከ፡ subst. 1) *vacuitas, inanitas, vanitas*, deinde pro adj.: *vacuus, inanis, vanus*, **ኵሉ፡ ክበበ፡ በከ፡** Hen. 73, 5. 78, 14; **ነገረ፡ በከ፡** 49, 4. 62, 3; **አብድ፡ ያፌደፍድ፡ ነቢበ፡ በከ፡** Koh. 2, 15; **ለከንቱ፡ ወለበከ፡ ሰርሐ፡** Job 20, 18. a) *orbitas, solitudo*, et pro adj.: *orbus, solus*: **ነበሩ፡ እስራኤል፡ በበከ፡** (sec. Hos. 3, 4) Enc. Jac. 26; **ትንበር፡ በከ፡** μενέτω ἄγαμος 1 Cor. 7, 11. b) *merus, nudus, solus*: **አኮ፡ በከ፡ በከመ፡ ትሬእይዎ፡ ለዝንቱ፡ ኅብስት፡** Lit. Chr.; Lit. Cyr. (Lud.). 2) crebrius adv. **በከ፡** a) *vane, inaniter, frustra* Hen. 55, 1. 60, 24; Koh. 2, 15; Prov. 1, 17. 3, 30; Job 21, 34; **በከ፡ ወሐሰተ፡ ገብሩ፡ አበዊነ፡ ጣዖቶሙ፡** Jer. 16, 19; **በከ፡ ጻመውኩ፡** Jes. 49, 4. b) *temere, fortuito*: **ኢትክዐው፡ ደመ፡ በከ፡ ዘእንበለ፡ ኵነኔ፡** Kuf. 21; **በከ፡ ለሊነ፡ ተፈጠርነ፡** αὐτοσχεδίως Sap. 2, 2; 1 Reg. 6, 9. c) *solum, tantummodo*: **ዐርክ፡ ለስም፡ በከ፡ ዘይትዓረክ፡** φίλος ὀνόματι μόνον φίλος Sir. 37, 1. d) *gratis* Gen. 29, 15; **ነሀብከ፡ በከ፡** Kuf. 19; **ኢነሥእ፡ እምኔሆሙ፡ በከ፡** ibid.

ቦሐ፡ inus., i. q. بَاحَ *apparuit, manifestus fuit; manifestavit*; IV *permisit*; X *putavit rem licitam*; e **ቦሐ፡** propagatum est **ብሕተ፡** q. v.

አብሐ፡ II, 1 *permittere, concedere, sinere; potestatem, facultatem, veniam dare*, abs. Hebr. 6, 3; c. **ለ፡** prs. Job 32, 14; Sir. 15, 20; plerumque c. Acc. prs. ut: **ኢያብሐ፡ አቡሁ፡** Kuf. 31; 4 Esr. 8, 9; **ንብብ፡ ለእመ፡ አብሐኩ፡** Sir. 35, 7; 1 Reg. 15, 24; seq. Subj. verbi: Gen. 18, 32. 31, 7. 44, 18; Ex. 3, 19; Jos. 10, 19; 2 Reg. 21, 10; **አባሕክሙ፡ ለሰብእ፡ ይንብብ፡ ዘከመዝ፡ ነገረ፡** Job 32, 14; **ኢያብሐ፡ መንኒ፡** (v. **መኑሂ፡**) **ያእምር፡ ግብሮ፡** Sir. 18, 4; Judith 12, 6; Dan. ap. 13, 26; 1 Tim. 2, 12; Hebr. 7, 23; Apoc. 11, 9; **ለእመ፡ አብዛኅከ፡ (ተግባረከ፡) ትጸደቅ፡ ኢያበውሐከ፡** (sc. **ብዝኀ፡ ተግባርከ፡**) Sir. 11, 10; seq. **ከመ፡** c. Subj.: Ruth 1, 16; **ኢያብሐ፡ ወኢለመኑሂ፡ ከመ፡ የአብሱ፡** Sir. 15, 20; 1 Reg. 24, 8; Kuf. 48; c. **ላዕለ፡** rei: **አብሖሙ፡ ላዕለ፡ አጋንንት፡** ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων Marc. 6, 7.

ተበውሐ፡ III, 1 *potestatem habere* vel *nancisci* a) *auctoritate et potestate pollere, dominari*, c. **ላዕለ፡**, ut: (**አጋንንት፡**) **ኢይትበውሑ፡ ላዕለ፡ ውሉደ፡ ጻድቃን፡** Kuf. 10; 4 Esr. 4, 64; Lud. comm. hist. p. 504 n. 47; c. **በ፡**, ut: **አሜሃ፡ ተበውሐ፡ (ጢጦስ፡) በኵሉ፡ ሀገር፡** Jsp. p. 377. b) *facultatem, veniam, licentiam concessam habere*, (permissum est alicui): **እስመ፡ ተበዋሕኩ፡ እትናገር፡** Gen. 18, 31; **ተበውሐት፡ ከመ፡ ታብዝኃ፡ ለኀጢአት፡** Rom. 5, 20 rom. c) *potestati suae subjectum* vel *commissum habere* alqd: **ሥርዐት፡ ቅድስት፡ ዘተበዋሕክሙ፡** Clem. f. 92. d) *licentia concessa admitti ad* alqd: **ወትትበዋሕ፡ ኀበ፡ ቅዳሴሆሙ፡** Lud. e Mss. Colb.

ተባውሐ፡ III, 3 *sibi invicem potestatem, copiam dare* vel *facere* 1 Cor. 7, 5.

አስተበውሐ፡ (et **አስተብሐ፡** Lud. e 1 Reg. 20, 28) IV, 1 et **አስተባውሐ፡** IV, 3 1) *veniam petere, petere ut liceat* vel *permittatur*, c. Acc. prs. 2 Esr. 23, 6; seq. **ከመ፡** c. Subj. 1 Reg. 20, 6. 28; seq. Subj. Act. 13, 28 rom. 2) *veniam nancisci, concessam licentiam habere*, c. **ኀበ፡** vel **በኀበ፡** prs.: **አስተባዊሖ፡ ኀበ፡ ሊቀ፡ ክህናት፡ መጽአ፡** Sx. Haml. 5; Act. 9, 14 Platt; 26, 10 Platt. 3) *veniam concedere, permittere*: Satanas **አስተባውሓ፡** (Evam) **ለበሊዐ፡ ዕፀ፡ ዕልወት፡** M. M. f. 37; **አስተበውሖቶሙ፡ ለበሊዐ፡ ንዋየ፡ ውስጥ፡** Sap. 12, 5.

ብዉሕ፡ vel **ብውሕ፡** part. 1) *potestatem* vel *licentiam habens*: **ብእሲት፡ ኢኮነት፡ ብውሕተ፡ ላዕለ፡ ርእሳ፡** 1 Cor. 7, 4; F. M. 9, 1; **ኢኮነ፡ ብዉሓነ፡** 2 Thess. 3, 9; seq. Subj. verbi: **ወኢ፩ኢ፡ ብዉሕ፡ ይባእ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ ዘእንበለ፡ ክህን፡** Jsp. p. 374; Rom. 9, 21 Platt. 2) *arbitrio* vel *potestati* alcjs *traditus* vel *concessus, permissus, licitus*: **ብዉሕ፡ ለከ፡ (ለጴጥሮስ፡) ሥልጣን፡ ዚአሃ፡** (ecclesiae) Clem. f. 241; Gen. 39, 9; **ኵሉ፡ ብዉሕ፡ ሎቱ፡** Rom. 13, 1; imprs.: *licet, integrum est, fas est*, seq. Subj. verbi: **ኢኮነሁ፡ ብዉሕ፡ ለልዑል፡ ይግበር፡ ዘፈቀደ፡** Job 22, 12; **ብዉሕ፡ ሎቱ፡ ይንበር፡ ዲበ፡ መንበሩ፡** 26, 9; Matth. 9, 6 Platt; **ብዉሕ፡ ለከ፡ ትንብብ፡ ወትግበር፡ ዘፈቀድከ፡** Clem. f. 242; **ብዉሕ፡ ሎሙ፡ ይመንኵሱ፡** F. M. 5, 2; vel seq. **ከመ፡** c. Subj.: Marc. 2, 10; **ብዉሕ፡ ለኤጲስ፡ ቆጶስ፡ ከመ፡ ይፍታሕ፡** F. M. 6, 2.

በውሕ፡ subst. *potestas, facultas*: **ኢኮነኑ፡ በውሐ፡ ለለብሓዊ፡ ይግበር፡** Rom. 9, 21 rom. (si quidem lectio sana est).

መባሕት፡ subst. *potestas, auctoritas, facultas, venia, permissio, arbitrium, licentia*: **ተውህበ፡ ሎቱ፡ መባሕት፡** Dan. 7, 6; **በመባሕተ፡ መኑ፡** Matth. 21, 23; (exspectavit) **እስከ፡ ይረክብ፡ መባሕተ፡ ቃልየ፡** Clem. f. 124; **ዲያቆን፡ ኢይግበር፡ ምንተኒ፡ ዘእንበለ፡ መባሕተ፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ አቡሁ፡** Did. 8; **ዘእንበለ፡ መባሕተ፡ መምህሩ፡** Reg. Pach.; **ንኤዝዝ፡ ከመ፡ ኢይኩን፡ ለ፩ ምንትኒ፡ እምይእዜ፡ መባሕት፡ ከመ፡ ያገዝልፍ፡ አንብሮ፡ ዕቅብት፡ ውስተ፡ ቤቱ፡** F. M. 8, 1. Hinc **መጽሐፈ፡ መባሕት፡** *libellus permissionis, auctoritas literarum, venia per literas data* Act. 22, 5. 26, 12 Platt; Abush. 50; *literae formatae, epistola communicatoria* (γράμματα τετυπωμένα, κοινωνικά, εἰρηνικά, συστατικά) Lud. comm. hist. p. 310; Can. Laod. 41 (42); **ይጽሕፍ፡ መባሕተ፡** εἰρηνικὰς ἐπιστολὰς διδόναι Can. Ant. 6 (7); etiam **መባሕተ፡ እንግዳ ።**

ቡቅ፡ vel **በውቅ፡** subst. (Sing. nondum repertus), Pl. **አብዋቅ፡** [بُوق Pl. أَبْوَاق] *lituus*: **ወይትነፋሕ፡ ቀርን፡ ወብዕዛት፡ ወአብዋቅ፡** Chr. Ax. f. 90.

ባውኒ፡ vid. **በኡናህ፡**

ቦአ፡ I, 1 [בּוֹא بَآءَ] Subj. **ይባእ፡** *intrare, ingredi, introire, inire* Gen. 6, 18; Hen. 14, 21; Jos. 6, 1; c. c. Acc. loci: **ቦአ፡ ቤቶ፡** Dan. 2, 17; Ps. 5, 8; **ቦአ፡ ጽርሐ፡** 1 Esr. 3, 3; Gen. 24, 67; **ባኡ፡ አህጉረ፡** Jer. 4, 5; **ኢይክል፡ በዊአ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡** 43, 5; **ባእ፡ ቤተከ፡** Jes. 26, 20. 13, 20; **ቦአ፡ ብሔረ፡ ግብጽ፡** Gen. 46, 6; Marc. 1, 21. 45; Matth. 6, 6; Act. 3, 3; **ዘይበውኡ፡ አብያተ፡ ሰብእ፡ ከመ፡ ይሰርቁ፡** F. M. 17, 7; c. **ኀበ፡** prs. *ad* alqm Ex. 5, 1. 7, 26. 9, 1; Gen. 34, 27; Hen. 40, 7.

81, 13; vel c. ኀበ፡ loci (*ad*) Hen. 72, 5; c. ውስተ፡ loci (*in*): ባእ፡ውስተ፡ታቦት፡ Gen. 7, 1; Ex. 40, 29; ኢትባኢ፡ውስተ፡ገራህተ፡ባዕድ፡ Ruth 2, 8; 4 Esr. 10, 1. 24; ባኢ፡ውስተ፡ጽልመት፡ Jes. 47, 5; Cant. 5, 1; Hen. 14, 10. 12; Hebr. 9, 6; (*inter*) 1 Reg. 26, 7; (*in* vel *per*) Ps. 99, 4; Hen. 72, 13. 15; c. እንተ፡ *per*: ባኡ፡እንተ፡እናቅጽየ፡ Jes. 62, 10; Joh. 10, 9; c. ማእከለ፡ *in mediam rem* vel *inter* Ex. 24, 18; Act. 19, 30; c. adv., ut: እፎ፡ቦእከ፡ዝየ፡ Matth. 22, 12; ቦአ፡ኀበ፡ሀለወት፡ሕፃን፡ Marc. 5, 40; ኀበ፡ቦአት፡ Sir. 4, 13. a) *inire* feminam, *coire*, c. ኀበ፡ feminae Gen. 16, 2. 19, 31. 29, 21; Lev. 18, 19; Kuf. 28; Deut. 25, 5; 2 Reg. 16, 21; Ps. 50 in tit.; Hen. 7, 1. b) ex Hebraismo recepta est phrasis de *duce populi*: ይበውእ፡ወይወፅእ፡ቅድመ፡ገጸሙ፡ 1 Reg. 18, 16; Num. 27, 17; de eo, qui *vivit* vel *versatur* cum aliquo Act. 9, 28. c) ingredi i. e. *admitti*, *recipi*, *adsciscì* in societatem, civitatem, ecclesiam al., *participem fieri rei*: Deut. 23, 2. 4; ኢይባኡ፡በጽድቅከ፡ Ps. 68, 32; ከመ፡ንባእ፡ውስተ፡ዕረፍቱ፡ Hebr. 4, 1; ኢትበውኡ፡ውስተ፡መንግሥተ፡ሰማያት፡ Matth. 5, 20; Marc. 10, 15; 1 Cor. 7, 18 rom. 20; እለ፡ቦኡ፡ውስተ፡ሕግነ፡ Syn.; በእንተ፡ጥምቀት፡ወ(በእንተ፡)እለ፡ይበውኡ፡ኀበ፡አሚን፡ F. N. 3. Nonnumquam in Canonibus ecclesiasticis ቦአ፡ absolute (pro ቦአ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡, ut Clem. f. 248) dicitur de eo, cui in ecclesiam intrare et sacra adire licet (opp. excommunicato), ut: (ቀዊም፡እመ፡ነስሐ፡) ይባእ፡ወይትከነስ፡ወይቅረብ፡ Clem. f. 160—164. d) *incidere* in rem: ከመ፡ኢትባኡ፡ውስተ፡መንሱት፡ Matth. 26, 41; ከመ፡ኢትባእ፡ላዕለ፡ደም፡ 1 Reg. 25, 26. 33. e) in judicium intrare cum aliquo i. e. eum in jus vocare Ps. 142, 2. f) *frequentare*: ይበውእ፡ቤተ፡መያሲ፡, ቤተ፡ብለኒ፡ Clem. f. 127. g) *inire* foedus ቦኡ፡ኪዳነ፡ 2 Esr. 20, 29. h) *subire* alqd Hen. 67, 2. i) *se immittere*, *immisceri*: ከመ፡ኢትባኡ፡ውስተ፡አሕዛብ፡ Jos. 23, 7; ውስተ፡ነገረ፡ባዕድ፡ኢትባእ፡ ἐν μέσῳ λόγων μὴ παρεμβάλλου (ne interjicias te, ne interrumpas sermonem) Sir. 11, 8. k) de rebus: *introduci*, *immitti*, *ingeri*: ቦአት፡ኀጢአት፡ውስተ፡ዓለም፡ Rom. 5, 12; ዘይበውእ፡ውስተ፡አፍ፡ Matth. 15, 17; Marc. 7, 15; Lev. 10, 18; Num. 31, 23. l) *offerri* (de collationibus): ወርቅ፡ዘቦአ፡ τὸ ἀργύριον τὸ εἰςενεχθέν 4 Reg. 22, 4 (vid. አብአ፡). m) *penetrare*, c. Acc. 2 Tim. 3, 6 rom.; c. ውስተ፡, ut: ይበውእ፡ስርዋጽ፡ውስተ፡እዴሁ፡ Jes. 36, 6; ገዓሮሙ፡ቦአ፡ውስተ፡እዘኒሁ፡ Jac. 5, 4; Ps. 17, 8; ለትባእ፡ኵሉ፡እከዮሙ፡ቅድሜከ፡ Thren. 1, 22; de oratione animos movente, in animos descendente: ነገሩ፡ይበውእ፡ውስተ፡ልብ፡ Sir. 21, 17; 2 Reg. 19, 7; Gen. 50, 21. n) *venire* in mentem alicui: ቦእክሙ፡ውስተ፡ልብክሙ፡ seq. ከመ፡ et Subj., Mal. 2, 2; Marc. 4, 19. o) *supervenire*, *invadere* alqm (quamquam raro): ሐዘን፡ኢይባእከ፡ Sir. 38, 17. — *Voc. Ae.*: አተወ፡ቦአ፡ዘ፡ገባ።

አብአ፡ II, 1 intrare vel inire facere i. e. 1) *introducere*, *inducere*, c. c. Acc. prs.: Gen. 6, 19; Luc. 2, 27; Joh. 18, 16; c. Acc. loci vel c. variis praep. (sicut ቦአ፡): አብአቶሙ፡ቤተ፡ Tob. 7, 1; አባእኩክሙ፡ምድረ፡እስራኤል፡ Hez. 20, 42; 2 Esr. 19, 23; Gen. 43, 17; 2 Joh. 10; አብእዎ፡ባሕረ፡ (sc. በሐመር፡) Enc. Masc. 30; አባእናሁ፡ውስተ፡ገነት፡ Kuf. 3; ኢታብእ፡ኵሎ፡ሰብአ፡ዘረከብከ፡ውስተ፡ቤትከ፡ Sir. 11, 29; Gen. 43, 18; Ex. 23, 20; Num. 14, 16; Cant. 1, 4; አብእዎ፡ኀቤሆሙ፡ውስተ፡ቤት፡ Gen. 19, 10; Luc. 5, 18. 19; Ps. 143, 17; e bello: ዘያወጽኦሙ፡ወዘያበውኦሙ፡ Num. 27, 17; ወሎቱኒ፡አባእከ፡ቅድሜከ፡ይትዋቀስ፡ Job 14, 3. In specie: a) *incidere facere* alqm in malum Matth. 6, 13; Ps. 65, 10. b) *introducere* vel *adducere* alqm in societatem, religionem, i. e. *recipiendum*, *adsciscendum curare*: አብኦሙ፡ (paganos) ውስተ፡አእምሮ፡እግዚ"፡ Sx. Genb. 7; ዘእንበለ፡አብእዎ፡ክርስትና፡ Sx. Teq. 25; Nah. 24; ዘእንበለ፡ያብእዎን፡ለአንስቲያሆሙ፡ውስተ፡ሃይማኖት፡ F. M. 5, 11. 2) *introferre*, *inferre*, *importare*, *immittere*, *ingerere*, *inserere*, *invehere*, ut: sanguinem in sacrarium Lev. 4, 5. 16. 16, 15; Hebr. 13, 11; ዓሥራቲየ፡አባእክሙ፡ቤተክሙ፡ Joel 4, 5; 2 Par. 5, 1. 7; onera per portas Jer. 17, 24. 27; Kuf. 2; alqd in speluncas Jes. 2, 19; aquas in urbem (inducere) Sir. 48, 17; naves in portum Jac. 3, 4; አብእ፡እገሪከ፡ውስተ፡አርዑታ፡ Sir. 6, 24; vectes in annulos Ex. 25, 14. 27, 7. a) *invehere* proventum in horrea: Deut. 28, 38; Kuf. p. 48 (aliâs አእተወ፡). b) *accipere* (einnehmen, opp. expendere): ዘአባእከ፡ወዘአውጻእከ፡ Sir. 42, 7. c) *in-*, *introducere* morem, παρειςάγειν 2 Petr. 2, 1; libros haereticorum F. N. 2 (vid. sub አንበረ፡). d) *injicere*, *interjicere*, *immittere*: ኢታብእ፡ሐዘነ፡ውስተ፡ነፍስከ፡ Sir. 38, 20; ኢታብእ፡ሐዘነ፡ማእከለ፡ትፍሥሕትከ፡ 13, 8; ዮጊ፡ታበውእ፡ኀጢአተ፡ማእከለ፡ጽድቅከ፡ 7, 6. 3) *afferre*: አብእ፡ኤፉደ፡ προσάγαγε τὸ Ἐφούδ 1 Reg. 30, 7; አብኡ፡ለነ፡ፍትሐ፡ኀበ፡ልዑል፡ Hen. 9, 3; አነ፡አባእኩ፡ተዝካረ፡ስእለትክሙ፡ቅድሜሁ፡ Tob. 12, 12. 15; in specie *offerre* a) munus, donarium, collectam Matth. 2, 11; Ex. 30, 14. 15. 36, 3; Prov. 3, 9; Luc. 21, 1. 4. b) sacrificia Lev. 1, 2. 2, 12; Kuf. 49; Jes. 19, 21; Jer. 14, 12; 4 Esr. 10, 58. 59; እምከመ፡አባእኩ፡ለእግዚ"፡ልዑል፡ይሠጠወኒ፡ Sir. 7, 9. 14, 11; ዘበንዋየ፡ዐመፃ፡ያበውእ፡መባእ፡ 31, 24. 32, 1; Act. 21, 26; ካህን፡ዘያበውእ፡መሥዋዕተ፡ Lev. 7, 8.

ተበውአ፡ III, 1 *introduci* Rom. 5, 20 Platt; ቢጽ፡እለ፡ተበውኡነ፡ (v. ተባውኡነ፡ Platt) *qui introducti fuerunt nobis* (παρείσακτοι) Gal. 2, 4.

ተባውአ፡ III, 3 *se ingerere*, *inferre*, *intrudere* inter alios, c. Acc. Gal. 2, 4 Platt; 2 Tim. 3, 6 Platt.

አስተበውአ፡ vel **አስተብአ፡** IV, 1 *ad se* vel *sibi introducere*, *deducere* domum, c. Acc.: ኢይደልዎ፡ለ፩እምእመናን፡ከመ፡ያውስብ፡፪አንስተ፡ወያስተብኦን፡ (aliâs ያስተጋብኦን፡) F. M. 5, 4; ኢታስተበውእ፡አዕርክተ፡ *ne ad te introducas amicas* (quales tentandae et firmandae suae castitatis causa introducere solebant) Syn. f. 283.

በአት፡ n. act. et subst., m. et fem., Pl. በአታት፡ 1) *ingressio*, *ingressus*, *introitus*, *aditus*: በበአትከ፡ወበፀአትከ፡ Deut. 28, 6; 1 Reg. 29, 6; 2 Par. 1, 10; Org. 1; በአተነ፡ወፀአተነ፡በሰላም፡ዕቀበነ፡ Genz. f. 94; c. Acc.: እምዕፁብ፡በአቱ፡መንግሥተ፡ሰማያት፡ Matth. 19, 23. 24; c. ውስተ፡ ut: (ille est) ጥንት፡ወበአት፡ውስተ፡ትሥጉት፡ ἀρχὴ ὥσπερ τις καὶ προειςβολή Cyr. c. Pall. f. 69; በትንሣኤሁ፡ወበዕርገቱ፡፤በንብረቱ፡በየማንከ፤ወበበአቱ፡ውስተ፡ሀላዌከ፡ Genz. f. 115. Vid. etiam 4 Reg. 21, 16 var. a) passive: *introductio*: በዝንቱ፡ዕለት፡ከነ፡በአቱ፡ (sc. Jesu infantis) ውስተ፡ቤተ፡መቅደስ፡ Sx. Jac. 8. b) *introitus* i. e. *initium*: በአተ፡ሰንበት፡ προσάββατον Marc. 15, 42; በአተ፡ሌሊት፡ Abush. 12; በአተ፡ክረምት፡ Enc. Sen. 25; በአተ፡ጾም፡ in libris de Computo eccl. 2) *specus*, *spelunca*, *caverna*, *antrum* (*stabulum*, *latibulum*, *conditorium*) Gen. 23, 9 seq.; Kuf. 19;

Judith 16, 23; Joh. 11, 38; **በአት፡ፈያት፡** Jer. 7, 11; Matth. 21, 13; **በአታት፡** Jud. 6, 2; Jes. 2, 19. 32, 14. 33, 16. 42, 11. 65, 4; Jer. 4, 29. 31, 28; Hez. 33, 27; Hebr. 11, 38; Apoc. 6, 15; **በአታት፡ከዦሕ፡** Job 39, 28, **በአታት፡ለመራዕይሁ፡** μάνδραι 2 Par. 32, 28; **በአት፡መዛግብት፡** Clem. f. 8 seq.; Gad. Ad.; monachorum Phlx. 24 seq.; Enc. Hed. 17; (ossa ejus translata sunt) **በደብረ፡መቃርዮስ፡ኀበ፡ተሐንጸ፡በአት፡** Enc. Jac. 5; de loco in quo Christus natus est (aliâs **ጎል፡**) Org. 1.

በዋኢ፡ n. ag. *intrans, ingrediens, is qui introit:* (janua aperta fuit) **በእንተ፡ብዙኅ፡በዋእያን፡ወወፃእያን፡** Phlx. 122; a) *frequentator, commeans:* **ጽፉቅ፡በዋኤ፡ቤታ፡** Prov. 29, 45; Did. 3; vid. **በዋኢት፡** b) Macc. f. 15 legitur: (*puerorum captivorum quosdam constituit*) **በዋእያነ፡ውስተ፡ምስካብ፡** i. e. *cubicularios.*

በዋኢት፡ subst. (fem. ad **በዋኢ፡**) *multitudo intrantium, frequentantes:* **ኀበ፡ብዙኅ፡በዋኢቱ፡በመዝግሕ፡አንብር፡** Sir. 42, 6.

አበኢ፡ n. ag. (II, 1) *introductor*, Lit. 173, 3.

ምብዋእ፡ et **ሙብእ፡**, subst., Pl. **ምብዋኣት፡** vel **ሙብኣት፡**, *ingressus, introitus, aditus:* **ኢያአምር፡ሙፃእየ፡ወሙብእየ፡** 3 Reg. 3ᵇ, 7; Jes. 37, 28; εἴσοδος Prov. 8, 34; **ምብዋእ፡** Hez. 42, 9; **ሙብኣቲሁ፡** 43, 11; **ሙብአ፡ቤት፡** 44, 5. 46, 19; **ምብዋኣት፡** 2 Par. 23, 4; **እስመ፡እንተ፡ሀየ፡ቦቱ፡ምብዋእ፡** (v. **ምቡእ፡**!) **ላዕለ፡ይሁዳ፡** Judith 4, 7; 4 Esr. 5, 3. 4. 13, 44; **ሙብአ፡ግብጽ፡** Kuf. 10; **ሙብአ፡ባቢሎን፡** Kuf. 20; Jos. 13, 5; Jud. 1, 24; Org. 2. In specie: locus *occasus* astri Hen. 73, 3.

መብዋእት፡ et **ምብዋእት፡** subst. 1) *commissura, junctura,* συμβολή Ex. 26, 4. 2) *vectes immissi* vel *inserti,* ἀναφορεῖς 2 Par. 5, 9.

መባእ፡ subst., m. et fem., coll. et sing.; Pl. **መባኣት፡** *oblatio* cujusvis generis in usum Dei, templi, ecclesiae facta (*donum, donarium, munus, collatio, collecta, sacrificium, anathema,* al.): καρπώματα Deut. 18, 1; θυσίαι Jer. 7, 21; Sir. 31, 23; προςφοραί **አብእ፡መባአ፡ለእግዚ"፡** 14, 11. 31, 21; ἀναφορά Ps. 50, 20; δῶρον Job 8, 20; Lev. 1, 2; Hez. 20, 39; **በብዝኅ፡መባእየ፡ይሰሪ፡ሊተ፡** Sir. 7, 9; Matth. 5, 24. 8, 4; Luc. 21, 1; ἀνάθεμα Lev. 27, 28. 29; ἀπαρχή, ἀπαρχαί Ex. 25, 2. 3; Num. 15, 19—21; ἀφαίρεμα, ἀφόρισμα Ex. 35, 5. 21. 39, 2; Lev. 10, 14. 15; Num. 31, 52; **ጸሐፍት፡መባእ፡** γραμματοειςαγωγεῖς Deut. 16, 18; collecta 2 Par. 24, 9 seq.; **ወርቀ፡መባእ፡ዘሣጹን፡** F. M. 17, 1; christianorum προςφοραί Lit. 159, 1. 160, 1; Const. Ap. 36; **መባኣት፡** F. M. 26, 3; **ጸሎተ፡መባእ፡** *oratio illationis* (quum panis et vinum ex prothesi ad altare inferuntur) Lit. 159, 1.

በዐ፡ inus., بَاعَ *manus distendit,* quoad potuit, *orgyia* (بَاعَ) *dimensus fuit.*

በዕ፡ subst. *spithama, palmus major,* σπιθάμη Ex. 36, 16.

ብዕለ፡ I, 1 [Hebraei habent בָּעַל *possedit, dominatus est;* in specie: *uxorem duxit,* sicut بَعَل et ܒܥܠ; Arabes frequentant بَالَ *dives fuit;* vid. etiam **መበለ፡**] Subj. **ይብዐል፡** 1) *divitem esse* vel *fieri, locupletari:* **ንዲይኒ፡ወብዒልኒ፡** Sir. 11, 14; **ሠናይ፡ብዒል፡** 13, 24; **ሠያጢ፡ወሰካሪ፡ኢይብዕል፡** 19, 1; **ብዕሉ፡** Jer. 5, 27; Judith 15, 6; Gen. 30, 43; **ብዕልክሙ፡** 1 Cor. 4, 8; **ይብዕል፡** Job 15, 29; **ሀለወ፡ዘይብዕል፡በብዝኅ፡ጠዊዕ፡** Sir. 11, 18; **ከመ፡ትብዐሉ፡** 2 Cor. 8, 9; 1 Tim. 6, 9. 18; Apoc. 3, 18; Cyr. d. r. fid. f. 55; **ይጔጕእ፡ይብዐል፡** Prov. 28, 22; **እንተ፡እምኔሃ፡ብዕሉ፡ኵሎሙ፡** Apoc. 18, 19; c. Acc. **ብዕለ፡** Hen. 97, 8; **ይብዕል፡ብዕለ፡ዐቢየ፡** Dan. 11, 2; c. Acc. prs. i. e. *ditiorem esse aliquo:* **ዘይብዕለከ፡** Sir. 8, 2. 12. 13, 2; **ምንትኑ፡ይብዕላ፡ለጥበብ፡** τί σοφίας πλουσιώτερον; Sap. 8, 5. 2) *conjugium inire:* in loco Jes. 62, 5 **ከመ፡ይነብር፡ወሬዛ፡ምስለ፡ድንግል፡** verbo **ይነብር፡** in vers. nov. **ይብዕል፡** vel **ይቤዕል፡** (I, 2) sive substitutum sive appositum est (יִבְעַל).

አብዐለ፡ II, 1 1) *divitem reddere, locupletare, ditare,* Ep. Jer. 34; 1 Reg. 2, 7; c. Acc. prs. Gen. 14, 23; Kuf. 13; **ቀሊል፡በኀበ፡እግዚ"፡ያብዕሎ፡ለነዳይ፡** Sir. 11, 21; **እድ፡ጽኑዕ፡ብእሴ፡ያብዕል፡** Prov. 10, 4; **በአለ፡ያብዕሉ፡ርእሶሙ፡** 13, 7. 29, 46; Hez. 27, 33; c. **ለ፡** prs. 2 Cor. 6, 10; c. dupl. Acc. 1 Reg. 17, 25. 2) *festum celebrare, festum diem agere,* (denom. a **በዓል፡**), sive seq. **በዓለ፡**, ut: **ቦቲ፡ያብዕሉ፡ሮም፡በዓሎ፡ለእስጢፋኖስ፡** Sx. Masc. 12; **ዕለት፡ዘያብዕሉ፡ቦቱ፡ትንሣኤ፡ቅድስት፡** Abush. 40; **ተዝካረ፡ዕረፍቱ፡ሶርያ፡ያብዕሉ፡** Enc. Ter 15; sive absol., ut: **ተጋብኡ፡አይሁድ፡ከመ፡ያብዕሉ፡** Jsp. p. 372; **አብዐሉ፡፳ዕለተ፡** p. 294; Syn. p. 297; Sx. Sen. 4.

ተብዕለ፡ III, 1 (denom.) *festum celebrari:* **እለ፡ይትበዐላ፡ድርገ፡** *festa quae conjunctim celebrantur,* Enc. Haml. 27 (Lud.).

አስተብዐለ፡ IV, 1 *divitiis inhiare, opes captare,* Judae 16.

ብዑል፡ part. 1) *dives, locuples, opulentus* Ps. 9, 30. 44, 14. 122, 5; Koh. 10, 20; **ዕደው፡ብዑላን፡** Sir. 44, 6; **አንስት፡ብዑላት፡** Jes. 32, 9; Apoc. 2, 9. 3, 17; Sx. Teq. 14; **አልቦ፡ብዕል፡ዘይፈደፍድ፡እምነፍስ፡ብዕልት፡** Fal. f. 59; **ሀገር፡ብዕልት፡** Jes. 33, 20; c. **በ፡** vel **እምነ፡** rei Gen. 13, 2. 2) ut videtur: *festus, magnificus* Hen. 41, 5.

ብዕል፡ subst., m. et fem., *divitiae, opulentia, opes* Koh. 5, 12. 9, 11; Job 21, 7; **ብዙኅ፡ብዕልየ፡** 31, 25; Prov. 8, 18. 24, 31; Sir. 8, 2. 9, 11. 30, 15. 16; **ብዕል፡ወክብር፡** Kuf. 43; **ብዕል፡ወንዋይ፡** 2 Par. 1, 11; Ps. 111, 3; Jes. 16, 14. 29, 2; **ብዕለ፡ባሕር፡** 60, 5; Jer. 9, 23; **ዘይገብር፡ብዕሎ፡** 17, 11; Hen. 94, 8; **ብዕል፡ዓለማዊት፡** F. M. 18, 1; 1 Tim. 6, 17; **ብዕለ፡ስብሐቲሁ፡** Rom. 9, 23; **ብዕለ፡ጥበቢሁ፡** 11, 33.

በዕል፡ adj. et subst., f. **በዕልት፡**, Pl. **አብዕልት፡** (m. et fem., ut Ruth 3, 10) 1) *dives, locuples, opulentus* Jer. 9, 23; Dan. ap. 1, 4; Matth. 19, 23. 27, 57; Sir. 10, 22. 13, 18. 19. 21, 4; **በዕል፡ደንጻዊ፡** 25, 2. 30, 14; **ብእሲት፡ክብርት፡ወበዕልት፡** Sx. Haml. 15; Teq. 18; Kbr. Nag. n. 21; **አብዕልት፡** Hen. 94, 8; Koh. 10, 6; Jes. 5, 14. 53, 9; Prov. 10, 15; Ps. 48, 2; 1 Tim. 6, 17; Jac. 2, 5; Luc. 6, 24; c. **በ፡** rei, ut: **በዕል፡በወርቅ፡ወበብሩር፡** Sx. Ter 1. 2) *possessor, dominus, herus:* **በዕለ፡ንዋይ፡** Lev. 5, 24; Num. 5, 7; **በዕለ፡ላህም፡** Ex. 21, 28; **በዕለ፡ቤት፡** Ex. 22, 7; Jud. 19, 22; Matth. 10, 25; Marc. 14, 14; Luc. 14, 21 (*paterfamilias*); (**በዕልተ፡ቤት፡** *materfamilias* 3 Reg. 17, 17 Lud., sed vid. **በዓልት፡**); **በዕለ፡ብሔር፡** ὁ κύριος τῆς γῆς Gen. 42, 33 (30). 43, 3; **በዕለ፡ቤተ፡ንግድ፡** *xenoparochus* Sx. Nah. 15; Pl. **አብዕልት፡** Lev. 25, 33; **አግብኦ፡ለአብዕልቲሃ፡** Tob. 2, 13; ἄρχοντες

Job 3, 15. 3) sicut በዓል፡ q. v. usurpatur ad significandum eum, qui aliqua re *praeditus* est, *pollet*, eam *habet*, ut: በዕለ፡ (v. በዓለ፡) ዕዳ፡ *creditor* Jes. 24, 2; Luc. 7, 41; Ps. 108, 10; በዕለ፡ (v. በዓለ፡) ጸጋ፡ *donator* (*liberalis*) Enc. Masc. 28; አብ ዕልተ፡ ነውራት፡ *vitiis* (corporis) *affecti* F. M. 20, 5; አብዕል ተ፡ ኀጣውእ፡ ንኡሳት፡ *peccatillis affecti* 1, 5; አበው፡ አብ ዕልተ፡ ጉባኤ፡ ቅድስት፡ *patres qui S. Synodo interfuerunt* 5, 4.

በዓል፡ subst. m. (Pl. አብዕልት፡ vid. sub በዕል፡); f. በዓ ልት፡, Pl. f. በዓልታት፡ 1) *possessor, dominus, -a, herus, -a*: በዓለ፡ ምድር፡ Job 31, 39; በዓለ፡ ቤት፡ Luc. 13, 25; Hebr. 3, 3; F. M. 17, 7; በዓለ፡ ሐመር፡ Jsp. p. 351; በዓል ተ፡ ቤት፡ 3 Reg. 17, 17; Jud. 19, 22 var.; 1 Tim. 5, 14. 2) usurpatur ad significandum eum, qui alqd *habet, administrat, facit*, re *praeditus est, pollet*, ejus *auctor* est: በዓለ፡ ዕዳ፡ creditor Jes. 24, 2; Ps. 108, 10 ann.; 4 Reg. 4, 1; በዓለ፡ መንበር፡ *qui sedem* (episcopalem) *tenet* F. N. 4; በዓለ፡ መዛግብት፡ *thesaurensis* Jsp. p. 378; በዓለ፡ ሰይፍ፡ *decollator* Sx. Jac. 6; በዓለ፡ ጸብሕ፡ *culinarius* (monasterii) Sx. Jac. 12; በዓለ፡ ርዴ፡ *fenerator* Kedr f. 64; በዓለ፡ ውዴት፡ *calumniator* F. N. 5; vidua በዓልተ፡ ክልኤ፡ ጸሪቅ፡ (Luc. 21, 2) Phlx. 54; ርግብ፡ በዓል ተ፡ የውሀት፡ ወሰላም፡ Phlx. 105; በዓለ፡ እቶን፡ *faber fornacarius*, በዓለ፡ ሕብር፡ *infector* F. N. 23; in specie *auctor* libri, dicti: ይቤ፡ በዓለ፡ መጽሐፍ፡ *ait scriptor* Jsp. p. 271 seq.; Chrys. Ta. 8; በከመ፡ በዓለ፡ ምሳሌ፡ ዘያከብር፡ ሰብአ፡ ያከብር፡ ርእሶ፡ οὐχὶ παροιμία τοιαύτη ἐστίν· ὁ τιμῶν, ἑαυτὸν τιμᾷ; Chr. Ta. 25.

በዕላይ፡ adj. rel., (rhythmi causa a poëta formatum) *dives*: ክንከ፡ ከመ፡ ነዳይ፡ ኢብኖስ፡ ክቡር፡ ወልደ፡ በዕላይ፡ Mavâs. n. 30.

መብዕሊ፡, part. c. term. adj., f. መብዕሊት፡ *ditans, locupletans*, Org. 4.

በዓል፡ subst., m. et fem. (ut Kuf. 6), Pl. በዓላት፡ *festum, dies festus* a) *solemnia laeta, convivium, epulum*, in specie *nuptiale* (quidquid feriis, hilaritate, pompa, cibo potuque liberaliori celebratur): πότος 1 Reg. 25, 36; ገብረ፡ በዓለ፡ ለአ ሕዛብ፡ Esth. 1, 5. 2, 18; Judith 6, 21; δοχή Esth. 1, 3. 5, 4 seq.; χορός ገብሩ፡ ላቲ፡ ዐቢየ፡ በዓለ፡ Judith 15, 12; δεῖπνον Apoc. 19, 17; Luc. 14, 12; γάμος Tob. 6, 13. 8, 19. 9, 6. 11, 18; 4 Esr. 9, 46; Matth. 22, 8; በዓለ፡ መርዓ፡ Apoc. 19, 9; በዓሎሙ፡ ለአእዱግ፡ ገዳም፡ εὐφροσύνη ὄνων ἀγρίων Jes. 32, 14. 35, 7; τελεταὶ ἀνόσιοι በዓላት፡ ዘርኩስ፡ እምጽድቅ፡ Sap. 12, 4. b) *dies festus*, sensu proprio (de *diebus sacris anniversariis* populorum), ἑορτή: Judaeorum Ex. 34, 22; Lev. 23, 1 seq.; Kuf. 1. 6 seq.; Ps. 73, 9; Hez. 23, 34; Tob. 1, 6; ዕለተ፡ በዓ ል፡ Bar. 1, 14; አልቦ፡ ዘይመጽእ፡ ለበዓል፡ Thren. 1, 4. 2, 6; Sir. 36, 8. 43, 7; Joh. 2, 3. 4, 45. 5, 1; Matth. 26, 5. 27, 15; Luc. 2, 42; ገብረ፡ በዓለ፡ Ps. 41, 5; Jes. 30, 29; Nah. 2, 1; Christianorum Did. 29; በበዓላት፡ እሙራት፡ *festis solemnibus* F. M. 10, 3; በዓለ፡ ፵ *tesseracoste* seu *ascensio*, Stat. Ap. 12; Cod. Mus. Brit. XXX, 53; በዓለ፡ ፶ *pentecoste*, Deg., al. Distinguunt Aethiopes በዓላት፡ ትኩላት፡ *festa fixa* seu *immobilia* et ኢትኩላት፡ vel ዐዋድያት፡ *mobilia*, Lud. — Praeterea notandum, vocem በዓለ፡ ante nomen festi crebro omitti, ut: በቴ ዎድሮስ፡ሰማዕት፡ (pro በበዓለ፡ ቴ"፡ ሰ"፡) *in festo Theodori martyris* 2 Cor. 10 tit.

በዐል፡ vel በዓል፡ n. prgr., Βάαλ, Deus populorum Canannaeorum (בַּעַל), Jud. 2, 13. 6, 31; 3 Reg. 16, 31. 32; Zeph. 1, 4; Rom. 11, 4 al.; etiam ብዔል፡ vel ቤዔል፡, ut: ቤዔል፡ ፌጎር፡ Βεελφεγώρ Num. 25, 3; Deut. 4, 3; et ቤል፡ Βήλ Deus Babyloniorum Jes. 46, 1; Dan. ap. 13, 4; Pl. በዓልም፡ et በ ዓሊም፡ Βααλίμ Jud. 2, 11 ann.; sed etiam በለዓም፡ ut 3 Reg. 22, 54 al.

መብዐል፡ *instrumentum ferreum* vid. sub ዐበለ፡

በዐረ፡ inus. i. q. בָּעַר *absumsit, depavit*, unde בְּעִיר *pecus*, ܒܥܺܝܪܳܐ id.; بَعِيرٌ *camelus* (*jumentum onerarium, asinus*).

ብዕራዊ፡ (Ex. 20, 17. 22, 9) et crebrius ብዕራይ፡, nec non ብዕሩ፡, subst., m. et fem., (δάμαλις Jes. 5, 18; Sir. 38, 26), coll. et sing., Pl. አብዕር፡, *bos*, in specie *bos arator, armentum*, Ex. 20, 17. 22, 9; Lev. 19, 19; Jes. 30, 24; Sir. 38, 26; አርውተ፡ ብዕሩ፡ et ብዕራይ፡ Jes. 5, 18; Sir. 26, 7; ዘ ይቀሥፍ፡ ብዕራሁ፡ (v. ብዕራዊሁ፡) 38, 25; ተያፍን፡ ወብ ዕሩ፡ ibid.; ጽምደ፡ ብዕሩ፡ v. ብዕራይ፡ Jes. 5, 10; መጺአ፡ ዐቢይ፡ ብዕራይ፡ በልዖሙ፡ Jsp. p. 341; ከመ፡ ይጸመዱ፡ ተያ ፍን፡ ወብዕሩ፡ Enc. Sen. 11. 29; አብዕር፡ Jsp. p. 282; M. M. f. 42; አብዕር፡ እለ፡ ይወግዑ፡ F. N. 47; ብዕራይ፡ ዘብርት፡ (candefactus, torturae inserviens) S. Masc. 27. [Amharenses vocabulo ብሬ፡ vel በሬ፡ utuntur; vid. etiam Harris II. Anh. p. 48.].

በዐት፡ *spelunca* vid. sub በአ፡

ብዕዛ፡ subst., secundum Ludolfum animal in septentrionalibus Aethiopiae partibus frequens, magnitudine cervo, figura vaccae simile, colore cinereo; *antilopis* species, *oryx* secundum Harris I p. 160. 191—195. 214.

ብዕዛ፡ et ብዒዛ፡ (etiam per እ, ኢ) subst., Pl. ብዕዛት፡ vel ብዒዛት፡ nomen instrumenti musici, ut videtur *cornu* vel *bucinae* vel *litui* species (secundum Ludolfum „cornu genus tenue et longum, quod inflari solet, sic dictum ab animali ብዕ ዛ፡"). Saepius cum ቀርን፡ conjunctum reperitur, ut: በአቀርን ት፡ ወበብዕዛ፡ ἐν σάλπιγξι καὶ ἐν κερατίναις 2 Par. 15, 14; Gad. Ad. f. 138; በጸናጽል፡ ወበዕንዚራ፡ ወበቃል፡ ቀርን፡ ወብ ዕዛ፡ 1 Par. 25, 1; ወምስሌሁ፡ መዘምራን፡ እለኒ፡ በጸናጽል፡ ወእለኒ፡ በከበሮ፡ ወእለኒ፡ በብእዛ፡ ወበአቀርንት፡ 13, 8. Sed ut in locis modo laudatis 1 Par. 13, 8. 25, 1 pro κινύραις vel νάβλαις substitutum videtur, ita in aliis quoque locis variis varia instrumentorum nomina Graeca respondent: በብዕዛ፡ የዐነዝሩ፡ ἐν κινύρᾳ 1 Par. 25, 3; በከበሮ፡ ወበብዕዛ፡ ἐν νάβλαις καὶ κινύραις 2 Par. 5, 12. 29, 25; በውእቱ፡ አቀርንት፡ ወብኢዛ ት፡ (v. ወብዕዛት፡) ወበጸናጽል፡ ወበመሓልይ፡ (ἐν ὀργάνοις?) 2 Par. 5, 13; ቃለ፡ ቀርን፡ ወዕንዚራ፡ ወመሰንቆ፡ ወብዕዛ፡ ወ ማሕሌት፡ (σύριγξ an σαμβύκη?) Dan. 3, 5 seq., unde interpretes nomina instrumentorum musicorum negligentissime vertisse elucet. Aliâs quoque occurrit, ut Org. 3; አርጋኖን፡ ወብዕዛ፡ Sx. Masc. 18. Denique *Voc. Ac.* in alium errorem abeunt et *cymbalum* vel *tintinnabulum* interpretantur: ብዕዛ፡ ዘ፡ ጸናጽል፡; *aliud*: ናብሊስ፡ ብእዛ፡ ብ፡ ቃጭል፡ ብዕዛሰ፡ ጸናጽልኒ፡ ይ፡

በዐደ፡ I, 1 [بَعُدَ *distitit, longius abfuit*; IV *removit*], *mutare*: በዐደ፡ ገጾ፡ ἠλλοίωσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ Ps. 33 in tit.; አኮ፡ መይጥ፡ ርእሶ፡ ወብዒድ፡ እምፍጥረቱ፡ M. M. f. 381.

አብዐደ፡ II, 1 *mutationem facere* alicujus, c. Acc: ሰብአ፡ ከማነ፡ ይሬስዮ፡ (Christum) ወያብዕዶ፡ እምወልድ፡ κοινὸν

ἄνθρωπον ἀποφαίνειν καὶ εἰς ἑτερότητα ἀποτειχίζειν Cyr. c. Pall. f. 82.

ተበዐደ፡ III, 1 et **ተባዐደ፡** III, 3 1) *se amovere, sedem mutare, migrare, recedere:* **ኢይትበዐድ፡እምሢመቱ፡ውስተ፡ካልእ፡ሢመት፡** (paulo infra **ይትፋለስ፡**) Clem. f. 191; (ego Deus) **ገበርኩ፡ከመ፡አንቲ፡ትኩኒ፡እንቲአየ፡ወአንቲኒ፡ትትባዐዲ፡እምኔየ፡በከመ፡ተባዐዱ፡ሰዶም፡ወገሞራ፡** Macc. f. 6; (Filius) **ወረደ፡እንዘ፡ኢይትፈለጥ፡እምህላዌሁ፤ነገደ፡እንዘ፡ኢይትበዐድ፡እምሥላሴሁ፡** Lit. Chrys.; Deg. 2) *se mutare, mutari, alium fieri,* Ps. 44 in tit.; **ኢተበዐደ፡እመለኮቱ፡እግዚ"፡ቃል፡** οὐχ ἠλλοίωται θεὸς ὢν ὁ λόγος Cyr. c. Pall. f. 81; **እስመ፡ኢይትበዐድ፡ዘእግዚ"፡ቃል፡አላ፡ለዝላፉ፡ውእቱ፡ይሄሉ፡** Cyr. ad Th. f. 15; **ዘአልቦ፡ተባዕዶ፡** *immutabilis* Enc. Ter 8; c. pron. suff.: *mutatum* vel *alium videri* alicui, ut: **ተባዐደተኒ፡ሀገር፡** Rel. Bar.

አስተባዐደ፡ IV, 3 *diversos facere* vel *dicere, in diversos separare,* c. Acc., ut: **ያስተባዕድ፡ሥላሴ፡** (opp. **ያስተዋሕድ፡**) M. M. f. 12; **እፎ፡ታስተባዕዶ፡ለዘ፡ኢይትባዐድ፡** ibid.; c. Acc. et **እምነ፡** (*ab*) M. M. f. 154. 217.

ብዑድ፡ part. 1) *diversus, longe distans, alienus:* **ብዑዳን፡ብዙኃን፡** διάφοροι Cyr. ad Th. f. 7; Lit. 171, 3; **ዘከመ፡ተፈልጠ፡** (differentia) **ማእከለ፡አሮን፡ወማእከለ፡ክርስቶስ፡ብዑድ፡ፈድፋደ፡ከማሁ፡** caet., Chr. Ta. 11; c. **እምነ፡** (*ab*) Org. 3; **ብዑድ፡እምኀሊና፡** *alienum a ratione* hominum i. e. *paradoxum,* Lit. Orth. 2) *colore diversus* vel *varius, versicolor* Ex. 26, 36. 27, 16. 28, 6; **ብዑድ፡ሥን፡ላሕይ፡** παμποίκιλον κάλλος Cyr. ad Reg. f. 25.

ባዕድ፡ (part.) adj. *alius, alter,* et adj. et substantive: **ዘእምባዕድ፡ዘመድ፡** Lev. 22, 10; **ባዕድ፡ሰብእ፡** Ex. 30, 32; **ወኢጸውዐ፡ባዕደ፡ሰብአ፡ወኢመነሂ፡** Judith 12, 10; Hen. 89, 35; **አልቦ፡ባዕደ፡እንበሌሁ፡** Deut. 4, 35; Jes. 64, 4; **ገራህተ፡ባዕድ፡** Ruth 2, 8. 22; **ዘዘራእኩ፡ባዕድ፡ይብልዖ፡** Job 31, 8. 30, 24; **የኀድግ፡ኵሎ፡ለባዕድ፡** Sir. 11, 19; **ይዘግብ፡ለባዕድ፡** 14, 4; **ቤተ፡ባዕድ፡** 21, 23; **እንዘ፡ባዕድ፡ይነግር፡ኢታይድዕ፡ቃለከ፡** 35, 9; Dan. 5, 17; Prov. 27, 2; Koh. 7, 22; Ps. 104, 42; Jes. 42, 8; **መኑ፡ባዕድ፡ዘይመይጥ፡ምክሮሙ፡** 44, 25; Joh. 4, 38; Marc. 15, 31; 1 Petr. 4, 15; c. **እምነ፡**, ut: **ኢይርአይ፡ባዕደ፡እምነ፡ማእድ፡ወጻሕል፡** (*nihil aliud quam mensam*) Reg. Pach. a) *caeteri:* **ወባዕደኒ፡ኵሎ፡ተግባሮሙ፡** 2 Esr. 23, 16; Ps. 147, 9; Asc. Jes. 6, 16; Marc. 4, 19; 1 Cor. 11, 34. b) *alienus, peregrinus:* **አሕዛበ፡ባዕድ፡** ἔθνη ἀλλότρια Sir. 29, 18; **በብሔረ፡ባዕድ፡** Jer. 5, 19; Judith 5, 18; **ኮነ፡ለባዕድ፡ርስትነ፡** Thren. 5, 2; **ለባዕድ፡አማልክት፡** Jer. 16, 13. c) **እንተ፡ባዕድ፡** ἄλλοθεν *aliunde, alibi, aliorsum* Esth. 4, 14 (vid. etiam Ruth 2, 8).

ቡዓዴ፡ subst. *diversitas, differentia, discretio, variatio* Clem. f. 47; Lit. Orth.; **ሥላሴ፡ድሙር፡በኢቡዓዴ፡ወኢቱሳሔ፡** Ath. de Trin.; Trinitatis personae **ኢይትከወሉ፡በቱሳሔ፡ወኢይትፈለጡ፡በቡዓዴ፡** M. M. f. 52; **ዘማሕሌትየ፡ቡዓዴ፡** *cantici mei variatio* (modulatio) Enc. Tachs. 3.

ብዕድና፡ subst. 1) *mutabilitas;* Deo non convenit **ብዕድና፡** (nec **ሚጠት፡** nec **ውላጤ፡**) Cyr. ad Th. f. 10; τροπή f. 15 (ubi **ውላጤ፡** μετάστασις). 2) *diversitas, differentia, discretio:* **ዘእንበለ፡ኑፋቄ፡ወብዕድና፡** τομῆς τινὸς δίχα καὶ διαφορᾶς (citra ullam sectionem et distinctionem) Cyr. ad Th. f. 19; διαφορά f. 21.

በዘተ፡ I, 2 [respondent نَفَشَ *vellendo, digitis carpendo divisit lanam, gossypium carminavit,* فَشَّ II id.; ܦܘܫܡܐ *carminatio,* פִּשְׁתִּים *linum*] *carminare, digitis carpendo dividere* lanam: **እንተ፡ትቤዝት፡ጸምረ፡** (v. **ትፈትል፡**) μηρυομένη ἔρια Prov. 29, 31; Did. 3 (Platt p. 13).

ብዙት፡ part. *carminatus:* **ጸምር፡ብዙት፡** Jud. 6, 37 ann.; Sx. Tachs. 16.

ብዝት፡ subst., ut videtur *lana,* vel *laneum; Voc. Ae.:* **ብዝት፡ዘ፡ሐር፡መስከሂ፡ይ፡**, at videas scholion ad **ጸምር፡**

በዝኀ፡ I, 1 [amh. **በዛ፡**; Abyssinis usitatissimum, sicut كَثُرَ Arabibus; vis radicis prima in *intumescendo* fuisse videtur (cfr. بَرَخَ, بَسَقَ, بَذِخَ, بَزَعَ); non est quod eam cum وَسِعَ vel فَسَحَ vel פּוּשׁ componamus; neque intelligi potest, quomodo cum E. Schrader de linguae Aethiop. indole 1860 p. 15 **በዝኀ፡** idem quod יָסַף dicere liceat.] Subj. **ይብዛኅ፡**, *multum fieri* vel *esse, multiplicari, augeri, crescere, numerosum esse:* Gen. 1, 22. 28. 8, 17; Ex. 1, 7; Jes. 6, 12. 14, 2; Jer. 3, 16. 36, 6; Kuf. 5. 6. 46; Hen. 6, 1; Sir. 16, 2; Joh. 4, 1; **ጸንዐ፡ማይ፡ወበዝኀ፡** Gen. 7, 18. 19; **በዝኀ፡ድምፀ፡ሁከት፡** 1 Reg. 14, 19; Gen. 18, 20; **በዝኀ፡ሥዕርትኪ፡** Hez. 16, 7; **በዝኁ፡አዕፁቂሁ፡** 31, 5; **ይበዝኅ፡ክብረ፡ቤቱ፡** Ps. 48, 17; Deut. 8, 13; **ሰላም፡ይብዛኅ፡ለክሙ፡** (v. **ይብዛኅክሙ፡**) Dan. 3, 31; 1 Petr. 1, 2; 2 Petr. 1, 2; Hen. 5, 5; Jes. 7, 22; **እኪት፡በዝኀት፡ላዕለ፡ሰብእ፡** Koh. 6, 1; Ps. 3, 1. 15, 3. 24, 20; **ከመ፡ይብዛኅ፡መዋዕሊከ፡** Deut. 22, 7; Hen. 5, 9; c. c. pron. suff. pro Dativo: **ከመ፡ኢይብዝኀኒ፡ጌጋይየ፡** Sir. 23, 3; Dan. 3, 31 var.; Jes. 22, 9 var. Comparative: *plurem* vel *plurimum esse* a) seq. **እምነ፡** 2 Reg. 18, 8; Ps. 39, 8. 68, 5. 138, 17; Matth. 21, 36; Act. 23, 21. b) seq. Acc.: **ሕዝብ፡ዘይበዝኀከ፡** λαὸν πλείονά σου Deut. 20, 1. c) abs.: **ንሕነ፡ንበዝኅ፡** πλείους ἐσμέν, *nos plures sumus* Hez. 33, 24; Num. 26, 54; **ዘይበዝኅ፡ሕዝብ፡** τὸ πλεῖστον τοῦ λαοῦ *plurima pars populi* Jes. 9, 3; Matth. 21, 8; Act. 19, 32 rom.; **እለሰ፡ይበዝኁ፡እምኔሆሙ፡** *plurimi eorum* Act. 19, 32 Platt; **ዝኒ፡በዝኀ፡** τὸ πλεῖστον *ut plurimum* 1 Cor. 14, 27 Platt.

አብዝኀ፡ II, 1 *multum facere, multiplicare, augere,* Gen. 3, 16. 17, 2. 26, 22. 24. 34, 12; Ex. 7, 3; Deut. 1, 10. 30, 5; Jud. 16, 24; **አበዝኆሙ፡ወኢይውሕዱ፡** Jer. 37, 19; Ps. 17, 16. 104, 22; 2 Esr. 19, 23; Job 1, 10; Num. 26, 54; **ከመ፡ኖፃ፡አብዝኅ፡መዋዕለ፡** Job 29, 18; **አብዝኀ፡ምሕረቶ፡** Sir. 18, 12; 4 Esr. 7, 40; **አብዝኅዋ፡ለኀጢአት፡** Sir. 48, 16; Rom. 5, 20. 15, 13; Ps. 70, 23; Hen. 16, 4; 1 Thess. 3, 12; **አብዛኅኪ፡ዝሙተኪ፡** Hez. 16, 25; **አብዝኀ፡ኀሳረ፡ለወለተ፡ይሁዳ፡ኀስርት፡** Thren. 2, 5. a) passim: *multum comparare* vel *habere:* Deut. 17, 16. 17; **ያብዝኁ፡አዋልደ፡ወደቂቀ፡** 1 Par. 8, 40; **በአብዝኖ፡ንዋይ፡** Luc. 12, 15; **አብዝኁ፡ወርቀ፡** Judith 5, 9; **ዘአብዝኀ፡ብዕለ፡** Koh. 5, 11; **ዘአብዝኀ፡ጥበበ፡አብዝኀ፡ሐዘነ፡** 1, 18. b) seq. Inf. vel nom. abstracto in Acc. vocabulis *multum, plus,* exponere licet: **ኢታብዝኅ፡ተናግሮ፡ምስለ፡አብድ፡** *ne multum colloquaris* Sir. 22, 13; **ነቢበ፡** Job 4, 2. 11, 3; **አብዝኆ፡ነገር፡** 4, 2; **ዘያበዝኅ፡ሰትየ፡ወይን፡** F. N. 6; **አብዝኀ፡ሐይወ፡** *diu vixit* Kuf. 23; **አብዛኅክሙ፡ገቢረ፡እኩይ፡እምአበዊክሙ፡** Jer. 16, 12; Marc. 12, 43; **አኮ፡በአብዝኆ፡አላ፡በአውሒዶ፡** *non multis sed paucis,* Lit. Cyr.

ተብዝኀ፡ III, 1 *multiplicari, augeri:* amor እንዘ፡ ይበዝኅ፡ ወይትበዛኅ፡ Lud. ex Org. 4.

ተባዝኀ፡ III, 3 *se invicem multiplicare* vel *augeri, incrementum capere* Gen. 1, 22. 28. 8, 17; Deut. 6, 3; Ex. 23, 30; Hen. 67, 3; Ps. 143, 16; ይትባዝኁ፡ ወይትዋለዱ፡ Job 39, 4; ውሉደ፡ ኃጥኣን፡ ኢይትባዝኁ፡ አዕጹቂሆሙ፡ Sir. 40, 15; ከመ፡ ትትባዛኅ፡ በሕይወትከ፡ Sir. 2, 3; ተባዝኁ፡ በእግዚእነ፡ 2 Petr. 3, 18; ትትባዛኅ፡ በረከቱ፡ ለጻድቅ፡ Sir. 11, 22.

አስተባዝኀ፡ IV, 3 *facere ut sese invicem multiplicent, multiplicare, augere* Gen. 17, 6. 20. 22, 17. 48, 4; Deut. 7, 13. 8, 1. 13, 18. 28, 11; Jos. 24, 3; Hebr. 6, 14.

ብዙኅ፡ part. et adj. *multus:* Num. 32, 1; Jos. 11, 4; ብዙኅ፡ ብዕልየ፡ Job 31, 25; ብዙኅ፡ ማያት፡ Joh. 3, 23; Apoc. 17, 1; ብዙኅ፡ ሰብእ፡ Job 31, 34; Apoc. 19, 1; ብዙኅ፡ አሕዛብ፡ Gen. 17, 2; ብዙኅ፡ ውሉድ፡ Sir. 16, 1; ዘብዙኅ፡ እገሪሁ፡ Lev. 11, 42; ዕንቍ፡ ዘብዙኅ፡ ሤጡ፡ Judith 10, 21; ዝንቱ፡ ብዙኅ፡ ተኀሥሦ፡ 4 Esr. 10, 43; ሰላም፡ ብዙኅ፡ Ps. 118, 165; ብ"፡ ጽልመት፡ Asc. Jes. 8, 24; ብ"፡ ትዕቢት፡ 4 Esr. 8, 61; ብ"፡ መከራ፡ Koh. 5, 2; Matth. 2, 18; Marc. 13, 26; 1 Thess. 1, 6; ብ"፡ መዋዕል፡ Matth. 25, 19; Gen. 26, 8; ብዙኃት፡ አዋልድ፡ Esth. 2, 8; Jud. 8, 30; ብዙኃን፡ አዕርክት፡ Sir. 28, 13. 11, 5; ብዙኃን፡ ኄራን፡ አሕመሞሙ፡ ተሐብዮ፡ Sir. 29, 18; 1 Joh. 4, 1; ለብዙኃን፡ ቀተሎሙ፡ ሐዘን፡ Sir. 30, 23. 13, 22; Matth. 7, 22. 8, 11; Hebr. 12, 15; ብዙኃን፡ እምውሉደ፡ ግብጽ፡ Kuf. 42; Joh. 4, 41; crebro seq. pron. rel., ut ብዙኃን፡ እለ፡ ጸላእኩ፡ Sir. 27, 24. 9, 8; ብዙኃን፡ እለ፡ ፈቀድዋ፡ Judith 16, 22; Matth. 7, 13. a) de tempore: *longus* Marc. 6, 35; እምዘመን፡ ብዙኅ፡ F. N. 10, 8. b) in st. c. positum: ብዙኀ፡ ምሕረት፡ *multus misericordiae* i. e. *multae misericordiae* Ex. 34, 6; Joel 2, 13; 4 Esr. 7, 40; ብዙኀ፡ ጥበብ፡ πολὺς ἐν φρονήσει Prov. 14, 29; ሀገር፡ ብዝኀተ፡ ሰብእ፡ πολυάνδριον Hez. 39, 16. c) crebro neutraliter ብዙኅ፡ *multum:* ብዙኀ፡ ሐዘን፡ *multum tristitiae* 4 Esr. 10, 37; Gen. 33, 9; Ps. 119, 6; ብዙኅ፡ ዘከመዝ፡ ዘርእየት፡ ዐይንየ፡ Sir. 16, 5. 31, 12; በዘይሠይጥ፡ ብዙኅ፡ በኀዳጥ፡ 20, 12; 2 Cor. 8, 22; Marc. 6, 34. d) passim et ብዙኅ፡ et ብዙኃን፡ *multitudo hominum, vulgus:* Ex. 19, 21. 22, 2; 1 Reg. 14, 6; በማእከለ፡ ብዙኃን፡ ἐν μέσῳ ἐκκλησίας Sir. 15, 5; Marc. 3, 7. e) comparative: *plus, plures, plurimus:* ማእከለ፡ ብዙኅ፡ ἀνὰ μέσον πλειόνων Sir. 34, 18; ብዙኃን፡ οἱ πλείονες 1 Cor. 9, 19; τὸ πλεῖον Luc. 7, 43; οἱ πλεῖστοι Matth. 11, 20; *sufficiens* Ex. 36, 5. f) adv. ብዙኀ፡ α) *multum, multo, multifariam, valde:* Ruth 1, 20; ኢትትአመኖ፡ ብዙኀ፡ Sir. 6, 7; ዘብዙኀ፡ ተመንደበ፡ ብዙኀ፡ ይትሜየን፡ 31, 11; ብዙኀ፡ ሐጹጽ፡ አንተ፡ 4 Esr. 8, 56; Luc. 5, 26. 7, 47; Marc. 3, 12. 12, 27. β) *saepe, pluries* Koh. 5, 19; Matth. 9, 14; Jac. 3, 2; πλειστάκις Koh. 7, 22.

ብዝኀ፡ subst., plerumque m., (raro Pl. አብዛኅ፡ Jer. 26, 16 var.), 1) *incrementum, multiplicatio* Matth. 24, 12. 2) *multitudo, copia* Gen. 16, 10. 36, 7; Deut. 10, 22; ብዝኀ፡ ብዕሎሙ፡ Ps. 48, 6; ብዝኀ፡ አሕዛብ፡ Prov. 14, 28; Ex. 12, 6; Judith 7, 4; Ps. 63, 2; 4 Esr. 8, 65; Sir. 16, 3; ብዝኀ፡ ዓሣት፡ Joh. 21, 6; ብዝኀ፡ መዋዕል፡ Zach. 8, 4; በብዝኀ፡ ዓመታት፡ ወበብዝኀ፡ ንብረት፡ Job 12, 12; በብዝኀ፡ ነገር፡ ἐκ πολλῆς λαλιᾶς Sir. 13, 11; Prov. 10, 19; Sir. 20, 5. 31, 23; nonnumquam latine *magnitudo* vertitur, ut: ብዝኀ፡ የውሀቱ፡ Job 21, 23; ብዝኀ፡ ጠዊዕ፡ Sir. 11, 18; ብዝኀ፡ ምሕረቱ፡ 16, 12; Jes. 63, 15; Thren. 3, 31; Tob. 8, 16; Ps. 68, 20; 1 Petr. 1, 3; በብዝኀ፡ ስብሐቲሁ፡ Jes. 40, 26. Passim a) *multitudo hominum* Ex. 23, 2; ብዝኅከ፡ (v. አብዛኅከ፡) ደከሙ፡ Jer. 26, 16. b) *plerique, pars major* eorum, ብዝኆሙ፡ Phlx. 4.

ብዝኀት፡ n. act. *multitudo:* ብዝኀተ፡ ሰብእ፡ Jsp. p. 282.

አብዛኂ፡ n. ag. (II, 1), *multum faciens:* ኢይኩን፡ አብዛኄ፡ ነገር፡ *multiloquus* F. N. 8, 1; አብዛኅያን፡ ሠሐቅ፡ *multum irridentes* F. M. 34, 2.

አብዝኂ፡ id., Lud. sine auct.

መብዝኂ፡ part. c. term. adj., id.: መብዝኅያን፡ ነገር፡ *multiloqui, garruli* Kid. f. 4; መብዝኄ፡ ነቢብ፡ F. M. 21, 3; ወንሕነ፡ በኀቤክሙ፡ ከመ፡ መብዝኄ፡ ነገር፡ καὶ ἡμεῖς ὑμῖν δοκοῦμεν ληρεῖν Chr. Ta. 23.

መብዝኅት፡ subst. *pars major* vel *maxima, plerique, plurimi,* Jos. 5, 6; Ps. 77, 35; Hen. 89, 33; Asc. Jes. 4, 9; 1 Cor. 10, 5. 15, 6; 4 Esr. 13, 50; Jsp. creberrime; መብዝኅት፡ መዋዕሊሆሙ፡ Kuf. 23; መብዝኅት፡ ሕዝብ፡ Org. — Adv.: መብዝኅቶ፡ *plerumque, saepe, crebro* 4 Esr. 8, 57; πλεονάκις Tob. 1, 6; πολλάκις Matth. 17, 15.

በዝግና፡ (Num. 31, 50; 1 Esr. 3, 6), ብዝግና፡ (Hez. 16, 11), ባዝግና፡, በዝጋና፡ et ብዝጋና፡ subst., Pl. —ናት፡, *collare, monile, ornamentum colli, torques,* animalium: በዝግናት፡ ዘውስተ፡ ከሣዳተ፡ አግማል፡ Jud. 8, 21. 26; hominum: በዝግና፡ ወርቅ፡ ዘውስተ፡ ከሣድ፡ Fal. f. 18; Num. 31, 50; Prov. 1, 9; Sir. 35, 6; Org.; tam virorum Gen. 41, 42; Kuf. 40; 1 Esr. 3, 6; Dan. 5, 7. 16. 29; 1 Par. 18, 7; quam feminarum Jes. 3, 18; Jer. 2, 32; Judith 10, 4; Hos. 2, 15; Hez. 16, 11. [Etymon semiticum indagaturo ad זנק, زنق, ارق, עזק recurrendum fuerit]. — *Voc. Ae.:* በዝግና፡ ዘ፡ ዝርግፍ፡; *aliud:* ዘ፡ ሥርግው፡; *aliud:* ብ፡ ዘርፍ።

ቢሕ፡ *hippopotamus* vid. sub ብኄ፡

ቤበየ፡ vid. sub በበየ፡

ቤተ፡ I, 1 [arm. בית ܒܳܬ, arab. بَاتَ (بَيْتٌ)] Subj. ይቢት፡ 1) *pernoctare, noctem transigere,* alicubi *noctu manere* vel *deversari* vel *commorari* vel *cubitum ire:* ቤትኩ፡ ወወዐልኩ፡ እንዘ፡ እጸብት፡ 2 Cor. 11, 25; ቤትኩ፡ እንዘ፡ እጼሊ፡ Herm. p. 86; በይእቲ፡ ሌሊት፡ ቤትኩ፡ ሥኡብየ፡ Tob. 2, 9; ዘአሕጸጸ፡ ድራር፡ ይበይት፡ ጥዑየ፡ ሥጋሁ፡ Fal. f. 56; ቤተት፡ ወኖመት፡ Judith 12, 5; 1 Reg. 9, 25; Ex. 23, 18; Jud. 19, 6. 10; c. nominibus temporis: Num. 22, 8; ቤቱ፡ ክልኤሆሙ፡ በይእቲ፡ ሌሊት፡ Tob. 8, 9; ትበይት፡ ሌሊተ፡ ውስተ፡ ዖም፡ Jes. 21, 13; Ruth 3, 13; 4 Esr. 10, 74; c. nominibus loci: Gen. 31, 40. 54; Ex. 22, 26; Lev. 14, 47; Ps. 54, 7; 2 Esr. 14, 22; Sir. 14, 26; አልቦ፡ ንብረት፡ ዘኀበ፡ መሲዮ፡ ይበይት፡ 36, 31; Job 8, 17. 15, 28 (εἰσέλθοι); Ruth 3, 14; 4 Esr. 10, 73; Luc. 9, 12; de *cohabitatione* conjugum: ቤትኩ፡ ምስሌኪ፡ በሕግ፡ Hez. 16, 8; Gen. 30, 15. 16; de bestiis: ይበይታ፡ ሀየ፡ Hez. 34, 14; ይቢት፡ ውስተ፡ ቤትከ፡ Job 39, 9; de avibus (*nidulari*): ይበይት፡ ውስተ፡ በአታተ፡ ኰኵሕ፡ Job 39, 27. 28. 2) raro: *permanere, subsistere* in genere, በጸጋሁ፡ ተፈጥረ፡ ኵሉ፡ ወበኀይሉ፡ ይበይት፡ Lith. Orth.

አቤተ፡ II, 1 *pernoctare facere* i. e. a) *facere* vel *sinere, ut per noctem maneat* vel *noctem transigat*, ለአቢቶ፡ 1 Reg. 3, 3; alicubi Gen. 24, 11, in aliquo statu, conditione: ለብዙኃን፡ ዕሩቃን፡ አቤትዎሙ፡ ዘእንበለ፡ ልብስ፡ Job 24, 7. b) *per noctem secum detinere* vel *asservare* Deut. 24, 12; Ex. 16, 20; pecuniam acceptam statim pauperibus distribuit ወኢያቤተ፡ ምንተኒ፡ Gad. T. H.; ተኰላተ፡ ዐረብ፡ እለ፡ ኢያበይቱ፡ ሎሙ፡ ለነግህ፡ Zeph. 3, 3.

ቤት፡ subst., m. et fem., Pl. **አብያት**፡ 1) *domus, domicilium*, Matth. 2, 11. 5, 15. 7, 24—27. 8, 6. 9, 6. 7; Lev. 14, 34 seq.; 25, 29 seq.; Deut. 8, 12; Job 1, 19. 8, 15; Koh. 10, 18; Jes. 5, 8. 9. 22, 18. 65, 21; Jer. 19, 13. 22, 14; ዐቢይ፡ ቤት፡, ንኡስ፡ ቤት፡ Am. 6, 11; ቤተ፡ ምክረም፡ ወቤተ፡ ሐጋይ፡ Am. 3, 15; ቤት፡ ምሩግ፡ Prov. 21, 9; ቤተ፡ ዐስብ፡ Act. 28, 30 rom.; aliâs sexcenties. In Acc. loci *in domo* alcjs: Gen. 24, 23. 38, 11; Num. 30, 11. In specie: a) *tentorium*: አብያት፡ σκηνώματα Judith 2, 26; Mal. 2, 12; Luc. 16, 9; Act. 15, 16; ቤተ፡ ስምዕ፡ *tabernaculum testimonii* seu *foederis* 1 Par. 6, 32; 2 Par. 1, 3. b) *domus regia, palatium, arx*: ቤተ፡ ንጉሥ፡ Jer. 33, 10. 40, 4; 2 Reg. 11, 2. 9; Gen. 12, 15. 45, 16. c) *aedes, templum* Dei deorumve, Jer. 7, 1. 4. 22, 5. 33, 9; ቤተ፡ ጣዖታት፡ Kuf. 12; አብያተ፡ አማልክት፡ 4 Reg. 12, 3. 14, 4. 18, 4; 3 Reg. 14, 23. 22, 44; Jer. 50, 12; ቤተ፡ መቅደስ፡ Kuf. 49; Jes. 44, 28; Matth. 21, 12. d) *ecclesia* (tam aedificium quam congregatio fidelium): ቤተ፡ እግዚ፡ Clem. f. 232; ቤተ፡ ክርስቲያን፡ (vid. ክርስቲያን፡) Gad. Lal.; Kid. f. 6; በእንተ፡ አብያተ፡ ክርስቲያናት፡ ወንዋያተ፡ ቅድሳቲሆን፡ F. M. 29; Matth. 18, 17; Rom. 16, 1. 4. e) *pars domus* α) *conclave, cubiculum*: ባእ፡ ቤተከ፡ εἰς τὰ ταμεῖά σου Jes. 26, 20; Sir. 29, 12; τὸ παστοφόριον Jes. 22, 15; ቤተ፡ አንስት፡ *gynaeceum* Esth. 2, 9. 13; አብያተ፡ አንስት፡ Esth. 2, 3; Tob. 2, 11. β) *cella, cellula* monachorum, Reg. Pach.; ፻፶ አብያተ፡ መነኮሳት፡ Sx. Masc. 1. γ) *aedicula, sacellum* ecclesiae, Kbr. Nag. f. 89. f) In specie nota has compositiones: ቤተ፡ ላሕ፡ *domus lugubris* Koh. 7, 2. 5; Sir. 22, 6; — ልብስ፡ *sacrarium, ubi vestes* ecclesiae *asservantur*, Th. P. in ann. ad Jonam; — ሐኖት፡ *macellum* (vid. sub ሐኖት፡); — መምህራን፡ *academia* (Atheniensis) Sx. Genb. 12; — ምሥዋዕ፡ θυσιαστήριον Ex. 27, 1; — ምሥያጥ፡ οἶκος ἐμπορίου Joh. 2, 16; — ምርፋቅ፡ *triclinium, refectorium* in monasteriis, Lud.; — ምሳሕ፡ *coenaculum* Dan. 5, 10; — መንግሥት፡ *sedes regia* Dan. 4, 27; Am. 7, 13; — ሞቅሕ፡ *carcer* Koh. 4, 14; Jer. 44, 4. 15 (coll. ቤተ፡ ዐናብስት፡ ወድብ፡ *carcer leonum et ursorum* Sx. Masc. 27.); — ሙታን፡ *sepulchrum* Enc. Jac. 8 (coll. Ps. 48, 11; ቤትየ፡ ዘለዓለም፡ Kuf. 36); — መዝገብ፡ *thesaurus, aerarium* Dan. 1, 2 (coll. ይትረኀዉ፡ አብያት፡ ዘውስቴቶሙ፡ ተዘግቡ፡ ነፍሳት፡ Clem. f. 157); — ማይ፡ *latrina*, ut: ኰስተረ፡ አብያተ፡ ማይ፡ Enc. Jac. 21 (vid. etiam sub መስሐብ፡); — መያሲ፡ *caupona* Jes. 5, 11; Clem. f. 127; — መጻሕፍት፡ *bibliotheca* Gad. Ad. f. 196; hom. Gabr.; — ስታይ፡ *conclave potorium* Sir. 35, 6; — ብለኔ፡ *balneum* Clem. f. 127; — ነግድ፡ *xenodochium, hospitium, deversorium* Chr. Ta. 10; Sx. Nah. 15; — ወይን፡ οἶκοι τοῦ οἴνου Cant. 2, 4; — ዝሙት፡ πορνεῖον *lupanar* Hez. 16, 39; — ድውያን፡ *nosocomium* II Can. Nic. 82 (75); — ግዝዕ፡ οἶκος πότου Koh. 7, 2; — ጸሎት፡ Jes. 56, 7. 60, 7; — ፍሥሓ፡ οἶκος εὐφροσύνης Koh. 7, 5; — ፍንዱቅ፡ *deversorium*, Th. P. in not. ad Jon. 2, 5. 2) *domus* i. e. a) *familia* Ex. 1, 21; እንብር፡ ሊተ፡ ቤተ፡ Kuf. 28; ሰብአ፡ ቤቱ፡ Am. 6, 10; Gen. 7, 1. 12, 17; አብያቲሆሙ፡ 2 Reg. 2, 3; Lev. 18, 12. 13. 17; Luc. 10, 5. 19, 9; Matth. 12, 25. 13, 57; 1 Petr. 4, 17; Hebr. 3, 2. 5. 6. b) *prosapia, progenies, gens, e familia* alcjs *oriundi*: ኢትትዐወር፡ እምዘርአ፡ ቤትከ፡ ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῦ σπέρματός σου Jes. 58, 7; ቤተ፡ ዳዊት፡ Jer. 21, 12; Jes. 7, 13; ቤተ፡ አቡከ፡ 7, 15; Ps. 134, 19. 20; ቤተ፡ እስራኤል፡ Jer. 11, 17; Deut. 25, 9; Ruth 4, 11; 1 Reg. 2, 35; Ex. 6, 14; Jos. 14, 1; Lud. Comm. hist. p. 498 n. 19. c) *res familiaris* Matth. 23, 13; ሥራዐ፡ ቤትከ፡ 4 Esr. 14, 10. 3) *receptaculum, theca*: አብያተ፡ አፈው፡ φιάλαι τοῦ ἀρώματος Cant. 6, 2; ቤተ፡ እድ፡ ἐγχειρίδιον *manubrium* Ex. 20, 25 FH; ቤተ፡ መዋጽሕት፡ σπονδεῖα Ex. 25, 29; ቤት፡ ለምጽዋሪሃ፡ Ex. 25, 27. 26, 29 ann.; in specie *vagina* gladii Matth. 26, 52; Joh. 18, 11; 1 Par. 21, 27; 1 Reg. 17, 51 var.; F. M. 4, 3.

ምብያት፡ subst. *locus pernoctandi, mansio*: ከመ፡ መርዔት፡ ውስተ፡ ምብያቲሁ፡ Mich. 2, 12; ምብያቲከ፡ ἡ ἀνάπαυσίς σου Jes. 37, 28; ምብያተ፡ እንስሳ፡ Lud. e Mss. Colb.

አብያታዊ፡ adj. rel. *domesticus* Joh. 4, 46. 49.

ቤነ፡ inus., i. q. بَانَ *distitit et segregata et distincta fuit* res a re; *facile discernenda, perspicua fuit* (בִּין ܐܬܒܝܢ).

በየነ፡ I, 2 1) *secernere, discernere, perspicere, animadvertere*: ይቤይንዎሙ፡ ወያነጽሕዎሙ፡ ወያረስንዎሙ፡ ἐκλεγῶσι Dan. 12, 10; ለምንት፡ ኢትቤይን፡ እምውስቴቶን፡ እለ፡ የዐብያሆን፡ Herm. p. 84; (እዋሕዮሙ፡ ወ)እቤይንዎሙ፡ ለኵሎሙ፡ እለ፡ ἐπισκέψομαι ἐπί Jer. 9, 25; κατανοεῖν Matth. 7, 3; Deus ይቤይኖ፡ ለኃጥእ፡ እንበለ፡ ይግበር፡ ኀጢአተ፡ Lit. Epiph. 2) i. q. II, 2 *demonstrare*: ይቤይን፡ ሎሙ፡ ከሐደቶሙ፡ Sx. Sen. 6 (si quidem lectio sana est).

አበየነ፡ II, 2 1) *perspicuum, manifestum reddere, demonstrare*: ንፈቅድ፡ ከመ፡ ታብይን፡ ለነ፡ ስምዐታተ፡ Phlx. 3. 98; Sx. Mag. 13; ከመ፡ ታበይን፡ ዐመፃየ፡ Jsp. p. 338; አበይኖ፡ 1 Cor. 14, 26 Platt; seq. ከመ፡ c. Indic., Sx. Jac. 18. 2) *perspicere, observare, perspicue cognoscere* Clem. f. 94; astra Kuf. p. 50; አበይኖት፡ Gad. Ad. f. 20. — *Voc. Ae.*: አበየነ፡ ብ፡ ፈረደ፡ ለየኒ፡ ይ፡

ተበየነ፡ III, 2 *demonstrari, perspicuum factum esse, elucere*: በከመ፡ ተበየነ፡ *sicut demonstratum est* Phlx. 3; ተበይኖ፡ ፍድፋዴ፡ ብሑታዊያን፡ እምትምህርተ፡ አበው፡ *demonstratio praestantiae solitariorum e doctrina patrum*, ibid.; ውእቱኬ፡ ይትቤየን፡ እምግባረ፡ ማርታ፡ ወማርያም፡ (*hoc demonstrare licet* vel *elucebit e*) Phlx. 54; ናሁ፡ ተበየነ፡ ለከ፡ ጥያቄ፡ ነገርየ፡ Jsp. p. 300; ተበየነ፡ ንዝህላልከ፡ p. 282.

ብዩን፡ part. 1) ut videtur: *separatus, discretus* Gad. Lal. 2) *perspicuus, evidens*, ut: ዝንቱ፡ ብዩን፡ እስመ፡ caet., Jsp. p. 284.

በይነ፡ praep. (a **በይን**፡ *distantia, intervallum*; בֵּין, ܒܰܝܢܳܬ, بَيْنَ) 1) *inter* (i. q. በበይናት፡): ወበሕቱ፡ እኑዛን፡ ዘበይኖን፡ Gad. Lal. (si quidem lectio sana est). Poëtice nonnumquam ዘበበይኑ፡ vel ዘበበ፡ በይኑ፡ *ut—ita, pariter* (coll. مَا بَيْنَ): ጸማዊ፡ ወፈጻሚ፡ መልእክት፡ ዘበበ፡ በይኑ፡ (Cod. Tub. ዘበበይኑ፡) Enc. Hed. 4; ዐናብስት፡ መሠጥ፡ ወመንኰራኵራት፡ ዘበበ፡ በይኑ፡ *ut leones rapaces ita rotae* Enc. Mag. 2. 2) *ob, propter* (i. q. በበይኑ፡ et እንበይነ፡): በይነ፡ ምንት፡ Herm.

p. 95; በይነ፡ዝንቱ፡ p. 109; Teb. Tab. 47. — *Voc. Ae.*: እስመ፡እንበይነ፡በይነ፡ህየንተ፡በእንተ፡ብ፡ስለ ። — Componitur cum aliis praepositionibus, sc.

እንበይነ፡ (seu እምበይነ፡ Luc. 4, 43 rom.; Act. 24, 14 et 25, 19 rom., ex እምነ፡ et በይነ፡) praep., rarius conj. (gramm. § 166, 22). A) praep. 1) *ob, propter, causa, ergo,* እንበይነ፡ ዚአሆሙ፡መጽአ፡ማየ፡አይኅ፡ Sir. 40, 10; እንበይነ፡ርእሱ፡ ያመክረከ፡ 37, 8; እንበይነ፡ምጽዋት፡ χάριν ἐντολῆς 29, 9; ብዙኃን፡እለ፡ወድቁ፡እንበይነ፡ንዋይ፡ 34, 6. 38, 18; ተጋነይ፡እንበይነ፡ዘቅድም፡ጌጋይከ፡ 21, 1; እንበይነ፡በዓል፡ Jer. 23, 27; እንበይነ፡ዝሙት፡ Tob. 8, 7; 4 Reg. 5, 18. 6, 11. 22, 13; Rom. 4, 23. 14, 15; Sir. 10, 8. 30. 11, 2; እንበይነ ዝ፡ vel እንበይነ፡ዝንቱ፡ *propterea, ideo, ea de causa* 10, 13. 18, 11. 20, 23. 31, 13. 34, 13. 44, 21; 2 Esr. 9, 15; Marc. 1, 38; Rom. 4, 22; Tit. 1, 5. 2) *pro:* ላህም፡ዘእንበይነ፡ኀጢአት፡ Ex. 29, 36; 2 Esr. 10, 19; ተቃተሉ፡እንበይነ፡አኀዊክሙ፡ 14, 14; Rom. 5, 7. 3) *de:* እንበይነ፡መኑ፡ይብል፡ Joh. 13, 22; 4 Esr. 9, 5; ተማከረ፡እንበይነ፡ Sir. 37, 11; Act. 25, 19 rom. B) conj., non tantum እንበይነ፡ዘ፡ *ideo quod, propterea quod* Enc. Sen. 7; sed etiam omisso ዘ፡, ut: እንበይነ፡ኢበልዑ፡ Enc. Mij. 9.

በበይነ፡ praep. (e በ፡ et በይነ፡; gramm. § 166, 22) 1) *inter* (i. q. በበይናት፡), ubi de ratione nectendi, separandi, comparandi vel opponendi agitur, c. pron. suffixis usitatum: Ex. 21, 18. 25, 20. 26, 5. 9. 28, 7. 36, 11. 2) *ob, propter, causa:* በበይነ፡ነፍሱ፡ለዝንቱ፡ብእሲ፡ Jon. 1, 14; 1 Reg. 9, 12. 28, 18; Jud. 20, 10; Num. 12, 1; Deut. 9, 4. 5; በበይነ፡ዚአከሙ፡ Mich. 3, 12; በበይነ፡ምንት፡ *qua de causa? ob quid? quare?* 1 Reg. 4, 3; በበይነዝ፡ vel በ"፡ዝንቱ፡ *hanc ob causam, ideo, propterea* Ex. 20, 11; Sir. 2, 13; Jes. 51, 21. 57, 6. 64, 5; Jer. 2, 9. 12. 4, 8. 5, 27. 7, 32; Hez. 13, 8 al. Post verbum vendendi: አከ፡በበይነ፡ወርቅ፡ οὐχ ἕνεκεν ἀργυρίου Jes. 48, 10. Passim *auctore aliquo* vertere licet: በበይነ፡እግዚ"፡ Jes. 29, 15; በበይነ፡መኑ፡ 1 Reg. 14, 38. 3) *de*, post verba dicendi: 1 Reg. 10, 16. 30, 21; Judith 5, 5; vel *quod attinet ad* Jud. 21, 16; በበይነ፡ምንት፡ ἐν τίνι *qua ratione* Mal. 1, 2.

በበይናት፡ (i. e. በ፡ et በይናት፡ Pl. a በይን፡) et በቤናት፡ (N. T. rom.) praep. *inter*, post verba jungendi et separandi, comparandi et opponendi, actionum reciprocarum et de ratione, quae inter plures interest, sed nonnisi c. pron. suff. usitatum: Ex. 14, 20. 26, 3; Dan. ap. 1, 13; Matth. 9, 3. 12, 25. 16, 7. 8. 24, 10; Marc. 8, 16; Luc. 9, 46; Joh. 9, 16; Rom. 1, 27; 1 Thess. 3, 12; Hebr. 12, 3; Jac. 4, 11. 5, 16; 1 Petr. 1, 22. 4, 10; Apoc. 6, 4; al. sexcenties. Etiam በበ፡በይናቲሆሙ፡ Gen. 42, 21. 28.

ብያኔ፡ subst. 1) *demonstratio, argumentatio:* ብያኔ፡ ልባዊ፡ *dem. rationalis* (opp. exegetica vel biblica) F. N. 9. 2) *expositio, explanatio, exegesis:* ብያኔ፡ሮማዊ፡ *expositio* vel *exegesis* Evangeliorum *Graeca*, Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a; ማእምረ፡ብያኔ፡ Lud. comm. hist. p. 501 n. 33.

መበይን፡ part. (I, 2) *discernens, perspiciens, accurate cognoscens:* episcopus sit ኢንሣኤ፡ገጽ፤መበይን፤ዘኢያደሉ፡ለባዕል፡ወኢለነዳይ፡ Did. 4 (Platt p. 18).

መብየን፡ subst., Pl. መበይንት፡ *demonstrandi modus, argumentum*, Lud. e Mss. Colb.

ቤዝ፡ subst., m., Pl. አብያዝ፡ et ቤዛት፡ [sine dubio a ቤዘ፡ i. e. بَاضَ, collato بَيْضٌ] *stella lucida*, in specie *lucifer, phosphorus, (hesperus,) Venus*, ἑωσφόρος Job 3, 9; φωσφόρος 2 Petr. 1, 19; አንተ፡ቤዝ፡ኮከበ፡ጽባሕ፡ Kedr f. 18; Ssal. Req.; አዕይንቲሃ፡ይመስል፡ሥርቀተ፡ቤዝ፡ Gad. T. H.; በሰዓተ፡ሞታ፡ደመነ፡ቤዝ፡ Sx. Masc. 11; ሰላም፡ለአዕይንትኪ፡ዘተመሰለ፡አብያዝ፡ III Sal. Mar. 6; Org. 6; በከመ፡ኮከበ፡ጽባሕ፡ይፌደፍድ፡ብርሃነ፡እምዘተርፉ፡ቤዛት፡ Phlx. 227. — *Voc. Ae.*: ቤዝ፡ዘ፡ኮከብ ።

ቤዘወ፡ quadrl. I [contigua sunt بَازَ i. *effugit, se eripuit;* فَازَ u. *salvus evasit* (nec non فاص i IV); ܦܘܨܐ *effugium;* deinde etiam ፌደየ፡ פָּדָה] effugere facere i. e. eripere, *liberare*, in specie data pecunia, pretio al. i. e. *redimere* (λυτροῦν, λυτροῦσθαι) Ex. 13, 13. 34, 20 (c. በ፡ pretii). 25, 29 seq. 48. 49; በነፍስከሙ፡ትቤዝውዋ፡ለነፍስየ፡ Job 16, 4; Ex. 15, 16; Jes. 52, 3. 63, 9; Ps. 30, 6; Sir. 48, 20. 50, 24; Thren. 3, 57; 2 Esr. 11, 10; c. እምነ፡ loci vel calamitatis Deut. 21, 8; 2 Reg. 7, 23; 4 Esr. 14, 31; Hos. 13, 14; de redemtione Christi: Tit. 2, 14; Rom. 3, 24 rom.; 4 Esr. 13, 33. 36; ይቤዝወነ፡ያድኅነነ፡ Deg.; መጽአ፡ይቤዝወነ፡እምኵሉ፡አበሳነ፡ Mavâs. n. 28.

አቤዘወ፡ II *redimendum curare, redimere jubere* vel *sinere*, c. Acc. rei redemtae: ታቤዝዉ፡ምድረ፡ Lev. 25, 24; Num. 18, 15. 17; c. Acc. prs. redimentis Lev. 25, 25. 32; c. dupl. Acc.: Lev. 25, 47.

ተቤዘወ፡ III, 1 1) refl. *sibi redimere* Lev. 25, 31. 33 (c. ቡኑበ፡); 1 Petr. 1, 18; ተቤዘውዎሙ፡ለጺውዋን፡ Did. 21; አልቦ፡ዘይክል፡ተቤዝዎትየ፡ Org.; ኢያድኅን፡ወርቅ፡ወኢይትቤዘው፡ብሩር፡ Enc. Haml. 4. 2) pass. *redimi* Lev. 25, 31 var. 54; በደሙ፡ትትቤዘው፡ነፍስ፡ Lev. 17, 11; Apoc. 14, 3. 4; እስመ፡እምኢተቤዘውነ፡እመ፡ኢኮነ፡ከመዝ፡ Cyr. ad Th. f. 10.

ቤዛ፡ subst. 1) *redemptio* Jes. 63, 4. 2) *redemptionis pretium, (compensatio, piaculum* vel *placamen, pretium):* λύτρον, λύτρα Prov. 6, 35. 13, 8; Ex. 21, 30. 30, 12; Num. 18, 15. 16; አከ፡በቤዛ፡ Jes. 45, 13; ቤዛሃ፡ኢተውህበ፡ላቲ፡ Lev. 19, 20. 25, 51. 35, 31; ἄλλαγμα, -ματα, Deut. 23, 19; ትነሥኡ፡ቤዛ፡ Am. 5, 12; ቤዛሃ፡ንዋየ፡ወርቅ፡ Job 28, 17; ἀντάλλαγμα ቤዛ፡ኵሉ፡ኀጢአትከ፡ Jer. 15, 13; Ps. 54, 22; Matth. 16, 26; ἀντίλυτρον 1 Tim. 2, 6; περίψημα ቤዛሁ፡ለወልድየ፡ይኩን፡ Tob. 5, 19; ዘእንበለ፡ቤዛ፡ ἄνευ ἀργυρίου *gratis* Ex. 21, 11; ἐξίλασμα Ps. 48, 7; τὰ σωτήρια Ex. 20, 24. 3) praep. *pro:* ὑπέρ Job 2, 4; Jes. 43, 3. 4; ዘሞተ፡ለነ፡ቤዛነ፡ Thess. 5, 10; Luc. 22, 19; Joh. 10, 15; ἀντί ቤዛ፡ዚአሁ፡ ἀντ' αὐτοῦ Prov. 11, 8; Ex. 21, 26; Matth. 5, 38; περί 2 Cor. 5, 14; in N. T. rom. passim ህየንተ፡ቤዛ፡, quorum alterum superfluum est, compositum occurrit, ut Joh. 15, 13.

ቤዝወት፡ n. act. *redemptio* Lev. 25, 26.

ቤዛዊ፡ n. ag. *redemptor, liberator* Enc. Mij. 22 (Lud.); ማርያም፡ቤዛዊተ፡ዓለም፡ I Sal. Mar. 41.

መቤዝው፡ part., id. Act. 7, 35 rom.; Lit. 164, 2; Christus መቤዝወ፡ዓለም፡ Cod. Mus. Brit. XL.

መቤዛዊ፡ part. c. term. adj., id., Enc. Tachs. 7 (Lud. 8).

ቤጸ፡ I, 1 [proprie: *dissecare*, deinde: *separare;* cfr. בָּצַע

בצע ﺑَﻘَﻊ; ﺑﻌﱠﺾ *divisit, partitus fuit;* ﺍِﻧْﻘَﺎﺭ *separatus fuit,* ﺗَﻘَﺎﻭَﺽ id.] ut videtur *decernere* Prov. 16, 30 var.

በየጸ፡ I, 2 1) *separare, sejungere:* **እቤይጽ፡እምውስቴትክሙ፡ኃጥኣነ፡** ἐκλέξω Hez. 20, 38. 2) *decernere:* **ዘይቤይጽ፡** (v. **ዘይበይጽ፡**) **በከናፍሪሁ፡ኵሎ፡እኩየ፡** ὁρίζει Prov. 16, 30.

ተበየጸ፡ III, 3 [vid. **ቢጽ፡**; hic significatus inde repetendus videtur, quod res in duas pluresve partes aequales separatur vel dividitur; coll. ﺑَﻀِﻴﻊ *socius* e ﺑَﻀَﻊ (ut ﺑَﺪِﻳﻞ *similis, aequalis* e ﺑَﺪّ *separavit*); ﻗَﺎﻭَﺽ *par et aequalis fuit*] *parem, aequalem, socium, sodalem esse* vel *fieri* alicui vel alcjs: **እስናንኪ፡ከመ፡መራዕይ፡እለ፡ወጽኣ፡እምኀፃብ፡እንዘ፡ይትበየጸ፡** I Sal. Mar. 13 (e Cant. 4, 2); c. c. Acc.: **ውእቱ፡መነኮስ፡ዘተበየጸከ፡** Sx. Haml. 28; **ይትበየጸሙ፡ለልዑላን፡** τῶν ἄνω συγγενής Chr. ho. 1; **ዘይትበየጸ፡በማእድ፡** (*commensalis ejus*) F. M. 2, 11; **እንተ፡አልቦ፡ዘይትበየጸ፡** (*incomparabilis*) Lud. comm. hist. p. 44 n. 51; patriarchae Bagdadi convenit **ተበይጾት፡** *aequalitas dignitatis* cum patriarcha Antiochiae, sed auctoritate inferior est F. N. 4; **በተበይጾ፡** *conjunctim, sociatim* Lud. e Mss. Colb.

አስተበየጸ፡ IV, 3 *parem* vel *socium, sodalem, consortem sibi assumere* alqm: **ዘያስተበይጽ፡** (var. pro **ዘይሬዒ፡**) **ዘማተ፡** Prov. 29, 3; **እንዘ፡ያስተበይጸሙ፡ምስሌሁ፡** M. M. f. 298.

ቢጽ፡ subst., m. et fem., coll. et sing., Pl. **አብያጽ፡** 1) *singulus, singuli, quidam* e multitudine animantium vel rerum aequalium ad idem genus pertinentium vel *unus e sociis* ad eandem societatem pertinentibus; de viris; **፬፻ቢጸ፡እስራኤል፡** (400,000 Mann von Israel) 1 Reg. 15, 4; **ከመ፡ያምጽኡ፡እምደቂቀ፡እስራኤል፡ቢጸ፡ወራዙተ፡** νεανίσκους Dan. 1, 4; **ቢጽ፡እኩያን፡** τινὲς ἄνδρες πονηροί Act. 17, 5. 15, 5. 14, 2; **እምቢጸ፡አጉሥጦስ፡** (von der Mannschaft des) σπείρης Σεβαστῆς Act. 27, 1 rom.; de bestiis: **ቢጸ፡ተባዕት፡** (die männlichen Stücke) Gen. 30, 40; de rebus: **ቢጸን፡ርቡዓት፡ወጸዓድው፡** Herm. p. 11; **ወእቤ፡በለሳተ፡ቢጸ፡** (etliche Feigen) καὶ εἶπα· σῦκα Jer. 24, 3; **በበ፡ቢጸሙ፡** (Mann für Mann) Herm. p. 64; **በበ፡ቢጸን፡** (Stück für Stück) p. 65. 2) qui ejusdem generis est cum alio: *par, aequalis, coaequalis, socius, sodalis, consors, collega, amicus, comes:* Gen. 2, 18; Kuf. 3; **ምስለ፡ቢጽከ፡** Job 39, 32; **ኢከንኩ፡አነ፡እግዚእከ፡አላ፡ቢጽከ፡** Asc. Jes. 8, 5; **ኢትኩኖሙ፡ቢጸሙ፡** (in peccando) Kuf. 22; **ኮንኩ፡ቢጸን፡ለአዕዋፍ፡** Job 30, 29; συνήλικοι Dan. 1, 10; **ገብኡ፡ወሖሩ፡ኀበ፡ቢጸሙ፡** εἰς τὰς διατάξεις αὐτῶν Judith 8, 36; **እለ፡ምስሌሆሙ፡ቢጸሙ፡** οἱ συνεταῖροι 1 Esr. 6, 3; σύνδουλοι (*conservi*) Matth. 18, 28. 31; **ለቢጹ፡ለአርዳኢ፡** συμμαθηταί Joh. 11, 16. 21, 8 rom; **ቢጸን፡** αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς Luc. 24, 10; Act. 2, 37; **አብያጺሁ፡** Dan. 7, 20; ἑταῖροι Matth. 11, 16; οἱ πλησίον Ps. 37, 11. 87, 19. 121. 8; Zach. 3, 8; **ቢጸ፡** αἱ πλησίον αὐτῆς Ps. 44, 16; φίλοι ut: **ነዳይ፡ለእመ፡ወድቀ፡ይከይድዎ፡ቢጹ፡** Sir. 13, 21; οἱ ἀδελφοί Act. 11, 1. 18, 18; 1 Cor. 15, 6; 2 Thess. 3, 6; **ኢይትሬለዮ፡እምአብያጽየ፡** Chr. ho. 27; **ቢጽክሙ፡ውእቱ፡** ὑπὲρ ὑμῶν (opp. **ዕድውኒ፡** καθ' ὑμῶν) Marc. 9, 40; **አጥሪ፡አግዋረ፡እምቅድመ፡ትሕንጽ፡አብያተ፡ወአብያጸ፡እምቅድመ፡ትሑር፡ፍኖተ፡** Fal. f. 27. a) *quivis alius,* quocum vivimus, *proximus, frater* (sensu biblico; der Nächste), ὁ πλησίον Ex. 20, 17; Deut. 19, 14; Job 16, 21; Jer. 5, 8. 7, 5. 9, 8; Hez. 22, 11; Sir. 6, 17. 10, 6. 29, 1. 2; Hen. 99, 15. 100, 1; Matth. 19, 19; Marc. 12, 33; Rom. 13, 9. 10; ἀδελφός Sir. 7, 12; Deut. 22, 1; 1 Joh. 2, 9. 10; 1 Thess. 4, 6; Rom. 12, 10. b) *alter:* **ብእሲ፡እምቢጹ፡** Koh. 4, 4; Jes. 19, 2; Mal. 2, 10 al.

ተበያጺ፡ n. ag. *socius, consors,* Enc. Nah. 10 (Lud.).

መስተበይጽ፡ part. *socius, consors, particeps:* bestiae **ለሐሱ፡ሰኰናሁ፡(ለቅዱስ፡)ወኮኑ፡ሎቱ፡መስተበይጻነ፡በተጋንዮ፡ብዙኅ፡** Sx. Tachs. 7.

በዳ፡ vid. sub **በድወ፡**

በደረ፡ I, 1 [i. q. ﺑَﺪَﺭ; significatus radicis primus *secare* et *acutum esse* videtur, coll. **መተረ፡** ﺑَﺘَﺮ et ﺑَﺎﺩِﺭَﺓ *acies* gladii; nec non ﺑَﺪّ] Subj. **ይብድር፡** 1) acutum, acrem, vehementem i. e. *velocem, celerem esse, properare:* **ይበድሩ፡እምተኩላተ፡ዐረብ፡** ὀξύτεροι Hab. 1, 8; **ይበድሩ፡እምነ፡አንስርት፡አፍራሲሆሙ፡** κουφότεροι Jer. 4, 13; **ከመ፡ይብድር፡እምረዋጺ፡** Lud. e Mss. Colb. 2) *praecurrere, praevenire, antevertere, praevertere, antecessisse:* **ዘበደረ፡ወዘሮጸ፡** Rom. 9, 16 Platt; 1 Cor. 9, 24; Hen. 74, 12; c. Acc.: **ብድሮሙ፡ትንሥእ፡** *ante eos surge* Sir. 34, 21; Phlx. 3; **ይበድረኒ፡ኀበ፡ገነት፡** Phlx. 35; **ሖቀ፡ከመ፡በደሩክሙ፡** 2 Reg. 17, 20; **በደሮ፡በጺሐ፡ግያዝ፡** 4 Reg. 4, 31; **በደሮ፡ለጴጥሮስ፡በጺሐ፡** (Platt **በጺሖ፡**) **ኀበ፡መቃብር፡** Joh. 20, 4. 8. 3) *praevertere* i. e. *potiorem esse, praecellere:* **ትበድር፡** (v. **ትትበደር፡**) **ይእቲ፡ወትመውእ፡ለከ፡ጸላኢከ፡** Sir. 29, 13; Hen. 65, 8.

አብደረ፡ II, 1 *praevertere* i. e. *ante-, prae-ponere* vel *-ferre, antehabere, pluris aestimare, praeoptare, malle, diligere,* c. Acc.: **እመ፡አብደሩ፡ዘአነ፡እፈቅድ፡** Jes. 56, 4; **እሙንቱ፡አብደሩ፡ፍኖቶሙ፡** 66, 3; Ps. 83, 12. 108, 16. 131, 14; Mal. 3, 17; Hos. 4, 18; **ኀሠሥክዋ፡ለጥበብ፡ወአብደርክዋ፡በጸሎት፡** Sir. 51, 13; Apoc. 12, 11; c. Acc. et **እምነ፡**, ut: **ምጽዋተ፡አበድር፡እመሥዋዕት፡** Hos. 6, 6; **አብደሩ፡ሞተ፡እምሕይወት፡** Jer. 8, 3; 1 Esr. 4, 19; Ps. 86, 1; **አብደርኪ፡እምኔየ፡መሐዛኒኪ፡** Jes. 57, 8; **አብደሩ፡ነኪረ፡እምኔየ፡** Job 19, 13; Sir. 51, 28; **ዘያበድር፡ርእሶ፡እምነ፡እግዚኡ፡** Did. 25; 2 Tim. 3, 4; Joh. 3, 19; seq. Subj. verbi: **እምአብደርኩ፡እስዐም፡እገሪሁ፡** ηὐδόκουν φιλεῖν πέλματα ποδῶν αὐτοῦ Esth. 4, 17 apocr.; Ps. 83, 11; 1 Thess. 3, 1; **አብደርክዋ፡ሀየንተ፡** (v. **እምነ፡**) **ወርቅ፡ትኩነኒ፡** Sap. 7, 10; **እምአብደረ፡ትሙት፡** *mallet eam mori* Tob. 6, 13; Phil. 3, 7; Joh. 12, 43; c. Acc. Infin. Deut. 7, 7.

ተበደረ፡ III, 1 *praestare, praeferri, optabiliorem, meliorem, pluris aestimandum esse* vel *videri,* c. **እምነ፡**, ut: **ይትበደር፡ቃል፡ሠናይ፡እምውሂብ፡** Sir. 18, 17; **ኢይትበደር፡ብዕል፡እምነቢረ፡ጥዑይ፡** 30, 16; Jes. 13, 12; Prov. 16, 16; 1 Petr. 1, 17; **ጥበብ፡ትትበደር፡እምወርቅ፡** Fal. f. 35; vel c. **ላዕለ፡**, ut: **ኢይትበደር፡ዕንቍ፡ላዕለ፡ብእሲት፡ኄርት፡** Fal. f. 51.

ተባደረ፡ III, 3 1) *alium alium praevenire studere, currendo certare* vel *contendere, certatim tendere* ad alqd: **እለ፡ይትባደሩ፡** οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες 1 Cor. 9, 24. 26;

እመ፡ ዖዱክ፡ ተባደር፡ Rel. Bar.; c. ውስተ፡ vel ኀበ፡ loci, quo tenditur Luc. 14, 7; 1 Cor. 11, 21 Platt; ትትባደሩ፡ ሐዊረ፡ ቤተ፡ 1 Cor. 11, 21 rom.; ተባድሮ፡ *certamen praeveniendi mutuum* Org. a) in genere: studio *contendere* vel *anniti* ad assequendum alqd: ተባደሩ፡ ለሠናይ፡ 1 Thess. 5, 15 Platt; ዘንተ፡ ስምዑ፡ ወተባደሩ፡ ከመ፡ ትግበሩ፡ Clem. f. 182. b) de certamine vel cursu Christianorum bono (vid. በድር፡): ተጋደላ፡ ወተባደራ፡ ሠናየ፡ ገድለ፡ Mavâs. n. 62; እለ፡ ፈጸሙ፡ ረዊጸ፡ ወተባድሮ፡ Enc. Tachs. 12. c) *praecurrere* alqm, c. Acc. 1 Tim. 5, 24. 2) *simul* vel *certatim concurrere, adcurrere, approperare:* ተባደሩ፡ አይሁድ፡ ኀበ፡ መካን፡ እንተ፡ ተንሀለት፡ Jsp. p. 358; ille cum se ipse interfecturus esset, ተባደሩ፡ አግብርቲሁ፡ ኀቤሁ፡ ወአኀዙ፡ እዴሁ፡ p. 340.

በድር፡ subst. 1) *certamen, cursus* vel *curriculum vitae* piorum in hoc saeculo: 2 Tim. 4, 7; ፈጸመ፡ በድሮ፡ ሠናየ፡ Sx. Tachs. 14; Enc. Jac. 9; Ter 14. 20; Genb. 9, al. 2) est nomen *festi Judaeorum*, de cujus origine haud satis constat. Bis memoratur in Computo Eccl. Aeth. apud Scaliger. de em. temp. Gen. 1629 p. 675 l. 6 et p. 677 l. 8, et in annotationibus p. 695 Scaliger mensis Nisan diem X intelligendum esse censet (ibidem conjecturas quasdam etymologicas proponit). In M. M. f. 263 enumeratur inter festa Judaeorum a Christianis abrogata: በዓለ፡ መጥቅዕ፡ ወበዓለ፡ መጸለት፤ በዓለ፡ ሠዊት፡ ወበዓለ፡ ምኵራብ፡ ወጾመ፡ በድሮሙ፡ በእንተ፡ ላሐ፡ ያዕቆብ፡ (cfr. quae in libro Kuf. C. 34 relata sunt). Deinde Ludolfus in lex. aeth. c. 557 e suo Libr. Myst. locum affert, in quo festa Judaeorum recensentur: ወዝንቱ፡ በዓላቲሆሙ፡ ፋሲካ፡ ናእት፡ በዓለ፡ ሠዊት፡ መጥቅዕ፡ በድሮሙ፡ መጸለት፡ ሰንበት፡, ubi decimus non Nisan sed Ṭischri mensis dies intelligendus videtur.

በድራ፡ n. prgr., scilicet بَدْرَةٌ *numorum quantitas*, a variis interpretibus varie definita (vid. Freytag lex. arab. I. p. 95): ወወሀቦሙ፡ ፻፹በድራ፡ ወርቅ፡ Jsp. p. 299. 309.

ባዶስ፡ n. prgr. i. e. βάτος בַּת, Hebraica *mensura fluidorum*, tantum continens quantum Epha in aridis (vid. ባት፡ et ቤት፡), Luc. 16, 6; ወአሐቲ፡ አስፈሬዳ፡ ታገምር፡ ፲ባዶስ፡ Gad. T. H. — *Voc. Ae.:* ባዶስ፡ ዘ፡ ቤዳ፡

በድበደ፡ quadrl. I [vicina sunt אָבַד أَبِدَ *periit, interiit* (coll. آبِدَةٌ) et بَادَ *abiit, a suis separatus fuit; periit*] *interire, perire:* ወርቆሙኒ፡ በድበደ፡ ወይወርሶ፡ ሦክ፡ ውስተ፡ አብያቲሆሙ፡ τὸ ἀργύριον αὐτῶν ὄλεθρος κληρονομήσει αὐτό, ἄκανθαι ἐν τ. σ. α. Hos. 9, 6. (Etiam Sir. 34, 20 var.; vid. sub ደበደበ፡). — *Rad. Abb.:* በድበደ፡ ዘ፡ ዛገ፡ (e conjectura).

ብድብድ፡ subst. *pernicies, pestis, lues, pestilentia,* θραῦσις Num. 17, 12—14; Ps. 105, 23. 30; πτῶσις Ps. 105, 29; ὁ ὀλοθρεύων Hebr. 11, 28; ἀνάλωσις Deut. 28, 20; λοιμός Prov. 21, 24; ἴκτερος Am. 4, 9; θάνατος Jer. 14, 12. 18, 21. 24, 10; Thren. 1, 20; Hez. 5, 12. 14, 19 seq.; Sir. 39, 29. 40, 9; 4 Esr. 7, 5; de hominibus perniciosis vel pestilentibus, ut: አውሥእዎ፡ ለውእቱ፡ ብድብድ፡ ንጉሥ፡ Macc. f. 1; vid. etiam Prov. 21, 24. — *Voc. Ae.:* ብድብድ፡ ብ፡ ቸነፈር።

በድነ፡ (si non በደነ፡) I, 1 denom. *mortuo* vel *cadaveri similem esse* vel *fieri:* ሥጋ፡ ትበድን፡ በንዋም፡ ከመ፡ ዘምዉት፡ M. M. f. 269.

ተበድነ፡ (si non ተበደነ፡) III, 1 *cadaver* vel *exanimem fieri:* ነፍስት፡ እመ፡ ፀአተ፡ ነፍስ፡ ይትበደን፡ M. M. f. 287.

በድን፡ subst., plerumque m., Pl. አብድንት፡ (Kuf. p. 81 ann. 4 አብዳን፡) [بَدَنٌ; vid. Ges. in thes. p. 201] *corpus mortuum* vel *exanime, mortuus, cadaver,* a) maxime hominum: Gen. 23, 4. 6. 11. 13 (ὁ νεκρός); Kuf. 19; አልቦ፡ ቤት፡ ዘአልቦ፡ በድን፡ ውስቴታ፡ Kuf. 49; ረከብዎ፡ እንዘ፡ ይሰክብ፡ በድኖ፡ Kuf. 23; 4 Esr. 10, 44; በዝኁ፡ አብድንቲሆሙ፡ Jes. 5, 13. 14, 19. 22, 2; Jer. 7, 33 seq.; 9, 22; ዝንቱ፡ አብድንት፡ Hez. 37, 9; Tob. 12, 12; Sir. 31, 30; ዘእንሥአ፡ በድነ፡ እምነ፡ ሙታን፡ 48, 5; Matth. 8, 22; Apoc. 1, 17; θνησιμαῖον Ps. 78, 2; Jes. 5, 25; τραυματίαι Jer. 14, 18; Judith 2, 8 al.; Ex. 22, 2; κῶλα Num. 14, 29. 32; Hebr. 3, 17; Jes. 66, 24; σῶμα 1 Reg. 31, 10; መዊቶሂ፡ ተነበየ፡ በድኑ፡ Sir. 48, 13; Judith 13, 9; Matth. 27, 52. 58; እጓለ፡ እመሕያው፡ በድን፡ υἱὸς ἀνθρώπου σκώληξ Job 25, 6; de diis mortuis vel idolis Kuf. p. 81. b) rarius brutorum (*morticinum*): Lev. 11, 11. 24. 27. 5, 2; Jud. 14, 8.

በድወ፡ I, 1 [بَدْوٌ *desertum;* بَدَا *in campo et deserto habitavit*; vis radicis prima est in *solitudine*, vic. בָּדַד بَدَّ] *desolatum, vastum, desertum, incultum esse* vel *fieri,* de terris, urbibus, domiciliis: ምድርክሙ፡ በድወ፡ ወአህጉሪክሙኒ፡ ውዕየ፡ Jes. 1, 7; በድወት፡ ኢየሩሳሌም፡ 64, 10 var.; Jer. 27, 12 var.; ecclesia ተንሕለት፡ ወበድወት፡ Sx. Jac. 1; አብያቲሆሙ፡ በድወት፡ ወተመዝበረት፡ Abush. 50.

አብደወ፡ II, 1 *desolare, vastare, devastare:* አበዱ፡ (v. አበዲ፡) ፍኖቶሙ፡ Zeph. 3, 6; አብደወ፡ ሀገሮሙ፡ Jsp. p. 324; ለአህጉረ፡ ይሁዳ፡ እሁቦን፡ ለአብድዎ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ዘይነብሮን፡ Jer. 41, 22.

ተባደወ፡ III, 3 solitudine a se invicem vel ab aliis sejunctum esse i. e. a) *in loca deserta dispersum esse, in deserto commorari:* እምኀየሰነ፡ ተባድዎ፡ እምነ፡ ተጋብአ፡ በአንግልጋ፡ እስመ፡ ተዘርዎ፡ ቀጥቀጠ፡ አልባቢነ፡ ወሶበ፡ አድኀነነ፡ እግዚ"፡ እምተባድዎ፡ ወአግብአነ፡ ኀበ፡ ምድርነ፡ ዐመፅናሁ፡ Jsp. p. 362. b) *desolatum esse:* ይበኪ፡ ላዕለ፡ ሙስናሆሙ፡ ወተባድዎቶሙ፡ (sc. hortorum) p. 368.

ብድው፡ part., f. ብዱት፡ *desolatus, desertus, vastus:* ምድር፡ ብዱት፡ Jsp. p. 285. 346; ገዳም፡ ብዱት፡ Sx. Masc. 3.

በድው፡ subst., m. et fem. (ut Jes. 42, 11), *locus vastus, desolatus, incultus, desertus, vastitas, desertum:* Ex. 13, 20; ውስተ፡ በድው፡ ἔρημος Ps. 54, 7. 77, 18. 20; Jes. 21, 1. 32, 15; በድው፡ ጽሙእ፡ 35, 1. 6. 7 (ἡ ἄνυδρος). 41, 18. 44, 3. 62, 4; Job 30, 3; Hen. 61, 5; Matth. 12, 43; ምድረ፡ በድው፡ Ps. 62, 3; 4 Esr. 9, 29; Jes. 41, 19; Jer. 2, 31. 6, 8 (ἄβατος γῆ). 9, 2. 30, 2; ብሔረ፡ በድው፡ Jer. 2, 6; በድወ፡ ገዳም፡ Prov. 9, 12; መካነ፡ በድው፡ Hen. 18, 12; በድው፡ ፋራም፡ Kuf. p. 67; ባሕር፡ በድወ፡ ይመስሎ፡ Job 41, 22; crebro praedicati vice usurpatur, ubi per adjectiva exponere licet: Matth. 23, 38; ትተርፍ፡ ባሕቲታ፡ ምድሮሙ፡ በድወ፡ Jes. 6, 11; በድወ፡ ትከውን፡ ኵላ፡ ምድር፡ Jer. 4, 27; Tob. 14, 4; Hez. 12, 20. 35, 4; Ps. 68, 30; ረሰየ፡ በድወ፡ ἐρημοῦν Lev. 26, 22; et adjectivi instar substantivo apponitur: የብስ፡ በድው፡ Hen. 60, 9 var.; c. c. እምነ፡, ut: በድው፡ ውእቱ፡ እምሰብእ፡ ወእንስሳ፡ Jer. 40, 10.

በዳ፡ subst., id.: ኢትሖር፡ ፍኖተ፡ በዳ፡ Sir. 35, 20; Enc.

Ter 2; በብሔረ፡በዳ፡ 2 Par. 22, 1; ትከውን፡ምድረ፡ግብጽ፡ በዳ፡ወበድወ፡ Hez. 29, 9; እሬስያ፡ለምድራ፡በዳ፡ 29, 12. 33, 27. 35, 3. 4. 7. 9.

ብድወት፡ n. act. *vastatio, desolatio:* ከመ፡ኢይርአይ፡ ብድወታ፡ለኢየሩሳሌም፡ Sx. Mij. 12.

በደየ፡ i. q. በድወ፡; አብደየ፡ II, 1 *desolare, vastare* Zeph. 3, 6 var.

በጋር፡ subst. *circinus* Lud. e Th. P.

በግዕ፡ subst., m. et fem. (Matth. 12, 11; Luc. 15, 4; Clem. f. 112; fem. በግዕት፡ vid. infra), coll. et sing., Pl. አባግዕ፡ (passim fem., ut Hez. 34, 8; Gen. 29, 2. 30, 38; Hen. 82, 19) et አባግዕት፡ (Reg. Pach.; Enc. Genb. 18; F. N. 30) [amh. በግ፡; in caeteris linguis deest; fortasse onomatopoëtice dictum a balatu, cfr. بَغْبَغَ] *ovis* sine discrimine sexus et annorum, *pecus ovillum*, raro collective ut Ex. 12, 38; Sing.: πρόβατον በግዕ፡ዘተኀጥአ፡ Jes. 13, 14. 53, 7; በግዕ፡ጽኑዕ፡ወበግዕ፡ድኩም፡ Hez. 34, 20; Ex. 12, 3; Lev. 3, 6. 4, 32. 14, 10. 23, 12; Pl.: Gen. 4, 2. 4. 12, 16. 33, 13. 46, 34; Ex. 9, 3; Job 42, 12; Jes. 7, 21. 53, 6. 60, 7; Jer. 23, 1; Zach. 11, 4. 7; 2 Par. 30, 24. 31, 6; Ps. 73, 1; Matth. 7, 15. 9, 36. 10, 16; አባግዕ፡አትሉዕ፡ κριοὶ προβάτων 2 Par. 17, 11; አባግዕ፡አንስት፡ Num. 7, 17; κριός, κριοί *aries:* Gen. 15, 9. 22, 13; Ex. 26, 14. 29, 15 seq.; Lev. 9, 2. 16, 5; አባግዐ፡ጸምር፡ 4 Reg. 3, 4; 2 Par. 13, 9; ἀμνός, ἀμνοί *agnus:* Lev. 14, 12 seq.; Sir. 13, 17; Jes. 53, 7; Hez. 27, 21; 2 Par. 29, 32; ἄρνες, ἀρνίον Lev. 1, 10; Jes. 1, 11. 5, 17. 11, 6. 65, 25; በግዕ፡የዋህ፡ Jer. 11, 19; trsl. de hominibus: አባግዐ፡ሰብእ፡ Hez. 36, 38; Joh. 1, 29. 36; Apoc. 5, 6. 12, 11; Matth. 10, 6. 15, 24; Joh. 10, 7. 8. 21, 17.

በግዕት፡ subst., fem., Pl. አበግዕ፡ (vid. sub በግዕ፡), *ovis, agna:* በግዕት፡አንስት፡ Lev. 5, 6. 22, 27; Num. 6, 14; 2 Reg. 12, 3; አሐቲ፡በግዕት፡ Hez. 45, 15; F. N. 30; አባግዕ፡አንስት፡ Num. 7, 17 seq.

ቤጣ፡ n. prgr. βῆτα, secunda alphabeti graeci litera, Kid. f. 33, Reg. Pach. (vid. ሆሀያት፡).

በጠለ፡ I. 1 [בָּטַל ܒܛܠ بَطَلَ] Subj. ይብጠል፡ 1) *vanum, inanem, irritum, frustra* vel *incassum esse* vel *evadere, in irritum cadere:* ደም፡ዘይቀይጽ፡ኢይበጥል፡ Jsp. p. 302; ትበጥል፡እንተ፡መከርኩ፡ Kbr. Nag. n. 72; በጠለ፡ዐቂበ፡ትእዛዝ፡እምኔየ፡ *observatio praeceptorum frustra mihi incepta est* Org. 5; sensu forensi, ut: *cessio* በጠለት፡ *irrita est* F. N. 39, 3. 2) *aboleri, abrogari, abolitum esse:* ተጸርዐት፡ኦሪት፡በምጽአተ፡ወንጌል፡ወበጠለት፡ትንቢት፡በስብከት፡ሐዋርያት፡ M. M. f. 4; de juribus, pactis, al. F. N. 37. 3) *interrumpi, cessare, finem capere:* (Macedonius compellatur:) አብጠልከ፡ግጻዌሁ፡ለመንፈስ፡ቅዱስ፤ብጠልኬ፡እምጸታ፡ክርስቲያን፡ M. M. f. 313; ኢበጠለ፡ጸልዐ፡አላ፡ጸንዐ፡ Jsp. p. 322.

በጠለ፡ I, 2 1) *vanum, irritum reddere, abolere:* ኦሪት፡ንቤጥላኑ፡በሃይማኖትነ፡ Cyr. de r. fid. f. 33 (paulo infra: አብጠ.ለነ፡ኦሪተ፡), 2) dicta alcjs vana vel inania esse demonstrare i. e. *refellere, diluere:* ይቤጥሎሙ፡ጠቢብ፡ጳውሎስ፡ ἀντιτάξεται αὐτοῖς Cyr. ad Reg. f. 27; de r. fid. f. 38. 3) *cessare facere, finem facere:* በጠለ፡እግዚእ፡እምኔሆሙ፡መንግሥተ፡ Sib.

አብጠለ፡ II, 1, rarius አበጠለ፡ II, 2 (ut Phlx. 4) 1) *vanum, irritum reddere:* አብጠለ፡ተቃትሎቶሙ፡ Jsp. p. 278; afflictio ያቤጥል፡እንከ፡ግብር፡ Phlx. 4; ኀይለ፡ Lit. 163, 4; አብጠልከ፡ነገረከ፡ Jsp. p. 350. 2) *cessare facere, restinguere, enervare:* unus e finibus matrimonii est አብጥሎ፡ፍትወት፡ F. N. 24, 1; አብጠለ፡ኵሎ፡ቀንአተ፡ወቂመ፡ Ssal. Req.; ከመ፡ያብጥል፡ጽልአ፡እግእከሌሆሙ፡ Jsp. p. 322. 3) *desistere facere, interrumpere, avertere:* ሶበ፡ከኑ፡ሰይጣናት፡የሐውሩ፡ኀበ፡ብሑታን፡ከመ፡ያስሕትዎሙ፡ወያብጥልዎሙ፡እምግብሮሙ፡መንፈሳዊ፡ Phlx. 60. 4) *irritum, vanum declarare; abolere, abrogare, tollere:* እለ፡ያበጥሉ፡ልደቶ፡እምአብ፡እምቅድመ፡ኵሉ፡ፍጥረት፡ Did. 33; Hen. 98, 13; Org. 7; አብጠለ፡ነሢአ፡ሕልያን፡በእንተ፡ሢመት፡ክህነት፡ *simoniam abolevit* Abush. 50; Cyr. de r. fid. f. 33. 5) *inania, vana loqui:* ኵሎ፡ዕለተ፡ያበጥል፡ነገረ፡ዚአሁ፡ F. M. 20, 1; ኢያብጥል፡ምንተኒ፡እምአፉሁ፡ 28, 6.— *Voc. Ae.:* አብጠለ፡ዘ፡አቋረጸ፡አጠፋኢ፡ይ፡

ተብጥለ፡ III, 1 et ተበጠለ፡ III, 2 1) III, 1 *viribus defici, enervari, languidum fieri:* pedes et manus ejus ተበጥለ፡ Gad. Ad. f. 120. 2) III, 2 *aboleri, abrogari, tolli:* እመ፡ትትቤጠል፡ኦሪት፡በሃይማኖት፡ Cyr. de r. fid. f. 38; Lud. ex Hom. Mar.

ብጡል፡ part. *vanus, inanis, irritus:* ስብሐት፡ብጡል፡ *gloria vana* Phlx. 29; Gad. T. H.; de lege vel jure F. N. 42, 1; ዝንቱ፡ተደምሮ፡ይእቲ፡ብጥልት፡እምሕገ፡ሰብሳብ፡ወእሰምያ፡ኀጢአት፡ (*irrita, aliena a lege* vel *illegitima est*) F. M. 10, 3.

ብጥለት፡ n. act. *abolitio:* እስመ፡አበው፡ዘዝንቱ፡ዘመን፡ረሰይዎ፡ (sc. ለቃል፡መለጎስ፡ μαλακός) ብጥለተ፡እመልእክት፡ጳውሎስ፡ሐዋርያ፡ (1 Cor. 6, 9) ከመ፡ኢያእምር፡መኑሂ፡ወኢይደቅ፡መኑሂ፡በገቢሮታ፡(ለዛቲ፡ኀጢአት፡) *obliteraverunt* vel *exstinxerunt* F. M. 13.

በጣሊ፡ n. ag. *vanus, inanis:* መንግሥተ፡ምድር፡በጣሊ፡ Sx. Haml. 8 Enc.; መርዓ፡በጣሊ፡ Enc. Masc. 27.

መብጠሊ፡ part. c. term. adj. *irritum faciens, cessare faciens:* sanguinem postibus illiverunt ከመ፡ይኩን፡ዝንቱ፡መብጠሌ፡ሀጕሎሙ፡ለግብጽ፡ καὶ τοῦτο ἦν ἀποτείχισις τῆς ἀπωλείας τῆς Αἰγυπτιακῆς (*amolitio*) Chr. ho. 27.

በጥልሳት፡ vid. አብጥሊስ፡

በጥሐ፡ I, 1 [amh. በጣ፡; בָּצַע ܒܨܥ بَضَعَ (مِبْضَع *scalpellum*) et بَزَغَ, nec non بَطَّ et بَتَّ] *scalpello secare, incidere corpus, incisiones facere, scarificare:* sive superstitionis causa: ኢትብጥሑ፡ሥጋክሙ፡ Lev. 21, 5; sive curando vel sanando corpori membrove corporis: ጠቢባን፡ሶበ፡ይበጥሑ፡በጽኑዕ፡እስከ፡ይረክብዎ፡ለሕማም፡ይጠበቡ፡ሶቤሃ፡በዘያዐርፍዎ፡ለሕሙም፡እምተሀውኮ፡ወእምድንጋፄ፡ነፍስ፡ወኢይበጥሑ፡ዳግመ፡አላ፡ይወድዩ፡ፈውሰ፡ ἐπειδὰν βαθεῖαν δῶσι τομήν — ἑτέραν οὐκέτι προσάγουσι τομήν Chr. ho. 21; በጢሕ፡ τέμνειν Chr. Ta. 30; ለበጢሖቱ፡ ibid.; ሚመጠነ፡ይጼእሉ፡እለ፡ይበጥሑ፡እምእለ፡ይበጥሕዎሙ፡ (*quot probris afficiuntur chirurgi*

ab iis, quos secuerunt vel *inciderunt*) ibid.; (ለበግዕ፡ዝልግስት፡) ብጥሓ፡ወሱጥ፡ዲቤሃ፡ ጼወ፡ ወወይነ፡ ከመ፡ ይሕየው፡ Clem. f. 112; ይበጥሑ፡እደዊሁ፡በመላጺ፡ M. F.

በጣሒ፡ n. ag. *secans, incisuras faciens* in corpus, *scarificans, chirurgus:* በጣሕያን፡ οἱ τέμνοντες Chr. Ta. 30.

ብጥሐት፡ n. act. *sectio, incisio* corporis, *scarificatio*, M. F.; ብጥሐተ፡ገጽ፡ Lud. comm. hist. p. 240 n. 10.

ቡጥም፡ vel **ብጥም፡** subst. i. q. بُطْم, ܒܛܡܐ, *terebinthus* arbor: ይዘብሑ፡ታሕተ፡ባሉጥ፡ወቡጥም፡ወገውዝ፡ወለውዝ፡ Hos. 4, 13; ብጥም፡ (e Jud. 6, 19) Abush. 47 (in vita Gideonis).

በጥሪቃ፡ n. prgr. *patricia* (بَطْرِيقَة): ዛቲ፡ይእቲ፡ቀዳሚት፡በጥሪቃ፡ዘሀገረ፡ቍስጥንጥንያ፡ Lud. e Vit. Dan.

ባጦስ፡ n. prgr. (aliâs ጳጦስ፡) i. e. βάτος (باطس) *rubus, sentis*, in quo Deus Mosi apparuit: ዕፀ፡ባጦስ፡ Deut. 33, 16 (v. ጳጦስ፡); Luc. 20, 37.

በጸለ፡ I, 2 [فَصَلَ *dissecuit, disjunxit, separavit;* פְּצַל *decorticavit;* بَصَّلَ *nudavit detrahendo* corticem, *rasit*] *lacerare, dilacerare, discerpere:* ከለባት፡ይቤጽልዎሙ፡ εἰς διασπασμόν Jer. 15, 3.

ተበጽለ፡ III, 1 et **ተበጸለ፡** III, 2 1) *lacerari, dilacerari, dilaniari:* እመ፡ተቀሥፈ፡እስከ፡ሥጋሁ፡ተበጽለ፡ Sx. Mag. 17 Enc.; Haml. 25 Enc.; ሰሐብዎ፡ውስተ፡አእባን፡በላንት፡እስከ፡ይትቤጸል፡ሥጋሁ፡ M. M. f. 43. 2) *decorticari, dissolvi:* (ተቀሥፈ፡) እስከ፡ተበጽለ፡አነዳ፡ማእዱ፡ Enc. Sen. 1; ይትቤጸል፡ማእስየ፡ምስለ፡ሥጋየ፡ ἐν δέρματί μου ἐσάπησαν αἱ σάρκες μου Job 19, 20. — *Voc. Ae.:* ተበጽለ፡ብ፡ተላጸ ።

በጸል፡ subst., coll. et sing., [i. q. ܒܨܠܐ בְּצָל ثُوم بَصَلْ] *cepa, bulbus*, τὰ κρόμμυα Num. 11, 5; ኢይበርኩ፡ላዕለ፡በጸል፡ F. N. 17. — *Voc. Ae.:* በጸል፡ዘ፡ቱማ ።

ብጻል፡ subst., pl. **ብጻላት፡** *pars (lacera) rei laceratae* (Fetzen): ረከብኩ፡ብጻላቲሃ፡ (v. ብጽላቲሃ፡ v. በጽላቲሃ፡) ወአጽርቅቲሃ፡ዘለምንትኒ፡ኢይበቍዕ፡ Jer. 13, 7.

ብጽላት፡ v. **በጽላት፡** vid. sub ብጻል፡

በጽሐ፡ I, 1 [Aethiopibus tritissimum, caeteris inusitatum; non variatione radicis መጽአ፡, מָצָא ortum videtur; an ad נָגַשׁ פָּגַשׁ (הִשִּׂיג?) referendum?] Subj. ይብጻሕ፡ 1) *pervenire, advenire, pervenisse*, abs.: ዘበጽሐ፡እምኤዶም፡ Jes. 63, 1; በጽሐ፡ብርሃንኪ፡ ἥκει Jes. 60, 1; በጽሐ፡መልእክትከ፡ *epistola tua pervenit* i. e. *allata est* Jsp. p. 316. 322; በጽሐ፡ማኅፈርነ፡ Sir. 29, 27; c. ውስተ፡ loci Matth. 2, 1; Job 38, 16; Num. 13, 27. 20, 1; Deut. 9, 7; c. እስከ፡ loci Deut. 1, 19. 20; c. Acc. loci: በጺሖ፡ሐጌ፡ Jes. 10, 28; Hen. 8, 4. 45, 2; c. ኀበ፡ prs. vel loci Kuf. 13; Job 38, 22; Jes. 37, 5; Dan. 6, 20 (ἐγγίζειν); 4 Reg. 9, 18 seq.; Ex. 3, 9. 2) a) de tempore: *venisse, venire, appetere, adesse:* በጽሐት፡ዕለተ፡እግዚ”፡ πάρεστι Joel 2, 1; ወበጽሐ፡ሳብዕ፡ወርኅ፡ 2 Esr. 18, 1; ናሁ፡ይበጽሕ፡መዋዕል፡ Jer. 40, 14 vrs. nov.; እመ፡ትበጽሕ፡ደኃሪትከ፡ Sir. 30, 32; ዘእንበለ፡ይብጽሖሙ፡ጊዜ፡ሞቶሙ፡ 27, 29; በጽሐ፡ጊዜ፡ዘርአ፡ለዘሪእ፡ Kuf. 11; በጽሐ፡ዕድሜ፡ Hez. 7, 2. 6; Gen. 6, 13. b) de eventis, vaticiniis, desideriis, al.: *evenire, evadere, ad finem* vel *exitum pervenire, impleri, consummari*, Deut. 18, 22; 3 Reg. 2, 27; በጽሐ፡ (v. በጽሖ፡) ዝነገር፡ሎቱ፡ Dan. 4, 30; Kuf. p. 28; በጽሐ፡በከመ፡ነገረ፡ Kuf. 40; Jes. 48, 3. 7; 4 Esr. 9, 1; Matth. 26, 56. 27, 9. c) nonnumquam: *provectum esse:* ዳዊት፡ልህቀ፡ወበጽሐ፡መዋዕሊሁ፡ 1 Par. 23, 1; በጽሐ፡(ዓለም፡) ውስተ፡ዓሥር፡(ክፍል፡) 4 Esr. 14, 9. 3) *pervadere:* በጽሐ፡ስሙ፡ውስተ፡ኵሉ፡ምድር፡ Jos. 6, 27; ጼናሁ፡የሐውር፡ወይበጽሕ፡ነዊኀ፡ Hen. 32, 4. 4) *attingere, pertingere, pertinere*, c. እስከ፡ Deut. 1, 28; Ps. 18, 4; ይበጽሕ፡(ማይ፡) እስከ፡ክሣድ፡ Jes. 8, 7 vrs. alt.; ትበጽሕ፡(መንግሥትየ፡) እስከ፡አጽናፈ፡በሓውርት፡ Esth. 3, 13 apocr.; Judith 7, 3; c. ውስተ፡ Hen. 17, 2; c. Acc.: ይበጽሕ፡ደመናተ፡ርእሱ፡ Hez. 31, 3; ኑኁ፡በጽሐ፡ሰማየ፡ (v. እስከ፡ሰማይ፡) Dan. 4, 17; በጽሐኒ፡ማይ፡እስከ፡ነፍስየ፡ Ps. 68, 1. a) *prope accedere, prope abesse:* በጽሐ፡እስከ፡ለሞት፡ Jes. 38, 1; በጽሐ፡ለሞት፡(እስከ፡ለሞት፡ Platt) Phil. 2, 27. 30; Jes. 53, 8. b) *attingere* i. e. *assequi*, c. Acc., ዘእንበለ፡ይብጽሑ፡ምድረ፡ግብ፡ Dan. 6, 24; ለጻድቃን፡ኢትበጽሖሙ፡ Sir. 28, 22; ኢትበጽሕዎ፡ οὐ μὴ γὰρ ἐφίκησθε Sir. 43, 30; እመ፡በጽሐ፡፵ዓመተ፡ 2 Reg. 15, 7; mente: እፎ፡እበጽሕ፡ፍናዊከ፡ Lud. e V. S.; Org. 3. 5) *supervenire* alicui, *invadere, attingere* alqm, *obvenire, evenire, accidere* alicui, c. Acc. prs.: መዋዕለ፡ተጽናስ፡በጽሐኒ፡ προέφθασέ με Job 30, 27; Ps. 16, 13; ἐπέπεσεν αὐτούς Gen. 14, 15; እስከ፡በጽሖሙ፡ፍዳሆሙ፡ ἔλθῃ ἐπ᾽ αὐτούς Sir. 47, 25; Jes. 63, 4; ከመ፡ትብጻሕከ፡በረከቱ፡ Sir. 3, 8; Jes. 28, 15; 4 Esr. 8, 70; በጽሖሙ፡አምሳል፡ዘመሰሉ፡ 2 Petr. 2, 22; Hen. 108, 7; ምንዳቤ፡በጽሐኪ፡ Lit. Cyr.; ኀበ፡ሞት፡ኢይበጽሖ፡ Enc. Ter 27; c. ላዕለ፡ prs. Koh. 8, 14. 6) *obtingere, contingere*, de sorte et de rebus sorte divisis, c. ላዕለ፡ prs. 1 Reg. 10, 21. 14, 41; c. Acc. Jos. 18, 11. 19, 1; ለከ፡ይበጽሐከ፡ርስታ፡ Tob. 6, 12; c. ለ፡, ut: መክፈልት፡ቡርክት፡በጽሐት፡ለሴም፡ Kuf. 8; venditione Lev. 25, 27. 7) in arithmetica: *evenire*, i. e. *effici, colligi* (cfr. بَلَغَ, مَبْلَغ), Hen. 74, 10 seq.; ዘበጽሐ፡እምትድምርት፡ Abush. 30. — *Voc. Ae.:* በጽሐ፡ዘ፡ደረሰ፡

በጽሐ፡ I, 2 *transferre* vel *conferre* culpam in alqm, *convincere* alqm criminis (vid. II, 1): አልቦ፡እኩየ፡ዘበጽሑ፡ሎቱ፡ (ἐπιφέρειν) Act. 25, 18 rom.; ጌጋይ፡በዘ፡ኢይክሉ፡በጺሖቶ፡ ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξαι (quocum attingere facere non poterant; nisi malueris I, 1: quocum ad eum pervenire non poterant) Act. 25, 7 Platt.

አብጽሐ፡ II, 1 1) pervenire facere a) *adducere, ducere, deducere*, c. Acc. prs. Marc. 13, 11; c. Acc. loci: Gen. 12, 15; ፈነወ፡ሰብአ፡ፈረስ፡ያብጽሕዎሙ፡ኢየሩሳሌም፡ 1 Esr. 5, 2; c. praep. ውስተ፡, ut: ብእሲት፡ኄርት፡ሠናይ፡መክፈልታ፡ወታበጽሐ፡ለፈራሂ፡እግዚ”፡ውስተ፡መክፈልቱ፡ Sir. 26, 3; c. ኀበ፡ Gen. 47, 2; 1 Reg. 30, 15; Judith 10, 15; ወሰደኒ፡ኢየሩሳሌም፡ወአብጽሐኒ፡ኀበ፡አንቀጽ፡ Hez. 8, 3. α) *venire jubere:* ፈነወ፡ወአብጽሐ፡ኀቤሁ፡ Sx. Masc. 13. β) mira est versio ἔκδου θυγατέρα አብጽሓ፡ለወለትከ፡በዐቅሚ፡ወዕቀባ፡ Sir. 7, 25. b) *afferre, perferre*, epistolam 4 Reg. 5, 6; አብጽሐ፡መጽሐፈ፡ኀበ፡ባሮክ፡ Rel. Bar.; Jsp. p. 321; nuntium: ትክልኑ፡አላንተ፡ነገረ፡አብጽሖ፡ኀበ፡ኤርምያስ፡ውስተ፡ባቢ

ሎን፡ Rel. Bar.; alias res, ut: አዘዘ፡ በአብጽሖተ፡ ቃራሪ፡ Jsp. p. 339. c) de viis, causis: *ducere, ferre, inducere, adducere* ad alqd: ስምዐ፡ ሐሰት፡ ላዕለ፡ ነፍስ፡ ዘያበጽሕ፡ ለሞት፡ Sir. 26, 5; ያበጽሕ፡ ለሞት፡ ሐዘን፡ ወትካዝ፡ 38, 19; ደኃሪ ታ፡ (ለፍኖት፡) ታበጽሕ፡ ውስተ፡ ሲኦል፡ Prov. 14, 12; መዐት፡ ያበጽሕ፡ ኀበ፡ ቀቲል፡ F. M. 4, 1. d) *adducere* ad finem: ከመ፡ ለፍጻሜ፡ ያብጽሕ፡ ወይግበር፡ ኵሎ፡ 1 Par. 29, 19. 2) *appetere* vel *appropinquare facere*: አቅረብኪ፡ መዋዕሊኪ፡ ወአብጻሕኪ፡ ዕድሜ፡ ዓመትኪ፡ Hez. 22, 4. 3) a) *attingere facere* (vel *evehere* alqm *ad*): ያበጽሕዎ፡ እስከ፡ ደመና፡ Sir. 13, 23. b) *assequi facere*, c. Acc. et ኀበ፡ rei, ut: አብጻሕክዎ፡ ኀበ፡ ዘተመነየ፡ Jsp. p. 338. c) omisso objecto (sicut in Latino *ad annum C perduxit* et in Germano es auf 100 Jahre bringen): *perducere* i. e. *pervenire ad, assequi*, c. ኀበ፡, ut: ኢያብጻሕኩ፡ ኀበ፡ ሥርዐቱ፡ *ad gradum ejus nondum perveni* Sx. Teq. 13; c. Acc., ut: እንተ፡ ኢያብጽሐት፡ መጠነ፡ አካል፡ (aliis in locis በጽሐት፡) *maturam aetatem non assecuta* F. N. 24, 3; ሶበ፡ አብጽሐ፡ ዝኩ፡ ሕፃን፡ ዐቅመ፡ ውርዛዌ፡ Sx. Haml. 26. 4) a) *referre* vel *deferre* alqd ad alqm i. e. *indicare, nuntiare*: ናብጽሕ፡ ለከ፡ ὑποδεικνύομέν σοι 1 Esr. 2, 20. b) facere ut alqd redundet ex aliqua re i. e. *argumentis efficere, demonstrare, probare, convincere*: ለእመ፡ አብጻሕክሙ፡ ሊተ፡ ከመ፡ ቤል፡ ይበልዕ፡ ἐὰν δείξητε ὅτι Dan. ap. 13, 9; ἐπιδεικνύναι Act. 18, 28; παρατίϑεσϑαι Act. 17, 3; συμβιβάζειν Act. 9, 22 Platt; ኢይክሉ፡ አብጽሖ፡ ሊተ፡ በዘ፡ ኵሉ፡ ዘያስተዋድዩኒ፡ Act. 24, 13 rom.; Act. 25, 18 Platt.

ተብጽሐ፡ III, 3 1) *supervenire* alicui: እስከ፡ ይትበጽሖሙ፡ ወይጻደቆሙ፡ መዐተ፡ እግዚ"፡ F. M. 17, 2. 2) *convenire* i. e. *consociari* cum aliquo: (vita spiritualis est) ተበጽሖታ፡ ለልብ፡ ምስለ፡ እግዚ"፡ Phlx. 110. 3) *secum ducere* vel *deducere* vel *trahere* (cfr. ተማልዐ፡) spec. in jus: c. Acc. prs. Act. 19, 37 etc. ኀበ፡ judicis Marc. 13, 9; Luc. 12, 58; Act. 18, 12.

አስተበጽሐ፡ (አስተብጽሐ፡?) IV, 1 proprie: *sibi afferendum curare, ad se pervenire facere*: የኀሥሠኒ፡ ወያስተበጽሕ፡ ተስእሎተ፡ በእንቲአየ፡ ζητεῖ με καὶ περιεργάζεται *requirit percontationem de me* (zieht Erkundigung ein) Chr. ho. 26.

አስተበጽሐ፡ IV, 1 1) *facere, ut conveniat, consocietur*: ይከልእ፡ አስተባጽሖ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ *impedit consociationem* (mentis) *cum Deo* Phlx. 1. 2) *ad se vocare, citare* alqm: judex አስተብጽሖሙ፡ (reos) ኀቤሁ፡ Sx. Mij. 18.

ብጹሕ፡ part. *qui pervênit*: ብጹሓነ፡ ፳ዓመት፡ ወከሐከ፡ 1 Par. 23, 3; ብጹሐ፡ አምጣን፡ *qui ad justam aetatem pervenit* Eph. 4, 13; Enc. Mij. 6; ብጹሓነ፡ አምጣን፡ እም፳ዓመት፡ ወከሐከ፡ 1 Par. 23, 24; ብጽሕት፡ አምጣን፡ *nubilis*, Syn.; ኢብጹሓነ፡ አምጣን፡ *nondum justae aetatis* i. e. *minorennes* F. N. 24, 3. a) *provectus*: ብጹሐ፡ መዋዕል፡ πλήρης ἡμερῶν 1 Par. 29, 28. b) *assecutus*: ብጹሐ፡ ውስተ፡ ትሩፍ፡ (perfectionem) Phlx. 3. c) *attingens* i. e. *congruus, conveniens*: በሥነ፡ ምግባርክን፡ ሞእክን፡ ኵሎ፡ ውዳሴ፡ ወረሰይክሁ፡ ቅድሚክን፡ ኢብጹሐ፡ Cyr. ad Reg. f. 25.

ብጽሐት፡ n. act. 1) *perventio, adventus* Sx. Haml. 19; Phlx. 194; Enc. Tachs. 10; ብጽሐትከ፡ ኀቤየ፡ Gad. T. H.; ሶበ፡ አእመረ፡ ብጽሐቶሙ፡ እምቤተ፡ መቅደስ፡ Jsp. p. 286; ጊዜ፡ ብጽሐት፡ ሐጋይ፡ F. N. 10, 6; መጽሐፍ፡ (epistola) በጽሐት፡ ወአስተፍሥሐተኒ፡ በብጽሐታ፡ Jsp. p. 315. 2) prolatio rei testimonii causa i. e. *probatio*, c. በ፡ rei probandae Act. 24, 13 Platt. 3) *id quod efficitur*, in arithmetica, Abush. 9.

በጻሒ፡ n. ag. *perveniens*: እምድኅረ፡ ንስቲት፡ ነሐውር፡ ከመ፡ ሑረቶሙ፡ (ለምውታን፡) ወበጻሕያን፡ ኀበ፡ ብጽሐቶሙ፡ Genz. f. 84.

ምብጻሕ፡ subst. 1) *locus quo quis pervenit, perducitur, defertur*, Gad. Kar. 2) in arithmetica: *id quod efficitur*, etiam *residuum* vel *reliquum* (detracto numero minore a majore) Hen. 74, 11.

መብጽሒ፡ part. c. term. adj. (II, 1) *adducens* vel *perducens ad* alqm vel alqd: ምግባር፡ ዘመብጽሒት፡ ኀቤሁ፡ (sc. ad amorem Dei) Phlx. 29.

በጼቃ፡ subst., i. q. بُصَاق القَمَر *selenites*, („lapis quidam albus et splendens in Arabia nascens“) ut: adspectus throni tui ከመ፡ ርእየተ፡ በጼቃ፡ Lud. e Ssal. Req.

በጽዐ፡ vel በፅዐ፡ I, 1 [vis radicis prima est in *secando, abscidendo* (בָּצַע, بَضَعَ al., vid. sub ቤጸ፡); hinc derivatur significatus *secernendi, decernendi, definiendi* (cfr. significationes radicum בָּדַר נָזַר גָּזַר); amharice occurrunt quaedam derivata] Subj. ይብጻዕ፡ 1) *definire, aestimare* pretium rei (τιμήσεται) Lev. 27, 12. 14; nescio an eodem modo exponendus sit locus: ለእመ፡ ኢበጻዕኩ፡ ለኢየሩሳሌም፡ በቀዳሚ፡ ትፍሥሕትየ፡ ἐὰν μὴ προανατάξωμαι τὴν I., *si non* locum *constituero Hierosolymis in* vel *ab initio gaudii mei* Ps. 136, 8. 2) in specie: separare alqd in Dei usum (cfr. ዘበፅዐ፡ ብፅዐት፡ ἀφαιρῶν ἀφαίρεμα Ex. 35, 24) vel praefinire alqd Deo sacrum i. e. *vovere* Gen. 28, 20; እንበለ፡ ትብጻዕ፡ አስተዳሉ፡ ብጽዓቲከ፡ Sir. 18, 23; c. ለ፡ Dei: Ps. 75, 11. 131, 2; 2 Esr. 3, 5; በጻዕከ፡ ሊተ፡ ብጽዓተ፡ Gen. 31, 13; Lev. 27, 2; ዘአዕበየ፡ በጺዐ፡ ብጽዓተ፡ Num. 6, 2. 30, 3 seq.; Deut. 23, 22; Jud. 11, 30; 2 Reg. 15, 7. 8; Jes. 19, 21; Jer. 51, 25; Jon. 1, 16; c. Acc. rei: Lev. 22, 18. 21. 27, 14 seq.; ዘበጽዐት፡ ርእሳ፡ ለእግዚ"፡ F. M. 6, 12; seq. Subj. verbi: በጻዕነ፡ ንጹም፡ 1 Esr. 8, 49; በጻዕከ፡ ትሕንጽ፡ 4, 45; vel seq. ከመ፡ c. Subj.: ብእሲት፡ ዘበጽዐት፡ ከመ፡ ኢትትወሰብ፡ F. M. 5, 16.

አብጽዐ፡ II, 1 1) voti compotem facere alqm i. e. *beatum facere, felicem reddere*, Ps. 40, 2; አብጽዖ፡ በሠናይ፡ ሰርጉ፡ Sir. 45, 7. 2) *beatum praedicare*: አብጽዖትክሙ፡ μακαρισμὸς ὑμῶν Gal. 4, 15. 3) voto potiri i. e. *beatum* vel *felicem fieri* vel *esse*: ለብእሲት፡ ኄርት፡ ያበጽዕ፡ ምታ፡ Sir. 26, 1; አብጻዕኩ፡ አነኒ፡ Gen. 30, 11; Herm. p. 1; 4 Esr. 10, 71; እመ፡ ብዙኀ፡ አብጻዕኩ፡ በኀቤከ፡ 4 Esr. 12, 12; አብጽዖ፡ Tit. 2, 3; Rom. 4, 6—9.

ተበጽዐ፡ III, 1 *beatum praedicari*: ተበጽዐ፡ ኢዮብ፡ Chr. Ta. 20; ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ዘይትዌደስ፡ ወይትበጻዕ፡ Fal. f. 14; በኀበ፡ ኵሉ፡ ይትዌደስ፡ ወይትበፃዕ፡ Enc. Haml. 25; እምከልኢሆሙ፡ ዘተበጽዐ፡ Enc. Ter 5.

አስተብጽዐ፡ IV, 1 *beatum praedicare*, c. Acc. Gen. 30, 13; Num. 24, 17; Cant. 6, 9; Ps. 71, 18. 143, 18; ያስተበጽዑኒ፡ Job 29, 10. 11; ተስዐቱ፡ እሙንቱ፡ እለ፡ አስተብጻዕክዎሙ፡ Sir. 25, 7. 34, 9. 37, 24; Jes. 3, 12. 9, 16; ያስተብጽዕ፡ ደኃሪቶሙ፡ ለጻድቃን፡ Sap. 2, 16; Mal. 3, 12; Luc. 1, 48; Jac. 5, 11; አስተብጽዖ፡ (Inf.) Org.

ብጹዕ፡ part. 1) *votus:* ዙሉ፡ዘብጹዕ፡ዘበጽዑ፡መሃይምናን፡ II Abt. 3. 2) voti compos (ἐπιτυγχάνων Gen. 39, 2) i. e. *felix, fortunatus, beatus,* ብጹዕ፡ወበዕል፡ Gen. 13, 2. 39, 2; ብጹዐ፡ረሰይከኒ፡ 4 Esr. 12, 14; saepe interjectionis vel exclamationis instar: ብፁዕ፡ብእሲ፡ Ps. 1, 1. 2, 13. 136, 11. 12; Jes. 30, 18. 56, 2; Job 5, 17; Sir. 14, 1. 20. 25, 8. 9. 28, 19. 48, 11; ብዕዕት፡ነፍስ፡እንተ፡ትፈርሆ፡ለእግዚ"፡ 31, 17; Koh. 10, 17; ብፁዓን፡ንሕነ፡እስራኤል፡ Bar. 4, 4; Act. 26, 2; Matth. 5, 3—11. 11, 6; ኢትበሎ፡ብፁዕ፡ Sir. 11, 28; 4 Esr. 6, 18; de Deo 1 Tim. 1, 11. 6, 15; de mortuis ad coelicolarum beatitudinem evectis Apoc. 14, 13; ብፁዕ፡ጳውሎስ፡ Cyr. de r. fid. f. 33; ቅዱስ፡ወብፁዕ፡ሐትልዮስ፡ Sx. Mag. 4; al.

ብጽዕ፡ subst. *beatitudo, beati praedicatio:* ጴጥሮስ፡ረከበ፡ብዕዐ፡እምኀበ፡መድኀኔ፡ዓለም፡ወይቤሎ፡ብፁዕ፡አንተ፡ስምዖን፡ወልደ፡ዮና፡ Clem. f. 241; ወሀበ፡እግዚእ፡ለእሉ፡ከዕበ፡ብጽዐ፡በብሂሎቱ፡ብጹዓን፡መሐርያን፡ Phlx. 51; Enc. Mij. 21.

ብጽዐት፡ vel **ብጽዓት፡** n. act. et subst., m. et fem., Pl. **ብጽዐታት፡** 1) *votum:* Lev. 22, 23; Num. 5, 9. 10. 6, 3. 5. 15, 3. 8. 30, 3 seq.; 2 Reg. 15, 7. 8; Jes. 19, 21; Jer. 51, 25; Mal. 1, 14; Prov. 7, 14; ኢትሚጥ፡ብጽዓቲከ፡ዘነበብከ፡ Sir. 7, 14; ኢታጕንዲ፡ውሂበ፡ብዕዓትከ፡ 18, 22; Ps. 65, 12; ፍዲ፡ብጽዐቲከ፡ Nah. 2, 1; ብጽዐት፡ዘበጻዕከ፡ 1 Esr. 4, 43; ብዕዐት፡ሕይወትየ፡ Ps. 41, 12; ብዕዐት፡በሙ፡ Act. 18, 18; ፈጸሚ፡ብዕዓት፡ Enc. Tachs. 25; በእንተ፡ብዕዐታት፡ F. N. 18; sacrificium ex voto oblatum: ዘብዕዐት፡ Lev. 7, 16; Deut. 12, 6; መሥዋዕት፡ዘዘልፍ፡ወዘብዕዐት፡ Judith 4, 14. 2) *beatitudo, beatificatio* Lud. e V. S. — *Voc. Ae.:* ብዕዓት፡ዘ፡ማኅታ።

ብጹዓዊ፡ adj. rel. *ad beatos pertinens, beatus,* de hominibus sanctis, sive vivis sive mortuis: Phlx. 3 seq.; ፩እምብጹዓዊያን፡ (sc. monachis) Phlx. 60; ብጹዓዊ፡ተክለ፡ሃይማኖት፡ Gad. T. H.; Enc. Teq. 16 al.

ብጽዓን፡ subst., m. et fem., *beatitudo, beatificatio* vel *beati praedicatio:* ብዕዓን፡ወፍሥሓ፡ለከሙ፡ Jsp. p. 290; ቃላተ፡ብዕዓን፡ (Matth. 5) Chr. Ta. 7; Lit. Jac.; ብጽዓን፡ይደልዎ፡ለገብር፡ምእመን፡ F. M. 2, 11; የኀጥእ፡ብጽዓኒ፡እንተ፡ተብሀለት፡ለሕዙናን፡ Phlx. 79.

ብጽዕና፡ subst. 1) i. q. ብጽዓን፡, ut: ብጹዓን፡እሙንቱ፡እለ፡ - - - ወዓዲ፡ለነሂ፡ብጽዕና፡ Gad. Kar. 2) *res votiva, votum,* Pl. ብዕዕናት፡, ut: ብዕዕናት፡ወብኵርናት፡ Clem. f. 122.

በወወ፡ I, 1 [בָּטָא *effutivit* (בַּדִּים *commenta*); ܒܛܐ *effutivit, deliravit,* at arab. بَطُؤَ *tardus fuit;* بَطَّ II *lassus fuit* vel *dormitavit* sedens sed non dormivit] *obdormire, dormitare:* ብላዕ፡ሣዕረ፡ወልበስ፡ሣዕረ፡ወብወው፡ዲበ፡ሣዕር፡ Phlx. 76. — *Voc. Ae.:* በወወ፡ነጸፈ፡ብ፡አነጸፈ፡በወወሰ፡አንቀለፋኂ፡ይ፡ (vid. Isenb. p. 125).

ብፃው፡ subst. 1) *somnus* vel *sopor levis, dormitio* (Schlummer): ከደኖ፡ለቀራንብቲከ፡በብፃወ፡ኀጣውእ፡ M. M. f. 41; ወእመኒ፡መጽአኒ፡ብፃው፡ለአዕርዖ፡ጸሎት፡ Org. 2) *deliramentum, nugae* (sicut *somnia* Latinorum): ይብሉ፡በብፃው፡ገበርነ፡ παίζων ἔπραξα Prov. 26, 19.

ምብፃው፡ subst. *dormitorium:* ለእመ፡ረከብከ፡ብእሲተ፡በውስተ፡ምብፃውከ፡ Phlx. 203.

በዕዐ፡ inus., sine dubio a **በወወ፡** et radicibus sub **በወወ፡** laudatis haud multum differens.

በፃውዕ፡ subst. Pl. (a Sing. **በኂዕ፡** vel **በኂዐት፡**; gramm. § 140, 3, a), rarius **በዕውዕ፡** vel **በዕዋዕ፡**, Pl. **በፃውዓት፡**, *somnia* vel *commenta hariolorum,* in specie *ventriloquorum* vel *pythonicorum:* ዘይገብር፡ስብዐ፡ወመቅሰመ፡ሐራሰ፡ወበዕዋዕ፡ (sic) Clem. f. 144; እለ፡ያነቅሃ፡በዕውዐ፡ (v. ያነቅሁ፡በፃውዕ፡) ἐγγαστρίμυθοι Jes. 44, 25; ዘበፃውዕ፡ ἐγγαστρίμυθος Deut. 18, 11; Pl. እለ፡በፃውዕ፡ Jes. 8, 19; በፃውዓት፡ v. እለ፡በፃውዕ፡ 19, 3; ትቀድኑ፡ለበፃውዕ፡ (v. ለእለ፡በፃውዕ፡) *libatis pythonibus* (v. *pythonicis*) τῇ τύχῃ Jes. 65, 11.

ተ፡ litera alphabeti Aethiopici decima, quae **ተው፡** (**ታዊ፡** secundum Isenberg) vocatur.

ትልም፡ subst., Pl. **ትለም፡** et **አትላም፡** (Sx. Iled. 21) et **አትልምት፡** [תֶּלֶם, תְּלָם, تَلَمٌ] *sulcus:* ትልመ፡ገራውሂከ፡ Job 39, 10; በከየ፡ትለሚሃ፡(ለምድር፡)እምኔየ፡ Job 31, 38; ዘከመ፡የሐርስ፡ትለሚሁ፡ Sir. 38, 26; Ps. 64, 11; ሐረሰ፡፴ አትልምተ፡ Sx. Haml. 2; trsl.: ኢትዝራእ፡ውስተ፡ትልመ፡ኀጢአት፡ Sir. 7, 3; proelio ne excedamus ወኢንደንግፅ፡ወኢናጽንን፡ትልመነ፡ Chr. Ta. 5.

ተልሚድ፡ n. prgr. sc. תַּלְמִיד (ܬܠܡܝܕܐ, تِلْمِيذٌ) *discipulus,* Enc. Haml. 5; ዘነገሮ፡ጴጥሮስ፡ለቀሌምንጦስ፡ተልሚዱ፡ዝውእቱ፡ረድእ፡ብሂል፡ዘበትርጓሜሁ፡ Clem. f. 152.

ትለቤ፡, **ተለቤ፡**, **ትላቤ፡**, **ተላቤ፡**, **ተልቤ፡**(**ተልባ፡**), subst., m., *linum* herba, Ex. 9, 31 c. varr.; እመ፡ዘራእከ፡ከሚረ፡ተአርርኑ፡ተልቤ፡ Macc. f. 5; ተለቤ፡ዘኢነሥኦ፡ፍሬሁ፡ (materia ignis) Sx. Haml. 5; forma **ተልባ፡** *lini semen* (vid. Isenberg p. 95) legitur in M. F. [An ad لَوَى referendum?].

ተለወ፡ I, 1 [תָּלָה ܬܠܐ *suspendit;* intr. *adhaesit, affixus est;* تَلَا *secutus est;* proprie: hängen an] Subj. **ይትሉ፡** (at **ይትለው፡** Luc. 21, 8 rom.; Rom. 12, 9 Plgl.) 1) *adhaerere, adhaerescere (deditum esse,* studio *propensum* vel *defixum esse)* κολλᾶσθαι, προςκολλᾶσθαι, c. c. ኀበ፡ pers.: ተለወ፡ነፍሱ፡ኀቤሃ፡ጥቀ፡ Tob. 6, 18; ትትሉ፡ነፍሶሙ፡ኀቤየ፡ Kuf. 1; ተለወት፡ነፍሶሙ፡ኀበ፡ጣዖት፡ Kuf. 12; c. ምስለ፡ Ruth 2, 21. 22; Sir. 13, 16; c. Acc. Gen. 2, 24; Matth. 19, 5; ዘይተልዋ፡ለዘማ፡ Sir. 19, 2; Ps. 100, 5: c. መንገለ፡ 1 Reg. 25, 25. 2) *sequi, sectari, subsequi, obsequi,* abs.: Matth. 21, 9; c. Acc. prs. Ruth 1, 14. 2, 3. 8. 9. 3, 10; Num. 22, 20; 1 Reg. 13, 7. 25, 42; Hen. 89, 22. 23; እመ፡ተለወ፡ልብየ፡ብእሲተ፡ብእሲ፡ Job 31, 9; Matth. 4, 20. 8, 10. 9, 19; Marc. 3, 7; Joh. 21, 20; Apoc. 14, 13; ሠናይ፡ተሊዎቱ፡ለእግዚ"፡ Sir. 46, 10. 2, 3; ኀደግነ፡ተሊዎቶ፡ለአምላክነ፡ Jes. 59, 13; ተሊወ፡እግዚ"፡ Ps. 72, 27, vel c. Acc. rei: 4 Esr. 7, 23; ትልዉ፡ፍኖትየ፡ወስምዑኒ፡ Jes. 55, 3; ተለዉ፡ኀጢአቶሙ፡ 65, 2; ትሉ፡አሠረ፡ Sir. 6, 27; ኢትትሉ፡ፈቃደ፡ለኀጢአት፡ 18, 30; እለ፡ይተልዉ፡ሕጎ፡ 18, 14; እመ፡ተለውከ፡ቃለ፡

(v. በቃለ፡)አመትከ፡ Judith 11, 6; 1 Petr. 2, 21; 1 Tim. 5, 10; Rom. 12, 9; c. ድኅረ፡ prs.: Matth. 10, 38; ትሉ፡ድኅሬየ፡ Prov. 24, 42; Ps. 62, 8; Jer. 2, 2; vel rei: Koh. 2, 11; ተለወ፡ልብየ፡ድኅረ፡ዐይንየ፡ Job 31, 7; vel c. Acc. et ድኅረ፡ prs. vel rei: ትተልዎ፡ድኅረ፡እገሪሁ፡ Jes. 41, 2; ይተልዉከ፡ድኅሬከ፡ 45, 14; ትልዋ፡ድኅሬሃ፡ Sir. 14, 22; Matth. 4, 19; 2 Petr. 2, 10; c. ውስተ፡ rei 1 Cor. 12, 11. Nonnumquam: *venire post* alium, *succedere*, 2 Reg. 21, 1 var.; c. Acc. Apoc. 14, 8. 9; ይሢሙ፡ሀየንቴሁ፡ካልአ፡ዘይተልዎ፡ F. N. 4. 3) *persequi, insequi* hostili modo: ዴገኖሙ፡ወተለዎሙ፡ Gen. 14, 14; ኢተለውዎሙ፡ድኅሬሆሙ፡ 35, 5. 44, 4; Jos. 2, 5; Jud. 4, 16. 8, 5; 1 Reg. 23, 25. 24, 15; 2 Reg. 17, 1. 20, 10. 4) *urgere, instare*, Luc. 12, 48. — *Voc. Ae.*: ዴገነ፡ወተለወ፡ዘ፡ተከተለ።

አትለወ፡ II, 1 adhaerere vel sequi facere a) *inducere* vel *sinere, ut sectetur* alqm vel alqd: ከመ፡ኢያትልዉክሙ፡ኅበ፡አማልክቲሆሙ፡ 3 Reg. 11, 2. 4; ብጹዕ፡ዘኢያትለወ፡ልበ፡ድኅረ፡ንዋይ፡ Sir. 34, 8; Hen. 99, 14. b) *facere ut persequatur* vel *instet*: አትሉ፡መጥበሕትየ፡ድኅሬሆሙ፡ Hez. 5, 2. 12; ያትሉ፡እግዚ"፡ሞተ፡ላዕሌከ፡ προςκολλήσαι εἰς σὲ τὸν θάνατον Deut. 28, 21. c) *facere ut sequatur* (vel *comitetur*): ድኅረ፡ኅሊና፡አበዊሆሙ፡አትለዉ፡ዐይኖሙ፡ Hez. 20, 24; አትለወ፡ምስሌሆሙ፡ኀይሎ፡ Sir. 46, 6; ἐπιχορηγεῖν 2 Petr. 1, 5. d) *pergere, continuare*, ut: ወእመሰ፡አትለወ፡አብሶ፡ Herm. p. 29; Rom. 12, 13. e) in oratione nectenda: *subjungere*, ወእምዝ፡አትለወ፡ወይቤ፡ (ἐπάγει) Chr. ho. 2; ወእምዝ፡ያትሉ፡ Cyr. f. 2; ወእምዝ፡ታተሉ፡እስመ፡ለዓለም፡ምሕረቱ፡ (verba: „quoniam in saeculum misericordia ejus") Genz. f. 73; ዳንኤል፡ዘፈከረ፡በቃሉ፤ሕልመ፡ንጉሥ፡ስዉረ፡ወተርጕሞቶ፡ያተሉ፤ Enc. Mag. 23; Hed. 18.

ተታለወ፡ III, 3 a) *alterum alterum* vel *sese invicem sequi* vel *excipere* 2 Reg. 21, 1; Num. 2, 17; እንዘ፡ይታለዉ፡፩ድኅረ፡፩ Sx. Tachs. 23. b) *alium post alium (ex ordine) sequi* alqm: ይታለዎ፡ኵሉ፡ዝንቱ፡መርገም፡ Deut. 29, 19; servavit eos እምት፡በማእከለ፡ግብጽ፡ወእመከራ፡ብዙኅ፡እንተ፡ተታለወት፡ Chr. ho. 27; በተታልዎ፡ *omnes deinceps* vel *alius post alium* vel *ex ordine* Mich. 1, 5 gloss. c) *se invicem consociare* (de maribus et feminis) coeundi causa Hen. 82, 19 (sich paaren).

አስተታለወ፡ IV, 3 1) *facere ut se alii alios sequantur* vel *excipiant*: እንዘ፡ያስተታልዎን፡ለአሕቲ፡እምድኅረ፡አሐቲ፡ Sx. Masc. 5; አስተታልዎት፡ *continua sequela* Lud. e Mss. Colb.; በአስተታልዎ፡ *ex ordine, alius post alium deinceps* Abush. 9. 2) *sibi adsociare* vel *adjungere*: commilitii causa, እለ፡ያስተታልዎሙ፡ (v. እለ፡ያስተቃትሉ፡) εἰς συμμαχίαν Judith 3, 6.

ትልወት፡ vel ትሎት፡ n. act. vel subst. 1) *secutio*, በትልወት፡ወልድ፡ Lud. Comm. hist. p. 504. n. 46 (at in lex. c. 257 hunc eundem locum በተለወት፡ወልድ፡ affert); in Acc. adv.: ትልወተ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ (*praeeuntem*) *episcopum sequendo* Lud. Comm. hist. p. 324 n. 72. 2) id quod pater filiam nubentem sequi facit vel ei confert i. e. *dos*: እመ፡ፈቀደ፡ያስተዋስብ፡ወለታ፡ይሁብ፡ትልወታ፡በአምጣነ፡ክሂሎቱ፡ F. N. 24, 3; ይደሉ፡እንከ፡አውስቦ፡ዘእንበለ፡ትልወት፡ወኢሕጼ፡ ibid.; ትሎት፡ ibid.; ትሎት፡ዘአምጽአቶ፡ኀቤሁ፡ 24, 7.

ተላዊ፡ n. ag., f. ተላዊት፡, Pl. m. ተላውያን፡, c. ተለውት፡, 1) *sequens, secutor*: ተላዊያን፡ለኀበ፡ቃሉ፡ *qui verbum ejus sequuntur* Phlx. 3; ተለውት፡አሠርሙ፡ለተንበላት፡ M. M. f. 188. 2) *sectator, discipulus*: እርኑ፡ትክውን፡ተላዌሁ፡እንዘ፡ኢትተልዎ፡ Chr. Ta. 28; Asc. Jes. 1, 8; ተላውያኒ፡ቤተ፡ጣዖት፡ Clem. f. 76; Enc. Ter 15; Dionysius Areopagita ተላዊሆሙ፡ለሐዋርያት፡ Haim. Ab.; ecclesia Abyssinica ተላዊተ፡ሮምያ፡ N. T. rom. in epilogo. 3) *successor*: episcopi ተላውያኒሆሙ፡(ለሐዋርያት፡) F. M. 2, 10; F. N. 4. 4) *conveniens* (ἀκόλουθος): ዝንቱ፡ግብር፡ኢኮነ፡ተላዌ፡ለሕገ፡ጠባይዕ፡ (νόμῳ φύσεως) Chr. ho. 27.

መትልው፡ part., Pl. መታልው፡ 1) *sequens*: ወመታልው፡ዚአሁ፡ 1 Par. 27, 24; ትጐልቍ፡እምቀዳሚት፡ዕለት፡በበ፡መታልው፡ Abush. 9 (vid. etiam መትልው፡ subst.). 2) *successor*: ሊቀ፡ጳጳሳት፡ዘሮሚ፡መትልወ፡ጴጥሮስ፡ II Can. Nic. 8. 3) *sectator*: ዝውእቱ፡ምዑዝ፡ለመትልወ፡ወይን፡ ἡδὺς ἐν οἴνων διατριβαῖς Prov. 12, 11.

መትልው፡ et መትሎ፡ (pro መትለው፡) subst. 1) *id quod sequitur, sequentia, caetera*: ስማዕ፡መትልወ፡ዝንቱ፡ ἄκουσον τὰ ἑξῆς Chr. hom. 3; F. N. 42, 13; Herm. p. 36 (τὰ ἀκόλουθα τούτων); (ዘንተ፡)እናጕንስጢስ፡ያንብብ፡ወዘመትልው፡ቀሲስ፡ (*et sequentia presbyter* sc. legat) Kid. f. 12; ወመትልወ፡ዝንቱ፡ *et caetera* Chr. ho. 1. Adverbii vel praepositionis loco: *deinceps, porro, proxime post, post*, ut: ጽድቀ፡አበሁ፡እዜኑ፡መትልወ፡ Enc. Tachs. 5; ወመትሎሁ፡ይበል፡ *et deinceps dicat* Kid. f. 11; ወመትልው፡ይበሉ፡አሜን፡ f. 12; ለዝ፡መዋኢ፡እንዘ፡ይኔጽር፡አክሊሎ፤በዕለተ፡ፈለሰ፡አዕረፈ፡መትሎ፡ *hujus victoris coronam adspiciens eodem die, quo* (ille) *obiit, requievit deinceps* (Lud.: መትልዎ፡ *deinceps post eum*) Enc. Haml. 17; Stephane ዘበመትልወ፡በዓለ፡እግዚእከ፡ (i. e. proxime post natalem Christi) ከነ፡በዓልከ፡ Mavâs. n. 11; Deg.; መትልወ፡ዝንቱ፡ *post haec*, Lud. Comm. hist. p. 500 n. 27; መትልወ፡ሐጋይ፡ *post autumnum* Lud. ex Enc. 2) continua sequela vel consecutio, *ordo, tenor*: በበመትልው፡ καθεξῆς Luc. 1, 3; Clem. f. 164; ሥዩማን፡በበ፡መትሎሆሙ፡ *constituti unusquisque secundum ordinem suum* Lud. e Syn.; በመትልዊሁ፡ *secundum ordinem* Clem. f. 227, vel በመትሎሁ፡ f. 225; ሰላም፡ለአብርሃም፡ወለይስሐቅ፡በመትሎ፤ወለሣልሳይ፡ያዕቆብ፡ Enc. Mij. 28.

ተላዕ፡ subst., m., *pectus, pectusculum* brutorum [ut videtur, proprie: *pars corporis elatior* vel *prominens*, coll. تَلَعَ cum derivatis] στηθύνιον Ex. 29, 26. 27; Lev. 7, 30. 31. 34. 8, 29. 9, 20. 21. 10, 14. 15; Num. 6, 20. — *Voc. Ae.*: ተላዕ፡ዘ፡ጭቅና፡ (quod Lud. in lex. amh. c. 94 exponit *musculus ventris*).

ቶሎግና፡ et ቴሎግና፡, n. prgr. *theologia*, Lud. (vid. ቴዎሎግና፡)

ቶሎጋዊ፡ vel ቴዎሎጋዊ፡ *theologus*, Lud. auct. Greg.

ተሐለ፡ rad. inus., quae non tam ad תָּעָה טָעָה ܛܥܐ ጣዖት፡ quam ad وَهِلَ תְּהֵלָה طَلَهَ طَهْلَبَ (an ad ضَلَّ?) referenda videtur.

ተተሐለ፡ III, 1 et III, 2 et ተታሐለ፡ III, 3 *vagum oberrare*: ከመ፡እለ፡ያንሶስዉ፡ወይቴሐሉ፡ Chr. Ta. 16; in specie: victus quaerendi causa, እለ፡በተታሕሎ፡ (var. በተእኅሎ፡) የሐ

ይዉ፡ οἵτινες ἅλιμα ἦν αὐτῶν τὰ σῖτα Job 30, 4; **ወአነሂ፡ አዐውድ፡ ወእተሐል፡ ወአሐውር፡ እምብሔር፡ ብሔረ፡ ወእም ቤት፡ ቤተ፡** Job 2, 9. — *Voc. Ae.:* **እተሐል፡** (v. **እቴሐል፡**) **ዘ፡ እቀላውጥ፡ እቅበዘበዝሂ፡ ይ፡**; *aliud:* **ብ፡ እታለልአለሁ።**

መታሕል፡ part. *vagus, oberrans:* **ወይከውኑ፡ መታሕላነ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡** ἔσονται πλανῆται ἐν τοῖς ἔθνεσιν Hos. 9, 17.

ተሐተ፡ vel **ትሕተ፡** I, 1 [cfr. תחת ܬܚܬ تَحْتُ, Ges. thes. p. 1495] Subj. **ይትሐት፡**, *humilem* vel *humiliorem fieri:* **ኵሉ፡ደብር፡ወአውግር፡ይትሐት፡** Jes. 40, 4 in Cod. Laur. et Luc. 3, 5 rom.

አትሐተ፡ II, 1 *humiliare, deprimere:* **አሐውር፡ቅድሜ ከ፡ ወአትሕቶሙ፡ ለአድባር፡ ወእሰብር፡ አናቅጸ፡ ብርት፡** Jes. 45, 2 in Cod. Laur.

አትሐተ፡ II, 2 *humilem reddere, humiliare, dejicere, deprimere, de-, submittere* 1 Reg. 2, 7; **ትዕቢት፡ ብእሲ፡ ያቴሕት፡** Prov. 29, 23. 10, 4; **አቴሕቶሙ፡ ለአድባር፡** Jes. 45, 2; **አትሐቱ፡ ክሣዶሙ፡** Kuf. 38; **አትሕቱ፡ ክሣደክሙ፡** (v. **በክሣድክሙ፡**) **ወተሰከምዋ፡ ጾራ፡** Sir. 51, 26; **አትሕት፡ መታክፍቲከ፡** 6, 25; Gen. 49, 15; **አትሐተ፡እደዊሁ፡** Jud. 15, 15; **አትሐቱ፡ ርእሶሙ፡ ወሰገዱ፡** κύψαντες Gen. 43, 28; Ex. 4, 31; **እንዘ፡ያቴሕት፡ርእሶ፡** Esth. 6, 12; **ያቴሕት፡ርእሶ፡ ታሕተ፡ሰኰናከ፡** Sir. 12, 17; Gen. 16, 9; 1 Petr. 5, 6; **አዕ ይንተ፡** Ps. 16, 11; Joh. 8, 6; **ገጸ፡** 2 Esr. 9, 3; Hen. 62, 5. 15; creberrime seq. **ርእሶ፡** *se ipsum,* ut: **ዘያቴሕት፡ ርእሶ፡** Job 22, 29; Jer. 13, 18; 4 Esr. 8, 58; Sir. 3, 18. 7, 17. 13, 20. 18, 21. 20, 11; Matth. 18, 4; Luc. 9, 48; Phil. 2, 7; 1 Petr. 2, 13. 5, 5; **በአትሕቶ፡ርእስ፡** Clem. f. 189; **ይኄይ ስ፡ ዐሪቍ፡ መዐት፡ ዘበአትሕቶ፡** Prov. 16, 19.

ተትሕተ፡ (vel **ተተሐተ፡**) III, 2 1) refl. *se humiliare, submittere, subjicere, submissum esse (obedire):* **ተት ሐትከ፡ሎቱ፡** Esth. 6, 13; **ተተሐትኩ፡** Ps. 87, 16; **ብእሲት፡ ትትአዘዝ፡ ወትትሐት፡ ለምታ፡** Did. 3; **በከመ፡ ወልድ፡ ይቴ ሐት፡ ለአቡሁ፡ ከማሁ፡ ዲያቆንሂ፡ ይትሐት፡ ለኤጲስ፡ ቆጶስ፡** Did. 8. 2) pass. *humiliari, deprimi, dejici, submitti:* **ይ ቴሐት፡ ኵሉ፡ ሰብእ፡** Jes. 2, 17; Luc. 14, 11 rom.; **በተትሕ ቶቱ፡** Jac. 1, 10; **አዘዘ፡ ይትሐት፡ ኵሉ፡ አድባር፡** Bar. 5, 7; Jes. 40, 4; Luc. 3, 5; Hen. 1, 6; **ተትሕተ፡ እስከ፡ ምድር፡** Jes. 25, 12; **ተትሕተ፡ እምዕበዩ፡** Kuf. 24; in proelio (fugari, prosterni): **ኀሰሩ፡ ወተትሕቱ፡ በይእቲ፡ ዕለት፡** 2 Par. 13, 18. 3) relative: *inferiorem* vel *infimum, humiliorem, viliorem esse,* seq. **እምነ፡** 1 Reg. 9, 21; Eph. 3, 8; **ዘይቴሐት፡ እምኔከ፡** ἥττων σου Dan. 2, 39; c. Acc. Hen. 26, 4; abs. **እለ፡ ይቴሐቱ፡** ὁ ἐλάχιστος Jes. 60, 22; 4 Esr. 6, 33; Joh. 2, 10.

ተታሐተ፡ III, 3 *inferiorem esse* (comparatum cum alio): *angeli* **ተታሐቱ፡ ለሥላሴ፡** *inferiores sunt Trinitate,* Lud. e V. S.

ትሑት፡ part., f. **ትሕት፡**, *humilis* a) *demissus,* de oculis: **ትሑታን፡ገጽ፡** Hen. 48, 8. b) *exilis,* de voce feminae, Lud. ex Enc. c) de sorte et conditione hominum: *vilis, ignobilis, abjectus,* **ትሑት፡ ምስለ፡ ዐቢይ፡** Kuf. 23; Job 5, 11. 12, 21; 1 Reg. 18, 23; **ራእዩ፡ምኑን፡ወትሑት፡እምኵሉ፡ሰብእ፡** Jes. 53, 3; 1 Cor. 4, 10; Luc. 1, 52. 16, 15; ψιλὸς ἄνθρωπος (de Christo, secundum sententiam Pauli Samos. aliorumque) **ትሑት፡ ብእሲ፡** Cyr. ad Th. f. 19 seq.; hom. Acacii Mel. in Cyr. f. 106. d) *depressus, afflictus, miser:* **አህጉር፡ትሕት፡** Jes. 25, 4; **ሕምምት፡ ወትሕት፡** 54, 11; **ሕዝብ፡ትሑታን፡** λαὸς τεθλιμμένος Jes. 18, 7; ταλαίπωρος Rom. 7, 24. e) de animo: *submissus, modeste de se sentiens, submisse se gerens* Prov. 3, 34 (opp. **ዕቡይ፡**); **ልብ፡ ትሑት፡** Ps. 50, 18; **ትሑታነ፡ ልብ፡** Dan. ap. 3, 64; **ጻድቃን፡ ወትሑታን፡** Hen. 25, 4; **ትሑታን፡ ሕዝብ፡** Jes. 14, 32; **የዋሃን፡ ወትሑታን፡** 26, 6; Zeph. 2, 3; Matth. 11, 29. f) *subjectus, obediens:* **ኪያሁ፡ ረሰየ፡ ልዑለ፡ ወኪያከ፡ ት ሑተ፡** Kuf. 35; castigate liberos, **ከመ፡ ይኩኑ፡ ትሑታነ፡ ወይ ትአዘዙ፡** Did. 22. g) relative: *inferior, infimus,* ἐλάχιστοι Job 18, 7. 30, 1; **ትሑታን፡ አበግዕ፡** Jer. 29, 21.

ታሕት፡ subst. *pars inferior, quod infra est.* A) Adverbialiter: *infra, subter, subtus, deorsum* 1) sive in Acc. loci **ታሕተ፡** ut Koh. 5, 1; Ex. 27, 5; Matth. 4, 6; Marc. 14, 66; Act. 20, 9; **ትኔጽሩ፡ ታሕተ፡ ውስተ፡ ምድር፡** Jes. 8, 22; Hen. 14, 25; 2) sive affixo *û* (gramm. § 163, 2) et praemissis praepositionibus: **እም፳ዓም፡ ወታሕቱ፡** 1 Par. 27, 23; **እምሐቌሁ፡ እስከ፡ ታሕቱ፡** Hez. 8, 2; Matth. 27, 51; **በታሕቱ፡** Jes. 14, 9. 51, 6; **በምድር፡ በታሕቱ፡** Joel 3, 3; Act. 2, 19; **ይሬኢ፡ ዘበታ ሕቱ፡** Ps. 112, 5; Ex. 20, 4; **በታሕቱ፡ እምነ፡ ቤቴል፡** Gen. 35, 8; **እምታሕቱ፡** Joh. 8, 23; Ex. 26, 24. B) Praepositio: *sub, infra* sive **ታሕተ፡** nudum, sive praefixis **በ** vel **እምነ፡**; pronomina suffixa vocali *ê* interpositâ assumit (gramm. § 167, 3). 1) **ታሕተ፡** Gen. 1, 7; **ታሕተ፡ ዕፅ፡** 18, 4; 4 Esr. 14, 1; Ps. 8, 7. 9, 29. 17, 42; 2 Reg. 22, 40; **ጸውዑ፡ ቢጸክሙ፡ ታሕ ተ፡ ወይንክሙ፡** Zach. 3, 10; Matth. 5, 15. 8, 8. 22, 44. 23, 37; Rom. 3, 13; Jac. 2, 3; **ታሕተ፡ እደዊሁ፡** Kuf. 11; **ኮኑ፡ ታሕተ፡ መትከፍቱ፡** ὑψώθη ὑπὲρ τὸν λαὸν ὑπερωμίαν 1 Reg. 10, 23. 2) **በታሕተ፡** Ex. 20, 4; Jes. 57, 5; Ps. 35, 8; **ዕፀ፡ ቄጵርስ፡ ነዋኅ፡ በታሕተ፡ ደመና፡** ὑψουμένη ἐν νεφέλαις Sir. 50, 10; Joh. 1, 49. 51; Act. 4, 12. 3) **እምታሕተ፡** a) de iis, qui vel quae fuerunt sub aliqua re et inde removentur Deut. 9, 14; Hez. 47, 1; Ex. 17, 14; 4 Reg. 17, 7. b) *infra, sub:* Koh. 1, 3. 9. 8, 15; in specie de iis, qui (quae) α) subjecti (-a) sunt potestati alicujus: **ሕዝብ፡ እለ፡ እምታሕቴክሙ፡** Clem. f. 92. 113. 116; **እለ፡ እምታሕተ፡ ሥልጣኖሙ፡** f. 182; episcopi **እምታሕተ፡ እደዊሆሙ፡ ለሊቃነ፡ ጳጳሳት፡** F. N. 4; β) ordinem secundum vel inferiorem (proxime infra alqm) tenent; **እከውን፡ ዘእምታሕቴከ፡** ἔσομαί σοι εἰς δεύτερον 1 Reg. 23, 17; **ካህናት፡ እለ፡ እምታሕቴሁ፡** οἱ ἱερεῖς τῆς δευτερώσεως 4 Reg. 23, 4; Judith 2, 4; Esth. 4, 8; **ዘእምታሕተ፡ ንጉሥ፡** ἑταῖρος τοῦ βασιλέως 3 Reg. 4, 5; 2 Reg. 15, 32; **ኵሎሙ፡ እለ፡ እም ታሕተ፡ እሉ፡** οἱ τούτοις συντασσόμενοι 1 Esr. 2, 15. 21; Kuf. 46.

ታሕታዊ፡ vel **ታሕታይ፡**, raro **ታሕቲ፡**, f. **ታሕቲት፡** et **ታሕታይት፡**, adj. rel., *inferior, infimus,* Hez. 42, 5 (**ታሕ ታዊ፡**); **ታሕታይ፡ መከን፡** 2 Esr. 14, 13; **ታሕታይ፡ ማኅደር፡** (in arca Noae) Clem. f. 19; **ከንፈሩ፡ ታሕታይ፡ የዐቢ፡** Kid. f. 5; **ወታሕትየኒ፡ ደወሎሙ፡** Jos. 11, 16; **ሀገረ፡ ታሕታይተ፡ ወላ ዕላይተ፡** 1 Par. 7, 24; 2 Par. 8, 5; **ሲኦል፡ ታሕቲት፡** Clem. f. 87; Ps. 85, 12; **እምግብ፡ ታሕቲት፡** Thren. 3, 54; **ቀላይ፡ ታሕቲት፡** Kuf. 5. a) subst.: **ታሕቲት፡** *loca inferiora* Enc. Genb. 21. b) adv.: **ታሕትየ፡** *infra* Jos. 16, 3. 18, 13 annot.

ትሕትና፡ subst., *humilitas:* **በትሕትና፡ ረከበ፡ ልዕልና፡** Mavâs. n. 29. a) *conditio afflicti:* Gen. 29, 32. b) *submissio, obsequium,* **ኢትእመን፡ ትሕትናሁ፡** Jsp. p. 338. c) virtus christiana: *modestia, mansuetudo, animus submissus,* Act. 20, 19 rom.; Clem. f. 96. 207. 227; F. M. 34, 8; Phlx., Chr., al. creberrime.

መትሕቲ፡ part. c. term. adj., *humilians, deprimens* Lit. 173, 2.

መትሕት፡ subst., (መትሐት፡ Eph. 6, 12 Plgl.) A) *pars* vel *locus inferior* vel *infimus:* ውስተ፡መትሕት፡እሳት፡ Hen. 10, 13; adjectivi instar substantivo apponi potest: (Simeon) ነበረ፡ውስተ፡መክን፡ልዑል፡እምሀገር፡ወዮሐናኒ፡ወእሊአሁ፡ውስተ፡መክን፡መትሕት፡ Jsp. p. 355; ባሕር፡መትሕት፡ Enc. In specie: pars ima terrae, *inferna:* በመትሕት፡ምድር፡ Ps. 138, 14; Eph. 4, 9; ዘመትሕት፡ *infernus* Lit. Chr.; መትሕት፡ታሕቲት፡ *ima inferorum*, Lib. Myst. B) Adv.: *infra, subter, subtus, deorsum* Koh. 10, 6; Deut. 28, 13. C) Praep.: *sub, infra;* pronomina suffixa sive per vocalem ê sive sine ea interposita assumit; a) መትሕተ፡ Eph. 6, 12; Gen. 1, 9. 20. 6, 17; Dan. 7, 27; Koh. 1, 14. 9, 6; Job 5, 10; Judith 6, 11; Hez. 1, 23; መትሕቴየ፡ 2 Reg. 22, 48; b) በመትሕት፡ Hen. 10, 12. 20; 2 Reg. 22, 48 var.; Ps. 17, 40. 143, 3; በመትሕቴየ፡ Hab. 3, 16. c) እስከ፡መትሕት፡ 1 Reg. 7, 11. d) እመትሕት፡ Hen. 14, 9.

መትሕታዊ፡ adj. rel. *inferior:* ልዑላዊ፡ወመትሕታዊ፡ Phlx. 175.

ተሐግ፡ subst. species *herbae agrestis* vel *pratensis* et *pabularis:* ἄγρωστις ተሐግ፡ (v. ትሐግ፡) Jes. 37, 27; ከመ፡ አባግዕ፡ውስተ፡ተሐግ፡ Mich. 5, 6; በጎዲገ፡መርዔት፡ውስተ፡ተሐግ፡ Enc. Genb. 18. — *Voc. Ae.:* ተሐግ፡ዘ፡ሰርዶ፡።

ትማልም፡ adv. [אֶתְמוֹל תְּמוֹל, ܐܬܡܠܝ ܬܡܠ; de etymo vid. varias sententias in Ges. thes. p. 777 et Ewald Lehrb. der hebr. Sprache, Ausg. 6. 1855 p. 91] *heri* Gen. 19, 34. 31, 29. 42; Ex. 2, 14. 21, 29; 1 Reg. 20, 27; 2 Reg. 15, 20; 1 Par. 11, 2; Ps. 89, 4; Job 30, 3; Kuf. 47; Joh. 4, 52; Hebr. 13, 8.

ተምር፡ subst., coll. [تَمْر] *dactylus:* ቂሐተ፡ተምር፡ወጽዕዳዌ፡ጸምር፡ Chr. Ta. 12; ፍሬ፡በለስ፡ወተምር፡ወብርስን፡ Sx. Mij. 6; an etiam *palma dactylifera?* ወሀየ፡ማይ፡ጥዑም፡ወኅለታት፡ወበቀልታት፡ወተምር፡ብዙኅ፡ Sx. Ter 22.

ተመርት፡ subst., Pl. ተመርታት፡ (Lud.), [תָּמָר] 1) *palma dactylifera*, φοίνιξ Joel 1, 12; በቀልት፡ተመርት፡ στελέχη φοινίκων Num. 33, 9; Job 29, 18; ፸ጸበሪት፡ተመርት፡ Ex. 15, 27; τὰ βαΐα τῶν φοινίκων Joh. 12, 13; Lev. 23, 40. 2) *dactylus:* እምነ፡ተመርት፡ቄላ፡ Kuf. 29; እኂለ፡ተመርት፡ 1 Reg. 30, 12; ፻(ዐጽቅ፡)ዘተመርት፡ 2 Reg. 16, 1; 4 Reg. 4, 42; ተመርተ፡በቀልት፡ *dactyli palmarum*, Lud. e V. S. — *Voc. Ae.:* በቀልት፡ዘ፡ግንዱ፣ጸበርት፡ዘ፡አዕጹቂሁ፣ተመርት፡ዘ፡ፍሬሁ፡።

ቶማስ፡(ቶማስስ፡), nomen *solis* prgr. Hen. 78, 1.

ተመን፡, subst., m. et fem., Pl. ተመናት፡ [תַּנִּין תַּנִּים ܬܢܝܢܐ تِنِّين] *serpens ingens, draco,* ተመን፡ዐቢይ፡ Sx. Masc. 19; Haml. 23; ነጊያት፡ወተመናት፡ወዐናብስት፡ Genb. 19; በአምሳለ፡ተመን፡ወአራዊት፡ (apparuit Satanas) Gad. Kar.; Kid. f. 39; L. Myst.; Gad. T. H.; Abush. 50; nomina ተመን፡ et ከይሲ፡ promiscue usurpantur Sx. Masc. 1. — *Voc. Ae.:* ተመን፡ዘ፡ዘንዶ፡።

ቴማን፡ et ቴመን፡, n. prgr. sc. Θαιμάν תֵּימָן *auster, regio australis* Hez. 20, 46; Jos. 12, 3. 13, 4; Hab. 3, 3. — *Voc. Ae.:* ቴማን፡ዘ፡ምሥራቅ፡።

ተሙዝ፡ vel ታሙዝ፡ n. prgr. [תַּמּוּז ܬܡܘܙ] 1) n. prgr. *numinis Phoenicum* Hez. 8, 14. 2) nomen *mensis Syrorum* et *Judaeorum quarti:* በራብዕ፡ወርኅ፡ዘውእቱ፡ወርኅ፡ተሙዝ፡ Jsp. p. 310. 319; M. M. f. 348.

ተርሙስ፡ subst., m. [Θέρμος, تُرْمُس] *lupinus:* Abba ቀፍሬ፡ኢይጥዕም፡ዘእንበለ፡ተርሙስ፡መሪር፡ Sx. Hed. 8; Mag. 14; Agapetus ከነ፡ይሴሰይ፡ሐሠረ፡ተርሙስ፡ዘሎ፡አሚረ፡ Sx. Jac. 24; ወሰበ፡ፈቀደ፡ይትጋደል፡ምስለ፡ንዋም፡ነበረ፡፹መዓልተ፡እንዘ፡ይበልዕ፡ሐመደ፡ምስለ፡ተርሙስ፡ (vel ምስለ፡ቅርፍተ፡ተርሙስ፡ Enc.) ibid. — *Voc. Ae.:* ተርሙስ፡ብ፡አዳንጎሬ፡ (v. አደንጐሬ፡ዘባሕር፡).

ተርሴስ፡ n. prgr. Θαρσίς, Θαρσείς תַּרְשִׁישׁ, 1) nomen gemmae, *chrysolithus* vel *topazius*, Cant. 5, 14; Dan. 10, 6; Hez. 1, 16; 2) n. pr. *Tartessi* emporii Hez. 27, 12 vrs. nov.

ተርአሰ፡, ተተርአሰ፡ vid. sub ርእስ፡

ታሪክ፡ subst. i. q. تَارِيخ, Pl. ታሪካት፡, 1) *aera, epocha:* ወእሙንቱ፡ይገብሩ፡፪ታሪካተ፡ታሪክ፡ሥጋዌ፡ወታሪክ፡ዲዮቅልጥያኖስ፡ Abush. 8; al. 2) *chronicon, annales, historia, acta:* ዝውእቱ፡መጽሐፈ፡ታሪክ፡, vel ተፈጸመ፡ታሪክ፡ንጉሥነ፡በከፋ፡ Cod. Bibl. Bodl. Ox. XXXII (Catal. p. 81. 82); eorum nomina subscripta leguntur ውስተ፡ታሪክ፡ጉባኤ፡ሣልስ፡ Fid. Jac. Bar.; Lud. Comm. p. 241 n. 13; d'Abbadie Cat. p. 51.

ትርያ፡ subst., m. et fem., i. q. ثُرَيَّا *pleiades* stellae: ዘገብሮ፡ለትርያ፡ Job 9, 9; ኅቡረ፡ትክልት፡ተአኀዘ፡ለትርያ፡ 38, 31. — Alia hujus nominis forma ጠራው፡ q. v.

ተርጐመ፡ quadrl. I [تَرْجَمَ ܬܰܪܓܶܡ תִּרְגֵּם] *transferre* e lingua in linguam, *transferendo exponere, exponere* dicta et scripta, *interpretari:* διερμηνεύειν 1 Cor. 14, 5 Platt; 14, 9; Esth. 10 apocr. (sub finem); c. c. እምነ፡ et ኀበ፡ vel ለ፡ linguarum: በእንተ፡ተርጕሞቱ፡ (sc. libri) እምልሳነ፡ጽርዕ፡ኀበ፡ዐረቢ፡ F. N. in Proleg.; Sx. Jac. 8; *interpretari:* ከነ፡ዮሴፍ፡ይተረጕም፡ሎሙ፡(ለዕደው፡)ዘይትናገርሙ፡ጢጦስ፡በልሳነ፡ሮም፡ወያየድዮሙ፡በልሳነ፡ዕብራውያን፡ Jsp. p. 373; ትርጓሜ፡ዐሥሩ፡ቃላት፡ዘተርጐመ፡ዮሐንስ፡አፈ፡ወርቅ፡ (*expositio decalogi*) Exp. Dec. (in Syn. f. 293); Chrysostomus ተርጐመ፡መጻሕፍተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Chr. f. 1; Sx. Ter 15; Genb. 12; clerici ዘኢያስተርክቡ፡ተርጕሞተ፡ቅዱሳት፡መጻሕፍት፡ Clem. f. 219; ተርጕሞ፡ቃለ፡መጻሕፍት፡ f. 232; ሕልመ፡ Sx. Mag. 23; Imprt. ተርጕም፡ Phlx. 30.

አትርጐመ፡ II *transferendum* vel *interpretandum curare:* ዜናሁ፡ለብልማይ፡ (de Ptolemaeo) ንጉሥ፡ዘከመ፡አተርጐመ፡አሪት፡፸ወ፪መጻሕፈ፡እምልሳነ፡ዕብራይስጥ፡ኀበ፡ልሳነ፡ዮናናውያን፡ Jsp. p. 286.

ተተርጐመ፡ III, 1 *transferri, verti, exponi, enarrari,*

interpretatione explicari: ዛቲ፡መጽሐፍ፡ተተርጕመት፡እምልሳነ፡ዐረቢ፡ለግዕዝ፡በአፈ፡አንባቆም፡ወሚካኤል፡ግብጻዊ፡ Chr. f. 150; Act. Apost. in subscr. ed. Rom. f. 157; Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. Ox. p. 20; verba ዘኢያብቈለ፡ቀርነ፡ወጽፍረ፡ (Ps. 68, 36) ይተረጐም፡ዘአልቦ፡ትዕግልት፡ M. M. f. 33; ለክልኤ፡ይተረጐም፡ *dupliciter exponitur* Org. 2; ይተረጐም፡በ(ዝንቱ፡) *exponitur* (hoc verbo) M. M. f. 91; ዘኢይተረጐም፡ *inenarrabilis* Hen. 71, 10; Lit. 170, 3.

ትርጉም፡ part. *expositus* Lud. sine auct.

ትርጓሜ፡ n. act. et subst., m. et fem., Pl. ትርጓምያት፡ (Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a), *translatio, expositio, interpretatio, exegesis, commentarius:* 2 Esr. 4, 7; ከመዝ፡ትርጓሜሁ፡እመጽሐፈ፡ሶርያ፡ Job 42, 18; Hebr. 7, 2; ዘውእቱ፡ትርጓሜሁ፡ *quod est interpretatum* vel *quod significat* Matth. 1, 23; ዘበትርጓሜሁ፡ id. Matth. 27, 33; Marc. 5, 41; Joh. 1, 39; ትርጓሜ፡መልእክት፡ዘብፁዕ፡ጳውሎስ፡ዘጸሐፈ፡ለዕብራውያን፡ዘተርጐማ፡አፈ፡ወርቅ፡ Chr. f. 3; F. M. 11, 2; peritus est በትርጓሜ፡መጻሕፍት፡ቅዱሳት፡ Clem. f. 131; መምህረ፡ትርጓሜ፡ Enc. Teq. 9; ራእይ፡ (Nebucadnezaris) ወትርጓሜሃ፡ Sx. Mag. 23; c. c. Acc.: ይቤ፡ዮሐንስ፡አፈ፡ወርቅ፡በትርጓሜሁ፡ዘንተ፡ክፍለ፡ F. N. 44.

ትርጕምት፡ subst., id., Lud. ex Enc. Mag. 23 (ተርጕሞት፡ in Sx. Tubing.).

ተርጓሚ፡ n. ag. *interpres, exegeta:* ተርጓምያን፡ Act. Apost. in subscr. ed. Rom. f. 157; ተርጓምያን፡ sunt Basilius, Chrysostomus, Gregorius, al., Phlx. 237.

ትርጕማን፡ subst. [ܬܘܪܓܡܢܐ ,تَرْجُمَان] *interpres* Gen. 42, 23; 1 Cor. 14, 5 rom. (per ጐ).

መተርጕም፡ part. *interpres, translator, auctor commentarii*, Gen. 42, 23 var.; Sx. Haml. 15; መተርጕመ፡ልሳኖሙ፡ (ihr Dolmetscher) Chr. L. Atk. f. 46; አባ፡ሰላማ፡መተርጕም፡ Sx. Nah. 20; ይቤ፡መተርጕም፡ Phlx. (creberrime); መተርጕማ፡ለመጽሐፍ፡ (vulgo: *commentator*) Lib. Myst.; መተርጕመ፡አሕላማት፡ et ፈጠራ፡ F. N. 11, 3; ሄኖክ፡መተርጕም፡ Enc. Masc. 1.

ተርፈ፡ et ተረፈ፡ I, 1 [amh. ተረፈ፡; arabicum تَرِفَ in significatum specialem *bonis abundavit* abiit; vicina videntur יָתַר ܝܬܪ; vid. etiam ጠረየ፡] Subj. ይትረፍ፡ et ይትርፍ፡ 1) *reliquum esse* vel *fieri, superesse, residuum esse, restare,* Gen. 7, 23. 45, 7; Kuf. 7. 21. 48; Ex. 10, 5. 15; Num. 11, 26; Jos. 13, 1. 2; Hen. 83, 8; ተረፍኩ፡ Job 1, 16; ተርፉ፡ኅዳጣን፡ Sir. 48, 15; እለ፡ተርፉ፡ vel ተረፉ፡ *reliqui* Hez. 36, 3. 4; ዘተርፈ፡ሣዕር፡ 34, 18; Lev. 14, 18. 29; Jes. 7, 22. 15, 9; ለእለ፡ተርፉ፡ሕዝብየ፡ Jer. 23, 3. 24, 8. 51, 12; Matth. 22, 6; c. c. እምነ፡ *ex* (aliquo numero vel aliqua materia) Ex. 12, 10; Lev. 8, 32. 26, 36; አልቦ፡ዘይተርፍ፡እምኔሆሙ፡ Jer. 11, 23; Jes. 46, 3, vel c. እምውስተ፡ Lev. 2, 3. 7, 17; Jes. 10, 19; c. ለ፡ prs. (*alicui*) Gen. 44, 20. 47, 18, vel c. Acc. prs.: ሚመጠነ፡ተረፈኒ፡መዋዕለ፡ሕይወትየ፡ 2 Reg. 19, 34; Apoc. 12, 12; Matth. 19, 20. a) *superstitem esse* Ruth 1, 3. 5; እመ፡ሞተት፡ብእሲት፡ወተረፈ፡ምታ፡ F. N. 42, 3; Genz. f. 81. b) *redundare, superfluum esse, abundare* Ex. 26, 12. 13. 16, 23; አክሎሙ፡ወተርፎሙ፡ 36, 7; ዘተርፈ፡እምዝ፡ τὸ περισσόν Hez. 48, 21; Matth. 14, 20; Joh. 6, 12. 13; Phil. 4, 18. c) in arithmetica: *reliquum* vel *residuum esse* (subtracto numero minore a majore), Comp. Ae.; ዘተርፈ፡ vel ዘአትረፍከ፡ *reliquum*, Abush. d) nonnumquam: *relictum esse*, ut: ዘተርፈ፡እምበረድ፡ Ex. 10, 15. e) ንስቲተ፡ከመ፡ተርፎሙ፡ወይዌግሩኒ፡ *paulum abest, quin me lapident* Ex. 17, 4. f) ዘተርፈ፡ *postscriptum* in literis, Lud. auct. Gregorii. 2) *remanere* Ex. 8, 5. 7; Gen. 32, 25; Prov. 2, 21; c. Acc. praedicati: ወትትርፍ፡ምድሮሙ፡በድወ፡ Jes. 6, 11; ተረፍነ፡ባሕቲትነ፡ Herm. p. 8; ተረፍኩ፡እምሐዊር፡ *remansi nec profectus sum*, Lud. auct. Greg.

አትረፈ፡ II, 1 1) *reliquum* vel *residuum facere, relinquere*, Ex. 10, 5. 12, 10. 16, 19; Deut. 2, 34. 28, 41; Jos. 10, 28. 39; Ruth 2, 14. 18; 1 Reg. 25, 22; 4 Reg. 10, 14. 25, 12; Kuf. 10. 16. 32; አትረፈ፡ለነ፡ዘርአ፡ Jes. 1, 9; ከመ፡ኢያትርፍ፡ 5, 14; Jer. 8, 3. 50, 6; Joel 1, 4; Tob. 1, 20; Rom. 9, 29. 11, 4. a) *superstitem relinquere:* እመቦ፡ዘሞተ፡ወአትረፈ፡ውሉደ፡ F. N. 52. b) *reponere, reservare* Gen. 27, 36; Herodes አትረፉ፡ለርእሱ፡ (Joannis Bapt.) ቅድስት፡ውስተ፡ቤቱ፡ Sx. Jac. 30; አትረፍኩ፡ነገርየ፡በእንተ፡ዘኀጣእኩ፡ክርታሰ፡ወጸሓፌ፡ (*sufflaminavi*) Lud. Comm. hist. p. 507 n. 59. c) in arithmetica, Abush. (vid. ተርፈ፡ n. 1, c) 2) *reliquum* i. e. *abunde habere, abundare* re, c. Acc. Luc. 15, 17; 2 Cor. 9, 8.

ትሩፍ፡ part. 1) *reliquus:* ትርፍት፡ ὑπόλειμμα Mich. 4, 7; በቀኖና፡ወበትሩፋት፡ *in Canonibus et eorum appendice*, Lud. e Mss. Colb.; ትሩፋት፡ *reliquiae* (Sanctorum seu ossa) Enc. Masc. 9. 2) *abundans, affluens, nimius:* ትሩፍ፡ περισσόν τι Prov. 14, 23. 3) *praestantior, melior, potior:* ግብር፡ትሩፍ፡ኢወሊድ፡ምስለ፡ኂሩት፡ κρείσσων ἀτεκνία μετὰ ἀρετῆς Sap. 4, 1; አይ፡እምኔሆሙ፡ዘትሩፍ፡ *quis eorum praestantior est?* Phlx. 99; ሥርዐቱ፡ትሩፍ፡ *ejus conditio potior est* Phlx. 1. 4) *praestans, eximius, egregius, excellens, praeclarus:* ሕገጋት፡ትሩፋት፡ F. M. 1, 1; ብእሲ፡ኄር፡ወጠቢብ፡ወትሩፍ፡ Jsp. p. 328; አብ፡ቅዱስ፡ወትሩፍ፡መንፈሳዊ፡አባ፡ሚካኤል፡ F. M. f. 119; ትሩፈ፡ምግባር፡ Sx. Jac. 8; Enc. Jac. 4; አጥረየ፡ንጽሐ፡ድንግልና፡ትሩፈ፡ Enc. Teq. 14; ከመ፡ትኩኑ፡ትሩፋነ፡ምግባር፡ τῆς ἀρετῆς ὑμᾶς ἔχεσθαι Chr. ho. 10; ምግባራት፡ትሩፋት፡ ἀρεταί Chr. Ta. 3. Crebro fem. Sing. vel Pl. substantive: *virtus, virtus perfecta* vel *eximia:* ትርፍት፡ Phlx. 29; ምግባረ፡ትሩፋት፡ ἀρετή Chr. (crebro); ገቢረ፡ትሩፋት፡ F. M. 2, 2; Sx. Jac. 14; ተሰምዐ፡ዜና፡ትሩፋቲሁ፡ወአእምሮቱ፡ወቅድስናሁ፡ Sx. Pag. 5; ይሰምዕ፡ዜና፡ቅድሳቲሁ፡ወትሩፋቲሁ፡ Sx. Jac. 9; አግዐዞ፡ (manumissio servorum) እምግብረ፡ትሩፋት፡ይእቲ፡ F. N. 31.

ተርፍ፡, crebrius ተረፍ፡ subst., 1) *reliqua pars, reliquum* vel *residuum, reliquiae*, Ex. 10, 5; Ps. 36, 39; Job 20, 21 (v. ትራፍ፡); ወሀበ፡ለያዕቆብ፡ተረፈ፡ Sir. 47, 22; ተረፍክሙ፡ Kuf. 20; ተረፈ፡ዮሴፍ፡ Am. 5, 15; Mich. 3, 1; Jes. 8, 23; Jer. 6, 9; 1 Par. 4, 43; ተርፈ፡ቤተ፡ይሁዳ፡ Zeph. 2, 7; ተረፍ፡እለ፡ተረፉ፡ Jes. 11, 11; ዘርአሙ፡ወተረፎሙ፡ 14, 22; ተረፈ፡መሳፍንት፡ Jer. 46, 3. 47, 11; ተረፈ፡መዋዕሊክሙ፡ 1 Petr. 4, 2. a) *ultimus:* ሰላም፡ለከ፡ተረፈ፡ነቢያት፡ሱቱኤል፤እምድኅረ፡ማእረር፡ወቀሥም፡ከመ፡፩አስካል፡ Enc. Haml. 6. b) Pl. ተረፋት፡ *libri Paralipomenon*, d'Abbadie Catal. p. 76 (vid. ትራፍ፡). 2) *superfluum, abundantia*, Marc. 12, 44; Did. 14; እምተረፈ፡ልብ፡ Matth. 12, 34; Luc. 6, 45; 2 Cor. 8, 13 (opp. ንትጋ፡); πλήρωμα Joh. 1, 16; *res*

superflua i. e. *supervacua*: ዝንቱ፡ ኀሠሣ፡ ከመ፡ ተረፍ፡ ውእቱ፡፡ περισσόν τι τὸ ταῦτα ζητεῖν Chr. ho. 22. 3) *id quod redundat, lucrum, usura*, II Can. Nic. 16; Can. Laod. 5; fortasse etiam Hagg. 2, 14. — Mira est versio vocis λῆμμα (qua LXX מַשָּׂא *effatum divinum* interpretati sunt) ተረፍ፡, ut: ተረፈ፡ ቃለ፡ እግዚ"፡ Mal. 1, 1; Hab. 1, 1; etiam Hab. 1, 7. An λῆμμα cum λεῖμμα confuderint?

ትራፍ፡ subst., Pl. ትራፋት፡, 1) *reliqua pars, residuum, reliquiae*: Job 20, 21; Hen. 83, 8; Ps. 36, 40; ትራፋት፡ ነገር፡ ነዋ፡ ጽሑፋን፡ እሙንቱ፡ ውስተ፡ Asc. Jes. 2, 6. 4, 19. 20. a) in arithmetica, Abush. 31. b) ትራፋት፡ ነገሥት፡ *libri* vel *liber Paralipomenon* (aliâs ሕጹጻን፡) Can. Ap. 55; Abt. Ap. 81. c) ትራፈ፡ ክታብ፡ i. q. ዘተርፈ፡ *postscriptum* Lud. ex Epist. Greg. 2) *bona relicta, bona reservata* vel *reposita* Ps. 16, 15; Deut. 28, 5. 17. 3) *praestantia, excellentia*: ወናሁሙ፡ ተበየኑ፡ ውስተ፡ ቃላተ፡ እግዚእነ፡ ትራፈ፡ ገዳፍያን፡ መምለኪያን፡ (sc. qua excellunt hominibus rerum mundanarum studiosis) Phlx. 3.

ተራፊ፡ n. ag. *reliquus, relictus*: ሕዝብ፡ ተራፍያን፡ በምድር፡ Jer. 47, 6. 48, 10; ኵሎሙ፡ ተራፊያን፡ ይሁዳ፡ 50, 5.

መትርፍ፡ part. *retardans, intermittens* Kuf. p. 61.

ቴራፍን፡, ተራፊን፡, ቴርፋን፡, ቴራፊን፡, ቴራፊም፡, ቴራጺን፡, ተራጺን፡, n. prgr., Θεραφίν תְּרָפִים *penates* veterum Hebraeorum eorumque simulacra, Jud. 17, 5. 18, 14. 17. 20; 1 Reg. 19, 13 ann.; 4 Reg. 23, 24; 2 Par. 35, 19; etiam ሱራፊን፡ Hez. 21, 21 (hebr. 26) vrs. nov.

ታስሪ፡ et ታስሪን፡ nomen *mensis Syrorum septimi et octavi, Judaeorum septimi* (تِشْرِين, תִּשְׁרִי): ወርኀ፡ ታስሪ፡ Jsp. p. 310; *Voc. Ae.*

ተስዐ፡ (I, 2; denom.) *novem conficere* vel *dicere*, Lud. sine auct.

ተስዑ፡ vel ትስዑ፡, n. numerale, femininis junctum: *novem*; ejus character est ፱; Jos. 15, 32. 54. 57. 21, 16; ጊዜ፡ ተስዑ፡ ሰዓት፡ Matth. 20, 5. 27, 45.

ተስዐቱ፡ vel ትስዐቱ፡, etiam ተሰዐቱ፡ scriptum, n. numerale, plerumque masculinis junctum, *novem*: Gen. 17, 24; Num. 34, 13; Jos. 12, 24. 13, 7. 14, 2; Jud. 4, 3; ተስዐቱ፡ እሙንቱ፡ እለ፡ Sir. 25, 7; Matth. 18, 12 (Accus.). 13; Luc. 15, 4. 17, 17; Herm. p. 37.

ትስዕ፡ n. num., *novem* (ante nomina mensurarum) Deut. 3, 11; et *novies* (ትስዕ፡ vel ትስዐ፡), sec. analogiam.

ታስዕ፡ adj. num. (ordinale), f. ታስዕት፡, *nonus*, Lev. 25, 22; Num. 7, 60; 1 Par. 12, 12; አመ፡ ታስዕ፡ ወርኅ፡ 2 Esr. 10, 9; Hagg. 2, 10; Jer. 46, 1. 2. 52, 4; Hez. 24, 1; Hen. 91, 14.

ታስዓዊ፡ vel ታስዓይ፡, f. ታስዓዊት፡, ታስዒት፡, adj. num., *nonus*; sec. analogiam.

ተሱዕ፡ n. temporale 1) *novem* (dies) et *nonus* (dies), ut: አመ፡ ተሱዑ፡ ለጽልመት፡ Hagg. 2, 1. 2) abusive pro ተስዑ፡ vel ተስዐቱ፡, ut: Enc. Sen. 27 (at ተስዑ፡ in Sx. Tubing.); ሰላም፡ እብል፡ ዕደወ፡ ተሱዐ፤ ወአምአተኒ፡ ሠላስ፡ ወሰብዓ፡ Sx. Mij. 23 Enc. 3) f. ተሱዐት፡ vel ተሱዓት፡ *hora nona*, sive adjecto ሰዓት፡, ut: በጊዜ፡ ተሱዓት፡ ሰዓት፡ Act. 10, 29 Platt; Did. 29. 30; ሰዓት፡ (v. ሰዓት፡) ተሱዓት፡ Matth. 27, 46; Marc. 15, 33. 34; sive omisso, ut: ጊዜ፡ ተሱዓት፡ Act. 3, 1; ሰርከ፡ ወሌሊተ፡ ወጊዜ፡ ተሱዓት፡ Reg. Pach.

ተስዓ፡ vel ትስዓ፡ n. num., *nonaginta*; ejus character ፺; Gen. 17, 17; 1 Reg. 4, 15; Hez. 4, 5; Matth. 18, 12. 13; Luc. 15, 4. 7.

ተስፋ፡ *spes* vide sub ሰፈወ፡

ተቅዳ፡ subst. [قُزْبُرَة hebr. גַּד] *coriandrum* Ex. 16, 14. 31; Num. 11, 7. — *Voc. Ae.*: ተቅዳ፡ ዘ፡ ድምብላል ።

ትቤ፡ *dixisti*, vid. sub ብሂል፡

ታቦር፡ 1) nomen montis in Galilaea siti, Ps. 88, 13; Jud. 4, 6. 12; in hoc monte Christum transfiguratum esse, fama nunciabat in ecclesia late propagata, quare 2) (በዓል፡) ዘደብረ፡ ታቦር፡ *festum transfigurationis* (ἑορτὴ τῆς μεταμορφώσεως, Θαβωρεῖον) appellatur, Cod. Mus. Brit. XXIX, 1 n. 64; 2 n. 32; XXX n. 63; d'Abbadie Cat. p. 57.

ተቤሳ፡ et ተቤስ፡, subst., ut videtur: *fascia, fasciola, vitta*: አሰረ፡ ተቤሳ፡ ውስተ፡ አዕይንቲሁ፡ τελαμῶν 3 Reg. 20, 38. 41.

ታቦት፡ subst., fem. et m., Pl. ታቦታት፡ [ⲧⲁⲓⲃⲓ, ⲑⲏⲃⲓ, تَابُوت, תֵּיבוּתָא, תֵּבָה] *arca, cista*, κιβωτός 4 Reg. 12, 9. a) navigium Noachi, in modum arcae constructum, Kuf. 5; Gen. 6, 14 seq.; ንፍቀ፡ ታቦት፡ Matth. 24, 38; Luc. 17, 27; 1 Petr. 3, 20. b) *arca feralis*: ገነዞ፡ ሴት፡ (sc. Adamum) ወአንበሮ፡ ውስተ፡ ታቦት፡ በምሥራቀ፡ ገነት፡ Clem. f. 11; *Voc.-Ae.*: ታቦት፡ ብ፡ ሰዕን፡ c) *arca foederis* Israëlitarum, in qua duae tabulae legum repositae erant: ታቦት፡ ዘመርጡል፡ Ex. 25, 10 seq.; 38, 1 seq.; ታቦተ፡ ሕግ፡ Num. 14, 44; 4 Esr. 10, 30; Apoc. 11, 19; ታቦት፡ ቅድስት፡ 1 Esr. 1, 3; ታቦተ፡ እግዚ"፡ 1 Par. 13, 3 seq.; 2 Par. 5, 4—10; 1 Reg. 4, 3 seq.; Jer. 3, 16; Ps. 131, 8. (Eam a Menilekio e templo Salomonis furto ablatam et in Abyssiniam transportatam in ecclesia Axumae cathedrali depositam esse, refertur in Kbr. Nag.) d) *altare* (ecclesiarum Abyssinicarum, in modum arcae constructum, in quo vasa communionis sacra reponuntur, vid. Isenb. lex. amh. p. 97 et 31; Rüppell I. 333. II. 112; Harris II. 168 seq.; Ludolf hist. aeth. III, 6 n. 62; comm. p. 375; lex. c. 262.); Genz. f. 69; Lit. 158, 2; ጸሎት፡ እምቅድመ፡ ያልብስ፡ ታቦተ፡ ወእምቅድመ፡ ያንብር፡ ላዕሌሁ፡ ንዋየ፡ ቅድሳት፡ 158, 3; Did. ed. Platt p. 62 c. annot.; in quavis ecclesia ይኩን፡ ታቦት፡ ዘይፈልስ፡ (altare mobile) እመከን፡ ውስተ፡ መከን፡ F. N. p. 12; Pl. ታቦታት፡ p. 11. e) *sacrarium* (quippe in quo ታቦት፡ *altare* collocatum sit; vid. etiam Isenb. lex. p. 97): ታቦት፡ መንፈሳዊ፡ οἶκος πνευματικός 1 Petr. 2, 5; አንትሙ፡ ታቦት፡ ለንጉሥ፡ βασίλειον ἱεράτευμα 2, 9; Simeon senex Jesulum አዖዶ፡ ውስተ፡ ታቦት፡ Lud. ex Hom. Theoph.; Zacharias implevit ministerium suum በውስተ፡ ታቦተ፡ እግዚ"፡ Lud. e Vit. Mar.

ትብሌ፡, ትብላይ፡, ትብልያ፡ subst. [etymon obscurum] *vestis scapularis*, vulgo *superhumerale*, vestimentum summi sacerdotis Israelitarum, Ex. 28, 6. 8; ትብልያ፡

ዘመቅፈርት፡ 28, 4; ትብልያ፡ዘልብሰ፡መትከፍት፡ Ex. 36, 12 C. — *Voc. Ae.*: መክፌ፡ለንጽ፡ትብልያ፡ብ፡ወገረት ።

ተብዐ፡ I, 1 [vicinum est ጠብዐ፡; تَبِعَ *secutus, insecutus, persecutus fuit*; III *firmiter perfecit*] *constantem, firmum, fortem, virilem esse, audacem se praebere*: ጽናዕ፡ወተባዕ፡ ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου Jos. 1, 6; 1 Par. 28, 20; 3 Reg. 2, 1; ተባዕ፡ወጽናዕ፡ ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε Deut. 31, 7. 23; ተብዑ፡ወጽንዑ፡ Jos. 10, 25; ከመ፡ኢይትባዕ፡ላዕሌከ፡ ἵνα μὴ βαρύνηται κατὰ σοῦ Sir. 8, 15. — *Voc. Ae.*: ተብዐ፡ብ፡ጨከነ፡በረታኊ፡ይ፡

አትብዐ፡ II, 1 *validum, robustum reddere, virilem animum addere*, Lud. sine auct.

ተተብዐ፡ III, 1 *virilem se praebere*: ተተባዕ፡ (v. ትባዕ፡) ወጽናዕ፡ Deut. 31, 6.

ተታብዐ፡ III, 3 *virilem* vel *fidentem se praebere* (contra alqm): ተታቢዖሙ፡ ἀσφαλῶς (בֶּטַח) Gen. 34, 25.

አስተታብዐ፡ IV, 3 *virilem* vel *fortem se praestare*, ለአስተታብዖ፡በቅድመ፡ፀባኢት፡ M. M. f. 100; Lud. ex Enc. Teq. 24.

ትቡዕ፡ part. *virilis, fortis*: እመሰ፡ኮንክሙ፡ትቡዓነ፡ወጽኑዓነ፡ Jsp. p. 372 (aliâs in eadem phrasi ጥቡዓን፡).

ትብዕ፡ subst. *fortitudo, animus virilis* vel *imperterritus*: ፈርሁ፡ሜዶን፡እምነ፡ትብዓ፡ (v. ትብዐታ፡) θράσος Judith 16, 10; Enc. Masc. 10.

ትብዐት፡ n. act. *fortitudo, virtus, audacia* Judith 16, 10 var.; እመ፡ትሬቅዱ፡ትክሥቱ፡ትብዐተክሙ፡ወጽንዐተክሙ፡ፃኡ፡አፍአ፡ሀገር፡ Jsp. p. 372. 374.

ተባዕት፡ (forma fem. pro neutro: ein männliches, opp. አንስት፡), subst. et adj., sing. et coll., Pl. አትቡዕ፡ (sicut አእኑስ፡), *mas, masculus*, de hominibus: Gen. 1, 27. 17, 10. 12. 23. 34, 25; Ex. 1, 16. 23, 17; Kuf. 2. 3; Job 3, 2; Sir. 36, 26; ወለደት፡ተባዕተ፡ Jes. 66, 7; ተባዕት፡ተወልደ፡ Jer. 20, 15; 1 Reg. 27, 9; ወኢተወልደ፡ሎቱ፡ውሉደ፡ተባዕተ፡ 1 Par. 23, 22; ደቂቅ፡ተባዕት፡፲ወ፰ 25, 5; ወለዳ፡፳ወ፰አትቡዐ፡ 2 Par. 11, 21; ደቂቅ፡አትቡዕ፡ 31, 16; Marc. 10, 6; Apoc. 12, 5; de bestiis: Gen. 7, 2 seq.; Lev. 1, 3. 10. 3, 1; ዘበ፡ተባዕተ፡ Mal. 1, 14; አባግዕ፡አትቡዕ፡ 2 Par. 17, 11. 29, 21; አፍራስ፡አትቡዕ፡ 9, 25; ዶርሆ፡ተባዕት፡ Prov. 24, 66.

ተባዕ፡ adj. *fortis, animosus, strenuus*: Jes. 8, 8 var.; ብእሲ፡መስተቃትል፡ወተባዕ፡ ἀνὴρ πολεμιστής Sir. 26, 28; ጽኑዕ፡ወተባዕ፡ 1 Par. 11, 25; ከመ፡ዕደው፡ተባዓን፡ (v. ተባዕያን፡) ὡς ἄνδρες πολεμισταί Joel 2, 7; ሐራዊ፡ተባዕ፡ Enc. Haml. 22.

ተባዒ፡ n. ag., Pl. ተባዕያን፡ et ተባዕት፡, *fortis, animosus, strenuus, pugnax*, ብእሲ፡ተባዕት፡ (v. ተባዕ፡) Jes. 8, 8; ዕደው፡ስሙያን፡ወተባዕት፡ 1 Par. 12, 30; ተባዕያን፡ οἱ ἁδροί Jes. 34, 7; Joel 2, 7 var.; ተባዕያን፡ለኀጢአቶሙ፡ (absque auctoritate Graeci) Judae 12. — Mira est versio: ነደቀ፡ (v. ነደቃ፡) ተባዕተ፡በዐውዳ፡ περιῳκοδόμησαν αὐτὴν τετραπέδοις λίθοις κύκλῳ (דָּיֵק) Jer. 52, 4 (num *firmiter, munite?* an *propugnacula, munitiones?*).

ትብዕና፡ subst. *fortitudo, audacia*: ብዙኃን፡ወኀያላን፡በጽንዕ፡ወበትብዕና፡ወበአፍራስ፡ 2 Par. 16, 8.

ተባዕታዊ፡ et **ተባዕታይ፡** adj. rel., *masculinus*: ሕፃን፡ተባዕታዊ፡ (opp. አንስት፡) F. M. 27, 5; ዐንበሪ፡ተባዕታይ፡ Hen. 60, 8; ማይ፡ተ״፡ 54, 8; Macc. f. 10; መንፈሰ፡ባሕር፡ተባዕታይ፡ውእቱ፡ Hen. 60, 16; ተባዕታይ፡ሰማይ፡ Kedr. f. 3.

ታኅሣሥ፡ vid. sub ኀሠሠ፡

ተነነ፡ rad. e. q. תָּנַן تَنَّ *fumavit*; vid. etiam እቶን፡

ተን፡ subst., m., *vapor, fumus*: ተነ፡ጢስ፡ ἀτμὶς καπνοῦ Joel 3, 3; ለእሳት፡ይቀድም፡ይጠይስ፡ተነ፡ጢሱ፡ Sir. 22, 24; ዘእንበለ፡ይደመር፡ለብርሃነ፡እሳት፡ተን፡ Phlx. 236; Deus qui ዲበ፡አርእስተ፡አድባር፡ለተነ፡ጊሜ፡ያጠይስ፡ M. M. f. 56.

ተንበለ፡ quadrl. I [fortasse e ብህለ፡ propagatum; praeter formam Imperfecti quadriliteris convenientem ይተነብል፡ etiam formae ይትነበል፡ et ይትነብል፡ (pro ይትነብህል፡?) occurrunt, vid. 2 Cor. 5, 20; Eph. 6, 20] 1) *oratoris* vel *interpretis vice fungi, legatum esse, legationem obire*, πρεσβεύειν Eph. 6, 20; 2 Cor. 5, 20. 2) *intercedere, deprecari, orare pro* aliquo, c. c. በእንተ፡ prs., ut: (clerici) ይተነብሉ፡በእንቲአክሙ፡ Did. 8; (Maria) ተንብሊ፡በእንቲአነ፡ Deg.; vel c. ለ፡ prs., ut: Hebr. 7, 25 Platt; Chr. crebro; ተንብሉ፡ሊተ፡ Enc. Masc. 3; c. ኀበ፡ ejus, quem precibus adeunt: ሰአሎ፡ለጊዮርጊስ፡ከመ፡ይተንብል፡በእንቲአሁ፡ኀበ፡እግዚ״፡ Sx. Hed. 7; ማርያም፡ትተነብል፡ለደቂቀ፡እጓለ፡እመሕያው፡ኀበ፡ወልዳ፡ Sx. Mij. 21; ተንብሎ፡ *intercessio*, Org. 5. 3) *intercessione* aljcs *uti, adire* alqm *deprecatorem* vel *patronum*, c. ኀበ፡ vel በ፡ prs., ut: ሰይጣን፡አኀዛ፡ውኅነቃ፡ወተንበለት፡ኀበ፡መልአክ፡ክቡር፡ሚካኤል፡ Sx. Sen. 12; ነሥአት፡ሥዕሎ፡ለመልአክ፡ክቡር፡ሚካኤል፡ወተንበለት፡ቦቱ፡ወአንበረቶ፡ዲበ፡እንግድዓሃ፡ ibid.

ተንበል፡ vel **ተንባል፡**, nec non **ተንብል፡** subst., m., Pl. ተናብል፡ (Luc. 19, 14 rom.), ተናብልት፡, etiam ተንበላት፡ et ተንባላት፡, nec non ተንብላን፡ (Deg.) 1) *orator, interpres, legatus*, πρέσβεις ተናብልት፡ Num. 21, 21. 22, 5; Ps. 67, 34; Hos. 5, 13; Jes. 21, 2. 39, 1. 57, 9; Luc. 19, 14; ἄγγελοι 1 Par. 14, 1. 19, 2; 2 Par. 35, 21; ὅμηρα ተንበላት፡ Jes. 18, 2 vrs. alt.; ተንባል፡ Jes. 63, 9 var.; ሰላም፡ለከ፡ (Thomae Apost.) ለብሔረ፡ህንደኬ፡መልአክ፤እንዘ፡ትከውን፡ሎቱ፡ተንበለ፡(ተንበለ፡ Lud.) ወኩቶሊክ፤ለንጉሠ፡ኅና፡ሐነጽከ፡በሰማይ፡ታዕከ፤ Enc. Teq. 9. 2) *intercessor, deprecator*: ኄራን፡ወተንብላን፡እለ፡ይስእሉ፡ምሕረተ፡ለውሉደ፡ሰብእ፡ Deg. 3) ተንበላት፡ vel ተንባላት፡ (raro ትንባላት፡ ut Cat. Mus. Brit. p. 18) „in specie vocantur *Chalifae*, sive *successores Muhammedis*, qui semet رسول الله (ተንበለ፡አምላክ፡) dictitavit“ (Lud.), ut: እምቅድመ፡ይንግሡ፡ተንበላት፡በግብጽ፡ Enc. Ter. 8; እምሥጋዌ፡እስከ፡ተንበላት፡፮፻፲ወ፬ዓመት፡, vel እምሰማዕታት፡እስከ፡ተንበላት፡፫፻፴ወ፰ Lud. e Comp. eccl.; ዓመተ፡ vel ሐሳበ፡ተንባላት፡ Abush.; deinde in genere 4) *Muhammedani* vel *Muslimi*, II Abt. 66; Sx. Ter 8; ዐረብ፡ተንባላት፡ Hed. 4; ብሔረ፡ተንበላት፡ Enc. Tachs. 13; ምስለ፡ተንበላት፡ወአይሁድ፡ Kedr f. 77; ንጉሠ፡ተንበላት፡ Lud. e V. S.; ነቢየ፡ተንበላት፡ Gad. T. H. Etiam pro Sing. accipitur ተንባላት፡, ut: ኮነ፡አቡሁ፡ተንባላተ፡ወአውሰበ፡ብእሲተ፡ክርስቲያናዊተ፡ Sx. Sen. 19; ለእመ፡ዘመወ፡ማእምን፡አው፡ማእምንት፡በተንበላት፡አው፡ዘኢኮነ፡ማእምነ፡ Kedr f. 81.

ትንባሊ፡ n. ag., f. "ሊት፡ *intercessor, deprecator, patronus:* ምጽዋት፡ትንባሊት፡ይእቲ፡ለ(ዘወሀባ፡) Chr. Ta. 32; (o Maria) ትንባሊተ፡ኵሎሙ፡ሕዝብ፡ Sx. Mij. 6.

ትንባሌ፡ et **ትንባል፡** (Enc. Mij. 24 ob rhythmum finalem), subst., *intercessio, deprecatio, patrocinium* Enc. Masc. 1; Hed. 12; Ter 30.

ትንብልና፡ subst. 1) *legatio:* አኮ፡በትንብልና፡ (v. በተንባል፡) ወአኮ፡በመልእክት፡ (v. በመልአክ፡) ለሊሁ፡ ያድኅኖሙ፡ Jes. 63, 9. 2) *intercessio, deprecatio, patrocinium,* Lit. 164, 2. 165, 1; Phlx. s. fin.; አድኅነነ፡ (Deus) ለነነዌ፡ በትንብልና፡ሣህልከ፡ Genz. f. 21.

ተንበላታዊ፡ vel **ተንባላታዊ፡** vel "ታይ፡, adj. rel., *Muhammedis religioni addictus, Muslim:* ውእቱ፡ተንባላታዊ፡ Sx. Hed. 4; Mag. 27; ብእሲት፡ተንበላታዊት፡አው፡አረማዊት፡ Syn. f. 397; ዘይከውን፡ተንባላታየ፡ f. 396.

መተንብል፡ part., f. መተንብልት፡, Pl. m. "ብላን፡, f. "ብላት፡, *intercessor, deprecator, advocatus:* Org.; ደናግል፡ሠናያት፡ወመተንብላት፡ Mavâs. n. 62; (angeli) መተንብላን፡ለኵሉ፡ሰብእ፡ Sx. Hed. 13; Mavâs. n. 14; ልሳን፡መተንብልት፡ይእቲ፡ዘይረክብ፡(በቲ፡)ሰብእ፡መፍቅዶ፡ Fal. f. 75.

ተንተነ፡ quadril. I [cfr. تَلْتَلَ et تَرْتَرَ *commovit, agitavit, concussit;* تَرَّ II *vacillavit;* Ges. thes. p. 1504] 1) *vacillare, nutare, labare, titubare,* Ps. 72, 2. 117, 13. 144, 15; 4 Esr. 12, 21; Clem. f. 96. 108; de ebriis: ትተንትን፡(ተንትኖ፡)ከመ፡ስኩር፡ Jes. 24, 20; Jer. 28, 7. 32, 13; Job 12, 25; de iis qui animo linquuntur: መጽለወት፡ወተንተነት፡ Esth. 5 apocr.; trsl.: እለ፡ኢይተነትኑ፡ *constantes* Kid. f. 6; Eph. 4, 14; በዕል፡እመ፡ተንተነ፡ይሰውቅዎ፡አዕርክቲሁ፡ Sir. 13, 21. 15, 4; ርትዕት፡ሃይማኖት፡እንተ፡ኢትተነትን፡ πίστις ὀρθὴ μὴ σεσαλευμένη, Cyr. ad Reg. f. 25. 2) animo *commoveri, percuti, percelli:* እምቀትለ፡ወለተ፡ሕዝብየ፡ተንተንኩ፡ወተቀጥቀጥኩ፡ Jer. 8, 21; እሐዝን፡ለሞትከ፡ወእተነትን፡ለድክትምናየ፡ Jsp. p. 368. — *Voc. Ae.:* ተንተነ፡ዘ፡ተፍገመገመ።

አተንተነ፡ II 1) *vacillare vel nutare facere, labefactare:* ብእሲ፡ዘያተነትኖ፡ስከረ፡ወይን፡ Jer. 23, 9; Lit. 172, 2; ሶበ፡አተንተኖ፡ሰይጣን፡ገዘሙት፡ Phlx. 7. 2) *percutere, percellere:* አተከዘኒ፡ወአተንተነኒ፡ Jsp. p. 344; ናሁ፡አሕመመኒ፡ሶበ፡ሰማዕኩ፡ነገረ፡ብእሲት፡ወአተንተነኒ፡ውእቱ፡ወሆከኒ፡ p. 369.

ትንቱን፡ part., *nutans, vacillans, labans:* ከመ፡ትሱቁኒ፡ለትንቱን፡ Enc. Mag. 21.

ትንታኔ፡ subst. 1) *vacillatio, nutatio, labefactatio:* ሱቀኒ፡ጊዜ፡ትንታኔ፡ Mag. 1 Enc.; Org. 1; እምትንታኔ፡ዓለም፡ሱቀኒ፡ Cod. Mus. Brit. LX, 3; ዘእንበለ፡ትንታኔ፡ ἀκατάσειστος, Cyr. Epist. ad Joa. Ant. f. 114. 2) animi *perturbatio, trepidatio:* (filios meos interfeci,) ወበጻሕኩ፡ድኅሬሆሙ፡ኀበ፡ትንታኔ፡ወሐዘን፡ወሆኮል፡ (ait Herodes) Jsp. p. 335.

ትንታግ፡ *titio* vid. sub ነተገ፡

ቴናክ፡ v. ታናቅ፡, nomen arboris incertae pergr., sine dubio corruptum, Kuf. p. 77. — Huc referendum videtur scholion *Voc. Ae.:* ተነክ፡ወዳዓር፡ወጠርቤንቶ፡ዘ፡ወርክ፡; *aliud:* ጠርቤንቶስ፡ተነክ፡ዳዕሮ፡ብ፡ወርክ።

ትንክር፡ (sec. Lud.), **ትንክራ፡** (sec. mea exemplaria), subst., *topazius* gemma, ut videtur: ወኢይትዔረይ፡ትንክራ፡ዘኢትዮጵያ፡ τοπάζιον Αἰθιοπίας Job 28, 19 [arab. تِنْكَار *chrysocolla,* pers. تَنْكَار (टङ्कण) *borax* auro, argento, aeri flavo ferruminandis; vid. etiam A. P. de Lagarde reliquiae juris ecclesiast. 1856. p. X.]

ትንክተም፡ *pons* vid. sub ከተመ፡

ትንንያ፡ subst., [cfr. طَنَّ *cum tinnitu susurravit* musca, culex; vicinum videtur ጽንጽንያ፡] *culices, sciniphes,* σκνῖπες Ps. 104, 29; Kuf. p. 158 (at Ex. 8, 13 ጻጸት፡); σφῆκες (*vespae*) Sap. 12, 8. Secundum Ludolfi Gregorium ት" est species muscae minimae. — *Voc. Ae.:* ትንንያ፡ዘ፡ትንኝ፡ (v. ትንኝ፡).

ትንፋግ፡ subst., *uligo, humor terrae nativus,* Lud.

ታኦሎጎስ፡ n. prgr. *theologus,* ut: ጎርጎርዮስ፡ታኦጎሎስ፡ (sic) Fid. Jac. Bar.; ዮሐንስ፡ታኦጎሎስ፡ (sic) ibid. — Vid. etiam ቴዎጎሎስ።

ታኦማኂሲስ፡ n. prgr. sc. θεομάχος *Deum oppugnans, Dei adversarius:* ታኦማኂሲስ፡ዘበትርጓሜሁ፡ዐረ፡እግዚ"፡ብሂል፡ Haim. Ab.

ታእክ፡ *palatium, aula regia* vid. sub ዐከወ፡

ተከለ፡ I, 1 [amh. id., syr. ܬܟܠ, arab. وَكَلَ et تَكَلَ nonnisi translate: *commisit* rem suam alteri; *fretus, fisus est;* noli cum E. Schradero de ling. Aeth. indole 1860. p. 15 huic verbo conferre שָׁתַל.] Subj. ይትክል፡ A) trans. 1) *figere, infigere, feriendo figere,* ut clavum, paxillum: Jud. 4, 21; ይተክል፡መታክሊሁ፡ውስተ፡አረፋቲሃ፡ Sir. 14, 24. 27, 2; እተክሎ፡መትከለ፡ውስተ፡ምእመን፡መከን፡ Jes. 22, 23 vrs. alt. a) In specie, *figere, statuere,* tentorium Gen. 26, 25. 31, 25; Ex. 40, 2; Num. 7, 1 (ተኪሎት፡); Kuf. 13; Jes. 38, 12. 40, 22; ትክሊ፡ዐጸዲኪ፡ 54, 2; Jer. 6, 3; ተክሉ፡ደባትሪሆሙ፡ Sap. 11, 2; (Deus) ተከሎ፡ለሰማይ፡ Herm. p. 4; cippum 2 Reg. 1, 19. b) *statuere, stabilire,* ሥርዐተ፡ Lit. 165, 3. c) *affigere* Jud. 16, 13. 14; Hez. 15, 3 var. 2) *plantare,* Luc. 17, 28; 1 Cor. 3, 6—8; Koh. 3, 2; Sir. 49, 7; plantas, arbores Lev. 19, 19. 23; Deut. 16, 21; ትተክሉ፡ወይነ፡ Jes. 37, 30. 65, 21; Ps. 106, 37; ተከልኩ፡ውስቴቱ፡ወይነ፡ Jes. 5, 2; ትክሉ፡አቅማሐ፡ Jer. 36, 5; Hez. 17, 22; 1 Cor. 9, 7; Matth. 15, 13; hortum, vineam Gen. 2, 8; Deut. 6, 11; Koh. 2, 4; Matth. 21, 33. a) *plantis conserere* locum Deut. 22, 9; c. dupl. Acc., Herm. p. 53; Jes. 5, 2 var. b) translate: populos Ps. 43, 3; Ex. 15, 17; Sir. 10, 15; hominem: ይተክለከ፡ዲበ፡ኰኵሕ፡ Job 22, 24 (Rom. 11, 23); aurem Ps. 93, 9. c) *inserere* Rom. 11, 23 (ተኪሎት፡) 3) *substituere* i. e. *compensare,* c. Acc. et ህየንተ፡ Ex. 21, 37; c. ለ፡ pers., 21, 35 (vid. ተክል፡). B) intransitive (*:infixum, plantatum esse*) usurpatum videtur Hen. 10, 16; እምከመ፡ተከለ፡እማንቱ፡አብትር፡ Herm. p. 64; (at 4 Esr. 8, 62 mei codices omnes ተተክለ፡ pro ተከለ፡ Laurentii exhibent).

አተከለ፡ II, 2 (sec. Lud. II, 1), ut videtur: *de-, pro-,*

extrudere, conlundere, prosternere: እመ፡ተዐቅፈ፡ያቴክልዎ፡ ἐὰν προςκόψῃ, προςανατρέψουσιν αὐτόν Sir. 13, 23; ታቴክሉ፡ነዳየ፡በውስተ፡ኆኅት፡ πένητας ἐν πύλαις ἐκκλίνοντες Am. 5, 12; ያቴክልዎ፡ለመስቀል፡ Cyr. f. 103; ያቴክሎ፡መልአክ፡እምቤቱ፡ ἐξελκύσει αὐτὸν ἄγγελος ἐξ οἰκίας Job 20, 15; አውጽእዎ፡እንዘ፡ያቴክልዎ፡ Rel. Bar.; (ex urbe expulerunt eos) በአተክሎ፡ Gad. Kar.; (Michael archangelus) ያተክል፡ (Subjunct., Lud.: ያትክል፡) ዕድወ፡ነፍስየ፡እኪ፡በእዴሁ፡ከመ፡ርእዮሙ፡ከልኣን፡ይፍርሁ፡ Enc. Mag. 12; ታተክል፡ወታሴስል፡ወተቀጠቅጥ፡ኵሎ፡ኀይለ፡ጸላኢ፡ Lud. e Ssal. Req. — *Voc. Ae.:* ያቴክልዎ፡ ዘ፡ያጸድፍዎ ።

ተተክለ፡ III, 1 1) *figi, infigi:* ይእቲ፡መላዜ፡ተተክለት፡ዲበ፡ከሣዱ፡ከመ፡ሐጽ፡ወሞተ፡ Gad. Kar. (coll. Lit. 172, 1). 2) in specie a) *figi, statui,* de tentorio: ተተክለ፡ደብተራሁ፡ Kuf. 13; Lit. 173, 3; 172, 1; ቤተ፡ጸሎት፡እንተ፡ተተክለት፡ለምስጋድ፡ Deg.; columna: ተተክለ፡ብርሃን፡በአምሳለ፡ዐምድ፡ Enc. Jac. 4. b) transl.: *statui, constitui,* ut: በዘተተክለ፡ዕድሜ፡ *tempore constituto,* Ep. Syn. ad Joann. Ant. in Cyr. f. 113. 3) *plantari* 4 Esr. 8, 62 (ubi legas ወተተክለ፡); Hen. 25, 7; ተተከሊ፡ውስተ፡ባሕር፡ φυτεύθητι Luc. 17, 6; transl. de populis: Jer. 18, 9; Kuf. 7. a) *conseri plantis,* c. c. Acc., Hen. 10, 18. b) *insitum, ingenitum esse:* ተተክለት፡ፍትወት፡በጠባይዕ፡እንስሳዊት፡ F. N. 24, 1.

ትኩል፡ (v. ትኵል፡) part. 1) *fixus, infixus, statutus, stabilitus:* 1 Reg. 26, 7; ትኩል፡ዕፅ፡ውስተ፡ቤተ፡ሐማ፡ ὤρθωται ξύλον Esth. 7, 9; መዓርግ፡ትክልት፡ውስተ፡ምድር፡ Kuf. 27. a) *fixus* i. e. *immobilis,* de stellis, Org. 2; de festis: በዓላት፡ትኩላት፡ Lud. auct. Greg. b) *constitutus:* ዲያቆናት፡እለ፡ትኩላን፡ለመልእክተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ II Abt. 5. 2) *plantatus,* Ps. 91, 13; ዕፅ፡እንተ፡ትክልት፡ኀበ፡ሙሐዘ፡ማይ፡ Syn. f. 317.

ተክል፡ subst., m. et fem. (ut Matth. 15, 13; 4 Esr. 9, 24. 26), Pl. አትክልት፡, rarius ተክላት፡ 1) *paxillus* Hen. 90, 28 (i. q. መትከል፡). 2) *plantatio, plantarium:* ያመ፡ሐዲስ፡ተክል፡ Zach. 11, 2; ተክል፡እምኀበ፡እግዚ" Jes. 61, 3. 3) *planta:* Matth. 15, 13; ተተክሉ፡ኵሎ፡ተክለ፡ወኵሎ፡ዕፀ፡ Kuf. 7; እኩይ፡ተክል፡ገብረ፡ሥርወ፡ላዕሌሆሙ፡ Sir. 3, 28; ተክሉ፡ ὁ βόλος τῆς φυτείας αὐτῆς Hez. 17, 7; τὰ φυτὰ αὐτοῦ 31, 4; 4 Esr. 8, 46. 9, 24. 26; ተክላት፡ Const. Ap. 47; ኢበልዐ፡ፍሬያተ፡አትክልት፡ Sx. Genb. 18; Vis. Bar.; Genz. 154; ዐጸደ፡አትክልት፡ Act. 28, 7 rom.; ሐዲስ፡ተክል፡ νεόφυτον Job 14, 9; Jes. 5, 7; Ps. 143, 13. Transl.: ተክለ፡ሰላም፡ Hez. 34, 29; ተክለ፡ርትዕ፡ Kuf. 1; ተክለ፡ጽድቅ፡ Kuf. 16. 36; Hen. 10, 16. 93, 2. 5; ለተክለ፡ዘርእ፡ Hen. 84, 6; አትክልት፡ Did. ed. Platt p. 92; *neophytus* እምሐዲስ፡ተክል፡ 1 Tim. 3, 6; (episcopus) ኢይኩን፡ተክለ፡ሐዲሰ፡ F. N. 5. 4) *id quod* compensationis causa *substituitur* (Ersatz); deinde in st. c. et Acc. ተክለ፡ *pro* vel *loco:* Ex. 21, 36; ሢም፡ሀየንቴሆሙ፡ተክሎሙ፡ 3 Reg. 20, 25; Hen. 89, 39. 103, 3.

ትክለት፡ n. act. *plantatio,* Org. 1; ኢትጸጊ፡ሥርወ፡ትክለትከ፡ M. M. f. 41. 232.

ተካሊ፡ n. ag. *plantator,* Lud. sine auct.

ትኩላዊ፡ adj. rel. *ingenitus, insitus, naturalis:* ሐሩር፡ትኩላዊት፡ *fervor naturalis* (juvenum) Phlx. 106.

መትከል፡, raro መትክል፡ subst., Pl. መታክል፡ et መታክልት፡, *paxillus, clavus,* πάσσαλος Jud. 4, 21. 16, 13. 14; Sir. 27, 2; Jes. 22, 23. 25 vrs. alt.; መትከል፡ et መትክል፡ Hez. 15, 3; Pl. Ex. 27, 19. 37, 18. 38, 21; መታክል፡ወመታግር፡ Num. 3, 37; Jes. 33, 20. 54, 2; Sir. 14, 24.

ተኵላ፡ (male ተክላ፡, ut Sx. Teq. 4), subst., plerumque m., Pl. ተኵላት፡ (male ተኲላት፡ Chr. f. 133) et ተኲሉት፡, *lupus* [Abyssinis שׁוּעָל ثعلب *vulpes* et *canis aureus* in significatum *lupi* abiit, sicut זְאֵב *lupus* in significatum *hyaenae* ዝእብ፡] λύκος Gen. 49, 27; Jes. 11, 6; Jer. 5, 6; Prov. 28, 15; Sir. 13, 17; Kuf. 37; Joh. 10, 12; ተኲሉት፡ (v. ተኵላት፡) Jes. 65, 25; Luc. 10, 3 rom.; Matth. 10, 16; M. M. f. 255; ተኵላት፡ Hab. 1, 8; Zeph. 3, 3; Hez. 22, 27; 4 Esr. 3, 25; ተኵላት፡መሪራን፡ወመጺጻን፡ Cyr. c. Pall. f. 66; Matth. 7, 15. 10, 16 Platt; ተኵላ፡ Ps. 90, 13, ubi Hebr. שַׁחַל, Gr. ἀσπίς habet. (Fallitur Ludolfus, qui docet: „proprie est *crocuta* vel potius *hyaena*"; ὕαινα enim ubique ዝእብ፡, non ተኵላ፡ versa legitur).

ተኬሳ፡ subst. [etymon nondum liquet] Pl. ተክያስው፡, *scapula:* ነደፎ፡ማእከለ፡ተኬሳሁ፡ (v. ተክስስያሁ፡, v. ተክያስዊሁ፡, v. ተክያሳዊሁ፡; Lud.: ተክስው፡) ἀνὰ μέσον τῶν βραχιόνων αὐτοῦ 4 Reg. 9, 24; ሰዊሮሰ፡አገዳ፡ዕልዋን፡ዘይሰብር፡ወዘመናፍቃን፡ተኬሳ፡ Enc. Jac. 14.

ተኰሰ፡ *comburere, adurere* (M. F.), est verbum Amharicum.

I. ተከተ፡ I, 1 *menstruis laborare:* ዘቲ፡መጽሐፍ፡ኢትቀረብ፡ኀበ፡ይወልዳ፡ወይተክታ፡ Vis. Mar. in Cod. Mus. Brit. XVIII, 1. [An referendum ad وَقْت, sicut עִדָּן عَدَّ VIII?].

ትክት፡ (pro ትክትት፡, fem. part. ትኩት፡) *menstrua, fluxu mensium laborans,* Gen. 31, 35; Lev. 15, 20. 33. 18, 19. 20, 18 (ἀποκαθημένη); Hez. 18, 6 seq.; ሰከቡ፡ምስለ፡ትክት፡ (v. ትክት፡) 22, 10; ከመ፡ርኵሰ፡ትክት፡ (v. ትክት፡) 36, 17; ከነት፡ኢየሩሳሌም፡ትክተ፡ (v. ትክልተ፡) በማእከሎሙ፡ ἐγενήθη εἰς ἀποκαθημένην Threu. 1, 17; ኀራስ፡ወትክት፡ Clem. f. 141; F. M. 10, 1, al. [Arabes habent ዕኝ *menstruis laboravit,* coll. syr. ܩܛܡܐ *menstruum*].

ትክቶ፡ subst. *menstruum* vel *menstrua, profluvium mulierum:* Gen. 18, 11; መዋዕለ፡ትክቶሃ፡ Lev. 12, 2. 5. 15, 19. 25. 26; 2 Reg. 11, 4; ጸርቀ፡ትክቶ፡ Jes. 64, 6; Esth. 4 apcr. (ῥάκος καταμηνίων); ደመ፡ትክቶን፡ (pro ትክቶሆን፡) M. M. f. 192; al.

II. ተከተ፡ inus., quod nescio an cum وَقْت *tempus* componere liceat.

አትከተ፡ II, 1 vel አተክተ፡ II, 2 *tempus lucrari velle, cunctando moras nectere* (an trs.: *procrastinare?*) ያተክት፡ v. ያቴክት፡ወያስተኀልፍ፡ዕድሜሁ፡ (v. ዕድሚከ፡) τὸν καιρὸν αἰτιάσεται Sir. 29, 5.

ትካት፡ A) subst. *pristinum* vel *priscum tempus, vetus memoria, tempora antiqua* et *antiquissima, primordia;* usurpatur statui constr. et notae Genitivi ዘ፡ et praepositionibus subjunctum; a) *pristinus, prior:* ዐርክከ፡ዘትካት፡ Sir. 9, 20; ሕማም፡ዘትካት፡ Jes. 65, 16; ምትየ፡ዘትካት፡ Hos. 2, 9; Ps. 78, 8. 88, 48; መዋዕለ፡ትካት፡ Job 29, 2; Koh. 7, 10;

Ex. 5, 7; ዘትካት፡ τὰ πρῶτα Jes. 43, 18. α) ከመ፡ትካት፡ *sicut pridem* vel *olim* Jer. 37, 20. 40, 7; Jes. 1, 26 (ὡς τὸ πρότερον); Hez. 36, 11. β) እምትካት፡ *prius, pridem, antehac, olim* 4 Esr. 9, 42; Koh. 8, 12; Rom. 3, 25. b) *priscus, antiquus, vetus:* ምክረ፡ትካት፡ Jes. 25, 1; በመዋዕለ፡ትካት፡ Thren. 2, 17; 1 Esr. 1, 22; Ps. 43, 2; Mich. 7, 20; Jes. 51, 9; numus ዘተለክዐ፡እምትካት፡መዋዕል፡ (*cusus ab antiquis diebus*) Lud. ex Hist. VII Puerorum; ምጥማቃተ፡ሀገር፡ ዘትካት፡ ἡ ἀρχαία κολυμβήθρα Jes. 22, 9; ከመ፡ምዉ.ተ፡ትካት፡ Thren. 3, 6. α) እምትካት፡ *ab antiquo, antiquitus, a primordio, olim:* Sir. 39, 24; Jes. 45, 21. 48, 16. 63, 16; ዘእምትካት፡ወዘእምፍጥረተ፡ዓለም፡ 46, 9; Ps. 92, 3; Act. 15, 7; Matth. 13, 35; 4 Esr. 10, 19; እምትካታ፡ (v. እምትካት፡) 2 Esr. 4, 15. β) ዘትካት፡ τὰ ἐξ ἀρχῆς Jes. 41, 26. 42, 9. 43, 9. B) Adv. a) ትካት፡ *pridem, dudum, prius, antehac, olim,* Ps. 118, 92; Jos. 3, 4; Ruth 2, 11; Job 31, 16; Jes. 37, 26 (πάλαι); Rom. 7, 9 (ποτέ); 1 Ptr. 3, 5; Col. 3, 7; 1 Cor. 12, 2; 4 Esr. 14, 31; 1 Joh. 2, 24 (ἀπ' ἀρχῆς). b) rarius; ትካተ፡ ut 1 Esr. 5, 60. 6, 13 var. c) cum pron. suff. (gramm. § 156. 189): ቀዳሚየ፡ቃለ፡አልብየ፡ወትካትየ፡ Ex. 4, 10; ወስሙ፡ሰ፡ለውእቱ፡ብሔር፡ትካቲሁ፡ውለምሐሳ፡ Gen. 28, 19; cfr. እምትካታ፡ 2 Esr. 4, 15. — *Voc. Ae.:* ትካት፡ዘ፡ድር፡።

ትካታዊ፡ adj. rel. *antiquus, priscus,* Lud. sine auct.

ተከዘ፡ I, 2 (quamquam Platt 2 Cor. 2, 4 ትትከዙ፡ I, 1 exhibet) [amh. id.; ejusdem familiae videntur ሐዘነ፡ q. v.; حَزَنٌ *dolor animi, aegritudo;* وَحَشَ IV, nec non כָּסַס] 1) *maerere, contristari, tristem* vel *aegrum animi esse, lugere, tetricum esse,* λυπεῖσθαι Matth. 17, 23. 18, 31. 19, 22; Joh. 16, 21. 22; Rom. 9, 2; 2 Cor. 7, 9; Phil. 2, 28; Jes. 8, 21. 57, 17; Dan. 6, 14; ተከዘ፡ዮናስ፡ዐቢየ፡ትካዘ፡ Jon. 4, 1; 4 Reg. 13, 19; Esth. 1, 12; Tob. 3, 1. 10; περίλυπον εἶναι Ps. 41, 6. 15. 42, 5; κακοπαθεῖν Jac. 5, 13; στενάζειν Jes. 19, 8. 21, 2; Sir. 30, 20; Marc. 8, 12; θραύεσθαι 1 Reg. 20, 34; στυγνάζειν Marc. 10, 22; ῥαθυμεῖν Gen. 42, 1; σκυθρωπάζειν Jer. 27, 13; ለዘይላሑ፡ወዘይቴክዝ፡አስተዮ፡ወይነ፡ Sir. 34, 29; c. c. በእንተ፡ prs. vel rei 1 Reg. 20, 34; 2 Reg. 19, 2; Hez. 9, 4; 4 Esr. 10, 16. 54; Matth. 14, 9; seq. እስመ፡ Gen. 34, 7; c. በላዕለ፡ prs. 1 Thess. 4, 13; c. በ፡, ut: በመኳንንት፡ረሲዓን፡ይቴክዙ፡ዕደው፡ Prov. 29, 2; Sir. 26, 28; c. ለ፡ pers., ut: ተከዙ፡ለርእስኮሙ፡ λυπεῖσθε ἐφ' ἑαυτούς Jes. 15, 2; እቴክዝ፡ላቲ፡ *condoleo illi,* Lud. e Vit. Mar.; c. pron. suff. Dat., ut: በእሉ፡ሠለስቱ፡ተከዘኒ፡ (*mihi*) ልብየ፡ Sir. 26, 28. 2) *cura* vel *sollicitudine affectum esse, sollicitum, anxium esse, laborare* de re, *curis* vel *negotiis occupatum esse:* φροντίζειν ተክዝ፡ተከዘሙ፡ Sir. 35, 1; ይቴክዝ፡ χρηματίζει 3 Reg. 18, 27; μεριμνᾶν ተከዘ፡ Matth. 6, 27. 31; c. c. በእንተ፡, ut: ኢይቴክዝ፡በእንተ፡ቤቱ፡ Prov. 29, 39; Did. 3; 1 Reg. 9, 5; አልቦ፡ዘይቴክዝ፡በእንቲአኪ፡ (δειλιάσει) Jer. 15, 5; Kuf. 43; c. ለ፡ Matth. 6, 25. 34; c. Acc. rei: ተከዘ፡እግዚ"፡ስእለቶሙ፡ (kümmerte sich um ihr Gebet) Sx. Mij. 14; ዐርከ፡ዘእንበይነ፡ከርሡ፡ይቴክዝ፡ለከ፡ሕማመከ፡ συμπονεῖ σοι Sir. 37, 5; ዘኢይቴክዝ፡ፍርሀተ፡ οὐ καταπτήξει φόβον Sir. 35, 18.

አተከዘ፡ II, 2 (quamquam Platt 2 Cor. 2, 5 etiam አትከዘ፡ II, 1 exhibet) *contristare, tristem reddere, maerore* vel *aegritudine afficere, affligere* alqm, 2 Cor. 2, 2. 5. 7, 8; Eph. 4, 30; ኢታተክዝ፡እንዘ፡ፍሡሕ፡ውእቱ፡ልቡ፡ Sir. 34, 31; Jes. 40, 29; Jer. 15, 18; አተከዘ፡ዝንቱ፡ *hoc eam contristavit* Jsp. p. 321. 344; ቀሠፍክሙ፡ወአተከዝክሙ፡ ἐτρύχοντο Sap. 11, 12; ምንተ፡አተከዝኩከ፡ τί ἐλύπησά σε Mich. 6, 3; መሪረ፡ሐዘነ፡ያቴክዝዎ፡ወያመነዝዝዎ፡ Sir. 25, 18.

ተተከዘ፡ III, 2 *maerore* vel *tristitia affligi,* Act. 20, 38.

ትኩዝ፡ part. *moestus, tristis, aeger animi, afflictus, tetricus, morosus,* Marc. 10, 22; 2 Cor. 2, 1; ሕሙም፡ወትኩዝ፡ Rom. 8, 22; 1 Thess. 5, 14 (ὀλιγόψυχος); ሐዙን፡ወትኩዝ፡ 3 Reg. 20, 43; መንፈስ፡ትኩዝ፡ πνεῦμα ἀκηδίας Jes. 61, 3; Bar. 3, 1; ነበርኩ፡ትኩዝየ፡ ἠρεμάζων 2 Esr. 9, 3; 4 Esr. 3, 27; ትኩዛን፡ οἱ ἐν ὀδύναις Prov. 24, 74; στυγνός Jes. 57, 17; ልብ፡ትኩዝ፡ καρδία παρωργισμένη Sir. 4, 3; τεταραγμένος Gen. 40, 6; σκυθρωπάζων ትኩዝየ፡አንሶሱ፡ Ps. 37, 6. 41, 13; Sir. 13, 25; በእሮ፡የዖም፡ትኩዝ፡ገጽከ፡ 2 Esr. 12, 2.

ትካዝ፡ subst., m. et fem., Pl. ትካዛት፡, 1) *maeror, tristitia, maestitia,* λύπη 2 Cor. 7, 10. 11; Phil. 2, 27; Jes. 35, 10. 51, 11; κατήφεια Jac. 4, 9. 2) *sollicitudo, cura,* μέριμνα Prov. 17, 12; Sir. 30, 24; Matth. 13, 22; ዘእንበለ፡ትካዝ፡ ἀμέριμνος Sap. 6, 16; φροντίς 5, 16; Sir. 35, 1; ዘእንበለ፡ሐዘን፡ወትካዝ፡ Job 11, 18; ብዙኃት፡እማንቱ፡ትካዛተ፡ዓለም፡ Chr. Ta. 8; c. c. Gen. objecti: Luc. 8, 14; Phil. 2, 20. 21; 1 Reg. 9, 5. 3) res, de qua quis sollicitus est, a) *necessitas, res qua opus est* vel *qua indiget* alqs, χρεία Phil. 4, 16; ዘትፈቅድ፡ለትካዘ፡ቤተ፡እግዚ"፡ 2 Esr. 7, 20; በጊዜ፡ትካዝከ፡ ἐν καιρῷ χρείας Sir. 8, 9; እመቦ፡ትካዘ፡ዘይፈቅደከ፡ 13, 6; ቅድም፡አእምር፡ትካዘ፡በዘይፈቅደከ፡ 37, 8; Deut. 23, 20; Rom. 16, 2; episcopi pecunias sacras ne consumant ለትካዘ፡ርእሶሙ፡ Clem. f. 115. 122. b) *negotium, opus, occupatio, res,* ἔργον Ex. 20, 9; ገቢረ፡ትካዙ፡ 1 Esr. 4, 11; ቀዳሜ፡ኵሉ፡ትካዝ፡ነገር፡ Sir. 37, 16; ኢትግበር፡ቅድመ፡ነኪር፡ትካዘከ፡ 8, 18; πρᾶγμα ዘኢከነ፡ትካዝከ፡ 11, 9; ትካዛት፡ πράγματα (*negotia*) II Can. Ap. 36; 4 Esr. 13, 58; Clem. f. 175. 176; episcopus ዘኢይኄሊ፡ትካዘ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ Did. 3; ትካዝ፡ብየ፡ኀቤከ፡ λόγος μοι πρὸς σέ 3 Reg. 2, 14; 4 Reg. 4, 13; ምስለ፡ማእምራን፡ይኩን፡ትካዝከ፡ μετὰ συνετῶν ἔστω ὁ διαλογισμός σου Sir. 9, 15.

ትክዚ፡ subst. *contristatio,* Lud. sine auct.

ተከዚ፡ (passim ተከዜ፡), subst., plerumque m., [contiguum videtur ውሒዘ፡ cum derivatis] 1) *flumen, fluvius, amnis,* Ex. 1, 22. 2, 3. 5. 7, 17. 18; Jos. 4, 7. 5, 1; 4 Reg. 5, 10. 6, 4. 7, 15; Ps. 65, 5; 2 Esr. 12, 7; 4 Esr. 13, 42. 46; Judith 2, 8 (ποταμός); ተከዜ፡ et ተከዚ፡ Sir. 24, 30. 31 (ποταμός); 39, 22. 47, 14; ተከዜ፡ኤፍራጥስ፡ 1 Par. 5, 9. 18, 3; ተከዜ፡ግብጽ፡ (χειμάῤῥους) 2 Par. 7, 8; ተከዜ፡ጤግሪስ፡ Tob. 6, 2; Sir. 24, 25—27. 2) n. pr. fluminis Abyssiniae, quod in Nilum exoneratur, *Tacaze.* — *Voc. Ae.:* ተከዜ፡ዘ፡ፈሳሽ፡

ተከፈ፡ rad. inus., cui in aliis linguis respondet כָּתֵף; de qua vid. Fürst Handwörterbuch p. 642; Dietrich Wortforschung p. 163.

መትከፍት፡, rarius **መትከፍ፡** subst., m. et fem., Pl. መታ

ከፍ፡ et **መታክፍት፡** [כָּתֵף, ܟܬܦܐ, كَتِفٌ; vicinum est **ሐዳፍ፡** q. v. supra col. 130.] 1) *humerus, scapula*, Gen. 21, 14. 24, 15. 27, 16. 49, 15; Ex. 12, 34. 28, 12. 36, 9. 11. 26. 28; Lev. 8, 7; Jos. 9, 2; Kuf. 7; Jes. 9, 6. 10, 27. 14, 25. 46, 7; **ይጸውርዎን፡በመትክፍት፡** 49, 22. 60, 4; Hez. 12, 6. 34, 21; 1 Reg. 10, 23; Job 31, 19. 22; **አትሕት፡መታክፍቲከ፡ወተሰከማ፡** Sir. 6, 25; Luc. 15, 5; Matth. 23, 4. 2) poetice: *dorsum* jumenti: **ይጼዐን፡በመታክፉ፡** Enc. Haml. 26 (Lud.). — *Voc. Ae.:* **መትክፍት፡ብ፡ጫንቃ ።**

ታው፡ nomen literae alphabeti Hebraici XXII^ae Ps. 118, 169; Thren. 1, 22. 2, 22. 3, 64. 4, 22. Ubi de psalmis agitur, siglo **ታው፡** Ps. 118, 169—176 notatur.

ቴዎሎጎስ፡ vid. **ቴዎጎሎስ፡**; **ቴዎሎግና፡** subst. *theologia*, Lud.

ቱማ፡ subst. [i. e. ثُومٌ; aliâs **ሶመት፡**] *allium*: **ኢይበርኩ፡ላዕለ፡ሰግላ፡ወኢላዕለ፡በጸል፡ወኢላዕለ፡ቱማ፡** F. N. 17 (e Syn.).

ተውር፡ n. prgr. sc. ثَوْرٌ *taurus*, nomen signi secundi zodiaci (aliâs **ሰውር፡**): **አልተውር፡** Abush. 4.

ቶራ፡ subst., m. et fem., Pl. **ቶራት፡** [שׁוֹר, ܬܘܪܐ, ثَوْرٌ, **ሶር፡** *taurus*] *bubalus*, βούβαλος Deut. 14, 5; **ወይጠል፡ወቶራ፡ወሀየላት፡** Macc. f. 5; Cyriacus eremita **ሐሊበ፡ቶራ፡** (bubali a Deo missi) bibebat, Sx. Masc. 19; Pl. **ቶራት፡** Sx. Genb. 28; F. N. 44, 2 ubi a **ቶራት፡** distinguuntur **አልህምት፡ገዳም፡** (vid. sub **ራዛ፡**). — Quomodo Gregorius hoc animal descripserit, refert Ludolfus in lex. c. 259.

ቶስሐ፡ quadrl. I [vicina sunt وَشَعَ, مَشَجَ, مَزَجَ, مَذَقَ, מָסַךְ ܡܙܓ] *miscere, ad-, com-, permiscere, temperare*, de rebus fluidis, c. Acc. et **ውስተ፡** vel **ምስለ፡** vel **በ፡** vel **ላዕለ፡**, ut: **መያስያንኪ፡ይቶስሑ፡ማየ፡ውስተ፡ወይን፡** Jes. 1, 22; **ቶስሐ፡ሐሊበ፡ወንጌል፡ምስለ፡ጸቃውዐ፡አሬት፡** M. M.; **ቶሲሖሙ፡ማየ፡በወይን፡** F. N. 13; **እለ፡ቶስሑ፡ላዕለ፡ወርቅ፡ብሩረ፡አው፡ናሕሰ፡** F. M. 19, 2; vinum vel poculum temperare: **እለ፡ይቶስሕዎ፡ለሜስ፡** κεραννύντες Jes. 5, 22; Prov. 9, 2; **ሊተ፡ቶስሐ፡እግዚ"፡ጽዋዐ፡** Asc. Jes. 5, 13; **ጽዋዐ፡ወይን፡ቶሲሐከ፡ወሀብከሙ፡** Kid. f. 9; c. dupl. Acc.: **ጽዋዐ፡ቶስሐ፡ማየ፡** Lit. Chrys.; admiscere: **ኅዳጠ፡ወይነ፡ቶስሕ፡** 1 Tim. 5, 23; de aliis rebus: **ዘእንበለ፡ቶስሖ፡ወኢትድምርት፡** *sine commixtione aut confusione*, Lit. 166, 4; Athanas. de Trin.; **ቶስሓ፡እግዚ"፡ለነፍስትነ፡** 1 Cor. 12, 24; **ትቶስሕዋ፡ለጥበብ፡በንጹሕ፡ልብ፡** Herm. p. 17; **ቶስሐ፡ውዳሴ፡ውስተ፡ገሥጸቶሙ፡** Chr. ho. 10.

ተቶስሐ፡ III, 1 *misceri, ad-, com-, permisceri, temperari*: **ወይን፡ዘኢተቶስሐ፡ከመ፡ንጉሥ፡ዐማጺ፡ውእቱ፡** Fal. f. 13; Org. 1; Impf. **ይቶሳሕ፡** Chr. ho. 16; Inf. verb. **ተቶሲሖ፡** Cyr. f. 77 (vid. sub **ተኀውሠ፡**); **ውሒዛተ፡ሊቃንያ፡** (Lycaoniae) **በደም፡ይቶሳሕ፡** Kid. f. 5; **ተቶስሐ፡ደሞሙ፡በደመ፡መባእ፡** Jsp. p. 311. 367; **እንዘ፡ይቶሳሕ፡ማይ፡ምስለ፡ወይን፡** Lit. 159, 2; **ተቶስሐ፡አብድንተ፡ክህናት፡ምስለ፡አብድንተ፡ነኪራን፡** Jsp. p. 356; Hebr. 4, 2 Platt.

ተተዋስሐ፡ III, 3 *se invicem com-, permiscere*: **ከመ፡ኢይተዋስሑ፡** (sic legas pro **ይትዋስሑ፡**) Const. Ap. 52.

ቱሱሕ፡ part. *mixtus, commixtus, temperatus*: **ወይን፡ዘኢኮነ፡ቱሱሐ፡** οἶνος ἄκρατος (*vinum merum*) Jer. 32, 1; Ps. 74, 7; Apoc. 14, 10 Platt; **ወይን፡ምስለ፡ከርቤ፡ቱሱሕ፡** Marc. 15, 23; **ጸዐዳ፡ቱሱሕ፡ምስለ፡ጸሊም፡** Voc. Ae.; **ወትካትስ፡ሰማያት፡ቱሱሕ፡ምስለ፡ማይ፡ወምድርኒ፡ሀለወት፡ምስለ፡ማይ፡** Clem. f. 48; **ሥናይ፡ዘይረክብ፡ሰብእ፡በገ፡ዓለም፡ቱሱሕ፡በጻማ፡ወድካም፡** Jsp. p. 380; Hebr. 4, 2 rom.; de temperie coeli: **እስመ፡ቱስሕት፡ይእቲ፡(ምድር፡)በቊር፡ወምውቅ፡** Kuf. 8.

ቱስሕት፡ subst. (proprie part. fem.), *mixtura, ad-, commixtio, temperatio*, **ሐሊብ፡ዘአልቦ፡ቱስሕት፡** 1 Ptr. 2, 2; Lit. 171, 4; **አክራጦን፡ዘአልቦ፡ቱስሕት፡** *vinum merum, non mixtum*, Cyr. f. 117; **ትድምርት፡ዘእንበለ፡ቱስሕት፡ወሚጠት፡** ἑνότης (naturarum Christi) συγχύσεως δίχα καὶ τροπῆς, Cyr. c. Pall. f. 77; **ቱስሕት፡ወኑሡት፡** φυρμὸς καὶ σύγκρασις, f. 78. a) κρᾶμα, *vinum* (aqua) *temperatum* Cant. 7, 3. b) *temperatio* (vel *temperamentum*) *corporis* vel *ingenii*: **እስመ፡ድኩም፡ቱስሕተ፡ነፍስትክሙ፡** (διὰ τὴν ἀκρασίαν) 1 Cor. 7, 5; **በእንተ፡ኂሩተ፡ቱስሕቱ፡** F. N. 24, 1.

ቶሳሒ፡ n. ag. *miscens*, Lud. sine auct.

ቱሳሔ፡ subst., Pl. **ቱሳሔያት፡**, *mixtura, commixtio, temperatio*: naturarum Christi, Haim. Ab.; Ath. de Trin.; Fid. Jac. Bar.; **አሕላም፡ይትወለዱ፡እምቱሳሔያተ፡ጠባይዕ፡አርባዕቱ፡** (e Galeno) Fal. f. 16; **ቊረተ፡ቱሳሔ፡ዘርእ፡** F. M. 12, 5.

ተውት፡ nomen mensis Aegyptiorum primi, ⲐⲰⲞⲨⲦ, Abush. 8; Voc. Ae.

ቶታን፡ subst., Pl. **ቶታናት፡** [ut videtur, propagatum a radice תָּנַן *extendere*, de qua vid. Ges. thes. p. 1511 et **ቴን፡**] *corrigia* calceamenti: **ቶታነ፡አሣእን፡** (v. **ቶታናተ፡**) Jos. 9, 3; Gen. 14, 23; Kuf. 13; Jes. 5, 27; Marc. 1, 7. — *Voc. Ae.:* **ቶታን፡ዘ፡መሐዘብያ፡**; *aliud:* **ቶታን፡ዘ፡የኩፍ፡ቂልፍ ።**

ተወነ፡ *pluit* vehementer *aestivo tempore*. Sic Lud., auctoritate nulla allegata. At hic significatus (si quidem probatur) secundarius videtur. Radix primaria, si quid video, est أَنَى *tempestivus fuit; ad maturitatem pervenit.* Hinc

ተወን፡ subst. 1) tempus quo fructus ad maturitatem tempestivam perveniunt, *auctumnus, auctumnus exiens*; refertur inter nomina quatuor anni temporum (aliâs **ጸዳይ፡**) M. M. f. 347 (vid. sub **ረብዐ፡**); altera quotannium synodorum sit **በዘመነ፡መጸው፡እምድኅረ፡በዓለ፡መስቀል፡እስመ፡ይበዝኅ፡ሕማመ፡ብድብድ፡ወሞተ፡ግብት፡በዘመነ፡ሐጋይ፡ወተወን፡** F. N. 5; **ዝናመ፡ተወን፡ወመፀው፡** ὑετὸς πρώϊμος καὶ ὄψιμος Jer. 5, 24 (Joel 2, 23 et Zach. 10, 1 respondet **ዝናመ፡ጸዳይ፡ወመፀው፡**); **ዝናመ፡ተወን፡** ὑετὸς χειμερινός Zach. 10, 1. 2) *pluvia tempestiva*: **ተከልአ፡ጠል፡ወተወን፡** Jer. 3, 3 vers. alt. (ubi Hebr. non יוֹרֶה sed מַלְקוֹשׁ habet). — *Voc. Ae.:* **ተወን፡ዘ፡በልግ፡** (v. **ዘመነ፡በልግ፡**).

ቴዎጎሎስ፡ n. pr. (pro **ቴዎሎጎስ፡**) *theologus*: **ዮሐንስ፡ቴዎጎሎስ፡** F. N. 4; Enc. Masc. 4. — Vid. etiam **ታኦሎጎስ፡**

ትይ፡ et ተይ፡ subst., θεῖον, *sulphur*, Gen. 19, 24; Kuf. 16; Deut. 29, 22; Jes. 30, 33. 34, 9; Hez. 38, 22; Dan. ap. 3, 22 (νάφθα); Ps. 10, 7; Luc. 17, 29; Apoc. 9, 17. 14, 10. 20, 10. 21, 8; Hen. 67, 6; Jsp. p. 375; Org. — *Voc. Ae.*: ትይ፡ዘ፡ ደኝ፡ዳኂራሂ፡ይ፡

ቴሀ፡ rad., e. q. (תָּהָה et) تَاهَ vel تَاحَ *per terram vagatus fuit, attonitus evasit.* — *Rad. Abb.*: ቴሐ፡ዘ፡ቀላወጠ፡ (vid. scholia ad ተተሐለ፡).

ተያሂ፡ n. ag. *attonitus* (*errans*). — *Voc. Ae.*: ተያሂ፡ ዘ፡ፊሬ ።

ቴን፡ rad. inus., cui *extensionis* significatus infuisse videtur (vid. Ges. thes. p. 1511 sub תָּנַן, et cfr. ቆታን፡, et ነተነ፡).

ቴን፡, etiam ቴን፡, subst., *extensio* i. e. a) *longitudo*, μῆκος Ex. 30, 2. b) *latitudo* εὖρος (v. ርኅብ፡) 2 Par. 4, 1. c) *crassities*, πάχος, ቴን፡ et ቴን፡, 2 Par. 4, 5. — *Voc. Ae.*: ቴኑ፡ዘ፡ግድሙ፡

ትያጥሮን፡ et ተያጥሮን፡ n. prgr. *theatrum*, Sx. Haml. 5; Tachs. 12; ቤተ፡ተያጥሮን፡ Sx. Mag. 17; ዘትያጥሮን፡ *scenicus, histrio, actor*, Kid. f. 23.

ተይፈን፡ subst., nondum repertum nisi in Pl. ተያፍን፡ (etiam ትያፍን፡) et ተያፍንት፡, *juvencus* bos [ثَنِيّ quadrimus vitulus; ثَنَعَ ascendit montem; adultus fuit]: ኵሉ፡ነገሩ፡ተያፍን፡ (v. ትያፍን፡) ወብዕራ፡ ἡ διήγησις αὐτοῦ ἐν υἱοῖς ταύρων Sir. 38, 25; እስከ፡ያገርር፡ተያፍኒሁ፡ v. ተያፍንቲሁ፡ 38, 26; ከመ፡ተያፍን፡ወብዕራ፡ Enc. Genb. 11. — *Voc. Ae.*: ትያፍን፡ (v. ቴያፍን፡) ዘ፡ወይፈን ።

ቴዳ፡ n. prgr. sc. θῆτα, nomen literae alphabeti Graeci Θ; Tab. Tab. 46; Pl. ቴዳት፡, ut: lapidem invenit ዘጽሑፍ፡ውስቴቱ፡፫ቴዳት፡ sc. Θ(εός), Θ(εόφιλος), Θ(εόδοτος) Abush. 50; Sx. Teq. 18.

ተግሀ፡ I, 1 [amh. ተጋ፡ id.; differt a ነቅሀ፡ ut *vigilare* ab *expergisci*] Subj. ይትጋሀ፡ (ut Kid. f. 8), 1) *vigilare, insomnem esse*: Ps. 101, 8; ዘይተግሀ፡ውስተ፡አናቅጽ፡ዚአየ፡ Prov. 8, 34; Hen. 20, 1; 4 Esr. 11, 9; ትግሁ፡እንከ፡ 2 Esr. 8, 29; Matth. 24, 42. 43. 26, 41; ትጋሀ፡ Apoc. 3, 2. 3. 16, 15. 2) *advigilare* vel *invigilare* rei a) *insidiari* c. ላዕለ፡, ut: ነምር፡ተግሀ፡ላዕለ፡አህጉሪክሙ፡ Jer. 5, 6 (γρηγορεῖν); ይተግሀ፡ላዕሌሁ፡ዘያሐምሞ፡ νῆψαι ἐπ᾽ αὐτὸν ὀδύνας Job 20, 23. b) *vigilanter attendere* vel *incumbere* ad rem; *intentum, sedulum, diligentem esse* in re agenda, *studium conferre* in eam; γρηγορεῖν Dan. 9, 14; c. c. በእንተ፡, ut: Hebr. 13, 17; Jer. 38, 28; አነ፡እተግሀ፡በእንቲአሆሙ፡ከመ፡እሣቀዮሙ፡ 51, 27; Thren. 1, 14 var.; c. ለ፡ rei vel prs.: Deus ይተግሀ፡ለሠናይትክሙ፡ Chr. ho. 29; 1 Cor. 15, 34; ትግሂ፡ለመፍቅድየ፡በከመ፡ይተግሀ፡እም፡ለውሉዳ፡ Org.; c. በ፡ rei agendae: አብራኪክ፡በሰጊድ፡ዘተግሃ፡ (genua tua, quae sedulo procubuerunt) Enc. Ter 21; seq. Acc. rei (Inf.): ይተግሁ፡በሌሊት፡ወበመዓልት፡አንብቦ፡መጻሕፍት፡ Sx. Hed. 26, (cfr. Threu. 1, 14); seq. ከመ፡ et Subj. verbi: Hen. 100, 8; እተግሀ፡አነ፡ከመ፡እግበር፡ዘነበብኩ፡ Jer. 1, 12. 38, 28. 51, 27; c. ለ፡ et Inf.: ተጋህኩ፡ለአዕርዮ፡ፊቃዶ፡ Jsp. p. 339.

አትግሀ፡ II, 1 1) *vigilare facere, insomnia facere*: ክቡድ፡ሕማም፡ያተግሀ፡ወአልቦ፡ንዋም፡ Sir. 34, 2. 2) *excitare ad vigilantiam, alacrem, sedulum reddere*: si passiones propinquorum ያነቅሁነ፡ከመዝ፡ (διανίστησι,) እርኑመ፡ፈድፋደ፡ሕማማተ፡እግዚእ፡ክርስቶስ፡ያተግሀነ፡ (ለተሊዎታ፡) Chr. ho. 28; አትግህነ፡ለስብሐቲከ፡ (ad laudem tuam) Enc. Masc. 25.

ትጉህ፡ part. 1) *vigil, pervigil*, epitheton angelorum (עִירִין, ἐγρήγοροι) Hen. 1, 5. 10, 7. 15. 12, 2. 3. 13, 10. 14, 1. 15, 2. 9 al.; Kuf. 4; Clem. f. 109; ትጉሃን፡መላእክት፡እለ፡ኢይነውሙ፡ Mavâs. n. 14. 19; በዓለ፡ትጉሃን፡ Cod. Mus. Brit. XXIX n. 17; Lit. 174, 2. 2) *vigilanter attentus, intentus, sedulus, studiosus, diligens*: ትጉሃን፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 103; ውእቱሰ፡ትጉህ፡ለአሕሥሞትየ፡ Jsp. p. 338; ትጉህ፡ለገቢረ፡ሠናይ፡ Did. 4; ትግህት፡ቃሕም፡ Enc. Masc. 25. — Adv. ትጉሀ፡ *vigilanter, diligenter*, Lud. ex Hom. Mar.

ተግሀ፡ subst. *vigilantia*: ተግሀ፡መላእክት፡አጥረየ፡እንዘ፡ውእቱ፡ብእሲ፡ *vigilantiam angelorum possedit, cum tamen homo esset*, Lud. sine auct.

ትጋሀ፡ subst., plerumque m., Pl. ትጋሃት፡ (M. Tom.) 1) *vigilia, vigiliae*, 2 Cor. 6, 5; Org.; militum Jsp. p. 349; *causa vigiliae* vel *insomniae*: ወለት፡ትጋሀ፡ኅቡእ፡ይእቲ፡ለአቡሃ፡ Sir. 42, 9. 2) *vigilantia, cautio, studium, sedulitas, diligentia*: ንስሐ፡ወትጋሀ፡ Clem. f. 275; በጻሕቅ፡ብዙኅ፡ወበትጋሀ፡ፍድፉድ፡ Chr. ho. 34; ኀሠሥዎ፡በትጋሀ፡ዐቢይ፡ Abush. 50; ትጋሀ፡ዕፂ፡ (erucae identidem in arborem enitentis) Sx. Genb. 11; ትጋሆሙ፡ለንህብ፡ወለቃሕም፡ Enc. Masc. 25; c. c. Gen. Obj.: ትጋሁ፡ለብዕል፡ ἀγρυπνία πλούτου Sir. 34, 1; seq. ለ፡ c. Inf.: ትጋሆሙ፡ለገሥጾትነ፡ Chr. ho. 29; seq. ዘከመ፡, ut: ትጋሁ፡ዘከመ፡ያቀምሕ፡ብዕራሁ፡ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ εἰς χορτάσματα δαμάλεων Sir. 38, 26. 27. 28. 30.

ትግሀት፡ n. act., Pl. ትግሀታት፡ *vigilatio, vigiliae*: ቅዱስ፡ብሶይ፡መዓልተ፡ጸሎታተ፡ወሌሊተ፡ትግሀታተ፡ፈጸመ፡ Deg.

ተጋሂ፡ n. ag. *vigilax, intentus, sedulus, studiosus*: ጳጳስ፡ይኩን፡ተጋሂ፡ Kid. f. 6; ተጋህያን፡ለኵሉ፡እኩይ፡ወርኩስ፡ Clem. f. 76.

ተገረ፡ rad. inus., quae e جَرَّ גָּרַר *traxit* propagata videtur.

መትገር፡ subst., nonnisi in Pl. repertum መታግር፡ et መታግርት፡ 1) *funis, funiculus*, tentorii (κάλος, κάλως) Num. 3, 37. 4, 32. 2) nomen *ornamentorum*, quibus tamquam capreolis labrum maris ahenei circum circa sustentatur: መታግርት፡ ὑποστηρίγματα (quo vocabulo LXX פְּקָעִים male verterunt) 3 Reg. 7, 11. 3) *transversarium* (*tignum*), *trabs*: (illius arboris ligna sufficiebant) ለኅዋኅዊሃ፡ወለመሳክዊሃ፡መለመታግሪሃ፡ወለአዕማድኒ፡ (ecclesiae exstruendae) Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: መታግር፡ዘ፡ምስሶ፡

ቴጊሬ፡ v. ቴግሬ፡ nomen daemonis Θεγρί, Herm. p. 21; Voc. Ae. (inter nomina Satanae).

ቴገን፡ n. prgr. τήγανον *sartago* [aliâs **ጤገን፡** q. v.] Lev. 6, 14. — *Voc. Ae.*: **ቴገን፡ዘ፡ጕልቻ፡።**

ቴጕን፡ part. denom. *in sartagine frixus*, Lev. 2, 5 (cfr. **ጠጕን፡** et **ጤጕን፡** 2 Reg. 6, 19).

ተጥላሳት፡ n. prgr., sc. *tituli*, quo nomine collectio quaedam Canonum inscripta est, F. N. in proleg. (vid. Cat. Bibl. Bodl. p. 27; cfr. **አብጥሊስ፡**).

ትጳዝዮን፡ subst. *topazius* gemma; ita equidem ipse emendavi Ex. 28, 17 pro **ንጳዝዮን፡** (codicis F).

ትፋሕ፡, etiam **ትፉሕ፡** (**ተፋሕ፡** Lud.) subst., coll. et sing., *malum* fructus [תַּפּוּחַ, تُفّاح; de etymo vid. Ges. thes. p. 896; aliâs **ኮል፡**]: **አዘዘ፡ያምጽኡ፡ሎቱ፡ትፋሐ፡** Jsp. p. 340; **አካዳ፡ትፋሕ፡** ibid.; **ትፋሕ፡** (si non **ትፉሕ፡**) Const. Ap. 39; **ትፋሕ፡** (si non **ትፉሕ፡**) F. N. 17. — *Voc. Ae.*: **ትፋሕ፡ዘ፡ሙገዝ።**

ተፍአ፡ I, 1 [amh. **ተፋ፡**; תּוּף, تَفَّفَ; vicina תָּפַל تَفَلَ تَفِهَ] Subj. **ይትፋእ፡** *spuere, ex-, in-, adspuere*, abs. vel c. Acc., ut: Marc. 7, 33; **ይትፋእ፡** Fal.; **አዘዘ፡ከመ፡ይትፍኡ፡ምራቀ፡** M. M. f. 28; **ተፍአት፡ቅድመ፡ገጹ፡** Clem. f. 221; c. c. **ውስተ፡**, **ላዕለ፡**, **በ፡**, ut: **ተፍአት፡ምራቀ፡ውስተ፡ገጹ፡ንጉሥ፡** Sx. Hed. 26; Num. 12, 14; Deut. 25, 9; Matth. 26, 67; Marc. 8, 23; **እንዘ፡ይተፍእ፡ሐምዘ፡ላዕሌነ፡** Cyr. ho. f. 110; **ትፋእ፡ምራቀ፡ላዕለ፡ዝንቱ፡መስቀል፡** Sx. Nah. 14; **ተፍአ፡በገጹ፡ለባዕለ፡ቤት፡** Fal.

ትፋእ፡ subst., *sputum*, (*evomitum*) Jes. 28, 8 vrs. alt. (ubi codd. Accusativum **ትፋአ፡** v. **ትፍአ፡** praebent).

ትፍአት፡ n. act., *exspuitio, sputum* (*evomitum*), Num. 12, 14; Did. 6; Jes. 28, 10. 13 vrs. nov., ubi hebr. קו (tamquam קו i. e. קיא) **ትፍአት፡** versum est.

ተፋኢ፡ n. ag. *sputator, exspuens*: **ተፋእያነ፡ሐምዘ፡ከይሲ፡ወአርዌ፡ምድር፡** Kid. f. 24.

ተፈየ፡ I, 1 [propagatum videtur e وَفَى *integer, completus fuit, promissis stetit, fidem praestitit*, IV *totam dedit* vel *persolvit* rem (vid. **አውፈየ፡**), unde **ተፈየ፡** proprie: *se committere alicui*] *fidere, confidere, fiduciam ponere*: **አነ፡እተፌ፡ከመ፡** seq. Indic. (paulo post: **አነ፡እትአመን፡ከመ፡**) Phlx. 54; **ትተፌ፡ላዕሌሁ፡** πέποιθας ἐπ᾽ αὐτῷ Job 39, 11; **እተፌ፡ላዕሌክሙ፡** θαῤῥῶ εἰς ὑμᾶς 2 Cor. 10, 1; **ውስተ፡ሃይማኖትከ፡እስመ፡ነፍስየ፡ትተፌ፡** Enc. Teq. 17. — Mire in hoc verbo illustrando haesitant Abyssinorum interpretes; in *Voc. Ae.* enim **እተፌ፡** exponunt alii **እትአመን፡**, alii **እስእል፡**, alii **እሰድድ፡** (*mitto*); in *Rad. Abb.* **ተፈየ፡** explicatur **ጸፈ፡** (i. e. **ጸሐፈ፡**) et **አመነ፡**. Etiam Ludolfus (sine dubio auctoritate Gregorii ductus) statuit significationes: *scripsit, subscripsit* (i. e. *assensit*), *literas misit.* Quae omnia (excepta interpretatione vera **እትአመን፡**) locis allegatis prorsus refutantur.

ኀ፡ litera alphabeti undecima, quae **ኀርም፡** nominatur (vid. etiam Isenberg lex. p. 102); pronuntiata antiquitus sonuerat sicut خ Arabum, posthac cum **ሐ** et **ሀ** confusa est.

ኀለለ፡ inus., i. q. חָלַל, ܚܠ, خَلَّ *perforavit.*

ኈለት፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. **ኈለታት፡** Sx. Ter 22), *canna, arundo* [ita dicta, quia perforata, cava est]: Ps. 57, 10; **አራዊተ፡ኈለት፡** *bestiae arundineti* Ps. 67, 33; Job 5, 22; πάπυρος Jes. 19, 6; **ዐቃቤ፡ኈለት፡** φυλάσσειν καλάμην 27, 4; **ብሔረ፡ኈለት፡** ἐπαύλεις καλάμου 35, 7; **ውስተ፡ኈለት፡ዘውጡሕ፡** (ἐν λινοκαλάμῃ) Jos. 2, 6; κάλαμος Matth. 27, 29. 48; Marc. 15, 19; *arundo (pertica) mensoria*: Hez. 42, 16 seq.; Apoc. 11, 1. 21, 15; **ኈለት፡ዘዐቅም፡** κάλαμος μέτρον Hez. 40, 3. 5. — *Voc. Ae.*: **ኈለት፡ዘ፡ዘንግ፡**; *aliud*: **ኈ"፡ዘ፡ዘንግ፡ቀርሐሃ፡ሽልማሂ፡ይ።**

ኈልቍ፡ *guttur*, **ኈልቀት፡** *annulus*, **ኈልቍ፡** *uncia* vid. sub **ሐለቀ፡**

ኀልቀ፡ I, 1 intr. [amh. **አለቀ፡**; hanc radicem cum خَلِقَ *usu deteri, consumi* composuerunt Ludolf. lex. c. 647, H. Hupfeld exerc. aeth. p. 21 et W. Wright in sua Jonae editione; cum הָלַךְ هَلَكَ i. e. **ሀኰለ፡** Ludolf l. c., et F. Tuch de Ae. linguae sonorum proprietatibus p. 19; cum כלח قحل قهل كهل i. e. **ልህቀ፡** H. Ewald in das Buch Ijob II Ausg. 1854 p. 99; significatu maxime convenit cum כָּלָה] Subj. **ይኅለቅ፡** et **ይኅልቅ፡** (Gen. 8, 3. 47, 18; Ex. 22, 8; Tob. 7, 9; Nah. 1, 8; Hen. 10, 16), creberrime ἐκλείπειν 1) *confici, consumi, absumi*, ut: **ኵሉ፡ግብር፡ይበሊ፡ወየኀልቅ፡ወገባሪሁ፡የኀልቅ፡ምስሌሁ፡** Sir. 14, 19; **እስከ፡ኀልቀ፡ኵሉ፡ክርታስ፡በእሳት፡** Jer. 43, 23; de anima: Ps. 72, 25; Jer. 4, 31. a) *deficere, evanescere, minui, exhaustum esse*, de rebus: **ኀልቀ፡ወይኖሙ፡** Joh. 2, 3; **በእንተ፡ዘኀልቀ፡ማይ፡** Judith 8, 9. 11, 12. 12, 3; **ኅብስትነ፡ኀልቀ፡እምነ፡መሣንቅነ፡** 1 Reg. 9, 7; **አኅዘ፡ይኅልቅ፡ማይ፡** Gen. 8, 3. 21, 15. 47, 15; **የኀልቅ፡ክብሩ፡ለያዕቆብ፡** Jes. 17, 4. 59, 21; Hez. 24, 11; de lumine siderum: **ብርሃን፡ዘየኀልቅ፡እንዘ፡የሐጽጽ፡** Sir. 43, 7; **ኢየኀልቅ፡ወርኅኪ፡** Jes. 60, 20. b) *consumi, perire, interire, deficere*, de animantibus: **ኀልቀ፡እንስሳ፡ወአዕዋፍ፡** ἠφανίσθησαν Jer. 12, 4; **ኀልቀ፡ሰብእ፡** 9, 10; Jes. 16, 4. 30, 25; **የኀልቁ፡በጽምእ፡** 50, 2; **የኀልቁ፡በረኃብ፡** Jer. 11, 22. 51, 27; **ኀልቀ፡ኄር፡እምድር፡** Mich. 7, 2; **ኀሊቀ፡የኀልቁ፡እምገጸ፡ምድር፡** Zeph. 1, 2; Ps. 89, 9; **የኀልቅ፡ሰብእ፡** τὸ μὴ εἶναι Jes. 6, 11. 19, 13; **ኀልቁ፡ነገሥተ፡ይሁዳ፡** Sir. 49, 4; Ps. 103, 36. 11, 1. c) *desinere*: **እስከ፡አመ፡የኀልቅ፡ይትባረይ፡ብርሃን፡ምስለ፡ሌሊት፡** Job 26, 10; c. **እምነ፡** (i. e. *desistere*): **ኢይኅለቅ፡እምላዕሌሆሙ፡እግዚ"፡** *ne ab iis desistat Deus*, Ex. 19, 22. 2) *elabi, abire, praeterire, ad finem perduci, consummari, absolvi*, de tempore: **ኀልቃ፡መዋዕልየ፡** Job 17, 11; **አመ፡የኀልቃ፡መዋዕለ፡ሕይወትከ፡** Sir. 30, 32; Kuf. 3. 11; **ኀሊቆ፡፸ዓመት፡** Jer. 25, 12. 36, 10; Thren. 4, 19; Hez. 4, 8; **ኀሊቆ፡ጸጌ፡** Jes. 18, 5; **ኀልቀ፡ማእረር፡** Jer. 8, 20; Ruth 2, 21; **የኀልቅ፡መዋዕለ፡ላሕኪ፡** Jes. 60, 20; **ኀልቀ፡ሕማም፡ወትካዝ፡** 51, 11. 24, 8; **ኀልቀ፡መዋዕልየ፡በኀሳር፡** Jer. 20, 18; **ኢየኀልቅ፡መቅሠፍተ፡ቤቱ፡** Sir. 23, 11. 26; **ዘኢየኀልቅ፡** *infinitus* 4 Esr. 8, 24; de rebus

gerendis: እስከ፡የኀልቅ፡ዘአነ፡እገብር፡ Judith 8, 34; እስከ፡አመ፡የኀልቅ፡ሕንጻ፡ 1 Esr. 4, 51. 55; እምድኅረ፡ኀልቀ፡ዝንቱ፡ 2 Esr. 9, 1; ኀልቀ፡ γέγονε *factum est* Apoc. 16, 17. 3) *confici, expediri, transigi* de negotiis, controversiis, al.: ይኀልቅ፡ነገሩ፡ Tob. 7, 9; ይኀልቆሙ፡በበይናቲሆሙ፡ Ex. 22, 8; በአፈ፡፪ሰማዕት፡የኀልቅ፡ኵሉ፡ነገር፡ Deut. 19, 15. Usurpatur etiam de eo, quod in mente, consilio alicujus peractum i. e. *praefinitum* est: ኀልቀት፡እኪት፡በኀቤሁ፡ 1 Reg. 20, 7. 33.

አኅለቀ፡ II, 1 1) *consumere, absumere, conficere*, ut: እሳት፡አኅለቀ፡ሥነ፡ገዳም፡ ἀνήλωσε Joel 1, 19; አኅለቆሙ፡በነደ፡እሳት፡ καταναλῶσαι Sir. 45, 19; Jer. 3, 24; Sir. 34, 2; አኅለቀ፡ዐጸደ፡ወይንየ፡በአባግዒሁ፡ *vineam meam oves suas depascere sivit*, Kebr. Nag. 72; እንበለ፡ያኅልቅዎ፡ Num. 11, 33; in specie a) *insumere, consumere, disperdere, prodigere*, tempus, opes: Marc. 5, 26; Luc. 8, 43. 15, 14; ወኢያኅለቀ፡ብዙኀ፡ብርተ፡ 2 Par. 4, 18; እመበ፡ብእሲ፡ሀከይ፡ወአኅለቀ፡ኵሎ፡ንዋዮ፡በስካር፡ወበዝሙት፡ Did. 4; ያኅልቅ፡ለከ፡ዘዚአከ፡ Sir. 13, 5; አኅለቀ፡መዋዕሊሁ፡በሀኬት፡ Sx. Tachs. 10 Enc. b) *corrumpere, perdere*, terras: አኅለቁ፡ኵሎ፡በሓውርተ፡አሞን፡ ἔφθειραν 1 Par. 20, 1. c) *absumere, conficere, conterere, delere*, populos, homines: ታኅልቅ፡ነፍሰ፡እጓለ፡እመሕያው፡ Sir. 21, 2; ያኅልቆሙ፡ለኅያላን፡ Jes. 8, 8; Jer. 5, 3 (συνετέλεσας). 15, 16. 10, 24 (ὀλίγους ποιεῖν). 25, 16. 26, 18; Dan. 8, 25; c. እምነ፡, ut: ከመ፡ታኅልቆሙ፡ለኃጥኣን፡እምኔሃ፡ Jes. 13, 9; Hen. 10, 20. 2) *finem facere* rei, *ad finem perducere, absolvere, consummare, perficere*: አኅልቅ፡ርኵሰኪ፡በውስቴትኪ፡ Hez. 22, 15; ሶበ፡አኅለቀት፡ነገራ፡ Judith 14, 9; አኅሊቆ፡ኤርምያስ፡ዘነገረ፡ኵሎ፡ Jer. 33, 8; እምዘ፡አኅለቀ፡ንጉሥ፡ኪዳነ፡ 41, 8; seq. Acc. Infin. vel እንዘ፡ c. Indic. latine plerumque vertere licet *desinere*: ሶበ፡አኅለቀ፡ኤርምያስ፡እንዘ፡ይነግር፡ ἐπαύσατο λέγων Jer. 50, 1; Kuf. 22. 26; ሶበ፡አኅለቀ፡ነጊሮቶ፡ Sir. 22, 8; Gen. 18, 33; 1 Reg. 24, 17; ሶበ፡አኅለቁ፡ተደሮ፡ Tob. 8, 1; ሶበ፡አኅለቀ፡ጸልዮ፡ 2 Esr. 10, 1; ሶበ፡አኅለቁ፡ገቢረ፡መሥዋዕት፡ 4 Reg. 10, 25. 3) *conficere, expedire, transigere* negotia, controversias, al.: አኅለቁ፡ግብረ፡ 1 Esr. 9, 17; እስከ፡ታኅልቁ፡ሊተ፡ነገረ፡ Tob. 7, 11; አኅለቁ፡ከመዝ፡ (εὐδόκησαν οὕτως) *ita inter eos convenit* Tob. 5, 17; inde *decernere* (ἔκριναν) Judith 2, 3.

ተኀልቀ፡ III, 1 *consumi, confici*: ሶበ፡ተኀልቀት፡ነፍስየ፡ (Cod. Laur.; in caeteris: ኀልቀት፡) Jon. 2, 8.

ተኃለቀ፡ III, 3 *a se invicem deficere, sibi invicem deesse*: ተኃለቁ፡በበይናቲሆሙ፡ (v. ተኀልቁ፡) ἔλιπον ἀλλήλους Job 4, 11.

አስተኃለቀ፡ IV, 3 *transigere rem* vel *pacisci* cum aliquo: Luc. 22, 6 (vid. ኀልቀ፡ n. 3 et አኅለቀ፡ n. 3).

ኅሉቅ፡ part. *confectus, consummatus, absolutus*, de consilio: *definitus, constitutus*, ኅሉቀ፡ወምቱረ፡ነገረ፡ሰማዕኩ፡ Jes. 28, 22. 10, 22; Rom. 9, 28; Macc. f. 6; ኅሉቀ፡ምዕረ፡እነግር፡ለሕዝብ፡ Jer. 18, 7 vrs. pr.

ኅልቅ፡ subst. 1) *exitium*: ዕለተ፡ኅልቆሙ፡ ἡμέρα ἀπωλείας Deut. 32, 35. 2) *finis* 4 Esr. 11, 43 Laur.

ኅልቀት፡ subst. 1) *consumtio, extenuatio, tabes*: እምብዝኀ፡ኅልቀተ፡ሥጋሁ፡(በእንተ፡አጽዋም፡) Gad. T. Haim. 2) *exitium, interitus*: Hen. 65, 6; ዘተነበይከ፡በይሁዳ፡ኅልቀተ፡ኃጥኣን፡እምድር፡ Sx. Haml. 4 Enc. 3) *consummatio, finis*: እስከ፡ኅልቀተ፡ዓለም፡ Dan. 12, 4; Matth. 13, 39. 24, 3; Hebr. 9, 26; Clem. f. 108. 266; ኅልቀተ፡መዋዕል፡ 4 Esr. 11, 43. 12, 14. 26; Dan. 8, 19 (var.).

ማኅለቅት፡ subst. 1) *finis, terminus, ultimum, extremum*: ጥንት፡ወማኅለቅት፡ Jes. 19, 15; አልቦ፡ማኅለቅት፡ለሰላሙ፡ 9, 7; ማኅለቅት፡ዓለም፡ (v. ዘመን፡) 4 Esr. 1, 16. 4, 29. 7, 10. 12. 11, 15. 12, 35; Dan. 8, 19. 12, 6; 1 Petr. 4, 7; ማኅለቅት፡ፍቅርየ፡ 4 Esr. 3, 51; በቅድሜሁ፡አልቦ፡ማኅለቅት፡ Hen. 39, 11. 58, 3; Hebr. 7, 3; Luc. 1, 33; ዘአልቦ፡ማኅለቅት፡ *infinitus* 4 Esr. 1, 10. 4, 47; Bar. 3, 25; ማኅለቅቱሰ፡ሕይወት፡ዘለዓለም፡ Rom. 6, 22; πέρας τοῦ λόγου Dan. 7, 28; ማኅለቅቱ፡ለጽድቅ፡ኦሪት፡ τέλος νόμου 10, 4; 1 Tim. 1, 5; de loco: ማኅለቅት፡ባሕር፡ Ps. 138, 8. 2) *summa, summa summarum*: ወማኅለቅቱ፡ለኵሉ፡ነገር፡ውእቱ፡ Sir. 43, 27; 1 Petr. 3, 8. 3) *exitium, internecio*: ኢይገብር፡ማኅለቅተ፡ለእሉ፡ Jer. 4, 27. 5, 10. 26, 28; Nah. 1, 9; በጽሐቶሙ፡ማኅለቅቶሙ፡ለሕዝብየ፡ Am. 8, 2; Hez. 30, 3.

ኈለቈ፡ I, 2 (raro I, 1) [חָלַק *divisit, partitus est*; خَلَقَ *quantitate sua et mensura definivit* rem; vid. Ges. thes. p. 483] 1) *numerare, enumerare, dinumerare*, ἀριθμεῖν Job 14, 16. 28, 26. 38, 37. 39, 2; Gen. 15, 5; Apoc. 7, 9; Judith 2, 15; Ps. 146, 4; ἠρίθμησαν τὸ ἀργύριον 4 Reg. 12, 10; λαβεῖν ἀριθμόν ኈለቈ፡ኍልቆሙ፡ 1 Par. 27, 23; እመ፡ትክል፡ኈልቆቶሙ፡ Kuf. 14; ኈለቈ፡እምኔሁ፡ወዐርገ፡ *inde ab eo numeravit ascendendo* Kuf. 32; ኈልቍ፡መዋዕለ፡ዘዓዲ፡ኢመጽአ፡ 4 Esr. 3, 46; ἐξαριθμεῖν Gen. 13, 16; መኑ፡ኈለቈ፡ጽንዐ፡ኀይሉ፡ Sir. 18, 5; Ps. 21, 18. 138, 17; ἐξηγήσατο Job 28, 27; alicui numerare pecuniam, al.: ኈለቍነ፡ሎሙ፡ኵሎ፡ (ἐστήσαμεν) 2 Esr. 8, 34. 2) *annumerare, imputare*: ብፁዕ፡ብእሲ፡ዘኢኈለቈ፡ሎቱ፡እግዚ"፡ጌጋዮ፡ Rom. 4, 8; Ps. 31, 2. 3) *recensere, lustrare, numerare* populum, exercitum, ἐπισκέπτεσθαι Num. 1. 3, 40; 1 Reg. 11, 8; 13, 15; 2 Reg. 24, 1. 2. 4) *reputare, aestimare*, Lud. sine auct. — (Raro stirps I, 1 occurrit in libris Mss., ut: አቡየሰ፡ይኆልቍ፡መዋዕለ፡ Tob. 9, 4 var.; 10, 1 var.).

ተኈለቈ፡ III, 2 (III, 1 Rom. 5, 13 Platt; እስከ፡ኢይት ኈለቍ፡, v. ኢይትኌለቍ፡ Gen. 16, 10) 1) *numerari, enumerari* Job 36, 27; Gen. 16, 10. 21, 12; ዘኢይትኌለቍ፡ ἀναρίθμητος Sir. 37, 25; Hen. 48, 1. 58, 6. 60, 12. 63, 9. 65, 10. 71, 8. 2) *annumerari, in numerum referri* c. ምስለ፡, ut: ተኈለቈ፡ምስለ፡ኃጥኣን፡ Jes. 53, 12; 4 Esr. 6, 50; Bar. 3, 11; Ps. 87, 4; Luc. 22, 37; c. ውስተ፡, ut: Lev. 19, 7; Num. 23, 9; Job 3, 6; c. ለ፡ ut Jos. 13, 3. 3) *in rationem induci* alicui, *imputari* alicui; c. pron. suff. (Dat.): ኢይትኈለቆ፡ οὐ λογισθήσεται αὐτῷ Lev. 7, 18; c. ለ፡, ut: መዋዕለ፡ቀዳሚ፡ኢይትኌለቁ፡ሎቱ፡ Num. 6, 12; ኢተኈለቈ፡ሎቱ፡በኵሩ፡ 1 Par. 5, 1; c. Acc. praedicati: ተኈለቆ፡ጽድቀ፡ Kuf. 14; ይትኌለቆ፡ጽድቀ፡ Rom. 4, 5. 6; ተኈለቈ፡ሎቱ፡ጽድቀ፡ Kuf. 31; Gen. 15, 6; c. ኀበ፡ praedicati, ut: ኢተኈለቈ፡ሎቱ፡ኑፋቄሁ፡ኀበ፡ጌጋይ፡ M. M. f. 68; abs. ኢትትኌለቍ፡ኀጢአት፡ (οὐκ ἐλλογεῖται) Rom. 5, 13; c. ላዕለ፡ prs.: ተኈለቄት፡ኀጢአት፡ላዕለ፡ኵሉ፡ Rom. 5, 12. 4) *recenseri, lustrari* Num. 2, 4. 11 seq.; ወተፈቀዱ፡ወተኈለቁ፡ሌዋውያን፡ 1 Par. 23, 3. 5) *aestimari, existimari* Hen. 52, 8;

(dubium an Hen. 56, 4); ወተኈለቄ፡ፀአቶሙ፡ከመ፡እከይ፡ በሙ፡ ἐλογίσϑη κάκωσις ἡ ἔξοδος αὐτῶν Sap. 3, 2.

ኍሉቅ፡ et ኍሉቍ፡ part. 1) *numeratus, numerabilis:* ሥዕርተ፡ርእስክሙ፡ኵሉን፡ኍሉቃት፡እማንቱ፡ Matth. 10, 30; Luc. 12, 7 (ኍሉቅ፡); Clem. f. 271; Phlx. 172; ዓመታት፡ ኍሉቃት፡ ἔτη ἀριϑμητά Job 16, 22; Asc. Jes. 8, 14 (ubi ኍሉቃን፡ scribendum est); እለ፡ተረፉ፡ይከውኑ፡ኍሉቃን፡ (v. በኍልቍ፡) Jes. 10, 19. 2) *annumeratus*, c. ምስለ፡, ut: እንዘ፡ኍሉቅ፡ (Platt: ኍሉቍ፡)ምስሌነ፡ Act. 1, 17; Clem. f. 248; Lit. 172, 3.

ኍልቍ፡ et ኈልቍ፡ subst., plerumque m., Pl. ኍለቍ፡ (passim ኈለቍ፡ et ኍለቅ፡ script.) *enumeratio, numerus:* Ps. 38, 6; Hen. 5, 9; Dan. 9, 2; Hez. 5, 3. 20, 37; Apoc. 20, 8; 4 Esr. 11, 12; በዝን፡እምኈልቍ፡ Ps. 39, 8; ምንት ኑ፡ኈልቈ፡ለነፍስየ፡በውስተ፡ኵሉ፡ዓለም፡ Sir. 16, 17; በአ ምጣነ፡ኍልቆሙ፡ለደቂቀ፡እስራኤል፡ Sir. 45, 11; አልቦ፡ኈል ቈ፡ጥበቢሁ፡ Ps. 146, 5; አልቦ፡ኍልቈ፡ኀጣውኢከ፡ Job 22, 5; ዘአልቦ፡ኍልቍ፡ vel ኈልቈ፡ *innumerabilis* Ps. 103, 26; Job 5, 9. 21, 33. 34, 24; *immensus* ἀμέτρητος Jes. 22, 18; ዘአን በለ፡ኈልቍ፡ *innumerus*, Asc. Jes. 9, 6; saepius በኍልቍ፡ *secundum numerum, pro numero, numero:* በኍልቈ፡አህጉሪከ፡ አማልክቲከ፡ Jer. 2, 28. 11, 13; በኍልቈ፡መዋዕል፡ዘ፡ Hez. 4, 4; በኍልቍ፡ Deut. 25, 3; Hez. 20, 37; ወሀበሙ፡ዓመተ፡ ወመዋዕለ፡በኍልቍ፡ Sir. 17, 2; Job 15, 20; በኍልቍ፡ nonnumquam significat *numerabiles* i. e. *paucos:* ይከውኑ፡በኍል ቍ፡ Jes. 10, 19 var.; መዋዕሊሁ፡ለእጓለ፡እመሕያው፡በኈ ልቍ፡ Sir. 37, 25; (ውኍዳን፡በኍልቍ፡ Deut. 4, 27. 28, 62). De numeratione persolvendorum, emendorum, vendendorum: በ ውስተ፡ኍልቈ፡ሐሳብ፡ Lev. 19, 35; ኵሎ፡ዘገበርከ፡በኍል ቍ፡ወበመስፈርት፡ወበመዳልው፡ግበር፡ Sir. 42, 7. De numeris gentium recensitarum saepius in Num. 1 seq. De plurali cfr. Num. 1, 21 ann.; Deut. 26, 5 ann.; 33, 6. 14; Jos. 4, 5; 1 Par. 27, 23. Titulus libri *Numerorum* est ኦሪት፡ዘኍልቍ፡

ኍላቌ፡ (male ኈላቌ፡) subst., *numeratio, enumeratio*, et saepius *numerus* vel *numeri:* ወሰብእ፡ዕደው፡ኍላቌሆ ሙ፡፲፻ 1 Par. 5, 21; Apoc. 13, 18; vid. Num. 1, 21 ann. (ut ibi ita aliâs quoque forma ኍለቍ፡ (Pl. a ኍልቍ፡) et ኍ ላቌ፡ in libris Mss. promiscue usurpantur).

ኀለወ፡ I, 2 [خَالَ (خَوْلٌ) *custodivit, animum advertit* suis, *bene rexit curavitque* suos] *vigilare, excubias agere*, et trans. *vigilare pro* aliquo vel *custodire:* ኀልዎ፡ዘይትሐዘ ብ፡ያኀልቅ፡ንዋመ፡በድቃስ፡ Sir. 34, 2; ሌሊተ፡ኀልዉ፡ ἔστω ὑμῖν ἡ νὺξ προφυλακή 2 Esr. 14, 22; እምተግህ፡ወእምኀ ለወ፡ Luc. 12, 39; ከንቶ፡ይትጌሁ፡እለ፡ይኄልዉ፡ Ps. 126, 2; ይተግሁ፡ወይኄልዉ፡ ἀγραυλοῦντες Luc. 2, 8; (in Sx. Tachs. 28 ይተግሁ፡ወይኄልዩ፡ወየዐቅቡ፡መራዕይሆሙ፡ legitur); እለ፡ ይኄልውዋ፡ ἐγρήγοροι αὐτῆς Threu. 4, 14. („Vox in dialecto Tigrensi, sed aliâs minus frequenter usitata", Lud. lex. c. 29).

ኀላዊ፡ n. ag. *custos, vigil:* ኀላዌ፡ብዕራይ፡ *custos boum*, (in lingua Tigrensi), Lud. sine auct.

ኀለየ፡ I, 2 [خَالَ (خيل) *imaginatus* et *opinatus est, putavit*] 1) *cogitare, meditari, considerare, reputare, versare in animo*, absol. ልበ፡ወሀበሙ፡በዘይኄልዩ፡ διανοεῖσϑαι Sir. 17, 6; አልበሙ፡ልብ፡ለኀልዮ፡ Kuf. 22; ኀለየ፡ መጠነ፡፩ሰዓት፡ Dan. 4, 16; c. በእንተ፡ de Ps. 118, 59; c. Acc. Ps. 76, 5; ኀለይከ፡ምንተ፡ይከውን፡እምድኅሬከ፡ Dan. 2, 29. 30; ዘኢኀለይኩ፡በልብየ፡ Jer. 7, 31; ኅልይዎ፡በልብ ክሙ፡ፍናዊክሙ፡ Hag. 1, 5; Sir. 3, 22; ኅሊ፡ትእዛዘ፡ለእ ግዚ፡ Sir. 6, 37; ይኄሊ፡ፍናዊሃ፡ለጥበብ፡ Sir. 14, 21; 16, 23; ኀሊ፡ሠናየ፡ቅድመ፡እግዚ፡ Prov. 3, 4; ኢኀለዩ ሙ፡ርቱዐ፡ λογισάμενοι οὐκ ὀρϑῶς Sap. 2, 1; ኀልዩ፡ኀይለ፡ እግዚ፡በአእምሮ፡ሠናይ፡ (φρονεῖν περί) Sap. 1, 1; ኅሊና፡ ዘኢኄሊ፡ 4 Esr. 9, 40. 10, 7; Hen. 93, 11; Hebr. 12, 3; ኀ ልዩ፡ለዝንቱ፡ Rom. 2, 3; ኢኀለይዎ፡ለእግዚ፡በልበሙ፡ Rom. 1, 28; ኅሊ፡እንከ፡ዘከመ፡ትፈዲ፡ሊሊከ፡ Sir. 8, 13; በ ኀልዮትየ፡ *dum cogito*, Org. 1; ኀልዮታት፡ *cogitationes*, Fid. Jac. Bar. In specie a) *excogitare, comminisci, (moliri)*, νοεῖν ልቡ፡ከንቶ፡ይኄሊ፡ Jes. 32, 6; ኅሊና፡ዘኀለየ፡ላዕለ፡ እለ፡ይነብሩ፡ λογισμὸς ὃν ἐλογίσατο Jer. 29, 21; Ps. 51, 2; ምንተ፡ትኄልዩ፡ላዕለ፡እግዚ፡ Nah. 1, 9; Hen. 91, 11; ይኄ ልዩ፡እኩየ፡ τεκταίνεσϑαι Prov. 12, 20. 14, 22; ኀለየ፡ዮሴ ፍ፡ኅሊና፡ *excogitavit consilium*, Kuf. 42; ኀለየ፡እኩየ፡ኅሊ ና፡ላዕለ፡ውሉደ፡እስራኤል፡ Kuf. 46. b) *in animo habere, sibi proponere, animum inducere*, ዘኀለየ፡ ἃ ἐνεϑυμήϑη Thren. 2, 17; seq. Subj., ut: ዘኀለይኩ፡እግበር፡ላዕሌሆሙ፡ Jer. 33, 3. 49, 10; Judith 9, 9; ይኄሊ፡ይወልጥ፡ Dan. 7, 25; Esth. 9, 25; Kuf. 44; ኀለየ፡በልቡ፡ይትመየጥ፡ Job 33, 23, vel c. ከመ፡ seq. Subj., Asc. Jes. 1, 12; Zach. 8, 15. c) *meminisse, respicere:* ኢኀለይከኒ፡ Ps. 21, 2; ኢኀለይከኒ፡ οὐκ ἔλαβές με εἰς τὴν διάνοιαν Jes. 57, 11; συλλογίζεσϑαι Jes. 43, 18; νοεῖν 47, 7. 57, 1. 42, 25; ኀለይክዎ፡ ἐφρόντισα αὐτοῦ (ϑεοῦ) Job 23, 14. 15; Jes. 65, 16 (οὐκ ἀναβήσεται αὐτῶν ἐπὶ τὴν καρδίαν); ኢይኄልይዎ፡በልበሙ፡ Jer. 3, 16. 2) *sollicitum esse, curare, prospicere*, μεριμνᾶν, φροντίζειν: ኀልዮ፡ንዋይ፡ Sir. 34, 2; ኀልዮ፡ንብረት፡ Clem. f. 254; ኀልዮታ፡ (ἡ μέριμνα αὐτῆς) ያሰርሮ፡ለንዋሙ፡ Sir. 42, 9; ዘይኄልዮሙ፡ለሕዝቡ፡እምነ፡ድቀት፡ ὁ φροντίζων τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἀπὸ πτώσεως 50, 4; ኢይኄልየኪ፡እንከ፡ Hez. 16, 42; ኢተኀልዩ፡ወኢምንተኒ፡ Phil. 4, 6; 2 Cor. 11, 28; ኢይፈ ቅድዎ፡ለወርቅ፡ወኢይኄልይዎ፡ለብሩር፡ Jer. 13, 17; c. በ እንተ፡ Matth. 6, 28; ውእቱ፡ይኄሊ፡በእንቲአክሙ፡ αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν 1 Petr. 5, 7; c. ለ፡ Luc. 12, 22; 1 Tim. 5, 8; ከመ፡የኀሊ፡ለንዋየ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Syn. 3) a) *intelligere, percipere, cognoscere:* ኢኀለዩኒ፡ οὐκ ἠπίσταντό με Jer. 2, 8; κατασκέψασϑαι Koh. 7, 25; ይኄሊ፡ συνήσει Jer. 23, 5; Dan. 8, 5; ከመ፡ንኅሊ፡ኵሎ፡ጽድቀ፡ Dan. 9, 13; φρονῆσαι Jes. 44, 18. b) *sentire* φρονεῖν: ይኄልዩ፡ዘመንፈስ፡, ዘዝንቱ፡ዓለም፡ Rom. 8, 5. 12, 16; Phil. 2, 2. 4) *putare, existimare:* እምጣነ፡ኀልዮትየ፡ *mea sententia*, F. M. 11, 1; c. dupl. Acc.: እልክቱ፡እለ፡ኀለይዎሙ፡አማልክተ፡ Sap. 12, 27. 15, 12; seq. ከመ፡ Rom. 8, 18; 1 Reg. 3, 8. — *Voc. Ae.:* ኀለየ፡ዘ፡ሐሰበ፡

አኅለየ፡ II, 2 (passim Perf. አኀለየ፡ II, 1) *facere, ut aliquis cogitet, sentiat*, al., *suggerere, mentem injicere alicui:* ያኄልዩ፡ዘኀብኡ፡ያእምር፡ Sir. 39, 7; ሰይጣን፡አኀለ ዮ፡(ለአዳም፡)ከዊነ፡አምላክነ፡ *Satanas cogitationem deificationis ei subjecit* F. M. 3, 2; ነገሩ፡ኵሎሙ፡በከመ፡አኀለዮ ሙ፡ልበሙ፡ Gad. Lal.; ሰይጣን፡አኀለዮ፡ለዳዊት፡ከመ፡ይ ኈልቍ፡እስራኤልሃ፡ 1 Par. 21, 1; 2 Esr. 1, 2; ተፋቅሮ፡ ኢያኄሊ፡እኩየ፡ 1 Cor. 13, 5 rom.; Chr. Ta. 19. (De Hez. 16, 33 et Act. 24, 26 rom. vid. sub አሐለየ፡).

ተኀለየ፡ III, 1 et 2 *cogitari, in mentem venire, excogitari, reputari*: **ዘዐይን፡ኢርእየ፡ወእዝን፡ኢሰምዐ፡ወውስተ፡ልበ፡ሰብእ፡ዘኢተኀለየ፡** Clem. f. 98; Genz. f. 78; Lit. Chrys.; Chr. ho. 13; 1 Cor. 2, 9 Platt; **እስመ፡ተኀለየ፡ወዐርገ፡ውስተ፡ልብከ፡ከመ፡ታሕንጽ፡ሊተ፡ቤተ፡** 2 Par. 6, 8; **ሶበ፡ተኀለየት፡ኀሊና፡ዝሙት፡ውስቴትከ፡** Phlx. 161; **ተአምራት፡ዘኢይትኌለቍ፡ወዘኢይትኄለይ፡** Ath. de Trin.; **ዘገበርከሙ፡ለ፩እምነ፡ንኡሳን፡እሉ፡ይትሐሰብ፡ሊተ፡ወይትኀለይ፡ኵሉ፡** Enc. Ter 26. (De Act. 17, 9 et Hab. 1, 3 vid. sub **ተሐለየ፡**)

ኀላዪ፡ n. ag. *cogitans, moliens*: **ኀላዬ፡እኩይ፡** *qui malum molitur*, Syn.

ኀሊ፡; hanc formam quamquam semel atque iterum legi in codice F. M. Stuttgartiensi, (ut **ጽርየተ፡ኀሊሁ፡** *sinceritas animi ejus* 6, 4), tamen probare dubito; lapsu calami **ኀሊ፡** pro **ኀሊና፡** exscriptum videtur.

ኀልያ፡ subst. id. q. **ኀሊና፡**, poëtis usitatum: **ንጹሐ፡ሥጋ፡ወኀልያ፡** Sx. Genb. 19 Enc.; **ጽዱላነ፡ልብ፡ወኀልያ፡** *candidi corde et animo* Sx. Jac. 6 Enc.

ኀሊና፡ subst., m. et fem., coll. et sing., pl. **ኀሊናት፡** 1) *cogitatio, meditatio; cogitatum mentis* (mente conceptum; cogitandi facultas) *mens, intellectus*: **ኀሊና፡ልብየ፡** ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου Ps. 18, 15. 48, 3; **ኵሉ፡ኀሊናሁ፡ዘከመ፡የሐርስ፡ትለሚሁ፡** Sir. 38, 26. 27. 30; **ኅድጎ፡እንከ፡ለኀሊና፡መዋቲ፡** 4 Esr. 14, 11; **የዐርግ፡ኀሊናየ፡ውስተ፡ልብየ፡** 4 Esr. 1, 1. 7, 32. 9, 40. 10, 7; λογισμοί, ut: **ኀሊና፡ዘኀለየ፡(ላዕለ፡)** Jer. 27, 45; Prov. 12, 5; **ልብ፡እንተ፡ትወልድ፡እኩየ፡ኀሊና፡** Prov. 6, 18; **ጠዋይ፡ኀሊና፡** Sap. 1, 3; διαλογισμοί Ps. 39, 7; Dan. 4, 16; διανοήματα θεοῦ Jes. 55, 9; etiam Pl., ut 2 Cor. 10, 5 rom.; **እግዚ"፡ውእቱ፡መልዕልተ፡ኵሉ፡ኀሊናት፡** Clem. f. 48; Phlx. creberrime; **ኀሊና፡** λογισμός Koh. 9, 10; **ኀሊና፡ሰላም፡** Jer. 36, 11; **ኀሊናሁ፡ለጠቢብ፡ብዙኅ፡ከመ፡ማየ፡አይኅ፡** Sir. 21, 13. 24, 29. (male pro συλλογισμός Ex. 30, 10). Nonnumquam: *conscientia, animus sui compos*: συνείδησις Koh. 10, 20; Tit. 1, 15 rom.; **ኀሊናየ፡ወሕብርየ፡ተሠውጠ፡** Dan. 4, 33; Asc. Jes. 6, 11. 2) *sentiendi ratio, sensus, animus, voluntas*, νοῦς **መኑ፡ያአምር፡ኀሊናሁ፡ለእግዚ"፡** Rom. 11, 34; 1 Cor. 2, 16; Jes. 40, 13; διάνοια Prov. 2, 10; Judith 8, 14; Matth. 22, 37; Hebr. 8, 10; Eph. 4, 18; διανόημα **ኀሊናሁ፡ለአብድ፡** Sir. 22, 18. 23, 2; **ኵሉ፡ኀሊናሆሙ፡ለሰብእ፡እኩይ፡** Kuf. 5; **ኵሉ፡ኀሊናሁ፡ወፈቃዱ፡ለሰብእ፡ይኄሊ፡ከንቶ፡** Kuf. 7. 42; νόημα 2 Cor. 10, 5; **ልብ፡ወኀሊና፡** 4 Esr. 8, 9; **በ፩ኀሊና፡** *uno animo* Clem. f. 111; ἐνθύμημα **ኵሎ፡ኀሊና፡ያአምር፡ወይጤይቅ፡** 1 Par. 28, 9; Jer. 3, 17; ἔννοια Hebr. 4, 12; 1 Petr. 4, 1; φρόνησις Luc. 1, 17; φρόνημα Rom. 8, 6. 7; Plur. **ኀሊናት፡ዘሥጋ፡** Judae 10 Platt. 3) *consilium, propositum*, βουλή Job 5, 13; Jes. 32, 7; **ግበር፡ሊተ፡ኀሊናየ፡በዘ፡ይሜር፡ዐር፡** (ἐπιτήδευμα) Judith 13, 5; Kuf. 42. 46; **ወዕአ፡በኀሊና፡ቀቲል፡** F. M. 17, 6. 4) *sententia, opinio, judicium*, ἔννοια **ምክርየ፡ወኀሊናየ፡ዕቀብ፡** Prov. 3, 21. 8, 12; **ኀሊና፡ሠናይት፡** Prov. 19, 7; **እምኀሊናነኒ፡** *ex nostra quoque sententia*, F. M. 13. 5) *sollicitudo, cura*: μέριμναι **ኀሊና፡ዝንቱ፡ዓለም፡** Marc. 4, 19; 1 Petr. 5, 7; Prov. 14, 23.

ኀሊናዊ፡ adj. rel. *ad mentem pertinens, sola mente percipiendus*: **ተውህበ፡ላቲ፡አእምሮ፡ግብረት፡ኀሊናዊት፡** Sx. Mij. 11.

ኀለደ፡ rad., cujus significatio plane incerta est. Voc. Ae. habet quidem: **ሐለዱ፡ዘ፡ፈጁ፡** sed hoc scholion ad explanandum locum sequentem nihil efficit. Aliae linguae habent: سحل *serpsit, repsit, irrepsit*; خَلَقَ *tarde senuit* (חָלַד), *perennavit; constitit, mansit* in loco.

ተኀለደ፡ III, 1. Hujus stirpis exemplum affert Lud. c. 5: **እመ፡አበይነ፡ይትሀለድ፡ብነ፡ቃለ፡አረጋዊ፡** e Mss. Colb., et interpretatur: „*si noluerimus, redarguit nos vox senis*“; fortasse: *nobis adhaerescet* vel *in nos applicabitur*. *Rad. Abb.*: **ተሀለደ፡ዘ፡ተሾመ፡**

ኀለፈ፡ *exsecrari* vid. sub **ሐለፈ፡**

ኀለፈ፡ I, 1 [חָלַף, ܚܠܦ, خَلَفَ; amh. **አለፈ፡**] Subj. **ይኅልፍ፡** 1) *transire* a) *praeterire, praetergredi* παρελθεῖν, παραπορεύεσθαι: **መጽአ፡የኀልፍ፡** Ruth 4, 1; **ኀለፈ፡ውስተ፡ፍኖት፡** Job 28, 8; Ex. 33, 19. 21; Jes. 28, 15. (de vento); Ps. 17, 14 (de nubibus); c. Acc. **የኀልፍ፡ቈላ፡** Jes. 10, 29; **ለዘከመዝ፡የኀልፎ፡ኵሉ፡ረበሕ፡** Sir. 37, 20; c. **እንተ፡ኀበ፡**, ut: **ዘየኀልፍ፡እንተ፡ኀቤሃ፡** Jer. 19, 8; Hez. 16, 6; c. **እንተ፡**, ut: **ዘየኀልፍ፡እንተ፡ሀየ፡** Jer. 29, 18; Jes. 35, 8; Prov. 28, 10; c. **ውስተ፡** termini: **የኀልፍ፡ውስተ፡መጌዶን፡** παρελεύσεται εἰς Jes. 10, 29. b) *pertransire, obire, peragrare* locum, διελθεῖν, c. Acc.: **ኢየኀልፍዋ፡ዐረብ፡** Jes. 13, 20; c. **ማእከለ፡**, ut: **ከመ፡ማእከለ፡መሥገርት፡ተኀልፍ፡** Sir. 9, 13; c. **እንተ፡** Jer. 18, 16. 27, 13; Jes. 21, 1; Joh. 4, 4; c. **እንተ፡ውስተ፡**, ut: **ኢየኀልፍ፡እንተ፡ውስቴታ፡** Joel 4, 17; c. **እንተ፡ማእከለ፡** Jer. 41, 18; c. **እንተ፡ኀበ፡** Jes. 52, 1; c. **እምነ፡**, ut: **ኀለፈ፡እምነ፡መስጴጦምያ፡** Judith 2, 24. 10, 10; Num. 20, 17; c. **በ፡** Hen. 36, 3. c) *transgredi, trajicere, migrare*, fluvium 4 Esr. 13, 46. 49; 4 Reg. 2, 8. 9; terminum **ኢየኀልፍ፡እምኔሁ፡** Jer. 5, 22; Job 14, 5; metaph. mandatum Ps. 72, 7. 148, 6; c. Acc. Hen. 18, 15. 21, 6; c. **እምነ፡** Job 23, 11. d) *pervadere, penetrare*: **ላዕሌኪ፡ኀለፈ፡ጽዋዐ፡እግዚ"፡** ἐπί σε διελεύσεται Thren. 4, 21; **ኀለፈት፡ጸሎትየ፡ኀበ፡እግዚ"፡** Job 16, 20; **ሐጽ፡የኀልፍ፡ውስተ፡ሥጋሁ፡** Job 20, 25; **ኀለፈ፡ሰይፍ፡እንተ፡ክሣዱ፡** Judith 16, 9. e) *praetereundo discedere, pergere, abire*, πορεύεσθαι Matth. 11, 6; **እምቅድመ፡ገጹ፡ኀልፍ፡** Koh. 8, 3; ἀπελεύσονται Jer. 44, 9; Matth. 13, 25; **ኀለፈት፡እምኔየ፡** Jes. 38, 12; **ኀሊፈከ፡እምሀየ፡** 1 Reg. 10, 3. 22, 1; **መንግሥትከ፡ኀለፈት፡እምኔከ፡** Dan. 4, 28. f) *discedere e vita, obire*, ἀπελύθη Num. 20, 29; ἔξοδος **ኀሊፍየ፡** 2 Petr. 1, 15 rom. 2) *elabi, praeterire, abire*, de tempore: **በሌሊት፡እንተ፡ኀለፈት፡** 4 Esr. 3, 38. 4, 18; **ዘኒ፡ኀለፈ፡ወዘኒ፡ይመጽእ፡** *quae praeterierunt et quae ventura sunt* Sir. 42, 19; **ኀለፈ፡ቀሥም፡** Jes. 32, 10; Jer. 8, 20; **ክረምት፡ኀለፈ፡** Cant. 2, 11; **ኀሊፎ፡ብዙኅ፡መዋዕል፡** Job 2, 9; Dan. 1, 15; Judith 8, 31; **እስከ፡የኀልፍ፡መዐት፡** Jes. 26, 20; 4 Esr. 9, 1; Apoc. 21, 4; **ኀለፈ፡መዋዕሊሆሙ፡** *provectae erant aetatis* Luc. 1, 7. 18. 3) de omnibus rebus fluxis, vanis, cito pereuntibus: *transire, praeterlabi, dilabi, effugere, evanescere, perire*, de unda Job 6, 15; **ሞገድ፡እንተ፡ኀለፈት፡** 11, 16; aquis Kuf. p. 7; umbra **ኀለፈ፡ጽላ**

ሎት፡መዓልት፡ Jer. 6, 4; የኀልፍ፡ከመ፡ጽላሎት፡ Job 14, 2; Ps. 108, 22; lumine: ኀለፈ፡ብርሃኑ፡ Sir. 22, 11; tenebris: ኀለፈት፡ጽልመት፡ 1 Joh. 2, 8; rebus mundanis: ዓለም፡የኀልፍ፡ወፍትወቱኒ፡ 2, 17; hominibus: ነኀልፍ፡እምዓለም፡ከመ፡አንበጣ፡ 4 Esr. 2, 34.

አኅለፈ፡ II, 1 1) transire facere i. e. *trajicere, traducere, transmittere, transitum dare* alicui, *portare per locum:* አኅለፈቶሙ፡እንተ፡ማእከለ፡ማይ፡ Sap. 10, 18; Jes. 63, 12; *Moses* አኅለፎሙ፡(ለእስራኤል፡)እንተ፡ማእከለ፡ባሕር፡ Did. 33; አኅለፍክሙ፡በሐረ፡ ib. 38; Hez. 27, 26; አኅለፈ፡ደቂቆ፡እንተ፡ማእከለ፡እሳት፡ 2 Par. 28, 3; አኅልፈነ፡እንተ፡ምድርከ፡ Num. 20, 17; Deut. 2, 30; ከልአ፡አልቦ፡ዘያኀልፍ፡ንዋየ፡እንተ፡ምኵራብ፡ Marc. 11, 16. 2) *praeterire facere:* አኅልፈከ፡ታሕተ፡በትርየ፡ Hez. 20, 37; ኅጣእኩ፡እንተ፡ኀበ፡አኀልፍ፡እንስሳየ፡ 2 Esr. 12, 14; (Christus precatur:) አኅልፉ፡እምኔየ፡ለዛቲ፡ሰዓት፡ M. M. f. 100. a) *praeterire sinere, praetermittere, locum dare:* እለ፡አኅለፉ፡እምጊዜ፡ተቃርቦተ፡ብእሲት፡ *qui praetermiserunt horam cohabitandi cum uxore,* Const. Ap. 13; አኅለፉ፡አዝማነ፡ዕልወታት፡ Enc. Nah. 20; አኅልፉ፡ለመዐት፡ Sir. 19, 17; Rom. 12, 19. b) *transmittere, transigere tempus,* አኅለፈ፡ኵሎ፡መዋዕሊሁ፡በሥርዐት፡ምሥያጥ፡ ὁ ἐπ' ἀγορᾶς τὸν ἅπαντα βίον διαγαγών Chr. Ta. 16; አኅለፉ፡ዘንተ፡መዋዕለ፡በሐዘን፡ ib. 29. c) *negligere:* አኅለፉ፡ነገሮ፡ለእግዚ" Hen. 106, 13. 3) *discedere facere* a) *abstrahere:* ለአኅልፎ፡መንፈሱ፡ Kuf. 26. (Vers. lat. p. 31 habet: *transferre spiritum ejus*). b) *distinguere* (διορίζειν) vel superare facere, *superiorem reddere:* ዘያኀልፈነ፡እምእንስሳ፡ምድር፡ Job 35, 11. 4) rem alicui *exhibendam tardare, protrahere* c. dupl. Acc.: ምጽዋተ፡ኢታኅልፎ፡ ἐπ' ἐλεημοσύνην μὴ παρελκύσῃς αὐτόν Sir. 29, 8 (vid. III, 1 et IV, 1).

ተኀለፈ፡ III, 1 *se subducere* alicui: ዑቅ፡አልቦ፡ዘይትኀለፈከ፡ Herm. p. 64; *se subducendo spem* alcjs *trahere:* ኢትትኀለፎ፡ለዘይስእልከ፡ μὴ παρελκύσῃς δόσιν προςδεομένου Sir. 4, 3.

ተኃለፈ፡ III, 3 *huc illuc transire, migrare:* ተኃለፍኩ፡በኵሉ፡እስራኤል፡ διῆλθον 1 Par. 17, 6; እንግዳ፡እለ፡ይትኃለፉ፡እምብሔር፡ለብሔር፡ Kid. f. 17; de limite: ሞዓእቱ፡ትትኃለፍ፡በሐይቀ፡ባሕር፡ et ትትኃለፍ፡ባሕረ፡ህንድ፡ Kebr. Nag. n. 92.

አስተኀለፈ፡ IV, 1 1) *praetermittere* et *praetermittendo protrahere, retardare* (vid. አኅለፈ፡ n. 4 et ተኀለፈ፡): ያተክት፡ወያስተኀልፍ፡ዕድሜሁ፡ (v. ዕድሜከ፡) Sir. 29, 5. 2) *facere ut fugiat* res alqm, *ignorare facere* alqm alqd: ኢያስተኀለፈነ፡ዘከመ፡እፎ፡ውእቱ፡ልደቱ፡ Haim. Ab. n. 7.

አስተኃለፈ፡ IV, 3 1) *circummittere* nuntios, praecones; *per praecones discursantes promulgare* alqd, c. Acc. legati: አስተኃለፉ፡መላእክተ፡ውስተ፡ኵሉ፡ይሁዳ፡ 2 Esr. 10, 7; c. Acc. rei: ከመ፡ያስተኃልፍ፡ነገረ፡በኵሉ፡በሓውርቲሆሙ፡ 2 Esr. 18, 15; c. ለ፡ ejus, cui quid nuntiatur, Jos. 3, 3; 1 Reg. 14, 34. 2) facere ut alius alium transgrediatur i. e. *permutare, decussatim ponere:* ኢታስተኃልፍ፡ዕለተ፡እምዕለት፡ Kuf. 49 (nisi IV, 1 n. 1 intelligere malueris); Gen. 48, 14.

ኀሉፍ፡ part. 1) *transiens, praeteriens, pergens, tendens* de loco in locum: ክህናት፡ኀሉፋነ፡ፍኖት፡ Hos. 6, 9 var.; ኀሉፍ፡ገጾሙ፡ለኢየሩሳሌም፡ Luc. 9, 53; Acc. adv.: *transeundo,* እሴሮ፡እርእይክሙ፡ኀሊፈ፡ Rom. 15, 24; 1 Cor. 16, 7. 2) *digressus:* de mortuo, እስመ፡ከነ፡ኀሉፈ፡ሀላዌሁ፡እምኔሆሙ፡ Gad. Kar.

ኀላፊ፡ n. ag., Pl. ኀላፍያን፡ et ኀለፍት፡, Pl. Pl. ኀለፍታት፡ 1) *transiens, praeteriens:* ኀላፌ፡ፍኖት፡ Ps. 79, 13; ኀላፍያነ፡ፍኖት፡ Job 21, 29; Jes. 51, 23; Prov. 9, 14; Hez. 16, 15. 25; 2 Par. 7, 21; ኵሉ፡ኀላፍያን፡ Thren. 1, 12; ዐውሎ፡ኀላፊ፡ καταιγὶς φερομένη Jes. 28, 18; ኀለፍተ፡ፍኖት፡ M. M. f. 164. 2) *viator, peregrinus* παρεπίδημος 1 Petr. 2, 11 rom. 3) *transiens, periens, fluxus, fugax, caducus, temporalis:* Job 13, 12; እስመ፡ዐርክከ፡ኀላፊ፡ወለኀዳጥ፡ውእቱ፡መዋዕል፡ Sir. 6, 8; ለብዕሎሙ፡ኀላፊ፡ 1 Tim. 6, 17; መብልዕ፡ኀላፊ፡ Joh. 6, 27; ዝንቱ፡ዓለም፡ኀላፊ፡ Clem. f. 272; Mavâs. n. 18; al. crebro.

ኀላፊት፡ subst. 1) coll. (gramm. § 120, a): *agmen praetereuntium, transeuntes:* በቅድመ፡ኵሉ፡ኀላፊት፡ Hez. 5, 14. 36, 34; ኵሎሙ፡ኀላፊት፡ (v. ኀላፍያን፡) ፍኖት፡ተፋጸዩ፡ Thren. 2, 15; ኀላፊት፡ንሕነ፡ Jud. 9, 18; ኀላፊት፡ይዐርፉ፡ላዕሌሁ፡ Marc. 15, 29. 2) Etiam de *singulis* ex agmine transeuntium usurpatur: ዐበጡ፡አሐደ፡ኀላፌተ፡ Marc. 15, 21.

ኀልፈት፡ n. act. 1) *transitio, transitus, transcursus:* በኀልፈተ፡ዐውሎ፡ Prov. 10, 25; የኀልፍ፡ንብረትነ፡ከመ፡አሠረ፡ኀልፈት፡ደመና፡ Sap. 2, 4; ἐπίβασις 5, 11; δίοδος 5, 12; ኀልፈቶሙ፡ውስተ፡ባሕረ፡ኤርትራ፡ Chr. ho. 6. 2) *abitus, discessus, excessus:* ኀልፈቶሙ፡ ἡ ἀφ' ἡμῶν πορεία Sap. 3, 3; ἔξοδος 2 Petr. 1, 15 Platt. 3) *exitus, finis:* ኀልፈተ፡ጊዜያት፡ወዓመታት፡ ἐκβάσεις καιρῶν καὶ χρόνων Sap. 8, 8; ኀልፈተ፡መንግሥትከ፡ Jsp. p. 275; እምከመ፡ሰምዐ፡ኀልፈቶ፡ለጊዜ፡ምንዳቤ፡ወፍጻሜሁ፡ለጊዜ፡ትካዝ፡ይትናዘዝ፡ልቡ፡ Chr. ho. 1. 4) *fragilitas, instabilitas:* ኀልፈተ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ Enc.; እንበለ፡ኀልፈት፡ *immutabilis,* Lud. e Mss. Colb.

ትኅላፍ፡ subst. transitus de loco in locum, *commercium* Jud. 18, 7. 9. 29 in codd. C et G.

ማኅለፍ፡ (Num. 20, 21 F. H.) et **ማኅለፍት፡** subst., Pl. ማኅለፍታት፡ 1) *transitio, transitus:* ጸሎት፡ማኅለፍተ፡ነፍስ፡ sc. ex hoc mundo in illum, Genz. f. 12; አዕርፍ፡እግዚኦ፡ነፍሶሙ፡ውስተ፡መከነ፡ሥዑር፡ኀበ፡ማየ፡ዕረፍት፡እንዘ፡ትጼጉ፡ማኅለፍታተ፡ነፍሶሙ፡ዘእንበለ፡ከልአት፡ f. 67. 2) *venia liberi transitus* vel *commeatus* Asc. Jes. 10, 24. 25. 27. 29.

ምኅላፍ፡ subst. 1) *locus transitus, transitus, transitio pervia:* ተኀጥአ፡ምኅላፊ፡ Hos. 2, 8; ኢወሀቦ፡ምኅላፈ፡ (v. ማኅለፈ፡) እንተ፡ደወሉ፡ Num. 20, 21; አልቦ፡ምኅላፍ፡ οὐ μὴ διαβῶ Job 19, 8; ዳእሙ፡ምኅላፈ፡ክልኤቱ፡ዕደው፡ኵለንታሁ፡ Judith 4, 7; ትገብር፡ለከ፡ምኅላፈ፡እንተ፡ደማስቆ፡ 3 Reg. 20, 34; Org. 4. 2) *transitio, transcursus:* ምኅላፈ፡አሠሩ፡አልቦ፡ዘይትረከብ፡ Sap. 5, 10; temporis, Lud. auct. Greg.

ኀመለ፡ *olera colligere* vid. sub ሐመለ፡

አኀመልመለ፡ *virere* vid. sub አሐመልመለ፡

ኀምሥ፡ *uterus* vid. sub ሐመሠ፡

ኈመር፡ *fabae* species vid. sub ሐመር፡

ኀመሰ፡ I, 2 [חמשׁ, ܚܡܫ, خمس] *quinque facere:* Deus ዘይኄምሶን፡ለኪክርሳተ፡ሰዓታት፡ከመ፡ይኩና፡መዓርገ፡ጸሎታት፡ M. M. f. 347.

ኃሙስ፡ part. *quintuplex*, Lud. in gramm. p. 100.

ኀምስ፡ nom. num., femininis junctum, *quinque;* ejus character ፭, ut: ኀምስ፡አዋልድ፡ 1 Reg. 25, 42; ኀምስ፡አህጉረ፡ግብጽ፡ይነብባ፡ Jes. 19, 18. 17, 6; ኀምስ፡ኅብስተ፡ Matth. 14, 17. 25, 2.

ኃምስ፡ nom. num. 1) *quinque*, potissimum ante nomina mensurarum usitatum, ut: ዕሥራ፡ወኃምስ፡በእመት፡ Hez. 40, 13; ዕሥር፡ወኃምስ፡በእመት፡ Ex. 37, 12. 27, 1. 14. 2) adv. *quinquies*, ኃምስ፡ et Acc. ኃምሰ፡ ut 2 Cor. 11, 24.

ኀምስቱ፡ (i. e. ኀምስት፡ cum suff. ū) nom. num., masculinis junctum, *quinque:* ውስተ፡ኀምስቱ፡ሰማይ፡ Asc. Jes. 8, 1; ው"፡ኀ"፡ሰማያት፡ 8, 19; ኀ"፡መሳፍንት፡ 1 Reg. 6, 16; ምስለ፡እልክቱ፡ኀምስቱ፡ Gen. 14, 9; Acc. ኀምስተ፡ዕደው፡ 47, 2 (gramm. § 191, 1); c. pron. suff. ኀምስቲነ፡ *nos quinque* Sx. Sen. 19.

ኃምስ፡ adj. num. (ordinale), f. ኃምስት፡, *quintus* Gen. 1, 23. 30, 17; Ex. 13, 18; Kuf.; Jer. 1, 3. 35, 1; Hez. 8, 1; Zach. 7, 5; Bar. 1, 2; Asc. Jes. 7, 32; c. suff. ኃምሱ፡ *quintus* (eorum) 2 Reg. 3, 4.

ኃምሳዊ፡ vel ኃምሳይ፡ adj. num., f. ኃምሳዊት፡ vel ኃምሲት፡ *quintus* Jsp. p. 289; ግዘት፡ኃምሳይ፡ *anathema quintum*, Fid. Jac. Bar.; በኃምሲት፡ዓመት፡ Hez. 1, 2; ዘአውሰበ፡ራብዒተ፡አው፡ኃምሲተ፡ F. M. 5, 9. — Acc. Adv. ኃምሳየ፡ (sc. ጊዜ፡) *quinta vice, quintum* 2 Esr. 16, 5. — Ubi de diei divisione in horas, caet. agitur, ኃምሲት፡ est $\frac{1}{60\times60\times60\times60\times60}$ pars diei (vid. ኪክሮስ፡) Abush. 11 seq.

ኀሙስ፡ nom. temporale, 1) *quinque* (dies) et *quintus* (dies), ut: ተዐገሡ፡ዓዲ፡ኀሙሰ፡መዋዕለ፡ Judith 7, 30; እምድኅረ፡ኀሙስ፡መዋዕል፡ 8, 9; መዋዕለ፡ኀሙስ፡ *quinque dies* Sx. Genb. 21 Enc.; de diebus mensis (supputando sive inde a novilunio sive a plenilunio): አመ፡ኀሙሱ፡ለሠርቅ፡ Hez. 33, 21; አመ፡ዕለተ፡ዐሡሩ፡ወኀሙሱ፡ለሠርቅ፡ Ex. 23, 6; በኀሙሱ፡ለጽልመት፡ εἰκάδι τοῦ μηνός 2 Esr. 10, 9; Zach. 7, 5; de diebus hebdomadis: አመ፡ኀሙስ፡ 4 Esr. 4, 54. 2) hebdomadis *feria quinta*, ut: በዕለተ፡ኀሙስ፡ Did. 29; Lit. Epiph.; ዘኀሙስ፡ዘፋሲካ፡ Cod. Mus. Br. XXIX; al.

ኃምሳ፡ nom. num., 1) *quinquaginta* (*quinquagesimus*); ejus character ፶; Gen. 7, 24. 18, 24; ኀምሳ፡ወኀምስተ፡መዋዕለ፡ Tob. 1, 21. 14, 2; ፶በእመት፡ Hez. 40, 15. 2) በዓለ፡ኀምሳ፡ vel በዓለ፡፶ *pentecoste*, Did. 30; creberrime in Syn., Mavâs., Lectionar., al.

ኅሚሴ፡ subst. *quinio*, πεντάς, Lud. in gramm. p. 100.

ታኅማስ፡ et ትኅማስ፡ (Sx. Mij. 15 Enc.) subst. 1) *pentas, quinio*, ut: ታኅማሰ፡ዓመታት፡፫ *quindecim anni* Sx. Tachs. 15 Enc.; Mij. 15 Enc. 2) *quinta pars*, ut: ፰ሰዓት፡ወ፬ታኅማሰ፡ሰዓት፡ $8\frac{4}{5}$ *horae* Abush. 44.

ትኅምስት፡ subst. 1) *quintuplum* Ex. 21, 37; Gen. 43, 34 var.; Can. Ap. 50 (gr. 64); Clem. f. 126; Kedr f. 76. 2) *quinque partes*, ፫ትኅምስተ፡ብርሃን፡ *partes luminis quindecim* Hen. 78, 7.

ምኅምስት፡ subst. *quintuplum* Gen. 43, 34.

ኅምበ፡ *fovea* vid. sub ኅበበ፡

ኀመዘ፡ inus., i. q. ኀበዘ፡ q. v. [cfr. حَمَسَ *coxit in sartagine*, (حَمَّصَ) حَمَطَ *assavit* (carnem); et amh. እምሳ፡ *panis species*].

ምኅማዝ፡ subst. *furnus:* ኢ.ውዕየት፡ቀዊማ፡ማእከለ፡ውዑይ፡ወርሱን፡ምኅማዝ፡ Enc. Genb. 20; at in Cod. Sx. Tub. legitur ማኅበዝ፡ (Non *pyram* cum Ludolfo, sed *furnum* intelligendum esse, ipsa Synaxarii relatio docet).

ኀምዝ፡ *aestus irae, venenum* vid. sub ሕምዝ፡

ኀመየ፡ *conviciari* vid. sub ሐመየ፡

ኀመየ፡ I, 1 et 2 [ad familiam radd. קמט, קמץ al. referendum videtur] Subj. ይኅሚ፡, *vinculis constringere* vel *ligare, vincire:* ኀመይዎ፡ለእግዚእነ፡ Marc. 15, 1; Joh. 18, 12; ለኅሩያኒሆሙ፡የኀምይዎሙ፡ (v. ይኄምይዎሙ፡) በሐብል፡ Hez. 27, 24; እዘዘ፡ይኅምይዎሙ፡ውስተ፡ክሣውዲሆሙ፡ Sx. Sen. 19. — *Voc. Ae.:* ኀመየ፡ዘ፡አሰረ፡

አኅመየ፡ II, 2 *vinciendum curare*, Act. 22, 4 rom. ubi pro ወአሐመክዎሙ፡ restituendum est: ወአኅመይክዎሙ፡

ተኀምየ፡ III, 1 pass. *vinciri* Lud. sine auct.

ኃሙይ፡ part. *vinctus, vinculis constrictus* Joh. 18, 24.

ኃማዬ፡ subst. *vinctio, vinculorum injectio:* በኃማዬከ፡በእደ፡አይሁድ፡ከመ፡ሰራቂ፡ Cod. Mus. Br. LIV. nr. 7.

ማኃሚ፡ subst. *vinculum* Jud. 15, 14; እበትክ፡ማኃሚከ፡ Nah. 1, 13; ፈትሕዎ፡ማኃሚሁ፡ለአኪዮር፡ Judith 6, 13.

ኀሠሠ፡ I, 1 [pertinet ad familiam radicum late propagatam ܓܫܫ, عَشَّ, تَحَسَّ II. V. X; نَجَثَ, نَقَشَ, قَسَّ, sine dubio etiam שִׁקֵּק al.] Subj. ይኅሥሥ፡ 1) *quaerere*, absentem Luc. 2, 44. 45; Hebr. 13, 14; amissum Koh. 3, 6 (ኀሢሥ፡); ኃሡ፡አእዱገ፡ 1 Reg. 9, 3; ተኀሥሦሙ፡ወኢትረክበሙ፡ Jes. 41, 12; Koh. 8, 17. 3, 15; የኀሥሡ፡ዘይበልዑ፡ σῖτον ζητοῦντες Job 38, 41. 6, 5. 39, 29; ሐረ፡ይኅሥሥ፡ሎቱ፡መክነ፡ Kuf. 7; ኅሥሡ፡ብእሴ፡ዘየሐውር፡ምስሌከ፡ Tob. 5, 3. 4; ኅሥሣ፡አሠረ፡ Sir. 14, 22; Jes. 21, 12; መኑ፡ተኀሥሥ፡ Gen. 37, 15; Cant. 3, 1; ኢየኀሥሥኑ፡ለኪ፡ዕረፍተ፡ Ruth 3, 1; ኃሡ፡ውስተ፡መርሕብ፡እመቦ፡ዘይገብር፡ፍትሐ፡ Jer. 5, 1. a) Ubi de rebus invisibilibus agitur, *quaerere, sectari, petere, studere:* sapientiam Koh. 7, 25; Prov. 2, 4; Sir. 4, 11. 51, 13; 1 Cor. 1, 22; ሐሰተ፡ Ps. 4, 3; የኀሥሥ፡ጽድቀ፡ Jer. 5, 1; Jes. 1, 17. 16, 5; ኅሥሡ፡ሰላማ፡ለምድር፡ Jer. 36, 7; ኀሡ፡አእምሮ፡ Prov. 9, 6; ሕገ፡ Kuf. 1. b) raro: ኀሠሥኩ፡ idem est quod ፈቀድኩ፡ *mihi opus est* re, ut: እከ፡ጥዑያን፡ዘየኀሥሥዎ፡ለዐቃቤ፡ሥራይ፡ F. N. 5. c) *insidiari:* ኀሠሥዋ፡ለነፍስየ፡ Sir. 51, 3; Jer. 4, 30. 11, 21. 51, 30; 1 Reg. 20, 1. d) Deum *quaerere, adire implorando* vel *consulendo* Jes. 9, 13. 51, 1. 55, 6; Am. 5, 4; Ps. 76, 2; ኀሠሥኩ፡ገጾከ፡ Ps. 26, 13; al. 2) *percontari, sciscitari:* ኅሥሥዎሙ፡ Jes. 8, 19; እለ፡የኀሡ፡በእንተ፡ሕያዋን፡እምኀበ፡ምውታን፡ ib.; ኢትኅሥሥ፡እፎ፡ይትኴነኑ፡ 4 Esr. 9, 14. 3) *anquirere, investigare, explorare, scrutari, perscrutari:*

ኅሠሡ፡ ወሐተቱ፡ Jud. 6, 29; ከመ፡ ትኅሥሣ፡ ለኀጢአትየ፡ (ἀναζητεῖν) Job 10, 6; ለኅሢሥ፡ ወለፈቲን፡ በጥበብ፡ Koh. 1, 13. 12, 10; የኀሥዎ፡ (ለሕግ፡) Ps. 118, 2; ከመ፡ ትኅሥሥ፡ ውስተ፡ መጻሕፍት፡ 2 Esr. 4, 15; 1 Esr. 6, 22; ኀሢሥየ፡ ፍኖቶሙ፡ ነበርኩ፡ Job 29, 25; 1 Petr. 1, 10. 11; 4 Esr. 12, 7; የኀሥሥ፡ ዘከመ፡ ያቀውም፡ ምስሎ፡ Jes. 40, 20; ይኅሥሡ፡ ነገረ፡ 2 Esr. 10, 16. 4) *poscere, postulare* et *reposcere* vel *requirere* ab aliquo, c. Acc. rei et በኀበ፡ vel እምነ፡ prs.: የኀሥሡ፡ ትእምርተ፡ በኀቤሁ፡ Luc. 11, 16. 8, 12. 2 Cor. 13, 3; መኑ፡ ኀሠሠ፡ ለዝንቱ፡ እምእዴክሙ፡ Jes. 1, 12; Jer. 51, 35; ኀሢሠ፡ ዕዳ፡ *pecuniam creditam repetere*, F. N. 19; እምውስተ፡ እዴ፡ ኵሉ፡ አኀሥሥ፡ ለደመ፡ ሰብእ፡ Kuf. 6; c. Acc. prs., a qua poscitur: ኪያየ፡ ኅሥሥ፡ *a me reposce* Gen. 43, 9; c. dupl. Acc.: ብዙኀ፡ የኀሥሥዎ፡ Luc. 12, 48; seq. ከመ፡, ut: መኰንን፡ ኀሠሠ፡ ከመ፡ ይክሀዱ፡ ለክርስቶስ፡ Sx. Mag. 6. (vid. ተኀሠ፡). 5) *contendere, operam dare, studere* seq. ከመ፡ et Subj., ut: ሀለውኩ፡ እንዘ፡ አኀሥሥ፡ በኵሉ፡ ልብየ፡ ከመ፡ እግበር፡ ፈቃደ፡ እግዚ"፡ Kuf. 21; vel seq. Subj. ኀሠሥኩ፡ አእምር፡ 4 Esr. 13, 8; ኢትኅሥሥ፡ ታእምር፡ Herm. p. 76; 1 Reg. 19, 2. 23, 10; Marc. 14, 1; ኅሥሥ፡ ትግበር፡ ኵሎ፡ ዘያሠምሮ፡ ለእግዚ"፡ Did. 1. — *Voc. Ae.*: ኀሠሠ፡ ዘ፡ ሻአ።

ተኀሠ፡ III, 1 1) pass. a) *quaeri, investigari*: ጥበብ፡ ተኀሠት፡ በኀበ፡ ኵሎሙ፡ ቀደምት፡ Sir. 39, 1; እትኀሠሥ፡ ለቤተ፡ እስራኤል፡ Hez. 36, 37; Ps. 9, 39; ዘኢይትኀሠሥ፡ *impervestigabilis*, Vit. Sanct. b) *postulari, reposci*: ደሙ፡ ይትኀሠሠክሙ፡ Gen. 42, 22. c) *ad rationem reddendam vocari*: ለእመ፡ አነ፡ ቀተልኩክ፡ እትኀሠሥ፡ በቅትለትክ፡ Jsp. p. 352. 2) refl. a) *sibi quaerere* vel *petere* aliquid: ኀበ፡ ተኀሠሥኩ፡ መክነ፡ ለነፍስየ፡ አኀሥሥ፡ ወለነፍስከኒ፡ 1 Reg. 22, 23; ኢትትኀሠሥ፡ ደወለ፡ ቢጽከ፡ Deut. 19, 14. b) *sectari, studere, moliri*: እትኀሠሦሙ፡ ከመ፡ አእትቶሙ፡ ζητήσω ἐξᾶραι αὐτούς Zach. 12, 9; ኢይትኀሠሥ፡ ለሙቱ፡ እኩየ፡ ኵሎ፡ መዋዕለ፡ ሕይወትየ፡ Kuf. 35. c) *sibi investigare, explorare, scrutari, scrupulum animo injectum habere*, abs. Kuf. 12; ከመ፡ እግበእ፡ ውስተ፡ ዝንቱ፡ ብዙኀ፡ ተኀሥሦ፡ (*scrupulus*) 4 Esr. 10, 43. 12, 6; እንዘ፡ እትኀሠሥ፡ ከመ፡ እርከብ፡ ፍኖቶ፡ ለልዑል፡ 4 Esr. 3, 43; c. በ፡, ut: (Ptolemaeus, rex Aegypti) ኮነ፡ መፍቀሬ፡ ጥበብ፡ ወትምህርት፡ ወጽኑዐ፡ ተኀሥሦ፡ ቢቲ፡ Jsp. p. 286; c. በእንተ፡ 4 Esr. 8, 65; እለ፡ ይትኀሠሡ፡ በእንተ፡ ፍልሰተ፡ ሄኖክ፡ ወኤልያስ፡ Chr. ho. 22; c. Acc. rei: ተኀሠሥኩ፡ ቅሥተ፡ δίκην ἐξιχνίασα Job 29, 16; ይትኀሠሡ፡ ሕገገ፡ Kuf. 23; c. Acc. prs.: እፎ፡ ለእግዚ"፡ ትትኀሠሥዎ፡ Judith 8, 14 (ἐρευνήσετε). d) *sibi poscere* vel *reposcere, requirere* rationem, poenam, al.: ኢይትኀሠሣ፡ እግዚ"፡ (ἀναζητεῖν) Job 3, 4; እትኀሠሥ፡ አባግዕየ፡ እምእዴ፡ Hez. 34, 10; እትኀሠሥ፡ ደሞሙ፡ እምነ፡ ሰብእ፡ ዐይን፡ Hez. 33, 6; Gen. 9, 5; Deut. 23, 22; Hez. 3, 18. 20; c. በእንተ፡ rei Ps. 141, 6; c. Acc. prs., a qua reposcitur ratio, poena: Ps. 9, 25. 36; Luc. 11, 51; Jos. 22, 23; እትኀሠሦሙ፡ ዐመፃሆሙ፡ (v. በዐመፃሆሙ፡) 4 Esr. 4, 22; creberrime in F. N.; etiam cum Acc. prs. et በ፡ rei (reposcere aliquid ab aliquo) F. N. 33; al.

ተኃሠሠ፡ III, 3 1) *se invicem quaerere*: ኢይትኃሠሡ፡ በበይናቲሆሙ፡ ἑτέρα τὴν ἑτέραν οὐκ ἐζήτησαν Jes. 34, 16. 2) a se invicem vel exquirere vel reposcere i. e. *disputare, disceptare; controversiam movere* vel *habere, altercari*, እለ፡ ይትኃሠሡ፡ οἷς ἐστὶν ἡ ἀντιλογία Deut. 19, 17; Inf. ተኃሥሦ፡ ζητήσεις *quaestio, controversia* 1 Tim. 1, 4; 2 Tim. 2, 23; Joh. 3, 25; Act. 25, 20 rom.; ትትኃሠሡ፡ በበይናቲክሙ፡ ἀλλήλους προκαλούμενοι Gal. 5, 26; c. Acc. prs.: አኀዙ፡ ይትኃሠሥዎ፡ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ Marc. 8, 11. 12, 28; Act. 6, 10; ዘይትኃሠሡከ፡ οἱ ζηλοῦντές σε Sir. 37, 10.

አስተኀሠሠ፡ III, 1 *invenire artem* vel *rem novam* Lud. sine auct.

ኀሣሢ፡ n. ag. *quaesitor, investigator, perscrutator, studiosus, appetens, postulator, vindex*: ኀሣሥያተ፡ ን ዋየ፡ በዕድ፡ Did. 14; ኀሣሥያነ፡ መንግሥተ፡ ሰማያት፡ Genz. f. 81; ኩን፡ መጻሕፍት፡ መንፈስ፡ ኀሣሤ፡ Cod. Abb. LXII; ኀሣሤ፡ ነቢብ፡ Job 11, 12; ἀγχιστεύων Num. 5, 8; ሰከዪ፡ ኀሣሢ፡ ዕዳ፡ ውእቱ፡ F. N. 43, 7.

ኀሠሣ፡ subst., Pl. ኀሠሣት፡ 1) *petitio, desiderium, studium, appetitus*: ኀሠሣሆሙ፡ *eorum desiderium*, Sx. Masc. 3; ብየ፡ ኀሠሣ፡ እምኒሩትክሙ፡ Sx. Jac. 28 Enc.; ተተክለት፡ ፍትወት፡ በጠባይዕ፡ እንስሳዊት፡ ከመ፡ ይትፈጸም፡ ኀሠሣ፡ ተራክቦ፡ (*coitus*) ዘይከውን፡ እምኔሁ፡ ዘርእ፡ F. N. 24, 1; ይኩን፡ ፈቃዱ፡ ወኀሠሣሁ፡ (ለመምህር፡) ከመ፡ ይኩኑ፡ (ተመሃርያን፡) ትሑታነ፡ F. N. 10. 2) *percontatio, inquisitio, quaestio*: ንኄሊ፡ በእንቲአሁ፡ በብዙኀ፡ ኀሠሣ፡ πολλὰ περὶ αὐτοῦ (Θεοῦ) νοοῦμεν Chr. ho. 2; ζήτησις (quaestio, controversia) Chr. ho. 22; Abush.; ኀሠሣት፡ *quaestiones* (de jure) F. N. proleg.; inquisitio ope tormentorum facta Sx. Hed. 11 Enc.

ኅሣሤ፡ subst. *inquisitio, studia* (disciplina) Kuf. 11.

ተኀሣሢ፡ n. ag. (III, 1) *disquirens, scrutator, cognitionis studiosus, vindex*: እኅወ፡ ተኀሣሢ፡ F. M. I, 3; ተኀሣሥያን፡ በድፍረት፡ Lud. e Mss. Colb.; ተኀሣሤ፡ ደም፡ (v. ኀሣሤ፡) F. N. 47.

መስተኀሥሥ፡ part. (IV, 1) *studiosus, adipiscendi et inveniendi studiosus*: ለእመ፡ ኮነ፡ (I p. pl.) መስተኀሥሣነ፡ በእንተ፡ ንጽሕ፡ ሥጋ፡ በሕቲቱ፡ Phlx. 160; መስተኀሥሣን፡ ለእከይ፡ ἐφευρεταὶ κακῶν Rom. 1, 31.

ማኅሠሥ፡ subst. 1) *petitum, desiderium*: M. M. f. 62; ብዙኀ፡ ጻሀቁ፡ ወፍድፋዱ፡ ማኅሠሡ፡ Sx. Masc. 8 Enc.; ረሰየ፡ ማኅሠሦ፡ ጽድቆ፡ ለእግዚ"፡ Enc. Ter 11 (Lud.); ለኀሊና፡ ልብየ፡ ወትረ፡ እንግርኪ፡ ማኅሠሦ፡ III Sal. Mar. 25; *necessitates* (quae ad victum pertinent): እንዘ፡ ይትለአከዎ፡ ዘልፈ፡ መላእክት፡ ለማኅሠሡ፡ Sx. Genb. 29 Enc. 2) *investigatio, scrutatio*: ሶበ፡ እናኀክ፡ ማኅሠሠ፡ Enc. Haml. 6. 3) *id quod cadit in disceptationem* vel *investigationem*; *controversia*: እመ፡ ብዕድ፡ ማኅሠሠ፡ ብክሙ፡ Act. 19, 39; Act. 25, 20 Platt; ማኅሠሥ፡ ዘላዕለ፡ እምልብ፡ ἔρευναι *mente superiores*, Cyr. ad Th. f. 13; ዕሙቅ፡ ምሥጢር፡ ወዘከሐከ፡ እምኵሉ፡ ማኅሠሠ፡ ልብነ፡ (νοῦν ὑπερέχον τὸν ἐν ἡμῖν) ib. f. 15.

መኆሥሥ፡ (መኊሠሥ፡ Ex. 27, 3 FH), subst., Pl. መኃሥሥት፡ (Num. 4, 14) et መኆሥሣት፡ (Num. 4, 14 var.; C in Ex. 38, 3 sec. Hebr.) *fuscina, harpago, ferrum aduncum, forceps*, κρεάγρα Ex. 27, 3 (በዘያወፅኡ፡ ሥጋ፡ Ex. 38, 23); Num. 4, 14; 1 Reg. 2, 13. 14 (v. መኆሥሥ፡ et መኆሣሥ፡); Jer. 52, 18; መኆሥሠ፡ ስነን፡ *forceps dentiduca* Sx. Ter 15. — *Voc. Ae.*: መ"፡ ብ፡ እምሳለ፡ ጕጠት፡; al.: ብ፡ ጕጠት፡

ታኅሣሥ፡ nomen mensis Abyssinorum quarti, qui XXVII°

Novembris sec. Cal. Jul., IX° Decembris sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum ⲬⲞⲒⲀⲔ respondet.

ኀሥዐ፡ (et **ኀሥአ፡**) I, 1 [خَشَعَ *humilis, submissus fuit*; خَضَعَ *humilis, depressus fuit; quievit*; tr. *sedavit*; vid. etiam **ቀጽዐ፡** et הָשָׁה] Subj. **ይኀሣዕ፡**, *sedari, silescere, quiescere*: **ኀበ፡ ኢሀሎ፡ መዓትም፡ የኀሥዕ፡ ጋእዝ፡** Prov. 26, 20 (ἡσυχάζει μάχη); **መዐት፡ ይኀሣዕ፡** Lit. 169, 1; Kid. f. 9; de malitia diabolorum, Ssal. Req. — *Voc. Ae.*: **የኀሥዕ፡ ዘ፡ ዝ ግ፡ ይል፡**

አኅሥዐ፡ II, 1 *sedare, tranquillare, restinguere*: **መዐት፡ ብእሲ፡ ያኀሥዕ፡ ገብር፡ ጠቢብ፡** πραΰνει Prov. 18, 14; **ሞገደ፡ ባሕር፡ አኅሥአ፡ ክርስቶስ፡** Kid. f. 33; **አኅሥዐ፡ መቅሠፍተ፡** πέρας ἐπέθηκε τῇ συμφορᾷ Sap. 18, 21; **ኢይክሉ፡ ያኅሥዑ፡ አዕባአ፡ ዕውባተ፡** Phlx. 147.

ኀሠፈ፡ I, 1 [خَشِفَ scabie in toto corpore affectus est (حَصِفَ scabie sicca laboravit); חָסַף, חָשַׁף, ܚܣܦ scaber factus est, vid. Ges. thes. p. 504] *scabiosum fieri* vel *esse*, Herm. p. 80ᵇ lin. 16, ubi pro **ይሰፍሐ፡** legendum videtur **ይሐሰፉ፡**

ሐሠፍ፡ part. *scaber, scabiosus, scabrosus*: Lev. 22, 22 μυρμηκιῶν *formicatione* (scabiei specie) *laborans*; de lapidibus Herm. p. 9. 12. 99; etiam p. 82, ubi pro **ስፋሐት፡** legendum est **ኀሡፋት፡** — *Voc. Ae.*: **ኀሡፍ፡ ዘ፡ ቍሱል፡**

ኀረመ፡ inus., ut videtur cognatum cum **ኀረወ፡** q. v.

ኅርመት፡ subst. *ductus literae, litera, literae apex, syllaba*: **አሐቲ፡ ኅርመታ፡** ἢ μία κεραία Matth. 5, 18 var. (teste Ludolfo in lex. ae. c. 199); M. M. f. 233; **ኢንኤዝዝ፡ አሐተ፡ ቃለ፡ አው፡ አሐተ፡ ኅርመተ፡ ይትወለጥ፡ እምዘ፡ ሀሎ፡ ህየ፡** οὔτε ἐπιτρέπομεν ἑαυτοῖς ἢ ἑτέροις ἢ λέξιν ἀμεῖψαι τῶν ἐγκειμένων ἐκεῖσε ἢ μίαν γοῦν παραβῆναι συλλαβήν, Epist. Cyr. ad Joann. Ant. in Cyr. f. 116.

ኀረመ፡ *prohibere* vid. sub **ሐረመ፡**

ኀረሠ፡ (vel **ኀረሰ፡**) I, 1 et 2 [ܡܪܝ et ܫܡܢ *saginare*] Subj. I, 1 **ይኅርሥ፡**, 1) *bene curare* et *idoneis alimentis nutrire, saginare*: **አዘዘ፡ ይኅርሥዎሙ፡** (v. **የኅርሥዎሙ፡**) θρέψαι αὐτούς Dan. 1, 5; **እለ፡ የኅርሥዎሙ፡** (v. **ያኅርሥዎሙ፡**) τρεφόμενοι (ὡς μόσχοι σιτευτοί) Jer. 26, 21; **ኀረሥኪኒ፡ በስንዳሌ፡** Hes. 16, 13. 2) I, 2 *nutrimenta sumere* Esth. 2, 12 var. (vid. sub **ተኀረሠ፡**).

አኅረሠ፡ II, 1 *bene nutrire* Jer. 26, 21 var. (vid. sub **ኀረሠ፡**).

ተኀረሠ፡ III, 2 *bene nutriri*: **እስመ፡ መጠነዝ፡ መዋዕለ፡ ይነብሩ፡ እንዘ፡ ይትኄረሡ፡** (v. **ይኄርሡ፡**) **ወይሜነዩ፡** οὕτως ἀναπληροῦνται αἱ ἡμέραι τῆς θεραπείας Esth. 2, 12.

ኀረሰ፡ (vel **ኀረሠ፡**) I, 1 [cfr. خُرْس, خُرُوس, خَرَّسَ] *parturire, peperisse, in puerperio cubare*, de mulieribus: (Maria non polluta est) **ኢበዐኪስ፡ ወኢበኀሪስ፡** Org.; **እመ፡ ዕለተ፡ ኀሪሳ፡ ለእምከ፡** M. M. f. 31; de animalibus: **አባግዕ፡ ወእጕላት፡ የኀርሳ፡** λοχεύονται Gen. 33, 13; c. Acc. infantis: **እማቲሆሙ፡ እለ፡ ኀረሳሆሙ፡** τῶν τετοκυιῶν αὐτούς Jer. 16, 3.

አኅረሰ፡ II, 1 *parturientem adjuvare, obstetricis munere fungi*: **እንተ፡ ታኀርስ፡** Gen. 35, 17.

ኅርስ፡ subst. (etiam **ኅርስ፡** Lud.), *partus, puerperium*; de mulieribus: **በመዋዕለ፡ ትክቶን፡ ወኅርሳ፡ ኢትቅረብ፡** F. N. 24, 5; F. M. 10, 1; **እንዘ፡ ውእቶን፡ ኢንጹሓት፡ እምኅርሶን፡** ib.; **ቤተ፡ ኅርስ፡** *domus puerperii*, Ssal. Req.; de animalibus: **ዕኑሳቲሆሙ፡ ኢይድኅፃ፡ ወይድኅና፡ በኅርሶን፡** Job 21, 10.

ኀራስ፡ adj. et subst. fem., Pl. **ኀራሳት፡**, *foetum enixa, parturiens, quae peperit, puerpera*, (de hominibus et animalibus): **ድብ፡ ኀራስ፡** 2 Reg. 17, 8; **ኀራሳት፡** Ps. 77, 76; **ብእሲት፡ ኀራስ፡** Kedr f. 64; Clem. f. 246; cavete **እምኀራስ፡ ወትክት፡** f. 141.

ኀረሰ፡ *arare* vid. sub **ሐረሰ፡**

ኅርስ፡ *incantatio* vid. sub **ሐርስ፡**

ኀረወ፡ I, 1 [vicinae sunt rad. חור (خار) in quibusdam derivatis), خَرَمَ خَرَبَ, quibus significatio *perforandi* convenit, nec non **ከረየ፡** q. v.; accedit radix خَرَتَ *perforavit*, ܚܪܐ *excavavit; aravit* (חרש), חָרַת *insculpsit* (quae media interest inter verba familiae חור et familiae חרט חרש חרץ al.)] proprie: *perforare* (vid. **ኅሩው፡**, **ኅርወት፡**), in specie: *caelare, sculpere*: **እለ፡ ይገልፉ፡ ወየኀርዉ፡ ዐይነ፡ ማኅተም፡** οἱ γλύφοντες γλύμματα σφραγίδων Sir. 38, 27; **ኀሪወ፡ ማኅተም፡** ib.; Act. 17, 29 rom. ubi pro (**እብን፡**) **ዘኀረየ፡** (**ኬንያ፡**) legendum esse **ዘኀረዎ፡** jam Lud. bene conjecit.

አኅረወ፡ II, 1 *caelandum, sculpendum curare*, c. dupl. Acc.: **አኅርዎሙ፡ አስማቲሆሙ፡** (v. **ግልፍ፡**) Ex. 28, 9.

ተኀረወ፡ III, 1 et 2 *caelari, sculpi*: **እብን፡ ዘይትኀረው፡** (v. **ዘይትኄረው፡**) Ex. 25, 7; **አእባን፡ ዘይትኄረው፡** Ex. 35, 8 C.

ኅሩው፡ part. 1) *perforatus*: **ወኅሩው፡ ሰኰናሁ፡ በአምሳለ፡ ጕንድ፡** Sx. Sen. 4 Enc. (in Actis hujus diei refertur: **እዘዘ፡ መኰንን፡ ከመ፡ ይስቍሩ፡ ሰኰናሁ፡** (**ለሰኑሲ፡**) **ወይስሐብዎ፡ ውስተ፡ ሀገር፡ ዣለንታሁ፡**); Lud. in suo exemplari legit: **ወእኅርወ፡ ሰኰናሁ፡** et vertit: *cui planta pedis fissa est*, lex. c. 358, minus recte. 2) *caelatus, sculptus*, c. Acc. imaginis insculptae: **ዕንቍ፡ ኅሩው፡ ዐይነ፡ ማኅተም፡** λίθοι γλύμματος σφραγῖδος Sir. 45, 11. — *Voc. Ae.*: **ኅሩው፡ ዘ፡ ስቊር፡**

ኀራዊ፡ n. ag. *sculptor, caelator*, ut: **ኀራዌ፡ ማኅተም፡** *sculptor sigilli*, Lud. sine auct.

ኅርወት፡ n. act. et subst. 1) *caelatio, sculptura*: **ኅርወተ፡ ዐይነ፡ ማኅተም፡** Ex. 28, 11. 2) *caelum, cestrum, scalprum*: **ትሰቍር፡ እንፎ፡ በኅርወት፡** (ubi LXX habent: ψελλίῳ τρυπήσεις τὸ χεῖλος αὐτοῦ) Job 40, 21. — *Voc. Ae.*: **ኅርወት፡ ዘ፡ ምሕሮ፡**, aliud: **መሮ፡** (vid. **ምሮ፡** apud Isenbergium). 3) *foramen*: **አሰርዎሙ፡ ውስተ፡ ኅርወተ፡ ጕንድ፡** (cippi) **ክቡዳ፡ እስረተ፡** Macc. f. 2; Sx. Sen. 19.

ኀራውያ፡ *porcus* vid. sub **ሐረወ፡**

ኀረየ፡ et **ኀረየ፡** I, 1 [cogn. c. **ኄረ፡** q. v.; arab. خَارَ *praehabuit, praetulit, elegit*; vic. בָּחַר *elegit*, تَخَيَّرَ VIII *elegit meliores* et **መከረ፡** q. v.] Subj. **ይኅረይ፡** (raro **ይኅሪ፡**) *eligere, seligere, deligere, praeferre, (optare)*: **የኀሪ፡ ሠናየ፡**

ወይሜንን፡እኩየ፡ Jes. 7, 15. 16; Gen. 13, 11; Jos. 24, 15. 22; Ruth 4, 4; ይኀረዩ፡ለሙ፡አሐደ፡ 3 Reg. 18, 23; አንተ፡ተኀሪ፡ወአኮ፡አነ፡ Job 34, 33; ዘኀርየ፡እምውስቴቱ፡ Sir. 15, 17; ዕፀ፡ዘኢይነቅዝ፡የኀሪ፡ሎቱ፡ Jes. 40, 20. 44, 13 (ኀሪየ፡); 1 Esr. 9, 16; Joel 2, 16 (ኀረዩ፡ v. ኀርዩ፡ሊቃውንተ፡); Luc. 10, 42; αἱρετίζειν Zach. 2, 12; crebro de Deo, qui elegit Israelem, sanctos, urbem sacram, al.: Num. 14, 8. 16, 7; Deut. 10, 15. 12, 11. 14, 2; Jes. 14, 1. 41, 9. 44, 1; 4 Esr. 3, 29—35; Marc. 13, 20; Joh. 13, 18; ኀሪይክሙ፡ ἡ ἐκλογὴ ὑμῶν 1 Thess. 1, 4; ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις Rom. 9, 11; c. Acc. praedicati, ut: ኪያሁ፡የኀሪ፡እግዚ"፡ሎቱ፡ሕዝበ፡ Kuf. 19, vel c. ለ፡, ut: ሕዝብ፡ዘኀረየ፡ሎቱ፡ለርስቱ፡ Ps. 32, 12. 134, 4; cum በ፡ vel እምነ፡ eorum, e quibus vel inter quos eligitur, ut: ኀረይኩ፡ዘርአ፡ያዕቆብ፡በኵሉ፡ Kuf. 2; ኪያሁ፡ኀረየ፡እምነ፡ኵሉ፡ሰብእ፡ Sir. 45, 4. 16; 4 Esr. 3, 29—35, et c. እምነ፡ ejus, cui praefertur, ut: ለሊሁ፡ኀረየ፡ከዊነ፡ሰይጣን፡እምይኩን፡ሊቀ፡መላእክት፡ *ipse Satanas esse maluit quam archangelus*, Did. 33; እለ፡የኀርዩ፡ዕለታተ፡እምዕለታት፡ F. M. 15. — Nonnumquam latine vertere licet *delectari* vel *approbare*, ut: አኮኑ፡ዘንተ፡ጾመ፡ዘኀረይኩ፡ Jes. 58, 5; quam significationem ubi habet, etiam c. c. በ፡, ut: ኢኀረየ፡ቦሙ፡ *iis non delectatus est*, Kuf. 15. — *Voc. Ae.*: ኀረየ፡ዘ፡መረጸ፡

ተኀርየ፡ III, 1 *eligi:* ፍሬየ፡ይትኀረይ፡ (var. pro ይኄይስ፡ኪያየ፡ኅርይ፡)እምወርቅ፡ Prov. 8, 19; episcopus ዘተኀርየ፡እምኵሉ፡ሕዝብ፡ Const. Ap. 21. 52; በእንተ፡ተኀርዮ፡አበ፡ምኔት፡ *de electione abbatis* II Can. Nic. 59; Lit. 161, 3.

ኅሩይ፡ part., fem. ኅሪት፡, 1) *electus, selectus:* Hez. 23, 7; ምድር፡ኅሪት፡ Jer. 3, 19; እብን፡ኅሪት፡ Jes. 28, 16; ብሩር፡ኅሩይ፡ Prov. 8, 19; 1 Petr. 2, 4; ሀገር፡ኅሪት፡ወቅድስት፡ Sir. 49, 6; እስራኤል፡ኅሩይየ፡ Jes. 42, 1. 45, 4; ኅሩያንየ፡ 43, 20. 65, 9; de viris pugnatoribus: Jer. 31, 15; Jud. 20, 16; Judith 2, 15; ኅሩያን፡መስተቃትላን፡ Kuf. 37; de sanctis et justis Matth. 24, 22; Marc. 13, 20; 1 Petr. 1, 1; Hen. 1, 1. 8. 5, 7. 8. 38, 2. 40, 5; Ps. 17, 29; de angelis 1 Tim. 5, 21; de Messia Asc. Jes. 8, 7; Hen. 40, 5. Nonnumquam etiam οἱ κλητοί ኅሩያን፡ nominantur Rom. 1, 7. 8, 28, quamquam aliis in locis οἱ κλητοί ጽዉዓን፡ ab electis (ἐκλεκτοί) bene distinguuntur, ut Matth. 20, 16. 22, 14. 2) *praestans* (ἐκλεκτός) Gen. 41, 5. 7; Cant. 5, 17; *episcopus* ኢይብላዕ፡ምንተኒ፡ኅሩየ፡ *cibis lautioribus ne fruatur*, F. N. 5. 3) *acceptus, gratus, approbatus* (δεκτός): በዕለት፡ኅሪት፡ καιρῷ δεκτῷ Jes. 49, 8; Luc. 4, 19; 2 Cor. 6, 2; de sacrificio Jes. 56, 7. 60, 7; c. በኀበ፡ prs., ut: ኢኮነ፡ኅሩየ፡ዝንቱ፡ጾም፡በኀበ፡እግዚ"፡ Jes. 58, 5; c. በቅድመ፡ ut ኅሩያን፡በቅድሚሁ፡ Prov. 11, 20; 1 Tim. 2, 3; c. ለ፡ ut ኅሩይ፡ሎቱ፡ Prov. 11, 1. 4) *arbiter* (a litigantibus electus), *conciliator, mediator:* ኅሩይ፡ዘይፈትሕ፡ μεσίτης Job 9, 33; Gal. 3, 19, 20; 1 Tim. 2, 5 rom.; Hebr. 9, 15.

ኅሬ፡ subst. *electio* nec non *id, quod electum est:* ἐκλογή Rom. 11, 5. 7. 28; እንበለ፡ትግበሩ፡ኅሬ፡ *electione non facta, promiscue*, Enc.; Israel ተፈልጠ፡ለኅሬ፡ *segregatus est in delectum*, Org. 4; ነገደ፡ኅሬ፡ *gens electionis* i. e. *electa* Sx. Hed. 3 Enc.

ኀራዪ፡ n. ag. *elector; is qui eligit, praefert:* ኀራዬ፡ሰዐት፡ወኀራዬ፡ዕለታት፡ Const. Ap. 8; monachus ኀራዬ፡ንድየት፡ *qui paupertatem sibi elegit*, Lud. e Mss. Colb.

ኅርየት፡ n. act. 1) *optio:* ዘበቱ፡ኅርየት፡ *cujus optio est* F. N. 33, 3. 2) *electio;* Marc. 3, 12 tit.; Can. Laod. 13; በእንተ፡ኅርየተ፡ዕለታት፡ዘኢይደሉ፡ለሰብእ፡ሰብሳብ፡ለሰኪብ፡በዘቲ፡ F. M. X, 1; ሰብእ፡ኅርየት፡ *electores* (qui jus eligendi habent) F. N. 4.

ኀረደ፡ *jugulare* vid. sub ሐረደ፡

ኀረጸ፡ i. q. ቀረጸ፡ *incidere, insculpere:* ጸሐፌ፡ወዘየኀርጽ፡ F. N. 23.

ተኀረጸ፡ III, 1 *incidi, insculpi:* ተኀረጸ፡ወተሠርዐ፡ውስተ፡ጽላተ፡ሰማይ፡ Kuf. p. 28.

ኀረዐ፡ *comminuere* vid. sub ሐረዐ፡

ኀረፈ፡ rad., חָרַף, خَرَفَ *decerpsit collegitque* fructus.

ኀሪፍ፡ subst. [id. q. חֹרֶף tempus, quo poma carpunt, *auctumnus; auctumnus cum hieme;* خَرِيفٌ *auctumnus; annus*] *annus praesens*, vulgo *currens:* ኅድጋ፡ኀሪፈኒ፡ ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος Luc. 13, 8. — *Voc. Ae.*: ኀሪፍ፡ዘ፡ዘንድሮ፡

ኀረፋ፡ *pituita* vid. sub ሐረፋ፡

ኀሰል፡ *saccus* vid. sub ሐሰለ፡

ኀሰረ፡ I, 1 [id. q. חָסֵר *imminutus est, defecit, indiguit, caruit,* ܚܣܰܪ *id.* et *jacturam fecit;* خَسِرَ et خَسَرَ *jacturam fecit, diminuit; a via aberravit;* خَاسِرٌ *vilis, inutilis;* vid. Ges. thes. p. 505] Subj. ይኅሰር፡(ይኀሰር፡ Prov. 25, 7 in aliquot codd.) 1) *deprimi, in conditionem viliorem, deteriorem conjici, vilem esse:* ταπεινοῦσθαι ኀሰረ፡እጓለ፡እመሕያው፡ Jes. 2, 9. 11. 5, 15. 10, 33; Koh. 12, 4; Job 31, 10; Matth. 23, 12; ኀሰረ፡ክብሮሙ፡ Jes. 3, 8; πίπτειν Job 15, 24; etiam in bonam partem: *demissum, modestum se gerere* Hos. 2, 17 (ተኀሰር፡በሀየ፡); Prov. 25, 7. 2) *imminui, ad paucitatem redigi, jacturam facere, miseria et aerumnis affligi:* ζημιοῦσθαι Prov. 22, 3 (vid. አኅሰረ፡); ταλαιπωρεῖν de agris et frumento Joel 1, 10; Zach. 11, 3; de terra, tentorio, hominibus Jer. 4, 13. 20. 9, 19. 10, 20. 3) *vilipendi; ignominia, dedecore, contumelia affici; pudore suffundi*, ἀτιμάζεσθαι: ከመ፡ኢትኀሰር፡ Sir. 1, 30; ኀሰሩ፡ፈድፋደ፡ 11, 6; ሐሳዊ፡ሰብእ፡የኀስር፡ወይትኀፈር፡ለዝሉፉ፡ 20, 26; Jes. 16, 14; Jer. 22, 28; ትትኀፈሪ፡ወተኀሰሪ፡እምኵሎሙ፡እለ፡ያፈቅሩኪ፡ 22, 22; 4 Esr. 10, 31; ἐντρέπεσθαι Ps. 68, 9. 82, 16; Hez. 36, 32; Jes. 45, 16; የኀስሩ፡በኀፍረት፡ 4 Esr. 6, 62; ὀνειδίζεσθαι ተኀፍረት፡ወኀሰረት፡ Jer. 15, 9; Sir. 41, 7; αἰσχύνεσθαι Jes. 65, 13. 4) Sensu ethico, *depravatum, perditum esse:* ኀስሩ፡ወረኵሱ፡ διέφθειραν καὶ ἐβδελύχθησαν Ps. 13, 2. 52, 2.

ኀሰረ፡ I, 2 *indigna injuria afficere* aliquem: አኅዝዎ፡ሐራ፡ለዝንቱ፡አብ፡ወኀሰርዎ፡ Sx. Mag. 13 (si quidem lectio sana est).

አኅሰረ፡ II, 1 1) *deprimere; humilem, vilem reddere, in conditionem deteriorem conjicere:* ταπεινοῦν Ruth 1, 21;

እግዚ"፡ አኅሰራ፡ Thren. 1, 5; Job 22, 12. 40, 6; Jes. 3, 17. 13, 11. 64, 12; Dan. 4, 34; ያኀስሮሙ፡ ለዕቡያን፡ (ἀντιτάσσεται) 1 Petr. 5, 5; Job 36, 13. 2) *imminuere, ad paucitatem redigere; mulcta, poena, miseria afficere:* ταλαιπωρεῖν Jes. 33, 1; Ps. 16, 9; καταπίνειν Jes. 9, 16; ζημιοῦν Ex. 21, 22; አኅስሮቱ፡ ለብእሲ፡ ጻድቅ፡ አኮ፡ ሠናይ፡ Prov. 17, 26; ለእንተ፡ ከመዝ፡ ያኅስርዋ፡ Sir. 23, 24; ἐξουδενεῖν Judith 13, 17. 3) *ignominia, dedecore, contumelia afficere; exprobrare, pudore suffundere:* ἀτιμάζειν ከመ፡ ኢታኅስር፡ አዝማዲከ፡ Sir. 8, 4. 29, 6; Luc. 20, 11; Marc. 12, 4; ὑβρίζειν Jes. 13, 3; ለያኅስርከ፡ እግዚ"፡ ἐπιτιμῆσαι ἐν σοί Zach. 3, 2. 4) In specie *vitiare, corrumpere, stuprare* feminam: ταπεινοῦν Gen. 34, 2; Deut. 22, 24; Jud. 19, 24; hinc μιαίνειν τὴν γῆν Jer. 2, 7; ከመ፡ ያኅስሩ፡ ነፍስቶሙ፡ τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα ἑαυτῶν ἐν ἑαυτοῖς Rom. 1, 24.

አኅሰርሰረ፡ quinquel., intens. vel frequent. caus. *semel iterumque* vel *alium post alium ignominia afficere:* ኵሎ፡ ያኀሰረስር፡ πάντας ἀτιμάζει Prov. 22, 10.

ተኀስረ፡ III, 1 *contumelia affici* Lud. sine auct.

ኅሱር፡ part. 1) *depressus, humilis, inferioris ordinis:* ኅስርት፡ τεταπεινωμένη Jes. 51, 21; Dan. ap. 3, 13; አብዝኀ፡ ኀሳሩ፡ ለወለተ፡ ይሁዳ፡ ኅስርት፡ Thren. 2, 5; ἄτιμος (opp. ἔντιμος ክቡር፡) Jes. 3, 5; Job 30, 4; ኅሱረ፡ ነፍስ፡ *humiliatus animo*, F. M. 26, 8. 2) *miser, aerumnosus, infelix:* ταλαίπωρος Ps. 136, 11; Sap. 13, 10. 3) *vilis, contemtus, probrosus, contumelia notatus:* በእንተ፡ አልባሲሁ፡ ኅሱር፡ Sx. Teq. 27; ድቀት፡ ኅሱር፡ πτῶμα ἄτιμον Sap. 4, 19; ረሰይኩክሙ፡ ኅሱራነ፡ (ἐξουδενωμένους) Mal. 2, 9; ወለት፡ አብድ፡ ኅስርት፡ ትከውን፡ (ἐν ἐλαττώσει) Sir. 22, 3. 4) sensu ethico, *depravatus, perditus:* ምግባሪክሙ፡ ሕሡም፡ ወኅሱር፡ (διεφθαρμένος) Hez. 20, 44; eodem modo intelligendum videtur ደብር፡ ኅሱር፡ ὄρος διεφθαρμένον Jer. 28, 25; ἀσύνθετος Jer. 3, 8. 10 (ምርዕት፡ 3, 7).

ኀሳር፡ subst. (nonnumquam ኅሰር፡, ut N. T. Polygl. Rom. 1, 27; Phil. 3, 8; 1 Cor. 15, 43) m. et fem., Pl. ኀሳራት፡ 1) *humilitas, vilis conditio, detrimentum, inopia:* ταπείνωσις መዋዕለ፡ ኀሳሩ፡ Thren. 1, 7; Ps. 89, 3; πτῶμα ጽኑሕ፡ ሎቱ፡ ኀሳር፡ ዕፁብ፡ Job 18, 12; (cfr. ለኀሳርኪ፡ εἰς πρόσκομμα σεαυτῇ Jer. 3, 3); ζημία Phil. 3, 8; inopia in Lud. comm. ad hist. Aeth. p. 561, Nr. 18. 2) *miseria, aerumna, infelicitas,* ταλαιπωρία Ps. 68, 24; Job 30, 3; Jes. 47, 11. 59, 7. 60, 18; Jer. 6, 26; Rom. 3, 16. 3) *ignominia, probrum, dedecus,* (raro: *pudor*), *contumelia, convicium:* ἀτιμία ኀሳር፡ ወክብር፡ Sir. 5, 13; Jes. 10, 16; Prov. 3, 35. 9, 7. 14, 35; Rom. 9, 21; Ps. 82, 15; Job 12, 21; Jer. 13, 26; Dan. 12, 2; 1 Cor. 15, 43; በኀሳር፡ ἐν ἀτιμίᾳ Judith 1, 11; αἰσχύνη Jer. 20, 18; ἀσχημοσύνη Thren. 1, 8; Rom. 1, 27; ἐντροπή Ps. 68, 23; ይከውነከ፡ ለኀሳር፡ Jes. 16, 12; μῶμος Sir. 20, 24; κατάγνωσις እኪት፡ ኀሳሩ፡ Sir. 5, 14; ὄνειδος ኀሳር፡ ለሰብእ፡ አስተሐቅሮታ፡ ለእሙ፡ Sir. 3, 11. 41, 6; ὀνειδισμοί Jes. 47, 3; ὕβρις ትረውጽ፡ ኀሳሩ፡ ቅድሜሁ፡ Job 15, 26; Jes. 10, 33. 28, 1; praeterea ኀሳር፡ ዐቢይ፡ Kuf. 12; 4 Esr. 6, 62; proverbium ትዕቢት፡ አበሁ፡ ወወልዱ፡ ኀሳር፡ *superbia gignit ignominiam*, Lud.; ኀበ፡ ሀሎ፡ ትዕቢት፡ ሀለወ፡ ኀሳር፡ Lud. ex Enc. Sen. 27; ፍትወት፡ (concupiscentia) ይእቲ፡ እሞን፡ ለኀሳራት፡ ወለድካማት፡ F. N. 24, 1. 4) *abominandum:* ኀሳሩ፡ ለሙስና፡ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως Matth. 24, 15; ኀሳርኪ፡ τὰ προσοχθίσματά σου Hez. 5, 11.

ኅስረት፡ n. act. *ignominiae* vel *contumeliae illatio,* Lud. sine auct.

ኀሰርሰረ፡ vid. sub ኀሰረ፡

ኀበ፡ praep.; in libris Mss. antiquioribus et impressis nonnumquam ኀቤ፡ (ut: በኀቤ፡ አንቀጽ፡ Am. 5, 15 Cod. Laur.; ኀቤአ፡ Jos. 10, 4 ann.; Joh. 4, 6 rom.; vid. gramm. § 167, 3); c. suff.: ኀቤየ፡, ኀቤከ፡ ኀቤሁ፡ ኀቤነ፡ al. (gramm. § 167, 3); significat 1) propinquitatem et contiguitatem: *ad, apud, juxta;* conjungitur cum nominibus loci, rei, personae: ኀበ፡ ተከዚ፡ παρὰ τὸν ποταμόν Ex. 2, 3; Ps. 1, 3; Hez. 19, 10; ቆመት፡ ድኅሬሁ፡ ኀበ፡ እገሪሁ፡ Luc. 7, 38. 8, 35. 5, 2; ኀበ፡ ዐዘቅት፡ ἐπὶ τῇ πηγῇ Joh. 4, 6; ሀሎ፡ ኀበ፡ ኆኅት፡ Matth. 24, 33; ሀለዉ፡ ኀቤሁ፡ ሰብእ፡ ብዙኃን፡ Luc. 5, 1; ቆመ፡ አፍአ፡ ኀበ፡ ኆኅት፡ πρὸς τῇ θύρᾳ Joh. 18, 16; πρὸς τὸ μνημεῖον Joh. 20, 11; እነብር፡ ኀቤክሙ፡ 1 Cor. 16, 6; 2 Cor. 1, 12; ቃል፡ ሀለወ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ Joh. 1, 1. 2; እንተ፡ ኀቤየ፡ ἡ πλησίον μου Cant. 1, 9. 15; ነገሩ፡ ቀርን፡ ኀቤየ፡ ሀሎ፡ ἐχόμενά μου 2 Esr. 14, 18; Dan. 10, 4. a) *apud* alqm i. e. *in domo* ejus: ቦቱ፡ ኀቤነ፡ ማዕረ፡ παρ' ἡμῖν Gen. 24, 25; ንበር፡ ኀቤሁ፡ οἴκησον μετ' αὐτοῦ Gen. 27, 44; አኀድር፡ ኀቤክሙ፡ κατοικιῶ ὑμᾶς Jer. 7, 3. b) in potestate alcjs i. e. *penes:* ኵሎ፡ ዘሀሎ፡ ኀቤሆሙ፡ τὰ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν Gen. 35, 4; ብየ፡ ኀቤየ፡ ራብዕተ፡ እዴሃ፡ ለሰቅል፡ 1 Reg. 9, 8. 21, 3; ዝንቱ፡ እምከመ፡ ሀለወ፡ ኀቤክሙ፡ ταῦτα ὑμῖν ὑπάρχοντα 2 Petr. 1, 8; ኀቤየ፡ ሀሎ፡ መራኁት፡ ἔχω Apoc. 1, 18; ኀቤከ፡ ውእቱ፡ Kuf. p. 136. c) in animo alcjs i. e. *in, penes:* ኢሀለወት፡ ጽድቅ፡ ኀቤነ፡ ἐν ἡμῖν 1 Joh. 1, 8. 10. 2, 4; ትእዛዝ፡ ዚአየ፡ ኀባእ፡ ኀቤከ፡ παρὰ σεαυτῷ Prov. 7, 1; ፈቂደ፡ ገቢረ፡ ሠናይ፡ ሀሎ፡ ኀቤየ፡ παράκειταί μοι Rom. 7, 18. 2) motionem vel directionem ad locum, rem, personam: *ad, versus, in,* ἐπί, πρός al.: አዕይንቲሁ፡ ለእግዚ"፡ ኀበ፡ እለ፡ ይፈርህዎ፡ Sir. 31, 19. 15, 19; Ps. 33, 16. 17; 1 Petr. 3, 12; ወእምድኅሬሁ፡ ኀበ፡ ምውታን፡ Koh. 9, 3; ወዕአ፡ ኀበ፡ ኆኅት፡ Tob. 11, 9; አሌዕል፡ እዴየ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ Gen. 14, 22; አቀውም፡ ሥርዐትየ፡ ኀቤሁ፡ Gen. 17, 19; frequentissime usurpatur post verba eundi: መኑ፡ የሐውር፡ ኀበ፡ ዝንቱ፡ ሕዝብ፡ Jes. 6, 8; exeundi: ይወጽእ፡ ኀበ፡ ማይ፡ Ex. 7, 15; Joh. 6, 68; Gen. 29, 1; intrandi Ex. 5, 1, ascendendi Ruth 4, 1; veniendi እመጽእ፡ ኀቤከ፡ 1 Reg. 20, 9; Hez. 20, 1; Marc. 4, 1 5, 21; Luc. 8, 4. 35. 19, 37; mittendi Luc. 11, 49; Gen. 37, 13; currendi Jes. 28, 4; Job 39, 30; appropinquandi Luc. 10, 9. 7, 6; tradendi et vendendi (alicui) Matth. 20, 18; Lev. 25, 14. 39; ferendi Luc. 12, 11; deponendi et jaciendi Matth. 15, 30; Act. 7, 58; 1 Petr. 4, 19; fugiendi, se recipiendi Ps. 142, 11; Kuf. 27 (ጕየይ፡ ኀበ፡ ላባ፡); revertendi et reducendi 1 Petr. 2, 3; Ex. 24, 14; 4 Esr. 9, 40; attingendi 2 Par. 3, 11; inclinandi Ps. 16, 7. 30, 2; monstrandi (vid. አመረ፡, መርሐ፡); aspiciendi ይኔጽሩ፡ ኀበ፡ Hos. 3, 1; Matth. 14, 19; clamandi, rogandi, precandi: ጽራኅ፡ ኀቤየ፡ Jer. 40, 3; ይስአሉ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ Sir. 38, 14; ጸሊ፡ ለነ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ Jer. 49, 2; querendi, accusandi Hen. 89, 15; Ps. 108, 19; transmutandi: ተወለጠ፡ ፍሥሐሆሙ፡ ኀበ፡ ሐዘን፡ Sx. Teq. 14; ወለጡ፡ ግዕዞሙ፡ ኀበ፡ ሥርዐተ፡ መላእክት፡ Org. — De usu vocis ኀበ፡ post ከፈለ፡ vid. ከፈለ፡ — Pronomini relativo post-

ponere licet praepositionem ኀበ፡, ut: ምድር፡ ዘኀበ፡ ነበርክሙ፡ Lev. 18, 3. 14, 40; Gen. 47, 4; አንቀጽ፡ ዘኀበ፡ ይከዕዉ፡ እዳ ወ፡ 2 Esr. 12, 13; Sir. 36, 31 (gramm. § 202, 2). Componitur cum aliis praepositionibus: **ለኀበ፡**, quod accuratius, quam ኀበ፡, directionem in locum, rem, personam notat 1) *ad, versus, in* Hen. 56, 5; በሕታውያን፡ ተመያጥያን፡ ለኀበ፡ ዓለም፡ *anachoretae in mundum revertentes*, Phlx. 5; መርሕ፡ ለኀበ፡ ክርስቶስ፡ παιδαγωγὸς εἰς Χριστόν Gal. 3, 24; 2 Reg. 24, 11; ዝንቱ፡ ጸታ፡ ይትከፈል፡ ለኀበ፡ ብዙኅ፡ ክፍል፡ F. M. 23, 2. 2) adhibetur designandis rationibus, quae inter res vel personas intercedunt: a) *cum, inter, erga:* ከመ፡ ትሑሩ፡ በኒሩት፡ ለኀበ፡ እለ፡ አፍአ፡ εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω 1 Thess. 4, 12; 2 Cor. 5, 12. b) *in iis quae pertinent ad:* ለኀበ፡ እግዚ"፡ τὰ πρὸς τὸν Ѳεόν Hebr. 5, 1 (at 2, 17 ለመንገለ፡). c) *in modum, tamquam, instar:* አንተ፡ ትከውኖ፡ ሎቱ፡ ለኀበ፡ እግዚ"፡ σὺ δὲ αὐτῷ ἔσῃ τὰ πρὸς τὸν Ѳεόν Ex. 4, 16 (at 18, 19 በኀበ፡). d) *ad modum, normam:* ተላውያን፡ ለኀበ፡ ቃሉ፡ Phlx. 3.

በኀበ፡ quod accuratius, quam ኀበ፡, propinquitatem vel viciniam loci significat; frequentissime usitatum 1) *ad, apud, juxta, propter:* πρὸς τῇ βαλάνῳ Jud. 9, 6; ἐπὶ τοῦ ὕδατος Ps. 105, 32; Luc. 20, 37; በኀበ፡ አንቀጸ፡ ሀገር፡ ἐπὶ ταῖς Ѳύραις 1 Reg. 21, 13; በኀበ፡ ፈለግ፡ ἐπὶ τὸν ποταμόν 2 Esr. 8, 21; Hez. 21, 15; ሕዝብ፡ በኀበ፡ አንቀጽ፡ οἱ ἐν τῇ πύλῃ Ruth 4, 11; በኀበ፡ አረፍት፡ παρὰ τὰ τείχη Hez. 33, 30. a) apud i. e. *in domo* alcjs vel *cum* vel *inter:* ሞተ፡ በኀበ፡ ታራ፡ አቡሁ፡ (ἐνώπιον) Gen. 11, 28; ወዕአ፡ በኀቤሁ፡ Kuf. 21; ብዕል፡ ዘይትዐቀብ፡ በኀበ፡ ዘአጥረዮ፡ Koh. 5, 12; በኀቤከ፡ ጥበብ፡ ተዘግበት፡ Job 15, 8; በኀቤክሙ፡ ጠፍአት፡ ጥበብ፡ μεѲ' ὑμῶν 12, 2; Jesaias በኀበ፡ ነቢያት፡ ዘተንእደ፡ *qui inter prophetas laudatur*, Sx. Ter 3 Enc. b) apud i. e. *a, ab* (παρά c. Gen.), conjunctum cum verbis accipiendi, emendi, reportandi, petendi, interrogandi, audiendi, comperiendi: ኢትንሥኡ፡ ቤዛ፡ በኀበ፡ ቀታሊ፡ Num. 35, 31; Zach. 6, 10; ተመጠወ፡ መጽሐፈ፡ በኀበ፡ ሐዋርያት፡ Jes. 37, 14; 2 Tim. 1, 18; Ex. 29, 28; እንተ፡ ተሣየጠ፡ በኀበ፡ ኤፌሮን፡ Gen. 23, 19; ዕሤትኪ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Ruth 2, 12; Eph. 6, 8; ተኀሥሣ፡ ለጥበብ፡ በኀበ፡ እኩያን፡ Prov. 14, 6; እሙንቱ፡ በኀበ፡ አበዊሆሙ፡ ተመሀሩ፡ Sir. 8, 9; 2 Tim. 3, 14; ሰአሉ፡ በኀቤሁ፡ ንጉሠ፡ 1 Reg. 8, 10; ዘይሴአል፡ ነገረ፡ ዘከመ ዝ፡ በኀበ፡ ጠቢባን፡ Dan. 2, 10; Act. 9, 14 Platt; ዘሰማዕኩ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Jes. 21, 10; Matth. 14, 8. Plura exempla invenies sub verbis modo laudatis aliisque hujus generis. Multis in locis በኀበ፡ et እምኀበ፡ promiscue usurpatur. 2) Adhibetur, ubi rem in animo vel potestate alicujus esse, ejus consilio et judicio convenire, ei acceptum vel reprobatum esse significatur: a) *penes, in animo* alicujus: ዝንቱ፡ ኵሉ፡ በኀቤከ፡ ሀሎ፡ ταῦτα ἔχων ἐν σεαυτῷ Job 10, 13; ኃይል፡ ወጽድቅ፡ በኀቤሁ፡ παρ' αὐτοῦ 23, 7; እኩ፡ በኀቤሁ፡ ግርማ፡ 25, 2; ኍልቈ፡ አውራኂሁ፡ በኀቤከ፡ 14, 5. b) *coram, e sententia, consilio, judicio* alicujus, nec non *a*, vel casus Dativi (עִם, אֵת, عِنْدَ) ἔναντι Sir. 10, 7; ἐν τοῖς ὀφѲαλμοῖς αὐτοῦ በኀቤሁ፡ 8, 16; መብእስ፡ ይእቲ፡ በኀበ፡ አብዳን፡ τραχεῖα τοῖς ἀπαιδεύτοις 6, 20. 21, 18; πρὸς μέ Koh. 9, 13; እፎ፡ ይከውን፡ ጻድቀ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ παρὰ Κυρίῳ Job 9, 2; Sir. 47, 3; Ps. 138, 11. 16; 4 Esr. 10, 72; አሐቲ፡ ዕለት፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ከመ፡ ፲፻ዓመት፡ 2 Petr. 3, 8; መሥዋዕተ፡ ረሲዓን፡ ርኩስ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ወጸሎተ፡ ኄራንሰ፡ ሥሙር፡ በኀቤሁ፡ Prov. 15, 8. 9; ርጉም፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Sir. 3, 16; ተፈቅረ፡ በኀበ፡ ብዙኃን፡ 4, 7; ሠናይ፡ አንተ፡ በኀቤየ፡ 2 Reg. 1, 26; Gen. 28, 8; ፍቁር፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ὑπὸ τοῦ Ѳεοῦ Sir. 46, 13; ይትዌደስ፡ በኀበ፡ ሰብእ፡ Prov. 12, 8; 2 Cor. 5, 12; ተጸልአ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Prov. 22, 14; 1 Petr. 2, 4; Matth. 10, 22; ቀሊል፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Sir. 11, 21; በኀበ፡ ሰብእ፡ ኢይትከሀል፡ Matth. 19, 26. 3) Sicut ለኀበ፡ etiam በኀበ፡ inservit designandis rationibus, quae inter res vel personas intercedunt: a) de ratione societatis vel communionis: *cum, inter, coram,* (πρὸς): ሑሩ፡ በልቡና፡ በኀበ፡ በዐዳን፡ Col. 4, 5 Platt; ንርከብ፡ ሰላመ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Rom. 5, 1; በሙ፡ ሞገሰ፡ በኀበ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ Act. 2, 47; 2 Cor. 3, 4; 1 Joh. 5, 14 (ኀበ፡ 3, 21). b) de ratione comparationis vel *in modum, quasi, instar,* ut: ኩኖሙ፡ ለሕዝብ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ τὰ πρὸς Ѳεόν Ex. 18, 19 vel *comparatus cum (ad, pro, prae):* Gen. 47, 9; ምንት፡ ይከውን፡ ሐሠር፡ በኀበ፡ ሥርናይ፡ Jer. 23, 28; በኀበ፡ ዕመቀ፡ ማይ፡ *si compares cum profunditate aquarum,* Org. c) de ratione normae *ad modum, secundum:* በኀበ፡ ጽድቅ፡ ተናገርከ፡ 4 Esr. 8, 43. **እምኀበ፡** vel እምነ፡ ኀበ፡ *e vicinia* vel *a parte* alcjs (מֵאֵת, מֵעִם, مِنْ عِنْدِ, ܡܢ ܠܘܬ); dicitur de iis, qui vel quae recedunt vel procedunt ab eo, apud quem vel quod fuerant: *a, ab (ex),* παρά c. Gen. et ἀπό: ሶበ፡ ሖርከ፡ እምኀቤየ፡ 1 Reg. 10, 2; ተንሥአ፡ እምኀበ፡ ዐዘቅተ፡ መሐላ፡ Gen. 46, 5. 23, 3; ተንሥአ፡ እምኀበ፡ ማእድ፡ 1 Reg. 20, 34; ተገሐሡ፡ እምነ፡ ኀበ፡ ተዓይኒሆሙ፡ Num. 16, 26; ወፅአ፡ ሰይጣን፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ Job 1, 12; Jer. 3, 1; Ex. 8, 8. 9, 33; Marc. 14, 43; ወረደ፡ እምኀበ፡ አኀዊሁ፡ Gen. 38, 1; Jud. 9, 37; ትፌንዎ፡ እምኀቤከ፡ Deut. 15, 12; al. a) Saepissime conjungitur cum verbis accipiendi: Act. 22, 5 Platt; Ruth 4, 5; 2 Reg. 3, 15; ለእመ፡ ኢተውህበ፡ ሎቱ፡ እምኀበ፡ አብ፡ Joh. 6, 65; እምኀበ፡ ዘተሴፈዉ፡ ትትፈደዩ፡ Luc. 6, 34; poscendi Matth. 20, 20; Ex. 22, 13; interrogandi et audiendi Matth. 2, 16; Act. 24, 8 Platt; Ob. 1; mittendi Asc. Jes. 11, 1; Joh. 1, 6; al. b) Deinde de eo, a quo tamquam *auctore* vel *causa* aliquis vel aliquid proficiscitur: ቃል፡ ዘኮነ፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ ኀበ፡ Jer. 18, 1 al.; ንድይኒ፡ ወብዒልኒ፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ ውእቱ፡ Sir. 11, 14; Jes. 22, 5. 26, 19; እምኀበ፡ እግዚ"፡ ኮነት፡ ዛቲ፡ መንክር፡ Matth. 21, 42; Marc. 12, 11; Jac. 1, 17; 1 Joh. 4, 1; ረድኤትየ፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ Ps. 120, 2; Joh. 7, 17. 6, 46; እምኀቤሁ፡ አነ፡ ወውእቱ፡ ፈነወኒ፡ 7, 29. 9, 33; ኀነቆ፡ መንፈስ፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ 1 Reg. 16, 14; itaque conjunctum cum verbis passivis significat *a, per* (παρά, ὑπό, διά c. Gen.), ut Matth. 2, 15. 3, 6. 4, 1 seq. c) Denique nota: አነ፡ እፈዲ፡ እምኀቤየ፡ ἀπετίννυον παρ' ἐμαυτοῦ, *a me* i. e. *ex meis* Gen. 31, 39; ብልዑ፡ ወስተዩ፡ ዘእምኀቤሆሙ፡ *quod ab iis* (sc. datum est) Luc. 10, 7; Phil. 4, 18. — Ut ኀበ፡ ita etiam እምኀበ፡ pronomini relativo postponere licet, ut እለ፡ እምኀበ፡ pro እምኀበ፡ እለ፡ Hen. 72, 3. **እስከ፡ ኀበ፡** *usque ad* Apoc. 14, 20 Platt; Jud. 18, 13; 2 Reg. 6, 6. **እንተ፡ ኀበ፡** *praeter* et *per* (locum) post verba transeundi, praetereundi, ut: ዘኀለፈ፡ እንተ፡ ኀቤሃ፡ ὁ παραπορευόμενος ἐπ' αὐτῆς Jer. 19, 8; ያመጽኦሙ፡ እንተ፡ ኀበ፡ አንቅዕተ፡ ማይ፡ διὰ πηγῶν ὑδάτων ἄξει αὐτούς Jes. 49, 10 (plura exempla vid. sub verbo ኀለፈ፡); Christus ait: አልቦ፡ ዘይክል፡ መጺአ፡ ኀበ፡ አብ፡ ዘእንበለ፡ እንተ፡ ኀቤየ፡ M. M. f. 14.

ኀበ፡ adv. relativum, (etiam ኀቤ፡ in antiquioribus libris, ut

Joh. 1, 40 rom.), *ubi*, *quo* (gramm. § 161, b et § 201). Usurpatur ut in enunciationibus relativis ita in interrogativis aliunde pendentibus, ut: **ኢተዐውቀ፡ኅበ፡ነበረ፡** Job 6, 17; **ርእዩ፡ኅበ፡የኀድር፡** Joh. 1, 40; **ሰምዐ፡ሳኦል፡ኅበ፡ሀሎ፡ዳዊት፡** 1 Reg. 22, 6. Ubi relative usurpatur, pro correlato demonstrativo habet **ሀየ፡**, ut: **ኅበ፡ሀሎኩ፡አነ፡ሀየ፡ይሄሉ፡ዘይትለአከኒ፡** Joh. 12, 26; 2 Esr. 14, 20; Matth. 24, 28; vel **ዝየ፡**, ut: 4 Esr. 10, 67. Referri potest ad nomen vel loci vel personae vel rei praemissum, ut **እመካን፡ኅበ፡** *e loco, ubi*, Ruth 1, 7. 2, 9; 1 Reg. 23, 22; Matth. 13, 50; Ps. 62, 3; **እምላዕሉ፡እምኅበ፡አቡሃ፡ለብርሃን፡ኅበ፡አልቦ፡ተውላጠ፡** παρ' ᾧ Jac. 1, 17 rom., et hoc nomen ab adv. relativo **ኅበ፡** ita attrahi potest, ut in constructione verbo enuntiationis relativae subjungatur: **ወሀገረኒ፡ኅበ፡በእክሙ፡** εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰςέρχησθε Luc. 10, 8. 10 rom. (Platt: **ወሀገርኒ፡**); **ምድረ፡ኅበ፡አመጽእ፡ኵናተ፡** γῆ ἐφ' ἣν ἂν ἐπάγω Hez. 33, 2. Sed etiam ubi nomen, ad quod refertur, non memoratum est, **ኅበ፡** locum habet et latine vertitur *ibi, ubi:* **እንበር፡ኅበ፡ረከብኩ፡** Jud. 17, 9; **ሐቅል፡ውእቱ፡ኅበ፡ሀለውነ፡** Luc. 9, 12; **ኅበ፡ኀደርኪ፡አኀድር፡** Ruth 1, 16, vel *eo, ubi:* **ኅበ፡አልቦ፡ረድኤት፡እወስደከ፡** Sir. 8, 16; Gen. 31, 19; Joh. 6, 62; vel *eo, quo* **ኅበ፡ሖርኪ፡አንቲ፡አሐውር፡** Ruth 1, 16; **ይወፅእ፡ከሞ፡ኅበ፡ያፈልስዎ፡** Jer. 31, 7; Matth. 8, 19; nec numquam elliptice (omisso nomine *loci*) ponitur pariter atque in sermone Latino, ut: **ኢረከበት፡ኅበ፡ታዐርፍ፡እግራ፡** *non invenit (locum) ubi quiescere sineret pedem* Gen. 8, 9; Matth. 8, 20; Ps. 83, 3. (Nota: **መካን፡ኅበ፡** (pro **እምኅበ፡**) **ወፃእክሙ፡** Kuf. 11; et **ዘእንበለ፡እሑር፡ኅበ፡** (*eo, unde*) **ኢይገብእ፡** Job 10, 21). Praeterea in ipsa enunciatione relativa adverbium **ኅበ፡** pronomen demonstrativum **ሀየ፡** vel praepositionem cum pron. suff. (quamquam aliquot vocabulis ab ipso separata) sibi subjungere amat, ut: **መካን፡ኅበ፡ኖመ፡ሀየ፡** *locus ubi dormivit* Ruth 3, 4; **ቤት፡ኅበ፡ተሰምየ፡ስምየ፡ውስቴቱ፡** *domus in qua*, Jer. 7, 10. 12. 14; Gen. 13, 4; Jos. 22, 19; in specie, ubi **ኅበ፡** *quo* significat: Lev. 18, 3; Koh. 9, 10; Hez. 36, 21; Jer. 8, 3. 16, 15. — Nonnumquam **ኅበ፡** *ubicumque, quocumque* vertere licet ut Marc. 9, 18. 14, 9; Luc. 9, 57; Apoc. 14, 4; quamquam aliis in locis, ubi accuratius loquuntur, **ኵለሄ፡** vel **ኵሉ፡** praemittitur, ut: **ተሐውር፡ኵለሄ፡ኅበ፡ፈነውኩከ፡** Jer. 1, 7; **በኵሉ፡ኅበ፡ሀለዉ፡** Ex. 10, 23. — Geminare licet **ኅበ፡**, ut: **ኅበ፡ኅበ፡** *magis magisque eo, ubi* 2 Reg. 3, 1. — De **ቦኅበ፡** *alicubi, uspiam*, et de **ቦኅበ፡ — ቦኅበ፡** *aliâs — aliâs* vid. **ቦ፡** — Etiam huic adverbio relativo **ኅበ፡** variae praepositiones praeponuntur, ut: **በኅበ፡** *ubi* Gen. 19, 27. 31, 13; Hen. 12, 1; Matth. 13, 57; Jos. 8, 24; vel ad nomina rerum vel personarum relatum: *in quo*, ut: **ሰረገላ፡በኅበ፡ይጼአን፡** *currus in quo vehitur* Hen. 73, 2; **መላእክት፡በኅበ፡ሀለዉ፡ምጥዋን፡** *angeli quibus traditi sunt* 63, 1. 72, 5; vel *ibi ubi* Ruth 1, 17; Sir. 21, 28. 22, 1; vel *ubicumque* Matth. 26, 13. **እምኅበ፡** vel **እምነ፡ኅበ፡** 1) *unde (ibi unde, eo unde)* Matth. 12, 44; Hen. 41, 3; Luc. 20, 7; **ብሔር፡እምኅበ፡ይወፅእ፡ብሩር፡** Job 28, 1. 34, 15; Asc. Jes. 7, 27; Ps. 103, 10; Gen. 13, 3. 2) *inde ubi* Hebr. 7, 1; 1 Reg. 4, 12; **ተንሥአት፡እምኅበ፡ወድቀት፡** Judith 10, 2; ἐκ τοῦ τόπου οὗ Jer. 13, 7; Esth. 7, 7; Gen. 14, 17. **እንተ፡ኅበ፡** *a qua parte, per quem* (locum), *ubi:* **እንተ፡ኅበ፡ኢተሐዘበ፡ያመግር፡** οὗ Sir. 23, 21; **ኢያአምር፡እንተ፡ኅበ፡ይመጽእ፡ኀጢአት፡** πόθεν Sir. 27, 27; **አናቅጽ፡እንተ፡ኅበ፡ይበውኡ፡** ἐν αἷς Jer. 17, 19; **ክልኤ፡ፍናው፡እንተ፡ኅበ፡ትበውእ፡** Hez. 21, 20; Ps. 143, 17 (Hen. 16, 1); **የሐንጽ፡እንተ፡ኅበ፡ይነድፉ፡** βελοστάσεις Hez. 21, 22. — Caeterum pro **እንተ፡ኅበ፡** etiam **ኅበ፡እንተ፡** legitur: **ኅበ፡እንተ፡** (v. **እንተ፡ኅበ፡**) **ኢተሐዘብከ፡** Sir. 19, 27.

Etiam alias praepositiones sibi praepositas fert, ut: **መልዕልተ፡ኅበ፡** *supra ubi*, Matth. 2, 9, **እስከ፡ኅበ፡ይገብእ፡** (pro **እስከ፡አመ፡**) *usque ubi* Kuf. p. 99 ann. 9.

ኅበለ፡ *ligare* vid. sub **ሐበለ፡**

ኅበለ፡ rad. inus., cujus potestas prima in *perversitate, pravitate, excedendo modum* fuisse videtur (vid. **ሐበለ፡** n. 3; **ሕቡል፡** n. 2; **ሕብል፡** n. 2; חָבַל et ܚܒܠ; خَبِلَ *mente alienatus est* (verrückt sein); vicina sunt עָוַל عال et אֱוִל).

ተኅበለ፡ III, 1 1) *audere, sibi sumere, sibi arrogare*, c. absol., ut **እፎ፡እንከ፡ተኅበለ፡ልብከ፡** τί ἐτόλμησεν ἡ καρδία σου Job 15, 12; **እስመ፡ርክሙ፡ከመ፡ተኅቢለክሙ፡ትቀውሙ፡ላዕለ፡ነፍስየ፡** ὅτι τόλμῃ ἐπίκεισθέ μοι 21, 27; **ተኅበሉ፡አግብርት፡ወወረዱ፡ላዕሌነ፡** ἐτόλμησαν καταβαίνειν Judith 14, 13; Esth. 1, 18; **ደንገፁ፡ፋርስ፡እምነ፡ተኅብሎታ፡** τὴν τόλμαν αὐτῆς Judith 16, 10; **ተኅብሎቶሙ፡** τὸ θράσος αὐτῶν Sap. 12, 17; Rom. 10, 20. 15, 15; c. seq. Subj. Marc. 12, 34; Act. 5, 13; Rom. 15, 18. 5, 7; Judae 9; Phil. 1, 14; 2 Reg. 3, 8; 4 Esr. 13, 10; Esth. 7, 5; Jes. 22, 16; vel c. **ከመ፡** seq. Subj.: **ተኅበለ፡ከመ፡ይንሣእ፡መዓርገ፡ክህነት፡** F. M. 3, 5; **ዘተኅበለ፡ከመ፡ያውስብ፡ራብዓየ፡** 5, 10; vel c. **ላዕለ፡** rei, ut: **ቀሲስ፡ዘተስዕረ፡በርትዕ፡በእንተ፡ኀጢአቱ፡ወእምዝ፡ተኅበለ፡ላዕለ፡ግብረ፡መልእክት፡** (*officia muneris sibi arrogat*) F. N. 6. 7, 5; nec non c. Acc.: **እፎ፡ተኅበልከ፡ዘንተ፡ነገረ፡** *quomodo ausus es hunc sermonem* sc. (proferre) V. S. 2) *discrimini committere, in aleam dare:* **ተኅቢሎሙ፡ርእሶሙ፡አምጽእዎ፡** ἐν ψυχαῖς αὐτῶν ἤνεγκαν 1 Par. 11, 19.

ኅቡል፡ part. *audax:* **ኅቡላን፡ወዝሉፋን፡** τολμηταὶ αὐθάδεις 2 Petr. 2, 10.

ኅባሊ፡ n. ag. i. q. **ተኅባሊ፡**, modo lectio proba sit: **ደፋሪ፡ወኅባሊ፡** Kedr f. 71.

ተኅባሊ፡ n. ag. (III, 1) *audax, arrogans:* θρασύς in loquendo Chr. Ta. 4; Lud. e Ms. Colb.

መስተኅብል፡ a Ludolfo e Rom. 1, 30 allegatum; sed eo in loco **መስተሀብብ፡** legendum est, q. v. sub **ሀበበ፡**

ኅብር፡ *color* vid. sub **ሐበረ፡**

ኅበረ፡ et **ኀብረ፡** I, 1 [חָבַר *conjunctus, consociatus fuit;* ܚܰܒܰܪ *consociavit;* coll. جَبَرَ *religavit;* vicinum est **ሐበለ፡** q. v.] Subj. **ይኅበር፡** 1) *connexum esse, concurrere,* **የኅበር፡ቀሥም፡ምስለ፡ማእረር፡ወይትራከብ፡ዘርእ፡ምስለ፡ሠርጽ፡** Am. 9, 13; **ሶበ፡ኅብረ፡በዓለ፡ሰማዕታት፡ምስለ፡ጾም፡** F. N. 15 (cum die jejunii). 2) *consociari, se applicare, adjungere ad* alqm, *uniri:* **አሶርኒ፡ኅበረ፡ምስሌሆሙ፡** Ps. 82, 7; **የኅብር፡ምስሌከ፡** συμβιώσεταί σοι Sir. 13, 5; **ኢትኅበር፡ምስለ፡ኃጥኣን፡ለእመ፡በዝኁ፡** μὴ προςλογίζου σεαυτὸν ἐν πλήθει ἁμαρτωλῶν 7, 16; **ኅበር፡ምስሌነ፡** τὸν σὸν κλῆρον βάλε ἐν ἡμῖν Prov. 1, 14; Hen. 11, 11. 91, 4; Phil. 4, 15; **ኅብሩ፡ይትቃተልዎ፡**

ἅμα πολιορκήσουσι Jes. 9, 21; ኅብሩ፡ ያስተዋፅኡ፡ Rom. 15, 26; ኅቢሮሙ፡ Ps. 73, 9; in spec. ad eum adjuvandum: ከመ፡ ይኅበር፡ ምስሌሁ፡ εἶναι τὴν χεῖρα αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ 4 Reg. 15, 19; አልቦ፡ ዘኀበረ፡ ምስሌየ፡ συμπαρεγένετό μοι 2 Tim. 4, 16. *Uniri*, ut: ሀበነ፡ ንኅበር፡ በዘዚአከ፡ መንፈስ፡ *praebe, ut uniamur in tuo spiritu*, Kid. f. 10. 3) a) *idem sentire cum* aliquo, *consentire:* ኀበረ፡ ኵሉ፡ ተዓይን፡ ወጸርሑ፡ Num. 14, 1; Hen. 47, 2; συμφωνεῖν c. በእንተ፡ rei Matth. 18, 19; መላእክት፡ ኅብሩ፡ ምስሌሆሙ፡ በዛቲ፡ ኀጢአት፡ 2 Esr. 9, 2; Lev. 20, 5; Act. 15, 22; in disputationibus et colloquiis respondens ait: ኀበርኩ፡ ምስሌከ፡ σύμφημι, *assentior*, Cyr. c. Pall. f. 68. 72. b) in specie *conspirare, conjurare*, c. ላዕለ፡ *contra* Gen. 14, 3; Num. 14, 35; ከመ፡ ትኅበሩ፡ ላዕሌየ፡ ኵልክሙ፡ 1 Reg. 22, 8; 2 Reg. 15, 31; Jes. 7, 2 (ኅብሩ፡ አራም፡ ምስለ፡ ኤፍሬም፡). c) de dictis, factis, rebus: *consonare, consentire, congruere:* የኅብሩ፡ ቃለ፡ ነቢያት፡ በዝንቱ፡ Act. 15, 15; ኢኀበሩ፡ Marc. 14, 56; ኢኀበረ፡ ስምዖሙ፡ 59; Did. 29; ኢየኅብር፡ እምነቶሙ፡ ምስለ፡ አሚን፡ ዚአነ፡ Cyr. ad Th. f. 13; እንዘ፡ ኢየኅብር፡ ንባቦሙ፡ ἀσύμφωνος Sap. 18, 10; etiam c. በ ejus, quocum consentiunt: እለ፡ የኅብሩ፡ በሕጋ፡ ለቅድስት፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Clem. f. 164. 4) Denique saepissime c. c. Acc. rei: aliquid *commune habere, communicare* cum aliquo, *participem esse* rei, consilii, facti; *conjunctim, simul, unâ, ex communi consensu* agere: ኢየኅብሩ፡ ሕርመተ፡ አይሁድ፡ ምስለ፡ Joh. 4, 9; ኢትኅበሩ፡ ገቢረ፡ በዓል፡ ምስለ፡ አይሁድ፡ Did. 30; ምስለ፡ መስተኀይል፡ ኢትኅበር፡ (v. ኢታኅብር፡) መንገደ፡ Sir. 8, 15; ኅብረት፡ ዐውያተ፡ ምስለ፡ Jes. 15, 8; ኀበርከ፡ ሥርወ፡ ምስሌሆሙ፡ συγκοινωνός τῆς ῥίζης ἐγένου Rom. 11, 17; አኀው፡ ዘየኅብሩ፡ ልበ፡ ὁμόνοια ἀδελφῶν Sir. 25, 1; ብእሲ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ እለ፡ የኅብሩ፡ ግዕዘ፡ ibid.; ዘነኅብር፡ ግብረ፡ ምስሌሁ፡ ὁ συνεργός μου Rom. 16, 21; Phil. 2, 25; Philem. 24; እመ፡ ነኅብር፡ መዊተ፡ εἰ συναπεθάνομεν 2 Tim. 2, 11; ኀበርክሙ፡ ሐሚመ፡ ምስሌየ፡ συνεπαθήσατε Hebr. 10, 34; ኀበርክሙ፡ አሚነ፡ ምስሌነ፡ Rom. 1, 12; ኅብሩ፡ ተስፋ፡ Eph. 3, 6; ኀበርከ፡ ማዕሌተ፡ ላዕሌየ፡ ምስለ፡ 1 Reg. 22, 13; እለ፡ ነኅብር፡ ክብረ፡ በሃይማኖት፡ 2 Petr. 1, 1.

አኅበረ፡ II, 1 1) *conjungere, connectere:* ታኅብር፡ ሠቃተ፡ Ex. 26, 11; et in C Ex. 36, 16. 17. 18 hebr.; ከመ፡ ያኅብር፡ መሬተ፡ በመሬት፡ Hez. 21, 22 (βαλεῖν χῶμα); Org. 5; M. M. f. 312; *in unum colligere* ex. gr. canones, Syn. Proleg. 2) *consociare:* መኑ፡ ዘያኅብሮ፡ (sic emendaverim pro ዘየኅብሮ፡) ለክርስቶስ፡ ምስለ፡ ቤልሖር፡ 2 Cor. 6, 15; ኵሎ፡ አኀዊሆሙ፡ አኅበሩ፡ ምስሌሆሙ፡ 1 Esr. 5, 3. 3) *conspirationem facere* 3 Reg. 14, 24. 15, 13. 4) *concentum facere, concinere:* አኅብር፡ በቃሎሙ፡ 3 Reg. 22, 13; እለ፡ ይጠፍሑ፡ ወያኅብሩ፡ (v. የኅ"፡) ምስለ፡ ቃለ፡ ዕንዚራ፡ Am. 6, 5; vel *consentire facere:* በኵሉ፡ ያኅብሩ፡ ግዕዘ፡ Herm. p. 11 (vid. I, 1 Nr. 3). 5) *societatem* vel *communionem inire* cum aliquo, *conjunctim* vel *unâ* cum aliquo *agere* aliquid: ብዙኃን፡ እለ፡ አኅበሩ፡ ምስሌሆሙ፡ πολὺς ὁ ἐπίμικτος Judith 2, 20; c. c. Acc. rei, quam conjunctim agunt: ዘአኅበረ፡ ምስሌሆሙ፡ ሐዊረ፡ Num. 1, 51; በአኅብሮ፡ *conjunctim*, Enc. Patrrch.

ተኀብረ፡ III, 1 pass. et refl. *conjungi, consociari*, c. c. ምስለ፡ Hen. 67, 6. 60, 19. 21; ምስለ፡ ጻድቃን፡ ኢይትኀበር፡ Prov. 3, 32; Ps. 140, 5; ይክልአሙ፡ እምዐቂበ፡ ልብ፡ ተኀብሮቶሙ፡ ምስለ፡ ሰብእ፡ ወተናግሮቶሙ፡ ምስሌሆሙ፡ Phlx. 91; c. ውስተ፡ Ps. 15, 4.

ተኃበረ፡ III, 3 equidem nusquam inveni; in loco Ps 15, 4, quo Ludolfus nititur, non est, quod stirpem III, 3 interpretemur.

ኅቡር፡ part. *conjunctus, consociatus:* ኅቡር፡ ምስሌነ፡ በዛቲ፡ ጸጋ፡ 2 Cor. 8, 19; Judas Ischariotes እንዘ፡ ኅቡር፡ ምስሌነ፡ (ለሐዋርያት፡) ውስተ፡ ፩ቅኔ፡ ተሀጕለ፡ Did. 4; ኅቡረ፡ ህላዌ፡ ὁμοούσιος Cyr. c. Pall. f. 66; Lit. 172, 1; ኅቡረ፡ መንበር፡ σύνθρονος Cyr. c. Pall. f. 74; ኅቡረ፡ ክህነየ፡ συλλειτουργός μου Ep. Joh. Ant. in Cyr. f. 113; ኅቡራነ፡ ግዕዝ፡ *ejusdem ingenii et indolis*, Enc. Mij. 28. — Creberrime usitatur ኅቡረ፡ Acc. adv. *una, simul* (eodem loco, tempore), *conjunctim, pariter, unanimiter:* ἅμα Jes. 9, 21. 11, 7. 13, 3; Jer. 6, 11; Ps. 30, 17; Gen. 22, 6. 36, 7; ምስሌሆሙ፡ ኅቡረ፡ 1 Thess. 4, 17; ὁμοῦ Joh. 4, 36. 20, 4. 21, 2; ἀμφότερα Matth. 13, 30; ἐπὶ τὸ αὐτό Jer. 27, 4; Ps. 47, 4. 54, 15: ሶበ፡ ይኄልዉ፡ አኀው፡ ኅቡረ፡ 132, 1. 2, 2; Deut. 22, 10; 1 Reg. 11, 11; ὁμοθυμαδόν Job 19, 12. 21, 26; Jer. 5, 5; Judith 8, 29. 13, 17; 1 Esr. 5, 56 (v. ኅብረተ፡) Rom. 15, 6; እንዘ፡ ሀለዉ፡ ኵሎሙ፡ ኅቡረ፡ አሐተኔ፡ Act. 2, 1; ኵሉ፡ ኅቡረ፡ σύμπας Koh. 3, 11. 4, 4. 7, 15; Hen. 13, 3; κοινῇ Sir. 18, 1; ὁμοίως Job 1, 16; ዐመረ፡ vel አድረገ፡ ኅቡረ፡ Sir. 7, 8.

ኅብር፡ subst., plerumque m., Pl. ኅብራት፡ 1) *funis, funiculus* σχοινίον Koh. 12, 6. 2) *tractus* terrae, agri, urbis, castrorum al. (Strecke; Hebraei hanc notionem habent sub חֶבֶל): ውስተ፡ አሐዱ፡ ሕብር፡ እምነ፡ ገራህቱ፡ Ruth 2, 3; ኅብረ፡ ገራህት፡ 2 Reg. 23, 11; Jos. 24, 32; ውስተ፡ ፩ኅብረ፡ ሀገር፡ 1 Reg. 9, 27; castrorum Num. 11, 1. 22, 41. 23, 13; Jud. 7, 11; ኅብረ፡ በድው፡ Num. 33, 6; ኅብር፡ ዘባሕር፡ Jos. 13, 27; ኅብር፡ ዘደብረ፡ ኤፍሬም፡ Jud. 19, 1; Jos. 19, 47. 12, 2; ቁም፡ መንገለ፡ የማን፡ አሐደ፡ ኅብረ፡ *sta versus dextram unum tractum* (sc. spatii, a me remotus) 4 Esr. 2, 54. Deinde significat 3) *latus* (κλίτος) corporis cubici Ex. 38, 3. 10. 4) *caterva* Hen. 89, 10. 69, 22. 5) *fascinatio* (חֶבֶר) Hen. 65, 6.

ኅብረት፡ n. act. 1) *consociatio, unitio, unio, communio:* ኅብረተ፡ ህላዌ፡ ἑνουσίας ταυτότης Cyr. c. Pall. f. 77 (*consubstantialitas*); ኅብረተ፡ ሥላሴ፡ f. 96; ከመ፡ ይጸግወነ፡ ኅብረተ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ *ut nobis largiatur unionem Spiritus sancti* (in Spiritu sancto) Kid. f. 10; ይዕቀበነ፡ በኅብረተ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ f. 18; Lit. 165, 4. 2) *consensus, consonantia, concordia; assensus:* ኅብረተ፡ እከይ፡ ወጹግ፡ μόνοια πονηρίας Sap. 10, 5; በአሐዱ፡ ኅብረት፡ τὸ αὐτὸ φρονεῖν Phil. 3, 16 Platt; ὁμόνοια II Can. Ap. 32; ኅብረት፡ ወሰላም፡ ὁμόνοια καὶ εἰρήνη Ep. Cyr. f. 115; ኅብረተ፡ ὁμοθυμαδόν 1 Esr. 5, 56 var.; ኅብረተ፡ ዜማ፡ *harmonia*, Org. 4; ኅብረተ፡ ቃል፡ *concordantiae*, Prolg. N. T.; ኢይፈቅዱ፡ ኅብረተ፡ አበዊሆሙ፡ *non opus est assensu parentum*, F. N. 24, 3.

ኑባሬ፡ subst. *conjunctio, consociatio, unitio*, Lit. 171, 3; M. M. f. 15; በኑባሬ፡ *conjunctim*, Cant. Patr.

ተኀባሪ፡ n. ag. *se adjungens* alicui, *consociatus:* ተኀባሪ፡ ውስተ፡ ግዕዙ፡ ለቅዱስ፡ *qui in moribus suis sancto se applicat*, Gad. Kar.

ማኅበርት፡ subst. *junctura, commissura*, συμβολή Ex. 36, 25. 28; hebr. Ex. 28, 27 C; muri, structurae ἁρμογή Herm. p. 85; መኑ፡ ይበውእ፡ ውስተ፡ ማኅበርተ፡ እንግድዓሁ፡ (πτύξις θώρακος) Job 41, 4.

ማኅበር፡ subst. m. et fem. 1) *congregatio, conventus, coetus, concio.* a) Usurpatur de *quavis multitudine* (congregata).

ማኅበሮሙ፡ πάντες Sap. 17, 17; ማኅበሮሙ፡ ለኃጥኣን፡ Sir. 16, 6. 21, 9; Ps. 25, 5. 85, 13; Hen. 69, 28; ማኅበረ፡ ወራዙት፡ Jer. 6, 11; ማኅበር፡ ዐቢይ፡ Jer. 51, 15; ማኅበሮሙ፡ ለነቢያት፡ 1 Reg. 19, 20; ማኅበረ፡ ያዕቆብ፡ συναγωγαὶ Ἰακὼβ Sir. 24, 23; etiam de *agmine*, *turba*, *cohorte* militum; σπεῖρα Matth. 27, 27; ሰራዊተ፡ ገብርኤል፡ በበማኅበሮሙ፡ Lit. Jac. b) de *conventu* vel *consessu* consultantium, συνέδριον, τὸ κοινόν Prov. 15, 22. 23. 27, 22; etiam de *conciliis* vel *conciliabulis* patrum ecclesiae christianae, ut: ማኅበረ፡ ከልቄዶን፡ ኤብዳን፡ Sx. Hed. 30 Enc.; Sx. Jac. 1; al. c) de *concione* populi Ex. 12, 3. 35, 1; Jud. 20, 1. 2; ማኅበረ፡ ሕዝብ፡ Jer. 33, 17; Sir. 41, 18; 1 Par. 13, 2; in specie de *congregatione*, quae sacrorum causa convenit, Israelitica Joel 2, 16; Sir. 24, 2. 50, 13, et Christiana Jac. 2, 2; Lit. 163, 2. 3; Genz. f. 92. d) de *ecclesia, universitate fidelium* et Judaica et Christiana, Sir. 39, 10. 44, 15; Ps. 73, 2; Hen. 62, 8; Hebr. 12, 23; 2 Thess. 2, 1; ማኅበረ፡ ፫ አስማት፡ *ecclesia Trinitatis*, Org. e) in specie de *conventu religiosorum, coenobitarum* Reg. Pach.; Phlx. (vid. ብሕትውና፡); ሥርዐተ፡ ማኅበር፡ *regula conventus* Sx. Masc. 24 Enc. 2) *socii, collegae, sodales*, eidem sectae, factioni, muneri, negotio addicti: αἵρεσις Act. 26, 5 rom.; ማኅበሩ፡ ለድዮግልጥያኖስ፡ *sodales Diocletiani* (in persequendis Christianis) Sx. Haml. 1 Enc.; etiam Pl.: ማኅበራን፡ *socii, collegae* usitatur: ደቃን፡ ወአቤሮን፡ ወማኅበራኒሆሙ፡ F. M. 3, 3 (at 3, 5 አብያጺሆሙ፡); Sx. Teq. 15; sacerdos, qui in balneum ire vult, ይሑር፡ ምስለ፡ ማኅበራኒሁ፡ F. M. 32, 3.

ማኅበራዊ፡ adj. rel. *conventualis*, de monachis in conventu viventibus: አኀው፡ ማኅበራውያን፡, መነኮሳት፡ ማኅበራውያን፡ (opp. *eremitis*) Reg. Pach.

አማኅበረ፡ quadrl. II, denomin. 1) *concionem instituere, ad concilium convenire*: M. M. f. 48; ዘአፍጠንክሙ፡ ለተጋብኦ፡ ወለአማኅብሮ፡ *qui cito ad concilium convenistis*, Sx. Hed. 10 Enc. 2) *consociare* alqm cum aliis: ኢያማኅበረታ፡ (ለማርያም፡) አላ፡ ረሰየታ፡ ለባሕቲታ፡ Lud. e Mss. Colb.

ኅብስት፡ *panis* vid. sub ኀበዘ፡

ኅበበ፡ rad. inus.; vicina sunt (praeter خَابَ, جَبَّ vid. sub ግብ፡) وَقْبَ (יֶקֶב *cupa torcularis, torcular*; وَقْبٌ *scrobs, puteus* in petra) et قَابَ *fodit, effodit*.

ማኅበብት፡ vel ማኅብብት፡ (et ማኅብብ፡ M. M. f. 61), subst., *lacus torcularis, torcular*: ከመ፡ ወይን፡ ማኅበብቲከ፡ αἱ ληνοί Prov. 3, 10; in titulis *psalmorum* 8. 80. 83 በእንተ፡ ማኅበብት፡ (v. ማኅብብት፡) ὑπὲρ τῶν ληνῶν (עַל־הַגִּתִּית); in Ps. 8 var. መክብብት፡ q. v. — *Voc. Ae.*: ምክያድ፡ ዘ፡ የወይን፡ ዐውድማ፡ ማኅብብ፡ ውእቱ ።

ኅምበ፡ subst. *fovea* in qua aqua restagnat, *palus*: ዐዘቅተ፡ ናጥራን፡ ዘውእቱ፡ ኅምበ፡ (paulo antea: ዐዘቅተ፡ ናጥራን፡ ዘዐምዐም፡) *fons nitri in illa palude* Sx. Teq. 13. (Caeterum junctura sonorum ምበ፡ amharicae magis quam aethiopicae linguae propria est).

ኅበበ፡ *amare* vid. sub ሐበበ፡

ኅበበ፡ *diffamare* vid. sub ሀበበ፡

ኅበነ፡ rad., quae convenit cum arab. خَبَنَ (et كَبَنَ) *complicata parte vestem consuit*, ut brevior fieret; IV. *occultavit in sinu* vestium; at in dialecto Tigrensi hoc verbum *fimbriata et ornata veste usus est* significare asserit Ludolfus.

ኅባኔ፡ et ኅበኔ፡, subst. (gramm. § 120, a, β) 1) *limbus, ora* vestis (*fimbria*, Lud.): ኅበኔ፡ መልበሱ፡ ἡ ὤα τοῦ ἐνδύματος Ps. 132, 2; ኅባኔ፡ (v. ሐብለ፡) ዐፈረ፡ ውስተ፡ ክሣድየ፡ Job 30, 18 (var.); ይኩን፡ መልበሱ፡ ለካህን፡ ርሒበ፡ ዘእንበለ፡ ኅበኔ፡ Syn. f. 293; ጽሕሙ፡ ከነ፡ ነዊኀ፡ ወይበጽሕ፡ እስከ፡ ኅባኔሁ፡ Sx. Genb. 13. 2) Voc. Aeth. vocem ፊቃር፡ voce ኅባኔ፡ explanant; vid. ፊቃር፡ In lingua amharica እበኔ፡ *fasciam capiti circumvolutam* significat (vid. Isenb. lex. amh. p. 124) et Ludolfus in lex. aeth. c. 281 asserit, ኅባኔ፡ esse *cucullum* monachorum.

ኅብአ፡ I, 1 [חָבָא, חָבָה, خَبَأَ, خَبَعَ *abscondit, occultavit*; vic. חָפָה خَفِيَ سَطَّ; vid. etiam ከበተ፡] Subj. ይኅባእ፡, κρύπτειν 1) *abscondere, occultare, abdere*, c. Acc. Jos. 6, 25; Ex. 2, 3; Hebr. 11, 23; Kuf. 47; የኅብኡ፡ ሎሙ፡ መሥገርተ፡ Ps. 63, 5. 9, 16; c. Acc. et ውስተ፡ loci Matth. 25, 25; Gen. 35, 4; Jer. 13, 4. 5; ኅብአሙ፡ ኀሡረ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Job 40, 8; ኅብአ፡ እዴሁ፡ ሀካይ፡ ውስተ፡ ሕፅኑ፡ Prov. 26, 15; 1 Cor. 14, 25; abscondere libros (apocryphos) 4 Esr. 14, 29; μετατιθέναι እግዚ"፡ ኅብአ፡ ለሄኖክ፡ Sir. 44, 16. Christus ኅብአ፡ ለመለኮቱ፡ *occultavit divinam suam naturam*, Deg. — *Praecludere* alicui alqd: ኅብእዎ፡ ለልበሙ፡ እምሠናይ፡ Job 17, 4. 2) *celare*: ኅባእ፡ ነገረከ፡ Sir. 1, 24; ይኄይስ፡ አብድ፡ ዘየኅብእ፡ አበዲሁ፡ እምጠቢብ፡ ዘይከብት፡ ጥበቢሁ፡ Sir. 20, 31; Jes. 32, 2; 4 Esr. 14, 5; c. c. Acc. rei et እምነ፡ prs.: ኢትኅብኢ፡ እምኔየ፡ ቃለ፡ 2 Reg. 14, 18; Gen. 18, 17; 1 Reg. 3, 17; c. dupl. Acc.; መኑ፡ ዘየኅብአከ፡ ምክረ፡ Job 42, 3; Gen. 31, 20; Act. 20, 27; c. Acc. et ለ፡ pers.: Kuf. p. 105 (modo lectio ኅብአ፡ sana, nec ኀብአ፡ legendum sit). 3) intr. *latere* c. Acc. prs., Asc. Jes. 11, 16. 26. — *Voc. Ae.*: ኅብአ፡ ሰወረ፡ ብ፡ ሸሸገ፤ ከበተ፡ ብ፡ ደፈነ፡; *aliud*: ኅብአ፡ ዘ፡ ደፈነ፤ ከበተ፡ ዘ፡ ሸሸገ ።

ተኅብአ፡ III, 1 refl. et pass. 1) *occultari, abscondi, se abscondere, occultare* (se subtrahere): ተኅብኡ፡ ውስተ፡ ግበበ፡ ምድር፡ Jes. 2, 10. 32, 2; ተኀቢኦሙ፡ ታሕተ፡ ዖም፡ Kuf. 34; Jer. 4, 29. 43, 19; Gen. 3, 8; 1 Reg. 20, 24; Jos. 10, 16; Matth. 5, 14; Job 29, 8. 30, 7; Ps. 9, 31; 4 Esr. 8, 64 (ubi ተኅብአት፡ legendum est); c. c. እምነ፡ pers., ut: እትኀባእ፡ እምገጽከ፡ Job 13, 20; Sir. 17, 15; ተኅብአት፡ እምዐይኑ፡ Sx. Ter 21 Enc.; et c. Acc. prs.: አልበ፡ ብሔር፡ ኀበ፡ ይትኅብእዎ፡ ገበርተ፡ ዐመፃ፡ Job 34, 22; ይትኅብአከ፡ ἀπὸ προσώπου σου κρυβήσεται Sir. 6, 12. 12, 8; Ps. 54, 13. 55, 6; Joh. 8, 59. 12, 36. 2) *occultum esse, latere*, ተኅብአት፡ እምአዕዋፈ፡ ሰማይ፡ Job 28, 21; አልቦ፡ ምንትኒ፡ ዘይትኅባእ፡ እምኔሁ፡ 34, 21; ተኅብአት፡ ፍኖትየ፡ እምእግዚ"፡ Jes. 40, 27.

ኅቡእ፡ part. *occultus, absconditus, secretus, clandestinus, arcanus*: መዛግብት፡ ኅቡእ፡ ወክቡት፡ Jes. 45, 3; መሳክው፡ ኅቡእ፡ Hez. 40, 16; በእድ፡ ኅብእት፡ Ex. 17, 16; በዐውሎ፡ ኅቡእ፡ Ps. 80, 7; ኅቡእ፡ ፍቅር፡ Prov. 27, 5; ምግባረ፡ ኀፍረት፡ ዘኅቡእ፡ 2 Cor. 4, 2; Marc. 4, 22; ኅቡእ፡ እምእጓለ፡ እመሕያው፡ Sir. 11, 4; Christus ተወልደ፡ እምኅቡእ፡ ውስተ፡ ክሡት፡ Deg. Creberrime: በኅቡእ፡ *occulte, in occulto*,

clam, ut Matth. 6, 4; Joh. 19, 38; Ps. 138, 14; Jer. 13, 17. 44, 17. 47, 15; Kuf. 33; Clem. f. 27. *Res absconditae, arcana, mysteria:* ዘኅቡእ፡ Dan. 2, 22. 4, 6; Matth. 13, 35; 1 Cor. 13, 2; ዘበኅቡእ፡ Jes. 29, 10; Matth. 6, 18, vel Pl. fem. ኅቡኣት፡ Ps. 43, 23; Jer. 29, 11; Sir. 1, 30. 6, 9. 14, 21; 1 Cor. 4, 5; Hen. 16, 3. 71, 3. 4 al.; ትምህርተ፡ኅቡኣት፡ *doctrina mysteriorum*, Kid. f. 13.

ኅብአት፡ n. act. *occultatio:* ከመ፡ኢይትከሀሎ፡ኅብአተ፡አበሳ፡ Sap. 10, 8; ሰአሎ፡ኅብአተ፡ነገር፡ *rogavit eum, ut rem celaret* Jsp. p. 320.

ኅባኢ፡ n. ag. *occultans*, ut: (መንጦላዕት፡)ኅባኢተ፡መለኮት፡ Lit. Greg.

ኅቡኣዊ፡ adj. rel. (a ኅቡእ፡) *clandestinus, arcanus:* ኀሊናት፡ኅቡኣዊት፡ (opp. ግሁድ፡) Phlx. 122.

ምኅባእ፡ subst., Pl. ምኅባኣት፡ *locus absconditus, latibulum, latebra, receptaculum* Luc. 11, 33; Ps. 26, 9; Jes. 4, 6 (var.); 2 Reg. 22, 12; Hen. 100, 4. In loco 4 Reg. 15, 5 pro ቤተ፡አፍሶት፡ vrs. nov. ቤተ፡ምኅባእ፡ exhibet.

I. **ኅበዘ፡** I, 1 [ar. خَبَزَ *paravit panem* (خُبْزٌ *panis*); vis verbi prima non in *pinsendo*, sed in *coquendo* fuisse videtur, vid. supra ኅመዘ፡, et hebr. מַחֲבַת] Subj. ይኅብዝ፡, *coquere panem:* ኅበዙ፡ሐሪፆሙ፡ ἔπεψαν τὸ σταῖς Ex. 12, 39; እቶን፡ዘአንደዱ፡ለኀቢዝ፡ኅብስት፡ εἰς πέψιν Hos. 7, 4; ኅባውዝ፡እለ፡የኀብዙ፡ Jer. 44, 21 (var.); ረሰየ፡ (*constituit*) ሄሮድስ፡ሰብአ፡ብዙኃን፡ለኀቢዝ፡ኅብስት፡ወአዘዞሙ፡ከመ፡ይኅብዙ፡ወትረ፡ Jsp. p. 329; እመቦ፡ሥርናይ፡ (*si quis frumentum habebat*) ይፈርሀ፡ይሕርዮ፡አው፡ይኅብዝ፡ p. 367. — *Voc. Ae.:* ኀበዘ፡ዘ፡ጋገረ፡

ተኀብዘ፡ III, 1 *coqui*, de pane: ኅብስት፡ዘተኀብዘት፡በዕለቱ፡ *panis* (recens) *eodem die coctus*, F. M. 26, 1.

ኅቡዝ፡ part. *coctus*, de pane, Lud. sine auct.

ኅብስት፡ subst. (fem. part., pro ኅብዝት፡, gramm. § 57), plerumque m., Pl. ኅባውዝ፡, 1) *panis* (nomen generale) et *panes*, Jos. 9, 3. 10 (ኅ"፡ይቡስ፡, ሥሕቡብ፡, ንቁዝ፡, ምዉቅ፡); Koh. 9, 7. 11, 1; ሰአሉ፡ኅብስተ፡ Thren. 4, 4; ኅብስት፡ሐዲስ፡ Lev. 23, 14; ኅብስተ፡ስገም፡ Jud. 7, 13; ἄρτοι Gen. 21, 14. 24, 33; Jes. 44, 15. 19; ኅብስተ፡ስንዳሴ፡ Judith 10, 5; ኅብስት፡ርኩስ፡ Mal. 1, 7; ትገብሮ፡ለከ፡ኅብስተ፡ Hez. 4, 9; ቅዱስ፡ኅብስት፡ 1 Reg. 21, 4; ኅብስት፡ናእት፡ Ex. 29, 2; ኅብስተ፡ቍርባን፡ 1 Reg. 21, 6; 1 Par. 9, 32; ኅብስተ፡ምሥያም፡ 1 Par. 23, 29; ኅብስተ፡በረከት፡ *panis benedictionis* seu *eucharisticus*, Syn. (cfr. 1 Cor. 10, 16); ኅብስት፡ዘተርፈ፡እምትማልም፡ F. M. 26, 1; ሀለዎ፡ንስሓ፡፫ዓመት፡በኅብስት፡ወማይ፡ Clem. f. 226; ሙብልዑ፡ለንሱሕ፡አልቦ፡ዘእንበለ፡ኅብስት፡ወማይ፡ወጼው፡ f. 237. 2) *placenta panis*, Pl. ኅባውዝ፡, ut: ኅብስተ፡ናእት፡አሐቲ፡ Lev. 8, 26; Ex. 29, 23; Jer. 44, 21; ፲ኅብስት፡ Ex. 29, 2; ፪፻ኅ"፡ 2 Reg. 16, 1; ኅባውዘ፡ቍርባን፡ Matth. 12, 4; Kuf. p. 66. 153 (ubi ኅባውዝ፡ pro cibo et hominum et brutorum usurpatum est). — *Voc. Ae.:* ኅብስት፡ብ፡እንጀራ፡

ኅባዚ፡ n. ag., Pl. ኀበዝት፡ et ኀባዝያን፡, fem. ኀባዝያት፡, *pistor* Gen. 40, 1. 41, 10; Kuf. 39; 1 Reg. 8, 13; Gad. T. Haim.; F. N. 23.

ማኅበዝ፡ subst. *furnus, clibanus*, Sx. Genb. 20 Enc. (vid. locum sub ምኅማዝ፡); ጢስ፡ማኅበዝ፡ Lud. e Mss. Colb.

ምኅባዝ፡ subst. *pistrina:* (monachorum) በዘይትቀነይ፡ምድረ፡ወየሐርስ፡ወቦ፡ዘገነት፡ወቦ፡ዘዐጸደ፡ሐምል፡ወቦ፡ዘይጸርብ፡ወቦ፡ዘምኅባዝ፡ወቦ፡ዘይገልፍ፡ Reg. Pach.; አልቦ፡ዘይትናገር፡ውስተ፡ (*nihil loquatur in*) ምኅባዝ፡እንዘ፡ይገብሩ፡ኅብስተ፡ ib.

II. **ኅበዘ፡** (vel ሐበዘ፡) inus., fortasse i. q. ܚܒܨ *compressit, expressit.*

ኅንባዝ፡ subst., m., *tormenti* vel *equulei* genus, *instrumentum quo corpus torquetur:* አዘዘ፡ከመ፡ያዕርግዎሙ፡መልዕልተ፡ኅንባዝ፡እስከ፡ይውሕዝ፡ደሞሙ፡ዲበ፡ምድር፡ Sx. Mij. 18; አዘዘ፡ያዕርግዎ፡መልዕልተ፡ሕንባዝ፡ወየዐጽርዎ፡ሥጋሁ፡እስከ፡ውሕዘ፡ደሙ፡ከመ፡ማይ፡ Sx. Genb. 19; አዘዘ፡ይስቅልዎ፡ዲበ፡ኅንባዝ፡ወየዐጽርዎ፡በመንኰራኵረ፡እሳት፡ዘነጺን፡ Sx. Sen. 4; angelus ሰበሮ፡ለኅንባዝ፡ Sx. Sen. 5.

ኅበይ፡ subst., nomen vasis cujusdam: *amphora* vel aliud hujus generis [coll. ܚܨܒܐ *amphora; lagena, diota*, خَابِيَة *seria*, خِبَاء *vas olei*] legitur in Chron. Ax. in catalogo vasorum ecclesiae metropolitanae Axumiticae: ርእሰ፡ሕበይ፡፴፪ወ፳፪፲፰ (sic) ወመሥረበ፡ማይሂ፡፺ወ፩.

ኅተመ፡ I, 1 [id. q. חָתַם, ܚܬܡ, خَتَمَ; amh. አተመ፡; de prima potestate hujus verbi vid. Ges. thes. p. 537; vic. videtur ዐተበ፡ q. v.] Subj. ይኅትም፡, Imprt. ኅትም፡ (at 4 Reg. 22, 4 in cod. S ኅተም፡) 1) *claudere, obserare, sub claustro custodire, clausum tenere*, ut: os amphorae membrana obligata claudere Gad. T. Haim.; እመ፡ኅተምከ፡ወርቀከ፡ Sir. 28, 24; Lev. 22, 23; Apoc. 10, 4; Jes. 8, 16. 2) *sigillo claudere, signare, obsignare*, libellum, epistolam, crumenam, al.: abs.: 2 Esr. 19, 38. 20, 1; Esth. 3, 10; c. Acc. ኅተምክዋ፡(ለመጽሐፍ፡) Jer. 39, 10; 3 Reg. 21, 8; Tob. 7, 13; Dan. 12, 4; Apoc. 22, 10; ኅተማ፡(ለእብን፡)በሕልቀቱ፡ Dan. 6, 17; Matth. 27, 26; ኅተምከኑ፡ውስተ፡ቍናማቲከ፡ጌጋይየ፡ Job 14, 17; የኅትም፡ገጸ፡ከዋክብት፡ 9, 7; Rom. 15, 28; c. ለ፡, ut: ኅትም፡ለዝ፡ራእይ፡ Dan. 8, 26; c. ላዕለ፡, ut: ሠናይ፡ኅቲም፡ላዕለ፡ብእሲት፡እኪት፡ Sir. 42, 6. Deinde etiam *signare* in genere, ut: ኢትኅትሙ፡አባለክሙ፡በመርፍእ፡ *ne subula signetis* (scarificando) *membra vestra*, F. N. 45. Hinc a) *chrismate, unctione* (in signum crucis inungendo) *obsignare* vel *consecrare* hominem, vasa, al. (hoc sensu crebro ዐተበ፡): sacerdos የኅትም፡አንፈ፡ወፍጽመ፤ልበ፡ወእገሪ፡ (sc. baptizati) Kid. f. 26; እመቦ፡ቀሲስ፡ዘኀተማ፡(ለብእሲት፡) በቅብእ፡ቅዱስ፡በዕለተ፡ሞታ፡ F. M. 5, 12; ኅተመ፡ vasa ecclesiae በማኅተመ፡እግዚ"፡ዘውእቱ፡ቅብአ፡ሜሮን፡ቅዱስ፡ 28, 1. b) (sigillo impresso) *confirmare, sancire, approbare*, aliquem Joh. 6, 27; verba, ut: አኅትም፡በጽድቅ፡ቃላትየ፡ κατασφραγιῶ τοὺς ἐμαυτοῦ λόγους (testimoniis allatis) εἰς ἀλήθειαν Cyr. ad Reg. f. 28. 3) *imprimere, typis exscribere* libros, N. T. rom. 4) *concludere, finire, complere*, in spec. sacra, res divinas rite perpetratas: ኢይፃኡ፡እምቤተ፡ክርስቲያን፡ዘእንበለ፡ይኅትም፡ካህን፡ Clem. f. 175; ይኅትሙ፡ጸሎቶሙ፡በጸሎተ፡እግዝእትነ፡ማርያም፡ F. N. 14.

አኅተመ፡ II, 1 1) *sub claustro custodiendum curare* Lev. 22, 23 FH. 2) *libros imprimendos curare*, Lud. sine auct.

ተኀተመ፡ III, 1 refl. et pass. 1) *claudi, coire,* de hiatu: **ተሠጥቀት፡ ምድር፡ በአምሳለ፡ ኆኅት፡ ወመሠጠ፡ ለውእቱ፡ ሥጋ፡** (cadaver Adami) **ወተኀተመት፡ ወገብአት፡ ከመ፡ ቀዳሚ፡** Clem. f. 28; M. M. f. 297. 2) *sub signo et claustro poni, operiri* (*abscondi,* Lud.) 4 Esr. 8, 63. 10, 36; **መስቀለ፡ ክርስቶስ፡ (ረከበት፡ እሌኒ፡) እምኀበ፡ ተኀተመ፡** Sx. Masc. 28 Enc.; Org. 5. 3) *sigillo claudi, signari, obsignari,* Deut. 32, 34; **ይትኀተሙ፡ ውስተ፡ ፍጽሞሙ፡** Apoc. 7, 3 seq.; 4 Esr. 4, 13. 22; **ይትኀተሙ፡ አግብርት፡ በመላኪሆሙ፡** *servi ab heris signo notantur* F. N. 51; *chrismate obsignari* vel *consecrari,* ut: **ምሥዋዕ፡ ዘተኀተመ፡ በሜሮን፡** F. M. 19, 1; **ተኀትመ፡ በቅብአ፡ ክህነት፡** Sx. Teq. 19 Enc. 4) *imprimi, typis exscribi,* de libris, N. T. rom. 5) *ad finem perduci, compleri:* **ከመ፡ ትትኀተም፡ ኀጋይ፡** Dan. 9, 24 (nisi hunc locum e n. 3 interpretari malueris).

ኅቱም፡ part. *clausus, signatus, obsignatus,* Cant. 4, 12; Apoc. 5, 1; Hen. 90, 20; **መጽሐፍ፡ ኅቱም፡** Jes. 29, 11; Jer. 39, 11; **መጽሐፍ፡ እንተ፡ ኢኮነት፡ ኅትምት፡** 2 Esr. 16, 5; **እስመ፡ ዕፁው፡ ወኅቱም፡ ነገሩ፡** Dan. 12, 8; *assignatus:* **ሶበ፡ በጽሐ፡ ጊዜሁ፡ ከመ፡ ያውፊ፡ ዕዳ፡ ዘኅቱም፡ ላዕለ፡ ዘመደ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡** (i. e. ut moriatur) Sx. Mag. 17.

ኅትመት፡ n. act. *obsignatio* Sx. Jac. 7.

ኀታሚ፡ n. ag. *signator, obsignator, sigillifer,* Lud. sine auct.

ማኅተም፡ subst., plerumque m., Pl. **መኃትምት፡** (**መኃትም፡**) et **ማኅተማት፡** 1) *claustrum:* **እንዘ፡ ኢያርኑ፡ ማኅተመ፡ ድንግልና፡** Lit.; **ይወድዮሙ፡ (ለኃጥኣን፡) ውስተ፡ ማኅተመ፡ ረሲዓን፡** (i. e. in infernum) Ssal. Req. 2) *sigillum* et (is, quo imprimitur sigillum) *annulus signatorius,* Apoc. 5, 1. 2. 6, 1 seq.; **ዘኀተምኪ፡ በ፯መኃትምት፡** Rel. Bar.; **መጣንቅ፡ በማኅተሞን፡** Tob. 9, 5; Dan. ap. 13, 14; **ዳንኤል፡ ማኅተም፡** 13, 17; **ማኅተመ፡ ጽድቅ፡** 4 Esr. 6, 78; **መኑ፡ ይሠይም፡ ማኅተመ፡ ጥበብ፡ ዲበ፡ ከናፍርየ፡** Sir. 22, 27; δακτύλιος Esth. 8, 8. 10; Tob. 1, 22; **ምጽዋቱ፡ ለሰብእ፡ ከመ፡ ማኅተም፡ ምስሌሁ፡** σφραγίς Sir. 17, 22; Ex. 35, 22; γλύμμα vel ἐκτύπωμα σφραγῖδος **ዐይነ፡ ማኅተም፡** Ex. 28, 11; Sir. 38, 27. 45, 12; **አርአያ፡ ማኅተም፡** Ex. 28, 32; γλύφειν γλύμματα σφραγίδων **ኀሪወ፡ ማኅተም፡** Sir. 38, 27. a) *imago impressa:* **መብርሂያት፡ ወማኅተማት፡** Ex. 28, 26 C (אוּרִים וְתֻמִּים). b) *character, signum,* χάραγμα Apoc. 19, 20 (aliâs **ትእምርት፡**); Org. 1. c) *signaculum* (σφραγίς) i. e. chrisma inunctum, quo confirmantur baptizati: **ማኅተመ፡ እግዚ"፡ ዘውእቱ፡ ቅብአ፡ ሜሮን፡ ቅዱስ፡** F. M. 28, 1; et quodvis aliud *signaculum,* quo aliquis obsignatus est, ut: **ኢያፍርሆኒ፡ ቀታልያኒሃ፡ ለነፍስ፤ እስመ፡ ማኅተምየ፡ ደምከ፡ ቅዱስ፤** Sx. Mag. 27 Enc. 3) *opus typis expressum,* ut: **ንሕነ፡ ገበርነ፡ ዘንተ፡ ማኅተመ፡ ውኅትምነ፡ መጻሕፍት፡** N. T. rom. f. 76. 157.

ኀቱር፡ nomen mensis ⲁⲑⲱⲣ, (vid. **ኀዳር፡**) Abush. 8, etiam **አቱር፡** q. v.

ኀተወ፡ I, 1 [comparanda videntur נָקַד, ܩܡܰܛ vel ܩܡܰܛ, وَقَدَ *arsit accensus* ignis] *accendi, accensum ardere* et *lucere,* de lucerna Ps. 17, 10; **ተኀቱ፡ መድኀኒት፡ ከመ፡ ማኅቶት፡** ὡς λαμπὰς καυθήσεται Jes. 62, 1; **ቅድሜሁ፡ የኀትዉ፡ ሰብዑ፡ መኃትው፡** Apoc. 4, 5 Platt; **ዕንቍ፡ ዘየኀቱ፡** (v. **ያኀቱ፡**) ἄνθραξ Gen. 2, 12 (aliter Ex. 28, 18); Jes. 54, 11; **ርእየት፡ ገጽከ፡ አምሳለ፡ መብረቅ፡ ኀተወ፡** Sx. Nah. 13 Enc. — *Voc. Ae.:* **ኀተወ፡ ዘ፡ አብርሀ፡** (v. **አበሩ፡**).

አኅተወ፡ II, 1 1) *accendere* lucernam Matth. 5, 15; Luc. 15, 8; Lev. 24, 2. 3; **መኃትወ፡ ያኀትዉ፡** Ep. Jer. 18; **አነ፡ አኀቱ፡ ማኅቶተ፡ ጥበብ፡ ውስተ፡ ልብከ፡** 4 Esr. 14, 28. 2) *lumen emittere, collustrare, lucere:* **መናረት፡ እንተ፡ ታኀቱ፡** λυχνία ἣ φωτίζει Ex. 38, 13; Joh. 5, 35; **ዕንቍ፡ ዘያኀቱ፡** (var. pro **ዘየኀቱ፡**) Gen. 2, 12; Jes. 54, 11.

ኅትው፡ part. 1) *accensus:* **ይኩን፡ ኅትወ፡ መኃትዊክሙ፡** Luc. 12, 35; Genz. f. 72; Mavâs. n. 69. 2) *fulgens, lucens,* Abba Petros, Sx. Masc. 15 Enc.; **አዕናቍ፡ ኅትዋን፡** Enc. Sen. 26.

ማኅቶት፡ subst., etiam **ማኅትው፡** et **ማኀተው፡** (Deg.; Lud.), fem. et m., Pl. **መኃትው፡**, Pl. Plur. **መኃትዋት፡** (Sx. Teq. 5. 20.) 1) *lucerna, lampas,* λύχνος Ex. 30, 8; Matth. 5, 15. 6, 22; Luc. 11, 36; Job 18, 6. 29, 3; **ብርሃነ፡ ማኅቶት፡** φῶς λύχνου Jer. 25, 10; Ep. Jer. 18; Prov. 6, 23. 29, 36; Ps. 118, 105; λαμπάς Dan. 5, 5; Matth. 25, 1 seq.; **ወማኅቶት፡ ውስተ፡ እደዊሆሙ፡** Kuf. 23; 4 Esr. 10, 2; **ማኅቶተ፡ ጥበብ፡** 14, 28. 2) in specie: *lychnuchus, candelabrum:* **መኃትወ፡ ብሩር፡** Judith 10, 2; Apoc. 1, 12. 13. 11, 4; quamquam ubi diligentius verba eligunt, candelabrum **ተቅዋመ፡ ማኅቶት፡**, ejus λύχνους autem et λαμπάδια **ማኅቶት፡** vocant, ut Ex. 25, 31. 37. 38, 16; Sir. 26, 17; Zach. 4, 2. 3) *fax, taeda* (λαμπάς): **መኃትወ፡ ጽጕ፡** Joh. 18, 3; Jud. 15, 4; Job 41, 10; Dan. 10, 6. 4) Ubi de festis ecclesiae Christianae agitur, **መኃትው፡** (etiam **ማኅትው፡** Deg.) est *vigilia:* **ሰንበት፡ መኃትወ፡ ፋሲካ፡** *vigilia Paschatis* Did. 30; Lud. comm. in hist. Ae. p. 303 (illa enim nocte λαμπάδες ἦσαν πυρὸς πάντα φωτίζουσαι τόπον, ὡς λαμπρᾶς ἡμέρας τηλαυγεστέραν τὴν μυστικὴν διανυκτέρευσιν ἀποτελεῖσθαι Euseb. Vit. Const. IV, 22; inde) de omnibus aliis vigiliis dierum festorum Deg., Mavâs. (creberrime). Praeterea **በዓለ፡ ስምዖን፡** *festum Symeonis* (seu purificationis Mariae) etiam **በዓለ፡ ማኅቶት፡** *festum candelarum* sive *luminum* (Lichtmeß) vocatur II Const. Ap. 4. — *Voc. Ae.:* **ማኅቶት፡ ዘ፡ መብርሃት፡**; *aliud:* **ማኅቶት፡ ዘ፡ ፋና፡ መብርሃት፡**

ኀነቀ፡ I, 1 [amh. **አነቀ፡**; خَنَقَ, ܚܢܰܩ, חָנַק; vicinum est **ዐነቀ፡**] Subj. **ይኅንቅ፡** 1) *angere, suffocare, fauces comprimere:* **ኀነቀኒ፡ ከፊ፡ መልበስየ፡** Job 30, 18; **የኀንቀኒ፡** 7, 19; **ኀነቀ፡ መንፈስ፡ እኩይ፡** 1 Reg. 16, 14. 15; Matth. 18, 28; **ወሰዶ፡ (ለሰይጣን፡) እንዘ፡ የኀንቆ፡ ክሣዶ፡ ወያረውጾ፡ ጕጕአ፡** Gad. T. Haim.; de anima: nos poenitentes **ንኀንቃ፡ ለነፍስነ፡ ወንልጐማ፡ ከመ፡ ፈረስ፡ ኀያል፡ ወድሩክ፡** Chr. Ta. 31; de plantis (*suffocare* ἀποπνίγειν) Matth. 13, 7; Marc. 4, 19; Phlx. 4. 2) *strangulare, suffocando necare, laqueo interimere,* 1 Reg. 17, 35; Nah. 2, 12 (var. **ዐነቀ፡**); Sx. Teq. 5. 18.

ተኀንቀ፡ III, 1 refl. et pass.: *suffocari, strangulari, laqueo interimi* vel *interimere se ipsum:* **ተኀንቀ፡ ወሞተ፡** Matth. 27, 5; 2 Reg. 17, 23; Did. 4; **እስከ፡ ትፈቱ፡ ትትኀነቅ፡** Tob. 3, 10; **እንዘ፡ ይትኀነቁ፡ እምታትኪ፡** 3, 8; **ተሰጥሙ፡ ውስተ፡ ማይ፡ ወተኀንቁ፡ ወሞቱ፡** Clem. f. 24; **ፈቀደ፡ ይትኀነቅ፡ በእዴሁ፡** Gad. T. Haim.

ኅኑቅ፡ part. *strangulatus, suffocatus,* Sx. Teq. 5 Enc.; **ምቱረ፡ ልሳን፡ በመጥበሕት፡ ወኅኑቀ፡ ጕርዔ፡ በእድ፡**

Enc. Teq. 18; ኅኑቅ፡ τὸ πνικτὸν Const. Ap. 51; F. N. 23; ዘርኢ፡ትሩፋቲሆሙ፡ኅኑቅ፡በምክዝ፡ዓለም፡ Phlx. 3.

ኅንቀት፡ n. act. *strangulatio, suffocatio* Sx. Haml. 2; M. M. f. 44; translate: ኅንቀት፡ፍትወት፡ Genz. f. 55.

ኅንባዝ፡ vid. sub II ኅበዘ፡

ኅንገረ፡ in Rad. Abb. recensetur et ኣሽኮኮ፡ኣለ፡ explicatur: ኣሽኮኮ፡: est *hyrax abyssinicus* (de quo vid. Bruce Reise V p. 145 seq.; Harris Reise II Anh. S. 50; Ludolf. lex. amh. c. 103; Isenb. lex. amh. p. 122 sub ኣሽቆቆ፡), idem animal, quod Hebraei שָׁפָן, Arabes وَبْر vocant. Verbum ኅንገረ፡ autem (cfr. syr. ܚܢܓ et ܚܢܓܪ, nec non ሐንከሰ፡) *subsultim incedere* significare videtur. Caeterum cum ኣሽኮኮ፡ *hyrace* a multis confundi solet يَرْبُوع *mus jaculus* (*Dipus jaculus*, Linn.), vid. Bruce Reise V p. 128—135.

ኅንጸጸ፡ quadrl. I *decorticare* in specie: grana, zeam *folliculis extrahere* (dentibus) Luc. 22, 31 rom. (sed vid. ሐንፈጸ፡); Org. 5.

ተኅንጸጸ፡ III, 1 pass.: ይትኅነጸጹ፡ከመ፡ዐለስ፡ Sx. Pag. 5.

ኅኖፌ፡ et ኅኖፌ፡ et ሐናፌ፡ n. prgr., sc. חָנֵף, ܚܢܦܐ, ܚܢܦܐ *profanus, ethnicus* (a Syris ad Arabes quoque et Persas propagatum): ኅኖፌ፡ Ἕλληνες i. e. *ethnici*, Chr. ho. 2; Chr. Ta. 4; እምውሉደ፡ሐናፌ፡ኣረማዊያን፡ Sx. Genb. 7; *haereticus* primitivae Ecclesiae, veluti Cerinthus, Arius, Lud. e Ssal. Req.

ኅነፋዊ፡ *ethnicus*: ንጉሥ፡ምስር፡ኅነፋዊ፡ Sx. Teq. 21.

ኅኒፋዊ፡ id. Ssal. Req.

ኅንፈጠ፡ *scalpere unguibus* vid. sub ሐንፈጠ፡

ኅንፈጠ፡ *cudere* vid. sub ኅፈጠ፡

ኅንፈጸ፡ *ventilabro purgare* vid. sub ሐንፈጸ፡

ኆሠ፡(ኀወሠ፡ Lud.) *miscere* [comparanda sunt حَبَش, خَشَب, هَاش, وَحَش IV, قَشَب, al.]. Stirpem I, 1 equidem nusquam inveni, nisi Judith 10, 5, ubi pro ወሐሰወቶ፡ καὶ περιεδίπλωσε varia lectio ወሖሰቶ፡ *commiscuit* i. e. *hinc inde collegit* occurrit (vid. sub ሐሰወ፡).

ተኀውሠ፡ III, 1 (Perfectum mihi nondum occurrit) *commisceri, confundi*: ሶበ፡ይትፌሣሕ፡ኢይትኀወሥ፡ጸልዐ፡ (legas: ጽእለት፡) οὐκ ἐπιμίγνυται ὕβρει Prov. 14, 10; Gad. Ad. f. 119. 125 de progenie Sethi et Caini inter se commixta; ተኀዊሦኑ፡እንጋ፡ወተቶሲሑ፡፩ሆሙ፡ከኑ፡፩ህላዌ፡ ἄρ' οὖν συγκέχυται καὶ μία γεγόνασιν ἄμφω φύσις; Cyr. c. Pall. f. 77.

ኅዉሥ፡ vel ኅውሥ፡ part., *mixtus, commixtus, confusus*: ኅዉሥ፡ኅጺን፡ምስለ፡ልሕኵት፡ ἀναμεμιγμένος Dan. 2, 43 (at 2, 41 ድሙር፡); ከማሁ፡ኅዉሣን፡እሙንቱ፡በዘርእ፡እጓለ፡እመሕያው፡ ibid.; እምጽአ፡ኅዉሠ፡ከርቤ፡ወዓልው፡ Joh. 19, 39; Lit. f. 171, 4.

ኅውሥ፡ subst. *commixtio, confusio*: ዘእንበለ፡ኅውሥ፡ ἀσυγχύτως *citra confusionem*, Cyr. ad Th. f. 20.

ኍሣት፡ n. act., id. q. ኅውሥ፡, ut: (ቃል፡)ኮነ፡ሰብአ፡ዘእንበለ፡ኍሣት፡ φυρμὸν οὐχ ὑπομείνας Cyr. c. Pall. f. 67; ቱስሕት፡ወኍሣት፡ φυρμὸς καὶ κρᾶσις f. 78.

ኆሠ፡ *movere* vid. sub ሖሰ፡

ኅዉር፡ part. *debilis, infirmus, tenuis* [خَوَّار]: ወእኑ፡ኅዉር፡እምሕል፡ለከሙ፡ M. Tom.

ኆኅት፡ subst., m. et fem., Pl. ኆኃት፡ et ኅዋኅው፡ [proprie: *fissura, apertura*, cfr. خَوْخَة *fenestella in muro, foramen in pariete*, etiam חֲוָחִים 1 Sam. 13, 6 et خَقّ *fissura terrae*] *ostium, janua, foris, porta* (quamvis primitus ab ኣንቀጽ፡ ita distinctum esse videatur, ut פֶּתַח a שַׁעַר, tamen multis in locis ኆኅት፡ et ኣንቀጽ፡ promiscue usurpantur): ኆኅት፡ዐጸድ፡ πρόθυρα τῆς αὐλῆς Hez. 8, 7; ኆኅት፡ዴዴ፡ πρόθυρα τῆς πύλης 11, 1; Gen. 19, 6; በኆኅት፡ቤት፡ ἐν τῷ πυλῶνι Gen. 43, 19; saepissime θύρα, θύραι cubiculi, coenaculi Jud. 3, 23; Matth. 6, 6; tentorii Gen. 18, 1. 2. 10; Ex. 39, 8; sepulchri Matth. 27, 60; domus Matth. 24, 33. 25, 10; Joh. 18, 16 20, 19; Marc. 2, 2; Ex. 12, 22; ለኵሉ፡ዘመጽአ፡ርኅው፡ኆኅትየ፡ Job 31, 32. 34; Sir. 21, 23. 6, 36; sed etiam templi, palatii, urbis, (πύλη, πύλαι), ut 2 Reg. 18, 24; 3 Reg. 7, 42; Ps. 23, 7. 106, 16. 147, 2; Sir. 49, 13; Jer. 17, 24; ኆኅት፡አሐቲ፡ Hez. 8, 8; ኅዋኅው፡ 2 Par. 3, 7 (θυρώματα, ኣናቅጽ፡ πυλῶνες); coeli Gen. 28, 17. a) passim ኆኅት፡ non tantum ostium, sed etiam *valvas* vel *januas*, quibus ostium clauditur, significat: 2 Esr. 13, ubi τῇ πύλῃ (ኣንቀጽ፡) attribuuntur θύραι ኆኃት፡; item ኢያቀምኑ፡ኆኅት፡ዘኣናቅጽ፡ 2 Esr. 16, 1; Judith 16, 3; ኆኅት፡ዴዴ፡ ἡ θύρα τοῦ πυλῶνος Act. 12, 13 rom. b) ኅዋኅወ፡ሰማይ፡, ኆኅት፡ሰማይ፡ *portae coeli*, e quibus sidera, venti et alii coelorum exercitus exeunt et in quas intrant, memorantur Hen. 33—36. 72 seq. Sed etiam in Abush. 3 seq. duodecim zodiaci signa (البُرُوج) ኅዋኅወ፡ፈለክ፡ *portae orbis coelestis* vel ኅዋኅው፡, eorumque singula ኆኅት፡ nominari solent. — *Voc. Ae.*: ኣንቀጽ፡ኅዋኅው፡ዴዴ፡ዘ፡ደጅ፡ ።

ኆኅ፡ nomen arboris, sine dubio *prunus* [collatis חוח *dumus, vepres*, خَوْخ et ܚܘܚܐ *prunus Persica*, nec non ኮክ፡ (amh. ኾኽ q. v.] ቄጽል፡ኆኃት፡, (Plur., an Sing. pro ኆኅት፡?) Clem. f. 271; ከመ፡ቄጽል፡ሐኆት፡ (sic) ጠፋእኩ፡ Genz. f. 12.

ኆኄ፡ *litera alphabeti* vid. sub ሀ፡ c. 1.

ኅወጸ፡ rad. inus., ar. حَصَى et حَصَب.

ኆጻ፡ subst. [nescio an rectius scribendum sit ሖጻ፡, quamquam in libris Mss. plerumque ኆጻ፡ reperitur; respondent حَصًى *glarea, calculus*; حَصَب *glarea; lapides*; ܚܨܝܐ et חָצָץ id., de quibus vid. Ges. thes. p. 511] m. (et fem), nom. gener. (coll.) 1) *glarea, arena* (ἄμμος, raro ψῆφος, χοῦς): ከመ፡አሐቲ፡ኅጠት፡ኆጻ፡እምውስተ፡ኵሉ፡ኆጻ፡ Sir. 18, 10; ይኄይስ፡ትጾር፡ኆጻ፡ወጼው፡ 22, 15; መርገ፡ኆጻ፡ውስተ፡አረፍት፡ 22, 17; ዐቀበ፡ኆጻ፡ ἀνάβασις ἀμμώδης 25, 20; Ex. 2, 12; Matth. 7, 26; Jer. 5, 22. 26, 22; Thren. 3, 16; 4 Esr. 2, 27; ዘኆጻ፡ Hen. 60, 15; saepius ኆጻ፡ባሕር፡ Gen. 28, 14; Kuf. 13; Job 6, 3; Jes. 10, 22. 48, 19; Ps. 77, 31 al.; ኆጻ፡ምድር፡ Sir. 44, 21. 2) *locus glareosus, syrtis* Act. 27,

17 rom. 3) nonnumquam *lapillus glareae:* Agathon monachus, quando cum aliis congrediebatur, ከነ፡ ይወዲ፡ ኆጻ፡ ንስቲተ፡ ውስተ፡ አፉሁ፡ (paulo supra ኆጻ፡ እብን፡) Phlx. qu. 69; ib. 30.

ኀወጸ፡ *spectare* vid. sub ሐወጸ፡

ኀዘዘ፡ rad. inus., quam ex arab. كَزَّ *arctavit, angustum reddidit; afflixit morbo* كُزَازٌ (*morbus ex frigore*) illustrare licet.

አኀዘዘ፡ II, 1, ut videtur: *animam intercludere* alicui (suffocare): Deus ዐቀበ፡ ለዮናስ፡ በከርሠ፡ ዐንበሪ፡ ከመ፡ ኢያኀዝዝ፡ ሞገደ፡ ባሕር፡ M. M. f. 145. — *Rad. Abb.:* አኀዘዘ፡ ብ፡ ስርግርግ፡ አደረገ፡ quod d'Abbadie exposuit: fit perdre l'haleine, comme lorsqu'on entre dans l'eau froide.

ኀዘዘ፡ *asperum esse* vid. sub ሐዘዘ፡

ኄለ፡ I, 1 [חַיִל *vis, robur;* aram. ܚܝܠ חֲיֵל *roboravit;* حَوْلٌ *potentia, potestas,* حَيْلٌ *robur, potentia*] *fortem, potentem esse, invalescere, praepollere:* ወኄለ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ወተለውዎሙ፡ ἐνίσχυσε πᾶς ὁ λαὸς τοῦ καταδιῶξαι Jos. 8, 16; ወያወርድ፡ ማየ፡ እስከ፡ ባሕር፡ ወአፍላገ፡ ወኄለ፡ ምድር፡ Zach. 9, 10 (locus difficillimus).

ኀየለ፡ I, 2 1) *fortem, potentem esse* vel *fieri; roborari; valere* et *invalescere;* Hebr. 11, 34; ጽንዑ፡ ወኀይሉ፡ 2 Reg. 10, 12; ውሕጠ፡ ሞት፡ ወኀየለ፡ Jes. 25, 8; auxilium በዘ፡ ይኄይል፡ ድከምየ፡ *quo roboretur imbecillitas mea,* Org.; ወኀየለ፡ ቃሎሙ፡ Luc. 23, 23; ኀየለ፡ ጥቀ፡ ዐበር፡ Kuf. 42; ድምፅ፡ መጥቅዕ፡ ይበልኅ፡ ወይኄይል፡ ጥቀ፡ Ex. 19, 19; c. pron. suff. Dat.: እስከ፡ ኀየሎሙ፡ ደም፡ *donec iis* (i. e. eorum) *sanguis* (i. e. sanguinis profluvium) *vehemens esset* 3 Reg. 18, 28; *gravem esse* Hen. 83, 7 (parall. ጽኑዕ፡). 2) creberrime comparative: *fortiorem, valentiorem, superiorem esse* vel *fieri, praevalere, praepollere,* et in malam partem: *vim inferre* alicui, *opprimere, violare,* c. absolute: ኀየለ፡ ቃለ፡ ንጉሥ፡ ὑπερίσχυεν Dan. 3, 22; vel c. እምነ፡, ut: ኀየለት፡ እምልሂቃት፡ *fortior erat adultis,* Enc. Ter 14; plerumque c. Acc.: ዘይኄይለከ፡ τῷ ἰσχυροτέρῳ σου Sir. 13, 2; Jer. 38, 11; Dan. ap. 1, 39; Luc. 11, 22; እስመ፡ ኀየሎሙ፡ ረኃብ፡ Gen. 47, 20; ኀየሎ፡ ጾሩ፡ Ex. 23, 5; ኢይኄልይዋ፡ Matth. 16, 18; ዘይኄይሉኒ፡ (v. ዘይትኄየለኒ፡) δυνάσται Job 6, 23; Ps. 17, 20; Act. 19, 16; ወሬዛ፡ ዘይኄይላ፡ ለድንግል፡ Clem. f. 246. 3) *vires contendere, robur exserere* Kuf. p. 46.

አኀየለ፡ II, 2 1) *confortare, corroborare, confirmare:* ያኄይለከ፡ እግዚ"፡ Ex. 18, 23; Subj. ያኀይልከ፡ ለገቢረ፡ ጽድቅ፡ Kuf. 22; ናዘዞቶ፡ ወአኀየልዎ፡ በውስተ፡ መከራሁ፡ Phlx. 58; ኀይል፡ ታኄይል፡ δύναμις δυναμώσει Koh. 10, 10. 2) in malam partem: *obfirmare* (pervicacem reddere) animum alicujus Kuf. 48 (aliâs: አጽንዐ፡).

ተኀየለ፡ III, 2 A) refl. 1) *fortem, firmum, valentem se praestare* vel *sibi videri, vires colligere* vel *contendere:* ጽንዑ፡ ወተኀየሉ፡ ἀνδρίζεσθε 2 Par. 32, 7; ተኀየለ፡ ወነበረ፡ ἐνισχύσας ἐκάθισε Gen. 48, 2, vel seq. Subj.: ተኀየሉ፡ ትባኡ፡ ἀγωνίζεσθε εἰςελθεῖν Luc. 13, 24; ተኀየሉ፡ በመዝራዕቶሙ፡ ἐγαυρίασαν ἐν βραχίονι Judith 9, 7; Ps. 51, 7; እለ፡ ይትኄየሉ፡ ἐξάρχοντες κατ' ἰσχὺν Ex. 32, 18. 2) comparative: *fortiorem, superiorem se praestare, praevalere, praepollere, dominari,* ከመ፡ የአዝዝ፡ ወይትኄየል፡ ዲበ፡ ምድር፡ Hen. 52, 4; c. Acc. ተኀየልኩ፡ ውእተ፡ ሀገረ፡ Rel. Bar.; እለ፡ ተኀየልዎ፡ τυραννοῦντες αὐτοῦ Sap. 10, 14; 2 Par. 21, 17; Job 6, 23; ለጥበብ፡ ኢይትኄየላ፡ እከይ፡ Sap. 7, 30; መኑ፡ ይክል፡ ምስሌሁ፡ ተኀይሎ፡ τίς ἐστι κατ' αὐτὸν δυνάστης Job 36, 22. 3) *vim adhibere, vi adigere, vi arripere, vim inferre, vi opprimere, sub potestatem redigere,* ኢይትኀየሉ፡ ዐሪገ፡ μὴ βιαζέσθωσαν ἀναβῆναι Ex. 19, 24; ተኀይሎሙ፡ διαβιασάμενοι Num. 14, 44; Deut. 1, 43; c. Acc. rei, cui obluctantur: ኢትትኀየል፡ ውሒዘ፡ ፈለግ፡ Sir. 4, 26; c. Acc. prs. et Subj. verbi: ይትኄየልዎሙ፡ ያውጽኡ፡ አዕፅምቲሆሙ፡ Am. 6, 10; c. Acc. rei, quae arripitur: ይትኄየል፡ ለርእሱ፡ ሀጕለ፡ ἐκβιάζεται τὴν ἀπώλειαν ἑαυτοῦ Prov. 16, 26; ተኀየሉ፡ ንዋየ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Clem. f. 127. 128; c. Acc. prs., quae opprimitur: καταδυναστεύειν Jer. 27, 33; ἐκθαμβεῖν Sir. 30, 9; τυραννεῖν Sap. 10, 14; κατακυριεύειν 1 Petr. 5, 3 Platt; Ps. 37, 12 (ἐκβιάζεσθαι); c. ላዕለ፡ pers. Sap. 17, 2; *violare* virginem Deut. 22, 25. Hinc በተኀይሎ፡ *vi:* እከ፡ በተኀይሎ፡ ዘያከይድዎ፡ ለመለንስ፡ Jes. 28, 27. B) pass. 1) *confirmari, corroborari* Asc. Jes. 8, 8. 2) *superari, expugnari* de urbe: ሀገረ፡ ጸወን፡ ዘኢይትኄየል፡ Org. 3. 3) *obfirmari* (pervicacem reddi): ተኀየለ፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ Kuf. 48. 4) *vi cogi, adigi:* qui peccavit በፈቃድ፡ አው፡ በተኀይሎ፡ Kedr f. 30.

ኀዩል፡ part. *fortis, potens, validus, violentus, vehemens:* δυνατός, Deus Sap. 13, 4; ማይ፡ ኀዩል፡ βίαιον ὕδωρ 13, 2; ማዕበል፡ ኀዩል፡ 19, 7. Adv. ኀዩለ፡ κραταιῶς *vehementer* Prov. 22, 3.

ኀይል፡ subst., m. et fem., Pl. ኀይላት፡ 1) *vis, vires, robur, potentia* (ἰσχύς, δύναμις, κράτος), et corporis et animi; Dei Job 36, 22; Ps. 64, 7; Matth. 6, 13. 22, 29. 26, 64; Apoc. 5, 13. 7, 12; ጽንዑ፡ ኀይሉ፡ Eph. 6, 10; hominis: Deut. 8, 17; Job 5, 5. 6, 12; Koh. 9, 10; ኀይልየ፡ ኀልቀ፡ Jer. 15, 10; አልበሙ፡ ኀይል፡ እንከ፡ Judith 7, 22; ኢደክመት፡ እምኀይላ፡ Kuf. 35; አልቦ፡ ኀይል፡ ለዝኩ፡ ከመ፡ ይቁም፡ Dan. 8, 7; አልቦሙ፡ ኀይል፡ ለበኪይ፡ 1 Reg. 30, 4; ይሁብ፡ ኀይለ፡ ለርኁባን፡ Jes. 40, 29; Asc. Jes. 7, 3; ሖረ፡ በኀይለ፡ ውእቱ፡ እክል፡ ዘበልዐ፡ 3 Reg. 19. 8; በኀይላ፡ Judith 13, 8 (omnibus suis viribus); እመ፡ ደክመ፡ ኀይሉ፡ ወስእነ፡ Sir. 19, 28; በኵሉ፡ ኀይልየ፡ Gen. 31, 6; በኵሉ፡ ኀይልከ፡ አክብሮ፡ ለፈጣሪከ፡ Sir. 7, 30; በአምጣነ፡ ኀይልከ፡ *pro viribus* Sir. 29, 20. 30, 38; ኀይላቲሁ፡ ዘውስጥ፡ *vires animi internae* F. N. 45; equi Job 39, 19; rerum inanimarum (*vehementia*) ማይ፡ ዘይወርድ፡ በኀይል፡ Jes. 17, 13; ኀይለ፡ ነፋሳት፡ Org.; በኀይል፡ ይነፍኁ፡ (ነፋሳት፡) Hen. 34, 3; ኀይለ፡ እሳት፡ Hebr. 11, 34; solis Apoc. 1, 16; arcus Ps. 75, 3; ኀይለ፡ መዓት፡, ኀይለ፡ ፍትወት፡ F. N. 45. In specie a) *causa roboris* vel *firmitatis* ut Ps. 17, 1. 27, 11. b) *violentia* Hen. 60, 15; Ps. 89, 13. 88, 10; በኀይል፡ Gen. 49, 24; Koh. 4, 1; F. N. 29. c) *virium contentio:* በኀይል፡ ዐቢይ፡ እመ፡ ክህሉ፡ አድኅኖ፡ ኀጻጠ፡ Kuf. 11. 2) *virtus* (*bonitas, fortitudo*): ብእሲተ፡ ኀይል፡ Ruth 3, 11; Jud. 18, 2; 3 Reg. 1, 52; ἀνδρεία Koh. 4, 4; መንፈሰ፡ ኀይል፡ Jes. 11, 2; ኀይለ፡ ቃል፡ 1 Cor. 14, 11; δύναμις opp. λόγος 1 Cor. 4, 19; ዝቲ፡ ኀይል፡ Sap. 1, 3; Luc. 1, 35; ኀይል፡ እምአርያም፡ (Spiritus S.)

Luc. 24, 49; Act. 10, 38; 1 Cor. 1, 24. 3) *potentia, potestas*, Dei Ps. 20, 14. 53, 1. 65, 2. 70, 21; hominis Koh. 9, 16; ጽንዐ፡ኀይሉ፡ዘላዕሌነ፡ Eph. 1, 19; ዘኀይል፡ Rom. 8, 38; 1 Petr. 3, 22; 1 Cor. 15, 24. 4) *facultates, opes*, quibus aliquis pollet: ዘቲ፡ኀይል፡ Jes. 29, 2; ኀይለ፡ደማስቆ፡ Jes. 8, 4; Apoc. 18, 3; በጽንዕየ፡ገበርኩ፡ሊተ፡ዘንተ፡ኀይለ፡ዐቢየ፡ Deut. 8, 17. 18; Ruth 4, 11. 5) *facinus robore, virtute, potentia factum:* ገብረ፡ኀይለ፡በመዝራዕቱ፡ Luc. 1, 51; Eph. 1, 19; Ps. 107, 14. 117, 16; (Ruth 4, 11); hinc de *miraculis*, quae aliquis virtute divina perpetrat: Hebr. 2, 4; ኀይላተ፡ብዙኀ፡ገበርነ፡ Matth. 7, 22; ገብረ፡ኀይለ፡ብዙኀ፡ 11, 20. 21; Luc. 19, 37; Act. 2, 22. 8, 13; 2 Cor. 12, 12; 4 Esr. 9, 6; እንግረከ፡ዐቢያተ፡ወኀይላተ፡ዘኢተአምሩ፡ Jer. 40, 3. 6) (vis bellica), *copiae, exercitus*, Jer. 41, 7. 42, 11. 44, 5; Judith 2, 7; Num. 1, 3 seq.; Ex. 14, 28; ኵሉ፡ኀይላት፡ዘዝ፡ዓለም፡ Asc. Jes. 4, 4; ኀይለ፡ሰማያት፡ Matth. 24, 29; እግዚአ፡ኀይል፡ κύριος τῶν δυνάμεων 2 Reg. 6, 18; እግዚ"፡አምላከ፡ኀይል፡ (vel ኀያላን፡) saepius in libro Jer. ut 11, 17. 16, 9. 23, 15; ኀይላት፡ unus ex ordinibus *angelorum* (δυνάμεις) Eph. 1, 21; Asc. Jes. 1, 3; Clem. f. 61. 102; sed etiam de copiis Satanae: Kuf. 49; Asc. Jes. 2, 2. 7, 9.

ኀያል፡ adj. (cujus formam fem. equidem nusquam legi, vid. gramm. § 129, b, δ), Pl. ኀያላን፡ nec non ኀየልት፡ (1 Par. 11, 11 etiam formam ኀየላት፡ pro ኀያላት፡ inveni) 1) de personis: *fortis, potens, validus, strenuus*, (ἰσχυρός, δυνατός, δυνάστης), de Deo Job 36, 22; Sir. 46, 16; Ps. 7, 12; 4 Esr. 10, 37; 1 Tim. 6, 15; de hominibus: ኢይዘሀር፡ኀያል፡በኀይሉ፡ Jer. 9, 23; ሰብእ፡ኀየልት፡ (v. ኀያላን፡) Koh. 12, 3; ዕደው፡ኀያላን፡ (ἄνθρωπος ἰσχύων) Jer. 31, 14; opp. ድኩም፡ Job 5, 15; Dan. 3, 20; ኵሉ፡ዕደው፡ኀያላን፡ Judith 14, 2; ኩን፡ኀያለ፡በቅድመ፡ሰብእ፡ Kuf. 22; Ex. 18, 21; ኀያል፡ወእቱ፡በኵሉ፡ኀቡአተ፡ጽድቅ፡ Hen. 49, 2; ነገሥት፡ኀያላን፡ Lit. 164, 4; ጥቀ፡ኀያል፡ titulus Regis Aethiopiae, Lud.; de brutis Dan. 7, 7. Crebro ኀያል፡, vice substantivi usurpatum, significat vel *heroem* fortitudine et robore valentem vel *potentem* auctoritate et potestate pollentem: Matth. 12, 29; Luc. 11, 21; ኀያላንኪ፡ Jes. 22, 3; Ps. 44, 4. 7. 51, 1; Thren. 1, 15; ፫ኀየልት፡ 1 Par. 11, 19; 2 Par. 23, 20; ኀያላኒ፡ፈረስን፡ Gen. 50, 4; ኀያላን፡ዘንጉሥ፡ Dan. 3, 27; Prov. 1, 21; Jes. 5, 22; Judith 2, 14; Luc. 1, 52; Hen. 46, 4; hinc እግዚአ፡ኀያላን፡ ὁ κύριος τῶν δυνάμεων Ps. 47, 7. 58, 5. 79, 5; Jer. 36, 4. 8. 49, 18. In malam partem ኀያል፡ *heros* est *gloriosus* vel *tyrannus* Syn. (in Lud. Comm. ad hist. Ae. p. 317 n. 55). 2) de rebus: *validus, firmus, violentus, vehemens*, ነፋስ፡ኀያል፡ Jes. 11, 15; Matth. 14, 30; ዐበር፡ኀያል፡ጥቀ፡ Kuf. 40; ማየ፡ፈለግ፡ኀያለ፡ (Acc.) Jes. 8, 7; ውኂዝ፡ኀያል፡ ποταμὸς βίαιος Jes. 59, 19; ኀያል፡ሥርዐትከ፡ 4 Esr. 8, 26; de lapide: *firmus, durus:* እብነ፡አድማስ፡ኀያል፡ Lit. Cyr. (Lud.). — Adv. ኀያለ፡ *vehementer*, ut: ፈድፋደ፡ወኀያለ፡ Hen. 90, 7. — *Voc. Ae.*: ኀያል፡ዘ፡ብርቱ፡

ተኀያሊ፡ n. ag. *qui vi adigit, opprimit*, F. N. 35.

ትኀይልት፡ subst. *oppressio, violentia* F. N. 43, 12; c. c. ላዕለ፡ prs., Genz. f. 89.

መስተኀይል፡ part. (IV, 2; gramm. § 114, e) *violentus, oppressor*, τολμηρός Sir. 8, 15.

ኀየል፡ *cervus* vid. sub ሀየል፡

ኄላ፡ *botrus* vid. sub ሂላ፡ col. 14.

ኀይመት፡ subst., Pl. ኀይመታት፡ *tentorium, tabernaculum, (pelles)*. [Arabice خَيْمٌ est *domus e luto constructa*, خَيْمَةٌ *habitaculum rotundum* (tribus vel quatuor fulciminibus nitens, junco obtectum); *casa*] σκηνή Gen. 18, 1. 6; Hebr. 11, 9; δέῤῥεις Cant. 1, 5; ጳውሎስ፡ከነ፡መስተገብረ፡ኀይመት፡ Chr. Ta. 26 (cfr. Act. 18, 3); ዐረብ፡እለ፡ይነብሩ፡በኀይመታት፡ Syn. f. 92. — *Voc. Ae.*: ኀይመት፡ዘ፡ድንኳን፡ትርሽግ ይሂ፡ይ፡

ኄረ፡ rad. inus., cogn. cum ኀረየ፡ et ኀየሰ፡ q. v.; arab. خَارَ *praehabuit, praetulit, elegit*.

ኄር፡ adj. [id. q. خَيِّرٌ] f. ኄርት፡, pl. m. ኄራን፡ f. ኄራት፡ *bonus, praestans, egregius* (plerumque ἀγαθός vel χρηστός). 1) Creberrime usurpatur de personis et fere ubique qualitates animi denotat a) *bonus, probus, honestus*, de Deo: Matth. 19, 17; Marc. 10, 18; Sap. 15, 1; de homine Job 12, 6; Koh. 2, 26. 7, 27. 9, 2; ብእሲት፡ኄርት፡ Sir. 7, 19. 26, 1. 16; ብእሲ፡ኄር፡ Prov. 13, 2; Tob. 7, 7; Sap. 8, 19; Matth. 5, 45. 22, 10; Luc. 23, 50; Joh. 7, 12. b) *benignus, comis, liberalis:* de Deo et de homine Ps. 106, 1. 117, 1—4; Jer. 40, 11; Dan. ap. 3, 66; c. c. ለ፡ *erga* ut: ጻድቅ፡ወኄር፡ለቤተ፡እስራኤል፡ Jes. 63, 7; Thren. 3, 25; Nah. 1, 7; 2 Par. 10, 7; Sir. 10, 29; Ps. 72, 1, et c. ላዕለ፡ 1 Reg. 25, 15; Luc. 6, 35. c) *pius, sanctus*, εὐσεβής Mich. 7, 2; εὐλαβής Act. 2, 5; ὅσιος Ps. 11, 1; ንጹሕ፡ወኄር፡አንተ፡እምዝ፡ሒስ፡ Hen. 65, 11; σεβόμενος Act. 13, 43. (50). 17, 4 (Platt) quamquam dubium est, num interpres σεβόμενοι *pii* an passive *venerandi, nobiles* intellexerit). d) *strenuus* ἀνδρεῖος Prov. 13, 4; ከመ፡ኄር፡ረዋጺ፡ *cursor strenuus* (velocitate *praestans*) Prov. 6, 11. 24, 49; καλός 2 Tim. 2, 3; 1 Tim. 4, 6; 1 Petr. 4, 10; Joh. 10, 11. 14; *nobilis* εὐγενής Job 1, 3; εὐσχήμων Marc. 15, 43; Act. 13, 50; 17, 12. (quamquam his in locis dubium est, num interpres *nobiles* an *honestos* (cfr. Act. 13, 43. 17, 4) intellexerit); et ኄር፡በዘመድ፡ 1 Cor. 1, 26; *gratiosus* εὐχάριστος Prov. 11, 16 (ብእሲት፡ኄርት፡); *laetus, hilaris:* በልብ፡ኄር፡ Koh. 9, 7. 2) rarius usurpatur de rebus: የሐውር፡ፍናወ፡ዘኢኮና፡ኄራተ፡ Prov. 6, 12; Hen. 91, 4; ምድር፡ኄርት፡ (var. ኀሪት፡) Kuf. 13. 3) Cum ኄር፡ et ኄርት፡ tum ኄራት፡ pro Substantivo usurpantur: τὸ ἀγαθόν, τὰ ἀγαθά, *bonum, bona:* ኄርት፡ Koh. 5, 17; ይረክብ፡ኄረ፡ εὑρήσει ἀγαθά Prov. 19, 8; ኄራት፡ καλά Prov. 15, 30; ἀγαθά 16, 20. Praeterea notandus est locus Am. 7, 9 ubi αἱ τελεταὶ αὐτῶν ኄራቶሙ፡ (var. ኄረቶሙ፡) *praestantissima* (perfectissima) *eorum* versa sunt (quia interpres vocem τελετή perperam intellexit). — Denique notare juvat Act. 13, 43 (50). 17, 4 (Platt), ubi οἱ σεβόμενοι προσήλυτοι ፈላስያን፡ወኄራቶሙ፡ et οἱ σεβόμενοι Ἕλληνες ኄራቶሙ፡ለአረማውያን፡ vertit interpres, i. e. *praestantissima (sanctissima) eorum*. — *Voc. Ae.*: ኄር፡ዘ፡ቸር፡

ኂረት፡ subst. *bonitas, praestantia:* si marito placere volueris ይኩን፡ኂረትኪ፡ (scriptum est ኀ"፡) በሥነ፡ገዐዝ፡ወይዋሂ፡ Chr. Ta. 28.

ኄረወ፡ quadril. I, Impf. et Subj. **ይኄርው፡** vel **ይኄሩ፡** (denominatum a **ኄር፡**) *bonum, praestantem, egregium, benignum fieri* vel *esse*: **ኄርዎተ፡ነፍስ፡ይትሌዐል፡ላዕለ፡ ኵሎን፡ኂሩታት፡** Fal. f. 32; Macc. f. 2; Enc. Mag. 5; **በኂሩ ቱ፡ለኖላዊ፡ይኄርው፡መርዔት፡** Prov. Th. Petr.; **ሶበ፡ኄረወ፡ እግዚ"፡ለደቂቀ፡እስራኤል፡** M. M. f. 126. Comparative: *meliorem esse*, c. **እምነ፡**, ut: **ደቂቀ፡አቡከ፡እለ፡ይኄርዉ፡እም ኔከ፡** 2 Par. 21, 13; **ዕረፍተ፡ሞት፡ይኄሩ፡ሊተ፡እምግብሩ፡ ለዛቲ፡ሕይወት፡** Phlx. 172.

ኂሩት፡ subst., Pl. **ኂሩታት፡**, *bonitas, praestantia, virtus.* Usurpatur de variis corporis et animi qualitatibus: a) *Praestantia formae* vel *suavitas morum* intelligenda videtur Sir. 42, 14 (**ይኄይስ፡እከዩ፡ለብእሲ፡እምነ፡ኂሩታ፡ለብእሲት፡**); **ኂሩ ት፡ትዝምድ፡** εὐγένεια *nobilitas generis* Sap. 8, 3; *honestas* εὐσχημοσύνη **በኂሩት፡** εὐσχημόνως 1 Thess. 4, 12; *pietas, sanctitas* ὁσιότης Sap. 9, 3; Prov. 14, 32; *liberalitas, benevolentia, beneficentia* Gal. 5, 22 (ἀγαθωσύνη). b) at plerumque: *probitas, honestas, virtus*: de Deo ἀγαθότης Sap. 7, 26; χρηστότης Ps. 67, 11. 118, 68; 4 Esr. 8, 42; de homine: **በኂሩ ት፡ጻድቃን፡** Prov. 11, 10; Job 40, 3 (LXX); **አልቦ፡እኩይ፡ ዘእንበለ፡ኂሩት፡** Kuf. 35; **አልቦ፡ላዕሌሁ፡ኂሩት፡** ibid.; **መ ንፈስ፡ኂሩት፡** Hen. 61, 11; Jsp. p. 361; ἀρετή Sap. 4, 1; **ርእሰ፡ኂሩታት፡** *virtutum summa* vel *nobilissima*, Phlx. 3; Vespasiani **ኂሩታት፡** *virtutes* vel *laudes*, Jsp. p. 363.

ኂርውና፡ vel **ኂሩና፡** (male **ኀርውና፡** et **ኄርውና፡**, quod passim legitur, ut Sx. Haml. 11 Enc.) subst., id. q. **ኂሩት፡**, ut: **በኂሩና፡ነፍሱ፡** ἐν ἀγαθότητι προθυμίας ψυχῆς αὐτοῦ Sir. 45, 23; **ምሕረት፡ወኂርውና፡** Chr. Ta. 11; **ኢበቍዖ፡ኂርው ናሁ፡** F. N. 9; Fal. f. 53.

ኄሰ፡ *vituperare* vid. sub **ሔሰ፡**

ኀየሰ፡ I, 2 [sine dubio i. q. **ኀየረ፡**, permutatis literis *r* et *s*] 1) *meliorem, praestantiorem esse* vel *fieri*: **ዘይኄይስ፡ ይከውን፡ኀቤከ፡** βέλτιον ἔσται σοι Jer. 45, 20; 1 Cor. 11, 17. 12, 31; Hebr. 7, 22. a) c. c. **እምነ፡** prs. vel rei, quae superatur: Ps. 36, 17; **ፈሪሀ፡እግዚ"፡እምኵሉ፡ትኄይስ፡** Sir. 25, 11; **ኀየሰ፡ነፍስቶሙ፡ወሠናየ፡ራእዮሙ፡እምነ፡** Dan. 1, 15; Hebr. 1, 4 rom.; Koh. 4, 3. 13; Sir. 19, 24; Jes. 56, 5; **ኀየ ስት፡ምሕረት፡ደኃሪት፡እምነ፡ቀዳሚትኪ፡** Ruth 3, 10; Hebr. 11, 4. b) c. **ለ፡** pers., Jud. 11, 25. c) c. Acc. prs. vel rei, quae superatur: **ኢኀየስከምዎሙ፡አንትሙ፡** 1 Reg. 30, 24. 16, 12; **እንተ፡ትኄይሳ፡** κρείττων αὐτῆς Esth. 1, 19; **እንስሳ፡ ይኄይሶሙ፡** Ep. Jer. 67; d) *melius se habere* Ruth 4, 9. 2) *meliorem, praestantiorem esse in tractanda* vel *efficienda re* vel *magis idoneum esse* rei, c. c. Acc. Inf. et c. **እምነ፡** vel **ለ፡** vel Acc. pers., ut: **እምነ፡ክልኤሆሙ፡ምጽ ዋት፡ትኄይስ፡አድኅኖ፡** ὑπὲρ ἀμφότερα ἐλεημοσύνη ῥύσεται Sir. 40, 24; **ይእቲ፡ትኄይስ፡አድኅኖተከ፡** 29, 12; Hebr. 12, 24; **ትኄይስ፡አእምሮ፡** κάλλιον ἐπιγιγνώσκεις Act. 25, 10 rom.; 4 Esr. 5, 20; **ቦኑ፡ይኄይሱኑ፡ገቢረ፡(ጽድቀ፡)** 4 Esr. 1, 27; **ቦኑ፡ትኄይስ፡ባቢሎን፡ለጽዮን፡ገቢረ፡** 1, 31. 3) *melius, potius, satius est* alicui, *praestat*, *(magis) expedit*, c. **ለ፡** pers. Phil. 1, 23, et c. Acc. pers., ut: **ዘይኄይሰከ፡** τὰ συμφέροντά σοι Bar. 4, 3. a) c. c. Nom. rei vel pers., quae melior est et c. **እምነ፡** rei, quae superatur: **እንተ፡ትኄይሰኪ፡ እምነ፡፯ደቂቅ፡** ἥ ἐστιν ἀγαθή σοι ὑπὲρ ἑπτὰ υἱούς Ruth 4, 15; saepius c. Nom. Infin., ut: **ይኄይሰኒ፡መዊት፡እምነ፡ሐይው፡** *mori mihi praestat quam vivere*, Tob. 3, 6; Ps. 72, 27; **ይኄ ይስ፡ኪያየ፡ኀርይ፡እምወርቅ፡** Prov. 8, 19. 9, 19. 25, 24. b) impers.: **ይኄይሰኒ፡እምይእዜ፡** *melius mihi erat* (melius me habebam) *quam nunc*, Hos. 2, 9; α) seq. Subj. verbi, ut: **ይኄ ይሰነ፡ንግባእ፡** *melius est nobis reverti* Num. 14, 3. 20, 3; **ይ ኄይሰክሙ፡እሑር፡** συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω Joh. 16, 7; Marc. 9, 42; 4 Esr. 3, 37; sin id, quod praestantia superatur, adjectum est, et ipsum in Subj., praemissa praep. **እምነ፡**, ponitur: **ይኄይሰኒ፡እደቅ፡ውስተ፡እደ፡እግዚ"፡እምእደቅ፡ው ስተ፡እደ፡ሰብእ፡** 1 Par. 21, 13; Prov. 25, 7; Dan. ap. 1, 23; **ይኄይስ፡ትጹር፡ኆጻ፡እምትንበር፡ምስለ፡አብድ፡** Sir. 22, 15. 25, 16. 20, 2. 18. 29, 22. 30, 14. 30. β) seq. vel praem. enunciatione conditionali: **እምኀየሰኒ፡ሶበ፡ውስተ፡መቃብር፡ዐ ቀብከኒ፡** Job 14, 13; Matth. 26, 24; 2 Petr. 2, 21; **ይኄይሶ ሙ፡ለእመ፡ነበሩ፡ከማየ፡** 1 Cor. 7, 8.

አኄሰ፡ et **አኅየሰ፡** II, 1 *praestantius reddere, melius facere* aliquid: **ሶበ፡ብየ፡ኀይል፡ውስተ፡አፉየ፡እምኢምሀኩ፡ ከናፍርየ፡ወእምአኄስኩ፡ዘእንብብ፡** Job 16, 5; **አኅየስኩከ፡ወ ገበርኩከ፡ከመ፡ጽቡር፡** ποῖον βέλτιον κατεσκεύασά σε ὡς πηλόν; Jes. 45, 9; **ከመ፡ያኂስ፡ህላዌነ፡እሞት፡ወሙስና፡** τὴν φύσιν ἡμῶν κρείττονα ἀποφαίνειν θανάτου καὶ φθορᾶς Cyr. c. Pall. f. 97.

አኅየሰ፡ II, 2 *melius putare, praestantius declarare* aliquid: (fratrum alter opificio, alter vitae solitariae operam dedit) **ወከኑ፡መንፈቀ፡ሰብእ፡ያኄይሱ፡ግብረ፡፩ወመንፈቆሙ፡ ያኄይሱ፡ግብረ፡ካልኡ፡** Phlx. 1; **ሰይጣን፡ያኄይስ፡መልእከ ተ፡ኀቤሆሙ፡(እምንኵስና፡)** *Satanas efficit, ut munera eis meliora videantur* (quam *vita monastica*) Phlx. 50.

ተኀየሰ፡ III, 2 *praeponi, principatum obtinere*: **ኢት ፈቅድ፡ተኀይሶ፡እምኔሆሙ፡አላ፡ዕሩየ፡ምስሌሆሙ፡ኩን፡** Syn. f. 285ᵇ.

አስተኀየሰ፡ IV, 2. 1) *praeferendum censere, praeoptare* aliquid: **አስተኀየስክዎሙ፡አነ፡ለእለ፡ሞቱ፡ኀቡረ፡እ ምሕያዋን፡** Koh. 4, 2; **ለአማልክት፡ኢሃዐ፤መሥዋዕት፡ልዑ ል፡አስተኀይሶ፡** (Infin.) Enc. Sen. 9. 2) se ipsum praeferendum censere i. e. *de dignitate* vel *principatu contendere*: **ንበ ል፡በአሐቲ፡ቃል፡ናስተኀይስ፡** 1 Esr. 3, 5; **ተቃንኦ፡በእን ተ፡አስተኀይሶ፡ወበእንተ፡ክብር፡** ζῆλος περὶ πρωτείων καὶ περὶ δόξης Herm. p. 70.

ኂሳን፡ subst. *praestantia, excellentia, principatus*: **ኂሳነ፡ህላዌሁ፡** (sc. τοῦ Λόγου) Cyr. c. Pall. f. 80; **ብዙኀ፡ኂሳ ኑ፡ለእግዚ"፡እምሰብእ፡** ibid.

ኄጠ፡ I, 1 Subj. **ይኂጥ፡** *persuadere, pellicere* et plerumque in malam partem *seducere, decipere, lactare* verbis [comparanda sunt حَاصَ (حَيْصٌ) *deflexit, declinavit*, III *dolo usus est* contra alqm; حَادَ *declinavit, deflexit*, كَادَ خَدَعَ (كَيْدٌ) *decepit* (dolo) alqm (cfr. Hebr. et Aram. הֵסִית, أَسِيث, quae et ipsa notione *declinandi* nituntur).]: (Tacla-Haimânôt, evangelii propagandi causa terras peragrans,) **ኄጠሙ፡ለሰብእ፡በነገረ፡የ ውሀት፡** G. T. Haim.; Titus **ፈቀደ፡ይኂጦሙ፡ወይጸውዖሙ፡ ለሰላም፡** (ad pacem jungendam) Jsp. p. 359; **በመብልዑ፡የኄ ይጠከ፡ወከዐበ፡ወሥልሰ፡ያሰፍጠከ፡** Sir. 13, 7. 8; Jes. 30, 21 var.; **ዑቁ፡ኢይኂጡክሙ፡በተጥባበ፡ነገር፡** Col. 2, 8 rom.; Jsp. p. 344; Kedr f. 61.

ተኀይጠ፡ III, 1 refl. et pass. *sibi persuaderi pati, pellici, seduci, decipi*, Jsp. p. 288; ኢተሀውከ፡ ወኢደንገፀ፡ ወኢተኀይጠ፡ οὐκ ἐθορυβήθη οὐδὲ ἰλιγγίασεν οὐδὲ ἠπατῆσθαι ἐνόμισε Chr. ho. 25; አዳም፡ ተኀይጠ፡ (Inf. verb.) እምሰይጣን፡ F. M. 3, 2; Dan. ap. 13, 28 (ተኀይጠ፡ ንጉሥ፡, var. pro ተይሀይ፡); Enc. Ter 11.

ኅዩጥ፡ part. *seductus, deceptus* Hez. 45, 20 (glossa marginalis, qua explicatur ፌቱ፡ i. e. פְּתִי).

ኅያጢ፡ n. ag. *pelliciens, seductor, deceptor* Lud. sine auct.

ኂጠት፡ n. act. *seductio, deceptio*: እምኂጠተ፡ ጸላኢ፡ ንትዐቀብ፡ Prec. mat.; አእመረ፡ ከመ፡ ውእቱ፡ ኂጠት፡ እምሰይጣን፤ Sx. Masc. 21.

ኂጣን፡ subst., *oratio ad persuadendum composita, captio, illecebra, fraus, fallacia*: በኂጣን፡ ነገር፡ ወበተየውሆ፡ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας Rom. 16, 18; ኂጣን፡ ነገር፡ πιθανολογία Col. 2, 4; አኮ፡ በኂጣን፡ ተጥበበ፡ ነገር፡ 1 Cor. 2, 1 rom.; በትምይንት፡ ወኂጣን፡ ἐν ἐπιβουλαῖς καὶ ἀπάταις Chr. ho. 26; በኂጣን፡ እኩይ፡ ኄጠ፡ Kedr f. 61; F. M. 5, 11. — *Voc. Ae.*: ኂጣን፡ ጕሕሉት፡ ዘ፡ ሽንገላ ።

ኅደመ፡ *somnolentum esse* vid. sub ሀደመ፡

ኅደረ፡ I, 1 [amh. አደረ፡; חֶדֶר *conclave, penetrale*; خِدْرٌ *interior domi pars, latibulum*; خَدَرَ *commoratus fuit, substitit*; de potestate radicis primaria vid. Ges. thes. p. 448] Subj. ይኅድር፡ 1) *considere, domicilium* vel *tabernaculum collocare* loco; *devertere* ad alqm, a) de singulis hominibus: ኀደረ፡ ኀበ፡ አዶላማዊ፡ Gen. 38, 1; Sir. 24, 7; c. ውስተ፡ loci Kuf. C. 3; ኀደሩ፡ ቤተ፡ ዘማት፡ (Acc. loci) κατέλυον Jer. 5, 7; κατασκηνοῦν Zach. 2, 10; Sir. 24, 8; αὐλίζεσθαι Ruth 1, 16; በአፍአ፡ ኢኀደረ፡ ነግድ፡ Job 31, 32; in specie *devertere pernoctandi causa* Gen. 19, 2. 42, 27; Jud. 19, 13. 15. b) de agmine, exercitu: στρατοπεδεύειν Gen. 12, 9; Ex. 14, 2; παρεμβάλλειν 2 Esr. 8, 15; Judith 7, 3. 13. 18; 1 Reg. 26, 3; Num. 2, 3. 10. 21, 10 seq. 33, 5 seq.; et c. ላዕለ፡ *obsidere* Jud. 20, 19. 2) *commorari, habitare, incolere, sedem et domicilium habere* (οἰκεῖν, κατοικεῖν, κατασκηνοῦν, αὐλίζεσθαι, μένειν); የኀድሩ፡ ሀየ፡ Jes. 13, 22; Luc. 9, 4; Gen. 12, 10; Hen. 10, 5; Matth. 12, 45; c. Acc. loci Matth. 4, 13; Ps. 26, 7. 104, 21; Hen. 37, 5; c. ውስተ፡ Ps. 14, 1; ዘኀደረ፡ ውስተ፡ ዛ፡ ሀገር፡ Jer. 45, 2; Matth. 2, 23; Hen. 55, 4; Jud. 5, 17; cum በ፡ domicilii: በደብተራ፡ ተኀድሩ፡ Jer. 42, 7. 10; Ps. 15, 9; Act. 2, 26; Hen. 60, 7; Gen. 4, 20; c. ዲበ፡ terrae Hen. 37, 2. 38, 2. 54, 6; c. ውስተ፡ pers. *inter* Ps. 21, 3; Hen. 42, 2; c. ምስለ፡ pers. συναυλίζεσθαι Prov. 22, 24 (cfr. Gen. 13, 6). a) *nidulari, nidificare*, de avibus Matth. 13, 32. b) *habitare, manere, esse*, c. ላዕለ፡ pers. *super* vel *in* alquo, de spiritu, geniis, virtutibus et vitiis, al., Ex. 20, 20; Asc. Jes. 2, 1; Hen. 55, 3; Rom. 7, 17. 18. 20; Col. 2, 9; Herm. 3) Transfertur ad partes vel membra corporis, aedificii, al., quae alia aliis concinne sese jungunt et singula quaeque in suo loco considentia congruunt: *inter sese committi, contineri*, vel *contineri re, versari in re*, ኢየኀድራ፡ አእባን፡ ውስተ፡ ንድቅ፡ Herm. p. 9. 81 seq.; ዘቦቱ፡ የኀድር፡ ኵሉ፡ ሕንጻ፡ Eph. 2, 21; ርእስ፡ ዘቦቱ፡ የኀድር፡ ኵሉ፡ ሥጋ፡ Col. 2, 19; Eph. 4, 16.

አኅደረ፡ II, 1 1) *considere facere* a) c. Acc. pers. *in domum recipere, hospitio excipere*, Jud. 19, 15; Act. 10, 23 Platt; ለእመ፡ አኅደርከ፡ ነኪረ፡ ምስሌከ፡ Sir. 11, 34; ያኀስረከ፡ ዘአኅደርከ፡ 29, 28; አብእ፡ ነዳየ፡ ወአኅድሮ፡ ውስተ፡ ጽላሎትከ፡ Jes. 58, 7; አነ፡ ጥበብ፡ አኅደርኩ፡ ምክረ፡ Prov. 8, 12; Lit. Jac. b) c. Acc. jumenti: *collocare in stabulo* Gen. 24, 32. c) c. Acc. tentorii *tendere, statuere, figere*, Jos. 8, 13. 2) *habitare facere, domicilium* vel *sedem constituere* alicui; *colonum deducere in coloniam*: Gen. 3, 24; Ps. 4, 10. 64, 4; Gen. 47, 4; Salomo አኅደሮሙ፡ ሀየ፡ ለደቂቀ፡ እስራኤል፡ 2 Par. 8, 2; translate: ይፈቅድ፡ እግዚ"፡ አርዳኢሁ፡ ኢያኅድሩ፡ ቂመ፡ ወመዐተ፡ ውስተ፡ ልቦሙ፡ Did. 10. 3) *committere* res inter se (vid. ኀደረ፡ n. 3) Herm. p. 83 (bis).

ተኀድረ፡ III, 1 *habitari, incoli*: አጽናፍ፡ ዘይትኀደር፡ ἄκρα οἰκούμενα Prov. 8, 26.

ተኃደረ፡ III, 3 1) *cohabitare*: ኢትትኃደሮሙ፡ *ne cohabites cum illis* Ex. 23, 32. 2) *committi, apte concinnari inter sese*: በእለ፡ ኢተኃደሩ፡ ምስለ፡ ከልአቲሆን፡ Herm. p. 80 (vid. ተሓጸረ፡).

አስተኀደረ፡ IV, 1 1) *considere facere*; usurpatur de fundamento: *jacere* fundamentum: መኑ፡ አስተኀደረ፡ ማእዘኒሃ፡ Job 38, 6. 2) *sistere* i. e. *integrum* vel *in suspenso relinquere*: እመ፡ ኢተጠየቀ፡ ፈቲሐ፡ ፍትሕ፡ ያስተኀድር፡ (ፈታሒ፡) ኪያሁ፡ እስከ፡ ይጤየቅ፡ F. N. 43, 6 (an ያስተድኅር፡ *procrastinabit, ampliabit* legendum fuerit?).

ኀዳር፡ part. *is qui consedit* 1) de tentorio: *fixus, collocatus* Num. 1, 51; Gen. 32, 2. 2) de hominibus: *habitans, incolens, commorans*, c. ውስተ፡ Gen. 13, 7; Num. 13, 29; እሉ፡ ኀዳራን፡ ሀየ፡ 1 Par. 4, 40; c. ዲበ፡, ut: እለ፡ ኀዳራን፡ ዲበ፡ ምድር፡ Ps. 32, 14; c. ምስለ፡ 2 Petr. 2, 8; ኵን፡ ምስሌሆሙ፡ ኀዳረ፡ Phlx. 181; etiam de (rebus) invisibilibus: ኀዳር፡ ውስተ፡ ሥጋየ፡ ጻዕር፡ Job 21, 6; Rom. 8, 11; መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ኀዳር፡ ላዕሌሆሙ፡ F. M. 29, 3.

ኅድረት፡ n. act., *habitatio, cohabitatio, commoratio, inquilinatus* Ex. 12, 40; Ps. 92 in tit.; ኅድረትከ፡ (አክርስቶስ፡) በማኅፀነ፡ ማርያም፡ Cod. Mus. Brit. LIV n. 7; Org.; በአንተ፡ ኅድረተ፡ አኀው፡ ብዙኃ፡ (in uno monasterio) Phlx. 181.

ኀዳሪ፡ n. ag., Pl. ኀደርት፡ *inquilinus, advena, hospes*, πάροικος Ex. 12, 45; Lev. 22, 10; Sir. 29, 26. 27; ኀፍረት፡ ለኀዳሪ፡ ሰሪቀ፡ ማኅደር፡ 41, 19; καταλύτης ኀዳሬ፡ ዘ፡ ፩ዕለት፡ ኀደረ፡ Sap. 5, 15; σύσκηνος Pl. ኀደርት፡ (v. ኀዳሪት፡ fem. sing. in cod. II) Ex. 3, 22; Nestoriani censent τὸν Λόγον ኀዳሬ፡ ሰብእ፡ ἀνθρωποπολίτην (hominis inquilinum vel incolam) Cyr. c. Pall. f. 84.

አኅዳሪ፡ n. ag. II, 1 *hospitio excipiens, hospitalis*: ሎጥ፡ አኅዳሬ፡ እንግዳ፡ F. N. 11.

ማኅደር፡ subst., m., rarius fem., Pl. መኃድር፡, nec non ማኅደራት፡ (ut Hen. 59, 2), *habitatio* vel *sedes* cujusvis generis a) *hospitium, diversorium* advenae, peregrinantis (κατάλυμα) Luc. 2, 7; Ex. 4, 24; Jer. 14, 8; በማኅደረ፡ እንግዳ፡ Kid. f. 17; vel *mansio nocturna* τόπος τοῦ καταλῦσαι Gen. 24, 23; Jer. 40, 12; κοίτη *cubiculum*: እተው፡ ማኅደሪሆሙ፡ Judith 13, 1. b) *tentorium, tabernaculum* (σκηνή, σκήνωμα)

Prov. 14, 11; Thren. 2, 6; Hez. 25, 4; 2 Par. 10, 16; Ps. 25, 8. 73, 8; Marc. 9, 5; **ተከለ፡ ማኅደረ፡** Gen. 35, 16; **ደብተራ፡ ማኅደር፡** σκηνὴ κατοικεῖν Jes. 40, 22; **በማኅደር፡** *quum tentorium collocarent* (considerent) Num. 10, 35. *c) domicilium, domus, habitaculum:* **ማኅደሩ፡ ለኵሉ፡ ዘሞተ፡ ምድር፡** Job 30, 23; 2 Par. 27, 4; Ps. 131, 14. 75, 2; Ex. 15, 17; Hen. 1, 3. 38, 2. 39, 4; **እንቃክቲ፡ ማኅደር፡** Chr. Ta. 28; **ሲሳይ፡ ወዐራዝ፡ ወማኅደር፡** F. N. 32; poëtice: **ተሐንጸ፡ ማኅደሩ፡ ለክርስቶስ፡** i. e. *ecclesia*, Lud. d) *sedes, locus* vel *terra habitationis* Ex. 12, 20. 35, 3; 4 Reg. 6, 1; Job 38, 19; **ማኅደረ፡ ምዕራፍየ፡** Jes. 66, 1; Kuf. 7. 9. 10; Hen. 59, 2. e) *locus castrorum, statio itineris* Num. 33. f) *nidus* avium Prov. 27, 8 (νοσσιά). g) *aedicula* monachi, Lud. e Vit. Sanct. h) *stationes lunae* (اَلْمَنَازِل), quarum sunt XXVIII; Abush. 4. i) amharice **ማኅደር፡** *theca, involucrum* libri vid. Isenb. p. 19 et d'Abbadie Cat. p. XIII.

ኅዳር፡ 1) nomen *mensis* Abyssinorum *tertii*, qui XXVIII° Octobris sec. Cal. Julian., IX° Novembris sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum ⲁⲑⲱⲣ respondet. 2) In locis Esth. 2, 16. 3, 7. 13. 8, 13 apocr.; 9, 1. 15. 16. 21. 10, 3 apocr.; 1 Esr. 7, 5 hoc eodem nomine mensis Ἀδάρ (אֲדָר, آذَار, أَذَار vel أَذَار) anni Hebraeorum duodecimus denotatur, quamquam libri Mss. passim etiam **አዳር፡** praebent.

ኀደገ፡ I, 1 [radix in Geez tritissima, sed a caeteris linguis semiticis aliena (de Amh. vid. Isenb. p. 134); nam arab. خدج significatum specialem *abortivit* (elabi sivit foetum) habet. Significatione quidem vicinum est חָדַל sed alius originis (vid. Ges. thes. p. 407). De etymo si conjecturam proponere licet, **ኀደገ፡** mihi ad עָתַק *dimoveri*, arab. عَتَقَ *manumitti* (sicut عَزَبَ *remotus fuit, procul abfuit*, hebr. עָזַב *dimittere, relinquere*) referendum videtur.] Subj. **ይኅድግ፡**; A) transitive 1) *relinquere* (verlassen, zurücklassen, hinterlassen) a) *discedere* ab aliquo, c. Acc. pers. vel loci: **መካነከ፡ ኢትኅድግ፡** Koh. 10, 4; Ruth 2, 11; Num. 10, 31; Jud. 19, 2; Jer. 9, 2; Matth. 4, 13. 16, 4. 19, 5. 21, 17; **ኀደጎ፡ ስካረ፡ ወይኑ፡** 1 Reg. 25, 37. b) in discedendo *relinquere alqd*, c. Acc. rei: Marc. 14, 52; Luc. 5, 28. 15, 4; Gen. 39, 12. 50, 8; 4 Reg. 7, 7; Kuf. 38; Tit. 1, 5; **ኀደግዋ፡ ለሀገር፡ ርኅወ፡** Jos. 8, 17; addito loco: **ንኅድገከ፡ በኅበ፡ ውሉድከ፡** Hen. 81, 6; **ሥርዎ፡ ኅድጉ፡ ውስተ፡ ምድር፡** Dan. 4, 12; et c. **ለ፡** pers. *alicui:* Lev. 19, 10. 23, 22; Gen. 14, 21. 38, 23; in specie de moriente: Marc. 12, 19; Luc. 20, 31; Ps. 48, 10; Sir. 11, 19. 14, 15. 30, 4. 44, 8; Judith 8, 7; Koh. 2, 18; Genz. f. 134. 156. c) *deserere, destituere:* **ኢትኅድግ፡ ዐርከከ፡ ዘትካት፡** Sir. 9, 10. 6, 10; **ብእሲት፡ እንተ፡ ተኀድግ፡ ምታ፡** 23, 22; Gen. 28, 15; Deut. 12, 19; Jos. 1, 5; Ps. 22, 1; in specie: α) Deum i. e. *ab eo deficere* Deut. 31, 16; Jud. 2, 13; Jer. 2, 16; Jes. 65, 11; Rom. 3, 23. β) mandata Dei, legem, consilium 1 Reg. 15, 24; Ps. 118, 87; Kuf. 1. 15. 23; **የኀድጉ፡ ጽዋዔሆሙ፡** *monachi, qui a vocatione sua recedunt*, Phlx. 5; **ኀደገ፡ ምክሮሙ፡** 3 Reg. 12, 8. 2) *committere* alicui alqd (überlassen) Gen. 39, 23; **ኀደገ፡ ኵሎ፡ ቅድሜሁ፡** Kuf. 39; **ተኀድግ፡ ዲቤሁ፡ ተግባረከ፡** Job 39, 11; c. **በእደ፡** Sir. 15, 14; Ps. 36, 35 (15, 10). 3) *dimittere* (losslassen, entlassen) a) rem vel personam, quam alqs tenebat: **አኀዛ፡ ወኢትኅድጋ፡** Sir. 6, 27; Job 10, 20; Joh. 18, 8; Matth. 4, 11; etiam **ኀደገት፡ እዴሃ፡ እምላዕሌሁ፡** Kuf. 33. b) liberum dimittere, missum facere Luc. 23, 16; Act. 16, 35. 36. c) dimittere uxorem i. e. *repudiare, divortium facere* Deut. 22, 19. 29; Mal. 2, 14; Asc. Jes. 11, 3. 4; Matth. 5, 32; 1 Cor. 7, 11—13. 4) *remittere, condonare* (erlassen, nachlassen) a) debitum: **የኀድጉ፡ ሎሙ፡ ጸብሐቶሙ፡** 1 Esr. 4, 50; Luc. 7, 42. 43; Matth. 18, 27 seq.; Kuf. p. 33; **ኅድግ፡ ወአሥኅት፡ እምክበደ፡ ቀኔ፡** 2 Par. 10, 4. b) peccatum: Gen. 50, 17; Jes. 55, 7; Job 42, 10; Ps. 24, 19. 84, 2; Sir. 28, 1. 2; Matth. 6, 12. 14; 1 Joh. 1, 9; raro *expiare*, ut Lev. 10, 17; Hebr. 10, 4 (vid. **አኅደገ፡**). 5) *omittere, praetermittere, intermittere* (lassen, ablassen, weglassen, unterlassen), a) omittere, praetermittere: **ኢትኅድግ፡ አሐተ፡ ቃለ፡ እምዘነበብከ፡** Esth. 6, 10; **ዐጸደ፡ ጸናፌ፡ ኅድግ፡ ወኢትመጥን፡** Apoc. 11, 2; Matth. 23, 23; Hebr. 6, 1. Memorabilis est Imperativi usus, qui in eo conspicuus est, ut in argumentationibus a majori ad minus vel a minori ad majus Imprt. pers. II sing. vel plur., addito adverbio **ሰ፡**, ut: **ኅድግሰ፡** vel **ኅድጉሰ፡** *omitte* vel *omittite autem!* adverbii instar in enunciationem insertus idem valeat, quod Latinorum *nedum, multo magis* vel *multo minus.* Neque necesse est, ut nomen, quod hoc Imperativo praemisso insignitur, in Accusativo ponatur, ut: **ጥቀ፡ ሰማይኒ፡ ኢኮነ፡ ንጹሐ፡ በቅድሜሁ፡ ኅድግሰ፡ ሰብአ፡ ርኩሰ፡** Job 15, 16; sed eum quoque nominis casum, qui reliqua enuntiationis constructione postulatur, retinere licet, ut: **ከዋክብት፡ ኢኮኑ፡ ንጹሓነ፡ በቅድሜሁ፡ ኅድግሰ፡ ሰብእ፡ መዋቲ፡** (v. **ሰብአ፡ መዋቴ፡**) Job 25, 6. Alia exempla invenies 1 Cor. 6, 3; Herm. p. 3; Gad. Lal.; Chr. (saepius, ut ho. 34); **እስመ፡ ለእንስሳሂ፡ ያሐዝኖሙ፡ ሞተ፡ እሞሙ፡ ኅድግሰ፡ ለሰብእ፡ ለባውያን፡** Jsp. p. 331. — Praeterea Ludolfus in Org. 2 (ubi locus 1 Cor. 6, 3 allegatur) pro **ኅድጉሰ፡** legit **ኅድጎሰ፡** quod equidem nusquam reperi. b) *negligere, curam* rei vel pers. *abjicere*, c. Acc. Deut. 31, 6; **አኅድጎ፡** ἀνήσω αὐτόν Jes. 5, 6; Job 12, 15; Tit. 3, 10; etiam c. **እምነ፡**, ut: **ኢትኅድግ፡ እምእለ፡ ይበክዩ፡** Sir. 7, 34. c) *intermissionem facere* operis: **ኀደጉ፡ ተግባሮሙ፡** Job 24, 5; absol. Luc. 23, 56. d) *missum facere, desistere* vel *abstinere* a re, *cessare facere* alqd, *finem facere* rei, *desinere* α) c. Acc. rei: **ኀደገ፡ ጥበ፡** *uberibus ablatus est* Kuf. 17; deponere vestem Gen. 38, 14; **ኅድጎ፡ ለጋእዝ፡** ἀπόσχου ἀπὸ μάχης Sir. 28, 8; **ኅድጋ፡ ለኀጢአት፡** 38, 10. 48, 15; **ኅድጎ፡ ለኀሊና፡ መዋቲ፡** 4 Esr. 14, 11; **ኀደገ፡ ዓለመ፡** *renuntiavit mundo* (et monachus factus est) Phlx.; **እከየ፡** malam consuetudinem missam facere, Chr. (crebro); ἀφιέναι **ኀደገ፡ ተፋቅሮተከ፡ ዘቀዲሙ፡** Apoc. 2, 4; **ኢየኀድጋ፡ ለየውሐት፡** Job 27, 5; Sir. 26, 28; κοπάζειν, ut: **ኀደገ፡ ንጉሥ፡ መዐቶ፡** Esth. 7, 10; **ከመ፡ ይኅድገነ፡ ባሕር፡** Jon. 1, 11. 12; ἀπολείπειν, καταλείπειν: **ይኅድግ፡ ኃጥእ፡ ፍኖቶ፡** Jes. 55, 7; **እግዚ"፡ ኢኀደገ፡ ምሕረቶ፡** Sir. 47, 22; ἐξαιρεῖν: **ኢትኅድግ፡ ምሕረተከ፡ እምነ፡ ቤትየ፡** 1 Reg. 20, 15; creberrime παύεσθαι: **ኅድጉ፡ እከየከሙ፡** Jes. 1, 16; Jer. 33, 13; Ps. 84, 3; Sir. 28, 6; **ኀደገ፡ ነገረ፡** Job 32, 1. 38, 1; **የኀድጉ፡ አዕባኢሆሙ፡** 4 Esr. 13, 38; **ኢትኅድጉ፡ ተስፋክሙ፡** Hen. 104, 4. β) c. Acc. Inf., *desinere* vel *omittere:* Gen. 11, 6. 16, 4; Jos. 22, 18; Ruth 1, 18; Sir. 32, 10; 1 Reg. 15, 11; Jes. 59, 13; Jer. 9, 5. 6. 15, 6. 51, 18; Dan. ap. 3, 22; 4 Esr. 10, 5; Num. 9, 13. γ) c. **እምነ፡**, ut: **ኢኀደጉ፡ እምትምህርቶሙ፡**

non desierunt eos docere, Sx. Hed. 4. δ) abs., omisso objecto: ቅድም፡እምነ፡ኵሉ፡ኅዲግ፡ከመ፡ጠቢብ፡ παῦσαι πρῶτος χάριν παιδείας Sir. 34, 17; እሖርኑ፡አው፡እኅድግኑ፡ 3 Reg. 22, 6; 4 Reg. 13, 18; ኅድግ፡ምዕረ፡ 1 Reg. 14, 19; Koh. 11, 6; Jes. 55, 10. 62, 1; Jer. 8, 5. 30, 2. 6) *sinere, permittere* (laſſen), c. Acc. pers., ut: ኢኀደገኒ፡ Asc. Jes. 7, 21; Matth. 3, 15; seq. Subj. verbi: Gen. 20, 6; Ex. 12, 23. 14, 12; ኢየኀድጎ፡ይኑም፡ Koh. 5, 11; Jes. 22, 4; Job 9, 18; ኢትኅድገኒ፡እደቅ፡ Sir. 23, 1; Kuf. 14; 4 Esr. 9, 41; Hen. 40, 7; Matth. 7, 4. 8, 22. 13, 30; vel ከመ፡ c. Subj. Num. 22, 13; Kuf. 29. 41; vel ወ፡ c. Subj. ኅድገኒ፡ወእጥፍአሙ፡ Deut. 9, 14. B) intransitive: 1) *remittere, cessare* (nach=laſſen, ablaſſen): ኀደገ፡እሳት፡ Num. 11, 2; ብድብድ፡ 17, 13; መቅሠፍት፡ 25, 8; ሀቢ፡ Ex. 16, 13; ነፋስ፡ Matth. 14, 32; Marc. 6, 51; ለምጽ፡ Lev. 13, 5. 51; የኀድግ፡እዴሁ፡እምላዕሌክሙ፡ 1 Reg. 6, 3. 2) *deficere*: ትጸውም፡ወትጼሊ፡እስከ፡ኀደገ፡ሥጋሃ፡ Sx. Mag. 20. 3) *cedere* alicui in re, eo *inferiorem esse*, c. እምነ፡ comparativo: ዘይባርክ፡ዐርኮ፡በጽባሕ፡በዐቢይ፡ቃል፡እምዘይረግም፡አልቦ፡ዘኀደገ፡ (οὐδὲν διαφέρει) Prov. 27, 14.

ኅድግሰ፡ *nedum* vid. sub ኀደገ፡ n. 5.

አኅደገ፡ II, 1 1) causative c. dupl. Acc., *facere ut aliquis relinquat, dimittat, remittat, omittat, desinat* i. e. a) *abstrahere, avertere, avocare, deducere* alqm a re, ut a consilio: ከመ፡ያኅድግዎሙ፡ምክሮሙ፡ 2 Esr. 4, 5; a consuetudine: አኅድገኪ፡ዝሙተኪ፡ Hez. 16, 41; Sir. 46, 7; F. M. 2, 11; a via: አኅድጉነ፡ዘንተ፡አሠረ፡ Jes. 30, 11; a fiducia Mich. 2, 8; ab amore: መኑ፡ያኅድገነ፡ፍቅሮ፡ለኢየሱስ፡ Rom. 8, 35. 38; ab ira Num. 25, 11; vel rem ab aliquo: አኅደጎሙ፡ጽእለቶሙ፡ለሕዝቡ፡ Sir. 47, 4; Jes. 4, 1 var. In specie: *infantem depellere ab uberibus*: አኅደግዎ፡ጥበ፡እሙ፡ Ps. 130, 4; Gen. 21, 8; 1 Reg. 1, 23, vel አኅደግዎሙ፡ጠቢወ፡ጥብ፡ Jes. 28, 9. b) *removere* a munere: አኅደግዎ፡ክህነቶ፡ 1 Esr. 5, 39. c) *eripere* alqm alicui: ከመ፡ታኅድጎ፡ለምታ፡እምእደ፡ዘባጢ፡ Deut. 25, 11; Org. 1. d) *divortium concedere* alicui: soror Herodis ሰአለቶ፡ለእኁሃ፡ከመ፡ያኅድጋ፡እምኔሁ፡(ለምታ፡)ወአኅደጋ፡ Jsp. p. 328. e) *expiare*: ምጽዋት፡ታኅድግ፡ኀጢአተ፡ Sir. 3, 30; Hez. 16, 63. f) *ad defectionem* vel *desertionem sollicitare*: ያኅድጋሆሙ፡ቃለ፡እግዚ" Num. 31, 16; ለአኅድጎ፡ሥርዐት፡ Kuf. p. 2; Act. 21, 21. g) *prohibere*, seq. ኢ፡ c. Subj., ut: አኅደግዎሙ፡ለአሕዛብ፡ኢይሡዑ፡ሎሙ፡ Act. 14, 18 Platt. h) *intermittere* vel *desinere facere*, seq. Inf.: አኅደግዎሙ፡ሐኒጸ፡ 1 Esr. 5, 70; Jes. 28, 9. 2) trans. *cessare* vel *remittere facere, sedare, cohibere*: Jos. 7, 26; Koh. 10, 4; ጥበብ፡መገሥጽት፡እንተ፡ታኅድግ፡ሐዘነ፡ወትካዘ፡ Sap. 8, 9; ጋእዘ፡ያኅድግ፡ዕፃ፡ Prov. 18, 18; አኅድግ፡ኵሎ፡መጽሐፈ፡ዐመፃ፡ Jes. 58, 6.

ተኀድገ፡ III, 1 1) *relinqui, derelinqui, deseri*: Lev. 26, 43; Jes. 1, 8; Thren. 3, 53; ተኀድገ፡ይሁዳ፡ Mal. 2, 11; አህጉር፡እለ፡ተኀድጋ፡ Hez. 36, 4; ኢይትኀደግ፡እብን፡ዲቤ፡እብን፡ Matth. 24, 2; ተኀድገ፡ሎቱ፡ርስተ፡ Herm. p. 19; *restare* Jos. 23, 14. 2) *dimitti* a) *repudiari*, de uxoribus: ብእሲት፡ዘተኀድገት፡በዝሙት፡ F. M. 5, 16; 1 Cor. 7, 11. b) *immitti* in alqm, c. ላዕለ፡, ut: ተኀድጉ፡ሰይጣናት፡ላዕሌሆሙ፡ Phlx. 222. 3) *remitti, condonari*, de peccato Gen. 4, 13; Lev. 4, 20. 26. 31; Jes. 33, 24; Ps. 31, 1; Sir. 3, 3. 23, 11; Joh. 19, 23; Hebr. 10, 18; de debito: Lev. 25, 10. 11. 13. 28 seq.; Deut. 15, 2. 4) *sini, permitti* (alicui): ይትኀደግ፡ይዕረግ፡ዝየ፡ Asc. Jes. 9, 2; በእንተ፡ድካምነ፡ኢይትኀደጉ፡ሰይጣናት፡በእንተ፡ተቃትሎትነ፡ *ob infirmitatem nostram daemonibus non permittitur nos impugnare*, Phlx. 217. 5) *omitti, intermitti, cessare* Gen. 8, 22; Lev. 2, 13; Deut. 1, 8. 6) *effici, ut desinat* res ab aliquo i. e. *adimi, abstrahi* alicui rem, c. nom. rei et እምነ፡ pers. Apoc. 18, 14; ጾሮሙ፡ይትኀደግ፡እመታክፍቲሆሙ፡ Jes. 14, 25. 7) *relictum* vel *neglectum* (ab aliis) *deesse* rei: ኢንትኀደግ፡እምአብአ፡ቍርባን፡ μὴ ὑστερήσωμεν προςενέγκαι Num. 9, 7.

ተኃደገ፡ III, 3 *divortium facere* cum aliquo (-a), *se invicem repudiare*, de conjugibus: ብእሲት፡ኢይትኃደግ፡ምስለ፡ምታ፡ 1 Cor. 7, 10. 27 Platt; ኢየብዝኑ፡ተኃድጎ፡ምስለ፡አንስቲያሆሙ፡ Clem. f. 219.

አስተኃደገ፡ IV, 3 *facere ut alius ab alio desistat, dirimere* pugnantes: ተባአሱ፡ክልኤሆሙ፡ወአልቦ፡ዘያስተኃድጎሙ፡በማእከሎሙ፡ 2 Reg. 14, 6.

ኅዱግ፡ part. *relictus, desertus, dimissus, omissus, remissus*: Jes. 60, 15. 62, 4; ብእሲት፡ኅድግት፡ *repudiata* Jes. 54, 6; Matth. 5, 32; Kedr f. 62; ኀጣይኢሃ፡ኅድግት፡ላቲ፡ Phlx. 35.

ኅዳግ፡ 1) adj. (gramm. § 108, a) remissus i. e. *deficiens animo*; *quem animus liquit*; in locutione ኅዳገ፡ወይን፡ (κραιπαλῶν, κεκραιπαληκὼς ἐξ οἴνου) *vinolentus* Jes. 24, 20; Ps. 77, 71; Clem. f. 26. Haec vocis interpretatio, quam modo proposui, magis congruit, quam alia a Ludolfo et a me ipso (in gramm. l. c.) accepta: *qui relinquit vinum, desistit a vino* (sc. quia vini plenus est). 2) subst., *relictum* vel *praetermissum*, ex. gr. orationis interruptae pars reliqua, ut: ንግባእኬ፡እንከ፡ኀበ፡ኅዳገ፡ነገር፡ M. M. f. 59 et 97; vel *lacuna* vel spatium inter duas res relictum i. e. *ora* vel *margo* libri, Lud. auct. Greg.

ኅድገት፡ n. act. *relictio, dimissio*, ኅድገተ፡ብዕል፡ Sx. Genb. 20 Enc.; in specie a) *relictio haereditatis* F. N. 42. b) *repudium*, ut: በእንተ፡ክሊኤ፡ኅድገተ፡ብእሲት፡ F. N. 24, 5. c) *manumissio*: ከመ፡ትጸውዕ፡ኅድገተ፡ Jer. 41, 8. 15. 17 et in quibusdam locis sub d) laudatis. d) *remissio* debiti, *immunitas* Lev. 27, 17. 24; Deut. 15, 1. 9; Hez. 46, 17; Kuf. 7; 2 Esr. 20, 31 (Esth. 2, 18 libri ኅድጋት፡ praebere solent). e) *venia* legis (dispensatio) Judith 11, 14. f) *remissio* peccati Luc. 24, 47; Kuf. 15. 30; Hen. 12, 5. 13, 4; Cyr. ad Th. f. 22.

ኅድጋት፡ et ኅዳጋት፡ (Jes. 50, 1 var.; Deut. 24, 1 var.; Marc. 10, 4 rom.) subst. (gramm. § 121, d) conditio ejus, qui dimissus est vel cui remissum est i. e. a) *repudium, divortium*: መጽሐፈ፡ኅድጋት፡ Deut. 24, 1; Jes. 50, 1; Jer. 3, 8; Matth. 5, 31; Marc. 10, 4, (Matth. 19, 7 ፍልጣን፡). b) *immunitas*: ገብረ፡ኅዳጋቲሃ፡ (v. ኅድጋቲሃ፡)ኵሎ፡ደወለ፡መንግሥቱ፡ Esth. 2, 18.

ኀዳጊ፡ n. ag. 1) *remittens, remissor*, ክርስቶስ፡ኀዳጊ፡ኀጢአት፡ Cyr. f. 3; F. N. 10. 2) omissor i. e. *abstemius*: ከነ፡ተሐራሚ፡ወከነ፡ኀዳጊ፡ Euc. Jac. 25.

ኅዳጥ፡ *paucus* vid. sub ኀጠጠ፡

ኅዳፍ፡ *cervix* vid. sub ሐዳፍ፡

ኀደፈ፡ I, 1 (Prov. 23, 34, at plerumque) I, 2 [nec non **ቀደፈ፡** q. v.; جَدَفَ vel جَذَفَ 1) *secuit* 2) *propulit navem remis*; مِجْدَافٌ *remus*; خَذْفٌ *gubernaculum* navis; sec. al. *anchora*; قَذَفَ *remigavit*; مِقْذَفٌ vel مِقْذَافٌ *remus*; in dialecto Jamanensium غَادِفٌ *remex, nauta*, مِغْدَفٌ *remus*; amh. **ቀዘፈ፡** *propulit navem remis*] proprie: remis propellere, deinde *gubernare* navem: **ወኀደፉ፡ኀዳፌ፡ርቱዐ፡** Act. 27, 40 rom.; **ዘኀደፈ፡** κυβερνήτης Jac. 3, 4 rom.; Apoc. 18, 17 rom.; **ዘየኀድፍ፡** Prov. 23, 34; Clem. f. 128 (**ይኄድፍ፡**). Deinde transfertur et jungitur c. Acc. rei: **ይኄድፉ፡** (v. **የኀድፉ፡**) **ረሲዓን፡ሕብለ፡** κυβερνῶσιν ἀσεβεῖς δόλους Prov. 12, 5; et c. Acc. pers.: **ኀደፈቶ፡ለጻድቅ፡በንዋየ፡ዕፅ፡ምኑን፡** Sap. 10, 4. Similiter translatum ad gubernationem animarum hoc verbum saepe occurrit in liturgiis aliisque hujus generis libris, ut in Lud. comm. ad hist. p. 328; Lit. 171, 3; in precibus: **ኀድፍ፡ልበሙ፡በፈሪሆትከ፡ሠናይ፡** Kedr f. 11; **ለኀድፎ፡ነፍስ፡** f. 53; **ኀድፈኒ፡እማእበለ፡ኀጢአት፡** *gubernando salvum me praesta e fluctibus peccati*, Org.; Jesus **ዘይኄድፎ፡ለዓለም፡እማዕበለ፡ኀጣውእ፡ዘበሩግናተ፡ወንጌሉ፡ቅዱስ፡** ib.

ተኀደፈ፡ III, 1 au 2? *gubernari*: **ተኀዲፎ፡በእደ፡ዚአከ፡** Sap. 14, 6.

ኀድፍ፡ subst. *remus, gubernaculum*: **ዘኀድፍ፡** ὁ πρωρεύς Jon. 1, 6 (v. **ዘኀደፈ፡**); Pl. **አኅዳፍ፡** *remi* pro *remigibus* Hez. 27, 26 (in uno cod.). At frequentius occurrit

ኀዳፍ፡ subst. (gramm. § 107, δ) m. et fem. 1) *remus*, in specie *gubernaculum*: **ኀዳፍ፡** κῶπαι Hez. 27, 6; πηδάλιον Jac. 3, 4 Platt; **እለ፡ኀዳፍ፡** οἱ πρωρεῖς Hez. 27, 29; **ዘኀዳፍ፡** κυβερνήτης Apoc. 18, 17 Platt; Hez. 27, 27 var. 2) sicut lat. *gubernacula* i. q. *gubernatio*: **እንቲአከ፡ኀዳፍ፡አአብ፡ትሠርዕ፡ኵሎ፡** ἡ σὴ πρόνοια διακυβερνᾷ Sap. 14, 3; κυβέρνησις Prov. 1, 5; **እለ፡አልበሙ፡ኀዳፍ፡** Prov. 11, 14.

ኀዳፍ፡ et magis usitatum **ኀዳፊ፡** n. ag., Pl. **ኀዳፍያን፡** 1) *remex* Hez. 27, 8 (κωπηλάτης). 2) *gubernator* Act. 27, 11; **አመ፡ያሰጥምዎ፡በባሕር፡እንበለ፡ሐዳፍ፡** Enc. Nah. 29; crebro translate: Christus **ኀዳፌ፡ነፍሳት፡** *gubernator* vel *rector animarum* Lit. 167, 2; Kid. f. 13; doctores ecclesiae **ኀዳፍያነ፡ክርስቲያን፡** ib. f. 53. — *Voc. Ae.*: **ኖትያ፡ኀዳፍ፡ብ፡መቅዘፍያ፡**

ኀዳፌ፡ subst. *gubernatio* Prov. 24, 6.

ማኅደፍ፡ subst. *remus, gubernaculum*; (*antenna?* de vera enim notione e paucis, ubi occurrit, locis non constat): **መከነ፡መሐደፍ፡** (legas: **ማኅደፍ፡**) ἡ πρύμνα Act. 27, 41 rom.; at Act. 27, 40 ἐπάραντες τὸν ἀρτέμονα verterunt: **አልዐልዎ፡ለማኅደፍ፡ዐቢይ፡**

ምኅዳፍ፡ subst. *locus remorum, transtrum* (ut videtur) Act. 27, 40 rom. (sed vix recte explicari poterit hic locus perobscurus, priusquam antiquiores Act. Apost. codices Mss. consuli potuerint).

ኀጠት፡ *granum* vid. sub **ኀጠጠ፡**

ኀጥአ፡ I, 1 [חָטָא 1) *aberravit a scopo* 2) *peccavit*; خَطِئَ id.; ܚܛܐ *peccavit*; amh. **አጣ፡** id.] Subj. **ይኅጣእ፡** 1) id, quod quaeritur, *non reperire, non invenire*, (*desiderare*), c. Acc. Kuf. 41; Matth. 12, 43; **አርመሙ፡ወኀጥኡ፡ቃለ፡አንተ፡ያወሥኡ፡** 2 Esr. 15, 8; Luc. 9, 7; **እለ፡ኀጥኡ፡ዘይትረዐዩ፡** Thren. 1, 6. 19; **ይግዕሩ፡ወየኀጥኡ፡እክለ፡** καταστενάζουσι ζητοῦντες ἄρτον Thren. 1, 11; **ጠፍአ፡እምኔሆሙ፡ወኀጥእዎ፡** Luc. 24, 31. 2) *destitui* re (quam aliquis habebat), *amittere*, c. Acc. **ነዳይ፡ኪያሁኒ፡ዘቦ፡የኀጥእ፡** Prov. 19, 4; **እመ፡ልህቀ፡ወኀጥአ፡ልበ፡** Sir. 3, 13. 3) creberrime: *non habere, carere, egere, destitui re, inopia* rei *laborare*, c. Acc.: **ኀጣእኩ፡ኀይለ፡** οὐκ ἔσχον ἰσχύν Dan. 10, 16; **ኀጣእኪ፡ዘይናዝዘኪ፡** Jes. 51, 18. 60, 15; Thren. 1, 2; **ኀጣእነ፡ፈውሰ፡** Jer. 14, 19; Ps. 37, 7; Sir. 51, 7; **የኀጥኡ፡ዘያጠፍእ፡ሎሙ፡እሳቶሙ፡** Jes. 1, 31; **ኀጣእነ፡ሠናያተ፡** Jer. 8, 15. 14, 6. Jac. 1, 4. 5; **ኀልቀ፡ኀጢአ፡ዘይበልዕ፡** Job 4, 11; **ዘይትአመን፡በእግዚ"፡አልቦ፡ዘየኀጥእ፡** Sir. 35, 24. 40, 26; absol. (sine Accus.): **ሶበ፡የኀጥእ፡ወይጼነስ፡** Sir. 26, 28. Infinitivus passim latine verti potest *inopia*, ut: **በኀጢአ፡ዕፀው፡ይጠፍእ፡እሳት፡** Prov. 26, 20; **ይመውቱ፡በኀጢአ፡ማይ፡** Jes. 50, 2; **በኀጢአ፡ኖሎት፡** Hez. 34, 5; **ማሰነ፡ብሔር፡በኀጢአ፡ሰብእ፡ወእንስሳ፡** Jer. 40, 12; Ps. 108, 23; Sir. 34, 4; **ኀጢአ፡ንጸሬ፡** ἀορασία Sap. 19, 16. At in omnibus hujus generis locutionibus **ኀጥአ፡** verbum transitivum et personale est, quare equidem haud dubito, quin Ps. 22, 1 **አልቦ፡ዘያኀጥአኒ፡** pro **አ"፡ዘየኀ"፡** legendum sit. 4) *peccare*: **ኢትኀጣእ፡** Koh. 7, 17. 9, 2. 18; 2 Par. 22, 3; **ከመ፡ኢይኅጥኡ፡ለከ፡** Kuf. p. 4. (Sed haec verbi significatio rarius occurrit; magis frequentantur **ስሕተ፡**, **አበሰ፡**, **ጌገየ፡**).

አኅጥአ፡ II, 1 1) *pauperare, privare, orbare* alqm re, c. dupl. Acc. Gen. 42, 36; Ps. 34, 14; **ከመ፡ያኅጥኦሙ፡ረብሐ፡** Phlx. 50. 2) aliqm rei *expertem esse velle, egere* vel *carere facere, negare* alcui petitum, c. dupl. Acc. Deut. 2, 7 (ubi **እምነ፡** partitivum est); **ምንተ፡አኅጣእኩከ፡** 3 Reg. 11, 22; Ruth 4, 14; **ኢያኅጣእክሙ፡መና፡እምአፉሆሙ፡** 2 Esr. 19, 20. 21; **ብዙኀ፡ሰትየ፡ኢያረክብ፡ኀይለ፡ወኢያኀጥእ፡ቍስለ፡** Sir. 34, 30; **ኢያኅጥኦሙ፡እምዘ፡** (quidquam eorum, quae) **ፈቀዱ፡** Ps. 77, 33. 3) *peccare facere, reum facere* alqm: Hen. 20, 6; Kuf. 21.

ተኀጥአ፡ III, 1 refl. 1) *se subducere* a) *evanescere, sensim discedere*: **ተኀጥአ፡ሲሳይ፡** *annonae penuria exstitit*, Jsp. p. 364; in sepulchro post triennium **ይትኀጣእ፡ሥጋ፡ወአምትንተ፡እምነ፡ምውት፡** Phlx. 121. b) *aufugere, fugitivum fieri*: **ተኀጥአ፡ወአምሠጠ፡** 1 Reg. 19, 12. 18; 2 Reg. 13, 34; Hez. 34, 4; 2 Esr. 4, 19; Act. 7, 29; c. **እምነ፡**, ut: **አግብርት፡እለ፡ተኀጥኡ፡እምአጋእዝቲሆሙ፡** 1 Reg. 25, 10. 20, 1; Gen. 16, 6. 8; 2 Par. 10, 2; **ተኀጥአት፡ጽድቅ፡እምፍኖትነ፡** Jes. 59, 14; **ተኀጥአት፡ምክር፡እምጠቢባን፡** Jer. 29, 8; Judith 10, 12. 11, 3; Apoc. 9, 6; c. **ውስተ፡** vel Acc. loci 2 Esr. 23, 10; Jon. 1, 3; Asc. Jes. 3, 3. 5; de brutis: **በግዕ፡ዘተኀጥአ፡** πρόβατον πλανώμενον Jer. 13, 14; etiam c. Acc. prs., cui alqs se subducit: **ተኀጥአከ፡** Sir. 30, 40. 2) *abesse, deesse, deficere, non reperiri*: **ኢትትኀጣእ፡እመ፡ዕለተ፡ትፍሥሕት፡** Sir. 14, 14; **ናሁ፡ተኀጥአ፡ዘይጌሥጾ፡ለኢዮብ፡እምኔክሙ፡** Job 32, 12; **በተኀጥአተ፡መምህር፡** Prov. 29, 18; (**ሰማይ፡ውእቱ፡**) **መከነ፡ኀበ፡ተኀጥአ፡ሐዘን፡ወናእክ፡ወገዓር፡** Genz. f. 65; **በተኀጥአቶሙ፡ዝናም፡** Enc. Mij. 24; absens **ዘተኀጥአ፡ዜናሁ፡** (ein Verschollener) F. N. 42, 13. 3) *amissum esse*: **በእንተ፡ዘይትረከብ፡እምዘተኀጥአ፡** F. N. 40.

ኅጡእ፡ part. 1) *carens, expers, indigus, inops*, Deut.

24, 14; ዲያቆን፡የሐውጽ፡ድዉየ፡ወኀጡአነ፡ F. M. 31, 2; c. c. Acc. rei, ኀጡአኬ፡አንተ፡አሐተ፡ነገረ፡ Phlx. 3; c. ለ፡ rei Jac. 2, 15; Clem. f. 94; Lev. 27, 8; c. እምነ፡ rei: ኵሉ፡ኀጡእ፡እምሀብተ፡እግዚ"፡ነዳይ፡ውእቱ፡ Chr. Ta. 20; ኀጡእ፡እምጸጋ፡እግዚ"፡ ὑστερῶν τῆς χάριτος Chr ho. 30; per st. constr.: ኀጡአ፡ንዋይ፡ Chr. Ta. 20; ኀጡአ፡ልቡና፡ *mentis expers* F. N. 41, 2; ኀጡአ፡ቅንአት፡ *expers invidiae*, Lud. e Mss. Colb.; ፍቅር፡ኀጥአተ፡ሚን፡ *amor expers doli*, Lud. Comm. ad hist. Ae. p. 497, n. 16. 2) *fugitivus, profugus*, 1 Reg. 22, 17; እንዘ፡ኀጡእ፡እምገጸ፡ሳኦል፡ውእቱ፡ 1 Par. 12, 1.

ኃጥእ፡ part. act., f. ኃጥእት፡ 1) *peccator* (*impius, improbus, iniquus*), creberrime occurrit et tam pro Adj. quam pro Subst. usurpatur: ἁμαρτωλός Matth. 9, 10. 11; Marc. 8, 38; Luc. 5, 8. 7, 37. 19, 7; Rom. 3, 7. 5, 8. 19; Sir. 3, 27; Jes. 14, 5; Prov. 23, 17; Ps. 1, 5. 49, 17. 72, 12. 74, 8; ἄνομος Act. 2, 23; 1 Tim. 1, 9; Jes. 13, 11. 66, 3; 2 Par. 24, 7; παράνομος Prov. 1, 18. 25, 19; ἄδικος Jes. 57, 20; ἀσεβής Jes. 5, 23. 11, 4. 13, 11. 57, 21; Zeph. 1, 3; Rom. 4, 5. 5, 6; λοιμός 1 Reg. 10, 27; Hez. 7, 21; al. 2) *reus* 3 Reg. 1, 21; Hen. 90, 25. 26.

ኀጥአት፡ n. act. *defectus, inopia*: ኀጥአተ፡ንጽሐ፡ኀሊናት፡ Phlx. 213.

ኅጣእ፡(ኀጣእ፡ Lud.) subst., *defectus, penuria, inopia* Deut. 28, 22. 48; ኅጣእ፡እክል፡ Lev. 26, 26 (ubi sec. annot. ad locum pro ኀጣእ፡ emendandum est ኅጣእ፡); በኅጣእ፡ማይ፡ Jes. 50, 2.

ኅጢአት፡ subst. (gramm. § 127, 1, a), m. et fem., coll. et sing., Pl. ኅጣውእ፡ et ኅጣይእ፡ (vid. ann. ad Lev. 26, 18 et Num. 5, 6; gramm. § 140, 3, a) 1) rarissime *defectus, penuria*: ኅጣይእከ፡ ἡ πτωχεία σου Apoc. 2, 9; cfr. Phil. 4, 11 rom. 2) plerumque: *peccatum* a) in Sing. quatenus vel animi habitus vel summa peccatorum est, *peccandi consuetudo, impietas, peccata* Joh. 8, 21. 9, 34; Rom. 5, 12 seq.; 6, 10 seq.; 1 Cor. 15, 17; quare Sing. ኅጢአት፡ crebro usurpatur, ubi Graecus pluralem habet: ἁμαρτίαι Jes. 5, 18. 14, 21. 43, 24. 58, 1; Jer. 14, 7; Dan. 9, 20; Ps. 102, 10; ἀνομίαι Jes. 6, 7; ἀσέβειαι Thren. 1, 5; παραπτώματα Rom. 4, 25; ኅጢአትነ፡ወጌጋይነ፡ αἱ πλάναι καὶ αἱ ἀνομίαι Hez. 33, 10; በእንተ፡ኅጢአተ፡ከናፍር፡ διὰ φαυλισμὸν χειλέων Jes. 28, 11; πονηρία Jes. 59, 7; ἀσέβεια Prov. 1, 19. 28, 4. b) in Sing. et Pl.: quatenus significat singulas peccandi actiones, *peccatum* (*delictum, crimen*), 1 Joh. 3, 4. 5, 17; Jac. 1, 15; Ps. 68, 7; Pl. Koh. 10, 4; Job 13, 23. 34, 37; Sir. 3, 27. 28, 8; Judith 7, 28; Ex. 34, 7; Prov. 1, 19; Jes. 43, 25. 44, 22. 53, 4. 5; 1 Petr. 2, 24. 3, 18; Judae 18; ክልኤቲ፡ኅጣይእ፡ Sir. 7, 8; አብዕልተ፡ኅጣውእ፡ንኡሳት፡ *possessores* (i. e. rei) *peccatillorum*, F. M. 1, 5; ገብረ፡ኅጢአተ፡ Jes. 53, 9; Sir. 15, 20. 19, 4. 27, 1 al.; ኅጢአት፡እንተ፡አበሰ፡ቦቲ፡ Lev. 4, 23. 5, 5; ኅ"፡እንተ፡አበሰ፡ Lev. 4, 35. 5, 6; ኅጢአተ፡ይከውኖ፡ Lev. 19, 8; ይነሥእ፡ኅጢአቶ፡ Lev. 7, 18; ይድኅን፡እምኅጢአት፡ ἀθῷος ἔσται Ex. 21, 28. 3) *sacrificium pro peccato* (vel *pro delicto*) *oblatum* interpretes verterunt (sc. መሥዋዕት፡) ዘበእንተ፡ኅጢአት፡ vel ዘኅጢአት፡ (ἁμαρτία) Lev. 4, 8. 24. 5, 7. 8. 14, 19; Hez. 44, 29; Hebr. 10, 6. 18; (πλημμέλεια) Sir. 7, 31 (quamquam plurimis in locis πλημμέλεια ንስሐ፡ versum et ab ἁμαρτία ኅጢአት፡ distinctum est); ἱλασμός Hez. 44, 27. Etiam ኅጢአት፡ nudum (neque ዘ፡ neque ዘበእንተ፡ praemisso) hoc sensu usurpatur, ut Lev. 4, 21.

ኃጥአዊ፡ adj. rel. (a ኃጥእ፡) *peccatorius*: ለእመ፡ርኢከ፡ዘማዌ፡ወኃጥአዌ፡ Phlx. 35.

ኀጥእና፡ subst. (a ኀጡእ፡) *conditio indigi, indigentia*, Fal. f. 82.

ማኅጣእ፡ subst. *copia profugorum*, (an *perfugium*?): ወማኅጣእ፡አግብርት፡ማእከላ፡እምትካት፡ 2 Esr. 4, 15.

ኀጠጠ፡ rad. inus., cui potestas *parvitatis* et *tenuitatis* inest, cfr. حَطِيطٌ *parvus, tenuis* et خَصَّ *deminutus, mancus*, خُصَاصَةٌ *exigua quantitas*; vicina sunt ሐጸጸ፡ et ቀጠነ፡ q. v.

ኅጠት፡ subst., fem. et m., Pl. ኅጠታት፡ (Macc. f. 5; F. N. 46.) *granum* [Lud. hanc vocem a ውኅጠ፡ repetiit, at amharice sonat ቅንጣት፡]: ከመ፡አሐቲ፡ኅጠት፡ኖጻ፡ (ψῆφος) Sir. 18, 10; ኅጠተ፡ጼው፡ Sx. Haml. 7; ኅጠተ፡ሰናፔ፡ Matth. 13, 31. 17, 20 (κόκκος); ኅጠተ፡ሥርናይ፡ Joh. 12, 24; ከኑ፡ይበልዑ፡ኅጠተ፡ሥርናይ፡ጥሬየ፡ Jsp. p. 367; ኅጠት፡ወዕቄ፡ዘሀሎ፡ውስተ፡ኵስሐ፡አፍራስ፡ Jsp. p. 368; ኅጠት፡ዘርእ፡እኩይ፡ዘተዘርአ፡ 4 Esr. 2, 38—40; Clem. f. 256. (Etiam 4 Esr. 9, 24 unus meorum codicum ኅጠት፡ pro ኅዳጥ፡ praebet).

ኅዳጥ፡ adj., pl. ኅዳጣን፡ [ut videtur pro ኅጣጥ፡, emollita et deformata secunda radicali] *exiguus, paucus, modicus*. Ubi nominibus animantium pluralibus adjicitur, formam Pl. ኅዳጣን፡ admittit; ubi ad nomina inanimorum Pl. refertur, formam Pl. plerumque respuit; nonnumquam substantivi instar ope status constructi adjecta sibi subjungit, ut: ኅዳጠ፡ሰብእ፡ Apoc. 3, 4 Platt. 1) exiguus numero et quantitate: *paucus, pauci; paulum, paululum, aliquantulum*, ኅዳጣን፡ ὀλίγοι Hez. 5, 3; ተረፍነ፡ኅዳጣን፡እምብዙኃን፡ Jer. 49, 2; Sir. 48, 15; Job 14, 21; Koh. 9, 14; Kuf. 46; Matth. 20, 16; ዕደው፡ኅዳጣን፡ 2 Esr. 12, 12; ኅዳጣን፡አባግዕ፡ 1 Reg. 17, 28; ይተርፉ፡ኅዳጥ፡ (v. ኅዳጠ፡, v. ኅዳጣን፡)ሰብእ፡ Jes. 24, 6; ይተርፍ፡ኅዳጥ፡ ὀλιγοστός Jes. 16, 14; 4 Esr. 7, 43; ማየ፡ኅዳጠ፡ (Acc.) Jes. 30, 14; Gen. 44, 25; ኅዳጥ፡ቅብእ፡ 3 Reg. 17, 12; ኅዳጠ፡መዋዕለ፡ Job 2, 9; Sir. 6, 8; Jes. 54, 7; 4 Esr. 13, 62; Apoc. 6, 11; ዘኅዳጥ፡መዋዕሊሁ፡ Job 11, 3. 14, 1; Sir. 18, 10. 40, 6; Ps. 108, 7; ይኩን፡ነገርከ፡ኅዳጠ፡ Koh. 5, 1. Crebro absol., substantivi instar: ኅዳጠ፡ወሀበ፡ Sir. 20, 14; በዘይሠይጥ፡ብዙኀ፡በኅዳጥ፡ 20, 12; በልዐ፡ኅዳጠ፡ Koh. 5, 11; ኅዳጠ፡ትጻሙ፡ Sir. 6, 19; ኅዳጥ፡እምፍሬ፡ምድር፡ Kuf. 11; ይኄይስ፡ኅዳጥ፡ዘበጽድቅ፡ Tob. 12, 8; Prov. 16, 8; Hagg. 1, 6. 2) Ubi de tempore et de iis, quae temporis mensuram patiuntur, agitur: *brevis*; et ubi substantivi vel adverbii instar usurpatur: *paululum temporis, paulisper, brevi, breviter, paucis*: ኅዳጥ፡ሕይወት፡ 4 Esr. 8, 8. 9, 24; እስመ፡ዓዲ፡ኅዳጥ፡ወይቄርር፡ Jes. 10, 25; ተኀብእ፡ኅዳጠ፡ምዕረ፡ Jes. 26, 20; አልቦ፡እንከ፡ኅዳጠ፡ Jes. 29, 17; ዓዲ፡ኅዳጠ፡ ἔτι μικρόν Hos. 1, 4; Job 36, 2; Ps. 36, 10; በኅዳጥ፡ንነግር፡ *paucis exponemus*, Cyr. ad Th. f. 8; ad Reg. f. 26; በከመ፡ጸሐፍኩ፡ለከሙ፡ኅዳጠ፡ Eph. 3, 3. 3) De modo, mole, gravitate, vehementia *exiguus, parvus, modicus*: ኅዳጥ፡መለንስ፡ μικρὸν μελάνθιον Jes. 28, 25; ኅዳጠ፡ረሰይኩኪ፡ μικρὸν ἔδωκά σε Jer. 29, 16; በእንተ፡ኅዳጥ፡ኅጢአት፡ Jes. 57, 17; በኅዳጥ፡መዐት፡ 54, 8; በኅዳጥ፡ሕማም፡ 26, 16.

ኆጻ፡ *glarca, arena* vid. sub ኀወጸ፡

ኀጸረ፡ *circumscpire* vid. sub ሐጸረ፡

ኀጸረ፡ I, 1 [קָצַר *abscîdit*, קָצֵר *decurtatus, brevis fuit;* قَصَرَ et قَصُرَ id.] Subj. ይኅጽር፡; quamquam formas verbi transitivi habet, tamen significatione intransitivum est: *decurtari, decrescere* (longitudine), *contrahi, breviorem fieri, brevem esse*, de tempore: Matth. 24, 22; Marc. 13, 20; Clem. f. 155; Hen. 72, 9. 15. 80, 2; de mensura: (አእባን፡)እለ፡የኀጽሩ፡ Herm. p. 80; *deficere, imminui*, Lud. ex Enc. Mag. 27.

አኅጸረ፡ II, 1 *decurtare, contrahere, breviorem reddere, epitomare:* አነ፡ዘአኅጽሮ፡ለዕፅ፡ነዋኅ፡ Hez. 17, 24. 21, 26; Marc. 13, 20; በአኅጽሮ፡ይኄይስ፡ድርሳናት፡ *orationes breves optimae sunt* Cyr. de Melch. f. 128; librum in compendium redigere Phlx. s. fin.; Kedr f. 87.

አስተኀጸረ፡ IV, 1 *contrahere, imminuere*, Eph. 6, 9 Polygl.

ኅጹር፡ part. 1) *contractus, brevis:* 4 Esr. 12, 24; ዘመን፡ኅጹር፡ F. N. 20; ነገር፡ኅጹር፡ 2 Cor. 10, 10; ኅጹር፡ዕለትየ፡ከመ፡እዜኑ፡ Hebr. 11, 32 Platt; በኅጹር፡አዘዝኩክሙ፡ διὰ βραχέων Hebr. 13, 22; ኅጹረ፡እነግረከ፡ συντόμως Act. 24, 4. 2) *in compendium redactus*, de libro: Phlx. sub fin.; F. N. (Cod. Francof.) p. 6.

ኅጸር፡ subst. *brevitas*, Hen. 72, 23; F. N. 37.

ኀጺር፡ adj., f. ኀጻር፡, Pl. m. ኀጺራን፡, f. ኀጺራት፡, c. ኀጻርት፡, *brevis, curtus*, (*parvus* de statura); de tempore 4 Esr. 12, 24 var.; በዝንቱ፡ዘመን፡ኀጺር፡ Chr. Ta. 17; ኀጻር፡ወእኩያት፡እማንቱ፡መዋዕልየ፡ ib. 29; de statura et mensura: ኀጺር፡ውእቱ፡በቆሙ፡ Luc. 19, 3; አባ፡ዮሐንስ፡ኀጺር፡ Phlx. 67; Sx. Teq. 20; አነውኆ፡ለዕፅ፡ኀጺር፡ Hez. 17, 24. 21, 26; ዘበሐቁ፡ኀጺር፡ Lev. 21, 18; (አእባን፡) ኀጺራት፡ Herm. p. 83; ኀጻርት፡ ib. p. 9; ኀጺራት፡አጻብዒሁ፡ Sib.

ኅጽረት፡ n. act. *contractio, brevitas:* በእንተ፡ኅጽረተ፡እደዊሆሙ፡ወበእንተ፡ዘአልቦሙ፡ክሂል፡ Jsp. p. 330; ይትዓረይ፡ሌሊት፡ምስለ፡መዓልት፡በኑኀት፡ወኅጽረት፡ Abush. 14.

ኀጸነ፡ *nutrire, educare* vid. sub ሐፀነ፡

ኀጸነ፡ rad. inus., quae potestatem *secandi* (ܚܨܝܢܐ خَصِينٌ *securis*, قَصَلَ, al.) nec non *firmitatis* (חָסֵן ܚܣܢ حَصُنَ) habet.

ኀጺን፡ (etiam ሐጺን፡, ሐፂን፡, ኀፂን፡) subst. plerumque m., Pl. ኀጻውንት፡ (et ኀጺናት፡ Sx. Sen. 29) 1) *ferrum:* ኀጺን፡እምውስተ፡ምድር፡ይትገበር፡ Job 28, 2; Jes. 60, 17; Deut. 8, 9; Jer. 6, 28; Dan. 2, 33; Prov. 27, 17; Hez. 22, 18 seq.; 27, 12; Hen. 52, 2. 67, 4; Apoc. 18, 12. a) Ubi statui constructo subjunctum est, vel ዘ፡ praemissum habet, significat *ferreus:* አርዑት፡ኀጺን፡ Sir. 28, 20; መናስግተ፡ኀጺን፡ Jes. 45, 2; Apoc. 2, 27. 9, 9; ዘኀጺን፡ስብክ፡ Job 40, 13; ዘኀጺን፡ሥርወ፡ክሳድከ፡ Jer. 48, 4; Dan. 7, 7. b) *chalybs:* ኀጺን፡ጽኑዕ፡ στόμωμα (acies ferri indurata) Sir. 34, 26. c) ልብሰ፡ኀጺን፡ *lorica, thorax*, θώραξ Eph. 6, 14; Sir. 43, 20; Jes. 59, 17; 1 Reg. 17, 5; μανδύας 1 Reg. 17, 38. 2) *ferrum i, e. gladius, ensis*, σίδηρος ወድቁ፡በኀጺን፡ Sir. 28, 18; Judith 6, 6; Job 15, 22; ξίφος Jos. 10, 28; μάχαιρα Lev. 26, 8; Num. 21, 24; ῥομφαία 1 Reg. 15, 8. 3) *ferramentum, instrumentum ferreum* cujusvis generis: ኡብልኁ፡ጸራቢ፡ኀጺነ፡ Jes. 44, 12; ያረስን፡ኀጺነ፡ወያነብሮ፡ዲበ፡አበሉ፡ Phlx. 7; Gad. Lal.; ኀጻውንት፡ Org. 1; *securis, ascia* (τὸ σιδήριον), Deut. 19, 5; Koh. 10, 10; *novacula* 1 Reg. 1, 11; *clavus:* እደዊከ፡ (Christe) ልኩኣት፡በኀጻውንት፡ዲበ፡ዕፅ፡ Phlx. sub fin.; ኀጻውንተ፡መስቀል፡ Org. 2; *claustrum:* ተፈትሐ፡ኵሉ፡ኀጻውንት፡ Kedr f. 15; *vincula*, al. ክቡድ፡ኀጻውንት፡ Macc. f. 2. In Voc. Ae. ei parti libri, in qua arma, tela et instrumenta describuntur, praemisit auctor መጽሐፍ፡ነገረ፡ኀጻውንት።

ኀጸወ፡ I, 1 [id. q. خَصَى *castravit;* ܚܨܐ *excîdit;* vicina sunt ሐፀየ፡, ሐጸየ፡] Subj. ይኅጹ፡ (vel ይኅጽው፡): *castrare* Matth. 19, 12; ብእሲ፡ዘኀጸወ፡ኀፍረቶ፡ሥጋሁ፡በፈቃደ፡ርእሱ፡ F. M. 33, 2; ጸላዕቱ፡ኀጸውዎ፡ ib.; ዘየኅጹ፡ርእሶ፡በፈቃዱ፡ Clem. f. 162; Can. Nic. 1.

ተኀጽወ፡ III, 1 *castrari:* ለእመ፡ተኀጽወ፡እምሰብእ፡በትዕግልት፡ Can. Ap. 15 (14); in F. M. 33, 1 pro ተኀጽወ፡ lectionem ተኀጽበ፡ inveni.

ኅጽው፡ part. *castratus, eunûchus* Matth. 19, 12; Gen. 39, 1; Kuf. 34. 39; ኅጽዋን፡ 1 Reg. 8, 15; 2 Par. 18, 8; ከመ፡ይፈቱ፡ኅጽው፡ወለተ፡ድንግል፡ Sir. 20, 4. 30, 20; Jes. 56, 3. 4; Jer. 36, 2; 2 Esr. 11, 11; Esth. 1, 10. 4, 5; Judith 12, 11; Asc. Jes. 6, 3; Act. 8, 27; ሊቀ፡ኅጽዋን፡ ἀρχιευνοῦχος Dan. 1, 3; በእንተ፡ኅጽዋን፡ወግዙራን፡ F. M. 33. — *Voc. Ae.:* ኅጽው፡ዘ፡መዋታ፡

ኅጽወት፡ n. act. *castratio:* ዘፈቀደ፡ኅጽወተ፡ Phlx. 230.

ኀጸደ፡ rad. inus., arab. حَصَدَ et عَسَدَ *contorsit funem*, حَصِدَ *firmiter contortus fuit* funis; أَخْضَدُ *inflexus;* عَصَدَ *inflexit, torsit* collum.

ኍጻድ፡ vel ኆጻድ፡ subst., pl. ኍጻዳት፡ vel ኆጻዳት፡ 1) *inflexus, curvamen, sinuamen* (στρεπτόν) Ex. 25, 11. 25. 2) *circulus, annulus, uncinus recurvus, fibula:* κρίκος Ex. 26, 6. (vid. ann. ad hunc locum) 11. 27, 10. 11. 38, 19; διατόνιον Ex. 35, 10 in C (ubi alii codices አፋኪያ፡ habent); praeterea occurrit in C Ex. 37, 2 sec. Hebr. (vid. ann. ad Exodum, p. 92). — *Voc. Ae.:* ኆጻዳት፡ወሰንገጕ፡ዘ፡ጸገግ፡ (v. ጸገግ፡)ዘመንጠላዕት፡

ኀፀበ፡ I, 1 [amh. አጠበ፡; id. q. خَضَبَ *tinxit* (unde مِخْضَبٌ *labrum*) coll. ܚܨܒܐ *lagena, urceus;* at notioni *lavandi* denotandae in caeteris linguis aliae radices frequentantur, ut רָחַץ, ܐܫܝܓ, أَمْسَ, غَسَلَ رَحَضَ (vid. ርሕፀ፡)] Subj. ይኅፅብ፡, *lavare, abluere* (λούειν, νίπτειν, πλύνειν, ἀποπλύνειν, ἐκπλύνειν), c. c. Acc. ejus, qui (quod) purgatur: Gen. 18, 4; Ps. 6, 6. 25, 6; Kuf. 21; Dan. ap. 1, 17; Apoc. 7, 14; Jos. 13, 5; 2 Par. 4, 6; c. በ፡ rei, qua purgatur: Lev. 1, 9; Hez. 16, 4; Gen. 49, 11; c. እምነ፡ sordium: Ps. 50, 3; Apoc. 1, 5; Deus ኀፀበ፡ለምድር፡እምኵሉ፡ርስሐት፡(በማየ፡አይኅ፡) Macc. f. 7; sed etiam c. Acc. sordium, ut: ኅፅቢ፡እከየ፡ልብኪ፡ Jer. 4, 14; የኀፅብሙ፡እግዚ፡ርስሐቶሙ፡ለደቂቀ፡ጽዮን፡ Jes. 4, 4; nec non absol., ut: እለ፡የኀፅቡ፡ οἱ πλύνοντες Mal. 3, 2; Lev. 13, 54,

አኅፀበ፡ II, 1 *lavandum adjuvare, lavando aquam superinfundere:* ዘአኅፀበ፡እደዊሁ፡ (var. pro ኀፃቤ፡እዴሁ፡) ὃς ἐπέχεεν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ᾿Ηλιού 4 Reg. 3, 11.

ተኀፅበ፡ III, 1 (nonnisi semel 3 Reg. 22, 38 in uno codice Perf. ተኀፀበ፡ inveni) 1) reflex. *se* vel *sibi* corpus, membra al. *lavare, abluere* Ruth 3, 3; Job 11, 15. 9, 30; Kuf. 33; 2 Reg. 11, 4; ዘይትኀፀብ፡እምድኅረ፡ገሰሰ፡በድነ፡ βαπτιζόμενος ἀπὸ νεκροῦ Sir. 31, 30; ተኀፀቡ፡ወንጹሓነ፡ኩኑ፡ Jes. 1, 16; Tob. 2, 5; ፈተወት፡ትትኀፀብ፡ Dan. ap. 1, 15; 2 Par. 4, 6; Ex. 30, 18; ምንተ፡ይበቍዖ፡ተኀፅበ፡ Sir. 31, 30; በውስተ፡ተከዚ፡ Ex. 2, 5; Kuf. 47; Tob. 6, 3; Joh. 5, 4. 9, 7; c. c. Acc. corporis vel membri: Gen. 43, 31; Kuf. 22; ተኀፅበት፡ሥጋሃ፡በማይ፡ Judith 10, 3; Cant. 5, 3; Ex. 30, 20; Lev. 16, 4. 17, 16. 22, 6; Matth. 6, 17. 27, 24; Marc. 7, 3; Joh. 13, 10. 2) pass. *lavari, ablui, lotum esse:* ተኀጺበ፡ ውእቱ፡ልብስ፡ Lev. 13, 58; Joh. 13, 10; ትትኀፀብ፡ምድር፡ እምኵሉ፡ሙስና፡ Hen. 106, 17; Sx. Jac. 6 Enc.

አስተኀፀበ፡ IV, 1 *lavationem* alicui *praebere* vel *parari jubere* (c. Acc.): ኢታአንግዱ፡በአስተኀፅቦ፡አላ፡በፍቅር፡ Chr. ho. 33 (ubi Graecus habet: μὴ ἁπλῶς ξενοδοχεῖτε ἀλλὰ μετὰ τοῦ φιλεῖν τοὺς ξένους).

ኀፁብ፡ part. *lautus, lotus,* Hebr. 10, 22; አልባስ፡ኀፁብ፡ Enc. Mag. 3.

ኀፃብ፡ subst. *lotura, aqua lavationis:* በኀፃበ፡እግሩ፡ *faciem coeci conspersit,* Enc. Genb. 8.

ኀፅበት፡ n. act. *lotio, ablutio, lavacrum:* ኀፅበተ፡ሥጋ፡ 1 Petr. 3, 21 Pltt; ኀፅበተ፡እግር፡ Phlx. 114; ኀፅበተ፡ኀጢአት፡ Kid. f. 18; ኀፅበት፡ዘዳግም፡ልደት፡ Lit. Epiph.; Clem. f. 227.

ኀፃቢ፡ n. ag. *is qui lavat* (lavator, fullo, balneator): ኤልሳዕ፡ኀፃቤ፡እዴሁ፡ለኤልያስ፡ 4 Reg. 3, 11; ኀፃቤ፡ልብስ፡ *fullo* F. N. 36.

ኀፀባ፡ subst. *lotio, ablutio, lotura:* ኢታስትት፡ኀፀባ፡ እገሪሆሙ፡ለአኀው፡ Exp. Fid. Nic. (in Syn. f. 284).

ማኅፀብ፡ subst., Pl. ማኅፀባት፡ (Koh. 2, 6 var.) et መኀፀብት፡ (hanc quidem formam codices a me inspecti in Par. locis modo allegandis praebent, pro forma መኃፅብት፡, quam expectaveris) 1) *pelvis, labrum* Joh. 13, 5 rom.; Sx. Masc. 28; λουτῆρες መኀፀብት፡ (v. ምኅፃባት፡) 2 Par. 4, 3. 6; Jacobus ነሥአ፡ማኅፀበ፡ወአስተየውን፡ለእሉ፡አባግዕ፡ Clem. f. 39. 2) *balneum:* ማኅፃባተ፡ (sic) ማያት፡ Koh. 2, 6 (cod. Francof.); ቤተ፡ ማኅፀብ፡ *domus lavacri* i. e. *balneum,* Lud. e V. S.; ሖረ፡ውስተ፡ማኅፀብ፡ *abiit in balneum,* Lud. sine auct.

ምኅፃብ፡ subst., Pl. ምኅፃባት፡ 1) *locus lotionis, balneum, lavacrum, piscina* (pecorum): Cant. 4, 2. 6, 6; I Sal. Mar. 13 (መራዕይ፡እለ፡ወፅአ፡እምኅፃብ፡); ቤተ፡ምኅፃብ፡ F. N. 11; ሖረ፡ውስተ፡ምኅፃብ፡ Lud. e V. S.; ዮርዳኖስ፡ምኅፃብ፡ Enc. Ter 11. 2) *labrum, pelvis,* λουτῆρες 2 Par. 4, 14. 16 (ምኅፃባተ፡እግር፡ወምኅፃባተ፡እደው፡); Christus ነሥአ፡ለንጽ፡ወወደየ፡ማየ፡ውስተ፡ምኅፃብ፡ Did. 17.

ማኅፀቢ፡ (part. c. term. adj. et) subst. *fullo, lotor;* ዕፀ፡ ማኅፀቤ፡አልባስ፡ *lignum fullonis* Sx. Haml. 18.

ኀጼ፡ vid. sub ሐጼ፡

I. **ኀፈረ፡** I, 1; raro ኀፍረ፡ [id. q. חָפֵר ܣܘ̇ ; خَفِرَ, amh. አፈረ፡; vic. חמר خمر (vid. ሐመረ፡)] Subj. ይኅፈር፡ 1) *erubescere, rubore suffundi, pudere,* abs., ut Gen. 2, 25; ዘኢየኀፍር፡ ὁ ἀπολωλεκὼς αἰσχύνην Sir. 29, 14; ዘየኀፍር፡ αἰσχυντηρός *pudibundus* Sir. 35, 10; Kuf. 3; ተኀፍሩ፡ወኀፈረ፡ኢኀፈሩ፡ (var. ኢኀፍሩ፡) Jer. 6, 15; ወኀፍረተ፡ኢኀፈሩ፡ Jer. 8, 11 (vrs. alt.); ኀፈሩኬ፡ Chr. Ta. 4; c. c. Acc. pers. Marc. 8, 38; 1 Cor. 4, 14 rom.; ዘኢየኀፍር፡ገጸ፡ጻድቃን፡ Prov. 28, 21; ኢየኀፍር፡ገጸ፡ ἀναιδὴς προςώπῳ Dan. 8, 23; c. እምነ፡ pers.: እመ፡ኀፈርኩ፡እምብዙኀ፡ሰብእ፡ተናህየ፡በኀቤሆሙ፡ Job 31, 34; ኢየኀፍር፡እምእጓለ፡እመሕያው፡ 32, 21; 1 Reg. 27, 12; c. Acc. Inf.: ኀፍሩ፡ነጊረ፡ Dan. ap. 1, 11; Rom. 1, 16; Hebr. 2, 11; Herm. p. 86; ስኢለ፡አኀፍር፡ Luc. 16, 3; Sir. 4, 26. 22, 25, vel nominis verbalis, ut: ኀፈርኩ፡ሰእለቶ፡ለንጉሥ፡ኀይለ፡ 2 Esr. 8, 22; vel seq. Subj. verbi: አኀፍር፡አንሥእ፡ገጽየ፡ 2 Esr. 9, 6; Job 19, 3, vel seq. እስመ፡, ut: ኢትፍርሂ፡እስመ፡ተኀፈርኪ፡ወኢትኀፈሪ፡ እስመ፡ጸአልኪ፡ Jes. 54, 4, vel እንዘ፡, ut: ኢየኀፍር፡ምስለ፡ዘአልቦቱ፡ነፍስ፡እንዘ፡ይትናገር፡ Sap. 13, 17; nec non c. በእንተ፡, vel እንበይነ፡ rei: 2 Tim. 1, 8. 16; እንበይነ፡ዝንቱ፡ባሕቲ፡ኢትኀፈር፡ Sir. 42, 1 seq. 2) *revereri, vereri* (ἐπαισχύνεσθαι, ἐντρέπεσθαι, εὐλαβεῖσθαι, nonnumquam φοβεῖσθαι), abs., ut: ኢኀፈረት፡ οὐκ ἐφοβήθη Jer. 3, 8; Sir. 4, 22; c. Acc. prs. vel rei: Matth. 21, 37; Marc. 12, 6; Hebr. 12, 9; ተአቢ፡ኀፊሮትየ፡ Ex. 10, 3; ኀፈሩ፡እንከ፡ቃልየ፡ Sir. 41, 16; Job 13, 25 (var.); ዘኢየኀፍር፡ገጸ፡ክቡር፡ Job 34, 19; vel c. እምነ፡, ut: ኢንኀፈር፡እምሢበተ፡ልሂቅ፡ Sap. 2, 10; F. N. 43, 8. 3) *pudefieri, pudore affici* (quamquam hic significatus in stirpe III, 1 frequentius occurrit): Jer. 2, 26; ኢኀፈረ፡በኵሉ፡ተአምር፡ Kuf. 48; Sir. 30, 13; (1 Reg. 27, 12).

አኀፈረ፡ II, 1 *pudore suffundere (confundere)* Act. 9, 22 rom.; Const. Ap. 48.

ተኀፍረ፡ et **ተኀፈረ፡** III, 1 1) *pudore affici* vel *confundi, pudefieri, probro* vel *ignominia affici:* መኑ፡ተአመነ፡በእግዚ"፡ወተኀፈረ፡ (v. ወተኀፍረ፡) Sir. 2, 10; የኀስር፡ወይትኀፈር፡ለዝሉፉ፡ 20, 26; Jer. 27, 2. 30, 12; Koh. 10, 17; Job 6, 20; ይሑሩ፡ተኀፊሮሙ፡ Jes. 45, 16; Ps. 6, 10. 69, 2. 4. 70, 1; Prov. 1, 22; Rom. 9, 33; Luc. 13, 17; 2 Reg. 10, 6; peccator ይትኄሠጽ፡ወይትኀፈር፡በቅድመ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 120; c. c. በ፡ vel እምነ፡ vel በእንተ፡ causae, ut: ይትኀፈሩ፡በአማልክቲሆሙ፡ Jes. 1, 29; Jer. 2, 36; ይእተ፡አሚረ፡ትትኀፈር፡እምኵሉ፡ጌጋይከ፡ Zeph. 3, 11; ተኀፍሩ፡ኵሉ፡ነሀብት፡በእንተ፡ግልፎሆሙ፡ Jer. 10, 14; c. በኀበ፡ pers: ኢንትኀፈር፡በኀቤሁ፡ *coram eo* 1 Joh. 2, 28. 2) *pudere, erubescere:* ዘኢይትኀፈር፡ (v. ዘኢየኀፍር፡) ἀναιδής Sir. 40, 30; ተኀፈሪ፡ Jes. 23, 4. 24, 9. 33, 9; Joel 1, 11. 12; c. በ፡ rei Rom. 6, 21; c. እምነ፡ pers.: ተኀፍረት፡ እምኔሃ፡ Kuf. 33.

አስተኀፈረ፡ IV, 1 1) *pudore afficere* vel *suffundere* vel *confundere, pudefacere* aliquem (haec stirps multo magis frequentatur quam II, 1) Ps. 43, 9. 11; 1 Cor. 1, 27. 28; Ruth 2, 15; ዘመደ፡ያስተኀፍር፡ Prov. 29, 15; Jes. 3, 15; 1 Cor. 11, 22; አስተኀፈረቶሙ፡ወላዲቶሙ፡ Hos. 2, 7; Dan. 3 or. Az. 18; Sir. 22, 4; ታስተኀፍር፡አባሃ፡ 22, 5. 42, 11; Rom. 5, 5; 1 Cor. 13, 5; c. c. እምነ፡ causae Ps. 118, 116. a) *ignominiae dare, probro afficere* 2 Reg. 16, 21; Deut. 25, 3; absol., ut: ግብር፡ዘያስተኀፍር፡ *facinus quod probrum affert* F. N. 42, 13. b) *ludibrio habere* alqm: ታስተኀፍሩኒ፡ καιρὸν ἐξαγοράζετε

Dan. 2, 8. c) *irritum facere* conatum Ps. 13, 10. 2) *ad pudendum inducere:* ገሥጽዎሙ፡ ወአስተኀፍርዎሙ፡ Clem. f. 203. 3) pudorem i. e. *taedium afferre* vel *movere* (in rebus venereis): ለምጽ፡ ዘያስተኀፍር፡ (ut ne concubitum appetat) F. M. 12, 12.

ኀፉር፡ part. *pudefactus, pudibundus, pudicus:* 2 Reg. 10, 5 var.; ሖሩ፡ ኀፉራኒሆሙ፡ Chr. Ta. 13; ዘኀፉር፡ ገጹ፡ Lud. e V. S.; *pudicus* Kid. f. 20; ኀፉረ፡ adv. in Lud. Comm. ad hist. Ae. p. 499 n. 23.

ኀፋር፡ et **ኀፋሪ፡** n. ag. *pudibundus, pudicus, verecundus:* ብእሲት፡ ኀፋሪት፡ Sir. 26, 15; አማን፡ ኀፋሪ፡ (v. ኀፋሬ፡) ትከውን፡ Sir. 41, 24; c. negatione: *impudens:* ደፋሪ፡ ወኢኀፋሪ፡ Genz. f. 47.

ኀፍረት፡ subst., m. et fem., Pl. ኀፍረታት፡ 1) *pudor, rubor:* ኀፍረተ፡ ገጽየ፡ Ps. 43, 17. 68, 10; ይልበሱ፡ ኀፍረተ፡ 34, 30. 108, 28; በ፡ ዘበኀፍረት፡ ያሀጕል፡ ነፍሶ፡ δι' αἰσχύνην Sir. 20, 22. 23; ከመ፡ ኀፍረተ፡ ሰራቂ፡ ሶበ፡ ይእኀዝዎ፡ ከማሁ፡ የኀፍሩ፡ Jer. 2, 26; Bar. 1, 15; በ፡ ዘበኀፍረት፡ ይገብር፡ ኀጢአተ፡ Sir. 4, 20. 21; በኀፍረት፡ እንተ፡ ታመጽእ፡ ኀጢአተ፡ ወበ፡ ኀፍረት፡ ለክብር፡ Prov. 26, 11; ዘአልቦ፡ ኀፍረት፡ ἀναιδής *impudens* Koh. 8, 1; ዘእንበለ፡ ኀፍረት፡ ἀναιδῆς Prov. 7, 13. 2) *turpitudo, dedecus, ignominia:* ኢሜጥኩ፡ ገጽየ፡ እም ኀፍረተ፡ ምራቅ፡ Jes. 50, 6. 54, 4; Sir. 22, 3. 41, 17—22; ተዐገሠ፡ ኀፍረተ፡ መስቀል፡ Hebr. 12, 2; Dan. 12, 2; ኀፍረት፡ ለነ፡ እንተ፡ ከመ፡ ዘተ፡ ብእሲት፡ ረኪበነ፡ እመ፡ ኢተናገርናሃ፡ Judith 12, 12; Lev. 19, 19; ነገረ፡ ኀፍረት፡ αἰσχρολογία Col. 3, 8; Eph. 5, 4; ይገብሩ፡ ኀፍረተ፡ ለነጊር፡ Eph. 5, 12; saepius ገብረ፡ ኀፍረተ፡ *dedecus admittere, flagitium facere* Gen. 34, 7; Kuf. 30. 3) *obscoena* i. e. a) *pudenda* (utriusque sexus) et hominum et brutorum (etiam ኀፍረተ፡ ሥጋ፡) Hos. 2, 11; Nah. 3, 5; ከደንኩ፡ ኀፍረተኪ፡ Hez. 16, 8; ቀፈጽኪ፡ ኀፍረተኪ፡ በዝሙትኪ፡ Hez. 16, 36; Jes. 47, 3; Sir. 26, 8; Kuf. 3; Lev. 18, 6 seq.; Apoc. 16, 15; Hen. 88, 3. 90, 21; plur. Hen. 86, 4. b) *excrementa* Deut. 23, 14.

ምኀፉር፡ subst. *pudenda; loca genitalia* et *obscoena,* Ex. 20, 26. 28, 38.

ማኀፈሪ፡ part. c. term. adj., *is qui pudore suffundit* Genz. f. 55.

II. **ኀፈረ፡** rad. inus., e. q. خَفَرَ *protexit, patrocinio tutatus est, defendit.* Propria hujus radicis vis est in *tegendo,* et vic. sunt كفر, כָּפַר, كَفَّرَ, غَفَرَ.

ማኀፈር፡ subst., coll. et sing.; proprie ii, qui ad mutuam fidem praestandam foedus inter se inierunt vel qui patrocinii et clientelae vinculis juncti sunt (Schutzgenossenschaft); deinde: *propinqui* (cognati, agnati, affines) *fratres, amici, familiares,* denique etiam eorum singulis significandis usurpatur: γνωστοί 4 Reg. 10, 11; οἱ ἐμοροῦντες αὐτοῖς (ማኀፈሮሙ፡) 1 Par. 12, 40; (Luc. 14, 12 rom.); ለማኀፈርከ፡ ወለማኀፈረ፡ ሕዝብከ፡ ἐν πόλει — λαοῦ Sir. 42, 11; አመ፡ ከነ፡ ዐንበሳ፡ ማኀፈሮ፡ ለላህም፡ Kuf. 37; φίλος Sir. 20, 23; Luc. 11, 6; Herm. p. 31; ዐርከ፡ ወማኀፈር፡ φίλος καὶ ἑταῖρος Sir. 40, 23; ἀδελφός Sir. 29, 27; γνώριμος 30, 2; ከመ፡ ያስተራትዕ፡ ፍትሐ፡ ለማኀፈሩ፡ Sir. 19, 25. — *Voc. Ae.:* ማኀፈር፡ ዘ፡ ሕማምቻ፡ ወበ፡ ዘ፡ ወዳጅ፡ ።

ማኀፈሪት፡ subst. (modo lectio sana sit) idem esse videtur, quod ማዕፈርት፡ *cidaris,* quod vid. sub ዐፈረ፡ In Deg. (cod. Londin. Societ. ad Bibl. evulg.) legitur: በከይዎ፡ ሕዝብ፡ ለጴጥሮስ፡ ተቀጺሎሙ፡ ማኀፈሪተ፡ ልብሶ፡ ጋላት፡ ሶበ፡ መተሩ፡ ክብርት፡ ርእሶ ።

ኀፈደ፡ rad. inus., incertae potestatis.

ማኀፈድ፡ subst., m. et fem., Pl. መኃፍድ፡ et ማኀፈዳት፡ (Lud. e Mss. Colb.) [אַפֶּדֶן, de quo vid. Ges. thes. p. 1092; فَدَن pl. أَفْدَان *palatium in altum exstructum*] *turris* a) de palatio alto; በማኀፈደ፡ ሀገር፡ (var. pro ሱስናብሩ፡) 2 Esr. 11, 1; ወገብረ፡ ሎቱ፡ ዳዊት፡ ማኀፈደ፡ οἰκίας 1 Par. 15, 1; Lud. e Vit. Barb. b) de turri Babylonica Gen. 11, 4; Kuf. 10; etiam de aliis templis, Lud. e V. S. c) de turribus castellorum et urbium munitarum: Kuf. 11; πύργος ኵሉ፡ ማኀፈድ፡ ነዋኅ፡ Jes. 2, 15. 9, 10; Hez. 6, 6. 26, 9 seq.; 27, 11; Ps. 47, 11. 121, 7; Jud. 8, 17; Judith 1, 3. 14. 7, 5; Jer. 38, 38; 2 Esr. 13; de turribus obsidentium Jes. 29, 3; Jsp. p. 358 (vid. ሰረገላ፡). d) de turribus speculatoriis Jes. 5, 2; Matth. 21, 33; ማኀፈደ፡ ኖሎት፡ Mich. 4, 8; Kuf. 29. 31. e) de *columna* (fumi): ማኀፈደ፡ ጢስ፡ Jud. 20, 40. 38. f) de corpore humano ማኀፈደ፡ ሥጋ፡ quatenus est animae receptaculum M. M. f. 149. 165; Sx. Mij. 23 Enc. — *Voc. Ae.:* ማኀፈድ፡ ዘ፡ ግምብ፡

አኀፉድ፡ var. pro ኀዳፍ፡ κῶπαι Hez. 27, 6 non potest non sonorum transpositione ex አኀዳፍ፡ depravatum esse; vid. ኀደፍ፡

ኀፈጠ፡ I, 1 [id. q. خَبَطَ *vehementer percussit;* חָבַט *decussit, excussit;* سَطَّ id. et *concussit, quassavit;* vic. sunt סָפַק et ዘበጠ፡] *percutere,* in spec. *plangere:* ኀፍጣ፡ አጥባቲክን፡ ἐπὶ τῶν μαστῶν κόπτεσθε Jes. 32, 12.

ኀንፈጠ፡ quadril., inserta nasali e ኀፈጠ፡ formatum, *cudere.* Occurrit

ተኀንፈጠ፡ III, 1 *cudi, percuti, signari,* de monetis, sigillis (cfr. خَبَطَ *signavit nota* in femore camelum): ፪ ማኅተም፡ ፩ እምኔሆሙ፡ ዘወርቅ፡ ወከልኡ፡ ዘኀጺን፡ ዘተኀንፈጠ፡ ውስቴቶሙ፡ አርአያ፡ ፩ ንጉሥ፡ F. N. 9.

ኀፍጠት፡ n. act. *cusio, signatura:* duo illa sigilla (ማኅተም፡) si cerae imprimuntur, አልቦ፡ ፍልጠት፡ ውስተ፡ ኀፍጠት፡ ዘአርአያ፡ ንጉሣዊት፡ ዘተኀትመ፡ በማኅተመ፡ ወርቅ፡ ወማእከለ፡ ዘተኀትመ፡ በማኅተመ፡ ኀጺን፡ F. N. 9 (ubi huic voci ኀፍጠት፡ paulo infra vox ግልፈት፡ substituitur).

ነ፡ litera alphabeti Aethiopici duodecima, quae ነሃስ፡ (ነኃስ፡) appellatur.

ነ፡ pron. suff. I p. Pl., vid. gramm. § 149 seq.

ኒ፡ pron. suff. I p. S., verbis suffixum, vid. gramm. § 149 seq.

ኒ፡ particula inseparabilis suffixa, (gramm. § 62, 1, c; § 168, 4); ad rem dictam adjungit aliam eamque ita distinguit, ut eam illi respondere significet: 1) *etiam quoque, et — ipse,* (*vicissim,* seinerseits, hinwiederum): እመ፡ ኀደግሙ፡ ለሰብእ፡ አበሳሆሙ፡ የኀድግ፡ ለክሙኒ፡ አቡክሙ፡ Matth. 6, 14. 15. 5, 47. 7, 12; Luc. 19, 19. 42. 44; 2 Tim. 2, 12; Jac. 3, 5. 6

Rom. 1, 6. 13. 11, 5; Gen. 16, 5. 19, 15. 20, 5. 38, 10; Ex. 5, 14; Deut. 28, 65; 1 Reg. 16, 8. 9; 2 Reg. 17, 13; Ps. 83, 4; ወከማሁ፡ብእሲትኒ፡ Sir. 23, 22; ተዓረኩ፡አነኒ፡ 37, 1; እስመ፡እሙንቱኒ፡ይስእሉ፡ 38, 14, al. creberrime. a) passim ወ praemissum habet: በከመ፡በሰማይ፡ወበምድርኒ፡ Matth. 6, 10; ወዝኒ፡ኢይመጽእ፡ Am. 7, 3. 6. b) nonnumquam: *etiam* i. e. *adeo:* ለነፍስ፡ርኅብት፡መሪርኒ፡ጥዑመ፡ያስተርኢ፡ Prov. 27, 7; Matth. 10, 30. c) post አኮ፡በሕቲቱ፡ vel ዳእሙ፡ *non solum* crebro sequitur ዓዲ፡ vel ወዓዲ፡ — ኒ፡ vel አላ፡ — ኒ፡ *sed etiam*, ut: Joh. 13, 9; Rom. 9, 10. 24; 1 Petr. 2, 18 Platt. d) እመኒ፡ vel ወእመኒ፡ *etsi, quamvis, licet*, Hen. 100, 5; Jes. 1, 18. 32, 19, al. (vid. sub እመ፡). 2) ወ — ኒ፡ *et, autem* (καί, δέ); res novas adjungit prioribus quodammodo oppositas et respondentes (und — hinwiederum): Matth. 6, 28. 9, 17. 10, 27. 35; Marc. 3, 24. 25; Num. 1, 51; Deut. 2, 23. 29. 11, 19. 12, 20. 28, 56; Jos. 6, 13. 14. 9, 3; ወአንተኒ፡ Koh. 10, 20; ወይእዜኒ፡ (וְעַתָּה) Deut. 31, 19; Hen. 91, 1 al., in specie ubi res singulae inter se quodam vinculo jungendae vel junctae ex ordine enumerantur, ut Num. 1, 22 seq.; 3, 18—20. 4, 7. 14; Deut. 33; Matth. 13, 37—39; in sententiis negativis ወኢ — ኒ፡ *nec, neque* Num. 6, 4; Matth. 10, 24; Marc. 16, 13. 8, 26 (ወአልቦ፡ — ኒ፡). 3) bis pluriesve repetitum: *et — et, tam — quam, ut — ita*, in sententiis negativis: *nec — nec:* ኒ፡ — ወ — ኒ፡ Rom. 1, 14; Gal. 5, 17; Mal. 1, 6; Hez. 2, 10; Jes. 66, 1; Jos. 11, 4; በቃልክኒ፡ወበምግባርክኒ፡አክብሮ፡ለአቡከ፡ Sir. 3, 8; ኅሳርክኒ፡ወክብርክኒ፡ 5, 13. 11, 14. 15, 17. 26, 4; 4 Esr. 5, 5; pluries repetitum Gen. 24, 25; Sir. 10, 22; negative: Apoc. 7, 16; Joh. 4, 11; etiam ሂ፡ — ወ — ኒ፡ Gen. 42, 35; ኒ — ወ — ሰ፡ 1 Cor. 7, 38. De እመኒ፡ — ወእመኒ፡ *sive — sive* (ut Dan. ap. 1, 22; Jac. 5, 12 al.) et ወእመኒ፡ *sive* (Lev. 17, 3; Num. 15, 3 al.) vid. እመ፡ 4) Interrogativis pronominibus vel adverbiis annexum vim indefinitorum tribuit, vid. ምንት፡, አይ፡, ማእዜ፡, አይቴ።

ኑ፡ particula inseparabilis suffixa, (gramm. § 62, 1, c; § 161 a; § 198, 2, a), 1) nota interrogationis (sicut ሁ፡ q. v.): *-ne? an? num? utrum? numquid?* aut primo aut principali sententiae vocabulo suffigitur: ዳኅንኑ፡አቡክሙ፡ወይቤልዎ፡ዳኅን፡ Gen. 43, 27. 28; Tob. 5, 14; ዘንተኑ፡ገበርኪ፡ Gen. 3, 13; Ps. 49, 22; Jes. 49, 14; ግበ፡ዝእብኑ፡ርስትየ፡ Jer. 12, 9; ንደፊንኑ፡ Job 17, 16; Am. 3, 3 seq.; Jer. 2, 31. 32; Joh. 3, 4; Rom. 9, 14; ወይክሉኑ፡ጸዊመ፡ Marc. 2, 19; አንተኑ፡ዘይመጽእ፡ወቦኑ፡ካልእ፡ዘንሴፎ፡ Matth. 11, 3. 21, 25; Jos. 5, 13; Num. 11, 22; ኢ — ኑ፡ Marc. 4, 13. 38; ዘወድቀ፡ኢይትነሣእኑ፡ Jer. 8, 4. 22; frequentissime ቦኑ፡ Matth. 7, 9; Luc. 22, 35; Joh. 4, 33; Rom. 10, 18; 1 Cor. 12, 29—31 (vid. ቦ፡); አኮኑ፡, አልቦኑ፡ Matth. 7, 22; Rom. 10, 18; Marc. 14, 60; Joh. 7, 19 (vid. አኮ፡, አልቦ፡); et aliis pronominibus et adverbiis interrogativis annectitur, vid. ምንት፡, አይ፡, ማእዜ፡, አይቴ፡, እፎ፡, እመ፡ (ut: እመ፡እማንኑ፡ Tob. 5, 9), ሚመ፡, አው፡; post singulas notiones ejusdem sententiae particula ወ copulatas repetere licet, ut: ሕዝብየኑ፡ወብሔርየኑ፡ተኀሥሥ፡ Tob. 5, 12; Gen. 18, 24; Rom. 8, 35. 2) Enunciationi conditionali inserta ኑ፡ (sicut ሁ፡ q. v.; quamquam multo rarius usitata) est nota dubitationis (gramm. § 205, 1), qua is qui loquitur de eo quod hypothetice posuit se ipsum dubitare indicat: እመ፡ይጸውዑከኑ፡መጽኡ፡እሉ፡ሰብእ፡ተንሥእ፡ Num. 22, 20; coll. Rom. 3, 5.

ኔ፡ particula suff. (gramm. § 160, a), quae motionem vel directionem in seu ad alqm (alqd) i. e. *versus* significat, sed obsoleta est nec hucusque reperta est nisi his duabus vocibus annexa a) እስከኔ፡ (i. q. እስከነ፡) praep. et conj. *usque ad, usque dum*, Phlx. crebro, ut: እስከኔ፡ጐየ፡እምኔሁ፡ Phlx. 30; et c. suff. ሁ፡, sc. እስከኔሁ፡ *hucusque, adhuc, usque ad illud tempus*, ut: Sx. Jac. 16; እስመ፡እስከኔሁ፡ኢለአኩ፡ኀቤሁ፡ Chr.; ኀይሉ፡እስከኔሁ፡ኢደክመ፡ ib. (hom. 4). b) Accusativo አሐተ፡ (ab አሐቲ፡) crebro annectitur, sc. አሐተኔ፡ α) *quopiam, aliquo* 4 Reg. 4, 10. β) *in unum, unâ*, εἰς ἕν Joh. 11, 52; Jes. 17, 11. 44, 11 ἅμα; ተጋቢአነ፡አሐተኔ፡ Did. 1; Clem. f. 210; ነበርነ፡አሐተኔ፡ f. 103; ዘአስተጋብአ፡አሐተኔ፡ *qui collegit in unum*, Enc. Teq. 25. Etiam praepositiones sibi praemissas patitur, ut: ውስተ፡አሐተኔ፡ተአለዱ፡ Sx. Genb. 18; ሰላም፡ለክሙ፡ውስተ፡አሐተኔ፡ጉቡአን፡ Sx. Mag. 4 Enc.; በአሐተኔ፡ 1 Cor. 11, 20 vrs. ant.

ነ፡ partic. suff. (gramm. § 160, a) sine dubio extenuata e ኔ፡ (q. v.): *versus;* nonnisi voci እስከ፡, sive praep. sive conj. sit, annexa occurrit, sc. እስከነ፡ (i. q. እስከኔ፡), quod significat: a) *usque ad* Ex. 13, 2; Jud. 15, 14; Ps. 49, 2. 112, 3; Mal. 1, 11; እስከነ፡ምክያድ፡ 1 Par. 13, 9; Phlx. crebro. b) *usque dum, donec*, Hen. 89, 5. 8. 75; እስከነ፡አሠነየ፡ Chr.; Phlx.

ና፡, ነው፡, ነይ፡, singulae cum pronominibus suffixis, sunt tres formae adverbii cujusdam demonstrativi (gramm. § 160, a), quod *ecce, en* significat [הֵן, הִנֵּה, إِنَّ]. Forma A) ና nonnisi ante pron. suff. III p. m. Sing. ሁ፡ occurrit, sc. ናሁ፡ (proprie: *ecce eum* vel *id*, deinde) *ecce, en* (numero et genere eorum, qui vel quae monstrantur, haud distinctis): ናሁ፡ውእቱ፡በእዴክሙ፡ Jer. 45, 5; ናሁ፡ዝ፡አሠር፡ Job 5, 27; 1 Reg. 4, 13. 5, 4. 16, 22; 2 Reg. 4, 8; Num. 13, 27; ናሁ፡አመትከ፡ 1 Reg. 25, 41; Matth. 15, 22; Gen. 13, 9; ናሁ፡ጽዮን፡ Jes. 33, 20; ናሁ፡ሠናይ፡ወናሁ፡አዳም፡ Ps. 132, 1; ናሁ፡መሰግላን፡በጽሑ፡ Matth. 2, 1; 1 Reg. 12, 2; Jer. 43, 12; ናሁ፡ፅንስት፡አንቲ፡ Gen. 16, 11. 20, 3; Deut. 1, 10; ናሁ፡ወሀብኩክሙ፡ Gen. 23, 11; Matth. 23, 34; ናሁ፡ርእዮ፡ 4 Esr. 6, 2. 3; Gen. 31, 5; Sir. 51, 27; ናሁ፡አነ፡አበልዖሙ፡ Jer. 9, 15. 11, 11. 16, 9. 16; aliâs sexcenties; ናሁኬ፡ Job 1, 12; 4 Esr. 5, 17; ἄρα οὖν Rom. 9, 16. 18; ናሁ፡ዓሥር፡ዝንቱ፡ *en jam per decem vices* Num. 14, 22. 22, 28; Deut. 8, 4; 2 Cor. 12, 14. B) ነው፡ nonnisi ante pron. suff. III p. f. Sing. ሃ፡ locum tenet, sc. ነዋ፡ (proprie: *en eam* vel *id*, deinde in genere) *ecce, en*, (quare ናሁ፡ et ነዋ፡ fere promiscue usurpantur): ነዋ፡ንጉሥኪ፡በጽሐ፡ Jes. 62, 11; ነዋ፡አምላክክሙ፡ 40, 9; ነዋ፡ዕሤቱ፡ምስሌሁ፡ 40, 10. 25, 9; Asc. Jes. 9, 22; Ps. 51, 6; 1 Reg. 11, 5. 23, 19; Joh. 19, 5. 26; Luc. 17, 23 al.

C) ነይ፡ usurpatur ante pron. suff. (exceptis pron. II p. m. et fem. Sing. et Pl.), sc. a) ነየ፡ *ecce me*, ut: ነየ፡ሀለውኩ፡ ἰδοὺ πάρειμι Jes. 58, 9. 65, 24; Ps. 39, 10; Matth. 8, 7; Act. 9, 10; ነየ፡አነ፡ Gen. 22, 1. 11. 27, 18; 1 Reg. 3, 4. 5; Jes. 6, 8. 65, 1; Jer. 33, 14; ነየ፡ለልየ፡ 1 Reg. 12, 3. b) ነየነ፡ *en nos* Kuf. p. 148 in Cod. Abb., sed primo scriptum erat ነይነ፡; ነዬነ፡ (sic) Clem. f. 136. c) ነዮ፡ *en eum* Sx. Sen. 2 Enc. (rhythmi finalis causa), sed rarissima est haec forma; ejus loco usitata est forma ናሁ፡ d) ነያ፡ *ecce eam* Gen. 12, 19. 18, 9. 24, 15. 51. 29, 25; Cant. 4, 1; 4 Reg. 8, 5; ነያ፡ዕለቱ፡ Hez. 7, 12; ነያ፡ጽሕፍት፡ 2 Par. 35, 25; Luc. 19, 20;

Joh. 19, 27. e) **ነዮሙ፡** *en eos* 1 Reg. 14, 11; Marc. 3, 32. 34; Act. 5, 25. f) **ነዮን፡** *en eas* Gen. 19, 8; **ነዮን፡ጽሑፋት፡** 2 Par. 9, 29. 13, 22. 35, 27. — *Voc. Ae.*: **ነዋ፡ናሁ፡ብ፡እነሆ።**

ናሁ፡ vid. sub **ና፡** supra.

ነሀበ፡ I, 1 [ab *anhelando* (نَهَمَ, נָהַם, ܢܗܡ) ob durum et molestum laborem sicut نَهَّامٌ *faber ferrarius* et *lignarius* (an a *flando*, هَبَّ נָשַׁב נָשַׁף נָשַׁם, i. e. sufflando igne vel conflando metallo, sicut talm. נַפָּח *faber?*) repetendum videtur] Subj. **ይንህብ፡**, aes, ferrum aliave *metalla exercere*, arte aeraria *fabricari*, malleo *cudere*: **ይንህቡ፡ሎሙ፡ንዋየ፡ሐቅል፡** 1 Reg. 13, 20; **ነሃቢ፡ዘይንህብ፡ግብሮ፡** Herm. p. 3; **ሰአለቶ፡ከመ፡ይንህብ፡ላቲ፡አዕኑገ፡ለአእዛኒሃ፡** Sx. Haml. 10; **ነሃቢ፡ነሀበ፡ለእከዮሙ፡ወኢተመሰወ፡** Jer. 6, 29.

አንሀበ፡ II, 1 arte aeraria *fabricandum* vel *cudendum curare*, 1 Reg. 13, 20 var.; **ማሕረሰክሙ፡አንሀቡ፡ለመጥባሕት፡ወማዕጸደክሙ፡አግብሩ፡ረምሐ፡** M. M. f. 16 (e Joel 4, 10).

ንህበት፡ n. act. *fabricatio* vel *cusio* metallorum, *ars aeraria*: **ንዋየ፡ንህበት፡** F. N. 40.

ነሃቢ፡ n. ag. et subst., Pl. **ነሀብት፡**, *faber aerarius* et *ferrarius*, *aurifex*, *argentifex*, *fusor metallorum*, χαλκεύς Job 32, 19; Jes. 41, 7. 54, 16; Sir. 38, 28; **ነሀብት፡** 2 Esr. 13, 32; 2 Tim. 4, 14; τέκτων σιδήρου **ነሃቤ፡ኀጺን፡** 1 Reg. 13, 19; χαλκοῦ **ነሃቤ፡ብርት፡** 3 Reg. 7, 2; χρυσοχόος Jes. 40, 19. 46, 6; **ነሀብት፡** Jer. 10, 14. 28, 17; ἀργυροκόπος Jer. 6, 29; **ነሃቤ፡ብሩር፡** Act. 19, 24; **ነሀብተ፡ብሩር፡ወወርቅ፡** Sap. 15, 9; Sx. Haml. 10; **ነሃቤ፡ምስል፡** F. N. 23.

ምንሃብ፡(ምንሀብ፡) subst. 1) *officina* vel *fabrica aeraria*, *fornax*, *caminus*: **ነሃቢ፡ዘይነብር፡ኀበ፡ምንሃብ፡** (ἐγγὺς ἄκμονος) Sir. 38, 28; **ጢሰ፡ምንሃብ፡** ἀτμὶς πυρός, ibid.; **ዘይበቍጽ፡አፍሓመ፡በምንሃብ፡** Jer. 41, 7 gloss.; χωνευτήριον Mal. 3, 2; Sap. 3, 6; κάμινος Sir. 34, 26; Hez. 22, 20 (v. **ከውር፡**); Prov. 17, 3 (v. **ከውር፡**); **ከመ፡እሳተ፡ምንሃብ፡ዘአርሰንዎ፡በብዙኅ፡ምብኳሕ፡** Org. 3, **በምንሃበ፡እሳት፡ርሱን፡** Enc. Nah. 15; trsl.: **በምንሃበ፡ጻማ፡** (v. **ኀጺን፡**)**ፍቱን፡** Enc. Tachs. 2. 2) *opus fabri aerarii*: **ዘከመ፡ያስተሣኒ፡ማዕበሎ፡ወምንሀበ፡** Sir. 38, 28. — *Voc. Ae.*: **ምብኳሕ፡ምንሃብ፡ብ፡መናፍያ፡**

ንህብ፡ subst., fem. et m., sing. et coll., Pl. **አንህብት፡** et **አንሃብ፡**, *apis* [cfr. نُوبٌ *apes*; Ewald Jahrbücher der bibl. Wiss. XI p. 205 **ንህብ፡** cum نَحْل componit; amh. **ንብ፡**]: **እምኵሉ፡አዕዋፍ፡ትንእስ፡ንህብ፡** Sir. 11, 3; **ሑር፡ኀበ፡ንህብ፡ወአእምር፡ከመ፡መስተገብርት፡ይእቲ፡** Prov. 6, 8; Did. 13; m. Jes. 7, 18; coll. Deut. 1, 44; Jud. 14, 8; Ps. 117, 12; **አንህብት፡** Gad. Lalib.; **አንብህት፡** (sic) Enc. Haml. 25; **አንሃብ፡** Reg. Pach.; **አንሃብሰ፡ይፀንሱ፡በምዕር፡ሶበ፡ዐንዘረት፡ንግሥቶን፡** Lud. e L. Myst.

ነሀገ፡ i. q. נָהַג *egit* gregem; نَهَجَ *incessit* (vid. etiam **ንህከ፡**).

አንሀገ፡ II, 1 *agere*, *agitare*, *minare* gregem, *ad cursum impellere*, c. Acc. gregis et Acc. loci, Herm. p. 57.

ንህከ፡(ነሀከ፡) I, 1 [vicinum est **ንእከ፡** אָנַק אָנַח נָאַק *gemuit*; etiam نَهَجَ נָהַג *anhelavit*, *gemuit*] Subj. **ይንህክ፡**, 1) *gemere*, Hebr. 13, 17 Platt. 2) *ingemere*, *suspirare*, *angi*, de re, c. c. **በእንተ፡**, ut: **ዘኢይደክም፡ኢይርኅብ፡ወኢይንህክ፡በእንተ፡ሲሳየ፡ከርሡ፡ወኢይጸምእ፡ወኢየኀሥሥ፡ማየ፡ለጕርዔሁ፡** M. M. f. 97; c. **እምነ፡**, ut: **አልብክሙ፡ንሂክ፡እምኔነ፡** 2 Cor. 6, 12 Platt; c. **ለ፡**, ut: **ኢትንህኩ፡ለነ፤ንህኩ፡** (Imprt.) **ለአማዑትክሙ፡** 2 Cor. 6, 12; **ከርሥየ፡ንህከት፡ለትካዘ፡ዝዓለም፡** M. M. f. 84.

ነህክ፡ et **ናህክ፡** subst., *gemitus*, στεναγμός, **ነህክ፡** (Cod. Laur., caeteri **ናህክ፡** et **ናእክ፡**) Jes. 51, 11; **ብዙኅ፡ናህክየ፡** (v. **ነህክየ፡**) Thren. 1, 22.

ንህየ፡ I, 1 [radicis potestas prima in *recedendo* fuisse videtur (نَأَى, نَاهَ نَوَهَ; نَهَى trans. *avertit*, *vetuit*, VIII *abstinuit*; *ad rem distantem* i. e. *finem pervenit*; IV *missam fecit rem*, quam quaesierat, c. عَنْ), inde propagatur *se recipere* e laboribus, curis, turbis, sollicitudinibus; vicina **ለህየ፡** لَهِيَ; cum de quiete corporis non usurpetur, equidem eam ad **ኖኀ፡** נוּחַ haud retulerim, quamquam significationes verbi نَفِسَ ad **ንህየ፡** prope accedunt] Subj. **ይንሀይ፡** *recreari*, *se levatum sentire*, *respirare*, *consolationem invenire*, *requiescere*: **ከመ፡ይንሀዩ፡ትኩዛን፡** Lit. Joh.; **ከመ፡ትንሀይ፡ነፍስ፡እምአበሳሃ፡** Lit. Orth.

አንሀየ፡ II, 1 *levamen*, *solamen praebere* alicui, *refocillare*, *consolari*, c. Dat. prs.: **አንሂ፡ሎሙ፡** Lit. 164, 4; **አንሂ፡ለኵሉ፡ነፍስ፡ጽብስት፡** ibid.; c. Acc. prs.: **አልቦ፡ዘያንህየኒ፡** (v. **ዘያልህየኒ፡**) ὁ παρακαλῶν με Thren. 1, 21; Inf. nom. **አንህዮ፡** Org. 1.

ተናሀየ፡ III, 3 (etiam **ተነሀየ፡** scriptum), consolationem accipere confitendo i. e. *confiteri* peccata [cfr. **ተናዘዘ፡** to confess sins, Isenb. p. 106], ἐξαγορεύειν **ኀፈርኩ፡ተናሀዮ፡በኀቤሆሙ፡** Job 31, 34; **እንዘ፡እትናሀይ፡** (v. **እትነሀይ፡**)**ኀጢአትየ፡** (v. **በእንተ፡ኀጢአትየ፡**) Dan. 9, 20; **ወይትናሀይ፡በላዕሌሁ፡ኵሎ፡ኀጣውኢሆሙ፡** Lev. 16, 21. — *Voc. Ae.*: **እትነሀይ፡ዘ፡እክሥት፡**

ንሁይ፡ part. *refocillatus*, *recreatus*, Lud. sine auct.; **ንሁየ፡** legitur Lit. 170, 2 (absque sensu bono).

ናህይ፡ subst. *requies*, *tranquillitas*, *levatio*, in specie animae peccatorum absolutae, i. e. *pax*, *solamen*, Org. 2; defunctorum beatorum Jsp. p. 380; **ሀባ፡ናህየ፡ወዕረፍተ፡ለዛቲ፡ነፍስ፡** Genz. f. 25; **አልብየ፡ናህይ፡** (ait anima peccatoris defuncti) Clem. f. 256. 262; Enc. Genb. 1. — *Voc. Ae.*: **ናህይ፡ወናሕዕ፡ዘ፡ዕረፍት፡**

መንህይ፡ part. (II, 1), f. **መንሂት፡** *is qui levationem* vel *tranquillitatem praebet*: **መንሂት፡ለስራሕየ፡** Org. 4.

መናህይ፡ part. (I, 3 vel II, 3) *is qui levationem*, *solatium praebet*: **መናህየ፡ወመናግዘ፡ለሰብእሙ፡** (sc. consanguineis mortuorum) **ከዊንክ፡** Genz. f. 67; **መንፈሰ፡ናዝዜ፡ወመናህየ፡ለሰብእሙ፡ፈነ፡** f. 113.

ናላ፡ subst., plerumque m., 1) *cerebrum:* **ኤጴ፡ውስተ፡ ፍጽሙ፡ወረከበ፡ናላሁ፡** Sir. 47, 4; 1 Reg. 17, 49; **በእንተ ዝ፡ሐነጸ፡ፈጣሪሁ፡ክበበ፡ዐጽም፡ከመ፡እንተ፡እብን፡በዲበ፡ ናላ፡ዘይከውን፡ጸወነ፡ወምጽላለ፡ወአስተጸንዖ፡ከመ፡ኢይሰ ቈር፡ወኢያንቀልቅል፡** Chr. Ta. 5; **ናላ፡ልምሉም፡ውእቱ፡በ ግዕዘ፡ጠባይዕ፡** (φύσει ἁπαλός) ibid.; **እስከ፡ይውሕዝ፡ናላሁ፡ እምአንፉ፡** Sx. Genb. 19; Gad. T. Zion; **ይቤልዎ፡ለሰሎሞን፡ አይቴ፡መካነ፡ልቡና፤ይቤ፡በናላ፡** Fal. f. 62; factus est **ዝን ጉዕ፡በአማስኖ፡ናላሁ፡** F. N. 32. 2) *cranium* 4 Reg. 9, 35.

ኔሎቄ፡ n. prgr. plantae, sine dubio i. q. **መሎኬ፡** *malva:* **ዕፀ፡ሐዲስ፡ኔሎቄ፡** Enc. Hed. 29.

I. **ናሕስ፡** subst. [נְחֹשֶׁת, ܢܚܫܐ, نُحَاس] *aes, cuprum:* **መ ወልጣን፡እለ፡ቶስሑ፡ላዕለ፡ወርቅ፡ብሩረ፡አው፡ናሕሰ፡** F. M. 19, 2.

II. **ናሕስ፡** subst., plerumque m., Pl. **አንሕስት፡** [non ad نَعَشَ *elevavit* (ut proprie sit *fastigium*), sed ad نَكَسَ *deorsum inclinavit* referendum videtur] *tectum*, δῶμα Matth. 24, 17; Luc. 5, 19; Act. 10, 9; Jos. 2, 6 seq.; Deut. 22, 8; 1 Reg. 9, 25; 2 Reg. 11, 2; Ps. 101, 8; Judith 8, 5; **ናሕስ፡ንሱት፡** Prov. 25, 24; **ናሕሰ፡ማኅፈድ፡** Jud. 9, 51; Hen. 89, 2; **አንሕስት፡** Zeph. 1, 5; Jes. 15, 3; (v. **አናሕስት፡**) 22, 1; Jer. 19, 13. 31, 38. 39, 29; 2 Esr. 18, 16; Matth. 10, 27; **ሣዕረ፡አንሕስት፡** Ps. 128, 5; Jes. 37, 27 (vid. **ሣዕር፡**); **እንዘ፡ያንሶሱ፡ውስተ፡ ናሕስ፡** (v. **አረፍት፡**) ἐπὶ τοῦ τείχους 4 Reg. 6, 28. 30; **ተሐ ውር፡ዕራቀከ፡ከመ፡ናሕስ፡** περιπατήσεις γυμνότερος ὑπερῴου (pro ὑπέρου) Prov. 23, 31; **ተሥላስ፡(ተሥላሰ፡?)ናሕስ፡** τρίστεγον Act. 20, 9 rom. a) *ora, limbus* vestis: **በናሕሰ፡መልበ ስቱ፡** ἐπὶ τοῦ λώματος τοῦ ὑποδύτου Ex. 28, 30 (an legit interpres δώματος?); M. M. f. 305 (ubi idem locus allegatus est); **ጸናጽላት፡ወርቅ፡የዐውዱ፡ለናሕሰ፡መልበስት፡** Org. 4 (ex Ex. 28, 30). b) *res tecti similis* vel *declivis*, ut videtur: eremita **ይጴቅስ፡እንዘ፡ቀዊም፡ውእቱ፡ወታሕተ፡እጼሁ፡ናሕስ፡ዘያ ሰምክ፡ቡቱ፡** Sx. Jac. 9 (coll. 4 Reg. 6, 26. 30). — *Voc. Ae.:* **ናሕስ፡ዘ፡ገደል፡**; *aliud:* **ጸድፍ፡ቀልቀል፡አንሕስት፡ዘ፡ገደል።**

ነሐሴ፡ nomen mensis Abyssinorum duodecimi, qui XXV° Julii sec. Cal. Jul., VI° Augusti sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Aegyptiorum ⲙⲉⲥⲟⲣⲏ respondet.

ናሕሰየ፡ quadrl., cui נָשָׁה ܢܫܐ نَسِيَ *oblitus est, neglexit* respondet.

አናሕሰየ፡ II (formam **አናሕሰወ፡** Platt in suo Didascaliae codice reperit, vid. ejus annot. ad Did. p. 39 l. 10), Imprf. **ያነ ሐሲ፡** et passim **ያንሐሲ፡**, 1) *ignoscere, condonare, indulgere, remittere, veniam dare*, Ps. 77, 25. 65; Tit. 1, 8; Lit. 166, 2; c. c. **ለ፡** prs. et c. Acc. peccati, criminis vel poenae: **ያነሐስዩ፡ሎቱ፡** Sap. 6, 7; **ኢይደግም፡እንከ፡አናሕስዮ፡ሎ ሙ፡** Am. 7, 8. 8, 2; **ለዘ፡ትፈቅዱ፡አናሕስዮ፡አናሕስዩ፡ሎ ሙ፡** Clem. f. 147; **ከመ፡ያናሕሲ፡ሎቱ፡** Jsp. p. 286. 323. 333. 341; **ሰረይ፡ሎቱ፡ወአናሐሲ፡** Genz. f. 50; **አናሕሲዮ፡ኀጢአ ቶሙ፡** μὴ λογιζόμενος 2 Cor. 5, 19; **አናሕሲ፡አበሳሆሙ፡** Lit. 174, 1. 175, 2; Clem. f. 86; Kedr f. 39; **ያነሐስዩ፡ላቲ፡ ጾመ፡** *jejunium* (poenitentiale) *ei remittent* Clem. f. 246; c. **ዲበ፡** rei: **አናሕሰየ፡ዲበ፡እኪት፡** μετεμελήθη ἐπὶ τῇ κακίᾳ 1 Par. 21, 15; c. **በ፡** *in* re: **ያነሐስዩ፡ሎቱ፡በንስሓ፡** (in poenitentia sc. imponenda) Clem. f. 89. 96. 2) *negligere, non curare, spernere*, Ps. 88, 37; Hebr. 12, 2; **በተናሕስዮ፡ርእስ፡** (*negligentia* vel *contemtio ne sui*) Col. 2, 18 Platt. — *Voc. Ae.:* **አ ናሕሰየ፡ዘ፡አሳለፈ፡(አስኀለፈ፡)**.

ናሕብ፡ subst., ut videtur: *alveus, rivus, fossa*, **እምናሕበ፡ ፈለግ፡** ἀπὸ τῆς διώρυγος τοῦ ποταμοῦ Jes. 27, 12 in duobus libris Mss. a me inspectis (sed lectio haud satis certa videtur).

ንሕነ፡ *nos* vid. sub **አነ፡**

ናሕንሐ፡ quadrl. i. q. **ነክነከ፡** (rütteln, schütteln), نَخْنَخَ *commovit*, نَخْنَخَ *movit, removit*, نَخَّى *agitavit* lac butyri eliciendi causa.

ተናሕንሐ፡ III, 1 *agitari, vehementer commoveri*, de mari: **ይትነሐናሕ፡** (v. **ይትና"፡**) ταραχθήσεται Jer. 5, 22.

ንሕኑሕ፡ part. *concussus:* **መስፈርት፡ንሕኑሕ፡** Luc. 6, 38.

ናሕፈጠ፡ vid. sub **ሐንፈጠ፡**

ነምር፡ subst., m. et fem., Pl. **አናምርት፡** [נָמֵר ܢܡܪܐ نَمِر] *pardus* (, *tigris*), πάρδαλις Jes. 11, 6; Jer. 5, 6. 13, 23; Dan. 7, 6 m. et fem.; Cant. 4, 8; Sir. 28, 23; Hen. 89, 10 seq.; Apoc. 13, 2. Pl. **አንምርት፡** Ludolfus ex Org. 1 affert. — *Voc. Ae.:* **ነምር፡ብ፡ነብር፡** — Nonnumquam in libris Mss. (permutatis literis **ብ፡** et **ም**) **አናምርት፡** pro **አናብርት፡** (q. v. sub **ዐንበር፡**) scriptum invenitur, ut: **በሕር፡ወኵሉ፡ዘይትሐ ወስ፡ውስቴታ፡ዓሣ፡ወአናምርት፡** Syn. f. 348; Clem. f. 11.

ነሠተ፡ et **ነሰተ፡** I, 1 [vicina sunt נָתַץ נָתַשׁ] Subj. **ይንሥ ት፡**, 1) *destruere, demoliri, subruere, evertere, subvertere, excidere:* **ነሢት፡** (opp. **ሐኒጽ፡**) Koh. 3, 3; **እመ፡ ነሠተ፡መኑ፡የሐንጽ፡** Job 12, 14; Jer. 49, 10. 51, 34; Mal. 1, 4; Sir. 31, 28; muros, aedificia, urbes, Lev. 14, 45; Jud. 8, 9. 17; 4 Reg. 25, 10; Koh. 10, 8; **እነሥት፡ጸቈና፡** Jes. 5, 5; **ነሠተ፡አህጉረ፡** Jes. 14, 17; Judith 2, 24; Joh. 2, 19; tentorium Num. 10, 17; tectum (ἀποστεγάζειν) Marc. 2, 4; altaria, statuas Deut. 7, 5; Jud. 6, 30; Ex. 23, 24; **ነሠቱ፡በኀጺን፡ አቅርንተ፡ምሥዋዒከ፡** Judith 9, 8; currus 2 Reg. 8, 4; thronos: **ነሠተ፡መናብርቲሆሙ፡ለመላእክት፡** Sir. 10, 14; trsl.: homines, regna: Ps. 27, 7. 51, 5. 59, 1; Prov. 29, 4; Jer. 1, 10. 2) *disjicere, discindere, dirumpere*, a) *violare, rumpere, disturbare* fidem, foedus, leges: **ነሠተ፡ኪዳነ፡** Kuf. 15; **ቍርባነ፡እግዚ"፡ነሠተ፡ኢአብአ፡** Kuf. 49; **ነሠተ፡መሐላ፡** Clem. f. 17; **ኢትንሥት፡ሥርዐተከ፡** Jer. 14, 21; **ኢትንሥ ት፡ሥርዐተ፡ዘለዓለም፡** Prov. 22, 28. b) *tollere, abrogare*, legem Hebr. 10, 9; Lud. comm. hist. p. 498 n. 20. c) *dimittere*, concionem Act. 19, 39. 40.

ተነሥተ፡ III, 1 1) *destrui, dirui, everti:* **ተነሥተ፡መ ቅደስ፡** 4 Esr. 10, 28; 2 Esr. 11, 3; **ወኢይትነሠት፡እንከ፡** Jer. 38, 40; **ለተነሥቶ፡** 49, 18 var.; **ከመ፡ሀለዋ፡ትትነሠት፡** Tob. 14, 4; Hen. 94, 6. 7; Matth. 24, 2; Marc. 13, 2; 2 Cor. 5, 1. 2) *discindi, disturbari, tolli, aboleri:* **መሥዋዕት፡**

እንተ፡ ተነሥተት፡ Dan. 8, 13; Act. 19, 27; ኢይትነሠት፡ ሥርዐት፡ τὸ δόγμα οὐ παρελεύσεται Dan. 6, 12.

ንሡት፡ part. 1) *destructus, eversus,* Jud. 6, 28; ናሕስ፡ ንሡት፡ Prov. 25, 24; diruti aliquid vel ruina: ኢተርፈ፡ ንሡት፡ ላዕሌሃ፡ 2 Esr. 16, 1; trsl. de hominibus: ትከውኑ፡ ንሡታነ፡ Jer. 49, 18. 2) *sublatus:* ንሡት፡ ኵነኔከ፡ Ps. 9, 27.

ንሥተት፡ n. act. 1) *destructio, eversio, excidium:* እስከ፡ ንሥተተ፡ መቅደስ፡ ዳግም፡ Jsp. p. 294. 299. 342. 372. 2) *disturbatio, sublatio:* ንሥተተ፡ ሥርዐተ፡ ሰብሳብ፡ γάμων ἀταξία Sap. 14, 26.

ነሣቲ፡ n. ag. *destructor, subversor:* Arius ነሣቲሃ፡ ለሕግ፡ M. M. f. 23; c. c. Acc.: ሳዊሮስ፡ ዕልዋነ፡ በሰይፈ፡ ሃይማኖት፡ ነሣቲ፡ Enc. Tachs. 10.

መንሥቲ፡ quod Lud. affert ex Enc. Jac. 5 (መንስቲሁ፡) lapsu calami exscriptum est pro መነሰንስቲሁ፡

ነሥነሠ፡ *spargere* vid. sub ነስነሰ፡

ነሥአ፡ I, 1 [נָשָׂא, etiam نَشَّ نَاشَ; amh. ነሣ፡] Subj. ይንሣእ፡ 1) *suscipere, tollere, elevare* (vid. አንሥአ፡ II, 1): ነሥአኒ፡ መንፈስ፡ ἀνέλαβέ με πνεῦμα Hez. 11, 1; ነሥእዎ፡ እምነ፡ ብሔር፡ Sir. 49, 14; (4 Esr. 8, 24); ንሥኡ፡ ትእምርተ፡ ለአሕዛብ፡ ἐξάρατε Jes. 62, 10; Jer. 6, 1. 28, 12 (v. አንሥኡ፡). 27; lapidem Sir. 6, 21 var.; in specie a) tollere vel suscipere alqd *ferendum, portandum, gestandum,* Ex. 12, 34. 19, 4; Jud. 9, 48; Act. 7, 43 (Gen. 31, 17); ሠናይ፡ ለሰብእ፡ ሶበ፡ ነሥአ፡ አርዑቶ፡ Thren. 3, 27; Matth. 11, 29. 8, 17; ዘኢነሥአ፡ ላዕሌሁ፡ ስመ፡ ወልዱ፡ Herm. p. 87; ኀጢአተ፡ ይነሥእ፡ ለርእሱ፡ Kuf. 49; Lev. 7, 18; Ps. 23, 4. b) *suscipere* vel *capessere* munus, officium: ነሥአ፡ ሢመተ፡ F. M. 6, 4; እምቅድመ፡ ይንሥኡ፡ ሢመተ፡ ዲቁና፡ 6, 5. c) assumere vel tollere verbum in os vel labia, *efferendi* vel *proferendi* causa: ትነሥእ፡ በአፉከ፡ ሥርዐትየ፡ Ps. 49, 17; ንሥኢ፡ ሰቆቃው፡ በከናፍርኪ፡ Jer. 7, 29. 2) *auferre,* a) *e medio tollere, abripere:* ይነሥእዎ፡ እማእከል፡ Jes. 57, 2; Ex. 10, 19; Job 21, 18. 27, 20; Jes. 17, 13. 40, 24. 57, 13 (v. ይናሥኦሙ፡); Jer. 13, 24; Apoc. 12, 15; Jud. 16, 31; 1 Reg. 17, 34; ይነሥእ፡ እግዚ"፡ ነፍሰ፡ 2 Reg. 14, 14; ንሥእ፡ ለነፍስየ፡ እምኔየ፡ Jon. 4, 3; c. እምነ፡ vel እምውስተ፡ loci: Apoc. 6, 4; Joh. 17, 15. 20, 2. b) alicui alqd, *adimere, rapere,* Gen. 27, 35. 31, 1; Job 1, 21; 1 Reg. 2, 16; Matth. 5, 40; Apoc. 3, 11; Marc. 7, 27; c. c. Acc. et እምነ፡, እምኀበ፡, እምላዕለ፡, ut: Marc. 4, 15; Matth. 25, 28; Gen. 48, 22; 1 Reg. 12, 3; Cant. 5, 7; et c. dupl. Acc.: Gen. 30, 15. 34, 28; Luc. 6, 29. 19, 26 rom.; Kuf. p. 97. 145; Deut. 22, 19 (ζημιοῦν). 3) *capere* a) *prehendere* Ps. 17, 19; 1 Reg. 16, 23; Matth. 26, 26; Luc. 9, 16; Joh. 13, 12. 18, 31; trsl.: ይነሥአሙ፡ ፍርሃት፡ ወረዓድ፡ Hen. 1, 5. 13, 3; 4 Esr. 3, 28; ነሥአሙ፡ ድቃስ፡ Enc. Mag. 8. b) *comprehendere* Jer. 44, 13 (v. አኀዘ፡); Matth. 21, 35. 39; Joh. 19, 1. c) praedam, captivos: Job 18, 7. 27, 17; Jes. 8, 4. 39, 6; 2 Reg. 5, 21; Gen. 14, 12; ዝሙት፡ ወወይን፡ ይነሥኡ፡ ልበ፡ Hos. 4, 11. d) terras, urbes i. e. *occupare:* Num. 21, 25; Deut. 3, 8; Jos. 10, 1. 28 seq.; Jer. 39, 28. 41, 2; Bar. 1, 2; Judith 1, 14. 4) *sumere,* Gen. 2, 15. 21. 9, 23. 11, 31. 12, 5. 19. 18, 7. 27, 3; Ex. 7, 9. 16, 33; Num. 19, 6; ፍሕም፡ ዘነሥአ፡ በጕጠት፡ እምውስተ፡ ምሥዋዕ፡ Jes. 6, 6. 38, 21. 47, 2; Jer. 50, 9; ነሥአ፡ በእደዊሁ፡ እሳተ፡ ወመጥበሕተ፡ Kuf. 18; ነሥአት፡ ጸበርተ፡ ውስተ፡ እዴሃ፡ Judith 15, 12; ዕጕረ፡ ወርቅ፡ ነሢአ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ Prov. 7, 20; c. እምነ፡ vel እምውስተ፡ partitivo: Gen. 8, 20. 28, 11; Ex. 12, 7; Num. 19, 4; c. እምነ፡, እምላዕለ፡, እምኀበ፡, በኀበ፡, እምውስተ፡ ejus a quo vel unde alqd sumitur Ex. 25, 2. 3. 35, 5; Lev. 7, 34; ኢትንሣእ፡ እምኔሁ፡ ርዴ፡ Lev. 25, 36; Jos. 7, 11; Zach. 6, 10; Joh. 16, 14; c. ለ፡ alicui, ut: ይንሥኡ፡ ሎሙ፡ ሰረገላተ፡ Gen. 45, 19; Ex. 9, 8; Jos. 4, 3; Hebr. 5, 4; et c. ለ፡ ad introducendum objectum alterum vel praedicativum, ut: ይነሥእ፡ አዋልዲክሙ፡ ለመጽዐጣት፡ 1 Reg. 8, 13. a) c. ምስለ፡, *secum sumere* i. e. *ducere:* ኢይነሥእ፡ ምስሌሁ፡ ኵሎ፡ Ps. 48, 18; Gen. 43, 12; Koh. 5, 14; Matth. 25, 3; omisso ምስለ፡ Matth. 16, 5. 7. b) c. ኀበ፡, *ad se sumere, assumere:* Gen. 8, 9; ነሣእክሁ፡ ኀቤከ፡ (sc. Deus mortuum) Genz. f. 139. 140; ኢኮነ፡ ሥጋ፡ ዘእግዚ"፡ ቃል፡ አላ፡ ሰብአ፡ ነሥአ፡ οὐ σάρξ ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος ἀλλὰ τὸν ἄνθρωπον ἀνειληφώς (*hominem assumsit*), Cyr. ad Th. f. 8. c) *sumere* cibum, potum vel *capere:* Joh. 19, 30. d) *arcessere alqm, petere* rem, c. Acc. rei: ንሣእ፡ መክሊተ፡ ብሩር፡ Tob. 9, 2; Gen. 18, 7. 38, 20; ንሣእ፡ እምሀየ፡ ዝከ፡ ሞርአ፡ Jer. 13, 6; c. Acc. prs.: Gen. 20, 2. 45, 19; Jud. 11, 5; Ruth 4, 2. e) *ducere* alqm aliquo, c. ውስተ፡ loci: Num. 23, 28; Jes. 36, 17; Hen. 17, 1; c. እስከ፡ 17, 4. f) sumere vel capere mulierem α) sibi, i. e. *eam uxorem ducere:* Gen. 6, 2. 19, 14; ንሣእ፡ ለከ፡ ብእሲተ፡ 28, 2. 36, 2; Ex. 6, 25. 22, 15; Deut. 24, 3; Jud. 21, 23; ነሣእክዋ፡ ሊተ፡ ትኩነኒ፡ ብእሲተ፡ Ruth 4, 10; 2 Par. 13, 21; Tob. 4, 12; Hen. 83, 2. β) alii, ut filio, Gen. 21, 21. 24, 3. 34, 4; Jud. 14, 2. 3. 5) *accipere,* a) rem oblatam vel datam (annehmen): ይኄይስ፡ ውሂብ፡ እምነሢእ፡ Did. 19; Act. 20, 35; Sir. 42, 7; ንሣእ፡ አምኃየ፡ Gen. 33, 11; ቤዛ፡ Num. 35, 32; ሕልያነ፡ Job 36, 18; Jes. 5, 23; Ps. 14, 6; c. እምነ፡, እምኀበ፡, በኀበ፡ prs.: 1 Reg. 10, 4. 12, 3. 25, 35; Gen. 23, 13; Num. 35, 31; Am. 5, 11; እምገጸ፡ ዚአሁ፡ እነሥእ፡ (v. እትዌከፍ፡) Job 42, 8. α) ex Hebraismo: accipere faciem alcjs i. e. *personam respicere, partium studio duci:* Jac. 2, 9; Kuf. 5. 21. 30; ኢይነሥኡ፡ ገጸ፡ ለአብዕልት፡ Const. Ap. 17. (vid. ገጽ፡). β) *admittere, approbare* Joh. 3, 11. 17, 8. b) rem quaesitam, optatam, al. *capere, adipisci, nancisci,* (empfangen, erhalten, bekommen): Matth. 7, 8; Jac. 1, 12; 1 Petr. 1, 9. 4, 10; Phil. 3, 12. 13; 4 Esr. 9, 31; c. እምነ፡ vel በኀበ፡ vel እምኀበ፡ pers.: Job 2, 10; Jac. 1, 7; 1 Joh. 3, 22; Joh. 10, 18; Act. 22, 5; Ex. 36, 3. α) pecunias persolvendas, reditus vel *accipere* vel *exigere:* Tob. 5, 2; Matth. 17, 24. 21, 34; Hebr. 7, 8. β) sacramentum, communicatione: ነሢአ፡ ቍርባን፡ F. M. 6, 2; እለ፡ ነሥኡ፡ ጥምቀተ፡ Did. 25.

ናሥአ፡ I, 3 *auferre, abripere* alqm: ናሁ፡ ይናሥኦሙ፡ ዐውሎ፡ ለኵሎሙ፡ Jes. 57, 13 in Cod. Laur. (caet.: ይነሥኦሙ፡).

አንሥአ፡ II, 1 1) *tollere, extollere, attollere, sublevare,* ut: onus de terra, ሶበ፡ ያነሥእዎ፡ (ለእብን፡) ይገድፍዎ፡ Sir. 6, 21 (v. ይነሥእዎ፡); ኢታንሥእ፡ ክቡደ፡ 13, 2; Jes. 46, 1; Jer. 17, 21; alqm sursum: አንሥአኒ፡ መንፈስ፡ ማእከለ፡ ሰማይ፡ ወምድር፡ Hez. 8, 3; humi jacentem, lapsum: 2 Sam. 12, 17; Deut. 22, 4; በዕል፡ እመ፡ ድኀዐ፡ ብዙኃን፡ ያነሥእዎ፡ Sir. 13, 22; Koh. 4, 10, Jer. 27, 32; Ps. 145, 6; Hen. 14, 25. 48, 10; Matth. 12, 11; Marc. 1, 31; humilem

1 Reg. 2, 8; Ps. 146, 6; Job 5, 11; Sir. 11, 12. In specie *tollere* a) **እደ፡**, **እደወ፡**, *manum*, de jurante Kuf. 13; precante Thren. 2, 19; Jes. 1, 15; Ps. 27, 2; advocante (nutu) Jes. 49, 22; vim illaturo Thren. 1, 10; Ps. 105, 26; c. **ዲበ፡** vel **ላዕለ፡** *contra* Jes. 5, 25; Job 31, 21; Ps. 73, 4; Sir. 46, 2. b) **አዕይንተ፡** *oculos*, Matth. 17, 8; Kuf. 13. 18; Ps. 120, 1; **አንሥኡ፡አዕይንቲሆሙ፡ውስተ፡ሰማይ፡** Jes. 40, 26. 49, 18. 60, 4; item: **ገጸ፡** *faciem*, ut: **አንሥአት፡ገጻ፡ውስተ፡ሰማይ፡** Kuf. 25; **አቅርንተ፡** Hen. 62, 1. c) **እገረ፡** *pedes*: **አንሥአ፡እገሪሁ፡ወሖረ፡** Kuf. 27; Jes. 58, 13; Hen. 65, 2. d) **ቃለ፡** *vocem*: **አንሥኡ፡ቃለክሙ፡** Jes. 13, 2. 40, 9; et omisso **ቃለ፡**, ut: **አንሣእኩ፡እጽራኅ፡** Hen. 83, 5. 37, 2. e) *voce proferre* vel *efferre* Hen. 60, 6; **አነሥእ፡መዝሙረ፡** *psalmum resonare faciam*, Lud. ex Enc. Tachs. 19. 2) *surgere facere, excitare, suscitare*, sedentem 4 Reg. 9, 2; Hen. 46, 9; **እለ፡አንሥእዎሙ፡እመናብርቲሆሙ፡ለኵሎሙ፡ነገሥተ፡ምድር፡** Jes. 14, 9; dormientem Matth. 8, 25 rom.; venire vel prodire facere: **ንጉሦሙ፡ዘአነሥእ፡ሎሙ፡** Jer. 37, 9; Jes. 45, 13; **አንሥእ፡ዘርአ፡ለእኁከ፡** Kuf. 41; **ያነሥእ፡እምኔከ፡ተክለ፡ጽድቅ፡** Kuf. 21; adversarium: **አነሥኦሙ፡ላዕሌክሙ፡ለፋርስ፡** Jes. 13, 17; res inanimatas: **መኑ፡አንሥአ፡ለጽድቅ፡እምጽባሕ፡** Jes. 41, 2; **ያነሥእ፡ቅንአተ፡** 42, 13; Prov. 10, 12; Ps. 123, 3; Hen. 36, 7; Ps. 77, 30 (ventum); animum (in bonam et malam partem): **አንሥአ፡መንፈሶሙ፡** Hagg. 1, 14; Asc. Jes. 11, 19; 2 Petr. 3, 1. a) *resuscitare* mortuum, Matth. 10, 8; Joh. 5, 21. 12, 1; Rom. 8, 11; 1 Thess. 1, 10. 4, 14; **ዘአንሥአ፡በድነ፡እምነ፡ሙታን፡** Sir. 48, 5. b) *castra movere, proficisci*, sive adjecto **ትዕይንተ፡** Ex. 17, 1, sive omisso Num. 2, 16. 24. 31. 34; **አንሥአ፡እምህየ፡ውስተ፡ደብረ፡ቤቴል፡** Kuf. 13. 24; item *currum suscitare* i. e. *jumentis jungere*, seq. **ሰረገላ፡**, ut Gen. 46, 29; Ex. 14, 6. 3) *erigere*: **አንሥኡ፡ትእምርተ፡** Jes. 13, 2; Jer. 28, 12. a) trsl.: **ንጉሥ፡ጻድቅ፡ያነሥእ፡ብሔረ፡** Prov. 29, 4; aegrotum solatio Job 4, 4. b) *restituere, instaurare*, Jos. 6, 26; Jes. 61, 4; Sir. 49, 13; Joh. 2, 19.

ተነሥአ፡ III, 1 (Pass. a **ነሥአ፡**; differt a **ተንሥአ፡**, sed in libris Mss. crebro cum **ተንሥአ፡** confunditur) 1) *tolli, auferri*: **ነፍስ፡እንተ፡ተነሥአት፡** Sap. 16, 14; **አመ፡ይትነሣእ፡እምኔሆሙ፡** Matth. 9, 15; at **ተንሥአ፡** *auferri* Kuf. p. 18 et p. 81; et *tolli, suscipi* Hen. 106, 3. 11. 2) *capi, comprehendi, sumi, assumi*: **ይትነሣእ፡** Jes. 8, 4 var.; **ተንሥአ፡** (sic) **ትትነሣእ፡** συλλήψει συλληφθήσῃ Jer. 41, 3. 45, 23; Thren. 4, 20 (**ተንሥአ፡**); Kuf. p. 12 (**እምብእሲሃ፡ወዕአት፡ወተንሥአት፡**) et p. 14 (**ምድር፡እንተ፡እምኔሃ፡ተንሣእከ፡**); **ዘተነሥአ፡እምኔሁ፡ብእሲ፡** ὁ παρ᾽ αὐτοῦ (τοῦ Λόγου) ληφθεὶς ἄνθρωπος (assumtus) Cyr. c. Pall. f. 85; at **ዘተንሥአ፡ሰብእ፡** ὃν δὲ ἀνέλαβε ἄνθρωπον (ὁ Λόγος) Cyr. ad Th. f. 8. 3) *accipi, excipi*: **ኢተነሥአ፡** (v. **ኢተንሥአ፡**) **ገጸሙ፡** Kuf. p. 22. — Raro pro **ተንሥአ፡** ut Matth. 28, 7 (coll. 6) rom.

ተንሥአ፡ III, 1 (proprie Refl. ab **አንሥአ፡**, sed in libris Mss. crebro cum **ተነሥአ፡** confunditur; gramm. § 97) Impf. et Subj. **ይትነሣእ፡**, Imprt. **ተንሥእ፡**, Inf. **ተንሢእ፡**, **ተንሥኦ፡**, **ተንሥአት፡**; *surgere, assurgere, exsurgere*, de eo qui sederat, cubuerat, Matth. 2, 13. 8, 26. 9, 6. 7. 9; Marc. 4, 27; Hen. 62, 14. 15; Cant. 5, 5; Gen. 27, 19. 31. 32, 23; **ኢይክል፡ተንሥኦ፡ቅድሜከ፡** Gen. 31, 35; Lev. 19, 32; **በተንሥኦታ፡** Gen. 19, 33. 35; Ps. 138, 1; **እምድር፡** 1 Reg. 28, 23; **እምስካብ፡** 2 Reg. 11, 2; **እመንበር፡** Jud. 3, 20; **እምኀበ፡ማእድ፡** 1 Reg. 20, 34; **እምንዋም፡** Matth. 1, 24; Ps. 138, 17; de lapso Luc. 2, 34; Matth. 17, 7; Prov. 24, 16; Mich. 7, 8; Hen. 48, 10; de otioso, quiescente, quum ad alqd perficiendum aggreditur: Jes. 51, 9. 52, 1; Ps. 3, 7. 7, 7. 9, 20; Jud. 8, 20; Deut. 31, 16; 1 Reg. 24, 5; Job 1, 20; 4 Esr. 10, 3; in specie ad iter faciendum Gen. 22, 3. 28, 2; Ex. 24, 13; Matth. 9, 19; Joh. 11, 29; de aquis surgentibus Hen. 89, 3; astris ascendentibus 78, 6; ἀναπηδᾶν *exsilire*: Tob. 2, 4; 1 Reg. 20, 34. a) *castra movere, se movere ad iter faciendum, in viam se dare*, Gen. 12, 9. 18, 16; **ወተንሥአ፡እምህየ፡** 20, 1; Lud. comm. hist. p. 495 n. 6. b) *surgere, assurgere, insurgere* contra alqm (vid. **ተናሥአ፡**), c. c. **ላዕለ፡** et **ዲበ፡**, ut: **እለ፡ይትነሥኡ፡ላዕሌየ፡** Job 27, 7; Jes. 14, 22. 19, 2; 2 Reg. 14, 6. 7; Jud. 9, 43; Num. 16, 3; Hen. 15, 12; Matth. 24, 7; etiam c. Acc., ut: **እመሰ፡ይክሕዱ፡ምስጢረ፡ትሥጉት፡ይትነሥእዎሙ፡ሐዋርያት፡እንዘ፡ይብልዎሙ፡** Cyr. c. Pall. f. 81. c) *erigi*: **ምስለ፡ጥበብ፡ይትሐነጽ፡ቤት፡ወምስለ፡አእምሮ፡ይትነሣእ፡** Prov. 24, 4; **በተንሥአተ፡ቤት፡** ἐπὶ τῇ ἐγέρσει οἴκου 1 Esr. 5, 59; de animo Ex. 7, 23. d) *surgere* i. e. *prodire, exsistere* (auftreten): **ይትነሣእ፡ህየንቴሁ፡** Koh. 4, 15; Ex. 1, 8; Jud. 2, 10; Num. 32, 14; Deut. 13, 2; Dan. 7, 24; Matth. 11, 11. 12, 41; Act. 5, 36. 20, 30; Hebr. 7, 15; Hen. 51, 5. e) *excitari*: **በኀጢአተ፡ረሲዓን፡ቅሥፈት፡ይትነሣእ፡** Prov. 28, 2. f) *resurgere, resuscitari* de mortuis, Asc. Jes. 11, 21; Dan. 12, 2; Matth. 20, 19. 22, 28. 28, 6; Rom. 1, 4; 1 Cor. 15, 32 seq.; 1 Petr. 1, 3. — De **ተንሥአ፡** *tolli, auferri, capi, sumi, accipi* vid. sub **ተነሥአ፡**

ተናሥአ፡ III, 3 1) *insurgere*, c. Acc. prs., alicui: Ps. 93, 16 (vid. **ተንሥአ፡** sub litera b); contra alqm: Deus **ጽኑዕ፡ውእቱ፡ዘኢይትናሥእዎ፡ነገሥት፡** Lit. Epiph. 2) *se extollere* contra alios; sic quidem Lud., postquam in loco corrupto Col. 2, 18 rom. emendavit: **ከመ፡ይትናሣእ፡ርእሶ፡** (at Acc. **ርእሶ፡** parum congruit).

አስተናሥአ፡ IV, 3 1) a) *attollere, extollere* alqm supra alium: **ያሌዕሎ፡እግዚ"፡ለፀሩ፡ላዕሌሁ፡ወጸላእቶ፡ያስተናሥእ፡** Jes. 9, 11 vrs alt. b) *sublevare* alqm: **ረድኤቱ፡ወአስተናሥአቶ፡ለእግዚ"፡** F. M. 3, 6. c) *facere ut* alqs *se extollat* supra alios vel *superbiat*: **ተውኔትከ፡አስተናሥአከ፡** (תִּפְלַצְתְּךָ השיא אֹתָךְ) Jer. 29, 17. d) *restituere, stabilire*, Ps. 79, 16. 2) a) *se extollere* super alios, *superbire*: **አስተናሣእከ፡** Jer. 29, 17 var. b) *supra eminere*: **ክልኤቱ፡አጥባት፡ዘይሰውጥ፡ወዘያስተናሥእ፡በመሳውር፡ዘወርቅ፡** τῶν δύο μυξωτήρων — χρυσᾶς Zach. 4, 12. 3) *ex-, in-, suscitare, instigare*, a) in bonam partem: episcopus suo exemplo **ይስሕቦሙ፡ለአርድእቲሁ፡ወያስተናሥኦሙ፡ከመ፡ይኩኑ፡ተመሳልያነ፡በምግባራቲሁ፡** F. N. 5; **ዝንቱ፡ግብር፡አስተናሥአ፡ለይእቲ፡ብእሲት፡** Chr. ho. 26. b) in malam: c. Acc. prs., ut: **አስተናሥአ፡ላዕሌሁ፡መኳንንተ፡** Sx. Hed. 8; **አስተናሥእዎ፡ልበ፡** τηρήσατε τὴν ἐπίνοιαν αὐτοῦ Jer. 20, 10; **ለንዋይ፡ጸሩ፡ክቡድ፡ወትክዙ፡ፈድፋደ፡ያስተናሥእ፡ኀሊና፡ወየሀውክ፡** Fal. f. 56; c. Acc. rei: **ያስተናሥእ፡ጽልአ፡ለቲፈልጦ፡እምኔሃ፡** F. M. 12, 2; **ዘያስተናሥእ፡ሀከከ፡ወጽልአ፡ማእከለ፡ሰብእ፡** 23, 7.

ንሥአት፡ n. act. *sumtio, assumptio, receptio, susceptio, acceptio*, ἀνάληψις Cyr. c. Pall. f. 76 (pluries); **በእለ፡ይቤሉ፡ከመ፡ይከውን፡ንሥአተ፡መንፈስ፡ሕይወት፡ውስተ፡ሥጋሆሙ፡ለሕፃናት፡እምንፍሐተ፡መንፈሱ፡ለእግዚ"፡**

M. M. f. 3; ንሥአተ፡ ቅዱስ፡ ምስጢር፡ *acceptio s. sacramenti*, Lit. Joh.; Const. Ap. 21.

ነሣኢ፡ n. ag. 1) *is qui aufert, ablator:* mors ነሣኤ፡ ኵሉ፡ Enc. Tachs. 18. 2) *is qui accipit, suscipit, recipit, acceptor*, doni F. N. 24, 3; ነሣኤ፡ ዋሕስ፡ (paulo infra ተለቃሒ፡) F. N. 27; c. Acc.: ነሣኢ፡ አክሊለ፡ Enc. Jac. 25; mors est ነሣኢ፡ ዘኢያገብእ፡ (*acceptor qui non reddit*) Genz. f. 119; ነሣኤ፡ ገጽ፡ *acceptor personae* Jes. 3, 3 var.; Did. 4; ትኩንኒ፡ እምየ፡ መቃብርየ፡ ወማሕፀና፡ ነሣኢትየ፡ ለዓለም፡ Jer. 20, 17. — At ነሣኤ፡ ነፍስ፡ Prov. 10, 5 lectio falsa videtur (an pro ተንሣኤ፡(ንሡአ፡)ነፋስ፡? Graecus exhibet ἀνεμόφθορος).

ትንሣኤ፡ subst. *surrectio*, lapsi Org. a) *ascensus* vel *ortus* siderum: ምስለ፡ ትንሣኤ፡ ፀሐይ፡ (በጽባሕ፡) Kuf. 3. b) *exaestuatio* undarum: ትንሣኤ፡ መዋግድ፡ M. M. f. 96. c) *elatio, superbia*, ἔπαρσις Zach. 12, 7. d) *insurgere contra* alqm, *insultatio:* ትንሣኤ፡ ፀር፡ Lit. 159, 4; ትንሣኤ፡ ወቅሥት፡ *turbae et rixae*, Lud. e L. Myst. e) *exsistere, emergere:* (ይከውን፡)ትንሣኤ፡ ፈያት፡ ወሀይድ፡ ወከዕወተ፡ ደም፡ Kid. f. 3; በትንሣኤ፡ ሕማም፡ ወፃዕር፡ Enc. Mag. 26. f) *resurrectio* mortuorum vel e mortuis: Matth. 22, 23. 31; Marc. 12, 18; Joh. 5, 29. 11, 24. 25; Apoc. 20, 6 Platt; Asc. Jes. 3, 18. 4. 18; Lud. Comm. hist. p. 303 n. 10; p. 507 n. 57; ሰንበተ፡ ትንሣኤ፡ d'Abbadie cat. p. 11.

መንሥኢ፡ part. (II, 1) c. term. Adj. 1) *is qui extollit, sublevat:* Deus መንሥኤ፡ ነዳያን፡ እምድር፡ Enc. Sen. 28. 2) *is qui surgere facit, suscitat, excitat:* Deus መንሥኤ፡ ውዱቃን፡ Macc. f. 17; መንሥኤ፡ ስቡር፡ እምዲበ፡ ዐራት፡ Enc. Hed. 14. 3) *resuscitator:* መንሥኢሆሙ፡ ለምውታን፡ Joh. 11, 25 rom.; Did. 25; Genz. f. 81.

መስተናሥእ፡ part. (IV, 3) *restitutor:* ሡርዑ፡ መስተናሥእነ፡ ለግብረ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ Abush. 20.

ምንሣእ፡ subst., ut videtur: *munus, donum* (quod accipitur): እሴ፡ ሎሙ፡ ለመደልዋን፡ እለ፡ ያጸድቅዎ፡ ለኃጥእ፡ በእንተ፡ ምንሣእ፡ Kid. f. 41.

ነሠገ፡ (rarius ነሰገ፡) I, 1 [praefixo ን e simpliciore radice, ut سَكَّ *obstruxit, obduxit* (سَكَرَ סָכַר סָגַר ዘግሐ፡) formatum videtur; quae cum ejus sonis melius concinunt نَسَجَ (נָסַךְ) et وَشَجَ, ea significatum *texendi* et *implectendi* obtinuerunt] *vecte* vel *obice obstruere, repagulo occludere:* የሐውር፡ በዓለ፡ ቤት፡ ቀቲሮ፡ ወነሢጎ፡ (sc. domum) F. M. 17, 7; Org. 2; አንቀጸ፡ ዝናም፡ ኤልያስ፡ ነሠገ፡ Deg.

ተነሥገ፡ III, 1 *repagulo occludi*, Lud. sine auct.

ንሡግ፡ part. *obice obstructus, repagulo clausus:* ረከብነ፡ ቤተ፡ ሞቅሕ፡ ንሡገ፡ ወዝጉሐ፡ ወቅቱረ፡ Act. 5, 23.

መንሠግ፡ et **መንሥግ፡**, subst., Pl. መናሥግት፡, *vectis, repagulum, pessulus, obex, claustrum*, μοχλός Ex. 26, 26 seq.; 35, 10. 39, 14. 40, 16; 2 Esr. 13, 3; 2 Par. 14, 7; Jes. 45, 2; Jer. 28, 30; እለ፡ አልቦሙ፡ ማዕጾ፡ ወኢመንሥግ፡ ወኢመዝግሐ፡ 30, 9; Thren. 2, 9; Hez. 38, 11; Am. 1, 5; Ps. 106, 16. 147, 2; እመ፡ ወደይከ፡ ማዕጾ፡ ወመንሥግ፡ ላዕለ፡ አፉከ፡ Sir. 28, 25. 49, 13; መንሠግ፡ ሲኦል፡ πέταυρον ᾅδου Cyr. ad Th. f. 7; Sx. Mag. 27 Enc.; ይሞቅሕከ፡ ወይወስደከ፡ ውስተ፡ መንሥግ፡ ሲኦል፡ Clem. f. 269; κλεῖθρον እዴ፡ መንሥግ፡ Cant. 5, 5; መዓጹት፡ ወመናሥግት፡ Job 38, 10; trsl.: Christus natus est መናሥግተ፡ ዘድንግል፡ ኢያርኒዎ፡ Deg. — *Voc. Ae.:* መናሥግት፡ ብ፡ መቆለፎች፡ (*aliud:* መመከከት፡; *aliud:* በ፪ መቀራቅርት፡).

ናርዶስ፡ et **ናርዱ፡**, n. prgr., sc. νάρδος *nardus, nardinum*, Kuf. p. 64; Cant. 1, 12. 4, 13; Marc. 14, 3; Joh. 12, 3; ከመ፡ ናርዶስ፡ ዘጸገየ፡ በጸዓድዒድ፡ Org. 2. — *Voc. Ae.:* ናርዶስ፡ ዘ፡ ናርጅ፡; aliud scholion vid. sub ረዳ።

ኒስ፡ vid. ኒሳን፡

I. **ነስሐ፡** I, 1 *probro afficere, conviciari* [cfr. عَزَّرَ, نَكَرَ, غَسَّ]: እስመ፡ አመ፡ ነስሑ፡ (v. ንስሑ፡) ወተዐበዩ፡ ላዕለ፡ እግዚ"፡ διότι ὠνείδισαν καὶ ἐμεγαλύνθησαν ἐπὶ τὸν Κύριον Zeph. 2, 10 (at illud አመ፡ et ንስሑ፡ dubium movet, annon አመንስሑ፡ legendum sit, idem fere quod አመንዘዙ፡).

II. **ነስሐ፡** I, 2 [convenire videtur cum نَزَهَ (ነዘሀ፡) *semovit; avertit, cohibuit* ab inhonesto; نُزِّهَ *remotus fuit ab omni pravo* (vicinum نَزَعَ); in caeteris linguis aliae radices frequentantur נחם, ܬܘܒ, נָדַם, نَدِمَ] 1) *poenitere:* Ex. 13, 17; Ps. 109, 5. 131, 11; Sir. 30, 28; Matth. 27, 3; Hen. 55, 1; c. c. እምነ፡ rei: እግዚ"፡ ነስሐ፡ እምዘነበበ፡ Jon. 3, 10; et c. በእንተ፡, ut: ይኔስሕ፡ በእንተ፡ እኪት፡ Joel 2, 13; Am. 7, 3; Jer. 18, 8. 10; Gen. 6, 6. 7; seq. እስመ፡ vel ዘ፡ 1 Reg. 15, 11. 35. 2) *poenitentiam agere, (resipiscere)*: Matth. 3, 2. 21, 32; Luc. 11, 32. 13, 3. 5. 15, 7. 10 Platt; 17, 3; Rom. 2, 5; Apoc. 2, 16, 21. 9, 20; Hen. 50, 2. 4; Job 22, 23 (ἐπιστραφῇς); Jes. 30, 15 (ἀποστραφεὶς). 46, 8; Prov. 24, 24; ነስሕ፡ ወተጋነይ፡ Sir. 18, 24. 48, 15; ነስሑ፡ ወተመየጡ፡ Hez. 14, 6. 22. 33, 11; c. c. እምነ፡ peccati: ተመየጡ፡ ወነስሑ፡ እምኀጢአትክሙ፡ Hez. 18, 30; Jer. 8, 6; ነስሑ፡ እምፍኖቶሙ፡ እኩይ፡ Jon. 3, 10; Apoc. 9, 21; c. Acc. poenitentiae: እስከ፡ ይኔስሕ፡ ንስሓ፡ ፍጽምተ፡ F. M. 6, 2, et peccati: ነስሕ፡ አበሳከ፡ σμίκρυνον πρόσκομμα Sir. 17, 25; crebro in libris ecclesiasticis *poenitentiam* a clericis *impositam praestare*, ut Clem., Did., F. M., al. 3) Hoc eodem verbo etiam πλημμελεῖν crebro exponitur, sive significet *poenitentia culpae poenas dare*, sive *delinquere, culpam contrahere*, cujus posthac poenitentia poenae luendae sint: Lev. 4, 13. 22. 27. 5, 17. 19; Ps. 33, 22. 23. 118, 67; Jer. 2, 3; Sir. 9, 13. — *Voc. Ae.:* ተመይጠ፡ ተሠውጠ፡ ነስሐ፡ ገብአ፡ ብ፡ ተመለሰ፤ ነሰሐሰ፡ አዘነ፡ ይ፡

አነስሐ፡ II, 2 *poenitere facere, ad poenitentiam inducere* 2 Cor. 7, 8.

ተነስሐ፡ III, 2 1) *poenitere* Matth. 21, 29. 2) *poenitentiam agere* Luc. 15, 7. 10 rom.; Matth. 4, 17; Clem. f. 238; Inf. nom. ተነስሖ፡ f. 248; Inf. verb. ተነሲሖ፡ Kid. f. 17.

ተናስሐ፡ III, 3 *poenitentiam agere*, Phlx. 4 pluries; monachi quidam ገብኡ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ወአውሰቡ፡ ወእምድኅረ፡ ውእቱ፡ ተናስሑ፡ ወነስሑ፡ Phlx. 164.

ንሱሕ፡ part. 1) *poenitentia affectus:* ኢትኩን፡ ንሱሐ፡ ላዕለ፡ ዘኀለፈ፡ ግብር፡ Clem. f. 85. 2) *poenitens, dolens*

delictis, poenitentiam (impositam) agens, sensu biblico et ecclesiastico: Clem. f. 83; Kedr f. 8; **ውእቱ፡ንሱሕ፡በእንተ፡ኀጣይኢሁ፡** Phlx. f. 171; **መበልዑ፡ለንሱሕ፡አልቦ፡ዘእንበለ፡ኅብስት፡ወማይ፡ወጼው፡** Clem. f. 237.

ንስሓ፡ (etiam **ንስሐ፡** scriptum) subst., m. et fem., *poenitentia:* **ንስሓ፡ይከውኖ፡** μετανοεῖν γίνεται Prov. 20, 25; **አልቦ፡ንስሓ፡በጸጋ፡** (v. **ጸጋ፡**) **እግዚ"፡** Rom. 11, 29. a) sensu biblico: *poenitentia peccati, resipiscentia:* Prov. 14, 15; Sap. 12, 10; (ἐξομολόγησις) Sir. 17, 28; Luc. 15, 7 rom.; Matth. 3, 8. 11. 9, 13; 2 Cor. 7, 10; Hebr. 6, 6; seq. **እምነ፡** Apoc. 2, 21 Platt; **እምድኅረ፡ሞት፡አልቦ፡ንስሓ፡** Did. 4; **መፍትው፡ይትወከፉ፡ንስሓሆሙ፡ለእለ፡ይትመየጡ፡** Did. 6; Herm.; Clem. creberrime; **ንስሓ፡ፍጽምት፡** F. M. 6, 13. b) sensu ecclesiastico: *poenitentia* a sacerdote secundum Canones *imposita* (vid. etiam Platt in praefatione ad suam Didascaliae editionem p. XI), Did., Clem., F. M., al.; eam imponere **አዘዘ፡** vel **ወሀበ፡**, ut: **ሀብዎ፡ንስሓ፡፬ሱባዔ፡በኅብስት፡ወማይ፡እስከ፡፱ሰዓት፡** Clem. f. 239; eam praestare **ፈጸመ፡**; eam abjicere vel violare **ክሕደ፡** Clem. f. 177. c) *culpa contracta, delictum,* πλημμέλεια 1 Reg. 24, 14 (vid. **ነስሐ፡** n. 3); Lev. 5, 15 seq.; 19, 21; 4 Reg. 12, 16, et *sacrificium pro delicto* (Bußopfer) Lev. 7, 1 seq.; **ዘንስሓ፡** τὰ ὑπὲρ ἀγνοίας Hez. 44, 29.

ነሳሒ፡ n. ag. *poenitens, poenitentiam agens,* ὁ μετανοῶν Chr. Ta. 31; **ይቄም፡ምስለ፡ነሳሕያን፡** F. M. 4, 2. 6, 13; Did. ed. Platt p. 74.

ንሳሔ፡ subst. *poenitentia* M. M. f. 197.

ተንሳሒ፡ n. ag. (III, 2) *poenitentiam agens,* Pl. **ተንሳሕያን፡** Phlx. 236.

ንስሐት፡ *foetor* vid. sub **ነስኀ፡**

ንስር፡ subst., m., Pl. **አንስርት፡** [נֶשֶׁר, ܢܫܪܐ, نَسْر] *aquila, vultur,* ἀετός Lev. 11, 13; Deut. 14, 12; Job 9, 26. 39, 27; Jes. 40, 31; Jer. 4, 13. 29, 17. 23; Thren. 4, 19; Hez. 17, 3; Dan. 7, 4; Mich. 1, 16; Ob. 4; Ps. 102, 5; Matth. 24, 28; Apoc. 4, 7. 8, 13. 12, 14; Hen. 90, 2 seq., 4 Esr. 11, 1 seq., γύψ Job 15, 23. 28, 7; praeterea Hez. 39, 4 et Dan. 4, 30 ubi textus quidem LXX vulg. ὀρνέων habet; **ዮሐንስ፡ሰራሪ፡ንጉሥ፡አዕዋፍ፡ንስር፡** Enc. Jac. 30. — *Voc. Ae.:* **ንስር፡ወአውስት፡ወፊንክስ፡ዘ፡አሞራ ።**

ተአንሰረ፡ quadrl. III, 1 (denom. ab **አንስርት፡**) *aquilarum naturam induere, aquilis similem fieri:* **ተአንሰሮትየ፡** Lud. Comm. hist. p. 506 n. 54.

ነሰቀ፡ i. q. نَسَقَ *ordine disposuit* vel *seruit.*

ንሱቅ፡ part. *ordine dispositus, apte sertus:* **ወነደቁ፡በእብን፡ንሱቅ፡** (v. **ምሱቅ፡** q. v.) 1 Esr. 6, 24.

ንስቲት፡ *pusillum, paulum,* vid. sub **ንእሰ፡**

ነስኀ፡ ut videtur i. q. سَنِخَ زَنِخَ זָנַח *corruptus odore fuit, foetuit.*

ንስኀት፡ subst. *foetor,* βρῶμος (βρόμος): **ወየዐርግ፡ንስኀቱ፡** Joel 2, 20; **እሬኢ፡ንስኀተ፡ሥጋየ፡ከመ፡ብኅባኄ፡ዐንበሳ፡** Job 6, 7.

ኒሳን፡ et **ኔሳን፡**, nomen mensis primi Hebraeorum et Syrorum (ܢܝܣܢ ניסן), Ex. 13, 4; Deut. 16, 1; 3 Reg. 6, 4; 2 Esr. 12, 1; 1 Esr. 5, 6; Esth. ap. 1; Esth. 8, 9; **ኒሳን፡ዘውእቱ፡ሚያዝያ፡** Rel. Bar.; Clem. f. 56; in quibusdam codicibus libri Esther etiam **ኒስ፡** pro **ኒሳን፡** occurrit.

ነስነሰ፡ (etiam **ነሥነሠ፡**) quadrl. I [vicina sunt نَثْنَثَ نَثَّا نَثَّ, نَزَّ نَزَا, نَضَحَ, **ነዝሐ፡**, נָזָה נִצַּח; amh. **ነሰነሰ፡** *to strew, scatter, disperse*] *spargere, adspergere, conspergere,* c. Acc. aquae vel rei sparsae: **ነስነሳ፡ማየ፡** Herm. p. 85; **በእንተ፡ማያት፡አፍላግ፡ከመ፡ያዕርግ፡ማያተ፡ወይነስንሰነ፡ውስተ፡ኵሉ፡ገጸ፡ምድር፡ለጽሙአን፡** Kedr f. 37; Lit. 174, 4; c. **ውስተ፡** vel **ላዕለ፡** ejus, *in* vel *ad* quem spargitur: Ex. 29, 16. 21; **ነስነሱ፡ላዕሌሁ፡ዕፍረታተ፡ብዙኃተ፡** Sx. Nah. 29; trsl.: **ዘነስነስከ፡ምሕረተከ፡በመዋዕለ፡ሙሴ፡ከማሁ፡ነስንስ፡ምሕረተከ፡ላዕሌነ፡** Kedr f. 39; Lit. 175, 3; **ይነሰንሱ፡ጽድቀ፡ደመናት፡** Jes. 45, 8; c. dupl. Acc.: **ነስነስኩ፡ምስካብየ፡መጽርየ፡** Prov. 7, 17; Did. 2. 2) *dispergere:* **ይነሰንስ፡ውስተ፡ምድር፡ኵያንዊሁ፡** Jes. 41, 2 vrs. alt.

ንስኑስ፡ part. *sparsus, adspersus:* **መዐዛ፡ጽጌ፡ውስቴታ፡ንስኑስ፡** Deg.

መንሳንስት፡ et **መንሰንሳት፡**, subst. Pl. (Sing. forma nondum reperta) *aspergilla, flabella:* **በዛቲ፡ዕለት፡አዕረፈ፡አባ፡ኖብ፡በዓለ፡መንሳንስት፡ዘወርቅ፡** Sx. Jac. 5; **ሰላም፡ለኖብ፡መንሳንስቲሁ፡ዘወርቅ ፤ ሰዳዴ፡አራዊት፡ደቃቅ፡** ibid. in Enc.; **ይትቀነዩ፡ሎቱ፡ከመ፡ነጋሢ፡ወመንሰንሳትኒ፡ዘሐሪር፡ገብሩ፡ሎቱ፡** Gad. Kar.

ነሰከ፡ I, 1 [vid. etiam **ነከሰ፡**; נָשַׁךְ, ܢܟܬ] Subj. **ይንስክ፡**, *mordere,* c. c. Acc., de serpente: Gen. 49, 17; Num. 21, 6. 8; Am. 5, 19; Koh. 10, 8. 11; Jer. 8, 17; Act. 28, 3 Platt; Apoc. 9, 19; **ከመ፡ይንስክዎ፡** Jsp. p. 277; **አሐቲ፡አርዌ፡ምድር፡ነሰከታ፡ውስተ፡ልባ፡ወአሐቲ፡ውስተ፡ገቦሃ፡** Sx. Nah. 15; **ከመ፡ኢይንስክ፡ሰኰና፡እግርየ፡** Enc. Hed. 20; de cane Did. 6; de oestro (*pungere?*) **ነሰከቶ፡አሐቲ፡ፃዕት፡** Sx. Genb. 6; trsl. (*vexare*) Hab. 2, 7.

ተነሰከ፡ III, 1 *morderi* Num. 21, 8; **ዘእምአርዌ፡ምድር፡ዘተነሰከ፡** Sx. Masc. 8.

ተናሰከ፡ III, 3 *se invicem mordere:* **አኅዙ፡ይትናሰኩ፡በበይናቲሆሙ፡** Hen. 89, 11; trsl.: Gal. 5, 15.

አስተናሰከ፡ IV, 3 *facere ut alii alios mordeant:* Origenes ecclesiam rixis et turbis implevit, **ከመ፡ያስተናስኮ፡ለደቂቃ፡** (sc. ecclesiae) M. M. f. 198.

ንስከት፡ n. act. *morsus:* **ኀልቁ፡በንስከተ፡አራዊተ፡ምድር፡** Sap. 16, 5; Prov. 23, 32; Hen. 69, 12; Enc. Genb. 11; **ንስከተ፡አንበጣ፡ወጽንጽንያ፡** Sap. 16, 9; **መከነ፡ንስከት፡** M. F.

ነሰወ፡ rad. inus., e. q. נָסָה ܢܣܐ *exploravit, tentavit.*

መንሱት፡ subst., m. et fem., Pl. **መናስው፡** 1) *tentatio* (qua homines tentantur), etiam *scandalum:* πειρασμός Matth. 6, 13. 26, 41; Act. 20, 19; 1 Tim. 6, 9; Jac. 1, 2; 2 Petr. 2, 9; Apoc. 3, 10; 1 Cor. 10, 13; Ex. 17, 7; **መናስው፡** Chr.; M. M. f. 186; **ተዐገሡ፡መናስወ፡ሰይጣናዊተ፡** Phlx. 3; **መናስወ፡ዓለም፡** Org.; **መንሱት፡** πειρατήρια Job 10, 17; σκάνδαλα Matth. 18, 7; Luc. 17, 1. 2) *periculum,* κίνδυνος, **ዘይ**

ፈትዋ፡ ለመንሱት፡ በቲ፡ ይመውት፡ Sir. 3, 26; መንሱት፡ በባሕር፡ ወበየብስ፡ Jsp. p. 339; ዘመነ፡ መንሱት፡ *tempus periculosum* (navigantibus) Enc. Mij. 22. 3) *calamitas, afflictio, angustiae* (quibus homines tentantur, in specie a Deo iracundo missae, quare crebro respondent) *ira Dei, poena a Deo immissa:* Jes. 65, 14; ἀνάγκαι Job 5, 19; ὁρμή Num. 11, 11; plerumque ὀργή et θυμός Lev. 10, 6; Num. 25, 4; Jos. 7, 26; Jes. 10, 5; እምነ፡ ወይነ፡ መንሱታ፡ Jer. 28, 7; ዕለተ፡ መንሱት፡ Hez. 22, 24; Zeph. 1, 15; Job 3, 26. 20, 28. 21, 30; Ps. 7, 12. 77, 54; 2 Esr. 7, 23; መንሱት፡ መዐቱ፡ 10, 14; Sir. 10, 18; ዐቢይ፡ መንሱት፡ ይእቲ፡ ብእሲት፡ ሰካሪት፡ 26, 8. 25, 22. 28, 19. 33, 8. 44, 17; Rom. 2, 8. 5, 9; 1 Thess. 1, 10. 5, 9; Apoc. 14, 8; κρίσεις Sir. 29, 19; እመበ፡ ዘአንሥአ፡ ላዕሌሁ፡ መንሱተ፡ ከመ፡ ያመንስዎ፡ (ἀρά) 2 Par. 6, 22. 4) *animi perturbatio, (passio)* hominis, πάθος Col. 3, 5 (vid. ተመንሰወ፡ et ምንስው፡).

አመንሰወ፡ quadrl. II (denom.) *in tentationem, periculum, calamitatem, afflictionem inducere* alqm, Ps. 34, 23. 37, 13. 54, 3; 2 Par. 6, 22.

ተመንሰወ፡ III, 1 1) *in tentationem, periculum, calamitatem incidere; in periculo versari, afflictionibus vexari:* ኃጥእ፡ ይትመነሶ፡ በሐቢቱ፡ Sir. 29, 29; Act. 19, 27. 40; 1 Cor. 10, 13; Ps. 138, 20; Did. 33. 2) *animo perturbatum* vel *passione affectum esse:* ኢትትመንሰዉ፡ በፍትወት፡ μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας 1 Thess. 4, 5 Platt (vid. መንሱት፡ n. 4). — *Voc. Ae.:* ተመንሰዉ፡ ዘ፡ ተጠፋፉ።

ምንስው፡ (etiam ምምስው፡) part., fem. ምንሱት፡, 1) *tentationi, periculo, calamitati, irae* vel *poenae Dei obnoxius:* potatio ይሬስዮ፡ ለመስተጋድል፡ (sc. monachum) ምንስወ፡ Phlx. 79. 192; ምንስዋን፡ παιδευόμενοι 2 Cor. 6, 9; ምምስዋን፡ Phlx. 181, al.; ነፍስ፡ ምንሱት፡ Deut. 28, 65; hoc praeceptum observate, ከመ፡ ኢትኩኑ፡ ምንስዋነ፡ እለ፡ ይወርዱ፡ ውስተ፡ ሲኦል፡ Clem. f. 96. 2) *animo perturbatus, iracundus,* ὀργίλος Ps. 17, 51.

ምንሳዌ፡ subst. *tentatio, periculum:* አሰረ፡ ከመ፡ በግዕ፡ ዘአልቦ፡ ምንሳዌ፤ መሪዕየ፡ ደብር፡ ዘይቀትል፡ አርዌ፡ (*vinxit* — sc. Abba ቀፍረ፡ — *bestiam gregibus montis perniciosam tamquam ovem innoxiam*; sec. Lud. *irae expertem*) Enc. Hed. 8.

ነሰየ፡ fortasse i. q. نَسِيَ *oblitus fuit, neglexit,* ናሐሰየ፡

ተናሰየ፡ III, 3 *se rei oblitum esse,* rem *non curare simulare,* c. Acc., ከመ፡ ይትናሰይ፡ ርእሶ፡ Col. 2, 18 rom. (ἃ μὴ ἑώρακεν ἐμβατεύων), si quidem lectio bona est. — *Voc. Ae.:* ይትናሰይ፡ ዘ፡ ይትቀጠቀጥ፡ (!).

ነቅሀ፡ I, 1 [amh. ነቃ፡; نَقِهَ *convaluit* a morbo, *intellexit;* at *evigilare* caeteri habent sub יקץ يَقِظَ] Subj. ይንቃህ፡ 1) *evigilare, expergisci,* somno: ነቅሀ፡ እምንዋሙ፡ Gen. 28, 16; Kuf. 7; Prov. 6, 9; Zach. 4, 1; Rom. 13, 11; ነቃህኩ፡ Jer. 38, 26; 1 Esr. 3, 13; ንቃህ፡ Ps. 43, 25; ነቂሆ፡ ተንሥአ፡ Kuf. 3; Hen. 13, 9; 1 Reg. 3, 15; Jud. 19, 5. 8 (ὀρθρίζειν); Ruth 3, 8 (ἐξέστη); Job 7, 4; ሰበ፡ ይነቅሁ፡ Jes. 29, 8 (ἐξαναστάντες). 37, 36 (ἀναστάντες). 43, 17; ኖመ፡ በዕል፡ ወአልቦ፡ ነቂህ፡ Job 27, 19; Sir. 34, 20; e morte Job 7, 21; 4 Esr. 6, 2. 2) *convalescere* a morbo: አመ፡ ነቅሀ፡ እምደዌሁ፡ ዘቀብጸ፡ እምኔሃ፡ ተስፋ፡ ፈውስ፡ Fal. f. 20. 3) de animo: *exsuscitari, sobrium et alacrem, cautum, attentum esse, vigilare:* ሰበ፡ ሰምዐት፡ ቃሎ፡ (ለሐዋርያ፡) ነቅሀት፡ በልባ፡ Sx. Haml. 5; ንንቃህ፡ γρηγορῶμεν 1 Thess. 5, 6; ንቃህ፡ ወጥበብ፡ በኵሉ፡ νῆφε ἐν πᾶσιν 2 Tim. 4, 5; Chr. Ta. 34, al. (νήφειν); ይንቅሁ፡ እመሥገርተ፡ ሰይጣን፡ ἀνανήψωμεν ἐκ τῆς παγίδος 2 Tim. 2, 26; ለእመ፡ ነበርከ፡ ምስለ፡ ማእምራን፡ ትጋህኬ፡ ወንቃህ፡ ከመ፡ ትስማዕ፡ ቃሎሙ፡ Fal. F. 25.

አንቅሀ፡ II, 1 *expergefacere, excitare, suscitare,* dormientem: Matth. 8, 25; Joh. 11, 11; አንቅሆ፡ ለእግዚእነ፡ Judith 14, 13; Jes. 50, 4 var.; አንቅሆ፡ እምዐቢይ፡ ንዋም፡ ለዘይነውም፡ Sir. 22, 7; Kuf. 3; አንቃህከነ፡ እምነ፡ ንዋም፡ Deg. (in hymno matutino); feram cubantem Gen. 49, 9; Num. 24, 9. a) trsl. de animo: Ps. 76, 6; 2 Petr. 1, 13; ከመ፡ ያንቅሆሙ፡ vel ከመ፡ ያንቅህ፡ ልበሙ፡ Chr. (crebro). b) *resuscitare* mortuos: Clem. f. 252; Rel. Bar.; አንቅሀ፡ በድነ፡ Enc. c) de necromantia: *evocare* vel *suscitare* mortuum vel pythonem 1 Reg. 28, 3. 7. 11; Deut. 18, 11; እለ፡ ያነቅሁ፡ (ያነቅሃ፡) በየውዐ፡ Jes. 44, 25.

ንቁህ፡ part. 1) *experrectus, expergefactus:* ውእቱ፡ እንዘ፡ ንቁህ፡ Kedr f. 70; ይትመሠጠሁ፡ ንቁሓን፡ Const. Ap. 51; አነ፡ ንዉም፡ ወልብየ፡ ንቅህት፡ Cant. 5, 2; 1 Thess. 5, 10 Platt; de oculis (*apertus*): ይኩን፡ አዕይንቲከ፡ ንቁሓት፡ 2 Par. 6, 40. 7, 15 (alias ብሩሃት፡). 2) de animo: *suscitatus, alacer, sobrius, cautus, vigilans, attentus,* ለእመ፡ ከነ፡ ኀሊናሁ፡ ንቅህተ፡ Phlx. 100; ይኩኑ፡ ንቁሃነ፡ በጸሎት፡ Clem. f. 103; ዘኢንቁህ፡ ለግብረ፡ መልእክታ፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡ f. 129; ንቁሃነ፡ ኩኑ፡ ወኢትትሀከዩ፡ ለንስሓ፡ f. 255; Org. 5; νηφάλιος 1 Tim. 3, 2 et Tit. 2, 2 Platt; Chr. ho. 33 al.; ልቡ፡ ንቁህ፡ ለርእየ፡ ኀጣይእ፡ Phlx. f. 135; ከመ፡ ይኩኑ፡ ለባውያነ፡ ወነቃህያነ፡ Jsp. p. 356; discipulus ይኩን፡ ንቁህ፡ ወዕሙደ፡ ወልብወ፡ ወእጽናዔ፡ Fal. f. 21. — Adv. ንቁህ፡ 1 Petr. 1, 13.

ነቅህ፡ subst., spatium temporis inter evigilationem et surrectionem, Lud. auct. Greg.

ንቃህ፡ adj., *evigilans:* ዘንቃህ፡ እምንዋም፡ *qui e somno evigilat* Ps. 72, 20. 77, 21; Clem. f. 26. 73.

ንቅሀት፡ n. act. et subst. 1) *evigilatio, vigilatio, vigilia:* ኍኅ፡ ንቅሀትከ፡ ወኢሰኪቦትከ፡ Fal. in proëm.; ወተንሥአት፡ በሰዓት፡ እምድኅረ፡ ንቅሀተ፡ ሌሊት፡ πρὸς τὴν ἑωθινὴν φυλακήν Judith 12, 5. 2) *alacritas, cautio, attentio,* Lit. Joh.; ሀሉ፡ ወትረ፡ በንቅሀት፡ ወተዐቀብ፡ እንዘ፡ ትጸንሕ፡ ምጽአተ፡ ቀትል፡ (belli) Chr. Ta. 5; Christiani ይቁሙ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ በህድአት፡ ወበንጽሕ፡ ወበንቅሀት፡ ዐቢይ፡ ለሰሚዐ፡ ነገረ፡ እግዚ" F. N. 12.

መንቅሂ፡ part. c. term. adj. 1) *suscitator:* መንቅሂ፡ ምውታን፡ ወመሰግላን፡ በአዕዋፍ፡ Did. 13; መንቅህያነ፡ ምዉት፡ F. N. 46 (νεκρομάντεις). 2) *resuscitator:* መንቅሂ፡ ምውታን፡ Lit. Jac.

አንቅሂ፡ n. ag., id. q. መንቅሂ፡; አንቅሄ፡ ምዉት፡ *necromantis,* Lud. ex 1 Reg. 28, 9.

ንቁሃዊ፡ adj. rel., *ad vigilantes, alacres, attentos pertinens,* Phlx. 231.

ነቀለ፡ I, 1 [amh. id.; arab. نَقَلَ *transplantavit, transportavit*] Subj. ይንቅል፡, *evellere, eradicare;* ትሥሩ፡ ወትንቅል፤ ትንሥት፡ ወትሕንጽ፡ (e Jer. 1, 10) hom. Theod. Anc.

in Cyr. f. 102; Deus Evam creaturus **ነቀለ፡እምዐጽመ፡ገቦሁ፡ አሐደ፡ወነደቀ፡ሥጋ፡መከና፡** Syn. f. 385; **አውረድዎ፡(ለሥጋሁ፡)እመስቀል፡ነቂሎሙ፡ቅንዋተ፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡** Sx. Nah. 1; ille fide sua **ነቀለ፡ደብረ፡ወተከለ፡ደብረ፡** Sx. Tachs. 6; **ንቅል፡ሊተ፡ሦከ፡ኀጢአት፡** Enc. Hed. 10.

ተንቅለ፡ III, 1 *evelli, eradicari:* Adam dolorem non sensit, **እንዘ፡ይትነቀል፡ዐጽመ፡ገቦሁ፡** M. M. f. 37; **ለአዳም፡ኀበ፡ ተንቅለ፡ዐጽመ፡ገቦሁ፡ኢገብረ፡ሎቱ፡ከልአ፡ዐጽመ፡** f. 188; **በመጥባሕተ፡አጽፋረ፡እዴሁ፡ተንቅለ፡** Enc. Genb. 6.

አንቃል፡ vid. sub **ቍማል፡**

ነቀልቃል፡ vid. sub **ቀልቀለ፡**

ነቀረ፡ rad. inus., e. q. נָקַר نَقَرَ نقر *fodit, excidit, excavavit;* de vicinis vid. Ges. thes. p. 913, et **ሰቈረ፡** et **ወቀረ፡**

ነቈረ፡ I, 1 1) *effossum, erutum esse,* de oculo: **ዐይኑ፡ ዘየማን፡ነቍረ፡ይነቍር፡** Zach. 11, 17; **ዐይንከ፡እንተ፡ነቋረት፡** (sic Lud. e) Vit. S. 2) ut videtur, *eluscatum esse:* **ነቈረ፡** ἀνάπηρος τὸν ὀφθαλμόν ἐστι, Abt. Ap. 73 (si quidem lectio sana est).

አንቈረ፡ II, 1 1) *excaecare:* **አንቈረቶሙ፡እከዮሙ፡** ἀπετύφλωσεν αὐτούς Sap. 2, 21. 2) *effossum* vel *excaecatum habere,* oculum: si quis fregit crus vel brachium **አው፡አንቈረ፡ዐይኖ፡** Gad. T. H.

ንቁር፡ part. *effossus, excaecatus,* **ዘንቁር፡ዐይኑ፡** Can. Ap. 52.

ነቋር፡ adj. 1) *luscus, cocles,* Matth. 18, 9; Marc. 9, 47. 2) *caecus,* **ታመጽኡ፡ነቋረ፡ለመሥዋዕትየ፡** Mal. 1, 8.

አንቀር፡ et **አንቃር፡** subst. *interior pars oris et narium, fauces:* **መቃጥን፡ዘይሰቀር፡አንቀር፡** M. M. f. 106 (vid. sub **ላእፍ፡**); Kid. f. 33 (vid. sub **መቃጥን፡**) [vid. etiam **ሕንቅርት፡**; amh. **አንቀር፡** *epiglottis;* tam ad **ነቀረ፡** quam ad **ንኅረ፡** referre licet vocabulum].

እንቍራ፡ (etiam **ዕንቍራ፡**) subst. *cellae favorum,* Org. 5. — *Voc. Ae.:* **ዕንቍራ፡ዘ፡ዘይትወለድ፡ቦቱ፡ንህብ፡ ወጸቃውዕኒ፡ድኅረ፡ይወፅእ፡ቦቱ፡** [cfr. خُرُوبٌ].

አንቃስ፡ v. **እንቃስ፡** subst. *coenum* vel *lutum,* in quo sues se volutant: **ይገብእ፡ከልብ፡ዲበ፡ቂያኡ፡ወሐራውያኒ፡ ተኀፂበ፡ዲበ፡አንቃሳ፡** (v. **እንቃስ፡**) εἰς κύλισμα βορβόρου, Cyr. c. Pall. f. 66. [Num ad نَجِسَ an ad نَكَشَ referendum?]. At in Vocab. ad Cyr. **አንቃላ፡ዘ፡ጭቃ፡** [نِكْلٌ?].

ነቀቀ፡ i. q. נָקַק et **ነቀወ፡**

ንቃቅ፡ subst., Pl. **ንቃቃት፡** (נְקִיק), *rima, fissura, caverna:* **ንቃቃተ፡ኰኵሕ፡** (ad Hebr. 11, 38) Chr. Ta. 34.

ነቀበ፡ I, 1 [יָקַע נָקַע, nec non نَكَبَ *extraxit, evulsit*] *se disjungere, se avellere, abalienari* ab aliquo, c. c. **እምነ፡** nec non c. Acc. prs.: **ነቀበተኒ፡** (*se disjunxit mihi*) **ነፍስየ፡እምኔሃ፡በከመ፡ነቀበታ፡ነፍስየ፡ለእኅታ፡** ἀπέστη Hez. 23, 18 (in glossa adscripta exponitur **ተግሕሠት፡**; Hebr. habet יקע et נקע.) — *Voc. Ae.:* **መቈሰ፡ወነቀበ፡ዘ፡አስገለለ፡** (v. **አስገለ፡**).

ተንቅበ፡ III, 1 *disjungi, se exsolvere:* **ሰላም፡ለዐእተ፡ ነፍስኪ፡በመዐዘ፡ክርስቶስ፡ዘተነቅበ፤መሰንቆ፡ማሕሌት፡ሐዋዝ፡ከመ፡ያሰርር፡አልባበ፤ሐራ፡ሰማይ፡ብዙኃን፡እለ፡አልበሙ፡ሐሳበ፤እንዘ፡ይዜምሩ፡** Enc. Ter 21. — *Rad. Abb.:* **ተነቅበ፡ዘ፡ተለየ፡**

ንቍበት፡ (**ንቅበት፡**, **እንቍበት፡**) subst., Pl. **"ታት፡**, [i. q. نُقْبَةٌ *succinctorii species,* vid. Freytag IV p. 319; coll. وَقْفٌ **ወቅፍ፡** *armilla,* הַקִּיק] *succinctorium, cingulum, zona:* **ሰንዶናተ፡ገብረት፡ወጸገወቶ፡ወንቍበታተ፡** (v. **ወንቅ**"; v. **ወእንቍበታተ፡**) **ለከነናውያን፡** Prov. 29, 42; Did. 3 (**ወንቁበታተ፡**, at in ed. Platt p. 13 **ወንቍበታተ፡**). — In glossa ad Prov. 29. exponitur **ቕሕ፡** — *Voc. Ae.:* **ንቁበት፡** (v. **ዕንቆበታት፡**) **ብ፡ አራትያ፡ወርድ፡**

ናቀት፡ subst., fem., *camela* [نَاقَةٌ, Pl. نُوقٌ نَاقٌ] Vit. Sam.; Gen. 32, 16. — *Voc. Ae.:* **ናቃት፡** (sic) **ዘ፡የገመል፡ ጌደር፡**

ነቆታ፡, **ኒቆታ፡**, **ኔከታ፡** n. prgr. sc. νεχωθά i. e. נְכֹתֹה a נְכֹת; **ቤተ፡ኒቆታሁ፡** i. e. בֵּית נְכֹתֹה *domus aromatum ejus,* sec. alios: *gazophylacium ejus* 4 Reg. 20, 13; Jes. 39, 2. — *Voc. Ae.:* **ኒቆታ፡ወቤጼቀ፡ዘ፡የሥዕል፡ቤት፡ቤተ፡መዛግብት፡ ትሂ፡ይ፡**

ነቍኀ፡ i. q. **ነቀወ፡**

አንቍኀ፡ II, 1 *findere* ova i. e. *pullos* ex ovis *excludere* c. Acc. ovi: **ያንቍኑ፡እንቋቍሆ፡አርዌ፡ምድር፡** (v. **ታንቅኡ፡**) Jes. 59, 5.

ነቀወ፡ I, 1 et 2 [نَقَّ *coaxavit, glocitavit, sonuit;* نَقَعَ *vocem, clamorem edidit;* نَهَقَ نَعَقَ נָהַק; cfr. **ሰንቀወ፡**] 1) *sonare, sonum* vel *vocem edere, clangere, strepere, fremere,* de rebus inanimatis: **ደወል፡ዘይነቁ፡** 1 Cor. 13, 1 rom.; **ዘአልበ፡ነፍስ፡ይነቁ፡** τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα 1 Cor. 14, 7 rom.; **ትነቁ፡** (v. **ትኔቁ፡**)**ከርሥየ፡ከመ፡መሰንቆ፡** Jes. 16, 11; **ልብየ፡ይኔቁ፡** (v. **ይነቁ፡**)**ከመ፡ዕንዚራ፡** Jer. 31, 36; **እብን፡ ትኔቁ፡** v. **ትነቁ፡** 4 Esr. 3, 8; **እመሂ፡ንበቡ፡ነቀወ፡ከመ፡አርጋኖን፡ኢይሠምር፡እግዚ"፡** Clem. f. 209. 2) *vocem edere,* de animatis: 2 Petr. 2, 16; *rudere,* de asino Job 6, 5; *mugire,* de bove Job 6, 5; *grunnire,* de porco: **ነቀወ፡ከመ፡ሐራውያ፡ ገዳም፡በመዐት፡** Macc. f. 2; Enc. Tachs. 14; *ululare,* de lupo: **ይነቁ፡ተኩላ፡ወይጼውዕ፡አብያጺሁ፡ለቀቲለ፡እንስሳ፡** Reg. Pach.; *rugire, hinnire, fremere, clamare, vociferari* de bestiis (sua quamque voce), ut: **ይነቅዉ፡አራዊተ፡ገዳም፡** Zeph. 2, 14; *crocire,* de corvo Zeph. 2, 14; *clangere* de perdice Jer. 17, 11; *cantare, cucurrire, gracillare* de gallo et gallina Matth. 26, 34. 74; Clem. f. 13; Did. 30; **ነቅዎተ፡ዶርሆ፡** Ssal. Req.; *gemere,* de columba et turture: **ይነቅዋ፡ከመ፡ርግብ፡** Nah. 2, 7 var.; **ከመ፡ማዕነቅ፡እነቁ፡** Jes. 38, 14; *pipire, canere, queri,* de avibus Ps. 103, 13.

ንቃው፡ subst. 1) *sonus, sonitus,* ut citharae Org. 3. 2) *vox* omnium animalium: **ንቃወ፡አራዊት፡** Clem. f. 82. 178; **ንቃወ፡አዕዋፍ፡ወአራዊት፡** Macc. f. 22; Clem. f. 179; ex. gr. *rugitus* leonum Job 4, 10; Org. 2; *hinnitus* equorum, **ንቃወ፡ አፍራስ፡** Clem. f. 17; *latratus* canum Org. 1; *bombus* vel *murmur*

apium, ንቃው፡ዜማ፡ንህብ፡ Lud. sine auct.; *cantus* avium Enc. Mij. 17; *clangor* aquilae, anseris, Lud. auct. Greg.

ንቅወት፡ n. act. *sonitus* vel *vociferatio* cujusvis generis, ex. gr. cantus galli: ጊዜ፡ንቅወተ፡ዶርሆ፡ F. N. 3; Did. 36.

ነቃዊ፡ n. ag. *sonans, vocem edens* cujusvis generis, ut: ነቃዊ፡ዶርሆ፡ *cantans gallus* Enc. Hed. 27; ሰላም፡ ለከ፡ነቃዊ፡ መጽሐፍ፡ማዕነቅ ፤ ፊቅጦረ፡ (*Victor, cantor Bibliorum, turtur*) Enc. Hed. 15.

ነቅዐ፡ I, 1 [نَقَعَ *diffidit, laceravit,* ܢܶܩܥܳܐ *fissura* terrae, ነቍኀ፡, בָּקַע et በቀወ፡ q. v.] Subj. ይንቃዕ፡ 1) *findi, diffindi, rumpi, dirumpi, scindi, discindi, dehiscere, rimas agere*, de terra, montibus, saxis: ቀላያት፡ነቅዑ፡ Prov. 3, 20; ይነቅዕ፡አድባር፡ Hez. 38, 20; Zach. 14, 4; ትነቅዕ፡ኰኵሕ፡ Jes. 48, 21; de altari: ምሥዋዕ፡ለይንቃዕ፡ 3 Reg. 13, 3; utribus Matth. 9, 17; dracone: ውኂጠ፡ነቅዐ፡(ከይሲ፡) Dan. ap. 13, 27; hominibus de praecipitio dejectis 2 Par. 25, 12; pedibus: እገሪሆሙ፡ኢነቅዐ፡ 2 Esr. 19, 21; membris corporis: አዘዘ፡ንጉሥ፡ይደይዎ፡ውስተ፡መቅፀን፡እስከ፡ ይነቅዕ ፡ መለያልዩሁ፡ወይጠወይ፡ሥጋሁ፡በእኩይ፡ Sx. Mag. 17; pane: ኅብስት፡ዘተርፈ፡እምትማልም፡አው፡ዘነቅዐ፡ F.M. 26,1. 2) *erumpere, prorumpere, scatere, scaturire*, de aqua, fonte Jac. 3, 11; አንቅዕተ፡ማያት፡ዘይነቅዕ፡እምን፡ጕንደ፡ደብር፡ Judith 7, 12; ምክሩ፡ይነቅዕ፡ከመ፡ማየ፡ሕይወት፡ Sir. 21, 13; ነቅዐ፡ማይ፡በውስተ፡በድው፡ Jes. 35, 6; ነቅዐ፡ሎሙ፡ፈለግ፡ እምእብን፡ Jsp. p. 367; de vermiculis: ይነቅዑ፡እምሥጋሁ፡ ዕፄያት፡ Job 18, 14. 3) c. Acc. *scaturiendo superfundi* rei: ይነቅዕ ፡ ማይ ፡ ኵሎ፡ (v. በኵሉ፡) በሓውርተ ፡ ይሁዳ፡ Joel 4, 18.

አንቅዐ፡ II, 1 1) *findere, diffindere, discindere, facere ut* alqd *rimas agat* vel *dirumpatur*, saxa Ps. 77, 18. 104, 39; (Jer. 29, 17 var.); homines: እስመ፡ይመትሮሙ፡ወያንቅዖሙ፡ ῥήξει αὐτούς Sap. 4, 19; ተአዘዘ፡ያንቅዕከ፡እማእከልከ፡ σχίσει σε μέσον Dan. ap. 1, 55; ventrem gravidarum: አንቅዕዎን፡ለዕኑሳት፡ Am. 1, 13; Hos. 13, 16; 4 Reg. 8, 12; murum: ዐውሎ፡ኀያል፡ያነቅዖ፡ Hez. 13, 11; አንቃዕክምዎ፡ ለዘኢይትሌለይ፤ከፈልክምዎ፡ለዘኢይትከፈል፡ M. M. f. 49. a) *excludere pullos* ovis, c. Acc. ovi: አንቆቅሆ፡አርዌ፡ምድር፡ያነቅዑ፡ (v. አንቈጐ፡ q. v.) Jes. 59, 5. b) *aperire, recludere* (corda ad audiendum): አንቅዑ፡ልበክሙ፡ Lit. Jac. 2) a) *facere ut prorumpat, scaturiat, profluat:* ኣነቅዕ፡አፍላገ፡ውስተ፡አድባር፡ Jes. 41, 18; ውእቱ፡ያነቅዕ፡ቃለ፡ጥበቢሁ፡ላዕሌሁ፡ (ἀνομβρεῖν) Sir. 39, 6; (ኢየሱ፡)ዘአንቅዓ፡ለጥበብ፡እምልቡ፡ 50, 28. b) *emittere, profundere* e se, de fonte: ዐዘቅት ፡ ምድር ፡ አንቅዑ ፡ ማያተ ፡ ብዙኃ፡ Abush. 47; ዐይን፡ዘታነቅዕ፡ነፍጠ፡ Jsp. p. 273.

ንቁዕ፡ part. *scissus, ruptus, rimosus*, de lapide Herm. p. 9. 12; ligno Kuf. p. 77; monte, Herm. p. 75; ጸድፍ፡ብሔሩ፡ወንቁዕ፡ምድሩ፡እምነ፡ማያት፡ p. 1.

ነቅዕ፡ subst., m. et fem., Pl. አንቅዕት፡, Pl. Pl. አንቅዕታት፡ (Hen. 89, 3) 1) *fons, scaturigo*, Gen. 2, 6. 8, 2; Lev. 11, 36; Jes. 49, 10; Ps. 103, 11; Prov. 8, 24; Joel 1, 20; 4 Esr. 4, 28; Judith 6, 11; Hen. 22, 9; እንታክቲ፡ንስቲት፡ነቅዐ፡ማይ፡እንተ፡ኮነት፡ፈለገ፡ Esth. ap. 10; Apoc. 8, 10; ሠጠቀ፡አንቅዕተ፡አፍላግ፡ (δίνας, ϑῖνας) Job 28, 10; trsl.: Prov. 5, 15. 10, 11; ነቅዐ፡ማየ፡ሕይወት፡ Jer. 2, 13. 17, 13; 4 Esr. 14, 52; Hen. 48, 1; Joh. 4, 14; Apoc. 7, 17; fons sanguinis mulierum Lev. 12, 7. 20, 18; Marc. 5, 29. 2) *puteus:* ሐነጸ፡አንቅዕተ፡ማያት፡ Sir. 50, 3. — *Voc. Ae.:* ነቅዕ፡ዘ፡ምንጭ፡

ንቅዐት፡ n. act. et subst., m. et fem., Pl. ንቅዐታት፡ *fissura, scissura, rima, apertura, hiatus, caverna;* maxillae Jud. 15, 19; ligni Herm. p. 62; lapidis p. 12; panis: ለእመበ፡ንቅዐት፡ውስተ፡ኅብስት፡ Kedr f. 89; saxorum, montium, terrae: ንቅዐታተ፡ኰኵሕ፡ σχισμαὶ τῶν πετρῶν Jes. 2, 19. 21. 7, 19; Jer. 13, 4 var.; Hen. 96, 2; ንቅዐታተ፡አድባር፡ Jon. 2, 6; Herm. p. 75; ንቅዐተ፡ምድር፡ዕሙቅ፡ Hen. 18, 11. 12. 88, 3; ንቅዐተ፡ማዕምቅት፡ዘቈላ፡ 56, 3; ዝንቱ፡ንቅዐት፡ (caverna) Sx. Genb. 28; trsl. (scissura) Herm. p. 103.

መንቅዒ፡ part. c. term. adj. *scaturiens* vel *scaturire faciens*, f. መንቅዒት፡, Lud. e Lit.

መንቅዕት፡ subst., Pl. መናቅዕ፡ et መናቅዕት፡, 1) *fissura:* በመንቅዕተ ፡ ደብር፡ Macc. f. 25. 2) *femur, femen* (quia inde a femore corpus bifariam fissum est), μηρός ዲበ፡ መንቅዕቱ፡ Cant. 3, 8; እምሐቌ፡እስከ፡መናቅዕ፡ Ex. 28, 38; 1 Reg. 4, 18 var.; መናቅዕቲኪ፡ Cant. 7, 2; Kuf. 21. 3) መናቅዕት፡ transl.: *res (compar alteri) ex alterâ parte opposita* (Gegenstück): መናቅዕቲሃ፡ለእኪት፡ሠናይት፡ወመናቅዕቲሃ፡ለሞት፡ሕይወት፡ከማሁ፡መናቅዕቲሃ፡ለጽድቅ፡ኀጢአት፡ ἀπέναντι κακοῦ τὸ ἀγαθόν Sir. 36, 14. — *Voc. Ae.:* ሕዕን፡አንቅዕት፡ (sic) አንገዝ፡መንቅዕት፡ብ፡ብብት፡; *aliud:* መንቅዕት፡ዘ፡ብብት፡; *aliud:* መንቅዕት፡ዘ፡መለያየት።

ነቀዘ፡ I, 1 [amh. ነቀዘ፡; vicina sunt verba *perforandi* et *pungendi* ut נָקַד (נִקֻּדִים), نَخَرَ, نَقَدَ *excavavit, fodit,* نَقِدَ *erosus fuit* dens, cfr. etiam (نَقَرَ) نَخِرَ *foraminibus pertusus, cariosus fuit*] *cariosum esse, cariem contrahere, vermiculari*, de ligno: ዕፅ፡ዘኢይነቅዝ፡ ξύλον ἄσηπτον Jes. 40, 20; Ex. 25, 5. 10. 26, 15. 26. 32. 27, 1 seq. 30, 1. 35, 7. 24. 37, 4; Deut. 10, 3; Hez. 17, 9; pane Jos. 9, 10 (hebr. נִקֻּדִים); ብዕልክሙ፡ነቀዘ፡ Jac. 5, 2 Platt. — *Voc. Ae.:* ነቀዘ፡ዘ፡ጸነጸነ።

ንቁዝ፡ part. *cariosus, vermiculosus* Jos. 9, 3.

ነቀዝ፡ et ንቅዝ፡ subst., *caries, teredo, vermiculatio:* Matth. 6, 20; ኀበ ፡ ኢይከርዮ፡ ሰራቂ ፡ ወኢያማስኖ ፡ ነቀዝ፡ Phlx. 222; ከመ፡ነቀዝ፡ወከመ፡ቍንቍኔ፡ Hos. 5, 12; ነቀዝ፡ et ንቅዝ፡ var. pro ዕፄ፡ Prov. 12, 4; ከመ፡ነቀዝ፡ለአዕጽምት፡ 14, 30. 25, 21.

ነቍጥ፡ subst. *punctum;* „sic vocantur bina illa puncta, quibus singulas voces interstinguere solent Aethiopes", Lud. [نُقْطَة ܢܘܩܙܐ נְקוּד].

ኔቄጥሮ፡ v. ኔቅጥሮ፡ v. ኔቄጥሩ፡ n. prgr. incertae significationis: an *nectar?* Hen. 31, 1. — *Voc. Ae.:* ኔቄጥሩ፡ዘ፡አደይ።

ነቀጥቃጥ፡ vid. sub ቀጥቀጠ፡

ነቅጸ፡ I, 1 [نَقَصَ *extenuavit, emaciavit* alqm senectus, نَقَصَ *imminutus fuit*] 1) *exarescere, torrefieri*, de plantis et

corpore: ነቅጸ፡ ከመ፡ ሣዕር፡ አዕጽምትየ፡ συνεφρύγησαν Ps. 101, 4; Genz. f. 7. 2) *tabescere:* ነቅጸ፡ አቡነ፡ በሐዘን፡ ለመዊት፡ Kuf. p. 148. — *Voc. Ae.:* ነቅጸ፡ ጠግዐ፡ ዘ፡ ደረቀ፡

አንቀጸ፡ II, 1 *torrefacere*, plantas, radices, M. F.

ንቁጽ፡ part. *torridus, aridus, durus:* folia ንቁጸ፡ ወሕሩዐ፡ ይለውሱ፡ በመዓር፡ M. F.; trsl.: ዘይምህክ፡ አውሥአ፡ ቃለ፡ ንቁጸ፡ ማእምር፡ ῥῆμα σκληρόν Prov. 17, 27.

ነቀዐ፡ vel ነቀጸ፡ inus., cujus vis propria in *findendo* est, coll. نقض et قَضَّ VII; vic. est ነቅዐ፡, ነቅኀ፡ ።

አንቀዕ፡ et አንቀጽ፡ subst., m. et fem., Pl. አናቅጽ፡, 1) *porta (janua)* πύλη, θύρα, urbis Gen. 34, 24; Deut. 22, 24; Jud. 16, 2. 3; 1 Reg. 21, 13; 2 Reg. 10, 8; አናቅጸ፡ አህጉር፡ Jes. 14, 31. 22, 7. 8; Jer. 17, 19; Luc. 7, 12; Act. 9, 24; 2 Esr. 13; አንቀጸ፡ ብንያም፡ Jer. 44, 13; templi: Hez. 40, 6; ዘቲ፡ አንቀጽ፡ ዕጹት፡ ትንበር፡ 44, 2; Ps. 117, 19; 2 Par. 3, 7 (πυλῶνες); atrii sancti Ex. 39, 9; castrorum Ex. 32, 26. 27; palatii, aedium ampliorum: ዝአንቀጽ፡ Jer. 22, 2; Prov. 8, 3; Sir. 14, 23 (θυρώματα); domus Kuf. 49; Marc. 1, 33; አንቀጸ፡ ብርት፡ Jes. 45, 2; አናቅጸ፡ ሞት፡ Ps. 106, 18; Job 38, 17; አናቅጸ፡ ሲኦል፡ Jes. 38, 10; Matth. 16, 18; አንቀጸ፡ ከርሣ፡ ለእምየ፡ Job 3, 10; ሐጸርክዋ፡ ለባሕር፡ በአናቅጽ፡ 38, 8; ዘቲ፡ አንቀጸ፡ ሰማይ፡ Kuf. 27; ጸባብ፡ አንቀጽ፡, ረሓብ፡ አንቀጽ፡ Matth. 7, 13. 14; ርኅው፡ ሊተ፡ ዐቢይ፡ አንቀጽ፡ 1 Cor. 16, 9; *portae* vel *aditus terrae:* አናቅጸ፡ ብሔርኪ፡ Nah. 3, 13. — Vid. ኆኅት፡ — a) secundum usum loquendi Hebr.: *forum* Ruth 4, 1; Deut. 22, 15. 25, 7. b) nonnumquam: locus ante portas, *propylaeum, vestibulum,* ነበረ፡ አንቀጸ፡ ሀገር፡ ἀπέναντι τῆς πόλεως Jon. 4, 5; በአንቀጽ፡ ውስተ፡ ዴዴ፡ ቤተ፡ እግዚ" ἐν προθύροις πύλης Jer. 43, 10; አንቀጸ፡ ዴዴ፡ Hez. 10, 19; አንቀጸ፡ ደይን፡ *vestibulum inferni* (sec. Lud.: limbus patrum) Org. 4. 2) *caput* libri, orationis, Abush. (cujus liber in LIX አንቀጽ፡ divisus est); F. M. (divis. in አንቀጽ፡, subdivis. in ክፍል፡); F. N. (liber divisus est in አንቀጽ፡, አ" in ምዕራፍ፡, ም" in ክፍል)፡; al.; እምአናኅኩ፡ ነገረ፡ በዝንቱ፡ አንቀጽ፡ *in hoc capite* (i. e. *de hoc argumento*) *longius disserere possem*, Chr. Ta. 32.

ነቀፈ፡ I, 1 [radd. נָקַף נקף نَقَفَ vim *percutiendi* habent: aufschlagen, abschlagen, anschlagen, zerschlagen; vid. etiam ነገፈ፡;] Subj. ይንቅፍ፡ 1) *decutere* corticem i. e. *decorticare:* ወነቀፈ፡ ቅርፍተ፡ ዕፅ፡ ἀπέκνισε ξύλον 4 Reg. 6, 6 [Arabes habent جَبَ]. 2) *maculam incutere, maculare* (physice et ethice), deinde: *ignominia* vel *probro afficere* vel *vitio vertere* [amh. ነቀፈ፡ *to reprove, find fault with, to blame*], Th. Petr. Prov. 20; ኢትንቀፉ፡ ግድፈቶ፡ N. T. rom. in proleg.

ተንቀፈ፡ III, 1 pass., Lud. sine auct.

ንቁፍ፡ part. *maculatus, maculosus, labe notatus,* ንቁፍ፡ ንጡፍ፡ *maculatum emaculatum* Th. Petr. Prov. 20; sensu ethico F. N. 43, 13 (de homine).

ነቀፍ፡ subst. *macula*, Lud. sine auct.

ንቅፈት፡ n. act. et subst. *maculatio, macula, labes,* Kuf. p. 121 (v. ንክብት፡ et ንክፋት፡); ምእመን፡ ወጠቢብ፡ ዘርሑቅ፡ እምነ፡ ንቅፈት፡ ወድኑን፡ (an ወድኍን፡?) እምነውር፡ F. N. 43, 1.

ንቤ፡ vid. sub ብህለ፡

አንበልበለ፡ quinquel. II [sine dubio transpositum e ለብለበ፡, ductum e ለሀበ፡ q. v. (coll. sam. ࠋࠄࠋࠄ *splenduit*)] 1) intrs. *flammare, flammam edere, ardere* (φλέγειν): እሳት፡ ሰበ፡ ያንበለብል፡ Ex. 14, 17; Hen. 21, 7. 24, 1; ዘያንበለብል፡ ነዱ፡ Hos. 7, 4; አፍሓም፡ ዘያንበለብል፡ Dan. 7, 9; trsl.: (ማርያም፡) እንተ፡ ሠረቀ፡ ዲቤኪ፡ ወአንበልበለ፡ ዋዕዩ፡ (ለዐሓየ፡ ጽድቅ፡) Enc. Teq. 21; de stellis (*scintillare, coruscare*) Org. 6. 2) trs.: *inflammare:* አንበልብል፡ ልሳኖ፡ ለገብርከ፡ Lud. e Ssal. Req.

ንብልቡል፡ part. *flammans, inflammatus:* እሳት፡ ንብልብልት፡ Phlx. 153.

ነበልባል፡ subst., plerumque m., *flamma*, φλόξ, Kuf. 14; Job 41, 12; Prov. 24, 23; Ps. 82, 13. 105, 19; Jes. 5, 24. 10, 18. 29, 6. 43, 2. 47, 14. 50, 11; Thren. 2, 3; Dan. ap. 3, 23; Joel 1, 19. 2, 5; Ob. 18.

ነበልባላዊ፡ adj. rel. *flammeus*, Lud. ex Enc. Patr.

ነበል፡ subst. *flamma:* ነበለ፡ ዘአንደድክሙ፡ (in Cod. Laur.; in caeteris ነበልባል፡) Jes. 50, 11; ነበላ፡ ለእሳት፡ Lud. ex Enc. Mij. 30 (in Sx. Tubing.: ነበልባላ፡).

ኔባል፡ et ኔቤል፡ n. prgr., sc. νέβελ i. e. נֶבֶל *uter*; Aethiopes nomen mensurae liquidorum intelligunt et መስፈርት፡ praemittere solent, sc. መስፈርተ፡ ኔባል፡ Hos. 3, 2; 1 Reg. 1, 24; 2 Reg. 16, 1; Gad. T. H. — *Voc. Ae.:* ኔባል፡ ዘ፡ ሐብሻት፡ v. አፍሻት ።

ናብሊስ፡ vel ናብሌስ፡ (ንብሌስ፡ Lud. e Dan. 3, 5 allegat), Pl. ናብሊሳት፡, n. prgr., sc. νάβλαις a νάβλα, 1) *nablium*, citharae genus, 2 Reg. 6, 5; 1 Par. 15, 27; Pl. ናብሊሳት፡ 2 Par. 9, 11; ሰላም፡ ለቃልኪ፡ እምድምፀ፡ ናብሊስ፡ አዳም፡ III Sal. Mar. 15. 2) ንብሌስ፡ male pro *gemma* ponitur, ut: እብነ፡ ንብሌስ፡ Org. 1 (Lud.). — *Voc. Ae.:* ናብሊስ፡ ዘ፡ ቃጭል፡; *aliud:* ዘ፡ አንድር፡ ፌንታሂ፡ ይትበሀል፡

ነብሐ፡ I, 1 [נבח, ܢܒܚ, نَبَحَ] *latrare:* daemon ejectus est, እንዘ፡ ይነብሕ፡ ከመ፡ ከልብ፡ Gad. T. H. — *Rad. Abb.:* ነብሐ፡ ዘ፡ ጮሐ፡

መንባሕት፡, አንባሕብሐ፡ vid. sub I ባሕብሐ፡

ነበረ፡ I, 1 [radix, cujus usus in Geez latissime patet, in caeteris linguis deperdita (exc. quibusdam ejus vestigiis in lingua Arab. sub rad. نَبَرَ), Amh. ኖረ፡ et ነበረ፡] Subj. ይንበር፡ 1) *sidere, considere, sedere;* sich setzen Gen. 21, 16. 27, 19; Ruth 4, 1; Job 2, 8. 6, 29; Ps. 109, 1; Matth. 5, 1. 13, 48; Marc. 9, 35; ኢትንበር፡ ማእከለ፡ ዐበይት፡ Sir. 35, 9; ነበረ፡ ዲበ፡ መንበር፡ 1 Reg. 28, 23; ንበሪ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Jes. 47, 1; Kuf. 11; sitzen Koh. 10, 6; Prov. 3, 24; Marc. 5, 15; Luc. 5, 17; Thren. 1, 1; Ps. 136, 1; ነበርኩ፡ ሕዙነ፡ 1 Esr. 8, 68. 69; 4 Esr. 10, 2; Jer. 8, 14; ይነብር፡ ውስተ፡ ቤት፡ Gen. 25, 27; Hez. 8, 1; 2 Reg. 7, 1; Gen. 19, 1; Ps. 1, 1. 25, 4; ነበሩ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Thren. 2, 10; እምከመ፡ ነበርከ፡ ውስተ፡ ማእድ፡ ዐቢይ፡ Sir. 34, 12; Hez. 33, 41; c. ዲበ፡ vel ላዕለ፡ vel በ፡ vel ውስተ፡ sedis: Matth. 19, 28; Ps. 9, 4. 131, 13; Gen. 31, 34; Jes. 6, 1. 19, 1; Jer. 22, 2; Job 26, 9; 2 Reg. 6, 2;

Hen. 14, 20. 45, 3. In specie a) *sedere*, de regibus (sc. in solio, regnandi causa) Jer. 14, 13; Ps. 28, 9; de judicibus (sc. in tribunali, judicandi causa) Joel 4, 12; Act. 23, 3; **ነበረ፡ሎሙ፡ዐውደ፡** (*sedit iis ad judicium* vel *in tribunali*) Act. 25, 6 rom.; 25, 17; de episcopis (sc. in sede episcopali, gubernandi causa) Abush. 50; Sx. b) *praesidere*: **ይነበር፡ቅድሜሆሙ፡** (in consilio) F. N. 5. c) *obsidere* urbem, c. **ላዕለ፡** Deut. 20, 12; Jos. 10, 31. 34; 4 Reg. 6, 25. d) *consedisse cum* aliquo, c. **ምስለ፡** Sir. 9, 9; Ps. 25, 5. e) **ነበረ፡ጺፖ፡** *in insidiis subsidere* 1 Reg. 15, 5. f) de rebus inanimatis: *situm, positum esse* (κεῖμαι), Matth. 3, 2. 5, 14; Apoc. 4, 2; Ex. 26, 35; **አርውት፡ዘነበረ፡** (v. **ዘንቡር፡**) **ላዕሌሆሙ፡** Jes. 9, 4. g) *esse* apud scriptorem i. e. *scriptum esse*, ut: **ነበረ፡ውስተ፡ቀኖናተ፡ነገሥት፡** *in Canonibus Regum scriptum legitur* F. N. 32. 2) *manere, permanere, remanere, esse,* Gen. 2, 18. 22, 5. 24, 55. 29, 19; Num. 35, 25; Jud. 19, 15; Ruth 3, 18; 1 Reg. 6, 1 (ἦν). 22, 3. 25, 13; 2 Reg. 10, 5; Judith 12, 7; Sir. 46, 9; Hen. 10, 3. 87, 4; 1 Cor. 7, 11; Joh. 2, 12. 4, 40; 1 Joh. 2, 10. 19. 3, 14; c. Acc. praed.: **ነበረት፡መበለተ፡፫ዓመተ፡** Judith 8, 4; Hen. 67, 2. 69, 11; **ዘቲ፡አንቀጽ፡ዕፁታ፡ትንበር፡** Hez. 44, 2; 2 Tim. 2, 13; **ኢይትበደር፡ብዕል፡እምነቢረ፡ጥዑይ፡** Sir. 30, 16; **ዘነበርክሙ፡ክቡዳን፡እምንዋመ፡ፍርሀት፡** Enc. Ter 13; vel seq. Imprf. (sicut post **ሀለወ፡** et **ኮነ፡**), ut: **ነበሩ፡የዐቅቡ፡ኵላ፡ሌሊተ፡** Judith 7, 5; **ነበረ፡ሀየ፡አሐደ፡ወርኀ፡ያስተጋብእ፡** 3, 10, vel seq. **እንዘ፡**, ut: **እስመ፡መጠነዝ፡መዋዕል፡ይነብራ፡እንዘ፡ይትኄረሳ፡** Esth. 2, 12. a) *perseverare, persistere*, in re, c. **በ፡** Joh. 8, 31; 1 Tim. 2, 15; 1 Cor. 7, 40; **ኢነበሩ፡በኪዳን፡** Jer. 38, 32; **አንስት፡ትንበራ፡በገቢረ፡ሠናይ፡** Clem. f. 190. b) *contentum esse* re, c. **በ፡**, ut: **ንበሩ፡በሲሳይክሙ፡** ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν Luc. 3, 14; vel *fidum manere* alicui, c. **በ፡**, ut: **ኵሉ፡ብእሲ፡ይንበር፡በብእሲቱ፡** τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω 1 Cor. 7, 2; **ብእሲ፡ይንበር፡በብእሲቱ፡ወብእሲትኒ፡ትንበር፡በምታ፡** Clem. f. 188. c) *manere* i. e. *durare, perdurare*: **ቃለ፡እግዚ"፡ይነብር፡ለዓለም፡** Jes. 40, 8; **በከመ፡መክርኩ፡ከማሁ፡ይነብር፡** 14, 24. 32, 8; Ps. 101, 13. 111, 3; Hebr. 7, 3; 4 Esr. 8, 26; **ይነብር፡ስሙ፡ለዝላፉ፡** Sir. 37, 26; **እምአመ፡ነበረ፡ዝዓለም፡** Asc. Jes. 7, 12. 3) *habitare, incolere, commorari*: Jer. 23, 6; **ዑቂ፡ዮጊ፡ቅሩባን፡ትነብሩ፡** Jos. 9, 5; c. adv. et praep. loci: Num. 13, 28; Lev. 25, 18. 19; Deut. 2, 10. 20. 19, 1; 1 Reg. 7, 2. 27, 7. 11; Jud. 5, 17; Ruth 1, 1. 2. 4; Jes. 5, 9. 6, 11. 65, 9; Jer. 42, 9. 11; Matth. 23, 21; Act. 28, 16; Apoc. 3, 10; c. **ዲበ፡** vel **ላዕለ፡** terrae Apoc. 8, 13. 11, 10; Lev. 18, 25; c. **ምስለ፡** *cum* vel **ኀበ፡** *apud* pers. Sir. 22, 15; Gen. 34, 16; 4 Esr. 14, 7; Gen. 27, 44; Jos. 9, 14; Tob. 10, 8; creberrime c. Acc. loci: Deut. 2, 12; **እለ፡ትነብሩ፡ኢየሩሳሌም፡** Jes. 5, 3. 21, 14. 22, 21. 23, 2. 51, 6. 54, 3; Jer. 4, 3. 11, 2. 25, 2; **ንበሩ፡ገዳመ፡** 31, 6; Luc. 1, 80; Hebr. 11, 9. a) *cohabitare* cum muliere, c. **ምስለ፡**, Deut. 22, 13; Sir. 25, 16. 26, 7; 1 Cor. 7, 12. 13. b) *habitari, habitatum esse*, de urbibus et terris: **ይሁዳ፡ለዓለም፡ትነብር፡** κατοικηθήσεται Joel 4, 20; Zach. 1, 11; **አህጉር፡እለ፡ይነብራ፡** Jes. 10, 14. 13, 20. 44, 26; Jer. 17, 25; 4 Esr. 10, 61; **ዘእንበሌሆሙ፡ኢይትከሀል፡ነቢረ፡ሀገር፡** Sir. 38, 32. — *Voc. Ae.*: **ነበረ፡ዘ፡ተቀመጠ፡**

አንበረ፡ II, 1 1) *sedere facere*: **ውስተ፡ዐውድ፡ኢያነብርዎሙ፡ምስለ፡መኳንንት፡** Sir. 38, 33; Ps. 112, 7; 1 Reg. 2, 8; Prov. 18, 16; **ያነብሮሙ፡ለነገሥት፡ዲበ፡መናብርት፡** Job 12, 18. 36, 7 (c. **ውስተ፡**); **ኢታንብሮ፡ምስለ፡የማንከ፡** Sir. 12, 12; Hen. 61, 8; **ምንት፡ያነብረክሙ፡** Jud. 18, 8; 4 Reg. 7, 3; **ኢታንብሮ፡ዕሩዐ፡** Sir. 30, 36. 2) *ponere* (cum compositis), *collocare, statuere, constituere*: Luc. 19, 21. 22; ex. gr. sellam Ps. 121, 5; Job 29, 7; Jes. 14, 13; Jer. 1, 15; ahenum Hez. 24, 3; statuam Jes. 46, 7; signum Kuf. 2; altare Ex. 40, 26, arcam 40, 3; mensam 40, 20; candelabrum Matth. 5, 15; Luc. 11, 33; lapidem Rom. 9, 33; stellas in coelo Kuf. 2. a) *ponere, collocare* alqm Hen. 39, 3; milites Jos. 8, 12. b) *imponere* Marc. 10, 16; Luc. 19, 20; **አንበሩ፡ልብሰ፡ዲበ፡መታክፍቲሁ፡** Kuf, 7; Gen. 21, 14; **አጺብዐ፡ዲበ፡አዕይንት፡** Kuf. 23; **አንበርዋ፡ውስተ፡ሰረገላ፡** 1 Reg. 6, 8; **ታንብሮ፡ዲበ፡ገሐፍት፡** Ex. 29, 3; **ታንብር፡ርእሶ፡ውስተ፡ዘሌሌከ፡** 29, 17; **ውስተ፡ደይን፡አንበሮሙ፡** Judae 6; **አንበሩ፡ስፍንገ፡ዲበ፡ሕለት፡** Joh. 19, 29; Matth. 27, 37; in specie: *manum imponere*, **እደ፡** c. **ላዕለ፡** vel **ዲበ፡** Ex. 29, 10. 15; Lev. 1, 4; Asc. Jes. 6, 5; Matth. 9, 18; al.; **አንብሮ፡እድ፡** χειροθεσία *impositio manuum* Lit. Joh.; **ጸሎተ፡አንብሮ፡እድ፡** Genz. f. 22. c) *apponere*: **አንበረ፡ለከ፡እሳተ፡ወማየ፡** Sir. 15, 16; 1 Reg. 9, 24. d) *reponere*: Ex. 2, 2; **ይትጌበር፡ዘያነብር፡** Prov. 6, 8; Kuf. 3; Hen. 89, 71; coll. Luc. 19, 21. 22. e) *deponere*: Act. 4, 35; 1 Reg. 10, 25; in specie vestes, i. e. *ponere* vel *exuere* Joh. 13, 4; Lev. 16, 23; Gen. 38, 19; **አንበረት፡አልባሰ፡መበልናሃ፡** Kuf. 41. f) *admovere, advertere*: **አንበሩ፡በክሳዱ፡መጥባሕተ፡** Enc. Nah. 28; **ላዕሌሆን፡አንበርኩ፡ልብየ፡** Kuf. 25; etiam (omisso **እደ፡**) *manum admovere* i. e. *aggredi* alqm (ἐπιτίθεσθαι) Did. ed. Platt p. 53. g) *attribuere*: **ዘክብረ፡ያነብር፡ሎቱ፡** (*sibi*) Prov. 12, 9. h) *facere* (שׂים): **ወአንበረ፡ወርቀ፡ከመ፡እብን፡** 2 Par. 1, 15. i) *constituere* alqm: **ያነብር፡ነገሥተ፡ወይስዕር፡** Dan. 2, 21; vel alqd: **እመቦ፡ዘነሥአ፡እመጻሕፍት፡ሐሰት፡እንተ፡አንበርዋ፡ከሓድያን፡ወአብአ፡ኀበ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** F. N. 2. 3) *manere facere* i. e. *retinere, detinere* alqm, Philem. 13; Ex. 9, 28. 4) *habitare facere* Ps. 112, 8; Hen. 22, 4. 45, 5; **አነብረክሙ፡ውስተ፡ብሔርክሙ፡** Jer. 7, 7. 12, 15. 39, 37. a) *cohabitare facere* i. e. *uti*: **እመቦ፡ብእሲ፡ዘአንበረ፡ዕቅብተ፡ኢይደልዎ፡ከመ፡ይኩን፡በመዓርገ፡ክህነት፡**, vel **እመቦ፡ዘአንበረ፡ዕቅብተ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡አው፡እምድኅሬሃ፡**, vel **እመቦ፡ዘአንበረ፡ዕቅብተ፡ውስተ፡ቤቱ፡** F. M. 8, 1. b) habitare facere affectum in animo i. e. *habere*: **አንበርከ፡ጽልሑተ፡ውስተ፡ልብከ፡** Job 11, 14; **ኢያንብሩ፡ቂመ፡ውስተ፡ልቦሙ፡** Did. 11. c) *habere* vel *tractare* alqm: **አንበርናከ፡ሠናየ፡** ἐχρησάμεθά σοι καλῶς Gen. 26, 29.

አስተናበረ፡ IV, 3 (raro **አስተነበረ፡** IV, 1) 1) *suo* quidque *loco ponere, ordine disponere, bene componere* vel *instituere, in ordinem cogere*: **አስተናበረ፡ዕፀወ፡** 3 Reg. 18, 33; **ቅዳሕ፡ወይኖ፡ወአስተናብር፡** Dan. ap. 13, 11; Ex. 40, 16; 3 Reg. 7, 14; 1 Cor. 12, 18; in republica: **በጽምው፡ወበየውሀት፡ለዝሉፉ፡አስተናብር፡ኵሎ፡** Esth. 3 apcr.; orationem, Chr. ho. 12 (vid. **አስተራትዐ፡**); **አስተጋብአ፡** (sc. librum) **ወአስተናበረ፡ምዕራፋተ፡** (sc. libri), Abush. in proleg. 2) *stabilire, constituere*: **አስተናበረ፡አድባረ፡ወአውግረ፡** Lit. 176, 1; id., sed **አስተነበረ፡** Macc. f. 10; **አበው፡አስተናበሩ፡ቀኖናሆሙ፡** F. M. 13.

ንቡር፡ part. 1) *sedens*: **ትዜሀር፡ንቡረከ፡ውስተ፡ቤትከ፡** 4 Reg. 14, 10; 1 Cor. 14, 30; Org.; **ይሰክቡ፡ንቡረ፡** *dormiunt sedentes* Reg. Pach. 2) *positus*, Luc. 24, 12; Joh. 2, 6. 20, 6;

Ex. 29, 23; Jer. 24, 1; **መልዕልተ፡ኵሉ፡ሰማያት፡መንበርከ፡ንቡር፡** Asc. Jes. 7, 22. 8, 7; **ሀለዉ፡ንቡራን፡መልዕልተ፡አርእስቲሆሙ፡** 2 Par. 4, 12. a) *impositus:* **አርዑት፡ዘንቡር፡ዲበ፡መትከፍቶሙ፡** Jes. 9, 4. b) *repositus,* Luc. 12, 19; Asc. Jes. 8, 14. 26. 9, 24. 11, 40. c) *constitutus* vel *usu receptus* F. N. 12 (vid. sub **ቀዳሴ፡**). d) **ንቡረ፡እድ፡** *cui manus sunt impositae* i. e. *manuum impositione consecratus* vel *ordinatus* Lit. 170, 1; V. S. (Praeterea **ንቡረ፡እድ፡** appellatur *antistes ecclesiae laicus,* Axumae, vid. Bruce I p. 521; Rüpp. II p. 267; d'Abbadie Cat. p. 109, et aliorum oppidorum, d'Abb. Cat. p. 87.). 3) *manens, durans:* **ንቡር፡ጌጋይክሙ፡** μένει Joh. 9, 41. a) *is qui est:* **እስመ፡ንቡር፡ውስተ፡አፉሆሙ፡መጥባሕት፡** Prov. 12, 18; **ዘንቡር፡ውስተ፡ዝንቱ፡አንቀጽ፡** *id quod est* (i. e. *scriptum legitur*) *in hoc capite,* F. N. 37. b) *perseverans:* Maria **ኮንተ፡ንብርተ፡ትሰምዕ፡ቃለ፡እግዚእ፡** Phlx. 3. 4) a) *habitans, incolens:* **ንቡራን፡ውስተ፡ምድር፡** Jer. 47, 9 var.; Jes. 18, 3 var.; Num. 22, 11. b) *habitatus:* Zach. 7, 7; Jes. 18, 3 var.

ንብረት፡ n. act. et subst., m. et fem. 1) *sessio* Ps. 138, 1; **ንብረቶሙ፡ወተንሥኦቶሙ፡** Thren. 3, 62; **ንብረቱ፡በየማንከ፡** Genz. f. 115; Mavâs. nr. 53. In specie: *sessio episcopi* vel *patriarchae* i. e. administratio: **ኍኀ፡ንብረቱ፡** Cat. Cod. Bibl. Bodl. p. 14; **፲፭ዕለተ፡እምንብረቱ፡ዲበ፡መንበሩ፡** Phlx. 15. 2) *positio:* **ንብረተ፡ከዋክብት፡** ἀστέρων θέσεις Sap. 7, 19. 29; Cant. 4, 9. a) *situs:* **ናሁ፡ንብረታ፡ለዛቲ፡ሀገር፡ሠናይት፡** 4 Reg. 2, 19. b) *dispositio, modus:* **ንብረተ፡መናቅዕትኪ፡** ῥυθμοὶ μηρῶν Cant. 7, 2. c) *impositio manus:* **ንብረተ፡እድ፡** Ssal. Req.; etiam nomen orationis liturgicae: **ወእምድኅሬሁ፡ትብል፡ንብረተ፡እድ፡** Genz. f. 62 (aliâs: **ጸሎተ፡አንብሮ፡እድ፡**). d) *institutio, constitutio:* **አዝማድ፡ዘበንብረት፡** (opp. et consanguineis et affinibus et propinquis spiritualibus) ex. gr. collactanei vel pupilli F. N. 24, 2; **አብ፡በንብረት፡ዘውእቱ፡ሐፃኒ፡** F. N. 32. 3) a) *stabilitas:* **ሰአሉ፡በንብረተ፡ንግሡ፡ወኍኀ፡መዋዕሊሁ፡** (sie beteten für) Jsp. p. 316. b) *substantia, res:* **ኀላፊ፡ውእቱ፡ንብረተዝ፡ዓለም፡** 1 Cor. 7, 29. 33; Col. 2, 20; Clem. f. 201. 254. c) *status, conditio:* **ሠናየ፡ኮነ፡ንብረቶሙ፡ለሕዝብ፡** Act. 24, 3; **ንብረተ፡ነፍስየ፡ወሥጋየ፡በእዴሁ፡እኁዝ፡** Enc. Hed. 6. d) *vivendi ratio, vita:* **ንብረትየ፡ዘበንእስየ፡** βίωσις Act. 26, 4; **በላዕለ፡ውሉዱ፡ያስተርኢ፡ንብረቱ፡ለሰብእ፡** Sir. 11, 28; βίος **ንብረቱ፡ከመ፡ዘኢኮነ፡ሕያወ፡** Sir. 40, 29; **ኅዳጥ፡ውእቱ፡ወማሕዘን፡ንብረትነ፡** Sap. 2, 1. 4. 15; Prov. 5, 9; **በብዝኀ፡ንብረት፡** Job 12, 12; **ከመ፡በዕሩፍ፡ወበጽምው፡ይኩን፡ንብረትነ፡** 1 Tim. 2, 2; Clem. f. 239; **ንብረተ፡ዓለም፡** αἱ τοῦ βίου πραγματεῖαι 2 Tim. 2, 4; ζωή Job 7, 1. e) *victus,* (*facultates*): **ይኩን፡እምጠለ፡ምድር፡ንብረትከ፡** Kuf. 26; Marc. 12, 44 rom.; δίαιτα Job 5, 3. 24; βίος Cant. 8, 7; **ኀልዮ፡ንብረት፡** Clem. f. 254 (Sorgen für den Unterhalt). 4) *habitatio, commoratio:* **በቀዳሚ፡ንብረቶሙ፡** 4 Reg. 17, 25; **ንብረቶሙ፡ውስተ፡ገዳም፡** Chr. ho. 6; **ዘኢኮነ፡ምስለ፡ሰብእ፡ንብረቱ፡** 4 Esr. 3, 50; Dan. 2, 11; δίαιτα **ረሰይኩ፡ሎቱ፡ገዳመ፡ንብረቶ፡** Job 39, 6; **ዘአልቦ፡ንብረተ፡ዘኀበ፡መሲዮ፡ይበይት፡** Sir. 36, 31; κατάσχεσις 1 Par. 4, 33; **ቤተ፡ንብረቶሙ፡** Judith 9, 13.

ነባር፡ n. ag. i. q. **ነባሪ፡** *verna,* Job 19, 16.

ነባሪ፡ n. ag., sing. et coll., Pl. **ነበርት፡** 1) *milites praesidiarii, praesidium,* 2 Reg. 8, 6. 2) *manens, stabilis:* **ማኅደር፡ነባሪ፡** (sc. beatorum) Genz. f. 91. 3) *habitator incola:* **ነበርተ፡ኢየሩሳሌም፡** (pro **እለ፡ይነብሩ፡ኢ"፡**) var. Jer. 42, 13; vel *inquilinus* Kuf. p. 165; at plerumque *verna, famulus domesticus, servus, familia:* sing. οἰκέτης Sir. 7, 20. 10, 25. 30, 39; Gen. 9, 25; Rom. 14, 4; **ነባሪከ፡ዘይትቀነይ፡ለከ፡** Sir. 4, 4; δοῦλος Gal. 3, 28. 4, 1; coll. οἰκέται (familia) Sir. 6, 11; 1 Petr. 2, 18; θεράποντες **ነባሪከ፡** Prov. 27, 25 (cfr. Job 19, 16), θεράπαιναι Job 31, 31; δοῦλοι 2 Reg. 9, 10; 1 Cor. 12, 13; Tit. 2, 9; 1 Tim. 6, 1; Eph. 6, 5; σώματα Gen. 34, 29. 36, 6.

ኑባሬ፡ subst. 1) *dispositio:* **ኅድግ፡ኅሊና፡ዘበምድር፡ወዕድዎሙ፡ለከዋክብት፡፤ሥነ፡ሥርዐቶሙ፡ወኑባሬሆሙ፡፤እምዝንቱ፡ኵሉ፡ተልዒልዐከ፡** (sic pro **ተልዒለከ፡**) **በልቡናከ፡** Deg. 2) *institutio, constitutio:* **ተዘምዶ፡ዘኑባሬ፡** (opp. **ተዘምዶት፡ጠባይዓዊ፡**; vid. **ንብረት፡**) F. N. 52. 3) *sedis collocatio:* **ሰላም፡እብል፡አንተ፡ኮንከ፡ነጸሬ፡፤ገቢሮ፡አምላከ፡ማእከለ፡እንስሳ፡ኑባሬ፡፤ዕንበቆም፡ነቢይ፡** (*quod vidisti Deum sedem collocare inter animalia;* coll. Hab. 3, 2) Enc. Hed. 3.

አንባሪ፡ n. ag. (II, 1) *ponens:* **አንበርያነ፡ቃል፡** *qui sententiam ponunt* (vel *ponunt* in genere vel *dicunt*), F. N. p. 6.

መንበር፡ subst., m. et fem., Pl. **መናብርት፡** 1) *sedes* i. e. *sedile, sella, solium, thronus, cathedra, tribunal,* δίφρος 1 Reg. 1, 9. 4, 13. 28, 23; Job 29, 7; Prov. 9, 14; καθέδρα 1 Reg. 20, 25; Ps. 1, 1; Matth. 21, 12; Marc. 11, 15; **መንበረ፡ምስማክ፡** Herm. p. 2; 4 Reg. 18, 16; συμψέλλιον Herm. p. 7; **መንበሩ፡(ለመጸር፡)** Cant. 3, 10; θρόνος regnantium 2 Reg. 7, 13; Jes. 9, 7. 14, 9; Jer. 1, 15; Job 12, 18; Sir. 10, 14. 24, 4; **ዘይነብር፡ላዕለ፡መንበረ፡መንግሥት፡** 40, 3; Luc. 1, 32. 52; Apoc. 4, 4; **መንበረ፡ምኵናን፡** θρόνος ἀρχῆς Prov. 16, 12; Dei Jes. 6, 1. 66, 1; Ps. 9, 4. 46, 8; Matth. 5, 24. 23, 32; Apoc. 1, 4; judicum Ps. 121, 5. 93, 20; **መንበረ፡ፍትሕ፡** *tribunal* F. N. 43, 6; magistri Matth. 23, 2; episcopi, patriarchae F. N. 4; Sx. a) „locus sacratior in adyto seu sanctuario, quem Graeci θρόνον vocant" Lud. sine auct. b) nomen unius ex (novem) ordinibus angelorum Col. 1, 16; Asc. Jes. 8, 8. 9; Clem. f. 61. 102. c) *judices* regni Abyssinici, quorum singuli **መንበር፡** (vel amh. **ወምበር፡**, **ወንበር፡**) appellantur, Lud. lex. Amh. c. 71; Isenb. lex. p. 32. 149. d) *munus, officium:* **መንበረ፡ቀሳውስት፡** Syn. in Lud. comm. hist. p. 314 n. 46. 2) *basis, fundamentum,* βάσις Ex. 30, 18. 38, 26. 39, 8; Lev. 1, 16. 4, 7; Deut. 12, 27; **መናብርት፡** סִפִּים (*paterae,* at Aeth. intellexit *limina*) Jer. 52, 19 vrs. nov. 3) *sedes* i. e. *habitatio, domicilium, mansio,* (aliâs **ምንባር፡**): Apoc. 18, 2; Kuf. 10; Asc. Jes. 2, 12.

ምንባር፡ subst., plerumque m., Pl. **ምንባራት፡** 1) *locus,* a) in quo quid positum est, τόπος: **ኰኵሕ፡ይበሊ፡በውስተ፡ምንባሩ፡** Job 14, 18. 27, 21; **እምከመ፡አንበርዎ፡ኢይትሐወስ፡እንከ፡እምንባሩ፡** Jes. 46, 7; 4 Esr. 5, 31 (an: *status?*). b) *ubi quid reponitur, apotheca:* **ምንባራት፡ንዋያተ፡ሐቅል፡** ὁπλοθῆκαι *armamentaria* 2 Par. 32, 27. c) ubi quis habitat: *sedes, mansio, habitatio, domicilium,* Gen. 10, 30. 14, 12. 18, 33; Ex. 16, 29; **ገበርኪ፡ምንባራተኪ፡ውስተ፡ኵሉ፡መርሕብ፡** Hez. 16, 31; Nah. 3, 10. 2) *basis, fundamentum, sustentaculum, pes,* Lev. 1, 15. 4, 18; 4 Reg. 16, 17; **ምንባረ፡መቅጹት፡** χυτρόποὺς Lev. 11, 35. 3) *sedes, sella, cathedra* (aliâs **መንበር፡**); 1 Reg. 20, 18; 4 Reg. 16, 18; **ሄሮድስ፡በንእሱ፡የሐውር፡ኀበ፡ምንባረ፡ማእምራን፡ከመ፡**

ይትመሀር፡እምኔሆሙ፡ Jsp. p. 328 (nisi malueris secundum n. 1, c interpretari).

መንበርት፡ subst., m. et fem. 1) *status, conditio* (vid. ንብረት፡): እምንግህ፡እስከ፡ሰርክ፡ትትዐለው፡መንበርት፡ μεταβάλλει καιρός Sir. 18, 26. 2) *vita:* እመኒ፡ኖኅ፡መንበርቶሙ፡ውስተ፡ምድር፡ ἐάν τε γὰρ μακρόβιοι γένωνται Sap. 3, 17. 3) *victus*, Luc. 8, 14; 1 Joh. 2, 16. 3, 17; Marc. 12, 44 Platt; Did. 14; ተሀየያ፡ለመንበርትከ፡ሥጋዊት፡ወአስተሐምም፡ለመንበርትከ፡መንፈሳዊት፡ Phlx. 76.

አናብርት፡ vid. sub ዐንበር፡

ነበርጻው፡ subst. morbi species, *inflammatio? febris?* Kuf. p. 84 (v. ነበጽራው፡); Vers. lat. p. 27 exhibet *febris* [cfr. بِرْسَام; an በረጸ፡?].

ነበስባስ፡ *micatus* vid. sub በስበሰ፡

ነበበ፡ I, 1 [نَبَّ et نَبْنَبَ *mutivit, fremuit* caper; vicina sunt נבא (ነቢይ፡) et ነብሐ፡] Subj. ይንብብ፡ 1) raro: *murmurare, fremere, strepere* (sicut הָגָה; amh. ነበበ፡ *sonare*, Isenb. p. 105): መሰንቆ፡ይነብብ፡ 1 Cor. 14, 7 rom.; ከመ፡ርግብ፡እነብብ፡ Jes. 38, 14. 2) plerumque: *loqui*, (sprechen; differt a ነገረ፡ sicut sprechen a reden), abs. Job 2, 13. 6, 4. 7, 11 (opp. tacere); 13, 13; እንበለ፡ትንብብ፡ጠይቅ፡ πρὶν ἢ λαλῆσαι μάνθανε Sir. 18, 19; ንብብ፡ለእመ፡አብሑከ፡ 35, 7; Jes. 1, 2; እንዘ፡ይነቡ፡ 65, 24; እግዚ᎐፡ነበበ፡በአፉሁ፡ 25, 8; 4 Esr. 3, 29; ቃል፡ዘይነብብ፡ 4, 21; c. Acc. rei: Ex. 4, 12; Deut. 18, 20—22; ኢትሚጥ፡ብጽንቲከ፡ዘነበብከ፡ Sir. 7, 14; ይነቡ፡ሐሰተ፡እምከርሦሙ፡ Jes. 8, 19. 21; አፉሁ፡ለእግዚ᎐፡ነበበ፡ከመዝ፡ 24, 3. 59, 4. 13; Ps. 5, 6. 57, 1; ሰብ፡አኀለቁ፡ነቢበ፡ዘንተ፡ነገረ፡ 4 Esr. 5, 1; Matth. 5, 11; Job 2, 9; ብዙኀ፡ትንብብ፡ 11, 2; ነቢበ፡ብዙኀ፡ነገር፡ 34, 37; c. Acc. prs. (*alloqui*): Lev. 16, 1. 17, 1. 18, 1; Num. 26, 1; 1 Reg. 26, 6; Ps. 2, 5; Hez. 3, 16. 21, 1; Jes. 28, 11; Dan. 8, 18; ይንብቡኒ፡ 4 Esr. 10, 3; c. dupl. Acc.: ይንብቡኒ፡ቃለ፡ 2 Esr. 9, 4; ዘይነብበኒ፡ τί λαλήσει ἐν ἐμοί Hab. 2, 1. a) *loquendi facultate praeditum esse* Ps. 113, 15; Matth. 9, 33 Platt; ሕፃናት፡ዘዓመት፡ይነቡ፡ወይትናገሩ፡ 4 Esr. 4, 23. b) *sermone* i. e. *ratione praeditum esse:* በርእስ፡የኀድር፡ነቢብ፡ወአእምሮ፡ τὸ λογιστικόν (*ratiocinandi facultas*) Chr. Ta. 5; ማይ፡ዘኢይነብብ፡ (ἄλογον) 4 Esr. 4, 55. c) *loqui lingua*, c. በ፡, ut: ይነብቡ፡በነገረ፡ከነዓን፡ Jes. 19, 18; ይንብቡ፡በልሳን፡እንተ፡ታስተርኢ፡ Kuf. p. 51; Act. 2, 4; Asc. Jes. 8, 20. d) *diserte loqui, orare, eloquentem esse,* Ex. 4, 14; ዘይክል፡ነቢበ፡ δυνατὸς ἐν γλώσσῃ Sir. 21, 7; ዐቃቤ፡ነቢብ፡ ῥήτωρ *orator* Act. 24, 1. e) *multa loqui, fabulari, loquacem esse:* መንፈስ፡ነቢብ፡ πνεῦμα πολύῤῥημον Job 8, 2; at plerumque adjecto ብዙኀ፡ vel አብዝኆ፡, ut: ነቢበ፡ብዙኀ፡ነገር፡ Job 34, 37; ዘይጸልእ፡ብዙኀ፡ነቢበ፡ Sir. 19, 6; ለዘያበዝኅ፡ነቢበ፡ይትቈጥዕዎ፡ 20, 8; Job 4, 2. f) አዐበየ፡ነቢበ፡ *fastuose loqui* 2 Reg. 19, 29. g) *blande compellare, benigne alloqui:* ንብብዋ፡ውስተ፡ልባ፡ Jes. 40, 2; Matth. 25, 36. 39. h) ነቢብ፡ nonnumquam i. q. *sermo, verba, dicta:* 4 Esr. 8, 26. 29; Ps. 18, 2—4. 118, 9. 17. 25. 28; ነቢቦቱ፡ Org. 3) i. q. አንበበ፡, sc. a) *meditari:* ነበቡ፡ከንቶ፡ ἐμελέτησαν κενά Ps. 2, 1. b) *legere* Hen. 13, 7. c) *cantare* Dan. 3, 24 var. (vid. አንበበ፡).

አንበበ፡ II, 1 1) *sonare* vel *strepere facere* i. e. a) vocem edere ad canendum i. e. *canere, cantare, recitare, hymnum celebrare:* ከመ፡ይዘምሩ፡ወያነብቡ፡ ᾄδοντες 1 Par. 6, 31; እለ፡ያነብቡ፡በጸናጽል፡ ἀποφθεγγόμενοι 25, 1; ይሴብሑ፡ወያነብቡ፡ ὑμνῳδοῦντες 25, 6; ὑψῶσαι ᾠδήν 2 Esr. 3, 12. 22, 46; ὑμνεῖν Dan. 3, 24; አንብቡ፡ወእሴብሖ፡ Judith 16, 13; እገኒ፡ወአነብብ፡ Sir. 51, 11; Matth. 26, 30; Marc. 14, 26; c. ለ፡ alicui: አነብብ፡ለስምከ፡ Jes. 25, 1. α) *praecinere, cantum praeire:* አንበበ፡ዮዲት፡በዛቲ፡ስብሐት፡በኀበ፡ኵሎሙ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡ወአውሥኡ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡በይእቲ፡ስብሐት፡ Judith 15, 14. β) *alta voce clamare, jubilare:* ያነብቡ፡ደቂቀ፡አሮን፡ወይነፍሑ፡በቀርን፡ዝብጦ፡ ἀνέκραγον Sir. 50, 16. b) *legere* scripta, libros, c. Acc. Kuf. 2. 32; ስእኑ፡አንብቦታ፡ለመጽሐፍ፡ Dan. 5, 8; Jes. 29, 11. 12; 4 Reg. 5, 7. 19, 14; Hen. 81, 1; Matth. 12, 3; 2 Cor. 3, 15; Apoc. 1, 3; c. ውስተ፡ vel በ፡ libri Matth. 12, 5. 21, 42; Deut. 17, 19. α) *legere aliquo audiente, recitare, praelegere:* አንብብ፡ዘነገረ፡ Jer. 3, 12. 11, 6; አንቢበከ፡ይእተ፡መጽሐፈ፡ 28, 63; Bar. 1, 14; Luc. 4, 16; Act. 15, 21; c. በኀበ፡ prs.: አነብብ፡በኀበ፡ብዙኃን፡ Job 31, 36; Bar. 1, 3; c. ለ፡, ut: ያንብቡ፡ሎቱ፡ Esth. 6, 1; c. በቅድመ፡ prs.: Hen. 89, 63; 2 Esr. 4, 23; c. ውስተ፡እዝነ፡ Jer. 43, 6. 10. β) *studere literis*, μελετᾶν: አንብብ፡መጻሕፍ፡ Sir. 6, 37; Ps. 1, 2; c. በ፡ Ps. 118, 70. c) *meditari* (הָגָה), μελετᾶν, በአንብቦትየ፡ Ps. 38, 4. 76, 5. 118, 16; አነብብ፡ለከ፡ ἐμελέτων εἰς σέ Ps. 62, 7. 2) *loqui facere* a) *loquendi facultatem restituere* vel *praebere:* ለበሃማን፡ያነብቦሙ፡ Marc. 7, 37. b) *verba suggerere* alicui, *inspirare, dictare*, c. Acc. prs. et rei Marc. 13, 11; Asc. Jes. 4, 21. c) *proclamare, praedicare* publice, alqm vel alqd, c. Acc. Matth. 26, 13; Did. ed. Platt p. 106 lin. 5.

ተነበ፡ III, 1 1) *recitari* a) *cantando; hymno celebrari:* እምንግህ፡ይትነበብ፡ቅድሳቲ፡ ἀπὸ πρωΐ ἠχεῖν τὸ ἁγίασμα Sir. 47, 10. b) *legi, praelegi:* በእንተ፡ጸሎት፡ዘይትነበብ፡ዲበ፡ማይ፡ (super aquam baptismatis) Did. 40; ኵሉ፡መካናት፡ዘተነበት፡ውስቴታ፡ዛቲ፡ጸሎት፡ Kedr f. 16. 17; Lit. 161, 3. 162, 2; c. በቅድመ፡ Hen. 89, 71. 97, 6; Sx. Teq. 9; ዘተነበ፡ቅድመ፡ንጉሥ፡ 2 Par. 34, 24. 2) *enuntiari, dici:* ዘኢይትነበብ፡ τὰ ἄδηλα, *ineffabilia* Ps. 50, 7.

ተናበበ፡ III, 3 *colloqui, sermonem conferre;* 4 Esr. 4, 23 var.; c. Acc. prs.: ተናገሮ፡ወተናበበ፡ Enc. Haml. 3; c. ምስለ፡ prs.: እስመ፡መላእክት፡ተናበቡ፡ምስለ፡አይሁድ፡ οἱ ἄγγελοι ὡμίλησαν τοῖς Ἰουδαίοις Chr. ho. 1; c. Acc. vel በ፡ vel በእንተ፡ rei et c. በበይናት፡ pers.: ተናበቡ፡በበይናቲሆሙ፡ብዙኀ፡ተስእሎታተ፡ወአውሥኦታተ፡ Cyr. f. 3; ኢይትናበቡ፡በበይናቲሆሙ፡በነገረ፡ስላቅ፡ወኀፍረት፡ F. N. 10, 6; Org. 4. a) *dicere contra* alqm i. e. *accusare* eum: መንፈሰ፡እግዚ᎐፡ይትናበብ፡በላዕሌከ፡ Macc. f. 25. b) *dicere pro* aliquo i. e. *causam defendere* alcjs, *patrocinari*, παρακαλεῖσθαι, c. በእንተ፡ clientis Deut. 32, 36; Ps. 89, 15. 134, 14; Org. 6; poetice c. dupl. Acc. *patrocinando impetrare* alicui alqd: ተናበብዮ፡ዳኅና፡ (incolumitatem ei impetra) Lud. ex Enc. Mij. 3. c) in genere: *loqui, dicere* (sc. ad alios; sicut ተናገረ፡), ut: ኢይደሉ፡ለባሕታዊ፡ተናብቦ፡ቃለ፡ስርግወ፡ Phlx. in epilogo.

ንቡብ፡ part. *recitatus, lectus*, Lud. sine auct.

ንባብ፡ (raro ንበብ፡ ut Matth. 10, 14 rom.; Lud.), subst.,

plerumque m., 1) *loquela, sermo:* ንባበ፡ አፉሆሙ፡ Kuf. 23; Prov. 4, 4. 20 (ῥῆσις); ተወከፍ፡ ንባበ፡ ዚአየ፡ (λόγους) 4, 10; ድምፀ፡ ንባቦሙ፡ Sap. 1, 9; Koh. 5, 6. 10, 12. 20; 4 Reg. 19, 4; ንባብ፡ ዕሩፅ፡ ῥῆμα ἀργόν Matth. 12, 36; በአብዝኖ፡ ንባቦሙ፡ πολυλογίᾳ (*multiloquio*) 6, 7; ንባበ፡ እግዚ"፡ Kuf. 8. a) sermo i. e. *rumor* Kuf. p. 70. b) i. e. *eloquium*, λαλιά ንባብኪ፡ አዳም፡ Cant. 4, 3. c) id quod dicitur in oratione, *summa, argumentum:* ንባበ፡ ኵሉ፡ ነገር፡ Koh. 12, 13; ዘንተ፡ ንባበ፡ ኀለዩ፡ (ταῦτα ἐλογίσαντο) Sap. 2, 21. d) *causa:* ዘይቀውም፡ ለንባበ፡ (v. ለነቢብ፡) ባዕድ፡ ὁ προεστὼς ἀλλοτρίας κρίσεως Prov. 26, 17. e) ቀዳሚ፡ ንባብ፡ *praefatio*, Lud. auct. Greg. 2) *loquendi facultas* et *ratio* (λόγος, Vernunft): Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a; ሕፃናት፡ እለ፡ አልቦሙ፡ ንባበ፡ παῖδες ἀλόγιστοι Sap. 12, 25.

ንበት፡ n. act. *lectio, oratio:* በተሊወ፡ ንበቱ፡ ἐπὶ τῷ ὕφει τῆς ἀναγνώσεως Epist. Euseb. ad Carp. in N. T. rom.; በመትልወ፡ ንበቱ፡ *secundum tenorem lectionis* (vel *orationis*) *ejus*, Herm. p. 110.

ነባቢ፡ n. ag., fem. ነባቢት፡, Pl. m. ነባብያን፡ 1) *loquens*, ut: ነባብያነ፡ ሐሰት፡ 1 Tim. 4, 2 Platt; ልሳን፡ est ነባቢት፡ ዘታወጽእ፡ ቃለ፡ (die Sprecherin) Fal. f. 9. a) *orator, praedicator* (,ubi de scriptis agitur: *auctor*): Enc. Genb. 17 (Lud.); ሰላም፡ ለአሞጽ፡ ነባቤ፡ ቃሉ፡ ለኤሎሄ፡ (qui verbum Dei praedicavit) Enc. Pag. 5; ነባቤ፡ ድርሳን፡ (*praedicator* vel *auctor homiliarum*) Enc. Jac. 29; crebro ነባቤ፡ መለኮት፡ *theologus*, epitheton Joannis Apostoli, Sx. Masc. 29; Marci, Lit. 160, 4; Gregorii Nazianzeni, Haim. Ab. b) *locutor*, α) *loquax, garrulus, multiloquus*, πολύλαλος Herm. p. 43. β) *linguatus* idemque vel *rixosus* vel *obtrectator*, γλωσσώδης Prov. 21, 19; Ps. 139, 12; Sir. 8, 3. 9, 18; ብእሲት፡ ነባቢት፡ 25, 20; ልሳን፡ ነባቢት፡ γλῶσσα τρίτη 28, 15; Kid. f. 17. 20. γ) *gloriosus, jactabundus, magniloquus, vaniloquus:* ብእሲ፡ ነባቢ፡ ወመስተሐቅር፡ κατοιόμενος καὶ καταφρονητής Hab. 2, 5; ἀλαζών Prov. 21, 24; 2 Tim. 3, 2. 2) loquendi facultate et ratione praeditus i. e. *intelligens, rationalis, rationabilis:* ነባብያን፡ φρόνιμοι 2 Cor. 11, 19; ቍኔ፡ ነባቢ፡ λατρεία λογική Rom. 12, 1 Platt; 1 Petr. 2, 2 Platt; F. M. 29, 3; Lit. 161, 2. 4; Christi ሥጋ፡ ማሕየዊ፡ et ደም፡ ነባቢ፡ Lit. Epiph.; ነፍስ፡ ነባቢት፡ Lit.; ገነት፡ ነባቢት፡ hortus λογικός, Org.

አንባቢ፡ n. ag. (II, 1) 1) *lector:* አንባብያኒሁ፡ ለዝንቱ፡ መጽሐፍ፡ N. T. rom. f. 28, 4; Catal. Bibl. Bodl. p. 74; Phlx. in subscr.; Ssal. Req. 2) *anagnostes:* አናጕንስጢስ፡ exponitur አንባቢ፡ F. N. 8.; Cyr. f. 1.

ምንባብ፡ subst., Pl. ምንባባት፡ *locus lectionis* a) *pulpitum anagnostae:* ምንባበ፡ መጻሕፍት፡ ይኩን፡ እቱተ፡ ሕቀ፡ እምሥዋዕ፡ Kid. f. 6. b) *lectio, pericope*, crebro in titulis N. T. rom., ut: በሕፃናት፡ ምንባብ፡ *lectio in festum infantium* Matth. 2, 13. 6, 1 al., et in aliis libris, ut: ተፈጸመ፡ ምንባብ፡ ዘወርኀ፡ ሰኔ፡ Sx. Sen. 30; መጻሕፍት፡ ምንባብ፡ *libri qui publice leguntur* Lit. 164, 4; አርእስተ፡ ምንባባት፡ περικοπαί Epist. Eus. ad Carp. (in N. T. rom.); አርእስተ፡ ምንባብ፡ ዘይትነበብ፡ ላዕለ፡ ምውታን፡ Genz. f. 56.

ንብቲራ፡ n. prgr. sc. νιπτήρ in Acc. i. e. *pelvis, (pelluvium, malluvium)*, Joh. 13, 5; ንብቲራ፡ ወውስቴታ፡ ማይ፡ Phlx. 129; F. N. 14; M. M. f. 93; Sx. Haml. 8. — *Voc. Ac.:* ንብቲራ፡ ብ፡ ብርት።

ነብዐ፡ I, 1 [נָבַע نضّ نَبَعَ *scaturivit*] i. q. አንብዐ፡; in Cod. Abb. LV Jer. 26, 5 occurrit ይነብዑ፡ pro ይነትዑ፡

አንብዐ፡ II, 1 1) *lacrymari, illacrymari:* አንብዕ፡ አመ፡ ርኢኩ፡ ሰብአ፡ ሕሙመ፡ Job 30, 25; ታንብዕ፡ ዐይን፡ Sir. 34, 13; ያንብዓ፡ አዕይንቲክሙ፡ Jer. 9, 18; አንብዐ፡ ታንብዕ፡ ዐይንየ፡ 13, 17 var.; Jsp. p. 334; ኢታንብዕ፡ Hez. 24, 16; Joh. 11, 35; አንብዐ፡ በመንፈሱ፡ (ἐνεβριμήσατο) 11, 33. 38 rom. 2) *lacrymari facere:* ዐይኖ፡ ያንብዕ፡ ለከ፡ ጸላኢከ፡ Sir. 12, 16.

አንብዕ፡ subst., plerumque m., Pl. አናብዕ፡ (quamquam raro occurrit, ut Enc. Jac. 6), *lacryma* et *lacrymae*, Ps. 6, 6. 41, 3. 125, 6; Jes. 25, 8. 38, 5; ፈልፈለ፡ አንብዕ፡ Jer. 9, 1; ይውሕዝ፡ አንብዕ፡ 13, 17. 14, 17; Thren. 1, 2. 2, 18; Mal. 2, 13; Koh. 4, 1; Job 7, 11 (v.). 17, 7; ዘይገብእ፡ ዐይኖ፡ ያወርድ፡ አንብዐ፡ Sir. 22, 19. 32, 18; Hen. 95, 1; Act. 20, 19. 31; 2 Tim. 1, 4; በአንብዕ፡ ውዑይ፡ (mit heißen Thränen) Chr. Ta. 31.

አንበዘ፡ *deficere animo* vid. sub ዐንበዘ፡

ነቢይ፡ subst., m., Pl. ነቢያት፡, passim ነብያት፡ [נָבִיא ܢܒܝܐ نَبِيٌّ] 1) *propheta*, Num. 12, 6; Deut. 13, 2. 18, 15; Jud. 6, 8; 1 Reg. 9, 9; Matth. 11, 9. 14, 5. 21, 26; Luc. 7, 39; Ps. 104, 14; Jes. 29, 10; Jer. 2, 30. 4, 9. 14, 13 (v. ነብያት፡). 23, 13 seq.; Thren. 2, 14 (v. ነብያት፡); 4 Reg. 10, 19; Hez. 13, 4 seq.; Sir. 36, 20; 4 Esr. 7, 34; Hebr. 11, 32; al.; ሐሳዊ፡ vel ሐሳዌ፡ ነቢይ፡ *pseudopropheta* Jer. 6, 13; ሐሳውያነ፡ ነቢያት፡ 2 Petr. 2, 1; 1 Joh. 4, 1; ውሉደ፡ vel ደቂቀ፡ ነቢያት፡ *prophetarum filii* i. e. *discipuli* Asc. Jes. 6, 3; 3 Reg. 20, 35; 4 Reg. 2, 3. 5, 7; ዐሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ነቢያት፡ οἱ δώδεκα προφῆται Sir. 49, 10; ፲ወ፪ደቂቀ፡ ነቢያት፡ *duodecim prophetae minores* Sx. Nah. 30; Haml. 13; ፲ወ፪ደ"፡ ነቢያት፡ ንኡሳን፡ Haml. 4. 2) Pl. ነቢያት፡ in antiquioribus, ናብያት፡ et ኖብያት፡ in recentioribus codicibus (quae nominis pronuntiatio novata videtur, ut a ነቢያት፡ *prophetae* melius distinguatur): *nuntii* i. e. *res nuntiatae* vel *res gestae, quae memoriae proditae sunt, historia:* ውስተ፡ መጽሐፈ፡ ነቢያት፡ (v. መ"፡ ኖብያቲሆሙ፡ ለነገሥት፡ ይሁዳ፡) 3 Reg. 14, 29, vel ውስተ፡ መጽሐፈ፡ ነቢያት፡ መዋዕሊሆሙ፡ ለነገሥት፡ ይሁዳ፡ 15, 7. 23. 31. 16, 5. 14. 20. 27; 4 Reg. 1, 18. 8, 23 (ው"፡ መ"፡ ነቢያቲሆሙ፡ ለነገሥት፡ ይሁዳ፡); 10, 34. 13, 8. 12. 14, 15. 18. 28. 15, 6. 11. 15. 21. 31. 36. 16, 19. 20, 20. 21, 17. 25. 23, 28; 1 Esr. 1, 35. 40. 2, 18. 6, 20; ውስተ፡ መጻሕፍት፡ (ነቢያት፡ vel) ኖብያት፡ ዘአበዊከ፡ 2 Esr. 4, 15. 19. 6, 1. 22, 23; አሐዱ፡ መካን፡ ኀበ፡ ዐዐዉ፡ ኖብያተ፡ (v. ነቢያት፡) τόπος εἰς ἐν ᾧ ὑπεμνηματίστο 1 Esr. 6, 22; Esth. ap. 1; Esth. 2, 23; መጻሕፍት፡ ተዝካር፡ ዘኖብያት፡ ዘመዋዕል፡ ትክት፡ 6, 1.

ነቢይት፡, nonnumquam ነቢት፡ (Luc. 2, 36 Platt; 4 Reg. 22, 14 var.) et ነቢየት፡ (Jud. 4, 4 F) et ነቢእት፡ (Luc. 2, 36 rom.), subst., fem., *prophetissa* Jud. 4, 4; 4 Reg. 22, 14; 2 Esr. 16, 14; 2 Par. 34, 22; Jes. 8, 3 var.; Luc. 2, 36; Apoc. 2, 20; ሴብላ፡ ነቢይት፡ ዚአሆሙ፡ ለዕልዋን፡ *Sibylla prophetissa infidelium*, Did. 25.

ኖብያት፡ vid. sub ነቢይ፡

ነቢያዊ፡ adj. rel., *propheticus*, fem. **ነቢያዊት፡** *prophetica, prophetissa:* **ብእሲት፡ነቢያዊት፡** (v. **ነቢይት፡**) Jes. 8, 3; Ex. 15, 20; **ሴቴንዋ፡ነቢያዊት፡** Sx. Hed. 2.

አንበየ፡ II, 2 (denom.) 1) *prophetam constituere* alqm: **ለሐጌ፡ነቢይ፡ዘአንበይኮ፤ትርሲት፡ቤት፡ዘአርአይኮ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7. 2) *prophetare:* **ሆሴዕ፡ተንበየ፡በእንተ፡ሃይማኖቶሙ፡ለደቂቀ፡እስራኤል፡ወአንበየ፡ወይቤ፡** Sx. Jac. 26.

ተንበየ፡ III, 2 1) *prophetam agere, se talem simulare,* Lud. e Syn. 2) *prophetam fieri, prophetare, vaticinari:* Luc. 1, 67; Matth. 7, 22; **ፈጺሞ፡ተንብየ፡** 1 Reg. 10, 13. 19, 20 seq.; **ተንበይ፡** Am. 7, 12; Joel 3, 1; Jer. 11, 21. 14, 13. 23, 25 seq.; 36, 26; Sir. 46, 20. 47, 1; 2 Esr. 5, 1; **ቃለ፡ትንቢት፡እንተ፡ተንበየት፡** ἡ ἄνωθεν ψῆφος Cyr. ad Th. f. 10; c. c. Acc. rei: **ይትኔበዩ፡ዐመፃ፡** Jer. 5, 31. 32, 16. 34, 8. 11; **ይትኔበዩ፡ሕሰወ፡** Sap. 14, 28; c. **በ፡** rei, ut: **ይትኔበዩ፡ለከሙ፡በሐሰት፡** Jer. 34, 12; **ተንበየ፡በትንቢት፡መለኮታዊት፡** Sx. Jac. 15; c. **ለ፡** prs. *alicui:* **ተንበይ፡ሎሙ፡ዘ፡ነገረ፡** Jer. 32, 16. 34, 8; Hez. 11, 4. 13, 17; c. **ላዕለ፡** prs. *contra:* Hez. 4, 7. 29, 2. — Inf. **ተንብዮ፡** vel **ተንብዮት፡** a) *charisma* vel *munus prophetiae:* **ተለዎ፡እምነ፡ሙሴ፡ተንብዮት፡** Sir. 46, 1. b) *prophetia, vaticinium* et *vaticinia:* **ነቢያት፡እለ፡ያወዕኡ፡ተንብዮ፡ልሳኖሙ፡** Jer. 23, 31; Sir. 24, 33; **ትሜህር፡ተንብዮት፡** 39, 1; 1 Tim. 1, 18; 2 Petr. 1, 20; Apoc. 22, 7.

ተንባዪ፡ n. ag. *prophetiae operam dans, prophetans:* **ብእሲ፡ተንባዪ፡** Jsp. p. 377.

ትንቢት፡ subst., m. et fem., Pl. **ትንቢታት፡**, etiam **ትንብያት፡** *prophetia, vaticinium, prophetae liber:* **ነበበ፡በትንቢት፡** Kuf. 8; **መንፈሰ፡ትንቢት፡** Kuf. 31; **ወይነግሩ፡በትንቢቶሙ፡** Sir. 44, 3; **ሶበ፡ሰምዑ፡ዘንተ፡ትንቢተ፡** 2 Par. 15, 8; Asc. Jes. 1, 6. 6, 5; Matth. 13, 14; **በእንተ፡እላ፡ራእያት፡ወትንቢታት፡** Asc. Jes. 11, 41; **እንዘ፡ቃንኡ፡ወትጼልዩ፡እምነ፡መዝሙራት፡ወትንቢታት፡ወእሪት፡** F. N. 19; Deus **ፈጸመ፡ትንብያተ፡** Lud. e Ssal. Req.

ነበጠ፡ inus., arab. نَبَطَ *scaturivit, emanavit*; hinc Lud. repetiit **አንበጣ፡**, „quia locustae e terra quasi emanant" vel prorepunt, assentiente Ges. in thes. p. 256.

አንበጣ፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. **አናብጥ፡** [amh. id.] *locusta, locustae* (sec. Lud.: locusta aethiopica maxima; vid. Lud. hist. Ae. I, 13 n. 16, et Harris II. Anh. p. 38); a) sing., Lev. 11, 22; Koh. 12, 5; Ex. 10, 19. b) coll.: Ex. 10, 4 seq.; Deut. 28, 38; Kuf. 48; Jud. 6, 5; 3 Reg. 8, 37 (βροῦχος); 2 Par. 6, 28; Jes. 33, 4. 40, 22; Jer. 26, 23. 28, 14; Joel 1, 4. 2, 25; Am. 7, 1; Nah. 3, 15; Prov. 24, 62; Ps. 77, 51. 104, 32; 2 Par. 7, 13; Sir. 43, 17; Judith 2, 20; Sap. 16, 9; Apoc. 9, 3. 7; Marc. 1, 6; Matth. 3, 4; Clem. f. 249. c) Pl. Num. 13, 33; Apoc. 9, 7 Platt. — Aliae locustae species sunt **ደጎብያ፡**, **አናሖዕ፡**.

ነበጽራው፡ vid. sub **ነበርጻው፡**

ነት፡ subst., m., *coccum, coccinum, textile coccineum,* nonnisi in Exodi libri quadam parte (ab alio interprete translata) occurrit: Ex. 25, 4 (vid. annot.). 26, 1, 31. 36. 27, 16. 28, 5. 8. 15. 29. 31, 4; in reliquis Pentateuchi partibus usurpatum est **ለይ፡** q. v. [Primitus in genere *textile* — coll. **ሸፈፕ** —, deinde *speciem quandam textilium* significasse videtur, Abyssinis ab alia gente, probabiliter ab Aegyptiis petitam. Unde nescio an conjicere liceat, etiam nomen illud obscurum **ለይ፡**, de quo supra c. 54 fusius disputavi, non a colore sed e certo texendi (**ለወየ፡**) genere petitum esse nec primitus quidquam aliud nisi *textilium speciem* quandam significasse.].

ነትነ፡ inus., ut videtur, proprie *tendere* [cfr. מָתַן נָתַן مَتَنَ (**መትን፡**) **ቶታን፡ ቴን፡**].

አስተንተነ፡ IV, 1 1) *intente* vel *assidue occupatum esse* re vel *versari in* ea (an: *se dedere* rei?), c. c. **በ፡** rei: **ባርክ፡ዲበ፡እለ፡ያስተንትኑ፡በዕጣን፡ወቍርባን፡** Lit. 164, 4 [Lud. hoc verbum a נָתַן repetiit et perperam *obtulit liberaliter* interpretatus est]; c. **ለ፡** et Infin.: **ለተልእኮ፡ምሥዋዕ፡ዘጽሁቀ፡ወዘአስተንተነ፡** Enc. Sen. 18; c. Acc. rei: semper vigilantes et precantes **እንዘ፡ያስተንትኑ፡ኵነቶሙ፡ዘኀለፈ፡ወዘኒ፡ይመጽእ፡** (fortwährend mit ihrem früheren und künftigen Zustand sich beschäftigend) Gad. Kar. 2) *assidue intentum* in alqd vel *occupatum* re *tenere* alqm, ut animum: **እለ፡ይገብሩ፡ትርፍተ፡በሥጋቲሆሙ፡በሕቲቱ፡ወኢያስተነትኑ፡ነፍሳቲሆሙ፡ውስተ፡ተጋድሎት፡ኀሊናት፡ኢይበጽሑ፡ኀበ፡ንጽሐ፡ልብ፡** Phlx. 186.

ናታኒም፡, **ናቴኒም፡**, **ናታናውያን፡**, **ናቲናዊያን፡**, **ናትና"፡** n. prgr. ναθινίμ i. e. נְתִינִים (Deo *data* vel *subdita*) *mancipia templi,* 2 Esr. 2, 70. 7, 7. 8, 20. 17, 72.

ነትዐ፡ I, 1 [נָטָה et *tetendit, expandit,* et *inclinavit, deflexit;* نَطَّ et *extendit* et *abiit, fugit;* نَاطَ *inclinavit* lanx librae] Subj. **ይንታዕ፡**, *nutare, inclinari in fugam* (weichen), *fugere:* **ከመ፡ይስተዩ፡ወይንትዑ፡ወይመምዑ፡እምገጸ፡ኵናት፡** (ἐξεμοῦνται) Jer. 32, 2; **ወይነትዕ፡ሰብእ፡ይእቲ፡ብሔሮ፡** καὶ ἄνθρ. — διώξεται Jes. 13, 14; **ነትዑ፡** ἔκλινεν ὁ πόλεμος 1 Reg. 4, 2; φεύγειν Lev. 26, 17. 36; Deut. 28, 7; Jos. 8, 6. 15. 10, 11; Jud. 20, 42; **ነትዑ፡ወጐዩ፡** 20, 45; 1 Reg. 14, 22. 23, 5; Jer. 26, 5; **ከመ፡ዘይነትዕ፡በውስተ፡ቀትል፡** Sir. 40, 6. — *Voc. Ae.:* **ጐየ፡ነፈጸ፡** (sic) **ተድኅለ፡ነትዐ፡ብ፡ሸሸ ።**

አንትዐ፡ II, 1 *in fugam conjicere, fugare,* Lev. 26, 8. 17; Deut. 1, 44. 9, 3; Jos. 7, 4; **አንትዐ፡አዕራረ፡** Chr. Ta. 27; **አንትዕዎሙ፡ወተለውዎሙ፡** Jsp. p. 275. 292. 355.

አንታዒ፡ n. ag. *in fugam conjiciens,* d'Abb. e suo Cod. CXLV.

ነትዕ፡ subst., Pl. **አንትዕት፡**, *tentorium, operimentum tentorii* [coll. نِطْع, نِطَاع]: **አንትዕት፡ዘማእስ፡** (διφθέραι δέρματα) Ex. 39, 21. — *Voc. Ae.:* **አንትዕት፡ዘ፡ነቶች፡** (v. **ነትአች፡**).

ኖትያዊ፡ *nauta* vid. sub literis **ነወተ**.

ነተገ፡ et **ነትገ፡** I, 1 [נָתַק *avellit;* نَتَكَ نَتَقَ نَتَخَ quibus *extrahendi* et *detrahendi* vis inest; نكل *detrimento affecit*] Subj. **ይንትግ፡** 1) **ነተገ፡** *detrahere, demere,* c. **እምነ፡**, Ex. 30, 15 in F; Deut. 4, 2; **እምውስቴቶሙ፡ኢይትከሀል፡ነቲግ፡** Koh. 3, 14. 2) **ነተገ፡** et **ነትገ፡** a) *decrescere, imminui, deficere, exhauriri, exarescere:* **ነተገ፡ማይ፡** (v. **ነትገ፡**) κεκόπακε τὸ ὕδωρ Gen. 8, 8. 7 var.; **ኢነተገ፡አንበዕየ፡** οὐχ

ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων Act. 20, 31; ለዘንትገ፡ትክቶሃ፡ M. F.; መዋዕል፡አኅዘ፡ይንትጉ፡እም፲ወ፱ኢየ፡" Kuf. p. 84; አልቦ፡ዘይዌስክ፡ዘእንበለ፡ዘይነትግ፡ *nihil accrescit quod non decrescat*, Chr. Ax. b) *deficere, desistere, desinere, cessare*, absol.: እንበለ፡ትንትጊ፡ Sx. Genb. 6 Enc.; ዘርእ፡ወማእረር፡ኢይንትግ፡ Kuf. p. 24; c. Acc. Inf. ኢይነትግ፡ (v. ያነትግ፡) ፈሪየ፡ Jer. 17, 8; c. እምነ፡ rei Hen. 23, 2; ኢነትጉ፡እምአርዐተ፡ቀኔ፡ Kuf. p. 137. c) *absumi* Gal. 5, 12 Platt.

አንተገ፡ II, 1 1) a) *imminuere, deminuere*, c. Acc. ejus, quod minuitur, ዘኢያነትግ፡ትእዛዘ፡እግዚ" Clem. f. 86. b) *demere, detrahere, omittere:* አልቦ፡ከመ፡ያንትጉ፡ οὐκ ἔστιν ἐλαττῶσαι (opp. προςθεῖναι) Sir. 18, 6; ይሜህሩ፡ከልአ፡ወያነትጉ፡ወይዌስኩ፡ Kid. f. 37; c. እምነ፡ ejus, quod minuitur: ኢታንትግ፡እምኔሁ፡ቃለ፡ Jer. 33, 2; Deut. 4, 2 var.; Ex. 30, 15; ዘወሰክነ፡ወዘአንተግነ፡ N. T. rom. f. 157, 2. 2) *intermittere, cessare, desinere*, Kuf. p. 24; ወታንትግ፡ዘቲ፡መቅሠፍት፡እምሕዝብየ፡ παύσεται 1 Par. 21, 22; c. c. Acc. rei vel Inf.: ኢታንትግ፡እከየ፡ላዕለ፡ሰብእ፡ (sic diabolus homini suadet) Clem. f. 226; አንተጉ፡እንከ፡ሐኒጸ፡ሀገር፡ Kuf. 10; Jer. 17, 8 var.; Luc. 7, 45; Eph. 1, 16; c. እንዘ፡, ut: እለ፡ኢያነትጉ፡እንዘ፡ይሴብሑ፡ Kid. f. 4; c. እምነ፡ rei Hen. 23, 2 var.

ተነትገ፡ III, 1 *deminui, decrescere*, de aqua Gen. 8, 1. 5. 7. 11; de febri, Lud. sine auct.

ንቱግ፡ part. 1) *demtus, exemtus:* Filius ኢንቱግ፡ወኢብዑድ፡እምህላዌ፡አቡሁ፡ M. M. f. 2; ከመ፡ኢይኩኑ፡ንቱጋነ፡እማኅበር፡ Enc. Masc. 11. 2) is de quo quid demtum est, *mancus, imperfectus:* ንቱጋነ፡ (v. ንትጋ፡) ይከውኑ፡ ἀτέλεστα Sap. 3, 16; Hen. 77, 2; እግዚ"፡ደለወከ፡ወረከበከ፡ሕጹጸ፡ወንቱገ፡ (sec. Dan. 5, 27) Jsp. p. 275; አኮ፡መፍትው፡ከመ፡ንኅድግ፡ቤተ፡እግዚ"፡ሕጹጸ፡ወንቱገ፡ p. 330; ኩኑ፡ምሉኣነ፡ወአኮ፡ንቱጋነ፤ኩኑ፡ፍጹማነ፡ወአኮ፡ሕጹጻነ፡ Genz. f. 154.

ንትግ፡ subst. i. q. ንትጋ፡, ut: Deus Adamum creavit, ከመ፡ይምላእ፡ስብሓቲሁ፡ውስተ፡ንትገ፡ዚአከ፡ (sc. Satanae, archangeli lapsi) Macc. f. 23.

ንትጋ፡ subst., Pl. ንትጋት፡ 1) *defectus, lacuna*, sensu physico et ethico, ὑστέρημα 2 Cor. 8, 13; Deus Sarae liberis carenti dedit ወልደ፡መላኤ፡ንትጋ፡ Teb. Tab. 20; ኵሉ፡ነገርነ፡ረትዐ፡ (alle unsere Angelegenheiten sind in Ordnung) ዘእንበለ፡ሕጸት፡ወዘእንበለ፡ንትጋ፡ Jsp. p. 330; ዘእንበለ፡ሕጸጽ፡ወንትጋ፡ Enc. Masc. 3; Ter 22; ethice Phlx. 135 et Pl. ንትጋት፡ Phlx. 152. 2) *intermissio, cessatio:* እንበለ፡ንትጋ፡ *indesinenter* Enc. Genb. 1; Lud. ex Enc. Ter 29; አፍቅርኒ፡እንበለ፡ንትጋ፡ III Sal. Mar. 13; *intermissum* i. e. *intervallum:* ሰላም፡ለበዓለ፡ጌና፡ለዘኢኮነ፡ንትጋ፤እምልደተ፡ክርስቶስ፡ caet., Enc. Tachs. 28.

ንትገት፡ n. act. i. q. ኑታጌ፡ Lud. e Syn.

ኑታጌ፡ subst. 1) *defectus:* Trinitatis personae ኢይትሌዐሉ፡በፍድፋዴ፡ወኢየሐጽጹ፡በኑታጌ፡ M. M. f. 52; ኢሀሎ፡ኑታጌ፡ስብሐት፡ላዕለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ (si cum Patre et Filio comparatur) f. 20; c. c. እምነ፡, ut: Apollinaris animam Christi negans ይሜህር፡ኑታጌ፡እምጠባይዕ፡ f. 113. 2) *intermissio:* ሰላም፡ለቈመቱ፡ዘአልቦ፡ኑታጌ፤እስከ፡ተመሰለ፡እግሩ፡ከመ፡እግረ፡ነጌ፡ Enc. Jac. 25. (Lud.: 26).

ትንታግ፡, etiam ተንታግ፡, (m.), Pl. ትንታጋት፡ *titio, torris*, δαλός, Zach. 3, 2; ትንታግ፡ (v. ተንታግ፡) እሳት፡ 12, 6; Am. 4, 11; ተንታጋት፡ (v. ትንታጋተ፡ዕፀው፡) Jes. 7, 4; አዐቢ፡ዕፀወ፡ትንታጋቲሃ፡ Hez. 24, 9; በብዝኁ፡ትንታጉ፡ለእሳት፡ይበዝኅ፡ፍሕሙ፡ Sir. 11, 32.

ነተፈ፡ I, 1 et 2 [نتف *traxit, attraxit*, نَتَفَ *traxit, evulsit*; (cfr. נֶתַח *frustum*, נִתַּח *in frusta dissecare*, cum נָתַק نَتَخَ *avulsit, evulsit*)] 1) divellere i. e. *discerpere, dilacerare:* calumniatores, እለ፡ይነትፉ፡በመጥባሕተ፡ልሳኖሙ፡ሥጋ፡ቢጾሙ፡ Reg. Pach.; Christus ዘማእሰረ፡ኀጢአት፡ይኔትፍ፡ተአሰረ፡በአጽርቅት፡ (sc. infans) M. M. f. 369. 2) *in frusta dissecare* (נִתַּח), Kuf. 14.

ተነትፈ፡ III, 1 et ተነተፈ፡ III, 2 *divelli, discerpi, dilacerari, dilaniari:* አብድ፡ኢይሜየጥ፡አሣእን፡እስከ፡ይትነተፍ፡እገሪሁ፡ Fal. f. 44; ይስሐብዎ፡በአሕባል፡እስከ፡ይትነተፍ፡ሥጋሁ፡ Sx. Ter 15; Sen. 4; እስከ፡ይትነተፍ፡መለያልዩሁ፡ Sx. Hed. 18; ወተነትፈ፡ሥጋሆሙ፡ Sx. Haml. 5; እስከ፡ይትኔተፍ፡ሥጋሆሙ፡ M. M. f. 186; በእኩይ፡እንዘ፡ይትነዘንዝ፡ወእንዘ፡ይትኔተፍ፡ወይትኔዘር፡ Kid. f. 41.

ንቱፍ፡ part. *discerptus, laceratus*, Lud. sine auct.

ንትፈት፡ n. act. *discerptio, laceratio:* ንትፈተ፡ሥጋሁ፡በኅጺን፡ Enc. Mag. 6 (in Actis hujus diei: ቀሠፍዎ፡መቅሠፍተ፡ዐቢየ፡ወሠጠቁ፡ሥጋሁ፡በመጥባሕት፡).

ንታፌ፡ subst. *distractio, vellicatio* animi, qui variis sollicitudinibus distentus quasi divellitur, περισπασμός Koh. 2, 23. 5, 13.

ንኅለ፡, rarius ነኅለ፡ (etiam per ሀ et ሐ) I, 1 [significatione respondet هار; etymo ad radices חָלַל ﺳﻞ خَلَّ حَلَّ, quibus significatus *perforandi* et *solvendi* inest, referendum videtur] Subj. ይንኅል፡, 1) *corruere, collabi, dirui*, de monte: ደብር፡ዘንኅለ፡ወወድቀ፡ ὄρος πίπτον διαπεσεῖται Job 14, 18; de aedificiis, muris, al.: ከመ፡ሀገር፡ዘንኅለ፡ጥቅማ፡ Prov. 25, 28; ንኅለ፡ላዕሌሁ፡አረፍተ፡ጸወንከ፡ Jes. 25, 12; ንኅለ፡ (v. ነኅለ፡) አረፋቲሃ፡ Jer. 27, 15. 40, 4; ንኅለ፡ጠፈር፡ላዕሌሁ፡ Phlx. 81; እምቅድመ፡ይንኅል፡ዝቅጽር፡ ሣልሳይ፡ Jsp. p. 360. 333. 2) *ruinis stratum, devastatum esse*, de urbe: አህጉሪሃ፡ይንኅል፡ Hez. 29, 12 (ἠρημωμένων); ንኅለ፡ሀገረ፡መቅደስከ፡ (aliâs መዝበረ፡) Jes. 64, 10.

አንኀለ፡ II, 1 1) *destruere, diruere, subvertere, demoliri*, muros, aedificia al.: Hez. 26, 4; Jer. 28, 58 var.; ያንኅልዋ፡ለጥቅመ፡ሞአብ፡ Jes. 15, 1. 9, 11; አብያተ፡ጸኣልያን፡ያንኅል፡እግዚ"፡ Prov. 15, 25; Job 20, 19; አጽዋነ፡ Thren. 2, 2; ፈቀደ፡ጢጦስ፡ይሖር፡ኀበ፡ቅጽር፡ከመ፡ያንኅሎ፡ Jsp. p. 358; Mich. 5, 10; መሠረታተ፡ 1, 6; Clem. f. 77; አህጉረ፡ Jer. 4, 7; Inf. verb.: አንኅሎ፡አብያተ፡ጣዖታት፡ Sx. Genb. 22 Enc.; trsl.: አንኀሎሙ፡በመፀቱ፡ለጽኑሳን፡ κατέστρεψεν Job 24, 22; አንኀለ፡ሥጋሁ፡በጾም፡ወበጸሎት፡ Sx. Mag. 19. 2) *dejicere:* እምህየ፡አንኅለከ፡ Jer. 29, 17.

ተንኅለ፡ III, 1 *destrui, dirui, subverti:* ariete ተንኅለ፡ምታር፡ዐቢይ፡ (sc. muri) Jsp. p. 358; ቅጽር፡ዘተንኅለ፡ p. 370; ወእምዝ፡ተንኅለት፡ወበድወት፡ (sc. ecclesia S. Petri) Sx. Jac. 1.— *Voc. Ae.:* ተነሥተ፡ተንኅለ፡ዘ፡ፈረሰ፡

ንኁል፡ part. *dirutus, destructus, collapsus:* አረፍት፡ንኁል፡ Ps. 61, 3; አረፋት፡ንኁላት፡ 2 Par. 32, 5; peccatorum

meorum montem ከመ፡ጥቅመ፡በቢል፡ረሰዩ፡ንኊለ፡ III Sal. Mar. 24.

ንኅል፡ subst. *destructio, ruina,* Lud. e Cant. Mar.

ንኅለት፡ n. act. et subst. *destructio, ruina:* ንኅለተ፡ቅጽር፡ Jsp. p. 298. 357. 359; ከመ፡ያርሕቡ፡ውእተ፡ንኅለት፡ p. 358.

ንኅረ፡ I, 1 [נָחַר نَخَرَ نَعَرَ نَخَّرَ خَرْخَرَ, vid. etiam ሕንቅርት፡] *sonum emittere per nares, rhonchissare, stertere:* ኖመ፡ወንኅረ፡ Jon. 1, 5.

ምንኅር፡ vel **መንኅር፡** (Lud. **መንኅር፡** emendare voluit) subst. 1) *antlia, haustrum* [cfr. نَاعُورٌ, ܢܥܘܪܐ] ከመ፡መንኅር፡ v. ምንኅር፡በእኩ፡ውስተ፡ገነት፡ (ὑδραγωγός) Sir. 24, 30. 2) *follis,* Th. Petr. ad Jon. 1, 5. — *Voc. Ae.* (ad Sir.): ምንኅር፡ዘ፡ፋፋታ፡ (v. ፈፍሐት፡) ምንጭይሂ፡ይ፡; *aliud:* ውሒዝ፡ምንኅር፡ፈለግ፡ተከዚ፡ዘ፡ፈሳሽ።

ንንዶሬት፡ n., ut videtur, peregrinum et corruptum, sive *pedicae, compedes* sive *pondera* a pedibus suspensa: አዘዘ፡ይደዩ፡ውስተ፡ከሣዶሙ፡ጋጋተ፡ወንንዶሬተ፡ውስተ፡እገሪሆሙ፡ወይሰድዎሙ፡ውስተ፡ቤተ፡ሞቅሕ፡ Sx. Tachs. 12.

ነነዌ፡ 1) n. pr. urbis *Ninive.* 2) In Computo ecclesiastico *Ninive* significat Dominicam proximam ante Septuagesimam ecclesiae Romanae (vid. Scaliger p. 699); Abush. 27; Lud. comm. hist. p. 386; al.

ንእሰ፡ I, 1 [amh. አነሰ፡; نَزُرَ *parvum effecit;* hebr. נַעַר *puer,* Ewald Lehrb. der hebr. Sprache, VI Ausg. 1855 p. 66; distinguenda ab hac radice videntur نعس ܢܥܣ נוש אנשׁ, quae potestatem *imbecillitatis* habent] (*parvum*) *minorem* vel *minimum esse* vel *fieri, minui:* ዘይንእስ፡ ὁ μικρότερος Matth. 11, 11 Platt; ዘይንእስ፡ብርሃን፡ ὁ φωστὴρ ὁ ἐλάσσων Gen. 1, 16; 1 Reg. 9, 21; ንእሰት፡መንፈስነ፡ Hen. 103, 9; c. c. እምነ፡, ut Marc. 4, 31; እምዙሉ፡አዕዋፍ፡ትንእስ፡ንህብ፡ Sir. 11, 3; ኵሉ፡እኪት፡ትንእስ፡እምእኪት፡ብእሲት፡ 25, 19; vel c. Acc.: ዘይንእሶ፡ *qui eo minor est* Matth. 11, 11 rom. a) natu, annis: እኅትክን፡እንተ፡ትንእስ፡ νεωτέρα Hez. 16, 46; Gen. 19, 31 seq.; Matth. 2, 16; Luc. 15, 12; ውእቱ፡ይንእስ፡እምነ፡እኁሁ፡ Gen. 48, 14; እለ፡ይንእሳኪ፡ Hez. 16, 61; Gen. 19, 38. 25, 23. b) numero: Hen. 90, 4; ወኢፈጸመ፡በሚመቱ፡ዓመተ፡አላ፡ሐይወ፡ዘይንእስ፡እምኔሃ፡ Sx. Mij. 3. c) dignitate (inferior) Hebr. 7, 7; Lud. Comm. hist. p. 502 n. 38.

አንአሰ፡ II, 1 1) *parvum* vel *minorem reddere,* a) (si quid donare vis, da cito,) ወለእመኒ፡አንአስከ፡ዐቢይ፡ውእቱ፡ *etiamsi id* (sc. donum) *parvum fecisti* (i. e. paulum dedisti), *magnum* (multum) *erit,* Fal. f. 57. b) verbis *minuere, extenuare, detrectare:* ኢያዕረፈ፡ያንእስ፡ኀቤሁ፡ነገረ፡አስጥሮብሎስ፡ *non desiit res Aristobuli apud eum detrectare,* Jsp. p. 307; አኮ፡ከመ፡ዘንክሕድ፡ወዘናንእስ፡ *non tamquam* (id) *negaturi vel detrectaturi* Kid. f. 36. 2) *inferiorem* vel *minorem aestimare* vel *dicere:* እመበ፡ዘያንእስ፡አካለ፡ወልድ፡ (sc. Filii nati) እምነ፡ወልድ፡ክቡር፡ (sc. Filii glorificati) በእንተ፡ተሠግዎቱ፡ውጉዝ፡ውእቱ፡ Fid. Jac. Bar.; Lud. comm. hist. p. 505. n. 51.

ተነአሰ፡ (an ተንእሰ፡?) III, 1 *minorem, minimum aestimari:* እምውስተ፡እለ፡ይትነአሱ፡ 4 Reg. 18, 24.

አስተንአሰ፡ IV, 1 etiam **አስተናአሰ፡** IV, 3 1) *parvum, exiguum, parum aestimare* alqd, Num. 16, 9. 13; Jos. 22, 17; ታስተንእሲኑ፡ (v. ታስተና"፡) ዘዘሞኪ፡ Hez. 16, 20. 2) *minorem* vel *inferiorem habere* alqm aliquo: በኑ፡እምኔነ፡ዘያስተንእሶ፡ለወልድ፡እምኂሩተ፡አቡ፡ τῆς τοῦ πατρὸς ἡμερότητος κατόπιν ἰέναι τὸν υἱόν, Cyr. c. Pall. f. 95. 3) *humilem reddere,* እንዘ፡ታስተንእስ፡ርእሰከ፡ *te submittens,* Chr. Ta. 30; እስመ፡ታስተንእስ፡ቃለ፡ *quia humilem sermonem profers,* Lud. e Mss. Colb. 4) *exiguam dignitatem attribuere* alicui, *humiliter sentire* de alqo: እሉሰኬ፡አስተናአሱ፡ (v. አስተነአሱ፡) ላዕለ፡ክርስቶስ፡ μικρὰ καὶ οὐκ ἀξιόληπτα φαῖεν ἂν εἶναι Χριστῷ Cyr. c. Pall. f. 85.

ንኡስ፡ part. *parvus, minor:* ደብር፡ንኡስ፡ Ps. 41, 8; ቀርን፡ንኡስ፡ Dan. 7, 8 seq.; ንእስት፡ሐመር፡ Act. 27, 17 rom.; ኅዋኅው፡ንኡሳን፡ Hen. 36, 2; ላህም፡ንኡስ፡ Gen. 18, 7; ቈናጽል፡ንኡሳን፡ Cant. 2, 15; ሕፃን፡ንኡስ፡ Jes. 11, 8. 6 var.; Asc. Jes. 11, 8; 3 Reg. 11, 17; ፲ወ፪ንኡሳን፡ነቢያት፡ Can. Ap. 55 (76). a) aetate, annis: (*puer, adolescens*) νέος Ex. 33, 11; Num. 14, 23; Gen. 19, 4; νεώτερος Gen. 44, 20; 2 Par. 22, 1; Tob. 1, 4; Jer. 1, 6; ንኡስ፡አነ፡በመዋዕልየ፡አንትሙሰ፡ልሂቃን፡ Job 32, 7; Sir. 51, 13; ንኡሳት፡ *adolescentulae, juvenculae* Tit. 2, 4; 1 Tim. 5, 2. 14; ለንኡሳት፡መበለታት፡ኢይደልዎን፡ሢመት፡ Did. 14. In specie ንኡስ፡ክርስቲያን፡ vel ንኡሰ፡ክ"፡ sunt *catechumeni, audientes, novitioli:* Gal. 6, 6; Const. Ap. 52 al. (vid. etiam Lud. comm. hist. p. 307 n. 24. 25); Chr. Ta. 13; Did. 4. 33; በእንተ፡ንኡሰ፡ክርስቲያን፡እለ፡ይፈቅዱ፡ይጠመቁ፡ Did. 39; ከመ፡ናለብዎሙ፡ለሐዲሳን፡እለ፡ነሥኡ፡ጥምቀተ፡ወናጽንዕ፡አልባቢሆሙ፡ለንኡሰ፡ክርስቲያን፡ Did. 25; quamquam in aliis locis haud satis liquet, annon *neophyti, novitii* (vid. ሐዲስ፡) interpretandi sint, ut Lit. 174, 4; Kid. f. 18. 24; F. M. 4, 2. b) numero: ንኡስ፡መርዔት፡ Luc. 12, 32 Platt. c) ordine, auctoritate, potentia: Matth. 10, 42. 18, 6; ንኡሳን፡ Job 3, 19; ለንኡስኒ፡ወለዐቢይኒ፡ Sir. 29, 23; Jes. 9, 14; Jer. 6, 13. 38, 34. 49, 1. d) vi, momento: ነገር፡ንኡስ፡ 1 Reg. 20, 2. 22, 15; ኀጢአት፡ንእስት፡ F. M. 2, 11.

ነኣስ፡ adj. fem. (a ንኢስ፡ deperdito) *parva, minor:* ንህብ፡እንዘ፡በአካል፡ነኣስ፡ Deg.; ነኣስ፡መርዔት፡ Luc. 12, 32 rom.; in specie: *minor aetate,* i. e. *puella, adolescentula* ወለት፡ነኣስ፡ 4 Reg. 5, 2; 4 Esr. 3, 64; ነኣስ፡ድንግል፡ Org.; Enc. Tachs. 29.

ንእስ፡ subst. 1) *infantia, pueritia, adolescentia, juventus:* νηπιότης Hez. 16, 43; እምንእሱ፡ Sir. 30, 12; Hos. 2, 5; እምንእሶሙ፡ ἐκ παιδίου Jes. 46, 3; νεότης: ኀጢአተ፡ንእስየ፡ Job 13, 26; ብእሲተ፡ንእስከ፡ Prov. 5, 18; እምንእስየ፡ Gen. 48, 15; Matth. 19, 20; Ps. 70, 18; Job 31, 18; Sir. 6, 18. 25, 3. 42, 9; Jes. 47, 12. 54, 6; Jer. 2, 2. 3, 24. 25. 22, 21; በንእሶሙ፡ Job 24, 5. 36, 14; παρθενία Jer. 3, 4; ዘበኀይለ፡ንእስ፡ተወልደ፡ 4 Esr. 3, 66. 2) i. q. ናእስ፡ *parvitas,* Cyr. c. Pall. f. 87 var.

ናእስ፡ (ነእስ፡ Lit. 160, 3) subst. 1) *parvitas, pusillitas:* ut: doni Chr. Ta. 30; gubernaculi Jac. 3, 4; ne episcopus aliam sedem appetat በእንተ፡ራሕበ፡ብሔር፡ (provinciae vel dioeceseos) ወናእሰ፡ዚአሃ፡ F. N. 5; ናእሰ፡ (v. ንእሰ፡) ነፍሱ፡ μικροψυχία *pusillanimitas,* Cyr. c. Pall. f. 87; ነእሰ፡ልብ፡ Lit. 160, 3; ናእሰ፡ልብ፡ Ssal. Req. 2) *aetas natu minoris* Gen. 43, 33 var.

ንእሳት፡ subst. *ordo* vel *conditio natu minoris* Gen. 43, 33.

ንእስና፡ subst. *infantia, pueritia*, infantis triennis Enc. Ter 15.

መንእስ፡ part., Pl. **መንእሳን፡**, *minor, inferior*: **አነ፡ ጴጥሮስ፡ መንእስ፡ በሥጋ፡ ወዐቢዝ፡ በመንፈስ፡** Clem. f. 150; **ደቂቅክሙ፡ መንእሳን፡** *natu minores* (opp. **መላህቅት፡**) Kebr. Nag. n. 72.

ንስቲት፡ (ut videtur pro **ንእስቲት፡**, terminatione *it* e **ንእስት፡** formatum) 1) parvitas i. e. *adolescentia* Lev. 22, 13. 2) *paulum, paululum, aliquantulum*, Christus **አሥረቀ፡ ንስቲተ፡ መለኮቶ፡** *divinitatem suam paulum effulgere fecit* Lit. Orth. a) de spatio: **ንስቲተ፡ ኀሊፍየ፡ እምኔሆሙ፡** Cant. 3, 4; Act. 27, 28. b) de tempore: **ነበረት፡ ንስቲተ፡** Judith 13, 9 (*paulisper*); Hen. 52, 5; **እምድኅረ፡ ንስቲት፡** Genz. f. 84. c) **ንስቲተ፡ ክመ፡ ተረፎሙ፡ ወይዌግሩኒ፡** *non multum abest, quin* Ex. 17, 4; **ኀደግዎ፡ እንዘ፡ ንስቲተ፡ ኢይመውት፡** Sx. Nah. 5. α) **ንስቲተ፡** *paene*, παρὰ μικρόν Hez. 16, 47. β) **በበንስቲት፡** *paulatim, sensim*: Act. 18, 23 Platt; 26, 28 rom.; **ኢወሀብኩ፡ በአሐዱ፡ ጊዜ፡ አላ፡ በበ፡ ንስቲት፡** Org. 3) Adjectivi instar nominibus substantivis apponitur a) *paulum, exiguum*: **ንስቲት፡ ጥበብ፡** Koh. 10, 1 (cfr. Hen. 63, 1. 6). b) *aliquot, pauci*: **አምጽእ፡ ንስቲተ፡ በለሰ፡** Rel. Bar. c) *parvus, parvulus, pusillus, exiguus*, de rebus: **ሀገር፡ ንስቲት፡** Koh. 9, 14; Gen. 19, 20; **ን"፡ መክፈልት፡** μικρὰ μερίς Prov. 15, 16; Hez. 17, 6; 1 Reg. 2, 19; Jac. 3, 5; **ንስቲት፡ መሶብ፡** Enc. Genb. 6; de animalibus: **በግዕት፡ ንስቲት፡** 2 Reg. 12, 3; de hominibus (sc. de pueris et feminis): **ሕፃን፡ ንስቲት፡** Jes. 11, 6 (v. **ንኡስ፡**); Cant. 8, 8; Kuf. 30. d) de tempore: *brevis*, **ክመ፡ የሀበሙ፡ ዕረፍተ፡ ንስቲተ፡** Hen. 63, 1. 6.

ናእት፡ vid. sub **ኔአ፡**

ንእከ፡ (**ነአከ፡**) I, 1 [i. q. **ንሀከ፡**] *gemere*: **ይንእኩ፡ ዲቤክሙ፡** Hen. 96, 2.

I. **ናእክ፡** subst. *gemitus*, Hen. 102, 5; **ኅደገኒ፡ ውስተ፡ ናእክ፡** ἔταξάς με ἐν ὀδύναις Job 30, 22; (libera me a fletu) **ወእምብዙኅ፡ ናእክ፡** Ssal. Req.

II. **ናእክ፡** subst. [אֲנָךְ ܐܢܟܐ, آنُكٌ, vid. Ges. thes. p. 125 et in ejusdem Appendice p. 71] 1) *plumbum* sive *nigrum* sive *album, stannum*, μόλιβδος et κασσίτερος, Sir. 47, 18; **ዐረር፡ ወናእክ፡** Num. 31, 22; Hez. 22, 18 seq.; 27, 12; Hen. 52, 8. 65, 8. 67, 4; **እብነ፡ ናእክ፡** λίθος κασσιτέρινος Zach. 4, 10; **ወአሴስል፡ ኵሎ፡ ናእከኪ፡** (כָּל־בְּדִילָיִךְ) Jes. 1, 25 vrs. nov. 2) in specie: *perpendiculum plumbeum* (βολίς): **ወገሩ፡ ናእከ፡ ዐረር፡ ኀበ፡ በሕር፡** Act. 27, 28 rom.

III. **ናእክ፡** subst., secundum Lud. *macula* vel *pollutio*: **ንጽሕ፡ ዘእንበለ፡ ናእክ፡ ወደነስ፡** Ssal. Req. — *Voc. Ae.*: **ናእክ፡ ብ፡ ቀልቀል፡**

ንእደ፡ I, 1 [fortasse primitus *extollere*, coll. نَهَدَ نَتَأَ ܢܒܐ, quibus vis *turgendi* et *eminendi* inest] Subj. **ይንእድ፡** (etiam **ይንአድ፡** 2 Reg. 10, 3 annot.) *laudare, collaudare*, (*praedicare, celebrare*), ἐπαινεῖν, δοξάζειν, c. c. Acc. pers. vel rei: Ps. 144, 4; 2 Reg. 10, 3; **ይንእድዎኑ፡ ለኵድብ፡** Jes. 10, 15; **ይንእድዎ፡ ሎቱ፡ ምግባሮ፡** Sir. 13, 23. 21, 15; **እንበለ፡ ትጠይቆ፡ ለሰብእ፡ ኢትንአዶ፡** 27, 7; Tit. 2, 10 (κοσμεῖν); Luc. 16, 8; 2 Cor. 9, 2; **ርቱዕሰ፡ ንንአዶሙ፡ ለእልክቱ፡** Chr. Ta. 2; **ትንእድ፡ ርእሰከ፡** Joh. 8, 13; Hebr. 5, 5; **ይንእዱ፡ ርእሶሙ፡ ከመ፡ ዘጠቢባን፡ እሙንቱ፡** Herm. p. 97; etiam Sir. 39, 34 si quidem pro (**ለኵሉ፡ ዕለቱ፡**) **ይነድእ፡** legitur **ይንአዶ፡**; c. **በ፡** rei: Sir. 9, 17; **ለነዳይ፡ ይንእድዎ፡ በጥበቢሁ፡** 10, 30. 27, 23; **ይንእድዎ፡ ቦቱ፡** 30, 2; 1 Cor. 11, 22; 1 Tim. 5, 10; Deg.; vel c. **እንበይነ፡** Sir. 10, 30 seq.; **እስመ፡** Luc. 16, 8. a) abs. de homine moroso et tetrico: **እንዘ፡ ኢይንእድ፡** συγκεκυφὼς μελανίᾳ Sir. 19, 26. b) *testimonium bonum reddere* de aliquo: **ይንእድዎ፡** ἐμαρτυρεῖτο Act. 16, 2. 22, 12; 1 Tim. 3, 7.

አንአደ፡ II, 1 *laudandum curare* alqm: **አኮ፡ በአንአዶ፡** (v. **በንእዶ፡**) **አቡከ፡ ዘፈነወ፡ ዳዊት፡ ኀቤከ፡** 1 Par. 19, 3.

ተንእደ፡ III, 1 *laudari* (,*praedicari, celebrari*): **ሰላም፡ ለሥዕርተ፡ ርእስኪ፡ ዘተንእደ፡ ጽፍሮሁ፤ ለአቡኪ፡ በከናፍሪሁ፡** III Sal. Mar. 2; **ዘተንእዱ፡ በበአስማቲሆሙ፡** Sx. Hed. 22; **ኢይኩን፡ አሐዱሂ፡ ቀሲስ፡ ዘኢተንእደ፡ በስምዐ፡ ፫ዕደው፡** F. N. 6.

ንኡድ፡ part. *laudatus, vir bonae et integrae famae*, Lud. auct. Greg.

ንእደት፡ n. act. *laus*: **ኅሢሦ፡ ክብረ፡ ወንእደተ፡ በእንተ፡ ንጽሑ፡** Can. Sard. 11.

ንኩል፡ part. *titubans* (*vertigine correptus*, vid. **አንከለለ፡**): **ስኩር፡ ወንኩል፡** Lud. e Mss. Colb.

ነከላል፡ vid. sub **ከለለ፡**

ነከረ፡ rad. inus., cui potestas *peregrini* et *ignoti* infuit, coll. derivatis radicum נכר, ܢܟܪ, نكر.

አንከረ፡ II, 1 1) *peregrinum, novum, insolitum, mirum putare* vel *invenire* alqd vel alqm: **ኢታንክርዋ፡ ለመከራ፡** μὴ ξενίζεσθε τῇ πυρώσει 1 Petr. 4, 12; **አልቦ፡ ዘአንከርክዎ፡ ወኢምንተኒ፡** ich habe nichts befremdliches an ihm gefunden 1 Reg. 29, 3. 2) *mirari, admirari*; abs.: Gen. 43, 33; Ex. 28, 36; Ps. 47, 5; Job 21, 5; Sir. 43, 24; Sap. 11, 15; Tob. 6, 18. 11, 15; Jes. 14, 16. 52, 5. 14; Jer. 4, 9; Dan. 3, 24; 4 Esr. 2, 2; Matth. 8, 10. 27; **ወዝኒ፡ አኮ፡ ለአንክሮ፡** 2 Cor. 11, 14; c. c. Acc.: 2 Reg. 16, 11; **አንከርዎ፡ ዐበይት፡** Job 18, 20; **ወያነክርዎ፡ ብዙኃን፡** Sir. 11, 13; Jes. 41, 23; Apoc. 13, 3; **አንከርኩ፡ ዘንተ፡ ራእየ፡** Dan. 8, 27; **አንከሩ፡ ሥና፡** Judith 10, 19. 11, 20; **አንክሩ፡ መንክረ፡** Hab. 1, 5; **ያነክሩ፡ ዕበዮ፡** Chr. ho. 22; c. **እምነ፡**, ut: **ኢታንክር፡ እምዝንቱ፡** Chr. Ta. 17; Herm. p. 76; Sx. Haml. 10; **አንከሩ፡ እምድኅነቱ፡** Sx. Haml. 24; Enc. Mij. 20; Jsp. p. 326; **አንከሩከ፡ በሓውርት፡ እምነ፡ ፍካሬ፡ ቃልከ፡** Sir. 47, 17; vel c. **በእንተ፡** Hen. 26, 6; **አንከሩ፡ በእንተ፡ ኵሉ፡** Job 42, 11; **ያነክሩ፡ በእንቲአሁ፡ ብዙኃን፡** Jes. 52, 14 (ἐκστήσονται); vel c. **በ፡**, ut: **አንከረ፡ በሕይወቱ፡** Sx. Mag. 14; **ኢታንክር፡ በምግባር፡** Koh. 5, 7; vel seq. **እሮ፡**, ut: Gal. 1, 6; **አንከሩ፡ እሮ፡ ገብአት፡** Judith 13, 13; vel seq. **እመ፡** 1 Joh. 3, 13; vel seq. **ከመ፡**, ut: **አንከሩ፡ ከመ፡ ረድአ፡** 2 Par. 26, 15; vel **እስመ፡** Joh. 3, 7; Luc. 11 38. In specie nota phrasin: **አንከረ፡ ገጾ፡** ἐθαύμασε πρόσωπον αὐτοῦ (i. e. eum *nimis suspexit* ejusque partibus studuit) Job 22, 8;

አንክሮ፡ገጽ፡ Prov. 18, 5. 3) *respicere, rationem habere, curare:* ወዓዲ፡ኢያንከረክ፡ Sir. 13, 5; ኢያንከሩኒ፡ οὐ προςεποιήσαντό με Job 19, 14. 4) *sensu percipere, sentire* sc. si quid novi vel insoliti alicui accidit; ኢያንክር፡ οὐ μὴ αἰσθηνθῇ Job 40, 18; ይእዜ፡ትሬእዩኒ፡ ወይእዜ፡ ታንክሩኒ፡ αἰσθηθήσεσθε Jes. 33, 11; ወአንከረት፡ርእሳ፡ከመ፡ሐይወት፡እምደዌሃ፡ ἔγνω Marc. 5, 29. — *Rad. Abb.*: አንከረ፡ዘ፡አደነቀ።

ተነከረ፡ III, 1 1) *alienum se praebere* vel *esse, alienari,* Ps. 57, 3. 2) *admirationi esse, mirandum* vel *admirabilem esse* vel *se praebere,* Ex. 15, 21; Ps. 138, 5; ተነከርከ፡በአዕይንተ፡ኀያላን፡ Sap. 8, 11; ይትነከር፡እምኀበ፡መላእክት፡ *cum admiratione suspicitur ab angelis,* Org. 3; ይትነከር፡ዝንቱ፡እምነ፡ዝኩ፡ *hoc magis mirandum est quam illud,* Chr. Ta. 11. 3) *improbari, reprobari:* ዘያስተፌግዕ፡ነፍሶ፡ይትነከር፡ καταγνωσθήσεται Sir. 19, 5.

ተናከረ፡ III, 3 *alienum fieri* vel *esse, alium ab alio* vel *alicui,* c. c. Acc. Ps. 37, 12; ተናከሩ፡ለሕይወተ፡ክርስቶስ፡ *alienus fuit a vita Christi,* Enc. Sen. 7. a) *aversum esse* alicui, *aversari, repudiare:* ተናከርዎ፡ለዝ፡ቤት፡ Jer. 19, 4; ተናከር፡እትናከሮሙ፡ ἀντιτάξομαι αὐτοῖς Hos. 1, 6; ኢይኩኑኒ፡ለተናክሮ፡ Jer. 17, 17; ተናክሮቶሙ፡ለእለ፡ይገብሩ፡ኀጢአተ፡ Job 31, 3. b) *deficere* ab aliquo, *deserere:* አኀውየ፡ተናከሩኒ፡ ἀπ' ἐμοῦ ἀπέστησαν Job 19, 13; ኀደግዎ፡ለእግዚ"፡ወተናከርዎ፡ Hos. 5, 7; Kuf. p. 3; Hez. 14, 7. c) *abnegare, renuntiare:* ከመ፡ንትናከሩ፡ለኀጢአት፡ Tit. 2, 12; ተናከሩ፡ለዛቲ፡ዓለም፡ Enc. Ter 11.

አስተናከረ፡ IV, 3 *mirum* sive *admirandum* sive *alienum censere* alqd: philosophi ያስተናክሩ፡ሥነ፡ባህሎሙ፡ τεθαυμάκασι τὸ καλλιεπές Cyr. c. Pall. f. 65; Photinos ዘአስተናከሩ፡ለመለኮት፡ወልድ፡ M. M. f. 56.

ንኩር፡ part. *mirus, mirabilis, admirabilis:* ወንኩር፡ሥነ፡ላሕያ፡ Jsp. p. 272. 346; ብርሃን፡ንኩር፡ p. 275; ንክርት፡ክብር፡ Cyr. c. Pall. f. 78; Sx. Haml. 11; ንኩረ፡አርአያ፡ *mirabilis figurâ,* Lud. e Mss. Colb.

ነኪር፡ adj., fem. ነካር፡ et ነኪርት፡, Pl. m. ነኪራን፡, fem. ነኪራት፡, c. ነክርት፡ (2 Par. 18, 29) 1) *peregrinus, extraneus, alienigena, alienus:* ብእሲ፡ነኪር፡ Deut. 17, 15; ምድር፡ነኪር፡ Ex. 2, 22; ሕዝብ፡ነኪር፡ Sir. 33, 3; ነኪራን፡አሕዛብ፡ Hez. 28, 7; ሕዝብ፡ነኪራን፡ Jes. 18, 2; አንስት፡ነኪራት፡ 2 Esr. 10, 10; Jsp. p. 281; ከልእ፡ነኪር፡ትምህርት፡ Hebr. 13, 9. Usurpatur a) substantive: ነኪር፡ Deut. 15, 3. 23, 21; 3 Reg. 8, 41; 2 Par. 6, 32; Ps. 68, 11; Prov. 27, 2; Job 19, 13; Sir. 11, 34. 21, 25; Jes. 43, 12; Kuf. 16; ዐሩ፡ወነኪሩ፡ Col. 1, 21; ነኪርት፡ ἀλλοτρία Prov. 5, 10. 7, 5. 23, 33; F. N. 45; ነኪራን፡ Job 17, 3; Jer. 6, 12; Thren. 5, 2; 3 Joh. 6; *alienae religioni addicti* Lit. 174, 4. b) substantive et collective: Gen. 31, 15, et neutraliter (*peregrinum*), quare statui constructo subjungi solet, ut: በብሔረ፡ነኪር፡ *in terra peregrini* i. e. *peregrina,* Bar. 3, 10; ውሉደ፡ነኪር፡ Ps. 17, 49; Kuf. 15; አማልክተ፡ነኪር፡ Jer. 1, 16; Kuf. 1; Gen. 35, 2; Jos. 24, 23; አሕዛበ፡ነኪር፡ Sir. 39, 4; ሀገረ፡ነኪር፡ Jud. 19, 12; ንዋየ፡ነኪር፡ Sir. 29, 22; ወይነ፡ነኪር፡ Jer. 2, 21; አንስተ፡ነኪር፡ 2 Esr. 10, 10. 23, 27; እለ፡ይለብሱ፡አልባሰ፡ነኪር፡ Zeph. 1, 8. 2) *alienus a* i. e. *qui non pertinet ad,* ነኪር፡ግብር፡ ξένον τι 1 Petr. 4, 12 Platt; c. c. እምነ፡, ut: Eph. 2, 12. 4, 18; ነኪራነ፡ኩኑ፡እምይእቲ፡ፍኖት፡ 1 Petr. 4, 4; Prov. 3, 16; ነኪር፡እመንግሥተ፡እግዚ"፡ Lud. e Vit. Sam. 3) *alius, mutatus, diversus:* አልብሰኒ፡አልባሰ፡ነኪርተ፡ (v. ነክርተ፡) 2 Par. 18, 29; ርእይዋ፡ከመ፡ነኪር፡ተወለጠ፡ገጻ፡ Judith 10, 7; seq. እምነ፡, ut: ከመ፡ዘነኪር፡ራእዩ፡እምሰብእ፡ Jes. 52, 14; ነኪር፡ውእቱ፡እምኵሉ፡ (διαφέρον) Dan. 7, 19. 4) *inauditus, mirus, mirabilis, admirandus:* Jes. 28, 21 (ἀλλότριος); ነኪር፡ግብሩ፡ለእግዚ"፡ Sir. 11, 4. 39, 20. 43, 2; ነኪር፡ለልብ፡ዝናሙ፡ 43, 18. 25; ነኪር፡ይእቲ፡ለአዕይንቲነ፡ Ps. 117, 22; Marc. 12, 11; Matth. 21, 42 rom.; ውእቱ፡ነኪር፡ለእመ፡ድኅነ፡ Sir. 16, 11; ነኪር፡ከመ፡ተዐቢ፡ 43, 8; subst.: በሕይወቱ፡ገብረ፡ነኪረ፡ τέρατα Sir. 48, 14.

ነኪራዊ፡ adj. rel., *alienus, extraneus,* Asc. Jes. 11, 19; clerici non habeant ብእሲተ፡ነኪራዊተ፡ Can. Nic. 4.

ነክሩ፡ subst., *miratio,* nec non: *res mira, miraculum:* ቅቡእ፡በቅብአተ፡ነክሩ፡ ἐξαιρέτῳ τινὶ χρίσει, Cyr. c. Pall. f. 73; በነክሩ፡ተወልደ፡ παραδόξως τεχθείς f. 67. 68; በቃለ፡ማሕሌት፡ዘነክሩ፡ Enc. Ter 14; ሚጠተ፡ብርሃናት፡ነክሩ፡ Enc. Haml. 21.

መንክር፡ part. et subst., f. መንክርት፡, Pl. መንክራት፡ 1) *mirus, mirabilis, admirabilis,* Ex. 15, 11; Ps. 92, 6; Kuf. 36; ገበርከ፡መንክረ፡ግብረ፡ Jes. 25, 1; Asc. Jes. 8, 26. 9, 6; በእንተ፡መንክር፡ዳኅናሁ፡ Sap. 5, 2. 19, 5; መንክርት፡ Cyr. ad Th. f. 1; መንክርት፡ልደት፡ M. M. f. 369; Ssal. Req.; አኮ፡መንክር፡እመ፡ *haud mirandum est, si* Prov. 6, 30; አመንክር፡አእምሮ፡ልቡናሁ፡ለጳውሎስ፡ *o miram Pauli intelligentiam* Chr. ho. 10. 2) *res mirabilis, miraculum:* ናሁ፡እግዚ"፡ይገብር፡መንክረ፡ Jes. 62, 11; Ps. 97, 1; Matth. 21, 42; Joh. 9, 30; 4 Esr. 9, 7; θαυμάσια መንክር፡ Ps. 25, 7; 39, 7. 104, 2; ተአምር፡ወመንክር፡ Kuf. 48; Jes. 8, 18; Dan. 6, 27; Asc. Jes. 3, 20; Matth. 24, 24; Joh. 4, 48; Act. 2, 22. 43. 4, 30. 5, 12 al.; መንክራት፡ Job 5, 9; Asc. Jes. 4, 10; ክቡራት፡ወመንክራት፡ Job 34, 24. 42, 3; ገብረ፡ተአምራተ፡ወመንክራተ፡ዐበይተ፡ Sx. Teq. 1; ጎርጎርዮስ፡ገባሬ፡መንክራት፡ *Gregorius thaumaturgus* Sx. Hed. 21. — Formam nominis መንክር፡ *miraculum* Lud. affert ex Org.; formam መነክር፡ θαυμαστός equidem inveni Jes. 3, 3 in Cod. Laur.

መንክራዊ፡ adj. rel. *miraculosus, mirificus:* ጎርጎርዮስ፡መንክራዊ፡ (*thaumaturgus*) Phlx. 234; ቅድስተ፡ቅዱሳን፡ (templi) ኮነት፡መንክራዊተ፡ Chr. ho. 32; ዕንቍ፡መንክራዊ፡ Lud. e Libr. Myst.

ነከሰ፡ sine dubio i. q. ነሰከ፡, نَشَكَ et amh. ነከሰ፡ *mordere.*

መንከስ፡ subst. *maxilla, mandibula:* ዐጽመ፡መንከስ፡ σιαγών Jud. 15, 14—17; ተዐቀቡ፡እምልሳናቲክሙ፡እስመ፡ተቃትሎቱ፡ለብእሲ፡ማእከለ፡መንከሱ፡ውእቱ፡ Fal. f. 31. — *Voc. Ae.*: መንከስ፡ዘ፡መንጋጋ።

ነከበ፡ ut videtur i. q. ነቀፈ፡, Kuf. p. 121 var. (vid. sub ንቅፈት፡).

ነከበ፡ rad. inus., e. q. نَكَبَ *deflexit.*

መንከቢያት፡ vel መንኩብያት፡ subst. Pl., *alae* seu *axillae* corporis humani [coll. مَنْكِب *locus, ubi brachium cum scapula conjunctum est*]: አሰረቶ፡መንከቢያቲሁ፡ ἐσπαργάνωσεν

αὐτόν Luc. 2, 7. 12; ዘኢኮነ፡ሥጋ፡ (ἀσώματος) በእደ፡ሰብእ፡ይጠበለል፤ዘይበትክ፡ማእሰሮ፡ለኀጢአት፡ተአስረ፡መንከብያቲሁ፡ σπαργάνοις ἐμπλέκεται Cyr. ad Reg. f. 28; መገዘሬዕቱ፡ (sc. Antichristi) የማናይ፡ቀጢን፤እገሪሁ፡ጸፋሕት፤ (sic) መንከብያቲሁ፡ጽንጽዋት፡ Kid. f. 5; ut videtur etiam *plica inguinalis:* መንከብያት፡ዘእግሩ፡ጽንጽዋት፡ Kid. f. 31 (si quidem lectio sana est). — *Voc. Ae.:* መንከብያቲሁ፡ዘ፡አውራፃቱ፡

ኔከታ፡ vid. sub ነቆታ፡

ነክነከ፡ quadrl. I [i. q. ናሕንሐ፡] *quatere, ex-, suc-, concutere:* ረከቡ፡ርእሰ፡ምዉት፡ወነክነከ፡አበ፡ሲኖዳ፡በበትሩ፡እንዘ፡ይብል፡ተንሥእ፡አምዉት፡ Sx. Tachs. 11; ነሥቱ፡አናቅጺሃ፡ወነክነኩ፡አዕማዲሃ፡ M. M. f. 185; አጋንንት፡እኩያን፡እለ፡ይሰርሩ፡በነፋሳት፡ወይነክንኩ፡ነፍሳተ፡እምሥጋ፡ግብተ፡ Genz. f. 33.

ተነክነከ፡ III, 1 *quati, concuti:* ዐምደ፡ሃይማኖት፡ዘኢይትነክነክ፡እምኀይለ፡ነፋሳት፡ M. M. f. 96. 221; Org. 1.

ንክኑክ፡ part. *concussus*, Lud. sine auct.

ንክናኬ፡ subst. *concussio, quassatio:* አዕማድ፡እለ፡ኢይጸኑ፡በንክናኬ፡ M. M. f. 312.

ነከዕ፡ subst., secundum Ludolfi Gregorium *locusta minor;* hucusque nonnisi in Pl. አናኵዕ፡ vel አናኳዕ፡ repertum; ei respondent 1) ἐρυσίβη *rubigo:* ይእዜ፡ይበልዖ፡አናኵዕ፡ለርስቶሙ፡ Hos. 5, 7; Deut. 28, 42; 3 Reg. 8, 37; Joel 1, 4; Ps. 77, 51; Hen. 76, 9—11; quamquam incertum est, annon interpretes Ae. τὴν ἐρυσίβην *locustae speciem* interpretati sint. 2) *locustae species*, vel locustae (seu *grylli gregarii*) forma sc. *bruchus* vel *attelabus*, κάμπη Am. 4, 9; Joel 2, 25; ἀκρὶς καὶ βροῦχος አናኵዕ፡ወአንበጣ፡ 2 Par. 6, 28; Jes. 33, 4 var.; Macc. f. 10 (vid. sub ቃህም፡); Hen. 76, 9—11. — [Arabice أَنْكَعُ *rubicundus*]. — *Voc. Ae.:* አናኵዕ፡ዘ፡አንበጣ፡ገልገል፡; *aliud:* ዘ፡ፌንጣ፡; *aliud:* ዘ፡ፈረፌንጣ።

ነከየ፡ I, 1 [نَكَعَ نَكَى, נָכָה, نَكَأ] *laedere, nocere*, c. c. Acc.: ወአልቦ፡ዘይነክዩ፡ οὐ μὴ κακοποιήσουσι Jes. 11, 9. 65, 25; ዐናብስት፡ኢነከይዎሙ፡ Abush. 50; አልቦ፡ዘይነክየኒ፡ለእመ፡ወሀብክዎ፡መንፈቀ፡ οὐ βλάπτομαι Tob. 12, 2; Marc. 16, 18; Luc. 4, 35. 10, 19.

አንከየ፡ II, 1 1) *damno afficere, detrimentum inferre*, c. Acc. prs. 1 Cor. 8, 8. 2) *detrahere, deminuere, demere*, c. እምነ፡, ut: እመ፡አንከይከ፡እምሲሳየ፡ነፍስከ፡ወአፍአምኮ፡ለነዳይ፡ Jes. 58, 10; Deut. 13, 1.

ተነክየ፡ III, 1 (etiam ተነከየ፡ Dan. 6, 23 var.) *laedi, violari, detrimentum capere, damnum* vel *jacturam facere:* ወኢተነክየ፡ወኢምንተኒ፡ Dan. 6, 23; 1 Cor. 15, 52; Herm. p. 62; አልቦ፡ዘትትነከይ፡አንተ፡በእበደ፡ዚአሁ፡ Sir. 22, 13; አልቦ፡ዘይትነከይ፡ Job 5, 24; ወኢይትነከይ፡መለኮቱ፡ (sc. hac doctrinâ) Cyr. c. Pall. f. 86; ፈርሀ፡ከመ፡ኢትፀራዕ፡አው፡ከመ፡ኢትትነከይ፡ተጸምዶ፡ክርስቲያናዊት፡ Phlx. 15.

ንኩይ፡ part. *laesus, damno affectus*, Phlx. 115. 129.

ንከይ፡ subst. *noxa, damnum, detrimentum, jactura*, opp. በቍዔት፡ Phlx. 172.

ንከየት፡ et **ንኬት፡** n. act. *laesio, noxa, damnum, detrimentum:* ዘእንበለ፡ንከየት፡እመንገሌሁ፡ (ohne Beschädigung von seiner Seite i. e. ohne daß es von ihm beschädigt wurde) F. N. 35; ዘወደየ፡እሳተ፡ውስተ፡ሀገር፡አው፡በሐቅል፡እንዘ፡የኀሥሥ፡ንከየተ፡ሰብአ፡ዚአሃ፡ 50, 6; ዘእንበለ፡ንኬት፡ M. M. f. 288; ዘያመጽእ፡ንከየተ፡ካልኡ፡ F. N. 37.

ነካዪ፡ n. ag. *nocens, noxius, damnosus:* ረኃብ፡ወጽምእ፡ነካይያን፡ F. N. 43, 4; ደዌ፡ሥጋ፡ፍጥረታዊት፡ነካዪት፡ Gad. Kar.

ንከፋት፡ vid. sub ንቅፈት፡

ነዋ፡ *ecce* vid. supra col. 630 sub ና፡

ኖለወ፡ quadrl. inus., cui comparandum est נִהֵל Pi. *ducere*, spec. aquatum, pastum; נַהֲלֹל *pascuum.*

ኖላዊ፡ subst. m., Pl. plerumque ኖሎት፡ (pro ኖለውት፡), rarius ኖላውያን፡ (Hen. 89, 59. 63—65. 90, 1) et ነዋልው፡ (Gad. T. H.); *pastor:* ኖላዌ፡አባግዕ፡ Gen. 4, 2. 13, 7. 8; ሰብአ፡ኖሎት፡ 43, 32; ኖሎተ፡እንስሳ፡ 46, 32; Num. 32, 4; Kuf. 41; 4 Reg. 10, 12; Koh. 12, 11; Job 1, 16. 24, 2; Sir. 18, 13; Jer. 28, 23; ንዋየ፡ኖሎት፡ዘኖላዊ፡አብድ፡ σκεύη ποιμενικὰ ποιμένος ἀπείρου Zach. 11, 15; Matth. 9, 36. 25, 32. 26, 31; Marc. 5, 14; Luc. 2, 8; Joh. 10, 11 seq.; trsl. de pastoribus vel rectoribus populi politicis vel spiritualibus: Jer. 2, 8. 3, 3. 6, 3. 18. 22, 22; Jes. 63, 11; Hez. 34, 2 seq.; Ps. 79, 1; Hen. 89, 61 seq.; 1 Petr. 2, 25. 5, 4; Eph. 4, 11; Hebr. 13, 20; Clem. f. 91 seq.

ኖላዊት፡ subst. fem., *pastrix:* ኖላዊተ፡አጣሊ፡ Lud. e Vit. Sam.

ተኖለወ፡ quadrl. III, 1 *pastoris munere fungi, ducere et custodire gregem*, c. c. Acc.; plerumque trsl., ut: ተኖለዎሙ፡ Lit. Jac. Sar.; ምሕረትከ፡ይትኖለወኒ፡በኵሉ፡መዋዕለ፡ሕይወትየ፡ Kedr f. 2; Fal. in proleg.; ተኖለወኒ፡ (Cod. Tubing.: ተኖልወኒ፡) በፍጽም፡ወዕቀበኒ፡በከዋላ፡ Enc. Ter 25; በተኖልዎ፡ወአስተሐምሞ፡ (κηδόμενος ἡμῶν) Chr. Ta. 33; c. እምነ፡ (i. e. *custodire a*), ut: አንሰ፡ኮንኩ፡አዐቅበከ፡ወእትኖለወከ፡እምዘ፡የኀሥሥ፡ሥራዌከ፡ Jsp. p. 338.

ተኖላዊ፡ n. ag. *pastor, custos*, et trsl. *rector, patronus:* ምጽዋት፡ተኖላዊት፡ይእቲ፡ለገባሪሃ፡ ἡ ἐλεημοσύνη προςστάτις ἐστὶ τῶν ἐργαζομένων αὐτήν Chr. Ta. 32; ተኖላዊሆሙ፡ለጸላእተ፡ክርስቶስ፡ Abt. Ap. 49 (48).

ኖመ፡ I, 1 [נוּם نَوْم نَامَ] Subj. ይኑም፡, 1) *dormire, dormitare* (κοιμᾶσθαι, καθεύδειν, ὑπνεῖν): Ps. 40, 9. 120, 4; Koh. 4, 11. 5, 11; ኖምኩ፡ Job 7, 4; ኢይነውሙ፡ Jes. 5, 27. 43, 17. 65, 4; Prov. 4, 16; 1 Reg. 26, 12; ኖመ፡ያዕቆብ፡ንዋመ፡ Kuf. 27; ያፈቅሩ፡ነዊመ፡ φιλοῦντες νυστάξαι Jes. 56, 10; Matth. 8, 24. 9, 24. 13, 25; Act. 20, 9; ኢንኑም፡አላ፡ንንቃህ፡ 1 Thess. 5, 6. 2) *obdormire* i. e. *vita defungi* vel *defunctum esse:* Gen. 47, 30; ከመ፡ይኑሙ፡ንዋመ፡ዘለዓለም፡ Jer. 28, 39; Kuf. 10. 23. 36; Deut. 31, 16; Job 14, 12. 21, 13. 26; እለ፡ይነውሙ፡ውስተ፡መሬተ፡ምድር፡ Dan. 12, 2; 2 Par. 9, 31; 1 Cor. 15, 6; እለ፡ኖሙ፡ክርስቲያን፡ጻድቃን፡ Did. 34; Lit. 164, 4. — *Voc. Ae.:* ደቀሰ፡ኖመ፡ብ፡ተኘ።

ነወመ፡ I, 2 *graviter dormire:* እንዘ፡ይኔውም፡ሳአል፡ውስተ፡ለንጹኔ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

አነመ፡ et **አኖመ፡** II, 1 1) *dormire facere, somnum afferre, sopire, soporare:* ምንት፡ያነውመከ፡ Jon. 1, 6; Luc. 22, 46; አነመቶ፡ (v. አኖመቶ፡) Jud. 16, 14. 19; Kuf. 31. 2) *obdormire facere*, de moribundis: አነምሙ፡ (v. አኖሞሙ፡) ለኵሎሙ፡ነገሥት፡ Jes. 14, 18; Nah. 3, 18; አኑመኒ፡ (Impert.) በሰላም፡ Deg.

ተነወመ፡ III, 2 *somnis se dedere, dormiendo operam dare* (de somniatoribus): (ነቢያት፡) እለ፡ይትኔወሙ፡ሐላሚያን፡ νυστάζοντες νυσταγμὸν αὐτῶν Jer. 23, 31; ይትኔወሙ፡ (v. ይነውሙ፡) ውስተ፡በአታት፡ሐላምያን፡ Jes. 65, 4.

ንዉም፡ vel **ንውም፡** part. *dormiens, sopitus* (somno), Cant. 5, 2; 1 Thess. 5, 10; Phlx. 98; እስመ፡ሰብአ፡አይሁድ፡ኮኑ፡ንዉማነ፡በእንተ፡ድካሞሙ፡ወረኃቦሙ፡ Jsp. p. 371.

ንዋም፡ subst., plerumque m., *somnus*, Koh. 5, 11. 8, 16; አንቅሆ፡እምዐቢይ፡ንዋም፡ለዘ፡ይነውም፡ (ὕπνου βαθέως) Sir. 22, 7; ጥዑይ፡ንዋም፡ ὕπνος ὑγιείας 34, 20; ያሰርር፡ንዋመ፡ 34, 1; ያኀልቅ፡ንዋመ፡ 34, 2; ጥዕመኒ፡ንዋምየ፡ Jer. 38, 26; ኢጥዒኩ፡ንዋመ፡ Rel. Bar.; Prov. 6, 4. 24, 48; Ps. 131, 4; Matth. 1, 24; Luc. 9, 32 rom.; Act. 20, 9; de somno mortis Job 14, 12; Hen. 91, 10. 92, 3; ንዋመ፡ሞት፡ Joh. 11, 13; M. M. f. 92; ይቤ፡ጠቢብ፡ሞት፡ንዋም፡ነዊኅ፡ወንዋም፡ሞት፡ኀዳጥ፡ Genz. f. 83; de somno peccati Rom. 13, 11; ሕማመ፡ንዋም፡ *morbus somnolentiae* sive *lethargus*, Lud. e Ssal. Req.

ነዋሚ፡ n. ag. 1) *somnolentus, dormitator:* ኵሉ፡ነዋሚ፡ ὑπνώδης Prov. 23, 21. 2) *dormiens* (i. q. ንዉም፡): ሰመዮሙ፡ለምውታን፡ነዋምያን፡እስመ፡ውእቶሙ፡ይትነሥኡ፡ከመ፡ንዉማን፡ሶበ፡ነቅሁ፡ Genz. f. 83; ነዋምያን፡ Chr. Ta. 14.

ምንዋም፡ subst. *dormitorium*, Lud. auct. Greg.

ነወረ፡ rad., cui Lud. נָבַל et נְבָלָה, nec non نوّه (*reprehendit*) comparavit, sed quaeritur, annon ad نَارَ referendum sit, sc. نَار *ignis*, نَارَ *cauterio notavit* (نُورَةٌ *cauterium*); II id.; III *conviciatus est*, amharice: ነወረ፡ *to be shameful, infamous* (Isenb. p. 105). Improbabilis est sententia Gesenii in thes. p. 408. — Stirpis I, 1 *macula aspersum esse* exemplum legitur Phlx. 31, sc.: የኀፍሩ፡ወየኀስሩ፡ወይነውሩ፡, sed emendator quidam, ut qui hanc formam reprobaret, rasurâ mutavit: ወይነወሩ፡ quod sine dubio ወይትነወሩ፡ legendum voluit.

አንወረ፡ II, 1 1) *notam inurere, macula aspergere, labem imponere, maculare, notare*, c. c. Acc.: መተረ፡እዝኖ፡ (sc. sacerdotis) እስከ፡አንወሮ፡ Jsp. p. 322; አንወርከ፡ክብረከ፡ ἔδωκας μῶμον ἐν τῇ δόξῃ σου Sir. 47, 20; 2 Cor. 6, 3 et 8, 20 Platt; ኢያነውሮ፡ለብእሲ፡ወኢያሐጽጾ፡ከመ፡ይትአዘዝ፡ለዘ፡ይኄይል፡እምኔሁ፡ (obedientia labem non imponit homini) Jsp. p. 360. 2) *vitium irrogare* alicui, *vitio vertere, vituperare, exprobrare, conviciari*, c. c. Acc. pers.: እለ፡አንወርዎ፡ወመነንዎ፡ οἱ μωμησάμενοι αὐτόν Sap. 10, 14; ካህን፡ኢይሣለቅ፡ሰብአ፡ወኢያንውር፡መነኒ፡ዘቦ፡ላዕሌሁ፡ነውረ፡ሥጋ፡እንዘ፡ይብል፡አንተ፡ዕዉር፡አው፡ጽሙም፡ F. M. 32, 6, vel c. ለ፡ prs.: ለምንት፡ያነውር፡አረጋዊ፡ለብሑታን፡እለ፡ያነውኑ፡ሥዕርት፡ Phlx. 40; abs.: ኢትሕሚ፡ወኢታንውር፡ μὴ κατηγόρει, μὴ συκοφάντει Chr. Ta. 13.

ተነውረ፡ III, 1 *macula aspergi, vituperari* alqm, *vitio verti* alicui: milites ይትነወሩ፡እምከመ፡ነትዑ፡ Phlx. 4.

ንዉር፡ vel **ንውር፡** part. *maculatus, vituperabilis, vitiosus:* ማእደ፡እግዚ"፡ንዉር፡ውእቱ፡ ἠλισγημένος Mal. 1, 7. 12.

ነውር፡ subst., plerumque m., Pl. ነውራት፡, *macula, nota, (naevus), labes, vitium:* a) sensu physico: σπῖλοι lapidum Herm. p. 80; ligni, ut: ዕፀው፡ዘአልቦ፡ነውረ፡ Kuf. 21; corporis Lev. 21, 20. 21. 22, 20; Deut. 15, 21; ወራዙት፡እለ፡አልቦሙ፡ነውረ፡ Dan. 1, 4; Cant. 4, 7; ነውረ፡ሥጋ፡ F. M. 32, 6; ነውራት፡ Fal. f. 30; F. N. 33, 3; አብዕልተ፡ነውራት፡ *vitio corporis laborantes* F. M. 20, 5; ዘቦ፡ነውረ፡ διεφθαρμένος Mal. 1, 14; πάθος Prov. 25, 20. b) sensu ethico: ይገብር፡ለከ፡ነውረ፡በዘአልብከ፡ ἐπιθήσει μῶμον Sir. 11, 31; ርሕቀ፡እምኵሉ፡ነውራት፡ *abstinuit omnibus rebus vituperandis* F. M. 6, 3; የኀብእ፡ነውረ፡ Prov. 25, 2; ነውር፡ቦቱ፡ዘከመ፡ሰራቂ፡ወጕያዪ፡ወዘይሠይን፡ላዕለ፡መንጸፉ፡ F. N. 33, 3; ዘአልበ፡ነውረ፡ *immaculatus* Hez. 28, 15; Ps. 65, 14; Tit. 2, 8; Hebr. 9, 14.

ኖራ፡ subst. ut videtur amh., i. q. نُورَةٌ *calx*, Lud. sine auct.

መናረት፡ et **መራናት፡** *candelabrum* vid. sub መ"፡, c. 188.

ኖቀት፡ *camela* vid. supra c. 646.

ኖብያት፡ *nuntii, historia* vid. sub ነቢይ፡

ኖትያዊ፡ n. prgr. sc. ναύτης [sicut نُوتِيّ], Pl. ኖትያት፡ (vel ኖቲያት፡) et ነዋትያት፡ (Did. ed. Platt p. 93) 1) *nauta, homo nauticus:* ኖትያዊ፡ κυβερνήτης Chr. Ta. 16 et 24; Org. 3; ወፈርሁ፡ኖትያት፡ Jon. 1, 5; 3 Reg. 9, 27; Apoc. 18, 17; Act. 27, 27. 28, 11; Chr. Ta. 34; Clem. f. 129. 192. 2) *nauticus, navalis:* መልሕቅ፡ኖትያዊ፡, Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.:* ኖትያት፡ዘ፡ኀዳፍያት፡።

ኖኀ፡ I, 1 [potestas radicis prima fuisse videtur *protendi, extendi*, sive sich strecken, unde נוּחַ sich hinstrecken quiescendi causa i. e. *quiescere*, نَائِحَةٌ *terra longinqua*; vicina: نَحَا *tetendit* alqm versus, نَحْو et نَاحِيَةٌ *tractus*, nec non نَاهَ *eminuit, elata fuit res*] Subj. ይኑኅ፡ 1) *extendi, protendi:* ኖኃ፡አዕጹቂየ፡ ἐξέτεινα κλάδους μου Sir. 24, 16. 2) *longum* vel *longiorem esse* vel *fieri, diuturnum esse, in longum se producere* vel *protrahi, prolixum fieri*; de tempore: ይነውኅ፡መዋዕለ፡ሕይወቱ፡ Koh. 8, 13; Deut. 4, 40. 5, 30; እመኒ፡ኖኀ፡መንበርቶሙ፡ውስተ፡ምድር፡ Sap. 3, 17; ኖኀ፡ደዌሃ፡ Jsp. p. 272; ሶበ፡ኖኀ፡ዐብአ፡ p. 349; ሶበ፡ኖኀ፡ነገር፡ማእከሌሆሙ፡ (*colloquium eorum*) p. 291; si omnia enumeraremus, ኖሁ፡ይነውኅ፡ነገር፡ F. M. 27, 7; በእፎ፡ዕለት፡እምዕለት፡ትነውኅ፡ Sir. 36, 7; Hen. 72, 9. 3) *procerum, altum* vel *altiorem esse* vel *fieri, eminere:* ኖኃኩ፡ከመ፡በቀልት፡ Sir. 24, 14; ወኖኀ፡ቆማ፡ Hez. 19, 11. 31, 14; ኖኀ፡ሠርዑ፡ 31, 5 Hen. 26, 3; c. እምነ፡ compar.: 1 Reg. 10, 23; ፩ይነውኅ፡እምካልኡ፡ Dan. 8, 3; ኖኀ፡እምሥዕርተየ፡ጌጋይየ፡ Ps. 37, 4; Genz. f. 6; Ps. 71, 16; c. Acc. et rei comparatae et mensurae: ዘይነውኖ፡ከዕበቶ፡ Sir. 50, 2. 4) *residere, requiescere* (sicut נוּחַ): ይንበር፡ይኅድር፡ወይኑኅ፡ Lit. Joh.; M. M. f. 308; ኢያረምም፡ወኢይነውሕ፡ 4 Esr. 2, 46 var.

አንኀ፡ (pro **አኑኀ፡**), rarius **አኖኀ፡**) II, 1; Impf. **ያነውኅ፡**, Subj. **ያኑኅ፡** et **ያንኅ፡**, 1) *tendere, ex-, protendere:* (si frater tuus in undas delapsus est,) **አንኅ፡ እዴከ፡ ወአውፅኦ፡ ሎቱ፡** et **አንኅ፡ ኀቤሁ፡ ምርጉዘከ፡** Phlx. 113; **አንኅ፡ አዕጹቂሁ፡** Hez. 17, 6. 2) *longum facere, prolongare,* **አንኂ፡ አሕባለኪ፡** Jes. 54, 2; **ላዕለ፡ መኑ፡ አናኅክሙ፡ ልሳነክሙ፡** Jes. 57, 4 (vrs. alt.). a) de tempore: *producere, prorogare:* **ኢታኑኅ፡ መዐተከ፡** Ps. 84, 5; **ያነውኅ፡ ለከ፡ ዕድሜከ፡** Sir. 29, 5; seq. **መዋዕል፡** sive *vitam alcjs longius producere:* **አዕጹቂሃ፡ ያነውኅ፡ መዋዕለ፡ ሕይወት፡** Sir. 1, 20. 30, 22; **አንኅ፡ መዋዕሊሆሙ፡** Lit. Greg., sive *vitam suam producere* i. e. *longaevum esse, diu vivere* Deut. 17, 20; Jos. 24, 29; Sir. 3, 6. b) de sermone: *producere eum, longum* vel *prolixum esse in* eo, **እለ፡ ያነውኑ፡ ጸሎተ፡** Luc. 20, 47; **አንኅ፡ ነገረ፡** Act. 20, 7 Platt; **ኢይትከሀለኒ፡ አንኖ፡ ነገር፡** Chr. ho. 9. c) de animo, α) longum facere animum i. e. *patientem esse, iram differre:* **ትዕግሥት፡ ወአንኖ፡ መንፈስ፡** Chr. Ta. 30; **አነውኅ፡ መንፈስየ፡ ላዕሌሆሙ፡** Sx. Pag. 3; **ይትዐገሥ፡ ወያንኅ፡ መንፈሶ፡ ላዕሌሃ፡** F. M. 12, 2; **መንፈሰ፡ አኒኖ፡ ወትዕግሥተ፡ ገድሉ፡ አዝሊፎ፡** Enc. Jac. 12. β) *longius* vel *altius spiritum ducere:* **ነፍስየ፡ አናኅኩ፡** εἵλκυσα πνεῦμα Ps. 118, 131. d) de capillis: *promittere,* Num. 6, 5; 1 Cor. 11, 15; **ኢታንኅ፡ ሥዕርተ፡ ርእስከ፡ አላ፡ ቅርጽ፡** Did. 1; Kid. f. 23; **አንኖቱ፡ ለሥዕርት፡** F. N. 51; Phlx. 40. e) *longe amovere, longinquum facere:* **ያነውኅ፡** (v. **ያነውኖ፡**) **እግዚ"፡ ለሰብእ፡** μακρυνεῖ Jes. 6, 12. f) ad significanda adverbia *longe* et *diu:* **ከናፍረ፡ ዐመፃ፡ አንኅ፡ አርሕቆ፡ እምኔከ፡** μακρὰν ἄπωσαι Prov. 4, 24; **አንኅ፡ ነቢረ፡** *diu mansit,* Enc. Nah. 4. 3) *procerum* vel *altum facere, exaltare, in altum tollere:* **አነውኖ፡ ለዕፅ፡ ኅጺር፡** Hez. 17, 24. 21, 26; **አኖኅዎ፡ ጥቀ፡** (**ሐኒጾሙ፡ ለማኅፊድ፡**) Jsp. p. 375; Num. 32, 36; **አንኅ፡ ቤቶ፡** Ob. 3; Prov. 17, 16; Job 19, 6; **ከመ፡ ያንኅ፡** (v. **ያኑኅ፡**) **ቀርኖሙ፡ ለሕዝቡ፡** Sir. 47, 5. 11; **ሞገድ፡ እንተ፡ ይዘብጣ፡ ነፋስ፡ ወያነውኃ፡** Jac. 1, 6; **ያነውኅ፡ መዋዕሊነ፡ እምከርሠ፡ እምነ፡** Sir. 50, 22.

ተነውኀ፡ III, 2 *se in altius tollere* vel *efferre:* **ገሥጾ፡ ለዐርክከ፡ እንበለ፡ ይትነዋኅ፡ መዐት፡** πρὶν ἢ ἀπειλῆσαι Sir. 19, 17; (annum jejunet,) **ከመ፡ ፍጹመ፡ ይኩን፡ ኀሊናሁ፡ እንዘ፡ ለኵሉ፡ ነፍስ፡ ኢይትኔዋኅ፡** Kid. f. 15.

ኑኅ፡ subst., plerumque m., 1) *longitudo,* μῆκος a) spatii: Gen. 6, 15. 13, 17; Ex. 25, 10. 23. 27, 9; Deut. 3, 11; Kuf. 13; Zach. 2, 2. 5, 2; **ኑኅ፡ ምድር፡** Job 11, 9 (var.); Judith 7, 3; Hez. 40, 18. 20. 41, 2 seq.; 45, 1; 2 Par. 3, 3; Apoc. 21, 16; Eph. 3, 18; **ኢይትዐወቅ፡ ኑኃ፡ ወግድማ፡ ወኢቆማ፡** Clem. f. 50. b) temporis: **ወይከውን፡ ኑኃ፡ ለይእቲ፡ ዕለት፡ ከመ፡ ፻፺ዓመት፡** 4 Esr. 6, 16; **አልቦ፡ ኑኅ፡ ሕይወቶሙ፡** Kuf. 29; **ኑኅ፡ መዋዕል፡** μῆκος βίου i. e. *longaevitas* Prov. 3, 2. 16, 17; Hen. 10, 9; **መጠነ፡ ኑኅ፡ አዝማን፡ እስከ፡ ንሥተቱ፡ መቅደስ፡** *per totum temporum spatium* Jsp. p. 294; **በኑኅ፡** vel **ኑኅ፡** i. e. *per* vel *per totum* (sc. spatium), ut: **በኑኅ፡ ዕለት፡** Ps. 55, 2; **በኑኅ፡ ሌሊት፡** Jsp. p. 382, al.; **ኑኅ፡ ፫ዕለት፡** *per triduum* Enc. Teq. 5; Enc. Tachs. 10; cfr. Hen. 71, 17. c) orationis: **ኅዲገ፡ ኑኅ፡ ነገር፡** *orationis longitudine praetermissa* Cyr. ad Th. f. 8. d) patientiae: **ሚመጠን፡ ኑኅ፡ ትዕግሥቱ፡ ለእግዚ"፡** M. M. f. 38. 2) *proceritas, altitudo,* ut: corporis humani Kuf. 29; Am. 2, 9; 1 Reg. 9, 2; statuae Dan. 3, 1; columnae 2 Par. 3, 15; arboris Dan. 4, 17; **ስማዕ፡ ጸሎቶሙ፡ ውስተ፡ ኑኅ፡ ሰማይ፡** Genz. f. 21; 4 Esr. 4, 10; **ወትትሐነጽ፡ ሀገር፡ በኑኃ፡** Jer. 37, 18; **በኑኅከ፡** Hez. 31, 2; **በኑኅ፡ መዋዕልየ፡** ἐν τῷ ὕψει τῶν ἡμερῶν μου Jes. 38, 10. 3) Kuf. p. 15 sensus nominis **ኑኅ፡** dubius est.

ነዋኅ፡ et **ነዊኅ፡** adj., fem. **ነዋኅ፡**, Pl. m. **ነዊኃን፡** et **ነዋኃን፡** (Hen. 1, 6), fem. **ነዋኃት፡**, c. **ነዋኅት፡** 1) *longus:* **ሐብል፡ ነዋኅ፡** Jes. 5, 18; **አሕባል፡ ነዊኃን፡** Hen. 61, 1. a) de tempore: **ነዋኅ፡ ሕይወት፡** Dan. 7, 12; **ለነዋኅ፡ መዋዕል፡** Ps. 20, 4. 92, 7; Jes. 34, 10; Thren. 5, 20; Bar. 3, 14; **ለኍንዳይ፡ መዋዕል፡ ወለነዋኅ፡ ዓመታት፡** Hez. 12, 27; **ንዋም፡ ነዊኅ፡** Genz. f. 83. b) de animo i. e. *patiens:* **ነዊኅ፡ መንፈስ፡** Chr. Ta. 32. c) de oratione: Marc. 12, 40; Luc. 20, 47. d) adv. **ነዋኅ፡** *diu,* ut: **ዘርእ፡ ዘነዋኅ፡ የሐዩ፡** Jes. 53, 10; **ዘእንበለ፡ ይነስሑ፡ ነዋኅ፡** Clem. f. 236; **ጸለየ፡ ነዋኅ፡** Sx. Masc. 1; Kuf. p. 82. 2) *longinquus:* **እስከ፡ ነዋኅ፡ ብሔር፡** Mich. 4, 3; **እስመ፡ ነዋኅ፡ ኀበ፡ አምሰጠከ፡** Sir. 27, 20; **እስከ፡ ነዋኅ፡** εἰς μακράν 24, 32. Hinc **ነዋኅ፡** vel **ነዊኅ፡** adv. *longe, procul:* Job 18, 17. 18; **ነዋኅ፡ ጐዩ፡** Jes. 22, 3; **ነዋኅ፡ ይርሕቁ፡ እምኔየ፡** 29, 13; Matth. 15, 8; Jer. 2, 5; Gen. 44, 4; Marc. 7, 6 (**ነዊኅ፡** et **ነዋኅ፡**); **ርሑቃን፡ ነዋኅ፡** Joel 4, 8; **ይበጽሕ፡ ነዊኅ፡** Hen. 32, 4. 3) *procerus, altus, elatus, excelsus:* **አሕዛብ፡ ነዋኃት፡** v. **ነዊኃን፡** Jes. 18, 2; **ሕዝብ፡ ዐቢይ፡ ወነዋኅት፡** Deut. 9, 2; **ከነ፡ ነዊኅ፡ በቆሙ፡** (staturâ) Sx. Genb. 13; **ይሬኢ፡ ኵሎ፡ ነዋኀ፡** πᾶν ὑψηλὸν ὁρᾷ Job 41, 25; **ኵሉ፡ ነዋኅ፡ ወልዑል፡** Jes. 2, 12; Hez. 21, 26; Ps. 137, 7; **መንበሩ፡ ነዋኅ፡ ወልዑል፡** Jes. 6, 1; **ውስተ፡ ርእስ፡ ነዋኅ፡** 17, 6; **ዕፅ፡ ነዋኅ፡** Gen. 12, 6; Sir. 50, 10; **ነዋኅት፡ አዕዋም፡** Jes. 37, 24; **ነዋኅ፡ ጥቅም፡** Apoc. 21, 12; **ደብር፡ ነዊኅ፡** Hen. 25, 3; Jes. 14, 13. 28, 4. 40, 9. 57, 7; Jer. 2, 20. 3, 6; Job 40, 15; Matth. 4, 8; **አርእስተ፡ አድባር፡ ነዋኃት፡** v. **ነዋኅት፡** Judith 5, 1; Ps. 94, 4; Gen. 7, 19; Hen. 1, 6; Kuf. 5. a) de voce: **ትጼውዕ፡ በነዋኅ፡ ስብከት፡** Prov. 9, 3. b) de animo: **ነዋኅ፡ መንፈስ፡** Chr. Ta. 19 (vid. sub **ርሒብ፡**). c) *altus* i. e. *profundus:* **ግብ፡ ነዋኅ፡** Lud. e Vit. Greg. Arm. — *Voc. Ae.:* **ነዋኅ፡ ዘ፡ ረጃም ።**

ኑኀት፡ n. act. 1) *longitudo:* **ይትዓረይ፡ በቱ፡ ሌሊት፡ ምስለ፡ መዓልት፡ በኑኅት፡ ወጽሪት፡** Abush. 14. 2) dilatio poenae i. e. *patientia,* Hen. 13, 6 (ubi in margine codicum quorumdam annotatum legitur **ትዕግሥት፡**).

ኖን፡ nomen literae alphabeti Hebraici XIV^{ae}, Ps. 118, 105; Thren. 1, 14. 2, 14. 3, 39. 4, 14; ubi de psalmis agitur, siglo **ኖን፡** Ps. 118, 105—112 notatur.

ነዋ፡ vid. sub **ኖ፡** c. 630.

ኔዎን፡ n. prgr. sc. νέων i. e. *novarum* sc. frugum, ut: **በወርኀ፡ ኔዎን፡** ἐν ἡμέραις νέων Sir. 50, 8; **በአውራኀ፡ ኔዎን፡** 24, 25.

ንዋይ፡ subst., plerumque m. [vicina sunt אֳנִי *navis,* إِنَاءٌ et آنِيَة *vas*] coll. et sing., Pl. **ንዋያት፡** 1) *vas* et *vasa:* Ps. 30, 16; Rom. 9, 21; Luc. 8, 16; 4 Esr. 9, 37; Kuf. 7; Ruth 2, 9; **ንዋየ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡** Jer. 34, 13; Dan. 1, 2; Jes. 52, 11; **ንዋየ፡ ልሕኵት፡** Lev. 14, 5. 15, 12; Jer. 39, 14; **ንዋየ፡ ለብሐ፡** Ps. 2, 9; Sir. 27, 5; **ንዋየ፡ ጽብር፡** Enc. Jac. 30; **ን"፡ ወርቅ፡** Ex. 12, 35; Sir. 50, 9; Kuf. 48; 2 Tim. 2, 20; **ን"፡ ብሩር፡** Judith 12, 1. 15, 11; **ንዋየ፡ ማእድ፡** Sx. Genb. 17; Sen. 13; **ንዋያት፡** Jer. 34, 15 seq. vrs. nov. a) **ንዋየ፡ ውስጥ፡** vasa interioris i. e. *intestina, viscera,* Ex. 29, 17; Lev. 1, 9;

Kuf. 21. 49; etiam **ንዋያተ፡ክርሥ፡** Enc. Tachs. 23. b) **ንዋየ፡ ሰሚዕ፡** i. e. כְּלֵי גֹמֶא Jes. 18, 2 vrs. nov., *navigia papyracea.* 2) *instrumentum* vel *instrumenta:* **በንዋይ፡ዘቀተለ፡ብእሲ፡በቱ፡ቢጸ፡ይትቀተል፡** Kuf. 4; Jes. 54, 16; **ንዋየ፡መዐቱ፡** Jer. 27, 25. a) de hominibus, quibus Deus quasi instrumentis utitur Act. 9, 15; **ዝንቱ፡እጐ፡ይከውን፡ንዋየ፡ኅሩየ፡** Sx. Teq. 20; Hed. 9. b) *instrumenta musica*, ut: **ንዋየ፡መዝሙር፡** Ps. 70, 24; **ንዋየ፡ተውኔት፡** Dan. 3, 7; **ንዋያተ፡ማሕሌት፡** F. M. 32, 7. 3) *supellex, utensilia, apparatus:* Ex. 25, 9; Lev. 15, 4. 6; **ንዋየ፡ዕፅ፡** 15, 12; **ንዋየ፡ማእስ፡** 13, 49; Jer. 30, 7. 31, 12; Marc. 3, 27. 11, 16; Luc. 17, 31. a) **ንዋየ፡ሐቅል፡** (Feldgeräthe) *arma* Koh. 9, 18; Jer. 26, 3. 28, 12; Judith 6, 12; Hez. 26, 11; Gen. 27, 3; 1 Reg. 21, 8; Rom. 6, 13; Luc. 11, 21; etiam **ንዋየ፡ፀብእ፡** F. M. 17, 6; in specie **ን"፡ሐቅል፡** θυρεός (*scutum*) et θυρεοί Cant. 4, 4; Ps. 45, 9; Eph. 6, 16; Hez. 27, 11 (ubi Gr. φαρέτραι habet). b) **ንዋየ፡ ናዐዌ፡** *apparatus venationis* Kuf. 26; **ንዋየ፡ኖሎት፡** Zach. 11, 15. c) *armamenta* varia, ut: navis Act. 27, 19 rom.; plaustrorum 1 Reg. 8, 12; jumentorum Kuf. 11. 4) *sarcinae, impedimenta* exercitus: Jes. 10, 29; 1 Reg. 10, 22; Judith 7, 2; Ex. 10, 10. 24; Num. 32, 16—26. 5) *res*, ut: **ንዋይ፡ ዘኢያስተርኢ፡** πράγματα οὐ βλεπόμενα Hebr. 11, 1; in specie: *res quas quis possidet, bona, opes, fortunae, facultates, copiae, divitiae, pecunia:* τὰ αὐτοῦ **ንዋይሁ፡** Gen. 32, 24. 31, 1. 46, 1; τὰ ἴδια **ንዋይከ፡** Sir. 11, 34; τὰ ὑπάρχοντα Gen. 25, 5; Ruth 4, 9; Job 2, 3. 15, 29. 17, 3; Esth. 8, 7; Tob. 1, 20; Judith 8, 10. 16, 24; Prov. 11, 4; Ps. 108, 10; Luc. 8, 3; **ጽፉቅ፡ንዋይየ፡** ὑλώδης λίαν Job 29, 5; ἀποσκευή Gen. 43, 8; Num. 32, 16. 17. 24. 26; **ንዋያቲሁ፡** Gen. 14, 12; χρήματα Job 6, 20; Sir. 10, 8. 14, 3. 5. 29, 5. 40, 13; Marc. 10, 23; **ንዋያት፡** *opes* F. N. 16; χρυσίον Sir. 34, 5. 6; **ንዋየ፡ዝዓለም፡** *mammona* Matth. 6, 24 rom.; **ንዋየ፡ልቃሕ፡** χρήματα ἀλλότρια Sir. 21, 8; δάνος 29, 4; **ንዋየ፡ማሕፀንትከ፡** *res tibi creditae* 41, 19. — *Voc. Ae.:* **ንዋይ፡ዘ፡ከብት፡**, *aliud:* **ንዋየ፡ውስጥ፡ብ፡የሆድ፡እቃ፡**

ኑግ፡ subst. (amh.), *melanthion, nigella; Voc. Ae.:* **መለንስ፡ዘ፡ኑግ፡**; *aliud:* **መለንስ፡ኑግ፡ከሚን፡ብ፡ተልባ፡ፌጽጊ፡**

ነዓ፡ particula excitandi *veni, age*, quae Imperativi instar flexionem personalem admittit, sc. Sing. m. **ነዓ፡** (et **ንዓ፡** Marc. 10, 21 rom.), f. **ንዒ፡** (Ruth 2, 14; Gen. 19, 32; Cant. 2, 10. 4, 8; Joh. 4, 16), Pl. m. **ንዑ፡**, f. **ነዓ፡** (Matth. 28, 6; Jes. 27, 11, var. **ናዓ፡**) [vid. gramm. § 160, a; Ges. thes. p. 833; Ewald hebr. Sprachl. p. 225; amharice sonat **ና፡**, **ኒ፡**, **ኑ፡**] 1) *veni, venite*, **ክርታሰ፡ንሣእ፡በእዴከ፡ወነዓ፡** καὶ ἧκε Jer. 43, 14; **ነዓ፡ወረሲ፡** ἐλθὼν ἀπάντησον Judith 3, 4; Matth. 9, 18; **ነዓ፡ እግዚኦ፡** ἔρχου Κύριε Apoc. 22, 20; Luc. 7, 8; Cant. 2, 10; **ተጋብኡ፡ወንዑ፡** συνάχθητε καὶ ἥκατε Jes. 45, 20; Matth. 14, 28; 4 Esr. 13, 62; c. c. adv. vel Acc. vel praep. loci: **ንዒ፡ ዝየ፡ወብልዒ፡** Ruth 2, 14; Joh. 4, 16; **ነዓ፡ኀቤየ፡** δεῦρο πρός μέ 1 Reg. 17, 44; 4 Esr. 3, 26; Sir. 24, 19; Jes. 48, 16; **ነዓ፡ኀቤየ፡ሀገረ፡ኒቆጵልዮን፡** Tit. 3, 12; **ንዑ፡ውስተ፡** Num. 12, 4; Matth. 22, 4; **ነዓ፡አንተ፡እምድርከ፡ውስተ፡ምድር፡እንተ፡አርእየከ፡** Kuf. 12. 2) *age, agite* (δεῦρο, δεῦτε, ἄγε, הָב, נָא) seq. Imperativo et Jussivo vel Voluntativo: **ንዑ፡ ትልውኒ፡** Matth. 4, 19. 19, 21; **ነዓ፡አዕርፍ፡** Dan. 12, 13; **ንዑ፡ብልዑ፡** Jes. 56, 9; Prov. 9, 5; Jud. 16, 18; **ንዑ፡ንትዋቀሥ፡** Jes. 1, 18. 2, 3; Jer. 11, 19. 18, 18; 2 Esr. 12, 17; Gen. 11, 3. 4. 7. 19, 32.

ንዑልት፡, v. **ነዓውልት፡** (Pl.), v. **ኖዕልወት፡** subst. fem., *fratria quam levir uxorem ducit, leviri uxor:* **ረሰያ፡ንዑልተከ፡** (יַבֵּם אֹתָהּ, ἐπιγάμβρευσαι αὐτήν) Kuf. p. 142. [Nescio an nomen a נַעַל *calceus* derivare et ad perantiquum illum ritum, quo quis si rem tamquam propriam vindicabat calceum suum in eam projiciebat (Ps. 60, 10; Ruth 4, 7. 8; Deut. 25, 9), provocare liceat: explicaveris *conjugem calceo projecto tamquam propriam vindicatam.* Sed obsoletum videtur nomen, et ut de forma nominis ita de significatione Aethiopes ipsi haesitant]. — *Voc. Ae.:* **ነዓውልት፡ዘ፡ዋርሻ፡** v. **ዋርሳ፡**

ነዐወ፡ I, 1 [נוּעַ *vagatus est;* نَاعَ *commotus est, petiit, quaesivit*] Subj. **ይንዐው፡** 1) *venari, feras captare:* **ነዐው፡ሊተ፡** Gen. 27, 3; Kuf. 26. 37; c. c. Acc.: Gen. 25, 28; Lev. 17, 13; **ነዐውከኑ፡ዐናብስተ፡መስዕ፡** Job 38, 39; **ወይነዕውዎሙ፡** Jer. 16, 16; Ps. 58, 3. 93, 21; **ከመ፡ይንዐው፡አራዊተ፡** Sx. Hed. 18; **ኢይንዑ፡አራዊተ፡** Phlx. 53; **ከመ፡ይንዐው፡ሀየላተ፡** Gad. T. H.; **ከመ፡ይንዐወነ፡መንገሌሁ፡** *ut nos captet ad se* Chr. ho. 5; etiam de feris venantibus feras: Num. 23, 24; Nah. 2, 12; **ዐንበሳ፡ይንዑ፡ዘይበልዕ፡ከማሁ፡ኀጢአትኒ፡ትንዕዎሙ፡ለእለ፡ገብርዋ፡** Sir. 27, 10; Org. 1; trsl.: Ps. 139, 12; Sir. 27, 10. 2) *aucupari, insidiari, avide inhiare:* **ንዒወ፡ነዐዉኒ፡ዐርየ፡ከመ፡ዖፍ፡** Thren. 3, 51; **ድብ፡እንተ፡ትንዑ፡** ἄρκος ἐνεδρεύουσα 3, 10; **ዘይንዕወከ፡** ὁ ἐνεδρεύων Sir. 28, 26; **ብእሲ፡ኃጥእ፡ይንዕዋ፡ለነፍስ፡** εἰς αἷμα ἐνεδρεύει 11, 32; **ይጸንሕ፡ወይንዑ፡** Ps. 9, 30; Luc. 11, 54; **ይንዕወከ፡** ἀπειλεῖ σοι Gen. 27, 42; **ኢይንዐወኒ፡ዐርየ፡ከመ፡ይንዑ፡ገደላ፡** Enc. Masc. 30. — *Voc. Ae.:* **ነዐወ፡ብ፡አደነ፡**

ተንዕወ፡ III, 1 *venatione capi, insidiis captari:* **መዋኢ፡ተሞአ፡ወነዓዊ፡ተንዕወ፡** M. M. f. 134.

ንዕወት፡ n. act. *venatio:* **ለእመቦ፡ዘይሜህር፡ንዕወተ፡አውሬ፡ቀትለ፡አው፡ፀብአ፡** Const. Ap. 27; F. N. 33, 4; **መከነ፡ንዕወት፡** F. N. 47; 1 Reg. 20, 20 E (ubi interpres pro צַדָּה legit צְדָה).

ነዓዊ፡ n. ag., Pl. **ነዓዊያን፡**(**ነዓውያን፡**) et **ነዐውት፡** 1) subst. *venator, auceps:* Gen. 10, 9. 25, 27; 1 Par. 1, 10; **ነዓዌ፡ አራዊት፡** Phlx. 53; **ለምንት፡ከንከ፡ነዓዌ፡አራዊት፡** Gad. T. H.; **እፌኑ፡ብዙኃነ፡ነዓዊያነ፡** Jer. 16, 16; **እለ፡ ይንዕዉ፡ነዐውት፡** Hos. 5, 2; Enc. Mij. 28. 2) adj. *venatorius:* **መሥገርት፡ነዓዊት፡** Ps. 90, 3 (c. Lud. annot.); 123, 6; Genz. f. 86. — *Voc. Ae.:* **ነዓዊ፡ዘ፡ሐዳኝ፡**

ናዕዌ፡ (sec. Lud. pro **ንዓዌ፡**) et **ናዐዌ፡** subst., *venatio, captura:* Gen. 27, 30; Lev. 17, 13; **እምናዓዊሁ፡** (pro **እምናዐዊሁ፡**) Kuf. p. 97 ann. 2; **ንዋየ፡ናዐዌ፡** p. 94.

ምንዓው፡ subst. *locus venationis* 1 Reg. 24, 3.

ነዝሀ፡ I, 1 sine dubio i. q. نَزَهَ *avertere* vel *cohibere se-met* ipsum ab inhonesto: **ንዝሁ፡** (v. **ነስሑ፡** et **ንቅሁ፡**) ἐκνήψατε Joel 1, 5 in Cod. Laur.

ንዝህላል፡ vid. sub **ዘሀለ፡**

ነዘሐ፡ I, 1 sive *lambere*, sive *carpere*, c. Acc.: pulverem, de serpente, Gad. Ad. f. 16, si quidem lectio sana est.

ነዘሐ፡ *spargere* et **ነዘሐ፡** *evellere* vid. sub **ነዘኀ፡**

ነዘረ፡ I, 1 [coll. نزر *momordit, vellicavit*] *mordere* Mich. 3, 5 var.

ነዘረ፡ I, 2 *mordere, discerpere* dentibus: **እለ፡ ይኔዝርዎሙ፡** (v. **ይነዝርዎሙ፡**) **በስነኒሆሙ፡** Mich. 3, 5; **እንዘ፡ ይኔዝሩ፡ በስነኒሆሙ፡** Hen. 86, 5. — *Voc. Ae.*: **ይኔዝርዎ፡ ዘ፡ ይቈንጽልዎ ።**

ተነዘረ፡ III, 2 *morderi, dilaniari* dentibus, Kid. f. 41 (vid. sub **ነዝነዘ፡**).

መንዝር፡ *spurius* vid. sub **መ**'' c. 191.

ንዚራ፡ vid. sub **ዕንዚራ፡**, **ዐንዘረ፡**

ነዘራዊ፡ n. prgr. 1) *Naziraeus* (seu *devotus*) Jud. 13, 5. 7; Sx. Mag. 30 Enc. 2) *Nazarenus, Christianus:* Marc. 10, 47; **ሕዝበ፡ ናዝራዊያን፡** Act. 24, 5; **ኢየሱስ፡ ናዝራዊ፡ አምላኮሙ፡ ለናዝራዊያን፡** M. M. f. 50.

I. **ነዘኀ፡** I, 1 [נָזָה (نزا) *saliit*, Hiph. *sparsit*; نَضَحَ et نَضَخَ *conspersit*; vid. **ነስነሰ፡**] *spargere, re-, con-, aspergere*, potissimum de ritu aspersionis sacro (*libare*): c. c. Acc. liquidi quod spargitur, (vel c. **እምነ፡**, **እምውስተ፡** partitivo): **ነዘኀ፡ ወይነ፡**, **ነዘኀ፡ ደመ፡** Kuf. 6; 2 Par. 29, 22; **ወነዘኆ፡** (**ለማይ፡**) **ለእግዚ**'' 1 Par. 11, 18 (ἔσπεισε); et c. **ውስተ፡** vel **ላዕለ፡** vel **ቅድመ፡** rei vel loci, quae asperguntur: **ነዘኀ፡ ወይነ፡ ውስተ፡ እሳት፡** Kuf. 7; Lev. 4, 6. 17. 5, 9. 8, 11. 30. 16, 14 seq.; Num. 19, 18; c. Acc. rei vel pers., quae aspergitur: Ex. 24, 8; Lev. 14, 7; Num. 19, 19; **እነዝኀክሙ፡ በማይ፡ ንጹሕ፡** Hez. 36, 25; 2 Par. 29, 24; Ps. 50, 8; Hebr. 9, 19; c. dupl. Acc. Num. 8, 7.

አንዘኀ፡ II, 1 *spargere* vel *aspergere facere*: **ኢያንዝኀ፡ ላዕሌሁ፡ ማየ፡ መንዝኀ፡** Num. 19, 13; **ጸጋ፡ እንተ፡ ታንዝኆሙ፡ ለቅዱሳን፡** Phlx. 89 (si quidem lectio sana est); locus, quem Lud. affert, Enc. Tachs. 5 corruptus videtur.

ተነዝኀ፡ III, 1 1) *spargi, prosilire*, de liquido: **ተነዝኀ፡ ደማ፡ ኀበ፡ አረፍት፡** 4 Reg. 9, 33; **ተነዝኀ፡ ደሞሙ፡ ውስተ፡ አልባስየ፡** Jes. 63, 3 vrs. alt.; Lev. 6, 20. 2) *conspergi, aspergi:* Num. 19, 20; Hebr. 9, 12 (rom.). 22; Chr. ho. 16; **ደም፡ እንተ፡ ተነዝኀት፡ በቲ፡ ነፍሳቲነ፡** Chr. ho. 27.

ንዙኅ፡ part. *conspersus, aspersus:* **ንዙኅ፡ በደም፡** Chr. ho. 16; Apoc. 19, 13.

ንዝኀት፡ n. act. *respersio, conspersio, aspersio:* **ንዝኀተ፡ ደም፡** Hebr. 12, 24; 1 Petr. 1, 2; Did. 1; Mavâs. n. 70.

መንዝኀ፡ et **መንዛኅ፡** (Org. Edz.) subst. 1) *respersorium* vel *aspergillum*, Lud. 2) *aspersio:* **ማየ፡ መንዝኀ፡** ὕδωρ ῥαντισμοῦ Num. 19, 9. 13. 20. 21.

ምንዛኅ፡ (pro **መንዛኅ፡**) subst. i. q. **መንዝኀ፡** 1) *instrumentum quo conspergitur, res quae aspergendo inservit:* **ፐፒራላይ፡ ምንዛኅ፡ ደም፡** Lud. ex Org. 5 (cfr. Hebr. 9, 19). 2) *aspersio:* **ማየ፡ ምንዛኅ፡** Org.; **ማየ፡ ምንዛኅ፡ ጽሉይ፡** (sc. aqua baptismalis) M. M. f. 202; **ማየ፡ ምንዛኅ፡ ዘርግዘተ፡ ገቦሁ፡** M. M. f. 132.

II. **ነዘኀ፡** I, 1 *evellere* i. q. **ነዘዐ፡** Jud. 16, 14 var.

ምንዙኅ፡ *delicatus* vid. sub **መዝኀ፡** c. 211.

ነዝነዘ፡ quadrl., ut videtur *vexare*, coll. amh. **ነዘነዘ፡** *to urge, constrain, to vex* (Isenb. p. 106); an نَخَزَ, نَخَسَ?

ተነዝነዘ፡ III, 1 *vexari:* **በእኩይ፡ እንዘ፡ ይትነዘነዝ፡ ወእንዘ፡ ይትኔተዩ፡ ወይትኔዘር፡ በነዋኀ፡ ዘነኔ፡** Kid. f. 41.

ነዘዐ፡ I, 1 [نَزَعَ נָסַע; vicinum **ነጸየ፡**] *evellere:* **ነዘዐ፡ መታክለ፡ እምነ፡ ዐረፍት፡** Jud. 16, 14.

ነዘዘ፡ rad. inus., cui primitus potestas *saliendi, insiliendi* infuisse videtur, cfr. praeter **ነዘኀ፡** etiam نَزَّ, نَزَقَ I et III et نَزَا.

አመንዘዘ፡ quadrl. II (denom.) *insultare, insectari, proscindere probrose dictis, injuria et maledictis lacessere:* **ይእኅዝ፡ ያመነዝዝ፡ ደቀ፡ ወአዋልደ፡** τύπτειν Luc. 12, 45 rom.; **ገብር፡ እኩይ፡ ያስተቈጥዕ፡ ፈቃደ፡ እግዚኡ፡ ወያመነዝዝ፡ ኵሎ፡ ንዋየ፡ ቤት፡ ወይዘብጥ፡ ደቂቀ፡ ወአዋልደ፡** Clem. f. 205; **አመንዘዝክዎሙ፡** ἐπόρθουν Gal. 1, 13; **ይኰርዕዎሙ፡ በውስተ፡ አናቅጽ፡ ወያመነዝዝዎሙ፡** κολαβρισθείησαν Job 5, 4; Luc. 11, 53 (ἀποστοματίζειν)?; **ወመሪረ፡ ሐዘነ፡ ያቴክዝዎ፡ ወያመነዝዝዎ፡** (καὶ ἀκούσας ἀνεστέναξε πικρά) Sir. 25, 18; ὀνειδίζειν Ps. 34, 8; Hez. 34, 29.

ምንዙዝ፡ part. *probris, contumeliis laesus*, Lit. Joh.; **ኅሩያን፡ ምንዙዛን፡ በቅድሚሆሙ፡ ወከመ፡ ሥኡባን፡ ይሰመዩ፡ በማእከሌሆሙ፡** Kid. f. 4.

ናዘዘ፡ I, 3 (nisi malueris quadrl. I; forma **ትነዝዝ፡** 4 Esr. 10, 55 ed. Laur. lapsu calami scripta videtur) *solari, consolari, solatio erigere* [hoc verbum mihi nunc (secus atque in gramm. § 78) cum radicibus **ዐዘዘ፡**, **አዘዘ፡** عَزَّ (vid. de iis Ges. thes. p. 610) componendum videtur; in specie cfr. عَزِيَ II *consolatus est*, proprie: firmavit] παρακαλεῖν, παραμυθεῖσθαι, c. Acc. prs. Job 2, 11. 4, 3; Koh. 4, 1; **ናዝዝዎን፡** Jes. 35, 4; **ኀጣእኪ፡ ዘይናዝዘኪ፡** Jes. 51, 18; Thren. 1, 2; Ps. 68, 25; **ናዘዙትከ፡** Ps. 93, 19; 1 Thess. 2, 11. 5, 14; Phil. 2, 1; **ናዘዝከሁ፡ ለልበ፡ አመትከ፡** (ἐλάλησας ἐπὶ καρδίαν τῆς δούλης σου) Ruth 2, 13; Kuf. 27; **ከመ፡ ይናዝዞ፡** (pro **ይናዝዞ፡**) Kuf. 34; c. **በእንተ፡** *de*, ut: **ኢይናዝዎሙ፡** (pro **ኢይናዝዝዎሙ፡**) **በእንተ፡ ዘሞተ፡** Jer. 16, 7; 1 Par. 19, 2; vel c. **እምነ፡** rei Gen. 5, 29; Kuf. 4.

ተናዘዘ፡ III, 3 1) *se consolari, consolationem admittere:* **እትናዘዝ፡** Jes. 21, 2; 1 Cor. 14, 3; Org. 5; c. **በእንተ፡** *de* Hez. 32, 31; Kuf. 34; 4 Esr. 10, 27; c. **በ፡** *ab*: ut: **ሶበ፡ ይላሕዉ፡ ይትናዘዙ፡ ብየ፡** *consolationem a me* (vel *meam*) *admittunt* Job 29, 25. 2) *se invicem consolari, mutuas inter se blanditias admittere:* **ወይትናዘዙ፡ ክልኤሆን፡ እምቃለ፡ መጻሕፍት፡** Lud. (e Relatione de Maria); (leones eum non laedebant,) **አላ፡ ይትናዘዙ፡ ምስሌሁ፡ ከመ፡ አባግዕ፡ ምስለ፡ ኖላዊ፡**

ሆሙ፡ Sx. Pag. 1. 3) amharice: *confiteri peccata* i. q. aethiopice ተናሐየ፡

ናዛዚ፡ n. ag. *solator, consolator, paracletus*, Kid. f. 6; Genz. f. 90 et 113; ጰራቅሊጦስ፡ብሂል፡ናዛዚ፡ብሂል፡ M. M. f. 328; fem. ናዛዚት፡ Lit. 170, 4.

ኑዛዜ፡ subst., m. et fem. 1) *consolatio, solatium*, Job 6, 25; Sap. 3, 18; Rel. Bar.; Org. 7; ናዘዝከ፡ኑዛዜ፡መንፈሳዊት፡ Genz. f. 29; ሠናየ፡ኑዛዜ፡ (v. ኑዛዝየ፡) ትናዝዘኒ፡ Kuf. p. 134. 2) *confessio peccatorum* coram sacerdote cum absolutione, መጽሐፈ፡ኑዛዜ፡ *formula confessionis* (Beichtbuch), Cod. Mus. Brit. IX, 2, d; XVIII, 2; XLVIII, 4; LVII, 11.

መናዝዝ፡ part. *consolator*, Chr. ho. 27; መናዝዛን፡ለእኪት፡ παρακλήτορες κακῶν Job 16, 2. 13, 4 var.; Genz. f 67 (vid. መናሕይ፡).

መናዛዚ፡ (sec. Lud. መናዝዚ፡) part. c. term. adj. i. q. መናዝዝ፡, Phlx. 142; f. መናዛዚት፡, de lingua Fal. f. 9; መናዝዚት፡ Lud. ex Org.

ነዘፈ፡ i. q. نزف *exhausit* puteum, vid. etiam ነፀፈ፡

ተነዝፈ፡ III, 1 *exhaustum, evacuatum esse*: ተነግፈ፡ወተነዝፈ፡ (v. ወተገድፈ፡) ἐκτιναγμὸς καὶ ἀνατιναγμός Nah. 2, 10 in Cod. Laur.

ነየ፡, ነዮ፡ caet. *en me, cum* caet. vid. sub ና፡ c. 6 0.

ኒል፡ subst. sc. नील n., نيل *indigofera tinctoria, color indicus*: ብንተ፡አዕይንቲሁ፡አዝረቅ፡ከመ፡ኒል፡ Sx. Haml. 8; Hed. 21 (vid. sub ዐለለ፡). — *Voc. Ae.*: ኒል፡ (v. ኔል፡) ብ፡ቀለም ።

ነይሩዝ፡ n. prgr. sc. نوروز et نيروز *primus anni dies* apud Persas: ወረሰዩ፡ነይሩዘሙ፡ዘውእቱ፡ቀዳሚ፡ዓመቶሙ፡በሠርቀ፡ተውት፡ Abush. 8.

ኔአ፡ rad. inus., e. q. نَاءَ *non bene coctus, crudus fuit*, de carne. Hinc

ናእት፡ subst., m. et fem., *panis infermentatus* (fermento non corruptus) vel *azymus*; ኅብስት፡ናእት፡ (per apposit.) Ex. 29, 2; ጻፍንት፡ናእት፡ Gen. 19, 3; Lev. 2, 4. 5; ኅብስተ፡ናእት፡ (per st. c.) Lev. 8, 26; ጸራይቀ፡ናእት፡ Ex. 29, 2; Jud. 6, 19. 20; plerumque absol. ናእት፡ *azyma*: ናእተ፡ትበልዑ፡ Ex. 12, 8. 13, 6 seq.; 23, 15; Jos. 5, 11; Hez. 45, 21; 1 Esr. 1, 10; ደፈንት፡ናእት፡ 1 Reg. 28, 24; ለውእቱ፡ናእት፡ Jud. 6, 21; በዓለ፡ናእት፡ *festum azymorum* Kuf. 49; Lev. 23, 6; 2 Esr. 6, 22; trsl.: ናእት፡አንትሙ፡ *azyma* vel *azymi estis* 1 Cor. 5, 7.

ነደለ፡ rad., quae amharice significat *perforare*.

ንድለት፡ subst., Pl. ንድለታት፡, *caverna, hiatus*, Hen. 96, 2.

መንዲል፡ *mantile* vid. sub መ"፡ c. 194.

ነድሐ፡ I, 1 [נָדַח דּוּחַ דָּחָה; vicinum ነድአ፡ q. v.] *trudere, ferire, impellere*: ወነድሖ፡ላህም፡ (v. ወግዖ፡) *bos eum feriit* 2 Reg. 6, 6; lectiones aliae sunt: ወነድሐ፡ለላህም፡ *trusit* vel *impulit bovem* (in Cod. S), vel ወነድሓ፡ላህም፡ *bos eam* (arcam) *impulit* sc. ad lapsum (apud Lud.). — *Voc. Ae.*: ነድሐ፡ዘ፡ወጋው ።

ነደቀ፡ I, 1 [amh. idem] Subj. ይንድቅ፡, *struere, con-, exstruere, aedificare*, c. c. Acc., ut: urbem Gen. 4, 17. 10, 11. 11, 4. 8 (ነዲቆታ፡); Ex. 1, 11; ἐπαύλεις Num. 32, 16; domos Deut. 20, 5; Hen. 99, 13; ኢለነዲቅ፡አብያተ፡ Jer. 42, 9; muros Judith 1, 2; altaria Gen. 8, 20; Num. 23, 1; Jos. 22, 29; 1 Reg. 7, 17; sepulchra Matth. 23, 29; ይነድቁ፡ላዕሌሁ፡ትእምርተ፡ Hez. 39, 15; ነደቀ፡ተበዕተ፡በዐውዳ፡ περιῳκοδόμησαν αὐτὴν τετραπέδοις λίθοις κύκλῳ Jer. 52, 4; c. በ፡ materiae Deut. 27, 5. 6; Judith 1, 2; trsl.: Gen. 2, 22; ነደቀ፡ላዕሌየ፡ Thren. 3, 7; etiam *reaedificare, restaurare* Am. 9, 11.

ተነድቀ፡ III, 1 *strui, exstrui, aedificari*: ሰበ፡ተነድቃ፡እልክቱ፡እብን፡ Herm. p. 78. 79. 80; ኬብሮን፡ተነድቀት፡ Num. 13, 22. 21, 27; Luc. 4, 29; c. እምነ፡ materiae Hen. 71, 5; *reaedificari* Deut. 13, 17.

ንዱቅ፡ part. *exstructus*, Num. 21, 20 (λελαξευμένος); እንበለ፡ንዱቅ፡ቤት፡ወእንበለ፡ሕንጽ፡ማኀደር፡ Enc. Jac. 28.

ንድቅ subst., plerumque m., *compactura, structura, aedificium, latericium, murus*: ማእከለ፡ንድቀ፡አእባን፡ ἀνὰ μέσον ἁρμῶν λίθων Sir. 27, 2; Herm. p. 81 seq.; ይትሐነጽ፡ቤተ፡እግዚ"፡በንድቅ፡ክቡር፡ Tob. 14, 5; ከመ፡ንድቀ፡ክረምት፡ሕንጻሁ፡ Sir. 21, 8; ሀገረ፡ንድቅ፡ πόλεις ἐπαύλεων Num. 22, 39; ቅጽረ፡ንድቅ፡ οἰκοδομή Sir. 22, 16; ንድቅ፡ οἰκοδομαί Marc. 13, 1. 2; 4 Esr. 9, 27. 10, 67. 68; ንድቅ፡ጽኑዕ፡ዘበቱ፡ቅጽረ፡ Macc. f. 24; ንድቀ፡ማኅፈድ፡ *latericium turris* (opp. lignis) Jsp. p. 375; in Belsazari palatio angelus scripsit ዲበ፡ንድቀ፡ምንበር፡ p. 275; አጻብዒሁ፡ (sc. scribentis) ወዕአ፡እምንድቅ፡ ibid.

ንድቀት፡ n. act. *aedificatio, architectura*: inter varia quaestuum concessorum genera recensetur ንድቀት፡ F. N. 23.

ነዳቂ፡ n. ag., Pl. ነደቅት፡ *structor, aedificator, architectus*: ነደቅተ፡እብን፡ οἰκοδόμοι λίθων 1 Par. 22, 15; ነደቅተ፡አረፍት፡ 14, 1; ነደቅት፡ 1 Esr. 6, 4; 2 Esr. 14, 18; 4 Reg. 12, 11; Ps. 117, 21; Matth. 21, 42; Hierosolyma coelestia, አንተ፡አንተ፡ለሊከ፡ኬንያሃ፡ወገባሪሃ፡ወነዳቂሃ፡ Genz. f. 104; Lit. Joh.; Org.

መንደቅ፡ et መንድቅ፡ subst., 1) *structura muralis, latericium*, Deut. 4, 49; Syn. f. 395 (vid. እስኪት፡). 2) *materia* structurae, Hen. 99, 13.

ነደበ፡ rad. inus., quae primitus potestatem *impellendi* et *adigendi* (נָדַב, نَدَبَ) habuit, deinde in significatum *urgendi, in angustias compellendi* (bedrängen; cfr. نَدَبٌ *negotium grave, periculum*) abiit, unde quondam derivarunt መንደብ፡ *periculum, calamitas, afflictio* (ut in n. pr. باب المندب).

አመንደበ፡ quadrl. II (denom.; semel tantum legi ኢመንደበሙ፡ Dan. 3, 26 apocr. in uno codice, sed lapsu calami scriptum videtur pro ኢያመንደበሙ፡) *premere, in angustias redigere, opprimere, vexare, affligere, in calamitatem* vel *periculum adducere* (plerumque θλίβειν et ἐκθλίβειν), c. Acc.: Kuf. 38; 3 Reg. 8, 37; Ps. 17, 42. 42, 2; ያመነድብ፡ነፍሳተ፡ Prov. 12, 13; Sap. 5, 1; ሰበ፡አመንደብዎ፡ፀሩ፡ Sir. 46, 16; Job 24, 24. 36, 15; አመንደብሙ፡ Jer. 10, 18; Zeph. 1, 17; Hen. 100, 7; 2 Cor. 11, 26 (κίνδυνοι); Kid. f. 3.

ተመንደበ፡ III, 1 *in angustias redigi, vexari, affligi; calamitatibus premi; difficultatibus, gravibus malis circumventum esse; in periculo versari, periclitari:* **ተመንደብኩ፡ በኵለሄ፡** στενά μοι πάντοθεν 2 Reg. 24, 14; Dan. ap. 1, 22; στενοχωρεῖσθαι 2 Cor. 4, 8; στενάζειν **ይትመነደቡ፡ ከመ፡ ዘይመውት፡** Jes. 59, 10; Thren. 1, 8; Hez. 5, 15; θλίβεσθαι 1 Reg. 28, 15; Ps. 17, 7. 21, 11; Job 20, 22; Sir. 37, 4; Jes. 8, 22. 57, 13; **እመ፡ ተመንደብከ፡** κακὰ ἐὰν ὑπαντήσῃ σοι Sir. 12, 17; **ዘብዙኀ፡ ተመንደበ፡ ብዙኀ፡ ይትሜነይ፡** (legas **ይትሜየን፡**) Sir. 31, 11. 12; **ይትመነደቡ፡** ἐν τῇ ἀπορίᾳ αὐτῶν Jes. 5, 30; **ለእመ፡ ተመንደብከ፡** ἐν καιρῷ ἐπαγωγῆς Sir. 2, 2; **ተመንድቦ፡** Enc. Genb. 6; κινδυνεύειν Sir. 31, 13; Jes. 28, 13; Luc. 8, 23; 2 Cor. 11, 26; **ተመንደበ፡ ሐመርሙ፡ ከመ፡ ይሰበር፡** Jon. 1, 4; Hen. 101, 4; **ዘተመንደቡ፡ እምዑጋ፡ ለማዕበለ፡ ባሕር፡** Enc. Masc. 12; c. **በ፡** Koh. 10, 9.

ምንዱብ፡ part. *afflictus, in angustias redactus, calamitatibus* vel *difficultatibus pressus, periculis circumventus:* **ኵሉ፡ ምንዱብ፡** πᾶς ἐν ἀνάγκῃ 1 Reg. 22, 2; ἀδύνατος Job 30, 25; ἐν θλίψει 1 Reg. 24, 20; **ምንዱብ፡ ይነብር፡** στενάξει πλανώμενος Sir. 36, 30; **ምንዱባን፡** στενοχωρούμενοι Jes. 28, 20; τεθραυσμένος 58, 6; **ምንድብት፡** ἐκπεπιεσμένη Zeph. 3, 19.

ምንዳቤ፡ subst., m. et fem., Pl. **ምንዳቤያት፡** et **ምንዳብያት፡**, *angustia, afflictio, vexatio, difficultates, calamitas, res adversae, mala gravia, periculum:* **በምንዳቤ፡** ἐν ἀνάγκαις Prov. 17, 17; **መጽአ፡ ምንዳቤ፡** Job 27, 9. 36, 19; **ዕለተ፡ ሕማም፡ ወምንዳቤ፡** Zeph. 1, 15; Hen. 1, 1; **መዋዕለ፡ ምንዳቤ፡** χρόνος στενός Jer. 37, 7; στενοχωρία Esth. 1 apocr.; Jes. 30, 6; Rom. 2, 9. 8, 35; στεναγμός Ps. 6, 6; θλῖψις Ps. 76, 2. 85, 6. 90, 15. 101, 2; 1 Reg. 26, 24; Jer. 6, 24; Jon. 2, 3; Jes. 26, 16; **ሕማም፡ ወምንዳቤ፡** Job 15, 24; **ምንዳቤ፡ ወመቅሠፍት፡** 21, 17; Sir. 2, 11; Kuf. 17. 23. 47; Matth. 13, 21. 24, 9; **አመ፡ ምንዳቤከ፡** ἐν κακοῖς Sir. 12, 8. 29, 4; Jer. 2, 27. 28. 11, 12. 15, 11. 16, 19; **መዋዕለ፡ ምንዳቤኪ፡** τῆς ταπεινώσεως Esth. 4, 8; **አመ፡ ዕለተ፡ ምንዳቤሆሙ፡** τῆς ἐπισκοπῆς Jes. 10, 3; **ምንዳቤ፡ ፍኖት፡** *pericula itineris* Syn.; **ምንዳቤያት፡** Macc. f. 24; **ምንዳብያት፡** Chr.; Ssal. Req.; de *persecutione* ecclesiae Sx. Mag. 13 al.

ነድአ፡ I, 1 [نَدَأَ *egit, propulit, compulit* camelos; نَدْأَة *multitudo pecorum;* vid. etiam **ነድሐ፡**; amh. **ነዳ፡**] *agere,* c. Acc., ut: gregem, jumenta, Gen. 32, 20; 1 Reg. 10, 3; Jes. 11, 6 (var. pro **የሐስሎሙ፡**); Herm. p. 57. a) *agitare* vel *impellere* ad proficiscendum: **ይንድኡ፡ እንስሳሆሙ፡** ἀναζευξάτωσαν Ex. 14, 15; **ነድአት፡ ሰረገላቲሃ፡** ἔζευξε τὰς ἁμάξας αὐτῆς Judith 15, 11. b) *abigere* jumenta per vim rapta, *deducere* captivos: Jud. 18, 21; **ማህረኩ፡ ወነድኡ፡ ምህርከሆሙ፡ ገመለ፡** caet. 1 Par. 5, 21; **ወይነድእ፡ እንስሳሆሙ፡** Dan. 11, 24; **እለ፡ ይነድኡ፡ መርዔተ፡ ዘኢኮነ፡ ሎሙ፡** F. N. 49; **ወነድእዋ፡ ምስለ፡ ወለታ፡** Judith 10, 17; **ነድእዎን፡ ምስለ፡ ሕዝብ፡ ባቢሎን፡** Rel. Bar. c) *exigere:* **ዘይነድኦሙ፡** ἐξελαύνων Zach. 9, 8. d) trsl.: *agere,* ut: **ይነድእ፡ ቃለ፡ ኀበ፡ ሥርዌ፡** ἐπὶ τὸ πρωτότυπον ἄγει τὸν λόγον (*ad exemplar primitivum deducit orationem*) Chr. ho. 33. — At pro **ለኵሉ፡ ዕለቱ፡ ይነድአ፡** πάντα ἐν καιρῷ εὐδοκιμηθήσεται Sir. 39, 34 **ይንእዶ፡** legendum videtur.

ተነድአ፡ III, 1 *agi, agitari, im-, propelli, abigi:* **ኵሉ፡ ዘይትነዳእ፡ በበትር፡** Lev. 27, 32; Hen. 60, 15. 16; **አሕማር፡ በኀይለ፡ ነፋስ፡ ይትነዳእ፡** Jac. 3, 4; **እንዘ፡ ትትነዳእ፡ (ታቦት፡ ኖኅ፡) በሞገደ፡ ማያት፡** M. M. f. 123; trsl.: **በእለ፡ በፍትወት፡ ዝሙት፡ ይትነድኡ፡** hom. Sever. in Cyr. f. 122.

አስተንድአ፡ IV, 1. (Did. ed. Platt p. 32) et **አስተናድአ፡** IV, 3 *sibi ab aliis exigere* vel *abigere facere* alqd i. e. *aliena ad se rapere:* **ዘአስተናድአ፡ ወነሥአ፡ ዘስርቀ፡** πλεονασμὸν ἔλαβε Hez. 18, 13; **ኢያስተናድአ፡ ወኢሄደ፡** ἅρπαγμα οὐχ ἥρπασε 18, 16; **ያስተናድኡ፡ ወይነሥኡ፡ ዘስርቀ፡** τόκον καὶ πλεονασμὸν ἐλαμβάνοσαν 22, 12; Did. 5 (ed. Platt p. 32).

ነዳኢ፡ n. ag., Pl. **ነዳእት፡** *is qui agit, adigit, exigit, exactor:* **ነዳእተ፡ ገባር፡** Ex. 3, 7; Macc. f. 11; **ዝኩ፡ ነዳእቶሙ፡** Ex. 5, 13.

መስተናድእ፡ part. (IV, 3) *aliena ad se rapiens, iniqui lucri studiosus,* **መስተናድአን፡** Jes. 1, 23.

ነድየ፡ et **ነደየ፡** (Lev. 25, 25. 35) I, 1 [proprie: *vagum, profugum esse* (נוּד ,נָדַד), deinde: *inopem, bonis expulsum*] Subj. **ይንዲ፡**, *inopem, egenum, pauperem esse* vel *fieri, ad inopiam redigi,* Lev. 25, 25. 35; Jud. 6, 6; Ps. 33, 11; **ይነዲ፡** Prov. 32, 21; **ከመ፡ ኢትንዲ፡** 20, 13 var.; **ከመ፡ ነዲይየ፡ ኢይስርቅ፡** Prov. 24, 32; **ነዲይኒ፡ ወብዒልኒ፡** Sir. 11, 14; **በኑ፡ ኵሎሙ፡ ይነድዩ፡ በሀኬቶሙ፡** Chr. Ta. 11; c. **እመነ፡** privativo (vid. **ነዳይ፡**): **እምብዕል፡ ይነድዩ፡** πλούτου ἐνδεεῖς γίνονται Prov. 11, 16.

አንደየ፡ II, 1 1) *pauperare, inopem reddere, ad egestatem redigere,* c. Acc.: Jud. 14, 15; **አንደየ፡ ርእሶ፡** 2 Cor. 8, 9; **ብፅይ፡** (Sanctus) **አንደየ፡ ርእሶ፡ በእንተ፡ መንግሥተ፡ ሰማያት፡** Deg.; Ssal. Req.; **እግዚ**" **ያነዲ፡ ወያብዕል፡** 1 Reg. 2, 7; Ep. Jer. 34; Clem. f. 170. 2) dicendo *detrectare, extenuare* alqm, ut: **ዘርከዮቶሙ፡ ወአንደዮቶሙ፡ ወአንወሮቶሙ፡ ወአሕጸጾሙ፡** Phlx. 141, al.

ተነድየ፡ (Lud. **ተነደየ፡**) *ad inopiam redigi,* Lud. sine auct.

ንዱይ፡ part. *ad inopiam redactus, pauper, pauperculus:* Lud. e Mss. Colb.; (**ክርስቶስ፡**) **ኮነ፡ ንዱየ፡ በእንተዝ፡ ብዕልነ፡** Cyr. de r. fid. f. 56; **ንዱይ፡ ወድኩም፡ ሥርዐት፡** τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου f. 55.

ነዳይ፡ adj., fem. **ነዳይት፡** (Marc. 12, 43; Jsp. p. 279; Did. 17. 18), Pl. m. **ነዳያን፡** (rarius **ነዳይያን፡** tamquam a **ነዳዪ፡**), f. **ነዳያት፡** (Ruth 3, 10), *pauper, egenus, inops:* Koh. 4, 13. 9, 15; Job 29, 12. 36, 6; Ps. 68, 34. 69, 6; Tob. 2, 2. a) crebro subst.: Ex. 22, 24; Deut. 15, 4; Ps. 9, 19. 67, 11. 71, 12. 13; Jes. 3, 15. 10, 2. 14, 30. 58, 7; Sir. 4, 1. 4; **ነዳይ፡ ዕቡይ፡** πτωχὸς ὑπερήφανος 25, 2; **ነዳይ፡ ጠቢብ፡** 10, 23. 13, 18. 19; **ነዳይ፡ ጥዑይ፡** 30, 14. 31, 25; Matth. 11, 5. 26, 9; Jac. 2, 3. 5. b) c. c. **በ፡** rei: **ነዳያን፡ በንዋይ፤ ብዑላን፡ በሃይማኖት፡** Sx. Jac. 30; vel c. **እምነ፡** vel per st. c. (vid. infra sub litera c.). c) trsl.: **ነዳያን፡ በመንፈስ፡** Matth. 5, 3; **ነዳየ፡ አእምሮ፡** ἐνδεὴς φρενῶν Prov. 7, 7. 15, 21; F. N. 43, 12; **አሕዛብ፡ በመዋዕለ፡ ትካት፡ ነዳይያን፡ እምቃለ፡ እግዚ**"**፤ ግዩራን፡ በሕገ፡ አሪት፡** M. M. f. 13. d) Jud. 11, 3 ἄνδρες κενοί (*egeni et nequam*) **ሰብእ፡ ነዳያን፡**; Matth. 12, 7 ἀναίτιοι **ነዳያን፡**

ንድየት፡ et **ንዴት፡** (etiam **ነዴት፡** Deut. 28, 20 FII), n. act. et subst., m. et fem., *paupertas, egestas, inopia:* Prov. 6, 11. 24, 31; Job 36, 8. 21; Sir. 13, 24; Ps. 106, 10;

Deut. 28, 20; Tob. 4, 13; 2 Cor. 8, 9; trsl.: **ንዴተ፡ አእምሮ፡** ἔνδεια φρενῶν Prov. 6, 32. 10, 21.

አንዳዩ፡ n. ag. (II, 1) *pauperans, egenum faciens:* **አፍቅሮ፡ ንዋይ፡ አንዳይሁ፡ ለብእሲ፡ ውእቱ፡፡** Fal. f. 33.

ነደደ፡ et **ነደ፡** I, 1 [amh. id.; referendum videtur ad נָצַץ; an, mutatis literis *n* et *l*, ad لَظِيَ לָהַט ܠܗܛ?] Subj. **ይንድድ፡** et **ይንደድ፡** *ardere, ardescere, exardescere, flagrare, accensum esse:* **ነደደ፡ እሳት፡ ላዕሌሆሙ፡** Num. 11, 1; Jes. 33, 14; 4 Esr. 6, 37; Ps. 17, 10. 38, 4. 77, 25; **ነበልባል፡ ዘነደ፡** vel **ዘነደደ፡** φλὸξ ἐξαφθεῖσα Hez. 20, 47; **እንዘ፡ ትነድድ፡ እሳት፡ ምሥዋዕ፡** Lev. 6, 2; **እሳት፡ ዘይነድድ፡** Job 31, 12; Hen. 14, 17. 19; Hebr. 12, 18; **እሳት፡ ትነድድ፡ ውስተ፡ ከርሡ፡** Sir. 40, 30; **እመ፡ ነፋሕከ፡ ለፍሕም፡ ትነድድ፡** 28, 12; **እቶን፡ ዘይነድድ፡** Sir. 43, 4; Jes. 48, 10; **ነፍስ፡ መዐትም፡ ዘይነድድ፡ ከመ፡ እሳት፡** Sir. 23, 16; **ይነድድ፡ መዐቱ፡** Jes. 30, 27; Jer. 7, 20; **ይንደድ፡** v. **ይንድድ፡** 21, 12; Ps. 2, 13; **ትነድድ፡ አዕጽምትየ፡** Job 30, 17; **በእንተዝ፡ ይነድድ፡ ፍቅር፡ ከመ፡ እሳት፡** Sir. 9, 8; **ነዱ፡** v. **ነደዱ፡ በፍትወቶሙ፡** Rom. 1, 27; c. Acc. pers. (sensu Dativi): **ይነድደነ፡ ልብነ፡** (*nobis*) Luc. 24, 32. 2) *comburi* igne: **መሥዋዕት፡ ይነድድ፡ ኵሉ፡** ὁλόκαυτος ἔσται Lev. 6, 16; **ይነድድ፡ ሐሠር፡ በአፍሓመ፡ እሳት፡** Jes. 5, 24.

አንደደ፡ II, 1 1) *accendere, incendere, inflammare,* ignem Ex. 35, 3; Kuf. 50; Sir. 28, 11; Jer. 7, 18. 21, 14; Judith 7, 5; Luc. 22, 55; **ነበል፡ ዘአንደድክሙ፡** Jes. 50, 11; Thren. 2, 3; ligna Lev. 6, 5; Jes. 44, 15; fornacem Hos. 7, 4; Dan. 3, 19; altare Mal. 1, 10; urbem Prov. 29, 8; absol.: **ኢየአክል፡ ሊባኖስ፡ ለአንድዶ፡** εἰς καῦσιν Jes. 40, 16; **አንድድ፡ ታሕቴሁ፡** Hez. 24, 5; Enc. Teq. 25 (Lud.); trsl.: **ያነድዶሙ፡ ወይን፡** Jes. 5, 11. 2) *torrere* i. e. *coquere* panem: **ወያነድዱ፡** (v. **ወያበስሉ፡**) **ዐቱ፡ ኅብስቶ፡** καύσαντες ἔπεψαν ἄρτους Jes. 44, 15. 3) *comburere, cremare,* Lev. 6, 23; **ዳእሙ፡ ንዋየ፡ ሐቅል፡ ያነዱ፡ በእሳት፡** Hez. 39, 10; **ዘመንፈቆ፡ አንደደ፡ በእሳት፡** Jes. 44, 16. 30, 30; **ለአንድዶቶሙ፡** Matth. 13, 30.

ተናደደ፡ III, 3 *se invicem incendere, mutuo fervore ardere:* **ትትናደድ፡ ሐሩረ፡ አፍቅሮ፡ ውስተ፡ ነፍሱ፡** Phlx. 106; **ወትቄርር፡ ተናድዶቶሙ፡** (seu: ignis mutui amoris) Phlx. 5.

ንዱድ፡ part. 1) *accensus, ardens,* Enc. Tachs. 19; non ignem sacrificalem Deus poscit, **አላ፡ ኩን፡ ንዱደ፡ በእሳተ፡ መንፈስ፡ (ቅዱስ፡) ከመ፡ ታውዕያ፡ ለፍትወት፡ እኪት፡** Chr. Ta. 11. 2) *inustus, adustus:* **ንዱዳነ፡ ልብ፡** κεκαυτηριασμένοι τὴν ἰδίαν συνείδησιν 1 Tim. 4, 2.

ነድ፡ subst., plerumque m., *flamma:* Gen. 15, 17; Kuf. 14; Num. 21, 28; Ps. 96, 3; Hos. 7, 4; 4 Esr. 2, 56; Jer. 31, 45 vrs. nov.; **በአምጣነ፡ ዕፀው፡ ለእሳት፡ የዐቢ፡ ነዱ፡** Sir. 28, 10; **ቃሉ፡ ከመ፡ ነድ፡ ያውዒ፡** (ὡς λαμπάς) 48, 1; **ከመ፡ ኢተዐይ፡ በነዶሙ፡** 8, 10; crebro: **ነደ፡ እሳት፡** Sir. 21, 9. 38, 28; Act. 7, 30; 2 Thess. 1, 8; Hebr. 1, 7; Apoc. 1, 14.

ንዳድ፡ subst., amh. magis quam aeth., *febris (maligna),* Cod. Mus. Brit. LXXX, 1; d'Abbadie Catal. p. 48; M. F.

ንደት፡ n. act., *ardor, flamma:* **ከመ፡ ንደተ፡ እሳት፡** Ex. 24, 17; **ይቄርር፡ ዘውስተ፡ ልቡ፡ ንደት፡** (sc. irae) Jsp. p. 337.

ነዳዲ፡ n. ag. *ardens:* **አፍሓመ፡ እሳት፡ ነዳዲ፡** Enc. Masc. 6; **ማኅቶት፡ ነዳዲ፡** Enc. Tachs. 28; **ፍትወት፡ ነዳዲት፡** F. N. 24, 5; **ሰሚዖ፡ ንባበ፡ ግዘት፡ እምልሳንከ፡ ነዳዲ፡** Enc. Tachs. 6.

አንዳዲ፡ n. ag. (II, 1) *accendens, incendiarius:* **አንዳዴ፡ እሳት፡** F. N. 50, 6; Th. Petr.; trsl.: **አንዳዴ፡ ሐሳውያን፡ ሐሳዌ፡ ስምዕ፡** Prov. 6, 19 var.

ምንዳድ፡ subst. *locus ubi ignis accenditur,* ut *focus, culina, caminus, fornax:* Jes. 30, 14 gloss.; Ex. 27, 9—15, ubi interpres ἱστία (**መንጦላዕት፡** in C) tamquam ἑστία vertit; Reg. Pach.; **ምንዳደ፡ እሳት፡ ዘቤተ፡ ብለኔ፡** Sx. Tachs. 5; **ምንዳደ፡ ብለኔ፡** Sx. Jac. 13; Sen. 7; **ወደይዎሙ፡ ውስተ፡ ምንዳደ፡ እሳት፡ ወአውዐይዎሙ፡ ዲበ፡ ዐራት፡ ኀጺን፡** Sx. Hed. 22; si quibus est **ሐጹር፡** communis, **ኢይደልዎ፡ ለ፩ከመ፡ ይግበር፡ እቶነ፡ አው፡ ምንዳደ፡ ብለኔ፡ ኀበ፡ ገቦ፡ ሐጹር፡ በዘይነክያ፡ እሳቱ፡** F. N. 37.

መንድድ፡ subst., Pl. **መናድድ፡**, ut videtur *materia, qua accenditur* vel *inflammatur:* **አዘዘ፡ ያንድዱ፡ እቶነ፡ ወይደዩ፡ ውስቴቱ፡ መናግንተ፡ ጽህርት፡ ወመፈልሕተ፡** (sic) **እሳት፡ ፒሳ፡ ወፓፒሩ፡ ወሥብሐ፡ ወመዓረ፡ ግሩ፡ ወአፍለጢስ፡ ወከባሪት፡ ወኵሎ፡ መናደደ፡** (sic pro **መናድደ፡**) **ጽህርት፡** Macc. f. 2.

ነደፈ፡ I, 1 [amh. id.; primitus: *propulit* (نَدَفَ *propulit* jumentum; נָדַף *dispulit, fugavit*); vicina דָּחָה, دَفَعَ; cfr. etiam نَدَبٌ *jaculatio teli*] Subj. **ይንድፍ፡** 1) *jaculari, emittere* tela: **ኢይነድፍ፡ ውስቴታ፡ ሐጸ፡** Jes. 37, 33; plerumque omisso Accusativo teli: **ይነድፉ፡** Jer. 6, 23. 26, 9; Ps. 77, 12; **ንድፍ፡** 4 Reg. 13, 17; **ነዲፍ፡ በይምን፡ ወበፅግም፡** 1 Par. 12, 2; **የሐንጽ፡ እንተ፡ ኀበ፡ ይነድፉ፡** βελοστάσεις Hez. 21, 22; **ተምህረ፡ ተጽዕኖ፡ ወነዲፈ፡ ቀስት፡** Sx. Sen. 29; de ictu pyroboli, in Libris historicis Aethopico-Amharicis. 2) *jaculari* alqm, *telo ferire* vel *icere* vel *transfigere* alqm, c. Acc. prs.: **ንድፍ፡ ጸላኤ፡** Kuf. 38; **ስቁ፡ ቀስተክሙ፡ ወንድፍዋ፡** τοξεύσατε ἐπ' αὐτήν Jer. 27, 14; **ኢትትሀከዩ፡ ነዲፎታ፡** ibid.; 27, 29; **ነደፈኒ፡ ውስተ፡ ኵልያትየ፡ በአሕጻሁ፡** Thren. 3, 13; 3 Reg. 22, 34; 2 Reg. 18, 14; 1 Reg. 31, 3. 3) *pungere,* de insectis: **ነደፉክሙ፡ ከመ፡ ንህብ፡** Deut. 1, 44; **ነደፉ፡ አፍራሰ፡** Sx. Ter 18; de scorpione Apoc. 9, 5. 10; **ብእሲት፡ ትትሜሰል፡ ዐቅራበ፡ ዘይነድፍ፡ ሰብአ፡** Fal. f. 17.

አንደፈ፡ II, 1 *telo feriri* vel *transfigi jubere* alqm, **በሐጽ፡** Enc. Haml. 25 (Lud.).

ተነድፈ፡ III, 1 *feriri, ici, percuti, transfigi* telo, *ictu vulnerari:* **ከመ፡ ይጌጕእ፡ ዘተነድፈ፡ ይምላኅ፡ ሐጸ፡** Sir. 19, 12; **ሀየል፡ ዘተነድፈ፡ ወተሀይጸ፡ ከብዶ፡** Prov. 7, 23. 26, 18 var.; **ተነደፍኩ፡** τέτρωμαι 3 Reg. 22, 34; trsl.: **ተነዲፎሙ፡ በፍቅሩ፡** Jsp. p. 273; Cant. 2, 5.

ተናደፈ፡ III, 3, *jaculando petere:* **ተመየጥከ፡ ምንጻረ፡ ትትናደፈነ፡ ለእመ፡ ሞእነ፡** ἐκ δὲ τῶν ἐναντίων κατατοξεύεις τοὺς νενικηκότας Cyr. hom. f. 110 (Mansi IV. 1340).

አስተናደፈ፡ IV, 3 *fundamenta jacere,* c. Acc. fundamenti: 1 Cor. 3, 10; Org. 1; **አንኅለ፡ ሄሮድስ፡ መቅደሰ፡ እስከ፡ መሠረቱ፡ ወአስተናደፈ፡ መሠረታቲሁ፡ በምጣኔ፡ ቀዳማዊ፡** Jsp. p. 330; **ማኅፈድ፡ ዘአስተናደፉ፡ ጠቢባን፡ መሠረታ፡** 1 Sal. Mar. 18. — *Voc. Ac.:* **አስተናደፈ፡ ዘ፡ አስተካከለ፡፡**

ንዱፍ፡ part. *ictus, percussus, transfixus* telo, *vulneratus ictu:* **ንዱፍ፡ በሐጽ፡** Enc. Ter 25; **ንድፍት፡ አነ፡ በፍቅሩ፡** Cant. 5, 8; Jsp. p. 326.

ንድፈት፡ n. act. *jaculatio, jactus teli* vel *ictus, vulnus telo inflictum,* τόξευμα Prov. 25, 18; **ሐመ፡ ፈድፋደ፡ እም**

ንድፈት፡ 1 Reg. 31, 3 E; ቀተለ፡ንድፈቱ፡ 3 Reg. 22, 35 var.; ሀለወ፡ይትፌወስ፡ንድፈቶ፡ኀበ፡ነደፍዎ፡ሶርያ፡ 4 Reg. 9, 16.

ነዳፊ፡ n. ag., Pl. ነዳፍያን፡ et ነደፍት፡, *jaculator, sagittarius*, Gen. 21, 20; Kuf. 17; ሐጸ፡መስተቃትል፡ነዳፊ፡ Jer. 27, 9; Am. 2, 15; ነዳፍያን፡ Jes. 21, 17; Jer. 28, 27; ረከብዎ፡ነዳፍያን፡በነዲፍ፡ 1 Par. 10, 3; ንደፍት፡ 1 Reg. 31, 3; 1 Par. 12, 2; 2 Par. 14, 8.

ምንዳፍ፡ subst. *spatium jactus, teli jactus*, Gen. 21, 16; መጠነ፡አሐቲ፡ምንዳፈ፡ሐጽ፡ Kuf. 17; στάδιον Herm. p. 20.

ነጌ፡ subst., Pl. ነጌያት፡ [ኀገገ m.] *elephas, elephantus*: ወዕአ፡ኀቤሁ፡ንጉሠ፡ህንድ፡ምስለ፡ብዙኃን፡ነጌያት፡ Jsp. p. 283; ነጌያተ፡ብርት፡ p. 232; Hen. 86, 4. 87, 4; Hos. 10, 4 (in loco corrupto); ቀርነ፡ነጌ፡ *cornu* (i. e. *dens*) *elephanti* sive *ebur* Hez. 27, 6. 15; 2 Par. 9, 21; Apoc. 18, 12; ዘቀርነ፡ነጌ፡ *eburneus* Am. 3, 15. 6, 4; 2 Par. 9, 17; 3 Reg. 10, 18. 22, 39; Cant. 5, 14. 7, 5; Herm. p. 7 (ubi ኖጌ፡ pro ነጌ፡ scriptum est). — *Voc. Ae.*: ነጌ፡ዘ፡ዘኸን፡ v. ዘከን፡ v. ዘኖን፡ v. ዘሆን፡

ነግሀ፡ I, 1 [נָגַהּ, ܢܓܗ, amh. ነጋ፡] *illucescere, lucere*: ነግሀ፡ብሔር፡ *dies jam illustris est* Act. 2, 15 rom. (vid. ብሔር፡).

አንግሀ፡ II, 1 *mane facere* alqd, *mane proficisci* vel *venire, prima luce* vel *ante lucem facere* alqd, ሖሩ፡ወአንግሆ፡ጥቀ፡ሐዊረ፡ Marc. 16, 2; ምንተ፡አንጋህከ፡ገዒሰ፡ዝየ፡ τί ὀρθρινὸς ὧδε ἐλήλυθας; Herm. p. 52; ሖሩ፡በኑኃ፡ሌሊት፡ወአንግሁ፡ኀበ፡ቂሳርያ፡ (*et mane ad Caesaream venerunt*) Jsp. p. 347; totam noctem inde a vespero docens አንግሀ፡ Gal. T. H.; ያንግሁ፡ልሊተ፡ Kid. f. 26 (vid etiam አሌለየ፡).

ነግህ፡ subst. *prima lux, diluculum, multum mane, tempus matutinum*: ማእዜ፡ነግሀ፡ይከውን፡ (ὄρθρος) Prov. 23, 35; ነግሀ፡ብሔር፡ Act. 2, 15 Platt. a) እምነግህ፡ *a mane*: እምነግህ፡እስከ፡ሰርክ፡ Ex. 18, 13; Ruth 2, 7; Sir. 18, 26; Jes. 38, 13. b) ለነግህ፡ *ad mane* Ex. 12, 10. c) በነግህ፡ *mane, bene mane*: Matth. 20, 1; Marc. 11, 20; Koh. 10, 16. 11, 6; Kuf. 31. d) ነግሀ፡ id.: Ex. 16, 7; Ps. 54, 19; Kuf. crebro; ነግሀ፡በጽባሕ፡ Kuf. 42. e) distributive: *singulis matutinis* (*quovis die, in dies*): በበ፡ነግህ፡ Ex. 16, 21; 2 Par. 13, 11, vel ነግሀ፡ነግሀ፡ Ex. 36, 3; 2 Reg. 13, 4; ይኩንኒ፡ለነግህ፡ነግህ፡ (v. ለነግህ፡ነግህ፡) 4 Reg. 16, 15.

ንግሀት፡ n. act. *profectio matutina; quaevis actio, quae antelucanis horis fit*, Lud. auct. Greg.

ነገለ፡ rad. inus. quae, permutatis literis *l* et *d*, cum نَجَلَ נָגַר *conspicua, manifesta fuit res* convenire videtur, collato نَجَلَ *conspicuam, manifestam fecit rem* (sicut ነገደ፡ et נֶגֶד arabice نَجْل pronuntiatur).

መንገል፡ subst. *pars rei conspicua* vel *adversa*; non usitatur nisi in Acc. et st. c., sc. መንገለ፡, et praepositionis conjunctionisve vim habet; pronomina suff. per *ê* sibi subjungit (gramm. § 166. 167): A) መንገለ፡ praep. 1) *versus, ad, in*: መንገለ፡ጽባሕ፡ Gen. 2, 8. 12, 8; ይኔጽር፡መንገለ፡ፍኖት፡ 1 Reg. 4, 13; መንገለ፡ምድር፡ Jon. 1, 13; Jer. 37, 21; Hez. 21, 2; Jes. 10, 26. 49, 22; Hen. 24, 2; መንገሌነ፡ 1 Par. 13, 3; ይመይጥ፡እግዚ'፡ምሕረቶ፡መንገሌነ፡ Judith 8, 30; Matth. 4, 13; Marc. 1, 16; Rom. 15, 24; aliâs creberrime; ፄወወኒ፡መንገሌሁ፡ Rom. 7, 23; feritatem leonum vertit መንገለ፡የውሀት፡ (in mansuetudinem), Lud.; በቅድሜኪ፡ወመንገለ፡ድኅሬኪ፡ Enc. 2) *juxta*: ኢታቅሞ፡መንገሌከ፡ Sir. 12, 12; Matth. 13, 1; መንገለ፡ገበሆሙ፡ Ruth 2, 14. 3) *ad* i. e. *quod attinet ad* (hinsichtlich, rücksichtlich): መድሎተ፡ንዋየ፡ቅድሳት፡ዘመንገለ፡ወርቅኒ፡ወዘመንገለ፡ብሩር፡ 1 Par. 28, 14. 17; ያዕቆብ፡ጻድቅ፡መንገለ፡ሥጋ፡እኁከ፡ (dein Bruder dem Fleische nach) Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ዝኒ፡አኮ፡ዘመንገለ፡እግዚ'፡ዘእነግር፡ κατὰ θεόν 2 Cor. 11, 17; ዘመንገለ፡ትስብእቱ፡, ዘመንገለ፡መለኮቱ፡ τὸ ἀνθρώπινον, τὸ θεϊκόν Cyr. ad Th. f. 24. B) Componitur cum aliis praepositionibus 1) በመንገለ፡ (in parte directa ad i. e.) *versus, juxta, praeter, ad, in*: በመንገለ፡ገጽኪ፡ Jer. 13, 26; በመንገለ፡የማን፡ወበመንገለ፡ፀጋም፡ Hez. 21, 16; በመንገለ፡ደወል፡ Num. 20, 23; በመንገለ፡ማእከሉ፡ Ex. 36, 31; Hen. 34, 2; Marc. 4, 1. 2) ለመንገለ፡ a) *versus, ad*: ለመንገለ፡መስዕ፡ Gen. 13, 14; Deut. 2, 3; Jer. 3, 12; Dan. 8, 4. 9; Zach. 14, 8; Hez. 40, 44; 1 Esr. 4, 58. b) *ad* i. e. *quod attinet ad*, (*erga, apud, de*): Hebr. 2, 17; Rom. 4, 2; ንለቡ፡ለመንገለ፡ክርስቶስ፡ (wir wollen einsehen in Bezug auf Christus), Cyr. ad Th. f. 16. 3) እምነ፡መንገለ፡ vel እመንገለ፡ *a parte*, ut: Augustus mandavit, ከመ፡ይጸሩ፡ሎቱ፡ (Herodi) እክለ፡እመንገለ፡የብስ፡በአግማል፡ወእመንገለ፡ባሕር፡በአሕማር፡ Jsp. p. 329. a) *versus, ad* vel *a*: እመንገለ፡አዜብ፡ κατὰ νότου 1 Reg. 13, 5; Jud. 2, 9; Num. 8, 2; Gen. 13, 11; 4 Esr. 9, 38. b) *ratione habita, quod attinet ad*, (*a, de*): እኅትየ፡ይእቲ፡እመንገለ፡አቡየ፡ Gen. 20, 12; ቅሩባኒሁ፡ለክርስቶስ፡እመንገለ፡ሥጋሁ፡ Chr. ho. 5; እመንገለ፡ወንጌልሰ፡ κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον Rom. 11, 28; ኢየሐጽጽ፡እምኔነ፡እመንገለ፡ሃይማኖት፡ F. M. 27, 8. 4) እንተ፡መንገለ፡ a) *juxta, praeter*, παρά Num. 20, 19. b) *versus* Jos. 8, 2. 4. 11. 13. c) per regionem i. e. *per* Num. 25, 8; Matth. 12, 1. d) circa regionem i. e. *circa* Apoc. 15, 6. 5) ኀበ፡መንገለ፡ *versus*, Luc. 22, 56 rom. C) Conj. a) መንገለ፡ (pro መንገለ፡ዘ፡) *quo versus, quorsum*: መንገለ፡ፈለሱ፡ *quo transmigraverunt* Enc. Hed. 8; መንገለ፡ተግሕሠ፡ Lud. ex Enc. Genb. 19; መንገለ፡ትፈቅድ፡ፍና፡ Enc. Genb. 20; etiam: *quocumque in loco*, ut: መንገለ፡ተክዕወ፡ (ubicumque effusus est), Lud. b) እመንገለ፡ዘ፡ ex adverso ejus quod i. e. *secus ac*, ut: ኢአምር፡ከመ፡አንተ፡አሠነይከ፡ለነ፡እመንገለ፡ዘተኔሊ፡ከመ፡አንተ፡አሕሠምከ፡ለነ፡ Jsp. p. 291.

ንግመጥስጤ፡ n. prgr. sc. αἰνιγματισταί *aenigmatum poëtae* Num. 21, 27.

ነግሠ፡ I, 1 [נָגַשׂ *adegit, exegit*; نَجَشَ *agitavit, compulit*; נֹגֵשׂ *tyrannus*] Subj. ይንግሥ፡ nec non ይንገሥ፡, 1) *regnare, regem* vel *reginam esse, imperium tenere*: እመ፡ገብር፡ነግሠ፡ Prov. 24, 57; ብየ፡ (*per me*) ነገሥት፡ይነግሡ፡ 8, 15; ኢይነግሥ፡እንከ፡ንጉሥ፡በደማስቆ፡ Jes. 17, 3; ይነግሥ፡ንጉሥ፡ Jer. 23, 5; አመ፡ነግሠ፡በሱሳ፡ (ἐθρονίσθη) Esth. 1, 2; ይእቲ፡ትንግሥ፡ 2, 4; ነጊሥ፡ Koh. 4, 14; ንገሥ፡ Ps. 44, 5; 1 Cor. 4, 8; እግዚ'፡ነግሠ፡ Ps. 92, 1. 96, 1; ወይነግሥ፡ብሔር፡ዘትሬኢ፡ይእዜ፡ሙሱነ፡ 4 Esr. 3, 4; እምቅድመ፡ይንግሡ፡ተንባላት፡በግብጽ፡ Enc. Ter 8; c. c. ለ፡ Kuf. 38; 1 Reg. 8, 9. 11; Jud. 9, 8 seq.; Matth. 2, 22; ይነግሥ፡ለኪ፡

እግዚ'' ፡ Jes. 52, 7; ዘይነግሥ ፡ ለኵሉ ፡ ὁ παντοκράτωρ *omnipotens* Jer. 39, 14. 19. 40, 11; Bar. 3, 1; vel c. ላዕለ ፡ 1 Reg. 10, 1. 23, 17; Ps. 46, 8; Kuf. 35; Esth. 1, 1; Luc. 1, 33; vel c. ዲበ ፡ 1 Par. 18, 14; raro c. Acc., ut: ዘነግሠ ፡ መንግሥተ ፡ ከላዴዎን ፡ Dan. 9, 1. 2) *regem fieri, regnum adipisci* Gen. 36, 33 seq.; 2 Reg. 2, 10. 15, 10. 16, 8; 3 Reg. 15, 1; Jer. 44, 1; 1 Par. 29, 28.

አንገሠ ፡ II, 1 *regem* vel *reginam constituere*, c. Acc. regis et c. ለ ፡ vel ላዕለ ፡ populi: ንጉሥ ፡ ዘአንገሡ ፡ Hez. 17, 16; ናንግሥ ፡ ሎሙ ፡ ወልደ ፡ ጣብሔል ፡ Jes. 7, 6; Jer. 44, 1; Job 34, 30; ከመ ፡ ያንግሥዎ ፡ 1 Par. 11, 10. 29, 22; ከመ ፡ ያንግሡከ ፡ ሎሙ ፡ 2 Esr. 16, 6; ዘአንገሥኩከ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ 2 Par. 1, 11; Joh. 6, 15; nonnumquam addito Acc. ንጉሠ ፡, ut: አንገሥዎ ፡ ሎሙ ፡ ንጉሠ ፡ Jud. 9, 6; 1 Reg. 8, 22. 12, 1; passim omisso Acc. ናንግሥ ፡ ለነ ፡ Num. 14, 4; 1 Reg. 8, 19; ኢያነግሡ ፡ ወኢይሰዕሩ ፡ Ep. Jer. 33. a) *reginam creavit* rex uxorem, vid. Lud. lex. amh. c. 53. b) *proregem constituere, praeficere regis vice* Act. 7, 10 rom. c) trsl.: *regnare* vel *dominari facere:* ኀጢአቱ ፡ ለ፩ አንገሠቶ ፡ ለሞት ፡ Rom. 5, 17. 21. 6, 12; ናንግሥ ፡ ለፍቅር ፡ ላዕሌነ ፡ Chr. Ta. 19.

ንጉሥ ፡ subst. (formâ part.); Pl. ነገሥት ፡ (forma mutuata a ነጋሢ ፡ q. v.), Pl. Pl. ነገሥታት ፡ 1) *rex:* Gen. 14, 1 seq.; 17, 6. 26, 8. 36, 31. 40, 1 seq.; Ex. 1, 8 seq.; Jos. 12, 1 seq.; Jud. 4, 2; Reg.; aliis in locis innumeris; ንጉሥ ፡ ጻድቅ ፡ ይነግሥ ፡ Jes. 32, 1; ነገሥተ ፡ አሕዛብ ፡ 14, 32. 60, 10; አዋልደ ፡ ንጉሥ ፡ Jer. 48, 10; ገብረ ፡ ንጉሥ ፡ Joh. 4, 46. 49; ቤተ ፡ ንጉሥ ፡ Luc. 7, 25; በእንተ ፡ ነገሥት ፡ F. N. 44; ንጉሥ ፡ ዐቢይ ፡ ὁ βασιλεὺς ὁ μέγας Jes. 36, 13; Judith 2, 5; ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ Dan. 2, 47; Hez. 26, 7, quo eodem titulo etiam Reges Aethiopiae insigniuntur; de Deo: Ps. 5, 2. 43, 6. 46, 7. 73, 13. 109, 6; Sir. 51, 1; ንጉሠ ፡ ኵሉ ፡ ነገሥት ፡ παμβασιλεύς 50, 15; ንጉሠ ፡ ሰማይ ፡ 1 Esr. 4, 58; c. ለ ፡, ut: ንጉሥ ፡ ለተግባር ፡ βασιλεῦ πάσης κτίσεως Judith 9, 12; ነገሥታት ፡ Lit. 160, 3; ዓመታተ ፡ ነገሥታተ ፡ አክሱም ፡ Chr. Ax.; *Imperator* (*Augustus*) Romanorum: ቄሳር ፡ ንጉሥ ፡ Luc. 2, 1; ንጉሥ ፡ Act. 25, 21 Platt; Sx. crebro, ut Mag. 13; Enc. Ter 7, al. 2) Sed etiam duces inferioris ordinis hoc nomine appellantur: *rector, princeps, dux, praefectus, tyrannus, satrapa*, al.: ነገሥት ፡ ἡγούμενοι Sir. 17, 17; ἄρχων እሜር ፡ ንጉሠ ፡ ብሔር ፡ 2 Par. 18, 25; τετράρχης Matth. 14, 1; Luc. 9, 7; ነገሥት ፡ στρατηγοί Jer. 28, 57; τύραννοι Dan. 3, 2; τακτικοί 6, 2; ነገሥተ ፡ ሠራዊት ፡ χιλίαρχοι Num. 31, 48. 52; ነገሥተ ፡ ሕዝብ ፡ Deut. 1, 15; de praefectis provinciarum, Sx., ut Mag. 2; ነገሥተ ፡ አሕማር ፡ *nararchi* (*rectores navium*) Hen. 101, 4. 9.

ንግሥት ፡ subst., fem. (a ንጉሥ ፡), Pl. ንግሥታት ፡ *regina*, Ps. 44, 11; Dan. 5, 10; Esth. 1, 9; 2 Esr. 12, 6 var.; ንግሥተ ፡ ሳባእ ፡ 3 Reg. 10, 1; 2 Par. 9, 1; Matth. 12, 42; ንግሥታተ ፡ ፋርስ ፡ Macc. f. 11; Cant. 6, 8; de regina apium: አንሃብ ፡ ይዐንሱ ፡ በምዕር ፡ ሶበ ፡ ዐንዘረት ፡ ንግሥቶን ፡ Lud. e Libr. Myst.; de *Imperatrice* Romanorum: እሌኒ ፡ ንግሥት ፡ Mavâs. n. 7; Sx. Genb. 9; Enc. Teq. 5.

ንግሥ ፡ subst., plerumque m., *regimen* vel *imperium regium, dignitas regia:* ኮነ ፡ መክብበ ፡ ንግሡ ፡ ለዳዊት ፡ ፵ዓመተ ፡ 1 Par. 29, 27; በእንተ ፡ ኵሉ ፡ ንግሡ ፡ ለዳዊት ፡ 29, 30; ወኮነ ፡ ንግሡ ፡ ለኢዮሳፋጥ ፡ በሰላም ፡ 2 Par. 20, 30. 29, 21; በመዋዕለ ፡ ንግሡ ፡ vel ዜና ፡ ንግሡ ፡ ላዕለ ፡ ዮናናውያን ፡ Jsp. p. 287; ሶበ ፡ ጸንዐ ፡ ንግሡ ፡ p. 276; Org.; መኑ ፡ ያአምር ፡ በዝንቱ ፡ መዋዕል ፡ ንግሠኪ ፡ Esth. 4, 14.

ነጋሢ ፡ n. ag., (f. ነጋሢት ፡), Pl. c. ነገሥት ፡ (vid. sub ንጉሥ ፡), f. ነጋሥያት ፡ 1) *rex* (f. *regina*), i. q. ንጉሥ ፡, sed rarius usitatum et sublimiori potius graviorive orationi reservatum: ሕየው ፡ (v. ሕያው ፡) አበ ፡ ነጋሢ ፡ *vivas* (*vivat*) *rex* 1 Reg. 10, 24; 2 Reg. 16, 16; 3 Reg. 1, 25. 34. 39; 4 Reg. 11, 12; 2 Par. 23, 11; ወልደ ፡ ነጋሢ ፡ 2 Reg. 13, 4; ቤተ ፡ ነጋሢ ፡ Hos. 5, 1; እግዚ'' ፡ ነጋሢ ፡ Enc. Teq. 23; ነጋሥያት ፡ (v. ነገሥት ፡) ሐፃንያቲኪ ፡ Jes. 49, 23; ነጋሢያት ፡ Jer. 36, 2. a) Regem Aethiopiae olim ነጋሢ ፡ compellatum esse, ex illa formula ሕየው ፡ አበ ፡ ነጋሢ ፡ elucet, quae non potest non ex Abyssinorum usu loquendi in Bibliorum versionem esse translata, cfr. nomen النَّجَاشِيّ, quo Arabes regem Aethiopum appellare solent. b) *Imperator, Caesar, Augustus* Romanorum: Matth. 22, 21; Marc. 12, 14; Luc. 20, 24; Joh. 19, 12 rom.; Act. 25, 8. 21. 2) *rector, dominator, dynasta:* ነጋሢ ፡ አኃዚ ፡ ὁ κρατῶν Sap. 14, 19; ኢይትዐበይ ፡ ረድእ ፡ ላዕለ ፡ መምህሩ ፡ ወኢወዓሊ ፡ ላዕለ ፡ ነጋሢ ፡ Did. 5; cfr. amh. ነጋሽ ፡, Lud. Hist. Ae. II. 17, 3.

ንጉሣዊ ፡ adj. rel. 1) *regius, regalis:* ግብር ፡ ንጉሣዊ ፡ *res regiae* Chr. ho. 26; አርአያ ፡ ንጉሣዊ ፡ F. N. 9; ሥርዐተ ፡ ኵነኔ ፡ ሥጋዊት ፡ ንጉሣዊት ፡ Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 29 (e F. N.); ሕግ ፡ ንጉሣዊ ፡ Lud. e Mss. Colb. 2) *Melchita:* ንጉሣውያን ፡ M. M. f. 50 (i. q. መለካውያን ፡ q. v. supra c. 151).

መንግሥት ፡ subst., m. et fem., Pl. መንግሥታት ፡ *regnum* a) terra regi subjecta cum incolis: Num. 32, 33; 1 Reg. 24, 21; Dan. 2, 37. 7, 23; Jes. 7, 8. 19, 2 (νομός) vrs. nov.; Judith 2, 12; Esth. 9, 20; Koh. 4, 14; 4 Esr. 12, 16. 21—59; እለ ፡ መንግሥት ፡ Ex. 19, 6; Jer. 10, 25 (γενεαί); ለኵሉ ፡ መንግሥቱ ፡ πᾶσι τοῖς ὑπ' αὐτόν 1 Esr. 3, 1; ἔθνος 6, 32; ለኵሉ ፡ መንግሥታተ ፡ ምድር ፡ Deut. 28, 25; Jer. 24, 9; መንግሥታት ፡ ዐበይት ፡ 35, 8; 2 Par. 17, 10; Matth. 4, 8; Apoc. 17, 18; መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ Matth. 5, 3 seq.; መንግሥተ ፡ እግዚ'' ፡ Marc. 4, 11. 30; Matth. 6, 10 (nonnumquam መንግሥት ፡ pro መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡, Lud. e Mss. Colb.). b) *potestas* vel *dignitas regia, imperium regium*, Jes. 9, 7; Dan. 4, 28. 5, 26—28; መንግሥት ፡ ትትፋለስ ፡ እምሕዝብ ፡ ለሕዝብ ፡ Sir. 10, 8; Ps. 144, 12. 13; መንግሥታ ፡ የሀብ ፡ ንጉሥ ፡ ለካልእት ፡ ብእሲት ፡ Esth. 1, 19; ዐረፍኩሙ ፡ ላዕለ ፡ መንግሥትየ ፡ (i. e. *majestati meae*) Lud. ex Hist. VII Puer.; አመ ፡ ፲ወ፬ ዓመተ ፡ መንግሥቱ ፡ ለሕዝቅያስ ፡ Jes. 36, 1; Dan. 1, 1. 6, 28; Gen. 14, 1; ዘእንበለ ፡ መንግሥት ፡ ἀβασίλευτος Prov. 24, 62; ዐቃቤ ፡ መንግሥት ፡ διάδοχος τοῦ βασιλέως 2 Par. 26, 11. c) *familia regis, progenies regia, rex* (vulgo: *majestas*): እምዘመደ ፡ መንግሥት ፡ Jer. 48, 1; Dan. 1, 3; እምውሉደ ፡ መንግሥት ፡ Hez. 17, 13; ኵሉ ፡ ዘርአ ፡ መንግሥት ፡ 2 Par. 22, 10; ውስተ ፡ ጸድቃት ፡ ምስማዓተ ፡ መንግሥት ፡ ኢይሰማዕ ፡ ሥሕጸታት ፡ Cyr. ad Th. f. 7. d) crebro statui constructo subjungitur ad exprimendum adjectivum *regius:* በዓል ፡ ከመ ፡ በዓለ ፡ መንግሥት ፡ 1 Reg. 25, 36; መንበረ ፡ መ'' ፡ 2 Par. 9, 17; ምስጢረ ፡ መ'' ፡ Tob. 12, 7. 11; ቤተ ፡ መ'' ፡ *sedes regia* Am. 7, 13; አብያተ ፡ መንግሥት ፡ *regia* Nah. 2, 6; ቤተ ፡ መንግሥታ ፡ Esth. 1, 9; Dan. 4, 27.

ነገረ ፡ I, 1 [amh. id.; vicina videntur קָרָא, كَرَّ, تَرْتَرَ (كَرِير), غَرْغَرَ, جَرْجَرَ, አንጐርጐረ ፡], Subj. ይንግር ፡, 1) *loqui*

vel *dicere* (reden; differt a ነበበ፡ sicut reden a sprechen), Ps. 39, 8; Hen. 84, 1; Lud. ex Hom. Joh.; እለ፡ይነግሩ፡እምአፉሆሙ፡ድንቀተ፡ *qui subito dicunt* (aus dem Stegreife reden) hom. Sever. in Cyr. f. 122; c. Acc. prs.: ንግሮሙ፡ለአግብርቲከ፡ሶርስት፡ወኢትንግረነ፡ዕብራይስጥ፡ Jes. 36, 11; ኢትንግሩነ፡ μὴ λαλεῖτε ἡμῖν Jes. 30, 10; ወነገሮ፡ፈርዖን፡ለዮሴፍ፡ወይቤሎ፡ Gen. 41, 17; Lev. 4, 2. 7, 23. 11, 2. 12, 2. 15, 2; Deut. 1, 6; ንግሮሙ፡ለደቂቀ፡እስራኤል፡ Hez. 33, 2; Jer. 11, 2; Matth. 12, 46; Luc. 24, 32; Act. 4, 1. 2; al. sexcenties; etiam *alloqui*, ut Act. 13, 43. 22, 2. 28, 20; c. ለ፡ prs. Hen. 27, 5; c. Acc. rei: ዘታአምር፡ንግር፡ λάλησον Job 34, 33; ዘርእያ፡አዕይንቲከ፡ንግር፡ λέγε Prov. 25, 7; Hen. 14, 2; Joh. 7, 17. 12, 50. 16, 13; Rom. 15, 18; ለምንት፡ትነግር፡ሕግየ፡ (warum redest du von meinem Gesez) Ps. 49, 17; Deut. 6, 7; c. dupl. Acc. Ex. 4, 30; Deut. 1, 1. 6, 6; Jer. 45, 1; Dan. 10, 15; Joh. 14, 10. 15, 3; Marc. 2, 2; c. Acc. prs. et በእንተ፡ rei vel pers.: Act. 4, 2; 3 Reg. 2, 19; ንግርዮ፡ለንጉሥ፡በእንቲአየ፡ Esth. 4, 8; 4 Esr. 3, 49; Dan. ap. 1, 5 (seq. ከመ፡); Act. 1, 3. 2) *indicare, nuntiare, (referre, narrare, enarrare)*, c. Acc. rei et c. ለ፡ vel Acc. pers.: Gen. 24, 28. 37, 9; 1 Reg. 10, 15; ፈሪሀየ፡ከመ፡እንግርክሙ፡ዘእኄሊ፡ Job 32, 7. 12, 7. 27, 11; Jes. 5, 5; Dan. 3, 32. 10, 14. 11, 2; Esth. 4, 7; Ps. 2, 6. 18, 1; Sir. 22, 8. 43, 24; Hen. 13, 8. 65, 3; 4 Esr. 8, 70. 9, 42; Act. 13, 41. 15, 3; Matth. 12, 48; Joh. 4, 25. 5, 15. 16, 13. 14; መኑ፡ይክል፡ነጊረ፡ምሕረቱ፡ጥንቁቀ፡ ἐκδιηγεῖσθαι *enarrare* Sir. 18, 5; c. Acc. prs. et በእንተ፡ rei: ነገርዎ፡ለኖኅ፡በእንተ፡አጋንንት፡ Kuf. 10. 40. a) *enuntiare, sermone vulgare:* ዘንተ፡ነገረ፡ንግር፡ወዘንተ፡ነገረ፡ኅባእ፡ 4 Esr. 14, 5; Jud. 14, 15; እስከ፡ይነግር፡ቃለ፡ዘሰምዐ፡ Sir. 19, 11; Act. 23, 22. b) *fateri, confiteri:* ኢትኀፈር፡ነጊረ፡ጌጋይከ፡ Sir. 4, 26; ንግር፡ኀጣውኢከ፡ Jes. 43, 26; Dan. ap. 1, 11; 1 Joh. 1, 9; Ps. 31, 5. 37, 19; መቅድመ፡ይንግር፡ድውይ፡ኀጣውኢሁ፡ለካህን፡ጥንቃቄ፡ Kedr f. 39. c) *deferre, prodere* (anzeigen, angeben): ዘርእየ፡ወኢነገረ፡ Kuf. 4; ነጊረ፡ንነግሮ፡ኵሎ፡ዘነገረ፡ለንጉሥ፡ Jer. 43, 16. d) *testari* contra alqm: ንግሩ፡ብየ፡ vel ላዕሌየ፡ 1 Reg. 12, 3. e) *pronuntiare, praedicare*, Ps. 9, 11. 70, 18. 144, 11; Act. 18, 25. f) *annuntiare* (revelando), *praenuntiare, praedicere*, Jes. 43, 12; ነገሮሙ፡ኵነኔሁ፡ Sir. 17, 12. 48, 25; ወአንተሂ፡እምከመ፡ነገርከ፡ለኃጥእ፡ከመ፡ይኅድግ፡ፍኖቶ፡ (προαπαγγείλῃς) Hez. 33, 9; ዘያቀድም፡ነጊረ፡ ὁ προλέγων Jes. 41, 26; 2 Cor. 13, 2; አቅደምኩ፡ነጊሮተክሙ፡ Gal. 5, 21; 1 Thess. 3, 4. 4, 6. g) raro: *dicere* i. e. *jubere:* ዘእንበለ፡እንግርከ፡ Asc. Jes. 7, 21.

አንገረ፡ II, 1 *loqui* vel *nuntiare facere*, Lud.; in specie: *proclamare jubere* Chr. L. Atk. f. 23.

ተነግረ፡ III, 1 1) *dici:* በቀኖና፡ዘተነግረ፡ቀዳሚ፡ *in canone qui dicitur primus* Clem. f. 128; Hen. 17, 4; በከመ፡ተነግረ፡ *sicut* (supra) *dictum est* Kid. f. 21. 2) *nuntiari, narrari, an-, e-, pronuntiari:* እገብር፡ግብረ፡ዘይትነገር፡ለትውልደ፡ትውልድ፡ Judith 8, 32; እንተ፡ቀደመት፡ተነግሮ፡በኀበ፡እግዚእነ፡ Hebr. 2, 3; ዝንቱ፡ባህል፡ቀደመ፡ተነግሮ፡ (*praenuntiatum est*) Chr. ho. 5; seq. Subj.: ተነግረ፡ይእስርክሙ፡ (*pronuntiatum est, ut vos vinciat*) Hen. 14, 5; ዘኢይትነገር፡ *ineffabilis* Kid. f. 15; ዘኢይትነገር፡ኂሩትከ፡ Mavâs. n. 17.

ተናገረ፡ III, 3 1) *colloqui, confabulari, sermocinari:* Ruth 4, 1; ኢይኩን፡ተናግሮ፡እንዘ፡ይበልዑ፡ Reg. Pach.; c. ምስለ፡ Gen. 18, 27; Joh. 4, 27; Prov. 23, 31 (ὁμιλεῖν τινί). a) *sermonem conferre*, vel *communicare* de re cum alqo, c. Acc. rei: ተናገረ፡ምስሌሆሙ፡ምስጢረ፡ምክሩ፡ Judith 2, 2; 4 Esr. 1, 3; ምስለ፡ብእሲ፡ጻድቅ፡ዘልፈ፡ተናገር፡ምክረከ፡ Sir. 37, 12; Luc. 24, 17 (c. በበይናቲ፡). b) *sermone celebrare* alqd., c. በ፡ rei: ከመ፡ይትናገሩ፡በዕበየ፡ግብሩ፡ Sir. 17, 9. 44, 8. 15; c. Acc. rei: Luc. 1, 65. c) *sibi invicem indicare* vel *confiteri* alqd: ኢትናገሩ፡በበይናቲሆሙ፡ዘውስተ፡ልበሙ፡ Dan. ap. 1, 10. 14. 2) *loqui cum* aliquo vel alicui, c. ምስለ፡ prs.: Ex. 20, 19; Kuf. 3. 12. 43; Dan. 9, 22; Apoc. 10, 8. 4, 1; c. ኀበ፡ prs., ut: ጸሎት፡ይእቲ፡ተናግሮተ፡ሰብእ፡ኀበ፡እግዚ"፡ F. N. 14; Ex. 4, 16; c. Acc. prs.: Gen. 45, 12; Ex. 6, 29. 40, 1; Dan. 1, 19; Asc. Jes. 7, 6. 7; ኀፍረት፡ተናግሮ፡ብእሲተ፡ባዕድ፡ Sir. 41, 21; Matth. 12, 46. 47; Marc. 5, 36; Luc. 1, 22; ደገምኩ፡ተናግሮታ፡ 4 Esr. 10, 26; c. Acc. rei: ሠናየ፡ይትናገረከ፡ λαλήσει σοι καλά Sir. 13, 6; Hen. 91, 3; 1 Reg. 18, 23; Deut. 23, 7; Gen. 50, 21. 37, 4; Joh. 8, 20; c. በ፡, ut: ኢትትናገር፡ምስለ፡ብእሲት፡በዘ፡ታቀንእ፡ Sir. 37, 11; c. በእንተ፡ Jud. 14, 7; Gen. 34, 3. a) *alloqui*, ut: ተናገራ፡ለምድር፡ Job 12, 8. b) *addicere, promittere* Marc. 14, 11; Luc. 22, 5. c) *sententiam dicere* de aliquo: ተናገሮ፡ቅስተ፡ Jer. 46, 5 vrs. nov. d) *loqui* cum aliquo de femina vel *alloqui* eam i. e. *uxorem petere* eam: c. በ፡ feminae Cant. 8, 8; c. በእንተ፡ Jud. 14, 7; c. Acc. 1 Reg. 25, 39. 3) in genere: *loqui:* እለ፡ይትናገሩ፡በታሕተ፡ምድር፡ Jes. 19, 3; ተናግሮ፡ Koh. 3, 7 (opp. tacere); Ps. 37, 15; Hen. 10, 1. 13, 5. 14, 2. 84, 1; Joh. 7, 46; c. Acc. rei: ኢተናገርክሙ፡ጽድቀ፡ Job 42, 7; Jer. 9, 5; ኀጢአተ፡ተናገረት፡ልሳንክሙ፡ (μελετᾶν) Jes. 59, 3; Hen. 13, 10. 14, 7. 27, 2; Matth. 10, 19. 20; c. በ፡ rei Deut. 11, 19 vel verbi Hen. 67, 9; c. በ፡ linguae: እትናገር፡በዕብራይስጥ፡ Kuf. 12. 43; vel c. Acc. linguae: ይትናገሩ፡ከንፈረ፡አሐደ፡ወልሳነ፡፩ Kuf. 3; 2 Esr. 23, 24; de inanimatis usurpatur: Hebr. 12, 24; Apoc. 1, 12. a) *diserte loqui, disserere, orare:* ኢይክል፡ተናግሮ፡ Jer. 1, 6. Act. 18, 25; c. ኀበ፡ Ex. 4, 16. b) ተናገረ፡ውስተ፡ልበን፡ *benigne eas allocutus est* (consolandi causa) Kuf. 29.

አስተናገረ፡ IV, 3 1) *loqui facere, loquendi facultatem praebere:* መንፈሰ፡እግዚ"፡ዘያስተናግረኒ፡ Job 27, 3; Christus አስተናገረ፡በሃማነ፡ Syn. f. 311, vel አፈ፡በሃማን፡ Lud. e Ssal. Req.; Sancti አስተናገሩ፡ምዉተ፡ M. M. f. 48; እለ፡ያስተናግሩ፡በመቃብር፡ (omisso Acc.) 2 Par. 35, 19 var. a) *disertum reddere:* አኮ፡ዓመታት፡ዘያስተናግራ፡ Job 32, 8. b) *loquacem, lingua promtum facere:* ለኵሉ፡በከብዶ፡ያስተናግሮሙ፡(ወይን፡) 1 Esr. 3, 20. 2) „*loqui pro* aliquo, ut videtur", Lud. e Ssal. Req.

ነገር፡ subst., m., rarius fem., Pl. ነገራት፡ (verba, dicta, res) et አንጋር፡ (linguae), *sermo*, 1) ratio loquendi i. e. *lingua, dialectus, locutio* (Sprache): ይነብቡ፡በነገረ፡ከነዓን፡ Jes. 19, 18. 36, 13; Gen. 10, 5. 11, 1. 7. 9; ነገረ፡ፋርስ፡ Dan. 1, 4; Esth. 3, 12; እለ፡ካልእ፡ነገሮሙ፡ ἀλλόφωνοι Hez. 3, 6; ደቂቆሙ፡ነገረ፡አዛጦን፡ይትናገሩ፡ወኢያአምሩ፡ነገረ፡ይሁዳ፡ 2 Esr. 23, 24; 1 Cor. 13, 1. 14, 39; Clem. f. 86; ዘይሜህሮ፡ለያፍ፡ነገረ፡ሰብእ፡ f. 6; διάλεκτος Esth. 9, 26; λαλιά Matth. 26, 73; አንጋር፡ Org.; በአንጋረ፡ኵሉ፡በሓውርት፡ M. M. f. 329. 2) id quod quis loquitur (Rede), a) *oratio, verba*, etiam *verbum* (ῥῆμα, quatenus est *effatum, sententia*): Gen. 29, 12. 34, 18; Deut. 1, 1; 1 Reg. 17, 29; ሶቤ፡ሰማዕኩ፡

ዘንተ፡ነገረ፡ 2 Esr. 15, 6; Jer. 7, 23; አንብብ፡ዘነገረ፡ 3, 12; ነገረ፡ኪዳን፡ 11, 1. 3; ነገረ፡መጽሐፍ፡ λόγοι βιβλίου Jes. 29, 18; Koh. 5, 1; Ps. 48, 4; φθόγγος 18, 4; በኵሉ፡ነገረ፡ጥበብ፡ Dan. 1, 20; ነገረ፡ማሕሌት፡ Ps. 136, 3; ነገረ፡ኀፍረት፡ αἰσχρολογία Col. 3, 8; ነገረ፡ስላቅ፡ Sir. 23, 13; ኢታውጽእ፡ነገረ፡ዘሰማዕከ፡ 19, 10. 21, 17; ውስተ፡ነገረ፡ባዕድ፡ኢትበእ፡ 11, 8; ማኅለቅቱ፡ለነገር፡ συντέλεια λόγων 43, 27; Luc. 23, 9; Matth. 7, 24. 26. 10, 14; Joh. 4, 42; 1 Thess. 4, 18; Act. 4, 4; 1 Cor. 1, 17; ነገረ፡ሕይወት፡ 1 Joh. 1, 1; (Hen. 90, 38); Act. 13, 26; ነገረ፡መንግሥት፡ሰማያት፡ Matth. 13, 19; በነገር፡ (opp. በኀይል፡ወበመንፈስ፡) 1 Thess. 1, 5; 4 Esr. 9, 6; ነገር፡ሠናይት፡ λόγοι καλοί Prov. 16, 24; እስከ፡እስእሎ፡ለእግዚ'፡አሐተ፡ነገረ፡ Rel. Bar.; ነገራት፡ 1 Reg. 17, 23; Hen. 99, 2; ነገራት፡እኩያት፡ 104, 10; Asc. Jes. 4, 21. 6, 4. α) *mandatum* Gen. 24, 9; ኮነ፡ነገር፡በቤተ፡ንጉሥ፡ከመ፡ይትበቀል፡ Judith 2, 1. β) *effata, mandata, promissa, vaticinia divina:* ነገር፡ዘበእንተ፡ሞአብ፡ Jes. 15, 1. 16, 13. 17, 1. 22, 1 al.; ነገራተ፡ሕይወት፡ λόγια ζῶντα Act. 7, 38 rom.; ነገራተ፡እግዚ'፡ Chr. bo. 10; ከሀናት፡ይዕቀቡ፡ነገራተ፡እግዚ'፡ Clem. f. 210. b) *relatio, enarratio, sermocinatio, interpretatio:* ጸሐፍ፡ኵሎ፡ነገረ፡ፍጥረት፡ Kuf. 2; መጽሐፈ፡ነገሩ፡ለጦቢት፡ Tob. 1, 1; Act. 11, 22; 1 Cor. 1, 18; ἐξήγησις Sir. 21, 16; ኵሎ፡ነገረ፡መጽሐፍ፡ πᾶσαν διήγησιν θείαν 6, 35; ኢታስትት፡ነገረ፡ጠቢባን፡ 8, 8; 4 Esr. 12, 23. 28. 35. 13, 30; Clem. f. 128; በቀዳሚ፡ነገርየ፡ ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ 2 Tim. 4, 16. c) *meditatio* (sicut *secum loqui* i. e. *meditari*): ነገረ፡ሌሊት፡ μελέτη νυκτερινή Job 33, 15. d) *loquela, garritus:* ነገሩ፡ለዘብዙኀ፡ይምሕል፡ λαλιὰ πολυόρκου Sir. 27, 14; Koh. 3, 18; ነገረ፡ከንቱ፡ ματαιολογία *vaniloquentia* 1 Tim. 1, 6; ብዝኀ፡ነገር፡ πολυλογία *multiloquium* Prov. 10, 19; ነገር፡ብዙኅ፡ Koh. 6, 11 (vid. አብዛኂ፡ et መብዝኂ፡); ብዙኀ፡ነገር፡ *colloquax* Lud. Comm. hist. p. 320 n. 62. e) *confabulatio, colloquium,* nec non *id de quo confabulantur:* በብዙኀ፡ነገር፡ πολλῇ ὁμιλίᾳ Prov. 7, 21; Luc. 24, 17; ኵሉ፡ነገሩ፡ተያፍን፡ወብዕሬ፡ Sir. 38, 25. f) *fabula, dicterium, proverbium, id quod in ore vulgi est:* Sir. 47, 17 (παραβολαί); ረሰይከኒ፡ነገረ፡ለአሕዛብ፡ ἔθου με θρύλλημα ἐν ἔθνεσι Job 17, 6; διήγημα 2 Par. 7, 20; ኮንክሙ፡ነገረ፡ለልሳን፡ ἀνέβητε λάλημα γλώσσῃ Hez. 36, 3. 23, 10; παραβολή Ps. 68, 14; ነገረ፡እገብሩ፡ለመድኀኒትከ፡ ἀκουστὴν ποιήσω τὴν σωτηρίαν σου Jes. 52, 7. g) *rumor, fama* Matth. 28, 15; Luc. 4, 14. 5, 15; Joh. 21, 23; Marc. 1, 28; 3 Reg. 10, 6; እኩየ፡ነገረ፡ሰምዓ፡ Jer. 30, 12. 3) id de quo sermo est, a) *res,* Gen. 24, 50. 30, 31. 34, 14; ለእመሰ፡ከመዝ፡ውእቱ፡ዝንቱ፡ነገር፡ εἰ οὕτως ἐστί Gen. 43, 11. 44, 7; Jud. 19, 24; 1 Reg. 20, 2. 22, 15; ክልኤተ፡ነገረ፡ Prov. 24, 30; በእንተ፡ሠላስ፡ነገር፡ 24, 56; Matth. 26, 58; ኅጡእኬ፡አንተ፡አሐተ፡ነገረ፡ *unum tibi deest* Phlx. 3; ትእምርተ፡ነገር፡ Lud. Comm. hist. p. 484 n. 4; ወዘሰ፡ነገረ፡ሞት፡ *quod autem mortem attinet* 4 Esr. 6, 51; በእንተ፡ነገረ፡ጣዖት፡እኤዝዘክሙ፡ (*de rebus ad idola pertinentibus*) Kuf. 36; በእንተ፡ነገረ፡ዐበር፡ Kuf. 40; creberrime in Jsp. et in aliis libris ex Arabico translatis; ከመዝ፡ነገራቲሁ፡ *ita res ejus se habebant* Lud. e Libr. Myst. b) *res gesta, factum:* ምንትኑ፡ነገሩ፡ዘኮነ፡ τί τὸ γεγονὸς ῥῆμα 1 Reg. 4, 16; Job 1, 22; Gen. 15, 1. 39, 7; Esth. 2, 1; Luc. 1, 65; 3 Reg. 11, 41. 15, 7. c) *causa* (forensis) 2 Cor. 13, 1; Deut. 19, 15. d) *aliquid:* Gen. 18, 14; Deut. 17, 1. 22, 14; Luc. 1, 37.

ነጋሪ፡ n. ag. *narrator, commemorator, praedicator,* Lud. sine auct. (amh. ነጋሪት፡ *tympanum*).

መንግር፡, መነግር፡, መናግር፡ part. *manifestator, revelator* 1 Reg. 28, 6.

ተናጋሪ፡ n. ag. (III, 3) 1) *loquens, orator:* ተናጋርያነ፡ዕሩብ፡ Kid. f. 23 (vid. sub መስተሀብብ፡); diaconi ne sint ተናጋርያነ፡በ፪ልሳን፡ F. N. 7, 1; ጎርጎርዮስ፡ተናጋሬ፡መለኮት፡ (i. e. *theologus*) Sx. Ter 30; ልሳን፡ተናጋሪት፡ይእቲ፡ዘይትአመር፡ባቲ፡ኵሉ፡ግብር፡ Fal. f. 9. 2) *rationalis,* λογικός: ነፍስ፡ተናጋሪት፡ Cyr. ad Th. f. 12; ad Reg. f. 31; ኵሉ፡ክርስቲያናዊ፡ነባቢ፡ወተናጋሪ፡ Kedr f. 29.

መስተናግር፡ part. *collocutor, patronus causae, intercessor:* (ከሀን፡)ይኩን፡መስተናግረ፡ምስሌከ፡ (sc. cum Deo) ከመ፡ይርዐይ፡ሕዝበከ፡ Kid. f. 15; Deus est ዐርከ፡መሃይምናን፤መስተናግር፡ለጻድቃን፤ወማኅደር፡ለንጹሓን፡ f. 17; Lud. e Ssal. Req.

ነገርጋር፡ *volutatio, jectigatio* vid. sub ገርገረ፡

ነጐርጓር፡ *murmuratio* vid. sub ጐርጐረ፡

ነጌብ፡ n. prgr. sc. Ναγέβ i. e. נֶגֶב *plaga australis,* in specie: *pars Palaestinae australis,* Jos. 12, 8; Hez. 20, 46. 47. 21, 4; Jer. 13, 19 var.; 39, 44. 40, 13; Ob. 19.

ናጌብ፡ n. spurium, e mala lectione haustum: etenim 4 Esr. 4, 54. 58, ubi Vulg. *aqua congregata* habet, Aethiops exhibet ማየ፡ናጌብ፡ (an pro ምግባእ፡?); inde hoc nomen in aliis libris receptum est, ut: እምቅድመ፡ይዕመቅ፡ማየ፡ናጌብ፡ M. M. f. 27; Deus አውጽአሙ፡ለዘመደ፡አዕዋፍ፡እማየ፡ናጌብ፡ f. 67.

ነኀጋው፡ vid. sub ኀገወ፡

ነግዐ፡ rad. inus., quae cum נָקָה نَقِيَ *purus fuit* comparanda videtur: inde Arabes derivarunt نِقْيٌ (pars rei purior meliorque i. e.) *medulla,* نَقَا *medullam exemit* (de مخ et ملك autem vid. መቅኑዕ፡ c. 182.).

አንጕዕ፡ (passim አንጕዕ፡) subst. (gramm. § 113), m., *medulla:* አንጕዖ፡ (v. አንጕዖ፡)ይትከዐው፡ Job 21, 24; አዕጽምቲሁ፡ይመልእ፡አንጕዐ፡ (v. አንጕዐ፡) 33, 24; ውስተ፡አንጕዕክሙ፡ ἐν τοῖς μελεσιν ὑμῶν Jac. 4, 1. a) *optimum* vel *praestantissimum* cujusvis generis: ትበልዑ፡አንጕዓ፡ለምድር፡ Gen. 45, 18. b) *pinguedo, adeps:* πιότης Ps. 62, 6; στέαρ 72, 7. — *Voc. Ae.:* አንጕዕ፡ዘ፡ቀልጽም፡; *aliud:* አንጕዕ፡ዘ፡በ፪ማእከል፡አገዳ።

አንጐዐ፡ II, 1 *emedullare,* medullae exsugendae causa *confringere ossa:* ያነጕዕ፡ (v. ያስተነጕዕ፡)አገዳሆን፡ Zach. 11, 16; የሐርዕ፡ወያነጕዕ፡ወዘተርፈ፡ይከይድ፡በእግሩ፡ Macc. f. 16 (e Dan. 7, 7).

አስተናግዐ፡ IV, 3 i. q. II, 1, ut: ያስተናጕዕ፡ሥብሐሙ፡ Num. 24, 8; Zach. 11, 16 var.; trsl. (i. q. *debilitare*): መሪር፡ማኅቶተ፡ብርሃን፡ለሰራቂ፡እስመ፡ያስተርኢ፡ዐመፃሁ፤መሪር፡ንጽሒ፡ሥጋ፡ለዘማዊ፡እስመ፡ያስተናጕዖ፡ፍትወተ፡ዝሙት፡ M. M. f. 187.

ነጌ፡ *elephas* vid. supra c. 685.

I. ነገደ፡ I, 1 [amh. id.; potestas radicis prima in *trahendo* (جَرَّ) est; inde propagatur significatus *proficisci*, in specie de agmine in longum protracto et de itinere in longinquum extenso, sicut germ. ziehen, vid. etiam Ges. thes. p. 826 sub rad. מָשַׁךְ] Subj. ይንግድ፡, *peregre abire* vel *proficisci*, *peregre esse*, *peregrinari*, *iter facere*, ἀποδημεῖν Matth. 21, 33. 25, 14. 15; Marc. 12, 1; 2 Cor. 5, 9; ኢይክል፡ነጊደ፡ *non possum iter facere* Kuf. 31; እለ፡ይነግዱ፡በባሕር፡ወበየብስ፡ Kid. f. 18; c. Acc. loci, quo tenditur Luc. 15, 13. 20, 9; ብእሲ፡ዘነገደ፡ርሑቀ፡ፍኖተ፡ Fal. f. 38; c. እምነ፡ loci, unde disceditur: ሶበ፡ይነግድ፡እምብሔሩ፡ Prov. 27, 8; 2 Cor. 5, 6 Platt. a) *peragrare*, c. Acc. terrae: ነገድነ፡ገዳመ፡በድው፡ Sap. 5, 7; አንሶሰዉ፡ወነገዱ፡ብሔረ፡በድው፡ 11, 2. b) trsl.: *procul discedere* ab aliquo, ut: ነገዱ፡እምኔየ፡ ἀπεπήδησαν ἀπ' ἐμοῦ Hos. 7, 13. c) in specie: *negotiandi* vel *mercandi* causa, *mercaturam facere* 2 Par. 8, 16; እለ፡ይነግዱ፡ ἔμποροι 3 Reg. 10, 15; ἀγοράζων ዘይነግድ፡ Sir. 37, 11; c. በ፡ mercis, ut: ነገደ፡በመክሊት፡ Sx. Teq. 27 (e Matth. 25). d) *iter facere navi*, *navigare*, c. በ፡ vel ውስተ፡ aquae, ut: ነገደ፡ውስተ፡ባሕር፡ Jsp. p. 318; እለ፡ይነግዱ፡በባሕር፡ወበየብስ፡ Kid. f. 18; እንዘ፡ይፈቅድ፡ይንግድ፡ውስተ፡ሞገዳት፡ Sap. 14, 1; vel c. Acc. aquae: እለ፡ይነግድዋ፡ለባሕር፡ Sir. 43, 24; Jes. 42, 10; ዘይነግድ፡በሐመር፡ባሕረ፡ Kuf. 50; abs.: ዐርገ፡ውስተ፡ሐመር፡ይንግድ፡ምስሌሆሙ፡ Jon. 1, 3; Act. 27, 2 Platt; c. Acc. loci, quo tenditur: ነገደ፡ቆጵሮስ፡ Act. 15, 39; ነገደ፡ሶርያ፡ Act. 18, 18 rom.; ነገደ፡መርስ፡ Enc. Genb. 26; መርሶ፡አሕማር፡በጽንፈ፡ባሕር፡ለነጊድ፡ Jsp. p. 280; etiam de nave praedicatur, ut: ረከበ፡ሐመረ፡ዘይነግድ፡ብሔረ፡ተርሴስ፡ Jon. 1, 3. e) *peregrinando loca sacra adire* (wallfahrten), ut: ነገደ፡ኢየሩሳሌም፡፪ጊዜ፡ Sx. Masc. 18.

ናገደ፡ I, 3 *peregrinari*, Matth. 25, 14 rom.; Luc. 20, 9 rom.

አንገደ፡ II, 1 *protrahere*, *in longinquum differre*: ኢታንግዲ፡ዕለተ፡ፍዳ፡ Sx. Ter 2 Enc.

ተነግደ፡ III, 1 *peregre advenire*, *hospitem advenire*: ሥራዊ፡ረሲዓን፡ይትነገድ፡እምርሑቅ፡ ὄλεθρος ἀσεβέσιν ἐπιξενωθήσεται Prov. 21, 7.

ተናገደ፡ III, 3 1) *hinc illinc proficisci*, *peregrinari*, *hospitari*: ተናግዶቱ፡ለአብርሃም፡ Lit. 170, 4; እለ፡ይትናገዱ፡አኀው፡ οἱ ἐπιξενούμενοι ἀδελφοί II Can. Ap. 39. 2) *negotiandi causa peregrinari*, *mercaturam facere*: ዕደው፡ጸሑፋን፡ወሠየጥ፡እለ፡ይትናገዱ፡ወያመጽኡ፡ሎቱ፡ 2 Par. 9, 14; ሥርዐተ፡ተናግዶ፡ወረባሕ፡ F. N. in proleg. (p. 4); ምጽዋት፡ተናግዶ፡አምላካዊት፡ረባሒት፡ይእቲ፡ F. N. 16.

ንግድ፡ subst. 1) *peregrinatio*, *profectio*, *iter*, *discessus*: ለእመ፡ሖረ፡ውስተ፡ንግድ፡አው፡ውስተ፡ብሔር፡ርሑቅ፡ F. M. 13; abitus, Lud. ex Enc. Tachs. 15; discessus e vita Enc. Jac. 7. 2) *mercatura* 2 Esr. 20, 31 var.

ነግድ፡ subst., coll. et sing., Pl. ነግዳን፡ (de Plur. አናግድ፡ vid. sub እንግዳ፡) *peregrinus*, *advena*, *hospes*, coll.: ፈላስያን፡ንሕነ፡በቅድሜከ፡ወነግድ፡ 1 Par. 29, 15; Eph. 2, 19; sing.: Gen. 23, 4; 2 Reg. 12, 4; Ps. 38, 16. 68, 11; ብእሲ፡ነግድ፡ Koh. 6, 2; Job 31, 32; Hebr. 11, 13; Matth. 25, 35. 38; Pl. ፍቅረ፡ነግዳን፡ Sx. Teq. 21; ነግዳን፡እምነ፡ Eph. 2, 12; አፍቀረ፡ነግደ፡ *hospitalem esse* 1 Petr. 4, 9; መፍቀሬ፡ነግድ፡ *hospitalis* Tit. 1, 8; 1 Tim. 3, 2; መፍቀሪተ፡ነግድ፡ Clem. f. 108; አፍቅሮ፡ነግድ፡ *hospitalitas* Rom. 12, 13; ተቀብሎ፡ነግድ፡ id. Hebr. 13, 2; ከመ፡ይትወከፉ፡ነግደ፡ Clem. f. 181; ቤተ፡ነግድ፡ Sx. Nah. 15; Chr. Ta. 10; ዐቃቤ፡ነግድ፡ *caupo* vel *stabularius* Luc. 10, 34. 35; ባዕለ፡ቤተ፡ነግድ፡ Sx. Nah. 15.

ነገድ፡ subst. i. q. ነግድ፡, Enc. Haml. 7. 25; Lit. Greg. (hospes in hoc mundo).

ንግደት፡ n. act. *peregrinatio*, a) *profectio*, *iter*, Ps. 120, 8; F. N. 37; Abush. 47; in specie de peregrinatione sacra, ut: ንግደተ፡ኢየሩሳሌም፡ Gad. T. H., et de profectione mortuorum ex hoc mundo in illum, Genz. f. 87; ይኩን፡ንግደቱ፡ኀበ፡ቤት፡ዘእንበለ፡ፍርሀት፡ f. 105. b) *commoratio in terra peregrina*, Rom. 16, 23 Platt; Phlx. 159. c) *mercaturae faciendae causa* Phlx. 165.

ነጋዲ፡ n. ag. 1) *peregrinator*, *viator*: Jud. 19, 17 var.; ነጋድያን፡ (opp. ሀልዋን፡) F. N. 37; Gen. 37, 25 var. (ὁδοιπόροι); ነጋድያን፡ኢየሩሳሌም፡ *qui Hierosolyma peregrinantur*, Lud. 2) *mercator*, *institor*: ነጋዲ፡ለተሣይጦ፡ Org. 4; ብእሲ፡ነጋዲ፡ Phlx. 1; ነጋዲ፡ወረብሓዊ፡ Chr. Ta. 16; Kebr. Nag. n. 22; Jsp. p. 292; Sx. Haml. 25; Enc. Masc. 18.

ነጋዲት፡ subst. coll. (gramm. § 120, a) *caterva viatorum*; deinde etiam de singulis viatoribus, ut: ርእዮ፡ለዝክቱ፡ብእሲ፡ነጋዲት፡ Jud. 19, 17.

ንግድና፡ subst. *peregrinatio*, *commoratio in terra peregrina* Phlx. 159.

መንገድ፡ (raro መንግድ፡), m. et fem., 1) *via publica*, Num. 21, 22; ኢትሑሩ፡መንገደ፡ Jer. 6, 25; ኢኮነ፡መንገዱ፡ 10, 23; ጥቃ፡መንገድ፡ παρὰ τὴν ὁδόν Matth. 20, 30; Kuf. p. 100; ይመርሖሙ፡ፍኖተ፡መንገድ፡ዘኢይትአመር፡ Sap. 18, 3; መንገደ፡ዘሐሠር፡ via straminis i. e. *via lactea* in coelo, Lud. (ex auct. Kircheri in Supplemento Prodromi et Lexici Copt. p. 560). 2) *iter*, *profectio*, *peregrinatio*, ἀπαρτία Ex. 40, 30; ἀποδημία Herm. p. 55; ἔξοδος Prov. 24, 42; ὁδοιπορίαι 2 Cor. 11, 26; ዘየሐውር፡መንገደ፡ Kuf. p. 166; ምስለ፡መስተኀይል፡ኢትግበር፡መንግደ፡ (v. መንገደ፡) Sir. 8, 15; πλοῦς *navigatio* Act. 27, 9 rom.; ምርዋጸ፡ብእሲ፡እንተ፡ይእቲ፡መንገደ፡ቀዳሚት፡ሰንበት፡ *iter sabbathi* Act. 1, 12 rom.; ጸሎት፡መንገደ፡ሰማይ፡ (inscriptae sunt preces, quae pro moribundis vel mortuis fiunt) Genz. f. 19. 3) *mercatura*: ብእሲ፡ስእነ፡ከመ፡ይሴሲ፡እሞ፡እመሂ፡በመንገድ፡ወእመሂ፡በግብር፡ዘይገብሩ፡ሰብአ፡ዓለም፡ Clem. f. 219.

እንግዳ፡ subst. (gramm. § 137, 5), coll., deinde sing., Pl. አናግድ፡, *peregrini*, *hospites*, *advenae*; a) coll.: ξένοι 1 Reg. 9, 13; Matth. 27, 7; 2 Cor. 5, 6 Platt; Kid. f. 17, al.; ዘይከውን፡እንግዳ፡በውስቴትክሙ፡ Rel. Bar.; ማኅደረ፡እንግዳ፡ *hospitium* II Can. Nic. 77. b) Sing. እስመ፡እንግዳ፡አነ፡ εἰμὶ ξένη Ruth 2, 10; 2 Reg. 15, 19; Matth. 25, 44; Fal. f. 57; Enc. Masc. 23. c) Plur.: አናግድ፡ F. N. 16; ጸሊአ፡አናግድ፡ μισοξενία (*inhospitalitas*) Sap. 19, 13; አክብሮ፡አናግድ፡ Fal.

እንግዳዊ፡ adj. rel. *qui ad peregrinos spectat*, Lud. e Mss. Colb.

አእንገደ፡ quadrl. II (denom.) *hospitem excipere*, *hospitio accipere* alqm: ወበእንቲአሃ፡አእንገዱ፡ሰብእ፡መላእክተ፡እንዘ፡ኢያአምሩ፡እሙንቱ፡ Chr. ho. 33 (ex Hebr. 13, 2); aliud exemplum vid. sub ኣስተኀበበ፡

ተአንገደ፡ III, 1 1) *peregre abire* vel *esse, peregrinari, iter facere:* **ውስተ፡ተአንግዶ፡** *in peregrinatione* (ξενιτεία) Sap. 18, 3; **እለ፡ሖሩ፡ወተአንገዱ፡** Lit. 164, 3; **ጥበብ፡ዐርከ፡ይእቲ፡በውስተ፡ተአንግዶ፡ወሞገስ፡ይእቲ፡በውስተ፡ጉበኤ፡** Fal.; **ባዕልሰ፡በዓለ፡ቤት፡ውስተ፡ተአንግዶ፡ወነዳይ፡እንግዳ፡በቤቱ፡** f. 57; Org. 2; ὁ Λόγος **ተአንገደ፡ምስለ፡ያዕቆብ፡** (Gen. 28—33) H. A. n. 2; M. M. f. 141. 2) *hospitio excipi, hospitem esse, deversari* apud alqm: **ሶበ፡ተአንገደ፡እግዚ"፡ውስተ፡ቤተ፡አብርሃም፡** (Gen. 18) Sx. Nah. 26; **እለ፡ተአንገዱ፡ኀቤሆሙ፡** ξένοι Sap. 19, 13; Org. 1.

II. **ነገድ፡** subst., m. et fem. (ut Gen. 49, 16; Jos. 7, 14), Pl. **አንጋድ፡**, rarius **አናግድ፡** (F. M.; Gad. Ad.), Pl. Pl. **አንጋዳት፡** (Lud. e Mss. Colb.) [נֶגֶד, نَجْل] *gens, stirps*, ut: **ሐጹጻነ፡አናግድ፡** *stemmata* Gad. Ad. f. 199 seq. a) *propago, proles:* **ነገዳ፡** τὰ τέκνα αὐτῆς Dan. ap. 1, 30. b) *genus, prosapia, familia universa*, φυλή 1 Reg. 10, 21; Gen. 24, 38; Kuf. 41; Num. 36, 1. 12; δῆμος Num. 4, 24. 26, 5. 36, 6. Jos. 7, 14. c) *tribus*, φυλή Gen. 49, 16; Ex. 2, 1. 31, 2; Num. 2, 5 seq.; 10, 15 seq.; 13, 2 seq., 36, 1. 7; Ruth 3, 11. 4, 10; Jos. 15, 1; **በትረ፡ነገድ፡** 1 Reg. 9, 21; Org. 2; Sir. 45, 25; **በበአንጋዲክሙ፡** 1 Esr. 1, 4; Ex. 36, 21; Act. 26, 7 rom.; Phil. 3, 5; Luc. 2, 36; γένος Lev. 21, 13. d) *natio* Gen. 10, 32; Dan. 3, 29; Apoc. 13, 7; **ዝንቱ፡ሕዝብ፡ወነገድ፡** τὸ ἔθνος τοῦτο Hagg. 2, 14; λαός Mich. 7, 14. e) genus i. e. *sectatores, assеclae, haeresis:* **አናግደ፡ሲሞን፡መሠርይ፡**, **አናግደ፡መቅዶንዮስ፡** al., F. M. 27, 7.

ነጐድጓድ፡ *tonitrus* vid. sub **ጐድጐደ፡**

ነገፈ፡ I, 1 [נָקַף decussit נֹקֶף decussio, נָגַף نَقَفَ percussit; in lingua Amh. usitatur **አረገፈ፡** *to beat out, to shake off*, Isenb. p. 49] Subj. **ይንግፍ፡** 1) *excutere, decutere*, pulverem Matth. 10, 14; Marc. 6, 11; Luc. 9, 10; Act. 13, 51; vestem: **ነገፍኩ፡ጽንፈ፡ልብስየ፡** et **ከመዝ፡ለይንግፎ፡እግዚ"፡ለኵሉ፡ብእሲ፡** 2 Esr. 15, 13; Act. 18, 6; **ይንግፍ፡አልባሲሁ፡ወጸበለ፡እማእኑ፡እገሪሁ፡** F. M. 12, 2; manum Act. 28, 5 Platt; **ኵሉ፡ዘቀተሎ፡ነገፈ፡እዴሁ፡** Sir. 22, 2; folia arboris: (quicumque eam praeterit) **ይነግፍ፡ቈጽላ፡** Fal. f. 64; vitam 4 Esr. 14, 10. a) trsl.: **ነገፎሙ፡ለግብጽ፡ማእከለ፡ባሕር፡** Ex. 14, 27; 2 Esr. 15, 13. b) seq. **ላሐ፡** *deponere luctum, se consolari, consolationem admittere*, παρακαλεῖσθαι, Gen. 37, 35; **ነጊፎ፡ላሐ፡** 38, 12; **ንግፍ፡ላሐከ፡** Sir. 38, 17. 23; Jer. 38, 15; omisso **ላሐ፡** Kuf. p. 124. 2) *dejicere*, de arbore cujus folia decidunt: **ዕፀ፡ጠርቤንቶስ፡እንተ፡ነገፈት፡ቈጽላ፡** Jes. 1, 30.

አንገፈ፡ II, 1 1) *facere ut* alqd *excutiatur* vel *decutiatur* vel *decidat* e manu alcjs, vel ut *abjiciat* alqd, c. dupl. Acc.: **አነግፎ፡መጥበሕቶ፡እምእዴሁ፡** Hez. 30, 22; **ያነግፎሙ፡ውስተ፡ምድር፡ኵያንዊሆሙ፡** (v. **ያገድፎሙ፡**) Jes. 41, 2; **ናሁ፡አነ፡አነግፈክሙ፡ንዋየ፡ሐቅልክሙ፡** Jer. 21, 4. 2) *facere ut* alqs *dimittat* vel *reddat* rem vi raptam i. e. *eripere* vel *excutere* alicui alqd, *liberare* alqm, c. dupl. Acc.: **አንገፍክዎሙ፡እማእከለ፡ጥረሲሆሙ፡ዘመሠጡ፡** Job 29, 17; 1 Reg. 30, 18; c. Acc. prs. vel rei raptae: **እምእደ፡ኵናት፡ያነግፈከ፡** (λύσει σε) Job 5, 20. 6, 23 (ῥύσασθαι); Jes. 42, 22 (ἐξαιρεῖσθαι); **በከመ፡ያነግፍ፡ኖላዊ፡እምአፈ፡ዐንበሳ፡እግረ፡** (ἐκσπάσῃ) Am. 3, 12; **ያነግፈኪ፡እምእደ፡ፀርኪ፡** Mich. 4, 10; Dan. 3, 17; Jes. 60, 16; Ps. 30, 1. 36, 42. 58, 1. 68, 18; Luc. 4, 19; Clem. f. 160. 236; omisso Acc.: **አንግፉ፡እምእደ፡ዘመሠጠ፡** Jer. 21, 12. 3) *facere ut* alqs *deponat luctum* i. e. *consolari* alqm, vel seq. **ላሐ፡**, ut: **አንገፍዎ፡ላሐ፡** Gen. 24, 67. 37, 35; 2 Reg. 10, 2, vel omisso **ላሐ፡** ut 2 Reg. 13, 39. 4) i. q. I, 1 *excutere, decutere*, Act. 28, 5 rom. (si quidem lectio sana est).

ተነግፈ፡ III, 1 1) *excuti, decuti*, Nah. 2, 10; Ps. 108, 22; **ቈጽል፡ዘይትነገፍ፡እምነፋስ፡** (κινούμενον) Job 13, 25; **ከመ፡ሐሠር፡ይትነገፍ፡አቅሥቲሆሙ፡** Jes. 41, 2. 2) *decidere, defluere*, de foliis, floribus, fructibus: Deut. 28, 40; Ps. 1, 4; Hez. 47, 12; **ተነግፈ፡ቈጽሉ፡** Jer. 8, 13; Jes. 6, 13. 64, 6; Sir. 14, 18; 1 Petr. 1, 24. 3) *folia sua dejicere, foliis nudari* (sich entlauben): **ዕፀው፡ዘኢይትነገፉ፡** Hen. 3. — *Voc. Ac.:* **ተነግፈ፡ዘ፡ረገፈ፡** ።

ተናገፈ፡ III, 3 *sibi* vel *a se excutere* alqd (decutiendo se disjungere ab alio), c. Acc. rei: **ተናገፍ፡ጸበለኪ፡** Jes. 52, 2; **ተናገፉ፡ለመዋቲት፡ሕይወት፡** 4 Esr. 14, 10; Elias qui in coelos ascendit **ሕይወተ፡ዓለም፡በተናግፎ፡** Enc. Tachs. 1.

ንጉፍ፡ part. *excussus, decussus, deciduus*, Hen. 3; **ጽጌ፡ንጉፍ፡** Enc. Teq. 12; **ወንጉፈ፡ለይኩን፡** 2 Esr. 15, 13.

ንግፍ፡ subst. *excussum, deciduum:* **ንግፍ፡** (v. **ንጋፍ፡**) **ዘያመጽእ፡ነፋስ፡** χνοῦς φερόμενος Jes. 29, 5.

ንጋፍ፡ subst i. q. **ንግፍ፡**, q. v.

ንግፈት፡ n. act. *excussio*, Lud. sine auct.

ነጋፊ፡ n. ag. *excussor*, Lud. sine auct.

አንጋፊ፡ n. ag. (II, 1) *liberator* (oppressi) Jsp. p. 302.

መንገፊ፡ part. c. term. adj. *is qui deponere facit* luctum, ut: **መንገፊ፡ለላሕየ፡** (*consolator meus*), Org. 4.

ነጥረ፡ (sec. Lud. **ነጠረ፡**) I, 1 [نَضَرَ] *coruscare, scintillare, fulgere*, **ነጥረ፡እሳተ፡ነፍጥ፡እምንኄያተ፡ብርት፡** Jsp. p. 232; **መብረቅ፡ዘይነጥር፡** Tab. Tab. 76; Org. 1.

ንጥር፡ (sec. Lud. in Addendis etiam **ነጥር፡**) subst., Pl. **አንጥር፡** 1) *scintillae, fulgur, fulgor, fulgetrum:* **ወረደ፡እምሰማይ፡ዝናም፡ዐቢይ፡ከመ፡ንጥረ፡እሳት፡** Jsp. p. 353; **ሞቱ፡በንጥረ፡መሬት፡ወሐመድ፡** („mortui sunt — aedificatores turris Babylonicae — flamma e pulvere et cinere emersa") Lud. e Libr. Myst.; **ንጥር፡ዘእመብረቀ፡ስብሐት፡አይሕሉ፡** Org.; Christus **ዳግመ፡ይመጽእ፡በግርማ፡መለኮት፡በንጥረ፡መብረቅ፡** Ath. de Trin.; **ንጥረ፡መባርቅት፡ያንበሰብሱ፡** M. M. f. 55; **አንጥረ፡መብረቅት፡** M. Tom. 2) ut videtur i. q. نَضْر *aurum* et *argentum:* **ንዋአ፡ዲናረ፡ወርቅ፡እምንጥረ፡አበዊሁ፡** (parentum) Sx. Tachs. 10.

ናጥሩን፡ subst. *nitrum* [نَطْرُون i. q. נֶתֶר]: **ዐዘቅተ፡ናጥሩን፡** Sx. Teq. 13.

ነጥበ፡ (sec. Lud. **ነጠበ፡**) I, 1 [נטף نطف نقط; vic. **ነጠፈ፡**, nec non **አንጸፍጸፈ፡** q. v.] Subj. **ይንጥብ፡**, *stillare, destillare:* **ተክዕወ፡ወነጥበ፡** (Lud.: **ወነጠበ፡**) **ደሙ፡** Enc. Teq. 19; **መጽለወ፡ሥጋሁ፡** (sc. ascetae) **ወኮነ፡ከመ፡ምድር፡ይቡስ፡ወአሐተ፡ዕለተ፡ከዐዉ፡ላዕሌሁ፡ምልአ፡ኩራ፡ማየ፤**

ኢነጥበ፡ ዘእንበለ፡ ንስቲት፡ እምብዝኑ፡ ይብሰተ፡ ሥጋሁ፡ Sx. Masc. 27; F. N. 13 (vid. sub አቈረረ፡).

ነጥብ፡ subst., m. et f., 1) *gutta, stilla:* ከመ፡ ነጥበ፡ (v. ነጠብጣበ፡) ማሕየብ፡ Jes. 40, 15; ከመ፡ ነጥበ፡ (v. ነጠብጣበ፡) ጠል፡ Sap. 11, 23; ነጥበ፡ ጠል፡ አሐቲ፡ Lud. e Mss. Colb.; ዘኢሶጠ፡ ላዕለ፡ አባሉ፡ ምንተኒ፡ ነጥበ፡ ማይ፡ F. M. 14, 10. 2) *punctum:* ሕብሩ፡ ጸሊም፡ ዘቦ፡ ነጥበ፡ ከመ፡ ብሩር፡ ጽሩይ፡ Lud. comm. hist. p. 209 n. 7; Voc. Ae. a) in mathematica: ነጥብ፡ ጽኑዕ፡ ዘኢይትሐለስ፡ *punctum fixum immobile* Abush. 37; ይእቲ፡ ነጥብ፡ ibid.; ነጥብ፡ ዕሪና፡ *punctum aequinoctiale* ibid. b) in re literaria significat „quaterna illa puncta (፡፡) periodos terminantia, quae saepe quinque rubris augentur", Lud.

ንጥበት፡ n. act. et subst. *stillicidium, stilla, gutta:* ንጥበተ፡ ደሙ፡ M. M. f. 26; ኢትትጌሪይ፡ ንጥበተ፡ ተድላሃ፡ (sc. voluptatis coelestis) አሐቲ፡ ከመ፡ ተድላ፡ ዓለም፡ በምልኣ፡ Chr. Ta. 28.

ምንጣብ፡ subst. *stillicidium,* Lud. sine auct.

አንጠብጠበ፡ quinql. II [si non quadrl. V a ጠብጠበ፡, coll. ጸፍጸፈ፡; amh. id.] 1) intrs.: *destillare, stillare, stillatim* vel *guttatim defluere,* de fluidis: Ps. 71, 6; 2 Reg. 21, 10; ዘያንጠበጥብ፡ እምላዕሉ፡ ይሰቀሩ፡ ለእብን፡ Herm. p. 44; trsl.: ወኢያንጠበጥብ፡ መዐትየ፡ ላዕለ፡ ኢየሩሳሌም፡ 2 Par. 12, 7. 2) trs.: *stillare, guttatim demittere,* ደመናት፡ አንጠብጠቡ፡ ማየ፡ Jud. 5, 4; ደመናት፡ አንጠብጠቡ፡ ዓሣ፡ Enc. Sen. 29; omisso Acc. Ps. 67, 9; ትሬእየነ፡ ናንጠበጥብ፡ ሀፈ፡ ዘእምበእስ፡ ὁρᾷς ἡμᾶς καταστάζοντας τὸν ἐκ τῆς μάχης ἱδρῶτα Cyr. ho. f. 110 (Mansi IV. 1340). 3) caus.: *stillatim infundere,* M. F.

ነጠብጣብ፡ subst., m. et f., 1) *stillicidium:* ነጠብጣበ፡ ዝናም፡ σταγόνες ὑετοῦ Job 36, 27; 4 Esr. 9, 15; Lit. Epiph.; in specie pluviae vel roris: Ps. 64, 11. 71, 6; ሕንባባተ፡ ነጠብጣብ፡ βῶλοι δρόσου Job 38, 28. 2) *stilla, gutta* (plerumque f.); ከመ፡ ነጠብጣበ፡ ማሕየብ፡ Jes. 40, 15; 4 Esr. 4, 64; ነጠብጣበ፡ ጠል፡ Sap. 11, 23; ከመ፡ አሐቲ፡ ነጠብጣበ፡ ማይ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ማየ፡ ባሕር፡ Sir. 18, 10; አሐቲ፡ ነጠብጣበ፡ አንብዕ፡ Clem. f. 244; ዘንተ፡ (hominem) ፈጠርከ፡ በንስቲት፡ ነጠብጣብ፡ ዘይትዐቄር፡ ውስተ፡ ማሕፀን፡ Did. 38; Jsp. p. 290. 3) *metallum quod facile liquefit* i. e. *plumbum* sive *nigrum,* sive *album,* sive *stannum* (σταγών) Hen. 52, 2. 6. 65, 7. 67, 4; ut videtur *metallum liquefactum* Hen. 67, 6.

ነጠነ፡ rad. spuria, ut videtur: ከመ፡ ንጠይቅ፡ መጻሕፍተ፡ ቅድሳቲከ፡ ዘይትነጠን፡ በቅድሜከ፡ Lit. 161, 3; nescio an legendum sit ዘይትነበብ፡ *quae leguntur.*

ነጥዐ፡ rad. quae, cum radd. ነዝኀ፡, ነዝዐ፡, ነጸየ፡, in specie cum נָסַע نزع componenda, *evellere* vel *avellere* significasse videtur.

አንጥዐ፡ II, 1 *avellere facere* vel *abrumpere* Matth. 9, 16 Platt; Marc. 2, 21 rom.

ነጠየ፡ rad. inus.; componenda videtur cum لَطِيَ *affixus fuit,* لَطِيَ *gravavit,* لَطَّ *adhaesit* non recedens, *institit, ursit;* نَصَّ II *instando ursit* (ejusdem familiae sunt لَتَّ, لَصَّ al., לָחַץ אָלַץ, نَحَصَ נָחַץ al.).

አንጠየ፡ II, 1 *moleste* vel *importune urgere, defatigare, molestum* vel *oneri esse, negotium facessere,* c. c. Acc. prs.: κόπους παρέχειν τινί Luc. 11, 7. 18, 5; Gal. 6, 17; አልቦ፡ ዘያንጥዮ፡ ὁ παρενοχλῶν αὐτόν Jer. 26, 27; ኢታንጥዮሙ፡ ለቤተ፡ ያዕቆብ፡ (ὀχλαγωγήσῃς) Am. 7, 16; አንጠይዎ፡ ከመ፡ አሆ፡ ይብልዎ፡ Jsp. p. 308. 315; herba mala ያንጥዮ፡ ለሐረሳዊ፡ Clem. f. 212; ዘያንጥዮሙ፡ በኵሉ፡ (ለአቡሁ፡ ወለእሙ፡) f. 160; Macc. f. 2; ፈድፋደ፡ አንጠየኒ፡ እስመ፡ ከልኣኒ፡ ሲሳይየ፡ ወዐራዝየ፡ Clem. f. 220. — *Voc. Ae.:* አንጠየኒ፡ ወአስርሐኒ፡ ዘ፡ አደከመኝ፡; *aliud:* አጽሐበ፡ አንጠየ፡ ዘ፡ አስቸገረ ።

አንጣዪ፡ n. ag. *molestus, importunus:* በእንተ፡ ፍርፋሬተ፡ ኅብስት፡ ተሰምዮኑ፡ አንጣዪ፡ ለእኁከ፡ (fratrem, sc. mendicantem) Chr. Ta. 11 (ἐπιβέτης exhibet Graecus).

መንጠዪ፡ part. c. term. adj., id. q. አንጣዪ፡, ut: መንጠዪ፡ አንተ፡ αὐθάδης εἶ Herm. p. 55.

መንጥያዊ፡ part. c. term. adj. *molestus:* Phlx. 100; Lud. e Mss. Colb.

መንጢጥ፡ *turtur* vid. sub መ፡, c. 195. 196.

ነጠፈ፡ I, 1 [vicinum ነጥበ፡] 1) *colare* (stillando), *ex-, percolare,* Matth. 23, 24; Tab. Tab. 35. 2) *defaecare, a scoriis purgare, liquare:* ይነጥፍዎ፡ ለወርቅ፡ ውስተ፡ እሳት፡ Sx. Genb. 2; ይነጥፎሙ፡ ለደቂቀ፡ ሌዊ፡ Mal. 3, 3. — *Voc. Ae.:* ይነጥፉ፡ ብ፡ ያርግሉ ።

ተነጥፈ፡ III, 1 *percolari, defaecari, a scoriis purgari, liquari:* ኢየብ፡ ተፈተነ፡ ወተነጥፈ፡ ዘከመ፡ ይፈትንዎ፡ ወይነጥፍዎ፡ ለወርቅ፡ ውስተ፡ እሳት፡ Sx. Genb. 2; Org. 3.

ንጡፍ፡ part. *colatus, liquatus, a scoriis purgatus, defaecatus, purus:* de vino ወይን፡ ንጡፍ፡ II Abt. 2; de metallis: ወርቅ፡ ንጡፍ፡ 2 Esr. 2, 69; ወርቅ፡ ጽሩይ፡ ወንጡፍ፡ 2 Par. 4, 20. 21; Apoc. 3, 18; Jsp. p. 287; ብሩር፡ ጽሩይ፡ ወንጡፍ፡ Ps. 11, 7; de aliis rebus, ut: ጽሩይ፡ ወንጡፍ፡ እምወርቅ፡ Deg.; ኅሊና፡ ንጡፍ፡ Lud. ex Enc. Nah. 13; (vid. etiam ንቁፍ፡).

መንጠፍት፡ subst. (cfr. مِنْطَب) *colum, cribrum:* ውስተ፡ መንጠፍት፡ ይጥሕል፡ ሐሠር፡ ἐν σείσματι κοσκίνου διαμένει κοπρία Sir. 27, 4.

ኒጺሎበናስ፡ vel "ባናስ፡ n. prgr. corruptum, ut videtur ἀκόλουθος *acoluthus* (unus ex ecclesiae ordinibus minoribus), Did. 1 (ed. Platt p. 1). Vid. Bickell, Gesch. des Kirch. R. I. 163.

እንጸንጼ፡ vid. sub እ"፡

ነጸለ፡ [נָצַל نَصَلَ], ut videtur *avellere, evellere, eximere.*

ተነጽለ፡ III, 1 *evulsum* vel *abruptum excidere* e suo loco (i. q. نَصَلَ): እንዘ፡ ይገዝም፡ ሠርዌ፡ ተነጽለ፡ ማኅጼሁ፡ ወወድቀ፡ ውስተ፡ ማይ፡ 4 Reg. 6, 5. — *Voc. Ae.:* ተነጽለ፡ ዘ፡ ተነቀለ ።

ነጽሐ፡ I, 1 [amh. ነጻ፡; נָצַח (Ges. thes. p. 904); نَصَحَ *purus, sincerus fuit;* vic. نَصَعَ, وَضَا, وَضَحَ, nec non זָכָה זָכַךְ] Subj. ይንጻሕ፡ *purum, mundum esse* vel *fieri, se pur-*

gare, a) sensu physico et levitico: **ንጽሑ፡ ወወልጡ፡ አልባሲ ከሙ፡** Kuf. 31; Jes. 66, 17; Prov. 25, 4; Lev. 12, 4 (**ለነጺሖታ፡**). 8. 14, 2. 8. 20. 53; **እንበለ፡ ትንጻሕ፡** 18, 19; Num. 19, 19; **ከመ፡ ትንጻሕ፡ ምድር፡** Hez. 39, 13; Marc. 1, 42 (**ንጻሕ፡**); Matth. 8, 3. b) sensu ethico: α) *purum* i. e. *insontem esse* vel *fieri*: **ነጻሕኩ፡** Job 9, 30; **መኑ፡ ይነጽሕ፡ እምርስሐት፡** 14, 4; **እምኀጢአት፡** 15, 14; **ኢትክል፡ ምድር፡ ነጺሐ፡ እም ደም፡** Kuf. 21; Hez. 24, 13; **ወትነጽሑ፡ እምርኵስክሙ፡** 36, 25; Jos. 22, 17; Ps. 18, 14. 50, 8; Hen. 10, 22; Jer. 13, 27; etiam: **ይነጽሕ፡ ጌጋይየ፡** Job 7, 21. β) *impunem esse* vel *fieri*: **ኢትነጽሕ፡** οὐ μὴ ἀϑωωϑῇς Jer. 29, 13; 1 Reg. 26, 9; Prov. 6, 29; οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται 28, 20; **ነጺሐ፡ ኢ ትነጽሑ፡** καϑάρσει οὐ μὴ καϑαρισϑῆτε Jer. 32, 15. γ) *se purgare* a suspicione: **በምንት፡ ንነጽሕ፡** τί δικαιωϑῶμεν Gen. 44, 16.

አንጽሐ፡ II, 1 1) *purum* vel *mundum facere*, *purgare*, *emundare* a) sensu physico et levitico Ps. 39, 9; **አን ጻሕኩ፡ እደውየ፡** Job 9, 30; Luc. 11, 39; Matth. 3, 12; **ት ክል፡ አንጽሖትየ፡** 8, 2; Lev. 14, 11. 15, 13. 19, 23; Num. 8, 6. 7; Deut. 32, 43; Jos. 5, 5; 2 Par. 29, 17; Hez. 43, 26; **ማየ፡ አንጽሖ፡** ὕδωρ ἁγνισμοῦ Num. 8, 7; **ለአንጽሖቱ፡** Lev. 15, 13. α) *purgando auferre*, *exterminare*: **ያነጽሕ፡ ደ መ፡ እማእከሎሙ፡** Jes. 4, 4; 1 Cor. 5, 7; Jos. 17, 15. β) seq. Acc. Inf.: *pure* i. e. *prorsus* vel *nihilo relicto* facere alqd, ut: demetere, colligere, **ኢታንጽሑ፡ ዐፂደ፡ ገራህትክሙ፡** Lev. 19, 9; **ዐጺደ፡ ወይንከ፡ ኢታንጽሕ፡ ቀሚመ፡** 19, 10. γ) *purum conservare* alqd, ut: **ያንጽሕ፡ ርእሶ፡ እምነ፡ ወይን፡** Num. 6, 3. δ) *purgando consecrare* vel *lustrare*: Ex. 29, 36. 37; **ሶበ፡ አንጽሑ፡ ርእሶሙ፡ ሕዝብ፡** Jud. 16, 18; Deut. 26, 13; Num. 6, 2 (seq. **ለ፡** Dei); Joh. 11, 55; Act. 21, 24; **አንጽሑ፡ መሥዋዕተክሙ፡** 4 Reg. 10, 20. b) sensu ethico: **አነጽሖሙ፡ እምኵሉ፡ ኀጢአቶሙ፡** Jer. 40, 8; 1 Joh. 1, 7; Hebr. 9, 14; Eph. 5, 26; Jac. 4, 8; 1 Petr. 1, 22; Kuf. 1. 22; Ps. 50, 3; **ለእመ፡ አንጻሕከ፡ ምግባሪከ፡** Job 22, 3; **ምጽዋት፡ ያነጽሕ፡ እ ምነ፡ ኵሉ፡ ኀጢአት፡** Tob. 12, 9; **ከመ፡ ያንጽሑ፡ ርእሶሙ፡** Kuf. 34; **መኑ፡ ዘያነጽሖ፡ ርእሶ፡** Job 25, 4; 2 Tim. 2, 21; 1 Joh. 3, 3. α) *purgando delere*: **አበሳከኒ፡ ያነጽሐከ፡** (*tibi*) Jes. 6, 7; Hebr. 1, 3. β) seq. **ርእሶ፡** *se purum* vel *castum* et *sanctum servare*: 2 Cor. 7, 1; **በአንጽሖ፡ ርእሶን፡ እ ምዝሙት፡** (σωφροσύνη) 1 Tim. 2, 9. 3, 11; Tit. 1, 8. 2, 6; **አንጽሖ፡** ἁγνεία (*castitas*, *sanctimonia*) 1 Tim. 4, 12 rom. 2) *purum*, *mundum*, *insontem declarare* vel *habere*, sensu levitico Lev. 12, 7. 13, 6. 14, 48; Act. 10, 15. 11, 9; sensu ethico Rom. 5, 16; **እምአንጻሕከኒ፡ እምኀጢአትየ፡** Job 10, 14; **ከመ፡ ኢታንጽሖ፡ ለጊጉይ፡** (δικαιοῦν) Sir. 42, 2; **አ ንጽሐ፡ ርስቶ፡** ἐδικαίωσε τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ Esth. 10, 3 apocr.; **አንጽሖ፡ ኢያነጽሐኪ፡** ἀϑῷον οὐκ ἀϑωώσω σε Jer. 26 28 vrs. nov.; Sap. 1, 6; Joel 4, 21.

ተነጽሐ፡ III, 1 1) *se purgare*: **ተነጻሕ፡ እምኀጣይኢከ፡** Herm. p. 8. 2) *purgari*, *purgando amoveri*: **ደመና፡ ዘተ ነጽሐ፡ እምሰማይ፡** νέφος ἀποκαϑαρϑὲν ἀπ' οὐρανοῦ Job 7, 9. (At Lit. 169, 1 quem locum Lud. affert ad **ተነዕነ፡** referendum videtur).

አስተናጽሐ፡ IV, 3 1) *inter-*, *ex-*, *de-*, *repurgare*, c. Acc. et rei purgandae et rei removendae a) sensu physico vel levitico: α) agrum vel vineam: **ለዐጺድ፡ ወይን፡ ኢይከርይዋ፡ ወ ኢይገምድዋ፡ ወኢያስተናጽሕዋ፡ ጻእሙ፡ ይበቍል፡ ውስቴታ፡ ሦከ፡** Did. 31; *eruncando* herbam malam: **ከመ፡ ብእሲ፡ ጠቢ ብ፡ ዘያስተናጽሕ፡ ሦከ፡ እምገራህቱ፡** Did. 39. β) *interputando* vites Joh. 15, 2. γ) *lustrando* locum immundum Sx. Mag. 13. δ) *detergendo* sordes: Christus **ነዐበሙ፡ ለአርዳኢሁ፡ ወመገዘ መዘ፡ እገሪሆሙ፡ በለንጽ፡ ወአስተናጽሐ፡ ርስሐተ፡ ለኢንዊሆ ሙ፡ በእደዊሁ፡** M. M. f. 142. ε) seq. Acc. Inf. *pure* i. e. *exacte* vel *nihilo relicto* facere alqd: **ከመ፡ ታስተናጽሕ፡ ቀ ሚመ፡** Deut. 24, 20; Lev. 19, 10 in C. b) sensu ethico: **ያሜ ከርዎ፡ ወያስተናጽሕዎ፡ እምአበሳሁ፡** Kebr. Nag. n. 115. 2) *purum declarare* alqd, Act. 10, 15 rom. 3) *dilucidare*, *declarare*, *explanare* alicui alqd, Ex. 18, 16.

ንጹሕ፡ part. et adj. A) 1) *purus*, *mundus* a) sensu physico: de vestibus Koh. 9, 8 (λευκός); Zach. 3, 5; Matth. 27, 59; **ይለብሱ፡ ንጹሐ፡** Apoc. 15, 6; aqua Job 11, 15; Hebr. 10, 23; corpore loto Joh. 13, 10; **በኵሉ፡ ጊዜ፡ ኩን፡ ንጹሐ፡ በሥጋከ፡** Kuf. 21; vasis Matth. 23, 26; loco Lev. 4, 12. 6, 4; coelo: **ሰማይኒ፡ ኢኮነ፡ ንጹሐ፡ በቅድሜሁ፡** Job 15, 15; astris 25, 5; metallis Ex. 25, 23. 29; oleo Ex. 27, 20; **ዕጣን፡ ንጹሕ፡** Lit. 174, 1; etiam laevis i. e. *nitidus*: **ኰኵሕ፡ ንጹሕ፡** λεοπετρία Hez. 26, 14. b) sensu levitico: Lev. 7, 19. 10, 10. 11, 36. 37. 13, 13 seq.; **ንጹሓት፡** 14, 4; Gen. 7, 2 seq.; Kuf. 49; Jes. 65, 5; 1 Reg. 20, 26. 21, 5; Rom. 14, 20; Tit. 1, 15; **ንጹሓን፡ እምአንስት፡** 1 Reg. 21, 4; Apoc. 14, 4; **ነበረት፡ ንጽሕታ፡ ው ስተ፡ ትዕይንት፡** Judith 12, 9. c) sensu ethico: **ንጹሕ፡ አነ፡ በ ምግባርየ፡** Job 11, 2; **ንጹሕ፡ እምኀጢአት፡** Prov. 20, 9; Sir. 34, 8; Tob. 3, 14; **እምውስተ፡ ርኩስ፡ ምንት፡ ይወጽእ፡ ንጹ ሕ፡** Sir. 31, 4; Koh. 9, 2; Ps. 11, 7. 18, 10; **ልብ፡ ንጹሕ፡** 50, 11; Gen. 20, 5; 1 Tim. 1, 5; **ንጹሓነ፡ ልብ፡** Matth. 5, 8; **ንጹሕ፡ እደዊሁ፡** Ps. 23, 4; Joh. 15, 3. 2) *immaculatus*, *integer*, *incorruptus*, *immunis a vitio* (ἄμωμος, ἄμεμπτος), de animalibus Ex. 29, 1; Lev. 4; Num. 28; de rebus Hebr. 8, 7; de hominibus (ethice) Phil. 2, 15. 3, 6; Luc. 1, 6; Eph. 1, 4. 5, 27; Gen. 17, 1; Job 1, 1. 12, 4. 3) *castus*, *sanctus*, ἁγνός, Prov. 15, 26; 2 Cor. 11, 2; Jac. 3, 17; 1 Joh. 3, 3; σεμνός 1 Tim. 3, 8 (2, 2. 3, 4); **ይኩኑ፡ ንጹሓነ፡ እም ዝሙት፡** 1 Tim. 2, 2; Clem. f. 118; in specie est epitheton Angelorum, Apostolorum, Sanctorum, Sx., al. crebro. 4) *insons*, *innocens*: Job 22, 30; Ps. 17, 28; Jer. 2, 35; Dan. ap. 1, 53; **ነፍስ፡ ንጹሕ፡** Jer. 2, 34; **ደም፡ ንጹሕ፡** 7, 6. 22, 3; 1 Reg. 19, 5; **ንጹሕ፡ እምደም፡** Matth. 27, 24; Act. 18, 6. 20, 26; Dan. ap. 1, 46; **ንጹሐ፡ አንተ፡ እምነ፡ መሐላ፡** Gen. 24, 8. 5) *nitidus* i. e. *hilaris*, *serenus*: **በንጹሕ፡ ገጽ፡** Job 33, 26. — B) 1) **ኮነ፡ ንጹሐ፡** creberrime usitatur pro **ነጽሐ፡**, ut Lev. 14, 8. 9 seq. 2) Et **ንጹሕ፡** et **ንጽሕት፡** crebro pro subst. adhibetur, ut: **ዘየሐውር፡ በንጹሕ፡** πορευόμενος ἄμωμος Ps. 14, 2; (cfr. Gen. 20, 6 et 5); **በንጹሕ፡** ἐν σεμνότητι 1 Tim. 2, 2. 3, 4 rom.; **ይዕቀቡ፡ ሥጋሆሙ፡ በንጹሕ፡** Clem. f. 118; **ንጽሕ ት፡** σεμνότης Herm. p. 15; ἁγνεία p. 91. 3) **ንጹሐ፡** adverbialiter usurpatur: **ዘየሐውር፡ ንጹሐ፡** Prov. 20, 7; **ነበሬ፡ ጠ ቢብ፡ ንጹሐ፡** (v. **በንጹሕ፡**) **ይትለአክ፡** Sir. 10, 25; Lud. e Lit.

ንጽሕ፡ subst., 1) *purificatio*, *purgatio*, **መዋዕለ፡ ንጽ ሓ፡**, **ደመ፡ ንጽሓ፡** Lev. 12, 4—6; Kuf. 3; Luc. 2, 22. 2) *puritas*: **ንጽሐ፡ ነፍስ፡ ወአኮ፡ ንጽሐ፡ ሥጋ፡** Lit. 173, 3; **ንጽ ሐ፡ እደዊከ፡** Job 22, 30; Ps. 17, 23. 27; **ያገብእ፡ ለከ፡ ንጽ ሐከ፡** Job 22, 25; **ሃይማኖት፡ ንጽሕ፡** Asc. Jes. 3, 21. In specie: a) *castitas*, *continentia*, *temperantia*, opp. **ዝሙ ት፡** Fal. f. 23; ἐγκράτεια Act. 24, 25; **በንጽሕ፡** σωφρόνως

Tit. 2, 12; ንጽሕ፡ወጥበብ፤ጽድቅ፡ወጽንዕ፡ σωφροσύνη φρόνησις δικαιοσύνη ἀνδρεία Sap. 8, 7. b) *integritas, innocentia* 1 Thess. 2, 10. 3, 13. 5, 23. c) *sanctimonia:* Phil. 1, 17; 1 Petr. 3, 2; 2 Cor. 6, 6. 7, 11; 1 Tim. 4, 12. 5, 2; Phil. 4, 8. 3) raro: *nitor* a) *serenitas* coeli, καθαριότης Sir. 43, 1. b) *majestas, splendor* regis Ps. 88, 43.

ንጽሐት፡ n. act. *puritas, purgatio:* አልቦ፡ክቡር፡በኀበ፡እግዚ"፡ከመ፡ንጽሐተ፡ልብ፡ Phlx. 15.

ንጽሕና፡ subst. *puritas, integritas, innocentia, sanctimonia, castitas:* ንጽሕና፡መንፈስ፡ Lit. 173, 3. 171, 1; Phlx. 102. 163; Kedr f. 12; Macc. f. 25; ይኄይስ፡ንጽሕና፡ምስለ፡ንዴት፡እምብዕል፡ምስለ፡ዝሙት፡ Fal. f. 70.

መንጽሒ፡ part. c. term. adj., f. መንጽሒት፡ *purgator, purgatorius, purgativus:* ማይ፡መንጽሔ፡ዚአነ፡ (sc. aqua baptismalis) Kid. f. 13; ከመ፡ይኩን፡መንጽሔ፡ርስሐት፡ Kedr f. 9; Christi ሥጋ፡ወደም፡መንጽሔ፡ኀጢአት፡ Enc. Mag. 14; Christus ዘኮንከ፡ለዘለምጽ፡መንጽሔ፡ Kid. f. 12; መንጽሔ፡ኃጥአን፡ Org.; መንጽሒት፡ Org.; etiam *purgando exterminans:* ንስሓ፡እንተ፡ይእቲ፡መንጽሒቶሙ፡ለኃጥአን፡እምነ፡መሃይምናን፡ Phlx. 167.

ነጽሐ፡ *discutere, prosternere* vid. sub ነፅኀ፡

ነጸረ፡ I, 2 [amh. id.; نَظَرَ id.; נָצַר (نطر) *custodivit, observavit*] 1) *spectare, intueri* a) absol.: በከመ፡አዕይንቲከ፡ይኔጽሩ፡ βλέπουσι Jer. 49, 2; ከመ፡መዋቲኑ፡ትኔጽር፡ወትሬኢ፡ Job 10, 4; ነጽር፡ወርኢ፡ኅሳረነ፡ Thren. 5, 1; Hen. 14, 25; Rom. 11, 8. α) *spectatorem esse* (zusehen): አበዊሆሙ፡ኒ፡ይኔጽሩ፡ Kuf. 5. β) *speculari:* ዘይኔጽር፡ ὁ σκοπός 2 Reg. 13, 34. b) c. Acc. vel c. variis praepositionibus α) *aspicere, inspicere,* c. Acc.: Marc. 14, 67; ኢነጸርክዋ፡ለድንግል፡ Job 31, 1; ነጽረነ፡ Jes. 64, 9; Ps. 12, 3. 103, 33; ዘይኔጽር፡ደመና፡ Koh. 11, 4; ነጺሮ፡ገጸክሙ፡ Job 6, 28; ኢይኔጽር፡ምግባሮሙ፡ለኃጥአን፡ 21, 16; Hen. 22, 2. 81, 1; ነጽሮቶ፡ 89, 31; 4 Esr. 8, 31. 34; c. ውስተ፡ Jes. 5, 30. β) *conspicere* Hen. 21, 7. γ) *circumspicere:* ነጽሪ፡ዐውደኪ፡ Clem. f. 104; Jes. 60, 4. δ) *oculos convertere in* alqm vel alqd: ነጸረ፡ለፌ፡ወለፌ፡ Ex. 2, 11; Hen. 39, 14; c. ኀበ፡, ut: ይኔጽራ፡አዕይንቲሁ፡ኀበ፡ቅዱስ፡እስራኤል፡ Jes. 17, 7. 66, 2; Hos. 3, 1; Ex. 33, 8; Act. 3, 4; Chr. ho. 7; ኢንኔጽር፡ኀበ፡ዝየ፡ Chr. Ta. 16; c. ውስተ፡, ut: ነጽር፡ውስተ፡ሰማይ፡ Kuf. 14; Ruth 2, 9; Gen. 15, 5; Ps. 39, 6. ε) *suspicere:* ነጸረ፡ሰማየ፡ (ἀναβλέψας εἰς) Luc. 9, 16; Dan. ap. 1, 35; Jes. 8, 21. 22; ስእንኩ፡ነጽሮ፡ኀበ፡እግዚ"፡ሰማየ፡ 38, 14. 51, 6. ζ) *despicere:* ትኔጽሩ፡ላዕለ፡ውስተ፡ሰማይ፡ወታሕተ፡ውስተ፡ምድር፡ Jes. 8, 21. 22; እምሰማይ፡ Lit. 170, 3; Deut. 26, 15. η) *oculis prosequi, retro respicere:* ነጸረ፡ይኅሬሁ፡ 1 Reg. 24, 9; Gen. 19, 17. 26. θ) *spectatorem adesse* rei: ከሀናት፡ኢይኔጽሩ፡ተውኔተ፡ወኢዘፈነ፡ F. M. 32, 7. ι) *cum voluptate intueri* alqd: c. Acc. Job 10, 4. κ) *prospicere super* alqd, *perlustrare,* c. መልዕልተ፡ Hen. 32, 1; c. ዲበ፡ Koh. 2, 11. λ) *contemplari, observare:* እለ፡ያሰግሉ፡ለኪ፡ወይኔጽሩ፡ሰማየ፡ οἱ ἀστρολόγοι οὐρανοῦ Jes. 47, 13. μ) de rebus inanimatis: *spectare* regionem, ut: ልሳን፡እንተ፡ትኔጽር፡መንገለ፡ሰሜን፡ Kuf. 8; Hez. 11, 1; አንቀጽ፡ዘይኔጽር፡ደቡብ፡ Hez. 8, 3. 9, 2; Prov. 16, 25. ν) *ex adverso esse* alicui, c. ለ፡ Hen. 41, 7 (vid. ተናጸረ፡). 2) a) *respicere, curare, rationem habere,* c. Acc. 1 Reg. 16, 7; Ps. 12, 3; c. ውስተ፡ Ps. 73, 21; c. በ፡, ut: ነጺሮ፡በናእሰ፡መዋዕሊሁ፡ወልህቃናሁ፡ *respectu habito sive adolescentiae sive senectutis ejus* F. M. 10, 3. b) *animum attendere* vel *advertere ad* alqd, προσέχειν, ንባበ፡ዚአየ፡ነጽር፡ Prov. 4, 20. 5, 1. 3. 17, 4; c. ውስተ፡ Ps. 69, 1. c) *considerare, deliberare* (نظر c. في): ሰአልዎ፡ከመ፡ያስተጋብእ፡ማኅበረ፡ከመ፡ይነጽሩ፡በእንተ፡ክሕደቶሙ፡ለእሉ፡፫ከሓድያን፡ Sx. Jac. 1. — *Voc. Ae.:* ነጸረ፡ወርእየ፡ዘ፡ሐየ፡; *aliud:* ነጸረ፡ርእየ፡አስተሐየጸ፡ብ፡ተመለከተ።

አንጸረ፡ II, 1 *oculos* vel *faciem convertere:* አንጸሩ፡መንገለ፡ሶዶም፡ Gen. 18, 16; እስመ፡ኀበ፡አንጸረ፡ይወጽእ፡ ἀλλ' ἢ κατ' εὐθὺ αὐτῆς ἐξελεύσεται, i. e. *in adversum* vel *via recta* Hez. 46, 9; sursum (*suspicere*) Lit. 172, 3.

ተናጸረ፡ III, 3 1) *sese invicem intueri* vel *aspicere,* c. በበይናት፡ vel ምስለ፡, ut: ወእምዝ፡ተናጸሩ፡ንጉሥ፡ወመገብት፡በበይናቲሆሙ፡ ἔβλεπον εἰς τὸν ἕτερον 1 Esr. 4, 33; Joh. 13, 22. a) explorandi causa: ተናጸሩ፡ክልኤሆሙ፡ ἀνετάζοντες ἀλλήλους Dan. ap. 1, 14. b) obnitendi vel inquirendi causa, *adversis oculis intueri* alqm: ኢንጉሥ፡ወኢመስፍን፡ተናጽሮ፡ኢይክል፡ምስሌከ፡እንዘ፡የሐምየከ፡በእንተ፡እለ፡ኰነንኮሙ፡ ἀντοφθαλμῆσαι Sap. 12, 14. c) *e regione* alcjs vel *exadverso esse* (situm, positum): ገጸን፡ይትናጸራ፡በበይናን፡ Ex. 25, 20; ትትናጸሩ፡በበይናቲክሙ፡ κατέναντι ἀλλήλων Am. 4, 3; ወይትናጸሩ፡ገጸሙ፡ Hez. 1, 8; አንቀጸ፡ዐጸድ፡ውሣጢ፡ይትናጸር፡ምስለ፡አንቀጽ፡ሰሜናዊ፡ 40, 23; συστοιχεῖν (*parallelum esse*) Gal. 4, 25. d) *coram* aliquo *esse* vel *stare,* c. Acc.: tres viri, ዘኢይትናጸርዎሙ፡ተቃዋሚ፡ወቀንአት፡ Lud. comm. hist. p. 504 n. 48; ቃሎሙ፡ጽዱቅ፡ዘኢይትናጸር፡ሕሳዌ፡ወጽልሑት፡ Lud. e Mss. Colb. 2) *cavere,* seq. እምነ፡ Kuf. p. 121 (Vrs. Lat.: *attendant ab ipsis*).

ነጻሪ፡ n. ag. *spectator, conspector, videns:* actor ይገብር፡ብዙኀ፡ግብረ፡በዘ፡ይትፌሥሑ፡ነጻሪያን፡ Chr. Ta. 16; ነጻሬ፡ነገር፡ *contemplator rerum* Lud. e Lit. Mss.; አዕይንት፡ነጻሪት፡ተዐውር፡ Genz. f. 88; *is qui videt visiones* (vates) Enc. Hed. 3.

ንጻሬ፡ subst., m. et fem., 1) *intuitus, aspectus:* ዘእንበለ፡ፈቲው፡በንጻሬ፡ (sc. mulieris) F. M. 14, 8; Org. 1; ሠናየ፡ንጻሬ፡ *pulcher aspectu* Lud. e Mss. Colb. 2) *prospectus:* ዘይፈቅድ፡ከመ፡ይንሣእ፡ንጻሬ፡እምነ፡ጎሩ፡ (sc. obstruendo luminibus ejus) F. N. 37. 3) *obtutus, visus, oculus* (Blick): Christus ተወልደ፡እምድንግል፡ከመ፡ልደተ፡ንጻሬ፡እምዐይን፡ወከመ፡ልደተ፡አምሳለ፡መልክዕ፡እመጽሔት፡ Fid. Jac. Bar.; ንጻሬ፡አዕይንት፡ I Sal. Mar. 6; ንጻሬ፡ዘይሬኢ፡እምርሑቅ፡ተኀተመ፡ (sc. morte) Genz. f. 146; ኀጢአ፡ንጻሬ፡ ἀορασία Sap. 19, 16; ከሠተ፡ንጻሬየ፡ Chr. ho. 2; ፈታሒ፡ይኩን፡ድኍነ፡ምስማዕ፡ወንጻሬ፡ F. N. 43, 1; አልዕል፡ንጻሬከ፡ወልበከ፡ኀበ፡ሰማይ፡ Phlx. 110.

መንጸር፡ subst. *id quod aspicitur, regio ex adverso sita, facies rei spectantibus objecta;* a) alii nomini subjunctum significat *ex adverso situs, in adversum,* ut: ዶዶ፡ዘመንጸር፡ πύλη ἡ ἀπέναντι Hez. 10, 19; ንሑር፡እንተ፡መንጸር፡ ἐπ' εὐθεῖαν (*recta via*) Gen. 33, 12. b) adv. መንጸረ፡ α) *ex adverso, in adversum, recta via:* ዘይቀውም፡መንጸረ፡ Marc. 15, 39; ኢሖረ፡መንጸረ፡ቅድሜሁ፡ Num. 24, 1.

β) *coram, in conspectu:* **አስተርአየ፡ መንጸረ፡** ὤφθη ἐναργῶς Cyr. ad Th. f. 24; **አውሥአሙ፡ መንጸረ፡** αὐτήκουσαν ἐναργῶς f. 11. γ) *manifesto, evidenter:* **መንጸረኬ፡ አበሳ፡ ውእቱ፡ ከሬል፡ ለ፪** Cyr. ad Th. f. 23. c) **መንጸረ፡** praepos., *ex adverso, e regione* Ex. 19, 2; Jos. 8, 14; **ዝንቱ፡ መንጸረ፡ ዝንቱ፡** Kuf. 8; Marc. 12, 41; **እመንጸረ፡** (v. **እምአንጻረ፡**) **ይእቲ፡ ዕፅ፡** 4 Esr. 14, 1.

አንጻር፡ subst. (ut videtur Pl. a Sing. deperdito), Pl. **አንጻራት፡** (Kuf. p. 56), proprie: *conspectus;* usurpatur pro 1) adv.: **አንጻረ፡** *ex adverso,* **ነበረት፡ አንጻረ፡** Kuf. p. 66, ann. 15. 2) praep. a) *ex adverso, in regione,* ἀπέναντι Gen. 25, 9; Judith 7, 18; **አንጻርየ፡** Hez. 40, 2; κατέναντι Marc. 13, 3; 2 Par. 6, 12; Ex. 32, 5; ἐξεναντίας Ex. 14, 2; **አንበሮሙ፡ አንጻራቲሆሙ፡ በበገጾሙ፡** Kuf. p. 56; **ኀደረ፡ አንጻረ፡ ኬብሮን፡** Kuf. 19; κατὰ πρόσωπον Gen. 33, 18. b) *versus:* **አንጻረ፡ ኢየሩሳሌም፡** Dan. 6, 10; Gen. 12. 8. c) *adversum, obviam:* **አብርሃም፡ ይረውጽ፡ አንጻሪሆሙ፡** Kuf. 11. 3) aliis praepositionibus subjungitur: **መንገለ፡ አንጻረ፡ ቤቱ፡** κατέναντι οἰκίας αὐτοῦ 2 Esr. 13, 10; **ውስተ፡ አንጻረ፡ ሀገር፡** Gen. 34, 20; **በአንጻሪሆሙ፡** *in conspectu eorum,* ἐναντίον αὐτῶν 2 Par. 7, 6; Ps. 22, 6 (ἐξεναντίας); **እምአንጻርየ፡** *e conspectu meo* Cant. 6, 5; **እምአንጻረ፡ ይእቲ፡ ዕፅ፡** (*e regione arboris*) 4 Esr. 14, 1 var.; **ኀበ፡ አንጻረ፡ ፀሩ፡** *adversus hostes suos* Lit. 174, 2.

ምንጽርና፡ subst. *contrarium, ratio contraria:* **ወንሕነኒ፡ ንትመየጦሙ፡ በተስእሎ፡ ውስተ፡ ምንጽርና፡ እንዘ፡ ንብል፡** μεταστήσομεν καὶ ἡμεῖς τὴν τῆς ἐρωτήσεως δύναμιν εἰς τὸ ἔχον ἐναντίως Cyr. c. Pall. f. 83.

ነጸረ፡ *dirumpere, discutere* vid. sub **ነፀረ፡**

ነጸራር፡ *dolores* vid. sub **ፆረረ፡**

ነጸየ፡ I, 1 [נָצָה, نصا et نصا; amh. **ነጨ፡**] Subj. **ይንጺ፡** *vellere, evellere:* **ነጸይኩ፡ ሥዕርተ፡ ርእስየ፡ ወሥዕርተ፡ ጽሕምየ፡** ἔτιλλον 2 Esr. 9, 3; 1 Esr. 8, 68; **ለምንትኬ፡ ይነጽዩ፡ ሥዕርተ፡ ርእሶሙ፡** Chr. Ta. 4; **ኢይንጺ፡ ሥዕርተ፡ ርእሱ፡** F. N. 22. 45.

ተነጽየ፡ III, 1 *velli, evelli:* **ዘተነጽየ፡ እምጽሕሙ፡** Enc. Masc. 7 (vid. Lud. hist. III, 8 n. 21).

ተናጸየ፡ III, 3 *se invicem vellicare;* sed M. M. f. 17 passive usurpatur *vellicari,* sc. **ዲዮስቆሮስ፡** (sc. Alexandrinus, de quo vid. Sx. Masc. 7) **ቀናኢ፡ በእንተ፡ ሃይማኖት፡ ዘተመልኀ፡ ጥረሲሁ፡ ወተናጸየ፡ በመብዝኀተ፡ ጽሕሙ፡**; legendum videtur **ተነጽየ፡**

ንጹይ፡ part. *evulsus:* **ንጹይ፡ ጽሕሙ፡** Sx. Masc. 8.

ነጸፈ፡ I, 1 [amh. id., sed intrans.; vic. videntur **ጸፍጸፈ፡**, صفّ, رصف (Hebraei frequentant יָצַע)], *sternere, substernere,* c. Acc. rei substratae, ut: **ነጸፉ፡ አልባሲሆሙ፡ ውስተ፡ ፍኖት፡** Matth. 21, 8; 4 Reg. 9, 13; **ቈጽለ፡** Marc. 11, 8; **ሠቀ፡ ወሐመደ፡ ነጸፉ፡ ሎሙ፡** Esth. 4, 3; Hez. 27, 30; **ዘርቤታተ፡ ነጸፍኩ፡** Prov. 7, 16; Did. 2; **ሀየ፡ ነጸፍኪ፡ ምስካቢኪ፡** Jes. 57, 7; Judith 12, 15; **ንነጽፍ፡ ሎቱ፡ ዐራተ፡** 4 Reg. 4, 10; in specie: *lectum sternere,* ut: **ነጸፈ፡ ሎቱ፡** 1 Reg. 9, 25.

አንጸፈ፡ II, 1, ut videtur i. q. I, 1 *sternere* (si non *sternere jubere*): **ተጠይሮ፡ ወአንጽፎ፡ ሐመድ፡ ወፍሬ፡ ዕፀው፡ ወሐመር፡**, et paulo infra: **ዘይጤየር፡ ዲበ፡ አንጽፎ፡ ሐመድ፡ ወፍሬ፡ ዕፀው፡ ወኀጠታተ፡ ዛጐል፡** F. N. 46 (superstitionis genus).

ተነጽፈ፡ III, 1 1) *sibi sternere* vel *substernere:* **ተነጸፍከ፡ ምስሐገ፡ በታሕቴከ፡** Jes. 14, 11. (Lud. in lex. interpretatur *stratum tibi factum est*). 2) *sterni, substerni:* **ውስተ፡ ጽልመት፡ ተነጽፈ፡ ምስካብየ፡** Job 17, 13; **ምስካብ፡ ተነጽፈ፡ በደም፡** Judith 9, 3; 4 Esr. 8, 63; **ገነት፡ ትፍሥሕት፡ ኀበ፡ ተነጽፈ፡ ዕረፍት፡ ኀበ፡ ተሰርገወት፡ ምድረ፡ ገነት፡ በሥነ፡ ጽጌያት፡** Clem. f. 171; Enc. Teq. 24.

ንጹፍ፡ part. *stratus:* **ፍኖተ፡ ሀካያን፡ ንጹፍ፡ በአሥዋክ፡** Prov. 15, 19; **ጽርሐ፡ ንጹፍ፡ ወርሱይ፡** Marc. 14, 15; **ምስካብ፡ ንጹፍ፡** Enc. Mag. 8; **ወንጹፍ፡ ጸፍጸፉ፡ (ለታዕካ፡ መንግሥት፡) በሕብረ፡ ወርቅ፡ ወብሩር፡** Macc. f. 3; **ውስጡ፡ ንጹፍ፡ በእብነ፡ ሰንፔር፡** λιθόστρωτος (*pavitus*) Cant. 3, 10.

ንጽፍ፡ subst. *stratum, stratura:* **ወወደዩ፡ ሎቱ፡ ንጽፈ፡ ዘደረከኖ፡** (λῶμα) Ex. 36, 40.

መንጸፍ፡ subst., m. et fem., Pl. **መናጽፍ፡** et **መንጸፋት፡** 1) *stratum, lectus, stragulum:* στρωμνή Hez. 27, 7; **ሰረገላት፡ ወመናጽፍ፡ ሠናያት፡** (στρωμνὴ ἁπαλή) Chr. Ta. 2; **ነጸፈ፡ ሠናየ፡ መንጸፈ፡** Chr. Ta. 25; monachus **ይሰክብ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ዘእንበለ፡ መንጸፍ፡** Sx. Masc. 14; F. N. 15; Kedr f. 63; **ዐራታት፡ ወመንጸፋት፡** F. N. 17; **እሞሙ፡** (sc. mortuorum) **ይእቲ፡ ምድር፡ እምትከት፡ ወይእዜሰ፡ ኮነት፡ መንጸፈ፡ ለአብድንቲሆሙ፡** Genz. f. 74; **መንጸፈ፡ ድንግልና፡** τὰ παρθένια Deut. 22, 15. 17; Hez. 21, 26 ubi Graecus κίδαριν exhibet, alii libri **መንጸፍ፡**, alii **መጽነፍት፡** i. e. מִצְנֶפֶת habent. 2) *saccus, vestis cilicina:* **አእትት፡ መንጸፈ፡ እምሐቌከ፡** Jes. 20, 2; **መንጸፍ፡ ወብልባሌ፡** 22, 12; **ለብሰ፡ መንጸፈ፡** 37, 1. 3) *subiculum, stratum infimum:* **ሳጥናኤል፡ ሊቀ፡ መላእክት፡** (e coelo dejectus) **ኮነ፡ መንጸፈ፡ ደይን፡** M. M. f. 205; **ወድቀ፡ ዲያብሎስ፡ እምኑኀ፡ አርያም፡ ውስተ፡ መንጸፈ፡ ደይን፡** ibid.; diabolus **በእንተ፡ ትዕቢቱ፡ ኮነ፡ መንጸፈ፡ለኵሉ፡ ወተመነነ፡ እምቅዱሳን፡ መላእክት፡** Clem. f. 264.

ምንጻፍ፡ subst. *locus ubi sternitur:* **ደቂቀ፡ ገሃነም፡ ኮኑ፡ ምጥዋነ፡ ለምንጻፈ፡ ደይን፡** M. M. f. 15.

ነጽፈ፡ *deficere, exarescere* vid. sub **ነፅፈ፡**

ነፀረ፡ (etiam per **ጸ**) I, 1 et 2 [vid. **ሠጸረ፡** et طرّ] *dirumpere, abrumpere, discutere:* **ለጽኑሳት፡ ነፀሮን፡** (v. **ሠጸሮን፡**) ἀνέρρηξεν 4 Reg. 15, 16; **ነፂረ፡ እነዕራ፡ ለመንግሥትከ፡ እምነ፡ እዴከ፡** διαρρήξω 3 Reg. 11, 11. 31; **ትነጽር፡** (v. **ትኔጽር፡**, v. **ትሤጽር፡**) **ሕፃናቲሆሙ፡** τὰ νήπια αὐτῶν ἐνσείσεις 4 Reg. 8, 12. — *Rad. Abb.:* **ነጸረ፡ ዘ፡ ለየ፡፡**

ነፀረ፡ *aspicere, intueri* vid. sub **ነጸረ፡**

ነዐኈ፡ (etiam **ነጽኈ፡**) I, 1 [significatu, fortasse etiam etymo convenient cum נתשׁ et רטשׁ ندس; vic. نطح (נגח), لطس لطح al.] Subj. **ይንፃኅ፡** (Ps. 105, 27) 1) *contundere, discutere, diffringere:* **ወይነዕኑ፡ ውሉዶሙ፡ በቅድሜሆሙ፡** ῥάξουσι Jes. 13, 16; **እነዕኀከሙ፡** ῥάξω ὑμᾶς Jer. 23, 33. 39; **ይነዕኑ፡ አንቀቅሆሆሙ፡** Jes. 28, 6; **እነዕኅ፡ ኀይለ፡ ነገሥት፡** διαρρήξω Jes. 45, 1; Judith 9, 8; **ይንዕኑከሙ፡** Matth. 7, 6;

Clem. f. 115; συντρίβειν Jud. 14, 6; ነዐነ፡ ዝክተ፡ መሳብክተ፡ ἐξετίναξαν Jud. 7, 19. 20; ነፃኀከኒ፡ ἔπαισας Job 10, 8. 2) *disjicere, prosternere, terrae allidere* vel *impingere, dejicere, destruere:* እነዕኖሙ፡ Jud. 16, 20; ἐκτινάσσειν Ps. 135, 15; እስመ፡ ነፂኀ፡ ነዕኖሙ፡ Nah. 2, 3; ከመ፡ ይንዕኖሙ፡ ለኃጥኣን፡ እምኔሃ፡ Job 18, 13; ἐδαφίζειν ወይነዕኑኪ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Jes. 3, 26; Judith 16, 4; Ps. 136, 12; Hos. 10, 14; ነዕኖ፡ እግዚ"፡ ለወለተ፡ ድንግል፡ Thren. 1, 15; ῥήσσειν Marc. 9, 18; Luc. 9, 42; κατέῤῥαξας Ps. 88, 43. 101, 11; ከመ፡ ኢይንዕኖሙ፡ አሕዛብ፡ Joel 2, 17; ῥίπτειν ነዕኖ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Dan. 8, 7; Luc. 4, 35; καταῤῥίπτω Thren. 2, 1; ἀποῤῥίπτειν Hos. 11, 1; ነፃኀክዎሙ፡ ለዕቡያን፡ በሞት፡ κατέσπασα Zeph. 3, 6; ይነዕኑዋ፡ ለሥንክ፡ ውስተ፡ ሞት፡ στρώσουσι Hez. 28, 7; ወነዕኖ፡ ለዐንበሪ፡ በተግሣጹ፡ Job 26, 12; καταβάλλειν Job 16, 9. 14; Hez. 6, 4; ትነዕኖሙ፡ ለአህጉር፡ ጽኑዓት፡ Jes. 26, 5; እነዕኖሙ፡ በኵናት፡ Jer. 19, 7; እነዕኖሙ፡ በዐውሎ፡ Hez. 13, 13; ሶበ፡ ነዕሕዋ፡ (ለላህም፡) ለጠቢሕ፡ ወለደት፡ በግዐ፡ Jsp. p. 377.

አንዐነ፡ II, 1 *dejicere, destruere,* murum Jer. 28, 58 (si quidem lectio sana est).

ተነዕነ፡ III, 1 1) pass. a) *dejici, projici, sterni, prosterni:* ብዙኀ፡ አብድንቲሆሙ፡ ዘይትነፃኀ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ በሐውርት፡ Am. 8, 3; ይትነዕኑ፡ በውስተ፡ ፍናወ፡ አህጉሪሆሙ፡ Judith 7, 14; 1 Cor. 10, 5; Lit. 169, 1; Pisidia ዲበ፡ ምድር፡ ትትነፃኀ፡ Kid. f. 5. b) *corruere, concidere:* ፍጡነ፡ ትትነፃኀ፡ ውስተ፡ ገጸ፡ ገዳም፡ Hez. 29, 5; Act. 5, 5. 26, 14 rom.; ሰማይ፡ ይትነፃኀ፡ Hen. 83, 3. c) *prostratum jacere:* እለ፡ ይትነዕኑ፡ (v. ተነዕኑ፡) ውስተ፡ ኵሉ፡ ፍናዋት፡ ከመ፡ ሐምለ፡ ቀብእ፡ ዕቡር፡ (καθεύδοντες) Jes. 51, 20; ረከቦ፡ ለአቡሁ፡ ተነፂኖ፡ Jsp. p. 280. 2) refl. a) *se projicere* vel *praecipitare:* ተነዕነት፡ ለሊሃ፡ እመካን፡ ልዑል፡ ዲበ፡ ምድር፡ ከመ፡ ትሙት፡ ወኢሞተት፡ Jsp. p. 336. b) *se prosternere:* አሚሃ፡ ተነዕነ፡ አበ፡ ሕፃን፡ ወሰገደ፡ ታሕተ፡ እግረ፡ አበ፡ ዘይኑን፡ Sx. Jac. 3.

ንዕነት፡ n. act. *strages, ruina:* ይቀሥፎ፡ ለዐቢይ፡ ቤት፡ በድቀት፡ ወለንኡስ፡ ቤት፡ በንዕነት፡ Am. 6, 11.

ነዕነ፡ *purum esse* vid. sub **ነጽሐ፡**

አንዐወ፡ *arescere* vid. sub **ዐንዐወ፡**

ነዕፈ፡ et **ነዐፈ፡** I, 1 [Arabes frequentant نَزِفَ *exhaustus fuit, defecit* (vid. **ነዘፈ፡**); نَشَفَ *absorptus est, evanuit* (coll. نَشَّ) et نَضَبَ *descendit in terram aqua et disparuit*] Subj. **ይንዐፍ፡** et **ይንዕፍ፡**, *deficere, exarescere, exsiccari, fluere desinere, disparere* (versiegen), de fluidis, ut de aqua, fluviis, fontibus: ይነዕፍ፡ ማየ፡ ዮርዳንስ፡ Jos. 3, 13; ነዕፈ፡ 3, 16; ይነዕፍ፡ ማይ፡ Jes. 15, 6; ነዐፈ፡ Jer. 31, 34 var.; ወነዕፈ፡ (v. ወነፍጸ፡) ማያት፡ እመልዕልተ፡ ምድር፡ Kuf. p. 23; ይነዕፍ፡ አፍላግ፡ Jes. 19, 5. 6; ይንዐፍ፡ v. ይንዕፍ፡ 44, 27; ፈለግ፡ ይነዕፍ፡ ወይየብስ፡ Job 14, 11; ከመ፡ ኢይንዕፉ፡ ዐዘቃቲከ፡ Prov. 4, 21; Jes. 58, 11; Jer. 18, 14; Marc. 5, 29; ፈልፈል፡ ዘኢይነዕፍ፡ Org. 1; de lacrymis Jer. 14, 17.

አንዐፈ፡ II, 1 1) *exarescere* vel *deficere facere, exsiccare:* ያነዕፍ፡ እግዚ"፡ በሕረ፡ ግብጽ፡ Jes. 11, 15. 50, 2. 51, 10; Jer. 28, 36; አንዐፍኩ፡ ማየ፡ Jes. 37, 25; ያነዕፍ፡ ዐዘቃቲሁ፡ Hos. 13, 15; ያነዕፎሙ፡ ለኵሉ፡ አፍላግ፡ Nah. 1, 4. 2) *destillare facere, guttatim effundere:* ያነዕፎ፡ ደሞ፡ ኀበ፡ ምሥዋዕ፡ (v. ያንዐፈዕፍ፡, vid. Lev. 5, 9) Lev. 1, 15, vid. ዐፍዐፈ፡

ንፁፍ፡ part. *exsiccatus, aqua carens:* ከረዩ፡ ሎሙ፡ ዐዘቅተ፡ ንዑፈ፡ λάκκους συντετριμμένους Jer. 2, 13; ዐዘቅት፡ ንዕፍት፡ πηγαὶ ἄνυδροι 2 Petr. 2, 17.

ነዐፍዓፍ፡ *stillicidium* vid. sub **ዐፍዐፈ፡**

ናፊል፡ n. prgr. sc. Ναφηλείμ נְפִיל, נְפִילִים i. e. *gigantes* Kuf. p. 31, etiam **ናፊዴም፡** p. 31 (graecis literis Λ et Δ permutatis).

ነፈረ፡ I, 1 [نَفَرَ *ebullivit;* نَفَرَ *inflammatus fuit* oculus *et intumuit;* vic. فَارَ] *aestuare, bullare, effervescere:* አነብሩ፡ ዲበ፡ አፍሓም፡ እስከ፡ ይነፍር፡ ወእስከ፡ ይሰቴር፡ ጽህርቱ፡ Hez. 24, 11.

አንፈረ፡ II, 1 *fervefacere,* M. F. (saepius).

ተነፍረ፡ III, 1 *fervefieri,* M. F.

ነፈርዓጽ፡ *saltatio, exsultatio* vid. sub **ፈርዐጸ፡**

ነፍሰ፡ I, 1 [נפש ܢܦܫ نفس] *spirare, flare,* de vento: ፬ ነፋሳት፡ ነፍሱ፡ (v. pro ይነፍኑ፡) Dan. 7, 2; ነፋሳት፡ ይነፍሱ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Hen. 76, 1.

አንፈሰ፡ II, 1 1) *exhalare, exspirare:* አራዊት፡ ዘያነፍሱ፡ እሳተ፡ ዘይነፍኀ፡ ወይልህብ፡ θῆρες πυρπνόον φυσῶντες ἆσθμα Sap. 11, 19. 2) *respirare, recipere animam, recreari, requiescere:* ዐቢየ፡ ግብረ፡ ፈጸምከ፡ ወአንፈስከ፡ Sir. 7, 25; ኢያንፈስከኒ፡ οὐκ ἐνεπίπλω (v. ኢጸገብኪ፡) Hez. 16, 28; በእብሬትኪ፡ አንፈሱ፡ ሕዝበ፡ ኢትዮጵያ፡ Enc. Hed. 12; c. እምነ፡ rei, ut: አንፈሳ፡ እምኔከ፡ 4 Esr. 11, 55; ፈጸመ፡ ስምዖ፡ (martyrium) ወተከለለ፡ ወአንፈሰ፡ እምገዘ፡ ዓለም፡ M. M. f. 19; አንፈሰት፡ እምገዘ፡ ዓለም፡ (post obitum) f. 70; አንፍሶ፡ *recreatio* Lit. Joh. 3) *respirare facere,* a) *explere animum* alcjs: አንፈስክምዎ፡ በእደዊክሙ፡ ለእግዚ"፡ Ex. 32, 29; አነፍስ፡ ቀንአትየ፡ እምኔኪ፡ ወአዐርፍ፡ Hez. 16, 42. b) *recreare, reficere, refocillare, requiescere facere:* ሐዘነ፡ ልብነ፡ አንፍስ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; et: ምሕልላነ፡ አንፍስ፡ እምሐዘን፡ ibid.; Simeon አስተብቍዖ፡ ለሕፃን፡ (sc. Jesulum) ከመ፡ ያንፍሶ፡ እምገዘ፡ ዓለም፡ ወበይእቲ፡ ዕለት፡ ኖመ፡ በሰላመ፡ እግዚ"፡ M. M. f. 70. — *Voc. Ae.:* አንፈሰ፡ ብ፡ ደስ፡ አሰኘ ።

አስተንፈሰ፡ IV, 1 1) *respirare* a) *spiritum ducere, anhelare:* ዘያስተነፍስ፡ *animatus* (i. e. *vivus*) Genz. f. 152; ሶበ፡ ያስተነፍስ፡ εὔψυχος (*animatus* i. e. *animosus*) Prov. 24, 66. b) ut videtur *odorari* Lit. 170, 3. c) *animam recipere, recreari:* ከመ፡ ያስተንፍስ፡ ወልደ፡ አመትከ፡ ἀναψύξῃ Ex. 23, 12. d) *spirare* i. e. *aestum remittere:* እስከ፡ ሶበ፡ ታስተነፍስ፡ ዕለት፡ Cant. 2, 17. 4, 6. 2) *inspirare, inflare:* እግዚ"፡ ዘአስተንፈሰ፡ ቦቱ፡ ነፍሰ፡ Sap. 15, 11; መጻሕፍት፡ ሐሰት፡ ዘአስተንፈሰ፡ ሰይጣን፡ ውስተ፡ አፉሆሙ፡ M. M. f. 50; መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ዘአስተንፈሰ፡ ቦሙ፡ (ለነቢያት፡) በእስትንፋሰ፡ አፉሁ፡ f. 268. 3) *recreare, reficere:* አስተንፈስከ፡ ለልብየ፡ Lud. e Mss. Colb.

አስተናፈሰ፡ IV, 3 1) *spiritu ducere* vel *attrahere* alqd: **ከመ፡ ይክሀል፡ አጼንዎ፡ ዘያስተናፍስ፡** Clem. f. 4. 2) *respirare facere* i. e. *recreare, refocillare* Chr. Ta. 5 (vid. sub **ሰንበዐ፡**).

ነፍስ፡ subst., f. et m., Pl. **ነፍሳት፡** *anima, animus* 1) *halitus, spiritus:* **እምጣነ፡ ሕያው፡ አንተ፡ ወሀለወት፡ ነፍስከ፡** πνοή Sir. 30, 29; Job 27, 3; Jes. 38, 16; **ነፍሱሂ፡ ፍሕም፡ ይእቲ፡** Job 41, 13; Act. 17, 25; Ps. 118, 31; **እስከ፡ ነፍስ፡ ደኃሪት፡** *usque ad extremum spiritum* Lit. 173, 1. 2) *anima* i. e. *vis vitalis, vita:* **ነፍሰ፡ ኵሉ፡ ሕያው፡** Job 12, 10; **ሀለወት፡ ነፍሱ፡ ላዕሌሁ፡** Act. 20, 10; **አልጸቀት፡ ትፃእ፡ ነፍሳ፡** Gen. 35, 18; **ትግባእ፡ ነፍሱ፡ ላዕሌሁ፡** 3 Reg. 17, 21; **ትሕዮ፡ ነፍስየ፡** Gen. 12, 13; **ሐይወት፡ ነፍስከ፡** 1 Reg. 1, 26. 17, 55; **ለትሙት፡ ነፍስየ፡** Jud. 16, 30; **ነፍሶሙ፡ መጠዉ፡** *reddiderunt animam* i. e. *exspiraverunt* Enc. Hed. 3; Luc. 23, 46; **መጠወ፡ ነፍሶ፡ በእንተ፡** Sir. 7, 20 vel **ሀየንተ፡** 29, 15; **የኀሥሥዋ፡ ለነፍሱ፡** Matth. 2, 20; **ቀታሌ፡ ነፍስ፡** Hez. 18, 10; Matth. 19, 18; **ይቀትሎ፡ ነፍሶ፡** Deut. 22, 26; Gen. 9, 4. 5; Lev. 17, 14; Deut. 19, 21; **ዕቀቡ፡ ነፍሰክሙ፡** Deut. 4, 15; Ps. 3, 2. 68, 1; Matth. 6, 25. 10, 28; 20, 28; Marc. 3, 4. 10, 45; Luc. 12, 22; Hebr. 4, 12; **ነፍስ፡ ነባቢት፡** *anima rationalis* Lit. Chr.; **እስመ፡ ፪ነፍሳት፡ ሀለዋ፡ ኀበ፡ ሰብእ፤ አሐቲ፡ መንፈስ፡ ሕይወት፡ ዘወዕአት፡ እምአፉሁ፡ ለእግዚ"፡ ወኢትትኄለቍ፡ ምስለ፡ ጠባይዕ፡ ወኢትመውትሂ፤ ወአሐቲሰ፡ ደመ፡ ነፍስት፡ ይእቲ፡ እምጠባይዕ፡ ወይእቲሰ፡ መዋቲት፡** Org. (vid. sub **ዐብረ፡**). a) **ዘነፍስ፡** *anima praeditum, animatum, animans* opp. **ዘአልቦ፡ ነፍስ፡** *inanimatum* 4 Esr. 4, 55; **ኵሉ፡ ዘነፍስ፡** πᾶσα σάρξ *omnes mortales* Jes. 40, 5. 49, 26. 66, 16. 23; Hez. 21, 5; Sir. 14, 17. 17, 4; Rom. 3, 20. b) **ዘነፍስ፡** ψυχικός *animalis* (opp. rationalis et spiritualis) 1 Cor. 2, 14. 15, 44. c) *anima* (a corpore separata) *mortuorum, manes:* **ከመ፡ ታዕርፍ፡ ነፍሱ፡** Sir. 38, 23; Job 14, 22; **ትረክቡ፡ ሕይወተ፡ ዘለዓለም፡ ወክፍለ፡ ምስለ፡ ነፍሳተ፡ ጻድቃን፡ በመንግሥተ፡ ሰማያት፡** Did. 34; Hen. 22, 3. 9. 11 seq.; Apoc. 6, 9. 20, 4; 1 Petr. 3, 19. 3) *animus* (ψυχή et πνεῦμα, etiam καρδία et θυμός): Ps. 6, 3; 41, 2. 85, 3. 103, 1. 138, 13. 142, 10; Koh. 6, 3. 7. 7, 28; **ኵሉ፡ ነፍስ፡ ይደነግፅ፡** Jes. 13, 7. 19, 3 (πνεῦμα). 42, 5 (πνεῦμα); Gen. 27, 4; 1 Reg. 1, 15. 20, 4; Matth. 11, 29. 26, 38; Luc. 1, 46; 1 Thess. 5, 23 (πνεῦμα); **በፍትወተ፡ ነፍሶሙ፡** Judae 19; **አፍቅሮ፡ እምነፍስከ፡** Sir. 7, 21; **በኵሉ፡ ነፍስከ፡** 6, 26. 7, 29; Deut. 4, 29; Matth. 22, 37; καρδία Sir. 37, 13. 38, 20; **ነፍስ፡ ጠባብ፡** ψ. πεπαιδευμένη 26, 14; **ነፍስ፡ መስተዓግሥት፡** ψ. ἐγκρατής 26, 15; **ነፍስ፡ እንተ፡ ትፈርሆ፡ ለእግዚ"፡** πνεῦμα φοβουμένων 31, 14; **ነፍሳተ፡ አራዊት፡** θυμοὶ θηρίων Sap. 7, 20. 4) *animans:* **ኵሉ፡ ነፍስ፡ ሕይወት፡** Gen. 1, 21. 9, 12. 15; **ነፍሰ፡ ሕያው፡** 9, 10; Lev. 11, 10. a) in specie *homo, persona:* Lev. 4, 27. 5, 1. 2; Act. 3, 23; **ነፍስ፡ ሕዝንት፡** Sir. 4, 2; **ነፍስ፡ መፀትም፡** 23, 16; **ነፍስ፡ እንተ፡ ተኀሥሦ፡** Thren. 3, 26; **ነፍሳቲነ፡** (v. **ነፍስትነ፡**) αἱ ἰδέαι ἡμῶν Dan. 1, 13; in censu populi: Gen. 46, 27; Deut. 10, 22; Kuf. 44; Act. 2, 41. 7, 14; **ኵሉ፡ ነፍሳት፡ ዘአትረፈ፡** Jer. 50, 6; **ወኢአሐቲ፡ ነፍስ፡** Judith 10, 13; **፸፻ነፍስ፡** ὀνόματα Apoc. 11, 13. b) de *mancipiis:* **በነፍስ፡ ሰብእ፡** Hez. 27, 13; Apoc. 18, 13. c) de *mortuo* vel *cadavere:* **ነፍስ፡ እንተ፡ ሞተት፡** Lev. 21, 11; Num. 6, 6; **ነፍስ፡** Lev. 21, 1; **ምስለ፡ ነፍሰ፡ ሕፃን፡** Enc. Jac. 11. d) *spiritus* coelestes vel *daemones:* Hen. 69, 22; **ነፍሳት፡ ርኩሳት፡ ወአጋንንት፡** Hen. 99, 7. 15, 12. 69, 12; coll. **እምነፍሰ፡ አጋንንት፡** Jac. 3, 15. 5) cum pron. suff.: *ipse* (quamquam rarius usitatum), ut: **ከመ፡ ኢታውድቅ፡ ነፍሰከ፡** εἰς πτῶσιν σου Sir. 4, 22; Job 4, 20; Rom. 13, 9; **መጠወ፡ ነፍሶ፡ ለሞት፡** Lit. Chrys.

ነፋስ፡ subst., plerumque m. (f. Act. 27, 14 Platt), Pl. **ነፋሳት፡** (Matth. 8, 26 ed. Platt. perperam praebet **ነፋስት፡**) 1) *ventus* Kuf. 10; Ps. 1, 5. 17, 46. 103, 4; Koh. 11, 4; Job 4, 21. 13, 25. 15, 30. 21, 18; 37, 9; Prov. 8, 27; Jes. 40, 24; Jer. 22, 22; Matth. 7, 25, 27. 14, 24; Eph. 4, 14; **ነፋስ፡ ዐቢይ፡** Job 1, 19; 4 Esr. 13, 1; **ነፋስ፡ ኀያል፡** Jes. 11, 15; Jer. 18, 14; **ቈሪር፡ ነፋስ፡ ይነፍኅ፡** Sir. 43, 20; Dan. ap. 3, 26; **ነፋሰ፡ መርቄ፡** Jer. 28, 1; **ነፋስ፡ ዐውሎ፡** Job 21, 18; **ነፋሰ፡ ደዌ፡** ἀνεμοφθορία 2 Par. 6, 28; **ነ"፡ ጽብሓዊ፡** Sir. 43, 16; **ዐረባዊ፡** 43, 17; Hen. 18, 1—5; Hen. 76. 77; **እምከመ፡ መጽአ፡ ነፋስ፡** Sir. 22, 18; **ዘይዴግን፡ ነፋሰ፡** Sir. 31, 2; **አይኀ፡ ዘነፋስ፡** Clem. f. 32; **አውፅአ፡ ነፋሳተ፡ እመዛግብቲሆሙ፡** Jer. 10, 13 vrs. alt.; 4 Esr. 11, 2; **፬ነፋሳት፡** Dan. 4, 2; Jer. 25, 15. 2) *aër, aurae,* ἀήρ Sap. 5, 11. 12; **ነፋስ፡ ዘፍጡነ፡ ይነፍኅ፡** ταχινὸς ἀήρ 13, 2. 15, 15; Act. 22, 23; **ምስለ፡ ነፋስ፡ ነበበ፡** εἰς ἀέρα λαλεῖ 1 Cor. 14, 9; **መኰንነ፡ ርእየተ፡ ነፋስ፡** Eph. 2, 2; **ዘይሰርር፡ ውስተ፡ ነፋሳት፡** Clem. f. 3. 19; homo creatus est e **መሬት፡ ቱሱሕ፡ በእሳት፡ ወነፋስ፡ ወማይ፡** f. 60; vid. **ጠባይዕ፡**

ነፍስት፡ subst. (proprie: *animatum*), plerumque m., sing. et coll., 1) *corpus* Job 20, 25; **ሥጋ፡ ነፍስቱ፡** σάρκες τοῦ σώματος 41, 14; Prov. 5, 11; **አዕዕምት፡ ወነፍስት፡** 34, 1; **ነፍስትነ፡** αἱ ἰδέαι ἡμῶν Dan. 1, 13. 15; σῶμα 5, 21. 10, 6; Hez. 1, 11; Hen. 15, 8. 16, 1; Matth. 6, 25; Luc. 11, 34. 12, 4. 23; **ከመ፡ ነፍስተ፡ በድን፡ ሥጋሁ፡** Rom. 4, 19. 6, 6. 12; **እምዝንቱ፡ ነፍስትየ፡ መዋቲ፡** 7, 24; 8, 3 seq. (σάρξ); σώματα Rom. 1, 24. 12, 1; μέλη Rom. 6, 13; Jac. 3, 6; **እንዘ፡ ከመ፡ በድን፡ ነፍስቶሙ፡** Hebr. 11, 12; 1 Cor. 12, 14 seq.; 15, 35 seq.; **ደመ፡ ነፍስት፡** Org. 1; *venter:* **ኢይክበድከ፡ ነፍስትከ፡** Sir. 34, 19. 2) verecunde: *pudenda,* a) *anus, podex:* Deut. 28, 27; 1 Reg. 5, 9 seq.; 6, 4. 17. b) *genitalia,* in specie viri: **ከተማ፡ ነፍስት፡** Gen. 17, 11. 14. 24; **ከተማ፡ ሥጋ፡ ነፍስት፡** 17, 23. 25; Kuf. 15; Lev. 12, 3; **ቈላፋን፡ ነፍስቶሙ፡** Jer. 9, 25. 26; Lev. 15, 3 seq.; **ዘይዜሙ፡ በነፍስተ፡ ሥጋሁ፡** Sir. 23, 16; **እለ፡ ዐቢይ፡ ነፍስቶሙ፡** μεγαλόσαρκοι Hez. 16, 26; **እለ፡ መጠነ፡ ነፍስተ፡ አድግ፡ ነፍስቶሙ፡** 23, 20.

ነፍሳዊ፡ adj. rel. *ad animam* vel *animum pertinens, animalis, spiritualis:* **ሕማማት፡ ነፍሳዊት፡** Phlx. 192; opp. **ሥጋዊ፡** Phlx. 3 (vid. sub **ክቡታዊ፡**); **ተደምሮ፡ ዘመድ፡ ይትከፈል፡ ኀበ፡ ፪ክፍል፡ ነፍሳዊ፡ ወሥጋዊ፡** F. M. 5, 2; homicidae (ut qui animam a corpore sejungat) **ይደልዎ፡ ኵነኔ፡ ነፍሳዊ፡ ወሥጋዊ፡** 4, 1.

ነፋሳዊ፡ adj. rel. *ventosus* Lud. e Th. P.; *ad aërem pertinens, aërius:* **ጠባይዕ፡ ነፋሳዊ፡** Fal. f. 16 (vid. sub **አንስሕስሐ፡**), et f. 82 (ubi pro **ነፍሳዊ፡** legendum videtur **ነፋሳዊ፡**).

መንፈስ፡ subst., m. et f., Pl. **መንፈሳት፡** et **መናፍስት፡**, *spiritus,* τὸ πνεῦμα, 1) *halitus, spiritus,* Hen. 14, 2. 108, 9; πνοή Gen. 2, 7. 7, 22; **ይሁቦሙ፡ መንፈሰ፡ ለሕዝብ፡** Jes. 42, 5; **መንፈሰ፡ ገጽነ፡** πνεῦμα προσώπου ἡμῶν Thren. 4, 20; **በመንፈሰ፡ ከናፍሪሁ፡** Jes. 11, 4; Ps. 134, 17. 2) *ventus* Gen. 8, 1; Ex. 15, 10; Num. 11, 31; Ps. 10, 7. 106, 25. 147, 7. 148, 8; **መንፈስ፡ ዘይትፋጸይ፡** Sap. 17, 17; Joh. 3, 8; Hebr. 1, 7; Hen. 70, 3. 3) *anima, vis vitalis, vita:* **አልቦ፡**

መንፈስ፡ውስቴቶሙ፡ Jer. 10, 14; Kuf. 6; Koh. 3, 19. 21. 12, 7; Jes. 57, 16; **መንፈስ፡ኵሉ፡ዘሕያው፡** ψυχή Sir. 16, 30; **ትፃእ፡እምላዕሌሁ፡መንፈሱ፡** 4 Esr. 6, 51; **ወፅአት፡መንፈሱ፡** Matth. 27, 50; **ሥጋ፡ዘአልቦ፡መንፈስ፡** Jac. 2, 26; Gen. 1, 20; 4 Esr. 1, 5; **መንፈሰ፡ሕይወት፡** Hez. 37, 5. 9 (fem.); **ይፈዲ፡መንፈሰ፡ፍዳ፡መንፈስ፡** Ex. 21, 23; **ዘቀተለ፡መንፈሰ፡** Num. 35, 15. 30; **ገብአት፡መንፈሱ፡** Jud. 15, 19; 1 Thess. 5, 23 ψυχή (**ነፍስ፡** πνεῦμα); **ኵሉ፡ዘመንፈስ፡** πᾶν τὸ ἐμπνέον Jos. 10, 28. 30. 37. 39. 40; anima i. e. *animans*, *homo*, in censu populi, ut: **ኵሉ፡መንፈስ፡ዘያዕቆብ፡ዘቦአ፡ውስተ፡ግብጽ፡፸መንፈስ፡** Kuf. 44. 4) *animus*, *spiritus* hominis, quatenus eo continentur affectus et commotiones, voluntas, intellectus, sentiendi agendique ratio: **መንፈሰ፡ኵሉ፡ሰብእ፡** Job 12, 10; 1 Cor. 5, 5; Matth. 26, 41; Rom. 8, 16; Ex. 23, 9; **ሐመት፡መንፈስየ፡ጥቀ፡** 4 Esr. 12, 8; **የሐዝኖ፡መንፈሱ፡** Kuf. 34; **መንፈስ፡ትክዝት፡** Bar. 3, 1; Matth. 5, 3; Luc. 1, 47; Rom. 1, 9; **አንኀ፡መንፈሰ፡** vid. sub **አንኀ፡(ኖኀ፡)**; **ሐይወት፡መንፈሳ፡** Kuf. 31. 43; Ps. 50, 13; **እሁበሙ፡መንፈሰ፡ሐዲሰ፡** Hez. 11, 19. 36, 26; Eph. 4, 23; **መንፈሰ፡ቀንእ፡** Num. 5, 14; **መንፈሰ፡ዝሙት፡** Hos. 4, 12; **መንፈሰ፡ሐሰት፡** Zach. 13, 2; **መንፈሰ፡የውሀት፡** Gal. 6, 1; 1 Joh. 4, 1—3; **በአሐዱ፡መንፈስ፡ወበአሐዱ፡ነፍስ፡** Phil. 1, 27; **መንፈስ፡ነቢብ፡** Job 8, 2; **ለአኅልፎ፡መንፈሱ፡** Kuf. 26; 4 Esr. 14, 43; **ወአርአያ፡በመንፈስ፡ዚአሁ፡** 1 Par. 28, 12; opponitur corpori et animae, ut Rom. 8; 1 Petr. 4, 6; **ሥጋ፡ዘመንፈስ፡** σῶμα πνευματικόν 1 Cor. 15, 44; **ለሴስዮ፡ነፍሳት፡ወሥጋት፡ወመናፍስቲሆሙ፡** Lit. Joh. 5) *spiritus* a) *divinus* (plerumque m.; passim f. ut: 1 Joh. 4, 2; **ወመንፈስከ፡እንተ፡ትጼልል፡** 4 Esr. 4, 41 var.): **መንፈሰ፡እግዚ"፡** Matth. 3, 16. 12, 18; Luc. 4, 18; **መንፈስ፡ቅዱስ፡** (non **ቅድስት፡**) Ps. 50, 12. 142, 12; Jes. 63, 10; Matth. 1, 18. 3, 11. 12, 32 al.; **መልአከ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡** Asc. Jes. 3, 15; **እግዚ"፡መንፈስ፡ውእቱ፡** Joh. 4, 24; **መንፈሰ፡ትንቢት፡** Kuf. 31; **መንፈሰ፡ጥበብ፡** Deut. 34, 9; Jes. 11, 2; Sir. 39, 6; 4 Esr. 3, 28 (fem.); **መንፈሰ፡ኀይል፡** 2 Tim. 1, 7 al. b) *natura incorporalis, angeli, daemones, genii:* **መናፍስት፡ንጹሓት፡ለባውያት፡ወቀጢናት፡** Sap. 7, 23; **መንፈሳት፡** Hen. 39, 12; **እግዚአ፡መናፍስት፡** Hen. 38, 2 seq.; **ኵሉ፡መንፈስ፡ወኵሉ፡መልአክ፡** Kuf. 1; **ኵሉ፡መንፈስ፡ዘይትለአክ፡** Kuf. 2; **ሰብዐቱ፡መንፈስ፡** Apoc. 1, 4; Hebr. 1, 14; genii naturae rerum praepositi Hen. 60, 16 seq.; Kuf. 2; **መንፈስ፡እኩይ፡** Tob. 6, 8; 1 Reg. 16, 14. 15. 19, 9; **መንፈስ፡እኩያን፡** Kuf. 10; **መናፍስት፡ርኩሳን፡** Matth. 10, 1. c) *spiritus* vel *animae mortuorum* (postquam e corpore discesserunt): Hebr. 12, 23; Hen. 22, 3. 5. 103, 3. d) *spectrum* (ut videtur), πνεῦμα Luc. 24, 37. 39. — *Voc. Ae.:* **መንፈስ፡ብ፡ረቂቅ፡ሥልጣን፡ሽሽግሂ፡ይ፡**

መንፈሳዊ፡ adj. rel. *spiritualis:* Hen. 15, 4. 6. 7; 1 Petr. 2, 5; Lit. 160, 2; **ኀጢአት፡መንፈሳዊያት፡** (i. e. quibus Spiritus S. et spiritualis Christianorum vita violatur) F. M. 5, 2; **ፍትሕ፡መንፈሳዊት፡** (i. e. jus ecclesiasticum vel canonicum) 4, 2; **ኵነኔ፡መንፈሳዊ፡** (poenae sp. vel ecclesiasticae) 19, 3; **ማሕሌት፡መንፈሳዊት፡** (opp. profanum) 32, 7; **አዋልድ፡መንፈሳውያት፡** (sacerdotis sc. omnes mulieres parochiae ejus) 6, 1; **ተዋስቦ፡መንፈሳዊ፡** (matrimonium hominum sponsione baptismali junctorum) 5, 2.

እስትንፋስ፡ subst., m. et f., *spiratio, respiratio, spiritus, halitus*, πνοή, Ps. 17, 18. 32, 6; Clem. f. 145; Sap. 2, 2; **እነግረክሙ፡እስትንፋሰ፡ቃልየ፡** Prov. 1, 23. 11, 13 var.; 20, 27. 24, 12; Hen. 108, 10; **እስትንፋሱ፡ሀለወት፡ላዕሌሁ፡** Asc. Jes. 6, 11; Jsp. p. 283; **ሰላም፡ለእስትንፋስኪ፡** I Sal. Mar. 16; Lit. 173, 4; **እስከ፡ደኃሪት፡እስትንፋስ፡** *ad extremum usque spiritum* Lit. 164, 3; Sx. Genb. 11; **መንፈሰ፡እስትንፋስ፡** Kuf. 2.

ነፈቀ፡ I, 1 [amh. id.; vicina sunt نَقَّ et نَكَّ ܢܦܩ נפק **በቀወ፡** al.; in specie cfr. ܢܦܩ *exiit;* نَفَقَ *exiit* e latibulo, *defecit;* نَفَقَ *vendibilis fuit* (de merce veno exposita); III *hypocritam egit*] Subj. **ይንፍቅ፡** 1) *diffindere, dissecare:* Ps. 135, 13; **ነፈቀ፡ባሕረ፡በቅድሜሆሙ፡** ἔρρηξας 2 Esr. 19, 11; **ኀለየ፡ከመ፡ይንፍቆሙ፡** (בקע) 2 Par. 32, 1; **ንንፍቆሙ፡** Jes. 7, 6 vrs. nov.; **ነፈቆን፡** (sc. hostias) **እማእከል፡** Kuf. 14. 2) *dividere*, in specie *bifariam* vel *bipartiri:* Ps. 16, 14; **ነፈቀ፡** (v. **ናፈቀ፡**) **ለሕዝብ፡ክልኤ፡ትዕይንተ፡** Gen. 32, 8. 33, 1; **ተዋሕዶ፡አምላክ፡ወሰብእ፡ለ፪ነፈቀ፡** Enc. Masc. 7.

ናፈቀ፡ I, 3 1) *dividere* Gen. 33, 1 F; Jes. 30, 28 var.; Canaan **ዘይናፍቅ፡መንግሥተ፡እምደቂቀ፡ሴም፡** (qui regni Semitici partem abripit) Kbr. Nag. n. 9; in specie *in duas partes, dimidiare*, Gen. 32, 8 F; **ኢይናፍቁ፡መዋዕሊሆሙ፡** *ad dimidium perducent dies suos* Ps. 54, 27. 2) *ambiguum esse animo, inconstantem esse, haesitare, dubitare*, in specie: *hypocritam agere, simulatorem* vel *incredulum esse;* **ኢንናፍቅ፡** *ne dubitemus* Jsp. p. 381; **ኢናፈቀ፡በእንተ፡መልእክተ፡ንጉሥ፡** p. 302; **እንዘ፡ንናፍቅ፡እመ፡ውእቱሂ፡** (*dubitans, an sit*) Kid. f. 34; **ተአመነ፡ወኢናፈቀ፡** Rom. 4, 19. 20; Matth. 14, 31. 28, 17; Jac. 1, 6; **ሰአሎ፡እንዘ፡ኢትናፍቅ፡** Herm. p. 37; Sir. 1, 28; **ኢትትወላወል፡ወኢትናፍቅ፡** 2, 2; **ልብ፡ዘይናፍቅ፡** καρδίαι δειλαί 2, 12; ὁ ἀσθενῶν (opp. πιστεύων) Rom. 14, 2; **ዘይናፍቅ፡** *hypocrita* (ὁ ὑποκρινόμενος) Sir. 35, 15. 36, 2; δίψυχος Jac. 4, 8; Herm. p. 38. 72; **ናፍቅ፡** ὑποκρίσεις 1 Petr. 2, 1; διψυχία Herm. p. 5; **ናፍቆት፡** διχοστασίαι p. 17; **እመቦ፡ዘይናፍቁ፡ወይክሕዱ፡ሃይማኖቶሙ፡** Kedr f. 77.

አናፈቀ፡ II, 3 *scrupulum injicere* alicui, *ad incredulitatem* vel *hypocrisiam inducere* alqm, c. Acc.: **አናፈቆ፡እንከ፡ወአህጕልክሁ፡** Phlx. 56.

ተነፍቀ፡ III, 1 1) pass. *diffindi, dissecari, dividi*, (vid. Jer. 46, 2 sub **ተናፈቀ፡**); **ይትነፈቅ፡** διαιρεθήσεται Jes. 30, 28; **ይትነፈቅ፡እስራኤል፡ለክልኤ፡** 1 Reg. 15, 29; Org. 4. 2) refl.: *sibi dividere* vel *discernere*, crinem: **ተነፍቀት፡ሥዕርታ፡** διέταξε τὰς τρίχας Judith 10, 3.

ተናፈቀ፡ III, 3 1) *alium ab alio dividi* vel *se dividere in partes:* **ተናፈቆሙ፡ውስተ፡መርብዕት፡ማኅፈድ፡** Kuf. p. 136; **ቦኑ፡ተናፈቀ፡ክርስቶስ፡** μεμέρισται 1 Cor. 1, 13; Cyr. de r. f. f. 34; Ps. 54, 23; **ተናፈቀ፡ልቦሙ፡** ἐμέρισαν καρδίαν αὐτῶν Hos. 10, 2; **ተናፈቀት፡** (v. **ተናፈቁ፡**) **ሀገር፡** Jer. 46, 2, sed Graecus habet ἐῤῥάγη et lectio primaria **ተነፍቀት፡** fuisse videtur; in specie a) *in duas partes:* **ኢይትናፈቁ፡እንከ፡ለክልኤ፡ሕዝብ፡** Hez. 37, 22; **ተናፈቀ፡ምኵናኒከ፡** γενέσθαι δίχα τυραννίδα Sir. 47, 21. b) *in partes* i. e. *factiones scindi* vel *discedere, dissidere:* **መንግሥት፡እንተ፡ትትናፈቅ፡በቤናቲሃ፡** Matth. 12, 25; Marc. 3, 24—26; Luc. 11, 17; Joh. 7, 43. 9, 16; Act. 14, 4. 2) *secum* vel

inter se dubitare: ተናፈቁ፡ሰብእ፡ Lud. ex Enc. Mag. 12 (sed in exemplari Tub.: ናፈቁ፡).

ንፉቅ፡ part. 1) *scissus, fissus, divisus, bifidus:* እንስሳ፡ዘንፉቅ፡ሰኰናሁ፡ወሥጡቅ፡ጽፍሩ፡ Lev. 11, 3—7. 26; Deut. 14, 6—8; መንግሥቱ፡ንፉቅ፡ውእቱ፡ Dan. 2, 41; in specie ንፉቅ፡ appellatur is, qui superius labrum fissum habet, Lud. auct. Greg. 2) i. q. ኑፉቅ፡ 1 Cor. 8, 10 Platt; 2 Cor. 4, 4. 6, 14. 15 Platt; ንፉቃን፡ሃይማኖት፡ 2 Tim. 3, 8; ውሂበከ፡ኢትናፍቅ፡እስመ፡ንፉቅ፡እምእግዚአብሔር፡ይርሕቅ፡ Gad. T. H.; አርዮስ፡ (Arius) ንፉቅ፡ M. M. f. 56.

ኑፉቅ፡ part. (I, 3) *ambiguus* animo, *dubitans, incredulus, simulator, hypocrita:* ኑፉቀ፡ልብ፡ ἀσθενής 1 Cor. 8, 10 rom.; Phlx. 233; Hebr. 3, 12; 2 Cor. 3, 9. 6, 14 ant.; ኑፉቃን፡ δίψυχοι Herm. p. 94; Arius ኑፉቀ፡ሃይማኖት፡ M. M. f. 20.

ነፍቅ፡ et ንፍቅ፡ subst., m. et f., Pl. ነፍቃት፡ (Lud. e Vit. Greg.), *arca, cista, scrinium, loculus,* θίβις Ex. 2, 3—6. Kuf. 47; arca Noae ንፍቀ፡ታቦት፡ Hebr. 11, 7; Matth. 24, 38 rom.; Luc. 17, 27; in specie: *loculus sepulchralis* (σορός, σωρός) Gen. 50, 26; Jos. 8, 29; Luc. 7, 14; ውእቱ፡ውስተ፡ንፍቁ፡ (ነፍቁ፡) ይትሜህ፡ Job 21, 32. — *Voc. Ae.:* አስከሬን፡መግነዝ፡መዝገብ፡ታቦት፡ንፍቅ፡ሬሎን፡ብ፡ሳዕን፡

ንፍቅ፡ subst. 1) *dimidium, dimidia* vel *media pars:* እመት፡ወንፍቃ፡ Ex. 25, 17 (vid. ann.). 26, 16; እስከ፡ንፍቀ፡ሌሊት፡ Act. 20, 7 Platt; Kid. f. 7. 2) „Gradum inferiorem denotat in officio ecclesiastico", sc. ንፍቀ፡ዲያቆን፡ *subdiaconus* Lit. 162, 1. 166. 1; ከመ፡ኢይትዐበይ፡ንፍቀ፡ዲያቆናት፡ወአናጕስጢስ፡ላዕለ፡ዲያቆናት፡ Clem. f. 173. 182. 188 (vid. ዲያቆን፡); scripturae compendio ንፍቅ፡ Lit. 172, 2; ንፍቀ፡ቀሲስ፡ Lit. 160, 1 vel ንፍቀ፡ካህን፡ Lit. 161, 3 (*subsacerdos* vel *subpresbyter* sec. Lud., i. e.) *presbyter* vel *sacerdos assistens* (coadjutor) cfr. Lit. 172, 4.

ንፍቃ፡ subst. *dimidium, dimidia pars:* እምንፍቃሃ፡ለዲድረክም፡ Ex. 30, 15; ንፍቃ፡ሌሊት፡ Lud. e Mss.

ንፍቀት፡ subst. *schisma, haeresis, secta,* Act. 28, 22 rom.

ናፋቂ፡ n. ag. (I, 3) 1) divisor i. e. *dissolutor unitatis* seu *auctor dissidii:* Cain appellatur ናፋቄ፡መንግሥት፡ Kebr. Nag. n. 7. 2) *dubitator, incredulus:* ኢትኩን፡ናፋቄ፡ወእመን፡ Joh. 20, 27; ኢኮንኩ፡ናፋቄ፡በእንተ፡ዝንቱ፡ራእይ፡ Act. 26, 19 rom.

ኑፋቄ፡ subst. 1) *divisio, dissectio, discretio:* ዘእንበለ፡ኑፋቄ፡ወብዕድና፡ Cyr. ad Th. f. 19; እለ፡እንበለ፡ኑፋቄ፡ ἀδιάκριτοι *indiscreti* Prov. 25, 1. 2) *dubitatio, simulatio, hypocrisis, incredulitas, haeresis:* διαλογισμοί 1 Tim. 2, 8; Phil. 2, 14; διψυχία Herm. p. 38; πρόςκομμα Rom. 14, 20 Platt; ዘእንበለ፡ኑፋቄ፡ልብ፡አመንከሙ፡ብየ፡ Kid. f. 3; ዘእንበለ፡ኑፋቄ፡ ἀνυπόκριτος Rom. 12, 9; 1 Tim. 1, 5; Jac. 3, 17; Enc. Mag. 22.

መንፈቅ፡ subst. *dimidium, dimidia* vel *media pars:* መንፈቀ፡ንዋዩ፡ Tob. 8, 21. 12, 2; እምዕፁብ፡ለእመ፡መንፈቆ፡ፈደየከ፡ Sir. 29, 6; ሰማርያ፡መንፈቀ፡ኀጢአትኪ፡ኢአበሰት፡ Hez. 16, 51; መንፈቀ፡ነገደ፡ማናሴ፡ Num. 32, 33; Jos. 14, 2; Marc. 6, 23; Luc. 19, 8; ይሠዕርከ፡እመንፈቅከ፡ πρίσαι σε μέσον Dan. ap. 1, 59; መንፈቀ፡እመት፡ Ex. 25, 10. 17; በመንፈቀ፡መዋዕሊሁ፡ Jer. 17, 11; Ps. 101, 25; መንፈቀ፡ዓመት፡ *semestre* Dan. 7, 25; 4 Esr. 13, 46; መንፈቀ፡ወርኅ፡ Kuf. 14. 15; መንፈቀ፡ሰንበት፡ Dan. 9, 27; መንፈቀ፡ሌሊት፡ Ruth 3, 8; Jes. 59, 10; Matth. 25, 6 rom.; መንፈቀ፡ሰዓት፡ Apoc. 8, 1; ሠሉስ፡መዋዕል፡ወመንፈቅ፡ 11, 9. 11; de hominibus: ወይፄወዉ፡መንፈቀ፡ሀገር፡ Zach. 14, 2. — Bis ponitur መንፈቅ፡—መንፈቅ፡ i. e. *pars altera — altera* Kuf. p. 6; Jes. 44, 16. 19; Dan. 2, 33. 41. 42; Rom. 9, 21; ኮነ፡መንፈቅነ፡ንትቀነይ፡ወመንፈቅነ፡በንዋየ፡ሐቅል፡ 2 Esr. 14, 16. 2) *pars:* እለ፡ይኄንኑ፡መነፈቀ፡ፈለገ፡ግብጽ፡ μέρος Jes. 7, 18; Act. 14, 4; Matth. 16, 14.

መናፍቅ፡ part. *schismaticus, haereticus:* ዕልዋን፡ወመናፍቃን፡ Clem. f. 128; F. M. 26, 3; αἱρετικοί Can. Laod. 8; በእንተ፡ዘይበውእ፡ውስተ፡ሕግነ፡እመናፍቃን፡ስምዓጢ፡ Lud. e Syn.; Org. 2.

ነፍኀ፡ vel ነፍሐ፡ I, 1 [נָפַח ܢܦܰܚ نفخ et نفح; amh. ነፋ፡] Subj. ይንፉኅ፡ *flare, spirare,* de vento: ይነፍኅ፡ነፋስ፡ጽባሓዊ፡ Sir. 43, 16. 20; 4 Esr. 4, 4; Apoc. 7, 1 (c. ውስተ፡); Matth. 7, 25; Joh. 3, 8; Hen. 34, 2. 3; de igne: እሳት፡ዘይነፍኅ፡ወይልህብ፡ Sap. 11, 19; ላህበ፡እሳት፡ይነፍኅ፡እምኔሁ፡ Sir. 43, 4. a) *spirando* vel *flando emittere:* ይነፍኅ፡መንፈሶ፡ Ps. 147, 7 ann. (non est quod cum Ludolfo ያነፍኅ፡ emendemus). b) *flando excitare, sufflare:* እመ፡ነፋኅከሃ፡ለፍሕም፡ትነድድ፡ Sir. 28, 12; እደዊሁ፡እሳተ፡ይነፍኃ፡ Job 20, 10. c) *flando dispergere* vel *disjicere:* ነፋኅክዎ፡ Hagg. 1, 9; Mal. 1, 13. d) *flando movere* vel *agere* Hen. 72, 5. e) *afflare, insufflare,* c. Acc.: 3 Reg. 17, 21; እምከመ፡ነፍኆሙ፡ነፋስ፡ Jes. 40, 24; Job 4, 21; ተሀውኩ፡ከመ፡ዕፀ፡ገዳም፡ሶበ፡ይነፍኆ፡ነፋስ፡ Jes. 7. 2; c. ላዕለ፡ 4 Esr. 11, 2; እነፍኅ፡ላዕሌከ፡ Hez. 21, 31. 37, 9. f) *inflare, afflare, inspirare:* c. Acc. et ዲበ፡ vel ላዕለ፡ Gen. 2, 7; Hen. 82, 7; 4 Esr. 1, 5; Christus ነፍኀ፡ላዕሌሆሙ፡መንፈሰ፡ቅዱሰ፡ Clem. f. 234; ነፍኀ፡ላዕሌነ፡ወይቤ፡ንሥኡ፡ሀብተ፡መንፈስ፡ f. 45; Joh. 20, 22. g) *inhalare:* ለእመ፡ኢረከቡ፡ማየ፡ (sc. ad manus lavandas) ይንፍኁ፡እደዊሆሙ፡ F. N. 14. h) *perflare, perspirare:* ንፉሕ፡ገነትየ፡ διάπνευσον Cant. 4, 16. i) *inflare* vel *sufflare* i. e. *tumefacere:* ዝንቱ፡ማይ፡ (Num. 5) ይነፍኅ፡ኵሎ፡ሥጋሃ፡ F. N. 24, 6. k) *inflare* buccinam, tuba *canere* vel *clangere, buccinare,* c. Acc. instrumenti: Jos. 6, 9; Jud. 3, 27; ንፍኁ፡ቀርነ፡ Hos. 5, 8; Joel 2, 1; Jes. 44, 23; Jer. 4, 5. 6, 1; Ps. 80, 3; c. በ፡ instrumenti: Jos. 6, 4 seq.; 2 Par. 5, 13; Zach. 9, 14; ይነፍኅ፡በቀርን፡ዐቢይ፡ Jes. 27, 13; Sir. 50, 16; c. Acc.: *signum canere,* ነፍኀ፡በቀርን፡ትእምርተ፡ለሰራዊት፡ Hez. 33, 3.

አንፍኀ፡ II, 1 *flare facere,* Ps. 147, 7 ex emendatione Ludolfi; in specie *buccinam inflari* seu *tuba cani jubere* 2 Reg. 18, 16. 20, 1. 22.

ተነፍኀ፡ III, 1 *flari, spirari,* in specie a) *afflari:* ተነፍኀ፡ላዕሌሁ፡ (sc. ለአዳም፡) መንፈሰ፡እግዚ"፡ Macc. f. 20. b) *inflari* buccinam, *cani* tuba: እስከ፡ይትነፋኅ፡ቀርን፡ Job 39, 24. 25; Jes. 44, 23; ይትነፋኅ፡ቀርን፡፫ጊዜ፡በአፈ፡ሚካኤል፡ Clem. f. 156. c) *inflari* vel *sufflari* i. e. *intumescere, turgescere,* sensu physico, ut: ዘተነፍኀ፡ከርሡ፡ M. F.; superbiâ: ትትነፋኅ፡ላዕሌነ፡ ἐξογκούμενος Cyr. hom. f. 110; ተነፍኆ፡ልብ፡ Jsp. p. 301. 303; Chr. Ta. 29; Form. Conf.; etiam ተነፍኆ፡ Jsp. p. 293.

ንፉኅ፡ part. *flatus,* in specie: a) *conflatus:* ሥዕል፡

ነጊያት፡ዘብርት፡ንፉኅ፡ Jsp. p. 283; Jer. 52, 23 var. b) *inflatus, tumens:* ዕቡየ፡ዐይን፡ወንፉኅ፡ልብ፡ M. M. f. 56; ንፉኃን፡ 1 Cor. 5, 2; Col. 2, 18 rom.

ንፍኀት፡ n. act. *flatus*, venti Act. 27, 40 rom.; Jer. 52, 23 var.; ፈትለ፡ሣሬት፡ኢይክል፡ተዐግሦ፡ንፍኀተ፡ነፋስ፡ Chr. Ta. 34. a) *afflatus, inspiratio:* ተውህበ፡ንፍኀተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Clem. f. 243; ንፍኀተ፡እስትንፋሰ፡አፉሁ፡ Org. 2; ነሥአ፡እመንፈስ፡ቅዱስ፡ንፍኀተ፡ Enc. Haml. 7; M. M. f. 3 (vid. ንሥአት፡). b) *inflatus, inflatio*, tubae, buccinae: 1 Thess. 4, 16; 1 Cor. 15, 52; Clem. f. 157; Macc. f. 19; Lit. Jac. Sar.

ነፋኂ፡ n. ag. *inflans* instrumenta: ነፋኄ፡ቀርን፡ *cornicen* vel *tubicen* 2 Esr. 14, 18; Clem. f. 96; Lud. comm. hist. p. 502. n. 39; ነፋኄ፡ዕንዚራ፡ወተውኔት፡ F. M. 34, 1.

ነፍነፈ፡ quadrl. I [נוף, הֵנִיף *conspergere*, נֹפֶת *sparsio, destillatio*; نَفَا *effudit* nubes aquam] *rorare, roris instar stillare*, de pluvia tenui: ዝናም፡ኢነፍነፈ፡እንከ፡ዲበ፡ምድር፡ Ex. 9, 33; ኢለከፎ፡ዝናም፡ዘነፍነፈ፡ Enc. Hed. 29.

ንፍንፍ፡, ነፍኒፍ፡, ንፍኒፍ፡ subst. *tenuis pluvia, guttae, roratio:* ወረደ፡ጠል፡ከመ፡ነፍኒፈ፡ዝናም፡ Gad. T. H.; ኀሊፎ፡ዝናም፡ተረፈ፡ነፍኒፍ፡ (v. ንፍንፍ፡) 4 Esr. 2, 58. 59; ነፍኒፈ፡ሌሊት፡ ψεκάδες νυκτός Cant. 5, 2; Org.; ያርሕሶሙ፡ ነፍኒፍ፡ወጠለ፡ገዳም፡ Job 24, 8; ወይኩን፡በን(v. ነ)ፍኒፎሙ፡ለዝንቱ፡ሕዝብ፡ Mich. 2, 11.

ነፈየ፡ I, 1 [נוף Hiph.; נָפָה *cribrum, ventilabrum*; نَفَا] Subj. ይንፊ፡, *cribare, cribro subcernere*, M. F.

ተነፍየ፡ III, 1 *cribrari*, Lud. sine auct.

ንፉይ፡ part. *cribratus*, Lud. sine auct.

መንፌ፡ subst., Pl. Pl. መንፌያታት፡, *cribrum, colum:* ይጸውር፡ማየ፡በመንፌ፡ (miraculum Sancti cujusdam) Gad. T. H.; ዐቌሩ፡ማየ፡በመንፌ፡ወኢተክዕወ፡ማይ፡ M. M. f. 48; Gad. Za Mich.; monachorum pars conficit መንፌያታተ፡ Phlx. 189. — *Voc. Ae.:* መንፌ፡ብ፡ወንፊት፡

መንፊት፡ subst. (amh.) *flabellum* Chr. Ax. f. 90 (vid. መንፊያ፡ apud Isenb. p. 34).

ናፊዶም፡ vid. sub ናፊል፡

ነፈገ፡ amh. *avarum, nimis tenacem esse.*

ንፍገት፡ subst. *avaritia, tenacitas:* ንፍገት፡ለነዳይ፤ ውሂብ፡ለባዕል፡ Form. Conf.

ትንፉግ፡ vid. sub ት፡ c. 564.

ነፍጥ፡ subst. 1) *naphtha:* ዐይን፡ዘታንቅዕ፡ነፍጠ፡ Jsp. p. 273; ወነፍጥኒ፡ይወፅእ፡ላዕለ፡ገጸ፡ማይ፡ ibid.; p. 283. 375. 2) *bombarda, sclopetum* (cfr. نَفَّاطٌ), crebro in libris hist. Amh. Aeth., ut: Lusitani ነደፍዎ፡ለግራኝ፡በነፍጥ፡ Chr. Ax. — Vid. etiam ሞግእ፡

ነፍጸ፡ I, 1 [vid. נָפַץ in Ges. thes. p. 899] Subj. ይንፍጽ፡, *dissipari, diffugere*, 1) *dilabi*, de aqua Kuf. p. 23 ann. 12; *dispergi*, de palea ventilata Lud. sine auct. 2) *aufugere, fugere:* ነፍጸ፡ንዋም፡እምአዕይንትየ፡ Gen. 31, 40; ነፍጸ፡ሕዝብ፡ πέφυγεν ὁ λαός Ex. 14, 5. 25; Hen. 86, 6. 89, 16. 49 (c. እምነ፡). 90, 19; አይቴ፡ትነፍጹ፡ 102, 1; Org. 3; ነፍጸ፡እምገጸ፡ሰብእ፡ Enc. Mij. 10. 3) *evadere, effugere*, Hen. 10, 3. — Schol. Voc. Ae. vid. sub ነትዐ፡

አንፈጸ፡ II, 1 1) *abigere, fugare:* ወአንፈጸ፡እግዚ"፡ንዋመ፡እምኔሁ፡ Esth. 6, 1; etiam: አንፈጸ፡ቀራንብቲሁ፡እምንዋም፡ወኢይዴቅስ፡ *abegit cilia sua a somno* M. M. f. 71; ሰደዶሙ፡ወአንፈጸሙ፡ Sap. 17, 9; ዕልዋኒነ፡መሐጽ፡ወአንፍጽ፡ Cod. Mus. Brit. 54, 7; ብርሃኑ፡ያነፍጸሙ፡ለአጋንንት፡ Gad. Kar.; Org. 2; signo manu dato abigere alqm, ut: ሜጠት፡ገጻ፡ወአንፈጸት፡በአጻብዒሃ፡ Sx. Hed. 17. 2) *eventilare* frumentum ita ut palea dispergatur, Lud. sine auct. — *Voc. Ae.:* አንፈጸ፡ዘ፡ጸረጸረ።

ነፋጺ፡ n. ag. *profugus, fuga elapsus, fugitivus:* ገብአ፡እምኀበ፡ኮነ፡ነፋጼ፡ *eo rediit unde aufugerat* Enc. Genb. 11; ኢያትረፈ፡ነፋጼ፡ለዝክር፡ Enc. Haml. 20. — Hinc fem.

ነፋጺት፡, coll. (gramm. § 120, a), *quidquid e clade superstes est, fuga elapsi, fugitivi*, nec non *fugitivus* (ut Jos. 10, 30), ζωγρεία Num. 21, 35; Deut. 2, 34. 3, 6; διαπεφευγότα Jos. 8, 22. 10, 28. 30. 33; ነፋጺተ፡ኢያትረፈ፡እምውስቴቶሙ፡ Macc. f. 7.

አ፡ litera alphabeti Aethiopici decima et tertia, quae አልፍ፡ appellatur.

አ፡ particula quae, ubicumque verba alicujus sive per legatum sive per literas ad aliquem missa referuntur, vel singulis vel praecipuis orationis vocabulis annecti solet (gramm. § 162); certe librarios Abyssinos post singula quamquam longioris orationis verba ad nauseam usque eam repetere non taedet; impressorum autem librorum editores eam vel parcius adscribere vel omnino omittere maluerunt. Exempla invenies Gen. 32, 5 seq.; 38, 25. 45, 9—11. 50, 4. 5; Num. 20, 14—20. 21, 21 seq.; 22, 5 seq.; Deut. 2, 27—29; Jos. 22, 16 seq.; Jud. 2, 1—3. 9, 7—20. 11, 12 seq.; 1 Reg. 15, 17 seq.; 2 Reg. 2, 5—7; 3 Reg. 21, 9; Jes. 36, 4 seq.; Esth. 4, 8—17; 2 Esr. 5, 7 seq.; 7, 11 seq.; 16, 6 seq.; Judith 3, 2 seq.; 4, 7; Am. 7, 10; 4 Esr. 11, 43 seq.; Joh. 1, 19; Apoc. 2 et 3 rom. (vid. etiam 4 Esr. 2, 24). Ubi hoc አ vocabulo in *ă* desinenti annectitur, hanc vocalem *ă* supprimere licet, ut ምሕረትአ፡ pro ምሕረተአ፡ 2 Reg. 2, 5; ሥጋይአ፡ pro ሥጋየአ፡ 19, 13 (in cod. S). 12, 27. 28; Luc. 14, 17 rom.; ዘወድቅአ፡, ዘስሕትአ፡ Did. ed. Platt p. 28 lin. 2; rarius illa *ă* prolongatur, ut መንገላአ፡ Num. 20, 19 ann.; praepositiones autem, quae primitus in *ê* desinebant, nonnumquam hanc *ê* ante አ፡ resumunt, ut ኀቤአ፡ Jos. 10, 4 ann.; መንገሌአ፡ Num. 20, 19 ann. — De pronunciatione hujus አ፡ Antoine d'Abbadie haec mihi communicavit: „les lecteurs soigneux ne le prononcent pas et se contentent de faire sentir cet አ par l'intonation générale seulement."

አ፡ interjectio a) *dolentis: heu*, e. q. አሀ፡, plerumque annexa interjectioni አ (sc. አአ፡), q. v. b) *acclamantis: heus* (أ, הוֹי) Zach. 2, 6 ubi Cod. Laur. አአተዩ፡, recentiores ጕዩ፡ praebent, sed legendum est አአ፡ጕዩ፡ ὢ ὢ φεύγετε.

ኢ፡ particula negandi [hebr. אִי; utrum **አይ፡** Ex. 4, 10 ejusdem particulae negativae forma antiquior an pron. interrog. sit, dubium videtur]. Non absolute ponitur (vid. **አኮ፡**, **አልቦ፡**), sed negandis sive enunciationibus sive singulis nominibus adhibetur. Verbo nominive, cui vim negativam tribuit, praefigi solet, ut: **ኢይገብሩ፡**, sed accedente particula enclitica eam a suo verbo vel nomine separare licet, ut: **ወኢሂ፡ ትትዌሰክ፡ ወኢሂ፡ ተሐጽጽ፡** Sir. 42, 21; 1 Reg. 15, 29; Rom. 8, 7 Platt, **ኢኬ፡ ትዘሀሩ፡** Mich. 1, 10 (Cod. Laur.); Genz. f. 88. Vim negativam tribuit 1) enunciationi a) simplici: *non, haud*, et praedicato praefigitur, ut: **ኢያውሥአ፡** (pro **ኢአውሥአ፡** gramm. § 48, 5) **ኢየሱስ፡ ቃለ፡** Matth. 15, 22; Ps. 1, 1; **ኢያድኅነኪ፡ አምላክኪ፡** Ps. 3, 2. 6. 5, 5. 7, 13; Matth. 5, 20. 6, 15; **ኢታአምሩኑ፡** Matth. 15, 17; Gen. 18, 24; **ዓዲሁ፡ አንትሙኒ፡ ኢለበውያን፡ አንትሙ፡** Matth. 15, 16; rarius alii sententiae parti, quae emphaseos causa praedicato praemissa est, praefigitur, ut: **ኢሰማየ፡ የዐርጉ፡ ወኢምድረ፡ ይበጽሑ፡** Hen. 45, 2; quamquam tum ante praedicatum vel pron. rel. **ዘ፡** interponere amant, ut: **አመ፡ ኢበዝንቱ፡ ደብር፡ ወኢበኢየሩሳሌም፡ ዘይሰግዱ፡** Joh. 4, 21 Platt; vel particulam **ኢ፡** repetere Joh. 4, 21 rom.; Hen. 21, 7. 68, 5; Gen. 31, 38; **ኢሊተ፡ ኢይኩን፡ ወኢላቲ፡** 3 Reg. 3b, 26; Asc. Jes. 8, 7; **ኢኬ፡ ንዋይ፡ ኢይበቍዕ፡** vel **ኢኬ፡ አብ፡ ኢይቤዞ፡ ወልዶ፡** Genz. f. 88; etiam **ወኢሂ፡ ኢይክሎ፡** Rom. 8, 7 Platt; enunciationum earum, in quibus vel praedicatum vel copula subjecti et praedicati omissa sunt, exempla sunt: **ገብረ፡ እኩየ፡ ወባሕቱ፡ ኢከመ፡ ነገሥተ፡ እስራኤል፡** 4 Reg. 17, 2; **ወኢጽንዐ፡ ሰማይ፡ ላዕሌሁ፡** Hen. 18, 12. b) prohibitivae vel dehortatoriae: *ne*, seq. Subjunctivo, **ኢይኩንክ፡ ዕፁበ፡** Gen. 21, 12. 37, 21; Ex. 23, 2; Lev. 19, 11; Deut. 15, 19. 20, 3. 4; Jud. 13, 7. 14; Matth. 14, 27. 24, 23; et **ከመ፡ ኢ፡** seq. Subj.: Gen. 19, 19. 14, 23. 24, 8. 26, 7. 27, 45; Num. 16, 29. 2) nominibus, a) Infinitivis: **ኢለነዲቅ፡ አብያተ፡ ወኢለነቢር፡ ህየ፡** Jer. 42, 9; Matth. 19, 18; Apoc. 13, 10; 1 Cor. 7, 1. 19; **በእንተ፡ ኢዐቂቦቱ፡ ላቲ፡** F. N. 29. b) cuivis nomini et abstracto et concreto (lat.: *in-*): **ኢሕዝብየ፡** Hos. 1, 10; **ኢአማኒ፡** *incredulus* F. N. 24, 5; **ኢምሒክ፡ ሥጋ፡** ἀφειδία σώματος Col. 2, 23 Platt; **ኢዘምዎ፡** ἐγκράτεια 2 Petr. 1, 6; **ኢአሚኖቶሙ፡** ἀπιστία αὐτῶν Matth. 13, 58; **በኢያእምሮ፡** 22, 29; **በኢድልወትነ፡** *ob indignitatem nostram* Chr. ho. 16. 3) a) Ubi enunciationis negativae pars aliqua e pluribus membris copula **ወ፡** conjunctis composita est, ante singula membra **ኢ፡** repetere amant (*nec—nec*): **በሓውርት፡ ኀበ፡ ኢያአምሩ፡ ኢእሙንቱ፡ ወኢአበዊሆሙ፡** Jer. 9, 16. 28, 62; Rom. 8, 38. 39; Deut. 28, 36; Lev. 21, 18—20; Hen. 12, 6. 68, 5; **ኢይከውኑ፡ ዐዚዛነ፡ ወኢልዑላነ፡** 38, 4; **ኢይነሥእ፡ ኢፈትለ፡ ወኢቶታነ፡** Gen. 14, 23. 31, 38; Deut. 23, 20; Jud. 1, 27; Luc. 9, 3; **ኢተግሕሡ፡ ኢለየማን፡ ወኢለፀጋም፡** 1 Reg. 6, 12; 3 Reg. 3b, 26. b) etiam ubi primo loco aliae negationes (atque **ኢ፡**) positae sunt, ut: **እለ፡ አልቦሙ፡ አብ፡ ወኢእም፡ ወኢአዚዚ፡** F. N. 24, 3; in specie ubi praepositioni **ዘእንበለ፡** *sine*, plura nomina subjuncta sunt, alterum tertiumve non per **ወ፡** sed per **ወኢ፡** annectere solent: **ዘእንበለ፡ ነፍስ፡ ወኢነሶሳው፡** Sap. 15, 5; **ዘእንበለ፡ ምክንያት፡ ወኢአበሳ፡** *absque causa et culpa* F. M. 12, 2; **ዘእንበለ፡ ነጽሮ፡ መልክዐ፡ ብእሲት፡ ወኢሁከት፡ ዘኀሊና፡** 14, 1; Lit. 163, 4. 166, 4. c) **ወኢ፡** vel **ወኢሂ፡**, **ወኢ—ሂ፡**, **ወኢ—ኒ፡** *nec, neque* Ps. 1, 6; Matth. 6, 26. 28. 7, 6. 12, 32; Luc. 20, 36; 1 Reg. 15, 29; Matth. 10, 24; **ኢ፡—ወኢ፡**, **ወኢ፡—ወኢ፡**, **ኢሂ፡—ወኢሂ፡**, **ኢ—ኒ፡—ወኢ—ኒ፡** *nec—nec* Joh. 4, 21; Matth. 5, 34—36; 2 Thess. 2, 2; 1 Reg. 27, 9; Sir. 42, 21; Apoc. 7, 16; **ኢመኑ፡** vel **ወኢመኑሂ፡** *nemo*, **ኢምንት፡**, **ወኢምንት፡**, **ወኢምንትሂ፡** *nihil* vid. **መኑ፡** et **ምንት፡**; **ወኢአሐዱ፡** *ne unus quidem, nullus* vid. sub **አሐዱ፡**; **ኢ፡—ኵሉ፡** vel **ኵሉ፡ ኢ፡** *nullus, nihil* vid. **ኵሉ፡**; **ኢ፡—ጥቀ፡** vel **ጥቀ፡—ኢ፡** *ne—quidem* vid. sub **ጥቀ፡**; **ኢ፡—እንከ፡** *non amplius* vid. sub **እንከ፡**; **ዓዲ፡ ኢ፡** *nondum* vid. sub **ዓዲ፡**; **ግሙራ፡ ኢ፡** et **ኢ፡—ግሙራ፡** *numquam* vid. sub **ግሙራ፡**

አ፡ n. prgr. sc. litera alphabeti graeci ω, ut: **አነ፡ ውእቱ፡ አልፋ፡ ወአ፡** Apoc. 1, 8. 21, 6. 22, 13.

ኦ፡ interj. inseparabilis 1) dolentis et gementis: *o, ah, eheu, proh*, **ኦሞት፡** Sir. 41, 1. 2; **ኦምድር፡** 4 Esr. 6, 38; **ኦከናፍር፡ ዘከሀናት፡ ናሁ፡ አርመሞን፡ ሞት፡** Genz. f. 75; seq. **እምነ፡**, ut: **ኦእምኔከ፡ ሞት፡ ዘነሣእከ፡ ነፍሳቲሆሙ፡** Macc. f. 20; **ኦእምዝንቱ፡ መልአከ፡** Genz. f. 47; **ኦእምዝንቱ፡ ሞት፡ ዘሥሉጥ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡** f. 75; etiam seq. interjectione **አ፡**, ut: **ኦአ፡** ὢ ὤ Num. 24, 23; **ኦአ፡ ዕለት፡** v. **ኦአ፡ ለዕለት፡** ὢ ὢ ἡμέρα Hez. 30, 2. 2) minantis: *vae*, **ኦኖሎት፡** ὢ ποιμένες Jer. 23, 1; **ኦሀገረ፡ ደም፡** Hez. 24, 6. 3) mirantis: *o, proh, hem, papae*, Rom. 11, 33; **ኦዘክርስቶስ፡ አፍቅሮተ፡ ሰብእ፡** Deg.; **ኦትሕትና፡ ዘእንበለ፡ ዐቅም፡** ibid.; seq. **ለ፡**, ut: **ኦለዛቲ፡ ጥበብ፡ ሐዋርያዊት፡** βαβαὶ τῆς συνέσεως τῆς ἀποστολικῆς Chr. ho. 1, al.; seq. **እምነ፡**, ut: **ኦእምኀሊና፡** *o commenta* Cyr. c. Pall. f. 85. 4) acclamantis: *o* (nota Vocativi) Act. 1, 1. 13, 10. 27, 31 rom.; Gal. 3, 1; Jac. 2, 20; Luc. 9, 41. 12, 20. 19, 17; Gen. 4, 23. Quibusdam nominibus suffigitur (§ 142), ut: **እግዚኦ፡**, **ብእሲቶ፡** q. v.; **እሞ፡** Org.; Kuf. p. 92; eademque etiam **ኦ፡** praefixum ferunt, ut: **ኦብእሲቶ፡** Matth. 15, 28; Joh. 2, 4; Chr. Ta. 15. — *Voc. Ae.*: **ኦ፡ አ፡ ብ፡ ዎዎ፡ ሆይሂ፡ ይ፡**

አሀ፡ interj. dolentis et gementis: *ah, heu, eheu, proh*, **አሀ፡ አሀ፡ አሀ፡** (אֲהָהּ) Hez. 4, 14 (v. **ሐሰ፡**); Lud. Comm. hist. p. 41; seq. **ለ፡**, ut: **አሀ፡ አሀ፡ ለድምዐ፡ ቀኔሆሙ፡** Genz. f. 46 (vid. sub **ቀኔ፡** c. 447); seq. **እምነ፡**, ut: **አሀ፡ አሀ፡ እምዛቲ፡ ኀፍረት፡** Chr. Ta. 11; **አሀ፡ እምዛቲ፡ ሕሠም፡** (ὢ τῆς) Chr. Ta. 15.

አሆ፡ (**እሆ፡** Herm. p. 33. 34) adv. a) concedentis: *immo, utique, esto*, **አሆ፡ እንከ፡ አበስኩ፡ አነ፡ አማን፡** καὶ δὴ ἐπ' ἀληθείας ἐπλανήθην Job 19, 4. b) annuentis et obsequentis: *praesto sum, ita faciam, bene*, al. (opp. **እንብየ፡**), ut: Gen. 17, 19 (ναί). 21, 24. 37, 13; Ex. 8, 6. 10, 29; 1 Esr. 9, 10 (οὕτως); **ወይቤሉ፡ አሆ፡ ናገብእ፡ ሎሙ፡** 2 Esr. 15, 12; Kuf. 15; Matth. 21, 30; Clem. f. 28; ἐν ἐμοί Jud. 6, 13. 15; ἆ ἆ Jud. 6, 22 (at dubium videtur, annon lectio primaria **አሀ፡** fuerit). — Hinc orta est phrasis usitatissima a) **አሆ፡ ብሀለ፡** *obtemperare, obsequi, annuere, morem gerere, obsecundare, indulgere, veniam dare*: **ኢትበልዎ፡ አሆ፡ ለፍትወቱ፡** (ὑπακούειν) Rom. 6, 12; **አሆ፡ ይቤሎ፡** 4 Reg. 16, 9; Sir. 13, 9; 4 Esr. 10, 26; Jac. 4, 7 (ὑποτάγητε); **ወአሆ፡ ኢይቤ፡** ἠπείθησε 4 Reg. 5, 16; Jac. 5, 6 rom.; Jac. 3, 3 (πείθεσθαι, de equis praedicatur); **አሆ፡ ብሂልየ፡ ለመማክርትየ፡** πυθομένου μου τῶν συμβούλων Esth. 3 apocr.; **አሆ፡ በልን፡** συγκατάθου

ἡμῖν Dan. ap. 1, 20; አሆ፡በሎ፡ συγγνώμην ἔχε Sir. 3, 13; Eph. 4, 2; አሆ፡ብሂሎት፡ *obsequium*, ut: በእንተ፡አሆ፡ብሂሎቱ፡ወትሕትናሁ፡ Phlx. 129; *indulgentia*, μακροθυμία vel ἀνοχή Rom. 2, 4. 3, 26; አሆ፡በሃሊ፡ *obsequens, tractabilis* Jac. 3, 17; Phlx. 99; Deg. b) አሆ፡አበለ፡ *persuadere:* Matth. 27, 20; 4 Esr. 3, 59; Jsp. p. 290; Sx. Tachs. 5. — *Voc. Ae.:* አሆ፡ብ፡በጀ ።

አህቡይ፡ *simiae* vid. sub ሆባይ፡ c. 9.

አል፡ adv. negandi [אַל] obsoletum, nonnisi cum praep. በ፡ seq. pron. suff. compositum reperitur, sc. 1) Sing. III p. አልቦ፡ vel አልቦቱ፡ m., አልባ፡ vel አልባቲ፡ f., II p. አልብከ፡ m., አልብኪ፡ f., I p. አልብየ፡; Pl. III p. አልቦሙ፡ m., አልቦን፡ vel አልቦንቱ፡ f., II p. አልብክሙ፡ m., አልብክን፡ f., I p. አልብነ፡ *non est penes eum, te, me* vel *ei, tibi, mihi* i. e. *non habere*; c. c. Acc. vel Nom. rei, qua quis caret (gramm. § 176 h): አልብየ፡ምተ፡ Joh. 4, 7. 8, 49; ኀይል፡አልብየ፡ Ps. 68, 2; 1 Reg. 21, 4; አልብነ፡ክፍለ፡ 2 Reg. 20, 1; Matth. 14, 17; 1 Joh. 1, 8; Act. 8, 21; Matth. 6, 1. 16, 8; 1 Cor. 11, 22; 2 Cor. 6, 10; Jos. 22, 25; ዘአልቦ፡ክንፈ፡ Lev. 11, 10; Matth. 9, 36. 13, 6. 22, 24. 25; አልቦቱ፡ውሉደ፡ Num. 27, 4. 9. 10. 11; ሀገር፡ዘአልባ፡ጥቅመ፡ Prov. 25, 28; Jac. 3, 8; እንተ፡አልባቲ፡ኍልቈ፡ Ps. 39, 16; እለ፡አልቦሙ፡ልበ፡ 48, 10. 12; Judith 5, 23; ለእመ፡ቦንቱ፡ቅጽረ፡ወለእመ፡አልቦንቱ፡ Num. 13, 19; c. ለ፡ vel sine ለ፡ ejus, qui habet, ut: ለዐርክ፡ምእመን፡አልቦ፡ተውላጠ፡ Sir. 6, 15; ወሐናሰ፡አልባቲ፡ውሉዳ፡ 1 Reg. 1, 2; Matth. 8, 20; አልቦሙ፡ኍልቍ፡ዘመዶሙ፡ Judith 5, 10; Hen. 25, 4. a) abs.: አልቦ፡ *nihil habet* Matth. 13, 12; ይኄይሰከ፡ተሀሉ፡እንዘ፡አልብከ፡እምተሀሉ፡እንዘ፡ብከ፡ Lud. e Vit. Dan. b) አልቦ፡ seq. subst. crebro vicem adjectivorum negativorum explet (*in-*): ዘአልቦ፡አሰር፡ ἀνεξιχνίαστος Job 34, 24; እንተ፡አልባቲ፡ኍልቈ፡ *innumerabilis* Ps. 39, 16; ዘአልቦ፡ኀጢአት፡ ἀναμάρτητος Joh. 8, 7; ወአልቦሙ፡ምሕረት፡ ἀνελεήμονες Rom. 1, 31; ዘአልቦ፡ሐሜት፡ ἀνέγκλητος Tit. 1, 7; Gen. 37, 24; Jud. 16, 7; Hen. 26, 3. 4. 5. 39, 6. 40, 1. 2) አልቦ፡ vel አልቦቱ፡ *non est, non datur* vel *reperitur, deest*, c. c. Nom. vel Acc. rei vel pers., quae non est: አልቦ፡ባዕድ፡ 1 Reg. 21, 9; አልቦቱ፡ዝየ፡ዘማ፡ Gen. 38, 21. 22. 47, 4. 13; Ex. 10, 14. 12, 30; Num. 20, 5; Ps. 5, 10. 13, 1. 35, 1. 37, 3; Rom. 3, 10. 11. 18; Hen. 18. 12; c. ለ፡ ejus, cui non est: Num. 20, 2; Matth. 13, 5. a) አልቦ፡ዘ፡ α) *nullus, nemo:* አልቦ፡ዘይቀብሮሙ፡ Jer. 7, 33; Ps. 6, 5. 13, 2. 21, 11. 70, 12; አልቦ፡ዘይሬእየኒ፡ Sir. 23, 18; አልቦ፡ለዘ፡አዘዘ፡ይግበሩ፡ኀጢአተ፡ Sir. 15, 20; Apoc. 3, 8; አልቦ፡ገብር፡ዘይክል፡ Luc. 16, 13. 23, 53; neque hac constructione Subjunctivus prohibetur, ut: አዘዝኩ፡ከመ፡አልቦ፡ዘይልክፍኪ፡ Ruth 2, 9; 3 Joh. 7; Gal. 6, 17; Col. 2, 16. β) *nihil:* ያአምር፡ከመ፡አልቦ፡ዘይኄይስ፡እምፈሪሀ፡እግዚ"፡ Sir. 23, 27; Matth. 5, 13. 10, 26. 17, 20; አልቦ፡ምንትኒ፡ዘይትኀባእ፡እምኔሁ፡ Job 34, 21; ከመ፡አልቦ፡ዘይሥንቁ፡ለፍኖት፡ Marc. 6, 8; Luc. 3, 13. γ) *non est ut* i. e. simpliciter *non* vel *ne:* አልቦ፡ዘይነብር፡ውስቴቶሙ፡ሰብእ፡ Jer. 4, 29; አልቦኑ፡አቡ፡ዘአትረፍከ፡በረከተ፡ሊተኒ፡ Gen. 27, 36; አልቦ፡ሰብእ፡ዘይርአይኪ፡ *vir ne te videat* Ruth 3, 3; Gen. 45, 24. b) አልቦ፡አመ፡ *numquam* Jud. 19, 30; Matth. 9, 33 rom.; 21, 16. 42; አልቦ፡ግሙራ፡አመ፡ Hen. 24, 4; አልቦ፡አመ፡ኢ፡ *numquam non* Lit. Orth. c) አልቦ፡ኀበ፡ *nusquam:* አልቦሙ፡ኀበ፡ይትኀብኡ፡ (non habent ubi se abdant i. e.) *nusquam se abdere poterunt* Sir. 17, 15. 3) Absolute ponitur: *non, minime, nequaquam* a) ubi respondetur ad quaestionem: Num. 22, 30; Zach. 4, 13; Joh. 1, 21; Matth. 13, 29. b) ubi aliquid recusatur vel abnuitur: Gen. 18, 15. 19, 2. 23, 5. 42, 10. 12; Ex. 10, 25; 1 Reg. 8, 19; Ruth 1, 13; Tob. 10, 9; Matth. 5, 37 (opp. እወ፡); 2 Cor. 1, 17; Jac. 5, 12. c) in enunciationibus (interrogationibus) disjunctivis: ከመ፡ይርአይ፡እመ፡ይሤርሖ፡ፍኖቶ፡ወለእመሂ፡አልቦ፡ Gen. 24, 21. 42, 16; Ex. 16, 4; Num. 11, 23; Marc. 12, 14.

እል፡ articulus arabicus, اَلْ, quem in quibusdam nominibus e sermone arab. haustis servarunt Aethiopes, ut: እልሑት፡ (vid. supra c. 117), እልቀምስ፡ (c. 419), al.

እላ፡ (i. e. *allâ*) particula adversativa [simili modo composita atque إلَّا, gramm. § 168, 6] a) plerumque praevia negatione: *sed*, Gen. 3, 5. 17, 15. 40, 23; Num. 10, 30. 11, 20; Deut. 7, 5. 9, 4. 5; Prov. 23, 31. 24, 8; Jer. 50, 3; Sir. 24, 34; Judith 2, 13. 12, 2. 13, 20; Hen. 5, 2. 4; 4 Esr. 6, 23. 25; Asc. Jes. 7, 15. 8, 5. 7; Matth. 5, 15. 17. 6, 13. 9, 13. 24. 10, 20. 34. 15, 11. 16, 12. 17. 22, 30; Joh. 1, 13. 3, 16 al.; post *non tantum* እላ፡—ሂ፡ vel እላ፡—ኒ፡ *sed etiam* Deut. 29, 14; 1 Petr. 2, 18 Platt, vel እላ፡—ዓዲ፡ Act. 26, 29, vel እላ፡ Joh. 11, 52; Act. 19, 26. b) sine praevia negatione: *sed, at, verum enim vero* (crebrius ወባሕቱ፡) Gen. 48, 19. Num. 14, 21; Asc. Jes. 7, 21; እላ፡ባሕቱ፡ Cyr. c. Pall. f. 72; Lud. ex Hist. VII Puer.

እለ፡ pron. rel. Pl. vid. sub ዘ፡
እላ፡ pron. dem. Pl. f. vid. sub ዝ፡
እሉ፡ pron. dem. Pl. m. vid. sub ዝ፡

እሌ፡ interj. dolentis vel minantis: *vae* [אַלְלַי; אַלַּל اَلَّ يَلّ; vid. etiam ወይሌ፡] seq. praep. ለ፡, sc. I p. S. እሌ፡ሊተ፡ Mich. 7, 1; Jes. 6, 5 var.; Jer. 1, 6. 4, 31 (እሌ፡ሊተ፡አነ፡). 15, 10; Job 10, 15. 19, 5; 1 Cor. 9, 16 et እሌልየ፡ Lud. e Vit. Dan.; Pl. እሌለነ፡ vel እሌ፡ለነ፡ Jer. 4, 13. 6, 4; II p. S. m. እሌ፡ለከ፡ Num. 21, 29 FH; f. እሌ፡ለኪ፡ Koh. 10, 16; Jer. 13, 27; Matth. 11, 21; Pl. m. እሌ፡ለክሙ፡ vel እሌለክሙ፡ Sir. 41, 8; Matth. 23, 13—29; III p. S. m. እሌ፡ሎቱ፡ Koh. 4, 10; Jer. 22, 18 var., plerumque እሌሎ፡ Hab. 2, 6. 9; Hos. 9, 12; Jes. 1, 4. 3, 11. 28, 1; Jer. 22, 18; Sir. 2, 12. 13; Matth. 18, 7; etiam እሌ፡ሎ፡ለሞተ፡ዐማፅያን፡ Job 31, 3; f. እሌላ፡ Jes. 3, 9. 18, 1. 29, 1; Jer. 28, 2; Mich. 7, 1; Nah. 3, 1; Hez. 24, 9; Apoc. 12, 12; Pl. m. እሌ፡ሎሙ፡ Jes. 1, 24. 5, 8. 11. 18—22; Sir. 2, 14; Judith 16, 17; Apoc. 8, 13; Judae 11; f. እሌሎቶን፡ Hez. 13, 18, vel እሌሎን፡ Ps. 30, 21; Marc. 13, 17; vel እሌ፡ሎን፡ Matth. 24, 19. — *Voc. Ae.:* እሌሎ፡ዘ፡ወይ፡ለሕንሱ ።

ኤሎሄ፡ n. prgr. i. e. vel אֱלֹהַי *Deus* seq. Gen., 1 Reg. 1, 11 vel אֱלֹהַי *Deus meus* Matth. 27, 46; Marc. 15, 34; poëtice: *Deus* in genere, ut: ሰላም፡ለአሞጽ፡ነባቤ፡ቃሉ፡ለኤሎሄ፡ Enc. Pag. 5.

እለሴ፡ subst. dubiae significationis, fortasse *admissarius* (coll. **አለሴ፡** *male ass* Isenb. lex. amh. p. 112): **ምልአተ፡ከርሥ፡ ዘእንበለ፡ዐቅም፡ከመ፡እለሴ፡ፈረስ፡ወከመ፡ሐራውያ፡ዘገዳም፡** Macc. f. 24.

ኢሉሊ፡ vid. sub **አይሉል፡**

ኤላም፡ n. prgr. αἰλάμ (אֵילָם) *vestibulum* in specie templi, *porticus:* Hez. 8, 16. 40, 6 seq.; 2 Par. 3, 4; 3 Reg. 6, 7. 7, 3. 43. — *Voc. Ae.:* **ኤላም፡ዘ፡ድርገት፡መውረጃ፡**

ኤልሳ፡ n. prgr. sc. ἄλση *luci, nemora,* Did. ed. Platt p. 48; Voc. Ae., ubi inter nomina idolorum enumeratur **ኤልሳ፡**

እልሶድስ፡ n. prgr. ἀλσώδεις, ab ἀλσώδης *nemorosus* Hez. 27, 6.

እለስትዮ፡ vid. sub **ሐለስትዮ፡** c. 67.

ኤሎቄ፡ n. prgr. sc. ἕλιξ (Dat. ἕλικι) *palmes vitis,* quod interpres tamquam n. pr. interpretatus est: **ዕፀ፡ኤሎቄ፡** Gen. 49, 11; M. M. f. 53.

አሊቄ፡, **አሌቄ፡**, **ኤሌቄን፡**, **ኤሌቅ፡** n. prgr., ἁλυκή sc. θάλασσα, *salsum* sc. mare i. e. mare mortuum, Jos. 15, 2; Num. 34, 3. 12; Deut. 3, 17; Gen. 14, 3. 8. 10.

እለ፡ቂጥሩ፡ vel **ኤሌቄጥሩ፡** n. prgr., ἤλεκτρον, *electrum* Hez. 1, 4. 27. 8, 2. — *Voc. Ae.:* **እለ፡ቄጥሩ፡ዘ፡ያፍ፡ዘራብዕ፡ርእሱ፡** (!!).

አልቦ፡ *non est, non habet* vid. sub **አል፡** c. 717.

እልባልተሪቦን፡ n. prgr. corruptum sc. πάτερ ἡμῶν *Pater noster* c. Artic. arab.: **ጸለየ፡በቅድሜሆሙ፡እልባልተሪቦን፡ዘውእቱ፡አቡነ፡ዘበሰማያት፡** Sx. Mag. 27.

አልባስጥሮስ፡ et **አልበ**‵**፡** n. prgr. sc. ἀλάβαστρος *alabaster,* Marc. 14, 3; Luc. 7, 37.

እልታጎ፡ vid. sub **ለትጎ፡** c. 46.

አለቲኖን፡ n. prgr. sc. ἀληθινός *verus,* Lit. 158, 4.

አሎን፡ n. prgr. sc. (θάλασσα τῶν) ἁλῶν, mare *salsum* i. e. mortuum: **በሐረ፡አሎን፡** Jos. 3, 16. 12, 3; **ቈላተ፡አሎን፡** 2 Reg. 8, 13 E; etiam **ኤሎን፡** Gen. 14, 3.

እሎንቱ፡ m., **እላንቱ፡** f. Pl. pron. dem. vid. sub **ዝንቱ፡**

እሊአሁ፡, **እሊአከ፡**, **እሊአየ፡** pron. possess. vid. sub **ዘ፡**

እልኩ፡, **እልክቱ፡**, **እልክቱ፡** pron. dem. Pl. vid. sub **ዝኩ፡**

ኤሌዎን፡ vid. sub **ኤልያስ፡**

ኤልዩ፡ n. prgr. sc. Ἐλιούδ, nomen *gigantum* cujusdam generis, Kuf. p. 31.

ኤልያስ፡ n. prgr. sc. ἐλαία (Gen. ἐλαίας) *olea, oliva* Deut. 8, 8; Kuf. p. 66; Hen. 10, 19; Rom. 11, 17. 24 ant.

ኤሌዎን፡ n. prgr. sc. ἐλαιῶν *olivarum* (*oliveti*) sc. mons, Luc. 19, 29. 21, 37.

አልያጦን፡ vel **ኤሊዬጦን፡** n. prgr. sc. ἁλιαίετος (in Acc.), *aquila marina,* Lev. 11, 13; Deut. 14, 12. — *Voc. Ae.:* **ኤልያጦን፡ዘ፡ዘማች፡አሞራ፡**; sec. Lud.: **ሀባብ፡ውኀጥ፡** (de quo vid. ejus Lex. Amh. c. 48).

አለደ፡ I, 2 [in caeteris linguis frequentantur كلز كلد كلت לקט לקש לקט; vid. **ከለሰ፡**] *legere, colligere,* lapides Gen. 31, 46; stipulam Ex. 5, 12; mannam Num. 11, 8; coturnices 11, 32; ligna Num. 15, 32; **ጳውሎስ፡አሊዶ፡ብዙኀ፡ዕፀ፡** Act. 28, 3 rom.; aes Deut. 8, 9; flores et fructus, Lud. ex Enc.; *conquirere* homines, ut: (Salome, soror Herodis) **አለደቶን፡ውስተ፡ፍኖት፡ለብዙኃት፡አንስት፡ይጽእላሃ፡ለማርያም፡** (quae contumeliis vexarent Mariam) Jsp. p. 327. — *Voc. Ae.:* **አለደ፡ዘ፡ከመረ፡**

ተአለደ፡ III, 2 *colligi, congregari, coacervari,* **ይትኤለድ፡** M. M. f. 24; **ውስተ፡አሐቲ፡ኀበ፡ተአለዱ፡** Enc. Genb. 18; **እንዘ፡ትትኤለዱ፡** Enc. Mij. 1; **ይትአለዱ፡ወይትጋብኡ፡ኵሎሙ፡እስራኤል፡** 2 Reg. 17, 11; **ወአንትሙሰ፡ናሁ፡ተአለደ፡ውስቴትክሙ፡ኵሉ፡ነውር፡** Jsp. p. 372.

እሉድ፡ part. *collectus:* **ዕፀው፡እሉዳን፡** Gad. T. H.

እላድ፡ subst. *moneta, numisma,* **እላደ፡ዲናር፡** Matth. 22, 19; „Aethiopibus in specie est dimidium unciae", Lud. auct. Greg.; sec. Isenb. p. 113: „half a dollar, worth half an ounce of silver".

እላዲ፡ n. ag. *compilator:* **እላዲሁ፡ለዝንቱ፡መጽሐፍ፡** F. N. 15.

እላዴ፡ n. act. *lectio, collectio,* **ኢላዴ፡ብርዕ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7.

ምእላድ፡ subst., Pl. **ምእላዳት፡** locus ubi quid colligitur, *collectaculum, receptaculum,* aquae Gen. 1, 9; **ምእላዲሆሙ፡ለማያት፡** Kedr f. 12; **ምእላዳት፡** aquae Clem. f. 25; Const. Ap. 60 (65); **ወምእላደ፡ገበርክሙ፡ማእከለ፡፪አረፍት፡** Jes. 22, 11 vrs. nov.; *cisterna* Jer. 28, 36 vrs. alt. (πηγή); *congeries, acervus* Lud. e Lit. Mss.; liber compilatus, d'Abbadie Cat. p. 164.

አለዳስ፡ vel **እላዳስ፡** vel **አለዶስ፡** n. prgr., ut videtur, proprie Ἑλλάδος (ab Ἑλλάς, quam terram aliâs nominant **ኤላድ፡** Jes. 66, 19; **ኤልዳ፡** Act. 20, 2 rom.; Enc. Genb. 9; vel **ኤለዳ፡** Act. 20, 2 Platt), ut: **ለአህጉር፡ወለአሕዛብ፡ወለሕዝብ፡ወለምድር፡ወለባሕር፡ወለአለዶስ፡ወለዐር፡ወለኵሉ፡ዓለም፡** N. T. rom. in Proleg.; at Abyssini, etiam antiquiores, in loco modo laudato *insulam* vel *insulas* interpretantur (*Voc. Ae.:* **እላደስ፡ዘ፡ደሴት፡**), neque dubium videtur, quin hunc sensum huic vocabulo subjecerint auctores librorum Kbr. Nag. et M. M., ut: **ገብሩ፡ሕገ፡ለነገሥት፡መንግሥት፡ወለእለ፡ውስጥ፡ወለእለ፡አፍአ፡ወለሕዝብ፡ወለአላዳስ፡ወለአህጉር፡ወለበሓውርት፡** Kbr. Nag. n. 92; **በባሕር፡ወየብስ፡በአሕቁል፡ወአለዳስ፡** M. M. f. 60.

ኢላጢ፡ v. **ኤሌጢ፡** n. prgr. sc. ἐλάτη, *abies* Hez. 31, 8.

ኢላጢኑስ፡ v. **ኤላጡኑስ፡** ἐλάτινος *abiegnus* Hez. 27, 5.

እልፍ፡ subst. et n. numer., plerumque m., Pl. **አእላፍ፡**, Pl. Pl. **አእላፋት፡** [אֶלֶף ܐܠܦ أَلْفٌ]; rem numeratam plerumque appositione sibi conjungit. 1) *mille, numerus millenarius*, χίλιοι, χιλιάς, sed hoc sensu vocabulum non usurpatur, nisi ubi indefinite loquuntur: **እስከ፡ እልፍ፡ ትውልድ፡** Deut. 5, 10. 7, 9; **አሐዱ፡ እምእልፍ፡** Sir. 6, 6; Job 9, 3; **እልፍ፡ መዛግብተ፡ ወርቅ፡ ዐበይት፡** Sir. 41, 12; **እለ፡ ይውሕዱ፡ የአክሉ፡ እልፈ፡** Jes. 60, 22; **አእላፍ፡ ወርቅ፡ ወብሩር፡** Ps. 118, 72; χιλιάδες **አእላፍ፡** Ex. 34, 7; Num. 31, 5; Deut. 33, 17; 1 Reg. 23, 23; Jer. 3, 21 (ubi interpres χιλίων pro χειλέων legit). 39, 18; Mich. 5, 1; Ps. 83, 10; **አእላፈ፡ አእላፋት፡** Dan. 7, 10; **ርኡሳነ፡ አእላፋት፡** χιλίαρχοι 1 Par. 13, 1; 2 Par. 1, 2; **አርእስተ፡ እልፍ፡** 1 Par. 15, 25. 27, 1. 29, 6; **መላእክተ፡ አእላፍ፡ ወአምአት፡** 28, 1. 2) ubi numeros accuratius definiunt: *decem millia, myrias;* ejus character est ፼፡; 1 Reg. 18, 7. 8; **ክልኤቱ፡ እልፍ፡ ወኅምሳ፡ ምእት፡** Hez. 45, 1; **ሠለስቱ፡ እልፍ፡ ብእሲ፡** 1 Reg. 4, 10; **ቀተለ፡ እልፈ፡ ብእሴ፡** Jud. 1, 4; Luc. 14, 31; Matth. 18, 24; **ዐሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ እልፍ፡** Jon. 4, 11; **ስሳ፡ እልፍ፡ አጋር፡** Sir. 16, 10; **ስሳ፡ እልፍ፡** (v. **አእላፍ፡**) **አጋሬን፡** 46, 8; **ሠላስ፡ እልፍ፡** Enc. Genb. 25; **ይቀትል፡ ብዙኀ፡ አእላፈ፡** Dan. 11, 12; Mich. 5, 7; Deut. 33, 17; Ps. 90, 7; **መጽአ፡ በአእላፍ፡ ኀይሎሙ፡** Judith 16, 3; Ps. 3, 6; Hebr. 12, 22; **አእላፍ፡** (v. **አእላፈ፡**) **አባግዕ፡** Dan. ap. 3, 16; **ይበርህ፡ እምአእላፈ፡ አእላፍ፡ ፀሓይ፡** Sir. 23, 19; Apoc. 5, 11; Gen. 24, 60; Hen. 40, 1. 71, 8; Lit. 163, 4.

ትእልፌት፡ subst. *decem millium multitudo:* **መጽአ፡ በትእልፌት፡ ቅዱሳን፡** Hen. 1, 9. 21, 6; **ትእልፌት፡ ትእልፌት፡** *decies millies dena millena* Hen. 14, 22. 40, 1. 60, 1; **ትእልፌተ፡ አእላፋት፡** μύριαι μυριάδες Dan. 7, 10; Hen. 71, 8. 13; Lit. 163, 4.

ትእልፍት፡ i. q. **ትእልፌት፡**, ut: Judaei **ኦሪተ፡ ተወክፉ፡ ወትእልፍተ፡ ሠናያት፡ ረከቡ፡** μυρίων ἀγαθῶν ἀπήλαυσαν, hom. Rhegini in Cyr. f. 109.

ምእልፌት፡ subst. i. q. **ትእልፌት፡**, ut: **ምእልፌተ፡ አእላፍ፡** Ps. 67, 18; Org. 7; Acc. adv.: **ምእልፌተ፡** χιλιοπλασίως Deut. 1, 11; ἐν μυριότητι *decem millibus modis* Sap. 12, 22.

አሌፍ፡ nomen literae alphabeti Hebraici primae, Ps. 118, 1; Thren. 1, 1. 2, 1. 3, 1. 4, 1; ubi de psalmis agitur, siglo **አሌፍ፡** Ps. 118, 1—8 notatur, ut: **ወእምዝ፡ ትብል፡ አሌፍ፡ እስከ፡ ላሜድ፡** Genz. f. 63; **አሌፍ፡ እስከ፡ ታው፡** (i. e. Ps. 118), Kedr f. 4.

አልፋ፡ nomen literae alphabeti Graeci primae: Chr. ho. 9; Reg. Pach.; Apoc. 1, 8. 21, 6. 22, 13; inde passim Christo ceu cognomentum tribuitur I Sal. Mar. 5; **ክርስቶስ፡ አልፋ፡** Enc. Ter 24; **በሥምረተ፡ አልፋ፡** Enc. Mag. 12; et Spiritui S.: **ሰላም፡ ለርደትከ፡ ጰራቅሊጦስ፡ አልፋ፡** Enc. Genb. 18.

አሎፍሊ፡ et **ኢሎፍሊ፡** n. prgr. sc. ἀλλόφυλοι (*alienigenae*) i. e. *Philistaei*, Jud. 3, 3 seq. (c. annot.); Ps. 59, 9. 82, 6. 107, 10; 1 Reg. 4, 1. 5, 1; etiam **አሎፊል፡** Jud. 3, 31; **አሎፍል፡** Jud. 13, 1. 14, 1 seq.

ኢሎፍላዊ፡ adj. *Philistaeus* 1 Reg. 10, 5. 17, 8. 10.

አሐ፡ subst. *boves, vaccae* Luc. 14, 19 rom. (**እልህምት፡** Platt); „vox Tigrensis est" Lud. [cfr. ⲉϩⲉ *bos, vacca*].

አሑር፡ subst. dubium, *aries:* **አሑረ፡ በግዕ፡** κριὸς ἐκ προβάτων (in pluribus codicibus; in alio codice a me inspecto: **አሑጕረ፡**, sine dubio pro **አሕኵረ፡** pro **አሕሩግ፡** a **ሐርጌ፡**) 2 Esr. 10, 19. [Si lectio sana est, nescio an comparare liceat כַּר].

አሐቲ፡ *una* vid. sub **አሐዱ፡**

አሐዝ፡ አሕዝ፡ vid. sub **አኀዘ፡**

አሐደ፡ rad. inus. (quamquam Rad. Abb. exhibent: **አሐደ፡ ዘ፡ ፩አደረገ፡**), vid. **ወሐደ፡**

አሐድ፡ subst., Pl. **አሐዳት፡** *unio;* **አሐዳት፡** *uniones* seu numeri ab uno usque ad decem, Abush. 11. — Hinc

አሐዱ፡ n. numer., f. **አሐቲ፡** (pro **አሐድቲ፡**), Acc. m. **አሐደ፡**, f. **አሐተ፡** (gramm. § 158); raro c. pron. suff., ut: **አሐድን፡** Macc. 10, 37 Platt (**አሐደነ፡** rom.), *unus, -a, -um;* ejus character est ፩; [אֶחָד ܚܰܕ أَحَدٌ; amh. inserta nasali **አንድ፡**]: **እግዚ" አሐዱ፡ ውእቱ፡** Deut. 6, 4; Rom. 3, 30; **ውእቱ፡ አሐዱ፡ ውእቱ፡ በሕቲቱ፡** 1 Esr. 4, 7; Jes. 51, 2; **አሐዱ፡ ውእቱ፡ ኄር፡** Matth. 19, 17; **ኖላዌ፡ አሐደ፡** Hez. 34, 23; Gen. 1, 9. 2, 24. 11, 6; **አሐተ፡ ቃለ፡** Job 9, 3; **አሐቲ፡ ነጠብጣበ፡ ማይ፡** Sir. 18, 10; **በአሐቲ፡ ዕለት፡** Gen. 27, 45. 33, 13. 34, 16. 40, 5, al.; **ዕሥራ፡ ወአሐተ፡ ዕለተ፡** Dan. 10, 13; 3 Reg. 15, 10; Gen. 32, 23; **ዘአሐዱ፡ ቀርኑ፡** *monoceros* Ps. 21, 22; seq. **እምኔ፡**, ut: **ኵን፡ ከመ፡ አሐዱ፡ እምኔሆሙ፡** Sir. 35, 1; Lev. 13, 2; Ps. 81, 7; Luc. 15, 15; Marc. 8, 28; vel **እምውስተ፡** Marc. 9, 17; 1 Reg. 9, 3; (an etiam per st. c.? **አሐተ፡ ጸራይቀ፡ ናእት፡** Num. 6, 19). a) passim: *primus*, in numerandis annis, ut: **እስከ፡ አሐቲ፡ ዓመተ፡ መንግሥቱ፡** Dan. 1, 21; 3 Reg. 16, 23; cfr. Apoc. 9, 12. b) *singuli, unusquisque* vel *quisque*, ፩፩ Gen. 40, 5; Ex. 32, 27. 35, 21; Num. 13, 2. 16, 17; Jes. 6, 3; Jer. 19, 9. 22, 8. 27, 16. 38, 30; Jos. 3, 12; Asc. Jes. 3, 27; Jac. 1, 14; vel **ለለ፩፩** vel **ለለ፩** Ex. 12, 4. 18, 16; Luc. 4, 40; vel **በበ፩** vel **በበ፩፩** 4 Esr. 11, 20; Num. 34, 18; Joh. 8, 9. 21, 25. c) *aliquis, quidam*, τίς Job 1, 1; **አሐተ፡ ጽድቀ፡** ῥῆμά τι ἀληθινόν Job 4, 12; Tob. 2, 4; Gen. 38, 1. 39, 11; Ex. 2, 1; Num. 22, 41; Luc. 1, 5. 10, 38. 13, 23; Joh. 11, 1; εἷς **አሐተ፡ ዕለተ፡** 1 Reg. 27, 1; Gen. 21, 15. 22, 2; εἷς τις Marc. 14, 47; Luc. 22, 50; ὁ Ruth 2, 3; 2 Reg. 17, 17; etiam ubi Graecus nec articulum nec τίς habet Gen. 38, 2; Ex. 2, 15; 2 Reg. 23, 11; 4 Reg. 6, 26. d) in enunciationibus negativis: *ullus, quisquam*, **እንበለ፡ ምክንያት፡ አሐዱ፡** Enc. Mag. 3; vel cum negatione: *nullus, nemo* Matth. 10, 29; Luc. 12, 6; plerumque **ወኢአሐዱ፡** (οὐδὲ εἷς, *ne unus quidem*) Matth. 10, 29. 27, 14; 1 Joh. 1, 5; Ex. 10, 15; Num. 16, 15; 1 Reg. 14, 36; **ወኢአሐተኒ፡** Sir. 42, 20. e) *idem:* **እምአሐዱ፡ አፍ፡** ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος Jac. 3, 10; Gen. 40, 5; vel *unus idemque*, ut: **እለ፡ አሐዱ፡ ቃሎሙ፡** μὴ διλόγους 1 Tim. 3, 8. f) *unus-alter, alter-alter, alius-alius* α) ፩-፩ Ex. 17, 12. 28, 10; Lev. 5, 7; Deut. 21, 15; Jud. 16, 29; 1 Reg. 10, 3; Matth. 20, 21. 24, 41; **ይትዌለጥ፡ ፩እም፩** Hen. 24, 2; Asc. Jes. 10, 29. 31; **አሐቲ፡ እምአሐቲ፡** Koh. 7, 27. β) ፩-**ካልኡ፡** Ps. 11, 2; Matth. 24, 40. 41; Ex. 1, 15. 18, 3. 4; Ruth 1, 4; **አሐዱ፡ ምስለ፡ ካልኡ፡** Sir. 16, 28; **ሶበ፡ አሐዱ፡ የሐንጽ፡ ወካልኡ፡ ይነሥት፡** Sir. 31, 28. 29. g) *unicus* (alias **ዋሕድ፡**): **አሐቲ፡ አነ፡ ለአቡየ፡** (μία, μονογενής) Tob. 3, 10. 15. h) **ኮኑ፡ አሐደ፡** *unus*

sunt vel *facti sunt* Joh. 17, 21. 22; ወ፩ይከውን፡ ዘርእሙ፡ ምስለ፡ ውሉደ፡ ሰብእ፡ Hen. 39, 1. i) f. አሐቲ፡ pro neutro usurpatur: *unum*, ከመ፡ ይግበር፡ አሐተ፡ እምእላንቱ፡ ኵሎን፡ Hez. 16, 5; አሐተ፡ ሰአልኩ፡ Ps. 26, 7. k) አሐተ፡ α) *semel*, ut: አሐተ፡ ለዓመት፡ Kuf. 6; Jud. 6, 39. 16, 18. 28. β) *unâ*, *simul:* SS. Trinitas, ዘአሐተ፡ ይሰገድ፡ (quae simul adoratur), Org. 1. l) affixo ኤ፡, sc. አሐተኤ፡ *in unum*, *unâ*, vid. sub ኤ፡ c. 630.

እሑድ፡ n. temporale, Pl. እሑዳት፡, *primus hebdomadis dies*, *feria prima*, *dominica:* በዕለተ፡ እሑድ፡ Act. 20, 7; Apoc. 1, 10; በበእሑድ፡ 1 Cor. 16, 2; ለጸቢሐ፡ እሑድ፡ Matth. 28, 1; በእሑድ፡ ሰንበት፡ Marc. 16, 2; Luc. 24, 1; ናክብር፡ እሑደ፡ ሰንበተ፡ Did. 38; ሰንበተ፡ እሑድ፡ Lud. Comm. hist. p. 239 n. 8; በእሑዳት፡ F. M. 1, 4; F. N. 19; ኵሎ፡ ለያልየ፡ እሑዳት፡ F. M. 10, 3; በለያልየ፡ እሑዳት፡ Phlx. 83.

አመ፡ vel አሜ፡ particula temporis; forma አሜ፡ antiquitus usitatior erat (ut in N. T. rom. Matth. 11, 22. 17, 22. 19, 28; Luc. 11, 31; Herm. p. 52), posthac አመ፡ communi usu recepta est, nisi quod ante pron. suff. forma አሜ፡ semper conservata est. [De etymo vid. gramm. § 64, b; Hupfeld in Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes Bd. II p. 139; Ewald in Göttinger Gelehrte Anzeigen 1857 p. 1884.]. A) Adv. rel. temporis: *quo*, *qua*, *quibus*, *quum*, ut: ውእተ፡ አሚረ፡ አመ፡ ኀልቁ፡ ብዙኃን፡ Jes. 30, 25. 26; ከመ፡ ትካት፡ አመ፡ (*ut olim quum*) Job 29, 3 seq.; በእንታክቲ፡ ዕለት፡ አመ፡ ይነብሩ፡ ሕዝብየ፡ በሰላም፡ ትትነሣእ፡ Hez. 38, 14. 18; ዕለት፡ አመ፡ ወለደተኒ፡ እምየ፡ Jer. 20, 14; Joh. 4, 21; Marc. 6, 21. 14, 12. a) አመ፡ ዕለተ፡ (pro ዕለተ፡ አመ፡ per attractionem, nisi hanc phrasin e lit. C, 1 interpretari malueris) *quo die* Gen. 3, 5; Koh. 12, 3; Jer. 7, 22. 11, 4; 4 Esr. 10, 62; Kuf. 3; አመ፡ ዕለተ፡ ይድኅዕ፡ Sir. 3, 31; Ex. 32, 34; አመ፡ መዋዕለ፡ *quibus diebus* 2 Reg. 7, 11. 11, 1; አመ፡ መዋዕለ፡ ትዴለው፡ Sir. 18, 25; እምአመ፡ ዕለተ፡ *ex quo die* Lev. 6, 13; 2 Reg. 13, 32. b) አልቦ፡ አመ፡ *numquam*, *nondum*, ut: Job 4, 7; ይነቅሀ፡ ዓለም፡ ዘአልቦ፡ አመ፡ ነቅሀ፡ 4 Esr. 5, 32 (deest in ed. Laur.); plura exempla vid. sub አልቦ፡; ኢአመ፡ *numquam*, Lud. e V. S. c) በአመ — በአመ፡ *modo—modo* 2 Reg. 11, 25. B) Conj. 1) አመ፡ (አሜ፡) *quo tempore*, *tum quando*, *quum*, *ubi*, c. Perf.: Gen. 16, 16. 20, 13; ከመ፡ አመ፡ ወፅኡ፡ እምነ፡ ግብጽ፡ Jes. 11, 16; አመ፡ ልህቁ፡ Jer. 2, 2. 21, 1; Bar. 1, 2 (ἐν τῷ καιρῷ ᾧ); Ps. 50 tit.; 67, 8. 125, 1; Matth. 12, 3; Luc. 2, 21. 22. 42. 4, 25. 6, 3 al.; c. Perf. i. e. Fut. exacto: Gen. 40, 14. 50, 24; Num. 15, 2; አመ፡ ኀልቀ፡ ፳ዓመት፡ Jer. 36, 10; አመ፡ ሞትኩ፡ ቅብረኒ፡ Tob. 4, 3; Joh. 8, 28; Rom. 11, 27; c. Imprf. i. e. Fut.: Gen. 50, 25; Hez. 33, 12 (ᾗ ἂν ἡμέρᾳ); Sir. 2, 14; Matth. 19, 28. 25, 31; Luc. 9, 26; 1 Petr. 1, 7; c. Imprf. i. e. Latinorum Imprf. vel Praes.: Gen. 11, 10. 35, 1; Ex. 5, 13; Ps. 113, 1; Prov. 8, 27; Tob. 12, 12. 14, 2; አመ፡ ይፈጥሮ፡ ለእጓለ፡ እመሕያው፡ ይእተ፡ አሚረ፡ ይኤዝዘ፡ Sir. 18, 7; in sententiis nominalibus Gen. 40, 13; አመ፡ ሕያው፡ ውእቱ፡ 2 Par. 10, 6; passim: *dum*, 1 Reg. 25, 16; Luc. 1, 8. 2, 2; አመ፡ ትዴሎ፡ ይከውን፡ ከማከ፡ Sir. 6, 11; ዘአመ፡ ይጼነስ፡ ኢየሐዝን፡ አመ፡ ይዴለው፡ እፎ፡ ያስተፌሥሕ፡ 10, 31; 1 Tim. 1, 3. 2) Composita a) እምአመ፡ (vel እምነ፡ አመ፡) *ex quo*, c. Perf. Job 31, 18; Jes. 44, 7; Jer. 7, 25; Bar. 1, 19; Hez. 28, 14; 2 Esr. 15, 14; Asc. Jes. 7, 12; 1 Reg. 8, 8; Gen. 11, 10; Ex. 5, 23; Jud. 19, 30; 2 Petr. 3, 4; c. Impf.: እምአመ፡ ይወፅኡ፡ እምከርሠ፡ እሞሙ፡ እስከ፡ አመ፡ ይትቀበሩ፡ Sir. 40, 1. b) እስከ፡ አመ፡ *dum*, *usque dum*, *donec*, c. Perf.: እስከ፡ አመ፡ ከነ፡ 2 Esr. 15, 14; c. Imprf. Gen. 39, 16; Kuf. 11; 1 Reg. 22, 3; Ruth 1, 13; Matth. 16, 28. 18, 34 (እስከ፡ አሜ፡). c) ለአመ፡ *in id tempus quo:* ታስተዴሉ፡ ገጸከ፡ ለአመ፡ የዐግትዋ፡ ለኢየሩሳሌም፡ Hez. 4, 7; ተዐገሡኒ፡ ለአሜ፡ እትነሣእ፡ Zeph. 3, 8. d) እንተ፡ አመ፡ *si quando*, *quandocumque* seq. Impf. Sir. 19, 28. e) ዘአመ፡ *quod* (erat) *tum quum* Ps. 3 lit.; ዘአመ፡ ንኡስ፡ አጥባትኪ፡ Hez. 23, 21; Marc. 8, 19. C) Praep. 1) አመ፡ (v. አሜ፡) *tempore*, *in*, Abl. temporis: አመ፡ ምንዳቤሆሙ፡ Jer. 2, 27; Ps. 32, 19; አመ፡ ትፍሥሕቱ፡ Sir. 22, 23. 6, 12. 12, 8. 29, 2; አመ፡ ማእረረ፡ ሥርናይ፡ Judith 2, 27; አሜ፡ ፍዳ፡ Luc. 11, 31 rom.; 1 Cor. 11, 24 rom.; ante nomina temporis: አሜ፡ ዕለተ፡ ደይን፡ Matth. 11, 22. 17, 23; አመ፡ ዐሡሩ፡ ወኀሙስ፡ ዕለት፡ Ex. 16, 1; አመ፡ ዕለተ፡ እኪት፡ Sir. 11, 25; አመ፡ መዋዕለ፡ ጽጋብ፡ 18, 25; Jes. 9, 4; Ps. 77, 12; አመ፡ ዕለተ፡ እጼውዐከ፡ *eo die quo* i. e. *quo die* Ps. 55, 10 (vid. supra sub A, a); አመ፡ ፲ወ፫ ዓመተ፡ መንግሥቱ፡ Jer. 1, 2; 4 Esr. 1, 1; Dan. 1, 1. 3, 1. 8, 1; Hez. 8, 1; ante nomina personarum, ut Luc. 4, 27. 2) composita a) እመአመ፡ *ex tempore*, *abhinc*, *inde a:* Lev. 25, 27; እምአመ፡ መዋዕለ፡ ኢዮስያስ፡ Jer. 43, 2; እምአሜ፡ ቀዳሚት፡ ዕለት፡ Hagg. 2, 15. 18; ጻድቃን፡ ዘእምአመ፡ አዳም፡ Asc. Jes. 9, 7; Lud. Comm. hist. p. 303 n. 10; pronomini rel. postpositum ዘእምአመ፡ *inde ab eo quo* Lev. 25, 17; Judith 12, 18. b) እስከ፡ አመ፡ *usque ad tempus*, *usque ad:* እስከ፡ አሜ፡ ሞቱ፡ ለሄሮድስ፡ Matth. 2, 15; Lev. 25, 28; Kuf. 4; እስከ፡ አመ፡ ሙሴ፡ Org. c) ለአመ፡ *in tempus*, *in:* ለአመ፡ ረኃብ፡ Gen. 41, 36; Ex. 19, 11; መድኀኒትነሰ፡ ለአመ፡ ምንዳቤነ፡ ውእቱ፡ Jes. 33, 2. 3) Pron. suffixa assumit, ut a) እምአሜከ፡ *ex quo tu es* Job 20, 4; እስከ፡ አሜሁ፡ *usque in ejus tempus* Kuf. p. 62. b) in specie pron. suff. III p. S. m. et f., sc. አሜሁ፡ vel አሜሃ፡ *tunc*, *tum*, τότε, አሜሁ፡ Job 19, 29. 28, 27. 38, 21; ወአሜሁሰ፡ Dan. ap. 13, 32; Gen. 42, 21; Marc. 15, 42 rom.; Herm. p. 5; ዘአሜሁ፡ ὁ τότε Rom. 6, 21; አሜሃ፡ Gen. 7, 6; Ps. 50, 20. 125, 2. 3; Koh. 2, 15. 8, 10; Job 3, 13. 20, 7; Jes. 44, 8; Asc. Jes. 4, 18. 8, 14. 9, 17. 18. 11, 35; Tob. 12, 12; Prov. 2, 5; Matth. 2, 17. 9, 15; Luc. 13, 1; እምአሜሃ፡ *inde ab eo tempore* Matth. 4, 17. 16, 21. 26, 16; Clem. f. 224; እስከ፡ አሜሃ፡ *usque in illud tempus* Kuf. 33; እስከ፡ ዝየ፡ ወአሜሁ፡ Dan. 7, 28. — [Ordo significationum quem proposuimus, invertendus erit ei, qui አመ፡ (ab አም፡ i. e. ዓም፡) primitus substantivum, significans *tempus*, fuisse censuerit].

እመ፡ (raro እም፡, vid. infra annot.), conj. [אם, أ, إِنْ] et cum praep. ለ፡ composita ለእመ፡ (gramm. § 170, 1 et § 205) A) conditionalis, 1) in conditione simplice, ubi utrum aliquid fiat factumve sit an non, in medio relinquitur (quare differt a ሶበ፡ c. 355) *si*, *quodsi:* c. c. Perf., sive actio praeterita significatur: Sir. 22, 21; Job 8, 4. 31, 9; Dan. ap. 1, 54; Col. 2, 20; 1 Tim. 5, 10; sive praesens vel futura Gen. 28, 20. 21. 44, 22; Ex. 10, 4. 21, 2 seq.; Jud. 16, 6; 1 Reg. 16, 2; 1 Esr. 4, 31; Ps. 49, 13; Job 9, 3. 11, 12; Sir. 4, 6. 11, 10; Jes. 57, 8; Jer. 4, 1. 33, 15. 45, 17. 18; Hez. 33, 13; Dan. ap. 1, 22; Matth. 16, 26; Rom. 7, 3; 1 Joh. 1, 6; c. Imprf.: Gen. 15, 5; Ex. 30, 33; እመ፡ ታፈቅሩ፡ ለጥበብ፡ ዕቀብ፡ ትእዛዘ፡ Sir. 1, 26. 4, 16. 6, 32. 12, 1; Jer. 45, 21; Matth. 27, 43; Act. 18, 15;

1 Cor. 7, 9; 2 Cor. 2, 2; 1 Petr. 2, 20; in enunciatione nominali: 1 Reg. 21, 4; እመሰ፡ነቢያት፡እሙንቱ፡ወቦሙ፡ቃለ፡እግዚ"፡ Jer. 34, 15; Sir. 22, 23; Matth. 19, 10. 27, 42. 2) Rarius እመ፡ usurpatur in ea conditione, in qua alqd sumitur quod nec factum est nec facile fiet: ውእቱ፡ነኪር፡ለእመ፡ድኅነ፡ Sir. 16, 11; c. እም፡ in apodosi: 1 Cor. 12, 17; እፎ፡መ፡እምጸንዐ፡በቅድሜከ፡እመ፡ለሊከ፡ኢፈቀድከ፡ Sap. 11, 26; እመ፡ነበርኩ፡ድኅሬክሙ፡እምዐብየ፡ሐዘንየ፡ (si vobis superstes essem, magna esset aegritudo mea) Jsp. p. 366; እመ፡ንጉሥ፡ተቀትለ፡ምስሌሆሙ፡እምአዕረፈ፡ (*si interfectus fuisset*) ibid.; ለእመ፡ፈቀደ፡ከመ፡ይንሣእ፡መኑ፡እምከልአ፡ለንጉሥ፡ Gad. Lal. 3) a) c. negatione: *si non*, *nisi*, Ex. 4, 1; Gen. 29, 8; Prov. 4, 16; Sir. 31, 6; Matth. 18, 3. 34. 26, 42; Marc. 11, 26; Joh. 5, 47. 10, 37. b) እመሰ፡ *si* (*re vera*), *si* (*quidem*): Ps. 7, 3. 4; Job 8, 4; Jer. 34, 15; Matth. 4, 3. 6. 26, 39. 27, 40; Marc. 10, 21; Joh. 18, 23; Rom. 6, 5; Col. 3, 1; etiam እመሰ፡—ሁ፡ Matth. 14, 28. c) ወእመሰ፡ *si autem*, *sin* Jer. 49, 13; Ps. 27, 1; Joh. 18, 23; Matth. 12, 28. d) ለእመቦ፡ዘ፡ *si forte*, ut: ለእመቦ፡ዘአበስከ፡ኢትድግም፡ Sir. 21, 1; deinde *forsan* (*ne forte*, *si forte*, *si quo modo* seq. Subj.; vielleicht daß), ut: ለእመቦ፡ዘይኄልዩ፡ደቂቅየ፡እኩየ፡ላዕለ፡እግዚ"፡ μή ποτε Job 1, 5; crebrius እመቦ፡ (vel ለእመቦ፡) ከመ፡, c. Imprf., Jer. 43, 7 (ἴσως); 28, 8 var.; Luc. 13, 9; c. Subj. Kuf. p. 57. 150; Jer. 28, 8; Rom. 1, 13. 11, 14 (εἴ πως); Phil. 3, 11. e) Insertis particulis interrog. ሁ፡ et ኑ፡ dubii aliquid in sententiam conditionalem infertur, ut Num. 22, 20; Matth. 14, 28; Act. 16, 15. f) *etsi*, *etiamsi*, *quamvis*, *licet*; raro እመ፡ vel ለእመ፡ nudum, ut Luc. 18, 4; Col. 2, 5; Ps. 45, 2; Koh. 6, 3; plerumque እመሂ፡ vel እመኒ፡, ለእመሂ፡ vel ለእመኒ፡, Jer. 4, 30. 14, 12; Job 8, 15; Matth. 26, 33. 35; Luc. 11, 8; 2 Esr. 11, 9; Jes. 1, 18. 5, 9. 32, 19; Esth. 4, 16; Sir. 30, 4. 41, 9; Ps. 22, 4. 49, 13; Hen. 100, 5; Joh. 11, 25. g) pronominibus interrogativis praepositum እመ፡ pronomina rel. indefinita efficit, ut *-vis*, *-libet*, *-cumque*: ወእመ፡ሚመጠነ፡ኀሠሠ፡ *quantumvis quaesierit* Koh. 8, 17; ወለእመኒ፡መኑ፡ከነ፡ ὅστις ἂν ᾖ Gal. 5, 10 ant. 4) in locutionibus disjunctivis, a) in quibus duae pluresve res vel actiones sumuntur, α) እመ፡—ወእመ፡ *sive—sive* Koh. 5, 11; ለእመ፡—ወለእመ፡ Ex. 19, 13. β) plerumque እመሂ፡—ወእመሂ፡, እመኒ፡—ወእመኒ፡, vel ለእ"፡ caet., cum ubi singulae enunciationes disjunguntur, ut: Luc. 20, 5. 6; Rom. 6, 16; Phil. 1, 21; Am. 9, 2. 3; Ps. 138, 7. 8; tum ubi singula vocabula, ut: Gen. 31, 39; Ex. 21, 18. 22, 5. 6. 8; Lev. 1, 10. 3, 1. 13, 52. 57; Num. 5, 6. 15, 3; Koh. 12, 14; Jes. 30, 21; Jer. 49, 6; 4 Esr. 9, 37; Sir. 37, 18. 42, 4; Matth. 5, 37; Rom. 2, 9; Phil. 1, 18. 20; 1 Cor. 3, 22; Jac. 5, 12. γ) rarius እመሂ፡—አው፡ Clem. f. 91; Sx. Mag. 4. δ) quare ut in sententiis conditionalibus እመሂ፡ Ex. 22, 9 vel ወእመሂ፡ 22, 5. 6. 23, 4, vel ወእመኒ፡ Tob. 6, 8; Lev. 17, 3 ita in aliis quoque, ut Matth. 12, 25; Num. 15, 3. 19, 18 graeco ἤ *sive*, *vel* respondet; item ወለእመ፡ Hen. 59, 2. b) in quibus duo contraria sumuntur, α) ወእመ፡አኮሰ፡ vel ወእመ፡አኮ፡, crebro contractum in ወእማእኮ፡, *si vero non* i. e. *sin minus*: Gen. 24, 49. 30, 1; Ex. 32, 32; Jos. 22, 22; Jud. 9, 20; 1 Reg. 2, 16; 3 Reg. 20, 6; 4 Reg. 5, 17; Jer. 11, 21; Ps. 49, 23; Dan. ap. 13, 12; Matth. 6, 1; Marc. 2, 21; Luc. 14, 32; Hebr. 10, 2; quare β) ወእመ፡አኮ፡ vel ወእመ፡አኮሰ፡ respondet graeco ἢ *aut*, *vel*: Gen. 24, 40. 33, 13; Job 7, 2. 30, 24; Jes. 17, 6; 2 Par. 6, 28; Luc. 2, 24; Jac. 3, 12; et γ) እማእኮ፡ vel ወእመአኮ፡—ወእማእኮ፡ *aut — aut* Gen. 13, 9. 24, 49; Lev. 1, 14; Jos. 24, 15; Jes. 7, 11; Matth. 6, 24. 12, 33; Luc. 16, 13. 5) Rarius እመ፡ usurpatur a) in formulis jurandi ellipticis, ut: እመ፡አኮ፡ (i. e. אִם־לֹא) Num. 14, 28. b) tamquam particula temporis *quando*: ወሶበ፡የሐውሩ፡የሐውር፡ወእመ፡ቆሙ፡ይቀውም፡ Hez. 1, 21. c) post varia verba, ubi ad significationem *quod* vel *ut* inclinat, ut: አኮ፡መንከር፡እመ፡ተእኅዘ፡ Prov. 6, 30; ምንት፡እፈቅድ፡ለእመ፡ወድአት፡ነደት፡ Luc. 12, 49. B) እምከመ፡ vel ለእምከመ፡ vid. sub ከመ፡

C) Particula interrogativa: *an*, *num*, *utrum*, 1) rarius in interrogatione directa: 3 Reg. 19, 2; Jer. 47, 14; ለእመ፡ይድኅን፡ (v. ይድኅንሁ፡) Hez. 17, 15. 2) creberrime in obliqua, et post verba explorandi et dubitandi, a) sive እመ፡ vel ለእመ፡ nudum, sive adjecto ሁ፡ vel ኑ፡, ut: ርኢ፡እመ፡ትረክብ፡ Ps. 138, 23. 13, 3; Cant. 6, 11. 7, 13; Jon. 3, 9; Thren. 1, 12; Jer. 2, 10 seq.; 5, 1. 20, 10; Luc. 6, 7; 1 Cor. 7, 16; 1 Joh. 4, 1; Act. 10, 18; ከመ፡አእምር፡ለእመሁ፡ 2 Cor. 2, 9; Matth. 26, 63; Mal. 1, 8; ለእመ፡ኑ፡ Gen. 37, 14; እመ፡ኑ፡ Tob. 5, 9. 8, 12. b) *utrum-an*: እመ፡ (ለእመ፡)—ወለእመሂ፡አልቦ፡ Gen. 24, 21. 42, 16; Ex. 16, 4; Num. 11, 23; ለእመ፡ኑ፡—ወለእመ፡ኢ፡ Gen. 27, 21; እመ፡—ወለእመሂ፡ኢ፡ 37, 32; Ex. 17, 7; ለእመ፡—አው፡ Act. 23, 9. c) እመቦ፡ከመ፡ *an forte* Jer. 21, 2; 1 Thess. 3, 5. d) rarius *an*, ubi interrogatio nulla praemissa est: ወእመቦ፡ ἤ Job 9, 26.

D) እመ፡ vel እም፡ ἄν vid. mox sub እም፡ — Pro እመ፡ nonnumquam occurrit እም፡, cum verbo proxime sequenti conjunctum: ዘእምገበርኩ፡ *quod si fecero* Matth. 19, 16; Sir. 28, 12 (in uno libro, a me inspecto).

እም፡ inseparabilis et እመ፡ particula conditionalis et optativa; forma እም፡ in communi usu recepta est, forma እመ፡ passim, maxime in libris vel editionibus antiquioribus occurrit, ut in ed. Rom. N. T. Marc. 13, 20; Joh. 11, 21; Hebr. 4, 8; Rom. 4, 14; Jud. 9, 29; 2 Reg. 18, 12; 4 Esr. 3, 54. 7, 20; Job 3, 13; Jes. 48, 19; Ob. 5, al. 1) part. conditionalis, sc. ἄν, usitata in apodosi enuntiationis conditionalis ejus, in qua id, quod non factum est nec facile fiet, sumitur, sive protasis a scriptore addita sit sive omissa. a) protasi addita: እምኀየሰነ፡ሶበ፡ኢተፈጠርነ፡ *melius esset nobis, si non creati essemus* 4 Esr. 2, 23; Job 14, 13; ሶበ፡ፈቀድከ፡እምወሀብኩ፡ εἰ ἠθέλησας, ἔδωκα ἄν Ps. 50, 17; ita fere semper in apodosi ea, cujus protasis conjunctione ሶበ፡ notata est, vid. exempla sub ሶበ፡ c. 355 allata (gramm. § 205, 2); rarius in ea apodosi, cujus protasis conjunctione እመ፡ vel ለእመ፡ regitur, vid. sub እመ፡ A, 2 (col. 725). b) protasi omissa: እምአስተገበርክዎ፡ Matth. 25, 27. 26, 9. 16, 26; Gen. 21, 7. 31, 29; ወእምአብደረ፡ትሙት፡ *mallet eam mori* Tob. 6, 13; 4 Esr. 3, 54; እመኢሰረቁኑ፡ዘየአክሎሙ፡ Ob. 5. c) Nota locutionem: ሕቀ፡ከመ፡ዘእም ..፡ seq. Perf., *haud multum abfuit quin*, vid. sub ሕቀ፡ c. 98. 2) Nota optativi: a) raro እም፡ nudum, ut: እምፈተውኩ፡ለልየ፡እትገሠሠይ፡ εἰ γὰρ ὄφελον δυναίμην ἐμαυτὸν χειρώσασθαι (*optarem*) Job 30, 24. b) crebrius post መኑ፡ *quis?* ut: መኑ፡እምወሀበኒ፡ τίς δῴη Num. 11, 29; Jud. 9, 29; መኑ፡እምጸሐፎ፡ለዝ፡ነገርየ፡ Job 19, 23. 29, 2. 31, 35; መኑ፡እምከፈለኒ፡ Org. 2; (plura exempla vid. sub መኑ፡ c. 187). c) nonnumquam እም፡ seq. Perf. *si! o si!* idem valet quod

debebat, ut: **እምነሣእከ፡** *si sumsisses* i. e. *sumere debebas* Matth. 25, 27; unde explicanda videtur d) locutio: **ዘእም ..፡** seq. Perf. *qui debebat* ...., seu *tantum abest ut — ut*, vel *loco ejus quod:* **ዘእምአፍቀሩኒ፡ አስተዋደዩኒ፡** ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾶν (*qui me diligere debebant, me accusarunt*) Ps. 108, 3; **ዘእምትቤሉ፡** ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς Jac. 4, 15; **ያኀስረከ፡ ዘእምአክበረከ፡** ἀντὶ δόξης ἀποδώσει ἀτιμίαν Sir. 29, 6; Job 4, 3. 4.

እም፡ praep. insepar. vid. sub **እምነ፡** col. 191.

እም፡ *mater* vid. sub **አመመ፡**

እምሔው፡ (etiam per **ኄ** et **ኌ**) subst. m., f. **እምሔውት፡** (et **እምሔት፡**?), Pl. c. **እምሔዋት፡** et **እምሔዋን፡** et **እማሑት፡** (nonnumquam **እምሔውት፡** pro Plur. f.) 1) *avus, avia* a) sensu proprio: **እምሔው፡** πάππος Chr. ho. 26; Hen. 83, 3; Jsp. 321. 334; Enc. Mij. 7 (ubi **ኢያቄም፡** avus salvatoris nominatur); **እምሔውት፡** μάμμα 2 Tim. 1, 5; **ሐና፡እምሔውት፡አምላክ፡በሥጋ፡** Sx. Hed. 11; **እምሔውት፡ዘእቡሁ፡** *avia ejus paterna* F. N. 42, 2; **እምሔዋን፡ዘአብ፡** et **ዘእም፡** *avi paternus* et *maternus* F. N. 42, 6; **ወላድያን፡ወእምሔዋን፡** F. N. 24, 2. 42, 4; **እምሔዋት፡** *avus et avia* F. N. 52. 42, 3; F. M. 5, 3; **እማት፡ወእምሔውት፡** *matres et aviae* F. N. 24, 2. b) in genere: *proavus, proavia* (*abavus, atavus*, al.), *progenitor,-trix, propator:* Jsp. p. 275 (ubi Nebucadnezar **እምሔው፡** Belsazaris nominatur); **አሮን፡እምሔወ፡ቀደምቶሙ፡** 2 Esr. 7, 5; προπάτωρ Chr. ho. 12; **እምሔውየ፡** Hen. 60, 8. 65, 2; **እግዚ"፡ይቤሎሙ፡ለእምሔው፡ወለእምሔውት፡ቀዳማውያን፡ብዝኁ፡ወተባዝኁ፡** F. N. 24, 1; **እማሑቶሙ፡** Ex. 10, 6. 2) *altor,-trix, nutritor, nutrix, tutor,-trix:* ἐπίτροπος Gal. 4, 2; **ወነገሥት፡እማሑትኪ፡** ἔσονται βασιλεῖς τιθηνοί σου Jes. 49, 23. — *Voc. Ae.:* **ሔው፡** (sic) **እማሁት፡** (sic) **ብ፡አያት፡**

አመመ፡ rad. inus., a quo **እም፡** derivatur.

እም፡ subst. f., Pl. **እማት፡** [אֵם, ܐܶܡܳܐ, أُمّ] *mater*, tam hominum Gen. 32, 12. 43, 29. 44, 20; Ex. 2, 8. 20, 12. 21, 15. 17; Lev. 20, 9. 17; Jud. 8, 19. 9, 1. 3. 14, 9. 16; Matth. 2, 11. 13. 10, 35. 12, 48. 49, al., quam animalium Ex. 34, 26; Lev. 22, 27; Deut. 22, 6; Jer. 15, 10; Pl. Ruth 1, 8; Jer. 16, 3; Thren. 2, 12 (ubi pro **አእማቲሆን፡** emendandum videtur **እማቲሆን፡**); 5, 3; Hen. 60, 24; Voc. Sing. **እሞ፡** Org.; Kuf. p. 92 (v. **እሙ፡**), et **እም፡** 3 Reg. 2, 20 (v. **እሙ፡**); **ዘአልቦ፡እመ፡** ἀμήτωρ Hebr. 7, 3; **እኁሁ፡ወልደ፡እሙ፡** ὁμομήτριος *uterinus* Gen. 43, 29. a) **እመሕያው፡** (v. **እመ፡ሕያው፡**) *mater vivi* i. e. *viventium*, in locutione **እጓለ፡እመሕያው፡** usitatum, vid. sub **እጓል፡** b) varie transfertur, ex. gr. in terram, quae est **እመ፡ኵሉ፡** Sir. 40, 1; in feminam, quae populum suum tuetur Jud. 5, 7; in virtutes vel vitia, quae sunt matres sectatorum, ut: **ለጥበብ፡እመከ፡ረሰይከ፡** 4 Esr. 13, 59; in causam rei, ut: **ፍትወት፡ሥሥዕት፡ዘብዕል፡እመ፡ኵሎን፡ኀጣውእ፡እኩያት፡ይእቲ፡** F. M. 18, 1; F. N. 24, 1 (vid. sub **ኀሳር፡**); in urbem vel coetum vel gentem, quae cives continent et tuentur: **እምነ፡ጽዮን፡** Ps. 86, 5; Gal. 4, 26; Apoc. 17, 5; Jes. 50, 1; Hos. 4; 5; **እመ፡አህጉር፡** *metropolis* M. M. f. 19 (Nicaea **እመ፡አህጉር፡ዘቢታንያ፡**). c) mater spiritualis est α) *susceptrix* vel *testis* baptismi: **እሙ፡መንፈሳዊት፡እንተ፡ተወክፈቶ፡በጥምቀት፡** (*quae eum in baptismo suscepit*) II Can. Nic. 24 (23). β) *abbatissa:* **እመ፡ምኔት፡** Sx. Masc. 17; Hed. 10, al. γ) ecclesia, ut Clem. f. 203, al.

እመት፡ subst., f. et m. [אַמָּה, ܐܰܡܬܳܐ, ܐܡܐ; vid. etiam Ges. thes. p. 110] Pl. **እመታት፡** *cubitus, ulna,* 1) pars brachii anterior: **እደዊሃ፡ትሰፍሕ፡ዲበ፡ዘይበቍዕ፡ወእመታ፡ታጸንዕ፡ለፈትል፡** Prov. 29, 37; Did. 3; **ሰላም፡ለእመታትኪ፡** I Sal. Mar. 23; **መላጼያት፡ዘእመት፡** (tormenti genus) Sx. Ter 15. 2) mensura: Matth. 6, 27; **ኑኁ፡በአምጣነ፡እመት፡ኬንያ፡** 2 Par. 3, 3; Ex. 25, 10. 17; numeralibus jungi solet intercedente **በ፡**, ut: **፶፡ዘ፱በእመት፡** Esth. 5, 14; Gen. 6, 15; Ex. 26, 2. 27, 1; Kuf. 5; Hez. 40, 5 seq.; **ዝንቱ፡አምጣነ፡ምሥዋዕ፡በእመታት፡** 43, 13; **ኑኁ፡ዕሥራ፡በእመት፡** Zach. 5, 2; Dan. 3, 1; Jer. 52, 21 vrs. nov.; Judith 1, 2—4; Hen. 7, 2; Joh. 21, 8; distinguuntur **እመት፡ሰብእ፡ወእመት፡መልአክ፡** Apoc. 21, 17; de **እመት፡መንፈስ፡ቅዱስ፡** vid. Clem. f. 55; Gad. Ad. — *Voc. Ae.:* **እመት፡ብ፡ክንድ፡**

አመረ፡ rad. inus., quae primitus significavit *eminuit* (vid. אָמִיר et Ges. thes. p. 119), deinde *conspicuus, clarus fuit* (vid. **አሚር፡**); inde propagantur significationes aeth. *ostendere, cognoscere, scire,* hebr. et syr. *dicere, jubere,* arab. *jubere, imperare.*

አመረ፡ I, 2 1) *monstrare, ostendere, significare, indicare,* **ይኤምር፡በእግር፡ወይኤምር፡በቅጽበተ፡አጻብዕ፡** σημαίνει, διδάσκει Prov. 6, 13; impudicarum est **አምሮ፡በአጻብዒሆን፡በሥሒቅ፡** F. M. 34, 8; c. Acc. prs., alicui, ut: **ይኤምሮሙ፡በእደዊሁ፡** ἦν διανεύων αὐτοῖς Luc. 1, 22; **ወአመሮ፡በእደዊሁ፡ከመ፡ይነጽር፡ድኅሬሁ፡** Jsp. p. 284; **አመረኒ፡በ፪ትእምርት፡** *significavit mihi duobus signis* Did. 29; c. **ላዕለ፡** vel **ኀበ፡** rei (hinweisen auf etwas): **እስመ፡ዝ፡** (*nam hoc*) **ይኤምር፡ላዕለ፡ሞት፡አንትያኮስ፡** Jsp. p. 287; **አዕይንት፡እለ፡አመሩ፡ኀበ፡ዮሐንስ፡** Kedr f. 17. a) *signum dare* tuba (aliâs **ተአመረ፡**): **ተአምሩ፡በቃለ፡ቀርን፡** Jer. 4, 5; (v. **ተአመሩ፡**). b) *significare* vel *indicare* alqua re alqd, c. dupl. Acc.: **ይኤምር፡ርእሰ፡ለከይሲ፡ኀሊና፡ቀዳሚት፡እንተ፡ያከውስዋ፡ሰይጣናት፡** Phlx. 37, vel c. Acc. et **ለኀበ፡**, ut: **አመረ፡ባሕረ፡ለኀበ፡ሥርዐት፡ብሕትውና፡ወዐውሎታት፡ለኀበ፡መከራት፡** (*mari significavit vitam solitariam, procellis tentationes*) Phlx. 28. 2) indicare vel significare alicui, i. e. *notum facere* alicui, *edocere* alqm, c. dupl. Acc., γνωρίζειν Ps. 24, 4; **ይኤምረከ፡ፍኖቶ፡** Prov. 22, 19; 2 Petr. 1, 16 (ubi Platt **አእመርነ፡** habet); Hen. 7, 1; Kuf. 2; c. Acc. prs.: **አምሮ፡ለጻድቅ፡** Prov. 9, 9; **ሶበ፡ታእምሩ፡ስሕተተ፡ወዳኀ፡እምኔየ፡አምሩኒ፡** Jsp. p. 300; seq. Subj. Matth. 3, 7. 3) *demonstrare,* ut: **ይኤምር፡ከመ፡** seq. Indic., Chr. (crebro). — *Voc. Ae.:* **አመረ፡ዘ፡አመለከተ፡**

አእመረ፡ II, 1 *cognoscere, nosse, scire* 1) *percipere, videre, animadvertere, sentire,* seq. **ከመ፡** c. Ind.: **አእመረ፡ዳዊት፡ከመ፡መጽአ፡ሳኦል፡** εἶδεν ὅτι 1 Reg. 26, 3; Gen. 3, 7; Jud. 6, 22; Marc. 5, 30; seq. pron. interrg. Ex. 2, 4; c. Acc. prs. et rei 1 Reg. 26, 12; Ps. 34, 9; Matth. 9, 4; Luc. 8, 46. 9, 47; Joh. 6, 61; abs. Matth. 12, 15. 24, 50; Gen. 19, 33; Cant. 6, 12. 2) *comperire, percontari, rescire:* **ከመ፡ያእምር፡ሰላሞሙ፡** Kuf. 34; 1 Reg. 17, 56. 23, 22; Gen. 9, 24; Ruth 3, 4; Matth. 9, 30; c. **በኀበ፡** prs. Gal. 3, 2; Marc. 15, 45; **አእመሩ፡ኀበ፡አቡሁ፡ወይቤልዎ፡ምንት፡ትፈቅድ፡** Sx. Sen. 30; seq. **ከመ፡** Act. 23, 27. a) experiendo cognoscere alqd i. e. *experiri:* **ኢያእምር፡ነገረ፡እኩየ፡** Koh. 8, 5;

Job 21, 19; Rom. 7, 7; 2 Cor. 5, 21. b) *animadvertere* vel *curare* alqd Gen. 39, 6; Hebr. 3, 10; **አእምሮ፡ አእምር፡ መን ፈሰ፡ መራዕይከ፡** Prov. 27, 23; martyres **ኢያእመርዎ፡ ለሕማ መ፡ ስምዕ፡** Org. 3) *cognoscere, intelligere, agnoscere:* **አእምሬ፡ ወርእዩ፡ ዘከመ፡** 1 Reg. 25, 17; seq. **ከመ፡**, ut: **አ እመረ፡ ዳዊት፡ ከመ፡ ሞተ፡ ሕፃን፡** 2 Reg. 12, 19; 1 Reg. 3, 20; Jes. 45, 6; Jer. 16, 21; Hez. 2, 5; 4 Esr. 9, 1; Matth. 21, 45. 24, 32; Joh. 4, 1. 6, 69. 7, 17; **አእመርነ፡ ከመ፡ ንሰብሖ፡** *cognovimus eum nobis laudandum esse* Hen. 63, 4; c. Acc. rei vel pers.: **አእሚሮ፡ ምግባሮሙ፡ መጠዎሙ፡ ውስተ፡ ጽልመ ት፡** Job 24, 14; Matth. 22, 18; **አእመርነ፡ ኀጢአተነ፡** Jer. 14, 20; **አእምሪ፡ ዐመፃኪ፡** Jer. 3, 13; Num. 22, 23; Joh. 8, 32; **ንዴግን፡ ከመ፡ ናእምሮ፡ ለእግዚ"፡** Hos. 6, 3; Joh. 13, 35. 17, 3; **አእምር፡ ርእሰየ፡ ከመ፡ መሬት፡ ወሐመድ፡ አነ፡** Job 42, 6; c. **በ፡** notae (*ex*, vel Abl.): **በዝንቱ፡ ታአምሩ፡ ከመ፡** Ep. Jer. 22; Num. 16, 28; 1 Esr. 4, 22; 1 Joh. 3, 16. 4, 2; Joh. 13, 35; vel c. **በእንተ፡** 1 Joh. 2, 3; vel c. **እምነ፡** fontis Dan. 9, 2; Rom. 1, 20 ant. In specie: a) *agnoscere:* Gen. 42, 7. 8; 1 Reg. 26, 17; Job 2, 12. 6, 15; Joh. 1, 10; Marc. 7, 24. b) *dignoscere*, Gen. 3, 5; Deut. 1, 39; 1 Cor. 11, 29; c. Acc. et **እምነ፡** 3 Reg. 3b, 9. c) *discere*, c. **እምነ፡** *ab* aliquo Ps. 118, 152; Matth. 11, 29. 24, 32. d) *cognoscere* mulierem vel virum, euphemistice de consuetudine et familiaritate sexuum (*concumbere*): **አእመራ፡ ለብእሲቱ፡** Gen. 4, 1; 1 Reg. 1, 19; Matth. 1, 25; **ኢታአምር፡ ብእሴ፡** Gen. 24, 16. 19, 8; Num. 31, 17; Jud. 11, 39. 4) *mente capere, comprehendere, intelligere, perspicere:* **ታአምርኑ፡ ዘታነብብ፡** Act. 8, 30; Marc. 4, 13; Joh. 12, 16. 13, 12; Prov. 2, 5. 9. 8, 5; **ኢክ ሀሉ፡ አእምሮቶ፡ (ለሕልም፡)** Kuf. 40. 5) *cognovisse, nosse*, c. Acc. rei: **ዘያአምር፡ ልበ፡** Job 7, 20; **ታአምር፡ ልበ፡ ወኵ ልያተ፡** Jer. 20, 12; **አልቦ፡ ዘያአምር፡ መኑ፡ መቃብሮ፡** Deut. 34, 6; Ps. 43, 23. 68, 7. 23. 103, 20; **በኢያእምሮ፡ መጻሕፍ ት፡** Matth. 22, 29; Marc. 10, 19; **ታአምሩ፡ ፍኖተ፡** Joh. 14, 4; c. Acc. prs.: Gen. 29, 5; Ex. 1, 8; Jes. 1, 3. 45, 5. 63, 16; **እለ፡ ያአምሩ፡ ርእሶሙ፡** Prov. 13, 10; **ሕዝብ፡ ዘኢታአምር፡ ትካት፡** Ruth 2, 11; Jer. 1, 5; Matth. 25, 12; Marc. 14, 71; Joh. 1, 49. 10, 15. 16, 3; **ናአምረከ፡ መኑ፡ አንተ፡** Marc. 1, 24; c. Acc. pers. seq. **ከመ፡**, ut: **አነ፡ አእመርኩከ፡ ከመ፡ እኩይ፡ አንተ፡** Jes. 48, 4; Joh. 5, 42; Act. 26, 5. In specie a) de *amicis* et *familiaribus*, qui sese invicem norunt: **እለ፡ ያአምሩኒ፡** οἱ γνωστοί μου (*noti*) Ps. 87, 8; **ዘያአምሮ፡ ለምታ፡** γνώριμος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς Ruth 2, 1; Job 20, 7. 42, 11. b) **ቀደመ፡** vel **አቅደመ፡ አእምሮ፡** *praenovisse, ante cognovisse*, προγιγνώσκειν Rom. 11, 2. 8, 29. 6) *scire*, cum negatione *nescire, ignorare*, c. Acc. rei, 1 Reg. 22, 15; **ምንተ፡ ታአምር፡ ዘኢናአምር፡ ንሕነ፡** Job 15, 9; **እለ፡ ታአምሩ፡ ፍትሐ፡** Jes. 51, 7; Ps. 34, 13. 138, 1. 4; Koh. 9, 5; Matth. 13, 11. 20, 22; Luc. 22, 60; Joh. 18, 4; Rom. 10, 3; c. **በ፡** 2 Reg. 17, 19; c. **ለ፡**, ut: **ያአምር፡ ሊተ፡ ዘው ስተ፡ አርያም፡** ὁ δὲ συνίστωρ μου ἐν ὑψίστοις Job 16, 19; (Matth. 6, 32); seq. pron. interrg., ut Gen. 21, 26; Ex. 32, 1; Jos. 2, 4. 5; 1 Reg. 25, 11; Matth. 12, 7; Joh. 7, 27; Apoc. 3, 3; seq. **ከመ፡** Jos. 8, 14. 16, 20; Tob. 3, 14; 1 Par. 29, 17; 1 Reg. 14, 3. 20, 3; Joh. 21, 24; Rom. 2, 2. 3, 19. 7, 14; 1 Joh. 3, 14. 15; seq. **እስመ፡** ut Hen. 98, 8; c. Acc. prs. et seq. **ከመ፡**, ut: **ምስለ፡ ብእሲ፡ ዘታአምር፡ ከመ፡ ቦ፡ ሃይማኖተ፡** (quem scis habere fidem) Sir. 37, 12; Luc. 4, 41; omisso objecto Ex. 16, 15; Gen. 4, 9. 48, 19; Ps. 72, 11; seq. Inf. (in Acc.): **ታአምሩ፡ ሠናየ፡ ሀብተ፡ ወሂበ፡** Luc. 11, 13; Jac. 4, 17; Koh. 10, 15; Jes. 8, 4; **ኢያአምሩ፡ ገቢረ፡ ሠናይ፡** Jer. 4, 22; **ኢያ አምር፡ አክብሮ፡ ዐቢይ፡** Job 34, 19. Nonnumquam a) *scire* i. q. *didicisse, peritum, scitum, gnarum esse*, c. Acc., ut: **አእ መረ፡ ብሔረ፡**, **ፍኖተ፡** Tob. 5, 5. 6; **እለ፡ ያአምሩ፡ ሰቆቃወ፡** Am. 5, 16; **ዘያአምር፡ መጽሐፈ፡** ἐπιστάμενος γράμματα Jes. 29, 11; **ታአምርኑ፡ ጽርዐ፡** Act. 21, 37; c. Inf. (in Acc.) Matth. 16, 3; **አልብነ፡ ዘያአምር፡ ገዚመ፡ ዕፀው፡** 3 Reg. 5, 6. b) **አ ቅደመ፡ አእምሮ፡** *praescire* Ps. 36, 13; **ያቀድም፡ አእምሮ፡ ተአምራተ፡** Sap. 8, 8; Gal. 3, 8. c) nonnumquam significat *scientia imbutum esse, sapere* (vid. **ማእምር፡**, **አእምሮ፡**); **ኢ ያእመረ፡** *inscium, imprudentem esse*, ut: **ኢያአምሩ፡** Jes. 45, 20; Ps. 72, 11. 81, 5; **በኢያእምሮ፡** *imprudenter, ignorantia, errore, involuntarie:* Koh. 5, 5. 10, 5; Gen. 43, 12; Lev. 4, 2. 5, 17. 22, 14; Num. 35, 11; Rom. 8, 20. — Inf. **አእምሮ፡** et **አእምሮት፡** vid. infra. — *Voc. Ae.:* **አእመረ፡ ዘ፡ አወቀ፡**

አእመረ፡ II, 2 i. q. **አመረ፡**, *significare, indicare, edocere, enarrare, demonstrare*, c. **ኀበ፡**, ut: **አኮ፡ ዘያኤም ር፡ ኀበ፡ ባሕርይሁ፡ ዘእምአብ፡** οὐκ οὐσίας δηλωτικόν ἐστι τῆς κατὰ πατέρα Chr. ho. 1; **ያኤምር፡ በዝንቱ፡ ኀበ፡ በአትነ፡ ውስ ተ፡ ሰማያት፡** Chr. Ta. 19; seq. **ከመ፡**, Chr. ho. 14; F. N. in proleg.; Perf. **አእመረ፡** quod exspectaveris nusquam legi, sed **አእመረ፡** passim, ut 2 Petr. 1, 16 Platt, et Inf. **አእምሮ፡** 4 Esr. 10, 47; fortasse etiam Luc. 2, 17.

ተአምረ፡ III, 1 1) *se cognoscendum praebere, nosci, cognosci, agnosci, dignosci, notum esse, innotescere:* **ተአመርኩ፡ ሎሙ፡** ἐγνώσθην αὐτοῖς Hez. 20, 5; Ex. 2, 25. 25, 22; **ተአምረ፡** ἐγνώσθη Koh. 6, 10; **አልቦ፡ ዘተአምረ፡ ዘ ገብአ፡ እምሲኦል፡** Sap. 2, 1; 4 Esr. 4, 12; **ልበ፡ ንጉሥ፡ ኢ ይትአመር፡** Prov. 25, 3; Rom. 7, 13; 1 Petr. 1, 20; **ከመ፡ ኢይትአመር፡** (*ut ne cognosceretur*) Asc. Jes. 10, 24. 11, 17; Rom. 1, 20; Asc. Jes. 7, 27; **ውስተ፡ ልበ፡ አብድ፡ ኢትትአመ ር፡ ጽድቅ፡** διαγινώσκεται Prov. 14, 33; c. **በ፡** notae 4 Esr. 8, 42, vel c. **እምነ፡**, ut: **ልበ፡ ጠቢብ፡ ይትአመር፡ እምአፉሁ፡** Prov. 16, 23; Sir. 26, 9; **ዘኢይትአመር፡** *ignotus* vel *qui cognosci non potest*, ut: **አራዊት፡ እለ፡ ኢይትአመሩ፡** θῆρες ἄγωστοι Sap. 11, 19; **ልበ፡ ንጉሥ፡ ኢይትአመር፡** ἀνεξέλεγκτος Prov. 25, 3; Act. 17, 23; Deus **ኢኮነ፡ ስዉረ፡ ዘኢይትአመር፡ ዳእሙ፡ ጥዩቀ፡ አእመርናሁ፡** Did. 33; **ኀይላት፡ ዘኢተአምሩ፡** Jer. 40, 3. 2) *sese invicem agnoscere* Gen. 45, 1 (nisi III, 3 legere malueris). 3) sibi invicem indicare vel designare alqd i. e. *convenire* de signo: **በከመ፡ ተአምረ፡** (v. **ተአመረ፡**) **ምስለ፡ ዳዊት፡ ለስምዕ፡** 1 Reg. 20, 35. 4) *signum dare* (aliâs III, 2), ut: **እመ፡ ኢተአምረ፡ በቃለ፡ ቀርን፡** Hez. 33, 6.

ተአመረ፡ III, 2 1) i. q. **ተአምረ፡** n. 1: *se cognoscendum praebere, apparere*, Ex. 29, 42. 30, 6. 36. 2) *promulgari, indici:* **እንበለ፡ ይትአመር፡ ለኵሉ፡ ሥጋ፡ ለአሰን ብቶ፡** Kuf. p. 10. 3) denom. a **ትእምርት፡** a) *signum dare:* **ትትኤመሩ፡ በመጥቅዕ፡** Num. 10, 9; **ተአመሩ፡ በቃለ፡ ቀርን፡** Jer. 4, 5; c. pron. suff. (sensu Dativi): **እትኤመሮሙ፡** σημανῶ αὐτοῖς Zach. 10, 8; **አንብሮ፡ ኀበ፡ ይትኤመሩ፡** θὲς αὐτὸν ἐπὶ σημείου (נֵס) Num. 21, 8. 9. b) *signum, omen captare:* **ዘይትኤመር፡ በአጻብዕ፡ አው፡ በአሕጻ፡** Kedr f. 65; Did. ed. Platt f. 48. 4) i. q. **ተአምረ፡** n. 3, q. v.

ተአመረ፡ III, 3 *sese invicem agnoscere*, si quidem Gen. 45, 1 pro **ይትአመር፡** legendum est **ይትአመር፡**

እሙር፡ part. 1) *clarus, illustris, pellucidus* (cfr. **አሚር፡**): ከመ፡ ደመናት፡ ወነፋሳት፡ ወዝናማት፡ እሙራት፡ በመዋዕለ፡ ማእረር፡ ኢይበቍዑ፡ ἐπιφανέστατα Prov. 25, 14 vrs. ant. 2) *notus, cognitus:* እሙረ፡ ይኩን፡ ለክሙ፡ እስመ፡ Hen. 97, 2; ከመ፡ እሙረ፡ ይኩን፡ በልብየ፡ ፈቃድከ፡ Rel. Bar.; ወይእቲ፡ (ሀገር፡) እምርት፡ እስከ፡ ይእዜ፡ Jsp. p. 273; መቃብረ፡ ጴጥሮስ፡ ወጳውሎስ፡ ወዮሐንስ፡ ወቶማስ፡ እሙራን፡ ወክሡታን፡ Chr. ho. 26; c. ለ፡ pers.: ወትክውን፡ ግብጽ፡ እምርት፡ ለእግዚ"፡ Jes. 19, 21, vel c. በኀበ፡, ut: እምርት፡ ይእቲ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Sap. 4, 1; Zach. 14, 7; Prov. 16, 2; ቀትል፡ በመጥባሕት፡ (i. e. sica) ኢኮነ፡ እሙረ፡ በኀበ፡ አይሁድ፡ ቅድመ፡ ውእቱ፡ አዝማን፡ Jsp. p. 347; c. በ፡ nominis (i. e. مَعْرُوفٌ بِ): ዮሐንስ፡ በመጽሐፈ፡ ራእዩ፡ ዘእሙር፡ በአቡቀለምሲስ፡ Abush. 20; F. N. prolg. (et in aliis libris ex Arabico versis). a) *agnoscibilis, noscibilis*, c. በ፡ notae 1 Joh. 3, 10; c. እምነ፡, ut: እምብርሃነ፡ ዕይንቲከ፡ እሙር፡ አንተ፡ Rel. Bar. b) *bene notus, insignis:* ሀገር፡ እምርት፡ οὐκ ἄσημος πόλις Act. 21, 39; ብእሲ፡ ዘእሙር፡ በኀይል፡ ወጽንዕ፡ Jsp. p. 347. 3) significatus vel notatus i. e. *certus, constitutus, status:* በእምርት፡ ዕለት፡ ἐν εὐσήμῳ ἡμέρᾳ Ps. 80, 3; እስከ፡ ዕድሜ፡ እሙር፡ Jsp. p. 281; Hen. 78, 9; በበዓላት፡ እሙራት፡ F. M. 10, 3; በዓላት፡ vel መዋዕል፡ እሙራት፡ *festa solemnia*, Lud. e Syn.; በእምርት፡ ዕለት፡ በዓልነ፡ ንዑ፡ ንትፌሣሕ፡ Mavâs. n. 47; በበሰዓቱ፡ እሙራን፡ Clem. f. 250; etiam *certus* i. e. *quidam*, ut Hen. 74, 4; እሙራን፡ ሰብእ፡ τινές Cyr. d. r. f. f. 58 (*Voc. ad Cyr.* male: እሙር፡ ዘ፡ ረሲዕ፡); sine dubio etiam 2 Petr. 3, 16 ant.

አሚር፡ subst., m. et f., 1) [proprie: perspicuus, clarus, vid. **እሙር፡** n. 1; non est, quod hoc nomen cum Ludolfo ex ἡμέρα vel ex ⲁⲙⲉⲣⲓ repetamus] *sol:* በእግረ፡ አሚር፡ ὑπὸ ἀκτίνων ἡλίου Sap. 2, 4. (Etiam in Voc. Ae. አሚር፡ inter nomina solis enumeratur). 2) *dies*, sed nonnisi in quibusdam locutionibus usitatum, ut a) ኵሎ፡ አሚረ፡ α) *toto die, totum diem* Jes. 28, 24. 65, 2; Thren. 3, 14; Ps. 34, 32. 55, 1. 72, 14. β) *singulis diebus, quotidie* Jer. 20, 8; Esth. 2, 11. 3, 4; Tob. 10, 7; Dan. ap. 1, 8; Hez. 46, 13; 4 Esr. 9, 42; 4 Reg. 25, 30; Job 1, 4; ኵሎ፡ አሚረ፡ እንተ፡ ጸብሐት፡ ክዕበ፡ ለለዕለት፡ καθ᾽ ἡμέραν ἐνδελεχῶς δίς Sir. 45, 14; Luc. 19, 47; Hebr. 3, 13. γ) ዘኵሉ፡ አሚር፡ *quotidianus* Lev. 23, 37; Num. 4, 16. b) ይእተ፡ አሚረ፡ vel ውእተ፡ አሚረ፡ *illo* vel *eo die, tum, tunc*, de tempore futuro: ይእተ፡ አሚረ፡ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ Jes. 2, 11. 20. 3, 7; Jer. 5, 18. 37, 8. 38, 1 (ἐν τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ); Joel 4, 1; Hez. 38, 18; Matth. 24, 30; ውእተ፡ አ"፡ Jes. 7, 20. 17, 4. 19, 18. 31, 7. 52, 6; Jer. 3, 16. 4, 9; Zach. 14, 4; Ps. 145, 3; Dan. 12, 1 (ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ); τότε Ps. 95, 12; Jes. 65, 25; Judith 6, 6; ይ"፡ አ"፡ Sir. 18, 7 (in apodosi enunciationis temporalis); de praeterito: ው"፡ አ"፡ Eph. 2, 12; Hez. 40, 1; Sir. 48, 19; ይ"፡ አ"፡ 1 Reg. 6, 15. 27, 6. 28, 20; τότε Gen. 13, 7; Sir. 50, 17. c) እምይእቲ፡ አሚር፡ *inde ab illo die* 2 Esr. 5, 16, vel እምይእተ፡ አሚረ፡ 1 Esr. 6, 19; 1 Reg. 16, 13 annot.; 30, 25; 4 Reg. 2, 22. d) እስከ፡ ውእቱ፡ አሚረ፡ *usque in illum diem* Dan. 12, 1. 3) *primus dies:* አመ፡ ዐሡሩ፡ ወአሚሩ፡ *undecimo die* (mensis) Kuf. 29; secundum Ludolfum etiam *primus dies* seu *calendae mensis*, ut: አመ፡ አሚሩ፡ (i. q. አመ፡ ፩) ለሐምሌ፡ (in literis ad Ludolfum datis).

እማሬ፡ subst., pl. **እማርያት፡**, *monstratio, significatio, demonstratio, indicium, ostentum:* personae S. Trinitatis ኢያስተርእዩ፡ ለንጻሬ፤ ወኢይትሌበዉ፡ ለእማሬ፡ M. M. f. 52; ዕንባቆም፡ ነቢይ፡ ወልደ፡ ዳኪር፡ ነገደ፡ ጎሬ፤ ሥራዊ፡ ዘሕዝበ፡ አይሁድ፡ እንዘ፡ ይኤምር፡ እማሬ፤ Enc. Hed. 3; (retributiones terrenae non sunt retributio ipsa) አላ፡ እማሬ፡ በሕቲቱ፡ ወምሳሌ፡ ዘዝንቱ፡ Chr. Ta. 5; እማርያት፡ *demonstrationes* F. N. 43, 6; testator ይጽሐፍ፡ ውስቴታ፡ (in testamento) እማሬ፡ ዕለታ፡ F. N. 41, 1; ዜና፡ እማሬ፡ (ostentorum vel prodigiorum) ዘአስተርአየ፡ በእንተ፡ ንስተተ፡ መቅደስ፡ Jsp. p. 377.

አእምሮ፡ vel **አእምሮት፡** m. et f., Inf. (II, 1), crebro Substantivi instar usurpatur: 1) *cognitio, scientia:* አእምሮ፡ እግዚ"፡ Jes. 11, 9; አእምሮ፡ ጥበብ፡ ἐπιστήμη συνέσεως Sir. 17, 7; Rom. 1, 19; 2 Petr. 2, 20; 1 Cor. 8, 1. 12, 8; እምኢያእምሮ፡ ውስተ፡ አእምሮ፡ አማን፡ አግብአሙ፡ Lud. e Syn.; ኢያእምሮ፡ *inscitia, ignorantia* Rom. 1, 21; vid. etiam supra sub **አእመረ፡** n. 6, c. 2) *intelligentia, intellectus, sapientia, disciplina:* γνῶσις Koh. 1, 16. 17. 9, 10; σύνεσις Job 12, 13; Sir. 15, 3; Jes. 11, 2; Prov. 1, 7. 2, 2. 3; αἴσθησις Prov. 15, 14. 22, 12; ተዐውቆ፡ ወአእምሮ፡ αἴσθησις καὶ ἔννοια 1, 4; ጥበብ፡ ወአእምሮኒ፡ σοφία καὶ παιδεία Sir. 1, 27; Jer. 3, 15 var.; Dan. 1, 17; አእምሮቱ፡ ለእግዚ"፡ Rom. 11, 33; ኵላ፡ አእምሮቶሙ፡ Kuf. p. 84.

አእምሮታዊ፡ adj. rel. *intellectualis:* ጠባይዕ፡ አእምሮታዊ፡ Lud. comm. hist. p. 484, n. 3.

ማእምር፡ part. 1) *sciens, scitus, gnarus, peritus*, 1 Reg. 2, 3; ማእምረ፡ ልብ፡ καρδιογνώστης Act. 1, 24; ማእምረ፡ ኅቡኣት፡ Org.; ማእምራን፡ ለገቢረ፡ ሠናይ፡ Koh. 4, 17; ማእምራነ፡ ቃል፡ συνετοὶ ἐν λόγοις Sir. 18, 29. a) *eruditus, doctus* Jsp. p. 328, al. b) in malam partem: *divinator, hariolus, vates, magus, fatidicus*, οἱ γνῶσται ማእምራን፡ 1 Reg. 28, 3. 9; 4 Reg. 21, 6; γνωρισταί 23, 24; στοχαστής Jes. 3, 2, Χαλδαῖοι Dan. 2, 2; γαζαρηνοί 4, 3. 5, 15; ኢትኩን፡ ማእምረ፡ ትእምርታት፡ Lud. comm. hist. p. 315 n. 50. 2) *intelligens, sapiens, prudens*, Deut. 1, 13. 15; 1 Reg. 18, 14; Job 34, 2 (ἐπιστάμενοι); Koh. 9, 11 (συνετοί); Sir. 3, 29. 9, 15; Prov. 10, 19 (νοήμων). 17, 12. 12, 16 (πανοῦργος). 13, 1. 14, 15. 24. 22, 3; 12, 23 (συνετός); Matth. 11, 25. 3) qui novit alqm, *familiaris, amicus, notus:* ማእምርነ፡ ὁ γνώριμος ἡμῶν Ruth 3, 2; Ps. 54, 14; Sir. 6, 5 (φίλος).

ትእምርት፡ subst., m. et f., Pl. **ተአምር፡** (crebro ተአምር፡ scriptum), rarius **ትእምርታት፡**, Pl. Pl. **ተአምራት፡**; Pl. ተአምር፡ crebro pro Singulari usurpatur (gramm. § 141); 1) *signum* a) *nota, indicium:* Matth. 16, 3. 26, 48; Rom. 4, 11; 1 Cor. 14, 22; ርእዮ፡ ትእምርቶ፡ ለዓለም፡ Sir. 42, 18; ምንት፡ ትእምርቱ፡ ለዕድሜሁ፡ 4 Esr. 4, 14. 3, 1; Marc. 13, 4; Lev. 13, 2 seq.; 14, 36 seq.; Gen. 1, 14; Sir. 43, 6. 7; ትእምርታት፡ *notae* (rei inventae) F. N. 40. b) *insigne:* ትእምርተ፡ ኪዳንየ፡ Gen. 9, 12 seq.; Kuf. 15; Ex. 31, 13. 17. c) *monumentum:* Ex. 13, 9. 16; Jos. 4, 6; Hez. 39, 15; Jes. 19, 20. 55, 13; ትእምርቱ፡ ለበዓል፡ στήλη τοῦ Βάαλ Num. 22, 41; ትእምርተ፡ መዊእ፡ τὸ τρόπαιον *tropaeum* Chr. Ta. 5. d) *monitorium* Num. 17, 3. 25. 26, 10; Deut. 6, 8. 28, 46. e) (*signum militare* i. e.) *vexillum:* Num. 2, 2; ይገብር፡ (v. ያነሥእ፡) ትእምርተ፡ ለአሕዛብ፡ ርሑቃን፡ Jes. 5, 26. 11, 12; ንሥኡ፡ ትእምርተ፡ Jer. 6, 1. f) *bellicum, classicum,*

signum tuba datum: ነፍኀ፡በቀርን፡ትእምርተ፡ለሰራዊት፡ Hez. 33, 3; Jos. 6, 8; Lev. 25, 11 seq.; Num. 29, 1. g) *signum coeleste, astrum, sidus, constellatio:* ፀሐይ፡ወተአምር፡ Hen. 48, 3. 8, 3; Kuf. 4. 8; ሰገደ፡ለኵሉ፡ተአምረ፡ሰማይ፡ 2 Par. 33, 3. 5; Jer. 10, 2; μαζουρώϑ Job 38, 32 var. h) *miraculum, prodigium, portentum, monstrum,* Ex. 4, 8. 9. 7, 3. 9. 11, 9; Num. 14, 11; Deut. 4, 34. 6, 22. 7, 19. 26, 8. 29, 2; Kuf. 48; Ps. 85, 16. 95, 3; Dan. 6, 27; እገብር፡ተእምረ፡በሰማይ፡ Joel 3, 3; Hen. 36, 4; 4 Esr. 8, 71. 9, 1. 6; ይትወለድ፡ትእምርት፡እምእንስት፡ (*monstrum*) 3, 12; Sir. 45, 3; Asc. Jes. 11, 18; Matth. 24, 3. 24. 30; Marc. 16, 17. 20; Act. 2, 22. 43. 4, 30; Apoc. 12, 1. 13, 13. i) *imago* vel *typus* rei futurae Jes. 8, 18; Hez. 4, 3; ትከውን፡ሎሙ፡ትእምርተ፡ Hez. 24, 27; ትእምርተ፡ልደቱ፡ (sc. Christi) Enc. Tachs. 16; Matth. 12, 39. k) *documentum, argumentum,* α) in genere: Luc. 2, 12; 2 Thess. 3, 17; Job 21, 29; ወትእምርት፡ዝንቱ፡እስመ፡ (hoc demonstratur eo quod) Chr. (crebrius); seq. ከመ፡ Ex. 3, 12. β) in specie: quo divina alcjs auctoritas confirmatur vel propheticum; Deut. 13, 2. 3; 1 Reg. 2, 34. 10, 1; Jes. 7, 11. 37, 30; Jer. 51, 29; Joh. 2, 18. 6, 30. l) *vestigium:* ሶበ፡ዘበጦ፡(ለጎጺን፡)ነሃቢ፡በሰፊልያ፡ይትረከብ፡ትእምርተ፡ዝብጠት፡በጎጺን፡ Fid. Jac. Bar. m) *siglum,* F. N. in prolg. n) *figura, nota, characteres:* ትእምርተ፡መስቀል፡ Enc. Mij. 9; ትእምርተ፡መጻሕፍት፡ (characteres superstitiosi) Lud. ex Org. 2; fortasse Hen. 68, 1. o) በትእምርት፡ *significanter, distincte,* ubi de canendo et sonando agitur: 1 Cor. 14, 7. 8; Jos. 6, 8. 2) *demonstratio, explicatio,* δήλωσις Lev. 8, 8; fortasse Hen. 68, 1. — *Voc. Ae.:* ትእምርት፡ብ፡ምልክት፡

ተእማሪ፡ n. ag. *ominum captator* vel *interpres,* ተእማርያን፡ F. N. 45.

አምሼር፡ et አምሺር፡, etiam ማሺር፡ n. mensis Aegyptiorum VI, ⲙⲉⲭⲓⲣ, ⲙ̄ϣⲓⲣ, cui የካቲት፡ Abyssinorum respondet, Abush. 8; Voc. Ae.

አመት፡ subst. f., Pl. አእማት፡ [in caeteris quidem linguis אָמָה ܐܡܬܐ أمة, unde ት primitus notam feminini fuisse constat; sed in lingua Ae. ት pro radicali habitam esse, e Pluralis formatione elucet, gramm. § 136, 2] *serva, ancilla,* ለሠይጦ፡ገብር፡ወአመት፡ Kuf. 11; አግብርት፡ወአእማት፡ Gen. 32, 6; Job 31, 13; Jes. 24, 2; አእማት፡ 14, 2. 56, 6; Gen. 12, 16. 16, 1 seq. 21, 10. 29, 24; Ex. 21, 7. 20; Kuf. 50; Ruth 2, 13; Tob. 3, 7; Joh. 18, 17; Act. 2, 18; F. N. 42, 12; አመት፡እንተ፡ትነብር፡ዲበ፡ማሕረፅ፡ Ex. 11, 5; in colloquio cum nobilioribus mulier se dicit አመትከ፡ Ruth 2, 13. 3, 9; 1 Reg. 1, 11. 18. 25, 27. 28, 21. 22; 2 Reg. 14, 15; Luc. 1, 38. — *Voc. Ae.:* አመት፡ዘ፡ገረድ፡; *aliud:* አመት፡ዘ፡ሴት፡ባርያ።

እመት፡ *cubitus* vid. sub እመመ፡

አሜቴስጢኖስ፡, አሜቲሶጦስ፡, አሜቴስጦን፡, አሜተስጦን፡ n. gemmae prgr., sc. ἀμέϑυστος, *amethystus,* Apoc. 21, 10; Ex. 28, 19. 36, 19 (in C pro ከርከዴን፡) Hez. 28, 13. Scholion Voc. Ae. vid. in Lud. Comm. hist. p. 209 n. 7.

አምኀ፡ I, 2 [componendum videtur cum وَمِقَ *amavit, dilexit*] 1) *osculari* (sicut φιλεῖν), ut: epistola perveniens ad eum ተአምኀ፡ሊተ፡እእዳዊሁ፡ህየንተ፡አፈ፡ዚአየ፡ (osculetur meo nomine manus ejus vice oris mei), Lud. Comm. hist. p. 43 n. 49; cfr. ተአምኀ፡ et አምኃ፡ 2) *dilectionis et venerationis significationem dare* alicui, *salutare* alqm (non tantum ሰላም፡ dicendo, sed „cum aliqua honoris praefatione et corporis vel capitis inclinatione vel cum muneris alicujus oblatione vel cum osculo," et amplexu ut inter familiares Lud.) a) familiares, amicos, sive praesentes, sive per literas vel nuntios Ex. 18, 7 (προσεκύνησεν); ἀσπάζεσϑαι Luc. 1, 40; Hen. 71, 14; Rom. 16, 3—16. 21—23; Phil. 4, 21. 22; 2 Thess. 3, 17; Tit. 3, 15; 1 Petr. 5, 13. b) alios, reverentiae causa, Asc. Jes. 6, 4. c) principes, reges: Herodes አምኆ፡ለአውግስጦስ፡ወይቤሎ፡ Jsp. p. 325; ፈነዎሙ፡ኀበ፡ሰሎሞን፡የአምኅዎ፡ 3 Reg. 5, 1; Matth. 4, 9; etiam de peregrinantibus, qui loca sacra visitantes salutant, Lud. Comm. hist. p. 302 n. 4. 3) *salutationis causa munus offerre* alicui, *munere oblato salutare* alqm, c. dupl. Acc.: Herodes አዘዞሙ፡ለኵሎሙ፡ዐበይቱ፡ከመ፡የአምኅዎ፡ (sc. Herodis filium) ንዋየ፡በከመ፡ከሂሎቶሙ፡ Jsp. p. 334; ይኤምኅዎ፡ሎቱ፡ወርቀ፡ Sx. Mij. 6; እለ፡ይኤምኑከ፡ወርቀ፡ Enc. Mag. 29.

ተአምኀ፡ III, 3 (plerumque ተእምኀ፡ scriptum) *osculari* vel *consalutare inter se, sese invicem salutare:* ተአምኁ፡ወተሐቀፉ፡ 1 Esr. 4, 47; Ex. 18, 7; Tob. 5, 19; Hen. 81, 7; ተአምኁ፡በበይናቲክሙ፡በአምኃ፡ቅድሳት፡ ἀσπάσασϑε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ Rom. 16, 16; 1 Petr. 5, 14; inde de osculo pacis quo sese excipiunt Christiani, Lit. 164, 1; Did. 12, al. 2) *osculo excipere, salutare* alqm, c. Acc., καταφιλεῖν Ex. 4, 27; 2 Reg. 15, 5; Luc. 7, 45; Herm. p. 86; ተቀበሎሙ፡ወተአምኆሙ፡ 1 Par. 12, 17; ἀσπάζεσϑαι Matth. 5, 47; Luc. 1, 41; Marc. 12, 38; ተአምኆሙ፡በአምኃ፡መንፈሳዊት፡ Gad. T. H.; ተአምኆ፡ *salutatio, salutationes* Matth. 23, 7; etiam c. Acc. rei, quae quasi salutatur Hebr. 11, 13. 3) salutare i. e. *valedicere* alicui: ዘይፈቱ፡ድንግልና፡ይትአማኅ፡ኵሎ፡ጥሪቶ፡ውኂቦ፡ለምስኪናን፡ Kid. f. 28.

አስተአምኀ፡ IV, 3 *facere ut* alqs *salutet* alqm, in specie: *valedicere facere* alqm: አስተአሚኀከ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ትብል፡ጸዋት፡በእንተ፡ድውያን፡ caet. i. e. (eum sc. mortuum) *ecclesiae valedicere faciens dices* caet. (allocutio est ad sacerdotem) Genz. f. 15.

እሙኅ፡ part. *salutatus,* Lud. sine auct.

አምኃ፡ subst., fem. et m., 1) *osculatio, osculum,* φίλημα Rom. 16, 16; 1 Thess. 5, 25; 1 Petr. 5, 14; ከመ፡ንትአማኅ፡በበይናቲነ፡በአምኃ፡ቅድሳት፡ Lit. 164, 1. 2) *salutatio,* ἀσπασμός, እፎኑ፡ዘከመዝ፡አምኃ፡ Luc. 1, 29; አምኃ፡ዘአምኀ፡ባቲ፡እብ፡ለወልድ፡ Kedr f. 16. 3) *munera, dona, munus,* quae offeruntur salutationis vel venerationis causa: Gen. 32, 14. 43, 11; Kuf. 42; 1 Reg. 25, 27; 4 Reg. 5, 15; Jes. 60, 14; አምኃ፡ወሀብት፡ Jer. 47, 5 var.; Matth. 2, 11; Mavâs. n. 27; in specie quae offeruntur a) sponsae ejusve parentibus et consanguineis Gen. 24, 53; F. N. 24, 3. b) principi, regi, Deo: 1 Reg. 10, 27; 3 Reg. 10, 25; 4 Reg. 16, 8; አምጽኡ፡ሎቱ፡አምኃ፡ 2 Par. 17, 5. 26, 8; Ps. 44, 14. 71, 10. 75, 11; Jes. 18, 7. 39, 1. 66, 20; ያመጽኡ፡አምኃ፡ለንጉሠ፡ሰማይ፡ Tob. 13, 11; Jsp. p. 325 seq. c) judici (corruptionis causa):

አምኃ፡ ወሒልያን፡ Sir. 20, 29; ኢትንሣእ፡ ሒልያን፡ ወአምኃ፡ ሰብእ፡ Kuf. 21. — Scholion Voc. Ae. vide supra sub መሀና፡ c. 145.

እማኄ፡ subst. *salutatio*, in literis a Gregorio ad Ludolfum datis, ut in Lud. Comm. hist. p. 35 n. 28.

አምነ፡ I, 1 [אָמַן; آمن, ܗܝܡܢ; de potestate radicis prima vid. Ges. thes. p. 113. 114.] Subj. ይእመን፡ (ይእምን፡ Joh. 1, 7 rom.?) 1) *verum esse* vel *inveniri, compleri, confirmari*, Luc. 1, 1. 2) *fidem habere* alicui, *confidere*: ዘፍጡነ፡ የአምን፡ ὁ ταχὺ ἐμπιστεύων Sir. 19, 4; c. በ፡ prs. Ps. 41, 7. 16; Jes. 28, 16; c. በላዕለ፡ Ex. 19, 9; c. Acc. prs.: Joh. 2, 24; 2 Tim. 2, 13; ኢትእመንዎሙ፡ ለአኃዊክሙ፡ Jer. 9, 4 (vid. III, 1); ለእመ፡ ኢከንክሙ፡ ምእመናነ፡ በዲበ፡ ውኁድ፡ መኑ፡ የአምነክሙ፡ በላዕለ፡ ብዙኅ፡ Chr. Ta. 3; seq. ከመ፡, ut: አምንዎሙ፡ ከመ፡ እሙንቱ፡ caet. 2 Esr. 23, 13. 3) *credere* a) sensu communi, c. Acc. rei: ብእሲት፡ ተአምን፡ ኵሎ፡ ነገረ፡ ዘትሰምዕ፡ Clem. f. 6; 2 Par. 9, 6; የዋህ፡ የአምን፡ ኵሎ፡ ነገረ፡ Prov. 14, 15; Job 4, 12; omisso Acc. Kuf. 37. 43; Ex. 4, 9; Joh. 20, 25. 29; c. ለ፡ prs.: 1 Joh. 4, 1; c. Acc. prs.: ኢአምኖሙ፡ Jer. 47, 14; Tob. 2, 14; Dan. ap. 1, 41; Ex. 4, 1; Gen. 45, 26; 1 Cor. 11, 18; c. dupl. Acc.: መኑ፡ አምነነ፡ ቃለነ፡ Jes. 53, 1; Gen. 42, 20; Luc. 1, 20; Rom. 10, 16; seq. ከመ፡ Thren. 4, 12; Ex. 4, 5; Jes. 43, 10; Job 9, 16; Jac. 2, 19; 1 Joh. 5, 1; Rom. 10, 9; ልቃሕ፡ ዘይቀውም፡ ላዕለ፡ አሚኖቱ፡ በሕቲቱ፡ *fide sola* (non pignore) *interposita* F. N. 27. b) sensu theologico: absol. Jes. 7, 9; Rom. 3, 3; Matth. 21, 22; Marc. 16, 16; c. በ፡ prs. vel rei Joh. 2, 11. 5, 24. 12, 36. 44. 1, 12; Act. 9, 42; Rom. 1, 5. 10, 10. 11; 1 Joh. 3, 23; Marc. 1, 15; Joh. 4, 50; c. Acc. prs. Gen. 15, 6; Kuf. 14; ከመ፡ ይእመንዎሙ፡ ለነቢያቲከ፡ Sir. 36, 21; Asc. Jes. 4, 7; በአሚነ፡ እግዚ'፡ Act. 16, 34; Rom. 3, 22 rom.; አሚን፡ vel አሚኖት፡ *fides*: ጻድቅ፡ በአሚን፡ የሐዩ፡ Hab. 2, 4; Rom. 1, 17. 4, 11. 8, 24. 9, 32; Matth. 9, 29 rom.; Hebr. 6, 12; Gal. 3, 23; ዛቲ፡ አሚን፡ *haec fides* Did. 1; ኢአሚን፡ *incredulitas* Rom. 3, 3; Lit. 169, 1; ኢአሚኖቶሙ፡ Matth. 13, 58; ርትዕት፡ አሚን፡ Enc. Hed. 13; *ad fidem converti* 1 Cor. 3, 5 Platt; Act. 18, 8. 4) *verum dicere* i. e. *confiteri, profiteri, fateri*, a) sensu communi: Jos. 7, 19; አምነ፡ ወኢክሕደ፡ Joh. 1, 20; አምኑ፡ ወተኰነኑ፡ ὁμολογήσαντες ἀνήχθησαν Esth. 1 apocr.; seq. እስመ፡, ut Jsp. p. 335, vel ከመ፡, ut: አአምነከ፡ ከመ፡ ኵሎ፡ ትክል፡ Job 40, 9; c. Acc. rei et ለ፡ prs.: እንዘ፡ የአምኑ፡ አበሳሆሙ፡ ፍጹመ፡ ለመምህራኒሆሙ፡ Clem. f. 230; 1 Joh. 1, 9. b) sensu theologico, sc. Deum, Christum, fidem veram confiteri: c. Acc. prs.: Apoc. 3, 5; ዘአምነኒ፡ በገጸ፡ ሰብእ፡ አአምኖ፡ አነኒ፡ በገጸ፡ አቡየ፡ Did. 25; vel c. በ፡, ut: Matth. 10, 32; Luc. 12, 8; Apoc. 3, 5; seq. ከመ፡ Rom. 10, 9; absol.: አመንከ፡ ሠናየ፡ አሚነ፡ 1 Tim. 6, 12, 13; እለ፡ አምኑ፡ *confessores* (distincti a martyribus) Const. Ap. 24. c) *praedicare, celebrare* Deum, ἐξομολογεῖν, c. Acc., ut: መኑ፡ የአምነከ፡ Ps. 6, 5. 29, 12; c. በ፡, ut: እመኑ፡ በእግዚ'፡ Jer. 40, 11; አምነ፡ ቦቱ፡ Tob. 14, 2; absol. Job 8, 21 var.; አሚን፡ ወቃለ፡ ስብሐት፡ Jes. 51, 3; Ps. 41, 5. 94, 2; sacrificia, quae ὁμολογίαι (נְדָבָה) dicuntur, ዘበአሚንክሙ፡ Deut. 12, 6; ዘበአሚኖትክሙ፡ 12, 17. 5) *securitatem promittere, fidem dare* alicui (آمن), c. Acc. prs., Jsp. p. 378; Titus captivos Judaeorum Romam deduxit ዘእንበለ፡ ዘአምኖሙ፡ (*exceptis iis, quibus securitatem promiserat*) p. 379.

አእመነ፡ II, 1 1) *credere facere* i. e. a) *persuadere*, c. Acc.: ንሕነ፡ ናአምኖ፡ ἡμεῖς πείσομεν αὐτόν Matth. 28, 14; Act. 14, 19 rom. 18, 4. b) *ad fidem* (Christianam) *convertere*: c. Acc. prs.: ዘብዙኀ፡ አሕዛበ፡ አእመነ፡ Deg.; Clem. f. 108. 234; Enc. Masc. 17; Haml. 30; c. በ፡ numinis: አእመኖ፡ በስመ፡ ኢየሱስ፡ Sx. Hed. 14; c. እምነ፡, ut: እለ፡ አእመነ፡ እምክሕደት፡ *quos ab incredulitate ad fidem convertit* Clem. f. 114. 2) *confiteri facere*, a) *adigere* alqm *ad confessionem*: Herodes አእመኖሙ፡ ለዕደው፡ እለ፡ ፈነዎሙ፡ Jsp. p. 321. b) *praedicare* vel *celebrare facere*: ወያአምን፡ ከናፍሪሆሙ፡ Job 8, 21 var.; ለዘረከበ፡ (ለጥበብ፡) ታአምኖ፡ ወታፈርሆ፡ τῷ εὑρόντι αὐτὴν δώσει ἐξομολόγησιν Sir. 18, 28. — De loco Asc. Jes. 3, 5 dubito.

ተአምነ፡ et ተአመነ፡ III, 1; A) refl. 1) *fidum* vel *verum se praebere*: ተአመነ፡ ምስሌነ፡ ምሕረቱ፡ Sir. 50, 24. 2) *fidere, confidere, fiduciam* vel *spem ponere* in alqo, *fidem habere* alicui, *fretum esse, sperare*, c. c. በ፡, ut: ተአመንኩ፡ በዕንቍ፡ Job 31, 24; መኑ፡ ተአመነ፡ በእግዚ'፡ ወተኃፈረ፡ Sir. 2, 10. 11, 21. 35, 24; Jes. 30, 12; Jer. 17, 5 (ἐλπίδα ἔχει ἐπί). 31, 11; ተአመነ፡ በጽድቁ፡ Hez. 33, 13; Ruth 2, 12; Ps. 43, 8. 59, 12. 118, 66; Gal. 5, 10; Phil. 2, 24; Philem. 21; c. Acc.: 2 Thess. 3, 4; Ps. 77, 26; ኢይትአመና፡ ለሕይወቱ፡ Job 24, 22. 4, 18. 15, 15; ተአመንዎ፡ πιστεύσατε αὐτῷ Sir. 2, 8. 4, 16; እንተ፡ ትትአመን፡ መዛግብቲሃ፡ Jer. 30, 4; ኢትትአመኖ፡ ብዙኀ፡ Sir. 6, 7; እለ፡ ኪያሆሙ፡ ተአመነ፡ Jes. 30, 32; c. Acc. et በ፡, ut: ኢትትአመንዎሙ፡ በሕይወቶሙ፡ μὴ ἐμπιστεύσῃς τῇ ζωῇ αὐτῶν Sir. 16, 3; Ps. 77, 36; seq. ከመ፡ c. Ind. vel Subj., ut: ተአመኒ፡ ከመ፡ እገብር፡ ፈቃደኪ፡ Kuf. 25; Job 11, 18; ተአሚንየ፡ ከመ፡ ብዙኅ፡ ረድኤት፡ ብየ፡ 31, 21; ትትአመኖ፡ ከመ፡ ያእቱ፡ ተግባረ፡ ማእረርከ፡ 39, 12; Ps. 26, 19; Rom. 2, 19; Phil. 2, 19 (ἐλπίζω). 24; absol.: Sir. 2, 6; ነአምን፡ ወንትአመን፡ Lit. 165, 3; ተአምኖትየ፡ Ps. 83, 9. 3) *credere*, ሃይማኖት፡ እንተ፡ ቦቱ፡ ተአመነ፡ (v. ተአምነ፡) 4 Esr. 9, 8; c. Acc. rei: ኢትትአመን፡ ኵሎ፡ ቃለ፡ ዘነገሩከ፡ Sir. 19, 15; ዘይትአመን፡ ሕልመ፡ (v. በሕልም፡) 31, 2; c. በ፡, ut: ተአመኑ፡ በመስቀል፡ Asc. Jes. 3, 18. 19; Jon. 3, 5; Rom. 4, 5; Enc. Jac. 13; seq. ከመ፡ Rom. 4, 18; absol. Rom. 4, 19; ተአምኖ፡ *fides* Hebr. 11, 4 seq. 4) *sibi persuadere, persuasum habere*, seq. ከመ፡ c. Ind. vel Subj., Rom. 8, 38. 14, 14; እትአመነክሙ፡ ከመ፡ ትፈጽሙ፡ Rom. 15, 14; Hebr. 6, 9. 5) *bono et confidenti animo esse, nihil sibi timere, securum esse*: ኢይትአመኑ፡ Job 29, 24; ተአመኒ፡ θάρσει Tob. 7, 17; Judith 11, 1; Matth. 9, 2. 22. 14, 27; Ex. 14, 13; Kuf. 50; 4 Esr. 6, 72; ይነብሩ፡ ተአሚኖ፡ Sir. 4, 15; Jes. 14, 6. 32, 18. 47, 8; Jer. 23, 6; seq. Acc. (*ab* alqua re *securum esse*): ነፍስ፡ አኮ፡ ትትአመን፡ ወዲቀ፡ ለአብሶ፡ Jsp. p. 382. 6) *fateri, pro-, confiteri*, c. Acc.: Hebr. 3, 1; እንዘ፡ ይትአመኑ፡ ኀጣውኢሆሙ፡ Matth. 3, 6; Marc. 1, 5; Jac. 5, 16; ተአመነ፡ ኀጢአቶ፡ F. M. 6, 3; እመ፡ ተአመነ፡ ጌጋዮ፡ Clem. f. 123; c. በ፡, ut: ተአመነ፡ በጌጋዩ፡ f. 124; F. N. 39 (vox forensis). a) ዘይትአመኑ፡ *confessores* (distincti a martyribus) Const. Ap. 54. b) *praedicare, celebrare*: እትአመን፡ በስምከ፡ ἐξομολογοῦμαι τῷ ὀνόματί σου Sir. 51, 1; በኵሉ፡ ዘገብረ፡ እትአመን፡ ቦቱ፡ 47, 8. c) *professione facta tradere* vel *donare* alicui alqd (vox forensis),

c. በ፡ rei et ለ፡ prs.: F. N. 39, 2. 3. 7) *fidei* alicujus *concredere* vel *committere* vel *credere*, c. Acc. rei et ውስተ፡, ut: በእንተዝ፡ይትአመኑ፡ሰብእ፡ነፍሶሙ፡ውስተ፡ዕፅ፡ሕጹጽ፡ Sap. 14, 5; c. Acc. prs. et በ፡ rei: Rom. 3, 2 rom.; 1 Thess. 2, 4; c. ላዕለ፡ rei Tit. 1, 3; c. ለ፡ rei (muneris) Lit. 163, 2; *potestatem dare* alicui 1 Tim. 1, 12 (τῷ ἐνδυναμώσαντί με).

B) Pass. 1) *credi:* Christus ዘተሰብከ፡ውስተ፡አሕዛብ፡ወተአምነ፡ውስተ፡ዓለም፡ወዐርገ፡በስብሐት፡ Cyr. ad Th. f. 8; 1 Tim. 3, 16 (ተአመነ፡); seq. Acc. Inf., 1 Reg. 3, 21. 2) *ad fidem converti*, 1 Cor. 3, 5 ant. 3) *fidum haberi*, c. በኀበ፡ ab alqo, 1 Reg. 27, 12. 4) *concredi, committi*, 1 Tim. 1, 11 rom. 5) *concreditum accipere, fidei* vel *arbitrio commissum habere* alqd, *auctoritate* vel *plena potestate* rei *ornatum esse:* ወንጌል፡ዘአነ፡ተአመንክዎ፡በቱ፡ 1 Tim. 1, 11 Platt; c. ላዕለ፡ rei, ut: በእንተ፡ተአምኖ፡ኤጲስቆጶስ፡ላዕለ፡ንዋየ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Can. Ap. 31; Abt. Ap. 39; c. ዲበ፡, ut: ተአመነ፡ዲቤሆሙ፡ Lud. e Vit. Greg. Arm.; seq. Subj.: ሰላም፡ለመቃርስ፡በእለስክንድርያ፡ዘተአመነ፤ (v. ዘተአምነ፤) መርዔተ፡ክርስቶስ፡ይርዐይ፡ Enc. Masc. 4.

ተአመነ፡ III, 2 *confidere, fiduciam ponere:* ኢይትኤመንዎሙ፡ (v. pro ኢይትአ"፡) ለእለ፡አስሐትዎሙ፡ Jes. 10, 20.

አስተአመነ፡ IV, 1 *fidem facere, credere facere, confirmare:* 1 Cor. 13, 7; እንዘ፡ያስተአምነነ፡ዮሐንስ፡ይጽሕፍ፡ Cyr. ad Th. f. 20; ወበግብሩ፡ያስተአምን፡ዝንቱ፡ከመ፡አማን፡ („*opere ipso verbis suis fidem faciens*“) f. 24; ሰይጣን፡ያስተአምን፡ሎሙ፡በግብሩ፡ *Satanas iis* (divinatoribus) *fidem efficit opere suo* (i. e. ut homines iis credant) Clem. f. 187; ወያስተአምን፡ዘንተ፡እንዘ፡ይብል፡ *et credibile hoc facit* vel *confirmat dicens* Cyr. c. Pall. f. 88.

እሙን፡ part. 1) *fidus, fide dignus*, de rebus, πιστός Ps. 18, 8. 110, 7; Hos. 5, 9; 1 Tim. 1, 15. 3, 1. 4, 9; Tit. 3, 8; Act. 13, 34; ይኩን፡እሙነ፡ስመ፡ዚአከ፡ 2 Par. 1, 9 (πιστωθήτω); 3 Reg. 8, 26. 2) *verus*, ἀληθής, ἀληθινός, Gen. 41, 32; Job 6, 3. 25. 36, 4; Jes. 41, 26; እሙን፡ሕልሙ፡ Dan. 2, 45. 6, 12; Or. Az. (Dan. 3,) 3; እሙን፡ቃል፡ዘሰማዕኩ፡ 2 Par. 9, 5; 1 Joh. 2, 8. 27; Joh. 4, 37; እሙነ፡ኮነ፡ *verum fuit* vel *inventum fuit:* እሙነ፡ኮነ፡ምክረ፡ትካት፡ Jes. 25, 1; Deut. 17, 4. 22, 20; 2 Cor. 7, 14. 3) *confisus, securus:* የሐውር፡እሙነ፡ πεποιθώς Prov. 10, 9. 4) *fidei concretum habens:* እሙን፡ዲበ፡ንዋየ፡ግብር፡ 1 Par. 9, 31. 5) Adv. እሙነ፡ a) *vere, reverâ* 1 Reg. 22, 7; Deut. 17, 4. 22, 20; አማን፡ተወልደ፡እግዚእነ፡ኢየሱስ፤እሙነ፡ልህቀ፡ወእሙነ፡በልዐ፡ወእሙነ፡ሐመ፡ H. A. n. 6; etiam እሙን፡, ut: ካልእ፡እሙን፡ውእቱ፡ዘዚአክሙ፡ንጉሥ፡ Lud. e V. S. b) *secure* Prov. 10, 9.

አማን፡ adj. 1) *fidus:* እመ፡አማንኑ፡ውእቱ፡ለሐዊር፡ምስሌከ፡ εἰ πιστὸς τοῦ πορευθῆναι μετὰ σοῦ Tob. 5, 9. 2) *verus:* እመ፡አማነ፡ኮነ፡ወጥዩቀ፡ነገሩ፡ Deut. 13, 15; እመሰ፡አማንኬ፡ 4 Reg. 10, 15; አማነ፡ረሰይክሙ፡ለነ፡ዘነገርናሁ፡ 2 Cor. 7, 14. a) subst. *verum, veritas:* ይውኅድ፡ዝምሳሌ፡እምአማን፡ Cyr. c. Pall. f. 97. b) c. pron. suff.: አማንክሙኑ፡ኢታመልኩ፡ (*veritasne vestra est? non adorabitis?* i. e.) *an vere non adorabitis?* Dan. 3, 14; አማንየ፡እብለከ፡ Sx. Haml. 8. 3) adv. *vere, revera, re ipsa, sane, profecto, recte*, a) አማነ፡, ut: እስመ፡አማነ፡ለአከኒ፡እግዚ"፡ Jer. 33, 15. b) plerumque አማን፡, ἀληθῶς Ex. 33, 16; 3 Reg. 8, 27; 2 Par. 6, 18; Jer. 35, 6; Joh. 7, 26. 8, 31. 17, 8; Matth. 14, 33; Luc. 9, 27; 1 Joh. 2, 5; ἀληθινῶς Sir. 41, 24; ἐπ᾽ ἀληθείας Dan. 2, 8. 47; Job 19, 4; Jes. 37, 18; ὄντως Jer. 3, 23. 10, 19; Asc. Jes. 9, 23; 4 Esr. 8, 41. 43. 10, 10; Matth. 4, 6; Ps. 7, 11; እስመ፡አማን፡ከማሁ፡ውእቱ፡ Judith 11, 10; ναί Gen. 42, 21; ὀρθῶς Dan. ap. 1, 55. 59; ἀμήν Joh. 6, 32; Matth. 5, 18. 24, 2 Platt; አማን፡ትቤ፡ *verum* (v. *recte*) *dixisti* Cyr. c. Pall. f. 65; Gen. 42, 16. c) በአማን፡ ut Kuf. 1. 31; Sir. 42, 8; 1 Tim. 5, 3; Act. 10, 34 (ubi in ed. Platt. lapsu calami በአምን፡ scriptum est). d) ዘበአማን፡ *qui vere est, verus*, ἀληθής Prov. 1, 3; Ps. 68, 17; Joh. 1, 48; ἀληθινός 1 Joh. 2, 8; Joh. 17, 3. — *Voc. Ae.:* አማን፡አማን፡ዘ፡እውን፡እውን፡ (v. ኡን፡ኡን፡).

አሚን፡ 1) Inf. vid. sub አምነ፡. 2) passim pro አሜን፡ exscriptum (أَمِين) ut Apoc. 3, 14; Enc. Hed. 15 (sec. Lud.; in exemplari Tub. አሜን፡); Masc. 10 (in exempl. Tub.).

አሜን፡ adv. prgr., sc. ἀμήν, אָמֵן, *certo, profecto, ita sit, fiat!* γένοιτο γένοιτο አሜን፡ወአሜን፡ Num. 5, 22; Deut. 27, 15 seq.; Judith 13, 20; ἀμήν 2 Esr. 15, 13. 18, 6; Tob. 8, 8; Matth. 5, 18 rom. 6, 13. 24, 2 rom.; Joh. 6, 32 rom.; Rom. 1, 25. 15, 33. 16, 27; Gal. 1, 5; Apoc. 1, 7 rom.; 5, 14. 7, 12. 19, 4 al.; በቃለ፡አሜን፡ (v. አሚን፡) አድመፁ፡ወገብሩ፡በዓለ፡ Enc. Masc. 10; in fine orationum et librorum ter repetere solent አሜን፡ Abyssini.

እምነት፡ n. act., Pl. እምነታት፡ *fides* a) quae creditur, *religio:* ዘወለጠ፡እምነተ፡ክርስቲያን፡ Can. Ant. 1; እምነት፡ዘመስቀለ፡ክርስቶስ፡ Enc. Masc. 17; እምነታት፡ *fidei* vel *religionis genera* (ab orthodoxa discrepantia) Chr. Ta. 8. b) *confessio:* Christus ሊቀ፡ካህናት፡ዘእምነትነ፡ ἀρχιερεὺς τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Cyr. c. Pall. f. 85 (Hebr. 3, 1). c) qua quis credit, *fiducia:* Lit. Jac.; ማሕፀንት፡ንዋይ፡ይእቲ፡ዘይሁብ፡አማሕፃኒ፡ለዘያመሐፅኖ፡ከመ፡ይዕቀብ፡ሎቱ፡ወይእቲኬ፡እምነት፡ዘአማሕፃኒሃ፡ዘያነብሩ፡ኀበ፡ዘያመሐፅኖ፡ F. N. 29.

አማኒ፡ n. ag., Pl. አማንያን፡ 1) *verus, sincerus:* አማኒት፡ ἀνυπόκριτος Jac. 3, 17. 2) *credens, fidelis, ad fidem conversus* (sensu theologico): ሕዝብ፡አማንያን፡ Act. 24, 27 rom.; ብእሲ፡አማኒ፡ዘዘመወ፡በብእሲት፡ኢአማኒት፡ F. M. 6, 15; ኢአማኒ፡ *incredulus* Matth. 17, 17; ምታ፡ኢአማኒ፡ F. M. 5, 12. 3) *confessor* (aliâs ተአማኒ፡): አበ፡ኖብ፡አማኒ፡ Sx. Sen. 23.

አማናዊ፡ adj. rel. (ab አማን፡), *verus, qui vere est* (opp. ficticius, adulterinus): አምላክ፡አ"፡ F. M. 6, 1; በቃሉ፡አማናዊት፡ 2, 5; Lud. comm. hist. p. 238 n. 5; ድንግልና፡አማናዊ፡ድንጋሌ፡ነፍስ፡ይእቲ፡ Chr. Ta. 28.

ምእመን፡ et ማእመን፡ (መእመን፡ in antiquioribus libris et editionibus) et ማእምን፡ part., f. ማእምንት፡ et ማእመንት፡, Pl. m. "ናን፡, f. "ናት፡ 1) a) *confidens, credens* (cui significationi proprie forma activa ማእምን፡ convenit): ዕደው፡ምእመናን፡በኀይሎሙ፡ ἄνδρες πεποιθότες ἐν ἰσχύι αὐτῶν Judith 2, 5; አዋልድ፡ምእመናት፡ (ἐν ἐλπίδι) Jes. 32, 9; baptizandus ይትአመን፡ከመ፡ውእቱ፡ምእመን፡በአብ፡ወበወልድ፡ወበመንፈስ፡ቅዱስ፡ F. N. 3; ዘምእመን፡በስምከ፡ Genz. f. 81. b) sensu theolog.: *fidelis* vel *pius Christianus:* Syn.; ብእሲት፡ማእምንት፡ F. N. 24, 5; ማእምን፡ et ማእምንት፡ Kid. f. 19; ምእመናን፡ et ምእመናት፡ F. M. 5, 11. 2) *fidus*,

fide dignus, fidelis (cui significationi proprie forma passiva ምእመን፡, ማእመን፡ convenit) πιστός, maxime de personis: Num. 12, 7; Deut. 7, 9; 2 Reg. 23, 1; Kuf. 17. 21; Sir. 44, 20. 48, 22; Jes. 55, 3; Dan. 6, 4; Prov. 17, 6. 20, 6; Matth. 24, 45. 25, 21. 23; Luc. 19, 17; 2 Thess. 3, 3; 1 Tim. 1, 12; 1 Petr. 4, 19; 1 Joh. 1, 9; de nuntio Prov. 25, 13; teste Jes. 8, 2; Jer. 49, 5; amico Sir. 6, 14 seq.; urbe (i. e. ejus incolis) Jes. 1, 21. 26; rarius de rebus: 1 Thess. 1, 5; Ps. 88, 36; Jes. 22, 23. 25; F. N. 16 (vid. sub ረበሐ፡); c. c. ለ፡ (alicui, erga alqm) Hebr. 3, 2; c. pron. suff.: ወእግዚእብሔርኒ፡ ይከውኖ፡ ምእመኖ፡ ወያስተፌሥሖ፡ Sir. 36, 3; እስመ፡ ይእቲ፡ (ነፍስከ፡) እምኵሉ፡ ምእመንከ፡ οὐ γάρ ἐστί σοι πιστότερος αὐτῆς Sir. 37, 13. a) passim subst.: *firmum praesidium, protector, defensor*: ውእቱ፡ ምእመኑ፡ ἀντιστήριγμα Sir. 31, 18; ምእመን፡ ኀይሉ፡ ὑπερασπισμός 31, 19; ὑπερασπιστής Ps. 17, 3. 33. 26, 2. 27, 9. 11. 113, 17. b) *fide dignus* i. e. *credibilis*, Herm. p. 103.

ተአማኒ፡ n. ag. (III, 1) 1) *fidelis, credens*: qui sacramento communicat, sit ተአማኔ፡ F. M. 26, 8; ኢይትከሀሎ፡ ለሰብእ፡ ይኩን፡ ተአማኔ፡ ለእመ፡ ኢያግሐሠ፡ ርእሶ፡ እምግዕዘ፡ ልማድ፡ πιστός Chr. ho. 22. 2) *confitens, profitens*, a) *confessor* (distinguendus a martyre): ተአማንያን፡ F. N. 20; Enc. Sen. 23. b) *professione facta tradens* vel *donans*, F. N. 39, 3 (vid. ተአምነ፡ n. 6, c).

ሃይማኖት፡ *fides*, መሃይምን፡ *fidelis* vid. supra c. 14.

እምነ፡ praep. *ex, a* vid. supra c. 191.

እሙንቱ፡ *ii*, እማንቱ፡ *eae* vid. sub ውእቱ፡

አማኑኤል፡ n. prgr. Ἐμμανουήλ, *Emmanuel*, Matth. 1, 23; Cyr. ad Th. f. 16; Lit. (crebro); Sx. Ter 6.

አምአ፡ *victorem reddere* vid. sub ሞአ፡ c. 205.

እማእከ፡ *aut* vid. sub እመ፡ c. 726.

አሜከላ፡ subst. „*rubi* vel *sentis* genus, in Dembea fruticans" Lud.; in Bibliis aliisque libris haud raro obvium: *tribuli, sentes, herba mala*, τρίβολοι, አሥዋክ፡ ወአሜከላ፡ Gen. 3, 18; Kuf. 3; ሦክ፡ ወአሜከላ፡ Hos. 10, 8; Herm. p. 57; Clem. f. 14; Hez. 28, 24; Hebr. 6, 8; Herm. p. 57; Clem. f. 14; አሜከላ፡ Prov. 22, 5; Matth. 7, 16; Chr. ho. 10 (masc.); χόρτος Jes. 32, 13; βάτος Luc. 6, 44; βολίδες አሜከላ፡ ለገበዋቲክሙ፡ Num. 33, 55. — *Voc. Ae.*: አሜከላ፡ ዘ፡ ሦክ፡ ዘዋስማ ።

አምዐ፡ pro አምዕዐ፡ *ad iram concitare* vid. sub መዐዐ፡ c. 208.

እምዝ፡ *deinde* vid. sub እምነ፡ c. 193 et sub ዝ፡

አሠረ፡ *ligare, vincire* vid. sub አሰረ፡

አሠር፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. አሠራት፡ [أَثَرٌ et أُثْرٌ *vestigium*; ܐܬܪܐ *locus*, nec non אֲשׁוּר *gressus*] *vestigium* cujusvis generis et *vestigia*: እሬኢ፡ አሠረ፡ ዕደው፡ ወአንስት፡ Dan. ap. 13, 20; አሠረ፡ ምንትኑ፡ ዝንቱ፡ 13, 19; አሠረ፡ ንስር፡ ዘይሰርር፡ Prov. 24, 54; አሠረ፡ እግዚ'፡ Job 11, 7; ለከይደ፡ አሠሮሙ፡ Kuf. 21; ትሉ፡ አሠሪ፡ Sir. 6, 27; 1 Petr. 2, 21; Rom. 4, 12; ኅሥሣ፡ አሠራ፡ Sir. 14, 22; አሠረ፡ ፍኖት፡ Job 9, 26; Rom. 11, 33; አሠረ፡ ቀላይ፡ Job 38, 16; ታስተሐይጹ፡ አሠረ፡ ምድር፡ Kuf. 42; አሠረ፡ ዕበዩ፡ መኑ፡ ያአምር፡ ἐξιχνιάσει (*investigare, pervestigare*) Sir. 18, 4; ረከበ፡ አሠረ፡ ስብሐቲሁ፡ 18, 6. 42, 18: ኢረከበ፡ አሠራ፡ 24, 28; *investigabilis*: ዘአልቦ፡ አሠር፡ vel አሠረ፡ Job 5, 9. 34, 24; 4 Esr. 9, 21; Eph. 3, 8; ደምሰሰ፡ አሠርየ፡ *delevit vestigium* (viae) *meum* Job 30, 13; Jes. 3, 12. a) *planta* pedis: እደ፡ (*ubi*) ኬደ፡ አሠረ፡ ውሉዱ፡ ሰብእ፡ Kuf. 32; Deut. 11, 24. b) *gressus*: አሠሩ፡ ለብእሲ፡ τὰ διαβήματα Prov. 20, 24. c) *semita, callis, via trita*, τρίβος, Jes. 30, 11; Prov. 1, 15; 3, 17; አሠር፡ ጽኑዕ፡ Sap. 14, 3; ንሑር፡ በአሠሩ፡ Mich. 4, 2; ናሁ፡ ዝ፡ አሠር፡ ዘአቅጻዕነ፡ Job 5, 27; አሠር፡ ንጹሕ፡ ዘአንበለ፡ አሥዋክ፡ Lit. Epiph.; Hen. 56, 6. 61, 9. d) *signum, nota*: አሠሩ፡ ለልብ፡ ፍሡሕ፡ ገጽ፡ ብሩህ፡ Sir. 13, 26; Org. 2; አሠረ፡ ደም፡ Enc. Masc. 3; አርአየኒ፡ አሠረ፡ ቅንዋት፡ ወአሠረ፡ ርግዘት፡ ዘገበሁ፡ F. N. 19. e) *reliquiae, rudera*: rex ርእየ፡ አሠረ፡ ደዌ፡ ዲበ፡ ገጹ፡ (sc. Patriarchae) Sx. Haml. 24; አሠራት፡ *rudera* (c. fem. adj.) F. N. 19. — *Voc. Ae.*: አሠር፡ ብ፡ ፍለጋ፡

እራሕ፡ subst. (etiam per ኀ፡), f. et m., Pl. እራሓት፡ [ad رَاحٌ, رَاحَةٌ, quibus potestas *lati, ampli* et *aequalis* (flach) inest, referendum videtur] *palma* manus cum *carpo*, καρπός, እራሓ፡ ሰፍሐት፡ ለንዳይ፡ Prov. 29, 38; Did. 3; እራሓተ፡ እደዊሁ፡ 1 Reg. 5, 4; τὰ ἴχνη τῶν χειρῶν 4 Reg. 9, 35; ሰላም፡ ለእራሓትከ፡ I Sal. Mar. 24; precantium est አንሥአት፡ እደዊኒ፡ እንዘ፡ ስፉሓት፡ እራሓቲሆን፡ F. N. 14; አንስት፡ ትሰፍሕ፡ እደዊሃ፡ ወእራሓ፡ ለውሂብ፡ Clem. f. 190; እራሕ፡ ዘይምን፡ Enc. Masc. 14; እራሐ፡ መዝራዕት፡ Lud. e Mss. Colb. a) *manus*: ኵሉ፡ ውስተ፡ እራሕየ፡ (dicit Deus) Clem. f. 49. 51; በእራሑ፡ ፈጠረ፡ ኵሎ፡ f. 218. b) *planta* pedis: ኢገብረ፡ (Pachomius) አሣእነ፡ ለእራሑ፡ እግሩ፡ Sx. Genb. 14 Enc. — *Voc. Ae.*: እራሕ፡ ዘ፡ መበላ፡ እጅ፡ (v. መብያእጅ፡).

አረሚ፡ (etiam አረሚይ፡ Zach. 9, 13 var.) subst., plerumque coll., rarius Pl. አረሚያን፡ vel አረምያን፡; primitus *Aramaei*, deinde postquam nomina pr. Ἕλληνες et ܐܪ̈ܡܝܐ in significatum *gentilium* abierunt, et *Hellenes* et *gentiles* significat: a) *gentiles, ethnici, pagani*, τὰ ἔθνη አረሚ፡ Rom. 9, 24. 30; Matth. 10, 5 rom.; 18, 17 Platt; 1 Thess. 4, 5 Platt; ἐθνικοί Herm. p. 39; አእምንዎ፡ ለአረሚ፡ Clem. f. 108. 196; አረሚያን፡ Jer. 10, 2 var. b) *Hellenes*: Joh. 7, 35. 12, 20; Rom. 1, 14; 1 Cor. 1, 22—24; መጥባሕት፡ አረሚ፡ Jer. 26, 16. 27, 16; Zach. 9, 13; Ἑλληνισταί እለ፡ እምአረሚ፡ Act. 6, 1, et አረሚ፡ 9, 29. — *Voc. Ae.*: አረሚ፡ ኵሎሙ፡ የናናውያን ።

አርማይ፡ subst. coll. *gentiles, Hellenes* (gramm. § 140, 4), Rom. 10, 12 rom.

አረማዊ፡ vel አረማይ፡ adj. rel. *gentilis, Hellen* Matth. 18, 17 rom.; Rom. 1, 16. 2, 9. 3, 9. 10, 12; አረማይ፡ 1 Thess. 4, 5 et 1 Cor. 5, 1 rom.; Clem. f. 136; fem. አረማዊት፡ Marc. 7, 26; F. M. 5, 12; ብእሲት፡ ተንበላዊት፡ አው፡ አረማዊት፡ Syn. f. 397; አረማውያን፡ Jer. 10, 2; Dan. 10, 20. 11, 2; Jes. 9, 12; Clem. f. 226.

አርማስቆስ ፡ n. prgr., sc. ὁρμίσκος, *monile parvum, torques,* Cant. 1, 10. 7, 2. — *Voc. Ae.:* አርማስቆስ ፡ ብ ፡ ዘሪት ፡ የብር ፡ ዘንግዒ ፡ ይ ፡

አረረ ፡ I, 1 [vicinum አረየ ፡, אָרָה] Subj. ይእርር ፡ et ይአርር ፡, *decerpere, metere, demetere, colligere;* τρυγᾶν አረርኩ ፡ ከርቤ ፡ Cant. 5, 1; plerumque fruges, θερίζειν, ἀμᾶν, abs. Matth. 6, 26. 25, 24. 26; Joh. 4, 36. 38 (ትእረሩ ፡ v. ትእርሩ ፡); Ps. 125, 6; ዝራዕ ፡ ወእረር ፡ 4 Reg. 19, 29; ትዘርኡ ፡ ወተእርሩ ፡ Jes. 37, 30; Mich. 6, 15; c. Acc. frugum: Jes. 17, 5. 10 var.; እርሩ ፡ ፍሬ ፡ ሕይወት ፡ Hos. 10, 12; Deg.; ትዘርዑ ፡ ሥርናየ ፡ ወተእርሩ ፡ አስዋከ ፡ Jer. 12, 13; Luc. 19, 21. 22; 2 Cor. 9, 6; Gal. 6, 7; crebro trsl.: ከመ ፡ ትእረሩ ፡ (v. ትእርሩ ፡) ለከ ፡ ምስብዒተ ፡ Sir. 7, 3; የአርር ፡ እከየ ፡ Prov. 22, 8; Job 4, 8; Hos. 8, 7; c. Acc. agri (*messem agri colligere*): ገራህተ ፡ ዘኢኮነ ፡ ዚአሆሙ ፡ አረሩ ፡ Job 24, 6; አረሩ ፡ ብሔረ ፡ ፊንቆን ፡ ἐκαρπίσαντο Jos. 5, 12; frugum instar colligere: ለወርቅ ፡ በ ፡ ብሔር ፡ እምኀበ ፡ የአርርዎ ፡ Job 28, 1. — *Voc. Ae.:* አረረ ፡ ዘ ፡ አጨደ ፡

አእረረ ፡ II, 1 *metere* vel *demetere jubere* alqm alqd, c. dupl. Acc. 1 Reg. 8, 12; 1 Esr. 4, 6 var.

ተአረ ፡ vel **ተአረረ ፡** III, 1 (Perf. nondum repertum), *decerpi, demeti:* ሐረገ ፡ ወይን ፡ እንተ ፡ በሠሉስ ፡ ትትገመድ ፡ ወትትአረር ፡ Deg.

ትእረር ፡ subst. *fruges demessae, messis* Num. 12, 12 annot.; M. M. f. 288.

ማእረር ፡ subst., m. et f., 1) *messis* a) actio demetendi et tempus messis: Gen. 8, 22; Kuf. 6; Lev. 19, 9; Ruth 1, 22. 2, 21. 23; Jes. 9, 3. 18, 5; Mich. 7, 1; Am. 4, 7 (τρυγητός); 9, 13; Prov. 25, 13. 26, 1; ተግባረ ፡ ማእረርከ ፡ Job 39, 12; መዋዕለ ፡ ማእረር ፡ Sir. 24, 26. 50, 8; 4 Esr. 2, 36; Joh. 4, 35; Matth. 13, 30; Marc. 4, 29; ዐውደ ፡ ማእረር ፡ ἅλων θερινή Dan. 2, 35; trsl. 4 Esr. 2, 44. b) *fruges demetendae* vel *demessae:* Jer. 5, 16; ማእረረ ፡ ወቀሥም ፡ Jes. 16, 9. 17, 5; γεννήματα, ምድር ፡ ትሁብ ፡ ማእረራ ፡ Zach. 8, 12; Hez. 36, 30; καρποί Jer. 38, 12; Job 5, 26 var.; trsl.: ማእረረ ፡ ምግባሮሙ ፡ Jes. 3, 10; Matth. 9, 37; Luc. 10, 2; Apoc. 14, 15. c) tempus messis i. e. α) *aestas:* ክረምት ፡ መፀው ፡ ማእረር ፡ ሐጋይ ፡ Kuf. 2; ክረምት ፡ ወማእረር ፡ ወሐጋይ ፡ Sir. 36, 9; ዐውደ ፡ ማእረር ፡ ἅλων θερινή Dan. 2, 35; θέρος Matth. 24, 32; Marc. 13, 28; Luc. 21, 30. β) cui includitur *ver:* ἔαρ Num. 13, 20; በለስ ፡ ማእረር ፡ τὰ σῦκα τὰ πρώϊμα Jer. 24, 2. 2) *vindemia, messis pomorum:* ማእረረ ፡ ወይን ፡ Sir. 30, 25; በመዋዕለ ፡ ማእረረ ፡ ቀሥም ፡ 24, 27; τρυγητός Jes. 24, 13; Joel 4, 13.

አራራይ ፡ vid. sub አርአረ ፡

አርሲ ፡ መትሪዳ ፡, **አርሲመትሪዳስ ፡**, **አርሳይ ፡ መትርያድስ ፡** n. prgr. ἀρχιμανδρίτης *archimandrita,* Cat. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 27; አበ ፡ ሲኖዳ ፡ አርሲ ፡ መትሪዳ ፡ (v. አርሲመትሪዳስ ፡) ገብሂል ፡ ርእሰ ፡ በሕታውያን ፡ ውእቱ ፡ Sx. Haml. 7.

አርስስ ፡ vel **አርሲስ ፡** n. prgr. sc. αἵρεσις *haeresis,* deinde *haeretici:* ዕልዋን ፡ ዘይሰመዩ ፡ አርስሰ ፡ በነገረ ፡ ጽርእ ፡ II Abt. 43; II Can. Nic. 34; አርሲስ ፡ M. M. f. 164. 277; Pl. አርሲሳን ፡, ut: ሰብአ ፡ ዕልዋን ፡ አርሲሳን ፡ Sx. Sen. 18.

አርሶን ፡ vel **አርሶስ ፡** n. prgr. sc. ἄρσις (ἄρσιν Acc.) *onus:* ጾዋሬ ፡ ዕፀ ፡ አርሶን ፡ 3 Reg. 3[n], 3. 20; ጾዋረ ፡ አርሶን ፡ 5, 15; 4 Reg. 8, 9; 3 Reg. 11, 28. — *Voc. Ae.:* አርሶን ፡ ዘ ፡ ዐርብ ፡

አርሳይ ፡ መትርያድስ ፡ vid. sub አርሲ ፡ መትሪዳ ፡

አርሳይስርስ ፡ n. prgr. ἀρχιερεύς, M. M. f. 201.

አርስጣላብ ፡ n. prgr. sc. ἀστρολάβος *astrolabium* Sx. Teq. 6.

አርቄውቲኖን ፡ vel "ኖስ ፡ n. prgr. ἀρκευθίνων, ab ἀρκεύθινος *juniperinus* 3 Reg. 6, 29. — *Voc. Ae.:* አርቴውቄኖን ፡ (sic) ዘ ፡ ዋንዛ ፡

አርቦት ፡ (v. አረበተ ፡) n. prgr. arboris cujusdam: ቁጳር ፡ ዘስሙ ፡ አርቦት ፡ Kuf. p. 77 (sine dubio corruptum, fortasse ex ἄρκευθος).

አረቦን ፡ (etiam አረቦ ፡, አራቦን ፡) n. prgr. sc. ἀῤῥαβών (עֵרָבוֹן) *arrhabo, arrha, pignus* 2 Cor. 1, 22. 5, 5; Eph. 1, 14; ሀበሙ ፡ አረቦ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘውእቱ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ Clem. f. 215; arrha, qua emtio firmatur F. N. 33; አረቦን ፡ ዘፍኅሪት ፡ *arrha sponsalitia* F. N. 24, 3. — *Voc. Ae.:* አረቦን ፡ ዘ ፡ ርጅት ፡ (v. እርጅት ፡); *aliud:* አ" ፡ ብ ፡ መያገር ፡

አሪት ፡ subst., plerumque f., n. prgr. sc. אוֹרָיְתָא, ܐܘܪܝܬܐ (i. e. תּוֹרָה) 1) *lex Mosaica* universa, νόμος Jes. 8, 16; ትትገደፍ ፡ አሪት ፡ እምካህን ፡ Hez. 7, 26; Judith 11, 12; 4 Esr. 2, 34. 14, 23; Rom. 2, 23. 3, 19. 4, 15. 7, 7. 12; Gal. 3; Hebr. 7, 19; ዳግም ፡ አሪት ፡ δευτερονόμιον Deut. 17, 18; አሪተ ፡ ሙሴ ፡ 2 Esr. 3, 2; Dan. 9, 11; Dan. ap. 1, 3; ዘጽሑፍ ፡ ውስተ ፡ አሪተ ፡ ሙሴ ፡ Bar. 2, 2; መጽሐፈ ፡ አሪት ፡ ሙሴ ፡ 2 Esr. 18, 1 seq.; መጽሐፈ ፡ ሕገ ፡ አሪት ፡ 2 Esr. 18, 3; ሕገገ ፡ አሪት ፡ Rom. 4, 13—15; Gal. 2, 16; ሕገ ፡ አሪት ፡ Rom. 2, 27; ሊቃነ ፡ አሪት ፡ νομοδιδάσκαλοι *doctores legis* Luc. 5, 17; መምህረ ፡ አሪት ፡ Act. 5, 34. 2) Nomine አሪት ፡ appellantur singuli *Octateuchi* Aethiopici libri sc. Pentateuchus et libri Josuae, Judicum, Ruth, vid. in mea Octateuchi editione titulos singulis libris inscriptos nec non in ejusdem Apparatu critico p. 159; et supra sub ብሔር ፡ n. 2, ζ (c. 493).

አሪታዊ ፡ adj. rel. 1) *ad legem Mosaicam* sive *ad ejus praecepta* vel *instituta pertinens:* አሪታዊት ፡ ጠረጴዛ ፡ Enc. Tachs. 3. 2) *legi Mosaicae addictus,* M. M. f. 27; አሪታውያን ፡ ቀድሙ ፡ ወወንጌላውያን ፡ ድኅረ ፡ Enc. Nah. 10.

ኤርትራ ፡ vel ኤ" ፡ n. prgr. sc. ἐρυθρά sc. θάλασσα i. e. *erythraeum* seu *rubrum* sc. mare: በሕረ ፡ ኤርትራ ፡ Ex. 10, 19. 13, 18. 15, 4. 23, 31; Jos. 4, 23; Ps. 105, 8, 22; 2 Esr. 19, 8; Judith 5, 13; Sap. 19, 7; Hen. 32, 2. 77, 6; Hebr. 11, 29; Kuf. 8. 9.

አርቶዶክሳዊ ፡ vel **አርቶዶክስያዊ ፡** n. prgr., sc. *orthodoxus,* Lit. Epiph.; F. N. 43, 2; Abush. 47; ሃይማኖት ፡ አርቶዶክሳዊት ፡ Fid. Jac. Bar.; አርቶዶክሳውያን ፡ Sx. Mag. 13.

አርቶዶክስያ፡ n. prgr., sc. *orthodoxia* M. M. f. 209.

አርአረ፡ rad. inus., cui (comparato ﻯٰ *vocem edidit*) nescio an significatus *alta voce clamare, jubilare* tribuendus sit.

አራራይ፡ subst. (ut videtur, pro **አርአራይ፡**) est unus e *tribus canendi modis,* quibus Abyssini in cantandis suis hymnis liturgicis utuntur (vid. **ዕዝል፡** et **ግዕዝ፡**), Deg. (crebro); **፫ዜማ፡ ዘውእቱ፡ ግዕዝ፡ ወዕዝል፡ ወአራራይ፡** Sx. Genb. 11; Cat. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 36 annot. d; d'Abbadie Cat. p. 99. 119; Villoteau in description de l'Egypte t. XIV p. 271 seq. — Accuratior ut horum modorum ita omnium musices sacrae vocum technicarum definitio adhuc desideratur.

አርኩባት፡ *cameli* feminae vid. sub **ረከበ፡** c. 305.

አረወ፡ rad. inus., sine dubio cognata cum **አረየ፡** et **አረረ፡**, *carpere, decerpere.*

አርዌ፡ subst., m. et f., coll. et sing., Pl. **አራዊት፡** 1) *bestia, fera, animal:* **ልበ፡ አርዌ፡ ተውህበ፡** Dan. 5, 21; **በኵሉ፡ አራዊት፡** Job 37, 7; Marc. 1, 13. a) bestiae terrestres (distinguuntur a volatilibus) Sir. 17, 4; **አራዊተ፡ ምድር፡** 1 Reg. 17, 44; **አራዊተ፡ ገዳም፡** Jes. 18, 6; Jer. 15, 3. 16, 4. 19, 7. 34, 5; Judith 11, 7; Gen. 2, 19. 9, 2; **አርዌ፡ ገዳም፡** θηρία τῆς γῆς Jer. 7, 33. b) ferae (agrestes, silvestres, rapaces, noxiae): **አርዌ፡ በዋግ፡** Kuf. 34; **አርዌ፡ እኩይ፡** Gen. 37, 33; Jes. 35, 9 (πονηρὰ θηρία); Hez. 5, 15. 34, 25; **አራዊተ፡ ምድር፡** Ex. 23, 29; Job 39, 15; Sir. 39, 30; **አራዊተ፡ ሐቅል፡** et **ገዳም፡** Job 5, 22. 23; vel **ሕለት፡** Ps. 67, 33; **አርዌ፡ ገዳም፡** Jes. 13, 21; **አራዊተ፡ ገዳም፡** Dan. 4, 22; Hez. 34, 28; Ps. 103, 12. 21; distinguuntur ab **እንስሳ፡** (pecore, jumentis quadrupedibus) Gen. 1, 24. 26. 6, 19; Kuf. 2—4; Job 41, 16; Jes. 46, 1; Judith 11, 7; Act. 10, 12. 11, 6. c) *belluae* majores: Jes. 5, 29; Dan. 7, 4—7; **እሉ፡ ፬አራዊት፡ ዐበይት፡** 7, 17; Job 40, 10; Apoc. 11, 7. 13, 1; **አርዌ፡ ሐሪስ፡** *monoceros* Job 39, 9. d) *reptilia:* ἑρπετά **አርዌ፡** Hab. 1, 14; **አራዊት፡** Jes. 16, 1; **አራዊተ፡ ገዳም፡ ወአራዊተ፡ ምድር፡** τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ καὶ τὰ ἑρπετὰ τῆς γῆς Hos. 4, 3. e) *insecta:* **አራዊት፡ ደቂቅ፡ ዘይሰርር፡** Const. Ap. 52; Enc. Jac. 5; **አራዊት፡ ደቃውቅ፡** Lud. e Libr. Myst. 2) in specie **አርዌ፡** et plerumque **አርዌ፡ ምድር፡** est *serpens, anguis, aspis, draco* [coll. حَيَّة, חִוְיָא, ܚܘܝܐ]: **አርዌ፡ እኩይ፡** ὄφις Sir. 21, 2; **አርዌ፡ ዐቢይ፡** δράκων μέγας Apoc. 12, 3. 13, 11; **ግበበ፡ አራዊት፡** Jer. 9, 11; ὄφις **አርዌ፡ ምድር፡** Gen. 3, 1; Kuf. 3; Ps. 57, 4. 139, 3; Prov. 24, 54; Am. 5, 19; Jes. 27, 1; Koh. 10, 8. 11; Sir. 12, 13. 25, 15; Matth. 7, 10; ὄφεις Num. 21, 6 seq.; **አራዊተ፡ ምድር፡ ዘይሰርር፡** Jes. 14, 29; Jer. 8, 17; ἀσπίς Job 20, 14; Jes. 11, 8. 30, 6. 59, 5; Ps. 57, 4. 139, 3; Rom. 3, 13; δράκων Ex. 7, 9. 10; Job 20, 16; Sir. 25, 16. a) Primi Aethiopiae regis nomen **አርዌ፡** fuisse traditur vid. Lud. hist. aeth. II, 2, 14. III, 3, 5—7; Zeitschrift der Deutschen morg. Gesellschaft Bd. 7, p. 341. b) Duobus in locis V. Testamenti interpretes vocem Graecam ἀσπίς, ἀσπιδίσκη *scutum, scutulum* interpretati sunt **አርዌ፡** *serpens,* ut: **አራዊት፡ ዘብርት፡** Job 41, 6; Ex. 28, 13. 14 (ubi serpentum imagines intelligunt). c) At quid **አርዌ፡** Ex. 28, 33 (ubi Graecus μίτρα habet) significet, haud liquet. — *Voc. Ae.:* **ከይሲ፡ አርዌ፡ ብ፡ እባብ።**

አአርወየ፡ quadrl. denom. II *ferum reddere, efferare:* **ያአረውዮ፡ ለየዋሀ፡ ከመ፡ ድብ፡ ኀራስ፡ ወይሬስዮ፡ ከመ፡ ሐራውያ፡ ሐቅል፡** M. M. f. 71.

ተአርወየ፡ III, 1 *efferari, furere, saevire, immanem esse* vel *fieri:* Deus **ረሰዮ፡** (Nebucadnezarem) **አርዌ፡ ገዳም፤ ገሠጸ፡ በተአርውዮ፡ ወአንበሮ፡ በተአንስሶ፡** M. M. f. 60; **ይትአረወዩ፡ ከመ፡ ዐናብስት፡** Jer. 28, 38; ἀγριανθήσεται Dan. 11, 11; **ለነሳሒ፡ ኢይደልዎ፡ ይትመዓዕ፡ ወኢይትአርወይ፡** οὐκ ὀργίζεσθαι οὐδὲ ἀγριαίνειν Chr. Ta. 31; **ኖላዊ፡ ዘይትአረወይ፡** ἄγριος τῇ ἰδέᾳ Herm. p. 57; Jsp. p. 307; c. c. **ላዕለ፡** *contra* alqm: Dan. 8, 7 var.; **እመኒ፡ ተአርወየ፡ ላዕሌከ፡ ከመ፡ ነምር፡ አክሞስስ፡ አንተ፡** ὅταν ἀγριαίνῃ, σὺ γέλα Chr. Ta. 22; vel c. Acc. prs.: Herodes **ቀንየ፡ ኵሎ፡ አሕዛበ፡ እለ፡ ኮኑ፡ ይትአረወይዎሙ፡ ለአይሁድ፡** Jsp. p. 319.

አስተአረወ፡ (ut Ludolfo emendandum videbatur **አስተአርወየ፡**) IV, 1 *efferare:* **ያስተአርዎ፡ ለልበዌ፡** Lud. e Mss. Colb.

አርዊይ፡ part. *efferatus, immanis, saevus;* praedicatur de Herode qui infantes interemit, M. M. f. 159.

ኢራዕ፡ n. prgr., nomen *lunae* (sine dubio יָרֵחַ), Hen. 78, 2; Voc. Ae.

አርዑት፡ *jugum* vid. sub **ረዐወ፡** c. 309.

እራዝ፡ vid. sub **ራዘ፡** c. 312.

አርዝ፡ subst., m. et fem., sing. et coll. [amh. id.; אֶרֶז ,أَرْز ,ܐܪܙܐ] *cedrus* arbor, Num. 24, 6; 2 Par. 1, 15; Ps. 28, 5. 36, 37. 71, 16. 103, 18. 148, 9; **ላዕለ፡ ኵሉ፡ አርዘ፡ ሊባኖስ፡ ነዋኀ፡ ወልዑል፡** Jes. 2, 13. 14, 8; **ነዋኀት፡** (v. **ነዋኃት፡**) **አርዝ፡** 37, 24. 41, 19; Jer. 22, 7. 23; Zeph. 2, 14; Am. 2, 9; Zach. 11, 1; Hez. 17, 22; **አርዝ፡ ዐቢይ፡** 17, 23. 27, 5; Pl. **ዕፀው፡ አርዝ፡** 3 Reg. 4, 29; **ዘአርዝ፡** *cedrinus* Cant. 1, 17; Jer. 22, 14; **ዕፀ፡ አርዝ፡** ξύλον κέδρινον Num. 19, 6; 2 Reg. 5, 11; **ዕፀው፡ አርዝ፡** 1 Par. 14, 1. — (Secundum Ludolfum etiam: *quaevis arbor procera;* at vid. Bruce III p. 312).

አረየ፡ I, 1 [אָרָה *carpsit, decerpsit;* vicinum **አረረ፡**; vid etiam **አረወ፡**] Subj. **ይእሪ፡**, *legere, colligere, conquirere,* spicas Ruth 2, 2. 3. 7. 15. 17—19; Lev. 19, 9. 23, 22; **ከመ፡ ዘየአሪ፡ ድኅረ፡ ዘይቀሥም፡** Sir. 30, 25; herbas (carpendo) 4 Reg. 4, 39; Matth. 13, 28, 29; pisces Matth. 13, 48; homines Jud. 20, 45; de avibus, quae grana legunt, Kuf. p. 47; *legendo purgare* 2 Reg. 4, 6.

አርያም፡ *coelum summum* vid. sub **ረየመ፡** c. 313.

አርያሬስ፡ et **አ"፡** n. prgr. conflatum ex אוֹר et חֶרֶס; est nomen *solis* Hen. 78, 1; maluistis mori **እምታስግዱ፡ ብርከ፡ ለአርያሬስ፡** Enc. Hed. 4; **ሰላም፡ ለአንጣዎስ፡ በሃይማኖቱ፡ ዘአጽደለ፤ እምነ፡ አርያሬስ፡ ወእብላ፡** Enc. Nah. 17; Voc. Ae.

አርዮብ፡ subst., nomen sideris, sc. 1) ut videtur, *Orion:* **ከዋክብተ፡ ሰማይ፡ ወእለ፡ አርአዮ፡** in Cod. Laur.; **ወእለ፡ አርዮብ፡** in Cod. recentioribus, καὶ ὁ Ὠρίων Jes. 13, 10 (e qua lectionis variantia conjicere licet, nomen ipsum Aethiopicum e

Gr. ὠρίων ortum esse). 2) Deinde in genere: *sidus splendidum et lucidum*, ut: እስመ፡ ይቤ፡ አነብር፡ መንበርየ፡ መልዕልተ፡ ኣርዮብ፡ ወአዐርግ፡ ውስተ፡ ምጽንዓት፡ (Jes. 14, 13) M. M. f. 7. 27; ትጸድል፡ እምሥነ፡ ኣርዮብ፡ Org. 4; ጸዳሎሙ፡ ለአብያዝ፡ አለ፡ ኣርዮብ፡ Org. 7. — *Voc. Ae.*: ኣርዮብ፡ ዘ፡ ኮከበ፡ ጽበሕ፡ (Lud.: „Mercurius vel Jupiter planeta vel alia quaedam stella coruscans.").

ኣርደብ፡ n. prgr. إِرْدَبّ *mensura magna aridorum* apud Aegyptios (i. e. ⲉⲣⲧⲟⲃ ἀρτάβη) *artaba*, Abush. 50. (vid. ኣርጣቦስ፡).

ኣሮድዮን፡ n. prgr. sc. ἐρωδιός *ardea*, Lev. 11, 19; Deut. 14, 16 (vid. etiam ሄሮድያኖስ፡ col. 8). — *Voc. Ae.*: ኣሮድዮን፡ ዘ፡ ሐጾር፡ v. ሐዳር፡

አረገ፡ I, 1 [amh. አረጀ፡; etymon obscurum est; dubito an cum rad. אָרַךְ *longus fuit*, vel cum أَرْجَأَ *distulit* componi possit] *senescere, consenescere*, Lud. e V. S. (et አረገት፡ ሳሬ፡ ex Enc. Nah. 26, sed exemplar Tub. meliorem lectionem አረጊት፡ ሳሬ፡ praebet).

አረጋዊ፡ et አረጋይ፡ adj. rel. et subst., f. አረጋዊት፡, አረጋይት፡, አረጊት፡ Pl. m. አረጋውያን፡ et plerumque c. አእሩግ፡ *grandaevus, senex, vetulus, vetula, anus*; m. Gen. 43, 27. 28; Hen. 32, 6; Lev. 9, 1; አረጋዊ፡ ዘበርሥኣቱ፡ ይትሉ፡ ዝሙተ፡ Sir. 42, 8; አረጋዊ፡ ዘማዊ፡ 25, 2; ልሂቅ፡ ምስለ፡ አረጋዊ፡ Jer. 6, 11; Asc. 2, 9; አረጋይ፡ Gen. 19, 31; Asc. Jes. 6, 7; Rel. Bar.; Enc. Tachs. 8; f. አረጋዊት፡ Phlx. 54; Sx. Mij. 8; አረጋይት፡ መበለት፡ Sx. Hed. 22; አረጊት፡ Sx. Tachs. 15; Haml. 19; Mij. 8 Enc.; Chr. ho. 23; አረጊት፡ ዘድክምት፡ ፈድፋደ፡ Fal. f. 19; Pl. መነኮሳት፡ አረጋውያን፡ Sx. Tachs. 8; Ter 25; Hed. 3.; አእሩግ፡ Kuf. 23; Prov. 17, 6; Sir. 6, 34. 25, 20 (πρεσβύτεροι); 8, 9. 25, 4 (γέροντες); Jes. 20, 4 (πρεσβῦται). 47, 6; Thren. 2, 21; ሊቃኒ፡ ወአእሩግኒ፡ Job 15, 10; አእሩግ፡ ወሊቃውንት፡ Zach. 8, 4; Ps. 118, 100. a) *seniores, senatus*, አእሩግ፡ Ex. 3, 18. 4, 29; Lev. 9, 1; 1 Par. 15, 25; Judith 15, 8. b) *senior* vel *prior* monachorum Phlx. 146; ይቤ፡ እኁ፡ ለአረጋዊ፡ 147. 155. c) *patriarcha*, አረጋዊ፡ ዐቢይ፡ Gad. Ad. f. 200.

እርግና፡ subst. *senectus, grandaevitas*: ለእመ፡ ሞተ፡ በእርግናሁ፡ Phlx. 4 (opp. ውርዝውና፡). 83; F. N. 16; Lud. e Ssal. Req.

ኦሬጋ፡ n. prgr. sc. ὄρυξ (in Acc.) *oryx* Deut. 14, 5. — *Voc. Ae.*: ኦሬጋ፡ ዘ፡ ጋርራት፡ (v. ጅራት፡) ቀጭን፡

ኦርጋኖን፡ (non ኦርጋኖን፡) n. prgr., sc. ὄργανον (أُرْغُنُون), *organum* i. e. *instrumentum musicum*, ὄργανον 1 Par. 6, 32, in specie *fides* Gen. 4, 21; Org. 1; አጽንዐ፡ አውታረ፡ ኦርጋኖን፡ Vit. Jac. Serug.; ኦርጋኖን፡ ውበዕዘ፡ Sx. Masc. 18. — *Voc. Ae.*: ኦርጋኖን፡ ወዕንዚራ፡ ዘ፡ በገና፡ — Nomine ኦርጋኖነ፡ ማርያም፡ ድንግል፡ inscriptus est liber Aethiopum satis notus, in laudem Mariae virginis compilatus, de quo videre licet Lud. hist. III, 4, 47 et comm. hist. p. 346; Bruce I p. 542; Catalog. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 51. 52; Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. Ox. p. 35; d'Abbadie Catal. p. 3. 96. 138. 139. 199; Zeitschrift der deutschen morgenl. Gesellschaft I p. 39; XVI p. 554 et 555; in aliis quoque Europae bibliothecis exstat.

አርጣቦስ፡ vel አርጠባስ፡ n. prgr. sc. ἀρτάβη *artaba*, mensurae genus, medimnum Atticum et choenicas tres capiens, Dan. ap. 13, 3 (vid. etiam ኣርደብ፡). — *Voc. Ae.*: አርጣቦስ፡ (v. አርጠባስ፡) ኢፍ፡ (v. ኢን፡) ዘ፡ ቄለምሸሽ፡

አረፈ፡ rad. inus.; arab. أَرَفَ *terminum posuit*.

አረፍት፡ subst., m. et f., Pl. አረፋት፡, 1) *paries*, τοῖχος, አረፍት፡ ጽንንት፡ Ps. 61, 3; ምራግ፡ አረፍት፡ Job 33, 24; Sir. 14, 24. 22, 17; አረፍት፡ ይሴውረኒ፡ 23, 18; አረፍት፡ እንተ፡ ገየሩ፡ Jes. 16, 11. 38, 2. 59, 10; Act. 23, 3; አረፋት፡ (templi) 2 Par. 3, 7; altaris Ex. 30, 3; Lev. 5, 9; አረፍተ፡ ማእከል፡ μεσότοιχον Eph. 2, 14; *intergerinus*: ይንሥት፡ አረፍተ፡ እንተ፡ ጽልእ፡ እማእከለ፡ ሰብእ፡ እንተ፡ ነበረት፡ በዕልወተ፡ አዳም፡ Clem. f. 215. 2) *murus, moenia*, τεῖχος, አንሥአነ፡ ለነ፡ አረፍተ፡ ውድቅተ፡ Sir. 49, 13; Kuf. 46; ኵሉ፡ አረፍት፡ ቀዋም፡ Jes. 2, 15. 8, 7. 24, 23; አረፍት፡ ወጥቅም፡ 26, 1. 36, 11. 56, 5; የሐንጹ፡ አሕዛብ፡ አረፋተኪ፡ 60, 10; Jer. 15, 20. 28, 12; Hez. 26, 9 seq.; 1 Reg. 31, 10; አረፋቲሃ፡ ለኢየሩሳሌም፡ ተነሥተ፡ 2 Esr. 11, 3; Ex. 14, 22; Job 6, 10; Ps. 50, 19; 2 Cor. 11, 33; Hebr. 11, 30; አረፍተ፡ ጥቅመ፡ ሀገር፡ ὀχυρώματα τείχους Jes. 22, 10; Jer. 1, 15; 4 Reg. 25, 10; አረፋት፡ ἐπάλξεις Jes. 54, 12. — *Voc. Ae.*: አረፍት፡ ዘ፡ ግድግዳ።

እስላም፡ vid. sub ሰለመ፡ c. 323.

እስሐትያ፡ *nix, pruina, grando* vid. c. 331.

እስመ፡ conj. relativa et causalis, quam Abyssini certe inferioris aetatis tamquam ስመ፡ pronuntiant (Lud. gramm. aeth. p. 13), perraro ስመ፡ scribunt (ut Dan. 2, 20 in Cod. Curz.), ut videtur e quibusdam pronominibus conflata (sc. ሰ፡ vel እሰ፡ — ut שׁ in אֲשֶׁר et in ambar. ስለ፡ — et መ፡; accurate respondet ὅτι, vid. gramm. § 64, b). 1) relative a) ad objectum vel subjectum, de quo agitur, indicandum: ὅτι, כִּי, *quod* vel Acc. c. Inf., daß (quamquam ከመ፡ vel ዘ፡ multo crebrius usitata sunt): እኩየ፡ ኮነ፡ እስመ፡ ከመዝ፡ ገብረ፡ Gen. 38, 10; 4 Reg. 17, 4; post verba dicendi et sentiendi: Dan. ap. 1, 21; Hen. 98, 6; ይትአመር፡ እስመ፡ Sap. 16, 28; አእምር፡ እስመ፡ Sx. Pag. 5; Hen. 98, 8; crebro in Phlx., Jsp., ut: ጽሑፍ፡ እስመ፡ Phlx. 59; አምነት፡ (*confessa est*) እስመ፡ Jsp. p. 335; ተብህለ፡ እስመ፡ p. 328; ርእዩ፡ እስመ፡ p. 330; 1 Par. 10, 7; ኢትርስዑ፡ እስመ፡ 2 Petr. 3, 8. b) post verba affectuum intransitiva, ad causam affectuum significandam, *quod* (daß), ut: ያደምመኒ፡ እስመ፡ Chr. Ta. 15; vel post አንከረ፡ Luc. 11, 38; Joh. 3, 7; መንክር፡ Joh. 9, 30; ነስሐ፡ 1 Reg. 15, 11; ሐዘነ፡ Hen. 89, 67. 102, 5; አእኰተ፡ Joh. 11, 41; ተፈሥሐ፡ Hen. 89, 58; Kuf. 17. 22; ፈርሀ፡ Gen. 45, 5; ተምዕዐ፡ Luc. 13, 14. c) ad explicandum pron. demonstr. praemissum, ut: ምንትኑ፡ ዝነገር፡ እስመ፡ ይኤዝዞሙ፡ Luc. 4, 36; Joh. 3, 19; 1 Joh. 3, 16. 4, 9; Luc. 10, 20. 2) indicandae causae et rationi: *quod, quia, quoniam, cum, nam, enim, etenim*, ὅτι (innumeris in locis, ut) Gen. 5, 24. 6, 7. 13. 8, 9. 9, 6. 12, 10. 13, 8. 21, 12; Jes. 8, 10. 9, 6; Matth. 5, 3—12.

34—36. 7, 13; ኢንዘ፡ይሒሶን፡እስመ፡ኢነስሑ፡ Matth. 11, 20; ንእዶ፡እስመ፡ከመ፡ጠቢብ፡ገብረ፡ Luc. 16, 8; በእንተ፡ዝንቱ፡እስመ፡ Joh. 10, 17. 16, 19; በእንተ፡ምንትኑ፡እስመ፡ Rom. 9, 32; διότι Jes. 8, 4. 9, 4; Hez. 20, 38; Luc. 1, 13. 2, 7. 21, 28; Rom. 1, 19. 21. 3, 20; ἀφ' οὗ Jes. 43, 4; ἀνθ' ὧν vel οὗ Job 36, 15; Hez. 20, 24. 28, 2; Luc. 19, 44; 2 Thess. 2, 10; ἐπεί Matth. 18, 32. 27, 6; ἐπειδή Matth. 21, 46; Luc. 11, 6; ἐπείπερ Rom. 3, 30; εἴπερ Rom. 8, 9; γάρ (innumeris in locis, ut) Gen. 2, 5. 7, 4. 18, 15. 19, 30. 21, 20; Matth. 1, 20. 21. 2, 2. 5. 6. 13. 20 al.; καὶ γάρ Gen. 16, 13; 2 Cor. 13, 4. a) Ei sententiae, cujus causam vel rationem indicat, praemittere licet እስመ፡ cum sua sententia, ut: Ex. 1, 21. 2, 3; Deut. 7, 7; Jud. 15, 2; Job 4, 5; Matth. 1, 19. 13, 6. 22, 25; Luc. 1, 1. b) ubi ejusdem sententiae plures rationes afferuntur, እስመ፡ repetere licet Sir. 19, 20; Ps. 21, 11; Koh. 7, 22. c) explicative: *enim, nempe, scilicet* (nämlich): Matth. 4, 18. 19, 12; Marc. 7, 3; Rom. 9, 8 (τοῦτ' ἔστιν).

አሰር፡ *vestigium* vid. sub **አሠር፡**

አሰረ፡ (etiam **አሠረ፡**) I, 1 [amh. id.; אָסַר أَسَرَ; vicin. אזר]. Subj. ይእስር፡ 1) *ligare, al-, de-, col-, religare, nectere, annectere, jungere, adstringere, constringere:* Ex. 14, 25; ተአስሮን፡ Hez. 37, 17. ኢትፀምር፡አሲረ፡ክልኤቲ፡ኀጣይአ፡ Sir. 7, 8; c. Acc. et ውስተ፡ Gen. 38, 28. 49, 11; ተአስር፡እብነ፡ውስቴታ፡ Jer. 28, 63; Rel. Bar.; Jos. 2, 21; Jud. 15, 4; vel በ፡ Lev. 8, 7 (συνέσφιγξεν); Matth. 18, 6, vel c. ምስለ፡, ut: አሰረ፡ኀሊናሁ፡ምስለ፡እግዚ"፡ Phlx. 24. a) manipulos, sarcinas: እስርዎሙ፡ከላስስተ፡ Matth. 13, 30; እለ፡የአስሩ፡ከላስስተ፡ Judith 8, 3; የአስሩ፡ጾረ፡ዐቢየ፡ Matth. 23, 4. b) currui jumenta: 1 Reg. 6, 10; Jes. 5, 18. c) *contexere:* አሰርከኒ፡አዕጽምትየ፡በአሥራው፡ Job 10, 11. d) *cingere:* እስሩ፡ሐቌክን፡ Jes. 32, 11. e) *obligare* i. e. *obturare* 1 Petr. 2, 15; አአስር፡ልሳነከ፡ Hez. 3, 26. f) *contignare, contabulare* 3 Reg. 6, 14. g) *ligare*, sensu spirituali vel ecclesiastico: Matth. 16, 19; Chr. Ta. 4. h) *obligare* vel *fascinare* incantatione: አምሐልክሙ፡ወአአስረክሙ፡ Ssal. Req. 2) *vincire, devincire, vinculis adstringere:* Gen. 42, 24; Jud. 15, 12 seq.; Jes. 3, 10; አሰሮ፡በመዋቅሕት፡ኀጺን፡ Jer. 46, 7 vers. nov.; 52, 11; Ps. 149, 8; ሞቃሕክኪ፡ወአሰርኩኪ፡ Hez. 3, 25. 4, 8; Kuf. 5; እስሮ፡በእዴሁ፡ወእገሪሁ፡ Hen. 10, 4. 12. 13, 1. 14, 5. 22, 11; አሰሮ፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡ Hen. 88, 1; Dan. 3, 21; ቀደመ፡አሲሮቶ፡ለኀያል፡ Matth. 12, 29; አሲሮሙ፡ Matth. 27, 2; Apoc. 20, 2.

አእሰረ፡ II, 1 *ligare* vel *vincire jubere*, Lud. sine auct.

ተአሰረ፡ III, 1 1) *ligari, alligari, colligari:* Lit. 172, 1; ተአሰረት፡ከርሥየ፡ከመ፡ዝቅ፡ Job 32, 19; c. በ፡, ut: ተአሰረት፡ነፍስ፡በሥጋ፡ Jsp. p. 381; ነፍሰ፡ዮናታን፡ተአሰረት፡በነፍሰ፡ዳዊት፡ (*affixa erat*) 1 Reg. 18, 1. a) *coërceri* 2 Tim. 2, 9. b) *obligari, obstringi,* ተአሰርኩ፡በመንፈስየ፡ Act. 20, 22. 2) *vinciri, vinculis adstringi, captivum fieri:* Hen. 10, 14. 21, 4; Kuf. p. 21; Sap. 17, 2; ከመ፡ከልብ፡ዘየሐውር፡ለተአስሮ፡ Prov. 7, 22; Judae 6; 2 Reg. 3, 34; c. በ፡ vinculi Hen. 69, 28; Job 18, 8 var.; ይትአሰሩ፡በመዋቅሕት፡ Jes. 43, 14; ይጼወኑ፡ወይትአሰሩ፡ 24, 22. 3) *se ipsum ligare* vel *vincire*, vel *se vinciri sinere:* ተአሰረ፡ለሊሁ፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡ Act. 21, 11; ተአሰሩ፡ (Imprt.) Jsp. p. 378.

አስተአሰረ፡ (vel **አስተአሠረ፡**) IV, 3 *contignare, contabulare*, 3 Reg. 6, 14.

እሱር፡ part. 1) *ligatus, alligatus, colligatus,* Matth. 21, 2; Marc. 11, 2; ንዋይ፡ዘኢኮነ፡እሱረ፡ማእሰር፡ላዕሌሁ፡ Num. 19, 15; እሱራን፡እሙንቱ፡ከመ፡ጾረ፡ኵስሕ፡ Jes. 46, 1; እሱረ፡መንኮብያቲሁ፡ Luc. 2, 12; c. c. በ፡ rei ut: ነፍስ፡እስርት፡በሥጋ፡ Jsp. p. 381; ከናፍር፡ጠቢባት፡እሱራን፡በአእምሮ፡ Prov. 15, 7; fuit እሱረ፡አእጋረ፡ወእጋር፡በእግረ፡ፈረስ፡ Sx. Sen. 6 Enc.; እመ፡ኮንከ፡ኦብእሲ፡እሱረ፡በብእሲትከ፡ኢትኅሥሥ፡ተፈልጦታ፡ F. N. 24, 1; vel c. ምስለ፡, ut: እመ፡ኮንከ፡እሱረ፡ምስለ፡ብእሲትከ፡ 24, 5. a) *alligatus* i. e. *affixus, suspensus:* ነፍሱ፡እስርት፡እመንፈሰዝ፡ (tamquam: *suspensa ab anima ejus*) Kuf. 43 (vid. ተአሰረ፡ n. 1; aliàs ስቁል፡). b) *obligatus, obstrictus:* እስርት፡ይእቲ፡በሕግ፡ Rom. 7, 2; 1 Cor. 7, 39; ብእሲት፡ዘእስርት፡በሕግ፡ (opponitur concubinae) F. N. 25. c) *ligatus*, sensu spirituali vel ecclesiastico, Matth. 16, 19; Chr. Ta. 4. d) *intextus, inclusus:* ልቡጥ፡በወርቅ፡ወእሱር፡በወርቅ፡ Ex. 28, 20. 36, 20. e) *illigatus*, ἐνδεδεμένος, seq. በ፡ 1 Reg. 25, 29; seq. ውስተ፡ Sir. 22, 16. 2) *vinctus, vinculis adstrictus,* Hen. 21, 3; Dan. 3, 23. 24; ይፈትሑ፡ዘእሱር፡ 5, 12; Apoc. 9, 14; ኵሉ፡እሱራነ፡ምድር፡ δέσμιοι Thren. 3, 33 var.; ዘእሱር፡እዴሁ፡ዘየማን፡ Sir. 21, 19.

አሰር፡ subst. *ligamen* Sir. 7, 8 var. (vid. sub **አድረገ፡**).

እስረት፡ n. act. et subst. 1) *ligatio, vinctio, constrictio:* አሰርዎሙ፡ክቡደ፡እስረተ፡ Macc. f. 2; በእንተ፡እስረቱ፡በሐብል፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ውሂብ፡እምድኅረ፡ስኢል፡እስረት፡እድ፡ውእቱ፡ ወውሂብሰ፡ዘእንበለ፡ ይስአል፡ ፈቲሐ፡ እድ፡ውእቱ፡ Fal. f. 13; sensu spirituali: ተውህበ፡መብሕት፡ ይፍታሕ፡ለዘይደልዎ፡ፍትሐት፡ወይእስር፡ለዘይደልዎ፡ እስረት፡ F. M. 2, 11. 2) *fascis, fasciculus,* Ex. 12, 22.

አሳሪ፡ n. ag. *is qui ligat* vel *vincit, vinctor,* Lud. e Syn.; አግዕዝነ፡ለኵልነ፡እማእሰረ፡ኀጢአት፡ዘአሰረነ፡ አሳሪ፡ Genz. f. 115.

ማእሰር፡ et **ማእስር፡** et **ማእሰርት፡** (Ex. 14, 25) subst., m. et f., Pl. **መአስር፡**, rarius **መአስርት፡** (Sir. 6, 30) et **ማእስራት፡** (Hen. 54, 4); Pl. Pl. **መአስራት፡** Hen. 54, 4 annot.) 1) *vinculum, ligamen,* δεσμός, δεσμοί, ማእስር፡ Jud. 15, 13; Koh. 7, 26; ታውጽእሙ፡ ለሙቁሓን፡ እማእሰር፡ Jes. 42, 7; ፍታሕ፡ኵሎ፡ማእሰረ፡ዐመፃ፡ (συνδέσμους) Jes. 58, 6. 9; Job 38, 31. 39, 5; Sir. 28, 19; መአስርቲሃ፡ሰርጐ፡ያክንት፡ 6, 30; መአስር፡ Ps. 2, 3. a) *vincula, lora, frena* jugi, currus, jumenti: በተኵ፡ማእሰረ፡ Jer. 5, 5; ማእሰረ፡ሰረገላቲሆሙ፡ ἡνίαι Nah. 2, 4; Hos. 11, 4; Ex. 14, 25. b) *catena* Hen. 54, 3 (ubi መአስርት፡ vel ማእሰርተ፡ኀጺን፡ emendandum videtur). 4. c) *funis, funiculus* Hen. 61, 3. d) *ligatura* vasis Num. 19, 15. e) varie transfertur: ተፈትሐ፡ማእሰረ፡ልሳኑ፡ Marc. 7, 35; ማእሰረ፡ሰላም፡ Eph. 4, 3; ማ"፡ፍቅር፡ Hos. 11, 4; ማ"፡ተፍጻሜት፡ Col. 3, 14; matrimonii: ማእሰረ፡ተዋስቦ፡ይትፈታሕ፡ F. M. 12, 5; ማእሰረ፡ተዋስቦ፡ኢይትፈጸም፡ዘእንበለ፡በህልዎተ፡ክህናት፡ F. N. 24, 4. f) *vincula spiritualia* vel *ecclesiastica* (e Matth. 16, 19) Chr. Ta. 4; ማእሰረ፡ግዘት፡ (excommunicationis) ibid.; ውእቱ፡ታሕተ፡ማእሰር፡ M. Tom. 2) vox architectonica: *compages, contignatio, contabulatio* (vid. mox sub መስእርት፡): መሠንየ፡ማእሰር፡ (v. መስአር፡) ዘእሱር፡ውስተ፡ቀጽረ፡ንድቅ፡ ἱμάντωσις ξυλίνη ἐνδεδεμένη εἰς οἰκοδομήν Sir. 22, 16; መአስርት፡ ἔνδεσμοι

3 Reg. 6, 14; **ወማእሰሩ፡በዕፀ፡ብሔር፡** 1 Esr. 6, 24 (δόμου ξυλίνου). 3) *obligatio, votum abstinentiae* (אִסָּר): **ኵሉ፡ ማእሰረ፡መሐላ፡** Num. 30, 14; Gad. Ad. f. 71. 4) *fasciculus* 1 Reg. 25, 29.

መስእርት፡ et **መስአር፡** (transpositis literis pro **ማእሰርት፡** et **ማእሰር፡**) subst., *compages, contignatio, contabulatio, laquearia, lacunar* (vid. **ማእሰር፡** n. 2): **አወርድ፡እብነ፡ ጸላዕት፡ውስተ፡መስእርቲሆሙ፡** εἰς τοὺς ἐνδέσμους αὐτῶν Hez. 13, 11; **መስአር፡** Sir. 22, 16 (vid. sub **ማእሰር፡** n. 2); Cant. 1, 17. — *Voc. Ae.*: **መስእርት፡ዘ፡አልጋ፡**

አሶርዮን፡ et **አሳርዮን፡** et **አሰርዮን፡** n. prgr., sc. ἀσσάριον, quasi *as minutus*, (*teruncius*), monetae genus, Matth. 10, 29; Luc. 12, 6. — *Voc. Ae.*: **አሰርዮን፡ዘ፡ገብያ፡** (!).

አስቶሎብ፡ n. prgr. et sine dubio corruptum pro **አስቶሎብ፡** i. e. *astrolabium*: **ገብረ፡በጥበብ፡መጽሐፈ፡አስቶሎብ፡ወራእየ፡ከዋክብት፡ወመዳልወ፡ዐሓይ፡** Kbr. Nag. 72.

አስቄጥስ፡ non *asceta* (Lud.), sed n. pr. deserti *Scetici* est.

አስቀጢን፡ n. prgr., sine dubio corruptum, ut videtur *stacte*, Abush. (vid. sub **ሐነጠ፡** c. 110).

እስቁፍ፡(**ዕስቁፍ፡** Lud.) n. prgr., sc. forma arabica (أُسْقُفّ) vocis *episcopus*, Enc. Teq. 23; Nah. 29. — *Voc. Ae.*: **እስቁፍ፡ዘ፡ቄስ፡ገበዝ፡**

አስበንያ፡ vid. **አሶንያ፡**

እሳት፡ subst., m. et f. [אֵשׁ, אֶשָּׁא, אֶשָּׁתָא, إِنْسَة] *ignis*: Gen. 22, 6. 7; Num. 21, 28. 31, 23; Ps. 20, 9. 38, 4. 57, 8. 77, 25. 69; Jes. 26, 11. 33, 14; Sir. 16, 6. 27, 5; **እሳት፡በላዒ፡** 30, 30; Kuf. 36; Job 15, 34; **በልዐቶ፡እሳት፡** 22, 20; **እሳት፡ዘይነድድ፡** 31, 12; Kuf. 1; **እሳት፡እንተ፡ትነድድ፡** Sir. 3, 30; **ለእሳት፡ይቀድም፡ይጠይስ፡ተነ፡ጢሱ፡** 22, 24; **በአምጣነ፡ዕፀ፡ ለእሳት፡የዐቢ፡ነዱ፡** 28, 10; **ያነድዳ፡ለእሳት፡** 28, 11; **ዘኢይጠፍእ፡እሳት፡** 28, 23; Jes. 66, 24; Matth. 3, 10. 12. 7, 19; Luc. 12, 49. 22, 55; **ነደ፡እሳት፡** Hebr. 1, 7; **እሳት፡ንስቲት፡ ጥቀ፡** Jac. 3, 5; **እሳተ፡እሳት፡** Hen. 14, 22; ignis Dei, a coelo delabens, Gen. 19, 24; Ex. 9, 23; Lev. 10, 2; Job 1, 16; Luc. 9, 54; ignis irae Dei Deut. 4, 24. 32, 22; Ps. 17, 10; Jes. 66, 16; **ገሃነመ፡እሳት፡** Matth. 5, 22. 18, 9; Marc. 9, 47; **ዐዘቅት፡እሳት፡** Apoc. 20, 10; **እሳት፡ዘለዓለም፡** Matth. 18, 8. 25, 41; **እሳት፡መለኮት፡** Lit. 170, 1. a) in Gen. positum vel st. constructo subjunctum: *igneus*, ut: **ሰረገላ፡ዘእሳት፡** 4 Reg. 2, 11; **ሰይፈ፡እሳት፡** Gen. 3, 24; **አእባነ፡እሳት፡ቀይሕ፡** Hez. 28, 14 vrs. nov.; Hen. 17, 3—5. b) *ignis* i. e. *incendium*: **ፈቀዱ፡ ያድኅኑ፡ አማልክቲሆሙ፡ እማእከለ፡ እሳት፡** Kuf. 12. c) de ignis cultu divino (Persarum) vid. Clem. f. 32; **እምውእቱ፡ጊዜ፡ሰገዱ፡ሰብአ፡ሰገል፡ለእሳት፡** f. 33.

እሳታዊ፡ adj. rel. *igneus*, Phlx. 186; Jsp. 287; **ሰውዳ፡ዘውእቱ፡ጠበይዕ፡እሳታዊ፡** Fal. f. 82; **እሳታውያን፡** *ignei* i. e. angeli Lit. 170, 1; Gad. Kar.

አስታር፡ n. prgr. sc. *stater* (aliâs **ሰጥጢሩ፡** q. v.), arab. إِسْتَار. *Voc. Ae.*: **አስታር፡ዘ፡፲ወ፪ወቄት፡ወበ፡አለ፡ይ፡መጠነ፡መክሊት፡፡** — At lectio **እስመ፡ኢይሁብ፡አስታረ፡** (v. **አስታር፡**, v. **ዐሥራት፡**) **ሞገስ፡** οὐ γὰρ ἐδόθη αὐτῷ παρὰ Κυρίου χάρις Sir. 37, 21 non potest non esse corrupta (pro **እግዚ"፡ሞገሰ፡**?).

ኢስታኦስ፡ et **ኢስታዎስ፡** n. prgr. sc. εἷς Θεός, *unus Deus*, Sx. Hed. 19; Mij. 30.

አስትዖ፡ *munus, donum* vid. sub **ሰትዐ፡** c. 364.

አሶንያ፡ n. prgr. et corruptum *lunae*, Hen. 78, 2; Voc. Ae. (in quo et forma **አስበንያ፡** et **አሶንያ፡** inter nomina lunae recensetur).

እስከ፡ conj. et praep. [conflata ex **እስ፡** i. e. עַד et **ከ፡**; gramm. § 64]; forma ejus in antiquioribus libris et editionibus usitata est **እስኪ፡** (ut Am. 6, 14. 8, 12 in cod. Laur.; Matth. 15, 31 rom.; Gen. 35, 20 F). — A) conj. 1) **እስከ፡** a) *donec, dum, usque dum, quoad*, c. c. Perf. Ruth 1, 19; **እስከ፡ተፈጸመ፡፲ወ፩ዓመት፡ንጉሥ፡** Jer. 1, 3. 43, 23; c. Imprf. Ruth 3, 18; Ps. 17, 41. 109, 2. 131, 5; 4 Esr. 10, 7; Jes. 6, 11. 26, 20. 55, 11. 62, 1. 65, 6; Asc. Jes. 8, 10; **እስከ፡እሬኢ፡** Jon. 4, 5; **እስከ፡ትረሥእ፡** Sir. 6, 18; **እስከ፡ትበጽሕ፡ለሞት፡** 4, 28; Job 7, 19; Gen. 27, 44. 28, 15; Deut. 28, 21; c. Subj. Tob. 14, 5. b) *adeo ut, ita ut, ut*, c. Imprf. Dan. 3, 19; 4 Esr. 10, 39; **እስከ፡ይለክፉ፡** 2 Par. 3, 11; **ይሰርሕ፡እስከ፡ያገርር፡ተያፍኒሁ፡** Sir. 38, 26; Matth. 27, 14; Marc. 4, 1; 1 Cor. 13, 2 Platt; in specie post **ጥቀ፡**, ut: **ተሠነየት፡ጥቀ፡ እስከ፡ታስሕት፡ዐይኖሙ፡ለኵሉ፡ዕደው፡** Judith 10, 4; **ተከዘት፡ጥቀ፡እስከ፡ትፈቱ፡ትትኀነቅ፡** Tob. 3, 10; 2 Reg. 13, 2; c. Subj. Gen. 16, 10; 1 Cor. 13, 2 var. c) post **ሐሰ፡ሊተ፡** *absit!* sequitur **እስከ፡**, ut Gen. 44, 17 (alia exempla vid. c. 90 sub **ሐሰ፡**). 2) componitur cum aliis conjunctionibus: a) **እስከ፡ አመ፡** *usque quo, dum, donec, quoad*, c. Perf. Jer. 1, 3; Tob. 1, 21. 2, 10; Cant. 3, 5 (*quamdiu*); c. Imprf. Ruth 2, 21; Ps. 122, 3; **እስከ፡አመ፡ይመውት፡** Sir. 23, 17. 9, 12. 46, 9; Jes. 22, 14; Judith 12, 4; Matth. 2, 13. (vid. alia exempla sub **አመ፡** c. 724.). b) **እስከ፡ሶበ፡** α) id. q. **እስከ፡አመ፡**; c. Perf.: **እስከ፡ሶበ፡ቀርበ፡** Kuf. 37; Matth. 2, 9; c. Imprf. Matth. 5, 18. 26; Koh. 2, 3; Prov. 4, 18; Jes. 55, 10. β) *ita ut, ut*: Matth. 8, 24. 28. 13, 2. 54. 15, 31, al. B) Praep.; pronomina suffixa non assumit. 1) **እስከ፡** a) de termino: *usque ad, usque in, tenus*: α) spatii: **እስከ፡አጽናፈ፡ምድር፡** Ps. 2, 8. 45, 8; **እስከ፡ምድር፡** 146, 6; Am. 6, 14. 8, 12; Gen. 14, 14; Deut. 1, 7. 19. 20; **ይበጽሕ፡እስከ፡ክሳድ፡** Jes. 8, 7; Ps. 68, 1; Matth. 11, 23. 26, 58; Joh. 2, 7; Act. 1, 8. 17, 15; **እምላዕሉ፡እስከ፡ታሕቱ፡** Matth. 27, 51; ante adverbia: **እስከ፡ ቀሩብ፡** Kuf. p. 39; **እስከ፡ዝየ፡** Luc. 23, 5. β) temporis: **እስከ፡ዛዕለት፡** Jer. 51, 6. 22; **እስከ፡መንፈቀ፡ሌሊት፡** Judith 12, 5; **እስከ፡ዮም፡** Gen. 26, 33. 50, 23. Ex. 20, 5; Lev. 15, 5; Matth. 1, 17. 13, 30. 26, 29. 27, 45; **እስከ፡ ይእዜ፡** Koh. 4, 2; Matth. 11, 12; Joh. 2, 10; **እስከ፡ማእዜኑ፡** Matth. 17, 17; Joh. 10, 24; **እስከ፡ዝንቱ፡** Lev. 26, 18. 23; **እስከ፡ውእቱ፡አሚረ፡** Dan. 12, 1 (vid. sub **አሚር፡**). γ) ordinis: Matth. 11, 13. 20, 8. 22, 26; Joh. 8, 9; **እምክህን፡እስከ፡ሐሳዊ፡ነቢይ፡** Jer. 6, 13; Gen. 44, 12; Jos. 6, 21; **ከማሁ፡ገብረ፡እስከ፡ስብዕ፡** 4 Reg. 4, 35; Matth. 18, 21. δ) gradus: 2 Reg. 23, 19.

Marc. 6, 23 (vid. **እስከ፡ለ፡** et **እስከ፡** Adv.); **እመቦ፡ዘአጥረየ፡እስከ፡መርፍእ፡** (i. e. nihil possideat, ne acum quidem) Reg. Pach. b) de tenore temporis: α) *per*, ut: **እስከ፡፫ዓመት፡** ἔτη τρία Dan. 1, 5; **እስከ፡፵ዓመት፡** Hez. 29, 11; Gen. 42, 17; Hen. 72, 9; Num. 11, 20. β) *intra* vel *post:* **እስከ፡ክልኤ፡ዓመት፡አነ፡አገብእ፡** ἔτι δύο ἔτη καὶ ἐγὼ Jer. 35, 3; Gen. 40, 13; Jon. 3, 4; Matth. 26, 2; Joh. 4, 35; **እስከ፡ሠሉስ፡መዋዕል፡** εἰς τρεῖς ἡμέρας 2 Esr. 10, 8. 2) componitur cum aliis praepositionibus: a) **እስከ፡ለ፡** *usque ad* vel *in:* **እስከ፡ለሞት፡** Jon. 4, 9; **እስከ፡ለመዊት፡(ሐመ፡)** 2 Par. 32, 24; Jes. 38, 1; Matth. 26, 38; Asc. Jes. 10, 8; Tob. 14, 3; **እስከ፡ለዓለም፡** Jes. 44, 7. b) **እስከ፡ኀበ፡** *usque ad* Asc. Jes. 10, 8; 2 Reg. 6, 6; Jud. 18, 13; Apoc. 14, 20 Platt (vid. sub **ኀበ፡** c. 594.). c) **እስከ፡ውስተ፡** *usque intro in* Marc. 14, 54; **እስከ፡ቅድመ፡** *usque ante* Jud. 19, 10; **እስከ፡አመ፡** *usque in tempus* Matth. 2, 15 (vid. sub **አመ፡** c. 724.); **እስከ፡እምድኅረ፡** *usque post* Gen. 17, 19. C) raro Adv.: *adeo* Jos. 6, 21; omnia persolvere debebis **እስከ፡ጥቀ፡ግማሰ፡ኅብስት፡ዘሄድከ፡** Clem. f. 269.

እስከኔ፡ vel **እስከነ፡** i. q. **እስከ፡** (vid. sub **ኔ፡** et **ነ፡** c. 630). 1) conj.: Hen. 89, 5; Chr.; **እስከኔ፡ገዖየ፡** Phlx. 30. 2) praep.: Mal. 1, 11; 1 Par. 13, 9; Ps. 49, 2. 112, 3; Ex. 13, 2; Jud. 15, 14; 2 Reg. 10, 4. 3) c. pron. suff.: **እስከኔሁ፡** *usque in eum* Kuf. p. 9 ann. 10; *usque eo* Chr. ho. 4; Sx. Jac. 16.

እስኩ፡ particula [quam etiam nunc, sicut in gramm. § 64, b, cum Hupfeldio (in Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes II. p. 142) e radicibus pronominalibus conflatam censeo, collata part. hebr. אֵפוֹ, cui significatu respondet **እስኩ፡**, nec non **ሰ፡** et **ሶ፡** c. 321] δή 1) *profecto igitur:* **እምከመ፡ሰማዕክሙ፡ቃለ፡ቀርን፡ . . . እስኩ፡እመ፡ኢትገንዩ፡ወኢትሰግዱ፡ለምስል፡በጊዜሃ፡ይወድዩክሙ፡ውስተ፡እቶን፡እሳት፡** Dan. 3, 15; Hen. 65, 7. 2) *tandem quaeso*, in interrogatione: **እምከመ፡ሰማዕክሙ፡ቃለ፡ቀርን፡ . . . ወእስኩ፡ለምንት፡ኢትሰግዱ፡** Dan. 3, 15 var. 3) plerumque in sententiis exhortativis: δή, *tandem, -dum, quaeso, sane;* sive praemissum sive postpositum verbo: a) c. Subj. prs. tert.: **እስኩኬ፡ለይምጻእ፡** ἐλθέτω (יָבוֹא נָא) Jer. 17, 15; **እስኩኬ፡ያድኅንኪ፡** Jes. 57, 13; **ይዜንዉከ፡እስኩ፡ወይንግሩከ፡** 19, 12; **እስኩ፡ይቁሙ፡** στήτωσαν δή 47, 13. b) c. Imperat.: **እስኩ፡ኩን፡እኩየ፡** γενοῦ δὴ σκληρός Job 22, 21; **እስኩ፡በሎሙ፡** Hez. 28, 9; **እስኩ፡ፍታሕ፡ለሊከ፡** Clem. f. 208. 266; **እስኩ፡ኅሊ፡ወጠይቅ፡ከመ፡መሐሪ፡ውእቱ፡** f. 268; **ንግርኒ፡እስኩ፡** Gen. 24, 23; Job 5, 1. 13, 8. 35, 14; **ስደኒ፡እስኩ፡ውስተ፡ደወሎሙ፡** 38, 20. 40, 5; **ቁሚ፡እስኩ፡በሥራያቲኪ፡** Jes. 47, 9; Hagg. 1, 5; Mal. 1, 8; 4 Esr. 2, 39; Act. 4, 19; Rom. 2, 3; Hebr. 12, 3; Jac. 1, 22; Chr., al. — *Voc. Ae.:* **እስኩ፡ብ፡እስኪ፡**።

አሰከ፡ rad. incertae significationis, fortasse componenda cum עשׁק عَسِقَ عَسِكَ *adhaesit*, עָשַׁק *ligavit, alligavit;* secundum Fürstium in Hebr. und Chald. Handwörterbuch p. 148 אָשַׁךְ *ligare, complicare, contexere* (coll. شَكَلَ وَشَّحَ أَشَاحَ, et אַשְׁכּוֹל جِشْكَلَة); Ludolfus, assentiente Gesenio in thes. p. 158, nomen אֶשֶׁךְ et **እስኪት፡** a **ሰከየ፡** (quasi *testis, testiculus*) derivandum censuit, at ut significatione verbi **ሰከየ፡**, ita Pluralis forma **አሰክት፡** refutatur haec conjectura.

እስኪት፡ subst., f. et m., Pl. **አሰክት፡** (sec. Lud. **አሳክት፡?**), fortasse proprie: *pensile* [אֶשֶׁךְ أُنْثَيَانِ *testiculi*] i. e. *pudenda viri, scrotum, testiculi, testiculus, penis:* **ደቂቀ፡ፋርስ፡እለ፡መጠነ፡ነፍስተ፡አድግ፡ነፍስቶሙ፡ወከመ፡እስኪተ፡ፈረስ፡እስኪቶሙ፡** αἰδοῖα Hez. 23, 20; **ዘአሐቲ፡እስኪቱ፡** μονόρχις Lev. 21, 20; **ክልኤሆን፡አሰክቲሁ፡** Deut. 25, 11; **ዘሞተ፡እስኪቱ፡በሥራይ፡** M. F.; **ሠጠቁ፡መላእክት፡እስኪቶ፡ለማር፡ኤልያስ፡ሊቀ፡ምኔት፡መነከሳይያት፡ሶበ፡ኮነ፡ምስሌሁ፡በሀየ፡ፍትወት፡** Phlx. 25; **ለእለ፡ይዜምዉ፡በእንስሳ፡ይትመተር፡እስኪቶሙ፡** F. M. 7, 5; F. N. 48; **መተሩ፡እስኪቶ፡** Enc. Tachs. 1; Sen. 7; Fal. f. 12 (vid. sub **ሕንብርት፡** c. 108); **ብእሲ፡ዘይፌኑ፡እስኪቶ፡ውስተ፡መንደቅ፡አው፡ውስተ፡ምድር፡አው፡ኅበ፡ስቍረት፡አው፡ውስተ፡እዴሁ፡ወይወጽእ፡እምኔሁ፡ፍትወት፡** Syn. f. 395 (de onania). — *Voc. Ae.:* **ምትፉይ፡** v. **ንትፉይ፡ዘ፡እስኪት፡**

አስከል፡ *uva* vid. sub **ሰከለ፡** c. 378.

አስኬማ፡ n. prgr. sc. σχῆμα 1) *habitus, species:* Christus **ነሥአ፡አርአያ፡ገብር፡ወኮነ፡በአምሳለ፡ሰብእ፡በአስኬማሁ፡** ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος καὶ σχήματι Cyr. c. Pall. f. 67. 68 (e Phil. 2, 7. 8). 2) *stola* vel *vestis monastica* [إِسْكِيم], in specie ea quam ab angelis Antonio monachorum principi allatam (quare saepius *angelica* nominatur), ab eoque successoribus, monachorum praesulibus, traditam esse ferunt tamquam insigne praesulum (vid. Lud. hist. Ae. III, 3, 18—24): **አልበሶ፡ምንኵስና፡ወአስኬማ፡** vel **አልበስዎ፡አስኬማ፡** Sx. Masc. 18, al. crebro; etiam **አስኬማ፡ዘመላእክት፡** ibid.; **ዳንኤል፡አስኬማ፡መላእክት፡ዘለብሰ፡** Enc. Hed. 16; Genb. 17; Ter 22 (vid. **ፊቃር፡**); angelus ei (sc. **አባ፡ሲኖዳ፡**) attulit **አስኬማ፡ዘኤልያስ፡ነቢይ፡ወቅናተ፡ዮሐንስ፡መጥምቅ፡** Sx. Haml. 7.

አስኩሮኒ፡ vid. sub **ሰከረ፡** c. 380.

እስክሬን፡ et **አስክሬን፡** et **አስከሬን፡** (etiam per **ሥ**), Pl. **"ናት፡**, n. prgr. sc. *scrinium* vel *arca, loculus, fiscus:* **ይላሕዉ፡አስክሬናት፡** (v. **አስኬሬናት፡**)**ሰርጕኪ፡** αἱ θῆκαι τοῦ κόσμου Jes. 3, 26; γλωσσόκομον Joh. 12, 6. 13, 29; **መባአ፡አስክሬን፡ይሁዳ፡የዐቅብ፡** Did. 29; **መጋቤ፡አስክሬን፡** (*scriniarius regis*, Lud. e) Syn. — *Voc. Ae.:* **አስክሬን፡ብ፡ሳፅን፡**

እስኪት፡ vid. sub **አሰከ፡**

አሰወ፡ rad. inus. e. q. אָסָא, أَسَا, ܐܣܐ *mederi, sanare.*

አሶት፡ subst. (Lud. substituit **አሶት፡**), 1) *medela, sanatio*, etiam *ars medendi:* **እስመ፡ቦ፡ጊዜ፡ይከውን፡አሶት፡በእዴሆሙ፡** (sc. medicorum) εὐοδία Sir. 38, 13; 1 Cor. 12, 9. 28. 30 (et **አሶት፡** et **ጸጋ፡አሶት፡** χάρισμα ἰαμάτων); **ኀለይኩ፡ቅድስና፡ዘነቢያት፡ወአሶት፡ዘሐዋርያት፡** Org. 7; **መንፈሰ፡አሶት፡ዘበሐዋርያት፡** M. M. f. 322. 2) In libris amharicoaethiopicis (i. q. **ሕይወት፡** σωτηρία): *salus, salvatio*, ut Chr. L. Atk. f. 9. (Ludolfi Gregorius „ajebat respondere amh. **አቴት፡** *fortuna*"). — *Voc. Ae.:* **አሶት፡ዘ፡ሥልጣን፡**

አሰየ፡ nonnumquam i. q. **ሐሰየ፡** c. 95.

አሰየ፡ rad. inus., referenda ad radices שׁשׁא אָשְׁה, أَسَّ, أَسَى, quarum nomina derivata *imum* rei (sive fundamentum, columen, sive vestigium, reliquias, excrementa, res sequiores utensilium, ut إِسٌّ, أُسٌّ, أَسِيٌّ, etiam آسٌ) significant.

ትእሲት፡ subst., ut videtur, proprie *sedimentum*, deinde *recedanea* metalli i. e. *scoriae*: **እስመ፡ኮንክሙ፡ኵልክሙ፡አሐደ፡ትእሲተ፡** εἰς σύγκρασιν μίαν Hez. 22, 19 (in scholio marginali adscriptum est **ዝሕል፡**).

አሰድ፡ i. e. الأَسَدُ *leo*, nomen sideris, Abush. 3; Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4.

አስጳዳቶስ፡ et "**ዳጦስ፡** n. prgr. sc. ἀσπάλαθος, *aspalathus*, nomen spinae candidae, cujus radix in unguentis adhiberi solet, Sir. 24, 15; Org. 6.

አስፋሊጦ፡ vel "**ሊጦስ፡** vel "**ሊጣ፡** vel **አስፌሊጥ፡** n. prgr. sc. ἄσφαλτος *asphaltus* i. e. *bitumen* Ex. 2, 3; Kuf. 10, 47; Macc. f. 2 (**አፍለጢስ፡** sic); **አስፌሊጥ፡** Sx. Tachs. 2. — *Voc. Ae.*: **አስፌሉጡ፡ዘ፡ሰሊጥ፡** (inter plantarum nomina!).

አስፌር፡ nomen morbi vid. sub **ሰፈረ፡** c. 405. — Ibidem addendum est

አስፉር፡ n. prgr. sc. أَصْفَرُ *flavus*: **ወንጹፍ፡ጸፍጸፉ፡በሕብረ፡ወርቅ፡ወብሩር፡ወያክንት፡ወአክደር፡አስፉር፡ወበሕብረ፡ያክንት፡ወሚላት፡** Macc. f. 3.

አስፌሬዳ፡, etiam **አስፋሬዳ፡**, **አስፌሪዳ፡**, **አስፋሪዳ፡**, **አስፌሪድ፡**, **አስፌሬድ፡**, n. prgr., m. et f., Pl. "**ዳት፡**, σπυρίς (Gen. -ίδος), *canistrum*, *fiscina*, *sporta*, Matth. 15, 37; Marc. 8, 8; Act. 9, 25; Gad. T. H.; Clem. f. 105; Phlx. 30. 189; σκάφη Dan. ap. 13, 33; **አስፌሬዳት፡** 1 Par. 12, 40, ubi interpres pro παλάθας legisse videtur καλάθους. — Pro *loculo* vel *sarcophago* usurpatum esse **አስፌሪዳ፡** in Vit. Dan., ait Lud. — *Voc. Ae.*: **አስፌሬዳት፡ዘ፡ቻል**; *aliud*: **ከፈር፡ወአስፌሬዳት፡ዘ፡እንቅብ ።**

እስፍንቱ፡ *quot?* vid. sub **ሰፈነ፡** c. 406.

አቅላሚዶን፡ n. prgr. i. e. κληματίδων a κληματίς *sarmenta*, M. M. f. 53 (vid. **ቀለምጢዳ፡** c. 412).

አቅሌስያ፡ n. prgr. sc. ἐκκλησία *ecclesia*, Deg.

አቅሞንስ፡ n. prgr., ut videtur *hegumenos* ecclesiae: **ክሮ፡ ኤጲስ፡ቆጶስ፡ዘውእቱ፡አቅሞንስ፡** M. M. f. 326.

አቃን፡, **እቃን፡**, **አቃኒ፡** n. prgr. ὁ ἄκαν, *spina*, *dumus*, *vepres*, 4 Reg. 14, 9; 2 Par. 25, 18 (ubi textus LXX vulg. ἀκχούχ exhibet), v. **አከዝ፡**

አቃኒም፡ *hypostasis* vid. sub **ቀነመ፡** c. 443.

አቃጥስ፡ n. prgr. gemmae, sc. ἀχάτης *achates*, Ex. 28, 19 (v. **አከጥስ፡** q. v.).

አቃጣን፡, **አቃጠን፡** n. prgr. locustae cujusdam speciei, sc. ὁ ἀττάκης *attacus* (חַרְגֹּל) Lev. 11, 22 (v. **አጠቀን፡** in cod. G).

አብ፡ subst., [אָב, אַבָּא, أَبٌ, أَبُ] m., st. c. et Acc. **አበ፡** (ut: Gen. 44, 19. 20; **አልብነ፡አበ፡** Thren. 5, 3; **ዘአልበ፡አበ፡** ἀπάτωρ Hebr. 7, 3; Matth. 3, 9; Sir. 3, 2; quamquam Matth. 19, 29 Platt exhibet **አበ፡**), ante pron. suff. **አቡ፡** in Nom. (Gen. 24, 23. 31, 5—7. 38, 11. 44, 25. 31. 32. 45, 18. 19. 47, 5. 6; Ex. 2, 16. 18; Deut. 22, 15. 16), **አባ፡** in Acc. (ut: **አባሁ፡** Gen. 2, 24; Lev. 19, 3; Sir. 3, 3 seq.; Mal. 1, 6; Mich. 7, 6; Prov. 10, 1. 15, 20; Matth. 19, 5; **አበ፡** pro **አባሁ፡** praebent duo libri a me inspecti Prov. 24, 52; **አባሃ፡** Sir. 22, 5; **አባሆሙ፡** Marc. 1, 20; Rom. 4, 17; **አባከ፡** Ex. 20, 12; Deut. 5, 16; Eph. 6, 2; **አባኪ፡** Jos. 2, 18; Ruth 2, 11; **አበኪ፡** Tob. 11, 16 in uno libro a me inspecto; **አባየ፡** Joh. 8, 49), sed etiam **አቡ፡** (vid. gramm. § 154, d; ut: **አቡሃ፡** Deut. 21, 13; Jud. 15, 6; **አቡሆሙ፡** Gen. 4, 21; **አቡኪ፡** Jos. 2, 18 ann.; **አቡየ፡** Joh. 8, 19. 15, 24; **አቡነ፡** Jud. 18, 19), in Vocat. **አባ፡** (ut: Kuf. 11; Gen. 22, 7. 27, 18. 44, 32; 4 Reg. 2, 12. 13, 14; Tob. 5, 1. 11, 10. 12, 2; Matth. 11, 25; vel **አቡየ፡** Sir. 23, 1. 4; **አባ፡ወአቡየ፡** ἀββᾶ ὁ πατήρ Marc. 14, 36; Gal. 4, 6; Rom. 8, 15); Pl. **አበው፡**, *pater* a) *parens*, *genitor*, ut 1 Reg. 9, 3; Ps. 103, 13; Jer. 6, 21; Matth. 2, 22. 4, 21; Luc. 1, 17; Eph. 6, 4, aliis in locis innumeris; **አበወ፡ሥጋ፡** et **አበው፡ሥጋውያን፡** (opp. spiritualibus) Chr. ho. 29. b) Pl. **አበው፡** (non tantum *patres* sed etiam) *parentes* i. e. *pater et mater*: Hebr. 11, 23; Reg. Pach.; Sx. Mag. 27; Nah. 15; Const. Ap. 34. c) *progenitor*, *auctor generis*, *majores*, ut: **አበ፡ብዙኃ፡አሕዛብ፡** Gen. 17, 4. 19, 37. 22, 21; Matth. 3, 9; **አበ፡ኵልነ፡** Rom. 4, 16; **አበዊነ፡** Sir. 44, 1; **አበዊክሙ፡** Zach. 1, 5; Ps. 38, 16. 44, 18; Matth. 23, 30. 32; **ርእሰ፡አበው፡** Act. 2, 29; **አበ፡አበው፡** *patriarcha* Chr. ho. 25; **አበው፡ቀደምት፡** Act. 7, 8. d) *altor* vel *tutor*, qui patris instar beneficiis de aliis bene meretur: Ps. 67, 5; Jes. 9, 6 vrs. alt.; 22, 21; **አነ፡ውእቱ፡አበ፡ምስኪናን፡** Job 29, 16. e) de Deo, patre hominum, in specie Christi et Christianorum: Jes. 63, 16. 64, 8; Tob. 13, 4; Deut. 32, 6; 2 Reg. 7, 14; Matth. 6, 9. 11, 27. 24, 36; Hebr. 12, 9; Eph. 4, 6; Rom. 1, 7; 1 Cor. 1, 3, al.; **አቡነ፡ዘበሰማያት፡** „*pater noster*", ut: **ወትብል፡ኪርያላይሶን፡ወአቡነ፡ዘበሰማያት፡** Genz. f. 52. f) *patris* nomine honorifice compellantur α) magistri, prophetae, sacerdotes Jud. 17, 10. 18, 19; 4 Reg. 2, 12. 6, 21. 13, 14; Matth. 23, 9; et in libris Christianis sacerdotes episcopi al. patres spirituales appellantur, ut: **አበ፡መንፈስ፡የዐቢ፡እምአበ፡ሥጋ፡** Genz. f. 148; Did. 8. β) *abbas* monachorum, sive **አብ፡** ut Phlx., sive **አበ፡ምኔት፡** Kedr f. 79, al. γ) annis provectiores, seniores, ut 1 Joh. 2, 13. 14; magistratus, senatores, ut Act. 7, 2. 22, 1; seniores gentium vel familiarum, ut: **እሉ፡መላእክተ፡ቤተ፡አበዊሆሙ፡** 1 Par. 7, 2; **መላእክተ፡አበዊሆሙ፡** 2 Esr. 18, 13, et rex ipse, in formula **ሕያው፡** vel **ሕየው፡አበ፡ነጋሢ፡** (vid. supra sub **ነጋሢ፡** c. 688.; sec. Lud. in lex. c. 350: **ሕ"፡አባ፡ነ"፡**). g) **አበ፡ደም፡** consanguineorum maximus, cujus vindicta sanguinis est i. e. *sanguinis ultor* vel *vindex*, Num. 35, 12. 19. 21. 25. 27; Deut. 19, 6. 12; Jos. 20, 5; 2 Reg. 14, 11. h) *possessor*, *dominus*: **አበ፡ላህም፡** Ex. 21, 35; (coll. **አበጕንባሕ፡** sub **ጕንባሕ፡**). i) *auctor*, ut: **አቡሃ፡ለሐሰት፡** Joh. 8, 44; ubi de libris agitur: *prototypum*, *ar-*

chetypum (exemplar) libri: N. T. rom. f. 157 (sub finem Actorum).

አባ፡ subst. (sicut אַבָּא) 1) Vocat. vocis አብ፡, vid. sub አብ፡ 2) titulus honorificus patriarcharum, episcoporum, abbatum, doctorum, monachorum, eremitarum, creberrime in Sx., ut አባ፡ ሀር፡ Sen. 29; አባ፡ኪሮስ፡ Haml. 8; አባ፡ዮሴፍ፡ Genb. 19, al.; monachus salutatur: ዳኅንኑ፡አባ፡, respondet: እወ፡ዳኅን፡ Gad. T. H.

አባዊ፡ adj. rel. *ad patrem pertinens, paternus*: ሶበ፡ በጽሐ፡ጊዜ፡ተራኅርኆተ፡ግሀል፡አባዊት፡ላዕለ፡ልሕኵት፡ አዳማዊት፡ Fid. Jac. Bar.; f. አባዊት፡ *una e proavis* vel *majoribus*, Gad. Ad. f. 187.

አብና፡ subst. *dignitas patris, necessitudo paterna, paternitas* (Vaterschaft): እስመ፡አብ፡ይሰመይ፡አበ፡በእንተ፡ አብናሁ፡ Chr. ho. 2; Deo patri convenit ከዊነ፡ወላዲ፡ወአብና፡ Fid. Jac. Bar.; M. M. f. 20; ዝምደተ፡አብና፡ወወልድና፡ F. N. 42, 6.

አበውና፡ subst. (ab አበው፡) *dignitas parentum, necessitudo paterna*, F. N. 10, 6.

ኡብ፡ vel ኤብ፡ nomen mensis Hebraeorum quinti, sc. אָב *Ab*: ኡብ፡ዘውእቱ፡ወርኀ፡ኃምስ፡ Jsp. p. 342; ኤብ፡ *Voc. Ae.*

እቤ፡ *dixi* vid. sub ብህለ፡

አበለ፡ rad. inus., cui potestatem *compacti, firmi, carnosi, robusti* infuisse e vicinis אֵבֶר (unde rabbinica אֵבְרָא אֵבֶר *membrum, os ossis* derivantur) et هَبْرٌ *caro*, هَبِرَ *carnosus fuit* (nec non هَبِلَ et هَبَّلَ, أَبِلَ et ipsum إِبِلٌ) comprobatur (vid. Ges. thes. p. 18 et 19).

አባል፡ subst., m. et f., Pl. አባላት፡, nec non አእባል፡ (in Phlx.) 1) *caro, frustum carnis*: መጥባሕት፡ወአከ፡እንተ፡ አባል፡ μάχαιρα καὶ οὐ σαρκίνη Prov. 24, 23; ገመዱ፡መሌሊቶሙ፡ከመ፡ሥጋ፡ውስተ፡ጽህርት፡ወከመ፡አባል፡ውስተ፡ መቅፀት፡ (κρέα) Mich. 3, 3; Hez. 24, 4. 2) *membrum* corporis (sive vivum sive desectum), 1 Cor. 12, 26; Matth. 5, 29. 30; Jac. 3, 5; medicus amputat unum አባል፡ caetera sanaturus Cyr. f. 102; መተሮ፡ለበግዕ፡በበ፡አበላቲ፡ Lev. 8, 20; በበ፡ አባሉ፡ κατὰ μέλος Hez. 24, 6; አባላት፡እንተ፡በቲ፡ትከውን፡ኀጢአት፡ Phlx. 7; አእባለ፡ሥጋቲሆሙ፡ Phlx. 3; nonnumquam አባል፡ collective, ut: ውስተ፡አባልየ፡ ἐν τοῖς μέλεσί μου Rom. 7, 23; Eph. 5, 30; Christus ዘፈወሰ፡አባለ፡ሙሱን፡ Did. 25. a) transl.: 1 Cor. 6, 15; አንትሙሰ፡ፍጹም፡አባሉ፡ ለክርስቶስ፡ወውሉዱ፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡ Did. 10; ብእሲት፡ አባሉ፡ለብእሲ፡ Did. 15. b) in specie: *membrum genitale*, viri: አባለ፡ዘርእ፡ Phlx. 7. 230; (sacerdos) ኢይኩን፡ዕሩቀ፡አባል፡ ቅድመ፡ገጹ፡መኑኒ፡ F. M. 32, 3. 5; Gen. 49, 10 (μηροί); feminae Deut. 28, 57 (μηροί). 3) passim: *corpus*: እንዘ፡ንስቲት፡አባል፡አንቲ፡ Lit. 172, 1 (si quidem lectio sana est); Christus ለብሰ፡አባለ፡ Enc. Tachs. 15; deinde poetice: *persona* vel (c. pron. suff.) *ipse*, ut: ሰላም፡ለክሙ፡ለዮልዮስ፡አባሉ፡ ዩንያስ፡እኁሁ፡ወቴዎድሮስ፡እጓሉ፡ (salus vobis, sc. corpori vel personae Julii, Junio ejus fratri, Theodoro filio) Enc. Masc. 22; ሰላም፡ለገብረ፡ክርስቶስ፡ዘአንደየ፡አባሎ፡በዴዴ፡አቡሁ፡ አክልብት፡እስከነ፡ለሐሱ፡ቍስሎ፡ Enc. Teq. 14.

አበለ፡ *dicere facere* vid. sub ብህለ፡

ኡብላ፡ n. prgr. et corruptum, nomen *lunae* Hen. 78, 2; Enc. Nah. 17 (vid. ኦርያሬስ፡); Voc. Ae.

አቦሊ፡ (አበሊ፡, ኦቦሊ፡) n. prgr. sc. ὀβολός, *obolus* (sexta pars drachmae), 1 Reg. 2, 36; Ex. 30, 13; ዕሥራ፡አቦሊ፡ለአሐቲ፡ዲድረክም፡ Lev. 27, 25; Num. 3, 47; በሰቅሎ፡ዘቅዱስ፡፳አቦሊ፡ውእቱ፡ 18, 16. (In locis Octateuchi laudatis equidem, Ludolfum secutus, ኦቦሊ፡ substitui, sed Abyssini አቦሊ፡ scribere solent). — *Voc. Ae.*: አቦሊ፡ዘ፡ድሪም፡ቀመትሂ፡ይ፡; *aliud*: አቦሊ፡ዘ፡ዘከፈልዎ፡ለድሪም፡ኀበ፡፳; *aliud*: አሞሌ።

እብለሊት፡ *cardui species* vid. sub በለለ፡ c. 486.

እብሐ፡ *veniam dare* vid. sub ቦሐ፡ c. 523.

አበሞ፡, አብሞ፡, አበሚ፡, አበሚ፡ n. prgr. sc. ἄμωμον, *amomum*, nomen aromatis fragrantis, unguentum optimum praebentis, Apoc. 18, 13; קִדָּה *casiae* species (ἶρις *herba aromatica*) Ex. 30, 24, et Hez. 27, 19 vrs. nov. (አበሜ፡). — *Voc. Ae.*: አበሚ፡ዘ፡አምሳሉ፡ከመ፡ጽጌ፡አደይ፡ሀሎ፡በግብጽ፡ቀበርቶሂ፡ይ፡

እብረ፡ rad. inus., quae neque cum ዐብረ፡ neque cum אָבַל, sed cum كَبِرَ *grandaevus fuit* (vicinae sunt אָבַר et גָּבַר) componenda videtur.

እቤር፡ (passim per ዕ; sec. Lud. etiam አቤር፡) subst., f. [vid. gramm. § 129, a], Pl. እቤራት፡, 1) *grandaeva, anus*, de Elisabetha, Lud.; እቤረ፡መበለት፡ (χήρα) *anus vidua* Luc. 21, 2; መበለት፡እቤር፡ F. M. 5, 7. At plerumque 2) *vidua*, χήρα Ex. 22, 21; Ps. 67, 5. 131, 16; Job 22, 9. 24, 3. 27, 15. 29, 13; Sap. 2, 10; Jes. 1, 17. 9, 17. 10, 2; Jer. 5, 28. 7, 6. 22, 3. 29, 12; Zach. 7, 10; Hez. 22, 7; Luc. 18, 3. 21, 3; Act. 9, 39; 1 Tim. 4, 7. 5, 3. 4; እቤር፡ብእሲት፡ Sir. 32, 17; *vidua ecclesiastica* 1 Tim. 5, 9; pro *monacha* vel *moniali*, quae modo dicta erat ድንግል፡, Lud. e Vit. Dan.

እቤራዊ፡ vel "ራይ፡, adj. rel., f. እቤራዊት፡ vel "ራይት፡ *grandaeva, anus, vidua*: እምከ፡እቤራዊት፡ Hen. 32, 6; መዐንዝርት፡እቤራይት፡ Sx. Masc. 18; M. M. f. 88; ብእሲት፡እቤራዊት፡ Lud. e Vit. Dan.

እብራዊ፡ adj. dubiae auctoritatis: in loco Sir. 26, 2 pro γυνὴ ἀνδρεία εὐφραίνει τὸν ἄνδρα αὐτῆς Aethiops habet ብእሲት፡ዕብራዊት፡ያስተፌሥሕ፡ምታ፡; jam vero cum *Hebraea* vix sensum aptum praebeat, quaeritur, annon እብራዊት፡ legendum et e rad. אָבַר derivandum sit: *fortis*.

አበር፡ (an አበሬ፡?) subst., *aculei, spinae* [إِبْرَةٌ Pl. إِبَارٌ]: ዕፀ፡ግረት፡እንዘ፡ቄጽለ፡ዕፀ፡ኢይትነገፍ፡ወአባሪሁኒ፡ኢይጸድፉ፡ M. M. f. 48.

አበርበራ፡ *urtica* vid. sub በርበረ፡ c. 504.

አብረክሲስ፡ vel አብርክሲስ፡ n. prgr. sc. πράξεις i. e. *Actus*

Apostolorum, liber N. T. [ابركسيس] F. N. 2. 5; Lud. e Mss. Colb. (aliâs ግብረ፡ ሐዋርያት፡).

አበሰ፡ I, 2 [etymo convenit cum خَبُثَ, significatu cum אָשַׁם, أَثِمَ, sicut **ሐሠመ፡** etymo cum أَثِمَ, significatu cum خَبُثَ; quamquam Arabes etiam sub أَبَسَ similes quasdam significationes habent] *crimen committere, peccare*, ἀσεβεῖν, ἀνομεῖν, ἀδικεῖν, plerumque ἁμαρτάνειν, Ex. 32, 33; Lev. 4, 2. 22. 27; Ps. 105, 6; Job 1, 22. 7, 20. 10, 3. 33, 9. 34, 10. 35, 6; Koh. 2, 25. 7, 20; Sir. 38, 15; Prov. 13, 21; Jes. 21, 3. 24, 5. 59, 13; Hez. 3, 21; **አብሶ፡ አበሰት፡** Thren. 1, 8; **ኢይደግሙ፡ አብሶ፡** Hen. 5, 8; Matth. 27, 4; Joh. 5, 14. 9, 3; Rom. 5, 14; 1 Joh. 1, 10. 3, 6; **አቢሶሙ፡** 2 Petr. 2, 4; **ኢአበሰ፡ ወኢጌገየ፡ ግሙራ፡** Job 34, 8; Sir. 49, 4 (πλημμελίαν ἐπλημμέλησαν); Thren. 3, 41; Rom. 3, 23; c. c. Acc. peccati: **አበስኩ፡ ዐቢየ፡ ጌጋየ፡** Job 31, 33; **ሰማርያ፡ መንፈቀ፡ ኀጢአትኪ፡ ኢአበሰት፡** Hez. 16, 51; c. **በ፡** instrumenti: **ኢተአብስ፡ በቃልከ፡** Sir. 35, 12; **እመ፡ አበስነ፡ እመሂ፡ በቃል፡ አው፡ በምግባር፡ ወእመሂ፡ በኀሊና፡ ኀድግ፡** Genz. f. 95; c. **ለ፡** ejus, in quem peccatur: **ኢተአብስ፡ ለሀገርከ፡** Sir. 7, 7; **ዘአበሰ፡ ሊተ፡ አበሰ፡** Jes. 21, 2. 42, 24; Jer. 8, 14. 47, 3; Dan. 9, 8; Gen. 40, 1; Ps. 50, 5; Matth. 6, 12; vel c. **ላዕለ፡** ejus rei vel personae, in qua peccatur: Lev. 5, 16; 1 Reg. 19, 4; Prov. 8, 36; **አበሱ፡ ላዕለ፡ ሕግየ፡** Hos. 8, 1; Esth. 1, 16; **ዘይገብር፡ ኀጢአተ፡ ይኤብስ፡ ላዕለ፡ ነፍሱ፡** Sir. 19, 4 (πλημμελήσει). 10, 29; 1 Cor. 6, 8; vel c. **ዲበ፡** Act. 25, 8 Platt; vel c. **በ፡**, ut: Hen. 7, 5; **ዳዊት፡ እመ፡ ይኤብስ፡ በብእሲተ፡ ኦርዮ፡** Did. 10; Luc. 15, 18. 21; 1 Cor. 6, 18; c. **ምስለ፡** *cum* aliquo: **መላእክት፡ አበሱ፡ ምስለ፡ አዋልደ፡ ሰብእ፡** Kuf. 4; c. **እምነ፡**, ut: **አበስከ፡ እመሐላ፡** (peccasti contra jusjurandum i. e. mutando j.) Kuf. 37.

አአበሰ፡ II, 2 *peccati reum facere*, **እንተ፡ ታኤብስ፡ ምድረ፡** Kuf. p. 85.

እቡስ፡ part. *criminis* vel *peccati reus, improbus, maleficus*, φαῦλος Prov. 13, 6; **እቡሳን፡ ልብ፡** M. M. f. 5; alapis percussus est **ከመ፡ እቡስ፡** Enc. Mag. 27; Lit. Chr.

እብሰት፡ n. act. *peccatio, improbitas*: **ተእኅዘ፡ ልማደ፡ እብሰት፡ ወርስዐት፡** τὸ ἀσεβὲς ἔθος Sap. 14, 16.

አባሲ፡ n. ag., Pl. **አበስያን፡**, *peccator, criminis* vel *peccati reus*, Lit. 161, 4; Genz. f. 22; **ኃጥእ፡ ወአባሲ፡** Org.; **አበስያን፡** Hen. 22, 13; c. c. Acc. criminis: **አባሲ፡ ዝንቱ፡ ሕዝብ፡ አበሳ፡ ዐቢየ፡** Ex. 32, 31.

አበሳ፡ subst., m. et f., Pl. **አበሳት፡**, *crimen, peccatum* et *peccata, improbitas, culpa peccando contracta*: **ኢይደግሙ፡ አበሳ፡** Hen. 5, 8; 4 Esr. 8, 31; ἁμαρτία Lev. 4, 3; Koh. 5, 5; 1 Joh. 5, 16; **አበሳ፡ ሞት፡** Kuf. 33; **አበሳ፡ ዘበኢያእምሮ፡ ጌገይከ፡** Kuf. 22; ἁμαρτίαι Jes. 6, 7; **ይዌርዎን፡ ውስተ፡ ባሕር፡ ለአበሳነ፡** Mich. 7, 19; ἀδικία 1 Joh. 1, 9; **አልብየ፡ አበሳ፡** Job 34, 6; ἀνομία Ps. 31, 5; 1 Joh. 3, 4. 5, 17; Matth. 13, 41; παράπτωμα Rom. 5, 17; ἀνομίαι Job 13, 23; Ps. 102, 10; Hebr. 8, 12. 10, 17; ἀδικίαι Dan. 9, 24; παραπτώματα Marc. 11, 25. 26; Matth. 6, 14; ὀφειλήματα Matth. 6, 12. Pl. **አበሳት፡** nonnisi in libris inferioris aevi, ut: **ወዘይመስሎ፡ ለዝንቱ፡ እምአበሳት፡** F. M. 6, 1; Chr. Ta. 9; **ገበርያነ፡ አበሳት፡** F. N. in proleg.; **አበሳት፡** F. N. 50, 7.

መአብስ፡ part. *criminis reus, peccator, improbus, maleficus*: ἔνοχος Ex. 34, 7; Num. 14, 18; c. **በ፡**, ut: **መአብስ፡ በኵሉ፡** ἔνοχος πάντων Jac. 2, 10; **መአብስ፡ በኵሉ፡ ጌጋይ፡** Org.; c. **ላዕለ፡**, ut: **መአብስ፡ ውእቱ፡ ላዕለ፡ እግዚእነ፡** F. N. 13; ἄνομος 1 Reg. 24, 14; ἁμαρτωλός Deut. 29, 18; **መአብሳን፡** Hen. 108, 2; κατάκριτοι (condemnationi addicti), hom. Procli in Cyr. f. 120.

አባስ፡ n. prgr. sc. *abbas* monachorum, Reg. Pach. (pluries).

አብስልዋጥስ፡ vel **"ጢስ፡** n. prgr., ut videtur, *absolutio, absolutionis formula*, ut: **አብስልዋጥስ፡ ይትበሀል፡ በዜማ፡ ግንዝት፡** Genz. f. 51. 124.

አብስልዲስ፡ (F. N. 8, 3) et Pl. **አቡሊድሳውያን፡** (F. N. 9, 3) n. prgr. et corruptum, sc. ψάλτης, *psaltes* (aliâs **መዘምር**).

አብስልጢስ፡ et **አብስለጢስ፡**, sec. Lud. i. q. **አብጥሊስ፡** q. v.

አቡ፡ ቀለምሲስ፡ vel **አቡቀለምሲስ፡** n. prgr. corruptum sc. ἀποκάλυψις i. e. *Apocalypsis* Joannis, liber N. T., ut: **ራእየ፡ ዮሐንስ፡ አቡቀለምሲስ፡** Sx. Tachs. 1; **ዮሐንስ፡ ጸሐፈ፡ ወንጌለ፡ ወአቡቀለምሲስ፡ ዘርእየ፡ ውስተ፡ ደሴተ፡ ፍጥሞ፡** Sx. Ter 4; at aliis in locis, ut in subscriptione Apocalypsis in N. T. rom. et Plattiano, Abyssini hoc nomen cognomentum Joannis interpretati esse videntur.

አበቅቴ፡, Pl. **አበቅቴያት፡**, prgr. sc. ἐπακτή *epacte* (*adjecta*), vox technica, cujus in computo paschali usus est (vide Ideler Handbuch II, p. 239 seq.); **አበቅቴ፡ ዐሐይ፡** Abush. 23; **አበቅቴ፡ ወርኅ፡** Abush. 25; **አበቅቴያት፡** Abush. 31; Demetrius XII Patriarcha Alex. **ሠርዐ፡ ሐሳበ፡ አበቅቴ፡** (vel **ሐሳበ፡ አዝማን፡ ዘስሙ፡ አበቅቴ፡**) Sx. Teq. 12.

አበቢ፡ *fluctus, unda* sec. Castellum (أَبَابٌ).

አቢብ፡ n. prgr. sc. أَبِيبُ i. e. ⲉⲡⲏⲡ vel ⲉⲡⲓⲫ, nomen mensis Aegyptiorum undecimi (Julius), Abush. 8; Voc. Ae.

እብን፡ [אֶבֶן, ܐܶܒܢܳܐ], m. et f., sing. et coll., Pl. **እበን፡** et **አእባን፡**, Pl. Pl. **አእባናት፡**, 1) *lapis*, Gen. 11, 3. 31, 45; Ex. 7, 19. 15, 5. 17, 12; **እብን፡ ዐበይት፡** Deut. 27, 2; **ዐበይት፡ እብን፡ ወሠናያት፡** 3 Reg. 6, 2; **እብን፡ ዐቢይ፡** 1 Reg. 6, 14; **እብነ፡ አሐቲ፡** 7, 12; **ንሕንጽ፡ በእብን፡** Jes. 9, 10. 28, 16; Job 14, 19; Zach. 12, 3; Ps. 117, 21; Sir. 6, 21. 27, 25; Matth. 4, 6. 7, 9; 1 Petr. 2, 4; **እበን፡** Sir. 21, 10; Lev. 14, 42; Deut. 27, 5. 6; Jos. 4, 7. 8; Ps. 101, 15; **አእባን፡** Koh. 10, 9; **አእባን፡ ዐበይት፡** Jer. 50, 9; **ዝንቱ፡ አእባን፡** 50, 10; Matth. 3, 9. 4, 3. 27, 60; **ዘያሰግሉ፡ በአእባን፡** Clem. f. 178; **አእባናት፡** Sx. Jac. 9; **እብነ፡ መከራ፡** Sir. 6, 21; **እብነ፡ ሞጸፍ፡** Zach. 9, 15; **አእባነ፡ ወርቅ፡** *lapides auriferi* Sx. Genb. 8; st. constructo subjunctum vel in Gen.: *lapideus*, ut **ልበ፡ እብን፡** Hez. 11, 19; **ጽላት፡ ዘእብን፡** Ex. 32, 15; Jos. 5, 2; Joh. 2, 6; Apoc. 9, 20. a) *lapis pretiosus, gemma*: **እብን፡ ክቡራት፡ በበሕበሪሆሙ፡** 1 Par. 29, 2; **እብነ፡ ስርድዮን፡** Ex. 25, 7. 28, 9; **እብነ፡ ሰንፔር፡** Job 28, 6; 1 Cor. 3, 12; **አእባነ፡ ህንደኬ፡** *gemmae Indicae* Macc. f. 25; **እብነ፡ አድማስ፡**

adamas Lit. 172, 2; Macc. f. 25; እብነ፡ፌውስ፡ *lapis collyrii* (cfr. Apoc. 3, 18) i. e. *stibium*, ut: በእብነ፡ፌውስ፡ኵሐሉ፡ዐይኖ፡ Enc. Tachs. 24; Hen. 18, 7. b) እብነ፡በረድ፡ *lapis grandinis* vel *grando* Jos. 10, 11; Sir. 43, 15. 46, 5; Hez. 38, 22; Kuf. 48; Hen. 14, 9. 10; እብነ፡አስሐትያ፡ 71, 5; etiam *crystallus* (እብነ፡በረድ፡) Org., id. fortasse in locis Henochi modo commemoratis. c) *lapides ponderis, pondus:* እበን፡ Lev. 19, 36 in CG; እብነ፡መዳልው፡ Hez. 5, 1; አእባነ፡ቀኑኖማት፡ Prov. 16, 11. d) እብነ፡ኰዅሕ፡ σμυρίτης λίθος *smyrites* Job 41, 6. 2) *saxum, rupes*, πέτρα Job 22, 24; እብነ፡ጽኑዕ፡ Jes. 5, 28; Ps. 60, 2; እብነ፡ኰዅሕ፡ Deut. 8, 15; Rom. 9, 33; πετροβόλος Job 41, 19. — *Voc. Ae.:* እብን፡ብ፡ደንጊያ፡

አበነ፡ (denom.) *in lapidem converti, lapidem fieri*, Lud. sine auct.

አእበነ፡ II, 1 *in lapidem convertere:* እግዚ"፡አእበና፡ወሚጠ፡ህላዌሃ፡ለከዊነ፡ሐውልት፡ (sc. Lothi uxorem) M. M. f. 60.

እብን፡ n. prgr. sc. إِبْن *filius*, passim obvium, ut in እብነ፡እልሐኪም፡ (filius sapientis i. e. Salomonis, rex Aethiopiae), Kbr. Nag.

ኢብን፡ n. prgr. sc. ἴβις (in Acc.), *ibis*, avis Aegyptiaca, Lev. 11, 17; Deut. 14, 16. — *Voc. Ae.:* ኢብን፡ዘ፡የመስቀል፡ዖፍ፡ (vid. Isenb. lex. p. 25).

እብኑስ፡ (أَبْنُوس) subst. ἔβενος *ebenus*, Gad. Ad. f. 149.

አብአ፡ *introducere* vid. sub በአ፡ c. 525.

አበው፡ *patres*, አበዊ፡ *paternus* vid. sub አብ፡ c. 754.

አበዊ፡ subst. [amh. አባይ፡ „the Abyssinian Nile, the Blue river" Isenb. p. 124; أَبَاب *fluxus ingens, fluctus, unda*] proprie: fluvius, amnis, deinde *Nilus* Abyssinicus (*Astapus*), de quo vid. Lud. hist. I, 8, 8 seq.; comm. hist. p. 118, et itineraria varia.

አበየ፡ I, 1 [primitus *animi impetum* vel *voluntatis intentionem* (coll. أَبَّ) significat, sive propensae: אָבָה *voluit*, sive aversae: أَبَى አበየ፡ *noluit*] Subj. ይእበይ፡ 1) *nolle, recusare, denegare, negare* alicui alqd, *abnuere, aspernari, detrectare:* አበይነ፡ Act. 16, 37. 21, 14; c. Acc. rei: ኢየአቢ፡ስእለተኪ፡ Kuf. 35; περιΐστασο 2 Tim. 2, 16; παραιτοῦ 2, 23; 1 Tim. 4, 7; οὐκ ἀνέχεσθαι 2 Tim. 4, 3; Herm. p. 45, b; c. Acc. Inf.: Ex. 8, 17. 10, 3. 4; ተእብዩ፡ተእዛዝየ፡ሰሚዐ፡ወሕግየ፡ 16, 28; Num. 22, 14; 1 Reg. 28, 23; 2 Reg. 2, 23. 13, 9; Ps. 77, 13; አበየት፡ሰሚዖቶ፡ Esth. 1, 12. 3, 4; Jes. 30, 9. 42, 24; Jer. 3, 7; አበዩ፡ተምህሮ፡ 5, 3; Zach. 7, 13; Marc. 15, 23; Matth. 2, 18; አበየ፡ዝናም፡ተውህቦ፡ለምድር፡ Kuf. 42; አበዩ፡አይድዖ፡ οὐκ ἐδυνάσθησαν ἀναγγεῖλαι 2 Esr. 2, 59; seq. ለ፡ c. Inf. 2 Reg. 23, 17; seq. ከመ፡ኢ፡, ut: ኢይእበይ፡በዕል፡ከመ፡ኢይጠመቅ፡ምስለ፡ነዳይ፡ F. N. 3; seq. Acc. prs. (*alicui* negare alqd): Gen. 39, 8; እመ፡ጸውዐከ፡ኢትእበዮ፡ Sir. 13, 9; ዘአበዮ፡ 31, 25; Matth. 18, 30; Marc. 6, 26; Luc. 18, 4; c. Acc. prs. et Acc. Inf.: Gen. 24, 41; አበዮሙ፡ነጊፎ፡ላሐ፡ Gen. 37, 35; አልቦ፡ዘየአብዮ፡ተኰንኖ፡ Jes. 22, 22. 2) *nolle obtemperare, non obedire, repugnare, resistere, reniti, contumacem esse*, ዘየአቢ፡ይእበይ፡ ὁ ἀπειθῶν ἀπειθείτω Hez. 3, 27; c. Acc. mandati: ከመ፡የአቢ፡ትእዛዘ፡ንጉሥ፡ Esth. 3, 4; አበዩ፡ኵሎሙ፡ትእዛዘ፡ንጉሥ፡ Judith 1, 11. 2, 6; Dan. 3, 12; Rom. 13, 2; ከመ፡ኢይእበዩ፡ሥርዐተ፡ Dan. 6, 8; c. Acc. prs. vel rei Hebr. 12, 25 (παραιτεῖσθαι); Herm. p. 34. 35. 45; c. ለ፡ prs.: ለ፩እምኔሆሙ፡ኢትእበይ፡ μηδετέρῳ ἀπειθήσῃς Prov. 24, 21; Luc. 16, 13; c. እምነ፡ mandati: እመሰበ፡ዘአበየ፡እምቃልከ፡ይኩን፡ሕሩመ፡ Clem. f. 85; እመሰ፡አበየ፡እምዝንቱ፡ (wenn er sich aber dessen weigert) F. M. 12, 2.

ተአብየ፡ (Lud.: ተአበየ፡) III, 1 *recusari, rejici*, ut: ፍቅሩ፡ለእግዚእነ፡ኢይትአበይ፡ *amor domini nostri non est recusabilis*, Lud. ex Hom. Gabr.

ተአበየ፡ III, 3 *sibi invicem repugnare, se invicem aspernari:* ይትአበዩ፡በበይናቲሆሙ፡ ἀλλήλοις ἀντίκειται Gal. 5, 17.

አብደ፡ I, 1 [potestas radicis prima est in *deerrando* et *vagando*; inde oriuntur 1) *ferum et a consuetudine alienum evasit animal* أَبَدَ; *mente alienari, insanire* አብደ፡; *efferari, rabere* عَبِدَ أَبِدَ አብደ፡ሀርበደ፡; 2) *desertum esse* أَبَدَ (vic. በድወ፡, بَدَا); 3) *oberrare, amitti* אָבַד أَبَدَ; 4) *perire* אבד; በድበደ፡ بَادَ] Subj. ይእበድ፡ 1) *oberrare, profugere, vagari* 1 Reg. 25, 10. 2) mente errare vel capi i. e. a) *insanire, amentem esse* vel *fieri:* አብደ፡ ἐξέστη Marc. 3, 21; ተአብዲ፡ μαίνῃ Act. 12, 15. 26, 24. b) *stultum esse* vel *fieri, imprudenter agere, errorem committere:* የአብዱ፡መላእክተ፡ጣኔዎስ፡ μωροὶ ἔσονται Jes. 19, 11; Rom. 1, 22; 1 Cor. 1, 23; Clem. f. 189; እምኔከሙ፡ኢየአብድ፡ (ἀσυνετώτερος) Job 13, 2; እስመ፡አብዱ፡ኖሎት፡ ἠφρονεύσαντο Jer. 10, 21; Tit. 3, 3 (ἦμεν ἀνόητοι); Luc. 6, 11; κορήσουσι Deut. 31, 20; ኢትእበድ፡ μὴ ἀγνόει Hos. 4, 15; አብደ፡ዐቢየ፡እበደ፡ 1 Reg. 14, 24. 3) *efferari, furere, furore corripi* vel *exsultare, saevire, rabiosum esse* vel *fieri:* አበድኩ፡ 2 Esr. 9, 3 var.; አብደ፡መራዕይ፡ Marc. 5, 13; የአብዱ፡ኵሎሙ፡እለ፡ነሰከሙ፡(ከልብ፡እቡድ፡)ኅቡረ፡ምስሌሁ፡ Did. 6; c. ላዕለ፡ vel ዲበ፡ *contra* vel *in* alqm: Act. 26, 11 Platt; 19, 16; አብዱ፡ላዕሌሁ፡ M. M. f. 53; ἐξηγριάνθη πρὸς αὐτὸν Dan. 8, 7.

አእበደ፡ II, 1 1) *amentem* vel *stultum reddere, infatuare, decipere:* አኮኑ፡አእበዳ፡እግዚ"፡ለጥበበ፡ዝዓለም፡ 1 Cor. 1, 20; ያአብድዎሙ፡(ኢጋንንት፡ለሰብእ፡) Kuf. 10; Act. 8, 11; ኢታእብደኒ፡ (v. ታስተአብደኒ፡) μὴ πλάνα με Tob. 10, 7; አእብዶት፡ Ssal. Req. 2) *ad insaniam adigere, in furorem* vel *rabiem agere, furiosum reddere:* Luc. 8, 29; ለምንት፡ታአብድ፡(ሰይጣን፡)ሰብአ፡ Gad. T. H.

አስተአብደ፡ et አስታእበደ፡ IV, 1 *pro stulto habere* i. e. *contemnere, illudere, ludibrio habere, decipere* alqm, *imponere* alicui, καταφρονεῖν እስመ፡አስተአበድኪ፡ጥቀ፡ Jer. 2, 26; ለአስተአብዶ፡ ἐμπαιγμονῇ 2 Petr. 3, 3; ἐξαπατῆσαι አስተአብዶ፡ v. አስታእብዶ፡ Ex. 8, 25; c. Acc. prs. vel rei: 1 Tim. 4, 12; Rom. 2, 4 (c. Acc. prs. et በ፡ rei); ኢያስተአብዱ፡ወኢያስተአክዩ፡ትእዛዘ፡እግዚ"፡ Clem. f. 124; μυκτηρίζειν Gal. 6, 7; καταβραβεύειν Col. 2, 18; πλανᾶν Tob. 10, 7.

እቡድ፡ part. 1) *ferus, saevus, furiosus, rabidus*, de bestiis, ut: ከልብ፡እቡድ፡ Did. 6; ከነ፡እቡደ፡ከመ፡ሐራውያ፡ Gad. T. H.; de rebus: ሞገዳት፡ባሕር፡እቡዳት፡ κύματα ἄγρια Judae 13. 2) *insanus, vesanus, vecors*: እቡዳት፡ ἄγριαι Herm. p. 84; እቡድ፡(እሱር፡በሰናስል፡) Gad. T. H.; ἐπίληπτος 1 Reg. 21, 14 et 15 var.; እቡድ፡ሐማ፡ ὁ ὑπερήφανος Ἀμάν Esth. 4 apcr. 3) raro: *amens, stultus*: ብእሲት፡እብድት፡ Prov. 9, 13 (ἄφρων); እምንጉሥ፡እቡድ፡ይኄይስ፡ገብር፡ጠቢብ፡ Lud. e Mss. Colb.

እበድ፡ (sec. Lud. etiam እብድ፡ e V. S.) subst., m. et f., 1) *amentia, vecordia, dementia, stultitia, insipientia, ignorantia, ineptiae*, ἀπόνοια Sir. 22, 13; ἄνοια 2 Tim. 3, 9; ἀφροσύνη Job 1, 22. 4, 6; Prov. 9, 6. 18, 13 var.; Koh. 2, 12; እበዲከ፡ et እበድከ፡ Sir. 23, 14; Ps. 37, 5. 68, 7; Marc. 7, 22; ኢትግበሩ፡ዘተ፡እበደ፡ Jud. 19, 23; 2 Reg. 13, 12; Deut. 22, 21; μωρία እበዲሁ፡ Sir. 20, 31. 41, 15; እበድሰ፡እበደ፡ይነብብ፡ Jes. 32, 6; 1 Cor. 1, 18. 21; ነገረ፡እበድ፡ Eph. 5, 4; 2 Tim. 2, 23; πλάνος Job 19, 4; በእበደ፡ርኩሶሙ፡ Jer. 16, 18 vrs. nov.; λῆρος Cyr. ad Th. f. 10; እበደ፡ደቂቅ፡ μειρακιώδης ἀβελτερία, ibid.; Arabes በመዋዕለ፡እበድ፡ (جاهلية) Abush. 2. 2) *insania, furor, rabies*, μανία Act. 26, 24 rom.; ዝንቱ፡አሚን፡እበድ፡ውእቱ፡ (μανία) Cyr. ad Th. f. 15; ἀγριότης Herm. p. 45.

አብድ፡ adj. et subst., m. et f. (ut 4 Esr. 10, 8, pro አብድት፡), Pl. m. አብዳን፡, f. አብዳት፡ 1) *stultus, amens, demens, stupidus, insipiens, imprudens, imperitus, ineruditus, disciplinae expers*, de personis: ἄφρων Koh. 4, 13. 10, 3; Job 5, 2; Prov. 6, 12. 24, 9; Sir. 22, 13. 27, 11. 31, 1; Jer. 17, 11; Ps. 13, 1; Luc. 12, 20; 2 Cor. 11, 16; አብዳን፡ Koh. 4, 17; Jer. 4, 22; 2 Reg. 13, 13; Luc. 11, 40; Rom. 2, 20; 2 Cor. 11, 19; ወለት፡አብድ፡ Sir. 22, 3; 4 Esr. 10, 8; አብዳት፡ Job 2, 10; μωρός Sir. 20, 31. 21, 14 seq.; 22, 11. 27, 13; Dan. ap. 1, 48; Deut. 32, 6; Ps. 93, 8; Matth. 7, 26. 23, 17; አብዳት፡ 25, 2. 3; ἀσύνετος Sir. 22, 15. 27, 12; አብዳነ፡ልብ፡ Ps. 75, 4; Rom. 1, 31; ἡττώμενος ἐν συνέσει Sir. 19, 24; ἀνόητος Prov. 15, 21. 17, 28; Rom. 1, 14; Gal. 3, 1; ἀπαίδευτος Sir. 6, 20. 8, 4. 10, 3. 51, 23; Prov. 5, 23. 15, 12. 24, 8; ሕዝብ፡አብዳን፡ Jes. 26, 11; Zeph. 2, 1; ἄνους Hos. 7, 11; ἄπειρος Zach. 11, 15 (cfr. Rom. 1, 28); ἰδιώτης 1 Cor. 14, 23; 2 Cor. 11, 6; raro de rebus, ut: ዘይኄሊ፡አብድ፡ውእቱ፡ ἃ λογιεῖται ἀφροσύνη ἐστί Koh. 10, 3. 2) rarius (i. q. እቡድ፡) *insanus, vesanus, furiosus, rabidus*, μωρός Matth. 5, 22; ἄγριος Herm. p. 44; እመኒ፡በምክንያተ፡ጋኔን፡ዘያገብር፡ዝንቱ፡አብድ፡ውእቱ፡ .... አው፡በተማስኖ፡ናላሁ፡በደዌ፡ወዝንቱ፡ዝንጉዕ፡ውእቱ፡ F. N. 32; de bestiis: አብድ፡ከልብ፡ዘነሰከ፡ M. F.; tyrannus saevus comparatur cum አብድ፡ሐራውያ፡ Enc. Nah. 23. — *Voc. Ae.*: አብድ፡ዘ፡ሰነፍ፡የዋህ፡ ።

አባዲ፡ *stultus*, (poëtice): ማርያም፡መጥበቢተ፡ዓለም፡አባዲ፡ Cod. Mus. Brit. LVII, 9; ልቡ፡አባዲ፡ Enc. Tachs. 6.

ማአበዲ፡ part. c. term. adj. *impostor, praestigiator* (ut videtur), Kid. f. 3.

መስተአብድ፡ part. *contemtor, illusor, irrisor*: ዕደው፡መስተአብዳን፡ καταφρονηταί Zeph. 3, 4; ἐμπαῖκται 2 Petr. 3, 3; F. N. 43, 12.

አበድቢድ፡ adj. *stultulus, ineptus*: በአበድቢዳት፡ቃላት፡ይትቃሐው፡ ψιλαῖς ῥημάτων ἐπαυχοῦσι κομψείαις, Cyr. c. Pall. f. 65. — *Voc. Ae.*: አበድቢዳት፡ዘ፡ሰነፍነት፡

አበዶን፡ n. prgr. ἀβαδδών i. e. אֲבַדּוֹן *perditio, locus perditionis, orcus*, Prov. 27, 20 vrs. alt.; Apoc. 9, 11.

አባጉንባሕ፡ vid. sub ጉንባሕ፡

አብጥሊስ፡, etiam **አብጠሊስ፡**, **አብስልጢስ፡** vel "ጥስ፡, Pl. **አብጥሊሳት፡**, etiam **በጥልሳት፡** n. prgr., sc. *titulus* (ex arab. التطلسات corruptum, ut luculenter demonstravit Lud. comm. hist. p. 329. 330; vid. ተጥላሳት፡ c. 573) vel *canon*: አብጥሊስ፡ብ፡ቀኖና፡በልሳነ፡ጽርእ፡; et ፍከሬ፡አብጥሊስ፡አው፡በጥልሳት፡ቀኖና፡ውእቱ፡በልሳነ፡ጽርእ፡ Lud. e Syn. — In specie a) vocatur አብጥሊሳት፡ una ex variis, quae apud Abyssinos circumferuntur, Canonum Apostolicorum collectionibus, Syn. f. 102—126; et ejusdem alia recensio f. 171—178. 198—215 (vid. Lud. comm. hist. p. 330 seq.); cfr. varios tractatus, libro Synodi annexos, f. 314—398, quorum singuli ግጽው፡ወሥርዐት፡ - - አብስልጢስ፡ (v. አብጥሊስ፡) ቀኖና፡ inscripti esse solent. b) collectio quaedam Statutorum Regum, quae in F. N. excerpta sunt, et ተጥላሳት፡ (in Cod. Ox., vid. Cat. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 27) vel አብጥሊስ፡ (in Cod. Frcf.) appellantur, F. N. in proleg.

አታሚን፡, etiam "ሚን፡ et "ሞን፡ n. prgr. sc. Ἀθανίν (i. e. יֶרַח הָאֵתָנִים) *mensis Hebraeorum septimi* (aliâs ታስሪ፡) 3 Reg. 8, 2; Sx. Sen. 23.

አቱር፡, **አቴር፡** i. q. ኀቱር፡ q. v.; Abush. 8; Voc. Ae.

አትሮንስ፡, rarius **አትሮኖስ፡** et **አትራኖስ፡** n. prgr. sc. θρόνος *thronus, sedes, cathedra*, a) regis 3 Reg. 10, 9. 18. b) Dei, Enc. Hed. 8. c) patriarchae seu episcopi, Enc. Hed. 30. d) anagnostae (*suggestus, pulpitum*): M. M. f. 325; Sx. Mag. 13; F. N. 8, 4; ἄμβων Can. Laod. 15. e) in genere: *thronus, cathedra supina*, መንበረ፡አትሮንስ፡ Hen. 24, 3; Reg. Pach. (vid. ደበርቢር፡).

አትራኮስ፡ n. prgr. gemmae, sc. ἄνθραξ *carbunculus* Tob. 13, 17; Sx. Masc. 16.

አተተ፡ I, 1 [Quaeritur, an cum شَتَّ *separavit, dispersit; separatus fuit*, شَطَّ *distitit* componi possit?] Subj. ይእትት፡ 1) *a-, re-, submoveri, auferri, tolli, abripi*: ከመ፡ይእትት፡እምኔክሙ፡ ἵνα ἀρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν 1 Cor. 5, 2; የአትት፡ኵሉ፡ግላ፡እምኔክሙ፡ περιαιρεῖται 2 Cor. 3, 16; ἀνῃρέθη Dan. 7, 11; ἀρθήσονται 7, 18; 4 Esr. 4, 19; አተቱ፡ (v. አተዉ፡) ዕደው፡ጻድቃን፡ αἴρονται Jes. 57, 1; ከመ፡ኢትእትት፡ ἐξαρθῇς Prov. 20, 13; ከመ፡ይእትት፡ (v. ይእትት፡) ነፍስ፡ Hez. 17, 17; የአትቱ፡ኵሎሙ፡በሞት፡ Kuf. p. 32. 2) *se removere, recedere, abire, perire, evanescere*: አተቱ፡እምርትዕ፡ (v. ተአተቱ፡) ἡ ἀλήθεια ἦρται Jes. 59, 15; ወይእትት፡ሥልጣኖሙ፡እምኵሉ፡መከናት፡ Kedr f. 16; አእምሮ፡ዘኢየአትት፡ Lit. 161, 3. 168, 2; ተአትት፡ኵላ፡አእምሮቶሙ፡ Kuf. 23.

አእተተ፡ II, 1 *amovere, removere, submovere, amoliri,*

auferre, tollere, c. Acc. rei vel pers.: ታአትቶ፡ለዝሉፉ፡ ὤσας αὐτόν Job 14, 20; አአትት፡ርስሐተ፡ ἐκδύσῃ ῥυπόν 11, 15; ታአትትኑ፡ሕማሞሙ፡ 39, 3; ያአትቱ፡ኵሎ፡ጽሕሞሙ፡ Jer. 31, 37; አአትት፡ጥቅሞ፡ Jes. 5, 5; አአትትከኑ፡ብርሃኖሙ፡ለኃጥአን፡ Job 38; 15; አአትተ፡ኵሎ፡ኀጢአተ፡ርኵስ፡ Sir. 49, 2; Jes. 6, 7; Zeph. 3, 15; c. Acc. et እምነ፡, ut: አነ፡ አአትተከ፡እምገጸ፡ምድር፡ Jer. 35, 16; ርኵሰ፡እምነ፡አፉሁ፡ 4, 1; አአትቱ፡እምፍኖት፡እብነ፡ Jes. 62, 10. 1, 25. 3, 1; ኢያአትት፡አዕይንቲሁ፡እምጻድቅ፡ Job 36, 7; አክሊለ፡እምርእስ፡ 19, 9; አአትት፡እምኔየ፡እዴከ፡ 13, 21. 3, 10; ሰላመ፡እምሕዝብ፡ Jer. 16, 5; Ps. 118, 22. 39; ኀጢአተ፡እምነ፡ Rom. 11, 26. 27; መንጸፈ፡እምሐቌ፡ Jes. 20, 2; ልብሰ፡እምኔሁ፡ Clem. f. 5; vel c. እምላዕለ፡, ut: አአትት፡አልባሰ፡ርሱሐ፡እምላዕሌሁ፡ Zach. 3, 4; vel እምቅድመ፡ Jes. 1, 16; vel እማእከለ፡ Thren. 1, 15; Hez. 14, 8. a) omisso Accusativo, ἀπαλλάσσειν Job 9, 12. b) vitam, animam, hominem *de medio tollere* i. e. *interimere*: Luc. 23, 18; ከመ፡ያአትቶሙ፡ወከመ፡ይሠርዎሙ፡ Kuf. 16; ኢያአትት፡ዘርአሙ፡ Sir. 47, 22; Jes. 48, 14; ሕይወተ፡ረሲዓን፡ያአትት፡ Prov. 10, 3; Ps. 39, 19. c) omisso Accusativo vehiculi: *solvere, provehi* Luc. 5, 4. d) in arithmetica: *deducere, detrahere*, ut: እምዘተረፈከ፡፩አአትት፡ Comp. eccl.

ተአተተ፡ III, 1 et 2 1) refl. *se amovere* (ſich entfernen) i. e. *procul ire, discedere, abscedere, recedere*, ኢትትኤተቱ፡ወርሑቀ፡ኢተሐውሩ፡ Ex. 8, 24; ተአተተ፡ሕቀ፡እምህየ፡ Matth. 26, 39; Marc. 14, 35; ኢይትአተቱ፡እምኔሁ፡ Hen. 14, 23; Stephanus ኢተአተተ፡ወኢተዐደወ፡እምነ፡ዚአሁ፡ዐቅም፡(አላ፡ሥርዐተ፡ዲያቆን፡ዐቀበ፡) Mavâs. n. 12; etiam *desistere* vel *absistere* incepto, seq. እምነ፡ Jsp. p. 272. 2) pass.: *a-, re-, submoveri, auferri, tolli*: ተአተተ፡እምኔየ፡በትር፡ Job 9, 34; Jer. 4, 1 var.; ሶበ፡ጥቀ፡ይትሌዐል፡ሰማይ፡ወይትአተት፡ 38, 37. 39, 40 var.; ይትአተት፡በትረ፡ግብጽ፡ Zach. 10, 11; Act. 8, 33. — *Voc. Ae.*: ተአተተ፡ዘ፡ረሐቀ።

እቱት፡ part., f. እትት፡, *remotus, amotus, sejunctus, distans*, ረከበት፡እብነ፡እቱተ፡እምውስተ፡አፈ፡መቃብር፡ ἠρμένος Joh. 20, 1; ወእቱት፡አረፍት፡ቤቱ፡ διάστημα ἐν τῷ τοίχῳ Hez. 41, 6; f. እትት፡ Enc. Ter 21; ምንባበ፡መጻሕፍት፡ይኩን፡እቱተ፡ሕቀ፡እምነ፡ምሥዋዕ፡ Kid. f. 6; c. እምነ፡ et c. Acc. spatii: Act. 1, 12; Herm. p. 20. — Adv. እቱተ፡ *separatim, seorsum*: ይነም፡እቱተ፡እምነ፡ብእሲቱ፡ F. M. 14, 9; Clem. f. 176 (vid. sub ቀሠፈ፡ c. 422); ትንብር፡ምስሌየ፡እቱተ፡ ἐχόμενός μου καθήσῃ 1 Esr. 4, 42; እለ፡ይነብሩ፡እቱተ፡ምስለ፡ንጉሥ፡ Esth. 1, 14.

እታቴ፡ subst. *amolitio*, Lud. sine auct.

አእታቲ፡ n. ag. *qui aufert* vel *removet* alqd, Ssal. Req. ለ፡እቶን፡ *faber fornacarius* F. N. 23. 36 (ubi varia opificum genera enumerantur).

እቶን፡ subst., plerumque m., Pl. እቶናት፡ [אַתּוּן אתונא أَتُّون, a rad. أتن *fumavit* (ተነነ፡), vid. Ges. thes. p. 1512] *clibanus, furnus, fornax, caminus*, κλίβανος Gen. 15, 17; Kuf. 14; 4 Esr. 2, 55; እቶናት፡ Ex. 7, 28; ብሱል፡በእቶን፡ Lev. 2, 4; 11, 35. 26, 26; ከመ፡እቶን፡ዘአንደዱ፡ለኅቢዝ፡ኅብስት፡ Hos. 7, 4. 6. 7; Ps. 20, 9; κάμινος Gen. 19, 28; Ex. 9, 8; Num. 25, 8; እቶን፡ኀጺን፡ Deut. 4, 20; Jer. 11, 4; Jes. 48, 10; Dan. 3, 6; Job 41, 11; Sir. 43, 4; Hen. 54, 6; Matth. 13, 50; እቶን፡ገሃነም፡ 4 Esr. 6, 1; እቶን፡እከይ፡ Prov. 16, 30; ለእመ፡ገብረ፡አሐዱ፡እቶን፡ዘየዐርግ፡እምኔሁ፡ጢስ፡ F. N. 37; በዓ

አተወ፡ I, 1 [אָתָה אֲתָא أَتَى et أَتَى] Subj. ይእቱ፡ (raro ይአተው፡ ut 4 Reg. 6, 22 var.), Imprt. እቱ፡ (raro አተው፡, ut 2 Reg. 14, 8), *domum* (vel *in patriam*) *venire* vel *ire* vel *abire* vel *reverti, revenire*, abs. Ruth 1, 11; Jes. 37, 37; እቱ፡ 2 Reg. 15, 19. 19, 14; ለእመ፡ዳኅነ፡አቶክሙ፡ Tob. 5, 16; አቲዎሙ፡ ἡνίκα ἀπέτρεχεν Dan. ap. 1, 7; እስከ፡ማእዜ፡ትትመየጥ፡ወማእዜ፡ተአቱ፡ 2 Esr. 12, 6; Luc. 19, 13. 23, 48; ይገንዲ፡አቲወ፡ Matth. 24, 48; እትዊ፡ Ruth 1, 15; c. Acc. domi vel patriae: እቱ፡ቤተከ፡ Num. 24, 11; Kuf. 43; Ruth 1, 8; 1 Reg. 2, 20; ይእቱ፡ብሔሮ፡ Jes. 13, 14; የአትዉ፡ጽዮንሃ፡ Jes. 35, 10. 51, 11; Act. 8, 39; etiam c. Acc. viae: አተወ፡ፍኖቶ፡ ᾤχετο εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ Jer. 35, 11; c. ውስተ፡ domi vel patriae: 1 Reg. 8, 22; 2 Reg. 14, 8; ን እቱ፡ኵልነ፡ውስተ፡ብሔርነ፡ Jer. 28, 9; Ruth 1, 7; 1 Par. 16, 43; c. ኀበ፡ prs.: Ruth 1, 15. 3, 16. 17; 4 Reg. 6, 22; c. እምነ፡ loci: Gen. 30, 16; Num. 31, 14; Ruth 4, 3; vel c. እምኀበ፡, ut: ወአተወ፡እምኀበ፡መዝብር፡ Jer. 19, 14. a) *redire* in possessionem suam i. e. *recuperare* eam, Lev. 25, 10. 13. b) transl. de morientibus: ተአቱ፡መቃብሪከ፡ Job 5, 26; እቱ፡ኀበ፡ሕዝብከ፡ Deut. 32, 50; item de pie defunctis, qui in patriam coelestem abeunt: አተዉ፡በሠናይ፡ስም፡ Lit. Joh. (ſind heimgegangen). c) de animalibus, qui *se recipiunt* in lustra, cavernas, nidos Ps. 103, 23. d) raro: *venire, ingredi* in genere, ut: ንፈቅድ፡ወንፈቱ፤ከመ፡ . . . ውስተ፡ማኅበርነ፡እምሰማይ፡ትእቱ፤ Enc. Masc. 10. — *Voc. Ae.*: አተወ፡ቦአ፡ዘ፡ገባ።

አእተወ፡ II, 1 1) de personis: a) *domum* (vel *in patriam*) *reducere* vel *deducere* alqm; ut exercitum Judith 1, 13; uxorem: አእትዋ፡ኀበ፡አቡከ፡ Tob. 7, 12; exsules: ያእትዎሙ፡ብሔሮሙ፡ Jes. 14, 2; አእትዎሙ፡ውስተ፡ብሔሮሙ፡ Jer. 16, 15; እንዘ፡ይትፌሥሑ፡አእትዎሙ፡ 38, 9. b) *sinere* vel *jubere* alqm *domum redire*: አእተወኒ፡ነነዌ፡ (v. ውስተ፡ነነዌ፡) Tob. 1, 22. 2) de rebus: a) *importare, invehere*: ኵሎ፡ጸረ፡ያእትዉ፡ኢየሩሳሌም፡ 2 Esr. 23, 15. 20, 31 var. b) *domum introducere* alqd, Deut. 22, 2. c) *domum referre* vel *reportare* alqd, Num. 31, 53; Ruth 2, 18; ኵሎ፡ታአትዉ፡ለአንስት፡ወትሁብዎን፡ 1 Esr. 4, 22. 24; lucrum e mercatura 2 Par. 8, 18. α) responsum referre: እስከ፡ያእትዉ፡ሎሙ፡መጽሐፈ፡ 1 Esr. 6, 6. β) *invehere* frumenta, messem in horrea, Deut. 14, 22; 2 Reg. 9, 10; Hagg. 1, 6; ዘዘርአ፡ስድስ፡ያእቱ፡ሥልሰ፡ Jes. 5, 10; ከመ፡ያእቱ፡ለከ፡ተግባረ፡ማእረርከ፡ Job 39, 12. γ) *redire facere* vel *reddere*, ut vectigal: ያእትዉ፡ጸባሕተ፡ለንጉሥ፡ ἀναφέρουσι τοὺς φόρους 1 Esr. 4, 6.

እትወት፡ et እቶት፡ n. act. et subst. 1) *reditus, reversio* (domum): በንግደትከ፡ወበእትወትከ፡ Ps. 120, 8; Kedr f. 29; ቡሩክ፡ይኩን፡ውፍረትክሙ፡ወእትወትክሙ፡ Genz. f. 154; in Acc. temporis: እትወቶ፡እምሐቅል፡ Marc. 15, 21; Luc. 23, 26. 2) *reditus* agri i. e. *proventus, fructus*: በእምጣነ፡እትወተ፡እክለ፡ገራህት፡ Lev. 27, 16; እትወቱ፡ τὰ γεννήματα αὐτῆς Hez. 48, 18; በእቶት፡አክማሪሁ፡ Macc. f. 9.

ምእታው፡ subst. 1) *locus quo quis redire solet* vel *redit* a) *sedes, domicilium*: ወምእታዉሰ፡አርማቴም፡ 1 Reg. 7, 17. b) *solum natale, origo*: ምእታወ፡አፍራሲሁ፡እምነ፡ግብጽ፡

ἔξοδος 3 Reg. 10, 28. 2) *reditus*, Ps. 18, 7; ከመ፡ ይኩን፡ ምእታውኪሙ፡ ኀበ፡ መላእክት፡ Herm. p. 5; ምእታዊሆሙ፡ (impiorum) ውስተ፡ ፈለገ፡ ሲኦል፡ Clem. f. 242.

አኅ፡ *ah, heu* vid. sub **አሀ፡**

እኁ፡ *frater* vid. sub **እኅው፡**

አኅለ፡; **ተአኅለ፡** dubiae significationis, var. pro **ተተሐለ፡** q. v.

እኂል፡, **እኄል፡**, **እኄላ፡**, etiam **ሔላ፡**, **ኄላ፡**, subst. *massa ficuum* vel *palmularum* (dactylorum) *aridarum compressa*, παλάϑη, ፪፻እኂለ፡በለስ፡ 1 Reg. 25, 18 (c. varr.); እኂለ፡ተመርት፡ 30, 12 c. varr. [An primitus *massa rotunda* vel *conglobata*, sicut חַלָּה, גֻּלָּה? A ኄላ፡ c. 14 distinguendum videtur].

አኀረ፡ I, 2 vel **አእኀረ፡** II, 1 [i. q. أَخَّرَ, אֵחַר, ܐܘܚܪ, vid. **ድኅረ፡**] *differre, retardare*: ከተማ፡ ዐውድከ፡ ኢታእኅር፡ var. **ትእኅር፡** Ex. 22, 28.

አኃሪ፡ adj. *posterior*, ὀπίσϑιος Ex. 26, 27.

እኁርው፡ *perforatus* vid. sub **ኀርው፡**, **ኀረወ፡** c. 588.

እኅት፡ *soror* vid. post **እኅው፡**

አኅቱር፡ n. mensis Aegyptiorum, i. q. **ኀቱር፡** q. v.; Voc. Ae.

እኅው፡ vel **እኁ፡** (passim **እኁ፡** pro **እኍ፡**) subst., m., [אָח أَخٌ, ܐܚܐ], st. c. et Acc. **እኅወ፡** vel **እኍ፡** (ut **እኅወ፡ አበሁ፡** Kuf. p. 35; Gen. 24, 29. 43, 6. 44, 19), quamquam pro st. c. **እኁ፡** cum pron. suff. seq. **ለ፡** usurpare amant, ut Joh. 1, 41; ante pron. suff. **እኁ፡** in Nom. (**እኁየ፡** Matth. 12, 50. 18, 21; Luc. 6, 42; **እኁነ፡** 2 Cor. 12, 18; Phil. 2, 25; **እኁከ፡** Matth. 5, 23. 7, 3; **እኁኪ፡** Esth. 5, 1; **እኁክሙ፡** Gen. 42, 15. 34; Jud. 9, 18; et **እኁክሙ፡** Apoc. 1, 9 Platt; **እኁሁ፡** Gen. 22, 23. 24, 15; Jud. 1, 13. 3, 9; **እኁሃ፡** Gen. 28, 5. 29, 10; **እኁሆሙ፡** Jud. 9, 24), **እኋ፡** vel **እኅዋ፡** in Acc. (ut: **እኅዋሁ፡** vel **እኋሁ፡** Kuf. 11; Jer. 38, 34; Ps. 48, 7; Matth. 10, 21; Marc. 13, 12; Hebr. 8, 11; **እኋከ፡** Ex. 28, 1; **እኅዋክሙ፡** Gen. 42, 20 c. ann.; **እኋሆሙ፡** Ps. 37, 21), sed etiam **እኁ፡** (ut **እኁሁ፡** Jes. 9, 19; **እኁሆሙ፡** 2 Reg. 3, 30; **እኁከ፡** Deut. 25, 3; **እኁየ፡** Philem. 16; **እኁነ፡** 2 Cor. 8, 22), Pl. **አኅው፡** (ut Gen. 42, 8; Sir. 25, 1; 2 Par. 21, 2; Matth. 4, 18. 5, 47. 12, 47. 48. 13, 55. 19, 29. 20, 24. 22, 25. 23, 8; Luc. 18, 29; Act. 3, 22) *frater*, ut Marc. 1, 16. 19. 3, 31. 6, 18. 10, 29. 12, 19. 13, 12; Gen. 43, 3. 29. 44, 20, al. creberrime. a) *agnatus, cognatus, consanguineus, affinis*, ut Gen. 13, 8. 14, 16. 29, 15; Ex. 32, 27; Lev. 10, 4; Jes. 9, 19; Tob. 7, 11. 10, 12. 11, 1; Org. 2, ubi Salomo rex frater Mariae virginis vocatur (Lud.). b) *contribulis, popularis*, ut Num. 16, 10; Deut. 15, 2. 18, 15. 25, 3; Act. 2, 29. 37. 7, 2. 23; Rom. 9, 3; Hebr. 7, 5; de populis cognatis Num. 20, 14; Am. 1, 11. c) *socius, amicus*, 2 Esr. 15, 10. 14; Gen. 19, 7; 2 Reg. 1, 26. 20, 9; etiam de maritis et sponsis Esth. 5, 1; Cant. 1, 13. 15. d) eidem religioni vel religiosorum ordini addicti et fraterno amore conjuncti, α) Christiani Matth. 23, 8; Act. 9, 17. 11, 12; Rom. 1, 13. 7, 1. 4, al.; **አኅው፡ ፍቁራን፡** Chr. ho. (crebro). β) monachi, Phlx. creberrime, F. N. 10, al. e) *quivis alius homo, alius, alter* (*proximus*), Gen. 9, 5; ይቀትል፡ብእሲ፡እኁሁ፡ Jes. 19, 2; Matth. 5, 22. 7, 3. 18, 15. 21.

እኅት፡ subst., f., Pl. **አኃት፡**, raro **እኅታት፡** (Phlx. 11), *soror*, Gen. 20, 5. 12. 26, 20. 29, 12. 30, 1; Lev. 18, 9. 12. 13; 2 Reg. 13, 2 seq.; **እኅተ፡ አኃትኪ፡** Hez. 16, 45; Job 1, 4 (**አኃት፡**); Matth. 19, 29; Marc. 10, 29. 30; Joh. 11, 1. 3. 5. a) *cognata, consanguinea*: Gen. 24, 60; Job 42, 11; Tob. 7, 11; Matth. 13, 56; **ሰሎሜ፡ እኅታ፡ ለማርያም፡** Sx. Genb. 25 (rectius: consobrina Mariae, ibid.). b) *socia, amica*, in compellanda sponsa Cant. 4, 9 seq.; uxore Kuf. 27; Tob. 5, 21. 8, 4; trsl.: በላ፡ለጥበብ፡እኅተ፡ ዚአየ፡ Prov. 7, 4. c) eidem religioni vel religiosarum ordini addicta, α) Christiana Matth. 12, 50; Rom. 16, 1; 1 Cor. 7, 15; 1 Tim. 5, 2; Jac. 2, 15. β) monacha: Phlx.; **አኃት፡** Sx. Mag. 26, al.

እኅውና፡ subst. *necessitudo fraterna, fraternitas*: inter monachos non intercedit መዓርገ፡ አበውና፡ ዳእሙ፡ መዓርገ፡ እኅውና፡ F. N. 10, 6.

ተአኅወ፡ III, 1 (si non **ተአኀወ፡** III, 3) 1) *fraterno* vel *sororio vinculo inter sese junctos esse, fratrem esse* vel *fieri* alcjs: አትናቴዎስ፡ ወኢራኒ፡ ዘተአኀዊ፡ Enc. Hed. 3; Christus ኢፈቀደ፡ ይትአኅዎሙ፡ ለኪሩቤል፡ Org. 6; **ተአኅዎት፡ መንፈሳዊት፡** (inter monachos intercedens) F. N. 10, 6. 2) *fraterno affectu sese amplecti, amorem fraternum colere* a) de consanguineis: **አልቦ፡ ገቢር፡ ምስሌክ፡ ተአኅዎ፡** Kuf. 37. b) de Christianis: **ተአኅዎ፡** φιλαδελφία 2 Petr. 1, 7. c) de hominibus: **ተአኅዎ፡ ምስለ፡ ኵሉ፡** (allgemeine Bruderliebe) Syn. f. 315. 3) *foedus amicitiae jungere, amicitiam* vel *pacem colere* c. alquo: በከመ፡ ተአኀውከ፡ ምስለ፡ ἐφιλίασας 2 Par. 20, 37; ምስለ፡ ኵሉ፡ ሰብእ፡ ተአኀዉ፡ εἰρηνεύοντες Rom. 12, 18; c. Acc. pers. 1 Thess. 5, 13 ant.; **ተአኅዎ፡** *amicitia* Fal. f. 16, al. — *Voc. Ae.*: **ተአኅወ፡ ዘ፡ ተፋቀረ፡**

አስተአኅወ፡ IV, 1 (si non **አስተአኀወ፡** IV, 3), *fraterna necessitudine jungere*: (auctor libri M. M. haereticum ፍል ብያኖስ፡ ita compellat:) እሮ፡ ከፈልከሁ፡ (ለክርስቶስ፡) ወእሮ፡ አመንተውከሁ፡ ለዋሕድ፡ ወአስተአኀውከሁ፡ ለእሐዱ፡ አካል፡ (i. e. unam personam in duas, fraterno foedere junctas, dissecuisti) M. M. f. 297.

ታእኃ፡ (**ተእኃ፡**) et **ተአኃ፡** et **ታአኃ፡** subst., 1) a) *consanguinitas* vel *necessitudo fratrum*, Kuf. p. 135 ann. 6; b) pro concreto: *fratres, cognati*, Gen. 19, 12. 2) *foedus fratrum* i. e. a) *amicitia*, φιλία, ሰዐረ፡ ታእኃሁ፡ Sir. 22, 20; ታእኃሆሙ፡ ለአዕርክት፡ 25, 1. 27, 18; ያረትዕ፡ ተአኃሁ፡ 6, 17; **ታአኃ፡** et **ተአኃ፡** Prov. 19, 7. 25, 10. b) pro concreto: *amici*, ታበዝኅ፡ ታእኃሁ፡ πληϑυνεῖ φίλους αὐτοῦ Sir. 6, 5; ለምስኪኖሙ፡ ወለተአኃሆሙ፡ (v. ወለተአኃዎሙ፡, nam **ተአኃ፡** e **ተእኃው፡** ortum est) Esth. 9, 22.

አኀዘ፡ I, 1 [אָחַז, أَخَذَ; amh. **ያዘ፡**] Impf. **ይእኅዝ፡** (I pers. Sing. passim **እኅዝ፡** pro **እእኅዝ፡** ut Ps. 17, 41; Cant. 7, 9; 1 Reg. 22, 15 in uno libro), Subj. **ይእኀዝ፡** (Matth. 21, 46. 26, 55; Marc. 12, 12. 14, 1; Joh. 7, 30 in ed. rom.; Gen. 18, 19 FH.), plerumque **የአኀዝ፡** (vid. eosdem locos in ed. Platt.; Am. 3, 5; Hez. 21, 11; Jer. 19, 3; 1 Reg. 3, 11, al.; at forma **የአኅዝ፡** Ps. 15, 6. 34, 9 intempestiva Ludolfi emen-

datione nititur), Imprt. **አኅዝ፡** (Kuf. 10. 17. 26; Sir. 6, 27; Tob. 6, 4, al.), Inf. **እኂዝ፡, እኂዞት፡.** 1) *prehendere, com-, apprehendere,* abs. Job 9, 19; Am. 3, 5; c. c. Acc.: Jes. 4, 1; Jud. 16, 3; **አኀዞቶ፡ወሰዐመቶ፡** Prov. 7, 13; **አኀዞት፡ሥዕርተ፡ርእሱ፡** Judith 13, 7; **አኀዘ፡ለውእቱ፡ዓሣ፡** ἐπιλαβοῦ Tob. 6, 4; Matth. 14, 31; Luc. 23, 26; Apoc. 1, 17; **ትእኅዘሙ፡ከመ፡ነምር፡** Sir. 28, 23; c. Acc. prs. et c. Acc. membri: **አኅዘከኒ፡እዴየ፡** Ps. 72, 23; **አኀዛ፡እዴሃ፡** Tob. 7, 12, vel c. **በ፡** membri: Asc. Jes. 7, 3; Hez. 8, 3; Gen. 19, 16; Deut. 25, 11; 4 Esr. 10, 44; c. c. **በ፡** rei vel pers.: **አመ፡አኅዝኩ፡በእደዊሆሙ፡** Jer. 38, 32; **ከመ፡የአኀዝ፡በእዴሁ፡** Hez. 21, 11. a) timor, terror, calamitas, dolor, morbus *prehendit* i. e. *corripit* alqm: Ex. 15, 14. 15; **ምምዓ፡ይእኅዞ፡** Prov. 19, 15; Ps. 17, 5. 47, 6; **አኀዘ፡ሕማም፡** Jer. 27, 43; **ይእኅዞሙ፡ማሕምም፡ከመ፡እንተ፡ትወልድ፡** Jes. 13, 8. 21, 3. 33, 14; **አኀዘኒ፡ምንዳቤ፡** Jer. 6, 24; Judith 15, 2; **አኀዘ፡ለኢዮብ፡ዝልጋሴ፡** Job 2, 7; **ግርማ፡እግዚ"፡አኀዘኒ፡** 31, 23; ignis *corripit* alqd Ex. 22, 5. b) *comprehendere, deprehendere* alqm *captivum:* Deut. 22, 18; **አኀዝዎ፡ሕያዎ፡** 1 Reg. 15, 8. 19, 14; 4 Reg. 10, 14; Gen. 44, 4; Kuf. 10; Jer. 2, 26. 27, 9. 33, 8. 52, 9; Judith 10, 12; Asc. Jes. 3, 12; Dan. ap. 1, 39. 13, 21; Matth. 26, 55; Luc. 22, 54; Act. 1, 16. 12, 3. 4. c) *capere,* Job 5, 13; Ps. 34, 9; venando Kuf. p. 94. 95; piscando Luc. 5, 5; **ኢያመስጥ፡እምእኂዞቱ፡** (v. **እምእኅዞቱ፡**) Job 31, 23. d) *capere* radices: **ዘእንበለ፡የአኀዝ፡ሥርወ፡ወኀይለ፡** Kuf. 37; **አኀዘ፡ሥርወ፡** Herm. p. 64. 65. 2) *prehensum tenere, tenere:* Gen. 25, 26; **አኀዝዎ፡ለሕፃን፡በእደዊሁ፡** Kuf. 17; **አኀዝኩከ፡በእዴየ፡** Jes. 42, 6. 41, 10; **ይእኅዝ፡ሐቌሁ፡** Jer. 37, 6; **አኀዛ፡ወኢትኅድጋ፡** Sir. 6, 27; **እኂዝ፡** Koh. 2, 3; Hen. 56, 2; **ከመ፡ኵሉ፡የአኀዝ፡እዘኒሁ፡** Jer. 19, 3; 1 Reg. 3, 11. a) *tenere* memoria, animo Hen. 94, 5. b) *continere, coërcere:* **ኢይእኅዞ፡ልሳኖሙ፡** ἀκρατεῖς γλώσσῃ Prov. 27, 20; **ዘይእኅዝ፡ኵሎ፡ፍጥረተ፡** τὸ συνέχον τὰ πάντα Sap. 1, 7; Gen. 18, 19 FH. c) *occupare, potiri, possidere, dominari, obtinere,* raro c. **በ፡** rei Hen. 60, 8; plerumque c. Acc. Kuf. 8. 25; **ይእኅዙ፡ምድረ፡** Prov. 8, 16; **እለ፡ይእኅዝዋ፡ለምድር፡** Hen. 38, 4. 48, 8. 62, 3; **እግዚእ፡ዘኵሎ፡ይእኅዝ፡** ὁ παντοκράτωρ Rel. Bar.; Lit. 160, 1; **መኑ፡አኀዘ፡ኵሎ፡አጽናፈ፡ምድር፡** Prov. 24, 27; **ዘአኀዘ፡ጋኔን፡** *daemoniacus* Clem. f. 178; Marc. 3, 30; Luc. 8, 26 in tit.; abs. *dominari* Asc. Jes. 4, 12; **እኂዝ፡** *potentia, dominatio* Lit. 159, 4. 160, 1; Genz. f. 67. d) *detinere, retinere, inhibere:* **ኢትአኅዙኒ፡** Gen. 24, 56; Job 34, 14; **ትክልኑ፡ተአኅዝ፡ለትርያ፡ከመ፡ኢትሑር፡** Job 38, 31; Dan. ap. 13, 19. 3) *incipere, coepisse,* **በዝንቱ፡ዓመት፡አኀዘ፡ዐባር፡ውስተ፡ምድር፡** (si non: *obtinuit*) Kuf. 24; c. **እምነ፡** ab aliqua re Num. 1, 2. 26, 2; Ex. 12, 18; Matth. 20, 8; c. Acc. (alqd.), ut: **አኀዙ፡ዐብእ፡** Jsp. p. 357; seq. verbo finito asyndeto: **አኀዘ፡ኀልቍ፡** Num. 4, 22; plerumque seq. Subj. verbi: **አኀዘ፡ይግበር፡** Gen. 2, 3. 6, 1. 11, 6; 1 Reg. 3, 2. 22, 15; 2 Par. 3, 1; 2 Esr. 4, 4. 5, 2; 1 Esr. 4, 1; Tob. 7, 14. 10, 4; 4 Esr. 1, 14. 15. 3, 29. 9, 29. 10, 3; Marc. 14, 19; Matth. 4, 17; vel seq. Imprf. 4 Esr. 8, 21; Kuf. p. 41, lin. 1; p. 47 ann. 4; Gen. 44, 11 FH; Ex. 4, 10 annot.; Matth. 26, 22. 37 rom.; vel seq. **ከመ፡** c. Subj.: **አኀዘ፡ከመ፡ይሕንጽ፡** 2 Par. 3, 3. 34, 3; vel seq. **እንዘ፡** c. Indic., Hen. 86, 5. 88, 2; vel seq. **ለ፡** c. Inf. **ይእኅዙ፡ለአቅሞ፡ቃል፡** Hez. 13, 6; **አኀዙ፡ይጼውዑ፡ወለሠይጥ፡** Kuf. p. 45. 4) *recipere, accipere,* Hen. 17, 4; **በእኂዝ፡ሥጋሁ፡ወደሙ፡ለክርስቶስ፡** Clem. f. 131. 5) *pignus capere* vel *pro pignore capere* alqd ab aliquo, c. Acc. pers. Job 22, 6; c. Acc. rei Job 24, 3; **ኢይደልዎ፡ለካህን፡ከመ፡ይትወሐስ፡፩ሂ፡ወየአኅዝ፡ንዋየ፡** F. N. 27. — *Voc. Ae.:* **አኀዘ፡ወጠነ፡ዘ፡ገመረ፡**

አእኀዘ፡ II, 1 1) *prehendere jubere* alqm, *tenendum dare* alicui alqd, Matth. 27, 29 rom. 2) tenere i. e. *observare jubere* alqm alqd, Gen. 18, 19 C. 3) *pignori dare, oppignerare,* c. dupl. Acc., Ex. 22, 25.

ተእኅዘ፡ III, 1 1) *comprehendi, capi,* de hominibus Matth. 4, 12; **እመ፡ተእኅዘ፡ተእኅዝ፡ዘይሰርቅ፡** Prov. 6, 30; **ተእኅዝከ፡** Prov. 6, 2 var.; **ይትአኀዙ፡በሐብለ፡ንዴት፡** Job 36, 8; **ተእኅዘ፡በመሥገርት፡** Jer. 31, 44; de avibus Koh. 9, 12; piscibus Luc. 5, 6; de urbibus: **ሶበ፡ተእኅዘት፡ኢየሩሳሌም፡** Jer. 46, 1 vrs. nov. 2) *teneri* a) *prehensum:* **ዘገሰሰ፡ፒሳ፡ይትአኀዝ፡ቦቱ፡** Sir. 13, 1. b) *captivum* Hen. 21, 20. c) *contineri, inhiberi:* **በልጓም፡ይትአኀዙ፡** Hen. 60, 15; **ተእኅዘ፡አዕይንቲሆሙ፡ከመ፡ኢ**, Luc. 24, 16. d) *retineri, cohiberi:* **አስራብ፡ሰማይ፡ተእኅዘ፡** Gen. 8, 2; Kuf. 5. e) *tenere, obtinere* (intrs.): **ተእኅዘ፡ልማድ፡እብሰት፡ወርስዐት፡** Sap. 14, 16; **ወትትአኀዝ፡ኵሉ፡ግብረ፡ዐመፃ፡** Hen. 91, 6 (in mea editione verbum **ወትትአኀዝ፡** errore omissum, ante **ኵሉ፡** inserendum est). f) *retineri* i. e. *continuari:* **ተእኅዘት፡ጾም፡እስከ፡ምሴት፡** Phlx. 29. 3) a) *pro pignore sibi capere* alqd, c. Acc.: **ኢትትአኀዝ፡ማሕረፀ፡** Deut. 24, 6. 10. b) *pignore obstringi, adigi ut pignus det* (haften für etwas): **አብ፡ኢይትአኀዝ፡በዕዳ፡ልቃሒ፡ወልዱ፡ለእመ፡ኢኮነ፡ዘተለቅሐ፡በትእዛዘ፡ዚአሁ፡** F. N. 27.

ተአኀዘ፡ III, 3 sese invicem prehendere i. e. 1) a) *confinem esse, contingere, attingere,* συνάπτειν, c. **ምስለ፡** Jos. 19, 11; c. **ላዕለ፡** 19, 22; c. **በ፡** 19, 26. b) *coagmentatum, commissum esse* 3 Reg. 7, 15. 2) a) *pugna congredi, adoriri, aggredi* (angreifen), *aciem instruere,* συνάπτειν, παρατάσσεσθαι, **ተአኀዙ፡ይትቃተሉ፡** 2 Reg. 10, 8; **ምስለ፡** Gen. 14, 8; c. Acc. Jos. 11, 5; Jud. 20, 20; Ex. 17, 9; 1 Reg. 4, 2. 7, 10; Ps. 151, 6; *pugnam* vel *bellum capessere* contra alqm: **ኢትትአኀዙ፡ቀትለ፡ምስሌሆሙ፡** Deut. 2, 19. b) *verbis aggredi* alqm, *concertare, disputare* cum aliquo, c. Acc., Act. 17, 18 (συνέβαλον).

አስተእኀዘ፡ IV, 1 1) *capessere* vel *aggredi jubere* alqm alqd i. e. *permittere* alicui negotium: **ወአስተእኀዘ፡ኢዮአዳ፡ኵሎ፡ግብረ፡ቤተ፡እግዚ"፡በእደ፡ካህናት፡** ἐνεχείρισεν 2 Par. 23, 18. 2) *facere ut contineatur* i. e. a) *adhaerescere facere:* **ዕፀ፡ሳቤቅ፡ዘያስተእኀዝ፡በግዐ፡ምስለ፡አቅርንቲሁ፡** M. M. f. 213. b) *contingere facere* res: **አሌ፡ሎሙ፡እለ፡ያስተእኀዙ፡** (v. **ያስተአኀዙ፡**) **ቤተ፡ምስለ፡ቤት፡** συνάπτοντες Jes. 5, 8; Did. 1. c) *connectere, conserere* Ex. 28, 28 C sec. textum hebr. (vid. IV. 3). 3) *facere ut capessatur pugna* 3 Reg. 20, 14 var. (vid. sub IV 3). 4) a) *oppignerare* alqd: **ለእመ፡አስተእኀዝ፡ብእሲ፡ንዋየ፡ብእሲቱ፡ዘእንበለ፡ምክራ፡ኢይደሉ፡እኂዝ፡** F. N. 24, 5. b) *pro pignore accipere* alqd, c. Acc., Abt. 19. c) *pignus deponere* vel *cautionem dare* judicii causa, Gen. 31, 37 var.

አስተአኀዘ፡ IV, 3 1) *facere ut corripiat* ignis alqd i. e. *inferre* vel *subjicere* ignem rei: **ለእመ፡ዐርጉ፡ሮም፡መልዕልተ፡ማኅፈድ፡አስተአኀዝ፡እሳተ፡ውስቴቱ፡** Jsp. p. 375 (exspe-

ctaveris IV, 1). 2) *facere ut sese invicem contineant,* a) *contingere facere,* Jes. 5, 8 var.; **ከመ፡ አስተአኅዙ፡ ኅምስተ፡ ቤተ፡ ክርስቲያናት፡ እምአሐቲ፡ ኰኵሕ፡** Gad. Lal. b) *connectere, conserere,* Ex. 36, 29; M. M. f. 15 (vid. sub **አሰንሰለ፡** c. 368). c) *coagmentare, contabulare,* 3 Reg. 7, 14. 6, 15. 3) *facere ut capessant pugnam:* **መኑ፡ ያስተኣኅዝ፡** (v. **ያስተእኅዝ፡**) **ቀትለ፡** 3 Reg. 20, 14. 4) *sese invicem pignore obstringere,* Gen. 31, 37.

እኁዝ፡ part. 1) a) *comprehensus, captus,* δεδεμένος Act. 10, 11 Platt; **ውስተ፡ ቤተ፡ሞቅሕ፡ኅበ፡ሀሎ፡ዮሴፍ፡እኁዝ፡ሀየ፡** Kuf. p. 139. b) *detentus, haerens,* Gen. 22, 13. c) *contentus:* **እስመ፡ ዓለም፡ ወኵሉ፡ ዘውስቴታ፡ እኁዝ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ ለእግዚ"፡** Did. 25; Lit. 171, 2; Org. 2. d) *conjunctus, connexus,* Ex. 36, 29; Trinitas **እኁዝ፡ በሐብለ፡ አምልኮት፡** Syn. in Proleg. (Lud.). e) *occupatus, possessus, obsessus,* Ps. 15, 6; **እኁዛን፡ አጋንንት፡** Marc. 3, 11. 2) *tenens* (sicut אֲחוּז et مُتَّخِذ): **ኵሎሙ፡ እኁዛን፡ አስይፍት፡** Cant. 3, 8; **ሱራፌ፡ እኁዛ፡ ሰይፍ፡** Org. 5; **ሊቃናት፡ እኁዛነ፡ መዓጥን፡** Org. 3; c. c. Acc. rei Hen. 56, 1. 3) *contingens, contiguus, continens, continuus:* **ወእኁዝ፡ ክነፊሆሙ፡ ለለ፩፩** Hez. 1, 8. 23; **እንዘ፡ እኁዛን፡ ምስሌሆሙ፡** 10, 16; **ከመ፡ ኢይኩኑ፡ እኁዛነ፡** 41, 6; 3 Reg. 7, 17. 35.

እኂዝ፡ Inf. *potentia, dominatio* vid. sub **አኀዘ፡**

አኅዝ፡ et **አኀዝ፡** subst., plerumque m., 1) *pignus,* Gen. 38, 17. 18. 20; Deut. 24, 10—13; **አልብየ፡ አኀዝ፡** Job 34, 31; **አግብአ፡ አኅዝ፡** (v. **አኀዝ፡**) **ዕዳሁ፡** Hez. 18, 7 seq.; 33, 15; Jsp. p. 364. 373; Chr. ho. 26; F. N. 27 (crebro). 24, 5. 2) *nota arithmetica, signum numeri* [etiam per **ሐ** scriptum; etymon nondum elucet], Epist. Eusebii ad Carp. in N. T. rom. Proleg.; **ዮዳ፡ ዘ፡ የውጣ፡ ዝውእቱ፡ አምሳለ፡ ዐሠርቱ፡ (፲) አኅዝ፤ ርቱዕ፡ ውእቱ፡ እንበለ፡ ጸኒን፡** Voc. Ae.

እኅዛት፡ n. act. 1) *apprehensio, comprehensio:* **ወኮነት፡ ስምዐ፡ እኅዛትየ፡** Job 16, 7. 8; 31, 23 var.; **እኅዛትከ፡** (sc. Christi) **በመጣብሕ፡ ወበአብትር፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7. 2) *occupatio, possessio,* κατάσχεσις Hez. 46, 16. 18. 3) *dominium, dominatio:* Deus Filius Patri par est **በእኅዛት፡ ወሥልጣን፡** (posthac **በምልክና፡ ወሥልጣን፡**) Chr. ho. 2.

አኃዚ፡ n. ag., Pl. **አኃዝያን፡**, 1) *apprehensor, comprehendens, capiens:* **እደ፡ ሞት፡ አኃዚ፡** Enc. Mag. 12; **አኃዜ፡ አኅዝ፡** (etiam **አኃዚ፡**) *pignerator* F. N. 27. 2) *continens:* **አኃዜ፡ ነፍሱ፡ እምነ፡ ፍትወታት፡** F. N. 6. 3) *potitus:* **ለእመ፡ በወርቅ፡ ለዛቲ፡ ሢመት፡ አኃዜ፡ ኮነ፡** εἰ διὰ χρημάτων τῆς ἀξίας ταύτης ἐγκρατὴς γένηται II Can. Ap. 27. 4) *potens, dominator, potestate praeditus:* **ነጋሢ፡ አኃዚ፡** ὁ κρατῶν Sap. 14, 19; **እንዘ፡ ነገሥት፡ ወመኳንንት፡ ወእንዘ፡ አኃዝያን፡ እሙንቱ፡ በዲበ፡ ምድር፡** Macc. f. 4; Deus **አኃዜ፡ ኵሉ፡** ὁ παντοκράτωρ 1 Par. 11, 9. 17, 7 al.; Clem. f. 208, al.; Lit. 159, 1.

መአኅዝ፡ vel **መአኅዝት፡** (Hez. 48, 21; sine dubio pro **ማእኅዝ፡** collato Subjunctivo stirpis I, 1 **ይእኅዝ፡** et **የአኅዝ፡**), subst., Pl. **መአኅዛት፡** et **መአኅዝ፡**, nec non **መአኀዛት፡** (et **መአኅዛት፡**) 1) *ansa* vel *uncus,* quibus quid apprehenditur, quum tollitur, εὑρεῖς **መአኅዛት፡** Ex. 38, 4. 10. 24. 2) *junctura, commissura, id quo* duae pluresve res *continentur* sive *coagmentantur,* 3 Reg. 7, 15 (τὰ ἐξεχόμενα). 16 (τὰ προςέχοντα); ecclesiae Lalibelae exstructae sunt sine **ጶሩር፡** (maltha) **ለመአኅዛቲሆን፡**, Gad. Lal. 3) *ornamenta* illa, calicis speciem referentia, aliaque, quibus scapi vel brachia candelabri sacri quasi inclusa sunt (Einfassungen): **መአኅዝ፡** κρατῆρες Ex. 25, 31. 33. 34 (v. **መእኅዝ፡**); **መአኅዛት፡** (v. **መአኀዛት፡**) ἐνθέμια 38, 16; גְּבִיעִים Ex. 37, 17. 19 sec. text. Hebr. in Cod. C (Octat. P. II. p. 92.); item *funda* seu *pala* gemmarum (Einfassung) Ex. 28, 11 C. 4) *fundus occupatus, possessio:* **መእኅዝ፡ ሀገር፡** κατάσχεσις πόλεως Hez. 45, 6. 7; **መአኅዝተ፡ ሀገር፡** 48, 21. 5) i. q. **ምእኃዝ፡** q. v.

ምእኃዝ፡ (etiam **ማእኅዝ፡** et **መአኅዝ፡**) subst., locus ubi res contingunt, i. e. *confinium, conterminum;* inde in Acc. et st. c. **ምእኃዘ፡** praep. *juxta, proxime,* ἐχόμενον, ut: **ምእኃዘ፡ ጎልጎል፡** (v. **መእኀዘ፡**) Deut. 11, 30; 3 Reg. 1, 9. 9, 26; **እስከ፡ ማእኀዘ፡ ኤዶም፡** Num. 34, 3; πλησίον Jos. 12, 9.

አነ፡ pron. pers. I Sing. *ego,* Pl. **ንሕነ፡** *nos* (gramm. § 148, c); **አነ፡** cum particula **ሰ፡** in **አንሰ፡** concrescit (gramm. § 171): **አነ፡ አጸንዐከ፡** Gen. 15, 1; **እትገፋዕ፡ አንሰ፡ እምኔከ፡** Gen. 16, 5. 8; Koh. 2, 1. 12; **ብየ፡ አንሰ፡ ብዙኅ፡** Gen. 33, 9; **ወአንሰ፡** 1 Reg. 25, 25; Jer. 2, 21. 11, 19; **አንሰኬ፡** Jes. 49, 25; Matth. 3, 11. 14. 5, 22; Joh. 4, 14; **አነ፡ ጥበብ፡ አኀደርኩ፡ ምክረ፡** Prov. 8, 12; **ከማሁ፡ ንገብር፡ ንሕነ፡** Ex. 32, 31; 3 Joh. 12; in sententiis nominalibus: **አነ፡ ውእቱ፡ እግዚ"፡** Gen. 15, 7. 3, 10. 4, 9; **ወለተ፡ ባቱኤል፡ አነ፡** 24, 24. 50, 19; **እስመ፡ አኀው፡ ንሕነ፡** 13, 8. 29, 4. 42, 31; Jud. 19, 18; Marc. 5, 9; **እስመ፡ አነ፡ ኄር፡ አነ፡** Matth. 20, 15; **ወንሕነ፡ ምንት፡ ንሕነ፡** Ex. 16, 7. 8.

I. **እን፡** particula demonstrativa (cognata cum **ና**, **ነው፡**, **ነይ፡** c. 630.) obsoleta, cujus propria vis *en, ecce* (hie, da) fuisse videtur; occurrit 1) **እንከሙ፡** *en vobis* i. e. *accipite* λάβετε Matth. 26, 26. 2) in particulis compositis **እንከ፡**, **እንጋ፡** quas videre licet suo quamque loco.

II. **እን፡** negatio *non est* (אַיִן) non occurrit nisi in vocabulis compositis **እንብየ፡**, q. v. suo loco, et **እንዳዒ፡** q. v. sub **የድዐ፡**

ኢን፡ n. prgr. sc. εἶν i. e. הִין, *mensura liquidorum* apud Hebraeos, sextam partem Bathi seu duodecim Logos continens; plerumque f., Ex. 29, 40; Lev. 23, 13; Num. 15, 4 seq.; 28, 5 seq.; **ሳድስተ፡ እዴሃ፡ ለኢን፡** Hez. 4, 11.

አነመ፡ I, 1 [אָרַג أَرَبَ (أَرَمَ *constrinxit*), vid. Ewald, Erklärung der großen phönikischen Inschrift von Sidon 1856 p. 29] Subj. **ይእንም፡** (raro **ይአነም፡**), *texere (intertexere, intexere),* ὑφαίνειν, c. Acc. Ex. 36, 11 C; 37, 21 (**ይእነም፡**; v. **ይእንም፡** C sub 38, 23 sec. Hebr.); **ይክል፡ አኒመ፡ ሚላተ፡** 2 Par. 2, 14; **ፈትለ፡ ሣሬት፡ ተአንሙ፡** Jes. 59, 5; **አነምዎ፡** (**ለገርዜን፡**) III Sal. Mar. 17; c. **በ፡** Ex. 35, 35; abs.: 4 Reg. 23, 7; Job 7, 6. 38, 36; **አኒም፡ ወሰፍየ፡ አልበስ፡** F. N. 23; *contexere* tabernaculum; Lud. sine auct. — *Voc. Ae.:* **አነመ፡ ብ፡ ፈተለ፡ ሰራሂ፡ ይ፡**

አእነመ፡ II, 1 *texere jubere, texendum curare:* **አእነመ፡ ላዕሌሁ፡ አምሳለ፡ ኪሩቤል፡** 2 Par. 3, 14; **ያአንሙ፡ ሣሬት፡** Jes. 59, 5 (in cod. Laur.).

ተአንመ፡ III, 1 *texi, intertexi, intexi*, Ex. 28, 17. 35, 35; Deut. 22, 11; Did. 1; hom. Procli in Cyr. f. 119; c. **ውስተ፡** Ex. 36, 17; *concinnatum* vel *contextum fuit* **ደብተራ፡** (tentorium), Lud. ex Org.

እኑም፡ part. *textus, intertextus, intextus*, Ex. 36, 31; Joh. 19, 23 Platt; **ሜላት፡ዘእኑም፡በወርቅ፡** Gad. T. H.; **መንጠላዕት፡ዘሜላት፡እኑም፡በፈትል፡ወርቅ፡** Jsp. p. 340; Clem. f. 186. — *Voc. Ae.*: **እኑም፡ዘ፡ስሩሕ፡**

እንመት፡ n. act. et subst. *textus, textura, tela, contextus, ars textrina*, Ex. 28, 8; ὕφασμα Ex. 36, 17. 29; Lev. 19, 19; Joh. 19, 23 rom.; Lit. 173, 3; **ልብስ፡ግሩም፡ዘቀጢን፡ፍትለቱ፡ወሠናይ፡እንመቱ፡፡** Asc. Jes. ed. Laur. p. 80; **እንመት፡ሣሬት፡** Chr. Ta. 34; συνυφή Ex. 36, 28; F. N. 23.

እናሚ፡ n. ag., Pl. **እነምት፡** et **እናምያን፡**, *textor*, 1 Reg. 17, 7; 1 Par. 11, 23. 20, 5; **ግብረ፡እናሚ፡** I Sal. Mar. 23; **ኮነ፡እናሚ፡እልባሳት፡ቀጠንት፡ወሰንዶናት፡ክቡራት፡** Sx. Genb. 14; Lit. 170, 3; **እናምያነ፡አልባስ፡** Lud.

እንሞ፡ subst. *textile*, Ex. 28, 28.

ማእነም፡ subst. *opus textorium*, etiam *textrina*: **ይትአነም፡በማእነም፡** Ex. 28, 17; **ሊቀ፡ኬነት፡ዘማእነም፡** 37, 21; **ግብረ፡ማእነም፡** 26, 1. 31. 28, 6. 28. 36, 10. 11. 15. 30.

ምእናም፡ subst. *textrina, jugum textorium* Ex. 26, 1. 31. 28, 6 CG; **ግብረ፡ምእናም፡** Chr. ho. 2; **ማርያም፡ምእናም፡ግሩም፡** ho. Procli in Cyr. f. 119 (vid. supra sub **ምሕን፡** c. 159); Lit. 170, 3; Genz. f. 116; Kedr f. 30; Lit. 160, 4.

አነመ፡ *dormire facere* vid. sub **ኖመ፡**

አነሰ፡ rad., unde in linguis Semiticis vocabula varia, *hominem, virum, feminam* significantia derivari solent, vid. Ges. thes. p. 86.

አንስት፡ subst. f., coll., raro sing., Pl. **አእኑስ፡**, *quidquid feminei est sexus, femina, feminae* 1) *femina* opp. mari vel masculo, a) de hominibus: **ተባዕት፡ወአንስት፡** Gen. 1, 27; 1 Reg. 27, 9; Lev. 27, 3 seq.; Marc. 10, 6; Gal. 3, 28; **ብእሲት፡ኀራስ፡ለእመ፡ኮነት፡እመ፡** (mater) **ተባዕት፡** aut **እመ፡አንስት፡** Clem. f. 246. b) de animalibus: Gen. 6, 20; Lev. 3, 1; **አፍራስ፡አንስት፡** 3 Reg. 10, 26; Am. 6, 12; **ዶርሆ፡ተባዕት፡ዘየሐውር፡ውስተ፡አንስት፡** Prov. 24, 66; **አእዱግ፡አእኑስ፡** Job 1, 3. 14. 42, 12; **አፍራስ፡አእኑስ፡** 2 Par. 9, 25. 2) *mulieres, feminae* cujusvis aetatis et conditionis (pro Plurali vocis **ብእሲት፡** frequentatur): **ዘይትወለድ፡እምነ፡አንስት፡** Sir. 10, 18; **ስታይ፡ወአንስት፡ያስሕቶ፡ለጠቢብ፡** 19, 2; **ዕድ፡ወአንስት፡** Deut. 31, 12; Jes. 19, 16; Matth. 11, 11. 14, 21. 15, 38; Act. 5, 14. 8, 3; 1 Cor. 7, 27; **ቤተ፡አንስት፡** *gynaeceum* vid. sub **ቤት፡**; c. fem. Pl., ut: **ጠባባት፡አንስት፡ሐነጻ፡አብያተ፡** Prov. 14, 1; Ruth 1, 4; Jer. 6, 12. 7, 18. 14, 16. 48, 16; **ይበልዓኑ፡አንስት፡ፍሬ፡ከርሦን፡** Thren. 2, 20; Job 38, 36; Sir. 28, 15. 47, 19; Dan. ap. 13, 20; 1 Tim. 2, 9; 1 Petr. 3, 1; Matth. 27, 55; Luc. 23, 27. 55; statui constr. subjunctum vel in Genit.: *muliebris*, ut: **ሰርጎ፡አንስት፡** Judith 12, 15; Pl. (a poëta usurpatur): **ሰላም፡እብል፡ለአእላፍ፡ሠላስ፤፩፻ወ፴ምስለ፡፪አእኑስ፤** Enc. Nah. 11 (10 sec. Lud.). [Errat Lud., qui in suo lexico **አንስ፡** *homo*, Pl. **አእኑስ፡** statuit; **አንስ፡** enim non occurrit, **አእኑስ፡** autem nonnisi *feminas* significat].

አንስቲያ፡ vel **አንስትያ፡** subst. coll. (gramm. § 140, IV), 1) *mulieres, feminae*; usurpari solet pro **አንስት፡**, ubicumque pronomina suffigenda sunt, ut 1 Reg. 22, 19; Judith 4, 10. 11; Jer. 18, 21. 51, 9; Rom. 1, 26. 2) in specie: *maritae, uxores, conjuges*, (etiam *concubinae*); vicem Pluralis vocis **ብእሲት፡** obit, ut: Kuf. 5; Hen. 7, 1. 15, 5. 7. 19, 2; 4 Esr. 10, 33; Gen. 6, 18. 30, 26. 32, 23; Ex. 32, 2; 1 Reg. 25, 43; 2 Reg. 2, 2; **፯፻አንስቲያሁ፡** 3 Reg. 11, 1; Jer. 8, 10. 36, 23. 42, 8; **ምስለ፡አንስትያ፡ቢጸሙ፡ይሰክቡ፡** Hez. 22, 11; Matth. 19, 8; Eph. 5, 25. 28.

አንስቲያዊ፡ vel **አንስትያዊ፡** vel **"ታይ፡** vel **አንስታዊ፡** (Hen. 54, 8 var.), adj. rel. *femineus*, Hen. 54, 8. 60, 7. 85, 3; Lud. e Libr. Myst.

እንስሳ፡, **ተአንሰሰ፡** vid. sub **ሰሰወ፡** c. 386.

እንቍ፡ (sec. Lud. etiam **እንቍት፡**) subst., m., (sec. Gregorium Lud.) *accipiter*, [cfr. أَنُوق; an dictus a sonis, quos edit? אָנַק enim significat *gemere*], Sx. Ter. 30; Arius appellatur **እንቍ፡ወተኵላ፡ርኩብ፡** Sal. Nic. 9; Arius est **እንቍ፡** columbis orthodoxis Sx. Mag. 22; Hed. 29 Enc.; Mag. 22 Enc. — *Voc. Ae.*: **እንቍ፡ዘ፡ሾተላይ፡**; *aliud*: **እንቍ፡ብ፡ጸረ፡ጋርግራ፡ዕብራ፡፡)**

እንቃል፡ *pediculus* (*pediculi?*) Lud. e Libr. Myst. (vid. sub **ቍማል፡**).

እንቍራ፡ *cellae favorum* vid. sub **ነቈረ፡** c. 645.

እንቃስ፡ *coenum, lutum* vid. sub **ነቀሰ፡** c. 645.

እንቁቅሆ፡ *ovum* vid. sub **ቀውቅሀ፡** c. 455.

እንቍብት፡ vid. **ንቍብት፡** c. 646.

እንቋዕ፡ interj. laetantis et exsultantis: *eia, evax, aha, euge*, εὖγε, **እንቋዕ፡እንቋዕ፡ላዕለ፡ኵሉ፡አማልክት፡** Hez. 6, 11; I Sal. Mar. 15; equo tribuitur Job 39, 25; in specie interj. ejus, qui de casu inimici exsultat Job 31, 29; Hez. 26, 2; 36, 2; Ps. 34, 24. 28. 39, 21. 69, 4. — *Voc. Ae.*: **እንቋዕ፡ዘ፡እንኳ**; *aliud*: **እ"፡ብ፡እሰ፡እንኳዕ፡እውጪ፡፡**

እንቀጽ፡ vel **እንቀዕ፡** *porta, janua* vid. sub **ነቀፀ፡** c. 649.

እንቢ፡ al., particula nolentis et renuentis, composita ex II **እን፡** et praep. **በ፡** c. pron. suff. Usu receptae sunt hae formae: 1) c. suff. I pers. (Sing.): **እንቢ፡** et plerumque **እንብየ፡** *non (est) in me* i. e. *nolo, recuso*; **እንብየ፡ብሂል፡** (opp. **አሆ፡ብሂል፡**) *nolle, abnuere, recusare*, ut: **ወትቤሊ፡እንብየ፡ኢይሰምዕ፡** Jer. 22, 21; 3, 19 var.; Matth. 21, 29; Jac. 4, 7; **እንቢ፡በል፡** Lud. ex Hom. Joh. et e Libr. Myst.; c. Acc. rei: **ለእመ፡ይቤሉ፡እንብየ፡ዘንተ፡ነገረ፡** Jes. 8, 20 vrs. nov. 2) c. suff. II p. S. et Pl.: **እንብከ፡** vel **እንቢከ፡**, **እንቢክሙ፡** *ne (sit) in te, vobis!* i. e. *noli, nolite; absit a te, vobis!*, ut: **ይቤሉ፡እንብከ፤ኢትበሎ፡አሆ፡** μὴ ἀκούσῃς καὶ μὴ θελήσῃς 3 Reg. 20, 8; **እንብከ፡** (v. **እንቢከ፡**)**እግዚኦ፡** κόπασον δή Am. 7, 5; **እንቢክሙ፡** 1 Reg. 2, 24. [Amh. **እምቢ፡**].

እንበል፡ *clitellae, ephippium* vid. sub **ሕንበል፡** c. 107.

እንበለ፡ [compositum ex **እም፡** *si* et **በል፡** (i. e. בַּל *non*) in st. c., gramm. § 57, ut proprie significet *nisi*] et **ዘእንበለ፡** [proprie: *quod si non* vel *nisi*] conj. et praep. A) Conj. 1) *nisi, praeterquam*, post sententias negativas. a) sequente nomine: **ኢታገምር፡ፍኖተ፡ዘእንበለ፡አሐተ፡** (v. **አሐቲ፡**) **ኪደተ፡እግረ፡ብእሲ፡** 4 Esr. 5, 7. 9, 27; **አልቦ፡ዘአትረፉ፡ሊተ፡እንበለ፡ሐናሃ፡** Tob. 1, 20; **ኀበ፡መኑ፡እንክ፡እኔጽር፡ዘእንበለ፡ኀበ፡የዋህ፡** Jes. 66, 2; **ምንተ፡ይፈቅድ፡እግዚ"፡ዘእንበለ፡ዘርአ፡** (v. **ዘርአ፡**) Mal. 2, 15; Kuf. 27; Dan. 6, 7. 12; Jos. 22, 29; Ex. 3, 19; Matth. 5, 13. 12, 4; Marc. 6, 8; Luc. 4, 26; **ዘእንበለ፡አመ፡** Marc. 9, 9; **እንበለ፡ሶበ፡** Ex. 33, 16. b) sequente verbo: **ዘእንበለ፡እግዚ"፡ወሀበ፡ኢይክል፡ፈክሮ፡** Gen. 41, 16; **ይልህቅኑ፡ሐመልማል፡ዘእንበለ፡ይሰቀይዎ፡** (v. **ይሰቀይ፡**) Job 8, 11; **የሐውሩኑ፡፪ኀቡረ፡ዘእንበለ፡** (v. **እንዘ፡ኢ፡**) **ይትራአዩ፡** Am. 3, 3; seq. Subj.: **ዘእንበለ፡ይዝልፍዎ፡** 1 Tim. 5, 19; Matth. 5, 32. Nota etiam **ዘእንበለ፡እመ፡ኢቀደመ፡አሲሮቶ፡** Matth. 12, 29, ubi aut **ዘእንበለ፡**, aut **እመ፡ኢ፡** superfluum videtur. c) seq. **ዘ፡** *nisi quod* Num. 23, 13; Koh. 3, 12. 22. d) **እንበለ፡ዳእሙ፡** *excipe tamen, non autem* (negatione non praemissa) Sir. 22, 22; 2 Reg. 2, 10; vel *sed nonnisi* (negatione praemissa) Act. 27, 22. 2) *nisi* nonnumquam idem est quod (ohne daß) *ita ut non, quin*, vel Part. cum negatione, vel *quamvis non*; seq. Imprf., **አሐቲ፡እምኔሆን፡ኢትወድቅ፡ዘእንበለ፡ያአምር፡አቡክሙ፡** Matth. 10, 29; seq. Subj.: **ዘእንበለ፡ይደረር፡** ἄδειπνος Dan. 6, 18; Matth. 22, 12; Lud. Comm. hist. p. 335; **ዘረወ፡ምጽዋተ፡እንበለ፡ያትርፍ፡ጥሪተ፡ብዕሉ፡** Enc. Ter 26; Mag. 29; **እንበለ፡ትግበር፡ጌጋየ፡** (**ተቀትለት፡**) Enc. Genb. 30. 3) seq. Subj. *ne forte*, μήποτε, **እንበለ፡ትፍተው፡** (paulo infra **ከመ፡ኢትምክን፡**) Sir. 42, 9. 4) seq. Subj. *priusquam, antequam*, ut: **ንግበር፡ለነ፡ስመ፡እንበለ፡ንዘረው፡** (proprie: *si non volumus* dissipari i. e. *ut ne* posthac dissipemur i. e. *priusquam* caet.) Gen. 11, 4. 48, 5; Ex. 1, 19; Jos. 2, 8. 3, 1; Ps. 118, 67; Job 10, 21; Prov. 8, 24. 18, 13; Koh. 12, 1 seq.; Jes. 44, 7. 66, 7; Jer. 1, 5; Tob. 14, 15; 4 Esr. 4, 2—13. 8, 24. 9, 19; **እንበለ፡ትስማዕ፡ኢታውሥእ፡** Sir. 11, 8. 14, 13. 18, 19 seq.; Hen. 83, 2; Matth. 1, 18. 26, 34; Rom. 9, 11, al. Passim *nondum — quum*, ut: **እንበለ፡ይስክቡ፡ሰብአ፡ዐገቱ፡** Gen. 19, 4. 24, 15. 5) *sed*, post sententias negativas: Mal. 2, 6; Hez. 3, 5; ἀλλά Zach. 4, 6; Ps. 43, 5; Matth. 7, 21. 9, 12. 16, 23. 19, 6. 11. 20, 28, al.; ἀλλ᾽ ἤ Deut. 4, 12; Matth. 20, 23; Luc. 12, 51. a) seq. **ዳእሙ፡** *quin potius* Rom. 9, 32; Hez. 15, 4; Jer. 9, 24; Dan. ap. 13, 5. b) seq. **ዘ፡** *nisi quod* i. e. *quin potius*, Ps. 117, 17. 130, 3; Num. 16, 30. B) Praep.; ante pron. suff. formam (**ዘ**)**እንበሌ፡** assumit, ut: **እንበሌየ፡** al.; aliâs forma **እንበሌ፡** obsoleta est nec nisi raro occurrit (ut Matth. 15, 38). 1) *praeter, extra, excepto:* Gen. 14, 24. 39, 9. 41, 40; Num. 26, 65; 1 Reg. 27, 1. 30, 17; 2 Reg. 12, 3; Jes. 26, 13; Koh. 2, 24; Judith 8, 6; Matth. 14, 17; Marc. 5, 37. 8, 14. 11, 13. 12, 32; 1 Cor. 2, 2. 8, 4; Act. 8, 1; 2 Esr. 17, 67; Gen. 46, 26; Matth. 14, 21. 15, 38; **በበአርብዓ፡ዘእንበለ፡አሐቲ፡** (*minus una*) 2 Cor. 11, 24. 2) *sine, absque:* **እንስ፡አሐውር፡እንበለ፡ወልድ፡** Kuf. 14; **ኢይክሉ፡ዕደው፡እንበለ፡አንስት፡** 1 Esr. 4, 17; **ዘእንበሌሆሙ፡ኢይትከሀል፡ነቢረ፡ሀገር፡** Sir. 38, 32; **ዘእንበለ፡ንጉሥ፡** οὐκ ὄντος βασιλέως Hos. 3, 4; Jes. 28, 1; **ዘእንበለ፡ወርቅ፡** 55, 1; **እንበለ፡ሤጥ፡** Sir. 51, 25; Job 6, 6. 24, 7. 31, 39; οὐ μετά Jer. 17, 11; Dan. 2, 34; Matth. 13, 34; Luc. 6, 49; Joh. 15, 5; Phil. 2, 14; Hebr. 4, 15; **ዘእንበለ፡መበሕት፡** F. N. 4; inscio et invito aliquo Gen. 41, 44; Jes. 36, 10; Jer. 51, 19; Joh. 1, 3. a) crebro adhibetur exponendis Graecorum adjectivis vel adverbiis negativis et privativis, ut: ἄτεκνος **ዘእንበለ፡ውሉድ፡** Sir. 16, 3; ἀνέγκλητος **ዘእንበለ፡ነውር፡** 1 Cor. 1, 8; **ዘእንበለ፡ዐስብ፡**, **ዘ"፡ሲሳይ፡** ἀμισθί, ἀσιτί Job 24, 6; ἀνελεημόνως 6, 21, al. b) seq. Inf. Matth. 15, 20. 3) *prius quam, ante:* **ዘእንበለ፡ጊዜከ፡** Koh. 7, 17; **ዘእንበለ፡ቀጥቃጤ፡** πρὸ συντριβῆς Prov. 18, 12. — Ubi praepositioni **ዘእንበለ፡** plura nomina subjunguntur, posteriori negatio **ኢ፡** praemitti solet, ut: **ዘእንበለ፡ክልአት፡ወኢጽሮዐት፡** Lit. 163, 4 (alia exempla vid. sub **ኢ፡**).

አንበሳ፡ *leo* vid. sub **ዐንበሳ፡**

እንበይነ፡ *ob, propter, de* vid. sub **በይነ፡** c. 537.

አንበጣ፡ *locusta* vid. sub **ነበጠ፡** c. 659.

አንተ፡ (passim **አንታ፡** scriptum, Herm. p. 7 seq.) pron. p. II Sing. m., f. **አንቲ፡**, Pl. m. **አንትሙ፡**, f. **አንትን፡** *tu, vos:* **አንተ፡ትቤ፡** Matth. 26, 25. 3, 14; Gen. 4, 12. 17, 9. 23, 6; Deut. 5, 24; **አንቲኒ፡ዓዲ፡እምሰአልኪዮ፡** Joh. 4, 10; Ruth 1, 15; Jes. 52, 1; **ኩኑ፡አንትሙ፡ፍጹማነ፡** Matth. 5, 48. 6, 9. 26; **ኢትፍርሃ፡አንትንሰ፡** 28, 5; ante Vocativum: **አንተ፡ወልደ፡እጓለ፡እመሕያው፡** Hez. 2, 3; Gen. 33, 9; **ወአንቲኒ፡** Matth. 2, 6; **አንትሙ፡ዕደው፡** 1 Esr. 3, 17; Act. 27, 31 rom.; **አንትን፡አንስት፡** Did. 3; 1 Petr. 3, 1; in sententiis nominalibus: **ዕራቅከ፡አንተ፡** Gen. 3, 11. 9; **መኑ፡አንተ፡** 27, 32. 24, 23; Ps. 24, 5; Matth. 5, 11. 7, 11. 27, 11; **አንተ፡ውእቱ፡ዔሳው፡** Gen. 27, 21; Matth. 5, 14. 16, 16; Luc. 3, 22; **አንትሙ፡ኢለባውያን፡አንትሙ፡** Matth. 15, 16; Jud. 12, 5.

እንተ፡ pron. rel. f. Sing. *quae*, et nota Genitivi vid. sub **ዘ፡**

እንተ፡ (i. e. **እንት፡** in Acc. et st. c.) vice praepositionis fungitur, sed pronomina suffixa non admittit (gramm. § 166, 19; § 167, 2). 1) de loco et spatio a) *in, ad, versus, a* (vel variis nominum casibus latine vertendum), ut: **እንተ፡አይ፡ፍኖት፡ሐረ፡** (qua via, welchen Weg) 3 Reg. 13, 12; Jac. 2, 25; Matth. 2, 12; **ኢይክል፡መኑሂ፡ኀሊፈ፡እንተ፡ይእቲ፡ፍኖት፡** Matth. 8, 28; **እንተ፡የብስ፡** Ex. 15, 19; **እንተ፡መንጸር፡** Gen 33, 12; **ሀለዉ፡እንተ፡ክልእ፡ገቦሁ፡** (in vel ab altero ejus latere) 1 Reg. 23, 26; Ex. 32, 15; **እንተ፡ዐውዱ፡** (in circuitu ejus i. e. *circum undique*) Sir. 45, 9; **እንተ፡ውስጡ፡** *intrinsecus* Hez. 1, 27; 2 Par. 3, 4; Matth. 7, 15. 23, 27. 28; **እንተ፡አፍአ፡** *extrinsecus* Judith 13, 1; Jer. 21, 4; Kuf. 5; Gen. 6, 14; Matth. 23, 25; **እንተ፡ኵለሄ፡** *undique* et *ubique* Job 19, 10; Jer. 27, 29; **እንተ፡በዕድ፡** ἀλλοϑεν *aliunde* Esth. 4, 14; **እንተ፡ክልኤቲ፡** *bifariam* Lev. 11, 3; **እንተ፡ገጸ፡ደቡብ፡** *a parte septentrionis* Kuf. 38; **እንተ፡ምዕራበ፡ግብጽ፡** *ad occidentem Aegypti*, Lud. e Vit. Baam.; **እንተ፡የማንየ፡** *ad dextram meam*, Org.; **እንተ፡ኀበ፡** (v. **ኀበ፡እንተ፡**) **ኢተሐዘብከ፡** ὅπου (*ubi* vel *unde*) Sir. 19, 27; Jud. 1, 25 (vid. **ኀበ፡**). b) *per:* **ይበውኡ፡እንተ፡መስኮት፡** Joel 2, 9; Cant. 5, 4; Jer. 9, 21; **ይሔውጽ፡እንተ፡መሰክዊሃ፡** Sir. 14, 23; Cant. 2, 9; Gen. 26, 8;

1 Reg. 19, 12; ርጸ፡እንተ፡መርሕበ፡ሀገር፡ Esth. 4, 1; ኀለፈ፡ እንተ፡ገዳም፡ Jes. 21, 1; Jud. 11, 17; ሖሩ፡በኡ፡እንተ፡አናቅጽየ፡ Jes. 62, 10; Jer. 17, 20—27; ሖረት፡እንተ፡አውሎና፡ርቱዐ፡ Judith 10, 11; Joh. 10, 1; Marc. 2, 23. 10, 1; Matth. 7, 13. 12, 43; ኢየኀልፍ፡እንተ፡ሀየ፡ርኩስ፡ Jes. 35, 8; Judith 4, 7; Dan. ap. 13, 13. 2) Transfertur a) ad tempus, α) *per* vel Acc., ut: እንተ፡ምዕር፡ ὥραν Sir. 12, 15; እንተ፡ ቀዲሙ፡ *antea, prius* Kuf. 13; ለእንተ፡ምዕር፡ (auf einmal) Sir. 18, 26. β) adverbiis vel conjunctionibus temporalibus praemittitur: እንተ፡ይእዜኒ፡ዓዲ፡ ἔτι νῦν (auch diesesmal noch) Ex. 10, 17; እንተ፡አመሰ፡ (v. ከመሰ፡) καὶ ἐάν (so oft als aut so bald als) Sir. 19, 28; እንተ፡ሶበ፡ (id.) Ps. 17, 4 (at in exemplis እንተ፡ጊዜ፡ et እንተ፡ጸብሐት፡ a Ludolfo allatis እንተ፡ pron. rel. f. est). b) ad rationem et modum: *more, sicut*, vel Abl., ut: ሖሩ፡እንተ፡እግር፡ πεζῇ *pedibus* Marc. 6, 33; ዘእንበለ፡ ይቅረብዋ፡እንተ፡ (v. ከመ፡) ብእሲ፡ወብእሲት፡ Tob. 3, 8. α) in specie post ከመ፡, ut: ሠርዐኒ፡እግዚ"፡ከመ፡እንተ፡አቡሁ፡ለፈርዖን፡ (*constituit me quasi patrem*) Kuf. 43; Joh. 1, 32. β) እንተ፡በሕቲቱ፡ *seorsum, separatim*, κατ' ἰδίαν Matth. 14, 13. 23 (vid. sub በሕቲት፡ c. 497.). 3) Variis praepositionibus praemittitur, ut subtiliora significationum discrimina iis injiciat: a) እንተ፡ኀበ፡ α) *praeter:* (ኀለፈ፡)እንተ፡ኀቤሃ፡ Jer. 19, 8. β) *per:* ያመጽኦሙ፡እንተ፡ኀበ፡አንቅዕተ፡ ማይ፡ διὰ πηγῶν ὑδάτων ἄξει αὐτούς Jes. 49, 10; ኢየኀልፍ፡ እንከ፡እንተ፡ኀቤኪ፡ቈላፍ፡ διελθεῖν διὰ σοῦ 52, 1; etiam ubi causa efficiens vel instrumentum significatur: እንተ፡ኀቤየ፡ δι' ἐμοῦ Jes. 54, 15; Joh. 14, 6. b) እንተ፡ማእከለ፡ *per mediam* rem, Kuf. p. 35. 159; እንተ፡ማእከለ፡ቀላይ፡(አኅለፎሙ፡) Jes. 63, 13; Judith 11, 19; Sap. 10, 18. c) እንተ፡ዲበ፡ *super, trans, desuper, per:* እምጻእ፡ኀቤከ፡እንተ፡ዲበ፡ማይ፡ ἐπὶ τὰ ὕδατα Matth. 14, 28; Hen. 32, 2; ርእሶ፡ይወግሩ፡እንተ፡ዲበ፡አረፍት፡ διὰ τοῦ τείχους 2 Reg. 20, 21; ተሐውር፡እንተ፡ዲበ፡ኵሉ፡ χωρεῖ διὰ πάντων Sap. 7, 24. d) እንተ፡ላዕለ፡ *super, per* Num. 20, 17. 20; Ps. 41, 10. e) እንተ፡መንገለ፡ *juxta, praeter, per, versus, circa* vid. sub መንገለ፡ c. 686. f) እንተ፡ድኅረ፡ *a tergo, pone* Matth. 9, 20; Cant. 2, 9. g) እንተ፡ውስተ፡ *per mediam* rem: ወወዕአ፡ሐጹ፡እንተ፡ውስተ፡ልቡ፡ 4 Reg. 9, 24. 30; Joel 4, 17. h) እንተ፡ቅድመ፡ *a parte antica* Ex. 34, 6; Jos. 8, 14.

በእንተ፡ (compositum e በ፡ et እንተ፡) praep., quae ante pron. suff. formam በእንቲአ፡ (de qua vid. gramm. § 167, 2. 150, b) assumit, ut: በእንቲአየ፡, በእንቲአሁ፡(በእንቱ፡ Jes. 29, 22 in Cod. Laur. nonnisi errore calami pro በእንተ፡ዝንቱ፡ scriptum videtur); 1) *quod attinet, de* (in specie post verba animadvertendi et dicendi): ወበእንተሰ፡ይእቲ፡ዕለት፡አልቦ፡ዘያእምራ፡ Marc. 13, 32; 1 Cor. 7, 1. 16, 1. 12; ኵሉ፡ዘበእንቲአየ፡ Luc. 22, 37. 24, 27; ዘበእንቲአሁ፡ *quod ad eum attinet* Enc. Masc. 7; ምንተ፡እሬኢ፡በእንተ፡ወልድየ፡ 1 Reg. 10, 2; Act. 15, 6; Jud. 21, 7; Gen. 17, 20. 24, 9; Hen. 25, 2; ሰማዕኩ፡በእንቲአከ፡ Gen. 41, 15; ሐሰወ፡በእንቲአሁ፡ Lev. 5, 22; ትትናገር፡ኀበ፡አቡየ፡በእንቲአከ፡ 1 Reg. 19, 3; Jer. 21, 2; Ps. 90, 11; ነገር፡በእንተ፡ Jes. 15, 1; Matth. 17, 13; Hebr. 1, 7. 8. 11, 22; 1 Thess. 5, 1; Hen. 1, 3; ጸርሐ፡ኵሉ፡ ሕዝብ፡ኀበ፡ፈርዖን፡በእንተ፡እክል፡ Gen. 41, 55. In titulis vel inscriptionibus capitum crebro በእንተ፡ከመ፡ *de eo quod* vel በእንተ፡ዘከመ፡, ut Matth. 14, 22 tit.; 17, 1 tit.; 26, 17 tit.; በእንተ፡ከመ፡መፍትው፡አንስት፡ይትአዘዛ፡ለአምታቲሆን፡ Did. 3; ተግሣጽ፡በእንተ፡ከመ፡ኢመፍትው፡ይቅበጹ፡ተስፋ፡ Chr. Ta. 9. 2) *ob, propter, causa, gratia:* Matth. 5, 10. 11. 10, 18. 39. 18, 13; Marc. 3, 5. 4, 17. 6, 17. 26. 7, 29; Joh. 3, 29. 4, 39. 7, 13. 11, 15. 12, 9; Act. 28, 20; Rom. 4, 25; Gen. 12, 3. 13. 20, 11. 18. 30, 27. 39, 5. 43, 18; Ex. 18, 8; Deut. 4, 21; 2 Reg. 9, 1. 13, 2; Job 42, 8; በእንቲአሃ፡(ለኀጢአት፡)ኵልነ፡ንመውት፡ Sir. 25, 24; በእንቲአሁ፡የኀልፍ፡ 41, 7; በእንቲአክሙ፡ Jes. 43, 14. 52, 5; Jer. 15, 4; በእንቲአየ፡ Jon. 1, 12; በእንተ፡ምንት፡ *cur, quare, quam ob rem?* Jer. 9, 12; Matth. 17, 19, al.; በእንተዝ፡ vel በእንተ፡ምንት፡ *ideo, propterea* Matth. 19, 5; Prov. 17, 17; Ps. 1, 6; Jes. 65, 13; Jer. 8, 10. 9, 15 al.; በእንተ፡ዘ፡ *propterea quod, quia, quoniam* Lev. 16, 1; Judith 8, 9; Hen. 13, 2 al. a) de pretio: *pro* Gen. 29, 18. 20; ኢትሀጕል፡ዐርከ፡ በእንተ፡ወርቅ፡ቀይሕ፡ Sir. 7, 18; ተባአስ፡በእንተ፡ጽድቅ፡ Sir. 4, 28. b) *in gratiam* alcjs vel *pro* alqo (ὑπέρ), Rom. 8, 32. 9, 3; Tit. 2, 14; 1 Joh. 3, 16; Job 1, 5; 1 Reg. 7, 5; Esth. 4. 8; Hen. 15, 2. c) in formulis obtestandi et adjurandi: *per* (um — willen), ut Cod. Mus. Brit. LIV, 7; በእንተ፡ማርያም፡ንዑ፡ባርኩ፡ *per Mariam* (sc. obtestor vos, vel: *in gratiam Mariae*) *agite benedicite nobis*, Enc. Masc. 21. 3) etiam de causa efficiente (vid. እንተ፡ኀበ፡): *per*, διά c. Gen., ተዘከር፡ ከመ፡በእንቲአሆሙ፡ተወለድከ፡ Sir. 7, 28; ብዙኃን፡ተሀጕሉ፡በእንተ፡ወርቅ፡ 8, 2; Rom. 5, 2. 11, 36; 1 Cor. 8, 6; Gal. 1, 1; Hebr. 1, 2 rom.; በእንተ፡ወልዱ፡ይቀውም፡ διὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ βαστάζεται Herm. p. 90; እለ፡ተጸውዑ፡በእንቲአሁ፡ οἱ κεκλημένοι ὑπ' αὐτοῦ ibid.

ከመ፡እንተ፡ vid. sub እንተ፡ n. 2, b, α.

እንተለ፡ rad. quadrl., componenda cum עָצֵל ܥܛܠ عطل V, عصل II, vid. Hupfeld exerc. Ae. p. 27.

ተእንተለ፡ III, 1 (*taedet*), *taedio fessum, pertaesum, impatientem esse* vel *fieri, indignari, fastidire:* ኢተእንተለት፡ሎቱ፡ነፍሱ፡ Kuf. p. 68; ኢይትአንተል፡በቃለ፡አፉሁ፡ p. 70; ከመ፡ኢይትአንተሉ፡ወኢይበሉ፡ክብደነ፡ Clem. f. 180. 220; ጸምአ፡ወኢተእንተለ፡ Org.; Enc. Genb. 6; ኢይኩን፡ምዩጠ፡ገጽ፡እምስእለትየ፡እንዘ፡ይትአንተል፡በእንተ፡ኀጣውእየ፡ Org. 4; አንጐርጐሩ፡ወተእንተሉ፡ ἠγανάκτουν Sap. 12, 27; c. Acc. rei vel pers.: ኢትትአንተል፡ተግሣጸ፡እግዚ"፡ μὴ ὀλιγώρει παιδείας Prov. 3, 11; Deus ተእንተለ፡ጸሎቶ፡ (sc. Pharisaei, Luc. 18, 11) Clem. f. 94; ያፈጥን፡ለረድኤትየ፡ወኢይትአነተለኒ፡ Jsp. p. 326; ተእንትሎ፡ *taedium, fastidium* F. N. 43, 4; *impatientia* Enc. Mij. 28; Nah. 6 (cod. Tub.). — *Voc. Ae.:* ተእንተለ፡ብ፡ተታተለ።

ተእንተልተለ፡ id.; እንዘ፡ይትኤዘዝ፡በኢተሀይዮ፡ወኢተአንተልትሎ፡ Lud. ex Enc. Nah. 6 (at in Sx. Tub. ተእንትሎ፡).

መተእንትል፡ዘ፡መንጕርጓር፡, Voc. Ae. (i. e. *impatiens, fastidiosus*).

እንተለም፡ *mensurae genus*, Lud. e Libr. Myst.

እንቲአየ፡, "ከ፡, al. vid. sub ዘ፡
እንትኩ፡ f. *illa* vid. sub ዝኩ፡
እንታክቲ፡ f. *illa* vid. sub ዝክቱ፡ sub ዝኩ፡

እንኅ፡ *longum* et *altum facere* vid. sub ኖኅ፡

እንከ፡ particula consecutiva [composita ex I እን፡ et ከ፡, gramm. § 62, c et 64; ከ፡ autem e forma pleniore extenuatum videtur, coll. ኬ፡; frustra Schrader de linguae Ae. indole p. 29 እንከ፡ ex እንተ፡ከ፡ contractum esse conjecit], postpositiva, nec nisi emphaseos causa (ut Matth. 12, 26 rom.) vel ubi vocibus encliticis ሰ፡ et ኬ፡ aucta est (sc. እንከሰ፡ Jes. 57, 12; 2 Tim. 4, 8 vel እንከሰኬ፡ Prov. 1, 31; Matth. 19, 6) primum orationis locum obtinet. 1) de consecutione causali: *igitur, itaque, ergo,* (nun, alſo), οὖν Matth. 7, 11. 10, 32. 21, 40. 22, 28. 45; Rom. 11, 1. 11. 22 al. ἄρα, ታአምር፡እንከሰ፡ Job 38, 21; Matth. 7, 20. 22, 25 (*nimirum;* thesi propositae firmandae exemplum infert, sicut Graeci nonnumquam voce ἄρα utuntur); in sententiis interrogativis: Job 17, 15; በቀለኑ፡እንከ፡ትትቤቀላኒ፡ Joel 4, 4; ወአይቴኑ፡እንከ፡አምላከ፡ጽድቅ፡ Mal. 2, 17; መኑ፡እንከ፡ Jes. 36, 20. 46, 5. 57, 6; በውስተ፡ርስተ፡መኑ፡እንከ፡አኀድር፡ Sir. 24, 7; Matth. 12, 26. 13, 27. 56. 19, 7. 27, 22; Rom. 2, 21. 3, 1. 27. 4, 1; et cohortativis: ኅፈሩ፡እንከ፡ቃልየ፡ τοιγαροῦν Sir. 41, 16; Ep. Jer. 14; Hebr. 4, 1; Matth. 6, 31. 9, 38. 10, 16. 24, 42; Rom. 5, 1. a) እንከሰ፡ (ſo — denn) *igitur, jam, jam vero;* οὖν, δή, ግበሩ፡እንከሰ፡ሕገ፡ Esth. 1, 13; 1 Reg. 22, 23; Gen. 16, 2. 17, 18. 18, 21. 29, 19. 21; ፈንወኒ፡እንከሰ፡ Tob. 10, 7; Ruth 1, 12; 4 Esr. 3, 25; Hen. 16, 4; ንኅድጋ፡እንከሰ፡ Jer. 28, 9; Jes. 57, 10; እንከሰ፡እወቅስ፡ 57, 12; et እንከሰኬ፡ τοιγαροῦν Prov. 1, 31. b) in apodosi sententiarum conditionalium, sive እንከ፡, ut አእመርኩ፡እንከ፡ከመ፡ Dan. 2, 9; Jud. 16, 11; sive ወ — እንከ፡ Jud. 16, 7. c) ወ — እንከ፡ (und nun, und ſo) duas enuntiationes ita conjungit, ut posteriorem e priori consequi significet (sicut ו consec. et ف); ወያአምር፡እንከ፡ኵሉ፡ Sir. 23, 27; 1 Reg. 17, 46; Ex. 6, 7. 7, 5; ኢታውጽእ፡ነገረ፡ዘሰማዕከ፡ወተአመን፡እንከ፡ከመ፡ሕሡም፡አልቦ፡ዘይረክበከ፡ Sir. 19, 10; ወወድቀ፡እንከ፡ Matth. 18, 26; 4 Reg. 11, 20; Hen. 86, 6. 93, 3. 2) de consecutione temporali: *adhuc, porro, amplius, diutius;* passim, ubi temporis praesentis ratio habetur: *nunc, jam,* vel ubi temporis futuri: *in reliquum* sive *posterum;* ἔτι Gen. 31, 14; ኀደገት፡እንከ፡ብሂሎታ፡ ἐκόπασε τοῦ λαλῆσαι πρὸς αὐτὴν ἔτι Ruth 1, 18; አሐተ፡እንከ፡ ἔτι τὸ ἅπαξ τοῦτο Jud. 16, 18; በኑ፡ለግሙራ፡አረምም፡እንከ፡ Jes. 42, 14; እምይእዜ፡እንከ፡ Ex. 5, 7; 1 Reg. 27, 1; 4 Reg. 12, 7; ወተከልአ፡ሕዝብ፡እንከ፡አብአ፡ Ex. 36, 6; Jer. 3, 1; ትሬኢ፡እንከ፡ዘየዐቢ፡ኀጢአተ፡ Hez. 8, 6; እንከ፡ዓዲ፡ Jes. 5, 4; ወእምዝ፡እንከ፡ καὶ τότε Esth. 2, 13; τὸ λοιπόν Hebr. 10, 13; 2 Tim. 4, 8; ወይጸርኅ፡እንከ፡ Kuf. p. 15; አእመርኩ፡እንከሰ፡ 1 Reg. 26, 21; ይብል፡እበልዕ፡ወእንከሰ፡እፈግዕ፡ καὶ νῦν Sir. 11, 19; 4 Esr. 10, 48. Crebro componuntur a) ኬ፡ — እንከ፡ *igitur — jam, ergo — nunc* vel *in posterum* (alſo — nun), potissimum in exhortationibus, ut Ep. Jer. 22; Jes. 50, 11; Matth. 3, 8. 6, 31. 10, 26. 22, 9. 17; sed etiam aliâs ut Matth. 5, 13; Rom. 3, 31 ant. b) ኢ፡ — እንከ፡ *non amplius, non diutius,* οὐκέτι, μηκέτι, Job 7, 8; Koh. 9, 5; Sir. 11, 23. 24. 13, 4. 27, 16; Ps. 9, 42. 82, 4; Jes. 2, 4. 14, 8. 54, 9. 62, 8; Jer. 3, 16. 22, 10; Hez. 16, 42. 36, 15; Mal. 2, 2; Ex. 5, 10; Jud. 13, 21; 4 Reg. 12, 8; እንከሰኬ፡ኢኮኑ፡ Matth. 19, 6. 21, 19; Joh. 14, 30; አልቦ፡ — እንከ፡ Marc. 11, 14; Apoc. 22, 5; አኮ፡ — እንከ፡ዘ፡ Jes. 60, 19; ስእኑ፡እንከ፡ኀቢአቶ፡ Ex. 2, 3. — *Voc. Ae.:* እንከ፡ዘ፡እንግድያ፡

አንከሶ፡, አንክሶ፡, አንከስ፡, አንኩስ፡ n. prgr. 1) sc. ὄνυξ i. e. *onyx marinus, unguis odoratus* (שְׁחֵלֶת) Sir. 24, 15 (እንክስ፡ v. አንከሶ፡ v. አንክሶ፡). 2) Hoc vocabulum Aethiopes in usu receperunt, at aliud odoramenti genus idque vernaculum intelligendum esse interpretantur, sc. *zibetum* (زَبَاد) i. e. *odoratum* felis zibetae *excrementum,* Org. 3) *felis Aethiopica, viverra zibeta,* Lud.; Harris II p. 143 et Anh. p. 50. 51. — *Voc. Ae.:* አንክሶ፡ (v. አንኩስ፡)ዘ፡ጽርኝ፡ v. ጥርኝ፡።

አኒክዮን፡, አኔክዮን፡, አንክዮን፡ n. prgr. sc. ὀνύχιον, *onychites, onyx* gemma Ex. 36, 20; Hez. 28, 13.

እንዘ፡ conj. [compositum ex እን፡ et ዘ፡; (non ex እንተ፡ዘ፡ Schrader de linguae Ae. indole p. 29), vid. gramm. § 170, 5; in caeteris linguis maxime respondet ضمّ] a) *cum, dum,* vel pron. rel. vel Part. vel Gerund. (Latinorum), indem: ወድቀ፡እንዘ፡ይቀውም፡ ἔπεσεν ἑστηκώς 1 Reg. 28, 20; Gen. 3, 8; Zach. 6, 1; እንዘ፡አልቦ፡ዘያድኅን፡ μὴ ὄντος λυτρουμένου Ps. 7, 2; Matth. 1, 18. 20; አውሥአኒ፡እንዘ፡ይብል፡ *dicens* vel *dicendo* Hen. 25, 3; እንዘ፡ይብሉ፡ λέγοντες 2, 2. 13. 17, 20; እንዘ፡ይትአመኑ፡ ἐξομολογούμενος 3, 6. 6, 7; Jac. 1, 6; 1 Petr. 3, 6, al. sexcenties; ብእሲ፡ብእሲ፡እንዘ፡ጠቢብ፡ውእቱ፡ዘሞተ፡ ὃς ἐν σοφίᾳ τελευτήσει Sir. 14, 20; እብድ፡እንዘ፡ይፈርህ፡ ἔμφοβος 19, 24; ሶበ፡አንተ፡እንዘ፡ሰብእ፡አንተ፡ትትቀየም፡ሰብእ፡ዘከማከ፡ 28, 3; Gen. 4, 8; Ps. 21, 9. 48, 12; ita creberrime ad subjungendas eas enunciationes, in quibus status vel conditio alcjs describitur: እንዘ፡አንተ፡ውእቱ፡ሳኦል፡ καὶ σύ al. 1 Reg. 28, 12; እንዘ፡እግዚ"፡ኀደገከ፡ καὶ Κύριος 28, 16; Gen. 18, 1; Ex. 12, 11; Jud. 8, 11; እንዘ፡ሀሎኩ፡እነብር፡ Hez. 8, 1; Zach. 2, 3; post verba sentiendi, ut: ርእዩ፡ለይስሐቅ፡እንዘ፡ይትዌነይ፡ εἶδε τὸν Ἰσαὰκ παίζοντα Gen. 26, 8; ረከቦሙ፡እንዘ፡ይነውሙ፡ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας Matth. 26, 40; Hen. 41, 2; Marc. 14, 58 al., et post verba incipiendi et desinendi Hen. 85, 10. 86, 5. 87, 1; አኅለቀ፡እንዘ፡ይነግር፡ Jer. 50, 1. (Singularis est constructio ለእመ፡አድኀነት፡እንዘ፡ምሱለ፡ Ex. 21, 23). b) *cum, dum* i. e. *quamdiu, dum adhuc,* während: Gen. 29, 26. 34, 25; 1 Reg. 2, 27. 3, 2. 14, 19; 2 Reg. 3, 35; 3 Reg. 1, 22; Zach. 14, 12; እንዘ፡ትነብብ፡ ἔτι λαλοῦντός σου Jes. 58, 9. 65, 24; Jer. 40, 1; እንዘ፡ዓዲ፡ሕያዋን፡ Thren. 4, 17; እንዘ፡ሕያው፡ውእቱ፡ Sir. 30, 5. 28; እንዘ፡ዓዲ፡እትናገር፡ Asc. Jes. 9, 33; 4 Esr. 9, 12, 42. 10, 44; Rom. 5, 6. c) *quum* i. e. in oratione adversativa *licet, quamvis* (da doch, während): Jos. 17, 14; እንዘ፡ሰብእ፡አንተ፡ወኢኮንከ፡እግዚ"፡ Hez. 28, 2; Ruth 1, 21; እሉ፡እንዘ፡ቦሙ፡አዕይንተ፡ኢይሬእዩ፡ Jes. 43, 8; Jer. 2, 11; 2 Esr. 15, 18; Kuf. p. 121; 4 Esr. 8, 67; Matth. 7, 11; Joh. 21, 11; 1 Petr. 1, 8. 2, 10; Hebr. 11, 11. 12. d) cum negatione: *cum non, quamvis non, nec tamen* (ohne daß); ቦ፡ዘይስሕት፡እንዘ፡ኢይፈቅድ፡እምልቡ፡ Sir. 19, 16; እንዘ፡ኢታስተምሕር፡ሰብእ፡ዘከማከ፡እፎ፡ትስእሎ፡ይስረይ፡ለከ፡ኀጢአተከ፡ 28, 4; Prov. 6, 7; 4 Esr. 1, 34; Deus ኀደረ፡ላዕሌሃ፡ (sc. Maria) እንዘ፡ኢየዐርቅ፡ሀላዌሁ፡ Org.

እንዳ፡ subst., plerumque m. [significatione convenit cum جِلْد, fortasse etiam etymo, quatenus جَلُدَ *durus fuit, robustus, alacer fuit,* جَمُدَ *concrevit* (ሐመደ፡); (عصم) جَلَّدَ *duro animo ac*

immiti fuit, جَنَفٌ *terra salebrosa*, عَلِدَ *durus fuit*, كَلَدٌ *terra dura*, كَنُودٌ *sterilis, avarus*, ejusdem familiae esse videntur; de permutatione literarum palatalium et አ vid. etiam አለደ፡ et አበረ፡] 1) *cutis, pellis, tunica;* corporis humani, ut Jer. 38, 2 var.; M. M. f. 43; Sx. Haml. 5 (vid. sub ተዝሕቀ፡); አነዳ፡ ገጹ፡ Enc. Genb. 3; አነዳ፡ ሥጋሁ፡ Jsp. p. 299; Sx. Tachs. 6; bestiarum: ዘባሒ፡ ይዝሕቅ፡ አነዳ፡ እምዲበ፡ ሥጋ፡ Chr. ho. 7; አነዳ፡ ላህም፡ ርጡብ፡ Gad. T. H.; መዝራዕት፡ በአነዳሁ፡ Num. 6, 19 (an legit ἀνεφθόν?); aliarum rerum, ut granorum frumenti Macc. f. 5 (ubi አንዳ፡ scriptum legitur); pomorum: አነዳ፡ ትፋሕ፡ Jsp. p. 340 (vid. sub ዘሐቀ፡). 2) *pellis, corium:* አል በሰሙ፡ (Adamum et Evam) እግዚ" ፡ አነዳ፡ ማእስ፤ ዝውእቱ፡ (hoc significat allegorice) አነዳ፡ ዘመልዕልተ፡ ሥጋነ፡ ልብሰ፡ ሐዘን፡ ወሕማም፡ Clem. f. 7; ይኩን፡ ልብሶቱ፡ እምአነዳ፡ ማእስ፡ ዘእንስሳ፡ f. 22; ዝቅ፡ ዘአነዳ፡ Sx. Haml. 25. 3) *segmentum corii, lorum:* በሐብለ፡ አነዳ፡ ተአሰሩ፡ Sx. Teq. 17; ዘበጠ፡ በአነዳ፡ ላህም፡ F. N. 47; ዘቀሠፈ፡ አሐደ፡ እምአግብርቲሁ፡ በአነዳ፡ አው፡ በበትር፡ ibid.; እንዘ፡ ይቀሥፍዎ፡ በይቡስ፡ አነዳ፡ Enc. Mag. 7. — *Voc. Ae.:* ጠብደን፡ አነዳ፡ ብ፡ የላም፡ ደበ።

እንድቅትዮን፡ vel **እንዲቅትዮን፡** n. prgr. sc. *indictio*, vox technica chronologiae (de qua vid. Ideler Handbuch II p. 354 seq.), Comp. eccl.

እንደባሩ፡ vid. sub ደበረ፡

እንዳዒ፡ *nescio* vid. sub የድዐ፡

እንጋ፡ particula opinandi et dubitandi [semel tantum sc. Mich. 6, 6 in uno codice, እንገ፡ scriptam inveni; composita est ex I እን፡ et ጋ፡, quod (sicut ጓ፡ q. v.) e כה vel כָּה emollitum videtur; significatione maxime convenit cum فَقَطْ]. Proprie consecutionem significat, sicut እንከ፡, sed levior est vi et emphasi, et ab illa differt sicut ἄρα ab οὖν; usurpatur, ubi quis aliquid e verbis proxime praecedentibus vel e rebus factisve satis notis natura sua sequi opinatur vel cum dubitatione quadam conjicit. 1) Raro extra interrogationem: a) *igitur* (*inde vix dubium est quin*, nun doch wohl): እንጋ፡ በጽሐት፡ ላዕሌክሙ፡ መንግሥት፡ እግዚ"፡ Matth. 12, 28. b) *puto, opinor:* እስመ፡ እሙንቱ፡ ሂ፡ እንጋ፡ ሰበ፡ ስሕቱ፡ τάχα Sap. 13, 6. c) *nimirum, utique,* እንጋ፡ ኵሉ፡ የኀሥሡከ፡ *nimirum omnes te quaerunt* (hoc ipse conjicere poteras) Marc. 1, 36. 2) Creberrime in sententiis interrogativis, dubitativis, optativis, sed nonnisi raro primum orationis locum tenet (ut Matth. 17, 26); plerumque uni verbo duobusve postponitur: a) *igitur* (*nonne sequitur?* so denn also? nun wohl(?), ἆρα (ἄρα), ut: ይፈልጠኒ፡ እንጋ፡ እግዚ"፡ እም ሕዝቡ፡ Jes. 56, 3; በከኑ፡ እንጋ፡ ትዬውሆሙ፡ ለአሕዛብ፡ Jer. 4, 10; እደግምኑ፡ እንጋ፡ ርእየ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ Jon. 2, 5; Ps. 57, 11. 72, 13. 138, 10; Matth. 17, 26. 18, 1. 19, 25. 27. 24, 45; Act. 21, 38; etiam Jes. 24, 6 (በእንተ፡ ዝንቱ፡ እን ጋ፡ ትውኅጠሙ፡ ምድር፡) et 28, 8 ubi Aethiops ἄρα pro ἀρά legit; nec non aliis in locis, ubi Graecus ἄρα non habet, ut: በምንትኑ፡ እንጋ፡ (v. እንገ፡) እረክቦ፡ ለእግዚ"፡, እረክቦኑ፡ እ ንጋ፡ በመሥዋዕት፡ Mich. 6, 6; Ps. 30, 28; Matth. 8, 27. b) *putas? an sperare licet?* (wohl? voraussichtlich?): ወእፎ፡ እ ንጋ፡ በአድያም፡ ገብሩ፡ πῶς οἴει ἐχρήσαντο; Esth. 9, 12; አሐ ዱኑ፡ እንጋ፡ እስከ፡ እማንቱ፡ መዋዕል፡ (ubi Vulg. habet: *putas vivo usque . .*) 4 Esr. 2, 60; Job 7, 13. 27, 10; ቦሁ፡ እንጋ፡ ዘይትኀበእ፡ እምኔየ፡ Jer. 39, 27; Luc. 18, 8; Marc. 8, 16; Rom. 3, 8. 11, 12. c) *forte? an? numquid? quaeso,* — *nam?* (wohl, etwa?): እንዳዒ፡ እንጋ፡ ለእመ፡ ቦኑ፡ (*nescio an forte quis sit?*) Rom. 5, 7; አነሁ፡ እንጋ፡ እግዚኦ፡ μήτι Matth. 26, 22; እስመሁ፡ እንጋ፡ *an forte quia?* Marc. 8, 16; እፎኑ፡ እንጋ፡ Sir. 49, 11; Deut. 28, 67; መኑ፡ እንጋ፡ Sir. 34, 9. 10; ማእዜ፡ ይጸብሕ፡ ሊተ፡ እንጋ፡ Job 7, 4. — *Voc. Ae.:* እንጋ፡ ዘ፡ እስኪ፡ ወይ፡ ይሆንሂ፡ እንኪያሂ፡ በኑሂ፡ ይ፡; *aliud:* እንጋ፡ ዘ፡ በ፪ ወይ፡ ይኆን።

አናጕንስጢስ፡ (etiam **አናጕስጢስ፡** Clem. f. 87) n. prgr. sc. ἀναγνώστης *anagnosta, lector* in ecclesia, Const. Ap. 14; Kid. f. 22; F. M. 31, 3; F. N. 8; etiam pro Pl. usurpatur, ut Lit. 175, 1; Kid. f. 8; Clem. f. 87; quamquam ad formandum Pl. et Sing. fem. **አናጕንስጢሳዊ፡** usurpatur.

አናጕንስጢሳዊ፡ adj. rel. et subst., ut: **አናጕንስጢሳውያን፡** *anagnostae* F. N. 8, 5; et **አናጕንስጢሳዊት፡** *lectrix* Const. Ap. 53.

እንጕዕ፡ *medulla* vid. sub ነግዐ፡

እንግድአ፡ *pectus* vid. sub ገድአ፡

አንጢዲቆማርጦስ፡ et "**ማርያጦስ፡** n. prgr. sc. *Antidicomarianitae*, nomen sectae: አንጢ"፡ እለ፡ እሙንቱ፡ ፀሩ፡ ማርያ ም፡ M. M. f. 81.

እንጻንጼ፡ (v. **እንጻጼ፡** Job 7, 5) et **አንጻዓንጼ፡** (Kuf. p. 158) vel **እንጻእንጼ፡** (Lud. e Ms. Colb.) subst. *pustulae, ulcera,* qualia in cute hominis *elephantiasi* morbo correpti exoriuntur: ኀለቀ፡ እንዘ፡ አሐክክ፡ ጸውበ፡ ወእንጻንጼ፡ Job 7, 5; እኩይ፡ ቍስል፡ ዘውእቱ፡ ይፈልሖ፡ አንጻዓንጼ፡ Kuf. p. 158 cod. A (cfr. Ex. 9, 9. 10). [Forma nominis primaria ejusque etymon haud satis liquet; tamen ad familiam radicum בוץ, ܒܠܒܨ, (unde אֲבַעְבֻּעֹת et talm. בועה) et نَقَعَ *pustulas contraxit* potius quam ad عَفِنَ *computruit,* نَخَعَ *mucuit* referendum videtur]. — *Voc. Ae.:* ዝልጋሴ፡ እንጻጼ፡ ብ፡ ቍስለ፡ ሥጋ፡; *aliud:* እንጻንጼ፡ ዘ፡ ቍስለ፡ ሥጋ፡ ዝልጋሴሂ፡ ይ፡

እንጸዋ፡ et **እንጼዋ፡** (**እንጸዋ፡** Lev. 11, 29 var.), subst., Pl. **አናጹት፡** [fortasse rectius **ዐንጸዋ፡** scribendum, si quidem cum عَظَا et عِظَايَةٌ componendum est] *mus*, Lev. 11, 29; **እንጸዋ፡** Reg. Pach.; ለእመ፡ አማሰነ፡ እንጼዋ፡ ምንተኒ፡ F. N. 36; sacra altaris vasa caute custodiant, ከመ፡ ኢይርክብሙ፡ እንጸዋ፡ አ ው፡ ጥንቁር፡ Kedr f. 89; Pl. 1 Reg. 5, 6. 6, 1 seq.; Jes. 66, 17 var. — *Voc. Ae.:* ሐንጸዋ፡ ዘ፡ ሐይጽ፡; *aliud:* እንጸዋ፡ ብ፡ አ ይጥ፡ (vid. Isenb. lex. p. 133).

እንፍ፡ subst. [أَنْفٌ, אַף], Pl. **አእናፍ፡**, Pl. Pl. **አእናፋት፡**, *nasus, nares,* a) **እንፍ፡** hominis Cant. 7, 5. 9; Jes. 37, 29; 4 Reg. 19, 28; Ps. 113, 14; Hez. 23, 25; ለእመ፡ ዐጸርከ፡ አን ፊከ፡ Prov. 24, 68; bestiarum Job 40, 19. 20. 41, 11; Prov.

11, 22. b) Pl. አእናፍ፡ *nares* sive unius hominis, ut: ሰላም፡ ለአእናፍኪ፡ I Sal. Mar. 10, sive plurium, ut: ይትመተሩ፡ አእናፊሆሙ፡ F. N. 48; F. M. 5, 3; vel Pl. Pl. አእናፋት፡ Num. 11, 20. — *Voc. Ae.*: አንፍ፡ ብ፡ አፍ፡ ንጫ፡ (Isenb.: አፍንጫ፡).

ማእነፍ፡ subst., nonnisi in Pl. መኣንፍት፡ repertum, *tryblium, patella, scutella*, መኣንፍት፡ τρυβλία Ex. 25, 29 (መጸብኅ፡ C). — *Voc. Ae.*: መኣንፍት፡ዘ፡ዐውድ፡ [Quae scholiastae interpretatio me inducit, ut መኣንፍት፡ pro መሐፍንት፡ ad חָפַף *circumdedit*, אֹפַן *rota* referendum conjecerim. Aliud etymon equidem haud video].

አአ፡ *oh, ah, proh* vid. sub አ፡ c. 716.

አኮ፡ partic. neg. [sine dubio composita e ከ፡ (i. e. כֹּה, כָּה *sic, ita*) et አ፡ (*non*), quod e pleniori quadam forma (ut እን vel አል) extenuatum videtur; aliam conjecturam habet Ewald Lehrb. der hebr. Sprache 1855 p. 692], vi gravior est quam ኢ፡, et ad neganda singula sententiarum verba adhibetur: *non, nequaquam, neutiquam*, praemisso ወ፡ *nec, neque*: a) in sententiis imperfectis: አንተ፡ወአኮ፡አነ፡ Job 34, 33; ሰበ፡አኮ፡በእንቲአሁ፡ 42, 8, ወአኮ፡ረኃበ፡እክል፡ Am. 8, 11; Zach. 4, 6; አኮ፡በቤዛ፡ Jes. 45, 13. 48, 1; Jer. 2, 27. 10, 24. 21, 10; Ps. 21, 6. 113, 9; Hen. 1, 2. 15, 2. 30, 1; Matth. 26, 5. b) in sententiis nominalibus: ሰበ፡አኮ፡እግዚ"፡ማስሌነ፡ Ps. 123, 1. 2; አኮ፡ሠናይ፡ይደቅ፡ጻድቅ፡በቅድመ፡ረሲዓን፡ Prov. 25, 26. 27; Job 32, 10; Sir. 10, 23; Hebr. 13, 14; Matth. 14, 16. 19, 10. c) in sententiis integris, ubi vis negationis in unum potissimum nomen cadit, frequentatur አኮ፡— ዘ፡, *non* (est) *qui* vel *quod*, ut: አኮ፡እምድር፡ዘይወፅእ፡ጻማ፡ *non* (est *quod*) *e humo nascitur molestia* Job 5, 6; አኮ፡ሰብእ፡ዘይዘልፈኒ፡ *non* (est) *homo* (*qui*) *me convincit* 21, 4; ርእዩ፡ከመ፡አኮ፡ለባሕቲትየ፡ዘጻመውኩ፡ Sir. 24, 34; አኮ፡ብዙኃን፡እለ፡ያአምርዋ፡ 6, 22. 37, 28; Jes. 28, 27. 38, 18; አኮ፡ሊተ፡ዘሦዕከ፡አባግዒከ፡ 43, 23. 58, 5; Num. 11, 19; Gen. 3, 4. 11. 4, 7. 45, 8; Matth. 4, 4. 7, 21. 9, 24. 16, 11. 19, 11; Marc. 13, 7; Rom. 1, 21. 9, 29. d) አኮ፡ — ባሕቲቱ፡ vel አኮ፡ከመ፡ seq. ኒ፡, vel አላ፡ vel ዓዲ፡ vel ወዓዲ፡ vel ዓዲ፡ — ኒ፡ vel ሂ፡ *non tantum — sed etiam*, ut: አኮ፡ሰብእ፡ባሕቲቱ፡ዘይትቀነይ፡ሎቱ፡አራዊት፡ገዳምኒ፡ወእንስሳ፡ caet. Judith 11, 7; 4 Esr. 1, 21; Matth. 4, 4; Joh. 5, 18 (alia exempla habes sub ባሕቲት፡ c. 497). e) ወእመ፡አኮ፡ vel ወእመ፡አኮሰ፡ vel ወእማእከ(ሰ)፡ α) *si vero non, sin minus* Jer. 47, 5; Tob. 8, 12; Dan. ap. 1, 24. β) *aut*, et repetitum *aut — aut* vid. sub እመ፡ c. 724. f) አኮኑ፡ vel አኮሁ፡ *nonne, annon?* አኮኑ፡ቦቱ፡ተወከልኩ፡ Job 6, 13; አኮኑ፡ኀይሉ፡ያፈርህክሙ፡ 13, 11. 1, 10. 22, 2. 5. 31, 15; Sir. 14, 15; አኮኑ፡በዕፅ፡ጥዕመ፡ማይ፡ 38, 5. 47, 4; አኮኑ፡ዛቲ፡ባቢሎን፡ Dan. 4, 27; Ruth 3, 2; Jes. 42, 24; Mal. 1, 2; Ps. 107, 12; አኮኑ፡ሰማርያ፡ Mich. 1, 5; አኮሁ፡አነ፡ዘአወልድ፡ Jes. 66, 9; Matth. 5, 46. 6, 25. 18, 33; አኮኑ፡ነዳያን፡እሙንቱ፡ ἴσως πτωχοί εἰσι Jer. 5, 4. α) In interrogatione iterata, cujus pars prior responsionem negativam, posterior affirmativam postulat, posteriori praemittitur አኮኑ፡ *nonne e contrario?* (nicht vielmehr?) i. e. *immo, immo vero, quin etiam*: Jes. 28, 25. 36 12; Hez. 34, 2; Jer. 3, 1. 33, 19; ኪያየኑ፡ያምዕውኒ፡አኮኑ፡ለርእሰሙ፡ 7, 19; Luc. 17, 8; አኮኑ፡ፍኖትክሙ፡ኢኮነ፡ርቱዐ፡ (nonne i. e.) *immo vero via vestra non est recta* Hez. 18, 29; 4 Esr. 3, 60; quare passim pro ἀλλά ponitur, ut: አኮኑ፡ኀጢአትክሙ፡ይቀውም፡ Jes. 59, 2; Rom. 7, 19 rom. β) i. q. καὶ γάρ *etenim* (— ja doch) Rom. 11, 1; 1 Cor. 5, 7. g) rarius (praedicato praemissum) ad negandam enunciationem integram adhibetur: ዘአኮ፡ንፈርሆሙ፡ለደቂቀ፡እስራኤል፡ Judith 5, 23; Ps. 105, 23; Hen. 104, 5; ግዕዘሙ፡ለረሲዓን፡አኮ፡አዳም፡ Prov. 12, 26. 18, 5. h) emphaseos causa iteratur: አኮ፡አኮ፡በቅብእ፡ደነስ፡ III Sal. Mar. 2. i) አኮ፡ኢ፡ affirmat: 2 Thess. 3, 9; አኮ፡ኢያእሚረከ፡ οὐκ ἀγνοῶν Sap. 12, 10.

I. አከለ፡ inus. i. q. אָכַל أَكَلَ *edere*.

እክል፡ subst., plerumque m., Pl. እክላት፡ (quamquam raro), [אֹכֶל, أُكُل] 1) *cibus, esca*, a) hominum, βρώματα Gen. 41, 35. 42, 7. 10; Lev. 11, 34; Deut. 2, 6. 28; Sir. 36, 23; Judith 11, 12; 1 Cor. 10, 3; σῖτα ጕርዔ፡እክለ፡ይጥዕም፡ Job 12, 11; Act. 7, 12; ἄρτος, ἄρτοι (*panis*) Gen. 43, 32. 49, 20; Ex. 2, 20; Num. 21, 5; Ruth 1, 6; ብልዒ፡እክለኪ፡ 2, 14; 2 Reg. 9, 7; 4 Reg. 25, 3; Koh. 9, 11; Job 6, 6. 28, 5; እክል፡ወማይ፡ Sir. 29, 21; Jes. 3, 1. 33, 16. 55, 10. 58, 7; Jer. 5, 17. 52, 6; Hez. 12, 18. 19; Ps. 40, 10. 103, 16; Tob. 1, 10. 2, 5; Marc. 3, 20. 7, 2. 5; Luc. 14, 1. 15, 17. b) bestiarum, *pabulum*: χορτάσματα Gen. 24, 25. 32. 42, 27. 43, 24; Jud. 19, 19. 2) in specie: *frumentum, fruges, far, proventus* agrorum, σῖτος, አይቴ፡እክል፡ወወይን፡ Thren. 2, 12; Gen. 42, 25; Deut. 14, 23. 15, 14; Jos. 5, 11. 12; Jes. 25, 10; Jer. 38, 12; Act. 7, 12; γεννήματα Gen. 41, 34; Lev. 26, 4; Deut. 14, 22. 26, 10. 28, 4. 32, 13; እክለ፡ማእረር፡ Jes. 29, 1; Luc. 12, 18; ἐκφόρια Deut. 28, 33; ኀጣእ፡እክል፡ *inopia frugum* vel *caritas annonae* Lev. 26, 26; ኀጢአ፡እክል፡ Org. 1; እእሬ፡እክለ፡ συνάξω ἐν τοῖς στάχυσι Ruth 2, 2; እክላት፡ *frumenta* Abush. 47; passim pro frugum specie, ut κριθή (*hordeum*) Apoc. 6, 6 rom.; እክለ፡ስገም፡ Ruth 3, 15; ዐውደ፡እክል፡ ἅλων τῶν κριθῶν Ruth 3, 2; πυροί (*triticum*): ሀሎ፡ውስተ፡ዐውደ፡እክል፡ 1 Par. 21, 20. a) ዐውደ፡እክል፡ ἅλων *area* Num. 18, 27; Hos. 9, 1 al. (vid. ዐውድ፡). b) ቀዳሚ፡እክል፡ πρωτογεννήματα, *primitiae* Ex. 23, 16. 34, 26; Lev. 2, 14.

II. አከለ፡ I, 1 [proprie: *capacem esse, capere, continere, complecti*, vid. እክል፡ et ማእከል፡; vicina sunt בִּלְבֵּל הֵכִיל *cepit, continuit* (de vase), كال أُكَيِّلُ *mensus est*, هَيْكَل, ከለየ፡መከሊት፡, nec non ክህለ፡; amh. አክለ፡ significat: *to amount to, to be equal, alike*] Subj. ይእክል፡ v. ይአክል፡ (Num. 11, 22), 1) complecti i. e. *efficere* vel *explere summam* (de numerabilibus; betragen, sich belaufen auf): እለ፡ይውኅዱ፡የአክሉ፡እልፈ፡ ὁ ὀλιγοστὸς ἔσται εἰς χιλιάδας Jes. 60, 22; ወየአክሉ፡ገነውቱ፡ለቤል፡፸ καὶ ἦσαν ἱερεῖς τοῦ Βὴλ ἑβδομήκοντα Dan. ap. 13, 10; vel *pervenisse ad* (de tempore): እንዘ፡አክለት፡፫አውራኀ፡ Kuf. 41. a) crebro: *esse circiter, fere, plus minus*, c. c. Acc. vel Nom. rei numeratae, ወኵሉ፡ሕዝብ፡የአክሉ፡፲ብእሲ፡ v. ብእሲ፡ πᾶς ὁ λαὸς ἦν ὡς δέκα χιλιάδες ἀνδρῶν 1 Reg. 14, 22; Ex. 39, 3. 7; Jos. 7, 4. 21; Jud. 9, 49. 20, 31; Luc. 3, 23; Joh. 6, 10; Act. 1, 15. b) etiam impersonaliter አክለ፡ vel የአክል፡ (es beträgt) i. q. *circiter, fere, ferme, circa*, ut: ወነበሩ፡ሀየ፡የአክል፡ዐሠርተ፡ዓመተ፡

Ruth 1, 4; 1 Reg. 7, 2; Jud. 3, 29. 2) capacem esse i. e. (hinreichen) *sufficere, satis esse,* c. c. **ለ**፡ rei (*ad*), ut: **ኢየአክል፡ኵሉ፡መሥዋዕት፡ለመዐዛ፡ሠናይ**፡ Judith 16, 16; **ኢየአክል፡ሊባኖስ፡ለአንድዶ**፡ Jes. 40, 16; c. Acc. pers. (*alicui*): 4 Esr. 12, 50; **ኢአክሎሙ፡ስሕተት**፡ Sap. 14, 22; **ዘየአክሎሙ**፡ τὰ ἱκανὰ αὐτοῖς Obad. 5; **ዘየአክለኒ**፡ τὰ αὐτάρκη Prov. 24, 31; Deut. 3, 26; Hebr. 13, 5; 2 Cor. 12, 9; Matth. 6, 34; 1 Petr. 4, 3; seq. **ዘ**፡ *quod* (daß): Gen. 30, 15. 33, 15; Hez. 34, 18; Jsp. p. 334. a) **አከለኒ**፡ *satis habeo, contentus sum:* Sir. 11, 23. 24; **ዘኅዳጥ፡የአክሎ**፡ *qui paucis contentus est* Sir. 34, 19; **አከሎሙ፡ወተርፎሙ**፡ Ex. 36, 7; Phil. 4, 18; 1 Tim. 6, 8; **ከመ፡ይእክሎሙ**፡ Num. 11, 22. b) ubi de spatio dicitur, *sufficere* i. e. *capere:* **ዘሰማይ፡ኢየአክሎ**፡ (ἀρκέσουσι, כַּלְכֵּל) 3 Reg. 8, 27; Gen. 13, 6. c) *suppeditare,* c. Acc. prs.: **እለ፡የአክሎሙ፡ኀይሎሙ**፡ Sir. 44, 6 (κεχορηγημένοι ἰσχύϊ). d) *parem, idoneum esse, suppetere:* **እስመ፡ውእቱ**፡ (sc. regis imperium) **ይበቍዕ፡ወየአክል፡ለኵሉ**፡ F. M. 19, 2; **እምኢአክልኩ፡እጹር**፡ *indignus essem qui portarem,* Lud. comm. hist. p. 497, n. 16. 3) *satis habere* vel *valere* opibus, pecunia: **እመ፡ኢየአክል፡ለሤጠ፡በግዕ**፡ Lev. 5, 7; **እመ፡ኢተአክል፡ለበግዕ**፡ 12, 8; **ዘየአክል፡ውስተ፡እዴሁ**፡ Sir. 29, 1 (nisi in his tribus locis II, 1 legere malueris). — *Voc. Ae.*: **የአክል፡ዘ፡የበቃ** ።

አእከለ፡ II, 1 *satis habere:* **አእከልኩ**፡ Sir. 11, 19; **ከመ፡አእኪልየ**፡ (v. **ጸጊብየ**፡) **ኢይኩን፡ሐሳዌ**፡ Prov. 24, 32; 2 Cor. 11, 9; c. **ለ**፡ prs. (für einen): **ያአክል፡ለኵሉ፡ዘጸውዐ**፡ Rom. 10, 12; c. **ለ**፡ rei: **አእከለ፡ለቤዝወቱ**፡ Lev. 25, 26; seq. Inf. (Acc.) inservit significando adverbio *satis,* ut: **ሶበ፡አእከለ፡ተምህሮ፡መዝሙረ፡ዳዊት**፡ *postquam satis didicit,* Gad. Kar., vel **በ**፡ c. Inf., ut: **ወአእከሉ፡በርእይ**፡ *satis viderunt* Sap. 13, 7.

ተአከለ፡ (si non **ተአከለ**፡) III, 1 *contentum esse* re, *satis habere* (sich genügen lassen, sich begnügen): **ኀደግነ፡ብዕለ፡ቃላቲሆሙ፡ለአበው፡ተአኪለነ**፡ hom. Sev. in Cyr. f. 105; c. **በ**፡ rei: **መፍትው፡ሰ፡ተአኪለነ፡በእለ፡ቀደሙነ፡መምህራነ፡ትምህርት፡ወዘቅዱሳን፡ማየ፡ተረዊየነ፡ናክብር፡በአርምሞ**፡ ἔδει μὲν ἀρκεῖσθαι ταῖς τῶν προλαβόντων διδασκάλων μυσταγωγίαις τιμῆσαι al., hom. Cyr. f. 107.

ተአከለ፡ III, 3 *se idoneum* vel *parem praebere alicui* i. e. *aemulari* alicui, *certare* inter sese: **ኢትትአከል፡እንዘ፡ነዳይ፡አንተ፡ምስለ፡ባዕል**፡ μὴ παρεκτείνου πλουσίῳ Prov. 23, 4.

አስተአከለ፡ IV, 1 *suppeditare, sufficere:* **በአስተአክሎ**፡ *in* vel *cum sufficientia* Deut. 8, 9.

እኩል፡ part. *sufficiens:* **እንዘ፡ጥቀ፡እኩል፡ዕድሜ፡መዋዕል፡ለበጺሕ**፡ Epist. Synod. ad Joann. Ant. in Cyr. f. 113.

አካሊ፡ n. ag. *sufficiens, idoneus:* **ለእመ፡ኮኑ፡ሰማዕታቲሁ፡ኢአካልያነ፡ይትኀሠሥዎ፡ከመ፡ይወስክ፡ለአጠይቆ**፡ F. N. 43, 7.

አካል፡ subst., m. et f., Pl. **አካላት**፡ 1) id cui ambitus et capacitas vel concretio convenit i. e. *corpus, statura:* **አሕማር፡ዘመጠንዝ፡አካሎን**፡ τὰ πλοῖα τηλικαῦτα ὄντα Jac. 3, 4; **ንህብ፡እንዘ፡በአካል፡ነአስ**፡ Deg.; Christus infans **ልህቀ፡በአምጣን፡ወበአካል**፡ hom. Epiph. Cypr. in Cyr. f. 117; **ሶበ፡ርእየ፡መኰንን፡ናእሰ፡አካሉ**፡ Sx. Teq. 25; in specie *justa statura* vel *magnitudo* hominis adulti: Act. 27, 28 rom.; **እስከ፡ይበጽሕ፡ወሬዛ፡ለመጠነ፡አካል**፡ F. N. 24, 2; **ለእመ፡ኢበጽሐ፡አካለ፡ፍጻሜሃ**፡ et **ፍጻሜ፡መጠነ፡አካል**፡ ibid. 2) *substantia, hypostasis, persona,* de rebus etiam: *natura;* ὑπόστασις Ps. 38, 7. 138, 14; de personis Trinitatis earumve hypostasi: **በከመ፡አብ፡ሀልው፡በአካሉ፡ወወልድኒ፡ከማሁ**፡ ὥσπερ ὁ πατὴρ ἐνυπόστατος οὕτω καὶ ὁ υἱός Chr. ho. 2; **፪ገጽ፡በበአካሎሙ**፡ δύο πρόσωπα διῃρημένα κατὰ τὴν ὑπόστασιν Chr. ho. 3; **ዘኢየአምን፡ከመ፡ውእቱ፡**(**ዘተሰቅለ**፡)**፩አካል፡እም፫አካላት**፡ H. A.; **አካላቲሁ፡**(**ለእግዚ**"፡)**ዘውእቶሙ፡አብ፡ወወልድ፡ወመንፈስ፡ቅዱስ**፡ F. M. 22, 5. 27, 7; **እግዚ**"፡**ዘይሤላስ፡በአካላት**፡ Cat. Bibl. Bodl. Ox. p. 16; de hominibus: **ሶበ፡ርእየ፡አካሎሙ**፡ (als er sie persönlich kennen lernte) Jsp. p. 310; de arboribus: **ዕፀው፡ዘይፈሪ፡ዕሩየ፡ፍሬሁ፡ይሁብ፤ አኮሁ፡በበአካሉ፡ይፈሪ**፡ Kid. f. 38.

ማእከል፡ subst. (id quod continetur re i. e.) *medium, media pars, medius locus:* **እስመ፡ይነሥእዎ፡እማእከል**፡ *nam tollunt eum de medio* Jes. 57, 2; 2 Thess. 2, 7 Platt; **እሙንቱ፡ከመ፡ሠርዌ፡ይውዕዩ፡በማእከል**፡ Ep. Jer. 54; Lev. 11, 3. 7; Gen. 15, 10; **ያንቅዕከ፡እማእከልከ**፡ Dan. ap. 1, 55; Hez. 28, 18; **መተሮ፡ማእከሎ፡ኀበ፡ለምለሙ**፡ Hez. 17, 4; **ውስተ፡ማእከለ፡ሰማይ**፡ ἐν μεσουρανήματι Apoc. 19, 17; **በማእከል**፡ Rom. 5, 20. a) In Genitivo: *medius,* ut: **አዕማደ፡እለ፡ማእከል**፡ *columnae* (medii i. e.) *mediae* Jud. 16, 29; **መክፈልተ፡ሀገር፡ዘማእከል**፡ Hez. 48, 22; **አረፍተ፡ማእከል**፡ Eph. 2, 14; idem est **ዘበማእከል**፡ *qui in medio* i. e. *medius* Hen. 74, 5. b) In Acc. **ማእከለ**፡ *in medio* vel *medium,* Asc. Jes. 7, 14. 19. 24. 29; Marc. 3, 3; Apoc. 3, 16 rom. c) In specie α) de tempore: **ማእከለ፡መዋዕል**፡ μεσότης χρόνων Sap. 7, 18; β) *centrum:* **ዝንቱ፡መካን፡ማእከለ፡ምድር፡ውእቱ**፡ Clem. f. 28; **ያንብርዎ፡ለሥጋየ፡ውስተ፡ማእከለ፡ምድር**፡ f. 10. 27. γ) *truncus* corporis (abscisis capite manibus pedibus) 1 Reg. 5, 4. δ) **ማእከለ፡አፍላግ**፡ *regio media* inter fluvios i. e. *Mesopotamia* Gen. 24, 10. 27, 43. 28, 2. 5. — Acc. **ማእከለ**፡ frequentatur pro praepositione.

ማእከለ፡ praep. cui pron. I et II pers. crebrius per *ê*, pron. III p. crebro sine *ê* affigi solet, (gramm. § 167. 3): 1) **ማእከለ**፡ a) *in media (re),* vel post verba motus *in mediam (rem):* **ሐነጽኩ፡ማኅፈደ፡ማእከሎ**፡ Jes. 5, 2; **ሶቤሃ፡ይሠርቅ፡ማእከለ፡ጽልመት፡ብርሃንከ**፡ 58, 10; Gen. 2, 9. 3, 3. 37, 7; **ማእከላ**፡ Hez. 14, 14. 16. 21, 20; **ማእከሌኪ**፡ Zach. 2, 11. 8, 3; Matth. 14, 24; Luc. 17, 11. 22, 55; **ማእከለ፡ሌሊት**፡ Matth. 25, 6; post verba motus Ex. 14, 23; 1 Reg. 9, 14; **ወወረውዋ፡ማእከለ፡መስፈርት**፡ Zach. 5, 8. b) ubi refertur ad plures: *inter,* Gen. 23, 10; Ps. 54, 17; **እንዘ፡የሐውሩ፡ማእከለ፡፪አድባር**፡ Zach. 6, 1; **ይሰርር፡ማእከለ፡ሰማይ፡ወምድር**፡ Apoc. 8, 13; **መሐላ፡እግዚ**"፡**ተርፈ፡ማእከሎሙ**፡ Ex. 22, 10; **እዘርዎሙ፡ማእከለ፡አሕዛብ**፡ Kuf. 1; Hen. 39, 5; Matth. 10, 16. 13, 25. 18, 2. 20; Joh. 1, 26. 20, 19; 1 Thess. 2, 7; **ኢይትናገር፡ነገረ፡ኀፍረት፡ኢማእከለ፡ሥዩማን፡ወኢማእከለ፡ሕዝባውያን**፡ F. N. 9. α) iteratur, ut: **ፈለጠ፡እግዚ**"፡**ማእከለ፡ብርሃን፡ወማእከለ፡ጽልመት**፡ Gen. 1, 4. 16, 14. 26, 28. 30, 36; Ex. 14, 20; Lev. 10, 10. 26, 46; Num. 30, 17; Deut. 17, 8; Jes. 59, 2; Hen. 41, 8. β) **ማእከለ፡— ለ**፡ id., ut: **ማእከለ፡ሐሪስ፡ወለዐጺድ**፡ Kuf. p. 107. 2) Componitur cum aliis praepositionibus: a) **በማእከለ**፡ α) *in media (re):* **በማእከሌኪ**፡ ἐν σεαυτῇ Job 38, 11; Jes. 12, 6; Zach. 2, 5; Hez. 2, 10; Sir. 24, 1; **በማእከለ፡ሌሊት**፡ Lev. 23, 5. β) *inter:* 1 Reg. 10, 10. 16, 13; Ps. 21, 15. 23. 103, 13; Matth. 14, 6.

b) **ውስተ፡ማእከለ፡** *in media* (*re*) vel *in mediam* (*rem*), Apoc. 22, 2; Num. 19, 6. c) **እንተ፡ማእከለ፡** *per mediam* (*rem*): Gen. 15, 17; Ps. 135, 14; Jer. 41, 18; Sap. 10, 18; Judith 11, 19. d) **እምነ፡ማእከለ፡** vel **እማእከለ፡** *e media* (*re*), *e medio:* **ፃኡ፡እምነ፡ማእከላ፡** Jes. 52, 11; Gen. 48, 12; Ex. 7, 5. 25, 22; Num. 8, 14. 27, 4; Deut. 4, 15; 4 Reg. 11, 2; **እማእከሌሆሙ፡** Jsp. p. 322.

ማእከላዊ፡ et **ማእከላይ፡** adj. rel. 1) *medius* a) de spatio; Hez. 42, 5; 3 Reg. 6, 10; 4 Reg. 20, 4; 4 Esr. 11, 5. 33; Hen. 18, 8; **ማእከላይት፡** 76, 6; **ማእከላይ፡ማኅደር፡** (arcae Noae) Clem. f. 23; **ፍኖት፡ማእከላይ፡** *media via* i. e. *mediocritas* Chr. ho. 2. b) de tempore et aetate: **ወልዱ፡ማእከላዊ፡** (opp. natu maximus et minimus) F. M. 11, 2; quem episcopum constituant, **ኢይኩን፡ልሂቀ፤ዘማእከላይ፡ዓመቲ፡** Kid. f. 6; Did. ed. Platt p. 16; **አበው፡ቀደምት፡ወአበው፡ማእከላውያን፡ወአበው፡ደኃራውያን፡** Fid. Jac. Bar. c) de gradu: *mediocris*, Phlx. 4; **እግዚ"፡ይቤለከ፡ከመ፡ትጸመድ፡ወትትጋደል፡በገድል፡ማእከላይ፡ከመ፡ኢይድክም፡ሥጋከ፡** Sx. Genb. 18; *medium tenens* inter frigidum et calidum i. e. *tepidus* Apoc. 3, 16 Platt. 2) *mediator, intercessor*, ut: Christus **ማእከላይሁ፡ለእግዚ"፡ወለሰብእ፡** μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, Cyr. ad Th. f. 12 et 23.

ማእከልና፡ subst. *medietas* (gradus): **ለእመ፡ሞተ፡ፍጹም፡በእርግናሁ፡ወማእከላዊ፡በማእከልናሁ፡ወወጣኒ፡በውርዝውናሁ፡** Phlx. 4.

አማእከለ፡ II quadrl. (denom.), *medium locum tenere, in medio esse*, 2 Thess. 2, 7 rom.

ሀይከል፡ *templum* (quod ejusdem radicis est; proprie: *aedes amplae, capaces*) vid. sub **ሀ፡** c. 15.

አክሊሮስ፡ n. prgr. κλῆρος, κληρικός, *clericus*, ut videtur: **ለእመ፡ሰረቀ፡አክሊሮስ፡ዘውእቱ፡ቀይሰ፡ገበዝ፡ንዋያተ፡ምሥዋዕ፡** F. M. 17, 6 (e Canon. Basilii).

አክርስምንቶን፡ (Lud. comm. hist. p. 209 n. 8) et **አርክርሴምቶን፡** (Voc. Ae.), n. prgr. corruptum gemmae χρυσόλιθος, *chrysolithus*, aliâs **ክርሴሞቶን፡** (Hez. 28, 13) q. v.

አክሪግልዮን፡ n. prgr. sc. χοιρογρύλλιος *choerogryllius* i. e. *mus jaculus* (aliâs **ኪሮግርሊዮስ፡** vel "**ዮን፡** q. v.): **ግሔያት፡ወቅራዲናት፤አግሪግልዮን፡ወበዕዳን፡አራዊት፡እለ፡ያፈቅሩ፡በሊዐ፡አሕማላት፡** G. T. H.

አክራጦን፡ n. prgr. sc. ἄκρατον i. e. *merum* (sc. vinum): **አክራጦን፡ዘአልቦ፡ቱስሕት፡** hom. Epiph. Cypr. in Cyr. f. 117; Org. — *Voc. Ae.*: **አክራጦን፡ዘ፡ዘቢብ፡** (!).

አክሲማሮስ፡ n. prgr. sc. ἑξαήμερον, i. e. Basilii homiliae IX in Hexaëmeron, Abush. 14.

አኰተ፡ rad. inus., neque in aliis linguis obvia; quod in gramm. p. 42 proposui etymon, reprobandum est.

አእኰተ፡ II, 1 1) *laudibus celebrare, laudare, praedicare, honorem reddere* alicui, c. Acc. pers.; homines, ut: **አእኰትዎ፡ጥቀ፡** ἐπῄνεσαν Judith 6, 20; **ብእሲት፡እንተ፡ኢታእኵቶ፡ለምታ፡** μακαριεῖ Sir. 25, 23. 10, 29 (δοξάζειν); 1 Petr. 2; 14; Deum: **አእኵቶ፡ለእግዚ"፡** δόξασον Sir. 32, 10; **ሚመጠነ፡ንክል፡አእኵቶቶ፡** 43, 28. 30; Jos. 7, 19; Marc. 2, 12; **ኣእኵተከ፡** εὐλογῶ σε Jes. 12, 1; αἰνέσατε αὐτῷ Jer. 20, 13; ᾔνεσαν Dan. ap. 1, 63; ὑμνεῖν Dan. 3, 23; 2 Esr. 10, 11; ὑψοῦν Ps. 29, 1. 2) in specie pro beneficiis acceptis: *gratias agere* (*benedicere*), 1 Tim. 4, 3. 4; 1 Thess. 5, 18; Kuf. 23; Hen. 41, 7. 47, 2. 69, 24; c. Acc. pers., *alicui*, ut Deo: **አእኵቶ፡ለፈጣሪከ፡** εὐλόγησον Sir. 35, 13; Tob. 12, 6; Dan. 2, 19; εὐχαριστεῖν Judith 8, 25; Matth. 26, 27; Rom. 1, 21; 1 Tim. 4, 3. 4; Phil. 1, 3; 1 Thess. 2, 13; 4 Esr. 8, 69. 9, 45; **ጸሊዮ፡ወአእኰቶ፡እግዚአብሔርሃ፡** Sx. Nah. 14; **አእኰቶ፡** Marc. 8, 6; Lit. 164, 2; hominibus: Luc. 17, 16; Rom. 16, 4; **አእኵቶ፡ለዘጸገወከ፡** Fal. f. 57; **ፈቀደ፡ፊስጦስ፡ያእኵትዎ፡አይሁድ፡** Act. 25, 9; c. **በእንተ፡** rei Rom. 1, 8; Eph. 5, 20; seq. **ዘ፡** *quod* Luc. 18, 11; *gratulari* 1 Reg. 25, 14. — *Voc. Ae.*: **አእኰተ፡ዘ፡አመሰገነ፡** (a **ገነ፡**).

ተአኵተ፡ III, 1 *laudibus celebrari, laudari, praedicari, in honore esse* vel *haberi, benedici, gratiam capere* vel *consequi*, Ps. 112, 3; **ይትአኰት፡በአናቅጽ፡ምታ፡** Prov. 29, 48; 4 Esr. 8, 59; c. **በኀበ፡** prs.: **ትትአኰቲ፡በኀቤሁ፡** Judith 12, 13; Rom. 2, 29; 4 Esr. 8, 58; **ይትአኰት፡በኀበ፡መኳንንት፡** θαυμασθήσεται Sir. 38, 3; vel c. **እምኀበ፡** Matth. 6, 2; **እምኀበ፡መላእክት፡ተአኵተ፤እምኀበ፡ሰብእ፡ተወደሰ፡** Lit. Chr.; vel c. **እምነ፡**, ut: Christus **እመላእክት፡ተአኵተ፡** Kid. f. 13; **ብእሲ፡ኄር፡ብዙኀ፡ይትአኰት፡** εὐλογηθήσεται Prov. 28, 20; 4 Esr. 7, 29.

እኩት፡ (vel **እኵት፡**) part. *gratiarum actione celebratus, laudatus:* **እኩት፡እግዚ"፡** χάρις τῷ θεῷ Rom. 6, 17. 7, 25; 2 Cor. 2, 14; 1 Cor. 10, 13 (πιστός?); αἰνετὸς Or. Az. (Dan. 3 ap.) 2; **ክቡር፡ወእኩት፡** Kuf. 35; **እኩትኒ፡አንተ፤ቡሩክኒ፡አንተ፤ልዑልኒ፡አንተ፡በመልዕልተ፡ሰማያት፡** Mavâs. n. 24.

አእኳቲ፡ (etiam **አኳቲ፡**) n. ag. *gratus, qui gratiam referre, honorem* vel *laudem reddere solet:* Tab. Tab. 90. 93; Daniel **ከነ፡ብእሴ፡ትሑተ፡ወአእኳቴ፡እግዚ"፡** Chr. Ta. 26; Phlx. 190. 240.

አኰቴት፡ subst., m. et f., 1) *laudatio, laus, gloria:* **ያመጽኡ፡አኰቴተ፡ለቤተ፡እግዚ"፡** αἴνεσιν Jer. 17, 26; **ከመ፡ተሀቡ፡አኰቴተ፡ለስምየ፡** δόξαν Mal. 2, 2; **ወሀቡት፡ለእግዚ"፡አኰቴተ፡ወስብሐ፡** Kuf. 25; Ps. 47, 1. 65, 1. 144, 3; Phil. 1, 11; δόξα Sap. 8, 10; **ኢይደመሰስ፡አኰቴትኪ፡እምልበ፡እጓለ፡እመሕያው፡እንዘ፡ይዜክሩ፡** Judith 13, 19; κλέος 1 Petr. 2, 20. 2) *gratiarum actio, gratiae, gratia:* Hen. 41, 7. 69, 24; Apoc. 7, 12; **ወአኰቴተ፡አልብከ፡** *neque gratiam reportabis* (und du hast keinen Dank) Sir. 29, 25; **በእንተ፡አኰቴቱ፡ለመርዶክዮስ፡** ὑπὲρ τῆς εὐνοίας M., Esth. 2, 23. 6, 4; **አኮ፡ሊተ፡አኰቴት፡** οὐ τῇ ἐμαυτοῦ χάριτι Tob. 12, 18; **እንበለ፡አኰቴት፡ይከውን፡ቅኔነ፡** Judith 8, 23; **መበለታት፡ይንሥኣ፡ዘተጸገዋ፡በአኰቴት፡** Did. 20; **እለ፡አልቦሙ፡አኰቴት፡** ἀχάριστοι *ingrati* 2 Tim. 3, 2; **ሕጸተ፡አኰቴት፡** *animus ingratus* (at in LXX: ἀπιστία) Sap. 14, 25; **አብእ፡ለእግዚ"፡በከመ፡አኰቴቱ፡** κατὰ τὴν δόσιν αὐτοῦ Sir. 32, 12; **ይብል፡ካህን፡ጸሎተ፡አኰቴት፡** *dicet orationem gratiarum actionis* Lit. 159, 3. a) **መሥዋዕተ፡አኰቴት፡** vel (**መሥዋዕት፡**) **በእንተ፡አኰቴት፡** *sacrificium eucharisticum* (זֶבַח הַתּוֹדָה) Lev. 7, 12. b) *eucharistia:* **እምድኅረ፡ተመጠዉ፡አኰቴተ፡** Kid. f. 10. c) **አኰቴተ፡ቍርባን፡** *oratio eucharistica* vel *liturgica*, (*anaphora*), ut: **አኰቴተ፡ቍርባን፡ዘቅዱስ፡ዮሐንስ፡አፈ፡ወርቅ፡** Lit. Chr., al.

እኰቴ፡ (Lud. Comm. hist. p. 45 n. 52) et አኮቴ፡ (ut: አኮ ቴ፡ለመንፈስ፡ቅዱስ፡ M. M. f. 11) subst. *gratiarum actio.*

ማእኰት፡ et ማእኮት፡ subst. 1) *donum gloriae* vel *glorificationis:* ሀበ፡ (sc. da mortuo) እግዚእ፡ማእኰተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡በዕበየ፡ሣህልከ፡ወምሕረትከ፡ Genz. f. 26 (paulo infra: ክድኖ፡-ለነፍሱ፡-በልብሰ፡ምሕረትከ፡ከመ፡ትትአኰት፡ወትሰባሕ፡በኀበ፡ሰብእ፡ወመላእክት፡). 2) *potestas beneficii loco et gratiae oblata* (Vergünstigung): ወብየ፡ማእኰት፡እምኀበ፡ዘፈጠረኒ፡ከመ፡እለ፡አስሐትክዎሙ፡ይትወደዩ፡ምስሌየ፡ውስተ፡እሳት፡ ait Satanas, Macc. f. 22. — *Voc. Ae.* ad Macc.: ማእኰት፡ዘ፡ማጉታ፡ (de qua voce vid. Lud. lex. amh. c. 15). 3) *praestantissimum* (id. fere quod מָגֵן): ነገሥት፡ወመኳንንት፡እለ፡ይበልዑ፡ማእኮተ፡ Clem. f. 160; Vis. Bar.; መኳንንቲሆሙ፡በላዕያነ፡ማእኰት፡ Macc. f. 9.

አኮት፡ vel ዐኮት፡ subst. *muscae* vel *tabani* species, *sciniphes, muscae caninae,* σκνίψ Sap. 19, 10; κυνόμυια Ps. 77, 50. 104, 29. — Secundum Lud. significat *locustae parvae* genus, quod vulgo ደቂቀ፡አንበጣ፡ vocatur. — *Voc. Ae.*: አኮት፡ዘ፡ቁንጣጭ፡ዘምብ፡; *aliud:* አኮት፡ጽንጽንያ፡ብ፡የውሻ፡ንብ፡; *aliud:* አኮት፡አናኵዕ፡ዘ፡ፌንጣ።

አከወ፡, unde ታእካ፡ vel ታዕካ፡ vid. sub ዐከወ፡

አከየ፡, rarius አከየ፡ (Lev. 13, 8 C; 4 Esr. 8, 35) I, 1 [praeter كَيِكَ et مَكْرُوكَى *in quo nihil boni, nequam* conferendum videtur كَاىَ *verbis dolore affecit* אָכָּה *increpavit, reprehendit*] Subj. ይእከይ፡ (Kuf. p. 86), *malum* vel *pravum esse,* et comparative *pejorem* vel *deteriorem esse* vel *fieri,* c. c. እምነ፡ vel Acc. ejus quo quis pejor est, etiam c. Acc. ejus, cui quid malum est; a) physice (*noxium* vel *perniciosum esse* vel *fieri,* übel, schlimm sein): አከየት፡ይእቲ፡ሕብር፡ *in pejus mutata est* Lev. 13, 8; አልቦ፡ርእስ፡ዘየአኪ፡እምርእሰ፡አርዌ፡ምድር፡ Sir. 25, 15; እምኵሉ፡ቍስል፡የአኪ፡ቍስለ፡ልብ፡ 25, 13; ምንት፡የአኪ፡እምነ፡ዐይነ፡እኩል፡እመሐያው፡ 34, 13; 4 Esr. 8, 35; Matth. 27, 64; Joh. 5, 14; ሐይው፡የአከዮ፡እምነ፡መዊት፡ Sir. 22, 11; *vilem, viliorem esse:* ዘየአከዮ፡ ἀνάξιος αὐτοῦ Sir. 25, 8. b) ethice: ፈድፋደ፡አከዩ፡ *pejores facti sunt* Herm. p. 93; 1 Tim. 5, 8; 2 Petr. 2, 20; Kuf. p. 86; እምኵሉ፡እኪት፡ተአኪ፡እኪት፡ብእሲት፡ Sir. 25, 13; Matth. 12, 45; እለ፡የአከይዎ፡ Luc. 11, 26.

አእከየ፡ II, 1 1) *male agere, improbe agere:* ያአኪ፡ κακοποιεῖ Prov. 11, 15; Jer. 10, 5; Kuf. p. 20. 2) *malum reddere, depravare,* ut animum alius: Satanas አእከየ፡ልበ፡አይሁድ፡ላዕለ፡ክርስቶስ፡ Org. 2; vel animum sive mores suos, ut: አእከዩ፡ልበሙ፡ Sir. 16, 10; Kuf. p. 54 annot. 2; Dan. 11, 27; አእከዩ፡ግዕዘ፡ (ob rhythmum finalem pro ግዕዘሙ፡) Enc. Haml. 24; vel actionem sive facinora sua: ኢያአኪ፡ገቢረ፡ Kuf. p. 93; አብዝኀ፡አእከየ፡ምግባሪሁ፡ p. 127. In specie: a) *affligere:* ያአክያ፡ለልብከ፡ κακώσει καρδίαν σου Koh. 7, 22. b) *aegrum reddere:* ያአኪ፡ዐይኖ፡ላዕሌከ፡እኁከ፡ Deut. 15, 9. 3) *male facere* alicui, *male habere* alqm, c. ላዕለ፡ prs., Herm. p. 97; c. ዲበ፡ prs.: ለአእከዮ፡ዲቤከ፡ Kuf. p. 52; c. Acc. prs.: ለአእከዮቱ፡ Koh. 8, 9.

አስተአከየ፡ IV, 1 1) *male habere* alqm: vae illis, qui ያሐምሙ፡ወያስተአክዩ፡አብያተ፡ክርስቲያናት፡ Lud. e Vit. Theoph. 2) *male agere,* Kuf. p. 95. 3) *sibi malum censere* i. e. *ut malum reprobare* alqd, Lud. e Syn. (vide sub አሠነየ፡ n. 2, d), nisi hoc exemplum ad IV, 3 referre malueris.

አስተአከየ፡ IV, 3 (quamquam fere ubique አስተአከየ፡ scriptum est; at Subj. non ያስታእኪ፡ sed ያስተእኪ፡ formatur), pro malo i. e. vili habere, sive *vilipendere, contemnere, dehonestare, dedecorare,* c. Acc., μυκτηρίζειν vel φαυλίζειν Jes. 37, 22; ያስተአኪ፡ተግሣጸ፡አብ፡ Prov. 15, 5; ἀτιμάζειν Deut. 27, 16; Sir. 3, 13; ኢታስተአክዮ፡ለሰብእ፡በርሥአቱ፡ 8, 6. 10, 13; ἐξουθενεῖν Luc. 23, 11; καταφρονεῖν Hab. 1, 13; Prov. 23, 22; Herm. p. 35; ከመ፡ያስተአክዩኪ፡ሰብእ፡ Jer. 29, 16; Inf. verb. አስተአክዮሙ፡ καταφρονήσαντες Sap. 14, 30; βδελύσσειν ኢታስተአክዮ፡ለሰብእ፡እንበይነ፡ሕሠሚሁ፡ Sir. 11, 2.

እኩይ፡ (etiam እኵይ፡) part. et adj., f. እኪት፡ (rarius እኪይት፡ ut in Herm.; 4 Esr. 14, 16 L), A) Adj. *malus* 1) *vilis, futilis, foedus* aspectu: Matth. 7, 17. 18; Jer. 24, 3; Lev. 27, 10; Num. 13, 19; Deut. 15, 21; Gen. 41, 3. 2) *noxius, perniciosus, malignus,* de morbis, vulneribus, ulceribus: Lev. 13, 3. 4. 7; እኩይ፡ደዌ፡ Koh. 5, 15; Deut. 28, 35. 59; Apoc. 16, 2; bestiis rapacibus: Gen. 37, 33; Sir. 12, 13. 21, 2 (ὄφις); Tit. 1, 12; aliis rebus 4 Reg. 4, 41; Rom. 14, 20; ተዘከር፡ከመ፡እኩይ፡ዐይነ፡ሰብእ፡ Sir. 34, 13; Jac. 3, 8. 3) *adversus, molestus, gravis, sinister, miser:* ነገር፡እኩይ፡ Ex. 33, 4; ጽልመት፡እኪት፡ σκότος δεινόν 2 Reg. 1, 9; ቅኔ፡ et ኰነኔ፡እኩይ፡ σκληρός Jes. 19, 4; እኩይ፡ሞት፡ሞታ፡ Sir. 28, 21; እኪት፡ኀሳር፡ 5, 14; ድቀቶሙ፡ለሰብእ፡ኃጥኣን፡እኩይ፡ Prov. 1, 18; ዕለት፡እኪት፡ Koh. 7, 14; Job 21, 30; Ps. 48, 5; መዋዕል፡እኩይ፡ Koh. 12, 1; Eph. 5, 16. 6, 13; 2 Tim. 4, 18; Gen. 47, 9; እኪት፡መዋዕል፡ σκληρὰ ἡμέρα 1 Reg. 1, 15. 4) ethice: *pravus, nequam, malignus, improbus;* de personis: ብእሲ፡እኩይ፡ πονηρός Ps. 139, 1; 2 Reg. 4, 11; እኩያን፡ Ps. 5, 5; Jes. 53, 9; Matth. 5, 45. 12, 34; ትውልድ፡እኪት፡ 12, 45; κακός Koh. 9, 2; Prov. 3, 31; Matth. 21, 41. 24, 28; φαῦλος Prov. 29, 9; ብእሲት፡እኪት፡ 5, 3; Joh. 3, 20; σκληρός Jes. 48, 4; λοιμός 2 Par. 13, 7; 1 Reg. 25, 17; ἀσεβής Sir. 12, 6. 16, 1; እኩያን፡ልማድ፡ወግዕዝ፡ Rom. 1, 29; መንፈስ፡እኩይ፡ 1 Reg. 16, 15; ጋኔን፡እኩይ፡ Jud. 9, 23; Luc. 7, 21; de Satana Matth. 13, 19. 38; Eph. 6, 16; de rebus, ut: ልብ፡እኩይ፡ (σκληρά) Sir. 3, 26. 27; Gen. 6, 5; በእኪት፡ዐይን፡ (ἀναιδεῖ) 1 Reg. 2, 29; እኩይ፡ፍኖትከ፡ Job 4, 6; Prov. 2, 12; ዘእኩይ፡ምግባሩ፡ Joh. 3, 20; ነገር፡እኩይ፡ Gen. 39, 9; ኀሊና፡እኩይ፡ Marc. 7, 21; ፍትወት፡እኪት፡ Col. 3, 5; ትምክሕት፡እኪት፡ Jac. 4, 16; ስም፡እኩይ፡ *nomen malum* i. e. *mali* Sir. 6, 1; Deut. 22, 19; Luc. 6, 22. — እኩይ፡በኀበ፡ Gen. 28, 8 vel በቅድመ፡ 1 Reg. 29, 7; Gen. 35, 22. 38, 7 vel ላዕለ፡ Koh. 2, 17 idem est quod *displicens* alicui.

B) Subst. sive እኩይ፡ sive እኪት፡ *malum,* Pl. እኩያት፡; 1) ethice a) *pravum, malitia,* እኩይ፡ Jer. 13, 23; Jes. 5, 20. 7, 16; Ps. 33, 14. 15; Rom. 12, 9; እኪት፡ 1 Petr. 3, 11; Luc. 6, 45; Gen. 8, 21; Jud. 20, 13; Sir. 17, 7; ኵሉ፡እኪት፡ትንእስ፡እምእኪት፡ብእሲት፡ πᾶσα κακία 25, 19; ብዙኀ፡እኪት፡ተሜሀር፡አጽርዖት፡ 30, 37. 39, 4; Ps. 35, 4. 96, 11; 4 Esr. 2, 36. b) malum quod quis facit, loquitur, sentit: ገብሩ፡እኩየ፡በቅድሜየ፡ Jes. 66, 4; Ps. 33, 17; Joh. 5, 29; Matth. 27, 23; Rom. 3, 8; ይነቡ፡ኵሎ፡እኩየ፡ Matth. 5, 11; Joh. 18, 23; ትኄልዩ፡እኩየ፡ Matth. 9, 4; ይፈድዩኒ፡

እኩየ፡ Ps. 7, 4; ገቢረ፡እኪት፡ Lev. 5, 4; ገበርተ፡እኪት፡ Phil. 3, 2; Gen. 44, 4; ኢትግበሩ፡ለእኪት፡ወኢይርከብከ፡እኩይ፡ Sir. 7, 1; እስመ፡፪እኩያተ፡ገብሩ፡ሕዝብየ፡ Jer. 2, 13. 2) malum quod cui accidit: *res adversae, calamitas, miseria, infortunium,* እኩይ፡ዐቢይ፡ Koh. 2, 21; Sir. 7, 1; Jer. 18, 8. 39, 42; እኪት፡ Gen. 19, 19. 44, 34; Koh. 6, 1; Ps. 39, 16; Sir. 11, 14. 25. 22, 26; Jes. 45, 7; Jer. 4, 6. 6, 1. 11, 11. 51, 35; ለእኪትክሙ፡ (*ut male sit vobis*) Jer. 7, 6; Jac. 4, 3; በመዋዕለ፡እኩያት፡ Ps. 36, 20. C) Adv. እኩየ፡ *male* Lit. Jac.; በእኩይ፡ *male*, ut: እስከ፡ይጠወይ፡ሥጋሁ፡በእኩይ፡ Sx. Mag. 17; *dolose* Kuf. 29; ተናገሩ፡ምስሌሆሙ፡በእኩይ፡ Kuf. 30. — *Voc. Ae.*: እኩይ፡ሕሡም፡ብ፡ቢስ።

እከይ፡ subst., m. et f., Pl. እከያት፡ 1) *mala indoles* rei, *futilitas:* ዘኢይትበላዕ፡በእከዩ፡ Jer. 24, 2. 2) *malitia, pravitas, improbitas, facinus malum:* እከየ፡ልብ፡ 1 Reg. 17, 28; እከየ፡ልቡ፡ ὁ πονηρία αὐτοῦ Sir. 12, 10. 14, 9; እከይየ፡ Job 13, 26; አኮኑ፡ብዙኅ፡እከይከ፡ 22, 5; እከይሆሙ፡ Jud. 20, 34; እከዩሂ፡ (v. እከይሂ፡) የዐልዎ፡ለረእይ፡ Sir. 25, 17; እከይሁ፡ v. እከዩሁ፡ 14, 7; ይኄይስ፡እከዩሁ፡ (v. እከይሁ፡) ለብእሲ፡እምነ፡ኂሩታ፡ለብእሲት፡ 42, 14; እከዮሙ፡ Ps. 7, 10; Jer. 1, 16; Nah. 3, 19; Gen. 6, 5; Ex. 32, 12; Matth. 22, 18; Marc. 7, 22; Rom. 1, 29; 1 Petr. 2, 1; Gal. 1, 4; κακίαι Jer. 3, 2. 18, 8; ኄኖክ፡ይጽሕፍ፡ኵሎ፡እከዮሙ፡ Kuf. 4; ምግባረ፡እከይ፡ Hebr. 10, 22; እከየ፡ምግባረ፡እደዊሁ፡ Jes. 3, 11; Jer. 23, 3; Jac. 3, 16; እከያት፡ Hen. 96, 4; Jsp. p. 339; ኵሉ፡እከያቲሁ፡ዘቅድም፡ Enc. Sen. 24. 3) *malum, afflictio, vexatio, miseria* Sap. 3, 2; Matth. 6, 34; እከየ፡ልብ፡ *tristitia* Koh. 7, 4.

አከዮስ፡ n. prgr. sc. ἄξιος, *dignus:* post orationem consecrationis (ordinationis) episcopi ይበሉ፡አከዮስ፡ይደልዎ፡ይደልዎ፡ Kid. f. 7; Sx. Teq. 9. 20.

አከጥስ፡, አኪጢን፡(አኪጤን፡), አስከጢን፡, አከጤ፡, አከዲን፡, አከጥስ፡ al. (vid. አቃጥስ፡) n. prgr. gemmae, sc. ἀχάτης *achates*, Ex. 36, 19. 28, 19 var.; Hez. 28, 13; Lud. e Libr. Myst. — *Voc. Ae.*: አከጥስ፡በኦሪት፡፤አከዲን፡በሕዝቅኤል፡; vid. Lud. Comm. hist. p. 210 n. 9.

አከፈ፡ var. pro አውከፈ፡, q. v. sub ወከፈ፡

አው፡ conjunctio disjunctiva [אוֹ أَوْ], 1) *aut, vel, -ve:* Gen. 44, 8. 19; Lev. 5, 2—4. 6. 21. 22. 7, 21. 10, 9. 12, 6. 13, 24. 29. 17, 3. 21, 2. 3; Num. 19, 16. 35, 23; Deut. 13, 2—4. 17, 2. 3; 1 Reg. 12, 3. 20, 26. 21, 8; Job 3, 15. 7, 2; Jer. 23, 33; Tob. 6, 8; Judith 5, 3; 4 Esr. 5, 4; Jac. 2, 15. 4, 13. 15; Apoc. 14, 9; ፳፭አው፡፴ Joh. 6, 19; Matth. 18, 16; Act. 25, 6; Jos. 7, 3; etiam praemissa copula ወ፡, sc. ወአው፡ Reg. Pach. a) Iteratur bis: አው፡ — አው፡ *vel — vel, aut — aut:* 2 Reg. 2, 21; 3 Reg. 3, 42; አው፡ሠምዕ፡አው፡ዘይት፡ F. M. 17, 6; ንግሩኒ፤አው፡ትሠውሁ፡አው፡አነሥእ፡ላዕሌክሙ፡ጥብጣቤ፡ሐብል፡ Macc. f. 2; ter *vel — vel — vel, sive — sive — sive* 1 Cor. 14, 6; quater 1 Petr. 4, 15; quinquies Deut. 14, 26. b) ወአው፡ *sin minus* (oder aber) 2 Reg. 17, 6. 2) in interrogatione: *an?* a) አው፡ Job 7, 12; Num. 11, 22; Jos. 5, 13; Jer. 2, 14. 31. 5, 22; Tob. 5, 12. b) ወአው፡ 2 Reg. 19, 35. c) አው፡ — ኑ፡ Job 15, 7; Ex. 2, 14. 10, 7; 1 Reg. 24, 15; 4 Esr. 1, 32. 2, 52. 10, 16; Luc. 12, 41. d) አው፡ቦኑ፡ 1 Reg. 12, 3; 2 Reg. 19, 42. e) አው፡አልቦ፡ *necne? annon?* Marc. 12, 14. — *Voc. Ae.*: አው፡ወሚመ፡ብ፡ወይ።

እወ፡ particula affirmantis [إِيْ] *sane, profecto, utique, etiam, ναί,* ኢትቤ፡እወ፡አእመርክዎን፡ Jer. 48, 7; Matth. 11, 9. 26; Luc. 10, 21. 12, 5; Phil. 4, 3; Philem. 20; Apoc. 1, 7. 14, 13. 22, 20; Deg. a) in responsione: *ita, sic, etiam, maxime,* Gen. 43, 29; Kuf. 42; ቦኑ፡ቃል፡እምእግዚ" ወይቤሎ፡እወ፡ቦ፡ Jer. 44, 17; Dan. 3, 24; እወ፡ዳግን፡ Dan. ap. 13, 17; Tob. 7, 5; 4 Esr. 2, 3; 1 Reg. 9, 12. 26, 17 var. b) in rogatione et optatione: *utique* (o ja doch), እወ፡እግዚኦ፡ *ναί* Judith 9, 12; እወ፡እግዚኦ፡ፍትሖሙ፡ Genz. f. 69; እስእለከ፡እወ፡ግሕሴታይ፡ሚካኤል፡ Rel. Bar.

አውል፡ subst. [آل], exhalatio terrae humida, *vapor, nebula,* ጠል፡ወአውል፡ δρόσος καὶ νιφετός Dan. ap. 3, 45; Deus pluviam retinebit, ወትተርፍ፡ምድር፡ባሕቲታ፡እንበለ፡ጠል፡ወአውል፡ Clem. f. 155; trsl.: odor vestimentorum vestrorum ከነኒ፡አውሉ፡ („exhalatio suavis" sec. Lud.) ወምሕረተ፡ Lud. e Vit. Pachom. — *Voc. Ae.*: አውል፡ህበ፡ዘ፡ጤዛ።

አውልዕ፡ subst., *olea sylvestris, oleaster,* arbor Abyssiniae vernacula, altissima, robustissima (vid. Harris I. 285. 364; II Anh. p. 31 de ወይራ፡); አውልዐ፡ገዳም፡ ἀγριέλαιος Rom. 11, 17. 24; ጽንዐ፡ከመ፡ጽንዐ፡አውልዕ፡ δρῦς Am. 2, 9; ዕፀ፡አውልዕ፡ M. M. f. 48; ተከሉ፡ወይነ፡ወዕፀ፡አውልዕ፡ Gad. Za Mich.; አውልዕ፡ tamquam exemplum arboris robustae M. M. f. 131. — *Voc. Ae.*: አውልዕ፡ዘ፡ደረቅ፡ዌራ፡ v. ወይራ፡ [Nomen አውልዕ፡, quamquam አውልዕ፡ (i. e. ወይራ፡) Abyssinis pariter atque Hebraeis אֵלוֹן אֵלָה tamquam exemplum arboris robustissimae usitatur, tamen ex *olea* ἐλαία potius quam e radice אול derivandum videtur].

አውሎግያ፡ et አውለጊያ፡ n. prgr. εὐλογία, *eulogia*, sive *oblationes* Christianorum ab episcopo vel sacerdote *benedictione consecratae,* Const. Ap. 35; ኅብስተ፡አውሎግያ፡ Kid. f. 28.

አውስት፡ (etiam ዐውስት፡) subst., nomen avis rapacis, ut videtur *vultur,* γύψ Job 39, 27; Hen. 89, 10. 90, 2. 11. 13. 16. 96, 2. — *Voc. Ae.*: ንስር፡ወአውስት፡ወፊንክስ፡ዘ፡አሞራ፡; *aliud:* አውስት፡ብ፡የጥምብ፡አሞራ።

አዊት፡ vel አዌት፡ nomen, quo festum Joannis Baptistae (secundum Synaxarium mensis Senê die XXX° celebrandum), sc. nativitatis, ab altero ejus festo, sc. decollationis, distinguere solent Abyssini [etymon et significatus non liquent]: በዓል፡ዘለሰሙይ፡ውእቱ፡ዮሐንስ፡አዊት፡ Abtel. Ap. 3; ዘአዌት፡ዮሐንስ፡ Cod. Mus. Brit. XXX, 58 (vid. Catal. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 36 ann. a) et XXIX, 55.

አውናን፡ n. prgr. propr. sc. Αὐνάν אוֹנָן (vid. Gen. 38, 9): inde አውስቦ፡አውናን፡ *onania,* Form. Conf.

አከ፡ i. q. ሆከ፡ q. v.

አውከከ፡ forma amharizans, *agitare, perturbare:* ወየአወከክሙ፡ (pro ወየሀውክሙ፡) ለአሕዛብ፡ Job 12, 23 in pluribus libris Mss.

አውክሳሪያ፡ n. prgr. sc. αὐξάρια, ut: አውክሳሪያ፡ ዘአፍሪቂያ፡ (Africae), e Syn., communius ስንክሳር፡ Lud.

አውኪያኖስ፡ n. prgr. sc. ὠκεανὸς *oceanus* Sx. Haml. 8.

አውየወ፡ vid. sub ዐውየወ፡

አዒ፡ vocula, semel tantum in Bibliis obvia, scilicet አዒ፡ (v. ነዒ፡) ወሑር፡ βάδιζε ἄπελϑε Ex. 4, 19. — *Voc. Ae.:* ዐዒ፡ብ፡ ስማዕ፡; eandem expositionem Ludolfus a suo Gregorio accepit. [Interjectio sicut أَىْ, أَيَا, هَيَا, هَيَّا, عَاىْ, al., esse et *heus, age!* significare videtur].

አዘለ፡ rad., quae in Rad. Abb. exponitur ጐለመሰ፡ *ad robur juventae pervenire,* coll. أَزَرَ *robustus evasit, firmitatem acquisivit.*

አዛል፡ subst. *vir fortis, strenuus:* ባሕ፡ አዛል፡ ዘኢይፈርሀ፡ ሞተ፡ በቅድመ፡ ቀታልያን፡ Sx. Haml. 8. — *Voc. Ae.:* ያርብሕ፡ ዐዚዝ፡ አዛል፡ ዘ፡ ኀያል፡; *aliud:* አዛል፡ ብ፡ ታላቅ፡

እዝል፡ *quidam contandi modus* vid. sub ዕዝል፡

አዘረ፡ vid. sub I et II ዐዘረ፡

አዚራን፡ i. q. ሐዚራን፡ (vid. supra c. 120), mensis Syrorum tertius, cui respondet Abyssinorum ሰኔ፡, Voc. Ae.

አዘበ፡ inus.; أَزَبَ *fluxit aqua,* coll. زاب زוב ذ.

አስተአዘበ፡ IV, I *mingere:* ዘያስተአዝብ፡ ኀበ፡ አረፍት፡ 1 Reg. 25, 22. 34; 3 Reg. 21, 21; 4 Reg. 9, 7. 8; Macc. f. 14.

አዘብ፡, አዛብ፡, አዞብ፡ subst. [אֵזוֹב, Ges. thes. p. 57] *hyssopus,* ὕσσωπος, Ex. 12, 22; Ps. 50, 8; Lit. 158, 1; at ἡδύοσμον, *mentha* Matth. 23, 23 et Luc. 11, 42.

አዜብ፡ (pro አዝየብ፡, أَزْيَبُ *vulturnus, auster*) subst., plerumque m., 1) *auster* ventus, (*Africus, Vulturnus*), νότος, ነፋስ፡ አዜብ፡ Ex. 10, 13; አዜብ፡ Job 38, 24; Ps. 77, 30; Hen. 36, 1. 77, 1; Luc. 12, 55; Act. 27, 13; λίψ Jes. 43, 6. 2) *auster* i. e. *regio australis, meridies:* νότος Job 37, 17; Judith 2, 23; Dan. 11, 5; Ps. 125, 5; 1 Reg. 13, 5. 27, 10. 30, 1; Hen. 36, 1; Matth. 12, 42; λίψ Gen. 13, 14; Ex. 37, 7; Num. 2, 10. 34, 3; Jos. 15, 1.

አዜባዊ፡ adj. rel. *australis,* Lud. e Lib. Myst.

እዝን፡ subst. [referendum videtur ad rad. أَذَّ, هَذَّ *secuit* (i. e. חדד, חזז), unde أَذُوذٌ هَذُوذٌ *acutus*] *silex, pyrites,* πέτρα, ἀκρότομος, እብን፡ እዝን፡ Jos. 5, 2; መጣብሕ፡ ዘእዝን፡ 21, 40; Ps. 113, 8; አንሥአ፡ እዴሁ፡ በእዝን፡ Job 28, 9; ኰኵሐ፡ እዝን፡ Sap. 11, 4. — *Voc. Ae.:* እዝን፡ እብን፡ ብልቲትኒ፡ ዘ፡ ብልጭት ።

እዝን፡ subst., m. et f., Pl. እዘን፡ et አእዛን፡ [אֹזֶן et أُذُنٌ, أُذْنٌ] *auris,* Ex. 29, 20; Lev. 8, 23. 14, 14. 21, 18; Koh. 1, 8. 12, 9; እዝን፡ ነገረ፡ ይፈልጥ፡ Job 12, 11. 34, 3. 4, 12. 13, 1. 29, 11. 31, 30; Prov. 2, 2. 5, 1; Ps. 93, 9; Sir. 16, 5; አንበበ፡ ውስተ፡ እዝነ፡ ሕዝብ፡ (i. e. *audiente populo*) Ex. 24, 7; Matth. 10, 27; ይብሉኪ፡ ውስተ፡ እዝንኪ፡ Jes. 49, 20; Ex. 11, 2; Luc. 12, 3; ቀዲሙ፡ ሰማዕኩከ፡ በእዝንየ፡ Job 42, 5; ሰምዓ፡ እዘኒሆሙ፡ Sir. 17, 13; አጽመሙ፡ እዘኒሆሙ፡ Jes. 6, 10; አእዛን፡ Hez. 24, 26. 40, 4; Ex. 32, 3; Matth. 11, 15. 13, 9. 15. 16; Jac. 5, 4. — *Voc. Ae.:* አእዛን፡ብ፡ ገሮች ።

ማእዝን፡, ማእዘን፡, ማእዝንት፡, ማእዘንት፡ subst., m. et f., Pl. መአዝን፡; rarius መአዝንት፡ (Did. 31), *extrema pars* vel *extremitas* rei, i. e. a) *lacinia, ora* vestis, Act. 10, 11 rom.; Deut. 22, 12. b) *vertex, prominens* (montis): ውስተ፡ ማእዘንት፡ ἐν κέρατι Jes. 5, 1. c) *angulus,* γωνία, ውስተ፡ ማእዘንተ፡ ገነት፡ Dan. ap. 1, 38; እምነ፡ ማእዘንት፡ እስከ፡ ማእዘንት፡ Judith 1, 3; 2 Esr. 13, 19 seq.; መአዝነ፡ መራሕብት፡ Matth. 6, 5; አርባዕቱ፡ መአዝነ፡ ዓለም፡ Gen. 2, 10; Apoc. 7, 1; tentorii, domus Ex. 26, 23 seq.; Job 1, 19 (ማእዝን፡ et ማእዘን፡); Prov. 7, 8. 21, 9. 25, 24; ይቁሙ፡ ውስተ፡ አሐቲ፡ ማእዝን፡ እመአዝኒሃ፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡ F. M. 6, 14; Kedr. f. 81; በማእዝነ፡ ቤት፡ (i. q. *in occulto* በኅቡእ፡) Chr. Ta. 31; Act. 26, 26; አንቀጸ፡ ማእዝንት፡ (v. ማእዘንት፡) Zach. 14, 10; Jer. 38, 38; እስከ፡ ማእዘንት፡ ዴዴ፡ አፍራስ፡ 38, 40. α) እብነ፡ ማእዘንት፡ *lapis angularis* 1 Petr. 2, 6; Jes. 28, 16 gl.; Hen. 18, 2; Clem. f. 265; ርእሰ፡ ማእዘንት፡ (*lapis*) *extremus angularis* Ps. 117, 21; 1 Petr. 2, 7; ኢይነሥኡ፡ እምኔከ፡ እብነ፡ ለማእዘንት፡ Jer. 28, 26; etiam omisso እብን፡, ut: መኑ፡ አስተኃደረ፡ መአዝኒሃ፡ (v. ማእዝኒሃ፡) ὁ βαλὼν λίϑον γωνιαῖον ἐπ᾽ αὐτῆς Job 38, 6. β) ርእሰ፡ ማእዝንት፡ *angulus supremus* i. e. *pinna,* templi Luc. 4, 9. γ) trsl.: *principes* populi (פִּנּוֹת, Eckmänner): መአዝኒሆሙ፡ ለእስራኤል፡ 1 Reg. 14, 38.

አዘዘ፡ *validum, fortem esse* vid. sub ዐዘዘ፡

አዘዘ፡ I, 2 [significatione tantum non etymo differt ab ዐዘዘ፡ עזז ,عَزَّ ,وعز; at fere ubique per አ scriptum invenitur, litera ዐ frequentissimo usu detrita et in አ extenuata] 1) *potentem esse, dominari:* ከመ፡ የአዝዝ፡ ወይትኄየል፡ ዲበ፡ ምድር፡ Hen. 52, 4; c. Acc., κατακυριεύειν Matth. 20, 25. 2) *imperare, jubere, mandare, praecipere, edicere,* abs. ut: አነ፡ እኤዝዝ፡ ወአነ፡ አመጽአሙ፡ Jes. 13, 3; Ps. 32, 9; በአሐዱ፡ ቃል፡ አዚዝከ፡ Sap. 12, 9; c. c. ለ፡ prs. Gen. 26, 11; Kuf. 2; Ex. 1, 22. 29, 43; plerumque c. Acc. prs.: Gen. 2, 16. 7, 9. 21, 4. 44, 1; አኀለቀ፡ አዝዞቶሙ፡ 49, 33; Ex. 7, 10. 20; 1 Reg. 20, 29; Matth. 15, 35. 17, 9. 26, 19. 27, 10; (παραγγέλλειν) 1 Thess. 4, 2. 11; 2 Thess. 3, 4; c. Acc. rei: Gen. 47, 11; Ex. 35, 4; Num. 30, 2; c. dupl. Acc. Jer. 1, 7. 7, 31; ነገር፡ ዘአዘዘ፡ እግዚ"፡ ይንግር፡ 33, 8; Gen. 7, 5; Deut. 15, 15; Prov. 6, 3; 4 Esr. 1, 8; Matth. 28, 20; c. በእንተ፡ rei (*de*): Kuf. 19; Ps. 90, 11; በእንተ፡ ዝሙት፡ አብዝኀ፡ አበውየ፡ አዝዞትየ፡ Kuf. 25; 2 Reg. 14, 8. 17, 23; Matth. 4, 6; c. በ፡ rei (in libris ex Arabico translatis): ፈታሒ፡ የአዝዞሙ፡ ለላእካኒሁ፡ በፈሪሀ፡ እግዚ"፡ F. N. 43, 3; አዘዘ፡ በአብጽሖተ፡ ቃራራ፡ Jsp. p. 339; seq. Subj. verbi: መኑ፡ አዘዘክሙ፡ ትሕንጹ፡ 2 Esr. 5, 3; አዘዘ፡ ያብእዋ፡ Judith 12, 1; Kuf. 5; Gen. 50, 2; Lev. 7, 36; Num. 13, 30; Matth. 14, 19. 28. 15, 35. 18, 25; seq. ከመ፡ c. Subj.: 2 Esr. 14, 22; Kuf. 2; Deut. 6, 24; Marc. 13, 34; seq. ለ፡ et Inf., ut: አንተ፡ ውእቱ፡ ዘትኤዝዝ፡ ለበዊእ፡

ወለወጺእ፡ 1 Par. 11, 2. a) አዘዘ፡ከመ፡ኢ፡ seq. Subj. *vetare* Gen. 3, 17. 28, 6; Jes. 5, 6; vel ኢአዘዘ፡ከመ፡ seq. Subj., F. N. crebrius, ut 43, 12; Cyr. f. 116 (vid. sub ኅርመት፡ c. 587). b) passim sine mentione mandati i. q. *mandata dare* alicui, *cum mandatis mittere* alqm, c. Acc. prs.: Am. 9, 4; Ps. 41, 11. 132, 4; አዘዝከ፡ዐቃቤ፡ላዕሌየ፡ Job 7, 12; እኤዝዝ፡እኪተ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ዓለም፡ Jes. 13, 11; Ps. 47, 2; አዝዝ፡ለነ፡በሙ፡ *mitte nobis ea* Lit. 159, 4. c) in specie: *extrema mandata dare* familiae suae, *testamentum facere, testamento legare,* Kuf. 21; Gen. 49, 33; Gad. Ad.; አዘዘ፡በእንተ፡ቤቱ፡ 2 Reg. 17, 23; ordinem monachorum initurus የአዝዝ፡እምቅድመ፡ምንኵስናሁ፡በእንተ፡ንዋዩ፡ዘከመ፡ፈቀደ፡ F. N. 10; est vox technica forensis in F. N.: አዝዝ፡ይኩን፡ (*testamentum fiat*) በጽሒፍ፡ወዘእንበለ፡ጽሒፍ፡ 41, 1; c. Acc. ejus quod quis legat: በእንተ፡ዘይኤዝዝ፡ኪያሁ፡ 41, 4; c. ለ፡ ejus, cui quis quid legat: 24, 5. 41, 3; c. በ፡ opum, de quibus quis testatur vel disponit: ዘይኤዝዝ፡በንዋይ፡ F. N. 41. 3) *subjicere* alicui alqd, *subigere,* c. Acc. et ለ፡; Hebr. 2, 5 rom.; 2 Reg. 22, 35.

ተአዘዘ፡ III, 2 1) pass. a) *juberi,* ወተአዘዘ፡ውእቱ፡ዐንበሪ፡ Jon. 2, 11; c. Acc. rei et በኀበ፡ vel እምኀበ፡ *ab* aliquo: ኀሊ፡ዘተአዘዝከ፡ Sir. 3, 22; Luc. 3, 13; ተአዘዝክሙ፡በኀቤነ፡ 1 Thess. 4, 1; ወድአ፡ተአዘዘ፡እምኀበ፡እግዚ"፡ Dan. ap. 1, 55; Ex. 37, 19. α) *jussu* alcjs *legari* ad alqd vel *praefici* rei: ዕደው፡እለ፡ተአዘዙ፡ውስተ፡ሕንጻ፡ Herm. p. 80. β) *jussu mitti,* c. በ፡ *contra* alqm: ሶበ፡ተአዘዘ፡በሙ፡ስነነ፡አክይስት፡ Sap. 16, 10. γ) *jussu tradi,* c. ውስተ፡ *in*: ተአዘዘ፡ወድአ፡ውስተ፡እደ፡ኀጺን፡ ἐντέταλται ἤδη εἰς χεῖρας σιδήρου Job 15, 22. b) *praecipi, statui:* በአዝማን፡ዚአሆሙ፡እለ፡ተአዘዙ፡ሎሙ፡ Hen. 80, 6; ሥርዐት፡ዘተአዘዘ፡እምኀበ፡እግዚ"፡ Lit. Jac.; seq. Subj., Kuf. p. 15. c) *testamentum fieri, testamento legari:* ኢይትኤዘዝ፡ሎሙ፡ F. N. 42, 13. 2) refl. (*imperio*) *parere, obedire, obtemperare,* c. ለ፡ alicui: Koh. 10, 19; ዘረከበ፡ዘይትኤዘዝ፡ሎቱ፡ Sir. 25, 9; አልቦ፡ዘኢይትኤዘዝ፡ለቃልከ፡ Judith 16, 14; Deut. 17, 12; Tit. 3, 1; Marc. 4, 41; Luc. 8, 25. 17, 6; አንትን፡አንስት፡ተአዘዛ፡ለአምታቲክን፡ Did. 3; abs. Phil. 2, 8; ተአዝዞት፡ *obedientia* Rom. 5, 19; Philem. 21; እለ፡ኢይትኤዘዙ፡ *inobedientes* Tit. 1, 10; seq. Subj. verbi: ተአዘዘ፡ይሖር፡ Hebr. 11, 8.

እዙዝ፡ part. 1) a) *jussus:* እዙዝ፡ውእቱ፡ከመ፡ያጥፍእ፡ *jussus erat delere* Judith 3, 8; (አንተ፡)እዙዝ፡ለከሢተ፡ትምህርት፡ Enc. Tachs. 18. b) *praeceptus, mandatus, statutus:* ሀበ፡ክፍሎ፡ዘእዙዝ፡ለከ፡ Sir. 7, 31; በከመ፡እዙዝ፡በኀበ፡እግዚእነ፡ Did. 7; ወዓዲ፡እዙዝ፡ውስተ፡ሕግ፡ Did. 10; በከመ፡እዙዝ፡በእንቲአሆሙ፡ Kuf. 5; ዕለት፡እዝዝት፡ይእቲ፡ Kuf. p. 162. α) ኢእዙዝ፡ *vetitus:* ዘኢእዙዝ፡ውስተ፡ሕግ፡ Did. 15; Macc. f. 17; (መብልዕ፡)ዘኢእዙዝ፡በውስተ፡ሕግ፡ Clem. f. 249. β) *testamento legatus:* ዘእዙዝ፡ሎቱ፡ *is cui testamento legatum est* (alqd) F. N. 41, 1. 5. 2) *obediens, obtemperans:* ሳአል፡ሶበ፡ኮነ፡እዙዝ፡ለእግዚ"፡ኮነ፡እግዚ"፡ያመውኦ፡ Jsp. p. 361.

አዛዚ፡ n. ag. 1) *potens, potestate praeditus:* ረሰየከ፡እግዚ"፡አዛዚ፡ለኵነኔየ፡ Jsp. p. 366. 2) *curator:* orbi, እለ፡አልቦሙ፡አብ፡ወኢእም፡ወኢአዛዚ፡ F. N. 24, 3. 3) *testator,* (*testatus*): F. N. 41 (pluries).

ትእዛዝ፡ subst., f. et m., Pl. ትእዛዛት፡, 1) *potestas, imperium:* እስመ፡በትእዛዝ፡ውእቱ፡ቃሉ፡ ἐν ἐξουσίᾳ Luc. 4, 32. 36; አግነዮሙ፡ለትእዛዘ፡ሮም፡ Jsp. p. 313; ሚጠሙ፡ለትእዛዘ፡ሮም፡ *redegit eos sub imperium Romanorum* p. 312; ይወጽኡ፡እምትእዛዝነ፡ p. 324; i. q. *officium* (episcopi) Lud. Comm. p. 331 n. 93. 2) *praeceptum, mandatum, edictum, statutum, jussus:* ዛቲ፡ትእዛዝ፡ ἐντολή Mal. 2, 1; ዘንተ፡ትእዛዘ፡ 2, 4; Deut. 30, 11; Rom. 7, 8. 9; 1 Tim. 6, 14; 1 Joh. 2, 7. 3, 23; Marc. 12, 28; ተውህበ፡ትእዛዝ፡ Kuf. 3; ወፅአ፡ትእዛዝ፡እምኀበ፡ንጉሥ፡ δόγμα Dan. 2, 13; ከመዝ፡ውእቱ፡ትእዛዘ፡መጽሐፍ፡ዘወሀበ፡ διάταγμα 2 Esr. 7, 11; በትእዛዘ፡እግዚ"፡ διὰ προστάγματος Κυρίου Num. 33, 38; Jos. 21, 40; διὰ λόγου 1 Petr. 1, 23; κατ' ἐπιταγὴν 1 Tim. 1, 1; θέλημα 1 Tim. 4, 3; παραγγελία 1 Tim. 1, 5. 18; crebro ትእዛዝ፡ collective: ወሀበ፡ትእዛዘ፡ቅድሜሁ፡ ἐντολάς Sir. 45, 5. 32, 2. 35, 24; ኵላ፡ትእዛዝየ፡ Num. 15, 40; ኵሎን፡እላንቱ፡ትእዛዝ፡ Asc. Jes. 1, 7; Eph. 2, 16; 1 Joh. 2, 3. 4; ἐντάλματα Jes. 55, 11; προστάγματα 26, 9; μαρτύρια Ex. 25, 16. 21; መጻሕፍተ፡ትእዛዝ፡ 40, 18; Pl. ትእዛዛት፡ Koh. 12, 13; ዐቂበ፡ትእዛዛቲሁ፡ለእግዚ"፡ Sir. 23, 27; Kuf. 22; ትእዛዛተ፡ሰብእ፡ Jes. 29, 13; Ps. 118, 16; Matth. 5, 19. 19, 17; ትእዛዛተ፡ሐዋርያት፡ *constitutiones Apostolorum,* Syn. a) *lex* vel *regula* naturae rerum insita, Hen. 2, 1. 72, 2. 73, 1. b) *quod promissione statutum est,* (*promissio*), ἐπαγγελία Am. 9, 6; Hebr. 4, 1; Did. ed. Platt p. 50 l. 4; p. 106, l. 2 cum annot. c) *testamentum,* α) sensu biblico: ታቦተ፡እንተ፡ትእዛዝ፡ Ex. 39, 15; 1 Par. 28, 18; 2 Par. 5, 2; Ex. 27, 21. β) sensu forensi: በእንተ፡ትእዛዝ፡ወጽሕፈቱ፡ F. N. 41, 1; በእንተ፡ጽሒፈ፡ትእዛዝ፡ዘንዋይ፡ ibid. 3) passim i. q. ተአዝዞ፡ i. e. *obedientia:* 1 Reg. 15, 22 S; በትእዛዙ፡ለጽድቅ፡ ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας 1 Petr. 1, 22; ἀκοαί 2 Reg. 23, 23.

ተአዛዚ፡ n. ag. 1) *jussus, mandato instructus, praefectus:* ተአዛዚ፡ዲበ፡ሕዝብ፡ Hen. 20, 5; Michael archangelus ተአዛዚ፡ለትፍሥሕት፡ወለኑዛዜ፡ Enc. Jac. 12. 2) ተአዛዚ፡ሎቱ፡ (ex Arabismo) i. q. ዘእዙዝ፡ሎቱ፡ *is cui quid testamento legatum est* F. N. 41, 5. 3) *obediens, obsequens, obtemperans, se subjiciens* imperio alcjs: Deg.; Lud. Comm. hist. p. 320 n. 62; ረድኡ፡ወተአዛዚሁ፡ Enc. Teq. 19; ወትኩን፡ተአዛዚተ፡ለከ፡ Fal. f. 14; ተአዛዝያን፡ F. N. 7, 1; ኢተአዛዚ፡ *inobediens,* Lud.; filius Herodis ዘኮነ፡ተአዛዚ፡ለሮም፡ወመፍቀሬ፡ሎሙ፡ Jsp. p. 341; አይድዮ፡ከመ፡ውእቱ፡ተአዛዚ፡ሎቱ፡ (*se se ei subjecturum esse*) p. 313.

አይ፡ pron. interrog. adj. [أَيّ, אֵי], m. et f., Pl. አያት፡ 1) interrg. in quaestionibus directis et indirectis, a) adj.: *qui? qualis?* (*uter?*): አይ፡ብሔር፡ማኅደሩ፡ለብርሃን፡ (ποῖος) Job 38, 19; አእምሩ፡አይ፡ፍኖት፡ሠናይ፡ Jer. 6, 16; adv. interrg. ኑ፡ annexo auctum: አይኑ፡ዘርእ፡ክቡር፡ Sir. 10, 19; አይኑ፡መጽሐፈ፡ኀድጋቲሃ፡ Jes. 50, 1; አይኑ፡ሕዝብ፡ 4 Esr. 1, 33; Matth. 22, 36; suo substantivo postpositum: ወያአምሩ፡መናብርት፡አይ፡ዚአሆሙ፡ Asc. Jes. 9, 12; praedicati loco positum: አይኑ፡ውእቱ፡መዋቲ፡ዘይነጽሕ፡ Job 4, 17; አይ፡ውእቱ፡ዝንቱ፡ወርኀ፡ Rel. Bar.; አይ፡ይእቲ፡ፍኖት፡ሲኦል፡ 4 Esr. 2, 14. 15; Acc.: አየ፡ፍኖተ፡ (v. ፍኖት፡) ኀለፈ፡ 2 Par. 18, 23; አየኑ፡ቤተ፡ተሐንጹ፡ሊተ፡ Jes. 66, 1; አየ፡ኀጢአተ፡ገብሩ፡ Rel. Bar.; Act. 7, 49; Genit.: ዘአይ፡አምላክ፡ *qualis Dei?* Cyr. de r. fid. f. 41; praemissis praepositionibus: በአይ፡እደው፡ Cyr. ad Th. f. 9; በአይ፡እምእላንቱ፡እሣህሎሙ፡ Jer. 5, 7; በአይ፡ፍኖት፡ Sir. 30, 40; Matth. 21, 24;

24, 42; Rom. 3, 27; በአይ፡ልሳን፡ንክል፡ነጊረ፡ግብረቶን፡ Gad. Lal.; Clem. f. 46. 56; በአይ፡ፍኖ፡ τίνα τρόπον Cyr. c. Pall. f. 97; ለአይ፡ወለማእዜ፡መዋዕል፡ 1 Petr. 1, 11; እምአይ፡ሕዝብ፡ Tob. 5, 9. 11; በእንተ፡አይ፡ኀጢአት፡ Hen. 21, 4; በታሕተ፡አይ፡ዕፅ፡ Dan. ap. 1, 54; Pl. Matth. 19, 18; አያተ፡ሥሕጸታተ፡ Cyr. c. Pall. f. 66; c. pron. suff.: አያቶሙ፡ይኄይሱ፡ *qui corum sunt meliores?* Phlx. 1. b) *quid? qualis res?* አይ፡ይከውን፡እምዝ፡ወእምዝ፡ Koh. 11, 6; በአይ፡ *quare?* ዘይብሎ፡ለአቡሁ፡ምንተ፡ወለድከኒ፡ወለእሙኒ፡በአይ፡ማሕምምኪ፡ Jes. 45, 10. c) adv. አይ፡ *quomodo?* Ex. 4, 10 (si non: *qualis* ego?). 2) indef. *quicumque, qualiscumque, quilibet, quisquis,* (*utercumque*); a) አይ፡, ut: ውስተ፡አይ፡መከን፡ሀሎ፡ *in quocumque loco fuerit* Genz. f. 155; ኵሉ፡አሕላም፡በአይ፡ገጽ፡ከነ፡ *omnia somnia qualiacumque sint* Kedr f. 73. b) አይሂ፡ — vel አይኒ፡, ut: አይሂ፡ዘተምዐ፡ *quicumque irascitur* Phlx. 54; በእንተ፡አይኒ፡ኀጢአት፡ዘከነት፡ Phlx. 37. 171 (vid. sub ታሕጸጸ፡). c) *ullus* in sententiis negativis: ወኢበአይ፡መንግሥት፡ 3 Reg. 10, 20. — Vid. አይቴ፡, እፎ፡, እስፍንቱ ።

አይሉል፡ n. mensis Hebraeorum sexti (Septembris), sc. אֱלוּל 'Ελούλ, 2 Esr. 16, 15 (v. ኢሎሊ፡ et ኢሉሊ፡); Voc. Ae.

ኤመ፡(ዔመ፡) rad. inus. incertae potestatis; in Rad. Abb. ኤመ፡ exponitur መሠገ፡

ምእያም፡ (v. ምዕያም፡) subst. *caula,* Hen. 86, 2. — *Voc. Ae.*: ምዕያም፡ዘ፡የላምብረት፡; *aliud*: አፍአ፡ምዕያም፡መርሕብ፡ብ፡ሜዳ፡

አየር፡ n. prgr., m. et f., Pl. አየራት፡, ἀήρ *aer, aura, aether,* 1 Thess. 4, 7 Platt; Asc. Jes. 8, 1. 12. 9, 1. 10, 30; Clem. f. 101; equites ignei apparuerunt በአየረ፡ሰማይ፡ Jsp. p. 287. 377; አዕዋፍ፡ዘውስተ፡አየር፡ይሰርሩ፡ Fal. f. 66; መልዕልተ፡አየር፡ Prov. 9, 12 gl.; ተመልአት፡አየር፡እምኔ፡መላእክት፡ Sx. Genb. 19; Hed. 27; አየር፡ጽሕወ፡ከነ፡ ἀὴρ ἦν καθαρός Chr. ho. 23; Pl. አየራት፡ Lit. 172, 1; Lit. Chr.; Lit. Orthd.; ሐውዘ፡አየራት፡ Genz. f. 138; Simon Magus ዐርገ፡ውስተ፡አየራት፡ M. M. f. 1; Org. 2; Joannes Evangelista ይኔጽር፡አየራት፡ Deg.

ኢዮር፡ n. prgr. sc. ἀήρ إيار, *aether:* Org. 1 („ubi intelligitur unum e septem coelis, altissimo (i. e. አርያም፡) proximum" Lud.); Rel. Bar.; Deus ዘዲበ፡ኢዮር፡መንበሩ፡ Mavâs. n. 17; ከመ፡ከዋክብት፡ዘኢዮር፡ይበዝኅ፡ኀጢአትየ፡ Form. Conf.

አየራዊ፡ adj. rel. *aërius, aetherius:* መብረቅ፡አየራዊ፡ Tab. Tab. 60.

አየር፡ nomen mensis Hebraeorum secundi (Maji), אִיָּר, Voc. Ae.

ኤሰ፡ I, 1 [i. q. أيس *mollis, lenis fuit; desperavit;* يئس (יָאַשׁ) *desperavit;* يأس *phthisis* morbus] *tabescere, liquescere:* አአይስ፡በሕማም፡ውቱረ፡ ἐν ὀδύναις πέφυρμαι Job 30, 14; ነፍስየ፡ተዐነብዘ፡ወተአይስ፡ልብየ፡ σπαράσσεται ἡ καρδία Jer. 4, 19. —: *Voc. Ae.* ad Jobum: የአይሰከ፡ዘ፡ይብእሰከ፡; *Rad. Abb.*: ዐየሰ፡ዘ፡ዘበረ ።

ኢያስጲስ፡, ኢያስጲድ፡("ጲድ፡), ኢያስጲን፡ n. prgr. scil. ἴασπις (c. suis casibus), *iaspis* gemma, Ex. 28, 18. 36, 18 C; Apoc. 21, 18. 19; ዕንቈ፡ኢያስጲድ፡ 4, 3; ኢያስጲን፡ Hez. 28, 13.

አይቁና፡ vel አይቆና፡ n. prgr. sc. εἰκών (Acc. εἰκόνα), *icon, imago* (picta): apparuit ipsi እምአይቁናሃ፡ (v. "ቆናሃ፡)ወጺኣ፡ (de icone Mariae egrediens) Enc. Tachs. 21.

ኢዮቤል፡(ኢዩቤል፡) n. prgr. sc. 'Ιωβήλ יוֹבֵל 1) *jubilum:* አቅርንተ፡ዘኢዮቤል፡ Jos. 6, 4 (κερατίναι τοῦ 'Ιωβήλ); መጣቅዕት፡ዘኢዮቤል፡ σάλπιγγες τοῦ 'Ιωβήλ, 6, 6. 2) *annus jubili* vel *jubilaeus,* Kuf. creberrime, ubi occurrunt formae ኢዮቤል፡, ኢዮቤላት፡, ኢዮቤላታት፡, ኢዮቤልዮን፡, ኢዮቤልዩ፡, ኢዮቤልዮታት፡, "ዩታት፡, ኢዮቤልው፡, ኢዮቤልዉ፡, ኢዮቤልውሳት፡ al.

አይቴ፡ adv. interrg. [compositum ex አይ፡ q. v., et ቴ፡ gramm. § 62, a. 63, b. 161, a., sicut أين אַיִן ex *ai* et *na*], quod semel አይተ፡ scriptum inveni in Cod. Laur. Jes. 16, 8. A) interrg., crebro ኑ፡ et መ፡ annexo auctum, usitatum in interrogationibus directis et indirectis, 1) a) *ubi?* አይቴ፡አንተ፡ Gen. 3, 9; አይቴ፡ሀሎከ፡ Job 38, 4. 28, 12; Jes. 10, 3. 33, 18. 36, 19. 37, 13. 51, 13; Jer. 2, 6. 28; አይቴኑ፡መርዔት፡ 13, 20; ሰብአ፡ኢይርአዩክሙ፡አይቴ፡አንትሙ፡ 43, 19. 44, 19; Thren. 2, 12; ተመሀር፡አይቴ፡ውእቱ፡ጥበብ፡ወአይቴ፡ውእቱ፡ኀይል፡ Bar. 3, 14; Zach. 1, 5; Ps. 41, 3. 78, 10; Matth. 2, 2; Joh. 1, 39. 7, 11. 8, 19 al.; አይቴመ፡ *ubinam?* Hez. 13, 12; አይቴኑመ፡ Jer. 17, 15. α) በአይቴ፡ *ubi?* Jud. 20, 3; Ruth 2, 19; Jer. 43, 17; Matth. 2, 4. 26, 17; Marc. 14, 12. β) ኀበ፡አይቴ፡ *ubi?* ut: nemo novit, ኀበ፡አይቴ፡ይከውን፡ Sx. Teq. 6. b) *quo?* አይቴ፡ተሐውር፡ Zach. 2, 2; አይቴ፡ይወስዳ፡ 5, 10; Hen. 41, 5. 46, 5; Ps. 138, 6; Judith 10, 12; Asc. Jes. 7, 3; Gen. 37, 30. α) ኀበ፡አይቴ፡ *quorsum? quo?* ኀበ፡አይቴ፡ (v. እንተ፡አይቴ፡)ናንብር፡ለዋሕድ፡ ὅποι ποτὲ θήσομεν τὸν μονογενῆ; Cyr. c. Pall. f. 84. β) እንተ፡አይቴ፡ id., ibid. c) እምአይቴ፡ *unde?* Job 1, 7. 28, 12; እምአይቴኑ፡ Sir. 37, 3; Jes. 41, 24. 49, 21; Tob. 7, 3; Judith 12, 3; Asc. Jes. 11, 14; Ps. 120, 1; 4 Esr. 3, 24; Jon. 1, 8; 1 Reg. 25, 11; Num. 11, 13; Gen. 16, 8; እምኔ፡አይቴ፡ 29, 4; Matth. 15, 33. 21, 25; etiam: እምአይቴ፡ሀገር፡አንተ፡ *unde* (urbis) *gentium es?* Sx. Nah. 20. d) እስከ፡አይቴ፡ *usque quo?* (bis wohin?) Asc. Jes. 9, 1. 2) በአይቴ፡ *qui? quomodo?* ποῦ Prov. 11, 31; 1 Petr. 4, 18; በአይቴ፡ይትዓረክ፡መቅጹት፡ምስለ፡ጽሀርት፡ τί Sir. 13, 2. 17. 31, 4; በአይቴ፡ታአምረኒ፡ πόθεν Joh. 1, 49; Matth. 9, 15 Platt. B) indef., sive adjecto sive omisso ሂ፡ vel ኒ፡, *uspiam, quopiam, usquam,* in sententiis negativis: ኢትግእ፡እምሀየ፡ወኢአይቴ፡ 3 Reg. 3, 36; ወኢበአይቴሂ፡ 10, 12; ወኢበአይቴኒ፡ 4 Reg. 5, 25. — *Voc. Ae.*: አይቴ፡ዘ፡ወዴት ።

አይኅ፡ subst. [vicinum est ይኅአ፡, አይኅአ፡ *de coelo delabi*; vid. etiam quae Ewald Jahrbuch der bibl. Wissenschaft VII.

p. 3 de nominibus diluvii Semiticis observavit] *diluvium* a) magnum illud Noae tempore factum: Gen. 7, 6. 10, 1; 2 Petr. 2, 5; Matth. 24, 38; Clem. f. 69; Did. 12; Hen. 10, 22; 4 Esr. 1, 12; **እምነ፡ማይ፡ዘአመ፡አይኅ፡** ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπὶ Νῶε Jes. 54, 9; **ማየ፡አይኅ፡** Gen. 6, 17; Kuf. 4; Sir. 40, 10. 44, 18; Luc. 17, 27. b) in genere: **በአይኅ፡** ἐν κατακλυσμῷ Dan. 9, 26; **በፍኖተ፡አይኅ፡** Nah. 1, 8; **ይመጽእ፡ዝናም፡ከመ፡አይኅ፡** ὑετὸς κατακλύζων Hez. 13, 11; **ማየ፡አይኅ፡** Sir. 21, 13. 39, 22; Ps. 28, 9. c) de **አይኅ፡ዘነፋስ፡** vel **አይኅ፡ነፋስ፡** *diluvio ventorum* (Windfluth) fabulantur in suis libris ut Arabes ita Abyssini, Clem. f. 32; Gad. Ad.

ኤኀ፡ I, 1 denom., *diluvio obrui:* **ከማሁ፡ከዐበ፡ሶበ፡ተአይኅ፡** (v. **ተአይኅ፡**)**ምድር፡አድኀኖቶ፡ጥበብ፡** caet., κατακλυζομένην γῆν Sap. 10, 4; **አመ፡ተአይኅ፡ዓለም፡** Machb. Meem. 17. — *Voc. Ae.:* **ተአይኅ፡ዘ፡ትተኰስ፡** (v. **ትትኩሰው፡**)!

ተአይኅ፡ III, 1 *diluvio obrui* Sap. 10, 4 var.

አየነ፡ ut videtur i. q. أَنَّ *commode, placide, tranquille se habuit.*

ተአየነ፡ III (1 an 2?) *commode* vel *bene vivere:* **ወአመ፡ትቤለኒ፡ምንት፡ውእቱ፡ተድላ፡እብለከ፡ተአይኖ፡ሥጋ፡ፈድፋደ፡ወሴሰዮቱ፡ሐሊበ፡ወመዓረ፡ወአዕርፎቱ፡እምጻማ፡** πολλὴ ζωή, φησί, τῇ σαρκὶ, γάλα καὶ μέλι τῇ σαρκί, εἰρήνη τῇ σαρκί, Chr. ho. 13.

አየነ፡ *dispicere* vid. sub **ዐየነ፡**

አየየ፡ *segregari, alienari* vid. sub **ዐየየ፡**

አየየ፡ rad., quae non cum **አይ፡** *qualis?* sed cum ܐܘܐ *aequavit, concordavit* (et שָׁוָה ܫܘܐ سَوَى III, *aequalis, par, similis fuit*) componenda videtur.

ተአየየ፡ III, 1 *aequalem, aequabilem, comparabilem esse, comparari, aequiparare:* Christus unitus est **እም፪እለ፡ኢይትአየያ፡ዘውእቱ፡መለኮት፡ወትስብእት፡** Cyr. ad Th. f. 16; **አማንኑ፡ከመ፡ለብሂል፡መርገመ፡ኮነ፡ውኅጢአተ፡ከማሁ፡ይትአየይ፡ነገር፡ዘይብል፡ኮነ፡ሥጋ፡** (συνεισκρίνεται) Cyr. c. Pall. f. 68; **ኵሉ፡ክብር፡ኢይትአየይ፡ምስሌሃ፡** Cyr. ad Th. f. 7; **ዘመንገለ፡ሰብእ፡ክቡር፡ወልዑል፡ወኢይትአየይ፡** (*et incomparabilis est*) **ምስለ፡ክልኤ፡በልዕልናሁ፡** f. 1.

አያዊ፡ adj. *aequalis:* **ዘአያዊ፡ዘዕሩይ፡ምስሌከ፡** Lud. e Ssal. Req.

አያይ፡ adj. et subst. 1) *aequalis, par, socius:* **ሰላም፡ለጎርጎርዮስ፡ወለአብድራጦስ፡አያዪ፡** Enc. Masc. 24; Ter 1. 2) *similitudo, species, imago:* Athanasius **ኮነ፡ሐዋርያዊ፡በኵሉ፡አያዪ፡** Enc. Genb. 7; **ወበ፡ላዕሌሁ፡ዘሕብረ፡በረድ፡አያየ፡** Enc. Haml. 27; **ተወለጠ፡አያዪ፡** Enc. Haml. 16. — *Voc. Ae.:* **አያይ፡ዘ፡አምሳል፡**

አያት፡ (i. e. **አይያት፡** tamquam ab **አይይ፡**) et **አያያት፡** (ab **አያይ፡**) subst., *aequalitas, similitudo:* **አልቦ፡አያተ፡ግብራት፡ውስቴቱ፡** *nulla ei inest aequalitas cum creaturis* Cyr. ad Th. f. 10; **ሢመትክሙ፡ድልው፡ወሥኑይ፡ዘእምኅበ፡እግዚ"፤ይመስል፡አያተ፡ዚአሁ፡ዘበምድር፡ክብርክሙ፡** f. 6. a) *ratio similis* vel *eadem:* **በዝኬ፡አያት፡ንለቡ፡** κατὰ τὸν ἴσον τρόπον, *simili* vel *eadem ratione intelligamus,* Cyr. ad Th. f. 16; non ita, **አላ፡በክልእ፡አያት፡ይነግር፡** ἀλλὰ ἕτερόν τι παρὰ τοῦτο δηλοῖ, Cyr. c. Pall. f. 68. b) passim **አያተ፡** in st. c. exponendum est adverbiis *pariter ac, instar:* **ዘንተ፡ኵሎ፡ተዐገሠ፡** (Christus) **አያያተ፡** (Lud.: **በአያያተ፡**) **ገብር፡** (*servi instar*) Syn. f. 312; **በአያተ፡እላንቱ፡** (ad similitudinem horum — verborum i. e.) *pariter, simili modo* Cyr. c. Pall. f. 68. c) *simile quid, res similis* vel *similes:* **ወአያቶሙሰ፡ንነግር፤ኢኮነ፡በአስተጠናቅቆ፡** (*simile quid* i. e.) *idem fere dicimus, non exacte idem,* Cyr. c. Pall. f. 97; **ጣዕሙ፡ከመ፡አያተ፡** (v. **ኢያተ፡**, **ኢያያተ፡**) **መዓር፡** (ὡς ἐγκρὶς ἐν μέλιτι) *sicut res* (*melli similes* i. e.) *mellitae* Ex. 16, 31; aqua **ወጣዕሙ፡ከመ፡አያያተ፡መዐር፡** Gad. T. H.; **ይፈደፍድ፡ጣዕሙ፡እምኵሉ፡አያያተ፡መዐር፡ዘበምድር፡** Clem. f. 171. — *Voc. Ae.:* **አያት፡ዘ፡አምሳል፡አብንትሂ፡ይ፡**; *aliud:* **አያይ፡ዘ፡ልፍዕ፡**(?**ልፍስ፡**?), inter plantarum nomina (sine dubio ad Ex. 16, 31).

እድ፡ subst., m. et f., Pl. **እደው፡** et **አእዳው፡** [יָד ܝܕ ܐܝܕܐ, يَدٌ (etiam أَدٌ), amh. **እጅ፡**; vid. etiam **ውእደ፡**] Sing. **እድ፡** pronomina suff. per *ê* sibi annectit, ut **እዴየ፡**, **እዴሆሙ፡**, caet. (gramm. § 154, d), 1) *manus* (cum brachio), Gen. 3, 22. 5, 29. 8, 9. 22, 10. 37, 27. 38, 28. 40, 21. 41, 42. 48, 17; Ex. 4, 4. 29, 9. 10; Lev. 1, 4. 21, 19; Deut. 4, 28. 9, 15. 11, 18. 19, 21; Jud. 3, 15. 21; Koh. 2, 11. 9, 10. 11, 6; Job 30, 21; Hez. 2, 9; Ps. 90, 12; **ውስተ፡እዴሁ፡ፍሕም፡** Jes. 6, 6; **ደይ፡እዴከ፡ላዕለ፡እዴየ፡** Gen. 24, 2; **ዘእሱር፡እዴሁ፡ዘየማን፡** Sir. 21, 19; Matth. 3, 12. 5, 30. 8, 3, alias sexcenties; **ጸሐፍኩ፡በእዴየ፡** *manu propria* Philem. 19; **ጸሐፈ፡ክታበ፡በእዴሁ፡** Sx. Jac. 9; **ሰፍሐ፡እደ፡ለነዳይ፡** Sir. 7, 32. 14, 13; Pl. **አእዳው፡** maxime in libris inferioris aetatis, ut I Sal. Mar. 21; F. M. 26, 8; Org. 1, quamquam passim etiam in Bibliis, ut Jer. 31, 37. In specie significatur manu a) fides: **ወሀቡ፡እደ፡ይስድዱ፡አንስቲያሆሙ፡** 2 Esr. 10, 19; **መጥወኒ፡እዴከ፡ወመጠዎ፡እዴሁ፡** 4 Reg. 10, 15. b) dexteritas: **በከመ፡እዴሁ፡ከማሁ፡ክብሩ፡** Sir. 38, 1. c) auxilium et instrumentum: 2 Reg. 3, 12; **እደ፡እግዚ"፡ሀለወት፡ምስሌሁ፡** 2 Esr. 7, 6; **ኢይጻምዋ፡እደው፡ባቲ፡** Thren. 4, 6; **ዘእንበለ፡እድ፡** Dan. 2, 34; Act. 11, 21; inde **በእደ፡** vel **በእደወ፡** *per, ope, opera* alcjs: **ተፈነወ፡ቃል፡በእዴየ፡** Kuf. 12; Deut. 33, 3; **ዘነገረ፡እግዚ"፡በእደ፡ኤርምያስ፡** Jer. 44, 2; Hagg. 1, 1; 1 Reg. 28, 17; Act. 5, 12; 1 Petr. 2, 5; **አምኑ፡በእደዊሃ፡** (*ad fidem perducti sunt per eam*) Sx. Masc. 27; Hed. 26; Genb. 3 Enc. d) ductus, unde **ላዕለ፡እደ፡** vel **ዲበ፡እደ፡** (على يد) *sub auspiciis, ductu* alcjs: 1 Petr. 1, 21 Platt; **ወአምነ፡ጢሞቴዎስ፡ዲበ፡እደዊሁ፡ለጳውሎስ፡** Sx. Ter 23. 27. e) possessio: **አልብየ፡ውስተ፡እዴየ፡** Kuf. 41; Lev. 5, 7. 11. 12, 8. f) *vis* et *potestas:* **ውስተ፡እዴሁ፡ኵሉ፡ሕያው፡** Job 12, 10; **ኵሉ፡በእደ፡እግዚ"፡** Kuf. 12; Sap. 3, 1; Ps. 118, 109; **ወሀብኩክሙ፡ውስተ፡እዴክሙ፡** Gen. 9, 2. 14, 20; Ex. 4, 21; **እወድቅ፡ውስተ፡እዴሆሙ፡** Jud. 15, 18; Sir. 2, 18; **አትሕቲ፡ርእሰኪ፡ታሕተ፡እዴሃ፡** Gen. 16, 9; **አድኀነኒ፡እምነ፡እዴሁ፡** 32, 12; Matth. 17, 22; Joh. 3, 35. 10, 28; 2 Cor. 11, 33; etiam ante nomina bestiarum rerumque inanimatarum: **ውስተ፡እደ፡ኵናት፡** Jer. 18, 21; Ps. 21, 21. 48, 16. 62, 9. 88, 47; 1 Reg. 17, 37. g) robur, potentia: **በእድ፡ጽንዕት፡** Ex. 6, 1; Deut. 4, 34; **እድ፡ጽቡስ፡** Sir. 25, 23; **ኵሉ፡እድ፡ይደክም፡** Jes. 13, 7. 2) a) *brachium* hominis, βραχίων Job 31, 22 (ubi

ὦμος መዝራዕት፡); ከመ፡ድጉልማ፡ውስተ፡እደ፡የማን፡ Sir. 21, 21; አውቃፍ፡ለእደዊሃ፡ Gen. 24, 22. b) *armus bestiarum, manus* quarumdam bestiarum: βραχίων Ex. 29, 22 (at 29, 27 መዝራዕት፡); χείρ ዘየሐውር፡በእደዊሁ፡ Lev. 11, 27; ላጽቄት፡ዘበእደዊሁ፡የሐውር፡ Prov. 24, 63. 3) *manus* arte factae vel *brachia* arte facta: a) *manubrium:* እደ፡መንሥግ፡ Cant. 5, 5. b) *manica,* α) vinculum manus: በእደ፡ሰናስለ፡ኀጺን፡ ἐν χειροπέδαις σιδηραῖς Ps. 149, 8; β) *chirotheca,* vel tegumentum digitorum: ገብሩ፡አምሳለ፡እድ፡ወጸብዐ፡ዘኀጺን፡ Sx. Haml. 5; በእደወ፡ኀጺን፡እንዘ፡ይጸፍዕ፡ገጾ፡ Enc. Genb. 25. c) *axis* rotae, 3 Reg. 7, 17. 19. d) ut videtur, *specillum:* እድ፡ዘኀጺን፡ዘየሐትት፡ዘውስተ፡ከርሥ፡ (cruciatus instrumentum) Sx. Ter 15. e) *monumentum* (quatenus manus instar indicat alqd) 2 Reg. 18, 18. f) *brachia* (fulcra lateralia) solii 3 Reg. 10, 19. g) *prominentia* 3 Reg. 7, 21. 4) *pars* (sicut יָד): ፲እድ፡, ፱እድ፡ δέκα μέρη, ἐννέα μέρη 2 Esr. 21, 1; የኀልቅ፡ክልኤ፡እድ፡ወይትርፍ፡ሣልስት፡እዴሃ፡ Zach. 13, 8. 9; Hen. 72, 12. 28; Gen. 47, 24; Ex. 16, 36; 4 Esr. 4, 47; ብርሃኑ፡ዚአሁ፡፯እደ፡ያበርህ፡እምዘወርኀ፡ (septies lucidior erit quam) Hen. 72, 37; numeralia ordinalia in st. c. voci እድ፡ praeponi solent, ut: ሣልስተ፡እዴሃ፡ለምድር፡ *tertia* (*partis* i. e.) *pars terrae* Apoc. 8, 7. 9. 11, 13; Lev. 5, 11; 2 Reg. 18, 2; 4 Reg. 11, 5. 6; ውስተ፡ሣልስተ፡እደ፡መንግሥትየ፡ Dan. 5, 7; 4 Esr. 4, 46; ለዝኩ፡ሳብዕተ፡እድ፡ 4, 54. 58, quamquam etiam occurrit: ራብዕት፡እዴሃ፡ለምድር፡ Apoc. 6, 8 rom.; 8, 9 rom.; Zach. 13, 8 al.; in Acc.: ትሰቲ፡ሳድስተ፡እዴሃ፡ለኢን፡ Hez. 4, 11. 5, 2. — 5) *latus:* መንገለ፡እደ፡ማየ፡ባሕር፡ Kuf. 8; በእደ፡ባሕር፡ Kuf. 10; በእደ፡አቡሁ፡ Kuf. 7. (vid. ወእደ፡ et ውእደ፡). 6) *locus,* deinde in st. c. relative usurpatur, (quamquam ወእደ፡ vel ውእደ፡ magis frequentatur), a) እደ፡ *quo loco, ubi,* ut: እደ፡እውዕል፡ወእበይት፡ Lud. ex Org. b) በእደ፡ id., ut: በኵሉ፡መከናት፡በእደ፡ገብሩ፡ Kuf. p. 62. c) እምእደ፡ *e loco ubi,* ut: መጽአ፡ኀቤሃ፡፩ወሬዛ፡እምእደ፡ (v. እምውእደ፡) ይትኀባእ፡ Dan. ap. 1, 37 (vid. ወእደ፡ et ውእደ፡). — Locus Asc. Jes. ed. Laur. p. 80, ubi Laurentius እድ፡ *longitudo* vertit, dubius videtur (an: duodecim palmas et quatuor . . . . latus?)

እድ፡ *viri* vid. sub I ዐደወ፡

እዳ፡ *debitum, aes alienum* vid. sub II ዐደወ፡

አድል፡ vel አደል፡ (etiam per ዐ፡), subst., nonnisi in Pl. አእዳል፡ repertum, *indumentum, tunica:* አእዳለ፡ማእስ፡ Kuf. 3; Gen. 3, 21 (χιτῶνας δερματίνους). — *Voc. Ae.:* አእዳል፡ወማእስ፡ዘ፡ቊርበት፡ ።

I. አደመ፡ inus., i. q. אָדַם *rubuit,* أَدِمَ *fuscus evasit.*

አዲም፡ (adj. et) subst. [أَدِيم], *pellis rubro colore infecta, corium:* ማእሰ፡በግዕ፡ግቡረ፡አዲም፡ δέρματα κριῶν ἠρυθροδανωμένα Ex. 39, 21 (vid. መሐን፡); ቅናት፡ዘአዲም፡ ζώνη δερματίνη 4 Reg. 1, 8; Matth. 3, 4; Marc. 1, 6; Syn. f. 293; Deg.; ቅናታቲሆሙ፡አዲም፡ Reg. Pach.

አዳማዊ፡ adj. rel. *rufus:* አርዌ፡ፀዋግ፡አዳማዊ፡ (ex Apoc. 12, 3) Lud. Comm. hist. p. 495 n. 8.

አዳም፡ n. pr. hominis protoplasti (אָדָם), *Adam,* Gen. 2, 16 seq.; Deut. 32, 8; Kuf.; Macc. f. 11.

አዳማዊ፡ adj. rel. *humanus:* ልሕኵት፡አዳማዊት፡ Fid. Jac. Bar.

II. አደመ፡ rad., quam S. Bochart in Hieroz. II. 489 cum עֵדֶן composuit, alii (ut Ges. in thes. p. 24), cum e *rubro* in *pulchrum* facilis sit transitus, ad אָדַם *rubuit* referendam censent, (sive quia *rubrum* est *pulchrum,* sive quia rubor faciei vitalis *gaudentis, amantis, arridentis, voluptate affecti* est sicut pallor solliciti, desiderantis) coll. amh. ደምግቡ፡

አደመ፡ I, 2 *jucundare* alqm i. e. *placere* alicui, a) *delectare, voluptate afficere,* c. Acc. pers.: ሥን፡ወላሕይ፡ይኤድማ፡ለዐይን፡ (ἐπιθυμεῖν) Sir. 40, 22; ቊርባንክሙ፡ኢይኤድመኒ፡ οὐχ ἥδυνάν με Jer. 6, 20; ብእሲትየ፡ተአድሞ፡ለካልእ፡ብእሲ፡ ἀρέσαι Job 31, 10. b) *gratum esse* vel *probari* alicui, ἀρέσκειν, እንተ፡አደመቶ፡እምኔሆን፡ብእሲት፡ Esth. 2, 4; ሰበ፡ተፈሥሑ፡በአድሞ፡ሥነ፡ላሕዮሙ፡ (τερπόμενοι) Sap. 13, 3; ይሬኢ፡እግዚ"፡ወኢይኤድሞ፡ Prov. 24, 18; Sir. 48, 22; Lev. 26, 34; Gen. 24, 26; 2 Reg. 3, 19; Ps. 49, 22; አደሞ፡ለንጉሥ፡ዝንቱ፡ነገር፡ Esth. 1, 21; Hebr. 13, 16; 3 Joh. 2; 1 Cor. 2, 14 (δέχεσθαι); Matth. 14, 6; Luc. 11, 48; passim c. ቅድመ፡ pers., ut: አደመ፡ቃሎሙ፡ቅድሜሁ፡ Judith 7, 16; crebro c. Acc. et ቅድመ፡ ejusdem pers.: ምድር፡አደመቶ፡ቅድሜሁ፡ (*terra ei placuit coram ipso*) Kuf. 10; አደሞ፡ቃላ፡በቅድሜሁ፡ Judith 11, 20; Jud. 14, 1. 3; 1 Reg. 18, 20. 26 (ηὐθύνθη); 1 Joh. 3, 22 Platt. c) *placet, videtur, libet:* በከመ፡ይኤድመከ፡ግበር፡ምስሌየ፡ Tob. 3, 6; ዘከመ፡አደሞ፡ Jer. 18, 4; አደሞ፡ቅድሜሁ፡ወሜመ፡ Dan. 6, 1; seq. Subj.: አደመኒ፡ቅድሜየ፡እንግር፡ Dan. 3, 32, vel seq. ከመ፡ c. Subj.: ኵሎ፡ዘኀለየ፡ወአደሞ፡ለሰሎሞን፡በነፍሱ፡ከመ፡ይግበር፡ 2 Par. 7, 11 (ἠθέλησεν). — At Cant. 7, 7 አደምኪ፡ a Ludolfo emendatum est pro አዳምኪ፡

ተአደመ፡ 2 Par. 20, 37 ad ተዓደመ፡ referendum videtur, q. v.

አስተአደመ፡ IV, 2 et 1 1) *jucundum* vel *gratum censere* alqd, *delectari* re, *laudare* et *probare,* c. Acc.: እግዚ"፡ኢያስተኤድሞ፡ (v. "አድሞ፡) ለሀጕሎሙ፡ለሕያዋን፡ τέρπεται Sap. 1, 13; አኮ፡ኵሉ፡ዘታስተአድም፡ኵሉ፡ነፍስ፡ οὐ πᾶσα ψυχὴ ἐν παντὶ εὐδοκεῖ Sir. 37, 28; ኀፍረት፡አስተአድሞ፡ብእሲተ፡በዕድ፡ 41, 20; Kuf. p. 67. 148; ኵሉ፡ያስተኤድማ፡ወያበድርዋ፡ 1 Esr. 4, 19; ኢያስተአደምኩ፡ስቴሁ፡ለንጉሥ፡ οὐκ ἐδόξασα συμπόσιον βασιλέως Esth. 4 apcr.; አዮ፡እም፩ግብራት፡ትቄድስ፡ወታስተኤድም፡ Chr. ho. 27; M. M. f. 59. 2) *libenter velle* alqd, *complacere:* ወባዕድኒ፡ዘአስተአደሙ፡በፈቃዶሙ፡ πάρεξ τῶν ἑκουσίων 2 Esr. 1, 6. 3) *jucundum* vel *delectabilem reddere,* Lud. ex Org. 4.

እዱም፡ part. *placens, gratus:* ሰበ፡ሖረ፡በፍኖት፡ርእየ፡እዱመ፡ብእሴ፡ለቢሶ፡አልባሰ፡ጸዐዳ፡ Jsp. p. 280; እዱመ፡ዜና፡ Lud. Comm. p. 495, n. 6.

አዳም፡ adj., m. et f. 1) *jucundus, amoenus, suavis, placens, venustus:* ከመ፡ማይ፡ቄሪር፡አዳም፡ለነፍስ፡ጽምእት፡ Prov. 25, 25; አዳም፡አጥባትኪ፡እምወይን፡ Cant. 1, 2. 10. 4, 10; ዕፅ፡አዳም፡ Kuf. 3; Hen. 24, 5; ምድር፡አዳም፡ Kuf. 13; ወራዙት፡ዘአዳም፡አርአያሆሙ፡ Jsp. p. 310; በሥነ፡መልክዓ፡አዳም፡ Enc. Ter 11; ቃልከ፡አዳም፡ Cant. 2, 14; Sir. 15, 9; አዳም፡መዝሙረ፡እስራኤል፡ 2 Reg. 23, 1; Ps. 132, 1;

subst.: ጥቀ፡ አዳምኪ፡ *admodum est jucundum tuum* i. e. *suavitas* vel *gratia tua* Cant. 7, 7. 2) *gratus, acceptus, venerabilis, bonus:* ነገር፡ አዳም፡ σεμνός Prov. 15, 26; አክ፡ አዳም፡ ἀνεπιεικής 12, 26; ወአክ፡ አዳም፡ οὐδὲ ὅσιον 18, 5; ሞገስ፡ አዳም፡ χάρις ἀγαθή 22, 1; በልብ፡ ፍሡሕ፡ ወአዳም፡ 2 Par. 7, 10; vir bonus አዳመ፡ ዝክር፡ ወዜና፡ Enc. Haml. 21; ἀρεστός Dan. 6, 18; ወከነ፡ አዳመ፡ ዝንቱ፡ ነገር፡ በቅድመ፡ ንጉሥ፡ 2 Par. 30, 4. 3) Adv. አዳመ፡ *grate, bene, eleganter:* ዘአዳመ፡ የሐውሩ፡ εὐόδως Prov. 24, 64; አቅፈለት፡ በወርቅ፡ ወበዕንቍ፡ ኪያሁ፡ (ለመስቀል፡) አዳመ፡ Enc. Masc. 18; ቤትከ፡ ዘተሐንጸት፡ አዳመ፡ Enc. Haml. 14.

መአድም፡ part. (I, 2), f. መአድምት፡, *placens, delectans* (reizend, einnehmend), *voluptate afficiens:* እለ፡ ሠናይ፡ ራእዮሙ፡ ወመአድም፡ ሥናሙ፡ Chr. Ta. 17; ሥንከሙ፡ መአድም፡ Enc. Hed. 26; ብእሲ፡ ቀይሕ፡ መአድም፡ ገጹ፡ Gad. T. H.; መአድምት፡ ብእሲት፡ Gad. T. H.; Org. 1; ምግባርኪ፡ መአድመ፡ ዜና፡ Enc. Nah. 16; መዐርዒር፡ ነገር፡ ወመአድም፡ ንባብ፡ Sx. Hed. 27.

አደመ፡ *definire* vid. sub ዐደመ፡

አድማስ፡ n. prgr. sc. ἀδάμας, *adamas* gemma: Am. 7, 7. 8; ከመ፡ ቀጽረ፡ አድማስ፡ Rel. Bar.; እብነ፡ አድማስ፡ Macc. f. 25; Lit. 172, 2; መላፄ፡ ኅጺውንት፡ አድማስ፡ Enc. Hed. 12. — *Voc. Ae.:* አድማስ፡ ዘ፡ የደንገያ፡ ንጉሥ፡

አዶናይ፡ n. prgr. sc. אֲדֹנָי *Dominus*, nomen Dei, አዶናይ፡ እግዚ"፡ Hez. 5, 5, al.; 1 Reg. 1, 11; Genz. f. 10; Enc. Tachs. 29, al.

አዶናዊ፡ adj. rel. dominicus i. e. *divinus:* ንትቀበል፡ መርዓዌ፡ አዶናዌ፡ Deg.

አዳር፡ (etiam አዴር፡) n. *mensis Hebraeorum duodecimi* (Martii), Ἀδάρ אֲדָר, Esth. 3, 7 seq.; 2 Esr. 6, 15; 1 Esr. 7, 5 (ei substitui solet in Mss. ኅዳር፡ q. v.); አዴር፡ Voc. Ae.

እደው፡ Pl. ab እድ፡ *manus* vid. sub እድ፡ c. 798.

አደወ፡ I, 1 (an 2?) *verrere, everrere, scopis purgare:* ወነሥአ፡ ደናግል፡ ማእድወ፡ ወአደዋ፡ ወአውፅአ፡ ኵሎ፡ መሬት፡ እምዐውደ፡ ማኅፈድ፡ Herm. p. 85. [Vicinum videtur አደፍ፡ q. v.; significatione quidem convenit טֵאטֵא; quaeritur annon potestas radicis prima sit in *propellendo, abigendo*, coll. הדף דפה دَأَبَ al. (vid. etiam נָדַר et דָּדָה ad illustrandam significationum derivationem)].

እድው፡ part. *scopis purgatus*, Matth. 12, 44; Luc. 11, 25; Herm. p. 82.

እዳው፡, rarius እደው፡, subst., Pl. እዳዋት፡ [vid. አደፍ፡], *purgamenta, quisquiliae, sordes, stercus;* σκύβαλα Phil. 3, 8; κόπρος እዳው፡ v. እደው፡ v. እዳዋት፡ Jes. 30, 22; አንቀጽ፡ ዘኅበ፡ ይከዕዉ፡ እደወ፡ v. እዳወ፡ 2 Esr. 12, 13. 13, 13 var.; ይከውን፡ ኵሉ፡ ዓለም፡ በኀቤሁ፡ ከመ፡ እዳዋት፡ ወኵስሕ፡ Chr. Ta. 18; ኢይውግሩ፡ እዳዋተ፡ caet., F. N. 37. — *Voc. Ae.:* እዳው፡ ወጽንጉን፡ ዘ፡ ጕድፍ፡ ።

ማእድው፡ subst. *scopae*, Herm. p. 85.

አደወ፡ *transire* vid. sub ዐደወ፡

አድግ፡ subst. m., f. አድግት፡ et እድግት፡, Pl. አእዱግ፡ [حَدَجَ *onere clitellisve impositis constrinxit et oneravit;* حَوْدَج i. q. حِدْج] proprie: *jumentum* onerarium vel clitellarium, i. e. *asinus, -a,* ὑποζύγιον Ex. 4, 20. 23, 4. 5. 12; Jud. 1, 14; Job 24, 3; 2 Petr. 2, 16; ὁ et ἡ ὄνος Gen. 22, 3. 5. 24, 35. 45, 23. 49, 11; Jud. 5, 10. 15, 16; 1 Reg. 8, 16; 2 Reg. 16, 2; Sir. 30, 33; Judith 2, 17; Jes. 21, 7; πῶλοι Jud. 10, 4. 12, 14; አድግት፡ et እድግት፡ Kuf. 18; Ex. 13, 13; Num. 22, 21 seq.; 2 Reg. 19, 26; Matth. 21, 2 seq.; አእዱግ፡ አእኑስ፡ Job 1, 3. 42, 12. a) አድግ፡ ገዳም፡ *onager, asinus agrestis* vel *sylvestris* (vid. ሐለስትዮ፡): Job 24, 5; Jes. 32, 14; Hen. 89, 11. b) አድግ፡ መረብ፡ *pelecanus onocrotalus* vid. sub መረብ፡ c. 166. c) ማሕረፀ፡ አድግ፡ μύλος ὀνικός vid. sub ማሕረፅ፡ c. 90. [Alia asini nomina caeteris gentibus Semiticis usitata, ut אָתוֹן חֲמוֹר, Aethiopibus deperdita sunt.] — *Voc. Ae.:* አድግ፡ ብ፡ አሕያ፡ (coll. ⲉⲓⲁ, ⲉⲉⲓⲱ).

አደፍ፡ subst. [amh. እድፍ፡; vic. እዳው፡] *purgamenta, sordes:* ግብ፡ ዘምሉእ፡ አደፈ፡ ወዕጌ፡ Sx. Haml. 1.

አገለ፡, ተአገለ፡ *defraudare, vim inferre,* vid. sub ዐገለ፡

አገለ፡ rad. e. q. עגל, incertae potestatis, de qua videas varias conjecturas in Ges. thes. p. 989 (etiam p. 283), Fürst Handwörterbuch II p. 110.

እጐል፡ subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. እጐል፡, Pl. Pl. እጐላት፡ [עֵגֶל عِجْل *vitulus;* amh. ገልገል፡ *pullus*] *foetus, suboles, proles, natus, pullus* omnis generis, a) raro hominum (pro እጓል፡), ut: እጐለ፡ ማውታ፡ Joh. 14, 18 rom.; እጐሊሆን፡ τὰ παιδία αὐτῶν Thren. 4, 10; rex mortuus est ወኅደገ፡ እጐሊሁ፡ ውሉደ፡ ንኡሳነ፡ Macc. f. 15. b) plerumque bestiarum, collective: እጐለ፡ አልህምት፡ *vituli* Deut. 32, 14; እጐለ፡ መራዕይ፡ 28, 51; Job 20, 17; እ"፡ ሐራጊት፡ *agni* Ps. 28, 1; *pulli capreolorum* Cant. 4, 5. 7, 4; እ"፡ ዐናብስት፡ *scymni* vel *catuli leonum* Job 4, 11; Ps. 103, 22; Sing.: እጐለ፡ ጠሊ፡ Kuf. p. 124; Plur.: τέκνα τῶν τραγελάφων እጐሊሆሙ፡ Job 39, 4; Jer. 14, 5; leonis Nah. 2, 12; Hez. 19, 2; camelorum Gen. 32, 16; vituli boum 1 Reg. 6, 7; Jes. 11, 7 var.; Pl. Pl. እጐላቲሆሙ፡ (v. እጓላቲሆሙ፡) sc. boum et ursorum, Jes. 11, 7. c) serpentum vel viperarum proles: እጐሊሆሙ፡ Jes. 14, 29; Thren. 4, 3. d) in specie: avium; collect.: እጐለ፡ አዕዋፍ፡ Job 5, 7; Jes. 43, 20; እጐለ፡ ቋዓት፡ Ps. 146, 10; እጐለ፡ ርግብ፡ Lev. 5, 7. 12, 6. 8; Luc. 2, 24; እ"፡ አንስርት፡ Prov. 24, 23. 52; Plur.: እጐሊሆሙ፡ (ለቋዓት፡) Job 38, 41; Jes. 16, 2; ከመ፡ ርግብ፡ ምስለ፡ እጐሊሃ፡ 60, 8; Ps. 83, 3; ተሐፅን፡ ውስተ፡ መሬት፡ እጐሊሃ፡ ὠά Job 39, 14; νοσσιά 39, 27; Jer. 29, 17; Ob. 4; ከመ፡ ዖፍ፡ ትከድን፡ እጐሊሃ፡ Deg.

እጐልት፡, rarius እጕልት፡, subst., f., sing. et coll., Pl. እጐላት፡ et እጕላት፡, etiam እጓላት፡ [עֶגְלָה] *vitula, juvenca,* Lev. 22, 27; Num. 19, 2 seq.; Deut. 21, 3 seq.; Jud. 14, 18; 1 Reg. 16, 2; እጐልት፡ እምውስተ፡ አልህምት፡ Jes. 7, 21. 15, 5; Jer. 26, 20; Hos. 10, 11; Hebr. 9, 13 (እጕልት፡ rom.);

cum nominibus numeralibus: Gen. 32, 16; Num. 7, 17; collective: Hen. 85, 8; Joel 1, 17; እጕልት፡ባሳን፡ Am. 4, 1; Gen. 33, 13 var.; Pl. እጕላት፡ 1 Reg. 6, 7; Gen. 33, 13 var.; Hen. 86, 4; እጕላት፡ Gen. 33, 13; እጓላት፡ Ps. 67, 13; 1 Reg. 6, 7 var. — *Voc. Ae.*: እጕልት፡ዘ፡ጌደር።

እጓል፡ subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. እጓላት፡ (quamquam rarius occurrit), *foetus, proles, suboles, progenies, pulli* et *pullus, natus,* 1) bestiarum, a) quadrupedum, ut: armentorum et pecoris (*vitulus, agnus*) Lev. 22, 27. 28; እጓለ፡ላህም፡ሥቡሕ፡ δάμαλις νομάς (*juvencus*) 1 Reg. 28, 24; እጓለ፡ዐናብስት፡ σκύμνοι λέοντος Jer. 28, 38; Jes. 5, 29; σκύμνος *catulus* 30, 6. 31, 4; Am. 3, 4; Ps. 16, 12; Prov. 24, 65; ዕዋል፡እጓለ፡አድግት፡ Matth. 21, 5; Pl. እጓላት፡ Jes. 11, 7 var. b) serpentum vel viperarum: እጓለ፡አራዊት፡ምድር፡ ἔκγονα ἀσπίδων Jes. 30, 6. c) avium: እጓለ፡ዖፍ፡ Deut. 22, 6; Prov. 24, 52 var.; abs.: እጓል፡ νοσσιά Jes. 10, 14; Pl. እጓላት፡ *pulli* (columbarum) Reg. Pach. 2) hominum: a) እጓል፡ *foetus, proles, natus:* βρέφος, de foetu uteri Luc. 1, 41; παιδίον ትረስዕኑ፡ብእሲት፡እጓላ፡ Jes. 49, 15; υἱός ኀቶልያ፡ርእየት፡ከመ፡ሞተ፡እጓላ፡ 2 Par. 22, 10; እጓልከ፡ሐይወ፡ ὁ υἱός σου ζῇ Cyr. d. r. fid. f. 64; poëtice, ut: ሱሲ፡እጓለ፡ጴጥሮስ፡ Enc. Haml. 21; Jac. 28. b) እጓለ፡ማውታ፡ *pupillus, -a, pupilli, -ae,* vid. sub ማውታ፡ c. 204. c) Tritissima est phrasis እጓለ፡እመሕያው፡ (i. e. እመ፡ሕያው፡ ut Num. 23, 19; Luc. 21, 26 rom.) *proles matris vivi* i. e. *viventium* (sive Evae Gen. 3, 20) i. e. α) *homo, mortalis* (בֶּן־אָדָם, ܒܪܢܫܐ), ἄνθρωπος Gen. 1, 27; Job 7, 1; Jer. 10, 14. 17, 5; Ps. 48, 21; Rom. 2, 1. 9, 20, al.; υἱὸς ἀνθρώπου Num. 23, 19; Ps. 8, 5; Job 16, 21; Jer. 30, 11, al.; ἀνήρ Jes. 2, 9. 5, 15; Jer. 14, 9, al. β) *homines, mortales, genus humanum,* ἄνθρωποι Job 7, 20. 28, 13; Sir. 2, 18. 15, 14. 17, 30. 32. 23, 19. 25, 1. 36, 10; 1 Petr. 4, 2. 6, al.; υἱοὶ ἀνθρώπων 1 Reg. 26, 19; 2 Par. 6, 30; Jes. 52, 14; Ps. 10, 4. 11, 2. 9. 32, 13. 52, 3. 144, 12. 145, 2, al.; inde ደቂቀ፡እጓለ፡እመሕያው፡ οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων Ps. 4, 3. 11, 9; Eph. 3, 5, al.; et ወልደ፡እጓለ፡እመሕያው፡ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου Ps. 79, 18; Hez. 2, 1 seq. (per totum librum); Dan. 7, 13; in N. T. de Christo, ut Matth. 8, 20. 9, 6. 10, 23. 12, 8 al.

እጓለ፡እመሕያዊ፡ adj. rel. *ad genus humanum pertinens, humanus:* ፍጥረት፡ (natura) እጓለ፡እመሕያዊ፡ Phlx. 1; በከመ፡ምግባረ፡መላእክት፡መንፈሳዊያን፡ይትሌዐል፡እምግባረ፡እጓለ፡እመሕያዊያን፡ Phlx. 3; ዘርአ፡እጓለ፡እመሕያዊት፡ (sperma genitale hum.) F. M. 11, 1.

እገሌ፡ (pro እገላይ፡ vel እገሊ፡), adj. et subst., f. እገሊት፡ [amh. id.; terminatione adjectivorum *âi* vel *î* formatum est nomen ex እገል፡, quod equidem cum أَجْل *agmen boum, populi,* جَوْل *grex, agmen,* جِيل *hominum agmen, gens* componere haud dubito (de vicinitate radicum אגל et גלל cfr. etiam إِجْل et גָּלָל *causa,* אֶגְלֵי־טָל *guttae roris*), ita ut እገሌ፡ proprie significet *unus e circulo* vel *agmine, caterva* al.] *quidam, certus quidam,* cujus nomen ignoratur vel reticetur, ὁ δεῖνα (פְּלֹנִי, ܦܠܢ, فُلَان et فُلَانِيّ) a) de personis: ኀበ፡እገሌ፡ Matth. 26, 18; እገሌ፡እምቤተ፡እገሌ፡ውእቱ፡ ὁ δεῖνα ἐκ τῆς οἰκίας τῆς τοῦ δεῖνός ἐστιν Chr. ho. 5; እገሌ፡ገብርከ፡ Chr. Ta. 24; in Acc. እገሌሃ፡ 4 Esr. 6, 51 L; Sx. Genb. 21; እገሌ፡ወእገሊት፡ Chr. ho. 11 (at Macc. f. 22 ወእገሌት፡); ፊለጥከኒ፡እምአመትየ፡እገሊት፡ Jsp. p. 333; in Vocativo: ሰማዕከኑ፡አእገሌ፡ Jsp. p. 337; ኢትትአመን፡አእገሌ፡ትሕትናሁ፡ p. 338. 341; in Liturgiis aliisque libris, in quibus formulae dicendi praescribuntur, pro nominibus propriis inter legendum addendis እገሌ፡ vel እገሊት፡ inscriptum esse solet, ut: በእንተ፡ንጉሥነ፡እገሌ፡ *pro rege nostro N. N.,* Lit.; አንተ፡እገሌ፡ *tu N. N.,* Kid. f. 22; አይቴ፡ሀለዉ፡እገሌ፡ወእገሊት፡ Genz. f. 4. 50 al. b) de rebus; ita quidem usurpatur, ut m. እገሌ፡ nomini in st. c. posito subjungatur, ex. gr.: ሤጥኩ፡በሤጠ፡እገሌ፡ (um den und den Preis) F. N. 33, 3; ረሳዕነ፡ግብረ፡እገሌ፡ (wir haben das und das vergessen) Gad. Ad. f. 133; f. እገሊት፡ autem adjectivi instar suo nomini apponatur: ሖር፡ኀበ፡እገሊት፡ሀገር፡ Phlx. 3.

እገሌያዊ፡ adj. rel. *certus quidam,* de rebus usitatur (sicut فُلَانِيّ): አዘዘ፡ከመ፡ኢያንብሩ፡ውስተ፡መካን፡እገሌያዊ፡ (aliâs: እሙር፡) F. N. 29.

እግሥጦስ፡ n. mensis Romanorum, *Augustus:* እግሥጦስ፡ወርኅ፡ለሮማውያን፡ Gad. T. H.

እግር፡ subst., f. et m. [רֶגֶל, ܪܶܓܠܳܐ, رِجْل; in dialecto Mandaeorum ܐܓܪܐ; in dialecto Arabum vulgari إِجْر; quamquam etiam radicis ረገለ: vestigium superest in ሰረገላ፡ q. v.], Pl. እገር፡ rarius አእጋር፡, 1) *pes:* ኢየኀልፍ፡እንተ፡ሀየ፡እግረ፡ሰብእ፡ወእንስሳ፡ Hez. 29, 11; bestiarum Matth. 7, 6; ክልኤ፡እግር፡ Am. 3, 12; ርቱዕ፡እገሪሆሙ፡ Hez. 1, 7; ዘአርባዕቱ፡እግሩ፡ vel እገሪሁ፡ *quadrupes* Ex. 9, 9; Lev. 11, 23; ዘብዙኅ፡እገሪሁ፡ *multipes* Lev. 11, 42; hominum: ኢይደት፡እግረ፡ብእሲ፡ 4 Esr. 5, 7; ከመ፡እግር፡ሙቁሕ፡ Sir. 21, 19; እ"፡ዕዉስ፡ 25, 23; Job 13, 27. 18, 8. 31, 7; Matth. 4, 6. 10, 14; ወይቀውማ፡እገሪሁ፡ Zach. 14, 4; እገሪሆሙ፡ይረውጻ፡ Prov. 1, 16; ወድቀ፡ውስተ፡እገሪሃ፡ለዮዲት፡ Judith 14, 7; Job 33, 11; Jer. 12, 5; Ps. 17, 36. 72, 2; Cant. 5, 3; ኀበ፡እገሪሁ፡ *ad pedes ejus* Ruth 3, 4. 7. 8; አእጋር፡ Job 13, 27; Sap. 14, 11; Prov. 6, 18; 2 Reg. 19, 24; በእግር፡ *pede* Matth. 14, 13; Act. 20, 13 Platt; Ps. 65, 5; በእግሩ፡ Jud. 4, 15. 17; በእገሪሆሙ፡ 2 Reg. 15, 16; እንተ፡እግር፡ id. Marc. 6, 33; Act. 20, 13 rom.; በእግረ፡ዚአየ፡ *in pedibus* i. e. *vestigiis meis* Gen. 30, 30; በእግረ፡ደቂቅ፡ *pedibus* i. e. *gressibus puerorum* Gen. 33, 14; ዘበእግር፡ *pedes* Judith 7, 2. 2) Varie transfertur: a) *pes* sellae Herm. p. 19; literae M. M. f. 246 (vid. sub ስሑብ፡). b) *imum* rei: ታሰክቡ፡ለግኑዝ፡ኀበ፡እግረ፡ታቦት፡ Genz. f. 69. c) *pes,* nomen mensurae, ut: ለጽላሎት፡በግንበት፡፳ወ፩እግር፡ወመንፈቀ፡እግር፡, in Appendice Codicis Cyrilli (Ethiopic Ms. Nr. 3 in the library of the Eastindia House), creberrime. d) „*pes* clavis: እግረ፡መራኁት፡, Mss. Colb., incertum quid sibi velit" Lud. e) *radius* solis: በእግረ፡አሚር፡ ὑπὸ ἀκτίνων ἡλίου Sap. 2, 4; እገሪሃ፡ለፀሓይ፡ Hen. 75, 4. 106, 5. 10; በረቀ፡ሥጋሆሙ፡ከመ፡እግረ፡ፀሓይ፡ Macc. f. 2; Lud. e Mss. Colb. [cfr. ጠረ; alii Semitae frequentant קֶרֶן]. f) እግረ፡ሐመር፡ *prora* Act. 27, 30 rom. (ርእሰ፡ሐመር፡ *puppis* 27, 29) si quidem lectio bona est. — *Voc. Ae.*: አእጋር፡ብ፡እግሮች።

አጋር፡ et **አጋሪ፡** n. ag., Pl. አጋራን፡ et አጋርያን፡, *pedes,*

copiae pedestres: Ex. 12, 37; Num. 11, 21; Jud. 5, 15. 20, 2; 2 Reg. 8, 4; ፲፻ አጋር፡ብእሲ፡ 4 Reg. 13, 7; አጋራን፡ Judith 2, 5; አጋሮሙ፡ 7, 20; አጋርያን፡ 2, 19. 22. 7, 2; ስሳ፡እልፍ፡አጋር፡ Sir. 16, 10; ስሳ፡እልፍ፡አጋራን፡ 46, 8.

አጋራዊ፡ adj. rel. *pedester*, 2 Reg. 8, 4 var.

አጋዘን፡, **አጋዜን፡** subst., (ut videtur n. amh.) *antilopum species* (*strepsiceros capensis*), Chr. Ax. f. 89; M. F.; vid. Lud. lex. amh. p. 103; Isenb. lex. amh. p. 135; Bruce III p. 103; Harris I p. 295. II, 44; Anh. p. 49.

እግዚእ፡ *dominus* vid. sub **ገዝአ፡**

አግዮስ፡ n. prgr. sc. ἅγιος, *sanctus*, Lit. 158, 4; Genz. f. 134, al.

አግያ፡ n. prgr. sc. ἁγία, *sancta*, Haim. Ab. (vid. sub **መስጦ፡**); **አግያ፡ሶፍያ፡** nomen ecclesiae Constantinopolitanae celeberrimae, Sal. ad 318 Nic. 8.

አገደ፡ rad. inus., quae primitus *ligandi* potestatem habuit (אָגַד ,יָד, أَجَادَ, أَكَّدَ, עָקַד **ዐቀደ፡**), deinde in significatum *firmi* et *robusti* abiit (عَكْدَةٌ عَكَدَ أَكَدَ مُوجَدٌ).

አገዳ፡ subst., m. et f., sing. et coll., 1) in corpore brutorum *crus* et *armus:* σκέλος Hez. 24, 4; ዘቦ፡አገዳ፡መልዕልተ፡እገሪሁ፡ (de pedibus saltatoriis locustae) Lev. 11, 21; βραχίων, ut: አገዳሁ፡ዘየማን፡ Lev. 7, 32. 33. 34. 8, 25. 9, 21. 10, 14. 15; ያንጕዕ፡አገዳሆን፡ ἀστραγάλους (*talos*) Zach. 11, 16. 2) in corpore humano *crus* (aliâs **ቍይጽ፡**), *tibia:* ተሰብረት፡አሐቲ፡አገዳ፡እግሩ፡ Gad. T. H.; ተሰብረ፡አገዳ፡እግሩ፡ Sx. Nah. 24; Enc. Jac. 14 (vid. sub **ተኬሳ፡**). — *Voc. Ae.:* አገዳ፡ዘ፡ታለቀ፡እግር፡ዛል፡ (vid. Lud. lex. amh. c. 64 sub **እግር፡**).

አጥሮብሎን፡ in Voc. Ae. obvium e **ስጥሮቢሎን፡** corruptum est, q. v.

አጥርስክ፡ n. prgr., sine dubio corruptum ex ἐνθρονιστική, vid. Cat. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 19, annot. a.

አጠቀ፡ *arcte accingere* vid. sub **ዐጠቀ፡**

አጠቅን፡ n. prgr. *attacus*, vid. sub **አቃጠን፡**

አጥቁ፡ n. prgr. *paries ligneus*, Lud. auct. Greg.

ኢጥያ፡ n. prgr. ἰτέα, *salix* arbor: ዕፅ፡ዘስሙ፡ኢጥያ፡ Herm. p. 61. 64.

አጵልዮን፡ (Platt), **አጶሎን፡** (rom.) n. prgr. ἀπολλύων, *exterminans* Apoc. 9, 11.

አጶሎን፡ et **አጵሎን፡** n. prgr. *Apollo* deus, Sx. Hed. 18; Jac. 23; Enc. Nah. 10, al.

አጲልዮጢን፡ n. prgr. sc. ἀπηλιώτης (in Acc.), *subsolanus* (ventus), *plaga orientalis*, Judith 7, 18.

ኤጴሙስ፡ vel **ኤጴሞስ፡** Ex. 28, 7; **ኤጶሚዳ፡** (Acc.) Ex. 25, 7; **ኤጴሞሳት፡** (Pl.) Ex. 36, 11. 14 in C, n. prgr. sc. ἐπωμίς *superhumerale.* — *Voc. Ae.:* ሎግያ፡ወኤጴሞስ፡ቀሚስ፡እምእግር፡እስከ፡ርእስ፡ዘእንተ፡በቀኖልፍ፡

ኤጶሚድስ፡, **ኤጲሚዴስ፡**, **ኤጴማዳስ፡** al., n. prgr. sc. ἐπωμίδες (τῆς θύρας vel τοῦ πυλῶνος) i. e. *latera* (portae vel vestibuli, כִּתְפוֹת) Hez. 40, 48. 41, 2 seq.

ኤጶሚዳ፡ጶዴሬ፡ (i. e. ἐπωμίδα, ποδήρη) „auctor Organi lect. 2 gemmam quandam candescentem esse putavit", Lud.; *Voc. Ae.:* **ኤጴሚድር፡** (v. **ኤጴሞዳ፡**)ዘ፡እብን፡በረድ፡።

አጶርጊ፡ et **አጶርጊ፡**, n. prgr. sc. ἀπαρχή, ἀπαρχαί i. e. *primitiae* oblatae, ut: **አጶርጊ፡** i. e. **ቀዳምያት፡ፍሬ፡** Kid. f. 28; **አጶርጊ፡በሕቱቱ፡ይበልዕ፡** Apoc. Mar. Joh.; Vis. Bar. (**አጶርጊ፡**); Sx. Jac. 25.

አጶርግዮን፡ et **አጶርግዮን፡** n. prgr. gemmae cujusdam, ut: **በዕንቍ፡አጶርግዮን፡** Deg.; Org. 6.

ኤጲስ፡ቆጶስ፡ (rarius **ኤጲስቆጶስ፡**), Pl. **ኤጲስ፡ቆጶሳት፡**, n. prgr. sc. ἐπίσκοπος, *episcopus*, (ecclesiae) Did. 4 seq.; Syn., al. creberrime; **ሊቀ፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡** *archiepiscopus*, Phlx., al., **ንኡሳን፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡** *episcopi minores* i. e. *chorepiscopi*, Can. Ant. 8 (10).

ኤጲስ፡ቆጶስና፡ subst. *munus episcopale, episcopatus*, ut: Can. Ap. 52; II Can. Ap. 73; Phlx. 15; F. N. 5; **እምድኅረ፡ኤጲስ፡ቆጶስናሁ፡** *postquam episcopus factus est* F. N. 42, 11.

አጳይዶን፡ et **ኤጳይዶን፡** n. prgr. sc. ἐπαοιδοί (in Gen.), *incantatores*, Dan. 4, 6 (aliâs **ሰብአ፡ሥራይ፡**); in *Voc. Ae.* inter Satanae nomina recensetur.

ኤጳጳ፡ n. prgr. sc. ἔποψ (in Acc.), *upupa* Lev. 11, 19 (in Deut. 14, 17 **ሂጳጳ፡** q. v.). — *Voc. Ae.:* **ኤጳጴ፡** (v. **ሂጳጳ፡**) ብ፡ታለቀ፡አሞሬ፡ዘኢይሰርር፡በክንፍ፡አላ፡ይረውጽ፡በእግር፡

አጲፍ፡ i. q. **አቢብ፡** (єпιф) q. v.; Voc. Ae.

ኤጲፋንያ፡ n. prgr. *epiphania, festum epiphaniorum*, Syn. crebro, ut III Const. Ap. 4; **በዓለ፡ኤጲፋንያ፡በዘ፡ቦቱ፡አርአየ፡እግዚ" ፡ስብሐተ፡መለኮቱ፡በውስተ፡ጥምቀት፡በቅድመ፡ዮሐንስ፡በፈለገ፡ዮርዳኖስ፡** Did. 29; Sx. Ter 11; **ኤጲፋንያ፡ሣልሲት፡ዘተጠምቀ፡በቲ፡ዘኢተጠምቀ፡ትካት፡** Enc. Ter 13. — In N. T. rom. etiam **ኤፒፋንያ፡** scriptum legitur, ut Luc. 2, 40; 2 Cor. 2, 16.

አፍ፡ *os* vid. sub **አፈወ፡**

ኢፍ፡ et **ኤፍ፡** n. prgr., sc. οἰφί (אֵיפָה) *Epha*, nomen mensurae Hebraeorum, tria sata continentis; decem Epha conficiunt Corum: **መስፈርተ፡ኢፍ፡** vel **ኤፍ፡** Lev. 5, 11; Num. 5, 15. 15, 4 seq.; 28, 5 seq.; 1 Reg. 1, 24. 25, 18; Ruth 2, 17; **ኢፊ፡ጽድቅ፡** Hez. 45, 10 vrs. nov.; Acc. **ኤፊ፡** Jes. 5, 10 vrs. nov. — Scholion vid. sub **አርጣበስ፡**

እፎ፡ adv. interrog., [compositum ex **እ፡** (i. e. אֵי, **አይ፡**) et **ፎ፡** (i. e. פֹּה), sicut كَيْفَ, אֵיכָה al.; gramm. § 64, 6; § 161, a]; tam interrogantis quam exclamantis (sive admirantis sive deplo-

rantis) est; ubi interrogantis est, nonnumquam suffixo adv. ኑ፡ et መ፡ intenditur; etiam praepositionem በ፡ sibi praepositam patitur. 1) *quomodo?* እፎ፡ትጠብብ፡ Sir. 25, 3; እፎ፡ትስእሎ፡ 28, 4; Koh. 4, 11; Ps. 10, 1; እፎ፡ትብል፡ Job 33, 13; Jes. 19, 11; Jer. 2, 21. 23; Matth. 23, 33; Luc. 10, 26; Joh. 9, 10. 26; Herm. p. 50; እፎ፡ኮነት፡ዘማ፡ሀገረ፡ጽዮን፡ Jes. 1, 21. 14, 4. 12; Koh. 2, 16; Jer. 9, 19. 27, 23; Thren. 1, 1; 2, 1; Hez. 26, 17; ኢታአምርኑ፡እፎ፡ኀደጋሁ፡ለአቡከ፡ Tob. 11, 1; 4 Esr. 1, 30; Prov. 4, 19; 1 Reg. 24, 11; Ruth 2, 11; Hen. 5, 1; Asc. Jes. 11, 32; ወእፎ፡ይክል፡ Matth. 12, 29; 1 Reg. 16, 2; እፎኑ፡እንጋ፡ናዐብዮ፡ Sir. 49, 11; እፎኑመ፡ ἀλλὰ πῶς ἂν Job 11, 5; እፎኑመ፡እንከ፡ Rom. 3, 6; እፎ፡እንከ፡ Matth. 12, 26. 22, 43; Joh. 6, 42; Jer. 8, 8; Ep. Jer. 49; Jes. 36, 9; እፎ፡ምንተ፡ πῶς ἢ τί Matth. 10, 19; ዝኬ፡እፎ፡ οὗτος δὲ τί Joh. 21, 21. 2) *quam, quantopere, quantum, quanto!* እሞት፡እፎ፡መሪር፡ዝክርከ፡ Sir. 41, 1; እፎ፡ዐቢይ፡ቤተ፡እግዚ" Bar. 3, 24; Hen. 21, 8; Num. 24, 5; Marc. 10, 23. 24; እፎ፡ተሰባሕከ፡ኤልያስ፡ Sir. 48, 4; (in Enc. ob rhythmum finalem: በስብሐቲከ፡ኤልያስ፡ተሰባሕከ፡እፎ፤); እፎ፡ብዙኅ፡እምገብረት፡ፍሬ፡ 4 Esr. 2, 40; πόσῳ Sap. 13, 3. 4; ጽልመትከ፡እፎ፡ πόσον Matth. 6, 23. 3) *qui? quo pacto? quid quod? qui fit ut? cur?* a) sive እፎ፡ nudum, ut: 4 Esr. 1, 29; Asc. Jes. 11, 24. 26; ወእፎ፡ኢታአምሩ፡ Luc. 12, 56; 1 Reg. 20, 27; Jer. 30, 14; διὰ τί Judith 5, 4; እፎመ፡ Ex. 2, 18; ter repetitum Enc. Teq. 15 (vid. sub ከዋወ፡). b) sive በእፎ፡, ut: በእፎ፡ዕለት፡እምዕለት፡ትነውኅ፡ διὰ τί Sir. 36, 7. 51, 24; በእፎ፡ጾምነ፡ወኢርኢከነ፡ τί ὅτι Jes. 58, 3; Hez. 18, 19; 2 Esr. 12, 2. 3; በእፎ፡ኢዐቀብከ፡ 3 Reg. 3, 43; Marc. 2, 18. c) sive እፎ፡ዘ፡ vel በእፎ፡ዘ፡, ut: ወእፎኑመ፡ዘይብል፡መጽሐፍ፡ Rom. 4, 3; እፎ፡ዘኢይትመነዐ፡ (διὰ τί) Job 21, 4; Matth. 16, 11; Marc. 8, 21; Asc. Jes. 9, 11; በእፎኬ፡ዘ፡ Matth. 21, 25. d) sive እፎ፡ከመ፡ vel በእፎ፡ከመ፡ seq. Indic., ut Gen. 44, 4; Ex. 1, 18. 3, 3; 2 Reg. 16, 17; እፎ፡ከመ፡ነግሠ፡አዶንያስ፡ 3 Reg. 1, 13; በእፎ፡ከመ፡ 4 Reg. 1, 16; seq. Subj. 1 Reg. 20, 2. 4) in syllogismis, a) *quanto magis?* α) እፎ፡ nudum: ποσαχῶς; Sir. 10, 31. β) እፎ፡እንከ፡ Prov. 15, 11; Esth. 9, 12 (v. እፎ፡እንጋ፡). γ) እፎ፡ፈድፋደ፡ Matth. 7, 11; Asc. Jes. 8, 25; Rom. 11, 15 Platt. δ) እፎኬ፡ፈድፋደ፡ Deut. 31, 27; እፎ፡እንከ፡ፈድፋደ፡ Matth. 6, 30; Rom. 5, 9. 10. 15. 11, 24; Hebr. 9, 14. 10, 29. 12, 9. b) *quanto minus?* α) እፎ፡ 4 Esr. 2, 21; Ex. 6, 12. β) እፎኬ፡ Job 4, 19. 9, 14; Gen. 44, 8; Did. 12. γ) እፎ፡እንከ፡ Kuf. 43; Jes. 20, 6; Hebr. 2, 3. 5) Componitur ዘከመ፡እፎ፡ a) *qualis?* Matth. 8, 27 rom.; ሕቱ፡ዘከመ፡እፎ፡ውእቱ፡ግዕዙ፡ወልማዱ፡ Did. 10; Num. 13, 18—20; Jac. 1, 24 (ὁποῖος); Haim. Ab. (vid. sub አስተኀለፈ፡). b) *quantus?* 1 Joh. 3, 1. c) *quomodo se habens?* ከመ፡ያርእዮ፡በአይ፡መከን፡ሀሎ፡ወዘከመ፡እፎ፡ውእቱ፡ Genz. f. 155. d) *quomodo?* ነጽርኬ፡ዘከመ፡እፎ፡ይትዋረድ፡ Chr. Ta. 1; vid. etiam ከመ፡ -እፎ፡ Hen. 3. — In loco 4 Reg. 2, 14 ወእፎ፡ e Graeco ἀφφώ (אַף־הוּא) transformatum est.

እፎእ፡, እፉእ፡, እፈእ፡, እፈእፎ፡ adv. [cfr. אֵיכָכָה] saepe usurpatur in Cyr., rarius in aliis libris, pro simplice እፎ፡, *quomodo?* ut: እፈእፎ፡ Cyr. c. Pall. f. 75 (in Cod. Tub.; in Cod. Lond. እፉእ፡); በል፡እፎእ፡ (v. እፉእ፡) φράσαις ἂν ὅπως, *dic, quomodo?* f. 78; እፈእ፡ f. 79. 81. 88, al.; እፎእኬ፡ፈድፋደ፡ *quanto magis?* Const. Ap. 52.

እፎያዊት፡ subst. (proprie f. adjectivi እፎያዊ፡ *qualis*, cujus exemplum nondum reperi) *qualitas* [cfr. ܐܝܟܢܝܘܬܐ, איכות, كَيْفِيَّة], ut: exponas nobis እፎያዊተ፡ተቃትሎ፡ወመዊአት፡ Phlx. 110.

አፍለጢስ፡ vid. sub አስፉሊጦ፡

አፈር፡ subst., ut videtur amh., [i. q. עָפָר], *pulvis, humus sicca*, M. F.

አፌር፡, አፍር፡, አፌር፡ n. prgr. pr. regionis, *Ophir*, unde aurum petebant: ወርቀ፡አፌር፡ c. varr. Job 28, 16; Ps. 44, 11; አፉር፡ in Ep. Greg. (Lud.). — Sine dubio aliud ejusdem regionis nomen est አፌዝ፡ Ὠφάζ, ut: ወርቀ፡አፌዝ፡ Dan. 10, 5.

አፍኒን፡ vel አፍንን፡ n. prgr. sc. אוֹפַנִּים *rotae* (Hez. 1. 10), nomen ordinis archangelorum; *Ophanim:* Hen. 61, 10 et 71, 7 (ubi equidem in mea editione absque auctoritate librorum Mss. አፍኒን፡ scripsi); etiam pro Sing. usurpatur, ut: አፍኒን፡ሊቀ፡መላእክት፡፩እም፱ሊቃናት፡ Sx. Hed. 8.

አፍኣ፡ et አፍአ፡ *foris* vid. sub አፈወ፡

አፈከ፡ rad. inus., e. q. أَفَكَ *invertit*, הָפַךְ *vertit, evertit, convertit.*

አፉኪያ፡ (v. አፍኪያ፡) subst. coll., *circuli, annuli*, διατόνια Ex. 35, 10.

አፈወ፡ rad. inus., e. q. פָּאָה (פָּנָה, vid. ፈዐወ፡) فَاهَ, al. (vid. Ges. thes. p. 1085), cui potestas *flandi* et *efflandi* inest.

አፍ፡ subst., m., rarius f., Pl. አፈው፡, Pl. Pl. አፈዋት፡ [ܦܘܡܐ, فَمٌ فَمٌ فِيهِ فَاهُ فُوهُ, פֶּה], in st. c. et in Acc. አፈ፡; c. pron. suff. አፉየ፡, አፉከ፡, አፉሁ፡ caet. (ut Ps. 5, 10. 9, 29. 16, 5; Jer. 51, 17; Apoc. 10, 9), in Acc. አፉሁ፡ (Matth. 5, 2; Apoc. 13, 6; Act. 10, 34 Platt; 1 Tim. 5, 18), አፉሃ፡ (Apoc. 12, 16 Platt), etiam አፈክሙ፡ (Prov. 8, 33 var.), at plerumque per *û*, ut: አፉየ፡ (Job 33, 2; 4 Esr. 9, 29; Jud. 11, 35), አፉከ፡ (Jud. 11, 36; Sir. 22, 22), አፉክሙ፡ (Job 19, 5), አፉሁ፡, አፉሃ፡ (Hen. 56, 8. 106, 3; Gen. 4, 11 ann.), አፉሆሙ፡ (Job 29, 9; Sir. 20, 16, al.), 1) *os* (oris), tam brutorum (*rictus, rostrum*): ተፈጽመ፡አፈ፡ኵሉ፡አራዊት፡ Kuf. 3; Dan. 6, 18. 20; Ps. 21, 22; Job 41, 12; Num. 22, 28; Gen. 8, 11; Matth. 17, 27; quam hominum: ውስተ፡አፈ፡በላዒ፡ Nah. 3, 12; Marc. 7, 15; አብቀዉ፡አፉሆሙ፡ላዕሌየ፡ Ps. 21, 13; Hez. 2, 8; Jes. 9, 12; በስዕመተ፡አፉሁ፡ Cant. 1, 2; አፈ፡ራትዓን፡ይመልእ፡ሠሐቀ፡ Job 8, 21; አልበሙ፡መንፈሰ፡ውስተ፡አፉሆሙ፡ Ps. 134, 17; ያበቁ፡አፉሁ፡እስከ፡እዘኒሁ፡ Sir. 21, 5; instrumentum loquendi (στόμα, etiam γλῶσσα) Ex. 4, 11. 15; ቃለ፡አፉከ፡ Job 15, 6; Sir. 21, 26; Job 32, 5; Jes. 49, 2. 59, 21; Sir. 40, 30; ለአብዳን፡ውስተ፡አፉሆሙ፡ልበሙ፡ Sir. 21, 26; ዘወጽአ፡እምአፉሁ፡ Jer. 51, 17; አፈ፡ረሲዓን፡ Prov. 10, 6. 11. 31; አፈ፡ነኪር፡ወአከ፡አፈ፡ዚአከ፡ 27, 2; Dan. 4, 28; ይነብብ፡አፍ፡ Matth. 12, 34; Jes. 9, 17; ከሠትኩ፡አፉየ፡ Job 33, 2; Sir. 15, 5; Matth. 5, 2; ፈታሕኩ፡አፉየ፡ Jud. 11, 35; ይፈጽም፡አፉሆሙ፡ Sir. 20, 29; ዘየዐቅብ፡አፉሁ፡ Prov. 13, 3; ትነሥእ፡በአፉከ፡ ሥርዐትየ፡

Ps. 49, 17; ቃዐብዩ፡ አፉሆሙ፡ Job 19, 5; Sir. 20, 15. 22, 22; ያሐሥሙ፡ አፉሆሙ፡ ላዕሌየ፡ 20, 16; አፍ፡ ጥዑም፡ γλῶσσα εὔλαλος Sir. 6, 5; በአፍ፡ ርኩስት፡ Hen. 5, 4; አፍ፡ እኩይ፡ Prov. 4, 24; በአሐዱ፡ አፍ፡ Rom. 15, 6. Nota etiam አፈ፡ ወርቅ፡ χρυσόστομος (cognomen Joannis Patriarchae Constantinopolitani) ut F. M. 2, 11 al. a) አፈ፡ በአፍ፡ *os* (*ore*) *ad os* (i. e. coram, nemine intercessore), ut: ይትናገር፡ አፈ፡ በአፍ፡ Jer. 39, 4; Num. 12, 8; 2 Joh. 12; 3 Joh. 14. b) በአፈ፡ vel እምአፈ፡ *ex ore* alicujus (eo dictante): ጸሐፈ፡ በርክ፡ በአፈ፡ (v. እምአፈ፡) ኤርምያስ፡ ኵሎ፡ ቃለ፡ Jer. 43, 4. 51, 31; እምአፉሁ፡ አይድዐኒ፡ ኤርምያስ፡ ዘኵሎ፡ ነገረ፡ 43, 18. c) እምአፉሁ፡ *ex ore suo* i. e. oratione extemporali: እለ፡ ይነግሩ፡ እምአፉሆሙ፡ ድንቀተ፡ ወኢቀደሙ፡ ጽሒፈ፡ Hom. Severiani in Cyr. f. 122; vel: e mente sua, ut: ይጌሥጸሙ፡ ኵሎ፡ አሚረ፡ ፩ ጊዜ፡ እመጻሕፍት፡ (e Bibliis) ወ ፩ ጊዜ፡ እምአፉሁ፡ Sx. Genb. 30. d) አፍ፡ nonnumquam idem est quod ቃል፡ አፍ፡ i. e. *verbum*, *sermo*, *jussus* al., ut: Ps. 48, 13; Deut. 19, 15; Matth. 18, 16; Koh. 8, 2; ኵሉ፡ ይቁም፡ በአፈ፡ ዚአሆሙ፡ (sc. episcoporum) Clem. f. 227; አልበሙ፡ ስርየት፡ ዘእንበለ፡ በአፉሆሙ፡ ለእለ፡ ሐመዩ፡ (nulla iis remissio est, nisi intercessione eorum, quibus maledixerunt) f. 230. e) *os* alcjs i. e. *orator* vel *interpres* alcjs: Ex. 4, 16; ትከውን፡ ከመ፡ አፉየ፡ Jer. 15, 19. — Cfr. አፈ፡ ንጉሥ፡ in Isenb. lex. amh. p. 137. — Etiam ubi de *ore* plurium agitur, non Pl. አፈው፡, sed Sing. አፍ፡ frequentant, ut Kuf. 3; Hebr. 11, 33; Dan. 6, 18; Apoc. 9, 18 al. 2) Varie transfertur: a) *os*, *ostium*, *orificium*, ut: maris መንገለ፡ አፉሃ፡ ለባሕር፡ ዐቢይ፡ Kuf. 8; abyssi አፈወ፡ አንቀዕት፡ ቀላይ፡ Kuf. 5; fluminum Hen. 17, 8; vallis Hen. 53, 1; foveae Jer. 31, 28; Dan. 6, 17; putei Gen. 29, 2. 3; Ex. 21, 33; 2 Reg. 17, 19; cavernae Jos. 10, 18; sepulchri Marc. 15, 46; fornacis: ከመ፡ ጢስ፡ ይወፅእ፡ እምአፈ፡ እቶን፡ Macc. f. 24; sacci Gen. 42, 27; vasis Joh. 2, 7; cophinorum, አፈዋት፡ Gad. T. H; uteri Hen. 62, 4; orificium vestimenti, quod collum circumdat, περιστόμιον Ex. 28, 28; Ex. 36, 31 C; አፈ፡ መልበስየ፡ Job 30, 18. b) *acies* gladii (cum bestia rapace comparati): በአፈ፡ ሰይፍ፡ Kuf. 34; በአፈ፡ ኀጺን፡ Judith 2, 27; Jos. 10, 28 seq.; 1 Reg. 15, 8; አፈ፡ ኲናት፡ Hebr. 11, 34; አፈ፡ መጥባሕት፡ Enc. Masc. 11; መላጼ፡ በሊኅ፡ ዘክልኤ፡ አፉሁ፡ (δίστομος, *anceps*) Sir. 21, 3; Prov. 5, 4; Ps. 149, 6; Apoc. 1, 16; ዘክልኤቲ፡ አፈዊሃ፡ Jud. 3, 16. c) *caput* clavae: ድንቡስ፡ ክቡድ፡ እንተ፡ አፉሁ፡ ኀጺን፡ Enc. Sen. 27. d) *initium*, ut: aurorae, አፈ፡ ጽባሕ፡ i. e. *primum diluculum*, ὄρθρος Gen. 19, 15; በአፈ፡ ጽባሕ፡ τὸ πρωΐ 3 Reg. 17, 6; ዕቅበተ፡ ሌሊት፡ እንተ፡ አፈ፡ ጽባሕ፡ Ex. 14, 24; እንተ፡ አፈ፡ ጽባሕ፡ *primo diluculo* M. M. f. 105; vel: mortis, ut: በአፈ፡ ሞት፡ *in extremis*, *in agone*, Lud. sine auct.

አፍአ፡ et **አፍአ፡** adv. (ut videtur, ab አፍ፡ propagatum: *os* i. e. *ostium versus*, vid. gramm. § 163, 2) *forâs*, *foris*, *extra*; foras Gen. 15, 5. 19, 17. 24, 29. 39, 12. 15. 18; Jud. 19, 25; 2 Reg. 13, 17; Ps. 40, 7; Matth. 5, 13; እለ፡ አስተዋሰበ፡ አፍአ፡ Jud. 12, 9; foris, ut: አፍአ፡ ይቀውም፡ Sir. 21, 23; Deut. 24, 11; Kuf. 7; Gen. 24, 31; Matth. 12, 46; (Deus ait:) አልብነ፡ ይምን፡ ወኢፅግም፡ ወአልብነ፡ ውሣጤ፡ ወኢአፍአ፡ Clem. f. 47. a) Praepositiones assumit, sc. α) በአፍአ፡ vel በአፍአ፡ *foris* Jer. 6, 11. 9, 21; እንተ፡ በአፍአ፡ ተወልደት፡ Lev. 18, 9; Gen. 9, 22. β) እምአፍአ፡ *foris*, *extrinsecus*: Sir. 21, 24; Jer. 10, 17; Gen. 7, 16; አንስተ፡ ነሥአ፡ ለደቂቁ፡ እምነ፡ አፍአ፡ Jud. 12, 9; Marc. 7, 15. γ) እስከ፡ አፍአ፡ *forâs*, *extra*, 1 Reg. 9, 26. δ) እንተ፡ አፍአ፡ *a parte exteriori*, *foris*, *extrinsecus*: ዐጸወ፡ ደብተራ፡ እንተ፡ አፍአ፡ Judith 13, 1; Matth. 23, 25—28, al. (vid. infra). b) Usurpatur pro praepositione *extra*, si quidem locus extra quem quid est, additur α) sive interposita praepositione እምነ፡, ut: አፍአ፡ እምነ፡ ኆኅት፡ Jos. 2, 19; Deut. 23, 13; Ex. 33, 7; Kuf. 2. 49; Job 2, 8; ይገድፍዎ፡ አፍአ፡ እምአንቀጽ፡ Jer. 22, 19; Judith 6, 11; Hebr. 13, 13; በአፍአ፡ እምነ፡ Hebr. 13, 11. 12; እንተ፡ አፍአ፡ እምጥቅም፡ ἔξωθεν τοῦ τείχους Jer. 21, 4. β) sive ea omissa, ut: ይቁም፡ አፍአ፡ አናቅጽ፡ F. M. 5, 8; በአፍአ፡ ሀገር፡ Enc. Ter 14. γ) sive pronomine suffixo: በአፍአሃ፡ ለኢየሩሳሌም፡ Jer. 11, 6. 28, 4; እምአፍአሁ፡ Job 1, 10; Ex. 25, 11; በአፍአኒ፡ Thren. 1, 20; እምአፍአሃ፡ Hez. 7, 15; እንተ፡ አፍአሃ፡ Gen. 6, 14; Apoc. 5, 1; Matth. 23, 25—28; ዝንቱሰ፡ ውስጡ፡ ጽቡር፡ ወአፍአሁ፡ ብሩር፡ Dan. ap. 13, 7; ጽሕፍት፡ ይእቲ፡ ውስጣኒ፡ ወአፍአሃኒ፡ Hez. 2, 10. δ) *extra* i. e. *citra*, *absque*: በአፍአ፡ ነቀልቃል፡ ወተሀውኮ፡ Lud. e Mss. Colb. c) Statui constructo vel notae Genitivi subjunctum vel praemisso pron. rel. significat *extraneus*, ut: ሰብአ፡ አፍአ፡ *extranei* Jsp. p. 377; ጥበብ፡ ዘአፍአ፡ (sc. philosophia, opp. doctrina Christiana) Sx. Masc. 7; ኀበ፡ እለ፡ አፍአ፡ 1 Thess. 4, 12; Marc. 4, 11. — *Voc. Ae.*: አፍአ፡ ዘ፡ ሜዳ ።

አፍአዊ፡ adj. rel. 1) *exterior*, *extimus*: ቅጽር፡ አፍአዊ፡ 2 Par. 32, 5; ጽልመት፡ አፍአዊ፡ Phlx. 88 (aliâs ጸናፊ፡). 2) *externus*: በአርአያ፡ አፍአዊ፡ F. M. 16, 3; ኢይሰርገዋ፡ አንስት፡ ሰርጐ፡ አፍአዌ፡ (1 Petr. 3, 3) F. M. 34, 8; ኢትጽንኑ፡ መንገለ፡ ፍኖተ፡ ሕገጋት፡ አፍአዊት፡ F. M. 18, 1. 3) *extraneus*, *is qui foris est*, ut: አፍአውያን፡ (aliâs ዓለማውያን፡, opp. ascetis) Phlx. 5; clerici ne potent ምስለ፡ ሰብእ፡ አፍአውያን፡ (i. e. cum infidelibus) F. M. 32, 1; እመቦ፡ ዘኮነ፡ ውጉዘ፡ ምስለ፡ አፍአውያን፡ (sc. haereticis, Judaeis, ethnicis) F. N. 13.

አፈው፡ subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. **አፈዋት፡** [cfr. فَوْهٌ, فَوْعَةٌ, فَوْغَةٌ, أَفْوَاهٌ] *aroma*, *odor suavis*, *odoramentum* (ἀρώματα, ἡδύσματα), Gen. 37, 25; Ex. 30, 23. 34; አግማል፡ ይጸውሩ፡ አፈዋተ፡ 3 Reg. 10, 2. 25; 4 Reg. 20, 13; Kuf. 16; Esth. 2, 12; ቅድው፡ አፈዋት፡ Hez. 27, 22; 1 Par. 9, 29. 30; 2 Par. 9, 1. 16, 14; Cant. 1, 3. 3, 6. 4, 16. 5, 1; አፈወ፡ ቅብእ፡ ጥዑመ፡ (Acc.) Koh. 10, 1; ኵሉ፡ አፈው፡ Hen. 31, 3; እሉ፡ አፈው፡ 32, 1; Marc. 16, 1; Luc. 23, 56; አፈወ፡ ሃይማኖት፡ ነአልድ፡ ምስለ፡ ፍሬ፡ ምግባር፡ ጥዑም፡ Enc. Masc. 25.

አፍዖት፡ *viperae* vid. sub **ፈዐወ፡**

አፈየ፡ i. q. אָפָה ,أَفَى *coquere* panem, ut videtur.

እፉይ፡ part. *coctus*, de pane: Christus est አምላክ፡ ዘእንበለ፡ ዐመፃ ፤ ሰብእ፡ ዘእንበለ፡ ኀጢአት ፤ በግዕ፡ ንጹሕ፡ ዘእንበለ፡ ርስሐት ፤ ላህም፡ መግዝዕ፡ ዘእንበለ፡ ነውር ፤ ኅብስት፡ እፉይ፡ ዘእንበለ፡ ግሜ ፤ ሞጻሕተ፡ ወይን፡ ዘእንበለ፡ ጣሕል ፤ M. M. f. 33. — At in *Voc. Ae.*: ዕፉይ፡ ዘ፡ ስቡሕ፡ (an ab ዐፈየ፡ i. e. عَفَا, عَفْوَةٌ?).

አፍዮማክን፡ (vel **አፍ"፡**) n. prgr. sc. ὀφιομάχης (חַרְגֹּל),

ophiomachus, locustarum species, Lev. 11, 22. — *Voc. Ae.*: **አፍዮማክን፡ብ፡አሸን፡** (v. **ሐሸን፡**, q. v. in Lud. lex. amh.)

ኤፉድ፡ n. prgr. sc. ἐφούδ (אֵפוֹד), *superhumerale* (aliâs ἐπωμίς), vestimentum sacerdotum Hebraeorum, 1 Reg. 2, 18. 28. 14, 3. 30, 7; Ex. 28, 4. 6 in C; 35, 8 in C; **ኤፉዲ፡ጸሎት፡ወዕጣን፡** Sap. 18, 21; Lud. comm. hist. p. 494 n. 4. — *Voc. Ae.*: **ኤፉድ፡ወሱራፌን፡** (i. e. תרפים) **ዘ፡ሐር፡ወገረት ።**

ኤፒፋንያ፡ vid. sub **ኤጲፋንያ፡**

ከ፡ litera alphabeti Aethiopici decima et quarta, quae **ከፍ፡** vel **ካፍ፡** nominatur.

ከ፡ pron. Sing. II prs. m., et nominibus et verbis suffixum.
ኪ፡ pron. Sing. II prs. f., et nominibus et verbis suffixum.

ኬ፡ particula (inseparabilis) suffixa [sine dubio e forma pleniore, ut כֵּן, extenuata, vid. gramm. § 64, b. § 169, 1]; antecedenti literae **ግ**, vocali destitutae, assimilare licet literam **ከ**, ut **እጎድግ፡** pro **እጎድግኬ፡** Gen. 33, 15; at **ዑቅኬ፡** Job 1, 8. Proprie: *sic*, *ita* i. e. 1) *igitur*, a) conclusive vel consecutive: *ergo*, *itaque*, οὖν Matth. 5, 19. 23. 48. 6, 2. 8. 9. 34. 7, 12. 24. 10, 31 al.; **በዝኬ፡አእምሩ፡** Ep. Jer. 28; ἄρα Sap. 5, 6; Luc. 11, 20; 1 Cor. 15, 14. 18; Gal. 2, 21; **ናሁኬ፡** ἄρα οὖν Rom. 9, 16. 18; ὥστε Matth. 12, 12. 19, 6. 23, 31; Marc. 10, 8 al.; τοίνυν 1 Cor. 9, 26; Sap. 1, 11; etiam ubi Graecus particulam respondentem non exhibet, ut: **እመኬ፡አቡክሙ፡አነ፡** Mal. 1, 6; **እመሰኬ፡** Job 8, 4; **እመኬ፡** 9, 29; **ዮምኬ፡** Tob. 6, 11; **ሰማዕኩኬ፡** Jer. 23, 25; nec non cum **እንከ፡** componitur, ut: **ኬ፡እንከ፡** Matth. 3, 8. 6, 31. 10, 26; Rom. 3, 31; Gal. 3, 29; **እፎኬ፡** *quanto minus* vel *quanto magis!* vid. sub **እፎ፡** b) adhibetur recipiendae orationi (in epanalepsi), *igitur*, *inquam*, ut: **ከመዝኬ፡ውእቱ፡ቤቶሙ፡ለዐማፅያን፡ወዝኬ፡ውእቱ፡ግዕዘሙ፡** Job 18, 21; **ከማሁኬ፡** Sir. 18, 16; 4 Esr. 6, 35; **አኮኬ፡ዘንተ፡ጾመ፡** Jes. 58, 6; Matth. 1, 17; Rom. 11, 5. c) inservit nectendis sententiis, (ubi ad novi quid proceditur, quod cum iis quae antea dicta sunt quodam consequentiae vel successionis vinculo junctum est), *jam*, *jam vero*, *porro* (quare ad vim particulae **ኒ፡** et Graecae δέ prope accedit), ut: **ወእመኬ፡** ἐὰν δέ Gen. 18, 28. 30; **ወእቤሎ፡ዝኬ፡ማኅፈድ፡ምንት፡ውእቱ፡** ὁ δὲ πύργος, φημί, τίς ἐστιν (postquam quid sit ἡ πέτρα καὶ ἡ πύλη explicitum est p. 87) Herm. p. 88b; **ወእቤሎ፡እሉኬ፡ደናግል፡መኑ፡እሙንቱ፡** ibid. 2) *sane*, *quidem*, *utique*, *vero*, ut: **ርእዩ፡እመ፡ይዌልጡ፡አሕዛብ፡አማልክቲሆሙ፡እንዘኬ፡** (v. **እንዘ፡ኬ፡**) **ኢኮኑ፡አማልክተ፡** Jer. 2, 11. Crebro usurpatur a) ad distinguenda vocabula ea, in quae vis orationis cadit: **አንቲኒኬ፡ዘመውኢ፡** καὶ σύ *tu vero* Jer. 3, 1; Jac. 4, 12; **አነኬ፡ውእቱ፡** ἐγώ εἰμι Jes. 43, 25. 48, 17; **ሶቤሃኬ፡** τότε 58, 9. 10; **ዝኬ፡** 1 Tim. 2, 3 rom.; **ወይንኬ፡አልቦሙ፡** Joh. 2, 3; **ሠናይኬ፡ቃለ፡እግዚ"፡** Jes. 39, 8; advenientes salutantur: **ሠናይኬ፡ምጽአትክሙ፡** Sx. Nah. 14; **ውእቱኬ፡** Herm. p. 88a; quare cum particula **ሰ፡** (ejusdem fere potestatis) componi solet: **አንሰኬ፡ወ—ሰ፡** ἐγὼ μέν — ὁ δέ Matth. 3, 11; Asc. Jes. 8, 11; **አንትሙሰኬ፡** ὑμεῖς δέ Matth. 23, 8; **ይእዜሰኬ፡** Jes. 14, 15; Rom. 3, 21. 7, 17; **አሪትሰኬ፡** Rom. 5, 20. b) ad intendendam orationem, vim praecedentis vocis augendam: *vero*, *quaeso*, ut: **ናሁኬ፡** 1 Reg. 23, 3; Job 1, 12; Jes. 7, 14; **ነዋኬ፡** 1 Par. 11, 1. 17, 1; in specie in adhortationibus, δή, ut: Ps. 93, 8; Asc. Jes. 3, 10; **ዑቅኬ፡** Job 1, 8; **እስኩኬ፡** Jes. 57, 13; Jer. 17, 15; **ሰማዕኬ፡** Job 37, 1; Jes. 39, 5; **ኀልይዎኬ፡** Mal. 1, 1; **አርምምኬ፡** Am. 6, 10.

ከሃ፡ከሀከ፡ *ibi* vid. sub **ከሓ፡**

ከሀለ፡, raro **ከሀለ፡** (ut Herm. p. 32; 1 Esr. 5, 37 var.) I, 1 [יָכֹל, כָּהַל; vicinum est **አከለ፡** q. v.], Imprf. raro **ይክህል፡** (ut 1 Reg. 26, 25), plerumque **ይክል፡** (gramm. § 92), Subj. **ይክሀል፡**, *posse*, *valere* (*pollere*), c. c. Acc. rei: **ትክል፡ኵሎ፡** Job 10, 13. 42, 2; **ምንተ፡ይክል፡** 21, 15; **ዘዘንተ፡ገብረ፡ኵሎ፡ይክል፡** Sir. 50, 29; Gen. 13, 16; Luc. 12, 26; **ኢይክል፡ሢመታተ፡መንታ፡** *non possum officium duplex* (sc. sustinere) Enc. Mij. 21; c. Acc. Inf.: **ኢይክል፡ቀዊመ፡** Thren. 1, 14; **መኑ፡አነ፡ከመ፡እክሀል፡ሐኒጸ፡ሎቱ፡ቤተ፡** 2 Par. 2, 6; Ps. 139, 11; Gen. 15, 5. 19, 19. 31, 35. 44, 1. 45, 3; Num. 22, 37; Tob. 1, 15; Hen. 4; 4 Esr. 6, 77. 7, 14. 15; **ይክሀሉ፡ሐይወ፡** 8, 9. 10, 70. 13, 49; Matth. 22, 46; Jac. 1, 21. 2, 14. 3, 12; 2 Cor. 13, 8; Eph. 3, 18; Hebr. 11, 19; nonnumquam c. pron. suff., ad objectum verbi subjuncti relato, ut: **ኢይክልዎሙ፡ለሕዝብ፡ተበቅሎቶሙ፡** *non possunt eos* sc. *populum punire* Judith 11, 10; 4 Esr. 3, 50; rarius c. **ለ፡** seq. Inf., ut: **ኵሎ፡ዘትክል፡እዴከ፡ለገቢር፡** Koh. 9, 10, vel c. Subj. verbi: Dan. 2, 26; Asc. Jes. 9, 37; seq. **ከመ፡** c. Subj.: Hen. 93, 11; abs.: **በአምጣነ፡ትክል፡** *quantum potes* (*pro virium ratione*) Sir. 9, 14. 10, 28. 14, 11. 43, 30; **በከመ፡ከሂሎትነ፡** Sx. Sen. 12; **በዕድ፡ዘይክል፡** δυνάμενος ἄλλος Ex. 4, 13; **ክሂል፡** vel **ክሂሎት፡** *potentia*, ut: **ሥልጣን፡ወክሂል፡** Ssal. Req.; **ሰብሕዎ፡በክሂሎቱ፡** Ps. 150, 2. a) *efficere posse* (vermögen, durchsetzen): **ገበርኪ፡ዘንተ፡እኩየ፡ወክህልኪ፡** Jer. 3, 5; **ወክሂለኒ፡ትክህል፡** 1 Reg. 26, 25; Herm. p. 32. b) *posse* per legem i. e. (dürfen), *licet* alicui: **ኢይክሉ፡ገቢረ፡ጸሰከ፡በአህጉሪሆሙ፡** Kuf. 49; Gen. 43, 32. 44, 34; Deut. 12, 17. 16, 5. 17, 15; Rom. 9, 20. c) *a se impetrare posse ut*, **ኢክህሉ፡ተናግሮቶ፡ቃለ፡ሠናየ፡** Gen. 37, 4; 1 Joh. 3, 9; Joh. 8, 43. d) *ferre*, *sustinere*: **ኢይክል፡በሕቲትየ፡ከሂሎተክሙ፡** φέρειν Deut. 1, 9; ὑποφέρειν Prov. 18, 14. e) *praevalere*, *superare*: c. Acc. prs., Gen. 32, 26; **ኢይክሉከ፡** Jer. 1, 19. 15, 20; Ps. 128, 2; Jud. 16, 5; 1 Reg. 17, 9; Rom. 8, 31; c. **ምስለ፡** pers. i. e. *praevalere pugnando cum* aliquo Gen. 32, 29; Hos. 12, 3. 4. f) *potestatem habere* alcjs, c. **ላዕለ፡**, ut: Satanas a Deo petiit, **ከመ፡የሀቦ፡ክሂለ፡ላዕሌሁ፡(ለኢዮብ፡)ወላዕለ፡ኵሉ፡ንዋዩ፡** Sx. Genb. 2.

አክሀለ፡ II, 1 *potentem* vel *valentem facere* alqm, i. e. a) *vires*, *potentiam*, *facultatem praebere* alicui, c. Acc. prs.: **ከመ፡ያክህሎ፡** Herm. p. 47; **እግዚ"፡አክሀሎሙ፡** Phlx. 172; seq. **በ፡** rei, ut: **ኵሎ፡እክል፡በዘውእቱ፡አክሀለኒ፡** (ἐνδυναμοῦν) Phil. 4, 13; **እግዚ"፡አክሀለኒ፡በኵሉ፡ዘንፈቅድ፡** Jsp. p. 330; seq. **ለ፡** c. Inf., ut: **ያክህልክሙ፡እግዚ"፡ለገቢረ፡ኵሉ፡ፈቃዱ፡** Genz. f. 154; seq. Subj. verbi: **ኢያክህሎሙ፡ለዐርን፡ይቅትሉኑ፡** Jsp. p. 278. b) *praevalere facere*, *superiorem reddere* alqm aliquo, c. Acc. et **በ፡**, ut: **ኀጢአትነ፡አክሀለት፡ዐሪ፡ብነ፡** Jsp. p. 352; c. dupl. Acc.: **አነ፡አክሀልኩከ፡ኪያሃ፡(ለሀገር፡)** p. 366.

ተክህለ፡ III, 1 1) *possibile esse, fieri posse, posse* seq. verbo passivo vel intransitivo: ኢይትከሀልዎ፡, ኵሉ፡ ይትከሀል፡ Matth. 19, 26; c. c. Nom. vel Acc. Inf.: እምእደ፡ ዚአከ፡ ጕይይ፡ ኢይትከሀል፡ ወኢይደሉ፡ Sap. 16, 15; ኢይትከሀል፡ ረቲዐ፡ Koh. 1, 15; Dan. 5, 16 var.; Marc. 6, 5; Hebr. 6, 18 rom.; seq. ለ፡ c. Inf.: ኢይትከሀል፡ ለኈልቆ፡ (*non potest numerari*) Koh. 3, 14; c. Subj. verbi: ኢይትከሀል፡ ከመዝ፡ ይኩን፡ Ex. 8, 22; 4 Esr. 10, 68; Hen. 9, 5; Jac. 3, 11; Hebr. 5, 11. 6, 4—6; seq. ከመ፡ c. Subj. 4 Esr. 9, 33; c. በኀበ፡ pers. Matth. 19, 26; c. ለ፡ pers. Hebr. 6, 18 rom.; c. Acc. pers. (*possibile est* alicui i. e. *potest* aliquis): ኵሉ፡ ይትከሀለከ፡ Job 42, 2; በከመ፡ ይትከሀለከ፡ Sir. 38, 11; ኢተከሀሎሙ፡ በዊአ፡ ውስተ፡ ሀገር፡ 2 Reg. 17, 17; Ps. 140, 8; Rom. 12, 18; Marc. 6, 5. 2) a) *potentiâ superare* alqm: ኢትሕትት፡ ዘይትከሀለከ፡ μὴ ἐξέταζε τὰ ἰσχυρότερά σου Sir. 3, 21. b) impersonaliter: ኢተከሀሎ፡ ላዕሌሃ፡ *ei non obtigit potentia super eam* (mulierem) i. e. *eam* (resistentem) *superare non potuit*, Sx. Masc. 21 (bis).

ተካሀለ፡ III, 3 sibi invicem ita praevalere ut alter alteri cedat i. e. *convenire cum* aliquo *de* re: Ex. 21, 30; c. ምስለ፡ prs. et በ፡ rei: Matth. 20, 2. 13.

ከሃሊ፡ n. ag., f. "ሊት፡, Pl. m. ከሃልያን፡, *potens, validus:* ጽኑዕ፡ ወከሃሊ፡ δυνατὸς ἰσχύϊ Ruth 2, 1; ዘኮነ፡ ከሃሌ፡ በቃሉ፡ ወበምግባሩ፡ Luc. 24, 19; ከሃሌ፡ ኵሉ፡ *omnipotens* Sap. 7, 23; Org. 3; c. ላዕለ፡, ut: ከሃሊ፡ አንተ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ Sap. 11, 24; c. ለ፡, ut: ንሕነ፡ ከሃልያን፡ ለውላጤሁ፡ (i. e. *possumus mutare illud*) Jsp. p. 330; seq. Acc., ut: ከሃሊ፡ አነ፡ ተጽናስሎ፡ ወተደልዎ፡ Phil. 4, 12; seq. ከመ፡ et Subj., ut: መሥዋዕት፡ ከሃሊት፡ ከመ፡ ያስተስሪ፡ Θυσία δυναμένη ἐξιλεώσασϑαι τὸν πατέρα Chr. ho. 17.

ተከሃሊ፡ n. ag. (III, 1) *possibilis:* እስመ፡ ቅኔ፡ መዝሙርሰ፡ ተከሃሊት፡ በኵሉ፡ ጊዜ፡ Phlx. 238.

ኲሊላ፡ et ኲሌላ፡ subst., Pl. ኲሊላት፡ vel ኲሌላት፡ [cum significatus primus et genuinus haud satis certus sit, de etymo equidem nihil statuerim, quamquam a قَهَل facile derivari posse videtur] *quisquiliae, purgamenta, sordes, scoriae,* περικαϑάρματα Pl. 1 Cor. 4, 13; Ps. 70, 8 contra auctoritatem Graeci et Hebraei; ወይከውን፡ ከመ፡ ኲሌላ፡ በውስተ፡ ገዳም፡ (LXX: ὡς ἀγριομυρίκη ἐν τῇ ἐρήμῳ; Hebr. כְּעַרְעָר) Jer. 17, 6. — Ludolfus has significationes exhibet: „*hilum, res nauci et nihili.* 2) *bulla.* 3) *sordes sub unguibus latentes*, auct. Greg.; Pl. *purgamenta*". — *Voc. Ae.*: ኲሊላ፡ ብ፡ የጽፍር፡ አደፍ፡ ዕሩርሂ፡ ይ፡ ፋደት፡ ኬስ፡ አላማሂ፡ ይ፡; *aliud:* ኲሌላ፡ ዘ፡ ጉመይ፡ አምሳለ፡ ቀበሮ፡ ወበ፡ ዘ፡ ጉድፍ፡; *aliud:* ኲሌላ፡ ዘ፡ መስከ ።

ካህን፡ subst. m. [כֹּהֵן ܟܗܢܐ كَاهِن], Pl. ካህናት፡ (gramm. § 133, a) *sacerdos* Dei veri Gen. 14, 18; Israelitarum Ex. Lev. al. sexcenties; Matth. 8, 4. 12, 4 al.; ጋይራስ፡ ካህን፡ ለዳዊት፡ 2 Reg. 20, 25; ይከውኑኒ፡ ካህነ፡ Ex. 40, 11; Jud. 17, 10; ካህን፡ ዐቢይ፡ *summus sacerdos* Num. 35, 25; Zach. 3, 1; Judith 4, 6. 15, 8; Sir. 50, 1; ካህን፡ ዘየዐቢ፡ እምአኀዊሁ፡ Lev. 21, 10; ሊቀ፡ ካህናት፡ id., Lev. 4, 3; Hebr. 2, 17. 4, 14; ሊቃነ፡ ካህናት፡ Matth. 2, 4. 16, 21; ፳ወ፬ካህናት፡ ሰማይ፡ (πρεςβύτεροι Apoc. 4, 4. 10) Sx. Hed. 24; *sacerdos* vel *presbyter* Christianorum, Syn.; F. N. 6; Genz. f. 36—48, al.; ርእሰ፡ ካህናት፡ *archipresbyter* F. N. 4; ንፍቀ፡ ካህን፡ Lit. 161, 3 i. q. ንፍቀ፡ ቀሲስ፡ q. v. — Pl. ካህናት፡ etiam pro abstracto usurpatur *classis* vel *collegium sacerdotum* 1 Reg. 2, 36; 1 Par. 29, 22 var.

አክህነ፡ II, 1 *sacerdotem constituere* alqm: ያክህኖሙ፡ II Can. Nic. 66.

ተክህነ፡ III, 1 *sacerdotem constitui* vel *esse, sacerdotio fungi, sacra peragere*, de sacerdotibus Israelitarum et Christianorum: ለተክህኖ፡ ሊተ፡ Hez. 44, 13; Lit. 165, 4; ይርዐይ፡ መርዔተ፡ ወይትክሀን፡ Kid. f. 7; Clem. f. 210; Kedr f. 74; ተክህኖ፡ Clem. f. 210; Lit. 172, 4; እሮ፡ ተኀረይከ፡ ለተክህኖ፡ M. M. f. 31.

ክህነት፡ subst. *sacerdotium, munus sacerdotale:* Ps. 98, 6; 1 Petr. 2, 5; ተኀርየ፡ ዘርአ፡ ሌዊ፡ ለክህነት፡ Kuf. 30; ሳዶቅ፡ ተሠይመ፡ ውስተ፡ ክህነት፡ (v. ክህናት፡) 1 Par. 29, 22; ሰዐርዎሙ፡ እምክህነቶሙ፡ 2 Esr. 2, 62; አኀደግዎ፡ ክህነቶ፡ 1 Esr. 5, 39; ግብረ፡ ክህነት፡ Luc. 1, 8; ዐቢይ፡ ክህነት፡ *munus summi sacerdotis* Sir. 45, 24; Christianorum: ኢይግበር፡ ሕዝባዊ፡ ግብረ፡ ክህነት፡ Did. 16; ኢይሠየም፡ ለክህነት፡ Kedr f. 78; Org. 1. a) in Genitivo positum: *sacerdotalis*, ut: አልባስ፡ ዘክህነት፡ Ex. 39, 19. 35, 19; Kuf. 32; ሕዝበ፡ ክህነት፡ Kuf. 33. b) sacerdotium i. e. *sacerdotes, populus sacerdotalis:* ይኩን፡ መንግሥተ፡ ወክህነተ፡ ወሕዝበ፡ ቅዱሰ፡ Kuf. p. 64 (at legendum videtur ዘክህነት፡, cfr. 1 Petr. 2, 5). c) pro σαββατισμός usurpatur Hebr. 4, 9 rom.

ክህነታዊ፡ et ክህናታዊ፡ (a ክህናት፡) adj. rel. *sacerdotalis:* መልእክት፡ ክህነታዊት፡ F. N. 10, 6; ሀብት፡ ክህናታዊት፡ Phlx. 15.

ኩል፡ *mâlum* vid. sub ኮወለ፡

I. ከለለ፡ rad. inus., cui significatus *absolvendi, perficiendi* inerat (vid. Ges. thes. p. 688).

ኵል፡ subst. [כֹּל ܟܠ كُلّ], proprie: *universitas* (Gesammtheit): ወለኵልሂ፡ *et universum* i. e. *omnia*, Asc. Jes. 4, 18 (siquidem lectio sana est). — In exemplo ስርጉት፡ በኵል፡ ሥን፡ ወላሕይ፡, a Lud. ex Org. allato, ኵል፡ manifesto errore pro ኵሉ፡ scriptum est. — Usitatur 1) annexis pron. suff., vid. ኵሉ፡ 2) annexa particula ሂ፡, vid. ኵልሂ፡ vel ኵለሂ፡

ኵሉ፡ i. e. ኵል፡ c. pron. suff. III p. m. Sing. (gramm. § 157, 2) Acc. ኵሎ፡ (i. e. ኵለ፡ et ሁ፡). A) Refertur ad res multas, individua multa, et latine redditur *omnis.* Quam ubi significationem habet, pron. suff. secundum genera et numeros variare licet, ut f. S. ኵላ፡, Pl. m. ኵሎሙ፡, f. ኵሎን፡, quamquam plerumque ኵሉ፡ sine ulla mutatione nominibus f. et m., Sing. et Pl., apponitur. Sed ubi *omnes* ad pers. II vel I Pl. refertur, harum personarum pronomina voci ኵል፡ suffigantur necesse est, ut: ኵልነ፡, Acc. ኵለነ፡ *nos omnes*, ኵልክሙ፡ m., ኵልክን፡ f., Acc. ኵለክሙ፡, ኵለክን፡ *vos omnes.* 1) *omnis, omnes*, a) abs. (vel substantive): ከመ፡ ትቅትል፡ ኵለነ፡ Ex. 16, 3; አበ፡ ኵልነ፡ Rom. 4, 16; ብዙኀ፡ ንስሕት፡ ኵልነ፡ Jac. 3, 2; Jes. 64, 8; ኵልነ፡ ኃጥአን፡ ንሕነ፡ Sir. 8, 5; 4 Esr. 10, 9. 10; ኵልክሙ፡ Jes. 14, 29. 22, 1; 1 Reg. 10, 24; Ps. 2, 10; Matth. 23, 8; እመሂ፡ ኵሎሙ፡ ዐለዉከ፡ Matth. 26, 33. 27, 22; Joh. 6, 45; crebro etiam ኵሉ፡ *omnes*, ut

Gen. 16, 12; 1 Petr. 2, 17; Marc. 1, 37; Matth. 26, 70; Joh. 1, 7. 2, 15 al., et *omnia* Matth. 8, 33. 19, 27; Marc. 4, 11; Koh. 6, 6; Hen. 5, 2; 1 Reg. 16, 4; 1 Petr. 4, 7 al. b) adjectivi instar alii nomini apponitur (plerumque praepositum, rarius postpositum): α) sive utrumque in Sing.: ኵሉ፡ ሰብእ፡ Matth. 10, 22; Joh. 5, 23; እንግር፡ኵሎ፡ስብሓቲከ፡ Ps. 9, 1; ኅድግዋ፡ለኵሉ፡ርስሐት፡ Jac. 1, 21; ኵላ፡እከይ፡ 1 Petr. 2, 1; ኵሎ፡ንዋዮሙ፡ Gen. 12, 5; ኵሉ፡እኪት፡እንተ፡ 50, 15; አይድዖሙ፡ዘኵሎ፡ቃለ፡ Ex. 19, 7; ኵላ፡ትእዛዝየ፡ Num. 15, 40; ኵሉ፡ሕዝብ፡ Matth. 24, 9; ኵሎ፡አምሳለ፡ Marc. 4, 13. β) sive utrumque in Pl.: ኵሎሙ፡ኃጥኣን፡ Ps. 144, 21; Matth. 27, 1; Marc. 7, 3; ለኵሎን፡ኀጣውእ፡ 1 Petr. 4, 8; Matth. 25, 7. γ) sive ኵሉ፡ solum in Pl.: ኵሎን፡በረከት፡ Kuf. p. 96; ኵሎሙ፡ይእቲ፡ትውልድ፡ Num. 32, 13; Matth. 1, 17. 10, 30. δ) sive ኵሉ፡ solum in Sing. (in specie ante nomina inanimatorum et rerum): ኵሉ፡መዋዕሊሁ፡ Gen. 5, 5; ኵሉ፡ቀላያት፡ Gen. 7, 11. 9, 10; ኵሉ፡ዕፀው፡ Luc. 21, 29. 24, 27; ኵሉ፡አሕዛብ፡ 24, 47; Marc. 4, 31. 6, 33. 7, 19. ε) cum adjectivis et pronominibus: ኵሉ፡ነዋኅ፡ πᾶν ὑψηλόν Job 41, 25; ምስለ፡ዝንቱ፡ኵሉ፡ Jes. 5, 25; Joh. 15, 21; ነገርዎ፡ኵሎ፡እንተ፡ረከቦሙ፡ Gen. 42, 29; Ex. 3, 16; Gen. 7, 22; Ps. 2, 13; Col. 3, 17 al. 2) *omnis* i. e. *quivis*, *unusquisque*, (jeder): ለኵሉ፡ነፍስ፡ Gen. 9, 10. 17, 12; ኵሉ፡ዐራት፡ Lev. 15, 4; ኵሉ፡ለባዊ፡ Sir. 18, 28; አተወ፡ኵሉ፡ውስተ፡ርስቱ፡ Judith 16, 21; ያስተርኢ፡ለዐይነ፡ኵሉ፡ወያአምር፡ኵሉ፡ Kuf. 1; Hen. 2, 1; Luc. 3, 5. 9; ኵሉ፡ዘሰአለከ፡ 6, 30. 47; 1 Joh. 3, 9; ἕκαστος 1 Cor. 7, 20; Matth. 16, 27; Luc. 2, 3. 6, 44; etiam ኵሉ፡ኵሉ፡ *omnes et singuli* Enc. Haml. 27. a) *ullus*, *quicumque* Deut. 4, 25. 17, 1. 27, 21; Kuf. p. 166, l. 12; cum negandi particula: *nullus*, *nihil* Ex. 12, 16. 48; Lev. 3, 17; Jud. 13, 4; 2 Reg. 18, 13; 1 Cor. 1, 29. b) *omnis generis*, *quilibet*, *varius*, Act. 13, 10; Col. 1, 9; Rom. 15, 13; Matth. 4, 23. 9, 35. 3) ኵሉ፡ *universum*, *universitas rerum*: እምላከ፡ኵሉ፡ Kuf. 22; እግዚአ፡ኵሉ፡ Lit.; እንተ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ *catholica*, ut: ቅድስት፡እንተ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Cyr. ad Reg. f. 28; Clem. f. 112. 120. 131; Genz. f. 92. B) Refertur ad rem unam, continuam, et latine vertitur: *totus*. Quam ubi significationem habet, nonnisi formas ኵሉ፡ et ኵላ፡ adhibere licet, eaeque nonnisi cum nominibus Sing. componuntur. (Ad nomina Pl. vel ad personas I et II Sing. et I, II, III Pl. relata, vox *totus* nomine ኵለንታ፡ c. pron. suff. exprimitur). Exempla: ውስተ፡ኵሉ፡ምድር፡ Gen. 9, 19. 11, 1; ኵሉ፡ሕዝቦሙ፡ 19, 4; ኵሎ፡በግዐ፡ Ex. 29, 18; Ps. 32, 8. 65, 3; 1 Reg. 14, 23; ኵሉ፡ሥጋሁ፡ Jac. 3, 2; ኵሉ፡ሕንጻ፡ Eph. 2, 21; ኵላ፡ኢየሩሳሌም፡ Matth. 3, 5; Marc. 11, 18; በኵሉ፡ልብክሙ፡ Deut. 4, 29; Ps. 110, 1; ኵላ፡ሌሊተ፡ 1 Reg. 15, 11. 19, 24; Ex. 10, 13. C) Adverbialiter usurpatur a) ኵሉ፡ *prorsus*: ኵሉ፡ለምዕር፡ወግብተ፡ διὰ τάχους ἐξάπινα Sir. 11, 21; cfr. ኵሉ፡ዘከመ፡ 4 Reg. 16, 11. b) በኵሉ፡ α) *omnino*, *prorsus* ὅλως Job 21, 23. β) *quaqua*, *ubique*, *omnifariam*: πάντη Act. 24, 3; Kuf. 4; በኵሉ፡ኀበ፡ *ubicumque* Kuf. 27; Ex. 10, 23; Lev. 23, 31; item ውስተ፡ኵሉ፡ዘ፡ Jos. 1, 9.

ኵልሄ፡ et ኵለሄ፡ (i. e. ኵል፡ et ሄ፡, q. v. col. 3) adv. 1) Absolute, sine praepositione praemissa: *quoquo versus*, *ex omnibus partibus*, *ubivis*, *ubique*; a) ኵልሄ፡ Marc. 16, 20 rom.; ላዕለ፡ምድር፡ኵልሄ፡ Ex. 10, 13; tamquam Subjectum usurpatum est: ምሉእ፡እምኔሁ፡ኵልሄ፡ *plenum est eo* (quoquoversus i. e.) *universum*, Hom. Jac. Sar. b) ኵለሄ፡ Job 2, 2; ወኵለሄ፡ተሐረትም፡ Sir. 22, 5; 1 Tim. 4, 15 rom.; ተሐውር፡ኵለሄ፡ኀበ፡ፈነውኩከ፡ *quocumque* Jer. 1, 7; ኀበ፡ታንሶሱ፡ኵለሄ፡ *ubicumque ambulat* Enc. Haml. 26. 2) Praemissis praepositionibus: a) በኵልሄ፡ vel በኵለሄ፡ *ubique*: Luc. 9, 6; Marc. 16, 20 Platt; Act. 24, 3; Rom. 16, 19; Hebr. 13, 4; አዐቅበከ፡በኵለሄ፡ Kuf. 27. 32; Sir. 22, 6. 50, 22; በኵልሄ፡ v. በኵለሄ፡ Jes. 42, 22; Judith 9, 2; Sap. 2, 9; Clem. f. 8; በኵልሄ፡ኀበ፡ *ubicumque*: Ex. 40, 32; Lev. 3, 17. 7, 26. b) እንተ፡ኵለሄ፡ vel ኵልሄ፡ *ab omni parte*, *circumcirca*: Job 19, 10; እንተ፡ኵልሄ፡ (v. ኵለሄ፡) ይነድፍዋ፡ Jer. 27, 29. 31, 31; Org. c) እምኵልሄ፡ vel "ለሄ፡ *undique*, Sir. 51, 7; Jer. 20, 9; Dan. ap. 1, 22; Hen. 28, 3; Marc. 1, 45; Ex. 28, 24; d) ውስተ፡ኵለሄ፡ *quoquoversus*: አንሶሰወ፡ውስተ፡ኵለሄ፡ Enc. Genb. 26.

ኵላዊ፡ adj. rel. *universalis*, *communis*, Phlx. 134.

ኵለንታ፡ subst. *totum*, *universum* (gramm. §. 157, 2); non nisi subjunctis pronominibus suff. usurpatur, et latine vertitur 1) *totus*; quoad constructionem, a) suam substantivi vim retinet, ut: ኵለንታየ፡ተመስወ፡ (non: ተመሰኩ፡) *totum meum* i. e. *ego totus* Hen. 60, 3; ኵለንታከ፡ኢየሀሉ፡ (non: ተሀሉ፡) ኀበ፡ነኪርት፡ Prov. 5, 20; ኵለንታሃ፡ለዛቲ፡ምድር፡ Gen. 13, 15; እንተ፡ኵለንታሆሙ፡ምሉኣን፡ Apoc. 4, 8; ወኵለንታሁ፡በወርቅ፡ወበዕንቍ፡ Esth. 5 apocr.; ተቀዋመ፡ማኅቶት፡ዘኵለንታሃ፡ዘወርቅ፡ Zach. 4, 2. b) adjectivi instar alii nomini apponitur: ኵለንታሃ፡ሌሊተ፡ Ex. 14, 20. 19, 5. 18; 4 Reg. 10, 21; ከበብ፡ኵለንታሃ፡ 2 Par. 4, 2; Gen. 14, 10; Matth. 5, 30; Apoc. 6, 12; et ubi Subjecti vice fungitur, Praedicatum numerum et personam et genus pronominis ei suffixi sequitur: ወትከውን፡ኵለንታከ፡ብሩሀ፡ Luc. 11, 36; ኵለንታኪ፡ሠናይት፡ Cant. 4, 7; ትጠፍእ፡ኵለንታሃ፡ Jer. 27, 13; Judith 4, 7; እንተ፡ማሰነት፡ኵለንታሃ፡ Hez. 38, 8; Gen. 25, 25; Ex. 4, 6; Hen. 27, 1. 2) *universus*, *cunctus*: እስመ፡መልአ፡መቅሠፍታ፡ላዕለ፡ኵለንታሃ፡ εἰς πᾶν τὸ πλῆθος αὐτῆς Hez. 7, 12.

ኵለንታዊ፡ adj. rel. *ad totum pertinens* (vulgo: *totalis*); hinc ኵለንታዊት፡ subst. (*totalitas*) *tota persona*: Maria ኀደገ፡ግብራቲሁ፡ለዝ፡ዓለም፡ወመጽአት፡ምስለ፡ኵለንታዊታ፡ኀበ፡ዓለም፡ከልእ፡ Phlx. 3.

II. ከለለ፡ I, 2 [כָּלַל II, ܟܠܠ; כְּלִיל; vic. גלל et חול] 1) *coronare*, c. Acc. prs.: ከለላሃ፡, et እንዘ፡ይኬልልዋ፡ Judith 15, 13; c. በ፡ rei Ps. 102, 4; c. dupl. Acc.: Ps. 8, 6; እምዕበየ፡ግርማሁ፡ዘከለሎ፡ (sc. Deus Adamum) Clem. f. 4; ምድረ፡ጽጌ፡ወፍሬ፡ከለልከ፡ Deg.; *coronam victoriae tribuere alicui*, Org. 2. 2) *coronae instar cingere*, *circumdari*, *circumstare*: ወይኬልልዎ፡ወየዐውድዎ፡ κυκλόθεν αὐτοῦ στέφανος ἀδελφῶν Sir. 50, 12; angeli ሶበ፡ርእይዎ፡ (Christum) ተወሊዶ፡ከለልዎ፡እንዘ፡ይብሉ፡ስብሐት፡በአርያም፡ καταγεραίρειν, Cyr. ad Th. f. 8; Lit. 166, 1; Ps. 5, 14; ግሩማን፡የዐውድዎ፡ (Deum) ወሱራፌል፡ይኬልልዎ፡ Mavâs. n. 14; Jsp. p. 372; Hom. Joh.; Ssal. Req.

ተከለለ፡ III, 2 1) *coronari*, c. Acc. rei: Hebr. 2, 9; ኢየሱስ፡በእንተ፡ሕማመ፡ሞት፡ስብሐተ፡ወክብረ፡ተከለለ፡ Cyr. ad Th. f. 17; ተከለለ፡ገጹ፡ብርሃነ፡ Sx. Jac. 21; in specie de marty-

ribus (corona victoriae coelesti coronatis), M.M.f. 19; Sx. Masc. 18; Teq. 25 al. crebro. 2) *tamquam corona cingi*, ut: alis, Org.; c. Acc. rei: Israelitae ተከለሉ፡በፍኖቶሙ፡ደመና፡ Jsp. p. 367.

ክሉል፡ part. *coronatus, tamquam corona cinctus* vel *circumdatus*: በስብሐት፡ልዕልት፡ክሉል፡ውእቱ፡ (Christus), Cyr. ad Th. f. 18; ክሉል፡በትርሲተ፡ብርሃን፡ (sc. martyr) Enc. Tachs. 8; Lit. Orth.; ክሉል፡በጌራ፡መዊእ፡ Enc. Ter 23; ቤት፡ክሉል፡በአክዋል፡ዘአርሞን፡ወዐውደ፡ቤቱ፡ትኩል፡እምፍሬያተ፡ገነት፡ Macc. f. 3; etiam de re circumdata praedicatur, ut: አክሊሉኒ፡ይኩን፡ክሉለ፡መልዕልተ፡ርእሱ፡ F. M. 31, 5.

ክላሌ፡ subst. (n. act.) *coronatio*: ክላሌ፡ክብር፡ወስብሐት፡ይደሉ፡ለባሕቲቱ፡ Chr. ho. 4; Org.; in specie: martyrum Enc. Nah. 9; quare nonnumquam i. q. *victoria martyris*, ut: ኀይለ፡ክላሌሆሙ፡ Enc. Hed. 7.

አክሊል፡ subst., m. et f., Pl. አክሊላት፡ [ܟܠܝܠܐ, إِكْلِيل] *corona, diadema*, አክሊላት፡ውስተ፡ርእሶሙ፡ Kuf. 16; አእተተ፡አክሊልየ፡እምርእስየ፡ Job 19, 9; Judith 3, 7; አክሊለ፡ትፍሥሕት፡ታስተቄጽለከ፡ Sir. 6, 31; ወድቀት፡አክሊለ፡ርእስነ፡ Thren. 5, 16; አክሊል፡ዘሦክ፡ Marc. 15, 17; regia 2 Reg. 1, 10 (βασίλειον); 1 Par. 10, 2; Ps. 20, 3; Sir. 11, 5 (διάδημα); Clem. f. 30 (de Nimrodo); አክሊሎሙ፡ለአእሩግ፡ብዙኅ፡ትምህርት፡ Sir. 25, 6; አክሊለ፡ጥበብ፡ወትፍሥሕት፡ 15, 6; አክሊለ፡ክብር፡ 35, 2; አክሊለ፡ስብሓት፡ 47, 6 (διάδημα); Prov. 1, 9. 12, 4; Jes. 22, 17. 28, 1. 3 (fem.). 5. 62, 3; Jer. 13, 18; Thren. 2, 15; Hez. 16, 12; 2 Tim. 4, 8; Apoc. 2, 10; Jac. 1, 12; አክሊላት፡ Zach. 6, 11; Apoc. 4, 4; Asc. Jes. 7, 22. 8, 26. 9, 10; martyrum: አክሊለ፡ስምዕ፡ Chr. Ta. 11; Deg.; ነሥአ፡አክሊለ፡ (i. q. ተከለለ፡) Sx. Masc. 7; Org.; አክሊለ፡መዊእ፡ጽጉይ፡ Org. a) *cidaris, tiara, mitra, infula*, sacerdotis Israelitarum, κίδαρις in Cod. C Ex. 28, 4; 35. 36, 36 et Lev. 16, 4; μίτρα Lev. 8, 9; sacerdotum Christianorum F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡); Kedr. f. 1 (vid. sub ቀሚጽ፡) b) *corona* i. e. *taenia*, στεφάνη Jer. 52, 18. c) *sertum* vel *catenula*, χαλαστά 2 Par. 3, 5.

ተክሊል፡ subst. (i. e. تَكْلِيل) *coronatio* (sponsi et sponsae, vid. Tertull. de cor. mil. C. 13; de virgg. vel. C. 11; Chrysost. hom. 9 in I Tim.) i. e. *nuptiae* et *consecratio nuptialis*: ሰበ፡ተዋሰቡ፡በጸሎተ፡ተክሊል፡ F. M. 5, 17; ለእመ፡ሀለወቶ፡ለ፩እምእመናን፡ዕቅብት፡ያውስባ፡በጸሎተ፡ተክሊል፡ወእመ፡አኮ፡ይሰደድ፡ 8, 1; እምቅድመ፡ይግበሩ፡ሎቱ፡ተክሊለ፡, et እምድኅረ፡ተክሊል፡ 12, 5; በጊዜ፡ተክሊል፡ F. N. 24, 4; ዕለተ፡ተክሊል፡ *dies nuptialis* Abush. 50; super eos qui secundo vel tertio matrimonium ineunt ne recitent በረከተ፡ተክሊል፡አላ፡ጸሎተ፡አስተስርዮ፡ F. N. 24, 1; መጽሐፈ፡ተክሊል፡, (liber quo formulae orationis nuptialis continentur) d'Abbadie Cat. p. 210.

ከልሐ፡ I, 1 et 2 [non tam ad ጸርኀ፡ጠርሐ፡ quam ad כרז (mand. ܟܠܚ), (قلح قلح ?) referendum videtur] Subj. I, 1 ይክላሕ፡, *clamare, exclamare, proclamare, vociferari*, (βοᾶν, κράζειν), ከልሐ፡ et ከላሕ፡ Jes. 40, 6. 9; ከልሕ፡በኀይልከ፡ 58, 1; ሆላ፡ምድር፡ትኬልሕ፡ 14, 7. 31, 4; ከልሐ፡በዐቢይ፡ቃል፡ 36, 13; ኢይኬልሕ፡ወኢይጠርእ፡ 42, 2. 11; ይክልሕ፡ et ይኬልሕ፡ 44, 5. 52, 5 (ὀλολύζετε); ዘእንበለ፡ይክልሑ፡ 65, 24; ከልሒ፡ Jer. 22, 20; Hez. 9, 1; Zach. 1, 14. 17. 7, 13; Hab. 1, 2; Dan. ap. 1, 46. 3, 4; Ps. 65, 16; ሰራሕኩ፡በከልሖ፡ 68, 4. 130, 3; Luc. 1, 42 (ἀνεφώνησε). 19, 40; Joh. 12, 13 rom. a) *acclamare, inclamare*: ይኬልሑ፡፩፩ምስለ፡ካልኡ፡ Jes. 6, 3; ይኬልሕ፡ ላዕሌሆሙ፡ Kuf. 11. b) de hominibus alta voce cantantibus: ከመ፡ይርአይ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ወይክላሕ፡በውስቴታ፡በቃለ፡መዝሙር፡ Gad. Za Mich.; ከላሕ፡በኀይል፡ሃሌሉያ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7. c) de bestiis, ut leone: Jes. 31, 4; de daemonibus 34, 14; de tonitru: ይኬልሕ፡ቃለ፡ነጐድጓድ፡ M. M. f. 12; de inanimatis, ut: Apostoli ከልሑ፡ከመ፡ቀርን፡ Lit. Joh. — *Voc. Ae.*: ዐውየወ፡ከልሐ፡ወውዐ፡ዘ፡ጮኸ ።

ተከልሐ፡ III, 2 (an 1?) *clamari, proclamari*, Lud. ex Org. 4.

አስተከልሐ፡ IV, 3 (*cantando*) *sibi invicem acclamare facere*: Abba Jared ይኬልሕ፡በቃለ፡መዝሙር፡ዘኢሰምዑ፡ቀዲሙ፡ - - ወአስተከልሐ፡ደቂቃ፡በዜማ፡ሐዲስ፡ለሀገረ፡አዜብ፡ Gad. Za Mich.

ከልሕ፡ subst. *clamor*, Lud. e Ssal. Req.

ከላሕ፡ subst. *clamor, vociferatio*: ከላሕ፡ዐቢይ፡ተለዐለ፡ Jsp. p. 277; Enc. Mag. 4; ሰምዐ፡ከላሐ፡ሰብእ፡ Jsp. p. 280. 356; ከላሕ፡ወጽራሕ፡ Ssal. Req.; ከላሖሙ፡ለሰይጣናት፡ Sx. Masc. 13; clamor lugubris: ያፈድፍዱ፡ከላሐ፡ዘእንበለ፡ኀፍረት፡ Chr. Ta. 4.

ከላሒ፡ n. ag. *clamator, clamosus*, (*latrator*): ብእሲት፡ከላሒት፡ወነባቢት፡ታነሥእ፡መዋግደ፡ዘዐብእ፡ Fal. f. 52; ኢትቅረብ፡ኀበ፡ብእሲት፡መስተጋእዝት፡ወከላሒት፡ f. 64.

ከለሚዳ፡, ከላሚዳ፡ n. prgr., Pl. ከለሚዳት፡, χλαμύς *chlamys*, Matth. 27, 28. 31; χλαῖνα (*laena*): ከዐበ፡ከለሚዳ፡ገብረት፡ለምታ፡ Prov. 29, 40; Did. 3; ያለብስዎ፡ከለሚዳተ፡ወደርከኖ፡ (ὑάκινθον καὶ πορφύραν) Jer. 10, 9.

ከለሰ፡ rad. inus., e. q. كَلَّسَ كَلَزَ *congessit, collegit* (vid. አለደ፡).

ከልስስት፡ subst., m. et fem., Pl. ከልስስታት፡ et ከላስስት፡, *manipulus* frugum, *merges*, δράγμα, Lev. 23, 10—12; Deut. 24, 19; ከልስስት፡ et ከላስስት፡ Jer. 9, 22; Mich. 4, 12; 2 Esr. 23, 15; Gen. 37, 7; ከላስስት፡ Gen. 41, 47; Hos. 8, 7; Ps. 125, 8; እለ፡የአስሩ፡ከላስስተ፡ Judith 8, 3; Matth. 13, 30; ከልስስታት፡ Ruth 2, 7. 15; Jud. 15, 5 (e quo loco Lud. formam ከላስስታት፡ i. e. Pl. Pl. affert). — *Voc. Ae.*: ከላስስት፡ዘ፡ነዶ ።

ኬልቄዶን፡ n. prgr. sc. χαλκηδών 1) *chalcedonius*, gemma Apoc. 21, 19. 2) nomen urbis, *Chalcedon*.

ከልብ፡ subst., m., Pl. ከለባት፡, አክልብት፡, አክላብ፡, Pl. Pl. አክልብት፡ [כֶּלֶב ܟܠܒܐ كَلْب] *canis*, Jes. 66, 3; Koh. 9, 4; Prov. 7, 22. 26, 11; Tob. 5, 17; 1 Reg. 17, 43. 24, 15; ርእሰ፡ከልብ፡ 2 Reg. 3, 8. 9, 8; ከልብ፡ገብአ፡ዲበ፡ቅያኡ፡ 2 Petr. 2, 22; ከልብ፡እቡድ፡ Did. 6; ከለባተ፡መራዕይየ፡ Job 30, 1; Jes. 56, 10; ከለባት፡ይቤጽልዎሙ፡ Jer. 15, 3; ከለባት፡ብዙኃን፡ Ps. 21, 17; 3 Reg. 22, 38; Phil. 3, 2; Matth. 7, 6; Marc. 7, 27. 28 (ubi ed. rom. ከልባት፡ habet); Luc. 16, 21; አክልብት፡ Jes. 56, 10 var.; Sir. 13, 18; Sx.; አክላብ፡ Apoc.

22, 15; Hen. 89, 42. 90, 4; **አክልብት፡** Hen. 89, 10; trsl. de *scorto virili* Deut. 23, 9; Apoc. 22, 15.

ተከለበ፡ (denom.) *canis naturam induere*, Lud.

ተከልበትና፡ subst. (ex Inf. **ተከልበት፡**) *indoles canina, natura canina*, Lud. comm. hist. p. 506, n. 54.

ክልበኔ፡ et **ክልበኔን፡** n. prgr., sc. χαλβάνη *galbanum*, Sir. 24, 15; Hen. 31, 1 (c. varr.); Org. 6.

ክልአ፡ I, 1 [ܟܠܳܐ id.; כָּלָא *inclusit, retinuit, denegavit;* كَلَأَ II *retinuit;* I *custodivit;* vid. etiam **ክልክለ፡**] Subj. **ይክላእ፡**, 1) *arcere:* **አብራም፡ይክልኦሙ፡** (sc. aves) Kuf. 14. 2) *cohibere, retinere*, c. Acc.: **ክሊአ፡መንፈስ፡** Koh. 8, 8; **ክልአ፡ዝናመ፡እምሰማይ፡** Job 12, 15; **በቃለ፡እግዚ"፡ክልአ፡ለሰማይ፡** Sir. 48, 3; Hez. 31, 15; **ኢትክልኦሙ፡** Jes. 43, 6; Ps. 39, 12; c. Acc. et **እምነ፡**, ut: **እምፍኖተ፡ዐመፃ፡ክላእኩ፡እግርየ፡** Ps. 118, 101; Hen. 100, 2. 3) *prohibere*, a) *impedire, avertere* Hen. 41, 9; c. Acc.: **ክልኦሙ፡** Num. 11, 28; 1 Reg. 25, 7; 4 Esr. 1, 11; Asc. Jes. 9, 3. 4; c. Acc. prs. et **እምነ፡** rei, ut: **ክላእ፡ልሳነከ፡እምእኩይ፡** Ps. 33, 14; c. dupl. Acc.: **ክልእዎሙ፡ለሕዝብ፡ጌጋየ፡** κωλῦσαι λαὸν ἀπὸ ἁμαρτίας Sir. 46, 7; 2 Petr. 2, 16; **ይክልእዎ፡ትድምርተ፡** Can. Sard. 15; c. Acc. seq. **ከመ፡ኢ፡** c. Subj.: 1 Reg. 25, 33; Rom. 3, 3; **ይክልአ፡ከመ፡ኢያንቀልቅል፡** Chr. ho. 11; seq. **ኢ፡** c. Subj. verbi: 1 Thess. 2, 16; Thren. 4, 18; Jes. 28, 9; **አኀዘ፡ለንጉሥ፡ወክልአ፡ኢይባእ፡** (v. **ይባእ፡**) Dan. ap. 13, 19; c. Acc. Inf.: Hen. 63, 10; c. Acc. prs. et Acc. Inf.: **እመ፡ ክላእክዎ፡(ለሰማይ፡)አውርዶ፡ዝናም፡** 2 Par. 7, 13; **ኢትክልአ፡ነቢበ፡ቃሉ፡ለዘይትናገር፡** Sir. 4, 23; 2 Esr. 6, 8; **ከመ፡ይክልእዎሙ፡ኀሊፈ፡** Judith 4, 7; Jud. 15, 1; Matth. 19, 14. b) *recusare, denegare* alicui alqd, c. Acc. rei et **እምነ፡** prs.: Ps. 88, 33; **አነኑ፡ ክላእኩ፡ እምኔኪ፡ ፍሬ፡ ከርሥኪ፡** Kuf. 28; **ኢይክልእ፡ምሕረቶ፡እምገብሩ፡** Kuf. 45; c. Acc. prs. et **እምነ፡** rei: Koh. 2, 10. 6, 2; c. dupl. Acc.: Ps. 20, 2; Gen. 30, 2; Prov. 24, 30; **ኢትክልአ፡ለነዳይ፡ሐይወቶ፡** Sir. 4, 1. 4) *vetare*, c. Acc. prs.: Am. 2, 12; c. Acc. rei: 1 Tim. 4, 3; c. dupl. Acc.: **ዘክልኦሙ፡** Judith 11, 12; Gen. 3, 11; c. Acc. prs. seq. **ኢ፡** c. Subj. verbi: Luc. 5, 14. 8, 51; Marc. 11, 16; **ዘክላእከ፡ኢይባኡ፡** Thren. 1, 10; vel seq. **ከመ፡ኢ፡** c. Subj.: Act. 5, 28; **እግዚ"፡ክልአ፡ከመ፡ኢይእበይ፡** F. N. 27.

ተከልአ፡ III, 1 A) Pass. 1) *arceri* i. e. *coërceri, includi:* **ይትከላእ፡ውስተ፡ብከይ፡ወሐቅየ፡ስነን፡** Clem. f. 183. 2) *cohiberi, retineri:* **እመ፡ተከልአ፡ዝናመ፡ሰማይ፡** 3 Reg. 8, 35; Hen. 80, 3. 100, 11; *intermitti:* **ተከልአ፡ፀብእ፡፫ዕለተ፡** Jsp. p. 359. 3) *prohiberi:* Lit. 173, 2; c. **እምነ፡** rei: **ይትከላእ፡እምቍርባን፡** (sc. a communione sacramenti) F. M. 12, 2; **ይትከላእ፡እምቍርባን፡፪ዓመተ፡** 6, 13; Kedr f. 65; seq. Inf. verbi: Ex. 36, 6; Hen. 100, 12; **ይትከላእ፡ተመጥዎ፡ቍርባን፡** II Abt. 10; **ኢይትከላእ፡ተደምሮ፡ምስለ፡ማኅበር፡ወኢእምነሢአ፡ቍርባን፡** F. M. 6, 6; seq. **ከመ፡ኢ፡** c. Subj., Hen. 100, 11. a) *vetari:* **ተከልአኒ፡ገቢር፡** (vetitus sum facere) Kid. f. 14. b) *prohiberi ad tempus* a munere: **ይትከላእ፡እምተልእኮ፡፫ዓመተ፡** F. M. 6, 6; distinguitur a **ተመትረ፡** *removeri*, ut: (clericus) **ይትከላእ፡ወእመ፡አበየ፡ይትመተር፡** F. M. 12, 1. B) Refl., *se avertere* i. e. *aversari, repudiare, abstinere*, c. **እምነ፡** rei: **ዘይትከላእ፡እምትግሣጽ፡** ὃς ἀπωθεῖται παιδείαν Prov. 15, 32; **ወልድ፡ዘይትከላእ፡እምዐቂበ፡ትምህርተ፡አብ፡** 19, 27; **ተከልአ፡እምጽእለት፡** ἀποστρέφεσθαι λοιδορίας 20, 3; **በእንተ፡ዘይትከላእ፡እምተዋስቦ፡ኀልዮ፡ከመ፡ይእቲ፡ሐርምት፡** F. M. 9; **ትእዛዝ፡ላዕለ፡ምእመናን፡በምልኦሙ፡ውእቱ፡ተከልአ፡እምአንስቲያሆሙ፡ኵሎ፡ለያልየ፡እሑዳት፡ወበእሙራት፡በዓላት፡** F. M. 10, 3.

ክሉእ፡ part. *prohibitus*, a) *impeditus* Kedr f. 64. b) *vetitus:* **ቀቲልሰ፡እምኍልቈ፡ዐበይት፡ኀጣውእ፡እለ፡ክሉኣት፡ወውጉዛት፡በልብ፡ወበሕግ፡** F. N. 47.

ክልአት፡ n. act., Pl. **ክልአታት፡**, *prohibitio, impedimentum:* **ዘእንበለ፡ክልአት፡** Genz. f. 67 (vid. sub **ማኅለፍት፡**); Lit. 163, 4; Deus **ወሃቢ፡ዘእንበለ፡ክልአት፤ጸጋዊ፡ዘእንበለ፡ደንጽዎ፡** Lit. Epiph.; **አልቦ፡ክልአት፡ለሞትነ፡** ἀναποδισμός Sap. 2, 5; **ዘእንበለ፡ምሕረት፡ወኢክልአት፡** ἀπαραίτητος 16, 16; **ክልአታት፡** *impedimenta* (Abhaltungen) Phlx. 55. (At Prov. 19, 13 **ክልአት፡** est lectio corrupta pro **ክልእት፡**).

ክላኢ፡ n. ag. *arcens, prohibens*, Lud. sine auct.

መክልእ፡ part. *arcens, prohibitor, impeditor:* **ይቀውሙ፡ቅድመ፡ንጉሥ፡መክልኣን፡እለ፡ኢያበውሑ፡ከመ፡ኢይቅረብ፡መኑሂ፡** M. M. f. 169; **ወባሕቱ፡ብዙኃን፡መክልኣን፡** 1 Cor. 16, 9.

መክልኢ፡ part. c. term. adj., id., ut: **ፍና፡መክልኢት፡** Phlx. 169.

መክላእ፡ subst. *impedimentum*, Lud. auct. Greg.

ክልኤ፡ subst. [c. terminatione Dualis (gramm. § 131) formatum e **ክልእ፡** i. e. כֶּלֶא, proprie: *seclusio, sejunctio, separatio*, deinde *res separata*, unde כִּלְאַיִם *duae res diversae*, Ges. thes. p. 684; كِلْتَا كِلَا *ambo*] 1) n. num., femininis, rarius masculinis junctum (gramm. § 158): *duo, duae*; ejus character est **፪**; usurpatur absolute: **ክልኤ፡ይኄልዉ፡** Matth. 24, 40. 18, 16. 19, 6; et aliis nominibus appositum: **ክልኤ፡አንስት፡** Hez. 23, 2; 1 Reg. 1, 2 var.; **ክልኤ፡እኅላት፡** 6, 7; Gen. 29, 16; **ክልኤ፡ደቂቅ፡** Gen. 10, 25; **ክልኤ፡ባሕታዊያን፡** Tob. 8, 17; **ክልኤ፡ዘይት፡** Zach. 4, 3; **ክልኤ፡አብትር፡** 11, 7; Asc. Jes. 11, 6. 7; Hez. 35, 10; Matth. 2, 16. 14, 17. 19. 18, 8. 9. 22, 40. a) *par (jugum):* **ክልኤ፡አእዱግ፡** 2 Reg. 16, 1. b) **ለክልኤ፡** *bifariam, dis-*, ut: **ተወሥረ፡ለክልኤ፡** Asc. Jes. 5, 14; Marc. 15, 38. c) passim respondet: *duplex*, δισσός, ut: **በክልኤ፡ልብ፡** ἐν καρδίᾳ δισσῇ Sir. 1, 28; **መላጼ፡በሊኅ፡ዘክልኤ፡አፉሁ፡** (cujus ora duo i. e.) δίστομος 21, 3; **ዘክልኤ፡ልቡ፡** δίψυχος Jac. 1, 8; episcopus **ኢይኩን፡ዘክልኤ፡ልቡ፡ወዘክልኤ፡ልሳኑ፡** Did. 4; **ድንግልናኪ፡ክልኤ፡ዘውሣጤ፡ወ(ዘ)አፍአ፡** Enc. Mij. 21. 2) *ambo, uterque*, a) **ክልኤ፡አጥባትኪ፡** Cant. 7, 4; Ex. 29, 13; **ምስለ፡ክልኤ፡አዋልዲሃ፡** Dan. ap. 1, 15; **ክልኤ፡ደቂቆ፡** Gen. 48, 1. b) c. pron. suff. α) abs.: **ክልኤሆሙ፡** ἀμφότεροι Tob. 5, 17; **ወዕአ፡ክልኤሆን፡ኅቡረ፡** Judith 13, 10; 2 Esr. 17, 2; Hebr. 11, 12; Matth. 9, 17; **ክልኤነ፡** 1 Reg. 20, 42; 3 Reg. 3, 18; de rebus; **ክልኤሆሙ፡እምውስተ፡አፍ፡ይወጽኡ፡** Sir. 28, 12. 20, 25. 30. 41, 14; **ይእዜ፡ይመጽኡ፡እሉ፡ክልኤሆሙ፡ላዕሌኪ፡** Jes. 47, 9. β) aliis nominibus appositum: **ክልኤሆሙ፡ደቂቁ፡** Tob. 1, 21; **ክልኤሆን፡እራኃተ፡እደዊሁ፡** 1 Reg. 5, 4; Lev. 3, 4; Gen. 19, 15; Luc. 5, 7; Matth. 20, 21. — Pro **ክልኤሆሙ፡** passim reperitur **ክልኤዎሙ፡**, ut Zach. 6, 13 Cod. Laur.

ክልኤቱ፡ m. (raro f. ut Matth. 10, 29), ክልኤቲ፡ f., n. num., Acc. ክልኤተ፡ (gramm. § 158), *duo, duae*, abs.: Matth. 18, 20. 24, 41. 5, 41; Gen. 44, 27; ክልኤቱ፡ እምኔክሙ፡ Matth. 18, 19; Marc. 16, 12; ክልኤተ፡ አውራኅ፡ Jud. 11, 37; appositum aliis nominibus: ደቂቁ፡ ክልኤቱ፡ 1 Reg. 1, 3; ወክልኣን፡ ክልኤቱ፡ ዕደው፡ 28, 8; Matth. 8, 28. 9, 27; 1 Tim. 5, 19; ክልኤቲ፡ አንስት፡ Zach. 5, 9; ክልኤቲ፡ ኀጣውእ፡ Sir. 7, 8; ክልኤተ፡ አባግዐ፡ Jes. 7, 21; Gen. 1, 16; ክልኤተ፡ ዕደወ፡ 1 Reg. 10, 2; ዐሥርተ፡ ወክልኤተ፡ አሕዛበ፡ Gen. 17, 20; Matth. 10, 10. 25, 22; ክልኤቱ፡ እሙንቱ፡ እለ፡ ያመጽእዋ፡ ለኀጢአት፡ δύο εἴδη Sir. 23, 16; እሉ፡ ክልኤቱ፡ ይጸንሑኪ፡ δύο ταῦτα Jes. 51, 19; ውስተ፡ መዝሙር፡ ዘክልኤቱ፡ *in psalmo secundo* Act. 13, 33. a) repetitum vel praefixo በበ፡, ለለ፡, *bini:* ክልኤተ፡ ክልኤተ፡ Gen. 7, 2. 3; በበክልኤቱ፡ Gen. 45, 22; Marc. 6, 7; Luc. 10, 1. b) passim respondet: *duplex, anceps, bipartitus:* ኵሉ፡ በበ፡ ክልኤቱ፡ አሐዱ፡ አሐዱ፡ በበዚአሁ፡ Sir. 36, 15; ዘክልኤቱ፡ ቃሉ፡ δίγλωσσος Sir. 6, 1. 25, 14. 28, 13; ኃጥእ፡ ዘክልኤቱ፡ ግዕዙ፡ Sir. 2, 12; በክልኤቱ፡ ልብ፡ 1, 28 var.; ወእንተ፡ ክልኤቲ፡ ውእቱ፡ Lev. 11, 3; ተሠጠ፡ ወክልኤተ፡ ኮነ፡ Matth. 27, 51. — [Amh. ሁለት፡].

ክልእ፡ adj. (forma part.), f. ክልእት፡, Pl. ክልኣን፡ m., ክልኣት፡ f., 1) *diversus*, 1 Tim. 5, 25; c. እምነ፡, ut: ሕጎሙ፡ ክልእ፡ እምነ፡ ኵሉ፡ አሕዛብ፡ (ἔξαλλος) Esth. 2, 8; F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡); Hen. 40, 2. 2) *alius*, a) indefinite: α) absolute, ut: ይዘግብ፡ ለባዕድ፡ ወክልእ፡ ይፈግዕ፡ በንዋዩ፡ Sir. 14, 4; አልቦ፡ ክልእት፡ እንተ፡ ከማየ፡ Jes. 47, 10; Matth. 19, 9. 26, 71; ክልኣን፡ Matth. 16, 14. 20, 3. 6. 21, 8; pro neutro: ቦ፡ ዘያደሉ፡ ለገጽ፡ እንዘ፡ ክልእ፡ ውስተ፡ ልቡ፡ Sir. 19, 27. β) alii nomini appositum: ወትከውን፡ ክልእ፡ ብእሴ፡ 1 Reg. 10, 6; ለክልእ፡ ብእሲ፡ Gen. 29, 19; ክልእ፡ ሕልመ፡ 37, 9. 43, 22; Deut. 20, 5. 6; Matth. 2, 12. 13, 14. 31; Rom. 7, 23; 1 Cor. 15, 40. 41; Gal. 1, 6; ክልኣን፡ ዐቀብት፡ Matth. 21, 41. 22, 4; ይልበሱ፡ አልባሰ፡ ክልኣተ፡ Hez. 44, 19; ክልእ፡ ሰቡዐ፡ መዋዕለ፡ Lev. 13, 33; Matth. 25, 16. 17; seq. ዘእንበለ፡ (*praeter*) Gen. 26, 1. b) ut ክልእ፡ definiatur (ὁ ἄλλος), plerumque pron. suff. annectunt, ut: ወክልእታሂ፡ ማርያ፡ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία Matth. 27, 61. 28, 1; ክልኣኒሁ፡ አርዳእ፡ Joh. 20, 25; Matth. 5, 39. 8, 9. 10, 23. 12, 13, vel pron. demonstr. addunt, ut: ዝኩ፡ ክልእ፡ ረድእ፡ Joh. 20, 2. 3. 4. 8; rarius, maxime in Pl., omittunt, ut Joh. 21, 8. 3) *secundus:* Gen. 1, 8; Ex. 16, 1; Num. 1, 1; Zach. 1, 1; Hagg. 1, 1; Job 42, 14; Dan. 2, 1; 4 Esr. 6, 57; Luc. 12, 38; Apoc. 21, 19; ubi absolute (alii nomini non appositum) usurpatur, pronomine suff. definitur: ወወዕአ፡ ክልኡሂ፡ 4 Esr. 11, 14; Matth. 22, 26; nota etiam: ክልእታ፡ ዐለወቶ፡ ለምታ፡ (secunda i. e.) *secundo* (τὸ δεύτερον) Sir. 23, 23. 4) *alter*, Luc. 5, 7; Gen. 17, 21; ubi absolute usurpatur: ክልኡ፡, ut Matth. 21, 30. 22, 39; ክልእ፡ ኢዮርብዓም፡ Jerobeam II 4 Reg. 13, 13; crebro: አሐዱ፡ — ወክልኡ፡ *alter—alter:* ሰብ፡ አሐዱ፡ ይድኅር፡ ወክልኡ፡ ይረግም፡ Sir. 34, 29; Hen. 33, 1; Jer. 24, 2; Ps. 11, 2; Matth. 6, 24; Luc. 17, 35. 23, 39. 40. 5) *socius, amicus, collega, quivis alius* quocum vivimus, *proximus, frater*, (sensu biblico, vid. ቢጽ፡): ክልእየ፡ ἑταῖρε Matth. 20, 13. 22, 12. 26, 50; ኩሲ፡ ክልኡ፡ ለዳዊት፡ Χουσὶ ὁ ἑταῖρος Δαυίδ 2 Reg. 15, 37; (vid. Epil. N. T. rom., ubi Paulus III pontifex Romanus ክልኡ፡ ለጴጥሮስ፡ vocatur); ወለኵሎሙ፡ ክልኣኒሁ፡ Kuf. 37; ክልእትየ፡ αἱ συνεταιρίδες μου Jud. 11, 37. 38; ክልእትኪ፡ ἡ σύννυμφός σου Ruth 1, 15; ὁ πλησίον σου ክልእከ፡ 1 Reg. 28, 17; Lev. 18, 20. 19, 16. 17; Jac. 4, 12; ክልእታ፡ Jer. 9, 20; Cant. 5, 2; ἀδελφός Lev. 25, 25; πολίτης Hebr. 8, 11; φίλος Jer. 9, 5, al.

ክልኣዊ፡ (et ክልአዊ፡), adj. rel., f. ክልኢት፡ *secundus*, Phlx. 165. 191. — Ubi de diei divisione in horas caet. agitur, ክልኢት፡ (etiam ክልእት፡) est $\frac{1}{60\times60}$ pars diei (vid. ኬክሮስ፡) Abush. 11 seq.

ክልእ፡ *exuere* vid. sub ክልዐ፡

ክልክለ፡ quadrl. I. [amh. id.; reduplicatum e ክልአ፡] *retinere, remorari*, Lud. e Ssal. Req.; alibi ከለከ፡, Lud.

ተክልክለ፡ III, 1 *impediri, detineri:* ጺሒ፡ ፍኖቶ፡ ዘእንበለ፡ ክልአት፡ ወኢተክልክሎ፡ (absque impedimento et remoratione) Genz. f. 105; ኢይትከለከል፡ Gad. Kar.

ክልዐ፡ (ክልአ፡) I, 1 [vic. ቀልዐ፡ et alia verba sub ቀልዐ፡ memorata] Subj. ይክላዕ፡, *exuere, detrahere, deponere* vestes, calceos: ኢትክልዑ፡ አልባሲየ፡ Lud. e Vit. Dan.; ክላዕኩ፡ ክዳንየ፡ ዘእትዐጸፍ፡ ወወገርኩ፡ Vit. Dan.; ክልዐ፡ አልባሲሁ፡ ወለብሰ፡ ሠቀ፡ ibid.; ክላዕ፡ አሣእኒከ፡ እምእገሪከ፡ Clem. f. 169 (bis); vincula, Vit. Sam. [Lud. hujus verbi significatum definivit: *mutavit, alteravit; mutavit vestes* i. e. *exuit*; at *mutandi* significatus nullo exemplo probatur].

ክልዐ፡ *prohibere* vid. sub ክልአ፡

ክለየ፡ rad. inus., e. q. كَالَ *mensuravit* frumentum; *ponderavit* numos (כּוּל, ܟܝܠ); vid. አክለ፡).

መክሊት፡ subst., m. et f., Pl. መክልይ፡ (etiam መክሊ፡, Lud. e Vit. Pach.), raro መክሊት፡ (ut Esth. 1, 7 var.), *talentum*, τάλαντον Ex. 39, 1 seq.; ነሥአ፡ ፲ወ፪መክሊተ፡ ብሩረ፡ 4 Reg. 5, 5. 15, 19; መክልየ፡ ወርቅ፡ ፲፻፡ 1 Par. 22, 14. 29, 7; መጠነ፡ ፻መክሊተ፡ ብሩር፡ 2 Esr. 7, 22; 1 Esr. 4, 51 seq.; Esth. 1, 7. 3, 9; Tob. 1, 14. 4, 20; መክሊተ፡ ዐረር፡ Zach. 5, 7; Matth. 18, 24. 25, 15—28; በረድ፡ ዘመጠነ፡ መክልይ፡ χάλαζα ταλαντιαία Apoc. 16, 21; መክሊተ፡ ጥጥ፡, መክሊተ፡ ኀጺን፡ F. N. 36. — *Voc. Ae.:* መክሊት፡ ዘ፡ ፲ወ፪፻ወቄት፡; *aliud:* ዘ፡ ፲ወ፪ (v. ፲፪) ወቄት፡ ፰ወ፪ዘንትርኒ፡ ይ፡ (In Chr. L. Atk. f. 18 narratur, Fasilidam regem Petro cuidam (clerico Europaeo) viaticum dedisse ፪፪መክልየ፡ ወርቅ፡; Gregorius Ludolfi ait, talentum duodecimam partem minae apud ipsos censeri).

ኵሊት፡ subst., m. et f., Pl. ኵልያት፡ et ኵለያት፡, [כִּלְיָה, ܟܘܠܝܬܐ], *ren* Ex. 29, 13. 22; Lev. 3, 4. 10. 15. 4, 9. 7, 4. 8, 16. 25; Kuf. 21; ረገዘኒ፡ ውስተ፡ ኵልያትየ፡ Job 16 13; Threu. 3, 13; *renibus* attribuuntur varii *animi motus et affectus:* ዘይፈትን፡ ልበ፡ ወኵልያተ፡ Jer. 11, 20. 17, 10; Ps. 7, 10. 25, 2; Apoc. 2, 23; ርሑቅ፡ አንተ፡ እምነ፡ ኵልያቲሆሙ፡ Jer. 12, 2; አንተ፡ ፈጠርከ፡ ኵልያትየ፡ Ps. 138, 12; ገሠጻኒ፡ ኵልያትየ፡ 15, 7; 4 Esr. 3, 42; ይትሀወክ፡ ኵልያቲሁ፡ እምዘቲ፡ ቃል፡ Hen. 68, 3. — *Voc. Ae.:* ኵልያት፡ ዘ፡ ኵሊት፡

ከሐ፡ et **ከሓ፡**; **ከሓከ፡** et **ከሐከ፡**, **ከሖከ፡**, (nec non **ክሕከ፡** 2 Reg. 2, 13 var.; 3 Reg. 20, 40 var.; et **ክሕከ፡** Matth. 24, 23 rom.), etiam per **ሀ፡**, adv. pronominale (gramm. § 62, b; 160, b) 1) *illuc, illic;* **ዝርዎ፡ከሐ፡** ἐκεῖ Num. 17, 2; **ሑር፡ከሐከ፡** Gen. 19, 9; **ረሐቁ፡ከሐከ፡** (v. **ከሐ፡**) 1 Reg. 14, 9; Matth. 26, 36; Jac. 2, 3; **ነዋ፡ዝየ፡ወነዋ፡ከሐከ፡** Luc. 17, 23; Marc. 13, 21; Matth. 24, 23; **እስከ፡እትመየጥ፡ለፌ፡ወከሐከ፡** (v. **ወክሕከ፡**) 3 Reg. 20, 40; subjungere licet praepositionibus: a) **በከሐ፡** vel **በከሐከ፡** *illic,* Hebr. 7, 8; **በዝ፡ዓለም፡ወበከሐከ፡በኀበ፡እግዚ"፡** Did. 14; **በከሃከ፡** (in illo mundo) Genz. f. 1. 3 seq. b) **ኀበ፡ከሐ፡** *illuc:* Matth. 17, 20. c) **እምከሓ፡**, **እምከሐከ፡**, **እምከሐከ፡** *illinc, ab illa parte:* Jos. 8, 22; 2 Reg. 2, 13; Apoc. 22, 2. 2) *ultra, ulterius, supra, amplius* (i. q. הָלְאָה ‎ﮬﻠﺎ‎, et הָלְאָה): **ብጹሓን፡፴ዓም፡ወከሐከ፡** ἀπὸ τριακονταετοῦς καὶ ἐπάνω 1 Par. 23, 3. 24. 27; id ultra vel supra quod quid est, additur α) interjecta praepos. **እምነ፡**, ut: **ወከሐከ፡እምኔሁ፡** καὶ ἐπέκεινα Num. 32, 19; **መለኮት፡ዘእምኵሉ፡ልብ፡ከሐከ፡** ὁ ϑεὸς ὁ παντὸς ἐπέκεινα νοός Cyr. ad Th. f. 10; **በመንክር፡ወከሐ፡እምልብ፡ውእቱ፡** ξένως τε καὶ ὑπὲρ νοῦν Cyr. c. Pall. f. 77; **ከመ፡እሞት፡ከሐከ፡ውእቱ፡** ὅτι ϑανάτου κρείττων Cyr. ad Th. f. 24; **ተኀሥሦት፡እምጥንቃቄ፡ከሐከ፡** *disquirere* ὑπερμέτροις ἀκριβείαις, f. 13; **ወዓዲ፡ዘእምዝ፡ከሐከ፡** εἰ χρὴ τούτων τὰ ἐπέκεινα λέγειν (*et ut his amplius quiddam addam*) f. 9. β) nulla praep. interposita (voce **ከሐ፡** ipsa praepositionis vices explente): *ultra, trans:* **አሐውር፡ከሓ፡ዝየ፡** Matth. 26, 36 rom.; **፩እምለፌ፡ድንጋገ፡ፈለግ፡ወ፩እምከሐ፡ድንጋገ፡ፈለግ፡** (v. **እምከሐከ፡በድንጋገ፡**) Dan. 12, 5. — *Voc. Ae.:* **ከሀ፡ብ፡እዝያ፤ ከሐከ፡ብ፡ወድያ፡፡**

ኵሓ፡ et **ኰሓ፡** subst., Pl. **ኵሓት፡** *salix* arbor, ἰτέα, Lev. 23, 40; **ከመ፡ኵሓ፡** (v. **ኲሓ፡**) **ዘኀበ፡ሙሐዘ፡ማይ፡** Jes. 44, 4; Kuf. p. 65; Pl. Ps. 136, 2. — *Voc. Ae.:* **ኵሓ፡ዘ፡ኽያ፡፡**

ኰሐለ፡ I, 1 [כָּחַל ‎ﻛﺤﻞ‎, ‎ﻛَﺤَﻞ‎] Subj. **ይኵሐል፡**, *illinere, oblinere* oculos, in specie *tingere* vel *fucare* stibio, c. Acc. prs. vel oculorum, et c. **በ፡** rei: **ኰሐሎ፡ለአቡሁ፡በሐሞት፡** Sx. Masc. 16; **በእብን፡ፈውስ፡ኰሐሉኒ፡ዐይነ፡** (*stibio tingite mihi oculos*) Enc. Tachs. 24; **እመበ፡ብእሲ፡ዘይበውእ፡ውስተ፡ምሥዋዕ፡መዓልተ፡አው፡ሌሊተ፡ወይነሥእ፡** (*aufert*) **እምውስቴታ፡ምንተኒ፡ይኵሐልዎ፡በኀጺን፡ርሱን፡** F. N. 49; c. dupl. Acc.: **ለዘተወልደ፡ዕዉረ፡አሐየዎ፡ክርስቶስ፡ኰሒሎ፡አዕይንቲሁ፡ጽቡረ፡** Syn. f. 311; **ወሐሞቶሰ፡ይኵሕልዎ፡ለብእሲ፡** Tob. 6, 9; **ኰሐሎ፡ዝኩ፡ሐሞተ፡** (**ለአቡሁ፡ውስተ፡**) **አዕይንቲሁ፡** 11, 10; c. **ውስተ፡** oculorum et Acc. rei: **አንተሰ፡ኰሐሎ፡ዝኩ፡ሐሞተ፡ውስተ፡አዕይንቲሁ፡** Tob. 11, 7.

ተኰሕለ፡ et **ተኰሐለ፡** III, 1 1) Refl.: *sibi illinere* vel *oblinere* oculos, *sibi tingere* vel *fucare* stibio, c. dupl. Acc.: **እመኒ፡ተኰሐልኪ፡ኵሕለ፡አዕይንትኪ፡** Jer. 4, 30; c. Acc. oculorum: **ይትኀበብ፡ወይትኰሐላ፡አዕይንቲሆን፡** Hez. 23, 40; **ተኰሕለት፡አዕይንቲሃ፡** 4 Reg. 9, 30; Apoc. 3, 18; **በተኰሕሎቶን፡** F. M. 34, 8; Hen. 8, 1; **ተኰሕሎ፡** (Inf.) Did. 3. 2) Pass.: *oblini, illini:* **ሶበ፡ተኰሕለ፡** Tob. 11, 7; **አዕይንቲኪ፡ሥን፡ዘኢተኰሕለ፡** *oculi tui pulchritudo non fucata*, Lud.

ኵሕል፡ subst. *collyrium, stibium,* στίβι, Jer. 4, 30 (vid. **ተኰሕለ፡**); **አዕይንት፡እለ፡ስርግዋን፡በኵሕል፡** Genz. f. 27; **ብንት፡አዕይንቲሁ፡ከመ፡ኵሕል፡ወጸሊም፡ጽሕሙ፡** Sx. Haml. 8; **አድባራት፡ኵሕል፡የኀልቁ፡በብሌን፡ወከማሁ፡ዕድሜሁ፡ለብእሲ፡በዕለታት፡** Prov. Th. Petr. n. 19; Pl. **ኵሕላት፡** Th. Petr. (De collyrio vid. Lud. comm. hist. p. 107; Isenberg sub **ኵል፡** p. 139; Ges. thes. p. 676. 1094).

ኵሕሠ፡(**ኵሕሰ፡**) I, 1 *inflammari, exulcerari,* (*saniosum fieri* Lud.): **ኵሕሠ፡ጸልዕኪ፡** ἐφλέγμανεν ἡ πληγή σου Nah. 3, 19 [Neque significatus neque etymon ex hoc uno loco satis elucent. F. Tuch de Aeth. linguae sonorum propr. quibusdam p. 17 comparandum censet כָּחַשׁ *macies*].

ከሐከ፡ *illic* vid. sub **ከሐ፡**

ከሐከሐት፡ vel **ከሐከሐት፡** Hen. 32, 3 vox obscura et dubia est. *Rad. Abb.* praebent **አንከሐከሐ፡ዘ፡ፈተፈተ፡** (cfr. ‎ﻛَﻌْﻜَﻊ‎ *commiscuit agitando*), quare nescio an illi nomini significatum *mixtura versicolor, varietas* tribuere liceat.

ክሕደ፡ I, 1 [amh. **ካደ፡**; ‎ﺟَﺤَﺪ‎, כָּחַשׁ, vic. כָּחַד vid. Ges. thes. p. 675] Subj. **ይክሐድ፡**, 1) *negare* id quod verum est, *infitiari;* abs.: Gen. 18, 15; Matth. 26, 70. 72; Luc. 8, 45; Joh. 1, 20; c. Acc. rei, ut: rem inventam F. N. 45. a) *recusare, nolle*, seq. **ኢ፡** c. Subj. verbi Hebr. 11, 24. b) *abnegare, denegare* alqm (i. e. negavit quis, se novisse alqm.), c. Acc.: **ይክሕዱከ፡** Sap. 16, 16; Matth. 10, 33. 26, 34; Marc. 14, 27. 2) in specie: negare eum vel id, cui quis obedientiam vel fidem debet, i. e. a) *infidelem esse, non credere* Act. 19, 9. b) *inobedientem* vel *contumacem esse, rebellare:* **ኢይክሕድ፡** οὐκ ἀπειϑῶ Jes. 50, 5; c. Acc.: **ዝንቱ፡ወልድ፡ይክሕደነ፡** Deut. 21, 20; **እለ፡ኢይክሕድዎ፡** Sap. 1, 2; Jes. 59, 13 (ἀπειϑεῖν); c. **በ፡** rei: **እስመ፡ክሕድክሙ፡በዝንቱ፡ነገር፡** Jes. 30, 12. c) *fidem* alicui datam *fallere, perfide agere, perfide violare* vel *deserere, deficere, desciscere,* abs.: **ክሕድነ፡** ἀπέστημεν Dan. 9, 9; c. Acc. prs. vel rei: **ክሕዱኒ፡** κατεφρόνησέ μου Hos. 6, 7; **ክሕዱኒ፡ቤተ፡እስራኤል፡** ἠϑέτησεν Jer. 3, 20; **ክሒደ፡ትክሕደኒ፡** Jes. 48, 8; **እምትጥበብ፡ወትክሐድ፡ሕገ፡ለእግዚ"፡** παραβαίνειν Sir. 19, 24; **ክሕዱ፡ኪዳነ፡** ἤλλαξαν Jes. 24, 5; 4 Esr. 5, 11; ἀρνεῖσϑαι Tit. 1, 16; **ኢይክል፡ክሒደ፡ርእሶ፡** *non potest* (se ipsum negare i. e.) *a se ipso desciscere* 2 Tim. 2, 13; **ክሕደ፡መሐላ፡** F. M. 22, 9; **አምጽኡ፡ላዕሌነ፡መሐላ፡ዘኢንክል፡ክሒደ፡** Judith 8, 30; c. **ለ፡** 1 Thess. 4, 8; c. **በ፡** prs. vel rei: **ክሕደት፡በእግዚ"፡** Sir. 23, 23; Jos. 7, 11; 1 Joh. 2, 22. 23; c. **እምነ፡** Tob. 1, 4 (ἀπέστη); c. **እምውስተ፡** Deut. 9, 12 (παρέβησαν). d) in specie: *abnegare* Deum Christum, *abjurare* fidem Christianam, *apostatam fieri:* **ክሕደ፡ሃይማኖቶ፡** 1 Tim. 5, 8. 12; **ክሒድ፡ስመ፡እግዚእነ፡ኢየሱስ፡** F. M. 16; Sx. ut Masc. 13; Syn., crebro.

አክሐደ፡ II, 1 1) *falsi* vel *mendacii arguere* alqm, *negare alqm verum dicere, contradicere,* c. Acc. prs.: **ኢአምንዎን፡ወአክሐድዎን፡** Luc. 24, 11; **ይቤ፡መኑ፡አክሐደከ፡** ναί. πῶς γὰρ οὔ; Cyr. c. Pall. f. 93; mulier narravit nobis rem eandem, **ወአክሐድናሃ፡** Kid. f. 34; **ዘፈቀደ፡ለያክሕድ፡** *qui vult, contradicat* (φιλόνεικος) 1 Cor. 11, 16. 2) *ad defectionem sollicitare, a fide avertere, ad apostasiam*

inducere, c. Acc.: Deut. 1, 28. 13, 14; Herm. p. 31. 33; c. Acc.: et እምነ፡ Deut. 7, 4; ትዕቢት፡ታከሕዶ፡እምነ፡ፈጣሪሁ፡ Sir. 10, 12.

ተከሕደ፡ III, 1 *negari, abnegari:* እለ፡ኵሎሙ፡ይትከሐዱ፡ወይትሀጐሉ፡ Hen. 52, 8 (si non i. q. נִכְחַד).

ተካሐደ፡ III, 3 (quamquam fere ubique ተከሐደ፡ scriptum), *alterum alterius dicta negare* i. e. a) *contradicere, opponere, impugnare, in controversiam vocare, in dubium revocare:* ኢትትካሐድ፡በእንተ፡ጽድቅ፡ μὴ ἀντίλεγε τῇ ἀληθείᾳ Sir. 4, 25; c. Acc.: 1 Esr. 6, 31 var.; ቦኑ፡እንከ፡ዘትትካሐደኒ፡በዝ፡ነገርየ፡ *anne quid habes quod huic meo dicto objicias?* Cyr. c. Pall. f. 70; ትፈቅድኑ፡ንትካሐዶሙ፡ለቃላተ፡ዚአከ፡በነገራቲሆሙ፡ለዕልዋን፡ (ut infidelium objectiones tuis dictis opponamus) f. 68; ተካሕዶ፡ ἀντίστασις i. e. *sententiae contrariae oppositio* (in disputatione) f. 68; እፎ፡እንከ፡ይትካሐዱ፡ πῶς ἂν ἐνδοιάσειέ τις Cyr. de r. fid. f. 63; Gal. 3, 15; Act. 13, 46 rom. b) *disceptare, disputare, altercari:* ትትካሐዱ፡ (ἔριδες ἐν ὑμῖν) 1 Cor. 1, 11; 2 Petr. 2, 3; c. በእንተ፡ causae Act. 18, 15; ተካሕዶ፡ *altercatio* Ssal. Req.

አስተክሐደ፡ vel አስተከሐደ፡ IV, 1 1) *inducere* alqm *ut neget* vel *abneget*, c. dupl. Acc.: ከመ፡ያስተክሕዶ፡ (Satanas Adamum) ጸጋ፡እግዚ"፡እንተ፡ነበረት፡ላዕሌሁ፡ Clem. f. 5. 2) (an IV, 3?) *falsi* vel *mendacii arguere, fide non dignum censere:* ቀማስ፡አስተከሐዶሙ፡ለአኃዊሁ፡ M. M. f. 68.

ክሕድ፡ subst. *negatio, infitiatio*, a) *id quod fidei* vel *verae religioni contrarium est* (Unglaube), *haeresis, impietas:* αἵρεσις ክሕድ፡ዘሕርትምና፡ 2 Petr. 2, 1; Act. 24, 5; Enc. Masc. 17; ut ethnicos converteret እምፍኖተ፡ክሕድ፡ Enc. Ter. 6; ትምህርተ፡ክሕድ፡ Enc. Mij. 14; እለ፡ይገብሩ፡ክሕደ፡ (Lud.: ክሐደ፡) በላዕለ፡ክርስቶስ፡አምላክ፡ Enc. Jac. 8. b) fides et inobedientia denegata (Untreue), *perfidia, inobedientia, rebellio*, ἀπείθεια Herm. p. 91; እስመ፡ኵሉ፡ክሕድ፡ምግባሪሆሙ፡ Kuf. p. 85. c) *contradictio*, α) *altercatio, contentio, contentionis studium:* ἀντιλογίαι ክሕድ፡ (v. ጋእዝ፡) Prov. 18, 18; Judae 11; ἐριθεία Jac. 3, 14; እለ፡ደወዩ፡ክሕደ፡ νοσοῦντες απαιδευσίαν Cyr. ad Th. f. 22. β) *disceptatio, controversia, dubitatio* vel *dubium* (Widerrede): ዘእንበለ፡ክሕድ፡ χωρὶς πάσης ἀντιλογίας Hebr. 7, 7; ἄνευ λόγου 1 Petr. 3, 1; προηγουμένως (unläugbar, *sine controversia*) Cyr. ad Th. f. 8; ἀναμφιλόγως Cyr. c. Pall. f. 78; አልቦ፡ክሕድ፡በዝንቱ፡ οὐκ ἔστι ἀμφίλογον Cyr. de r. fid. f. 53. γ) *offensio, scandalum:* ያመጽኡ፡ክሕደ፡ላዕለ፡ትምህርትክሙ፡ Rom. 16, 17; እብነ፡ክሕድ፡ 1 Petr. 2, 8.

ክሐድ፡ i. q. ክሕድ፡, Lud. ex Enc. Jac. 8 (ubi Cod. Tub. ክሕድ፡ exhibet).

ክሕደት፡ n. act. *abnegatio* a) *infidelitas* (sensu theologico, Unglaube), *impietas*, status ejus qui ad Christum non conversus est, Clem. f. 114; F. M. 5, 12; al. b) *perfidia, rebellio:* ክሕደቶሙ፡ዘክሕዱ፡ ἀθετήματα 3 Reg. 8, 50; Lit. 166, 3. c) *abjuratio fidei, apostasia*, Kedr f. 78; መጽሐፈ፡ክሕደት፡ *libellus abjurationis* (Christi, quem quis jussu Satanae scripsit eique tradidit) Enc. Masc. 13 (Lud. perperam: liber magiae).

ከሓዲ፡ n. ag., Pl. m. ከሓድያን፡, *abnegator* i. e. a) *infidelis* (ungläubig), *impius, inobediens, legis violator, rebellis, contumax, perfidus:* መላእክቲኪ፡ከሓድያን፡ ἀπειθοῦσι Jes. 1, 23; Num. 20, 10; Tit. 1, 16; ኢትኩኑ፡ከሓድያነ፡በእግዚ"፡ ἀποστάται Num. 14, 9; 4 Esr. 1, 28. 6, 74; παραβάτης Jac. 2, 9; ወልድ፡ከሓዲ፡ Deut. 21, 28; ἀντιλέγων ሕዝብ፡ዐላውያን፡ወከሓድያን፡ Jes. 65, 2; Rom. 10, 21; οἱ ἐξ ἐριθείας Rom. 2, 8; ὑπεναντίοι Hebr. 10, 27; in specie: omnes qui ad Christi veram fidem non conversi sunt (ut pagani, Judaei, Muhammedani, haeretici) F. M. 5, 11; Clem. f. 114; Sx. Masc. 13. 18, al. crebro. b) qui a Christiana fide defecit, *apostata, abnegator Christi*, F. N. 20; F. M. 16, al.

መስተክሕድ፡ part. (ad III, 3) *contentiosus, disputator, altercator*, Herm. p. 109; in specie de rebus ad veram fidem pertinentibus, a) *haereticus*, Tit. 3, 10; M. M. f. 51. b) *infidelis*, ἄπιστοι Chr. ho. 13.

ከመ፡ adv. rel., praep., conj. [כְּמוֹ, כְּמָא, ܐܝܟܢܐ, كَمَا; gramm. § 63, a. 64, b], A) Adv. rel. I) integrae sententiae praemissum: 1) ከመ፡ a) comparative: *ut, sicut, quemadmodum*, α) sive addito correlato (*sic, ita*): Sir. 3, 15; 10, 2; ከመ፡ይፈቱ፡ኀጽውኒ — ከማሁ፡ 20, 4; Jes. 62, 5; Jer. 3, 20; Hen. 28, 2; Eph. 5, 24; Col. 3, 13; 1 Thess. 5, 2; β) sive omisso: Jes. 64, 2; Jer. 50, 12; Deut. 28, 29; Gen. 41, 2; Jud. 7, 5; Am. 2, 13; ከመ፡ምስለ፡አንስት፡ Lev. 18, 22; ከመ፡እመ፡ንስቲታ፡ 22, 13; Matth. 6, 12; 2 Cor. 11, 3. γ) in specie: ከመ፡ — ከመዝ፡ *quo* (*magis*) — *eo* (major) Hen. 67, 9. b) raro in oratione obliqua: *quomodo* vel *quam*, Hen. 41, 1. 2, 1; ነኪር፡ከመ፡ተዐቢ፤ዕፁብ፡ከመ፡ታስተበፅዕ፡ Sir. 43, 8. c) rarissime in exclamatione: *quam!* Hen. 32, 5. 2) በከመ፡ i. e. በ፡ et ከመ፡ (καθώς, fere crebrius usitatum, quam ከመ፡ ὡς), a) comparative: *ut, sicut, quemadmodum* α) addito correlato: Gen. 6, 22. 18, 5; በከመ፡ብዙኅ፡ትንብብ፡ከማሁ፡ትሰምዕ፡ Job 11, 2. 31, 15; Prov. 17, 3; Jes. 10, 11. 14, 24; 4 Esr. 10, 18. 19; Hen. 5, 2; Matth. 24, 38. 39; Luc. 11, 30. 17, 26. 24, 24; Joh. 3, 14. 5, 21. 15, 4; 2 Cor. 10, 7; Gal. 6, 22. β) omisso correlato: Gen. 7, 9. 33, 14. 41, 13. 54. 44, 2; Ex. 8, 9. 27; Jos. 8, 8. 27; Ps. 102, 11. 12; Matth. 6, 10. 8, 13; Marc. 10, 1; Rom. 9, 25; Hebr. 3, 11; 2 Cor. 8, 6. γ) in specie: በከመ፡ — ከማሁ፡ *quo magis* — *eo magis* Hos. 10, 1. 11, 2. b) raro: *quomodo*, ut Hen. 5, 1. 3) ዘከመ፡ et ከመ፡እንተ፡ et እንተ፡ከመ፡ (i. e. pron. rel. et ከመ፡) a) *sicut, quemadmodum:* ኵሎ፡ዘከመ፡ትቤልኒ፡እገብር፡ Ruth 3, 5; 1 Reg. 16, 4; ኵሉ፡ዘከመ፡ κατὰ πάντα ὅσα 4 Reg. 16, 11; Gen. 27, 4; Jos. 9, 23; 4 Esr. 10, 61; Hen. 1, 1. 12, 4. 27, 4, 5; ዘከመ፡መሀርኩክሙ፡ከማሁ፡ተዓቀቡ፡ 1 Cor. 11, 2; ከመ፡እንተ፡ታስተጋብእ፡ዶርሆ፡ Matth. 23, 37. 24, 27. — Nonnumquam ከመዘ፡, vid. infra sub B. I. 2. — b) *quomodo:* ታእምር፡ዘከመ፡ገብሩ፡ Kuf. 10; Ruth 3, 4; ነገርክዎሙ፡ዘከመ፡ረድአኒ፡ 2 Esr. 12, 18; Jes. 38, 3; Ps. 9, 13; 2 Reg. 14, 3; Hen. 9, 6; Joh. 12, 49; 1 Thess. 1, 9; ኵሉ፡ምክሩ፡ዘከመ፡ያጠነቅቅ፡ኀሪወ፡ማኅተም፡ Sir. 38, 27 seq.; epexegetice: Ex. 18, 8; Zeph. 2, 8; 2 Esr. 12, 17; Hen. 9, 6. c) De ዘከመ፡እፎ፡ (et እንተ፡ከመ፡እፎ፡ Num. 13, 18) vid. sub እፎ፡ II) Singulis nominibus praemissum Praepositionis vice fungitur (nam rarissimae sunt tales constructiones qualis est እንግሪክ፡ከመ፡ብእሲ፡ 4 Esr. 10, 48 var.). Ubi pronomina suffiguntur, forma primaria ከማ፡ recipitur (gramm. § 167, 2), ut: ከማየ፡ Jes. 45, 21. 47, 10; ከማነ፡ 14, 10;

ከማከሙ፡ Job 12, 3; ከማክን፡ 4 Esr. 2, 45; ከማከ፡ Ps. 44, 9. 88, 9; ከማሁ፡ Ex. 9, 18; 1 Reg. 20, 30; ከማሃ፡ Jer. 37, 7; ከማሆሙ፡ Hebr. 4, 11. 1) ከመ፡ a) *ut, sicut, instar, tamquam*, vel per adj. *similis* vertendum: Gen. 3, 5. 9, 3. 13, 16. 22, 17; Lev. 19, 18; Deut. 4, 32; Jos. 10, 2; Jud. 8, 18. 9, 36; Ps. 1, 3. 5; 1 Reg. 25, 36; Matth. 10, 16. 21, 46; Luc. 17, 24; 2 Cor. 6, 8. 9; 1 Petr. 1, 14. 19. 24. 2, 2. 5. 16; Apoc. 1, 10 al.; post verba comparandi Matth. 14, 5; vid. መሰለ፡ c. deriv.; ὅμοιος ሰብእ፡ዘከማከ፡ Sir. 28, 3. 4. 30, 4; Ps. 44, 9; Job 35, 8; ዘከማሁ፡ ὁ ἴσος αὐτῷ Job 41, 3; ዐባይ፡ይእቲ፡ዕለት፡ወአልቦ፡ዘከማሃ፡ Jer. 37, 7. b) raro: *circiter*, Matth. 14, 21 (aliâs መጠነ፡, የአክል፡). 2) በከመ፡ *secundum* (de norma et convenientia), *juxta, pro*, κατά, Lev. 18, 3; Num. 14, 19; (በከመ፡ስሙ፡ከማሁ፡እበዲሁ፡ 1 Reg. 25, 25); 2 Reg. 22, 21; Ps. 7, 9. 17, 23. 27. 27, 5. 6. 50, 1. 2. 102, 10; Prov. 26, 4. 5; Job 34, 11; Jer. 6, 19; በከመ፡ቃልከሙ፡ Jer. 49, 4; ጥበብ፡በከመ፡ስማ፡ይእቲ፡ Sir. 6, 22; በከመ፡ክብሩ፡ያገብኡ፡ሎቱ፡ፍትሐ፡ 8, 14. 11, 26; Hebr. 5, 6. 10; Apoc. 22, 12. 3) ዘከመ፡ et ከመ፡እንተ፡ *secundum, juxta, ad modum*: እመ፡ብከ፡ብእሲተ፡ዘከመ፡ነፍስከ፡ Sir. 7, 26; Gen. 5, 3; Ps. 19, 4; 1 Reg. 13, 14; Act. 13, 22; ከመ፡እንተ፡ወይጠል፡ 1 Par. 12, 8; Ex. 21, 9. B) Compositum cum I) Pron. rel.: ከመዘ፡ et ከመ፡እንተ፡ 1) a) sequente integra sententia: *quasi, tamquam si*: Gen. 19, 14; ወከነ፡ከመ፡ዘአልቦ፡ዘቦአ፡ *et erat quasi nihil intrasset* 41, 21. 42, 30; Jud. 14, 6; ከመ፡ዘይረድአከ፡ያቴሕት፡ርእሶ፡ታሕተ፡ሰኰናከ፡ Sir. 12, 17; ከመ፡ዘይሥሕቅ፡ምስሌከ፡የሐትተከ፡ 13, 11. 20, 15 (c. Perf.); እመኒ፡ሞተ፡አቡሁ፡ከመ፡ዘኢሞተ፡ 30, 4; Act. 3, 12; Jac. 2, 12; Herm. p. 97. b) sequentibus singulis nominibus: *tamquam*, Num. 14, 15; አስተርአየ፡ለነ፡ (Deus) ከመ፡እንተ፡ንስር፡ዐቢይ፡ Rel. Bar.; ረሰይዎ፡(ለእብን፡)ከመ፡እንተ፡ማዕጾ፡ ibid.; ነሣእኩክሙ፡ከመዘ፡ክንፈ፡ጕዛ፡ (sumsi vos tamquam si essent alae i. e. tamquam super alas) Ex. 19, 4; Luc. 22, 52; ከመ፡ዘሰራቂ፡ (non "ቂ፡)ትዴግኑ፡ (ejus instar qui latro est i. e. *tamquam latronem persecuturi*) Matth. 26, 55. 2) i. q. ዘከመ፡ *sicut, quemadmodum*: ከመ፡ዘ፡ -- ከማሁ፡ Prov. 27, 19; ይጼልዩ፡ኀቤሁ፡ከመዘ፡ኀበ፡አማልክት፡ Jes. 45, 20. II) cum Pron. demonstr. (ዝ፡) et Pron. pers. suff. III p. (ሁ፡, al.). Qua compositione circumscribitur 1) adj. *talis, tale, talia*, sc. a) simplice ከመ፡ seq. pronomine. α) ከማሁ፡, τοιοῦτος 1 Cor. 15, 48; Job 8, 13. 19; በእንተ፡ከማሁ፡ διὰ τοῦτο Ex. 15, 23. β) ከመዝ፡ vel ከመ፡ዝንቱ፡ Gen. 41, 38; አኮ፡ከመዝ፡ነገሩ፡ዘከመ፡ትብል፡ 2 Esr. 16, 8; Job 8, 2. 18; 4 Esr. 6, 4; Matth. 19, 10; 1 Cor. 7, 7. b) plerumque praemisso pron. rel., α) ዘከመዝ፡ *talis*: መጽልእ፡ዘከመዝ፡ብእሲ፡ Sir. 20, 15; ሕዝብ፡ዘከመዝ፡ Jer. 9, 9; Matth. 9, 8. 18, 5; Marc. 4, 33; Act. 22, 22; 1 Cor. 5, 11; passim ዘ፡ vel ዝ፡ secundum genera et numeros variatis: እንተ፡ከመ፡ዛቲ፡ብእሲት፡ γυναῖκα τοιαύτην Judith 12, 12; እንተ፡ከመዝ፡ Sir. 23, 24; ለእለ፡ከመዝ፡ τοιούτων Matth. 19, 14; 1 Cor. 16, 18; Phil. 2, 29; 2 Thess. 3, 12; ለዘከመ፡እሉ፡ Marc. 10, 14; 1 Cor. 16, 16; passim ከመዝ፡ ad omnia genera numerosque relato: ዘከመዝ፡ τοιούτους Joh. 4, 23; τοιαῦτα Job 16, 2; እንዘቦ፡ውስቴቶሙ፡ዘከመዝ፡አንስት፡ Judith 10, 19; ዘከመዝ፡ተአምረ፡ Joh. 9, 16; ዝሙት፡ዘከመዝ፡ 1 Cor. 5, 1; οὕτως Matth. 6, 30. β) at ዘከማሁ፡ aut: *similis ei* (vid. sub A. II, 1, a) aut: *qualis* Ex. 10, 14; Marc. 9, 3. 13, 19; Act. 16, 18.

2) adv. a) ከመዝ፡ et ከማሁ፡ *hoc* vel *eodem modo, ita, sic, pariter*, α) ከማሁ፡ in sententiis correlativis: Gen. 6, 22. 18, 5; Ps. 102, 13; Matth. 12, 40. 13, 40. 24, 27. 37; Rom. 5, 18. 19. 6, 19; Luc. 11, 2; etiam omisso correlato relativo: Sir. 18, 16. 22, 24; Luc. 17, 10. 21, 31; Jac. 2, 17. 3, 5. β) ከመዝ፡ et ከማሁ፡ relatum ad antecedentia: Ex. 6, 9; ከመዝ፡ወከመዝ፡ረሰየኒ፡ Jud. 18, 4; ኢኮነ፡ከመዝ፡ 1 Reg. 20, 2; ከመ፡ከመዝ፡ውእቱ፡ Job 9, 2; 1 Reg. 23, 17; ከመዝ፡ይቤ፡እግዚ"፡ Jer. 4, 3 al.; Matth. 3, 15. 5, 12. 19; Marc. 15, 39; Luc. 22, 26; Rom. 1, 32. 2, 2. 12, 16 (at Graece: τὸ αὐτό); ወከማሁ፡ብእሲትኒ፡ Sir. 23, 22; ወከማሁ፡ ὁμοίως 24, 11; Jos. 6, 15; Gen. 1, 6. 9; Matth. 12, 45; Luc. 9, 15. 17, 10. 21, 31. γ) ከመዝ፡ et ከማሁ፡ relatum ad sequentia: ከመዝ፡ Gen. 10, 1. 36, 1. 41, 1; Hen. 14, 8; Matth. 1, 18. 6, 9; ከማሁ፡ Matth. 2, 5; seq. ከመ፡ vel እስከ፡ *ut* (daß) Matth. 5, 16; 1 Petr. 3, 1; (ከመዝ፡ — እስከ፡) Joh. 3, 16. δ) de አምጣነ፡ — ከማሁ፡ *quo magis — eo magis* vid. አምጣነ፡ col. 224; adde በአምጣነ፡ — ከማሁ፡ Sir. 3, 18. 16, 12; de በከመ፡ — ከማሁ፡ id., vid. supra A I 2 a γ. ε) ምስለ፡ከመዝ፡ *hoc non obstante* Jes. 15, 7; Am. 4, 9; vid. ምስለ፡ col. 175. b) ከመዝ፡ *tam, tantopere*: ከመዝ፡ፍጡነ፡ οὕτω ταχέως Gal. 1, 6; ከመዝኑ፡አብዳን፡አንትሙ፡ 3, 3; ከመዝ፡ጠቢብ፡ 1 Cor. 6, 5; 1 Joh. 4, 11. c) ከማሁ፡ in responsione: *sic*, 4 Esr. 5, 9 (soloecismus videtur). d) in interrogatione: ከመዝኑ፡ *sicne? num ita?* Ex. 2, 14; Matth. 26, 40; Marc 7, 18; Joh. 18, 22. C) Conj. I) ከመ፡ 1) conj. relativa, quae Objecto (vel Subjecto) de quo agitur indicando vel alii praecedentis sententiae complemento annectendo inservit (ὅτι, daß), seq. Indic. Respondet a) Latinorum Acc. (Nom.) c. Inf., post verba sentiendi et declarandi, al.: ርእየት፡ከመ፡ሠናይ፡ዕፅ፡ Gen. 3, 6; ርእየ፡ከመ፡በዝኁ፡ 6, 2. 16, 4. 5; አእመረ፡ከመ፡ተነትገ፡ማይ፡ 8, 11; 2 Reg. 12, 9; ሰምዐ፡ከመ፡ተዼወወ፡ Gen. 14, 14. 29, 33; መኑ፡አይድዐከ፡ከመ፡ዕራቅከ፡አንተ፡ Gen. 3, 11. 12, 18. 31, 20; ይእመኑከ፡ከመ፡አስተርአየከ፡ Ex. 4, 5; Job 9, 16; Jac. 2, 19—22; መሐለ፡ከመ፡ኢያአምር፡ Matth. 26, 72; ተዘከር፡ከመ፡መሬት፡ንሕነ፡ Ps. 102, 14; ትጤይቅ፡ከመ፡ Job 5, 25; ይመስለኒ፡ከመ፡ Hen. 106, 6; ኀለየ፡ከመ፡ጸውዖ፡ 1 Reg. 3, 8; ኢትሰፈዉ፡ከመ፡ተሐይዉ፡ Hen. 9, 8. 10; ሐሰወት፡ከመ፡ሠሐቀት፡ Kuf. 16; ኮኑ፡ሰማዕተ፡ከመ፡ኢይጸድቁ፡ Rom. 3, 22; ዝንቱ፡ትእምርቱ፡ከመ፡ይገብር፡እግዚ"፡ዘንተ፡ነገረ፡ Jes. 38, 7; ከመ፡ያስተርእዩ፡ከመ፡ጾሙ፡ Matth. 6, 16. 18; ተዐውቀት፡ከመ፡ዐንሰት፡ Kuf. 41; ተብህለ፡ከመ፡ Phlx. 72. α) Passim Subjectum sententiae subjunctae a verbo sententiae principalis tamquam Objectum attrahitur, ut: ሰምዕዎ፡ከመ፡ሀሎ፡ውስተ፡ቤት፡ Marc. 2, 1; Matth. 25, 24. 26; Gen. 1, 4. 6, 2. 12, 14. 49, 15 (vid. gramm. § 190). β) Ubi post verba sentiendi et declarandi ከመ፡ c. Subj. verbi sequitur, e C, I, 3, c illustrandum est. γ) Sicut ὅτι (כִּי ; أَنَّ), ከመ፡ recitationi verborum alterius inservit (vel orationi directae praemittitur): Lev. 14, 35; Jos. 5, 6; 2 Reg. 21, 17; Matth. 2, 23. 21, 16. b) *quod*, α) ad indicandam causam (quamquam minus frequentatum quam እስመ፡) post verba affectuum: ይትፌሣሕ፡ከመ፡ትጠፍኡ፡ Deut. 28, 63; አንከሩ፡ከመ፡ረድአ፡ 2 Par. 26, 15; et alia, ut: አስተዋደየኒ፡ከመ፡ቀበርክዎሙ፡ Tob. 1, 19. β) crebro post እፎ፡, sc. እፎ፡ከመ፡ *quî (est,) quod* i. e. *quomodo evenit ut* vid. sub እፎ፡ 2) conj. consecutiva, ὥστε *ut, ita ut*, a) seq. Indic.: ያንኀሎን፡ለአህጉሪ

ከ፡ከመ፡አልቦ፡ዘይነብር፡ውስቴቶን፡ Jer. 4, 7; Jac. 2, 5; Phil. 3, 10 Platt; Hebr. 10, 36; Gen. 32, 21. b) plerumque seq. Subj. verbi: Gen. 22, 14; መኑ፡አነ፡ከመ፡እሑር፡ Ex. 3, 11; Lev. 18, 18; Num. 22, 28; Jos. 10, 14. 22, 16; Jud. 14, 3; 1 Reg. 3, 11. 15, 29. 17, 43. 20, 1. 22, 8; 4 Reg. 5, 7; Ps. 8, 5; Job 10, 6; Judith 5, 23; ውኅድ፡ አንቲ፡ከመ፡ትኩኒ፡ Mich. 5, 1; ከመ፡ያድኅና፡እግዚ"፡ለኢየሩሳሌም፡ Jes. 36, 20; Jer. 45, 18; 4 Esr. 2, 10; Hebr. 6, 10; post verba efficiendi, ut: እሬስየከ፡ከመ፡ይፃእ፡ Gen. 17, 6; Jes. 42, 24. 3) conj. finalis, ἵνα, ὅπως, *ut*, et ከመ፡ኢ፡ *ne, ut ne*: Gen. 1, 15. 2, 10. 19. 4, 11. 42, 2. 46, 34; Ex. 8, 6. 18. 9, 29; Lev. 17, 5; Ps. 9, 14; Jon. 1, 6; 2 Esr. 3, 10; 1 Petr. 3, 3; 1 Joh. 1, 4; Rom. 3, 19; Phil. 3, 8; 1 Tim. 1, 15; ከመ፡ኢ፡ Ex. 7, 14; Lev. 10, 6; Deut. 19, 6. 20, 18; 1 Reg. 31, 4; Ps. 16, 6; Jes. 48, 5. 9; Hez. 31, 14; Apoc. 18, 4. 20, 3. a) in specie post verba volendi, jubendi, rogandi, promittendi, sperandi, permittendi, cogendi, al., ut: አዘዘነ፡ከመ፡ንግበር፡ Deut. 6, 4; ይቤ፡ከመ፡ይቅትልዎ፡ 1 Reg. 19, 1; ተከሥተ፡ሎቱ፡ከመ፡ይግበር፡ Kuf. 32; አደሞ፡ከመ፡ይግበር፡ 2 Par. 7, 11; ቦኑ፡እፈቅድ፡ከመ፡ይሙት፡ Hez. 18, 23; አኀሥሥ፡ከመ፡እግበር፡ Kuf. 21; ኀለየ፡ከመ፡ይቅትል፡ Asc. Jes. 1, 12; አስተብቍዕዎ፡ከመ፡ይልክፉ፡ Matth. 14, 36; ይስእሉ፡ከመ፡ይኩኖሙ፡ Hen. 13, 6; መሐለ፡ከመ፡የሀብ፡ Matth. 14, 7; አሰፈወ፡ከመ፡ Sap. 17, 8; Jud. 2, 3; vid. ተከየደ፡; ይሴፈዉ፡ከመ፡ይሕየዉ፡ Hen. 10, 10; ትትአመን፡ከመ፡ያእቱ፡ Job 39, 12; Ps. 26, 19; Rom. 15, 14; Hebr. 6, 9; ኢያብሖ፡ከመ፡የአብሱ፡ Sir. 15, 20; Num. 22, 13; አጌብሮ፡ከመ፡ይስግድ፡ Asc. Jes. 5, 8; ይደሉ፡ከመ፡ትስረዩ፡ 2 Cor. 2, 7; ኢይከውኖ፡ከመ፡ይግባእ፡ Deut. 24, 4; ይኄይሰከ፡ከመ፡ይትሀጐል፡ Matth. 5, 29. b) post verba potentiae et impotentiae Hen. 93, 11; Apoc. 11, 6; ስእነ፡ከመ፡ይሴሲ፡እሞ፡ Clem. f. 219; pavendi: አርመምኩ፡ፈሪህየ፡ከመ፡እንግር፡ዘእኄሊ፡ Job 32, 7; ኢይደነግፁ፡ከመ፡ይዕርፉ፡ 2 Petr. 2, 10; audendi: ተኀበለ፡ከመ፡ይንሣእ፡ F. M. 3, 5; incipiendi, repetendi: አኀዘ፡ከመ፡ይሕንጽ፡ 2 Par. 3, 3; ኢይደግም፡ከመ፡እፈኑ፡ Hen. 10, 22. c) etiam post ea verba, quae alias ከመ፡ cum Indic. postulant, ከመ፡ c. Subj. sequitur, si quidem significatur non quid sit vel fiat, sed quid fieri oporteat: ይእዜ፡አእመርነ፡ከመ፡ንሰብሖ፡ (*nobis cum celebrandum esse*) Hen. 63, 4. 58, 5; ተፈሥሐ፡ከመ፡ይግበር፡ (er freute sich zu thun) Deut. 28, 63; ተኀለየ፡ውስተ፡ልብከ፡ከመ፡ታሕንጽ፡ሊተ፡ቤተ፡ 2 Par. 6, 8. d) ከመ፡ኢ፡ *ne* post verba timendi, prohibendi: እፈርሀ፡ከመ፡ኢይምጻእ፡ Gen. 32, 12. 24, 9; Sir. 29, 7. 42, 9; 2 Esr. 16, 3; Gen. 47, 18; Ex. 32, 12; Kuf. p. 95 (seq. Indic.); መነንክዎ፡ከመ፡ኢይንግሥ፡ 1 Reg. 16, 1; ከላእክኒ፡ከመ፡ኢይባእ፡ 25, 33. 34; Act. 5, 28; Matth. 12, 16; ኢያበውሖ፡ከመ፡ኢይቅረብ፡ M. M. f. 169. e) ከመ፡ et ከመ፡ኢ፡ est nota jussivi vel optativi: 1 Cor. 9, 7; እኁክሙ፡ከመ፡ይኩን፡ቅኑየ፡ Kuf. 43; ከመ፡ኢታሕዝና፡ Tob. 10, 12; Jud. 21, 1. — Annotandum est, quod Lud. in lex. c. 392 affert: „particula haec repetita certitudinem aliquam significare videtur: ከመ፡ከመ፡ቀርበ፡ et mox ከመ፡ከመ፡በጽሐ፡ *quod certo venisset*“ Org. 4. — II) እምከመ፡, rarius ለእምከመ፡ et ለእመ፡ከመ፡ [e qua forma illud እም፡ non praepositionem እምነ፡ sed conjunctionem conditionalem እመ፡ censendam esse satis elucet] conj. conditionalis et temporalis, frequentatissima, 1) *si* (sed fere ubique inclinans ad significationes *quum, quando, quoties, simulac*), rarius εἰ, ut Rom. 6, 8. 8, 17. 25, saepius ἐάν, (seq. Imprf.) ut: እምከመ፡ታበውእ፡ *si* (i. e. *quoticscumque*) *offers* Matth. 5, 23; Rom. 10, 9; ἐὰν μή Dan. 2, 5. 6; seq. sententia nominali Matth. 6, 22; Joh. 11, 57; seq. Perf.: እምከመ፡ገሰስኩ፡ *si tetigero* Matth. 9, 21. 21, 24; Joh. 8, 36. 12, 32. 13, 35; Rom. 7, 2; 1 Thess. 3, 8; 1 Reg. 20, 9; Job 7, 9; እምከመ፡አንበርዎ፡ ἐὰν ϑῶσιν Jes. 46, 7. 58, 9; ለእምከመ፡ Rom. 4, 5 ant. 2) *cum, quum, quando, quotiescumque*, plerumque c. Perf. Ex. 33, 9 (ὡς δ᾽ ἄν); ἡνίκα δ᾽ ἄν 2 Cor. 3, 16; ἐκάϑισας-μὴ ἀνοίξῃς Sir. 34, 12; Num. 21, 8. 9 (ὅταν); እምከመ፡እቤሎ፡ ἐν τῷ εἰπεῖν με Hez. 33, 8. 14; 1 Reg. 16, 16; እምከመ፡ርእዩከ፡ ἰδόντες σε Job 38, 17; ὁπότε ἐάν Tob. 7, 11; ὅταν Jes. 30, 15. 57, 13; Tit. 3, 12; ለእምከመ፡ንዋየ፡ረከብከ፡ ἐν χρήμασιν Sir. 37, 6; ለእመ፡ከመ፡ (v. ለእምከመ፡) ተጸነሰ፡ ἀπὸ ἐνδείας 20, 21; 4 Esr. 6, 51. 3) *quamdiu, donec*, c. Perf., ἡνίκα ἄν Gen. 30, 42; Jes. 55, 6. 4) *simul ac, ubi* vel *ut primum*: Gen. 12, 12 (ὡς ἄν); Lev. 14, 34; 2 Esr. 16, 3; እምከመ፡ሰምዑ፡ ἀκούσαντες Deut. 2, 25; Job 14, 10; ለእምከመ፡በቱ፡ዘገረሞ፡ Sir. 22, 18; ἐν τῷ ἀποϑανεῖν 10, 11; Jes. 51, 14; 4 Esr. 9, 35—37; Matth. 21, 40; saepius ubi Graecus καὶ consecutivum habet, ut: እምከመ፡ሠረቀ፡ፀሐይ፡ያየብሶ፡ለሣዕር፡ ἀνέτειλε καὶ ἐξήρανε Jac. 1, 11; 1 Petr. 1, 24; Nah. 3, 17; Ps. 103, 23; Sir. 30, 9.

ከመ፡ adv. [gramm. § 64, 6; 150, c; 162]; ejus vis non in ከ፡ sed in መ፡ niti videtur (ከ፡ tenuius pronuntiato ኸ፡), et potestate fere cum vocula መ፡ (q. v. col. 141) convenit, sed fortius et gravius est. 1) *fere, propemodum*: ከመ፡እንተ፡ጸብሐት፡ *fere quotidie* Gen. 39, 10; ሎቱ፡ያስዖዝዝ፡ከመ፡እግሩ፡ (propemodum vel paululum) ἐπέσκαζε Gen. 32, 32 (at ὃ ἐνάρκησεν 32, 33 simplice ዘአስዖዘዘ፡ versum est). 2) Pronominibus vel adverbiis pronominalibus postpositum vim quamdam distinguendi et restringendi („vim identitatis“ Lud.) habet: *-dem, -met, idem, ipse* (eben, gerade): እመሂ፡ትልህቁ፡አነ፡ከመ፡ውእቱ፡ ἐγώ εἰμι (*ego idem sum*, nec mutatus) Jes. 46, 4; ወአንተሰ፡አንተ፡ከመ፡ σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ Hebr. 1, 12; አንተ፡ከመ፡ዘታወፅኦሙ፡ *tu* (neque alius quidam) *eras educens eos* 2 Reg. 5, 2; አነ፡ከመ፡ወአልቦ፡እንተ፡ከማየ፡ *ego* (sola) *nec ulla mihi similis* Zeph. 2, 15; እምቅድመ፡ዓለም፡ወእስከ፡ለዓለም፡አንተ፡ከመ፡ *ante saeculum et usque in saeculum tu idem* (es) Ps. 89, 2. 92, 3. 101, 28; ዝኩ፡ዘእጸልእ፡ኪያሁ፡ከመ፡እገብር፡ gerade das *id ipsum* (nec aliud quidquam) Rom. 7, 15; ኪያሃ፡ከመ፡መሥዋዕተ፡ለግሙራ፡ *eadem semper sacrificia* Hebr. 10, 11; Phil. 2, 2; Matth. 26, 44; ከማሁ፡ከመ፡ *itidem*, (*et ipsi*) Gen. 46, 34; ὡσαύτως *eodem modo* Deut. 15, 17; Matth. 20, 5. 21, 36; Asc. Jes. 11, 28; Phil. 1, 30; ዘንተ፡ከመ፡ *hoc ipsum* 1 Thess. 3, 4; Ps. 61, 11; አመ፡ኮነ፡ሀየ፡ከመ፡ሀለውኩ፡ ἡνίκα ἐγένετο, ἐκεῖ ἤμην (*ibi, in ipso loco, aderam*) Jes. 48, 16. 3) *nonnisi, modo, tantummodo, solum* (אַךְ): ከማሁ፡ከመ፡ውእቱ፡ *non est nisi illis similis* (nequaquam iis superior) 1 Reg. 17, 36; 2 Cor. 10, 18; ሕያዋን፡ከመ፡ይበርኩከ፡ (non mortui) Clem. f. 259; Gen. 27, 38; Lev. 21, 14; Marc. 7, 19; Matth. 5, 47; እሙንቱሰ፡እምከንቱ፡ውስተ፡ከንቱ፡ከመ፡ *ii autem nonnisi a vanitate in vanitatem* (ἐπὶ τὸ αὐτό, יַחַד) Ps. 61, 9; ለጊዜሃ፡ከመ፡ውእቱ፡ *temporalis tantum est* Matth. 13, 21 rom. a) ንስቲተ፡ከመ፡ተርፎሙ፡ወይዌግሩኒ፡ *paulum tantum abest quin* (me lapident) Ex. 17, 4. b) አኮ፡ከመ፡ seq. ዳዲ፡ vel አላ፡ *non modo* —

sed etiam Matth. 4, 4. 21, 21; Asc. Jes. 10, 5; vel አከ፡ባሕቲቶ፡ከመ፡ — ዳእሙ፡ዓዲ፡ Joh. 5, 18. 13, 9. — *Voc. Ae.*: ከመ፡ብ፡እንዴሁ፡; *aliud*: ጽመ፡ወከመ፡ (vid. Marc. 7, 19) ዘ፡እንዴኸ፡ዝምብሎ ።

ከሙ፡ pron. Plur. II pers. m., et nominibus et verbis suffixum.

ኬማ፡ n. prgr., sc. כִּימָה i. e. *plejades, vergiliarum sidus*, Am. 5, 8 vrs. nov.

ከሞል፡ subst., nomen arboris cujusdam ignotum: ቀነውዎ፡ውስተ፡ሥጋሁ፡፲ወ፱ወ፫ቅንዋተ፡ዲበ፡ዕፀ፡ከሞል፡ Sx. Masc. 11; Ter 12; ሀለዉ፡ህየ፡ (in Aegypto circa urbem እስሙናይ፡) ዕፀው፡ከሞል፡ወሰገዱ፡ሎቱ፡ለእግዚእነ፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡ (sc. Jesulo infanti) ወኮኑ፡ድኑናነ፡እስከ፡ዛቲ፡ዕለት፡ Sx. Genb. 24; in Actis Susannae presbyterorum alter respondet: ታሕተ፡ዕፀ፡ከሞል፡ (σχῖνος Dan. ap. 1, 54), alter: ታሕተ፡ዕፀ፡ጽርዮን፡ (πρῖνος 1, 58) Sx. Masc. 28. — *Voc. Ae.*: ከሞል፡ዘ፡እሻ፡(እሾ፡?)

ከሜሌዎን፡ n. prgr. χαμαιλέων *chamaeleon* Lev. 11, 30. — *Voc. Ae.*: ገላሜዎስ፡ (v. ገለሜዎስ፡)ብ፡እስስት፡

አከማማት፡ vid. sub ከከማት፡

ከመረ፡ (i. q. جمر II. IV; צָמַר) *coacervare, cumulare*, Ex. 8, 10 FH (at lectio ከመሮ፡ sensum bonum non praebet et corrupta videtur).

ክምር፡, rarius **ከምር፡** subst., m. et f., Pl. **አከማር፡** [חֹמֶר] *acervus, cumulus*, ut frumenti, mergitum: Job 5, 26 (m.); ያዐብያ፡ለክምረ፡እክሉ፡ Sir. 20, 28; Ruth 3, 7; Ex. 22, 5; ከመ፡ክምረ፡እክል፡ Zeph. 2, 9; Jud. 15, 5; በእቶተ፡ (i. e. በእትወተ፡) አከማሪሁ፡ Macc. f. 9; granorum M. M. f. 48; stramenti, foeni: ከመ፡ክምረ፡ሐሠር፡ከማሁ፡ማኅበሮሙ፡ለኃጥኣን፡ στυππεῖον συνηγμένον Sir. 21, 9; ranarum mortuarum Ex. 8, 10; occisorum: ወኮነ፡ክምረ፡አብድንቲሆሙ፡ Gad. T. H.

ከሚር፡ nomen dubiae auctoritatis: እመ፡ዘራእከ፡ሥርናየ፡ተአርርኑ፡ስገመ፤ወእመ፡ዘራእከ፡ከሚረ፡ተአርርኑ፡ተልቤ፡ Macc. f. 5. Legendum videtur ከሚን፡ (q. v. infra).

ከምር፡ i. e. خَمْر *vinum*; *Voc. Ae.*: ከምር፡ዘ፡የወይን፡ጻጅ።

ከመሰ፡ i. q. كَمَسَ *austerus fuit* (כָּמַשׁ *flaccidum esse, marcere*, sine dubio proprie de *contrahendo* et *corrugando*). Hinc propagatum est

አከሞሰሰ፡ quinquel. II, Imprf. et Subj. **ያከሞስስ፡** [potestatem deminutivi habet: *subausterum esse*; etiam in كَلَحَ *austerum vultum habuit*, V *subrisit* utraque significatio copulata est] 1) paululum adducere vultum, vel severitatem minuere i. e. *leviter objurgare* alqm, c. Acc. prs.: ወያከሞስሶሙ፡ (Salomo) በየውሀት፡ለአብዳን፡ Kebr. Nag. 22. 2) severitatem minuendo *subridere, leniter ridere* et *arridere*: ጠቢብሰ፡እምዕጹብ፡ያከሞስስ፡ከናፍሪሁ፡ μόλις ἡσυχῇ μειδιάσει Sir. 21, 20; አከሞሰሰ፡ Sx. Tachs. 5. 7; እንዘ፡ያከሞስስ፡ Sx. Jac. 2; Asc. Jes. 5, 3; አከሞስስ፡በኅቡእ፡ γέλα, μὴ φανερῶς Chr. ho. 22 (vid. ተአርወየ፡); Gad. T. H.; ወአከሞሰሰ፡ወልድየ፡ውስተ፡ገጸ፡ዮሴፍ፡ Lud. e Vit. Theoph.; c. በእንተ፡ rei: አከሞሰሰ፡በእንተ፡ድካሞሙ፡ (Abba Pachomius subrisit ob defatigationem daemonum) Lud. e Vit. Pach.

ከሙሳስ፡ (an ከሞሳስ፡?) subst. *severitas mitior* (milder Ernst), Did. ed. Platt p. 44 (c. annot.).

ክሚን፡, **ከሚን፡**, **ካሚን፡**, **ከሙን፡**, **ከሜን፡** n. prgr. κύμινον [كَمُّون ܟܡܘܢ כַּמּוֹן] *cuminum*, Matth. 23, 23; Jes. 28, 25. 27; ወኮነ፡ኢይበልዕ፡ዘእንበለ፡ኅብስት፡ወጌው፡ምስለ፡ከሙን፡ወሐምል፡ዘኢያበስልዎ፡በእሳት፡ Sx. Haml. 24; Macc. f. 5 (vid. sub ከሚር፡); inter suffimenta enumeratur: ከርቤ፡ወሚዓ፡ወሎዛን፡ወስንድሪስ፡ወከሜን፡ወጥፉሕ፡ወሜዓር፡ (sic) Sx. Haml. 8. — *Voc. Ae.*: ከሚን፡ዘ፡ፌዖ፡; *aliud*: መለንስ፡ኑግ፡ከሚን፡ብ፡ተልባ፡ፌጸሂ ።

ከሠተ፡ I, 1 [i. e. كَشَطَ (قَشَطَ) *dimovit, sustulit* rem *alteram tegentem*; vicin. كَشَفَ (ቀፈጸ፡) *detexit, revelavit*] Subj. **ይክሥት፡** 1) *retegere, detegere, nudare*, omisso Acc.: Ruth 3, 4. 7; seq. Acc. tegumenti: ክነፊሃ፡, ክዳነ፡አቡሁ፡ Kuf. 33; ግልባበ፡ Jes. 47, 2; tectum Gen. 8, 13; etiam *volvendo amoliri* alqd ab aliqua re Marc. 16, 3; seq. Acc. prs. vel rei obvelatae: Dan. ap. 1, 32; ከሠተ፡ኀፍረተ፡አቡሁ፡ Kuf. 33; Lev. 18, 6 seq.; Deut. 23, 1. 27, 20; ገጸ፡ 2 Cor. 3, 18; ትክሥት፡ምድር፡ደማ፡ Jes. 26, 21. 2) *aperire, patefacere*: fiscellam Ex. 2, 6; puteum Ex. 21, 33; መዛግብተ፡ Kuf. 42; Sir. 43, 14; Hen. 46, 3; in specie a) os suum Matth. 5, 2; Ps. 38, 13; Jes. 53, 7; Kuf. 25; Sir. 24, 2; Job 3, 1; 4 Esr. 9, 29; os alicujus Hez. 3, 27; labra sua Job 11, 5. 32, 20; alcjs Ps. 50, 15; oculos suos Kuf. 17; Job 27, 19; Gen. 48, 10 (ከሢቶት፡); Hen. 89, 28; alcjs Joh. 9, 26; ትክሥት፡አዕይንተ፡ዕዉራን፡ Jes. 42, 7; aurem alcjs Jes. 50, 5; τὸν νοῦν እግዚ"፡ይክሥት፡ልበ፡ለሰብእ፡ Job 33, 16; Luc. 2, 35. b) librum, literas: Jes. 37, 14; Hez. 2, 10; 2 Esr. 6, 1. 18, 5; Dan. 7, 10; Apoc. 5, 2. 3. 20, 12; ወከሢቶ፡መጽሐፈ፡ Luc. 4, 17. 3) trsl.: a) *revelare* arcana, mysteria, (de revelatione divina), c. Acc. rei et ለ፡ prs.: Dan. 2, 22. 28; Ps. 97, 3; 4 Esr. 10, 53; Hen. 48, 7; Matth. 11, 25. 27. 16, 17; 1 Cor. 2, 10; Gal. 1, 16. b) *manifestum facere, patefacere, expromere*, c. Acc. rei: ቃሉ፡ለሰብእ፡ይክሥት፡ፍትወተ፡ልቡ፡ Sir. 27, 6; Hen. 61, 5; Jes. 52, 10; እክሥት፡ምረረ፡ነፍስየ፡ Job 7, 11; c. Acc. rei et ለ፡ prs.: Ps. 36, 5; ለከ፡ከሠትኩ፡ቅሥትየ፡ Jer. 20, 12. c) *evulgare, prodere* alqd: Prov. 11, 13; ለእመ፡ከሠትከ፡ምክሮ፡ Sir. 22, 22. 27, 16. 21; ኀፍረት፡ከሢተ፡ምክረ፡ዐርክከ፡ 41, 23; Jos. 2, 20; alqm Matth. 1, 19. — *Voc. Ae*: ከሠተ፡ዘ፡ገለጸ ።

ተከሥተ፡ III, 1 1) Refl. *se retegere* vel *nudare*, Kuf. p. 15. 30; 2 Reg. 6, 20. 2) Pass. a) *retegi, detegi*: ግላ፡ 2 Cor. 3, 14; ተከሥተ፡ሰኰናኪ፡ Jer. 13, 22; አልቦ፡ክዱን፡ዘኢይትከሠት፡ Marc. 4, 22; ይትከሠት፡መሠረታቲሃ፡ Hez. 13, 14; Ps. 17, 17. b) *aperiri, patefieri*: መቃብራት፡ተከሥቱ፡ Clem. f. 218; Matth. 27, 52; አፍ፡ Luc. 1, 64; እዘን፡ Marc. 7, 35; አዕይንት፡ 1 Reg. 14, 27. 29; ተከሢቶ፡ Asc. Jes. 9, 37; Matth. 9, 30. 20, 33; Joh. 9, 10; ልብ፡ Act.

2, 37; መጻሕፍት፡ 4 Esr. 4, 22; Hen. 47, 3. c) trsl. α) *revelari* (de revelatione divina): ኢተከሥተ፡ ሕግ፡ እስከ፡ አሚሃ፡ Kuf. 33; ተከሥተ፡ ሎቱ፡ ከመ፡ ይግበር፡ Kuf. 32; 1 Reg. 3, 7; Dan. 2, 19. 10, 1; Jes. 31, 1; Hen. 52, 5; 1 Cor. 14, 30. Eph. 3, 5. β) *manifestum fieri, patefieri, apparere:* ተከሥተት፡ ምሕረትየ፡ Jes. 56, 1; ኀቡኣት፡ ኢተከሥቱ፡ ለከሙ፡ Hen. 16, 3. 38, 3; ምድር፡ ተከሥተት፡ Hen. 89, 8; 2 Thess. 2, 3. 8.

ክሡት፡ part., f. ክሥት፡ 1) *retectus, detectus, nudatus:* ወክሡት፡ ገጽየ፡ Tob. 2, 9; 4 Esr. 1, 1; ርእሱ፡ ክሡተ፡ ይኩን፡ Lev. 13, 45; 1 Cor. 11, 5; ሲኦል፡ ክሡት፡ ቅድሜሁ፡ γυμνός Job 26, 6. 2) *apertus, patefactus:* ንዋይ፡ ክሡት፡ Num. 19, 15; መቃብር፡ Ps. 5, 11; Rom. 3, 13; አፍ፡ Hez. 29, 21; 2 Cor. 6, 11; እዘን፡ Jes. 42, 20; ይኩና፡ ክሡታተ፡ እዘኒከ፡ ወአዕይንቲከ፡ 2 Esr. 11, 6; አዕይንት፡ Kuf. 22; Asc. Jes. 6, 11; Hen. 1, 2; መጽሐፍ፡ Apoc. 10, 2. 3) trsl.: *revelatus, manifestus, palam factus, apertus, ingenuus:* Rom. 1, 19; Hebr. 4, 13; Hen. 9, 5; ተወልደ፡ እምኀቡእ፡ ውስተ፡ ክሡት፡ Deg.; ክሡተ፡ ኮነ፡ ስሙ፡ Marc. 6, 14; Ex. 2, 14; ዘለፋ፡ ክሡት፡ Prov. 27, 5. — Adv. ክሡተ፡ *aperte, palam, manifesto, ingenue:* ἐν τῷ φανερῷ Matth. 6, 4. 18; φανερῶς Marc. 1, 45; παῤῥησίᾳ, ክሡተ፡ ተናገረ፡ Joh. 7, 13; Act. 2, 29; 1 Thess. 2, 2.

ክሥተት፡ n. act., Pl. ክሥተታት፡ 1) *detectio*, i. e. *nudatio:* ክሥተታተ፡ ኀፍረቶን፡ (vid. Lev. 18) Can. Laod. 29. 2) *revelatio* i. e. *patefactio:* ክሥተታተ፡ ሴኖዶስ፡ ዘሐዋርያት፡ *revelationes Canonum Apostolorum* (Lud.: *apertiones* i. e. *prolegomena?*), Syn. (in Lud. Comm. hist. p. 305 n. 17).

ከሣቲ፡ n. ag. *detector, revelator, manifestator*, c. c. Acc.: Deus ለኢዮኤል፡ ክብረ፡ ሞትከ፡ ከሣቲ፡ (qui Joëli gloriam mortis tuae revelasti), Cod. Mus. Brit. LIV, 7; per st. c.: ክርስቶስ፡ ከሣቴ፡ብርሃን፡ Deg.; ከሣቴ፡ ጽድቅ፡ (veritatis) Enc. Jac. 27; Constantinus ከሣቴ፡ መስቀል፡ Sx. Ter 7.

መክሥት፡ subst. *apertura, apertio:* መክሥተ፡ አፉሁ፡ ከመ፡ መልአከ፡ እግዚ"፡ (Das Aufthun seines Mundes war wie das eines Engels) Sx. Teq. 21; Christus est መምህር፡ መክሥተ፡ አፉሁ፡ መዐዛ፡ ዕጣን፡ M. M. f. 305; Org. 2.

ኰሠኰሥ፡, ኰሥኰሥ፡, (ኰሥኰሥ፡), ኰሣኰሥ፡, (ኰሣኰሥ፡) (etiam per ሰ) adj., Pl. "ሣን፡ [fortasse referendum ad نقش vel رقش] *varius, variegatus, versicolor, punctis* vel *maculis interstinctus:* Gen. 30, 32—39. 31, 10. 12 (c. varr.); Kuf. 28; አፍራስ፡ ኰሥኰሣን፡ (v. ኰሣኰሳን፡) Zach. 1, 8; አፍራስ፡ ኰሠኰሥ፡ (v. ኰሣኰሳን፡) 6, 3; ኰሠኰሣን፡ 6, 7; አምሳለ፡ ወርቅ፡ ይገብሩ፡ ለኪ፡ ኰሳኰሰ፡ ዘብሩር፡ μετὰ στιγμάτων τοῦ ἀργυρίου Cant. 1, 11; ያፍ፡ ኰሣኰሥ፡ (v. ኰሳኰስ፡) Clem. f. 223. 225. — *Voc. Ac.:* ኰሳኰስ፡ ዘ፡ ዝጕርጕር፡ (vid. ዝንጕርጕር፡ apud Isenb.).

ኮሥኮሥ፡ *urceus* vid. sub ኮስኮስ፡

ክሣድ፡ *collum* vid. sub ክሳድ፡

ኩራ፡ *poculum, scyphus* vid. sub ከወረ፡

ከርሀ፡ i. q. كَرِهَ *aversatus fuit, abhorruit;* IV *invitum adegit* (أَكْرَهَ, כָּרַהּ); הִכְרִיחַ *coëgit.*

ኵርሀ፡ subst. *aversatio, animus invitus,* በኵርሀ፡ *invitus, invite, per vim,* 1 Petr. 5, 2; በፈቃድ፡ ወኢበኵርሀ፡ F. M. 1, 3; Christus ሐመ፡ በፈቃዱ፡ ወአኮ፡ በኵርሀ፡ Chr. ho. 33.

ኪራለይሶን፡ vid. ኪርያላይሶን፡

ክሬሎሶቆቤ፡ vid. sub ክርስቲሎቤ፡

ክርም፡, etiam ክርም፡, subst. (i. q. كَرْم *uva, vitis,* coll. כֶּרֶם) *vitis:* አስተጋብኡ፡ ዕፀወ፡ ክርም፡ ወአንደዱ፡ እሳተ፡ Sx. Nah. 10 (in aliis locis similibus legitur ሐረገ፡ ወይን፡ tamquam materia ignis facile inflammabilis, ut Sx. Haml. 5); locum ዐይነ፡ ክርም፡, quo Maria Elisabetham gravidam visitatura perrexit, Lud. affert e Ssal. Req.

ክረመ፡ et ክርመ፡ I, 1 [كَرُمَ *pluviam profudit* nubes; deinde: *beneficus, generosus fuit;* ክረምት፡ *tempus pluvium* i. e. *hiems;* hinc denominatur ክረመ፡] Subj. ይክርም፡ et ይክረም፡ 1) *hibernare, hiemare,* አጥበዕኩ፡ እክረም፡ ህየ፡ Tit. 3, 12; 1 Cor. 16, 6; ክረመ፡ ውስተ፡ ይእቲ፡ ደሴት፡ Act. 28, 11 Platt; መርሶ፡ ኢይደሉ፡ ይክርሙ፡ ውስቴቱ፡ ክረምተ፡ Act. 27, 12 Platt; ንጉሥ፡ ክረመ፡ በደምብያ፡ et ንክርም፡ Chr. Ax.; Chr. L. Atk. f. 24. 2) *annotinum esse, vetustum esse,* de vino: እመ፡ ክረመ፡ ስትዮ፡ በትፍሥሕት፡ Sir. 9, 10.

አክረመ፡ II, 1 1) *hiemem efficere, hibernum tempus dare:* Deus ያክርም፡ በበዓመት፡ Act. 14, 17. 2) *hiemem transigere, hibernare, hiemare:* ለአክርሞ፡ Act. 27, 12 rom.; 28, 11 rom.

ክረምት፡ subst., m. et fem., Pl. ክራማት፡, et ክረማት፡ et አክራም፡, 1) *pluvia* Ps. 146, 8; እመ፡ ክረምት፡ ἐν ἡμέραις ὑετοῦ Hez. 1, 28. 2) *tempus pluvium* (anni), *hiems:* χειμών ዝናመ፡ ክረምት፡ Job 37, 5 (vid. ዝናም፡); Cant. 2, 11; አስሐትያ፡ ክረምት፡ Sap. 16, 29; መዋዕለ፡ ክረምት፡ Prov. 27, 15; 2 Esr. 10, 9; ክረምት፡ ብሔር፡ 10, 13; 1 Esr. 9, 11; በክረምት፡ Matth. 24, 20; 2 Tim. 4, 21; ወክረምት፡ ውእቱ፡ Joh. 10, 22; እግዚ"፡ ያስተደሉ፡ ክረምተ፡ ለምድር፡ ዘያበቍል፡ ሣዕረ፡ ውስተ፡ አድባር፡ Deg.; መዋዕለ፡ ክረምት፡ ἡμέραι θερισμοῦ (ut quibus alvei fluviorum impleti sint) Jos. 3, 15; opp. ሐጋይ፡, ut: 4 Esr. 6, 8; Hen. 2, 3; Gen. 8, 22; Kuf. 6. 29; በክረምት፡ ወበሐጋይ፡ ἐν θέρει καὶ ἐν ἔαρι Zach. 14, 8; Ps. 73, 18; ክረምት፡ ወማእረር፡ ወሐጋይ፡ Sir. 36, 9; ክረምት፡ ወመጸው፡ ወማእረር፡ ወሐጋይ፡ Kuf. 2; በኵረ፡ በለስ፡ ዘክረምት፡ πρώϊμος Hos. 9, 10; μαζουρώθ Job 38, 32; አክራም፡ *hiemes* (vid. sub ክንትሮሳት፡) M. M. f. 127. 3) *annus,* Hen. 3; Gen. 12, 4; Ex. 21, 2. 23, 10; ሐይወ፡ ኢዮብ፡ ፻ወ፸ ክረምተ፡ Job 42, 16; ኍልቈ፡ መዋዕሊሁ፡ ምእት፡ ክረምት፡ Sir. 18, 9; እጐልት፡ እንተ፡ ሠለስቱ፡ ክረምታ፡ τριετής Jes. 15, 5; Dan. 5, 31; Asc. Jes. 1, 1; Kuf. 40; Hez. 1, 1; 3 Reg. 13, 38; 4 Reg. 8, 17. 11, 21. 12, 1; Rom. 4, 19; 1 Tim. 5, 9; Luc. 2, 42; ሰብዓ፡ ክራማት፡ Ps. 89, 10, ዘአብዝኀ፡ ክራማተ፡ Job 32, 8. 10; 4 Esr. 12, 24; Ex. 30, 14 c. var.; ክራማት፡ et ክረማት፡ 4 Reg. 8, 26. 10, 36. 20, 6; Hen. 10, 10. 80, 2; አክራም፡ Sx. Masc. 1; Ter 6; Org. 5.

ክራሚ፡ n. ag. et adj., 1) *annotinus,* de frugibus: እክል፡ ክራሚ፡ Lev. 25, 22; ትበልዑ፡ ክራሚ፡ ወክራሚ፡ ክራሚ፡ (*annotinum et bimum*) Lev. 26, 10; Deg.; Org. 2. 2) *vetustus*

in genere, de vino, παλαιός Luc. 5, 39; ወይን፡ዘከራሚ፡ዐር ክ፡ዘቀዳሚ፡ *vinum vetus est amicus primus*, Prov. Th. Petr. IX (Lud. Comm. hist. p. 560).

ከረምታዊ፡ adj. rel. *hiemalis, hibernus*, Lud. e Mss. Colb.

ምክራም፡ subst. *hibernaculum, domicilium hibernum, (castra) hiberna:* ንጉሥ፡ይነብር፡ውስተ፡ቤተ፡ምክራም፡ Jer. 43, 22; ቤተ፡ምክራም፡ወቤተ፡ሐጋይ፡ Am. 3, 15; de copiis militaribus: ገብሩ፡ምክራመ፡ውስተ፡ - - Chr. Ax.

መስከረም፡ subst. nomen mensis Abyssinorum primi (mensis pluvius, annive initium), cui respondet Aegyptiorum ⲑⲱⲟⲩⲧ; incipit XXIX° Augusti sec. Cal. Jul., X° Septembris sec. Cal. Greg.: ውእቱ፡ርእሰ፡ዓመታት፡ዘግብጽ፡ወዘኢትዮጵያ፡ Sx. Masc. 1; ዮዲት፡ሞተት፡እመ፡፳መስከረም፡ Judith 16, 23 (absque auctoritate Graeci, vid. Sx. Masc. 10.)

ከረረ፡ rad. inus., cui potestas *in orbem eundi* infuisse videtur (vid. Ges. thes. p. 715).

ከረር፡, ኰረር፡ (ከራር፡, ከሬር፡, ኬራር፡) subst., *collis (rotundus)*, ለአድባር፡ወለአውግር፡ወለከረር፡ (v. ኰ") ወለቈላት፡ νάπαις Hez. 6, 3; ከረር፡ (v. አውግር፡) βουνοί Hez. 36, 4. 6 (v. ከሬር፡, ኬራር፡). — *Voc. Ae.*: ከረር፡ (v. ከራር፡)ዘ፡ደረቅ፡ምድር፡ (vid. scholion ad ኰኵሕ፡).

ከርሥ፡ subst., plerumque f., Pl. ከርሣት፡ [כְּרֵשׂ ܟܰܪܣܳܐ *venter*; كَرِش *ventriculus animalis* ruminantis; de etymo vid. Ges. thes. p. 717] 1) *venter*, κοιλία, γαστήρ, a) animalium et hominum, ሕንብርተ፡ከርሡ፡ Job 40, 11; Cant. 7, 3; Ps. 43, 27; Joh. 7, 38. α) *venter cum intestinis* Lev. 3, 3. 9 seq.; Job 16, 16. 30, 27; Jer. 4, 19. β) venter quatenus cibo repletur, *stomachus, abdomen*, Job 15, 2. 35; Ps. 16, 14; ኵሉ፡እክል፡ይትበላዕ፡ወይወርድ፡ውስተ፡ከርሥ፡ Sir. 36, 23; እንበይነ፡ከርሡ፡ 37, 5; Matth. 12, 40. 15, 17; 1 Cor. 6, 13; Apoc. 10, 9. 10; Rom. 16, 18; Phil. 3, 19; ርኅበት፡ከርሥየ፡ወነደት፡ከመ፡እሳት፡ Clem. f. 222; ዶርሆ፡እንዘ፡ይበልዕ፡በበ፡አሐዱ፡ (grana singula) ይመልእ፡ከርሦ፡ Prov. (Lud.); trsl.: እምከርሠ፡ሞት፡ ἐκ κοιλίας ᾅδου Sir. 50, 5. b) inanimorum, α) *alveus, uterus, cavum* rei concavae, ut navis: ከርሠ፡ሐመር፡ Jon. 1, 5; arcae: አንብርዎ፡ውስተ፡ከርሣ፡ለታቦት፡ Deut. 31, 26; vasis Lev. 11, 33. β) *media pars* rei: episcopus ይቁም፡ውስተ፡ከርሠ፡ምሥዋዕ፡ *stet ad medium altaris*, II Can. Nic. 63; ከርሠ፡በሐር፡ Enc. Mag. 30; በውሳጤ፡ከርሣ፡ለማየ፡ዮርዳኖስ፡ Enc. Masc. 11. γ) ut videtur: *pars rei crassior*, ወከርሠ፡ንድቁ፡፲በእመት፡ Chr. Ax. 2) In specie a) *uterus* feminae: sive ከርሠ፡እም፡ Koh. 5, 14. 11, 5; Job 38, 8; Sir. 40, 1; Jes. 46, 3. 49, 1; Matth. 19, 12; Luc. 1, 15, sive ከርሥ፡ Gen. 25, 22. 23; Ruth 1, 11; Ps. 21, 9; Job 3, 11. 31, 15. 38, 29; Jes. 44, 2; Luc. 1, 41. 42. 2, 21. 11, 27. 23, 29; ፍሬ፡ከርሥ፡ Kuf. 28; ብዑዓት፡ከርሣት፡እለ፡ጾራሆሙ፡ Sx. Ter 3. b) *interiora* hominis, *imum pectus*, ut quibus affectus animae tribuantur: Job 32, 18; Thren. 1, 20; Jes. 16, 11; Ps. 50, 11; Cant. 5, 4; Jer. 4, 19; ከርሥየኒ፡ተሀውከት፡ላቲ፡ወኅሠሠታ፡ Sir. 51, 21. — *Voc. Ae.*: ከርሥ፡ብ፡ሆድ፡።

ከረሶ፡ቶሎቤ፡ (Apoc. 21, 20 rom.), **ከርስቲሎቤ፡** (Apoc. 21, 20 Platt; Enc. Genb. 8), **ከሬሎቶቤ፡** (Org. 2) n. prgr. corruptum, sc. χρυσόλιθος *chrysolithus* gemma

ከርሲሞቶን፡ vel **ከርሴሞቶን፡** n. prgr. corruptum, sc. χρυσόλιθος *chrysolithus* gemma, Hez. 28, 13. — *Voc. Ae.*: እብን፡ዘሕብረ፡ወርቅ፡አርከርሴምቶን፡ከርስቲሎቤ፡፩እብን፡ (vid. አክርስምንቶን፡).

ክርስቶስ፡ n. prgr. sc. Χριστός, *Christus*, Dan. 9, 25; Matth. 26, 68. 27, 22; Marc. 1, 34. 9, 41. 14, 61; Luc. 3, 15, al. sexcenties.

ክርስቶሳዊ፡ adj. rel., *Christianus*: ስብከት፡ክርስቶሳዊት፡ Phlx. 41; አኀው፡መፍቀርያን፡ወፍቁራን፡ቅዱሳን፡ወክርስቶሳውያን፡ Kedr f. 47; Lit. 164, 3; Pl. *Christiani*, (substantive), ut: ንጉሣውያን፡ወአኮ፡ክርስቶሳውያን፡ (aliâs ሰብአ፡ክርስቶስ፡) M. M. f. 50; ተስፋ፡ክርስቶሳውያን፡ Haim. Ab.; Sx. Hed. 19; al.

ክርስቲያን፡ subst. Pl. (Sing. non usitatur) *Christiani* Act. 11, 26; ከኑ፡አበዊሁ፡ክርስቲያነ፡ Sx. Nah. 5. — De ንኡስ፡ et ዐቢይ፡ክርስቲያን፡ vid. ንኡስ፡ et ዐቢይ፡ — Tritissima est vox composita ቤተ፡ክርስቲያን፡ (*domus Christianorum*), Pl. ቤተ፡ክርስቲያናት፡ (ut Act. 8, 1. 16, 5 rom.), at plerumque አብያተ፡ክርስቲያናት፡, m. et fem., *ecclesia* a) aedes, ut: ትኩን፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ኑኃ፡መንገለ፡ምሥራቅ፡ወክልኤ፡ሕዋራት፡ውስተ፡ገበዋቲሃ፡በአምሳለ፡ሐመር፡ Did. 12. b) coetus fidelium: Asc. Jes. 3, 16; Apoc. 1, 4. 11. 2, 1 seq.; Act. 8, 3; Matth. 16, 18. 18, 17; Did. 3. 4; አብያተ፡ክርስቲያናት፡በመዋዕሊሁ፡ርቱዓን፡ Sx. Mag. 24; ከመ፡ይዕቀብ፡ቤተ፡ክርስቲያናየ፡ (sic) Sx. Mag. 2; al.

ክርስቲያናዊ፡ adj. rel., *Christianus*; usurpatur adjective et substantive: 1 Petr. 4, 16; Phlx. creberrime; Org. 2; ኮነ፡ክርስቲያናዌ፡ *Christianus factus est* Sx. Hed. 7, al.; ረሰዮ፡ክርስቲያናዌ፡ Sx. Masc. 7, al.; ብእሲት፡"ዊት፡ Sx. Sen. 19; "ዊት፡ (subst.) Kid. f. 22; Kedr f. 81.

ክርስትና፡ subst. 1) *Christianismus, religio Christiana*, F. M. 2, 10; ክሕደ፡ክርስትናሁ፡ Sx. Ter 6; ጥምቀት፡ክርስትና፡ Cyr. f. 108; F. M. 22, 5; Chr. ho. 20; አጥመቅዎ፡ጥምቀተ፡ክርስትና፡ Sx. Teq. 15. 2) *baptismus* (ut quo homines in coetum Christianorum et communionem Christi recipiantur): ዘተሐበየ፡ውሉዶን፡በክርስትና፡ F. N. 5; በዕለተ፡አብእዎ፡ክርስትና፡ሰመይዎ፡ስሞ፡ፍሥሓ፡ጽዮን፡ Sx. Nah. 24; ስመ፡ክርስትናሃ፡ (nomen ejus Christianum seu baptismale) erat Eupraxia, Chr. L. Atk. f. 36. 3) *Christianitas* i. e. *populus Christianus*, Lud. ex Enc. Ter 6 (ubi Cod. Tub. exhibet: ክርስቲያን፡ *Christiani*).

ክርስቱን፡ forma part., *in religionem Christianam receptus, Christianus factus*: ዘይሜህር፡፩ገጸ፡ (i. e. unam personam Dei) ኢጥሙቅ፡ወኢቅቡእ፡ወኢክርስቱን፡ውእቱ፡ M. M. f. 4. 71.

ክሪስ፡ጰራስስ፡ vel **ክርስጵራስስ፡** n. prgr. sc. χρυσόπρασος, *chrysoprasus* gemma, Apoc. 21, 20; ክርጵራስስ፡ *Voc. Ae.*

I. **ከረበ፡** rad. inus., e. q. حَرَبَ in مِحْرَاب, vic. حَرَم, ሐረመ፡

ምኵራብ፡ subst., m. et f., Pl. ምኵራባት፡ (ut F. M. 34, 7; Phlx. 243; Clem. f. 270.) et መኳርብት፡ (ut Did. 25), *templum, delubrum, fanum* a) ethnicorum: ውስተ፡ምኵራብ፡አይሁድ፡ወአረሚ፡ Clem. f. 128; ሐነጸ፡ምኵራብ፡ዐቢየ፡ለዘሐል፡ Jsp. p. 273; ምኵራብ፡አማልክት፡ Enc. Mag. 28. b) Ju-

daeorum, α) sive templum Hierosolymitanum, Matth. 24, 1. 26, 55. 27, 5; F. M. 32, 7; Clem. f. 218. β) sive alia: በመኳር ብቲሆሙ፡ (v. በምኵራብቲሆሙ፡) Am. 8, 3; Clem. f. 270. γ) in specie: *synagoga*, Matth. 4, 23. 6, 2. 10, 17; Marc. 3, 1; Luc. 4, 15. 20; Act. 15, 21; Chrys. f. 6; በዓለ፡ ምኵራብ፡ *festum synagogae* Ex. 34, 22; M. M. f. 263 (vid. sub በድር፡). δ) *synagoga* passim i. q. *Judaei*, *coetus Judaeorum*: ሕዝብ፡ ለመርዓትከ፡ (i. e. ecclesiae Christianae) ወኅዳጋቲሃ፡ ለእንተ፡ ኀደጋ፡ ምኵራብ፡ (ejus, quam repudiasti, synagogae) Lit. Joh.; ዘአቅተለቶ፡ ምኵራብ፡ Enc. Masc. 8.

ኵርበት፡ subst., Pl. ኵርበታት፡, (proprie, ut videtur, *prohibitio*, deinde *prohibitorium*) *amuletum*, a) φυλακτήρια i. e. *ligamenta precatoria* Judaeorum (תְּפִלִּין, טוֹטָפוֹת), Matth. 23, 5. b) *pittacia*, *schedae*, *membranae*, *ligamenta magica* (formulis vel characteribus superstitiosis signata) quae corpori suspenduntur vel circumligantur: ዘየአስር፡ ላዕሌሁ፡ (sibi) ኵርበታተ፡ F. N. 11, 3; ኵርበታተ፡ ኢታንብር፡ ውስተ፡ ሥጋከ፡ Syn. f. 283; በእምኔሆሙ፡ ገበርያነ፡ ኵርበት፡ Gad. T. H.; ገበርያነ፡ ኵርበታት፡ F. N. 46; Clem. f. 164; Org. 2. — *Voc. Ae.*: ኵርበታት፡ ዘ፡ ብርኳኔ፡ ክታብሂ፡ ይ፡; *aliud*: ኰራቢታ፡ ብ፡ ብራና፡ ረቅሂ፡ ይ፡; *aliud*: ኵርበት፡ (sic! an pro ምኵራብ፡?) ዘ፡ ሀይከል፡ [Lud. in lex. statuit significationem primariam: *species artis magicae*, quare Rödiger in Ges. thes. Indic. جَرَبَة huic voci comparandam censuit].

II. **ከረበ፡** rad. inus., e. q. כָּבַר *constrinxit*, *plexit*, *texuit* et כָּבַל كَبَلَ (vid. Ges. thes. p. 656), et transpositis literis كَرَبَ *torsit* funem, *adstrinxit*; ܐܬܟܪܒ *textus est*, כְּלוּב *corbis*, *cavea*; vid. etiam ከፈር፡

ከረቦ፡ subst., *corbis*, *sporta* (*viminea*), *qualus*, κάρταλλος, ሚጥ፡ እዴከ፡ ከመ፡ ዘይቀሥም፡ ውስተ፡ ከረቦ፡ Jer. 6, 9 (ubi glossa marginalis addita est: ሳዕር፡ አምሳለ፡ ቀር፡); Rel. Bar.; dedit ei ከረቦ፡ ወይነ፡ ከመ፡ ይምላእ፡ ቦቱ፡ ማየ፡, neque exstillavit aqua (miraculo), Sx. Tachs. 23. — *Voc. Ae.*: ከረቦ፡ ዘ፡ መሶብ፡

III. **ከርቤ፡** subst. [vicinum videtur غَرْبٌ *lacrymarum fluxus*, غُرُوبٌ *lacrymae*, cfr. עָרַף, רָעַף quibus significatio stillandi inest] *myrrha*, Ex. 30, 23; Ps. 44, 10; Cant. 3, 6. 5, 1. 5; Kuf. 16; Hen. 29, 2; Matth. 2, 11; Marc. 15, 23; Joh. 19, 39; Clem. f. 8; al.

ኪሩብ፡ vel **ኬሩብ፡**, n. prgr., m. et f., Χερούβ, *Cherub*, angelorum species, Ex. 25, 19; Num. 7, 89; 3 Reg. 6, 22; Hez. 9, 3 seq.; 10, 1. 28, 14. 41, 18; Enc. Ter 9; Pl. ኬሩቤን፡ vel ኪሩቤን፡ Χερουβίμ, *Cherubim* Ex. 25, 18. 20. 22. 26, 1. 31. 37, 3. 5. 38, 6, et ኪሩቤል፡ (gramm. § 32) Gen. 3, 24; 3 Reg. 6, 21; Jes. 37, 16; Ps. 17, 12. 79, 2; Sir. 49, 8; Hen. 14, 11. 61, 10; Hebr. 9, 5.

ኪሩብዊ፡ adj. rel. *Cherubicus*, *Cherubinus*: መንበር፡ ኪሩብዊ፡ Kedr f. 16; Lit. 172, 1; መልአክ፡ ኪሩባዊ፡ Sx. Mag. 13; ሰላም፡ ለክሙ፡ (፬እንስሳ፡) ኪሩብውያን፡ አፍራሱ፡ (ለእግዚ"፡) Enc. Hed. 8.

ክርታስ፡ n. prgr., m. et f., Pl. ክርታሳት፡ χάρτης *charta*, a) i. e. *papyrus*, scribendo inserviens: ንሣእ፡ ክርታሰ፡ ወጸሐፍ፡ ኵሎ፡ Clem. f. 46; ንሣእ፡ ክርታሰ፡ መጽሐፍ፡ Jer. 43, 2 seq.; ጦማረ፡ ክርታስ፡ Jes. 8, 1; 2 Joh. 12; Hen. 69, 9; አምጽአ፡ ክርታሰ፡ ወማየ፡ ሕመት፡ Rel. Bar. b) *literae*, *liber*, *volumen*, Jer. 43, 6. 14. 20—32; ተጠውመ፡ ከመ፡ ክርታስ፡ (βιβλίον) Apoc. 6, 14. c) *scheda*, *schedula*: አብጽሑ፡ ሊነ፡ ክርታሰ፡ መጽሐፍክሙ፡ τὴν χάρτην (i. e. epistolae) Cyr. f. 115; ኢታርእዮሙ፡ ዘንተ፡ ክርታሰ፡ ዘጸሐፍኩ፡ ለከ፡ Clem. f. 151; ጸሐፉ፡ አስማቲሆሙ፡ ውስተ፡ ፫ ክርታስ፡ ንኡሳት፡ (schedulae in sortitione adhibitae, Loosjettel) Sx. Mij. 3; ይእቲ፡ ክርታስ፡, እሉ፡ ክርታሳት፡ Sx. Ter 16; schedula magica Sx. Masc. 7. 13. — *Voc. Ae.*: ክርታስ፡ ጦማር፡ ዘ፡ ክታብ፡

ከርተሰ፡ quadrl. I (denom.) *chartae mandare* vel *inscribere*: ለክእከ፡ (ለቃል፡) በመልክአ፡ ጽሕፈት፡ ወከርተስኩ፡ በክርታስ፡ Haim. Ab.; Cat. Cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 77ᵃ.

ኵርናዕ፡ subst., Pl. ኵርናዓት፡, etiam ኰር"፡, [a radice כָּרַע, cui vicina est כָּנַע, unde כְּרָעַיִם ܟܘܪܥܐ *crus*, *tibia*, كُرَاعٌ *pars cruris tenuior*; *pes locustae*, vid. Dietrich semitische Wortforsch. p. 175. 310] 1) *ulna*, *cubitus*, *brachium*, ἀγκών Job 31, 22; ኵርናዐ፡ እዴ፡ Hez. 13, 18; በታሕተ፡ ኵርናዓቲክሙ፡ βραχιόνων Hez. 13, 20; ሰላም፡ ለመዘርዒኪ፡ ወለኵርናዕኪ፡ I Sal. Mar. 22; ሰላም፡ ለኵርናዕክሙ፡ ወለእመትክሙ፡ Lud. ex Enc. Patriarch.; gestabat ውስተ፡ ኵርናዓቲሃ፡ Sx. Mag. 20. 2) *pes locustae et leonis*, ut videtur: ወኵርናዕቲሆሙ፡ (v. ወኰርናዓቲሆሙ፡ v. ወኵርናዓቲሆሙ፡) ዘእጓለ፡ ዐናብስት፡ (ubi Graecus habet: αἱ μύλαι αὐτοῦ σκύμνου Joel 1, 6 (nescio an lectio corrupta sit, vid. ከርከረ፡). — *Voc. Ae*: ኵርናዕ፡ ዘ፡ ኽርንዕ፡ v. ክርን።

ኮሬ፡ ኤጲስቆጶስ፡ n. prgr. χωρεπίσκοπος, *chorepiscopus*, F. N. 4; etiam ኮሮ፡ ኤጲስ"፡ M. M. f. 326; et ኮሬ፡ አቤስ፡ ኮቦስ፡ F. N. 7, 3. 9, 2.

ኰራኪ፡ subst. [ܟܘܪܟܝܐ, כּוּרְכְּיָא, كُرْكِيٌّ] *grus* avis, F. N. 44, 2 (vid. sub ራዛ፡ c. 312).

ከርከረ፡ i. q. كَرْكَرَ *convertit molam*, *contudit in grossiores partes* grana (quamquam in Voc. Ae. ወሠረ፡ voce ከረከረ፡ explicatur).

መከርክር፡ part. *molens*, *molaris*: ጥረስ፡ መከርክር፡ (v. መዋሥርት፡) μύλας τομίδας Prov. 24, 37.

ኰርኰረ፡ rad., cui conferas كَرْكَرَ II *rotatus*, *volutatus fuit*, et כָּרַר (ከረረ፡), כִּרְכֵּר, ܟܪܟܪ, al., vid. Ges. thes. p. 715.

አንኰርኰረ፡ V 1) intr. *volvi*, *volutari*, *rotari*, *in-*, *ad-*, *pro-*, *devolvi*, *volvendo amoveri*, Hen. 18, 15; Zach. 9, 16; ልሙጽ፡ ዘያንኰረኵር፡ Hen. 22, 2; Jud. 7, 13; ያንኰረኵር፡ መንኰራኵር፡ ውስተ፡ ዐዘቅት፡ Koh. 12, 6; Inf. አንኰርኵሮ፡ ibid. (var.); እኪት፡ ፍትወት፡ እምአይቴ፡ አንኰርኰርኪ፡ ἐνεκυλίσθης Sir. 37, 3; ድምፀ፡ ጸዋልዕት፡ እለ፡ ያንኰረኵሩ፡ በግርማ፡ Sap. 17, 17; ἀποκεκύλισται Marc. 16, 4; Luc. 24, 2. 2) trs. *volvere*, *volutare*, *ad-*, *pro-*, *devolvere*, ዘያንኰረኵር፡ እብነ፡ ላዕሌሁ፡ ያንኰረኵር፡ Prov. 26, 27; Jos. 10, 18; 1 Reg. 14, 33; Matth. 27, 60. a) *volvendo amoliri* Matth. 28, 2. b) *supervolvendo* vel *rotando deprimere* alqd: አነ፡ አንኰረኵረክሙ፡ በታሕቴክሙ፡ ከመ፡ ያንኰረኵር፡ ሰረገላ፡ ብርዐ፡ Am. 2, 13.

ተንኰርኰረ፡ *volvi, de-, provolvi*, Lud. auct. Greg.

ንኰርኵር፡ et **ንኰርኳር፡** subst. *rotatio, circumversio, turbo*, **በንኰርኳረ፡ነፋስ፡** Hen. 52, 1; **ዘአዕረገ፡ለሄኖክ፡በንኰርኵረ፡ነፋሳት፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7; **እርኬ፡አርመሙ፡ንኰርኳረ፡መበርቅት፡ወኢያውዕዩከ፡** M. M. f. 32.

መንኰራኵር፡ (raro **መንኵራኵር፡**) subst., m. et f., sing. et coll., Pl. **መንኰራኵራት፡** 1) *rota*, τροχός, Koh. 12, 6; Prov. 20, 26; Ps. 82, 12; Hez. 1, 16; **መንኰራኵረ፡ሰረገላ፡** Jes. 28, 27. 41, 15; Sir. 36, 5; figulus **ያዐውድ፡መንኰራኵሪሁ፡በእገሪሁ፡** Sir. 38, 29; τροχοί 2 Reg. 24, 22; 3 Reg. 7, 17—19; **መንኰራኵረ፡ሰረገላቲሆሙ፡** Jes. 5, 28; Nah. 3, 1; Hez. 23, 24. 26, 10; **ከመ፡ድምፀ፡መንኰራኵር፡ዐበይት፡** Clem. f. 11. a) passim pro *curru*, ut: **በመንኰራኵር፡** ἐν ἁμάξαις Jes. 25, 10; **አስይፍተ፡መንገን፡በሊኃት፡ዘመንኰራኵር፡** *falces curruum falcatorum* Enc. Masc. 5; inter ecclesiae cathedralis Axumiticae vasa recensentur ፯፻፹ **መንኰራኵራት፡**, Chr. Ax. (vid. etiam Isenb. lex. p. 33). b) *rota* vel *rotae* i. e. genus tormentorum: **እምዝ፡አምጽአ፡መኰንን፡መንኰራኵራት፡ዘብርት፡ወአኬድዎ፡(ለቅዱስ፡)** Sx. Jac. 13; **ወደይዎ፡(ለቅዱስ፡)ውስተ፡መንኰራኵራት፡ዘርቡብ፡ታሕቴሁ፡አፍሓመ፡እሳት፡** Sx. Tachs. 12; Hed. 22; **አዘዘ፡ከመ፡ይስቅልዎ፡(ለቅዱስ፡)ውስተ፡መንኰራኵር፡ወይኰንንዎ፡** Ter 1. 2) trsl.: *orbita, (semita, via)*, τροχιαί Prov. 2, 15. 4, 11. 26. 5, 6. 21; Hebr. 12, 13; ἄξονες Prov. 2, 9. 9, 12.

ኵርኵር፡ vid. **ቍርቍር፡**

ከርከንድ፡ subst. [كَرْكَدَّنٌ et كَرَكَدَّنٌ et كَرْكَنْدٌ] *rhinoceros, unicornis*, Ps. 28, 6 vrs. nov. (vid. annot. Lud. ad hunc locum); cfr. plura de hac bestia in Bocharti hierozoico III p. 319.

ከረከንድ፡ subst. [كَرْكَنْد] *gemma rubino seu carbunculo similis*, Hez. 27, 16 vrs. nov. (hebr. כַּדְכֹּד). — Vid. **ከርከዴን፡**

ከርካዕ፡ subst., sing. et coll., *nux* [videtur a rotunditate dicta, vid. **ከረረ፡**; **ኰርኰረ፡**] a) fructus: *nux juglans*, sine dubio etiam *amygdala, amygdalum*, τὰ κάρυα Gen. 43, 11; Kuf. 42; Num. 17, 23; Hen. 31, 2; Const. Ap. 39. b) arbor, *nux, amygdalus*: **ገነት፡ከርካዕ፡** κῆπος καρύας Cant. 6, 11; **ዘከርካዕ፡** καρύϊνος *nuceus* Gen. 30, 37; Jer. 1, 11; **ይጸጊ፡ከርካዕ፡** ἀνθήσῃ τὸ ἀμύγδαλον Koh. 12, 5; **ዕፀ፡ከርካዕ፡** Org. 2. c) Obscurus est locus Jer. 52, 21 vrs. nov., ubi legitur **ወግዘፉ፡፬አጻብዕ፡ዘከርካዕ፡** (hebr. נָבוּב *cavus*); an *nucalis, nuci similis* ob rotunditatem et concavitatem? (Vid., quomodo καρυωτά interpretati sint Ex. 38, 16). — *Voc. Ae.*: **ከርካዕ፡ዘ፡ሎሚ፡** (sic!).

ከርከዴን፡ n. prgr. 1) καρχηδόνιος, *carchedonius* gemma, *rubini* vel *carbunculi* species, Jes. 54, 12 (כַּדְכֹּד, LXX ἴασπις, Symm.: καρχηδόνιος); Ex. 36, 19 ἀμέθυστος (אַחְלָמָה; in C **አሜቴስጢኖስ፡**); Deg. — Vid. **ከረከንድ፡** 2) At in Sx. Ter 6: **ገብረ፡ኖኅ፡መጥቀዐ፡እምዕፀ፡ከርከዴን፡በዘ፡ቦቱ፡ይጠቅዕ፡** tamquam nomen *ligni* cujusdam *pretiosi*, sine dubio *rubri*, fortasse *ligni Santalini* usurpatur. (Vid. etiam quae de אַלְמֻגִּים disputaverunt Buxtorf in lex. talm. c. 102, et Ges. in thes. p. 93).

ኰርዐ፡ I, 1, rarius I, 2 [قرع *percussit, contudit* caput fuste] 1) *percutere caput* alcjs pugnis, fustibus; *colaphum infringere* alicui, *pugnis contundere* alqm: κεφαλαιοῦν Marc. 12, 4; κολαφίζειν Matth. 26, 67; Marc. 14, 65; Did. 29; 2 Cor 12, 7; τύπτειν **ይኰርዕዎ፡በሕለት፡ርእሶ፡** Matth. 27, 30; Marc. 15, 19; κολαβρίζειν Job 5, 4; κονδυλίζειν, **ይኰርዖ፡አርእስተ፡ነዳያን፡** Am. 2, 7. 5, 11; σφακελίζειν Deut. 28, 32. 2) trsl.: *contundere, vi opprimere*, **እለ፡ይኰርዕዎሙ፡** (v. **ይኳርዕዎሙ፡**) **ለእቤራት፡ወለእጓለ፡ማውታ፡** (καταδυναστεύειν) Mal. 3, 5; Hen. 96, 8.

ተኰርዐ፡ III, 1 pugnis vel fustibus *percuti in capite, colaphizari, pugnis contundi*: 1 Cor. 4, 11; **ተኰርዐ፡ርእሶ፡በበትረ፡ሕለት፡** M. M. f. 129; Christe, **በበትረ፡ሕለት፡ተኰራዕከ፡** Lit. Jac. Sar.; **በእንተ፡ርእስከ፡በበትረ፡ሕለት፡ዘተኰርዐ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7.

ኵርዐት፡ n. act. *percussio capitis, plaga pugno inflicta*: **ኵርዐቶሙ፡ለደቂቀ፡ዐሞን፡** κονδυλισμός Zeph. 2, 8; **ዘመልታሕትከ፡ጽፍዐት፡ወዘርእስከ፡ኵርዐት፡** Sx. Tachs. 27.

ከረዘ፡ i. e. كَرَزَ ܟܪܶܙ כְּרַז *proclamare*.

ተከረዘ፡ i. e. تَكْرِيز (Inf. verbi كَرَّزَ II) *proclamatio* vel *promulgatio* clerici (muneri praeficiendi): **አንበረ፡እዴሁ፡ሊቀ፡ጳጳሳት፡** (Alexandriae) **ዲበ፡ርእሰ፡ፍሬ፡ምናጦስ፡** (Frumentii) **ወጸለየ፡ላዕሌሁ፡ጸሎተ፡ተከረዘ፡ዘሢመተ፡መጥረብሊጥ፡** M. M. f. 48; **ኤጲስ፡ቆጶስ፡ብዉሕ፡ሎቱ፡ከመ፡ይስፋሕ፡እዴሁ፡ለተከሪዘ፡ቀሳውስት፡ወዲያቆናት፡** M. M. f. 326.

ከሩዝ፡ vel **ከሩዝ፡** n. prgr. sc. *crux*; **ከሩዝ፡ዘ፡መስቀል፡**, Voc. Ae. (vid. etiam **ሰሊብ፡**). — *Rad. Abb.*: **ከረዘ፡ዘ፡ሰቀለ፡** (sed caveas, ne **ተከሪዝ፡** ex hoc scholio explanare velis).

ከረየ፡ I, 1 [كَرَا, كَرَى, כָּרָא כָּרָה, al.; vid. Ges. thes. p. 671] Subj. **ይክሪ፡** (raro **ይክረይ፡** Lud. ex Hist. VII Puer.; Imperat. **ክረይ፡** Clem. f. 223), *fodere*, 1) sensu proprio (graben): a) *fodere, effodere, defodere* α) rei in terra occultae quaerendae causa: abs. ut: **በሀየ፡ከረየ፡** Clem. f. 225; **ከረይኩ፡ወነሣእኩ፡** Jer. 13, 7; (Matth. 6, 19), vel c. Acc. rei, sive: *fodiendo invenire*: **ከረዩ፡ንዋየ፡ልሕኵት፡** Sx. Jac. 30, sive *fodiendo elicere*: **ይከሪ፡ለርእሱ፡እከየ፡** Prov. 16, 27; **ብእሲ፡መዐትም፡ይከሪ፡ጋእዘ፡** Prov. 29, 22. β) foveam, puteum, sepulcrum al.; **ከረየ፡ምድረ፡** Matth. 25, 18; **ዘይከሪ፡ግበ፡** Prov. 26, 27; Ps. 7, 16; Koh. 10, 8; Sir. 27, 26; Zach. 3, 9; **አዕመቀ፡ከረየ፡ግበ፡** Jer. 30, 8 var.; **ከረየ፡ዐዘቅተ፡** Kuf. 24; Gen. 21, 30. 26, 15 seq.; Jes. 51, 1; Jer. 2, 13; Ex. 7, 24 (omisso Accus.); **ከረየ፡መቃብረ፡** Tob. 8, 9; **ከረይኩ፡** (omisso Acc.) **ወቀበርክዎ፡** 2, 7; **መቃብር፡ዘከረየ፡ለርእሱ፡** Kuf. 45; Jsp. p. 368; **ከረየ፡ምክያደ፡** Marc. 12, 1. b) *perfodere* parietes, muros al.; **ይቤለኒ፡ክሪ፡ውስተ፡አረፍት፡ወከረይኩ፡** Hez. 8, 8; c. Acc.: **ክሪ፡አረፍተ፡** 12, 5; **ይከሪ፡አብያተ፡በጽልመት፡** Job 24, 16; Luc. 12, 39; **እለ፡ይከርዩ፡አብያተ፡** (fures) F. M. 17, 7; omisso Acc. (einbrechen): **ከረየ፡ወሰረቀ፡ቤተ፡ነዳይ፡** Clem. f. 226; Matth. 6, 19; **ከረዩ፡** Ex. 22, 1. c) *pastinare, repastinare*: **ኢይከርዩ፡** Jes. 5, 6; **ከረየ፡ታሕቴሁ፡** Herm. p. 53. d) *suffodere*, diruendi causa Hen. 89, 66. e) *incisiones facere*: **ኢይላሕውዎሙ፡ወኢይከርዩ፡ሎሙ፡** (für sie) Jer. 16, 6. 2) *fodicare* (stechen), a) *fodere, effodere* oculos

Hen. 90, 2. b) trsl.: *fodere* i. e. *incitare* alqm *ad lasciviam*, *ferociam*: ፈሐል፡ ኢይክርየኒ፡ Sir. 23, 6; በእኪት፡ ዕለት፡ ይክሪ፡ ጽጋብ 11, 27; ክረያ፡ ጽጋብ፡ Hez. 16, 49; Deut. 32, 15. — *Voc. Ae.*: ክረየ፡ ወደኀየ፡ ዘ፡ መሐሰ፡; *aliud*: ክረየ፡ ዘ፡ መሐሰ። ደኀየ፡ ዘ፡ አጕደጐደ ።

አክረየ፡ II, 1 *fodiendum curare*: አክረይኩ፡ ሎቱ፡ ምክያደ፡ Jes. 5, 2; Luc. 20, 9; ዐዘቅተ፡ Ex. 21, 33; ወደዩ፡ ሥጋሁ፡ ውስተ፡ ገራውህ፡ ዘአበው፡ አክረዩ፡ (sc. sepulcro) Sx. Ter 15.

ተከርየ፡ III, 1 a) *fodi*: እስከ፡ ይትከረይ፡ ግብ፡ ለኃጥኣን፡ Ps. 93, 13; Vis. Bar.; መቃብር፡ ኢይትከረይ፡ ለክሙ፡ Hen. 98, 13. b) *perfodi*, de pariete, domo Matth. 24, 43 Platt. c) *suffodi*, diruendi causa, Hen. 89, 67; አህጉር፡ ዘመዝበረ፡ ወማሰነ፡ ወተከርየ፡ Hez. 36, 35.

ክሩይ፡ part. *fossus*, Lud., (ክሪት፡ Jer. 44, 16 non fem. participii — tamquam ዐዘቅት፡ ክሪት፡ — sed χερέϑ est).

ክርየት፡ n. act. et subst. 1) a) *fossio*: ክርየተ፡ መቃብር፡ Hez. 39, 15 var. b) *perfossio* parietum: ለእመ፡ ተረክበ፡ ሰራቂ፡ ውስተ፡ ክርየተ፡ ቤት፡ F. N. 47. 2) *fossa*, si quis juxta domum suam facit ክርየተ፡ አው፡ ግበ፡ F. N. 37.

ከራዩ፡ n. ag., Pl. ከረይት፡ et ከራይያን፡, *fossor* Lud. e Libr. Myst.; in specie: sepulcrorum (*vespillo*): ከረይተ፡ መቃብር፡ Hez. 39, 15; ከራይያን፡ F. N. 41, 1.

መክርይ፡ subst., Pl. መክርያት፡ *pala*, *bipalium*, *spatha*: አኀዘ፡ መክርየ፡ በእደዊሁ፡ Sx. Genb. 28; jussit rex ይክረዩ፡ ውስተ፡ ይእቲ፡ በአት፡ በመክርይ፡ ዘወርቅ፡ Lud. ex Hist. VII Puer.; ሶበ፡ ተነጥአ፡ መጥባሕት፡ ለክሳዶሙ፡ ይምትሩ። መክርያቲሆሙ፡ ወሀቡ፡ ለሐራ፡ Enc. Masc. 11.

መክሬት፡ subst., id., Lud. e Vit. Dan.

ኪርያላይሶን፡ vel ኪርያ፡ ላይሶን፡ n. prgr. Κύριε ἐλέησον (*Domine miserere*), Genz. f. 52; Kedr f. 9; F. N. 44, 4; etiam ኪራላይሶን፡ Lit. 159, 4.

ኵርያቆ፡ vel ኪርያቅ፡ n. corruptum mensis Aegyptiorum quarti Choiak ϪΟΙΑΚ, Voc. Ae.

ከራድርዮን፡ Lev. 11, 19 et ከራድዮን፡ Deut. 14, 18; Enc. Mij. 23, est n. prgr. sc. χαραδριός (in Acc.), *charadrius*, avis in hiatibus amnium et ad ripas degens. — *Voc. Ae.*: ከራድዮን፡ ዘ፡ ዖፍ፡ ጸዐዳ፡ ዘይነብር፡ በግብጽ ።

ክርዳድ፡ subst., plerumque m., *zizania*, *herba inutilis* ut *lolium*, *cardui*, *urticae*, ζιζάνια Matth. 13, 25—30. 36—40 (nota ንእርዮን፡ 28, እስርዎሙ፡ 30); ክርዳድ፡ ዘያውዕዮ፡ በእሳት፡ Clem. f. 112; ዲበ፡ ሠናይ፡ ሥርናይ፡ ኢትኅድጎ፡ ለክርዳድ፡ ይበቍል፡ Kid. f. 16; በኵረ፡ መላኪ፡ ይምላኅ፡ ክርዳደ። እምሰማይ፡ ወረደ። Deg.; κνίδη ህየንተ፡ ሥርናይ፡ ክርዳድ፡ ይብቍለኒ፡ Job 31, 40; ክርዳድ፡ ወሦክ፡ Phlx. 236; ስቴ፡ ክርዳድ፡ M. M. f. 333 (vid. አንከለለ፡); in Mss. Colbertinis conjungitur cum absinthio et amarities illi tribuitur, Lud. — *Voc. Ae.*: ክርዳድ፡ ብ፡ እንግርዳድ፡ (*lolium temulentum*, vid. Harris II Anh. p. 23).

ክርዱድ፡ part. *herba inutili obductus* vel *depravatus*: ክርዱዳን፡ ልብ፡ ወክርዱዳን፡ ኀሊና፡ ወክርዱዳን፡ ንባብ፡ ወክርዱዳን፡ ትምህርት፡ እለ፡ ይትከሐዱ፡ ትንሣኤ፡ ሙታን፡ M. M. f. 333.

ኪሮግርሊዮስ፡ vel ክሮግርሊዮን፡ vel ኪሮግልዮን፡ n. prgr. χοιρογρύλλιος, *choerogryllius* i. e. *mus jaculus* (שָׁפָן), Lev. 11, 6; Deut. 14, 7. — *Voc. Ae.*: ኪሮግልዮን፡ (v. ክራግልዮን፡) ዘ፡ ሐሳማ፡ (v. አሳማ፡; de quo animali vid. Rüppell II. 217; Isenberg sub ሀሰማ፡).

ኵርጓኔ፡ subst. [cfr. ﺻﺮﺡ cum derivatis] *circulus* a) *circuitus*, ut: በኵርጓኔ፡ ትዕይንት፡ κύκλῳ τῆς παρεμβολῆς Ex. 16, 13. b) *cohors*, *aula*: አዘዝዎ፡ ይንበር፡ በዴዴ፡ ቅጽር፡ ወበኵርጓኔ፡ ንጉሥ፡ παρὰ τὰ πρόϑυρα τῶν βασιλείων Chr. Ta. 13; ሶበ፡ ትበውእ፡ ውስተ፡ ኵርጓኔ፡ ንጉሥ፡ εἰς βασίλεια εἰσιών Chr. Ta. 15. c) *cohors*, *comitatus principis*: ፩እምውስተ፡ ኵርጓኔሁ፡ (τάξις, cohors satellitum) Chr. Ta. 4. d) *corona*, *coetus* hominum, Enc. Teq. 25. — *Voc. Ae.*: ኵርጓኔ፡ ዘ፡ መከማቻ፡; *aliud*: ዘ፡ የዱለት፡ ሜያ፡; *aliud*: ኵርጓኔ፡ መድበል፡ እንግልጋ፡ ብ፡ ዱለት ።

ኽረጺት፡ subst. (amh. ከረጢት፡; خُرْص) *marsupium*, *crumena* F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡).

ኮራፒታ፡ (v. ኵረፒታት፡) n. prgr. γραφίς (in Dat.: γραφίδι) *stylus*, *penicillus*, Hez. 23, 14 (in glossa exponitur ቀለም፡).

ከሴል፡ n. prgr. mensis Hebraeorum noni, Χασελεῦ כִּסְלֵו, Zach. 7, 1; (vid. ሴክሎ፡ c. 378); Enc. Jac. 15; Voc. Ae.

ከሲላ፡ n. prgr. sc. כְּסִיל *Orion*, sidus coeleste, Am. 5, 8 vrs. nov.

ኰስሐ፡ I, 1 (denom. a ኵስሕ፡), Subj. ይኵሳሕ፡, *excrementa egerere*, *cacare*: non edam hoc terrenum ፋሲካ፡ ዘበቱ፡ በሊዕየ፡ እኰስሕ፡ ወሰቲይየ፡ እሠይን። ዳእሙ፡ እውዕል፡ ፋሲካ፡ ሰማያዌ፡ ዘአልቦቱ፡ ኵስሕ፡ ወኢሥንት፡ Cod. Bibl. Bodl. XXVIII (in historia Claudii); ተሀውከ፡ ከርሡ፡ ለአርዮስ፡ (Arii) ወሖረ፡ ኀበ፡ ሙጻእ፡ ኵስሕ፡ ከመ፡ ይኵሳሕ፡ ወወጽአ፡ አማዑቱ፡ Sx. Nah. 18.

አኵስሐ፡ II, 1 *stercus edere*, *excrementa egerere*, *cacare*: አኵስሑ፡ እልኩ፡ አዕዋፍ፡ ውዑየ፡ ውስተ፡ አዕይንትየ፡ Tob. 2, 10; Sx. Masc. 16; ተሀውከ፡ ከርሡ፡ (Arii) ወወጽአ፡ ጽምሚተ፡ ወሖረ፡ ውስተ፡ ዐጸደ፡ ምኵሳሑ፡ ወነበረ፡ ከመ፡ ያኵስሕ፡ M. M. f. 20; ከመ፡ መዝብር፡ ዘኵሉ፡ ያኰስሕ፡ (v. "ስሑ፡) ውስቴቱ፡ Jer. 19, 13.

ኵስሕ፡ subst. [كَسَحَ *verrit* domum, كُسَاحَةٌ *purgamentum*; vic. סָחָה כֹּחַ سَحَّ] (*purgamenta*) *stercus*, *excrementa*: ይበልዑ፡ ኵስሐ፡ ἀκάϑαρτα φάγονται Hos. 8, 13. 9, 3; እሱራን፡ እሙንቱ፡ ከመ፡ ጾረ፡ ኵስሕ፡ (φορτίον κοπρίας?) Jes. 46, 1; excrementa hominum: 4 Reg. 18, 27; ከመ፡ ይብልዑ፡ ኵስሖሙ፡ Jes. 36, 12; ኵስሐ፡ ሰብእ፡ Hez. 4, 12. 13; avium: ኵስሐ፡ ርግብ፡ 4 Reg. 6, 25; equorum, jumentorum: ኵስሐ፡ አፍራስ፡ Sx. Teq. 9; በልዑ፡ ኀጠተ፡ ወዕጼ፡ ዘሀሎ፡ ውስተ፡ ኵስሐ፡ አፍራስ፡ ወእንስሳ፡ Jsp. p. 368; ሙጻእ፡ ኵስሕ፡ vel መከነ፡ ኵስሕ፡ *latrina* Sx. Nah. 18. — *Voc. Ae.*: ኵስሕ፡ (v. ኵስ፡) ዘ፡ ሐር፡ (v. ኍርእ፡).

ምኵሳሕ፡ subst. *sterquilinium, latrina:* **ዐጸደ፡ምኵሳሕ፡** M. M. f. 20.

ኰሰረ፡ I, 1 i. q. **ኰስተረ፡** q. v.

ከሰበ፡ I, 1 [e familia radicum a קץ et גז incipientium late propagata, cfr. כסח, כסם, כסס, كسف] Subj. **ይክስብ፡** *circumcidere* **ትከስቡ፡ቍልፈተክሙ፡**, **ከሰበ፡ሥጋሁ፡** Kuf. 15. 16; **ከመ፡ይክስቡ፡ውሉዶሙ፡** Kuf. 20.

አክሰበ፡ II, 1 *circumcidendum curare:* **ለአክስቦ፡** M. M. f. 128.

ተከስበ፡ III, 1 1) *sibi circumcidere:* **ተከሰብዎ፡ኵሎ፡ ርእሶ፡** Kuf. 15. 2) *circumcidi:* **ዘኢተከስበ፡** Kuf. 15. 16; M. M. f. 141; Abraham **ኢኀፈረ፡ከሚተ፡ዕርቃኑ፡ለተከስቦ፡** M. M. f. 24.

ክሱብ፡ part. *circumcisus,* Kuf. 15; M. M. f. 127.

ክስበት፡ n. act. *circumcisio,* Kuf. 15. 17 (etiam **ወአልቦ፡ክስበት፡መዋዕል፡** p. 60 ita explicare licet *nec est circumcisio temporalis;* in Vers. Lat. deest).

ኰስተረ፡ quadrl. I, rarius **ኰሰረ፡** I, 1 [nescio an حسر *retexit, decorticavit, scopis purgavit,* قشر *decorticavit,* خشر *mundavit* a quisquiliis, comparare liceat] a) *depurgare, repurgare,* amoliendo rudera, pulverem, purgamenta, al.: **ኰስተሩ፡መካነ፡ጎልጎታ፡** Sx. Mag. 10; **ኰስተረ፡ወግረ፡** Sx. Teq. 18; Titus priusquam milites ad oppugnanda moenia admoveret, **አዘዘ፡ከመ፡ይኰስትሩ፡ዐውደ፡ሀገር፡ወያልምጹ፡ጕጻጕጸ፡እምፍኖት፡ወይድፍኑ፡ግበባተ፡ወያስተዓርዩ፡ወይጺሑ፡ፍኖተ፡ወኢይትዐቀፉ፡በምንትኒ፡** Jsp. p. 358; **ቀዲሐ፡ማይ፡ወኰስትሮ፡ኵስሐ፡አፍራስ፡** Sx. Teq. 9. b) *emundare, scopis purgare* domum: Judas Maccabaeus **አዘዘ፡ይኰስትሩ፡መቅደሰ፡** Jsp. p. 294. 311; **ኰስተረ፡አብያተ፡ማይ፡** Enc. Jac. 21; jusserunt, **ኵሎ፡ዘይኰስር፡ቤቶ፡ይግድፍ፡ጕድፎ፡ውስተ፡ጎልጎታ፡** Sx. Mag. 10 (sed mox **ኰስተረ፡**). c) *verrere:* **ይኰስሩ፡አፍሓመ፡በእደዊሆሙ፡** Vis. Bar. d) *circum-, interpurgare, putare* arbores: **ኵሉ፡ዕፅ፡ዘያስተሐምሙ፡በቱ፡ወይዋሕይዎ፡እንዘ፡ይኰሰትሩ፡ዐውዶ፡** τῶν δένδρων ὅσαπερ ἂν χειρῶν γεωργικῶν καὶ τῆς ἄλλης ἐπιμελείας ἀπολαύσαντα Chr. ho. 20. — *Voc. Ae.:* **ጼሐ፡ኰስተረ፡ቀጽዐ፡ዘ፡ጸረገ፡**; *aliud:* **ኰስተረ፡ዘ፡ቀጽዐ፤ጼሐ፡ዘ፡ጸረገ፡፡**

ተኰስተረ፡ III, 1 *emundari, putari:* **ቤት፡ዘኢተኰስተረ፡** M. M. f. 203; **እስመ፡በቍላት፡ይትኰሰተሩ፡በእደ፡መስተገብራን፡** Chr. ho. 12.

ኵስቱር፡ part. *emundatus, scopis purgatus,* Luc. 11, 25.

ኵስትር፡ subst. *purgatio,* quae fit scopis, Lud. e Libr. Myst.

ኰስታሪ፡ n. ag. *purgator;* f. **ኰስታሪት፡ቤተ፡ክርስቲያን፡,** N. T. rom. in Epilogo, f. 225, b.

ምኵስታር፡ subst. *purgamentum, quisquiliae, sordes:* vorant cinerem **ወይልሕሱ፡ምኵስታረ፡ቤት፡** Lud. e Mss. Colb.

መኵስተር፡ subst. 1) *scopae* Lud. 2) *emunctorium* candelae, Lud. ex auct. Greg. (vid. Lud. lexicon in Addendis).

ኵስኵስ፡ vel **ኵስኵስት፡** (Lud.) subst., (nonnisi in Pl. repertum) Pl. Pl. **ኰሳኵሳት፡**, *urceus, guttus aquarius,* (sec. Ludolfi Gregorium: vasis genus, quo aqua manibus superfunditur), ξέσται Marc. 7, 4. 8; Judaei **እለ፡ኢይጥዕሙ፡እክለ፡ዘእንበለ፡ያጥምቁ፡ኵሎ፡አሚረ፡ዓረታተ፡ወኰሳኵሳተ፡ወአጽሕልተ፡ወጽዋዓተ፡ወመንበራተ፡የኀዕቡ፡ወያነጽሑ፡በማይ፡** Did. 31. [Etymo cognatum videtur cum **ቀሡት፡** et vocibus sub **ቀሡት፡** allatis; adde قَاقُوزَةٌ; Lud. comparavit כוס].

ኰሰኰስ፡ *versicolor* vid. sub **ኰሠኰሥ፡**

I. **ኰሰየ፡** I, 1, rarius I, 2, Subj. I, 1 **ይኵሲ፡** [referendum videtur ad familiam radicum קצה ,חָצָה ,קָצָה ,כָּסַח al., late propagatam] I) intrs. *saucium esse:* **ሉቃስ፡ዐቃቤ፡ሥራይ፡ወንጌላዊ፡ፈውስ፡ለቍስለ፡ልብየ፡እስመ፡ትኰሲ፡** (sc. **ልብየ፡**) **በእንተ፡ብሂለ፡ቃል፡ወመጽአ፡መልአክ፡ዘይጼንዖ፡** (quia de hoc verbo — Luc. 22, 43 — comprehendendo anxius est animus), M. M. f. 99. II) trs.: 1) *dividere, discindere:* **ንከፍሎ፡ወንኰስዮ፡ለአማኑኤል፡እምህላዌሁ፡ዘውእቱ፡ሕይወት፡** ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν εἶναι ζωὴν ἐκπέμψομεν τὸν Ἐμμανουήλ, Cyr. ad Th. f. 16. 2) trsl.: a) *rescindere, dissolvere, diluere, tollere* sententiam: **እለሰ፡ይብሉ፡አኮ፡ቃል፡ዘኮነ፡ሥጋ፡ወኢተወልደ፡በሥጋ፡እምብእሲት፡ይኰስይዋ፡ለአሚን፡** ἀναιροῦσι τὴν οἰκονομίαν Cyr. c. Pall. f. 69; **እለ፡ይመክሩ፡ኰስየ፡ልደቱ፡** τὸ ἀναιρεῖν πειρᾶσθαι τὴν τοῦ λόγου γέννησιν f. 70; **እለ፡ይፈቅዱ፡ይኰስይዋ፡** (I, 2) **ለትንሣኤ፡** τοῖς ἀναιρεῖν ἐθέλουσι τὴν ἀνάστασιν f. 71. 98; **ኰሰይኪ፡ለሃይማኖት፡** ἀνατρέψαι τὴν πίστιν hom. Rhegini in Cyr. f. 109; **እንቱ፡በኀይለ፡ሥራይ፡እንተ፡ፍጥረታት፡ትኰሲ፡** (i. e. *vi incantationis vim naturarum irritam facit*) Enc. Mij. 26 (vid. Acta hujus diei). b) *refellere, refutare, vitii arguere* alqm, c. Acc. prs.: **በብዙኃ፡ይኰስዮሙ፡ቃላተ፡ዘቅዱሳት፡መጻሕፍት፡** Cyr. ad Th. f. 11; c. **ለ፡** prs.: **ዝሰ፡ነገር፡ብሂሎቱ፡** (talia verba dicere) **ኢኮነ፡ሠናየ፡አላ፡ባሕቲ፡ይኰሲ፡ለእለ፡የአምኑ፡ከመዝ፡** (sed tantum diluit iis, qui ita credunt, sc. fidem eorum, i. e. eos refellit) f. 13; **እስመ፡ይኰሲ፡ሎቱ፡ልደቶ፡** Cyr. c. Pall. f. 69. — *Voc. Ae.:* **ይኰሲ፡ዘ፡ይከፍል፡ወበ፡ዘ፡ያቀልል፡**; Voc. ad Cyr.: **ይኰሲ፡ዘ፡ይከፍል፡ይጠፍእ፡ይትበሀል፤ኰሰይነ፡ዘ፡ዘለፍነ፤ይኰስይዎ፡ዘ፡ያቀልልዎ፡፡**

ተኰስየ፡ III, 1 1) *dissolvi, discindi* (si non: *imminui*): Spiritus S. **ቀድው፡ዘኢይማስን፤ጥበብ፡ዘኢይረስሕ፤ባላሒ፡ዘኢይትከላእ፤በቍዕ፡ወመፍቀሬ፡ሰብእ፡ዘኢይትኰሰይ፤ከሃሌ፡ኵሉ፡ወዋሂ፡ኵሉ፡** hom. Severiani in Cyr. f. 125. 2) *refelli:* **እስመ፡ኢንትወከፍ፡ዘይክል፡ተኰስዮ፡** *non admittamus* (τὸ κατασίνεσθαι πεφυκός, proprie: nihil quod detrimentum afferre solet) *quod refelli potest,* Cyr. ad Th. f. 15.

ኵስየት፡ v. **ኵሴት፡** subst. *rescissio, dissolutio:* hoc est fidei negatio **ወኵስየት፡** (v. **ወኵሴት፡**) **ዘቅዱሳት፡መጻሕፍት፡** ἀνατροπὴ τῶν θείων κηρυγμάτων, Cyr. c. Pall. f. 73.

II. **ኰሰየ፡** (an **ኰስየ፡**?) I, 1 [Arabes habent قُرْبٌ ,قُرْيٌ *cognomen;* an cum יחש componendum?] *ejusdem familiae esse* cum aliquo, *idem nomen habere* cum aliquo, c. Acc.: **ቅሩቡ፡ዘይኰስዮ፡** ὁ ἀγχιστεύων ὁ ἐγγίζων αὐτῷ Lev. 25, 25. 26.

መኵሲ፡ (e **መኵስይ፡**), subst., st. c. **መኵሴ፡**, 1) *nominis aequalitas:* (alter est **በአማን፡** φύσει καὶ ἀληθῶς filius Dei,) **ወካልእሰ፡በመኵሴ፡ወልድ፡ተሰምየ፡ወልዶ፡** ὁμονύμως τῷ θεῷ υἱός, Cyr. ad Th. f. 8. 2) concr., m. et f., *cognominis:* **ዳንኤል፡ብውዕ፡መኵሴ፡ዳንኤል፡ነቢይ፡** Enc. Tachs. 7;

Enc. Jac. 20; ሶፍያ፡አንጌቤናይት፡እስመ፡አነ፡መካሲሃ፡ Sx. Masc. 5.

ተመከሰየ፡ quadrl. III, 1 (denom.), *cognominem esse* alicui, *eodem nomine nominari* cum alqo, Satanas ይትመከሎሰይ፡ዐንበሳ፡ Lib. Myst. (ex 1 Petr. 5, 8); c. c. ምስለ፡, ut: ተመከሰዩ፡መልከ፡ጼዴቅ፡ወኢያሱ፡ (Josua) ምስለ፡ክርስቶስ፡በጸዊረ፡ስም፡ወአከ፡በአማን፡ M. M. f. 228; c. Acc.: ሰላም፡ለሱስንዮስ፡በምግባር፡ወተሰምዮ፡ ለእጓለ፡ጴጥሮስ፡ሱሲ፡ ዘተመከሰዮ፡ (qui Susio, filio Petri, cognominis est) Enc. Haml. 21.

ከሳድ፡ et **ክሣድ፡** subst., m. et f. [قُسْوَدٌ *crasso collo praeditus;* Aramaei frequentant קְדָל ܩܕܠܐ *cervix* (قَذَالٌ *occiput*); quae omnia nescio an e rad. קָדַד *se incurvavit* (coll. قُنَّةٌ *postica pars capitis*) propagata sint] Pl. ክሳዳት፡ et ክሳውድ፡ (passim ክሳውድ፡ scriptum), *collum, cervix;* animalium, ut equi Job 39, 19, cameli Jud. 8, 21, crocodili Job 41, 13; avis Lev. 1, 15; Rel. Bar.; hominum Kuf. 43; Gen. 41, 42. 45, 14; ሐቀፎ፡ክሳዶ፡ 46, 29; Sir. 6, 24; Prov. 3, 3; Cant. 1, 10. 4, 4; Dan. 5, 16; Matth. 18, 6; Luc. 15, 20; እስከ፡ክሳድ፡ Jes. 30, 28; አዘዘ፡ይምትሩ፡ክሳዶ፡ Jsp. p. 321; መጠወ፡ክሳዶ፡ለሰይፍ፡ Enc. Masc. 28; Rom. 16, 4; አንተ፡ታበውእ፡ክሳደከ፡ታሕተ፡አርዑቱ፡ Kuf. 37; Jes. 10, 27; Jer. 34, 1. 9; ገምጽ፡ክሳዶሙ፡ Sir. 7, 23; አትሕቱ፡ክሳዶሙ፡ Kuf. 38; አትሕቱ፡ክሳደክሙ፡ወተሰከምዋ፡ጾራ፡ Sir. 51, 26; ያደንኖ፡ለክሳድ፡ 30, 35; ዘአግዘፈ፡ክሣዶ፡ 16, 11; Job 15, 25; Jes. 48, 4; ጽኑዐ፡ክሳድ፡ σκληροτράχηλος Prov. 29, 1; ክሳድከ፡ጽኑዕ፡ Deut. 31, 27; ክሳድ፡ይቡስ፡ Kuf. 1; ክሳዳት፡ Deut. 33, 29; Jos. 10, 24; Jud. 8, 21; ክሳውድ፡ Thren. 5, 4; Hen. 98, 12; Kuf. 31; Org. — *Voc. Ae.:* ክሳድ፡ዘ፡ሐንገት፡ (v. አንገት፡).

ከበሎ፡ subst. [كَبَلَ כָּבַל *compedibus constrinxit;* vic. كَلَبَ; vid. etiam ክንበሎ፡] *ansula, circulus:* ወትገብር፡ውስተ፡፬መሳብክቲሃ፡ (legas: መሳምክቲሃ፡, sc. ለታቦት፡)፬ከበሎ፡ Kebr. Nag. 17. (vid. Ex. 25, 11).

ከብረ፡ (ከበረ፡, Lud. e Vit. Sam.) I, 1 [كَبُرَ c. deriv.; vid. Ges. thes. p. 657] Subj. ይክበር፡ *magni aestimari,* 1) *honorari, celebrari, gloriosum, illustrem, honoratum esse,* μεγαλύνεσθαι Prov. 8, 16; ወከብረ፡ወተለዐለ፡ሰሎሞን፡ 2 Par. 9, 22; ὑψοῦσθαι Job 36, 7; ይከብር፡ነዳይ፡በጥበቢሁ፡ Sir. 11, 1; በዘይከብር፡በአትሕቶ፡ርእሱ፡ Sir. 20, 11; ἐπαινεῖσθαι Ps. 43, 10. 104, 2; δοξάζεσθαι, Ps. 36, 21; በክብረ፡አቡሁ፡ይከብር፡ሰብእ፡ Sir. 3, 11; እለ፡ከብሩ፡በመዋዕሊሆሙ፡ 44, 7; ከበርከ፡ Jes. 43, 4; ይከብሩ፡ዐበይትኒ፡ወመላእክትኒ፡ Sir. 10, 24; ይትሌዐል፡ወይከብር፡ Jes. 52, 13; 4 Esr. 9, 31; ብክሙ፡ይከበር፡ዘርአ፡አብርሃም፡ Kuf. 31; ዘበኀቤሁ፡ሀለዎሙ፡ይክበሩ፡ 4 Esr. 6, 72; ከመ፡ይክበሩ፡ Sir. 38, 6. 46, 12; Deut. 33, 16. Comparative: *honoratiorem, gloriosiorem esse* aliquo, c. c. እምነ፡ Num. 22, 15; 2 Reg. 23, 19; ውእቱ፡ይከብር፡እምኔሆሙ፡ Dan. ap. 1, 4; Gen. 34, 19; Hen. 41, 5; vel c. Acc.: Luc. 14, 8. 2) *pretiosum, pretiosiorem esse:* ክብረት፡ነፍስየ፡በአዕይንቲከ፡ 1 Reg. 26, 21; 4 Reg. 1, 13; ዘይውኅድ፡ይከብር፡ወይቴሐት፡ዘይበዝኅ፡ 4 Esr. 6, 33; seq. እምነ፡ Koh. 10, 1.

አክበረ፡ II, 1 1) *magni aestimare, honorare, honore prosequi* vel *afficere, suspicere* alqm: አክብር፡አባከ፡ወእመከ፡ Ex. 20, 12; Tob. 4, 3. 10, 12; Kuf. 7. 35; Sir. 3, 3 seq.; 7, 27; Mal. 1, 6; ኀደገት፡አክብሮታ፡ለእግዝእታ፡ Gen. 16, 4; 1 Tim. 6, 1; maritum Kuf. 36; medicum Sir. 38, 1. 3; regem 1 Petr. 2, 17; ዘኢያአምር፡አክብሮ፡ዐቢይ፡ Job 34, 19; አክብሮሙ፡ለክህናቲከ፡ θαύμαζε Sir. 7, 29; Aegyptii ያከብርዎሙ፡ለውሉደ፡እስራኤል፡ Kuf. 46; ገጸ፡ሊቃናት፡ኢያከበሩ፡ Thren. 5, 12; Matth. 27, 9; Deum Prov. 7, 1; 1 Reg. 2, 30; Marc. 7, 6; c. ለ፡ prs. 1 Petr. 2, 17 rom.; c. በ፡ rei ut Sir. 3, 8; 1 Tim. 6, 1 al.; festum: አክበረ፡በዓለ፡ Syn. (Lud.). 2) *honoratum reddere, glorificare, ad gloriam et dignitatem evehere:* እግዚ"፡አክበረከ፡ ἐδόξασε Jes. 55, 5; Rom. 8, 30; ὕψωσε Jes. 63, 9; ἐμεγάλυνε 2 Par. 1, 1; χάριν διδόναι 1 Petr. 5, 5; አክበረ፡እግዚ"፡አበ፡ላዕለ፡ውሉዱ፡ Sir. 3, 2; Dan. 2, 6; Joh. 12, 26.

ተከብረ፡ III, 1 *honorari, honore affici, magni aestimari,* Cyr. d. r. fid. f. 63, al.; አንስት፡ይትከበሩ፡(በአንተ፡ማርያም፡) δοξάζονται, hom. Procli in Cyr. f. 119.

ተከበረ፡ III, 3 *mutuo honore sese prosequi, se invicem honorare,* Rom. 12, 10.

ክቡር፡ part. *magni aestimatus* 1) a) *honoratus:* ዘርእ፡ክቡር፡ ἔντιμον (opp. ኅሱር፡) Sir. 10, 19; Ps. 48, 12. 21. 71, 14. 138, 16; Act. 5, 34; Luc. 7, 2; Judith 16, 21. b) *gloriosus, magnificus:* ዐቢይ፡ውእቱ፡ወክቡር፡ፈድፋደ፡ Judith 16, 13; Ps. 98, 3; Jes. 13, 19; ስሙ፡ክቡር፡ 59, 19; ሕገ፡ብ፡ክቡር፡ Sir. 24, 12; ὑψηλός 2 Par. 7, 21; de veste Sir. 27, 8; ክቡራት፡ *res gloriosae,* Ex. 34, 10; Job 5, 9; ክቡራት፡ወመንክራት፡ Job 34, 24. c) *spectatus et honestus, nobilis, amplus, illustris, procer* (vornehm): ἔνδοξος Sir. 10, 22. 11, 6. 48, 6; Jes. 5, 14. 10, 33; ἔντιμος Jes. 3, 5; Job 34, 19; εὐγενής Luc. 19, 12. d) *conspicuus, celebratus, inclytus* (berühmt): ስሙ፡ክቡር፡ Sir. 44, 8; ዕደው፡ክቡራን፡ 44, 1; 1 Reg. 9, 6; ሀገር፡ክብርት፡ Hez. 26, 17; ክቡረ፡ስም፡ Enc. e) *venerandus* Hebr. 13, 4; ክቡር፡ጳጳስነ፡ Lit. 164, 2; Lit. Jac. 2) *pretiosus, carus:* ክቡር፡ውእቱ፡ቃል፡ዘእግዚ"፡ 1 Reg. 3, 1; ክቡር፡ደሙ፡ 1 Petr. 1, 19; ክብርት፡ይእቲ፡እምዕንቍ፡ Prov. 3, 15. 29, 28; ፍሬሃ፡ለምድር፡ክብርት፡ Jac. 5, 7; በኀቤየ፡ክቡራን፡አዕርክቲከ፡ Ps. 138, 16; Jes. 43, 4; ደቂቀ፡ጽዮን፡ክቡራን፡ Thren. 4, 2; ዕንቍ፡ክቡር፡ Ps. 18, 11; Sir. 35, 5; 1 Cor. 3, 12; Hen. 24, 2; ኵሉ፡ክቡራት፡ πᾶν ἔντιμον Job 28, 10; አልባስ፡ክቡራት፡ Org. 2.

ክብር፡ subst., plerumque m. (f., ut: ንክርት፡ክብር፡ Cyr. c. Pall. f. 78), 1) *gloria, honor:* δόξα, rarius Dei, ut: ክብርየ፡ Jes. 42, 8; Jer. 13, 11; (aliâs ስብሓት፡), plerumque hominum: Gen. 45, 13; Num. 23, 21. 22; Ps. 3, 3. 111, 3; Koh. 6, 2. 10, 1; Sir. 4, 13; ኀሰር፡ወክብር፡ 5, 13; Jes. 17, 4. 60, 19; Thren. 2, 11; Zach. 2, 5; 4 Esr. 10, 36; ትትቀበር፡በክብር፡ Kuf. 32; Luc. 14, 10; Joh. 5, 44; virgo violata ወድቀት፡እምክብራ፡, ትላሑ፡እምክብራ፡ Clem. f. 246. a) *nobilitas:* በአንተ፡ክብረ፡ዘመዱ፡ Sx. Pag. 1. b) *dignitas, praestantia:* ሶበ፡ኢሰገደ፡ለክብሩ፡ Enc. Mij. 18; ክብረ፡ቀሲስ፡ላዕለ፡ካልኣን፡ (praestantia sacerdotis super alios) Can. Nic. 18. 2) *magnificentia; splendor,* Gen. 31, 1; ክብር፡ዘዝ፡ዓለም፡ Asc. Jes. 3, 25. 7, 19 seq.; ኵሉ፡ክብሩ፡ለሰብእ፡ከመ፡ፍሬ፡ሣዕር፡ Jes. 40, 6; ክብሮሙ፡ለከዋክብት፡ Sir. 43, 9;

ልብሰ፡ክብር፡ Sir. 6, 29. 31; Jes. 3, 18; Chr. Ta. 28; መንግሥታት፡ወክብሮሙ፡ Matth. 4, 8. 6, 29.

አክባሪ፡ n. ag. (II, 1) *honorem, dignitatem, gloriam afferens:* እስመ፡እሙንቱ፡መልክአ፡እግዚ"፡አክባሪት፡ለኵሎሙ፡ሰብእ፡ Phlx. 87.

ተከባሪ፡ n. ag. (III, 1) *qui magni aestimatur* vel *honoratur*, Lud. e Syn.

ከበሮ፡ subst. [كَبَر] *tympanum* et Pl. *tympana*, Gen. 31, 27; Ex. 15, 20; Jud. 11, 34; 1 Reg. 10, 5; ዘበጠ፡ከበሮ፡ 21, 13; 1 Par. 13, 8; 1 Esr. 5, 2; Judith 3, 7. 16, 1; Jes. 5, 12. 24, 8. 30, 32; ንሥኢ፡ከበሮኪ፡ Jer. 38, 4; Dan. 3, 10; Ps. 80, 2. 149, 3; ዘበጥያት፡ከበሮ፡ 67, 27; አንሥኡ፡ከበሮ፡ ἠχήσατε Hos. 5, 8; νάβλαι 2 Par. 5, 12. 29, 25. — Vid. Description de l'Egypte, II. éd., t. XIII p. 543.

ከበሪት፡ subst. [كِبْرِيت ܟܒܪܝܬܐ גָּפְרִית] *sulphur*, Macc. f. 2.

ክብርታዊ፡ adj. rel. *sulphureus, sulphuratus:* ይንሣእ፡ሙዳየ፡ልሕኵት፡ወይደይ፡ውስቴቱ፡ማየ፡መሪረ፡ክብርታዊት፡ወይንሣእ፡መሬት፡ F. N. 24, 6 (cfr. Num. 5, 17).

ከበሰ፡ rad., cui potestas *contorquendi* et *convolvendi* inesse videtur (coll. كَفَسَ VII *contortus fuit;* قَفَّةٌ *convolutio cidaris*).

ተከብሰ፡ III, 1 refl. *sibi crines redimire vitta, substringere* vel *religare reticulo,* ጸፈረት፡ርእሳ፡ወተከብሰት፡ ἐδήσατο τὰς τρίχας αὐτῆς ἐν μίτρᾳ Judith 16, 8 (glossa marginalis: የራስ፡ሽልመት፡).

ክብሶ፡ subst. *redimiculum, reticulum crinale, vitta* (an *crines torti?*): ወውስተ፡መክነ፡ሥርን፡ዘክብሶ፡ (v. ዘክብሶ፡) ሥዕርታ፡ወደየት፡ሐመደ፡ στρεπτῶν τριχῶν αὐτῆς Esth. 4, 17 apcr. (lin. 22 in ed. Tischendorfiana II); Jes. 3, 20 var. — *Voc. Ae.:* ክብሶ፡ብ፡ሰርመዴ፡ጭራ፡ሻሽሂ፡ይ፡; *aliud:* ክብሰ፡ልብሰ፡አንስት፡ጋዝሂ፡ውእቱ፡ (inter nomina vestium).

ከበሳ፡ subst. id.: ከበሳሆን፡ (v. ክብሰሆን፡, v. ክብሳቲሆን፡) Jes. 3, 20. (Secundum Lud.: *dextralia, armillarum genus,* cum τὰ περιδέξια hac voce exposita esse censeret).

ኩብስ፡ subst. [vid. ኩብሽ፡ Lud. lex. amh. c. 67; vicina videntur ቀበወ፡, جَبَنَ, كبا ut in كَابٍ *inflatus, tumidus*] *tumor pedum, aqua intercus:* አገልፎ፡ስከር፡ያመጽእ፡ነቀጥቃጠ፡ወጥፍአተ፡ልብ፡ወኩብሰ፡ወሞተ፡ግብት፡ወፈጸንተ፡ F. N. 50.

ከበበ፡ I, 1 [كَبَّ *convolvit, in glomos collegit* fila, ܟܒܒܐ *glomus,* كُبَّةٌ id., *agmen, turba, caterva;* praeterea videas ከውከበ፡, ከወወ፡, ከውከወ፡] Subj. ይክብብ፡, 1) *in orbem circumsistere, orbis instar cingere, circuire,* c. Acc.: jussit duodecim sacerdotes, ከመ፡ይቁሙ፡ከቢቦሙ፡እሳተ፡ከመ፡አረፍት፡ Gad. T. H.; ርእየቶ፡ (Maria) ለዳዊት፡ምስለ፡ኵሎሙ፡ማኅበረ፡ነቢያት፡ወነፍሳተ፡ጻድቃን፡ከቢቦሙ፡ከመ፡አረፍት፡ Sx. Jac. 16; Christus ሐዋርያቲሁ፡ከበበ፤እግረ፡አርዳኢሁ፡ኀፀበ፤ከኖሙ፡እመ፡ወአበ፤ወመሀሮሙ፡ጥበበ፡ Mavâs. n. 52. 2) i. q. II, 1 2 Par. 11, 1 var.

አክበበ፡ II, 1, *integrum* vel *totum colligere* (vid. ክቡብ፡, መክብብ፡; si non *convertere* i. e. *retro vertere:* coll. סבב c. deriv.): ከመ፡ያግብእ፡ወያግርር፡ወያክብብ፡ (v. ወይክብብ፡) መንግሥቶ፡ τοῦ ἐπιστρέψαι τὴν βασιλείαν 2 Par. 11, 1.

ተከበበ፡ III, 1 *in orbem circumagi, rotari,* Hen. 108, 4.

ክቡብ፡ part. *rotundus:* 2 Par. 4, 2 var.; አእባን፡ክቡባት፡ወልሙጻት፡ Cyr. f. 110; (እብን፡)ክቡብት፡ Herm. p. 9. 81; ከመ፡ዐይነ፡ማኅተም፡ክቡብ፡ Lud. ex Enc. Patr. 15.

ከቢብ፡ adj., Pl. ከበብት፡, id., (አእባን፡)ከበብት፡ Herm. p. 13. 81.

ክበብ፡ subst. 1) *rotunditas, circulus, orbis, gyrus:* ወክበብ፡ (v. ወክቡብ፡)ኵለንታሃ፡ στρογγύλη κυκλόθεν 2 Par. 4, 2; ክበቡ፡ከመ፡ዐሐይ፡ Hen. 14, 18. 18, 4. 72, 4. 78, 3. 4; Lit. 171, 2; ይቁሙ፡ክህናት፡ክበቦ፡ለምዉት፡ Genz. f. 36. 2) *globus* vid. ክባብ፡ 3) *glomus:* ክበበ፡እፍትልት፡ Chron. Ax. 4) *summa,* ex numeris redacta (vid. መክብብ፡): ክበበ፡ሚጡ፡ Lev. 27, 23.

ክባብ፡ et ክበብ፡ subst., Pl. ክባባት፡ (v. ክበባት፡ 1) *orbis, circulus:* ወክባብ፡ዐውዳ፡ 3 Reg. 7, 10; ቀጸላ፡ክባብ፡ዐውዳ፡ 7, 21; ክባበ፡ (v. ክበበ፡ et ክበበ፡)ጥውዮ፡ ἀσπιδίσκαι (quam vocem male intellexit interpres: *fibula serpentis formam referens; Voc. Ae.:* ክበበ፡ጥውዮ፡ዘ፡የቀሚስ፡ቍልፍ፡) Ex. 36, 23. 26. 2) *globus, sphaera, sphaerula:* ክባብ፡ (v. ክበበ፡)ርእስ፡ σφαιρωτῆρες Ex. 25, 31—36; ክባባቲሁ፡ (v. ክበባቲሁ፡) καρυωτά Ex. 38, 16 (cfr. Jer. 52, 21 sub ክርካዕ፡ c. 839).

አክባብ፡ subst. Pl. (a ክብብ፡?) vid. sub እስባብ፡ c. 359.

መክብብ፡ subst. 1) *circulus, circumferentia,* Lud. e Libr. Myst. 2) *globus, corona, circulus* i. e. *concio, coetus, caterva:* Asc. Jes. 6, 14; ኵን፡መክብበ፡አሕዛብ፡ Kuf. 27; በመክብበ፡ማኅበሮሙ፡ለቅዱሳን፡ Org. 4. 3) *summa:* ፳፻ወ፸፻ኮነ፡መክብበ፡ኍልቆሙ፡ 1 Par. 7, 5; ወኮነ፡ኍልቆሙ፡በመክብበሙ፡፳፻ 26, 8; ወኮነ፡መክብበ፡አጻብዒሁ፡፳ወ፬ 20, 6; ወኮነ፡መክብበ፡ንግሡ፡ለዳዊት፡፵ዓመት፡ 29, 27; 2 Par. 1, 14. 2, 17. 9, 13. 11, 1; ወኮነ፡ኵሉ፡ድሙር፡ወመክብቡ፡ 2 Esr. 17, 66. a) *universitas, totum:* መክብበ፡ሥጋ፡ (mox ኵሉ፡ሥጋ፡) *totum corpus,* Phlx. 12. b) *corpus:* መክብበ፡መጻሕፍት፡ዘብሉይ፡ተዐልዋ፡እምዕብራይስጢ፡ኀበ፡ግዕዝ፡ M. M. f. 49.

መክብብ፡ part. (II, 1) 1) a) *id quod alqd circumdat, quo quid includitur:* እብነ፡ሶም፡በበመክብቡ፡ λίθον σόαμ καὶ πληρώσεως 1 Par. 29, 2. b) trsl.: *is qui chorum concludit, in quo absolvuntur* omnia: Joannes Baptista መክብበ፡ነቢያት፡ Lud. e Libr. Myst.; Petrus መክብበ፡ለስምዐ፡ሃይማኖት፡ Enc. Jac. 1 (sc. Patriarcha Alexandrinus ዘአውገዘ፡ለአርዮስ፡; in Actis vocatur ተፍጻሜተ፡ሰማዕት፡). — Caeterum haec tria exempla etiam ad መክብብ፡ subst. referre licet. — 2) *is qui coronam* i. e. *coetum* vel *ecclesiam congregat, concionator, ecclesiastes,* Koh. 1, 1. 12. 7, 27. 12. 8. 9; hoc nomine inscriptus est liber biblicus Koheleth, ἐκκλησιαστής, ecclesiastes. — *Voc. Ae.:* መክብብ፡ዘ፡ሹም፡።

መክብብት፡ subst., var. pro ማኅብብት፡ (q. v. col. 599), Ps. 8 tit.

ከበተ፡ I, 1 [vic. ኀብአ፡] Subj. ይክብት፡ 1) *abdere, occultare (a conspectu abstrahere)* alqm: እስመ፡እግዚ"፡ከበቶ፡ μετέθηκεν αὐτόν Gen. 5, 24; Hebr. 11, 5; Hen. 71, 5; ከበተት፡

ርእሳ፡ περιέκρυβεν ἑαυτήν Luc. 1, 24. 2) *celare:* እመ፡ አበስኩ፡ ዐቢየ፡ ጌጋየ፡ ወከበትኩ፡ Job 31, 33; ይከብት፡ ነገረ፡ ውስተ፡ ልቡ፡ 38, 2; ይኄይስ፡ ኡብድ፡ ዘየኀብእ፡ እበዲሁ፡ እምጠቢብ፡ ዘይከብት፡ ጥበቢሁ፡ Sir. 20, 31. 41, 15; ኢትክብቱ፡ Jes. 44, 8; Jer. 27, 2; ዘየኀብኡ፡ ወይከብቱ፡ Rom. 2, 16; ኢንክል፡ ከቢቶቶ፡ ἀρνήσασθαι Act. 4, 16. — *Voc. Ae.:* ከበተ፡ ዘ፡ ሸሸገ፤ ኀብአ፡ ዘ፡ ደፈነ፡; *aliud:* ከበተ፡ ብ፡ ደፈነ፡ ሸሸግሂ፡ ይ፤ ኀብአ፡ ሰወረ፡ ብ፡ ሸሸገ።

ተከብተ፡ III, 1 1) *abdi, occultari:* ተከብተ፡ ሄኖክ፡ Hen. 12, 1; ከመ፡ ትትከበት፡ መንፈስየ፡ 71, 1. 2) *celari, occultum esse, latere:* አልቦ፡ ኅቡእ፡ ዘይትከበት፡ Marc. 4, 22; 1 Tim. 5, 25; ኢይትከበት፡ እከዮሙ፡ Job 18, 5; ስእነ፡ ተከብቶ፡ λαθεῖν Marc. 7, 24; Luc. 8, 47.

ክቡት፡ part. *occultus, abditus, celatus, arcanus, clandestinus:* መድፍን፡ ክቡት፡ Sir. 20, 30; Jes. 45, 3; ጥበብሰ፡ ክቡት፡ ወመዝገብ፡ ዘኢያስተርኢ፡ Sir. 41, 14; Hos. 13, 12 var.; Prov. 27, 5 var.; ኅቡእ፡ ወክቡት፡ (*abstrusus*, Lud.) 1 Cor. 2, 7; አንቀጽ፡ ክቡት፡ (geheime Thüre) Jsp. p. 375. — Adv. ክቡተ፡ *occulte, clam,* Jsp. p. 316; Phlx. 4; Enc. Hed. 15.

ክብትት፡ n. act. *occultatio,* Lud. ex auct. Greg.

ከባቲ፡ n. ag. *occultator, celator, operiens:* ከባቲሁ፡ ለክሡት፡ Lit. 173, 3; አምላክ፡ ከባቴ፡ አበሳ፡ (i. e. condonans) Genz. f. 71; Mavâs. n. 69.

ክበታ፡ subst. *indoles latens, res occulta:* በመንክራቲሁ፡ ያርኢ፡ ክበታሁ፡ τοῖς θαύμασιν ἐδείκνυ τὸ κρυπτόμενον, Cyr. f. 103. 112.

ክቡታዊ፡ adj. rel. *arcanus, occultus:* በከመ፡ በውስተ፡ ፍጥረት፡ ትኄይስ፡ ነፍስ፡ እምሥጋ፡ ከማሁ፡ ሥርዐት፡ ክቡታዊ፡ መ፡ ነፍሳዊ፡ ይኄይስ፡ እምነ፡ ሥርዐት፡ ግሁድ፡ ሥጋዊ፡ Phlx. 3.

ክብክብ፡ subst. *nuptiae, solemnia nuptiarum,* γάμος, γάμοι Joh. 2, 1; Luc. 12, 36; Matth. 22, 2 seq.; ገብረ፡ ክብክበ፡ Gen. 29, 22; መዋዕለ፡ ክብክብ፡ Esth. 9, 22; አመ፡ ክብክብ፡ ἐν τῷ νυμφῶνι Tob. 6, 14; ቤተ፡ መርዓ፡ ወክብክብ፡ F. M. 32, 7; ክብክበ፡ መርዓ፡ Org.; Clem. f. 105; በከመ፡ መርዓዊ፡ ይትፌሣሕ፡ በውስተ፡ ክብክቡ፡ f. 256; Mavâs. n. 49. — *Voc. Ae.:* ክብክብ፡ ዘ፡ ሰርግ፡. [De etymo variae sese praebent conjecturae, certi nihil].

ክብደ፡ I, 1 [כָּבֵד id.] Subj. ይክበድ፡, rarius ይክብድ፡ (ut 1 Reg. 3, 2; 2 Reg. 13, 25 var.), *gravem esse,* et comparative *graviorem esse,* seq. እምነ፡ compar.: ምንት፡ ይክብድ፡ እምነ፡ ዐረር፡ Sir. 22, 14; Prov. 27, 3; ይክብድ፡ እምኖጻ፡ ባሕር፡ Job 6, 3; c. pron. suff.: *gravare* alqm vel *nimis gravem esse alicui,* ut: ጾር፡ ክብደኒ፡ Clem. f. 180; Sir. 6, 21; Ex. 18, 18; ክብዳ፡ ኀጢአታ፡ Jes. 24, 20; 4 Esr. 6, 43. a) *gravatum* vel *oneratum esse:* ይክብደኒ፡ ርእስየ፡ ወኢጥዒኩ፡ ንዋመ፡ Rel. Bar.; ወኢይክበድከ፡ ነፍስትከ፡ ውስተ፡ ምስካብከ፡ Sir. 34, 19. b) *graviter incumbere* alicui, c. ላዕለ፡ Ps. 31, 4. 37, 4; 1 Reg. 5, 6. c) *ingravescere* i. e. *nimis vehementem fieri,* ክብደ፡ ደዌሁ፡ 3 Reg. 17, 17; c. ዲበ፡ prs.: ክብደ፡ ቀትል፡ ዲበ፡ ሰኦል፡ 1 Par. 10, 3 (aliâs ጸንዐ፡). d) *molestum esse, oneri esse,* c. pron. suff. (*alicui*): ከበድኩከ፡ εἰμὶ ἐπὶ σοὶ φορτίον Job 7, 20; c. ላዕለ፡ prs. 2 Reg. 13, 25. 14, 26. e) *ingravescere* i. e. *crescere, augescere* 4 Esr. 14, 42. f) *gravem* i. e. *hebetem esse* vel *fieri, hebescere,* de oculis Gen. 48, 10; Kuf. 27; 1 Reg. 3, 2; Marc. 14, 40. g) *obdurescere, indurari,* de animo: ትክብድ፡ ነፍስየ፡ ላዕሌሆሙ፡ Zach. 11, 8; ክብደ፡ ልቡ፡ Ex. 7, 14. 8, 11. 9, 7.

አክበደ፡ II, 1 1) *gravem facere:* አክበድኪ፡ አርዑቶሙ፡ ፈድፋደ፡ Jes. 47, 6; አክብዶ፡ (*ci*) ገንዶራቲሁ፡ Sir. 30, 38. a) c. Acc. rei et ላዕለ፡ vel ዲበ፡ prs.: *grave* quid vel *nimis grave imponere* alicui: እዴየ፡ ኢያክብድ፡ ላዕሌከ፡ Job 33, 7. 23, 2; 2 Esr. 15, 16; Act. 15, 19; ኢታክብድ፡ ላዕሌሁ፡ ጾረ፡ ክቡደ፡ Clem. f. 180; ይደሉ፡ ከመ፡ ያክብዱ፡ ቀኖና፡ ላዕሌሁ፡ F. M. 16, 4; እለ፡ ያክብዱ፡ ዲበ፡ አግብርቲሆሙ፡ ቅኔ፡ እኩየ፡ Did. 21. b) *molestum facere:* አክበድክሙ፡ ላዕሌየ፡ ነገረክሙ፡ Mal. 3, 13. c) *cumulare* (*in molem*): በኢያእምሮ፡ ያክብድ፡ ነገሮ፡ Job 35, 16. d) *vehementem facere:* አክበደ፡ ተክዘ፡ ሙሴ፡ ጥቀ፡ Num. 16, 15. e) *hebetare, indurare,* cor suum Ps. 4, 3; 1 Reg. 6, 6; Ex. 8, 28; aliorum Ex. 10, 1; አክብዶ፡ ኀሊና፡ *tarditas animi* (ad preces) Org. 2) a) *gravare, onerare* alqm: አክበደ፡ ብረኪየ፡ Thren. 3, 7; (ሥጋ፡) ያክብዳ፡ ለነፍስ፡ Sap. 9, 15; ኢታክብዱ፡ ልበክሙ፡ በስታይ፡ Luc. 21, 34; Clem. f. 254. b) *molestiam exhibere, oneri esse* alicui, እንዘ፡ ንክል፡ አክብዶ፡ ከመ፡ ሐዋርያተ፡ ክርስቶስ፡ ἐν βάρει εἶναι 1 Thess. 2, 6; c. ላዕለ፡ prs. 2, 9; 2 Cor. 12, 16; 1 Tim. 5, 16.

አስተክበደ፡ IV, 1 et **አስተከበደ፡** IV, 3 1) *nimis grave* vel *intolerabile censere* alqd sibi: ለእመ፡ አስተሀጸበ፡ ወአስተከበደ፡ ንስሓሁ፡ ዘወሀብዎ፡ ካህናት፡ Clem. f. 259; ይቴክዝ፡ ወያስተካብድ፡ ፍኖተ፡ መንሱት፡ δυςφόρητον ποιούμενος τοῦ πειρασμοῦ τὴν ἔφοδον Cyr. c. Pall. f. 87; አስተከበደ፡ ሐሚመ፡ ibid. 2) *grave onus imponere, onere imposito gravare:* episcopus poenitentibus cedat ወኢያስተካብድ፡ ላዕሌሆሙ፡ Did. 6; አስተክብዶ፡ (Inf.) Did. ed. Platt p. 34; ኢያስተክብድ፡ ዲቤሆሙ፡ p. 41 (quibus in locis Platt significatum *graviter incumbere, asperum et immitem se praebere* statuit).

ክቡድ፡ part. et adj. f. ክብድ፡ (Deut. 30, 11 FH; at in Acc. ክብድተ፡ ibid.) 1) *gravis:* ጾር፡ ክቡድ፡ Sir. 21, 16. 40, 1; Ps. 37, 4; Matth. 23, 4; ክቡድ፡ እብን፡ Prov. 27, 3; ኢታንሥእ፡ ክቡደ፡ *grave quid* Sir. 13, 2; ጾረት፡ ክቡደ፡ Thren. 1, 9; አንቀጽ፡ ዐቢይ፡ ወክቡድ፡ Jsp. p. 376; ብእሲ፡ ክቡድ፡ 1 Reg. 4, 18; trsl. de rebus, quae oneris instar deprimunt: ቀኖና፡ ክቡድ፡ F. M. 23, 9; ክቡድ፡ ቅኔሆሙ፡ 2 Esr 15, 18; ጌጋይ፡ ክቡድ፡ Act. 25, 7. a) *numerosus* Ps. 34, 21; Num. 20, 20; Nah. 2, 9. b) *vehemens:* ክቡድ፡ ሕማም፡ Sir. 34, 2; ክቡድ፡ ድቀት፡ Nah. 3, 3; ብፃው፡ ክቡድ፡ *somnus gravis* M. M. f. 333. c) *gravis* i. e. *magni momenti:* ሰላም፡ እብል፡ ለተአምሪሁ፡ ክቡድ፡ Enc. Nah. 14. d) *molestus, oneri:* ክቡድ፡ ወዕጹብ፡ δύςχρηστος Jes. 3, 10; ክቡድ፡ ውእቱ፡ ለነ፡ Sap. 2, 12. e) *difficilis, arduus,* Deut. 30, 11; 1 Joh. 5, 3; f) *gravitate iners, impeditus,* እደዊሁ፡ ለሙሴ፡ ክቡድ፡ Ex. 17, 12; አዕይንቲሆሙ፡ ክቡዳት፡ (somno graves) Matth. 26, 43; ዘክቡድ፡ ልሳኑ፡ Hez. 3, 5. 2) *oneratus, onustus:* ክቡዳን፡ ጾር፡ Clem. f. 201. 233.

ክበድ፡ subst., Pl. ክበዳት፡ 1) *gravitas, pondus:* እምክበደ፡ ቅኔ፡ አቡከ፡ 2 Par. 10, 4; ክበደ፡ ጾርነ፡ አቅልል፡ Mavâs. n. 70; ግድፍ፡ እምላዕሌከ፡ ክበደ፡ እኩለ፡ እመሕያው፡ 4 Esr. 14, 12; ክበደ፡ ንዋም፡ Lit. Jac.; ክበዱ፡ ለጸባሕት፡ *gravitas tributi* Enc. Jac. 7. a) *vehementia* Hen. 63, 10. b) *amplitudo:* ክበዳ፡ ለስብሐቲከሙ፡ Enc. Genb. 4. 2) *onus,* Apoc. 2, 24;

Matth. 20, 12; 4 Esr. 6, 82; ὄγκος Hebr. 12, 1; **ለምንት፡ ይከውን፡ ክበደ፡ ገብርከ፡ ላዕለ፡ እግዚእየ፡** 2 Reg. 19, 35. Pl. **ክበዳት፡** *onera* i. e. *servitutes* (praediorum) F. N. 37. 3) *moles*: **ክበዶሙ፡** τὸ βάρος αὐτῶν Judith 7, 4. In locis Ps. 47, 3. 12. 121, 7; Thren. 2, 5 Aethiops βάρεις (*turres, palatia*) perperam **ክበድ፡** *molem* interpretatus est.

ክብደት፡ n. act., Pl. **ክብደታት፡**, *gravitas, molestia, difficultas*: **ከመ፡ ያቅልል፡ እምኔሁ፡ ክብደታተ፡** Phlx. 165.

መክበድ፡ subst. *moles*, Thren. 2, 5 var. (pro **ክበድ፡** βάρεις).

ክብድ፡ subst., m. et f., [כָּבֵד ܟܰܒܕܳܐ كَبِدٌ *jecur*, كَبِد *venter* cum ejus partibus, *jecur*; de etymo vid. Ges. thes. p. 655] 1) *viscus* ventris, in specie a) *jecur*, ἧπαρ, Prov. 7, 23; Tob. 6, 5—8; 1 Reg. 19, 13; Ex. 29, 13. Kuf. 21. α) **ክብድ፡ እንተ፡ ትንእስ፡** *jecusculum* i. e. ὁ λοβὸς ὁ ἐπὶ τοῦ ἥπατος Lev. 3, 4. 10. 15. 7, 4. β) πάντα διὰ ταλάντων ποιεῖ λαλεῖν (magnificentius loqui facit) Aethiops reddidit **ለኵሉ፡ በክብድ፡ ያስተናግሮሙ፡** 1 Esr. 3, 20 (ubi **በክብድ፡** *jecore* i. e. *ex intimo sensu menti* (**ልብ፡**) oppositum esse videtur: von der Leber weg). b) *ventriculus* vel *stomachus*: 1 Tim. 5, 23. 2) *venter*: Gen. 22, 9; Lev. 11, 42; **አስከቡኪ፡ ውስተ፡ መሬት፡ በክብድኪ፡** (v. **ከርሥ፡**) Jes. 51, 23; **አስከብዎ፡ ውስተ፡ ክብዱ፡ ዲበ፡ ዐራት፡ ኀጺን፡** Sx. Masc. 11; **ገዚፍ፡ ዐምድ፡ ዘአንበሩ፡ ዲበ፡ ክብዱ፡** Enc. Pag. 1 (in Actis hujus diei: **ውስተ፡ ከርሦ፡**). — *Voc. Ae.*: **ክብድ፡ ብ፡ ጉበት፡** (v. **ግቦት፡**). 3) **ሕብረ፡ ክብድ፡** *color viscerum* vel *jecoris*, quidquid hoc colore tinctum est, i. e. *purpureum, purpura*, Num. 4, 7. 13; Ex. 35, 25. 36, 9. 10. 32. 37. 37, 3. 5; in C pro **ሜላት፡** Ex. 25, 4 al. (vid. annot. ad 25, 4); pro **ፐፐራ፡** 35, 6 (vid. annot.); pro **ደረከኖ፡** Num. 4, 6. — *Voc. Ae.*: **ሕብረ፡ ክብድ፡ ብ፡ ሌታቀን፡** (v. **ሊታ፡ ቀን፡**) **ግምጃ** ፡፡

ካቶሊክ፡ (Lud.: **ካቶሊክ፡**) n. prgr. *catholicus, catholica* (καθολικός): **ሃይማኖት፡ ካቶሊክ፡ እንተ፡ ይእቲ፡ ሐዋርያዊት፡** Athan. de Trin.; episcopum Ephesi **ያከብርዎ፡ በስም፡ ዐቢይ፡ ዘካቶሊክ፡ ዘውእቱ፡ ስመ፡ ሊቃናት፡** F. N. 4; Catholicus Orientis, Enc. Teq. 9 (vid. sub **ተንበል፡**).

ከተመ፡ rad., cui vicina est **ኀተመ፡** (חָתַם خَتَمَ) *claudere, clausum tenere, signare, concludere* et كَتَمَ *continere, celare.*

ተከትመ፡ III, 1 *aliena veste induta latere velle*: testimonio ne admittatur **ዘይትሜሰል፡ በአርአያ፡ ዘኢኮነ፡ አርአያሁ፡ ከመ፡ ከሀን፡ ዘይትከተም፡ አው፡ ዘይለብስ፡ አልባሰ፡ ሐራ፡** F. N. 43, 12.

ክትመት፡ n. act., ut videtur i. q. **ኅትመት፡** *obsignatio*: (Abba Macarius ait:) **ትሕትና፡ (ውእቱ፡) ክትመተ፡ ሐራዊ፡ ክርስቶስ፡** Phlx. 152.

ከተማ፡ subst., m. et f., Pl. **ከተማት፡** 1) *extremum, summum, extremitas, summitas* rei, a) *extremum, finis*: **ውስተ፡ ከተማ፡ ምድር፡** ἐπ' ἄκρα γῆς Prov. 17, 24; **ከተማ፡ በትሩ፡** Gen. 47, 31; 1 Reg. 14, 27; Hebr. 11, 21; **ከተማተ፡ አብትር፡** Lud. e Mss. Colb.; **ከተማ፡ ነፍስት፡** *glans* membri Gen. 17, 11. 23. 25. 34, 24; Ex. 4, 25; **ከተማ፡ እድ፡**, **እግር፡** Lev. 14, 14; **ከተማ፡ አጽባዕተ፡ እድ፡**, **እግር፡** Ex. 29, 20; Lev. 8, 23; **ከተማ፡ እዝን፡** *auricula* Ex. 29, 20; Lev. 8, 23; **ከተማ፡ ዕርፍ፡** Kuf. p. 48. b) *summum, apex, vertex, fastigium*: **ከተማ፡ ሥዕርቶሙ፡** κορυφὴ τριχός Ps. 67, 23; **ከተማሁ፡ ለደብር፡** Ex. 19, 20. 24, 17; Hen. 17, 2; **ላዕለ፡ ውስተ፡ ከተማ፡ አቅጽል፡** (arboris) Macc. f. 20. c) *cuspis*: **ኲጠት፡ ዘሠላስ፡ ከተማት፡** Phlx. 5. d) trsl.: *primitiae*: **ከተማ፡ ዐውድከ፡** ἀπαρχαὶ ἅλωνος Ex. 22, 28. 2) In lingua Aethiopico-amharica **ከተማ፡** „vulgo vocantur *castra regia* scil. *summa*" (Lud.), crebro in Annalibus Regum Abyssiniae, ut: **ገብሩ፡ ከተማ፡ በ** . . . Chr. L. Atk. f. 14; **ሰብአ፡ ከተማ፡** homines qui castra regia sequuntur, Lud.

ተንከተም፡ subst., m. et f., *pons* (sine dubio proprie: id quo hiatus occluditur, vel agger quo fluctus intercluduntur vel coërcentur): 2 Reg. 23, 21 (διαβάθρα); **ገብረ፡ ተንከተመ፡ ዲበ፡ ባሕር፡** Sx. Mag. 28; **ተበትከት፡ ተንከተም፡ ዘውስተ፡ ባሕር፡** Sx. Nah. 12; trsl.: **ማርያ፡ ተንከተመ፡ እግዚ"፡ ኮንት፡ ኀበ፡ ሰብእ፡** Θεῷ πρὸς ἀνθρώπους γέφυρα, hom. Procli in Cyr. f. 119; **ማርያም፡ ተንከተመ፡ ኵሉ፡ ስእለታት፡** Genz. f. 157; (**እማርያም፡**) **ከመ፡ ትኩኒ፡ ተንከተመ፡ ለውሉዱ፡ ሰብእ፡ ለሕይወት፡ ዘለዓለም፡** Laud. Mar. — *Voc. Ae.*: **ተንከተም፡ ዘ፡ ድልድይ፡ ሐመርኒ፡ ይትበሀል፡**; *aliud*: **ተ"፡ ብ፡ ድልድይ፡ ወመሰላል፡**; *aliud*: **ተንከተም፡ አርማስ፡ ሐመር፡ ዘ፡ መርከብ፡፡**

ከተረ፡ *suffire* vid. sub III **ቀተረ፡**

ከተረ፡ ዘ፡ ዐቀመ፡ Voc. Ae.; **ከተረ፡ ዘ፡ ከለከለ፡** Rad. Abb., sine dubio i. q. I **ቀተረ፡**

ከታር፡, **ከትር፡**, **ኰታሬት፡**, **ከታሬት፡**, **ኵቲሬት፡** n. prgr. sc. χωθάρ, χωθαρέθ i. e. כֹּתֶרֶת, Pl. כֹּתָרוֹת *capitulum* columnae, 4 Reg. 25, 17; 2 Par. 4, 12; Jer. 52, 22 vrs. nov. — *Voc. Ae.*: **ኰታሬት፡ ዘ፡ መደብ፡፡**

ከተበ፡ inus., i. q. כָּתַב ܟܬܰܒ كَتَبَ *scribere.*

ክታብ፡ subst., Pl. **ክታባት፡** 1) *liber, exemplar libri*: **ተብህለ፡ በክታብ፡ ዐረቢ፡** Cat. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 74. 2) plerumque: *libellus*: a) *syngraphus, diploma, literae*: clericus **ዘየሐውር፡ ኀበ፡ ንጉሥ፡ ዘእንበለ፡ የአዝዞ፡ ዘይሠይሞ፡** (sc. episcopus) **በቃሉ፡ ወበክታቡ፡** F. N. 5. 9; **ጸሐፈ፡ ሎቱ፡ ክታበ፡ በእዴሁ፡ ከመ፡ ይትአዘዙ፡ ሎቱ፡ ኵሎሙ፡ መኳንንት፡** Sx. Jac. 9; **ክታበ፡ መልእክት፡** *libellus epistolaris* Enc. Masc. 7. (Lud.: Jac. 7); **ጸዋሬ፡ ክታብ፡** *tabellarius*, Lud. b) *scheda magica, pittacium* superstitiosis literis signatum: **እለ፡ ይጽሕፉ፡ ክታባተ፡ በምክንያተ፡ ፈውስ፡** F. M. 15.

ከታቢ፡ n. ag. i. q. كَاتِب *scriba*, Pl. **ከታብያን፡** Sx. Jac. 8.

ክታን፡ subst. 1) i. q. **ክዳን፡** *tunica* 2 Reg. 13, 18 E. 2) *linum, linteum* [כִּתָּן كَتَّان ܟܬܳܢܳܐ id. (at **ቍጥን፡** قُطْن *bombyx*); dictum a *tegendo* vel *vestiendo* vid. **ከደነ፡**], **ልብሰ፡ ክታን፡** opp. **ሜላት፡** Chr. Ta. 28 (ἱμάτιον λιτόν opp. σηρικά); **ለቢሰ፡ ክታን፡** Fal. f. 67 (vid. sub **እግዚፈ፡**); **ግንዘት፡ ሥጋኪ፡ በመዋጥሐ፡ ክታን፡** I Enc. Mar. 38. — *Voc. Ae.*: **ክታን፡ ዘ፡ ልብሰ፡ መንግሥት፡ ዘግብጽ፡ በፍታሂ፡ ሰንዱንሂ፡ ውእቱ፡፡**

ከተፈ፡ *constringere, arcte ligare*, Lud. cfr. كَتَفَ (כָּפַת).

ክቱፍ፡ part. *stricte ligatus, constrictus*, Lud.

ኵትፌት፡ vel ኩትፌት፡ n. act. et subst., Pl. ኵትፌታት፡, *constrictio, vinculum:* ኩትፌተ፡እደዊሁ፡፪ቱ፡ sc. Christi F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡); ut videam Christum ውስተ፡ኀሳር፡ዘኵትፌታት፡መስቀል፡ Phlx. sub fin.

ክን፡ pron. II pers. f. Pl. verbis et nominibus suffixum.

ከነሰ፡ *congregare*, i. q. כָּנַס ܟܢܰܫ (كنس).

አክነሰ፡ II, 1 (in ecclesiam) *ad sacra obeunda convocare*, Mavâs. n. 13 (vid. sub ሆባይ፡).

ተከንሰ፡ III, 1 *ad sacra obeunda* (in ecclesia) *congregari, concioni ecclesiasticae interesse, communione sacrorum* (vel *ecclesiastica*) *junctum esse:* poenitentes ይባኡ፡ወይትከነሱ፡ Clem. f. 160; ይበአ፡ወይትከነስ፡ወይቀረብ፡ f. 161; Kid. f. 10; venefica አልቦ፡ተከንሶ፡ወተደምሮ፡ምስለ፡ሕዝብ፡ Clem. f. 120; ተከንሶ፡ κοινωνία (*communio ecclesiastica*) II Can. Ap. 27; ይትከነስ፡ κοινωνείτω ibid. 13; ይትከነሱ፡ምስሌሁ፡ αὐτῷ κοινωνοῦντες, ibid. 28. — *Voc. Ae.*: ይትከነስ፡ዘ፡የኅብር፡; *aliud:* ተሳተፈ፡ተሐወለ፡ተቶስሐ፡ተከንሰ፡ዘ፡ተቀላቀለ ።

ክንሰት፡ n. act. *sacrorum communio, communio ecclesiastica:* ምስለ፡እለ፡ከመዝ፡የአምኑ፡አኀብር፡ክንሰተ፡ M. M. f. 350.

ክናሴ፡ subst. *conventus sacrorum causa factus, communio ecclesiastica:* አመ፡ገበርከ፡ (Christe) በታቦር፡ምስለ፡ሐዋርያት፡ክናሴ፡ Sx. Nah. 13; የሀብዎ፡ንስሓሁ፡፱ሱባዔ፡ይጹም፡ወእምድኅሬሁ፡ይረክብ፡ክናሴ፡ምስለ፡ሕዝብ፡መሃይምናን፡ Clem. f. 239.

ክኒሳ፡ subst., f., (כְּנִיסָה כְּנִישְׁתָּא كَنِيسَة) *congregatio, coetus congregatus:* ሰላም፡ለጉባኤክሙ፡ውስተ፡አሐቲ፡ክኒሳ፡ *synodo vestrae in una congregatione* (non: in unum templum, Lud.) Enc. Tachs. 12; Hed. 11.

ክንበሎ፡ subst. (Lud.: ክንበል፡ calamistrum, instrumentum concinnandis capillis aptum) *crinale, fibula crinalis* [vid. ከበሎ፡], S. Tecla ወሀበቶ፡ለዐጻዊ፡ቤታ፡ክንበሎሃ፡ዘወርቅ፡ Sx. Masc. 27. — *Voc. Ae.*: ክንበሎ፡ዘ፡የወርቅ፡ጌባል፡; *aliud:* ዘ፡ወለባ ።

ከንቱ፡ nom., ubique munitum (sicut ኵሉ፡, gramm. § 157, 2) suffixo *û*, [etymon incertum; nescio an referendum sit nomen ad خَوْن خان]; in Acc. ከንቶ፡; in st. c. c. pron. suff. ከንቶ፡ 1) Substantive: *inane, vanum, vanitas, inanitas,* ፈጠረት፡ዓለመ፡እምኑ፡ከንቱ፡ዘአልቦቱ፡ገጽ፡ ἐξ ἀμόρφου ὕλης Sap. 11, 18; ከንቱ፡ይረክቡ፡ κενά Job 34, 19. 7, 16; ከመ፡ይኅሥሥ፡ከንቶ፡ μάταια Jes. 45, 19; ሕልም፡ወሰገል፡ወመቅስም፡ከንቱ፡ኵሎሙ፡ Sir. 31, 5; εἶδος Sir. 25, 2; ματαιότης Koh. 1, 1. 2, 11. 4, 7. 6, 11; ከንቱ፡ከንቱ፡ 12, 8; Ps. 61, 9; Rom. 8, 20; እለ፡ይትዌከሉ፡በከንቱ፡ወበሐሰት፡ Jes. 28, 17. 59, 4; ነገረ፡ከንቱ፡ ῥήματα κενά Job 6, 6; አውራኀ፡ከንቱ፡ 7, 3; Eph. 5, 6; ልበሙ፡ከንቱ፡ Ps. 5, 10; Jer. 10, 15; Jes. 1, 13; ነቢያት፡ርእዩ፡ከንቶ፡ Thren. 2, 14; 4 Esr. 2, 28; Jer. 2, 5; እለ፡ይትናገሩ፡ከንቶ፡ κενολόγοι Jes. 8, 19; ንግድፍ፡ዘንተ፡ኵሎ፡ከንቶ፡ Clem. f. 260; ይከውን፡ከንቶ፡ኀይለ፡መንፈስክሙ፡ Jes. 33, 11; ከንቶ፡ከነ፡ ματαιωθήσεται Judith 6, 4; 4 Reg. 17, 15. a) α) *inutile, nequam:* ነገረ፡ከንቱ፡ ῥήματα ἃ οὐ δεῖ Job 15, 3; *nocens:* ከመ፡ቶዕ፡ከንቱ፡ለስነን፡ βλαβερός Prov. 10, 26. β) *irritum, cassum:* ከንቱ፡ላሕይኪ፡ Jer. 4, 30. γ) de *idolis* utpote vanis et nihil valentibus Lev. 17, 7; 3 Reg. 16, 26; 4 Reg. 17, 15; Am. 2, 4. b) Quamquam ከንቱ፡ in st. c. alias non occurrit, tamen passim pron. suff. annectuntur ad formam ከንቶ፡ (sive Nom. sit sive Acc.), ut: ከንቶሙኬ፡ግብጽ፡ (v. ከንቶኬ፡) Jes. 30, 7 cod. Laur.; ግብጽ፡እለ፡ከንቶሙ፡ (*Aegyptii qui vani sunt*) 31, 2 Laur., በከንቶሙ፡ ἐν τοῖς ματαίοις αὐτῶν 3 Reg. 16, 26; አስሐቶሙ፡ከንቶሆሙ፡ዘገብሩ፡አበዊሆሙ፡ Am. 2, 4. 2) Adjectivi instar substantivo apponitur: *vanus, inanis,* ከንቶ፡ነገረ፡ μάταιον λόγον Prov. 24, 31; ከንቶ፡ምግባሪሁ፡ይሴልጥ፡ 22, 8; ሰገለ፡ከንቶ፡ነገርክሙ፡ Hez. 13, 7; እለ፡ያመጽኡ፡ነገረ፡ከንቶ፡ 13, 19; 1 Tim. 6, 20. 3) Adv., sive ከንቱ፡ et ከንቶ፡ sive በከንቱ፡ et ለከንቱ፡ a) *incassum, frustra;* ከንቱ፡ v. ከንቶ፡ያመልኩኒ፡ μάτην Jes. 29, 13; ከንቱ፡ v. ከንቶ፡ተሰፈወ፡ 29, 8; 4 Esr. 9, 25; Ps. 72, 13 (ματαίως); Matth. 15, 9; በከንቱ፡ Mal. 1, 10; ለከንቱ፡ ut: ጻመውኩ፡ለከንቱ፡ Job 2, 9. 39, 16; Jes. 22, 1. 45, 18; Jer. 18, 15. 26, 11; Ps. 88, 46; Gal. 2, 2. 21; Phil. 2, 16; 1 Thess. 3, 5; 2 Cor. 6, 1. b) *inaniter, sine causa, temere,* በከንቱ፡ Ps. 3, 7. 68, 5; Thren. 3, 51; Joh. 15, 25; ለከንቱ፡, ut: ጸላኤ፡ይከውኖ፡ለከንቱ፡ Sir. 20, 23. c) *gratis* (חִנָּם), δωρεάν, በከንቱ፡ Job 1, 9; Jes. 52, 3. 5; Jer. 22, 13 vrs. alt.; Ex. 21, 2; Rom. 3, 24; 2 Cor. 11, 7; Apoc. 21, 6. 22, 17. — *Voc. Ae.*: ከንቱ፡ብ፡ቢላሽ ።

ኵናት፡ vel ኩናት፡ *telum, hasta* vid. sub ከየነ፡

ክንትሮሳት፡ et ክ"፡ n. Pl. prgr., ut videtur *quadrantes annorum*, M. M. f. 347 (vid. sub ረብዐ፡); Deus ዘያስተባሪ፡አክራመ፡በሐጋይ፡ወመጸው፡በጸደይ፤ክንትሮሳቲሆሙ፡ዘገብረ፡በዘ፡ይትዔረይ፡ M. M. f. 127.

ከነነ፡ inus. sc. كَنَّ *tegere.*

መክኑን፡ i. e. مَكْنُون *occultus, ignotus:* እልመክኑን፡ገብሂል፡ኀቡእ፡ Sx. Teq. 6 (ex Act. 17, 23).

ኩኑን፡ vel ክኑን፡ n. mensis Syrorum IX et X (ܟܢܘܢ كانون) i. e. Decembris et Januarii: ኩኑን፡ዳግማይ፡ Sx. Ter 10; Voc.Ae.

ኰነነ፡ I, 2 [propagatum e radice כון ኮነ፡, sicut ܟܰܘܶܢ כּוֹנֵן al., vid. Ges. thes. p. 665] 1) *judicare:* ይትነሣእ፡እግዚ"፡ለኰንኖ፡ Jes. 3, 13; በመዋዕለ፡ይኴንኑ፡መሳፍንት፡ Ruth 1, 1; ይደልዎን፡ኰንኖ፡ለሊባት፡ Sir. 25, 4; Matth. 7, 1. 2; Joh. 5, 30; c. Acc. prs.: Gen. 18, 25. 19, 9; Ex. 18, 13. 22. 26; 1 Reg. 7, 16. 17; Hez. 36, 19; Ps. 9, 8. 71, 2. 4. 95, 10; Matth. 19, 28; Joh. 18, 31; Act. 24, 6; Rom. 3, 6. 14, 9; 2 Tim. 4, 1; c. Acc. causae vel judicii: Ex. 18, 22; ኰንንከ፡እግዚኦ፡ኵነኔ፡ነፍስየ፡ Thren. 3, 57; ዘይኴንን፡ጽድቀ፡ 1 Petr. 2, 23; Ps. 57, 1; c. dupl. Acc.: Deut. 16, 18; 1 Reg. 25, 39; c. በ፡ normae: በኵ፡እግዚ"፡ይኴንን፡በዐመፃ፡ (v. ዐመፃ፡) Job 8, 3; በጽድቅ፡ Ps. 9, 8. 66, 4. 71, 4; በሕግ፡ Act. 23, 3. a) (*jus* alcjs *tueri* et) *vindicare* alqm ab aliquo: 1 Reg. 24, 13. 16; ኰንነኒ፡እምዕድውየ፡ Luc. 18, 3; ኰነነ፡ትዕይርትየ፡እምእዴሁ፡ለናባል፡ 1 Reg. 25, 39. b) *condemnare, damnare:*

ኰነና፡ ለኀጢአት፡ Rom. 8, 3; Joh. 8, 10. 11; c. ለ፡ poenae, ut: ኰነንዎ፡ ዘኒ፡ ለሞት፡ ወዘኒ፡ ለመቅሠፍት፡ 1 Esr. 8, 24; Luc. 24, 20; seq. Subj. verbi: ኰነንዎ፡ ትሙት፡ Dan. ap. 1, 41. c) *punire:* 1 Petr. 2, 14; c. በ፡ poenae: ይኴንንዎ፡ በሞት፡ Matth. 20, 18; Marc. 10, 33; Deus ኰነኖ፡ ለዘክርያስ፡ በአርምሞ፡ Hom. Jac. Sarug. (Lud.); ከመ፡ ይኰንንዎሙ፡ በዐጺረ፡ ምክያዳት፡ Sx. Masc. 18. d) in specie: *tormentis* vel *supplicio afficere, torquere, excruciare,* martyres, ut: ኰነንዎ፡ ኵነኔ፡ ዐቢየ፡ Sx. Masc. 11; በብዙኅ፡ ኵነኔ፡ እምድኅረ፡ ኰነንዎ፡ Enc. Nah. 11; al. creberrime. 2) *principatum gerere, dominari, imperium tenere,* Job 3, 14; ኰነኑ፡ በመንግሥቶሙ፡ Sir. 44, 3; Jes. 32, 1; c. Acc.: Jes. 14, 9; እንዘ፡ እኴንኖሙ፡ ነበርኩ፡ Job 29, 25; Sir. 4, 15; እንተ፡ ትኴንን፡ በሓውርት፡ ἄρχουσα ἐν χώραις Thren. 1, 1; 1 Esr. 4, 3; ብዙኀ፡ አሕዛበ፡ ኰኒኖ፡ πολλῶν ἐπάρξας ἐθνῶν Esth. 3 apcr.; Deut. 15, 6; Gen. 1, 26; Rom. 5, 14; እለ፡ እኩየ፡ ኵነኔ፡ ይኴንንዎሙ፡ Jes. 19, 4. a) *regere:* Gen. 1, 18; ለኰንኖ፡ መዓልት፡ ወሌሊት፡ Kuf. 2; Jud. 16, 31; 1 Reg. 8, 5. 6. b) *imperare* Ex. 19, 10. c) *potestatem habere* rei: ዘነፍሰ፡ ይኴንን፡ ὃς ἔχει ἐξουσίαν τοῦ φονεῦσαι Sir. 9, 13; ኢትኴንን፡ ርእሰ፡ Job 31, 26. d) *possessionem habere* rei, *occupare, tenere:* ኰነናሆሙ፡ εἰς κατάσχεσιν ἡμῖν Hez. 36, 2; Gen. 17, 8; Num. 13, 2.

አኰነነ፡ II, 2 1) a) *judicem constituere* alqm.: ኢያኴንንዎሙ፡ Sir. 38, 33. b) *condemnationem adsciscere* alicui, 2 Cor. 3, 9 Platt; c. Acc. Herm. p. 108. 2) *principatum deferre, potestatem dare* alicui, *dominum, principem constituere, praeficere* alqm: ምኵናንየ፡ ኀበ፡ አኰነኒ፡ Sir. 24, 11; c. dupl. Acc.: አኮ፡ ለከንቱ፡ አኰነንዎ፡ መጥባሕተ፡ Rom. 13, 4; አኴንኖ፡ ምኵናኒከ፡ Jes. 22, 21; ለወልድከ፡ ወለብእሲትከ፡ ኢታኰንኖሙ፡ ንዋየከ፡ Sir. 30, 28. 17, 2; አኰነኖሙ፡ ለኵሎሙ፡ አይሁድ፡ Dan. 3, 30; Ps. 135, 8. 9; c. Acc. et ላዕለ፡ Ps. 104, 19; Joh. 17, 2; vel c. ውስተ፡ Kuf. 40; seq. ለ፡ c. Inf.: 2 Cor. 13, 11.

ተኰነነ፡ III, 2 1) *judicari,* Ps. 9, 20; Joh. 3, 18; Matth. 7, 1. 2; Apoc. 20, 12; Act. 4, 9; 1 Cor. 11, 31; Jac. 2, 12. a) refl.: *in jus adire,* 2 Reg. 15, 2. 6; Dan. ap. 1, 6. b) *condemnari,* Rom. 5, 18; Hebr. 2, 15 Platt; 11, 7; ተኰንኖ፡ 1 Cor. 11, 32. c) *puniri:* እመኒ፡ ተኰንኑ፡ κολασθῶσι Sap. 3, 4. 14, 10; ኅዳጠ፡ ተኰኒኖሙ፡ παιδευθέντες 3, 5; እንዘ፡ ይትኴነን፡ τιμωρούμενος Prov. 22, 3; c. በ፡ causae: Herm. p. 25; Hen. 38, 1; Apoc. 9, 20; c. Acc. poenae: ከመ፡ ይትኰነን፡ ሞተ፡ Deut. 21, 22; መዊተ፡ Ex. 21, 15 seq.; seq. Subj. verbi, Hebr. 2, 15 rom.; c. በ፡ poenae vel instrumenti, Marc. 3, 29; ይትኰነን፡ በሰይፍ፡ F. M. 6, 12; F. N. 47; በአፈ፡ መጥባሕት፡ Enc. 2) *potestati* alcjs *subjectum esse, imperio obnoxium esse, servire, parêre,* c. ለ፡, ut: ዘሊተ፡ ይትኴነን፡ οἱ ὑποτεταγμένοι Esth. 3 apcr., ከመ፡ አልቦ፡ ዘይትኰነን፡ ሎሙ፡ Jes. 40, 23; Rom. 13, 1; Hebr. 13, 17; 1 Petr. 2, 18. 3, 22; c. ቅድመ፡, ut: ከመ፡ ይትኰነኑ፡ ቅድመ፡ ሰይጣን፡ Kuf. 10. — *Voc. Ae.:* ተኰነነ፡ ዘ፡ ተገዘ።

ተኳነነ፡ III, 3 1) se invicem judicare i. e. *controversiam dirimere, litem componere, sibi invicem reconciliari,* de pluribus: Luc. 23, 12; ተደመሩ፡ ክልኤሆሙ፡ ወተኳነኑ፡ ወገብሩ፡ ሰላመ፡ በበይናቲሆሙ፡ Jsp. p. 297; Kuf. p. 106; c. ምስለ፡ Matth. 5, 24; Did. 10; c. Acc. (*cum* aliquo, vel *alicui*) Jud. 21, 15. 2) *lege agere, litigare:* die dominica ኢይግበሩ፡ ቅስተ፡ ወተኳንኖ፡ F. N. 19; ይብጽሑ፡ ለተኳንኖ፡ F. N. 43, 4. — *Voc. Ae.:* ተኳነኑ፡ ዘ፡ ተዋቀሡ፡; *aliud:* ተኳነነ፡ ዘ፡ ፪ ተፈራረዱ፡ ተዓረቀ ።

ኵኑን፡ part. *judicatus* a) *condemnatus:* ዝንቱ፡ ኢኮነ፡ ርቱዐ፡ ሃይማኖቱ፡ አላ፡ ኵኑን፡ እምቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡ Cyr. ad Th. f. 15. b) *punitus, supplicio affectus:* በእንተ፡ ኵኑናን፡ ሰማዕታቲከ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ኵኑን፡ በፍልሖት፡ ቅጥራን፡ Sx. Ter 27; ኵኑን፡ በርስኑ፡ ለላህበ፡ ብርት፡ Sx. Masc. 23.

ኵነት፡ n. act. (pro ኵንነት፡) *judicatio, damnatio:* ኅድግ፡ ኵነቶሙ፡ ለጸላእትከ፡ ወሰቤሃ፡ ትመውኦሙ፡ Chr. Ta. 25.

ኵነኔ፡ subst., m. et f. (ut Job 9, 19; Hen. 91, 15), Pl. ኵነኔያት፡ 1) *judicium,* Deut. 16, 18; Koh. 11, 9; Job 9, 19; Asc. Jes. 4, 18; Joh. 5, 22. 27; Rom. 2, 2. 13, 2; Judae 15; ከመ፡ ትግበሩ፡ ላዕሌሆሙ፡ ኵነኔ፡ Hen. 95, 3; Kuf. 30; እመ፡ ኵነኔ፡ ዐቢይ፡ በላዕሌሆሙ፡ Hen. 22, 4; ኵነኔ፡ ትትገበር፡ እምትጉሃን፡ 91, 15; Kuf. 21; ይገብር፡ ኵነኔ፡ ለነዳያን፡ Ps. 139, 13. a) *condemnatio* Rom. 5, 16. 8, 1; ኵነኔ፡ ሞት፡ Sir. 41, 2. 3; Matth. 5, 21; Luc. 23, 40. b) *poena, supplicium,* Jer. 31, 21; ዐሥሩ፡ ኵነኔ፡ ዐበይት፡ ወፀዋጋት፡ Kuf. 48; ተመጠዋ፡ ኵነኔሆን፡ Judae 7; Marc. 12, 40; Luc. 20, 47; Rom. 13, 2; Act. 8, 33; ኵነኔሆሙ፡ ለረዐይት፡ Kuf. 20; ሞት፡ ኵነኔሁ፡ Jer. 33, 11; Ex. 22, 18; Gen. 26, 11; Rom. 1, 32 rom.; ኵነኔሆሙ፡ ሥጋዊ፡ F. M. 7, 5; ወበዕድ፡ ኵነኔያት፡ ibid. 7, 3; ኵነኔ፡ ገሃነም፡ Matth. 23, 33; ኵነኔ፡ ነደ፡ እሳት፡ (in inferis) Clem. f. 108. 244; ኵነኔያት፡ ዘለዓለም፡ Asc. Jes. 1, 3; supplicia martyrum Enc. Nah. 11; Hed. 6, al. c) *causa (forensis),* ቃሊል፡ ኵነኔ፡ Ex. 18, 22. 26; Thren. 3, 57. d) *crimen, culpa:* ኵነኔ፡ ሞት፡ ዝንቱ፡ Kuf. 33; አልቦ፡ ኵነኔ፡ ሞት፡ ላዕለ፡ ዝብእሲ፡ Jer. 33, 16; ኵነኔሃ፡ Jer. 28, 9. 2) *id quod justum* vel *legitimum est, jus:* δικαίωμα Num. 31, 21; Deut. 4, 1. 6; 1 Reg. 8, 9. 10, 25; Ruth 4, 7; ግበሩ፡ ኵነኔየ፡ ወፍትሕየ፡ Lev. 25, 18. 26, 3; Job 34, 27; Luc. 1, 6; Rom. 1, 32; ነገሮሙ፡ ኵነኔሁ፡ κρίματα Sir. 17, 12; Jer. 8, 7; ኵነኔሃ፡ ለዛቲ፡ ዕለት፡ Kuf. 2; ተዘከር፡ ኵነኔሁ፡ ለልዑል፡ διαθήκην Sir. 28, 7; κρίσις Matth. 12, 18. 3) *potestas,* ἐξουσία Matth. 28, 18; ውስተ፡ እዴሁ፡ ለእግዚ"፡ ኵነኔሃ፡ ለምድር፡ Sir. 10, 4.

ኵናኔ፡ subst. (instrumentum) *judiciale,* vulgo *rationale,* τὸ λογεῖον (τῆς κρίσεως) Ex. 28, 24 (vid. ምኵናን፡).

ኰናኒ፡ n. ag. *judex, condemnator, vindex:* መኑ፡ ረሰየከ፡ ኰናኔ፡ ሎቱ፡ Phlx. 118; ፈታሒ፡ ወኰናኒ፡ Chr. ho. 2; lex Mosaica est ሕግ፡ ኰናኒ፡ F. M. 4, 1.

ኵነናዊ፡ adj. rel. *judicialis:* ኵነናዊ፡ መኰንን፡ Lud. e Ssal. Req.

መኰንን፡ (መኵንን፡ Lud. ex Enc. Haml. 12) part., f. መኰንንት፡ (Sap. 7, 12), Pl. መኳንንት፡ (errore calami መኵንንት፡ Asc. Jes. 6, 17; in Mss. passim መኴንንት፡), 1) *judex* Ex. 2, 14; Deut. 17, 9. 12; መኰንነ፡ ጽድቅ፡ Kuf. 1; Jer. 11, 20; Ps. 7, 12; ኢትፍቅድ፡ ከዊነ፡ መኰንነ፡ Sir. 7, 6. 8, 14. 9, 13. 32, 15. 41, 18; Sap. 6, 1; 2 Esr. 10, 14; Dan. ap. 1, 41; Matth. 5, 25; Luc. 18, 2; መኰንነ፡ ዐመፃ፡ 18, 6; Act. 24, 10; Jac. 4, 12. 5, 9; de judicibus Israelitarum qui inde a Josua usque in Saulum principatum tenuerunt (aliâs መሳፍንት፡) Sir. 46, 11; 2 Reg. 7, 11. 2) *princeps, dominator, praefectus, dux, primus, praeses, satrapa, tyrannus, magistratus,* al.: መኰንነ፡ ምድር፡ Kuf. 30;

Asc. Jes. 10, 29; ἄρχων መኰንና፡ ለይሁዳ፡ Jer. 22, 30; መኳንንት፡ Judith 8, 11; Dan. 3, 2; Koh. 10, 7; Matth. 9, 18; Luc. 23, 13; ἡγούμενος Sir. 10, 20; መኰንና፡ ለሀገር፡ 10, 3; 1 Reg. 25, 30; Jer. 20, 1; Hez. 46, 2 seq.; Hebr. 13, 7; መኰንንቶሙ፡ ይእቲ፡ Sap. 7, 12; ἡγεμόνες Jer. 28, 57; δυνάστης Prov. 14, 28; μεγιστᾶνες Sir. 8, 8. 11, 1. 20, 28; Jer. 14, 3; 1 Esr. 3, 1; τύραννοι Prov. 8, 16; Sir. 11, 5; σατράπαι Dan. 6, 4. 6; ἔπαρχοι 1 Esr. 8, 64; τοπάρχαι Dan. 3, 27; ἐπίσκοποι Jes. 60, 17; ἐξουσιάζοντες Koh. 7, 19; Rom. 13, 1 seq.; መኰንን፡ ለ፲፻ χιλίαρχος Ex. 18, 21; ἑκατόνταρχος 2 Reg. 18, 1; Hen. 69, 3; ወእሙንቱ፡ ይከውኑ፡ መኳንንቲከሙ፡ αὐτοῖς εἰς κατάσχεσιν Hez. 36, 12.

ምኵናን፡ subst. 1) *locus* a) *judicii* i. e. *tribunal, forum, praetorium*, βῆμα Rom. 14, 10; κριτήριον Ex. 21, 6; 1 Cor. 6, 2; ውስተ፡ ግሩም፡ ዐውደ፡ ምኵናንከ፡ (Dei) Clem. f. 273; ሀለዎሙ፡ ይቁሙ፡ ቅድመ፡ ምኵናን፡ እግዚ"፡ Macc. f. 20; በእንተ፡ ሰማዕታት፡ እለ፡ ይወስድዎሙ፡ ኀበ፡ ምኵናን፡ Did. 25; πραιτώριον Phil. 1, 13; Matth. 27, 27; Marc. 15, 16; Joh. 18, 28; vid. etiam Kuf. p. 147. b) *locus poenae*, ubi condemnati coërcentur, Asc. Jes. 1, 3; Hen. 27, 2. 2) *territorium jurisdictioni* vel *potestati* alcjs *subjectum, ditio, provincia, dominium, praefectura, imperium*, ደወለ፡ ምኵናኑ፡ 2 Reg. 4, 2; ἐξουσία በኢየሩሳሌም፡ ምኵናንየ፡ Sir. 24, 11; Jes. 39, 2; አኮኑ፡ ዐቢይ፡ ንጉሥ፡ በምኵናኒሁ፡ 1 Esr. 4, 28; Dan. 3, 33. 4, 31; Ps. 113, 2; Luc. 4, 6; κυρεία Dan. 6, 26. 11, 3. 4; τυραννίς ተናፈቀ፡ ምኵናኒከ፡ Sir. 47, 21; δεσποτεία Ps. 144, 13; κατάσχεσις Gen. 47, 11; Lev. 25, 24; Ps. 2, 8; Zach. 11, 14; ἀρχή Dan. 7, 14; መንበረ፡ ምኵናን፡ θρόνος ἀρχῆς Prov. 16, 12; ትሰዐር፡ እምግብከ፡ ወእምኵናንከ፡ στάσις, οἰκονομία Jes. 22, 19. 21; 4 Esr. 12, 22. a) *thronus principis*, Deut. 17, 18. b) *sedes principis*, Jos. 11, 10; አህጉረ፡ ምኵናኑ፡ Hez. 25, 9. c) *principes, magistratus* Thren. 2, 2 (v. መኳንንት፡ ἄρχοντες). d) *subjecti*, ምኵናኒከ፡ ይኩኑከ፡ ὑπήκοοι Deut. 20, 11. 3) *instrumentum judiciale, rationale*: ምኵናን፡ ዘፍትሕ፡ λογεῖον τῆς κρίσεως Ex. 28, 26 (vid. ኵናኔ፡).

ከነየ፡ rad. inus., cui potestas *tegendi* (كَنَا ,جَنّ ,كَنّ ,גנן ,כנן *significavit* alqd *nomine improprio*) inerat; in specie comparandum est جَنَا *falso accusavit*, V *praetextum falsamque quaesivit causam*.

ምክንያት፡ subst., m. et f. 1) *causa falsa, praetextus, species, simulatio, tergiversatio, ambages*: 1 Thess. 2, 5; Marc. 12, 40 rom.; Luc. 20, 47; Deut. 22, 14. 17; ምክንያተ፡ ሐሰት፡ προφάσεις ψευδεῖς Hos. 10, 4; ምክንያተ፡ የኀሥሥ፡ Prov. 18, 1; Dan. 6, 4 seq.; Ps. 140, 4; Sap. 14, 14; ኢነሀበሙ፡ ምክንያተ፡ ለሕዝብ፡ Clem. f. 199; mendicanti ሀብ፡ ዘመፍትው፡ ወኢታብዝኀ፡ ምክንያተ፡ Chr. ho. 11. 2) *excusatio*: inquisitus ኢረከበ፡ ምክንያተ፡ ሎቱ፡ Jsp. p. 321. 339. 3) *occasio, causa* vel *materia data, locus*, ἀφορμή, ምክንያተ፡ ከንከሙ፡ ለሕዝብ፡ Hez. 5, 7; ሀብ፡ ለጠቢብ፡ ምክንያተ፡ Prov. 9, 9; Rom. 7, 8; 1 Tim. 5, 14; 2 Cor. 11, 12; ከመ፡ ይርከቡ፡ ምክንያተ፡ ላዕሌሁ፡ Joh. 8, 6; τόπος ኢተሀብ፡ ምክንያተ፡ ለዘይረግመከ፡ Sir. 4, 5; ወምክንያተ፡ ነገሩሰ፡ እስመ፡ . . Jsp. p. 277; ዝኩ፡ ምክንያተ፡ ተርኅዎታ፡ ለሀገር፡ p. 365; F. M. 7, 1. 4) *causa, ratio*, (*auctor*), αἰτία Sap. 14, 27; ከሠተ፡ ሎሙ፡ ምክንያተ፡ እንተ፡ በእንቲአሃ፡ ይመውቱ፡ 18, 18; አክብር፡ አባከ፡ ወእመከ፡ እስመ፡ እሙንቱ፡ ምክንያተ፡ ልደትከ፡ F. N. 11; እንበለ፡ ምክንያት፡ F. M. 12, 2; በእንተ፡ ዝንቱ፡ ምክንያት፡ ibid. 5, 1; ሐተቶሙ፡ ምክንያተ፡ ደዌሃ፡ Jsp. p. 272; በምክንያተ፡ ትዕግሥት፡ Clem. f. 118; Catal. Cod. Mus. Brit. p. 11.

አመክነየ፡ quadril. II (denom.) 1) *causari, praetendere, praetexere, tergiversari, speciem prae se ferre, praetextum quaerere*: ያመክኒ፡ ሀከይ፡ ወይብል፡ προφασίζεται Prov. 22, 13; Ps. 140, 4; Matth. 23, 13; ኢያመክኒ፡ ለበሊዕ፡ Did. 4; ያመክኒ፡ በአንብቦ፡ መጽሐፍ፡ *lectionem scripturae praetendit* Sx. Tachs. 9; አመክንዮ፡ *causa ficta, species falsa* Lit. Orth.; Enc. 2) *excusatione uti, excusare* alqd, *excusationem quaerere*: interroga eum, ለአመቦ፡ ዘተርፈ፡ ቦቱ፡ ምክንያት፡ ዘያመክኒ፡ በእንተ፡ ርእሱ፡ Jsp. p. 339; ተወከፈ፡ እግዚ"፡ አመክንዮቶ፡ F. M. 4, 1; ምንተ፡ ታመክንዩ፡ ወታውሥእዎ፡ ለእግዚ"፡ Did. 12. 3) *occasionem captare, ansam quaerere* vel *invenire*: Clem. f. 6; ይምትሩ፡ አመክንዮታቲሃ፡ (sc. ለኀጢአት፡) F. M. 2, 11.

ተመክነየ፡ III, 1 *praetextu, excusatione uti*: እስመ፡ ዕልዋን፡ ይትመክነዩ፡ በዝንቱ፡ ስም፡ (sc. nomen Christianum) ከመ፡ ይኂጥዎሙ፡ ለየዋሃን፡ Chr. Ta. 8; አየ፡ ምክንያተ፡ ንትመክነይ፡ እስመ፡ አልብነ፡ ፍርሀት፡ (quam excusationem securitatis nostrae afferemus?) Chr. ho. 10; እመቦ፡ ዘተጸውዐ፡ ኀበ፡ ጉባኤ፡ ኢያስተቃልል፡ ለበጺሕ፡ ወኢይደኅር፡ ዘእንበለ፡ ለእመ፡ ተዳደቆ፡ ተመክንዮት፡ ዕውቅ፡ (manifesta excusationis causa) ወይጽሐፍ፡ መልእክተ፡ እንዘ፡ ይነግር፡ ተመክንዮቶ፡ F. N. 5.

ተመክነየ፡ III, 3 *prava machinari* contra alqm: ተመክነየ፡ ላዕሌሁ፡ ሰይጣን፡ (Lud.: ተመክነየ፡) Sx. Jac. 3.

ክንፍ፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. ክነፍ፡ et አክናፍ፡ [כָּנָף كَنَف ܟܶܢܦܳܐ] 1) *ala*, ሰፍሐ፡ ክነፊሁ፡ Job 39, 26; Koh. 10, 20; ይበቍል፡ ክነፊሆን፡ Jes. 40, 31; Dan. 7, 4; Ps. 54, 6. 138, 8; 4 Esr. 11, 1; Matth. 23, 37; ዘዐቢይ፡ ክነፊሁ፡ Hez. 17, 3; angelorum Jes. 6, 2; Hez. 1, 5 seq.; Apoc. 4, 8; ነሥኡ፡ ሎሙ፡ ክነፈ፡ Hen. 61, 1; naves እለ፡ ቦን፡ ክነፈ፡ Jes. 18, 1; venti Ps. 17, 12. 103, 4; trsl.: ለምጽዋት፡ በቲ፡ አክናፍ፡ ዘወርቅ፡ Chr. Ta. 32; alae Dei (quibus homines tegit et tuetur) Ruth 2, 12; Ps. 16, 9. 35, 8. 56, 2; አክናፈ፡ እግዚእ፡ Hen. 39, 7. 2) *pinna* piscis Lev. 11, 9—12; Deut. 14, 9. 10. 3) *ora* a) vestis, *lacinia*, ከሠተት፡ ክነፊሃ፡ Kuf. 33. b) terrae, *extremum*: ክነፈ፡ ምድር፡ Job 37, 2. 38, 13; እምአርባዕቱ፡ ክነፊሃ፡ ለምድር፡ Jes. 11, 12; vallium Hen. 30, 3.

ክንፌፍ፡ vel **ክንፊፍ፡** subst. *ora, limes, margo*, Hen. 30, 3 in Cod. Abb. LV (pro ክነፍ፡ meae editionis). — *Voc. Ae.*: ድንጋግ፡ ወጽንፍ፡ ሐይቅ፡ ወክንፌፍ፡ ዘ፡ ፬ ጻር፡; *aliud*: ክንፌፍ፡ ዘ፡ ወሰን፡

ከንፈር፡ subst., f. et m., Pl. ከናፍር፡ (etiam ከናፍርት፡ sec. Lud.) [a *tegendo* (כפן) dictum] 1) *labium, labrum*: ከንፈሩ፡ ታሕታይ፡ Kid. f. 5; ከናፍር፡ Cant. 4, 3. 11. 5, 13; Prov. 5, 2. 6, 2; ከናፍር፡ ልሙጻት፡ 10, 18; ከናፍረ፡ ሐሰት፡ 8, 7; Koh. 10, 12; Job 8, 21; ይከሥት፡ ከናፍሪሁ፡ 11, 5. 15, 6. 27, 4; Ps. 21, 7; Sir. 12, 16; ሠናይ፡ ሞገሶን፡ ለከናፍረ፡ ጠቢብ፡ 21, 16. 20; 4 Reg. 19, 28; Jes. 6, 5. 59, 3; ንሥኢ፡ ሰቆቃወ፡ በከናፍርኪ፡ Jer. 7, 29. 17, 16; Mal. 2, 6. 7; Hebr. 13, 15; 1 Petr. 3, 10; trsl. (pro *lingua*): ይትናገሩ፡

፩ከንፈረ፡ ወ፩ ልሳን፡ Kuf. 3; 1 Cor. 14, 21. 2) *ora, limbus, margo*, aulaei Ex. 26, 4. 10; mensae Ex. 25, 24. 25 C; poculi: ኢይምላእ፡ ጽዋዐ፡ ውስተ፡ ከንፈሬ፡ F. N. 13; 2 Par. 4, 5; maris aenei 3 Reg. 7, 11; 2 Par. 4, 5; fluvii 4 Reg. 10, 33; maris Jud. 7, 12; Kuf. 8.

ከንፊፍ፡ vid. post ከንፍ፡

ከኢሶ፡, ከኢሳ፡, ከኢስ፡, ኰኢስ፡, ኰኢሲ፡ al., n. prgr. sc. χοεῦς (a χοεύς *congius*) *congii* (mensura liquidorum, sex continens sextarios), 3 Reg. 7, 24. — *Voc. Ae.*: ኰኢስ፡ (v. ኰሂስ፡) ዘ፡ ሕንስሬ፡ (v. እንስሬ፡, v. ሐንከላ፡).

ኲኪ፡ v. ኲኰ፡ (v. ኵኲ፡) n. prgr. sc. κόκκος, *coccum, coccinum, (puniceum)*: እመኒ፡ ከነ፡ ኀጢአትክሙ፡ ከመ፡ ኲኪ፡ (v. ኲኰ፡) ὡς φοινικοῦν Jes. 1, 18; Chr. Ta. 12 (ubi idem locus repetitus est). (Perperam Lud. significatum *corvus* conjecit). — *Voc. Ae.*: ኲኪ፡ ዘ፡ በርናስ፡

ኮክ፡, ኮክሕ፡ *malum persicum* vid. sub ከወከ፡

ኰኵሕ፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. ከዋክሕ፡ (Lud. e Ssal. Req.) [pro ኰሕኵሕ፡ a rad. כוח vel כחח *durum, firmum esse*, unde כֹּחַ *vis, robur*; vicinum أُكْمٌ *terra lapidosa*] *rupes, petra, saxum*, Hen. 22, 1. 26, 5; πέτρα Num. 20, 8 seq.; Job 14, 18. 22, 24; ግበበ፡ ኰኵሕ፡ 30, 6; Jes. 31, 9; ኰኵሕ፡ ጽኑዕ፡ 33, 16. 48, 21. 50, 7; ኰኵሕ፡ ጽንዕት፡ 51, 1; Hez. 3, 9; Ps. 26, 10. 113, 8; ኰኵሕ፡ ልሙጽ፡ Sir. 40, 15; Hez. 26, 4; ኰ"፡ ንጹሕ፡ 26, 14; Matth. 7, 24. 16, 18; Luc. 8, 6. 13; 1 Cor. 10, 4; πέτραι Jes. 2, 10; Am. 6, 12; Judith 16, 15; ἀκρότομος Sir. 48, 17; እብነ፡ ኰኵሕ፡ Job 38, 38; እብነ፡ ኰኵሕ፡ λίθος σμυρίτης Job 41, 6; ላዕለ፡ ኰኵሕ፡ ἐπὶ τῶν λίθων Jer. 18, 3. a) in Genit.: *lapidosus, saxosus*, ut: ገራህት፡ ኰኵሕ፡ Clem. f. 212 (vid. Luc. 8, 6). b) እብን፡ ኰኵሕ፡ πέτρα ἀκρότομος Deut. 8, 15. — *Voc. Ae.*: ኰኵሕ፡ ብ፡ ደረቅ፡ ምድር፡ ደንጊያሂ፡; *aliud*: ኰ"፡ ዘ፡ ደረቅ፡ ብልትሒት፡ ይትበሀል፡ (vid. እዝን፡).

ከከማት፡, ከክማት፡, ከኰማት፡, ከከማት፡ subst. Pl. (a ከከም፡, ከከም፡), *caldaria, (in quibus calefit aqua)*, 3 Reg. 7, 26. 31 θερμάστρεις vel θερμαστρεῖς (sec. Theodoretum i. q. οἱ θερμαντῆρες ἐν οἷς ὕδωρ θερμαίνειν εἰώθαμεν), hebr. יָעִים; Jer. 52, 18 vrs. nov. (יָעִים, *palae* cineri removendo). — At in Kebr. Nag. n. 17 አከሊላት፤ አከማማት፡ (e Jer. 52, 18) exscriptum est. — *Voc. Ae.*: ከከማት፡ ዘ፡ ሐንከላ፡ መቅዳሂ፡ ይ፡; *aliud*: ከከም፡ ብ፡ አንከላ፡ (sec. Isenb. p. 126 a hollowed gourd used for liquids). — De etymo videas, quae ad ሐምሐም፡ (c. 75) annotavimus.

ኪክርስ፡ et **ኬክርስ፡** n. prgr. (apud Isenb. p. 75 ቂቅሮስ፡), Pl. ኪክርሳት፡, sine dubio κίρκος *circus* i. e. *sexagesima dici pars* (quae dividitur in 60 ከልኢት፡, 60 × 60 ሣልሲት፡ 60 × 60 × 60 ራብዒት፡, 60×60×60×60 ኃምሲት፡; vid. etiam Ideler Handbuch I. p. 82), Abush. (creberrime); Deus ዘይኌምሶን፡ ለኪክርሳተ፡ ሰዐታት፡ ከመ፡ ይኩና፡ መዓርገ፡ ጸሎታት፡ M. M. f. 347.

ከወለ፡ I, 2 [تَكَيَّلَ et تَكَلَّ *constitit in postrema acie in proelio*; كَيُول *postrema aciei pars*] *agmen claudere*: እለ፡ ይኬውሉ፡ οἱ οὐραγοῦντες Jos. 6, 9.

ተከወለ፡ III, 2 *agmen claudere, posteriorem esse, a tergo sequi* vel *stare*: Jos. 6, 9 var.; ይትኬወል፡ እምኔነ፡ (in membro parallelo ይዴኀር፡ እምኔነ፡, sc. post nos natus) M. M. f. 64. 263; እለ፡ ይትኬወሉ፡ እምድኅረ፡ መስቀል፡ (qui pone crucem stabant) M. M. f. 103.

ከወላ፡ et **ከዋላ፡** (et ከዋል፡ et ከወል፡) 1) subst. *pars posterior* vel *postica* rei, Jos. 8, 2. 14; Joel 2, 3; ተኖለወኒ፡ (Lud.; ተኖልወኒ፡ Cod. Tubing.) በፍጽም፡ ወዕቀበኒ፡ በከዋላ፡ Enc. Ter 25. a) ከወላ፡ ሐመር፡ *puppis* Marc. 4, 38. b) *extremum agmen*: በከዋላሆሙ፡ (opp. በፍጽም፡) Joel 2, 20; ነዐቅብ፡ ፍጽመ፡ ወከዋላ፡ 2 Esr. 14, 16. 2) Acc.: *pone, a parte postica, post*, a) adv. የሐውሩ፡ ከወላ፡ (v. ከዋላ፡) 1 Reg. 29, 2; ወከወለ፡ (sic) ብዙኃን፡ አሕዛብ፡ ከመ፡ ማይ፡ ይደምፁ፡ Jes. 17, 12 in Cod. Laur.; ዘከነ፡ እምድሜጥሮስ፡ ከዋላ፡ (*qui Demetrio fuit posterior*, sc. tempore) Enc. Tachs. 8; ከዋለ፡ *postea, posthac* Enc. Teq. 1. b) praep.: ከወላ፡ (v. ከዋለ፡) ደብተራ፡ Ex. 26, 12. — *Voc. Ae.*: ድኅረ፡ ከዋላ፡ ብ፡ ኋላ፡

ከል፡ (rarius ኰል፡) subst., Pl. አከዋል፡ [dictum a rotunditate (גלל גיל جال al.); cfr. etiam ሰፈር፡ ከል፡ et ሰፈርጎል፡ c. 405] 1) *malum* (pomum), *fructus malo similis*, ከል፡ μῆλα Cant. 7, 9; ይሰወጥ፡ በአንፍየ፡ ጼናክሙ፡ ከል፡ (odor vester malorum instar fragrans) Enc. Masc. 25; ከለ፡ ወርቅ፡ μῆλον χρυσοῦν Prov. 25, 11; አከዋል፡ Cant. 2, 5; አከዋል፡ ዘአርሞን፡ Macc. f. 3; Deg. (vid. sub ስዱቅ፡); ቅርፍተ፡ ከል፡ M. F.; ቅብአ፡ ጽጌ፤ ለአንፈ፡ ኵሉ፡ ዘይጼኑ፡ ከለ፡ Enc. Mag. 17; ከለ፡ ሐቅል፡ μῆλα μανδραγορῶν Gen. 30, 14—18. 2) *malus* arbor, ከል፡ et ኰል፡ Joel 1, 12; Cant. 2, 3. 8, 5; ዕፀ፡ ከል፡, Org. — *Voc. Ae.*: ከል፡ ዘ፡ እንኮይ ።

ከለለ፡ quadrl. inus., cui vicinum est sive חול حال sive גלל גיל.

አንከለለ፡ (አንኰለለ፡) V 1) intrs. *vertigine circumagi*, ሐመር፡ እንተ፡ ታንከልል፡ ማእከለ፡ ዐውሎ፡ Sir. 36, 2; de ebrio: ከመ፡ ዘአንከለሎ፡ (v. ዘአንኰ"፡) ደም፡ Jes. 19, 14. 2) trs. *vertigine circumagere, vertiginem facere*: ብየው፡ ክቡድ፡ ዘያንከልሎ፡ ለድማሕ፡ ከመ፡ ስቴ፡ ክርዳድ፡ ዘውስተ፡ እደ፡ መያሲ፤ M. M. f. 333; ወአንከለላ፡ (v. ወአንኰለላ፡) Jer. 31, 26. — *Voc. Ae.*: ያንከልሎ፡ ዘ፡ ያዘረው ።

ነከላል፡ subst. 1) *vertigo*: አኅዘኒ፡ ነከላል፡ ወአሐምም፡ ከመ፡ እንተ፡ ትወልድ፡ Jer. 8, 21; እምትንታኔ፡ ዘነከላለ፡ ጌጋይ፡ Org. 4; እስመ፡ በነከላለ፡ ጌጋይ፡ ልብየ፡ ዐንበዘ፡ ከመ፡ ዘሰትየ፡ ወይነ፡ መስያዝዘ፡ ibid. 2) ut videtur *cirrus*: ኢታንኅ፡ ሥዕርተ፡ ርእስከ፡ ወኢትሕዕዮ፡ ወኢትቀብአ፡ ዕፍረተ፡ ወኢትኅድግ፡ ስፉሐ፡ ወኢፍቱለ፡ ወኢጽፉረ፡ ወኢትረሲ፡ ለከ፡ ድንጉዘተ፡ ወነከላለ፡ አላ፡ ላጽዮ፡ F. N. 51.

ንኩል፡ part. *vertigine laborans*, vid. sub ነከለ፡

ከሠ፡ inus. i. q. ኖሠ፡ (vid. etiam ከሰ፡).

አከሠ፡ (v. አከሰ፡) II, 1 *commiscere*: ወአከሠቶ፡ ወሰጠት፡ ዲበ፡ ርእሱ፡ Marc. 14, 3. — *Voc. Ae.*: አከሰተ፡ ዘ፡ ያሸነው፡

ተከውሠ፡ III, 1 *commisceri*: personae Trinitatis ኢይትከወሡ፡ በቱሳሔ፡ ወኢይትፈለጡ፡ በቡዓዴ፡ M. M. f. 52.

ከረ፡ rad. inus., vicina radicibus **ከረረ፡**, **ከርከረ፡**, **ኰርኰረ፡**, كَارَ *spirali forma cidarim obvolvit* capiti, حار II (حَوَّرَ).

ተከወረ፡ III, 2, ut videtur, *gubernaculum* (quo navis circumvertitur) *regere, clavum tenere, gubernare navem*: ኖትያት፡ እለ፡ ይትኬወሩ፡ ውስተ፡ በሕረ፡ ዓለም፡ ፲ወ፪ ሐዋርያት፡ M. M. f. 21; መዋግድ፡ እለ፡ ያሰጥሙ፡ ሐመረ፡ ልቡ፡ ለዘኢይክል፡ ጸቢተ፡ ውስተ፡ ቀላየ፡ መጻሕፍት፡ ወለዘ፡ ኢይትኬወር፡ በመቃድፊ፡ አሪት፡ ወነቢያት፡ ወበመቃድፊ፡ ወንጌል፡ ወሐዋርያት፡ M. M. f. 108.

ከሬ፡ subst., f. et m., Pl. **ከሬት፡** [dictum a *rotunditate* et *cavitate*, quos significatus etiam in كَارَ copulatos habes] 1) *poculum, calix, scyphus*, κόνδυ Gen. 44, 2. 9; Kuf. 42; ትመልኡ፡ ማየ፡ በከሬ፡ ሐዲስ፡ Kedr f. 1; ei superfuderunt ምልአ፡ ከሬ፡ ማየ፡ Sx. Masc. 27; ከሬት፡ Sx. Hed. 7; ይመልአሙ፡ በከሬቲሆሙ፡ ማየ፡ Sx. Sen. 24 [cfr. etiam كُوز; in caeteris linguis frequentant כּוֹס כּוֹז]. 2) *phiala, cantharus*: ወይከውኑ፡ ጸሀራት፡ ዘቤተ፡ እግዚ" ከመ፡ ከሬት፡ φιάλαι Zach. 14, 20; cinerem thuribulorum indant in ከሬ፡ ወለለምልአቱ፡ eum in fluvium effundant Kedr f. 88. — *Voc. Ae.*: ዐይግ፡ ከሬ፡ ብ፡ የተከማቸ፡ ወሀ ። (Secundum Ludolfi Gregorium **ከሬ፡** est *cantharus*, ex quo in **ገይብ፡** *scyphos* infunditur, minor quam **ጋን፡**).

ከውር፡ subst. [כּוּר ܟܘܪܐ كُور, a כּוּר vel כִּיר *aestuare*] *fornax* (in qua metalla excoquuntur et liquantur): እፈትን፡ ዘሕለኪ፡ በከውር፡ Jes. 1, 25 var.; በከመ፡ ይትፈተን፡ በከውር፡ (v. በምንሃብ፡) ወርቅ፡ ወብሩር፡ Prov. 17, 3; Hez. 22, 20. 22; ይትዌለጥ፡ ወርቅ፡ ውስተ፡ ከውር፡ ኀበ፡ ብሩር፡ Fid. Jac. Barad.; Enc. Teq. 5. — *Voc. Ae.*: ከውር፡ ወሕንቅርት፡ ዘ፡ መፍልሐ፡ ወርቅ ።

ከሰ፡ inus. i. q. **ሖሰ፡**

አከሰ፡ II, 1 1) *commovere, agitare, concitare*: አነ፡ እግዚ" ዘአከውሶ፡ ለባሕር፡ ταράσσων Jes. 51, 15; አከስከ፡ (v. አኰስከ) ለባሕር፡ 4 Esr. 1, 19; ሰይጣናት፡ ያከውሱ፡ ውስተ፡ ልቡ፡ ብዙኀ፡ እከያተ፡ Phlx. 30. 37. 2) *commiscere* vid. sub **አከው፡**

ተከውሰ፡ III, 1 1) *commoveri, agitari, concuti, perturbari*: ትትከወስ፡ ባሕር፡ በምልኣ፡ βομβήσει 1 Par. 16, 32; በማእከሌኪ፡ ይትከወስ፡ ማዕበልኪ፡ συντριβήσεται Job 38, 11; ይትከወስ፡ ማየ፡ ባሕር፡ ταραχθήσεται Jes. 24, 14. 17, 12; σαλευέσθαι Ps. 95, 11. 97, 8; አድባር፡ ተከውሱ፡ Jud. 5, 5; Judith 16, 15; 2 Reg. 22, 8; ይትከወስ፡ ኀይለ፡ ሰማያት፡ Marc. 13, 25; Luc. 21, 26; Clem. f. 72; እስከ፡ ነፍስየ፡ ትትከወስ፡ 4 Esr. 4, 40; እምብዝኀ፡ ፍርሀት፡ ይትከወስ፡ ወይትሀወክ፡ ነፍሳት፡ Clem. f. 70; ተከውሰት፡ ከርሥየ፡ Thren. 1, 20; Mich. 7, 17. 2) *commisceri* vid. sub **ተከውሠ፡** — *Rad. Abb.*: ተከውሰ፡ ዘ፡ ተናወጸ፡

ተካወሰ፡ III, 3 *huc illuc commoveri* vel *agitari*, Ps. 95, 11 var.; Jes. 17, 12. 24, 14 var.; ይትካወስ፡ ማዕበልኪ፡ (o mare) በማእከሌኪ፡ Lit. Epiph.; animus laetitia ተካወሰ፡ Lud. e Libr. Myst.; እምዘመን፡ መንሱት፡ ወሁከት፡ ወወርኀ፡ ተከውሶ፡ (ተከውሰ፡ in Cod. Tubing.) Enc. Mij. 22.

ከነ፡ I, 1 [proprie: *erectum stare*, vid. Ges. thes. p. 665; كَانَ *exstitit, accidit, fuit*] Prf. 1 pers. Pl. **ከነ፡** (Jes. 1, 9. 63, 19. 64, 6 al.), Subj. **ይኩን፡** (**ይኩን፡** passim), Imprt. **ኩን፡** (**ኩን፡**) 1) *accidere, evenire, fieri* (geschehen): ዘከመ፡ ኮነ፡ τὸ γεγονός Esth. 4, 4. 7; ደንገፁ፡ በበይነ፡ ዘኮነ፡ Judith 15, 1. 4; 4 Esr. 14, 24; ለእመ፡ ከዊነ፡ ኮነ፡ ከመዝ፡ በመዋዕሊክሙ፡ Joel 1, 2; Jer. 2, 10; ኀጢአት፡ ዘይከውን፡ ውስተ፡ ምድር፡ Kuf. 4; Hen. 50, 1; Rom. 3, 24; በከመ፡ ነበብኩ፡ ከማሁ፡ ይከውን፡ Jes. 14, 24; ዘእንበለ፡ ይኩን፡ 48, 5; Sir. 48, 25; ዘእምይእዜ፡ ይከውን፡ Jes. 48, 6; ዘሀሎ፡ ይኩን፡ ἃ δεῖ γενέσθαι Dan. 2, 28; እምኀበ፡ እግዚ" ኮነት፡ ዛቲ፡ Matth. 21, 42; Marc. 12, 11; ዘኮነ፡ τὴν αἰτίαν Matth. 27, 37; c. pron. suff. (pro Dat.): ኮነኒ፡ በከመ፡ ፈከረ፡ Gen. 41, 13; በከመ፡ ኢተሐዘብኩ፡ ኮነኒ፡ Tob. 8, 16; saepe in locutione hac: ወኮነ፡ ቃለ፡ እግዚ" ኀበ፡ አብራም፡ Gen. 15, 1; 1 Reg. 3, 1; Jes. 2, 1. 14, 28; Am. 1, 1; saepe pro hebr. וַיְהִי vel וְהָיָה, sive seq. **ወ፡** sive omisso, ut: Gen. 12, 11. 22, 1. 26, 32; 1 Reg. 18, 1; 1 Par. 18, 1. 19, 1. 20, 6; ወይከውን፡ ይእቲ፡ አሚረ፡ Jer. 5, 18 al.; ለይኩን፡ ለይኩን፡ *fiat! fiat!* Kuf. 33; Jer. 11, 5; Ps. 88, 51. 105, 47; ለይኩን፡ በከመ፡ ትቤ፡ Dan. ap. 13, 9. a) *evadere, ratum fieri, impleri*, de votis, promissis, vaticiniis, Joh. 14, 29; 1 Thess. 3, 4; ዝኩሉ፡ ይከውን፡ ፍጡነ፡ Jes. 14, 1; በግብር፡ ይከውን፡ ዘነበበ፡ Tob. 14, 8; 1 Reg. 9, 6; 3 Reg. 13, 32. b) *absolvi, confici*, Apoc. 12, 10; እምዝ፡ አብእዎሙ፡ ውስተ፡ መቃብሪሆሙ፡ ወትብል፡ ፫ ጸዋት፡ ወትጸርኅ፡ ፱ ጊዜ፡ እስከ፡ ይከውን፡ (bis es vorüber ist, sc. sepultura) Genz. f. 40. 131. c) *contingere* i. e. *succedere* alicui (e voto), Dat. vel pron. suff.: ወኢኮኖ፡ ለኵሉ፡ Jsp. p. 322; ወኢኮኖሙ፡ p. 328. 363. 2) *fieri* (werden) a) *exsistere, oriri, gigni* Gen. 1, 3. 6. 14; Ps. 32, 9; Judith 16, 14; Jud. 11, 39; ወኮነ፡ ጋእዝ፡ Gen. 13, 7. 26, 1; 1 Reg. 14, 15; Matth. 8, 24; ኢይኩን፡ እንከ፡ ፍሬ፡ እምውስቴትኪ፡ 21, 19; Hen. 65, 7; ኵሉ፡ ኮነ፡ እመሬት፡ Koh. 3, 20; ኢየሱስ፡ ዘኮንከ፡ እምቤተ፡ ይሁዳ፡ Enc. Mar. b) *obtingere* (zu Theil werden) c. Dat. vel pron. suff.: ወኮኑ፡ ሊተ፡ እምኔሃ፡ ፫ ውሉድ፡ Phlx. 3; ኢትኮነክሙ፡ ሰላም፡ Hen. 5, 4. 5. 10, 10. 12, 6. 13, 1. 2; Koh. 2, 22. 6, 3; Marc. 4, 11. c) *fieri alqd, converti in alqd* (zu etwas werden), c. c. Acc. praedicati (passim c. pron. suff. Dat.): ብርሃንከ፡ ጽልመተ፡ ኮነከ፡ Job 22, 11; እምከመ፡ ሞተ፡ ሰብእ፡ ይከውን፡ ክፍለ፡ ዕፄ፡ Sir. 10, 11; እግዚ" ረዳኢየ፡ ኮነኒ፡ Jes. 50, 7; Ex. 4, 4; ኮነ፡ ነዳፌ፡ Gen. 21, 20. 26, 12; Joel 3, 4; ኮንኪ፡ ብእሲተ፡ Hez. 16, 7. 19, 3. 37, 19; Jes. 10, 17; 34, 9. 63, 10 (ἐστράφη); Sir. 6, 28; በዐርከ፡ ዘጸላኢ፡ ይከውንከ፡ (μετατιθέμενος) 6, 9. 37, 2 (τρεπόμενος); ዘሌሊት፡ መዓልተ፡ ይከውኖ፡ 38, 27; Deut. 28, 23; Ps. 103, 21; Joh. 16, 20; Apoc. 16, 19; crebro in locutione: ወኮንቶ፡ ብእሲቶ፡ Gen. 24, 67. 28, 9 al.; መንፈቀ፡ ሌሊት፡ ከዊኖ፡ Ruth 3, 8; Matth. 8, 16; አቅደመ፡ ስምዐ፡ ከዊነ፡ እስጢፋኖስ፡ Mavâs. n. 4; ኢትፍቅድ፡ ከዊነ፡ መኰንነ፡ Sir. 7, 6; c. **ለ፡** praed.: Gen. 2, 7; ናሁ፡ ቃለ፡ እግዚ" ኮኖሙ፡ ለጽእለት፡ Jer. 6, 10; vel c. **ውስተ፡**, ut: ይእቲ፡ ኮነት፡ ውስተ፡ ርእሰ፡ ማእዘንት፡ 1 Petr. 2, 7; c. **ከመ፡** (*fieri instar* alcjs i. e. ei *similem*), ኮኑ፡ ከመ፡ አእዱግ፡ ገዳም፡ Job 24, 5; Jer. 15, 18; ኮኑ፡ ከመ፡ ዘኢተፈጥሩ፡ Sir. 44, 9; Jes. 1, 9; Ps. 37, 15. α) alqs factus est alqd i. e. *accidit ei* alqd, *expertus est* alqd: ኢያእመረት፡ ዘኮነ፡ ምታ፡ Act. 5, 7; Ex. 32, 1; እለ፡ ከመዝ፡ ኮኑ፡ Hebr. 10, 33; Marc. 5, 16; ምንተ፡ ኮንኪ፡ Gen. 21, 17; 1 Reg. 1, 8; Ps. 113, 5; Dan. ap. 1, 26; 4 Esr. 9, 42. 10, 45; ምንተ፡

ክንክሙ፡ ይእዜ፡ Jes. 22, 1; ክንኩ፡ ከመ፡ Mich. 7, 1; Num. 17, 5. β) *vertitur* alicui alqd in rem, vel ei *imputatur tamquam*: ይከውንከ፡ ጌጋየ፡ ነቢብ፡ ብዙኅ፡ ነገር፡ λογισθήσεται Job 34, 37; ጥበበ፡ ይከውኖ፡ (v. ይትሐሰብ፡ሎቱ፡) Prov. 17, 28; Lev. 17, 4; Rom. 2, 26. 4, 3; Jac. 4, 17. 3) *esse*, raro i. q. *exsistere* (daſein, vorhanden ſein), ut: Gen. 6, 4; እስመ፡ ኢኮኑ፡ (ደቂቃ፡) ὅτι οὐκ εἰσίν Jer. 38, 15 (v. ኢሀለዉ፡); Matth. 2, 18; plerumque ad copulandum subjectum et praedicatum, quod ubi nomen (subst. vel adj.) est, in Acc. poni solet (quamquam passim Nominativus occurrit, ut in locutione Gen. 2, 18; ኢኮነ፡ ሠናይ፡ ወኢኮነ፡ አዳም፡ ትኩን፡ ታቦተ፡ እግዚ"፡ ኀበ፡ ባዕድ፡ 1 Par. 15, 2). Crebro usurpatur, ubi enunciationis copula pronominalis variis de causis non sufficit, ut: ኩን፡ መሐሬ፡ Tob. 14, 9; ትከውኖ፡ ከመ፡ መጽሄት፡ ዝሕልት፡ Sir. 12, 11; ይከውኑ፡ ዘ አምላክ፡ Hen. 1, 8. 10, 21; እመ፡ ጠቢበ፡ ኮንከ፡ ለርእስከ፡ ጠ ቢበ፡ ትከውን፡ ለቢጽከ፡ Prov. 9, 12; Jes. 1, 18; ምድር፡ ከ መ፡ ገነተ፡ ትፍሥሕት፡ ኮነት፡ Hez. 36, 35; ኢይከል፡ ኵሎ፡ ከዊነ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ Sir. 17, 30; በከዊነ፡ ሕዝቡ፡ ቅዱስ፡ Kuf. 22; Gen. 25, 32; (ubi ignominia te afficiunt, Deum invoca) ወሶቤሃ፡ ይትዌለጥ፡ ኀሳርከ፡ እምከዊነ፡ ኀሳር፡ ኀበ፡ ከዊነ፡ ክብ ር፡ Chr. Ta. 21; ከመ፡ ኢኮነ፡ ውእቱ፡ ክርስቶስሃ፡ Joh. 1, 20; Hebr. 12, 8; Gen. 42, 31. 34; Deut. 8, 3; Hez. 18, 29. 28, 2; አኮኑ፡ ጽልመት፡ ይእቲ፡(ዕለት፡)ወኢኮነት፡ብርሃነ፡ Am. 5, 18; ተቀብረ፡ በሀገረ፡ ዳዊት፡ ወኢኮነሰ፡ ውስተ፡ መቃብረ፡ ነገሥት፡ 2 Par. 21, 20; 4 Esr. 10, 40; ኢኮነ፡ ከመዝ፡ Jer. 5, 12; 1 Par. 21, 24; ወኮነ፡ አይኅ፡ ላዕለ፡ ምድር፡ አርብዓ፡ ዕለተ፡ Gen. 7, 11; 1 Reg. 11, 8; Gen. 5, 5. 8. 11. 17, 1. 7, 6; ዘይከውን፡ *is qui futurus est* Sir. 48, 25; ዘይመጽእ፡ ወዘይከውን፡ በደኃሪ ት፡ Jes. 41, 23; Hen. 71, 15. 16. a) Aliis verbis praemittitur α) ኮነ፡ Imperfecto verbi, ad significandum Imperfectum Latinorum: ኮነ፡ ይገብር፡ *fuit conficiens* i. e. *conficiebat* Gen. 4, 22; Hen. 12, 3; ኮነ፡ ይጐይይ፡ ወትረ፡ Chr. ho. 28; ኮነ፡ ያወትር፡ Phlx. 1; ኮነ፡ ያመልክ፡ Kuf. p. 46. β) ኮነ፡ Perfecto, ad significandum Perfectum vel Plusquamperfectum Latinorum: ኮንኩ፡ ኢነበብኩ፡ ቃለ፡ ጽድቅ፡ Herm. p. 26; አስቴር፡ ዘኮነ፡ አክሰ ይሮስ፡ አውሰባ፡ Jsp. p. 277; እስከ፡ ፍጻሜሁ፡ ለዘ፡ ኮኑ፡ ወጠኑ፡ p. 311, al. (maxime in libris ex Arabico translatis). γ) ይከው ን፡ vel ይኩን፡ Imperfecto vel Subjunctivo, ut: ይኩኑ፡ ያምል ኩ፡ *adoraturi sint* Hen. 10, 21. b) *est alicui* res i. e. *habet* rem (einem gehören), c. ለ፡ prs., ut 1 Reg. 27, 6; Lev. 25, 28. 30; ማእዱ፡ ለከ፡ ትኩን፡ Kuf. p. 113; ኵሉ፡ ንዋዩ፡ እምድኅ ረ፡ ምንዙስናሁ፡ ይከውን፡ ለምኔት፡ F. N. 10. c) *esse in rem* vel *rei* (zu etwas dienen, gereichen), c. ለ፡ rei: Gen. 1, 14. 15; ወይከውን፡ ፍሬሁ፡ ለሲሳይ፡ ወቈጽሉ፡ ለፈውስ፡ Hez. 47, 12; Job 27, 14; c. pron. suff. (pro Dat.) i. e. *alicui*, ut: ወይኩን ከ፡ ለዐጸደ፡ ወይን፡ 4 Reg. 5, 26; vel c. Acc. rei et pron. suff. (pro Dat.): ወትከውኖ፡ ዕቅፍተ፡ 1 Reg. 18, 21; አሮን፡ ይኩ ንከ፡ ነቢየ፡ Ex. 7, 1; Gen. 17, 8; 1 Reg. 2, 28; ኢይከውን ከ፡ ምክሐ፡ (v. ለምክሕ፡) Sir. 3, 10; etiam c. ከመ፡ rei (*pro, loco*): ኩኖ፡ ለእጓለ፡ ማውታ፡ ከመ፡ አቡሁ፡ Sir. 4, 10. d) *versari in* aliqua re, c. በ፡, ut: በሣልሲት፡ ዓመት፡ ይኩን፡ (poenitens) በጾም፡ ወበጸሎት፡ F. M. 5, 8; ዘኮነ፡ በሐዊረ፡ ፍኖት፡ F. M. 32, 1; cfr. ከመ፡ እኩን፡ ቦቱ፡ ἵνα εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ Phil. 3, 9. e) *constare* α) manere, firmum esse: በቃሉ፡ ይከውን፡ ኵሉ፡ σύγκειται Sir. 43, 26; ነገር፡ ዘተናገርክሙ፡ ኢይከውን፡ (v. ኢይቀውም፡) ἐμμείνῃ Jes. 8, 10. β) de pretio, c. Acc.: ኮነ፡ ርእሰ፡ አድግ፡ ፶ሰቅለ፡ ብሩር፡ *caput asini erat quinquaginta siclis* 4 Reg. 6, 25; c. በ፡, ut: መስፈርት፡ ስንዳሌ፡ በሰ ቅል፡ ትከውን፡ 7, 1. f) ዘኮነ፡ vel ዘኮነ፡ ከዊኖ፡ (v. ከዊነ፡) *quicumque fuerit, quicumque* vel *ullus* (irgendwelcher): ዘኮነ፡ Lev. 21, 17; ዘኮነ፡ ንዋይ፡ πᾶν σκεῦος Num. 35, 20; Deut. 24, 10; ጠዐም፡ እከለ፡ ዘኮነ፡ 4 Esr. 3, 25; በዘ፡ ኮነ፡ ከዊኖ፡ ὅ τι οὖν ἂν ᾖ Ex. 22, 8; ዘይቀሥጥ፡ እምቤተ፡ እግዚ"፡ ዘኮነ፡ ከዊነ፡ Clem. f. 161. 170; ወእመሂ፡ በዘኮነ፡ ከዊኖ፡ ምግባረ፡ እኩይ፡ (sive quocumque facinore malo) f. 112. 115. 133. 239. 255; እመኒ፡ ገብር፡ አው፡ ሐራዊ፡ አው፡ ነጋዊ፡ ወዘኮነ፡ ከዊኖ፡ Chr. Ta. 15. 4) Significatui *esse* significationes quaedam secundariae et speciales admiscentur: a) est i. e. (factum est quod fieret necesse erat) *satis est, sufficit*, Gen. 38, 23; c. pron. suff. (pro Dat.: *alicui*): ኮነከ፡ አከለከ፡ ἱκανούσθω σοι Deut. 3, 26; Luc. 22, 38 rom.; ይኩንክሙ፡ ለክሙ፡ Num. 16, 3; ይከውንክሙ፡ (እምይእዜ፡) 3 Reg. 18, 29; seq. Inf. in Nom. vel Acc.: ኮነክ ሙ፡ ዐሪግ፡ 3 Reg. 12, 28; ኮነክሙ፡ ዐዊዶቱ፡ Deut. 2, 2; seq. Subj. verbi 4 Esr. 10, 10 (quae loci interpretatio magis placet, quam *est quod*); vid. ክንየ፡ (sub ክን፡). b) *fieri potest*: እ ፎ፡ ይከውን፡ ነቢብ፡ እምኀበ፡ ዘአልቦ፡ ልሳን፡ Clem. f. 56. c) *est alicujus, meum, tuum, decet* alqm, seq. pron. suff. vel ለ፡ pers.: ኢኮነ፡ ለክሙ፡ አእምሮ፡ ፍትሕ፡ Mich. 3, 1; ኢኮነ፡ ለክሙ፡ ታእምሩ፡ መዋዕለ፡ ወአዝማነ፡ Act. 1, 7; ኢኮ ነ፡ ለነ፡ ወለክሙ፡ ዘነሐንጽ፡ ቤተ፡ አምላክነ፡ 2 Esr. 4, 3; ኢ ይከውንከ፡ ከመ፡ ትዕጥን፡ 2 Par. 26, 18. d) *permissum est, licet* (ἔξεστι, ἔστι): ገብረ፡ ዘኢይከውን፡ Hez. 18, 18. 22, 9; c. pron. suff. (pro Dat.) vel ለ፡, ut: ኵሉ፡ ይከውነኒ፡ 1 Cor. 6, 12; እስመ፡ ዝንቱ፡ ኵሉ፡ ኢኮነ፡ ለክርስቲያን፡ Clem. f. 188; seq. Inf. sive in Acc., ut: ዘኢይከውን፡ ገቢረ፡ Matth. 12, 2. 10. 12. 22, 17; Deut. 22, 19; Kuf. 33. 49, sive praemisso ለ፡, ut: ዘኢይከውኖሙ፡ ለበሊዕ፡ Luc. 6, 4; Matth. 12, 4; Esth. 4, 2; Judith 11, 13; Lev. 4, 2. 13. 22. 27. 11, 39. 17, 13. 25, 29, sive praemisso እምነ፡ (negativo): 1 Reg. 25, 17; seq. Subj. verbi: ኢይከውን፡ ንደዮ፡ Matth. 27, 6; Hebr. 13, 10; 2 Esr. 4, 14; Deut. 22, 29; Kuf. 49; seq. ከመ፡ c. Subj. verbi: Deut. 24, 4; Rel. Bar. e) *expedit, conducit*: ለከ፡ ይከውንከ፡ ትሕምም፡ ወለቤትከሂ፡ σοὶ συμφέρον ἐστὶ θλιβῆναι, Herm. p. 61.

ክን፡ subst. *sufficientia*, (vid. ኮነ፡ n. 4, a) non usitatur nisi cum pron. suff., ut: ክንየ፡ (i. q. ኮነኒ፡) *sufficit mihi, satis habeo*: ስእነት፡ ብሂለ፡ ክንየ፡ Prov. 24, 50; ኢይብሉ፡ ክንየ፡ 24, 51; ክንየ፡ 3 Reg. 19, 4. — *Voc. Ae.*: ክንየ፡ ዘ፡ በቃኝ።

ኩነት፡ (ኵነት፡ passim) n. act. et subst., Pl. ኩነታት፡ (ኵ"፡) 1) *ortus*, እግዚ"፡ ያአምር፡ ኀሊና፡ ሰብእ፡ እምቅድመ፡ ኩነታ፡ Chr. ho. 3; astrorum Hen. 43, 2. 2) *status, conditio*, ut: ኩነተ፡ ብሔር፡ Gad. Kar. 3) *ens* (Weſen): Deus ገባሬ፡ ኵሉ፡ ኩነታት፡ Fid. Jac. Bar.; Deus ዘይሤለስ፡ በኩነታት፡ ዘውእቱ፡ ፫አካላቲሁ፡ ibid.

ከዋኔ፡ subst. (Pl. ከዋንያት፡ vid. sub ከዋኒ፡) 1) *ortus, generatio*: እምጥንተ፡ ከዋኔሃ፡ ἀπ' ἀρχῆς γενέσεως Sap. 6, 24; ገባሬ፡ ከዋኔሆሙ፡ ὁ γενεσιουργὸς αὐτῶν 13, 5; (Photinus docet:) ለፈ፡ እማርያም፡ ከዋኔሁ፡ ለወልድ፡ M. M. f. 41. 2) *essentia, natura*: ኀሊና፡ ፍጡር፡ ይኄሊ፡ አእምሮ፡ ከዋኔሁ፡ (ለ እግዚ"፡) ወበሕቱ፡ ይስእን፡ Phlx. sub fin.; Deus አልቦ፡ ማኅለ ቅተ፡ ከዋኔሁ፡ Lit. Epiph.; personae S. Trinitatis ዘኢይትአመ ር፡ ከዋኔሆሙ፡ Org.; ከዋኔ፡ ዐሐይ፡ Fid. Jac. Bar. 3) *status, conditio, qualitas*: F. M. 5, 7; በእንተ፡ ከዋኔ፡ ተመጣዌ፡ ቍርባን፡ 26, 8; ከዋኔ፡ ንዋይ፡ ዘይሠየጥ፡ (qualitas mercis quae venditur) F. N. 33.

ከዋኒ፡ n. ag., f. **ከዋኒት፡** 1) *fiens, eveniens, oriens,* Genz. f. 89; **ዘአዘዝከ፡ከዋኒተ፤ወአእመንከ፡ሐዋርያተ፤በመስቀልከ፡ረከብነ፡ሕይወተ፡** Mavâs. n. 7. 2) **ከዋኒት፡** et **ከዋኒት፡**, Pl. **ከዋንያት፡** *ens* (Wesen): **ርእየ፡፪ከዋንያተ፤አሐቲ፡በየማነ፡ቤት፡ወአሐቲ፡በፀጋመ፡ቤት፤ወይቤ፡እግዚእነ፡ትሬእዩኑ፡አርአያ፡ -- ወተመይጠ፡ኀበ፡ከዋኒት፡ወይቤላ፡ -- በጊዜሃ፡ቀነጸት፡ከዋኒት፡ወነበበት፡ከመ፡ሰብእ፡** (caet., posthac ter **ከዋኒት፡** scriptum est) Sx. Nah. 30.

ከዋኒት፡ i. q. **ሐዋኒት፡** Act. 28, 15 Platt, vid. sub **ሐኖት፡** c. 109.

መካን፡ subst., m. et f. (ut Ex. 3, 5; 1 Esr. 8, 75; Jsp. p. 328), Pl. **መካናት፡** [مَكَان] *locus,* τόπος Gen. 1, 9. 2, 21. 13, 3. 14. 22, 3. 28, 11; Ex. 3, 5; Lev. 4, 12. 6, 4. 18. 13, 28. 33. 14, 40; Num. 18, 31. 22, 26; **በዛቲ፡መካን፡ቅድስት፡** 1 Esr. 8, 75; Ps. 25, 8. 36, 38. 102, 15; **መካነ፡እንተ፡ኀበ፡ግዕዙ፡ኢትሑር፡ህየ፡** Prov. 4, 15; **ከመ፡ኢይቁም፡ውስተ፡መካንከ፡** Sir. 12, 12; **እሁቦሙ፡በቤትየ፡መካነ፡ዘይሰመይ፡** Jes. 56, 5; Dan. 2, 35; **መካን፡ዘለዓለም፡** Tob. 3, 6; **መካነ፡ደይን፡** Kuf. 10; **መካን፡ኀበ፡እቀውም፡** 4 Esr. 4, 33; **መካን፡ኀቡእ፡** 12, 43; Hen. 17, 1. 2; **መካናት፡ብሩሃን፡** 17, 3; **መካናት፡ሠናያት፡** 22, 1; Act. 7, 49; **ክልኤ፡መካናት፡አሐቲ፡ለሕይወት፡ወአሐቲ፡ለሞት፡** (pro *viis*) Lud. comm. hist. p. 315 n. 48. a) *spatium* Jud. 20, 36; **እስመ፡አልቦሙ፡መካነ፡** Jer. 7, 32; Luc. 2, 7; **ራሕበ፡መካናቲሆሙ፡** Hen. 43, 2. b) *locus* i. e. *occasio:* **እንዘ፡ትሁብ፡ኪያሆሙ፡መካነ፡ለንስሓ፡** ἐδίδους τόπον μετανοίας Sap. 12, 10. c) *locus habitationis, regio, terra, sedes:* Gen. 19, 12; Ex. 3, 8; **በዝንቱ፡መካን፡** Jer. 47, 2; **ለዛቲ፡መካን፡** 49, 18. 22; Joh. 14, 2. 3; **መካናት፡** Asc. Jes. 3, 27; Lit. 176, 3. d) *plaga:* **እምአርባዕቱ፡መካን፡** Matth. 24, 31. e) *locus* vel *caput* libri, Luc. 4, 17. f) in arithmetica: *locus* i. e. *numerus,* Abush. 11 (vid. sub **ደመረ፡**). g) Acc. et st. c. **መካነ፡** *in loco* Num. 9, 17; *loco* i. e. *pro* Deut. 2, 12; Rom. 11, 17. — *Voc. Ae.:* **መካን፡ዘ፡ቦታ፡**።

ኮክ፡ subst. (i. q. **ኖኀ፡** q. v.) 1) *prunum, malum Persicum;* varie scribitur: **ኩኩ፡** (sec. Lud. **ኰኰ፡**) Const. Ap. 39; **ኰኰሕ፡** F. N. 17. 2) *prunus* arbor: **ፍሬሁ፡ለኮክሀ፡** M. F.

ከውከበ፡ rad. inus., vid. **ከበበ፡**, **ከወወ፡**, **ከውከወ፡**

ኮከብ፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. **ከዋክብት፡** [كَوْكَب ܟܘܟܒܐ כּוֹכָב], *stella* (*sidus, astrum*): Matth. 2, 2. 9; Apoc. 8, 10. 11; **ሰብዐቱ፡ኮከብ፡** 1, 16; **ትሬእዩ፡በኮከበ፡ሰማይ፡** Jes. 47, 13; **ከመ፡ኮከበ፡ሰማይ፡** Kuf. 24; Gen. 22, 17; Sir. 44, 21; Hebr. 11, 12; **ከዋክብት፡** Gen. 1, 16. 15, 5; Job 3, 9. 9, 7; Jes. 13, 10. 45, 12; **ከዋክብት፡ኢኮኑ፡ንጹሓነ፡** Job 25, 5; **ከዋክብተ፡ሰማይ፡** στρατιὰ τοῦ οὐρανοῦ Jer. 19, 13; Ps. 135, 9. a) **ኮከበ፡ጽባሕ፡** *phosphorus* Job 11, 17. 41; 9; Sir. 50, 6; Jes. 14, 12; 1 Reg. 30, 17; Ps. 109, 4; Apoc. 2, 28; Clem. f. 4; **ከዋክብተ፡ጽባሕ፡** Job 9, 9; **ኮከበ፡ምዕራብ፡** *hesperus* Sx. Jac. 2; **ኮከበ፡ምሴት፡** id., Lud. e Ssal. Req.; **ከዋክብት፡እለ፡ጽኑዓን፡** *stellae fixae* Abush. 37; **ኮከብ፡ዘቦቱ፡ዘነብ፡** *stella crinita, cometes,* Chr. L. Atk. f. 23; **ዐምደ፡ብርሃን፡** vel **ዐምድ፡ዘኮከብ፡** id., Lud.; **ኮከብ፡መስሕት፡** ἀστέρες πλανῆται Judae 13 rom. (Platt: **ከዋክብት፡ጽልሙታን፡**). b) **ረአይያነ፡ኮከብ፡** *astronomi* et *astrologi* Hen. 8, 3; Clem. f. 128; vel **ረአይተ፡ኮከብ፡** Kid. f. 24; Abush. 44. c) trsl.: Num. 24, 17; Antonius **ኮከበ፡ገዳም፡** Sx. Ter 22; martyres Nagranenses **ከዋክብተ፡ናግራን፡** Enc. Hed. 26; **አቡቂር፡ወዮሐንስ፡ከዋክብት፡ዘለእስክንድርያ፡** Enc. Jac. 6.

ከወወ፡ inus., cui conferas **ከበበ፡** et **ከውከወ፡**

ከዋው፡ adj., ut videtur 1) *volubilis,* (*teres*): **እብን፡ከዋዋት፡** (λίθοι ἕτοιμοι) Jos. 4, 3. Hinc derivaveris a) *velox, agilis* (Lud.): **እእጋሪሁ፡ከዋዋት፡** (in Sx. Tubing. **ከዕዋት፡** minus bene) Enc. Teq. 15. b) *glaber* (, *fallax*): Satanas seduxit Evam **በጠዋይ፡ቃል፡ወበከዋው፡ነገር፡** Macc. f. 23. — *Voc. Ae.:* **ከዋው፡ብ፡ቀሊል፡** (v. **ቀሊለ፡እግር፡**); *Rad. Abb.:* **ከወወ፡ዘ፡ቀለለ፡** — At 2) nescio an in his duobus locis significatio *curvus* melius quadret: etenim Macc. f. 23 copulatum est **ከዋው፡** cum **ጠዋይ፡**, et Enc. Teq. habet: **መጠነ፡ዓመታት፡፶እስከ፡ተፈጸመ፤እእጋሪሁ፡ከዋዋት፡እመ፡በጸሎት፡ቆሙ፤እሮ፡እሮ፡እሮኑ፡ኢደከሙ፡** (pedes stando per quinquaginta annos incurvati, cfr. ܩܦܣ ܟܦܦܐ).

ከውከወ፡ rad. inus., cui potestas *circumvolvendi* vel *rotandi* infuisse videtur (vid. **ከበበ፡**, **ከውከበ፡**, **ከወወ፡**).

አንኮከወ፡ V i. q. **አንኰርኰረ፡**, Voc. ad Cyr.

መንኮኩት፡ subst. *axis,* **ከመ፡መንኮኩት፡እንተ፡ተዐውድ፡** ὡς ἄξων στρεφόμενος Sir. 36, 5.

ከፈ፡ inus., cui potestas *curvi* inerat, vid. כָּפַף כַּף, ܟܦܦ et كاف cum derivatis.

አከፈ፡ (an **አክወፈ፡**?) II, 1 re aliqua incurvata vel cava, ut *vola, spatha* al. *excipere* alqd (vel *haurire*): **ገልዐ፡በዘ፡ያከውፉ፡ማየ፡ኀዳጠ፡** (v. **ያወክፉ፡** et **ያዌክፉ፡**) ἐν ᾧ ἀποσυριεῖς (ἀποσυρεῖς) ὕδωρ μικρόν Jes. 30, 14.

ከዕሴ፡ subst. *fimus, merda* [جَعْس *merda, stercus,* قَعْس *lutum foetidum*], κόπρος (τοῦ μόσχου) Lev. 4, 11. 8, 17. 16, 27; Num. 19, 5; **ከዕሴ፡ዕጐልት፡** (σποδός) Hebr. 9, 13. — *Voc. Ae.:* **ከዕሴ፡ዘ፡ስምበር፡** v. **ሰንበር፡**; *aliud:* **ከዕሴ፡ዘ፡ፈርስ፡**

ከዐበ፡ rad. inus., cui *duplicandi* vis infuisse videtur, proprie *inflectendi* vel *retorquendi,* cognata cum **ከበበ፡**, كَبْكَبَ كَبَّ (collato כִּפְלַיִם כֶּפֶל cum כָּפַף كَفّ, vid. sub **ከፈለ፡**), κωβ.

ከዑብ፡ part. *duplex,* (*ex duobus filis contortus*): **ልብሰት፡እንተ፡ከዑብ፡ፈትሉ፡ዘለይ፡** Sir. 45, 11; **ከዑብ፡ከለሜዳ፡ገብረት፡ለምታ፡** Prov. 29, 40; Did. 3; **ነት፡ከዑብ፡**, **ቢሶስ፡ከዑብ፡** κόκκινον διπλοῦν, βύσσον κεκλωσμένην Ex. 25, 4. 26, 31. 36. 28, 15. 29. 35, 6; **ሜላት፡ከዑብ፡** 36, 9. 10. 12. 32. 37, 3. 5; **ለይ፡ከዑብ፡** Lev. 14, 4; **በዓሎ፡ከመ፡ይግበሩ፡ከዑብ፡** Enc. Ter 1. — *Voc. Ae:* **ከዑብ፡ዘ፡ዳግመ፡ዘተፈትለ፡**።

ከዕብ፡ adj. 1) *alter, secundus,* **ወከዕቡ፡** ὁ δεύτερος 1 Par. 3, 1. 15. 8, 1. 23, 19; **እመቃብሪሁ፡ቀዳሚ፡ውስተ፡መቃብር፡ከዕብ፤ .... እንዘ፡አፍለስዎ፡ሕዝብ፡** Enc. Teq. 6; in specie nominatur **ከዕብ፡** ordo secundus alphabeti Aeth. qui desinit in *û.* 2) *socius, amicus* (cfr. **ከልእ፡**): **ሰላም፡ለአውጋንዮስ፡ወለአውጋንድሮስ፡ከዕቡ፡** Enc. Mag. 14. 3) *duplum* i. e. *duo:* **ያስተዋጽኡ፡ሎቱ፡ሲሳዮ፡ስንዳሴ፡ዕሥራ፡ወከዕበ፡በመ**

ስፈርት፡ አርጣበስ፡ Dan. ap. 13, 3; ክዕበ፡ እመት፡ Ex. 25, 10. 17; ክዕበ፡ እመት፡ δίπηχυ Num. 11, 31.

ክዕበ፡ adv. 1) *duplum* i. e. a) *duo*, praemissum nominibus mensurarum: ወእኤልኒ፡ ክዕበ፡ በእመት፡ τὸ αἰλεῦ πηχῶν δύο Hez. 40, 9; ኑኁ፡ ክዕበ፡ በእመት፡ 41, 22; 4 Reg. 7. 16; ክዕበ፡ ለይእቲ፡ መስፈርት፡ ሰገም፡ በአሐቲ፡ ሰቅል፡ 7, 18. b) *dupliciter* Job 42, 10 var. 2) *bis*: ክዕበ፡ ወሠለስ፡ δὶς καὶ τρὶς Sir. 13, 7; Judith 13, 8; Judae 12; Luc. 18, 12; ክዕበ፡ ለለ፡ ዕለት፡ Sir. 45, 14; ክዕበ፡ ለዓመት፡ II Can. Ap. 35; ምስለ፡ ክዕበ፡ ስሱ፡ አንስት፡ (i. e. duodecim) Sx. Nah. 15. 3) *iterum, rursus, secundo*: ምዕረ፡ ወክዕበ፡ *semel atque iterum* 2 Esr. 23, 30; Phil. 4, 16; 1 Thess. 2, 18; Deut. 9, 13; πάλιν Jes. 23, 16. 25, 8; Jer. 43, 15; Dan. 2, 10; Rom. 15, 11; Hebr. 1, 6; Marc. 2, 1; ἔτι Jes. 14, 1; *vicissim, etiam*: ከማሁ፡ ክዕበ፡ οὕτω καὶ Rom. 5, 18.

ክዕበት፡ subst. i. q. ክዕበት፡, Sir. 20, 10 var.; 50, 2 var.; Zach. 9, 12 var.

ክዕበት፡ subst. 1) *duplum*: ወሀበ፡ እግዚ"፡ ለኢዮብ፡ ክዕበተ፡ ኵሉ፡ ንዋዩ፡ እምቀዲሙ፡ (v. ክዕበ፡ ኵሎ፡ ንዋዮ፡) Job 42, 10; በ፡ ዘይሁብከ፡ ወክዕበቶ፡ (v. ወክዕበቶ፡) ይትፌደየከ፡ Sir. 20, 10; ዘይነሥእ፡ ክዕበቶ፡ (v. ክዕበቶ፡) *duplo* Sir. 50, 2; ክዕበተ፡ ኀጢአታ፡ Jes. 40, 2; እፈድዮሙ፡ ክዕበተ፡ ዐመፃሆሙ፡ Jer. 16, 18; Zach. 9, 12; Ex. 16, 5. 22. 22, 3; Gen. 43, 12; በአተ፡ ክዕበት፡ τὸ σπήλαιον τὸ διπλοῦν Gen. 23, 9 seq.; 25, 9; Kuf. 19; ትከውን፡ ዕለት፡ ክዕበተ፡ ሌሊት፡ Hen. 72, 14. 2) *duae partes* Hen. 72, 10. 3) praemittitur aliis nominibus numeralibus, ut latinum *-plum, -plex* significetur: ይፍዲ፡ ሀየንተ፡ ዘሰረቀ፡ ፭ክዕበተ፡ *quincuplex* F. M. 17, 6; ፬ክዕበተ፡ (Acc.) *quadruplum*, ibid. 17, 7. 3) Adv. ክዕበተ፡ a) *duplum, duplo magis, dupliciter*: ለይኩን፡ ክዕበተ፡ ላዕሌየ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ዘዲቤከ፡ 4 Reg. 2, 9; ክዕበተክሙ፡ *duplo magis quam vos* Matth. 23, 15. b) *bis*: ክዕበተ፡ ምክዕቢተ፡ (v. ምክዕቢት፡) Apoc. 18, 6; ክዕበተ፡ ሱባዔ፡ ሰየፍት፡ (i. e. XIV) Enc. Genb. 14; ክዕበተ፡ ዐሥሩ፡ Enc. Nah. 1; ክዕበተ፡ ፳ Enc. Tachs. 14.

ክዕባዊ፡ adj. rel., f. ክዕቢት፡, *alter, secundus*, ክዕባዊ፡ Lud. e Mss. Colb.; Phlx. 88; ክዕቢት፡ Phlx. 48. 65.

ምክዕቢት፡, rarius መክዕቢት፡ vel መክዕብት፡ (Jer. 17, 18 var.; Sap. 11, 13 var.), ምክዒቢት፡ (Sir. 2, 12, var.), መክዐቢት፡ (Did. ed. Platt p. 117), subst., Pl. ምክዕቢታት፡ (Hen. 93, 10), 1) *duplum*: በምክዕቢት፡ ቅጥቃጤ፡ ቀጥቅጦሙ፡ Jer. 17, 18; 1 Tim. 5, 17; Did. ed. Platt p. 117; Deut. 21, 17. a) pro adjectivo: *duplus*, ምክዕቢት፡ ውእቱ፡ ኀይሎን፡ Herm. p. 32. 35. 94. b) adv. ምክዕቢተ፡ α) *dupliciter, bifariam*: Sir. 22, 5; ኵሉ፡ መክዕቢተ፡ ፩፩ ቅድመ፡ ከልኡ፡ 42, 24; Sap. 11, 13; Clem. f. 203; ትሠርዕዎ፡ ምክዕቢተ፡ Lev. 24, 6; 4 Reg. 10, 8; ኃጥእ፡ ዘከልኤቱ፡ ግዕዙ፡ ወምክዕቢተ፡ የሐውር፡ Sir. 2, 12; 2 Reg. 10, 9. β) *secundo, iterum*, Jes. 61, 7 var. γ) *bis*, Hez. 45, 13; Apoc. 9, 16. 2) Aliis nominibus numeralibus additum, significat *-plum, -plex, -pliciter*: ወኮና፡ ምእተ፡ ምክዕቢተ፡ *et factum est ei centuplum* Gen. 26, 12; ፯ምክዕቢታተ፡ ትምህርት፡ *septuplus* Hen. 93, 10; Matth. 19, 29; Marc. 10, 30; Luc. 8, 8; 2 Reg. 24, 3; Hen. 91, 16; ክዕበተ፡ ምክዕቢተ፡ Apoc. 18, 6; ብዙኀ፡ ምክዕቢተ፡ *multipliciter* Luc. 18, 30.

አክዕበተ፡ quadrl. II (denom. a ክዕበት፡) *duplicare*: ወአክዕበተ፡ ሎቱ፡ Job 42, 10 var.

አመክዐበ፡ quadrl. II (denom.) *duplicare, iterare*: አመክዕብ፡ ለኵናት፡ διπλασίασον ῥομφαίαν Hez. 21, 14; አንዙ፡ ያመክዕቡ፡ ላዕሌሁ፡ ጾመ፡ ወጸሎተ፡ F. M. 3, 7; አመክዐብኪ፡ ፍናወኪ፡ δευτερῶσαι Jer. 2, 36.

ተመክዐበ፡ quadrl. III, 1 1) *duplicari, duplo augeri*: ወይትመክዐብ፡ መዋዕለ፡ ሕይወቱ፡ Sir. 26, 1; ከመ፡ ኢይትመክዐብ፡ ሀኮልክሙ፡ Chr. Ta. 24; F. M. 6, 6; በሀየ፡ ይትመክዐብ፡ ሎቱ፡ (duplex praemium dabitur) Chr. Ta. 5; Lit. 161, 4; Mavâs. n. 61; Org. 5. 2) *multiplicari*: ወተመክዐበ፡ ለከ፡ (semen tuum) በዘምእት፡ ወዘስሳ፡ ወዘሠላሳ፡ Lud. e Vit. Joh. Camae. — *Voc. Ae.*: ተመክዐበ፡ ዘ፡ ተራብ ።

አማዕከበተ፡ quinquel. II, *duplicare*: ወአማዕከበተ፡ ሎቱ፡ Job 42, 10 var.

I. **ኩዕንት፡** subst. „*molestia, afflictio*": „nihil germinabit in terra vestra ዘእንበለ፡ ጻማ፡ ወኩዕንት፡ nisi labor et molestia", sic quidem Lud. e Vit. Theoph.

II. **ኩዕንት፡** subst., species *radicum tuberosarum*, quae comedi possunt (vid. Isenb. lex. amh. p. 143 sub ኵእንቲ፡): በጽሒ፡ ውስተ፡ ደብር፡ ዘአልቦ፡ ዘይነብር፡ ውስቴታ፡ ዘእንበለ፡ ኩዕንት፡ ወቆቅሕ፡ ወማይ፡ ብዙኀ፡ ወሰቤሃ፡ ኀለየ፡ ወይቤ፡ ሰብ፡ እወፍር፡ ኀበ፡ ኩዕንት፡ ይጸርዕ፡ ግብርየ፡ ወአልብየ፡ ረድእ፡ ዘያእቱ፡ ሊተ፡ (quare avibus ቆቅሕ፡ vivere praeoptat, quamquam monachus) Sx. Tachs. 13.

ከዐወ፡ I, 1 [Ges. in thes. p. 1177 comparavit צָעָה *inclinavit* vas effundendum, at potestas radicis non in *evacuando* sed in *fundendo* est, sicut in سَكَبَ et صَبَّ] Imprf. ይክዑ፡, Subj. ይክዐው፡ Imprt. ክዐው፡ *fundere, effundere, profundere, superfundere*, c. Acc. liquidi: ደመና፡ ዝናመ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ይክዑ፡ Koh. 11, 3; ፈለግ፡ ውስተ፡ ባሕር፡ ይክዑ፡ ማዮ፡ Hen. 77, 5. 6; Kuf. 8; aquam Ex. 4, 9; 1 Reg. 7, 6; oleum (c. ላዕለ፡ vel ዲበ፡ *super*) Ex. 29, 7; Lev. 2, 1. 6; Gen. 35, 14; jusculum Jud. 6, 20; lacrymas Hen. 95, 1; sanguinem Deut. 12, 16. 24; Ex. 29, 12; Lev. 1. 5. 11. 4, 7. 18; crebro: sanguinem hominum (i. e. *caedem committere*) Gen. 9, 6; Kuf. 6. 7; ለከዒው፡ ደመ፡ ሰብእ፡ Kuf. 11; Sir. 8, 16; Jes. 59, 7; Jer. 22, 17; Rom. 3, 15; እመ፡ ኢከዐውክሙ፡ ደመ፡ ንጹሐ፡ Jer. 7, 6; ኢትክዐዉ፡ ደመ፡ ንጹሐ፡ 22, 3; ደም፡ ዘክዐዉ፡ Hez. 36, 18; Ps. 78, 3; semen (sperma): ከዐወ፡ ዘርአ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Kuf. 41; Gen. 38, 9; Arius አማዑተ፡ ከርሡ፡ ከዐወ፡ ከመ፡ ዐፍዕ፡ ዘላህም፡ Enc. Nah. 18; trsl.: ንክዐው፡ ነገሮሙ፡ Gen. 11, 7; ንክዐው፡ ልሳናቲሆሙ፡ Kuf. 10; እክዑ፡ እምነ፡ መንፈስየ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ ዘሥጋ፡ Joel 3, 1; ከዐወ፡ ላዕሌሁ፡ ምሕረቶ፡ Gen. 39, 21; ክዐው፡ መዐተከ፡ ላዕለ፡ አሕዛብ፡ Jer. 10, 25; Thren. 2, 4; Hez. 20, 13. 22, 31; ክዐዉ፡ ልበክሙ፡ ቅድሜሁ፡ Ps. 61, 8; 1 Reg. 1, 15; ምስለ፡ ገዐር፡ ወከዒው፡ ልብ፡ Chr. Ta. 31; እክዑ፡ ቅድሜሁ፡ ስእለትየ፡ Ps. 141, 2. 101 tit.; ክዐዉ፡ ኀይለ፡ ላዕለ፡ ኢየሩሳሌም፡ Jer. 6, 6; c. Acc. vasis Apoc. 16, 1 seq.; etiam intrs.: aqua *superfundit* (se) i. e. *inundat* Hen. 89, 4. — *Voc. Ae.*: ከዐወ፡ ዘ፡ አፈሰሰ፡

አክዐወ፡ II, 1 *fundere* vel *effundere facere*: ያክዑ፡ ደመ፡ Sir. 27, 15.

ተክዕወ፡ III, 1 *fundi, se effundere, effundi, profundi, superfundi*, ይትከዐው፡ ዝናም፡ እምውስተ፡ ደመና፡

Job 36, 27; ተክዕወ፡ላዕለ፡ምድር፡ 38, 38; ተክዕወ፡ማይ፡ላዕለ፡ርእስየ፡ Threu. 3, 53; ፈለግ፡ይትከዐው፡ውስተ፡ባሕር፡ Hen. 17, 5; Deut. 8, 7; ጽሙ፡ይትከዐው፡ Macc. 7, 19; ወወይንኒ፡ይትከዐው፡ Matth. 9, 17; ይትከዐው፡ደም፡ Kuf. 6; Gen. 9, 6; Ps. 78, 11; Hen. 9, 1; ይትከዐው፡ደሙ፡እምውስተ፡ቍስሉ፡ 3 Reg. 22, 35; trsl.: መዐትየ፡ወመቅሠፍትየ፡ተክዕወ፡ላዕለ፡ዝብሔር፡ Jer. 7, 20; Hen. 49, 1. 62, 2; ተክዕወ፡ሞገስ፡እምከናፍሪከ፡ Ps. 44, 3; ተክዕወ፡ለምእመናን፡ሰላም፡ብዙኅ፡ Enc. Haml. 26; ተክዕወ፡ውስተ፡ምድር፡ክብርየ፡ Thren. 2, 11; ተክዕወት፡ነፍስየ፡በላዕሌየ፡ Job 30, 16; Ps. 41, 4. a) *confundi:* ተክዕዉ፡ συγχυθέντων Sap. 10, 5. b) *diffundi* Lev. 13, 22. 23. 27 seq. c) *circumfundi* (überlaufen), de liquidis vel aridis in vase superabundantibus, Gad. T. Haim. d) *evacuari, exinaniri:* ይትከዐው፡መዋዕል፡ ἐκκενωθήσονται καιροί Dan. 9, 25. e) *profluvio* vel *effusione* seminis, sanguinis *laborare:* ዘይትከዐዎ፡ (sc. ዘርኡ፡እምነፍስቱ፡) Lev. 15, 2 seq.; 22, 4; ዘይትከዐው፡ዘርኡ፡ Clem. f. 177; ብእሲት፡እንተ፡ይትከዐዋ፡ደም፡ Lev. 15, 19. f) poëtice: *exstingui:* ዮም፡ተክዕወ፡ጸዳሉ፡ለዋካ፡ Enc. Genb. 10.

ክዑው፡ part. *effusus, profusus:* ማይ፡ክዑው፡ M. M. f. 104; እንዘ፡ክዑው፡አማዑቱ፡ (Arii) f. 20; በመዐት፡ክዑው፡ Hez. 20, 33. 34.

ክዕወት፡ n. act. *effusio, profusio, profluvium,* Org. 1; ክዕወተ፡ደም፡ Hen. 94, 9; ክዕወተ፡ደማ፡ ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς Lev. 20, 18.

ከዓዊ፡ n. ag., Pl. ከዓውያን፡ *effusor, profusor:* ከዓዌ፡ደም፡ውእቱ፡ Lev. 17, 4; Jsp. p. 354; ከዓውያነ፡ደም፡ Chr. ho. 24.

ምክዓው፡ subst., Pl. ምክዓዋት፡ 1) *locus effusionis* a) quo quid effunditur: ምክዓወ፡ማይ፡ዘኵሉ፡ቀላይ፡ Hen. 17, 7; ምክዓወ፡ሐመድ፡ Lev. 4, 12; 2 Esr. 13, 13 var. b) unde quid effunditur, *effluvium* seminis Kedr f. 72. 2) *guttus,* ምክዓዋት፡ Num. 4, 14 C.

ኪያ፡ pron., non nisi cum pronominibus suffixis usitatum [gramm. § 65. 150, a.]; plerumque verbo (in Acc.), rarius praepositioni subjunctum vel subjecti loco positum. 1) a) *ipse,* in Nominativo: መኑ፡ውእቱ፡ዘመሐለ፤ንብሎ፡ወልድ፡ውእቱ፤ ወእመ፡ትቤለኒ፡አልቦ፡እብለከ፡እወ፡ውእቱ፡ኪያሁ፡ μάλιστα μὲν γὰρ αὐτός Chr. ho. 11; Hen. 67, 11; in Acc.: ጸውዖ፡ኪያሁኒ፡ውስተ፡በዓል፡ Tob. 9, 2; ኪያሁ፡ αὐτοῦ (ihn selbst) Job 1, 12. b) *idem,* plerumque addito መ፡ vel ከመ፡ vel ሰ፡, ut: ኪያሃመ፡ፍኖተ፡የሐውሩ፡ τὴν αὐτὴν ἐρχόμενοι τρίβον Cyr. c. Pall. f. 66; ከመ፡ኪያሁ፡ከመ፡ትኅልዩ፡ τὸ αὐτὸ φρονεῖν Phil. 2, 2; ኪያሃ፡ከመ፡መሥዋዕተ፡ Hebr. 10, 11 Platt; ኪያሁሰ፡ Matth. 5, 47; eo omisso: ኪያሁ፡መንፈሰ፡ነሢኦሙ፡ Enc. Genb. 18. 2) Ei pronomini, cui praefixum est, vim quandam addit, eique distinguendo vel restringendo inservit: ዘኪያሃ፡አፍቀረ፡አፍቀረ፡ሕይወቶ፡ Sir. 4, 12. 14. 25, 11. 31, 15; ኪያሁ፡ኅረየ፡ *eum* (non alium quendam) 45, 4; ኪያየኑ፡የኅሥሡ፡ Jes. 58, 2; በኑ፡ኪያየ፡ኢትፈርሁ፡ Jer. 5, 22; ኪያከ፡ Ps. 21, 5; ኪያከሙ፡ Hen. 5, 6; Prov. 8, 4; ኪያሆሙ፡ ἐκείνους Hez. 32, 31; ኪያሃ፡ፈቀድኩ፡ Ps. 118, 35; ኪያሁ፡ ταῦτα Phil. 4, 9; Matth. 10, 40; (Joannes interrogatus, an Christus esset, ait) ኢክንኩ፡ኪያሁ፡ *is (hic) non sum* Deg.; በኀይል፡ኢኮነት፡ኪያሃ፡ (der Kraft nach ist es nicht sie — sondern eine andere) Chr. ho. 17; ኪያሁኒ፡ *(eos quoque)* ይወስዱ፡ባቢሎን፡ Jer. 34, 18; Ruth 4, 5; ኪያሁኒ፡ዘቦ፡ *eum quoque quem habet* Prov. 19, 4; ኪያሁኒ፡ወኪያሆን፡ *et eum et eas* Lev. 20, 14; ወኪያሃሰ፡ *eam autem* Dan. ap. 1, 40; ኪያሁ፡በሕቲቶ፡ *eum solum* Matth. 4, 10; እፎ፡እንከ፡ፈድፋደ፡ኪያከሙ፡ 6, 30. Crebro idem pronomen et voci ኪያ፡ et verbo suffixum occurrit: ባርከኒ፡ኪያየኒ፡ Gen. 27, 34; ኪያየ፡ያጸምኡኒ፡ወይሰምዑ፡ Job 29, 21; እፎ፡እንከ፡ኪያነ፡ያድኅኑነ፡ Jes. 20, 6; Jer. 2, 13. 7, 19; Asc. Jes. 10, 28; Rom. 11, 21. 3) Sine emphasi usurpatur a) ubi pronomen (Objectum verbi) verbo vel praedicato suffigere non possunt vel nolunt, ad circumscribendum Accusativum pronominis pers. (sicut אֵת et إِيَّا): እለ፡ኪያሃ፡ቦሙ፡ *qui eam habent* Ps. 93, 15; በእንተ፡ፈጠርኩየ፡ኪያሆሙ፡ Gen. 6, 7; ወወሀበ፡ (sc. ለወለቱ፡)ኪያሃ፡ (pro ወወሀባ፡) Jos. 16, 10. b) pro pronomine ውእቱ፡, ubi substantivis apponitur: *is, ille,* ut: ዘሀለወ፡በኪያሆን፡መዋዕል፡ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις Judith 4, 6. 6, 15. 8, 1 (v. በውእቶን፡); ኪያሃ፡ሌሊተ፡ Ex. 12, 42; Jos. 12, 6; Hen. 89, 70. 77. c) ad pron. relativum pronomine personali complendum: ነዋ፡አምላክነ፡ዘኪያሁ፡ተወከልነ፡ ἐφ' ᾧ Jes. 25, 9; እለ፡ኪያሆሙ፡ተአመነ፡ 30, 32.

ኪያህክ፡ n. mensis Aegyptiorum quarti, sc. ⲬⲞⲒⲀϨⲔ vel ⲔⲞⲒⲀϨⲔ Choiak: Abush. 8; ወኪያህክ፡ይሰመይ፡ማኅን፡ወዓዲ፡ይሰመይ፡ሰዋዋ፡ (?) ibid.

ኪስ፡ i. q. كِيس (ܟܝܣܐ ܟִּיס) *crumena, loculus numorum:* ፈትሐ፡ኪሰ፡ወአውጽአ፡ባሕርያተ፡ Jsp. p. 370.

ከይሲ፡ subst. (proprie adj. a ከይስ፡), m., Pl. አከይስት፡ (contracte አኪስት፡ Hen. 20, 7; nec non አከይስት፡ Lit. 176, 4), *draco, serpens,* δράκων Ps. 73, 14. 15. 90, 13. 103, 28; Am. 9, 3; Hez. 29, 3. 32, 2; Jes. 27, 1. 28, 34; Job 26, 13. 40, 20 seq.; Dan. ap. 13, 23 seq.; አከይስት፡ Job 4, 10. 38, 39; ፪ አከይስት፡ዐበይት፡ Esth. 1 apcr.; Jer. 27, 8; Thren. 4, 3; Sap. 16, 10; Mich. 1, 8; Ps. 148, 7; βασιλίσκος Ps. 90, 13; ከይሲ፡ተጠብለለ፡ውስተ፡ክሳዱ፡ Sx. Haml. 24. a) *diabolus:* በምክረ፡ከይሲ፡ርጉም፡ Lit. Chrys.; Enc. Nah. 5. b) litera graeca ξῖ paronomasiâ quadam ከይሲ፡ vocatur, Reg. Pach. — *Voc. Ae.:* ከይሲ፡ዘ፡ሕብብ፡ (v. እብብ፡). [Etymon idoneum praebent كَاسَ (كَوْس) et تَكَيَّسَ *se convolvit serpens,* حَاسَ *contorsit* funem; minus congruum mihi nunc videtur, nomen a كَاسَ *astutum esse* repetere].

I. ከየነ፡ rad. inus., cui nescio an potestas *transfigendi* et *perfodiendi* infuerit, collato ቀነወ፡; voci ኩናት፡ respondent חֲנִית قَنَاةٌ קַיִן; (si quidem verbi Arabici قَانَ i. e. II ከየነ፡ significatus specialis *cudit ferrum* non primarius sed derivatus est).

ኲናት፡ (crebro ኵናት፡; in Codice Musei Britannici 1 Sam. 2, 33. 34. 13, 19. 15, 33 ኵይናት፡ scriptum), subst., m. et f., Pl. ኵያንው፡ et ኲያንው፡, nec non ኲናታት፡ *telum* in genere (quatenus opponitur *armis*) a) *hasta, lancea* (secundum Ludolfum *hasta* brevior quam ረምሕ፡) λόγχῃ Joh. 19, 34; 1 Reg. 17, 7; በኲያንዊሆሙ፡ Hez. 26, 8. 39, 9; 2 Esr. 14, 16; Job 16, 13. 41, 17; δόρυ 1 Reg. 13, 19. 17, 45.

19, 9. 10. 26, 7; 2 Reg. 2, 23; **ኵያንዊክሙ፡** Jer. 26, 4; Judith 7, 10; 1 Par. 12, 34; 3 Reg. 10, 16; **ኲናታት፡** 14, 26; σειρομάσται 3 Reg. 18, 28. b) *jaculum*, ζιβύνη Jer. 6, 23; Jes. 2, 4; Judith 1, 15; **ብእሴ፡ኲናት፡** δεξιολάβοι Act. 23, 23 rom.; ἐγχειρίδιον Jer. 27, 42. c) *mucro, gladius, ensis, ferrum*, ῥομφαία Sir. 26, 28. 39, 30. 40, 9; Jes. 66, 16; Jer. 49, 16; **ኲናት፡በሊኅ፡** Hez. 5, 1. 21, 9 seq.; Mich. 4, 3; Joel 4, 10; 1 Reg. 15, 33; Judith 7, 14. 8, 19. 9, 2; Ps. 21, 21. 75, 3; μάχαιρα Gen. 31, 26; Jes. 3, 25. 13, 15. 21, 15. 31, 8. 41, 2. 65, 12; Jer. 14, 12. 15, 2. 20, 4; **ኵናት፡ዐቢይ፡** 32, 24. 41, 17; Hez. 28, 7; Luc. 21, 24; σίδηρος Job 5, 20. 20, 24. d) *arma*, ὅπλα **ኵያንው፡** 2 Par. 23, 9; ϑυρεός Ps. 34, 2; **ኲናታት፡** 2 Par. 11, 12; **ሰብአ፡ሐጽ፡ወሰብአ፡ኲናት፡** (ϑυρεοὶ καὶ πέλται) Hez. 23, 24. — *Voc. Ae.*: **ኲናት፡ብ፡ጸር።**

II. **ከየነ፡** rad. inus., cui vis *formandi* et *fabricandi* inerat; vicina sunt כּוּן קָנָה קִין قنا قَانَ.

ኪን፡ subst., m., 1) *ars, ars operosa, opificium, artificium:* τέχνη Apoc. 18, 22; **ዘእንበለ፡ኪን፡** Sap. 14, 4; **በሥነ፡ኪኑ፡** εὐμαϑῶς 13, 11; opificis Act. 18, 3 rom.; **ኪነ፡ዕንቍ፡** Ex. 35, 33; **ዘበቱ፡ኪነ፡በወርቅ፡** 1 Par. 22, 15. 16; **ኢትትማከር፡ምስለ፡አብድ፡እንበይነ፡ኪን፡** Sir. 37, 11; **ከመ፡ይጥበቡ፡በኪኖሙ፡** 38, 34. 39, 1; **ኪን፡ዘሕንጻት፡** *architectura* Jsp. p. 330; monachorum alii **ያአምሩ፡ኪነ፡ወተግባረ፡** Gad. Za Mich.; **ተምሀረ፡ኪነ፡እድ፡ለሲሳየ፡ዕለቱ፡** Phlx. 1; **ኪነ፡ሥራይ፡** *ars magica* Clem. f. 253; Did. 32. 2) *ars* i. e. *techna, dolus, fraus:* **ርእዩ፡ኪኖ፡ወምግባሮ፡ለሰይጣን፡** Did. 32, al. 3) *artificium, opus arte factum, machina:* **ይብሎኑ፡ኪን፡ለኬንያሁ፡** τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι Jes. 29, 16; Judaei **አውዐዩ፡ሞግዐ፡ኀጺን፡ወኵሎ፡ኪነ፡ዘንዋየ፡ፀብእ፡** Jsp. p. 358. 359.

ኪነት፡ subst., Pl. **ኪነታት፡** 1) *ars, opificium*, **ኪነታት፡** (variae opificum artes) Phlx. 3. 2) *opus arte factum, machina:* **ኪነተ፡ንዋየ፡ፀብእ፡** Jsp. p. 358. 359 (ubi pro Plurali vocis **ኪን፡** usurpatum videtur); **ይሜርር፡ኪነቶ፡** Lud. e Mss. Colb.

ኬንያ፡ subst., m. (et f.?, quamquam τεχνῖτις **ኬንያ፡** Sap. 7, 21 tamquam masc. construitur), coll. et sing., Pl. **ኬንያት፡**, **ኪነት፡**, **ኬነት፡**, **ኬናት፡** (de **ኬነውት፡** vid. **ኬናዊ፡**) *artifex, opifex* cujusvis generis, τεχνίτης, τεχνῖται Cant. 7, 2; Sir. 9, 17. 45, 11; Jer. 10, 9; 1 Par. 22, 15; Sap. 7, 21; Deut. 27, 15; 3 Reg. 7, 2; Apoc. 18, 22; **ኬንያ፡ኀርወት፡** Ex. 28, 11; ὁ πλάσας Jes. 29, 16; de gubernatore navis **ኬንያ፡ጠቢብ፡** Clem. f. 128; unguentario Ex. 30, 35; **ኬንያ፡ሥዕል፡** (pictor), Lud.; de Deo Hebr. 11, 10; Enc. Masc. 5; nec non de Jesu (Lud. ex) Enc. . .; Pl. **ኪነት፡** (v. **ኬነት፡** et **ኬናት፡**) Jer. 24, 1. 36, 2 (c. iisdem varr.); Sap. 14, 2; Act. 19, 24. 25; **ኪነተ፡ዕፅ፡** Kuf. 11; **ኵሉ፡ኪነተ፡** (v. **ኬነተ፡**) **አሕማር፡** Apoc. 18, 17; **ኬነት፡ዘማእነም፡** (v. **ኪነት፡**) Ex. 37, 21; Ex. 38, 23 hebr. in C (Comment. p. 94); 4 Reg. 24, 14. 16; Enc. Genb. 1; **ኬንያት፡** Lud. ex Enc. Hed. 16. — *Voc. Ae.*: **ፌማ፡ኬንያ፡ዘ፡ጠቢብ**; *aliud:* **ኬንያ፡ፌማ፡ጠቢብ፡ሐኪም፡ብ፡ብልሕ፡**

ኬናዊ፡ adj. rel., Pl. **ኬነውት፡**, *artificiosus, opifex*, **ኬነውት፡**, Sx. Masc. 5.

ተኬነወ፡ III, 1 (denom.) 1) *arte conficere, artificiose fabricari:* **ተኬነዊ፡ኵልክሙ፡እለ፡ትስሕቱ፡** τεχνάσασϑε Jes. 46, 5; Hez. 28, 12 var.; c. Acc. rei, Sap. 14, 2; **ተኬነዎ፡ሠናየ፡ወገብሮ፡** 13, 11; **በተኬንዎ፡ምግባር፡** 13, 10; Deus **ዘዐቢይ፡በተኬንዎቱ፡ወኀያል፡በምግባሩ፡** Lit. 161, 1; **አልባስ፡ብሩህ፡ዘኢተኬነወ፡እደ፡እጓለ፡እመሕያው፡** 173, 3; **ተኬንዎ፡** *opus artificiosum*, Org. 1. 2) *artem adhibere, machinari*, Ex. 22, 7. 10; **ዘይትኬነው፡** (paulo antea: **ዘይገብር፡ፈውሰ፡**) **ለመቲረ፡ዘርእ፡** (sc. ne femina concipiat vel pariat) F. M. 11, 3.

I. **ኬደ፡** I, 1 [amh. **ሔደ፡**; كَدِيدٌ *terra calcata*; كَدَّ *durum fuit* solum (proprie: tundendo vel calcando)] Subj. **ይኪድ፡** *calcare*, a) viam, locum *eundo, incedendo; terere:* abs.: **ኀበ፡ኬደ፡** ἐν βήμασιν αὐτοῦ Sir. 45, 9; **ብሔር፡ኀበ፡ኢኬደ፡** (**እግረ፡**) **ሰብእ፡** Jer. 2, 6; c. Acc.: **ኬዱ፡ፍኖተ፡** Job 22, 15. 28, 8; **ፍኖተ፡ረሲዓን፡ኢትኪድ፡** Prov. 4, 14; **ለከይዶ፡አሠሮሙ፡** Kuf. 21; **ኢትድግሙ፡እንከ፡ከይዶ፡ዐጸድየ፡** Jes. 1, 12; Hen. 4. 56, 6; c. **ዲበ፡** Hen. 1, 4. 46, 7. 71, 1; c. **ውስተ፡** Hen. 45, 5; c. **ላዕለ፡** Apoc. 10, 2. b) argillam: **ኬዱኒ፡ከመ፡ጽቡር፡** Job 30, 19; Jes. 41, 25. c) in torculari, Apoc. 14, 20 rom.; torcular 19, 15. d) *terere, triturare* frumentum: **ይከይድዋ፡ለሞአብ፡ከመ፡ዘይ**(v. **ያ**)**ከይድዎ፡ለእክል፡በመንከራኵር፡** Jes. 25, 10; **ይከይድዎን፡ለአህጉር፡በኲናት፡** ἀλοήσουσι Jer. 5, 17; 2 Esr. 23, 15 var. e) calcando *conterere, conculcare, proterere, proculcare*, 4 Reg. 9, 33. 13, 7; Ps. 55, 1. 56, 4. 91, 13. 138, 10; **ዘተርፈ፡ሣዕረ፡ትከይዱ፡** Hez. 34, 18; Dan. 7, 19. 8, 7; Jes. 5, 5. 10, 6. 14, 25. 22, 18; Job 39, 15; **ነዳይ፡እመ፡ወድቀ፡ይከይድዎ፡ቢጹ፡** Sir. 13, 21; Hen. 96, 5; **ከመ፡ትኪዶሙ፡** Kuf. 31; Hos. 5, 11.

አኬደ፡ II, 1 *calcare* vel *conculcare facere* a) *eundo, incedendo*, c. dupl. Acc.: **መጽያሕተ፡ዘኢይሬእዩ፡አከይዶሙ፡** Jes. 42, 16; **ያከይድ፡አፍራሲሁ፡መርሕበኪ፡** Hez. 26, 11; c. Acc. et **ውስተ፡**, ut: **አኬድከ፡ውስተ፡ባሕር፡አፍራሲከ፡** Hab. 3, 15 var.; c. Acc. καταπατεῖν Jes. 16, 8. 9 (nisi hoc exemplum ad n. b referendum fuerit). b) uvas, olivas, vinum (*torculare*), Jud. 9, 27; **ኢያከይዱ፡ወይነ፡ውስተ፡ምክያድ፡** Jes. 16, 10; Jer. 31, 33; 2 Esr. 23, 15; Apoc. 14, 20 Platt. c) frumentum, *triturare, terere;* praedicatur non tantum de homine, qui jumentorum tribulorumve ope utitur, ut: **ያከይድ፡ዘርአ፡ሰዊት፡** Jes. 17, 5. 28, 27; **ያከይዱ፡እክለ፡ወወይነ፡** (v. **ይከይዱ፡**) 2 Esr. 23, 15; **ለእመ፡አኬድከ፡እክለ፡ገራህትከ፡** Deut. 24, 19; **አኪድዮሙ፡** (**ወለተ፡ጽዮን፡**) Mich. 4, 13; 1 Tim. 5, 18; 1 Cor. 9, 9. 10; sed etiam de jumentis ipsis: **ላህም፡ዘያከይድ፡** Deut. 25, 4.

ተከይደ፡ III, 1 *calcari, teri, conculcari, proteri:* **ውስተ፡መካን፡እንተ፡ኢተከይደት፡** ἐν ἀβάτοις Sap. 11, 2; **ይትከየድ፡** (**ሕዝብ፡**) Jes. 18, 7; Hen. 99, 2; **መቅደስ፡ወኀይል፡ተከይደ፡** Dan. 8, 13; **አርዌ፡ተከይደ፡ወከይሲ፡ተቀትለ፡** Kid. f. 25.

ተካየደ፡ III, 3 1) *sese invicem calcare* vel *conculcare:* **እስከ፡ይትካየዱ፡በበይናቲሆሙ፡** Luc. 12, 1. 2) *simul* vel *per vices* (alio sequente alium) *conculcare* alqd, c. Acc. rei: Apoc. 11, 2; Judith 6, 4; 4 Esr. 8, 67 var.

ክዩድ፡ part. *calcatus, conculcatus, protritus*, **ሕዝብ፡ክዩዳን፡** (v. **ክያዳን፡**) καταπεπατημένος Jes. 18, 2; **ክይድት፡በደምኪ፡ሐዩኪ፡** (var. pro **ጽንቅቅት፡**) πεφυρμένη Hez. 16, 22.

ክያድ፡ adj. id., Jes. 18, 2 (var.).

ኪዶት፡ n. act. *calcatio*, Lud. ex Enc. Mag. 11; a) *conculcatio* Jes. 22, 5. b) *vestigium* pedis: **ፍኖታ፡ኢታገም ር፡ዘእንበለ፡ኢሐቲ፡ኪዶተ፡ብእሲ፡** 4 Esr. 5, 7.

ከያዲ፡ n. ag. *conculcans, proterens*, Herm. p. 109.

መከየድ፡ et **መክየድ፡** subst., m. et f., Pl. **መካይድ፡** 1) res in quam quis pedem ponit, a) *scabellum*, ὑποπόδιον, **መከየ ደ፡እገርየ፡** Jes. 66, 1; Thren. 2, 1; Ps. 98, 5. 109, 2; Jac. 2, 3; Matth. 5, 35. 22, 44; Act. 7, 49; Hebr. 1, 13. 10, 13; Hen. 84, 2; ἐπίβασις Ps. 103, 4. b) *suggestus* (Tritt): **ወቆ መ፡ዕዝራ፡ላዕለ፡መከየድ፡** (v. **መክየድ፡**) **ዘዕፅ፡** ἐπὶ βήματος ξυλίνου 2 Esr. 18, 4; 1 Esr. 9, 42. 2) a) *planta* pedis, *vestigium* (sec. Lud.: *calx, calcaneus*): **ሰላም፡ለሰኰናኪ፡ወለ መከየድኪ፡** (v. **ወለመከ"፡**) **እለ፡ሖራ፡ውስተ፡** . . . I Sal. Mar. 32; **በማእከለ፡መካይደ፡እገሪሁ፡ወፅአ፡ቍስል፡** (sc. quia justo diutius steterat) Gad. T. Zion; **ፍቅርከ፡ሠረጸ፡ውስተ፡ልብየ፡ ወከነ፡ሥረዊሁ፡እስከ፡መካይድየ፡** Org. 5; **መካነ፡መከየደ፡እ ገርየ፡** ὁ τόπος τοῦ ἴχνους τῶν ποδῶν μου Hez. 43, 7; passim διαβήματα (vid. **ሰኰና፡**) Ps. 16, 6. 17, 40. 39, 3. 139, 5; **ዲበ፡ኢዶምያስ፡እሰፍሕ፡መካይድየ፡** ἐκτενῶ τὸ ὑπόδημά μου Ps. 59, 9. 107, 10. b) *pes*, quatenus est mensura: F. N. 37 (vid. **ምክያድ፡**). c) *basis* columnae: **ዲበ፡መከየደ፡** (v. **ምክ ያደ፡**) **ብሩር፡** Sir. 26, 18; Ex. 37, 4. 7. 9 seq.; 37, 15; Num. 3, 36. 37; altaris Ex. 38, 23. — *Voc. Ae.*: **መከየድ፡ብ፡ጫማ፡**

ምክያድ፡ (raro **መክያድ፡**) subst., Pl. **ምክያዳት፡** 1) *locus* pedibus *calcatus, res conculcata* (מִרְמָס): **ወይከውን፡ም ክያደ፡** ἔσται εἰς καταπάτημα Jes. 5, 5 var.; Thren. 2, 8; Hen. 56, 6. 2) locus in quo calcatur alqd i. e. a) trituratur frumentum, *area*, ἅλων 1 Par. 13, 9; Kuf. 40; **ምክያደ፡እክል፡** 3 Reg. 21, 1; **ዐውደ፡ምክያድ፡** Deut. 16, 13. b) ubi calcantur uvae, olivae al., *torcular, lacus torcularis*: ληνός Sir. 30, 25; Jes. 63, 2; Jer. 31, 33; Matth. 21, 33; Apoc. 14, 19. 20. 19, 15; **ምክያደ፡ወይን፡** Num. 18, 27. 30; Deut. 16, 13; **ምክያዳት፡** Jer. 46, 10 vrs. nov.; Joel 1, 17; F. N. 18; ὑπολήνιον Hagg. 2, 16; Jes. 16, 10; προλήνιον Jes. 5, 2. 3) a) *pes* vel *basis* rei: **ያዐርጉ፡ደመ፡ውስተ፡ምክያዱ፡ለምሥዋዕ፡** Kuf. 49; **አዕማደ፡ወርቅ፡እለ፡ይቀውሙ፡ዲበ፡ምክያደ፡** (v. **መክያደ፡**) **ብሩር፡** Sir. 26, 18. b) *vestigium, planta*: **አሠ ረ፡መክያደ፡ብእሲ፡** Sx. Tachs. 10. c) *pes*, quatenus est mensura, **፲ወ፪ምክያደ፡እግር፡** F. N. 37 (ubi **ምሥጋረ፡እግር፡** *passus* est). — *Voc. Ae.*: **ምክያድ፡ዘ፡ዐውድማ፡**; *aliud*: **ም"፡ ዘ፡ የወይን፡ዐውድማ፡ማኀበብ፡ውእቱ፡**

II. **ኪደ፡** rad. inus., quae vicina est radicibus عَهِدَ *stipulatus est, spospondit, foedus pepigit*; *addixit*, עוד et (יָעַד) הֵעִיד, vid. Ewald, die Alterthümer des Volkes Israel, II Ausg. 1854. p. 142.

አኬደ፡ II, 1 *contestari*: **አኬድኩ፡ሰማዕተ፡** (v. **አያድ ኩ፡**) διεμαρτυράμην μάρτυρας Jer. 39, 10. 25 (**አስምዕ፡ሰማ ዕተ፡** 39, 44).

ተከየደ፡ III, 3 1) *obtestari* alqm, *stipulari* ab aliquo, c. Acc. prs.: **ተከየዶሙ፡በእደ፡ነቢያት፡** διεμαρτύρατο ἐν τῷ Ἰσραήλ 4 Reg. 17, 13; **ኵሎ፡ኪዳነ፡ዘተከየዶሙ፡ኢዐቀቡ፡** 17, 15. 2) *foedus ferire* vel *pangere, pacisci, pactionem facere*, c. **ምስለ፡** vel Acc. prs., et c. Acc. foederis: **ተከ የድነ፡ምስለ፡ሞት፡** ἐποιήσαμεν συνθήκας Jes. 28, 15; **ተከየ ዱ፡ዮናታን፡ወዳዊት፡ኪዳነ፡** 1 Reg. 18, 3; Deut. 7, 2; **ይት ከየደከ፡ምስሌከ፡ኪዳነ፡** Job 40, 23; **ተከየዶሙ፡ኪዳነ፡ እግዚ"፡** 4 Reg. 11, 4; Kuf. 6; Hez. 17, 13; Deut. 7, 2; 1 Par. 11, 3; crebro de foedere a Deo cum hominibus facto: **ኪዳነ፡ዘለዓለም፡ተከየዶሙ፡** Sir. 17, 12; Hos. 2, 20; Jer. 41, 18; 2 Esr. 10, 3; Ps. 88, 4; Kuf. 14. 48; sc. **ከመ፡** c. Subj., ut: **ተከየደ፡ምስሌሁ፡ለዓለም፡ከመ፡ኢያጥፍእ፡ማየ፡ አይኅ፡ ለኵሉ፡ነፍስ፡** Sir. 44, 18; Kuf. 6. 3) *spondere, polliceri, promittere, promissa facere*, c. Acc. prs. et Acc. rei vel seq. **ከመ፡** c. Subj.: **ተከየዶ፡ኪዳናተ፡ብዙኃተ፡** Sx. Mij. 23; Masc. 8; **ተከየዳ፡ከመ፡የሀባ፡** Sx. Masc. 2; **ተከየዶ፡ከመ፡ያ ውስቦ፡ወለቶ፡** Sx. Mij. 23; vel c. **በ፡** rei ut: **እንዘ፡ሀሎ፡በ ሐመር፡አስተርአዮ፡እግዚእነ፡ኢየሱስ፡ወናዘዞ፡ወተከየዶ፡ በትፍሥሕት፡ዘለዓለም፡** Sx. Masc. 8; (**በውስተ፡ሐመር፡ክር ስቶስ፡አመ፡ተከየዶ፡** in nave ubi Chr. ei promissa fecit, Enc. Masc. 8); **ተከየዶሙ፡በመንግሥተ፡ሰማያት፡** Sx. Sen. 29; Haml. 1; vel c. **ለ፡** prs., ut: **ተከየደ፡ለከ፡እግዚ"፡** Enc. Nah. 16.

አስተከየደ፡ IV, 3 1) *foedus jungere inter* alqs: **አስተ ከየደ፡ዮዳሔ፡ኪዳነ፡ማእከለ፡ቤተ፡እግዚ"፡ወማእከለ፡ቤተ፡ ንጉሥ፡** 4 Reg. 11, 17. 2) *pactione facta promittere* alicui, c. Acc. prs.: **አሰተከየድክዎ፡ለእግዚ"፡ከመ፡ኢይትላጸቅ፡ ለካልእ፡ብእሲ፡** Sx. Sen. 12.

ኪዳን፡ subst., m. et f., Pl. **ኪዳናት፡** 1) *stipulatio, testamentum*, μαρτύρια 4 Reg. 17, 15 (vid. **ተከየደ፡** n. 1); **ኪ ዳን፡ዘጽኑዕ፡** διαθήκη Gal. 3, 15; **መጽሐፈ፡ኪዳን፡** (sc. Herodis moribundi) Jsp. p. 340; **መጽሐፈ፡ኪዳን፡ዘእግዚእነ፡ኢ የሱስ፡ክርስቶስ፡** inscriptus est libellus Aethiopicus (exstat in Bibliotheca Stuttgartiensi et in Abbadiana Cod. LI. XC. CIC); Maria ornatur epitheto **ኪዳነ፡ምሕረት፡** (*testamentum gratiae* vel *misericordiae*), ut: **ሰላም፡ለኪ፡ኪዳነ፡ምሕረት፡** II Sal. Mar.; d'Abbadie Catal. p. 87; etiam de libris V. et N. Testamenti: **ኪዳን፡ብሊት፡ወሐዳስ፡** Org. 5. 2) *foedus, pactum*, διαθήκη, et hominum et Dei: **ኪዳንክሙ፡ዘምስለ፡ሲኦል፡** Jes. 28, 18; Job 40, 23; Hez. 17, 13; Deut. 7, 2; **ዛቲ፡ይእቲ፡ ኪዳኖሙ፡እንተ፡ኀቤየ፡** Jes. 59, 21; **ነገረ፡ኪዳን፡** Jer. 11, 2 seq.; **ሕገ፡ኪዳኑ፡ለእግዚ"፡** Sir. 39, 8; Sap. 12, 21; Deut. 4, 31; **ትእምርተ፡ኪዳን፡** Gen. 9, 12 seq.; **ኪዳነ፡ጼው፡** Kuf. 21; **እሠይም፡ለከ፡ኪዳነ፡** Ex. 34, 10; Gen. 17, 2; 2 Par. 16, 3; **አነ፡ሠምኩ፡ኪዳነ፡ኀበ፡አበዊክ፡** Jer. 41, 13; **እሁብ፡ ኪዳነ፡ምስሌክሙ፡** Gen. 9, 9; Kuf. 15; **አቀውም፡ኪዳነ፡ም ስሌከ፡** Gen. 6, 18. 9, 11. 17; Kuf. 15; **አቀመ፡ሎቱ፡ኪዳነ፡ ሰላም፡** Sir. 45, 24. 44, 21; **ኪዳነ፡ተከየድኩ፡ምስለ፡** Ps. 88, 4; **ኪዳን፡እንተ፡ተሠርዐት፡ሎሙ፡** Kuf. 30; **እለ፡በኡ፡ውስተ፡ ኪዳን፡** Jer. 41, 10; **ዐቀበ፡ኪዳነ፡** Dan. 9, 4; **ክሕዱ፡ኪዳነ፡** Jes. 24, 5; vel **ነሠተ፡** Kuf. 15, vel **ኀደገ፡** ibid., vel **መነነ፡** Kuf. 21; **አይሁድ፡እለ፡መነኑ፡ኪዳናተ፡** Did. 33. 3) *promissum, pollicitatio*: **ግበሩ፡በከመ፡ኪዳንክሙ፡** Sx. Teq. 19; **ኪዳናቲከ፡** Teq. 8; **ተከየዶሙ፡ኪዳናተ፡ከመ፡ይክሕድ ዎ፡ለኢየሱስ፡** Sx. Hed. 26; Mij. 23; Masc. 8; Haml. 1, al. creberrime.

ከደረ፡ inus. i. q. كَدِرَ *impurus, turbidus fuit.*

አክደር፡ adj. i. q. أَكْدَرُ *fuscus*: **ወንጹፍ፡ጸፍጸፉ፡በሕብ ረ፡ወርቅ፡ወብሩር፡ወያክንት፡ወአክደር፡(ወ)አስፋር፡** Macc. f. 3.

ከደነ፡ I, 1 [amh. id., hujus verbi vestigia quaedam in caeteris linguis relicta sunt sub כתן (vid. **ክታን፡**) et كَدَن]

Subj. ይከድን፡ 1) *tegere, obtegere, operire, cooperire,* a) alqm vel alqd, c. Acc.: አንበጣ፡ይከድን፡ገጸ፡ለምድር፡ Ex. 10, 5; ከደኖሙ፡በሕር፡ 14, 27. 21, 33; Ps. 103, 10; Num. 9, 15. 16, 33. 22, 5; Sir. 24, 3; ፍርሀት፡ከደነኒ፡ Hen. 14, 13; Ps. 43, 17; ከደኖሙ፡ንዋም፡ Enc. Mag. 8 (Lud.); c. ውስተ፡ ut: ከደኑ፡ውስተ፡ኵሉ፡ገጸ፡ምድር፡ Judith 7, 18; c. ዲበ፡; ut: አምጽኡ፡እብነ፡ወከደኑ፡ዲበ፡አፈ፡ግብ፡ Dan. 6, 17. b) alqm vel alqd aliqua re, in specie veste, c. Acc. et በ፡, ut: ከደነት፡ኀፍረታ፡በቈጽል፡ Kuf. 3; በክልኤ፡ይከድኑ፡ገጸሙ፡ Jes. 6, 2; Hez. 1, 11; ይከድንዎሙ፡በሚላት፡ Ep. Jer. 11; Ex. 40, 3; እከድን፡ኵሎ፡ገጸ፡ምድር፡በእግረ፡ኀይልየ፡ Judith 2, 7; c. dupl. Acc. Luc. 8, 16; Hen. 10, 5. 54, 5; ከደኑኒ፡እብነ፡ Thren. 3, 52; 2 Reg. 20, 12; 3 Reg. 1, 1; ትከድኖሙ፡ከዳነከ፡ Hez. 5, 3; Jes. 61, 10; Ruth 3, 9; Jud. 4, 18; omissa re, qua tegitur: Gen. 9, 23 (v. ከደኑ፡); እንተ፡ኢትክል፡ኀፍረታ፡ከዲኖታ፡ (v. ከዲነ፡) Sir. 26, 8; ፈጺሞሙ፡ከዲነ፡ዘቅድሳት፡ Num. 4, 15; Ex. 26, 13. 14. c) *velare* faciem, *obtegere, claudere* oculos, aures: ወይከድንዋ፡ገጸ፡መደልዋን፡ Job 9, 24; ከደኑ፡አዕይንቲሆሙ፡ ἐκάμμυσαν Jes. 6, 10. 29, 10. 33, 15; Matth. 13, 15; ከደኑ፡እዘኒሆሙ፡ συνέσχον Act. 7, 57. d) *complicare* vel *convolvere* librum, Luc. 4, 20. e) *operire* peccatum Jac. 5, 20; i. e. *condonare* Ps. 84, 2. 2) *occultare, celare:* ከናፍር፡ልሙጻት፡ይከድና፡ጽልአ፡ Prov. 10, 18; ዘይከድን፡አበሳሁ፡ 28, 13. 3) *protegere,* Ps. 120, 5; ከደነኒ፡ታሕተ፡ጽላሎተ፡እዴሁ፡ Jes. 49, 2. 58, 8; Ps. 16, 9.

አክደነ፡ II, 1 *tegendum* vel *operiendum curare,* Lud. e 2 Reg. 20, 12.

ተከድነ፡ (ተከደነ፡ Gen. 24, 65 H) III, 1 1) Refl. a) *sibi tegere, operire, velare,* c. Acc. rei: ተከድነት፡ገጸ፡ Gen. 24, 65; 2 Reg. 19, 4; 3 Reg. 21, 4; ተከድኖ፡ይትከደኑ፡አርእስቲሆሙ፡ Hez. 44, 20; Apoc. 3, 18. b) *se tegere, se vestire, indui,* c. Acc. tegumenti: እስመ፡አልበሙ፡ከዳነ፡ጸላዐ፡ተከድኑ፡ πέτραν περιεβάλοντο Job 24, 8; ምንተ፡ንትከደን፡ Matth. 6, 31; absol.: ትትከደኑ፡ወኢትመውቁ፡ Hagg. 1, 6; c. በ፡ rei: Hen. 5, 1. 2) Pass. a) *tegi, operiri:* ይትከደን፡በጽልመት፡ Koh. 6, 4; Hen. 89, 3 et 89, 1; ተከድኑ፡ታሕተ፡ክፈር፡ Lith. Orth.; c. Acc. rei: ወቤተ፡እግዚ"፡መልአ፡ወተከድነ፡ደመናተ፡ 2 Par. 5, 13. b) *protegi, occultari:* ተከደነ፡በሐሰት፡ σκεπασθησόμεθα Jes. 28, 15; Ps. 60, 4; ከመ፡ትትከደኑ፡እምዕለተ፡መዐት፡ Zeph. 2, 3. c) *operiri* i. e. *obcaecari,* de oculis, Gen. 48, 10.

ክዱን፡ part. 1) *tectus, obtectus, protectus, opertus, velatus:* ክዱን፡እብን፡ዲቤሁ፡ Joh. 11, 38; ክዱን፡እምዝናም፡ወዐሓይ፡ Hez. 40, 43; ምስዋር፡ዘክዱን፡ዲበ፡መርጡል፡ Kedr f. 16; Lit. Joh. 2) *occultus, celatus, arcanus:* Matth. 6, 4 rom.; 10, 26; Marc. 4, 22; 2 Cor. 4, 3; Hen. 98, 6; በክዱን፡ ἐν τῷ κρυπτῷ Rom. 2, 29; ዘክዱን፡ μυστήριον Dan. 2, 47; ባህለ፡መጻሕፍት፡ክዱን፡ (non ክዳን፡, quod Lud. habet) Enc. Ter 9.

ክዳን፡ subst., plerumque m., Pl. ክዳናት፡ 1) *tegumentum, operimentum,* σκέπη Job 24, 8; ክዳን፡በዘ፡ይትገለበቡ፡እምጠል፡ Jes. 4, 6; ክዳነ፡ዐዘቅት፡ 2 Reg. 17, 19; ከሠተ፡ክዳነ፡አቡሁ፡ Kuf. 33; ከሠተ፡ክዳናተ፡ወልዱ፡ Kuf. 41. a) *velum, aulaeum,* καταπέτασμα Ex. 37, 16; δέρρεις ክዳናት፡ Jer. 10, 20. b) *stragulum:* ክዳንከ፡ዘታሕተ፡ገቦከ፡ στρῶμα, Prov. 22, 27; μαχβάρ 4 Reg. 8, 15. 2) *indumentum* Jes. 63, 2; ክዳናት፡ Chr. Ta. 18. a) *amiculum* ἀναβολή Hez. 5, 3. b) in specie: *tunica,* χιτών, Gen. 37, 3. 31. 32; ከደነኒ፡ክዳነ፡ሐሤት፡ Jes. 61, 10; 2 Reg. 13, 18; Matth. 10, 10 Platt; Luc. 3, 11. 6, 29; ክዳናት፡ Act. 9, 39.

ክድነት፡ n. act. et subst. *tegumentum,* ኢይክሥት፡ክድነተ፡አቡሁ፡ Kuf. 33.

ከዳኒ፡ n. ag., Pl. ከደንት፡ 1) *tegens, tector,* ልብሰ፡ጽድቅከ፡ይኩነኒ፡ከዳኔ፡ Enc. Mag. 1; ከዳኔ፡ልብስ፡ (qui vestibus tegit) Lud. e Greg. Carm.; ከደንተ፡ሰቀላ፡ σκηνοποιοί (vela tabernaculis conficientes) Act. 18, 3 rom. 2) *protector:* Deus ለመበለት፡ከዳኒ፡ Kid. f. 17.

መክደን፡, etiam መክድን፡ et መክድንት፡ subst., Pl. መክድንት፡ et መክደን፡ et መክደንታት፡, *tegumentum, operimentum:* መክደን፡ለአዕይንት፡ Phlx. 222; አልቦ፡ሣዕር፡ለመክደኖን፡ (sc. ecclesiarum) Gad. Lal.; κάλυμμα vel κατακάλυμμα tentorii: Ex. 39, 21. 40, 17; Num. 3, 25. 31. 4, 10; Ex. 35, 10 C; መክደንታት፡ Ex. 39, 34 hebr. in C. a) መክድን፡ (v. መክደነ፡ et መክድነ፡) አርእስት፡ዘኀጺን፡ περικεφαλαῖαι *galeae* 2 Par. 26, 14. b) *amiculum:* indutus erat አምሳለ፡መክደን፡ re መ"፡ simili, Phlx. 136.

ምክዳን፡ et መክዳን፡ subst., *tegumentum,* Num. 4, 8. 14; Ex. 35, 17 C; Ex. 39, 34 hebr. in C.

ከደዋ፡ subst., nomen metalli seu lapidis pretiosi, accuratius nondum definiendum: ፫ዕንቍ፡ diversorum colorum, sc. ዘወርቅ፡ወብሩር፡ወከደዋ፡ Chr. Ax. f. 95; ወርቅ፡ወከደዋ፡ወብሩር፡ወከልአን፡አዕናቍ፡ሀለዉ፡ይትረከቡ፡ (Axumae) እስከ፡ዮም፡ ibid.

ኸጥሚ፡ subst. i. e. خطمى *althaea* herba Job 6, 6 (vid. ሐረፋ፡ c. 90). — *Voc. Ae.:* ከጥሜ፡ብ፡የጕመንዠር፡ቅቤ፡

ኪጥሮገውሎስ፡, ኬጥሮ፡ጋውሎስ፡ n. prgr., Pl. "ሎሳት፡, χυτρόγαυλος *cymbium, lavacrum,* 3 Reg. 7, 24. 29. — *Voc. Ae.:* ኬጥሮጋውሎስ፡ብ፡ታላቅ፡ጋን፡; *aliud:* ዘ፡መስፈርት፡ዘያገምር፡፵ኵኢሰ።

ኬፋ፡ (ኪፋ፡, ኬፋስ፡) n. prgr. sc. κηφᾶς i. e. ܟܐܦܐ *petra,* deinde n. pr. Petri apostoli, Joh. 1, 43; 1 Cor. 1, 12. 15, 5; Clem. f. 86; Enc. Masc. 25; Maria እብን፡ኬፋስ፡አንቲ፡ Org. 2.

ክፍ፡ vid. sub ከፈፈ፡

ከፈለ፡ I, 1 [amh. id.; כָּפַל *duplicare, bis complicare:* كِفْلٌ *duplum,* vid. ቀፈለ፡] Subj. ይክፍል፡ 1) *dividere, partiri,* c. Acc. rei et Acc. partium, ትክፍል፡ደወለ፡መሥልስተ፡ τριμερεῖς Deut. 19, 3; ክፍልዋ፡ለምድር፡ሰብዐተ፡ክፍለ፡ Jos. 18, 6; ከፈልዋ፡ለምድር፡፫መክፈልተ፡ Kuf. 8; ከፈለ፡ሰራዊቶ፡፬ክፍለ፡ Jsp. p. 364; c. ለ፡ partium Jud. 7, 16. 9, 43; vel c. ኀበ፡, ut: ይክፍልዋ፡ለመዓልት፡ኀበ፡፫መክፈልት፡ F. N. 10, 6; ትክፍሎ፡ለዝንቱ፡ኀበ፡፰፡ Abush., vel c. በበ፡, Abush. (crebro). a) *separare, arcere:* ትክፍል፡ሕዝበ፡ይዑድዎ፡ ἀφοριεῖς τὸν λαὸν κύκλῳ Ex. 19, 12. b) *distinguere:* ከመ፡ይክፍል፡ማእከለ፡ቅዱስ፡ወዘኢኮነ፡ቅዱስ፡ διαστέλλειν Hez. 42, 20. c) *dissecare:* አበሳኬ፡ውእቱ፡ከፈል፡ለ፪እስመ፡፩ውእቱ፡ኢየሱስ፡ διατέμνειν Cyr. ad Th. f. 23; እኂዘ፡መጥባሕተ፡ለዕድው፡እንዘ፡

ይከፍሎ፡ (adversarium dissecans) Enc. Ter 19. 2) *distribuere, dispertiri*, διαμερίζειν Deut. 32, 8; Hez. 45, 1; Hen. 41, 8; ይከፍል፡ምድረ፡በሤጥ፡ Dan. 11, 39; ይከፍሎ፡ለማይ፡ዘከመ፡ፈቀደ፡ Job 37, 9; c. ውስተ፡ loci: አንበሮሙ፡ወከፈሎሙ፡ውስተ፡አህጉር፡ 2 Par. 9, 25; Gen. 49, 7; c. ማእከለ፡ pers.: ይከፍሉ፡ማእከለ፡ክልኤሆሙ፡ዕሩየ፡ F. N. 41, 3; Hen. 60, 15; Kuf. 9; Num. 31, 27; c. ለ፡ pers.: ከፈለ፡ኵሎ፡ዘበ፡ጥሪቶ፡ለክልኤሆሙ፡ Kuf. 36; Judith 16, 24; Prov. 19, 14; c. Acc. prs.: Jos. 1, 6; Luc. 12, 13; Marc. 6, 41; vel c. ላዕለ፡ pers.: ፈቀድኩ፡ከመ፡እክፍላ፡(ለመንግሥትየ፡)ላዕለ፡፫ውሉድየ፡ዕሩየ፡ Jsp. p. 364; Genz. f. 156. a) *tribuere, attribuere, assignare* alicui alqd, c. Acc. pers.: በከመ፡ከፈሎ፡ Rom. 12, 3; 1 Cor. 7, 17; Hen. 27, 4; መኑ፡እምከፈለኒ፡ከመ፡እኩን፡ Org. 1; c. dupl. Acc.: ርስትየ፡ዘከፈልክዎ፡ለሕዝብየ፡ Jer. 12, 14; Hebr. 7, 2; 2 Petr. 1, 1. b) *donare, largiri*, c. Acc. rei: Act. 2, 45; c. dupl. Acc.: ከመ፡እክፍሎሙ፡ጥሪተ፡ለእለ፡ያአምሩኒ፡ Prov. 8, 21; ክፍሎ፡መንፈሰ፡ጸጋ፡ Const. Ap. 22. c) *participem facere* alqm alcjs, c. Acc. pers. et ምስለ፡ 2 Cor. 6, 15. 3) ut videtur, intrs.: *competere, contingere* alicui, c. Acc. pers.: Matth. 22, 8; ትረስዮሙ፡ከመ፡ይክፍሎሙ፡አክሊሎሙ፡ Lud. ex Lit. Joh.; fortasse etiam Hen. 27, 4.

አክፈለ፡ II, 1 pro **አቅፈለ፡** Ex. 38, 18 F. H.

ተከፍለ፡ III, 1 1) Pass. a) *dividi*: ወተከፍሉ፡ማያት፡በይእቲ፡ዕለት፡ Kuf. p. 6; መንጦላዕተ፡ምኵራብ፡ተከፍለ፡ለ፪ Clem. f. 218; ተደምሮ፡ዘመድ፡ይትከፈል፡ኀበ፡፪ክፍል፡ነፍሳዊ፡ወሥጋዊ፡ F. M. 5, 2; ዝንቱ፡ጾታ፡ይትከፈል፡ለኀበ፡ብዙኅ፡ክፍል፡ F. M. 22, 2. 25, 1; በጽሑ፡ውስተ፡ፈለገ፡ጤግሮስ፡ወተከፍለ፡ሎሙ፡ማይ፡ወዐደዉ፡ Sx. Jac. 11; ልብ፡ይትከፈል፡ Lith. Chr.; ዘኢይትከፈል፡ *individuus* Org. 3. b) *distribui*, Gen. 10, 25; Hen. 41; 1. 3. 4. 60, 12. 13. c) *tribui, donari*: መንፈስ፡ዘተከፍለ፡ለሐከሙ፡ Sap. 15, 16 (quamquam hunc locum etiam e nr. d explicare licet). d) *distributione accipere*: ከመ፡እትከፈል፡ክበዳ፡ለስብሓቲከሙ፡ Enc. Genb. 4. 2) Refl. vel Recpr. *inter se dividere* vel *distribuere*, c. Acc. rei: ተከፈልዋ፡በበ፡ነገድክሙ፡ Num. 33, 54; Sir. 14, 15 var.; 46, 9 var.: ይትከፈልዎ፡ Job 40, 25 var.; *distribuere* alicui alqd Lev. 25, 46 var.

ተካፈለ፡ III, 3 1) *inter se dividere* vel *distribuere, cum aliis* vel *inter plures dividere*, c. Acc. rei: ኵሎ፡ተግባረከ፡ይትካፈሉ፡ (v. ይትከፈሉ፡) መዋርስቲከ፡ Sir. 14, 15. 46, 9; ተካፈሉ፡ምድርየ፡ Joel 4, 2; Mich. 2, 4; Ex. 21, 35; Num. 32, 18; Jos. 14, 5; 2 Reg. 19, 29; Matth. 27, 35; Marc. 15, 24; እለ፡ይትካፈሉ፡በርበረ፡ vel ምህርከ፡ Jes. 9, 3; Judith 9, 4; Prov. 16, 19; Ex. 15, 9; Ps. 59, 6. 67, 13; ከመ፡ይትካፈሉክሙ፡ Hez. 25, 4; Jes. 14, 2; trsl.: ይትካፈሉ፡አብዳን፡እከየ፡ Prov. 14, 18; omisso objecto: ከመዝ፡ትትካፈሉ፡ Hez. 48, 29; c. ለ፡ pers.: አኀዙ፡ይትካፈሉ፡ሎሙ፡ (sibi, inter se) ምድረ፡ Kuf. 8; Ps. 21, 19; c. Acc. pers. (i. e. *cum* vel *inter*) Num. 32, 19; c. ምስለ፡ pers.: ዘይትካፈል፡ምስለ፡ሰራቂ፡ Prov. 29, 24. 2) *participare* alqd i. e. *participem fieri* rei, c. dupl. Acc., Apoc. 18, 4.

አስተካፈለ፡ IV, 3 et **አስተከፈለ፡** IV, 1 *distribuendum dare* alqd, *dividere* vel *distribuere* alqd inter plures, c. dupl. Acc., ምድር፡ዘአስተከፈለከ፡እግዚ"፡ Deut. 19, 3; ዛቲ፡ምድር፡እንተ፡ታስተካፍልዎሙ፡ለሕዝበ፡እስራኤል፡ Hez. 48, 29; Num. 34, 17; ኖኅ፡አስተከፈሎሙ፡ኵሎ፡ምድረ፡ለደቂቁ፡ Sx. Ter 6; c. Acc. pers.: ከመ፡እሙንቱ፡ያስተካፍልዎሙ፡ለአኀዊሆሙ፡ 2 Esr. 23, 13.

ክፉል፡ part. *divisus*: እንዘ፡፩ክፍሉ፡ውስተ፡ብዙኅ፡ክፉል፡ πολυμερής Sap. 7, 22; ዘክፉል፡ጽፈሪሁ፡ Deut. 14, 7; ልሳናት፡ክፉላት፡ Act. 2, 3 Platt; Haim. Ab. n. 14.

ክፍል፡ subst., plerumque m., Pl. **ክፍላት፡** et **አክፋል፡** 1) *divisio*, vox technica arithmeticae, Abush. 11 seq.; ዘመጽአ፡ vel ዘወጽአ፡እምክፍል፡ quod efficitur divisione (vel: quotus), ibid. 2) *pars*: Joh. 19, 23; Jos. 18, 6; ክፍል፡ et ክፍላት፡ Hen. 60, 12; ኵሉ፡በበክፍሉ፡ምግባረ፡ሰብእ፡ Hen. 90, 41; ሠጠጦ፡(ለመጽሐፍ፡)በበክፍል፡ Sx. Teq. 9; ፩ክፍለ፡ዓመት፡ Hen. 82, 4. 11; pars diei Hen. 72, 10; ለዐሠርቱ፡ክፍል፡ተሠርዐ፡ዓለም፡ 4 Esr. 14, 9; ክፍላት፡ (in quas regnum divisum est) Jsp. p. 347; de partibus i. e. sectis populi Judaeorum (Pharis., Sadd., Ess.) Jsp. p. 300. 3) *pars rata, portio* (quae alicui obtigit), μερίς, Gen. 14, 24. 43, 34. 47, 27; Lev. 7, 33. 35; Num. 18, 20; Deut. 12, 12; 1 Reg. 1, 4. 5. 9, 23. 24; Sir. 7, 31. 14, 9; እስራኤል፡ኮነ፡ክፍለ፡እግዚ"፡ 17, 17; ክፍልየ፡እግዚ"፡ Thren. 3, 24; Ps. 118, 57; ክፍለ፡ቈናጽል፡ይኩኑ፡ Ps. 62, 9; ክፍለ፡ዕፄ፡ Sir. 10, 11; እንዘ፡ይፌንዉ፡ክፍለ፡ለቢጾሙ፡ Esth. 9, 19; 2 Esr. 18, 10; ዘረከበ፡ክፍለ፡በትንሣኤ፡ ὁ ἔχων μέρος ἐν (*qui habet partem in*) Apoc. 20, 6; አልብከ፡ክፍለ፡ምስሌየ፡ Joh. 13, 8; Lud. Comm. hist. p. 328 n. 79; መፍቀሬ፡አፈድፍዶ፡ክፍል፡ *qui portionem praeter alios praecipuam habere amat*, p. 319 n. 60; ዝንቱ፡ውእቱ፡አክፋሊሆሙ፡ Jos. 19, 51; passim *sors*: Hen. 103, 3. 67, 1; Lud. Comm. hist. p. 495 n. 8. 4) *sectio, classis, ordo*, διαιρέσεις, ክፍል፡ et ክፍላት፡ 1 Par. 26, 1. 12. 27, 1 seq.; sunt ፫ክፍለ፡መሐላ፡ (tria genera juramenti) F. M. 22, 5. 5, 2 (vid. ተከፍለ፡); መዓርገ፡ክህነት፡ትትከፈል፡ለኀበ፡ብዙኃን፡ክፍላት፡ F. M. 25, 1; in specie a) *sectio libri, caput, capitulum, lectio*: አስተጋብአ፡ሎሙ፡ክፍላተ፡በዘዚአሁ፡ጾታሁ፡እምኵሉ፡ጉባኤ፡ቀኖናት፡ F. M. 1, 2; ክፍል፡ቀዳማዊ፡ይትከፈል፡ኀበ፡፫፡አክፋል፡ F. N. 24, 1; አክፋል፡እንተ፡ትትነበብ፡ላዕለ፡መቃብራት፡ Genz. f. 135; ክፍላት፡ F. N. 12. b) *pars* vel *caput* materiae tractandae: እግዚእነ፡አስተጋብአ፡ሥርዐተ፡ፍድፋዴ፡ዓለማውያን፡ላዕለ፡፫ክፍል፡ (hat den Vorzug der Weltlichen in 3 Punkten zusammengefaßt) Phlx. 4, al.

ክፍለት፡ n. act. *divisio, sectio*: ውእቱመ፡እግዚ"፡ወሰብእ፡ዘእንበለ፡ክፍለት፡ ὁ αὐτὸς Θεός γε ἐμοῦ καὶ ἄνθρωπος Cyr. c. Pall. f. 68; ዘእንበለ፡ፍልጠት፡ወዘእንበለ፡ውላጤ፡ወኢክፍለት፡ Haim. Ab. n. 16; በበክፍለቶሙ፡ለካህናት፡ διαιρέσεις 2 Par. 8, 14.

ከፋሊ፡ n. ag. *divisor, distributor*: Luc. 12, 14; Josua ኮነ፡ከፋሌ፡ለሕዝብ፡ Gad. Kar.; ከፋሌ፡ንዋይ፡ (inter haeredes) Sx. Mij. 28.

ኩፋሌ፡(ኵፋሌ፡) subst. 1) *divisio, partitio*: ኩፋሌ፡መዋዕል፡ Kuf. 6; ኩፋሌ፡መዋዕላት፡ vel መጽሐፈ፡ኩፋሌ፡ inscriptus liber Jubilaeorum, a me editus, citatur Can. Ap. 55; Abt. Ap. 81. 2) *distributio*: ኩፋሌ፡ኅብስት፡ (sc. panis eucharistici) Kedr f. 28. 3) *disjunctio*: ለይኩን፡ዝንቱ፡ኩፋሌ፡ማእከሌክሙ፡ Abush. 47.

ክፍላዊ፡ adj. rel., ut videtur *ex parte* (theilweise), Phlx. 44.

መክፈልት፡(መክፈል፡ 1 Par. 11, 14 in Cod. Abb. CXLI), subst., m. et f., Pl. **መክፈልታት፡** 1) *pars*, Kuf. 8; ናሁዝ፡መክፈልተ፡ፍኖቱ፡ Job 26, 14; Apoc. 16, 19; በብዙኅ፡

መክፈልት፡ πολυμερῶς Hebr. 1, 1; **ረከቡ፡ መክፈልቶሙ፡** ἀπὸ μέρους Rom. 11, 25; **ዝንቱ፡ ገጽ፡ ይትከፈል፡ ኀበ፡ ፳ መክፈልታት፡** F. N. 5; M. M. f. 15; **፬ መክፈልተ፡ ዓመታት፡** Hen. 82, 11, et **መክፈልት፡** simplex καιροί Lev. 23, 4. 2) *pars rata, portio* (quae alicui obtigit): μερίς **መክፈልትየ፡ እምኵሉ፡ ስራሕየ፡** Koh. 2, 10. 21; **ትኄይስ፡ ንስቲት፡ መክፈልት፡** μικρὰ μερίς Prov. 15, 16; Jer. 10, 16. 12, 10; **ምስለ፡ አራዊት፡ መክፈልቱ፡** Dan. 4, 12; Ps. 49, 19; **ከመ፡ ንርከብ፡ ኅዳጠ፡ መክፈልተ፡ ውስተ፡ ደብረ፡ መቅደስከ፡** Jes. 63, 18. 57, 6; Sir. 24, 12; Matth. 24, 51; Luc. 10, 42; Col. 1, 12; **መክፈልተ፡ ገራህት፡** Ruth 4, 3; κλῆρος Mich. 5, 2; κληρονομία Mal. 1, 3; Num. 26, 54 seq.; 36, 2 seq.; Jos. 19, 2. 10 seq.; **መክፈልታት፡** Hez. 45, 7. a) c. c. **በ፡** rei: Koh. 9, 6, vel c. **ውስተ፡** Act. 8, 21; vel per st. c.: **መክፈልተ፡ ሠናይ፡ ኢያምሥጥከ፡** Sir. 14, 14. b) *sors*: **ዝውእቱ፡ መክፈልቱ፡ ለኃጥእ፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡** Job 20, 29. 27, 13; κλῆρος Sir. 25, 19. c) *munus*: **ሀብት፡ ወመክፈልት፡** Const. Ap. 48. — *Voc. Ae.*: **መክፈልት፡ ዘ፡ ክፍያ፡፡**

ከፈር፡ subst., plerumque m., Pl. **አክፋር፡** [non cum כְּפוֹר *crater* componendum, sed ad rad. כָּבַר et vic. (vid. sub **ከረበ፡**), quibus *plectendi* et *texendi* potestas inest, referendum videtur] 1) *cophinus, corbis, canistrum*, κανοῦν Gen. 40, 16—18; Num. 6, 15. 17. 19; κόφινος Jud. 6, 19; Ps. 80, 6; Marc. 8, 19; Sx. Genb. 10. 2) mensurae genus, *modius*, μόδιος, Matth. 5, 15; Marc. 4, 21; Luc. 11, 33; sancti ii qui mortui sunt **ወተከድኑ፡ ታሕተ፡ ከፈር፡** Lit. Orth. — *Voc. Ae.*: **ከፈር፡ ወአስፋሬዳት፡ ዘ፡ እንቅብ፡** (vid. etiam Isenb. lex. p. 144 sub **ከፈር፡**).

ኰፋር፡ et **ኩፋር፡** subst., (m.) nomen vestimenti episcopalis, ut videtur, *infula* [a כָּפַר كفر غفر (ܟܦܪ) *tegere*, coll. ܡܰܟܦܪܳܐ et **ማዕፈርት፡**]: Demetrius patriarcha **ሰፍሐ፡ ኩፋሮ፡ ወነሥአ፡ በእዴሁ፡ እምእሳት፡ ወረሰዮ፡ ውስቴቱ፡** Sx. Teq. 12; **አንበሩ፡ ለእሳት፡ ውስተ፡ ኰፋሩ፡** Sx. Mag. 12 (ubi eadem res narratur); rex Abyssiniae dona dedit **ለጳጳስ፡ ወለእጨጌ፡ ወአሰርገዎሙ፡ ኩፋረ፡ ወዝናረ፡ ወልብሰ፡ ቀጠንተ፡** Chr. L. Atk. f. 34.

ከፉር፡ subst. i. q. كَافُور (कपूर m. n.) *camphora*, Jsp. p. 340.

ክፍአ፡ vel **ክፍዐ፡** I, 1 [كَفَّ *detritos actate dentes habuit* camela; كُفَّ بَصَرُهُ *occaecatus fuit visus* ejus; كَمِهَ *caecus fuit, caligavit* oculus; كَهُمَ *hebes fuit*; amh. **ከፋ፡** *deformem, foedum, malum esse*] Subj. **ይክፋእ፡**, *hebetem* vel *obtusum esse* vel *fieri, obtundi*, de oculis: **አዕይንትየ፡ ክፍዓ፡ ለርእይ፡** Kuf. 26; **ዘክፍአ፡ ርእየቱ፡** Chr. Ta. 14; dentibus: **ይክፋዕ፡ ስነነ፡ አክይስት፡** Genz. f. 105; cornibus: **እስመ፡ ክፍኡ፡ እሉ፡ አቅርንት፡** (κατέαξαν) Zach. 1, 21.

አክፍአ፡ II, 1 *hebetare, obtundere, retundere*: **ነጸሮ፡ ብርሃኑ፡ ያከፍእ፡ ዐይነ፡** ἀμαυροῖ Sir. 43, 4; **መብረቅ፡ ዘበአንበልብሎቱ፡ ያከፍዕ፡ ዐይኖ፡ ለዘይኔጽሮ፡** M. M. 146; **ያክፍእ፡ ነገሮ፡** *aciem verborum ejus retundit*, Cyr. (de Melch.) f. 129.

ተክፍአ፡ III, 1 *hebetari, obtundi, retundi*: **ወይትከፋእ፡ ሦከ፡ ለዲያብሎስ፡** ἀπαμβλῦναι τοῦ διαβόλου τὸ κέντρον, Epist. Cyr. ad Joann. in Cyr. f. 115; **እመሰ፡ ግንጽሊተ፡ ደረስዎ፡ ለምስጢር፡ ይትከፋእ፡ ጸጋሁ፡ ለምስጢር፡** hom. Severiani in Cyr. f. 105.

ክፍአት፡ n. act. *hebetudo*, deinde *deformitas* (e lingua Amh.): mors **ኢይምሕክ፡ ላሕየ፡ በእንተ፡ ርእየቱ፡ ወኢሐሠመ፡ ኢይሜንን፡ በእንተ፡ ክፍአቱ፡ አላ፡ ያስተጋብኢ፡ ኵሎ፡** Genz. f. 149.

ከፈየ፡ inus., cui comparaveris كَفَّ *panniculo obvolvit, praetextum* serici *addidit*; كُفَّةٌ *ora, fimbria* vestis.

መክፈያ፡ subst. *fascia* praecingendis linteis: **ነሥአ፡ መክፈያ፡ ለንጺ፡** (rom., **ለንጽ፡** Platt) λαβὼν λέντιον Joh. 13, 4. — *Voc. Ae.*: **መክፈያ፡ ለንጽ፡ ትብልያ፡ ብ፡ ወገረት፡** (de qua voce vid. Lud. lex. amh. c. 73).

ከፈፈ፡ rad. inus., cui potestas *incurvandi* et *concavandi* inerat, vid. Ges. thes. p. 705.

ከፍ፡ n. prgr. sc. כַּף 1) vola manus et *planta pedis*: **ወበሙ፡ ከፍ፡ ከመ፡ ከፈ፡ ላህም፡** Hez. 1, 7 vrs. nov. 2) nomen literae alphabeti hebraici undecimae, Ps. 118, 81; Thren. 1, 11; 2, 11. 3, 31. 4, 11; Chr. ho. 3; ubi de psalmis agitur, siglo **ከፍ፡** Ps. 118, 81—88 signatur.

ኩፍ፡ n. prgr. sc. خُفّ, Pl. **አክፋፍ፡** *ocrea*: **እስመ፡ እሉ፡ ኀጺዋን፡ ኮኑ፡ ያስተሣእንዎ፡ ለንጉሥ፡ ኩፈ፡ ወወደዩ፡ ውስቴቱ፡ አክይስተ፡ ከመ፡ ይንስክዎ፡ ለንጉሥ፡**, et mox: **ወነሥአ፡ ንጉሥ፡ አክፋፋተ፡ ወረከበ፡ ውስቴቶሙ፡ አክይስተ፡** Jsp. p. 277. (Sec. Lud. in lex. amh. c. 68 **ኩፍ፡** est species *calcei* (**ጫማ፡**) arabici e corio, qui nostro more totum tegit pedem).

ወ፡ litera alphabeti Aethiopici decima quinta, quae **ወዌ**, **ዋዌ፡** nominatur, ut: **ሆህያተ፡ ቤት፡ ወዋዌ፡** Chr. ho. 1.

ወ፡ conj. inseparabilis praefixa [וְ ܘ, وَ فَ] 1) copulativa: *et, -que, atque*; copulandis et verbis et sententiis inservit, neque graeco καί, τε tantum sed etiam δέ crebro respondet, ut Matth. 2, 1. 3 al. a) passim: *et — quidem*, Gen. 35, 7. b) *cum*: **ከመ፡ ይሑር፡ ውእቱ፡ ወዕቅብቱ፡** ut iret (is et concubina ejus) cum concubina sua Jud. 19, 9; Ruth 1, 1. c) ubi enunciationi principali enunciationes secundariae, quibus status vel conditio alcjs describitur, subjunguntur, usurpatur vel **ወ፡** simplex Act. 18, 7; Hen. 14, 24; Jud. 16, 15; vel **ወ — ሰ፡** 1 Reg. 16, 1. 24, 12. 26, 5; Gen. 18, 8. 34, 30 (gramm. § 200, 1). d) *etiam, quoque*, potissimum in sententiis negativis (*nec*) Ex. 7, 23; Deut. 2, 5; 1 Reg. 22, 23; 2 Reg. 17, 12. 13; **ወኢአሐዱ፡** Rom. 3, 12; 1 Reg. 14, 36; Jos. 10, 8; Ex. 14, 28; Ps. 13, 2; **ወኢመኑ፡** Lev. 16, 17; **ዲበ፡ ወኢምንት፡** Job 26, 7. e) **ወ — ወ፡** *et — et* Kuf. p. 70 lin. 1; Gen. 33, 1; **ወኢ፡ — ወኢ፡** *nec — nec* 1 Reg. 27, 9. 28, 6; Joh. 4, 21 et 8, 19 rom.; **አላ፡ ወ — ኒ፡** *sed etiam* Chr. Ta. 28 (vid. **ተደንገለ፡**). f) *vel*, ἤ Sap. 11, 18; Prov. 7, 23; 1 Reg. 26, 10; Ex. 21, 27; Jes. 50, 2; Matth. 5, 17. 36. 6, 31. 7, 16; Act. 1, 7; 1 Tim. 5, 4 rom. 19; **ሠለስተ፡ ሳሌዳ፡ ወአርባዕተ፡** Jer. 43, 23. 2) consecutiva: *et statim, tum, ut, igitur*, **ዓዲ፡ ሰቡዕ፡ መዋዕል፡ ወአመጽእ፡** Gen. 7, 4;

ከመ፡ሰማዕከ፡ሕልመ፡ወፈከርከ፡ 41, 15; ሶበ፡ይኔጽር፡ወይሬኢ፡ *cum suspiceret (statim) videbat* 29, 2. 28, 20. 21; Hen. 52, 5; ወአእሚሮሙ፡ወመጽኡ፡ Act. 17, 13. 19, 1; ቅረበኒ፡ወእግስስከ፡ *ut te tangam* Gen. 27, 21. 42, 18. 49, 1; Deut. 9, 14; Ps. 49, 8; ሚመጠነ፡ትሁቡኒ፡ወአነ፡ለክሙ፡አገብኦ፡ Matth. 26, 15; ኢትግበራ፡ለእኪት፡ወኢይርከብከ፡እኩይ፡ *ne* Sir. 7, 1; ወአይድዐኒ፡ *dic mihi igitur* Jud. 16, 13; Hen. 95, 2. 3) adversativa: *autem, sed,* Gen. 2, 16. 17. 27, 22. 31, 6. 7; Ruth 1, 21; Hen. 5, 6; Matth. 7, 3. 16, 26. 24, 6. 26, 41; Joh. 3, 8; ኢትኩን፡ነፋቂ፡ወእመን፡ (Platt: አላ፡እመን፡) 20, 27. — Vid. etiam ሂ፡, ኒ፡, ሰ፡, እመ፡, አው፡, ሚመ፡, ኑ፡

ወሀበ፡ I, 1 [יָהַב ܝܗܒ وَهَبَ] Impf. ይሁብ፡, Subj. የሀብ፡, Imprt. ሀብ፡ (gramm. § 93), *dare,* abs.: ውሂብ፡ Koh. 5, 4; ቃል፡ሠናይ፡ይኄይስ፡እምውሂብ፡ Sir. 18, 16. 17; Jud. 8, 25; Act. 20, 35; c. Acc. rei: Matth. 16, 26. 19, 7; Jac. 5, 18; ኢታጕንዲ፡ውሂቦታ፡ Koh. 5, 3; ይኄይስ፡ውሂበ፡ምጽዋት፡እምነ፡ . . Tob. 12, 8; Ps. 77, 24; c. ለ፡ pers.: ሀብ፡ለጻድቅ፡ Sir. 12, 4; Matth. 5, 42; c. Acc. rei et ለ፡ pers.: Ps. 113, 25; Gen. 12, 7. 26, 3; c. Acc. pers.: ውሂቦኒ፡ሀበ፡ Deut. 15, 10; c. dupl. Acc.: Gen. 1, 29. 3, 12. 24, 35. 29, 28. 30, 6; Jos. 15, 19; Jud. 1, 15; Ruth 2, 18. 3, 17; Hez. 36, 26; Ps. 20, 3. 131, 4; አሀበ፡ሀስበ፡ Tob. 5, 3; ኢተሀበ፡ምክንያተ፡ Sir. 4, 5; ወሀብዋ፡ደብተራሁ፡ Judith 15, 11; ሀበ፡ክፍሎ፡ Sir. 7, 31; Matth. 4, 9. 14, 8. 16, 19; Joh. 4, 14 seq.; 6, 37. 17, 2 al. sexcenties; እሁበከ፡ስእለተከ፡ Clem. f. 53; seq. Subj.: ለአዳም፡ባሕቲቱ፡ወሀበ፡ይክድን፡ኀፍረቶ፡ Kuf. 3; Ruth 1, 9; 2 Tim. 2, 7 rom.; Apoc. 3, 21; Marc. 10, 37; c. Acc. praedicati: ምድር፡እንተ፡ይሁበከ፡ርስተ፡ Deut. 4, 21, vel c. ለ፡, ut: እሁበከ፡አሕዛበ፡ለርስትከ፡ Ps. 2, 8. a) *largiri, munificum esse:* ዘይምሕር፡ወይሁብ፡ Prov. 11, 26; Sir. 18, 18. 20, 13—15; et sensu juridico *donare* F. N. 26 (ubi agitur በእንተ፡ሀብት፡ወወሃቢ፡ወዘይሁብዎ፡ሎቱ፡ወንዋይ፡ዘይሁቡ፡ኪያሁ፡). b) *exhibere, tribuere, praestare:* ሀቡ፡አኰቴተ፡ለእግዚ፡ Ps. 67, 37; Deut. 32, 3; Apoc. 4, 9. 19, 7. c) *tradere,* Hen. 82, 1; Gen. 8, 2; ወሀብክዋ፡መጽሐፈ፡ውስተ፡እዴሃ፡ Jer. 3, 8; Ps. 15, 10; ኢተሀብ፡አፉከ፡ለአበሳ፡ Koh. 5, 5; የሀብ፡ነፍሶ፡ቤዛ፡ብዙኃን፡ Matth. 20, 28; Marc. 12, 9; Joh. 10, 29. d) c. በ፡ pretii, *commutare* Hen. 5, 6. e) fructum *dare* i. e. *ferre, reddere,* Gen. 4, 12; Lev. 25, 19; Ps. 1, 3; Matth. 13, 8; vel odorem *emittere* Cant. 2, 13. 7, 14. f) *edere,* ut vocem: ወሀበ፡ቃሎ፡ Am. 1, 2; Ps. 45, 6. 76, 16; ነጐድጓድ፡ወሀበ፡ቃለ፡ Enc. Nah. 16; miracula Ex. 7, 9; Act. 2, 19. g) dare ore alqd i. e. *precari* benedictionem, salutem: ከመ፡የሀበሙ፡በረከተ፡እግዚ፡ በከናፍሪሁ፡ Sir. 50, 20; ወሀበሙ፡ቡራኬ፡ vel ወሀበሙ፡ሰላመ፡ Sx. Mag. 13; vel *docere* Act. 7, 38; Joh. 17, 8. h) *concedere, permittere, potestatem dare:* ኢወሀበ፡ከመ፡ይትመየጥ፡ 1 Reg. 18, 2; ኢፈቀደ፡የሀብ፡ምኅላፈ፡ Num. 20, 21; Hen. 63, 1; የሀብዎ፡ንስሓ፡ Clem. f. 160. i) *facere, constituere:* እሁብ፡ኪዳነ፡ምስሌክሙ፡ Gen. 9, 9; Kuf. 15; Joh. 7, 19. k) passim ex Hebraismo: *ponere, indere,* ut: ቀስቶ፡ወሀበ፡ውስተ፡ደመና፡ Kuf. 6; ፍርሀተክሙ፡እሁብ፡ኀበ፡ኵሉ፡ዘውስተ፡ምድር፡ ibid.; ዘሕያው፡የሀብ፡ሠናየ፡ውስተ፡ልቡ፡ Koh. 7, 3; ወሀብኩ፡ልብየ፡ውስተ፡ኵሉ፡ፍጥረት፡ (animum advertere) 8, 9. l) መኑ፡ይሁበኒ፡ *quis mihi dabit! utinam! utinam haberem!* መኑ፡ይሁበኒ፡አእምሮ፡ Job 23, 3; Ps. 13, 11. 54, 6; መኑ፡ይሁበኒ፡አዕይንትየ፡ከመ፡ይኩና፡ Hen. 95, 1, vel መኑ፡እምወሀበኒ፡ከመ፡ይትነበዩ፡ Num. 11, 29; Deut. 5, 26; መኑ፡የሀበነ፡ዕረፍተ፡ Hen. 63, 5. m) ሀብ፡, ሀቡ፡, ሀባ፡, (nonnumquam seq. pron. suff.) *age, agite! quaeso,* ሀቡ፡ንበል፡ εἴπωμεν 1 Esr. 3, 5; ሀቡ፡ንረድ፡ (καὶ νῦν ἐπὶ) 4 Reg. 3, 23; ሀቡኬ፡ንግበእ፡ Kbr. Nag. n. 2; ሀብኬ፡ንትኀሠሥ፡በአይ፡ፍኖት፡ተወልደ፡ δὴ οὖν Cyr. c. Pall. f. 67; f. 80; ባሕቱ፡ሕቀ፡ሀባ፡ናመክሮን፡ Herm. p. 64; ሀብ፡ንፍትኖን፡ et ሀባ፡ንፍትኖን፡ p. 82.

አውሀበ፡ II, 1 *dandum curare,* c. dupl. Acc., Num. 24, 11.

ተውህበ፡ III, 1 1) *dari,* c. c. ለ፡ prs.: ወልድ፡ተውህበ፡ለነ፡ Jes. 9, 6; ለነ፡ተውህበት፡ምድር፡ Hez. 33, 24; ይትወሀብ፡ለነፍስየ፡ስእለታ፡ Esth. 7, 3; ሕግ፡ዘተውህበ፡ለሙሴ፡ 1 Esr. 1, 6; Joh. 1, 17; Jac. 1, 5; Apoc. 9, 1. 13, 5; Matth. 28, 18; አበየ፡ዝናም፡ተውህቦ፡ለምድር፡ Kuf. 42; c. Acc. pers.: Matth. 7, 7. 11, 27 (c. በኀበ፡ *a*); Hen. 5, 8; ለመልአክ፡ተውህቦ፡ኀይል፡ Asc. Jes. 9, 39; Num. 8, 19; መዋዕለ፡እለ፡ተውህባከ፡ Koh. 9, 9; ተውህቦ፡ሉዓሌ፡ዐቢይ፡ 10, 6; c. Acc. praed.: ተውህቦ፡መብልዐ፡ለአንስርት፡ Job 15, 23; Num. 18, 6; Hen. 5, 8; ከመ፡ትትወሀብ፡ብእሲት፡ሎቱ፡ Kuf. 30; c. Nom. ejus cui datur et c. Acc. ejus quod datur: ሥጋኪ፡ (o Maria) እማንቱ፡ (sc. አህጉራት፡ዓለም፡) ተውህባ፡ (corpus tuum iis datum est) Enc. Ter 21. a) *tradi:* ተውህበ፡ትትወሀብ፡ዛሀገር፡ውስተ፡እደ፡ . . . . Jer. 41, 2; ተውህበ፡ለሞት፡ነፍሱ፡ Jes. 53, 12; *subdi:* ተውህቡ፡ታሕተ፡እደዊሁ፡ Kuf. 11. b) *concedi, permitti:* ተውህበኒ፡ወሰባሕኩ፡አነሂ፡ Asc. Jes. 8, 17; seq. Subj.: Asc. Jes. 9, 39; Apoc. 7, 2. 13, 15; vel seq. ከመ፡ c. Subj.: Apoc. 13, 7. 2) a) *se dare* vel *tradere:* በፈቃዱ፡ዘተውህበ፡ለሕማም፡ወገድል፡ Enc. Ter 14. b) recipr.: *sibi invicem dare,* ut: ante communionem sacramenti ሕዝብ፡ይትወሀቡ፡በበይናቲሆሙ፡ሰላመ፤ብእሲ፡ለብእሲ፡ወአንስት፡ለአንስት፡ Kid. f. 8. 24.

አስተዋሀበ፡ IV, 3 *pensare* vel *persolvere,* damni alicui restituendi causa, c. Acc. rei Ex. 21, 31.

ውሁብ፡ part. *datus,* Num. 3, 9.

ሀብት፡ subst., f. et m., Pl. ሀብታት፡ *donum,* Gen. 25, 6; Num. 3, 9. 8, 16. 19; 1 Reg. 18, 25 (pro sponsa parentibus ejus oblatum); Koh. 3, 13. 4, 17; Prov. 6, 35. 21, 14; ሀብትከ፡ለከ፡ይኩንከ፡ (v. ትኩንከ፡) Dan. 5, 17; Matth. 7, 11; Rom. 5, 17; Phil. 4, 17; Jac. 1, 17; ሀብት፡ጸጋሁ፡ Eph. 3, 2; በሠናይ፡ሀብቱ፡ (ejus beneficio) Sx. f. 1, al.; ሀብታት፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Phlx. 174; etiam *donatio* F. N. 26.

ወሃቢ፡ n. ag. 1) *dator, qui dat* vel *dare solet:* Jac. 1, 5; Herm. p. 25; ወሃቢሃ፡ለሕግ፡ νομοθέτης Jac. 4, 12; Deus ወሃቤ፡ሕይወት፡ Kid. f. 16; Kedr f. 14; ወሃቤ፡ብርሃን፡ I Sal. Mar. 5; እግዚ፡ወሃቤ፡ዕሤት፡ወመክፈልት፡ለዘ፡ገብረ፡ፈቃዶ፡ Jsp. p. 381. 2) *largitor, munificus, liberalis, donator:* ብእሲ፡ፍሡሕ፡ወወሃቢ፡ Prov. 22, 8; ከነ፡ብእሴ፡ልሑየ፡ወጽኑዐ፡ወወሃቤ፡ Jsp. p. 314; *donator* (sensu juridico) F. N. 26.

ሀብሀብ፡ subst. *donum, merces:* ብእሲት፡ዘማዊት፡እንተ፡ትነሥእ፡ሀብሀበ፡በኀበ፡ምታ፡ παρὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς λαμβάνουσα μισθώματα Hez. 16, 32 et M. M. f. 90 ubi hic idem locus repetitus est. (At Hez. 16, 31. 33 μισθώματα versum est ደነስ፡). Dubitaveris quidem annon hoc nomen ad ሐበበ፡ حَبَّ (אָהַב) *amare* referendum sit, sed analogia ut vocis אֶתְנַן ita

nominis interpretibus vexatissimi הַבְהָבִים etymon a nobis propositum commendatur. — *Voc. Ae.*: **ሀብሀብ፡ዘ፡መሐሊ፡**; *aliud*: **ሀ"፡ዘ፡መሐበያ፡**

ዋሀውሀ፡ rad. quadrl. inus. (etiam per **ኅ** et **ሐ**), cui vicina sunt بها *et* بَهِيَ *venustate* et *decore nituit*, بَهْبَهَ II *honoratus est, superbivit* (cfr. etiam **ወከየ፡**).

ተዋሀውሀ፡ III, 1 *nitere, nitore conspicuum esse, hilarem esse*, Hen. 108, 13. 14; in coelis **ጻድቃን፡ትፍሥሕት፡ይትፌሥሑ፡ወይትወሀውሁ፡** (in alio codice **ይትበሀውሁ፡**) **በአዝማን፡ዘአልበ፡ኍልቍ፡** Deg.; **ደቂቃ፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡ይዕቀቡ፡ሥርዐታ፡ወይትወሀውሁ፡ውስቴታ፡ወያሠንዩ፡ግበሪሃ፡** Clem. f. 203; in coelis **ይትወሀውሁ፡በኵሉ፡ክብር፡ወፍሥሓ፡ዘእንበለ፡ጻማ፡ወሕማም፡** f. 260. — *Voc. Ae.*: **ተወሀውሀ፡** (sic) **ብ፡ተከፋፈተ፡**; *Voc. Ae.* ad Hen.: **ይትወሀውሁ፡ ዘ፡ይትፌሥሑ፡**

ውሀዋኒ፡ subst. *nitor*, (faciei i. e.) *hilaritas*, ἱλαρότης Prov. 18, 22; τὸ ἱλαρὸν αὐτοῦ 19, 22.

ተዋሀውሀ፡ *obambulare* vid. sub **ዋሕውሐ፡**

ዋላ፡ subst. amh. (vid. **ውዐላ፡**) *ibex, rupicaper* [יָעֵל, وَعْلٌ; vid. etiam Lud. et Isenb. lexx. amh.]: **ዋላ፡ዘውእቱ፡ሀየል፡** Chr. Ax. f. 89.

ዊልስጢ፡ n. prgr., ni fallor ψάλται (pro **ውስልጢ፡**) *psaltae* vel *cantores* ecclesiae, Kid. f. 12, ubi de cantu psalmorum agitur et ex ordine memorantur **ደናግል፤ደቂቅ፤ዊልስጢ፤አናጕንስጢስ፤ንፍቀ፡ዲያቆናት፤ቀሳውስት፡**

ወልብ፡ subst. *fetus* avium, *ova*, **ከመ፡ተረፈ፡ወልብ፡** καταλελειμμένα ᾠὰ Jes. 10, 14 (in uno codicum a me inspectorum; in caeteris **እንቆቅሆ፡**). [Cfr. وَلِيبَةٌ].

ውልበት፡ብ፡ምንጭር፡ጉንጭና፡ጉንጭኒ፡ይ፡ in Voc. Ae. (lapsu calami?) pro **ሕልበት፡** scriptum est, q. v.

ወልተወ፡ quadrl. I *scuto protegere*, Lud. sine auct. [Etymon incertum; an a πέλτη? sicut **ደብተረ፡** a διφθέρα].

አወልተወ፡ II *armare* alqm, *arma induere* alicui: **ይደልወነ፡ከመ፡ናወልቱ፡ነፍሳቲነ፡** χρὴ καθοπλίσωμεν ἑαυτούς Chr. Ta. 5.

ተወልተወ፡ III, 1 *se armare, armis indui, armari*, c. **በ፡** armorum: **በንዋየ፡ሐቅል፡ተወልቲዎሙ፡** καθωπλισμένοι ὅπλοις Jer. 26, 9; **ተወልተው፡በፈሪሀ፡እግዚ"፡** καθοπλισάμενος τὸν φόβον Herm. p. 45; 1 Petr. 4, 1; **ንትወለተው፡በንዋየ፡ሐቅል፡ዘሃይማኖት፡** Chr. Ta. 22; c. Acc. armorum: **ከመ፡ንትወልተው፡ወልታ፡ጽድቅ፡እምየማን፡ወእምፀጋም፡** Chr. Ta. 5 (e 2 Cor. 6, 7); **ንትወለተው፡ሃይማኖቶሙ፡**(**ለሰማዕታት፡**) Mavâs. n. 70.

ወልታ፡ subst. (m.), Pl. **ወላትው፡**(**ወልታት፡** Jsp. p. 309), *scutum, clypeus* (*,pelta*), *arma* in genere, *armatura*, θυρεός, θυρεοί 2 Esr. 14, 16; 1 Par. 12, 8; **ወላትው፡** 2 Par. 9, 15. 23, 9; ἀσπίς Sap. 5, 20; πέλται Hez. 27, 10 var.; ὅπλον, ὅπλα Ps. 5, 14. 45, 9. 75, 3; Hab. 3, 11; Hez. 39, 9; **ወልታ፡አእምሮ፡** Prov. 14, 7; **ወልታ፡ብርሃን፡** Rom. 13, 12; **ወልታ፡ጽድቅ፡** 2 Cor. 6, 7; Herm. p. 45; **ወላትዊሁ፡** Jer. 50, 10; Nah. 2, 4; **ወላትው፡ይበርቅ፡** 3, 3; Mich. 4, 13 (τὰς ὁπλὰς perperam intellecto et verso); **ይጸውሩ፡ወላትወ፡** Kuf. 37; πανοπλία Eph. 6, 11; σκέπη **ወልታ፡ጽኑዕ፡** Sir. 6, 14. 29; **ወልታ፡ኅሳር፡** Jes. 30, 3. — *Voc. Ae.*: **ወልታ፡ብ፡ጋሻ፡አግሬ፡**; *aliud*: **ዘ፡እግሬ፡**; *aliud*: **ወላትው፡ብ፡ወግሮች፡**; *aliud*: **ወልታ፡ዘ፡ገረገሬ፡** (v. **ገረንገሬ፡**).

ውልትው፡ part. *scuto obtectus, armatus*, Lud. sine auct.

ውልታዌ፡ subst. *armatus, armatura*, ὅπλα Chr. Ta. 5.

ምውልታው፡ subst. *locus tutus*, Lud. ex Org. 5.

ወልወለ፡ rad. inus., cui comparanda sunt בָּלַל ܒܠܒܠ بَلْبَلَ *commiscere, confundere*, II *commoveri*, נִבְהַל *perturbatum, terrore perculsum esse, trepidare*, בַּלָּהָה, ܒܘܠܗܐ al.

አወልወለ፡ (et **አወላወለ፡**) II *perturbare, consternare*, **ወያወለውላ፡** (v. **ያወላውላ፡** et **ያስተወላውላ፡**)**ለምክረ፡ልቡ፡ከመ፡ዘይነትዕ፡በውስተ፡ቀትል፡** τεθορυβημένος Sir. 40, 6.

ተወልወለ፡ III, 1 *agitari*, a) *trepidare, trepide festinare*, Jud. 20, 41 var. (ἔσπευσαν). b) *ambiguum esse* animo, *titubare* mente (Lud.): **ኅሊና፡ዘይትወለወል፡** Org.; **ዘይትወለወል፡በኅሊና፡** ibid.; beatus **ዘኢይትወለወል፡ኅሊናሁ፡እምኅልዮትከ፡** ibid.

ተወላወለ፡ III, 3 1) alium cum alio commoveri vel perturbari i. e. *tumultuarie festinare*: **እንስሳ፡እንዘ፡ይትወላወል፡ወያንሶሱ፡ውስቴቱ፡** ζώων ἐμπεριπατούντων (sc. in flammas vel flammis) Sap. 19, 20; **አእጋር፡እለ፡ይትወላወላ፡ለገቢረ፡እኩይ፡** ἐπισπεύδοντες Prov. 6, 18; **ኢትትወላወል፡** (**አመ፡ተመንደብከ፡**) μὴ σπεύσῃς Sir. 2, 2; Jud. 20, 41; **ከመ፡ኢትትወላወል፡በደኃሪ፡መዋዕል፡** (Laur.: **ትትወለድ፡** male) 4 Esr. 4, 37 (ubi Vulg. *properare* exhibet). 2) *huc illuc agitari* i. e. a) *turbari* mente: **ዝንጉዓን፡እለ፡ይትወላወሉ፡** τοῖς μαινομένοις τοῖς περιφερομένοις Chr. Ta. 23. b) *fluctuare, titubare, haesitare* animo, *dubium esse*, Ps. 76, 2 vrs. nov. (ubi emendator הָפִיק pro הָפוּג interpretatus esse videtur); **እንበለ፡ተወላውሎ፡** *sine haesitatione* Lud. ex Epist. Greg.; **ይትወላወሉ፡በእንቲአሆሙ፡** *in dubio sunt de iis* (sc. sintne mortui an vivi) F. N. 42, 13.

አስተወላወለ፡ IV, 3 1) *celeriter motitare*: **ወውእቱ፡ገጸ፡አስተወላወለ፡** (v. **ገጸ፡ያስተላውል፡**) ἐτάραξε (קִלְקַל) Koh. 10, 10. 2) *consternare, perturbare*, Sir. 40, 6 var (vid. sub **አወልወለ፡**).

ውልዉል፡ part. *agitatus, perturbatus*, „*inconstans, ambiguus*“, Lud. sine auct.

ውልውል፡ subst. *agitatio* quaevis, ut: **ውልውለ፡ነፋስ፡** *agitatio venti*, Lud. e Libr. Myst.

ውልዋሌ፡ subst. *commotio* vel *perturbatio* animi, *trepidatio, festinatio*: **ውልዋሌ፡ወሑሰተ፡ነፍስ፡** Phlx. 54; **በውልዋሌ፡** (v. **በውላውሌ፡**) Kuf. p. 164; **በደመ፡በግዕ፡ዘበልዐዎ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡በውልዋሌ፡አመ፡ሌሊተ፡ፀአቶሙ፡እምግብጽ፡** M. M. f. 93 (cfr. בְּחִפָּזוֹן Ex. 12, 11). — At *Voc. Ae.* ad Kuf. perperam: **ውልዋሌ፡ዘ፡ጽባሕ፡የቀረበ፡አፈ፡ጽባሕኒ፡ውእቱ፡**; *aliud*: **ውልዋሌ፡ዘ፡ኀብረት፡**።

መትወላወላት፡ subst. Pl. (a **መትወላወል፡**, si quidem lectio sana est) *res perturbantes, turbulentae*: monachus **ኢይ**

ሖር፡ውስተ፡ሀገር፡ወኢይባእ፡ውስተ፡አብያት፡ከመ፡ኢይም ላእ፡ራእዩ፡ ወእዘኒሁ፡እምነ፡መትወላወላተ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ Phlx. 113. (Vocabulum et significatu et sonis simile vid. c. 52 sub ለወለ፡).

ወለደ፡ I, 1 [יָלַד ܝܶܠܰܕ وَلَدَ] Subj. ይለድ፡, Imprt. ለድ፡, 1) *parĕre* a) de feminis (hominibus), abs.: ወሊድ፡ Koh. 3, 2; Gen. 3, 16. 17, 17. 18, 13. 20, 17. 30, 3; Jud. 13, 2; እንተ፡ትወልድ፡ *parturiens, puerpera* Lev. 12, 7; Kuf. 3; Jes. 21, 3; Jer. 6, 24. 8, 21; Sir. 48, 19; ዕለተ፡ወሊዶታ፡ Luc. 2, 6; ሶበ፡ታለጽቅ፡ትለድ፡ Joh. 16, 21; Luc. 1, 57; plerumque seq. Acc.: Gen. 4, 1. 2. 16, 11; ዘወለደት፡እምከርሣ፡ Jes. 49, 15; Matth. 1, 21. 23. 25; Luc. 1, 31. 57. 2, 7 al. crebro; c. ለ፡ patris (*cui* filius natus est): ወለደት፡ሎቱ፡ወልደ፡ Hos. 1, 3; Kuf. 4; Gen. 6, 4. 17, 21. 21, 3. 29, 34; ኢወለደት፡ሎቱ፡ Gen. 16, 1; በዲበ፡ auctoris (patris): ብእሲት፡እንተ፡ትወልድ፡ወራሴ፡በዲበ፡መሐዛ፡ Sir. 23, 22 vel c. በላዕለ፡ 23, 23. b) de bestiis: Gen. 30, 39. 31, 8; Jer. 14, 5. c) de avibus: አስተጋብአት፡ዘኢወለደት፡ Jer. 17, 11. d) trsl. ወለድክሙ፡ዐመፃ፡ Jes. 59, 4; Ps. 7, 15; ኢታአምር፡ዘትወልድ፡ሳኒታ፡ Prov. 3, 28; Jac. 1, 15. 2) *gignere, procreare, generare, progignere:* a) de viris (hominibus): ኢወሊድ፡ ἀτεκνία Sap. 4, 1; ኢይወልዱ፡ለመርገም፡ οὐδὲ τεκνοποιήσουσιν εἰς κατάραν Jes. 65, 23; ለዱ፡ደቂቀ፡ወአዋልደ፡ Jer. 36, 6; Gen. 4, 18. 5, 4 seq.; 3 Reg. 1, 6; Jes. 1, 2; Jer. 16, 2; Sir. 41, 9; Hen. 6, 2; Matth. 1, 2 seq.; c. በኀበ፡ mulieris: ይወልድ፡በኀበ፡ዘማት፡ Clem. f. 133. b) de Deo: Prov. 8, 25; Ps. 2, 7; Deut. 32, 18. c) spiritualiter: *regenerare*, sive de Deo (qui homines regenerat) 1 Petr. 1, 3; sive de hominibus (qui alios regenerant): Philem. 10; 1 Cor. 4, 15; addito ዳግመ፡, ut: sacerdotes ዳግመ፡ወለዱክሙ፡እማይ፡ወእመንፈስ፡ቅዱስ፡ Clem. f. 228. d) de terra, plantis: ምድር፡ትወልድ፡ ሣዕረ፡ Hebr. 6, 7; ወርቀ፡ወብሩረ፡ 4 Esr. 6, 28; Hen. 65, 8; 4 Esr. 2, 39 var. e) trsl.: ቍጥዓ፡ወመዐተ፡ይወልዱ፡ክሒደ፡ Chr. ho. 6; Chr. Ta. 29 (vid. sub ዕሩቅ፡).

አውለደ፡ II, 1 1) *parere facere:* seq. Acc. feminae, a) *prolem dare* sterili, አከሁ፡አነ፡ዘአወልዳ፡ Jes. 66, 9. b) *parturientem adjuvare*, Ex. 1, 16. 2) *facere ut pariatur* i. e. a) *facere ut nascatur:* Ex. 1, 16. b) *nativitatem attribuere* alicui, *nativum censere* alqm: (dicunt:) ኢመፍትው፡ውስተ፡ጻዕረ፡ወላዲት፡ናውልዶ፡ለእግዚ"፡ቃል፡ Cyr. ad Th. f. 9. c) *gignere*, de patre: Hen. 15, 4; አዳም፡አውለደ፡ሴትሃ፡ Jsp. p. 271 (crebro).

ተወልደ፡ III, 1 1) *nasci:* ተወሊዶ፡ Matth. 2, 1. 4. 26, 24; Joh. 9, 2. 19; Hebr. 11, 23; Jer. 16, 3; Job 39, 1; Hez. 28, 13; ወልድ፡ጻድቅ፡ይትወለድ፡ለሕይወት፡ Prov. 11, 19; መዋዕልየ፡ዘእምአመ፡ተወለድኩ፡ Judith 12, 18; ዕለተ፡ተወለድከ፡ (*dies natalis tuus*) Sir. 23, 14; Jer. 20, 14; ቀዳሚ፡ተወልዶ፡ vel ቀዲመ፡ተወልዶ፡ *primogenitura* Kuf. 24; ዘቀደመ፡ተወልዶ፡ *primogenitus* Kuf. 26; c. c. ለ፡ patris, Gen. 21, 5. 24, 24; 1 Par. 2, 3; Hen. 6, 1; etiam: እስመ፡ሕፃን፡ተወልደ፡ለነ፡ Jes. 9, 6; c. እምነ፡ matris: 1 Par. 2, 3; 4 Esr. 3, 12; Luc. 1, 35; መዋቲ፡ዘይትወለድ፡እምአንስት፡ Job 14, 1. 15, 14; ተወልዱ፡እምከርሠ፡እሞሙ፡ Matth. 19, 12; ዘተወልደ፡እምሥጋ፡ Joh. 3, 6; et viri: ወእምኔሁ፡ኵሉ፡ጻድቃን፡ተወልዱ፡ 4 Esr. 1, 13 var.; 4, 64; et causae: ኢተወለድነ፡እምዝሙት፡ Joh. 8, 41; c. እምላዕለ፡ matris: Matth. 1, 16. 20; vel viri Rom. 9, 5; 4 Esr. 4, 15; vel c. በላዕለ፡ mulieris, Hen. 15, 5. a) *natum esse e Deo:* እምእግዚ"፡ተወልዱ፡ Joh. 1, 13. 3, 6; 1 Joh. 3, 9. b) *regenerari:* 1 Petr. 1, 23; ዘኢተወልደ፡ዳግመ፡ Joh. 3, 3. 7; እለ፡ተወልዱ፡ዳግመ፡በቅድስት፡ጥምቀት፡ Clem. f. 95. c) *gigni*, de Filio Dei: ቃል፡ (ὁ Λόγος) ዘበአማን፡ተወልደ፡ወኢተገብረ፡ Cyr. f. 119. 2) de rebus: *nasci, gigni, oriri*, 4 Esr. 2, 38; ይትወለድ፡ብሩር፡እምጸበለ፡ምድር፡ Hen. 65, 7; በተካሕዶ፡ይትወለድ፡ለነ፡በቍዕ፡ Cyr. c. Pall. f. 68; እምስካር፡ይትወለድ፡ምርዐት፡ወዝሙት፡ Clem. f. 139; እምልብ፡ይትወለድ፡ኵሉ፡ኀጢአት፡ F. M. 2, 11; እምዛቲ፡ግብር፡ይትወለድ፡ቀትል፡ F. M. 24, 1; Enc. Masc. 11; ሰዐል፡ይትወለድ፡እምነ፡ቍር፡ Lud. ex auct. Gregorii. 3) *prolem nancisci, liberos suscipere*, Gen. 30, 3.

ተዋለደ፡ III, 3 *mutua procreatione sese augere, liberos procreare, progenie numerosum fieri:* እመኒ፡ተዋለድክሙ፡ለመርገም፡ትወልዱ፡ Sir. 41, 9 var.; Luc. 20, 34; τεκνογονεῖν 1 Tim. 5, 14; Gen. 30, 3 var.; in coelis ኢይትዋለዱ፡ Gad. T. H. a) de bestiis et avibus: *pullos procreare, fetum fundere, niduları:* ይትባዝኁ፡ወይትዋለዱ፡ Job 39, 4; Ps. 143, 16; ውስተ፡አዕጹቂሁ፡ተዋለዳ፡ኵሉ፡አዕዋፍ፡ወበታሕቴሁ፡ተዋለደ፡ኵሉ፡አርዌ፡ገዳም፡ Hez. 31, 6; νοσσοποιεῖν Jer. 13, 22; ἐννοσσεύειν Ps. 103, 18. b) *procreatione gigni, liberos gigni:* ወተዋለዱ፡ (v. ወተወልዱ፡) እምኔሆሙ፡አሕዛብ፡ 4 Esr. 1, 14; Gen. 19, 31.

አስተዋለደ፡ IV, 3 *facere ut fetum fundant* vel *progenie augeantur*, Deut. 28, 11. 30, 9.

ውሉድ፡ part. *natus, filius:* Gen. 17, 16. 18, 10. 14. 49, 22 var.; ወትከውን፡ከመ፡ውሉደ፡ልዑል፡ Sir. 4, 10; ዘያፈቅር፡ውሉዶ፡ (v. ወልዶ፡) 30, 1; Cant. 5, 10; Ps. 88, 22; Luc. 15, 21 rom.; Hebr. 12, 6; Did. ed. Platt p. 89 l. 14; p. 90 l. 6; p. 122 l. 1 (vid. annot.); Pl. ውሉዳን፡ልሂቃን፡ሰብእ፡ *filii patriciorum* Sx. Sen. 3.

ወልድ፡ subst. m., Pl. ውሉድ፡ 1) *filius, natus*, Matth. 1, 20—25. 7, 9. 10, 37. 13, 55. 17, 55; Jes. 9, 6; Ex. 22, 28; Sir. 30, 1 seq., al. sexcenties; ወልደ፡እጓለ፡እመሕያው፡ Matth. 11, 19. 25, 31; ወልደ፡እግዚ"፡ Matth. 4, 3. 6. 8, 29; ወልድ፡ Filius (Dei) Matth. 11, 27. 28, 19 al.; Pl. ውሉድ፡ *filii* (opp. አዋልድ፡) Jes. 60, 4; Jer. 5, 17; Matth. 21, 28 (quamquam pro *filiis* ደቂቅ፡ (vel ደቅ፡) magis frequentatur). 2) *proles* utriusque generis, Apoc. 12, 5; ከመዝ፡ውእቱ፡ፍትሑ፡ለወልድ፡እመ፡ከነ፡ተባዕተ፡አው፡አንስተ፡ F. N. 24, 3; maxime in Pl. ውሉድ፡ *liberi* Gen. 30, 1. 32, 12; Jes. 57, 5; Sir. 3, 2. 7, 23; ብዙኀ፡ውሉድ፡ 16, 1; ይኄይስ፡መዊት፡ዘእንበለ፡ውሉድ፡ 16, 3; ኀፍረት፡ለአቡሆሙ፡ውሉድ፡አብድ፡ (v. አብዳን፡) 22, 3. 30, 30; Matth. 2, 18. 7, 11; ውሉድ፡ተባዕት፡ 1 Par. 23, 22; ውሉደ፡እግዚ"፡ Rom. 8, 14; Joh. 11, 52; ውሉደ፡ሰብእ፡ Koh. 2, 3. 3) a) *nepos:* ወልደ፡ወልድ፡ Pl. ውሉደ፡ውሉድ፡ Prov. 13, 22; Ps. 127, 7; Ex. 34, 7; ደቂቀ፡ወልድከ፡ Deut. 6, 2; vel ወልድ፡ 2 Reg. 19, 24; Gen. 29, 5. b) ወልደ፡እኁሁ፡ *fratruelis* Gen. 14, 14; Cant. 5, 9; ወልደ፡እኅቱ፡ *filius sororis* Gen. 29, 12. 13; Act. 23, 16. c) in genere: *progenies, posteri:* ውሉደ፡አዳም፡ Sir. 40, 1; ለውሉደ፡ውሉድ፡ወለዓለመ፡ዓለም፡ 24, 33; ዮሴፍ፡ወልደ፡ዳዊት፡ Matth. 1, 20. 3, 9; Luc. 3, 8; Act. 13, 33; ውሉደ፡

እስራኤል፡ Ex. 20, 22. 24, 5. 4) Varie transfertur: a) seq. Genitivo temporis: ከዊና፡ወልደ፡፴ወ፪ዓመት፡ *triginta duos annos natus* 2 Par. 20, 31. 21, 5. 22, 2; Kuf. 11. b) seq. Genitivo loci: Matth. 23, 37 (*incolae*); Ps. 17, 49; ወልደ፡ቤት፡ *verna* οἰκογενής Gen. 17, 12; Koh. 2, 7. c) ወልደ፡ሞት፡ *mortis* vel *capitis reus* 1 Reg. 20, 31; *subjectus, obnoxius* Eph. 2, 3; 2 Thess. 2, 3; Luc. 16, 8. d) *particeps, praeditus, imbutus*: ውሉደ፡መንግሥት፡ Matth. 8, 12. 13, 38; ወልደ፡ሰላም፡ Luc. 10, 6; ውሉደ፡ብርሃን፡ Luc. 16, 8; ውሉደ፡ሕይወት፡ 20, 36; ውሉደ፡ጥበብ፡ 7, 35; ወልደ፡ኀይል፡ 1 Reg. 18, 17; ውሉደ፡ጥምቀት፡ Org. e) *alumnus, discipulus, addictus*, Ex. 2, 10; ወልድየ፡ Sir. 4, 1. 11, 10. 14, 11; Matth. 9, 2; Marc. 2, 5; ውሉደ፡ነቢያት፡ Asc. Jes. 6, 3; Act. 3, 25; 1 Tim. 1, 2; Philem. 10; Matth. 13, 38; ወልደ፡አቡን፡ተክለ፡ሃይማኖት፡ Enc. Haml. 19; monachi *filii* abbatis, Phlx.; ውሉደ፡አርጤምስ፡ *Dianam colentes*, Enc. 5) *adolescens, juvenis, puer*, 1 Reg. 2, 21. 26; Gen. 34, 19; Joh. 6, 9; Act. 7, 58. 20, 9. 23, 17. 18, al.; ወልድ፡እኁየ፡ Cant. 1, 13. 14 seq. 6) *famulus, servus*: Gen. 24, 2. 5. 41, 12; Ruth 2, 5; 1 Reg. 9, 8. 20, 35. 30, 13; 2 Reg. 9, 9, al.

ልድ፡ subst. i. q. ወልድ፡; non nisi seq. ቤት፡ usitatum, sc. ልደ፡ቤት፡ οἰκογενής *verna* Jer. 2, 14; Kuf. p. 54 et 59; Gen. 17, 23. (dubium an 17, 12).

ወለት፡ (pro ወለድት፡) subst. f., Pl. አዋልድ፡ 1) *filia*, Gen. 6, 1 seq.; 11, 29. 24, 23. 24; Ex. 2, 1. 5; Lev. 18, 10 seq.; Job 42, 13; Jer. 5, 17. 16, 2; በከመ፡እም፡ከማሁ፡ወለታ፡ Hez. 16, 44; Sir. 22, 3; Matth. 9, 18. 10, 35. 37. 2) a) *neptis*: ወለተ፡ወልድከ፡አው፡ወለተ፡ወለትከ፡ Lev. 18, 10; አዋልደ፡አዋልዲሁ፡ Gen. 46, 7; ሰሎሚ፡ወለተ፡ማጣት፡ Sx. Genb. 25. b) *nurus* Ruth 1, 11—13. 2, 22. c) *oriunda e progenie alcjs*, Gen. 24, 3. 27, 46. 28, 6; Num. 25, 1; Jud. 11, 40; አዋልደ፡ሕዝብየ፡ Jer. 6, 26; Luc. 1, 5. 13, 16. 3) Varie transfertur: a) seq. Gen. temporis: ይእቲ፡ወለተ፡፲ወ፪ዓመት፡ *duodecim annos nata* Kuf. 30. b) seq. Gen. loci: *incola, oriunda e*, Luc. 23, 28; Cant. 1, 5 seq.; Gen. 34, 1. c) *alumna*: ቦቱ፡ወለት፡እንተ፡ሐፀና፡ Esth. 2, 7. d) *discipula*, vel *filia*, in compellatione: Ps. 44, 12; Judith 13, 18; Matth. 9, 22; Marc. 5, 34; Luc. 8, 48. e) *filiae urbis* i. e. *vici* minores in ejus ditione siti ex eaque pendentes: ቀናት፡ወአዋልዲሃ፡ 1 Par. 2, 23; Jud. 1, 27. 4) *puella, adolescentula, mulier*: ወለት፡ድንግል፡ Sir. 20, 4; Ruth 2, 5; Judith 12, 13; 3 Reg. 1, 2; Ex. 2, 8; Deut. 22, 23—29; Jud. 19, 3 seq.; Cant. 6, 8. 9. In specie praedicatur de urbibus vel gentibus: ወለተ፡ጽዮን፡ Jes. 10, 32. 37, 22. 62, 11; ድንግል፡ወለተ፡ግብጽ፡ Jer. 26, 11; ወለተ፡ሕዝብየ፡ 8, 22. 14, 17; Matth. 21, 5; Joh. 12, 15. 5) *famula, ancilla, serva*: Ex. 2, 5; Ruth 2, 8. 22 seq.; Esth. 4, 4. 16; Judith 10, 2. 5; Dan. ap. 1, 15; Matth. 26, 69; Luc. 12, 45.

ልደት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ልደታት፡ 1) *partus, nativitas, generatio*, ዕለተ፡ልደቱ፡ *dies ejus natalis* Matth. 14, 6; ልደተ፡ረሲዓን፡ለሞት፡ Prov. 11, 19; በልደቱ፡እምብእሲት፡ Cyr. c. Pall. f. 69; ከመ፡ዕለተ፡ልደታ፡እምከርሠ፡እማ፡ Hos. 2, 17; ሰላም፡ለልደትከ፡እማርያም፡ Enc. Mij. 29; ዘኢይትዐወቅ፡ልደቱ፡ ἀγενεαλόγητος Hebr. 7, 3; ኢያእምሮ፡ለልደቱ፡ Jes. 53, 8; inter eum et fratrem matris ejus intersunt ፫ልደታት፡ F. N. 42, 10; ቀዳሚ፡ልደት፡ *primogenitura* Kuf. 24. 26. 37; እምልደተ፡ክርስቶስ፡በ፲፻ወ፭፻ዓመት፡ *anno MD post Christum natum*, Chr. f. 150; ሐሳበ፡ልደት፡ *genethliologia*, Stat. ap. 16. a) በዓለ፡(ዕለተ፡)ልደቱ፡ለክርስቶስ፡ Did. 29, vel በዓለ፡ልደት፡ Sx. Tachs. 29, vel ዘልደት፡ nudum Mavâs. n. 27, *festum nativitatis Christi*. b) ዳግም፡ልደት፡ *regeneratio* Tit. 3, 5; Clem. f. 227; παλιγγενεσία Matth. 19, 28. c) *generatio, progenies, gens, stemma, stirps*: ከመዝ፡ውእቱ፡ልደቶሙ፡ለደቂቀ፡ኖኅ፡ Gen. 10, 1. 25, 19. 36, 1; መጽሐፈ፡ልደት፡ βίβλος γενέσεως Matth. 1, 1; በከመ፡ልደቶሙ፡ κατὰ πατριὰς αὐτῶν 1 Par. 6, 62 seq.; በልደቶሙ፡ κατὰ γενέσεις αὐτῶν 7, 4; ወከነ፡ኍልቈ፡ልደቶሙ፡ 7, 9; ዲመ፡ዲበ፡ልደቱ፡ ἐπὶ τὴν πατριὰν αὐτοῦ 11, 25; ልደተ፡ዓለም፡ αἱ γενέσεις τοῦ κόσμου Sap. 1, 14; Herm. p. 91ᵇ. d) ኦሪት፡ዘልደት፡ *Genesis liber* (Pentateuchi). 2) in genere: *ortus, origo*: ከመ፡ልደተ፡ንጸሬ፡እምዐይን፡ወከመ፡ልደተ፡አምሳለ፡መልክእ፡እመጽሂት፡ Fid. Jac. Bar.; ልደተ፡ወርኅ፡ *novilunium*, Comp. Eccl.

ወላድ፡ adj. fem., *multos partus edens, fecunda*, 1 Reg. 2, 5 var.

ወላዲ፡ n. ag., f. ወላዲት፡, Pl. m. ወላድያን፡ vel "ዲያን፡, *parens, genitor, -trix* 1) m. a) *pater*, ወላዲሃ፡ Sir. 22, 4; ትፈዲ፡ኀጢአተ፡ወላዲ፡ውስተ፡ሕፅነ፡ውሉዶሙ፡ Jer. 39, 18; Phil. 2, 22; 1 Joh. 5, 1; Lit. 172, 3. b) *auctor*: Deus ወላዴ፡ሕይወት፡ Prec. Mat.; ወላዴ፡ሥን፡ ὁ τοῦ κάλλους γενεσιάρχης Sap. 13, 3. 2) f. *mater*: ወላዲትክሙ፡ Jer. 27, 12; ወላዲተ፡አምላክ፡ *Deipara* (Maria), Cyr. ad Reg. f. 26; Lit. 164, 2, al. 3) Pl. ወላድያን፡ a) *patres* Deut. 24, 16. b) *parentes* (pater et mater), F. M. 27, 5. 6; F. N. 24. (vid. etiam ተወላዲ፡).

ወልድና፡ subst. *ratio* vel *dignitas filii* (Sohnschaft): ዝምደተ፡አብና፡ወወልድና፡ F. N. 42, 6; Chr. ho. 2 et 4.

መወልድ፡ (pro መወልድት፡; መውልድ፡ Asc. Jes. 11, 14 si quidem lectio sana est) part. f., Pl. መወልዳት፡, *obstetrix* Gen. 38, 28; Ex. 1, 15—21; መወልዳት፡ F. M. 23, 2; F. N. 24, 6.

መወልዲት፡ Hen. 106, 3. 11; F. N. 24, 6; Enc. Ter 24; et መውለዲት፡ Lud. ex Org. 1, part. c. term. adj., id. q. መወልድ፡

ሙላድ፡ subst., Pl. ሙላዳት፡ 1) *locus natalis, patria*: ብሔረ፡ሙላድከ፡ Ruth 2, 11; ምድረ፡ሙላዱ፡ Jer. 22, 10 vrs. alt.; *locus* vel *tempus ortus* sideris, ሙላዳት፡ Hen. 72, 1. 2) *generatio, genitura*: ማሕፀነ፡ሙላድ፡ M. M. f. 28; ዘርአ፡ሙላድ፡ *semen genitale* f. 36. 3) *progenies, gens, cognati*, γένεσις Gen. 5, 1; Lev. 20, 18; Num. 9, 10. 10, 30. 13, 28.

ሚላድ፡ n. prgr. sc. مِيلَاد *tempus natale*, d'Abbadie Cat. p. 72.

ተወላዲ፡ n. ag. (III, 1) *is qui nascitur, natus*: አይቴኬ፡ሀሎ፡ዝየ፡ፍቁር፡ ወላዲ፤ወአይቴ፡ሀሎ፡ዘመድ፡ ወላዲያን፡ወተወላዲ፡ Genz. f. 88; አብ፡ወላዲ፡ወኢተወላዲ፤ወልድ፡ተወላዲ፡ወኢወላዲ፡ Ath. de Trin.

ትውልድ፡ (pro ትውልድት፡; in libris antiquioribus etiam ተውልድ፡, vid. Octat. Ae., P. II p. 5; passim ቱልድ፡ ut Gen. 15, 2 F.), subst., m. et f., Pl. ትውልዳት፡ 1) *progenies*, et bestiarum, ut: ትውልደ፡ቃግስት፡ Jes. 14, 29; Matth. 3, 7. 12, 34. 23, 33, et hominum Jud. 1, 10; ትውልደ፡ሕርቱማን፡ Jes. 57, 4; ትውልድ፡እኩይ፡ ἔκγονον κακόν Prov. 24, 34; ትውልደ፡ዘመድየ፡ ὁ οἰκογενής μου Gen. 15, 2. 3; ትውልደ፡

ምድር፡ αὐτόχθονες *indigenae* Ex. 12, 48; ኵሉ፡ ትውልድ፡ ዘሥጋ፡ ወደም፡ Sir. 14, 18; ትውልደ፡ ክርሥከ፡ Jes. 48, 19. 2) *gens, stirps, familia, stemma, cognati:* ትውልዶሙ፡ αἱ πατριαὶ αὐτῶν 1 Par. 4, 27; በኵሉ፡ ትውልዶሙ፡ κατὰ γενέσεις αὐτῶν 1 Par. 7, 2; Ruth 4, 18; συγγένεια Ex. 6, 14, 15. 3) *homines eadem aetate degentes, genus hominum, aetas* hominum (Generation, Menschenalter): ራብዕ፡ ትውልድ፡ Gen. 15, 16. 50, 23; ሣልስት፡ ወራብዕት፡ ትውልድ፡ Ex. 20, 5; Job 42, 16; Epist. Jer. 2; Koh. 1, 4; እምይእቲ፡ ትውልድ፡ Jer. 8, 3; Gen. 7, 1; Kuf. 46; Ex. 1, 6; Ps. 11, 8; Marc. 8, 12. 13; Hen. 1, 2; ትውልድ፡ እንተ፡ ትመጽእ፡ Ps. 21, 34. 77, 4. 7. 10; ለብዙኅ፡ ትውልድ፡ Jes. 24, 22. 13, 20 var.; በትውልዶሙ፡ Kuf. 2; ለትውልደ፡ ትውልድ፡ Sir. 39, 9; Jes. 13, 20. 34, 10. 17. 51, 8. 59, 12. 60, 15. 61, 4; Dan. 3, 33; Joel 4, 20; Ex. 3, 15; Ps. 44, 19; ለትውልዳት፡ እስከ፡ ለዓለም፡ Hen. 82, 2; ትውልዳት፡ F. N. 24, 2; Enc. Jac. 6.

ወለገ፡ inus., i. q. وَلَجَ *intravit* domum, latebram, *se recepit.*

ልገት፡ subst., m. et f., Pl. ልገታት፡, *tugurium, tuguriolum, umbraculum, casa:* ልገት፡ ዐቃቤ፡ ቀምሕ፡ Jes. 1, 8. 24, 20; Ps. 78, 1; Mich. 1, 6. 3, 12; ልገታት፡ ቄላት፡ Hagg. 1, 4; ገብረ፡ ሎቱ፡ ልገተ፡ Jon. 4, 5; pastorum F. N. 37. — *Voc. Ae.:* ልገት፡ ብ፡ ጎገር፡

ወለጠ፡ I, 2 [بَدَّلَ; amh. ለወጠ፡] *mutare, com-, per-, immutare,* c. Acc., ut: vestes suas: ወለጡ፡ አልባሲሆሙ፡ Kuf. 31; Gen. 35, 2, vestes alcjs Gen. 41, 14; Jer. 52, 33; Ps. 101, 28 (ἑλίξεις); Enc. Genb. 11; nomen alcjs 4 Reg. 24, 17; ወለጥዎሙ፡ አስማቲሆሙ፡ Dan. 1, 7; mercedem alcjs Gen. 31, 7; amicum: ኢትወልጥ፡ ዐርከ፡ Sir. 7, 18; deos Jer. 2, 11; ኢትወልጥ፡ ግዕዘከ፡ μὴ ἀλλάξῃς σεαυτόν Sir. 30, 29; ይዌልጥ፡ ዓመታተ፡ ወመዋዕለ፡ Dan. 2, 21. 7, 25; እመ፡ ይዌልጥ፡ ሐራውያ፡ ማእሰ፡ ወጸጕሮሂ፡ ከመ፡ ጸምር፡ Kuf. 37; ልቡ፡ ለሰብእ፡ ይዌልጦ፡ ገጾ፡ Sir. 13, 25; ይዌልጥ፡ ኀሊናሁ፡ ንዋመ፡ ሌሊት፡ Sir. 40, 5; Rom. 1, 23; ወለጥከ፡ ለማይ፡ መሪር፡ ወረሰይከ፡ ጥዑመ፡ Kedr f. 12; Hen. 45, 4. 5. 74, 4; nox et dies ኢይወልጡ፡ ሥርዐቶሙ፡ Kuf. 6; ዘእንበለ፡ ሚጠት፡ ወወልጦት፡ Org.; c. c. በ፡ alius rei: ኢትዌልጦ፡ በበግዕ፡ Ex. 13, 13; Lev. 27, 10; Prov. 6, 35; Ps. 105, 21; ሕዝብየ፡ ወለጡ፡ ክብሮሙ፡ በዘኢይበቍዖሙ፡ Jer. 2, 11. a) *mutare* i. e. *violare:* ኢትወልጥ፡ ቃለከ፡ Sir. 7, 14; ወልጦ፡ ቃል፡ 41, 18; ወለጡ፡ ሥርዐተ፡ ἤλλαξαν τὰ προστάγματα Jes. 24, 5; ይዌልጥ፡ ፍትሐ፡ ταράξει κρίσιν Job 34, 12; አርኰስክምዎ፡ ወወለጥክምዎ፡ ወኢያክበርክምዎ፡ (ለመቅደስ፡) Jsp. p. 372. b) *describere* vel *transscribere* librum, Lud. sine auct.

ተወለጠ፡ III, 2 *mutari, com-, per-, immutari, transformari:* እፎ፡ ተወለጠት፡ Jer. 31, 39; ኢይትዌለጥ፡ Mal. 3, 6; Ps. 101, 28; Hebr. 1, 12; እመ፡ ይትዌለጥ፡ ሥርዐተ፡ መዓልት፡ ወሥርዐተ፡ ሌሊት፡ Jer. 40, 20 vrs. alt.; ይትዌለጥ፡ ኀይሎሙ፡ ለመላእክት፡ Jes. 41, 1; ተወለጠ፡ ርእየተ፡ ገጹ፡ Dan. 3, 19; Judith 10, 7; Jes. 29, 22; Hen. 39, 14; ተወለጠ፡ ገጾሙ፡ ወጸልመ፡ Jer. 37, 6; Lev. 13, 3. 17 seq.; Hen. 67, 11; መንፈስየ፡ ተወለጠ፡ Hen. 71, 11; ተወለጠ፡ ወኮነ፡ ከመ፡ መልአክ፡ Asc. Jes. 9, 30; ተወልጦቱ፡ 3, 13; ይትዌለጥ፡ ልበሙ፡ 4 Esr. 4, 31; c. እምነ፡ formae prioris: ይትወለጥ፡ ልቡ፡ እምሰብእ፡ Dan. 4, 13; Job 37, 4; c. ኀበ፡ *in* alqd: ተወለጠ፡ ፍሥሐሆሙ፡ ኀበ፡ ሐዘን፡ Sx. Teq. 14. a) *transfigurari:* Marc. 9, 2; Matth. 17, 2; 1 Cor. 15, 51. 52. b) *transferri ad* alium, c. ለ፡, ut: ይትዌለጥ፡ አብያቲሆሙ፡ ለካልኣን፡ Jer. 6, 12. c) *habitum* vel *vestitum* suum *mutare:* Herodes ያንሶሱ፡ ማእከለ፡ ሰብእ፡ ተወሊጦ፡ (explorandi causa) Jsp. p. 328. d) *diversum esse,* c. እምነ፡, Hen. 24, 2. 33, 1.

ተዋለጠ፡ III, 3 1) *permutatione cum* aliquo *uti, permutatione acquirere* alqd: በእንተ፡ ተዋልጦ፡ Ruth 4, 7; in specie καταλλάσσειν *reconciliare* alqm sibi per alqm (permutatione innocentis cum reo admissa): እግዚ" ፡ ተዋለጠ፡ ዓለመ፡ በክርስቶስ፡ 2 Cor. 5, 19; ቦቱ፡ ተዋለጠነ፡ δι' αὐτοῦ κατηλλάγμεθα τῷ πατρί Cyr. c. Pall. f. 97; ይእዜ፡ ተዋለጠክሙ፡ በሥጋሁ፡ ወሞቱ፡ ibid. (at Col. 2, 15 rom. absque sensu bono). 2) *vario modo a se invicem diversum esse:* በእንተ፡ ምክንያተ፡ ተዋልጦ፡ ጠባይዐ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ propter varietatem naturae vel indolis humanae, F. M. 1, 3.

ውሉጥ፡ part. *mutatus, immutatus, varius, diversus:* ወልድ፡ ውሉጥ፡ Hen. 106, 5; በቀኖናት፡ ውሉጣት፡ F. M. 1, 3; Christus ኢውሉጥ፡ እምኔነ፡ ዘእንበለ፡ ኀጢአት፡ hom. Epiphanii in Cyr. f. 117.

ወላጢ፡ n. ag. *mutator,* Lud. sine auct.

ውላጤ፡ n. act. et subst. *mutatio, immutatio, commutatio:* ንሕነ፡ ከሃልያን፡ ለውላጤሁ፡ (sc. ለመቅደስ፡, templum mutare sc. in melius) Jsp. p. 330; Clem. f. 49; Deus est ውጹእ፡ እሚጦት፡ ወእምውላጤ፡ ἀμείνων τροπῆς Cyr. ad Th. f. 10; ἀλλοίωσις (ሚጠት፡ τροπή) ibid.; μετάστασις (ብዕድና፡ τροπή) f. 15; ሚጠት፡ ወውላጤ፡ τροπὴ καὶ ἀλλοίωσις, Cyr. c. Pall. f. 67; Litt. 166, 4; Haim. Ab.

መወልጥ፡ part., Pl. መወልጣን፡, is qui permutationem numorum vel mercium facere solet, i. e. *numularius, argentarius,* Matth. 21, 12; Marc. 11, 15; Joh. 2, 14; F. M. 19.

ተውላጥ፡ subst., Pl. ተውላጣት፡ 1) *mutatio, immutatio* (Veränderung), Hen. 67, 2. 9; si hieme coelum nubibus tegitur, putamus ከመ፡ ተውላጥ፡ ዘረከበ፡ (ለሰማይ፡) Chr. Ta. 16. a) *vicissitudo,* παραλλαγή Jac. 1, 17; ተውላጣት፡ Chr. Ta. 32. b) *diversum, contrarium:* exspectabamus rixas cessaturas esse ወኮነ፡ ነገሩ፡ በተውላጠ፡ ዝንቱ፡ sed res evenit e contrario Jsp. p. 306. 2) *res quae permutatur* cum alia vel *qua compensatur* alia, *pretium:* τὸ ἄλλαγμα Lev. 27, 10. 33; ἀντάλλαγμα: ኢይደልዋ፡ ብሩር፡ ተውላጣ፡ Job 28, 15; ለዐርክ፡ ምእመን፡ አልቦ፡ ተውላጠ፡ Sir. 6, 15; ረሰይኩ፡ ለከ፡ ተውላጠከ፡ ግብጽ፡ Jes. 43, 3; σταθμός አልቦቱ፡ ተውላጠ፡ ነፍስ፡ መስተዐግሥት፡ Sir. 26, 15; Jos. 7, 21; Ps. 48, 8; ባሕርይ፡ ዘኢይትረከብ፡ ተውላጡ፡ Enc. Ter 21; በተውላጥ፡ ἐν ἀλλάγματι *permutando* (merces) 3 Reg. 10, 28; በተውላጥ፡ *cum compensatione* Jes. 9, 5. a) በተውላጠ፡ vel ተውላጠ፡ i. q. *pro:* ፈደየነ፡ በተውላጡ፡ እኪት፡ *pro eo* (sc. bono) Jsp. p. 324; ተውላጠዝ፡ *pro hoc* p. 333; ተለዐለ፡ ሞገሰ፡ ስሙ፡ ተውላጠ፡ ጻማሁ፡ *pro labore ejus* Enc. Nah. 16; Ter 25; ተውላጠ፡ ሴሰይዎ፡ *pro eo quod eum cibaverant,* Enc. Mag. 8. b) ተውላጠ፡ ዓለም፡ *metallum* vel *metalla* Hen. 8, 1.

ወለጥ፡ nomen dubiae auctoritatis et significationis: arcum tetendit, sagittam imposuit, paravit ወለጠ፡ ወመቅልዐ፡ Gad. Ad. f. 127 (an *missile,* βολίς?).

ወሐሰ፡ rad. inus., cui nescio an comparare liceat آسَ *donavit, mutuum rependit,* X *petiit mutuum* (vic. وَسَّ); amh. **ዋሰ፡** *proxencta uti,* **ተዋሰ፡** *sponsorem, vadem, proxenetam esse* vel *fieri.*

አውሐሰ፡ II, 1 *commodare* alicui alqd, c. Acc. pers. (alicui) vel rei (alqd): Ex. 11, 3. 12, 36; ei qui sui juris est **ይደልዎ፡ ከመ፡ ያውሕስ፡ ንዋዮ፡** F. N. 28.

ተውሕሰ፡ et **ተወሐሰ፡** III, 1 1) Refl.: *commodato accipere, mutuari* alqd, c. Acc. rei et **እምነ፡** vel **እምኀበ፡** pers.: **ለእመ፡ ተውሕሰከ፡ እምኀበ፡ ቢጽከ፡** Ex. 22, 13. 11, 2 var.; 12, 35 var.; **ተወሐሲ፡ ለኪ፡ ንዋየ፡ ልሕኵት፡ እምኀበ፡ ጎርኪ፡** (v. **ተዋሐሲ፡**) 4 Reg. 4, 3; **ለእመቦ፡ ዘተወሐሰ፡ እንስሳ፡** F. N. 28; **ለእመ፡ ተውሕሰ፡ ብእሲ፡ እምቢጹ፡ እንስሳ፡** F. N. 45; **ኢይደልዎ፡ ለካህን፡ ከመ፡ ይትወሐስ፡ ፩ሂ፡ ወየአኀዝ፡ ንዋየ፡** F. N. 27. 2) Pass.: *commodari* alicui; **ንዋይ፡ ዘይትወሐስ፡ ለእመ፡ ነበረ፡ ውስተ፡ እደ፡ ፩፴ዓመት፡** F. N. 37; c. Acc. prs.: **እስመ፡ አልቦ፡ ዘይትወሐሰክሙ፡** Clem. f. 274.

ተዋሐሰ፡ III, 3 *commodato sumere* vel *accipere, mutuari* ab alqo: **ተዋሐሲ፡ ለኪ፡ ንዋየ፡ ልሕኵት፡ እምኀበ፡ ጎርኪ፡** 4 Reg. 4, 3; **ተዋሐሶት፡** F. N. 27 (vid. sub **አስተቃለለ፡**).

አስተውሐሰ፡ IV, 1 et **አስተዋሐሰ፡** IV, 3 *commodato petere, rogare ut commodetur:* **አስተውሐሱ፡** (v. **አስተዋሐሱ፡**) **እምግብጽ፡ ንዋየ፡ ብሩር፡** Ex. 12, 35. 3, 22. 11, 2.

ሕስት፡ subst. *commodum, commodatum:* F. N. 28; **ሕስትሰ፡ ነሢእ፡ በቍዔት፡ ውእቱ፡ ዘእንበለ፡ ቤዛ፡ በገጽ፡ እሙር፡** ibid.; **ዘኢትትዐቀብ፡ ዐይኑ፡ ምስለ፡ በቍዔታት፡ ዘበቲ፡** (quod inter usum non idem ipsum conservatur) **ዘከመ፡ ዲናራት፡ ወጠፋልሕ፡ ብሩር፡ ወዘይሰፈር፡ ወይትሜዘን፡ ልቃሕ፡ ውእቱ፡ ወአኮ፡ ሕስት፡** ibid.; **በከመ፡ ልብሰ፡ ሕስት፡ ከማሁ፡ ብዕሎሙ፡ ለኃጥኣን፡ በቅድመ፡ እግዚ"፡** Macc. f. 10.

ዋሕስ፡ subst. *commodum, mutuum:* **ነሣኤ፡ ዋሕስ፡** (opp. **በዓለ፡ ንዋይ፡**) F. N. 27 (ubi de mutuo agitur); **በዋሕስ፡** *ratione commodi* vel *mutui* F. N. 32.

ውሕሰት፡ n. act. et subst. *commodatio* et *commodum:* **አንብሮ፡ ማሕፀንት፡ አው፡ ውሕሰት፡ አው፡ አኀዝ፡** F. N. 39.

ወሓሲ፡ n. ag. *commodator, commodans* Ex. 22, 13.

አውሓሲ፡ n. ag. (II, 1) *commodator, commodans,* Ex. 22, 13 var.; F. N. 28 (passim). 45.

ተወሓሲ፡ n. ag. (III, 1) *commodatus, commodatum,* F. N. 29.

ትውሕስት፡ subst., Pl. **ትውሕስታት፡** *commodum, commodatum:* **በእንተ፡ ትውሕስታት፡ ወሢጥ፡ ወተዓስቦ፡** F. N. 43, 7.

ወሐከ፡ I, 2 [non cum Ludolfo ad הוֹכִיחַ, sed ad **ሐከከ፡** حَكَّ *scabit, fricuit,* V *lacessivit* c. بِ, referendum videtur] *lacessere, irritare, ad iram incitare,* c. Acc. prs.: **ውሒኮ፡ ወሐከሙ፡ ለዐረ፡ እግዚ"፡** παροργίζειν 2 Reg. 12, 14; ἐζήλωσε 4 Reg. 10, 18; παροξύνειν **ይዌሕክ፡ ለፈጣሪሁ፡** Prov. 14, 31. 17, 5; **ወሐክ፡** (Imprt.) **ለዐርክከ፡** Prov. 6, 3; Ps. 9, 25. 77, 45. 46; Num. 14, 11; Jes. 37, 23; Bar. 4, 7; **እስመ፡ ወሐክዎ፡ ለአፉሁ፡** παρεπίκρανα Thren. 1, 18; **አነ፡ አእምር፡ ወሕከተከ፡** v. **ውሒከተከ፡** v. **ውሕከተከ፡** ἐρεθισμός Deut. 31, 27; Kuf. 15; Rom. 1, 32 rom. — *Voc. Ae.:* **ወሐከ፡ ዘ፡ አነሳሳ፡**

ተወሐከ፡ vel **ተውሕከ፡** III, 2 *lacessi, irritari:* **ወይትዌሐኩ፡** (v. **ወይትኀፈሩ፡**) **በኵሉ፡ ኀይሎሙ፡** Mich. 7, 16, ubi Graecus καταισχυνθήσονται habet.

ወሓኪ፡ n. ag. *irritator,* Lud. sine auct.

ውሕከት፡ n. act. *lacessitio, irritatio,* Deut. 31, 27 var.

ዋሕውሐ፡ *nitere* vid. sub **ዋህውሀ፡**

ዋሕውሐ፡ quadrl., vid. **ወሐየ፡**

ተዋሕውሐ፡ III, 1 *obambulare, obire, ambire:* **እለ፡ ቀዲሙ፡ የዐይሉ፡ ገዳመ፡ ወአድባረ፡ ወድኀረ፡ ይትወሐውሑ፡ በአዕጻደ፡ ነገሥት፡** M. M. f. 185; **ወይመጽኡ፡ ኀዕበ፡ ማኀበረ፡ ነቢያት፡ ወጻድቃን፡ ይሰግዱ፡ ላቲ፡ ወይትወሐውሑ፡ በቅድሜሃ፡** Sx. Genb. 21. — *Rad. Abb.:* **ተወህውሀ፡** (sic) **ዘ፡ ተመላለሰ፡**

ውሕዘ፡ I, 1 [وَذَعَ *fluxit* aqua (יֶזַע ወሰ፡), نَذَعَ id.; vid. etiam **ተከዚ፡**] Impf. **ይውሕዝ፡**, Subj. **የሐዝ፡** (raro **ይውሐዝ፡** 4 Esr. 8, 14 Laur.), *fluere, manare:* **ይውሕዝ፡ ማይ፡** Jes. 30, 25; Hen. 17, 5. 39, 5; **የሐዝ፡** Am. 5, 24; **ፈለግ፡ ዘይውሕዝ፡** Jes. 32, 2; Ps. 45, 4; Apoc. 22, 2; Joh. 7, 38; **ሀፉ፡ ይውሕዝ፡ ውስተ፡ ጽሕሙ፡** 1 Reg. 21, 13; **ዕፍረት፡ ዘይውሕዝ፡** Ps. 132, 2; Cant. 4, 16; de lacrymis Jer. 13, 17. 14, 17; **የሐዝ፡ ማየ፡ ቀራንብቲክሙ፡** 9, 18; lacte uberum 4 Esr. 8, 14; **አመ፡ ይውሕዝ፡ ቅብዕ፡ ውስተ፡ ፍናዊየ፡** Job 29, 6. a) *profluere,* de profluvio mulierum, **ብእሲት፡ እንተ፡ ደም፡ ይውሕዛ፡** (ei) Marc. 5, 25; Clem. f. 177. b) *affluere, redundare:* c. Acc. rei, **እደውየ፡ ይውሕዛ፡ ከርቤ፡** Cant. 5, 5; **ምድር፡ እንተ፡ ትውሕዝ፡ ሐሊበ፡ ወመዓረ፡** Ex. 3, 8. 13, 5; Sir. 46, 8; Jer. 11, 5. 39, 22; **ዐይንየ፡ ውሕዘት፡ ማየ፡** Thren. 1, 16 var.

አውሐዘ፡ II, 1 *fluere* vel *manare facere, effundere;* **አውሕዝ፡ ማየ፡ በብሔረ፡ ጽምእ፡** Jes. 41, 18. 42, 15. 43, 19. 20; Ps. 77, 19. 23. 104, 39; **ዐይንየ፡ አውሐዘት፡ ማየ፡** Thren. 1, 16; **አውሐዘ፡ አንብዐ፡** Enc. Hed. 21; **ደመናት፡ ያውሕዙ፡ ጠላተ፡** Prov. 3, 20; Hen. 89, 2; **ለእመ፡ አውሐዘ፡ እግዚ"፡ አስራበ፡ እክል፡ እምሰማይ፡** 4 Reg. 7, 2; **ለውእቱ፡ ውሒዝ፡ ዘአውሐዘ፡ አርዌ፡ እምነ፡ አፉሁ፡** Apoc. 12, 16; **ጴጥሮስ፡ ወጳውሎስ፡ አውሐዙ፡ ምህሮ፡ ወንጌል፡** Org. 2. — *Voc. Ae.:* **አውሐዘ፡ ዘ፡ አምኀረ፡**

ውሑዝ፡ part. *fluens, manans:* **አንብዕ፡ ውሕዝት፡** Phlx. 110.

ውሒዝ፡ (Infin. et) subst., plerumque m., Pl. **ውሒዛት፡** et **ወሓይዝት፡** (in Voc. Ae. etiam **ሐይዝት፡**), *fluctus, torrens, rivus, fluvius, flumen,* χειμάῤῥους Job 6, 15; Jer. 29, 2; **ውሒዝ፡ በድው፡** Am. 5, 24; Ps. 17, 5. 109, 8; **ውሒዛት፡** et **ወሓይዝት፡** Koh. 1, 7; καταράκτης Jer. 36, 26; διῶρυξ **ከመ፡ ውሒዝ፡ ማይ፡** (v. **ሙሐዘ፡ ማይ፡**) **ዘይወጽእ፡ እምነ፡ ተከዚ፡** Sir. 24, 30; ποταμός Jes. 48, 18; **ውሒዝ፡ ኀያል፡** 59, 19. 66, 12; Jer. 26, 7; Apoc. 12, 15. 16; **ወሓይዝት፡** Matth. 7, 25. 27; **ውሒዝ፡ ዐቢይ፡** ὕδατος πολλοῦ Jes. 17, 13; **ውሒዝ፡ ማይ፡** Jer. 18, 14; **ከመ፡ ውሒዘተ፡ ማይ፡** ὁρμὴ ὕδατος Prov. 21, 1; Kid. f. 5; **ወሓይዝተ፡ አፍላግ፡** Lit. Chr.; **ውሒዝ፡ ለፈለገ፡ ደይለም፡** Enc. Teq. 19; Lud. hist. Ae. I, 8 n. 33. — *Voc. Ae.:* **ውሒዝ፡ ዘ፡ ፈሳሽ፡**; *aliud:* **ሐይዝት፡ ዘ፡ ምንጭ፡**

ውሕዘት፡ n. act. *fluxus, fluxio:* **ውሕዘቱ፡ መንገለ፡ ሰሜን፡** Hen. 26, 2; **በውሕዘተ፡ አንብዕ፡** Reg. Pach.; **ወቆመ፡ ሰቤሃ፡ ውሕዘተ፡ ደማ፡** Luc. 8, 44.

ሙሓዝ፡ (plerumque **ሙሐዝ፡** scriptum) subst., (m.), Pl. **ሙሓዛት፡**, *alveus, rivus, fossa, canalis, aquaeductus*, διέξοδος Ps. 1, 3. 106, 33. 35; Jer. 17, 8; **ኢትገብር፡ሎቱ፡ ሙሓዘ፡ለማይ፡** Sir. 25, 25. 50, 8; χειμάῤῥους Cant. 6, 11; **ሙሓዘ፡ማይ፡** Job 38, 31; **ሙሓዘ፡ማየ፡ግብጽ፡** (נַחַל מִצְרַיִם) Kuf. 10; διῶρυξ **ወከነኒ፡ዝክቱ፡ሙሓዝየ፡ከመ፡ተከዚ፡ወፈለግየኒ፡ኮነኒ፡መጠነ፡ባሕር፡** Sir. 24, 31; Jes. 33, 21; **የኀድሩ፡ውስተ፡ሙሓዛተ፡ማይ፡** Jer. 38, 9; **ሙሓዘ፡ማይ፡** παραῤῥέον ὕδωρ Jes. 44, 4; ὑδραγωγός Jes. 36, 2; 4 Reg. 20, 20; **ሙሓዘ፡ማይ፡እምባሕረ፡ምስር፡እስከ፡ቍልዝ፡** (i. e. مصر et قلزم) ab Hadriano factus Abush. 47.

ወሐየ፡ I, 1 (etiam per ሀ et ኀ) [vid. **ዋሕው፡**; وَحَى *tetendit, profectus fuit;* cum وَحَى *revelavit* frustra hoc verbum composuit Lud.] *circumire, obire, ambire:* **እመ፡ወሐይኩ፡** (v. **ዋሒኩ፡**) **ኆኅተ፡ቤታ፡** ἐγκάθετος ἐγενόμην ἐπὶ θύραις αὐτῆς Job 31, 9.

ዋሐየ፡ I, 3 1) *obambulare, circumvagari,* **ይስሐቅ፡ይዋሒ፡ውስተ፡ገዳም፡** διεπορεύετο Gen. 24, 62; **እለ፡ይዋሕዩ፡** οἱ περικυκλοῦντες Job 30, 4. 31, 9 var. 2) in specie, *obire perlustrandi causa, lustrare, inspicere, invisere, visitare, recognoscere:* **የሐውር፡ይስሐቅ፡ወይዋሒ፡ጥሪቶ፡** Kuf. p. 79; Marc. 4, 27; Chr. ho. 20 (vid. sub **ኰስተረ፡**); **እለ፡ይፈቅዱ፡ዋሕየ፡** (Inf.) **ወምርዳየ፡** οἱ τῆς προστασίας δεόμενοι Chr. Ta. 24; **ውቱረ፡ይዋሕየኒ፡ነጸሬር፡** Job 30, 15; **ዋሕዮሙ፡** (episcope) **ለኀጥኣን፡መዓልተ፡ወሌሊተ፡** Clem. f. 215; Act. 15, 36 rom.; in specie de Deo, qui homines perlustrat puniendi causa (sicut פָּקַד): *punire, animadvertere in* alqm, abs. vel c. Acc. pers. vel rei, ἐπισκέπτεσθαι, **እስመ፡ይዋሒ፡** ἐπισκοπὴ γὰρ ἔσται Jes. 29, 6; **በዝንቱ፡ኢይዋሒኑ፡** Jer. 9, 9. 25. 11, 22. 13, 21. 23, 12. 37, 20. 51, 13; Thren. 4, 22; **ዋሕይ፡ወሐተታ፡** ἐπισκοπή Sap. 19, 14; **እዋሕያ፡በበትር፡ለኀጢአቶሙ፡** Ps. 88, 32; **እዋሕዮሙ፡** Zach. 10, 3; Ex. 32, 34; Job 34, 9. — *Voc. Ae.:* **ይዋሒ፡** (v. **ይውሒ፡**) **ዘ፡ይጠብቅ፡**; *aliud:* **ይዋሕዩ፡ዘ፡ይኀበኘው፡**; *aliud:* **እዋሕያ፡ብ፡አሳዝናታለሁ።**

አስተዋሐየ፡ IV, 3 *visendi* vel *inspiciendi causa frequentare* alqd: **ዘያስተዋሕያ፡ለእከይ፡ይትሀጐል፡ቦቱ፡** (var. pro **ያስተዋዕያ፡**) Prov. 19, 9.

ዋሒ፡ part. *perlustrans, inspiciens:* **ከሃሌ፡ኵሉ፡ወዋሒ፡** (pro **ወዋሕየ፡**) **ኵሉ፡** Cyr. f. 125 (vid. sub **ተኰሰየ፡**), si quidem lectio sana est.

ወሐደ፡ rad. eadem, quae יָחַד *unitus est* (vicinae sunt **አሐደ፡**, **በሐተ፡**).

አዋሐደ፡ II, 3 *unire* numeros, ut: **በበ፩ ታዋሕድ፡** *singulis unum adde*, Lud. e Comp. Aeth. (si quidem lectio sana nec **ታውሕድ፡** ab **አውሐደ፡** legendum est).

ተውሕደ፡ vel **ተወሐደ፡** III, 1 *uniri, unum esse vel fieri:* matrimonio **ይትወሐዱ፡ክልኤሆሙ፡ይኩኑ፡፩ሥጋ፡** F. N. 24, 4; **ናሁ፡ተወሐደ፡ወተሰውጠ፡ቦቱ፡** (sc. in elementa vel cum elementis eucharistiae) **ክርስቶስ፡** F. M. 26, 7; **እግዚ"፡ዘይትወሐድ፡በመለኮት፡ወይሜለስ፡በአካላት፡** Catal. Bibl. Bodl. p. 16; Lud. Comm. hist. p. 502 n. 38.

ተዋሐደ፡ III, 3 *inter sese uniri, adunari, in unum conjungi:* qui baptizatus est **ናሁ፡ተዋሐደ፡ምስለ፡ክርስቶስ፡** F. M. 5, 1; Christi **ተዋሕዶቱ፡ውስተ፡ሥጋ፡** σαρκὸς ἀνάληψις Chr. ho. 3; **እግዚ"፡ዘይሜለስ፡ወይትዋሐድ፡** Catal. Bibl. Bodl. p. 81; **እግዚ"፡ዘይሜለስ፡በአካሉ፡እንዘ፡ተዋሕዶ፡ያጸንዕ፡በመለኮቱ፡ወኅይሉ፡** I Sal. Mar. 1; **ተዋሕዶ፡አምላክ፡ወሰብእ፡አመ፡ለ፪ነፈቀ፡** Enc. Masc. 7; **አሚን፡ተዋሕዶተ፡አምላክዊት፡** (unitatis divinae vel Dei) F. N. 46; **ተዋሕዶት፡** ὁμιλία (familiaritas et amicitia) ho. Theodoti in Cyr. f. 102; **ተዋሕዶትከ፡** (tibi unitum esse sc. amicitiâ) Jsp. p. 294; Serveus Antiochenus ad Joannem Alexandrinum literas dedit **በእንተ፡ተዋሕዶ፡** de unione ecclesiarum restituenda, Abush. 50.

አስተዋሐደ፡ IV, 3 (**አስተወሐደ፡** IV, 1, Lud. e Mss. Colb.), *unire, unitum* vel *unione conjunctum declarare* alqd: Deus in Deuteronomio proclamans **፩ውእቱ፡እግዚ"፡ዘንተ፡ኢይቤ፡ያጽርዕ፡ትሥልስተ፡መለኮት፡አላ፡ከመ፡ያስተዋሕድ፡ዕምረተ፡ሥላሴ፡** M. M. f. 12.

ዋሕድ፡ part. et adj. [יָחִיד, وَاحِد], f. **ዋሕድ፡** (pro **ዋሕድት፡**) 1) *unicus, unigenitus,* 4 Esr. 3, 36. 4, 65; **ቀቀትል፡ወልዱ፡ዋሕደ፡** Jsp. p. 368; **ቦቱ፡ወለተ፡ዋሕደ፡** (Platt: **ዋሕድተ፡**) Luc. 8, 42; in specie de Filio Dei unigenito Joh. 1, 14. 3, 16; 1 Joh. 4, 9; Cyr. ad Tb. f. 8 seq. (creberrime); Lit. 159, 1; Did. crebro; **ክርስቶስ፡ዋሕድ፡** Enc. Jac. 4. 2) *paucus,* vid. sub **ዋኅድ፡**

ዋሕድና፡ subst. *unitas, singularitas,* Lud. sine auct.

ውሕደ፡ *paucum esse* vid. sub **ውኅደ፡**

ወሠረ፡ I, 1 et 2 [נָסַר ,נסר ,نَشَرَ ,وَشَرَ ,أَشَرَ *serravit*, سَنَّ *incidit, dissecuit*] Subj. I, 1 **ይውሥር፡** et **ይሥር፡** et **ይሠር፡**, *serrare, serra secare* vel *dissecare,* **ይትሌዐል፡ሞሠርት፡ዘአልቦ፡ዘይወሥሩ፡** (v. **ዘይዌ"፡**) **ቦቱ፡** Jes. 10, 15; **ረሰይኩከ፡ከመ፡መንኰራኵረ፡ሰረገላ፡ዘየሐርስ፡ወይወሥር፡** (v. **ወይዌ"፡**) 41, 15; c. Acc.: **ወሠረ፡ዕፀ፡** Sap. 13, 11; **ወሠርዎን፡በሞሠርት፡ኀጺን፡ለዕኑሳት፡** Am. 1, 3; 1 Par. 20, 3; **ወሠሮ፡ለኢሳይያስ፡በሞሠርት፡ዕፅ፡** Asc. Jes. 5, 1. 11. 11, 41; Hebr. 11, 37 Platt; Did. 29; **ይውሥርዎ፡በሞሠርት፡** Sx. Mij. 23; **ይውሥሩ፡** Tab. Tab. 56; **ይሥራ፡** (v. **ይሠራ፡**) **ለከርሥኪ፡** Num. 5, 21. 22. 27 (ubi interpres πεπρησμένος et πρησθήσεται tamquam πεπρισμένος et πρισθήσεται vertit). — *Voc. Ae.:* **ወሠረ፡ዘ፡ከረከረ፡**

ተወሥረ፡ III, 1 et **ተወሠረ፡** III, 2 *serrari, serra secari* vel *dissecari,* Asc. Jes. 1, 9. 5, 2. 6. 13. 14; **እስከ፡ተወሠረ፡ለክልኤ፡** 5, 14; **እለ፡በሞሠርት፡ተወሥሩ፡** Enc. Teq. 17.

ተዋሠረ፡ III, 3 *serram cum aliquo trahere,* Lud. sine auct.

ውሡር፡ part. *serra dissectus,* Lud sine auct.

ወሣሪ፡ n. ag. *serrator, serram ducens,* Lud. sine auct.

ሞሠርት፡ et **ሞሠር፡** (Did. ed. Platt p. 79 lin. 6) subst., m. et f., Pl. **መዋሥር፡** et **መዋሥርት፡** *serra* Jes. 10, 15; Am. 1, 3; 1 Par. 20, 3; Asc. Jes. 5, 1. 11; Sx. Mij. 23; **መዋሥርት፡** Hebr. 11, 37 Platt; Did. 29; **መዋሥርተ፡ዕፅ፡** Syn. f. 336; **ሠጠቁ፡ሥጋሁ፡በመዋሥረ፡ኀጺን፡በእሳት፡ዘአርሰንዎ፡** Sx. Haml. 25; **ጥረሲሁ፡መዋሥርት፡** τομίδες (var. pro **መከርክር፡**) Prov. 24, 37. — *Voc. Ae.:* **ሞሠርት፡ዘ፡መጋዝእ፡** v. **መጋዝ፡**

ምሣር፡ subst., Pl. **ምሣራት፡** *ascia, scalprum, securis, securis bipennis,* **ዘገብሮ፡ጸራቢ፡በምሣር፡** Jer. 10, 3 var.;

ይመትሩ፡ መጣብሒሆሙ፡ ለምሣር፡ (v. ለማሕረስ፡) Jes. 2, 4; ምሣረ፡ ጸራቢ፡ ዘጸረበ፡ ግልፎ፡ Sx. Mij. 26; σκέπαρνον Jes. 44, 12; ጸረበሙ፡ በምሣራት፡ ኀጺን፡ 1 Par. 20, 3; ከመ፡ ምሣር፡ (at in ed. Platti ሞሠር፡) ዘይሤጽር፡ Did. 10. (De ምሰር፡ vid. etiam Lud. lex. amh. c. 12 et Isenb. p. 24; formae ምሣር፡ cfr. ምራቅ፡ a ወረቀ፡).

ወሠቀ፡ *tendere* vid. sub **ወሰቀ፡**

ወሥአ፡ rad. inus., quae cum وَسْوَسَ, شَوَّشَ *mussitare et* وَشَى *susurronem egit, detulit* componenda videtur.

አውሥአ፡ III, 1 1) *loqui, verba facere,* ኢታውሥእ፡ ሕሡመ፡ በአፉከ፡ λαλήσεις Jes. 58, 13; ሙሴ፡ ያወሥእ፡ ወእግዚ"፡ ይሠጠዎ፡ (ex Ex. 19, 19) Org. 6. 2) plerumque *respondere,* sexcenties, ut Matth. 25, 37; Joh. 1, 26. 49—51. 2, 19. 3, 3 seq.; አውሥኡ፡ ይቤልዎሙ፡ Matth. 12, 39; አውሥአከ፡ ፈጽም፡ ቃለከ፡ ሰቤሃ፡ Sir. 35, 8; ዘእንበለ፡ ትስማዕ፡ ኢታውሥእ፡ 11, 8; እለ፡ ሰምዕዎ፡ ጥበበ፡ ወአውሥኦቶ፡ Luc. 2, 47; c. Acc. prs.: Joh. 2, 18. 4, 17. 7, 52; ኢያውሥእዎ፡ እንከ፡ ለኢዮብ፡ Job 32, 1; ጸዋዕኩክሙ፡ ወኢያውሣእክሙኒ፡ Jer. 7, 13; raro c. ለ፡ prs., ut: አወሥአከ፡ ለከ፡ ወለ፫ አዕርክቲከ፡ Job 35, 4; c. Acc. rei: ምንተ፡ ዘአወሥእ፡ አነ፡ Job 39, 34; ኢያአምር፡ ዘያወሥእ፡ Sir. 20, 6; Marc. 15, 4; c. dupl. Acc.: አውሥአ፡ ሠናየ፡ ቃለ፡ Sir. 4, 8; Job 32, 3; አልቦ፡ ዘከሀለ፡ አውሥኦቶ፡ ቃለ፡ Matth. 22, 46. 27, 14; c. ለ፡ *ad* alqd, ut: ዘአውሥአ፡ ለእንተ፡ ነበበ፡ Job 32, 12. a) ex usu loquendi biblico: *loqui coepisse, exordiri sermonem:* Deut. 27, 14; Cant. 2, 10; Matth. 11, 25. 28, 5; Luc. 14, 3. b) *exaudire* vocantem et rogantem: Job 5, 1; እግዚ"፡ ያወሥእ፡ ስእለቶ፡ ለትኩዝ፡ Fal. c) *respondere* judici et inquisitori i. e. *rationem reddere:* ከመ፡ ታውሥኡ፡ ቃለ፡ ለዘይሴአለክሙ፡ በእንተ፡ ... 1 Petr. 3, 15; ይሁብ፡ አውሥኦ፡ በእንተ፡ ኵሉ፡ ዘገብረ፡ Koh. 12, 7 (gloss.); anima ad judicium Dei vocabitur, ከመ፡ ታውሥእ፡ ቃለ፡ በእንተ፡ ዘገብረት፡ በዲበ፡ ምድር፡ Clem. f. 262. d) *respondere cantando, antiphonam cantare:* ወአውሥኡ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ በይእቲ፡ ስብሓት፡ ὑπεφώνει Judith 15, 14; Deg. (vid. ሞሣእ፡). e) de montibus *voce resonantibus:* Sap. 17, 18 (vid. sub ድምፅ፡).

ተዋሥአ፡ III, 3, raro **ተወሥአ፡** III, 1 (ut 4 Esr. 9, 20 Laur.; Act. 9, 29 rom.) *obloqui, contradicere, opponere sermonem:* ተዋሥኦቶሙ፡ Kuf. 1; ከመ፡ ትትዋሣእ፡ በመዐት፡ ቅድመ፡ እግዚ"፡ θυμὸν ἔρρηξας Job 15, 13. 16, 3; Jes. 50, 5; Ps. 93, 4; c. ለ፡ prs.: ምንት፡ አነ፡ ከመ፡ እትዋሣእ፡ ለእግዚእየ፡ ἀντεροῦσα Judith 12, 14; Gen. 44, 16; c. Acc. prs.: Job 16, 3; ዘይትዋሥአኒ፡ ἀντιστήσας μοι Job 41, 2; ተዋሥአቶ፡ ለንጉሥ፡ Esth. 1, 17. 18; Jos. 17, 14; አልቦ፡ ዘይትዋሥአኒ፡ Jes. 10, 14; 4 Esr. 9, 20; ἀνταποκρίνεσθαι Rom. 9, 20; እንዘ፡ ኢትትዋሥእዎሙ፡ ἀναμφισβήτως 1 Esr. 6, 29; c. Acc. rei: Gen. 44, 16; ኢተዋሣእኩ፡ ቃለ፡ Hom. Jac. Sar. a) *altercari, disputare:* እመሂ፡ ፈቀደ፡ ይትዋሣእ፡ κριθῆναι αὐτῷ Job 9, 3; ኢትትዋሣእ፡ በኀበ፡ ጸአሊ፡ μὴ ἐξαναστῇς Sir. 8, 11; c. Acc. prs.: መኑ፡ ውእቱ፡ ዘይትዋሥአኒ፡ ὁ κρινόμενός μοι Jes. 50, 8; c. ምስለ፡ συζητεῖν Act. 9, 29 rom.; ከመ፡ እትዋሣእ፡ ምስለ፡ እግዚ"፡ ἐλέγχων κύριον Job 39, 34. b) *redarguere, refellere,* ኢይትዋሣእ፡ በነገር፡ οὐ κατα τὴν λαλιὰν ἐλέγξει Jes. 11, 3; በተዋሥኦትከ፡ ተሞአ፡ ዐላዊ፡ Enc. Jac. 3 (Lud.). c) *disputando demonstrare,* c. Acc. prs. (alicui): ለእመ፡ ኢተዋሣእከኒ፡ ኢየአምነከ፡ Lud. ex Hom. Jac. Sar. d) *causam suam defendere, se excusare:* ከመ፡ ኢንርከብ፡ በዘ፡ ንትዋሣእ፡ Rom. 1, 20 ant.; በምንትኑ፡ ትትዋሥኡ፡ ለመኰንን፡ ጽድቅ፡ Rom. 2, 1.

አውሣኢ፡ n. ag. (II, 1) *respondens, rationem reddens:* አንትሙ፡ አውሣእያን፡ በእንቲአሆሙ፡ (müßt euch über sie verantworten) F. N. 5.

ተዋሣኢ፡ n. ag. (III, 3) 1) *opponens verbum, contra dicens:* ሶበ፡ ይትዋሣእ፡ ተዋሣኢ፡ (wenn Jemand einwendet) Chr. ho. 27. 2) *oblocutor, objurgator,* ተዋሣኤ፡ ነገር፡ (ἀπηνὴς καὶ αὐθάδης) Chr. Ta. 4; Lud. e Vit. Dan.

ሞሣእ፡ subst., (Sing. mihi nondum occurrit), Pl. **መዋሥእት፡** *responsoria, antiphonae,* cantus ecclesiastici, quae in singulis dierum festorum aliorumque solemnium sacris celebrandis cantantur, ut: Lit. 158, 1; Genz. f. 46. 47. 70—73; antiphonarum libri exstant in Bibl. Musei Brit. Cod. XXIX. XXX; Bibl. Tubingensi (M. a. IX. 24); d'Abbadiana Cod. LXXXVII.

ሣእሣእ፡ subst. *eloquium, dicendi ars et gratia, facundia, eloquentia:* ሣእሣአ፡ ቃልክሙ፡ φθέγμα ῥήματος Job 6, 26; ሞገሰ፡ ቃሉ፡ ወሣእሣአ፡ አፉሁ፡ Luc. 4, 22. 20, 26; ሣእሣአ፡ ጣዕመ፡ ቃሎሙ፡ Macc. f. 20; ጥበብ፡ ለርእይ፤ አዳም፡ ለሰሚዕ፤ ጥዑም፡ ለአፍ፤ ሣእሣእ፡ ለከናፍር፤ ላሕይ፡ ለአዕይንት፡ Clem. f. 175; ሣእሣአ፡ አፉሁ፡ ወጣዕመ፡ ቃሉ፡ Sx. Mij. 22; Kbr. Mag. n. 22. — *Voc. Ae.:* ሣእሣእ፡ ዘ፡ ስብቅል፡

ሥእሡእ፡ part. *facundus:* ከናፍሪሁ፡ ጥዑም፡ ወአፉሁ፡ ሥእሡእ፡ Lud. e Ssal. Req.

ሣእሥአ፡ verb. quadrl. I in Voc. Ae. laudatur, sc. ሣእሥአ፡ ዘ፡ ቅልጥፍጥፍ፡ ያለ፡; *Rad. Abb.:* ሣእሥአ፡ ዘ፡ ቀለፈጠ፡

ወርሐ፡ transpositum e ረውሐ፡; መዋርሕት፡ pro መራውሕት፡ q. v. col. 306, in Voc. Ae. explicatur መስተናፈሻ፡

ወረሰ፡ I, 1 [amh. id., יָרַשׁ, ⲉⲓⲣⲉ, وَرِثَ] Subj. ይረስ፡ 1) a) *heredem esse,* F. N. 42; Gal. 4, 30; Gen. 21, 10; Num. 27, 11; Jud. 11, 2. b) c. Acc. prs.: *heredem esse* alicui, *bona alcjs hereditate consequi:* Gen. 15, 2. 3. 4; Kuf. 14; F. N. 42. c) *hereditate accipere* alqd, c. Acc. rei et እምነ፡ pers., ut: ንዋይ፡ ብዙኀ፡ ዘወረሰት፡ እምታ፡ Sx. Pag. 3; በእንተ፡ ዘይወርስ፡ ብእሲ፡ እምብእሲቱ፡ ወብእሲት፡ እምብእሲሃ፡ F. N. 42, 3. 2) ex usu loquendi biblico a) *accipere* vel *nancisci* alqd tamquam partem assignatam vel destinatam alicui: ይወርስ፡ ክብረ፡ Sir. 4, 13; ይወርስ፡ ስመ፡ ዘለዓለም፡ 15, 6; Hebr. 1, 4; ሕይወተ፡ ዘለዓለም፡ ይወርስ፡ Matth. 19, 29. 25, 34; Marc. 10, 17; 1 Cor. 6, 10. 15, 50; Hebr. 6, 17; Tit. 3, 7; Apoc. 21, 7. b) *occupare* alqd loco alcjs vel id quod alius possedit, *potiri* (sive possessor rem reliquerit sive vi e suis bonis expulsus fuerit): ከመ፡ ይረሳ፡ ለምድር፡ Kuf. 17; Gen. 15, 8; Lev. 20, 24; Deut. 4, 22; ከመ፡ ኢይረስዋ፡ ለምድር፡ Jes. 17, 14. 49, 8. 53, 12. 57, 13 (ubi Cod. Laur. ይዋርሱ፡ exhibet); 65, 9; Ps. 36, 36. 43, 4. 81, 8. 82, 11; ይወርስዎሙ፡ አብያቲሆሙ፡ Hez. 7, 24; እወርሶሙ፡ 35, 10; Hen. 5, 7; Matth. 5, 5; gens Muhammedis ይወርስ፡ ኵሎ፡ መንግሥታተ፡ ምድር፡ ወያስተጋብእ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ Clem. f. 78.

አውረሰ፡ II, 1 1) *hereditatem* vel *possessionem rei*

dare vel *assignare* alicui, c. dupl. Acc.: Deut. 1, 38; Jos. 17, 14; Jud. 11, 24; 1 Reg. 2, 8; 2 Reg. 7, 1; 2 Par. 6, 25; ያወርሶ፡እግዚ"፡ለይሁዳ፡መክፈልቶ፡ Zach. 2, 12; Ps. 77, 60; ሕገ፡ዘያሐይዎሙ፡አውረሰሙ፡ Sir. 17, 11. 44, 21. 46, 1; 4 Esr. 6, 33. 2) *hereditatem relinquere* alicui, c. Acc. rei et ለ፡ prs.: ታወርስ፡መርገመ፡ለቤታ፡ Sir. 23, 26; ከመ፡ትረሱ፡ምድረ፡ወእምድኅሬክሙኒ፡ታወርሱ፡ለደቂቅክሙ፡እስከ፡ለዓለም፡ 1 Par. 28, 8.

ተወርሰ፡ III, 1 1) Refl. *hereditate nancisci, sibi occupare* alqd, quod alius possedit, Jos. 18, 2; c. Acc. rei: ወተወርሱ፡ምድሮሙ፡ Num. 21, 35; Deut. 2, 21. 31. 4, 47. 9, 1. 4. 12, 2. 17, 14. 18, 14. 19, 1; Jos. 1, 11 (c. annot.). 12, 1; Jud. 1, 18. 11, 21. 22; ተወርሰ፡ Ps. 5 tit. 2) Pass. *hereditate obtingere* alicui: ከመ፡ኢትትወረስ፡ለካልኣን፡ *ne aliis obtingat*, Enc. Sen. 16 (Lud.).

ተዋረሰ፡ III, 3 1) *hereditatem cum aliis partiri, hereditatem accipere*, sive cum aliis, ut F. N. 42; ኢይበኡ፡ውስተ፡ተዋርሶ፡ *hereditatem ne adeant* F. M. 5, 3; sive solum, ut: ተዋረሰሙ፡ (v. ተዋረሰ፡) ኵሎ፡ንዋዮሙ፡ Tob. 14, 13; ኢይትዋረሱ፡ኤጺስ፡ቆጶስና፡ Lud. comm. hist. p. 313; ለተዋርሶ፡ዘኢይበሊ፡ εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον 1 Petr. 1, 4. 2) sorte *assignatum nancisci* alqd, *occupare* rem, quam alius possedit, *potiri* rei, abs.: Jos. 14, 2; Jes. 34, 17; c. Acc. rei: Gen. 15, 7. 22, 17; Lev. 14, 34; Deut. 32, 47; vid. annot. ad Jos. 1, 11; ተዋረሱ፡ኵሎ፡ደወሎሙ፡ Judith 5, 15.

አስተዋረሰ፡ IV, 3 *hereditatem distribuere* vel *assignare, heredem instituere* alqm rei, c. c. Acc. pers. vel rei, etiam c. ለ፡ pers.: አመ፡ያስተዋርሶሙ፡ንዋዮ፡ለደቂቁ፡ Deut. 21, 16; እምርስቱ፡ያስተዋርስ፡ለውሉዱ፡ Hez. 46, 18; አስተዋርስ፡ንዋየከ፡ Sir. 30, 32. a) c. negatione: *exheredare* alqm, መበሕት፡ለአቡሁ፡ከመ፡ኢያስተዋርሶ፡ርስተ፡ዚአሁ፡ F. M. 20, 4. b) in genere: *possessionem* (sorte) *distribuere*, Num. 34, 18; Jos. 13, 7. 32. 14, 1; እሌሁ፡አስተዋረሰቶሙ፡ Jes. 34, 17.

ዋርስ፡ part. act. *heres*, Matth. 21, 38 Platt; i. q. *successor* Enc. Hed. 30.

ርስት፡ subst., m. et f., Pl. ርስታት፡, *hereditas, heredium, patrimonium*, በእንተ፡ርስት፡ F. N. 42; ርስታት፡ F. N. 27; ወሀቦን፡አቡሆን፡ርስቶን፡ Job 42, 15; Num. 27, 7 seq.; 36, 4 seq.; Ruth 4, 5. 6; Jer. 12, 7; Sir. 9, 6. 41, 6; Tob. 6, 12; Matth. 21, 38; Luc. 12, 13. 20, 14; in genere: *portio* hereditate vel sorte vel beneficio *assignata, possessio*: Ps. 2, 8. 15, 5. 6; Jos. 18, 7. 19, 31; Jud. 18, 1; 3 Reg. 8, 53; እስራኤል፡ርስትየ፡ Jes. 19, 25. 57, 6 (κλῆρος). 63, 17; Joel 4, 2; Kuf. 33; Sir. 24, 12; እሁበክምዋ፡በርስት፡ Ex. 6, 8; Eph. 1, 14. 18; Hebr. 9, 15. 11, 8.

ወራሲ፡ n. ag., Pl. ወራስያን፡, *heres*, Matth. 21, 38 rom.; Gal. 4, 1. 7; Luc. 20, 14; Hebr. 1, 2. 11, 7; ብእሲት፡ዘትወልድ፡ወራሴ፡ Sir. 23, 22; F. N. 41; ወራስያኒሁ፡ F. N. 46; Rom. 8, 17; ወራስያኒሃ፡ለምድረ፡ሕያዋን፡ Clem. f. 196; ወራስያን፡ክብር፡ Jsp. p. 290; ወራሲ፡ጠባይዓዊ፡ *heres naturalis* F. N. 42, 3.

አውራሲ፡ n. ag. (II, 1) *hereditatem relinquens, testator* (Erblasser), F. N. 41, 4. 42, 13.

ዋረሰ፡ (Lud.), nonnisi in Pl. repertum, part. pass. (II, 1), m., Pl. መዋርስት፡ 1) *heres institutus*, a) *heres*: ኵሎ፡ተግባረከ፡ይትካፈሉ፡መዋርስቲከ፡ Sir. 14, 15; Jer. 8, 10; Mich. 1, 15. b) *coheres*: Rom. 8, 17; Eph. 3, 6; ሰብእ፡መዋርስቲከ፡ Hez. 11, 15; (אַנְשֵׁי גְאֻלָּתֶךָ) vrs. nov.; etiam singulariter usurpatur: tyrannus መዋርስት፡ሰይጣን፡ Lud. e Vit. Barb. 2) id quod heredi datur, *hereditas, possessio sorte assignata*, κλῆροι Gen. 49, 14; Ps. 67, 14.

ተዋራሲ፡ n. ag. (III, 3), *heres*: ተዋራሴ፡ስሙ፡ Enc. Teq. 13.

I. **ወረቀ፡** I, 1, rarius I, 2 [רָקַק ,יָרַק, رِيق ,روق ,وَرَقَ], Subj. I, 1 ይውርቅ፡, *spuere, exspuere, in-, ad-, conspuere*: ለምንት፡ዘኢወረቀ፡አበ፡መቃሬ፡ (per sexaginta annos) Phlx. 10; ኵሉ፡ዘርእየኪ፡ይወርቅ፡ (v. ይዌርቅ፡) እምኔኪ፡ (v. ላዕሌኪ፡) ἀπὸ σοῦ Nah. 3, 7; ወረቀ፡ምድረ፡ (v. ውስተ፡ምድር፡) χαμαί Joh. 9, 6; c. Acc. sputi: ኢይውርቅ፡ምራቀ፡ዲበ፡ምድር፡ዘእንበለ፡ላዕለ፡ልብሱ፡ Kedr f. 87; ኢይውርቅ፡ምራቀ፡ F. N. 12; c. ውስተ፡ alcjs, ut: እንዘ፡ይወርቁ፡ውስተ፡ገጹ፡ Did. 29; ኢይትሀከዩ፡ወረቀ፡ውስተ፡ገጽየ፡ Job 30, 10; vel ላዕለ፡, ut Lev. 15, 8; Matth. 27, 30; ወረቀ፡ላዕለ፡መቅደስ፡ Jsp. p. 297; c. Acc. prs. vel rei: ይወርቅዎ፡ (v. ይዌርቅዎ፡) Marc. 10, 34. 14, 65; Luc. 18, 32; እመ፡ወረቃ፡ (ለፍሕም፡እንተ፡ትነድድ፡) ትጠፍእ፡ Sir. 28, 12. — *Voc. Ae.*: ቍእ፡ወወረቀ፡ዘ፡ተፋ።

ረቅ፡ subst. *sputum*: በረቅ፡አፋሆሙ፡ Lud. e Mss. Colb.

ርቀት፡ n. act. *spuitio*, Org. 1.

ምራቅ፡ subst. (m.), *sputum, saliva*, τὰ σίελα 1 Reg. 21, 13 var.; πτύελος Job 7, 19; πτύσμα Joh. 9, 6; ኢሚጥኩ፡ገጽየ፡እምኅፍረተ፡ምራቅ፡ ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπτυσμάτων Jes. 50, 6; 4 Esr. 4, 64; ለእመ፡መጽአ፡ምራቅ፡ (in os) Phlx. 10; Org.; Clem. f. 107. 207; Kedr f. 87; F. N. 12; ante preces matutinas lavemur aqua ወለእመ፡ኢረከብነ፡ማየ፡ንገበር፡ውስተ፡እዴነ፡ምራቀነ፡ወንኅትም፡ቦቱ፡ገጸነ፡ F. M. 14, 10.

II. **ወረቀ፡** inus., sc. יָרַק *viruit*, وَرَقَ *fronduit* arbor (יֵרָקוֹן *flavedo*, أَوْرَق *fuscus*, وَرِق *pecunia signata, numi*).

ወርቅ፡ subst., plerumque m., 1) *aurum* (a colore flavo dictum): ወርቅ፡ንጹሕ፡ Ex. 25, 31; Job 28, 1; ወርቅ፡ጽሩይ፡ 28, 19; ወርቅ፡ፍቱን፡ Prov. 8, 10; Gen. 2, 11. 12; Jes. 13, 17. 60, 6; Hez. 27, 12; Ps. 67, 14; Sir. 2, 5. 47, 18; Apoc. 3, 18. 18, 12 al., ወርቅ፡ቀይሕ፡ Sir. 7, 18; ወርቅ፡በሕር፡ Job 41, 21; ወርቅ፡አፌር፡ 28, 16; ወርቅ፡ዐረብ፡ Ps. 71, 15. a) in Genit.: *aureus*, ut Gen. 24, 22. 53; Ex. 3, 22; ንዋየ፡ወርቅ፡ Job 28, 17; አዕማደ፡ወርቅ፡ Sir. 26, 18; በዘወርቅ፡ይስተይ፡ ἐν χρυσώμασι 1 Esr. 3, 6; vel *aurifer*, ut: አእባን፡ወርቅ፡ Sx. Genb. 8. b) እብን፡(ዕንቍ፡)ዘሕብረ፡ወርቅ፡ *chrysolithus* Ex. 28, 20. 36, 20. 2) *pecunia*, ἀργύριον Sir. 29, 10; Jes. 48, 10. 55, 1; Jer. 39, 10. 25; Zeph. 1, 11; Am. 2, 6; Prov. 7, 20; Gen. 23, 9. 42, 25. 47, 14; ወርቀ፡ሤጥ፡ Lev. 25, 50. 51; 3 Reg. 21, 2; Matth. 25, 18. 27. 28, 12; Luc. 9, 3. 3) *numus aureus*, Num. 7, 14 seq.; 4 Reg. 5, 5 (coll. Gen. 24, 22); Org. in fine.

ወርቃዊ፡ adj. rel. *aureus*, ኍልቍ፡ወርቃዊ፡ *numerus aureus*, (alias መጥቅዕ፡ q. v.), Lud. ex auct. Gregorii.

ወርኅ፡ subst., m. et f., Pl. አውራኅ፡, Pl. Pl. አውራኃት፡ (Lud. e Mss. Colb.), [יָרֵחַ et יֶרַח ,יַרְחָא, تَوْرِيخ ,تَارِيخ ታሪክ፡; de etymo vid. Ges. thes. p. 630] 1) *luna*, Cant. 6, 10; m.

Job 25, 5; Joel 3, 4; Hez. 32, 7; Jes. 13, 10; Sir. 43, 6; Apoc. 6, 12; fem. Apoc. 8, 12; Job 9, 7. 31, 26; ወርኅሰ፡በከመ፡ስማ፡ይእቲ፡ Sir. 43, 8; የሐጽጽ፡ልቡ፡ከመ፡ወርኅ፡ 27, 11; Matth. 24, 29; Act. 2, 20; Hen. 73; ወርኅ፡ምልእት፡ *luna plena* vel *plenilunium* Sir. 50, 6; ሠርቀ፡ወርኅ፡ *novilunium* 1 Reg. 20, 5; Jes. 1, 14 (vid. sub ሠርቅ፡). 2) plerumque m., *mensis*, Ex. 12, 2. 13, 4. 19, 1; በኃምስ፡ወርኅ፡ Jer. 1, 3; Luc. 1, 26; ለለወርኅ፡በወርኁ፡ Jes. 66, 23 var.; ፲ወ፪ወርኅ፡ δωδεκάμηνον Dan. 4, 26; አውራኅ፡ Job 39, 2; አውራኅ፡ክልኤ፡ Asc. Jes. 11, 6. 7; 1 Reg. 27, 7; Gen. 38, 24; Ex. 2, 2; Hebr. 11, 23; Apoc. 11, 2; አመ፡ዐሠርቱ፡ወአሐዱ፡አውራኅ፡ Deut. 1, 3; በአውራኅ፡አሙራት፡ Hen. 78, 9; ሠለስተ፡አውርኅ፡ (pro አውራኅ፡) Act. 7, 20 rom. et 19, 8 rom.; ኵሎን፡አውራኅ፡ F. N. 36. a) *novilunia* አውራኅ፡ (v. አሥሀርት፡) Hos. 2, 13. b) menses astrorum Hen. 33, 3. 72, 1. c) ወርኀ፡ህላል፡ vel ወርኅ፡ወርኃዊ፡ vel ሠርቃዊ፡ *mensis lunaris* opponitur ወርኅ፡ፀሓይ፡ vel ወርኅ፡ፀሓያዊ፡ *mensi solari*, Abush. 3) *tempus* in genere, Luc. 1, 57; maxime apud poëtas: በወርኀ፡ቀላውዴዎስ፡ Enc. Mij. 15; ዘመነ፡መንሱት፡ወወርኀ፡ተከውሶ፡ Enc. Mij. 22; Haml. 26; በወርኀ፡ምግቡ፡ለያሬድ፡ Tab. Tab. 11. — *Voc. Ae.*: ወርኅ፡ዘ፡ጨረቃ።

ወርኃዊ፡ adj. rel. 1) *lunaris*: ዓመት፡ወርኃዊ፡ Abush.; Comp. Eccl. in Lud. Comm. hist. p. 388 n. 19; ወርኅ፡ወርኃዊ፡ Abush. 2) *lunaticus*, Matth. 4, 24; ወርኃውያን፡ ("ዊያን፡) Clem. f. 233; M. M. f. 105.

ወርአ፡ rad. inus., cfr. ورأ *repulit, impedivit* (وراء *quod pone est*), ورى II *occultavit*.

ሞራአ፡ et ሞርአ፡ subst., m. et f., st. c. ሞራአ፡ et ሞርአ፡, Pl. መዋርእት፡ *subligaculum, succinctorium*; Jer. 13, 1 seq.; Clem. f. 7; Gen. 3, 7; Kuf. 3; Org. 1; Enc. Genb. 8.

ወረወ፡ I, 1 et 2 [ירה] Subj. I, 1 ይውሩ፡ *jacere, conjicere, in-, e-, de-, pro-, abjicere, praecipitare*, ወርዎ፡እብነ፡ Koh. 3, 5; አሕባለ፡ወረዉ፡ሊተ፡ Ps. 15, 6; ይዌርዉ፡አልባሲሆሙ፡ Act. 22, 23; ወርዉኒ፡ (v. ውርዉኒ፡) ውስተ፡ባሕር፡ Jon. 1, 12; Gen. 37, 24; Ex. 15, 1; ትዌርዋ፡ውስተ፡ፈለግ፡ Jer. 28, 63. 48, 5; ይዌርዎን፡ውስተ፡ቀላየ፡ባሕር፡ለአበሳነ፡ Mich. 7, 19; መሬተኪ፡ውስተ፡ቀላየ፡ባሕር፡ይዌሩ፡ Hez. 26, 12; Kuf. 48; እስመ፡ገደፍዎ፡ወወረውዎ፡ውስተ፡ብሔር፡ ἐξεῤῥίφη καὶ ἐξεβλήθη εἰς τὴν γῆν Jer. 22, 28. 26; ወረዎ፡(በድኖ፡)ውስተ፡መቃብረ፡ደቂቀ፡ሕዝብ፡ Jer. 33, 23; ይውርውዎሙ፡ Dan. 3, 20 var.; ከመ፡ይውርዎሙ፡ (v. ይወርዎሙ፡)ማእከለ፡ባሕር፡ Kuf. p. 160; ትዌርዎሙ፡ማእከለ፡እሳት፡ Hez. 5, 4; ወወረውዋ፡ማእከለ፡መስፈርት፡ Zach. 5, 8; እዌሩ፡ላዕሌሆሙ፡መሥገርትየ፡ Hos. 7, 12; አኮ፡በጽድቅነ፡ዘንዌሩ፡ሣህለነ፡ቅድሜከ፡ Dan. 9, 18; se ipsum: ወረወ፡ነፍሶ፡እመልዕልተ፡ሉዓሌ፡ወሞተ፡ Jsp. p. 375; projicere leoni alqm Enc. Tachs. 12 (Lud.); *jaculari*: ይዌሩ፡አፍሓመ፡እሳት፡ Job 41, 10. — *Voc. Ae.*: ወረወ፡ደርበየ፡ብ፡ወረወረ።

ተወርወ፡ III, 1 et ተወረወ፡ III, 2 1) Refl. *se dejicere* vel *conjicere* vel *praecipitare*, ተወረው፡ታሕተ፡ Matth. 4, 6. 21, 21; ተወርዉ፡ላዕሌሆሙ፡ውስተ፡እሳት፡ Jsp. p. 376; trsl.: ፈቃዱ፡ተወርወት፡ኀበ፡ዐጸደ፡ወይን፡ (voluntas ejus conjecta est in vineam i. e. vineam habere voluit) Enc. Tachs. 1. 2) Pass. *conjici, projici*, Lud. ex Enc. Hed. 18; ተጋብኡ፡ውስተ፡አህጉር፡ጽኑዓት፡ወንትወሮ፡ህየ፡ ἀποῤῥιφῶμεν ἐκεῖ Jer. 8, 14.

ውርው፡ part. *conjectus, pro-, in-, dejectus*: ቀብዑ፡ውርውተ፡ዲበ፡መታክፍቲሁ፡ Phlx. 56.

ወራዊ፡ n. ag. *jaculator*: ወራዌ፡ረምሕ፡ Phlx. 208.

ወረዋት፡ subst. Pl. (sec. Lud. a ወረው፡) *jacula*, Lud. e Libr. Myst.

ወራውሬ፡ subst., nomen lapidis pretiosi, cui respondet a) πάριος *parius, marmoris* species, ዕንቈ፡ወራውሬ፡ 1 Par. 29, 2. b) *topazius*, Apoc. 21, 20; Ex. 36, 17. Forma ወራውር፡ occurrit Macc. f. 3. — Scholion Voc. Ae. vid. in Lud. Comm. hist. p. 210.

ወርዕ፡ subst., fortasse pro ወዕር፡ i. e. وعر *difficilis, salebrosus et asper* locus, mons (יַעַר *silva*): ወእምዝ፡ወጽኡ፡በሌሊት፡እምይእቲ፡ደብር፡እንዘ፡ኢያእምሩ፡ፍኖተ፡ወበጽሑ፡ውስተ፡ወርዕ፡ወእንዘ፡የኀሥሡ፡ፍኖተ፡ኀጥኡ፡ Gad. Kar. (quamquam etiam radicem ወዐረ፡ Aethiopes habent).

ወርዘወ፡ quadrl. I *adolescere, juvenescere, adolescentem* vel *juvenem esse* vel *se praebere*: Christus ልሀቀ፡በበሕቅ፡ወወርዘወ፡በአምጣነ፡ብእሲ፡ M. M. f. 63; እስከ፡ወርዘወ፡በአምጣነ፡ብእሲ፡ Org.; ወርዘውኩኒ፡ወረሣእኩ፡ Ps. 36, 26; አመ፡ወርዘወ፡ Gad. Lal., ጽናዕ፡ወወርዙ፡በእንተ፡ሕዝብ፡ዚአነ፡ 1 Par. 19, 13.

አወርዘወ፡ II *adolescentem educare, ad adolescentiam perducere* alqm: ኢያወርዘውኩ፡ οὐκ ἐξέθρεψα νεανίσκους (v. ኢያልሀቁ፡ወራዙተ፡) Jes. 23, 4.

ተወርዘወ፡ III, 1 *ad adolescentiam perduci, juvenilem vigorem recipere*: a Michaële archangelo sanatus abiit, እንዘ፡ይትወረዘው፡በኀይለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Gad. T. Haim.

ውርዙው፡ part., f. ውርዝውት፡ vel ውርዙት፡ *adultus, juvenilis*: ውርዝውት፡ *adulta* i. e. *nubilis* F. M. 5, 17; ውርዝዋት፡ *adultae*, II Can. Ap. 4; ብእሲት፡ውርዙት፡ Sx. Genb. 20; ውርዝዋት፡አንስት፡ Did. 14; ደናግል፡ርሱያት፡ወስርግዋት፡ወውርዝዋት፡በሃይማኖት፡ Mavâs. n. 62; etiam de rebus, ut: (liberos in matrimonium date) ከመ፡ኢይዕብአሙ፡ፍትወት፡ዝሙት፡ውርዝውት፡ Did. 22.

ወሬዛ፡ subst. m., Pl. ወራዙት፡ (ወረዙት፡ 4 Esr. 10, 34 perperam scriptum est), *adolescens, juvenis*, Jes. 13, 18. 62, 5; Jer. 1, 7; Koh. 4, 15. 10, 16; Sir. 35, 7; ልሂቀ፡ወወሬዛ፡ Hez. 9, 6; ወሬዛ፡ወሕፃን፡ 1 Par. 29, 1; 2 Par. 13, 7; Matth. 19, 20. 22; ወራዙት፡ Gen. 25, 27; Jer. 9, 21. 28, 3. 30, 15; Thren. 2, 21. 5, 13; Jes. 9, 17. 20, 4; Job 29, 8; Dan. 1, 4; Kuf. 23; Tit. 2, 6; Marc. 14, 51; nonnumquam adjectivi instar apponitur alii nomini: ወልድ፡ወሬዛ፡ Dan. ap. 1, 45; Act. 20, 9; etiam de bestia usurpatur: ወሬዛ፡ሀየል፡ νεβρὸς ἐλάφων (cervus adolescens) Cant. 2, 9. 17. 8, 14. — *Voc. Ae.*: ወሬዛ፡ዘ፡ጐልማሳ፡

ወሬዛዊ፡ adj. rel. *juvenilis, adolescentulus*: ወሬዛዊት፡ድንግል፡ F. N. 5 et 10, 8.

ውርዙት፡ subst., m. et f., (Did. p. 122 lin. 1 exhibet Platt ወርዙት፡, sed p. 130 lin. 11 ው"፡) *adolescentia, juventus*,

Koh. 11, 9. 10. 12, 1; Prov. 2, 17. 24, 54; Ps. 42, 4. 102, 5; 1 Tim. 4, 12; **እምውርዙትከ፡** Kuf. 37; **እምነ፡ውርዙትየ፡** Sap. 8, 2; **በውርዙቱ፡** Sir. 30, 11 (opp. **ንእስ፡**); **ኀለፈ፡ውርዙቱ፡** 4 Esr. 14, 8. 3, 68; **እንዘ፡ሀለዋ፡በኀይለ፡ውርዙቶን፡** Did. 14; **ፍትወተ፡ውርዙት፡** 2 Tim. 2, 22; **መዋዕለ፡ውርዙቶሙ፡** Hen. 10, 17.

ውርዛዌ፡ subst. *juventus, adolescentia*: **መዋዕለ፡ውርዛዌ፡** Sap. 2, 6; Chr. Ta. 7; F. N. 43, 2; Deus **አልቦ፡ርሥአነ፡ለውርዛዌሁ፡** Lit. Epiph.; Enc. Nah. 26.

ውርዝውና፡ subst., id., Chr. Ta. 7; Phlx. 4; F. N. 5; Enc. Mij. 3.

ወረደ፡ I, 1 [amh. et יָרַד id.; وَرَدَ plerumque significatus speciales habet] Subj. **ይረድ፡**; Imprt. **ረድ፡**, *descendere*, Ex. 19, 24; Jes. 47, 1; Ps. 17, 11; Matth. 24, 17; Marc. 1, 10; **ወሪዶት፡** Hen. 63, 10; Joh. 4, 49; c. **እምነ፡** loci: **ጐንደየ፡ወረደ፡እምደብር፡** Ex. 32, 1; Judith 10, 10; **እምነ፡ሰረገላ፡** Jud. 4, 15; **እምሰማይ፡** Matth. 28, 2; Joh. 1, 32; **እመስቀል፡** Marc. 15, 30; **ረዲ፡እምነ፡ክብርኪ፡** Jer. 31, 18; c. **እምዲበ፡** Ex. 19, 14; Matth. 14, 29; c. **እምውስተ፡** Gen. 24, 64; c. **እምላዕለ፡** 1 Reg. 25, 23; c. **በ፡** scalae Gen. 28, 12; c. **ውስተ፡** loci: **ሑር፡ረድ፡ውስተ፡ቤተ፡ንጉሥ፡** Jer. 22, 1; Cant. 6, 2; Gen. 12, 10. 46, 3. 4; Ex. 19, 18; 2 Reg. 11, 10; Marc. 13, 15; Joh. 6, 16; c. Acc. loci: **ወወረደ፡ቤተ፡ንጉሥ፡** Jer. 43, 12; **እለ፡ተሐውሩ፡ትወርዱ፡ብሔረ፡ግብጽ፡** Jes. 30, 2. 31, 1. 52, 4; **ወረዱ፡ሲኦል፡** (v. **ሲኦለ፡**) Bar. 3, 19; Jon. 1, 3; Joh. 2, 12; Act. 7, 15; raro c. **ለ፡** (*versus*) loci, Luc. 10, 30 (cfr. Act. 8, 26); c. **ኀበ፡** pers. (*ad*): Joh. 1, 52; Act. 10, 21. 14, 11; c. Acc. viae qua quis descendit, Luc. 10, 31, vel loci *per* quem descendit, Asc. Jes. 10, 8; c. **ላዕለ፡** vel **ዲበ፡** *super* alqm, Luc. 3, 32; Joh. 1, 33; *irruere* super alqm Jos. 11, 7. De rebus inanimatis a) *defluere, decidere, delabi, deferri, demitti*: **ደም፡ዘይወርድ፡ውስተ፡ምድር፡** Luc. 22, 44; pluvia de coelo Jes. 55, 10; Matth. 7, 25; **አኀዘ፡ማይ፡ይረድ፡ውስተ፡ቀላይ፡** Kuf. 5; **ይወርድ፡ጠል፡** Num. 11, 9; **ነቅዕ፡ዘይወርድ፡እምድብር፡** Deut. 9, 21; Ps. 71, 6. 132, 3; **እሳት፡እምሰማይ፡** Luc. 9, 54; **በረድ፡እምሰማይ፡** Apoc. 16, 21; Hen. 18, 11. 101, 2; **በከመ፡ወረደ፡መዐትየ፡ላዕለ፡** ... ἔσταξε Jer. 49, 18; **ወረደ፡ዕፃ፡ላዕለ፡ዮናስ፡** (*cadere*) Jon. 1, 7; Esth. 3, 7; **ልብሰ፡መትከፍት፡ዘይወርድ፡ውስተ፡ክልኤሆን፡መታክፈሁ፡** Ex. 36, 11; **ፍርሀት፡ወረዓድ፡ወረደ፡ላዕሌሁ፡** ἐπέπεσεν Luc. 1, 12. b) *desidere* Ps. 103, 9. c) *deorsum tendere*, de terminis, Num. 34, 11. 12; Jos. 17, 9. 18, 13.

አውረደ፡ II, 1 *descendere facere*, i. e. 1) ubi refertur ad homines, a) *deducere*, **አውርዶሙ፡ኀበ፡ማይ፡** Jud. 7, 4; **አወርዶሙ፡ቈላተ፡ዮሳፍጥ፡** Joel 4, 2; Hen. 69, 4; Act. 9, 30; in specie de viis, quae deorsum ducunt, 2 Esr. 13, 15; **ኀበ፡** Prov. 5, 5 vel **ውስተ፡** 7, 27, vel **ለ፡** Act. 8, 26. b) *demittere*: **አውረደቶሙ፡በሐብል፡እንተ፡መስኮት፡** Jos. 2, 15; 1 Reg. 19, 12; Jer. 45, 6; Marc. 2, 4; mortuum a cruce Marc. 15, 46. c) *deorsum mittere, detrudere, dejicere*: 1 Reg. 2, 6; **አውረዶሙ፡ለነገሥት፡ውስተ፡ሞት፡ወለክቡራን፡እምነ፡ዐራታቲሆሙ፡** Sir. 48, 6; **አውረድዎሙ፡ውስተ፡ምድር፡ለመሳፍንት፡** Threm. 2, 10; Dan. 3, 20. 2) ubi refertur ad res: a) *deorsum ferre, deportare*, Gen. 37, 25. b) *deducere*, Gen. 42, 38. 44, 29. 31. c) *demittere*, Gen. 24, 18. 46; Num. 4, 5; **አውረደ፡እሳተ፡እምሰማይ፡** Sir. 48, 3; Apoc. 13, 13; **እግዚ"፡ያወርድ፡ጠለ፡ወዝናመ፡ላዕለ፡ምድር፡** Kuf. 12; **አውረደት፡አንብዐ፡** Sir. 32, 18; **ነበብኩ፡ወኢይኔስሕ፤አውረድኩዋ፡ወኢይትመየጥ፡እምኔሃ፡** Jer. 4, 28. d) in specie: demittere manum i. e. *extendere, immittere, inferre, admovere manum*, **አውረደ፡እዴሁ፡ወነሥአ፡** 4 Reg. 6, 7; **ኢትቅድም፡አውርዶ፡እዴከ፡** Sir. 34, 18; c. **ላዕለ፡** pers. (cui vis inferatur): Gen. 37, 22; Kuf. 18; 1 Reg. 26, 9; 2 Reg. 1, 14, al. e) *dejicere, deorsum jacere*, ancoram Act. 27, 28; **እለ፡ያወርዱ፡መሣግሪሆሙ፡ውስተ፡ፈለግ፡** Jes. 19, 8; ἔβαλεν Apoc. 8, 5; **ታወርዶን፡እስከ፡ምድር፡** Jes. 26, 5. f) *deponere* vestem 1 Reg. 18, 4; Hez. 44, 19. g) *exponere* sarcinas e nave Act. 21, 3 Platt.

ተወርደ፡ III, 1 (si non **ተወረደ፡** 1) Pass.: a) *deponi, dignitate moveri*, Lud. e Syn. b) *superveniri, opprimi*: **ኀለየ፡ከመ፡ብሔር፡ትትወረድ፡** τὴν πόλιν ἁλῶναι Cyr. ad Th. f. 7 (siquidem lectio sana est). 2) Refl. *se demittere* (sich herablassen): **ተወርዶቱ፡ለእግዚ"፡ኀበ፡ከዊነ፡ሰብእ፡** M. M. f. 155; **በተወርዶ፡** f. 95; **ለቀሲስ፡ብዉሕ፡ሎቱ፡ከመ፡ይትወረድ፡ኀበ፡መልእክተ፡ክህናት፡እለ፡እምታሕቴሁ፡** f. 95.

ተወረደ፡ III, 2 a) *super se demissum habere* daemonem i. e. *obsessum esse daemone, insanire, furere, divinare*, de prophetis falsis: **ኵሉ፡ሰብእ፡ዘይትዌረድ፡** (v. **ዘይትዋረድ፡**) παντὶ ἀνθρώπῳ μαινομένῳ Jer. 36, 26; **ነቢያትኒ፡ይትዌረዱ፡** (v. **ይትዋ"፡**) **ለበዓል፡** ἐπροφήτευον τῇ βαάλ Jer. 2, 8; de homine cupiditatis insania agitato: **በፍትወተ፡ነፍሳ፡ትትዌረድ፡** ἐπνευματοφορεῖτο 2, 24.

ተዋረደ፡ III, 3 1) *se demittere* vel *submittere* (sich herablassen) ad alqm: **ነጽርኬ፡ዘከመ፡እፎ፡ይትዋረድ፡**(**ጳውሎስ፡**)**ውስተ፡ንባብ፡በበንስቲት፡** (sc. ad intellectum lectorum descendens) Chr. ho. 2; seq. **ምስሌሆሙ፡** *ad eos* Chr. ho. 8; **ርኢኩ፡ከመ፡ዝንቱ፡ሕገ፡ተዋርዶ፡** ὁρᾷς ὅτι συγκατάβασις ἦν (sui ad nostrum captum demissio) ibid.; **ኢትረሲኬ፡ጽእለተ፡ተዋሪዶቱ፡** μὴ οὖν τὸ εἶδος τῆς ἐντελείας ὕβριν νομίσῃς, ho. Theodoti in Cyr. f. 102; **እስመ፡ተዋርዶ፡ኢያዼእል፡** ibid.; **ተዋሪዶ፡** (ubi se submisit) **በትሰብእቱ፡** f. 104; **ይደሉ፡ከመ፡ይትዋረድ፡ሎቱ፡እምቀኖና፡በአቅልሎ፡** (ut se ad eum demittat levatione poenitentiae impositae) Kedr f. 55. 68. 2) *se demittere super* alqm i. e. *obsidere*, de daemone: **ወለት፡እንተ፡ይትዋረዳ፡ጋኔን፡** Act. 16, 16. 3) *obsessum esse daemone, insanire, furere, divinare* (i. q. **ተወረደ፡**) Jer. 2, 8. 36, 26 (vid. sub **ተወረደ፡**). — *Voc. Ac.*: **ይትዋረዳ፡ዘ፡ያስተአብዳ፡**; *aliud*: **ይትዋረዱ፡ዘ፡ይሸበሸቡ፡**

አስተዋረደ፡ IV, 3 e superiore ordine *in inferiorem detrudere* alqm: qui Melchisedecum Spiritum S. fuisse censent, **ያስተዋረድዎ፡ውስተ፡አምጣነ፡ገብር፡** (in gradum servi) **ለመንፈስ፡ቅዱስ፡** Cyr. de Melch. f. 128.

ውሩድ፡ part. *delapsus, demissus*: **ውሩድ፡ግልባቤሃ፡ውስተ፡ገጻ፡** Herm. p. 21.

ርደት፡ n. act. a) *descensio, descensus*, Asc. Jes. 3, 13. 9, 15; **ርደቱ፡ውስተ፡ሲኦል፡** 4, 21; Cod. Mus. Brit. LIV, 7; **ርደቱ፡ለወልድ፡እምሰማይ፡** Clem. f. 7; **ተዘከር፡እግዚኦ፡ርደትከ፡ዲበ፡ምድር፡በእንተ፡ፍቅረ፡ሰብእ፡** Genz. f. 26; Org. 1. b) *delapsus*: **ከመ፡ርደተ፡ንስር፡** ὅρμημα ἀετοῦ Deut. 28, 49; **ከመ፡ርደተ፡አንበጣ፡ርደቱ፡** (sc. **ለበረድ፡**) Sir. 43, 17; **ርደተ፡ዝናማት፡** Sx. Hed. 12.

ሙራድ፡ (raro ምውራድ፡, ut 3 Reg. 7, 15 in Cod. A), subst. 1) *locus declivis, dejectus, descensus:* τὸ καταφερές Jos. 7, 5; κατάβασις 10, 11; ሙራደ፡ደብር፡ 8, 24; Jud. 1, 16; 1 Reg. 25, 20; 2 Reg. 13, 34; ሙራደ፡ዐቀበ፡ዘደብረ፡ዘይት፡ Luc. 19, 37; ይውሕዝ፡ከመ፡ማይ፡ውስተ፡ሙራድ፡ Jes. 30, 28; ሙራደ፡ፍኖት፡ኤማት፡ Hez. 48, 1; Gad. T. Haim. 2) *gradus descensionis* (Abstufung): እምድኅረ፡መዓርገ፡ውሉድ፡ይረሱ፡መዓርጎሙ፡ለውሉደ፡ውሉድ፡በበሙራዶሙ፡ (descendendo gradatim) መዓርግ፡እምድኅረ፡መዓርግ፡ F. N. 52. 3) *opus pensile,* 3 Reg. 7, 15.

ወርድ፡ et ወረድ፡, subst. *latitudo* [amh. id.; Isenb. comparandum censet عَرْض] εὖρος Ex. 28, 16. 36, 16; F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡); Asc. Jes. p. 80.

ወሰቀ፡ (etiam per ሠ) I, 1 et 2 [vid. መሰከ፡, nec non נָשַׁק; crebrius usitatur quam መሰከ፡] Imprt. I, 1 ስቅ፡, *tendere arcum, imponere nervo* sagittam: ወሰቀ፡ቀስቶ፡ Kuf. 38; እለ፡ወሰቁ፡አቅስስቲሆሙ፡ Jer. 4, 29; Thren. 2, 4. 3, 12; Ps. 10, 2. 36, 14. 63, 3; 2 Par. 18, 33; ወሰቁ፡ልሳኖሙ፡ከመ፡ቀስት፡ለሐሰት፡ Jer. 9, 3; ስቁ፡ቀስተክሙ፡ወንድፍዋ፡ 27, 14; ወይወስቁ፡ (v. ወይዌስቁ፡) ቀስተ፡ 1 Par. 8, 40; Ps. 77, 12; ወይዌስቅ፡ቀስቶ፡ Jer. 28, 3; Ps. 57, 7; ወሰቀ፡ወመሰከ፡ቀስቶ፡ 4 Reg. 9, 24; ወተረ፡ቀስቶ፡ወወሰቀ፡ቀስቶ፡ ἐντείνων ἐνέτεινας τόξον σου Hab. 3, 9; ምስክ፡ቀስተከ፡ወወስቅ፡ሐጸከ፡ወወሰቀ፡ዮአስ፡ወመሰከ፡ቀስቶ፡ 4 Reg. 13, 16 (at vid. quae ad መሰከ፡ annotata sunt).

ተወስቀ፡ III, 1 *imponi in arcu* intenso sagittam, Lud. sine auct.

ውሱቅ፡ part. *tensus, intensus,* de arcu: ውሱቅ፡አቅስስቲሆሙ፡ Jes. 5, 28; ውሱቃን፡አቅስስቲሆሙ፡ 21, 15.

ውሱቅ፡ i. q. ዕሱቅ፡ vid. sub ዐሱቅ፡

ወሰበ፡ rad. inus., quam jam Ludolfus recte composuit cum יָשַׁב وَثَبَ (ex dialecto Himjaritarum).

አውሰበ፡ II, 1 *secum cohabitare facere* i. e. 1) *ducere uxorem, in matrimonium ducere,* sive adjecto ብእሲተ፡ sive omisso: አውሰበ፡ብእሲተ፡ Gen. 25, 1; Ruth 1, 11; ኢታውስብ፡ብእሲተ፡ Jer. 16, 1; ዘአውሰበ፡ብእሲተ፡ኄርተ፡ Sir. 36, 29. 25, 8; አውሰብክዎን፡ Hez. 23, 4; 1 Reg. 25, 42; Matth. 5, 32. 19, 9. 22, 24; Luc. 20, 34; 1 Cor. 7, 28. 33; F. M. 5, 2; እለ፡ያወስቡ፡ዳግመ፡ይከውኑ፡ውፁኣነ፡እምሕግ፡ Did. 14; እለ፡ያወስቡ፡ራብዐ፡ ibid. 2) *nubere,* sive adjecto ብእሴ፡ sive omisso: አውሰበት፡ከልአ፡ብእሴ፡ Jer. 3, 1; Num. 36, 6. 8. 11; Deut. 24, 2. 25, 5; Ruth 1, 13; Jer. 3, 1; 1 Tim. 5, 9; 1 Cor. 7, 28; አውስቦ፡ Ruth 1, 12; እምድኅረ፡አውሰበት፡ Sir. 42, 9; እንተ፡አውሰበት፡ *nupta,* እንተ፡ኢያውሰበት፡ *innupta* 1 Cor. 7, 34. 3) in genere: *matrimonio jungi,* 1 Cor. 7, 29; እለ፡ኢያውሰቡ፡ Kuf. 44; አውስቦ፡ *matrimonium* Hebr. 13, 4; አውስቦ፡ክልኤት፡ *bigamia,* Syn.; በእንተ፡ፍኅረት፡ወሒኤ፡ወአውስቦ፡ F. N. 24. 4) *concumbere, concubare,* አውስቦ፡በ፩ሌሊት፡፫ጊዜ፡, አውስቦ፡እንስሳ፡, አውስቦ፡አውናን፡ (*onania*), Form. Conf.

ተወስበ፡ III, 1 *in matrimonium duci, nubere:* ለእመ፡ተወስበት፡ F. M. 5, 7; c. ለ፡ viri: ለእመ፡ተወስበት፡ለብእሲ፡ F. M. 5, 12; F. N. 24, 1; Jsp. p. 323.

ተዋሰበ፡ III, 3 *connubium contrahere, matrimonio jungi:* ትትዋሰቡ፡ምስሌሆሙ፡ Jos. 23, 12; Matth. 22, 30. 24, 38; Ruth 1, 13 var.; F. M. 5, 17; ተዋስቦ፡ሕርምት፡ *connubium* vel *matrimonium illicitum* F. M. 5, 11—17; እሉን፡ተዋስቦታት፡ 5, 17.

አስተዋሰበ፡ IV, 3 1) *in matrimonium dare* sive filium sive filiam, *connubio* vel *matrimonio jungere,* filiam *nuptum dare* vel *collocare* alicui, *maritare,* Ex. 21, 7 (omisso ወለተ፡); Jud. 12, 9; አውሰቡ፡እምውስተ፡አዋልዲሆሙ፡ወአስተዋሰቡ፡ደቂቆሙ፡ 2 Esr. 9, 2. 12; c. Acc. et ምስለ፡ 2 Esr. 20, 30; ለብእሲ፡ጠቢብ፡አስተዋስባ፡ Sir. 7, 25; አስተዋሰብዋ፡ለ፯ዕደው፡ Tob. 3, 8. 6, 14; አነ፡ፈቀድኩ፡ከመ፡አስተዋስብ፡ወለተከ፡ለወልደ፡እስክንድር፡ Jsp. p. 335; filium sive filiam F. M. 5, 2; በግብር፡ (per vim) ያስተዋስብዎ፡ F. M. 6, 8; ፈቀዱ፡አበዊሁ፡ከመ፡ያስተዋስብዎ፡ሎቱ፡ብእሲተ፡ Sx. Mag. 27; አስተዋሰብዎ፡ዘእንበለ፡ፈቃዱ፡ ibid. 2) matrimonium jungere benedictione i. e. *benedicere matrimonio,* de sacerdote, Kedr f. 66; Syn.

ውሱብ፡ part. *matrimonio junctus,* a) de femina: *nupta, marita,* ትከውን፡እምኍልቈ፡መበለታት፡ውሱባት፡ F. M. 5, 12; እንስት፡ውሱባት፡ 6, 13; ውሱባት፡ Did. ed. Platt p. 95; ውስብት፡ Kedr f. 62; F. N. 48. b) de viro et femina: *mariti, maritus et marita, conjuges,* ማእከለ፡ውሱባን፡ወደናግል፡ሀሎ፡ፍልጠት፡ክሡት፡ F. N. 10; ውሱባን፡ F. N. 24, 1; እንዘ፡ውእቶሙ፡ውሱባን፡ (*conjuges*) F. M. 9, 4.

አውሳቢ፡ n. ag. (II, 1) *qui uxorem ducit* vel *duxit, maritus,* F. N. 48 (opp. ውስብት፡).

ተዋሳቢ፡ n. ag. (III, 3) *matrimonium initurus* vel *matrimonio jungendus:* እመ፡ኮነ፡አሐዱ፡እምተዋሳብያን፡ድንግለ፡ F. N. 24, 5.

ሰብሳብ፡ subst., m. et f. (ut F. M. 9, 4), *matrimonium, conjugium, connubium:* Sap. 14, 24; Org. 4; ሰ"፡ብዉሕ፡ F. M. 5, 3; ዝሙት፡ኢኮነ፡ሰብሳበ፡ወኢይትኌለቍ፡በሰብሳብ፡ F. M. 5, 8; ቀዳሚ፡ሰብሳብ፡ንጹሕ፡በኀበ፡እግዚ"፡ Did. 14; ሰብሳብ፡ዘሕግ፡ (legitimum) Kedr f. 78; ቀኖና፡ሰብሳብ፡ Clem. f. 89. 106; ዘተደመረ፡ምስለ፡ብእሲት፡በሥርዐት፡ሰብሳብ፡አው፡በካልእ፡ (legitime vel illegitime) F. M. 5, 2; ሰብእ፡ሰብሳብ፡ *mariti* vel *conjuges* F. M. 10; እለ፡ውስተ፡ሰብሳብ፡ (id.) Macc. f. 17.

ውስተ፡ *in* vid. sub ወሰጠ፡

ወሰነ፡ I, 2 [non tam ad وَزَنَ אזן መዘነ፡, quam ad وَسَمَ *signo notavit,* סמן, (an سَنّ?) referendum videtur] *definire, destinare, terminare, determinare, circumscribere:* አኮ፡ጸሀቅከ፡ወትጋህከ፡በዓለም፡ዘይዌስከከ፡እምዘወሰኖ፡ለከ፡ፈጣሪከ፡ወኢተሀክዮትከ፡ዘያሐጽጸከ፡እምዘዐቀመ፡ለከ፡ Fal. f. 27; Deus ይዌስን፡በኖጻ፡ባሕረ፡ Lit. Orth.; Apostoli ሠርዑ፡ወወሰኑ፡በቀኖናሆሙ፡ (ከመ፡ seq. Subj.) Abush. 39; tempus, locum, rationem, al., F. N. crebro; ወስን፡ሊተ፡መከነ፡ዘአንድር፡ውስቴቱ፡ Sx. Mag. 27.

ተወሰነ፡ III, 2, rarius ተወስነ፡ III, 1 *definiri, praestitui, terminari, determinari:* ዕድሜ፡እንተ፡ተወስነ፡ሎቱ፡ Enc. Ter 23; መከን፡ዘተወሰነ፡, ዕድሜ፡ዘተወሰነ፡ F. N. 28; መጠን፡ዘተወሰነ፡ F. N. 36; ባሕረ፡ጸጋኪ፡ (o Maria) ኢይትዌሰን፡በኖጻ፡ Enc. Sen. 21; ባሕረ፡ቍልዝም፡ዕሙቅ፡

ዘኢይትዌሰን፡መስፈርቱ፡ (immensum) Tab. Tab. 29; Dei bonitas ዘኢይትወሰን፡ Lud. ex Org. 2; ተወሰነ፡ወተፈትሐ፡ላዕለ፡ኵሎሙ፡ምእመናን፡ (definitum et omnibus fidelibus praescriptum est) F. M. 10, 3.

ተዋሰነ፡ III, 3 *confinem, conterminum esse*, c. Acc.: ኤማት፡እንተ፡ትትዋሰና፡ Zach. 9, 2 var.

ውሱን፡ part. *definitus, praefinitus, determinatus:* ኵሎ፡ሥሩዐ፡ወዕቁመ፡ወውሱነ፡ግበሩ፡ 1 Cor. 14, 40 Platt; ተዐደወ፡ጊዜ፡ዘውሱን፡ሎቱ፡ F. M. 10, 1. 27, 4; እግዚ"፡ረሰየ፡ለክሙ፡ውስተ፡ዓለም፡መዋዕለ፡ውሱነ፡ (sc. vitae) Jsp. p. 290; መካን፡ውሱን፡ F. N. 28; Abush. crebro; መዓርጋት፡ዘውሱን፡ሎቱ፡ F. M. 4, 2.

ወሰን፡ subst. (m.) *terminus, limes, finis, fines*, loci, terrae, ditionis: Num. 34, 6—9; Jos. 13, 8. 22, 25; Ps. 103, 10; አመ፡ያነብር፡ወሰነ፡ (v. ዐቅመ፡) ለባሕር፡ Prov. 8, 29. 15, 25; ገበርኩ፡ላቲ፡(ለባሕር፡)ወሰነ፡ Job 38, 10; Jer. 5, 22; እስከ፡ወሰንከ፡ሰደዱከ፡ Obad. 7; ወሰን፡ሰሜናዊ፡ Hez. 48, 1 seq.; ዘይትዐደዉ፡ወሰነ፡ μετατιθέντες ὅρια Hos. 5, 10; ተዐደዉ፡ኃጥኣን፡እምወሰኖሙ፡ Job 24, 2; temporis: አልቦ፡ለዝ፡ሕግ፡ወሰን፡መዋዕል፡ Kuf. 13. 16. 49; ጊዜ፡ወሰን፡ምስያታት፡ Kuf. 49; Chr. ho. 19 (vid. ውሳኔ፡).

ወሳኒ፡ n. ag. *definitor, determinator:* Deus ፈጣሬ፡አዝማን፡ወወሳኔ፡ዓመታት፡ M. M. f. 36; Deus est ወሳኔ፡ሀልዎታት፡ከመ፡ኢትትዐደው፡እምዘአዘዘ፡ συνέχων τὰ γεγονότα Chr. ho. 2.

ውሳኔ፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ውሳንያት፡ vel ውሳኔያት፡, 1) *definitio*, a) *praescriptum:* ዝንቱ፡ውሳኔ፡ሕግ፡ይደሉ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ F. M. 5, 5; ውሳኔያት፡ሕግ፡ Gad. Kar.; እመቦ፡ዘተዐደወ፡ላዕለ፡ዝንቱ፡ግብር፡እምውሳንያት፡ዘወሰኑ፡ሎቱ፡ F. M. 5, 3; ውሳንያት፡እንተ፡ወሰንዋ፡አበው፡ቀደምት፡ Fid. Jac. Bar.; ውሳኔ፡ሥጋዊ፡ (definitio poenae corporalis) F. M. 5, 3. b) pretii (in emtione et venditione) F. N. 33. c) *finitio* notionis, verbi (Definition): በእንተ፡ውሳኔ፡ፍጐረት፡ F. N. 24, 3; በእንተ፡ውሳኔ፡አውስቦ፡ 24, 4. 2) *determinatio, terminatio, circumscriptio, finis:* ውሳንያት፡አምዳር፡ vel ምድር፡ (agrorum) F. N. in Proleg. et F. N. 27; ለሕገ፡ኦሪት፡ቦቱ፡ወሰን፡ወለዛቲሰ፡(ሕግ፡)አልባቲ፡ውሳኔ፡ Chr. ho. 19; በጽሐት፡በምዕር፡ኀበ፡ውሳኔ፡ (ad finem pervenit) Chr. ho. 13.

ወሰከ፡ I, 2 [وَسَقَ congessit] *addere, adjicere, accumulare*, c. Acc. rei additae, crebro omisso Acc., et c. ላዕለ፡ ejus cui additur: Lev. 5, 16. 24. 27, 13; Deut. 4, 2. 13, 1. 19, 5; 1 Reg. 12, 19; 3 Reg. 12, 14; in arithmetica, Abush. 11 seq.; vel c. በላዕለ፡, ut: ኃጥእ፡ይዌስክ፡ኀጢአተ፡በላዕለ፡ኀጣውኢሁ፡ Sir. 3, 27; vel c. ዲበ፡ Apoc. 22, 18; ይዌስክ፡ዓዲ፡ዲቤሁ፡ Sir. 21, 15; ከመ፡ኢትወስክ፡እንከ፡ዲበ፡ (v. በዲበ፡) ኀጣውኢከ፡ Job 34, 37; Ps. 70, 15; Kuf. p. 118; vel c. በዲበ፡ Ps. 68, 32; Jes. 38, 5; እንዘ፡ትዌስኩ፡ኀጢአተ፡በዲበ፡ኀጢአት፡ Jes. 1, 5. 30, 1; vel c. ውስተ፡, ut: ወውስቴቶሙ፡ (v. እምውስቴቶሙ፡) ኢይትከሀል፡ወስክ፡ Koh. 3, 14; vel c. እምነ፡ Fal. f. 27 (vid. sub ወሰነ፡); Ps. 60, 6; vel c. እምውስተ፡ Koh. 3, 14 var., vel c. እምዲበ፡ Matth. 6, 27, absol. Koh. 2, 26; Hen. 41, 5; c. pron. suff. *alicui:* Ps. 68, 32; Gen. 29, 33; Marc. 4, 25; ወስኮሙ፡እግዚአ፡እኪተ፡ πρόσθες αὐτοῖς κακά Jes. 26, 15; ወሰኩ፡በዲበ፡ዓመታቲከ፡ዐሠርተ፡ወኀምስተ፡ዓመተ፡ 38, 5; Ps. 119, 3; Lev. 26, 21. a) *addendo augere, adaugere*, c. Acc. rei: Lev. 26, 18; 4 Esr. 9, 41; ብዕል፡ይዌስክ፡አዕርክተ፡ Prov. 19, 4; እሙንቱ፡ወሰኩ፡እኪተ፡ Zach. 1, 15; c. dupl. Acc. (alicui alqd): ወሰከ፡ክብረ፡ለአሮን፡ Sir. 45, 20; ወሰከ፡ዓመቲሁ፡ለንጉሥ፡ 48, 23; Prov. 3, 2; Luc. 17, 5; passim: *progressus facere in re:* ጠቢብ፡ይዌስክ፡ጥበበ፡ σοφὸς σοφώτερος ἔσται Prov. 1, 5; quotidie ይዌስክ፡ግብረ፡ምንኵስና፡ (in rebus monasticis) Lud. e Vit. Sam. b) seq. verbo *addere facere* alqd, i. e. α) *porro, amplius facere:* ኢትዌስክ፡ከመ፡ተሀብከ፡ኀይላ፡ Gen. 4, 12. β) *magis* vel *vehementius facere* alqd, seq. Inf.: ይዌስክ፡ተወክፎ፡ προςθήσει τοῦ δέχεσθαι Prov. 9, 9; ወወሰከ፡ዓዲ፡ፈሪሆቶ፡ለእግዚ"፡ Tob. 14, 2; Kuf. 19; seq. verbo finito: ወሰከ፡ተቀየሞ፡ Luc. 3, 20. — *Voc. Ae.:* ወሰከ፡ዘ፡ጨመረ፡

ተወሰከ፡ III, 2 1) a) refl. *se adjicere* i. e. *adjungere*, ይትዌሰኩ፡ዲበ፡ፀርነ፡ Ex. 1, 10; ኢትትወሰክ፡ውስተ፡እለ፡ብዙኃን፡ 23, 2; ምስለ፡ጳውሎስ፡ተወሲኮ፡ Paulo adjunctus (in itinere) Enc. Genb. 30. b) pass.: α) c. Nom. rei adjectae: *addi, adjici:* Kuf. p. 118; seq. ውስተ፡, ut: ወይትዌሰኩ፡ውስቴቶሙ፡ፈላስያን፡ Jes. 14, 1; ወዓዲ፡ተወሰከ፡ውስቴቱ፡ነገር፡ብዙኅ፡ Jer. 43, 32; ወተወሰከ፡ውስተ፡ቤተ፡እስራኤል፡ Judith 14, 10; seq. ኀበ፡ Num. 27, 13 (20, 26); 3 Reg. 14, 20; እለ፡ተወሰኩ፡ኀቤሁ፡ Hez. 37, 16; c. ምስለ፡ Hen. 82, 20; c. pron. suff. ejus, cui additur: ይትዌሰከ፡ኀሳሩ፡ Sir. 21, 12; ይትዌሰከከ፡ዓመታተ፡ሕይወት፡ Prov. 9, 11; Matth. 6, 33. β) imperson. c. በ፡ rei adjectae, Hen. 78, 4. γ) c. Nom. ejus, cui additur, et Acc. rei additae i. e. *augeri* re: ተወሰኩ፡ዕበየ፡ፈድፋደ፡ προςετέθη μοι μεγαλωσύνη Dan. 4, 33; ኢኒ፡ትትዌሰክ፡ Sir. 42, 21; Hen. 62, 10. δ) in genere: *augeri, crescere, augescere, increscere*, Asc. Jes. 11, 31; ለለዕለቱ፡ይትዌሰክ፡ሕማሙ፡ Jsp. p. 340; ወኮኑ፡ሰራዊተ፡ሮም፡ይትትዌሰክ፡ለለኵሉ፡ዕለት፡ p. 349; ወርኅ፡ታኅሣሥ፡መዓልቱ፡፱ሰዓት፡ወእምዝ፡ይትዌሰክ፡ (sc. diei longitudine) Sx. Tachs. 1. 2) refl. *sibi adjicere* vel *addere:* ኢይትዌሰኩ፡ Jes. 10, 20; ተወሰከ፡ሠናየ፡እምነ፡ዜና፡ዘዜነዉኒ፡ 3 Reg. 10, 7.

ውሱክ፡ part. 1) *additus, adjectus*, Abush. crebro; ተብህለ፡ከመ፡ሀሎ፡በአሐቲ፡እምዘመደ፡አንስት፡ዐጽም፡ውሱክ፡ውስተ፡ኀፍረት፡ሥጋሃ፡ለብእሲት፡ዘይከልእ፡ተራክቦ፡ምስሌሃ፡ለአቅሞ፡ዘርእ፡ F. M. 12, 11. 2) *auctus:* በጸሎት፡ዘተግሀ፡ወበአስተብቍዖት፡ውሱክ፡ Enc. Haml. 1.

ውሳኬ፡ subst. *additio, adjectio*, ውሳኬ፡ዲበ፡ . . . F. N. 40. a) *incrementum:* ውሳኬ፡መልእክት፡ Sx. Teq. 9. b) *nimium:* ወዝውእቱ፡ሥርዐተ፡ውሳኬ፡ ἰδοὺ τὸ πλέον (Dieß ist der Fall, wo es heißt: zu viel!) Chr. Ta. 8. c) Pl. ውሳካት፡ (a ውሳክ፡?) *adjectiones:* ጠፈሮንሂ፡ቀመሮንሂ፡ውሳካቲሆንሂ፡ (ecclesiarum) እብን፡ Gad. Lal. (si quidem lectio sana est).

ተውሳክ፡, subst., Pl. ተውሳካት፡ *id quod additur* vel *adjicitur, additamentum, adjectamentum:* ዘእንበለ፡ተውሳክ፡ወኢሕጸጸ፡ Jsp. p. 296; Abush. crebro (Sing. et Pl.); ተውሳካት፡ F. N. 34; vos decem ወተውሳክክሙ፡፰ et octo vobis additi, Lud. ex Enc. Mag. 4; ወሰከ፡ብዙኀ፡ተውሳካተ፡ (ad templum ejusve typum) Jsp. p. 330. a) nomen festi, sc. diei octavi tabernaculorum, Kuf. p. 118 (in Vers. Lat. p. 40 *retentatio*, עֲצָרָה). b) ἐπίθεμα (*operculum*) Ex. 25, 17. c) *pars* rei, libri, materiae *sequens* vel *addita* (Fortsetzung): F. M. 2.

d) *augmentum, incrementum*, Lud. ex Lit. Orth. e) ad significandum *plus, supra*, ut: ait **እንግሥኑ፡ ፲ዓመታተ፡ ወይቤሎ፡ አወ፡ ፳ዓመተ፡ ወ፴ዓመተ፡ ወተውሳከ፡** (*et plus, et supra*) **ወይቤሎ፡ ሚመጠን፡ ተውሳኩ፡** Jsp. p. 329. f) *nimium, cumulus, abundantia:* **በእንተ፡ ተውሳከ፡ መብልዕ፡ ወመስቴ፡** F. M. 14, 1; **ለእመ፡ ፈቀደ፡ ፈጽሞ፡ ጽድቀ፡ አው፡ ተውሳከ፡ ትሩፋት፡** (opera bona superabundantia) F. M. 33, 6. g) *appendix:* **እጽሕፍ፡ ነገረ፡ ተውሳከ፡** Voc. Ae.

ወስይድ፡ pro **ወሳይድ፡** i. e. وِسَادَة (a وِسَاد) *cervicalia:* **በወስይድ፡ ዘሜላት፡** Jsp. p. 340 (vid. sub **አስተፃግዐ፡**).

ወሰደ፡ I, 1 [fortasse primitus *ponere*, שִׁית, יָסַד] Subj. **ይውስድ፡** (Kuf. p. 155; Jsp. p. 334) et **ይስድ፡** (Gen. 27, 10 ann.; Ps. 42, 3; Ex. 3, 8. 21, 6; 1 Esr. 6, 18), at plerumque **ይሰድ፡**, Imprt. **ስድ፡** (Gen. 42, 19. 43, 11; Ex. 33, 12; Job 38, 20) et **ሰድ፡** (Dan. ap. 13, 34; Mal. 1, 8; 3 Reg. 22, 26), *ducere* et *ferre* cum compositis (bringen), 1) *ducere:* **ፍኖት፡ እንተ፡ ትወስድ፡ ውስተ፡ ሀጕል፡** Matth. 7, 13. 14; c. Acc. pers. et **ኀበ፡** pers.: **ወሰድዋ፡ ኀበ፡ ፈርዖን፡** Gen. 12, 15; Num. 31, 12; c. **ውስተ፡** loci: **ወሰድናሁ፡ ውስተ፡ ገነተ፡ ኤዶም፡** Kuf. 4; **ስደኒ፡ እስኩ፡ ውስተ፡ ደወሎሙ፡** Job 38, 20; crebro c. Acc. loci: **ይስዳኒ፡ ደብረ፡ መቅደስከ፡** Ps. 42, 3; **ወሰዱከ፡ ቤተ፡ ፈርዖን፡** Kuf. 47; Hez. 32, 9; **ወሰደኒ፡ ኢየሩሳሌም፡** 8, 3; Judith 6, 10. 14; Jer. 24, 1. a) *abducere, deducere*, ut: supplicio afficiendum Dan. ap. 1, 45; captivos Ps. 136, 4; **ይወስዶሙ፡ ለመኳንንት፡ ምድር፡** Job 12, 17; Jes. 20, 4; c. Acc. et **ኀበ፡** pers.: 3 Reg. 22, 26; Jer. 44, 14; c. Acc. loci: **ወሰድዎሙ፡ ብሔረ፡ ፋርስ፡ በግብር፡** Jes. 52, 4; Luc. 12, 11; **ኀበ፡ አልቦ፡ረድኤተ፡ ይወስደከ፡** Sir. 8, 16. b) *perducere*, Ex. 33, 12; Ps. 77, 59. c) *inducere, adducere:* **ከመ፡ እስዶሙ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ሠናይት፡** Ex. 3, 8; Jer. 3, 14; **ይስዶ፡ እግዚኡ፡ ቤተ፡ ምኵናን፡** Ex. 21, 6; etiam de rebus, ut: non sponte hoc facimus **አላ፡ ግብር፡** (necessitas) **ይወስደነ፡ ኀበ፡ ዝንቱ፡** Chr. Ta. 4; praemissa syllogismi **ይወስድ፡ ኀበ፡ ዝንቱ፡** Abush. 2) *ferre:* **ገልዕ፡ በዘ፡ ይወስዱ፡ እሳተ፡** Jes. 30, 14; c. Acc. et **ለ፡** (alqd alicui): Dan. ap. 13, 33. 34; Marc. 15, 1; Gen. 43, 11; 1 Reg. 9, 7; vel c. **ኀበ፡** *ad* Jes. 30, 6, vel c. **ውስተ፡** 1 Reg. 5, 1, vel c. Acc. loci: **ወሰዶ፡ ብሔረ፡ ከነዓን፡** Hez. 17, 4; Jes. 39, 6; Dan. 1, 2. a) *afferre:* Gen. 27, 10; Tob. 1, 6. b) *offerre:* c. Acc. et **ለ፡**, Mal. 1, 8; **አፍቀረ፡ ወሲደ፡ ለጣዖት፡** Hos. 8, 9 var.; **ያፈቅሩ፡ ወሲደ፡ ሐፍሠ፡ ዘቢብ፡** Hos. 3, 1 var. c) *efferre:* **ይወስድዎ፡ ውስተ፡ መቃብሩ፡** Job 21, 32; Act. 5, 9. 10. d) *secum ferre*, Gen. 42, 19; **ከመ፡ ይውስዱ፡ አዕጽምቲሆሙ፡** Kuf. p. 155. e) *tollere:* **ወሰደኒ፡ ውስተ፡ አየር፡ ዘሳብዕ፡ ሰማይ፡** Asc. Jes. 9, 1. f) *auferre, tollere*, Ps. 101, 25; ἐξῶσαν εἰς Jer. 27, 6; **አይቴ፡ ይወስዳ፡ መስፈርተ፡** ἀποφέρουσι Zach. 5, 10; Apoc. 21, 10; **ወሰደኒ፡ መንፈስ፡ ገዳመ፡** Apoc. 17, 3; 3 Reg. 18, 12; **ወሰድዎ፡ ውስተ፡ ሕፅነ፡ አብርሃም፡** Luc. 16, 22. g) *immittere:* **ኢትስድ፡ ልበከ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ነገር፡** Koh. 7, 21.

ተወስደ፡ III, 1 *abduci, deduci*, Lud. e Lit. Jac.

ወሰጠ፡ rad. inus, وَسَطَ *in medio fuit.*

ውስጥ፡ subst. 1) *medium, intimum, internum, interius, interiora*, hominis: **በውስጥየ፡** Ps. 108, 21. 142, 4; **ደንገፀኒ፡ ልብየ፡ በውስጥየ፡** Genz. f. 5; Marc. 7, 21; Matth. 23, 25; **በውስጡ፡** Job 21, 24; rei, ut: **ውስተ፡ ውስጡ፡ ለመንጠላዕት፡** Lev. 16, 2. — Nota **በውስጤየ፡** Ps. 38, 4. — a) *penetrale:* **ትበውእ፡ እምውስጥ፡ ለውስጥ፡** ταμιεῖον 2 Par. 18, 24. b) **ንዋየ፡ ውስጥ፡** *intestina* Lev. 1, 13 seq.; Kuf. 49; Sap. 12, 5 al. c) internum orationis i. e. *sensus, sententia* ejus, Lud. auct. Greg. 2) Adv. a) **ውስጠ፡**, raro **ውስጥ፡** (ut Jes. 22, 11), *intus, intrinsecus, intra*, Gen. 39, 11; **ወደዮን፡ ውስጠ፡** Ex. 40, 18; **ይኔጽር፡ ውስጠ፡** 2 Par. 4, 4; **ወቦኡ፡ ውስጠ፡ ኀበ፡ ንጉሥ፡** 29, 18; Joh. 8, 3. 20, 26; Matth. 26, 58; seq. **እምነ፡** *intra, introrsum:* **ውስጠ፡ እምነ፡ መንጠላዕት፡** Lev. 16, 12; **እለ፡ ውስጥ፡ እምነ፡** ἐσώτερον Jes. 22, 11; **ውስጠ፡** (v. **ውስጥ፡**) **እምኔክሙ፡** 4 Esr. 14, 36. b) c. pron. suff.: **ውስጡ፡**, **ውስጣ፡** *intrinsecus, introrsum:* **ዝንቱስ፡ ውስጡ፡ ጽቡር፡** Dan. ap. 13, 7; **ጽሑፍት፡ ይእቲ፡ ውስጣኒ፡ ወአፍአሃኒ፡** Hez. 2, 10. c) **በውስጥ፡** *intus* Act. 5, 23; Lit. Orth.; Chr. Ax. f. 89. d) **እምውስጥ፡** *intrinsecus* Marc. 7, 23, vel **እምውስጡ፡** Job 1, 10, vel **እምውስጣ፡** Hez. 7, 15. e) **እንተ፡ ውስጥ፡** Lit. 173, 3 vel c. pron. suff. *intus, intrinsecus, introrsum, intra:* Gen. 6, 14; **እንተ፡ ውስጡ፡** 2 Par. 3, 4; Hez. 1, 27; Eph. 3, 16; **እ"፡ ውስጣ፡** Apoc. 5, 1; **እንተ፡ ውስጦሙ፡** Matth. 7, 15. 23, 27; **እንተ፡ ውስጥክሙ፡** 23, 28.

ውስተ፡ praep., suffixis pronominibus **ውስቴት፡**, ut: **ውስቴቱ፡**, **ውስቴታ፡** al. (gramm. § 167, 4). I) **ውስተ፡** simplex, *in medio* vel *in medium* alcjs i. e. 1) ad significandum a) commorationem in loco: *in* (ἐν), Matth. 2, 16; **መሥኤ፡ ውስተ፡ እደዊሁ፡** 3, 12; **ይነብሩ፡ ውስተ፡ ጽልመት፡** 4, 16; **ውስተ፡ ሐመር፡** 4, 21; **እለ፡ ውስተ፡ ቤት፡** 5, 15; **ውስተ፡ ሰማያት፡** 6, 20; **ሰርዌ፡ ዘውስተ፡ ዐይንከ፡** 7, 3. 8, 6; **ሞቱ፡ ውስተ፡ ማይ፡** 8, 32; **ውስተ፡ ኵሉ፡ ብሔር፡** 9, 31. 11, 8. 12, 40. 13, 19. 27. 44; **ውስተ፡ አፉሁ፡** Mal. 2, 6; **ውስተ፡ እደ፡ እግዚ"፡** Koh. 9, 1; Jos. 2, 6. b) in superficie rei: *in, super*, (an, auf), **ኢሀለወ፡ ውስተ፡ መከኑ፡** 1 Reg. 20, 25. 27; **ይኩኑ፡ ውስተ፡ ጠፈረ፡ ሰማይ፡** Gen. 1, 14; **ይብዝኑ፡ ውስተ፡ ምድር፡** 1, 22; Ps. 72, 9; **ዘበቈለ፡ ውስቴቱ፡** Hez. 17, 9; **ቀናት፡ ሰንፔር፡ ውስተ፡ ሐቌሁ፡** 9, 2; **ይሰክቡ፡ ውስተ፡ ዓራታት፡** Am. 6, 4; Luc. 22, 21; Matth. 11, 16. c) propinquitatem et viciniam: *in, ad*, **እንዘ፡ ሀለውኩ፡ ውስተ፡ አጥባተ፡ እምየ፡** Ps. 21, 9; 3 Reg. 13, 28; **እመ፡ ነበርከ፡ ውስተ፡ ማእድ፡** Sir. 34, 12; **ነበረት፡ ውስተ፡ ፍኖት፡** Gen. 38, 21; Tob. 11, 4; Matth. 6, 5; **ውስተ፡ አፍላግ፡ ነበርነ፡** Ps. 136, 1; Joh. 15, 4; Apoc. 1, 13. d) ubi ad multitudinem refertur: *inter*, **ከመ፡ ዐንበሳ፡ ውስተ፡ እንስሳ፡** Mich. 5, 7; **ሳኦልሂ፡ ውስተ፡ ነቢያትኑ፡** 1 Reg. 10, 11. 12; **ኢይትኋለቍ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡** Num. 23, 9. 2) ad significandam motionem a) *in* (εἰς אֶל): **ሖረ፡ ውስተ፡ ግብጽ፡** Matth. 2, 14. 20. 22; **ውስተ፡ እሳት፡ ይትወደይ፡** 3, 10. 12; **ነሥአ፡ ውስተ፡ ሀገር፡** 4, 5. 18. 5, 20. 25. 6, 13. 7, 13. 8, 23. 9, 1. 17. 10, 5. 12, 9. 11 al. sexcenties; **አግብአሙ፡ ውስተ፡ እደ፡** 1 Reg. 12, 9; **ጸሐፎ፡ ውስተ፡ መጽሐፍ፡** 1 Reg. 10, 25; **ሐወጸት፡ ውስተ፡ መቃብር፡** Joh. 20, 11; **ጸውዐክሙ፡ እምጽልመት፡ ውስተ፡ ብርሃን፡** 1 Petr. 2, 9; Matth. 22, 9. b) *in, super, ad:* **ይወርድ፡ ከመ፡ ጊሜ፡ ውስተ፡ ሣዕር፡** Deut. 32, 2; **ኢይዕረጉ፡ ውስተ፡ ደብር፡** Ex. 19, 12; Jos. 2, 6; **እመ፡ ዐርጉ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡** Am. 9, 2; **ይወድቅ፡ ውስተ፡ ምድር፡** 3, 5; **ይዘብጡ፡ ክሙ፡ ውስተ፡ መላትሒክሙ፡** Mich. 4, 14; **ወረድከ፡ ውስተ፡ ደብረ፡ ሲና፡** 2 Esr. 19, 13; **ሢሞሙ፡ ውስተ፡ ጠፈር፡** Gen. 1, 17; Matth. 24, 16. c) *versus:* **አልዐለ፡ በትሮ፡ ውስተ፡**

ሰማይ፡ Ex. 10, 13; ትኄጽሩ፡ ላዕለ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ Jes. 8, 21; እዘርዎሙ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ነፋሳት፡ Hez. 5, 10 d) *inter:* ኢትዝርኡ፡ ውስተ፡ ሦክ፡ Jer. 4, 3; Gen. 40, 13; 4 Esr. 10, 23; Matth. 8, 32. 13, 7. e) in specie usurpatur post verba α) addendi et conjungendi: *ad, cum,* ይትዌሰኩ፡ ውስቴቶሙ፡ ፈላስያን፡ Jes. 14, 1; Koh. 3, 14; ኢይደመሮን፡ ውስተ፡ አባግዐ፡ ላባ፡ Gen. 30, 40; Ex. 30, 9; ይቶስሑ፡ ማየ፡ ውስተ፡ ወይን፡ Jes. 1, 22. β) praeficiendi: አኰንኖ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ግብጽ፡ Kuf. 40; ውስተ፡ ብዙኅ፡ እሠይመከ፡ Matth. 25, 21; Gen. 41, 41; እለ፡ ተአዘዙ፡ ውስተ፡ ሕንጻ፡ Herm. p. 80. γ) mutandi, faciendi, fiendi, *in:* ሥሓቅክሙ፡ ሚጥዎ፡ ውስተ፡ ላሕ፡ Jac. 4, 9; እሬስየከ፡ ውስተ፡ ሕዝብ፡ ዐቢይ፡ Ex. 32, 10; Deut. 9, 14; ይእቲ፡ ኮነት፡ ውስተ፡ ርእሰ፡ ማእዘንት፡ 1 Petr. 2, 7. II) Componitur cum aliis praepositionibus: 1) በውስተ፡ in medio alcjs i. e. a) *in, intus in:* በውስተ፡ ባሕር፡ Matth. 8, 24; በውስተ፡ ዛቲ፡ ሀገር፡ 10, 23. 28. 11, 20. 21. 23; በውስተ፡ ኵሉ፡ ዓለም፡ 26, 13; በውስተ፡ እስራኤል፡ 9, 33; በውስተ፡ ገራውሀ፡ 1 Reg. 6, 13; በውስተ፡ ቤቱ፡ Gen. 9, 21. 11, 28; ትትኀባእ፡ በውስተ፡ ተከዚ፡ Ex. 2, 5; 4 Esr. 9, 31; በውስተ፡ ሞት፡ Ps. 6, 5; Hen. 54, 6. b) *in, super,* በውስተ፡ ምስካብየ፡ Dan. 4, 2. 10; በውስተ፡ ርእሰ፡ ደብር፡ Num. 20, 28; Matth. 18, 19; በውስተ፡ ምሥዋዕ፡ Enc. Haml. 8. c) *inter:* Ex. 15, 11; Jud. 14, 3; Dan. 1, 19; Joel 4, 2; Mal. 1, 11; Matth. 23, 34; በውስተ፡ ምሳሓት፡ 23, 6. d) passim post verba accipiendi: *ex,* (cfr. በኀበ፡), እብላዕ፡ በውስተ፡ እዴሃ፡ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς 2 Reg. 13, 6; ንስማዕ፡ በውስተ፡ አፉሃ፡ Gen. 24, 57. 2) እምውስተ፡ *e medio* i. e. a) *ex:* ይዌውዑ፡ እምውስተ፡ አድባር፡ Jer. 31, 3; Job 36, 27; ዘይወፅእ፡ እምውስተ፡ አፍ፡ Matth. 15, 11. 19. 17, 5. 26, 27; Joh. 20, 2; Gen. 1, 11; Lev. 1, 1; እምውስቴታ፡ ይትገበር፡ Ex. 25, 31. 36. 30, 2. b) *de, a:* ወረደት፡ እምውስተ፡ ገመል፡ Gen. 24, 64; ያሴስል፡ ሐመደ፡ እምውስተ፡ ምሥዋዕ፡ Lev. 6, 3; Jes. 6, 6; አሣእኒክሙ፡ ኢበልየ፡ እምውስተ፡ እገሪክሙ፡ Deut. 29, 4; ወድቀ፡ እምውስተ፡ መንበሩ፡ 1 Reg. 4, 18; Matth. 21, 8. c) *ex, inter* (ubi de parte multitudinis agitur): እስመ፡ እምውስቴትነ፡ ቦ፡ ዘይረሥእ፡ Sir. 8, 6; አልቦ፡ እምውስቴቶሙ፡ ዘየዐብዮ፡ 10, 24; Hez. 5, 4; ዘእምውስቴቱ፡ κατὰ μέρος Prov. 29, 11; 4 Esr. 6, 34; Matth. 12, 11. 18, 12. 20, 26. 23, 34; Act. 4, 34; 1 Cor. 6, 5. 15, 12; Apoc. 11, 5. 3) እንተ፡ ውስተ፡ *per medium, per:* ወዕአ፡ ሐጹ፡ እንተ፡ ውስተ፡ ልቡ፡ 4 Reg. 9, 24; Mich. 2, 13; ሐወጸት፡ እንተ፡ ውስተ፡ መስኮት፡ 4 Reg. 9, 30; Joel 4, 17.

ውሳጢ፡ et ወሳጢ፡ adj. *interior, intimus:* ወሳጢ፡ ዐጸድ፡ Marc. 15, 16 rom.; አንቀጽ፡ ውሳጢ፡ Hez. 8, 3. 40, 9; ዐጸድ፡ ውሳጢ፡ 10, 3; 3 Reg. 7, 36; Jer. 20, 2 var.; መዛግብት፡ ውሳጥያን፡ 1 Par. 28, 11; አዕይንት፡ ልብነ፡ ውሳጥያት፡ Lit. 169, 1; ይፍልጥ፡ ወሳጢ፡ ወቀሠፋየ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ Ex. 26, 33.

ውሳጢት፡ et ወሳጢት፡ (fem. a ውሳጢ፡) subst. *penetrale, conclave interius, cubiculum,* penetrale tabernaculi s. vel templi Ex. 26, 33; Hebr. 9, 7; ταμιεῖον Jud. 16, 9. 12; Cant. 3, 4. 8, 2; ውሳጢት፡ ውሳጢት፡ 3 Reg. 22, 25; ቦአ፡ ወሳጢት፡ (v. ውሳ"፡) Gen. 43, 30; ውስተ፡ ውሳጢት፡ ጽርሕ፡ 4 Reg. 9, 2. — Pl. ውሳጥያት፡ vid. sub ውሳጤ፡

ውስጣይ፡ adj. i. q. ውሳጢ፡, Gad. Lal.

ውሳጣዊ፡ et ውሳጣይ፡ adj. rel. *interior, intimus, internus:* ውሳጣይ፡ ገዳም፡ Phlx. 136; እንተ፡ ውሳጣይ፡ ኖኅት፡ 2 Par. 23, 20; ሕዋሳት፡ ውሳጣውያት፡ Fal. f. 53; አእምሮት፡ መጻሕፍት፡ duplex est, sc. ውሳጣዊት፡ ዘትሰመይ፡ መንፈሳዊት፡ ወአፍአዊት፡ እንተ፡ ትሰመይ፡ ሰብአዊት፡ Phlx. 234.

ውሳጤ፡ subst., Pl. ውሳጥያት፡ 1) *pars interior* rei: በውሳጤ፡ ሀገር፡ ወአፍአሃ፡ Jsp. p. 355; Marc. 15, 16 Platt; Esth. 4, 11; እምውሳጤሁ፡ ወእምአፍአሁ፡ Ex. 25, 11; ኵሉ፡ ውሳጥያቲሁ፡ ለደቡብ፡ *terrae septentrionis interiores* Kuf. 9; virginitas duplex ዘውሳጤ፡ ወዘአፍአ፡ Enc. Mij. 21. 2) in specie: *penetrale, conclave interius, cubiculum,* 2 Par. 22, 11; Koh. 10, 20; ቦአ፡ ውስተ፡ ውሳጥያተ፡ ጽርሑ፡ 3 Reg. 20, 30; Ex. 7, 28; ውስተ፡ አብያት፡ ወውስተ፡ ውሳጥያት፡ Jes. 42, 22; Hez. 8, 12; Luc. 12, 24; ὑπερῷα Ps. 103, 14.

ወቅሐ፡ rad. inus., cui vicinae sunt وكى *religavit et constrinxit* utrem, وكأ et وكع *constrinxit* nodum.

ሞቅሕ፡ subst., Pl. መዋቅሕት፡ 1) *vinculum, compes, catena,* δεσμός, δεσμοί, ሰበርኩ፡ መዋቅሕቲክሙ፡ Lev. 26, 13; Jer. 2, 20. 37, 8; Dan. 4, 12; Sir. 6, 25; መዋቅሕቲሃ፡ ዘብርት፡ 28, 20; አሕመምዎሙ፡ በመዋቅሕት፡ Jes. 22, 3; Phil. 1, 7; πέδαι Sir. 6, 29; እምነ፡ መዋቅሕቲከ፡ ዘእደዊከ፡ Jer. 47, 4; κλοιοί በመዋቅሕት፡ ይትአሰሩ፡ Jes. 43, 14; κημός Hez. 19, 9; ἅλυσις 2 Tim. 1, 16; Apoc. 20, 1; Act. 12, 7; Marc. 5, 3. 4; መዋቅሕት፡ ኀጺን፡ Jer. 46, 7 vrs. nov. 2) *carcer, custodia, vincula,* φυλακή Ps. 141, 10; አንበሮሙ፡ vel ወደዮሙ፡ ውስተ፡ ሞቅሕ፡ Gen. 40, 3. 42, 17; Matth. 5, 25; በውስተ፡ ሞቅሕ፡ 14, 10 rom.; Apoc. 2, 10. 20, 7; ሀለወ፡ ውስተ፡ ሞቅሕ፡ Kuf. 39; በዐጸደ፡ ሞቅሕ፡ ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς Jer. 39, 2. 45, 13; ቤተ፡ ሞቅሕ፡ domus custodiae vel vinculorum i. e. carcer: Kuf. 39; Gen. 39, 20. 21. 40, 3; 4 Reg. 17, 4; Koh. 4, 14; Jes. 42, 7; Hen. 18, 14; Matth. 11, 2. 14, 3.

ሞቅሐ፡ quadrl. I (denom.) 1) *vincire, vinculis constringere, catenas injicere,* መኑ፡ ውእቱ፡ ዘይሞቅሖ፡ ለእዴየ፡ Job 17, 3; ወሰድዎ፡ ሞቂሖሙ፡ ብሔረ፡ ግብጽ፡ Hez. 19, 4; ሞቅሕዎ፡ በመዋቅሕት፡ 19, 9; Nah. 3, 10; Jud. 16, 21; 4 Reg. 25, 7; Luc. 8, 29; ሞቅሕዎ፡ በኀጺን፡ Sx. Mij. 20; አዘዘ፡ ይደዩ፡ ጋጋ፡ ውስተ፡ ክሳዱ፡ ወይሞቅሕዎ፡ እደዊሁ፡ ወእገሪሁ፡ Sx. Hed. 26. 2) *in carcerem includere, in vincula* vel *custodiam conjicere:* Gen. 39, 20; Kuf. 39; 3 Reg. 22, 27; Hez. 3, 25; Matth. 14, 3; Marc. 6, 17; Act. 5, 25. 12, 4; Hebr. 11, 36.

አሞቅሐ፡ II *in vincula conjici jubere, in custodiam dare:* Matth. 18, 30; Act. 8, 3 rom.; 26, 10 rom.

ተሞቅሐ፡ III, 1 1) *vinciri, vinculis* vel *catenis constringi:* እገሪከ፡ ኢተሞቅሐ፡ 2 Reg. 3, 34; ዘኢተሞቅሐ፡ በማእሰሩ፡ Sir. 28, 19. 2) *in vincula conjici, in carcerem includi, in custodiam dari:* 2 Tim. 2, 9; Hebr. 13, 3 Matth. 25, 36; Sap. 17, 2; ተሞቂሐከ፡ Matth. 25, 44; Luc. 23, 19; ተሞቂሑ፡ *in vincula conjectus* Sx. Mag. 6 Enc.; Jsp. p. 287; ተሞቅሐ፡ Jes. 10, 4 vrs. alt.; ኢያሐዝኖ፡ ተሞቅሖ፡ ወመንሱት፡ Sir. 13, 12; 2 Cor. 6, 5; ወለጠ፡ ልብሰ፡ ተሞቅሖቱ፡ Jer. 52, 33.

ሙቁሕ፡ part. 1) *vinctus, vinculis constrictus:* እግር፡ ሙቁሕ፡ Sir. 21, 19; ሙቁሓን፡ እደዊሆሙ፡ Jes. 45, 14 እለ፡ ሙቁሓን፡ እደዊሆሙ፡ በሰናስል፡ Job 36, 8; Act. 12, 6 Platt.

2) *in vincula conjectus, carcere inclusus, in custodia habitus, captivus:* Jer. 36, 2; ሙቁሓን፡ (v. ሙቃሓን፡) Jes. 14, 17. 42, 7. 49, 9; Jer. 24, 1; Ps. 68, 38. 101, 21; 4 Esr. 13, 19; Philem. 1; 2 Tim. 1, 8; Hebr. 13, 3; Eph. 3, 1; Matth. 25, 39. 27, 15. 16; እለ፡ሙቅሕታት፡ትነብር፡ነፍሶሙ፡ (Platt minus bene: ሙቁሕታ፡) 1 Petr. 3, 19.

ሞቃሒ፡ n. ag. *vinctor; qui in vincula conjicit:* ሰገደ፡ሞቃሒ፡ለሙቁሓን፡ Chr. Ta. 26.

ሙቃሔ፡ n. act. et subst., 1) *vinctura, constrictio,* Org. 1; ሙቃሔ፡ጽኑዕ፡ (c. firma) Enc. Masc. 6; Tachs. 27; ዘፈታሕከ፡እሙቃሔ፡እግሩ፡ወእዴሁ፡ Tab. Tab. 55. 2) *vincula captivitatis* (Gefangenschaft): እመ፡ሙቃሔሁ፡ Sx. Genb. 19; ውስተ፡ሙቃሔሁ፡ኢኀደገቶ፡ Sap. 10, 14.

ወቀሠ፡ vel **ወቀሰ፡** I, 1, Subj. ይውቅሥ፡ et ይውቅሥ፡, *contradicere litigando,* a) *verba opponere, litigare, redarguere, causam suam defendere, pro defensione loqui:* እወቅሥ፡ቅድመ፡እግዚ"፡ (v. እትዋቀሥ፡) ἐλέγξω Job 13, 3; ኢያረምም፡አፉየ፡እንዘ፡እወቅሥ፡ 23, 4; c. Acc. pers.: አኀዘ፡ይውቅሣ፡ (v. ይውቀሣ፡) *coepit litigare cum ea* Jsp. p. 326; c. Acc. verborum, quae pro defensione opponuntur: ምንተ፡ንብል፡ወምንተ፡ንወቅሥ፡ Kuf. 43; Rom. 2, 15; ትወቅሥ፡ነገረ፡ከንቱ፡ Job 15, 3; c. በ፡ verborum: አልብነ፡በዘ፡ንወቅሥ፡ (Platt: ንትዋቀሥ፡) በእንተዝ፡ሀከክ፡ Act. 19, 40; c. ለ፡ eorum, quos quis alloquitur: ፈቀደ፡ይውቅሥ፡ (Platt: ይውቅሥ፡) ለዐውድ፡ ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ Act. 19, 33. 25, 8. 22, 1. b) *litigando probare* alqd: እወቅሥ፡ዘዚአየ፡ጽድቀየ፡ወዘዚአከሂ፡ጌጋየኪ፡ Jes. 57, 12. c) *in jus vocare, ad rationem reddendam compellare* alqm, c. Acc., Did. ed. Platt p. 58 [significatione convenit cum הוֹכִיחַ; fortasse etiam etymo; at ـــ cum ሔሰ፡ componendum videtur].

ተወቀሠ፡ (an ተወቅሠ፡?) III, 1 *redargui, reprehendi:* si clericus munus suum deseruit, ይትወቀሥ፡እምሰብእ፡ሀገር፡ (quo fugit) እስከ፡አሆ፡ይቤ፡ወይትመየጥ፡ኀበ፡መንበሩ፡ F. N. 5.

ተዋቀሠ፡ III, 3 *litigare, disputare, altercari, contradicere litigando:* ምንተ፡ትብል፡ተዋቂሠከ፡ Job 35, 2; ἀνταπεκρίθη 16, 8; κρίθητι ተዋቀሥ፡ 35, 14; ንዑ፡ንትዋቀሥ፡ διελεγχθῶμεν Jes. 1, 18; κριθῶμεν 43, 26; Ps. 36, 35; Num. 29, 13; c. ምስለ፡ pers. Job 39, 32; c. Acc. pers.: Act. 9, 29 Platt; 13, 8. 15, 2. 17, 2. 18, 4. 6; አልቦ፡ዘይትዋቀሰከ፡ Job 11, 3; Jer. 2, 9. 35; ኢክህለት፡ተዋቅሦተክሙ፡ Dan. ap. 1, 57; ተዋቀሥዋ፡ለእምክሙ፡ Hos. 2, 4; Mich. 6, 2; Hez. 22, 2; Luc. 21, 15; Rom. 8, 33; c. በ፡ rei Luc. 2, 34; c. በእንተ፡ causae: Joel 4, 2; Hen. 1, 9. a) *causam suam defendere, rationem reddere:* እትዋቀሥ፡ (v. እወቅሥ፡) ቅድመ፡እግዚ"፡ Job 13, 3; አበእኩ፡ቅድሜከ፡ይትዋቀሥ፡ Job 14, 3. b) c. ለ፡ pers.: *causam alcjs tueri, defendere* alqm, *patrocinari* alicui: ኵሉ፡ይትዋቀሥ፡ለእኁሁ፡ Jes. 41, 6; Rom. 8, 26. 27. 8, 34; Hebr. 7, 25. c) *in jus ire, causam suam judicandam proponere* alicui, c. በኀበ፡ judicis: 1 Cor. 6, 1; F. N. 43, 9; እለ፡ይትዋቀሡ፡በኀበ፡እናቅጽ፡ Jes. 29, 21; vel *jus suum petere* ab alqo: ሶበ፡ይትዋቀሡ፡በኀቤየ፡ Job 31, 13. d) c. dupl. Acc.; *litigando exprobrare* alicui alqd: Deus ተዋቀሣ፡ሞተ፡ነቢያት፡ Enc. Masc. 8.

አስተዋቀሠ፡ IV, 3 *litigare facere* vel *sinere* i. e. a) *ad litem agendam admittere* alqm, *judicium dare* vel *reddere* alicui, c. Acc. pers.: Act. 18, 14; ሶበሁ፡ያስተዋቅሥዎ፡ለሰብእ፡ምስለ፡እግዚ"፡ Job 16, 21. b) *judicium exercere, jus dicere, dijudicare,* አስተዋቅሥ፡ማእከለ፡በግዕ፡ወበግዕ፡ Hez. 34, 17. 20. 22. c) *in judicium vocare,* c. Acc. pers.: Act. 25, 20 rom.; አስተዋቅሦሙ፡ለኵሉ፡አሕዛብ፡ Joel 4, 12; መኑ፡መኰንን፡ዘይበጽሕ፡ኀቤከ፡ለአስተዋቅሦ፡ (v. ለተዋቅሦ፡) በእንተ፡ሰብእ፡ዐማፅያን፡ Sap. 12, 12.

ቅሥት፡ rarius **ቀሥት፡**, subst., m. et fem., 1) *contradictio, litigatio, controversia, altercatio:* ἀντιλογίαι Prov. 17, 11; Hebr. 6, 16; ቅሥት፡ጊጉይ፡ Sir. 11, 9; የዐሥየከ፡ቅሥት፡ (v. ቀሥት፡) ወእስናኑ፡ 29, 5; በቈላተ፡ቅሥት፡ Joel 4, 14; ማይ፡ዘቅሥት፡ Num. 20, 13; Ps. 105, 32. 2) *vindicatio juris sui, defensio:* ቅሥት፡ (v. ቀሥት፡) አፉየ፡ ἔλεγχος Job 13, 6; ἀπολογία Phil. 1, 7 Platt; 1 Cor. 9, 3; 2 Cor. 7, 11; ንግር፡ቅሥተከ፡ ὑπὲρ σεαυτοῦ λέγειν Act. 26, 1. 24, 10. 3) *lis, causa, dica:* ይእዜ፡እነግር፡ቅሥትየ፡ሎሙ፡ Jer. 4, 12; ቅሥት፡ይትዋቀሦሙ፡ለአሕዛብ፡ 32, 17; δίκη Job 29, 16; Ps. 34, 26; δικαίωμα እስመ፡ለከ፡ነገርኩ፡ቅሥትየ፡ Jer. 11, 20; κρίσις Mich. 6, 2; ዘቦ፡ቅሥት፡ወተስናኑ፡ 2 Reg. 15, 4; ኢመፍትው፡ትግበሩ፡ቅሥተ፡በሰንበት፡ ክርስቲያን፡አላ፡ዳእሙ፡ሰላመ፡ወፍትሐ፡ ይኩን፡ በባዕዳን፡ መዋዕል፡ Did. 10. 4) *judicium,* ἀντίρρησις Koh. 8, 11; et *sententia judicis:* ተናገር፡ (ei) ቅሥተ፡ Jer. 46, 5 vrs. nov. (hebr. 39, 5).

ወቃሢ፡ n. ag. *litigans, litigiosus:* ወቃሥያን፡ዘእንበለ፡ፍትሕ፡ Macc. f. 9; ላዕለ፡ወቃሢ፡ይደሉ፡ለአቅሞተ፡ሰማዕት፡ *litigantis* (si non: *causidici, defensoris*) *est testes producere,* F. N. 39.

ወቀሣ፡ subst. *causae defensio, apologia,* Lud. sine auct. (vid. Isenb. sub ወቀሰ፡).

ሙቃሥ፡ subst., m. et f., 1) *locus* litigationis i. e. *judicii, forum:* ይመጽእ፡አብ፡ወወልድ፡ወመንፈስ፡ቅ"፡ከመ፡ይኰንን፡ሕያዋን፡ወሙታን፡በ፩ዐውድ፡ወበአሐቲ፡ሙቃሥ፡ M. M. f. 2; ዐውደ፡ሙቃሥ፡ f. 286. 2) *provincia jurisdictionis:* in Deo አሐዱ፡ክብር፡ወመንግሥት፡ወምኵናን፡ወሙቃሥ፡ Ssal. Req. (Lud.: *patrocinium*).

መስተዋቅሥ፡ part. (IV, 3) *judicium exercens, in judicium vocans:* nomen *Josaphat* in Voc. Ae. explicatur መስተዋቅሥ።

ወቀረ፡ I, 1 et 2 [وَقَرَ *fidit,* وَقِير *scrobs magna,* قَارَ *excidit orbiculatim,* קוּר *fodere,* نَقَرَ *excavavit, excavando insculpsit;* vic. ነቈረ፡ et ሰቈረ፡] Subj. I, 1 ይውቅር፡ et ይቀር፡, Imprt. ውቅር፡ et ውቀር፡ et ቀር፡ et ቅር፡, *excavare, excidere, caedere, edolare,* ወቀረ፡ውስተ፡ኰኵሕ፡ገበበ፡ብዙኃነ፡ 2 Par. 26, 10; Num. 21, 18; Deut. 6, 11; ወቂር፡ Gad. Lal.: ዘይወቅርኒ፡ወዘይጸርብኒ፡ ibid.; in lapicidina እንዘ፡ይወቅር፡ (እእባነ፡) ረከበ፡አእባነ፡ወርቅ፡ Sx. Genb. 8; ርእዩዋ፡ለኰኵሕ፡ጽንዕት፡እንተ፡ወቀርክሙ፡ Jes. 51, 1; መከን፡ዘወቀረ፡ሎቱ፡ Sap. 13, 15; lapides 3 Reg. 6, 3; ይውቅርዎን፡ Herm. p. 81; ውቅሮን፡ p. 84; ንቅር፡እብነ፡ Jes. 9, 10 var.; ወቅር፡ለከ፡ክልኤ፡ጽላተ፡ (v. ውቀር፡ et ቀር፡) Ex. 34, 1. 4; ቅር፡ለከ፡ክልኤ፡ጽላተ፡ Deut. 10, 1. 3.

አውቀረ፡ II, 1 *excavandum* vel *excidendum curare:* አውቀረ፡ኰኵሐ፡በኀጺን፡ ὤρυξε Sir. 48, 17; አውቀርከ፡ለከ፡ዝኀረ፡ውስተ፡ኰኵሕ፡ Jes. 22, 16; Matth. 27, 60; Luc. 23, 53; Gad. Za Mich.

ተወቅረ፡ III, 1 *excavari, excidi, caedi:* **ተወቅረ፡ዴዴሁ፡** Herm. p. 76; **እብን፡ዘኢተወቅረ፡** Jos. 8, 33; 3 Reg. 6, 11; **ዘእንበለ፡ይትወቀሩ፡** Herm. p. 11. 13; **ጽኑዓን፡እማንቱ፡ለተወቅሮ፡** p. 81; **ተሰእኑ፡ተወቅሮቶን፡** p. 83.

ውቁር፡ part. *excisus, edolatus, caesus,* **እብን፡ውቁር፡** 4 Reg. 12, 12; 3 Reg. 6, 2. 7, 48; Jes. 27, 9; 1 Par. 22, 5 (absque auct. Gr.); Lev. 14, 42; Num. 23, 14; **እበን፡እለ፡ኢክና፡ውቁራተ፡** Deut. 27, 6.

ወቃሪ፡ n. ag., Pl. **ወቀርት፡** *lapicida,* Herm. p. 84; **ወቀርተ፡እብን፡** 2 Reg. 5, 11; 2 Par. 2, 2; **ወቀርተ፡እብን፡ወፈሐቅት፡** 1 Par. 22, 2; **ወቀርት፡** λατόμοι 2 Reg. 3, 3. 5, 15; 2 Esr. 3, 7.

ውቅሮ፡ subst. 1) *opus excisum* vel *excavatum, opus lapicidae:* **ዐዘቅተ፡ውቅሮ፡** 2 Esr. 19, 25; Deut. 6, 11; **ቤት፡ዘውቅሮ፡** Sap. 13, 15; **ርእስ፡ዘውቅሮ፡** Deut. 3, 27; **እብነ፡ውቅሮ፡** 4 Reg. 22, 6; Jer. 38, 39; Judith 1, 2. 2) in specie *lapides caesi,* **ንሕንጽ፡ውቅሮ፡** Jes. 9, 10 var.; **አረፍት፡ዘኢኮነ፡በውቅሮ፡** 3 Reg. 6, 33; **ወዐውዱ፡፫ጾታ፡ዘኢኮነ፡ውቅሮ፡ወ፩ጾታ፡በውቅሮ፡** 7, 49; **ማእዳት፡ዘእብን፡ውቅሮ፡** (sic) Hez. 40, 42. 43.

ሞቀርት፡(**ሞቀር፡** sec. Lud.) subst., Pl. **መዋቅር፡** *instrumentum lapicidarum* (caedendis lapidibus), **መዋቅረ፡እብን፡** Lud. e Vit. Dan.

ወቃት፡ pro **አውቃት፡** i. e. أَوْقَات Pl. a وَقْت *temporis partes, tempora:* **ዓመታት፡ወወቃት፡** Sx. Genb. 23.

I. **ወቅዐ፡** I, 1 [وَقَعَ *percussit, cudit,* مِيقَعَةٌ *malleus,* al.; وَكَعَ *percussit, tutudit*] 1) *tundere, con-, pertundere:* **እንዘ፡ይወቅዕዎ፡ናላ፡** (ei cerebrum vel cranium) Enc. Sen. 19. 2) in specie: *excutere, tundere fustibus* spicas (vid. Isenb. lex. p. 148 sub **ወቃ፡**): **በሙቃዕ፡ይወቅዕዎ፡** var. (pro **በበትር፡ይዘብጥዎ፡**) Jes. 28, 27.

ሙቃዕ፡ subst. *fustis tundendis spicis* (Dreschflegel), Jes. 28, 27 var.

መቅዓት፡ subst. (insolitae formae, sine dubio pro **ሞቃዕት፡**) *clavae* vel *pistilli* genus, Sx. Ter 15 (vid. sub **ሙብልኅ፡**), si quidem lectio sana est.

II. **ወቅዐ፡** I, 1 *excoriavit* [vid. יָקַע et **ወቀየ፡**; cfr. **ነቀበ፡**], **ይወቅዕዎ፡** ἐκδείραντες Lev. 1, 6.

I. **ወቀየ፡** rad. inus., cui conferas II **ወቅዐ፡** (sine dubio etiam نَجَا *amputavit* arborem; *excoriando separavit* pellem a corpore).

አውቀየ፡ II, 1 *amputare, desecare, abscidere, (abscindere):* **ኢያወቅዮ፡ርእሶ፡** οὐ διελεῖ Lev. 5, 8; **አወቂ፡ቍልፈተ፡ልበሙ፡** Kuf. 1; gladio **አውቀዮ፡ክሳዶ፡በአሐቲ፡ዝብጠት፡** Macc. f. 7; **አዘዘ፡ያውቅዩ፡ልሳና፡እምጕንዱ፡** Sx. Masc. 5; trsl.: Rom. 11, 22. — Scholion *Voc. Ae.* vid. sub **ሙተረ፡**; *aliud:* **አውቀየ፡ዘ፡ቈረጸ፡**

ተወቅየ፡ III, 1 *amputari, abscidi, desecari:* **በሰይፍ፡ተወቅየ፡** (detruncatus est) Enc. Mij. 27; Abraham **ኢፈርሀ፡ሕማመ፡ተወቅዮ፡ቍልፈተ፡ነፍስቱ፡** M. M. f. 24; **ጕንደ፡ሃይማኖት፡ዘኢይትወቀይ፡** f. 1.

ውቁይ፡ part. *amputatus, abscisus:* **አርዮስ፡** (Arius) **ውቁይ፡በሰይፈ፡መርገም፡** Enc. Nah. 18.

ሞቀይ፡ vel **ሞቀይት፡** subst., nonnisi in Pl. **መዋቅይ፡** repertum, *cisorium, cultellus:* **መዋቅየ፡አምትንት፡ወሥርው፡** Sx. Ter. 15 (vid. sub **ሙብልኅ፡**).

II. **ወቀየ፡** I, 2 ut videtur i. q. وَقَى I et II *servavit, custodivit:* morituro Deus misit Sanctos, **ከመ፡ይናዝዝዎ፡ወይወቅይዎ፡ፍልሰቶ፡** Sx. Teq. 20.

ውቅየት፡ subst., Pl. **ውቅየታት፡** et **ውቅያት፡**, vestimenti genus, ut videtur *feminalia:* rex iis dedit **ክቡራተ፡አልባሳተ፡ክቡራተ፡ቀማይሳተ፡ወውቅየታተ፡ሠናያተ፡** Chr. L. Atk. f. 22; martyrum membra singula involucris ferreis induxerunt, iisque fecerunt **አሣእነ፡ብርት፡** usque ad **አቍያጺሆሙ፡ወገብሩ፡ውቅያተ፡ኀጺን፡ዘአምሳለ፡ግላ፡** Sx. Haml. 5. — *Voc. Ae:* **ውቅየት፡ዘ፡ሰናፊል፡**

ወቄት፡ subst. i. q. وُقِيَّة *uncia:* **፱ወቄተ፡ወርቅ፡** N. T. rom. in Praef.; **ኮነ፡ሤጠ፡ሐልቅ፡** (auri) **፴አሞሌ፡**, **ወወቄት፡ለ፩ብዕራይ፡** Chr. Ax. „Secundum hoc pondus — sc. **ወቄተ፡ወርቅ፡** vel **ወቄት፡** — omnes summae numerantur et pretia rerum majora in Aethiopia aestimantur. Continet autem uncia hodie **፲ድሪም፡** decem drachmas, per quas procul dubio intelligitur certa quaedam moneta. Dimidium unciae vocatur **አላድ፡** et continet quinque **ድሪም**“**፡** Lud.

ውቅያኖስ፡ n. prgr., sc. ὠκεανός (vid. **አውኪያኖስ፡**) *oceanus,* **ባሕረ፡ውቅያኖስ፡** Jsp. p. 316; Org. 1.

ወቅፍ፡ (et **ውቅፍ፡**) subst., Pl. **አውቃፍ፡**, Pl. Pl. **አውቃፋት፡** [وَقْف *armilla,* coll. הַקִּיף קוּף; vid. etiam **ንቍበት፡**] 1) *armilla, brachiale,* ψέλλιον **ወቅፍ፡** (v. **ውቅፍ፡**) Num. 31, 50; **አውቃፍ፡** Gen. 24, 22; Hez. 23, 42; **ወደይኩ፡አውቃፋተ፡ውስተ፡እደዊኪ፡** 16, 11; περιδέξια Ex. 35, 22; χλιδῶνες Jes. 3, 20, **አውቃፋት፡** Judith 10, 4; manus Mariae **ኢኀሠሣ፡አውቃፈ፡ብሩር፡ወወርቅ፡ለስርጋዌሆን** III Sal. Mar. 33. 2) *annulus:* **፩አውቃፋት፡** in C Ex. 37, 13. 27 al., sec. text. Hebr. — *Voc. Ae.:* **አውቃፍ፡ዘ፡አምባር፡**

ወባ፡ n. prgr. sc. وَبَاءٌ vel وَبَا *pestilentia:* **ሕማመ፡ወባ፡** Jsp. p. 308. 371.

ወበሌ፡(**ወቦሌ፡** sec. Lud.) n. prgr. *obolus* Ex. 30, 13 F. (v. **አቦሊ፡**).

ወተረ፡ I, 1 [יֶתֶר יָתַר وَتَرٌ *chorda, nervus;* vicina sunt יָתַן وَتَنَ] *nervum adducere* vel *intendere,* in specie arcus: **ወተረ፡ቀስቶ፡ወወሰቀ፡ቀስቶ፡** Hab. 3, 9; Ps. 7, 13.

አውተረ፡ II, 1 1) *intendere, attendere,* oculos: **አወትር፡አዕይንትየ፡ላዕሌሆሙ፡** στηριῶ Am. 9, 4; **ኢታውትር፡ዐይነከ፡ኀቤሃ፡** μὴ ἐπιστήσῃς τὸ σὸν ὄμμα πρὸς αὐτήν Prov. 9, 18; **ዘያወትር፡** (v. **ያስተዋትር፡**) **አዕይንቲሁ፡ይኄሊ፡ጠዋየ፡** 16, 30; **እመ፡አውተርከ፡ዐይነከ፡ኀቤሁ፡** 23, 5; manum: **ኢታውትር፡እዴከ፡ለእንተ፡ኢኮነት፡እንቲአከ፡** Prov. 5, 20 var. a) *intentius facere* alqd: **አውተረ፡ጸልዮ፡** Luc. 22, 44.

b) *contendere, tendere ad* alqd, *vires intendere in re*, c. ለ፡ rei: ያወትር፡ ለመንግሥት፡ ወይፈርህ፡ እምገሃነም፡ Phlx. 4; c. Acc. rei: ኢታውትር፡ ስማዔ፡ እምሰብእ፡ Phlx. 242. 2) *continuare, in-, per-, constare, perseverare, assiduum esse,* (anhalten), seq. Acc.: ኤልያስ፡ ክነ፡ ያወትር፡ ሀድአት፡ ወብሕታዌ፡ Phlx. 1; አውትር፡ ጸሎተ፡ (perseverare in precando) Chr. Ta. 9; ያወትሩ፡ ብሕትውና፡ Phlx. 55; seq. Acc. Inf.: ጳውሎስ፡ ኢያውተረ፡ ነጊረ፡ ትሕትናሁ፡ (non semper de humilitate sua loquitur) Chr. ho. 2; seq. Subj. verbi: እንዘ፡ ያወትሩ፡ ይሕየዉ፡ በንጽሕ፡ Phlx. 11. — *Voc. Ae.*: አውተረ፡ አገለፈ፡ አንጎ፡ ዘ፡ አረዘመ ።

አስተዋተረ፡ IV, 3 *intendere* alqd in alqd, in specie: oculos *rigide defigere*, ዘያስተዋትር፡ (v. ዘያወትር፡) አዕይንቲሁ፡ Prov. 16, 30.

ውቱር፡ part. *intentus, contentus*; hucusque non nisi in Acc. repertum ውቱረ፡ adv. *continenter, continue* a) de tempore: አአይስ፡ በሕማም፡ ውቱረ፡ ይዋሕየኒ፡ ነጸሩር፡ Job 30, 14. 15. b) de spatio: ይከድንዎ፡ በወርቅ፡ ውቱረ፡ πάντοθεν Hebr. 9, 4.

ወትር፡ subst. (m.), Pl. አውታር፡, 1) *nervus, chorda:* አውታር፡ ሐደስት፡ νευραί Jud. 16, 7 seq.; χορδή Nah. 3, 8; ቃለ፡ አውታረ፡ መሰንቆ፡ Hez. 23, 42; Clem. f. 16; Fal. f. 54; መዝሙር፡ ዘዐሠርቱ፡ አውታሪሁ፡ Ps. 32, 2. 91, 3. 143, 10. 150, 4. 2) *funiculus, filum:* Ex. 35, 17 in C (מֵיתָרִים); አውታረ፡ ሣሬት፡ ἱστὸς ἀράχνης Jes. 59, 5 var. — *Voc. Ae.*: አውታሪሁ፡ (sc. ለመሰንቆ፡) ዘ፡ ጋማቶች ።

ወትር፡ subst. *tenor, spatium temporis continuum* vel *perpetuum*, a) in Genitivo ዘወትር፡ *perpetuus, sempiternus, quotidianus, jugis:* ፍርየታ፡ ዘወትር፡ κάρπωμα ἐνδελεχισμοῦ Ex. 29, 38; ሀበነ፡ ዘወትር፡ ጸሎተነ፡ Kid. f. 12; በከመ፡ ልማድ፡ ዘወትር፡ vel ልማደ፡ ወትር፡ Chr. ho. 16; ዋዜማ፡ ዘዘወትር፡ (quotidianus) Deg. (crebro). b) ለወትር፡ *in perpetuum* vel *quovis die* Ex. 29, 38. 42. c) በወትር፡ *perpetuo*, διὰ παντός, Cyr. ad Theod. f. 9. d) ወትረ፡ α) *perpetuo, assidue, jugiter, semper:* διὰ παντός Matth. 18, 10; Act. 10, 2 Platt; Jes. 30, 29; ወትረ፡ መዓልተ፡ ወሌሊተ፡ 16, 3. 58, 11; Hez. 3, 9; εἰς τέλος Ps. 102, 9; ἀδιαλείπτως 1 Thess. 1, 2. 5, 17; ἐπιμελῶς ወትረ፡ ይጌሥጽ፡ Prov. 13, 24; Kuf. 6. β) *quotidie:* ሰንበተ፡ ወትረ፡ *sabbathi die quovis* vel *vulgari (communi)* Matth. 12, 1 tit. (rom.); Luc. 4, 31 tit. (rom.). γ) *frequenter, saepe,* πυκνότερον Act. 24, 26; πλεονάκις Jes. 42, 20. e) ወትረ፡ ጾም፡ vid. Scaliger Comp. Ae. p. 677. 702.

መውተሪ፡ part. II, 1 *assidue intentus, assiduus:* እስመ፡ ክነ፡ ውእቱ፡ ጻድቀ፡ ወመውተሬ፡ ለሀድአት፡ Phlx. 15.

ወተን፡, አውታን፡ i. e. أَوْثَان (e وَثَن) *idola*, Abush. 6 (vid. sub ቀይጡን፡).

ወተገ፡ I, 1 (an 2?) *effugere, evadere, aufugere:* እለ፡ ወተጉ፡ እምነ፡ ሞአብ፡ οἱ φυγάδες Μοάβ (scholion: የሸሹ፡ አታደብቱ፡) Jes. 16, 4; ወተገ፡ ኵሉ፡ በሐውርት፡ ἀνεχώρησε Jer. 4, 29.

ወኅየ፡ rad. spuria a Lud. recensita: *splendorem subito edere, emicare* e Jes. 29, 5; at verbis እስመ፡ ይዋሒ፡ 29, 6 respondet ἐπισκοπὴ γὰρ ἔσται, quare vid. sub ዋሐየ፡

ውኅደ፡ I, 1 [hanc radicem nunc non ad ወሐደ፡ (collato وَحُدَ *singularis, incomparabilis fuit*) sed ad צָעַר et ኅጠጠ፡, ኅጻፀ፡ (quae vid. supra c. 622) retulerim] Subj. ይውኅድ፡, *deminui, imminui, minorem esse* vel *fieri* a) plerumque numero: *paucos fieri* vel *esse,* ውኅዱ፡ ὠλιγώθησαν Koh. 12, 3; 4 Reg. 14, 26; Ps. 11, 1. 106, 39; ἠλαττώθημεν ውኅድነ፡ Jer. 51, 18; Hen. 103, 9; ብዝኁ፡ ወኢትውኅዱ፡ μὴ σμικρυνθῆτε Jer. 36, 6; ኢይውኅዱ፡ 37, 19; ትውኅድ፡ ምድር፡ Hos. 4, 3; ዓመተ፡ ረሲዓን፡ ይውኅድ፡ Prov. 10, 27; እለ፡ ይውኅዱ፡ የአክሉ፡ እልፈ፡ Jes. 60, 22; 4 Esr. 6, 32; እመ፡ ውኅዱ፡ ኀምስተ፡ (um 5) Gen. 18, 28; c. እምነ፡ comparativo: ይውኅድ፡ ኵሉ፡ ሥብሕ፡ እምነ፡ ቍርባንከ፡ Judith 16, 16; ሚመተ፡ ክህነቱ፡ ይውኅድ፡ እምዓመት፡ Jsp. p. 323; seq. verb. fin.: ዘውኅደ፡ አፍቀረኒ፡ (qui *paulum* vel *minus* me dilexit) Luc. 7, 47 rom. b) rarius de gradu: *minorem* vel *inferiorem esse*, seq. እምነ፡, ዝውዳሴ፡ ይውኅድ፡ እምክብርከን፡ κατόπιν ἔρχεται Cyr. ad Reg. f. 25; ይውኅድ፡ ዝምሳሌ፡ እምአማን፡ Cyr. c. Pall. f. 97; እምክብረ፡ ቅዱሳን፡ ይውኅድ፡ ኵሉ፡ ነገር፡ ἐλάσσων ἐστί, hom. Cyr. f. 103.

አውኅደ፡ II, 1 *deminuere, imminuere, paucos reddere, ad paucitatem redigere,* c. Acc.: Ps. 88, 44; ታውኅዶን፡ ለኀጣውኢከ፡ ἐλαττώσεις ἁμαρτίας Sir. 28, 8; ቅንአት፡ ወመዐት፡ ያውኅዱ፡ መዋዕለ፡ ሕይወት፡ 30, 24; በቅንአቱ፡ አውኅዶሙ፡ ὠλιγοποίησεν αὐτούς Sir. 48, 2; Hen. 103, 15; c. Acc. et ለ፡ alqd alicui: Ps. 106, 38; Num. 26, 54. a) *pauca habere:* አውኅዱ፡ ጥሪት፡ Phlx. 29; ታውኅዱ፡ ኀይለ፡ እምቀደምትክሙ፡ vires minores habetis (vel: viribus minores estis) quam majores vestri 4 Esr. 3, 67. b) seq. Acc. Inf., ad significandum *paulum, non multum, pauca:* አዘዘ፡ ያውኅዱ፡ አንድዶ፡ እምታሕተ፡ መቅጹት፡ (ne multum succendant) Jsp. p. 289; ዘአውኅዱ፡ አልዶ፡ qui pauca collegerunt, Num. 11, 32. c) በአውኅዶ፡ *paucis*, ut: አኮ፡ በአብዝኆ፡ አላ፡ በአውኅዶ፡ Lit. 170, 1. d) *remittere de* re, seq. እምነ፡, ut: ሰአልዎ፡ ያውኅድ፡ እምነ፡ ብዙኅ፡ ሥቃዩ፡ Enc. Haml. 16.

ውኁድ፡ part., f. ውኅድ፡, *paucus, exiguus, minimus:* አንሰ፡ ውኁድ፡ አነ፡ በኍልቍየ፡ Gen. 34, 30; ውኁድ፡ መዋዕለ፡ ሕይወትየ፡ Job 10, 20. 8, 7; ጥሪትከ፡ እመኒ፡ ውኁድ፡ ወእመኒ፡ ብዙኅ፡ Sir. 42, 4; ውኁድ፡ ዳእሙ፡ ዘርኢነ፡ ግብሩ፡ 43, 32; Apoc. 3, 8; Luc. 12, 48; ὀλιγοστός ውኁድ፡ አንተ፡ እስራኤል፡ Jes. 41, 14; Am. 7, 2; ውኅድ፡ Mich. 5, 1; ውኁደ፡ ረሰይኩከ፡ Obadj. 2; እሬስዮሙ፡ ውኁዳነ፡ Hez. 29, 15; ውኁዳን፡ 4 Esr. 6, 20. 8, 2. 6. 10, 72; Judith 9, 11; Ps. 16, 14. 104, 11; Matth. 7, 14; pauciores (nimis pauci) Ex. 12, 4; ዘእንበለ፡ ውኁዳት፡ መካን፡ (exceptis locis paucis) Kuf. p. 153. a) in st. c.: ውኁደ፡ ሃይማኖት፡ ὀλιγόπιστος Matth. 14, 31; ውኁዳነ፡ ምሕረት፡ (exigui misericordia i. e. exiguae misericordiae) Lud. e Vit. Theoph. b) neutr.: *paulum, haud multum,* ውኁደ፡ ጻመውኩ፡ Sir. 51, 27; አክአብ፡ ውኁደ፡ ተቀንየ፡ ለበዓል፡ ወኢዩሰ፡ ብዙኀ፡ ይትቀነይ፡ ሎቱ፡ 4 Reg. 10, 18; Luc. 7, 47.

ዋኅድ፡ part. act. 1) *paucus, exiguus* Herm. p. 74ᵃ bis; p. 80ᵃ, siquidem lectio sana est. 2) *unicus* vid. sub ዋሒድ፡

ውኅድ፡ subst. *paucitas:* ውኅዶን፡ ለመዋዕልየ፡ Ps. 101, 24.

ውኅደት፡ n. act. *defectus, paucitas, exiguitas:* ውኅደት፡ ሕዝብ፡ ἐν ἐκλείψει λαοῦ Prov. 14, 28; በውኅደት፡ እዋርየ፡ Phlx. 29; Abush. 39; ውኅደት፡ F. N. 39.

ወኀደ፡ *unitum esse* vid. sub **ወሐደ፡**

ውኅጠ፡ et **ወኅጠ፡** (Num. 21, 28. 26, 10 FH; Jes. 9, 12) I, 1 [amh. **ዋጠ፡**; Arabes habent خَطَّ (ﺍﻧﺤﻂ) *descendit*, II *comedit*; غَطَّ *demersus fuit*, II *deglutivit*] Subj. **ዩኅጥ፡**, *vorare, devorare, deglutire*, de hominibus, cibos: **ይፈቅድ፡ ዩኅጣ፡** Jes. 28, 4; salivam **እውኅጥ፡ምራቅየ፡** Job 7, 19; pilum: **ዘይውኅጥ፡ ሥዕርተ፡** Prov. 23, 7; alia: Matth. 23, 24; Apoc. 10, 10; abs.: os **ብቅው፡ለውኂጥ፡** Org. 1; **እመቦ፡** (si quis) **ዘጥዕመ፡ወኢውኅጠ፡** Clem. f. 256; de bestiis: **ወውኂጠ፡ነቅዐ፡** Dan. ap. 13, 27; **አዘዘ፡ወንበሪ፡የኀጦ፡ለዮናስ፡** Jon. 2, 1; Tob. 6, 3; **ውኅጥዎሙ፡** Gen. 41, 4; Ex. 7, 12; Hen. 86, 5. 87, 1; 1 Petr. 5, 8; de iis, quae bestiis comparantur: 4 Esr. 11, 35. 39; Num. 21, 28; **ውኅጠ፡ሞት፡ወኀየለ፡** Jes. 25, 8; in specie a) de terra homines devorante vel absorbente: Num. 16, 30. 32. 34. 26, 10; **ውኅጠ፡ምድር፡** Job 8, 18; Jes. 24, 6. b) de aquis: *absorbere*, Ps. 68, 18. 19. c) de hominibus, homines quasi devorantibus: **ንኅጦ፡ሕያው፡** Prov. 1, 12; Ps. 123, 2; vel *absumentibus* Ps. 34, 28. 13, 8; **እለ፡ይውኅጥዎሙ፡ለሕዝብየ፡** Jes. 16, 8; **እለ፡ውኅጥዎሙ፡** (v. **ይውኅጠሙ፡**) **ለእስራኤል፡** Jes. 9, 12. 16; Jer. 28, 34; Thren. 2, 16; vel bona hominum *consumentibus* Marc. 12, 40; Luc. 20, 47.

ተውኅጠ፡ III, 1 *deglutiri, devorari, absorberi:* **ዘኢይትወኅጥ፡** Job 20, 18; Hen. 89, 58; in aqua Hen. 83, 4. 89, 5.

ኅጠት፡ *granum* (quod Lud. huc traxit) vid. sub **ኅጠጠ፡**

ወነየ፡ rad. inus., quae componenda videtur cum הֲנָא הֲנָה *commodum, utilitatem, voluptatem percipere* e re; هَنْء *utilitas, oblectatio,* هَنِئ *laetatus fuit* re, *utilitatem cepit* e cibo; لَهْو *ludicrum* et *lusus* (collato أَنَّ *commode se habuit*; **አየነ፡**).

ተወነየ፡ III, 2 (*oblectari*) *ludere:* **ደቂቅ፡ወአዋልድ፡ዘይትዌነዩ፡** (v. **ዘይትዋነዩ፡**) παίζοντες Zach. 8, 5; **እለ፡ይትዌነዩ፡በእሳት፡** Nah. 2, 4; c. **ምስለ፡** Gen. 21, 9. a) *jocando:* Gen. 26, 8. b) *saltando* et *canendo:* Ex. 32, 6; Jud. 16, 25. 27; **እንዘ፡ይትዌነያ፡በመሰንቆ፡** Jud. 21, 21. 23; Jer. 38, 4 var. c) *libidinem explendo* in aliquo, c. Acc. pers.: Jud. 19, 25. 20, 5.

ተዋነየ፡ III, 3 *ludere:* **ደቂቆሙ፡ይትዋነዩ፡** Job 21, 11; Zach. 8, 5 var.; Gen. 21, 9 var.; Jes. 33, 4; **እንዘ፡ይትዋነይ፡ወይዘፍን፡** Kuf. 17; c. Acc. ludi: **ቈርቈሳዊ፡ዘይትዋነይ፡ቈርቈሰ፡** Const. Ap. 62; c. Acc. rei: **ተዋነዮ፡ከመ፡ዖፍ፡** Job 40, 24. a) *jocando:* **እምከመ፡ተዋነይከ፡ምስሌሁ፡** Sir. 30, 9; Gen. 26, 8 var. b) armis: 2 Reg. 2, 14. c) *saltando* et *canendo:* **ማኅበር፡እለ፡ይትዋነዩ፡** Jer. 38, 4; 1 Esr. 5, 3; 1 Par. 13, 8; 2 Reg. 6, 5; Ex. 32, 6 var. d) *illudere, ludibrio habere,* c. Acc. pers.: **ተዋነዩኪ፡** Jer. 2, 16; c. **በ፡** (vexando alqm lasciviae indulgere): **ተዋነዩ፡በአዕዋፈ፡ሰማይ፡** Bar. 3, 17.

ተውኔት፡ subst. m. et f. 1) *oblectatio, voluptas, libido,* Hen. 67, 8. 10. 10, 15. 2) *oblectamentum:* **ከመ፡ኢይረስይዎ፡ተውኔተ፡ለአሕዛብ፡** ἐπίχαρμα τοῖς ἔθνεσιν Judith 4, 12. 3) *ludus* vel *lusus* cujusvis generis: **ተውኔት፡ወማሕሌት፡** Rom. 13, 13 Platt; **የሐውር፡ውስተ፡ተውኔት፡ወዘፈን፡** Clem. f. 127. 146; sacerdotes **ኢይንጽሩ፡ተውኔተ፡ወኢዘፈነ፡** F. M. 32, 7; **በተውኔት፡ዘይትረከብ፡** (ubi Graecus habet κύβοις σχολάζων) II Can. Ap. 40; in specie: a) *musica, saltatio, chorus:* **ቃለ፡ተውኔት፡** φωνὴ παιζόντων Jer. 37, 19; μουσικὰ **ተውኔት፡** Dan. 3, 10. 15; Ϡωδαϡα̃ 2 Esr. 22, 27; χοροί Ex. 32, 19; **ንዋየ፡ተውኔት፡** *instrumenta musica* Dan. 3, 7; **ንዋያተ፡ማሕሌት፡ዘተውኔት፡** F. M. 32, 7. b) *theatrum, scena:* **መካነ፡ተውኔት፡** τὸ θέατρον Act. 19, 29 Platt; **ሰብአ፡ተውኔት፡** *scenici* Const. Ap. 62; clerici ne adeant **ኀበ፡ቤተ፡ተውኔት፡** F. M. 32, 2; Tit. Ap. 32; Christiani ne adeant **ቤተ፡ተውኔት፡** Did. 27. 4) *illusio, ludibrium, ludicrum,* παιγνία Jer. 29, 17; **ተውኔቶሙ፡** ἐμπαιγμός Sap. 12, 25; παίγνιον Sap. 15, 12; **ኀያላን፡ተውኔቱ፡** Hab. 1, 10.

ተዋናዪ፡ n. ag. *lusor, scenicus,* f. **ተዋናዪት፡** *scenica,* Const. Ap. 62.

መስተዋኒ፡ part. *histrio, scenicus,* **መስተዋንያን፡** Lud. e Syn.

ወንጌል፡ n. prgr., m. et f., Pl. **ወንጌላት፡**, εὐαγγέλιον *evangelium,* Matth. 9, 35; **ዛቲ፡ወንጌል፡** Marc. 14, 9; **ይሰበክ፡ ዝወንጌለ፡መንግሥት፡** Matth. 24, 14. 26, 13; Rom. 1, 16; 1 Tim. 1, 11; 1 Petr. 4, 17; Apoc. 14, 6; **ብስራት፡ወንጌል፡ ዘቅዱስ፡ማርቆስ፡** Cod. Mus. Brit. VIII, 2, d; **በከመ፡ይቤ፡ ወንጌል፡ቅዱስ፡** Sx. Sen. 24; **ወንጌል፡ዘማቴዎስ፡**, **ዘማርቆስ፡** al.; **ጸሎተ፡ወንጌል፡ወአቡነ፡ዘበሰማያት፡** Kedr f. 57; **ጸሎተ፡ ወንጌል፡እግዚ"፡እግዚአ፡** Genz. f. 54. 60; **ወንጌል፡** *evangelia* opponitur Paulo et Apostolo (i. e. epistolis Pauli caeterorumque Apostolorum); **፬ወንጌላት፡** Cod. Mus. Brit. VIII, 1; Cod. Bibl. Bodl. X, 1; nonnumquam **ወንጌል፡** pericopam vel lectionem Evangelii significat.

ወንጌላዊ፡ adj. rel. 1) *evangelista,* 2 Tim. 4, 5; Act. 21, 8 rom.; **ወንጌላውያን፡** Cyr. c. Pall. f. 84; **፬ወንጌላውያን፡** Lit. 164, 2; **ዘወንጌላውያን፡ትምህርት፡** εὐαγγελικὴ παράδοσις Cyr. ad Reg. f. 26. 2) *evangelicus:* **ሃይማኖት፡ወንጌላዊት፡** ἡ πίστις ἡ εὐαγγελικὴ Chr. ho. 31; **ጸሎት፡ወንጌላዊት፡** Phlx. 171. 3) *evangelio addictus, Christianus,* opp. **አይሁዳዊ፡** (Judaeo) M. M. f. 27; Enc. Nah. 10; **ሕዝበ፡ወንጌላውያን፡** Lud.

ውእቱ፡ pron. pers. III p., subst. et adj., f. **ይእቲ፡** (passim **ይኢቲ፡** scriptum, ut in Herm. crebro), Pl. m. **ውእቶሙ፡** vel **እሙንቱ፡**, f. **ውእቶን፡** vel **እማንቱ፡** [הוּא ܗܘ هُوَ; gramm. § 65. § 148.], Acc. sing. **ውእተ፡**, **ይእተ፡** (quamquam passim etiam **ውእቱ፡ይእቲ፡** pro Acc. ponitur, ut Matth. 27, 31. 48 rom.); nonnumquam **ውእቱ፡**, **እሙንቱ፡** etiam pro fem. ponitur (ut: **አንቲ፡ውእቱ፡ዳግሚት፡ቀመር፡** Lud. ex Enc. Mar.; **እሉ፡ደናግል፡መኑ፡እሙንቱ፡** Herm. p. 88; **አዋልድ፡ቢጸን፡ እሙንቱ፡** p. 15). 1) subst. a) *is, ea, id,* Matth. 1, 21. 3, 11. 5, 4—9. 8, 17. 24. 11, 14. 12, 27. 50. 14, 2; Luc. 2, 50; Apoc. 18, 6; Gen. 3, 12. 4, 20. 21. 10, 8. 13, 1. 15, 4. 19, 37. 38. 33, 3; Jud. 7, 4. 11, 38; **ወውእቱሰ፡** Sir. 49, 11; **ያእምሩከ፡እሙንቱኒ፡ከመ፡ አእመርናከ፡ ንሕነ፡** Sir. 33, 5; **እሙንቱ፡** et **ውእቶሙ፡** Hez. 25, 4; **ውእቱ፡ ዘይነብር፡** Apoc. 5, 1; Hen. 15, 4; **ለዝላፉ፡ነበረ፡ዘውእቱ፡** ἀεὶ μεμένηκεν ὅπερ ἦν Cyr. ad Th. 18; al. sexcenties. b) α) *ipse:* **የኀድግ፡ኵሎ፡ለበዕድ፡ወይመውት፡ውእቱ፡** Sir. 11, 19; **ዘሠርዐ፡መሥገርተ፡ውእቱ፡ይሠገር፡ቦቱ፡** 27, 26; Jes. 63, 9; **መኑ፡ዝንቱ፡ዘምድረ፡ለብሰ፡ውእቱሰ፡ሰማያዊ፡ውእቱ፡** (qui terram induit quamquam ipse coelestis est) Kid. f. 14; seq. **ሂ፡** vel **ኒ፡** *et ipse* Gen. 27, 31; Luc. 1, 36; Matth. 20, 10. 27, 57. β) *idem,* adjecto **መ፡**, ut: **ከመ፡አሐዱ፡ይትለበ፡ወውእቱመ፡**

(ut unus intelligatur et idem) Cyr. ad Th. f. 20; ወውእቱመ፡ እስከ፡ለዓለም፡ Cyr. ad-Th. f. 23; ወውእቱመ፡ውእቱ፡ f. 15; post pron. rel.: ዘውእቱ፡ *qui idem* vel *idem qui* Matth. 10, 4; Hen. 40, 8. 2) In sententiis nominalibus usurpatur a) pro Subjecto: *is est*, ut: ውእቱ፡ኤልያስ፡ αὐτός ἐστιν Ἠλίας Matth. 11, 14. 16, 20; እመ፡ተባዕት፡ውእቱ፡ Ex. 1, 16; እስመ፡ ነቢይ፡ውእቱ፡ Gen. 20, 7. 25, 21. 26, 7. 9. b) pro Praedicato: አነ፡ውእቱ፡ ἐγώ εἰμι Matth. 14, 27. 26, 46; አነ፡ይእቲ፡ወአልቦ፡እንተ፡ከማየ፡ Jes. 47, 8. 10. c) pro copula (vel verbo substantivo), sive Subjectum sit persona tertia: ተዓይኑ፡ እግዚ"፡ይእቲ፡ዛቲ፡ Gen. 32, 3. 9, 18. 19. 17, 10. 40, 12. 41, 26; Ex. 2, 6; እሉ፡እሙንቱ፡አማልክቲከ፡ 32, 5; እሉ፡ ውእቶሙ፡ኅሩያን፡ Num. 1, 16. 31, 16; እሙንቱ፡ውእቶሙ፡ለአማስኖ፡ Kuf. p. 41. 42; እንተ፡ይእቲ፡ኬብሮን፡ Gen. 35, 27; ዘውእቶሙ፡ሴም፡ወካም፡ወያፌት፡ Gen. 5, 32; አይቴ፡ውእቱ፡ቅንአትከ፡ Jes. 63, 15; ቦኑ፡ውእቱ፡ገብር፡ያዕቆብ፡ Jer. 2, 14; ዝውእቱ፡ነገር፡ዘነበበ፡ 37, 4; መኑ፡ውእቱ፡እግዚእነ፡ Ps. 11, 4. 108, 26; Hen. 40, 8. 52, 3; ውእቱ፡ እኁየ፡ውእቱ፡ Matth. 12, 50. 20, 16. 21, 10; 1 Joh. 3, 10; sive persona prima vel secunda: አነ፡ውእቱ፡እግዚ"፡ Ps. 80, 9; Hez. 11, 12. 14, 8; Jes. 41, 10. 49, 23; Gen. 45, 3; አንተ፡ ውእቱ፡ዔሳው፡ Gen. 27, 21; አንተ፡ውእቱ፡ዘትኤዝዝ፡ 1 Par. 11, 2; አኮኑ፡አንትሙ፡እሙንቱ፡ትውልደ፡ሕርቱማን፡ Jes. 57, 4; አንትሙ፡ውእቱ፡ብርሃኑ፡ለዓለም፡ Matth. 5, 14. 3) adj. a) *is, ille, hic;* relatum ad ea, quae modo memorata erant: ውስተ፡እሙንቱ፡ሰብእ፡ Gen. 6, 3; እምይእቲ፡ዐዘቅት፡ 29, 2; ውእተ፡አምኃሁ፡ 43, 15; ውእተ፡አልባሰ፡ Ex. 40, 12; ነሥኡ፡ኵሎን፡ውእቶን፡አህጉረ፡ Num. 21, 25; በውእቶን፡መዋዕል፡ 22, 4; Deut. 1, 16; ለውእቶሙ፡አሕዛብ፡ 9, 5; ይእቲ፡ብእሲት፡ Jer. 3, 1; በይእቲ፡ሰዓት፡ Apoc. 11, 13; ይእቲ፡ዕለት፡ Jer. 26, 10; ይእተ፡መጽሐፈ፡ Jes. 37, 14; 1 Reg. 19, 24; Matth. 7, 22; Luc. 10, 12. b) quare creberrime adhibetur pro articulo Graecorum definito (ὁ ἡ τό), ut Gen. 11, 8; ውእተ፡ላህመ፡ዘገብረ፡ 18, 8. 19, 5. 28, 11. 29, 2. 3. 32, 7. 43, 17; Ex. 34, 1; Lev. 14, 42; Num. 14, 37; 1 Reg. 6, 12; ነሣእኩ፡ውእተ፡ጽዋዐ፡ Jer. 32, 3. 39, 12; Tob. 6, 14. 16; Dan. ap. 13, 27; Jon. 2, 11; Hez. 1, 13; 2 Esr. 12, 1; Apoc. 4, 4. c) passim: *idem*, ut: ነበርነ፡ውስተ፡ይእቲ፡ከርሥ፡ ἐν τῇ αὐτῇ κοιλίᾳ Job 31, 15; እምውእቱ፡ጽቡር፡ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ Sap. 15, 8; በይእቲ፡ዕለት፡ Deut. 21, 23.

ወእደ፡ et ውእደ፡ [ወእደ፡ etiam in libris sequioris aetatis frequentius scribitur quam ውእደ፡; cum እድ፡ *manus, pars, latus, locus* componendum videtur; amh. ወደ፡ significat *versus* et ወዴት፡ est interrog. *ubi?*] st. c. a ወእድ፡ vel ውእድ፡, quod proprie *latus, locus* significare videtur. Usurpatur 1) praefixis praepositionibus, sc. a) በወእደ፡ vel በውእደ፡ *ad latus, juxta:* Kuf. p. 44, annot. 10; Deut. 32, 51. b) ኀበ፡ውእደ፡ *ad*, ut: ሶበ፡መጽአ፡ማር፡እልሉኒስ፡እምሶርያ፡ኀበ፡ውእደ፡እንጦንዮስ፡ Phlx. 227. c) መንገለ፡ወእደ፡ *ad latus rei versus:* መንገለ፡ወእደ፡ማየ፡ባሕር፡ Kuf. p. 38 annot. 10 et 14 (v. መንገለ፡እደ፡). 2) In Acc. et st. c., adv. rel.: *ubi, ubicumque*, Kuf. p. 54 ann. 4; p. 100 lin. 16; p. 105 ann. 8; p. 117 lin. 15; οὗ Koh. 1, 7. 11, 13; Prov. 14, 4; ወእደ፡ (v. ኀበ፡) ትበዝኀ፡ጽድቅ፡ኀይል፡ብዙኀ፡ 15, 6; crebro in titulis capitum libri Jobi, ut: ወእደ፡ (v. ኀበ፡) ተናገረ፡በልዳዶስ፡ Job 8, 1; ወእደ፡ (v. ኀበ፡) ተናገረ፡ኢዮብ፡ 9, 1. 11, 1. 12, 1 seq.; ምኔት፡ውእደ፡ለሊሁ፡ይነብር፡ Reg. Pach. a) c. praep. እምነ፡ sc. እምውእደ፡ *unde, inde ubi:* መጽአ፡ኀቤሃ፡፩ወሬዛ፡እምውእደ፡ይትኀባእ፡ Dan. ap. 1, 37. b) ቦ፡ውእደ፡ indef.: *alicubi, uspiam*, ut: እመቦ፡ወእደ፡ጐንደየ፡ ὅταν που χρονίζῃ Prov. 29, 39; ቦ፡ውእደ፡ይቤ፡ (est ubi i. e.) *alicubi ait*, M. M. f. 378.

ወከለ፡ rad. inus., quae sicut ተከለ፡ proprie *figere, infigere* significare videtur, deinde sicut وَكَلَ et تَكَلَ rem suam *committere* alteri, ܬܟܠ *fiduciam posuit.*

ተወከለ፡ III, 2 *fiduciam* vel *spem ponere* in alqo, *fretum esse, fidere, confidere* alicui, c. c. በ፡ pers. vel rei: Ps. 55, 4; Prov. 16, 20. 28, 25; ሀሉ፡ተወኪለከ፡በእግዚ"፡ 3, 5; Dan. 3, 28; ተወከልኪ፡በሐሰት፡ Jer. 13, 25. 17, 7; Jes. 8, 14. 11, 10. 17, 7. 30, 12. 36, 4 seq.; Job 6, 13. 20. 27, 8; ተወከል፡ቦቱ፡ Sir. 2, 6; Kuf. 20; 4 Esr. 8, 35; Eph. 1, 12; Rom. 15, 12; Phil. 3, 4; c. ዲበ፡ Hen. 94, 8; c. Acc.: ተወከልናሆሙ፡ Jes. 20, 6; ዘኪያሁ፡ተወከልነ፡ 25, 9. 26, 4. 32, 2; Ps. 5, 13. 15, 1. 54, 27; በተወክሎ፡መጻሕፍት፡ Rom. 15, 4.

አስተወከለ፡ IV, 2 *confidere facere*, 1 Cor. 13, 7.

ውኩል፡ part. 1) *confisus, fretus:* ጻድቅ፡ከመ፡ዐንበሳ፡ውኩል፡ Prov. 28, 1. 11, 15 var.; ውኩላን፡ኢይረሲክሙ፡ በእላንቱ፡ቃላት፡ 2 Par. 32, 15; Org.; c. c. በ፡, ut: ሰይጣን፡ ውኩል፡በዝንቱ፡ግብር፡ Can. Nic. 4; c. ዲበ፡, ut: ውእቱ፡ ከነ፡ውኩለ፡ዲበ፡ምግባሩ፡ Phlx. 154. 2) *sibi commissum* vel *creditum habens* alqd: መላእክት፡እለ፡ውኩላን፡ብነ፡ οἱ πιστευθέντες ἡμᾶς ἄγγελοι (angeli quibus nos crediti sumus) Chr. Ta. 23.

ትውክልት፡ et ቱክልት፡ subst. *confisio, fiducia, spes certa*, plerumque ἐλπίς, Jes. 28, 4. 31, 2; Jer. 36, 11; Thren. 3, 18; 2 Par. 35, 26; ሃይማኖት፡ወትውክልት፡ወተፋቅሮ፡ 1 Cor. 13, 13; ትውክልተ፡ተስፋ፡ ἐλπὶς ἐπαγγελίας Act. 26, 6; አኅደግዎ፡ትውክልቶ፡ Mich. 2, 8; Job 15, 32 (ubi Gr. τομή habet); c. c. በ፡ Phil. 3, 4 Platt (πεποίθησις); c. ላዕለ፡ Ps. 72, 27. 145, 4; Mavâs. n. 43; በእንተ፡ሕጸተ፡ትውክልት፡ላዕለ፡እግዚ"፡ Jsp. p. 303; nonnumquam *is in quo fiducia ponitur:* ቱክልታ፡እግዚ"፡ 1 Tim. 5, 5; Ps. 39, 6.

ወክሐ፡ I, 2 *tumultuari, clamorem edere:* ወይዌክሑ፡ ወይዌውዑ፡ኵሉ፡ሰራዊተ፡መንግሥት፡ (qui caeremoniae coronationis regis intersunt) Chr. Ax. f. 90. — *Voc. Ae.:* ዐውየወ፡ከልሐ፡ወውዐ፡ነቀወ፡ጥሕረ፡ጸርኀ፡ጠርዐ፡ወክሀ፡ብ፡ጮኸ፡ [Vicinum videtur ወከተ፡].

ተዋክሐ፡ III, 3 *rixari, altercari, jurgari, contendere* inter se: pueri እለ፡ይትዋክሑ፡ Const. Ap. 52; ተዋክሑ፡በበይናቲሆሙ፡ ἐγένετο φιλονεικία ἐν αὐτοῖς Luc. 22, 24; ማኅበረ፡አጋንንት፡እለ፡ይትዋክሑ፡ Gad. T. H.; c. Acc. pers.: ማኅቶት፡ይትዋክሖት፡ለፀሓይ፡ λύχνος ἡλίῳ φιλονεικεῖ; hom. Cyr. f. 108; c. ምስለ፡ pers., Cyr. ad Th. f. 11. [Hoc verbum Lud. cum נָכַח composuit; at ipse significationem *vociferando contendere* (vid. I, 2) affert].

ወክሕ፡ subst. *contentio, rixa, tumultus:* φιλονεικία Epist. Joann. Ant. in Cyr. f. 114; ወክሕ፡ብዙኅ፡ Asc. Jes. 3, 22; ዮሐንስ፡አህድአ፡ወክሐ፡ N. T. rom. in Proleg.;

episcopus ne sero in ecclesiam veniat ከመ፡ ኢይኩን፡ ሀከከ፡ ወወከሕ፡ በተሳልሞ፡ ዚአሁ፡ Clem. f. 175.

ወከሕ፡ subst. *contentio, rixa*, Tit. 3, 9 Platt.

ተዋካሒ፡ n. ag. *in controversiam vocans, pertinaciter negans:* መኑ፡ እንከ፡ ተረፈ፡ ተዋካሒ፡ እስመ፡ አምላክ፡ ውእቱ፡ መንፈስ፡ ho. Severiani in Cyr. f. 126.

ወከበ፡ ut videtur i. q. وَكَبَ *assidue incubuit* negotio: በኢወኪቦቶሙ፡ Asc. Jes. 3, 24. — At in *Voc. Ae.* ad Jes. explicatur ወኪብ፡ ዘ፡ አምሳል፡ (*similem esse*).

ወከተ፡ I, 1 *clamare, vociferari:* ከመ፡ ኢይውክቱ፡ Jos. 6, 10 var. [vid. ወከሐ፡].

አውከተ፡ II, 1 *clamorem edere, vociferari:* ከመ፡ ኢያውክቱ፡ Jos. 6, 10.

ተዋከተ፡ III, 3 *inter se vociferari, tumultuari:* ኢትትዋከቱ፡ እስከ፡ ንሠወጥ፡ ኀቤክሙ፡ ἡσυχάζετε Ex. 24, 14; ሰብአ፡ ተዋክቶ፡ („viri vociferationis") Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.:* ኢትትዋከቱ፡ ዘ፡ ኢታስተላክሱ።

አውከከ፡ *aberrare, evagari* vid. sub ዐውከከ፡
አውከከ፡ *perturbare* vid. sub ኣከ፡ c. 791.

ወከዐ፡ vel **ወከአ፡** rad. dubiae significationis, sec. Voc. Ae. *fessum esse* [coll. יָגַע].

አውከዐ፡ vel **አውከአ፡** II, 1 *defatigare:* አውከኡኒ፡ እሉ፡ መስሕታን፡ Macc. f. 2. *Voc. Ae.:* አውከዐኒ፡ ዘ፡ አደከሙኝ፡

ዋከየ፡ I, 3, si non quadrl. I, *refulgere, splendere* [cui nescio an باج V *splenduit, emicuit* fulmen, بَوْج *coruscatio fulminis* (بهج, وهج, ܒܨܨ) componere liceat (coll. ዋጋ፡ pro ዋካ፡; vid. etiam ዋህው፡)]: እምብዝኀ፡ ብርሃኑ፡ (ለዝ፡ ፀሐይ፡) ዋከየት፡ ሀገር፡ Gad. T. Haim. — *Voc Ae.:* በረቀ፡ ተሰብሐ፡ ዋከየ፡ ብ፡ አበሬ፡

አዋከየ፡ II, 3 1) *resplendere facere, collustrare, splendorem affundere,* c. Acc.: ከዋክብት፡ ዘአዋከዩ፡ ኵሎ፡ አድያማተ፡ Gad. T. H.; c. Dat.: ሰላም፡ ለሥነኪ፡ ዘአዋከየ፡ መብረቃ፡ (cujus fulgor) ለብሔረ፡ ጽልመት፡ ወጣቃ፡ Enc. Mag. 20. 2) *splendere, fulgere,* instar gemmae vel fulguris, Lud. ex Org. 4; ፀሐይ፡ ዘያዋኪ፡ (lectio falsa pro ዘኢያአኪ፡) Sap. 18, 3.

ውኩይ፡ part. *splendens, splendidus, fulgens:* Enc. Ter 29 (20 sec. Lud.); ልብሰ፡ ብርሃን፡ ውኩይ፡ Gad. T. Haim.; ትንቢቱ፡ ለምልክያስ፡ ውኩይ፡ ከመ፡ ፀሐይ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7.

ዋካ፡ (v. ዋጋ፡) subst. 1) *splendor, fulgor:* እስመ፡ ፈድፋደ፡ ዋካሁ፡ (v. ዋጋሁ፡) σφόδρα ὡραῖον ἐν τῷ αὐγάσματι αὐτοῦ Sir. 43, 11; ኢጸዳል፡ ወኢዋካ፡ 4 Esr. 6, 14; ብርሃን፡ ዘያንጸበርቅ፡ ዋካሁ፡ Fal. f. 68; ርእየ፡ ዋካ፡ ወኢርእየ፡ ማኅቶተ፡ Org. 4; ecclesia ዋካ፡ ይእቲ፡ ወብርሃን፡ Deg. 2) *splendor repercussus:* እስመ፡ ዋካ፡ ብርሃን፡ ይእቲ፡ ዘቀዳማዊ፡ ἀπαύγασμα φωτὸς ἀϊδίου Sap. 7, 26.

ወከፈ፡ inus., denominatum videtur a כַּף كَفّ *vola manus,* vid. etiam ከፈ፡

አውከፈ፡ II, 1 1) *excipere* (manu) alqd: አውከፈት፡ አንብዐ፡ ወለታ፡ ἀπεδέξατο τὰ δάκρυα τῆς θ. Tob. 7, 16 (v. አከፈት፡ cum glossa marginali ማሰሰት፡ *abstersit?*); ገልዐ፡ በዘ፡ ያወክፉ፡ (v. ያዌክፉ፡, v. ያከውፉ፡) ማየ፡ ኀዳጠ፡ Jes. 30, 14 (vid. አከወፈ፡). 2) *in se recipere* alqd, ut mandatum exsequendum (auf sich nehmen, sich anheischig machen), seq. ከመ፡ c. Subj., ut: አውከፉ፡ አይሁድ፡ ላዕሌሆሙ፡ ወለዘርኦሙ፡ ከመ፡ ኢይፍልሱ፡ Esth. 9, 27.

አወከፈ፡ II, 2 *excipere* Jes. 30, 14 var. (vid. II, 1).

ተወከፈ፡ III, 1 et **ተወከፈ፡** III, 2 I) Refl. *suscipere, accipere,* al. 1) homines: a) *excipere* alqm hospitem: Hebr. 11, 31; Matth. 10, 40. 41. 25, 35; 1 Tim. 5, 10. b) *suscipere* alqm Luc. 2, 58; benigne Matth. 18, 5. α) sustentandi et opitulandi causa: ἀναλήψομαι Jes. 46, 4. 63, 9; ἀντιλαμβάνεσθαι Jes. 49, 26. 63, 5; ተወከፍ፡ ቢጸከ፡ Sir. 29, 20; ἐπιλαμβάνεσθαι 4, 11; προςλαμβάνεσθαι Rom. 15, 7. β) in specie: *suscipere in baptismo* alqm, (quod sponsoris est): ዕደ፡ ኢይትወከፍ፡ ወለተ፡ በጥምቀት፡ II Can. Nic. 24; F. M. 5, 2 al. c) *accipere* i. e. *gratum habere, adsentire,* c. Acc.: ተወከፈቶ፡ ነፍስየ፡ προςεδέξατο αὐτόν Jes. 42, 1; እትዌከፈከ፡ (v. እትወከፈከ፡) 45, 4; Matth. 11, 14; እለ፡ ይትዌከፍዎ፡ ለአርጌንስ፡ οἱ φρονοῦντες τὰ Ὠριγένους, Cyr. ad Reg. f. 28. 2) res, a) *accipere,* α) praecepta, consilia, i. e. *aurem praebere, obtemperare, assentire,* c. Acc.: ኢተወከፍክሙ፡ ተግሣጽየ፡ Jer. 2, 30. 39, 33; ይትወከፍ፡ እዝንክሙ፡ ቃለ፡ አፉሁ፡ Jer. 9, 20; ተወከፉ፡ ቃልየ፡ ወሕግየ፡ Zach. 1, 6; ለተወክፎ፡ Prov. 1, 3. 2, 1; ዘይትዌከፍ፡ ትምህርተ፡ 16, 17. Luc. 8, 13; Act. 8, 14. 11, 1; 1 Cor. 2, 14; 1 Tim. 4, 9; ተወከፍ፡ ቃለ፡ አመትከ፡ Judith 11, 5; ኢተወከፈ፡ ነገሮሙ፡ Jsp. p. 325. 382; omisso Acc., c. እምነ፡ pers.: *obtemperare alicui,* ut: አይሁድ፡ ይትኤዘዝዎ፡ ወይትዌከፉ፡ እምኔሁ፡ Jsp. p. 309; ኢተወከፈ፡ እምኔሆሙ፡ p. 313. β) *admittere, acceptare:* episcopi ይትወከፉ፡ ንስሓሆሙ፡ ለእለ፡ ይትመየጡ፡ ኀበ፡ እግዚ" Did. 12; ጳጳስ፡ ኢይትወከፍ፡ ውዱተ፡ ላዕለ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ F. N. 4. γ) *benigne excipere* preces, dona, sacrificia alcjs: ዘጸለየ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ ይትዌከፎ፡ Job 33, 26; Ps. 6, 9; ተወከፍነ፡ እምእደሁ፡ ቍርባነ፡ Kuf. 4; c. Acc. pers. et rei: ኢይትዌከፎሙ፡ መባኦሙ፡ ለረሲዓን፡ Sir. 31, 23; Ps. 140, 2. b) *suscipere* i. e. *subire, tolerare:* Jes. 28, 10; እኪተ፡ ኢንትዌከፍ፡ ὑποίσομεν Job 2, 10; ተወከፍ፡ ኵሎ፡ ዘመጽአከ፡ Sir. 2, 4; ዘይትዌከፍ፡ ርትዐ፡ Jes. 26, 3; Hebr. 10, 34; cruciatus, Enc. Haml. 2; convicia, Haml. 12. c) *recipere:* በእንተ፡ ኵልቈ፡ መጻሕፍት፡ አምላካውያት፡ ዘእዘዝ፡ ተወክፎቶን፡ ኀበ፡ (v. ውስተ፡) ቤተ፡ ክርስቲያን፡ F. N. 2; ይትዌከፎሙ፡ εἰςδέξεται πρὸς αὐτόν (recipit in se) Hab. 2, 5. II) Pass. *excipi, accipi, suscipi, recipi:* ከመ፡ ኢይትወከፍ፡ ካህን፡ ነኪር፡ ዘእንበለ፡ መጽሐፈ፡ መባሕት፡ Lud. comm. hist. p. 311; መዐዛ፡ ሠናይ፡ ዘይትዌከፍ፡ ቅድሜሁ፡ Kuf. p. 9; c. Acc. vel Dat. ejus, a quo quid benevole accipitur: ኢይትወከፎ፡ ለዘ፡ አብአ፡ Lev. 7, 18; ኢታብእ፡ ሎቱ፡ ሕልያነ፡ እስመ፡ ኢይትወከፍ፡ (v. "ከፎ፡) ለከ፡ Sir. 32, 14; ለዘይጸመዶ፡ በጽድቅ፡ ይትወከፍ፡ (v. "ከፎ፡) ሎቱ፡ 32, 20.

ተዋከፈ፡ III, 3 *benigne excipere alqm eique praebere* quod voluit: ይትዋከፈከ፡ (v. ይሁበከ፡) ተምኔተከ፡ Job 22, 27 (si quidem lectio bona est).

ውኩፍ፡ part. 1) *acceptus, gratus:* አእመርነ፡ ከመ፡ ውኩፍ፡ ስእለትከ፡ Jsp. p. 308; መባእ፡ ውኩፍ፡ p. 372; ኢይኩን፡ ውኩፈ፡ ቍርባኖሙ፡ F. M. 21, 4; Chr. Ta. 11; Org. 1.

2) *receptus:* በእንተ፡ ጉልቈ፡ መጻሕፍት፡ ውኩፋት፡ F. N. 2; ጉባኤያት፡ (concilia) ውኩፋት፡ F. N. 51.

ውክፌ፡ n. act. *susceptio, acceptio:* ያአምሩ፡ ውክፌ፡ ነገሩ፡ በብዙኅ፡ ጊዜያት፡ sciunt verbum ejus saepenumero acceptum i. e. ei obtemperatum esse, Jsp. 308.

ሙክፍ፡ subst. *receptaculum,* locus ubi quid suscipitur vel recipitur, Lud. ex Org. 3.

ተወካፊ፡ n. ag. *susceptor, excipiens, accipiens:* Deus ለድውያን፡ ተወካፊ፡ Kid. f. 22. 13; ተወካፌ፡ ነግድ፡ Did. 10; ተወካፌ፡ ንስሐ፡ qui poenitentiam (impositam) suscipit i. e. subit F. M. 1, 6; ተወካፌ፡ ጥበብ፡ Lud. e Mss. Colb.

መስተወክፍ፡ vel **መስተዋክፍ፡** part. *se invicem excipiens,* "ዋክፋን፡ vel "ወክፋን፡ διαδεχόμενοι 1 Par. 26, 18.

ዋው፡ nomen literae alphabeti Hebraici sextae, Ps. 118, 41; Thren. 1, 6. 2, 6. 3, 15. 4, 6; ubi de psalmis agitur, siglo ዋው፡ Ps. 118, 41—48 notatur.

ወውዐ፡ I, 2 [e ወዕውዐ፡, coll. وَعَى وَعْى *clamores,* وَغَى *tumultus,* وَعْوَاعٌ *strepitus, tumultus, latratus*] *alta voce clamare, vociferari, magnum clamorem edere* vel *tollere:* ወውዑ፡ κηρύξατε Hos. 5, 8; ወውዐ፡ በዐቢይ፡ ቃል፡ Dan. ap. 13, 18; de leonibus: ወውዑ፡ ላዕሌሁ፡ Jer. 2, 15; de multitudine hominum *tumultuantium:* Ps. 82, 2; ቃለ፡ እለ፡ ይዌውዑ፡ እምውስተ፡ አድባር፡ Jer. 31, 3; በውውዓ፡ ብዙኃን፡ አሕዛብ፡ ወውዑ፡ Jes. 13, 4; in specie a) de clamore *bellico:* ይዌውዕ፡ ዲበ፡ ዐሩ፡ Jes. 42, 13; Joel 4, 14; Jos. 6, 5 seq.; Jud. 6, 34; 1 Reg. 17, 52; ወውዐ፡ ሎቱ፡ 2 Reg. 21, 17. b) de clamore *jubilantium:* 1 Reg. 4, 5; ወውዑ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ በዐቢይ፡ ቃል፡ Judith 14, 9. 16, 11; ይወውዑ፡ አድባር፡ በፍሥሓ፡ Jes. 44, 23. c) *ululantium:* Jes. 15, 8. 16, 7; ወውዑ፡ ወዐውዩ፡ Hez. 21, 12. d) *clangorem edere:* angeli ወውዑ፡ በዕንዚራቲሆሙ፡ Lud. ex Hom. Jac. Sarug.

ውውዓ፡, rarius **ወውዓ፡**, subst., plerumque m. (praefixo ወ፡ et libri Mss. crebro ወውዓ፡ pro ወውውዓ፡ exhibent) *clamor magnus,* a) *tumultus, vociferatio tumultuantium,* Jes. 13, 4; ውውዓሆሙ፡ ለብዙኃን፡ (ψόγος) Jer. 20, 10. 27, 46; ውውዓ፡ ኮነ፡ Matth. 25, 6. b) *clamor bellicus:* Job 39, 25; Jos. 6, 20; Am. 1, 14; Zeph. 1, 16; Jer. 6, 23; ውውዓሆሙ፡ ለሰብእ፡ አፍራስ፡ Jer. 4, 29; ውውዓ፡ ቀትል፡ Jer. 4, 19. 27, 22. c) *jubilum* 1 Reg. 4, 6; Lud. e Vit. Dan. d) *ululatus,* Zeph. 1, 10; Jer. 31, 5.

ውዋዔ፡ subst. *vociferatio,* jubilantis ut: ሰላም፡ እብል፡ በቃለ፡ ስብሓት፡ ወውዋዔ፡ Enc. Tachs. 6; Enc. Haml. 5.

ውዕላ፡ (v. ወዓላ፡) subst. [יָעֵל وَعِلٌ وُعُلٌ *ibex;* vid. ዋላ፡ c. 883] πύγαργος, *pygargus, damae* vel *dorcadis species,* (דִּישֹׁן) Deut. 14, 5; sec. Lud. *mas capreae,* (ተባዕተ፡ ወይጠል፡). — *Voc. Ae.:* ውዕላ፡ ብ፡ ቦኽር ።

ወዐለ፡ et **ውዕለ፡** I, 1 [amh. ዋለ፡; vicinum est nomen עוֹלָם (ዓለም፡), de quo vid. H. Ewald Lehrb. der hebr. Sprache, VI Ausg. p. 91; etiam יול חול et גיל] Subj. የዐል፡, Imprt. ዐል፡ 1) *morari, manere, commorari:* ንዋዕል፡ v. ንውዕል፡ ውስተ፡ ፍኖት፡ እንዘ፡ ንሐውር፡ Gen. 33, 14; ነበረ፡ ትዕይንት፡ ወውዕለ፡ (v. ወዐለ፡, var. pro ውዑል፡) እስከ፡ አመ፡ ሐይዉ፡ ἡσυχίαν εἶχον αὐτόθι καθήμενοι Jos. 5, 8; በአ፡ የዐል፡ καταλῦσαι Luc. 19, 7; ውኄረ፡ ዐል፡ (v. ከመ፡ ትንበር፡ ኄረ፡) καὶ σῷζου Prov. 6, 3; ኅቡረ፡ ወዐሉ፡ *cohabitaverunt* Enc. Masc. 29; ወዐለ፡ ቅድሜሁ፡ ሞት፡ (lictoris vel stipatoris instar, vid. ወዓሊ፡) τρέχει Job 41, 13. 2) in specie: *diem agere* vel *transigere, per diem facere* alqd, *interdiu commorari, opus diurnum facere* (vid. ዕለት፡), ከመ፡ የዐል፡ Cod. Bibl. Bodl. XXVIII; እለ፡ ይውዕሉ፡ በስታይ፡ (v. ውስተ፡ ስታይ፡) Jes. 5, 11; ዘኀቤሁ፡ ወዐልኩ፡ ዮም፡ Ruth 2, 19; ወይውዕል፡ በይምን፡ Koh. 1, 6 var.; ወዐሉ፡ ኀቤሁ፡ ይእተ፡ ዕለተ፡ Joh. 1, 40; ወዐለ፡ በሐሩረ፡ ዐሓይ፡ Fal. f. 50; ይውዕሉ፡ ውስተ፡ ግበሪሆሙ፡ Ps. 103, 23; c. Acc. loci: እስመ፡ ወዐለ፡ ገዳመ፡ ኅበ፡ እለ፡ .. Judith 8, 3; Luc. 19, 5; seq. እንዘ፡, ut: ወወዐሉ፡ ይእተ፡ ዕለተ፡ እንዘ፡ ይትናገሩ፡ Gad. T. H.; vel seq. Imprf., ut: ቤትኩ፡ ወወዐልኩ፡ እጸብት፡ 2 Cor. 11, 25; homo ይውዕል፡ ወይትቀነይ፡ እስከ፡ ይመሲ፡ Ps. 103, 24; ይወፍር፡ ሰብእ፡ ውስተ፡ ተግባሩ፡ ወይውዕል፡ ወይትቀነይ፡ እስከ፡ ይመሲ፡ Macc. f. 3. 3) *agere* diem festum (in lingua Amharico-Aethiopica): እውዕል፡ ፋሲካ፡ Cod. Bibl. Bodl. XXVIII (vid. sub ኰስሐ፡).

አውዐለ፡ II, 1 1) *diem transigere facere,* ስብሐት፡ ለከ፡ (እግዚ"፡) ዘአውዐልከኒ፡ ኵሎ፡ ኑኀ፡ ዕለተ፡ Deg. 2) unum et alterum diem detinere i. e. *in custodiam dare, in custodia attinere,* (in Haft oder Verwahrung nehmen): አውዐልዎሙ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ሞቅሕ፡ Act. 5, 18; Macc. f. 2; አውዐልዎ፡ ውስተ፡ ሙዓል፡ Num. 15, 34, vel አውዐልዎሙ፡ ሙዓለ፡ Act. 4, 3; vel *custodiendum dare,* ut: አውዐሉ፡ አፍራሲሆሙ፡ ውስተ፡ አህጉረ፡ አድያም፡ Act. 23, 32 rom. 3) *stationem agere* (proprie de militibus, deinde de militia Christiana): እስመ፡ አውዕል፡ እፈቅድ፡, ምንት፡ ውእቱ፡ አውዕሎ፡ Herm. p. 52. 53.

ውዑል፡ part. *commorans, diem transigens,* Jos. 5, 8.

ዕለት፡ subst., plerumque f., Pl. ዕለታት፡ 1) *temporis spatium* (Zeitdauer), *tempus:* በዕለተ፡ ምንዳቤ፡ ἐν καιρῷ θλίψεως Sir. 2, 11; Jer. 14, 8; በዕለተ፡ ኅሪት፡ Jes. 49, 8; 1 Thess. 5, 1; ኅጸ.ር፡ ዕለትየ፡ ከመ፡ .. ἐκλείψει με ὁ χρόνος Hebr. 11, 32 Platt; ዕለተ፡ ነግህ፡ ወሰርክ፡ Kuf. 6. 2) *dies,* opp. nocte: Hen. 72, 22. 24; Apoc. 8, 12; Gen. 1, 5. 14. 18. 7, 4. 17; Ex. 24, 18; ዕለታት፡ ወለያልይ፡ Lit. 167, 1; (crebrius መዓልት፡); quatenus est pars temporis (mensis, anni, al.): ዕለተ፡ ሞት፡, ዕለተ፡ ልደት፡ Koh. 7, 1. 8, 8; Gen. 27, 2; 1 Reg. 26, 10; Job 3, 1. 2; ዮም፡ በዛቲ፡ ዕለት፡ Jer. 1, 18; እስከ፡ ዛቲ፡ ዕለት፡ Jer. 11, 7; በይእቲ፡ ዕለት፡ Gen. 7, 13; አሐተ፡ ዕለተ፡ 1 Reg. 27, 1; በአሐቲ፡ ዕለት፡ Jes. 9, 14; ኵሎ፡ ዕለተ፡ ὅλην τὴν ἡμέραν Thren. 1, 13. 3, 3; በእድ፡ ዕለት፡ እምዕለት፡ ትነውኅ፡ Sir. 36, 7; ዕለት፡ እንተ፡ ኀለፈት፡ 4 Esr. 2, 9; ዕለተ፡ ቀትል፡ Koh. 8, 8; ዕለተ፡ በዓል፡ Thren. 2, 22; ዕለተ፡ መንሱት፡ Job 21, 30; ዕለተ፡ ሠናይት፡ et እኪት፡ Sir. 11, 25; ቀርበት፡ ዕለተ፡ እግዚ"፡ Jes. 13, 6; ዕለት፡ እኪት፡ Jer. 17, 17; ዕለተ፡ ኢየሩሳሌም፡ Ps. 136, 9; ዕለተ፡ በረድ፡ 2 Reg. 23, 20; ዕለት፡ ዐባይ፡ Judae 6; Apoc. 6, 17; ሰቡዐ፡ ዕለታተ፡ 1 Reg. 11, 3; አመ፡ ዕለተ፡ ዐሡሩ፡ ወረቡዑ፡ Lev. 23, 5; በዕለተ፡ ሳምንት፡ Kuf. p. 59. a) crebro in st. c. integrae enunciationi praeponitur: ኢትርግም፡ ዕለተ፡ ተወለድከ፡ Sir. 23, 14; Gen. 40, 20; በዕለተ፡ እጼውዐከ፡ (eo die quo) Ps. 19, 10; Lev. 7, 15. 16; Judith 2, 10; Jer. 11, 7. 41, 13; Thren. 3, 56; እምዕለተ፡ ተበልዑ፡ (inde ab eo die quo) Kuf. 3; እምዕለተ፡ ከደነ፡ ኀፍረቶ፡ ibid.; አመ፡ ዕለተ፡ (quo die) ይድኅዕ፡ Sir. 3, 31; Ps. 137, 4 (vid.

ኢመ፡). b) *de die in diem:* እምዕለት፡ዕለተ፡ v. ዕለተ፡ Jes. 58, 2; 1 Par. 16, 23; ዕለት፡ v. ዕለተ፡እምዕለት፡ 2 Petr. 2, 8; Kuf. 49; እምዕለት፡ለዕለት፡ Ex. 13, 10; በኵሉ፡መዋዕሊሆሙ፡ዘዘለለዕለት፡ዕለተ፡ 1 Par. 16, 37. c) *quotidianus:* ሲሳይ፡ዘለለዕለትነ፡ 2 Esr. 15, 18; Matth. 6, 11; Ex. 5, 13. d) በዕለቱ፡ πρὸς ἡμέραν Ex. 14, 27; ዛቲ፡ዕለት፡ *hodie* 1 Par. 29, 5; እምይእቲ፡ዕለት፡ *inde ab eo die* Dan. ap. 1, 64 (vid. እምነ፡ c. 194).

ወዓሊ፡ n. ag., sing. et coll., Pl. ወዐልት፡ et ወዓልያን፡ *stator, apparitor, stipator, satelles, viator, lictor, miles:* πράκτωρ Luc. 12, 58; ὑπηρέται ወዓሊ፡ Matth. 26, 58; Joh. 7, 32; ወዓልያን፡ Marc. 14, 54; ῥαβδοῦχοι Act. 16, 35. 38; ὑπηρέται τοῦ βασιλέως Dan. ap. 3, 22 (ወዓሊ፡ et ወዓልያን፡); λειτουργοί ከመ፡መልአከ፡አሕዛብ፡ከማሁ፡ወዓሊሁ፡ Sir. 10, 2; ኢይትዐበይ፡ረድእ፡ላዕለ፡መምህሩ፡ወኢ፡ወዓሊ፡ላዕለ፡ነጋሢ፡ Did. 5; οἱ παρατρέχοντες ወዐልት፡ 4 Reg. 11, 6; ἄγγελοι (regis) 1 Reg. 19, 11; Num. 24, 12; 3 Reg. 22, 13; ἄρσις 2 Reg. 11, 8; ἑκατόνταρχοι vel χιλίαρχοι 1 Reg. 8, 12; τριστάτης 4 Reg. 9, 25. 15, 25; στρατιῶται ወዐልት፡ Act. 21, 35; συστρατιώτης ዘምስሌየ፡ወዓሊ፡ Phil. 2, 25; Macc. f. 1; Clem. f. 220. 269; crebro in Sx.; *minister* (Aufwärter) prophetae: ወዓልየ፡ረሰይኩከ፡ 3 Reg. 19, 20. 21. — *Voc. Ae.:* ወዓሊ፡ቍልዔ፡ዘ፡ሎሌ፡

ሞዐልት፡ (in libris Mss. vel impressis antiquioribus, ut Marc. 4, 27 rom.; Jes. 34, 10 cod. Laur.; Am. 8, 9 cod. Laur.) et plerumque መዓልት፡ subst., m. et f., Pl. መዋዕል፡, Pl. Pl. መዋዕላት፡ 1) In Sing. a) *dies*, opp. nocte: Ps. 73, 17; Job 17, 12; ዘሌሊት፡መዓልተ፡ይከውኖ፡ Sir. 38, 27; Zach. 14, 7; Acc. መዓልተ፡ *interdiu, die, per diem:* Ex. 13, 21. 22; Ps. 1, 2; Jes. 21, 12. 34, 10. 60, 11; 4 Esr. 9, 42; Job 5, 14; Luc. 18, 7; Marc. 4, 27; መዋዕለ፡አርብዓ፡ወአርብዓ፡ለያልየ፡ Matth. 4, 2. b) *tempus diurnum*, in specie *meridianum, meridies*, sive ቀትረ፡መዓልት፡ Sir. 35, 16, vel መዓልተ፡ቀትር፡ Am. 8, 9, vel ብርሃነ፡መዓልት፡ Jes. 58, 10; sive መዓልት፡ absolute: ይወድቁ፡መዓልተ፡ከመ፡ዘመንፈቀ፡ሌሊት፡ Jes. 59, 10; በጊዜ፡መዓልት፡ Jer. 15, 8; Ps. 36, 6. 54, 19; Gen. 43, 16. 2) In Plur. a) *tempus* (χρόνος, καιρός): ተዘከር፡መዋዕለ፡ረኃብ፡አመ፡መዋዕለ፡ጽጋብ፡ Sir. 18, 25; ለነዋኅ፡መዋዕል፡ εἰς πολὺν χρόνον Jes. 34, 10; መዋዕል፡ወአዝማን፡ Act. 1, 7; Marc. 13, 33; Matth. 2, 7; Thren. 1, 15; Dan. 2, 21; በእማንቱ፡መዋዕል፡ Gen. 38, 1; ይእተ፡አሚረ፡ወበውእቱ፡መዋዕል፡ Jer. 3, 17; በመዋዕለ፡ምንዳቤሆሙ፡ 15, 11. 37, 7; በዝ፡መዋዕል፡ 16, 21; ብዙኅ፡መዋዕለ፡ Ep. Jer. 2; መዋዕለ፡ኀዳጠ፡ Prov. 7, 12; በጐንዱይ፡መዋዕል፡ Jes. 49, 1; ጐንዱየ፡መዋዕለ፡ 27, 10; ነበረ፡መዋዕለ፡ Asc. Jes. 11, 21. b) *dies* (multo magis frequentatum quam ዕለታት፡): አሐተ፡ዕለተ፡ወሰኑየ፡መዋዕለ፡ Sir. 38, 17; አሐቲ፡ዕለት፡ሰኑየ፡መዋዕለ፡ኮነት፡ 46, 4; በትእዛዘ፡እግዚ"፡ኵሉ፡መዋዕል፡ይትፌለጥ፡ 36, 8; በእማንቱ፡ሠሉስ፡መዋዕል፡ 2 Esr. 10, 9; 1 Reg. 28, 1. 2; Gen. 21, 34. 22, 1. 27, 44; ውኁድ፡መዋዕል፡ Apoc. 12, 12; ብዙኀ፡መዋዕለ፡ Jer. 44, 16; መዋዕለ፡እኩያት፡ Job 30, 26; 1 Petr. 3, 10; መዋዕለ፡ማእረር፡ Sir. 24, 16; መዋዕለ፡ሕይወትከ፡ 30, 32; በአምጣነ፡መዋዕለ፡ዓለም፡ 50, 23; Jes. 63, 11; በኵሉ፡መዋዕል፡ 65, 5; Jer. 20, 7; በውእቱ፡መዋዕል፡ Jer. 3, 18; መዋዕለ፡ግብር፡ (opp. sabbathis) Hez. 46, 1; ርእሰ፡መዋዕል፡ Hen. 46, 1. 71, 10; መዋዕላት፡ 74, 10; በካልእት፡መዋዕላት፡ F. M. 1, 4; ለለመዋዕል፡ ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας 1 Reg. 1, 3; መሥዋዕቶሙ፡ዘበበመዋዕል፡ 1 Reg. 20, 6; in st. c. integrae enunciationi praepositum (sicut ዕለተ፡), ut: በመዋዕለ፡ተወልደ፡ዮሴፍ፡ diebus quibus (vel: tempore quo) natus est Kuf. 28; በመዋዕለ፡ትኢብስ፡ትነስሕ፡ Sir. 18, 27. — Abyssini quadriennii singulos annos nomine quaternorum Evangelistarum insignire solent, ut መዋዕለ፡ማርቆስ፡ caet., vid. Scaliger p. 688; Lud. hist. III, 6, 98; comm. p. 439; Rüppell II. p. 34.

ምውዓል፡ et ሙዓል፡ subst. *custodia*, locus ubi comprehensi custodiuntur: Gen. 39, 20 (c. var.); Num. 15, 34; 2 Reg. 20, 3; Act. 4, 3. (In loco Jos. 13, 6 de quo Lud. haesitat, ሙዓለ፡ሴፊት፡ e መአስሴፊት፡ Μασερέϑ corruptum videtur).

መዓልታዊ፡ adj. rel. *diurnus* vel *meridianus:* ፀሐይ፡መዓልታዊ፡ Tab. Tab. 82.

መዋዕልና፡ subst., nonnisi praemisso ብሉየ፡ repertum, sc. ብሉየ፡መዋዕልና፡ *aeternitas* Dei (n. abstr. a ብሉየ፡መዋዕል፡ antiquus dierum i. e. aeternus, e Dan. 7, 9), Haim. Ab. n. 24 (cfr. እጓለ፡ማውትና፡ c. 204).

ወዐረ፡ i. q. وَعُرَ *asper, salebrosus fuit* locus (vid. ወርዐ፡); *difficilis fuit* alicui quaestio, II *perturbavit* alqm in oratione, V *perturbatus* vel *attonitus fuit* in oratione (cfr. وعر V).

ተወዐረ፡ vel ተውዕረ፡ III, 3 *obstupescere* ob alqd, *mente comprehendere non posse* alqd, c. Acc. rei: እትዌዐር፡ጥበበ፡ ho. Theodoti in Cyr. f. 111.

ዋዕር፡ part., m. et f., *difficilis intellectu, paradoxus:* ወአማን፡ነኪር፡ወዋዕር፡ውእቱ፡ዘክርስቶስ፡ምስጢር፡ καὶ παράδοξον ἀληϑῶς ἐστὶ τὸ Χριστοῦ μυστήριον Cyr. c. Pall. f. 70; ውስተ፡ቅድስት፡ወመንክርት፡ወዋዕር፡በአማን፡ልደት፡ ἁγία καὶ τεϑαυμασμένη καὶ παράδοξος ἀληϑῶς ἀπότεξις f. 71; ክነ፡ዋዕረ፡ወነክረ፡ ξένον παράδοξον f. 86; ነክሬ፡ዋዕር፡ πρᾶγμα παράδοξον hom. Cyr. f. 108. — *Voc. Ae.:* ዋዕር፡ዘ፡ዕፁብ፡ልውጥ፡ይ፡

ትውዕርት፡ subst. *paradoxia, ratio incomprehensa* vel *incredibilis:* በትዕውርቱ፡ (legas: በትውዕርቱ፡) ወበመንክሩ፡ለዘክርስቶስ፡ምስጢር፡ κατὰ τὴν τοῦ ϑαύματος ὑπερβολήν, Cyr. c. Pall. f. 70.

ውዕየ፡ I, 1 [in caeteris linguis deest, ni forte وَغَى *arsit* eadem stirpe oriundum est] Imprf. ይውዒ፡, Subj. የዐይ፡ (pro ይዐይ፡ quod passim occurrit ut F. N. 24, 1; semel inveni ይውዐይ፡ Sir. 8, 10 in cod. Abb. XXXV) 1) *uri, comburi, concremari, conflagrare, igne consumi,* Ex. 3, 2; Num. 17, 2; Jos. 6, 24; 4 Esr. 10, 32. 14, 23; ኢይውዕያ፡አልባሲሁ፡ Prov. 6, 27. 28; Jes. 1, 31. 5, 24. 9, 18. 47, 14; Job 3, 17; ከመ፡ኢትዐይ፡በነዶሙ፡ Sir. 8, 10; ውዒኩ፡ (v. ውዔኩ፡ in Cod. Laur.) Jes. 27, 4; 2 Petr. 3, 10; Apoc. 8, 7; ሦከ፡ኀጢአት፡የዐይ፡ Lit. Orth.; ውዕየ፡ (Inf.) ሥጋሆሙ፡ Hen. 67, 9; crebro addito በእሳት፡, ut: እናቅጺሃ፡ውዕያ፡በእሳት፡ 2 Esr. 11, 3; Jer. 4, 26. 45, 17; Jes. 1, 7. 50, 11; ውዕየ፡በእሳት፡ክብርነ፡ 64, 11; በእሳት፡የዐይ፡ Kuf. 32; ወውዕየ፡በማእከለ፡እሳት፡ Kuf. 12. 2) Rarius a) *ardere, fervere:* ምድር፡ትውዒ፡እሙቀተ፡ፀሐይ፡ Hen. 4; ኖኅቱ፡ይውዒ፡በእሳት፡ 14, 12. 78, 11; ውዕየ፡ልብየ፡ Ps. 72, 21; ልበ፡አበዊሆሙ፡ውዕየ፡ (sc. misericordia) Enc. Ter 3; ሰላም፡

ለመላትሒኪ፡በእንተ፡አንብዕ፡እለ፡ውዕያ፡ III Sal. Mar. 9. b) *incendi, succendi:* እመ፡ውዕየ፡ቤተ፡አማልክት፡ ὅταν ἐμπέσῃ πῦρ εἰς οἰκίαν Ep. Jer. 54; እስከ፡በሕቁ፡ይውዒ፡ Dan. 3, 19. c) *inflammari:* ይጸንሑ፡ለእመሁ፡ይውዒ፡እምሕ ምዘ፡አርዌ፡ Act. 28, 6 rom.

አውዐየ፡ II, 1 1) *comburere, concremare, cremare, consumere* (de igne): አውዐይናሃ፡በእሳት፡ 1 Reg. 30, 14; አውዐይዎሙ፡በህየ፡ 31, 12; 3 Reg. 16, 18; Lev. 4, 12. 21; Jud. 9, 49. 12, 1; Kuf. 20. 30. 31. 41; ታውዕዮሙ፡በዘኢ ይጠፍእ፡እሳት፡ Sir. 28, 23. 49, 6; Jer. 7, 31. 21, 10. 41, 2. 43, 32. 52, 13; Ps. 73, 8; ከልአሙ፡አውዕዮተ፡መቅደስ፡ Jsp. p. 376; እሳት፡ያውዒ፡ቤተ፡ Job 15, 34. 1, 16; Jes. 43, 2; መቅሠፍተ፡መዐቱ፡ታውዒ፡ኵላ፡ምድረ፡ Jes. 9, 19. 2) *urere, adurere, inurere:* ዐሐይ፡ኢያውዒከ፡ Ps. 120, 6; Hen. 72, 4; ኀጠተ፡ስናፔ፡ሶበ፡ዋዕየ፡ብእሲ፡ታውዕዮ፡ Did. 14; ዐቃብ ያነ፡ሥራይ፡ (medici) ሶበ፡ይፈቅዱ፡በጢሐ፡ወአውዕዮ፡በእ ሳት፡ ὅταν τέμνωσιν, ὅταν καίωσιν Chr. Ta. 30. — *Voc. Ae.:* አውዐዩ፡ዘ፡ተኰሱ።

አስተዋዐየ፡ IV, 3 *inflammare, incendere:* ዘያስተዋ ዕያ፡ለእከይ፡ (v. ዘያስተዋሕያ፡) ὃς δ' ἂν ἐκκαύσῃ κακίαν Prov. 19, 9.

ውዑይ፡ part., f. ውዒት፡ 1) *ardens, fervens, fervidus, incensus:* ከርሥየ፡ትፈልሕ፡ውዑየ፡ Job 32, 19; አ ኰስሑ፡አዕዋፍ፡ውዑየ፡ውስተ፡አዕይንትየ፡ Tob. 2, 10; ነፋ ስ፡ውዑይ፡ καύσων Hez. 17, 10. 19, 12; በአንብዕ፡ውዑይ፡ Chr. Ta. 31; ውዑይ፡ፍቅር፡ Org. 1; ውዑይ፡ፍልሖቱ፡ Lud. ex Enc. Nah. 7. 2) *ustus, adustus, inustus:* ውዑየ፡ነድ፡ Enc. Nah. 24; ውዑየ፡ኀሊና፡ κεκαυστηριασμένος τὴν συνείδησιν II Can. Ap. 48. 3) *concrematus, combustus:* ይከ ውኑ፡ውዑያነ፡ Jes. 33, 12; ውዒት፡በእሳት፡ Ps. 79, 17.

ዋዕይ፡ subst. 1) *incendium:* ይከውኑ፡ሕዝብ፡ከመ፡ዋዕየ፡ እሳት፡ Jes. 9, 19; ኢትበጽሖሙ፡ወኢዋዕዩ፡ለእሳት፡ Sir. 28, 22; ከመ፡ዋዕየ፡ሦክ፡ዘገዳም፡ Jes. 33, 12; ጢሰ፡ዋዕዮሙ፡ 4 Esr. 13, 16; ከመ፡ይትፈነው፡ውስተ፡ዋዕይ፡ Hen. 10, 6. 100, 9. 2) *ardor, fervor, aestus:* Act. 28, 3 rom.; ዋዕየ፡ዐሐይ፡, ዋዕየ፡ ኰኵሕ፡ Hen. 4; Luc. 12, 55 rom.; አንበልበለ፡ዋዕዩ፡ (sc. solis) Enc. Teq. 21; ዋዕየ፡መዓልት፡ Bar. 2, 25; እስከ፡የኀል ፍ፡ዋዕይ፡ (sc. diei vel meridiei) F. N. 10, 6; ይትቄለጥ፡ዋዕ ዮሙ፡ለእልክቱ፡አንቅዕት፡ Hen. 67, 11; ዋዕይ፡በፍትወት፡ πυροῦσθαι 1 Cor. 7, 9 Platt; ዋዕየ፡ፍትወት፡ (concupiscentiae) F. M. 6, 8.

ዕየት፡ subst. *adustio* corporis, *locus corporis adustus:* Jes. 14, 11 (v. ውዕየት፡); Ex. 21, 25 (v. ውዕየት፡); Lev. 13, 28.

ውዕየት፡ n. act. et subst. 1) *ustio, combustio, incendium:* ውዕየተ፡ሀገር፡ Apoc. 18, 18; 4 Esr. 12, 51; ውዕየተ፡ ቤተ፡እግዚ" Abush. 20; ይከውን፡ለውዕየት፡ Jes. 5, 5 var.; 9, 5 var.; በውዕየተ፡እሳት፡ 2 Petr. 3, 10; ἐμπυρισμός Num. 11, 3; Deut. 9, 22. 2) *adustio* corporis, *locus corporis adustus:* Jes. 14, 11 (v. ዕየት፡); Ex. 21, 25 (v. ዕየት፡); Lev. 13, 24. 25. 28. 3) *ardor, fervor, aestus* animi, cupiditatum: ውዕየተ፡ዘፍትወት፡ F. N. 24, 1; በውዕየተ፡ልብ፡ (mit Inbrunst) Enc. Haml. 6; Jsp. p. 279; legas hos psalmos በልባዌ፡ወበውዕየተ፡ነፍስ፡ Phlx. 163; etiam ውዕየት፡ absol. (Inbrunst) Kedr f. 75.

መውዕይ፡ vel **መውዒ፡** part. (II, 1), et **መውዕዩ፡** c. term. adj., *comburens:* እሳት፡መውዕይት፡ Phlx. 65; እሳት፡መው ዕዩት፡ Phlx. 173.

ዋዚማ፡ subst. [cfr. ዚማ፡], *modus quidam cantandi hymnos* ecclesiasticos, nec non *hymnus hoc modo cantatus,* (d'Abbadie in Catal. p. 99 interpretatur: chant de Vigiles), Deg. crebro (vid. Catal. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 36. 37); እምድኅረ፡ ፍጻሜ፡ዋዚማ፡ Gad. T. H.; semel inveni ወይዚማ፡ in Deg.

I. **ወዘረ፡** verb. prgr. sc. وزر *opplevit* rimam: ወወዘሩ፡ኵ ሎ፡ንድቀ፡ማኅፈድ፡በዕፅ፡ *obduxerunt* murum ligno, Jsp. p. 375.

II. **ወዘረ፡** i. q. وزر *portavit, sustinuit* onus; *Vezirus fuit.*

አስተውዘረ፡ IV, 1 *Vezirum constituere* alqm: እስመ፡አከ ስይሮስ፡አስተውዘረ፡ብእሴ፡ዘይብልዎ፡ሀማን፡ Jsp. p. 277.

ወዚር፡ subst. *Vezirus* i. e. vicarius principis: ሶበ፡ተሠይ መ፡ሀማን፡ወዚረ፡ለአክስይሮስ፡ Jsp. p. 277.

ወዘነ፡, unde **ሚዛን፡**, vid. sub **መዘነ፡**

ወዘፈ፡ rad., quam Lud. e سلّف *mutuatus est,* وزّف III *aequales* cum aliquo *impensas fecit* illustravit.

ተወዝፈ፡, ut: እምተወዝፎቱ፡ „*de acceptione mutui* dedit eis aurum", sic quidem Lud. e Mss. Colb. (dubito, an recte?)

ትውዝፍት፡ passim pro ትዝውፍት፡ scriptum occurrit, q. v. sub **ዘወፈ፡**

ወይ፡ interj. [وَيْ, وَا, اوّه] *heu, eheu, proh, vae!* ኢይ ብልዎ፡ወይ፡እግዚእ፡ወወይ፡እኁየ፡ ὦ ἀδελφέ, οἴμοι κύριε Jer. 22, 18; ወይ፡እግዚእየ፡ οὐαὶ κύριε 3 Reg. 12[b], 19; seq. ላዕለ፡, ut: ወይ፡ (v. ወይሌ፡) ላዕለ፡ናባው፡ Jer. 31, 1; ወይ፡ ላዕሌክ፡አእኑ፡ Genz. f. 90; seq. ለ፡, ut: ወይ፡ሎሙ፡ ὦ οἱ Prov. 2, 13; ወይኬ፡ለነ፡ Thren. 5, 16; ወይ፡ሊተ፡አሌ፡ሊ ተ፡ Chr. Ta. 23; ወይለኪ፡ Matth. 11, 21; ወይልየ፡ vae mihi! Lud. e Vit. Theoph.

ወይሌ፡ subst. et interj. [وَيْل et وَيْل, vid. ወይ፡ et አሌ፡] *casus adversus, calamitas, infortunium, vae!* ወይሌ፡ በዲበ፡ወይሌ፡ Hez. 7, 26; ወይብል፡መጽሐፉ፡ላሕ፡ወብከይ፡ ወወይሌ፡ 2, 10; መጽሐፈ፡ሐሜት፡ዘኢክንክ፡መጽሐፈ፡ወ ይሌ፡ Enc. Mag. 29; ኢሳይያስ፡ነቢይ፡ይሁቦሙ፡ወይሌ፡ለሰ ከርያን፡ወይቤ፡አሌሎሙ፡ F. N. 50; ለመኑ፡ወይሌ፡ወለመ ኑ፡ሀከክ፡ Prov. 23, 29; ወይሌ፡ለ፡ οὐαὶ ἐπί Jer. 10, 19. 29, 6 var.; ወይሌ፡ላዕለ፡ናባው፡ 31, 1 var. — *Voc. Ae.:* ብከይ፡ ሰቆቃው፡ላሕ፡ወይሌ፡ዘ፡ሐዘን፡; *Rad. Abb.:* ወይለወ፡ዘ፡አ ለቀሰ፡

ወይን፡ subst., plerumque m., Pl. አውያን፡ [יַיִן وَيْن; de etymo vid. varias etymologorum conjecturas in Ges. thes. p. 587; G. Curtius Grundzüge der griech. Etymologie 1858. I. p. 357] 1) *vitis, vinea:* ተከሉ፡ወይነ፡ Ps. 106, 37; Kuf. 7; Jes. 5, 2 seq.; ተክልክሙ፡ወይነ፡መፍትወ፡ Am. 5, 11; Marc. 12, 1. 2; Enc. Teq. 30; አልቦ፡ዘርአ፡ወይን፡ Kuf. p. 85; ያዐር ፉ፡ኵሎሙ፡ታሕተ፡ወይኖሙ፡ Mich. 4, 4; Zach. 3, 10; ἄμπελος Jes. 16, 8. 9 (fem. et m.). 36, 16; Jer. 6, 9; Thren. 2, 6;

Jud. 9, 12. 13; Ps. 127, 3; ἀμπελών Jes. 5, 4. 5. 16, 10; Jer. 5, 17. 42, 9; ከመ፡ያሥኒ፡ወይኖ፡ Abush. 50; አልቦ፡አስከል፡ ውስተ፡ወይን፡ Jer. 8, 10; ዕፀ፡ወይን፡ Hez. 15, 2; Org. 1; ጸገየ፡ወይን፡ Cant. 6, 11; ቈጽለ፡ወይን፡ Jes. 34, 4; ወይን፡ ይሁብ፡ፍሬሁ፡ Zach. 8, 12; ዐሥርት፡ምእት፡ወይን፡ Asc. Jes. 7, 23; አውያን፡ጸገዩ፡ Cant. 2, 13; Deg.; Kuf. p. 52; Hen. 10, 19. *Vinea* vel *vinetum* aliâs dicitur ዐጸደ፡ወይን፡, ut: Gen. 9, 20; Jes. 5, 1. 24, 7; Jer. 12, 10; Cant. 1, 6. 14; Luc. 20, 15. 16; አዕጻደ፡ወይን፡ 1 Reg. 8, 14; Jes. 36, 17 al. 2) *vinum*, Num. 6, 3. 4; Gen. 14, 18. 19, 32. 49, 11; Ex. 29, 40; ገብረ፡ወይነ፡እምፍሬ፡ Kuf. 7; Koh. 9, 7. 10, 19; Ps. 4, 8; Jes. 5, 22; Hez. 27, 18; Sir. 34, 25—31; Marc. 15, 23; Matth. 27, 34; ከመ፡ይትረከብ፡ወይን፡ውስተ፡አስከል፡ Jes. 65, 8; ወይን፡ሐዲስ፡ Sir. 9, 10; Matth. 9, 17; ማእረረ፡ወይን፡ Sir. 30, 25; ወይን፡ (sacramentale) ይኩን፡ቀይሐ፡ወኅሩየ፡ Kedr f. 89; ጻዕፈ፡ወይን፡ Gad. T. H.; ስከረ፡ወይን፡ 1 Reg. 25, 37 (1, 14. Gen. 9, 24); አውያን፡ጽሩያት፡ Lud. e Mss. Colb.; etiam *vinum* factitium, *igne confectum*: (ሚሰ፡)ወይን፡ዘግቡር፡በእሳት፡ Abtel. Ap. 3.

አውየነ፡ II, 1 (denom.) *vinum efficere, in vinum convertere*: ከመ፡ታውይን፡ማየ፡ Sx. Ter 13 (Lud.: 12); አውይኖተ፡ወይን፡ Deg.

ወይጠል፡ subst., m. et f., Pl. ወይጠላት፡ *caprea*, δορκάς Deut. 12, 15. 14, 5. 15, 22; 2 Reg. 2, 18; Prov. 6, 5; Jes. 13, 14 (m.); Cant. 2, 9. 17 (fem.). 4, 5. 7, 4. 8, 14 (fem.); Act. 9, 36 Platt; δορκάδες 1 Par. 12, 8; 3 Reg. 3ª, 16; ወይጠል፡ወቶራ፡ወሀየላት፡ Macc. f. 5; Pl. ወይጠላት፡ Reg. Pach. — *Voc. Ae.*: ወይጠል፡ብ፡ፌቆ፡; *aliud*: ዘ፡ፌቆ፡በኸርሂ።

ወደሰ፡ I, 2 [הוֹדָה, وَدَّى?] *laudare, collaudare, commendare*, c. Acc., αἰνεῖν, ἐπαινεῖν, Koh. 8, 15; Cant. 6, 9; ምታ፡ወደሳ፡ Prov. 29, 46; ጥበብ፡ትዌድስ፡ነፍሳ፡ Sir. 24, 1; ብዙኃን፡ይዌድስዎ፡እንበይነ፡ጥበቢሁ፡ Sir. 39, 9. 10; ንወድሶሙ፡ለዕደው፡ክቡራን፡ 44, 1; Asc. Jes. 10, 22; እለ፡ይዌድስዋ፡ οἱ δοξάζοντες αὐτήν Threu. 1, 8; ἐγκωμιάζειν ይወድስከ፡አፈ፡ነኪር፡ Prov. 27, 2. 21; συνιστάναι ንወድስ፡ርእሰነ፡ 2 Cor. 3, 1. 5, 12; ወድሶት፡ Org.; Deum Hen. 61, 9. 11; mortuum Genz. f. 13.

አውደሰ፡ II, 1 (?) *laudare facere*, Lud. sine auct.

ተወደሰ፡ III, 2 *laudari, collaudari*: Koh. 8, 10; Ps. 9, 24; Org. 1; በተወድሶቶሙ፡ለጻድቃን፡ Prov. 29, 2; c. በኀበ፡ ab alqo, ut: ተወድሶ፡በኀቤክሙ፡ 1 Cor. 4, 3; አፈ፡ጠቢብ፡ይትዌደስ፡በኀበ፡ሰብእ፡ Prov. 12, 8; አብደሩ፡ተወድሶ፡በኀበ፡ሰብእ፡ወአኮ፡በኀበ፡እግዚ፡ Did. 25; ተወድሶ፡በከንቱ፡ *vana gloria*, Lud. Comm. hist. p. 306 (e Syn.).

ውዱስ፡ part. *laudatus, laudandus, laudabilis, laude dignus, celebratus*: ንበር፡ምስለ፡ኄራን፡ከመ፡ትኩን፡ውዱሰ፡በኀበ፡እግዚ፡ Fal. f. 48; እግዚ፡ውዱስ፡በውዳሴ፡ወስቡሕ፡በስባሔ፡ M. M. f. 197; ዛቲ፡ይእቲ፡መሥዋዕት፡ውድስት፡ Chr. Ta. 11; ወውእቱ፡ውዱሰ፡ግዕዝ፡ Jsp. p. 309; Saulus rex ኢኮነ፡ሥሙረ፡በኀበ፡እግዚ፡ወኢውዱሰ፡ግብር፡ p. 351; ወዘ፡እምግብሩ፡ውድስት፡ዘዘከርናሃ፡ (e facinoribus ejus haec quae memoravimus laude digna sunt) p. 329; Org.; በእንተ፡ትንቢቱ፡ውዱስ፡ለሰፎንያስ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ኮነ፡ነሃቤ፡ወርቅ፡ወብሩር፡ወውዱስ፡ውእቱ፡በግብረ፡እደዊሁ፡ Sx. Haml. 10.

ወዳሲ፡ n. ag. *laudator, encomiastes*, Lud. sine auct.

ውዳሴ፡ n. act. et subst., Pl. ውዳሴያት፡ *laudatio, laus, laudes, praeconium, (encomium)*: Sir. 44, 1 in tit.: ውዳሴ፡እግዚ፡ Sap. 15, 19; 1 Petr. 1, 7; ኵሉ፡ዘነገርነ፡ዝውዳሴ፡ይውኅድ፡እምክብርክን፡ Cyr. ad Reg. f. 25; Jsp. p. 320. 352; ዝክረ፡ጻድቃን፡ምስለ፡ውዳሴ፡ μετ' ἐγκωμίων Prov. 10, 7; ለከ፡ስብሐት፡ወውዳሴ፡ምስለ፡አቡከ፡ኄር፡ወመንፈስ፡ቅ፡ Mavâs. n. 21; ፍቅረ፡ውዳሴ፡ከንቱ፡ κενοδοξία *vanae gloriae cupiditas* Chr. Ta. 27; ውዳሴያት፡ ἐγκώμια Chr. Ta. 27; Org. 1.

መወድስ፡ part. (I, 2) *laudans, laudatorius*, de orationibus, ut: ድርሰትየ፡ዘውእቱ፡መወድስ፡ Chr. L. Atk. f. 20; in specie: *oratio laudatoria* vel *laudatio* mortui, ut: ሶበ፡ይመውት፡በንጹሕ፡ትብል፡አሌፍ፡ (i. e. Ps. 118, 1—8) ወመወድሱ፡ዕዝል፡በ፫ሃሌ፡ሉያ፡ Genz. f. 13. 14.

ምውዳስ፡ subst. *locus laudationis*, Lud. e Syn.

ተውዳስ፡ subst. *laudatio, celebratio*, Lud. e Mss. Colb.

ወድቀ፡ I, 1, raro ወደቀ፡ (ut Ex. 4, 25 FH; Num. 14, 5 FH) [amh. id.; vid. etiam ደደቀ፡; arab. وَدَقَ significatum specialem *decidit stillando* pluvia habet; communi Arabum verbo وَقَعَ respondet Aeth. አይኀአ፡] Subj. ይደቅ፡, 1) *cadere, labi*, de animatis: ነዳይ፡እመ፡ወድቀ፡ይከይድዎ፡ቢጹ፡ Sir. 13, 21; ከመ፡ኢይደቅ፡ቦቱ፡ 22, 27; Koh. 4, 10; Ps. 36, 25; Hen. 48, 4; Rom. 11, 11; Apoc. 18, 2; ወድቁ፡ዐቢያ፡ድቀት፡ቅድመ፡ፀሮሙ፡ Judith 8, 19; ወድቀ፡ዲበ፡ምድር፡ Job 1, 20; Joh. 18, 6; Act. 9, 4; ወደቁ፡ውስተ፡እገሪሁ፡ Apoc. 1, 17; Gen. 50, 1; ወድቁ፡በገጾሙ፡ Matth. 17, 6; Dan. 8, 17; Asc. Jes. 7, 21; Hez. 3, 23; ዘወድቀ፡ዲበ፡እብን፡ Matth. 21, 44; ይወድቅ፡ድኅሬሁ፡ Gen. 49, 17; ወድቀ፡እምውስተ፡መንበሩ፡ 1 Reg. 4, 14; de inanimatis Koh. 11, 3; c. ውስተ፡ et ዲበ፡ Matth. 13, 4—8. 21, 44; Ex. 4, 25; Lev. 11, 32; Hen. 90, 4; ወድቀ፡ላዕሌሆሙ፡ማኅፈድ፡ Luc. 13, 4; ደቁ፡ላዕሌነ፡ 23, 30. a) *decidere, delabi, defluere*, ut de flore Job 14, 2; ፍሬ፡ይወድቅ፡ 15, 30; Jac. 1, 11; foliis Jes. 34, 4; ወድቀ፡እምሰማይ፡ኮከብ፡ Jes. 14, 12; Matth. 24, 29; Apoc. 6, 13; ዘወድቀ፡እምነ፡ከልስስታት፡ Ruth 2, 7; Act. 12, 7; ፍርፋራት፡ዘይወድቅ፡እማእድ፡ Matth. 15, 27; (ዖፍ፡)ትወድቅ፡ውስተ፡ምድር፡ 10, 29; ወዲቅ፡እመክናት፡ልዑላት፡ Phlx. 172. b) *incidere*: ውስተ፡ግብ፡ Matth. 15, 14; Sir. 27, 26; Ps. 7, 16; ከመ፡ኢትደቅ፡ውስተ፡መሥገርት፡ Sir. 9, 3. 13; 1 Tim. 3, 6; ውስተ፡እሳት፡ Matth. 17, 15; *incidere* i. e. *impingi* in rupem, de navigantibus, Act. 27, 29 Platt; trsl.: ይወድቅ፡ውስተ፡እዴሁ፡ Kuf. 36; 1 Par. 21, 13; Sir. 2, 18; ለእመ፡በኵሉ፡ወደቀ፡ኢትደቅ፡ውስተ፡እደ፡ጸላእትከ፡ 25, 14; Dan. ap. 1, 23; ከመ፡ኢይደቅ፡ውስተ፡ሞት፡ Job 33, 24; ውስተ፡መንሱት፡ 1 Tim. 6, 8; ውስተ፡ኀጢአት፡ Sx. Pag. 4. c) *excidere, elabi*: ወድቀ፡እምእዴሁ፡ጸሕብ፡ Jer. 18, 4; 2 Petr. 3, 17; de abortu Hen. 69, 12; trsl.: excidere re i. e. eam *amittere*, ut: ወደቅሙ፡እምጸጋሁ፡ Gal. 5, 4; virgo vitiata ወድቀት፡እምክብራ፡ Clem. f. 246. d) *incidere* in alqm i. e. eum *invadere*, ei *supervenire*, c. ዲበ፡ prs.: Koh. 9, 12; Hen. 13, 8; c. ላዕለ፡, ut: ወድቀ፡ላዕሌሁ፡ድንጋፄ፡ Kuf. 14; 1 Reg. 26, 12; Ps. 68, 12; de sorte quae cadit in alqm Lev. 16, 9. 10. e) *intercidere, irritum cadere*: አልቦ፡ዘይወድቅ፡እምኔሆሙ፡ Herm. p. 103; አልቦ፡ዘይወድቅ፡እምነ፡

ቃልየ፡ Judith 6, 9; Ruth 3, 18; 1 Reg. 3, 19. f) *concidere, collabi, corruere:* ይወድቅ፡ገቦሃ፡ Num. 5, 27; Hez. 23, 3; de domo Matth. 7, 25; Luc. 6, 49; Act. 15, 16; Job 1, 19; Jes. 64, 11; ደብር፡ዘንሕለ፡ወወድቀ፡ Job 14, 18; ጥቅም፡ወአረፍት፡ዘወድቀ፡ Kuf. 46; Jes. 24, 23. g) *cadere* vel *concidere* vel *occidere* interfectum in bello vel absumtum morbo, calamitate: 1 Par. 21, 14; 2 Reg. 18, 7; 3 Reg. 8, 33; Ex. 32, 28; Jud. 20, 44. 46; Job 33, 18; ይወድቁ፡በኲናት፡ Jes. 13, 15; Kuf. 5. 10; Hen. 14, 6. h) trsl.: *cadere, labi* peccato vel in peccatum: Rom. 11, 22. 14, 4; 1 Cor. 10, 12; Apoc. 2, 5; ለእመ፡ወድቀ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡በዝሙት፡ Kedr f. 80; እመቦ፡ወድቀ፡ዐርከ፡ምስለ፡ዐርክቱ፡ f. 82; በሥምረቱ፡ለሥጋ፡ኢወድቀ፡ Enc. Mag. 9. i) *concumbere, concubare* c. ምስለ፡, ላዕለ፡, በ፡, ut: ዘይወድቅ፡ምስለ፡ብእሲት፡ Syn. f. 393; ብእሲ፡ዘቦቱ፡ብእሲተ፡ወወድቀ፡ላዕለ፡ብእሲ፡ተባዕት፡ f. 394; ዘወድቀ፡በእንስሳ፡ ibid. 2) Nonnumquam verbis reflexivis vel passivis interpretandum est: a) *se prosternere, procidere,* ut Gen. 17, 3. 17; Hen. 62, 9. 63, 1; Matth. 2, 11. 18, 26. b) *demitti,* de facie Gen. 4, 6; de animo 1 Reg. 17, 32. c) *excuti, excussum excidere,* de dente, Enc. Masc. 7. d) *privari* (vid. n. 1, c), *removeri, (deponi):* ትደቅ፡እምኵሉ፡መዛግብት፡ንዋያቲሃ፡ F. M. 8, 2; ይደቅ፡እምሢመቱ፡ II Abtel. 5; clericus ይደቅ፡እመዓርጊሁ፡ F. M. 6, 1; ይደቅ፡እመዓርጊሃ፡ለቅድስት፡ቤት፡ክ"ን፡ Clem. f. 204.

አውደቀ፡ II, 1 1) a) *cadere sinere* Marc. 7, 28; 1 Cor. 13, 8. b) *excidere sinere,* Num. 35, 17. 18. c) decidere sinere i. e. *demittere* faciem 1 Reg. 1, 19; animum: ኢታውድቁ፡ልበክሙ፡ 2 Esr. 18, 10. 2) *cadere facere* vel *jubere:* ያወድቅ፡ርእሶ፡ Prov. 13, 3; ለብዙኃን፡አውደቆሙ፡ትዕቢተ፡ልበሙ፡ Sir. 3, 24; ኢታውድቅ፡ (ne te cadere faciat) 28, 26; ጽዋዐ፡መዐቱ፡ዘያወድቀኪ፡ Jes. 51, 17; አውደቀነ፡ ἔπαισας Jer. 14, 19. a) *jacĕre, dejicere, projicere,* Num. 35, 20; አውደቀት፡በድኖ፡እምነ፡ምስክቡ፡ Judith 13, 9; Hen. 90, 9. 99, 16; አውደቆ፡ውስተ፡ማዕምቅ፡ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς Apoc. 20, 3; muros, ut: አውደቀ፡አረፋቲሃ፡ለጌት፡ 2 Par. 26, 6; 2 Reg. 20, 15; አብያቲሆሙ፡ለዐበይት፡አውደቀት፡ Sir. 28, 14; አውደቀ፡አህጉረ፡ጽኑዓት፡ Jes. 25, 2. b) *caedere* arbores: ከመ፡ታውድቂ፡ኵሎ፡ዕፀ፡ Hez. 21, 10. c) *prosternere, occidere, caedere* gladio, *in fugam convertere:* Dan. 8, 7; 1 Reg. 4, 3; አውደቆሞ፡በሰይፍ፡ 2 Par. 32, 21; Sir. 26, 28; ቀተሎሙ፡ለኢሎፍሊ፡ወአውደቆሙ፡ 1 Par. 18, 1. 19, 18. d) *incidere facere:* ይፈቅድ፡ያውድቀ፡ውስተ፡እዴሆሙ፡ Kuf. 48; ይመክር፡ውስተ፡ግብ፡ያውድቅ፡ Sir. 12, 16. e) *concidere facere,* Num. 5, 21. f) *deprimere:* አውደቆ፡ልበ፡ 1 Reg. 24, 6; ፈቀደ፡ከመ፡ያውድቅ፡ተመክሖቶሙ፡ወትዕቢቶሙ፡ Chr. ho. 12. g) *cadere* vel *labi facere* in peccatum vel peccato: ሰይጣን፡አውደቃ፡ (eam) በፍትወተ፡ዝሙት፡ Clem. f. 221; ያወድቅዎ፡በዝሙት፡ Lud. e Vit. Baamini. h) *excidere facere* vel *jubere* alqm a munere (*amovere*): በእንተ፡ምክንያት፡እንተ፡ታወድቆ፡ለቀሲስ፡እመዓርጊሁ፡ F. N. 6, 5; ሕገ፡ክርስቶስ፡ታወድቆ፡እመዓርገ፡ክህናት፡ F. M. 20, 4.

ተወድቀ፡ III, 1 *dejici:* ቈጽለ፡ኖኃት፡ኢይትወደቅ፡ዘእንበለ፡ፈቃድየ፡ Clem. f. 271.

ተዋደቀ፡ III, 3 *dilabi, dissolvi:* ሶበ፡ቀሠፍዎ፡ሥጋሁ፡ተበጽለ፤እስከ፡ተዋደቀ፡በበክፍል፡ክፍለ፡ Enc. Haml. 25.

ውዱቅ፡ part. *qui cecidit, lapsus, jacens, collapsus:* Deut. 21, 1; Jud. 3, 25. 19, 27; 1 Reg. 5, 3; ናሁ፡ሆሎፈርኔስ፡ውዱቅ፡ውስተ፡ምድር፡በድኑ፡ Judith 14, 18; ረከብዎ፡ውዱቀ፡ወምዉተ፡ Rel. Bar.; አንሥአ፡ለነ፡አረፍተ፡ውድቀተ፡ Sir. 49, 13. a) *cadens, casurus:* አረፍት፡ውድቅት፡ τεῖχος πίπτον Jes. 30, 13. b) *lapsus* peccato vel in peccatum: ሀበሙ፡ንስሓ፡ለውዱቃን፡ Clem. f. 108; episcopus ያንሥኦሙ፡ለውዱቃን፡ Did. 6; Deus est መንሥኤ፡ውዱቃን፡ Macc. f. 17. c) *qui excidit* munere, *expulsus, amotus:* ውዱቅ፡እማዕርጊሃ፡ለቅድስት፡ቤት፡ክ"ን፡ Clem. f. 143. 192.

ድቀት፡ subst., f. et m., Pl. ድቀታት፡ *casus, lapsus, ruina, (exitium),* hominis: Luc. 2, 34; ድቀት፡ትጸንሖ፡ Job 15, 23; ነዐንኒ፡ድቀት፡በዲበ፡ድቀት፡ Job 16, 14; ድቀተ፡ጸላኢየ፡ 31, 29; Sir. 25, 7; ያድኅን፡ሥጋሁ፡እምድቀት፡ Job 33, 17; እለ፡ይትፌሥሑ፡በድቀቱ፡ለጻድቅ፡ Sir. 27, 29; ጽዋዐ፡ድቀትኪ፡ Jes. 51, 22; Jer. 8, 12 vrs. alt.; 29, 22 (v. ድንቀት፡); ይከውኑ፡ለድቀት፡ኀሱር፡ Sap. 4, 19; καταστροφή Prov. 1, 18; Job 27, 7; muri, aedium, urbis: Ps. 143, 17; Matth. 7, 27; Hez. 26, 15; Kuf. 10; 4 Esr. 10, 62; Jes. 30, 14; διάπτωσις Jer. 19, 6. a) *clades, caedes:* Ex. 30, 12; Jes. 51, 19. b) nomen morbi, παραπληξία (an *apoplexia?*) Deut. 28, 28. c) *lapsus* peccantis: ታንሥእ፡እምድቀቱ፡ከመ፡ኢይማስን፡ Did. 6. d) *casus* i. e. *res fortuita, subita,* (Zufall vid. ድንቀት፡): እስመ፡መተረ፡ግብረተ፡ድቀታት፡እለ፡ያርሕቃ፡እምእግዚ"፡ Phlx. 1. e) *casus,* i. e. *eventum:* ወናሁ፡ይከውን፡በብሊት፡ድቀታት፡በእንተ፡ምግባር፡ሥጋዊ፡ es gibt im A. T. Fälle leiblicher Werke (im Gegensatz gegen geistliche) Phlx. 54.

ውድቀት፡ n. act. *casus, lapsus:* በእንተ፡ውድቀተ፡ሳዶቅ፡ካህን፡ (wie S. niederfällt) Kbr. Nag. n. 57.

ሙዳቅ፡ subst., Pl. ሙዳቃት፡ 1) *locus casus* vel *lapsus* (Fallort) Hen. 60, 13. 2) *ruina, casus* Hen. 100, 6.

ድንቀት፡ subst. (inserta nasali formatum e ድቀት፡) *casus* Jer. 29, 22 var.; deinde *res fortuita* vel *subita* (Zufall), et in Acc. ድንቀተ፡ *casu, forte, improviso, subito,* N. T. rom. in Prol. (ubi pro ድንተተ፡ legendum est ድንቀተ፡); ድንቀተ፡ግብተ፡እንዘ፡ኢታአምር፡ improviso repente, ea nesciente, Clem. f. 177; በጽሑ፡ኀበ፡ሰራዊት፡ጻራ፡እምቅድመ፡ጽባሕ፡ድንቀተ፡ Jsp. p. 275; d'Abbadie Cat. p. 196; እለ፡ይነግሩ፡እምአፉሆሙ፡ድንቀተ፡ *(ex tempore)* ወኢቀደሙ፡ጽሒፈ፡ Cyr. f. 122. — *Voc. Ae.:* ድንቀት፡ዘ፡ድንገት፡

ወድአ፡, etiam ወድዐ፡ I, 2 [arab. وَدَعَ (ودع) *posuit; sivit, missum fecit, omisit*] 1) *perficere, finire, consummare, absolvere:* ወዲአ፡መዋዕል፡ *consummatio (finis) dierum* Kuf. p. 121; crebro usurpatur ad significandam actionem vere perfectam (gramm. § 88), quam Latini sive Perfecto nudo, sive adverbiis *jam, modo, dudum* notant; c. c. Inf.: ዘወድአ፡ተኀፅበ፡ ὁ λελουμένος Joh. 13, 10 rom., vel c. Acc. nominis actionis: ወድአት፡ርሥአታ፡ 4 Esr. 3, 64 Laur.; plerumque c. verbo finito, a) eoque asyndeto, sc. α) Perf.: እለ፡ወድኡ፡ሞቱ፡ οἳ ἤδη ἀποθανόντες Koh. 4, 2; ወዳእኩ፡ጸናዕኩ፡ Job 20, 7; ወድአ፡አእመረ፡ οἶδε ἤδη 23, 10; ወድአ፡ተአዘዘ፡ Dan. ap. 1, 55; Num. 17, 12. 22, 29; 2 Tim. 2, 18; Matth. 5, 28; Luc. 11, 7. 12, 49; Act. 4, 3; 1 Joh. 2, 8 Platt; 4, 3; ወዳእነ፡ግእዝናሆሙ፡ προῃτιασάμεθα Rom. 3, 9; πάλαι Matth. 11, 21; ወዳእነ፡ሞትነ፡ ἀπεθάνομεν Rom. 6, 2; Lev. 10, 16; nec non inverso verborum ordine: ተአዘዘ፡ወድአ፡ ἐντέταλται ἤδη Job

15, 22; 4 Esr. 13, 24 Laur.; እቤ፡ወጻእኩ፡ 1 Reg. 25, 34; Marc. 6, 35. β) Imprf.: 2 Thess. 2, 7 Platt; Matth. 3, 10. b) rarius interjecta copula ወ፡, ut: ወድአ፡ወገብረ፡ προέθετο Rom. 3, 25 Platt; Phil. 3, 12 Platt; 1 Joh. 2, 8 rom.; ወዳእኩ፡ወብዕልኩ፡ Hos. 12, 8. 2) *absumere, consumere, totum consumere:* እሳት፡ዘይዌድእ፡ውእቱ፡ Deut. 9, 3; ሕያው፡ነፍስከ፡ከመ፡ኢትዌድእ፡አመትከ፡ዘሀለወ፡ምስሌሃ፡ Judith 12, 4; Ex. 12, 4. 9; ነጸረ፡ንጉሥ፡ዘወድኡ፡ማእደ፡ Dan. ap. 13, 18. — *Voc. Ae.:* ወድአ፡ዘ፡ፈጸመ፡ቀርበሂ፡ይ፡; *aliud:* ወድአ፡ዘ፡ፈጀ።

ተወድአ፡ III, 2 1) *perfici, absolvi, consummari, ad finem perduci:* እስከ፡ይትዌዳእ፡ኵሉ፡እከይ፡ Hen. 100, 5; ይትዌዳእ፡ዕለተ፡ሕይወቶሙ፡ 56, 4. 38, 6; ይትዌዳእ፡ዓለም፡ Lud. e Libr. Myst. 2) *absumi, consumi* ἐξανηλώμεθα Num. 17, 27; Hen. 99, 12; Hen. 78, 8. 14; መዛግብት፡እከል፡ወሥርናይ፡ይትወዳእ፡ (III, 1?) በዓፄ፡ወበነቀዝ፡ Macc. f. 10. 3) *deficere, evanescere,* de aqua Hen. 30, 1; ተወድአ፡ወርቅነ፡ ἐκλέλοιπεν Gen. 47, 18; ፍሥሓ፡ዘኢይትዌዳእ፡ Kid. f. 13.

ውዳኤ፡ n. act. *consummatio, perfectio,* Phlx. 221.

ወደየ፡ I, 1 [יָדָה et יָדַד *jecit;* vicinum est ወደደ፡; vid. in Ges. thes. p. 565] Subj. ይደይ፡ (raro ይውዲ፡ ut Enc. Tachs. 25 ob rhythmum finalem), Imprt. ደይ፡ (quamquam etiam formae ውዲ፡ Genz. f. 157; Sx. Ter 27, et ውደይ፡ Herm. p. 81 occurrunt), 1) *jacere, projicere:* ኢትደዩ፡ባሕርየክሙ፡ቅድመ፡አሕርው፡ Matth. 7, 6; ኢትደይ፡ዕቅፍተ፡ቅድመ፡ዕዉር፡ Lev. 19, 17. 2) *injicere,* ἐμβάλλειν, ἐπιβάλλειν, Matth. 10, 34; Hen. 10, 4. 5. 54, 2. 5. 6; ወደይዎ፡ውስተ፡ግበ፡ዐናብስት፡ Dan. ap. 13, 31; Jer. 20, 2; Gen. 40, 2; Kuf. 39; Luc. 12, 5; ወደዩ፡ቤተ፡ሞቅሕ፡ Kuf. 39; ንደይ፡ዕፀ፡ውስተ፡ኅብስቱ፡ Jer. 11, 19; ልጓመ፡ seq. ለ፡ vel ውስተ፡ Jac. 3, 2. 3; manum alicui, ut: ኢትደይ፡እዴከ፡ላዕለ፡ወልድ፡ Gen. 22, 12; oculos (*conjicere* in alqm): ወደየት፡አዕይንቲሃ፡ላዕለ፡ዮሴፍ፡ Gen. 39, 7; ignem: ዘወደየ፡እሳተ፡ውስተ፡ሀገር፡ F. N. 50, 6; somnum alicui c. ላዕለ፡ Kuf. 3; መርበብተ፡ውስተ፡ባሕር፡ Matth. 4, 18. 3) *immittere, indere:* ደይ፡እዴከ፡ውስተ፡ሕፅንከ፡ Ex. 4, 6. 7; ወደዮን፡ውስጠ፡ 40, 18. 25, 21; Num. 4, 10; ውስተ፡ሙዳይ፡ኢትወዲ፡ Deut. 23, 26; Jer. 39, 14; 4 Esr. 9, 37; Matth. 27, 6; Marc. 7, 33; Joh. 20, 25; ወደዩ፡እብነ፡ውስተ፡ንድቅ፡ Herm. p. 9; ይወዲ፡እዴሁ፡ውስተ፡ግበ፡አርዌ፡ምድር፡ Jes. 11, 8; እወዲ፡ዝማማተ፡ውስተ፡አንፍከ፡ Jes. 37, 29; ዘይወዲ፡ርእሶ፡ታሕተ፡አርዑት፡ Jer. 34, 9; Hen. 48, 9. 78, 13; 2 Esr. 13, 3 (vid. ወደደ፡). a) de liquidis: *infundere, inspergere,* ut: ውዲ፡ማየ፡ጸሎት፡ዲበ፡መቃብሩ፡ Genz. f. 157; ወደዩ፡(ለወይን፡)ውስተ፡ንዋይ፡ Kuf. 7; Matth. 9, 17; ወይነ፡ኅሩትከ፡ውዲ፡ወቶስሕ፡ውስቴቱ፡ Sx. Ter 27; ወዲየ፡ወይን፡ውስተ፡ጽዋዐ፡ማህው፡ Org. 2. b) trsl.: α) alqd in animum alcjs, ut: Ps. 4, 8; ወደየ፡ውስተ፡ልበሙ፡ፍርሀተ፡ Sir. 17, 8; እወዲ፡ቃልየ፡ውስተ፡አፉከ፡ Jes. 51, 16. 59, 21; Jer. 1, 9; እወዲ፡ሕግየ፡ውስተ፡ልበሙ፡ Jer. 38, 33. β) *subjicere, suggerere* alicui alqd: ወደየ፡እግዚ"፡ውስተ፡ልብየ፡ 2 Esr. 17, 5; ወደየ፡ሰይጣን፡ውስተ፡ልቡ፡ወይቤ፡ Sx. Jac. 5; ወደየ፡ውስተ፡አፉሁ፡ንበበ፡ Kuf. 8. γ) immittere alqd in animum suum i. e. *mandare animo, menti:* ደይ፡ቃሎ፡ውስተ፡ልብከ፡ Job 22, 22; ኢትደዩ፡ውስተ፡ልብከ፡ Sir. 31, 6; Prov. 6, 21. c) radices i. e. *agere,* ወደየ፡ሥርወ፡ 4 Esr. 8, 47. 4) *imponere* alqd rei, seq. Acc. et ዲበ፡ vel ላዕለ፡ vel ውስተ፡ rei, ut: ወይወዲ፡ዲቤሁ፡ስኂነ፡ Lev. 2, 1. 15; Kuf. 6; ወይወድዩ፡እሳተ፡ላዕለ፡ምሥዋዕ፡ Lev. 1, 7; Num. 16, 18; Lev. 8, 7; እወዲ፡እዴየ፡ዲበ፡አፉየ፡ Job 39, 34; Marc. 5, 23; Hen. 67, 2; እመ፡ወደይከ፡ማዕጾ፡ወመንሥገ፡ውስተ፡ (v. ላዕለ፡) አፉከ፡ Sir. 28, 25; vel c. ለ፡, ut: ወደየ፡ለከናፍሪሁ፡ማዕጾ፡እብን፡ Sx. Masc. 16. a) de rebus, quae sparguntur et funduntur: *spargere in* vel *super* alqd, *allinere:* ወደየት፡ሐመደ፡ውስተ፡ርእሳ፡ Judith 9, 1; Jer. 6, 26, vel ዲበ፡ርእስ፡ Esth. 4, 1; Job 2, 12; ትወዲ፡ደመ፡ውስተ፡አቅርንት፡ Ex. 29, 12; Lev. 4, 7. 18. 14, 14. b) de tegumentis capitis, annulis et similibus rebus: *imponere, inducere, induere* (aufsetzen, anlegen): ሕልቀተ፡ውስተ፡እዴ፡ Gen. 41, 42; Hez. 23, 42; ወደየ፡ጌራ፡መድኀኒት፡ውስተ፡ርእሱ፡ Jes. 59, 17; 1 Reg. 17, 38; ደዩ፡ሰበነ፡ንጹሐ፡ዲበ፡ርእሱ፡ Zach. 3, 5; Ex. 29, 6. — *Voc. Ae.:* ወደየ፡ዘ፡ዶለ፡

አውደየ፡ II, 1 *immittendum* vel *indendum curare,* Ex. 30, 4.

ተወድየ፡ III, 1 *injici, immitti, indi, imponi:* ተወድየ፡ውስተ፡ሞቅሕ፡ Asc. Jes. 2, 13; Hen. 56, 3; Matth. 3, 10. 5, 25. 6, 30; Joh. 3, 24; ገሪፍ፡እንተ፡ተወድየት፡ውስተ፡ባሕር፡ Matth. 13, 47; ዘይትወደይ፡ውስቴቱ፡ለአስከሬን፡ Joh. 12, 6; 4 Esr. 9, 37; Hen. 78, 7. 10; ኢተወድየ፡ላዕሌሃ፡አርዑት፡ Num. 19, 2; Hen. 60, 9; *reponi* in horreum, Lit. Orth.; de liquidis: *infundi* Lev. 11, 34.

አስተዋደየ፡ IV, 3 *objicere crimen, calumniari, criminari, accusare,* διαβάλλειν, ἐνδιαβάλλειν, ዮጊ፡በጽልእ፡አስተዋደይዎ፡ Sir. 19, 15; Dan. 6, 24; ኢንዱጉ፡አስተዋድዮቶሙ፡ Dan. ap. 3, 22; Ps. 70, 14; καταμαρτυρεῖν ሐሰተ፡አስተዋደዩኒ፡ Dan. ap. 1, 43; ሐሰዉ፡አስተዋድዮታ፡ 1, 49; Matth. 26, 62; κατηγορεῖν Matth. 12, 10. 27, 12; Kuf. 48; Asc. Jes. 3, 5. 10; c. ኀበ፡ *apud* alqm: አስተዋደየኒ፡ኀበ፡ንጉሥ፡ Tob. 1, 19; Dan. 3, 8; Ps. 31, 6. 108, 19; vel ቅድመ፡ Kuf. 1; Apoc. 12, 10; c. በ፡ causae: Tit. 1, 6; F. N. 6; seq. ከመ፡ c. Perf., Tob. 1, 19 vel እስመ፡, ut: ናስተዋድየኪ፡እስመ፡ረከብነ፡ Dan. ap. 1, 21. — *Rad. Abb.:* አስተዋደየ፡ዘ፡አጸላ።

ወዳዪ፡ n. ag. *is qui injicit:* diabolus ወዳዬ፡እከይ፡ወጽልእ፡ማእከለ፡ሰብእ፡ Lud. e Syn.

ውድየት፡ n. act. *immissio, infusio:* ከመ፡ውድየተ፡ወይን፡ሐዲስ፡በሐዲስ፡ዝቅ፡ Sx. Hed. 17.

ውዴት፡, rarius ውድየት፡, n. act. et subst., f. et m., *objectatio criminis, criminatio, calumnia, accusatio:* διαβολή Prov. 6, 24; διαβουλίαι Ps. 5, 12; διαβούλια Ps. 9, 23; ውዴት፡እኪት፡ Gen. 37, 2; ውዴት፡ዘሐሰት፡ Ex. 23, 1; መጽሐፈ፡ውዴት፡ 2 Esr. 4, 8; episcopus ኢይስማዕ፡ውዴተ፡ሐሰት፡ላዕለ፡ካልእ፡ Did. 4; ኢይስማዕ፡ነገረ፡ውዴት፡በኀበ፡ብእሲ፡እኩይ፡ዘይነብብ፡ሐሰተ፡ላዕለ፡ካልኡ፡ Did. 5; በዓለ፡ውዴት፡ *delator, calumniator, sycophanta* F. N. 5; Esther vicit መልአከ፡ውዴት፡ (i. e. Hamanum) Enc. Tachs. 24; ውድየት፡ F. N. 6, 5; በእንተ፡ውዴት፡ (sive vero sive falso) F. N. 50, 4.

ሙዳይ፡ subst., (m.), Pl. ሙዳያት፡ (Gad. Lal.) et መዋዲት፡ (Kuf. p. 146), *vas* quodlibet, cui quid imponi vel infundi potest, *receptaculum:* ἄγγος Deut. 23, 26; ἀγγεῖα Matth. 13, 48; ሙዳየ፡ቀርጠሎን፡ Deut. 26, 4; ሙዳየ፡ዒረግ፡, Am. 8, 1; ሙዳየ፡በለስ፡ (quod antea ክረበ፡ dictum erat) Rel. Bar.; ሙዳየ፡ዘቢብ፡ 1 Reg. 25, 18; ዕፍረት፡ዘተሰውጠ፡እሙዳይ፡

ውስተ፡ሙዳይ፡ Clem. f. 153; ኵሉ፡ሙዳየ፡ማዮሙ፡ Judith 7, 20; Noah in arca sua fecit ሙዳየ፡ማይ፡ወመዛግብተ፡ለሲሳይ፡ Clem. f. 19; in specie ሙዳየ፡ምጽዋት፡ *arca eleemosynarum* 2 Esr. 10, 6. 13, 30; 2 Par. 24, 8 seq.; Marc. 12, 41 seq.; Joh. 13, 29.

ሞደይ፡ subst. *compositio, concinnatio:* ሞደዮ፡ለዕጣን፡ σύνθεσις Ex. 35, 28.

መስተዋድይ፡ part. (IV, 3) nonnumquam መስተዋዲይ፡ scriptum, *calumniator, criminator, accusator:* διάβολος Esth. 7, 4. 8, 1; κατήγορος Apoc. 12, 10; Asc. Jes. 5, 2; ጻድቅ፡መስተዋድየ፡ርእሱ፡ Prov. 18, 17; መስተዋድያን፡ Act. 23, 30; Sx. Hed. 8; Jsp. p. 332.

ወደደ፡ I, 1 [vic. ወደየ፡, quamquam وَدَّ et وَطَدَ similes quosdam significatus habet] *indere, inserere:* ወደዱ፡መንዐቲሃ፡ 2 Esr. 13, 3 var. pro ወደዩ፡ (quod 13, 6 omnes mei codices praebent).

አውደደ፡ II, 1 1) *immittere, inserere, indere, (includere),* አግበረ፡፪፻ጸናጽለ፡ወአውደዱ፡ዲበ፡መሣገር፡ 2 Par. 4, 13; አውደድዎ፡ (gemmam) ውስተ፡ወርቅ፡ Ex. 36, 13; trsl.: አውድድ፡ውስተ፡ሥጋየ፡ፈሪሀተከ፡ Ps. 118, 120. 2) *inducere, obducere:* ወለቤት፡ዐቢይ፡አውደዱ፡ወአጽንዖ፡በዕፀው፡ዘግበት፡ 2 Par. 3, 5.

ተወደ፡ (an ተወደደ፡?) III, 1 *immitti, inseri, indi,* Ex. 25, 15.

ተዋደደ፡ III, 3 *committi, concinne conjungi, coaptari* vel *apte coagmentari:* በኀበ፡እግዚ"፡ትትዋደዱ፡ብእሲት፡ለብእሲ፡ ἁρμόζεται Prov. 19, 14; ወተዋደደ፡ኵሉ፡አረፍት፡ 2 Esr. 14, 6 (hebr. Neh. 3, 28); Eph. 4, 16 Platt. a) *congruere:* ኢትትዋደዱ፡ለአብድ፡ከናፍር፡መሃይምንት፡ Prov. 17, 7; Col. 2, 19 ant.; አላ፡ተዋደደ፡ወተደለወ፡ዝንቱ፡ስም፡ለዘበሥጋ፡ተወልደ፡ ἥρμοσε δὲ τοῦτο τὸ ὄνομα μόνῳ τῷ al., Cyr. c. Pall. f. 67. b) *bene compositum esse:* ductu et auspiciis Simeonis Hasmonaei ሠናየ፡ንብረቶሙ፡(ለአይሁድ፡) ወተዋደደ፡ Jsp. p. 298; ሰበ፡ተዋደደ፡ትእዛዙ፡ (imperium ejus) p. 298; hostibus devictis ተዋደደ፡ነገርነ፡ወረትዐ፡መንግሥትነ፡ p. 309.

አስተዋደደ፡ IV, 3 1) *immittere, apte inserere* alqd in alqd, Num. 4, 6. 8. 10. 11. 2) *bene committere* vel *componere, concinnare* vel *aptare* res inter se: ሀሎኩ፡እንዘ፡አስተዋድድ፡ ἁρμόζουσα Prov. 8, 30; ዘእንበለ፡ያስተዋድድ፡እግዚ"፡ምቅዋመ፡አድባር፡ወአውግር፡ Macc. f. 23; Lit. 171, 3; Deus አሠነየ፡ለነ፡ወአስተፍሥሐ፡መንግሥተነ፡ወአስተዋደደ፡አህጉሪነ፡ወሥልጣነነ፡ላዕለ፡ብዙኃን፡አሕዛብ፡ Jsp. p. 329. 3) in specie: *harmonice concinnare, temperando* voces *harmoniam efficere:* Ps. 151, 2; አስተዋድዱ፡መዝሙረ፡ማሕሌት፡ Enc. Jac. 8; አስተዋደደ፡መዝሙራተ፡ Clem f. 232.

ውዱድ፡ part. *immissus, inditus,* 3 Reg. 6, 32. a) *inclusus:* ውስተ፡ውጽበ፡ወርቅ፡ዕንቈ፡ሰርድዮን፡ውዱድ፡ Prov. 25, 12. b) *infixus, stabilis:* አድባር፡እለ፡ውዱዳን፡ ὄρη μόνιμα Gen. 49, 26.

ድድ፡ subst., m. et f., Pl. ድዳት፡, 1) *commissura, compages,* σύμβλησις Ex. 26, 24; ἁρμογή lapidum Herm. p. 9. 11. 13. 14. 77. 78. 2) id cui quid a) immittitur, vel superstruitur, i. e. *cubile, basis, fundamen:* ድዱ፡መሠረት፡ Col. 1, 23; ዐምድ፡ወድድ፡ ἑδραίωμα 1 Tim. 3, 15; βάσεις columnarum Jer. 52, 17 (v. ዳድ፡ et ዶድ፡ sic!); Clem. f. 90; ጽኑዕ፡መሠረት፡ድዳ፡ (sc. ecclesiae) f. 109; Deus omnipraesens ይጸውር፡ድደ፡ወይነብር፡ጠፈረ፡ Lith. Orth.; ድድ፡አንተ፡ተመሥረተት፡ዲበ፡ኰኵሕ፡ Org. 7; መሠረት፡ሃይማኖት፡ወድደ፡አሚን፡ Org. 4; ድደ፡ንጽሕ፡ወመሠረተ፡ቅድስና፡ Org. 3; መስቀል፡ est ዐምዳ፡ወድዳ፡ለቤተ፡ክ"ን፡ Deg.; አንጻሁ፡ዘሐቁ፡ወሌለዩ፡እምነ፡ድዱ፡ (quatenus corpus tamquam subiculum cutis est) Enc. Genb. 8; ድዳት፡ለምሥዋዕ፡ παράθεμα Ex. 38, 24 (nisi hoc exemplum ad n. 1 referre malueris). b) includitur vel imponitur, ut *funda, pala,* vel *calathus:* ከለ፡ወርቅ፡ውስተ፡ድደ፡ብሩር፡ ἐν ὁρμίσκῳ σαρδίου Prov. 25, 11. — *Voc. Ae.:* ድድ፡ብ፡የግድግዳ፡ራስ ።

መዋድድ፡ subst. Pl. (forma Sing. nondum reperta), *uncini, fibulae,* ἀγκύλαι Ex. 37, 17. 38, 18. 20. 39, 6.

ወደፈ፡ rad. inus., cui nescio an primitus potestas *dependendi* infuerit, collatis verbis עָדַף وَطِفَ هَدِبَ.

ወዲፈት፡ subst., Pl. ወዲፋት፡ *lacinia:* ይጠበልልዎ፡ውስተ፡ (v. በ፡)ወዲፈት፡ (v. "ፋት፡) በድኖ፡ወይገድፍዎ፡ Jer. 22, 19; habitabat veste nulla induta ወዘእንበለ፡ወዲሮት፡ (sic) ወአነዳ፡ላህም፡ Gad. T. Haim. — *Voc. Ae.:* ወዲፋት፡ዘ፡ጨርቅ ።

ወግ፡ subst., in Libris Historiae Abyssin. crebro obvium, est amh. i. q. aeth. ሕግ፡

ዋግ፡ subst. *rubigo* frumenti, Lud. auct. Greg.

ወገረ፡ I, 1 et 2 [amh. ወገረ፡ *lapidare;* vestigium hujus verbi habent Aramaei in יְגַר ܝܓܪܐ *acervus* lapidum] Subj. I, 1 ይውግር፡ et ይገር፡, Imprt. ውግር፡ et ግር፡ et ገር፡ 1) *jacere, conjicere, projicere,* c. Acc. rei jactae: ዘይወግር፡እብነ፡ላዕሌሁ፡ትወርድ፡ዲበ፡ርእሱ፡ Sir. 27, 25; ንሣእ፡እብነ፡ወገር፡ላዕለ፡ Herm. p. 44; ወገሩ፡ናእከ፡ዐረር፡ኀበ፡ባሕር፡ Act. 27, 28; ወገሩ፡አብትሮሙ፡ Ex. 7, 12; ግርዎ፡ውስተ፡ተከዚ፡ Ex. 1, 22; Apoc. 18, 21; ወገሮ፡ውስተ፡እሳት፡ Jer. 43, 23; ይወግሩ፡ርእሶ፡እንተ፡ዲበ፡አረፍት፡ 2 Reg. 20, 21; ወወገረ፡(አሕባለ፡, v. በአሕባል፡)ኀበ፡ኤርምያስ፡ Jer. 45, 11. a) *objicere* alqm bestiis: ወወገርዎ፡ለዐናብስት፡ Sx. Pag. 1. b) *dejicere* Hen. 88, 3. c) trsl.: *conjicere* vel *adjicere* oculos ad alqm: ዘያስተሐይጽ፡ለድንግል፡ወይወግር፡ዐይኖ፡ከመ፡ያርኵሳ፡ Clem. f. 163. 2) a) *lapidibus petere* alqm, lapides *conjicere* in alqm, c. Acc. pers., ወገሮ፡በስባረ፡ማሕረፅ፡ Jud. 9, 53; ወገሮሙ፡እግዚ"፡በእብነ፡በረድ፡ Jos. 10, 11; ዘወገሮን፡ለአዕዋፍ፡ βάλλων λίθον ἐπὶ πετεινά Sir. 22, 20; ለእመ፡ርኢከ፡ከልበ፡ኀደገ፡እግዚኡ፡ወተለወከ፡ገሮ፡በእእባን፡ Fal. f. 17. b) *lapidibus obrutis necare, lapidare* alqm, sive adjecto በእበን፡ Ex. 17, 4. 21, 28; Lev. 20, 2; Num. 14, 10; Deut. 17, 5. 22, 24; Hez. 16, 40; ለይገሩ፡በእብን፡ Joh. 8, 7; sive omisso Ex. 8, 22; 3 Reg. 21, 10; Joh. 8, 59; Matth. 21, 35. 23, 37; Luc. 13, 34. 3) in specie: *thura jacere* i. e. *suffire* Deo vel diis: ut Lit. 161, 1; መኰንን፡ኀሠሠ፡ከመ፡ይክሕዱ፡ለክርስቶስ፡ወይውግር፡ዕጣነ፡ለጣዖታት፡ Sx. Mag. 6; Mij. 15; ከመ፡ውእቱ፡ይወግር፡ዕጣነ፡ለአማልክት፡ Mij. 23; Genb. 25; Hed. 25. — *Voc. Ae.:* ወገረ፡ዘ፡ጠሐለ፡; *Rad. Abb.:* ወገረ፡ዘ፡አሳረገ፡ (ab አረገ፡).

ተወገረ፡ III, 1 et 2 *lapidibus obrutis necari, lapidari*, Ex. 19, 13. 21, 32; Joh. 8, 5; **ለተወግሮቱ፡በእብን፡** Kuf. 33.

ተዋገረ፡ III, 3 *sese invicem lapidibus petere* vel *lapidare*, Act. 14, 5.

ውጉር፡ part. *jactus, dejectus:* **ረከበሙ፡ለጣዖታት፡ውጉራነ፡ወስቡራነ፡** Sx. Mag. 17.

ወግር፡ subst., f. et m., Pl. **አውግር፡**, Pl. Pl. **አውግራት፡** [נגר نجر], *tumulus, collis, clivus*, **ዛቲ፡ወግር፡** Gen. 31, 52; Kuf. 38; βουνός Ex. 17, 10; Jes. 2, 14; νάπη Deut. 3, 29; **ወግረ፡ኃጥአን፡** ὄρος ἀσεβῶν Jes. 28, 21; Luc. 3, 5; *acervus* ruderum: **ወከነ፡ወግረ፡ዐቢየ፡ውእቱ፡ጉድፍ፡** Sx. Mag. 10; Pl. **አውግር፡** Jes. 2, 2. 10, 18. 44, 23. 65, 7; Mich. 4, 1; Jer. 14, 6; Hez. 6, 3; Ps. 64, 13; Luc. 23, 30; **አውግር፡ልዑላት፡** Jes. 30, 25; Hen. 1, 6. a) in specie: *delubra in collibus exstructa* (בָּמוֹת) Israelitarum, Jer. 13, 27 al.; 3 Reg. 3ᵇ, 3; 2 Par. 14, 3. 15, 17 al. b) *scopuli* maris: **ባሕር፡ዐቢይ፡ወርሒብ፡ወባቲ፡አውግራትኒ፡ወአድባራት፡** Chr. Ta. 34. — *Voc. in Jes.:* **ወግር፡ዘ፡ደፊር፡**

ውግረት፡ n. act. *jactus, conjectus:* Org. 1; **ተኰነኑ፡ምዕረ፡በውግረት፡ወምዕረ፡በንድፈተ፡አሕጻ፡** Sx. Haml. 5; **ከነ፡ዐብአ፡ማእከሌሆሙ፡በንዋየ፡ሐቅል፡ወበውግረተ፡አእባን፡ወበሞጸፍ፡ወበእሳት፡** Jsp. p. 356; **ውግረተ፡እብን፡** Clem. f. 170; Kedr f. 77; F. N. 50, 3; **ቀተሎ፡በውግረተ፡እብን፡ወእመሂ፡በኀጺን፡** Clem. f. 239; **ውግረተ፡ዕጣን፡** *suffitus*, ut: **ኢተደመረ፡በውግረተ፡ዕጣን፡ለአማልክት፡** Sx. Hed. 25. — **ወገረት፡ዘወርቅ፡** ornamenti genus, affert Lud.

ወጋሪ፡ n. ag., Pl. **ወገርት፡**, *is qui jacit* vel *conjicit:* **ወገርተ፡አእባን፡** Gad. Kar.

ምውጋር፡ et **ሙጋር፡** subst. *spatium jactus* i. e. spatium quoad homo lapidem projicere potest: **መጠነ፡ሙጋረ፡** (v. **ምውጋረ፡**) **እብን፡** Luc. 22, 41; Sx. Nah. 14.

ሞገር፡ subst. conjectus thuris i. e. *suffitus*; hinc **ዕጣነ፡ሞገር፡** quo nomine appellatur carminis genus undecim versibus constans, vid. Lud. gramm. Ae., Lib. VII.

ሞገርት፡ subst. *funda, ballista*, 1 Reg. 14, 14.

ወገሰ፡ rad. inus., de cujus significatu primario non constat (an e. q. חוס حسّ?).

ሞገስ፡ subst., m. et f. (ut Jac. 4, 6), *gratia*, χάρις, a) *favor, benevolentia*, Act. 2, 47. 4, 33; **ጸጋሆሙ፡ለአብዳን፡አልባቲ፡ሞገስ፡** Sir. 20, 13. 24, 17; **ከመ፡ሞገስ፡ይኩን፡ውስተ፡ክሳድከ፡** Prov. 3, 22. 22, 1; Koh. 10, 12; **ረከበ፡ሞገሰ፡** *consecutus est favorem* alcjs seq. **ቅድመ፡** vel **በቅድመ፡** Kuf. 4; Gen. 32, 6. 33, 8. 10. 39, 4; Ruth 2, 10; 1 Reg. 20, 3; Esth. 8, 5 vel seq. **ኀበ፡** et **በኀበ፡** pers., ut Ruth 2, 2; Ex. 33, 12. 13; Deut. 24, 1; Sir. 42, 24; Luc. 1, 30; **ወሀበ፡ሞገሰ፡** *conciliavit ei favorem apud* seq. **በኀበ፡** pers.: Gen. 39, 21. 43, 14 vel **ቅድመ፡** et **በቅድመ፡** Ex. 3, 21. 11, 3. 12, 36. α) Dei, Jac. 4, 6; 2 Petr. 1, 2. β) παῤῥησία Hebr. 10, 19. 35; Eph. 3, 12. b) *suavitas, venustas, elegantia, decor:* **ገጽከ፡ምሉእ፡ሞገሰ፡** χαρίτων μεστόν Esth. 5, 2; Prov. 10, 32; **ሞገሰ፡ፍቅራ፡ያረውየከ፡** 5, 19; **ምገሳ፡ለብእሲት፡ያስተፌሥሖ፡ለምታ፡** χάρις Sir. 26, 13. 35, 10; **ሠናይ፡ሞገሶን፡ለከናፍረ፡ጠቢብ፡** 21, 16; **አልቦ፡ሞገሰ፡ቃሉ፡** 20, 19; Ps. 44, 3; Luc. 4, 22; Herm. p. 109. α) *suave* quid vel *jucundum:* **ፍሬሁ፡ሞገስ፡ጥቀ፡ለርእየ፡ገጽ፡** Hen. 24, 5. β) *decus:* Agathon **አክሊላ፡ወሞገሳ፡ለሀገረ፡ትንሣ፡** (corona et decus urbis Tensae) Enc. Masc. 14.

ሞገሳዊ፡ adj. rel. *gratiosus, plenus gratia:* **ሐዋርያት፡ንጹሓን፡ሞገሳውያን፡** Lit. 162, 2.

ሞገሰ፡ quadrl. I (denom.), ut videtur, *favere, propitium esse:* **ቂርቆስ፡አልቦ፡ዘይሞግሶ፡አክሊለ፡ነሥአ፡** Deg.; **በኀይለ፡ትዕግሥቱ፡ሕፃን፡** (sc. **ቂርቆስ፡**) **ለሰይጣን፡አርአዮ፡ዕበሶ፤ብፁዕ፡ቂርቆስ፡አልቦ፡ዘይሞግሶ፤** Mavâs. n. 61.

አሞገሰ፡ II 1) *gratia* vel *favore afficere*, **አሞግሳ፡** Zach. 4, 7; Lit. 171, 3. 2) *gratum* vel *suave facere* alqd, Cyr. c. Pall. f. 65 (vid. sub **መጠነ፡** c. 222).

ተሞገሰ፡ III, 1 *gratia affici, favorem consequi, gratiam inire* apud alqm: **ብፁዕ፡አባ፡ዮሐኒ፡ፈድፋደ፡ኀየሰ፡ተሞገሰ፤ዘበላዕሉ፡ሕይወተ፡ወረሰ፡** Mavâs. n. 13; **ርእሰ፡እግዚኡ፡ገሰሰ፡ውእቱ፡ዮሐንስ፡** (Christum baptizans) **ተፈሥሐ፡ወተሞገሰ፡** n. 68; **እመ፡በመንፈሱ፡ለኢየሱስ፡ንትሞገስ፡ወንጼውዖ፡ለእግዚ"፡አቡነ፡** εἰ ἐν πνεύματι Ἰησοῦ παῤῥησίαν ἔχομεν πατέρα καλεῖν τὸν Θεόν Cyr. de r. fid. f. 33; c. **እምነ፡** pers., ut: **ተሞገሰ፡እምእለ፡ቅድሜሁ፡** Kebr. Nag. n. 14.

መሞግስ፡ part. *benevolus, benignus*, f. **መሞግስት፡** Org.

ወገበ፡ rad. inus., وَجَبَ *cecidit* res, (وَجْبَةٌ *casus, res accidens*) وَقَبَ *subivit, ingruit, supervenit.*

አውገበ፡ II, 1 *improviso invadere, irruere, incidere* in alqm, *subito supervenire* (überrumpeln, überraschen), c. Acc. pers.: **እስመ፡ታወግበሙ፡ዕለት፡እኪት፡** Mich. 2, 3; **አውገበተኒ፡** 4 Esr. 10, 39 var.; **አውገብዎሙ፡ወወረዱ፡ላዕሌሆሙ፡** ἐξάπινα Jos. 11, 7; ἐξαίφνης Luc. 9, 39; absol.: **እለ፡ይፈቅዱ፡ያውግቡ፡ወይትሜሰሉ፡ከመ፡ኄራን፡** (welche — mit Neuerungen — überraschen wollen und sich dabei den Schein der Frömmigkeit geben) Cyr. ad Reg. f. 27. — *Voc. Ae.:* **አውገበ፡ዘ፡አስኰረፈ፡**

ግብት፡ subst. *accidens improvisum, casus subitus* vel *repentinus:* **እመሰ፡ግብተ፡ውእቱ፡** Num. 35, 22. a) *temeritas:* **ኀጢአት፡ዘግብት፡** (opp. **ዘልማድ፡**) F. M. 2, 11; et in Genitivo: *temere* vel *recens inventus, fortuitus, adventicius*, ut: **ዐርክ፡ግብት፡** (opp. **ዐርክ፡ዘትካት፡**) φίλος πρόςφατος Sir. 9, 10; **አምላክ፡ግብት፡** Θεὸς πρόςφατος Ps. 80, 8; Deut. 32, 17; 2 Par. 23, 17. 24, 18. b) Adv. **በግብት፡** (Lud. comm. hist. p. 497 n. 14) et plerumque **ግብተ፡** α) *subito, repente, improviso*, 4 Esr. 3, 6. 10, 38. 39; 2 Petr. 3, 10; **ኢይኩነኒ፡ግብተ፡ሞት፡** Clem. f. 223; ἄφνω Koh. 9, 12; Jer. 4, 20. 28, 8; Prov. 1, 27; ἐξαίφνης Job 1, 19; Hab. 2, 7; Jer. 6, 26. 15, 8; Luc. 2, 13; ἐξάπινα Sir. 11, 21; Jes. 48, 3; Ps. 63, 4; Num. 4, 20; ἐξαπίνης Jes. 47, 11; ἀφνίδιος 1 Thess. 5, 3; παραχρῆμα Jes. 30, 13; ἄωρος Prov. 11, 30. β) *nuper, recenter*, προςφάτως Judith 4, 3. 5; Hebr. 10, 20. — *Voc. Ae.:* **ግብተ፡ድድቀ፡ብ፡ድንቀት።**

ግብታዊ፡ adj. rel. *subitus, repentinus, improvisus:* **ሞተት፡በሞት፡ግብታዊ፡** Chr. L. Atk. f. 23.

ሞገት፡ vid. sub **ሞገድ፡** sub **ወገደ፡**

ወግአ፡ (etiam **ወግዐ፡**) I, 1 [amh. **ወጋ፡**; נָגַח, وَجَأَ] Subj. **ይውጋእ፡** (Hen. 89, 43) 1) *ferire* cornu, *arietare*: **ወጋእ ክሙ፡ ከመ፡ አስዋር፡** Jer. 27, 11; **በሐኰ፡ ይወግእ፡ በአቅርን ቲሁ፡** Dan. 8, 4; Hez. 34, 21; Hen. 86, 5; **ለእመ፡ ወግአ፡ ላ ህም፡ ብእሴ፡** Ex. 21, 28; 3 Reg. 22, 11; 2 Par. 18, 10; *petulcum esse* Ex. 21, 29. 2) *pungere, icere, transfigere*: **በኵያንው፡ ወግአኒ፡ ወረገዘኒ፡** Job 16, 13; **ወግአኒ፡ ሦክ፡** Ps. 31, 4; ἐκκεντεῖν Apoc. 1, 7; Zach. 12, 10 var.; Jud. 9, 54. 3) *contundere, pulsare, confodere, percutere, percellere*: **ትወግእሙ፡ ለአፍላግከ፡** ἐκεράτιζες Hez. 32, 2; hostes Ps. 43, 7; κατακεντεῖν Judith 16, 12; ἐκκεντεῖν Jos. 16, 10; κατακόπτειν Jos. 10, 10; τιτρώσκειν Deut. 1, 44.

ተወግአ፡ III, 1 *feriri, ici, pungi, perfodi*: **በአሥዋክ፡** Ssal. Req.; **ተወግአ፡ በ፩ ሙጋእ፡** Chr. Ax.

ተዋግአ፡ III, 3 *sese invicem ferire* vel *perfodere*: **ይ ትዋግኡ፡ በኲናት፡** Cod. Mus. Brit. XVIII n. 10.

ውጉእ፡ part. 1) *ictus, perfossus*: **እለ፡ ውጉኣን፡ በኲና ት፡** Jes. 14, 19. 2) *tusus, contusus*: **ቅብአ፡ ዘዘይት፡ ው ጉእ፡** (Acc.) Ex. 27, 20; Lev. 24, 2; Macc. f. 15; Kuf. 16.

ወግእ፡ videtur n. pr. esse 4 Reg. 23, 8.

ውግአት፡ n. act. *ictus, punctio*: **ውግአተ፡ ሦክ፡** Enc. Ter 3; nomen morbi (vid. Isenberg sub **ውጋት፡**), Chr. L. Atk. f. 29.

ወጋኢ፡ n. ag. *petulcus*, Ex. 21, 36; F. N. 45.

ሙጋእ፡ subst. *ictus*: **ተወግአ፡ በ፩ ሙጋእ፡** Chr. Ax.

ሞግእ፡ et **ሞጋእ፡**, subst. m. et f., Pl. **መዋግእ፡**, 1) *mortarium, pila*: **ይጐድእዎ፡ ውስተ፡ ሞግእ፡** Lud. e Libr. Myst. 2) *aries* (machina bellica, Sturmbock, Mauerbrecher): Pompejus jussit **ከመ፡ ይትክሉ፡ ሞግአ፡ ኆጺን፡ ላዕለ፡ ቅጽር፡** Jsp. p. 311. 349; **አብጽሐ፡ ሞግአ፡ ኆጺን፡** p. 358. 370; etiam **ሞግእ፡** p. 358 et **ሞግአ፡ ነፍጥ፡** p. 349, et **ሞጋአ፡ ኆጺን፡ ዘነፍጥ፡** p. 370; **ተከለ፡ መዋግአ፡ ዘነፍጥ፡** p. 365.

ወግዐ፡ I, 1 [cum وَجَا potius componendum videtur quam cum نَجَعَ *bene profecit* edenti cibus; *potandam praebuit* aquam salubrem camelo; IV *lactavit* pullum; نَجُوعُ ٱلصَّبِيِّ *alimentum* infantis; vid. **ገዐተ፡**] Subj. **ይውጋዕ፡**, *lacte alere, lac bibendum praebere*, c. dupl. Acc.: **ትፈቅዱ፡ ሐሊበ፡ ይውግዑክ ሙ፡** Hebr. 5, 12; 1 Cor. 3, 2. — *Voc. Ae.*: **ወግዖ፡ ብ፡ ጋተው፡**

ተወግዐ፡ III, 1 *lac bibendum* vel *sugendum accipere, lacte ali*: **ኵሉ፡ ዘይትወጋዕ፡ ሐሊበ፡ ሕፃን፡ ውእቱ፡** Hebr. 5, 13; **እለ፡ ከልእዎሙ፡ ኢይትወግዑ፡ ሐሊበ፡** Jes. 28, 9.

ውግዐት፡ n. act. legitur in Voc. Ae., sc.: **ርውየት፡ ዘ፡ ው ግዐት፡**

ወገዘ፡ rad. inus., quae sicut وجز ad familiam radicum גזז, גזה, גזם, גזע, גזר al. referenda primitus significatum *secandi, amputandi* habuisse videtur.

አውገዘ፡ II, 1 1) *excommunicare, interdicere, anathematizare*: **ወኪያሁኒ፡ ያወግዝዎ፡ እምነ፡ ማኅበሩ፡** 2 Esr. 10, 8 vrs. alt.; **አውገዝዎሙ፡ እስከ፡ ዛቲ፡ ዕለት፡** 1 Par. 4, 41; **ብእሲ፡ ዘአውገዘ፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡** Can. Nic. 7. 2) *exsecrari, diris devovere*, Hen. 6, 5; **እለ፡ ታወግዙ፡ ግዘታተ፡ ከመ፡ ኢ ይፍትሑ፡** 95, 4; in specie: diabolum, ut: **ዘይፈቅድ፡ ይጠመቅ፡ ይምህርዎ፡ ያውግዝ፡ ሰይጣነ፡ ወይእመን፡ በክርስቶስ፡** Did. 39; **አወግዘከ፡ ሰይጣን፡ ወኵሎ፡ ምግባሪከ፡** ibid.; **አውገዘ፡ ለከ ይሲ፡** Enc. Jac. 2.

ተወግዘ፡ III, 1 *excommunicare*: **ካህን፡ ዘተወግዘ፡** Abt. Ap. 10; II Abt. 10; Lud. comm. hist. p. 331 n. 91; M. M. f. 216.

ተዋገዘ፡ III, 3 1) *sese invicem diris devovere* vel *excommunicare*, Hen. 6, 4. 2) *se amovere desperando* vel *abalienare animum* ab aliquo: **እስመ፡ ግዘተ፡ እትዋገ ዝ፡** (v. **እትዋገዝ፡**) **በኵሉ፡ መዋዕለ፡ ሕይወቱ፡** ἀντιτασσόμενος ἀντιτάξομαι αὐτῷ 3 Reg. 11, 34; **ከመ፡ እትዋገዝ፡ ለልብየ፡** τοῦ ἀποτάξασθαι τὴν καρδίαν μου Koh. 2, 20.

ውጉዝ፡ part. 1) *excommunicatus, diris devotus*: **ር ጉም፡ ወቅዉም፡ ወውጉዝ፡** Clem. f. 145. 150. 159. 160 al.; Kedr f. 8; **ውጉዘ፡ ለይኩን፡** ἔστω ἀνάθεμα Cyr. ad Reg. f. 29; 1 Cor. 12, 3. 16, 22; Gal. 1, 8; Asc. Jes. 5, 9; **ኢትከውን፡ ውግዝተ፡** Zach. 14, 11. 2) *interdictus, poena cautus* vel *sancitus*, F. N. 47 (vid. sub **ክሉእ፡**). — *Voc. Ae.*: **ውጉዝ፡ ዘ፡ ልዩ።**

ወግዝ፡ vel **ግዝ፡** subst. *res diris devota* vel *interdicta, anathema*: **ዘዐለወ፡ በወግዝ፡** (v. **በግዝ፡**) ἠθέτησεν εἰς τὸ ἀνάθεμα 1 Par. 2, 7.

ውግዘት፡ n. act. *excommunicatio, interdictio*: **ዘከልእ ዎ፡ ቍርባነ፡ በእንተ፡ ውግዘት፡** II Abt. 9 et 27; **ኢይፍታሕ፡ እምኔሁ፡ ውግዘቶ፡** (ne exsolvat eum ab excommunicatione) II Can. Nic. 6; M. M. f. 382.

ግዘት፡ subst., Pl. **ግዘታት፡**, *excommunicatio, anathematismus, exsecratio, dirae*: II Can. Nic. 30; Kedr f. 8; Catal. Cod. Mus. Brit. p. 19; M. M. f. 51. 216; Enc. Genb. 12; **ንባበ፡ ግዘት፡** Enc. Tachs. 6; **እለ፡ ታወግዙ፡ ግዘታተ፡** Hen. 95, 4; in loco 3 Reg. 11, 34 est n. act. ad **ተዋገዘ፡**, q. v.

ወገደ፡ rad. inus. e. q. נָגַר *fluxit* (نَجَلَ *fluxit* corpus sudore).

ሞገድ፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. **መዋግድ፡** et **ሞ ገዳት፡**, Pl. Pl. **መዋግዳት፡** [significatu respondet مَوْج] *unda, fluctus*: **ሞገድ፡ እንተ፡ ኀለፈት፡** Job 11, 16; 4 Esr. 9, 15; Ps. 41, 10; Hen. 101, 4; Matth. 8, 24; Marc. 4, 37; Act. 27, 41; Org. 4; **ተሀውኩ፡ ኵሉ፡ መዋግዲሁ፡** (**ለባሕር፡**) 4 Esr. 13, 1; Sap. 14, 3; Act. 27, 15 rom.; **ውስተ፡ ብዙኀ፡ ሞገዳት፡** Prov. 23, 34; **ውስተ፡ ሞገዳት፡ ዐዋጋት፡** Sap. 14, 1; Jac. 1, 6; Judae 13; Matth. 14, 24; **መዋግዳት፡** Clem. f. 11; **ዝናመ፡ ሞገድ፡** ὑετὸς λάβρος Prov. 28, 3; trsl.: **እምነ፡ አፉሁ፡ መዋ ግደ፡ እሳት፡ ወዕአ፡** 4 Esr. 13, 11. 14; **ሞገደ፡ ሥቃያት፡ ኀለ ፉ፡ ላዕሌሁ፡** Lud. ex Enc.; **ሞገደ፡ ጽልመት፡** Lud. e V. S.; **አዝማን፡ ዓለም፡ መዋግደ፡ ከነ፡** „tempora saeculi vicissitudinibus obnoxia sunt" Lud. ex Org. 3. — *Voc. Ae.*: **ሞገድ፡ ዘ፡ አዝ ዋሪ።** — Huc eodem referendum videtur **ሞገት፡** (quasi esset مَوْجَة), quod legitur Esth. ap. 3; **አስተናብር፡ ኵሎ፡ ዘሊተ፡ ይትኴነን፡ ዘእንበለ፡ ድንጋጼ፡ ከመ፡ ዘሞገት፡ ሥሪዐየ፡ ኵሎ፡** (ἀκυμάντους).

አሞገደ፡ quadrl. II (denom.) *fluctuum aestum excitare, undare facere*: **በባሕር፡ አውግራትኒ፡ ወአድባራት፡ እለ፡ ያ ሞግዱ፡ ወየሀውኩ፡** χαλεπωτάτην ζάλην ἐπεγείρουσι, Chr. Ta. 34.

ወጥሐ፡ rad., cui primitus potestas *expandendi, aequaliter disponendi* infuisse videtur, coll. طَحَى طَحَّ et **ሰጥሐ፡**

ወጥሐ፡ I, 2 1) *in struem congerere* vel *cumulare*, *struere*, *struendo coacervare*, (דָּגַר), στοιβάζειν, ἐπιστοιβάζειν, **ወጣሕከ፡ ዕፀወ፡ ዲበ፡ እሳት፡** Sir. 8, 3; Lev. 1, 7; **ይዌጥሑ፡ ዝከተ፡ ዘገመዱ፡ ወርእሰኒ፡ ወሥብሐኒ፡ ላዕለ፡ ዕፀው፡** 1, 8. 12. 6, 5; 3 Reg. 18, 33; **ወጥሕዎሙ፡ ምክዕቢተ፡** θέτε αὐτὰς βουνοὺς δύο 4 Reg. 10, 8; trsl.: **ይዌጥሕ፡ ሎሙ፡ ፍዳሆሙ፡ ቅድሚሆሙ፡** (Laur.: **ይወጥሕ፡** I, 1 et **ፈቃዶሙ፡**) 4 Esr. 12, 38. 13, 41. 2) *superstruere*, *imponere*, **ትዌጥሕ፡ ተድባበ፡ ዲበ፡ ታቦት፡** Ex. 25, 21. — *Voc. Ae.*: **አለደ፡ ጎንኰ፡ ወጥሐ፡ ዘ፡ ከመረ፤ ወጥሐ፡ ሰጥሐኒ ።**

ተወጥሐ፡ III, 2 (ut videtur), *in struem cumulari*, *coacervari*: **ረድ፡ ተወጣሕ፡ ምስለ፡ ዕፀወ፡ ትፍግዕት፡** Hez. 31, 18; Num. 11, 31.

ተዋጥሐ፡ III, 3 *alium super alium strui* vel *accumulari*: **አሐቲ፡ ውስተ፡ ካልእታ፡ ይትዋጣሕ፡** M. M. f. 277.

ውጡሕ፡ part. 1) *in struem congestus* vel *cumulatus*, *accumulatus*, *coacervatus*: Jos. 2, 6; Jud. 15, 5; **ዕፀው፡ ውጡሕ፡** Jes. 30, 33 (vid. etiam Inscript. Axumit. Rüppell. II l. 20). 2) *complicatus* (zusammengelegt), διπλοῦς Ex. 36, 16.

ሞጣሕት፡ subst., m. et f., Pl. **መዋጥሕ፡**, raro **ሞጣሕታት፡** (F. N. 8, 3), ein Tuch 1) *linteamen*, *linteum*, *linteolum*, ὀθόνη, ὀθόνιον, **መዋጥሕየ፡** Hos. 2, 7; Luc. 24, 12; Joh. 19, 40. 20, 5; Act. 10, 11. 11, 5. 2) *velamen*, *indumentum* (exterius), *amictus*, περιβόλαιον Jud. 8, 26; Ps. 101, 28; Jes. 59, 17. 18; Hez. 16, 13. 27, 7; Hebr. 1, 12; 1 Cor. 11, 15. a) *velum muliebre*, θέριστρον Gen. 24, 65. 38, 14; Jes. 3, 23. b) *peplum*, Lud. e V. S. c) vestimentum clericorum (sec. Lud. lex. c. 10 — sub voce **ሂጶዲጤን፡** — vestis sacerdotalis a tergo dependens): *orarium*, *stola*, Kedr f. 1 (vid. sub **ቀሚጽ፡**); Can. Laod. 24 (23); F. N. 8, 3. d) *pallium* episcopi, patriarchae: **ሰላም፡ ለአክርጺኑ፡** (Patriarchae Alex.) **ድኅረ፡ ከላድያኖስ፡ ዘቆመ፤ ሞጣሕተ፡ ጳጳሳት፤ ይትዐጸፍ፡ በፈትለ፡ ሃይማኖት፡ እኑመ፤** Enc. Jac. 5. — *Voc. Ae.*: **መዋጥሕ፡ ዘ፡ ነጭ፡ ሐር ።**

አሞጥሐ፡ quadrl. II (denom.), „*velare indumento* (exteriore)“, Lud. sine auct.

ተሞጥሐ፡ III *se amicire* vel *amiciri indumento* exteriore, ut pallio, al., c. Acc. amictus: **ተሞጥሐ፡ ሞጣሕተ፡ ፍዳ፡** περιεβάλετο Jes. 59, 17. 18; (anima mortui ait:) **በጻሕኩ፡ ኀበ፡ ዘይለብስ፡ ልብሰ፡ ፍዳ፡ ወይትሞጣሕ፡ ሞጣሕተ፡ በቀል፡** Genz. f. 13; **ንትሞጣሕ፡ ሞጣሕተ፡ ብርሃን፡** Chr. Ta. 17; Org. 4.

ሙጣሔ፡ n. act. *actio velandi* vel *amiciendi*, Cod. Mus. Brit. LV, f. 3.

ወጥሰ፡ I, 1 [cfr. وَطِيسٌ *fornax*] *exardescere*, Gad. Ad. f. 138.

ወጠሰ፡ I, 2 *accendere*, *incendere* Gad. Ad. f. 139.

ወጠነ፡ I, 1 et 2, raro **ወጥነ፡** I, 1 (Sx. Mag. 13, si quidem lectio sana est) [بَدَأَ بَدَا], Subj. I, 1 **ይውጥን፡** (ut F. M. 2, 11; Chr. ho. 4; Jsp. p. 363, al.), raro **ይጠን፡** (M. M. f. 211), *initium facere*, *coepisse*, *incipere*, *inchoare*, *exordiri*, *aggredi*, Ps. 76, 10; seq. Subj.: **ዘይዌጥን፡ ይርዳእ፡** Prov. 13, 12; **ትዌጥን፡ ትቅትሎሙ፡** Jes. 27, 8; Kuf. p. 21; Hen. 13, 10; Luc. 1, 1; vel seq. **ከመ፡** c. Subj., ut: **ወጥነ፡ ከመ፡ ይቀድስ፡** Sx. Mag. 13; Phlx. 48; seq. **እንዘ፡** Hen. 85, 10. 89, 15; seq. **ወ፡** c. verbo finito Hen. 61, 4; seq. Acc. Inf.: **ወጠነ፡ ጸውዖ፡ ስመ፡ እግዚ"፡** Kuf. 4; **ንዌጥን፡ ጽሒፈ፡** Cod. Mus. Brit. XXIX; **እምቅድመ፡ ትውጥኑ፡ ዐሊወ፡** Jsp. p. 363, vel seq. **ለ፡** c. Inf., ut: **ይዌጥኑ፡ ለገቢር፡** Kuf. 1; **ይዌጥን፡ ለገቢረ፡ ሠናይ፡** Phlx. 4; seq. **በ፡** c. Inf.: **ንዌጥን፡ በጽሒፈ፡ መጽሐፍ፡** Fal. f. 1; seq. Acc. rei: Gal. 3, 3; **ወጠንዋ፡** (sc. portam aedificandam) 2 Esr. 13, 1 var.; **ኢ.ብዉሕ፡ ሎቱ፡** (sc. diacono) **ከመ፡ ይውጥን፡ ጸሎተ፡ ቤተ፡ ክ"ን፡** F. M. 31, 2; **ሰይጣን፡ ወጠነ፡ ዘንተ፡ ኀጢአተ፡** F. M. 3, 2; **ንጠንኬ፡ ዘለፋ፡** M. M. f. 211; **ከመዝ፡ አኀዘ፡ ይውጥን፡ ሕንጻሆን፡** Gad. Lal.; **ወጠነ፡ ለክሙ፡ ግብረ፡ ሠናየ፡** Phil. 1, 6; **ጢሞስ፡ ፈቀደ፡ ይውጥን፡ ሎሙ፡ ሰላመ፡** Jsp. p. 356; c. **በ፡** vel Acc. rei, a qua incipiunt: **ይውጥን፡ በቀዳማይ፡** F. N. 43, 4; **ወውጥን፡ ሕዋረ፡ ማእከላዌ፡** Sx. Mag. 13; omisso objecto: **እምዝ፡ ወጠነ፡ ንጉሠ፡ ባቢሎን፡ ዲበ፡ ኢየሩሳሌም፡** (sc. bellum) Hez. 24, 2.

አወጠነ፡ II, 2 *inchoare facere*, *initium dare*: **ተአምኖ፡ ያዌጥን፡ ወተወክሎ፡ ይፌጽም፡** Org. 3.

ተወጥነ፡ III, 1 et **ተወጠነ፡** III, 2 *initium fieri*, *incipi*, *inchoari*, *coeptum esse*: **ተወጥነ፡ ዝንቱ፡ መጽሐፍ፡** Catal. Cod. Bibl. Bodl. p. 80; Kebr. Nag. n. 92; **ግብአተ፡ ሀገር፡ በእደ፡ ፀር፡ ተወጥነ፡** (terra in manus hostium tradi coepta est) **በመንግሥተ፡ ልብነ፡ ድንግል፡** Chr. L. Atk. f. 7; **ሃይማኖት፡ እንተ፡ እምአብ፡ ተወጥነት፡** (v. **ትዌጥን፡**) **ወኀበ፡ ወልድ፡ ትበጽሕ፡ ወበመንፈስ፡ ቅ"፡ ትትፌጸም፡** Cyr. f. 122; **ተግሣጽ፡ ትትዌጠን፡ እምአስተሓምሞ፤ ደኃሪታሰ፡ ውዳሴ፡ ወፍሥሓ፡ ውእቱ፡** Chr. ho. 30; **ሐሳብ፡ ይትዌጠን፡ እምጥንተ፡ ተውት፡** Abush. 47.

ውጡን፡ part. 1) *inchoatus*, *inceptus*, Lud. sine auct. 2) *novitius*, *tiro* (Anfänger): **ውጡናን፡** (opp. **ፍጹማን፡**) Phlx. 90. 100 (aliâs **ወጣንያን፡**).

ጥንት፡ subst. *initium*, *principium*, *primordium*, *exordium*, de tempore, spatio et quavis re: **ዘአልቦ፡ ጥንተ፡ መዋዕሊሁ፡** Hebr. 7, 3; Chrys. creberrime; **ጥንት፡ ወማኅለቅት፡** Jes. 19, 15; **እምጥንቱ፡ እስከ፡ ተፍጻሜቱ፡** Koh. 3, 11; Sir. 36, 16; 4 Esr. 14, 24; Act. 11, 4; Luc. 1, 3; **አኀዙ፡ እምጥንት፡** Num. 1, 2. 26, 2; **አልብነ፡ ጥንት፡ ወኢ.ተፍጻሜት፡** (Deus loquitur) Clem. f. 47; **ጥንተ፡ ኵሉ፡** Sap. 14, 27; **ርኢኩ፡ ዐቢየ፡ ማዕምቀ፡ ጽልመት፡ ዘአልቦ፡ ጥንት፡ ወኢ.ተፍጻሜት፡** Clem. f. 53; **በጥንተ፡ ነገር፡ ወበደኃሪታ፡** Chr. Ta. 13; *primitiae* (ἀπαρχή) Rom. 16, 5.

ውጥንት፡ n. act. *inceptio*, *initium*, ut: Sir. 39, 4 var.; **ውጥንቱ፡ ለሐሳበ፡ የዝደገርድ፡ በቀዳሚ፡ መንግሥቱ፡** Abush.; **ለእመ፡ ኢፈጸሙ፡ ውጥንቶሙ፡ በሠናይ፡** Chr. Ta. 24; **ውጥንተ፡ አዕበአ፡** Phlx. 44; in specie *tirocinium*, *initia vitae institutae*: **እመ፡ ከነ፡ ሞቱ፡** (sc. novitii) **በውጥንቱ፡** Phlx. 4; **በውጥንቱ፡** Phlx. 20.

ወጣኒ፡ n. ag., Pl. **ወጠንት፡** 1) *inceptor*, *inchoator*, Deus **ወጣኒ፡ ወፈጻሚ፡** Mavâs. in subscr.; Tab. Tab. 34; Lit. 172, 4; **ወጠንት፡** Ssal. Req.; Sir. 39, 4 var. 2) *tiro*, *novitius*: **መምለኪ፡ ፍጹም፡**, **መ"፡ ማእከላዊ፡**, **መ"፡ ወጣኒ፡** Phlx. 4. 48. 65.

ውጣኔ፡ subst. *inceptio*, *exorsus*, *initium*, Phlx. 65; **ውጣኔሁ፡ ለጾም፡** Abush. 38; al.

ወጽሐ፡ rad. inus., cui vicina sunt נָצַק *fudit*, נָסַךְ *fudit*, *libavit* (vid. etiam I **ሰበከ፡**).

አውጽሐ፡ II, 1 1) *infundere*, ut vinum in poculum: አውጺሕከ፡ ሎቱ፡ ወይነ፡ Mich. 2, 11. 2) *libare, libationem effundere* numini: አውጽሐ፡ በደመ፡ አስከል፡ Sir. 50, 15; Ex. 25, 29; plerumque c. Acc. libationis et ለ፡ numinis: Num. 28, 7; 2 Reg. 23, 16; ሞጻሕተ፡ ናወጽሕ፡ ላቲ፡ Jer. 51, 17. 19. 7, 18. 19, 13; Jes. 57, 6; ሶበ፡ ኀደግነ፡ አውጽሖ፡ ሞጻሕተ፡ Jer. 51, 18; c. ላዕለ፡ vel ዲበ፡ rei: Gen. 35, 14; Ex. 30, 9. 3) *stillas* per rimas *intromittere* vel *transmittere, stillare:* ያወጽሕ፡ ቤት፡ στάξει οἰκία Koh. 10, 18.

ተዋጽሐ፡ III, 3 *infundi* rei i. e. *se immiscere:* እስመ፡ ተዋጻሕከ፡ በምግባር፡ እኩይ፡ συναναφύρῃς ταῖς πραγματείαις πονηραῖς, Herm. p. 6.

I. **ሞጻሕት፡** subst., Pl. መዋጽሕ፡ et መዋጽሕት፡ 1) *libamentum, libatio,* ሞጻሕቶ፡ Gen. 35, 14; Ex. 29, 40. 41. 30, 9; Lev. 23, 18; Num. 28, 7 seq.; Kuf. 14; Jes. 57, 6; Jer. 51, 17 seq.; Joel 1, 13; Hez. 45, 17. 2) *patera* vel *phiala libatoria, vas spondeum,* σπονδεῖον, አንሥአ፡ እዴሁ፡ በሞጻሕት፡ (v. በሞጽሕት፡) Sir. 50, 15; መዋጽሕት፡ 1 Esr. 2, 12; Num. 4, 7; መዋጽሕ፡ Ex. 38, 12; ቤተ፡ መዋጽሕት፡ Ex. 25, 29; ψυκτῆρες መዋጽሕት፡ 2 Esr. 1, 9; መዋጽሕ፡ κύαθοι Ex. 25, 29 C.

ጻሕጻሕ፡ subst. *stillicidium, stillae* per rimas *transmissae:* ጻሕጻሕ፡ ያወጽእ፡ ለብእሲ፡ እምቤቱ፡ በመዋዕለ፡ ክረምት፡ σταγόνες Prov. 27, 15; ጻሕጻሕ፡ ይሰድዶ፡ ለብእሲ፡ እምቤት፡ 19, 13 (deest in LXX). — *Voc. Ae.:* ጻሕጻሕ፡ ዘ፡ የተገነ፡ ወሐ፡

II. **ሞጻሕት፡** subst., Pl. መዋጽሕት፡, ut videtur, *trabs, lignum:* ሞጻሕተ፡ (v. መዋጽሕተ፡, v. መዋጽፍተ፡) ቤትነ፡ ዘአርዝ፡ δοκοὶ Cant. 1, 17. [Qui vocabuli significatus si primarius et genuinus est, ad aliam quandam radicem ወጽሐ፡ referendum videtur, sive eam cum יצע *sternere* (יְצוּעַ *contignatio*) sive cum נצב *statuere, sistere* composueris]. — *Voc. Ae.:* መዋጽሕት፡ ብ፡ አውያት፡; *aliud:* አውያተ፡ ቤት፡

ወጸበ፡ rad., fortasse eadem quae عَصَبَ; *Rad. Abb.:* ወጸበ፡ ዘ፡ ሰራ፡

ውጽብ፡, sec. Lud. ወጽብ፡, subst., Pl. አውጻብ፡, Pl. Pl. አውጻባት፡, *inauris:* ውጽበ፡ (v. ውጽቦ፡) ወርቅ፡ ἐνώτιον Prov. 25, 12; አውጻብ፡ Ex. 35, 22; አውጻባት፡ (στραγγαλίδες, ut videtur) Jud. 8, 26.

ውጽቦ፡ subst. *ornamentum narium* et *aurium, inauris* (sicut נֶזֶם): ከመ፡ ውጽቦ፡ ወርቅ፡ ውስተ፡ አንፈ፡ ሐራውያ፡ Prov. 11, 22; ውስተ፡ ውጽቦ፡ (v. ውጽበ፡) ወርቅ፡ ዕንቍ፡ ሰርድዮን፡ Prov. 25, 12. — *Voc. Ae.:* ውጽቦ፡ ዘ፡ ሻሽል፡; *aliud:* ውጽቦ፡ ዘ፡ ስንጥ ።

ወጽአ፡ *exire* vid. sub ወፅአ፡

ወጽአ፡ vel **ወጽዐ፡** I, 1 et 2 [an componendum cum وَضَأَ, وَضُعَ, coll. ...?] *praevalere, vincere, superiorem* esse in proelio, Ex. 17, 11 (c. var.). — *Voc. Ae.:* ይዌጽእ፡ ዘ፡ ያሸንፍ፡

ተወጽአ፡ III, 1 et 2 *superari, inferiorem esse* in proelio, Ex. 17, 11. — *Voc. Ae.:* ተወጽአ፡ ዘ፡ ተሸበረ፡ ተሸነፈ ።

ወጸፈ፡ *funditare* vid. sub ወፀፈ፡

ወዕኀ፡ rad. inus., cui conferas ሙኀበ፡

ተወዕኀ፡ III, 2 *dolores parturientis pati* vel *sentire:* ወይትዌዐኀ፡ ከመ፡ ማሕምም፡ እንተ፡ ትወልድ፡ ሕፃነ፡ Sir. 19, 11; Chr. Ta. 21; Org. 1.

ትውዕኅት፡ subst., *dolores* (parturientis) *vehementissimi* (?), Kedr f. 59, sed locus corruptus videtur.

ወፅአ፡ et **ወጽአ፡** I, 1 [amh. ወጣ፡ et ወጸ፡; יָצָא, وَضَأَ; vid. etiam ጼአ፡] Subj. ይፃእ፡, Imprt. ፃእ፡, *exire, egredi,* Gen. 14, 17. 24, 11. 25, 25; Jud. 3, 24; ወፅአት፡ ነፍሱ፡ 4 Reg. 9, 27; ፃእ፡ Cant. 3, 11; ፃኡ፡ Dan. 3, 26; ወፂአን፡ Dan. ap. 1, 19; c. እምነ፡ loci, Matth. 8, 28. 13, 1. 15, 22; Act. 13, 43; Apoc. 18, 4; Gen. 8, 19; Ex. 9, 29; Jos. 8, 22; Jud. 11, 31; ወፃእኩ፡ እምከርሠ፡ እምየ፡ Job 1, 21; ወፂአየ፡ እምከርሥ፡ 3, 11; እምቤተ፡ ሞቅሕ፡ ዘይወፅእ፡ Koh. 4, 14; vel እምውስተ፡ Gen. 9, 10; Matth. 15, 11. 18, vel እማእከለ፡, ut: ፃኡ፡ እማእከለ፡ ባቢሎን፡ Jer. 27, 8; Jes. 52, 11; vel እንተ፡ ውስተ፡ *per*, ut: ወፅኡ፡ እንተ፡ ውስተ፡ አናቅጽ፡ Mich. 2, 13; 4 Reg. 9, 24; c. እምኀበ፡ pers.: Kuf. 21 (v. በኀበ፡); Gen. 47, 10; Ex. 8, 26. 9, 33. 10, 6; 2 Reg. 13, 9; vel እምቅድመ፡ Gen. 4, 16. 41, 46; vel እምነ፡ et እምላዕለ፡ (si quis antea fuit in aliquo vel super alqm) Marc. 1, 25; Matth. 12, 43. 17, 18; seq. አፍአ፡ *foras:* Matth. 10, 14; Apoc. 3, 12; ትፃእ፡ አፍአ፡ Judith 13, 3. 14, 2; seq. Acc. loci: ንፃእ፡ ሐቅለ፡ Cant. 7, 12; Gen. 27, 3; Sir. 8, 16; Jer. 6, 25; እመፂ፡ ወፃእኩ፡ ገዳመ፡ Jer. 14, 18; vel seq. praepositionibus, ut ውስተ፡ Jos. 16, 2; ላዕለ፡ 15, 3; ኀበ፡ Lev. 16, 18; Gen. 19, 6; Ex. 2, 11; Matth. 3, 5; ይጽብቱ፡ ወይፃኡ፡ ለሐይቅ፡ Act. 27, 43. a) *egredi* vel *proficisci* in bellum: ዘይወፅእ፡ ፀብአ፡ Num. 26, 2; 1 Reg. 28, 1; Deut. 28, 7; 1 Reg. 8, 20. 26, 20; Ps. 67, 8; etiam: *egredi* portis contra hostem obsidentem (Ausfall machen) Jsp. p. 358. b) *emigrare,* Gen. 10, 11. 12, 1. 4. 24, 5; Ex. 34, 18; Ruth 1, 7. c) *procedere:* እምኀበ፡ እግዚ"፡ ወፃእኩ፡ Joh. 16, 27. 28. 17, 8; Spiritus S. ዘይወፅእ፡ እምኀበ፡ አብ፡ 15, 26 (vid. ሠረጸ፡). d) *prodire:* እምውእቱ፡ ጢስ፡ ወፅአ፡ አንበጣ፡ Apoc. 9, 3. 13, 1; Act. 28, 3. e) *exoriri, progigni:* እምኔኪ፡ ይወፅእ፡ ንጉሠ፡ ይሁዳ፡ Mich. 5, 1; Matth. 2, 6; Gen. 15, 4. 35, 11; 2 Reg. 7, 12. 16, 11; Num. 12, 12. f) *evadere, liberum exire:* ይወፅእ፡ እምኵሉ፡ Koh. 7, 18; 1 Cor. 10, 13; Lev. 25, 41. 54; Ex. 21, 3; 1 Reg. 14, 41; ወፃእክሙ፡ እምኦሪት፡ Gal. 5, 18; Rom. 6, 14; etiam *evadere* i. e. *fieri*, ut: ፈረስ፡ ዘኢተረየፀ፡ ይወፅእ፡ እኩየ፤ ወልድ፡ ዘኢተገሥጸ፡ ይወፅእ፡ ዝሉፈ፡ Sir. 30, 8. g) *discedere, decedere, excedere, recedere:* ይወፅኡ፡ እምኔኪ፡ እለ፡ አማሰኑኪ፡ Jer. 49, 17; እመ፡ ወፅአ፡ ቀታሊ፡ አፍአ፡ ውእተ፡ አድዋለ፡ Num. 35, 26. α) ab aliquo i. e. *desciscere:* እምእግዚ"፡ ኢወፅኡ፡ ἀπὸ θεοῦ οὐκ ἀπέστησαν Herm. p. 72. β) i. e. *dissentire:* sermo noster ኢይወፅእ፡ እመንፈሳዊ፡ መጽሐፍ፡ Cyr. c. Pall. f. 68. γ) a vel e consuetudine, statu, lege, officio: ኢትፃእ፡ እምልማድከ፡ Phlx. 78; ዘይወፅእ፡ እምንኵስና፡ (austreten) F. M. 5, 2; ዘይወፅእ፡ እምዓለም፡ Phlx. creberrime (de monachis); ይወፅኡ፡ እምሕገ፡ ክርስቲያን፡ Did. 6; እምሕግ፡ Did. 4; ወፂአ፡ እምሃይማኖት፡ F. M. 6, 14. δ) *cedere* possessione: Luc. 14, 33. h) *excludi, privari* re: ወፅአ፡ እምኵሉ፡ ጥበብ፡ πάσης σοφίας ἐστερήθη

Sir. 37, 21; virgines stultae quinque እለ፡ወፅኣ፡እምክብካብ፡ ዘበሰማያት፡ Did. 4. i) *emanare, profluere, scaturire:* Hen. 14, 19. 31, 1; Gen. 2, 10; Ex. 17, 6. k) *oriri*, de sole, astris: ወፅአት፡ፀሓይ፡ውስተ፡ምድር፡ Judith 14, 2; እስከ፡ይወፅኡ፡ ከዋክብት፡ 2 Esr. 14, 21. l) *exire*, de sorte: ዘቲ፡መክፈልት፡ወፅአት፡ለሴም፡በዕፁ፡ Kuf. 8. m) *effici, colligi*, in arithmetica, Abush.; de reditibus et proventibus annuis: ዘይወፅእ፡ ግብር፡ Lud. e suo Comm. hist. p. 303 n. 10 (ubi ዘያወፅእ፡ scripsit). n) *provenire, progerminare:* Job 5, 6; Jes. 11, 1. o) *effici, proficisci:* ኵሉ፡ዘይወፅእ፡እምነ፡ወይን፡ Jud. 13, 14; እምነ፡በላዒ፡ወፅአ፡መብልዕ፡ 14, 14; 1 Reg. 24, 14. p) *exardescere, erumpere:* ለእመ፡ወፅአ፡እሳት፡ Ex. 22, 5; ወኢትፃእ፡ከመ፡እሳት፡መዐትየ፡ Jer. 4, 4; de lepra Lev. 13, 22, 27. q) *excidere:* ኢትርሳዕ፡ዘንተ፡ነገረ፡ወኢይፃእ፡እምነ፡ልብከ፡ Deut. 4, 9. r) *evanescere:* ወፅአ፡መዐዛሁ፡ Kuf. 21. s) *emitti:* ወፅአ፡ትእዛዝ፡እምኀበ፡ቄሳር፡ Luc. 2, 1; Ps. 18, 4. t) *efferri, pronuntiari:* ዘወፅአ፡እምአፉኪ፡ 1 Reg. 1, 23; Jes. 48, 3; Num. 30, 3. 32, 24; Jos. 6, 10; Jud. 11, 36; Matth. 4, 4. u) „de scriptura non transscripta ajunt በከመ፡ወፅአ፡ቀዳሚ፡ sicut e calamo effluxit", Lud.

አውፅአ፡ II, 1 *exire facere* vel *jubere*, ut Gen. 48, 12; a) *educere:* አውፅአ፡አፍአ፡ Gen. 15, 5; አውፅኦሙ፡ኀቤነ፡ 19, 5. 38, 24; አውፅአነ፡እምድረ፡ግብጽ፡ Ex. 13, 14. 16, 6. 18, 1; Deut. 17, 5; አውፅእዎሙ፡ኀበ፡አንቀጽ፡ 22, 24; Ps. 67, 7; አውፅአኒ፡ውስተ፡መርሕብ፡ Ps. 17, 22; Marc. 1, 12. 8, 23; Luc. 24, 50. b) *ejicere, expellere:* አውፅእዎሙ፡ አፍአ፡እምገጹ፡ ἐξέβαλον Ex. 10, 11. 11, 1. 33, 2; Gen. 3, 23. 21, 10; አውፅኦሙ፡እምነ፡ምድሮሙ፡ Sir. 47, 24; Prov. 22, 10. 27, 15; አውፅአ፡ (Inf.) Koh. 3, 6; daemones Matth. 12, 24 seq.; Marc. 7, 26; uxorem matrimonio Lev. 21, 7; Sir. 7, 26; እንተ፡አውፅእዋ፡ ἐκβεβλημένη Hez. 44, 22; alqd, ut: ተፋቅሮ፡ታወፅአ፡ለፍርሀት፡ 1 Joh. 4, 18. c) *emittere, dimittere:* አውፃእከን፡ዕራቃን፡ለእቤራት፡ ἐξαπέστειλας Job 22, 9; uxorem 1 Esr. 9, 36 (ἀπέλυσαν); እመ፡አድምዐተከ፡ (sc. ኀጢአት፡) ኢታወፅአከ፡ Sir. 21, 2. d) *eripere* alqm 2 Reg. 22, 49; Ps. 142, 13; *liberare* 1 Petr. 2, 24. e) *efferre, foras efferre* alqd, Am. 6, 10; Ex. 12, 46; Gen. 14, 18; Deut. 24, 11; Act. 5, 6. f) *producere*, homines ex utero: ታወፅአኒ፡እምከርሠ፡እምየ፡ Job 10, 18; muscas e terra Ex. 8, 14; plantas, animalia Gen. 1, 12. 20; 4 Esr. 7, 17; folia, fructus Num. 17, 23; Gen. 40, 10; Cant. 2, 13; Ps. 103, 16. g) *extrahere, educere* alqd vel alqm, Matth. 7, 4; Ex. 4, 6. 7; አውፅኡ፡አምእስቲሆሙ፡እምላዕለ፡አዕፅምቲሆሙ፡ (ἐξέδειραν) Mich. 3, 3; አወፅአ፡መጥባሕትየ፡እምነ፡ቀቀብ፡ Hez. 21, 3; alqm Am. 9, 2; animam Ps. 103, 30. α) *expromere:* አውፅአት፡ርእሶ፡እምነ፡ጽፍንታ፡ προελοῦσα Judith 13, 15; Gen. 24, 53; Luc. 10, 35. β) *exuere, deponere* vestes Cant. 5, 3. h) *eruere* oculos: አውፅአ፡አዕይንቲሁ፡ Jer. 52, 11; Jud. 16, 20; 1 Reg. 11, 2; Matth. 5, 29. 30. i) *efferre* i. e. α) *proloqui:* አውፅአ፡ቃለ፡ Koh. 5, 1; Job 15, 13 (እምአፍ፡); ነገረ፡እምልብ፡ Job 8, 10; Prov. 10, 13. β) *in vulgus efferre, evulgare:* ያወፅእ፡ቃለ፡ Koh. 10, 20; አውፅአ፡ስመ፡እኩየ፡ ሊተ፡ Job 31, 30; Deut. 22, 14; Luc. 6, 22; ዘያወፅእ፡ምክረ፡ቢጹ፡ μὴ συντηρῶν Sir. 13, 12; ኢታውፅእ፡ቃለ፡ዘሰማዕከ፡ 19, 7. 10. 12; ኅፍረት፡አውፅአ፡ነገር፡ዘሰማዕከ፡ 41, 23. k) *edere, emittere* librum, F. N. p. 6. 7. l) *exserere*, linguam Herm. p. 21; penem Hen. 86, 4. m) *emittere* sanguinem venis: ኢያወፅእ፡ደመ፡ M. Tom.; *elicere* humorem ex lapide, Enc. Haml. 30; *emittere* liquorem, ut: ubera puellae አውፅኡ፡ ሐሊበ፡ Hom. Chrys. n) *absistere facere, removere:* ዘኢያውፅአ፡ለጽድቁ፡እምነ፡እግዚእየ፡ Gen. 24, 27; c. Acc. et እምላዕለ፡ Sir. 30, 23 (ἀπόστησον). o) *expendere, erogare:* ዘአባእከ፡ወአውፃእከ፡ Sir. 42, 7; እለ፡ታወፅኡ፡ወርቀ፡ወብሩረ፡እምቍናማቲክሙ፡ Jes. 46, 6 (vid. አስተዋፅአ፡) p) *excipere, excerpere:* ከመ፡ያቀልል፡አውፅአ፡ትእዛዝ፡ Lud. Comm. hist. p. 305 n. 16.

አስተውፅአ፡ vel **አስተወፅአ፡** IV, 1 et crebrius **አስተዋፅአ፡** IV, 3 1) *expendere, erogare:* 4 Reg. 12, 15; Marc. 5, 26; 2 Cor. 12, 15; ወአሐውር፡አስተዋፅእ፡ምጽዋተ፡ ἐδαπάνων αὐτά Tob. 1, 7; አስተውፅአ፡ (v. አስተዋፅአ፡) ለመድፍንከ፡ በእንተ፡ትእዛዝ፡ለልዑል፡ Sir. 29, 11; እለ፡ኢያስተዋፅኡ፡ ብዕሎሙ፡በሠናይ፡ ὁ κακῶς τῷ πλούτῳ κεχρημένος Chr. Ta. 2; ለእመቦ፡ምንትኒ፡ዘአጥረይነ፡ናስተዋፅእ፡በዘይደሉ፡ ibid. a) *impendere, insumere*, c. ላዕለ፡ pers.: ዘአስተወፃእከ፡ (v. "ዋ"፡) ላዕሌሁ፡ Luc. 10, 35; Chr. Ta. 10; c. ለ፡ pers. vel rei: ወያስተዋፅኡ፡ሎቱ፡ኵሎ፡አሚረ፡ሲሳዮ፡ስንዳሌ፡፲፪ Dan. ap. 13, 3; Sap. 13, 12. b) *conferre, collationem facere:* Ex. 38, 26 hebr. in C (Octat. in Comm. p. 95); Act. 11, 29; 2 Cor. 9, 13; c. ለ፡ pers. Rom. 15, 26. c) *pendere tributum* 4 Reg. 15, 20. d) *expendere* alicui alqd i. e. *exsolvere:* procurator ያስተዋፅእ፡ለ፡ pupillo, quidquid opus est F. N. 32. e) *expendere fructum* vel *usuram* pecuniae: pecunia ይኩን፡ለውሉዳ፡ (feminae) መዝገበ፡ዕቁበ፡ሎሙ፡፤ባሕቱ፡አስተዋፅአቱ፡ታሕተ፡እዴሃ፡ F. M. 8, 2. f) **አስተዋፅአ፡** Syn.; **አስተዋፅኦታት፡** F. N. 32 *expensa, impensa, sumtus.* 2) *exigere* tributum: ያስተዋፅእ፡ሎቱ፡ጸባሕተ፡ Sx. Sen. 4. 3) *ejicere* unum post alium, *jactum facere* mercium: ወአስተዋፅኡ፡ወገዶ፡ውስተ፡ባሕር፡ንዋዮሙ፡ ἐκβολὴν ἐποιήσαντο Jon. 1, 5. 4) *producere:* Deus Pater አከ፡ለመርድአ፡ግብር፡ዘወለዶ፡ ለወልድ፡ወአከ፡ለአስተዋፅኦ፡ኪን፡ወተግባር፡ዘደመረ፡ህላዌ፡ መንፈስ፡ቅ"፡ውስተ፡ህላዌሁ፡ M. M. f. 52. 5) *excerpere:* ከመ፡ያስተዋፅኡ፡መጽሐፈ፡ፍትሕ፡እምብሉይ፡ወሐዲስ፡ F. N. p. 2 (vid. etiam Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 25). 6) sortem exire facere ex hydria i. e. *sortiri* 1 Reg. 14, 42 var. 7) *efficere summam* e calculis: አስተወፅአ፡ሐሳበ፡እምነ፡ ... Abush. 54. 8) *ad exitum perducere:* ዕለት፡እንተ፡አስተውፅአ፡ (v. "ዋ"፡) ይእቲ፡ ἐξόδιον Deut. 16, 8.

ውፁእ፡ part. *egressus* i. e. a) *oriundus* 2 Reg. 16, 23. b) *alienatus:* ልብ፡ውፁእ፡ νοῦς ἐξεστηκώς Cyr. c. Pall. f. 67. 77. c) *excedens:* ውፁእ፡እምኈልቍ፡ Ps. 151 in tit. d) *destitutus* re, *expers* rei: ውፁኣን፡እምሃይማኖት፡ ἀπὸ πίστεως κενοί Herm. p. 95; ውፁኣን፡እምጽድቅ፡ ἀπεστερημένοι τῆς ἀληθείας 1 Tim. 6, 5; ኢውፁኣኑ፡ነገሮሙ፡እምጽድቅ፡ Cyr. c. Pall. f. 84; ውፁኣን፡እምጽድቅ፡ οὐχ ὅσιοι Ps. 42, 1; ἀνόσιοι 1 Tim. 1, 9; 2 Tim. 3, 2; ንከውን፡ውፁኣነ፡እምሕይወት፡ዘለዓለም፡ Did. 25; ኮነ፡ውፁአ፡እምጸጋሁ፡ Macc. f. 5. e) *qui recessit, descivit ab* aliquo (abtrünnig), vel *qui excessit, transgressor:* ሕዝብ፡ውፁኣን፡እምእግዚ" Jes. 8, 19; Herm. p. 26; ረሲዓን፡ወውፁኣን፡እምሕግ፡ Kid. f. 6; ውፁኣን፡እምሕገ፡ቀኖና፡ Clem. f. 195. 189; παραβάτης νόμου Jac. 2, 11. f) *alienus a* re, *contrarius:* (ሕዝብ፡) ነኪር፡ ወውሉጥ፡ወውፁእ፡እምነ፡ሕገ፡ዚአነ፡ διαγωγὴν νόμων ξενίζουσαν παραλλάσσον Esth. 3. apcr.; ውፁእ፡እምጽድቅ፡ ταῖς ἀληθείαις ἀλλότριος Esth. 8 apcr.; ዝንቱ፡ዘተኀሥሠ፡ውፁእ፡

እምሕግ፡ወኢ.መፍትው፡ Clem. f. 8; ዘውፁእ፡እምፍጥረት፡ *naturae contrarius* Kedr f. 62.

ውፃእ፡ adj. fem. *expulsa* i. e. divortio dimissa, Lev. 21, 14.

ፀአት፡ n. act. et subst., f. et m., *exitus, egressus:* በፀአትከ፡እምነ፡ሴይር፡ Jud. 5, 4; Ps. 28 tit.; ፀአቶሙ፡ (i. q. ወፂአሙ፡) Ex. 5, 20; ፀአተ፡ያወፅአክሙ፡ Ex. 11, 1; በበአትከ፡ወበፀአትከ፡ Deut. 28, 6; 2 Par. 1, 10; 1 Reg. 29, 6; ከመ፡ፀአተ፡አስሐትያ፡በማእረር፡ Prov. 25, 13; ተፈሥሑ፡ግብጽ፡በፀአቶሙ፡ (*emigratio*) Ps. 104, 36; እምድኅረ፡ፀአቶሙ፡ለአዳም፡ወለሔዋን፡እምውስተ፡ገነት፡ Clem. f. 8. a) *discessus, decessus:* ሶበ፡በጽሐ፡ጊዜ፡ፀአቱ፡እምዝንቱ፡ዓለም፡ Clem. f. 16; ትትፌሣሕ፡ነፍስ፡ኄርት፡በፀአታ፡እምሥጋ፡ Jsp. p. 381. b) *prolatio, pronuntiatio:* እምፀአተ፡ቃሉ፡ Dan. 9, 25; ወኢ.አሐተ፡ፀአተ፡ቃል፡እምአፉየ፡ Org. c) *ortus, origo:* እምሀገረ፡መኑፍ፡ፀአቱ፡ Enc. Nah. 11. d) *exitus* i. e. *exodium, finis*, Lev. 23, 36. e) *elatio funeris*, ἐκφορά, ወኢ.ገብረ፡ሕዝብ፡ፀአተ፡ቀበረ፡ዚአሁ፡በላዕሌሁ፡ 2 Par. 21, 19. f) *ejectio, expulsio*, ἀποβολή Rom. 11, 15. g) *emanatio, effusio* sanguinis Fal. f. 16 (vid. sub አንሳሕስሐ፡).

ወፃኢ፡ n. ag. *egrediens:* በእንተ፡ብዙኅ፡በዋእያን፡ወወፃእያን፡ Phlx. 122.

አውፃኢ፡ n. ag. (II, 1) 1) *is qui educit* vel *eduxit:* Deus አውፃኢሁ፡ለአብርሃም፡እምከለዴዎን፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; *is qui producit* vel *produxit* (in lucem): አውፃኢሁ፡ለዘ፡እንተ፡ውስጥ፡ Lit. 173, 3. 2) *editor* libri: አውፃኢሃ፡ለዛቲ፡መጽሐፍ፡ Fal. f. 54.

መውፅኢ፡ part. c. term. adj. (instrumentum) *idoneum ad eruendum:* መውፅኤ፡ዐይን፡ Sx. Ter 15 (vid. sub መበልኅት፡).

ሞፃ፡ subst. *munus* vel *donum quod abeunti datur* (*expiationis* causa, vid. ሞፃእት፡ n. d), 1 Reg. 6, 3. 4. 8. 17.

ሞፃእት፡ (minus bene ሙፃእት፡) subst. *exitus* a) termini Num. 34, 4; Jos. 15 seq.; Kbr. Nag. n. 92; viae: ሙፃእታ፡ (v. ሙፃአታ፡) ለፍኖት፡ Sir. 21, 10. b) *finis:* ሞፃእቱ፡ለቀሥቶሙ፡ Hebr. 6, 16. c) *discessus* Hebr. 13, 7. d) *amolitio* i. e. *expiatio:* ቤተ፡ሞፃእት፡ (v. ሙፃእት፡) οἶκος ἐξιλασμοῦ 1 Par. 28, 11 (at ቤተ፡ስርየት፡ 28, 20).

ሙፃእ፡ subst., Pl. ሙፃአት፡ 1) *locus unde quid exit, exitus, egressus*, Jes. 37, 28; አልቦ፡ሙፃእ፡እምነ፡ማእከሎሙ፡ οὐκ ἦν διαφυγεῖν ἐκ μέσου αὐτῶν Judith 7, 19; inferna እንተ፡አልቦቲ፡ሙፃእ፡እስከ፡ለዓለም፡ Clem. f. 91. 95. 180. a) *ortus* siderum Ps. 18, 6; Hen. 33, 5. 73, 3; ሙጻኣት፡ Hen. 35. b) *fontes* aquarum: ከመ፡ዘይደፍን፡ዐዘቅተ፡ወያማስን፡ሙፃአ፡ማይ፡ Prov. 25, 26; አስተርአየ፡ሙፃአተ፡ማያት፡ 2 Reg. 22, 16. c) *os, ostium* fluvii, Kuf. 8. d) *porta:* ሙፃኢቲሁ፡ Hez. 43, 11. e) *finis:* ሙፃኢታ፡ለፍኖት፡ Sir. 21, 10 var.; ἐξόδιον ገብረ፡ሙፃአ፡ 2 Par. 7, 9. f) ሙፃእ፡ኵስሕ፡ *latrina* Sx. Nah. 18 (vid. sub ኰስሐ፡). 2) *pompa elationis* funeris (vid. ፀአት፡): ገብሩ፡ሎቱ፡ሙፃአ፡ቀበር፡ዐቢ.ይ፡ጥቀ፡ 2 Par. 16, 14.

ፃእፃእ፡ subst. (m.), sing. et coll., 1) *abortus, embryo, fetus* [cfr. צֶאֱצָאִים, ضِيضِئ *proles*] ἔκτρωμα Num. 12, 12; Job 3, 16; 1 Cor. 15, 8 Platt; ዝብጠታተ፡ፃእፃእ፡በማሕፀን፡ Hen. 69, 12; ብእሲት፡ዘትሰቲ፡ፈውሰ፡ከመ፡ታድኅፅ፡ፃእፃአ፡እማሕፀና፡ F. M. 4, 4. 6, 14; ፃእፃእ፡ንኡስ፡በውስተ፡ከርሥ፡ Lud. Comm. hist. p. 315 n. 50. 2) *sumtus, expensa, impensae, impendium:* Luc. 14, 28; Herm. p. 54; 4 Reg. 12, 11. 12; አብኡ፡እመዝገብ፡ለፃእፃእ፡ግብር፡ .... 2 Esr. 2, 69; የሀብዎሙ፡እምቤተ፡ንጉሥ፡ለፃእፃአሙ፡ 6, 4. 8; እንዘ፡መጠነዝ፡ፃእፃኡ፡ 15, 18; 1 Esr. 5, 44. 6, 24. 29; ዘላዕሌሁ፡ፃእፃአ፡ቤቱ፡ ἦν διοικητὴς καὶ ἐκλογιστής Tob. 1, 22. — *Voc. Ae.:* ፃእፃእ፡ብ፡ሽል፡ጭንጋፍ፡

ፃዕፅአ፡ quadril. I et **አፃእፅአ፡** II (denom.) *sumtus suppeditare, mercedem dare* pro opera praestita: ወእምኔሁ፡ይፀዕፅኡ፡ (v. ያፀአፅኡ፡) ለነደቅት፡ወለጸረብት፡ ἐμισθοῦντο 2 Par. 24, 12.

ወፅአ፡ *vincere* vid. sub ወጽዐ፡

ወፀፈ፡ I, 1 et 2, etiam per ጸ, [وَضَفَ] *funditare, a) funda projicere* lapides 1 Reg. 17, 49; ትዌፅፍ፡አእባነ፡ Gad. T. H. b) *funda* (i. e. lapide funda misso) *petere* alqm: ወፀፎ፡በእብን፡ወኂጾ፡ውስተ፡ፍጽሙ፡ Sir. 47, 4; Ps. 151, 7.

ተወፅፈ፡ III, 1, sine dubio etiam **ተወፀፈ፡** III, 2 *funditari*, a) *funda projici*, 1 Reg. 25, 29. b) *funda peti* vel *prosterni*, Ex. 19, 13.

ወፃፊ፡ n. ag., Pl. ወፃፍያን፡ et ወፀፍት፡ *funditor:* ወፃፍያን፡በሞፀፍት፡እብን፡ 1 Par. 12, 2; Jud. 20, 16; ወፀፍት፡ወነደፍት፡ πελτασταὶ καὶ τοξόται 2 Par. 14, 8. 17, 17.

ሞፀፍ፡ (minus bene ሞፃፍ፡), rarius ሞፀፍት፡, subst., Pl. መዋዕፍት፡ 1) *funda:* ሞፀፍተ፡እብን፡ Jud. 20, 16; ሞፀፍ፡ Jud. 9, 7; Ex. 19, 13; 1 Reg. 17, 40. 50. 25, 29; ዘይወዲ፡እብነ፡ዲበ፡ሞፀፍ፡ Prov. 26, 8; እብነ፡ሞፀፍ፡ Zach. 9, 15; ሞፃፍ፡ var. in 1 Reg. 17, 40. 50. 25, 29; መዋዕፍተ፡እብን፡ 2 Par. 26, 14; Cant. 4, 4; ሰብአ፡ሞፀፍ፡ *funditor* vel *funditores* Judith 6, 12; 4 Reg. 3, 25. 2) Praeterea መዋጽፍት፡ vel መዋዕፍት፡ est vox architectonica, ut videtur, *tigna, trabes*, δοκοὶ Cant. 1, 17 (var. pro መዋጽሕት፡); Lalibela ecclesias suas aedificavit አኮ፡በአሕባል፡ዘይጠፍርን፡ወአኮ፡በመዋጽፍት፡ወበሣዕር፡ዘይከድኖን፡ Gad. Lal.; vel ዘእንበለ፡ዕፅ፡ወመሬት፡ወዘእንበለ፡አሕባለ፡ጠፈር፡ወመዋጽፍት፡ ibid.; መዋጽፍት፡ዘዕፅ፡ ibid. — *Voc. Ae.:* ሞጻፍ፡ዘ፡ወንጭፍ፡; *aliud:* ሞጻፍ፡ብ፡በድል፡ነጐድ።

ወፈለ፡ vid. sub ፈወለ፡

ወፈረ፡ I, 1 [referendum videtur ad בַּר صَحْرَاء بَرّ *campus, rus*, أبر; etiam بَرَّزَ *exivit in campum*] Subj. ይውፍር፡ etiam ዩፈር፡, Imprt. ውፍር፡ et ፈር፡, *rus ire, in agros exire* vel *excurrere, per agros* vel *campos deambulare, ruri esse:* ወፈሩ፡ሕዝብ፡ 2 Esr. 18, 16; ጸግወነ፡ሰላመ፡ጉፈር፡ወንእቱ፡ Deg.; seq. Acc. loci: ወፈረ፡ሐቅለ፡ Dan. ap. 13, 33; ገዳመ፡ 4 Reg. 4, 39; c. ውስተ፡ loci, ut: ሑሩ፡ውፍሩ፡ (v. ወፈሩ፡) ውስተ፡ደብር፡ 2 Esr. 18, 15; ውስተ፡አህጉር፡ Herm. p. 4; c. እንተ፡ *per* Marc. 2, 23; Luc. 6, 1; in specie: operis rustici causa, Luc. 8, 5; Ps. 125, 7; ይወፍር፡ውስተ፡ተግባሩ፡ 103, 24; ወፈረ፡ኀበ፡አበሁ፡ውስተ፡ማእረር፡ 4 Reg. 4, 18; ሶበ፡እወፍር፡ኀበ፡ኵዕንት፡ Sx. Tachs. 13 (vid. ኵዕንት፡); ወዓዲ፡ይወፍር፡አባግዕ፡በእደ፡ዘይኄልቆን፡ Jer. 40, 13; trsl.: a) *frequentare* alqm agricolae instar agros frequentantis, c. ኀበ፡ pers.: ውፍር፡ (v. ፈር፡) ኀቤሃ፡ (ለጥበብ፡) ከመ፡ዘየሐርስ፡ ὡς

ὁ ἀροτριῶν πρόςελϑε αὐτῇ Sir. 6, 19; በኵሉ፡ነፍስከ፡ውፍር፡ (v. ፈር፡) ኀቤሃ፡ 6, 26. b) *serpere* vel *diffundi per agros:* ይወፍር፡ አዕጹቂሁ፡ πορεύσονται οἱ κλάδοι αὐτοῦ Hos. 14, 6 (ubi caveas, ne ex رَفَّ explices locum). — *Voc. Ae.:* ወፈረ፡ ዘ፡ተሰመረ፡።

አውፈረ፡ II, 1 a) *facere ut rus eat* vel *opus rusticum aggrediatur:* Deus ይገብር፡ነገሀ፡ወያወፍሮ፡ለሰብእ፡ውስተ፡ተግባሩ፡ Clem. f. 170. b) *rus educere, pastum agere* gregem, Ps. 77, 57; Joh. 10, 3. c) *in agros* vel *rus efferre* alqd: ወአውፈረ፡ሐቅለ፡ይሰድ፡ለእለ፡የዐጽዱ፡ Dan. ap. 13, 33 var.; ዘያወፍር፡እክለ፡ውስተ፡መቃብር፡ Sir. 30, 18. — *Voc. Ae.:* አውፈረ፡ዘ፡አስግረ፡ (v. አሠመረ፡).

ተዋፈረ፡ III, 3 [i. q. تَبَرَّزَ ተበረዘ፡] *foras exire* ad exonerandum ventrem, παρασκευάσασϑαι 1 Reg. 24, 4.

ወፍር፡ subst., m. et f., 1) *rus, ager, agri, arvum, praedium, fundus:* ዘይትቀነይ፡ወፍረ፡ Kuf. 50; ሐረሳዌ፡ወወፍር፡ Jer. 28, 23; ወፍረ፡ሐረስት፡ Koh. 5, 8; γεώργιον Prov. 6, 7. 9, 12; ወፍር፡ዐባይ፡ 16, 32; ወፍር፡ዐቢይ፡ 24, 5. 29, 34; ἀγρός 24, 42; Luc. 17, 7; ዐጸደ፡ወፍር፡ ἄρουρα 1 Reg. 22, 6; አዕጻደ፡ወፍር፡ ἀγροί 22, 7; Jud. 1, 14. 2) *ager pascuus, pascua:* ዐብረ፡ኵሉ፡ወፍር፡ዘውስተ፡ገዳም፡ αἱ νομαὶ τῆς ἐρήμου Jer. 23, 10; አዕጻዳት፡ወፍርነ፡ βουκόλια ἡμῶν Judith 3, 3; Am. 6, 4; Jes. 65, 10 (v. ወፍረ፡ላህም፡); Luc. 15, 15. 3) res rustica, *oeconomia:* episcopus ዘኢይዘሩ፡ንዋየ፡ቤተ፡ክር"ን፡ለወፍረ፡ቤቱ፡ Clem. f. 86.

ወፈር፡ subst. res rustica et domestica, *oeconomia* (i. q. ወፍር፡ n. 3, si quidem lectio sana est): materfamiliâs ትኤዝዝ፡ወፈሩ፡ Clem. f. 190.

ውፍረት፡ n. act. *actio rus eundi, exitus:* በሩክ፡ይኩን፡ውፍረትክሙ፡ወእትወትክሙ፡ Genz. f. 154.

ወፋሪ፡ n. ag., Pl. ወፋርያን፡, *qui in campum* vel *rus it,* ex. gr. ወፋርያነ፡ዕፀው፡ *lignatores* Jos. 9, 25.

ሞፈርት፡ subst., nonnisi in Pl. መዋፍር፡ vel መዋፍርት፡ repertum, *instrumentum rusticum, supellex rustica:* አነ፡ጸራቢ፡ወነዳቂ፡ወአገብር፡መዋፍርተ፡ወአርዑተ፡ወመዳልወ፡ወመንኰራኵረ፡ወአሕማረ፡ወመቃድፈ፡ወታዕከ፡ነገሥት፡ Sx. Teq. 9; አነ፡ጸራቢ፡ወአጸርብ፡መዋፍረ፡ወመናብርተ፡ወከልአነ፡ Sx. Genb. 26; መዋፍርት፡ዘ(በቱ፡) የሐርሱ፡ወይመልኑ፡ሦከ፡ ibid.

ሙፋር፡ subst., Pl. ሙፋራት፡ 1) *agri, praedium rusticum, villa* vel *viculus cum agris:* በምድሮሙ፡ወበሙፋሮሙ፡ Hen. 80, 2; ሙፋራት፡ in CG (pro አዕጻዳት፡ κῶμαι) Jos. 16, 9. 17, 11. 16. 18, 24. 28. 19, 6. 7. 16. 31. 47. 21, 12. 2) *ager pascuus, pascua:* ሚጥ፡ልበከ፡ለመርዔትከ፡ወለሙፋረ፡ዚአከ፡ Prov. 27, 23; Ps. 143, 16; ሙፋራት፡ in CG (pro ጺአት፡ περισπόρια) Jos. 21, 2 seq. (vid. ann. ad hunc locum). 3) *exitus* (in rus vel campum), opp. ምእታው፡, Ssal. Req.

ወፈየ፡ rad. inus., وَفَى *integer, completus fuit,* IV *totam dedit* vel *persolvit* rem.

አወፈየ፡ II, 2 in Perf., ያወፊ፡ II, 2 et ያውፊ፡ II, 1 in Subj., 1) *tradere, dedere, committere, in potestatem* alcjs *permittere,* c. Acc. rei: እመ፡ይፈቅድ፡ያወፊ፡ነፍሶ፡ (sc. Deo) Clem. f. 256; c. ለ፡ pers.: ያወፍይዎን፡ለኀዕወ፡ንጉሥ፡ Esth. 2, 3; 1 Esr. 2, 10; Luc. 7, 15; አወፈይዋ፡ (Mariam) ለዮሴፍ፡ Vit. Mar.; c. Acc. pers., cui traditur: 4 Reg. 22, 5; c. dupl. Acc.: Asc. Jes. 1, 2; ያወፍይዎሙ፡ለደቂቀ፡እስራኤል፡ኪያሁ፡ Judith 6, 10; Gen. 39, 4. 42, 37; አወፈዮ፡ምሕዕና፡ Enc. Masc. 5; c. ውስተ፡ vel ላዕለ፡እደ፡, ut: አብ፡ኵሎ፡አወፈዮ፡ውስተ፡እዴሁ፡ Joh. 3, 36; Gen. 42, 37; አወፈይናሆሙ፡ላዕለ፡እደ፡ . . . 2 Esr. 8, 33. 2) *reddere, persolvere:* ትጌትኡ፡ምድር፡ታውፊ፡ (v. ታወፊ፡) ማሕፀንታ፡ 4 Esr. 2, 51; ታወፍዩ፡ሐሳበክሙ፡ 2 Petr. 1, 10; አወፈየት፡ዕዳ፡ዘላዕለ፡ምታ፡ Sx. Sen. 20; Sx. Mag. 17 (vid. sub ኀቱም፡). 3) *committere* i. e. *mandare* alicui alqd, c. Acc. prs.: ወአወፈዮ፡ከመ፡ይሕንጽ፡ቤተ፡ ἐνετείλατο 1 Par. 22, 6. 17.

ተወፈየ፡ III, 2 et 1 1) *tradi:* ሃይማኖት፡እንተ፡እምትክት፡ተወፈየት፡ ἀρχαιοτάτης πίστεως παράδοσις Cyr. ad Th. f. 12. 2) passiva significatione ad eum cui traditur relata: *traditum* vel *commissum accipere* alqd: ተወፈየ፡ለርብቃ፡ Gen. 24, 61; እመ፡ተወፈየ፡መንግሥቶ፡እግዚ"፡አብ፡ 1 Cor. 15, 24; Herm. p. 58; ይትዌፈዩ፡ (v. ይትወፈዩ፡) መጽሐፈ፡ Esth. 10 apcr.; Phil. 4, 18 ant.; ምድረ፡ጽጌ፡ተወፈየ፡ዐስበ፡ Enc. Teq. 4.

ውፍየት፡ n. act., ut videtur, *acceptio* vel *susceptio,* F. N. 34.

ውፋዮ፡ n. act. *traditio,* Lud. sine auct.

ተውፊት፡ vel ትውፊት፡ subst. 1) *traditio* (et actio tradendi et id quod traditur): ዘርትዕት፡ወእንተ፡ሐዋርያት፡ሃይማኖት፡ትውፊት፡ τῆς ὀρϑῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως ἡ παράδοσις, Cyr. ad Th. f. 7; ተውፊተ፡ (v. ትውፊተ፡) ቅዱሳን፡መምህራን፡ παράδοσις Cyr. c. Pall. f. 66; ትውፊቶሙ፡ለቅዱሳን፡ሐዋርያት፡ f. 86. 2) *traditio* passive vel *acceptio:* ትውፊተ፡መጻሕፍቲሆሙ፡ከነ፡እመ፡ . . . . (scripta sua tradita acceperunt quum . . . .) M. M. f. 49.

ወፈጠ፡ *igne torrere* vel *coquere* [כָּבַשׁ; مِيقَى *fornax lateraria;* an etiam ثَقَفَ et نَقَطَ?], ut lateres, Kuf. p. 43 ann. 5. — *Voc. Ae.:* ወፈጠ፡ዘ፡ተኰሰ፡

ሞፍጥ፡, መፍጥ, መፈጥ፡ subst., *caminus, fornax:* ዘከመ፡የዐውድ፡ሞፍጠ፡ (c. varr.) καϑαρίσαι κάμινον Sir. 38, 30.

ዐ፡ litera alphabeti Aethiopici decima sexta, quae ዐይን፡ nominatur.

ዒ፡ nomen literae alphabeti Aramaici decimae sextae, Ps. 118, 121; Thren. 1, 16. 2, 16. 3, 44. 4, 16; ubi de psalmis agitur, siglo ዒ፡ Ps. 118, 121—128 signatur (ut Genz. f. 53. 65).

ዐለለ፡ I, 2 separare i. e. *distinguere:* Chalifa jussit ከመ፡ኢይልበሱ፡ክርስቲያን፡ወአይሁዳውያን፡ልብሰ፡ጸዐዳ፡ግሙራ፡አላ፡የዐልሉ፡ልብሶሙ፡በኂል፡ Sx. Hed. 21 (si quidem lectio sana nec ያዕልሉ፡ legendum est). — Cfr. አለለ፡ apud Isenb. p. 112 (ታለለ፡ to be sprinkled).

አዕለለ፡ II, 1 separare i. e. a) a communi usu et commercio *segregare,* ἀφορίζειν Lev. 14, 46. b) *excommunicare, anathematizare,* (*diris devovere*), ἀναϑεματίζειν Num. 21, 2. 3.

ተዐለለ፡ (an ተዐለ፡?) III, 1 *anathematizari:* እጼሊ፡ከመ፡አነ፡እትዐለል፡ Rom. 9, 3.

ዕሉል፡ part. 1) *separatus, segregatus:* κεχωρισμένος Lev. 13, 46; ፩ክፍል፡ (Judaeorum) ይሰመዩ፡ፈሪሳዊያን፡ወትርጓሜሁ፡ለዝ፡ስም፡ዕሉላን፡ Jsp. p. 300. 2) *coloribus distinctus, versicolor:* አልባሰ፡ምሥዋዕ፡ይኩኑ፡ጽዕድዋን፡ወአኮ፡ዕሉላን፡በዘዘኢአሁ፡ሕብራት፡ F. M. 31, 5; ኢትሠአን፡አሣእን፡ዕሉለ፡በማዕለል፡ወኢሕልቀተ፡ወርቅ፡ውስተ፡አጻብዒከ፡ F. N. 11.

ማዕለል፡ subst. *varietas colorum:* F. N. 11 (vid. ዕሉል፡).

ማዕለልት፡ subst. *anathema,* ἀνάϑεμα Num. 21, 3. — *Voc. Ae.:* ማዕለልት፡ዘ፡ጕልት።

ዐለመ፡ I, 1 [عَلَمَ] *signare, consignare* literis: በቅድመ፡እለ፡ቆሙ፡ወዐለሙ፡ (v. ተዓለሙ፡) ውስተ፡ይእቲ፡መጽሐፍ፡ γραφόντων ἐν τῷ βιβλίῳ Jer. 39, 12; sumserunt tabulas plumbeas ወዐለሙ፡ውስቴቶን፡ዜናሆሙ፡ Lud. ex Hist. VII Puer.; አበው፡ናሁ፡ዐለሙ፡ወሰመዩ፡ትሕትና፡ (die Demuth) በአስማት፡ሠናያት፡ወትእምርት፡ትርፍት፡ Phlx. 152. — *Voc. Ae.:* ሠዐለ፡ዐለመ፡ብ፡ጻፈ።

ተዓለመ፡ III, 3 ut videtur *subscribere* tabulae, de testibus, Jer. 39, 12 var.

መዓልም፡ n. prgr. i. e. مُعَلِّم *magister,* Chr. L. Atk. f. 17.

ዓለም፡ subst., m. et f. (ut Jes. 14, 17. 34, 1; 4 Esr. 1, 19 var.; Ps. 9, 8. 92, 2), Pl. ዓለማት፡ [عَالَمٌ ܥܳܠܡܳܐ עוֹלָם; de hujus nominis perantiqui etymo vid. Ewald, Lehrb. der hebr. Sprache, VI Ausg. 1855. p. 91] 1) a) *aevum, saeculum, tempus antiquum:* ዓለምን፡ Ps. 89, 8; Henoch ኮነ፡አርአያ፡ለዓለም፡ከመ፡ይነስሑ፡ γενεαί Sir. 44, 16; ቀደምት፡ዓለም፡ Sir. 2, 10; Job 8, 8; በከመ፡መዋዕለ፡ዓለም፡ Mich. 7, 14; እምዓለም፡ Jer. 2, 20. b) *tempus remotissimum* sive praeteritum sive futurum, *tempus perpetuum, saecula, aeternitas,* αἰών, αἰῶνες, Deus ንጉሠ፡ዓለም፡ Tob. 13, 6; Kuf. 12. 25; እግዚአ፡ዓለማት፡ Hen. 81, 10; በኵሉ፡ዓለማት፡ዘይመጽእ፡ Judae 25; እስከ፡ኵሎን፡ዓለማት፡ Kuf. 22; አበ፡ዓለም፡ Jes. 9, 6 vrs. alt.; እስከ፡መዋዕለ፡ዓለም፡ Jes. 18, 7. α) እምዓለም፡ *ab aeterno* Jer. 7, 7; Hen. 14, 1; Ps. 102, 16, al. β) ለዓለም፡ *in aeternum* vel *perpetuum* Job 7, 16; Jer. 3, 5; Jes. 28, 28 al., vel ለዓለመ፡ዓለም፡ Ps. 9, 5. 40; Sir. 24, 9, vel እስከ፡ለዓለም፡ *usque in aeternum* Kuf. 22; Jes. 32, 14. 44, 7. 45, 17; Jer. 7, 7; Ps. 89, 2. γ) ዘለዓለም፡ *aeternus* vel *perpetuus,* Gen. 21, 33; Job 33, 12. 34, 17; Jes. 51, 11. 54, 8. 61, 7; Hez. 35, 9; Tit. 3, 7 al.; ቍርባኖሙ፡ዘለዓለም፡ (*perpetuum* vel *juge*) Lit. Joh. c) *homines* singulorum *aevorum* vel *saeculorum,* γενεά Ps. 48, 20; ዓለም፡ቀደምት፡ 2 Petr. 2, 5. d) *aeon* vel *saeculum,* quatenus hic aeon aeoni venturo opponitur a Judaeis et Christianis (Weltlauf): 4 Esr. 5, 31—33. 14, 8 seq.; ዝንቱ፡ዓለም፡ Rom. 8, 5. 18. 12, 2; ዝዓለም፡ et ዘይመጽእ፡ዓለም፡ Org. 2) *mundus,* a) *rerum universitas, res creatae,* Gen. 2, 2; እምቅድመ፡ይትፈጠር፡ዓለም፡ Sir. 24, 9; ውስተ፡ኵሉ፡ዓለም፡ ἐν ἀμετρήτῳ κτίσει Sir. 16, 17; እምፍጥረተ፡ዓለም፡ Job 3, 18; 4 Esr. 2, 35; Joh. 17, 24; 1 Petr. 1, 20; Hebr. 4, 3; Rom. 1, 20. 8, 20 (κτίσις); laudant eum coeli et terrae ምስለ፡ኵሉ፡ዓለሞሙ፡ (σὺν τῷ κόσμῳ αὐτῶν) Lit. Orth.; እምቅድመ፡ዓለም፡ ἀπ' ἀρχῆς κόσμου Matth. 24, 21; Hen. 41, 4; እምቅድመ፡ዓለም፡ወእስከ፡ለዓለም፡ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος 1 Par. 29, 10; Ps. 89, 2. b) *orbis terrarum:* መልአ፡ኵሉ፡ዓለም፡ማየ፡ Kuf. 5; οἰκουμένη Ps. 9, 8. 18, 4. 92, 2. 95, 10; Jes. 10, 14. 22. 13, 5. 9. 14, 17. 24, 1. 34, 1. 37, 18; Jer. 10, 12; Thren. 4, 12; Luc. 2, 1. 4, 5. 21, 26. 23, 44; ኵሉ፡ዓለም፡ πάσης τῆς γῆς Judith 11, 1; κόσμος Rom. 1, 8. 3, 6; Matth. 4, 8. 26, 13; Clem. f. 153. 168 al. c) passim *incolae terrae, homines:* ኵሉ፡ዓለም፡ Gen. 11, 1; Apoc. 12, 9; Act. 19, 27; Joh. 7, 4. 12, 19. d) *mundus* vel *saeculum* sensu biblico et ecclesiastico, quatenus opponitur α) Deo, rebus divinis, ecclesiae: Joh. 8, 23. 9, 39. 14, 17. 27. 16, 11; 1 Joh. 2, 15. 16; Matth. 18, 7; ፍትወተዝ፡ዓለም፡ Tit. 2, 12; ፍትወታተ፡ወጣዕመ፡ዝዓለም፡ Clem. f. 153. β) vitae monachorum et eremitarum, ut: ነበረ፡ውስተ፡ዓለም፡እምቅድመ፡ይመንኵስ፡፳ዓመተ፡ Sx. Haml. 8; Masc. 14; ፈለሱ፡ገዳመ፡ወመነኑ፡ዓለመ፡ Clem. f. 153.

ዓለማዊ፡ adj. rel. *saecularis, mundanus,* (*terrenus*); F. N.; ብዕል፡ዓለማዊት፡ F. M. 18, 1; ግብራት፡ዓለማዊያት፡ Phlx. 3 seq.; ደብተራ፡ዓለማዊ፡ ἅγιον κοσμικόν (opp. coelesti) Chr. ho. 15. a) *laicus,* opp. clericis: እመሂ፡ካህን፡ወእመሂ፡ዓለማዊ፡ Clem. f. 248; Syn. f. 391. b) opp. monachis: ዓለማውያን፡ (aliâs ውሉደ፡ዓለም፡) Phlx. 3. 5 seq.

ዘለዓለማዊ፡ adj. rel. (a ዘለዓለም፡, vid. sub ዓለም፡ 1, b, γ) *aeternus:* ከመ፡ይትወከፉከሙ፡ውስተ፡ምጽላላቲሆሙ፡ዘለዓለማዊት፡ Phlx. 3.

ዘለዓለምና፡ subst. *aeternitas,* Lud. auct. Greg.

ዐለስ፡ (ዓለስ፡) subst. [عَلَسٌ *tritici species duo grana in una vagina habens*] *zea* (*triticum spelta*), σῖτος Luc. 22, 31; Did. 31. — *Voc. Ae.:* ዐለስ፡ዘ፡አ፮።

ዐለቅት፡ subst. f. [עֲלוּקָה, ܥܠܘܩܳܐ, عَلَقَةٌ] *hirudo, sanguisuga,* Prov. 24, 50.

ዐለወ፡ I, 1 [vid. ዐለየ፡ et ለወወ፡; עול, ܥܘܠ, عال] Subj. ይዕሉ፡ (Perf. ዐልወ፡ semel inveni 2 Par. 10, 19 in codice Abbad. CXLI), 1) reflectere, retorquere, *repercutere* sonum: ድምፀ፡ቃል፡ዘአድባር፡መፍርሃን፡እለ፡ያወሥኡ፡ወየዐልዉ፡ድምፀ፡በበይናቲሆሙ፡ Sap. 17, 18. 2) *pervertere, mutare, transformare, depravare,* ዐለዉ፡ልበሙ፡ከመ፡ኢየኀልዩ፡ μετέστησαν τὴν διάνοιαν Jes. 59, 15; ይፈቅዱ፡ይዕልዉ፡ትምህርቶ፡ μεταστρέψαι Gal. 1, 7; ዕልዋ፡እግዚኦ፡ለምክሩ፡ διασκέδασον 2 Reg. 15, 31; የዐሉ፡ለከሙ፡ (v. የዐልወከሙ፡) ማሕላከሙ፡ዘምስለ፡ሞት፡ (ἀφέλῃ) Jes. 28, 18; ድኅረ፡የዐልወከ፡ቃለከ፡ (v. ቃሎ፡) διαστρέψει Sir. 27, 23; እከዩሂ፡የዐልዎ፡ለራእይ፡ ἀλλοιοῖ τὴν ὅρασιν 25, 17; የሀውከከ፡ወየዐልወከ፡ διαστρέψει σε (sc. statum tuum) 11, 34; ዐእለ፡ረገመ፡ወአኅሰሮሙ፡ወዐለዎሙ፡ ἀνέστρεψεν ἀπὸ στάσεως αὐτῶν 36, 12. 3) *praevaricari, migrare, transgredi, violare* legem, praecepta, foedus, rarius c. እምነ፡, ut: ዐለዉ፡ፍጡነ፡እምነ፡ፍኖት፡ Ex. 32, 8, vel c. በ፡, ut: ዘዐለወ፡በወግዝ፡ 1 Par. 2, 7; plerumque c. Acc.: ዐለዉ፡ሕገከ፡ παρέβησαν Dan. 9, 11; Rom. 2, 27; παρήλϑοσαν Jes. 24, 5. 16; ἀπώσαντο Hez. 20, 13; διεσκέδασται Hab. 1, 4; Ex. 32, 25; ዐለዉ፡ኪዳንየ፡ Hos. 8, 1; ዐሎኪ፡ሥርዐትየ፡ Hez. 16, 59; διεφϑείρατε Mal. 2, 8; እለ፡ዐለዉ፡ቃለከ፡ ἀϑετοῦντες Jer. 15, 16; Marc. 7, 9; Clem. f. 7. 18. 4) *fidem fallere, perfide agere,*

rebellem vel *refractarium esse, desciscere, deficere, perfide deserere*, abs.: Ps. 13, 4; Rom. 3, 12; ዐለውን፡ ἀπέστημεν Dan. 9, 5; ἀπώσαντο Act. 7, 39 Platt; σκανδαλίζεσθαι Matth. 13, 21. 24, 10; c. Acc. pers.: ዐሊወ፡ ዐለዉኒ፡ ቤተ፡ እስራኤል፡ ἀθετεῖν Jer. 5, 11; Jes. 1, 2; ከመ፡ ተዐልዎ፡ ብእሲት፡ ለምታ፡ Jer. 3, 20; ዐለዎ፡ ሴዴቅያስ፡ ለንጉሠ፡ ባቢሎን፡ 52, 3 vrs. nov.; Judith 14, 18; 2 Par. 10, 19; 3 Reg. 12, 19. 22, 54; Jsp. p. 363; ἀπειθεῖν ከመ፡ ኢይዕሉከ፡ Sir. 30, 12; Rom. 11, 30. 31; Jes. 36, 5; ዐለዉኒ፡ ἐφαύλισάν με Judith 11, 2. 14, 5; ἀσεβεῖν ዐሎከኒ፡ Jer. 3, 13. 2, 8. 29; ἀνομεῖν Jes. 43, 27; ዐለወቶ፡ ለምታ፡ εἰς ἄνδρα ἑαυτῆς ἐπλημμέλησε Sir. 23, 23; ዐለዉኒ፡ ἀπέστησαν Jes. 33, 14; ተዐልዉኒ፡ σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοί Matth. 26, 31; የዐልዉ፡ ሰብእ፡ አማልክቲሆሙ፡ ἀπαρνήσονται Jes. 31, 7; προδιδόναι Luc. 6, 16; c. Acc. religionis, a qua quis deficit: 1 Tim. 4, 1; የዐልዉ፡ ሃይማኖቶሙ፡ Clem. f. 154; c. Acc. peccati: ዐለዉ፡ ማዕሌተ፡ እኩየ፡ Jer. 8, 5; c. dupl. Acc.: ዐለውዎ፡ ማዕሌተ፡ 4 Reg. 14, 19; ጌጋዮሙ፡ ዘዐለዉኒ፡ Jer. 40, 8 var.

አዕለወ፡ II, 1 1) *pervertere, depravare, corrumpere*, a) alqd, ut: verba Asc. Jes. 11, 39 (nisi hunc locum e n. 3, b interpretari malueris); religionem: ሰበ፡ አዕለውዎ፡ ለሃይማኖት፡ Kbr. Nag. n. 113. b) alqm i. e. *ad defectionem seducere*: ዘአዕለዎሙ፡ ለሕዝብ፡ በምክሩ፡ ἀπέστησε Sir. 47, 23; διασκεδάζειν Ex. 32, 25; διαστρέφειν Luc. 23, 2; ἐκστρέφειν Herm. p. 69. 2) mutare locum i. e. *decedere* (sicut عَلَا) vel *defungi* munere, *abire* officio, c. Acc.: እለ፡ አዕለዉ፡ ምግበሙ፡ በንጽሕ፡ Lit. Joh.; Lit. Orth.; አዕሉ፡ እንከሰ፡ ወንትሓሰብ፡ ምግበከ፡ Luc. 16, 2. 3) librum a) *transferre, vertere* e lingua in linguam: M. M. f. 49; F. N. proleg.; እስተሓመመ፡ አዕልዎቶ፡ (librum Philexii) ለግዕዝ፡ አቡነ፡ ሊቀ፡ ኤጲስ፡ ቆጶሳት፡ ዘአዜብ፡ አባ፡ ሰላማ፡ Phlx. in subscr.; አዕለዋ፡ (sc. librum Chrysostomi:) እምልሳነ፡ ጽርዕ፡ ኀበ፡ ልሳነ፡ ዐረቢ፡ Chrys. in proleg. b) *transscribere, describere*, Kuf. 8. (nisi hunc locum ad n. 3, a referre malueris); ሀብኒ፡ መጽሐፈ፡ ከመ፡ አዕልዎ፡ Herm. p. 5; ፈነውኑ፡ ለከ፡ (sc. literas) አዕሊወነ፡ Cyr. f. 116; (ከመ፡) ያዕልዉ፡ እመጽሐፍ፡ መጻሕፍተ፡ (libros vel exemplaria transscribant e libro) F. N. 51. — (Deut. 25, 1 si pro አዕሉ፡ (var. pro ሰአሉ፡) legitur አዕለዉ፡, statuendus erit significatus *transgressorem* vel *reum declarare* alqm.).

ተዐልወ፡ III, 1 1) *perverti*: አመ፡ ይትዐለዉ፡ ሰብእ፡ ኀየልት፡ διαστραφῶσι Koh. 12, 3. 2) *mutari*: እምነ፡ ነግህ፡ እስከ፡ ሰርክ፡ ትትዐለው፡ መንበርት፡ μεταβάλλει καιρός Sir. 18, 26. 3) translatum i. e. *traditum accipere* alqd ab aliquo: ትምህርት፡ ዘመሀርኩክሙ፡ ዘከመ፡ ተዐሎክሙ፡ ὃ καὶ παρελάβετε 1 Cor. 15, 1; ወተዐልዉ፡ ነቢያት፡ እምኔሁ፡ καὶ προφήτας διαδόχους μετ' αὐτόν Sir. 48, 8. 4) *transferri* vel *verti* e lingua in linguam: መክብበ፡ መጻሕፍት፡ ዘብሉይ፡ ተዐልዋ፡ እምዕብራይስጢ፡ ኀበ፡ ግዕዝ፡ M. M. f. 49; እምነ፡ ዐረቢ፡ ለግዕዝ፡ መጻሕፍት፡ ተዐልዋ፡ Enc. Nah. 20 (Lud.: 29), cfr. etiam Lud. Comm. hist. p. 295.

ዕልው፡ part., f. ዕሉት፡, 1) *perversus, pravus*, de via: ለ ዕልዋን፡ ዕልወ፡ ፍኖተ፡ ይፌኑ፡ ሎሙ፡ እግዚ"፡ σκολιὰς ὁδοὺς Prov. 21, 8; de corde: ዕሉት፡ ልብ፡ διεστραμμένη Prov. 6, 14; de hominibus: σκολιός, διεστραμμένος Deut. 32, 5; Prov. 21, 8; Ps. 77, 10; Matth. 17, 17; Phil. 2, 15 rom.; στρεβλός 2 Reg. 22, 27; Diocletianus ንጉሥ፡ ዕልው፡ Enc. Mag. 8. 2) *rebellis, refractarius*: ዕሉት፡ (מְשֻׁבָה) Jer. 3, 6. 11 vrs. nov.; in specie *haereticus, apostata*: ዕልዋን፡ αἱρετικοί Can. Ap. 33. 52; II Can. Ap. 60 (vid. etiam Lud. Comm. hist. p. 313 n. 43); II Abt. 43 (vid. አርስስ፡); Did.; ዕልዋን፡ ሃይማኖት፡ Did. 33; ዕልዋን፡ ወመናፍቃን፡ Clem. f. 128; ዕልዋን፡ ወከሓድያን፡ አይሁድ፡ Clem. f. 1.

ዕልወት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ዕልወታት፡, 1) *conversio* (rerum divinitus immissa), *catastropha*: እስመ፡ ኮነ፡ ዕልወት፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ μεταστροφὴ παρὰ τοῦ θεοῦ 3 Reg. 12, 15; 2 Par. 10, 15; እምኀበ፡ እግዚ"፡ ኮነት፡ ዕልወት፡ አከዝያስ፡ καταστροφή 2 Par. 22, 7; ትበጽሖሙ፡ ዕልወቶሙ፡ Job 21, 17. 2) *perversitas, pravitas, rebellio, defectio, transgressio, haeresis, apostasia*: ንትሉ፡ በዕልወትነ፡ ὀπίσω τῶν ἀποστροφῶν ἡμῶν Jer. 18, 12; Hen. 91, 7; እስመ፡ ዕልወት፡ ሕግ፡ ውእቱ፡ ዝግበር፡ Did. 15; Lit. 158, 3; ዕልወታት፡ αἱρέσεις, Chr. Ta. 8; Lit. 166, 3; አዝማነ፡ ዕልወታት፡ Enc. Nah. 20; ድኅረ፡ ኀለፈ፡ ዕልወት፡ Enc. Sen. 22. 3) *descriptum* vel *transscriptum* (*exemplar*), *apographum*: ሀሎ፡ ኀቤነ፡ ዕልወት፡ ለውእቱ፡ መጽሐፍ፡ ἐξ ἀντιγράφων τῶν παρ' ἡμῖν, Epist. Cyr. ad Joann. in Cyr. f. 116.

ዐላዊ፡ n. ag. 1) *perversus, pravus*, Tit. 3, 11; Phil. 2, 15 Platt. 2) *rebellis, refractarius, perfidus, transgressor, defector, proditor*: ዐላውያነ፡ አዝማዲሆሙ፡ γονεῦσιν ἀπειθεῖς 2 Tim. 3, 2; ዐላዌ፡ ንጉሢ፡ Joh. 19, 12 rom.; ሀገር፡ ዐላዊት፡ ወእኪት፡ ἀποστάτις 2 Esr. 4, 12; 1 Esr. 2, 17; ዐላዊት፡ ነገሥት፡ 2, 19; in rebus divinis: ἀπειθής ሕዝብ፡ ዐላዊያን፡ Sir. 16, 6; መንግሥት፡ ዐላዊት፡ 47, 21; Jes. 30, 9. 65, 2; Rom. 1, 30; ዐላውያን፡ ጽድቅ፡ Rom. 2, 8. 15, 31; Hebr. 3, 18; ዐላውያን፡ እለ፡ ዐለዉ፡ ሕገ፡ ἀθετοῦντες Jes. 24, 16. 33, 1; ἀποστάται 30, 1; Jer. 3, 14; ከይሲ፡ ዐላዊ፡ (δράκων ἀποστάτης) Job 26, 13; προδόται 2 Tim. 3, 4; ἀνελεήμων (?) Sir. 37, 11; ὁ ἀντικείμενος 2 Thess. 2, 4 (vid. መምዕላይ፡). In specie: *haereticus, apostata*, αἱρετικοί Chr. Ta. 4; ዐላውያን፡ ሃይማኖት፡ Clem. f. 212; vel ዐላውያን፡ Clem. crebro. 3) *ad defectionem* vel *rebellionem seducens* (pro አዕላዊ፡), Luc. 23, 14.

አዕላዊ፡ n. ag. (II, 1) 1) *rebellionis concitator*, vid. ዐላዊ፡ n. 3. 2) *translator, interpres* libri, F. N. in subscr. (vid. Cat. Bibl. Bodl. p. 29).

ዐልዋ፡, **ዓለው፡**, **ዓልወ፡** n. prgr., sc. ἀλόη (ܐܠܘܝ, אילרא) *aloe*, ዓልወ፡ (Nomin.) Cant. 4, 14; Ssal. Req.; (Acc.) Joh. 19, 39; ዕፀው፡ ዘዓልዋ፡ Hen. 31, 2; ዓልው፡ Clem. f. 7. 10. 15; ዓልዋ፡ Lud. ex Enc. Nah. 29. — *Voc. Ae.*: ዓለው፡ ዘ፡ ላዳን፡; *aliud*: ዓለው፡ ዘ፡ ፍስጥቀ፡

ዐለየ፡ I, 1 [vid. ዐለወ፡, ܥܠܐ] *rebellare, refragari* Act. 7, 39 rom. (at አበዩ፡ legendum videtur). — *Rad. Abb.*: ዐለየ፡ ዘ፡ ቀለሰ፡

ዕሉይ፡ part. *perversus, pravus*: አእብድ፡ ወዕሉየ፡ ኀሊና፡ Macc. f. 5.

ማዕሌት፡ subst., f. et m., 1) *defectio* a Deo vel lege ejus: ዐለዉ፡ ማዕሌተ፡ እኩየ፡ Jer. 8, 5; ἀθέτημα 12, 1; በማዕሌቶሙ፡ ዘዐለዉከ፡ ἀθεσία Dan. 9, 7. 2) *rei publicae conversio, rebellio, seditio, conspiratio*: ማዕሌተ፡ ሀገር፡ διαβολὴ πόλεως Sir. 26, 5; ሀገረ፡ ማዕሌት፡ πόλις ἀποστάτις

2 Esr. 4, 15; **መልአከ፡ ማዕሌት፡** συστρέμματος 3 Reg. 11, 14; Num. 32, 14; συστροφή Ps. 63, 2; 4 Reg. 15, 15; Act. 23, 12 rom.; σύνδεσμος 4 Reg. 11, 14; Jer. 11, 9 vrs. alt.; **ከመ፡ ይኅበር፡ ማዕሌቶሙ፡** Hos. 7, 2; 1 Reg. 22, 13; **ማዕሌተ፡ ይገብር፡ ላዕሌከ፡ አሞጽ፡** Am. 7, 11; Hez. 17, 15; 2 Esr. 16, 6; 2 Par. 25, 27. — *Voc. Ae.*: **ማዕሌት፡ ዘ፡ መንጃያ ።**

ተማዕለየ፡ quadrl. III, 1 (denom.) *rebellionem facere*, c. **ለ፡** vel Acc. pers. (*contra*), ut: **ተማዕለዩ፡ ሎቱ፡** Macc. f. 2; **ሖሩ፡ ከመ፡ ይትማዕለይዎሙ፡** f. 7.

መምዕሊ፡, **መምዐሊ፡**, **መምዕላይ፡**, **መማዕልይ፡** (**መምዐልይ፡**) part. (verbi denom.), *subversor reipublicae perfidus, tyrannus, dominus iniquus*: **መምዕላይ፡** τύραννος II Can. Ap. 30; de Antichristo Clem. f. 156; **ሰበርከ፡ ስነኒሁ፡ ለመምዕላይ፡ ንጉሠ፡ ገሃነም፡** Genz. f. 104; **ንጉሥ፡ ዘአንበለ፡ ሕግ፡ ኢንጉሥ፡ ውእቱ፡ አላ፡ መምዕላይ፡** Const. Ap. 50 (sec. Ludolfi codicem **መማዕልይ፡**); **መምዐሊ፡** Sx. Tachs. 12; Nah. 25; **መምዐልይ፡** Lud. e V. S.; Pl. **መምዕልያን፡ ነገሥት፡** Clem. f. 129. 212; **አይቴ፡ ሀለዉ፡ ነገሥት፡ መምዕልያን፡ መዋእያን፡** Genz. f. 119; **መማዕልያን፡** Lud. e Syn. — *Voc. Ae*: **መምዕላይ፡ ዘ፡ የሚያስወነጅል፡**; *Rad. Abb.*: **መምዐለ፡** (sic!) **ዘ፡ ወነጀለ ።**

ዐለገ፡ inus. i. q. علج *vicit, superavit in tractandis negotiis*, VIII *certarunt inter sese luctando* (potestas radicis prima in *crassitudine* et *robore* fuisse videtur).

ዕልገት፡ n. act. et subst. *victoria*, et *victoriae* vel *fortitudinis signum* (ut *palma*, *tropaeum*, *spolium* Latinorum; e more Abyssinorum barbaro, de quo vid. Lud. hist. I, 16, 21; Harris I p. 399) *membrum virile* caesi hostis *abscisum*: **በመጥባሕትከ፡ ዕልገትከ፡** καύχημα Deut. 33, 29; **ያነብሮሙ፡ በዕልገቶሙ፡ መልዕልት፡** καθιεῖ αὐτοὺς εἰς νῖκος Job 36, 7; **ዘብዙኅ፡ ዕልገቱ፡** πολλοστὸς ἔργοις 2 Reg. 23, 20; **ወሎቱሰ፡ አግብአ፡ ሎቱ፡ ዕልገቶ፡ በእልፍ፡** Sir. 47, 6; **ወእመ፡ ሞኡ፡ ለንጉሥ፡ ዕልገቶ፡ ያገብኡ፡** 1 Esr. 4, 5; **ዕልገተ፡ ቈላፋን፡** ἀκροβυστίαι 1 Reg. 18, 25 vrs. nov.; Org. 4; sine me **እቅትል፡ ለዝንሱር፡ ዘአልቦቱ፡ ዕልገተ፡** (sc. „Satanam qui nihil habet quod ei abscindi possit" Lud. ex) Org. 3. — *Voc. Ae.*: **ዕልገት፡ ዘ፡ ሰለብ፡**; *Rad. Abb.*: **ዐለገ፡ ዘ፡ ሰለበ፡**

ዓም፡ subst. m., [عَامٌ] *annus*: **በውእቱ፡ ሳብዕ፡ ዓም፡** Lev. 25, 20. 21. 19, 23; Gen. 11, 10; 1 Reg. 4, 15; Ps. 89, 11; **በሣልስ፡ ዓም፡ እምዘ፡ ነግሠ፡** Esth. 1, 3. 2, 16; **በኵሉ፡ ዓም፡ ወዓመት፡** Kuf. 6; **ዓም፡ እምዓም፡** (de anno in annum) Kuf. 32; **ዓመ፡ ከመ፡ ዮም፡** Gen. 18, 10; 4 Reg. 4, 16; **ለዓሙ፡** Luc. 13, 9.

ዓመት፡ subst., f. et m., Pl. **ዓመታት፡** (multo magis frequentatur quam **ዓም፡**), *annus*: **በካልእት፡ ዓመተ፡ መንግሥቱ፡** Hagg. 1, 1; **በቀዳሚ፡ ዓመተ፡ መንግሥቱ፡** Dan. 7, 1; **በውእቱ፡ ዓመት፡** Dan. ap. 1, 5; **ትመውት፡ በዝንቱ፡ ዓመት፡** Jer. 35, 16; **በእሉ፡ ዓመት፡** 3 Reg. 17, 1; **እምቅድመ፡ ፪ዓመት፡ ዘድልቅልቅ፡** Am. 1, 1; **ምእት፡ ወኅምሳ፡ ዓመት፡ ሎቱ፡** Tob. 14, 11; **ዓመታተ፡ ብዙኀ፡ ሐይወ፡** Koh. 6, 3; Prov. 13, 23; **ኍልቈ፡ ዓመታቲከ፡** Job 38, 21; Hen. 5, 5; Prov. 4, 10; Gen. 1, 14; Ps. 89, 5; **ይዌልጥ፡ ዓመታተ፡ ወመዋዕለ፡** καιροὺς καὶ χρόνους Dan. 2, 21; **ዓመት፡** (v. **ዓመተ፡**) **እምዓመት፡** (Jahr für Jahr) Kuf. 32; **በበዓመት፡** *singulis annis, quotannis* Job 38, 32; 1 Reg. 7, 16; **ለለዓመት፡** id., Jes. 32, 10; Hen. 5, 2; 1 Reg. 1, 7; Ex. 30, 10; **ማእረር፡ ዘዘዓመት፡** (*annuus*) Jes. 29, 1; **ዘዓመት፡** *anniculus* Lev. 9, 3; Ex. 12, 5; 4 Esr. 4, 23. a) in st. c. integrae enuntiationi praemittitur: **በዓመተ፡ እሔውጾሙ፡** ἐν ἐνιαυτῷ ἐπισκέψεως αὐτῶν Jer. 11, 23. 23, 12. 26, 21. 31, 44. b) in chronologia: *aera*, *epocha*, ut: **ዓመተ፡ ዓለም፡** *aera mundi conditi*, **ዓመተ፡ ሰማዕታት፡**, **ዓመተ፡ ሥጋዌ፡**, al., vid. de variis aeris Lud. comm. hist. p. 385—388; Catalog. Cod. Ae. Mus. Brit. in Indice sub voce *Aera*; Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 29.

ዐመቀ፡ I, 1 (quamquam Perf. nusquam inveni) [עָמֹק ﻋَﻤُﻖَ ܥܡܝܩ] Subj. **ይዕምቅ፡** et **ይዕመቅ፡**, 1) *profundum* (*depressum* et *cavum*) *esse* vel *fieri*: **እምቅድመ፡ ይዕምቁ፡ ቀላያት፡** Lit. Chrys.; **እምቅድመ፡ ይዕመቅ፡ ባሕር፡** M. M. f. 27; toties se prostravit, **እስከ፡ የዐምቅ፡ ምድሩ፡** (**ኅበ፡ ቆመ፡**) **ከመ፡ ግብ፡** Gad. T. H.; trsl. (*inexploratum esse*): **የዐምቅ፡ እምነ፡ ማየ፡ ቀላይ፡ ምክሩ፡** Sir. 24, 29. 2) *effodere*, *excavare* (austiefen): **የዐምቅ፡ ምድረ፡ በእግሩ፡** ἀνορύσσων Job 39, 21 (sic quidem libri Mss.; at praestat II, 1 **ያዐምቅ፡** vel I, 2 **ይዔምቅ፡** legere).

ዐመቀ፡ I, 2 vid. sub **ዐመቀ፡** n. 2.

አዕመቀ፡ II, 1 *profundum facere*: **አዕምቁ፡ ለከሙ፡ ኅበ፡ ትኅብሩ፡** Jer. 29, 9; Luc. 6, 48; Org. 1; seq. Acc. Inf.: **ጥቀ፡ አዕመቀ፡ ከሪየ፡ ግበ፡** Jer. 30, 8; trsl.: a) **አዕምቅ፡ ላሕዎቶ፡** (betraure ihn tief) Sir. 38, 17 (sed cum LXX θέρμανον κοπετόν habeant, **አምቅ፡** vel **አሙቅ፡** restituendum videtur). b) *altius penetrare*: mens **ኢይክል፡ አዕሚቀ፡ ኀልዮ፡** non potest altius penetrando cogitare, Lit. Chrys., Lit. Joh.; Lit. Orth.

ተዐማመቀ፡ quadrl. III, 3 *se altius demittere in res* alcjs: **ይቤሎ፡ ለአበ፡ ሙሴ፡ ኢትትዐማመቅ፡ ለሰይጣናት፡** (laß dich nicht zu tief mit den S. ein) Phlx. 20.

ዕሙቅ፡ part. et adj. *profundus* (*altus*): **ሰማይ፡ ልዑል፡ ወምድር፡ ዕሙቅ፡** Prov. 25, 3; **ግብ፡ ዕሙቅ፡** 22, 14; **ማይ፡ ዕሙቅ፡** 18, 4; **ዕሙቅ፡ ቀላይ፡** Ps. 68, 2; Sir. 24, 5; Hen. 88, 1; **ቈላ፡ ዕሙቅ፡** Hen. 26, 3—5; Jes. 30, 33; mare Ex. 15, 22; puteus Joh. 4, 11; poculum Hez. 23, 32; **ዕሙቃት፡** *profunda*, ut: **ይከሥት፡ ዕሙቃተ፡ እምጽልመት፡** Job 12, 22. a) de nocte *alta* vel *multa*: **ሌሊተ፡ ዕሙቀ፡** Kid. f. 21. b) trsl.: *absconditus, inexploratus, qui investigari non potest*, **ዘዕሙቅ፡** Dan. 2, 22; Ps. 35, 6. 91, 5; **ይመክሩ፡ ዕሙቀ፡ ምክረ፡** Jes. 29, 15. 31, 6; de corde humano Jer. 17, 9; mysterio Cyr. ad Th. f. 15; **ዘዕሙቅ፡ ከናፍሪሁ፡** βαθύχειλος Hez. 3, 5. — *Voc. Ae.*: **ዕሙቅ፡ ዘ፡ ጥልቅ፡**

ዕመቅ፡ subst. (m.), Pl. **ዕመቃት፡** *profunditas, profundum*, (*altitudo, altum*): Eph. 3, 18; Matth. 13, 5; **ዕመቀ፡ ቀላይ፡** Job 11, 8; Hen. 17, 3. 18, 11. 61, 5. 90, 26; **ዕመቂሆሙ፡** (Mss.: **ዕመቃቲሆሙ፡**) **ለአብሕርት፡** Lit. 172, 1; **ዕመቀ፡ ዕመቅ፡** βαθὺ βάθος Koh. 7, 24; trsl.: **ዘዕመቀ፡ ልቡ፡ ኢታአምሩ፡** Judith 8, 14; **ይመጽእ፡ ሕርትምና፡ ላዕሌኪ፡ ወኢታአምሪ፡ ዕመቂሁ፡** Jes. 47, 11; **ዕመቀ፡ እከያት፡** Prov. 18, 3; **ዕመቀ፡ ንዴቶሙ፡** 2 Cor. 8, 2; **አዕመቂሁ፡ ለብዕለ፡ ጥበቢሁ፡** Rom. 11, 33; **ዕመቀ፡ ምስጢር፡** Cyr. ad Reg. f. 26.

ማዕምቅ፡ (etiam **ማዕመቅ፡** Lud. ex Org. Edz.) et **ማዕምቅት፡**, subst., (m.), Pl. **መዓምቅ፡** et **መዓምቅት፡**, Pl. Pl. **መዓምቃት፡** (Hen. 89, 7), *profundum, locus profundus*: **ማዕምቀ፡ ባሕር፡** Ps. 68, 3. 129, 1; **ማዕምቅቲሃ፡ ለምድር፡**

Kuf. 5. 48; Jes. 14, 15; Hen. 60, 11; ማዕምቅተ፡ሲኦል፡ Prov. 14, 12; መዓምቅተ፡ሲኦል፡ 16, 25; Ps. 62, 9; Lit. 172, 2. a) trsl.: ዘይኤስሕ፡እማዕምቀ፡ልቡ፡ Clem. f. 83; ጥቅር፡እማዕምቀ፡ልብ፡ Jsp. p. 326; እማዕምቀ፡ኅሊና፡ Org. 2; ማዕምቀ፡ጽባሕ፡ (multum mane) ዘእንበለ፡ይጸኢ፡ከከበ፡ጽባሕ፡ Kid. f. 7 (vid. ዕሙቅ፡ n. a). b) *abyssus*, Apoc. 20, 3; Hen. 56, 3. 88, 1. 90, 25. 26; Kuf. p. 32. c) *locus depressus, vallis:* ኵሉ፡ማዕምቅ፡ይምላእ፡ φάραγξ Jes. 40, 4; Luc. 3, 5; ይምላእ፡ኵሉ፡መዓምቅ፡ Bar. 5, 7.

ዐምበር፡ subst. i. q. عَنْبَر *ambarum*, species odoramenti, Jsp. p. 340. — Scholion Voc. Ae. vid. sub ሚና፡ c. 214.

ዐምዐም፡ (ዓምዓም፡), etiam per አ፡, subst., [an *colluvies, collectio aquae* ab عَمَّ sicut جَمَّ مُقْتَمَّ?] *palus, stagnum, limus:* ጽቡረ፡ዐምዐም፡ (v. ጽንጕን፡) πηλοῦ βάραθρον Jes. 14, 23; ἀπὸ πηλοῦ ἰλύος Ps. 39, 2. 68, 18; Gad. Ad. f. 196; ውእቱ፡አውጽአኒ፡ (sc. Jeremiam) እምውስተ፡ዐዘቅት፡ዐምዐም፡ Rel. Bar.; ለኤርምያስ፡እምግበ፡ዐምዐም፡መድኀኒሁ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; ዐምዐመ፡ኀጢአት፡ Genz. f. 140 (vid. sub ስጡም፡). — *Voc. Ae.:* ሐዝሐዝ፡ረግረግ፡ዐምዐም፡ዘ፡የቈጠማ፡ወኸ ።

ዐመደ፡ rad. inus., eadem quae עָמַד *stetit.*

ዐምድ፡ subst., m. et f., Pl. አዕማድ፡, Pl. Pl. አዕማዳት፡ (2 Reg. 8, 8 var.) [עַמּוּד ܥܰܡܽܘܕܳܐ عَمُود عِمَاد al.] *columna*, domus, templi: አቀመት፡፯አዕማደ፡ Prov. 9, 1; Hez. 42, 6; Jud. 16, 26; 3 Reg. 7, 3—7. 39. 40; Jer. 52, 17; Apoc. 3, 12; tabernaculi Ex. 26, 15 seq. 32. 27, 10 seq.; 35, 10; ዐምደ፡ኀጺን፡ Jer. 1, 18; ከመ፡አዕማደ፡ወርቅ፡እለ፡ይቀውሙ፡(ይቀውማ፡) ... Sir. 26, 18; ዐምደ፡ምስማኩ፡ይእቲ፡ 36, 29; አዕማደ፡መጸር፡ Cant. 3, 10; κίονες 3 Reg. 15, 15; ገዚፍ፡ዐምድ፡ Enc. Pag. 1; አቀምዎሙ፡በዐምደ፡ሰኖባር፡ገዚፍ፡ Sx. Haml. 5; አዕማድ፡ዘንድቅ፡ወአዕማድ፡ዘእብን፡ Chr. Ax. f. 89; ዐምደ፡ደመና፡ et ዐምደ፡እሳት፡ Ex. 13, 20. 21. 33, 9. 10; Sir. 24, 4; 2 Esr. 19, 12; Apoc. 10, 1; Hen. 18, 11; columnae coeli et terrae Job 9, 6. 26, 11; Ps. 74, 3; Hen. 18, 3. a) trsl.: Gal. 2, 9; 1 Tim. 3, 15; ጳጳሳት፡ኄራን፡ዘይብልዎሙ፡አዕማድ፡ Enc. Ter 6; ዐምደ፡ሃይማኖት፡ Lud. ex Enc. Pag. 1; detrahas epactem ab ዐምደ፡ጾም፡ዘውእቱ፡ማዕለት፡ Abush. 27; b) ዘዐምድ፡ *stylites*, ut: አጋቶን፡ዘዐምድ፡ Sx. Masc. 14. c) *obeliscus:* ዐምደ፡ሀገረ፡ዐሓይ፡ Jer. 50, 13. d) *statua, stele*, Ex. 23, 24. e) *malus* navis: ዐምድኪ፡ ὁ ἱστός σου Jes. 33, 23; ሰቀልዎ፡ዲበ፡ዐምደ፡ሐመር፡ Sx. Sen. 19; Haml. 24. f) *scapus* candelabri, Ex. 25, 31. g) *crus* pedis: አዕማደ፡እገር፡ σκέλη 1 Reg. 17, 6; Deut. 28, 35.

ዐመደ፡ I, 2 (denom.) *columna fulcire* vel *stabilire* alqd [i. q. عَمَدَ I et II]: Deus ረበበ፡(ለሰማይ፡)ከመ፡ሠቀ፡ወበነፋስ፡ዐመዶ፡ Macc. f. 10; Deus በኪኑ፡ዐመዶ፡ለሰማይ፡በነፋስ፡ f. 25; ይዔምድ፡በነፋስ፡ (sc. coelum) Lit. Orth.

ዐምዳዊ፡ adj. rel. *stylites:* ስምዖን፡ዐምዳዊ፡ Phlx. 46.

ምዕማድ፡ subst., (m.), Pl. መዓምድ፡ 1) *basis, stylobates*, Ex. 26, 25. 32. 37. 27, 10—18; in C Ex. 26, 19 (pro ስክትት፡) et sec. Hebr. Ex. 36, 36 (Octat. Comm. p. 91); Gad. Lal. 2) trsl.: *fundamentum* vel *firmamentum* orationis, እስመ፡ሐዋርያ፡ሶበ፡ወጠነ፡ነገረ፡ልዑለ፡ወበእንተዝ፡ፈቀደ፡ያስተጸንዕ፡ምዕማዲሁ፡ከመ፡ይትወከፍዎ፡ቃሎ፡ ἐπειδὴ γὰρ μέγα τι καὶ ὑψηλὸν λόγον μέλλῃ λέγειν, προκατασκευάζει αὐτὸ καὶ ποιεῖ εὐπαράδεκτον Chr. ho. 3.

ዐመፀ፡ I, 2 [חָמַס et חָמֵץ] 1) *inique agere, injustum, iniquum esse, injustitiam facere:* ለዐምፃ፡ Ex. 23, 2; እንዘ፡ይዔምፅ፡ Sir. 19, 25; ኢተዐምፁ፡ Job 6, 29. 36, 18; ዐምፃ፡ ἀδικία Sir. 10, 7; ኢይጸድቅ፡መያሲ፡እምዐምፆት፡ 26, 29; ዐመፁ፡በፍናዊሆሙ፡ Jer. 3, 21. 9, 5; Jes. 31, 6; Hez. 18, 18; ኢተዐምፁ፡ μὴ ἀσεβεῖτε Jer. 22, 3; ዐመፅነ፡ ἠνομήσαμεν Dan. ap. 3, 5; Rom. 3, 5. 9, 14; Hebr. 6, 10; አፉየ፡ዐመፀ፡እምጽድቅ፡ τὸ στόμα μου ἀσεβήσει Job 9, 20. 2) c. Acc. a) pers.: *injuria afficere*, Gen. 21, 23; Lev. 5, 21; ይዔምፅዎ፡ለጻድቅ፡ Jes. 5, 23; በእንተ፡ጌጋዩ፡ዘዐመፀኒ፡ Hez. 17, 20. b) rei: *injuria violare, injuste agere in* re: ዘይፈቱ፡የዐምፅ፡ (var.: ያዕምፅ፡ II, 1) ፍትሐ፡ Sir. 20, 4; እመ፡ዐመፅኩ፡ፍትሐ፡ገብርየ፡ Job 31, 13; ኢዐመፅነ፡ኪዳነከ፡ Ps. 43, 19; እለ፡ይዔምፁ፡መዳልወ፡ Did. 21; Ps. 61, 9; ሄድክሙ፡ወዐመፅክሙ፡ዐስቦሙ፡ Jac. 5, 4. 3) passim: *rebellare*, ut 4 Reg. 9, 14 var., maxime in libris amharico-aethiopicis ut Chr. L. Atk. f. 44.

አዕመፀ፡ II, 1 *injuria violare* Sir. 20, 4 (vid. sub ዐመፀ፡ n. 2, b).

ተዐመፀ፡ III, 2 *injuria affici:* ይትዔመፅ፡ከመ፡ሐሳዊ፡ ὡς πλάνος συκοφαντεῖται ho. Procli in Cyr. f. 122.

ተዓመፀ፡ III, 3 *sibi invicem injuriam inferre:* ለምንት፡ትትዓመፁ፡በበይናቲክሙ፡ Act. 7, 26; ኀፍረት፡ተዓምፆ፡ምስለ፡ዐርክከ፡ Sir. 41, 18.

አስተዐመፀ፡ IV, 2 *injuriam inferre:* አስተዐምፆ፡ (Inf.), Form. Conf.

ዕሙፅ፡ part. *injuria affectus:* ዘከዐወ፡ደመ፡ዐማፂ፡ላዕለ፡ደመ፡ዕሙፅ፡ Jsp. p. 302; ዕሙፃን፡ Phlx. 3.

ዐማፂ፡ n. ag., Pl. ዐማፅያን፡, *injustus, iniquus, improbus*, de personis, ἄδικος Job 5, 16. 22. 24, 20; Ps. 9, 24; Sir. 1, 22; 1 Esr. 4, 37; Matth. 5, 45; Luc. 16, 10; Rom. 1, 18; παράνομος Job 27, 7; Dan. ap. 1, 32; Prov. 2, 22. 12, 2; Ps. 70, 5; ἄνομος Jes. 48, 8; Zeph. 1, 3; Prov. 28, 11; Ps. 72, 3; ἀσεβής Jer. 5, 26; ὑβριστής Sir. 32, 23; δόλιος Ps. 108, 1.

ዐመፃ፡ subst., plerumque f., *injustitia, iniquitas, improbitas*, ἀδικία, ἄδικον Job 6, 30. 8, 3. 16, 17; Jes. 60, 18; Jer. 3, 13; Ps. 7, 17. 61, 9; 1 Esr. 4, 37—40; Sir. 7, 2. 10, 8. 17, 14; Hen. 42, 3. 91, 5. 6; 4 Esr. 3, 15; Rom. 1, 18; Act. 1, 18; Luc. 16, 11; ልሀቀት፡ዐመፃ፡ዲበ፡ምድር፡ Kuf. 5; ዐመፃ፡ወግፍዕ፡ Kuf. 35; ἀνομία, ἄνομον Job 11, 14; Jes. 5, 7. 18; Dan. ap. 1, 28; Ps. 118, 3 seq.; ኢነሥእ፡ዘዐመፃ፡ πλεονασμόν Hez. 18, 8; ኢይገብር፡ዐመፃ፡ Jes. 56, 2; Matth. 7, 23; Lev. 19, 35; ገበርተ፡ዐመፃ፡ Job 34, 8. 22; Marc. 15, 28; Luc. 13, 27. a) in Gen.: *injustus, iniquus* (de personis et rebus): Luc. 18, 6; መዳልወ፡ዐመፃ፡ Prov. 11, 1; አኅድግ፡ኵሎ፡መጽሐፈ፡ዐመፃ፡ Jes. 58, 6. b) በዐመፃ፡ *injuste, inique:* Prov. 1, 11; Lev. 5, 24; Lit. Cyr.

መዐምፅ፡ part., f. መዐምፅት፡, *inique agens, injustus, improbus*, Matth. 12, 35; Clem. f. 225; መዐምፃን፡ Asc. Jes.

3, 24; መዐምዕት፡ Jes. 23, 12 var.; ኢትኩን፡መዐምዐ፡ስም ዐ፡ (*falsus*) Ex. 23, 1; Prov. 14, 25.

ዓሣ፡ subst., plerumque m., Sing. et coll., Pl. **ዓሣት፡** [de etymo vid. Dietrich semit. Wortforschung p. 271, at pro עָשׁ et عَثّ (i. e. ዕጺ፡) quae ille comparavit, substituas خَشَاش *reptilia* et *volatilia*] *piscis*, Tob. 6, 3 seq.; 8, 2; Matth. 7, 10. 17, 27; **በከመ፡ዓሣ፡ሶበ፡ወዕአ፡እማይ፡ይመውት፡** Phlx. 61; coll.: Matth. 14, 17. 15, 34—36; Pl. Gen. 1, 26; Ex. 7, 18; Num. 11, 5; Kuf. 23; Koh. 9, 12; Job 12, 8; Jes. 50, 2; Dan. 2, 38; Hab. 1, 14; Hez. 29, 4. 5; 4 Esr. 4, 54; Hen. 61, 5; Marc. 6, 41.

I. **ዐሠረ፡** I, 2 [عَشَرَ III *societatem inivit;* مَعْشَر *coetus, agmen*] *coetum convocare*, in specie a) *invitare*, ad epulas, Matth. 22, 4. 8; Luc. 14, 16. 17. 24 (Lud.: „fortassis ideo, quod hora diei decima epulae instituerentur apud Aethiopes, sicut nona apud Romanos"). b) ritu sacro *inaugurare* vel *consecrare* bellum: **ዐሥሩ፡ዐብአ፡** ἁγιάσατε πόλεμον Joel 4, 9. — *Voc. Ae.*: **ዐሠረ፡ብ፡ዐደመ፡አቀጸረ፡ይ፡** (vid. scholion ad **ዓሥራት፡**).

ተዐሥረ፡ et **ተዐሠረ፡** III, 1 et 2 *invitari:* **እለ፡ተዐሠሩ፡ውስተ፡ከብካብ፡** Matth. 22, 3; **እለ፡ተዐሥሩ፡ለመርዓ፡** Sx. Teq. 14.

ዕሡር፡ part. *invitatus*, Enc. Jac. 20.

ዐሡር፡ subst. *convivium* vel *tempus convivii* Luc. 14, 17.

ዕሣሬ፡ subst. *invitatio* ad epulas, Lud. sine auct.

II. **ዐሠረ፡** I, 2 [עִשֵּׂר ,عُشْر ,عَشَرَ; significatus *decem* quomodo cum I **ዐሠረ፡** componendus sit, vid. Ges. thes. p. 1078] 1) *decimam* rei *partem dare:* **ዐሠረ፡እምኵሉ፡** Kuf. 32; **ከመ፡የዐሥር፡** et **ለዐሥር፡** ibid.; Hebr. 7, 9; c. Acc. decimae: **ፈጸም ከ፡ዐሥሮተ፡ኵሉ፡ዐሥራት፡** Deut. 26, 12; Gen. 28, 22; **ዐሥራተ፡ይዔሥር፡** Macc. f. 15. 2) *decimare* i. e. a) *decimam partem dare* rei, c. Acc. rei: **ዐሠረ፡ኵሎ፡እንስሳ፡ንጹሐ፡** Kuf. 32; Deut. 14, 22. b) *decimam partem sumere* vel *accipere* rei, c. Acc. rei 1 Reg. 8, 17 annot.; et c. Acc. rei et Acc. pers. (*ab aliquo*) 1 Reg. 8, 17. 3) *per decem multiplicare*, Lud. Comm. hist. p. 386.

አዐሠረ፡ II, 2 *decimam partem* rei *dare jubere*, c. dupl. Acc.: **ወአዕጻደ፡ወፍርክሙ፡ያዔሥረክሙ፡** 1 Reg. 8, 17 in Cod. D (quam lectionem in annot. a. l. notare omisimus).

ተዐሠረ፡ III, 2 *decimari* Hebr. 7, 9 nonnisi in textu Plgl.

ዐሥሩ፡ n. num. (i. e. **ዐሥር፡** cum suff. *û*; etiam **ዓሥሩ፡** scriptum), nominibus fem. junctum; ejus character est **፲**; *decem:* Lev. 26, 26; Gen. 31, 7; **ዐሥሩ፡መክልየ፡ብሩር፡** Tob. 4, 20; Deut. 4, 13; 2 Reg. 17, 28; Matth. 25, 1; **ዐሥሩ፡ወክልኤ፡** Ex. 36, 21; Apoc. 21, 21; Joh. 1, 40; **ዐሥሩ፡ወአሐቲ፡** Matth. 20, 6. a) Pro suff. *û* etiam alia pron. suff. admittit: **ዐሥሮን፡ቃላት፡** *decalogus* M. M. f. 246; **ዐሥሮን፡ደናግል፡** Deg. b) Forma **ዐሥር፡** nuda raro occurrit, ut: **ሶበ፡ተፈጸመ፡ዓመታት፡ዓሥር፡** Enc. Mag. 8 (ob rhythmum finalem); Enc. Mij. 26.

ዐሠርቱ፡ n. num. (i. e. **ዐሠርት፡** cum suff. *û*), plerumque nominibus m. junctum, Acc. **ዐሠርተ፡**, *decem:* Gen. 14, 4. 32, 23. 37, 2. 9; Ex. 16, 36; Ruth 4, 2; 1 Reg. 1, 8. 25, 5; Jes. 38, 5. 8; **ዐሠርቱ፡ወአሐዱ፡ወርኅ፡** Zach. 1, 7; Hez. 26, 1; **አመ፡ተርፉ፡ዐሠርቱ፡** Am. 6, 9; 4 Esr. 14, 19; Judith 1, 1; Ps. 91, 3; Matth. 9, 20. 10, 1. 20, 24; **ዐሠርቱ፡ምእት፡** *mille* Ps. 104, 7; 2 Petr. 3, 8; Apoc. 11, 3; etiam alia suff. admittit, ut: **ዐሠርቲሆሙ፡** 4 Esr. 3, 60.

ዕሥር፡ n. num., ante nomina mensurarum usitatum, *decem:* Ex. 26, 16. 27, 14; Hez. 40, 11. 41, 2; Hagg. 2, 16; 3 Reg. 7, 3; **ዕሥር፡ወኅምስ፡** Org.

ዓሥር፡ adj. num. *decimus*, Num. 14, 22; **በዓሥር፡ዓመት፡መንግሥቱ፡** Jer. 39, 1; **ዓሥር፡ወአሐዱ፡** 1 Par. 12, 13. 24, 12—16. 25, 18—26; **በዓሥር፡ወኃምስ፡ዓመት፡** 2 Par. 15, 10; **በዓሥር፡ወክልኤ፡ዓመት፡** 34, 3. 8; pron. suffixa admittit, ut: **ወዓሥሮሙ፡እንግር፡** Sir. 25, 7.

ዐሡር፡ n. temporale, *decem* vel *decimus* (*dies*): Kuf. 29; Ex. 12, 3; **እምድኅረ፡ዐሡር፡ዕለት፡** Jer. 49, 7; **በዐሡር፡ሠርቅ፡** 52, 4; **ዐሡረ፡ወረቡዐ፡መዋዕለ፡** Tob. 8, 19. 20; **ዐሡረ፡ዕለተ፡** Dan. 1, 12; **ጾመ፡ዐሡር፡** Zach. 8, 19; Apoc. 2, 10. Act. 27, 27.

ዕሥራ፡ n. num. *viginti* (*vicesimus*); ejus character est **፳**; Gen. 31, 38; Hagg. 2, 16; **ዕሥራ፡በእመት፡** Zach. 5, 2; **ዕሥራ፡ሰቅል፡** Hez. 4, 10; 1 Par. 24, 17. 25, 29—31; 2 Par. 8, 1; Act. 1, 15; Apoc. 4, 4.

ዓሥራይ፡ (**ዓሥራዊ፡**) adj. num., f. **ዓሥሪት፡** (Lud. e Mss. Colb.) *decimus:* **በዓሥራይ፡ወርኅ፡** Hez. 33, 21 var.

ዓሥራት፡ vel **ዐሥራት፡** subst., f. et m., *decima pars* cujuscumque rei, Kuf. p. 42; **ዓሥራተ፡እደ፡ዘርእክሙ፡** 1 Reg. 8, 15; **ወሀበ፡ዓሥራተ፡እዴ፡** Gen. 14, 20. 28, 22; **ዓሥራተ፡እዴሃ፡ለመስፈርት፡ኢፍ፡** Num. 15, 4; **ዓሥራታ፡ለኢን፡** Ex. 29, 40; Hez. 45, 11; **ዓሥራቲሁ፡ለበት፡** 45, 14; Matth. 23, 23. a) *nomen mensurae* (δέκατον עִשָּׂרוֹן), quae decimam Ephae partem continet: Lev. 23, 17. 24, 5; Num. 15, 9; Num. 28 et 29. b) *decimae* (frugum pecorisve), deinde *tributum, munus, oblatio* in genere: τὰ ἐπιδέκατα Deut. 14, 23; Lev. 27, 30 seq.; Num. 18, 21 seq.; **ዐሥራቲ፡ለዐሥራት፡** 18, 26; Kuf. 13; **ደገመ፡ዓሥራተ፡ለእግዚ"፡** Kuf. 32; Mal. 3, 8; Am. 4, 4; 1 Reg. 1, 21; 2 Esr. 20, 37. 38; 2 Par. 31, 5. 6; Sir. 32, 11; **ቀዳሚ፡ዓሥራት፡** et **ዳግም፡ዓ"፡** Tob. 1, 7; **ሣልስ፡ዓ"፡** 1, 8; **ዓሥራተ፡እክልነ፡** 5, 14; Hebr. 7, 2 seq.; Lit. 160, 1; ἀπαρχή Ex. 36, 6. 39, 1; Lev. 2, 12. 22, 12; μερίς 2 Par. 31, 4; τὰ ἐπίλεκτα Joel 4, 5. — *Voc. Ae.*: **ዓሥራት፡ዘ፡ቀረጽ፡**

ትዕሥርት፡ subst. 1) *numerus denarius*; distinguuntur **አእላፍ፡ወአምአት፡ወትዕሥርት፡ወአሐዳት፡** Abush. 11. 2) *decemplex, decuplum*, **ትዕሥርተ፡** Dan. 1, 20. 3) *decima pars:* **ወይከውኑ፡ትዕሥርተ፡** Jes. 6, 13.

ዐሠቀ፡ *texere* vid. sub **ዐሰቀ፡**

ዐሠየ፡ *retribuere* vid. sub **ዐሰየ፡**

ዐሪሥ፡ subst. [i. q. عَرِيش] *tabernaculum, umbraculum:* **ገብረት፡ላቲ፡ዐሪሠ፡ውስተ፡ናሕሰ፡ቤት፡** σκηνήν Judith 8, 5 (sec. glossam marginalem **ጎገር፡**). — *Voc. Ae.*: **ዐሪሥ፡ዘ፡ጾመ፡በአት፡**

ዐረር፡ subst. [referendum videtur ad غَرَّ *candicavit* (vic. غُرَّة, حار, **ሐረረ፡**)] *plumbum album* et *nigrum*, (*stannum*),

κασσίτερος et μόλιβος Hez. 22, 18 seq.; 27, 12; Sir. 47, 18; Ex. 15, 10; Num. 31, 22; Jer. 6, 29; Zach. 5, 7. 8; Job 19, 24; **ምንት፡ይከብድ፡እምነ፡ዐረር፡** Sir. 22, 14; 4 Esr. 6, 26—31; Hen. 52, 2. 8.

I. **ዐርቀ፡** et **ዐረቀ፡** I, 1 [vicina sunt עָרַר עוּר עָרָה, quibus significatus *nuditatis* inest; عَرِيَ *nudus* et *vacuus fuit*] Subj. **ይዕረቅ፡** et **ይዕርቅ፡** 1) *nudum esse, se nudare,* Matth. 25, 36; Did. 25; 1 Cor. 4, 11 rom.; **ዕረቃ፡** (v. **ዕርቃ፡**) γυμναὶ ἔσεσθε Jes. 32, 11; **ዐረቁ፡** (Perf. III p. Pl. m.) Feq. Jas.; seq. **እምነ፡** vestis, ut: Asc. Jes. 9, 9; **ዐረቀ፡** (II p. Sing. m.) **እምነ፡ልብሰ፡ኀጢአት፡** Chr. ho. 2. 2) *vacuum esse* vel *fieri: evacuari* [ריק]: **ዐርቀ፡ኵሉ፡አህጉር፡** ἐγκατελείφθη Jer. 4, 29; **ዐረቀ፡አናቅጺሆ፡** ἐκενώθησαν 14, 2; **ዐርቁ፡** Mich. 1, 14; **የዐርቃ፡(አብያት፡)** Jes. 24, 12 var.; **ዝቃተ፡ወይንኒ፡ዐርቀ፡ወበልየ፡** Jos. 9, 11; seq. **እምነ፡** Cant. 7, 3; trsl.: **ዐረቀት፡ሃይማኖት፡** κεκένωται ἡ πίστις Cyr. ad Th. f. 9. 3) *orbari, orbum esse, privari:* **ዐርቀት፡እንተ፡ሰብዐተ፡ወለደት፡** Jer. 15, 9 (ἐκενώθη); Filius homo factus est **እንዘ፡ኢየዐርቅ፡እመንበረ፡መለኮቱ፡** Lud. comm. hist. p. 238 n. 3. 4) *deficere, cessare:* **ኢየዐርቅ፡ሀላዌሁ፡** (sc. Christi) **በጽርሐ፡አርያም፡** M. M. f. 3; Org. 1.

ዐረቀ፡ I, 2 *nudare, exuere veste* alqm: **ኢዐረቅዎን፡** Sx. Hed. 18.

አዕረቀ፡ II, 1 1) *nudare, denudare, exuere veste,* c. Acc. prs.: Apoc. 17, 16; **ያዕርቅዎሙ፡** (sc. baptizandos) F. N. 3; **መልክእከ፡** (o Christe) **አይሁድ፡ዘአዕረቅዎ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; c. **እምነ፡** vestis: **ኢታዕርቆ፡እግዚኦ፡ለኣኑኒ፡እገሌ፡እምልብሰ፡ጥምቀት፡** Genz. f. 77; c. dupl. Acc.: **አዘዘ፡ከመ፡ያዕርቅዎ፡አልባሲሁ፡** Sx. Jac. 9; Enc. Hed. 11; trsl. a) *privare:* **አዕርቆተ፡ሰብእ፡** Hen. 102, 9; **አዕሬቆሙ፡እምነፍሰ፡ሰብእ፡ወልቡና፡ለሥጋ፡** ψυχῆς λογικῆς τὴν σάρκα γυμνώσαντες Cyr. ad Th. f. 13. b) *orbare, nudare* terram incolis: Hen. 84, 5. 2) *detegere, retegere* vestem: **አዕረቁ፡ክዳነ፡** (sc. altaris) Sx. Teq. 2. 3) *vacuefacere, evacuare, exinanire:* **እቤሎሙ፡ያዕርቁ፡ኵሎ፡መዛግብተ፡** 2 Esr. 23, 9; **ከመ፡ያዕርቅ፡ነፍሰ፡ጽምእተ፡** Jes. 32, 6.

ተዐርቀ፡ et **ተዐረቀ፡** (Gen. 9, 21 FH) III, 1 1) *se nudare, vestes exuere,* Gen. 9, 21; **ትሰክሪ፡ወትትዐረቂ፡** Thren. 4, 21; **ለእመ፡ቀሲስ፡ሰክረ፡ወተዐርቀ፡አባሉ፡በቅድመ፡ሰብእ፡** F. M. 32, 5; c. **እምነ፡** vestis: **ተዐርቀ፡እምአልባሲሁ፡** Sx. Teq. 13; c. Acc. vestis: **ተዐርቀ፡አልባሲሁ፡** Phlx. 30. 2) a) *nudari, denudari, privari:* **ክርስቶስ፡አኮ፡ተዐሪቆ፡እምሥጋሁ፡ዘእግዚ"፡ቃል፡ይትአመን፡** ὁ Χριστὸς οὐ γυμνὸς καὶ καθ' ἑαυτὸν νοεῖται ὁ ἐκ Θεοῦ λόγος Cyr. ad Th. f. 20; **ተዐርቁ፡እምሠናያት፡ዘተውህበሙ፡** Chr. ho. 22; **ተዐርቀት፡ሀገር፡እምነ፡ዕደው፡** Jsp. p. 271; **ከዋክብት፡እምዕበየ፡ብርሃኖሙ፡ተዐርቁ፡** Lit. Greg. b) *orbari, orbum esse:* **መንበር፡** (patriarchae) **ተዐርቀ፡** Abush. 50 (pluries). 3) *evacuari:* **ይትዐረቅ፡አማዑቲሆሙ፡** Kebr. Nag. n. 113.

ዕሩቅ፡ part. 1) *nudus,* Matth. 25, 38. 44 rom.; Apoc. 3, 17; Jac. 2, 15; **ልብሰ፡ዕሩቅ፡** Job 22, 6; **ዕሩቃን፡ዘእንበለ፡ልብስ፡** 24, 7. 31, 19; Jes. 58, 7; **ዕሩቃን፡** Tob. 1, 17; **ኮንኪ፡ዕርቅተ፡** Hez. 16, 7; **ዕሩቀ፡ርእስ፡** *capite inoperto* F. M. 26, 8; sacerdos **ኢይኩን፡ዕሩቀ፡አባል፡ቅድመ፡ገጸ፡መኑኒ፡** F. M. 32, 3. a) trsl. (*denudatus, carens, destitutus, privatus*): **ዐጽም፡ዕሩቀ፡ሥጋ፡** Enc. Ter 29; c. Acc. rei, ut: **እንዘ፡ዕሩቃን፡ጥበበ፡** Asc. Jes. 3, 23 (cfr. 26); c. **እምነ፡** rei: Adam et Eva **ኮኑ፡ዕሩቃነ፡እምጸጋ፡ዘላዕሌሆሙ፡** Clem. f. 6; **ምድር፡ዕርቅት፡እምሰብአ፡ቀትል፡** (i. e. militibus) Jsp. p. 295; Paulus Samos. statuit Christi naturam humanam **ዕሩቀ፡እመለኮት፡** Enc. Teq. 19. b) *nudus* i. e. *solus* vel *inanis:* **በእንተ፡ስብሐት፡ዕሩቅ፡** Phlx. 40. 136. 2) *vacuus:* **መሳብክት፡ዕሩቃት፡** Jud. 7, 16 var.; **ከርሥ፡ዕርቅት፡ኢትወልድ፡ፍትወተ፡እኪተ፡** Chr. Ta. 29.

ዕራቅ፡ adj. (subst.) non usurpatur nisi suffixis pronominibus pers.; quae si pronomina Pl. sunt, aut Singulari **ዕራቅ፡** aut Plurali **ዕራቃን፡** vel **ዕራቃት፡** suffiguntur. 1) *nudus:* **ዕራቅየ፡** Gen. 3, 10; Job 1, 21; Ruth 1, 21; **ሖር፡ዕራቀከ፡ዘእንበለ፡አሣእን፡** Jes. 20, 2; Prov. 23, 31; Gen. 3, 11; **የኀድጉኪ፡ዕራቀኪ፡** Hez. 23, 29; **ዕራቁ፡** Koh. 5, 14; Gen. 9, 22; Marc. 14, 51; **ዕራቃኒሆሙ፡** Jes. 20, 4; Gen. 2, 25. 3, 7; **ዕራቃቲሆሙ፡** vel **ዕራቃኒሆሙ፡** Am. 4, 3; Hen. 32, 6; **ዕራቃቲነ፡** 2 Cor. 5, 3; κενός Ps. 7, 4; **ያስተርኢ፡አዕጽምቲሁ፡ዕራቁ፡** Job 33, 21. a) i. e. *merus, solus,* vel *inanis:* **ኢትስተይ፡ማየ፡ዕራቆ፡** 1 Tim. 5, 23; **ተጠምቀ፡በማይ፡ዕራቁ፡** M. M. f. 308. 307; **ዘዕራቃ፡ክብር፡** *gloriae inanis* Asc. Jes. 3, 28; ψιλός, ut: **ጳውሎስ፡ሳሚሳጢ፡ይቤ፡እስመ፡ክርስቶስ፡ሰብእ፡ዕራቁ፡** F. N. p. 7; Sx. Jac. 1. b) *orbus, destitutus* incolis, Hen. 9, 1. 67, 2. 2) *vacuus, inanis,* κενός: **ንዋይ፡ዘዕራቁ፡** Herm. p. 43; **አሣጡ፡ቀሣውቲሆሙ፡ዕራቆ፡** Jer. 14, 3; 4 Esr. 4, 26; **ዘዕራቁ፡ለእለ፡ዕራቆሙ፡** (vacuum vacuis) 5, 25; **ነፍስ፡ዕራቃ፡** Ps. 106, 9. a) *manibus vacuis:* **ዕራቅኪ፡** Ruth 3, 17; **ዕራቃኒክሙ፡** Ex. 3, 21; **ኢትፌንዎ፡ዕራቆ፡** Deut. 15, 13; **እንዘ፡ዕራቁ፡ውእቱ፡** κόλπῳ κενῷ Job 31, 34. 22, 9; Sir. 29, 9. 32, 6; Luc. 1, 53. 20, 11. 12. b) *re infecta:* **ሐጽ፡ዘኢይሠወጥ፡ዕራቁ፡** Jer. 27, 9; **ገብኡ፡ዕራቃቲሆሙ፡** (v. "**ቃኒሆሙ፡**) Judith 1, 11. c) *vacuum:* **ሰቀላ፡ለምድር፡ዲበ፡ዕራቃ፡** κρεμάζων γῆν ἐπὶ οὐδενός Job 26, 7.

ዕርቀት፡ n. act. *nuditas,* Lud. ex Enc. Haml. 21 (at in Sx. Tub. **ዕርቅት፡** Part. f.).

ዕርቃን፡ subst. (m.) 1) *nuditas* Rom. 8, 35; Deut. 28, 48 var.; **ዕርቃነ፡ክሳዱ፡** Kuf. 26; **ኢያጽሕበኒ፡ዕርቃን፡** III Sal. Mar. 17; **እመ፡አልብነ፡ልብሰ፡ለዕርቃንነ፡** Macc. f. 21. 2) *verenda, pudenda:* Gen. 9, 23; Apoc. 3, 18; Org. 1; **ኢይደሉ፡ከመ፡ይነጽር፡ብእሲ፡ዕርቃነ፡ብእሲት፡** F. N. 3. 3) *vacuitas, otium:* **ዕርቃኖሙ፡ለሕፃናት፡እምኀሊናት፡ሕሥምት፡** Phlx. 235; in solitudinem se recipiat **ከመ፡ይኩን፡ሎቱ፡ዕርቃን፡ለገቢረ፡ኵሉ፡ትእዛዛት፡ልዑላት፡** Phlx. 44.

ዕርቅና፡ subst. *nuditas* Deut. 28, 48.

ዕራቃዊ፡ adj. rel. *nudus,* (*solus, inanis*): Apollinaris **ይቤ፡እስመ፡ወልድ፡ኢነሥአ፡ሥጋ፡ዘእንበለ፡ሥጋ፡እንስሳዊት፡ዕራቃዊት፡ዘእንበለ፡ነፍስ፡ነባቢት፡** Sx. Jac. 1 (paulo supra **ዕራቅ፡**).

II. **ዐረቀ፡** et **ዐርቀ፡** I, 1 [vicina videntur **ዐረከ፡** et **ዐረየ፡**] 1) intr. **ዐርቀ፡** et **ዐረቀ፡** a) *aequalem, congruum esse:* **ወዐርቀ፡** (v. **ወዐረቀ፡**) **ቆሙ፡በሕለት፡** καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ ἴσον τῷ καλάμῳ Hez. 40, 5. b) *reconciliari:* **ይመይጥ፡ሕዝበ፡ውስተ፡ንስሓ፡ከመ፡የዐርቁ፡ምስለ፡እግዚ"፡** Clem. f. 131 (si quidem lectio sana neque **ይትዓረቁ፡** legendum est). 2) trs. **ዐረቀ፡**, Subj. **ይዕርቅ፡** a) *coaequare, complanare:* **ፍኖ**

ሕ፡ ኵሎ፡ ማእሰረ፡ ዐመፃ፡ ወዕርቅ፡ ወአርትዕ፡ ኵሎ፡ ጠዋየ፡ Jes. 58, 6. b) plerumque: *reconciliare* alqm c. alqo, *gratiam componere* inter alqs, c. Acc. dissidentium Act. 7, 26; Eph. 2, 16; ዑቁ፡ ፍጡነ፡ ዕርቅዎሙ፡ ወግበሩ፡ ሰላመ፡ ማእከሎሙ፡ Did. 10; c. Acc. et ምስለ፡, ut: 1 Cor. 6, 5; Christus ዐረቀ፡ ትዝምደ፡ ሰብእ፡ ምስለ፡ እግዚ"፡. Did. 33; omisso Obj., c. ማእከለ፡, ut: ዐራቂ፡ ዘይፈቅድ፡ ይዕርቅ፡ ማእከሎሙ፡ ወማእከሌሁ፡ Chr. ho. 3; ዐረቀ፡ ማእከሌነ፡ ወማእከለ፡ ንጉሥ፡ ibid.; abs.: ይመጽእ፡ ዘየዐርቅ፡ (v. ዘያዐርቅ፡) Hez. 7, 25; ዐሬቅ፡ (v. ዕርቅ፡) φιλία Prov. 17, 9.

አዕረቀ፡ II, 1 *gratiam restituere:* ይመጽእ፡ ዘያዐርቅ፡ (v. ዘየዐርቅ፡) Hez. 7, 25.

ተዐረቀ፡ III, 1 et ተዓረቀ፡ III, 3 1) *reconciliari, in gratiam redire* cum alqo, absol.: Ex. 21, 22; ኢይትዓረቅ፡ በብዙኅ፡ ሀብት፡ Prov. 6, 35; Luc. 12, 58; c. ምስለ፡ pers.: 1 Cor. 7, 11; ይትዓረቅ፡ ምስለ፡ ቢጹ፡ Did. 11; ለእመ፡ አበየት፡ ተዓርቆ፡ ምስለ፡ ምታ፡ F. M. 12, 2; ተዐረቅነ፡ ምስለ፡ እግዚ"፡ Chr. ho. 2; revocat peccatores ከመ፡ ይትዓረቁ፡ ምስለ፡ እግዚ"፡ Clem. f. 173; c. Acc. pers.: Jud. 19, 3. 21, 6. 2) *sibi reconciliare, in gratiam recipere,* c. Acc. pers., Rom. 5, 10 Platt.

አስተዓረቀ፡ IV, 3 (etiam አስተዐረቀ፡ IV, 1) *gratiam componere* inter alqs: እለ፡ ያስተሳልሙ፡ ወያስተዓርቁ፡ Clem. f. 196; c. ለ፡ pers.: አስተዐርቅ፡ ለእለ፡ ተበአሱ፡ Const. Ap. 12; c. Acc. pers.: Chr. L. Atk. f. 31.

ዕርቅ፡, etiam ዐርቅ፡ (Ex. 21, 22) subst. 1) *reconciliatio, gratiae restitutio, gratia:* እመ፡ ዐርቀ፡ (v. ዕርቀ፡) ተዓረቀ፡ Ex. 21, 22; φιλία ዕርቅ፡ (v. ዐሬቅ፡) Prov. 17, 9; dissidentes ይገብሩ፡ ዕርቀ፡ ወሰላመ፡ F. N. 9; እስከ፡ ይገብሩ፡ ዕርቀ፡ በበይናቲሆሙ፡ F. M. 21, 4; Sx. Sen. 12; ይግበር፡ ዕርቀ፡ ማእከሌሆሙ፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ F. M. 12, 2; ገብረ፡ ዕርቀ፡ ምስለ፡ (in gratiam rediit cum) Abush. 50. 2) sensu forensi: *transactio, pactio* (Vergleich): judicis est ገቢረ፡ ዕርቅ፡ F. N. 43, 8; ለእመ፡ ገብረ፡ ዕርቀ፡ ነሣኤ፡ ዋሕስ፡ ምስለ፡ በዓለ፡ ንዋይ፡ F. N. 27.

ዐራቂ፡ n. ag. 1) *placabilis, mitis:* ዐራቂ፡ ብእሲ፡ πραύθυμος ἀνήρ Prov. 14, 30; ዐራቄ፡ መዐት፡ 16, 19. 2) *conciliator, reconciliator, arbiter, transactor, mediator*: sacerdos est ዐራቂ፡ (inter Deum et homines) F. M. 2, 11; ዐራቄ፡ ይኩነኒ፡ ወመስተሳልመ፡ Enc. Hed. 26; Christus ዐራቄ፡ ኪዳን፡ ሐዲስ፡ διαθήκης νέας μεσίτης Chr. ho. 32; nuptiarum conciliator F. N. 24, 2 (vid. sub ሐፀየ፡).

ዕርቃን፡ subst. *gratia restituta, concordia:* ሰላም፡ ወዕርቃን፡ ወተሰናእዎ፡ Can. Sard. 14 (si quidem lectio sana est).

ዐራቅይና፡ subst. *conciliatoris* vel *mediatoris munus:* በዐራቅይናሁ፡ ለሊቀ፡ ክህናት፡ Chr. ho. 33 (bis).

ዐርበ፡ et ዐረበ፡ I, 1 [עָרַב ܥܪܰܒ غَرَبَ] Subj. ይዕረብ፡ et ይዕርብ፡, *occidere, obire,* de sideribus: ዐርበት፡ ፀሐይ፡ Jos. 8, 29; ሶበ፡ ዐረበ፡ ፀሐይ፡ Tob. 2, 7; Gen. 28, 11; Lev. 22, 7; Jos. 10, 27; እስከ፡ የዐርብ፡ ፀሐይ፡ Tob. 2, 4; Jes. 60, 20; Gen. 15, 12; Hen. 2, 1. 71, 11; Marc. 1, 32; ለከዋክብት፡ የዐርብ፡ ብርሃኖሙ፡ Joel 4, 15; ይዕረብ፡ Gen. 15, 17; Jud. 14, 18; ይዕርብ፡ Ex. 22, 25; 2 Reg. 3, 35; ዐሬበ፡ ፀሐይ፡ 2 Par. 18, 34; Deut. 23, 12. 24, 13; በዐሪበቶሙ፡ Org. 1; c. pron. suff. (*alicui*): ዐረበ፡ ፀሐይ፡ (v. ዐረበ፡ ፀሓያ፡) ἐπέδυ ὁ ἥλιος αὐτῇ Jer. 15, 9.

አዕረበ፡ II, 1 1) *occidere sinere,* Deut. 24, 15; ኢታዕርብ፡ ፀሓየ፡ በሰንበት፡ እንዘ፡ ትጸውም፡ Syn. f. 284. 2) *occidere facere* i. e. ad occasum agere sidera, c. Acc. vel c. ለ፡, Hen. 18, 4.

ዐረብ፡ (etiam ዐራብ፡ Kuf. p. 100 ann. 2), 1) *occidens, plaga occidentalis,* Ps. 49, 2. 74, 6; Jes. 43, 5. 45, 6. 59, 19; Bar. 4, 37; Mal. 1, 11; Hez. 27, 9; Zach. 8, 7; Hen. 23, 1; Matth. 24, 27; λίψ Ex. 27, 9; መንገለ፡ ዐረበ፡ ለሞአብ፡ Num. 22, 1; መንገለ፡ ዐረቢሁ፡ Deut. 1, 1; Jos. 5, 10; ዐረቢሆሙ፡ Judith 1, 7. 2) *Arabia,* Hab. 1, 8; Zeph. 3, 3; Enc. Tachs. 29, al.

ዐርብ፡ subst. [proprie *vespera,* deinde *vespera ante sabbathum* i. e. *feria sexta,* sicut עֲרוּבְתָּא ܥܪܘܒܬܐ] *vigilia sabbathi, parasceue, feria sexta:* እመ፡ ዕለተ፡ ዐርብ፡ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτῃ Ex. 16, 5. 22; παρασκευή Matth. 27, 62; Luc. 23, 54; በዐርብ፡ ዕለት፡ Did. 29; መዋሥእት፡ ዘዐርብ፡ ፋሲካ፡ Mavâs. n. 47; Cod. Mus. Brit. XXIX, 47; al.

ዕርበት፡ n. act. *occasus,* solis, Hen. 17, 4; Ex. 17, 12; ዕርበተ፡ ፀሐይ፡ (Acc. temporis) 3 Reg. 22, 36.

ዐረቢ፡ adj. rel. 1) *occidentalis,* Ex. 26, 20. 35. 2) *Arabicus,* ut: ልሳን፡ ቅብጢ፡ ወዐረቢ፡ Sx. Masc. 4; Enc. Nab. 29, al.

ዐረባዊ፡ adj. rel. 1) *occidentalis,* Apoc. 21, 13; ነፋስ፡ ዐረባዊ፡ Sir. 43, 17. 2) *Arabs, Arabicus,* ut: መጽኡ፡ ዐረባውያን፡ Enc. Mij. 9 (Lud.: Mij. 1).

ምዕራብ፡ subst. (m.), Pl. ምዕራባት፡, *occidens, occasus, plaga occidentalis,* Ps. 103, 20; Hen. 22, 1. 36, 3. 57, 1. 72, 2 seq.; እምዕራበ፡ ፀሐይ፡ Jes. 9, 12. 11, 11. 45, 6; Bar. 5, 5; Matth. 8, 11; Luc. 13, 29; Pl. ምዕራባት፡ Hen. 74, 4; ኮከበ፡ ምዕራብ፡ *hesperus* Sx. Jac. 2.

ዐረበት፡ n. prgr. i. e. Ἀραβώθ, Ἄραβα (הָעֲרָבָה), regio arida, quae a mari Galilaeo usque ad sinum Aelaniticum protenditur, 4 Reg. 25, 4. 5.

ዐረቦን፡ *arrha* vid. sub አረቦን፡ c. 742.

ማዕረብት፡ et ማዕረብ፡ subst. i. q. מַעֲרָב (ab עָרַב ܥܪܰܒ *miscuit; permutavit* merces) *emporium, locus mercatus,* ἐμπόριον, ማዕረብቶሙ፡ ለአሕዛብ፡ Hez. 27, 3; ተርሴስ፡ እሙንቱ፡ ማዕረብኪ፡ (v. ማዕረብትኪ፡) 27, 12 vrs. nov. (in glossa marg.: ነጋድያንኪ፡); አራም፡ ማዕረብትኪ፡ 27, 16 vrs. nov.

ዐራት፡ (etiam አራት፡) subst., m. (ut Job 7, 13) et f. (ut Deut. 3, 11; Luc. 17, 35.), Pl. ዐራታት፡ [sine dubio i. q. עֶרֶשׂ ܥܰܪܣܳܐ; de etymo vid. Ges. thes. p. 1074] *lectus, cubile,* κοίτη, κλίνη, Lev. 15, 4. 26; Deut. 3, 11; Kuf. 22. 33. 36; Job 7, 13. 18; Cant. 3, 1. 7; Ps. 6, 6; Esth. 7, 8; Asc. Jes. 6, 2; Tob. 8, 4; ዐራተ፡ ሕማም፡ Ps. 40, 3; ይነብሩ፡ ውስተ፡ ዐራት፡ ምስካብን፡ Hez. 23, 41; Ps. 131, 3; Matth. 9, 2; ዐራታት፡ 2 Reg. 17, 28; Esth. 1, 6; Am. 6, 4; Sir. 48, 6; Did. 31. a) κράββατος *grabatus* Marc. 2, 4 seq.; 6, 55; Joh. 5, 8 seq. b) *feretrum:* 2 Reg. 3, 31; 2 Par. 16, 14; efferebant Herodem በዐራት፡ ዘወርቅ፡ ስርግው፡ በባሕርይ፡ Jsp. p. 340. c) *lectus*

ferreus, torquendo inserviens: **ዐራት፡ኀጺን፡** Sx. Genb. 19; Haml. 8, al.; **ዐራት፡ኀጺን፡ልሁብ፡** Enc. Tachs. 9.

ዐረከ፡ inus.; vicina II **ዐረቀ፡** et **ዐረየ፡**; עָרַךְ *struere, componere, comparare.*

ተዓረከ፡ III, 3 1) *amicitiam jungere* vel *contrahere, amicitiam colere, amicitia* vel *familiaritate junctum esse*, c. Acc. pers.: **ኵሉ፡ዘተዓረከ፡** (II p. S.) **ይብል፡ተዓረኩ፡አነኒ፡ባሕቱ፡በዐርከ፡ለስም፡ባከ፡ዘይትዓረክ፡** Sir. 37, 1; **እመ፡ትትዓረክ፡ዐርከ፡በመዋዕለ፡ተጽናስከ፡ተዓረክ፡** Sir. 6, 7. 10; **ዘተዓረከ፡ለዕቡይ፡ይከውን፡ከማሁ፡** 13, 1; **ኢትቀበጽ፡በከመ፡ይትዓረከከ፡** 22, 22; **ከመ፡ይትዓረከሃ፡** Judith 15, 12 var.; Jud. 5, 30 var.; **ተዓርኮቶሙ፡** Chr. Ta. 1; c. **ኀበ፡** pers., ut: **ተዓረኩ፡ኀበ፡እግዚ"** Sap. 7, 14; Lit. Epiph. 2) *societatem* vel *commercium habere*, κοινωνεῖν, **በአይቴ፡ይትዓረክ፡መቅጹት፡ምስለ፡ጽህርት፡** Sir. 13, 2; **በአይቴ፡ይትዓረክ፡ተኵላ፡ምስለ፡በግዕ፡** 13, 17.

አስተዓረከ፡ IV, 3 *amicum facere* alqm alicui, *amicitiam conciliare* inter alqs: **መኑ፡ያስተዓርከ፡ለነዳይ፡ምስለ፡ባዕል፡** Sir. 13, 18.

ዕሩክ፡ part. **ዕርክት፡**, Pl. f. **ዕሩካት፡** *amicae*; sic quidem legendum videtur Ludolfo Luc. 15, 9 rom. pro **ዓሩካት፡**; at praestat **ዐርካት፡** legere.

ዐርክ፡ (vel **ዓርክ፡**) subst. m., f. **ዐርክት፡** (v. **ዓርክት፡**), Pl. m. **ዐርካን፡**, f. **ዐርካት፡**, c. **አዕርክት፡**, *amicus, amica, familiaris:* Sir. 6, 7 seq.; 7, 12. 19, 13. 14. 22, 20 seq.; 27, 16—18. 37, 1—6; **ዐርክከ፡** Prov. 3, 29. 6, 1. 3. 25, 8—10. 17. 27, 10; **ዐርክክሙ፡** Job 6, 27; Deut. 13, 7; Jer. 9, 4; Luc. 7, 34. 11, 5; Matth. 11, 19; ἑταῖρος 2 Reg. 13, 3; **ዐርክ፡እግዚ"** Kuf. 19; **ዐርክ፡ምእመን፡** Sir. 6, 14; **ዐርክከ፡ዘትካት፡** 9, 10; **ዐርክ፡ግብት፡** ibid.; **ዐርክ፡ሐዲስ፡** ibid.; **ኢትወልጥ፡ዐርክ፡** 7, 18; **ዐርክ፡ወማኅፈር፡** 40, 23; fem. **ዐርክት፡**, Esth. 5 apcr.; **እመቦ፡ወድቀ፡ዐርክ፡ምስለ፡ዐርክቱ፡** Kedr f. 83; Pl. **ዐርካን፡** Job 32, 1 var.; Luc. 15, 6 rom.; Act. 29, 31; Lit. Orth.; f. **ዐርካት፡** F. N. 42, 13; **ዐርካት፡ዘጥምቀት፡ክርስትና፡** F. N. 48; (etiam Luc. 15, 9 rom. **ዐርካት፡** legendum videtur); **አዕርክት፡** m. Job 2, 11. 19, 13. 32, 1; **ብዙኃን፡ይኩኑከ፡አዕርክተ፡** Sir. 6, 6. 28, 9. 13. 30, 3; **ጸላእትኒ፡አዕርክተ፡ይከውኑ፡** Prov. 15, 28 (16, 7); Jer. 20, 6. 37, 14; Dan. 2, 17; Ps. 87, 19. 138, 16; Joh. 15, 13. 14; Luc. 7, 6; f. Luc. 15, 9; Syn. f. 283 (vid. sub **አስተበውአ፡**). — *Voc. Ae.:* **ማኅፈር፡ዐርክ፡ዘ፡ወዳጅ።**

ዐረዘ፡ I, 2 *vestire* alqm, *vestitum praebere* vel *parare* alicui, c. Acc. pers.: maritus **ይሌስያ፡ወይዔርዛ፡** sc. uxorem, Clem. f. 137; c. dupl. Acc.: **ይዔርዘኒ፡አልባስየ፡ወመዋጥሕየ፡** Hos. 2, 7; **አውጽኡ፡ሎሙ፡ዘይዔርዞሙ፡** 4 Reg. 10, 22; **አልባስ፡ወክዳናት፡ዘዐረዘቶን፡ዶርቃስ፡** Act. 9, 39 Platt. [At amh. **ታረዘ፡** *vestitu carere, nudum esse*, Isenb. p. 118].

ተዐረዘ፡ III, 2 *vestiri, vestibus se amicire, vestitu uti*, c. Acc. vestium: **ልብሰ፡ዚአነ፡ንትዔረዝ፡** Jer. 4, 1; **ሀበኒ፡ዘአበይት፡ወእሴሰይ፡ወእትዔረዝ፡** Clem. f. 220; Org. 1; trsl.: **ተዐሪዘ፡ሃይማኖተ፡ክርስቶስ፡** Enc. Sen. 11.

ዕሩዝ፡ part. *vestitus, vestibus ornatus* vel *instructus:* **ኵሎሙ፡እሊአሃ፡ዕሩዛን፡እሙንቱ፡** Prov. 29, 39; Did. 3.

ዐራዝ፡ subst., m. et f., Pl. **ዐራዛት፡** *vestimentum, vestitus* (sec. Lud.: „proprie de indumento interiore“), *indumentum:* **ሲሳይ፡ወዐራዝ፡** Clem. f. 220; 1 Tim. 6, 8; στολή Jes. 9, 5; Gen. 45, 22; Ex. 28, 2; **ዐራዛን፡** (alia earum indumenta) Jes. 3, 23; ἱματισμός Ps. 21, 19; ἀμφίασις Job 24, 7; περιβόλαιον Ex. 22, 26; ἔνδυμα Matth. 6, 28; ἐνδύματα 2 Reg. 1, 24; χιτών Judae 23; **ዐራዘ፡አልባስ፡** et **አልባሰ፡ዐራዝ፡** ἀλλασσόμεναι στολαί 4 Reg. 5, 5. 22; **አባ፡ሙሴ፡ረሰየ፡ቈጽለ፡ሆሳዕና፡ዐራዞ፡** Enc. Masc. 3; **አልባስ፡ወዐራዛት፡** F. N. 10, 6. — *Voc. Ae.:* **ዐራዝ፡ብ፡ልብስ፡**

ዐራዚ፡ n. ag. *qui se vestit* vel *induit*, Lud. ex Enc. Masc. 3 (lectionem Sx. Tub. vid. sub **ዐራዝ፡**).

ትዕርዝት፡ subst. *indumentum, vestimentum:* **ትዕርዝቱ፡** Phlx. 56; **ከነ፡ትዕርዝቶሙ፡አምዕስተ፡አባግዕ፡** Phlx. 89.

ዐረየ፡ I, 2, rarius I, 1 [vic. **ዐረቀ፡** et **ዐረከ፡**] 1) Intr. I, 1 et 2; Subj. I, 1 **ይዕሪ፡** a) *aequum, planum esse* vel *fieri:* **ወይዕሪ፡ምድር፡** εἰς ὁμαλισμὸν τῆς γῆς Bar. 5, 7; **የዐሪ፡ፍኖት፡መብእስ፡** Luc. 3, 5; **አድባር፡ወአውግር፡ይቴሐቱ፡ወአፍላግ፡ወመዓምቅት፡ይዔርዩ፡ወይከውኑ፡መጽያሕተ፡** Macc. f. 5. b) *aequalem, aequabilem esse* vel *fieri, aequari, exaequari*, passim adverbiis *aequaliter, aequabiliter* vertendum: **እስከ፡ይልህቁ፡ወይዔሪ፡ጽሕምክሙ፡** 1 Par. 19, 5; **ይዔሪ፡መዓልት፡ወሌሊት፡እመ፡፳ወ፩ለወርኀ፡መጋቢት፡** Did. 30; Hen. 73, 3; **ኵሉ፡ዐረየ፡ወኀቡረ፡ዐለወ፡** Ps. 13, 4; Rom. 3, 12; **እስመ፡መልክእ፡ለመልክእ፡ይዔሪ፡ወአርአያ፡ለአርአያሁ፡** Cyr. ad Th. f. 12. c) *congruere, convenire, consentire:* **ምስለ፡ብሉይ፡ኢየዐሪ፡** Luc. 5, 36; **ዕሩያነ፡ምክር፡ለክሒድ፡ወኢይዔርዩ፡ለምክር፡ሠናይ፡** Kid. f. 3; **ሶበ፡ዘመሩ፡ወሶበ፡ዐረዩ፡ኵሎሙ፡በ፩ቃል፡** 2 Par. 5, 13; Ps. 82, 4. 2) Trs. I, 2 a) *exaequare, complanare:* **ዐርዩ፡መጽያሕቶ፡** Jes. 40, 3; Marc. 1, 3; Luc. 3, 4; **እዔርያ፡** (v. **አዔርያ፡**) Zach. 4, 7. b) *unire, conciliare:* **ከመ፡ተዐርዩ፡ልበ፡** ὁμόφρονες 1 Petr. 3, 8; **ዐርዮ፡ግዕዝ፡** ὁμόνοια Herm. p. 36; **ዐርዮ፡** ὁμόνοια Herm. p. 91; **እስመ፡ከነ፡ዐርዮ፡በማእከሎሙ፡** Kuf. 36. c) *idem facere* vel *pati cum* aliquo; passim adverbiis *simul, unâ cum* vertendum: **እምከመ፡ዐረይነ፡ሕማመ፡ንዔሪ፡ክብረ፡** Rom. 8, 17; 2 Tim. 2, 11. 12; 2 Cor. 1, 7 rom.; 1 Cor. 11, 32. d) *aequiparare*, ut videtur: **ከመ፡መቅሠፍት፡ልሳን፡ንዔሪ፡በኵሉ፡እኩይ፡** μάστιξ γλώσσης πᾶσιν ἐπικοινωνοῦσα Sir. 26, 6 var.— *Voc. Ae.:* **ይዔሪ፡ዘ፡ይትአከል፡**; **ዐርዩ፡ዘ፡አስተካክሉ።**

አዐረየ፡ II, 2, in Perf. crebro **አዔረየ፡** scriptum, 1) *exaequare, coaequare, parem et aequalem reddere, aequiparare*, Zach. 4, 7 var.; **ያዔሪ፡ርእሶ፡ምስለ፡እግዚ"** Joh. 5, 18; c. dupl. Acc. (*alqm in re*); Deut. 29, 18; **ጳውሎስ፡አዔረየ፡ርእሶ፡ምስለ፡ሐዋርያት፡** ἐξισοῖ τοῖς μαθηταῖς ἑαυτόν Chr. ho. 1; **አዔረዮ፡ምስለ፡አቡሁ፡** Chr. ho. 2; M. M. f. 97; 265 (vid. sub **አሚረየ፡** c. 169). 2) *aequaliter distribuere*, Lud. comm. hist. p. 312 (sic quidem Lud. in lexico; at in Comm. non **ያዔሪ፡** sed **ይዔሪ፡** scriptum exhibet).

ተዐረየ፡ III, 2 *aequalem* vel *parem fieri* vel *haberi, exaequari, aequiparari:* **በይእቲ፡ዕለት፡ይትዔረይ፡መዓልት፡ምስለ፡ሌሊት፡** Hen. 72, 20; **እምይእዜ፡ተዐረይነ፡** 102, 7; **ተዐርዮ፡** Kuf. p. 64; c. c. **ምስለ፡** Sap. 18, 11; c. **በ፡**, ut: **ሊተ፡** (i. e. *meum est*) **ተዐርዮ፡በእመ፡እሉ፡ውሉድ፡** Jsp. p. 366; c. **ለ፡** Lud. ex Enc. Teq. 6 (at in Sx. Tub. c. Acc.); c. **ከመ፡** Chr. Ta. 28 (vid. sub **ንጥበት፡**); c. Acc.: Ps. 88, 7; **ኢይትዔ**

ረዮ፡ ቈጽርስስ፡ Hez. 31, 8 var.; Job 28, 19; አልቦ፡ ዘይትዔረዮ፡ ለቅንአት፡ Prov. 27, 4; ኢይድልው፡ ይትዐረዮሙ፡ (non dignus qui iis aequipararetur) Jsp. 332.

አስተዐረየ፡ IV, 2 et **አስተዓረየ፡** IV, 3 *aequalem* vel *parem facere, aequiparare*, c. Acc.: ያዕቀብ፡ያስተዔሪ፡ንግሠ፡ Hos. 10, 11; c. ምስለ፡, ut: ታስተዔርዮ፡ ምስሌሆሙ፡ Fal. f. 15; Matth. 20, 12; 2 Cor. 6, 14; Chr. ho. 5; vel c. በ፡, ut: ያስተዔርዮ፡ለአብ፡በወልዱ፡ Chr. ho. 4; በምንት፡ አስተማስለኪ፡ ወበምንት፡ አስተዔርየኪ፡ Thren. 2, 13; በአምሳለ፡ መኑ፡ ታስተዓርይዎ፡ Jes. 40, 18 vrs. alt. — *Voc. Ae.*: አስተዐረየ፡ ዘ፡ አስተካከለ ።

ዕሩይ፡ part., f. ዕሪት፡ 1) *aequalis, par, idem*, Ex. 26, 24; Lev. 7, 10; 3 Reg. 7, 48; Hez. 41, 8; 4 Esr. 1, 12. 8, 11; Asc. Jes. 8, 16; Act. 11, 17; Apoc. 21, 16; Luc. 6, 34; ዕሩየ፡ ግብሩ፡ ሎሙ፡ τὰ αὐτὰ Eph. 6, 9; c. c. ለ፡, ut: ዕሩየ፡ ትከውን፡ ለመላእክት፡ Asc. Jes. 8, 15; c. ምስለ፡ crebro in Chr. et Cyr.; እእመረ፡ ከመ፡ ውእቱ፡ ዕሩይ፡ ምስለ፡ ኵሎሙ፡ አርድእት፡ F. M. 3, 6; Filius ዘዕሩይ፡ ምስለ፡ አብ፡ በመለኮቱ፡ Lit. 163, 3; ዕሩየ፡ መለኮት፡ *coaequalis divinitate*, Lud. 2) በዕሩይ፡ vel ዕሩየ፡ adv. *aequaliter, pariter*, Kuf. p. 64; Jsp. p. 332 (vid. sub ክፈለ፡); መፍትው፡ ለነ፡ ንመጽውት፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ በዕሩይ፡ እንዘ፡ ኢንሌሊ፡ ጽኑሳነ፡ Chr. Ta. 10; Hen. 60, 15; ዕሩየ፡ ተጸልኡ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ረሲዕ፡ ወርስዓኑ፡ ἐν ἴσῳ Sap. 14, 9. 18, 11; ἑξῆς Ex. 10, 1. 2) *conciliatus, concors*: ልበ፡ ኵሉ፡ ዕሩይ፡ ብእሲ፡ ምስለ፡ ብእሲ፡ Kuf. 43; ኮኑ፡ ዕሩያነ፡ በልበሙ፡ ከመ፡ ያፈቅር፡ እኑ፡ እኍሁ፡ Kuf. 46.

ዕራይ፡ subst. *aequalitas*: ወከመ፡ ዕራይሁ፡ ለቀዳማይ፡ ነገር፡ ንሌብዎ፡ ለዝንቱኒ፡ τὸν ἴσον τῷ πρώτῳ τρόπον νοήσεις καὶ τοῦτο, Cyr. d. r. fid. f. 52.

ዕርየት፡ n. act. *aequalitas, aequiparatio*, Lud. e Cant. Mar.; ኢይከውን፡ ድልወ፡ ዕርየት፡ ምስለ፡ በሕታውያን፡ (indignus qui aequipararetur cum anachoretis) Phlx. 3.

ዕርይና፡ et plerumque **ዕሪና፡** subst., *aequalitas*: Abush. 37; τοῦ Λόγου ዕሪና፡ ዘእግዚ"፡ አብ፡ ἡ ἰσότης ἡ πρὸς τὸν πατέρα Cyr. c. Pall. f. 66; ዘኢየአምን፡ በአካላት፡ ሥሉስ፡ እው፡ ዘኢየአምን፡ ዕሪናሆሙ፡ በባሕርይ፡ ወበአምላክና፡ F. M. 27, 7; ዕሪና፡ መለኮት፡ *coaequalitas divinitatis* (in Trinitate), Lit. Joh.; c. c. ለ፡, ut: ሀሎ፡ ወልድ፡ በአርአያ፡ እግዚ"፡ ወበዕሪና፡ ወበመልክእ፡ ለዘወለዶ፡ Cyr. ad Th. f. 12; እንዘ፡ ሀሎ፡ በአርአያ፡ ወበዕሪና፡ ለአቡሁ፡ ἐν μορφῇ καὶ ἰσότητι τοῦ πατρός Cyr. c. Pall. f. 98; በዕሪና፡ (i. q. ዕሩየ፡) *aequaliter, aequabiliter*: Deus አዘዘ፡ አክብሮቶሙ፡ (sc. patrem et matrem) በዕሪና፡ Jsp. p. 331; እፎ፡ ትከውን፡ ክብር፡ በዕርይና፡ ποῦ ἴση ἡ τιμή Chr. ho. 33; ለይረሱ፡ በዕሪና፡ F. N. 42, 4.

ተዕሪና፡ subst. *exaequatio, aequalitas*, ut: ተዕሪና፡ ዕለታት፡ Abush. 37.

መዐርይ፡ part. *aequans* alqm, *aequalis*: በኀሊናስ፡ ኮኑ፡ መዐርያነ፡ (animo sese aequabant, — neque vero dignitate) Phlx. 1; መዐርይ፡ ውእቱ፡ ምስለ፡ . . . Phlx. 229; አንተ፡ (Christe) መሲሑ፡ ወመዐርዩ፡ ለእግዚ"፡ Sx. Tachs. 29.

አማዕረየ፡ quadrl. II (denom.), *coaequare, aequales* (si non: *concordes*) *facere*: Lud. Comm. Hist. p. 386; እወ፡ እግዚኦ፡ ፍታሕ፡ ወአግዕዝ ፤ ቀድስ፡ ወአምዕዝ ፤ አንጽሕ፡ ወአጽሪ ፤ አሠኒ፡ ወአማዕሪ ፤ አሎንተ፡ አግብርቲከ፡ ወአእማቲከ፡ Genz. f. 117.

ዐረየ፡ *colligere* fruges vid. sub **አረየ፡**

ዐረገ፡ *senescere* vid. sub **አረገ፡**

ዐርገ፡ I, 1 [عَرَجَ; vid. etiam Ges. thes. p. 1067] Subj. ይዕረግ፡ et ይዕርግ፡, *ascendere*, (*escendere, conscendere*). a) sensu proprio: Ex. 24, 1; Gen. 28, 12; 1 Reg. 9, 11. 14, 13; Koh. 3, 21; Asc. Jes. 8, 1. 9, 1—3; c. c. variis praepos.: ርቱዐ፡ የዐርግ፡ እምነ፡ ምድር፡ 1 Reg. 28, 14; ሶበ፡ የዐርግ፡ ውስተ፡ መዓርገ፡ ምሥዋዕ፡ Sir. 50, 11; Num. 13, 17; Jud. 4, 12; 9, 48; አዐርግ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ Jes. 14, 13; Apoc. 11, 12; ዐርገ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ Joh. 6, 22; Jon. 1, 3; ዲበ፡ ምርክብ፡ Gen. 49, 4; አብሓኵ፡ የዐርጉ፡ ዲበ፡ አጣሊ፡ Gen. 31, 10; Hen. 86, 4; ዐርገ፡ ኀበ፡ አንቀጽ፡ Ruth 4, 1; ዕርግ፡ ኀቤየ፡ Prov. 25, 7; Joh. 20, 17; ዝየ፡ Asc. Jes. 8, 14; c. Acc. loci: ዘዐረግሙ፡ አንሕስተ፡ Jes. 22, 1; 2 Reg. 18, 24; ዐርገ፡ ሰግላ፡ Luc. 19, 4; ሐመረ፡ Joh. 6, 24; ዐርገ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ Jes. 37, 1; Matth. 20, 18; de sidere ascendente Hen. 72, 5; trsl.: ኈለቌ፡ እምኔሁ፡ ወዐርገ፡ Kuf. 32. b) pergere e regione depressiore in editiorem: Gen. 13, 17. 50, 5. 6; Ex. 33, 1; Jos. 2, 1; Jes. 2, 3. 7, 6; Joh. 12, 20; Act. 8, 31. c) *ascendere* vel *assumi* in coelos: Deus ዐርገ፡ እምኀቤሁ፡ Kuf. 32; Gen. 35, 13; Jud. 13, 20; ዐርገ፡ በሰረገላት፡ ἀναληφθείς Sir. 48, 9; Marc. 16, 19; Mavâs. n. 54. d) de rebus: ዐርገ፡ ጢሱ፡ Apoc. 8, 4. 14, 11; Ps. 17, 10; የዐርግ፡ ንስንቱ፡ Joel 2, 20; de termino Jos. 15, 15. 16, 1. 18, 12; de fonte Gen. 2, 6; de germine: የዐርግ፡ ፍሬ፡ እምጕንዱ፡ Jes. 11, 1; de clamore, precibus: Jer. 14, 2; Ps. 73, 24; Sir. 32, 20; Act. 10, 4. e) de cogitationibus, quae *ascendunt* in corde i. e. *veniunt* in mentem, *subeunt* animum: ዐርገ፡ ዲበ፡ ኀሊናሁ፡ ከመ፡ ይግበር፡ 2 Par. 24, 4; ዐርገ፡ ዝንቱ፡ ውስተ፡ ልብከ፡ 1, 11; ዐርገኒ፡ (mihi) ኀሊናየ፡ ውስተ፡ ልብየ፡ ወኀለይኩ፡ ከመ፡ . . . 1 Par. 28, 2; 4 Esr. 1, 1; ዐርገ፡ ውስተ፡ ልቡ፡ Jer. 51, 21; Luc. 24, 38. f) de rebus, quae *ascendunt* i. e. *inscribuntur* in libros coelestes: ኢየዐርግ፡ ውስተ፡ መጽሐፈ፡ ሕይወት፡ Kuf. 36; ኀጢአት፡ ተዐርግ፡ በእንቲአሁ፡ ውስተ፡ መጻሕፍት፡ Kuf. 39. — *Voc. Ae.*: ዐርገ፡ ዘ፡ ኼደ፡ ሰረረ፡ ይ፡; *aliud*: ዐርገ፡ ብ፡ ወጻ ።

አዕረገ፡ II, 1 1) *ascendere* (*conscendere, escendere*) *facere*, alqm: 1 Reg. 28, 15; Jos. 2, 6; ይፈቅዱ፡ ያዕርግዎ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ Joh. 6, 21; አዕረግዎ፡ ለቅዱስ፡ እምውስተ፡ ሐመር፡ Sx. Hed. 28; alqd, ut መዐዛ፡ Kuf. 6; fumum Jud. 20, 38. 2) a) *sursum ducere*: አዕረጎሙ፡ ደብረ፡ ነዋኅ፡ Marc. 9, 2; Matth. 4, 1; ውስተ፡ ደብር፡ Luc. 4, 5; አይቴ፡ ታዐርገኒ፡ Asc. Jes. 7, 3. 4. 8, 8; ያዐርጎሙ፡ እምድር፡ Hos. 2, 2; አዐርገከ፡ ዲበ፡ ምድርየ፡ Hez. 38, 16; Ex. 3, 17; de via, quae sursum ducit Jud. 20, 31. 21, 19. b) *sursum portare* vel *ferre*, 3 Reg. 17, 19; Act. 21, 35; Ex. 19, 8; Hen. 90, 14. 13, 4. c) *sursum trahere* Matth. 13, 48; አዕረገ፡ ደመና፡ እምአጽናፈ፡ ምድር፡ Jer. 28, 16. d) *sursum emittere*: አንቅዕት፡ ቀላያት፡ ያዐርጉ፡ ማያተ፡ Kuf. 5; vel *s. pellere*: ያዐርጋ፡ ማየ፡ ላዕለ፡ ውስተ፡ ከተማ፡ አቍጽል፡ Macc. f. 20; vel *s. efferre* ከመ፡ ታዐርግ፡ በሕር፡ ማዕበላ፡ Hez. 26, 3; vel *educere* scalas, Ex. 20, 26. e) *invehere* frumentum in horrea, Kuf. p. 89. f) *sursum ferre* in coelum et *inscribere* in libros coelestes Kuf. p. 110. 115. 3) ascendere facere i. e. altari impositum *offerre* Deo sacrificium, ἀναφέρειν (הֶעֱלָה): Gen. 8, 20; Num. 23, 2. 4; Kuf. 6 seq.; Jes. 57, 6; 2 Par. 29, 29. 32; Jac. 2, 21; 1 Petr. 2, 5; transfertur in preces et laudes:

እለ፡ያዐርጉ፡ጸሎቶሙ፡ለቅዱሳን፡ Tob. 12, 15; ኢያከ፡ይሴብሑ፡ወለከ፡ያዐርጉ፡ስብሐተ፡ Mavâs. n. 17 et 19; Clem. f. 2. a) *adolere* thus: ከህን፡ያዐርግ፡ዕጣነ፡ Lit. 162, 2. 172, 2. b) de *oblatione* (ἀναφορᾷ), sacramenti altaris proprie dicta, qua consecratio fit: Lud. comm. hist. p. 308 (n. 43); Enc. Teq. 2; Lud. comm. hist. p. 239 n. 8.

ዐሩግ፡ part. *ascendens*, in specie *oblatus*, Lit. 160, 2.

ዕርገት፡ n. act. et subst. 1) *ascensio:* die creationis secundo ኮነ፡ዕርገቱ፡ለማይ፡ Clem. f. 3. a) *emersus:* ሰላም፡ለዕርገተ፡ሥጋሁ፡እምባሕር፤እንዘ፡እብን፡ከቡድ፡ውስተ፡እገሪሁ፡እሱር፡ Enc. Jac. 6. b) *ascensio* vel *assumtio* in coelum, Luc. 9, 51; Asc. Jes. 1, 5; ዕርገተ፡ሰማይ፡ 2, 9; ዕርገቱ፡ለኢየሱስ፡ውስተ፡ሰማይ፡ Clem. f. 1; festum ascensionis Christi: ዕለተ፡ዕርገት፡ Cod. Mus. Brit. XXIX n. 54; ዋዜማ፡ዘዕርገት፡ Deg.; ዕርገተ፡ኢሳይያስ፡ነቢይ፡ inscriptus est liber Asc. Jes. (a Laurentio editus). c) *oblatio* sacramenti proprie dicta: nemo ecclesia exeat ዘእንበለ፡ይትፌጸም፡ዕርገተ፡ቍርባን፡ F. N. 12 (vid. አዕረገ፡ n. 3, b). d) *suffitio* thuris: ዕርገተ፡ዕጣን፡ Lit. Epiph. 2) *ascensus, locus acclivis:* የዐርጉ፡ውስተ፡ዕርገተ፡አሳኢ፡ κατὰ τὴν ἀνάβασιν Ἀσσεῖς 2 Par. 20, 16 (v. ምዕራግ፡).

ዐራጊ፡ n. ag. *ascensor:* ኤልያስ፡ዐራጊ፡ሰማያተ፡ Enc. Tachs. 1.

ማዕርግ፡ subst., m. et f., Pl. መዓርግ፡, Pl. Pl. መዓርጋት፡ 1) *gradus* per quem ascenditur a) sensu proprio: 1 Reg. 5, 5 var.; መዓርግ፡ Ex. 20, 26; 2 Par. 9, 18; መዓርገ፡ምሥዋዕ፡ Sir. 50, 11; Hez. 40, 6. 22 (κλιμακτῆρες); Act. 21, 35; መዓርግ፡ለበዊአ፡ሀገር፡ 1 Reg. 9, 11; መዓርጋት፡ 4 Reg. 20, 9—11; Jes. 38, 8; ማሕሌት፡ዘበመዓርጊሁ፡ Ps. 119 seq. in tit. b) trsl.: α) cognationis, ut: መዓርግ፡ራብዕ፡ F. N. 24, 2; መዓርጋት፡ዘወራስያን፡ F. N. 42, 2. β) astronomicus: ፫፻ወ፷መዓርጋት፤ለለአሐቲ፡ዋኅት፡ (i. e. singulis zodiaci signis) ፴መዓርግ፡ዕሩያን፡ Abush. 4. γ) contignationum Gen. 6, 16; coelorum Asc. Jes. 7, 4. δ) honoris, dignitatis: አቡሊናርዮስ፡ተአመነ፡ከመ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡የሐጽጽ፡እምአብ፡ወወልድ፡በመዓርግ፡አምላክና፡ F. M. 25, 1; በበመዓርጊሆሙ፡ Jsp. p. 323; ወተጋብኡ፡ለሀርቃኖስ፡መዓርገ፡መንግሥት፡ወመዓርገ፡ክህናት፡ p. 300; in specie: clericorum, አዘዝነ፡መዓርገ፡ሢመታት፡ለቤተ፡ክ"ን፡ Did. 1; F. N. et F. M. crebro; መዓርገ፡ክህነት፡ F. M. 6, 1; clericus ይትመተር፡እማዕርጊሁ፡ለቤተ፡ክ"ን፡ Clem. f. 119; Enc. Mij. 21. ε) aliarum rerum: ናሁ፡ሠርዑ፡አበው፡ለከሓድያን፡ብዙኀ፡መዓርጋተ፡ንስሓ፡ F. M. 16, 2; ወካዕበ፡ሠርዑ፡ፍድፋዴ፡ባሕታውያን፡ውስተ፡፫መዓርጋት፡ Phlx. 4. ζ) *ordo, series:* ስፉይ፡በሠላስ፡መዓርገ፡ስፍየት፡ F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ c. 195). 2) *scala, scalae* a) Treppe: መዓርግ፡ዘያወርድ፡እምሀገረ፡ዳዊት፡ κλίμακες 2 Esr. 13, 15. 22, 37; 3 Reg. 6, 12. b) Leiter: መዓርግ፡ትክልት፡ውስተ፡ምድር፡ Kuf. 27. 3) *suggestus:* ቆሙ፡ኀበ፡መዓርጊሆሙ፡ 2 Esr. 19, 4; 2 Par. 6, 13.

ምዕራግ፡ subst., Pl. ምዕራጋት፡ 1) *ascensus, locus clivus* ubi ascenditur, Jos. 10, 10; ምዕራገ፡ሀገር፡ τὸ ἀνάλημμα τῆς πόλεως 2 Par. 32, 5; ምዕራጋት፡ ἀνάβασις 1 Par. 26, 16; እስመ፡አልቦ፡ምዕራግ፡ለአድባሪሆሙ፡ Judith 7, 10; Thren. 3, 43 (glossa). 2) gradus 1 Reg. 5, 5; ዐቀመ፡ምዕራጉ፡ I Sal. Mar. 27.

ዔረግ፡ (sec. Lud.: ዔርግ፡), subst., *decipula, tendicula, cavea* aucupis [cum accuratior hujus instrumenti descriptio desideretur, de etymo nihil certi statuere licet, quamquam radices sub ሀረከ፡ et ሐረገ፡ laudatae (addito حَرَجٌ *laquei ad capiendas feras*) etymon aptum praebere videntur] ከመ፡ዔረግ፡ዘምሉእ፡አዕዋፈ፡ ὡς παγὶς ἐφεσταμένη πλήρης πετεινῶν (כִּכְלוּב) Jer. 5, 27; ሙዳየ፡ዔረግ፡ ἄγγος ἰξευτοῦ Am. 8, 1; እስመ፡ፍቅረ፡ወይን፡ተብህለ፡ለሰይጣን፡ዔረጉ፡ I Sal. Mar. 27. — *Voc. Ae.:* ዔራግ፡ዘ፡ጭግታ፡።

ዐረፈ፡ rad. inus., quam cum רָפָה *remissus, laxus fuit*, رَفَّ *quietavit*, رُوفٌ *quies* componere haud dubito. — Forma ይዕርፍ፡ Kuf. p. 131 ann. 9 nonnisi lapsu calami scriptum videtur pro ያዕርፍ፡

አዕረፈ፡ II, 1 A) Intrs. 1) *quiescere, requiescere,* Job 3, 13; ከመ፡አዕርፍ፡ሕቀ፡ 10, 20; Jes. 13, 20. 14, 1; Ruth 3, 18; ዘሞተ፡አዕረፈ፡ Sir. 38, 23; Dan. 12, 13; Ex. 23, 12; Jes. 11, 6; Marc. 6, 31. 14, 41; ከመ፡ያዕርፉ፡እምጻማሆሙ፡ Apoc. 14, 13; ዕረፍት፡እንተ፡እምይእዜ፡ያዐርፉ፡ 4 Esr. 6, 68; a vexatione: ያዐርፍ፡እምኵሉ፡እኩይ፡ Prov. 1, 33; Hen. 53, 7; አዕረፈት፡ምድር፡እምነ፡ቀትል፡ Jos. 14, 18. a) *quietem invenire* vel *nancisci:* እንብብ፡ከመ፡አዕርፍ፡ Job 32, 20; በእማንቱ፡መዋዕል፡አዕረፉ፡አይሁድ፡እምነ፡ጸላኢሆሙ፡ Esth. 9, 22; Hen. 95, 1. 103, 13; Philem. 7. b) *quietum* vel *tranquillum se tenere:* Job 11, 19; ኢይክላ፡እንከ፡አዕርፎ፡ Jer. 30, 12; አዕርፊ፡ 29, 6; በቤታ፡ኢያዐርፍ፡እገሪሃ፡ Prov. 7, 11. c) *otiari, feriari:* Gen. 2, 2; Ex. 34, 21; Deut. 5, 14; Hebr. 4, 4. 10; de agro: ኅድጋ፡ታዕርፍ፡ (relinque eum ut cultu vacet) Ex. 23, 11. d) *residere, commorari:* Gen. 8, 9; ታቦት፡አዕረፈት፡ዲበ፡ርእሰ፡ሉባር፡ Kuf. 5; Koh. 7, 9; ያዐርፍ፡ዲቤሁ፡መንፈሰ፡ጥበብ፡ Jes. 11, 2; Num. 11, 25; Luc. 10, 6; Kuf. p. 131; Hen. 2, 3. 60, 25; Org. 1; *accumbere* mensam Apoc. 3, 20. e) *acquiescere:* ታዐርፍ፡በኦሪትከ፡ ἐπαναπαύῃ τῷ νόμῳ Rom. 2, 17. f) *niti, sustineri* Hen. 33, 2. g) *obdormire, obire:* ወአዕረፈ፡ምስለ፡አበዊሁ፡ Sir. 47, 23; አዕረፈ፡በሠናይ፡ርሥእ፡ 1 Par. 29, 28; ዕድሜ፡ለአዕርፎ፡ 2 Tim. 4, 6; አኀዊከሙ፡እለ፡አዕረፉ፡በሃይማኖት፡በክርስቶስ፡ Did. 34; Lit. 164, 2; Sx. crebro; አዕረፈ፡እምዓለም፡ Enc. Pag. 3. 2) *remittere, cessare, desinere:* ኢያዐርፍ፡እስከ፡ይመውት፡ οὐ μὴ κοπάσῃ Sir. 23, 17; Job 6, 7; አዕረፍኩ፡እምእኩይ፡ Jer. 49, 10; ታዐርፍ፡ዘርአ፡ወታዐርፍ፡ዐፂደ፡ Ex. 34, 21; ኢያዕረፈ፡ያንእስ፡ Jsp. p. 307; ሶበ፡አዕረፈ፡እንዘ፡ይነግር፡ Jer. 50, 1. B) Trs. 1) *quiescere sinere* vel *facere, quietem dare* vel *concedere, ad requiem perducere, refocillare, recreare,* Ex. 5, 5; ያረውጽን፡ወኢያዐርፈን፡ Herm. p. 58; ኢናዐርፎሙ፡ μὴ ἀνῶμεν αὐτούς Jer. 27, 7; ἀναπαύειν, ያዕርፍኪ፡እግዚ"፡ዕረፍተ፡ስራሕኪ፡ 4 Esr. 10, 37; c. Acc. pers. et እምነ፡, ut: ያዐርፈኒ፡እምኵነኔየ፡ Job 23, 7; እምሕማምከ፡ Jes. 14, 3; እምነ፡ዐር፡ Deut. 25, 19. 12, 10; እምኵሉ፡ጸላእቱ፡ 1 Par. 22, 9; 2 Par. 14, 7; አዕረፎ፡እግዚ"፡እምኵሉ፡ዐውዱ፡ Sir. 47, 13; Jos. 21, 42; populum: Ex. 33, 14; Deut. 3, 20; Hebr. 4, 8; singulos (de quiete et corporis et animi): ዘይፈትሖ፡ለአሱር፡ወያዐርፎ፡ለምንዱብ፡ወይሰትዮ፡ለጽሙእ፡ Clem. f. 172; 1 Reg. 16, 16; ያዐርፉ፡ለእሙ፡ Sir. 3, 6; Prov. 29, 17; Matth. 11, 28; Clem. f. 201; አዕርፉ፡ለነፍስየ፡ Philem. 20; ἀνέψυξε 2 Tim. 1, 16; ἀπαλλάξῃ Hebr. 2, 15; Asc. Jes. 4, 15; ጸለየ፡እምደዌ፡እግሩ፡ያዕርፎ፡ (sc. morte)

Enc. Teq. 3; **አዕርፍ፡ነፍሰሙ፡** (sc. mortuorum) **ወተሣሀሎሙ፡** Lit. 165, 2; **እግዚኦ፡አዕርፍ፡አበዊነ፡ወአኀዊነ፡እለ፡ኖሙ፡** Lit. 164, 4. 2) *remittere* vel *cessare facere*: **ወያዐርፍዋ፡ለመዐት፡** Zach. 6, 8. 3) *demittere* vel *deponere* ut quiescat: **አዕረፈ፡ሊተ፡ፈጣሪየ፡መንበርየ፡** Sir. 24, 8.

ዕሩፍ፡ part. 1) *quietus, tranquillus*: **ዕሩፋን፡እለ፡ያረምሙ፡** Hez. 38, 11; Jud. 18, 7. 27; **ዕሩፈ፡ይነብር፡** Jes. 30, 9; **ወዝንቱ፡ይከውን፡ብእሴ፡ዕሩፈ፡** 1 Par. 22, 9; Ps. 91, 14; **ከመ፡ይኩን፡ልብየ፡ዕሩፈ፡በላዕሌክሙ፡** 1 Par. 12, 17; **ዕሩፈ፡** vel **በዕሩፍ፡** *quiete, tranquille*: Asc. Jes. 7, 7; 1 Tim. 2, 2. 2) *otiosus* Ex. 5, 17. 3) *quietem aeternam nactus, pie defunctus*, Enc. Ter 21.

ዕረፍት፡ subst., f. et m., Pl. **ዕረፍታት፡**, *quies, requies*, Gen. 49, 15; Koh. 6, 5. 9, 17; Ps. 22, 2; **በኀቤክሙ፡አልብየ፡ዕረፍት፡** Job 21, 34; **አልበ፡ዕረፍት፡** Thren. 1, 3; **መካነ፡ዕረፍት፡** 4 Esr. 6, 1; **በዕረፍት፡ይሄሉ፡** Sap. 4, 7; **ዕረፍተ፡ኀሠሥኩ፡** Sir. 24, 7; Ruth 3, 1; Matth. 12, 43; **ረከበ፡ዕረፍተ፡** Ruth 1, 9; Sir. 6, 28. 30, 34; Jes. 57, 20; Matth. 11, 29; **ውእቱ፡ይሁበሙ፡ዕረፍተ፡** Job 34, 29; Jes. 25, 10; **ዕረፍተ፡ስራሒ፡** 4 Esr. 10, 37; **ዕረፍት፡እምኵሉ፡ሐዘን፡** Genz. f. 33; **ንበእ፡ውስተ፡ዕረፍቱ፡** Hebr. 4, 1. 3; **፫ዕረፍታት፡** (tria requiei genera) Chr. ho. 6. a) *respiratio*, ἀνάψυξις Ex. 8, 11. b) *intermissio*: Apoc. 4, 8. 14, 11; **እምዝ፡ኮነ፡ዕረፍተ፡ዘሕንጻ፡** Herm. p. 79; **ገብሩ፡ዕረፍተ፡ለሕንጻ፡** p. 90. c) *decessus in requiem aeternam, obitus*: **ሶበ፡በጽሐ፡ጊዜ፡ዕረፍቱ፡ለአዳም፡** Clem. f. 9; Sx. Ter 11; **በዕረፍቱ፡** (tempore obitus ejus) Enc. Sen. 13; **በዕለተ፡ዕረፍትከ፡ውስተ፡ብሔረ፡ተድላ፡ወፍግዕ፡** Enc. Masc. 21.

ምዕራፍ፡ subst. (m.), Pl. **ምዕራፋት፡** 1) *locus quietis, locus quo quis residet, mansio*, κατάπαυσις Deut. 12, 9; Ps. 131, 15; **ወይከውን፡ክቡረ፡ምዕራፊሁ፡** Jes. 11, 10; **ይእኀዝ፡ጽድቅ፡ምዕራፈ፡** 32, 17. 34, 14; **ማኅደረ፡ምዕራፍየ፡** 66, 1; **ኢየሩሳልም፡ሀገረ፡ማኅደረ፡ምዕራፊከ፡** Sir. 36, 18; **ደብተራ፡ምዕራፈ፡ስብሐተ፡ስምከ፡** Judith 9, 8; **ሀገረ፡ምዕራፍከ፡** κατασκηνώσεως Sap. 9, 8; Hen. 38, 2; μονή Joh. 14, 23; Chr. Ta. 27; **ሰላም፡ለሕፅንኪ፡ለጥበበ፡ሰማይ፡ምዕራፉ፡** III Sal. Mar. 22; **ከመ፡ንኩን፡ምዕራፈ፡ስሙ፡ለሥሉስ፡** Clem. f. 201. a) *statio* Num. 10, 33; **ምዕራፋት፡** Hen. 60, 14; **ወትብል፡ሶበ፡ታወጽእ፡ግሑዘ፡እማኅደሩ፡ሚም፡እስከ፡ሳምኬት፡ወታዐርፍ፡፩ምዕራፈ፡ወእምዝ፡ትብል፡** ... Genz. f. 63. b) *deversorium*: **ዘአንበለ፡በምዕራፍ፡ወበፍኖት፡በግብር፡አዕረፎ፡** παρέξ τοῦ ἐν πανδοχείῳ ἐν ὁδῷ δι' ἀνάγκην καταλύειν II Can. Ap. 49. c) **ምዕራፈ፡መዝርዕ፡** *fulcra brachiorum* sellae, ἀγκῶνες 2 Par. 9, 18. d) *conditorium* pie defuncti, Lud. ex Enc. Ter 3. 2) nomen mensurae viae vel longitudinis, ut *stadium, millarium, lapis*: στάδιον Luc. 24, 13; Joh. 6, 19. 11, 18; Apoc. 14, 20; Herm. p. 20; μίλιον Matth. 5, 41; Kuf. 10; **መጠነ፡፪ምዕራፍ፡** Gad. T. H.; **ወመጠነ፡ውእቱ፡ቅጽር፡፵ወ፩ምዕራፍ፡** Jsp. p. 274; **ወኮነት፡በአተ፡ርሕቀተ፡፲ምዕራፈ፡** Phlx. 55. 3) *sectio* vel *caput* vel *locus* libri, ex. gr. capita librorum biblicorum a nobis recepta ab Aethiopibus appellantur **ምዕራፋት፡**, vid. Cat. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 1—9; Octat. P. II p. 163. 173; **ኢትሌቡ፡እሎንተ፡ምዕራፋተ፡** (τούτους τοὺς ψαλμούς) i. e. *haec capita* vel *hos locos* (postquam antea quidam Psalterii loci allegati sunt) Chr. Ta. 4; **ወከመዝ፡ገብረ፡ውስተ፡ብዙኅ፡ምዕራፋት፡እምነ፡መልእክቱ፡** (in multis locis epistolae) Chr. ho. 8. — Hoc titulo inscriptus est liber quidam, quo hymni et lectiones in dies festos continentur, vid. Cod. Bibl. Mus. Brit. XXXIII et d'Abbad. Cat. p. 99. 4) *pausa, signum* vel *nota pausae*, ut ፤, ፡፡ ·፨· , ፡፡ = ፡፡, al., F. M. 2, 11; Kedr f. 52 (vid. sub **ሆሄ፡** c. 1).

ምዕራፌት፡ subst., ut videtur, *pallium* prophetae: **ኤልሳዕ፡ሶበ፡ወረወ፡ላዕሌሁ፡ምዕራፌቶ፡ኤልያስ፡ኀደገ፡ዓለመ፡ወተለዎ፡** Phlx. 5. (Si quidem lectio bona est, equidem **ምዕራፌት፡** e **ምዕፋረት፡** transpositum existimaverim).

ዕርፍ፡ subst., f. et m. 1) *cochlear* [غَرَفَ *hausit* aquam manu aliave re]: **ግበር፡እዴከ፡ላዕለ፡ዘቲ፡ዕርፈ፡መስቀል፡** (*cochlear crucis*) **ለሠሪዐ፡ሥጋሁ፡ወደሙ፡** Lit. 159, 1. 158, 4; **ዲያቆን፡ኢያጥምቅ፡ወኢያቅርብ፡በእዴሁ፡ዘአንበለ፡እምጽዋዕ፡በዕርፈ፡መስቀል፡** F. M. 31, 2; Graecis appellatur λαβὶς ἁγία, vid. Lud. hist. III, 6, 79; Renaudot lit. orient. I p. 195 seq. 2) *vomer, aratrum*, Kuf. p. 48; **ዘያጸንዕ፡ዕርፈ፡** ὁ κρατῶν ἀρότρου Sir. 38, 25; Luc. 9, 62; **ወዕርፈ፡ወመንኰራኵረ፡** καὶ τὸ ἄροτρον 1 Par. 21, 23; Apostoli **እለ፡ሐረስዋ፡ለምድር፡በዕርፈ፡መስቀል፡ወዘርኡ፡መዝገበ፡ቃልከ፡ውስተ፡ኵሉ፡ምድር፡** Mavâs. n. 60; Lit. Joh.; Org. 5. 3) Dubium quid significet **ዕርፍ፡** in loco F. N. 33, 4, sc.: latroni ne vendant arma **ወኢዕርፈ፡ለጕሕላዊ፡** ።

ዐረፍት፡ *paries* vid. sub **አረፈ፡**

ዐሰቀ፡ (etiam **ዐሠቀ፡**) *texere*, in specie *artificiose* vel e liciis varii coloris *texere* (wirken); referendum videtur ad radd. נָסַךְ ,סָכַךְ ,نَسَجَ.

ዕሱቅ፡ part. *intertextus, intextus* coloribus, auro, al., *versicolor* (de vestibus): **ልብሰ፡ሜላት፡ዘወርቅ፡ወመረግድ፡ወዕንቍ፡ዘብዙኅ፡ሤጡ፡ዕሱቅ፡ውስቴቱ፡** Judith 10, 21; **ዕሱቅ፡** (v. **ውሱቅ፡**) **ደርከኖ፡** Hez. 27, 24; Ex. 36, 15. 37. 37, 16.

ዐስቅ፡ subst. *textura artificiosa, vestis varia* vel *versicolor, pretiosa*: **አልባሰ፡ወርቅ፡ወአልባሰ፡ዐስቅ፡** τὴν βύσσον σὺν χρυσῷ καὶ ὑακίνθῳ συγκαθυφασμένα Jes. 3, 23; **አልባሰ፡ዐስቅ፡** ἱματισμὸν τὸν ποικίλον Hez. 16, 18. 26, 16; Jos. 7, 21; **ክዳን፡ዘሕብረ፡ዐስቅ፡** χιτὼν ποικίλος Gen. 37, 3; **ክዳኑ፡ዘዐስቅ፡** 37, 23; **ዘበዐስቅ፡** ποικιλτικά Ex. 37, 21; **አልባስ፡ዘተገብረ፡በዐስቅ፡ሜላት፡** πορφύρᾳ ἔργῳ ποικιλτοῦ Sir. 45, 10; **ቅኑታን፡ዐስቅ፡** ποικίλματα Hez. 23, 15; **ዐስቅ፡ወሜላት፡ወሚረ፡** Hez. 16, 10. 13; **ዐስቅ፡ወሜላት፡** 27, 7. 16.

መዐስቅ፡ (**መዓስቅ፡**) part. *textor* (*artificiosus*): **መዐስቃን፡** (**መዓስቃን፡**) ὑφαίνοντες 2 Reg. 21, 19; Sx. Tachs. 23.

ዐስቅ፡ vid. **ዐጽቅ፡**

ዕስቆፍ፡ *episcopus* vid. sub **እስቆፍ፡** c. 749.

I. **ዐሰበ፡** I, 1 [عَسَفَ *pretio conductus* pro aliquo *opus fecit*; عَسْب *pretium locati* admissarii] Subj. **ይዕስብ፡**, *mercede conducere*, μισθοῦσθαι, c. Acc. pers.: Jud. 18, 4; 2 Reg. 10, 6; 4 Reg. 7, 6; 1 Par. 19, 7; **ከመ፡ይዕስብ፡ሎቱ፡እምብሔረ፡ሶርያ፡** 19, 6; **ተዐስብዎ፡ለነሃቢ፡** Jes. 46, 6; **ዐሰቡ፡ሰብአ፡ላዕሌየ፡** 2 Esr. 16, 12. 4, 5; Herm. p. 43.

ዐሰበ፡ I, 2 ut videtur *locare*: **ለእመ፡አገበርዎ፡ለብ**

አሲ፡ከመ፡የዐስብ፡ዘይመልክ፡ (proprietatem suam) አው፡ይትዐሰብ፡ምልከተ፡ክልኡ፡ F. N. 35.

አዕሰበ፡ II, 1 *conduci jubere* 2 Par. 25, 6 var. (in Cod. Abb. CXLI).

ተዐስበ፡ et **ተዐሰበ፡** III, 1 (crebro ተዓ" scriptum, sed non est quod cum Lud. stirpem III, 3 statuamus) 1) pass.: *mercede conduci, mercedem accipere*, Herm. p. 43. 2) refl. *sibi conducere*, c. Acc., alqm Matth. 20, 1. 7; Deut. 23, 5; Jud. 9, 4; Kuf. p. 133; 2 Par. 25, 6; omisso Acc.: ተዐሰብኩ፡ሊተ፡በ፲ወ፭ጠፋልሐ፡ብሩር፡ Hos. 3, 2; alqd: ቤተ፡ዐስብ፡ዘተዐስበ፡ (Platt: ዘተዐሰበ፡) Act. 28, 30 rom.; ዘተዐሰበ፡ምንተኒ፡ F. N. 36; ዘተዐስበ፡ዐጸደ፡ለለኵሉ፡አውራኅ፡በዲናር፡ወኢአመረ፡ኍልቈ፡ኵሎን፡አውራኅ፡ይከውኖ፡ለተዐሳቢ፡እምድኅረ፡፩ ወርኅ፡ከመ፡ያብጥል፡ሥርዐተ፡ተዐስበ፡ ibid.; omisso Acc.: ረከበ፡ሐመረ፡ወተዐሰበ፡ ἔδωκε τὸ ναῦλον αὐτοῦ Jon. 1, 3; በእንተ፡ተዐስቦ፡ቤት፡ *de conductione domicilii* F. N. 36; ሥርዐተ፡ተዐስቦ፡ (pactum conductionis) ibid.; Inf. Pl.: በእንተ፡ተዐስቦታት፡ወዐሳብ፡ F. N. 36 in tit. (in Cod. Francof.).

አስተዓሰበ፡ IV, 3 *locare*: ለእመ፡ፈቀደ፡ከመ፡ይሚጥ፡ክፍለ፡ዚአሁ፡አው፡ያስተዓስብ፡ F. N. 37.

ዐስብ፡ subst. m. et f. (ut 2 Petr. 2, 15; F. N. 36 vid. sub ተዐደመ፡) 1) *merces*, μισθός, mercenarii Gen. 29, 15 seq.; 31, 7 seq.; Lev. 19, 13; Deut. 15, 18. 24, 14; Kuf. 28; Job 7, 2; Jer. 22, 13; Mal. 3, 5; Zach. 8, 10; Matth. 20, 8; Rom. 4, 4; 1 Tim. 5, 18; comitis Tob. 5, 3. 15; nutricis Ex. 2, 9; proditoris Act. 1, 18; ዘእንበለ፡ዐስብ፡ ἀμισθί Job 24, 6. a) *stipendium* militis 2 Par. 25, 6; sacerdotis Num. 18, 31. b) *salarium, honorarium* medici Ex. 21, 19; harioli 2 Petr. 2, 15; interpretis somnii Dan. 2, 6 (δωρεά). c) *portorium*: ዐስበ፡ሐመር፡ Sx. Nah. 30. d) *merces* vel *pretium*, quibus quid conducitur vel locatur: Ex. 22, 14; F. N. 36; ዐስበ፡ኅድረት፡ ibid.; እሁበከ፡ዐስበከ፡ (pro domicilio) Sx. Sen. 12; ቤተ፡ዐስብ፡ Act. 28, 30 rom. e) *quaestus* mercatura factus, Hez. 27, 33 (עִזְבוֹן). 2) *praemium* Koh. 4, 9. 9, 5; Gen. 15. 1; Matth. 5, 12. 46. 6, 1. — *Voc. Ae.*: ዐስብ፡ዘ፡ሟያ፡ዕሴት፡ዘ፡ዋጋ።

ዐሳብ፡ n. ag. *mercenarius, mercede conductus*, μισθωτός, μίσθιος, Lev. 19, 13; Deut. 15, 18. 24, 14; Job 14, 6; Jes. 16, 14. 21, 16; Mal. 3, 5; Sir. 31, 27. 37, 11; Tob. 5, 12; Judith 4, 10; Joh. 10, 12; ዐሳብ፡ዘለለ፡ዕለት፡ Job 7, 1; collective Marc. 1, 20; ተዐሳቢ፡ወዐሳብ፡ F. N. 36.

ዐሳቢ፡ n. ag., id., Jes. 28, 1; Jer. 26, 21; F. N. 36.

ዕሳቤ፡ subst. *remuneratio* (Belohnung), Lud. e Mss. Colb.

ዐሳባዊ፡ adj. rel. *mercenarius*, Gad. Kar.; ዐሳባውያን፡ Chr. Ta. 12.

ተዐሳቢ፡ n. ag. (III, 1) *conductor*, F. N. 36.

II. **ዐሰበ፡** inus., i. q. עָזַב *dimisit, reliquit*, عَزَبَ *abfuit, procul fuit* (عَزَبٌ عَزِيبٌ *is qui familia caret, innuptus, caelebs*).

ማዕሰብ፡, **ማዕስብ፡**, **ማዕስብት፡** subst., Pl. መዓስብ፡, Pl. Pl. መዓስባት፡ nec non m. መዓስባን፡, 1) status hominis conjuge carentis, sive *caelibatus* sive *viduatus*: ኢትዜከርዮ፡ለጽእለትኪ፡ዘአመ፡ማዕሰብኪ፡ (v. ምዕስብናኪ፡) ὄνειδος τῆς χηρείας Jes. 54, 4. 2) a) *caelebs* (m. et f.): ብእሲት፡ማዕስብት፡ ἄγαμος 1 Cor. 7, 34 rom.; ማዕስብ፡ ἔρημος (opp. እንተ፡በቲ፡ምተ፡) Gal. 4, 27; መዓስብ፡ ἄγαμοι 1 Cor. 7, 8 rom.; መዓስብ፡ወመበለታት፡ Did. ed. Platt p. 124; Lit. 175, 1; መበለታት፡ወመዓስባት፡ Kid. f. 18; መዓስብ፡ወእቤራት፡ Clem. f. 110. b) *viduus, vidua*: ንበሪ፡ማዕሰብኪ፡ κάθου χήρα Gen. 38, 11; ማዕስብት፡ Luc. 2, 37 rom. (Platt: ማዕስብ፡); ዘአውሰበ፡ማዕስብተ፡ (scriptum est መዓስብተ፡) F. N. 9, 1; Lud. Comm. hist. p. 311; መዓስብ፡ናዝዝ፡ Prec. Mat.; መዓስበ፡ሐውጽ፡ Lit. 169, 1; አበ፡ድከቱማን፡ይኩን፡ወለመዓስባት፡ (in Sx. Tubing.: ወለመዓስባን፡) ቃውመ፡ Enc. Tachs. 14; ረድኤት፡ለመዓስባን፡ወኀይለ፡ትዕግሥት፡ለደናግል፡ Org. 7. In specie 3) *vidua ecclesiastica* (vid. መበለት፡) Did. ed. Platt p. 126 (c. annot.); መነከሳት፡መዓስባት፡ Kid. f. 8; መዓስብ፡ Kid. f. 20—22.

ምዕስብና፡ subst. *caelibatus* et *viduatus*, (*viduitas*): ኢይክሉ፡ምዕስብና፡ Can. Ancyr. 8; ጳጳስ፡ sit caelebs vel unius tantum uxoris vir ከመ፡ሕማማተ፡ዘምዕስብና፡ይጠይቅ፡ Kid. f. 6; χηρεία Jes. 54, 4; Kuf. p. 142; Kedr f. 62.

ማዕሰበ፡ quadrl. I (denom.) *viduum* vel *viduam esse, vitam viduitatis agere*: ሐና፡ወለተ፡ፋኑኤል፡ማዕሰበት፡፹ወ፬ክረምተ፡ Enc. Jac. 8.

ተማዕሰበ፡ III, 1 id., Kuf. p. 142.

መዐስብ፡ i. q. መዐንስብ፡ vid. sub ዐንሰበ፡

ዐሰየ፡ (etiam ዐሠየ፡) I, 1 [quod nescio an cum עָשָׂה *fecit* componi possit] Subj. ይዕሲ፡, (pro meritis) *rependere, retribuere*, a) in bonam partem: *remunerari, gratiam referre*, c. Acc. pers.: የዐስዮሙ፡ለአዕርክቲሁ፡ ἀποδιδόντα χάριν τοῖς φίλοις Sir. 30, 6; ἀποτίσαι Ruth 2, 12; ἀνταποδώσει Ps. 17, 23. 27; Matth. 6, 18; ἀμοιβὰς διδόναι 1 Tim. 5, 4; c. Acc. rei: ትዕሲ፡ዕሴተ፡ሠናየ፡ Lit. Joh.; c. dupl. Acc.: የዐስየከ፡ፍዳ፡ጽድቅከ፡ Job 8, 6. 22, 28; 1 Reg. 2, 20; Ps. 115, 3; እግዚ"፡የዐስየከ፡ሠናይተ፡ Prov. 25, 22; የዐስየከ፡ሙስብዒተ፡ Sir. 32, 13; ምንተ፡ተዐስዮሙ፡ሀየንተ፡ዘገብሩ፡ለከ፡ 7, 28; ምንተ፡ትክል፡ዐስዮቶ፡ለእግዚ"፡ 1 Thess. 3, 9; 2 Tim. 4, 8; Hebr. 12, 11. b) in malam: ዘየዐሲ፡እኩየ፡ሀየንተ፡ሠናይ፡ Prov. 17, 13; የዐስየከ፡ቅሥተ፡ወተስናነ፡በንዋይከ፡ Sir. 29, 5; መርገመ፡ወጽእለተ፡የዐስየከ፡ 29, 6. 11, 31; Deut. 32, 6.

ዐሰየ፡ I, 2 *retribuere*, c. ለ፡ pers. et Acc. rei: መንግሥተ፡ሰማያት፡ላቲ፡ይዔሲ፡እግዚ"፡ Enc. Haml. 25; *gratiose tribuere, donare*: ለነዳያን፡ምጽዋተ፡ወለምስኪናን፡ዘይዔሲ፡ Enc. Masc. 27.

ተዐስየ፡ III, 1 pro meritis *gratiam* vel *praemium accipere, praemio* vel *remuneratione affici*: Luc. 14, 14; Hen. 93, 10; 4 Esr. 6, 72; ትትዐሰዩ፡በከመ፡ገበርክሙ፡ Macc. f. 20; Enc. Mag. 28; c. Acc. praemii: Marc. 10, 30; Luc. 18, 30; Ps. 18, 12; ተዐስየ፡ምሕረተ፡በዝንቱ፡ (pro hac re) Cyr. ad Th. f. 7; ተዐስየ፡ዕሴተ፡ሠዋዒ፡ Chr. Ta. 34; c. በኀበ፡ pers. (*ab* alqo) Eph. 6, 8; በኀበ፡እግዚእ፡ተዐስየ፡ Deg.

ዕሡይ፡ part. *gratia* vel *praemio dignus*, Lud. e Vit. Theoph.

ዕሴት፡, rarius **ዕስየት፡**, subst., f. et m. (ut Ruth 2, 12), Pl. ዕሴያት፡ (Hen. 105, 1), *retributio, remuneratio, praemium, gratia* (*relata* vel *referenda*): ይመጽእ፡ (Christus) ለፍዳ፡ኃጥኣን፡ወለዕሴተ፡ጻድቃን፡ M. M. f. 71; እግዚ"፡ያገብእ፡ዕስየተ፡ (ἀνταποδιδούς) Sir. 32, 13; ትረክብ፡ዕሴተከ፡

12, 2; μισϑός Matth. 6, 2; 1 Cor. 3, 14; Apoc. 22, 12; Ruth 2, 12; Jes. 40, 10. 62, 11; Jer. 38, 16; Zach. 8, 10; Sir. 2, 8. 11, 22; Ps. 126, 4; 4 Esr. 1, 33. 8, 45; **እለ፡ያሀጕሉ፡ዕሴቶሙ፡** Sir. 2, 14; **ይረክብ፡ዕሴቶ፡** 37, 26; καρπός Rom. 1, 13; χάρις **ትረክብ፡ዕሴተከ፡በኀበ፡እግዚ"፡** Sir. 3, 18; **ዘይፈዲ፡ዕሴተ፡** 3, 31; **ዕስየቱ፡ለሰብእ፡** 17, 22; **ዕሴቶ፡ለዘተሐበየከ፡ኢትርሳዕ፡** 29, 15; **ዕሴተ፡ዘሞእ፡** ἐπινίκιον *praemium victoris* 1 Esr. 3, 5. — *Voc. Ae.:* **ዕሴት፡ዘ፡ዋጋ።**

ዐሳዪ፡ n. ag. *remunerator:* **ኮነ፡ዐሳዪ፡ሕይወት፡ለኵሎሙ፡** Hebr. 5, 9; Deg.

ዐቅል፡ n. prgr. sc. عَقْل *ingenium, prudentia:* **አንደሬር፡አበ፡ሄሮድስ፡በ፡ውስቴቱ፡ምክር፡ወዐቅል፡** Jsp. p. 306.

ዐቀለ፡ inus. i. q. أَجَلَ *conclusit, continuit, collegit* (مَأْجَل *stagnum, piscina;* مُعْقُلَة *fovea* in qua aqua pluviae coërcetur).— *Rad. Abb.:* **ዐቀለ፡ዘ፡ደነገ።**

አዕቀለ፡ II, 1 *aquas colligere* in piscina: **ሐነጸ፡ወአዕቀለ፡ማየ፡** (v. pro **ሐነጸ፡ምዕቃለ፡ማይ፡**) Sir. 48, 17. — *Voc. Ae.:* **አዕቀለ፡ዘ፡አከማቸ፡**

ምዕቃል፡ subst. m. et f., Pl. **ምዕቃላት፡** *piscina,* (*lacus, stagnum*): Cant. 5, 12. 7, 5 (λίμναι); **ሐነጸ፡ምዕቃለ፡ማይ፡** ᾠκοδόμησε κρήνας εἰς ὕδατα Sir. 48, 17; **ምዕቃል፡** et **ምዕቃላት፡** κολυμβήϑρα Koh. 2, 6; Kuf. 2; **ኢንደይ፡ማየ፡ውስተ፡ምዕቃላት፡** Rel. Bar.; **ለእመ፡አብሐከ፡፩ከመ፡ታስቲ፡** (sc. **እንስሳከ፡**) **እምዕቃለ፡ዚአሁ፡** F. N. 37; **ምዕቃላት፡** ibid. — *Voc. Ae.:* **ምዕቃል፡ዘ፡መከማቻ፡** (*Rad. Abb.:* **አማዕቀለ፡ዘ፡አከማቸ፡**).

ዐቀመ፡ I, 2 et 1 [vicina sunt **ሐከመ፡**, حَكَمَ *coërcuit, cohibuit, retinuit,* حَقَنَ *retinuit,* عَقَمَ *sterilem reddidit,* عَكَمَ *constrinxit*] 1) *concludere, incarcerare:* **ወዐቀመ፡ስምዖንሃ፡በሕቲቶ፡** Kuf. 42 (Vrs. lat.: *ligavit*). 2) *compescere, coërcere, continere, moderari:* **ጥዑይ፡ንዋም፡ለዘዒቅማ፡** (v. **ለዘየዐቅማ፡**) **ለከርሡ፡** (v. **ለነፍሱ፡**) ὕπνος ὑγιείας ἐπὶ ἐντέρῳ μετρίῳ Sir. 34, 20; **ይዒቅም፡ቃሎ፡** οἰκονομήσει τοὺς λόγους αὐτοῦ Ps. 111, 5; **ተዐቅም፡አፉከ፡** Lud. e Syn. 3) *modum rei facere* vel *statuere, certis terminis circumscribere, definire, praefinire;* **በመስፈርት፡ዘዐቀመ፡ለነ፡እግዚ"፡** 2 Cor. 10, 13; Deo **ባሕረ፡ዐቀመ፡ከመ፡ኢትትዐደው፡እምዐቅማ፡** Kid. f. 33; **ዐቀመ፡ዕድሜ፡** Eph. 1, 10; Act. 28, 23; **ዘዐቀመ፡ለከ፡** Fal. f. 27 (vid. sub **ወሰነ፡**). — Job 39, 21 pro **ወየዐቅም፡** legendum est **ወየዐምቅ፡** q. v.

ተዐቀመ፡ III, 2 *coërceri, terminis circumscribi:* **ኢይትዔቀም፡ባሕረ፡ጸጋኪ፡** (o Maria) **ወኢይትዌሰን፡በኖጻ፡** Enc. Sen. 21.

ዕቁም፡(**ዕቍም፡**) part. 1) fortasse: *seclusus,* **ኪያሁ፡የኀሪ፡ሎቱ፡ሕዝበ፡ዘዕቁም፡** Kuf. p. 72 (Vers. lat.: *in populum sanctum*). 2) *moderatus, temperatus:* **ኵሎ፡ሥሩዐ፡ወዕቁመ፡ወውሱነ፡ግበሩ፡** 1 Cor. 14, 40 Platt. 3) *definitus, statutus, constitutus:* **ሀሎ፡ዕረፍት፡ኀበ፡ይበውኡ፡ሕዝበ፡እግዚ"፡ሥሩዕ፡ወዕቍም፡** Chr. ho. 6; **ዕቁም፡በኵሉ፡ምግባር፡ከመ፡የኀሊ፡** Ex. 31, 3 (abit a Graeco).

ዐቅም፡ subst. 1) *sepimentum, prohibitorium:* **ማዕጾ፡ዘዐቅም፡** ϑύρα περιοχῆς Ps. 140, 3. 2) *modus* a) *ratio virium, proportio:* **አከ፡በአምጣነ፡ዐቅሙ፡** (v. **ኀይሉ፡**) **ዘገብረ፡ከማሁ፡** Jer. 31, 30. b) *mensura,* μέτρον Hez. 40, 10; **ኀለት፡ዘዐቅም፡** 40, 3. c) modus quem quis habet in agendo (*moderatio, temperantia, continentia*), α) **በዐቅም፡** vel **በዐቅሙ፡** *moderate, modeste, temperanter:* **ብላዕ፡በዐቅም፡** Prov. 25, 16; Did. 4; Fal. f. 43; **በዐቅሙ፡** (v. **በዐቅም፡**) **ብላዕ፡** Sir. 34, 19. 37, 31; **ዘይሰትዮ፡በዐቅሙ፡** 34, 27; **ሰትየ፡ወይን፡በዐቅሙ፡ወበጊዜሁ፡** 34, 28; **ኵሎ፡በጊዜሁ፡ወበዐቅሙ፡ግበር፡** 35, 11; **ዐራዙ፡ወሲሳዩ፡** (sc. episcopi) **ይኩን፡በዐቅም፡መጠነ፡የአክሎ፡** Did. 7. β) **ዘእንበለ፡ዐቅም፡** *immoderate, intemperanter,* ut: **ሰቲየ፡ወይን፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡** Clem. f. 118. γ) **ዘአልቦ፡ዐቅም፡** *immoderatus, effrenatus,* ἄσωτος 1 Petr. 4, 4; ἀκατάσχετος Jac. 3, 8. d) *definita* vel *justa ratio:* **ዐቅመ፡ሠርዐት፡ለልሳና፡** τάξιν ἐστείλατο τῇ γλώσσῃ Prov. 29, 43; **በዐቅም፡** κατὰ τάξιν 1 Cor. 14, 40 rom.; **ትነብቡ፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡** Job 16, 3. e) *justa aetas, maturitas:* **አብጽሓ፡ለወለትከ፡በዐቅማ፡ወዕቀባ፡** Sir. 7, 25. f) modus i. e. *finis* et *terminus:* **ባሕር፡ኢትትዐደው፡እምዐቅማ፡** Kid. f. 33; **አከ፡ለገዛ፡ሕግ፡ዐቅመ፡መዋዕል፡** Kuf. 6. 30; **አልቦ፡ዐቅመ፡ለመለኮትከ፡** Org. 2; divinitas non habet **ዐቅመ፡ከመ፡ሰብእ፡** Lit. Cyr.; **ዘእንበለ፡ዐቅም፡** *immodicus, infinitus:* **ትትሕትና፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡** Deg.; **እንበለ፡መስፈርት፡ወዐቅም፡** Enc. Sen. 13. g) *statio assignata:* sidera **ኢይስሕቱ፡ወኢይፈልሱ፡እምነ፡ዐቅሞሙ፡** ἐν φυλακαῖς αὐτῶν Sir. 43, 10.

ዕቀመት፡ n. act. *justa temperatio,* corporis Gad. Ad. f. 93.

ዐቃሚ፡ n. ag. *definitor,* F. N. 18.

ዕቃሚ፡ subst. 1) *statio assignata, munus:* **ዕቃሚ፡እለ፡ይትለአከዎ፡** τὴν στάσιν τῶν λειτουργῶν αὐτοῦ 3 Reg. 10, 5. 2) *constitutio, statutum:* discat **ሥርዐተ፡አኀው፡ወዕቃሚ፡** Reg. Pach.

ዐቈረ፡ I, 1 [vicina sunt عَجَرَ et multae radices Arab. Syr. et Hebr., ab עק incipientes, quas enumeratas videas in Ges. thes. p. 1062 sub עָקַר] Subj. **ይዕቍር፡**, *involvere, constringere, colligare:* **መኑ፡የዐቍር፡እሳተ፡ውስተ፡ሕፅኑ፡** ἀποδήσει Prov. 6, 27; Enc. Tachs. 5; Mag. 12; **ወአሰርዎ፡ዐቈርሙ፡ኵሎ፡ወርቀ፡** ἔσφιξαν 4 Reg. 12, 10; **የዐቍር፡ለማይ፡ዲበ፡ደመና፡** δεσμεύων Job 26, 8; **መኑ፡ዐቈረ፡ማያተ፡በልብሱ፡** συνέστρεψε Prov. 24, 27; **ለዛቲ፡ገነት፡** (horto comparatur collectio sententiarum) **ትጸውራ፡በእንግዳእከ፡ወበልብከ፡ተዐቍራ፡** Fal. (in proleg.); **ሕንባባተ፡ሮማን፡በልብሱ፡ዐቈሮ፡** Enc. Ter 13; Deus **ይኤዝዝ፡ደመናተ፡ከመ፡ይዕቈሩ፡ወይጸሩ፡ወይሰዱ፡** (sc. **ማየ፡**) **ኀበ፡ዘፈቀዱ፡ያውርዱ፡** Clem. f. 171; **የዐቍር፡ማየ፡** (sc. seminis) **በማሕፀን፡** Lit. Orth.; passim *retinere, cohibere:* **ወሚመ፡ደመናት፡ይክሉኑ፡ዐቍረ፡ዝናም፡** Macc. f. 4; **ደመናት፡ይዕቈሩ፡ማያተ፡** Lit.

ተዐቍረ፡ III, 1 *involvi, constringi,* deinde *comprehendi, concipi* a) crebro de conceptione seminis in utero: **ዘርእ፡ይትዐቈር፡ውስተ፡ማሕፀን፡ብእሲት፡** M. M. f. 3; hominem **ፈጠርከ፡በንስቲት፡ነጠብጣብ፡ዘይትዐቈር፡ውስተ፡ማሕፀን፡** Did. 38; **በእንተ፡ተዐቍሮ፡ዘርእ፡በማሕፀና፡** Chr. ho. 23; ὁ Λόγος **በኀይለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ተዐቍረ፡በማሕፀና፡ለድንግል፡** Cyr. c. Pall. f. 73; Lit. 171, 1; **ተዐንሰ፡በከርሥ፡እንዘ፡ኢይትዐቈር፡** Lit. Joh. b) trsl.: **ዘኢይትዐቈር፡** *incomprehensibilis* Org. 1.

ዕቁር፡ part. *involutus, colligatus:* **ዕቁር፡በአልባሲሆሙ፡** ἐνδεδεμένα Ex. 12, 34.

ዕቍር፡ (passim **ዕቁር፡** scriptum) subst. (m.), Pl. **ዕቈር፡**, 1) *fasciculus* florum, al.: **ዕቍረ፡ማየ፡ልብን፡** ἀπόδεσμος Cant. 1, 13 et Deg. 2) *sacculus, marsupium, crumena,* μάρσιππος Gen. 42, 27. 35; **ዕቍረ፡ወርቅ፡ነሢአ፡ውስተ፡እዴሁ፡** ἔνδεσμος Prov. 7, 20; Did. 2; **ዕቍር፡ስቁር፡** δεσμός Hagg. 1, 6; **በዕቈሪሆሙ፡** Kuf. p. 145.

ዐቃር፡ subst., nonnisi in Pl. **ዐቃቂር፡** [i. e. عَقَّار Pl. عَقَاقِير *planta aromatica* vel *medica*, proprie *radix* ܥܩܪܐ] *medicamentum, pharmacum,* (e radicibus vel plantis decoctis factum), quaevis *materia chemica:* **ዐቃቂረ፡ፈውስ፡** F. M. 1, 4; **በከመ፡ይትረከብ፡በውስተ፡ፈውስ፡ብዙኅ፡ዐቃቂር፡ሠናያት፡ወ፩እምኔሆን፡ይኄይል፡ለገቢረ፡ፈውስ፡** Chr. Ta. 9; **አዘዘ፡ይግበሩ፡፪ጊሬተ፡ዘኀጺን፡ዘበቱ፡ቅትራተ፡ወይምልእዎሙ፡ዐቃቂረ፡** (i. e. materia inflammabili) **ወያርስንዎሙ፡በእሳት፡ወይደይዎሙ፡ውስተ፡ርእሶሙ፡** Sx. Haml. 15; **ገባርያነ፡ዐቃቂር፡** *chemici, pharmacopolae, medicamentarii* al., Sx. Haml. 5, sc. **ወመጽኡ፡ገባርያነ፡ዐቃቂር፡ወአምጽኡ፡መክሊተ፡ዐረር፡ወገንዐ፡ዐቢየ፡ዘብርት፡ወ፯ልጥረ፡ቅብአ፡ዘሰሊጥ፡ወደመሩ፡ውስቴቱ፡ሥብሐ፡ወመዓረ፡ግሩ፡ወቅብአ፡ላህም፡ወዐቃቂረ፡ብዙኀ፡ዘያነድዶ፡ለላህበ፡እሳት፡ዘምስለ፡ቃር፡ወፒሳ፡ወተይ፡ወቅጥራን፡ወ፯ልጥረ፡እምነ፡ቀልፎንያ፡ወልከ፡ወቀለምጤዳ፡ወሰጣጽዮን፡ወዕፀወ፡ብዙኀ፡ወአምጽኡ፡ዐቃቂረ፡ዘአብሰልዎ፡ወአምሀውዎ፡ውስተ፡ገንዕ፡** caet. — *Voc. Ae.:* **አቃቂር፡ዘ፡ቍልቋል፡**; *aliud:* **አልባስጥሮስ፡ጽስጥቂስ፡አቃቂር፡ዘ፡ጽፍጥ፡ሽቱ፡**

ዐቅረብ፡ et **ዐቅራብ፡** subst., m., Pl. **ዐቃርብት፡** [עַקְרָב عَقْرَب ܥܩܪܒܐ] *scorpio* a) animal: **ዘይጸብጥ፡ዐቅረበ፡** Sir. 26, 7; **ዐቅራብ፡ሶበ፡ይነድፍ፡ሰብአ፡** Apoc. 9, 5; **ዘነበ፡ዐቅራብ፡** 9, 10; Luc. 11, 12; Fal. f. 17 (vid. sub **ነደፈ፡**); **ዐቃርብት፡** Sir. 39, 30; Hez. 2, 6; Deut. 8, 15; Apoc. 9, 3; Luc. 10, 19; Zeph. 2, 14 (ubi LXX habent χαμαιλέοντες καὶ ἐχῖνοι). b) flagelli genus globulis plumbeis cum aculeis incurvis munitum: 3 Reg. 12, 11. 14; 2 Par. 10, 11. c) signum zodiaci: **ዐቅረብ፡** et **እልዐቅረብ፡**, Abush.; Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4. — *Voc. Ae.:* **ዐቅራብ፡ዘ፡ጊንጥ፡**

ዐቃቂር፡ *pharmaca* vid. sub **ዐቃር፡**

ዐቀበ፡ I, 1 [رَقَبَ] Subj. **ይዕቀብ፡**, Imprt. **ዕቀብ፡** (forma **ዕቀብ፡** 4 Esr. 14, 6 in editione Laur. lapsu calami scripta videtur), 1) *custodire,* c. Acc., 4 Reg. 9, 14; Jes. 21, 12; 1 Reg. 25, 21; Luc. 11, 21; Act. 22, 20; Matth. 27, 36; gregem Luc. 2, 8; Gen. 30, 31; **ከነ፡የዐቅብ፡አባግዐ፡አቡሁ፡** Sx. Sen. 4; urbem Ps. 126, 2; portam Judith 13, 11; 3 Reg. 14, 27; Asc. Jes. 10, 24; hortum Gen. 2, 15; c. **እምነ፡** *ab* aliquo: **የዐቅብ፡ገነተ፡እምአዕዋፍ፡** Kuf. p. 13; **ከመ፡ይዕቀቡ፡ዘርአሙ፡እምገጸ፡ቋዓት፡** p. 47. 157; homines: **እለ፡የዐቅቡኪ፡** Jes. 52, 8; **እመ፡ብከ፡አዋልደ፡ዕቀበን፡** Sir. 7, 24; **ለወለትከ፡አጽንዓ፡ዐቂቦታ፡** 26, 10; 1 Reg. 26, 15. a) absol.: *vigilare, excubias agere,* Judith 7, 5; Jes. 21, 12. 13 var.; Koh. 5, 7; Matth. 28, 4; **ሠገራት፡የዐቅቡ፡እንተ፡ኵለሄ፡** Org. b) *tueri, incolumem servare, defendere:* Ps. 11, 8. 120, 5. 8; Prov. 2, 11; Hen. 1, 8; 4 Esr. 6, 68; **ዐቀበ፡መንፈስየ፡** Job 10, 12; Gen. 28, 15. 20; Ex. 23, 20; 1 Reg. 30, 23; Matth. 4, 6; Joh. 17, 12; c. **እምነ፡** *ab:* 2 Thess. 3, 3; Ps. 120, 7. 139, 4; Sir. 31, 19. c) custodire alqd i. e. *caute uti, cautionem adhibere* (in Acht nehmen): **ዕቀብ፡እገሪከ፡** Koh. 4, 17; **ዐቂበ፡ልሳን፡** Fal.; **ዘየዐቅብ፡አፉሁ፡** Prov. 13, 3. 21, 23; seq. **ርእሰ፡** vel **ነፍሰ፡** i. q. *cavere:* **ዕቀቡ፡ነፍሰክሙ፡** Jer. 17, 21; Deut. 4, 9. 15; **ዐቀብኩ፡ነፍስየ፡ከመ፡ኢይብላዕ፡** Tob. 1, 11; **ዕቀቡ፡ርእሰክሙ፡እምነ፡አማልክት፡** 1 Joh. 5, 21; **ከመ፡ይዕቀቡ፡ነፍሶሙ፡እምዝሙት፡** Kuf. 7. d) *rationem* vel *curam habere* alcjs, *respicere, colere:* **ዕቀብ፡እመከ፡** μὴ ὑπερίδῃς τὴν μητέρα σου Tob. 4, 3; **ዕቀቢ፡ያዕቆብሃ፡** Kuf. 19; ἐπισκέπτεσθαι Jac. 1, 27; ἐπιμελεῖσθαι Gen. 44, 21; **ዕቀብ፡ዐርከከ፡** στέρξον Sir. 27, 17. 2) *observare, attendere,* abs. Jes. 42, 20; c. Acc. rei: **ዘየዐቅብ፡ነፋሰ፡** Koh. 11, 4; **ዕቀብ፡ፍናዊሃ፡** ἐνεδρεύειν Sir. 14, 22; **ዕቀብ፡አፈ፡ንጉሥ፡** Koh. 8, 2; **ዘየዐቅብ፡ተግሣጸ፡** Prov. 13, 18; **ዐቀበ፡ኵሎ፡ፍናውየ፡** Job 33, 11; Ps. 106, 43; in malam partem: *callide attendere, insidiari,* c. Acc. Gen. 3, 15; **ሶበ፡አበስኩ፡እምዐቀብከኒ፡** Job 10, 14. 3) *servare, observare* praecepta, legem al.: Gen. 17, 9; Ex. 12, 24. 25; Lev. 19, 37; Num. 18, 5; Ps. 102, 17. 118, 5. 8; Jer. 16, 11; **ዕቀቡ፡ጽድቀ፡** Jes. 56, 1. 6; 4 Esr. 6, 67. 9, 31; Sir. 21, 11. 44, 20; **አልቦ፡ዘይጥዕም፡እምነ፡ዐቂበ፡ትእዛዙ፡** 23, 27. 28, 6; Joh. 14, 21; 1 Joh. 2, 3; Apoc. 1, 3. 22, 7; Matth. 19, 17; sabbathum, festum Kuf. 2; Ex. 23, 15. 31, 14; Lev. 19, 30; Joh. 9, 16; foedus Gen. 17, 10; Deut. 7, 9. 12. 4) *servare, reservare, asservare:* **ዐቂብ፡** (opp. **አውጽአ፡**) Koh. 3, 6; c. Acc.: Jer. 43, 20 var.; Gen. 41, 36; 4 Esr. 4, 60. 12, 37. 13, 33. 14, 51; **ማሕፀንተ፡** F. N. 29; 1 Tim. 6, 20; Joh. 2, 10. 12, 7; 2 Petr. 2, 17. a) in animo servare, memoria *tenere:* **ዐቀብኩ፡ነገሮ፡በልብየ፡** Dan. 7, 28; 4 Esr. 14, 6. 43; **ዐቀበ፡(ለሕልም፡)ውስተ፡ልቡ፡** Esth. 1 apocr.; Gen. 37, 11; 1 Reg. 21, 12; Sir. 21, 14; Prov. 3, 1. α) peccata (opp. remissione): **ዐቀብከ፡ሊተ፡ኀጢአተ፡ንእስየ፡** Job 13, 26; M. M. f. 96. β) *reticere:* **አብድ፡ኢይክል፡ዐቂበ፡ነገር፡ዘሰምዐ፡** Sir. 8, 17. b) *conservare:* **ዐቀብከ፡ሎቱ፡ዘንተ፡ምሕረተ፡** 3 Reg. 3, 6; **ዐቀበ፡መሪዶ፡** Am. 1, 11; **ዘዐቀበ፡ፈሪሀ፡እግዚ"፡** (κρατῶν) Sir. 25, 11; Judae 6; Apoc. 16, 15; Jac. 1, 27; omisso Acc., Eph. 4, 3. — *Voc. Ae.:* **ዐቀበ፡ዘ፡ጠበቀ፡**

አዕቀበ፡ II, 1 1) *custodire facere* vel *jubere,* a) *praesidio munire:* **ወአዕቀበ፡አህጉሪሆሙ፡** ἐφρούρησε τὰς πόλεις Judith 3, 6. b) *excubiis custodiendum curare* alqd: **እምወራዙት፡አዕቀብኩ፡ኆኀተ፡** ἐκ τῶν παιδαρίων ἔστησα ἐπὶ τὰς πύλας 2 Esr. 23, 19. c) *observare* vel *servare facere,* c. dupl. Acc.: Gen. 18, 19; **የዐቅቡ፡ሕገ፡እስመ፡ሀርቃኖስ፡አዕቀቦሙ፡ዘንተ፡** Jsp. p. 327. 2) *custodiendum tradere,* a) *in custodiam tradere* alqm: **ዘአዕቀቦ፡ንጉሥ፡** ἐν ᾗ κατέκλεισεν αὐτόν Jer. 39, 3. b) *asservandum tradere* vel *committere, custodiae causa deponere,* c. Acc. pers. vel rei vel c. dupl. Acc.: Ex. 22, 6. 11; **አዕቀብክዎ፡ለጋብኤል፡ዐሠርተ፡መክልየ፡ብሩር፡** Tob. 1, 14; **አዋልደ፡ንጉሥ፡ዘአዕቀቦ፡ለጎዶልያን፡** Jer. 48, 10; **ለዘአዕቀብዎ፡ብዙኀ፡ይትኀሠሥዎ፡ብዙኀ፡** Did. 6; vel c. **ኀበ፡** pers.: **ብሩር፡ዘአዕቀብኩ፡ኀበ፡ጋብኤል፡** Tob. 4, 20; vel c. **ውስተ፡** loci: **መጽሐፈ፡አዕቀቡ፡** (v. **ይዕቀቡ፡ወሀቡ፡**) **ውስተ፡ቤተ፡** .. Jer. 43, 20.

ተዐቀበ፡ vel **ተዐቅበ፡** III, 1 1) Pass. a) *custodiri:* **አነ፡እትዐቀብ፡** Jer. 43, 5; **ይትዐቀብ፡ከመ፡ኢይደቅ፡ውስተ፡**

ሞት፡ Job 33, 24; ከመ፡ትትዐቀብ፡እምኵሉ፡እኩይ፡ Kuf. 21. b) *servari, asservari, reservari*, Gen. 41, 35; Ex. 16, 34; Num. 17, 25; ይከውን፡ለተዐቅቦ፡ 19, 9; Kuf. 3; ይትዐቀብ፡ ረሲዕ፡ለዕለት፡እኪት፡ Prov. 16, 4; (c. በኀበ፡ *ab* alqo) Koh. 5, 12; Hen. 45, 2. 69, 23. c) *conservari*, Hen. 69, 25; Matth. 9, 17. II) Refl. 1) *se custodire, se abstinere, sibi cavere, cavere*, seq. እምን፡ rei: Ps. 17, 26; ይትዐቀቡ፡እምነ፡ኵሉ፡ዝሙት፡ወርኵስ፡ Kuf. 20; Deut. 23, 10; Jud. 13, 13; Sap. 1, 11; Luc. 12, 1. 15; Clem. f. 188; vel pers.: ተዐቀብ፡እምነ፡እኩይ፡ Sir. 11, 33; Matth. 7, 15; c. Acc. pers. (*ab* alqo): ተዐቀቦሙ፡ለአዕርክቲከ፡ Sir. 6, 13; ተዐቀቦ፡ φύλαξαι ἀπ᾽ αὐτοῦ 12, 11; ተዐቀብዎሙ፡ለቢጽክሙ፡ Jer. 9, 4; 2 Tim. 4, 15; Luc. 20, 46; Rom. 16, 17; seq. ከመ፡ኢ፡ c. Subj.: ተዐቀብኩ፡በመንፈስየ፡ከመ፡ኢየአብስ፡ Kuf. 25; Sir. 22, 13; vel seq. ኢ፡ c. Subj., ut: Ex. 19, 12; ተዐቀብ፡ኢያስሕትከ፡ Sir. 13, 8. 29, 20; Gal. 6, 1; sed post ኢተዐቀበ፡ seq. ከመ፡ c. Subj., ut: ኢተዐቀበ፡ከመ፡ይሖር፡ 4 Reg. 10, 31; abs.: ተዐቀብ፡ Jes. 7, 4; በተዐቅቦ፡ዐቢይ፡ *cautissime* F. M. 29, 4; ተዐቅቦ፡ (sive *cautio* sive *abstinentia*) Lud. comm. hist. p. 319. a) nonnumquam additur ርእሰከ፡ vel ርእስከ፡, ut: ተዐቀብ፡ ርእሰከ፡ (v. ርእስከ፡) ኢያስሕትከ፡ Sir. 29, 20; vel ለርእሱ፡, ut Gal. 6, 1. b) *cautionem adhibere* c. በ፡ in re: ተዐቀብ፡በ ዕፀ፡መሥዋዕት፡ Kuf. 21; ተዐቀብ፡በደም፡ ibid.; c. እምነ፡, ut: መፍትው፡ይትዐቀቡ፡በአስተሓምሞ፡እምስጢር፡ (decet caute tractare mysterium) Lud. comm. hist. p. 308; seq. ከመ፡ c. Subj.: Deut. 24, 8. 2) *se servare*, c. በ፡ in re; Judae 21; እመ፡ኢያፍጠነ፡ተዐቅቦ፡በፍርሀተ፡እግዚ"፡ Sir. 27, 3. 3) sibi custodire i. e. a) *observare, attendere* ad alqd vel alqm, c. Acc.: Ps. 129, 3; 1 Reg. 1, 12; 2 Reg. 18, 12; Phil. 3, 17; Hebr. 2, 1; sidera Abush. 3; በተዐቅቦ፡ μετὰ παρατηρήσεως Luc. 17, 20 (nisi hunc Inf. passive sumere malueris); huc nescio an referendus sit etiam locus ከመ፡ይትዐቀብ፡ለሕይወቱ፡ከመ፡ ዐሳብ፡ ἵνα εὐδοκήσῃ τὸν βίον ὥσπερ μισθωτός Job 14, 6; *providere* 1 Cor. 3, 10. b) *callide observare, insidiari*, παρατηρεῖν, c. Acc. prs.: Marc. 3, 2; Luc. 6, 7. 14, 1; ዘይትዐቀበከ፡ ὁ ὑποβλεπόμενός σε Sir. 37, 10. c) *sibi observandum* vel *servandum sumere* praeceptum vel ceremoniam: Marc. 7, 4; Gal. 4, 10; ተዐቀብ፡ዑቃቤ፡ዘአምላከ፡ Kuf. 21.

ተዓቀበ፡ III, 3 *se invicem custodire* vel *tueri*: Romani cum Judaeis foedus fecerunt, ከመ፡ይትራድኡ፡ኅቡረ፡በየብስ፡ ወበባሕር፡ወይትዓቀቡ፡በበይናቲሆሙ፡ Jsp. p. 296.

አስተዐቀበ፡ IV, 1 *facere* vel *monere ut* alqs *caveat* alqd vel alqm: ወታስተዐቅቦሙ፡እምኔየ፡ (וְהִזְהַרְתָּ אֹתָם מִמֶּנִּי) Hez. 33, 7 vrs. nov.; F. N. 27. (seq. እምነ፡).

ዕቁብ፡ part. 1) *custoditus, in custodiam traditus*, 2 Esr. 13, 25; Act. 27, 1 rom.; ብእሲት፡ዕቅብት፡ለብእሲ፡ Lev. 19, 20; vid. ዕቅብት፡; ዕቁባን፤ዕዉራን፤እለ፡ለምጽ፤ዝ ልጉሳን፡ ne intrent in sanctuarium, Clem. f. 176 (num *morbis contagiosis affecti?* coll. סְגִיר, an lapsu calami scriptum pro ዕቡቃን፡?). 2) *servatus, reservatus, asservatus*: 1 Petr. 1, 5; 2 Reg. 23, 5; Ex. 12, 6; 1 Petr. 1, 4; 2 Petr. 3, 7 Platt; መዝገብ፡ዕቁብ፡ለውሉዳ፡ F. M. 8, 2. 3) *observatus*, Org. 3. 4) *attentus, cautus*: ዕቁበ፡ይትናገር፡ φυλασσόμενος λαλεῖ Prov. 21, 28; ዘዕቁብ፡በቃሉ፡ Clem. f. 86; ዕቁበ፡ለይኩን፡ Lit. 164, 1.

ዕቅብት፡ adj. et subst. f. (proprie: part. f.), Pl. ዕቁባት፡ et ዕቅብታት፡, *concubina, pellex*, Gen. 22, 24; ብእሲት፡ ዕቅብት፡ Jud. 19, 1. 2; 2 Reg. 3, 7; Kuf. 33; 1 Esr. 4, 29; 2 Esr. 12, 6; Gal. 4, 22; አንበረ፡ዕቅብተ፡ F. M. 8, 1; ዕቁባት፡ Gen. 31, 33. 32, 23; አንስት፡ዕቁባት፡ 2 Reg. 5, 13. 20, 3; 1 Par. 3, 9; Cant. 6, 8; ዕቅብታት፡ Jsp. p. 304; F. N. 25 (in quo capite በእንተ፡ዕቁባት፡ agitur).

ዕቅበት፡ n. act. et subst. 1) *custodia* i. e. custodiendi actus: እንዘ፡የዐቅቡ፡ዕቅበተ፡ማኅደር፡ φυλάσσοντες τὰς φυλακὰς τῆς σκηνῆς 1 Par. 9, 19; terrae (ne hostis eam invadat) Jsp. p. 347. 2) *conservatio* (Bewahrung) Lit. 167, 1; Deus መሀረከሙ፡ትእዛዛቲሁ፡ወዕቅበተ፡ሃይማኖቱ፡ Jsp. p. 290. 3) *observatio* astrorum Abush. 37. 4) *attentio, cautio*, Gad. Ad. f. 41. 5) *vigilia* (pars noctis) Ex. 12, 42. 14, 24. — *Voc. Ae.*: ዕቅበት፡ዘ፡ውሽማ፡; *aliud*: ዕቅበት፡ዘ፡እንግዶች፡ (quae scholia quid sibi velint dubium est).

ዐቃቢ፡ n. ag., f. ዐቃቢት፡, Pl. m. ዐቃብያን፡, c. ዐቀብት፡ *custos*: Gen. 4, 9; ዐቃብያነ፡ (v. ዐቀብተ፡) ቤት፡ Koh. 12, 3; ዐቃቤ፡ኅለት፡ Jes. 27, 4; መኑ፡ይሠይም፡ዐቃቤ፡ላዕለ፡አፉየ፡ Sir. 22, 27; Ps. 38, 2. 140, 3; አንትሙ፡ከህናት፡ዐቃብያነ፡ቤተ፡እግዚ"፡ Clem. f. 205; ከህናት፡ዐቃብያነ፡ሕጉ፡ለእግዚ"፡ f. 207; Petrus ዐቃቤ፡መራኁተ፡መንግሥተ፡ሰመያት፡ f. 266; ዐቀብት፡ Asc. Jes. 3, 14; Act. 12, 6; ሊቀ፡ዐቀብተ፡ ቤተ፡ሞቅሕ፡ Kuf. 39. a) In specie α) ዐቃቤ፡ሥራይ፡ *medicus, pharmacus*, vid. sub ሥራይ፡ (c. 245); Tob. 2, 10; Clem. f. 248. 255. β) ዐቃቤ፡ሥጋ፡ 1 Reg. 28, 2 et ዐቃቤ፡ ርእስ፡, ut: ሊቃነ፡ዐቀብተ፡ርእሱ፡ Esth. 2, 21; 1 Esr. 3, 4 *custos corporis, satelles*. γ) ዐቃቤ፡መንግሥት፡ διάδοχος τοῦ βασιλέως *vicarius regis, procurator regni* 2 Par. 26, 11. δ) ዐቃቤ፡ሙዳየ፡ምጽዋት፡ *custos arcae eleemosynarum* 2 Esr. 23, 4 et ዐቃቢ፡ γαζοφύλαξ *thesaurarius* 1 Esr. 2, 10. ε) ዐቃቤ፡ቀምሕ፡ *c. pomorum* vid. sub ቀምሕ፡; adde Sir. 27, 6. ζ) ዐቃቤ፡ነቢብ፡ *orator* Act. 24, 1. η) ዐቃቤ፡ነግድ፡ *caupo* Luc. 10, 34. ϑ) ዐቃቤ፡አልባስ፡ *custos vestiarii* 4 Reg. 22, 14. ι) ዐቃቤ፡አንስት፡ *c. gynaecei* Esth. 2, 8. 14. κ) ዐቃቤ፡አንቀጽ፡ *janitor* 1 Par. 9, 17. 23, 5; ዐቀብት፡ (simplex) F. N. 8, 3. λ) ዐቃቤ፡ወይን፡ vel ዐጻዲ፡ወይን፡ *vinitor* Marc. 12, 1; Luc. 13, 7; Jes. 1, 8. 24, 20. 61, 5 var.; ዐቀብተ፡ወይን፡ Jer. 52, 16; Joel 1, 11; ዐቃቢተ፡ዐ"፡ወ"፡ Cant. 1, 6; ዐቀብተ፡ዐ"፡ወ"፡ 2 Par. 26, 10. μ) ዐቃቤ፡ገነት፡ *hortulanus* Joh. 20, 15; Sx. Haml. 25 (vid. ዐውድ፡). b) ἐπίσκοπος, *praefectus, episcopus* Jud. 9, 28; 1 Petr. 2, 25. c) *custos* i. e. *tutor*: Deus ዐቃቢሁ፡ለያዕቆብ፡ Kuf. 35; Deus ይከውን፡ዐቃቢሁ፡ ለሠናይ፡ Kuf. 21; መልአክ፡ዐቃቢሁ፡ *angelus ejus tutelaris* Gad. Lal.; item de angelo Enc. Mag. 25; Pag. 1. d) *custodiens*: ብእሲት፡አርማሚት፡ወዐቃቢተ፡ልሳን፡ (linguam compescens) Fal. f. 50.

ዑቃቤ፡ subst., f. et m. 1) *custodia*, φυλακή Job 7, 12. a) *tutela, tuitio*: Behütung M. M. f. 145; ቀራንብትኪ፡ንጻሬ፡ አዕይንት፡ለዑቃቤ፡ (zum Schuze des Blickes der Augen) I. Sal. Mar. 6. b) *cautio, attentio*: ያንብርዎ፡ለሥጋየ፡በዐቢይ፡ ዑቃቤ፡ውስተ፡ማእከለ፡ምድር፡ Clem. f. 10; huc nescio an referendus sit locus: ይጸልእ፡ድምፀ፡ዑቃቤ፡ μισεῖ ἦχον ἀσφαλείας Prov. 11, 15. 2) *observantia*: ዑቃቤ፡ሕግ፡ Org. 3; ዑቃቤ፡ሰንበት፡ M. M. f. 266. 3) *observatio* astrorum: አስተናበሩ፡ዓመታቲሆሙ፡ወአውራኂሆሙ፡ዲበ፡ዑቃቤ፡ጥንቁቅ፡ዐሓያዊ፡ Abush. 3; ሰብአ፡ዑቃቤ፡ *observatores* (siderum), ibid. 4) *vigilia* (pars noctis), Kuf. p. 91. 5) *id quod observandum* vel *servandum est*, ut *lex, ritus*: ተዐቀብ፡ዑቃቤ፡

ዘአምላክ፡ ልዑል፡ (מִשְׁמֶרֶת) Kuf. 21; fortasse *bona servanda* Koh. 7, 11 (ubi Ae. pro κληρονομία Graeci ዑቃቤ፡ exhibet).

ዑቃብያዊ፡ adj. rel. *ad observationem* (siderum) *pertinens*, Abush. 3.

ተዐቃቢ፡ n. ag. (III, 1) 1) *attentus, cautus* Phlx. 106. 2) *observans:* ከነ፡ ተዐቃቤ፡ ለሕገ፡ እግዚ"፡ Sx. Mag. 19.

ማዕቀብ፡, rarius ማዕቅብ፡, subst., Pl. መዓቅብ፡ et መዓቅብት፡ (semel reperi መዓቀብት፡), Pl. Pl. መዓቅባን፡, 1) *custodia* i. e. a) *excubiae, statio excubiarum, vigiliae:* ረከብዋ፡ ማዕቀበ፡ (v. መዓቅብ፡ ዘ) ፋርስ፡ προφυλακὴ τῶν Ἀσσυρίων Judith 10, 11. 14, 2. 3; ያነብሩ፡ መዓቅቢሆሙ፡ Nah. 2, 6; መዓቅብ፡ (v. መዓቅባን፡) 3, 12; ያነብሩ፡ መዓቅበ፡ ዲቤከ፡ Hez. 23, 34. 26, 8. 38, 7; አንበርነ፡ መዓቅበ፡ ሎሙ፡ 2 Esr. 14, 9; Jes. 62, 6; መዓቅብት፡ οἱ φυλάσσοντες 2 Esr. 12, 16; መዓቅብት፡ ሌሊተ፡ ይዑዱ፡ ውስተ፡ ኢየሩሳሌም፡ 17, 3; ሰብአ፡ መዓቅብ፡ *excubitores* 2 Esr. 14, 23; Jud. 1, 24. 7, 19. b) *custodes:* ከመ፡ ማዕቀበ፡ (v. መዓቅበ፡) ሐቅል፡ φυλάσσοντες ἀγρόν Jer. 4, 17. c) *vigiles* Cant. 3, 3. 5, 7. d) *insidiae:* መዓቅበ፡ አጋንንት፡ Lud. e Ssal. Req. 2) locus quo excubias agunt, *statio:* እቀውም፡ ውስተ፡ መዓቅብየ፡ Hab. 2, 1. 3) *id quod custodiendum* vel *observandum est:* የዐቅቡ፡ ደቂቀ፡ እስራኤል፡ መዓቅቢሆሙ፡ ለእግዚ"፡ Num. 9, 19.

ማዕቀቢ፡ part. (II, 1) c. term. adj. *depositor* (qui alqd custodiendum tradit) Ex. 22, 8.

አማዕቀበ፡ quadrl. II (denom.) *custodiae causa deponere, custodiendum tradere* vel *committere*, c. dupl. Acc.: ብእሲት፡ ዘአማዕቀብዎ፡ (quam ei c. t.) F. M. 5, 14. 5, 17; ብእሲ፡ ዘአማዕቀቡ፡ ኪያሁ፡ (quem ei c. t.) 12, 5; c. Acc. pers. vel rei et በኀበ፡ ejus, cui traditur Sx. Ter 9, vel በ፡ ejusdem, ut: አማዕቀቦሙ፡ በክርስቶስ Sx. Masc. 9.

ምዕቀብና፡ subst. *custodia depositi* vel *commissi, tutela*, nec non *depositum, commissum*, Lud. e Cant. Mich.; Genz. f. 44; በእንተ፡ ምዕቀብና፡ ንዋይ፡ F. N. 29; ይእቲ፡ እኅተ፡ አቡየ፡ በምዕቀብና፡ (Pflegeschwester des Vaters) F. N. 24, 2; Clem. f. 111.

ዐቀብ፡ subst. [عَقَبَة עָקֹב; de etymo vid. Ges. thes. p. 1060; amh. ዐቀበት፡] *locus acclivis, clivus:* ዐቀበ፡ ኆጻ፡ ἀνάβασις ἀμμώδης Sir. 25, 20; Jes. 15, 5; Judith 6, 7. 13, 10; 2 Esr. 13, 31; 2 Reg. 6, 2; Num. 34, 4.

ዐቀብ፡ vel ዐቃብ፡, subst., Pl. ዐቀበት፡ [?] *spinae, vepres*, Jud. 8, 7. 16; 2 Reg. 23, 6.

ዕቋን፡ subst. *lac spissum, flos lactis, butyrum* [vid. ሐቄን፡ nec non عُجِن], βούτυρον Gen. 18, 8; Jud. 5, 25; አዘዘ፡ ከመ፡ ያስትዮሙ፡ (sc. fame enecatos) ሐሊበ፡ ወመዓረ፡ ወዕቋነ፡ እስከ፡ ለምለመ፡ ጕርዔሆሙ፡ ወአማዑቶሙ፡ Jsp. p. 369.— Sec. Lud. i. q. amh. ሐይብ፡. — *Voc. Ae.:* ግብነት፡ ብ፡ ራግማ፤ ዕቋን፡ ብ፡ አንቋሊት፡; *aliud:* ዕቋን፡ ዘ፡ ራግማ፡፡

ዐቀደ፡ i. q. עקד عقد (vic. אגד አገደ፡ اكد et ዐቀጸ፡) *ligare, vincire, constringere, nodare.* — *Voc. Ae.:* ዐቀደ፡ ዐቀጸ፡ ዐነገ፡ ሞቅሐ፡ ከልተፈ፡ ኀመየ፡ ብ፡ አሰረ፡፡

ዕቁድ፡ part. *ligatus, constrictus:* sedit in carcere ዕቁደ፡ እግር፡ Enc. Mij. 17.

ዐቀድ፡ vel ዕቀድ፡ subst. dubiae significationis: ፬ አጻብዕ፡ ዘይትራከብ፡ ላዕሌሁ፡ ዐቀዱ፡ (v. ዕቀዱ፡) τεσσάρων δακτύλων τὰ κοιλώματα 3 Reg. 7, 3; utrum *taenia?* an *stria?* (Significatio *capitulum columnae* quam Ludolfus statuit, ab hoc loco plane aliena est, vid. commata 4 seq.).

ዐቀድ፡ subst., vox architectonica, an *fornix, concameratio* (coll. אֲגֻדָּה إِجَّاءٌ)? ዐቀዶን፡ sc. ecclesiarum, Gad. Lal.

ማዕቀድ፡ subst., Pl. መዓቅድ፡, vox architectonica, au *camera, fornix?* አልበ፡ ጠፈረ፡ ለመዓቅዶን፡ (sc. ecclesiarum Lalibelae saxis excavatarum) ወአልበ፡ ሣዕር፡ ለመከደኖን፡ (sic) Gad. Lal.; ኢይፈቅድ፡ አሕባለ፡ ለመዓቅዶን፡ ibid.

ዐቀጸ፡ I, 2 [proprie: verschränken, verwickeln; vid. عقص عقش عقط al., nec non ዐቀደ፡] *illaqueare, impedire, intricare* Jud. 11, 35; ሰይጣን፡ ይዒቅጽ፡ በስዉር፡ Phlx. 100.

አዕቀጸ፡ II, 1 1) *laqueis implicare, illaqueare* pedes alcjs, *suplantare*, pede supposito vel laqueo *improvidum prosternere:* συμποδίζειν Gen. 22, 9 (nisi ዐቀደ፡ emendare malueris); Ps. 17, 43. 77, 35; πτερνίζειν Gen. 27, 36; በውስተ፡ ከርሥ፡ አዕቀጸ፡ ለእኁሁ፡ Hos. 12, 3; ኵሉ፡ እኍ፡ አዕቅጾ፡ ያዐቅጽ፡ Jer. 9, 4; σκελίζειν አነ፡ አዐቅጾሙ፡ Jer. 10, 18; ὑποσκελίζειν Ps. 16, 13. 139, 5; Enc. Teq. 24; Genz. 12. 2) trsl. a) *insidiari, defraudare:* ያዐቅጾኑ፡ ሰብእ፡ ለእግዚ"፡ πτερνιεῖ Mal. 3, 8. b) *dolo* vel *fraude detorquere:* አዕቅጸቶሙ፡ እምፍኖተ፡ ጽድቅ፡ Kuf. 1. — *Voc. Ae.:* አዕቀጸ፡ ዘ፡ አሰረ፡፡

ተዐቅጸ፡ III, 1 *illaqueari, supplantari, de improviso prosterni*, συνεποδίσθησαν Ps. 19, 9; በኀፊረ፡ ሰብእ፡ ይትዐቀጽ፡ ὑπεσκελίσθησαν Prov. 29, 25; ኢይትዐቀጹ፡ በኀጢአቶሙ፡ Kuf. 1; ኵሉ፡ ንቁሃን፡ ወኢትትዐቀጹ፡ በምንትኒ፡ Jsp. p. 356. — *Voc. Ae.:* ተዐቅጹ፡ ዘ፡ ተተዓተቡ፡ (?); *aliud:* ተዐቅጸ፡ ዘ፡ አንነበሰ፡፡

ዕቅጸት፡ n. act. *supplantatio*, ὑποσκελισμός Prov. 11, 3.

አዕቃጺ፡ n. ag. *supplantator;* hoc vocabulo nomen ያዕቆብ፡ exponitur in Voc. Ae.

ዐቀፈ፡ inus., عقف *inflexit* (vic. ዐቀደ፡ et ዐቀጸ፡).

አዕቀፈ፡ II, 1 *impedire, offendiculo* vel *impedimento esse, impedimentum inferre, scandalum praebere*, c. Acc. pers.: ኢያዐቅፈከ፡ ከመ፡ እብነ፡ ዕቅፍት፡ Jes. 8, 14; Rom. 9, 32; አፍላግ፡ ኢያዐቅፈከ፡ Jes. 43, 2 (Cod. Laur.); ከመ፡ ያዕቅፎ፡ τοῦ ἀντικεῖσθαι αὐτῷ Zach. 3, 1; Num. 22, 32 var.; አዕቀፈኒ፡ ሰይጣን፡ 1 Thess. 2, 18; Joh. 6, 61; አዕቀጸ፡ ቢጾ፡ Rom. 14, 21; Gal. 5, 7; c. Acc. rei: ከመ፡ ኢያዕቅፍ፡ ትምህርቶ፡ ለክርስቶስ፡ 1 Cor. 9, 12.

ተዐቀፈ፡ III, 1 1) *implicari, impediri:* ኢይትዐቀፍ፡ በኀጢአት፡ ἐν ἁμαρτίαις οὐκ ἐγκυλισθήσονται Sir. 23, 12; ከመ፡ ኢትትዐቀፍ፡ ጸሎትክሙ፡ 1 Petr. 3, 7. 2) *offendere, (impingere)*, እመ፡ ተዐቅፈ፡ Sir. 13, 23; Tob. 11, 9; Hebr. 12, 13; ዘእንበለ፡ ይትዐቀፉ፡ (v. ትትዐቀፉ፡) እገሪሆሙ፡ Jer. 13, 16; እገሪከ፡ ከመ፡ ኢይትዐቀፉ፡ Prov. 3, 23; ከመ፡ ኢትትዐቀፍ፡ በእብን፡ እግሪከ፡ Ps. 90, 12; Matth. 4, 6; ኵሉ፡ አብድ፡ ይትዐቀፍ፡ ቦቱ፡ (sc. በዕፀ፡ ዕቅፍት፡) Sir. 34, 7; ከመ፡ ኢትትዐቀፍ፡ በእብነ፡ መንሱት፡ 35, 20. 3) *offendi, (indignari), offensionis causam habere* in re, *scandalizari*, c. በ፡ scandali: ይትዐቀፉ፡ በሙ፡ Sir. 23, 8; ይትዐቀፉ፡

ደቂቅ፡በልሂቅ፡ Jes. 3, 5; Asc. Jes. 3, 34; Matth. 11, 6; Luc. 7, 23; Joh. 16, 1; vel c. በእንተ፡ Marc. 6, 3. — *Voc. Ae.*: ተዓቀፈ፡ዘ፡ተሰናከለ፡

ተዓቀፈ፡ III, 3 1) *offendiculum objicere* alicui, *obstare*, c. Acc. pers., Num. 22, 22. 32 (διαβαλεῖν, שָׂטָן). 2) *alterum alteri scandalum praebere*: ኢትትዓቀፉ፡በትሕዝብት፡ (durch Mißtrauen) Lud. e Vit. Joann. Cam.

ዕቁፍ፡ part. *offensione affectus* (i. e. is quem alii offendunt): ወንከውን፡ዕቁፋነ፡ወዕዩራነ፡በቅድመ፡እለ፡ያጠርዩነ፡ εἰς πρόσκομμα Judith 8, 22.

ዕቅፍት፡ subst., Pl. ዕቅፍታት፡ 1) *offensio* pedis: (ዘያስተሰግል፡) በዕቅፍተ፡እግር፡ (inter alia divinationis genera) Clem. f. 178; *lapsus* offensione pedis effectus: ዕቅፍት፡ ὑποσκέλισμα αὐτοῦ Prov. 24, 17. 2) *causa offensionis* et *lapsus, offendiculum, scandalum*, πρόσκομμα vel σκάνδαλον, ኢትደይ፡ዕቅፍተ፡ቅድመ፡ዕዉር፡ Lev. 19, 14; Ps. 68, 27. 139, 6; የዐቅበከ፡እምዕቅፍት፡ Sir. 31, 19. 39, 24; Judith 5, 20; Hos. 4, 17; ዕፀ፡ዕቅፍት፡ Sir. 34, 7; እብነ፡ዕቅፍት፡ Jes. 8, 14; Rom. 9, 32; ትከውኖ፡ዕቅፍት፡ 1 Reg. 18, 21; Ex. 23, 33; Jud. 2, 3; ዕቅፍታት፡ F. N. 5. 3) *remora*, Lud. ex Org. 3.

ማዕቀፍ፡, ማዕቅፍ፡, ማዕቅፍት፡ subst. *causa offensionis* et *lapsus, offendiculum, scandalum*, Kuf. 1; Ps. 140, 10; በማዕቅፍ፡ይወድቅ፡ Prov. 10, 8; στραγγαλιῶδες (*perversi* alqd et *tortuosi*) ማዕቅፍ፡ Prov. 8, 8; ያመጽኡ፡ማዕቅፍተ፡ Jes. 29, 21; Hen. 56, 7; Matth. 16, 23; Lit. Epiph.; ማዕቀፍ፡ Enc. Haml. 5.

ማዕቀፋዊ፡ adj. rel. *scandalosus*, Lud. ex Mss. Colb.

ተዐቃፊ፡ n. ag. (III, 1) *qui offenditur* alqa re, Phlx. 243.

I. **ዐበለ፡** rad. incertae potestatis, quamquam e significationibus vocis ማዕበል፡ radici vim *laborandi* et *fabricandi* infuisse nescio an conjiciendum fuerit.

ማዕበል፡ (crebro መብዐል፡ nec non መብዕል፡ scriptum) et ማዕበልት፡, subst., plerumque m., Pl. መዓብል፡, መዓብልት፡ et ማዕበላት፡ (Hen. 54, 3 var.), crebro መበዕልት፡ et መበዕላት፡ scriptum, 1) *instrumentum, utensile*: (ማሕረስ፡) መብዐል፡ (v. መብዕለ፡) ነፍስ፡ውእቱ፡ instrumentum animae i. e. ad vitam necessarium Deut. 24, 6; መብዐለ፡ (v. መብዕለ፡) ሚከኖት፡ τὰ συγκλείσματα τῶν μεχωνὼθ 4 Reg. 16, 17. 2) in specie *instrumentum ferreum* (a fabro ferrario confectum): እዕይንቲሁ፡ይጤይቅ፡ኵሎ፡አምሳለ፡መብዐል፡ ὁμοίωμα σκεύους Sir. 38, 28; ዘከመ፡ያስተሜኒ፡መብዐሎ፡ወምንሀበ፡ ibid.; ut a) ὀδούς *dens* 1 Reg. 13, 21. b) σκεῦος σιδηροῦν ማዕበለ፡ኀጺን፡ 3 Reg. 6, 11. c) *telum, jaculum, sagitta*, መዓብሊሆሙ፡በሊኀ፡ τὰ βέλη ὀξέα Jes. 5, 28; ማዕበል፡በሊኅ፡ልሳኖሙ፡ βολὶς τιτρώσκουσα Jer. 9, 8; cfr. etiam Ps. 54, 24 ubi Gr. βολίδες habet, Aethiopes autem voci ማዕበል፡ (quasi *fluctus* significaret) ያሰጥሙ፡ addiderunt; ትወጽእ፡ማዕበልት፡ (v. መዓብልት፡) ከመ፡መብረቅ፡ βολὶς Zach. 9, 14. [Cfr. مِعْوَلٌ *instrumentum ferreum acuminatum*, quo saxa finduntur; مِعْبَلَةٌ *cuspis lata et longa, sagitta lata cuspide praedita*; مِغْوَلٌ *instrumentum quo perditur; cuspis longa, ensis tenuis.*]. d) *catenae, tormenta*, Hen. 53, 3 seq.; 54, 3; (vid. etiam መብልዕ፡). — *Voc. Ae.*: ማዕበል፡ብ፡በለው፡ሰይፍ፡የበሂ፡ይ።

II. **ዐበለ፡** inus., componendum cum יָבַל (بَالَ بَلَّ وَبَلَ) *fluere, fluctuare, undare*.

ማዕበል፡ (et ማዕብል፡), subst., m. et f., coll. et Sing., Pl. ማዕበላት፡ (Lud. ex Enc.) et መዓብልት፡ 1) *fluctus, unda, undae*, (*inundatio, diluvium*), κῦμα Job 6, 15; Sir. 29, 18; Jes. 48, 18; κύματα Ps. 41, 10. 64, 7. 106, 25; Job 38, 11; Sir. 24, 6; Jes. 17, 12. 51, 15 (fem.); Jer. 5, 22. 6, 23; Hez. 26, 3; 4 Esr. 2, 25. 27; ማዕበለ፡ባሕር፡ ῥιζώματα θαλάσσης Job 36, 30; ደፈኖሙ፡ማዕበል፡ πόντος Ex. 15, 5; ማዕበል፡ዐቢይ፡ Jon. 1, 11; ማዕበለ፡ማይ፡ χειμάρρους ἐπικλύζων Jes. 66, 12; Act. 27, 15. 18 rom.; κλύδων Jon. 1, 4; Luc. 8, 24; Enc. Hed. 5; trsl.: ማዕበላ፡ለቍረ፡ኀጢአትየ፡ Enc. Jac. 13. — *Voc. Ae.*: ማዕበል፡ዘ፡ፈረሰኛ፡ 2) *cymatium*, κυμάτιον, Ex. 25, 11. 24. 25; መዓብልት፡ arcae foederis, Kbr. Nag. 17. — *Voc. Ae.*: ማዕበል፡ዘ፡ሙአብያ፡

አማዕበለ፡ quadrl. II (denom.) *inundare, fluctibus obruere*: ወያመዐብሎ፡መዋግድ፡ Lit. 172, 1; ጊዜ፡ያመዐብል፡ላዕሌየ፡በእስ፡ Enc. Hed. 16; Jsp. p. 292.

ዐብረ፡ I, 1 [עָרַב, חָרֵב, vid. Ges. thes. p. 1066] Subj. ይዕበር፡ *aridum, sterilem esse* vel *fieri, exarescere, sterilescere*, de terra, ዐብረ፡ኵሉ፡ወፍር፡ዘውስተ፡ገዳም፡ Jer. 23, 10; de plantis: ኵሉ፡ይየብስ፡ወየዐብር፡ Jes. 19, 7; ኢየዐብር፡ወይንከሙ፡ Mal. 3, 11; Apoc. 6, 6; Herm. p. 99; የዐብር፡ሣዕሩ፡ፍጹመ፡ Prov. 24, 46; ጽጌሃ፡ኢይትነገፍ፡ወፍሬሃ፡ኢየዐብር፡ወቈጽላ፡ኢይጸመሂ፡ M. M. f. 124; Org. 5; de aquis: እመበ፡ዘዐብረት፡ዝናመ፡ሰማይ፡ 2 Par. 6, 26; de sanguine: duae sunt animae sc. ነፍስ፡መዋቲት፡ወነፍስ፡ዘኢይመውት፤ዘሰ፡ይመውት፡ደም፡ውእቱ። ለእመ፡በተረግዘ፤ይትከዐው፡ዲበ፡ምድር። ወለእመ፡በደዌ፡ሥጋ፤የዐብር፡ወበዐባረ፡ዚአሁ፡ይትፈለጥ፡ነፍስ፡ (sc. ዘኢይመውት፡) እምሥጋ፡ M. M. f. 109; de annis: ዓመታት፡አኀዙ፡ይዕበሩ፡ Kuf. 11.

አዕበረ፡ II, 1 *aridum, sterilem reddere*, ኢያዐብር፡ወይንከሙ፡ Mal. 3, 11 var.

ዕቡር፡ part. *aridus, exsiccatus, sterilis*: (ሰዊት፡) ቀጢናን፡ወዕቡራን፡ ἀνεμόφθοροι Gen. 41, 6. 7. 27 (cfr. ይቡሳን፡ 23. 24); ሐምለ፡ቅብእ፡ዕቡር፡ σευτλίον ἡμίεφθον Jes. 51, 20; ዐጸደ፡ወይን፡ዕቡር፡ Hez. 17, 6. — *Voc. Ae.*: ዕቡር፡ዘ፡ደረቅ፡

ዐባር፡ subst. (m.) *siccitas, sterilitas, penuria* vel *caritas annonae*: በዓመተ፡ዐበር፡ ἐν ἐνιαυτῷ ἀβροχίας Jer. 17, 8; ዐባረ፡ዝናም፡ (v. ዐበር) 14, 1; Hen. 80, 5; Kuf. 13. 23. 40; Deut. 28, 22; ἀπορία Hagg. 2, 17; Org. 1.

ዕብሬት፡, በዕብሬት፡ *per, propter* vid. sub በረየ፡ c. 507.

ዕብራዊ፡ et ዕብራይ፡ (Ex. 1, 15) n. prgr., *Hebraeus*, ut: ዕብራዊት፡, ዕብራውያን፡, ዕብራውያት፡ Jer. 41, 9; Gen. 39, 14. 17. 40, 15; Phil. 3, 5 al.; Hebr. 1, 1 in tit. Lectione vel interpretatione falsa nituntur hi loci: ብእሲት፡ዕብራዊት፡ (v. ብዕራዊት፡) Sir. 26, 2 ubi Gr. γυνὴ ἀνδρεία habet; ዕብራዊያት፡ Kuf. p. 157 pro ἅβραι (Vrs. Lat. praebet *puellae*). — Secundum Lud. hist. aeth. III, 4, 18 libri Regum duo, qui aliâs ዘነገሥት፡፫ወ፬ inscribuntur, titulo ዘዕብራውያን፡ insigniuntur (quem equidem nusquam legi).

ዕብራይስጥ፡ et ዕብራይስጢ፡ adv. ἑβραϊστί *hebraice*, ut: ኢትነግረነ፡ዕብራይስጥ፡ (v. "ስጢ፡) ἰουδαϊστί Jes. 36, 11;

4 Reg. 18, 26; ጽሑፋት፡ዕብራይስጥ፡ Kuf. p. 51; plerumque praemissa a) praepositione በ፡, sc. በዕብራይስጥ፡ vel "ጢ፡ ut Kuf. 12; Apoc. 9, 11. 16, 16; Joh. 5, 2. 19, 13. 20; Act. 22, 2; Luc. 23, 38, vel b) voce ነገረ፡ vel ልሳን፡, ut: በነገረ፡ ዕብራይስጢ፡ 2 Par. 32, 18; Joh. 20, 16; Act. 21, 40. 26, 14; በልሳን፡ዕብራይስጥ፡ Kuf. 43.

ዕብራይስጣዊ፡ adj. rel. *hebraicus*, Cod. Mus. Brit. VIII, n. 2.

ዐበቅ፡ subst. (m.) *scabiei* vel *leprae* species, ψώρα Lev. 26, 16; ዐበቅ፡አኩይ፡ (ἕλκος?) Deut. 28, 27; ደዌ፡ሲሕ፡ወዐበቅ፡ Macc. f. 14; ኢዮብ፡አመ፡አኀዞ፡ዐበቅ፡ Sx. Masc. 1; Deus ፈታኄ፡ኢዮብ፡በደዌ፡ወበዐበቅ፡ Tab. Tab. 23, [خَوْق *scabies?* an (sicut በክ፡ in quibusdam codicibus Job 4, 5) componendum cum בֹּהַק بَهَق?] — *Voc. Ae.*: ዐበቅ፡ዘ፡ሕከክ፡ (v. ሐከከ፡).

ዕቡቅ፡ part. *scabiosus*, ψώρᾳ affectus Lev. 21, 20. 22, 22; Clem. f. 131.

ዐብየ፡ I, 1 [עָבָה *crassus* (*densus*) *fuit*, ܥܒܐ *crassus, densus*, غَبَ *magnus* et *crassus fuit*; vid. Ges. thes. p. 981] Subj. ይዕበይ፡ 1) *crescere, magnum* vel *majorem fieri*: ዐበይኩ፡ ከመ፡ጽላሎት፡ Sir. 24, 14. a) de luna: ነኪር፡ከመ፡ተዐቢ፡ Sir. 43, 8. b) *adolescere*: ልህቂ፡ወዐበይኪ፡ Hez. 16, 7. c) *proficere, provehi*: ዐብየ፡በጸጋ፡ Luc. 2, 52; dignitate: ዐብየ፡መርዶኬዎስ፡ προήχθη Esth. 2, 21; Gen. 48, 19; opibus: Gen. 26, 13; በበይነዝ፡ዐብዩ፡ወብዕሉ፡ Jer. 5, 27. d) de rebus: ዐብየት፡ሃይማኖትክሙ፡ 2 Thess. 1, 3; ዐብየ፡ስሙ፡በኵሉ፡ምድር፡ Kuf. 11; ይዕበይ፡ስብሐቲሁ፡ Jes. 42, 21; ወዐብየ፡ማዕበለ፡ባሕር፡ Jon. 1, 4; ዐብየ፡ረኃብ፡ጥቀ፡ (*ingravescere*) Gen. 47, 13. 2) *magnum esse*: ዐበይከ፡ፈድፋደ፡ Ps. 103, 1; ዐብየ፡ገዓሮሙ፡ Gen. 19, 13; ኀጣውኢሆሙ፡ዐብየት፡ጥቀ፡ Gen. 18, 20; ምሕረት፡ Ps. 107, 4; ዐብየ፡ቍስልየ፡ Jer. 15, 18; Thren. 2, 13. a) *magni aestimari*: 1 Reg. 2, 21. 26, 24; Judith 12, 18. b) *magnificari*: 2 Reg. 7, 26; Ps. 19, 5. 3) *majorem* vel *maximum esse* vel *fieri*, seq. እምነ፡, ut Gen. 43, 34; ዐብየት፡ኀጢአታ፡ለወለተ፡ሕዝብየ፡እምኀጢአተ፡ሰዶም፡ Thren. 4, 6; ውእቱ፡የዐቢ፡እምነ፡ኵሉ፡ግብሩ፡ Sir. 43, 28; 2 Reg. 13, 15; Hen. 14, 15; Hebr. 1, 4; Matth. 11, 11. 12, 6. 13, 32; Joh. 1, 51. 4, 12. 5, 20. 13, 16; al.; vel Acc.: የዐብዮ፡ *eo major erit* Gen. 48, 19; አልቦ፡እምውስቴቶሙ፡ዘየዐብዮ፡ለፈራሄ፡እግዚ"፡ Sir. 10, 24; Hen. 75, 9; absol.: ትሬኢ፡እንከ፡ዘየዐቢ፡ኀጢአተ፡ ἀνομίας μείζονας Hez. 8, 6 seq.; Gen. 1, 16; Hebr. 7, 7; Jac. 3, 1; Matth. 18, 1. 4. 23, 17. 19; Luc. 12, 18; Joh. 19, 11; ዘየዐቢ፡ *majora* 4 Esr. 3, 21. a) potentia, i. e. *praevalere* seq. ላዕለ፡ pers., Kuf. p. 123. b) *potiorem, majoris* vel *maximi momenti esse*: ነፍስ፡ተዐቢ፡እምሲሲት፡ Matth. 6, 25. 12, 41; ወእምኵሉ፡ዘየዐቢ፡ 4 Esr. 10, 36. c) *natu majorem esse*, Rom. 9, 12; Gen. 10, 21; 1 Reg. 17, 13; መቃርስ፡ዘየዐቢ፡ (si non *magnus*) Sx. Mag. 27.

አዕበየ፡ II, 1 1) *magnum facere, augere*, Matth. 23, 5; Luc. 1, 58; Gen. 12, 2. 19, 19; አዕበይኩ፡ጥበበ፡ Koh. 1, 16; ረሲዓን፡ያዐብዩ፡ኀሳረ፡ Prov. 3, 35; ያዐብያ፡ለመዐት፡ Sir. 28, 10; Ps. 17, 54; 2 Tim. 2, 16. a) seq. ገቢረ፡ *magna facinora facere* Ps. 125, 3. 4; vel አዕበየ፡ከመ፡ይግበር፡ Joel 2, 21: vel absol.: 1 Reg. 12, 24 vel አዕበየ፡ምግባረ፡ *magna opera facere* Koh. 2, 4; etiam omisso ምግባረ፡ Koh. 2, 9. b) magnum i. e. *opulentum, potentem reddere*: Gen. 24, 35. 28, 3; ያዐብዮ፡ወያከብሮ፡ Sir. 11, 13. c) *magnificare, amplificare*: Jos. 3, 7. 4, 14; Ps. 36, 36; ወአዕበዮ፡እግዚ"፡ለሰሎሞን፡ላዕለ፡ኵሉ፡ 1 Par. 29, 25; Jer. 38, 14 (vid. n. 2, a). d) *magnifacere*: Job 7, 17; Act. 5, 13. e) vocem, clamorem *vehementem facere*: አዕበዩ፡ጸሪኀ፡ Matth. 20, 31. f) *natu majorem facere* vel *declarare*: ኢይክል፡አዕብዮቶ፡ Deut. 21, 16. g) አፈ፡ *os* i. e. *magna loqui* (*insolenter jactare*), μεγαλοῤῥημονεῖν: Ps. 37, 17. 54, 13; መጠነ፡አዕበየ፡አፉሁ፡ Judith 6, 17; እመ፡አዕቤከ፡አፉከ፡ላዕሌሁ፡ Sir. 22, 22. 20, 15, vel seq. ነቢበ፡ Ps. 11, 3. 4. h) *crescere facere* plantam, Lud. e Ssal. Req. 2) *tollere, extollere, exaltare*: ያዐብያ፡ለከምሪ፡እክሉ፡ Sir. 20, 28; ታዐቢ፡እደዊከ፡ኀቤሁ፡ Job 11, 13. a) laudibus (*magnificare*): አዕብይዎ፡ለስሙ፡ Sir. 39, 15. 43, 30; Ps. 33, 4. 68, 35; Luc. 1, 46; Act. 19, 17. b) ad dignitatem, potentiam, felicitatem *evehere*: አዕበዮ፡ንጉሥ፡ለሐማ፡ Esth. 3, 1; ጥበብ፡አዕበየቶሙ፡ለደቂቃ፡ Sir. 4, 11; ታዐብዮ፡እምነ፡ቢጹ፡ 15, 5; ያዐብያ፡ለነፍስከ፡ 31, 20; Phil. 2, 9; እምውስተ፡መዋዕል፡በ፡ዘቀደሰ፡ወአዕበየ፡ 36, 9. c) ርእሶ፡ *se efferre*: ኢታዐቢ፡ርእሰከ፡ Sir. 1, 30. 4, 7. 6, 2. 11, 4; Luc. 18, 14; Matth. 23, 12. d) ልበ፡ *magnos sibi sumere spiritus, superbire*: ዘያዐቢ፡ልበ፡ Jes. 10, 12; Jer. 31, 29; አዕብዮ፡ልብ፡ *fastus* Kuf. 40. e) ምግባሮ፡ *fastuose agere* Joel 2, 20. f) *vocem tollere* seu clamorem: ያዐቢ፡ቃሎ፡ Sir. 21, 20; ከመ፡ያዕቢ፡ቃለ፡በውውዓ፡ Hez. 21, 22 vrs. nov.

ተዐበየ፡ III, 2 (raro III, 1) *se efferre, se jactare, insolescere, superbire, inflatum esse*, ኢትትዐበዩ፡ μὴ ἐπαίρεσθε Jer. 13, 15; μεγαλύνεσθαι Dan. 8, 25; እስመ፡ተዐበየ፡ልብከ፡ ὑψώθη Hez. 28, 2; Ps. 130, 1; ለምንት፡ይትዔበይ፡ (v. ይትዐበይ፡) መሬት፡ወሐመድ፡ ὑπερηφανεύεται Sir. 10, 9; Rom. 12, 3; ἐφυσιώθησαν 1 Cor. 4, 18; ኢትትዐበይ፡በመዋዕለ፡ተጽናስከ፡ μὴ δοξάζου Sir. 10, 26; Phil. 2, 3; ኢትትዐበይ፡በቅድመ፡ንጉሥ፡ μὴ ἀλαζονεύου Prov. 25, 6; c. c. በ፡ rei, qua quis superbit: እለ፡ይትዔበዩ፡በወርቅ፡ Zeph. 1, 11; በጥበብከ፡ኢትትዐበይ፡ Prov. 3, 5; c. ላዕለ፡ *contra* alqm: Ps. 12, 3; ተዐበየ፡ላዕለ፡እግዚ"፡ Jer. 21, 26; 4 Esr. 9, 12; ከመ፡ኢይትዐበይ፡ንኡስ፡ላዕለ፡ዐቢይ፡ Clem. f. 173; *fastidire* alqd, seq. ለ፡ c. Inf., ut: ዲያቆናት፡ኢይትዐበዩ፡ለተልእኮ፡ጽኑሳን፡ Did. 17; ኢተዐብዮ፡ *modestia*, Lud. ex Enc. Masc. 23.

አስተዐበየ፡ IV, 2 vel 1 1) *provehere* alqm, *facere ut incrementum capiat* vel *progressus faciat* in re: Nestorie, ዘአስተዐበይከሙ፡(ለአይሁድ፡) በኀጢአቶሙ፡ ወዘአንሣእከሙ፡በነገር፡ Hom. Rhegini in Cyr. f. 109. 2) *superbum, tumidum, arrogantem reddere, inflare*: አእምሮ፡ያስተዐቢ፡ (v. ያስተዔቢ፡) 1 Cor. 8, 1; Gad. Kar. ("ዔቢ፡); 1 Cor. 13, 4 Platt.

ዕቡይ፡ part. *superbus, arrogans, insolens, fastuosus, inflatus, (superbia tumens)*, ὑπερήφανος Ps. 17, 30. 88, 11; Job 38, 15. 40, 7; Sir. 3, 28. 11, 30. 23, 8. 27, 15; Sap. 14, 6; Prov. 3, 34; Jes. 13, 11; Jac. 4, 6; συκοφάντης Ps. 71, 4; ὑβρισταί Rom. 1, 30 Platt; አዕይንት፡ዕቡይ፡ Prov. 24, 36; Jes. 5, 15; ዕቡየ፡ልብ፡ Prov. 14, 14; ዕቡየ፡መንፈስ፡ Koh. 7, 8; ዕቡየ፡ዐይን፡ Ps. 100, 7.

ዕበይ፡ subst., Pl. ዕበያት፡ *magnitudo*, domus Hen. 14, 16; corporis humani F. N. 10; ዕበየ፡ሣህልከ፡ Ps. 50, 1; Num. 14, 19;

ዕበየ፡ኀይሉ፡ Eph. 1, 19; Ps. 78, 12; ዕበየ፡ስብሐት፡ Ps. 8, 2. 95, 6. 103, 2; Sir. 17, 13. a) *pars major* vel *potior* Kuf. p. 131 lin. 5 et 7. b) magnitudo dignitatis, honoris, potentiae, *amplitudo*: በእምጣነ፡ዕበይከ፡ Sir. 3, 18; Hebr. 7, 4. c) *magnificentia, majestas*, Dei, በከመ፡ዕበይሁ፡ (v. ዕበዩሁ፡) ከማሁ፡ ዕበየ፡ምሕረቱ፡ Sir. 2, 18. 43, 29; Hen. 84, 2; Tob. 13, 6. 7; Ps. 144, 3; Judae 25; Hebr. 1, 3; Dianae Act. 19, 27; regis Dan. 5, 18; በዕበይ፡ወበክብር፡ Enc. Haml. 4. d) *magnalia*, ዕበያቲሁ፡ለእግዚ"፡ Herm. p. 94. 107; ዕበየ፡ግብሩ፡ τὰ μεγαλεῖα τῶν ἔργων αὐτοῦ Sir. 17, 9; ገበሬ፡ዕበይ፡ Enc. Tachs. 29. e) *elatio* et *causa elationis* vel *gloriationis*: ወይከውን፡ፍሥሓ፡ወክብረ፡ወዕበየ፡ለኵሉ፡ አሕዛብ፡ Jer. 40, 9; ለዕበይ፡ወለክብር፡ Kuf. 4; አንቲ፡ይእቲ፡ዕበዮሙ፡ለእስራኤል፡ Judith 15, 9.

ዐቢይ፡ adj., f. ዐባይ፡, Pl. m. ዐቢያን፡, f. ዐቢያት፡, c. ዐበይት፡ 1) *magnus*, bestia Ps. 103, 27; Apoc. 12, 3. 14; Joh. 21, 11; እብን፡ዐበይት፡ Deut. 27, 2; Marc. 16, 4; ጥቅም፡ዐቢይ፡ Koh. 9, 14; mons Jes. 57, 7; ሀገር፡ዐባይ፡ Jon. 1, 2; arbor Matth. 13, 22; ብርሃናት፡ዐበይት፡ Gen. 1, 16; domus Jes. 5, 9; Hen. 14, 10; cubiculum Marc. 14, 15; fluvius Gen. 15, 18; mare Num. 34, 6; በረድ፡ዐበይት፡ Jes. 30, 30; Apoc. 11, 19; ዐበይት፡መዋቅሕት፡ 20, 1; መጥባሕት፡ዐቢይ፡ 6, 4; ሕዝብ፡ዐቢይ፡ Gen. 12, 2. 18, 18; ዕሴት፡ዐቢይ፡ Hebr. 10, 35; 1 Tim. 6, 6; Act. 4, 33; Luc. 1, 49; በዓል፡ዐቢይ፡ Luc. 14, 16; Apoc. 19, 17; ተአምራት፡ዐቢያን፡ወስቡሓን፡ Hen. 36, 4; Ps. 91, 5; ዐውያት፡ዐበይት፡ Hen. 85, 6; ግብር፡ዐበይት፡ Kuf. 2; እኪት፡ዐበይት፡ Kuf. 23; ኵነኔ፡ዐበይት፡ Kuf. 48; 1 Reg. 5, 9; መቅሠፍት፡ዐቢይ፡ Job 2, 13; ኀጢአት፡ዐባይ፡ F. M. 6, 1; caet.; raro junctum nominibus temporis, ut: ዐቢየ፡ሰዓት፡ 1 Reg. 20, 41. a) *vehemens*, ut ventus: Job 1, 19; Jon. 1, 4; Ex. 10, 19; ዝናም፡ዐቢይ፡ 3 Reg. 18, 45; ድልቅልቅ፡ዐቢይ፡ Jer. 10, 22; ማዕበል፡ዐቢይ፡ Jon. 1, 11; ድቀት፡ዐቢይ፡ Matth. 7, 27; ድንጋፄ፡ Marc. 5, 42; fletus Gen. 50, 10; ira Apoc. 12, 12; timor Marc. 4, 41; gaudium Act. 8, 8; tribulatio Matth. 24, 21, al. b) *altus*, de voce በዐቢይ፡ቃል፡ Hez. 9, 1; Dan. ap. 1, 24; Jes. 36, 13; Job 2, 12; በዐቢይ፡ዐዓዕ፡ Sir. 46, 17; 4 Esr. 9, 38. 10, 39; de somno et tranquillitate: ናዋም፡ዐቢይ፡ ὕπνος βαθύς Sir. 22, 7; ዛሕን፡ዐቢይ፡ Matth. 8, 26. c) *gravis, magni momenti*: ዐቢይ፡ዝነገር፡ለነ፡ 2 Esr. 10, 12. 16, 3; 1 Reg. 20, 2. 22, 15; Jes. 49, 6; Gen. 45, 28; አኮ፡ዐቢይ፡ዝንቱ፡ሊተ፡እመ፡አፍቀርከዎ፡ Kuf. 35; ዐቢይ፡ውእቱ፡ሊተ፡እስመ፡ዮሴፍ፡ሕያው፡ Kuf. 43; Matth. 22, 38; Act. 8, 9; 1 Cor. 9, 11; Eph. 5, 32. d) magnum vel magna i. e. *magna facinora, magnalia*: ይገብር፡ዐቢየ፡በኵለሄ፡ Sir. 50, 22; ገብረ፡ዐቢያተ፡ Jes. 12, 5; Ps. 105, 22; Job 5, 9. 42, 3. e) *magnus*, de verbis insolentis vel superbi: አፉሁ፡ይነብብ፡ ዐቢያተ፡ Dan. 7, 8 seq.; Hen. 5, 4; 2 Petr. 2, 18; ዐቢይ፡ነገር፡ Enc. Teq. 17. f) Adv. ዐቢየ፡ α) *valde* Deut. 26, 5; Sap. 3, 5; Apoc. 17, 6. β) *alta* vel *clara voce*: ስብኩ፡ዐቢየ፡ Jer. 4, 5. 2) de personis, a) *magnus* potentia, dignitate, opibus al.: ንጉሥ፡ዐቢይ፡ Koh. 9, 14; Esth. apcr. 1; Matth. 5, 35; Ex. 11, 3; 2 Reg. 19, 32; 4 Reg. 5, 1; Matth. 5, 19. 20, 26; Luc. 1, 15; Hebr. 4, 14. α) de Deo: Sir. 39, 6; Ps. 34, 31. 39, 22. 46, 2. 69, 5; Tit. 2, 13. β) de sacerdote *summo*: ካህን፡ዐቢይ፡ Num. 35, 25; 4 Reg. 23, 4; Sir. 50, 1 al. γ) *nobilis, procer, primoris, princeps*: ትሑት፡ምስለ፡ዐቢይ፡ Kuf. 23; Job 18, 20. 34, 19; Lev. 19, 15; ዐቢይ፡ወንኡስ፡ Jes. 9, 14; Jer. 6, 13. 38, 34; Gen. 19, 4; δυνάστης Sir. 7, 6; ዐበይት፡ሰብእ፡ Sir. 8, 1; ዐበይት፡ 11, 6. 25, 5; Jes. 5, 14. 10, 33. 24, 4; Jer. 41, 10; Dan. 3, 2; Ps. 130, 2; Ex. 7, 9. 8, 7 seq.; ዐበይት፡ተዓይን፡ Num. 16, 2; ዐበይተ፡ነገድክሙ፡ Deut. 29, 9; Matth. 20, 25; ዐቢያን፡ Prov. 8, 16. b) annis i. e. *natu major* vel *maximus*: አንተ፡ዐቢይነ፡ πρεσβύτερος Jer. 39, 8 (crebrius ዘየዐቢ፡). Huc referenda videtur phrasis ዐቢይ፡ክርስቲያን፡ *Christiani* (*adulti* vel *maturi*, opp. ንኡስ፡ክ"ን፡ *catechumenis* vel *neophytis*) Const. Ap. 34; Kid. f. 10; 1 Petr. 3, 21 rom.

ትዕቢት፡ subst., f. et m., *superbia, insolentia, arrogantia, fastus*, ὑπερηφανία, Prov. 8, 13; Ps. 16, 10. 72, 6; Ex. 18, 21; Sir. 10, 7. 12. 13. 18; Jes. 16, 6; Jer. 31, 29; Dan. 4, 34; ኀበ፡ሀለወት፡ትዕቢት፡ሀየ፡ሀሎ፡ኀሳር፡ Tob. 4, 13; Judith 6, 19; Hen. 5, 8; አልቦ፡ትዕቢት፡ወአዕብዮ፡ልብ፡ Kuf. 40; Marc. 7, 22; Rom. 12, 16; ὕβρις Jes. 13, 11; ትዕቢት፡ብእሲ፡ያቴሕት፡ Prov. 29, 23; ትዕቢተ፡ኀይሎሙ፡ φρύαγμα Hez. 7, 24; ገብረ፡ትዕቢተ፡ Num. 15, 30; ትዕቢተ፡ልብሙ፡ Sir. 3, 24; ትዕቢት፡ወምክሕ፡ወትዝሀርት፡ያማስና፡ለባዕል፡ 21, 4; ዑቁ፡ኢትንብቡ፡ነገረ፡ትዕቢት፡ 35, 12; ትዕቢትሰ፡ጥንተ፡ኀጢአት፡ይእቲ፡ዘዐአት፡ውስተ፡ፍጥረት፡ እስመ፡ቢቲ፡ወድቀ፡ሰይጣን፡ F. M. 3, 1; በትዕቢት፡ Lit. Orth.

ተዐባዪ፡ n. ag. *sese efferens*: ተዐባዪ፡ላዕለ፡ነዳያን፡ F.N. 16.

ዐበየ፡ *nolle* vid. sub አበየ፡

ዐብደ፡ *furere* vid. sub አብደ፡

ዐበጠ፡ I, 2 (an 1? forma Imperfecti nondum reperta est) *vi adigere ad peragendum* alqd, *ad angarias* vel *opus praestandum cogere* [צָבַד], ἀγγαρεύειν Matth. 5, 41; Did. 35; seq. Subj. verbi Matth. 27, 32; vel seq. ከመ፡ c. Subj. verbi, Marc. 15, 21; Deg. — *Voc. Ae.*: ዐበጠ፡ዘ፡መለሰ፡; *aliud*: ዘ፡ አኀዘ።

ዐተመ፡ inus. i. q. عَتَبَ *iratus fuit, succensuit* (cfr. غَتْمٌ *aestus* et עָתַם in Ges. thes. p. 1084).

መዐትም፡ (etiam መዓትም፡) part. *iracundus, ad iram propensus, ira plenus*: ነፍስ፡መዐትም፡ዘይነድድ፡ከመ፡ እሳት፡ ψυχὴ θερμή Sir. 23, 16; θυμώδης 8, 16. 28, 8. 1, 22; Prov. 11, 25. 15, 18; ὀξύθυμος Prov. 14, 17; ὀργίλος Prov. 21, 19; Tit. 1, 7; ἐμπνέων ἀπειλῆς Act. 9, 1; fem. መዐትምት፡ Prov. 21, 19 et Did. 3 (quamquam Platt p. 15 formam መዐትም፡ exhibet); Pl. መዐትማን፡ Prov. 24, 72; መዐትማን፡ዐናብስት፡ θρασεῖς λέοντες Sap. 11, 18; ኢይኩን፡አሐዱ፡ እምዘመደ፡ክህናት፡መዐትመ፡ወመፍጠኔ፡መዐት፡ F. M. 21, 3; Lud. Comm. hist. p. 316 n. 51; seq. ላ፡ (*contra*) Clem. f. 119.

ዐተር፡ subst. (m.), coll., [עֲדָשׁ عَدَس?] *faba*, (*pisum*) κύαμος 2 Reg. 17, 28; ትንሥኢ፡ለከ፡ሥርናየ፡ወብርስነ፡ወሰገመ፡ወዐተረ፡ Hez. 4, 9; at ὄλυρα respondet Ex. 9, 32; ዐተር፡ይቡስ፡ Sx. Teq. 30; monachi severunt ዐተረ፡ወሰገሬደ፡ ወሰመተ፡ለሲሳየ፡ዕለቶሙ፡ Gad. T. H. — Amh. አተር፡ significat *pisum* sec. Isenberg, *pisum sativum*, sec. J. R. Roth in Harris II Anhänge p. 36. — *Voc. Ae.*: ዐተር፡ዘ፡ሽምብራ፡ (*cicer arietinum*, Harris II Anh. p. 36).

ዐተበ፡ I, 1 [vicinum videtur ኀተመ፡, Ges. thes. p. 537]

Subj. ይዕትብ፡ (F. N. 3) et ይዕተብ፡ (Sx. Tach. 19) 1) *signare, obsignare*, σφραγίζειν, alqm Joh. 3, 33; 2 Cor. 1, 22; Eph. 1, 13. 4, 30; ቤተ፡ክ"ን፡እንተ፡አጥረያ፡ (Christus) በደሙ፡ወዐተባ፡በዕፀ፡መስቀሉ፡ f. 188. 2) in specie: *signo crucis signare* alqm vel alqd, vel *signum crucis facere:* ዐተበኒ፡በትእምርተ፡መስቀል፡ Clem. f. 46; ዐተበት፡ርእሳ፡በትእምርተ፡መስቀል፡ f. 221; አርስዓ፡ዐተበ፡ገጾ፡ f. 221; ዘልፈ፡ጸሀቀ፡ከመ፡ትዕትብ፡ፍጽመከ፡ Const. Ap. 47; ይዕትብ፡አበሎሙ፡ F. N. 3; ዐተብኩ፡በአጽባዕትየ፡ላዕለ፡ (digitis signum crucis feci sursum) Clem. f. 254; Lit. 159, 1; F. N. 14; እንዘ፡የዐትብ፡ላዕሌሆሙ፡ (contra eos sc. daemones, eos fugaturus) Lud. e V. S.

ተዐትበ፡ III, 1 1) *signari, obsignari:* ከመ፡ይትዐተብ፡ራእየ፡ነቢያት፡ Dan. 9, 24; ሀበ፡ናሀየ፡ለዛቲ፡ነፍስ፡ዘተዐትበት፡በጥምቀትከ፡ወተቀደሰት፡በደምከ፡ Genz. f. 25; ecclesia ተቀደሰት፡በደሙ፡ተዐትበት፡በዕፀ፡መስቀሉ፡ Deg. 2) *signari signo crucis:* በእንተ፡ተዐትቦ፡ፍጽም፡በመስቀል፡ Const. Ap. 47; ዘይትዐተብ፡ይብል፡አሜን፡ Lud. e Syn. 3) *se signare signo crucis*, Lud. e Vit. Dan.

ዕቱብ፡ part. *signatus, obsignatus:* እስመ፡ውእቱ፡ዕቱብ፡ነገር፡ Sap. 2, 5; ዕቱባን፡አንትሙ፡በቅድስት፡ጥምቀት፡ Clem. f. 187. 226; ምሕልላነ፡ረሲ፡ዕቱበ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7.

ዕትበት፡ n. act. *obsignatio, signatio crucis*, Const. Ap. 39; ዕትበት፡ይከውን፡ውስተ፡ሥዩም፡በእንተ፡መልእክት፡ F. N. 10, 8.

ውታቤ፡ subst. *signatio, obsignatio:* በስመ፡ዚአሁ፡(ለሥሉስ፡)ይደሉ፡ኵሉ፡ውታቤ፡ M. M. f. 96.

ማዕተብ፡ subst., Pl. መዓትብ፡, 1) *sigillum, annulus signatorius:* ሕልቀተ፡ማዕተብ፡ σφραγίς Sir. 49, 11; ማዕተብ፡ Hagg. 2, 23; Cant. 8, 6; Enc. Masc. 11; ἀποσφράγισμα Jer. 22, 24; ማዕተበ፡ለመጽሐፍየ፡ σφραγίς τῆς ἐμῆς ἐπιστολῆς 1 Cor. 9, 2; ማዕተበ፡ጽድቅ፡ Rom. 4, 11; 2 Tim. 2, 19; መጽሐፈ፡ማዕተብ፡ *litera sigillo notatae*, συστατικὰ γράμματα II Can. Ap. 31. 2) *signaculum, signum, nota*, ὑπογραμμός, 1 Petr. 2, 21; ማዕተበ፡ረስን፡ Reg. Pach.; in specie: *signum crucis:* ዐጽፍ፡ጸሊም፡ዘምሉእ፡ማዕተበ፡ Lud. e Vit. Dan.: ረሰየ፡ዐውደ፡በአተ፡ማዕተበ፡መስቀል፡ዐውደ፡ Phlx. 26; ምስለ፡መዓትበ፡መስቀል፡ Lud. e Vit. Theoph. 3) Hoc nomine vocatur a) *funiculus* ille *coloratus* (caeruleus isque bombycinus), quem Christiani Abyssini tamquam insigne a collis suspendunt, a Muhammedanis aliisque sese distincturi: ማዕተብ፡ሐሪር፡ዘሀሎ፡በክሳዱ፡ Enc. Haml. 19; vid. Rüppell I. p. 282; II. p. 24; Harris I. p. 382; II. p. 130; Isenberg lex. p. 30 sub ማተብ፡ b) „*ligamen brachii*, quo quis tamquam tesserâ suos dignoscit ab alienis, prout in Abyssinia moris. Atque sic explicant Cant. 8, 6. Porro est etiam *brachiale*, quale Rex honoris vel benevolentiae causa ex auro dare solet", Lud. — *Voc. Ae.:* ማዕተብ፡ብ፡እብነት፡; *aliud:* ማዕተብ፡ዘ፡ወገሮውን፡

አማዕተበ፡ quadrl. II (denom.) 1) *signo crucis signare:* manum infantis ei imposuit አማዕተበ፡በትእምርተ፡መስቀል፡ Gad. T. H. 2) *in formam crucis* i. e. *decussatim ponere* vel *decussare* manus, c. Acc. manuum: በጊዜ፡ቅዳሴ፡ሶበ፡ያመዐትብ፡እደ፡ Enc. Tachs. 19 (cfr. Lit. Jac.); አቅረበ፡ሎቱ፡ዮሴፍ፡፪ደቂቆ፡ኤፍሬም፡ወምናሴ፡ከመ፡ይባርኮሙ፡ወአማዕተበ፡እደዊሁ፡ዲበ፡አርእስቲሆሙ፡ Sx. Nah. 28.

ተማዕተበ፡ III, 1 *signari* vel *notari signo*, Clem. f. 217, in specie: *in crucis formam signari:* (Constantinus M. vidit signum crucis) በአምሳለ፡ከዋክብት፡በተማዕትቦ፡ Lud. ex Enc. Hed. 8 (at: ማዕተቡ፡ *signum ejus* in Sx. Tubing.).

ዕንሰራ፡ n. prgr. sc. עצרת (Ἀσαρθὰ عَنْصَرَة) *festum pentecostes* (Josephi Antiq. III, 10, 6): በዓለ፡ዕንሠራ፡ Jsp. p. 377.

ዐናስር፡ vel ዐናሶር፡ n. prgr., sc. عَنَاصِر Pl. vocis عُنْصُر *substantia, elementum:* ደንገፁ፡ኵሉ፡ዐናስረ፡ፍጥረት፡ወአንከሩ፡ኵሎሙ፡ፍጡራን፡ Haim. Ab. n. 8; ዐናሶር፡ (quatuor) elementa, Gad. Ad. f. 86.

ዐንሰበ፡ rad., dubiae significationis et auctoritatis.

መዐንስብ፡ (መሀስብ፡ Did. 13) part.; in quibusdam locis significare videtur *hariolum* seu *divinatorem:* መዐንስባን፡ Const. Ap. 8 (Lud. comm. hist. p. 306); Can. Laod. 35 (lat. 36); (ረሐቁ፡እምነ፡)ተውኔት፡ወአምልኮ፡ጣዖት፡ወማርያን፡ወመዓስባን፡ (in ed. Platt.: ማንስበን፡) Did. 13; in aliis *incantatorem:* ut: መዐንስበ፡አራዊት፡ወእመ፡አኮ፡ዐቃቢሆሙ፡ ad baptismum ne admittatur, Kid. f. 23. — *Voc. Ae.:* መዐንስብ፡ዘ፡መምለኬ፡ጣዖት፡ [De etymo nihil certi statuerim, quamquam ad ሐሰበ፡ חָשַׁב haud incommode referri posse videtur].

ዐነቀ፡ I, 1 [ענק, عَنَقَ IV; عُنْق *collum*; vicinum est ኀነቀ፡ et ዐነገ፡ q. v.] Subj. ይዕነቅ፡ et ይዕንቅ፡, 1) *collo* (suo) *circumdare* vel *suspendere* rem, c. Acc. rei: ብዝጋና፡ይዕነቅ፡ v. ይዕንቅ፡ 1 Esr. 3, 6; c. በ፡ vel ውስተ፡ colli: ዕንቆ፡ውስተ፡ (v. በ)ክሳድከ፡ Prov. 3, 3; ዕንቅ፡ (v. ዕነቅ፡)ውስተ፡ክሳድከ፡ጋጋ፡ Sir. 6, 24; ብፁዕ፡ውእቱ፡ዘጸሮ፡ወዘዐነቆ፡በክሳዱ፡ለዝንቱ፡ጸሎት፡ (i. e. amuletum) Genz. f. 162. 2) *collo circumdari:* ሰላም፡ለክሳድኪ፡ቃማ፡ንጽሕ፡ዘዐነቀ፡ III Sal. Mar. 18. 3) i. q. ኀነቀ፡ Nah. 2, 12 var.

አዕነቀ፡ II, 1 *collo* alius *circumdare* rem, *collo circumdari* vel *suspendi jubere* rem, c. dupl. Acc. et c. ውስተ፡ colli, ut: አቡየ፡አዕነቀክሙ፡ጋጋ፡ክቡደ፡ 3 Reg. 12, 11; አዕነቅዋ፡ባዝግና፡ወርቅ፡ Gad. T. H.; አዐንቆ፡ባዝግና፡ወርቅ፡ውስተ፡ክሳዱ፡ Dan. 5, 7. 16. 29; Gen. 41, 42; Kuf. 40.

ተዐነቀ፡ III, 1 *collo suo circumdare* rem, c. Acc. rei: ወይትዐነቅ፡ቀጸላ፡ወርቅ፡ Lud. e Libr. Myst.

ዕንቍ፡ subst., m., coll. et Sing., Pl. አዕናቍ፡ (proprie: lapis monilium, Geschmeidestein, ab ዐነቀ፡ eodem modo derivatum, quo عِلْق res pretiosa ab عَلِقَ adhaesit), *gemma*, Gen. 2, 12; Ex. 35, 8; 3 Reg. 10, 2. 10; Jes. 13, 12; ዕንቍ፡ዘብዙኅ፡ሤጡ፡ Job 31, 24; Prov. 3, 15; ዕንቍ፡ዘዕጹብ፡ሤጡ፡ Sir. 45, 11; ዕንቍ፡ሠናይ፡ Hez. 27, 22; ዕንቍ፡ክቡር፡ Sir. 35, 5. 50, 9; Tob. 13, 16; Ps. 18, 11. 20, 3; Apoc. 17, 4; ዕንቍ፡ቅዱስ፡ Thren. 4, 1; ዕንቈ፡ኢያስጲድ፡ Apoc. 4, 3; ዕንቈ፡በሕርይ፡ Lud. e Ssal. Req.; ሰሐባ፡ለጥበብ፡እምአዕናቍ፡ Job 28, 18; Org. 3; ዕንቆሙ፡ et አዕናቆሙ፡ Cyr. f. 129; ዕንቍ፡ዘያኀቱ፡ ἄνθραξ Jes. 54, 11; Gen. 2, 12; ዕንቍ፡ዘተሰክዐ፡በፈትለ፡ሜላት፡ Org.; epitheton hominum illustrium: ቴዎድሮስ፡ዕንቍ፡ Enc. Ter 12; martyres Nagranenses አዕናቍ፡ Enc. Hed. 26; እማንቱ፡ዕንቈ፡በሕርያት፡ክቡራት፡ Sx. Mij. 8.

ማዕነቅ፡ et ማዕንቅ፡, subst., f. et m., Pl. መዓንቅ፡, *palumbes torquata, turtur*, τρυγών Gen. 15, 9; Lev. 12, 6. 8; Num. 6, 10; Ps. 83, 3; Cant. 1, 10. 2, 12; Jer. 8, 7; Luc. 2, 24; መዓንቅ፡ Lev. 5, 7. 11. 14, 22. 30. 15, 14. 29; ከመ፡ማዕን ቅ፡እንቲ፡ Jes. 38, 14 (ubi Gr. χελιδών exhibet); Hos. 12, 11 (ubi Gr. χελῶναι habet); ማርያም፡ዘተመሰልኪ፡ማዕነቀ፡ III Sal. Mar. 18; ሲላስ፡ረድእ፡ጳውሎስ፡ማዕነቅ፡ Enc. Teq. 15; ፊቅጦር፡ነቃዊ፡መጽሐፍ፡ማዕነቅ፡ Enc. Hed. 15. — *Voc. Ae.*: ማዕነቅ፡ዘ፡ቡይት፡; *aliud*: ማ"፡ዘ፡ዋነስ፡

ዕንቍራ፡ *cellae favorum* vid. sub ነቍረ፡

ዐንበር፡ et ዐንበሪ፡ subst., m. (et f.), Pl. ዐናብርት፡ [عَنْبَرٌ], *bellua marina, cetus, balaena*, κῆτος Job 3, 8. 26, 12; Jon. 2, 1 seq.; Ps. 64, 7; Dan. ap. 3, 56; Matth. 12, 40; Herm. p. 20; Sx. Haml. 25; ዐንበሪ፡አንስቲያዊት፡ et ተባዕታይ፡ Hen. 60, 7. 8; ዐናብርት፡ Gen. 1, 21; Kuf. 2; Job 9, 13; Hen. 60, 7. 9. 24 (In libris Mss. passim አናምርት፡ pro ዐናብርት፡ occurrit, vid. sub ነምር፡).

ዐንበሳ፡ (crebro አንበሳ፡ scriptum) subst. m., Pl. ዐናብስት፡ (formam አንብስት፡ Lud. ex Enc. Mag. 23 affert, sed vereor ut lectio sana sit) [عَنْبَسٌ ab عَبَسَ *austerus fuit*] *leo*, Job 4, 10. 28, 8; Sir. 21, 2. 27, 10; Koh. 9, 4; Prov. 28, 15; Jes. 11, 6. 7; 4 Esr. 11, 41; Apoc. 4, 7. 5, 5; ዐናብስት፡ 4 Reg. 17, 25. 26; Job 4, 11. 38, 39; Jer. 2, 15. 27, 17; Dan. 6, 7 seq.; Hez. 19, 2 seq.; Zach. 11, 3; Hen. 89, 55. 56; እጓለ፡ዐንበሳ፡ Jes. 30, 6. 31, 4; Gen. 49, 9; እጓለ፡ዐናብስት፡ Nah. 2, 11. 12; Jes. 5, 29; እጓለ፡ዐንበሳ፡ est epitheton regum Ela Assbehae et Abrehae Kebr. Nag. f. 90. — Ubi fem. est, አንስቲያዊት፡ additur, ut: ዐንበሳ፡አንስቲያዊት፡ *leaena* Sx. Sen. 27.

ዐንበሳዊ፡ adj. rel. *leoninus*: ሰላም፡እብል፡ለዐንበሳዊ፡አውሎግ፡ (Eulogio, quippe cui leones cibum attulerint) Enc. Jac. 11. — Fem. ዐንበሳዊት፡ usurpatur pro subst. fem. *leaena* Job 4, 10; Dan. 7, 4; Hez. 19, 2 vrs. alt.; Org. 2.

ተዐንበሰ፡ quadrl. III, 1 (denom.) *leonis naturam induere, leonis instar invadere* alqm, c. ላዕለ፡, Lud. Comm. hist. p. 506. n. 54.

ዐንበዘ፡ quadrl. I [ei Dorn de psalt. p. 69 frustra comparavit أَبَسَ, melius W. Wright the book of Jonah 1857 عَبَسَ et غَبِشَ, quibus significatio *obscuri* inest; adde عَمِسَ] *deliquium animi pati* a) *animo linqui* vel *deficere, despondere*, vel de animo: *deficere*, ὀλιγοψυχεῖν ዐንበዙ፡ሰቡ፡ርኅቡ፡ Jud. 8, 4; ዐንበዙ፡እምሥቃይ፡ 10, 16; ዐንበዘት፡ነፍሰሙ፡ Judith 7, 19. 8, 9; Jon. 4, 8; Ps. 76, 3; ኢተዐንብዝ፡ነፍሳቲነ፡ μὴ μικροψυχῶμεν Chr. ho. 26; ዐንበዘት፡ነፍስየ፡በላዕሌየ፡ καταδολεσχήσει Thren. 3, 20; μαιμάσσει Jer. 4, 19; የዐነብዝ፡አብድ፡እስከ፡ይነግር፡ቃለ፡ዘሰምዐ፡ወይትዌየስ፡ ὠδινήσει Sir. 19, 11; ተዐንብዝ፡ገበእከ፡ Job 4, 5. b) *mente capi*, vel de mente: *insanam fieri*, ዐንበዘ፡ልቡ፡ Gad. T. H.

ዕንቡዝ፡ part. a) *deliquium animi passus, demissus animo, pusillanimis*: ὀλιγόψυχος ሰብእ፡ዕንቡዛን፡ Jes. 25, 5. 35, 4. 57, 15; ብእሲት፡ዕንብዝት፡ 54, 6. b) *captus mente*: Gad. T. H.; ዕንቡዛን፡ልብ፡ወድንቅዋን፡እዝን፡ M. M. f. 162; ዝሉፍ፡ወዕንቡዝ፡ኢይክልዋ፡ Job 28, 18 absque auctoritate Graeci; *insanus* de mente: ልቡ፡ሕርቱም፡ወዕንቡዝ፡ Gad. T. H.

ዕንበዜ፡ subst. 1) animi *deliquium, defectus, desponsio*, ዕንበዜ፡ነፍስ፡ ὀλιγοψυχία Ps. 54, 8; μικροψυχία Chr. ho. 26; ወይእቲ፡በዕንበዜ፡ልብ፡ Jsp. p. 369; በሕማመ፡ዕንበዜየ፡ Kid. f. 4. 2) *defectio mentis, amentia, insania*: ዕንበዜ፡ስካር፡ M. M. f. 229; ዕንበዜ፡ልብ፡ F. N. 43, 10; ጠበ፡እምዕንበዜሁ፡ Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: ዕንበዜ፡ልብ፡ማጣት፡።

ዕንብዝና፡ subst. *animi deliquium* vel *defectus, desponsio*: እምዕንብዝና፡ነፍሰሙ፡ ὀλιγοψυχία Ex. 6, 9.

ዐኒን፡ n. prgr. *impotentia ad Venerem* (ab عَنَّ): defectus membri quidam ዘይትበሀል፡እልዐኒን፡ዘውእቱ፡ኀፍረተ፡ሥጋሁ፡ንኡስ፡ F. M. 12, 5.

ዐንዘረ፡ quadrl. I (etiam አንዘረ፡) [زَمَرَ *sonare, resonare, strepere*]; passim tamquam stirps II, 1 radicis ነዘረ፡ flectitur; *concentum musicum edere, organum* vel *fides pulsare, tibia cantare*, 2 Reg. 6, 5; የዐነዝሩ፡ወይሰነቅዉ፡ Job 21, 12; ዳዊት፡የዐነዝር፡በዕንዚራ፡ 2 Reg. 6, 14; በብዕዘ፡የዐነዝሩ፡ (v. ያነዝሩ፡) ወይገንዩ፡ 1 Par. 25, 3. 5; ዐንዘርነ፡ ηὐλήσαμεν Matth. 11, 17. a) *canere* vel *strepere*, de regina apium, Lud. e Libr. Myst. (vid. ንህብ፡). b) *concentu laudare* alqm, c. Acc. pers., Enc. Ter 28 (si quidem lectio bona est). — *Rad. Abb.*: ዐንዘረ፡ዘ፡መታ፡

ዕንዚራ፡ subst., m. et f., Pl. ዕንዚራት፡ *instrumentum musicum* et *tibia, fistula* al. et *cithara, lyra, nablium, organon* al.: ይስዕር፡ኵሎ፡ዕንዚራቲኪ፡ τὸ πλῆθος τῶν μουσικῶν σου Hez. 26, 13; συμφωνία Luc. 15, 25; በዕንዚራ፡ μετὰ αὐλοῦ Jes. 30, 29; 1 Esr. 5, 2; 1 Reg. 10, 5; ይኔቁ፡ከመ፡ዕንዚራ፡ ὥσπερ αὐλὸς βομβήσει Jer. 31, 36; σύριγξ (ut videtur) Dan. 3, 5; ὄργανον vel ὄργανα Am. 6, 5; 1 Par. 16, 42. 23, 5; 2 Par. 7, 6. 29, 26. 30, 21; Ps. 136, 2. 150, 4; 2 Reg. 6, 5. 14; κιθάρα κινύρα νάβλη 1 Cor. 14, 7; 1 Par. 15, 20. 25, 1; accedunt Jes. 5, 12; 1 Par. 15, 16, al., ubi quid apud LXX respondeat dubium est; ዕንዚራ፡ስብሐት፡ titulus opusculi cujusdam, Abbadie Cat. p. 139. — Forma ንዚራ፡ occurrit in F. N., sc.: እለ፡ይነፍኑ፡ንዚራተ፡ F. N. 23 (si quidem lectio sana est). — *Voc. Ae.*: አርጋኖን፡ወዕንዚራ፡ዘ፡በገና፡; vid. etiam schol. ad መሰንቆ፡ (Vid. Description de l'Egypte, II éd., tom. XIII, p. 538.)

ዐንዛሪ፡ n. ag. *harmonice sonans, concentum edens, psallens*: ክህናቲከ፡እለ፡ይሴብሑከ፡በዜማ፡ጥዑም፡ከመ፡ቃለ፡አርጋኖን፡ዐንዛሪ፡ Genz. f. 115; አይቴ፡ሀሎ፡ልሳንከ፡ዐንዛሪ፡ f. 90. — *Voc. Ae.*: ዐንዛሪ፡ዘ፡አዝማሪ፡

መዐንዝር፡ part., f. መዐንዝርት፡ *musicus, fidicen, citharoedus, tibicen*, Org. 4; ፊያታዊ፡መዐንዝር፡ Phlx. 42; ፊልሞን፡መዐንዝር፡ወዝንቱ፡መዐንዝር፡ያስተዘውዖ፡ለአርያኖስ፡መኰንን፡ Sx. Jac. 20; መዐንዝራን፡ Lud. e Mss. Colb.; ተዋናዩት፡አው፡መዐንዝርት፡አው፡ዘፋኒት፡ Const. Ap. 62 (63); II Const. Ap. 17; Sx. Masc. 18 (vid. sub እቤራዊ፡).

ዐነገ፡ inus., cui comparaverim حَنَجَ *torquere* (vic. ኀነቀ፡, ዐነቀ፡, عَنَجَ). — *Voc. Ae.*: ዐነገ፡ዘ፡አሰረ፡

ኣዕኑግ፡ subst. Pl. (forma Sing. nondum reperta; sec. Lud. **ዕኑግ፡** vel **ዐንግ፡**) *annuli* sive auribus sive naribus suspensi, *inaures:* ἐνώτια Gen. 24, 22. 35, 4; Jud. 8, 24—26; Hos. 2, 15; Judith 10, 4; Jes. 3, 20; **ኣዕኑግ፡ውስተ፡አንፍኪ፡** v. **እዘንኪ፡** Hez. 16, 12. — *Voc. Ae.:* **ኣዕኑግ፡ዘ፡መንደልት፡**; *aliud:* **ኣዕኑግ፡ወድጕልግ፡ዘ፡የገርር፡ንፎ፡**, v. **ዘ፡ንፎ።**

ዕንጕት፡ subst., Pl. **ዕንጕታት፡**, ut videtur, *mandragora,* μανδραγόραι Cant. 7, 14; **በገነቶሙ፡ዕንጕታት፡ተረክበ፡** Sx. Teq. 28. — (At Gen. 30, 14 seq. μανδραγόραι **ክለ፡ሐቅል፡** versum est). — *Voc. Ae.:* **ዕንኋታት፡ብ፡ትርንኊ።** (Nescio an vicinum sit amh. **እንክይ፡**).

ዐንጉግ፡, ዐንጕጕ፡ subst., Pl. **ዐንጓጓት፡** vel **ዐንጕጓት፡** et **ዐናጕጕ፡** [عُنْجُوج *longo collo praeditus*] *lacerta aquatica* (de qua vid. Lud. hist. Ae. I, 11, 9; comm. p. 160; Rüppell II p. 13), σαύρα Lev. 11, 30; **ዐንጕጓት፡** Lit. 176, 4; **ዐናጕጕ፡** Macc. f. 12; **ተጠምቀ፡በማይ፡ዕሩቁ፡ከመ፡ቈርነናት፡ወዐንጓጓት፡ወብሔ፡** M. M. f. 308. — *Voc. Ae.:* **ዕንጉግ፡** (v. **ዐንጉግ፡**)**ብ፡ትንክ፡** — Sec. Lud. **ዐንጕጕ፡** amharice exponitur **አርጃኖ፡** (vid. ejus lex. amh. c. 57).

ዐንዐወ፡ quadrl. I [sec. Lud. **አንፀወ፡** II, 1 a **ነፀወ፡**; sed in quibusdam libris Mss. **ዐንዐወ፡** scriptum occurrit, et etymo ad rad. **ዐዐወ፡ዐዐዐ፡** referendum videtur] *durescere, arescere* (sec. Lud.: *marcescere*): **ዐንዒዎ፡** Ps. 89, 6. — *Voc. Ae.:* **ዐንዒዎ፡ዘ፡ክሕ፡** (v. **ኳሕ፡**)**ብሎ፡**; *aliud:* **ዐንዐወ፡ዘ፡ከረረ፡**

ዐንጸዋ፡ *mus* vid. sub **አንጸዋ፡** c. 780.

መዓንፍት፡ *tryblia* vid. sub **አነፈ፡** c. 781.

ዕንፎራ፡ n. prgr. sc. ἀναφορά 1) *oblatio, anaphora:* **ጸሎተ፡ዕንፎራ፡ዘምስጢር፡** Lit. 160, 1 (vid. commentarium Renaudotii ad locum). 2) „Sic etiam vocant *vasculum* quoddam, cujus in consecratione tantum usus est, videtur idem esse ac ἀμφορεύς *amphora*, a duabus ansis sic dicta, servandoque vino olim usurpata“, Lud.

ዐከት፡ *sciniphes* vid. sub **አከት፡** c. 787.

ዐከከ፡ rad. incertae potestatis inus.

ማዕከክ፡ subst. (m.), Pl. **መዓክክት፡** (etiam **መዓክካት፡** Pl. Pl.), *pelvis, labrum, crater,* λουτήρ Ex. 31, 9. 38, 26. 27; Lev. 8, 11; Num. 4, 14; 4 Reg. 16, 17; Pl. 2 Reg. 8, 8; 3 Reg. 3, 4; **ማዕከክ፡ፍሑቅ፡** κρατὴρ τορευτός Cant. 7, 3; I Sal. Mar. 29. — *Voc. Ae.:* **ማዕከክ፡ዘ፡ባሬታ፡በ፡ዘ፡ከበብ፡**

ዐከወ፡ rad., quae componenda videtur cum עָקָה عقا عاق عكّ *retinuit, detinuit, impedivit* (coll. مَعْقِلْ ab عَقَلَ).

ታዕካ፡ subst. *castra regia, arx, palatium, sedes regia,* Lit. 174, 4; Kedr f. 38; **ቈስጠንጢኖስ፡ታዕካ፡ኀበ፡ዘሐነጸ፡ሎቱ፡** (sedem regiam ubi Constantinus aedificavit sibi) Enc. Ter 27; Org. 6; **በከናፍሪሁ፡ይሬኢ፡ንጉሥ፡** (glossator addidit: **ታዕካሁ፡**) Prov. 22, 11; **ታዕካ፡ንጉሥ፡** Abush. 50; **ታዕካ፡መንግሥተ፡ሰማያት፡** Deg.; Macc. f. 3; **ዘአርያም፡ታዕካ፡** (palatium coeleste) Cod. Mus. Brit. LIV, 7. Sec. Lud. etiam *sedes proregis.* — *Voc. Ae.:* **ታዕካ፡ብ፡ቤተ፡ንጉሥ፡**

ዓው፡ subst. [ab عَوَى *flexit, torsit*] *flexus, curvatura* (i. e. *acetabulum*) femoris **ዓወ፡እግር፡** Gen. 32, 33.

ዐውሎ፡ subst., plerumque m., Pl. **ዐውሎታት፡** [ܥܰܠܥܳܠܳܐ vel ܥܠܥܠܐ, עִלְעוּלָא *turbo, procella*] *turbo, procella, tempestas turbulenta,* λαῖλαψ Job 21, 18. 38, 1; καταιγίς Ps. 49, 4; Prov. 10, 25; Jes. 5, 28. 17, 13. 21, 1. 28, 15. 17. 18. 57, 13. 66, 15; Sir. 16, 21. 36, 2; etiam **ነፋሰ፡ዐውሎ፡** Luc. 8, 23; Ps. 10, 7; **ዐውሎ፡ዐቢይ፡ነፋስ፡** Marc. 4, 37; **ዐውሎሁ፡ለነፋስ፡ዐረባዊ፡** Sir. 43, 17; ἄνεμος Sir. 22, 18; **ዐውሎ፡መርቄ፡** ἄνεμος καύσων Jer. 18, 17; **ዐውሎ፡ኀያል፡ያነቅዓ፡** πνεῦμα ἐξαῖρον Hez. 13, 11; θύελλα Deut. 4, 11; Hebr. 12, 18; 4 Esr. 13, 13. 15; Hen. 17, 2. 39, 3; γνόφος Job 9, 17. 27, 20; Joel 2, 2; 2 Par. 6, 1; **ዐውሎ፡ማይ፡** καταιγὶς ὕδατος Ps. 68, 18; **ተንሥኡ፡ላዕሌየ፡ዐውሎታት፡ወመዋግድ፡ተለዐሉ፡ላዕሌየ፡** Phlx. 28. — *Voc. Ae.:* **ዐውሎ፡ዘ፡ሐምበላይ፡ነፋስ፡**; *aliud:* **ዘ፡እምብሉይት።**

ዕዋል፡ subst., m. et f., Pl. **ዕዋላት፡** [a rad. עוּל غال *lactavit;* ܥܘܠܐ עֲוִיל et עַיִל *pullus* asini, equi, cameli] *pullus,* πῶλος Prov. 5, 19 (v. **ዕዋላት፡**); cameli, Lud. e Libr. Myst.; in specie *pullus asini, asellus* (quem Hebraei dicunt עַיִר): **ዕዋለ፡** (v. **እኅለ፡**)**አድግ፡** Zach. 9, 9; 2 Par. 28, 15 (ὑποζύγια); Gen. 32, 16. 49, 11; Matth. 21, 2 seq.; Marc. 11, 2 seq.; Luc. 19, 30 seq.; Joh. 12, 14 (fem.).

ዓም፡, ዓመት፡ vid. supra c. 955.

ዖመ፡ rad., cui comparanda sunt عَمَّ et غَمَّ *texit* (عَمِيمٌ *plantae longae et perplexae,* غَمَّ I et VIII *longa, luxurians fuit* planta) et עוּב caligine *texit,* غاب (unde עָבִים غَابٌ ܥܳܒܳܐ Dicicht, *densa* arborum).

ዖም፡ subst., m. et f., coll. et Sing., Pl. **ዖማት፡** et plerumque **አዕዋም፡** *densa arborum* vel *virgultorum, saltus, silva, nemus:* ἕλος vel ἕλη Jes. 19, 6 (*carectum*); **ይበቍል፡ዖም፡ውስተ፡በድው፡** 35, 7. 41, 18. 42, 15; δρυμός, δρυμοί Jos. 17, 15; Koh. 2, 6; Ps. 131, 6; Hez. 20, 46. 47; Jes. 9, 18 var.; 10, 18. 21, 13. 27, 9. 29, 17. 32, 15. 19. 65, 10; Jer. 5, 6. 26, 23. 33, 18; **ዖም፡ብዙኅ፡** 4 Esr. 2, 24. 9, 24. 9, 29; **ተኀብኡ፡ውስተ፡ዖም፡** εἰς τὰ ἄλση Jer. 4, 29; **ዖመ፡ገዳም፡** ἄλσος δρυμοῦ Jer. 33, 18; **ይነብሩ፡ውስተ፡ዖም፡** ἐν ὕλαις Job 38, 40; ὕλη Jes. 10, 17; Jac. 3, 5; **አዕዋም፡** Ps. 28, 8; **ነዋኅተ፡አዕዋም፡** ὕψος δρυμοῦ Jes. 37, 24; **ውስተ፡አዕዋሚሃ፡** Jer. 21, 14; **ዕፀ፡አዕዋም፡** τὰ ξύλα τοῦ ἀγροῦ Joel 1, 19; Num. 24, 6; **ዖማት፡** Kuf. p. 7. a) *lucus,* deorum: Deut. 16, 21; Ex. 34, 13; 2 Par. 14, 3; Kuf. 1. b) *arbores* et *arbor* (densa, opaca, procera): **ዖመ፡ባሳን፡** δρύες Zach. 11, 2; **ውስተ፡ዖም፡** ἐν πάσῃ δρυΐ Jer. 2, 34; Kuf. p. 122; **ላዕለ፡ኵሉ፡ዖመ፡ባሳን፡** Jes. 2, 13 var.; **ታሕተ፡ኵሉ፡ዖም፡ዘበ፡ጽላሎተ፡** ξύλου κατασκίου Jer. 2, 20; **ኵሉ፡ዖም፡ጽፉቅ፡** 4 Reg. 16, 4; **ታሕተ፡ኵሉ፡ዕፀወ፡ዖም፡** ξύλου ἀλσώδους Jer. 3, 6; **ዖመ፡ዘይት፡** Lud. ex Org.; in provincia **ከተታ፡** homines **ዖመ፡**

ዐበየ፡ divinis honoribus afficiebant, Gad. T. H.; **አዕዋም፡** (fructiferae) Kuf. p. 47; **እለ፡ያሰግሉ፡ውስተ፡አዕዋም፡ወአእባን፡** Clem. f. 178.

ዖረ፡ I, 1 [עִוֵּר; ܥܘܰܪ caecavit, عَارَ et عَوِرَ luscus fuit, de etymo vid. Ges. thes. p. 1006]; Perf. in libris antiquioribus etiam **ዐውረ፡** scribitur (ut Jes. 56, 10 in cod. Laur.; scriptio mixta est **ዖውረ፡** Matth. 13, 15 rom. et Joh. 12, 40 rom.); Subj. **ይዑር፡**, *caecum esse* vel *fieri*, *caecutire*, de hominibus: **ዖሩ፡ አግብርተ፡ እግዚ"፡** Jes. 42, 19. 56, 10; Rom. 11, 7; **ተዐውር፡** Act. 13, 11; **ይዑሩ፡** Joh. 9, 39 Platt; de oculis: **ዖራኒ፡አዕይንትየ፡እምአንብዕ፡** Job 17, 7; Matth. 13, 15 rom.; Joh. 12, 40 rom.; Macc. f. 5; **አዕይንት፡ ነጸሬት፡ ተዐውር፡** Genz. f. 88; **ዐዊር፡** ἀποτύφλωσις Zach. 12, 4.

አዖረ፡, rarius **አዕወረ፡** (Gen. 19, 11; 4 Reg. 25, 7 var.), rarissime **አዐረ፡** (4 Reg. 25, 7 var.) II, 1 Subj. **ያዑር፡**; in Imprf. etiam II, 2 **ያዔውር፡**; 1) *effodere*, *eruere* oculos alcjs: **ወአዕይንቲሁ፡ለጼዴቅያስ፡አዖረ፡** Jer. 46, 7 vrs. nov.; **አዕወሮ፡** (v. **አዖሮ፡**) et **አዐሮ፡** 4 Reg. 25, 7; Clem. f. 77. 2) *caecum reddere*, *ex-*, *occaecare*, c. Acc. hominum vel c. Acc. oculorum et pron. suff. pers. (*alicui* vel *alicujus*): Gen. 19, 11; 1 Joh. 2, 11; **አዑሮሙ፡ አዕይንቲሆሙ፡ ወአዖሮሙ፡** 4 Reg. 6, 18; **ሕልያን፡ ያዐውር፡ አዕይንተ፡** Ex. 23, 8; Deut. 16, 19; **አምኃ፡ ወሕልያን፡ ያዐውሮሙ፡ አዕይንቲሆሙ፡ ለጠቢባን፡** Sir. 20, 29; Did. 10; **አዖረ፡ አዕይንተ፡ ልብ፡** F. M. 25, 1; **ጸላኢ፡አዖረ፡ልበሙ፡** Clem. f. 263. 267; **ለልቡ፡አዖሮ፡ሰይጣን፡** Macc. f. 1; **ሕልያን፡ያዔውር፡አዕይንተ፡** Did. 4. (Asc. Jes. 7, 17 est locus corruptus).

ተዐወረ፡ III, 2 (rarissime III, 1 ut 4 Esr. 9, 10 Laur.) *se caecum simulare*, Ps. 9, 22. a) *connivere*, c. **እምነ፡** pers.: **እመ፡ተዐወረ፡አዕይንቲሁ፡እምእሉ፡እለ፡ይገብሩ፡ርኩሰ፡** Kuf. 30; c. Acc. pers., Lev. 20, 4. b) *oculos avertere* ab alqo, *negligere*, seq. **እምነ፡**, ut: **ኢተዐወርከ፡እምኔነ፡** ὑπερεῖδες Sap. 19, 21; **ኢትትዐወር፡እምዘርእ፡ቤትከ፡** Jes. 58, 7; c. Acc. rei vel pers.: Gen. 42, 21; Lev. 26, 37; Jos. 1, 5; Judith 8, 20; Esth. 4, 17 apcr. (ὑπερίδῃς τὴν μερίδα σου); **ይትዔወር፡ነፍሶ፡** Sir. 14, 8; **ይትዔወር፡ቢጾ፡** 29, 14; **ኀፍረት፡ተዐውሮቱ፡ለቢጽከ፡** 41, 21. c) *despicere*, *contemnere*, *spernere*, *despicatui habere*, c. Acc. pers., Ps. 21, 18; Num. 5, 19; omisso Acc.: **ተዐውሮ፡ተዐወርክሙ፡** Mal. 3, 9; **ተዐውሮቶሙ፡** Job 6, 19; in specie: praecepta, foedus, al.: **ተዐወሩ፡ኪዳኖ፡** 4 Esr. 5, 24. 9, 10; Num. 22, 18 (παραβῆναι); Luc. 11, 42; **ትእዛዘ፡** Clem. (creberrime); etiam omisso **ትእዛዝ፡**, ut: **ኢይበእ፡ውስተ፡ምሥዋዕ፡ወእመሰ፡ተዐወረ፡ከመ፡ይባእ፡** al., Clem. f. 177. — *Rad. Abb.*: **ተዐወረ፡ዘ፡ቸል፡አለ።**

ዕዉር፡ vel **ዕውር፡** part. *caecus* (sensu proprio et translate), Lev. 19, 14. 21, 18; Deut. 28, 29; Job 5, 14; **ዕዉራን፡** Job 29, 15; Jes. 29, 18. 35, 5. 42, 16. 18; **ሕዝብ፡ዕዉር፡** 43, 8; 59, 10. 61, 1; Ps. 145, 7; Matth. 9, 27. 21, 14; Marc. 8, 22; Joh. 9, 1 seq.; 2 Petr. 1, 9; **ብእሲ፡ዘዕውርት፡አሐቲ፡ዐይኑ፡** Sx. Haml. 11; **ዕዉረ፡አዕይንት፡** Syn. p. 347; **ዕዉረ፡ልብ፡** M. M. f. 22; **ዘያጠብቦ፡ለዕዉር፡** Clem. f. 172; **ዝቀትል፡** (sc. caedes **በመጥባሕት፡** i. e. sicâ perpetrata) **ተሰምየ፡ሞተ፡ዕዉር፡** (sic) Jsp. p. 343.

ዕወር፡ subst. *caecitas*, Deut. 28, 28.

ዑረት፡ n. act. vel subst., *caecitas*, Deut. 28, 28 var.; Enc. Genb. 6: **ዑረተ፡ልብ፡** Marc. 3, 5; Rom. 11, 25; Macc. f. 1; **በእኪት፡ዑረተ፡ልቡ፡** Did. 2; **ዑረተ፡ልብ፡የአኪ፡እምዑረተ፡ዐይን፡** Lud. e Syn.

ዐዋር፡ n. ag. vel adj., nonnisi in Pl. **ዐዋውርት፡** *caeci*, Matth. 15, 14 rom.; **መርሐ፡ዐዋውርት፡** Gad. Za Mich.

ተዐዋሪ፡ n. ag. *neglector*, *contemtor*: **አይቴ፡ለተናስሖት፡ተዐዋርያን፡** (poenitentiae neglectores) Genz. f. 89.

ትዕውርት፡ *paradoxia* pro **ትውዕርት፡** vid. sub **ወዐረ፡**

ዐውስት፡ *vultur* vid. sub **አውስት፡** c. 790.

ዖቀ፡ I, 1 [contiguum videtur **ዐቀበ፡**, an وَقَى?] Subj. **ይዑቅ፡** 1) *servare*, *observare*: **ነፍሶ፡ዑቅ፡** τὴν ψυχὴν αὐτοῦ διαφύλαξον Job 2, 6; **ዑቅ፡ትእዛዘ፡ወግበር፡** Kuf. p. 77. a) *respicere*, *attendere*, *videre*, *prospicere*, c. Acc. pers. vel rei: **ዑቅኒ፡** ἐπιγνῶναί με Ruth 2, 10; εἰδέναι 1 Thess. 5, 12; **ዘኢየዐውቅ፡ቤቶ፡ይወርሶ፡ነፋስ፡** Prov. 11, 29; βλέπειν Col. 4, 17; diaconi **ይዑቅዎሙ፡ለእለ፡አልቦሙ፡** (prospiciant iis qui nihil habent) Lud. comm. hist. p. 321; etiam c. **ላዕለ፡** vel **ለ፡** pers.: **ዑቅኬ፡ላዕለ፡** (v. **ለ**)**ኢዮብ፡** προςέχειν Job 2, 3. b) *cavere* α) alqm vel alqd i. e. *vitare*, c. Acc.: **ዑቅዎሙ፡ለከለባት፡** βλέπετε τοὺς κύνας Phil. 3, 2; **ዘንተ፡ዑቅ፡ከመ፡ኢታግብእ፡ለወልድየ፡** Gen. 24, 8; seq. **እምነ፡** rei, ut: **ዑቅ፡ርእሰከ፡** (v. **ዑቅ፡**)**እምእኩይ፡** Sir. 4, 20. β) *providere*, *videre*, *cautionem adhibere*, sive addito **ርእስ፡** (proprie: *semet custodire*) sive omisso; absol.: **ዑቅ፡ርእሰከ፡** 1 Reg. 19, 2; Deut. 4, 9. 8, 11; Marc. 13, 9; Luc. 17, 3; **ዑቅ፡ወተዐቀብ፡** Sir. 13, 13; **ዑቂ፡ወለብዊ፡** Did. 3; **ዑቁ፡ወኢታዕርዑ፡** 2 Esr. 7, 23; c. **በእንተ፡** rei 1 Tim. 4, 16; seq. **ኢ፡** cum Subj. verbi (*ne*): Deut. 4, 23. 6, 12. 11, 16. 12, 13. 19. 30; Gen. 24, 6; **ዑቁ፡ኢታርኅዉ፡** 2 Esr. 17, 3; Ep. Jer. 4; **ዑቅ፡ኢያስሕቱከ፡** Jes. 41, 10; Sir. 21, 1. 29, 24; Luc. 21, 34; Hebr. 12, 25; raro seq. Imprf., ut: **ዑቅ፡ አልቦ፡ዘትኄሊ፡** Job 1, 8; Matth. 9, 30; seq. **ከመ፡** c. Subj. (*ut*): **ዑቁ፡ከመ፡ትግበሩ፡** Deut. 27, 1; Hebr. 8, 5; seq. **ዮጊ፡ኢ፡** *ne forte* c. Subj., Apoc. 19, 10 Platt. 2) *animadvertere*, *cognoscere*: **ዑቅ፡ከመ፡** „scito, quod" Lud. e Vit. Pach. [quae verbi **አወቀ፡** significatio in lingua Amh. tritissima est; cfr. נָצַר *custodire*, at نظر **ነጸረ፡** *intueri*, *aspicere*]. 3) intrs.: *notum*, *manifestum esse* vel *fieri*, *apparere*: **ድኅረ፡የዐውቅ፡እከይሁ፡** (nisi **ያዐውቅ፡** ἐκφαίνει τὴν κακίαν legere malueris) Sir. 14, 7; **አዕረፈ፡**(**ያሬድ፡ማሕሌታዊ፡**)**በሰላም፡ወመቃብሪሁሰ፡ኢተዐውቀ፡** (ni **ተዐውቀ፡** legendum est) Sx. Genb. 11; **ናሁኬ፡የዐውቅ፡ከመ፡** . . . („elucet", ni **ያዐውቅ፡** „indicat" interpretandum est) M. M. f. 109.

አዖቀ፡ II, 1 (sec. Lud.: **አዕወቀ፡**) Subj. **ያዕውቅ፡** et **ያዕቅ፡**; in Imprf. etiam II, 2 (**ያዔውቅ፡**), 1) *facere ut animadvertat*, *cognoscat*, *sciat* alqs.: **አዐውቀከ፡ከመ፡** . . . Hez. 35, 12. a) *certiorem facere* alqm, ut: **ናሁ፡አዖቁክሙ፡** (I pers. Sing.) **ከመ፡ኢይፈቅድ፡ንስተተ፡** Jsp. p. 372. b) *indicare* vel *declarare* alicui alqd, c. Acc. pers.: 1 Cor. 11, 14; **ያዔውቀነ፡ከመ፡** . . . Cyr. de r. fid. f. 52. 2) *notum* vel *manifestum facere*, *indicare*, *ostendere*, *demonstrare*: **ነገርከ፡ያዐውቀከ፡** Marc. 14, 70; Matth. 26, 73; Deus in Christo **አዖቀ፡ብርሃነ፡ሐዲሰ፡ለሕዝብ፡ወአግሀደ፡ብርሃነ፡ወሕገ፡ለክርስቲያን፡** III Const. Ap. 4; **አዖቁ፡ዕልወቶሙ፡** Jsp. p. 363;

ኢያፆቀ፡ ፍድፋዴ፡ ክብሮሙ፡ (non ostendit excellentiam eorum) Chr. ho. 1; ያዕውቅ፡ ትንሣኤሁ፡ Lit. 165, 3; seq. ከመ፡ ὅτι, Hebr. 7, 15; Chr. crebro; ከመ፡ ናዕቅ፡ ከመ፡ . . . M. M. f. 33.

ተዐውቀ፡ (raro ተዐወቀ፡ ut Jes. 3, 9) III, 1 1) *animadverti, percipi, cognosci, agnosci*, γνωσθήσεται Ps. 87, 13; ከመ፡ ይትዐወቅ፡ ጽድቁ፡ Mich. 6, 5; Jes. 61, 9; Hez. 39, 7, ተዐውቀ፡ ἐπεγνώσθη Job 6, 17; Thren. 4, 8; ይትዐወቅ፡ እምርሑቅ፡ ዘይክል፡ ነቢብ፡ Sir. 21, 7; Hen. 15, 11; ኢተዐውቀ፡ መከኑ፡ εὑρέθη Dan. 2, 35; ዘእንበለ፡ ይትዐወቅ፡ (non animadversus) Job 22, 16; ሕልመ፡ ሌሊት፡ ዘኢይትዐወቅ፡ Job 20, 8; Lit. 162, 1; አኮ፡ ዘይትዐወቅ፡ οὐκ εὔγνωστοι Prov. 5, 6; c. በኀበ፡ *ab* aliquo: Prov. 15, 10; ይትዐወቅ፡ ስምከ፡ በኀቤሆሙ፡ Jes. 64, 2; vel c. pron. suff. (*alicui*): አኮ፡ ለኵሉ፡ ዘይትዐወቆ፡ ብርሃን፡ ὁρατόν Job 37, 20; c. እምነ፡ rei (*qua* vel *e qua* quis agnoscitur vel cognoscitur): እምራእዩ፡ ይትዐወቅ፡ ሰብእ፡ Sir. 19, 29. 30. 4, 24. 10, 5. 26, 9; Prov. 14, 4; Rom. 1, 20. 3, 20; seq. ከመ፡ Ex. 33, 16. 2) *notum, manifestum, cognitum esse, innotescere, revelari*: እስመ፡ ተዐውቀ፡ ሥምረቱ፡ ለአምላክነ፡ γνωστὰ ἐστι Bar. 4, 4; ተዐውቀ፡ ኵሉ፡ γνωστὰ πάντα Tob. 2, 14; Ps. 75, 1; φανερός ἐστι Gal. 5, 19; Jes. 3, 9. 33, 9; πρόδηλός ἐστι 1 Tim. 5, 24. 25; φανεροὺς γενέσθαι Phil. 1, 13; Gen. 42, 16; ἐσημειώθη Ps. 4, 7; ኢይትዐወቁ፡ ጻድቃን፡ ወኢኃጥኣን፡ φαίνονται Herm. p. 51; ከመ፡ ይትዐወቅ፡ ኄሩትከ፡ ἀποφάνῃς δίκαιος Job 40, 3; ኢተዐውቀ፡ ኀይሉ፡ οὐκ ἐγνώσθη Jud. 16, 9; ἐπεφάνη Tit. 2, 11; φανεροῦσθαι Hebr. 9, 8; 1 Joh. 1, 2. 3, 2; በደኃሪቱ፡ ለሰብእ፡ ይትዐወቅ፡ ምግባሩ፡ (ἀποκάλυψις) Sir. 11, 27; c. በ፡ rei, qua quid notum vel manifestum fit: Gen. 42, 15. a) *manifestum, evidens, apertum, certum est, constat, apparet* seq. Acc. c. Inf. α) constr. impersonaliter, seq. ከመ፡, ut: Hebr. 7, 7; ተዐውቀኬ፡ ገሃደ፡ ከመ፡ . . . Cyr. ad Th. f. 24; በዝንቱ፡ ይትዐወቅ፡ ከመ፡ ኢኮኑ፡ አማልክተ፡ Ep. Jer. 14; ዘእንበለ፡ ይትዐወቅ፡ ከመ፡ ገብረት፡ ዝሙተ፡ F. M. 12, 2; Lud. comm. hist. p. 505 n. 49; c. እምነ፡ pers. (*de* aliquo): ተዐውቀ፡ እምኔሆሙ፡ ከመ፡ ነስሑ፡ F. M. 15, 3. β) personaliter: ትትዐወቅ፡ ከመ፡ ፈያት፡ አንተ፡ 3 Reg. 20, 40; ተዐውቀት፡ ከመ፡ ዐንሰት፡ Kuf. 41. b) indiciis et testimoniis *probatum esse*: እመሰ፡ ዘተዐውቀ፡ አበሳሁ፡ በውስተ፡ ፍትሕ፡ Did. 10; c. በ፡ pers. (*contra* alqm vel *de* aliquo): ብእሲ፡ ለእመ፡ ተዐውቀ፡ በቱ፡ ከመ፡ ውእቱ፡ ይዜምዎ፡ ለብእሲቱ፡ F. M. 12, 2. 3) Suffixo pron. pers.: *mente percipere, sentire, sibi conscium esse* rei, *persuasum habere* alqd: አብድ፡ ተቀሢፎ፡ ኢይትዐወቆ፡ οὐκ αἰσθάνεται (proprie: ei non percipitur) Prov. 17, 10; ኢተዐውቆ፡ ሕማም፡ non sensit dolores, Enc. Mag. 7; ተዐውቀቶሙ፡ ኀጢአቶሙ፡ γνωσθῇ αὐτοῖς ἡ ἁμαρτία Lev. 4, 14; Hez. 36, 32; ኢይትዐወቀኒ፡ ዘገበርኩ፡ እኩየ፡ οὐ σύνοιδα ἐμαυτῷ ἄτοπα πράξας Job 27, 6; 1 Cor. 4, 4; እስመ፡ ተዐውቆ፡ ቅትለቶሙ፡ በሐሰት፡ (ei persuasum erat, causam supplicii eorum esse mendacia) Jsp. p. 334; Infin.: *cognitio, scientia, perspicientia*: αἴσθησις ተዐውቆ፡ Prov. 1, 4. 7. 11, 9; ἐπιγνωμοσύνη Prov. 16, 23; በተዐውቆቱ፡ ἐν αἰσθήσει 3, 20.

ዕዉቅ፡ vel **ዕውቅ፡** part. 1) *notus, certus*: ሢሞሙ፡ ኤጲስ፡ ቆጶሳተ፡ አኮ፡ ዲበ፡ ሢመታት፡ ዕዉቃት፡ አላ፡ ፈነዎሙ፡ ይስብኩ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ በሓውርት፡ Sx. Mag. 14; Ssal. Req.; al. 2) *familiaris*: ወአንተሰ፡ ብእሲ፡ ዘከመ፡ ነፍስየ፡ ማእምርየ፡ ወዕዉቅየ፡ Mavâs. n. 44 (coll. Ps. 54, 14).

ዐውቅ፡ subst. (*familiaritas* i. e. pro concreto) *familiaris* m. Ps. 54, 14; fem. Catal. Mus. Brit. p. 54^b.

ዑቀት፡ n. act. *evidentia, manifesta* vel *certa* rei *ratio*, F. N. 33.

ዖነ፡ inus., sine dubio componendum cum ענן غام et غان (غَيْم et غَيْن).

ምዕዋን፡ subst. *septentrio, plaga septentrionalis* (coeli regio obscura, nubilosa): Ex. 26, 18, 35. 27, 11. — At ለዕውን፡ Asc. Jes. 4, 18 lectio corrupta est.

ዐውከከ፡ quadrl. I [cfr. عَاكَ عَاجَ et عَوِجَ] *aberrare, evagari, recedere, declinare*, እለ፡ ዐውከኩ፡ ἀστοχήσαντες 1 Tim. 1, 6; ዐውከኩ፡ እምሃይማኖት፡ περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν 1, 19; ዐውከኩ፡ እምጽድቅ፡ περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν 2 Tim. 2, 18; Lud. e Mss. Colb.; Enc. Genb. 30. — Ludolfus quidem አውከከ፡ scripsit et stirpem II, 1 radicis ወከከ፡ exposuit, at ut etymon ita subst. ዕውከክና፡ radicem primariam ፆከ፡ indicant, quamquam Abyssinos ipsos hoc verbum stirpem II, 1 exposuisse ex Enc. Genb. 30 elucet, ubi ርቱዐ፡ በኢያውከከ፡ (recte sine aberratione) pro በኢዐውከከ፡ exhibent libri Mss. — *Voc. Ae.*: ዐውከኩ፡ ዘ፡ አፈገፈጉ፡ ወጽኡ፡

ዕውከክና፡ subst. *aberratio, declinatio*: (Paulus in epistola ad Tim. data ait:) እስመ፡ በደኃሪ፡ አዝማን፡ ይርሕቁ፡ ፩፩ እምሃይማኖት፡ ወየሐውሩ፡ ድኅረ፡ መንፈስ፡ ዕውከክና፡ ወድኅረ፡ ትምህርት፡ ሰይጣናት፡ Phlx. 243.

ዐውከከ፡ *perturbare* vid. sub ኣከ፡ c. 791.

ዐዌት፡ vid. sub አዌት፡

ዐውየወ፡ quadrl. I [pro አውየወ፡, a ወይ፡ propagatum, coll. عَوَى ܐܘܳܐ; semel sc. Jes. 10, 10 in uno codice formam አውየ፡ inveni] *ejulare, ululare, flebilem clamorem tollere, lamentari, plorare, clamare, vociferari*: ἀλαλάζειν, ὀλολύζειν Am. 8, 3; ዐውይዉ፡ Jes. 13, 6. 15, 2. 3. 65, 14; Jer. 4, 8. 30, 3. 31, 20; ወውዑ፡ ወዐውይው፡ (v. ወዐውዩ፡) Hez. 21, 12; Marc. 5, 38; κράζειν, βοᾶν, ἀναβοᾶν: ዐውየወ፡ በሕቁ፡ Judith 14, 16. 19; Ex. 2, 23; 2 Reg. 13, 19; Job 2, 12; ኢይረክቡ፡ ብሔረ፡ ኀበ፡ አዐወዩ፡ 16, 18. 30, 28; የዐወይዉ፡ እምብዝኀ፡ መስተዐግላን፡ 35, 9; Jes. 15, 4; ዐውየውት፡ በሕማማ፡ 26, 17; Jer. 29, 2; Thren. 3, 8; Marc. 1, 24. 26; Jac. 5, 4; አኀዝኩ፡ እብኪ፡ ወአዐውዩ፡ Hen. 89, 69; auxilio vocantis, implorantis: Jes. 57, 13; Dan. ap. 1, 24; Job 19, 7. 36, 13; Luc. 18, 38. 39; c. ኀበ፡ pers.: Ex. 8, 8. 14, 10; ነዐውዩ፡ ኀቤከ፡ Hab. 1, 2; Ps. 106, 6. 28; Job 38, 41 (de corvis); Jes. 19, 20. 46, 7; ዐውየወ፡ ልቦሙ፡ ኀበ፡ እግዚ.'' Thren. 2, 18; clamorem tollere Jes. 5, 30. — *Voc. Ae.*: ዐውየወ፡ ከልሐ፡ ወውዐ፡ ዘ፡ ጮኸ፡ (cfr. scholion ad ወከሐ፡).

አዐውየወ፡ II, *ululare* vel *lamentari facere*: እንዘ፡ ታገዕሩ፡ ወታዐወይዉ፡ ነዳየ፡ Jes. 58, 4 var.

ዐውያት፡ subst. (semel inveni ዐውያ፡, sc. ጊዜ፡ ዐውያከ፡ Jes. 58, 9 in cod. Laur.; caeteri habent: በጊዜ፡ ዐውየውከ፡) *ejulatio, ululatio, lamentum, flebilis clamor, ploratus, vociferatio*, Gen. 21, 17; Ex. 2, 23; እንሥኡ፡ ዐውያተ፡

εἶπον ὦ 4 Reg. 3, 21; οὐαί οὐαί Am. 5, 16; ቃለ፡ብካይ፡ወቃለ፡ዐውያት፡ Jes. 65, 19; Kuf. 49; Zeph. 1, 10; ቃለ፡ዐውያቲሃ፡ Jer. 8, 19; Jer. 14, 2; ይሰምዖ፡ዐውያቶ፡ Sir. 32, 16; ዐውያቶሙ፡ Ps. 9, 12; ዐውያተ፡ነዳያን፡ Job 34, 28; Jes. 15, 8. 22, 2; Jer. 18, 22. 20, 16. 32, 22; Ps. 143, 17; ዐውየወት፡ዐውያተ፡ዐበይተ፡ Hen. 85, 6.

ዖደ፡ I, 1 [עוּד *circumdedit;* عَادَ *vertit, mutavit; reversus est,* II *assuefecit* (عَوَّدَ); vic. اود *incurvavit, inflexit;* significationis *continuandi* et *durandi*, quae et ipsa huic radici inerat, vestigium relictum est in ዓዲ፡ q. v.] Subj. ይዑድ፡ 1) *se vertere, circumverti:* ከመ፡መንኮኮት፡እንተ፡ተዐውድ፡ ὡς ἄξων στρεφόμενος Sir. 36, 5; Prov. 26, 14 (vid. sub ማዕጾ፡). 2) *circumire, ambire, obire,* ዖድኩ፡ ἐκύκλωσα Koh. 7, 25; የዐውድ፡ዐውደ፡ κυκλοῖ κυκλῶν 1, 6; ዖድኩ፡እንዘ፡አኀሥሣ፡ περιῄειν Sap. 8, 18; ዖደ፡ዐዋዲ፡ Gen. 41, 43; የዐውድ፡ይንግር፡ለከ፡ዘወሀበከ፡ Sir. 20, 15; Hen. 21, 1; c. ለ፡ loci: Hen. 75, 9; ንዑድ፡ለዝ፡መኀፈድ፡ Herm. p. 84; c. ውስተ፡ loci: Gen. 2, 11; ዖደ፡ውስተ፡ኵሉ፡ደወሎሙ፡ Judith 3, 8; መዓቅብት፡ይዑዱ፡ውስተ፡ኢየሩሳሌም፡ 2 Esr. 17, 3; c. እንተ፡ውስተ፡, ut: ዖዱ፡እንተ፡ውስተ፡ቈላት፡ ἐκύκλωσαν τὴν φάραγγα Judith 13, 10; c. Acc. loci: Koh. 12, 5; Cant. 3, 2; Gen. 2, 13; Jos. 6, 3; ዑዲ፡ሀገረ፡ Jes. 23, 16 vrs. nov.; የዐውድ፡ምሥዋዐ፡ Kuf. 16; ዖድኩ፡ባሕቲትየ፡አጽናፈ፡ምድር፡ (γῦρον οὐρανοῦ ἐκύκλωσα μόνη) Sir. 24, 5. a) *circumire* locum, ad eum vitandum, Num. 21, 4; Deut. 2, 1. 3 (ዐዊዶት፡). b) *obire* i. e. *peragrare:* Job 1, 7; Gen. 12, 6; እለ፡ፈነወ፡እግዚ" ይዑድዋ፡ለምድር፡ Zach. 1, 10; c. እንተ፡ Matth. 12, 43. c) *circumvagari:* ሰራሕኪ፡በዐዊድ፡ ταῖς πολυοδίαις Jes. 57, 10; c. Acc. (*per*) 1 Tim. 5, 13 Platt. d) *circumcurrere:* (አምጣኒሃ፡)የዐውድ፡ጥቅማ፡ Jes. 38, 39; አምጣን፡ዘየዐውዶ፡ (*circuitus, circumferentia, linea circumcurrens*) 3 Reg. 7, 3; Jer. 52, 21 vrs. nov. e) *ambire,* i. e. *quaerere,* 1 Petr. 1, 10. 3) *cingere, circumdari* (*circumstare, circumvenire, circumsedere*), c. Acc.: ዖድዋ፡ περιεκύκλωσαν αὐτήν Judith 13, 13; Ps. 88, 9. 124, 2; 2 Par. 4, 3; ዑዳ፡ περιχαράκωσον αὐτήν Prov. 4, 8; ዖዱ፡ለስነኒሁ፡ግርማ፡ Job 41, 5; Hen. 71, 6. 14, 9. 24, 3; በሐውርት፡ዘየዐውድዎሙ፡ Sx. Mag. 20. 4) Componitur cum aliis verbis ad significandum *circum-*, ut: ይዑዱ፡ይትቀፈሉ፡ κύκλῳ κατηργυρωμέναι Ex. 27, 17.

አዖደ፡ II, 1 1) *circumvertere, circumagere:* ያዐውድ፡መንኰራኵሪሁ፡በእገሪሁ፡ Sir. 38, 29. 2) a) *circumire jubere, circummittere* praeconem: ከመ፡ያዑድ፡ዐዋዴ፡ቅድሜሁ፡ Jsp. p. 318; omisso ዐዋዴ፡ (i. e. *proclamari jubere*) Ex. 32, 5. b) *circumducere,* 4 Esr. 6, 61; c. ውስተ፡ loci: Num. 23, 14; አዖዶ፡ውስተ፡መርሕበ፡ሀገር፡ Esth. 6, 11; አዖደኒ፡ውስቴቶሙ፡ምዕዋዳተ፡ Hez. 37, 2; c. Acc. pers. et Acc. viae vel loci: አዖደኒ፡ፍኖተ፡ Hez. 47, 2; ኖትያዊ፡ለአመ፡አዖደ፡ሐመሮ፡ኵሎ፡በሐረ፡ Chr. Ta. 24. c) *circumferre* i. e. *circum circa projicere* funem mensorium: ዘያዐውድ፡ለኪ፡ሐብለ፡ዲበ፡መክፈልትኪ፡ Mich. 2, 5; መኑ፡አዖደ፡አሕባለ፡ዲቤሃ፡ Job 38, 5. 3) *circumdare:* በከተማ፡ርእስየ፡አክሊለ፡ሕይወት፡ያዑዱ፡ (verticem capitis mei corona vitae cingant) Enc. Hed. 28; F. M. 31, 1 (vid. ዝናር፡).

ተዐውደ፡ III, 1 *circumagi, circumvolvi:* አከኑ፡ፍጡነ፡ይረውጽ፡ፀሓይ፡ተዐዊዶ፡ሰማየ፡ 1 Esr. 4, 34.

ዕዉድ፡ vel **ዕውድ፡** part. *circumdatus:* ዕዉድ፡በወርቅ፡ወእሱር፡በወርቅ፡ Ex. 36, 20; ዕዉድ፡በሜላት፡ውስተ፡አሕባለ፡ቢስንስ፡ Esth. 1, 6. a) *cingens:* ይኩን፡ቀሚስ፡ስቱየ፡ወዕዉደ፡ et መዛርዐ፡ቀሚስ፡ይኩኑ፡ዕውዳነ፡ F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ c. 195). b) *stipatus:* ፈቃድ፡ዕውድ፡በምግባር፡ (opp. voluntate vana vel inani) Chr. Ta. 16.

ዐውድ፡ subst., plerumque m., Pl. አዕዋድ፡, Pl. Pl. አዕዋዳት፡, 1) *circuitus, ambitus, circulus* a) usitatur ad significanda Adv. et Praep. *circa*, vid. infra. b) *linea circumcurrens:* ወዐውዳ፡፴በእመት፡ 2 Par. 4, 2; አምጣነ፡ዐውዳ፡ 3 Reg. 7, 10. b) *orbis:* ዐውደ፡ሰማይ፡ γῦρος Job 22, 14; lunae Org. 1. c) *periodus* anni: ባርከ፡ዐውደ፡ዓመት፡ Mavâs. n. 68; Enc. Pag. 5; ተፍጻሜተ፡ዐውደ፡ዓመት፡ Sx. Pag. 6. d) *circulus:* ዐውደ፡ፀሓይ፡ *circulus solaris* (i. e. spatium duodetriginta annorum, vid. Ideler Handbuch II p. 185) Abush. 23; ዐውደ፡ወርኅ፡ ibid. (vid. ቀመር፡). e) *locus circumjacens:* ምኔታት፡ዘአዕዋደ፡እለስክንድርያ፡ Phlx. 18. f) *res circumdans* vel *circumdata:* ዐውደ፡ዐጸድ፡ ἱστία τῆς αὐλῆς Ex. 35, 12 (cfr. 40, 6); ልብሰ፡ዐውደ፡ዐጸድ፡ 37, 7. 16; ዐውደ፡ደብተራ፡ παραρύματα 35, 10. g) μῆκος Ex. 36, 16. h) ዐውደ፡አልባብ፡ *praecordia* (pro corde ipso) Lud. ex Enc. Masc. 27. 2) *area,* a) ዐውደ፡እክል፡ *area frumentaria* („erat enim rotunda" Lud.), ἅλων Ruth 3, 2 seq.; Hos. 9, 1; Mich. 4, 12; Jud. 6, 11; Num. 18, 27. 30; 1 Par. 21, 20; Luc. 3, 17; vel ዐውደ፡ማእረር፡ ἅλων θερινή Dan. 2, 35, vel ዐውደ፡ምክያድ፡ Deut. 16, 13; vel ዐውድ፡ Matth. 3, 12; Ex. 22, 28. b) *area torcularia* Ex. 22, 28. c) *area* circumsepta, *fundus:* ይስሐቅ፡ዐቃቤ፡አዕዋድ፡ዘከነ፡ Enc. Haml. 25 (in Actis hujus diei nominatur ዐቃቤ፡ገነት፡); Chrysostomus Eudoxiae, quum mulierculae pauperi አዕዋዲሃ፡ vi abstulisset, sacris interdixit Sx. Genb. 12; ዐውደ፡ወይን፡ *vinea* Enc. Mag. 29. d) ዐውደ፡መብልዕ፡ *coenaculum* vel *refectorium* in monasterio, Lud. e Cant. Chr. 3) *circulus* vel *corona* i. e. a) *consessus:* ኢነበርኩ፡ውስተ፡ዐውዶሙ፡ለመስተሳልቃን፡ συνεδρίῳ Jer. 15, 17; Ps. 25, 4. b) *concio,* in specie *consessus judicum, conventus,* nec non locus ubi habentur i. e. *forum,* (*comitium, curia, aula, praetorium*): አምንዎሙ፡ዐውድ፡ ἐπίστευσεν αὐτοῖς ἡ συναγωγή Dan. ap. 1, 41; Jos. 20, 6; አዕዋዳት፡ συναγωγαί Matth. 23, 6; Marc. 12, 39; συνέδριον Matth. 5, 22. 26, 59; Marc. 14, 55; አዕዋድ፡ Matth. 10, 17; κριτήριον Dan. ap. 1, 49; አዕዋዳት፡ Jac. 2, 6 Platt; M. M. f. 332; ሖረ፡ውስተ፡ዐውድ፡ εἰς κρίσιν Job 9, 32; Deut. 25, 1; Sir. 38, 33 var.; ነበረ፡ዐውደ፡ *sedit in judicio* vel *judex* Dan. 7, 10. 26; Act. 25, 6; ነቢሮ፡ዐውደ፡ Macc. f. 2; እንዘ፡ይነብር፡ውስተ፡ዐውድ፡ (v. ዐውደ፡) ἐπὶ τοῦ βήματος Matth. 27, 19; አምጽእዎ፡ኀበ፡ዐውድ፡ ἐπὶ τὸ βῆμα Act. 18, 12; ንጉሥት፡ዐውደ፡ Act. 19, 39; Jsp. p. 315; ዐውደ፡ፍትሕ፡ Jsp. p. 315; ዐውደ፡ምኵናን፡ዘፍትሕ፡ ibid.; ዐውደ፡ምኵናን፡ Did. ed. Platt p. 102; ዐውደ፡ቅስት፡ Clem. f. 204; ዐውደ፡አፒዮ፡ forum Appium Act. 28, 15 rom. c) *concilium, conciliabulum,* ut: conciliabulum Pauli Samosateni, Lud. ex Enc. Teq. 19. — *Voc. Ae.:* ዐውድ፡ዘ፡በ፪ዘርያ፡ሸን፡(?ሸሳ፡?).

ዐውድ፡ usurpatur significandis adverbio et praepositioni *circa.* 1) Vim substantivi integram tenet. a) ዐውዱ፡ (non ዐውዶ፡) ለውእቱ፡መንበር፡፳ወ፬መናብርት፡ et (circuitus throni i. e.) circa thronum erant ... Apoc. 4, 4 rom.; የሐንጽ፡ጥቅመ፡ዐውድኪ፡ (v. ዐውደኪ፡) Hez. 26, 8. b) post pron. rel. vel

notam Genitivi: ነጽሪ፡ዘዐውድኪ፡ vide id quod (circuitus tuus i. e.) circa te est Jes. 49, 18; እለ፡ዐውድክሙ፡ οἱ κύκλῳ ὑμῶν Hez. 36, 3. 7; አሕዛብ፡እለ፡ዐውድን፡ 2 Esr. 16, 16; Ps. 88, 8; 1 Reg. 12, 11; ኵሉ፡ዘዐውዱ፡ (v. ዐውዱ፡) Job 1, 10; ዐሩ፡እለ፡ዐውዱ፡ Sir. 47, 7; Num. 22, 4. c) post praepositiones: ውስተ፡ኵሉ፡ዐውዱ፡ Ex. 29, 16; ውስተ፡ዐውድኪ፡ Hez. 28, 23; Lev. 1, 11; Num. 2, 53; Jos. 6, 3; Jud. 7, 21; በዐውዳ፡ Jer. 6, 3; Apoc. 4, 4 Platt; 5, 11; እንተ፡ዐውዱ፡ Sir. 45, 9; ዲቤኪ፡እንተ፡ዐውድኪ፡ Hez. 23, 24; እምነ፡ዐውዶሙ፡ Jos. 21, 42; Job 18, 11; Sir. 46, 5; Jes. 42, 25; ከኑ፡ላዕሌሃ፡እምዐውዳ፡ Jer. 4, 17. 2) In Acc. ዐውደ፡ a) adv. *circa*, ut Ps. 11, 9, quamquam sine pronominibus suffixis rarius usurpatur. b) praep.: Gen. 35, 5; Ex. 7, 24. 40, 27; Num. 2, 2. 11, 24; Ps. 17, 13. 77, 32. 127, 4; c. pron. suff. (vid. gramm. § 167, 5): Ps. 30, 16. 33, 8; Lev. 1, 5; ነጽሪ፡ዐውደኪ፡ Jes. 60, 4; ይቀውሙ፡ዐውዱ፡ 6, 2; ዐውድየ፡ Job 29, 5; Hez. 1, 4; Zach. 2, 5; Jos. 21, 39; Marc. 3, 34.

ዑደት፡ n. act., Pl. ዑደታት፡, *circuitio, circuitus, circulus*, Koh. 1, 6. a) *orbis, ambitus, circulatio*, siderum: ዑደት፡ከዋክብት፡ Sap. 13, 2; ዘእንበለ፡ይግበር፡ዑደታተ፡ከዋክብት፡ለአዝማን፡ Macc. f. 23; Ssal. Req.; ዑደት፡ዐሐይ፡ Abush. 37; annorum: ዑደት፡ዓመታት፡ Sap. 7, 19; ዑደታት፡ኢዮቤል፡ M. M. f. 242. b) *processio, pompa* in orbem facta (Umzug): ዑደት፡የማን፡ (תַּהֲלֻכֹת לַיָּמִין) 2 Esr. 22, 31 vrs. nov.; ዑደት፡ሆሳዕና፡ Lud. e Lit. c) *peragratio* (in orbem facta, Rundreise) በዑደት፡ገዳማት፡ትግሬ፡ Gad. T. H.

ዐዋዲ፡ n. ag. *circuitor*, a) *praeco*, κήρυξ Gen. 41, 43; 3 Reg. 22, 36; Dan. 3, 4; Esth. 6, 9; 1 Tim. 2, 7; 2 Tim. 1, 11; Col. 1, 23; βοῶν Jes. 40, 3; Joh. 1, 23; Macc. f. 2; Jsp. p. 318. b) *planus, circumcursans:* ዐዋድያት፡አብያት፡ περιερχόμεναι τὰς οἰκίας 1 Tim. 5, 13 rom.; ብእሲት፡ዐዋዲት፡ዘኢትከድን፡ኀፍረታ፡ Fal. f. 52. c) በዓላት፡ዐዋድያት፡ *festa mobilia*, Lud. (in lex. c. 246).

ዕዋዴ፡ subst., Pl. ዕዋድያት፡ *circuitus*, a) *orbis, anfractus, circulatio:* luna ሶበ፡ይፌጽም፡ዕዋዴሁ፡ Abush. 13; ዕዋድያት፡ዐሐይ፡ Abush. 37. b) *circulus* vel *cyclus* (i. e. periodus), annorum: ፺ወ፰ዓመት፡ sunt ፰ዕዋድያት፡ወለለ፡፩ዐውድ፡፲ወ፱ዓመት፡ Abush. 42.

ምዕዋድ፡ subst., Pl. ምዕዋዳት፡ *ambitus, circuitus, circulus, orbis:* ምዕዋደ፡ቅጽሩ፡እምአንቀጽ፡ለአንቀጽ፡ (Umfang) Jon. 3, 3 vrs. alt.; እንተ፡ምዕዋደ፡ቀጸላሁ፡ ὑπὸ τὴν στρεπτὴν στεφάνην αὐτοῦ Ex. 30, 4; ሠናይ፡ምዕዋደ፡ቀስት፡ εὔκυκλον τόξον Sap. 5, 22; Deus ዘይሴብሖን፡ለምዕዋደ፡ሰንበታት፡ M. M. f. 347 (vid. sub ሰብሐ፡); አዖደኒ፡ውስቴቶሙ፡ምዕዋዳተ፡ κυκλόθεν κύκλῳ Hez. 37, 2; etiam *pompa* in orbem facta (Umzug): መዝሙር፡ዘምዕዋድ፡ (festi palmarum), Deg.

ዑድ፡ subst. i. q. عُود (*lignum*, in specie:) *lignum aloës:* ቀናንሞስ፡ወሰሊሖት፡ወዑድ፡ Did. 25 (Graecus in Const. Ap. 5, 7 habet ξυλοβάλσαμον).

ዖገ፡ inus., sine dubio i. q. عَوِجَ *curvus, distortus fuit.*

ተዐውገ፡ III, 1 (si non ተዐወገ፡ III, 2), ut videtur, proprie: se i. e. os, oculos, nares distorquere, μυκτηρίζειν, deinde *subsannare, irridere:* ወተዐዊጎሙ፡አይሁድ፡በክርስቶስ፡ καταχερτομούντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων Cyr. ad Th. f. 22; አይሁድ፡ተዐዊጎሙ፡ይነግሩ፡ καταχερτομοῦντες ἔφασκον Cyr. c. Pall. f. 90; አይሁድ፡ተዐዊጎሙ፡ለክርስቶስ፡ (κατεπεφύοντο τοῦ Χριστοῦ Mansi IV p. 1249) Cyr. hom. f. 108. — Voc. Ae. ad Cyr.: ተዐዊጎሙ፡ዘ፡ተዐዊሮሙ፡ [Hinc lumen affunditur obscurae illi voci מָעוֹג Ps. 37, 16 et talmudicae locutioni בִּלְשׁוֹן עֲגָה, de quibus vid. H. Hupfeld die Psalmen II. p. 224 seq.].

ዖፍ፡ subst., m. et f., coll. et Sing., Pl. አዕዋፍ፡, Pl. Pl. አዕዋፋት፡ [עוֹף (ܥܘܦܐ); de etymo vid. Ges. thes. p. 1002] 1) *volatus:* እጐለ፡አዕዋፍ፡ያሌዕሉ፡ሆረ፡ νεοσσοὶ γυπὸς τὰ ὑψηλὰ πέτονται Job 5, 7. 2) *alites, animalia volucria* cujusvis generis, in specie *aves*, deinde *ales, animal volucre, avis*, coll.: Gen. 1, 21; ዖፍ፡ዘይሰርር፡ ὄρνεα πετόμενα Jes. 31, 5; Koh. 10, 20; Prov. 9, 12; Apoc. 18, 2; Sing.: ከመ፡ዖፍ፡እንተ፡ታመሥጠከ፡እምእዴከ፡ Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); እኤውዖ፡ለዖፍ፡እምጽባሕ፡ 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρουθίον (*passer*) Thren. 3, 51. 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub ሐቀሬ፡); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3. 15, 10. 11; Lev. 1, 14; ዘወገሮን፡ለአዕዋፍ፡ Sir. 22, 20; እምኵሉ፡አዕዋፍ፡ትንእስ፡ንህብ፡ 11, 3; አዕዋፍ፡ምስለ፡ዘመዱ፡የኀድር፡ 27, 9. 43, 17; አዕዋፈ፡ሰማይ፡ Jer. 7, 33; Matth. 6, 26. 8, 20. 13, 32; στρουθία Tob. 2, 10; Jer. 8, 7. 10, 22; Matth. 10, 29; στρουθοί Jer. 30, 11; ቢጸን፡ለአዕዋፍ፡ Job 30, 29; እጐለ፡አዕዋፍ፡ Jes. 43, 20; Pl. Pl. Sir. 17, 4; Gen. 8, 19; Apoc. 19, 17 rom. — ዖፍ፡በሕታዊ፡ στρουθίον μονάζον Ps. 101, 8 in Voc. Ae. exponitur ጉጉት፡ — ዖፈ፡መስቀል፡ sec. Lud. „avis, quae circa festum Crucis mense Septembri Aethiopiam frequentat", sec. Isenberg p. 25 „a certain red and beautiful bird", vid. scholion ad ኢብን፡ — ዖፈ፡ያሬድ፡ *upupa*, Lud. auct. Greg. (vid. Lud. lex. c. 381 sub ኤጶጳ፡). — Quatenus ዖፍ፡ significat *ales, alatus*, etiam angelis attribuitur, ut: ሚካኤል፡ዖፍ፡ Enc. Genb. 25; አዕዋፈ፡ገነት፡ሰማይ፡ dicuntur Patres beati, Lud. ex Enc. Patr.

ዐዛል፡ *vir fortis* vid. sub አዛል፡

ዕዝል፡ (etiam እዝል፡) subst., *unus e tribus cantandi modis*, qui in decantandis hymnis sacris vel ecclesiasticis usitati sunt (distinguuntur enim ፫ዜማ፡ዘውእቱ፡ግዕዝ፡ወዕዝል፡ወአራራይ፡ Sx. Genb. 11); accuratior ejus descriptio desideratur; Villoteau in Description de l'Égypte tom. XIV ait: ግዕዝ፡ pour les jours de férie; ዕዝል፡ pour les jours de jeûne et de carême, pour les veilles de fêtes et pour les cérémonies funèbres; አራራይ፡ aux principales fêtes de l'année. (E qua descriptione, comparatis nominum ግዕዝ፡ et አራራይ፡ significationibus, si quid conjicere licet, ዕዝል፡ ad *vocem* cantantium *demissam* et *compressam* [ذَلَّ? عَزَلَ?] spectare videtur). Deinde etiam *hymnus hoc modo cantandus* ዕዝል፡ nominatur. Crebro occurrit in Hymnologiis et libris liturgicis, ut: ዕዝል፡ዘነግሀ፡ Deg.; ዕዝል፡ዘእግዝእትነ፡ማርያም፡ ibid.; ሀየንተ፡ዕዝል፡ዘነግሀ፡ግዕዝ፡ ibid.; ዕዝል፡ዘሙታን፡ ibid.; Genz. f. 13 (vid. sub መወድስ፡); ትብል፡በዜማ፡ዕዝል፡ሃሌ፡ሉያ፡ሃሌ፡ሉያ፡ሃሌ፡ሉያ፡ f. 101; Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; al.

ምዕዛል፡ subst., ut videtur *cantus secundum modum* ዕዝል፡, Deg.

አስተዐዘለ፡ IV, 1 *vocem secundum modum* ዕዝል፡ *modulari:* ይበል፡በአስተዐዝሎ፡, Deg.

ምዕተዝላ፡ (etiam ምትዕዝላ፡) n. prgr. sc. ٱلْمُعْتَزِلَة (ab اعتزل *se separavit*) *secta eorum qui se ab aliis separaverunt*, nomen (sectae Islamiticae satis notae,) quo Pharisaei appellari solent in Jsp. p. 300.

ዐገም፡ n. prgr. sc. عَجَم *barbari, Persae*, Abush. (crebro); Voc. Ae.

I. ዐዘረ፡ rad., dubiae significationis.

ተዐዘረ፡ III, 1 sec. Lud. *irruere, impetum facere, vi adoriri*, fortasse rectius: *spargi, se diffundere* vel *superfundere* ተዐዘሩ፡ ላዕለ፡ ሌሒ፡ ἐξεῤῥίφησαν ἐν Λεχί (וַיִּנָּטְשׁוּ בַּלֶּחִי) Jud. 15, 9. (an i. q. غَزُرَ *copiosus, multus fuit?*) — *Voc. Ae.*: ተአዝሩ፡ ዘ፡ተወራኙ።

II. ዐዘረ፡ inus., sine dubio componendum cum زَرَّ ذَرَّ ذَرَا ذَرَّ quibus significatus *radios spargere* inest (amh. ተዘረዘረ፡ i. q. aeth. ተበረጸ፡ Voc. Ae.).

ማዕዘር፡, ማዕዝር፡ et ምዕዘር፡ subst., Pl. መዓዝር፡, *splendor radians, radii splendentes, nimbus splendens*, ማዕዘርየ፡ (v. ምዕዘርየ፡) Ex. 33, 23 (LXX exhibent τὰ ὀπίσω μου); columba Spiritus S. ወክነፊሁ፡ዘማዕዝረ፡ፀሓይ፡ M. M. f. 50; እንተ፡ሠረቀ፡ማዕዘሩ፡ (Lud.: ምዕዘሩ፡; cujus splendor ortus est) Enc. Mag. 5; መዓዝረ፡ስብሐት፡ superfusi sunt faciei Adami, M. M. f. 346; መዓዝረ፡ፀሓይ፡ M. M. f. 28. — *Voc. Ae.*: ምዕዘር፡ለንጸስ፡ብ፡ብርሃን፡

ተማዕዘረ፡ quadrl. III, 1 (denom.) *radiante splendore collustrari:* baptizatorum ora splendebant, እስመ፡በሡራኄ፡ ገጹ፡ለጸራቅሊጦስ፡ተማዕዘሩ፡ Gad. T. H.

ዐዘቀ፡ i. q. عَزَقَ *fidit terram*, עָזַק *terram rastro fodit.*

ዐዘቅት፡ subst., f. et m., Pl. ዐዘቃት፡ et ዐዘቅታት፡ 1) *puteus, cisterna*, Kuf. 16. 24; φρέαρ Gen. 16, 14. 21, 19. 29, 2; Prov. 5, 15; Jer. 14, 3; Ps. 68, 19; Luc. 14, 5; Joh. 4, 11. 12; λάκκος Gen. 37, 24; Ps. 87, 4. 6; Koh. 12, 6; 2 Reg. 17, 18. 19. 23, 15. 16; ዐዘቅት፡ዘውቅሮ፡ Dan. 6, 11; 2 Esr. 19, 25; ቤተ፡ዐዘቅት፡ οἰκία τοῦ λάκκου Jer. 44, 16; πηγή Cant. 4, 12; Prov. 5, 16. 18; ከመ፡ዐዘቅት፡ዘኢይነዕፍ፡ማዩ፡ Jes. 58, 11; Joh. 4, 6; ዐዘቅት፡ንፁፍት፡ 2 Petr. 2, 17; καταράκτης Jer. 20, 2 seq.; ዐዘቃት፡ Gen. 26, 15; Lev. 11, 36; Num. 24, 17; Jes. 51, 1; Judith 8, 31; Prov. 4, 21; ዐዘቅታት፡ 1 Reg. 13, 6; Jes. 36, 16 var. 2) *fovea* vel *lacus*, ዐዘቅተ፡ (v. ግበ፡) ዐናብስት፡ Dan. 6, 7 seq.; ዐዘቅተ፡እሳት፡ λίμνη πυρός Apoc. 19, 20. 20, 10. 3) *lacuna* lacunaris: ዐዘቅታተ፡ጠፈር፡ χῶραι 3 Reg. 7, 41. 42; Spiritus S. descendit sicut columba ወእሳት፡ተደብተረ፡ውስተ፡ዐዘቃተ፡ጠፈሩ፡ለቤተ፡ክ"ን፡ M. M. f. 66. — *Voc. Ae.*: ዐዘቅት፡ዘ፡የተመሐስ፡ወኸ፡; *aliud:* ዘ፡የወሀ፡ጉድጓድ።

ዐዘበ፡ I, 2 et ተዐዘበ፡ III, 2 (etiam per አ), ut videtur *opitulari:* ነጸርኩ፡እመበ፡ዘይዒዝበኒ፡ (v. ዘይትዔዘበኒ፡) ሰብእ፡ወአልቦ፡ ἐμβλέπων εἰς ἀντίληψιν ἀνθρώπων καὶ οὐκ ἦν Sir. 51, 7. (Sed incerta est haec significatio neque ex aliis linguis probari potest, — עָזַר enim huc non referre licet; etiam עָזַב Ex. 23, 5 aliter exponendum videtur. — An *vindicare, defendere*, coll. ذَبَّ ذَبْذَبَ?]

ዐዘበ፡ IV, 1 *mingere* vid. sub ሐዘበ፡

ማዕዘንት፡ *angulus* vid. sub ሐዘነ፡

ዐዘዘ፡ I, 2 [עזז, عَزَّ; vid. ኣዘዘ፡] *validum, fortem, robustum esse* vel *fieri*, a) *invalescere:* ዐዘዘኒ፡ (mihi) ማይ፡እስከ፡ነፍስየ፡ Or. Jonae 6 (in Psalterio Ludolfi p. 528). At Ex. 14, 24 አዘዘ፡ συνέταξε (non ዐዘዘ፡ *invaluit*, Lud.) legendum est. b) *viribus firmari, vires recolligere*, Hen. 81, 6. — Lud. in lexico statuit 2) *corroborare, confirmare*, at ut አዝዝ፡ለነ፡በሙ፡ Lit. 159, 4 (quem locum in lexico), ita ዘይኤዝዝ፡ትፍሥሕተ፡ለኵሉ፡ምድር፡ Ps. 47, 2 (quem locum in sua Psalterii editione huc refert) ad አዘዘ፡ *jubere* referendum est.

አስተዐዘዘ፡ IV, 2 *vires suas confirmare, fortem se praestare:* ወምንትኑ፡መዋዕልየ፡ከመ፡ታስተዐዝዝ፡ (v. ታስያዝዝ፡) ነፍስየ፡ ὅτι ἀνέχεταί μου ἡ ψυχή Job 6, 11.

አስያዘዘ፡ *torpidum facere* et *torpere* vid. c. 391.

ዕዙዝ፡ part. *validus* a) *potens:* ዕዙዝ፡መንግሥት፡ Lit. Orth. b) *ingens, grandis, vehemens, copiosus:* ጕዩ፡ውስተ፡ዕዙዝ፡ደብር፡ Macc. f. 1; ወበረድሰ፡ብዙኅ፡ጥቀ፡ወዕዙዝ፡ Ex. 9, 24; አንበጣ፡ብዙኅ፡ጥቀ፡ወዕዙዝ፡ 10, 14. c) adv. ዕዙዘ፡ *valde, vehementer* Ex. 1, 7.

ዐዚዝ፡ adj., f. ዐዛዝ፡ 1) *validus, fortis, potens, strenuus:* κραταιός de Deo Prov. 23, 11; ዐዚዛን፡ Sap. 6, 9; Hen. 38, 4; ነገሥት፡ዐዚዛን፡ Hen. 38, 5. 62, 1; Lit. 164, 4; ብእሲት፡ዐዛዝ፡ γυνὴ ἀνδρεία Prov. 12, 4; መንፈስ፡ዐዚዝ፡ πνεῦμα ἡγεμονικόν (*principalis*) Ps. 50, 13; Did. 10; በዐዚዝ፡ረድኤት፡ Enc. Mag. 11; አምላክ፡ዐዚዝ፡ወክቡር፡ Abush. 20. 2) *carus, summe venerandus, eximius:* ዐዚዝ፡ቴዎፊሎ፡ κράτιστε Luc. 1, 3; maxime in libris ex Arabico translatis, ut Abush.; ከመ፡ትኩን፡ክቡረ፡ወዐዚዘ፡ስም፡ Jsp. p. 350.

ዕዘዝ፡ subst., plerumque m., 1) *robur, potentia, fortitudo, virtus:* ለኀይለ፡ዕዘዘ፡መዝራዕትከ፡ Sap. 11, 22; κράτησις Sap. 6, 3 (v. ትእዛዝ፡); ἀσφάλεια Prov. 8, 14; ἀνδρεία 21, 30; Chrys. crebro; Org. 1; ቶማስ፡ዘአርአየ፡ዕዘዘ፡ (sc. miraculis editis) Enc. Jac. 2; *efficacia*, Lud. ex Enc. Teq. 19; *vis, vehementia* pluviae, Org. 2. 2) *honor, gloria, dignitas*, maxime in libris ex Arabico translatis: ሞት፡በዕዘዝ፡ይኄይስ፡እምሐይው፡በኀሳር፡ Jsp. p. 380. 382; ዕዘዝክሙ፡ወሰርጕ፡ክብርክሙ፡ p. 364; ኀሰሩ፡እምድኅረ፡ዕዘዝ፡ p. 367; እመ፡አውዐይከ፡ለመቅደስ፡ይትአተት፡ዕዘዘሙ፡ p. 376.

ዒለ፡ I, 1 et ዐየለ፡ I, 2 (quamquam equidem Perf. nonnisi ዒለ፡ inveni), Subj. I, 1 ይዒል፡ [عال (عَيْل) *peragravit regionem; pauper* (proprie: vagus, bonis expulsus) *fuit*] *circumerrare, per-, oberrare, palari, vagari, pervagari, vagum et profugum esse*, de bestiis Job 38, 41. 39, 8; de hominibus (in specie de iis qui domo emigrarunt, ex hominum commercio vel in desertum secesserunt): በውስተ፡በድው፡ኀበ፡

ዔልክሙ፡ በበ፡ መራዕይክሙ፡ Hos. 13, 5. 6; Hebr. 11, 37; 4 Esr. 6, 54. 66; c. እምነ፡ viae (*aberrare*): ወኢየዐይሉ፡ እምኔሃ፡ (ለፍኖት፡) Jer. 38, 9; vel c. ውስተ፡ viae: ኢትኅድገኒ፡ እዒል፡ ውስተ፡ ፍኖት፡ Sx. Sen. 4; c. Acc. loci: ዔልኩ፡ ገዳመ፡ Herm. p. 20; እንዘ፡ ይዔይል፡ አድባረ፡ ወአውግረ፡ Sx. Tachs. 10 et Mij. 6; c. ውስተ፡ loci: የዐይል፡ (v. ይዔይል፡) ውስተ፡ ገዳም፡ ይትረዐይ፡ Job 39, 8; Ps. 10, 1; ዔሉ፡ ውስተ፡ ገዳም፡ Jes. 16, 8; የዐይሉ፡ ውስተ፡ አድባር፡ 22, 5; Gen. 34, 15; Hebr. 11, 34; de anachoretis: አበው፡ ቅዱሳን፡ እለ፡ ዔሉ፡ ውስተ፡ አድባር፡ ወበአታት፡ Genz. f. 69; Org.; Enc. Masc. 2; ንዒል፡ ውስተ፡ አድባር፡ ወበአታት፡ ወግበበ፡ ምድር፡ Deg.; de animo: የዐይል፡ እንተ፡ ኵለሄ፡ Lit. 172, 1; de inanimatis: ከመ፡ ኢይርከብ፡ ቂም፡ መካነ፡ በውስቴትን፡ አላ፡ ይዒል፡ ውስተ፡ መካነ፡ በድው፡ Chr. Ta. 19; trsl.: ውስተ፡ ኀልዮ፡ ኀጢአት፡ ከመ፡ ኢይዒል፡ Ssal. Req. — *Voc. Ae.*: ዔለ፡ ዘ፡ ዘረ።

አዔለ፡ II, 1, in Imperf. etiam II, 2 *oberrare* vel *vagari facere*: አዔሎሙ፡ ውስተ፡ ገዳም፡ Num. 32, 13; አዔልዎ፡ ውስተ፡ ይእቲ፡ ሀገር፡ (per illam terram) Sx. Mag. 11; c. Acc. loci vel viae: አዔሎሙ፡ (v. ያዔይሎሙ፡) ፍኖተ፡ እንተ፡ ኢያእምሩ፡ Job 12, 24.

ተዐየለ፡ III, 2 *circumvagari, huc illuc errare*: አሐተ፡ ዕለተ፡ እንዘ፡ ይትዔየል፡ ውስተ፡ በድው፡ Sx. Ter 29.

ዒለት፡ n. act. *vagatio, erratio*, (*secessio* in desertum), Lud. sine auct.

ዐያል፡ et ዐያሊ፡ n. ag. *vagus, palans, errabundus*: እንዘ፡ ዐያለ፡ የሐውሩ፡ περιπατοῦντες ἐν ταῖς ἀνοδίαις Herm. p. 14; ከመ፡ ንህብ፡ ዐያሊት፡ ከማሁ፡ አባ፡ ዮሐንስ፡ ዘዔለ፡ (ውስተ፡ ገዳም፡) Deg.; ዐያሊ፡ *errabundus* Gad. Ad. f. 73.

ምዕያም፡ *caula* vid. sub ምእያም፡ c. 795.

ዐየረ፡ I, 2 [עָרָה عَرِىَ *nudus fuit* (vid. ዐርቀ፡); *nuditas* (Blöße) autem facile transfertur in *vitium* et *imbecillitatem*; quare عَارٌ *opprobrium*, عَيَّرَ *opprobrio affecit*] sive *exponere* i. e. objicere, in discrimen offerre (sicut הֶעֱרָה), sive *probro afficere* i. e. contemnere, vilem habere animam vel vitam (sicut חֵרֵף, Ges. thes. p. 523): ዘዐየረ፡ ነፍሶ፡ ለሞት፡ ὠνείδισε ψυχὴν αὐτοῦ εἰς θάνατον Jud. 5, 18.

ተዐየረ፡ III, 2 (etiam III, 3 si quidem Jac. 1, 5 rom. lectio sana est) *probro afficere, exprobrare, conviciari*, ὀνειδίζειν, c. Acc. pers.: Jes. 37, 4. 23; እንዘ፡ ይትዔየሮ፡ ለእግዚ፡ 2 Par. 32, 17; Tob. 3, 7; Ps. 68, 12. 73, 19. 78, 13; Rom. 15, 3; c. በ፡ vel በእንተ፡ causae: Jud. 8, 15; 1 Petr. 4, 14; abs.: clericus ኢይትዐየር፡ እንዘ፡ ይብል፡ አዕዊር፡ አጽሙም፡ አሕጹጽ፡ አገብር፡ አዐጋማዊ፡ አሀከይ፡ ወዘተርፉ፡ ትዕይርታት፡ F. N. 9. a) *improperare, exprobrare* alicui beneficia, Jac. 1, 5. b) ዘይትዔየር፡ በክብረ፡ ርእሱ፡ „qui superbit gloria sui ipsius cum aliorum injuria et contemtu" Lud. ex Org. 3.

ዕዩር፡ part. *probro affectus*: ንኩን፡ ዕዩራነ፡ εἰς ὄνειδος Judith 8, 22.

ትዕይርት፡ subst., Pl. ትዕይርታት፡ *probrum, convicium, opprobrium, exprobratio*, ὄνειδος, ὀνειδισμός 4 Esr. 10, 43; Tob. 3, 4; ትዕይርተ፡ ይከውኖ፡ 3, 10. 13; Judith 9, 2; 2 Par. 32, 20; Ps. 68, 12. 78, 13; Rom. 15, 3; Hebr. 11, 26. 13, 13; ትዕይርታት፡ F. N. 9 (vid. sub ተዐየረ፡); ἀπειλαί (*insultationes, minae*) Act. 4, 29 rom.

መዐይር፡ part. *murarius, caementarius*, 4 Reg. 12, 12 sec. Lud. (at mei libri exhibent መገይር፡ q. v.).

ዔር፡ n. prgr. sc. εἴρ עִיר *vigil, custos*, epitheton angelorum Dan. 4, 10.

ዐይን፡ subst., f. et m., Pl. አዕይንት፡ [עַיִן ܥܰܝܢܳܐ عَيْنٌ] 1) *oculus*, Ex. 21, 24; fem. Job 7, 7. 13, 1. 16, 20. 29, 11; Sir. 16, 5; Matth. 5, 29; m. Koh. 1, 8. 4, 8; Matth. 6, 22. 23. 20, 15; Luc. 11, 34; (ad sensum) Job 24, 15; Sir. 14, 9. 10. 23, 19 al.; በፍሡሐ፡ ዐይን፡ Sir. 32, 10; በሠናይ፡ ዐይን፡ 32, 12; ከመ፡ እኩይ፡ ዐይነ፡ ሰብእ፡ 34, 13; አዕይንቲሃ፡ ድኩም፡ Kuf. 28; 1 Reg. 16, 12; ትደዊ፡ አዕይንቲሃ፡ Gen. 29, 17; ሚጥ፡ ዐይነከ፡ እምነ፡ ብእሲት፡ ሠናይት፡ Sir. 9, 8. 4, 1; ይኔጽሩ፡ አዕይንቲሁ፡ Jes. 17, 7; ተሀይዳ፡ አዕይንቲሁ፡ Judith 16, 9; ከደኑ፡ አዕይንቲሆሙ፡ Matth. 13, 15; ከሠተት፡ አዕይንቲሃ፡ Kuf. 17; ፈትሐ፡ አዕይንቲሃ፡ Gen. 21, 19; አንሥኡ፡ አዕይንቲሆሙ፡ Matth. 17, 8; አልዐለ፡ አዕይንቲሁ፡ Gen. 13, 10; ክብዱ፡ አዕይንቲሁ፡ 1 Reg. 3, 2; ታንብዕ፡ ዐይንየ፡ Jer. 13, 17; ተሀውከት፡ ዐይንየ፡ Ps. 30, 11; ይቀጽብ፡ በዐይን፡ Prov. 6, 13; ቅድመ፡ አዕይንቲከ፡ 2 Reg. 11, 25. a) ዐይነ፡ በዐይን፡ *oculo ad oculum*: ይትራአዩ፡ ዐይነ፡ በዐይን፡ Jer. 39, 4; Jes. 52, 8; Num. 14, 14. b) ለዐይነ፡ *sub oculo* alcjs i. e. *coram* alqo: ለዐይንከ፡ Sir. 27, 23; Matth. 6, 1 Platt; 22, 5; Luc. 16, 15 (coll. አዕይንቲከ፡ ለአዕይንቲሁ፡ ይሬእያ፡ Jer. 41, 3); Enc. Haml. 7. c) ዐይን፡ ሕሙም፡ vel ሐማሚ፡ *oculus aeger* vel *invidus* Luc. 11, 34 rom.; Matth. 20, 15; eundem sensum habet ያእኪ፡ ላዕሌከ፡ ዐይኖ፡ *invidebit tibi* Deut. 15, 9; በዐይን፡ እኪት፡ ἀναιδεῖ ὀφθαλμῷ 1 Reg. 2, 29; ዐይን፡ ዕቡይ፡ *oculus superbus* Prov. 24, 36; ዕቡየ፡ ዐይን፡ Ps. 100, 7; ዘይሬእዮሙ፡ ለሕዝብ፡ በዐይን፡ ሕጽጽት፡ *qui homines* (oculo vel obtutu exiguo intuetur i. e.) *ut multum infra despectat* F. N. 5. d) ሰብአ፡ ዐይን፡ vel (omisso ሰብአ፡) ዘዐይን፡ (2 Reg. 13, 34) homo vel homines oculorum i. e. α) *explorator, -es, speculator, -es*, σκοπός, σκοποί, κατάσκοπος, -οι, Gen. 42, 9; Num. 13, 2 seq.; Kuf. 42; Jos. 2, 1 seq.; 1 Reg. 26, 4 var.; Kuf. 42; Jer. 6, 17; Hez. 33, 6; Judith 7, 7; Sir. 11, 30. 37, 14; Phil. 3, 14; Jac. 2, 25; τερατοσκόποι Zach. 3, 8. β) *custos* vel *inspector* (ἐπίσκοπος), ex. gr. beneficii testamento legati, F. N. 18. e) Etiam ዐይን፡ *oculus* vel አዕይንት፡ *oculi* (sicut عَيْنٌ) dicitur α) *speculator, explorator* 1 Reg. 26, 4; 2 Reg. 10, 3. β) *insidiator*, ἐπίβουλος, 1 Reg. 29, 4. f) ብንተ፡ ዐይን፡ *pupilla oculi* vid. sub ብንት፡ c. 518. g) ቅጽበተ፡ ዐይን፡ *nutus oculi* i. e. *momentum* temporis vid. sub ቅጽበት፡ c. 475.

2) Varie transfertur oculus: a) *examen* bilancis (cfr. عَيْنٌ): ከመ፡ እንተ፡ ታገብእ፡ ዐይነ፡ መዳልው፡ እሙንቱ፡ ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ Jes. 40, 15; 4 Esr. 1, 35. b) *species* vel *imago insculpta, sculptura* sigilli: ዐይነ፡ ማኅተም፡ γλύμμα σφραγῖδος Ex. 28, 11. 21; Sir. 38, 27. 45, 11. c) dubius est sensus vocis ዐይን፡ Ex. 36, 31, ubi Gr. ὤα habet (an *circulus* oculo similis?). d) in libris ex Arabico translatis ዐይን፡ seq. Gen. significat *ipse ille* (sicut عَيْنٌ), ut: እመ፡ ኢተረክበ፡ ዐይኑ፡ (sc. rei furto ablatae) ያገብእ፡ አምሳሊሁ፡ F. N. 35 aliud exemplum vid. sub

ሕስት፡ c. 891. e) **ዐይነ፡ወርቅ፡** oculus vel species auri i. e. *icterus* (*morbus regius* q. d.), Lud. 3) *fons*, Ex. 15, 27; Jac. 3, 11; Deus **አቀመ፡አዕይንቲሁ፡ለተከዚ፡** 4 Esr. 13, 46 et Deg.; fortasse Hen. 21, 7; trsl.: **ተመክሮ፡ዐይነ፡ተመርሖ፡ውእቱ፡** Fal. f. 55. — Eodem referendum est **ዐይነ፡ምድር፡** oculus terrae i. e. *cavum* ut talpae, mustelae, Lud. auct. Greg. (cfr. etiam Isenberg lex. amh. sub **ዐይን፡**).

ዐየነ፡ I, 2 (denom.) 1) *oculos intendere, intente contemplari:* **በዕጹብ፡እመ፡ዐየነ፡ንረክብ፡ምግባረ፡ዘውስተ፡ምድር፡** μόλις εἰκάζομεν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς Sap. 9, 16; **እለ፡ዐየኑ፡ምጽአተ፡እግዚኢ፡** („praeviderunt" Lud. e) Libr. Myst. 2) *dispicere, circumspicere* (mente): **ይዒይኑ፡ሎሙ፡ዘይሁብዎሙ፡** Lev. 19, 20; Ex. 21, 31; 2 Cor. 10, 12 Platt. — At *Rad. Abb.*: **ዐየነ፡ዘ፡ፈየነ፡** („se hâta" d'Abb.) et **ቀዘነ፡** (cfr. **ዐይነ፡ምድር፡** Isenb. lex. p. 154).

ተዐየነ፡ III, 2 *intente intueri, speculari*, c. Acc.: **ወእምዝ፡ከነ፡ላዕሌሁ፡ፈተና፡ሰይጣን፡እንዘ፡ይትዔየኖ፡ዘልፈ፡እመ፡ይፈርህ፡ወይጸንዕ፡** Gad. Kar.; **በጽኑዕ፡ይትዔየነኒ፡** ibid. — *Voc. Ae.*: **ተዐየነ፡ዘ፡ጠበቀ፡**

ተዐየነ፡ III, 1 proprie: fontem sibi quaerere vel circa fontem considere i. e. 1) *tentoria ponere, castra locare*, Num. 2, 2 seq.; 1 Reg. 4, 1. 13, 5. 17, 1. 2. 28, 4; 1 Par. 11, 15; Judith 7, 18; Ps. 33, 8; **እለ፡ይቀድሙ፡ተዐይኖ፡** Num. 2, 3. 2) *obsidere, circumsedere* urbem, c. **ላዕለ፡** urbis 2 Par. 32, 1; 4 Reg. 25, 1; **ሰበ፡ኖኀ፡ተዐይኖ፡ላዕለ፡ሀገር፡** Jsp. p. 367; vel c. Acc.: Luc. 19, 43; **ወተዐየና፡ለሀገር፡ወዐገታ፡** Jsp. p. 304. 3) *turmatim convenire, congregari*, (vid. **ትዕይንት፡** n. 3), Enc. Hed. 19. — *Voc. Ae.*: **ተዐየነ፡ዘ፡ከተመ፡**

ዕዩን፡ part. *dispectus* i. e. *selectus*, Lev. 16, 12.

ትዕይንት፡ subst., m. et f., Pl. **ትዕይንታት፡** et plerumque **ተዓይን፡** (semel inveni **ተዓይንት፡** Jes. 22, 6 in cod. Laur.) 1) *castra, tentoria*, ut nomadum ita militum, παρεμβολή Gen. 32, 22; Ex. 32, 19. 26. 33, 7. 11; Lev. 14, 8; Num. 4, 5. 15; 1 Reg. 4, 3 seq.; 4 Reg. 7, 4 seq.; Judith 12, 7. 14, 19; Ps. 105, 17; Apoc. 20, 9; Pl. Gen. 32, 3; 1 Reg. 17, 1. 28, 1; **ትዕይንታት፡** 1 Par. 9, 18; σκηναί **ትዕይንት፡** Num. 24, 6. 2) *tentorium, tabernaculum*, Judith 5, 22. 12, 9; 1 Par. 15, 1; Ex. 25, 9; 4 Reg. 7, 8; Pl. a) *tentoria:* **ተዓይን፡** Num. 24, 5; Ps. 86, 1; Jer. 30, 7; Judith 15, 1; **ትዕይንታት፡** 1 Par. 5, 10. b) *castra* 1 Reg. 28, 5; Judith 13, 10; Sir. 48, 21; Jes. 8, 8; Ps. 26, 5. c) *vici* vel *pagi* nomadum, ἐπαύλεις 1 Par. 4, 33. 3) a) *exercitus, copiae:* Ex. 14, 19. 20; Jud. 8, 10; 1 Reg. 17, 46. 28, 19; 4 Reg. 7, 6; **ትዕይንታቲሆሙ፡ለኢሎፍሊ፡ተዐየኑ፡** 1 Par. 11, 15; **ተዓይንት፡** (v. **ትዕይንተ፡**) **ጸባኢት፡** Jes. 22, 6; Hen. 1, 4. b) *multitudo congregata, agmen, turba:* **ትዕይንቶሙ፡ለእለ፡ቆሬ፡** συναγωγή Sir. 45, 18; Ps. 105, 18; Num. 16, 5; **ተዓይነ፡አሕዛብ፡ብዙኀ፡** Hez. 26, 7; Gen. 33, 8. 50, 9. c) *coetus, conventus*, συναγωγή, populi Israelitarum Lev. 16, 5. 19, 2. 22, 18; Num. 14, 1. 10. 20, 2. 4; **ተዓይነ፡ክርስቶስ፡** *coetus Christianorum*, Enc.; **ትዕይንቱ፡ለሆር፡** i. e. socii Hori, Enc. Haml. 12; **በውስተ፡ትዕይንትከ፡** ἐν τῷ συνεδρείᾳ σου (*consessus, concilium*) Judith 11, 9. d) *chorus*, Chr. ho. 34 (vid. sub **ቃና፡** c. 447). — *Voc. Ae.*: **ትዕይንት፡ዘ፡ከተማ፡** v. **መከማቻ፡**

ዐየነ፡ *commode se habere* vid. sub **አየነ፡**

ዐየየ፡ *aequare* vid. sub **አየየ፡**

ዐየየ፡ I, 1 [عَيِيَ *haesitavit* in re, ei *perficiendae impar fuit*, عَيَّ *ignoravit*, غَوَى *erravit*; vic. עָוָה *flexit, torsit*] Subj. **ይዕየይ፡** 1) *errare, aberrare:* **ወየዐይይ፡እንተ፡በኵሉሂ፡** Lit. Mar. Mss. (N. T. rom. f. 172, 1 exhibet **የዐይል፡እንተ፡ኵሉሂ፡**); anima mea ad cogitandum peccata **ከመ፡ኢትዕየይ፡** Lud. e Ssal. Req. (vid. **ዔለ፡**). 2) *mente errare, ignorare, non intelligere:* **በአይ፡ፍኖ፤እስመ፡ዐየይኩ፡** τίνα τρόπον; συνίημι γὰρ ἥκιστά γε, Cyr. c. Pall. f. 97; Syn. f. 355. — (Lud. addit: 3) *diversus, distinctus fuit*, at vid. sub **ዕዩይ፡**).

ተዐየየ፡ „*abduci, seduci* a recta via", Lud. e Syn. (at vid. sub **ዕዩይ፡**).

ዕዩይ፡ part. *mente alienatus, amens, insipiens, delirans:* **ኦዘእንበለ፡ልብ፡ዕዩይ፡ኢለበከ፡ምስጢረ፡** ὦ ἀνόητε καὶ βδελυρώτατε οὐ συνῆκας τὸ μυστήριον Cyr. ho. f. 108; **ዘእምባሕር፡ወእሞት፡ዕዩይ፡** ὦ θαλάσσης καὶ θανάτου ἀνοητότερε, ho. Rhegini in Cyr. f. 109; **እሬእየክሙ፡ከመ፡ዕንበዛን፡አንትሙ፡ወዕዩያነ፡ኀሊና፡** ὅτι κεχήνατε καὶ ἐξεπλάγητε Chr. Ta. 3; **ኦእምኀሊና፡ዘእቤር፡ልቡና፡ዕዩይ፡** ὦ φρενός γραοπρεποῦς Cyr. c. Pall. f. 85; **ኦአብድ፡ወዝንጉዐ፡ልብ፡ወዕዩየ፡ኀሊና፡** Syn. f. 347 (ter); **ኦዕዩይ፡ወዕልው፡** f. 346; **ኦዕዩይ፡ወከሓዲ፡** ibid. — [Lud. exhibet 1) *schismaticus*, Syn.; (at Syn. p. 346 quamvis **ዕዩይ፡** cum **ዕልው፡** et **ከሓዲ፡** junctum sit tamen **ዕዩይ፡** aliter exponendum videtur, nec non de significatione verbi **ተዐየየ፡** a Lud. statuta dubito). 2) *distinctus, diversus* (at in exemplo ex Org. 3 ab eo allato: **ዕዩየ፡ግጻዌ፡ዘእንበለ፡ፍልጠት፡ወዕሩየ፡መለኮት፡** vox **ዕዩየ፡** scribenda est **እዩየ፡** et exponenda *aequalis*)].

ዐይግ፡ (etiam **አይግ፡**) subst., m. et f., Pl. **አዕያግ፡**, Pl. Pl. **አዕያጋት፡** (formam **አዕይጋት፡** a Pl. **አዕይግት፡** inveni Jsp. p. 318, si quidem lectio sana est), *palus, stagnum:* **በእሐቲ፡ዐይግ፡ማይ፡** Hen. 89, 23; **ውእቱ፡ዐይግ፡ማይ፡** 89, 24—26; I Sal. Mar. 27; **አዕያግ፡** ἕλη Ex. 7, 19. 8, 1; **አዕያጋት፡ማይ፡** συναγωγὴ ὑδάτων Lev. 11, 36; **ዝናም፡መልአ፡ኵሎ፡አዕይጋት፡ዘሀሎ፡ኀቤሆሙ፡** Jsp. p. 318. — *Voc. Ae.*: **ዐይግ፡ክሬ፡ብ፡የተከማቸ፡ወሀ፡**

ዐይገን፡ et **ዐይጋን፡** (etiam per **አ፡**) subst. [i. q. אַגָּן إِجَّانَةٌ et أُجَّانَةٌ] *pelvis, labrum, urceus*, λεκάνη, **ዐይገን፡ዐቢይ፡** Jud. 5, 25. 6, 38; quotidie bibebant ፩፪ **ዐይጋነ፡ወይን፡** Gad. Ad. f. 190. — (Sec. Lud.: *vas junceum* ita contextum, ut lac in eo servari possit, *mulctrum junceum*; huic Ludolfi definitioni Dietrich ſemit. Wurzelſ. p. 21 suam de etym. conjecturam superaedificat). — *Voc. Ae.*: **ዐይገን፡ዘ፡ቀጃ፡**

ዕድ፡ *vir, mas* vid. sub I **ዐደወ፡**

ዕዳ፡ *debitum* vid. sub II **ዐደወ፡**

ዓዲ፡ adv. [ut videtur, primitus Adj. (gramm. § 163, 2), terminatione *î* formatum ex **ዓድ፡** i. e. עוֹד, quod proprie *continuationem* et *iterationem* significans in Adv. abiit; de radice ejusque significationibus vid. supra **ዖደ፡**] 1) ratione habita temporis praeteriti: *adhuc, etiamnum* (*etiamtum*), Gen. 43, 27; Ps. 77, 34. 138, 17; **ዓዲ፡ብየ፡ነገር፡ኀቤየ፡** Job 36, 2;

plerumque cum pronominibus suffixis ad Subjectum enunciationis relatis: ዓዲሆሙ፡ሕዝብ፡ይሠረዉ፡ ἔτι ὁ λαὸς κατεφθείρετο 2 Par. 27, 2; እንዘ፡ዓዲነ፡ሕያዋን፡ንሕነ፡ Thren. 4, 17; እደ፡እግዚ"፡ዓዲሃ፡ልዕልት፡ Jes. 5, 28; ወልድየ፡ዓዲሁ፡ደቂቅ፡ውእቱ፡ 1 Par. 22, 5; ዓዲየ፡ጽኑዕ፡አነ፡ Jos. 14, 11; Gen. 18, 12. 43, 28. 44, 14. 45, 3; Ex. 4, 18; Lev. 18, 18. 19; Jud. 6, 24. 19, 11; 1 Reg. 13, 7; Jes. 29, 8; Act. 9, 1. a) cum particula negativa: *adhuc non, nondum,* መዋዕል፡እለ፡ዓዲ፡ኢበጽሐ፡ Jes. 7, 17; ዓዲ፡ኢኀልቀ፡ዕድሜሁ፡ Dan. 8, 17; 4 Esr. 4, 42; 1 Reg. 3, 3. 7; Koh. 4, 13; Joh. 7, 8; Matth. 16, 9; vel c. pron. suff.: ዓዲየ፡ኢነሣእኩ፡ Phil. 3, 13; Rom. 5, 13; Hebr. 9, 8; Hen. 89, 25. b) nonnumquam ዓዲ፡ pronomine (neutr.) suff. ሁ፡ augetur: ዓዲሁ፡ኢትሌብዉኑ፡ adhuc non intelligitisne? Matth. 16, 9 (aliter 15, 16 ubi ሁ፡ nota interrog. est); እስከ፡ዓዲሁ፡ኢ፡ *usque adhuc non* i. e. *nondum* Chr. ho. 4. 2) ratione habita temporis futuri: *adhuc, porro, amplius, diutius:* ተዐገሡ፡ዓዲ፡ኀሙሰ፡መዋዕለ፡ Judith 8, 30; ተዐገሠኒ፡ዓዲ፡ኅዳጠ፡ Job 36, 2; Gen. 7, 4; ዓዲ፡ኅዳጥ፡ወይቀርር፡ Jes. 10, 25; ዓዲ፡ኅዳጠ፡ 28, 10; Ps. 36, 10; ዓዲ፡እስከ፡፷ወ፭ዓመት፡ትጠፍእ፡መንግሥት፡ Jes. 7, 8; እፎ፡ዓዲ፡ (v. እንከ፡) ትቄስሉ፡ Jes. 1, 5; ዓዲ፡እረድእከ፡ 44, 2. 54, 3; Jer. 2, 9. 39, 15. 43; 2 Reg. 6, 22; እንከ፡ዓዲ፡ Jes. 5, 4. a) cum negatione pro ዓዲ፡ኢ፡ frequentant ኢ፡እንከ፡ b) nonnumquam *iterum, rursus* (noch einmal), Gen. 29, 35. 30, 7. 37, 9. 38, 4. 5. 3) de accessione rei alcjs ad alqd: *adhuc, praeterea, insuper, etiam:* ወወለደት፡ዓዲ፡፱ደቂቀ፡ Kuf. 4; ይቄስከ፡ዓዲ፡ዲቤሁ፡ Sir. 21, 15; Gen. 2, 19; 1 Reg. 2, 21; Ex. 5, 8. 11, 1; 2 Cor. 8, 22 Platt; εἶτα Sap. 14, 22; οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καί 2 Cor. 8, 19; ፶ዕደው፡ወዓዲ፡አንስት፡ Enc. Genb. 14; crebro ወዓዲ፡ Sir. 39, 12; Koh. 4, 17; Ps. 8, 7; Asc. Jes. 8, 1; Gen. 30, 15; Hebr. 7, 15; 1 Tim. 5, 13; F. N. 15. a) seq. ሂ፡ vel ኒ፡, *etiam, adeo* (sogar): ወዓዲ፡ኪያሁኒ፡ይመስለከ፡ከመ፡ዘበዲበ፡ምድር፡ረከብከ፡ Sir. 29, 6; Phil. 4, 16; Ps. 15, 7; Act. 21, 28. b) *tamen* (noch immer): Luc. 14, 22; ወዓዲ፡ኢ፡ Jes. 57, 10. c) *imo, imo vero, potius* (vielmehr): ኢታጠንቅቁ፡ፈጽሞ፤ዓዲ፡የዐቢ፡እምኵሉ፡ዝንቱ፡ Sir. 43, 30; Eph. 5, 11 rom.; Herm. p. 104b; አላ፡ዓዲ፡ Matth. 18, 22; ዘእንበለ፡ዓዲ፡ 27, 24. d) in specie post *non tantum* usitatur ዓዲ፡ *sed etiam,* sive ዓዲ፡ simplex, ut Matth. 21, 21; Phil. 2, 12; 1 Thess. 1, 8; 2 Cor. 7, 7. 9, 12, sive ዓዲ፡ — ኒ፡ vel ሂ፡ vel ወዓዲ፡ — ኒ፡ Phil. 2, 27; 1 Thess. 1, 5. 2, 8; Joh. 13, 9; Rom. 4, 12 sive አላ፡ዓዲ፡ Act. 26, 29; Phil. 1, 29; vel ዳእሙ፡ዓዲ፡ Joh. 5, 18 (vid. በሕቲት፡ et ዳእሙ፡ et ከመ፡). — *Voc. Ae.:* ዓዲ፡ዘ፡አሁን።

ዐደል፡ *tunica* vid. sub **አደል፡** c. 799.

ዐደመ፡ *rubere* et **ዐደመ፡** *placere* vid. sub **አደመ፡** c. 799. 800.

ዐደመ፡ I, 2 [vicina sunt عَدَّ عِدَّانٌ عَدَنٌ עִדָּן et מוֹעֵד יָעַד] *diem* vel *tempus (certum) constituere* vel *praefinire, definire:* አኮኑ፡ዐደምከ፡ዕድሜ፡ seq. Subj. Dan. 6, 12. 6, 7 var.; c. Acc. prs. *(alicui):* Ex. 8, 5; እምዐደምከኒ፡ τάξῃ μοι χρόνον Job 14, 13; 1 Esr. 9, 12; ዐድሞሙ፡ዕድሜ፡ Dan. 6, 7 var.; እስከ፡፸ሰንበታት፡ዐድሞሙ፡ለሕዝብከ፡ Dan. 9, 24 (Imperat.); ዐድሞሙ፡ይእዜኒ፡ከመ፡ይስድዱ፡ 2 Esr. 10, 3. a) *tempus dare, (comperendinationem largiri):* ከመ፡የዐድሞ፡ ὅπως χρόνον δῷ αὐτῷ Dan. 2, 16; እዲድመክሙ፡ኅዳጠ፡መዋዕለ፡ Lud. ex Hist. VII Puer. b) *certo tempore venire jubere, convocare, invitare:* ወዐደመ፡ሮብዓም፡ኵሎ፡መላህቅተ፡ συνήγαγε 2 Par. 10, 6. 12. 18, 5. c) *constituere* i. e. *destinare* alqd rei vel ad rem: ወመደልዋን፡ይዲድምዎ፡ለልበሙ፡ለመዐት፡ ὑποκριταὶ καρδίᾳ τάξουσι θυμόν Job 36, 13. — *Voc. Ae.:* ዐሠረ፡ዐደመ፡ዘ፡አቀጸረ፡ (v. አቃጸረ፡).

አዕደመ፡ II, 1 id.; in specie i. q. **ዐደመ፡** n. c: መድልዋን፡ያዐድምዎ፡ለልበሙ፡በመዐት፡ Job 36, 13 var.

ተዐደመ፡ III, 2 *constitui, definiri, praefiniri,* de tempore: በመዋዕል፡ዘተዐደመ፡ F. N. 24, 2; de aliis rebus, ut: ዐስብ፡ዘተዐደመት፡ F. N. 36.

ተዓደመ፡ III, 3 *sibi invicem condicere, constituere inter se* alqd, *convenire inter se* de re: ሶቤሃ፡ተዓደሙ፡ጊዜ፡ τότε κοινῇ συνετάξαντο καιρόν Dan. ap. 1, 14; ተዓደሙ፡እስከ፡ሠርቀ፡ዓሥር፡ወርኅ፡ይግበሩ፡ከመዝ፡ 1 Esr. 9, 16; በከመ፡ተደመርከ፡ወተዓደምከ፡ምስለ፡አካዝያስ፡ 2 Par. 20, 37.

ዕድሜ፡ subst., plerumque m., Pl. **ዕድሜያት፡**, *tempus constitutum* vel *condictum, praefinitum,* 2 Reg. 20, 5; 4 Esr. 4, 14. 8, 71. 9, 1. 5; ሄሮድያኖስ፡ያአምር፡ዕድሜሁ፡ Jer. 8, 7; 1 Thess. 5, 1; በዕድሜሁ፡ Sir. 39, 16; Rom. 5, 6; Luc. 1, 20; እስከ፡ዕድሜሆሙ፡ Dan. 7, 12; በመዋዕለ፡ዕድሜሁ፡ Jes. 30, 8; Tob. 10, 1; በዕድሜ፡መዋዕሊሁ፡ εἰς χρόνον τακτόν Job 12, 5; አከ፡ለዕድሜ፡መዋዕል፡ Org.; በበ፡ዕድሜሁ፡ Jer. 5, 24; Jes. 60, 22; በጽሐ፡ዕድሜሁ፡ Dan. 7, 22; Jer. 27, 26; Ps. 101, 14; Jes. 8, 22; ወሀብክዎ፡ዕድሜ፡ 2 Esr. 12, 6; Ex. 9, 5; Job 14, 5; ለጽልመት፡አዘዘ፡ዕድሜሁ፡ Job 28, 3; አዝዝ፡ዕድሜከ፡ στῆσον τὸν ὁρισμόν Dan. 6, 8; ዐቀሙ፡ዕድሜ፡መዋዕል፡ Act. 28, 23 rom.; ኢኀልቀ፡ዕድሜሁ፡ለራእይ፡ Dan. 8, 19; ያነውኅ፡ለከ፡ዕድሜከ፡ et ያስተኀልፍ፡ዕድሜሁ፡ Sir. 29, 5; ወርኅ፡ዕድሜሁ፡ውእቱ፡ለኵሉ፡ Sir. 43, 6; ዕድሜ፡ሐዘን፡ (tempus luctus constitutum) F. N. 24, 2. a) *finis,* πέρας Hez. 7, 2. 6. b) **ዕድሜያት፡** *dies festi* (מוֹעֲדִים) Hez. 46, 11 vrs. nov.

ዑድር፡ n. prgr. sc. عُذْر *excusatio,* Jsp. p. 288; ነገሮ፡ዑድሮ፡ወተወከፎ፡ፍምፍምዮስ፡ (Pompejus) p. 310. 333; አልብከሙ፡ዑድር፡ p. 371; ኢሊተ፡ዑድር፡ለአሕይዎትክሙ፡ p. 377.

I. **ዐደወ፡** rad. inus., quae significasse videtur *validum, robustum, fortem esse,* coll. أَيْدٌ (آيد), أَدٌ vel إِدٌ *robur,* nec non أَدَا et أَدَى.

ዕድ፡ subst. m., coll., Pl. **ዕደው፡**, *(vir), viri* (pro Singulari frequentant ብእሲ፡ q. v.): ቅድመ፡ዕደሙ፡ወአንስቶሙ፡ 1 Esr. 9, 40; 2 Esr. 18, 3; 1 Reg. 27, 11; Ex. 36, 6; Deut. 31, 12; Lit. 167, 3; Pl. ዕደው፡ Jos. 7, 5. 10, 18; Ruth 4, 2; Zach. 8, 23; Hez. 14, 1. 3; Jer. 4, 3. 4. 48, 15. 51, 15; Prov. 29, 2; Judith 10, 4; 2 Esr. 8, 13. 14; ማኅበረ፡ዕደው፡ወአንስቶሙ፡ 2 Esr. 18, 2; አንትሙ፡ዕደው፡ 1 Esr. 3, 17; Rom. 1, 27; Marc. 6, 44; Act. 8, 3; Luc. 22, 63; ዕደው፡ጠቢባን፡ Sir. 26, 28; ዕደው፡ኃጥአን፡ 41, 8; ዕደው፡ክቡራን፡ 44, 1; ዕደው፡ብዑላን፡ 44, 6; ዕደው፡ኀያላን፡ወመስተቃት

ላን፡ Jer. 48, 16; ዕደወ፡ሞት፡ 2 Reg. 19, 28; ዕደወ፡ደም፡ Ps. 25, 9 (at Ps. 54, 27. 138, 18 exhibent ዕድወ፡ደም፡ *hostes sanguinolenti*, quamquam primitus sine dubio ዕደወ፡ደም፡ legebatur; cfr. etiam Ludolfi annot. ad Ps. 72, 5); ዕደወ፡ስም፡ Gen. 6, 4. a) *mares, masculi:* ፳ዕደው፡ ἀρσενικά 2 Esr. 8, 13. 14; ምስለ፡ዕደው፡ εἰκόνες ἀρσενικαί Hez. 16, 17. b) *mariti:* ዕደዊነ፡ Jer. 51, 19; Col. 3, 19. c) *viri fortes, strenui:* ኵሉ፡ዕደው፡ 1 Reg. 4, 9.

II. ዐደወ፡ rad. inus., quam equidem cum أَدَّى II *persolvit* componere haud dubito.

ዕዳ፡ subst. [أَدَاءٌ; de formatione nominis vid. gramm. §107, β] 1) *res persolvenda, debitum, aes alienum:* Matth. 18, 27; ለመኑ፡እፈዲ፡ዕዳ፡ Jes. 50, 1; Deut. 24, 10; ትትፈደዩ፡ዕዳክሙ፡ Jes. 58, 3; 2 Esr. 20, 31; አግብአ፡አኅዘ፡ዕዳሁ፡ Hez. 18, 7 seq.; እመኒ፡መጽአኒ፡ዕዳ፡ si venerit mihi debitum (i. e. exigatur a me) Lud. ex Org. a) passim cum Genitivo ejus, cui quid debetur: ንቅንዮ፡ለነዳይ፡በዕዳነ፡ Am. 8, 6; Deut. 24, 11; ዕዳሁ፡ውእቱ፡ Rom. 4, 4 (Platt: ይደልዎ፡). b) በዓለ፡ vel በዐለ፡ዕዳ፡ *creditor*, δανειστής 4 Reg. 4, 1; Jes. 24, 2; Ps. 108, 10; Luc. 7, 41; አብዕልተ፡ዕዳ፡ F. 24, 3. c) ብእሲ፡ዕዳከ፡ *debitor tuus*, Deut. 24, 11; vel እለ፡ይፈድዩ፡ዕዳ፡ Luc. 16, 5 seq. d) ዘይፈዲ፡ዕዳሁ፡ *obaeratus* 1 Reg. 22, 2. e) መጽሐፈ፡ዕዳ፡ *libellus debiti, chirographum:* መጽሐፈ፡ዕዳየ፡ዘይፈድዩኒ፡ συγγραφή Job 31, 35; χειρόγραφον Col. 2, 14; Clem. f. 101; Christus ይደመስስ፡መጽሐፈ፡ዕዳነ፡ Deg. 2) in libris inferioris aetatis: *culpa, reatus*, ut: si quis coactus jurat አልቦ፡ላዕሌሁ፡ዕዳ፡ F. M. 22, 4; manustupratio onaniae similis est ዳእሙ፡ይጸንዕ፡ (gravior est) ዕዳሃ፡ለዛቲ፡ኀጢአት፡ F. M. 13; ሶበ፡ኢሰተይክሙ፡ዝናመ፡ትምህርት፡እምኢክነክሙ፡ዕዳ፡ Chr. ho. 10; etiam *poena solvenda:* ይቤሎሙ፡ናሁ፡ረሰይኩ፡ዕዳሃ፡ (mulieris) ላዕሌክሙ፡ግበሩ፡ቦቲ፡በከመ፡ትፈቅዱ፡ Jsp. p. 327; መጽሐፈ፡ዕዳ፡ „*epigraphe reatus*, quae condemnatis affigitur quo causa poenae innotescat", Lud. auct. Greg. 3) *solutio, compensatio:* si quis amiserit rem commodatam, ይደልዎ፡ዕዳ፡ F. N. 28. 36.

ዕዳዊ፡ adj. rel. *ad rem debitam pertinens:* ዕዳውያን፡ ut videtur *debitores* F. N. 27.

III. ዐደወ፡ I, 1 [עֲדָא, עָדָה, عَدَا] Subj. ይዕዱ፡ (nonnumquam ይዕደው፡ in libris antiquioribus, ut 4 Esr. 14, 14 Laur.; Jes. 47, 2 Cod. Laur.), *transire, transgredi, transscendere, (se) trajicere, (transfretare, superare)*, c. Acc. fluminis, maris: Kuf. 29; Gen. 32, 11; Num. 32, 29. 30; Deut. 4, 21; Jos. 3, 14 seq.; 2 Reg. 17, 22; Jes. 16, 8. 23, 2; እመኒ፡ዐዶከ፡ማየ፡ 43, 2; ዕደዊ፡ v. ዕድዊ፡አፍላገ፡ 47, 2; Jer. 31, 22; Bar. 3, 30; Judith 2, 24; Hebr. 11, 29; regionis Deut. 2, 7; c. ውስተ፡ fluminis 2 Reg. 17, 24; c. እንተ፡ 1 Reg. 14, 4 (6); c. ማዕዶተ፡ Gen. 32, 23; c. እምነ፡ loci (quem vel trans quem quis transit): ዐዲዎን፡እምትዓይን፡ διελθοῦσαι τὴν παρεμβολήν Judith 13, 10; እስከ፡ዐደዉ፡እምነ፡ደማስቆ፡ ἕως οὗ παρῆλθον Δαμασκόν 15, 5; absol.: Matth. 9, 1. 14, 34; ዐደወ፡ማዕዶተ፡ Marc. 5, 21; c. ውስተ፡ loci, quem quis transeundo petit: ዕድዉ፡ውስተ፡ደሴት፡ Jer. 2, 10; ዐደወ፡እምሞት፡ውስተ፡ሕይወት፡ Joh. 5, 24; 1 Joh. 3, 14; Clem. f. 205. 255. 267; c. ኀበ፡ pers. (*ad* alqm), Luc. 16, 26. a) de rebus, quae transmittuntur vel transeunt per alqd: Ex. 26, 28. b) *transmigrare* ex hoc mundo in illum, 4 Esr. 14, 14. c) *transgredi* terminum praescriptum (crebrius III, 1), ut: እምወሰን፡ Lit. Epiph. d) *transire* i. e. *excedere* modum, *superare* (antecellere): ዘብዙኀ፡እመስፈርት፡የዐዱ፡ (quod multum mensuram excedit) Enc. Masc. 28; እምሕብረ፡ብረሌ፡የዐዱ፡ (antecellit) Lud. e Carm. Greg. (Comm. hist. p. 38 § 37).

አዕደወ፡ II, 1 *trajicere, traducere, transmittere*, c. Acc. prs. vel rei, et c. Acc. vel ውስተ፡ loci: Gen. 32, 24; Num. 32, 5; Jos. 7, 7; 2 Reg. 19, 15. 18; አዕደወኒ፡ውስተ፡ማይ፡ Hez. 47, 3 var.; አዕደወቶሙ፡ባሕረ፡መፍርህ፡ Sap. 10, 18.

ተዐደወ፡ (ተዐድወ፡ Jer. 41, 18 var.) III, 1 1) *transire, transgredi, transscendere, transilire:* እትዐደዋ፡ለአረፍት፡ Ps. 17, 32; gradum 1 Reg. 5, 5; fluvium Kuf. p. 106; ዘይትዐዶ፡ወሰነ፡ Hos. 5, 10; alqm: ድንኂ፡ወንትዐደውኪ፡ Jes. 51, 23; Kuf. p. 106. a) *pertransire:* ጸሎተ፡ነዳይ፡ትትዐዶ፡እምደመና፡ νεφέλας διῆλθε Sir. 32, 21. b) *litora transire, redundare*, de mari: ኢትትዐደዊ፡እምወሰንኪ፡ Job 38, 11; ኢይትዐደው፡ Jer. 5, 22. c) *superare* (übertreffen): ተዐደውኪ፡ኵሎን፡ ὑπερῆρας πάσας Prov. 29, 47; ንጹሕ፡ዘንጽሐ፡ሐሊብ፡ይትዐዶ፡ Enc. Ter 15 (Lud.: 16); ዘስብሐቲሁ፡ይትዐደው፡እምኵሉ፡ Asc. Jes. 9, 27. d) *transgredi* vel *superare* vivendo annum (überleben, überschreiten): ኢይትዐደው፡ዘንተ፡ዓመተ፡በሕይወት፡ Kuf. 35; ዘተዐደወ፡፱ዓመተ፡ F. N. 5. e) *transgredi, migrare* terminum statutum, leges, praecepta al.; c. c. እምነ፡, ut: ተዐደዉ፡ኃጥኣን፡እምወሰኖሙ፡ Job 24, 2; ተዐደዉ፡እምፍኖቱ፡ Kuf. 5. 20; Hen. 2, 1; ዘተዐደወ፡እምሥርዐትነ፡ Clem. f. 204; c. Acc.: Matth. 15, 2; Num. 14, 41. 24, 13; እለ፡ተዐደዉ፡ኪዳንየ፡ Jer. 41, 18; abs.: Hen. 5, 4. f) *inique tractare, injuriam facere, offendere* (sich vergehen an einem), c. Acc. pers.: καταδικάζειν Jac. 5, 6; c. ላዕለ፡ pers., ut: እመቦ፡ዘተዐደወ፡ላዕለ፡ንጉሥ፡እመኒ፡በቃል፡ወእመኒ፡በምግባር፡ Clem. f. 251. 2) *praeterire, praetergredi*, Ex. 23, 5; Kuf. 49; c. Acc.: Ex. 12, 23; Deut. 2, 8; Job 9, 11. a) *impune transmittere, remittere* peccatum, παραβιβάζειν 2 Reg. 12, 13; ይትዐዶ፡አበሳሆሙ፡ ὑπερβαίνειν Mich. 7, 18; Lit. Epiph.; Lud. ex Enc. Nah. 22. b) *currendo praetergredi* i. e. *antevenire* alqm, 2 Reg. 18, 23.

ዕድው፡ (part. et) subst., Pl. ዕድዋን፡ (qui e regione ulteriore i. e. ex adverso est alicui, *adversus*, Gegner) *adversarius* [عَدُوّ]: ይከውንከ፡ዕድወ፡ κατὰ σοῦ Sir. 6, 12; ἐξ ἐναντίας μου Ps. 37, 11; Col. 2, 14; ዘኢኮነ፡ምስሌየ፡ዕድውየ፡ውእቱ፡ κατ᾽ ἐμοῦ Matth. 12, 30; Luc. 9, 50; Did. 12; ἀντίδικος Prov. 18, 17; Matth. 5, 25; Luc. 12, 58. 18, 3; ἐχθρός Prov. 6, 1; ዕድወ፡ነፍስየ፡ Enc. Mag. 12; ዕድዋን፡ ἀντίδικοι Jer. 27, 34; 4 Esr. 3, 36; ዕድዋኒነ፡ (in disputatione) Cyr. c. Pall. f. 72; Enc. Masc. 21. — In libris Mss. passim ዕድው፡ cum ዕደው፡ *viri* perperam permutatur. — *Voc. Ae.:* ዕድው፡ዘ፡በዓለ፡ጋራ፡።

ዕደው፡ vel ዕዱ፡ subst., ut videtur *transitus;* nonnisi in Pl. ዕደዋት፡ τὸ ἄμφοδον *bivium* (sec. Lud.) Marc. 11, 4 repertum.

ዕድወት፡ n. act. *transgressio, praevaricatio:* ዕድወቱ፡ለአዳም፡ Cyr. c. Pall. f. 88; ዕድወተ፡ቀዳሚ፡ብእሲ፡ f. 70.

ዐዳዊ፡ n. ag., Pl. ዐደውት፡, *transgressor, praevaricator:* ዐደውተ፡ሕግ፡ Lud. e Mss. Colb.

ተዐዳዊ፡ n. ag. (III, 1) *transgressor, praevaricator,* ተዐዳዌ፡ሕግ፡ παράνομος Sap. 3, 16; ተዐዳዌ፡ትእዛዝ፡ Macc. f. 23; fem. ተዐዳዊት፡ሕግ፡ F. N. 24, 5.

ማዕዶት፡ (rarissime **ማዕዶ፡**) subst., m. et f., Pl. **መዓድው፡** 1) *regio ulterior* trans flumen vel mare vel montem vel aliam regionem sita, *ripa opposita*, nec non in genere *ripa*, *litus*: **ማዕዶተ፡ ዮርዳኖስ፡** Jes. 8, 23; Num. 21, 13. 32, 19; Jos. 18, 7; 2 Esr. 4, 17; 1 Reg. 31, 7; Matth. 4, 15. 25; Luc. 8, 22; **ነገሥት፡ እለ፡ ማዕዶተ፡ ባሕር፡** Jer. 32, 8. 22, 20; **ዘማዕዶተ፡ ደብረ፡ አሱር፡** Kuf. 8; **ውስተ፡ ማዕዶተ፡ ደቂቀ፡ ዐሞን፡** Jer. 48, 10; Hen. 18, 10; **በጺሖ፡ ማዕዶተ፡** εἰς τὸ πέραν Matth. 8, 28; Marc. 4, 35; 1 Reg. 26, 13; trsl.: Lit. 170, 3; χεῖλος Gen. 41, 17; Deut. 3, 12; ἕλος Ex. 2, 3; ἄχει Gen. 41, 2. a) adv. **ማዕዶተ፡** ἐκ τοῦ πέραν *e regione* Num. 21, 11. b) praep. **ማዕዶተ፡** *trans*, *ultra*: Gen. 32, 23. 50, 10; Jos. 2, 10; 1 Reg. 30, 10; 2 Esr. 12, 7; Matth. 19, 1. 2) *transitus* i. e. a) *vadum* Jud. 3, 28; Jer. 28, 32; **መዓድው፡** M. M. f. 362. b) *fauces* montium 1 Reg. 14, 4. 1. c) *transitio*: **ዋዜማ፡ ዘማዕዶ፡** Cod. Mus. Brit. XXIX, 2, 22 (Catal. p. 35 ann. *d*).

ምዕዳው፡ subst. *locus transitus*, *trajectus*, *vadum*, Org. 4; Jud. 3, 28 CG; **አሌብየ፡ ምዕዳወ፡ ዘእንበለ፡ በተንከተመ፡ ሃይማኖት፡** M. M. f. 391.

ዐደወ፡ *everrere* vid. sub **አደወ፡**

ዐደደ፡ inus.

አዕደደ፡ II, 1 „*removit, dispulit*" (Lud., qui הֶעֱדָּה comparavit): **ብርሃን፡ ዘአዕደዶ፡ ለጽልመት፡** Lud. e Lit. Joh. (exemplar meum exhibet **ዘሰደዶ፡**).

ዕደድ፡ subst. „*depulsio, abjectio, reprobatio*" (Lud.): Judas Ischariotes **እፍቀረ፡ ዕደደ፡** Lud. e Cant. Chr. 12, 1.

ዐጌ፡ subst., Pl. **ዐጌያት፡** et **ዐግያት፡** [يَقَق *gossypium?*] *linum*, *linteum*: **ልብስ፡ ዘተአንመ፡ በዐምር፡ ወበዐጌ፡** Deut. 22, 11; Lev. 13, 48; Prov. 29, 31. a) statui constr. subjunctum vel **ዘዐጌ፡** *lineus*, *linteus*: **ሐብለ፡ ዐጌ፡** Hez. 40, 3 vrs. nov.; **ምርአ፡ ዐጌ፡** Jer. 13, 1; **ልብሰ፡ ዐጌ፡** Lev. 6, 3. 13, 47. 52. 16, 4; Hez. 44, 17; **ዘዐጌ፡** 44, 18; Ex. 28, 38; **ለብሰት፡ አልባሰ፡ ዐግያት፡** Judith 16, 8; **ዐጌያት፡** vestes linteae Macc. f. 22. b) *carbasus*: **ሥኑይ፡ ወርጉፍ፡ በሚላት፡ ወበዐጌ፡ ንጹሕ፡** Esth. 1, 6. — *Voc. Ae.*: **ዐጌ፡ ዘ፡ ጥጥ፡**

ዕጓል፡ *proles* vid. sub **እጓል፡**
ዕገሌ፡ *quidam* vid. sub **እገሌ፡**

I. **ዐገለ፡** I, 1 ut videtur *exstruere* (an *muro* vel *pariete cingere?*): (**አዘዘ፡**)**ይዕግልዎ፡**(**ለቤተ፡ መቅደስ፡**)**እንተ፡ ሠለስቱ፡ ዐግለ፡** (v. **ዐግላ፡**)**እብን፡ ወእንተ፡ አሐቲ፡ ዐግለ፡ ዕፅ፡** καὶ δόμοι λίϑινοι κραταιοὶ τρεῖς, καὶ δόμος ξύλινος εἷς 1 Esr. 6, 4.

ዐግል፡ (v. **ዐግላ፡**) subst. *strues* lapidum lignorumve in pariete exstruendo, (an *paries*, *maceria?*), 2 Esr. 6, 4. [Referendum videtur ad جال גָּ֫ל, جُول v. جَال *paries* sepulcri, putei, al.; sicut טוּר (a rad. *circumire*) et *parietem* et *struem*, *ordinem* significat].

II. **ዐገለ፡** inus., arab. عَجِلَ *festinavit*, III et V *cito et properanter in antecessum cepit*.

ተዐገለ፡ III, 2 [amh. **ታገለ፡**] antevertendo eripere alicui alqd i. e. 1) *fraudare*, *defraudare*, *fraude et injuria subtrahere* alicui alqd (beeinträchtigen, übervortheilen), c. Acc. prs.: συκοφαντεῖν **ዘይትዔገል፡ ነዳየ፡** Prov. 14, 31. 22, 16; **ናሁ፡ አንብዕ፡ ለእለ፡ ይትዔገልዎሙ፡ ወአልቦ፡ ዘይናዝዞሙ፡ እምእደ፡ እለ፡ ይትዔገልዎሙ፡** Koh. 4, 1; Lev. 19, 11; πλεονεκτεῖν 1 Thess. 4, 6; 2 Cor. 7, 2. 12, 17; Hab. 2, 9; **ይትዔገሉ፡ ባዕል፡ ለነዳይ፡** νομαὶ πλουσίων πτωχοί Sir. 13, 19; **ተዐገልዎሙ፡ ኀጥአን፡** Job 24, 6; κριϑῆναι Matth. 5, 40; c. **ለ፡** pers. Luc. 3, 14; abs.: Org. 1. 2) *injuste et violenter opprimere*, *vim inferre*, c. Acc. prs.: καταδυναστεύειν: **አልቦ፡ ዘተዐገሎ፡ ወኢመኑሂ፡** Sir. 48, 12; Sap. 2, 10; Ex. 1, 13; 1 Reg. 12, 3. 4; Job 29, 12; Jer. 7, 6. 22, 3. 27, 33; Jac. 2, 6; Act. 10, 38; στερεωτέρων αὐτοῦ Ps. 34, 12; ἐπηρεάζειν Luc. 6, 28; Kuf. 47. a) *vim afferre* feminae, *per vim violare*, *vi comprimere*, *stuprare*: **ብእሲትየኒ፡ ትትዔገለኒ፡ በቤትየ፡** βιάζῃ Esth. 7, 8; Kuf. 39; 4 Esr. 10, 33; F. M. 6, 8. b) *vi adigere*: **ይትዔገልዎ፡ ከመ፡ ይሑር፡** Kuf. p. 134. c) *vim adhibere*: **ተዐገለ፡ ለነሢአ፡ መንግሥት፡ እምእኁሁ፡** Jsp. p. 309. d) *exprimere* vel *extorquere* (vi vel fraude) alicui alqd, c. Acc. rei, ut: **ለእመ፡ ተዐገለ፡ ልብሰ፡** F. N. 35.

ዕጉል፡ (**ዕጕል፡**) part. *vi* vel *fraude raptus* vel *exactus*: **ተዐጋሊ፡** si poenae luendae impar est **ያግብኡ፡ ንዋየ፡ ዕጉል፡ እምተዐጋሊ፡ ኵለንታሁ፡** F. N. 35; **ለእመ፡ ተወለጠ፡ ዐይነ፡ ዕጉል፡** *si* (*species rapti mutata* i. e.) *raptum ipsum non conservatum est* ibid.

ትዕግልት፡ subst., f. et m., 1) *fraudatio*, *defraudatio*, *lucrum iniquum*, *lucri iniqui cupiditas*, *avaritia*, συκοφαντία Ps. 118, 134; Koh. 4, 1. 5, 7. 7, 7; **ወይነ፡ ትዕግልት፡** Am. 2, 8; πλεονεξία Jer. 22, 17; Ps. 118, 36; **ዘይትዔገል፡ ትዕግልተ፡ እኩየ፡** Hab. 2, 9; Rom. 1, 29; Eph. 5, 3; 2 Petr. 2, 14; Luc. 12, 15; Marc. 7, 22; **በትዕግልት፡** Jud. 5, 19; Org. 1. 2) *oppressio*, *violentia*, *injuria*, *exactio violenta*, καταδυναστεία: **ኵሉ፡ ትዕግልት፡ ውስቴታ፡** Jer. 6, 6; Am. 3, 9; Hez. 22, 12; ἀδικία Ps. 71, 14; βία 2 Esr. 5, 18; F. N. 35.

ተዐጋሊ፡ n. ag. (III, 2) *defraudator*, *oppressor*, *exactor violentus*, Clem. f. 82; F. N. 35; c. Acc. rei: **ንጉሥ፡ ነዳየ፡ አእምሮ፡ ጸባሕተ፡ ዐቢየ፡ ተዐጋሌ፡ ይከውን፡** Prov. 28, 16. a) *stuprator*, F. M. 6, 8. b) **ተዐጋልያነ፡ አበዊክሙ፡** 1 Petr. 1, 18 rom. locus corruptus est.

መስተዐግል፡ part. (IV, 2) *defraudator*, *oppressor*, *avarus*, *sycophanta*: **እምብዝኆሙ፡ ለመስተዐግላን፡ የዐወይዉ፡ ወይገዕሩ፡ እመዝራዕተ፡ ብዙኃን፡** Job 35, 9; πλεονέκτης Eph. 5, 5; Herm. p. 59; **መስተዐግላን፡** 1 Cor. 5, 10. 6, 10; diabolus **መስተዐግል፡** Org. 2.

ዐገሠ፡ (etiam **ዐገሰ፡**) rad. inus., عَجَسَ *retinuit*, *remoratus est*; V *continenter petiit et prosecutus est* rem, *continenter decidit* pluvia (anhalten).

ተዐገሠ፡ III, 2 1) *se continere*, *abstinere*, abs.: **ለእመ፡ ኢይክሉ፡ ተዐግሦ፡** εἰ οὐκ ἐγκρατεύονται 1 Cor. 7, 9. 9, 25; **ዘይኄሊ፡ ከመ፡ ይትዐገሥ፡** Clem. f. 118; **ደናግል፡ ወመዓስብ፡ ይትዔገሡ፡ ወእመሰ፡ ኢክሀሉ፡ ተዐግሦ፡ ለያውስቡ፡** f. 136; **ተዐግሦ፡** *continentia*, *abstinentia* Did. 14; c. **እምነ፡** rei: **ተዐገሥ፡ እምፍትወተ፡ እኩይ፡** ἀπὸ τῶν ὀρέξεών σου κωλύου Sir. 18, 30; ἐγκρατεύεσϑαι ἐπί τινος Herm. p. 35 seq. a) *se tenere* vel *continere* (vim sibi facere): **ተዐገሠ፡** Gen. 43, 31. 45, 1; Kuf. 43; **እትዔገሥ፡** ἀνέξομαι Jes. 42, 14. b) seq. Acc. vel

በ፡ affectus, membri: *continere, cohibere*, ut: ተዐግሦ፡ ለመዐት፡ Sir. 1, 23; ዘኢይትዔገሥ፡ በከናፍሪሁ፡ ἄστεγος χείλεσιν Prov. 10, 8. 2) *perdurare, perseverare, constantem esse:* ተዐገሥ፡ καρτέρησον Sir. 2, 2; Job 2, 9; ተዐገሥ፡ ምስሌሁ፡ διάμενε αὐτῷ 22, 23. 6, 8. 12, 15; Hen. 5, 4; ተዐገሡ፡ ዓዲ፡ ኅሙሰ፡ መዋዕለ፡ διακαρτερήσωμεν Judith 7, 30; አልቦ፡ ዘይትዔገሥ፡ ወይነብር፡ ለዝሉፉ፡ οὐκ ἔστιν ὑπομονή 1 Par. 29, 15; c. በ፡ *in* re: እመ፡ ተዐገሡ፡ በሥርዐትየ፡ Jes. 56, 4. 6; Rom. 2, 7; c. Acc. pers. (*alicui* vel *cum* alqo): እለ፡ ይትዔገሡኒ፡ οἱ ἀντεχόμενοί μου Jes. 57, 13. 3) *manere, (patienter) exspectare:* ተዐጊሦ፡ ἐπισχών Gen. 8, 10. 12; ተዐገሥ፡ እንከ፡ እንግርከ፡ ἐπίσχες Job 18, 2; Act. 12, 15; c. Acc.: ተዐገሠኒ፡ στῆθι κατ' ἐμέ Job 33, 5; μεῖνόν με 36, 2; እለ፡ ይትዔገሥዎ፡ οἱ ἐμμένοντες αὐτῷ Jes. 30, 18; ὑπομένοντες αὐτόν Thren. 3, 25; Ps. 36, 9. 36. 144, 9; ዘይትዔገሦ፡ ለእግዚ" Sir. 28, 1; c. በ፡ Ps. 129, 5. a) *cunctari* Hen. 93, 3. b) *morari, differre:* ቀኖና፡ ይቤ፡ ሶበ፡ ተወልደ፡ ሕፃን፡ ጥዑየ፡ ይትዐገሡ፡ አጥምቆቶ፡ F. M. 27, 3; ይትዐገሥዎ፡ ለወልድ፡ (baptizandum) እስከ፡ ፵ ወለወለት፡ እስከ፡ ፹ መዋዕል፡ 27, 2. 4) *patientem (longanimem) esse, patienter ferre, tolerare:* ይትዔገሥ፡ መንፈሱ፡ Kuf. 19; ὑπομένειν Job 6, 11. 7, 3. 14, 14; μακροθυμεῖν Job 7, 16; Sir. 2, 4; Hebr. 6, 15; Jac. 5, 8; Lit. Orth.; c. ለ፡ rei: ለሕማምክሙ፡ ተዐገሡ፡ Rom. 12, 12; Hebr. 12, 7; c. ለ፡ pers.: Col. 3, 13 rom.; c. Acc. pers.: ይትዔገሦሙ፡ እግዚ" ἐμακροθύμησεν ἐπ' αὐτοῖς Sir. 18, 11; ለነዳይ፡ ተዐገሦ፡ 29, 8; 1 Thess. 5, 14; Matth. 18, 26; ἀνέχεσθαί τινος Matth. 17, 17; Jes. 46, 4; 4 Esr. 7, 38; ተዐገሥክሙ፡ ዓመታተ፡ ብዙኃ፡ εἵλκυσας ἐπ' αὐτούς 2 Esr. 19, 30. a) *sustinere* rem molestam: 1 Thess. 3, 1; Hen. 60, 4; c. Acc. rei: መኑ፡ ይትዔገሣ፡ ለዕለተ፡ ምጽአቱ፡ Mal. 3, 2; ተዐግሦት፡ Hen. 68, 2. 90, 41; c. በ፡ rei: ኢይክል፡ ተዐግሦ፡ በፍኖት፡ Kuf. 31. b) *perferre, sufferre, pati, perpeti* dolores, mala, al.: 4 Esr. 5, 18. 6, 63. 70; Ps. 68, 10. 119, 6; Prov. 14, 17; Hebr. 12, 2. 3; 1 Petr. 2, 19; 1 Cor. 10, 13; 2 Tim. 3, 11; Jac. 1, 12.

አስተዐገሠ፡ IV, 2 1) caus.: *impellere* vel *hortari ad* a) *continentiam, abstinentiam:* አቡሃ፡ ከነ፡ ያስተዔግሣ፡ ወኢክህለት፡ ተተዐገሥ፡ (እምፍቅር፡ ob amorem) Sx. Masc. 13. b) *constantiam, patientiam* vel *constantem et patientem facere:* 1 Cor. 13, 4. 7; ተስፋ፡ ያጸንዕ፡ ወያስተዔግሥ፡ Chr. ho. 10; እሞን፡ ያስተዔግሦን፡ ወተብሎን፡ ጽንዓ፡ Sx. Masc. 7; ያስተዔግሦሙ፡ በበይናቲሆሙ፡ Sx. Sen. 27. 2) refl.: *constanter* vel *patienter sustinere* vel *perferre:* በጽንዕ፡ ያስተዐግሥ፡ መንሱታተ፡ κατανδρίζεσθαι πειρασμῶν Cyr. c. Pall. f. 87.

ዕጉሥ፡ part. 1) *constans:* ዕጉሥ፡ ወጽኑዕ፡ Jsp. p. 288. 366. 2) *patiens, tolerans, (longanimis), perpessus,* Kuf. 19; ዕጉሠ፡ መንፈስ፡ ibid.; μακρόθυμος Sap. 15, 1; Prov. 16, 32; መምህር፡ የዋህ፡ ወዕጉሥ፡ Did. 6; ጐንደዩ፡ ዕጉሣኒሆሙ፡ (sie warteten geduldig) Sx. Mag. 13; ዕጉሥ፡ ዘእንበለ፡ መዐት፡ Lit. Epiph.; ዕጉሠ፡ ኵሉ፡ ሥቃይ፡ Enc. Ter 20; ዕጉሣን፡ ሕማም፡ Enc. Masc. 11; ጊዮርጊስ፡ ዕጉሠ፡ መከራት፡ ዘኵላ፡ Enc. Sen. 19.

ትዕግሥት፡ subst., f. et m., Pl. ትዕግሥታት፡ 1) *abstinentia, continentia, temperantia,* ἐγκράτεια Herm. p. 6. 15; እመቦን፡ ትዕግሥት፡ Did. 14; Clem. f. 118; ዘይገብር፡ ትዕግሥተ፡ f. 238. 2) *exspectatio, mora,* F. M. 27, 2; ዕድሜ፡ ዘትዕግሥት፡ F. N. 40; (vid. Rom. 2, 4. 3, 26 ἀνοχή). 3) *constantia, patientia, (longanimitas), tolerantia* ὑπομονή Job 14, 19; Sir. 16, 13; Ps. 38, 11; Jac. 1, 3. 4; Apoc. 14, 12; Rom. 5, 3; Hebr. 6, 12; Matth. 10, 22; Luc. 21, 19; 4 Esr. 5, 37. 7, 30. 9, 12; ትዕግሥተ፡ መንፈስ፡ καρδία εὐγενείας αὐτοῦ Koh. 7, 7; μακροθυμία Jes. 57, 15; Prov. 25, 15; Hebr. 6, 12; Rom. 9, 22; Gal. 5, 22; 1 Tim. 1, 16; ἀνοχή (Dei) Rom. 2, 4. 3, 26; በእንተ፡ ትዕግሥታት፡ ነፍሳት፡ ናስተብቍዕ፡ ከመ፡ . . . Kid. f. 18; constantia martyris Sx. Hed. 4. (Job 34, 7 ዘይሰትያ፡ ለትዕግሥት፡ ከመ፡ ማይ፡ πίνων μυκτηρισμὸν ὥσπερ ὕδωρ est locus corruptus, sive errore interpretis sive lectione mala).

ተዐጋሢ፡ n. ag. (III, 2) 1) *continens, abstinens:* ተዐጋሢ፡ እምዕርፈት፡ F. N. 10. 2) *constans, patiens:* Titus milites admonet ኩኑ፡ ጽኑዓነ፡ ወኅያላነ፡ ወተዐጋሥያነ፡ ወማእምራነ፡ Jsp. p. 356; ተዐጋሥያን፡ patientes Chr. Ta. 30; Lud. ex Enc. Mij. 26.

መስተዐግሥ፡ part. (IV, 2) 1) *continens, abstinens, sibi temperans:* ἐγκρατής Tit. 1, 8; ነፍስ፡ መስተዐግሥት፡ Sir. 26, 15; Herm. p. 3; መስተዐግሣን፡ መሃይምናን፡ (distinguuntur a ሕዝባውያን፡ et ደናግል፡ ecclesiae) Kid. f. 18. 2) *patiens, (longanimis),* μακρόθυμος Koh. 7, 8; Prov. 14, 29. 15, 18. 17, 27; fem. መስተዐግሥት፡ 4 Esr. 10, 23; seq. ለ፡ rei 10, 21; Kid. f. 4; de Deo Nah. 1, 3; 4 Esr. 7, 38; Ps. 7, 12.

ዕጕሥታር፡ et **ዕጕሥታር፡** (etiam per ስ) subst., (m.), nomen *herbae* vel *plantae amarissimae, aloë, absinthium* vel simile quid [fortasse pro ዕጕትሣር፡ ex ዕጕት፡ *amaritudo* (coll. أُجَاج et عُقَاق) et ሣዕር፡ *herba*; simile plantae veneniferae nomen ምርቄትሣር፡ affert Rüppell II p. 17]: እፎ፡ ከንኪ፡ ዕጕሥታረ፡ εἰς πικρίαν Jer. 2, 21; ጸገብክዎ፡ ለዕጕሥታር፡ 15, 17; አሰትዮሙ፡ ማየ፡ ዕጕሥታር፡ ὕδωρ πικρόν 23, 15; ἄψινθος Apoc. 8, 11; Herm. p. 30; Clem. f. 198. 199; በከመ፡ ያማስኖ፡ ዕጕሥታር፡ ለጣዕመ፡ መዓር፡ ከማሁ፡ ያማስኖ፡ ግዕዝ፡ እኩይ፡ ለምግባረ፡ ሠናይ፡ Fal. f. 40; ብከይ፡ መሪር፡ እምዕጕሥታር፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; ደመ፡ ዕጕሥታር፡ M. M. f. 29. 108. — Lud. ait: „planta est, quam Aethiops meus ita ac *aloen* descripsit". — *Voc. Ae.*: ዕጕሥታር፡ ዘ፡ እሬት፡

ዐገተ፡ I, 1 [vicinum videtur عَوِجَ *curvus fuit,* II *curvavit, flexit;* vid. ዖገ፡] Subj. ይዕግት፡, *circumvenire, circumsedere, circumstare, cingere,* c. Acc.: ዕግትዎ፡ ለንጉሥ፡ 4 Reg. 11, 8; Ex. 14, 27; Ps. 3, 6. 16, 11. 17, 6. 34, 3. 47, 11. 117, 10—12; Hez. 5, 17. 19, 8; ናሁ፡ ማይ፡ ዐገተኪ፡ Nah. 3, 14; Jes. 30, 32; ዐገቱክሙ፡ ኲናት፡ ዐርክሙ፡ Jer. 6, 25. 20, 10. 27, 14; Judith 7, 19; Job 1, 17. 19, 12; ዐገተከ፡ መሣግር፡ 22, 10; Sir. 46, 16. 51, 7; Kuf. 34; Joh. 10, 24; in specie: a) *castris, obsidione:* Koh. 9, 14; Jes. 29, 3; የዐግቱ፡ አፍራስ፡ አናቅጸኪ፡ 22, 7; Jer. 39, 2; ዐገቱ፡ ሀገረ፡ 52, 7; Mich. 4, 14; Jos. 10, 5; 3 Reg. 20, 1; Luc. 21, 20; Apoc. 20, 9. b) *insidiis,* ἐνεδρεύειν Jud. 9, 32. 16, 2; Jos. 8, 2. 4. 11. 12; 2 Par. 13, 13. c) Ex. 13, 18 κυκλοῦν *circumducere* interpres male interpretatus est ዐገተ፡ *circumvenire.* — *Voc. Ae.*: ዐገተ፡ ብ፡ ከበበ፡

አዐገተ፡ II, 1 *circumvenire facere,* Jer. 26, 5 var.

ተዐገተ፡ III, 1 *cingi, circumveniri, circumsederi:*

ተዐግተት፡ሀገር፡ 3 Reg. 16, 18; ዝንቱ፡መዓር፡ተዐግተ፡በን ሀብ፡ Enc. Sen. 12.

ተዓገተ፡ III, 3 *catervatim circumvenire* alqm, ut videtur: ወወፅኡ፡ወተዓገትዎሙ፡እንተ፡መንገለ፡ዐቀበ፡ደብር፡ (κατὰ σπείρας male intellecto et verso) Judith 14, 11 (v. ወዐገትዎሙ፡).

ዕጉት፡ part. *circumventus, cinctus*, Ps. 54, 10; እስመ፡ አነ፡ዕጉት፡በዝንቱ፡ሞቅሕ፡ Act. 28, 20 rom.

ዕግተት፡ n. act. *circumsessio* a) *circummunitio*: ወሶበ፡ ጸንዐ፡ላዕሌሆሙ፡ዕግተት፡ወፅኡ፡በሌሊት፡ Jsp. p. 297; ሶበ፡ ኖኀ፡ዕግተት፡ p. 376. b) *insidiae*, quibus quis circumvenitur: ለእመ፡አእመረ፡ገብር፡ዕግተተ፡በእንተ፡ሀይዶተ፡እግዚ እቱ፡ወኢረድአ፡ያውዕዮ፡ F. N. 48.

ማዕገት፡ subst., m. et f., 1) *circumscriptio*: እማዕገት፡ ክሉከ፡ውእቱ፡መለኮት፡ ἀνώτερον περιορισμοῦ τὸ θεῖον (circumscriptione superior) Cyr. ad Th. f. 14. 2) *conclusio, conclusura, conclusi aliquid*: ውስተ፡ማዕገቶሙ፡ ἐν συγκλεισμῷ αὐτῶν Mich. 7, 17; ከመ፡ማዕገት፡ συγκλειστόν 3 Reg. 7, 14. 3) circumsessio i. e. vel *obsessores* vel *circumvenientes*: ወፈነወ፡ (v. ፈንዉ፡)ማዕገተ፡ላዕለ፡ሕዝብ፡ (v. ኤዶ ምያስ፡) περιοχήν, Ob. 1. 4) *insidiae* quibus alqm circumveniunt: Jud. 9, 25. 20, 33; Ps. 139, 10. 5) *quaevis res qua cingitur* capiendus, ut *indago, cassis, plagae*: ይሠ ገር፡በማዕገትየ፡ ἐν τῇ περιοχῇ μοῦ Hez. 12, 13; አጠፍኦ፡እ ምድር፡ለማዕገትከ፡ θήρα Nah. 2, 13. 3, 1; Prov. 11, 8; Hos. 9, 13; ከመ፡አምሠጠ፡ምዳቄ፡እምነ፡ማዕገት፡ ἐκ παγίδος Sir. 27, 20; Enc. Ter 12; ማዕገተ፡ዕቅፍት፡ Ps. 68, 27; መሥ ገርተ፡ማዕገቶሙ፡ Ps. 123, 5.

ዐጣርድ፡ n. prgr. sc. عُطَارِد *Mercurius* deus: ወሰመይዎ፡ ለ፩እምኔሆሙ፡መሸተሪ፡ወለካልኡ፡ዐጣርድ፡ (ex Act. 14, 12) Chr. Ta. 26.

ዐጠሰ፡ i. q. عَطَسَ עָטַשׁ (amh. አነጠሰ፡ Isenberg p. 108) *sternutare*.

ዕጠስ፡ et ዕጣስ፡ subst. *sternutatio, sternutamentum* πταρμός Job 41, 9; ዕጠስ፡ (v. ዕጣስ፡)ወሀኬት፡ (ubi Gr. habet χασμώμενος — oscitans — καὶ κνώμενος) Chr. Ta. 27. — *Voc. Ae.*: ዕጠስ፡ዘ፡ቅንድብ፡ (pessime).

ዐጠቀ፡ I, 1 [pro አጠቀ፡, vid. ጦቀ፡; طَوْق *torques, res alteram cingens*] Subj. ይዕጥቅ፡, *adstringere, accingere, arcte cingere* (sibi vel) *cingi*, c. Acc. cinguli vel vestis et ውስተ፡ corporis: ዕጥቆ፡ውስተ፡ሐቌከ፡ Jer. 13, 1. 2; እለ፡ የዐጥቁ፡ቅናተ፡መንግሥት፡ οἱ τὴν ἀλουργίδα περικείμενοι Chr. Ta. 20; ገብሩ፡ሎሙ፡ሞራአ፡ዘየዐጥቁ፡ Clem. f. 7; ዐጠ ቃ፡ለኀጢአት፡ከመ፡ቅናት፡ዘይቀንት፡ M. M. f. 29; ዐጢቆ ን፡ሰናፊለ፡ Chr. L. Atk. f. 23; omisso Acc.: የዐጥቁ፡ (sic legas pro ያዐጥቁ፡)ለረዊጽ፡እምከመ፡ተንሥኡ፡እምስካቦሙ፡ Macc. f. 10. — Exempla a Lud. c. 381 allata sub ጦቀ፡ II, 1 referenda sunt. — *Voc. Ae.*: ዐጠቀ፡ቀነተ፡ገለደ፡ብ፡ታጠቀ።

አዕጠቀ፡ II, 1 *accingere* vel *adstringere* alicui alqd, c. dupl. Acc.: አዕጥቀኒ፡ኀይላቲከሙ፡ (Lud.: በኀይ"፡)ወአቅን ቱኒ፡ለዐብእ፡ Enc. Tachs. 14; c. Acc. pers.: አዕጠቆ፡ውስተ፡ ሐቌሁ፡ Lud. e Libr. Myst.

ዐጠነ፡ I, 1 [עָתַר عَطِرَ عَطَرَ; vicinum قَطَرَ קָטַר, II ቀተረ፡] Subj. ይዕጥን፡ (raro ይዕጠን፡ ut Jer. 11, 13 var.) *suffire, suffimentum adolere, suffumigare*, Ex. 30, 7. 8; Jer. 51, 15; Luc. 1, 9; Lit. 161, 3 seq.; c. ለ፡ numinis: ሦዑ፡ወ ዐጠኑ፡ለአጋንንት፡ Jes. 65, 3. 7; Jer. 7, 9. 11, 12. 13. 51, 3; ሶበ፡ኀደግነ፡ዐጢነ፡ለንግሥተ፡ሰማይ፡ 51, 18; 3 Reg. 11, 7; c. Acc. suffimenti: Kuf. 3. 4. 16; ዐጢነ፡ዕጣነ፡ Kuf. 50; Ex. 40, 25; 1 Reg. 2, 28; ከመ፡ይዕጥን፡ዕጣነ፡ 2 Par. 2, 4. 26, 16. 18; c. Acc. loci vel rei odoribus suffitae (beräuchern): ተዐ ጥን፡መቃብረ፡በትእምርተ፡መስቀል፡ Genz. f. 40; መንበረ፡ ልዑል፡የዐጥኑ፤ወቃለ፡ፈጣሪ፡ይሰምዑ፤ብዑዓን፡ካህናተ፡ጽ ርሐ፡አርያም፡የኀድሩ፡ Mavâs. n. 20; Lit. 161, 1; ካህን፡ይ ዕጥን፡ወንጌለ፡፫ጊዜ፡ 162, 4.

ተዐጥነ፡ III, 1 *suffiri, suffumigari*, Lud. sine auct.

ዕጡን፡ part. *suffitus, suffumigatus*: ዕጥንታ፡ከርቤ፡ τεθυμιαμένη σμύρναν Cant. 3, 6.

ዕጣን፡ subst., plerumque m., Pl. ዕጣናት፡ 1) *suffimentum, odoramentum*, in specie (*incensum*), *thus*: θυμίαμα Gen. 43, 11; Prov. 27, 9; Lev. 10, 1. 16, 12; Num. 16, 7; Ps. 140, 2; Jes. 1, 13. 43, 24; Jer. 51, 21; Mal. 1, 11; Kuf. 3. 4; Apoc. 8, 4; ዕጣን፡ዘቅታሬ፡ Ex. 30, 7; ዕጣን፡ቅድው፡ 30, 35; ዕጣናት፡ Jes. 39, 2; 1 Par. 28, 18; Apoc. 8, 3; አፈ ው፡ወዕጣን፡ λιβανωτὸς καὶ ἀρώματα 1 Par. 9, 29; ገበርት፡ ዕጣን፡ወአፈው፡ 9, 30; Lit. 164, 3; vid. ወገረ፡ዕጣን፡ sub ወገረ፡; ጸሎተ፡ዕጣን፡ (oratio incensi) Lit. 161, 1 (vid. Renaudot liturg. I. p. 200 seq.); d'Abbadie Cat. p. 59. 85; ዕጣ ን፡ሞገር፡ vid. sub ሞገር፡ (c. 937). 2) *suffitio, suffitus*: በጊዜ፡ሰዓተ፡ዕጣን፡ Luc. 1, 10; መሥዋዕት፡ዘዕጣን፡ Ex. 30, 1; Luc. 1, 11.

ዕጥነት፡ n. act. et subst. *suffitio, suffitus*, Ex. 30, 8.

ምዕጣን፡ subst. *locus suffitus* (suffitionis): ምሥዋዕ፡ዘ ምዕጣን፡ Lev. 4, 7.

ማዕጠንት፡ (raro ማዕጠን፡), subst., m. et f., Pl. መዓጥን፡, መዓጥንት፡ et ማዕጠንታት፡ 1) *thuribulum*, πυρεῖον Lev. 10, 1. 16, 12; መዓጥንት፡ Num. 4, 14. 16, 6 seq.; Sir. 50, 9; መዓጥን፡ 4 Reg. 25, 15; θυμιατήριον Hez. 8, 11; 2 Par. 26, 19; ማዕጠንተ፡ወርቅ፡ Apoc. 8, 3; መዓጥን፡ Org. 3; M. M. f. 1; ማዕጠንታት፡ Sx. Ter 21; Mij. 10; Ssal. Req. 2) *altare suffitus*, Ex. 40, 5. 24; Hebr. 9, 4.

ዐጠፈ፡ rad., cui vis *texendi* inerat: عَطَفَ *complicuit*, עָטַף *texit, vestivit*, تَعَطَّفَ *indutus est* (عِطَاف *pallium*); cfr. ዐጸፈ፡

ዕጡፍ፡ part. *textus*, deinde subst. *textum, textura*: ሠ ርዌ፡ዕጡፍ፡ (v. ዐጡፍ፡ et ዕጡፋ፡)ዘመዓስቃን፡ 2 Reg. 21, 19 var.; ከመ፡ዕጡፈ፡ዐምር፡ዘአልጸቀ፡ይምትርዎ፡ Jes. 38, 12. — *Voc. Ae.*: ዕጡፈ፡ዐምር፡ብ፡የከረረ፡ብዝት፡; *aliud*: ዕ ጡፈ፡ዐምር፡ዘ፡ሽፍን፡ጸጕር፡; *aliud*: ዕ"፡ዐ"፡ዘ፡ጸጕር፡

ዐጥፍ፡ subst. *textus, textura*, ሠርዌ፡ዐጥፍ፡ዘመዓስቃ ን፡ 2 Reg. 21, 19.

ዐጽም፡ *os* vid. sub ዐዕም፡

ዐጸረ፡ I, 1 [עָצַר عَصَرَ id.] *premere, exprimere*: አስከሉ፡

Gen. 40, 11; ዐጸሮ፡ለውእቱ፡ዐምር፡ Jud. 6, 38; ሶበ፡የዐጽርዎ፡ትገብር፡ደመ፡እስክል፡ Macc. f. 20. a) nasum *vi emungere:* ለእመ፡ዐጸርከ፡አንፈከ፡ይወጽእ፡ደም፡ ἐὰν ἐκπιέζῃς μυκτῆρας Prov. 24, 68. b) *apprimere* alqd alicui (exprimendi causa): አስተርከቡ፡ወዐጸሩ፡ውስተ፡አፉሁ፡ Joh. 19, 29. (Lud.: 2) *coëgit, adegit,* at exempla ab eo allata ad አጸረ፡ i. e. ጸረ፡ II, 1 referenda sunt).

ዐጸረ፡ I, 2 *prelo* vel *torculari comprimere, torquere:* አዘዘ፡ይኰንንዎሙ፡በዐጺረ፡ምክያዳት፡ Sx. Masc. 18; አብእዎ፡ውስተ፡ምስካበ፡ኀጺን፡ወዐጸርዎ፡ Sx. Genb. 19; et Subj. የዐጽር፡ ibid. Sen. 4. (vid. sub ኀንበዘ፡ c. 602). — *Voc. Ae.:* ዐጸረ፡ዘ፡ዐመቀ፡

ተዐጽረ፡ III, 1 *premi, exprimi:* uva ተዐጽረ፡ Macc. f. 5; ዘተዐጽረ፡እምእስካለ፡ወይን፡ F. M. 26, 1.

ዐጺር፡ subst. *succus expressus:* ኢይሰቲ፡እንከ፡እምዝንቱ፡ዐጺረ፡ፍሬ፡ወይን፡እስከ፡አመ፡እሰትዮ፡ሐዲሰ፡ (e Matth. 26, 29) M. M. f. 7.

ዐጻሪ፡ n. ag. *tortor:* ንጉሥ፡ከሓዲ፡ዐጻሬ፡ሰማዕታት፡በምክያድ፡ Enc. Masc. 18.

I. ዐጽቅ፡ subst., m. et f., Pl. አዕጹቅ፡, Pl. Pl. አዕጹቃት፡ [ܥܶܙܩܳܐ عِذْقٌ; semel scriptum inveni ዐስቅ፡ Jer. 24, 2 var.] 1) *ramus, ramulus, sarmentum, palmes,* ኢሥርዎሙ፡ወኢዐጽቆሙ፡ κλῆμα Mal. 3, 19; ዐጽቀ፡ቈጽል፡ Kuf. 16; κλάδος Matth. 24, 32; κλῆμα Joh. 15, 2 seq.; አዕጹቅ፡ στέλεχος Job 14, 8; Dan. 4, 8. 9; Hez. 17, 6; Kuf. 16; Gen. 40, 10; Sir. 1, 20; አዕጹቂሃ፡ኢይፈርዩ፡ 23, 25; ኖኃ፡አዕጹቂየ፡ 24, 16. 14, 26. 40, 15; ውስተ፡አዕጹቂሃ፡ Jes. 17, 6. 55, 12; Jer. 11, 16; Matth. 21, 8; Sx. Masc. 14; አዕጹቃት፡ Sx. Genb. 19; Masc. 14; አዕጹቃተ፡ወይን፡ Sx. Masc. 1. 2) *rami arte facti,* i. e. *brachia* candelabri Ex. 38, 14. 15, vel *scapus cum brachiis,* Num. 8, 4. 3) *racemus,* uvarum: ቈላተ፡ዐጽቅ፡ φάραγξ βότρυος Num. 13, 23; Deut. 1, 24. a) *racemus uvarum passarum:* ፻ዐጽቀ፡ዘቢብ፡ σταφίδες 2 Reg. 16, 1. b) *fasciculus* (aliâs: *massa*) *ficuum* (aridarum): ንሣእ፡ዐጽቀ፡በለስ፡ παλάθην ἐκ συκῶν Jes. 38, 21; 4 Reg. 20, 7; ክልኤ፡አዕጹቀ፡በለስ፡ δύο καλάθους συκῶν Jer. 24, 1. (Legitne interpres παλάθας an κλάδους?).

አዕጸቀ፡ II, 1 (denom.) *palmites agere* vel *germinare,* Herm. p. 50 (at nescio an ተዐጽቀ፡ *se applicare, adhaerescere* legendum sit, Zeitschrift der Deutschen morg. Gesellschaft Bd. XV, p. 118).

II. ዐጽቅ፡ subst., ut videtur *murus cingens, sepimentum* [coll. ܥܶܙܩܬܳܐ *annulus* (nequaquam ab *insculpendo* dictus, Ges. thes. p. 1013) עִזְקָא *annulus* cujusvis generis; vicina videntur ܚܣܘܦ חָזַק]: ዐጽቀ፡ዐጸድ፡ τὰ τείχη τὰ πρῶτα Herm. p. 70 bis; p. 71.

ዐጸበ፡, rarius ዐጽበ፡ (Gen. 35, 16) I, 1, etiam per ፀ, [עָצַב; עֶצֶב *labor gravis et molestus, dolor;* عصب VII; origo est in *duritia* et *firmitate,* cfr. radices permultas ab עץ ﻋﻰ عص غص ዐጽ et ዐዕ፡ incipientes; at صَعُبَ vid. sub ጽሕበ፡] Subj. ይዕጽብ፡ et ይዕጸብ፡ 1) *durum, difficilem, arduum, molestum esse* vel *difficiliorem* al. *esse:* ዘየዐጽብ፡ (opp. ዘይቀልል፡) Luc. 12, 26; c. pron. suff. (pro Dat.): Ex. 18, 22; ኢይዕጸብከ፡ (v. ኢይዕጽብከ፡) ዝንቱ፡ነገር፡ቅድመ፡አዕይንቲከ፡ 2 Reg. 11, 25; የዐጽብ፡ወሊድ፡ Hen. 62, 4; ወዐጸበ፡ለሐማን፡ዝንቱ፡ኵሉ፡ (Amano molestum vel ingratum erat) Jsp. p. 277; ዐጸበሙ፡ጽምአ፡ማይ፡ p. 349. 2) *molestiis* vel *doloribus laborare:* ሶበ፡የዐጽብ፡ሙሴ፡ያወርድ፡እደዊሁ፡ Ex. 17, 11; ዐጸበት፡ሶበ፡ትወልድ፡ Kuf. p. 119; Gen. 35, 16; Hen. 62, 4. 3) *gravem* vel *graviorem* i. e. *majoris momenti esse* Luc. 12, 23. 4) *durum* i. e. *mirum esse* vel *videre* alicui, c. Acc. prs., Act. 25, 27 rom. 5) *opus, necesse, necessarium esse,* c. pron. suff. (pro Dat.) *alicui:* Act. 28, 10 rom.; ሶበ፡ዐጸበሙ፡ለሰትየ፡ማይ፡ Sx. Nah. 3; Gad. Ad. f. 43. 44. 77.

አዕጸበ፡ II, 1 1) *indurare, obfirmare,* animum alcjs Rom. 9, 18. 2) *difficiliorem, molestiorem facere:* tempore foederis novi daemones አዕጸቡ፡ተቃትሎ፡ (bellum sc. hominum contra peccatum) Phlx. 217.

ተዐጸበ፡ et ተዐጽበ፡ III, 1 1) *durum, molestum, difficilem videri* alicui, c. pron. suff. (pro Dat.) *alicui:* Deut. 1, 17. 15, 18. 2) *aspere se gerere, difficilem esse:* diaconus in ecclesia et viros et feminas custodiat ከመ፡ኢይኩን፡በኀቤሆሙ፡ሁከተ፡ወኢይትዐጸብ፡ወኢይትቀጸብ፡፩እምውስቴቶሙ፡ወኢይኑም፡ Const. Ap. 52; ተዐጽቡ፡ምስሌነ፡ (Vrs. Lat.: *difficiles fuerunt nobiscum,* ܐܰܥܨܺܝܘ) Kuf. p. 89 (e Gen. 26, 20).

አስተዐጸበ፡ IV, 1 (ut videtur, quamquam passim አስተዓጸበ፡ scriptum) 1) *durum, difficile, arduum, molestum putare* alqd (sibi vel aliis), Clem. f. 259 (vid. sub አስተክበደ፡); አስተዐጸቡ፡(ሰብእ፡ሮም፡)ዘገብሩ፡አይሁድ፡ Jsp. p. 370; ዘያስተዐጸቡ፡ይቀልለከ፡ (sc. Deo) Deg. 2) *graviter ferre, gravari, tergiversari, asperum se praebere:* ዘያስተዐጽብ፡ለተምህሮ፡ ὁ σκολιάζων τοῦ μαθεῖν Prov. 17, 16; c. Acc. rei: Hebr. 12, 5 rom. (ὀλιγώρει); Job 5, 17 var. (ἀπαναίνου); ኢያስተዐጸበ፡ንትፈተ፡ሥጋሁ፡ Enc. Mag. 6; እንዘ፡ኢታስተዐጽቡ፡ ἄνευ γογγυσμῶν 1 Petr. 4, 9. 3) *mirum* vel *incredibile putare* alqd, *demirari,* c. Acc.: Act. 26, 8 rom.; ከመ፡ይትናጸሩ፡በበይናቲሆሙ፡ወያስተዐጽቡ፡ፍጥረቶሙ፡ Clem. f. 61; ነበሩ፡እንዘ፡ያስተዐጽቡ፡ግብረ፡እግዚ"፡ Gad. T. H. c. እምነ፡ pers.: አነከር፡ወአስተዐጽብ፡እምኔከሙ፡እስመ፡ … Abush. 20. 4) *gravibus difficultatibus circumventum esse,* Lud. e Ssal. Req.

ዕጹብ፡ part. et adj. 1) *durus, asper:* ግብር፡ዕጹብ፡ ἔργα σκληρά Ex. 1, 14; Deut. 26, 6; ጽኑዕ፡ወዕጹብ፡መዐቱ፡ለእግዚ"፡ ἰσχυρὸν καὶ σκληρόν Jes. 28, 2; ትእዛዝ፡ዕጹብ፡ γνώμη ἀναιδής Dan. 2, 15; de verbis: Jes. 8, 12; ዕጹብ፡ዜና፡ Jes. 21, 2; አውሥአሙ፡ቃላተ፡ዕጹባተ፡ 2 Par. 10, 13; ይትናገሩ፡ዕጹባተ፡ Hen. 27, 2; de factis: ዕጹባተ፡ግብረ፡ Gen. 49, 3; consiliis: እለ፡መከሩ፡ዕጹባተ፡ Judith 9, 13. a) de homine: *immitis, austerus* Luc. 19, 21. b) de sorte *adversa:* ዕጹብ፡ይረክበኒ፡ Job 9, 20; Ps. 59, 3. c) de bestiis: *ferus, ferox,* አዘዘ፡ይእስርዎ፡ውስተ፡እገሪሆሙ፡ለአፍራስ፡ዕጹባን፡ዘእንበለ፡ይትለገሙ፡ Sx. Sen. 6. 2) *gravis,* a) *molestus, oneri:* Gen. 21, 11. 12; ክቡድ፡ወዕጹብ፡ δύσχρηστος Jes. 3, 10; በኀበ፡ጠቢብ፡ዕጹብ፡አስተሐቅሮ፡ φρόνιμος βαρυνθήσεται ἀτιμίᾳ Sir. 21, 24. 25. 29, 28; ዝቲ፡ዕጽብት፡ σκῶλον τοῦτο Ex. 10, 7; በግብር፡ዕጹብ፡ *ex necessitate* vel *coactus* F. 26, 5. b) *vehemens:* ለእመ፡ዕጹብ፡ኮነ፡ሕማሙ፡ Clem. f. 256. c) *gravitate impeditus:* ዘዕጹብ፡ልሳኑ፡ Hez. 3, 6. d) de pretio: ዘዕጹብ፡ሤጡ፡ πολυτελής *pretiosus* Sir. 45, 11; 1 Par. 15, 27; Marc. 14, 3. al. 3) *difficilis, arduus:* Dan. 2, 11; ዕጹብ፡ሰአልከ፡ 4 Reg. 2, 10; Marc. 10, 24; Hebr. 5, 11; Joh. 6, 60;

ዕጹብ፡ ለተናግሮ፡ Sap. 17, 1; ግብር፡ ዕጽብት፡ ለገቢር፡ Phlx. 3; ዕጹብ፡ ቀሊል፡ለከ፡ Deg.; አእምሮታ፡ለዛቲ፡ዕጽብት፡ላዕለ፡ሰብእ፡ Phlx. 170. 4) *difficilis intellectu, mirandus, mirus, stupendus:* ዕጹብ፡ኀይሉ፡ θαυμαστή Sir. 43, 29. 48, 14; ሀየ፡ዕጹብ፡ግብሩ፡ወነኪር፡ 43, 25; ግብረ፡ዕጹበ፡ላዕሌሆሙ፡ τέρατα 45, 19; ዕጹብ፡ለዐይን፡ሥነ፡ጽዕዱት፡ ἐκθαυμάσει 43, 18; Lit. 170, 3; ዕጹብ፡ከመ፡ያስተባሪ፡ Sir. 43, 8; ዕጹብ፤ይመስሎ፡ዝንቱ፡ለጦብያ፡ (*mirum!*) Tob. 7, 2; ያማስን፡ዕጹብተ፡ θαυμαστὰ διαφθερεῖ Dan. 8, 24. 5) *difficultatibus circumventus:* ዕጹባን፡ Org. 1. 6) a) እምዕጹብ፡ vel በዕጹብ፡ *difficulter, aegre, vix:* እምዕጹብ፡ μόλις Sir. 21, 20. 26, 29. 29, 6 (seq. ከመ፡). 32, 7; Prov. 11, 31; Act. 27, 8 Platt; Rom. 5, 7; 1 Petr. 4, 18; μόγις Luc. 9, 39; δυσκόλως Matth. 19, 23; በዕጹብ፡ Sap. 9, 16; Act. 14, 18. 27, 8 rom.; Macc. f. 2. b) ዕጹበ፡ *duriter, moleste:* ጻመወ፡ወተጋደለ፡ዕጹበ፡ Enc. Teq. 4.

ዕጸብ፡ subst. 1) *duritas, asperitas, gravitas:* ዕጸበ፡ግብሮሙ፡ Ex. 6, 9; ዕጸቢሁ፡ለሞት፡ σκληρότης 2 Reg. 22, 6; ዕጸቡ፡ለኵነኔ፡ Hen. 68, 2. 2) *difficultas, molestia, necessitas:* እግዚ"፡ረስዮ፡ለዕጸብየ፡ቀሊለ፡ Tab. Tab. 35; ዕጸበ፡ንዴቱ፡ F. M. 17, 6; Org. 4; እመበ፡ዘክሕደ፡በእንተ፡ንዴት፡ወዕጸብ፡ F. M. 16, 3; ዘይምሕል፡በእንተ፡ግብረ፡ዕጸብ፡ 22, 4.

ዕጽበት፡ n. act., Pl. ዕጽበታት፡ *difficultas:* በእንተ፡ዕጽበተ፡ሀድአት፡ Phlx. 2; ዕጽበተ፡ተቃትሎ፡ 106; ዕጽበታት፡ 115.

ዐጸባ፡ subst. 1) *duritia, asperitas, gravitas,* Org. 2; ዐጸባ፡ምንዳቤሆሙ፡ Genz. f. 88. 2) *necessitas:* ንግደት፡ርሕቅት፡እንተ፡ኮነት፡በእንተ፡ዐጸባ፡ F. N. 24, 3; ለእመ፡ኮነ፡ሀየ፡ዐጸባ፡ (necessitate urgente) F. N. 3. a) *inopia:* ሰበ፡ረከቦሙ፡ዐጸባ፡ ἐνδεεῖς γενόμενοι Sap. 16, 3; ለእለ፡በሙ፡ዐጸባ፡ N. T. rom. f. 157, 2; ዐጸባ፡አብ፡ *inopia archetypi,* ibid. b) *difficultas, angustiae, calamitas:* በእንተ፡ዐጸባ፡መዋዕል፡ Kedr f. 80; ፍቁር፡አማናዊ፡ይትአመር፡በጊዜ፡ዐጸባ፡ Prov. Th. P.

ዕጽብና፡ subst., Pl. ዕጽብናት፡, *molestia, vita molesta:* ዕጽብና፡ዐቢይ፡ውስተ፡ዛቲ፡ገዳም፡ Sx. Teq. 20; ዕጽብናተ፡ገዳም፡ Sx. Ter 17.

ዐጸብጺብ፡ adj. *durior; satis durus:* ተናገረ፡ምስሌሆሙ፡ዐጸብጺበ፡ Kuf. p. 145 ann. 2 (Vrs. Lat.: *dure locutus est*). — *Voc. Ae.:* ዐጸብጺብ፡ዘ፡ቀጠና።

I. ዐጸወ፡ I, 1 [עָצָה Ges. thes. p. 1057, et variae aliae radices, ab עץ incipientes, quae e significatu *firmitatis* ductae vel *ligare, constringere* (ut عَصَبَ עָצַם) vel *claudere* (ut עָצַם עָצַר) significant] Subj. ይዕጹ፡, rarius ይዕጸው፡ 1) *claudere, occludere, obserare* januam, portam Gen. 19, 6. 10; Jud. 3, 23; Kuf. 37; ዕጸዊ፡ኆኅተ፡ላዕሌኪ፡ 4 Reg. 4, 4. 33; ዕጽዉ፡ (v. ዕጸዉ፡) ወቀትሩ፡ኆኃቲሃ፡ 2 Esr. 17, 3; ይዕጽዋ፡ኆኅተ፡ገነት፡ Dan. ap. 1, 17. 18; Job 3, 10; ዕጹ፡ኆኅተከ፡ Jes. 26, 20; Matth. 6, 6; Luc. 13, 25; አልቦ፡ዘይክል፡ዐጺዎታ፡ Apoc. 3, 8; arcam Gen. 7, 16; Kuf. 5; tabernaculum Judith 13, 1; omisso Acc.: እመ፡ዐጸወ፡ላዕለ፡ሰብእ፡መኑ፡ያርኁ፡ Job 12, 14; ለእመ፡ዐጸወ፡ውእቱ፡አልቦ፡ዘያርኁ፡ Jes. 22, 22; Apoc. 3, 7; aditum Judith 5, 1; coelum Deut. 11, 17; Apoc. 11, 6; os: እምቅድመ፡ይዕጽወኒ፡ሞት፡አፉየ፡ Genz. f. 139; Dan. 6, 18; uterum: ዐጸዋ፡እግዚ"፡ማሕፀና፡ 1 Reg. 1, 5; Gen. 20, 18, et omisso ማሕፀነ፡ Gen. 16, 2 (ዐጸወኒ፡); መንግሥተ፡ሰማያት፡ Matth. 23, 14; c. ላዕለ፡ *post* alqm Jud. 3, 23. 9, 51; 4 Reg. 4, 4. 23; Job 12, 14; vel *super* alqo: ዐጸወ፡ላዕሌሁ፡በማኅተም፡ (rom.: ማኅተመ፡) Apoc. 20, 3; c. እምነ፡ *ante* alqm vel *praecludere* alicui: Job 3, 23; የዐጹ፡ምሕረቶ፡እምኔሁ፡ 1 Joh. 3, 17. a) *praecludere, obstruere:* ዐጸዉ፡አፍላገ፡በብዝኆሙ፡ ἐνέφραξε Judith 16, 3; ሐነጸ፡ወዐጸወ፡ፍኖትየ፡ Thren. 3, 9. b) *includere* vel *concludere:* ዕጽዎ፡ለዝ፡ነገር፡ Dan. 12, 4; 2 Reg. 6, 10; in specie: *in carcerem* vel *in custodiam tradere:* Kuf. 10. 42; ከመ፡ትዕጽዎ፡ δώσεις αὐτὸν εἰς τὸ ἀπόκλεισμα Jer. 36, 26; Ep. Jer. 17; Am. 1, 6; Hen. 67, 4; Luc. 3, 20; in manus alcjs includere i. e. *tradere in potestatem* ejus, 1 Reg. 17, 46. 26, 8; Ps. 77, 55. 68. c) *excludere:* virgines stultae fores pulsabant እስመ፡ዐጸዎን፡ (e Matth. 25, 10) Kid. f. 41. — (Luc. 4, 25 rom. ዐጽወ፡ሰማይ፡ lapsu calami pro ተዐጽወ፡ scriptum videtur).

አዕጸወ፡ II, 1 *claudere* vel *praecludere* vel *obstruere* vel *excludere jubere:* Luc. 13, 25 rom.; ወአዕጸወ፡አንቅዕተ፡ ἐνέφραξε 2 Par. 32, 4; ወያዐጽወከሙ፡አፍአ፡እምነ፡ . . . Herm. p. 16.

ተዐጽወ፡ III, 1 (raro ተዐጸወ፡ ut Kuf. p. 42 ann. 11) 1) refl. *se includere:* ተዐጸው፡ማእከለ፡ቤትከ፡ Hez. 3, 24. 2) pass. *claudi, occludi,* ይትዐጸው፡ኆኅት፡ Koh. 12, 4; Jes. 60, 11; Mal. 1, 10; Matth. 25, 10; Apoc. 21, 25; ተዐጽወ፡አናቅጸ፡ግብጽ፡ Kuf. 46; ተዐጽወ፡አብያት፡ Jes. 24, 10; ተዐጽዉ፡አህጉር፡ Jer. 13, 19. a) *concludi, includi:* 1 Reg. 23, 7; ሰበ፡ተዐጽዉ፡ከልኤሆሙ፡ Tob. 8, 4; ኢይትዐጸው፡አሠርከ፡ Prov. 4, 12; Ps. 67, 33; Hen. 10, 13. 69, 28; Kuf. 10; Jes. 24, 22. b) *excludi:* virgines stultae flebant እስመ፡ተዐጽዋ፡ Kid. f. 41. c) *praecludi,* c. pron. suff. (pro Dat.): ኢተዐጽወተኒ፡ዛቲ፡ፍሥሓ፡ 2 Cor. 11, 10; c. ላዕለ፡ prs.: Hen. 80, 7. — *Voc. Ae.:* ተዐጽወ፡ዘ፡ተዘጋ።

ዕጽው፡ part., f. ዕጽት፡ (et ዕጽውት፡ Cant. 4, 12), a) *clausus, occlusus:* ናሁ፡ዕጽው፡ኆኅት፡ገነት፡ Dan. ap. 1, 20; Hez. 44, 1. 2; Jos. 2, 5; አብያት፡ዘዕጽዋን፡ 4 Esr. 3, 49; Jes. 24, 12 Cod. Laur.; መዛግብት፡ዕጽዋን፡ Hen. 41, 4; ገነት፡ዕጹት፡ Cant. 4, 12; ምድር፡እንተ፡ዕጽው፡መናስግቲሃ፡ Jon. 2, 7. b) *conclusus, inclusus:* ነፍሳት፡ዘዕጽዋት፡ውስቴቶን፡ 4 Esr. 3, 49; መስቴማ፡እሱር፡ወዕጽው፡ Kuf. 48; ዕጽው፡ወኅቱም፡ነገሩ፡ Dan. 12, 8.

ዕጽወት፡ n. act. *inclusio, conclusio:* እስከ፡የኀልቅ፡መዋዕለ፡ዕጽወትከ፡ Hez. 4, 8. 5, 2 var.

ዐጻዊ፡ n. ag., f. ዐጻዊት፡ (Lud. e Vit. Dan.), Pl. m. ዐጻውያን፡; plerumque ዐጻውት፡ *janitor, ostiarius,* sive addito ኆኅት፡, ut: ዐጻውያነ፡ኆዋኅው፡ Lit. Greg.; sive omisso, ut: Marc. 13, 34; Joh. 10, 3; monasterii, Gad. T. H.; ዐጻውት፡ 4 Reg. 7, 11; 2 Par. 23, 19; 2 Esr. 2, 70. 17, 1; 1 Esr. 1, 15. 7, 9; ዐጻውተ፡ሲኦል፡ Job 38, 17 et 26, 13; inter ordines minores ecclesiae F. N. 8. — Passim forma ዐጻውንት፡ (tamquam ab ዐጻውያን፡) irregularis occurrit, ut 1 Esr. 7, 9 var.

ማዕጾ፡, rarius ማዕጹት፡, et ማዕጸት፡ (Lud. e Mss. Colb.), subst., m. et f., Pl. መዓጹት፡; rarius መዓጽው፡ (M. M. f. 312; Org.), Pl. Pl. መዓጽዋት፡ (Lud. e Mss. Colb.) 1) *janua, fores, valvae:* ማዕጾ፡ θύρα Ep. Jer. 58; ከመ፡ማዕጾ፡እንተ፡ተዐውድ፡ውስተ፡ድርኵኵታ፡ Prov. 26, 14; ድርኵኵተ፡ማዕጾ፡ Zach. 12, 2; Sir. 28, 25; ድኅረ፡ማዕጾ፡ Jes. 57, 8; Jer. 30, 9;

Ps. 140, 3; በአ፡እንዘ፡ዕጽው፡ማዕጹት፡ Cyr. f. 120; ማዕጸ፡ዐቢያን፡ዘአናቅጽ፡ Chr. Ax. f. 89; መዓጹት፡ 1 Reg. 23, 7; 3 Reg. 6, 29. 7, 36; 4 Reg. 12, 13; Hez. 38, 11. 41, 23 seq.; መዓጹት፡ (v. ማዕጹት፡) ወመናስግት፡ Job 38, 10; መዓጹት፡ዘቅድመ፡ገጹ፡ 41, 5. 2) *sera, claustrum:* ሰበረ፡ማዕጸ፡ Kuf. 39; σανίς Cant. 8, 9; በከናፍሪሁ፡ማዕጸ፡እብን፡ወደየ፡ Enc. Masc. 16; መዓጹት፡ κλεῖθρα 2 Esr. 13, 3. 13. 3) *clausura* cordis i. e. *pericardia:* እሠጥቅ፡ማዕጸ፡ልበሙ፡ Hos. 13, 8 (vrs. nov., סְגוֹר); oculorum i. e. *nictus:* ማዕጸተ፡ዐይን፡ („dum oculi vicissim clauduntur et aperiuntur") Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.:* ማዕጸ፡ዘ፡መዝግያ፡መቆለፍያኒ፡; *aliud:* ዘ፡ሳንቃ፡።

II. ዐጸወ፡ [חצב, קצב] *abscidere, concīdere,* ut videtur, συνέκοψε 4 Reg. 16, 17.

ዐጸወ፡, ተዓጸወ፡ *sortiri* vid. sub ዐዐወ፡

ዐጸደ፡ *metere* vid. sub ዐዐደ፡

ዐጸድ፡ subst. m. et f. [أَصِيدٌ et وَصِيدٌ *area antcliminaris,* وَصِيدَةٌ et أَصِيدَةٌ et أَسِدَةٌ *caula, septum,* مُوصَدٌ *cortina, velamen*; potestas radicis prima *in cingendo* fuisse videtur, coll. ኀጸደ፡, عَصَدَ عَسَدَ *inflexit, torsit,*] Pl. አዕጻድ፡, Pl. Pl. አዕጻዳት፡ 1) *area* quaevis *circumsepta* a) *area, impluvium, chors,* αὐλή 2 Reg. 17, 18; ኀበ፡አረፍተ፡ዐጸድ፡ Tob. 2, 9; በዐጸደ፡ሞቅሕ፡ Jer. 39, 2. 40, 1; ውስተ፡አዕጻዳቲሆሙ፡ 2 Esr. 18, 16. b) *vestibulum, atrium,* α) tabernaculi sacri, templi: Ex. 27, 9 seq.; 37, 7 seq.; 3 Reg. 6, 33; 4 Reg. 21, 5; Kuf. 49; Jes. 1, 12; Jer. 19, 14. 33, 2; Hez. 8, 7; Ps. 28, 2. 83, 1. 95, 8; Apoc. 11, 2; αἴθριον Hez. 40, 14. 15. β) regiae vel palatii, 3 Reg. 7, 45. 46; ውስተ፡ዐጸደ፡ቤተ፡መንግሥት፡ Esth. 1, 5; Marc. 14, 66. 68; quare γ) *aula* regum vel principum: አብአክ፡ውስተ፡ዐጸደ፡መንግሥት፡ Kuf. 47; በውስተ፡ዐጸዱ፡ Esth. 2, 19; እለ፡ውስተ፡ዐጸደ፡ንጉሥ፡ 3, 1; Dan. 2, 49; Matth. 26, 3. 58; Enc. Sen. 5; አዕጻደ፡ነገሥት፡ M. M. f. 185 (vid. sub ተዋሕውሐ፡). c) *villa, vicus, pagus, tentoria* nomadum, quaevis *habitatio* circumsepta (cum possessione): κώμη Jer. 30, 14; ትስዑ፡አህጉር፡ወአዕጻዳቲሆን፡ κῶμαι Jos. 15, 32 seq.; 21, 12; Num. 32, 42; 2 Esr. 16, 2; 1 Esr. 4, 50. 5, 45; 1 Par. 27, 25; 2 Par. 13, 19. 28, 18; Matth. 10, 11; ἐπαύλεις Num. 31, 10. 32, 16; Judith 15, 7; 2 Esr. 22, 28. 29; σκηνή Gen. 12, 8. 13, 3. 26, 25; σκηνώματα Ps. 119, 5; በበ፡አዕጻዲሆሙ፡ πανοικί Ex. 1, 1. d) *septum, caula, pascuum, habitatio* bestiarum: አዕጻዳተ፡መራዕይ፡ ἐπαύλεις ποιμνίων Jes. 65, 10; አዕጻደ፡አባግዕ፡ Jer. 40, 12; አዕጻደ፡ላህም፡ βουκόλια βοῶν Joel 1, 18; Deut. 7, 13. 28, 4; Sx. Masc. 30 (vid. sub ዳቤላ፡); አዕጻዳተ፡ወፍር፡ βουκόλια Am. 6, 4; Joh. 10, 1; ዐጸደ፡ሰገኖ፡ αὐλὴ στρουθῶν Jes. 34, 13. e) *ager, praedium, rus, fundus:* አዕጻዳት፡ ἀφορίσματα Num. 35, 3 seq.; ἀγροί 4 Reg. 8, 3; 2 Esr. 23, 10; Marc. 5, 14; ἀγρός ዐጸድ፡ Judith 8, 3; 4 Esr. 9, 17; crebro ዐጸደ፡ወፍር፡, ut Jes. 65, 10; 1 Reg. 22, 6. 7 (vid. ወፍር፡); in specie α) ዐጸደ፡ወይን፡ *vinea* Koh. 2, 4; Prov. 9, 12; Jes. 5, 1; Jer. 39, 15; Job 24, 6; Sir. 24, 17; Matth. 20, 1; Marc. 14, 32 (vid. ወይን፡); quod passim pro ἄμπελος (*vitis*) ponitur Gen. 49, 11; Ps. 79, 9. 15. β) ዐጸደ፡ሐምል፡ *hortus, viridarium:* 3 Reg. 21, 2; Koh. 2, 4; Joh. 18, 1; πρασιά Sir. 24, 31 (plura vid. sub ሐምል፡). γ) ዐጸደ፡ቀብእ፡ *olivetum* 4 Reg. 5, 26; 2 Esr. 15, 11. 19, 25; vel ዐጸደ፡ዘይት፡ Deut. 6, 11. f) ዐጸደ፡እክል፡ *area* frumentaria, ἅλων 4 Reg. 6, 27 (aliâs ዐውደ፡እክል፡). g) *area* i. e. *circus, arena, campus,* ubi alqd agitur: ዝዓለም፡ውእቱ፡ዐጸደ፡ገቢር፡ወዘይመጽእ፡ዐጸደ፡ዕሤት፤ዓለምኒ፡ዐጸደ፡ጻማ፡ወድካም፡ወዘይመጽእኒ፡ዐጸደ፡ፍግዓ፡ወዕረፍት፡ Jsp. p. 380; ዐጸደ፡ስምዕ፡ Enc. Mij. 30 (vid. sub ዳቤላ፡). 2) *velum, aulaeum, cortina;* de aulaeis quibus atrium tentorii sacri cinctum erat, ἱστίον Ex. 27, 9 seq.; 37, 7 seq. (aliâs አልባሰ፡ዐጸድ፡ Num. 3, 26. 4, 26); de velis tabernaculi sacri, αὐλαία Ex. 26, 1 seq. 37, 1. 2. 40, 17; in C Ex. 36, 8 seq. (Octat. P. II. p. 90); vel cujusvis tentorii Jes. 54, 2 (vid. supra n. 1, c ዐጸድ፡ *tentorium*); Judith 14, 14.— *Voc. Ae.:* ዐጸድ፡ዘበ፪ቤታ፡ (an በታ፡?)ዘርያ፡; *aliud:* አዕጻዳት፡ብ፡ፈርጅ፡

ዐጸፈ፡ I, 1 (etiam per ዐ), [vid. ዐጠፈ፡; arabice respondet etiam ضَفَعَ] 1) Subj. ይዕጽፍ፡ *complicare, duplicare,* ἐπιδιπλώσεις Ex. 26, 9. 2) Subj. ይዕጸፍ፡ (sine dubio a Perf. ዐጽፈ፡) *se amicire* veste: ዐጸፈ፡ (var. pro ተዐጸፈ፡) ዐጽፈ፡ጽድቅ፡ Bar. 5, 2.

ተዐጽፈ፡ et ተዐጸፈ፡ (Ps. 72, 6) III, 1 *se amicire, amiciri,* plerumque περιβάλλεσθαι, ፈትለ፡ሣሬት፡ዘኢይበቍዕ፡ለተዐጽፎ፡ Jes. 59, 6; c. Acc. vestis: ተዐጸፊ፡ዐጽፈ፡ጽድቅ፡ Bar. 5, 2; ትትዐጸፍ፡አልባሲሃ፡ Judith 10, 7; 2 Reg. 13, 18; Ps. 108, 18; ልብስ፡ቀጢን፡ዘይትዐጸፍ፡ከህን፡ Sir. 50, 2; Asc. Jes. 2, 10; Marc. 14, 51; Joh. 21, 7; Act. 12, 8; ይትዐጸፍ፡ደመና፡ Apoc. 10, 1; trsl.: ይትዐጸፍ፡ርትዐ፡ውስተ፡ገቦሁ፡ Jes. 11, 5; Ps. 72, 6; Enc. Pag. 1; c. በ፡, ut: ንትዐጸፍኬ፡አእንውየ፡በዝንቱ፡ Chr. Ta. 34; ስምዖን፡በመንፈሰ፡ትንቢት፡ዘተዐጽፈ፡ Enc. Teq. 21; ut videtur, etiam *sibi circumvolvere* vel *obvolvere,* tiaram: ይትዐጸፍ፡ሚላተ፡ κίδαριν βυσσίνην 1 Esr. 3, 6.

ዕጹፍ፡ et ዑጹፍ፡ part. 1) *plicatus, complicatus, duplicatus, -plex* ብሶስ፡ዕጹፍ፡ βύσσος κεκλωσμένη Ex. 26, 1; ነተ፡ዕጹፍ፡ ibid. 27, 9; እስመ፡ዕጹፍ፡ውእቱ፡ ὅτι διπλοῦν ἔσται Job 11, 6; etiam Ex. 28, 16 pro ዐጽፍ፡ legendum videtur ዕጹፍ፡ διπλοῦν; ዕጹፍ፡፫ምዕራተ፡ τρὶς δίς Hez. 41, 6 vrs. nov.; ክልኤ፡ዕጽፍት፡ *duplex* Kuf. p. 26 [cfr. እጽፍ፡ apud Isenb. p. 136]. 2) *amictus:* ዑጽፍት፡ περιβεβλημένη Ps. 44, 11. 15; ዑጹፍ፡ወስርግው፡በ ...: Chr. Ta. 32. — *Voc. Ae.:* ዑጽፍት፡ዘ፡የተጐናጸፈች፡

ዐጽፍ፡ subst. (m.), Pl. አዕጽፍት፡ et ዐጽፋት፡, *amictus:* et *amiculum, pallium, stola,* et *tunica* (in specie *longior et amplior*), ἐπενδύτης 1 Reg. 18, 4; 2 Reg. 13, 18; περιβόλαιον Ps. 103, 8; ልብስየ፡ወዐጽፍየ፡ (מְעִיל) 2 Esr. 9, 3 vrs. nov.; Hen. 14, 20; στολή, ወዳዊትኒ፡ቅኑት፡በዐጽፍ፡ዘዕጹብ፡ሜጡ፡ 1 Par. 15, 27; 2 Par. 23, 13; ልቡሳነ፡አዕጽፍት፡ (v. ዐጽፋት፡) 18, 9; διπλοΐς Job 29, 14; Bar. 5, 2; Ps. 108, 28; 1 Reg. 2, 19. 28, 14; χιτῶνες Ex. 35, 19. 36, 35; ἐπωμίς (*humerale*) Ex. 35, 8. 27; Sir. 45, 8; ዲበ፡ዐጽፈ፡ልብሱ፡ ἐπὶ ποδήρους ἐνδύματος (*talaris*) Sap. 18, 24; ዘዐጽፈ፡ትጉሃን፡ዐጽፉ፡ Enc. Ter 17; አዕጽፍተ፡ብርሃናት፡ Lit. 168, 3; ዐጽፍ፡ጸሊም፡ዘምሉእ፡ማዕተበ፡ („de tunica monachali", Lud. e) Vit. Dan.; de veste in genere: በርሶማ፡ትርሲተ፡ዓለም፡ዘገ

ደፈ፤እስከ፡ኢያጥረየ፡ዐጽፈ፡ Enc. Pag. 5. (De ዐጽፍ፡ Ex. 28, 16 vid. ዕጺፍ፡).

ዑጻፌ፡ subst. *amictus*, Enc. Haml. 21 (vid. sub ተረሳዪ፡).

ማዕጸፍ፡ vel **ማዕጸፍት፡** subst., non repertum nisi in Pl. **መዓጽፍት፡**, *amictus, vestimentum*, M. M. f. 326 (de vestimentis clericorum sacris).

ዐፅም፡ subst. (etiam **ዐጽም፡**), m. et f., Pl. **አዕፅምት፡** [עֶצֶם, عَظْم; amh. **አጽንት፡** et **አጥንት፡**] *os* (ossis): Gen. 2, 23; Ex. 12, 46; Num. 9, 12; Luc. 24, 39; Joh. 19, 36; **ዐፅመ፡ሰብእ፡** Num. 19, 16; Hez. 39, 15; **አዕፅምት፡** vivi Job 2, 5. 19, 11. 30, 17. 33, 19. 21; Ps. 6, 2. 31, 3. 21, 14. 18; **አንቀልቀለ፡ኵሉ፡አዕፅምትየ፡** Jer. 23, 9; Sir. 28, 17; Hen. 25, 6; mortui Ex. 13, 19; Jos. 24, 32; Kuf. 35. 46; Jer. 8, 1; Hez. 37, 1 seq.; Sir. 49, 10. 15. a) **ዐፅመ፡ርእስ፡** *cranium, calvaria*, ut: **ዐፅመ፡ርእሰ፡ምዉት፡** Enc. Ter 29. b) **ዐፅመ፡ገቦ፡** *costa* Gen. 2, 21; Kuf. 3; **አዕፅምተ፡ገበዋቲሁ፡** Job 40, 13; Sir. 30, 12; Org. c) **ዐፅመ፡ዘባን፡** *spina dorsi* 1 Reg. 4, 18 var.; Ps. 128, 3 var.; vel **አዕፅምተ፡ዘባን፡** Job 40, 13. d) **ዐፅመ፡መንከስ፡** *os maxillae* vel *mandibulae* Jud. 15, 15; sec. Lud. etiam **ዐፅመ፡አፍ፡** e) **ዐፅመ፡እግር፡** *tibia*, Lud. ex Enc. f) **ዐፅመ፡እንግድዓ፡** *sternum, os pectorale*, Lud. ex Enc. g) **ዐፅመ፡ሥጋ፡** *sceletum* Enc. Teq. 6.

ዐፀወ፡ (etiam **ዐጸወ፡**) rad. inus., cui potestas *duritiei* et *firmitatis* inerat, vid. Ges. thes. p. 1056.

ዕፅ፡ subst., m. et f., Pl. **ዕፀው፡** (raro **አዕፀው፡** Lud.), Pl. Pl. **ዕፀዋት፡** (de **ዕፃት፡** vid. **ዕፀት፡**) [עֵץ, אָע, عِضّ عِضَاهٌ عَصًا, عِيص عَصَاص, probabiliter etiam عُود] 1) *arbor*, Gen. 18, 4. 8; Kuf. 3; Koh. 11, 3; Job 14, 7. 24, 20; Ps. 1, 3. 4; Jer. 17, 8; Dan. 4, 7. 11; Hen. 24, 4; Matth. 3, 10. 7, 17. 12, 33; ἐλάτη Gen. 21, 15; δρῦς 2 Reg. 18, 9; 3 Reg. 13, 14; **ዕፅ፡ይቡስ፡** Sir. 6, 3; Jes. 56, 3; **ዕፀ፡ሕይወት፡** Gen. 2, 9; Jes. 65, 22; 4 Esr. 8, 62; Apoc. 22, 2; **ዕፀ፡ዘይት፡** Sir. 24, 14. 50, 10; Ps. 51, 8; **ዕፀ፡ጤርበንጦስ፡** Sir. 24, 16; **ዕፀ፡ቄድሮስ፡** et **ቄጽሮስ፡** 24, 13. 50, 10; **ዕፀ፡ቄጽርስስ፡** Job 40, 12; **ዕፀው፡** Hen. 3; Gen. 1, 12. 29; Jud. 9, 8 seq.; Ps. 103, 18; **ዕፀወ፡መዐዛ፡** Hen. 24, 3; **ዕፀወ፡ገዳም፡** Kuf. 13; **ዕፀው፡ዘይፈርዩ፡** Koh. 2, 5; **ዕፀወ፡ዖም፡** Jer. 3, 6. 13; **ዕፀዋተ፡ዘይት፡** Deut. 28, 40. 42; Judae 12. 2) *frutex, arbuscula*, Job 30, 4; Deut. 33, 16; Marc. 12, 26; Luc. 20, 37; **ኅበ፡አልቦ፡ዕፅ፡** ἄβατος Job 38, 27; Jer. 2, 6; **ዕፀው፡** φυτά Sap. 7, 20. 3) *patibulum, crux*, Deut. 21, 22. 23; Gen. 40, 19; Jos. 10, 26; Esth. 7, 9. 10; Gal. 3, 13; Act. 5, 30. 10, 39; **ዕፀ፡መስቀል፡** Clem. (crebro); **ዕፅ፡** Lit. 4) *fustis, pertica, contus:* 1 Reg. 14, 14; Matth. 26, 47; Luc. 22, 52; **ዘይትከል፡ዕፀ፡ዲበ፡ፍጽሙ፡ወያነብር፡ሕፃነ፡መልዕልቴሁ፡** (κοντός) Chr. Ta. 16; *hastile:* **ዕፀ፡ኲናት፡** 1 Reg. 17, 7; 2 Reg. 21, 19; **ዕፀ፡ረምሑ፡** 1 Par. 20, 5. 5) *lignum*, Jes. 60, 17; Jer. 3, 9; 1 Cor. 3, 12; **ዕፅ፡ዘኢይነቅዝ፡** Ex. 25, 10. 13 seq.; **ዕፀ፡ጽኑድ፡** Lev. 14, 4; **ዕፀ፡መሥዋዕት፡** Kuf. 21; **በአምጣነ፡ዕፀው፡ለእሳት፡የዐቢ፡ነዱ፡** Sir. 28, 10; Gen. 22, 9; Deut. 19, 5; **ዕፀ፡ወይን፡** φρύγανα Act. 28, 3 rom.; **ዕፀ፡ዕቅፍት፡** ξύλον προςκέμματος Sir. 34, 7; **ዕፀው፡** Deut. 4, 28. a) statui constr. subjunctum vel **ዘዕፅ፡** *ligneus:* **ንዋየ፡ዕፅ፡** Lev. 11, 32; **ጋጋ፡ዘዕፅ፡** Jer. 35, 13; Apoc. 9, 20; 2 Tim. 2, 20. b) in specie **ዕፀው፡** *ligna* ad comburendum caesa: **ዕፀው፡ውጡሕ፡** Jes. 30, 33; Koh. 10, 9; **ወጣሕከ፡ዕፀወ፡ዲበ፡እሳት፡** Sir. 8, 3; Jer. 5, 14; **ዕፀው፡ጽኑዓን፡** Kuf. 21; Gen. 22, 3; Lev. 1, 7; vel ad aedificandum Hen. 67, 2. c) *instrumentum ligneum:* πάσσαλος Deut. 23, 14; **ዕፀዊሆሙ፡ለአልህምት፡** τὰ σκεύη τῶν βοῶν 2 Reg. 24, 22; **ዕፀ፡ጕዚን፡** *manubrium* securis Deut. 19, 5; in specie d) i. q. العُود *cithara, lyra*, F. M. 32, 7 (vid. sub **ተሳህየ፡**). 6) *sors* („quia lignis vel surculis per notas quasdam discretis certoque modo dispositis sortem legere solebant" Lud.): **ዘቲ፡መክፈልት፡ወፅአት፡በዕፁ፡ለሴም፡** Kuf. 8. 10; **ወረደ፡ዕፁ፡ላዕለ፡፲ወ፪ለሠርቀ፡ወርኅ፡አዳር፡** Esth. 3, 7; Jon. 1, 7 var.; **እስመ፡ሎሙ፡ረከቦሙ፡ዕፅ፡** 1 Par. 6, 54. 24, 5. 7. 25, 9; Lev. 16, 8—10. Num. 26, 55. — *Voc. Ae.:* **ዕፅ፡ብ፡ዱር፡**

ዐፅ፡ *sterilitas* vid. sub **ዐፀፀ፡**

ዕፀት፡ subst., f. et m., Pl. **ዕፀታት፡** et **ዕፃት፡** 1) *frutex* Ex. 3, 2—4; Jer. 17, 8 var.; **ዕፀት፡ልምልምት፡** Enc. Tachs. 29. 2) *arbor:* **ዕፀት፡ነዋኅ፡** Deut. 11, 30; **ዕፀታት፡** Apoc. 7, 1. 3; **ዕፃት፡** Herm. p. 50.

ተዐፀወ፡ዘ፡እንጨት፡ሆነ፡ i. e. *arborem fieri*, Rad. Abb.

ተዓፀወ፡ III, 3 *inter se sortes conjicere* vel *sortiri inter se:* Matth. 27, 35; **ንዑ፡ንትዓፀው፡ወተዓፀዉ፡** Jon. 1, 7; 2 Esr. 20, 34; 1 Par. 24, 31; **መፍትው፡ከመ፡ንትዓፀው፡በበ፪እምኔነ፡ወዘወፅአ፡ቦቱ፡ዕፃ፡ለቀቲል፡ይቅትል፡ካልአ፡** Jsp. p. 352; **ንትዓፀው፡ዕፃ፡** Sx. Nah. 14; 1 Par. 24, 6; **ተዓፀዉ፡ዕፃ፡ዘሰዓት፡በበእብሬቶሙ፡** 25, 8; c. **ዲበ፡** rei (quae in sortem conjicitur): Ps. 21, 19; Joel 4, 3; Luc. 23, 34; **ተዓፀዉ፡ዲበ፡ዐራዝየ፡** Did. 29; c. Acc. rei: **ትትዓፀውዋ፡ርስተ፡ለከሙ፡** Hez. 47, 22.

አስተዓፀወ፡ IV, 3 *sorti committere* duos pluresve inter se, *sortes conjicere* vel *sortiri* inter duos pluresve; abs.: **ዕፀው፡ዘቦቱ፡ያስተዓፁ፡** Lev. 16, 8; **አስተዓፀወ፡ዕለተ፡እምዕለት፡ወወርኀ፡እምወርኅ፡** Esth. 3, 7; c. Acc. eorum, de quibus sors consulitur: 1 Reg. 14, 42; Act. 1, 26.

ዕፃ፡ subst. *sors:* **መክፈልት፡ዘኢወፅአ፡በዕፃሁ፡** Kuf. 9; 1 Par. 24, 6. 31. 25, 8; 1 Reg. 14, 42. 40 ann.; Prov. 18, 18 var.; **ወወረደ፡ዕፃ፡** (v. **ዕፅ፡**) **ላዕለ፡ዮናስ፡** Jon. 1, 7; **ወበጽሐ፡ዕፃ፡ዲበ፡ማትያስ፡** Act. 1, 26. 8, 21 rom.

ዑፃዌ፡ et **ዕፃዌ፡** subst. (n. act.) *sortitio*, Kuf. 8. 9. 10; **መጽሐፈ፡ዑፃዌ፡** Kuf. 9; **በጽሑ፡በዑፃዌ፡** M. M. f. 102; **አመ፡አንበሩ፡ዑፃዌ፡** (als sie eine Verlosung anstellten) Sx. Mij. 3; Org. 1.

ዐፀየ፡ et **ዐፅየ፡** I, 1 (etiam per **ጸ፡**; denominatum videtur) *verminare, vermiculari, vermes producere, putrescere* **ዐፅየ፡** (v. **ዐፀየ፡**) **ወጼአ፡** Ex. 16, 20; **ይጸይኡ፡ወየዐፅዩ፡** Jer. 15, 3; **ዐፀየት፡ዕየትከ፡** Jes. 14, 11 var.; **ዐፂዮ፡ሞተ፡** Act. 12, 23; **ዐፅየ፡ልሳኑ፡** (Perf.) M. M. f. 19; **ዘበጦ፡መልአከ፡እግዚ"፡ለአግሪጳስ፡ወዐፀየ፡ወሞተ፡** Jsp. p. 343; ulcus tuum si celaveris **የዐፂ፡እስከ፡ይጼእ፡** Phlx. 208. — *Voc. Ae.:* **ዐፀየ፡ዘ፡ተላ።**

ዕፄ፡ subst., plerumque m., Sing. et coll., Pl. **ዕፄያት፡** et **ዕፀያት፡** [עָשׁ, عُثّة *tinea*] *vermis, vermiculus* cujusvis generis a) qualis in putredine crescit: Ex. 16, 24; Sir. 10, 11; **ፍዳሆሙ፡ለኃጥአን፡ዕፄ፡** 7, 17; **ይፌኑ፡እሳተ፡ወዕፄ፡ውስተ፡ሥጋ**

ሆሙ፡ Judith 16, 17; ዕጼሆሙ፡ዘኢይነውም፡ Jes. 66, 24; Marc. 9, 44 seq.; ዕጼያት፡ vel ዕፀያት፡ Job 2, 9. 7, 5. 17, 14. 21, 26; Jes. 14, 11; Hen. 46, 6. b) in stercore et fimo: በልዑ፡ኀጠተ፡ወዕጼ፡ዘሀሎ፡ውስተ፡ኵስሐ፡አፍራስ፡ Jsp. p. 368. c) qualis plantas arrodit: Jon. 4, 7; Deut. 28, 39. d) *teredo:* Prov. 12, 4. e) *tinca*, σής, ብልዐተ፡ዕጼ፡ Job 4, 19; ዕጼ፡ወሙስና፡ σῆτες καὶ σκώληκες Sir. 19, 3. f) *eruca:* ዘአትረፈ፡ዕጼ፡በልዐ፡አንበጣ፡ κάμπη Joel 1, 4. 2, 25; Enc. Genb. 11. g) de „fetu apium, dum favis adhuc continetur", Lud. ex Org. 5. h) vermis auricularius: ዕጼ፡ሶበ፡ይበውእ፡በእዝን፡ M. F. i) trsl., de homine contemto et infirmo: Job 25, 6; Ps. 21, 6. — *Voc. Ae.:* ዕጼ፡ዘ፡ትል፡; *aliud:* ዕጼ፡ብ፡ትል፤ፃጼ፡ብ፡ብል።

ዐፀደ፡ et **ዐጸደ፡** I, 1 [עָצַד عَضَدَ *secuit, cecidit;* حَصَدَ ܚܨܕ *messuit*] Subj. ይዕዕድ፡ *metere, demetere*, c. Acc., gramen: ዕዕድ፡ሣዕረ፡ Prov. 27, 24; Ps. 128, 6; frumentum, messem: የዐዕዱ፡ሥርናየ፡ 1 Reg. 6, 13; ማእረረ፡በጽሐ፡ለዐፂድ፡ 13, 21; Ex. 23, 16. 34, 22; Lev. 23, 10. 25, 5; c. Acc. agri Lev. 19, 9; absol.: Ruth 2, 9; Deut. 16, 9; Ex. 34, 21; Koh. 11, 4; Apoc. 14, 15; ማእከለ፡ሐረስ፡ወለዐፂድ፡ Kuf. 29; ዘየዐዕድ፡ *messor* Joh. 4, 36; Ruth 2, 3 seq.; Jer. 9, 22; Dan. ap. 13, 33; ዐፂድ፡ 4 Esr. 9, 17 var. — *Voc. Ae.:* አረረ፡ዐፀደ፡ብ፡አጨደ።

ተዐዕደ፡ et **ተዐፀደ፡** (Apoc. 14, 16 rom.) III, 1 *meti, demeti:* እመ፡ኢተዐዕደ፡ዘተዘርአ፡ 4 Esr. 2, 37; Apoc. 14, 16; Jac. 5, 7; Kid. f. 5.

ዐፃዲ፡ n. ag., Pl. ዐፀድ፡ (pro ዐፀድት፡) et ዐፃድያን፡ (Org.), *messor*, Matth. 13, 30. 39; Jac. 5, 4; Cyr. d. r. fid. f. 43.

ማዕፀድ፡ et **ማዕዕድ፡** subst., plerumque m., Pl. መዓዕድ፡, *falx*, δρέπανον a) messoria: Deut. 23, 25; Jer. 27, 16; Zach. 5, 1; 1 Reg. 13, 20. 21; Marc. 4, 29; Apoc. 14, 14 seq. b) vinitoria Joel 4, 10; Mich. 4, 3; Jes. 18, 5; Herm. p. 61; መዓዕድ፡ Jes. 2, 4. — *Voc. Ae.:* ማዕፀድ፡ዘ፡ማጭድ።

ዐፀድ፡ *area* vid. sub ዐጸድ፡

ዐፀፀ፡ vel **ዐፀ፡** [غَضَّ *oppressit, deminuit* de quantitate, ܥܨܐ *oppressio*, coll. أَضَّ أَصَّ عَضَّ] *injuriam inferre*, c. Acc. pers., Ex. 21, 10 (dubium utrum I, 1 an 2?).

ዐፅ፡ (etiam ዓፅ፡ scriptum) subst. (proprie: *duritas*, coll. عَضّ, عَوِيصٌ عَاصٍ. Dubitári possit, annon ዐፅ፡ a radice ዐፀወ፡ derivandum sit, sed nullum inveni locum, quo haec conjectura firmetur; nam in loco ወአብያትኒ፡ዕፅዋተ፡ዕሩቀ፡ይትኀደጋ፡ወይትሀጐሉ፡ Jes. 24, 12 cod. Laur., sufficit interpretatio vocis ዕፅዋት፡ *clausae* vid. 24, 10.) *sterilitas, ariditas*, deinde *terra inculta* et *desolata, regio vasta, difficilis* et *salebrosa:* በብሔረ፡ዐፅ፡ ἐν γῇ ἀπείρῳ Jer. 2, 6; ምድረ፡በድው፡ወዐፅ፡ γῆ ἄνυδρος καὶ ἄβατος 28, 43; ከመ፡ኢይኩን፡ምድር፡ዐፀ፡ ἔρημος Ex. 23, 29; ረሰይዋ፡በድወ፡ወዐፀ፡ Jer. 12, 10; ከመ፡ትከውን፡ዐፀ፡ 29, 14. 18. 21; ይከውን፡ዐፀ፡ዘለዓለም፡ 30, 11. 32, 4. 24. 33, 18; ዐፅ፡ይእቲ፡እምሰብእ፡ወእምእንስሳ፡ 39, 43. 51, 6. 22; Did. ed. Platt p. 36; ከነት፡በድወ፡ወዐፀ፡ Macc. f. 13.

ዐፈረ፡ inus., כָּפַר *texit, operuit, oblevit,* ܟܦܰܪ (ܟܘܼܦܪܳܐ *tegumentum* ܡܰܟܦܪܳܐ *cidaris*); غَفَرَ *texit, obtexit; imbuit tinctura,* كَفَرَ (vid. etiam ቀፈረ፡, ኀፈረ፡, ከፈረ፡).

ዕፍረት፡ subst., m. et f., Pl. ዕፍረታት፡, *unguentum* pretiosum, ut *myrrhinum, balsaminum* al., (ab *oblinendo* dictum), μύρον Matth. 26, 7. 12; Marc. 14, 3; Luc. 7, 37; Cant. 1, 3. 2, 5; Ps. 132, 2; Prov. 27, 9; Jes. 25, 7; Judith 10, 3; ዕፍረት፡ቅድው፡ Am. 6, 6; ዕፍረት፡ምዑዝ Sap. 2, 7; መዐዛ፡ዕፍረት፡ Jer. 25, 10; Jes. 3, 24 var.; ዕፍረት፡ዘቅድው፡ ἔργον μυρεψοῦ Sir. 49, 1; μυρισμός Judith 16, 7; ዕፍረተ፡ትፍሥሕት፡ ἄλειμμα εὐφροσύνης Jes. 61, 3; ἀλάβαστρος 4 Reg. 21, 13; ዕፍረት፡ቅድው፡ σμύρνα ἐκλεκτή Sir. 24, 15; ቅብአ፡ዕፍረት፡ ἐλαίῳ σμυρνίνῳ Esth. 2, 12; ዕፍረታት፡ Cant. 4, 14; ማርያም፡እንተ፡ዕፍረት፡ (Matth. 26) quo epitheto distinguatur ab aliis Mariis, Deg.; ልሳነ፡ዕፍረት፡ epitheton Pauli apostoli Enc. Teq. 13; Herm. p. 109.

ማዕፈርት፡ subst., Pl. ማዕፈርታት፡ *tegimen capitis*, ut *cidaris, mitra, tiara:* κίδαρις Ex. 28, 35. 36. 29, 5. 9 (cfr. ܡܰܟܦܪܳܐ, nec non ኵፋር፡ c. 879 et ማኅፈረት፡ c. 627.) — *Voc. Ae.:* ማዕፈርት፡ዘ፡መሸፈኛ፡ዘእራስ፡

ዘ፡ litera alphabeti Aethiopici decima septima, quae ዘይ፡ nominatur, cuique respondet ز et ذ.

ዝ፡ pron. demonstr. m. (gramm. § 62 et 146, 1, a), f. ዛ፡, Acc. m. ዘ፡, f. ዛ፡, Pl. m. እሉ፡, f. እላ፡ et እሎን፡ (ut Did. 17; Phlx. 126; al. vid. infra), *hic, haec, hoc.* Formae Sing. rarius seorsum scribuntur, ut Gen. 42, 28; ዘ፡ነገረ፡ Jer. 7, 23; እስከ፡ዛ፡ዕለት፡ 3, 25; Kuf. p. 100; plerumque verbo aut antecedenti aut sequenti annectuntur, ut: ኢይትከሀልዝ፡ Matth. 19, 26; ለዝ፡ 8, 9; ምስለዛ፡ 12, 41; ዝሕዝብ፡ 15, 8; ዛትውልድ፡ 24, 34; ወዝከን፡ 21, 4; ዝሰ፡ 27, 47; ዛኒ፡ 26, 13; ዝኑ፡ Gen. 43, 29. Et absolute (substantivi instar) usurpatur, ut: ዝውእቱ፡ወልድየ፡ Matth. 3, 17; Ex. 3, 15; ዘንብረት፡ዛኒ፡ Matth. 26, 13; እምአይቴ፡መጽኡ፡እሉ፡ Jes. 49, 21; Prov. 26, 22; እምእላ፡ Ps. 89, 11; እሎን፡በአማን፡ዐበይት፡ኀጣውእ፡ F. M. 7, 1; አእትቶ፡ለዝ፡ Luc. 23, 18; Joh. 6, 27 al.; et aliis nominibus junctum (adjectivi instar), plerumque praemissum: እመ፡ገብረ፡ዘቃለ፡ Kuf. 30; Ex. 2, 9; በዛ፡በትር፡ 7, 17. 10, 6; እሉሰ፡ዕደው፡ Sir. 44, 10; Gen. 43, 16; Jes. 36, 11; እላ፡ራእያት፡ Asc. Jes. 11, 41; Gen. 21, 29; Hen. 22, 3; እሎን፡አብያተ፡ክር"ናት፡ Gad. Lal.; በእሎን፡መዋዕላት፡ F. M. 4, 2; እሎን፡ተዋስቦታት፡ F. M. 5, 17. 10, 1; ግበር፡ዘኵሎ፡ πάντα ταῦτα Sir. 32, 7; እሉ፡ኵሎሙ፡ 38, 31; እሉ፡ክልኤሆሙ፡ τὰ δύο ταῦτα Jes. 47, 9; እሉ፡ክልኤቱ፡ 51, 19; እሉ፡ሠለስቱ፡ Sir. 26, 5; በእላ፡ሠለስቱ፡ 25, 1; ante pron. rel.: ምንትኑ፡ዝ፡ዘገበርከ፡ Gen. 12, 18; Matth. 13, 20; እሉ፡እለ፡ተርፉ፡ Zach. 8, 6. 11; Kuf. 30; Jes. 37, 4; Judae 10; እሉ፡ኵሎሙ፡እለ፡ Sir. 44, 7. a) Pro neutro usurpatur ዝ፡, ut Koh. 1, 10. 2, 10. 3, 13. 9, 3; Sir. 40, 8; Gen. 12, 18; ዘየዐቢ፡እምዝ፡ ἰσχυρότερα τούτων Sir. 16, 5; Rom. 6, 10; በዝ፡በሕቲታ፡ Gen. 34, 22; ወምስለ፡ዝኒ፡ ἐν πᾶσι τούτοις Ps. 77, 36; et f. ዛ፡ (quamquam rarius), ut: ጸሐፍዛ፡ Ex. 17, 14, vel Pl. እሉ፡, ut: በእንተ፡ዝንቱ፡ወበእንቱ፡እሉ፡ Thren. 5, 17. b) ዝ፡ — ዝ፡ *hic — ille, unus — alter:* Koh. 3, 19. 6, 5; ዝኒ፡ወዝኒ፡ 1 Esr. 8, 24; ወተደመ

ሩ፡ እሉ፡ ምስለ፡ እሉ፡ Kuf. 20; etiam ዝኒ፡ — ዝክቱኒ፡ Jes. 44, 5; ዝኩ፡ — ዝ፡ Jos. 8, 22. c) α) እምዝ፡ *post hoc* vel *haec* i. e. *deinde, tum, tunc, deinceps*, crebro, ut Gen. 35, 21; 1 Reg. 7, 2. 8, 1. 24, 6. 30, 1; 2 Esr. 16, 1; Judith 5, 20 (καὶ ἐγένετο). 12, 10; Job 2, 1; Jes. 10, 12 (καὶ ἔσται); Jer. 3, 16. 5, 19. 12, 16. 21, 7. Matth. 2, 7. 4, 1. 5. 10. 11; Joh. 8, 11. β) ከመዝ፡ *talis, tale* et *ita, sic* vid. sub ከመ፡ c. 827. γ) እንበይነዝ፡ vel በበይነዝ፡ vel በእንተዝ፡ *ob hoc, propterea, ideo* vid. sub በይነ፡ c. 537 et በእንተ፡ c. 775. δ) በዝ፡ *hoc loco, hic*, Lit. d) ዝ፡ adverbialiter sumendum videtur: *nunc, jam*, ኀድግዝ፡ Luc. 22, 51. — Vid. ዝንቱ፡, ዝኩ፡, ዝክቱ፡, ዝየ፡

ዘ፡ pron. rel. et conj. rel. (gramm. § 147. 169, 5). A) Pron. rel.: Sing. m. ዘ፡, f. እንተ፡, Pl. c. እለ፡ *qui, quae, quod*. 1) De constructione hujus pronominis (vid. gramm. § 201. 202). a) Formae pronominis secundum numeros et genera variantur, ut: ኢየሱስ፡ ዘተብህለ፡ ክርስቶስ፡ Matth. 1, 16; ምድር፡ እንተ፡ ኢኮነት፡ እንቲአከ፡ Kuf. 10; Gen. 12, 1; 1 Joh. 1, 5; አጥባት፡ እለ፡ ኢሐፀና፡ Luc. 23, 29; ቢጸሙ፡ እለ፡ ውስተ፡ ካልእ፡ ሐመር፡ 5, 7; sed ubicumque nomen, ad quod pron. rel. referatur, praemissum est, ዘ፡ simplex (tamquam nota relationis generalis) sufficere potest, ut: አንስትያ፡ ዘኀረዩ፡ (quas) Gen. 6, 2; አብግዕ፡ ዘአልቦ፡ ኖላዊ፡ Num. 27, 17; Hen. 18, 6. (De እንተ፡ *qui* pro ዘ፡ vid. infra sub B, 2). b) Pronomen relativum in Accusativo positum esse, aut e contextu subintelligitur, ut: ቃል፡ ዘይቤሎሙ፡ Joh. 2, 22; ዐጸደ፡ ወይን፡ ዘወሀበ፡ ለዮሴፍ፡ Joh. 4, 5; Act. 2, 22; aut pronomine sive verbo sive notae Accusativi suffixo notatur: እብን፡ እንተ፡ መነንዋ፡ Matth. 21, 42; አሕዛብ፡ እለ፡ አውፅኦሙ፡ Act. 7, 45; አምላክነ፡ ዘኪያሁ፡ ተወከልነ፡ Jes. 25, 9. Genitivus pronomine ei nomini, a quo Gen. pendet, suffixo notatur, ut: አመት፡ እንተ፡ ስማ፡ አጋር፡ *ancilla* (quae nomen ejus i. e.) *cujus nomen Agar* Gen. 16, 2; ሕዝብ፡ እለ፡ ኢትሰምዕ፡ ነገሮሙ፡ Deut. 28, 49. Praepositiones pronomini relativo α) vel (sicut in aliis linguis Semiticis) postponuntur eaeque pronomine suffixo (ad idem nomen ad quod pr. rel. refertur relato) munitae: ምድር፡ እንተ፡ ውስቴታ፡ ነበረ፡ *terra* (quae in ea i. e.) in *qua habitaverat* Gen. 37, 1. 30, 26; Ex. 4, 17; ዘመጻእኪ፡ ኀቤሁ፡ *ad quem venisti* Ruth 2, 12. β) vel (quamquam rarius) praemittuntur: ወኵሉ፡ ውስተ፡ ዘወድቀ፡ በድኖሙ፡ καὶ πᾶν ἐφ' ὃ ἂν ἐπιπέσῃ Lev. 11, 32; በኵሉ፡ በዘአመክር፡ Kuf. p. 67; ሰይፍ፡ በዘይቀትለነ፡ Ex. 5, 21. 23, 27. 28, 4. 34, 33. 35; Gen. 31, 32. 43, 22; ጽንዕ፡ በዘ፡ ይትዌከሉ፡ ረሲዓን፡ Prov. 21, 22; Jes. 50, 5; Jer. 51, 14; Hez. 12, 2; Matth. 2, 7; Joh. 1, 33. γ) denique et praemittuntur et pron. suffixo munitae postponuntur: በዘቦቱ፡ Num. 4, 26; Ex. 30, 36. 17, 5; Ps. 31, 1; Apoc. 15, 1; 2 Petr. 1, 4. — Pronomini relativo, ubi ratione modo dicta complementum pronominis suffixi adjectum est, passim ለ፡ praefigitur, quo illud pronomen suff. ad pron. rel. referendum esse significetur: ለእለ፡ ውስቴቶሙ፡ ሀሎከ፡ ἐν οἷς σὺ εἶ Ex. 34, 10; ወቦ፡ ለዘወሀበ፡ *et erat cui dedit* Matth. 25, 15; አልቦ፡ ለዘየኀፍር፡ *nemo est quem vereatur* (ne interpreteris: *nemo est qui eum vereatur*) Clem. f. 204. c) Praepositiones longiores quae secundum legem sub b, β dictam praeponendae erant, pronomini relativo postponere licet: ዘእምነ፡ (pro እምነ፡ ዘ፡) Hen. 33, 3; Gen. 4, 13; እለ፡ እምኀበ፡ Hen. 72, 3; እንተ፡ ኀበ፡ Gen. 47, 4; ዘኀበ፡ Lev. 14, 40. 18, 3; ዘእምአመ፡ 25, 27. d) Pron. rel. nonnumquam in Accusativo loci et temporis, ponitur: መካን፡ እንተ፡ ὁ τόπος ἐν ᾧ Ex. 3, 5; ፩ዓመት፡ ዘ፡ ἐν οἷς Gen. 45, 6; Ex. 6, 28; Num. 1, 1. 7, 1. Lev. 25, 50; Ps. 89, 17. e) Enunciationem relativam ei nomini, cui apposita est, postponere non necesse est sed etiam praemittere licet, ut: ኢትእርዩ፡ ዘወድቀ፡ እክለ፡ Lev. 19, 9. 18, 5; Num. 21, 13; Deut. 1, 18. Nec raro illud nomen attractione in enunciationem relativam transmittitur: ዛቲ፡ ይእቲ፡ ዳግሚትየ፡ ዘጸሐፍኩ፡ መጽሐፈ፡ (pro መጽሐፍ፡) 2 Petr. 3, 1; Herm. p. 99; Matth. 8, 10. 10, 11; Jud. 17, 2; Ex. 17, 1; Ps. 36, 26 (plura vid. gramm. § 201). 2) De significatione pronominis. a) Pron. rel., ubi nomen ad quod referatur non memoratum est exponitur α) *is qui, ejus qui, ei qui* al.: ብፁዓን፡ እለ፡ ይላሕዉ፡ *beati ii qui lugent* Matth. 5, 4; ምንተ፡ እረግም፡ ዘእግዚ"፡ ኢረገመ፡ (eum quem) Num. 23, 8; ደመ፡ ዘቀተለ፡ (ejus qui) Num. 23, 24; ዕሤተ፡ እንተ፡ ገበርኩ፡ ሠናይተ፡ praemium ejus quod feci boni Sir. 20, 16; ዘእለ፡ *eorum qui* Asc. Jes. 3, 1; ለእለ፡ ይፈቅዱ፡ ይትፈወሱ፡ አሕየዎሙ፡ (eos qui) Luc. 9, 11; ምስለ፡ እለ፡ ሞቱ፡ (cum iis qui mortui sunt) Ruth 1, 8; እእሪ፡ እክለ፡ ኀበ፡ እለ፡ ረከብኩ፡ ሞገሰ፡ (apud eos apud quos) 2, 2. β) *quicumque, quisquis*, Matth. 5, 39. 41. 10, 33. 18, 4. 18. 23, 12; Jac. 1, 25; Ex. 30, 29, al.; (vid. ዘኮነ፡ c. 864); በዘፈቀድከ፡ ኩንን፡ ኪያየ፡ (quocumque modo volueris) Enc. Haml. 6; et duplicatum ዘዘ፡ Ex. 35, 5. At plerumque ኵሉ፡ ዘ፡, ut: ኵሉ፡ ዘታሕተ፡ ሰማይ፡ Job 41, 2; ኵልክሙ፡ እለ፡ πάντες ὅσοι Jes. 66, 10; Matth. 14, 36; al. crebro. γ) *si quis*: ዘርኢከ፡ እምውስቴቶሙ፡ ጠቢበ፡ ትልዎ፡ τίς σοφός; αὐτῷ προσκολλήθητι Sir. 6, 34; ዘኪያሃ፡ አፍቀረ፡ አፍቀረ፡ ሕይወተ፡ Sir. 4, 12. 14. 15. δ) *qualis*: እመ፡ ትገብር፡ ሠናየ፡ አእምር፡ ለዘ፡ ትገብር፡ τίνι Sir. 12, 1; ምንዳቤ፡ ዘኢኮነ፡ እምቅድመ፡ ዓለም፡ οἷα Matth. 24, 21; mos ዘኢኮነ፡ እምቅድመዝ፡ Org. ε) de ለእለ፡ *quot, quotcumque* vid. sub ለለ፡ col. 25. b) ዘ፡ crebro pronomine Latinorum neutro exponendum est: አልቦሙ፡ ዘይብልዑ፡ non habebant quod ederent Marc. 8, 1; Matth. 10, 27. 11, 4. 12, 2. 13, 17 al.; rarius እንተ፡ pro neutro usurpatur, ut: አድኅነኒ፡ እምእንተ፡ እፈርሀ፡ ῥῦσαί με ἐκ τοῦ φόβου μου Esth. 4 apcr. c) ዘኒ፡ — ዘኒ፡ *alius — alius* Rom. 12, 6—8; ናሁ፡ እለኒ፡ — ወእለኒ፡ Jes. 49, 12. d) de ቦ፡ ዘ፡ vel ቦ፡ እለ፡ *quidam, et* ቦዘ፡ — ቦዘ፡ *alius — alius* vid. sub ቦ፡ c. 481. e) de አልቦ፡ ዘ፡ *nullus, nihil* vid. sub አልቦ፡ c. 717. f) de ከመ፡ ዘ፡ *quasi, tamquam* et ዘከመ፡ *sicut* vid. sub ከመ፡ c. 827. g) ወዘኒ፡ ዘ፡ 4 Reg. 18, 22; Dan. 4, 20; et plerumque ወዘ፡ *quod autem ad id attinet quod* Gen. 41, 32; ወዘኒ፡ ይቤ፡ Dan. 4, 23; Hebr. 12, 27; ወዘሰ፡ ነገረ፡ ሞት፡ *quod autem ad mortem attinet* 4 Esr. 6, 51. B) Conj. rel. 1) ዘ፡ a) *quod* (daß) α) ad complendam et exponendam notionem antea brevius significatam: ምንትኑ፡ ውእቱ፡ ዝንቱ፡ ዘአፍጠንከ፡ ረኪበ፡ Gen. 27, 20. 12, 18; Num. 16, 9. 13. 20, 5; Jud. 13, 18; Ruth 3, 10; Marc. 1, 27. 4, 41; Luc. 8, 25. β) post interrogationem, ubi causa interrogationis exponitur: ምንተ፡ ኮንከ፡ ዘተማሕፀንከ፡ በምሥዋዕ፡ τί γέγονέ σοι ὅτι πέφευγας 3 Reg. 2, 29; Gen. 31, 26. 36; Ps. 113, 5. 6; Jes. 22, 1. γ) *eo quod*: አሕየውኪ፡ ነፍሰኪ፡ ዘአፍጠንኪ፡ ወሪደ፡ σπεύσασα Judith 10, 15. δ) post verba impersonalia: ኢአከለክሙኑ፡ ዘረዐይክሙ፡ Hez. 34, 18; Gen. 33, 15; ምንተ፡ ይበቍዐነ፡ ዘነሐዩ፡ 4 Esr. 6, 42. 7, 18. 21; ደለወኒ፡ ዘአሕመምከኒ፡ Ps. 118, 71; ይመስለክሙኑ፡ ዘሐሰት፡ ይብል፡ Jac. 4, 5; Dan. ap. 13, 6; Joh. 11, 31; Matth.

5, 17; Gen. 31, 31. 35. ε) *quod, quia:* ነስሐ፡እግዚ"፡ዘአንገሦ፡ 1 Reg. 15, 35; አአኵተከ፡ዘኢረሰይከኒ፡ Luc. 18, 11; ሴልየ፡ዘርሕቀ፡ Ps. 119, 5. ζ) Ubi enunciationis pars quaedam cum negatione emphatice praemissa est, ejus praedicatum ope conjunctionis ዘ፡ adjicere amant: *non est quod*, ut: ኢኮነ፡እንበይነ፡ዝሙት፡ዘእነሥኣ፡ Tob. 8, 7; አኮ፡በኅብስት፡ክመ፡ዘየሐዩ፡ሰብእ፡ Matth. 4, 4. 16, 11; Gen. 4, 7; nec non: አኮ፡ዘሞተት፡ (non est quod i. e.) *nequaquam mortua est* Matth. 9, 24; Gen. 3, 11; et አልቦ፡ዘትትጋአዙ፡በፍኖት፡ Gen. 45, 24. η) ቦ፡ዘ፡ vel ቦኑ፡ዘ፡ *num est quod?* Jud. 4, 20; Gen. 19, 12. 43, 7; Matth. 11, 3 (vid. ቦ፡ c. 482) et አልቦኑ፡ዘ፡ *nonne est quod?* Gen. 27, 36. ϑ) እፎ፡ዘ፡ *quomodo est quod* vid. sub እፎ፡ c. 807. ι) ሕቀ፡ክመ፡ዘእም፡ *haud multum abfuit quin* vid. sub ሕቀ፡ c. 98. b) *cum, si*, Matth. 6, 30. 7, 11.

2) እንተ፡ a poëtis pro ዘ፡ usurpatur: *quod*, ut: ሰላም፡ለከ፡እንተ፡ነበርከ፡ዕቁደ፡ Enc. Mij. 17; ሰላም፡ለበርኣስስ፡ከመ፡ያርኁ፡ወይዕጹ፤እንተ፡አድምዖ፡ሚመተ፡ለእግዚ"፡ውስተ፡አንቀጹ፡ Enc. Mag. 1; ሰላም፡ለዮሐንስ፡ወአቡቂር፤እንተ፡ነበሩ፡ኅቡአ፡በእለ፡እስክንድርያ፡ሀገር፤ Enc. Haml. 4; ሰላም፡ለአቃርዮስ፡እንተ፡ደለዎ፡ርእይ፤ Enc. Tachs. 29; al. creberrime. Sed aliis in locis pro pron. rel. masc. ዘ፡ usurpatum videtur (vid. Lud. in lex. c. 363), ut: ሰላም፡እብል፡ለብእሲ፡ምእመን፤እንተ፡ይሰመይ፡ጎልያን፡ Enc. Haml. 10; (ሰላም፡) ለረድእ፡ጳውሎስ፡ቲቶ፡እንተ፡አፍቀሮ፡ (sc. Paulus) Enc. Tachs. 18; al. (እንተ፡ duarum syllabarum poëta maluit quam ዘ፡ monosyllabum. Si quis እንተ፡ idem quod እንዘ፡ esse putaverit, opponendum videtur, quod nulla ratio conspicua est, cur poëta እንዘ፡ uti noluerit). 3) ዘ፡ cum praepositionibus compositum, sc. a) በዘ፡ α) *cum, dum:* ወለደት፡ሎቱ፡ወልደ፡በዘረሥአ፡ Gen. 24, 36; Asc. Jes. 3, 2; Rom. 4, 6; 1 Reg. 30, 3; *quamvis* Gen. 40, 15. β) *ut* (*quo* c. Subj.), sive consecutivum sive finale, plerumque seq. Impf.: 2 Thess. 1, 4 rom. (ὥστε); ለምንት፡ትትናገር፡በዘ፡ይሰምዑ፡ሕዝብ፡ 4 Reg. 18, 26; በዘ፡ይረክበክሙ፡እኩይ፡ τοῦ κακῶς εἶναι ὑμῖν Jer. 7, 10; ገብሩ፡በዘ፡ያምዕዑኒ፡ 11, 17; በዘ፡ይትፈዘዙ፡ εἰς παράκλησιν 16, 7. 20, 8; ኢሁበሙ፡ልበ፡በዘ፡ያእምሩኒ፡ τοῦ εἰδέναι 24, 7. 26, 10. 39, 39. 42, 8; Threu. 1, 15; Judith 12, 8; Hez. 15, 3; Lev. 17, 11; Apoc. 21, 15; rarius seq. Subj., ut Gen. 46, 5. γ) *pro eo quod*, Hez. 16, 52. b) እምዘ፡ α) *ex quo* (tempore): እምዘ፡ተወልደ፡ Kuf. 35; እምዘ፡ተጼወውነ፡ Hez. 33, 21; Num. 33, 1. β) *postquam*, (*ubi, quum*): እምዘ፡ጌሠ፡ Dan. 6, 19; Gen. 24, 22; Ex. 19, 1; Num. 9, 1. 11, 25; Deut. 2, 16; 2 Reg. 12, 21; Hen. 6, 1; Matth. 11, 1. 20, 8, al. c) α) በእንተ፡ዘ፡ *pro eo quod* vel *propterea quod* Marc. 1, 44; Gen. 6, 6. 29, 7; Hen. 13, 2. β) ህየንተ፡ዘ፡ *loco ejus quod* (*cum*) Jos. 24, 20; Kuf. 18. γ) እንበይነ፡ዘ፡ *ideo quod* Enc. Sen. 7.

ዘ፡ nota Genitivi (gramm. § 145. 186). 1) Sicut pron. rel. ዘ፡, ita notam Genitivi ዘ፡ secundum genera et numeros eorum a quibus pendet nominum variare licet, sc. Sing. m. ዘ፡, f. እንተ፡, Pl. c. እለ፡, ut: ዕፀ፡በለን፡እንተ፡ላሕ፡ Gen. 35, 8. 2, 4; መኃትው፡እለ፡ወርቅ፡ Apoc. 1, 20; Jac. 5, 14; at plerumque ዘ፡ post nomina utriusque generis et numeri usurpatur. 2) Ejus usus potissimus hic est: a) ubi nomen regens statum constructum non admittit, ut: ማርያ፡እንተ፡ያዕቆብ፡ Maria Jacobi Matth. 27, 56. 2, 5; ዘመኑ፡እንተ፡ cujus es tu? 1 Reg. 30, 13; vel duos Genitivos sibi subjunctos habet (quorum alter statu constr., alter nota ዘ፡ significatur), ut: ብእሲትከ፡እንተ፡ንእስከ፡ uxor tua juventutis tuae Mal. 2, 14; አዋልዲኪ፡እለ፡ሐቅል፡ Hez. 26, 8; Gen. 30, 14. 38, 14. 44, 2. 45, 13; Jud. 6, 25; Matth. 26, 28; አዘክርስቶስ፡አፍቅሮተ፡ሰብእ፡ Deg.; vel Genitivus alia voce interjecta a suo nomine sejunctus est, ut: በዕለተ፡ዐበይ፡እንተ፡ኵነኔ፡ Hen. 10, 6. 72, 2; vel ad nomen statui constr. subjunctum aliud additur, ut: መራኁተ፡ሞት፡ወዘሲኦል፡ Apoc. 1, 18. 17, 5; አብያቲከ፡ወዘዐበይትከ፡ Ex. 10, 6; Jes. 65, 7; Tob. 3, 5; Jud. 15, 5; Gen. 30, 37; Hen. 41, 5. b) ubi nomen cui Genitivus subjunctus est vel reticere vel non repetere libet: ይከውኑ፡ኵሎሙ፡ዘእምላክ፡ omnes erunt Dei Hen. 1, 8; Ps. 61, 11; Gen. 50, 19; Marc. 9, 41; 1 Cor. 3, 23; ላህም፡ለእመ፡ወገዐ፡ዘካልኡ፡ (i. e. bovem *alius*) Ex. 21, 35; ቃል፡ቃለ፡ያዕቆብ፡ወእደው፡እለ፡ዔሳው፡ Kuf. 26; Gen. 44, 30. 48, 22; Matth. 28, 3. 3) Praeterea de significatione voculae ዘ፡ notanda sunt haec: a) Usurpatur de materia, e qua quid factum est α) *ex:* ምሕራማቲኪ፡ገብሩ፡ዘቀርነ፡ነጌ፡ ἐξ Hez. 27, 6; ግበር፡ለከ፡ታቦተ፡እንተ፡ዕፀ፡ ἐκ ξύλων Gen. 6, 14; Ex. 25, 13 annot.; 27, 3. β) substantivis materiae praepositum adjectiva materiae efficit: ጽላት፡እለ፡እብን፡ Ex. 34, 4; ዘዕፅ፡ Jer. 35, 13; ዘብሩር፡ Num. 7, 13; ዘጸጕረ፡ገመል፡ Marc. 1, 6; al. b) Crebro (sicut ذو) simul vim pronominis demonstrativi in se continet: *is qui est* alcjs i. e. *pertinens ad* alqm vel alqd, *praeditus, possidens.* α) ለክሙ፡ለእለ፡ብሔረ፡ሮሜ፡ Rom. 1, 15; በእንተ፡እለ፡ጌዴዎን፡ Hebr. 11, 32; እምነ፡እለ፡ሳኦል፡ *ex hominibus* i. e. *servis Sauli* 1 Reg. 21, 7; እለ፡ኢዩ፡ 4 Reg. 9, 17; Ex. 38, 22; ኵሎሙ፡እለ፡ቤቱ፡ Kuf. 16; ምስለ፡እለ፡አዛርያ፡ Dan. ap. 3, 25; ዕደው፡እለ፡ዳታን፡ወአቤሮን፡ Sir. 45, 18; አኮ፡ክመ፡ዘበለስ፡ዘትገብሩ፡ τὸ τῆς συκῆς Matth. 21, 21. 16, 23. 22, 21. β) ዘለምጽ፡ *lepra praeditus* vel *affectus* i. e. leprosus Matth. 8, 2. 10, 8; ዘጋኔን፡ 4, 24. 9, 32; ዘሢበት፡ Lev. 19, 32; ዘሕብር፡ Gen. 31, 8; ዘጽድቅ፡ Lev. 19, 36; እለ፡ዐመፃ፡ Hen. 95, 7; ዘሥጋ፡ Gen. 6, 17. 7, 15; ዘነፍስ፡ Jes. 40, 5. 49, 26; ዘመንፈስ፡ Jos. 10, 28. 30; Gen. 7, 22; al. 4) Nota Genitivi ዘ፡ ubi duplicatur, sc. ዘዘ፡, vim distributivam nanciscitur, ut Gen. 24, 22; plura exempla vid. sub ዚአሁ፡

ዚአየ፡, ዚአከ፡, ዚአሁ፡ al., እንቲአየ፡, እንቲአከ፡ al., እሊአየ፡ al. sunt tres formae notae Genit. cum suffixis pron. pers., proprie *mei* (ad Sing. m. relatum ዚአየ፡, ad f. እንቲአየ፡, ad Pl. እሊአየ፡), *tui, sui* vel *ejus* (gramm. § 150, b); vice pronominum possessivorum funguntur: *meus, tuus, noster, vester, suus* vel *ejus, eorum*, nonnumquam *proprius*, et crebro usurpantur, cum ubi Genitivus pronominum personalium postulatur separatus neque alii nomini subjunctus, tum pro pron. suff., si quidem orationis vis quaedam in pronomen intenta est. 1) Formae dictae plerumque ponuntur nudae, a) ubi pron. poss. Subjectum (Job. 3, 30; Marc. 4, 10) vel Praedicatum enunciationis est: ኵሉ፡ዘታሕተ፡ሰማይ፡ዚአየ፡ውእቱ፡ Job 41, 2; እንተ፡ኢኮነት፡እንቲአከ፡ quae non tua est Kuf. 10; ዚአየ፡ውእቱ፡አፍላግ፡ Hez. 29, 3. 18, 4. 35, 10; Jes. 29, 2. 43, 1; ከመ፡እሊአከ፡ንሕነ፡ Sap. 15, 2; Hab. 2, 8; Ps. 59, 7; Ex. 19, 5; Matth. 6, 13; Rom. 8, 9. b) ubi statui constructo vel praepositioni subjunctum est: ኅዲገ፡ዚአየ፡ τὸ καταλιπεῖν σε ἐμέ Prov. 2, 16. 19; በእበደ፡ዚአሁ፡ Sir. 8, 15; ለሊሁ፡ይረግም፡ነፍሰ፡እንቲአሁ፡ 21, 27; Prov. 4, 2. 20. 5, 1. 10; አዐቀብ፡ነፍሰ፡እንቲአሁ፡ 16, 17; Hen. 5, 4. 10, 11; Matth. 2, 2. 6, 33; Jac. 1, 14 Platt; ዐውደ፡ዚአሁ፡ Hen. 47, 3;

ወከነ፡ስብሓቲነ፡ከመ፡ዚአሆሙ፡ Asc. Jes. 8, 17; እምዚአየ፡ ἐκ τοῦ ἐμοῦ Joh. 16, 14; ውስተ፡ዚአሁ፡ εἰς τὰ ἴδια 1, 11; ዐቢይ፡እምነ፡ዚአሆሙ፡ μείζων τῆς αὐτῶν Jos. 19, 9; ለእሊአሁ፡ Gen. 14, 14; Num. 16, 5; Joh. 13, 1. c) nec non α) ubi suo nomini ad quod pertinet praemissum est: እንቲአየ፡ልብ፡ ἐμὴ καρδία Prov. 23, 14; እንቲአሆሙ፡ሕይወቶሙ፡ Hen. 38, 6. β) vel post nomen pronomine suff. praeditum, ubi hoc pronomen emphaseos causa repetendum est: ወዓዲ፡ነፍሶኒ፡እንቲአሁ፡ vitam suam sui ipsius Luc. 14, 26. 5, 23. γ) aliâs quoque, ut: በአተ፡ከዐበት፡እንቲአሁ፡ (pro በ"፡ከ"፡በአተ፡እ"፡) Gen. 23, 9. 2) Rarius formae ዚአየ፡, ዚአከ፡ al. pron. rel. ዘ፡ praemittitur: *qui mei*, *tui* al. *est* i. e. *meus*, *tuus*, ut: ዘዚአየ፡ምክር፡ ἐμαὶ βουλαί Prov. 1, 30; እወቅስ፡ዘዚአየኒ፡ጽድቅየ፡ወዘዚአኪኒ፡ጌጋየኪ፡ Jes. 57, 12; ዝስ፡ኵሉ፡ዘዚአየ፡ Jes. 66, 2, 4 Esr. 9, 34; Gen. 31, 43; maxime ubi neutro *meum*, *tuum* al. exponendum est, ut: እለ፡ዘዚአሆሙ፡ይዘርዑ፡ τὰ ἴδια σπείροντες Prov. 11, 24; ዘዚአከ፡ τὰ σά Gen. 33, 9; Sir. 13, 5. 3) ዚአሁ፡, ዚአሃ፡ al. a) praemisso ለለ፡ vel ዘዘ፡ vim distributivam nanciscitur: *suus cujusque* vel *cuique*, *varius*, *multimodus*, *varii generis*, ዘለለ፡ዚአሁ፡ሕማሞሙ፡ *quorum morbi sui cujusvis* i. e. *varii erant* Matth. 4, 24; አልበሶሙ፡ኀይለ፡ዘዘዚአሆሙ፡ καθ' ἑαυτούς Sir. 17, 3; በበአምሳለ፡ገጹ፡ያርእየከ፡ዘዘ፡ዚአሁ፡ 31, 3; ብእሲ፡ዘዘዚአሁ፡ሖረ፡በፍኖቱ፡ Jes. 53, 6; Act. 2, 4; ውስተ፡መለያልዩ፡ዘዘዚአሆሙ፡ Hez. 37, 7; ቃሎሙ፡ዘዘዚአሆሙ፡ 1 Esr. 3, 8; 4 Esr. 4, 48—51; Gen. 34, 25; ዘዘ፡ዚአነ፡ 43, 21; ዘዘዚአክሙ፡ 37, 7; Rom. 12, 4; διάφορος Lev. 19, 19; Rom. 12, 6; Hebr. 9, 10; ποικίλος Tit. 3, 3; Hebr. 2, 4; Jac. 1, 2; 1 Petr. 1, 6; Ex. 35, 35; ዘዘዚአሁ፡ትምህርት፡ ποικιλτικὴ ἐπιστήμη Job 38, 36. b) praemisso ዘዘ፡ (sc. nota Genitivi duplicata) vim reciprocationis nanciscitur, et cum verbis *dirimendi* junctum significat: *ab invicem*, *alius ab alio*, ይፈልጦሙ፡ዘዘዚአሆሙ፡ Matth. 25, 32; ተፋለጡ፡ዘዘዚአሆሙ፡ Act. 15, 39; አስተራሕቅዎሙ፡ዘዘዚአሆሙ፡ Dan. ap. 1, 51.

ዘህለለ፡ quadrl. inus., referendum ad familiam late propagatam radicum דָּלַל دَلْدَلَ ܕܠ دَلْ دَلْدَلَ دَالَ, quae primitus *pendulum esse*, *laxum dependere* significabant; in specie cfr. ܙܠ *lascive egit*, *luxuriatus est*, זֹלֵל liederlich, ذَاهِلٌ *obliviosus*, *socors*; Amharenses habent ዘለለ፡ *salire* et *jocari*.

እንዘህለለ፡ V 1) intrs. a) *languescere*, *emolliri*, *dissolvi*: ኢታንዘህልል፡ሶበ፡ገሥጸከ፡ μὴ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος (Hebr. 12, 5) Chr. ho. 29; አልባስ፡ቀጠንት፡ይመስዋ፡ለነፍስ፡ወይሬስያ፡ታንዘህልል፡ ἐκλύει ψυχὴν καὶ διακλᾷ καὶ διαχεῖ Chr. Ta. 29. b) *dissolutum esse*, α) *socordem esse*: እንዘህልሎታ፡ለነፍስ፡ ῥᾳθυμοῦσαν καὶ ὑπτίαν γενομένην Chr. ho. 29. β) *lascivire*, *luxuriari*: እንዘህለሉ፡በእብዝኆ፡መባልዕ፡ ἐν πλησμονῇ ἄρτων ἐσπατάλων Chr. Ta. 29. γ) *luxuriae et desidiae deditum vagari*: ዘያንዘህልል፡ምስለ፡አብዳን፡ ὁ συῤῥεμβόμενος ἄφροσιν Prov. 13, 20. 2) trs. *emollire*, *dissolvere*: መፍትው፡ለነ፡ኢንረስዮ፡ለሥጋ፡ዘእንበለ፡ረባሕ፡ወኢናንዘህልሎ፡በተፈግዖ፡ ἄχρηστον ποιεῖν μηδὲ ἐκλῦσαι αὐτὸ τῇ τρυφῇ Chr. Ta. 29. [Lud. statuit: እንዘህለለ፡ *ineptivit*, *nugatus est*, *vanitatibus deditus fuit*, exemplo nullo allato].

ንዝህሉል፡ et **እንዝህሉል፡** part. *dissolutus* (liederlich, et *negligens*, *socors*, et *libidinosus*, *prodigus*, *nequam*): inobediens erat et ተደመረ፡ምስለ፡አኀው፡ (monachis) ንዝህሉላን፡ Phlx. 104; opp. ተዐቃቢ፡ Phlx. 106; de sacerdotibus malis, Apoc. Mar. Joh.; filius እመ፡ከነ፡ንዝህሉለ፡ (unordentlich) በግብሩ፡ F. N. 24, 3; qui rem suam familiarem dissipat ዝንቱ፡እንዝህሉል፡ውእቱ፡በሥርዐቱ፡ወንዋዩ፡ et in custodiam committendus est ከመ፡ከዐበ፡ንዝህሉለ፡ኢይኩን፡በሃይማኖቱ፡ F. N. 32.

ንዝህላል፡, rarius **ነዘህላል፡**, subst. *vita dissoluta*, *animus dissolutus* a) *languor*, *desidia*, *ignavia*: ሀኬት፡ወንዝህላል፡ (ὄκνος) Chr. Ta. 27; ሀኬት፡ወንዝህላል፡ νωθής Chr. ho. 32; ንዝህላል፡ወትዝኅርት፡ non decent anachoretam Phlx. 5. b) *lascivia*, *heluatio*, *nequitia*, *animus cupiditatibus agitatus*: viduae ecclesiasticae ኢይሑራ፡ውስተ፡ሐውዝ፡መባልዕት፡ወንዝህላል፡ Did. 14; ነዘህላለ፡ (v. ንዝህላለ፡) ፍትወት፡ ῥεμβασμὸς ἐπιθυμίας Sap. 4, 12. c) *animi levitas*, *temeritas*, *vanitas* (Leichtsinn, Leichtfertigkeit), spec. in loquendo: እለ፡ወድቁ፡ውስተ፡ንዝህላል፡ εἰς τὸ ῥᾴθυμον (verfallen in leichtsinnige Reden) Cyr. c. Pall. f. 76; si pugnam detrectaveris ናሁ፡ተበየነ፡ንዝህላልከ፡ Jsp. p. 282; ነዘህላል፡ („nugae scurriles") Lud. ex Org. 5.

ነዘህሊል፡ v. **ነዝህሊል፡** adj. *dissolutus*, *ganeo*, *heluo*: ነዘህሊል፡ (v. ነዝ"፡) ብእሲ፡ ὃς κατασπαλᾷ Prov. 29, 21.

መንዘህልል፡ et **መንዝህልል፡** part. *dissolutus* a) *ignavus*, *socors*, *languidus*: በእንተ፡ሀካያን፡ወመንዝህልላን፡ νωθρότεροι Chr. ho. 3; ሀካይ፡ወመንዘህልል፡ ῥᾴθυμος Chr. ho. 32; ሀዪይ፡ወመንዝህልል፡ Phlx. 135. b) *libidinosus*, *nequam*, *ganeo*, *heluo*, *nebulo*: መንዝህልል፡ ne sacerdos constituatur Clem. f. 85, nec diaconus Kid. f. 17; መንዘህልል፡ወሰካሬ፡ወተላሃዪ፡ F. M. 34, 1; ውስተ፡ቤተ፡ሐኖት፡ዘውእቱ፡ቤተ፡ዘማውያን፡ወመንዘህልላን፡ F. M. 32, 1; ኢይሑር፡ኀበ፡መከናት፡ዘይትጋብኡ፡ውስቴቶን፡መንዘህልላን፡ወእለ፡ይሰክቡ፡ተባዕተ፡ወአብዛኀያን፡ሠሐቅ፡ 34, 2; ወልድ፡መንዘህልል፡ዘይዘብጥ፡ወላዲያኒሁ፡ወይፀርፎሙ፡ F. N. 42, 13.

ዘሀረ፡, **ተዝሀረ፡** *gloriari* vid. sub ዘኀረ፡

ዝሁራ፡ et **ዝሆራ፡** subst. i. q. زُهَرَةٌ nomen *Veneris stellae*, ዝሁራ፡ Jsp. p. 273; ዝሆራ፡ኮከብ፡ Sx. Jac. 25; ሐነጹ፡ምኵራበ፡በህየ፡በስመ፡ኮከብ፡ዝሁራ፡ Sx. Mij. 3.

ዘለለ፡ inus., cui vis *vacillandi* et *nutandi* infuisse videtur, coll. זלל (זוֹל, زَلْزَلَ ܙܳܠ סַלְסִלִּים זַלְזַלִּים) an *tollendi?* (coll. סָלַל et תָּלַל, vid. Ges. thes. p. 957. 1504).

መዝለል፡ et **ምዝላል፡** subst *vimen*, *pertica*, *vectis tenuior*: ጾርዎ፡በመዝለል፡ (v. በምዝላል፡) ἐπ' ἀναφορεῦσι Num. 13, 23. — *Voc. Ae.*: ምዝላል፡ዘ፡የወይን፡ሳንሳ፡

ዘልሐ፡ I, 1 [i. q. ܙܠܚ; دلج דְּלַח vel זְלַח (in Targ. Jes. 30, 14)] vicina דָּלָה ܕܠܐ دَلَا] *haurire*, *exhaurire*: ማይ፡ዕሙቅ፡ውስተ፡ልበ፡ብእሲ፡መምክር፡ወብእሲ፡ጠቢብ፡ይዘልሖ፡ ἐξαντλήσει αὐτήν Prov. 20, 5. (At Rad. Abb.: ዘልሐ፡ዘ፡ጠመቀ፡).

ዘልገሰ፡ quadrl. I *scabie ulcerosa*, in specie *elephantiasi corripi* vel *laborare*: Diocletianus ዘልገሰ፡ኵለንታሁ፡ወዐፅየ፡ልሳኑ፡ M. M. f. 19.

ዝልጋሴ፡ subst. [fortasse propagatum e زلغ vel سلع *fissuris laboravit*, سَلَع *lepra*] *scabies* vel *leprae species maligna, elephantiasis:* ዝልጋሴ፡እኩይ፡ ἕλκος πονηρόν Job 2, 8; ዝልጋሴ፡ወለምጽ፡ F. N. 4. 24, 2. 5. 7; ut convalescam እምቍስለ፡ዝልጋሴ፡ኀጣውእ፡ Org. 6; ደወየ፡በዝልጋሴ፡ Lud. e Vit. Sam. (Lud. exponit: morbi foedi genus, fortassis species luis venereae). — *Voc. Ae.:* ዝልጋሴ፡እንጻንጺ፡በከ፡ብ፡ቍስለ፡ሥጋ።

ዝልጉስ፡ part. *scabie ulcerosa,* in specie *elephantiasi, affectus,* a) de ovibus (*scabiosus*): Did. 6 (ed. Platt p. 38); እመርዒት፡አበግዕ፡በ፡ዘይከውን፡ጥዑየ፡ወበ፡ዝልጉስ፡ ψώρας ἀναπέπλησται Chr. Ta. 17; ኖላዊ፡አበግዕ፡ሶበ፡ይሬኢ፡አሐቲ፡ዝልግስት፡አፉሃ፡ወለእመ፡ኢከልአ፡ፍጡነ፡ይከውና፡ኵሎሙ፡ዝልጉሳነ፡ (sic) Clem. f. 100. 112. b) de hominibus: ዝልጉሳነ፡(ኢይበኡ፡ውስተ፡ምሥዋዕ፡) Clem. f. 176; ዝልጉስ፡ወዘለምጽ፡ (at Gr. habet γονοῤῥυὴς καὶ λεπρός) 2 Reg. 3, 29.

I. ዘለፈ፡ inus. i. q. דָּלַף דְּלַף, ذَلَفَ (ذرف) *stillavit.*

ዝሉፍ፡ part. *stillans* (liquor) i. e. στακτή *stacte,* Hez. 27, 16.

II. ዘለፈ፡ rad., cui potestas *procedendi* et *praecedendi* nec non *properandi* inest, coll. زَلَفَ, سَلَفَ, سُلْفَة. (Vis radicis prima in *fluendo* et *labendo* — vid. I ዘለፈ፡ — fuisse videtur, cfr. دَلَفَ, إِزْدَلَفَ cum ذرف et زرف).

አዝለፈ፡ II, 1, rarius አዘለፈ፡ II, 2 *continuare, pergere, perseverare, perpetuare,* c. c. Acc. rei vel Inf.: ዘአዝለፈ፡ተዐግሦቶ፡ ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος Matth. 10, 22. 24, 13; Marc. 13, 13 (ubi ed. rom. አዘለፈ፡ habet); ዘያዘልፍ፡ሐሰተ፡ (pertinax mendacii) F. M. 23, 1; ሶበ፡አዝለፈ፡ጸሎተ፡ Phlx. 51; ዘአዝለፈ፡ዘንተ፡ኀጢአተ፡ F. M. 10, 3; ለእመ፡አዝለፍነ፡ዐቂበ፡ Hebr. 3, 14; ከመ፡ያዝልፉ፡ገቢረ፡ትሩፋት፡ F. M. 2, 2; ኢያዝልፍ፡ምሂረ፡በቃል፡ባሕቲቱ፡አላ፡ይኩኖሙ፡አርአያ፡ 2, 11; አዘለፍነ፡ነጽሮታ፡ Chr. Ta. 8; c. ላዕለ፡ seq. Inf., ut: አዝለፈ፡ላዕለ፡ገቢረ፡እኩይ፡ Chr. Ta. 7; seq. እንዘ፡, Phlx. 63 (vid. sub ደፍዐ፡). (Job 39, 13: ሰገኖ፡ዘታዘልፍ፡ወትነብር፡ absque auctoritate Graeci et sine sensu bono). — *Voc. Ae.:* አውተረ፡ወአዝለፈ፡ዘ፡አረዘመ።

ተዘለፈ፡ III, 1 (an 2?) ut videtur *temeritate rapi* vel *perturbari* (vid. ዝሉፍ፡ n. 2, b): እመ፡ተዘከርኩ፡ተዘለፍኩ፡ ἐσπούδακα Job 21, 6.

ዝሉፍ፡ part. 1) *continuus, perpetuus,* sed non nisi adverbialiter: *perpetuo, in perpetuum (aeternum), ad finem usque, prorsus, plane,* ዝሉፈ፡ Ex. 21, 6, et plerumque ለዝሉፉ፡ (gramm. § 163, 2) Ex. 27, 21; διὰ παντός Lev. 11, 42; εἰς τέλος 1 Par. 28, 9; Ps. 9, 6. 19. 73, 1; Hez. 22, 30; Dan. 2, 34; Judith 7, 30; Job 20, 7; Sir. 10, 13; καθόλου Hez. 17, 14; εἰς τὸ λοιπόν Judith 11, 3; ἐνδελεχῶς Sir. 20, 26; εἰς τὸν αἰῶνα vel ἕως αἰῶνος Sir. 11, 33. 24, 9; 4 Esr. 7, 10. 8, 35. 9, 21; et እስከ፡ለዝሉፉ፡ Job 23, 3. 2) de hominibus a) *pertinax, pervicax, obstinatus:* ἄτακτος 1 Thess. 5, 14; ἀνυπότακτοι ዝሉፋን፡እለ፡ኢይትኤዘዙ፡ Tit. 1, 6; 1 Tim. 1, 9; ኢትኩን፡ዝሉፈ፡በልሳንከ፡ μὴ ἐνέδρευε τῇ γλώσσῃ σου Sir. 5, 14; castiga filium, ከመ፡ኢይኩን፡ዝሉፈ፡ Did. 22; ዝሉፍ፡ለይትገሠጽ፡ Kid. f. 9. b) celeriter procedens i. e. α) *praeceps, temerarius:* προπετής 2 Tim. 3, 4; πρoαλής Sir. 30, 8. β) *audax, insolens,* ዝልፍት፡ θρασεῖα Sir. 22, 5; ነፍስ፡ዝልፍት፡ ψυχὴ τολμηρά 19, 3; ὑπερήφανος Rom. 1, 30; ኀቡላን፡ወዝሉፋን፡ τολμηταὶ αὐθάδεις 2 Petr. 2, 10; λαπιστής Sir. 20, 7. — (Job 28, 18 ዝሉፍ፡ወዕንቡዝ፡ pro μετέωρα καὶ γαβίς).

ዘልፍ፡ subst. *perpetuitas, tempus perpetuum* vel *sempiternum.* Usitatum est 1) ad formanda adverbia: a) ዘልፈ፡ α) *continenter, perpetuo, indesinenter, semper,* εἰς τέλος Gen. 46, 4; διὰ παντός Ex. 25, 30; Ps. 15, 8; Sir. 23, 10. 27, 11; Jes. 30, 29. 49, 16. 52, 5. 57, 16; ἐνδελεχεῖς Sir. 17, 19; ἀδιαλείπτως Rom. 1, 9; 1 Thess. 2, 13; πάντοτε Matth. 26, 11; Marc. 14, 7; Luc. 15, 31. 18, 1; Phil. 2, 12; 1 Thess. 1, 2; εἰς τὸν αἰῶνα Ps. 102, 9; Judae 25; ዘልፈ፡ለለዕለቱ፡ Ex. 16, 5; ኢ፡ — ዘልፈ፡ *numquam,* ዘኢይጸመሂ፡ዘልፈ፡ Lud. ex Enc. Teq. 14. β) *antea semper* vel *solito more* (gewöhnlich): እለ፡ይሬእይዎ፡ዘልፈ፡ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον Joh. 9, 8 rom.; Asc. Jes. 7, 2; በከመ፡ይገብር፡ዘልፈ፡ καθὼς ἦν ποιῶν ἔμπροσθεν Dan. 6, 10; διόλου Dan. ap. 13, 13; ከመ፡ዘልፈ፡ καθάπερ καθ' ἡμέραν Judith 13, 3; καθὼς χθὲς καὶ τρίτης ἡμέρας Dan. ap. 1, 15; 1 Reg. 19, 7 var. γ) *pluries, multoties, saepe, crebro:* πολλαχῶς Hez. 16, 26; πλεονάκις Ps. 128, 1. 2; πολλοῖς χρόνοις Luc. 8, 29; πολλάκις Phil. 3, 18; Marc. 5, 4. 9, 22; Joh. 18, 2. b) ለዘልፍ፡ *in perpetuum, perpetuo* Num. 9, 16; Lev. 24, 3; መሥዋዕት፡ለዘልፍ፡ Hez. 46, 15; ዘለዘልፍ፡ Ex. 30, 8; ኢያዐርፍ፡ለዘልፍ፡ (*numquam*) Enc. Mij. 23. c) ከመ፡ዘልፍ፡ *ut semper, ut solitus erat* (wie gewöhnlich) Jud. 16, 20; 1 Reg. 19, 7. 20, 25. 2) ad formanda adjectiva: *perpetuus, jugis, sempiternus, creber,* sc. statui constr. vel notae Genitivi subjunctum, ut: ሕግ፡ዘዘልፍ፡ Hez. 46, 14; መሥዋዕተ፡ዘልፍ፡ 2 Esr. 3, 5. 20, 33; መሥዋዕት፡ዘዘልፍ፡ Judith 4, 14; ሠናያት፡ዘዘልፍ፡ *bona aeterna* Lud. ex Enc. Patr.; vel ዘለዘልፍ፡ Ex. 30, 8; በእንተ፡ደዌከ፡ዘዘልፍ፡ διὰ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας 1 Tim. 5, 23.

ዘላፍ፡ et ዝላፍ፡ (ዘለፍ፡ 4 Esr. 9, 21 Laur., lapsu calami scriptum?) subst. i. q. ዘልፍ፡; usurpatur ለዘላፉ፡ vel ለዝላፉ፡ (gramm. § 163, 2) a) *in perpetuum, (aeternum), sempiternum, perpetuo,* ለዘላፉ፡ Num. 18, 19; Jos. 4, 6. 8, 28; Sir. 24, 9 var.; Did. ed. Platt p. 59; ለዝላፉ፡ 2 Reg. 3, 1; Job 20, 28; Sir. 23, 26. 28, 16; Hebr. 7, 3 rom.; Marc. 3, 29 rom.; Org. 2. 3. b) *prorsus, plane:* Job 6, 9; Hez. 20, 15. 17, 14 var. c) *deinde semper:* καὶ ἐπάνω 1 Reg. 16, 13; እምይእቲ፡ዕለት፡ወለዝላፉ፡ καὶ ἐπέκεινα Dan. ap. 1, 64.

ዝልፈት፡ n. act. *continuatio, perpetuitas, pertinacia:* በእንተ፡ዝልፈተ፡ትዝኅርቶሙ፡ Phlx. 199; Lud. e Mss. Colb.

ዘልፋዊ፡ adj. rel. *perpetuus, sempiternus,* Th. P.

አዝላፊ፡ n. ag. *perseverans, assiduus, constans:* ይኩኑ፡አዝላፍያነ፡ጾም፡ወጸሎት፡ F. N. 10, 6; ለእመ፡ኮንከ፡አዝላፌ፡ለገቢር፡.... Phlx. 226.

መዝለፊ፡ part. c. term. adj. *perseverans, assiduus, pertinax:* mulier መዝለፊተ፡ተዐምዖ፡ F. N. 10, 8; ኩኑ፡ለጸሎት፡መዝለፍያነ፡ F. N. 14; መዝለፌ፡ስክር፡ወእከይ፡ F. N. 5.

ትዝልፍት፡ subst. *pertinacia, obstinatio, temeritas, nimia festinatio:* ἀπαιδευσία hom. Rhegini in Cyr. f. 109; አኮ፡በሀከከ፡ወትዝልፍት፡ μηδὲν προπετὲς πράττειν Act. 19, 36; በእንተ፡ትዝልፍቱ፡ διὰ τὴν προπέτειαν αὐτοῦ II Can. Ap. 61.

III. **ዘለፈ፡** I, 1 (raro I, 2 ut Rom. 14, 22 rom.) Subj. **ይዝልፍ፡** [amh. id.; etymon nondum liquet, cum primariae significationis exempla nulla supersint; nescio an componenda sit radix cum قَرَبَ et قَلَبَ] *arguere*, 1) *reprehendere, corripere, corrigere, admonere*, c. **ለ፡** pers.: Hen. 13, 10; Sap. 12, 2; c. Acc.: Kuf. 4. 15. 23; **ኢትዝልፎሙ፡ ለእኩያን፡**, **ዝልፎ፡ ለጠቢብ፡** Prov. 9, 8; **ዘይዘልፍ፡ ፍኖተ፡** 28, 23; Sap. 1, 3; Job 39, 32; Hab. 1, 12; Hen. 89, 64; Tit. 1, 9; Judae 22; Luc. 3, 19 rom.; **ፊያታዊ፡ ዘየማን፡ ዘለፈ፡ ርእሶ፡ በጊዜ፡ ሞቱ፡** Phlx. 54. 2) *coarguere, redarguere, convincere*, **ይዘልፈከ፡ ቃለ፡ አፉከ፡ ወአኮ፡ አነ፡** Job 15, 6. 21, 4; Hen. 96, 4; Num. 35, 30; 1 Tim. 5, 19; Hebr. 10, 28; Rom. 14, 22; c. **ማእከለ፡** *dijudicare inter* Gen. 31, 37.

ተዘለፈ፡ III, 1 et 2 refl. et pass. 1) *se ipsum reprehendere* vel *arguere*: **ተዘለፍኩ፡** ἐφαύλισα ἐμαυτόν Job 42, 6. 2) *redargui, convinci*: **በእለ፡ ይዜለፉ፡ ወይትመወኡ፡** Cyr. f. 104. — (De loco Job 21, 6 vid. II **ዘለፈ፡** III, 1). 3) i. q. **ተዛለፈ፡** n. 2. q. v.

ተዛለፈ፡ III, 3 1) *jurgari, argutari*: **ኢትዛለፍ፡ በማእከለ፡ ሊቃውንት፡** μὴ ἀδολέσχει Sir. 7, 14; **ለማርያም፡ እኅተ፡ ሙሴ፡ ሶበ፡ ተዛለፈት፡ አውዐእዋ፡ እምትዕይንት፡** Did. 31 (ni **ተዘለፈት፡** legere malueris). 2) *arguere, coarguere, redarguere, convincere*, **እምድኅረ፡ ተዛለፉ፡ በስምዕ፡ ከመ፡ ቀታሌ፡ ነፍስ፡ ውእቱ፡** Clem. f. 248; c. Acc. pers.: **አነ፡ እዛለፎሙ፡** ἐγὼ μάρτυς Jer. 36, 23; **ይዛለፍኪ፡ እከይኪ፡** 2, 19; Jes. 11, 4; **እመ፡ ተዛለፍዎ፡ በስምዕ፡** Clem. f. 123; Matth. 12, 27 rom.; seq. **ከመ፡** Jac. 2, 9; c. **በ፡** rei 2 Petr. 2, 16; c. **በእንተ፡** rei Joh. 8, 46. 16, 8; 4 Esr. 12, 38; vel c. dupl. Acc. 4 Esr. 12, 36. 13, 41 Laur. (In his locis omnibus sicut 12, 39 Laur. quidem **ተዘለፈ፡** III, 1 praebet, sed mei codices **ተዛለፈ፡** exhibent). 3) *reprehendere, objurgare, corripere, corrigere, castigare*, c. Acc.: **ይዛለፎሙ፡ ለብዙኃን፡ አሕዛብ፡** Jes. 2, 4; **በተዛልፎቱ፡** ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος Prov. 3, 11; Ps. 38, 14. 140, 6; Lev. 19, 17; Num. 25, 24 (παραδειγματίζειν) Hen. 14, 3; Tit. 2, 15; **በእንተ፡ ተዛልፎተ፡ ዘይነብብ፡ ዘኢመፍትው፡** Lud. Comm. hist. p. 305.

ዝልፈት፡ n. act. *reprehensio, objurgatio, castigatio, refutatio*: **እለ፡ ይጸልኡ፡ ዝልፈተ፡** Prov. 15, 10; **ለዝልፈተ፡ አበሳሆሙ፡** Sap. 1, 9; M. M. f. 17.

ዘላፍ፡ et **ዘላፊ፡** n. ag. *reprehensor, correptor, redarguens*: **ኤልያስ፡ ዘላፊ፡ ሕጋ፡ ለቤተ፡ አክዓብ፡** Enc. Jac. 28; **ዘላፊ፡** Jer. 6, 10 var.

ዘለፋ፡ subst. (sec. Lud. passim **ዘላፋ፡** scriptum), m. et f., 1) *reprehensio, objurgatio, correctio, admonitio*, Num. 5, 18; Ps. 72, 14; Prov. 1, 23; **ዘለፋ፡ ክሡት፡** 27, 5; ἔλεγξις Job 23, 2; Sir. 41, 4; Hen. 14, 1; Joh. 8, 9; **አነብብ፡ ዘለፋ፡ ርእስየ፡** Org.; **ዘለፋ፡ ኅጣውእ፡** ibid. 2) *redargutio, refutatio*, γαυρίαμα (*argutiae?*) Job 13, 12; **ንጽሕፍ፡ እንከ፡ ዘለፋሁ፡ ለንስጥሮስ፡** M. M. f. 27.

ትዝልፍት፡ subst. *redargutio, argumentum*: **ትዝልፍተ፡ ኀሊና፡ ስሑት፡** ἀδρανοῦς διανοίας ἔλεγχος, Cyr. c. Pall. f. 93.

መዝለፊ፡ part. c. term. adj. *redarguens*: **ከነነ፡ መዝለፌ፡** (v. **መዝላፊ፡**) **ኀሊናነ፡** Sap. 2, 14; formam **መዝላፊ፡** Lud. affert e Mss. Colb.

መዝላፍ፡ subst. *argumentum quo redarguitur*, Sap. 2, 14 var. (si quidem lectio bona est).

ዝሕለ፡ et **ዘሐለ፡** I, 1 Subj. **ይዝሐል፡** et **ይዝሕል፡**, *rubiginem trahere, rubigine* vel *aerugine obduci*, Jac. 5, 3; **ዘሐሉ፡** Jer. 6, 28 var.; **ሀገል፡ ወርቀከ፡ እምትሀጉል፡ ዐርከከ፡ ወእም ይዝሐል፡** (v. **ይዝሕል፡**) **ውስተ፡ መድፍን፡** Sir. 29, 10. — *Voc. Ae.*: **ዝሕለ፡ ዘ፡ ዘዐገ፡** v. **ዘገ፡**።

ዝሑል፡ part. *rubigine obductus, rubiginosus, aeruginosus, corruptus* (de metallis): **ጽሀርት፡ ዝሕልት፡** Hez. 24, 6; **መጽሔት፡ ዝሕልት፡** Sir. 12, 11; Fal. f. 29; **ኵሎሙ፡ ዝሑላን፡** διεφθαρμένοι Jer. 6, 28; Judaei **ዝሑላን፡ አእምሮ፡** ἀναίσθητοι Chr. ho. 33.

ዛሕል፡ subst. *rubigo, aerugo, ferrugo*: **ከመ፡ ዛሕለ፡ ብርት፡ እከየ፡ ልቡ፡** Sir. 12, 10; Ep. Jer. 11; **እንተ፡ ኢሐብረ ትዋ፡ ዛሕላ፡** Hez. 24, 6. 11. 12; Jac. 5, 3. a) an etiam *scoriae?* **እፈትን፡ ዛሕለኪ፡ በከውር፡ ወአሔስል፡ ኵሎ፡ ናእከኪ፡** Jes. 1, 25. b) trsl.: *corruptela*, Org. 2; **መቃርስ፡ ዕንቍ፡ ዛሕለ፡ ኀጢአት፡ ዘኢያደመና፡** Enc. Haml. 22. [De etymo nihil certi habeo; nescio an radici (**ሰሐለ፡**) سَحَلَ vicina sit, rubigine a *detergendo* dicta].

ዙሐል፡ subst. (vid. **ዙሐል፡**) i. q. زُحَل *Saturnus* planeta, Jsp. p. 273; **ኮከብ፡ ዙሐል፡** Sx. Sen. 12.

ዝሕነ፡ (etiam **ዝኅነ፡**; sec. Lud. **ዘሐነ፡**) I, 1 [an سكن שָׁכַן?] 1) *tranquillum esse* vel *fieri, sedari*, de fluctibus: **ዝሕነ፡** ho. Acacii in Cyr. f. 105; **ዝሕነ፡ ማዕበል፡** M. M. f. 16; Org. 3. 2) *requiescere, securum fieri*: infirmus **ሶበ፡ ረከበ፡ ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ ይትፌወስ፡ እምሕማሙ፡ ወይዝሕን፡ እምደዌሁ፡** Gad. Kar.

አዝሐነ፡ II, 1 *tranquillare, sedare*: Christus **አዝሐና፡ ለባሕር፡ በተግሣጸ፡ ነፋሳት፡** M. M. f. 25; Christe **ዘአዝሐንከ፡ እምኔነ፡ ማዕበላተ፡ ውኂዛተ፡ መናፍስት፡ ርኩሳን፡** Kid. f. 11.

አስተዝሐነ፡ IV, 1 vel **አስተዛሐነ፡** IV, 3 *ad tranquillitatem perducere*: **ውስተ፡ ዘመድኅን፡ መርሶ፡ እንዘ፡ ታስተዝሕኑ፡** (v. **ታስተዛሕኑ፡** Cod. Tub.) **ንግዳ፡ ለሐመርየ፡** Enc. Pag. 1.

ዝሑን፡ part. *tranquillus, lenis, securus*: **ዝሑን፡ መርሶ፡** εὔδιος λιμήν hom. Cyr. f. 104; **ነፋስ፡ ዝሑን፡** Chr. Ta. 34; **እንዘ፡ ዝሑናን፡ ንሕነ፡ እምትንሣኤ፡ መዋግድ፡** M. M. f. 262; trsl.: **በትእዛዝ፡ ዝሑናት፡** ἡμερωτάτοις νομίμασιν Cyr. ad Th. f. 1.

ዛሕን፡ subst. (m.) *tranquillitas, tranquillum, malacia*: **ዛሕን፡ ዐቢይ፡** γαλήνη μεγάλη Matth. 8, 26; Marc. 4, 39; Luc. 8, 24 (ubi ed. rom. **ዘሐን፡** exhibet); **በሕር፡ አርመመት፡ ሶቤሃ፡ ዐቢየ፡ ዛሕነ፡** Deg.; **በዛሕን፡** *in tranquillo* γαληνῶς, ho. Procli in Cyr. f. 119; **ነቢር፡ ምስለ፡ ጠቢባን፡ ሰላም፡ ወዛሕን፡ ወሀዳእ፡ ውእቱ፡** Fal.; Clem. f. 192; **መርስ፡ ወዛሕን፡ ጥዑይ፡** Chr. Ta. 18; **መርሶ፡ ዛሕን፡** Chr. Ta. 19; **ኀድፈኒ፡ ውስተ፡ ዛሕን፡ ወመርስ፡** Enc. Hed. 10. — *Voc. Ae.*: **መርስ፡ ዛሕን፡ ዘ፡ ጸጥ፡ ማለት፡**

ዝሕነት፡ n. act. *tranquillitas, serenitas*: **በዝሕነተ፡ መንግሥትክሙ፡** ἐπὶ τῆς ὑμετέρας γαληνότητος Cyr. ad Th. f. 1.

መዝሕን፡ part. (II, 1) *tranquillator, sedator*, Org. 3.

ዘሐቀ፡ I, 1 [سحج سحق ضحى] Subj. **ይዝሐቅ፡** *decorticare, decoriare, glubere, deglubere, detrahere* cutem: **ሀበኒ፡ መጥበሕተ፡ እዝሐቅ፡ ባቲ፡ አንዳ፡ ትፉሕ፡** Jsp. p. 340; **ዘባሒ፡ ይዝሕቅ፡ አንዳ፡ እምዲበ፡ ሥጋ፡** Chr. ho. 7; **ሰብእ፡**

ህንደኬ፡ ዘሐቁ፡ አንዳሁ፡ ለቶማስ፡ M. M. f. 43; Jsp. p. 289; አዘዘ፡ መኰንን፡ ይሥትሩ፡ ሥጋሁ፡ ወይዝሐቁ፡ አምእስቲሆሙ፡ Sx. Teq. 25; Genb. 11; Tachs. 8; al. crebro. — *Rad. Abb.*: ዘሐቀ፡ ዘ፡ አቈማጸ፡ አወፃ።

ተዝሕቀ፡ III, 1 *deglubi, decoriari* Gad. Ad. f. 18 (vid. sub ተልሕጸ፡); ተዝሕቀ፡ አንዳሆሙ፡ Sx. Haml. 5.

ዝሑቅ፡ part. *decoriatus, degluptus:* ማእስ፡ ዝሕቅት፡ Sx. Genb. 26; homo ዝሑቀ፡ ማእስ፡ Enc. Jac. 13.

ምዝሐቅ፡ (scriptum ምዝሐቅ፡) subst. (locus ubi decoriant) *carnificina,* (si non *scalprum* quo decoriant): alii martyrium subeunt ውስተ፡ አስኳተ፡ ሀገር፡ ወቦ፡ እለ፡ በምዝሐቅ፡ ወቦ፡ እለ፡ በመንኰራኵር፡ M. M. f. 186.

I. ዘሕዝሐ፡ quadrl., ut videtur *superfundi* (coll. سَحَّ *effudit, profudit, defluxit e loco superiore;* تَسَحْسَحَ id.). — *Rad. Abb.*: ዘሕዝሐ፡ ዘ፡ ጠብጠብ፡ አለ።

ዝሕዙሕ፡ part. *superabundans, exundans:* መስፈርት፡ ምሉእ፡ ወዝሕዙሕ፡ ወንሕጉሕ፡ Luc. 6, 38; ትስረይ፡ ሎቱ፡ ጌጋዮ፡ ዝሕዝሕት፡ ወምልእት፡ Kedr f. 2.

ዝሕዛሔ፡ subst. *exundatio, exuberantia,* Lud. sine auct.

II. ዘሕዝሐ፡ dubiae significationis; occurrit አዛሕዝሐ፡ II, sc. ወያዘኀዝኅኒ፡ በሕቁ፡ ማእስየ፡ (in uno libro, var. pro የሐዝዘኒ፡ et ያሐዝነኒ፡ q. v.) Job 30, 30.

ዘም፡ et ዘሞ፡ n. prgr. sc. ζωμός, *jus, jusculum,* Hez. 24, 10 et 8 (var. pro ደም፡); Jud. 6, 19. 20.

ዜማ፡ *sonus, melos* vid. sub ዘይመ፡

ዘመመ፡ i. q. زَمَّ ܙܡܰܡ *constringere, capistrare* (vic. זָמַם et ዐመመ፡).

ዝማም፡ subst. [ܙܡܳܡ ܙܡܳܡܐ] Pl. ዝማማት፡ *circulus* vel *annulus naribus bestiarum alligatus, funiculus annexus annulo per nares trajecto, capistrum:* ተግሣጽ፡ sit tibi ልጓም፡ et ዝማም፡ Fal. f. 27; Pl. usitatur pro Sing.: ትወዲ፡ ሎቱ፡ ዝማማተ፡ ውስተ፡ አንፉ፡ φορβαίαν Job 40, 20; እወዲ፡ ለከ፡ ዝማማተ፡ ውስተ፡ አንፍከ፡ φιμόν Jes. 37, 29; Org. 1. — *Voc. Ae.*: ዝማም፡ ዘ፡ መሸንግ፡; *aliud:* ዝማማት፡ ብ፡ ስናጋ።

ዘመመ፡ *percelli, perturbari* Lud. affert e Mss. Colb. (An i. q. הָמַם?).

I. ዘመረ፡ rad. cognata cum ዜመ፡ زَمَرَ al. (vid. Hupfeld in Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes Bd. III. 1840. p. 394 seq.); in specie cfr. זמר ܙܡܰܪ, etiam ذبر et زبر.

ዘመረ፡ I, 1 i. q. አዘመረ፡ n. 1. q. v.

ዘመረ፡ I, 2 *cantare, ad modos instrumenti musici* vel *instrumento canere,* fere non nisi de cantu sacro: ይዜምሩ፡ በአቅርንት፡ σαλπίζοντες ταῖς σάλπιγξι 1 Par. 15, 24; ቀደሙ፡ ዘምሮ፡ ለእግዚ"፡ በአቅርንት፡ 2 Par. 29, 27. a) in specie *psallere, psalmos cantare:* እዜምር፡ ለከ፡ εὐλογῶν μετὰ ψαλτηρίου Jes. 38, 20; ψάλλειν Ps. 9; 2. 12, 6. 67, 4. 104, 2; 4 Reg. 3, 15; Hen. 48, 5; 1 Cor. 14, 15; Jac. 5, 13; Rom. 15, 9; ሶበ፡ ዘመሩ፡ ἐν τῷ ψαλτῳδεῖν 2 Par. 5, 13; ይዜምሩ፡ በመሰንቆ፡ 1 Reg. 16, 16; c. በ፡ psalmi: Apoc. 5, 9; ውእቱ፡ ዝማሬ፡ ዘከነ፡ ይዜምሩ፡ ቦቱ፡ Sx. Hed. 7; (ከመ፡)ይዘምሩ፡ በጊዜ፡ ተመጥዎ፡ ቍርባን፡ ኵሎሙ፡ ምእመናን፡ F. N. 13; ቦ፡ እመላእክት፡ ዘይዜምር፡ ወቦ፡ ዘይቄድስ፡ Clem. f. 61; ስብሐተ፡ ወዘምሮ፡ Clem. f. 12. b) *cantando laudare* alqm: ኀለያሁ፡ ወዘመራሁ፡ በበረከተ፡ እግዚ"፡ Sir. 47, 6.

አዘመረ፡ II, 1 1) *solemniter pronuntiare, sancte profiteri, publice praedicare:* ሃይማኖተ፡ መስቀል፡ በዐውድ፡ አዘመረ፡ Enc. Teq. 5; እንዘ፡ ታዘምር፡ (var. ትዘምር፡ Cod. Tub.) ሃይማኖተከ፡ በዐውድ፡ Enc. Ter 18. 2) *provocare* vel *appellare* (ab aliquo) *ad* alqm, c. በ፡, ut: አዘመረ፡ ወልደ፡ እግዚ"፡ በአቡሁ፡ ሰማያዊ፡ ወይቤ፡ ኢያእመርክሙኑ፡ ከመ፡ ዘውስተ፡ ቤተ፡ አቡየ፡ ሀሎኩ፡ M. M. f. 39 (e Luc. 2, 49); c. ኀበ፡, ut: ሶበ፡ ለሊሁ፡ አዘመረ፡ ኀበ፡ ንጉሢ፡ Act. 25, 25 rom.; c. ለ፡ Act. 28 19 rom.; ለሊሁ፡ አዘመረ፡ ይሑር፡ ኀበ፡ ንጉሢ፡ 26, 32 rom.

ተዘመረ፡ III, 1 (an 2?) sibi (i. e. sui defendendi causa) solemniter pronuntiare vel invocare alqm sive testem sive judicem, *provocare ad* alqm a) *testimonii causa laudare* vel *memorare* auctorem vel dicta ejus, *auctoritate* alcjs *uti:* ያቀውሙ፡ ቃላቲሆሙ፡ ተዘሚሮሙ፡ እምቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡ τὸν οἰκεῖον ἐμπεδοῦσι λόγον ἐξ αὐτῆς ἑλόντες τῆς θεοπνεύστου γραφῆς Cyr. c. Pall. f. 67; c. Acc.: እላ፡ ፪ ቃላተ፡ ተዘመርነ፡ እንዘ፡ ትእልፊት፡ ዘከመዝ፡ ወፈድፋደ፡ ውስተ፡ ቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡ Cyr. f. 116. b) *appellare* vel *provocare ad* judicem superiorem, c. Acc. pers. Act. 25, 11 rom.; c. ኀበ፡ pers. et Acc. rei cujus causa provocatur (*vindicare sibi* alqd ab alqo): ተዘመረ፡ መድኀኒቶ፡ ኀበ፡ ንጉሢ፡ Act. 25, 21; c. በ፡ nominis, ut: ተዘመር፡ በስመ፡ ዚአሁ፡ Lud. e Syn.

ዝሙር፡ part. et subst., is ad quem testimonii causa provocatur i. e. *testis, auctor:* ዝሙረ፡ ቃላትየ፡ ነቢይ፡ ኤርምያስ፡ Cyr. f. 106; ለዝንቱ፡ ዝሙር፡ ጳውሎስ፡ (hujus rei testis est P.) f. 118; ወዝሙር፡ ጳውሎስ፡ እንዘ፡ ይብል፡ καὶ μαρτυρήσει λέγων ὁ Π., Cyr. c. Pall. f. 69; ዝሙረ፡ ህላዌ፡ ዚአሁ፡ ከነ፡ ከመ፡ propria ejus natura προςμεμαρτύρηκεν ὅτι f. 76.

ዘማሪ፡ n. ag. *psaltes, psalmorum cantator:* ዘማሪ፡ ዳዊት፡ ψάλλων, Cyr. c. Pall. f. 88. 94.

ዝማሬ፡ subst., m. et f., Pl. ዝማሬያት፡ *psalmodia, hymnus sacer, psalmus:* ዝማሬ፡ መላእክት፡ ቅዱሳን፡ Phlx. 195; Sx. Hed. 7 (vid. sub ዘመረ፡); Deg. (crebro); d'Abbadie Cat. p. 99; ዘምሩ፡ በአልባቢክሙ፡ ዝማሬያተ፡ ወስባሔያተ፡ F. M. 32, 7.

መዘምር፡ part. (I, 2), Pl. m. መዘምራን፡, f. መዘምራት፡, *psaltes, psalmicen, cantor ecclesiasticus, psalmista:* መዘምራን፡ ψαλτῳδοί 1 Par. 15, 27; Sir. 47, 9. 50, 18; ψάλλοντες Ps. 67, 27; መዘምራን፡ ወመዘምራት፡ ᾄδοντες καὶ ᾄδουσαι 2 Esr. 2, 65. 17, 1. 68; በከመ፡ ይቤ፡ መዘምር፡ (auctor psalmi) M. M. f. 196; ψάλται ecclesiae christianae: II Can. Ap. 64; F. N. 8; Did. 16; F. M. 15, 3; Jared መዘምር፡ Deg.

መዝሙር፡ (ምዝሙር፡ Act. 13, 1 rom.) subst. (m.), [מִזְמוֹר ܡܙܡܽܘܪܳܐ ܡܙܡܘܪ], coll. et Sing., Pl. መዝሙራት፡, sed etiam መዛሙር፡ (Phlx. 237 al.; et መዘምርት፡ Asc. Jes. 4, 21 bis, si quidem lectio sana est), 1) *psalmus, psalmi, hymnus* vel *oda sacra,* ψαλμός in titulis singulorum Psalmorum; Job 30, 31; Judith 16, 1; መዝሙረ፡ መሰንቆክሙ፡ Am. 5, 23; Act. 13, 33;

ᾠδή Apoc. 5, 9; ψαλμοί በመዝሙር፡ Jes. 66, 20; Ps. 94, 2; 1 Cor. 14, 26; Eph. 5, 19; ᾠδαί Sir. 47, 17; 2 Esr. 22, 36; መዝሙረ፡ ጽባሕ፡ Genz. f. 72. 73; መጽሐፈ፡ መዝሙር፡ *liber psalmorum* vel *psalterium* Luc. 20, 42; Act. 1, 20 vel መዝሙር፡ Luc. 24, 44; vel መጽሐፈ፡ መዝሙራት፡ ዘዳዊት፡ vid. editionem Psalm. Lud. 2) *psalterium, instrumentum quo psallitur:* Sir. 40, 21; Ps. 32, 2. 48, 4. 80, 2. 91, 3. 149, 3. 150, 3. 151, 2; Hez. 33, 32; Sap. 19, 17 (ubi var. መዝመር፡ invenitur); መዝሙር፡ νάβλαι 3 Reg. 10, 12; 4 Esr. 10, 28. 3) *chorus psallentium,* οἱ ἱεροψάλται መዝሙር፡ 1 Esr. 5, 27. 45 (at ከህናት፡ መዝሙር፡ 8, 5. 22); መዝሙረ፡ ነቢያት፡ χορός 1 Reg. 10, 5. 10.

መዝመር፡ *psalterium* vid. sub መዝሙር፡

ምዝማር፡ subst. locus ad quem testimonii causa provocatur, *testimonium, auctoritas:* ዘእምቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡ ምዝማር፡ αἱ ἐκ τῆς θεοπνεύστου γραφῆς ἀποδείξεις Cyr. ad Reg. f. 26; f. 28 (vid. sub አስተማጽአ፡); Cyr. f. 106; ብዙኅ፡ ምዝማረ፡ ብየ፡ M. M. f. 65.

መዝምር፡ subst. (vid. መሥመር፡) *versus* in libro, Lud. ex Syn.

II. ዘመረ፡ i. e. سَمَرَ *colorem fuscum habuit.*

አዝመር፡ subst. (i. e. أَسْمَر *fuscus*) *purpura,* Apoc. 18, 12. 16. — *Voc. Ae.:* አዝመር፡ ዘ፡ ማኀበስ ።

ዘመረግድ፡ *smaragdus* vid. sub መረግድ፡ c. 170.

ዘመን፡ subst. (m.), Pl. አዝማን፡, rarius ዘመናት፡ (*tempora anni*), Pl. Pl. አዝማናት፡ [זְמָן זְמַן et زَمَن زَمَان] *tempus, tempus statutum,* χρόνος Koh. 3, 1; Act. 27, 9; καιρός Gen. 1, 14; Hen. 72, 1; Apoc. 11, 18. 22, 10; ዘመን፡ ወአዝማን፡ ወመንፈቀ፡ ዘመን፡ 12, 14; መዋዕል፡ ወአዝማን፡ Act. 1, 7; እምቅድመ፡ መዋዕል፡ ወኵሉ፡ አዝማን፡ Clem. f. 48; እምቅድመ፡ መዋዕል፡ ወአዝማናት፡ Lit. Chrys.; ደኃሪ፡ ዘመን፡ 4 Esr. 14, 4; በአዝማን፡ እለ፡ እሙራን፡ Hen. 75, 4. 5; በውእቱ፡ አዝማን፡ Hen. 80, 3. 6; ዘመነ፡ አሪት፡, ዘመነ፡ ወንጌል፡ Lud.; እስከ፡ ዘመኑ፡ *ad tempus quoddam, aliquamdiu* Tob. 14, 4, vel እስከ፡ ዘመን፡ Hen. 90, 1. 5; በዘመኑ፡ *tempore suo* Ex. 34, 18; Lev. 26, 4; ኵሉ፡ በበ፡ ዘመኑ፡ Hen. 2, 1; እጸንሕ፡ አነ፡ እምዘመን፡ ዘመነ፡ *de die in diem* Enc. Sen. 11. a) *vices:* ሠለስተ፡ ዘመነ፡ τρεῖς καιρούς Ex. 23, 17. 34, 23; Deut. 16, 16. b) *aetas* hominis (Lebenszeit) Enc. Nah. 4. c) *aevum, saeculum:* ሰብአ፡ ዘመኑ፡ homines temporis illius Jsp. p. 308; ሰብአ፡ አዝማና፡ p. 273; ሊቃውንተ፡ ዘመን፡ seniores qui posthac suo quisque tempore erunt F. M. 13. d) *tempora anni:* ዘመናት፡ Abush. 4. 6 al. (vid. sub ሐጋይ፡). e) *tempestas:* ለአመ፡ ዘመን፡ አንሥአት፡ ሞገዳ፡ Enc. Pag. 1. — (2 Reg. 22, 3 interpres καιρός pro κέρας legisse videtur).

ዘመናዊ፡ adj. rel. *temporalis:* መብልዕ፡ ማሳኒ፡ ወዘመናዊ፡ F. N. 9; ትፍግዕት፡ ዘመናዊት፡ ውኅላፊት፡ Chr. ho. 26; ሕይወት፡ ዘመናዊት፡ (opp. ዘለዓለም፡) Abush. 38.

ዘመወ፡ I, 2 (ይዘምዉ፡ I, 1 Sx. Mij. 25 lapsu calami scriptum videtur); semel inveni ዘነወ፡ (Kuf. p. 121 ann. 18) [vid. ዘነየ፡, זָנָה زَنَى; amh. ዘማ፡] *scortari, fornicari, stuprum facere, moechari, adulterare,* πορνεύειν, ἐκπορνεύειν Gen. 38, 24; Jer. 3, 6; 1 Cor. 6, 18. 10, 8; μοιχεύειν, μοιχᾶσθαι Ex. 20, 13; Jer. 5, 7. 7, 9; Hez. 23, 43; Matth. 5, 28. 19, 9; Luc. 16, 18; Rom. 2, 22; c. ምስለ፡ pers.: Jer. 3, 8; Hez. 16, 26. 30; F. M. 5, 3; c. በ፡ pers.: Lev. 20, 10; Num. 25, 1; Kuf. 39; Jer. 36, 23; Hez. 16, 16; c. በድኅረ፡ Kuf. 7; ዝሙት፡ ዘዘመዉ፡ ትጉሃን፡ Kuf. 7; ኢዘምዎ፡ ἐγκράτεια *castitas* 2 Petr. 1, 6; ኢዘምዎት፡ Gal. 5, 23. a) usurpatur de omnibus libidinibus naturae repugnantibus: ዘምዎተ፡ ብእሲ፡ ምስለ፡ ብእሲ፡ F. M. 7, 1; እለ፡ ይዜምዉ፡ ተባዕት፡ ምስለ፡ ተባዕት፡ ወአንስት፡ ምስለ፡ አንስት፡ 7, 4; ዘዘመወ፡ በእንስሳ፡ 7, 1. 2; ብእሲ፡ ዘይዜሙ፡ በነፍስተ፡ ሥጋሁ፡ Sir. 23, 16; c. Acc.: ዘዘመወ፡ ተባዕተ፡ F. M. 7, 1. 3. b) transfertur (ex usu loquendi biblico) α) ad idololatriam: c. በ፡ numinis: ዘመወት፡ በዕፀው፡ ወበእብን፡ Jer. 3, 9 vel gentilium: አንቲሂኬ፡ ዘመውኪ፡ በብዙኃን፡ ኖሎት፡ Jer. 3, 1; c. ድኅረ፡ numinis quod sectantur: Ex. 34, 16; Lev. 17, 7; c. እምነ፡ Dei a quo deficiunt: Ps. 72, 26; Hos. 4, 12. 9, 1; Hez. 23, 5; vel እምድኅረ፡ Hos. 1, 2; abs.: ኵሎሙ፡ እለ፡ ኢዘመወ፡ ልቦሙ፡ Sir. 46, 11; Apoc. 2, 14. β) ad commercia populorum gentilium inter se: Apoc. 17, 2.

አዘመወ፡ II, 2 *ad stuprum seducere, ad scortandum pellicere, scortari facere* vel *sinere:* Lev. 19, 29; Ex. 34, 16; 2 Par. 21, 13; Apoc. 2, 20; አዘመውክ፡ ለብእሲት፡ ከልእክ፡ Did. 1; meretrix ait: ignis in me ardet ወያዜምወኒ፡ ዘእንበለ፡ ፈቃድየ፡ Gad. T. H.; *impudicitiae maculam aspergere* alicui Deut. 22, 21. 23, 3.

ዝሙት፡ subst., f. et m., *scortatio, fornicatio, stupra, adulterium, impudicitia, libidines:* πορνεία Gen. 38, 24; Kuf. 7; Sir. 26, 9; Matth. 15, 19; 1 Thess. 4, 3; Act. 15, 20; ዝሙተ፡ ብእሲት፡ ምስለ፡ ብእሲት፡ F. M. 7, 1; ዝሙተ፡ ብእሲ፡ ምስለ፡ ብእሲ፡ ወበእንስሳ፡ ibid.; ቤተ፡ ዝሙት፡ πορνεῖον (*domus meretricia, lupanar*) Hez. 16, 39; ትርሲተ፡ ዝሙት፡ εἶδος πορνικόν (ornatus *meretricius*) Prov. 7, 10; *incestus* 1 Cor. 5, 1; adulterium Matth. 19, 9; Joh. 8, 3; Rom. 7, 3; ἀσέλγειαι 1 Petr. 4, 3; 2 Petr. 2, 2; Judae 4; trsl. de idololatria: Jes. 47, 10. 57, 9; Jer. 2, 20. 3, 2. 9; Hez. 16. 23, 8; Apoc. 2, 21; de commercio cum populis gentilibus: Nah. 3, 3. 4; Apoc. 17, 2.

ዘማ፡ subst. f., Pl. ዘማት፡ *scortum, meretrix, adultera, moecha,* πόρνη Gen. 34, 31. 38, 15; Lev. 21, 14; Deut. 23, 18; Jer. 3, 3; Hez. 23, 43; Sir. 9, 6. 19, 2; ብእሲት፡ ዘማ፡ Prov. 5, 3; Hos. 1, 2; Hebr. 11, 31; ፪ አንስት፡ ዘማት፡ 3 Reg. 3[b], 16. 22, 38; Prov. 29, 3; Joel 4, 3; ከመ፡ ማሕሌት፡ ዘዘማት፡ Jes. 23, 15; ዘርአ፡ ዘማውያን፡ ወዘማት፡ Jes. 57, 3; ኀደሩ፡ ቤተ፡ ዘማት፡ Jer. 5, 7; Luc. 15, 30; በከመ፡ ይገብራ፡ አንስት፡ ዘማት፡ Did. 3; Clem. f. 163; μοιχαλίς በቀለ፡ ዘማት፡ Hez. 16, 38. 23, 45; trsl.: Jes. 1, 21; ዛቲ፡ ትውልድ፡ ዘማ፡ ወኃጥእት፡ Marc. 8, 38; ዘማ፡ ሠናይት፡ ወፍሥሕት፡ Nah. 3, 4; ዘማ፡ ዐባይ፡ Apoc. 17, 1. 5. 15.

ዘማዊ፡ n. ag., f. ዘማዊት፡, Pl. m. ዘማውያን፡, f. ዘማውያት፡ 1) m. *scortator, fornicator, adulter, moechus:* ብእሲ፡ ዘማዊ፡ πόρνος Sir. 23, 17; κύων Deut. 23, 18; F. M. 5, 1; ዘማውያን፡ 1 Cor. 5, 9; 1 Tim. 1, 10; Apoc. 22, 15; F. M. 5, 8—10; μοιχός Job 24, 15; አረጋዊ፡ ዘማዊ፡ Sir. 25, 2; ዘማውያን፡ Jer. 57, 3; Sap. 3, 16; Jac. 4, 4; etiam *libidine percitus* vel *insaniens,* θηλυμανής, de equis: አፍራስ፡ ዘማው-

66

ያን፡ Jer. 5, 7. 2) f. *meretrix, fornicatrix, moecha, adultera, impudica* Prov. 5, 20; Kuf. 41; Kid. f. 23; F. M. 5, 1; ዘማውያት፡ Matth. 21, 31; F. M. 34, 8; μοιχαλίς Prov. 18, 22; Rom. 7, 3; Joh. 8, 3; ትውልድ፡ ዘማዊት፡ Matth. 12, 39.

ዝሙና፡ subst. *scortatus, scortatio*, Kuf. p. 121 ann. 18.

ዘመደ፡ rad., cui significatus *jungendi* et *copulandi* inerat, coll. צמד, ضمّ, ضَمَدَ ፀመደ፡ (ܨܡܕ).

ተዘምደ፡ III, 1 *propinquitatis vinculis conjunctum* vel *cognatum esse*: እሉ፡ እለ፡ ይዘመዱ፡ ወይሰናሰሉ፡ እስመ፡ ተወልዱ፡ እምአበው፡ ወእምሔውያን፡ F. N. 24, 2; ለእመ፡ ዘመወ፡ ምስለ፡ ካልአት፡ ዘትዘመድ፡ cum aliis quae (ei) cognatae sunt F. M. 5, 3; ተዘምዶት፡ *cognatio* F. N. 10, 6, vel ተዘምዶ፡, ut: ከነ፡ ተዘምዶ፡ መንፈሳዊ፡ ማእከሌሆሙ፡ F. N. 24, 2.

አስተዘመደ፡ IV, 3 *inter se copulare* Abush. 37; in specie *propinquitatis vinculis*, ተሰምዮት፡ በመንፈስ፡ ዘያስተዘምድ፡ ምስለ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ከመ፡ ተዘምዶት፡ ሥጋዊ፡ ያስተሳትፍ፡ ምስለ፡ ሥጋ፡ F. N. 51.

ዘመድ፡ subst. (m.), Pl. አዝማድ፡ *cognatio, familia, stirps, genus, cognatus, cognati, consanguinei, proximi*, συγγένεια ዘመድ፡ Gen. 12, 1; Ex. 6, 16. 19; Ruth 2, 3; Jes. 38, 12; vel አዝማድ፡ Ruth 2, 1; Luc. 1, 61; Act. 7, 14; τὸ γένος ዘመድ፡ Tob. 5, 12; Act. 17, 29; vel አዝማድ፡ Jer. 36, 32. 43, 31; Tob. 6, 12; Act. 7, 13; γενεά አዝማድ፡ Gen. 31, 3; συγγενής ዘመደ፡ ዚአየ፡ ትከውን፡ 1 Esr. 4, 42; ዘመድከ፡ ይእቲ፡ Lev. 18, 14. 20, 20; አዝማዲከ፡ ውእቱ፡ Tob. 6, 11; Luc. 1, 36; Joannes Bapt. fuit አዝማዱ፡ ለክርስቶስ፡ በሥጋ፡ Lud. e Vit. Theoph.; συγγενεῖς አዝማድ፡ Rom. 9, 3. 16, 7. 11; Dan. ap. 1, 63; οἱ ἐγγύτατοί μου አዝማድየ፡ Job 6, 15. 19, 14; Ps. 14, 4. 37, 12; οἰκεῖοι 1 Tim. 5, 8; ዘእምባዕድ፡ ዘመድ፡ ἀλλογενής *alienigena* Lev. 22, 12. 13. Cognatorum varia genera haec sunt: አዝማድ፡ ዘበሥጋ፡ vel እምከዊነ፡ ትውልድ፡ (*consanguinei*); አዝማድ፡ እመንገለ፡ ተዋስቦ፡ (*affines*); አዝማድ፡ እመንገለ፡ ሕግ፡ (spirituales); አዝማድ፡ ዘበንብረት፡ (q. v.) F. N. 24, 2. a) οἱ γονεῖς *parentes* አዝማድ፡ Matth. 10, 21; Joh. 9, 18—22; Col. 3, 20; Dan. ap. 1, 3; ዘመዱ፡ ያስተኀፍር፡ Prov. 29, 15; socer et socrus እምይእዜሰ፡ ዘመድኪ፡ Tob. 10, 12. b) *majores, patres*: γονεῖς አዝማድ፡ Judith 5, 8; πρόγονοι Sir. 8, 4; 1 Tim. 5, 4. c) *progenies* Sir. 45, 13. d) *genus ejusdem aetatis* (Geschlecht, Generation), γενεά Ex. 17, 16. e) *gens*, ἔθνη Gen. 10, 32; ኵሉ፡ ዘመደ፡ እስራኤል γένος Jos. 4, 14. f) *genus humanum*: ዘመደ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ 4 Esr. 7, 42; ዘመደ፡ መዋቲ፡ 8, 40; coll. Gen. 11, 6. g) *genus* vel *species* (Gattung, Art), animatorum et inanimatorum: γένος በበዘመዱ፡ Gen. 1, 11. 12. 21. 24. 25. 7, 14; Kuf. 3; ዘንተ፡ ዘመደ፡ ፫ ገብረ፡ Kuf. 2; እንስሳ፡ በበዘመዱ፡ Sir. 43, 25; እምኵሉ፡ ዘመደ፡ ዓሣ፡ Matth. 13, 47; ኵሉ፡ ዘመደ፡ መብልዕ፡ Gen. 40, 17; ክልኤ፡ ዘመድ፡ ዛቲ፡ በዓል፡ (duplicis generis) Kuf. 6; *quod ejusdem generis* vel *speciei est*: አዕዋፍ፡ ምስለ፡ ዘመዱ፡ የኀድር፡ πρὸς τὰ ὅμοια αὐτοῖς Sir. 27, 9; ኵሉ፡ እንስሳ፡ ያፈቅር፡ ዘመዶ፡ τὸ ὅμοιον αὐτῷ 13, 15. h) *genus* vel *familia* i. e. *ordo*: Act. 4, 6; ኢይኩን፡ ፩ እምዘመደ፡ ክህናት፡ መዐትመ፡ F. M. 21, 3.

ዝምድት፡ n. act. *cognatio* (i. q. ተዘምዶ፡): ዝምድት፡ ዘኢትትፌጸም፡ cognatio imperfecta (ex. gr. fratres vel sorores ex altero tantum parente) F. N. 42, 6; ዝምድት፡ እምሔዋን፡ ኀበ፡ (cum) ወልደ፡ ምዉት፡ (sc. ወልድ፡) ዝምድት፡ አብና፡ ወወልድና፡ ibid.

ትዝምድ፡ (pro ትዝምድት፡) subst. *cognatio, genus, stirpes, familiae, progenies*: exi እምነ፡ ምድርከ፡ ወእምነ፡ ትዝምድከ፡ Kuf. 12. 25; እሉ፡ ትዝምደ፡ ያዕቆብ፡ Kuf. 39; ኄራት፡ ትዝምድ፡ εὐγένεια Sap. 8, 3; ἔκγονα Prov. 23, 18; in specie *genus* vel *genera ejusdem aetatis* (i. q. ትውልድ፡) ኵሉ፡ በበ፡ ትዝምዱ፡ ኵሎ፡ መዋዕለ፡ Kuf. 5; ውስተ፡ ትዝምዶሙ፡ vel በኵሉ፡ ትዝምዶሙ፡ Kuf. 6; Lud. Comm. hist. p. 323 n. 71.

ትዝምድና፡ subst. *cognationis gradus* vel *ratio*, F. N. 52; ትዝምድና፡ ዘውሉድ፡ F. N. 42, 6.

I. ዘርቀ፡ subst. [سَرَّجَ *mentitus fuit*, aliâs שקר] *fucus, verba fucata et vana, lenocinium*: ወእመሂ፡ ነገረ፡ ዘርቀ፡ (v. ትምይንት፡) አምጽአት፡ ለከ፡ λόγοις τοῖς πρὸς χάριν Prov. 7, 5; Did. 2; ነገረ፡ በከ፡ ወዘርቀ፡ Sx. Masc. 28; ነገረ፡ ዘርቀ፡ Org. 5 et 7; ኀሊና፡ ነገረ፡ ዘርቀ፡ ዘኢይደሉ፡ ለክርስቲያን፡ Form. Conf. — *Voc. Ae.*: ዘርቅ፡ ዘ፡ ግዕዘ፡

II. ዘርቀ፡ i. e. زَرِقَ *caeruleus fuit* (oculus).

አዝረቅ፡ adj. i. e. أَزْرَقُ *caeruleus*: ብንተ፡ አዕይንቲሁ፡ አዝረቅ፡ (scriptum est አቅረዝ፡) ከመ፡ ኒል፡ Sx. Haml. 8; አልባስ፡ ዘሕብረ፡ አዝረቅ፡ Abush. 50.

III. ዘረቀ፡ i. e. زَرَقَ *petivit hasta* مِزْرَاقٌ *appellata*.

ምዝራቅ፡ subst. i. e. مِزْرَاقٌ *hasta brevis, jaculum*: ደርበዮ፡ በምዝራቅ፡ ውስተ፡ ከርሡ፡ ወቀተሎ፡ Jsp. p. 284.

ዘርብ፡ subst. *piper*, Lud. auct. Gregorii.

ዘረበ፡ inus., vic. ጸረበ፡ ضَرَبَ.

ዘርብ፡ ድጓንፃ፡ ብ፡ የበገና፡ መምቻ፡ cfr. مِضْرَابٌ *plectrum*.

መዝረብ፡ subst. *malleus*: Jael sumsit መትከለ፡ ወመዝረበ፡ Abush. 47. — *Voc. Ae.*: ሰፌልያ፡ መዝረብ፡ ብ፡ መዶሻ ።

ዘርበናት፡ subst. Pl., sine dubio a ዘርበን፡ i. q. زَرْبُولٌ *calcei partibus posterioribus elatis instructi*: እሉ፡ እሙንቱ፡ እለ፡ ቀዲሙ፡ የሐርምዎ፡ ለአሣእን፡ ወድኅረሰ፡ የሐውሩ፡ በዘርበናት፡ ወበቆጽናት፡ M. M. f. 185.

ዘርቤት፡ subst. i. q. زِرْبِيَّةٌ, Pl. ዘርቤታት፡, *tapes, tapetum* (utrimque villosum): ዘርቤታት፡ ነጸፍኩ፡ ዘእምግብጽ፡ ἀμφιτάποις Prov. 7, 16; Did. 2; ነጸፈት፡ ዘርቤታት፡ ወአልባሳት፡ ደርከና፡ ውስተ፡ ዐራታ፡ Sx. Jac. 13. — *Voc. Ae.*: ዘርቤት፡ ዘ፡ ብሳጥ፡ v. ብስጥ፡

ዘራት፡ v. ዛራት፡ subst. *camelopardalis* [زَرَافَةٌ] Deut. 14, 5. (Vid. Lud. hist. I, 10 n. 33; et Lud. lex. amh. sub ገርራት፡ c. 79).

ዘርአ፡ I, 1 [rarius ዘርዐ፡; זרע ܙܪܥ زرع ذرأ; vid. ዘረወ፡ et ዘርዘረ፡] Subj. ይዝራእ፡ 1) *semen spargere, seminare, serere, conserere*, abs.: Koh. 11, 4; ዘረአ፡ Jes. 28, 24;

Lev. 25, 11. 20; Ps. 125, 6; Jud. 6, 3; Matth. 6, 26. 13, 3. 4; ዘይዘርእ፡ *sator* Matth. 13, 3; Joh. 4, 36. 37; c. Acc. seminis: Jes. 28, 25; ዘርአ፡ ኢትዝርኡ፡ Jer. 42, 7; Hagg. 1, 6; Matth. 13, 24. 25; c. ዲበ፡ vel ውስተ፡ terrae: በጽሐ፡ ጊዜ፡ ዘርእ፡ ለዘሪእ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Kuf. 11; ኢትዝርኡ፡ ለክሙ፡ ውስተ፡ ሦክ፡ Jer. 4, 3; Gen. 26, 12; Matth. 13, 31; c. Acc. agri: Lev. 25, 3; Ex. 23, 10; Gen. 21, 33. 47, 23; Ps. 106, 37; Hez. 36, 9; a) trsl.: እዘርአሙ፡ ለእስራኤል፡ Jer. 38, 27; ዘርኡ፡ ነፋሰ፡ ወአረሩ፡ ዐውሎ፡ Hos. 8, 7; ዘይዘርእ፡ ሕብለ፡ የአርር፡ እከየ፡ Prov. 22, 8; Job 4, 8; Marc. 4, 14; Gal. 6, 8. b) *semen immittere* feminis, *seminare, fecundare:* ከመ፡ ኢትዝራእ፡ ዘርአከ፡ ላዕሌሃ፡ Lev. 18, 20; Hen. 15, 5. c) *semen spargere* dicitur de planta ipsa: Gen. 1, 11 var.; Lev. 11, 37 var.; Deut. 29, 22 var. 2) *spargere, dispergere, disseminare:* ዘርአ፡ ውስቴታ፡ ጼወ፡ Jud. 9, 45; διασπείρειν Deut. 32, 8.

ተዘርአ፡ III, 1 1) *seri, seminari, conseri,* de semine: ዘርእ፡ ዘይዘራእ፡ (v. ዘይዘርእ፡) Lev. 11, 37; Gen. 1, 11. 12. 29 (ተዘሪአ፡); Deut. 29, 22; Matth. 13, 19 seq.; Marc. 4, 15 seq.; de agro: ምድር፡ ዘኢይዘራእ፡ Jer. 2, 2; Jes. 19, 7; Num. 20, 5. a) trsl.: 4 Esr. 9, 34; ቃል፡ ዘተዘርአ፡ Jac. 1, 21. b) de animatis: ኅቡረ፡ ተዘራእነ፡ ማእከለ፡ ክርሥኪ፡ Kuf. 35. 2) *spargi, dispergi,* de fluidis Hen. 60, 16. 21; ተዘርኡ፡ διεσπάρησαν Gen. 9, 19.

ዝሩእ፡ part. *satus, seminatus, consitus,* Org. 5; ለእመ፡ ዐቀብነ፡ አበሳው፡ ለዘይትገነይ፡ ለነ፡ ኮነት፡ ዝርእት፡ ውስተ፡ ኮኵሕ፡ M. M. f. 96; ገራህት፡ ዝሩእ፡ Sx. Genb. 19.

ዘርእ፡ subst. (m.), Pl. አዝርእት፡ 1) *satio, sementis:* Ex. 34, 21; በጽሐ፡ ጊዜ፡ ዘርእ፡ Kuf. 11; Gen. 8, 22; Lev. 26, 5; Am. 9, 13; ዘርእ፡ ወማእረር፡ Kuf. 6. 2) *semen* cujusvis generis: Gen. 1, 11. 12. 29. 47, 19. 23; Lev. 11, 37. 26, 16; Ps. 125, 7; Koh. 11, 6; 4 Esr. 9, 35; Matth. 13, 24 seq.; 1 Cor. 15, 38. 3) quae ex semine oriuntur, *satum, seges, olus, viride, herba sativa:* ዘርእ፡ ምድር፡ σπέρματα Dan. 1, 16; γεννήματα Cant. 6, 11; ሐመልማለ፡ ዘርእ፡ χλοὴ σπόρου Sir. 40, 22; Hen. 80, 2; 1 Reg. 8, 15; Lev. 27, 30; አዝርእት፡ σπέρματα Matth. 13, 32; ፍሬያተ፡ አዝርእት፡ καρποί Sap. 16, 22; ርኢ፡ ከመ፡ ሠርፀ፡ አዝርእትየ፡ (ለገራውህ፡) Rel. Bar. 4) a) *semen virile, sperma,* Dan. 2, 43; Lev. 15, 3. 18, 20. 23; ከዐወ፡ ዘርእ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Kuf. 41; F. M. 13. b) *proles, soboles* Kuf. 41; Gen. 3, 15. 4, 25. 17, 7. 8. 38, 8. 9; Jes. 43, 5. 61, 9; Ps. 36, 30. 111, 2; አንሥእ፡ ዘርአ፡ ለእኁከ፡ Kuf. 41; ዘርአ፡ ብእሲ፡ 1 Reg. 1, 11; Pl. አዝርእት፡ *posteri* Act. 7, 6 rom.; Gal. 3, 16; F. N. 42, 10; Epil. Evang. Joh. in N. T. rom. α) *stirps, gens, genus:* Ps. 68, 42; እምዘርአ፡ ሜዶን፡ Dan. 9, 1; ዘርእ፡ ቅዱስ፡ 2 Esr. 9, 2. β) proles singularum aetatum sese excipientium, *aetas:* ፲ወ፬ አዝርእት፡ (14 Generationen) M. M. f. 161.

ዘራኢ፡ n. ag. *sator, seminator,* Jes. 55, 10; 2 Cor. 9, 10; ሰይጣን፡ ዘራኤ፡ እኪት፡ ውስተ፡ ልበ፡ ሰብእ፡ Clem. f. 97; trsl.: ዘራኤ፡ ነቢብ፡ σπερμολόγος (disseminator loquelae) *locutulejus, garrulus* Act. 17, 18.

መዝርእ፡ subst., Pl. *cophini, corbes* Matth. 14, 20. 16, 9 („fortasse ferendis seminibus" Lud.). — *Voc. Ae.:* መዘርእ፡ ዘ፡ ላዳን፡

መዝራእት፡ *brachium* vid. sub መዝራዕት፡

መዝርእ፡ *velum* vid. sub መዝርዕ፡

ዘርከየ፡ quadrl. 1 [an a كرى?] *probro afficere, exprobrare, conviciari, calumniari, improperare,* fere ubique ὀνειδίζειν, ይዘረክየከ፡ Sir. 6, 9. 29, 28; Ps. 43, 18; ትትቄናደዩ፡ ብየ፡ ወትዘረክዩኒ፡ Job 19, 5; ዘይዘረክዮ፡ ለዐርኩ፡ Sir. 22, 20. 22. 20, 15; አብድ፡ ይዘረኪ፡ ወኢያአምኅ፡ 18, 18; ኀፍረት፡ ዘርክዮቱ፡ ለዐርክከ፡ 41, 22; Herm. p. 98; ወሀበ፡ በዕለ፡ ለነዳይ፡ አፍእምቶ፡ እንዘ፡ ይዘረክዮ፡ Clem. f. 174; ዘርክዮ፡ ጸላኢ፡ Lit. 168, 4; ከመ፡ ይጽዐላሃ፡ ወይዘርክያሃ፡ በእንተ፡ ዝሙት፡ Jsp. p. 327. — *Voc. Ae.:* ይዘረኪ፡ ዘ፡ ይሰደብ።

ተዘርከየ፡ III, 1 id.: ወትዘረክዩኒ፡ Job 19, 5 var.; ተዘርክዮ፡ *verba probrosa* Jsp. p. 350.

ዘርካዩ፡ n. ag. *conviciator, exprobrator,* Lud. sine auct.

ዝርክይና፡ subst. *convicium, exprobratio* Clem. f. 174.

ዘረወ፡ I, 1, rarius I, 2 [זָרָה זרי ذرى; vicinum ዘርአ፡ et ዘርዘረ፡] Subj. I, 1 ይዝሩ፡ 1) *spargere, dispergere, dissipare,* Matth. 25, 24. 26; ዘረዎ፡ (ለሐመድ፡) ውስተ፡ ሰማይ፡ Ex. 9, 10; እዘሩ፡ ኀፍረተ፡ ውስተ፡ ገጽክሙ፡ Mal. 2, 3; እዘሩ፡ (v. እዜሩ፡) አብድንቲክሙ፡ ላዕለ፡ ምስለ፡ አማልክት፡ Lev. 26, 30; 2 Reg. 16, 13; ይዘርዎ፡ ለበረድ፡ πάσσει Sir. 43, 17; διασπείρειν, διασκορπίζειν, c. Acc. rei vel pers.: Gen. 11, 9; Jes. 24, 1. 41, 46; Ps. 52, 7; Job 18, 15; nubem 37, 10; ዝርዊ፡ Dan. 4, 11; Jer. 13, 14. 23, 1. 2. 28, 20 seq.; Zach. 1, 21; Joh. 10, 12; Luc. 1, 51; እዘሩ፡ አብድንቲሆሙ፡ ውስተ፡ ፍናው፡ Jer. 14, 16; ከመ፡ እዝርዎሙ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡ Hez. 20, 23; Jer. 9, 16; Lev. 26, 33; እዘርዎሙ፡ ማእከለ፡ አሕዛብ፡ Kuf. 1; እዘርዎሙ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ነፋሳት፡ Hez. 5, 10; ራብዕቶ፡ ትዘሩ፡ በነፋስ፡ 5, 2. a) ዘርኪ፡ ፍናዊኪ፡ διέχεας *dispersisti vias tuas* i. e. *circumvagata es* Jer. 3, 13. b) ዘረዎሙ፡ ለአሕዛብ፡ ውስተ፡ ትዕይንቶሙ፡ ወውስተ፡ ማኅፈዶሙ፡ al. *dispersit* i. e. *huc illuc dimisit* Judith 7, 32. 2) *dissipare* opes a) in malam partem: *prodigere, disperdere,* ዘርኪ፡ ወርቀየ፡ Hez. 16, 36; Luc. 15, 13. 16, 1; Did. 10; ዘረዎቱ፡ ንዋየ፡ ለመብልዕ፡ ወመስቴ፡ F. M. 17, 4; ዘኢይዘሩ፡ ንዋየ፡ ቤተ፡ ክር"ን፡ ለወፍረ፡ ቤቱ፡ Clem. f. 86. b) in bonam partem: *effundere, liberaliter erogare, dilargiri,* ዝሩ፡ እክለከ፡ ላዕለ፡ መቃብረ፡ ጻድቃን፡ Tob. 4, 17; ዘረወ፡ መክፈልተ፡ ንዋዩ፡ ላዕለ፡ አብያተ፡ ክር"ት፡ Phlx. 1; 2 Cor. 9, 9; ለነዳያን፡ ዘረወ፡ (ንዋዮ፡) Enc. Ter 11. 26. 3) *ventilare, ventilando segregare:* ዘረወ፡ ኢምእመናነ፡ እምነ፡ ጉባኤ፡ Enc. Haml. 5. — *Voc. Ae.:* ዘረወ፡ ዘ፡ በተነ።

ተዘርወ፡ III, 1 *se dispergere, dispergi, dissipari, diffundi,* Jes. 11, 12. 33, 3; Tob. 14, 4; Gen. 10, 18; Ps. 21, 14. 67, 1; Joh. 16, 32; Matth. 26, 31; ጽጌያት፡ ዘተዘርወ፡ 4 Esr. 3, 47; እምህየ፡ ተዘርዉ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ አህጉሪሆሙ፡ Kuf. 10. 3; Sir. 48, 15; Esth. 9, 19; ተዘርዉ፡ በውስተ፡ አሕዛብ፡ Joel 4, 2; Hez. 34, 6 seq.; ወርቆሙ፡ ይዘሮ፡ ውስተ፡ መርሕብ፡ 7, 19; de lepra quae se diffundit, Lev. 13, 55. 14, 39; de pugna 1 Reg. 14, 23; 2 Reg. 18, 8.

ዝርው፡ part., f. ዝሩት፡ *sparsus, dispersus, dissipatus:* ሐመደ፡ እቶን፡ ዝርው፡ ፯ማየ፡ ሙስና፡ ክዕው፡ M. M. f. 104; እስመ፡ ተሰመይኪ፡ ዝሩት፡ Jer. 37, 17; 2 Par. 18, 16; Jac. 1, 1; episcopus ያስተጋብኦሙ፡ ለዝርዋን፡ Did. 6; ረሰይኩክሙ፡ ዝርዋነ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡ Mal. 2, 9; 1 Reg. 30, 16; 3 Reg. 22, 17; Deut. 28, 25; ዝርወ፡ ዐፅም፡ *cujus ossa dispersa sunt* Lud. Comm. hist. p. 505 n. 51.

ዝሩት፡ subst. (proprie part. f.), *dispersio* linguarum Gen. 11, 9 (ubi Gr. σύγχυσις habet).

ዝርወት፡ n. act., Pl. ዝርወታት፡ *dispersio, dissipatio:* ኀልቀ፡ዝርወቶሙ፡ Dan. 12, 7; ዝርወተ፡ልሳን፡ (Gen. 11, 9) M. M. f. 329. a) pro concreto: *dispersi* (sicut διασπορά) Ps. 146, 2; ወዝርወተ፡እስራኤል፡ከመ፡ትሚጦሙ፡ Jes. 49, 6; ከመ፡ዝርወታቲነ፡ንትጋባእ፡ (ut nos dispersi colligamur) Const. Ap. 39. b) trsl. de *animo* alienis rebus *distracto:* አስተጋብ እ፡ኅሊናነ፡እምዝርወት፡ Phlx. sub finem.

ዘራዊ፡ n. ag., f. ዘራዊት፡ 1) *dispersor, dissipator:* ዘ ራዊ፡መርዔቱ፡ለእግዚ" Clem. f. 172; c. Acc.: ዘራዊት፡አን ቲ፡ሊተ፡ንዋየ፡ሐቅል፡ Jer. 28, 20 var. 2) *prodigus, profusus:* ዘራዊ፡ንዋይ፡ F. N. 34; ዘራዊ፡በአስተዋጽኦታት፡ F. N. 32.

ዘርዐ፡ *serere* vid. sub ዘርአ፡

I. ዘርዐ፡ i. e. שָׂרַע شَرَعَ *extendit, protendit* (vid. ሠርዐ፡).

መዝርዕ፡ subst. f. et m., Pl. መዛርዕ፡ [i. q. ሥራዕ፡, شِرَاع, amh. ሸራዕ፡] *velum navis:* ወናሁ፡መዝርዐ፡ሐመር፡ሠናይ ት፡ወጽሪት፡ τὰ ἱστία ἔχουσα καθαρά Chr. Ta. 34; ንስፋሕ፡ መዝርዐ፡ሐመርነ፡እንተ፡ይእቲ፡ኅሊናነ፡ δεῖ τείνειν τὰ ἱστία τοῦτ᾽ ἔστιν τὴν προαίρεσιν ib.; vid. ላኀልኅ፡ c. 46; ለትኩ ን፡እንከ፡ለነኒ፡መዛርዒኒ፡ንጽሕተ፡ወጽሪተ፡ Chr. Ta. 34.

II. ዘርዐ፡ i. e. זרע ذَرَعَ *expandere.*

መዝራዕት፡ subst., m. et f., nonnumquam coll., Pl. መዛርዕ፡, [ذِرَاع ܕܪܳܥܳܐ אֶזְרוֹעַ זְרוֹעַ] *brachium, (lacertus, brachium cum humero):* βραχίων Jes. 9, 22. 15, 2. 40, 11; Dan. 2, 32; ተመጠውክዎ፡ዲበ፡መዝራዕትየ፡ Hos. 11, 3; ታጸንዕ፡መዝ ራዕተከ፡ Hez. 4, 7; Ps. 17, 37. 88, 11. 21; መዝራዕተ፡እደ ዊሆሙ፡ Gen. 49, 24; Cant. 8, 6; ሰላም፡ለመዝርዒኪ፡ወለ ኵርናዕኪ፡ I Sal. Mar. 22; መዝርዕ፡እለ፡ሥጋ፡ 2 Par. 32, 8; ὦμος Job 31, 22 (ubi βραχίων እድ፡ versum est); imago roboris et potentiae satis frequens: Ex. 6, 1. 6; Ps. 97, 2; Hez. 30, 20—25; በመዝራዕት፡ልዑል፡ v. ልዕልት፡ Jer. 21, 5; ልዑ ል፡መዝራዕትከ፡ Jes. 26, 11. 51, 5. 52, 10. 63, 5; ዘዐቢይ፡ መዝራዕቱ፡ Job 26, 2. 35, 9. 38, 15. 40, 4; Luc. 1, 51. a) *armus* bestiarum: βραχίων Ex. 29, 27; Num. 6, 19; Deut. 18, 3; ὦμος Hez. 24, 4. b) *manica* (Aermel) vestis: መዝርዐ፡ ቀሚሱ፡ F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ col. 195). c) ምዕ ራፈ፡መዝርዕ፡ *fulcra brachiorum,* ἀγκῶνες sellae 2 Par. 9, 18. d) *brachium* i. e. *sinus* maris, Act. 27, 39 rom. — *Voc. Ae.:* መዝራዕት፡ብ፡ማኸል፡አገዳ፡; *aliud:* ብ፡ወርች።

ዘርዘረ፡ quadrl. I [زَرَّ زَرْزَرَ; vicinum ዘረወ፡ et ዘርአ፡ et ዘርዐ፡] 1) *dispergere, dissipare,* Hen. 103, 15. 2) trsl.: *discutere, dissolvere,* ut consilium: ዘርዝር፡ምክሮሙ፡ Jsp. p. 278; ሰአለ፡ከመ፡ይዘርዝር፡እግዚ"፡ምክሮሙ፡ለዐላውያ ን፡ Sx. Tachs. 9.

ተዘርዘረ፡ III, 1 1) *dispergi, dissipari:* Hen. 89, 75. 90, 33; discipuli de resurrectione colloquentes aiunt: ይትከሀል ኑ፡ዘማስነ፡ወዘተዘርዘረ፡ሐይወ፡ Kid. f. 36. 2) *discuti, dispelli, disjici:* ይዘርዝር፡ኵሉ፡ፍጥረታት፡ (genera) ሕም ዝ፡ Lit. 169, 1; Kid. f. 9; de morbis, Lud. e Ssal. Req.; ሰበ፡ ጸለየ፡ቅዱስ፡ማእከለ፡እሳት፡ተዘርዘረ፡ውእቱ፡እሳት፡ወወዕአ፡ ቅዱስ፡እምኔሁ፡ Sx. Hed. 19. 3) *discerpi* (coll. شَرْشَرَ): አዘዘ፡ይሥትርዎሙ፡በአጽፋረ፡ኀጺን፡ከመ፡ይዘርዝር፡ሥጋ ሆሙ፡ Sx. Tachs. 12. (Quas Lud. statuit significationes *enervari, hebescere, irritum esse,* impropriae sunt).

ዝርዙር፡ part. *sparsus, dispersus, disjectus, discerptus:* ኢትግበር፡ሥዕርተከ፡ፍቱሐ፡ወዝርዙረ፡ (*passus* vel *sparsus*) ወኢዕፉረ፡ F. N. 11; ዝርዙር፡ *discerptus* a leone Sx. Masc. 18.

ዝርዚቅ፡ et ዘርዚቅ፡ subst. [comparandum videtur ܙܪܘܩܐ *annulus,* quamquam etiam זָרַז زَرَّ *constringendi* significationem habet] *opus concatenatum* (*hamis refertum* Lud.): ከመ፡ዝ ርዚቅ፡ (v. ዘርዚቅ፡)ዘወርቅ፡ ἔργον ἁλυσιδωτὸν χρυσίου Ex. 28, 22. — *Voc. Ae.:* ዘርዚቅ፡ዘ፡ቀማጥር፡ዘይመስል፡መንፈ።

ዘረየ፡ i. q. ዘረወ፡ *dispergere, dissipare:* ለሰባልዮስ፡ይዘር ዮ፡ወለአርዮስ፡ይሰድዶ፡ Lud. ex Enc. Tachs. 24, et exemplar Tub. exhibet ይዝርዎ፡ et ይስድዶ፡

ዝቅ subst., plerumque m., Pl. ዝቃት፡ [زِقٌّ] *uter (scorteus), culeus:* Job 13, 28; Ps. 32, 7. 77, 16. 118, 83; ዝቀ፡ማይ፡ Kuf. 17; ዝቀ፡ወይን፡ 1 Reg. 10, 3. 16, 20; Jos. 9, 2; Job 32, 18; Jer. 13, 12; ዝቃት፡ Jos. 9, 11; Matth. 9, 17; ይመ ልኡ፡ኆፃ፡ውስተ፡ዝቃት፡ θυλάκους ἄμμου πληρώσαντες Chr. Ta. 19. — *Voc. Ae.:* ዝቅ፡ዘ፡ሰን፡ረወታት፡; *aliud:* ዝቅ፡ብ፡ የማስ፡ጋን፡; *aliud:* ዝቅ፡ዘ፡የወሀ፡አቆማዳ።

ዝብል፡ subst. [زِبْلٌ זֶבֶל ܙܶܒܠܳܐ] *fimus, stercus:* contaminabant urbem እንዘ፡ይገብሩ፡ውስቴታ፡ኵስሐ፡ወዝብለ፡ወኵ ሎ፡ምግባረ፡ፅግ፡ Macc. f. 14. (Secundum Ludolfi Gregorium significat ዝብል፡ 1) omne *instrumentum* sive *ferreum* sive *aeneum.* 2) *squama ferri.*) — *Voc. Ae.:* ዝብል፡ዘ፡ፌስ።

ዘብሐ፡ I, 1 [זבח ܕܒܚ ذَبَحَ; vid. ጠብሐ፡] Subj. ይዝበ ሕ፡ 1) *mactare:* ዘብሑ፡ዳቤላ፡ጠሊ፡ Kuf. 34. 2) in specie *mactare ad sacrificandum, immolare, sacrificare,* rarius in bonam partem (de hostiis Deo oblatis, vid. ሦዐ፡): Ex. 29, 28. 34, 25; ዘብሐት፡ዘኢአሃ፡ጥብሐ፡ Prov. 9, 2; Lit. Epiph.; ዘቢሐ፡መሥዋዕት፡ Prov. 16, 5; crebrius in malam partem: Hos. 4, 13; ይዘብሑ፡ውሉዶሙ፡ለአጋንንት፡ Kuf. 1; Ps. 105, 35; Jes. 57, 5; Hez. 23, 39; Clem. f. 246; መሥዋ ዕቶሙ፡ለአብዳን፡ይዘብሑ፡ Kuf. 22; 1 Cor. 8, 1; Clem. f. 249; ዘብሑ፡በሀየ፡ለአማልክት፡ Hez. 20, 28; F. M. 16, 5.

ዝቡሕ፡ part. *immolatus,* in specie *quod Diis idolisve immolatum est, idolothytum,* sive adjecto ለአማልክት፡ vel ለጣዖት፡, ut Act. 15, 29; 1 Cor. 8, 10. 10, 28; Apoc. 2, 14; Did. 33, sive omisso: Macc. f. 8; qui fidem suam abnegaverit ወበልዐ፡ዝቡሓቲሆሙ፡ (sc. gentilium) ወዘብሐ፡ምስሌሆሙ፡ F. M. 16, 5; Ananias Azarias Misael ኢፈቀዱ፡ከመ፡ይብልዑ፡ እምዝቡሓት፡ባዕዳን፡ዘእንበለ፡ዝቡሓተ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡ Sx. Genb. 10.

ዝብሕ፡ subst. (Pl. ዝብሓት፡, si quidem Ex. 29, 28 emendatur) *sacrificium* vel *victima,* in specie diis oblata: ዝንቱ፡

ዝብሑ፡ ለአማልክት፡ F. N. 23; ይዝብሑ፡ ሎቱ፡ ዝብሐ፡ Jsp. p. 273; ዝብሐ፡ለአምልክ፡ εἰδωλόθυτον Syn. f. 102.

ዝብሐት፡ n. act., Pl. ዝብሐታት፡ *immolatio, mactatio, sacrificium:* Ex. 29, 28 (nisi ዝብሐት፡ emendare malueris); ይስሐቅ፡ተቤዘወ፡በዝብሐተ፡በግዕ፡ M. M. f. 59; ዝብሐተ፡በግዕ፡ለእግዚ" Org. 1; ዝብሐታት፡ θυσίαι Chr. ho. 13. 17.

ዘባሒ፡ n. ag. *mactator, immolator,* Chr. ho. 7 (vid. መዝብሕ፡).

መዝብሕ፡ (seu similis quaedam forma) subst., nonnisi in Pl. መዛብሕ፡ repertum, *hostia, victima* (ut videtur): ወበሂሎቱሰ፡ስጡሐ፡ (τετραχηλισμένα) እምጽሑ፡ዘንተ፡እምሥርዐተ፡መዛብሕ፡ዘመሥዋዕት፡እስመ፡ዘባሒ፡ይዝሕቅ፡አንዳ፡እምዲበ፡ሥጋ፡ .... Chr. ho. 7.

ዘበረ፡ rad., cognata radici ሰበረ፡ *frangere* q. v.

ዘብርት፡ subst., Pl. ዘብርታት፡ [زُبْرَةٌ] *fragmentum, segmentum:* ዘብርታት፡ኀጺን፡ βῶλοι σιδήρου Sir. 12, 15.

መዝበር፡ et **መዝብር፡** subst., Pl. መዛብርት፡ [Ges. in thes. p. 318 hoc nomen cum derivatis ad מִדְבָּר retulit, sed obstat usus loquendi; መዝብር፡ enim ejusque derivata non de regionibus aridis et sterilibus sed de aedificiis et urbibus destructis usurpantur] *ruina, rudera, quidquid est destructum, dirutum,* deinde etiam *vastatum, desolatum:* ከመ፡ቤት፡መዝብር፡ ὡς οἶκος ἠφανισμένος Sir. 21, 18; ይትሐነጽ፡መዝብርከ፡ αἱ ἔρημοι Jes. 58, 12; Lud. ex Enc. Masc. 16; ንሕንጽ፡መዝበሪ፡ Mal. 1, 4; Hez. 35, 15. 36, 2; እገብሮን፡ለአህጉሪክሙ፡መዝብረ፡ Lev. 26, 31; ትነብሪ፡አህጉረ፡መዝብር፡ (v. መዝበረ፡) Jes. 54, 3; 4 Esr. 3, 4; ይከውን፡መዝብረ፡ (v. መዝበረ፡) Jes. 5, 9. 17, 9 (ἐγκαταλελειμμέναι); Jer. 2, 31. 22, 6; Job 8, 14 var.; 15, 28 var.; መዛብርት፡ (v. መዝበረ፡) ይከውን፡መኀፍዲክሙ፡ (v. ማኅፈድክሙ፡) Hez. 6, 6.

መዝበረ፡ quadrl. I (denom.) *destructum, dirutum, eversum, vastatum, desolatum esse:* መዝበረ፡ኵሉ፡አህጉር፡ Jes. 24, 10. 61, 4; መዝበርኪ፡ወወደቂ፡ወማሰንኪ፡ 49, 19; Jer. 29, 14; Dan. 9, 17; ቤትየ፡ይመዘብር፡ Hagg. 1, 4; Hez. 35, 14; Judith 5, 18; 3 Reg. 18, 32; in locis Jes. 6, 11. 17, 1. 2. 32, 13 libri Mss. alii መዝበረ፡ alii ተመዝበረ፡ exhibent.

አመዝበረ፡ II *destruere, diruere, evertere, desolare:* አህጉረ፡ጽኑዓተ፡አመዝበረተ፡ Sir. 28, 14; ያማስኖ፡ወያመዘብሮ፡ነኪረ፡ Jes. 1, 7. 24, 1; Jer. 19, 12; ግፍዕ፡ያመዘብር፡አብያተ፡ወያሐጽጽ፡መዋዕለ፡ Fal. f. 39.

ተመዝበረ፡ III, 1 i. q. መዝበረ፡, ut: Jes. 6, 11 var.; 17, 1. 2 var.; 32, 13 var.; ወተሐንጸ፡አብያተ፡ክርስቲያናት፡ዘተመዝበራ፡ Sx. Mag. 27.

ምዝቡር፡ part. *destructus, dirutus, ruinosus:* ይትኀደግ፡አህጉር፡ምዝቡረ፡ Jes. 24, 12; 4 Esr. 3, 4 var.; Job 8, 14 var.; አንኀለ፡ኵሎ፡አብያተ፡ጣዖታት፡ወረሰዮሙ፡ምዝቡራነ፡ Sx. Sen. 4; nonnumquam መዝቡር፡ Job 8, 14 var.; 15, 28 var.; f. መዝብርት፡ *locus ruinosus* Lud. affert e V. S.

መዝቡር፡, መዝብርት፡ vid. sub ምዝቡር፡

መዝበሪ፡ n. ag. *destructor* (?) Lud. sine auct.

ምዝባሬ፡ subst. *destructio, eversio, ruina:* ምዝባሬ፡ዳግም፡ዘቤተ፡መቅደስ፡ Abush. 19; ምዝባሬ፡ሀገሮሙ፡ Machb. Me'em. 11; ante pron. suff. etiam ምዝባር፡, ut: ኢየሩሳሌም፡ዘተሐንጸ፡ምዝባራ፡ Enc. Masc. 16 (posthac ምዝባሬሃ፡).

ተመዝባሪ፡ n. ag. (III, 1) *destructus, ruinosus,* Tab. Tab. 102.

ዘቢብ፡ subst. [زَبِيبٌ] *uvae passae* Num. 6, 3. 4; 1 Reg. 25, 18; 2 Reg. 26, 1; Hos. 3, 1.

ዘባን፡ subst. (m.) Pl. ዘባናት፡ [dictum ab *eminendo:* زَابِيَةٌ *collis in valle;* زَبُّونَةٌ *collum,* coll. ዲበ፡, ደብር፡, زَبْيَةٌ *locus terrae altior;* زَبَنَ *portandum suscepit;* زُبْرَةٌ *dorsi pars inter scapulas,* ظَهْرٌ بَطْنٌ *tergum, postica pars*] 1) *dorsum, tergum,* νῶτος, νῶτον, ተሰብረ፡ዘባኑ፡ (v. ዐፅመ፡ዘባኑ፡) 1 Reg. 4, 18; አዕፅምተ፡ዘባኑ፡ Job 40, 13; መጠውኩ፡ዘባንየ፡ለመቅሠፍት፡ Jes. 50, 6; Hez. 1, 18; Job 15, 26; Gen. 49, 8; ሰላም፡ለዘባንኪ፡ I Sal. Mar. 20; ያገብእ፡ድኅረ፡ዘባኑ፡ Sir. 21, 15; ሜጡ፡ዘባኖሙ፡ Zach. 7, 11; Jer. 31, 39; Ps. 80, 6; ሜጡ፡ዘባኖሙ፡ኀቤየ፡ Jer. 2, 27. 39, 33; እመይጠክሙ፡ዘባንክሙ፡ Mal. 2, 3; ዘባኖሙ፡መንገለ፡ቤተ፡እግዚ" τὰ ὀπίσθια Hez. 8, 16; ዘባናት፡ Gen. 9, 23; Ps. 68, 28; Hez. 10, 12; Rom. 11, 10; Lit. 171, 2. a) de inanimatis: በዘባኑ፡ባሕር፡እንዘ፡ይሰፍሕ፡ልብሶ፡ Enc. Masc. 18. b) *latus:* በዘባኑ፡ባሕር፡ ἐπὶ νώτου θαλάσσης Num. 34, 11. 15; Jos. 18, 16. 18. 2) *cauda,* οὐρά Job 40, 12; ማእሰ፡ዘባኑ፡ 40, 26. 3) *limbus* vestis [coll. زِبْرٌ زَوْبَرٌ]: ዘባኑ፡ለልብስ፡ λῶμα ὑποδύτου Ex. 36, 32. — *Voc. Ae.:* ዘባን፡ዘ፡ጀርባ ።

ዘባናዊ፡ adj. rel. *dorsualis,* Lud. e Mss. Colb.

ዘብዘበ፡ quadrl. I [ذَبْذَبَ ذَبَّ; amh. ዘበዘበ፡ *vexavit*] *repellere, prohibere* (ut videtur): ሰበከ፡በሀየ፡በወንጌለ፡ኢየሱስ፡ወዘብዘብዎ፡ወወሰድዎ፡እምኵሉ፡አህጉሪሆሙ፡ Sx. Mag. 11.

ዘበየ፡ I, 2 ut videtur *emere* [زَبَى] ይፌንዎ፡እለ፡እስክንድርያ፡ይሢጥ፡ሎሙ፡ግብረ፡ወይዘቢ፡ሎሙ፡መፍቅዶሙ፡ Reg. Pach.

ዘብድ፡, ዘብዳ፡, ዘብድው፡ subst., Pl. ዘባድው፡ [سَبَبٌ *cilicium*] *pellis hispida, vestis pellicea, cilicium:* ዘብዳ፡ጠሊ፡ Lud. affert ex 1 Reg. 19, 13 (at libri a me inspecti ክብደ፡ጠሊ፡ exhibent); ይለብስ፡ዘብድወ፡ጠሊ፡ δέρα αἴγειον Herm. p. 23. 57; ዘብድወ፡ጠሊ፡ Chr. ho. 28 (ad Hebr. 11, 33) crebro; በዘብድወ፡ጠሊ፡ወበሐሚላት፡ Deg.; አልባሲሁ፡ዘዘብድወ፡ጠሊ፡ Sx. Ter 22; Enc. Haml. 21 (Lud. 20); ዘለብሰ፡ዘብድወ፡ Can. Gangr. 12; ለኤልያስ፡ኢህለዎ፡ዘእንበለ፡፩ዘብድ፡ Chr. Ta. 18; ዘባድወ፡ጠሊ፡ Hebr. 11, 37; ዘባድው፡ monachorum, Reg. Pach. — *Voc. Ae.:* ዘብድ፡ዘ፡ዐጽፍ፡; *aliud:* ዘብድ፡ዘ፡ዐጽፍ፡ወሐሚላትኒ፡ውእቱ ።

ዘበጠ፡ I, 1 [cfr. ኀፈጠ፡ et radices sub ኀፈጠ፡ comparatas; dubium an etiam שׁבט شَبَطَ huc referendum sit] Subj. ይዝብጥ፡ *verberare, percutere, plagas infligere, ferire, pulsare,* c. Acc.: ለአድግ፡ዝብጦ፡ ῥάβδος ὄνῳ Sir. 30, 33; Num. 22, 23 seq.; በበትር፡ይዘብጠከ፡ Jes. 10, 24; Prov. 23, 13. 14; ዝብጦ፡ለወልድከ፡ παίδευε 19, 18; ዘይዘብጥ፡አባሁ፡ወእሞ፡ Ex. 21, 15. 2, 11; Kuf. 4. 47; Jes. 58, 4; Jer. 44, 15; Matth.

21, 35. 24, 49; Act. 18, 17; avis illa **ይዘብጥ፡ገበዋቲሁ፡በክነፊሁ፡** Clem. f. 225; c. Acc. et **ላዕለ፡** vel **ውስተ፡** vel **ዲበ፡** membri: **ዘበጠ፡ላዕለ፡ቀኖጹ፡** Jsp. p. 328; **ይዘብጡክሙ፡ውስተ፡መላትሒክሙ፡** Mich. 4, 14; **ነሥአ፡እብነ፡ወዘበጠ፡ዲበ፡ድማሑ፡ወቀተሎ፡** Clem. f. 9; omisso Accusativo c. **ዲበ፡** vel **ውስተ፡**, ut: Ps. 128, 3; **ዝብጥ፡ዲበ፡**.. Am. 9, 1; Judith 13, 8; absol.: **ዘአፍጠነ፡እዴሁ፡ለዘቢጥ፡** Kedr f. 79; 1 Tim. 3, 3 Platt; **ዘኢይዘብጥ፡** μὴ πλήκτης Tit. 1, 7; **ካህን፡ዘይዘብጥ፡** Syn. vid. Lud. Comm. hist. p. 311. a) *caedere, ferire* gladio Matth. 26, 51; Luc. 22, 50; **ዘበጠት፡ውስተ፡ክሣዱ፡ክዕበ፡በኀይላ፡ወመተረት፡ርእሶ፡** Judith 13, 8. b) baculo *excutere* (*triturare*) frumentum vel legumina: ῥαβδίζειν Ruth 2, 17; Jud. 6, 11; τινάσσειν Jes. 28, 27. c) *pulsare* vel *tundere*, malleo: **ዘይዘብጥ፡በሰፈልያሁ፡** Jes. 41, 7; ariete: **ተከሉ፡መዋግዐ፡ዘነፍጥ፡ከመ፡ይዝብጡ፡በቶን፡ቅጽረ፡** Jsp. p. 365. d) malleo percutere et *ducere* metallum, ἐλαύνειν Ex. 25, 12; Jes. 41, 7. e) trsl.: *verberare* i. e. *agitare, concutere*, ut: **ሐመር፡ዘይዘብጥዋ፡መዋግድ፡ወነፋሳት፡** Clem. f. 128; Apoc. 6, 13; Jac. 1, 6. f) *excutere* ignem, ἐκτινάσσειν Dan. ap. 3, 25. g) *decutere* fructus arboris: **ወፍሬ፡ዘይጠን፡ዘበጠ፡** Lud. ex Enc. Masc. 3. h) *pulsare* tympanum 1 Reg. 21, 13; chordas plectro: **ትነሥእ፡መሰንቆ፡ወትዘብጥ፡** Jes. 23, 16; Gen. 4, 21; **ይቤ፡ለመሰንቃዊ፡ዝብጥ፡መሰንቆከ፡** Fal. f. 54.

ተዘብጠ፡ III, 1 *verberari, percuti, pulsari, percelli:* **ሥልሰ፡ተዘበጥኩ፡በአብትር፡** (ait Paulus) ho. Severiani in Cyr. f. 123; **ስገም፡ተዘብጠ፡** (sc. grandine) Ex. 9, 31. 32; **ከበሮ፡ዘይዘበጥ፡** 1 Cor. 13, 1 Platt; **ኅሊና፡ይዘበጥ፡** mens percellitur, Lit. Chr.

ተዛበጠ፡ III, 3 *se invicem verberare* vel *pulsare, pugnis certare:* **እለ፡ይትላሀዩ፡ወይዘብጡ፡ወይትጋደሉ፡** i. e. ἀθληταί Chr. Ta. 19.

አስተዛበጠ፡ IV, 3 *ad mutuam verberationem* vel *pulsationem, ad pugilatum* vel *certamen incitare*, ut bestias: **እመበ፡ብእሲ፡ዘይመይጦ፡ፍትወቱ፡ውስተ፡ነጽሮ፡ማሕሌት፡አው፡ይትመሀር፡ቀትለ፡አው፡ይትጋደሉ፡አው፡ያስተዛብጡ፡አባግዐ፡ወዶርሆ፡ምስለ፡ካልኡ፡** II Const. Ap. 24; III Const. Ap. 13.

ዝቡጥ፡ part. *verberatus, percussus*, Sap. 5, 11; **ዝቡጥ፡በአርእስተ፡ኅጺን፡** Enc. Ter 1.

ዝብጠት፡ n. ag. et subst., f. et m., Pl. **ዝብጠታት፡** 1) *verberatio, percussio, verber, plaga, ictus*, F. N. 47; **ዝብጠት፡ወቅጥቃጤ፡** διακοπὴ καὶ συντριβή Prov. 6, 15; πληγαί Prov. 20, 30. 29, 15; **ሞተ፡ፊልጶስ፡በውእቱ፡ዝብጠት፡** Jsp. p. 280; **ዘበጠ፡በሰይፍ፡አሐተ፡ዝብጠተ፡** p. 292; **ይደልዎ፡፱ዝብጠት፡** p. 301; **ተዘከር፡ዘንተ፡ዝብጠተ፡ዘዘበጥኩከ፡** p. 328; **አንብር፡አፉኖ፡ላዕለ፡ዝብጠታቲሆሙ፡** (sc. vulneratorum) p. 367; Hen. 69, 6. 12; Org. 4; Phlx. 191. 2) *ictus* vel *pulsus mallei*, Fid. Jac. Bar. 3) *pulsatio* instrumenti musici: **ከመ፡ዝብጠተ፡መሰንቆ፡ወዕንዚራ፡** Macc. f. 20; Org. 3.

ዝብጦ፡ subst. *opus malleo ductum* vel *extensum* (*ductile*): **ቀርነ፡ዝብጦ፡** σάλπιγγες ἐλαταί Sir. 50, 16; Ps. 97, 7; Num. 10, 2; **ሰሌዳት፡ዘዝብጦ፡** Num. 17, 3; **ወላትው፡ዘወርቅ፡ዝብጦ፡** 2 Par. 9, 15; 3 Reg. 10, 16. 17; **ንዋየ፡ወርቅ፡ዝብጦ፡** ὁλοσφύρητον Sir. 50, 9.

ዘባጢ፡ n. ag., f. **ዘባጢት፡** 1) *verberans, percussor, verberator:* Num. 35, 21; Deut. 25, 11; **ዘኢዘባጢ፡** μὴ πλήκτης 1 Tim. 3, 3 rom. 2) *pulsator* instrumenti musici: **ደናግል፡ዘባጥያተ፡ከበሮ፡** *tympanistriae* Ps. 67, 27; Mavâs. n. 62.

መዝበጥ፡ subst. 1) *verberatio, verbera:* **መዝበጥ፡** (v. **ዝብጠት፡**) **ወተግሣጽ፡** πληγαὶ καὶ ἔλεγχοι Prov. 29, 15. 2) (pulsabulum), *epistomion* tubae, ut videtur, Gad. Ad. f. 149.

ዛቲ፡, **ዛተ፡** *haec, hanc* f. s. pronominis **ዝንቱ፡**, q. v.

ዘትር፡ subst. [referendum videtur ad שָׁחַר شَتَرَ **ሠተረ፡** quibus primitus vis *findendi* inest; inde propagatur *erumpere, scaturire* vid. **ነቅዐ፡**] 1) *scaturigo:* Deus **ዘአንቅዐ፡ዘትረ፡ማይ፡እመንከሰ፡አድግ፡ለሶምሶን፡** M. M. f. 114 (e Jud. 15, 19). 2) *favus* (si non: *id quod redundat e favo*): **ዘትረ፡መዓር፡** κηρίον τοῦ μέλιτος 1 Reg. 14, 27. 3) *cremor* lactis: **ዘትረ፡ሐሊብ፡** Lud. ex Org. 2.

I. **ዘኀረ፡** I, 1 [زَخَرَ *elatus fuit et multum se extendit, exundavit, bullivit; gloriatus est*; Lud. scripsit **ዘሀረ፡**, quare Ges. in thes. p. 408 זהר زَهَرَ comparandum censet, at scriptio **ዘኀረ፡** et in libris Mss. frequentior et rectior est] *gloriari:* **ኢይዝኀር፡ኃያል፡በኀይሉ፡** Jer. 9, 23 var.; Rom. 11, 18 var.; Sir. 11, 4 var.

ተዘኀረ፡ et **ተዝኀረ፡** III, 2 1) *gloriari, se jactare, superbire:* **ተዘኀረት፡ልብከ፡** ὑπερηφανία Ob. 3; ἐγκαυχᾶσθαι Ps. 73, 5; καυχᾶσθαι Ps. 93, 3; **ተዝኀረ፡** ἐμεγαλαύχησε Sir. 48, 18; **ተዘኀሩ፡ፀርየ፡** ἐμεγαλύνθη Thren. 1, 9; **ትዜኀር፡** ἐνδοξάζεσθαι 4 Reg. 14, 10; **ተዝኀራ፡አዋልደ፡ጽዮን፡** ὑψώθησαν Jes. 3, 16; **እምከመ፡ሰተይከ፡ኢትዘኀር፡** μὴ ἀνδρίζου Sir. 34, 25; c. **በ፡** rei: **ኢትዘኀር፡** (v. **ኢትዝኀር፡**) **በሥነ፡አልባሲከ፡** Sir. 11, 4. 38, 25; **እለ፡በሙ፡ይዜኀሩ፡** Jes. 20, 5; Jer. 9, 23; Hez. 28, 17; Gal. 6, 14; c. **ላዕለ፡** (*contra* alqm): **ተዘኀሩ፡ላዕለ፡ብሔርየ፡** Zeph. 2, 8; Rom. 11, 18 Platt; *fastidire*, seq. **ከመ፡ኢ፡**, ut: **ተዝኀሩ፡ከመ፡ኢይግበርዋ፡** Exp. Fid. Nic. 2) *aemulatione effervescere, rixari* (ambitiose): **ተዝኀርኪ፡** (v. **ተዘኀርኪ፡**) **ዲበ፡** (v. **ላዕለ፡**) **ሕዝብየ፡** παροξύνθης Jes. 47, 6; **እስመ፡ይዜኀሩ፡በኀሊናሆሙ፡** ὅτι ἐρεῖς εἰς διαλογισμόν Ps. 138, 19; **እምከመ፡ትትቃንኡ፡ወትዜኀሩ፡** ζῆλος καὶ ἔρις 1 Cor. 3, 3 rom.

ዝኁር፡ part. 1) *gloriosus, jactabundus, arrogans, insolens:* κενόδοξος Gal. 5, 26; ὑπερήφανος Jes. 2, 12; 2 Tim. 3, 2; **ደቂቀ፡ዝኁራን፡** υἱοὶ ἀλαζόνων Job 28, 8; **ኢትኩኑ፡ዝኁራነ፡** Did. 7. 2) *rixosus, protervus*, Rom. 1, 29; ἐρεθιστής Deut. 21, 18.

ዝኁራዊ፡ adj. rel. *vanae gloriationis studiosus*, Phlx. 223.

ትዝኅርት፡ subst., f. et m., 1) *gloriatio, jactantia, fastus, insolentia, ambitio, nimia sui admiratio:* **ትዕቢት፡ወምክሕ፡ወትዝኅርት፡ያማስና፡ለበዕል፡** Sir. 21, 4; καύχημα Zach. 12, 7; 1 Cor. 5, 6; ὕβρις Jes. 9, 9. 13, 11; ὑπερηφανία 1 Reg. 17, 28; Ps. 73, 24; Hez. 7, 20; Am. 8, 7; Rom. 12, 3; **ለብዙኃን፡አስሐቶሙ፡ትዝኅርቶሙ፡** ἡ ὑπόληψις αὐτῶν Sir. 3, 24; αὐθαδία Jes. 24, 8. 2) *rixa, contentio, certandi libido*, Sir. 28, 11; ἔρις 40, 9; ἐριθεία Phil. 1, 17.

II. **ዝኅር፡** et **ዝኁር፡** subst., m. et f., Pl. **ዝኅራት፡** [ad **ዘከረ፡** (vid. Ex. 14, 11), non ad زخر i. e. **ደኀረ፡** referendum] *monumentum sepulchrale, sepulchrum*, μνημεῖον, **አውቀ**

ርከ፡ ለከ፡ ዝኅረ፡ (v. ዝኍረ፡) ውስተ፡ ኰኵሕ፡ Jes. 22, 16; 2 Esr. 12, 3. 5; Ex. 14, 11 (var. ዝክር፡); Matth. 23, 29; Joh. 19, 41; τάφος Job 6, 10; እምውስተ፡ ዝኅርክሙ፡ (v. ዝኍ"፡) Hez. 37, 13; Kuf. 36; ዝኍር፡ (pro ዝኍር፡) M. M. f. 25; ዝኅር፡ ሐዲስ፡ ዘአውቀረ፡ Gad. Za Mich.; ዝኅራት፡ ይትረኀዋ፡ ho. Rhegini in Cyr. f. 109; ንፍቀ፡ ዝኅር፡ Enc. Jac. 9. — *Voc. Ae.*: ዝኅር፡ ዘ፡ መቃብር ።

III. መዝኅርት፡ subst. *ebenum* lignum, Lud. auct. Greg. [referendum ad שחר *nigrum esse*].

ዘንመ፡ I, 1 (semel inveni ዘነመ፡ Macc. f. 5a) Subj. ይዝንም፡ [referendum videtur ad זָרַם, זֶרֶם, vid. Ewald Lehrb. der hebr. Sprache. VI Ausg. § 32, d; vid. etiam ሠረመ፡] *pluit:* ሶበ፡ ይዘንም፡ Sir. 40, 13; Jes. 30, 23; Matth. 16, 3; Jac. 5, 18; ዝናም፡ ኢዘንመ፡ ውስተ፡ ምድር፡ 3 Reg. 17, 7; Apoc. 11, 6; Jac. 5, 17; Kedr f. 41; ዘንመ፡ በይእቲ፡ ሌሊት፡ ዐቢይ፡ ዝናም፡ Jsp. p. 318; ዝናም፡ ኢዘንመ፡ በውእቱ፡ ዓመት፡ p. 330; ኢዘንመ፡ ላዕሌሆሙ፡ ዝናም፡ Macc. 5b. a) de rore: ለእመ፡ ኢዘነመ፡ ላዕሌሆሙ፡ ጠለ፡ አርሞንኤም፡ Macc. f. 5a, et de aliis rebus, quae pluviae instar cadunt: ዘንመ፡ እሳት፡ Luc. 17, 29; ይዘንም፡ መሣግር፡ ላዕለ፡ ኃጥአን፡ Ps. 10, 7. b) de grandine: በረድ፡ ይዘንም፡ *grandinat* Ps. 67, 15, et nive: ይዘንም፡ በረድ፡ *ningit* Sir. 43, 13. c) *fundere pluviam:* ወትዘንም፡ (ደመና፡) ዐቢየ፡ ዝናመ፡ 4 Esr. 2, 57; Jes. 5, 6 var. d) *pluvia rigare:* ከመ፡ ይዝንም፡ (ዝናም፡) ብሔረ፡ ኀበ፡ አልቦ፡ ሰብእ፡ Jes. 38, 26.

አዝነመ፡ II, 1 1) *pluere facere* vel *jubere*, de Deo: ኢያዝነመ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Gen. 2, 5; Kuf. 12; ያዘንም፡ ከመ፡ ዝናም፡ ኀያል፡ Jes. 30, 30; Jer. 14, 22; Ep. Jer. 52; አዘንም፡ ውስተ፡ ገጸ፡ አሐቲ፡ ሀገር፡ Am. 4, 7; ያዘንም፡ ለክሙ፡ ጸዳየ፡ ወመፀወ፡ Joel 2, 23; seq. ዝናመ፡ Matth. 5, 45. a) *grandinare facere:* አዘንም፡ በረደ፡ Ex. 9, 18; አዝነመ፡ ላዕለ፡ ሕዝብ፡ Sir. 46, 6. b) alias res *pluviae instar demittere:* እሳተ፡ ወትየ፡ Gen. 19, 24; Hez. 38, 22; መና፡ Ps. 77, 28. 2) *pluviam demittere* vel *fundere*, de nube: እኤዝዝ፡ ደመና፡ ከመ፡ ኢያዝንም፡ (v. ኢይዝንም፡) ላዕሌሁ፡ Jes. 5, 6.

ተዘንመ፡ III, 1 *pluvia rigari:* አንቲ፡ ምድር፡ እንተ፡ ኢትዘነሚ፡ Hez. 22, 24.

ዝናም፡ subst. m. et f. (ut 2 Par. 6, 26; Hen. 100, 12), Pl. ዝናማት፡ *pluvia:* Gen. 7, 4; Ex. 9, 33; Deut. 11, 17; 1 Reg. 12, 17. 18; Ps. 104, 30; Koh. 11, 3; Prov. 5, 10; 4 Esr. 2, 58; Hen. 2, 3; Jer. 14, 4; Judith 8, 31; Act. 14, 17; Hebr. 6, 7; ዝናመ፡ ክረምት፡ Hez. 34, 26; Job 37, 5; ይትከዐው፡ ዝናም፡ እምውስተ፡ ደመና፡ Job 36, 27; ደመና፡ ዝናም፡ Sir. 32, 26; Jes. 18, 4; ሶበ፡ ይወርድ፡ ዝናም፡ እምሰማይ፡ Jes. 55, 10; ዝናመ፡ ረከበ፡ 4 Esr. 8, 49; ዝናመ፡ ተወን፡ ወመፀው፡ ὑετὸς πρώϊμος καὶ ὄψιμος Jer. 5, 24; ዝናመ፡ ክረምት፡ ዘቀዳሚ፡ ወዘደኃሪ፡ Hos. 6, 3; ዝናመ፡ ጸዳይ፡ ወመፀው፡ Zach. 10, 1; ዝናም፡ ብዙኅ፡ Enc. Hed. 25; ዝናማት፡ Kuf. 12; ወረዱ፡ ዝናማት፡ Clem. f. 24; ዝናማት፡ እሙራት፡ Prov. 25, 14; በርከ፡ ነፋሳተ፡ ሰማይ፡ ወዝናማተ፡ Lit. 164, 4; Kedr f. 14; Enc. Haml. 10. a) *imber:* ኀያል፡ ዝናም፡ Job 38, 25—28; ዝናመ፡ ሞገድ፡ Prov. 28, 3; ዝናም፡ ከመ፡ አይኅ፡ Hez. 13, 11; Matth. 7, 25. 27; ዝናመ፡ ድምሳሴ፡ (sc. diluvii) Enc. Ter 6. b) *tempus pluvium (hiems):* ስድስተ፡ ወርኀ፡ ዝናም፡ Kuf. 12; ማእከለ፡ ጸዳይ፡ ወዝናም፡ Kuf. 29. c) *casus nivis, ningor:* ነኪር፡ ለልብ፡ ዝናሙ፡ Sir. 43, 18. d) *ros*, δρόσος, አክኑ፡ ዝናም፡ ያቄርሮ፡ ለመርቄ፡ Sir. 18, 16; ዝናም፡ እምከመ፡ ወረደ፡ 43, 22.

ዝናር፡ n. prgr. sc. ζωνάριον (زُنَّار, ܙܘܢܪܐ), Pl. ዝናራት፡ *cingulum*, ut: precanti praeceptum est ቀኒተ፡ ሐቌ፡ በዝናር፡ በከመ፡ ይቤ፡ እግዚእነ፡ ለይኩን፡ ሐቌክሙ፡ ቅኑተ፡ F. N. 14; in specie cingulum clericorum, ut: ኢይቅንቱ፡ ሐቌሆሙ፡ ዲያቆናት፡ በዝናር፡ በጊዜ፡ ጸሎት፡ እስመ፡ እሙንቱ፡ ግዑዛን፡ F. N. 7, 4; subdiaconus ከመ፡ ያዑድ፡ ዝናረ፡ ላዕለ፡ ክሳዱ፡ ወኢይግበር፡ ዝናረ፡ ላዕለ፡ ፩መትከፍቱ፡ F. M. 31, 3; ዝናራት፡ ዘውእቶሙ፡ ፌቃር፡ F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ c. 195).

ዘነብ፡ subst., Pl. አዝናብ፡ [זָנָב, ܕܘܢܒܐ, ذَنَب] *cauda*, animalium Ex. 4, 4; ዘነበ፡ ከልብ፡ Prov. 26, 17; Apoc. 9, 10. 12, 4; ዘነበ፡ አፍራስ፡ Sx. Masc. 22; አዝናብ፡ Apoc. 9, 19; Jud. 15, 4; ምቱረ፡ ዘነብ፡ Lev. 22, 23; cometae, Chr. L. Atk. f. 23; trsl.: ርእስ፡ ወዘነብ፡ Jes. 9, 14. 19, 15; Deut. 28, 13. — *Voc. Ae.*: ዘነብ፡ ዘ፡ ጎርራት፡ (v. ጅራት፡).

ዘናቢር፡ subst., Pl. (i. q. زَنَابِير a زُنْبُور vel زُنْبَار) *crabrones, vespae:* አመ፡ መጽአ፡ ንጉሠ፡ ፋርስ፡ ኀበ፡ ሀገረ፡ ንጽቢን፡ ወዐገታ፡ አምጽአ፡ ቅዱስ፡ (sc. Jacobus Nisibensis) ላዕለ፡ ሰራዊቱ፡ ደመና፡ ዘናቢር፡ ወትንንያ፡ ወነደፍዎሙ፡ ለአፍራሲሆሙ፡ Sx. Ter 18.

ዝንቱ፡ pron. demonstr. (vid. ዝ፡), f. ዛቲ፡, Acc. m. ዘንተ፡, f. ዛተ፡, Pl. m. እሎንቱ፡ f. እላንቱ፡, Acc. m. እሎንተ፡ f. እላንተ፡ (gramm. § 146, 1, a), rariores sunt formae Pl. m. እሉንቱ፡ (Jer. 49, 2 Cod. Abb. LV; Luc. 3, 8 rom.; Herm. p. 69a), Acc. እሉንተ፡ (Jes. 49, 21; Did. ed. Platt p. 5); Pl. f. እላንቲ፡ (Cyr. f. 106. 109), *hic haec hoc:* ዝንቱ፡ ሕልም፡ Gen. 37, 6; ዝንቱ፡ ሕዝብ፡ Marc. 7, 6; ይፀርፍ፡ ዝንቱሰ፡ Matth. 9, 3; ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ኦሪት፡ 7, 12; ዛቲ፡ ትውልድ፡ Marc. 8, 12. 12, 43; አኮ፡ ዘንተ፡ Joh. 18, 40; ዘንተ፡ ነገረ፡ 19, 8; ዛተ፡ ሌሊተ፡ Ruth 3, 13; Marc. 4, 13; እሎንቱ፡ Gen. 31, 38; Hen. 5, 8; እሎንተ፡ 1 Par. 9, 22; Jes. 49, 21; Matth. 10, 5. 13, 53; እላንቱ፡ ግብ፡ Gen. 37, 20; Zach. 5, 10; እላንቱ፡ ኵሎን፡ Hez. 16, 5; እላንተ፡ Gen. 21, 30; Ruth 3, 17; Jes. 10, 10; Asc. Jes. 11, 39. a) monstrando: *hicce, iste*, ut: ዝንቱ፡ ይስማዒል፡ Gen. 17, 18. 24, 65. 38, 28; Ex. 32, 31; Jud. 5, 5; Ps. 103, 26; Cant. 8, 5; Jes. 63, 1; Luc. 7, 44. 22, 59. b) contemtim: *iste*, ut 1 Reg. 10, 27; ምንትኑ፡ ዝንቱ፡ Sir. 13, 23. c) crebro usurpatur pro neutro Latinorum: ምንት፡ ዝንቱ፡ Ruth 3, 16; Jes. 47, 7. 48, 1; Jer. 9, 12; Ps. 41, 4; 4 Esr. 6, 23. 13, 33—36. 42; Luc. 24, 21; 1 Joh. 1, 4; እሎንተ፡ ταῦτα Jer. 5, 25; Hen. 5, 1; እላንተ፡ Asc. Jes. 11, 36; Hen. 82, 1. d) ubi de tempore agitur, passim *jam* vertere licet: ናሁ፡ ዝንቱ፡ ፪ዓመት፡ 1 Reg. 29, 3; ናሁ፡ ዓሥር፡ ዝንቱ፡ *ecce jam decima vice* Num. 14, 22. 22, 32; Jud. 16, 15; ናሁ፡ ሣልስከ፡ ዝንቱ፡ Num. 22, 28. 24, 10; 2 Cor. 13, 1. e) *hic — ille, unus — alter, alius — alius:* ዝንቱ፡ — ዝንቱ፡ Ps. 74, 7. 8; እምዝንቱ፡ ውስተ፡ ዝንቱ፡ ይትፋለስ፡ ሕልም፡ Sir. 31, 3; ዝንቱ፡ ቡሩክ፡ ወውእቱኒ፡ ቡሩክ፡ ወዝንቱ፡ ምስለ፡ ዝንቱ፡ ክነ፡ ለቅዳሴ፡ Kuf. 2; ዝንቱ፡ ምስለ፡ ዝንቱ፡ alius cum alio Kuf. 3; ይትቃተሉ፡ ዝንቱ፡ ለዝንቱ፡ Kuf. 5; vel ዝንቱ፡ — ዝኩ፡ sive ዝክቱ፡ *hic — ille* Sir. 39, 16. 21. 34; Dan. 2, 43 (vid. ዝኩ).

f) cum praepositionibus: α) በእንተ፡ዝንቱ፡ *ideo, hanc ob causam, propterea* Jes. 49, 4. 50, 7. 59, 9; Zach. 1, 16, (vid. በእንተ፡), vel እንበይነ፡ዝንቱ፡, vel በበይነ፡ዝንቱ፡ (vid. c. 537). β) በዝንቱ፡ *hoc in loco, hic* Enc. Teq. 1. γ) እስከ፡ዝንቱ፡ *hucusque* Hen. 14, 24.

ዘናና፡ subst. (ut videtur, amh.) *lapis* „boum fronti in Aethiopia alligatus quo illius allisione a fuga deterreantur" Lud. auct. Greg.; at vid. scholion ad መልሕቅ፡

ዘነወ፡ *scortari* vid. sub ዘመወ፡

ዘነየ፡ inus., vic. ዘነወ፡ et ዘመወ፡, vid. Ges. thes. p. 423.

ዝንየት፡ et **ዝኔት፡** subst. *effusio seminis virilis, semen effusum* a) concubitu (legitimo), κοίτη σπέρματος Lev. 15, 17. b) scortatione: ከዐዉ፡ዝንየቶሙ፡ (v. ዝኔቶሙ፡) ዲቤሃ፡ πορνείαν Hez. 23, 8. c) *pollutione nocturna* sive *diurna*: እመበ፡ዘወድቀ፡በዝንየት፡ወበሕልም፡ይትከላእ፡እምቍርባን፡ኪያሃ፡ዕለተ፡ Kedr f. 70; እመበ፡ዘወጽአ፡ዝንየት፡ወውእቱ፡እንዘ፡ንቁህ፡ይትገሐሥ፡እምቍርባን፡፩ዕለተ፡ ibid.; ዝኔት፡በኀሊና፡ርኩስ፡(በ፡ *ob*) f. 72; እመበ፡ዘይትከዐው፡ዝኔት፡ለዝሉፉ፡ ibid.

ዘንገዐ፡ quadrl. I [amh. ዘነጋ፡; inserta nasali formatum e ዘገዐ፡ (vid. ዝጋዔ፡ pro ዝንጋዔ፡) i. e. שׁגע Pu. *furore agi, vesanum esse* (شجع in quibusdam derivatis); vic. שָׁגָה שָׁגַג ሰኰየ፡ *errare* et שָׁכַח *oblivisci*] 1) *mente alienari, delirare*: ዘንገዐኒ፡ልብየ፡ 4 Esr. 10, 51; ኢጥዒኩ፡ንዋመ፡ወይዘነግዐኒ፡ልብየ፡ Rel. Bar.; ሐዘንኩ፡ጥቀ፡እስከ፡ይዘነግዕ፡ኅሊናየ፡ Epist. Gregorii ad Lud. 2) *aliena loqui, delirare* vel *ineptire* in loquendo: ሶበ፡አኮ፡ከመዝ፡እምእቤ፡ዘንጋዕኩ፡ Rel. Bar.; ከመ፡አብድ፡እዘነግዕ፡ 2 Cor. 11, 17. 23 (παραφρονῶν). a) *blaterare*, βαττολογεῖν Matth. 6, 7. b) *barbare loqui*, 1 Cor. 14, 11.

አዘንገዐ፡ II 1) *alienare mentem* alcjs, *delirare facere*: አብዝኆ፡መጻሕፍት፡ያዘነግዕ፡ልበ፡ εἰς μανίαν περιτρέπει Act. 26 24 Platt. 2) *pellicere* vel *decipere* alqm (bethören): አዘነግዓ፡ልባ፡ λαλήσω ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῆς Hos. 2, 16.

ዝንጉዕ፡ (ዝንጕዕ፡ passim) part. *delirus, vecors, desipiens, ineptus, stupidus, stolidus, imbecillus* mente: ዝንጉዓን፡ μαινόμενοι Chr. Ta. 23 (vid. sub ተወላወለ፡); ዝንጉዕ፡አይሁዳዊ፡ παραφρονῶν Ἰουδαῖος Cyr. ad Th. f. 23; ዝንጉዓን፡ ἀσύνετοι Rom. 1, 31; አአብድ፡ወዝንጉዕ፡ Clem. f. 271; አብዳን፡ወዝንጉዓን፡ f. 186; ዝንጉዐ፡ልቡና፡ Lud. Comm. hist. p. 502 n. 37; ዝንጉዓን፡እለ፡አልቦሙ፡ልብ፡ F. N. 24, 3; episcopus constituendus ኢይኩን፡ዕዉረ፡ወኢጽሙመ፡ወኢዝንጉዐ፡ F. N. 5; cujus cerebrum morbo laesum est nominatur ዝንጉዕ፡ F. N. 32 (vid. sub አብድ፡ c. 761).

ዝንጋዔ፡ (et ዝጋዔ፡) subst. 1) *vesania, vecordia, delirium*: παραφρόνησις ዝንጋዔ፡ (in Cod. Laur.: ዝጋዔ፡) Zach. 12, 4; መንፈሰ፡ዝንጋዔ፡ Hos. 9, 7 gloss.; μανία Chrys. passim. 2) *stoliditas*: ዝንጋዔ፡ትዕቢት፡ Lud. e Mss. Colb. 3) *ineptiae, deliramentum, hallucinatio*: λῆρος Cyr. ad Th. f. 15; Luc. 24, 11; Cyr. f. 139. 4) etiam *causa* α) *abalienationis* vel *aberrationis mentis*: ወብዙኀ፡ምግባረ፡ብየ፡በእንተ፡ሀላዌሁ፡ለመንፈስ፡ቅዱስ፡እምቅድመ፡ጥምቀት፡ወልድ፡ወበሕቱ፡ኀድጉ፡ከመ፡ኢይኩኖ፡ንገር፡ወኢይኩን፡ዝንጋዔ፡ለሰማዕያን፡ M. M. f. 65. 101. β) *ineptiarum*: hunc librum ne patefacias malis ከመ፡ኢይኩን፡ነገርየ፡ዝንጋዔ፡በቅድሜሆሙ፡ Clem. f. 151.

ዘንጐጐ፡ quadrl. I [i. q. زَغْزَغَ *debilem reddidit* sermonem ut sensus percipi non possit; *ludibrio habuit*; frustra comparavit Dorn de psalt. aeth. p. 69 شجج, Tuch de Aethiopicae linguae sonorum proprietatibus quibusdam p. 15 זגג] 1) *susurrare, mussitare*: mortuum ex ecclesia ad sepulchrum efferens suffies incensum ወትዘነጕጕ፡ወታነብብ፡አንብቦ፡በመስፈርት፡በለሐሳስ፡ Genz. f. 14. 2) *subsannare, irridere, cavillari, verbis illudere, ludibrio habere*, c. Acc.: ይዘነጕጉኒ፡ εἰς χλευασμόν Jer. 20, 8; ἐκμυκτηρίζειν Luc. 23, 35; ὀνειδίζειν Matth. 5, 11. 27, 44; Marc. 15, 32; Jes. 65, 7; Prov. 20, 4; ማርያም፡ትዘነጕጓ፡ለእመ፡ሄሮድስ፡ Jsp. p. 323; ከመ፡ኢይዘንጐጐኒ፡ p. 324; Kid. f. 40; c. በ፡ vel በእንተ፡ *ob*: ይዘነጕጐነ፡በኀጢአተ፡ሕግ፡ Sap. 2, 12; ይዘነጕጕዎሙ፡በእንተ፡ዘገብሩ፡ Jsp. p. 357.

አዘንጐጐ፡ II *cavillationi* vel *ludibrio* aliorum *dare* vel *subjicere, deridendum exponere*: አዘንጐጕክሙ፡ነፍሳቲክሙ፡ (vos ipsos) Jsp. p. 371; በእለ፡ይክሕዱ፡ወያዘነጕጉ፡ሀሉተ፡ሥርዐተ፡ (mysterium verum) M. M. f. 378 (in appendice); Lud. ex Hist. VII Puer.

ተዘንጐጐ፡ III, 1 *cavillationi* vel *ludibrio esse, derideri*, Deut. 32, 36.

ዝንጉግ፡ part. *cavillationi obnoxius, irrisus, ignominiosus*: ከመ፡ዝንጉግ፡ኢትኩን፡ ἐπονείδιστος Prov. 25, 10. 18, 1.

ዝንጓጔ፡, passim **ዘንጓጔ፡** (Prov. 18, 1 var.; 19, 6, var.) subst. *subsannatio, cavillatio, irrisio, ludibrium, ignominia*, ὄνειδος Gen. 30, 23; Prov. 18, 3. 19, 6; Dan. ap. 3, 9; Luc. 1, 25; ቃለ፡ዝንጓጔ፡ 27, 11; በበእስ፡ወበዝንጓጔ፡ይፈንዎሙ፡ μαχόμενος καὶ ὀνειδίζων Jes. 27, 8; ነገረ፡ዝንጓጔ፡ παραβολὴ ὀνειδισμοῦ Sap. 5, 3; ὀνείδη Prov. 3, 31; ኢይረክበ፡ዝንጓጔ፡ 1 Par. 17, 9; Kuf. 24; Jsp. p. 290. 325. 350; causa cavillationis vel ignominiae: ዘይከውን፡ዝንጓጔ፡ ἐπονείδιστος Prov. 18, 1. — *Voc. Ae.*: ዝንጓጔ፡ዘ፡መሽግጠጥ፡

ዝንፍ፡ vid. ጽንፍ፡

ዝእብ፡ subst., m. et f., Pl. አዝእብት፡ [ذِئْب זְאֵב *lupus*; vid. quae ad ተኵላ፡ annotavimus c. 566] *hyaena* (in Abyssinia frequentissima, vid. Rüppell I p. 227; Harris II Anh. p. 51): ግበ፡ዝእብ፡ σπήλαιον ὑαίνης Jer. 12, 9; ὗς Deut. 14, 8; ὕες አዝእብት፡ 3 Reg. 21, 19. 22, 38; አዝእብት፡ ὑαίνη Sir. 13, 18; ዝእብ፡ fem., Sx. Genb. 6; እሙ፡ዝእብ፡ Lud. e Libr. Myst. — At in locis Hen. 89, 10. 55 ubi praeter አዝእብት፡ etiam አጽዕብት፡ memorantur et ተኳላት፡ desiderantur, nescio an ዝእብ፡ significet *lupus*? — *Voc. Ae.*: ዝእብ፡ዘ፡ጋየብ፡ v. ጅብ፡

ዘእንበለ፡ vid. sub እንበለ፡ c. 773.

ዚአሁ፡, **ዚአከ፡**, **ዚአየ፡** al. vid. sub ዘ፡ c. 1032.

ዝኩ፡ et **ዝኩቱ፡** pron. demonstr. *ille, iste* (gramm. § 146, 1, b). Compositum est ex ዝ፡ et ኩ፡, quare nonnumquam particula brevissima ሰ፡ inter ዝ፡ et ኩ፡ inseritur, ut: ዳኅንኑ፡

ዝሰኩ፡ አቡከሙ፡ Gad. Za Mich.; ዝሰኩ፡ ዘምስሌከ፡ Deg. — 1) Ejus formae sunt a) α) Sing. ዝኩ፡ m., raro f. (Ex. 1, 17; ዝኩ፡ አንስት፡ Herm. p. 84[b]); Acc. ዝኰ፡ (Apoc. 1, 12 Platt; Rom. 7, 15. 19 Platt; Hen. 89, 44. 51; Gen. 27, 17 var.; Hez. 23, 32 var.; 1 Reg. 9, 24; Zach. 11, 13; Tob. 9, 5 var.; Dan. 8, 16; Jer. 13, 4), vel ዝኩ፡ (Gen. 27, 17; 4 Reg. 2, 21; Hez. 23, 32; Tob. 9, 5); f. እንትኩ፡ (Hen. 85, 5; Marc. 11, 21 rom.; እንትኩ፡ ራእይ፡ እንተ፡ ርእየ፡ Gad. Kar.); Acc. እንትኩ፡ vel እንትኰ፡ vel እንትኩ፡ Prov. 15, 18. β) Pl. c. እልኩ፡ (Hen. 9, 8. 89, 1; Ex. 7, 12; Matth. 25, 7. 8; 1 Thess. 5, 6; 1 Cor. 14, 28). b) α) Sing. ዝኩቱ፡ et plerumque ዝከቱ፡ m. (Luc. 20, 35 rom.; Gen. 9, 6; Ex. 32, 1; Ruth 4, 1; 1 Reg. 2, 26 al. crebro), Acc. ዝኩተ፡ vel ዝከተ፡ (Gen. 27, 16; Ex. 34, 1; Lev. 1, 8. 14, 7; Num. 5, 18. 25; Deut. 1, 19; Jos. 21, 40; Sir. 39, 34; Jac. 4, 15; ዝኩተ፡ Org.); f. እንታክቲ፡ Hen. 85, 6; Ruth 2, 6; Ex. 2, 8; 1 Reg. 1, 26; Hez. 36, 35. 38, 14; 4 Esr. 3, 38; Marc. 11, 21; Jac. 4, 13; Rom. 8, 18), Acc. እንታክተ፡ nondum reperi. β) Pl. c. እልኩቱ፡ vel እልከቱ፡ (Luc. 13, 4 rom.; 2 Cor. 3, 1. 8, 14; Matth. 25, 11; Apoc. 6, 1; Gen. 18, 28. 19, 9; 1 Par. 19, 5. 24, 5; Dan. ap. 1, 34; Job 6, 16; Sir. 49, 4 al.; እለኩቱ፡ Marc. 12, 9 rom.); Acc. እልከተ፡ (Hen. 89, 43. 60); f. etiam እላከቱ፡ Jos. 4, 11. 2) Usurpatur a) ad demonstranda remotiora: *ille*, *iste*, ἐκεῖνος, ut: እንታክቲ፡ ምድር፡ Hez. 36, 35; በእንታክቲ፡ ዕለት፡ 38, 14; Zach. 2, 4; Dan. 8, 16; አብተረ፡ እልኩ፡ Ex. 7, 12; Gen. 19, 9; Deut. 1, 19; 1 Joh. 2, 6; Matth. 21, 40. 22, 7. 25, 7. 19. 26, 29. 27, 63; ዝኩ፡ ዘ፡ Rom. 14, 15. α) opponuntur ዝ፡ vel ዝንቱ፡ *hic*, *alter* et ዝኩ፡ vel ዝከቱ፡ *ille*, *alter*, ut: ለ እሉ፡ መንገለ፡ እልከቱ፡ 1 Par. 24, 5; 2 Reg. 19, 7; 3 Reg. 3[b], 25; Jes. 44, 5; Dan. 2, 43; Hez. 33, 5; Sir. 39, 16. 21. 34; 4 Esr. 8, 54. 55; Jac. 4, 15; vel እልከቱ፡ — እሉ፡ Jos. 8, 22; rarius ዝከቱ፡ — ዝከቱ፡ ἡ μὲν — ἑτέρα δέ Sir. 14, 18; ዝ ኩቱ፡ — ውእቱ፡ *iste — ille* Org. 2. β) *ille* i. e. *futurus*, *venturus:* እንትኩ፡ τὴν μέλλουσαν Prov. 15, 18; Rom. 8, 18; Luc. 20, 35; 4 Esr. 8, 55. γ) contemtim: Gen. 37, 19; Ex. 32, 1; Jud. 9, 38. b) ad demonstrandam personam vel rem modo memoratam et notam: *is*, ut: ህየንተ፡ ደመ፡ ዝከቱ፡ ἀντὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ Gen. 9, 6; ኵሎሙ፡ እልከቱሰ፡ Sir. 49, 4; ዝኩ፡ ዘ፡ *is qui* Apoc. 5, 7; Rom. 11, 21; ዝኩ፡ ዘይለብስ፡ Hez. 10, 7; 1 Reg. 9, 17; Jes. 44, 16; Job 34, 17; እልከቱ፡ እለ፡ Job 6, 16; quare creberrime articulo Graecorum definito ὁ ἡ τό respondet: Gen. 18, 28. 19, 1. 27, 16; Ex. 1, 17. 2, 8. 5, 13. 34, 1; Ruth 4, 1; 1 Reg. 1, 26. 2, 26. 3, 1. 11, 4. 21, 9; 1 Par. 19, 5; Hez. 3, 13. 17, 3. 23, 32. 30, 22; Jer. 13, 4. 6. 39, 11; Dan. 8, 7. 8; Zach. 1, 13. 14. 4, 4. 5. 11, 13; Jon. 4, 7; Tob. 6, 14. 8, 2; Jes. 38, 6. 44, 14. 47, 9; Job 34, 17; ለዝ ኩ፡ ዘመጽአ፡ τὸν ἥκοντα Esth. 4, 15; Apoc. 1, 12. 6, 1. 10, 8, al. sexcenties. c) Pro neutro Latinorum accipitur: Jac. 4, 15; አላ፡ ባሕቱ፡ ጠይቅ፡ ዝከተ፡ ዘይብሉ፡ Cyr. c. Pall. f. 69; Ruth 2, 17; Rom. 2, 1. 7, 15.

ዘከመ፡ vid. sub ከመ፡ c. 826.

ዘከረ፡ I, 1 [זָכַר, ܕܟܰܪ, ذَكَرَ; vid. etiam ዝኅር፡] Subj. ይዝ ክር፡ (semel in uno codice Jes. 64, 9 reperi ይዝክር፡) 1) *meminisse*, *recordari*, *reminisci*, *memorem esse*, c. Acc.: Ps. 8, 5; ኢይዝክሩ፡ እንከ፡ ስሞ፡ Jer. 11, 19; 2 Reg. 14, 11. 19, 19; 3 Reg. 17, 18; Ex. 23, 13; Hen. 69, 14; 2 Cor. 7, 15; Matth. 26, 13; c. Acc. et ለ፡ pers. alqd alicui i. e. in commodum ejus: Ps. 19, 3. 24, 7, vel in detrimentum alcjs: Ps. 78, 8; Jes. 64, 9. 2) *memorare*, *mentionem facere:* ስሞ፡ ለቅ ዱስ፡ ኢትዝክር፡ ሶበ፡ ትምሕል፡ Sir. 23, 9; Jer. 11, 19; Ps. 82, 4; አልቦ፡ ዘይዘክሮሙ፡ (v. ዘይዚ"፡) እንከ፡ Zach. 13, 2; ኵሎ፡ ዘዘከርነ፡ M. M. f. 33 al.; ዘአቀደምነ፡ ዘከርዎ፡ በዋን ተ፡ ዛቲ፡ መጽሐፍ፡ F. M. 2, 11; Lud. Comm. hist. p. 305 n. 18.

ዘከረ፡ I, 2 1) *memorem facere* alqm, *in memoriam revocare*, *monere*, c. Acc. et በእንተ፡ Gen. 40, 14; c. dupl. Acc.: እዜክረከ፡ ኵሎ፡ Kuf. p. 118; seq. ከመ፡, ut: ዘክሮሙ፡ ከመ፡ ይትአዘዙ፡ Tit. 3, 1; 2 Tim. 2, 14; በዘክሮ፡ 2 Petr. 1, 13. 3, 1. 2) *memorare*, *mentionem facere:* Zach. 13, 2 var.

አዘከረ፡ II, 2 1) *memorem facere*, *in memoriam revocare*, *monere*, c. Acc. pers.: አዘክሩ፡ ሕዝበ፡ Jer. 4, 16; c. Acc. pers. et በእንተ፡ rei Gen. 40, 14; c. Acc. rei: Num. 5, 15; Hez. 21, 23. 24; Lit. 173, 4; c. Acc. rei et ለ፡ pers.: በቃሉ፡ ዚአሁ፡ በዘአዘከረ፡ ሎቱ፡ መሐላ፡ አበው፡ Sap. 18, 22; አዘክ ሪ፡ (o Maria!) ሊተ፡ ተዝካረ፡ ኪዳንኪ፡ I Sal. Mar. 14; c. dupl. Acc.: 1 Cor. 4, 17; 2 Petr. 1, 12 Platt; Joh. 14, 26; Clem. f. 81; አዘከሩ፡ እሳተ፡ ገሃነም፡ Sx. Jac. 3; c. ኀበ፡ pers.: Lit. 173, 4. 2) *memorare*, a) *memoriae prodere:* ወንዋ፡ አዘ ከረ፡ ዮሴፍ፡ ወልደ፡ ከርዩን፡ ከመ፡ . . . Abush. 20. b) *mentionem facere*, c. Acc. rei, Abush. 30.

ተዘክረ፡ III, 1 *reminisci*, Ps. 9, 12. 6, 5. (Significatum *memorari* Lud. in lex. e Ps. 15, 4 probare conatus est, at in sua psalmorum editione aliam lectionem et interpretationem exhibet).

ተዘከረ፡ III, 2 1) *reminisci*, *recordari*, *meminisse*, *memorem esse* (magis frequentatur quam I, 1): c. Acc. rei vel pers.: Gen. 8, 1. 9, 15. 19, 29. 30, 22. 40, 14. 23. 42, 9; Ex. 13, 3. 32, 13; Lev. 26, 45; Num. 11, 5; Deut. 9, 27; 1 Reg. 1, 11. 19; Ps. 105, 4. 43. 136, 9; Jes. 43, 18. 25. 46, 8. 9. 64, 5. 65, 17. 66, 9; Jer. 2, 2; Thren. 1, 7; Hez. 16, 22; Koh. 5, 19. 9, 15. 11, 8. 12, 1; Sir. 18, 24. 23, 10; እለ፡ ይዜከሩ፡ እኩየ፡ μνησίκακοι Prov. 12, 28; Matth. 26, 75 al.; Inf.: ተዘክሮ፡ እከይ፡ Lit. 164, 1; Deut. 7, 18; c. ለ፡ pers. (in commodum vel detrimentum alcjs): Apoc. 18, 5; Gen. 50, 15; Hez. 18, 24; Jer. 38, 34; Sir. 3, 15; vel c. Acc. rei et pers. (alqd alicui) Gen. 40, 13; c. በእንተ፡ *de* re: Hebr. 11, 22; Hen. 104, 1; ተዘከረ፡ በእንተ፡ ብሩር፡ Tob. 4, 1; seq. ከመ፡ Deut. 5, 15. 15, 15. 16, 12; Job 4, 7; Sir. 7, 28. 8, 5. 14, 12; seq. Subjunctivo: ኢተዘከረ፡ ይግበር፡ (sibi faciendum esse) Ps. 108, 14. 2) *in memoriam revocari* vel *memorari:* Ps. 108, 13.

ዝኩር፡ part. 1) *memor* Kuf. p. 27. 2) *memoratus* a) cujus mentio facta est: ቀኖና፡ ዘዝክርት፡ F. M. 27, 7; Abush. 12. b) *memoriae proditus*, cujus recordamur: መምህር፡ ዝኩር፡ ዲበ፡ መሥዋዕት፡ (in diptychis) Sx. Sen. 24; Org. 2. 3) memoriâ et famâ *celebratus:* አብ፡ ዝኩር፡ (aliâs ስሙዕ፡) Phlx. 242.

ዝክር፡ subst. (m.), *memoria*, *recordatio*, *mentio*, μνήμη Koh. 1, 12. 2, 16. 9, 5; ንስዐሮ፡ ዝክሮ፡ እምድር፡ Prov. 1, 12; μνημόσυνον Deut. 32, 16; Sir. 10, 17. 39, 9; ርጉመ፡ ይኩ ን፡ ዝክሩ፡ Sir. 23, 26; ሙሴ፡ ዘቡሩክ፡ ዝክሩ፡ 45, 1; Enc. Masc. 8; Sir. 49, 1; ይጥዕም፡ እምነ፡ መዓር፡ ዝክርየ፡ 24, 20; Ps. 33, 17; μνεία ይትፌሥሑ፡ በዝክረ፡ እግዚ"፡ Bar. 5, 5; ከመ፡ ኢይርከቡ፡ ዝክረ፡ በውስተ፡ አሕዛብ፡ Hez. 25, 10; Asc.

Jes. 7, 24. a) *nomen memoriale:* ዝክረ፡ቅድሳቱ፡ Ps. 29, 4. 96, 13; Ex. 3, 15. b) *sacrificium memoriale,* sive ቍርባነ፡ ዝክር፡ Lev. 6, 8, sive ዝክር፡ Lev. 2, 2. 9. 16. c) *commemoratio* vel *laudatio* ὕμνησις Ps. 70, 8. 117, 14. d) *monumentum sepulchrale* (vid. ዝጉር፡) Ex. 14, 11. e) *fama* Sx. Jac. 14 (vid. sub ዜና፡).

ዝክረት፡ n. act., Pl. ዝክረታት፡ *monitio, suggestio:* malae cogitationes ascendunt in corde እምዝክረታት፡ሰይጣናት፡ እኩያት፡ Phlx. 137.

መዘክር፡ part. (II, 2) 1) *in memoriam revocans, monitor* Lit. 173, 4. 2) *memoriae prodens, commentariorum scriptor, commentariensis,* ὑπομνηματογράφος 1 Par. 18, 15 var.; ὁ ἐπὶ τῶν ὑπομνημάτων 2 Reg. 8, 16; ὁ ἀναμιμνήσκων 20, 24; 4 Reg. 18, 18. 37. (Amharice መዘክር፡ „orator causae apud Regem" Lud. lex. amh. c. 78).

ተዝካር፡ subst. 1) *memoria, recordatio:* Ps. 144, 7; ተዝካረ፡ገብረ፡ለስብሐቲሁ፡ 110, 4; Kuf. 6; Jes. 23, 18; ግበሩ፡ተዝካርየ፡ 32, 10; ወበሕቱ፡ግበር፡ሎቱ፡ተዝካር፡ Sir. 38, 23; ዘይሁብ፡ስኂነ፡ለተዝካርየ፡ Jes. 66, 3; ጸሐፍዛ፡ለተዝካር፡ Ex. 17, 14; Ps. 67 tit.; 69 tit. a) *signum memoriale:* Ex. 13, 9. 28, 12. b) *sacrificium memoriale:* Lev. 5, 12; አነ፡አባእኩ፡ተዝካረ፡ስእለትክሙ፡ቅድሜሁ፡ለቅዱስ፡ Tob. 12, 12; vel *donum memoriale* Lit. 160, 1. 2) *res memoriae prodita:* ጸሐፈ፡መጽሐፈ፡ተዝካር፡ Mal. 3, 16; ወጽሑፍ፡ውስቴታ፡ተዝካር፡ ὑπόμνημα 2 Esr. 6, 2. a) *liber memoriarum, commentarius:* ተዝካረ፡ኖብያት፡ (ἔγραψε τοὺς λόγους τούτους εἰς) μνημόσυνον Esth. ap. 1; ጸሓፌ፡ተዝካር፡ ὑπομνηματογράφος Jes. 36, 3; Asc. Jes. 6, 17. b) *libellus memorialis, conscriptio, tabulae:* ተዝካረ፡ስእለት፡ከመ፡እጽሐፍ፡ሎሙ፡ Hen. 13, 4; si consilii habendi causa conveniunt, ይጽሐፉ፡ተዝካረ፡ነገር፡ (Protokoll) F. N. 51. 3) a) *festum in memoriam alcjs celebratum* Lev. 23, 24; Luc. 22, 19; ንግበር፡ተዝካሮ፡ለእስጢፋኖስ፡ Mavâs. n. 12; ተዝካረ፡ዕረፍቱ፡ያብዕሉ፡ Enc. Ter 15; ዕለተ፡ተዝካር፡ Lud. e Can. Laod. 51; ዝንቱ፡ዘይትነበብ፡በኵሉ፡ተዝካረ፡ምውታን፡ለለዓመቱ፡ Genz. f. 144; መፍትው፡ንግበር፡ተዝካሮሙ፡ለምውታን፡በዕጣን፡ወበመሥዋዕት፡ f. 147. b) *commemoratio,* creberrime in Sx., ut: ተዝካረ፡በዓሉ፡ለመልአክ፡ሚካኤል፡ Hed. 12; ተዝካሮሙ፡ለ፳ወ፬ካህናተ፡ሰማይ፡ Hed. 24; al.

ተዘካሪ፡ n. ag. *bene memor,* Kid. f. 22.

ተኪዚር፡ ut videtur, nomen corruptum e ተዝኪር፡ vel تذكير, Enc. Jac. 9; vid. sub ዴር፡

ዝሑቱ፡ et ዝክቱ፡ vid. sub ዝኩ፡

ዘውሀር፡ n. prgr., si quid video i. q. جَوْهَر (quare rectius ዠውሀር፡ scripseris), Pl. ዘዋሀር፡ *gemma:* ጥልሚ፡ወከይ፡ (sic) ወወራውሬ፡ወዘውሀር፡ወብሉር፡ (ubi *gemmae species* quaedam intelligenda videtur) Kbr. Nag. 17; huc referendum videtur exemplum a Ludolfo ex Org. 6 allatum: ዘዋርሕ፡ (pro ዘዋሀር፡) ዘእምአዕናቍ፡ህንጻኬ፡ዘያበርህ።

ዘረ፡ I, 1 [i. q. דור دَارَ *circumivit, gyrum egit, conversus fuit*] *vertigine laborare:* ርእስየ፡ይዘውር፡ Lud. auct. Greg.

ዘወረ፡ I, 2 *perennare, perdurare, permanere* [cfr. דור دَوْمَ دام]: ይዜውሩ፡ (v. ይዜወሩ፡) ከመ፡አባግዐ፡ዘለዓለም፡ μένουσι Job 21, 11; ነፍስ፡ዝልፍት፡ኢትዜውር፡ (v. ኢትዜወር፡) ἐξαρθήσεται Sir. 19, 13; c. Acc. pers. (*alicui* vel *apud alqm*): ጸጋሁ፡ለእግዚ"፡ትዜውሮሙ፡ለጻድቃን፡ δόσις κυρίου παραμένει εὐσεβέσι Sir. 11, 17.

አዘረ፡ II, 1 *vertiginem facere* alicui, c. Acc.: ያዘውሮሙ፡ አዕይንቲሆሙ፡ለጠቢባን፡ (v. ያዐውሮሙ፡) i e. *caliginem offundit* Sir. 20, 29.

ተዘወረ፡ III, 2 *perennare, diuturnum esse,* Job 21, 11 var.; Sir. 19, 13 var. — *Voc. Ae.:* ይዜወሩ፡ዘ፡ይመላለሱ፡; *Rad. Abb.:* ተዘወረ፡ዘ፡ተጠበቀ፡

ዘውር፡ subst. 1) *gyrus, orbis, circulus:* ስዱሲ፡ሀገረከሙ፡ሀገረ፡ሣልሲት፡ራማ፡ዘዐጸዱ፡ዘውራ፡ምጡቅ፡ Sal. 318 Nic. 12; ሰረገላሁ፡ (Dei) በረድ፡ወራሕበ፡ዘውሩ፡በእሳት፡ሐጹር፡ Lit. Greg. 2) *limbus* (ut videtur): ይኩን፡ዘውረ፡አክሊሉ፡ስፉሐ፡ወስፉየ፡በሠላስ፡መዓርጋት፡ስፍየት፡ F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ c. 195).

ዘዋርሕ፡ vid. sub ዘውሀር፡

ዘዐ፡ rad. inus., cui Lud. comparavit شاع, שׁעה vel ܫܥܐ, שִׂיחַ, tres radices bene distinguendas. Et شاع quidem i. e. ذاع *palam evasit, divulgatus est* a *dissipando* propagatum est (coll. ذاح زوّح II et ذوّع), unde *diffundere animum* duxeris; ܫܥܐ autem, cujus derivata significatu cum ዘዐ፡ haud male concordant, ab *oblinendo* petitum est (vid. Ges. thes. p. 1458; Bernstein lexidion ad Kirschii chrestom. p. 534); at significatu propius ad nostram radicem accedit שִׂיחַ vel שׂוּחַ (talmudice סוּח).

ተዛውዐ፡ III, 3 *sermonibus oblectari, sermocinari, confabulari* (sich unterhalten): ምስለ፡መሰንቆዊት፡ኢትዛዋዕ፡ μὴ ἐνδελέχιζε μετὰ ψαλλούσης Sir. 9, 4; ኢትንበሩ፡ምስሌሆሙ፡በመስተ፡ወኢታብዝኑ፡ምስሌሆሙ፡ተዛውዖ፡ Jsp. p. 332; ዘፈቀድኩ፡እምእሉ፡ኵሎሙ፡ (*quemcumque horum librorum voluerim, is*) ይዛዋዕ፡ምስሌየ፡ወእዛዋዕ፡ምስሌሁ፡ Fal.; c. በ፡ rei (*de*): ተዛውዖ፡ምስለ፡አኀው፡በቃለ፡መጻሕፍት፡ትጥዕሞሙ፡ለለባውያን፡እምኵሉ፡ጣዕማት፡ Fal. f. 35; c. ላዕለ፡ *contra:* Ps. 68, 15 (ἀδολεσχεῖν). a) *secum colloqui, meditari,* ἀδολεσχεῖν Gen. 24, 63; Ps. 54, 2. 76, 3; ተዛዋዕኩ፡ምስለ፡ልብየ፡ 76, 6; c. በ፡ rei (*de*) Ps. 76, 12. 118, 15. 23. 27. b) *fabulari, garrire, nugari:* ኢታአምርዎኑ፡ዝብእሲ፡ከመ፡በከ፡ይዛዋዕ፡ τὴν ἀδολεσχίαν αὐτοῦ 4 Reg. 9, 11; ተዛውዖ፡ደቂቅ፡ παίδων μικρῶν μῦθοι Chr. Ta. 11. c) *lascivire, petulantem esse:* ኢይዛዋዕ፡አዕይንትየ፡ οὐκ ἐμετεωρίσθησαν Ps. 130; 1; sponsa ዘታንገረግር፡በተዛውዖ፡ *quae jactitat se lascive* vel *petulanter,* Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.:* ተዛዋዕኩ፡ዘ፡ተጫወትሁ።

አስተዛውዐ፡ IV, 3 *oblectare* confabulando, cantando, ludendo al. alqm.: ፊልሞን፡መዐንዝር፡ከነ፡ያስተዛውዖ፡ለአርያኖስ፡መኰንን፡ Sx. Jac. 20.

ዝዉዕ፡ vel ዝውዕ፡ part. *lascivus, petulans:* አዕዩየ፡ኀሊና፡ወዝውዐ፡ልብ፡ Syn. f. 347; paulo post: አዕዩይ፡ወዝውዕ፡ ibid.

ዘውዕ፡ (passim ዛውዕ፡ scriptum) subst. *sermones inanes* vel *ludicri, nugae, fabulae; lascivia, petulantia,* ἀδολεσχίαι Ps. 118, 85; ዘውዐ፡ነገር፡ዘይፈጥሩ፡ γενεαλογίαις ἀπεράντοις 1 Tim. 1, 4 Platt; ነገረ፡ዘውዕ፡ Lud. e Ssal. Req.; አውግረ፡ዘውዕ፡ (v. ዘውዕ፡) βωμοὶ τοῦ γέλωτος Am. 7, 9; አመበ፡ዘይትረከብ፡በሠሐቅ፡ወበዘውዕ፡ይገሥጽ፡ዲያቆን፡ወይ

ረስዮሙ፡ ያርምሙ፡ (sc. inter sacra celebranda) Did. 12; poenitens se removeat a rebus mundanis እንዘ፡ ኢያበዝኅ፡ ሠሐቀ፡ ወዘውዐ፡ Clem. f. 239; ዘውዕ፡ inter notas impiorum enumeratur Kid. f. 16; baptizandus dicat: እክሕደከ፡ሰይጣን፡ወኵሎ፡ሥልጣነከ፡ወኵሎ፡ዘውዐከ፡ወኵሎ፡ፍትወተከ፡ወኵሎ፡ምግባሪከ፡ f. 26; Asc. Jes. 2, 7.

መስተዛውዕ፡ part. (IV, 3), f. °ውዕት፡ *oblectans, lascivus, scurrilis:* vidua ecclesiastica ኢትኩኒ፡ኀሊና፡መስተዛውዕት፡ Kid. f. 21; homo መስተዛውዕ፡ ne sit in ecclesia f. 18.

ዠውዛ፡ n. prgr. sc. الجَوْزاء *astrum et signum geminorum* (aliâs ገውዝ፡ q. v.), sc. ኮከበ፡ዠውዛ፡ Abush. 4.

ዘውግ፡ subst. [ζεῦγος זוג زَوْج] Pl. አዝዋግ፡ (Lud.) 1) *par, (jugum)* i. e. *duo* vel *bini:* ዘውገ፡መዓንቅ፡ ζεῦγος τρυγόνων Lev. 5, 11; Luc. 2, 24; ዘውገ፡አልባስ፡ Jud. 17, 10; ወዘውግ፡እሙንቱ፡ ἐζυγωμένα 3 Reg. 7, 43; vid. Jos. 8, 29 annot. 2) *par* i. e. a) *aequalis,* sive ዘዘውግ፡ Lev. 27, 10; sive ዘውግ፡ *aequales* Hen. 72, 37; ሰላም፡ለሥዕርት፡ርእስኪ፡ዘፈትለ፡ሚላት፡ዘውጋ፡ I Sal. Mar. 3; ወእመኒ፡ዘውገ፡ (Acc.) ἤ τι τοιοῦτο II Can. Ap. 65; ዘውገ፡ጠሊ፡ N. T. rom. f. 100, b. b) *socius, collega:* ዘውገ፡ነቢያት፡ Lud. e Cant. Sam.

ዘገ፡ I, 1 et ዛወገ፡ I, 3 *parem* vel *aequalem* vel *socium esse* alicui, c. Acc.: ሰብእ፡ምስለ፡ዘይዘውጎ፡ (v. ዘይዛውጎ፡)ይተሉ፡ τῷ ὁμοίῳ αὐτοῦ προςκολληθήσεται ἀνήρ Sir. 13, 16.

ተዛወገ፡ III, 3 1) *se adjungere* vel *consociare* vel *consociari* alicui, c. Acc.: ዘይሬዕይ፡ወይዛወጋ፡ለሙስና፡ይጼዕል፡አበሁ፡ Prov. 28, 7; ዛቲ፡መጽሐፍ፡ታስተፌሥሕ፡ለዘተዛወጋ፡ወለዘነበረ፡ምስሌሃ፡ Fal.; ተዛውጎ፡ *consociatio* Lud. ex Enc. Nah. 17. 2) consociatum vel consociandum esse alicui i. e. a) *parem, aequalem, similem esse,* vel *sequi:* c. ምስለ፡, ut: ዛቲ፡ኀጢአት፡ተዛወግ፡ምስለ፡ዘይከው፡ . . . F. M. 13; c. Acc.: በከየ፡መሪረ፡ወእምድኅረ፡ብካይ፡ገብረ፡በዘይዛወን፡ለግብር፡ καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἑξῆς τοῦ κλαυθμοῦ ποιεῖ Chr. Ta. 13; ሰላም፡ለአስናንኪ፡ሐሊበ፡እጐልት፡ዘተዛወጋ፡ (sc. albedine) III Sal. Mar. 13. b) *copulari, attribuendum esse, attribui:* ኵሉ፡ዘንገብር፡ይዛወግ፡ኀቤክሙ፡ወትምክሕቱ፡ይትመየጥ፡ላዕሌክሙ፡ Jsp. p. 330; ዜና፡አይሁድ፡ዘይዛወግ፡ለዮሴፍ፡ወልደ፡ኮርዮን፡ Jsp. in tit.

አስተዛወገ፡ IV, 3 *copulare, adjungere, adjicere, sequi facere,* c. Acc. et ምስለ፡ M. M. f. 85; vel Acc. et በ፡, ut: abrumpit ተግሣጸ፡ወያስተዛውጎ፡በቃለ፡ተስፋ፡ (promissionem) Chr. ho. 8, al. passim.

ዘወፈ፡ rad., incertae significationis; arabice زَوَّفَ, زَفَّفَ, زَافَ (يَزِيفُ) de *incessu fastuoso* dicuntur.

ተዘወፈ፡ III, 2 (etiam ተዛወፈ፡ III, 3) *sui ipsius amore et admiratione tumere, superbia elatum esse, gloriari:* φυσιώσεις 2 Cor. 12, 20 rom.; ኢይዘወፍ፡ (Subj.; v. ኢይዛወፍ፡) በዕል፡በብዕሉ፡ Jer. 9, 23.

ትዝውፍት፡ (etiam ትውዝፍት፡ passim scriptum) subst. *admiratio sui, fastus, arrogantia, superbia,* Gal. 5, 20; ὑψηλοφροσύνη Herm. p. 36; ትውዝፍት፡ Clem. f. 141. 218.

ዝዕላ፡ subst., nomen ornamenti vestis, *limbus* vel *clavus* vestis? an *fimbria?* [زِيق, זִיז?]: ሥራዕ፡ሎሙ፡ቀዋብዕተ፡ዘአልቦ፡ዝዕላ፡ዘከመ፡ደቂቅ፡ Reg. Pach.

ዝዕሚ፡ subst., nonnisi repertum in Pl. ዘዓምይ፡, dubiae significationis, fortasse *fimbria, cirrus,* nam respondere videntur κόσυμβοι Jes. 3, 18. [Ludolfus hoc verbum sub አመየ፡ posuit et vocabulo μηνίσκους respondere censuit; at ዘ፡ praepositum quid sibi velit? Mihi ዘዓምይ፡ eodem modo formatum videtur quo ገማዕይ፡ a ግምዒ፡; fortasse transpositum est e ዘማዕይ፡].

ዘዘ፡ vid. sub ዘ፡ c. 1032.

ዝየ፡ adv. (gramm. § 160, b) 1) ዝየ፡ nudum a) *hic, hoc loco:* Gen. 22, 5; Deut. 29, 14; Jud. 4, 20. 19, 9; Ps. 131, 15; Matth. 12, 6. 41. 42. 14, 17. 17, 4. 26, 36; Hebr. 13, 14; ምንት፡አቀመክሙ፡ዝየ፡ Jes. 52, 5. b) *huc:* ምንት፡መጻእከ፡ዝየ፡ Jes. 22, 16; 57, 3; Gen. 15, 14; Ex. 3, 5; Jos. 18, 6. 8; Jud. 18, 3; 4 Esr. 10, 5. 67; Asc. Jes. 8, 12. 13; Matth. 8, 29. 14, 18. 2) Praepositiones sibi praemissas fert: a) በዝየ፡ *hic, hoc loco:* Gen. 19, 12. 40, 15; Jud. 18, 3; Hez. 8, 9; 4 Esr. 10, 25; Matth. 17, 4; ተፈጸመ፡በዝየ፡ሲራክ፡ Sir. in subscr. b) እምዝየ፡ vel እምነ፡ዝየ፡ *hinc:* Gen. 37, 17; Deut. 9, 12; Ruth 2, 8; Jer. 2, 36; Jac. 4, 1. c) እስከ፡ዝየ፡ *usque huc:* Job 38, 11; 1 Reg. 7, 12; እስከ፡ዝየ፡ኵነኔ፡ሞአብ፡ Jer. 31, 47 vrs. nov. (hebr. 48, 47); እስከ፡ዝየ፡ነገረ፡ኤርምያስ፡ 51, 64 (sec. text. hebr.). d) ኀበ፡ዝየ፡ *ad haec, in hunc* (mundum): ኢንጼጽር፡ኀበ፡ዝየ፡ Chr. Ta. 16. 3) Opponuntur: ዝየ፡ et ከሐከ፡ *hic — illic, huc — illuc:* Matth. 24, 23; Marc. 13, 21; Hebr. 7, 8; Jac. 2, 3; በህየ፡ — በዝየ፡ *in illa — in hac (vita)* Clem. f. 238. 266; እምዝየ፡ወእምዝየ፡ *hinc illinc* Hen. 89, 24. 43. — (Vid. ለፌ፡).

ዛይ፡ litera alphabeti Hebraeorum VII[a], (זַיִן, talmudice זי), Ps. 118, 49; Thren. 1, 7. 2, 7. 3, 19. 4, 7. Ubi de psalmis agitur, siglo ዛይ፡ Ps. 118, 49—56 notatur.

ዜመ፡ inus. i. q. زَمَّ *strepuit, resonavit, tinnivit,* زَمْزَمَ, vic. הָמָה הוּם هَمْهَمَ.

ዜማ፡ subst., plerumque m., Pl. ዜማት፡ [vid. ዋዜማ፡] 1) *sonitus,* ut *bombus* vel *susurrus* apium, Org. 5. 2) in specie: *sonus canorus* et *suavis, cantus modulatus, modulatio, modus canendi, melos,* (vid. etiam Isenb. p. 155 sub ዜማ፡): አዕዋፍ፡ዘሠናይ፡ዜማሆሙ፡ ὀρνέων ἦχος εὐμελής Sap. 17, 17; እስመ፡በከመ፡ስመ፡መዝሙር፡ይትዌለጥ፡በአእምሮ፡ቃለ፡ዜማሁ፡ወይሄሉ፡ዘልፈ፡ርቱዐ፡ውስተ፡ዜማሁ፡ 19, 17; ዝብጠተ፡መሰንቆ፡ወዕንዚራ፡እለ፡በሙ፡ሠናየ፡ዜማ፡ Macc. f. 20; angeli laudant Deum ዘዘዚአሁ፡በጥዑም፡ዜማ፡ማሕሌት፡ Clem. f. 61; ይሴብሕዎ፡በሠናይ፡ዜማ፡ወማሕሌት፡ f. 2. 5; ድምፀ፡ዝንተ፡ተውኔት፡ወጥዑም፡ዜማሁ፡ (sc. musicae Cainitarum) Clem. f. 16; ኅብረተ፡ዜማ፡ *harmonia* Org. 4; ዜማ፡ግንዘት፡ *melos funebre* Genz. f. 44. 51; ዜማ፡ሐዘንኪን፡ *modi lugubres* f. 36; በዜማ፡ሐዘን፡ id., f. 99; distinguuntur ዜማ፡ግዕዝ፡, ዕዝል፡, አራራይ፡ (vid. c. 1002 sub ዕዝል፡); Pl. ዜማት፡ Genz. f. 44.

67*

ዝያቈነ፡ (pro **ድያቈነ፡**) quadrl. I *diaconi munere fungi* II, Can. Nic. 79 (72), vid. sub **ቀሰሰ፡** c. 433.

ዘይት፡ subst., m. et f., [זַיִת ܙܰܝܬܳܐ زَيْت; de etymo vid. Ges. thes. p. 407] 1) *olea, oliva* arbor, sive **ዘይት፡** Jes. 24, 13; Hab. 3, 17 (fem.); **ክልኤ፡ዘይት፡** Zach. 4, 3; **ተክለ፡ዘይት፡ሐዲስ፡** Ps. 127, 4; **ትተክሊ፡ዘይት፡** Mich. 6, 15; Rom. 11, 17 seq.; sive **ዕፀ፡ዘይት፡** Gen. 49, 11; Jud. 9, 8; Jer. 11, 16; Ps. 51, 8; Kuf. 13; Apoc. 11, 4; **ዖመ፡ዘይት፡** Org.; **ዕፀወ፡ዘይት፡** 1 Par. 27, 28; **ዕፀዋተ፡ዘይት፡** Deut. 28, 40; nonnumquam coll. *oleae, olivetum*, ἐλαιών, **ዘይት፡** Ex. 23, 11; Deut. 24, 21; 1 Reg. 8, 14; Jer. 5, 17; **አዕጻደ፡ዘይት፡** Deut. 6, 11; Jos. 24, 13; **ደብረ፡ዘይት፡** mons oliveti, Act. 1, 12; Matth. 21, 1. 2) *oliva* fructus Jac. 3, 12; **ሕንበበተ፡ዘይት፡** Jes. 17, 6; **ቅብአ፡ዘዘይት፡** Ex. 27, 20. 3) *oleum*, olivarum Lit. 164, 4 (ubi **ዘይት፡** a **ቅብእ፡** distinguitur), in genere: **ዘይት፡ዘቀንዲል፡** Sx. Tachs. 7; **ዘይት፡ማኅቶት፡** Enc. Haml. 30; **ይውሕዝ፡እምኔሁ፡ነቅዐ፡ዘይት፡ወዕፍረት፡** Sx. Teq. 29; **በከመ፡ይትረአይ፡ዘይት፡በውስተ፡ማየው፡** Sx. Teq. 27. 4) „Sic quoque vocatur *medium temporis quadragesimalis*, μεσονηστεία, Mitfasten" Lud. e Scal. de Emend. temp. p. 696.

ዘይቶን፡ subst. i. q. زَيْتُون (olivetum) *oleae*: **ዘይቶን፡ወሆሳዕና፡** oleae et palmae Sx. Masc. 3; **ፍሬ፡ዘይቶን፡** Enc. Masc. 3.

ዜነ፡ i. e. زَانَ II *ornavit, compsit.*

መዘይን፡ i. e. مُزَيِّن (*ornans* i. e.) *tonsor* barbae et capillorum: **መዘይነ፡ንጉሥ፡** Jsp. p. 334.

ዜነወ፡ quadrl. [denominatum videtur ab **እዝን፡**, sicut أَذَّنَ I et IV *certiorem fecit*] 1) *certiorem facere, nuntiare, annuntiare, denuntiare, nuntium perferre:* ἀναγγέλλειν, ἀπαγγέλλειν, c. Acc. pers.: 1 Reg. 19, 19. 23, 1; Kuf. 34; Jes. 7, 2; **ኢትዜንዉነ፡** Jes. 30, 10; **መጻእኩ፡እዜኑከ፡** Job 1, 15 seq.; **ዜንውዎሙ፡ለበሓውርት፡** Am. 3, 9; **ዘይዜንዎ፡** Job 1, 14. 16; Jer. 4, 15; Koh. 10, 14; Matth. 2, 8; c. **ለ፡** pers.: Marc. 5, 14; Jes. 28, 9; c. Acc. rei: **ዘኒ፡ኀለፈ፡ወዘኒ፡ይመጽእ፡ውእቱ፡ይዜኑ፡** Sir. 42, 19; **ዘሰማዕከ፡ዜኑ፡** Jes. 21, 6; **ለመኑ፡ዜነውነ፡ዜና፡** 28, 9; **መኑ፡ይዜኑ፡ዘትካት፡** 41, 26. 43, 9; Ps. 21, 34. 144, 4; Matth. 8, 33; c. dupl. Acc.: Ruth 2, 11; **ዜንውዮ፡ዘንተ፡ነገረኪ፡** Judith 10, 16; Ps. 43, 1. 2; 1 Reg. 19, 18; 2 Reg. 18, 21; Act. 15, 4; c. Acc. pers. et **በእንተ፡** rei vel pers.: **አለ፡ኢዜነውዎሙ፡በእንቲአሁ፡** Jes. 52, 15; Esth. 6, 2; (Hebr. 11, 32 Platt); seq. pron. interrog.: **ይዜንዉከ፡ወይንግሩከ፡ምንተ፡መከረ፡እግዚ"፡** Jes. 19, 12; vel seq. **ዘከመ፡** Act. 15, 4; (Marc. 5, 16); seq. **ከመ፡** ὅτι 2 Reg. 18, 19; omisso objecto: **ዜንዉ፡በይሁዳ፡** Jer. 4, 5. 16; **ዜንዉ፡ውስተ፡** . . . Jer. 31, 20; **ትዜንዉ፡በመጥቅዕ፡** διαγγελεῖτε σάλπιγγος φωνῇ Lev. 25, 9. a) *laeta nuntiare*, εὐαγγελίζεσθαι, **ዘይዜንዋ፡ለጽዮን፡** Jes. 40, 9; **ዘይዜኑ፡ሠናየ፡ዜና፡ሰላም፡** 52, 7; **ይዜንዉ፡መድኅኒተ፡ዘእምኀበ፡እግዚ"፡** 60, 6; Jer. 20, 15; **ይዜንዉ፡ሰላመ፡** Nah. 2, 1; Luc. 2, 10; 1 Thess. 3, 6. b) *narrare, enarrare*, διηγεῖσθαι, Gen. 24, 66; Marc. 5, 16; Hebr. 11, 32; **ኢይክል፡ዜንዎተክሙ፡በእንተ፡ስብሐቲሁ፡** Hen. 14, 16. c) *enuntiare, indicare:* Koh. 10, 20; **ዘከመ፡ዜነዎ፡ለንጉሥ፡በእንተ፡፪ኅፅዋኒሁ፡** Esth. 6, 2. d) *praenuntiare:* Jes. 46, 10; **ዜነዉነ፡ዜና፡ነቢያት፡ከመ፡ይመጽእ፡ወልድ፡** Deg. 2) *interrogare, percontari, sciscitari* de valetudine vel salute alcjs (denom. a **ዜና፡**, Erkundigung einziehen), c. Acc. pers. et **በበይነ፡** vel **በእንተ፡** rei, ut: **ዜነውዎ፡በበይነ፡ሰላም፡** 1 Reg. 30, 21; 2 Reg. 8, 10; vel c. dupl. Acc.: 1 Reg. 10, 4; **ወረድነ፡ንዜንዎሙ፡ዳኅናሆሙ፡** 4 Reg. 10, 13. — *Voc. Ae.:* **ዜነወ፡አይድዐ፡ዘ፡ነገረ፡**

ተዜነወ፡ III, 1 1) *nuntium accipere, laeto nuntio exhilarari:* **ነዳያን፡ይዜነዉ፡** Matth. 11, 5 Platt. 2) *nuntiari, narrari:* **ተዜንዎት፡** *annunciatio* facta, Lud. e Ssal. Req.; **ዕበየ፡ዝንቱ፡ጻድቅ፡ሶበ፡ተዜነወ፡** Enc. Mij. 7.

ተዛየነወ፡, rarius **ተዘያነወ፡** (quam formam equidem nusquam nisi in Ludolfi operibus inveni, plerumque ab ipso emendatam) III, 3 1) *sibi invicem* vel *inter se annuntiare*, c. Acc. rei: Ps. 95, 2; 1 Par. 16, 23. 2) *sibi invicem narrare* vel *enarrare* alqd, *sermones conferre, sermocinari, colloqui:* **እንዘ፡ይዜያነዉ፡፫ዕለተ፡** Chron. Ax. f. 95; **ተዘያኖቱ፡ምስለ፡ልብየ፡** Lud. e Cant. Mich. 5; c. Acc. rei: **እንዘ፡ይዜያነዉ፡ዕበያቲሁ፡ለእግዚ"፡** Sx. Jac. 3; c. **በእንተ፡**, ut: **ሶበ፡ንዜያነው፡በእንተ፡፩፡ብእሲ፡** ἡμῖν περὶ ἀνθρώπου διαλεγομένοις Chr. ho. 1; c. **በ፡** rei, ut: **ዜናነ፡ይነብር፡ለዓለም፡ወይዜያነው፡በቱ፡ትውልድ፡እምድኅረ፡ትውልድ፡** Jsp. p. 369. 3) *se invicem interrogare de* valetudine, salute, c. Acc. rei: **ተዘያነዉ፡ዳኅናሃ፡ለኢየሩሳሌም፡** Ps. 121, 6; vel *interrogare alqm de* . . ., et *sibi invicem narrare*, c. Acc. et **በበይነ፡** 1 Reg. 30, 21 var. 4) Sec. Lud. etiam passive, *mutuis sermonibus celebrari*, **ዕበየ፡ዝንቱ፡ጻድቅ፡ሶበ፡ተዘያነወ፡** Enc. Mij. 7 (at Cod. Tub. exhibet **ተዜነወ፡**).

ዜና፡ subst., m. et f., Pl. **ዜናት፡** 1) *nuntius* i. e. res nuntiata: **ዛቲ፡ይእቲ፡ዜና፡** 1 Joh. 1, 5; **ዜና፡ሠናይ፡** Prov. 12, 25. 25, 25; **በእንተ፡ዜና፡ዘይመጽእ፡** Hez. 21, 7; Ruth 2, 11; Jes. 28, 9. 52, 7; **እምድኅረ፡በጽሐ፡ዜና፡ቀትለቱ፡** Sx. Teq. 9. a) *nuntius laetus:* Luc. 2, 10; 2 Reg. 18, 22; **ወጻእነ፡ከመ፡ንስብክ፡ዜና፡ወንጌል፡ቅዱስ፡ውስተ፡ኵሉ፡ዓለም፡** Clem. f. 103. 166; **ብእሲ፡ዜና፡** *laeta annuntians* 2 Reg. 18, 20; **ሰብአ፡ዜና፡** Nah. 2, 1; (**በዓል፡**) **ዘዜና፡ዘገብርኤል፡** (*festum*) *annuntiationis Gabrielis*, Cod. Mus. Brit. XXIX, n. 38. b) pro concreto: *nuntius*, **መጽአ፡ዜና፡ኀበ፡ሳኦል፡** ἄγγελος 1 Reg. 23, 27; **ወዝንቱ፡ዜና፡መጽአ፡** εὐαγγελιζόμενος 2 Reg. 18, 26. c) **ዘተኀጥአ፡ዜናሁ፡** *de quo nuntius desideratur* vel *deest* (Verschollener) F. N. 42, 13; divortium permittitur **በእንተ፡ተኀጥአ፡ዜና፡** F. M. 12, 7. d) *praenuntiatio:* **ፈጻሚ፡አምሳል፡ወዜና፡** impletor typorum et praedictionum, Enc. Jac. 8. 2) *fama* a) *rumor*, ἀκοή 2 Reg. 13, 30; **ዜና፡ኄራት፡** φήμη ἀγαθή Prov. 15, 30; **ይሰምዕ፡ዜና፡** ἀγγελία Jes. 37, 7; **ወተሰምዐ፡ዜናሆሙ፡እስከ፡ርሑቅ፡ብሔር፡** 2 Par. 26, 15. b) *existimatio, nomen:* **ንግሥተ፡ሳባእ፡ሰምዐት፡ዜናሁ፡ለሰሎሞን፡** ὄνομα 2 Par. 9, 1; **ሕሡም፡ዜና፡** II Abt. 39; **ተሰምዐ፡ዜናሁ፡ወዝክሩ፡ሠናይ፡** Sx. Jac. 14; **ሠናይ፡ዜና፡በኄሩት፡ወበንጽሕ፡** („bona fama probitatis et castitatis" Lud. e) Vit. Sam. 3) in specie *nuntius de valetudine* vel *salute* alcjs, quare passim vertere licet *res* alcjs vel *quomodo alqs se habeat:* **ተስእሎሙ፡ዜናሆሙ፡** πῶς ἔχετε Gen. 43, 27; **ከመ፡ይስማዕ፡ዜናሃ፡ለአስቴር፡ዘከመ፡ሀለወት፡** Esth. 2, 11; **አነ፡እልእክ፡ኀበ፡አቡከ፡ከመ፡ይንግርዎ፡ዜናኪ፡** Tob. 10, 8; **ዜናሆሙ፡ንሣእ፡** 1 Reg. 17, 18; **ከመ፡ታእምሩ፡ዜናየ፡** Phil. 1, 12. 2, 19; Eph. 6, 22. 4) *narratio, res novae, res gestae, historia, res:* Deus

nos edocuit በእንተ፡ኣላንቱ፡፩ዜናት፡ F. M. 3, 3; በከመ፡ተጽሕፈ፡በዜናቲሆሙ፡ለቅዱሳን፡ Phlx. 194; ንጽሕፍ፡ዜናሁ፡ለአፈ፡ወርቅ፡ Chr. f. 1; ዜናሆሙ፡ለእለ፡ነግሡ፡እምድኅረ፡ኰርሽ፡ Jsp. p. 276; ዜናሁ፡ለእስክንድር፡ p. 279; ዜና፡አይሁድ፡ Jsp. in tit. (vid. sub ተዘወገ፡); *enarratio*, *expositio*, ut: ዜና፡ሃይማኖት፡ Cat. Mus. Brit. p. 23ᵃ.

ዜናዊ፡ n. ag. 1) *nuntius, annuntiator:* 2 Reg. 18, 26 var.; 2 Petr. 2, 5; Christus ዜናዊ፡ዘነገረነ፡ጥበበ፡ Kid. f. 11; Gabriel archangelus ዜናዊ፡ Kedr f. 22 vel ዜናዌ፡ትፍሥሕት፡ Genz. f. 63; Christus ዜናዌ፡ትፍሥሕት፡ Deg.; *evangelista* Act. 21, 8 Platt. 2) *rerum scriptor, historiarum auctor:* ዜናውያን፡ወጽዱቃውያን፡ Phlx. 16.

መዜንው፡ part. *nuntius, annuntiator:* ከመ፡ንኩን፡መዜንዋነ፡ኄራነ፡ Kid. f. 36; (ዛቲ፡መጽሐፍ፡) መዜንወ፡ዘያስተፌሥሕ፡ትከውን፡ለከ፡ Fal. in proleg.

ዚጋር፡ i. e. زيج tabula astronomica, Pl. አዝያጋር፡, ut: ሰብአ፡አዝያጋር፡ auctores tabularum astronomicarum, Abush. 11. 47.

ዜጋ፡ subst. (amh.) *pauper, egenus* (vid. Lud. lex. amh. c. 79): ንበበ፡ለነዳይ፡ወግዩር፡ወዜጋ፡አስተቃለልኩ፡ወንበበ፡ባዕል፡አልዐልኩ፡ Form. Conf.

ዝርድይ፡ i. e. جَدْى capricornus, signum coeleste: እልዝርድይ፡ Abush. 4; etiam ሽዲ፡ scriptum, Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4.

ዛጕል፡ subst. [amh. ዛጕል፡ seashell, Isenb. p. 158; שְׁחֵלֶת תְּכֵלֶת?] *concha, conchula:* እለ፡ይትዋፈሉ፡በሐመድ፡ወፍሬ፡ዕፀው፡ወዛጕል፡ F. N. 11, 1; ዘይጤየር፡ዲበ፡አንጽፎ፡ሐመድ፡ወፍሬ፡ዕፀው፡ወኅጠታት፡ዛጕል፡ F. N. 46.

ዘጕለ፡ inus.

ተመዝጐለ፡ quadrl. III, 1; significatio incerta est, fortasse *schismatis auctorem esse, dissidiis et factionibus perturbare* [ܙܓܠ?]: Christus ለአርድዕት፡እንዘ፡ይምዕድ፡ሰላመ፡እንቲአየ፡አኅድግ፡ለክሙ፡ (Joh. 14, 27) ከመ፡ወኢመኑ፡ኅበ፡ካልኡ፡ኢይትመዘጐል፡በሥርዐት፡ሠናየ፡አምልኮ፡እለ፡ዕሩየ፡ዘበእማን፡ያርእዩ፡ስብሐተ፡ M. M. f. 382; አንትሙ፡ለእመ፡ወሃቤ፡ሰላም፡ክሕድክሙ፡ሰላመ፡እምቤተ፡ክርⁿን፡ሰደድክሙ፤ እምአመ፡እንከ፡አንትሙ፡ገባእክሙ፡ሰላምሰ፡ርሑቀ፡ቆመ፡ወኵሎ፡ (sic) ይትመዘጐል፡ቃለ፡ (sic) በበይናቲሆሙ፡በሃይማኖት፡ (in rebus ad fidem pertinentibus) ወመልአት፡ኵሉ፡ምድር፡ውግዘተ፡ ibid. (si quidem lectio sana est).

ዘግሐ፡ (etiam per ሀ፡) I, 1 [amh. ዘጋ፡ *claudere* et *texere*; pertinet ad familiam radicum סָכַךְ *sepsit*, سَكَّ *obstruxit* portam, صَكَّ *clausit* ostium, سَجَنَ סָגַר ܣܓܪ ܣܟܪ (ሠገረ፡) ܙܓܪ زجر al.; vid. ዘግዐ፡] Subj. ይዝጋሕ፡ 1) *claudere, occludere:* ዝጋሕ፡ (v. ዕጹ፡) ኆኃቶ፡ Dan. ap. 13, 11; ዘግሐ፡ኆዋኅወ፡ቤተ፡እግዚ"፡ 2 Par. 28, 24; ዘጊሖሙ፡ Cyr. f. 129 (vid. sub ቀምጠራ፡); ይዘግሑ፡መዛግሐ፡ወአብያቲሆሙ፡ Kid. f. 4. 2) *excludere*, Gal. 4, 17. 3) *includere* vel *concludere, concludendum tradere:* ዘግሖሙ፡ወሞቅሖሙ፡ Sx. Mag. 13; ኢዘጋሕከኒ፡ውስተ፡እደ፡ፀርየ፡ Ps. 30, 10; Genz. f. 99; Rom. 11, 32; Gal. 3, 22.

ተዘግሐ፡ III, 1 1) *concludi, includi,* በመዋቅሕት፡ Lud. ex Enc. Mag. 13; ተዘግሐ፡ውስተ፡ቤተ፡ሞቅሕ፡ F. N. 20; ሶበ፡ወዕኡ፡እምነ፡ተዘግሖቶሙ፡ Phlx. 164. 2) *secludi, se secludere:* የኀሥሡ፡ተዘግሐ፡ውስተ፡ጸማዕታት፡ Phlx. 241; distinguuntur ፍኖተ፡ምንኵስና፡, ፍኖተ፡ስምዕ፡በዐውደ፡ነገሥት፡, ፍኖተ፡ተዘግሖ፡በውስተ፡ገዳም፡ Gad. Kar.

ዝጉሕ፡ part. 1) *clausus, occlusus:* ቤተ፡ሞቅሕ፡ንሱግ፡ወቅቱር፡ወዝጉሕ፡ Act. 5, 23; አንቀጸ፡መቃብር፡ዝጉሕ፡ I Sal. Mar. 40. 2) *inclusus* vel *seclusus* in monasterio: ዝጉሕ፡ውስተ፡ምኔት፡ Phlx. 133; ውእቱ፡ዝጉሕ፡ Phlx. 191.

ዝጉሓዊ፡ adj. rel. (in claustro degens i. e.) monachus *coenobita* (Klostermönch): ወውእቱ፡ሥርዐተ፡ትሩፋን፡ዘዝጉሓውያን፡ወፈላስያን፡ወገዳማዊያን፡ Phlx. 1; in deserto Scetico degunt ገዳማዊያን፡ወፈላሲያን፡ወዝጉሓዊያን፡ወተበሕታዊያን፡ Phlx. 62.

ዝግሐት፡ n. act., Pl. ዝግሐታት፡ *inclusio, conclusio:* ኢታግብእ፡አኀዊከ፡ዘበሥጋ፡ኀበ፡ማእሰርት፡ወዝብጠት፡ወዝግሐት፡ወሥቃይ፡ Phlx. 191; በዝግሐታት፡መዋቅሕት፡አመንደብዎ፡ (sc. Joannem Apost.) M. M. f. 44. 194; ዝግሐታት፡መዋቅሕት፡ Lit. Orth.

መዝግሕ፡ subst., Pl. መዛግሕ፡ et መዛግሕት፡ 1) *claustrum, repagulum:* ኅበ፡ብዙኅ፡በዋኢቱ፡በመዝግሕ፡አንብር፡ Sir. 42, 6; βάλανος Jes. 30, 9 (ubi μόχλος መንስግ፡); መዛግሕተ፡ድንግልና፡ኢበተከ፡ παρθενίας κλεῖθρα οὐ διέῤῥηξεν ho. Procli in Cyr. f. 122; ይዘግሑ፡መዛግሐ፡ Kid. f. 4. 2) *fibula* (*brachialis, armilla*): χλιδών 2 Reg. 1, 10. 8, 7 (in loco 2 Reg. 1, 10 scholion marginale codicis E hoc legitur: አምበር፡በ፡ወገረት፡).

ዝግሬ፡ subst. perdix *meleagris* (guinea fowl, Isenb.), Voc. Ae.

ዘገበ፡ I, 1 [contiguum videtur radici ዘግሐ፡ ut proprie significet *includere*; an a ገብአ፡ propagatum?] Subj. ይዝግብ፡, *colligere, coacervare, recondere, reponere, condere*, c. Acc., ut fruges in horrea: συνάγειν Gen. 41, 48. 49; Kuf. 40; Luc. 12, 17. 18; opes, bona: Deut. 6, 11; Job 5, 5; ከመ፡ጽቡር፡ወርቀ፡ዘገበ፡ ἑτοιμάζειν Job 27, 16; የዐውድ፡ባዕል፡ከመ፡ይዝግብ፡ንዋየ፡ Sir. 34, 3. 47, 18; Jes. 39, 6; περιπεποίημαι 1 Par. 29, 3; ዘይዘግብ፡መዝገበ፡ ἀποθησαυρίζων Sir. 3, 4; θησαυρίζειν Matth. 6, 19 seq.; ሠናየ፡መዝገበ፡ትዘግብ፡ለከ፡ Tob. 4, 9; ይኄይስ፡ውሂበ፡ምጽዋት፡እምዘጊቦቱ፡ለወርቅ፡ Tob. 12, 8; alia: ይዘግቡ፡ለርእሶሙ፡እኩየ፡ Prov. 1, 18. 2, 7; ዝግባ፡ለምጽዋት፡ውስተ፡አብያቲከ፡ σύγκλεισον Sir. 29, 12; 4 Esr. 4, 13; Am. 3, 10; 1 Tim. 6, 19 ant.; omisso Acc.: ይዘግብ፡ለባዕድ፡ Sir. 14, 4; Ps. 38, 10.

ተዘግበ፡ III, 1 *recondi, coacervari:* ብዕል፡ዘይዘገብ፡በዐመፃ፡ Job 20, 15; ይዘገብ፡ለጻድቃን፡ብዕሎ፡ረሲዓን፡ Prov. 13, 22; በኑባኤከ፡ተዘግበት፡ጥበብ፡ Job 15, 8; Hen. 50, 2; Org. 3.

ዝጉብ፡ part. *repositus, reconditus, coacervatus:* ኀጢአቱ፡ለኤፍሬም፡ዝጉብ፡ Hos. 13, 12 var.; ዝጉብት፡ለእሳት፡ 2 Petr. 3, 7; Matth. 13, 44 rom.; Org.

መዝገብ፡, raro መዝግብ፡ (Lud. ex hom. Jac. Sar.), plerumque m., Pl. መዛግብት፡, *thesaurus* a) *opes reconditae* vel *collectae* Tob. 4, 9; ብከ፡መዝገብ፡ዘሥዩም፡ለከ፡ኀበ፡ልዑል፡ 4 Esr. 6, 50; ረከበ፡መዝገበ፡ Sir. 6, 14; መዛግብተ፡ወርቅ፡ 29, 11. 41, 12; 3 Reg. 14, 26; 4 Reg. 24, 13; Jes. 2, 7; መዛግብት፡

ኅቡእ፡ ወክቡት፡ 45, 3; መዛግብት፡ ዐበይት፡ Prov. 15, 16; Matth. 6, 19 seq.; Marc. 10, 21. b) *promptuarium, apotheca, horreum, armarium, receptaculum, cella, cista, arca*, Gen. 41, 34. 56; Am. 8, 5; Joel 1, 17; Mal. 3, 10; ἀποθῆκαι Deut. 28, 5. 17; Jer. 27, 26; Matth. 3, 12; Luc. 3, 17. 12, 18. 24; θησαυρός 3 Reg. 15, 18; Jes. 39, 2; አርኅወ፡ እግዚ" ፡ መዝገበ፡ Jer. 27, 25; ይከሥት፡ መዛግብቲሁ፡ Sir. 43, 14; Matth. 2, 11. 12, 35. 13, 52; ταμιεῖα Prov. 3, 10; ያርኅዉ፡ መዛግብቲሆሙ፡ ለአብያት፡ τὰ κρυπτὰ τῶν οἴκων Jes. 22, 9; መዝገበ፡ ንጉሥ፡ γαζοφυλάκιον Esth. 3, 9; ቤተ፡ መዝገብ፡ Dan. 1, 2; ቤተ፡ መዛግብት፡ (ecclesiae) Chr. Ax. f. 89; መዝገበ፡ በረድ፡ Job 38, 22; ventorum Jer. 10, 13; Ps. 134, 8; Hen. 41, 4. 69, 23; መዝገበ፡ ሕይወት፡ 4 Esr. 8, 64; ውስተ፡ መዛግብቲሃ፡ ለጥበብ፡ Sir. 1, 25; etiam de *amphora*: ፻መዛግብተ፡ ወይን፡ ἕως οἴνου βατῶν ἑκατόν 2 Esr. 7, 22. — Scholion Voc. Ae. vid. sub ነፍቅ፡

ዘግብ፡ subst. (m.), Pl. ዘግባት፡ (etiam ዘገባት፡; at ዘግበት፡ et ዘግብት፡ quod passim reperitur suspicionem lectionis malae movent), nomen variarum arborum coniferarum, *cedrus, cupressus, taxus, (juniperus, pinus)*, κέδρος, እመ፡ ወድቀ፡ ዘግብ፡ Zach. 11, 2 (at አርዝ፡ 11, 1); Ps. 91, 12; ከመ፡ ዘግብ፡ ዘሊባኖስ፡ Mavâs. n. 3; 2 Par. 25, 18; ዕፀወ፡ ዘግባት፡ (v. ዘግብት፡ et ዘግበት፡) 1 Par. 22, 4. 14; 2 Par. 2, 3; ፈለገ፡ ዘግባት፡ χειμάῤῥους Κέδρων 2 Par. 29, 16; ውስተ፡ ቤተ፡ ዘግባት፡ (v. ዘገባት፡) ἐν οἴκῳ κεδρίνῳ 1 Par. 17, 1. 6 (ubi quidam codices መዛግብት፡ et ዘግብት፡ exhibent); ዕፀወ፡ ዘግባት፡ ξύλα κέδρινα καὶ ἀρκεύθινα καὶ πεύκινα 2 Par. 2, 8; δρῦς 1 Par. 10, 12; ዕፅ፡ ዘግብ፡ ξύλον δίδυμον Jos. 8, 29 (legendum videtur ዕፀ፡ ዘውግ፡); ዘግብ፡ ይትመላኅ፡ እምሥርዊ፡ Macc. f. 5; Lud. ex Enc. Mag. 30. — Sec. Lud. ዘግብ፡ „Aethiopibus arbor est *cupresso* similis, ramis et foliis adeo densis, ut solem pariter et pluviam arceant, non tamen erecta est aeque ut cupressus"; vid. etiam Harris II p. 86 et Anh. p. 26, ubi *taxus elongata* explicatur.

I. ዘገነ፡ I, 1 [denominatum videtur a ዝግን፡, cfr. ዝግኝ፡ one handful, as much as one can hold in the hollow of one hand, Isenb. p. 159; *pugillus* Lud. lex. amh. c. 79; nomen ዝግን፡ autem nescio an a ዘገነ፡ i. e. سجن *claudere* (vid. ዘግሐ፡) repetendum sit] *pugillo comprehendere*: ይዘግን፡ እምኔሁ፡ ምልአ፡ ሕፍኑ፡ δραξάμενος Lev. 2, 2. 5, 12; Num. 5, 26.

II. ዘገነ፡ inus., quod cum ገነየ፡ potius quam cum شَكَمَ *remuneratus fuit donum pro dono* (שׂכר شكر) composuerim (vid. etiam መሰገነ፡ et አመሰገነ፡, quod Isenb. p. 26 a ገነነ፡ derivat).

አመዝገነ፡ quadrl. II (denom.) *retribuere beneficium, gratiam referre, remunerari* alqm *praemio* vel *dono* vel *beneficium gratiis* seu *dono*, c. Acc. pers.: ንጉሥ፡ ዐማፂ፡ እመ፡ ገበርከ፡ ሠናየ፡ ኢያመዝግነከ፡ ወለእመ፡ አበስከ፡ ይቀትለከ፡ Fal. f. 80; ሑር፡ ኀበ፡ ካህን፡ ወአመዝግኖ፡ Jsp. p. 286; c. Acc. beneficii pro quo gratiae referendae sunt: ኢያመዝገነ፡ ጽጋቤነ፡ ላዕሌሁ፡ Jsp. p. 326; abs.: ሠናይ፡ ሀልዎቶሙ፡ ለሰብእ፡ ዘያመዝግኑ፡ Fal. f. 37; አመዝግኖ፡ *remuneratio*, Fal.

ተመዝገነ፡ III, 1 *praemio, gratia, beneficio affici, palmam accipere*, 2 Cor. 8, 12; 1 Cor. 13, 3 rom. (καυχήσωμαι); አልቦ፡ ዘይትመዝገን፡ ከመ፡ ምግባረ፡ ትሩፋት፡ Chr. ho. 10; ሰላም፡ ለሑር፡ ኀበ፡ እግዚኡ፡ ዘተመዝገነ፡ Enc. Haml. 12.

ምዝጉን፡ part. *gratia* vel *beneficio affectus*, Lud. sine auct.

ምዝጋና፡ subst. *praemium, gratia, beneficium* pro re bene gesta vel beneficio vel officio praestito: χάρις Luc. 17, 9; Clem. f. 92; ኢታዕርዕ፡ ገቢረ፡ ሠናይ፡ እስመ፡ ገባሪሁ፡ ኢየኀጥእ፡ ምዝጋና፡ በውስተ፡ ዓለም፡ Fal. f. 57; in specie *praemium certaminis* vel *victoriae, palma*: βραβεῖον 1 Cor. 9, 24; ኢይከውኖ፡ ምዝጋና፡ οὐ στεφανοῦται 2 Tim. 2, 5; ὄνομα 2 Reg. 23, 18. 22; καύχημα 1 Cor. 9, 15. 16; Rom. 4, 2; ከመ፡ ይርከቡ፡ (martyres) ምዝጋና፡ እምኀበ፡ እግዚ" ፡ በእንተ፡ ዘአምንዎ፡ Macc. f. 19; በመንግሥተ፡ ሰማያት፡ አድምዐ፡ ወነሥአ፡ ምዝጋና፡ Enc. Mag. 14; አክሊለ፡ ምዝጋና፡ Lud. ex Enc.

አመዝጋኒ፡ n. ag. *gratus, gratiam referens*: ሰብእ፡ አመዝጋንያን፡ Fal. f. 24.

ዘግዐ፡ nescio an idem sit quod ዘግሐ፡

ዝጉዕ፡ part., f. ዝግዕት፡ *seclusa* femina, ut videtur, ob menstrua: ብእሲት፡ ዝግዕት፡ Syn. f. 393; ቀንኑ፡ ላዕለ፡ ብእሲት፡ ዝግዕት፡ ዘቦአት፡ ቤተ፡ ክር"ን፡ ቅድመ፡ ትትኀፀብ፡ ፯ዕለተ፡ ትጹም፡ f. 395.

ዘጋደየ፡ rad., amh. ዘጋጀ፡ to prepare, make ready, arrange, Isenb. p. 159.

ተዘጋደየ፡ III, 3 sec. Lud. *decernere* vel *statuere cum aliis* (fortasse rectius: *sese parare* vel *expedire*): ተሰካተዩ፡ ወተዘጋደዩ፡ ለመዊት፡ Lud. e Ssal. Req.

ዘጴ፡ subst. „arboris nomen: *ebenum* esse videtur" Lud.; ዕፅ፡ ጸሊም፡ ዘይብልዎ፡ ዘጴ፡ በግዕዝ፡ Lud. e Libr. Myst. (Vid. Isenb. p. 159 sub ዘጲ፡). At in lex. Amh. exhibet Lud. ዘጲ፡ per aphaeresin pro አዘጲ፡ *ebenum, lignum thyinum*.

ዝፉል፡ vid. sub ፉል፡ in scholio.

I. ዘፈር፡ subst. (m.), Pl. አዝፋር፡ [شَفِير شُفْر شُفْر *extremitas, ora* cujuslibet rei, ܣܦܪܐ *ripa, litus*] 1) *ora, extremitas* vestimenti: ዘፈረ፡ ልብሱ፡ (aliâs: ጽንፈ፡ ልብሱ፡) Hagg. 2, 12. 2) *fimbria*, κράσπεδον Matth. 9, 20 rom.; 14, 36; ዘፈረ፡ ልብሱ፡ አንቀዕተ፡ ደም፡ አይበሰ፡ Clem. f. 233. a) *fimbria comata, peniculamenta*: Num. 15, 38. 39; Deut. 22, 12; አዝፋር፡ Matth. 23, 5; አዝፋሪሁ፡ ለልብስ፡ Gad. T. H.; በአዝፋረ፡ ወርቅ፡ ἐν κροσσωτοῖς χρυσοῖς Ps. 44, 15; κρωσσοί Ex. 28, 24. 36, 22. b) *syrma*: ይስሕብ፡ አስፋረ፡ አልባሲሆን፡ Org. 2 (ex Jes. 3, 16). — *Voc. Ae.*: አዝፋር፡ ዘ፡ ዘርፍ፡ ።

II. ዘፍራ፡ i. e. صُفْرَاء 1) „*cholera* (vid. sub ሰፍራ፡ c. 405). 2) accipitur etiam pro *flavo* seu *croceo* colore", Lud. auct. Greg.

ዝፍት፡ subst. (i. e. זֶפֶת ܙܦܬܐ زِفْت) *pix, resina arboris pinus*: አዘዘ፡ ይቅብኡ፡ ሥጋሁ፡ ተየ፡ ወዝፍት፡ ወይደይዎ፡ ውስተ፡ እቶን፡ እሳት፡ Sx. Hed. 27; ነሥአ፡ ዳንኤል፡ ዝፍት፡ ወጸጕረ፡ Sx. Mag. 23 (Dan. ap. 13, 27); Jsp. p. 375; ተይ፡

ወዝፍት፡ M. M. f. 348. — *Voc. Ae.:* ዝፍት፡ ዘ፡ ያልተ ጸመቀ፡

ዘፈነ፡ I, 1 [زَفَنَ *saltavit*, coll. صفن (de equo), صفر ضفر طفر] Subj. ይዝፍን፡, *saltare:* ዘፈነ፡ Koh. 3, 4; እንዘ፡ ይትዋነይ፡ ወይዘፍን፡ Kuf. 17; 2 Reg. 6, 16; ይዘፍኑ፡ በሀየ፡ አጋንንት፡ Jes. 13, 21; Matth. 11, 17. 14, 6; ተንሥኡ፡ ይዝፍኑ፡ 1 Cor. 10, 7; ይዝፍን፡ F. M. 32, 7; ይዘፍና፡ παίζουσαι τοῖς ποσίν Jes. 3, 16: ይዘፍኑ፡ አድባር፡ ከመ፡ ሐራጊት፡ Hen. 51, 4; እንዘ፡ ይዝፍኑ፡ በማሕሌት፡ እግዚአሙ፡ Gad. T. H.

አዝፈነ፡ II, 1 *saltare facere:* ያዘፍን፡ አፍራሰ፡ (እንዘ፡) ዘዐነገር፡ ሎሙ፡ በዕንዚራ፡ Sx. Teq. 9.

ዘፈን፡ subst. *saltatio, saltatus, chorus:* Koh. 3, 4 var.; የሐውር፡ ውስተ፡ (er geht zu) ተውኔት፡ ወዘፈን፡ Clem. f. 127. 146. 167; ስካር፡ ወዘፈን፡ ወመርዘመ፡ ርእስ፡ f. 199; እለ፡ ይዐብእሙ፡ ሰይጣን፡ በነገረ፡ ዘፈን፡ ወተውኔት፡ f. 232; Did. 27; ክህናት፡ ኢይነጽሩ፡ ተውኔተ፡ ወኢዘፈነ፡ F. M. 32, 7.

ዘፍን፡ subst., id. q. ዘፈን፡; Macc. f. 8; Pl. ዘፍናት፡ ተውኔት፡ ibid.

ዘፋኒ፡ n. ag., f. "ኒት፡, Pl. ዘፋንያን፡ m., "ያት፡ f., *saltator, saltatrix, saltationis amans:* Can. Laod. 53; Org. 3; ዘፋንያን፡ F. M. 2, 11. 32, 7; ኢትኩኑ፡ ዘፋንያነ፡ Did. 7; ዘፋኒት፡ Fal. f. 51; ዘፋኒት፡ አቅረበት፡ ጻሕለ፤ ሄሮድስ፡ ለዮሐንስ፡ ርእሰ፡ አምተረ፡ Mavâs. n. 68.

ምዝፋን፡ subst., Pl. ምዝፋናት፡ *locus saltandi,* ምዝፋናት፡ Abt. 50; II Abt. 50; Can. Laod. 25; ዘበልዐ፡ በቤተ፡ ምዝፋናት፡ F. N. 9.

I. **ዘፍዘፈ፡** quadrl. I, videtur amharicum esse, *fermentare,* M. F.

II. **ዘፍዘፈ፡** i. e. زَفْزَفَ *expandit alas* se demittens avis; صَفَّ *alas extendit* in volatu avis, vid. etiam ሰፈፈ፡ (amh. ዘፈፈ፡ et ዘፈዘፈ፡ *latum et crassum esse*).

አንዘፍዘፈ፡ V *expandere* alas: ኪሩቤል፡ እንዘ፡ ያንዘፈዝፉ፡ ክነፊሆሙ፡ ዲበ፡ ምሥሃል፡ M. M. f. 214; መላእክት፡ እግዚ" ያንዘፈዝፉ፡ ክነፊሆሙ፡ ላዕሌሁ፡ ወለለ፡ ፮፮ እምኔሆሙ፡ ይቤሉ፡ በበይናቲሆሙ፡ ጎድጕዲ፡ እሑር፡ ወአንብር፡ ክንፍየ፡ ላዕሌሁ፡ Sx. Teq. 20.

የ፡ litera alphabeti Aethiopici XVIII, quae የመን፡ (የማን፡) appellatur.

የ፡ pron. I pers. Sing. nominibus suffixum.

ዬ፡, etiam ዮ፡ sec. Lud., interjectio a) mirantis: *heu, eia!* ዬ፡ መስቀል፡ ጸገየ፡ Deg.; አንፈርዐጹ፡ ሰብእ፡ ሰገል፡ ረኪቦሙ፡ ሕፃነ፡ መድኅኒነ፡ ዘተወልደ፡ ለነ፡ ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡ መንክር፡ Deg. b) dolentis et miserantis: *heu, ah, au, proh!* Deg. (crebro); ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡ አማኑኤል፡ አምላክነ፤ ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡ ኢየሱስ፡ መድኅኒነ፤ ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡ ክርስቶስ፡ ንጉሥነ፤ ዮ፡ ዮ፡ ዮ፡ (in meo exemplari: ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡) አውረድዎ፡ እምዕፅ፤ Lit. Chrys.

ይሁዳ፡ n. pr. 1) viri: *Juda* Gen. 29, 35, al. 2) tribus Israeliticae: Num. 1, 24 al. 3) regni Israelitarum australis regno Ephraimitarum septemtrionali oppositi: 3 Reg. 15, 7 al. 4) terrae et gentis Israeliticae inde ab exilio Babylonico: *Judaea* et *Judaei,* Matth. 2, 22. 3, 5. 4, 25; Marc. 1, 5 al. Hinc denominantur

አይሁድ፡ subst. 1) *Judaei* Jer. 33, 2. 39, 12. 45, 19. 47, 11 seq.; Dan. ap. 1, 4; Dan. 3, 30; Esth. 3, 6; Joh. 4, 9; Rom. 9, 24; Gal. 2, 14; Apoc. 2, 9. 2) *Judaeus,* poëtice: Enc. Haml. 5.

አይሁዳዊ፡ et **አይሁዳይ፡**, adj. rel. et subst., *Judaeus* et *Judaicus:* Ex. 21, 2; Zach. 8, 23; Esth. 3, 4. 5, 9; Joh. 18, 35; Rom. 1, 16. 2, 9. 3, 9; Sx. Nah. 14; Org. 1; አይሁዳይ፡ Syn. f. 350 seq.; fem. አይሁዳዊት፡ Act. 16, 1. 24, 24; Kedr f. 62; Pl. አይሁዳውያን፡ *Judaei* Sx. Hed. 21.

ይሁድና፡, **ይሁዳና፡**, **አይሁድና፡** (Lud.), subst. *Judaismus,* ut: ይሁድና፡ (v. ይሁዳና፡) ዘአይሁድ፡ Cyr. c. Pall. f. 66; ho. Severiani in Cyr. f. 123.

ተይሁደ፡ vel **ተየሁደ፡** III, 2 et 1 *Judaeum esse* vel *fieri, ad Judaismum se convertere, Judaeorum more vivere, judaizare:* ተይሁደ፡ ንጉሥ፡ Dan. ap. 13, 28; Rom. 2, 28. 29; ተይሁዶ፡ 3, 1; Gal. 2, 14; እለ፡ ዘክርስትና፡ ገጾ፡ ይሬስዩ፡ (ለ) ርእሶሙ፡ ወበኅሊናሆሙ፡ ይትዬሁዱ፡ ἰουδαΐζουσαν διάνοιαν ἔχοντες Cyr. f. 108.

ተይሁድና፡ subst. *Judaismus, Judaicae religionis sectatio,* M. M. f. 183; Enc. Genb. 17.

የማን፡ subst. (videtur f. a የሚን፡), [يَمْن يَمِين مَيْمَنَة יָמִין] 1) plerumque fem., manus *dextra* Jes. 9, 20 var.; 41, 10. 13. 48, 13. 63, 12; Thren. 2, 3; 4 Esr. 1, 6; Dan. 12, 7; Cant. 2, 6; Ps. 88, 14. 117, 16; ብእሲ፡ ዘክልኤሆሙ፡ እደዊሁ፡ የማን፡ Jud. 3, 15; Matth. 6, 3. 27, 29. 2) pars *dextra, latus dextrum:* ልቡ፡ ለጠቢብ፡ ውስተ፡ የማኑ፡ Koh. 10, 2; Gen. 48, 13; Jud. 3, 16; መንገለ፡ የማነ፡ ምሥዋዕ፡ Luc. 1, 11. a) ለየማን፡ *dextrorsum* Deut. 28, 14; Jes. 54, 3; Num. 20, 17; 1 Reg. 6, 12; 2 Reg. 2, 19. 21; vel የማነ፡ Gen. 13, 9. 24, 49. b) በየማን፡ *a dextra,* Ex. 14, 22; Ps. 15, 8. 109, 1; 2 Esr. 18, 4; Asc. Jes. 7, 14. 24. 27. 29; Matth. 20, 21. 25, 33. 27, 38 Platt; Rom. 8, 34; vel እምየማን፡ Deut. 33, 2. c) Nomini alii in Genitivo subjunctum significat *dexter,* ut: ዐይንከሙ፡ እንተ፡ የማን፡ 1 Reg. 11, 2; Matth. 5, 29; እዝኑ፡ እንተ፡ የማን፡ Lev. 14, 14; ገቦሁ፡ ዘየማን፡ Jud. 3, 21; አገዳሁ፡ ዘየማን፡ Lev. 8, 25; Matth. 5, 39; እደ፡ የማን፡ Sir. 21, 21. 49, 11; እዴሁ፡ ዘየማን፡ Sir. 21, 19; Jer. 22, 24; Hez. 39, 3; Apoc. 1, 16; እዴሁ፡ እንተ፡ የማን፡ Gen. 48, 14. 17. 18; Matth. 5, 30; idem est ዘእምየማን፡ 2 Cor. 6, 7.

ይምን፡ subst. 1) *pars dextra, latus dextrum:* ኅበ፡ ይምነ፡ ሐመር፡ Joh. 21, 6; ዘይምናሙ፡ Zach. 12, 6; እምይምን፡ Ex. 14, 29; በይምንኪ፡ Hez. 16, 46; Matth. 27, 38 rom.; Lit. 171, 2. a) ይምነ፡ *dextrorsum:* Asc. Jes. 7, 9; እንዘ፡ ይሰርር፡ ይምነ፡ ወፅግመ፡ Clem. f. 225; ይምና፡ ለበድነ፡ ሥጋሁ፡ *ad dextram* cadaveris ejus, Lud. ex Enc. Teq. 6. b) *dextra* manus: በነዲፍ፡ በይምን፡ ወበፅግም፡ 1 Par. 12, 2. 2) *plaga australis:* Koh. 1, 6.

ይሙን፡ part., nonnisi in Acc. ይሙነ፡ adv. (tüchtig i. e.) *probe, valde, perquam:* ብዙኅ፡ ይሙነ፡ εἰς πλῆθος πολύ 2 Par. 9, 9; እስመ፡ አኅሰርዎሙ፡ ይሙነ፡ σφόδρα 1 Par. 19, 5; ይሙነ፡ (v. እሙነ፡) አበስኩ፡ 21, 8; ይሙነ፡ (v. የማነ፡, v. እሙነ፡) ይከብደኒ፡ 21, 13. — *Voc. Ae.:* ይሙን፡ ብ፡ እጅግ፡ ብዙኂ፡ (i. e. ብዙኅኂ፡) ይ።

የማኒ፡ et **የማናዊ፡** et **የማናይ፡** adj. rel. 1) *dexter:* **እስ፡ ክልኤሆን፡ እደዊሆሙ፡ የማንያን፡** (v. **የማናውያን፡**) Jud. 20, 16; duxit eum **የማናዌ፡ ፍኖት፡** Enc. Tachs. 5; **ዐይኑ፡ የማናይ፡** Kid. f. 5; **ነደፎ፡ የማናየ፡ ገቦሁ፡** Sx. Nah. 17; **የማኒት፡** (**ዐይን፡**) Clem. f. 153. 2) *qui nonnisi dextra* (manu) *uti potest:* **የማናይ፡** et **ዐጋማይ፡** ne constituatur sacerdos, Clem. f. 85.

ያርብሕ፡, **ይርብሕ፡** *gigas* vid. sub **ረብሐ፡** c. 286.

ያስቢስ፡ i. q. **ኢያስጲስ፡** *iaspis*, vid. c. 796.

ይቤ፡ *dixit* vid. sub **ብህለ፡**

የብሰ፡ I, 1 [يَبِسَ ܝܒܫ יָבֵשׁ] Subj. **ይይበስ፡**, Imprt. **ይበስ፡**, *siccum* vel *aridum esse* vel *fieri, siccescere, exarescere, arescere*, de terra Gen. 8, 14; Kuf. 5; pane Jos. 9, 10; plantis: Job 4, 21. 8, 12; **ማዕር፡ ወብርዕ፡ ዘይየብስ፡** 13, 25; **ይየብስ፡ ተክሎሙ፡ በዲበ፡ ምድር፡** 24, 19; Jes. 15, 6. 19, 7. 37, 27; Ps. 36, 2; **የቢሰ፡** 89, 6. 101, 5. 12. 128, 5; **ከመ፡ ኢይይበስ፡ ሥረዊሆሙ፡** Rel. Bar.; Matth. 13, 6. 21, 20; 1 Petr. 1, 24; **የብሰ፡ ማእረረ፡ ምድር፡** Apoc. 14, 15; de fluidis: **ፈለግ፡ ይነፅፍ፡ ወይየብስ፡** Job 14, 11; Sir. 40, 13; Jes. 19, 5; **ይበሲ፡** Jes. 44, 27; Apoc. 16, 12; de ossibus: **አዕፅምቲነ፡ የብሱ፡** Hez. 37, 11; de vi vitali: Ps. 21, 16. a) de homine qui exaruit siti et fame: Num. 11, 6; Hen. 96, 6; senectute: **ዘረሥአ፡ ወየብሰ፡** Lud. e Vit. Mar.; pudore Jes. 37, 27. b) *torpere, torpescere*, de manu: 3 Reg. 13, 4; Matth. 12, 10; Marc. 3, 1; **የብሰ፡ እዴሁ፡ በመጥበሕት፡** προςεκολλήθη πρὸς τὴν μ. 2 Reg. 23, 10; de homine terrore perculso et moribundo: **ወውእቱ፡ የብሰ፡ ከመ፡ እብን፡** 1 Reg. 25, 37.

አይበሰ፡ II, 1 *siccare, exsiccare, arefacere*, fluida: Jos. 2, 10. 4, 23. 5, 1; **አየብሶሙ፡ ለአፍላግ፡** Jes. 50, 2; **አይበስኪ፡ ማየ፡ ቀላይ፡** 51, 10; Judith 5, 13; 4 Esr. 8, 27; Ps. 73, 16; **አይቢሶ፡ ነቅዐ፡ ማዮሙ፡** Enc. Hed. 21; terram: **ያየብሳ፡ ለምድር፡** Job 12, 15; **በቀትሩ፡ ያየብስ፡ ብሔረ፡** Sir. 43, 3; Jes. 42, 14; plantas: **ለሥርዊሂ፡ ያየብሶ፡ ነፋስ፡** Job 15, 30; Jes. 42, 15; **አየብስ፡ ዕፀ፡ ርጡበ፡** Hez. 17, 24. 19, 12; Jac. 1, 11; **አይብሱ፡ ፍሬሃ፡** Jer. 27, 27; carnem Num. 11, 32; folia, radices, fructus, ut: **ያየብስዎ፡ በዐሐይ፡** M. F.; *vim* vel *humorem vitalem consumere* hominis Marc. 9, 18.

ይቡስ፡ part. *siccus, aridus, exsiccatus:* **ይብስት፡ ባሕር፡** Ex. 14, 29; **ምድር፡ ይቡስ፡** (opp. mari) Hebr. 11, 29; (opp. humectato) Jud. 6, 37—40; sterilis (opp. irriguo) Num. 13, 20; Hen. 26, 4; **ዕፅ፡ ይቡስ፡** Sir. 6, 3; Jes. 56, 3; Hez. 17, 24. 20, 47; Hen. 3; Luc. 23, 31; **ሐሠር፡ ይቡስ፡** Jes. 9, 18; **ጽጌ፡ ይቡስ፡** Zeph. 2, 2; de spicis: ἀνεμόφθορος Gen. 41, 23. 24; de ossibus, Hez. 37, 2; de pane: Jos. 9, 3; **ኀብስት፡ ይቡስ፡ ወጼው፡** Kedr f. 65; Phlx. 74; Sx. Teq. 1. a) **ይቡስ፡** *aridum* vel *siccum* i. e. *terra sicca* Jos. 3, 17. b) *torpens, torpidus*, de manu: Luc. 6, 6. c) *tabe confectus* Joh. 5, 3. d) *durus, rigidus:* **ክሳድ፡ ይቡስ፡** Kuf. 1; **ይቡሳነ፡ ልብ፡** Hen. 5, 4. — (Pro **በዝብጠተ፡ ይቡስ፡** quod Lud. emendavit et *percussione aridae* i. e. *scuticae* vertit, legendum est **በዝ'' ፡ ድቡስ፡** Enc. Sen. 27).

የብስ፡ subst., m. et f., 1) *aridum* vel *siccum* i. e. *terra* vel *continens* (opp. aquae, fluviis, mari): Gen. 1, 9. 10. 7, 22; Ex. 4, 9. 14, 16. 21. 22; Kuf. 2; Ps. 65, 5. 94, 5; Asc. Jes. 4, 18; 4 Esr. 4, 58; **እስ፡ የኀድሩ፡ የብሰ፡** Hen. 37, 5. 38, 1. 40, 6; Matth. 23, 15; **በየብስ፡ ወበባሕር፡** Jsp. p. 296; **አድለቅለቀት፡ የብስ፡** (contremuit terra) Enc. Teq. 6; **እንተ፡ የብስ፡** *per siccum* i. e. *sicco pede* Jos. 4, 22; Ex. 15, 19. 2) *siccitas, ariditas*, Hen. 76, 5. 6. 82, 19.

ይበስ፡ subst. *siccitas, ariditas:* **ይበሰ፡ ኀብስት፡** Lud. ex Enc. Nah. 19 (at Cod. Tub. exhibet **ይቡሰ፡ ኀብስት፡**).

ይብሰት፡ n. act. 1) *exarescendi actus:* **ሐዘንከ፡ በእንተ፡ ይብሰት፡ ሐምሐም፡** Sx. Masc. 25. 2) *ariditas, siccitas:* **ይብሰተ፡ ኀብስት፡** Phlx. 74; **በይብሰተ፡ ጌጋይ፡ እግዚኦ፡ አበላትየ፡ ሐሙ፡ ፤ ይትከዐው፡ በላዕሌየ፡ ለምሕረትከ፡ ዝናሙ፡** Enc. Nah. 29.

የበበ፡ I, 2 et 1 [יַבֵּב ܝܒܒ أَبَّ; vicinum **በበየ፡**, nec non נִבַּב] *jubilare, laetum clamorem edere, ovare:* **የበቡ፡** (v. **ቃለ፡ ወሀቡ፡**) φωνὴν ἔδωκαν Thren. 2, 7; **ትየብብ፡** (v. **ትቤቢ፡**) prae lascivia Jer. 2, 23; cruce inventa **የበበት፡ እሌኒ፡** Deg.; **ቦ፡ እመላእክት፡ ዘይዜምር፡ ወቦ፡ ዘይቄድስ፡ ወቦ፡ ዘይዌድስ፡ ወቦ፡ ዘያአኵት፡ ወቦ፡ ዘይሴብሕ፡ ወቦ፡ ዘይባርክ፡ ወቦ፡ ዘይየብብ፡** Clem. f. 61; **የብቦ፡** ἀλαλαγμός Ps. 88, 15; c. **ለ፡** pers. (alicui): Ps. 26, 11. 32, 3. 46, 1. 65, 1. 94, 1. 2; c. Acc. pers. (*jubilo celebrare* alqm): **ለየበቦትኪ፡** Org. 3; c. Acc. jubili: **ውዳሴ፡ ዚአኪ፡ አህጉራት፡ ዓለም፡ የበባ፡** Enc. Ter 21. — *Voc. Ae.:* **የበበ፡ ዘ፡ እልል፡ አለ ።**

ይባቤ፡ subst. *jubilatio, jubilum, laetus clamor*, ἀλαλαγμός Ps. 43, 14; σημασία 2 Esr. 3, 12; 1 Par. 15, 28; Macc. f. 24; **ዐርገ፡ እግዚ''፡ በይባቤ፡ ወእግዚእነ፡ በቃለ፡ ቀርን፡** Mavâs. n. 54; **ማርያም፡** (Mosis soror) **በይባቤ፡ ትዘብጥ፡ ከበሮ፡** n. 64.

ይኀአ፡ rad., sine dubio cognata cum [illegible] *cecidit* (vid. etiam **ኤኀ፡**).

አይኀአ፡ II, 1 (pluviae instar) *decidere, descendere* de coelo: **ጸለየ፡ ጸሎተ፡ ጊዮርጊስ፡ ወአውረደ፡ እምሰማይ ፤ አይኀአ፡ እሳተ፡ ላዕለ፡ ኵሎሙ፡ ሰብአ፡ ነገሥት፡** Mavâs. n. 51; de fulmine, rore, Org. 2; crebro de Deo Filio: **እምሰማያት፡ እም ሕፅነ፡ አብ፡ አይኀአ፡** H. A. n. 1; Genz. f. 72; Mavâs. n. 8; **አይኀአ፡ ቃል፡ እምሰማያት፡ ፤ ወረደ፡ ዲበ፡ ምድር፡** Deg.; **እምኀበ፡ አብ፡ እምሰማያት፡ አይኀአ፡** Org. 5. — *Voc. Ae.:* **አይኀአ፡ ዘ፡ ወረደ፡ መጻኢ፡ ይ፡**

ይእቲ፡ *ea, illa* vid. sub **ውእቱ፡**

ይእዜ፡ adv. (gramm. § 160, b) *hoc tempore, nunc, jam*, Gen. 22, 12. 26, 22; Ex. 5, 5; Num. 22, 4. 24, 17; Jos. 5, 14; Jud. 8, 2. 11, 7. 17, 13; Jes. 33, 10. 11. 36, 8. 43, 22; 4 Esr. 9, 15; Ps. 11, 5. 19, 6; Luc. 6, 21; Act. 17, 30; Matth. 3, 15; Joh. 8, 40. 52. 11, 22. 12, 27; 1 Joh. 4, 3; Gal. 1, 23; 1 Petr. 2, 10; **ይእዜኒ፡ ወዘልፈኒ፡** Judae 25; **ወይእዜሰ፡** νυνὶ δὲ Job 7, 21. 30, 1; Rom. 3, 21. 6, 22. 7, 6. 17. a) α) *modo* (jo eben) 2 Reg. 17, 20; Matth. 9, 18; **እስ፡ ይእዜ፡ ተወልዱ፡** ἀρτιγέννητα 1 Petr. 2, 2. β) *statim, illico:* **ኢይክል፡ ይእዜ፡ ኀቤክሙ፡ ወሪደ፡** 2 Esr. 16, 3; **ይእዜ፡ ፍጡነ፡** Jer. 34, 13 (gloss.). γ) jam i. e. *mox, brevi:* Jes. 49, 19; Mich. 7, 10 al. δ) ubi de tempore futuro agitur, nonnumquam i. q. *tunc*, ut: Mich. 5, 3; Hen. 38, 4. 50, 5; 4 Esr. 6, 49. ε) cum negatione: *nondum* Hebr. 2, 8, et *non amplius* Jes.

29, 22. b) ዘይእዜ፡ *qui nunc est* sive *praesens:* Judith 9, 5; 4 Esr. 6, 65. 69. 7, 10; Gal. 4, 25; 2 Tim. 4, 10. c) cum praep. α) እስከ፡ይእዜ፡ *usque ad hoc tempus, hucusque, adhuc:* Gen. 46, 34; Koh. 4, 2; Ps. 70, 18; Rom. 1, 13; Phil. 1, 5. β) እም ይእዜ፡ *inde ab hoc tempore, amodo* Gen. 29, 32. 48, 6; Ex. 18, 11; 1 Reg. 27, 1; Jes. 48, 6. 59, 21; Ps. 112, 2; Sir. 11, 23; Luc. 5, 10. 19, 42; Joh. 12, 31; *in posterum* Gal. 6, 17 (τοῦ λοιποῦ); vel *ab illo tempore* 4 Esr. 6, 49. 61; Hen. 38, 4. 50, 5. γ) እንተ፡ይእዜኒ፡ዓዲ፡ *etiam hac vice* Ex. 10, 17. d) creberrime ወይእዜኒ፡ (וְעַתָּה, und nun), de quovis consecutionis genere: *nunc autem, jam vero, ergo, igitur:* νῦν οὖν, καὶ νῦν Gen. 31, 13. 29; Num. 22, 11; Jud. 16, 10; Ruth 3, 11; 1 Reg. 8, 5. 9, 6. 15, 3; 2 Par. 1, 9; Judith 8, 12. 13; 2 Esr. 9, 12. 10, 11; Ps. 2, 10; Jes. 2, 5. 10. 40, 25. 28. 43, 1. 64, 8; τοίνυν Jes. 27, 4; ἄρα οὖν Rom. 8, 12; τοιγαροῦν 1 Thess. 4, 8; ὥστε Rom. 7, 4. 12; Phil. 4, 1; τὸ λοιπόν Phil. 3, 1. 4, 8; 1 Thess. 4, 1. — *Voc. Ae.:* ይእዜ፡ ዘ፡በ፫አሁን፡ዘሬም፡እንግዴኽ።

የካቲት፡ subst., nomen *mensis* Abyssinorum *sexti*, qui XXVI° Januarii sec. Cal. Jul., VII° Februarii sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Aegyptiorum ⲙⲉⲭⲓⲣ respondet.

ያክንት፡ n. prgr. 1) gemma sc. a) ὑάκινθος *hyacinthus* Apoc. 21, 20; Hen. 71, 2. b) ያክንት፡ቀይሕ፡ *hy. ruber* i. e. *carbunculus,* ἄνθραξ Hez. 28, 13; Ex. 36, 18. c) ያክንት፡ጸሊም፡ *hy. niger* i. e. *sapphirus,* σάπφειρος Hez. 28, 13; Ex. 36, 18. — *Voc. Ae.:* ሰርድዮን፡በኦሪት፡ወበቀለምሲስ፤ያክንት፡በሕዝቅኤል፤ሕብሩ፡በጫቲ፡; *aliud:* ከመ፡ፍሕም፡ያክንት፡ቀይሕ፡; vid. scholion ad ሰንፔር። 2) vestis genus sc. ὑάκινθος, *purpura caerulea,* (panni, vestes, fila hac purpura tincta): Ex. 25, 4. 26, 1. 31. 36. 28, 5. 27. 29. 31, 4. 35, 6; Sir. 6, 30. 45, 10; Hez. 16, 10 vrs. alt.; 2 Par. 2, 7. 3, 14; ሕብረ፡ያክንት፡ Ex. 25, 5. — *Voc. Ae.:* ያክንት፡ዘ፡ተሰውሬ፡ (!).

የውሀ፡ I, 2 et 1 [vicina videtur יָאָה *decet,* [Arabic] *benigne et humaniter tractavit*] Imprf. ይየውህ፡ I, 1 et ይዬውህ፡ I, 2; Subj. et Imper. nonnisi ይየውህ፡ et የውህ፡ I, 2; 1) *placidum, mitem, lenem, comem, clementem esse* vel *se praebere* erga alqm, *leniter habere, placide loqui, blandiri, blandimentis uti:* ሀሎ፡ዘይጠብብ፡ለነፍሱ፡ወይዬውህ፡ (v. ወየዋህ፡)በቃሉ፡ Sir. 37, 22; መኰንን፡ይየውህ፡ εἰρηνικοὺς λόγους ἐλάλησε Mich. 7, 3; c. Acc. pers.: እንዘ፡ይትጋነይ፡ለከ፡ወይየውሀከ፡ Job 40, 22; ይዬውሀከ፡ (v. ይየ"፡) λαλήσει σοι καλά Sir. 13, 6; ያደክም፡ቃለ፡ወይየውሀከ፡ (v. ወይዬ"፡) 29, 5; የውሃ፡ለነፍስከ፡ ἀγάπα τὴν ψυχήν σου 30, 23; እትጋነያ፡ላቲ፡ወእየውሃ፡ ἱκέτευον αὐτήν Job 19, 17; ትየውሆሙ፡ (Deus) ለኃጥኣን፡ወትመይጦሙ፡በብዝኀ፡ምሕረትከ፡ Did. 36. 2) a) *permulcere, lenire, solari, placare:* አኀዘ፡ይየውሃ፡በቃል፡ሠናይ፡ παρεκάλει αὐτὴν λόγοις εἰρηνικοῖς Esth. 5 apcr.; አኀዙ፡ይየውህዋ፡ παρεκάλει αὐτήν Esth. 5, 2; የውህ፡ παρακάλεσον 2 Tim. 4, 2; የውሆ፡ παράκλησις Jes. 28, 29; መዐተ፡ንጉሥ፡መልአከ፡ሞት፡ወብእሲ፡ጠቢብ፡ይየውሆ፡ ἐξιλάσεται Prov. 16, 14. b) *persuadere,* πείθειν Act. 14, 19 Platt; በየውሆ፡ ἐν πειθοῖς 1 Cor. 2, 4; አምጽኦሙ፡እንዘ፡ይዬውህዎሙ፡ ἤγαγεν αὐτοὺς οὐ μετὰ βίας Act. 5, 26. c) *pellicere, decipere, fallere:* በከንቱ፡እንጋ፡ትዬውሆሙ፡ (v. ትየ"፡)ለሕዝብ፡ ἀπατᾶν Jer. 4, 10; ይዬውሁ፡ (v. ይየ"፡)ነፍሰሙ፡ Hez. 13, 18; ኢትየውህዋ፡ለነፍስክሙ፡ Jer. 44, 9 var.; ኢይየውሀከ፡ Sir. 13, 8; Sap. 14, 24; ዘይዬውህ፡ለከንቱ፡ κενὴ ἀπάτη Col. 2, 8. d) *blandiri, adulari:* ይዬውሃ፡ 1 Esr. 4, 31; ኢየዋህናከሙ፡ 1 Thess. 2, 5.

አየውህ፡ II, 2, in Imperf. etiam II, 1 *blandimentis permulcere* vel *pellicere:* አየውህዎ፡ (sc. ut ad defectionem eum seducerent) Sx. Mij. 28; አየውሃ፡ Job 19, 17 var.

ተየውህ፡ III, 1 et 2 1) *lenem, mitem, comem se praebere* erga alqm, *blandiri,* ኢትሥሐቅ፡ሎን፡ወኢትትየውሆን፡ Sir. 7, 24; እትየውሃ፡ Job 19, 17 var.; በተየውሆ፡ Rom. 16, 18 Platt; Col. 2, 18 Platt. 2) *sibi persuaderi pati, blandimentis falli:* አኮ፡ከመ፡ሰብእ፡ዘይትዬዋህ፡ (v. ዘይትየ"፡)እግዚ"፡ Num. 23, 19; በተየውሆ፡ 1 Cor. 2, 4 Platt. — *Rad. Abb.:* ተየውህ፡ዘ፡ተሞኘ፡

ተያውህ፡ III, 3 *inter se lenitate, comitate, blanditiis uti:* ተያውሆ፡ Rom. 16, 18 rom.; Col. 2, 18 rom.

ይዉህ፡(ይውህ፡) part. *mitis, lenis:* ይዉሃን፡ Lud. e Matth. 5, 5 Mss.; Acc. ይዉሀ፡ adv. *leniter, comiter* Asc. Jes. 7, 7.

የውህ፡ adj., i. q. የዋህ፡, ut: የውሃን፡ (v. የዋሃን፡) ἄκακοι Prov. 8, 5; πραεῖς Ps. 36, 11 var.; Sir. 10, 14 var.; ταπεινοί Sir. 10, 15 var.

የዋህ፡ adj., m. et f. (vid. የዋሂ፡), 1) *comis, mitis, lenis, mansuetus, placidus, pacatus* (sanft, sanftmüthig), de hominibus, πραΰς, Num. 12, 3; Matth. 11, 29. 21, 5; fem. እመሰ፡የዋህ፡ይእቲ፡ወሠናይ፡ቃላ፡ Sir. 36, 28; Pl. የዋሃን፡ Ps. 36, 11; Sir. 10, 14; Job 24, 4; Jes. 26, 6; Joel 4, 11; Tit. 3, 2; de actione: በየዋህ፡ኵነኔ፡ይኴንን፡ Jes. 11, 4; ἥσυχος ብእሲ፡የዋህ፡ Sir. 25, 20; የዋህ፡ adv. *comiter* Asc. Jes. 7, 7. 2) *modestus, humilis, submissus* (sensu Christiano, demüthig), de hominibus, ταπεινός Jes. 66, 2; የዋሃን፡ Sir. 10, 15; de corde Ps. 50, 18; fem. ብእሲት፡የዋህ፡ γυνὴ σιγηρά Sir. 26, 14. 3) *simplex, sincerus, candidus, integer, probus, innocens, pius:* ἄκακος Job 2, 3. 8, 20. 36, 5; Prov. 1, 4. 8, 5 var. 14, 15; Rom. 16, 18; Hebr. 7, 26; በግዕ፡የዋህ፡ Jer. 11, 19; Enc. Jac. 25; ἀκέραιος Matth. 10, 16; Phil. 2, 15; ἁπλοῦς በየዋህ፡ልብ፡ 1 Par. 29, 17; ἰδιώτης Act. 4, 13; ὅσιος Ps. 85, 2; የዋህ፡ልብ፡ Prov. 22, 11; εὐλαβής Luc. 2, 25. Substantive sumitur: የዋህ፡ርግብ፡ወጥበበ፡አርዌ፡ *simplicitas columbae,* Lud. ex Enc. — *Voc. Ae.:* የዋህ፡ብ፡ገር።

የዋሂ፡ adj., nonnisi in f. የዋሂት፡ repertum: *mansueta, placida, proba, innocens:* በግዕ፡የዋሂት፡ Enc. Genb. 20; ርግብ፡የዋሂት፡ ἥμερος Chr. Ta. 32; ብእሲት፡የዋሂት፡እም እከይ፡ F. N. 10, 8.

የውሀት፡(የውሃት፡) subst. (vid. etiam የዋሃት፡) 1) *comitas, lenitas, humanitas, mansuetudo,* ἐπιείκεια Sap. 2, 19. 12, 18; በየውሀት፡ተናገረኒ፡ Asc. Jes. 7, 6; πραότης, πραΰτης Sir. 1, 27. 4, 8. 10, 28. 45, 4; Col. 3, 12; 1 Cor. 4, 21; 2 Cor. 10, 1; Gal. 5, 23. 6, 1; Eph. 4, 2; 1 Tim. 6, 11 rom.; 2 Tim. 2, 25; Jac. 1, 21. 3, 13; 1 Petr. 3, 16; opponitur ዐንት፡ leonis, Lud. ex Enc. Tachs. 12. 2) *simplicitas, integritas, sinceritas, probitas, pietas,* ἁπλότης 2 Cor. 11, 3; Herm. p. 8; በየውሀት፡ ἁπλῶς Prov. 10, 9; ትትዔገሥ፡በየ

ውሀት፡ Job 2, 9; ἁπλοσύνη Job 21, 23; ἀκακία Job 27, 5. 31, 6; Ps. 36, 39; Herm. p. 6; Kuf. 19. 36. 41; ὁσιότης Eph. 4, 24.

የዋሀት፡ (የዋሃት፡) subst. (a **የዋሀ፡** derivatum, sicut **የውሀት፡** a **የውሀ፡**) id. q. **የውሀት፡**, ut πραύτης Ps. 44, 6. 89, 12. 131, 1; ἠπιότης Herm. p. 98; ἁπλότης Herm. p. 6; ἀκακία Ps. 7, 9. 25, 1. 11. 40, 13. 77, 78. 83, 13. 100, 3; Herm. p. 101; Job 2, 9 var.; Chr. Ta. 17 al. (In libris Mss. recentioribus **የውሀት፡** magis usitatum est quam **የዋሃት፡**; vid. etiam Ludolfi annot. ad Ps. 7, 9).

ይዋሂ፡ subst. *lenitas, mansuetudo, modestia, simplicitas, probitas*: **ይዋሂ፡ወሀድአት፡ወአርምሞ፡** Jsp. p. 284; πραότης Chr. Ta. 28; simplicitas columbae Org. 1; **በፍርሀት፡ወበይዋሂ፡** μετ' εὐλαβείας Chr. ho. 2.

የውሀና፡ subst. (virtus ejus qui **የውሀ፡** est, ut) *lenitas, humanitas*, **ከመ፡በየውሀና፡ንሕዮ፡** ἐπιεικῶς ζῶμεν Cyr. c. Pall. f. 82; Cyr. f. 111. — Prov. 22, 11 in uno codice inveni formam **የውሀነት፡**, scil.: **ያፈቅር፡እግዚ"፡የውሀነተ፡ልብ፡** ὁσίας καρδίας (v. **የዋሀ፡ልብ፡**); mihi **ነ፡** lapsu calami scriptum videtur, nec est, quod hujus unius exempli causa terminationem **ነት፡** pro **ና፡** sumamus.

ዮም፡ proprie subst. *dies* [יוֹם ܝܰܘܡܳܐ يَوْم], frequentatur pro Adv. *hodie, hoc die*, σήμερον Gen. 21, 26. 24, 42. 30, 32. 31, 43. 40, 7. 41, 9; Ex. 14, 13; Ruth 2, 19. 4, 10; Sir. 20, 15. 38, 22; Prov. 7, 14; Ps. 2, 7; Jes. 58, 4; Jer. 1, 10; Judith 6, 2; Jac. 4, 13; Hebr. 13, 8; Matth. 6, 11. 30. 16, 3; Luc. 13, 32. 33; **ዛቲ፡ዕለት፡ዮም፡** ἡ σήμερον ἡμέρα Jes. 37, 3; **ዮምሰ፡ዕለት፡ቅድስት፡ይእቲ፡** 2 Esr. 18, 9; **ዮም፡በዛቲ፡ዕለት፡** 1 Reg. 12, 5. 17, 10; Act. 20, 26; **በዕለተ፡ዮም፡** Enc. Haml. 15; **ሠላሳ፡መዋዕል፡ዮም፡** (triginta dies sunt hodie i. e.) triginta jam diebus Esth. 4, 11; **ዮም፡ስሳ፡ወስድስቱ፡ዓመት፡ከነ፡እምአመ፡** ... Rel. Bar.; **ደወይኩ፡ሠሉስየ፡ዮም፡** 1 Reg. 30, 13; Marc. 8, 2. a) α) *hac nocte* Gen. 30, 15. 16; Matth. 27, 19. β) *hoc tempore, nunc* 1 Reg. 12, 17. 25, 10; Deut. 1, 39; νῦν Mal. 3, 15; Gen. 27, 36; ἐν τῷ νῦν καιρῷ Rom. 3, 26; **ዮምኒ፡በዝ፡መዋዕል፡** 11, 5. b) cum praep. α) **ለዮም፡** *huic* vel *hujus diei*: **ንጉሥ፡ለዮም፡ወጌሠመ፡ይመውት፡** Sir. 10, 10; *in hunc diem* 1 Cor. 10, 11 rom., *in hoc tempus* Hebr. 9, 9 rom. β) **እምዮም፡** *ex hoc die* Judith 8, 29. γ) **እስከ፡ዮም፡** *usque ad hodiernum diem* vel *ad hoc tempus* Gen. 19, 38. 21, 26. 32, 5. 35, 20; Sir. 47, 7; Hez. 2, 3; Matth. 11, 23. 24, 21. 27, 8. 28, 15. δ) **ቅድመ፡ዮም፡** *ante hoc tempus*, Hom. Jac. Sarug. — *Voc. Ae.*: **ዮም፡ዘ፡ዘሬ፡፡**

ዮጊ፡ particula incertae originis et conj. (gramm. § 169, 10) 1) *forsitan, forsan, num forte, an forte*, ἆρα in sententia nominali Gen. 20, 11. 26, 9; seq. Indic.: Luc. 11, 20; **ዮጊ፡ኢኮነ፡ሠናየ፡** μὴ ἀρεστὸν ἔσται; Lev. 10, 19; **ገሥጾ፡ለዐርክከ፡ዮጊ፡ኢገብረ፡** μή ποτε οὐκ ἐποίησεν Sir. 19, 13. 14; Tob. 8, 10. 10, 2; **በኢያእምሮ፡ኮነ፡ዮጊ፡** Gen. 43, 12; 1 Reg. 9, 5. 20, 26; 3 Reg. 18, 27; 4 Esr. 8, 49. 10, 51; τάχα Philem. 15; **ዮጊ፡ኢትክል፡** et **ዮጊ፡ታደሉ፡ለገጸ፡ዐቢይ፡** μὴ οὐκ et μή ποτε Sir. 7, 6; **መኑ፡ያአምር፡ዮጊ፡በዝንቱ፡መዋዕል፡ንግሠኪ፡** τίς οἶδεν εἰ εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον ἐβασίλευσας (ni **ነገሥኪ፡** legendum fuerit) Esth. 4, 14. 2) *ne forte* (timendum est ne, fieri potuerit ut) seq. Imprf. (μή ποτε seq. Subj.): Gen. 3, 22. 27, 12. 38, 11. 50, 15; Ex. 13, 17. 34, 15; Deut. 4, 19; 2 Reg. 17, 16; Judith 5, 21; Hen. 65, 3; Luc. 14, 8; perraro seq. Subj., ut **ገሥጾ፡ለዐርክከ፡ዮጊ፡ኢይግበር፡** Sir. 19, 13 var. 14 var.; post verba timendi Hen. 6, 3; 2 Cor. 11, 3; et cavendi Deut. 8, 12—14; Apoc. 22, 9; seq. Subj. Apoc. 19, 10 Platt. 3) *utique, sane*, poetice: **እምትሡዒ፡ለአማልክት፡ወእምዕጣነ፡ታዕርጊ፡፲ተመትሮ፡ክሳድ፡አብደርኪ፡ወኀረይኪ፡ዮጊ፡፲** Enc. Genb. 6. — *Voc. Ae.*: **ዮጊ፡ዘ፡በ፫ እንደሆን፡እንሆ፡አሁን፡፡**

የውጣ፡ n. prgr. sc. ἰῶτα 1) nomen literae Graecae ι, fem., Matth. 5, 18; **ቀዳሚ፡ስሙ፡ለኢየሱስ፡የውጣ፡በኍልቈ፡፲** Did. 8 (ed. Platt p. 60); **የውጣ፡እንተ፡ይእቲ፡ቀዳሚተ፡ስሙ፡ለኢየሱስ፡** Laud. Mar. Hinc 2) m. usurpatur pro *nomine Jesu* ipsius, ut: **መርቆሬዎስ፡ሰማዕተ፡የውጣ፡** Enc. Masc. 18. 3) Deinde cum ι i. e. ፲ signum numeri *denarii* sit, **የውጣ፡** pro *decem* usurpant poëtae, rhythmi finalis causa: **ፈጸማ፡ለትእዛዝ፡አብ፡ቀዲሙ፡ዘዜነወነ፡በየውጣ፡** i. e. in decalogo, Enc. Ter 25; Maria **ፈጻሚተ፡ቃላት፡የውጣ፡** Enc. Nah. 16. — „Hinc sumit auctor Encomii Mariae (Laud. Mar.) occasionem, illam cum Sancto Sanctorum comparandi, quia in hoc tabulae Decalogi (Jotae) repositae, illa autem Jesum (Jotam) in utero gestaverit" Lud.

ዮድ፡ litera alphabeti Hebraeorum X^a, Ps. 118, 73; Thren. 1, 10. 2, 10. 3, 29. 4, 10. Ubi de psalmis agitur siglo **ዮድ፡** Ps. 118, 73—80 notatur, ut: **በመዝሙር፡ዮድ፡** M. M. f. 9. — Deinde **ዮዳ፡** i. q. **የውጣ፡** *Voc. Ae.* (vid. sub **አኀዘ፡** c. 769).

የድዐ፡ rad., sc. יָדַע وَدَعَ *scivit, novit.*

አይድዐ፡ II, 1 *indicare, nuntiare, narrare, exponere, dicere*, c. Acc. rei: ἀναγγέλλειν, ἀπαγγέλλειν, Ps. 18, 1. 50, 16; Jes. 41, 1. 45, 19; διηγεῖσθαι Ps. 144, 5. 6; **ኢያይድዐት፡ብሔራ፡** ὑπέδειξε Esth. 2, 20; Hen. 10, 7, **መፍትወ፡አየድዕ፡** ἐρῶ Prov. 8, 6; omisso Acc.: Ps. 39, 8; c. **ለ፡** pers.: Ps. 18, 2; Hen. 10, 11. 12, 4; Sir. 35, 4; vel c. **ኀበ፡** pers.: Ex. 19, 9; plerumque c. Acc. pers.: Ruth 2, 19; Job 12, 7; Koh. 6, 12; 1 Reg. 22, 8. 22; Matth. 28, 7 (εἶπον); c. dupl. Acc.: Kuf. 1. 4; 1 Reg. 3, 18; Jer. 43, 13. 49, 3; γνωρίζειν Dan. 2, 5. 6. 4, 4; δηλοῦν Ex. 6, 3; Ps. 50, 7; ἐρεῖς Ex. 19, 6. 7; εἶπεν Ruth 3, 16; **ዘንተ፡አየድዐክሙ፡** λέγω Prov. 24, 38; Hen. 106, 12; seq. **ከመ፡** Hen. 94, 10; 1 Reg. 22, 8; c. Acc. pers. et **በ፡** rei (ex Arabismo): **አይድዮ፡በምጽአቱ፡** Sx. Hed. 9. a) *eloqui, expromere*: **ኢታይድዕ፡ቃለከ፡በኵሉ፡ዘሐተትከ፡** Sir. 35, 4; **እንዘ፡ብዕድ፡ይነግር፡ኢታይድዕ፡ቃለከ፡** μὴ ἀδολέσχει 35, 9. b) *notum facere, manifestum reddere*: **ኢታይድዕ፡አበሳከ፡ዘስሕትከ፡** μὴ ἀποκάλυπτε Sir. 19, 8. α) *indicare* solutionem aenigmatis Jud. 14, 12—14. β) *fateri, confiteri*, ἐξαγορεύειν Lev. 26, 40. γ) *prodere, deferre*, c. dupl. Acc.: **ይእቲ፡አይድዐቶ፡ለንጉሥ፡ምክሮሙ፡** ἐνεφάνησε Esth. 2, 22; c. **በእንተ፡** rei Deut. 13, 10; Jos. 2, 14. — *Voc. Ae.*: **ዜነወ፡አይድዐ፡ዘ፡ነገረ፡**

ተየድዐ፡ III, 1 *notum* vel *manifestum fieri, indicari, nuntiari, dici, exponi*: **ከመ፡ይትየዳዕ፡ስምየ፡ውስተ፡ኵሉ፡ምድር፡** Ex. 9, 16; **ተየድዐ፡ነገሩ፡ውስተ፡ሀገር፡** Jsp. p. 286; **ቃለ፡ዚአየ፡ተየድዐ፡በኀበ፡እግዚ"፡** εἴρηνται ὑπὸ θεοῦ

Prov. 24, 69; indicari Org. 1; በከመ፡ ተየድዐ፡ ወተነግረ፡ በ፲ወ፪ አንቀጽ፡ Abush. 39.

እንጃ፡ i. e. እን፡ (אַיִן) *non est* et ጃ፡ *scientia* vel *cognitio mea* (cfr. יָדַע et דַּעַת); est phrasis ex antiquissimis temporibus conservata (gramm. § 163, 3). 1) *nescio:* οὐκ οἶδα 2 Cor. 12, 2. 3; Job 9, 21; እንጃ፤ እግዚ" ፡ ያአምር፡ F. N. 9; quis captivos dimisit? respondent እንጃ፡ (nescimus) Gad. T. H. 2) *nescio an, fortasse, quis novit annon, num forte? ne forte:* እንጃ፡ ኢያእመርነ፡ ከመ፡ . . μὴ γνόντες οὐ γνωσόμεθα Jer. 13, 12; plerumque seq. እመ፡, ለእመ፡, እመኑ፡, ut: μή τι Joh. 4, 29; τάχα Rom. 5, 7; ἄραγε Act. 11, 18; εἰ Act. 23, 9; እንጃ፡ እመበ፡ ዘኀለይከ፡ Herm. p. 3; post verba metuendi: Gal. 4, 11; 2 Cor. 11, 3; እንጃ፡ *ni fallor* Lud. ex Enc. Jac. 25. — *Voc. Ae.:* እንጃ፡ ዘ፡ እንጃእ ።

የጊ፡ vid. supra c. 1075.

የፊን፡ rad. inus., vid. ተይፊን፡ c. 571.

ደ፡ litera alphabeti Aethiopici XIX^a^, quae ድንት፡ vel ደንት፡ appellatur.

ደሀለ፡ vid. sub ደሐለ፡

ደለለ፡ rad. inus., cui primitus (vid. ደለወ፡) potestas *penduli* inerat, vid. Ges. thes. sub דָּלַל p. 340 et תָּלַל p. 1504. — *Rad. Abb.:* ደለለ፡ ዘ፡ ከፈከፈ፡

ድሉል፡ part. *pampinatus* (cfr. دَلَّل, זַלְזַלִּים; nec non דַּלַּת רֹאשֵׁךְ Cant. 7, 6, ubi LXX πλόκιον κεφαλῆς habent), de capillis: *crispatus*, ድምድማሁ፡ ድሉል፡ βόστρυχοι αὐτοῦ ἐλάται Cant. 5, 11; ሥዕርተ፡ ርእስኪ፡ ድሉላት፡ Org. 6; ላሕይት፡ ይእቲ፡ ብእሲት፤ ድምድማሃ፡ ድሉል፡ ወቈናዝዒሃ፡ ፍቱል፡ Gad. T. H. — Ludolfi Gregorius illos locos de caesarie more Abyssinorum *in orbem quasi crispata* accipiebat. — At in loco Enc. Tachs. 8, quem Lud. affert, pro በርሥእን፡ ድሉል፡ አዕረፈ፡ legendum est ጥሉል፡ — *Voc. Ae.:* ድሉል፡ ዘ፡ ጉትና፡; *aliud:* ድሉል፡ ዘ፡ ጥቅል፡

ድላሌ፡ subst. *caesaries crispata*, ርእሱ፡ ወርቀ፡ ቈፋዝ፡ ወድላሌሁ፡ ጸሊም፡ ከመ፡ ቋዕ፡ M. M. f. 8 (e Cant. 5, 11).

ዲሎሶን፡ vel **ዴሎሶን፡** n. prgr., sc. δήλωσις *manifestatio* (אוּרִים); usurpatur de illo sacerdotis summi ornatu, cujus ope vaticinabatur: ልብሰ፡ ዴሎሶን፡ 1 Esr. 5, 40; ክህን፡ ዘይለብስ፡ ዲሎሶነ፡ 2 Esr. 17, 65. — *Voc. Ae:* ዲሎሶን፡ ዘ፡ ኩፋር፡; *aliud:* ዘ፡ ቀሚስ ።

ደለቅለቀ፡ quinquel., e ደለቀ፡ formatum, cui conferenda sunt دَلِقَ *commota est* res, *vacillavit*, nec non دلق (V) et دَلَّثَ *exagitavit* (deinde *turbavit* aquam, דָּלַח).

ድልቅልቅ፡ subst. m. et f. (ut Jsp. p. 325), Pl. ድልቅልቃት፡ 1) *commotio, concussio, agitatio vehemens*, σεισμός Jes. 15, 5; Jer. 10, 22; ውስተ፡ ባሕር፡ Matth. 8, 24; ድልቅልቀ፡ ሰረገላሁ፡ Jer. 29, 3; συσσεισμός Nah. 1, 3. 2) in specie: *terrae motus* vel *tremor:* Am. 1, 1; Zach. 14, 5; Hez. 3, 12. 37, 7; Jes. 29, 6; 4 Esr. 1, 20. 9, 2; Matth. 28, 2; Act. 16, 26; Clem. f. 31; Jsp. p. 324. 325; ዐበይት፡ ድልቅልቃት፡ Apoc. 6, 12 rom.; motus vel tremor *coelorum* Hen. 60, 1. (Pro ድልቅ፡ 4 Esr. 4, 19, quod Laur. exhibet, omnes mei libri praebent ድልቅልቅ፡).

አድለቅለቀ፡ II 1) *commoveri, concuti, tremere, contremiscere, vacillare*, de coelo, terra, montibus, fundamentis, locis: ያድለቀልቅ፡ ሰማይ፡ ወምድር፡ Joel 4, 16; Jes. 24, 18; Jer. 8, 16. 27, 46; Ps. 17, 9. 45, 2. 3. 81, 5; Sir. 16, 18. 19. 22, 16. 43, 16; Act. 4, 31; አድለቅለቁ፡ አድባር፡ እምኔሁ፡ Nah. 1, 5; 4 Esr. 10, 39; ታድለቀልቅ፡ ሰማየ፡ ሰማያት፡ ድልቅልቀ፡ ዐቢየ፡ Hen. 60, 1; de aliis rebus: Jes. 17, 4. 19, 1; de hominibus, angelis: አኀዞ፡ ይርዐዱ፡ ወያድለቅልቁ፡ እምኔሆሙ፡ Hen. 86, 6. 1, 5; etiam de ድልቅልቅ፡ ipso praedicatur: አድለቅለቀ፡ ዐቢይ፡ ድልቅልቅ፡ Act. 16, 26. 2) *commovere, concutere, contremiscere facere:* Ps. 28, 7. 59, 2. 98, 1; Job 9, 5. 6; Jes. 10, 14; Hagg. 2, 6; Hebr. 12, 26; 4 Esr. 1, 19; ለእመ፡ አድለቅለቀ፡ ድልቅልቅ፡ መካነ፡ 4 Esr. 4, 19 var.; *movere* alqd loco, c. Acc. et እምነ፡ Apoc. 2, 5.

ደለወ፡ rad.; e prima significatione *pendendi* (ደለለ፡) propagantur *pendēre facere* i. e. *pendĕre, librare* (ደለወ፡); demittere urnam in puteum i. e. *haurire* (دَلَا דָּלָה).

ደለወ፡ I, 1, Subj. ይድሉ፡, I) Trans.: *librare, pendĕre, ponderare*, c. Acc.: እለ፡ ትደልውዎ፡ በመዳልው፡ Jes. 46, 6; ትደልዎ፡ Hez. 5, 1; Job 6, 2; Dan. 5, 27; ደሊውየ፡ 1 Esr. 8, 56; Sir. 16, 25; እመ፡ ደለውከ፡ በመዳልው፡ ቃለከ፡ 28, 25; ድሉ፡ በመዳልው፡ ኀጣውኢነ፡ 4 Esr. 1, 35. 2, 7. a) *appendĕre:* ወደለዉ፡ ዐስበየ፡ Zach. 11, 12; ደለውኩ፡ ሎቱ፡ ወርቀ፡ Jer. 39, 10; ደለውኩ፡ ሎሙ፡ ወርቀ፡ ወብሩረ፡ 2 Esr. 8, 25 seq.; 1 Esr. 8, 55; 2 Reg. 18, 12; 3 Reg. 20, 39 var. b) *perpendere* 4 Esr. 6, 34. c) *aggravare*, Lud. ex Hom. Chrys. II) Intrs.: *libratum*, statera quasi comparatum (vid. etiam Sap. 7, 29 sub ተደለወ፡) i. e. 1) *aequum esse, aequare*, c. Acc.: አይደልዋ፡ ብሩር፡ ተውላጣ፡ οὐ σταθήσεται ἀργύριον ἀντάλλαγμα αὐτῆς Job 28, 15. 2) *congruum, commodum, aptum, idoneum esse*, c. ለ፡ vel Acc.: ይገብር፡ ዘዘኢኮነ፡ ዘይደሉ፡ ለመልእክት፡ ኵሉ፡ Sap. 15, 7. a) *utilem, fructuosum esse, conducere, expedire*, συμφέρειν, ኢይደልዎ፡ ለአብድ፡ ተድላ፡ Prov. 19, 10; አኮ፡ ኵሉ፡ ዘይደልዎ፡ Sir. 37, 28; Deut. 23, 7; ἀγαθόν μοι Ps. 118, 71; ሰምር፡ ሎቱ፡ ተግባሩ፡ ወደለዎ፡ ብሔር፡ Luc. 12, 16; c. neg.: ἀσύμφορον, ἄχρηστον εἶναι, ut: ከመ፡ ብሒእ፡ ኢይደልዎ፡ ለቍስል፡ Prov. 25, 20; Herm. p. 34. 50; ፍሬሆሙ፡ ኢይደሉ፡ ለበሊዕ፡ Sap. 4, 5. b) *bonum* vel *jucundum esse* sensibus: እንዘ፡ ይደሉ፡ ለከናፍርየ፡ ἱκανούμενος χείλεσι (munbenb) Cant. 7, 10; ትደልዎሙ፡ እመባልዕት፡ ሠናያት፡ Hen. 82, 3. 3) *decet, convenit, par, aequum est, debetur, dignus sum*, c. c. Nomin. rei et c. ለ፡ pers. vel c. pron. suff.: ለከ፡ ይደሉ፡ ስብሐት፡ πρέπει Ps. 64, 1. 32, 1; Eph. 5, 3; Tit. 2, 1; 1 Tim. 2, 10; Hebr. 7, 26; ኵሉ፡ ዘይደሉ፡ ሊተ፡ καθήκει Hos. 2, 7; Rom. 1, 28; ὡραῖον, ይደልዎን፡ ኰንኖ፡ ለሚበት፡ Sir. 25, 4. 5; καλόν, ኢይደልዎ፡ ብዒል፡ Sir. 14, 3; ἄξιος crebro: Matth. 10, 11—13. 37; 1 Tim. 5, 17. 18; 1 Cor. 11, 27. 29; ዘሎቱ፡ ይደሉ፡ ቤት፡ αὐτοῦ ἄξιον οἴκημα Sap. 13, 15; Job 11, 6; አብእ፡

መባእ፡ ለእግዚ"፡ በዘይደልወከ፡ Sir. 14, 11; Col. 1, 10; Luc. 3, 8; ἱκανός Matth. 3, 11; praeterea: 4 Esr. 7, 39. 8, 58; ኵሉ፡ ዘይደልዎ፡ ወዘኢይደልዎ፡ *dignus et indignus* 14, 50; ዘይደልዎ፡ ጵጵስና፡ qui episcopatu dignus est Did. 4; Lud. Comm. Hist. p. 309; ለእሉ፡ ኵሎሙ፡ ይደሉ፡ ፍትሐ፡ ሞት፡ F. M. 4, 2; etiam seq. Acc. Infinitivi: ይደልዎሙ፡ መክፈልተ፡ ዚአሁ፡ ከዊነ፡ (v. ከዊን፡) Sap. 1, 16; ሰላም፡ ለከ፡ በርተሎሜዎስ፡ አቡነ ፤ ዘደለወከ፡ በርትዕ፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ ከዊነ ፤ Enc. Tachs. 11; vel c. ለ፡ et Inf.: ደለዎ፡ ለርእይ፡ (v. ርእይ፡) dignus fuit qui videret Enc. Tachs. 29; seq. ከመ፡ c. Subj. verbi: ይደልዎ፡ ከመ፡ ይንሣእ፡ ἄξιόν ἐστι λαβεῖν Apoc. 5, 12; Matth. 8, 8 Platt; 4 Esr. 2, 34 var.; ይደሉ፡ ከመ፡ ኢይቅረብ፡ ዘእንበለ፡ ይነስሕ፡ F. M. 4, 3; crebrius seq. Subj.: Matth. 3, 11. 15; Act. 22, 22; Apoc. 5, 2; 1 Cor. 6, 2; ዓዲ፡ ይደልወክሙ፡ እንጽር፡ እንከሰ፡ መሥዋዕተ፡ Mal. 2, 13; Esth. 7, 4; 4 Esr. 2, 34. 10, 13. 4) *oportet, debeo, meum tuum ejus est, mereor, reus sum,* seq. ለ፡ pers. vel pron. suff. et c. Nomin. rei: ከመ፡ ይቅትሉ፡ ነፍሰ፡ ዘኢይደሉ፡ መዊት፡ ἃς οὐκ ἔδει ἀποθανεῖν Hez. 13, 19; vel c. ለ፡ et Inf., ut: Luc. 17, 10; ብእሲ፡ ቀታሌ፡ ነፍስ፡ ዘይደሉ፡ ለሞት፡ (qui mortis reus est) F. M. 4, 2; seq. Subj. verbi: ይደልወነ፡ ንመጡ፡ ὀφείλομεν τιθέναι 1 Joh. 3, 16; Act. 27, 21 rom.; Chrys. crebro; vel seq. ላዕለ፡ pers. et Nomin. rei: ደለወት፡ ላዕሌሁ፡ ደይን፡ (reus est judicio) Phlx. 54; ዘይደሉ፡ ላዕሌሁ፡ ቀትል፡ F. N. 27 (vid. sub ተድኅነ፡); ዝንቱ፡ ውሳኔ፡ ሕግ፡ ይደሉ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ (diese Bestimmung liegt allen ob, sc. zu erfüllen) F. M. 5, 5; ይደሉ፡ ላዕሌሆሙ፡ ተፈልጠ፡ F. M. 10, 2; vel seq. Subj.: F. M. 10, 4 vel seq. ከመ፡ c. Subj.: F. M. 26, 7. — *Voc. Ae.*: ደለወ፡ ዘ፡ ተገባው ፡፡

ደለወ፡ I, 2 *pendĕre, librare:* ይዴልዎ፡ በመዳልው፡ Jes. 41, 7 var.

አድለወ፡ II, 1 I) *ponderari* vel *appendi jubere:* ኃደሉ፡ ሊተ፡ መክሊተ፡ 3 Reg. 20, 39. II) 1) *aptum, idoneum, dignum facere, praeparare:* ዘንተ፡ ሕዝበ፡ አድሉ፡ ለነሢአ፡ ምስጢርከ፡ Lit. 172, 4. 2) facere id quod conducit, probatur, placet alicui (es einem recht machen) plerumque seq. ለ፡ pers., a) in bonam partem α) *placere, probari,* ἀρέσκειν, ለእግዚ"፡ አድልዎ፡ ኢይክሉ፡ Rom. 8, 8. 15, 1. 2. 3; 2 Tim. 2, 4; δόξαν λαμβάνειν παρά τινος Joh. 5, 41. β) *satisfacere, obsequi, favere,* πειθαρχεῖν τινί Act. 5, 29; c. ለ፡ vel Acc. rei: አድልዉ፡ ለጽድቅ፡ Rom. 12, 9; ዘያደሉ፡ ለእኩይ፡ πονηρευόμενος Sir. 19, 26; አድልውኩ፡ ለገጽኪ፡ 1 Reg. 25, 35; Mal. 1, 8; እንዘ፡ ያደሉ፡ ሥምረተ፡ አምላክ፡ (obtemperans voluntati Dei) Org. γ) *vereri, revereri, honorem habere* alicui: ዘአድለወ፡ ለእግዚኡ፡ δεδοικὼς τὸν κύριον αὐτοῦ Job 3, 19. 7, 2. 26, 13; ዘይፈቅድ፡ ያድሉ፡ ለዘፈነዎ፡ ὁ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν Joh. 7, 18. 12, 43 (ni sec. α interpretari malueris); absol.: ኢታድሉ፡ በኀፍረት፡ በእንተ፡ ነፍስከ፡ περὶ τῆς ψυχῆς σου μὴ αἰσχυνθῇς Sir. 4, 20. δ) *commodum esse, gratificari* alicui: ከመ፡ ያድሉ፡ ለቢጹ፡ Sir. 19, 25. b) in malam partem, α) *favorem, gratiam, laudem captare* alcjs, *adulari, nimis admirari, contra jus et fas respicere* alqm, *temere favere* alicui, *partium studio duci:* በአድልዎ፡ ይገብርዋ፡ ለኀጢአት፡ Sir. 27, 1; Rom. 2, 28; 1 Tim. 5, 21; ኢታድሉ፡ ለሰብእ፡ እንበይነ፡ ላሕዩ፡ Sir. 11, 2. 42, 12; ለአድልዎ፡ ከንቱ፡ εἰς ἀρετὰς ματαίων Esth. 4 apcr.; ዘበልሳኑ፡ ያደሉ፡ γλωσσοχαριτῶν Prov. 28, 23; in specie *in judicando,* ኢያደሉ፡ በውስተ፡ ፍትሕ፡ Jes. 11, 3; creberrime seq. ለገጽ፡, ut: ኢያደሉ፡ ለገጽ፡ οὐ προσωποληψία Rom. 2, 11; Eph. 6, 9; Matth. 22, 16; Joh. 7, 24; Gal. 2, 6; Mal. 2, 9; Sir. 4, 22. 7, 6; Job 13, 10; ኢያአምር፡ አድልዎ፡ ለገጽ፡ 32, 22; Ps. 81, 2; Kuf. 23. 30; Lev. 19, 15; raro seq. ላዕለ፡ ገጽ፡, ut: እለ፡ ያደልዉ፡ ላዕለ፡ (v. ለ)ገጽ፡ Jes. 9, 14. β) *hypocritam esse* vel *agere, hypocrisin exercere:* 1 Tim. 5, 7; Rom. 14, 1; Jac. 2, 4; Gal. 2, 13; አድልዎ፡ *hypocrisis* Matth. 23, 28; Luc. 12, 1; Herm. p. 36.

ተደልወ፡ et ተደለወ፡ III, 1 1) *ponderari, librari, pendi:* በመዳልው፡ ተደልወ፡ ዓለም፡ 4 Esr. 2, 46; Hen. 41, 1. 43, 2. 2) librando comparari et *comparari* in genere: ሶበ፡ ተደልወት፡ (v. ተደለወት፡)ምስለ፡ ብርሃን፡ συγκρινομένη Sap. 7, 29.

ተደለወ፡ III, 2 1) a) *se parare* vel *praeparare* vel *expedire:* ተደሎ፡ Hez. 38, 7; Ex. 19, 15; Jer. 26, 14; seq. ለ፡ rei: ተደለዉ፡ አሕዛብ፡ ለፀብእ፡ ἡτοιμάσθη πᾶν ἔθνος εἰς πόλεμον Esth. 1 apcr.; ተደለዉ፡ ለተሀጕሎ፡ ibid.; Judith 5, 1; seq. ከመ፡ c. Subj.: ተደለው፡ ከመ፡ ትሑር፡ Tob. 5, 17; Apoc. 8, 6. b) *parari, praeparari:* ይዴለው፡ Prov. 8, 35; ተደለወ፡ ሎቱ፡ ክንፈ፡ ንስር፡ 23, 5; ወተደለወ፡ ወተፈጸመ፡ ኵሉ፡ ቅኑ፡ 2 Par. 8, 16; Hen. 54, 4. 5; 4 Esr. 8, 62; Apoc. 16, 12; ተደሊዎ፡ 1 Reg. 26, 4. c) *destinari, constitui, dignum haberi* (Lud.): Aaron ለደብተራ፡ መርጡር፡ ተደለወ፡ Org. 4. 2) sibi parare vel paratas habere res ad vivendum vel fruendum i. e. a) *commode, jucunde, bene beateque vivere, omnibus rebus abundare, fortunatum* vel *locupletem esse, prospere agere:* ባዕድ፡ ይዴሎ፡ በንዋየ፡ ዚአሁ፡ ἕτεροι ζήσονται ἐν τοῖς αὐτοῦ Job 18, 19; እመ፡ ትዴሎ፡ ἐν ἀγαθοῖς σου Sir. 6, 11; እመ፡ ይዴለው፡ ἐν πλούτῳ (opp. ይጼንስ፡) 10, 31. 18, 25; ከመ፡ ትደለው፡ እመ፡ ተድላሁ፡ 29, 2; ሕይወቱ፡ ለዘይዴለው፡ ζωὴ αὐτάρκους 40, 18; እለ፡ ከብሩ፡ በመዋዕሊሆሙ፡ ወተደለዉ፡ በሕይወቶሙ፡ 44, 7; περισσεύειν Phil. 4, 12; ዐቢየ፡ ይዴለዉ፡ μεγάλα εὐεργετηθήσονται Sap. 3, 5; Hen. 94, 4; እንዘ፡ በኵሉ፡ ይትፌሣሕ፡ ወይዴሎ፡ εὐθηνῶν Job 21, 23; እንዘ፡ ይዴለው፡ በኵሉ፡ εὐοδουμένῳ ἐν πᾶσιν Sir. 41, 1; Ps. 36, 7; እንዘ፡ እትፌሣሕ፡ ወእዴሎ፡ εὐθαλῶν Dan. 4, 1. b) *in deliciis vivere, vitam mollem et delicatam* vel *voluptariam agere, voluptatibus frui, luxuriari:* እምትደለው፡ ወትትፈጋዕ፡ (Subj.) በንዋየ፡ ነኪር፡ ἢ ἐδέσματα λαμπρὰ ἐν ἀλλοτρίοις Sir. 29, 22; τρυφᾶν, σπαταλᾶν Jac. 5, 5; 2 Petr. 2, 13; ἡδοναί Luc. 8, 14 rom.; ἀπόλαυσιν ἔχειν Hebr. 11, 25; 1 Cor. 7, 30 rom. (ubi pro ይዴልዉ፡ legendum est ይዴለዉ፡); ተደልዎ፡ ወተሐውዞ፡ Enc. Hed. 10.

አስተደለወ፡ IV, 2 (rarissime IV, 1 ut Ps. 20, 12) et አስተዳለወ፡ IV, 3 (formae IV, 2 et 3 in libris Mss. promiscue usurpantur) 1) *parare, praeparare, instruere, apparare, comparare,* plerumque ἑτοιμάζειν, ἑτοιμάζεσθαι, c. Acc. rei, c. ለ፡ pers. (alicui), c. ለ፡ finis et temporis: materiam aedificando 1 Par. 29, 2. 16 al.; ዕፀ፡ Esth. 5, 14; አሕጻ፡ Ps. 10, 2; Jer. 28, 11; gladium Hez. 21, 11; laqueum Ps. 56, 8; arcum, venenum Ps. 7, 13. 14; sacrificium Zeph. 1, 7; hostias Num. 23, 1. 29; viam Matth. 3, 3; cibum Kuf. 2. 50; Judith 12, 19; Ps. 64, 10; Job 38, 41; Gen. 27, 14; ሥንቀ፡ ለፍኖት፡ Tob. 5, 17; ያስተዴሉ፡ ለዓለም፡ መፍቅዶ፡ Sir. 39, 31; ቃሀም፡ በሐጋይ፡ ያስተዴሉ፡ ሲሳዮ፡ Prov. 6, 8; Did. 13; ናስተ

ዳሉ፡ ለከ፡ ትብላዕ፡ ፍሥሐ፡ Matth. 26, 17; ብዙኀ፡ Luc. 10, 40. 41; ዘውእቱ፡ አስተዳለወ፡ በዕድ፡ ይበልዖ፡ Job 15, 28; ማእደ፡ Prov. 9, 2; dona Gen. 43, 25; domum, conclave Gen. 24, 31; Tob. 7, 15. 11, 2; መንበሮ፡ Ps. 102, 19; ሎሙ፡ ሀገረ፡ Hebr. 11, 16; አስተዳሉ፡ ደቂቀከ፡ ይቅትልዎሙ፡ Jes. 14, 21; አስተዳሉ፡ ነፍሰከ፡ ለሕማም፡ Sir. 2, 1; ያስተዴልዉ፡ ልበሙ፡ 2, 17; አድኀኖተ፡ Luc. 2, 31; sibi laudem Ps. 8, 3; መንግሥቶ፡ 2 Reg. 7, 12; ዘያስተዴሉ፡ (v. "ዳሉ፡) ሐሰተ፡ ይመስል፡ ከመ፡ ዘያስተዴሉ፡ ነፋሳተ፡ Prov. 9, 12; ያስተዴሉ፡ ጋእዘ፡ παρασκευάζει μάχας 15, 18; አስተዳሊወከ፡ ዘተንብብ፡ Sir. 36, 4; ያስተዳሉ፡ ሊተ፡ (sc. verba certando) Jes. 44, 7; uxorem alicui Gen. 24, 14. 44; ለዓለም፡ አስተዴሉ፡ ዘርአከ፡ Ps. 88, 4; ገጸሙ፡ ለጊዜ፡ መፀት፡ Ps. 20, 12; ታስተዴሉ፡ ገጸከ፡ ለአመ፡ .. Hez. 4, 7; omisso Acc.: Luc. 9, 52; አስተዳሎነ፡ ንዕረግ፡ Act. 21, 15. a) Nonnumquam *parare* i. q. *creare, facere*: 4 Esr. 8, 69. 9, 19; Kuf. 2; Prov. 3, 19. 8, 27; Ps. 146, 8; vel *constituere* Job 28, 27. b) „Passive accipi *videtur* in Hom. Chrys.:" ተወልደ፡ ወአስተዳለወ፡ (Christus) ዘኢይትዐወቅ፡, Lud. (?). 2) a) *pro dignitate tractare, in honore habere* alqm: አስተዳልዋ፡ δὸς αὐτῇ τιμήν Sir. 10, 28; ዘኢያስተዴልዋ፡ (v. "ዳ"፡) ለነፍሱ፡ τὸν ἀτιμάζοντα τὴν ζωὴν αὐτοῦ 10, 29. b) *benigne facere* alicui, *commodam et bonam vitam praebere* alicui, c. Acc.: አስተዳልዋ፡ ለነፍስከ፡ εὖ ποίει σεαυτόν Sir. 14, 11.

ድልው፡ part., f. ድሉት፡ (ድልውት፡) 1) *ponderatus, libratus:* Esth. 1, 7; ቃለ፡ ጠቢባን፡ ድሉት፡ (v. ድልውት፡) በመዳልው፡ Sir. 21, 15. 2) a) *dignus*, c. ለ፡ rei vel pers.: ድልዋነ፡ ሎቱ፡ ἀξίους ἑαυτοῦ Sap. 3, 5; ዘኢኮነ፡ ድልወ፡ ላቲ፡ F. N. 24, 3; in st. c.: ድልወ፡ ዕርየት፡ Phlx. 3 (vid. sub ዕርየት፡); seq. Subj. verbi: በእንተ፡ ዘረሰዮ፡ ድልወ፡ ይበእ፡ Jsp. p. 281; abs.: F. M. 25, 3; fortasse etiam Hen. 21, 2. Adv. ድልወ፡ Lud. Comm. hist. p. 324 n. 71, vel በድልው፡ *digne, pro dignitate:* ዘተኀርየ፡ በድልው፡ Enc. Ter 30. b) *decens, conveniens:* እፎ፡ ኮነ፡ ድልወ፡ (wie sollte es sich ziemen?) Hom. Jac. Sarug.; ድልዋተ፡ (v. ድልወተ፡) ነበብከ፡ ἄριστα ἔφης Cyr. c. Pall. f. 71. 3) *paratus, praeparatus, instructus, promtus:* ድልው፡ መንበርከ፡ Ps. 92, 3. 32, 14; 3 Reg. 8, 43. 49; 4 Esr. 9, 21. 13, 40; Gen. 1, 2; ድልው፡ ኅብስት፡ ἕτοιμος ἄρτος Sap. 16, 20; ድልው፡ ኵሉ፡ ፍናዊከ፡ Judith 9, 6; ኵሉ፡ ድልው፡ Matth. 22, 4; በዓልየ፡ ድልው፡ 22, 8; እልኮ፡ ድልዋተ፡ 25, 10; ድሉት፡ Apoc. 22, 1; ጊዜ፡ ዚአከሙ፡ ድልው፡ Job. 7, 6; ubi de personis praedicatur, suff. pers. admittit: ድልዋኒከሙ፡ ሀልዉ፡ Matth. 24, 44; 1 Petr. 3, 15; ይጸንሑ፡ ድልዋኒሆሙ፡ Ex. 19, 11; c. ለ፡ pers. (alicui): Matth. 25, 41; Clem. f. 194; c. ለ፡ rei: ኵሉ፡ ድልው፡ ለመሥዋዕት፡ ለገቢር፡ Kuf. p. 114; Apoc. 9, 7; ዘድልው፡ ለክብር፡ ዘለዓለም፡ Sir. 49, 12; c. ለ፡ temporis: Ex. 34, 2; c. ለ፡ seq. Inf.: Kuf. p. 161; Abba Johanni erat ወትረ፡ ድልው፡ ለመዊት፡ Mavâs. n. 13; Rom. 9, 22; seq. Subj. verbi: 1 Petr. 4, 5; c. ከመ፡ seq. Subj.: Hen. 66, 1; 1 Petr. 1, 5. 3, 15. 4) *bene paratus, prospero successu praeditus:* ለምንት፡ ፍኖተ፡ ኃጥአን፡ ድሉት፡ ὁδὸς ἀσεβῶν εὐοδοῦται Jer. 12, 1 (vid. ተደለወ፡ nr. 2, a).

ድልው፡ subst. exhibet Lud. e Ssal. Req.: Maria ዘኮንኮ፡ ድልወ፡ ለማኅደር፡ በምጽአቱ፡ et *dignitas* pro adj. *digna* interpretatur, at probabilius est, auctorem vel scribam adj. m. pro adj. f. posuisse.

ደልው፡ n. prgr. sc. دَلْوٌ *aquarius*, signum coeleste: እደልው፡ Abush. 4 (vid. ደላዊ፡).

ድልወት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ድልወታት፡ 1) *pondus* (gravitas) Gen. 24, 22; Ex. 30, 34; Jud. 8, 26; 1 Reg. 17, 5; 2 Reg. 14, 26; 2 Esr. 8, 34; 1 Esr. 8, 62. 2) *dignitas:* F. N. 5; በጽድቅ፡ ተኰነኑ፡ ዘከመ፡ ድልወተ፡ እከዮሙ፡ Sap. 19, 12; c. neg.: *indignitas:* በኢድልወትነ፡ *quamquam indigni sumus* Chr. ho. 16; እስመ፡ ለነ፡ ኢኮነ፡ ድልወተ፡ ልደትነ፡ Rel. Bar.; አንተ፡ እንዘ፡ አኮ፡ ድልወት፡ ሊተ፡ አድኅንከኒ፡ Did. 7; አኮ፡ ድልወትየ፡ ከመ፡ ትበእ፡ Matth. 8, 8 rom.; አኮ፡ ድልወት፡ ሊተ፡ አንቃዕዱ፡ Did. 7; Pl. ድልወታት፡ dignitates i. e. gradus dignitatis vel honoris, F. N. 9, 2. 3) *decentia, convenientia:* ድልወተ፡ (v. ድልዋተ፡) ነበብከ፡ ἄριστα ἔφης Cyr. c. Pall. f. 71.

ደላዊ፡ n. ag. 1) *librator, ponderator, libripens*, ደላዊያን፡ φυλάσσοντες σταθμόν 4 Reg. 25, 18. 2) *aquarius*, signum coeleste (Lud.: *libra*, perperam): ደላዊ፡ vel ደለዊ፡ Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4 (vid. ደልው፡).

ተድላ፡ subst. 1) *paratio, praeparatio*, ἑτοιμασία Ps. 88, 14; κατόρθωσις Ps. 96, 2. 2) *convenientia, congruentia, decorum:* እስመ፡ ከመዝ፡ ተድላ፡ ውእቱ፡ እፈጽም፡ πρέπον ἐστὶ πληρῶσαι Matth. 3, 15 rom. a) *decus, honor:* 4 Esr. 10, 64; ተድላ፡ ዚአሁ፡ የኀሥሥ፡ δόξαν Joh. 7, 18. 8, 50; በተድላ፡ ἐν εὐπρεπείαις Job 36, 11. b) *dignitas* Hen. 89, 44; ረሰይከነ፡ ተድላነ፡ Lud. Comm. hist. p. 325 n. 73; Lit. 165, 4. 3) *commodum:* ተድላ፡ ርእስየ፡ συμφέρον 1 Cor. 10, 33. 4) *affluentia rerum bonarum, fortunae, prosperitas, felicitas:* መዛግብቲሆሙ፡ እምላእ፡ ተድላ፡ ἀγαθῶν Prov. 8, 21; ከመ፡ ትደለው፡ አመ፡ ተድላሁ፡ (opp. ተጽናሱ፡) Sir. 29, 2; εὐθηνία Ps. 29, 7. 5) *vita commoda* vel *laeta* vel *jucunda, amoenitas, laetitia, jucunditas, voluptas, deliciae:* τρυφή Prov. 19, 10; አክሊለ፡ ተድላ፡ 4, 9; ገነተ፡ ተድላ፡ Gen. 3, 23; Kuf. p. 7; ኢያፍቱክ፡ ተድላሆሙ፡ ለረሲዓን፡ εὐδοκία Sir. 9, 12; ረሲ፡ ፍግዐ፡ ወተድላ፡ ውስተ፡ ገጻ፡ ለምድር፡ Lit. 164, 4; ፍሥሐ፡ et ተድላ፡ Org. 1; መንግሥተ፡ ሰማያት፡ ፈለሰ፡ ወሐረ፡ በተድላ፡ Enc. Tachs. 8; ሐናጺ፡ ለነጋድያን፡ ማኅደረ፡ ተድላ፡ Enc. Masc. 7.

መድሎት፡ subst. (m.), Pl. መዳልው፡ 1) *pondus* a) quo ponderatur (*pondo, libra*): በመድሎተ፡ ሰቅል፡ Ex. 39, 2; Jes. 40, 12; በመድሎት፡ ἐν σταθμῷ Lev. 26, 26; 3 Reg. 7, 32; ፴በመድሎት፡ ልጥር፡ *triginta pondo* (sc. auri) Enc. Mij. 3. b) quod res ponderata habet: 3 Reg. 10, 16. 17; ወተረክበ፡ መድሎተ፡ ውእቱ፡ አክሊል፡ መክሊተ፡ 1 Par. 20, 2; በመድሎተ፡ ዘዲድርክሚ፡ ፬ Job 42, 11. c) *pretium, aestimatio:* ለሥኑ፡ አልቦ፡ መድሎተ፡ σταθμὸς Sir. 6, 15; አልባቲ፡ መድሎት፡ ለነፍስ፡ ጠባብ፡ ἀντάλλαγμα Sir. 26, 14. 2) Pl. መዳልው፡ *libra, bilanx, trutina, statera*, Lev. 19, 35. 36; Deut. 25, 13. 15; Job 6, 2; ገብረ፡ ነፋሳተ፡ በመዳልው፡ 28, 25; ቆምኩ፡ በመዳልወ፡ ጽድቅ፡ 31, 6; Ps. 61, 9; Hen. 41, 1. 43, 2; Sir. 16, 25. 21, 25. 28, 25. 42, 4; በመዳልው፡ ἐν σταθμῷ; 42, 7; እለ፡ ይትገበሩ፡ መዳልወ፡ Jes. 19, 10 (ζυγόν pro ζύθον); 28, 17. 40, 12; መዳልወ፡ ዐመፃ፡ et መዳልወ፡ ተምያን፡ Mich. 6, 11; Prov. 11, 1; መዳልው፡ ዐቢይ፡ ወንኡስ፡ 20, 10; በ፩መዳልው፡ 4 Esr. 2, 7; Apoc. 6, 5; እብነ፡ መዳልው፡ Hez. 5, 1; ዐይነ፡ መዳልው፡ Jes. 40, 15; 4 Esr. 1, 35 (vid. ዐይን፡). a) ገዳመ፡ አስቄጥስ፡ (desertum Sceticum) ዘበ

ትርጓሜሁ፡ መዳልወ፡ አልባብ፡ (sc. ϣⲓ - ϩⲏⲧ *bilanx cordium*) Sx. Teq. 20; መዳልወ፡ አልባብ፡ ተሰምየት፡ እስከ፡ ዮም፡ ደብሩ፡ (sc. S. Macarii) Enc. Mag. 27. b) መዳልወ፡ ዐሐይ፡, an *horologia solaria?* Kbr. Nag. n. 72 (vid. sub አስቆሎብ፡ c. 749).

መድሎት፡ subst. *pondus*, 1) *pretium*: አልባቲ፡ መድሎተ፡ ነፍስ፡ ጠባብ፡ (v. መድሎቶ፡) ἀντάλλαγμα Sir. 26, 14. 2) *modus justus et conveniens* (ut videtur): turrem Babyl. aedificaverunt sine መድሎት፡ Gad. Ad. f. 175.

መድልው፡ et **መደልው፡** part. 1) *judex iniquus*, κριταί መደልዋን፡ Job 9, 24; ረበናት፡ መደልዋን፡ Dan. ap. 1, 5 (bis); Tit. 1, 12 rom. (ubi interpres pro Κρῆτες ἀεί legisse videtur κριταί). 2) *placendi cupidus, simulator, hypocrita*: መደልዋን፡ (sic quidem in Lud. lex.; at in Psalmis impressum est መዳልዋን፡) ἀνθρωπάρεσκοι Ps. 52, 7; ὑποκριτής ብእሲ፡ መደልው፡ Job 34, 30; Matth. 6, 2. 5. 16. 7, 5. 15, 7. 22, 18. 23, 13; Jac. 2, 4. — *Voc. Ae.*: መደልው፡ ዘ፡ ግብዝ፡

መድለዊ፡ part. c. term. adj. *hypocrita*, Lud. comm. hist. p. 319 (at in lexico Lud. exhibet መድላዊ፡ *judex iniquus*).

አመድለወ፡ II, denom. *hypocritam agere*; sic quidem *Rad. Abb.*: አመድለወ፡ ዘ፡ አስገበዘ፡

ደለገ፡ I, 1 ut videtur, *acrem, animosum, strenuum esse* [videas annon ad دَلَكَ? דָּלַק *arsit, flagravit* (quod ab Hebrais ad *ardorem hostis persequentis* et ab Arabibus ad *vehementiam incurrentis* transfertur) referendum sit; hebr. דלג significat *saliit*]: ሰብእ፡ እለ፡ ይደልጉ፡ ውስተ፡ ቀትል፡ Kuf. p. 133 var. — *Voc. Ae.*: ደለገ፡ ወተኀበለ፡ ዘ፡ ተደፋፈረ፡ v. ደፋፈረ፡ (Falsum videtur, quod Lud. habet: ዳለገ፡ *pessum ivit*, auct. Gregorii, neque huc quadrat, quod exhibent *Rad. Abb.*: ደለገ፡ ዘ፡ ለበሰ፡; an دجل?).

ተደለገ፡ (ni ተደልገ፡) III, 1 *acrem, animosum, strenuum se praebere*, Kuf. p. 133; ዕደው፡ ኀያላን፡ ወእለሂ፡ ይደልጉ፡ p. 160. (Non huc quadrat, quod Rad. Abb. exhibent: ተዳለገ፡ ዘ፡ ተወራወረ፡ et ተመካከተ፡).

ድልጉማ፡ vid. sub ድጉልማ፡

ዳሌጥ፡, etiam **ዳሌት፡** litera alphabeti Hebraeorum IVᵃ, Ps. 118, 25; Thren. 1, 4. 2, 4. 3, 9. 4, 4. Ubi de psalmis agitur, siglo ዳሌጥ፡ Ps. 118, 25—32 notatur.

ደሐለ፡ (etiam per ኀ፡) inus., i. q. دَحَلَ *recessit, fugit, se abdidit* et *timuit*, دَحِلَ *latuit*, سَمَّ *timuit* (vic. זָחַל, دخل, زحل).

ተድሕለ፡ III, 1 *se auferre, se recipere, recedere, se subducere*: Act. 27, 30 Platt; ያሰይ፡ (ንጉሥ፡) እመንግሥተ፡ ዓለም፡ ዘተድሕለ፤ መንግሥተ፡ ሰማያት፡ ያድምዕ፡ Enc. Masc. 9; Christus ምድረ፡ ግብጽ፡ እምሄሮድስ፡ ተድሕለ፡ Enc. Mij. 8; ፍኖት፡ ውሉደ፡ አዳም፡ ዘኢሐሩ፡ ዳእሙ፡ አመ፡ ተድሕሉ፡ ወጐዩ፡ est aenigma in Cod. Mus. Brit. LXXII propositum (ejus solutio: iter in illum mundum). — *Voc. Ae.*: ተድሕለ፡ ዘ፡ አገለለ፡; aliud scholion vid. sub ነትዐ፡

ደሐረ፡ I, 1 [sec. Lud. cognatum cum ድኅር፡ *pars posterior*, quare Lud. statuit significationem primam *posthabuit*. In N. T. rom. per ሐ፡ scriptum esse solet. Amh. ዳረ፡ significat *foras dare* i. e. *nuptum dare*, filiam. Arabicum دَحَرَ *repulit, abegit* dubium an non ad familiam radicum דחה דחף דחק al. referendum sit] Subj. ይድሐር፡, *repudio dimittere, repudiare* uxorem: ድሒረ፡ ብእሲቶ፡ Matth. 19, 3 tit.; 19, 9; Marc. 10, 4. 5. 11; Luc. 16, 18; ዘይድሕር፡ ብእሲቶ፡ ዘእንበለ፡ ትዘሙ፡ Clem. f. 119; ኢይድሐር፡ ብእሲ፡ ብእሲቶ፡ Did. 33; II Can. Nic. 72. — *Voc. Ae.*: ድኅረ፡ ዘ፡ በ፪መረቀ፡ (i. e. ድኅረ፡) ፈታሂ፡ (v. ፈትሐኒ፡).

ድሑር፡ part. in f. **ድሕርት፡** *dimissa, repudiata*: ዘአውሰበ፡ ድሕርተ፡ አርኰሰ፡ ሥጋሁ፡ Did. 33; M. M. f. 245.

ደሐረ፡ *bene precari* vid. sub ደኀረ፡

ድሕር፡ *pars posterior* vid. sub ድኅር፡

ድሕንጻ፡ vel °ፃ፡ subst. [referendum ad ደጐጸ፡] *pecten* vel *plectrum* quo fides pulsantur, Org. 2; እብል፡ ሰላመ፡ በልሳንየ፡ ድሕንጻ፤ መሰንቆ፡ መዝሙርከ፡ ዘቲ፡ እንተ፡ ያስተፌሥሕ፡ ድምፃ፤ Enc. Teq. 27; አርጤሚኖስ፡ ከንከ፡ ዕንዚራሁ፡ ለመንፈስ፡ ሰይጣን፡ — — ወከንከ፡ መሰንቆሁ፡ ለመንፈስ፡ ሐሰት፡ ወደጐጸከ፡ በድሕንጻሁ፡ M. M. f. 41. (Vid. de eo Description de l'Egypte, éd. II, t. XIII p. 538). — *Voc. Ae.*: ድሕንጻ፡ ብ፡ የበገና፡ መምቻ፡; *aliud*: መሰንቆ፡ ዘ፡ ኀሩር፤ ድሕንፃ፡ ዘ፡ ዘይዘብጡ፡ ቦቱ፡ ኀሩረ።

ድሕክ፡ I, 1 [دَجَّ *serpsit, leniter incessit*, دَحَجَ *protraxit per terram* rem] 1) *repere, reptare, humi prorepere* (idem fere quod زحف, kriechen, rutschen; Lud. exposuit *claudicavit*), de hominibus usu pedum prohibitis, ut infantibus: በድሒክ፡ ውስተ፡ መርሕብ፡ (Jesulus alios infantes aequabat) M. M. f. 98; claudis: ሐንካስ፡ ድሕክ፡ እስከ፡ ይበጽሕ፡ ኀበ፡ አባ፡ ሳሙኤል፡ Lud. e Vit. Sam.; octodecim annos ይድሕክ፡ ወይስእል፡ ibid. a) *adrepere*: ቀሠፍዎ፡ (martyrem) በአብትር፡ ወድሕክ፡ ዲበ፡ ምድር፡ ወረገየ፡ ለመንበረ፡ ጣዖታት፡ ወገፍትዖሙ፡ Sx. Haml. 10. b) *sursum reptare, erepere* (emporklettern) 1 Reg. 14, 13 var. 2) *labi, labare* in sermone: ይድሕክ፡ በነቢብ፡ ፊደላት፡ Chr. Ta. 27 (vid. ተላዕለዐ፡),

አድሐከ፡ II, 1 *repere facere, sursum erepere facere*, (ከመ፡ ብእሲ፡ ዘያዐርግ፡ ለሕፃን፡ ንኡስ፡ ኀበ፡ መካን፡ ልዑል፡) ወእምዝ፡ በበንስቲት፡ ያድሕኮ፡ እስከ፡ ያበጽሖ፡ ኀበ፡ ፋሌክ፡ ውስተ፡ አየረ፡ ሰማይ፡ Chr. ho. 1.

ደሐየ፡ inus., ut videtur *comminuere, conterere*, coll. praeter دقّ et دقّى etiam دَحَّ שָׁחַק?. — *Voc. Ae.*: ሐረዐ፡ ሐደየ፡ (sic! legendum videtur ደሐየ፡) ብ፡ ፈጨ።

መድሔ፡ subst. *meta, lapis molaris superior*: መድሔ፡ ማሕረዕ፡ ἐπιμύλιον Deut. 24, 6; እመ፡ ከነ፡ ሰማይ፡ መድሔ፡ ወምድርኒ፡ ማሕረዐ፡ tamen non timebo, Org. 3. (Lud. hoc nomen ad ደኀየ፡ *excavare* retulit et inde ductum censuit, quod meta *cavat* catillum). — *Voc. Ae.*: መድሔ፡ ዘ፡ መጅ።

ደሐየ፡ *excavare* vid. sub ደኀየ፡

ድሕፀ፡ *lapsare* vid. sub **ድኅፀ፡**

ደሐፈ፡ rad. quam cum דָּחַף *protrusit*, *propulit* composuerim. **ዳሕፍ፡** subst. ut videtur *protrusio*, *expulsio*, *expilatio*: **ኢ.ያመሥጥ፡ኃጥእ፡እምነ፡ዳሕፍ፡** ἐν ἁρπάγμασιν Sir. 16, 13.

ደም፡ subst. (m.), Pl. **ደማት፡** [דָּם ܕܡܳܐ دَمٌ] *sanguis*, Gen. 9, 4—6. 37, 26. 31. 42, 22; Ex. 7, 20. 21. 12, 7. 24, 6; Lev. 12, 4. 7. 20, 18; Marc. 5, 25. 29; Matth. 26, 28; Apoc. 8, 7. al. sexcenties; **ሥጋ፡ወደም፡** Sir. 14, 18; Matth. 16, 17; Hebr. 2, 14; Rom. 7, 14; **እምነ፡ዘደም፡** Joh. 1, 13 (gramm. § 186, a, δ); Pl. **ደማቲሆሙ፡ወደምየ፡** sanguis eorum et meus Jsp. p. 364; **በእንተ፡ክዒወ፡ደማቲሆሙ፡** Phlx. 130; **ርቱዕ፡ ንክዐው፡ደማቲነ፡በእንተ፡ክርስቶስ፡** Chr. Ta. 5; **ደማቲሆሙ፡** sc. agnorum paschalium, Abush. 14. a) *sanguis effusus*: Deut. 17, 8; Matth. 23, 35; Apoc. 19, 2; αἵματα **ደም፡** Jer. 2, 34; Hos. 4, 2; Sir. 22, 24; **ደም፡ንጹሕ፡** Jer. 7, 6; 1 Reg. 19, 5; Deut. 19, 10; **ብእሲ፡ደም፡** homo *sanguinolentus* Ps. 5, 7; **ዕደወ፡ደም፡** Ps. 25, 9. 54, 27; **ሀገረ፡ደም፡** Hez. 24, 9; **አበ፡ ደም፡** *vindex sanguinis effusi* vel caedis Num. 35, 12. 27 (vid. **አብ፡**). b) **በልዐ፡ደመ፡** *sanguinem edit* Deut. 12, 23; Hez. 33, 25 vrs. nov., vel **በልዐ፡ምስለ፡ደም፡** *edit* (carnem) *unâ cum sanguine* 1 Reg. 14, 32; Hez. 33, 25. c) **አውፅአ፡ደመ፡** *sanguinem venis emisit* M. Tom., vel **አፍትሐ፡ደመ፡** Kedr f. 86. d) *sanguis*, ubi de cognatione et consanguinitate agitur: **ዘተር ፈ፡እምነ፡ደሞሙ፡ለእለ፡ያርብሕ፡** Jos. 13, 12; F. M. 5, 3 (vid. **ደመረ፡**); **ተደምሮ፡በደም፡** sociatio sanguinis (illicita) F. M. 5, 1. e) *temperamentum sanguineum*, quod dicunt, Fal. f. 16 (vid. sub **አንሳሕስሐ፡**). f) *sanguis* i. e. *succus*: **ደመ፡አስካል፡** i. e. *vinum* Gen. 49, 11; Deut. 32, 14; Sir. 39, 26. 50, 15; **ደመ፡ ዕጕሥታር፡** *absinthium* M. M. f. 29. 108.

ደማሊ፡ vel **ደማሌ፡** n. prgr. sc. δάμαλις *vitula juvenca*, cujus sub specie Israelitae auctore Jerobeano Deum colebant: **ሦዑ፡ለበዓል፡ወለደማሊ፡** Tob. 1, 5; Sx. Masc. 16; Cod. Mus. Brit. LV f. 3.

I. **ደምሐ፡** I, 1 ut videtur *inesse*, *inhabitare* [coll. دَمَقَ *inseruit* rem rei, دَمَجَ *ingressa* seu *immissa* res in rem ei *firmiter inhaesit*], c. Acc.: **ኢ.ታእምርኑ፡እግዚእ፡አልበበ፡ ሰብእ፡ዘአንተ፡ተደምሐ፡ኅሊናነ፡** hom. Theodoti Anc. in Cyr. f. 112. — *Voc. Ae.*: **ተደምሐ፡ዘ፡ተመልከ፡**

II. **ደምሐ፡** rad. inus., ܛܡܰܚ *eminuit*, *elatus fuit* (طَامِحٌ *altus*, *elatus*; et denom. دَمَّغَ *caput demisit*; دَمَغَ *confregit caput*).

ድማሕ፡ subst. *vertex* a) capitis: Ps. 7, 17; Kuf. 22; **አን ዘ፡መልአክ፡በድማሑ፡** Dan. ap. 13, 36; Hez. 8, 3. 17, 19; **ሰከረ፡እምሐሩረ፡ወይን፡እንተ፡ተዐርገ፡ዲበ፡ድማሑ፡ይሬ ኢ፡ኵሎ፡ወኢያእምራ፡** Phlx. 106; **ሥዕርተ፡ድማሕ፡** *capilli verticis* (Schopf) Org.; **ሥዕርተ፡ድማሕየ፡** (v. **ድማየ፡**) ἡ κόμη μου Job 16, 12; nec non **ድማሕ፡** ipsum pro κόμη usurpatum est Job 38, 32. b) cujusvis rei, ut montis, throni Hen. 6, 6. 18, 8. 89, 29. 32. — *Voc. Ae.*: **ድማሕ፡ዘ፡ እራስ፡** (Vid. etiam **ድምድማ፡**).

መዳምሕ፡ *cyathi* vid. sub **ደምኀ፡**

ደመመ፡ inus. i. q. דָּמַם *siluit*, *obstupuit* (de vicinis vid. Ges. thes. p. 344).

አድመመ፡ II, 1 *stupefacere*, *obstupefacere*: **አድመ ሞሙ፡ግብሩ፡** Jsp. p. 280; **ፈድፋደ፡ያደምመኒ፡እስመ፡...** Chr. Ta. 15.

ተደመ፡ III, 1 et **ተደመመ፡** III, 2 *stupere*, *stupescere*, *obstupescere*, *mirari*: 3 Reg. 10, 5; **አንከረ፡ወተደመ፡** Jsp. p. 376; **ታንክር፡ወትደመም፡** Chr. Ta. 28; **ዐቢየ፡ተደመም ኩ፡** Apoc. 17, 6; Matth. 12, 23; Marc. 6, 51; Act. 8, 13 (**ተ ደመ፡** rom., **ተደመመ፡** Platt); **እንዘ፡ይደመሙ፡ጥቀ፡** θαμβούμενοι Sap. 17, 3; **ዘበተደሞ፡** ἐκστάσεως (ubi interpretamentum **ከመዘ፡ውእቱ፡በካልእ፡** additum est) Ps. 30 tit.; **ተደመ፡ ድማመ፡ዐቢየ፡ጥቀ፡** Kuf. 26; c. c. **እምነ፡**, ut: **ተደሙ፡** (v. **ተ ደመሙ፡**) **እምነ፡ሥና፡** ἐθαύμασαν Judith 10, 7. 23; **ተደሙ፡ እምነ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡በእንቲአሃ፡** 10, 19; Sx. Hed. 2; c. **በ፡** Matth. 7, 28; c. **በእንተ፡** Lev. 26, 32; Sap. 5, 2.

ድማም፡ subst. *stupor* Kuf. 26.

መድምም፡ part. et subst. 1) stupefaciens i. e. *stupendus*, *admirabilis*: **እስመ፡መድምም፡አንተ፡እግዚኦ፡** θαυμαστός Esth. 5, 2; Tob. 12, 22; **መድምም፡ውእቱ፡ሥና፡ፈድፋደ፡ ቀድሚሆሙ፡** Judith 10, 14. 11, 8; **መድምም፡ኀይሉ፡** 16, 13; Jud. 13, 18; Apoc. 15, 3. 2) subst., coll. et Sing., Pl. **መድ ምማት፡** *res stupenda*, *miraculum*, *facinus stupendum* vel *mirabile*, Ps. 118, 18; Ex. 3, 20. 7, 3. 11, 9. 10; **ገዘኩ፡ ተአምር፡ወመድምም፡ዐበይት፡** Deut. 29, 2; **ገበርከ፡ኵሎ፡ መድምመ፡ዘመትሕተ፡ሰማይ፡** Esth. 4 apocr.; **መድምማት፡** Enc. Mag. 12.

ድመት፡ subst., m. et f., [ܛܶܘܢܳܐ et ܩܰܛܳܐ], Pl. **ድመታት፡** *felis*, *catus*, *aelurus*, αἴλουροι **ድመት፡** Ep. Jer. 12; **ድመት፡** (m.) Sx. Mag. 16; Org. 1; **ጸጕረ፡ድመት፡** M. F.; **ዐናብስት፡ኮኑ፡** (mansueti) **ከመ፡ድመታት፡** Sx. Mag. 23; se abjecit **ውስተ፡ ማዕበለ፡ባሕር፡ከመ፡ይብልዕዎ፡ዓሣት፡ወዐናብርት፡ወድመ ታት፡** Sx. Teq. 7. — *Voc. Ae.*: **ሲመት፡ብ፡ድመት፡**

ደመረ፡ I, 2 [primus significatus in *inserendo* est; hujus vestigia habes sub دَمَرَ ſich einbrängen, دمس دمق **ደምሐ፡**; primitus differre videtur a **ዐመረ፡**] 1) *inserere*, *immittere*, *indere*, *inferre*: **ኢ.ትደምሩ፡ውስቴቱ፡ዕጣነ፡ዘካልእ፡ቅታሬ ሁ፡** ἀνοίσεις Ex. 30, 9; **ትዴምር፡ኍጻጻተ፡ውስተ፡መማሥ ጥ፡** Ex. 26, 11; Deus Pater **ኢ.ደመረ፡መለኮቶ፡በትስብእትነ፡** (sicut Filius) M. M. f. 328; Christus **ደመረ፡ሥጋነ፡ውስተ፡ ትድምርተ፡መለኮተ፡ዚአሁ፡** Deg.; **ደምር፡ነፍሳቲሆሙ፡ው ስተ፡ሕፅነ፡አብርሃም፡** Lit. 166, 3; **ደመረ፡ውስተ፡መጽሐፍ፡** in librum intulit vel inscripsit, Org. 3. 2) *admiscere*, *commiscere*, *confundere*, res fluidas: **ይዴምሩ፡ደመ፡ምስለ፡ ደም፡** μίσγουσι Hos. 4, 2; Luc. 13, 1; vel alias res, ut: oves ovibus Gen. 30, 40 (c. Acc. et **ውስተ፡**); **ኵሎ፡ይዴምሩ፡መዋ ዕለ፡ቅዱሳተ፡ርኩሳተ፡** Kuf. p. 28. 3) *conjungere*, *copulare*, *consociare*: **ደምር፡አዕጻደ፡አሐተ፡ምስለ፡ካልእታ፡ በኍጻጻተ፡** Ex. 26, 6. 9; 2 Cor. 6, 14; Christus **ደመረ፡ሥ ጋነ፡ምስለ፡መለኮቱ፡** Deg.; Christus reputatus est inter impios **ከመ፡ይደምረነ፡ምስለ፡ጻድቃን፡** Lit. Joh.; **ደሚረከ፡ትሁቦ ሙ፡ለኵሎሙ፡** *conjunctim* dabis omnibus, Lit. 165, 4. a) *commiscere* vel *consociare* matrimonio sanguinem: **እምበ፡ዘደመሩ፡**

ደመ፡ ምስለ፡ ደም፡ በአውስበ፡ እመሂ፡ አበው፡ ምስለ፡ ውሉድ፡ ... F. M. 5, 3. b) *communicare:* ኢትደምር፡ ንዋየከ፡ ምስለ፡ ዘይኄይለከ፡ ወይብዕለከ፡ Sir. 13, 2. 4) in arithmetica: a) *multiplicare,* c. Acc. et በ፡, ut: ትደምሮ፡ ለመከን፡ ቀዳማዊ፡ (i. e. numerum priorem) በ፻፶፱ ወ፩ ወዘበጽሐ፡ እምነ፡ ትድምርት፡ ውእቱኬ፡ ዕለታት፡ ዘመከን፡ ቀዳማዊ፡ Abush. 11. b) *addere, numeros in summam colligere:* ፴ወ፩ ወ፳ወ፱ለእመ፡ ደመርከ፡ ክልኤሆሙ፡ ይከውኑ፡ ፷, Comp. Eccl. — Voc. Ae.: ደመረ፡ ዘ፡ ጨመረ።

ተደመረ፡ III, 2 Refl. et Pass. 1) *misceri, commisceri, admisceri, immisceri* de liquidis Hen. 54, 8; de aliis rebus: ኢይደመር፡ ኀጺን፡ ምስለ፡ ልሕኵት፡ Dan. 2, 43; ውስተ፡ ፍሥሓ፡ ኢይደመር፡ ሐዘን፡ προςμίγνυται Prov. 14, 13; plerumque de hominibus: ዘተደመረ፡ ብዙኅ፡ ἐπίμικτος πολύς Ex. 12, 38; በበይናቲሆሙ፡ 14, 20; ላዕለ፡ እለ፡ ይደመሩ፡ ማእከላ፡ ἐπὶ τὸν σύμμικτον Jer. 27, 37; c. በ፡ vel በውስተ፡ ἀναμεμίχθαι ἐν Esth. 3 apocr.; c. ምስለ፡ Num. 11, 4; 4 Reg. 14, 14; Hez. 27, 16. 17; Jer. 32, 6. 10; Ps. 105, 34; ኤፍሬም፡ ተደመረ፡ ምስለ፡ አሕዛብ፡ Hos. 7, 8; ተደመሩ፡ ምስለ፡ ዘማውያን፡ συνεφύροντο Hos. 4, 14; Hez. 22, 6. a) in specie: *corpora miscere* vel *commiscere, concumbere:* መሐዛንኪ፡ እለ፡ ተደመርኪ፡ ምስሌሆሙ፡ Hez. 16, 37; ወቦአ፡ ወተደመረ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ 1 Par. 7, 23; Hen. 7, 1; 1 Cor. 5, 9; Org. 2; ተሠርዐ፡ ይትከልኡ፡ (conjuges) እምተደምሮ፡ በመዋዕለ፡ ትክቶ፡ F. M. 10, 1. b) *immisceri* rei: ዘይደመር፡ ምስለ፡ ኀጢአቱ፡ Sir. 12, 14; ኢትደመሩ፡ በጌጋዮሙ፡ Hez. 20, 18. 2) *conjungi, copulari, consociari,* de rebus Ex. 26, 10; 4 Esr. 13, 14; de hominibus: ተደመሩ፡ ብከመ፡ ሰብእ፡ παρεισέδυσαν Judae 4 Platt; c. ምስለ፡ Ex. 23, 2; Hen. 105, 2; ሶበ፡ ይደመር፡ ምስለ፡ ጻድቃን፡ Prov. 11, 15; 4 Esr. 6, 50; ዘእንበለ፡ ይደመሩ፡ ምስለ፡ ፀር፡ Kuf. 46; ዘይደመር፡ ምስሌሆሙ፡ τοῖς προςτεθειμένοις ἐπ' αὐτῶν Esth. 9, 27; c. Acc. pers. (alicui): ዘይጠመቅ፡ ይደመሮ፡ ትፍሥሕት፡ ጸጋ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ Phlx. 165. a) *uniri,* de unione naturarum in Christo: እም፪ ህላዌ፡ ተደመረ፡ ፩ክርስቶስ፡ Cyr. ad Th. f. 15; ἑνοῦσθαι (opp. συναφῆναι) Cyr. c. Pall. f. 76; de unione sacramentali, Lit. 160, 2. b) *commercium, societatem, communionem inire* vel *habere* cum alqo: ተደመረ፡ ኢዮሳፍጥ፡ ምስለ፡ አከዝያስ፡ 2 Par. 20, 35; ኢይደመር፡ መነኒ፡ እምእመናን፡ ምስለ፡ ሰብአ፡ ሥራይ፡ F. M. 15, 1; ዘተደመረ፡ ምስሌሆሙ፡ አው፡ ተሰተርጦሙ፡ ibid.; cum haeretico, Can. Ant. 1; Lud. Comm. hist. p. 331 (e Syn.); ተደምሮ፡ ምስለ፡ እግዚ"፡ ውስተ፡ ጸሎት፡ Phlx. 52; ተደምሮ፡ ምእመናን፡ communio fidelium F. M. 6, 6. c) *matrimonio, nuptiis jungi* vel *conjungi, connubium inire:* Hen. 19, 1; አኀዙ፡ ይደመሩ፡ ምስለ፡ አዋልደ፡ ሰብእ፡ Kuf. 4; ተደመሩ፡ እሉ፡ ምስለ፡ እሉ፡ Kuf. 20; Clem. f. 22; Dan. 11, 6; ተደምሮ፡ ዘመድ፡ ይትከፈል፡ ኀበ፡ ፪ክፍል፡ ነፍሳዊ፡ ወሥጋዊ፡ F. M. 5, 2. 3; ተደምሮ፡ በደም፡ (sociatio vel mixtio sanguinis i. e.) matrimonium inter consanguineos F. M. 5, 1.

ተደማመረ፡ stirps amharizans (vid. ተመያየጠ፡) *corpora commiscere:* ተባዕት፡ ወአንስት፡ ዘይደማመሩ፡ Phlx. 155.

ድሙር፡ part. 1) *mixtus, commixtus, admixtus,* de liquidis Matth. 27, 34; በሕር፡ ድምርት፡ በእሳት፡ Apoc. 15, 2; እሳት፡ ምስለ፡ ደም፡ 8, 7; de aliis: ኀጺን፡ ድሙር፡ ምስለ፡ (v. ውስተ፡) ልሕኵት፡ Dan. 2, 41; ድሙረ፡ ጽጋይ፡ Ex. 28, 14; de personis: ድሙራንኪ፡ ὁ συμμικτός σου Nah. 3, 17; Hez. 27, 27; ክኑ፡ ቤተ፡ እስራኤል፡ ድሙራነ፡ ኵሎሙ፡ ብርተ፡ ወዐረረ፡ .. 22, 18. 2) *conjunctus,* a) *conglutinatus, cohaerens:* ኢክኑ፡ ድሙራነ፡ ዝንቱ፡ ምስለ፡ ዝንቱ፡ προςκολλώμενοι Dan. 2, 43. b) *contextus, concretus, continuus:* ድሙራት፡ ἐξ αὐτοῦ Ex. 28, 8. c) *communis:* Act. 2, 44. d) in arithmetica: *summatim computatus, additus,* ወኮነ፡ ኵሉ፡ ድሙር፡ ወመከብቡ፡ .... 2 Esr. 17, 66; 1 Esr. 2, 13; Abush. 47; Lud. Comm. hist. p. 304 n. 14; Chr. Ax. f. 89. e) ድሙረ፡ adv. *mixte, conjunctim,* Lud.

ድማሬ፡ subst. 1) *consertio, contextio* Ex. 26, 10. 28, 28; etiam Ex. 36, 31 C. 2) *conjunctio,* a) συνάφεια *connexio* naturarum Christi, Cyr. ad Reg. f. 30; sed plerumque b) *unitio, unio* (sec. doctrinam orthodoxorum), ἕνωσις, ut: ድማሬ፡ ዘህላዌ፡ ጽድቅ፡ ἕνωσις ἡ κατὰ φύσιν ἀληθής Cyr. ad Reg. f. 30; በድማሬ፡ ትእዛዝ፡ καθ' ἕνωσιν οἰκονομικήν Cyr. d. r. fid. f. 35. 38; ድማሬ፡ ውኑባሬ፡ Lit. 171, 3 sec. Lud. e Mss.; Christus እንዘ፡ ኢይዘር፡ እምድማሬሁ፡ ለአብ፡ Lud. e Lit. c) *communio, unanimitas:* ሀበነ፡ ለኵልነ፡ ድማሬ፡ እንዘ፡ ንትማኅጠው፡ እምቅድሳቲከ፡ Kid. f. 10. 3) *commixtio* corporum, *concubitus:* Org. 4.

ትድምርት፡ subst. 1) *commixtio, confusio:* ታቦት፡ ተገብረት፡ በአምሳለ፡ ቤተ፡ ክር"ን፡ ዘአልቦ፡ ውስቴታ፡ ትድምርት፡ ተባዕት፡ ምስለ፡ አንስት፡ (sed sexus a sexu separatus est) Clem. f. 23; ዘእንበለ፡ ቶስሖ፡ ወኢትድምርት፡ Lit. 166, 4. 2) *conjunctio, consociatio* a) *unitio* vel *unio* naturarum Christi, ἕνωσις, σύνοδος, σύνδρομος, Cyr. ad Th. f. 8. 12; ነፍሱ፡ እንተ፡ ለብሳ፡ በትድምርት፡ ἡ ἑνωθεῖσα αὐτῷ ψυχή f. 15; በትድምርት፡ ዘትሥጉት፡ καθ' ἕνωσιν οἰκονομικήν f. 20; Cyr. c. Pall. f. 76 (opp. ልጽቀት፡ et ቅርበት፡ Nestorianorum); unio mystica: Lit. 166, 1; ከመ፡ ይትቀደስ፡ ሥጋነ፡ በትድምርተ፡ ሥጋሁ፡ (Christi) Org. 2. b) *communio* fidelium: ትድምርተ፡ ምእመናን፡ Abt. Ap. 28; F. M. 6, 6; ይሰደዱ፡ እምትድምርተ፡ ምእመናን፡ ወእምንሢአ፡ ቍርባን፡ F. M. 8, 1. c) *commercium, societas:* ይትዐቀቡ፡ እምትድምርተ፡ እኩያን፡ ሰብእ፡ Did. 33. d) *conjugium:* ትድምርተ፡ ብእሲ፡ ወብእሲት፡ Did. 33; Clem. f. 89; ትድምርት፡ አውስቦ፡ Lud. ex Hom. de nativ. Christi. 3) in arithmetica: a) *multiplicatio* Abush. 11. b) *additio,* Abush. 47.

ደመሰ፡ inus., دَمَسَ *obscurae et densae fuerunt* tenebrae, *obliteratus fuit,* طَمَسَ et دَرَسَ id. (etiam دَمَرَ *perdidit*); vid. ደመነ፡

ተደምሰ፡ III, 1 *deleri,* Kuf. p. 24 ann. 3 (ni lapsu calami scriptum est).

ደሙስ፡ adj. *obscurus, nubilus:* በደሙስ፡ ሰማይ፤ በብሩህ፡ ሰማይ፡ Kedr f. 3. — Voc. Ae.: ደሙስ፡ ዘ፡ ሐታም።

ደምሰሰ፡ quadrl. I *exstinguere, delere,* a) *obliterare,* vestigia: ደምሰሰ፡ አሠርየ፡ Job 30, 13; ይደመስሱ፡ አሠረ፡ እገሪሆሙ፡ Jes. 3, 12; literas, rem scriptam: Col. 2, 14; afflavit ውስተ፡ ክርታስ፡ ወደምሰሰ፡ ኵሎ፡ ዘጽሑፍ፡ ውስቴታ፡ Sx. Sen. 12; nomen e libro Jsp. p. 340; Ex. 32, 32. 33; in specie: peccata (*oblivioni tradere*), አነኬ፡ ዘእደመስስን፡ ለኀጣውኢከ፡ Jes. 43, 25. 44, 22. 53, 11; ደምሰሰ፡ ሎቱ፡ እግዚ"፡ ኀጣውአ፡ Sir. 47, 11; Jer. 18, 23; Ps. 50, 2. b) *perdere* (vertilgen), personas vel res: Gen. 6, 7. 19, 13. 14. 29; Lev. 20, 3. 5; Kuf. 5; Hez. 25, 7; Judith 9, 10; Ps. 118, 87; Hen. 83, 8;

4 Esr. 7, 43; nomen Ps. 9, 5; Deut. 9, 14; terras, urbes Sir. 10, 16; Hen. 76, 4; Deut. 12, 2.

አደምሰሰ፡ II *exstinguendum* vel *delendum curare:* በተንብዮቱ፡ አደምሰሰ፡ ጌጋዮሙ፡ ለሕዝቡ፡ Sir. 46, 20.

ተደምሰሰ፡ III, 1 1) *deleri, exstingui* a) *obliterari,* Apoc. 3, 5; ይደመሰሱ፡ እመጽሐፈ፡ ሕያዋን፡ Kuf. 30; Hen. 108, 3; Ps. 68, 33; ጽዕለቱ፡ ኢይደመሰስ፡ Prov. 6, 33; peccatum Act. 3, 19; Ps. 108, 13; 1 Reg. 3, 14; ኢይደምሰስ፡ ኀገርየ፡ እምልብክሙ፡ Hen. 94, 5. b) *perdi,* Kuf. 6; ተደምሰሱ፡ እምነ፡ ምድር፡ Kuf. 5; Gen. 7, 23. 17, 14; Lev. 7, 21—27; Sir. 39, 9. 47, 22; Hen. 54, 9; ትደምሰስ፡ ስሙ፡ Ps. 108, 12; Sir. 41, 11; Num. 27, 4; ብዕል፡ ዘይዘገብ፡ በዐመፃ፡ ይደመሰስ፡ Job 20, 15; Sir. 40, 12; በእንተ፡ ተደምሰሶቱ፡ ለዝ፡ ዓለም፡ Asc. Jes. 1, 5. 2) *sese invicem exstinguere* vel *perdere:* ተደምሰሱ፡ ሰብእ፡ በበይናቲሆሙ፡ Jsp. p. 356.

ድምሱስ፡ part. *deletus, exstinctus,* Ssal. Req.

ደምሳሲ፡ n. ag. *exstinctor, obliterator:* Deus ደምሳሴ፡ አበሳየ፡ Kedr f. 43.

ድምሳሴ፡ n. act. et subst. 1) *obliteratio:* ደመ፡ ክርስቶስ፡ ዘይትከዐው፡ ለድምሳሴ፡ ኀጣውእ፡ ዓለም፡ M. M. f. 94. 2) *exstinctio, pernicies, exitium:* Ex. 17, 14; 2 Petr. 3, 7; Hen. 76, 5. 9; Jsp. p. 276. 277; M. M. f. 53; ማየ፡ ድምሳሴ፡ (sc. diluvium) Enc. Ter 6.

መደምስስ፡ part. *exstinctor, perditor:* መልአክ፡ መደምስስ፡ ὁ ἐξολοθρεύων 1 Par. 21, 15.

ደመቀ፡ I, 1 [دمق *contudit* lapide, دمك *contrivit* rem molendo] *contundere, conterere:* ይደምቆ፡ λικμήσει αὐτόν Matth. 21, 44; Jes. 41, 16; በውግረተ፡ እብን፡ ደመቁ፡ ሥጋሁ፡ Sx. Teq. 4; ደመቀቶ፡ መልታሕቶ፡ διήλωσε Jud. 5, 26; እብን፡ ለእብን፡ ሶበ፡ ይደምቆ፡ ይወፅእ፡ እሳት፡ λίθος πρὸς λίθον τριβόμενος πῦρ ἀφίησι Chr. ho. 19. — *Voc. Ae.:* ጸቀወ፡ ደመቀ፡ ብ፡ ጫፈለቀ ።

ተደምቀ፡ III, 1 *contundi, conteri,* Lud. sine auct.

ድሙቅ፡ part. 1) *contusus, contritus,* Lud. sine auct. 2) aliam significationem habet in Fek. Jas., ubi legitur: illo tempore mercatura haerebit ወይትኀጣእ፡ ቀድው፡ ወድሙቅ፡ አልባስ፡ (an a ثمغ *tinctus?*).

ደመቅ፡ et **ደምቅ፡** subst. *pulvis:* ወትገብር፡ ደቃቀ፡ ወደመቀ፡ (v. ወደምቀ፡) λεπτὰ ποιήσῃς καὶ λικμήσῃς Jes. 30, 22.

ድምቀት፡ n. act. *contusio,* Lud. sine auct.

ድመት፡ *felis* vid. post ደመመ፡

ድማኅ፡ *vertex* vid. sub ድማሕ፡

ደምኀ፡ inus., videtur cognatum cum ጠመቀ፡, ጠምዐ፡, ጸብኀ፡, quibus vis *immergendi* et *intingendi* inest (cfr. etiam amh. መጥመቅያ፡ a ጠመቀ፡).

መድምኅ፡, **መድምኀት፡** vel similis formae subst., nonnisi in Pl. repertum መዳምኅት፡ et መዳምኅ፡, *scyphus, cyathus, patera, (cochlear?):* መዳምሕ፡ σπονδεῖα Ex. 25, 29 C (ubi FH ቤተ፡ መዋጽሕት፡ habet); መዳምኅ፡ et መዳምኅት፡ (מְנַקִּיּוֹת) Jer. 52, 19 vrs. nov.; መዳምኀት፡ ዘቤተ፡ ምሥዋዕ፡ (ubi Gr. ἐσχάρα τοῦ θυσιαστηρίου, Hebr. מִזְרָקוֹת habet) 2 Par. 4, 11; 3 Reg. 7, 36 vrs. nov.; κύαθοι Ex. 38, 12; Num. 4, 7; diaconi est መጥዎ፡ ደመ፡ ለክርስቶስ፡ በመዳምኅ፡ ወይን፡ ዘውእቱ፡ መንክ፡ M. M. f. 325. — *Voc. Ae.:* መዳህምት፡ (sic pro መዳምኅት፡) ዘ፡ ዕርፈ፡ መስቀል ።

ደመነ፡ I, 2 [vic. ደመሰ፡, nec non טָמַן ܛܡܰܫ ; ܛܡܰܐ طَمَرَ al.] 1) *obnubilare,* in specie vultum suum i. e. *tetricum* vel *moestum facere:* ደምኖ፡ ገጾ፡ (aliâs ቈጸረ፡ ገጾ፡) κατήφεια Chr. Ta. 29; እምከመ፡ በእ፡ ውስተ፡ እዝኑ፡ ለሰብእ፡ ነገረ፡ ሕሡም፡ ይዴምን፡ ገጾ፡ Clem. f. 198; etiam omisso ገጽ፡, ut: ሶበ፡ ዘርከዮ፡ ፩ኢደመነ፡ Phlx. 67. 2) *nubilum* vel *obscurum fieri* vel *esse, nubilare, obscurari, obnubilari, obfuscari:* መጽሔት፡ እንተ፡ ኢትዴምን፡ ἀκηλίδωτον Sap. 7, 26; ዐሐየ፡ ጽድቅ፡ ዘኢይዴምን፡ Cyr. ad Reg. f. 29; ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ክብር፡ ዘበአማን፡ ወሥን፡ ዘኢየኀልፍ፡ ወጸዳል፡ ዘኢይዴምን፡ Chr. Ta. 9. a) *obduci, colligi,* de nube: ደመና፡ ዘይዴምን፡ መንገለ፡ ዐረብ፡ Luc. 12, 54. b) *nubilum* vel *tetricum fieri,* de vultu: ሶበ፡ ተሐዝነ፡ ልብ፡ ይዴምን፡ (ገጽ፡) σκυθρωπάζει Prov. 15, 13. — (Ex Enc. Nah. 1 Lud. affert ደመነ፡ obscuratus i. e. *mortuus est;* at ደሚና፡ vel ደሜና፡ illius loci n. pr. est, ut elucet ex Actis diei). — Scholion *Voc. Ae.* vid. sub ረስሐ፡

አደመነ፡ II, 2 *obnubilare, obscurare, obfuscare,* margaritam sordibus M. M. f. 16; Enc. Haml. 22 (vid. sub ዛሐለ፡); እፎ፡ አደመና፡ እግዚ"፡ ለወለተ፡ ጽዮን፡ ἐγνόφωσε Thren. 2, 1. a) nubem vel *nubes obducere* vel *colligere:* ሶበ፡ አዴምን፡ ደመናየ፡ ἐν τῷ συννεφεῖν με νεφέλας Gen. 9, 14 var. b) *nubilum obducere* vultui, *tetricum reddere* vultum alcjs: ብእሲት፡ መንኰራኵሪት፡ ታዴምን፡ ገጸ፡ ምታ፡ Fal. f. 52; adversitas ያዴምኖ፡ ለገጽ፡ ከመ፡ ጸለሎ፡ መቅጹት፡ Org. 2.

ተደምነ፡ III, 1 *contectus fuit* ignis absente hero, ne interim arderet, Lud. ex Enc. Nah. 19.

ተደመነ፡ III, 2 *obnubilari, obscurari, obfuscari:* ብርሃንኪ፡ ተደመነ፡ Apoc. 18, 14; ጸዳል፡ ዘኢይዴመን፡ Chr. Ta. 23; ብርሃነ፡ ማኅቶትን፡ ዘኢይዴመን፡ M. M. f. 84.

ድሙን፡ part. *nubilus, obscurus, fuscus,* et de vultu *tetricus, moestus:* ዐሐይ፡ ያቀየሐይሕ፡ ድሙን፡ πυῤῥάζει στυγνάζων Matth. 16, 3; ኮነ፡ ገጹ፡ ድሙነ፡ ወሕብሩ፡ ጽንሑየ፡ (i. e. ጽምሑየ፡) Phlx. 164.

ደመና፡ subst., m. et f., coll. et Sing., Pl. ደመናት፡ *nubes, nubila,* (Gewölk et Wolke) νέφη, νεφέλαι ደመና፡ Koh. 11, 3. 4; Job 20, 6; እስከ፡ ደመና፡ (v. "ናት፡) Sir. 13, 23. 32, 20; እኤዝዝ፡ ደመና፡ ከመ፡ ኢያዝንም፡ Jes. 5, 6. 14, 14. Dan. ap. 3, 50; በደመና፡ ሰማይ፡ Dan. 7, 13; Hen. 2, 3; 1 Thess. 4, 17; νέφος, νεφέλη Job 7, 9. 22, 14. 26, 8; ይዘርዎ፡ ለደመና፡ በብርሃኑ፡ 37, 10. 38, 34; Sir. 50, 6; ደመና፡ ቀሊል፡ Jes. 19, 1. 44, 22; ደመና፡ ዐቢይ፡ Hez. 1, 4; Jer. 4, 13; Gen. 9, 13—16; 4 Esr. 2, 57; Hen. 39, 3. 41, 4; ደመና፡ እንተ፡ አልባቲ፡ ዝናም፡ Judae 12; ደመና፡ ብርሀት፡ Apoc. 14, 14; Matth. 17, 5; Act. 1, 9; ደመና፡ ዝናም፡ Sir. 32, 26; Jes. 18, 4; ደመና፡ ምሴት፡ νέφος ὄψιμον Prov. 16, 15; ጊዜ፡ ደመና፡ tempus nubilum Org.; ዐምደ፡ ደመና፡ Sir. 24, 4; Ex. 33, 9. 10; ቀስተ፡ ደመና፡ *iris* Apoc. 10, 1; Sap. 5, 22 (vid. sub ቀስት፡); Pl. ደመናት፡ Ps. 17, 14. 134, 7; Prov. 25, 14; ደመናት፡ ያውሕዙ፡ ጠላተ፡ 3, 20. 8, 28; Jes. 45, 8; Jer. 10, 13; Sir. 32, 21; ይሰርሩ፡ ደመናት፡ ከመ፡ አዕዋፍ፡ 43, 14. 15; Koh. 12, 3; መንፈስ፡ ደመናት፡ Kuf. 2; Hen. 18, 5. 41, 4; Matth. 24, 30. a) aër i. e. *nubes:* ሳሕወ፡ ደመና፡

χαῦνος ἀήρ Sap. 2, 3; **ጽጌ፡ደመና፡** ἄνθος ἀέρος 2, 7. b) *nubes* i. e. multitudo copiosa: **ደመና፡ቋዓት፡** Kuf. 11; **ደመና፡ዘና ቢር፡ወትንንያ፡** Sx. Ter 18; coll. Hebr. 12, 1. c) *nimbus, velamen tenue:* **ቃል፡** (ὁ Λόγος) **ዘመጽአ፡በደመና፡ድንግል፡ዐ ጽፉ፡** Enc. Pag. 3.

ድማኄ፡ subst. *obscuratio, fuscitas, nubilum:* **ሰማይ፡ ንጽሕት፡ይእቲ፡ወኢይረክባ፡ርስሐት፡ወኢድማኄ፡** Chr. Ta. 16; opp. **ብርሀ፡** Org. 5.

ደመንሚን፡ adj. *obscurior, satis obscurus:* **ለብዙኃን፡ ዝነገር፡ደመንሚን፡ይመስል፡** ho. Severiani in Cyr. f. 125. — *Voc. Ae.:* **ደመንሚን፡ዘ፡ጨለማ፡** — At *aliud Voc.* habet: **ደመንሚን፡** v. **ደመንማም፡ዘ፡ቤት፡መዛግብት፡**

ደምዐ፡ inus., quod nescio an cum **ደምሐ፡** componendum sit.

አድምዐ፡ II, 1 *assequi, adipisci, nancisci, consequi,* c. Acc. rei: Job 3, 22 (κατατυγχάνειν); 17, 1 (τυγχάνειν); **ኢያደምዕ፡ፍትወቶ፡** 20, 20; Rom. 11, 7 (ἐπιτυγχάνειν); Hebr. 6, 15; Herm. p. 37; creberrime in Chrys., Sx. aliisque libris; **በደኃሪ፡ያደምዑ፡ኀይለ፡እምጸጋ፡ዲበ፡ፍጥረቶሙ፡** Phlx. 83; c. Acc. pers.: **እመሰ፡አድምዐተከ፡** (sc. **ኀጢአት፡**) **ኢታወጽአከ፡** Sir. 21, 2; **ጽዕልት፡ብእሲት፡ለእመ፡አድምዐት፡ብእሴ፡ ኄረ፡** Prov. 24, 58; Phil. 3, 11; Act. 17, 27; omisso Acc.: Job 23, 9 (κατέσχον); **እለ፡አድምዑ፡** κτησάμενοι Zach. 11, 5. — *Voc. Ae.:* **አድምዐ፡ዘ፡አገኘ፡አደመቀሂ፡ይ፡** (vid. etiam scholion ad **ረከበ፡**).

ድምድማ፡ subst. [e **ድማሕ፡** formatum videtur, nec est quod ad طمّ (i. e. **ፀመመ፡**) *nectere, torquere* crines recurramus], plerumque m., Pl. **ድምድማት፡**, *coma, caesaries, capillus* (Hauptḥaar): **ለእመ፡አብቈለ፡ድምድማ፡** 1 Cor. 11, 14; Hen. 106, 2; **ድምድማ፡ርእስክሙ፡** Hez. 24, 23; Cant. 5, 2. 11; Gad. T. H. (vid. **ድሉል፡**); **ቈናዝአ፡ወድምድማተ፡ርእስ፡** Form. Conf. (si quidem lectio sana est). — *Voc. Ae.:* **ድምድማ፡ዘ፡እራስ፡**; *aliud:* **ድ"፡ዘ፡እናት፡ወበ፡ዘ፡ወሰነ፡ርእስ።**

ደምፀ፡ I, 1 [צמש] Subj. **ይድምፅ፡** et **ይድመፅ፡**, *sonare, resonare, strepere, fremere, tonare,* de inanimatis: **ይደምፅ፡ማዕበሉ፡** ἠχήσουσι Jer. 5, 22; Jes. 17, 12; Ps. 45, 3. 76, 16; Luc. 21, 25; **ይደምፅ፡ከመ፡ዐቢይ፡ፀዓዕ፡** Sir. 40, 13; **ዘእንበለ፡ይድመፅ፡** (v. **ይድምፅ፡**) **ድምፀ፡ነጐድጓድ፡** 4 Esr. 4, 5; **ይደምፅ፡እግሩ፡በቃለ፡ፀዓዕ፡** Sir. 45, 9; **ይደምፅ፡ሰቆቃው፡** Koh. 12, 5 var.; **ይደምፅ፡ብካይ፡, ፍሥሓ፡** Ps. 29, 6; hymnus **ደምፀ፡እምአፍ፡** Org. 1; etiam de hominibus: **ዘኢይደምፅ፡** strepitum non edens i. e. ἡσύχιος 1 Petr. 3, 4; **መጽአ፡እንዘ፡ኢይደምፅ፡** Lit. Epiph.; Org.; **በቃለ፡አሚን፡ወትፍሥሕት፡ደምፁ፡** Ps. 41, 5; **ደምፀት፡ሀገር፡** resonavit sc. strepitu 3 Reg. 1, 45. In specie a) de rumore: Org. 2; **ደምፀት፡ ኵሉ፡ሀገር፡በእንቲአሆ፡** rumore resonavit Ruth 1, 19. b) *strepitu conturbari:* **ኢትደምፅ፡** οὐ πτοηθήσῃ Job 11, 16. — (**ይደምጽ፡** Kuf. p. 36 ann. 7 lapsu calami pro **ይገምጽ፡** scriptum videtur).

አድመፀ፡ II, 1 *strepere* vel *sonare* vel *resonare facere:* **አነ፡እግዚ"፡ዘአደምፃ፡ለማዕበላ፡** Jes. 51, 15; Jer. 5, 22 var.; **እማት፡ያደምፃ፡ቃለ፡ሰቆቃው፡** Sap. 18, 10; Abba Salama **ለብሔረ፡አግዓዚ፡አድያሚሃ፡አድመፅከ፡** Deg.; Org. 3; omisso Acc.: **ከመ፡ያድምፁ፡ልዑለ፡** τοῦ ἀκουσθῆναι ποιῆσαι 1 Par. 15, 19; **በአድምዖ፡ይቀንጹ፡** ἐπὶ σκοπὸν ἁλοῦνται (legendum videtur **በአድምዖ፡**) Sap. 5, 22; Enc. Masc. 10 (vid. sub **አሜን፡**).

ድሙፅ፡ part. *sonans,* Lud. ex Enc. Haml. 15.

ድምፅ፡ (raro **ደምፅ፡**) subst., plerumque m., Pl. **ድምፃት፡**, *sonus, sonitus, fremitus, strepitus, murmur,* aquarum, undarum: Ps. 64, 7; Jes. 5, 30; Jer. 6, 23. 28, 42; Hez. 1, 24; tonitru **ድምፀ፡** (v. **ደምፀ፡**) **ፀዓዑ፡መኑ፡ያአምር፡** Job 26, 14. 37, 1; **በዐቢይ፡ፀዓዕ፡ገብረ፡ድምፀ፡ቃሉ፡** Sir. 46, 17; foliorum vento agitatorum Lev. 26, 36; pedum 3 Reg. 18, 41; alarum complosarum Hez. 1, 24; Clem. f. 13 (vid. **ዶርሆ፡**); flagelli Nah. 3, 2; mallei Sir. 38, 28; equorum, curruum: **ድምፀ፡ሩጸተ፡ አፍራሲሁ፡** Jer. 8, 16. 28, 42; Mich. 1, 13; Hez. 3, 13; Apoc. 9, 9; rei cadentis: **ድምፀ፡ድቀቶሙ፡** Jer. 29, 22; bestiarum **ድምፀ፡አራዊት፡ወዘአዕዋፍ፡ንቃወ፡ለበው፡ያዕቆብ፡** Enc. Mij. 17; **ድምፀ፡አፍራስ፡** Gad. Th. (vid. **ቃቄር፡**); tubae Hebr. 12, 19; nablii III Sal. Mar. 15; multitudinis: Ex. 32, 17. 18; Jes. 21, 7; Dan. 10, 6; Hez. 1, 24; Luc. 18, 36; clamantium, gementium, minitantium, murmurantium, al., ut exactoris Job 3, 19; **ኢይሰምዕ፡ድምፀ፡ዘይትጌረም፡** μέμψιν 39, 7; Jes. 30, 17; **አልቦ፡ቃል፡ወአልቦ፡ድምፅ፡** 3 Reg. 18, 26; **ድምፀ፡ግርማ፡** φωνὴ φόβου Jer. 37, 5; **ሰማዕኩ፡ድምፀ፡ኤፍሬም፡እንዘ፡ይግዕር፡** 38, 18; **ድምፀ፡ነጐርጓር፡** θροῦς γογγυσμῶν Sap. 1, 10; **ድምፀ፡ዑቃቤ፡** ἦχος ἀσφαλείας Prov. 11, 15; **ድምፀ፡ቃል፡** 4 Esr. 10, 39; **ድምፀ፡ጸሎት፡ሐዋዝ፡** Enc. Teq. 6; Pl. **ድምፃት፡መደንግፃት፡** Phlx. 116. a) *echo:* **ድምፀ፡ቃል፡ዘአድባር፡መፍርሃን፡እለ፡ያወሥኡ፡ወየዐልዉ፡ድምፀ፡በበይናቲሆሙ፡** Sap. 17, 18. b) *rumor,* **ድምፀ፡ነገር፡** ἀκοή Matth. 14, 1 rom.; **ድምፃሰ፡ሰማዕነ፡** τὸ κλέος Job 28, 22; **ድምፀ፡ንባቦሙ፡** λόγων αὐτοῦ ἀκοή Sap. 1, 9 (cfr. etiam Job 37, 1; Jer. 38, 18).

መድምፅ፡ subst. „lapis sic dicitur, quo charta pergamena in Aethiopia laevigatur“ Lud. auct. Greg. [sec. Lud. proprie: „resonare faciens“, quod parum probabile videtur. Rectius comparabis vel دلص vel دمث].

ደምጻዊ፡ vid. sub **ደንጻዊ፡**

ዳር፡, ዴር፡, ዱር፡ vid. omnia sub **ዶረ፡**

ዶር፡ vid. sub **ደረረ፡**

ዶርሆ፡ vid. sub **ደውርሀ፡**

ድርሀም፡ (**ድርኅም፡**) n. prgr. sc. δραχμή (دِرْهَم amh. **ድሪም፡**), Pl. **ደራህም፡** et **ድርሀማት፡** 1) proprie *drachma* Graecorum, *denarius* Romanorum, numus argenteus: Enc. Jac. 5; Act. 19, 19 Platt; **ደራህም፡ዘሕልያን፡** F. M. 25, 1; deinde 2) numus *aureus:* χρυσοῦς **ድርሀም፡** 2 Esr. 17, 70 var.; **ድርሀማት፡** 17, 71 var.; F. N. 39; **መጠነ፡ወርቀ፡ድርሀም፡** Clem. f. 8. — Vid. **ድሪክሜ፡**

ደሮም፡ n. prgr. sc. דָּרוֹם *plaga australis* Hez. 20, 46.

ድርማንቅ፡ et **ደርማንቅ፡** n. prgr. (دُرْمُوك et دُرْنُوك *genus vestium* vel *tapetis*), Pl. **ድርማንቃት፡**, *feminalia,* περισκελῆ

Ex. 28, 38; in C (pro ቃስ፡) Ex. 36, 36 et Lev. 16, 4; ድርማንቅ፡ (v. ደርማንቅ፡) ዘዐጌ፡ ይኩን፡ ላዕለ፡ ሐቌሆሙ፡ Hez. 44, 18; Enc. Sen. 19; ድርማንቃት፡ σαράβαρα Dan. 3, 21; Deg.; at Ex. 28, 4 ድርማንቅ፡ ዘብእሲ፡ ዘሐቌ፡, ubi Gr. κίδαρις habet (Lud. interpretem κίδαρις pro *fascia* in genere sumsisse et *fasciam cruralem* exposuisse censet). — *Voc. Ae.*: ድርማንቅ፡ ዘ፡ ልባ፡ ልባ።

ደረረ፡ inus., incertae significationis; at cum radici דהר דור דרר vis *circumeundi*, *gyrum agendi* insit, videas annon ተደረ፡ proprie significet *in gyrum accumbere.*

ተደረ፡ III, 1 et **ተደረረ፡** III, 2 *coenare*, δειπνεῖν: እምድኅረ፡ተደሩ፡ Luc. 22, 20; 1 Cor. 11, 25; እንዘ፡ ይዴረሩ፡ Joh. 13, 2; ሶበ፡ አኅለቁ፡ ተደሮ፡ Tob. 8, 1; 4 Esr. 14, 47; ዘእንበለ፡ ይደረር፡ ἄδειπνος Dan. 6, 18; ለእመ፡ ነበርከ፡ ትደረር፡ ውስተ፡ ማእደ፡ መኳንንት፡ Prov. 23, 1; ኢትደረር፡ ምስለ፡ ብእሲ፡ መታሒ፡ μὴ συνδείπνει 23, 6; c. Acc. cibi: ምንተ፡ ተደረርከ፡ τί ἐδείπνησας Herm. p. 86; Luc. 17, 8. — In loco ከመ፡ ዘይተክል፡ ደብተራሁ፡ ወየኅድር፡ ወይዴረር፡ ከማሁ፡ ከነተኒ፡ ነፍስየ፡ በላዕሌየ፡ Jes. 38, 12 ወይዴረር፡ tamquam interpretamentum additum est, nec in libris antiquioribus legitur.

ድራር፡ subst. *coena*: ምሳሕ፡ አው፡ ድራር፡ ἄριστον ἢ δεῖπνον Luc. 14, 12; በድራር፡ ወእመሂ፡ በምሳሕ፡ Kid. f. 28; ዘአሕጸጸ፡ ድራሮ፡ ይበይት፡ ጥዑየ፡ ሥጋሁ፡ Fal. f. 56. a) *tempus coenae*, poetice: ይጸውም፡ ድራረ፡ Lud. ex Enc. Masc. 30. b) *agape* primitivae ecclesiae, Const. Ap. 36. c) *vigilia* (vid. Lud. lex. amh. c. 82) diem festum praecedens: ዘማኅትው፡ ዘድራረ፡ ጾም፡ (ut videtur) *in vigiliam introitus jejunii* (quadragesimalis) Cod. Mus. Brit. XXXII f. 2 (pro quo etiam ዘማኅትው፡ ዘድራራ፡ ጾም፡ legitur in aliis codicibus); ጾመ፡ ድራረ፡ ልደት፡ et ጾመ፡ ድራረ፡ ጥምቀት፡ (Nativitatis et Epiphaniorum) praecipitur in F. N. 15. — *Voc. Ae.*: ድራር፡ ብ፡ እራት፡; *aliud*: ድራር፡ ወሰባጥ፡ (vid. ሥባጥ፡) ዘ፡ ኅራት፡ መታረብ።

ደረረ፡ i. e. دَرَّ *clare luxit, radiavit.*

ዶር፡ n. prgr. sc. دُرّ *margaritae*: ታቦት፡ ዘዶር፡ እንተ፡ ይእቲ፡ እግዝእትነ፡ ማርያም፡ Lit. Mar. Mss. (deest in impressa); ወማእከሌሆሙ፡ ታቦተ፡ ዶር፡ ዘስርጉት፡ በሡራኄ፡ ጸዳል፡ Org. 3 („ubi felix beatorum status in coelo describitur“ Lud.; perperam Lud. *arcam generationis* interpretatur). — *Voc. Ae.*: ዶር፡ ብ፡ እሳተ፡ መለኮት፡ ወርቅሂ፡ ይ፡

ደረሰ፡ I, 1 [דָּרַשׁ, دَرَسَ; vid. Ges. thes. p. 356. 357] Subj. **ይድርስ፡** 1) librum vel lectionem, postquam lecta sunt, *tractare* exegetice vel homiletice i. e. *commentari* vel *interpretari*, *explanare oratione*, *disserere*, c. Acc. lectionis interpretandae: እሬቱ፡ አነ፡ ዘይእዜ፡ ተነበ፡ በወንጌል፡ እድርስ፡ ለክሙ፡ hom. Severiani in Cyr. f. 122; መጻሕፍተ፡ ሕግ፡ ደረሶ፡ Enc. Genb. 27; vel c. Acc. interpretationis: ቀሲስ፡ (lectione lecta) ይድርስ፡ ድርሳነ፡ ዘመፍትው፡ Kid. f. 12. 2) *commentari*, *conscribere*, *componere* libros, orationes sacras, carmina: ደረሱ፡ በእንተዝ፡ ወጸሐፉ፡ λογίδια ἅτινα περὶ τούτων συγγράφοντες Cyr. ad Th. f. 8; c. Acc. libri: Cyrillus ደረሰ፡ ፲ወ፪ ቃላተ፡ ወከሠተ፡ ውስቴቶሙ፡ ሃይማኖተ፡ ርትዕተ፡ ወእምድኅሬሆሙ፡ ደረሰ፡ ድርሳናተ፡ ወተግሣጻተ፡ ወመልእክታተ፡ Cyr. f. 2; ዝንቱ፡ መጽሐፍ፡ ዘደረሰ፡ Abushaker, in Proleg.; ቅዳሴ፡ ዘደረሰ፡ ህርያቆስ፡ Lit. 170, 1; ደረሰ፡ ድርሳን፡ Enc. Tachs. 8.

ተደርሰ፡ III, 1 *conscribi, componi* de libro F. N. 45.

ድርሰት፡ n. act. et subst., Pl. **ድርሰታት፡**, *commentatio*, *conscriptio*, in specie *poëma*, *carmen* (ex pluribus strophis constans), *versus*: ነባቤ፡ ዝንቱ፡ ድርሰት፡ ፵ወ፪ Cat. Cod. Mus. Brit. p. 54b; ድርሰትየ፡ ዘውእቱ፡ መወድስ፡ Chr. Lik Atk.; ድርሰታተ፡ ማሕሌት፡ Org.; ማሕሌተ፡ ድርሰት፡ Epist. Gregorii in Lud. Comm. hist. p. 38 n. 37.

ደራሲ፡ n. ag., Pl. **ደራስያን፡** 1) *interpres* libri, *exegeta*, *commentator*: ደራስያን፡ ἐξηγηταί Cyr. ad Th. f. 11. 2) *auctor* libri vel poëmatis, ut: Gregorius በዓለ፡ መንክራት፡ ወደራሴ፡ ቅዳሴያት፡ Abush. 50. 3) *doctor academicus*, quare ቤተ፡ ደራስያን፡ *academia*: አባ፡ ብሩታዎስ፡ (Atheniensis) ኮነ፡ ፩እምነ፡ ማእምራን፡ ወመማክርት፡ ወጠቢባን፡ ዘውስተ፡ ሀገረ፡ አቴና፡ et unus e numero አረጋውያን፡ ወመምህራን፡ እለ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ደራስያን፡ Sx. Mij. 21.

ድርሳን፡ subst., m. et f., Pl. **ድርሳናት፡** *tractatus*, *dissertatio*, *libellus*: ድርሳን፡ በእንተ፡ ሰንበት፡ ዘደረሰ፡ ርቱዐ፡ ሃይማኖት፡ Lud. (e libro Conciliorum Romano); Cat. Cod. Mus. Brit. p. 21b; in specie exegeticus vel homileticus, *explanatio* vel *interpretatio*, *homilia*, *oratio sacra*, *commentatio* ad divinarum rerum studium excitandum conscripta (erbauliche Betrachtung): አባ፡ ኤፍሬም፡ ሶርያዊ፡ ደረሰ፡ ድርሳናተ፡ ብዙኃተ፡ ፈድፋደ፡ Sx. Haml. 15; አባ፡ ሲኖዳ፡ ደረሰ፡ ድርሳናተ፡ ብዙኃተ፡ ወተግሣጻተ፡ ወቃላተ፡ በቍዔት፡ Sx. Haml. 7; ድርሳን፡ ዘአባ፡ ያዕቆብ፡ ዘስሩግ፡ ዘደረሰ፡ በእንተ፡ እለ፡ ኖሙ፡ ክህናት፡ ወዲያቆናት፡ Genz. f. 74; Cyr. f. 102 seq.; Cat. Mus. Brit. p. 31. 48; qui in ecclesia non attentus est ይሜንን፡ ቃለ፡ እግዚ" ፤ ቃለ፡ ድርሳን፡ Clem. f. 176; ድርሳን፡ ዘገብርኤል፡ ሊቀ፡ መላእክት፡ Cat. Mus. Brit. p. 48; ድርሳነ፡ ማርያም፡, al., vid. d'Abbadie Cat. p. 226.

ምድራስ፡ subst., Pl. **ምድራሳት፡** 1) *expositio*, *interpretatio*, *exegesis*: ምድራሳት፡ ἑρμηνεία 1 Cor. 14, 26; presbyter ዘውእቱ፡ ሥሉጥ፡ ላዕለ፡ ቀድሶ፡ ወቍርባን፡ ወላዕለ፡ ምህሮ፡ ወላዕላ፡ ምድርሳት፡ (sic) ወአስተስርዮ፡ ኀጣውእ፡ M. M. f. 326. 2) *tractatus*, *dissertatio*: ዛቲ፡ መጽሐፈ፡ ምድራስ፡ M. M. f. 332.

ድርስ፡ n. prgr. sc. δρῦς *quercus*, arbor Kuf. 13. 16; etiam in Gen. δρυός ድርዮስ፡ Kuf. 31, et Dat. δρυΐ ድራይ፡ Kuf. 14. — Scholia Voc. Ae. vid. sub ባሉጥ ።

ደርሰኔ፡ n. prgr., sec. Lud. „medicaminis species vel tale quid“, fortasse i. q. amh. ዳርሲን፡ et ዳርሲኒ፡ i. e. دار صينى, دار چينى *cinnamomum*: ምቱረ፡ ልሳኖ፡ ኅበ፡ ሀላዌሁ፡ አግብአ፤ ሶበ፡ ደርሰኔ፡ ወመዐረ፡ ቀብአ፡ Lud. ex Enc. Ter 5.

ዱሬቆን፡ *„unum ex septem coelis“*; sextum esse ait auctor Libr. Myst. et scribit ዳሬቆን፡, Lud. — Vid. ድርቴቆን፡

ደርበየ፡ quadrl. I [דָּרְבָן *stimulus*, דָּרְבֹן *aculeus*, دَرَبَ *acuit*] 1) *jaculando infigere*: ደርበያ፡ ለኲናቱ፡ ውስተ፡ አረፍት፡ 1 Reg. 19, 10. 2) *jaculari*, *emittere* vel *jacere tela*, c. በ፡ teli: ይደረብዩ፡ በአሕጻት፡ Phlx. 100; c. Acc. teli: ደርብዮ፡ ኲያንው፡ ኢይክህለኒ፡ Macc. f. 14; ከመ፡ ብእሲ፡ ዘይደረቢ፡ ኲናተ፡ ይወግዖ፡ ለዘተፈነወ፡ ኀቤሁ፡ Chr. Ta. 22; etiam *incutere* gladium vel *vibrare* contra alqm: እሜጥዎ፡ ኲናትየ፡

(ῥομφαίαν) ወይደረብያ፡ላዕለ፡ግብጽ፡ Hez. 30, 24. 3) telo *ferire, configere* alqm: ይደረብዮኪ፡ በኲያንዊሆሙ፡ Hez. 26, 8 var.; 28, 7 var.; ለደርብዮቱ፡ Enc. Hed. 7. — *Voc. Ae.:* ደርበየ፡ዘ፡ወጋ ።

ተደራበየ፡ III, 3 *ferire* alqm telo, gladio: ወራዙቲነ፡ተደራበይዎሙ፡ ἐτίτρωσκον αὐτούς Judith 16, 12; ይደራብዩኪ፡ በኲያንዊሆሙ፡ Hez. 28, 7. 30, 11.

ድርቴቆን፡ n. prgr. *nomen coeli secundi* (ab infra) Clem. f. 3.— *Voc. Ae.:* ድርቴቁን፡ዘ፡ሰማይ ። (Vid. ዱሪቆን፡).

ድርንቅ፡ v. ድርናቅ፡ subst. [amh. ድርጭት፡; num i. q. coturnix, ὄρτυξ, دُرّاج, वर्त्तिका? an دُرَّاجَة attagen?] *coturnix:* ብዙኀ፡ድርናቅ፡ v. ድርንቅ፡ Sap. 19, 12 (aliâs, etiam Sap. 16, 2 ፍርፍርት፡).

ደረከ፡ I, 1 [דָּרַךְ, دَرَكَ? *calcavit* (de contiguis vid. Ges. thes. p. 351); inde ደረከ፡ calcatum i. e.] *asperum, durum* (cfr. دَرِق), deinde *trucem, saevum esse:* ትዐወግ፡እምሕምዘ፡አፍያት፡ወትደርክ፡እምተኵላ፡ (Origenes compellatur) M. M. f. 198.

አድረከ፡ *connectere* vid. sub አድረገ፡

ድሩክ፡ part. *asper, durus, saevus, trux, immitis,* raro physice, ut: ማእሰር፡ድሩክ፡ Enc. Teq. 21; plerumque ethice: ወዒሳው፡ውእቱ፡ብእሲ፡ድሩክ፡ወሐቃላዊ፡ወጸዓር፡ Kuf. p. 71; ወኵሉ፡ግብሩ፡ድሩክ፡ ibid.; σκληρός Matth. 25, 24; Koh. 7, 17; ድርክት፡ከመ፡ሲኦል፡ቅንአት፡ Cant. 8, 6; ኢሰምዐ፡እምአፉሆሙ፡ቃለ፡ድሩከ፡ Kuf. p. 132; Hen. 5, 4; ልሳን፡ድሩክ፡ወዐይን፡ምዑክ፡ Enc. Hed. 5; opp. ርኅሩኅ፡ Lud. ex Enc. Hed. 10; de equo *effrenato:* ፈረስ፡ኀያል፡ወድሩክ፡ δυςήνιος Chr. Ta. 31.

መድረክ፡ subst., m. et f., *limen,* deinde etiam *postis, vestibulum:* 3 Reg. 6, 32; መድረከ፡ኆኅቱ፡ βαθμοὺς θυρῶν αὐτοῦ Sir. 6, 36; ኀበ፡መድረከ፡ኆኅትክሙ፡ πρὸ τῶν θυρῶν Jac. 5, 9; παρὰ τὴν θύραν Jud. 19, 26; πύλη Ex. 27, 16; σταθμός Ex. 21, 6; Deut. 15, 17; ኀበ፡መድረከ፡ኆኅት፡ ἐπὶ τῶν φλιῶν 1 Reg. 1, 9; τὸ πρόθυρον Jud. 19, 27; ሶበ፡ይሬስዩ፡መድረኮሙ፡ኀበ፡መድረክየ፡ Hez. 43, 18; መድረከ፡ኆኅት፡ 46, 3; αἴθριον Hez. 40, 19.

ድርኵኵት፡ subst., Pl. ድርኵኵታት፡ *cardo* in quo vertitur janua („cardines autem in Aethiopia limini superno et inferno sic inserti sunt, ut janua sine ferri adjumento verti possit" Lud.): ከመ፡ማዕጾ፡እንተ፡ተዐውድ፡ውስተ፡ድርኵኵታ፡ Prov. 26, 14; እሬስያ፡ለኢየሩሳሌም፡ከመ፡ድርኵኵተ፡ማዕጾ፡ዘይትሀወክ፡ Zach. 12, 2; 3 Reg. 6, 31; ድርኵኵታት፡ ibid. — *Voc. Ae.:* ድርኵኵት፡ዘ፡እግረ፡ማዕጾ ።

ድሪኽሚ፡, ደርክሚ፡ n. prgr., sc. δραχμή, *drachma* numus (aliâs ድርህም፡ q. v.), ድሪክሚ፡አሐቲ፡ Ex. 39, 2; ደርክሚ፡ (v. ድደርኬሚ፡ δίδραχμον) Tob. 5, 15.

ደረከኖ፡ et ደርከኖ፡ subst. [a radice ረከነ፡ i. e. רקם רגם رقن ductum et cum אַרְגָּמָן أُرْجُوَان cognatum (de ደ vid. gramm. § 73) videtur, et mihi quidem hoc etymon probabilius est quam si quis vocabulum a زرق duxerit] *purpura caerulea* vel *hyacinthina,* ὑάκινθος Ex. 36, 9 (aliâs ያክንት፡). 10. 30. 32. 37. 40. 37, 3. 5; Num. 4, 6. 9. 11. 12. 15, 38; አልባሰ፡ደርከኖ፡ Hez. 23, 6. 27, 7; ደርከኖ፡ወሚላት፡አልባሲሆሙ፡ Jer. 10, 9; ዘሕብረ፡ደርከኖ፡ Apoc. 9, 17; Enc. Teq. 21 (vid. sub አጽገየ፡). — *Voc. Ae.:* ደርከኖ፡ዘ፡ብሒት፡ሐር ።

ድርዕ፡ subst., Pl. አድራዕ፡ [دِرْع] *lorica, thorax, cataphracta* (aliâs ልብሰ፡ኀጺን፡), θώραξ 2 Esr. 14, 16; ይለብስ፡ድርዐ፡ጽድቅ፡ Sap. 5, 19; Org. 2; ἀσπίς Judith 9, 7 var.; አልባሰ፡ድርዖሙ፡ μανδύας 2 Reg. 10, 4; ድርዐ፡እንግድዓ፡ Hen. 8, 1. 52, 8; በድርዐ፡እንግድዓ፡ወበጽንዐ፡ሃይማኖት፡ ወረሱ፡መንግሥተ፡ሰማያት፡ Deg.; በልብሰ፡ድርዐ፡ኀጺን፡ Org. 5; አድራዕ፡ θώρακες 2 Par. 26, 14; Sx. Haml. 15; አድራዕ፡መስተጽዕናን፡ („*cataphractae* per metonymiam pro) *cataphracti* equites", Org. 6 (sec. Lud.). — *Voc. Ae.:* ድርዐ፡እንግድዓ፡ዘ፡ሐምበል፡; *aliud:* ብ፡ጽሩር ።

ደርዐ፡ I, 1 (an 2? denom.) *lorica indui:* ሰማዕት፡ረከቡ፡ተሰፋሆሙ፡ደሪዖሙ፡ወተዐጊሦሙ፡ Deg. (si quidem lectio sana est).

ድራይ፡ et ድርዮስ፡ vid. sub ድርስ፡

ድርያሚን፡ v. ብርያሚን፡ n. prgr. corruptum pro ድብርያሚን፡ i. e. דִּבְרֵי הַיָּמִים *acta diurna,* nomen libri biblici *Chronicorum* (aliâs ሕጹጻን፡) F. N. 2.

ድርገ፡ I, 1 [vicinum ደረከ፡; e significatu *calcandi* et *gradiendi* (דרג درج ?) proficiscitur *sequi, assequi* (ادرك) et *sese invicem sequi, contineri* (ut طَرِيقَة *ordo, series,* دَرَك), *duplicare, obducere* (اطرق, طَرَقَ) et *complicare, convolvere* (درج I. II. IV)] Subj. ይድረግ፡, *connexum, conjunctum esse inter se, cohaerere:* ወይደርጉ፡ (v. ወይደረጉ፡, v. ወይዴረጉ፡) ፪ δύο συνεζευγμέναι πρὸς ἀλλήλας Hez. 1, 11; ይድረግ፡ዕሩየ፡ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔσονται ἴσοι Ex. 26, 24.

ዳረገ፡ I, 3 est vox forensis: *delegare* alqm alicui vel ad alqm, a quo solutionem accipiat, *delegationem facere,* c. c. Acc. delegationis, ut: በእንተ፡ድርጎ፡ዘይዳርግዎ፡ F. N. 33, 7; Inf. ዳርጎት፡ ibid.; vel c. Acc. ejus qui delegatur et c. ላዕለ፡ ejus ad quem delegatur: ለእመ፡ዳረገ፡ሠያጢ፡ላዕለ፡ተሣያጢ፡ብእሴ፡በንዋይ፡ si venditor delegat virum ad emtorem, a quo solutionem accipiat, ibid. [Amharice ዳረገ፡ significat *stipendium assignare* alicui, vid. Isenb. p. 164].

አድረገ፡ II, 1 *connectere, complicare, jungere, aptare:* ኢትፀምር፡አሰረ፡ (v. አሲረ፡) ክልኤቲ፡ኀጣይእ፡ኅቡረ፡ኢታድርግ፡ (v. ኢታድርክ፡) μὴ καταδεσμεύσῃς δὶς ἁμαρτίαν Sir. 7, 8; equos currui Org. 7; አኮ፡በአፍራስ፡ውስተ፡በእስ፡አድሪጎ፡በአልባሲሁ፡ οὐχ ἵππον εἰς μάχην ὁπλίσας εὐχάλινον Cyr. ad Th. f. 7. — *Voc. Ae.* ad Cyr.: አድሪጎ፡ዘ፡በቁሙ፡በዘይቤ፡ደርገ ።

ተደርገ፡ III, 1 et ተደረገ፡ III, 2 *connecti, conjungi, adjungi,* ይደረጉ፡ v. ይዴረጉ፡፪ Hez. 1, 11; ይዴረግ፡ Org.— *Voc. Ae.:* ይዴረጉ፡ዘ፡ይገናኙ ።

ተዳረገ፡ III, 3 vox forensis: *delegationem recipere:* ዘይዳረግ፡ F. N. 33, 7; Inf. ተዳርጎ፡ ibid.; vel *delegari* c. ላዕለ፡ *ad* alqm, ibid.

አስተዳረገ፡ IV, 3 *unum alteri jungere, conserere inter se* res, 3 Reg. 7, 14.

ድሩግ፡ part. 1) *connexus, conjunctus, consertus*, Hen. 60, 20. — Adv. **ድሩግ፡** *una, pariter*, Lud. sine auct. 2) vox forensis: *delegatus, assignatus*, ut: **ንዋይ፡ድሩግ፡** vel **ንዋየ፡ድሩግ፡** *pecunia* vel *res delegata* F. N. 33, 7; **ዘድሩግ፡ላዕሌሁ፡** is ad quem delegatum est, ibid.

ደርግ፡ subst. *conjunctio, consertio*, Hen. 33, 3; plerumque adverbialiter a) **በደርግ፡** α) adv. *conjunctim, unâ*: Enc. Jac. 11; **ሐውጺ፡ማኅበረነ፡ወባርኩነ፡በደርግ፡** Enc. Tachs. 16. β) praep.: **በደርገ፡** *in confinio* i. e. *ad, in*: **በደርገ፡ዐንቀጸ፡ዐጸድ፡** κατὰ τὴν πύλην τῆς αὐλῆς Ex. 37, 13. b) **ደርገ፡** adv.: *conjunctim, unâ, pariter*: **በመለኮቱ፡ወሥጋሁ፡ደርገ፡ይፌውስ፡** θεϊκῶς τε ἅμα καὶ σωματικῶς Cyr. de r. fid. f. 60; **ዐጠነ፡ደርገ፡ምስሌሆሙ፡** Gad. T. H.; **ከመ፡ታዕርፍ፡ነፍሶሙ፡ወይኩኑ፡ደርገ፡ምስለ፡ሊቃናት፡ሰማያውያን፡** Genz. f. 46; Enc. Teq. 13; Mij. 4 (Lud.); Tachs. 12 (Lud.).

ድርገት፡ n. act. et subst., Pl. **ድርገታት፡** 1) *conjunctio, consociatio, congregatio, chorus*: **ከመ፡ያውርሶ፡** (Deus Stephanum Martyrem) **መንግሥተ፡ወድርገተ፡ምስለ፡እለ፡ይነሥኡ፡አክሊለ፡** Clem. f. 159; post resurrectionem iis obtingit **ድርገት፡ምስለ፡መላእክት፡** Cyr. f. 118; **ያብጽሑኒ፡ምስለ፡መላእክት፡ድርገተ፡ዘምር፡** (me adducant ad cantum cum angelis consociandum) Enc. Tachs. 12; Deg.; monachi **እለ፡ውስተ፡ብሕትውና፡** distinguuntur ab iis **እለ፡ውስተ፡ማኅበረ፡ድርገት፡** Phlx. 205; **ይባእ፡ኀበ፡ምኔት፡ማኅበረ፡ድርገት፡አኀው፡** Phlx. 44; **ድርገቶሙ፡ለቅዱሳን፡** ὁ τῶν ἁγίων χορός Cyr. f. 107. 109; **ኀፍረት፡ሰቆቃው፡ብከይ፡ማእከለ፡ድርገት፡ማሕሌት፡** M. M. f. 187; abstr. pro concr.: **ከመ፡እኩን፡ድርገተ፡ውስተ፡ማኅበሮሙ፡** Org. 2. 2) *classis, ordo* (si non دَرَجَة gradus dignitatis): **ወኵሉ፡ድርገታት፡** Lit. 173, 1; Christus **ዘይሴብሕዎ፡ድርገታተ፡ሐራ፡** (sc. **ሰማያዊ፡**) Deg.

ድርጎ፡ subst. *delegatio, delegatum, assignatum*, F. N. 33, 7 (vox forensis).

ዳራጊ፡ n. ag. (I, 3) *delegator, assignator* (vox forensis) F. N. 33, 7.

ተዳራጊ፡ n. ag. (III, 3) *is qui delegationem recipit*, F. N. 33, 7 (vox forensis).

ድርግሐ፡ vel **ደርግሐ፡** subst. *panni pars*, qua vestis reparatur, *panniculus* novus [a ܪܘܩܥܐ ܪܩܥ רקע رَقَعَ ductum; praefixo **ተ** passivo paulatim in **ደ** transmutato, vid. gramm. § 73]: **ይጠቀብ፡ደርግሐ፡ዐርቀ፡** (Platt: **ድረግሐ፡ልብሰ፡**) ῥάκος ἄγναφον Matth. 9, 16; **ይጠቀብ፡ግምደ፡ደርገሐ፡** (Platt: **ግምደ፡ድርግሐ፡**) Marc. 2, 21; **ይጠቀብ፡ግመደ፡ድርግሐ፡ልብስ፡** (Platt: **ግምደ፡ድርግሐ፡ልብስ፡**) Luc. 5, 36. (Ex his lectionibus N. T. rom. forma **ደርግሕ፡** vel **ድርግሕ፡** statuenda videtur, quamquam in quibusdam libris Mss. formam **ድርግሐ፡** reperi Lud. diserte affirmat). — *Voc. Ae.*: **ደርግሐ፡ዘ፡ሐዲስ፡**

ዳስ፡ subst. [cfr. دَسَّ *abscondidit, abdidit*] *umbraculum, casa, tugurium*: **ዳስ፡ዐቃቤ፡ወይን፡** σκηνή Jes. 1, 8; **ትግበር፡ዳስ፡** σκέπην 16, 3. (Amh. **ዳስ፡** a hut of twigs or brushwood, Isenb. p. 164).

ድስቅን፡ n. prgr. sc. δίσκος, *discus* (vel *patina*), cujus ad administrandum panem sacramentalem usus est: **ኢያቅርብ፡በድስቅን፡ወኢያቅርብ፡በጽዋዕ፡** Can. Neocaes. 13 (aliâs **መሶብ፡**)

ደስከን፡ et **ድስከን፡** subst. *tragelaphus*, Deut. 14, 5 (at sec. Lud. et Voc. Ae. *bubalus*). — *Voc. Ae.*: **ደስከን፡** v. **ደስከኖ፡** v. **ድስከን፡ዘ፡ጎሽ፡**

ደሰየ፡ inus., fortasse i. q. דּוּשׁ (דִּשׁ) دَاسَ *calcavit* terram pedibus.

ደሴት፡ subst., f. et m., Pl. **ደሰያት፡** *insula* Apoc. 1, 9; Act. 27, 4 rom.; 27, 26; **እለ፡ይነብሩ፡ውስተ፡ዛቲ፡ደሴት፡** Jes. 20, 6; **እለ፡ይነብሩ፡ደሴተ፡** 23, 2; **ደሴተ፡ኬጥኤም፡** Jer. 2, 10; **ሰብአ፡ደሴት፡** *insulani* Enc. Jac. 21; **ውስተ፡ደሰያት፡ዘርሑቅ፡** Jer. 38, 10; **እስከ፡ርሑቅ፡ደሰያት፡** Sir. 47, 16; **ደሰያት፡ዐበይት፡፯** Kuf. 8; Hen. 77, 8; **አድለቅለቃ፡ደሰያት፡** Hez. 26, 15; **ደሰያት፡ብዙኃን፡** 27, 3; Jes. 41, 2. 42, 10. 45, 16. 49, 1. 60, 9; Dan. 11, 18; Zeph. 2, 11; Ps. 71, 10. 96, 1; Gen. 10, 5; pro Sing. νῆσος Act. 13, 6. — *Voc. Ae.*: **ደሴት፡ብ፡በባሕር፡ያለ፡ከረብታ፡**

ዳሲጳዳ፡ n. prgr., sc. δασύπους (in Acc.), *dasypus*, species leporis vel cuniculi: Lev. 11, 5; Deut. 14. 7. — *Voc. Ae.*: **ደስጲዳ፡** vel **ደስጴዳ፡ዘ፡ጽንቸል፡** v. **ጥንቸል፡**

ደቀሐ፡ I, a [قَدَحَ קָדַח صُوبَ ; fortasse etiam דקר] *perforare, terebrare*: **በመድቅሑ፡ደቀሖሙ፡** ἐν τερέτρῳ ἔτρησεν αὐτό Jes. 44, 12.

መድቅሕ፡ subst. *terebra*, Jes. 44, 12 (vid. etiam **መቅድሕ፡** c. 460).

መዳቅሕ፡ subst. Pl.; inter vasa tabernaculi sacri enumerantur **አብሕርት፡ወመዳቅሕ፡ወመሣውር፡ወመዋድድ፡** al., Macc. f. 18; an pro **መቃድሕ፡** *situlae* vel *cochlearia?* an i. q. مَقَادِح a مِقْدَح *ferra quibus extunditur ignis?* — *Voc. Ae.* praebet: **መድቃሕ፡** v. **መቅዳ፡ዘ፡ጨፋት፡**

መድቅሕ፡ subst. (in Mss. passim **መቅድሕ፡**) *encaenia, initiatio* [videas annon a **ደቀሐ፡** *perforare* significatus novus *communi usui aperiendae rei* eodem modo ductus sit, quo *profanare* a חלל vel حَلَّ. Quod si probatur, statuendum erit, **መድቅሕ፡** antiquitus non de initiatione rerum sacrarum sed profanarum dictum, deinde autem etiam de rebus sacris usurpatum esse, quarum initiatio, ubi consecratione fit, proprie **ቅዳሴ፡** dicitur. Aliud etymon nescio; certe זָכָה זָכַךְ huc non pertinet] domus Deut. 20, 5; moenium 2 Esr. 22, 27; statuae Dan. 3, 2; Org. 4; altaris Num. 7, 10. 84. 88; templi 3 Reg. 8, 63; 2 Esr. 6, 16. 17; 1 Esr. 7, 7; in specie **መድቅሕ፡** *festum encaeniorum* (templi Hierosol.) Joh. 10, 22 rom.; Jsp. p. 294; *initiare* est **ገብረ፡መድቅሐ፡** Deut. 20, 5; 2 Esr. 6, 16. 22, 27.

ደቀሰ፡ I, 2 [Arabes habent نُعَاس *somni cupido*] *dormitare, somnolentum* vel *semisomnem esse, obdormiscere*, νυστάζειν Ps. 118, 28. 120, 3. 4; **ደቀሰ፡ወኖመ፡** 2 Reg. 4, 6; Act. 20, 9; **ደቀሱ፡ኖሎትኪ፡** Nah. 2, 18; **ሕቀ፡ትደቅስ፡** Prov. 6, 10; Did. 4; **ኢይደቅሱ፡** Jes. 5, 27; Hen. 13, 7;

Matth. 25, 5; 2 Petr. 2, 3; ሌሊተ፡ ኢይነውሙ፡ ወኢይዴቅሱ፡ መዓልተ፡ Mavâs. n. 20; ὕπνοῦν Ps. 75, 6; ደቀሱ፡ ውስተ፡ ምድር፡ obdormierunt in terra, Hist. VII Puer.; etiam *concumbere:* ዘይዴቅስ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ ወላዕሌሃ፡ ትክቶ፡ Syn. f. 394. — *Voc. Ae.*: ሰከበ፡ ደቀሰ፡ ዘ፡ ተኘ።

ድቁስ፡ part. *dormitans, semisomnis, somnolentus:* ዘይነግር፡ ለድቁስ፡ νυστάζοντι Sir. 22, 8; ኢድቁስ፡ ወኢንዉም፡ M. M. f. 322; Sx. Sen. 30.

ድቃስ፡ subst. *dormitatio, somnus* vel *sopor levis, somnolentia,* Ps. 131, 4; Prov. 6, 4. 24, 48; Sir. 34, 1; Gen. 2, 21; Luc. 9, 32; ኢጥዕየ፡ ድቃስ፡ Rel. Bar.

ምድቃስ፡ subst. *lectus cubicularis:* ኢይኑም፡ ውስተ፡ ሠናይ፡ ምድቃስ፡ አላ፡ ውስተ፡ ሐመድ፡ Kedr. f. 10.

ደቀቀ፡ I, 1 et 2 [דקק דכך דכא ...; amh. ጠቃ፡ *minutum esse*; aeth. ጠቀቀ፡ *subtilem esse*] *contundere, conterere, comminuere,* in mortario Num. 11, 8; ደቂ፡ ቀብእ፡ Jer. 47, 10 var.; omisso Acc. de tonitru quasi contundente et contundendo fragorem edente Hen. 59, 2.

አድቀቀ፡ II, 1 id., seq. Acc.: Ex. 32, 20; Deut. 9, 21; Num. 11, 8 var.; Macc. f. 7; ታደቀቅቆሙ፡ Mich. 4, 13 var.; ያደቅቆ፡ ለኵሉ፡ Dan. 2, 40; Hen. 46, 4; ommisso Acc. Hen. 15, 11.

ድቁቅ፡ part. 1) *contusus, contritus, comminutus:* ዕጣን፡ ዘድቁቅ፡ Lev. 16, 12; Ex. 30, 36. 30, 7 var.; ድቁቅ፡ አግዕልት፡ Jes. 30, 14. 2) *minutus, tenuis,* Ex. 16, 14; Jes. 27, 9; እንድቅ፡ በድቁቅ፡ ወአሐንጽ፡ በሕጹጽ፤ እጠበልል፡ በረቂቅ፡ ወአነሥእ፡ በድኩም፡ (de Deo) Clem. f. 83; de voce *tenui* vel *exili:* ድቁቅ፡ ቃሉ፡ Sx. Nah. 15 (at in Enc. ደቂቅ፡).

ደቂቅ፡ adj. et subst. I) Adj., f. ደቃቅ፡, Pl. f. ደቂቃት፡ et ደቃቃት፡, c. ደቃውቅ፡ (quamquam raro, Lud. e Libr. Myst., vid. አርዌ፡ c. 743) 1) *comminutus, contusus, contritus,* Ex. 30, 7; ገብሰስ፡ ደቂቅ፡ Jes. 27, 9 cod. Laur.; 30, 14 var.; ትገብር፡ ደቃቀ፡ λεπτὰ ποιήσῃς 30, 22; ጼው፡ ደቃቅ፡ Enc. Hed. 1. 2) *minutus, parvus, pusillus, tenuis:* ክነፍ፡ ደቃቅ፡ ወቀጠንት፡ 4 Esr. 11, 4; አስናኒሁ፡ ደቃቅ፡ ወበሊኃት፡ ከመ፡ አስናነ፡ ከልብ፡ Jsp. p. 280; ይሣርር፡ ዲበ፡ ማይ፡ ወየሐንጽ፡ በደቃቅ፡ (de Deo) Lit. Joh. (vid. ድቁቅ፡); እንስሳ፡ ዐበይት፡ ምስለ፡ ደቃቅ፡ Ps. 103, 27; አብትር፡ ደቃቅ፡ ῥαβδία μικρά Herm. p. 62; እለ፡ ደቃቅ፡ ንቅዐቶሙ፡ σχισμὰς μικρὰς ἔχοντες, p. 97; እለ፡ ይፌጽሙ፡ ታሕጻጺተ፡ ደቂቃተ፡ ኅጣውእ፡ Clem. f. 146; አራዊተ፡ ደቃቅ፡ *insecta* Enc. Jac. 5; አራዊት፡ ደቂቅ፡ ዘይሠርር፡ Const. Ap. 52; አሕባለ፡ ሥርው፡ ደቃቃተ፡ Macc. f. 20; ደቂቅ፡ ቃሉ፡ (vid. ድቁቅ፡) Enc. Nah. 15. II) Adj. et plerumque subst.: *parvus aetate, parvulus, adolescens,* f. ደቂቅት፡ sed nonnisi rarissime usurpatum, ut: ደቂቅት፡ ድንግልት፡ Phlx. 58; est nomen Sing. et Coll.; Pl. autem raro formatur, ut: ደቃውቅ፡ N. T. rom. f. 113, 2, et Pl. Pl. ደቃውቃት፡ Kid. f. 10 (vid. infra n. 2, d). 1) Sing.: a) *puer* Jes. 3, 5; 1 Cor. 13, 11; ወልድየ፡ ዓዲሁ፡ ደቂቅ፡ ውእቱ፡ 1 Par. 22, 5. b) *filius* Gen. 19, 38. 2) Coll. a) *parvuli, pueri* cum *puellis, adolescentes:* νήπιοι Ps. 8, 3; ደቂቅ፡ ድኩማን፡ τὰ παιδία ἁπαλώτερα Gen. 33, 13; Matth. 11, 16. 19, 14; ፯ ደቂቅ፡ septem pueri (dormientes) Sx. Ter 13; Nah. 20; Enc. Mag. 8; ፫ ደቂቅ፡ (Dan. 3) Sx. Teq. 20; Cod. Mus. Brit. XXIX, 24. b) *liberi:* ከላእነ፡ ደቂቀነ፡ μικροὺς ἡμῶν Thren. 4, 18; ደቂቅየኒ፡ τὰ νήπιά μου Job 31, 10; παιδία, τέκνα Gen. 31, 17; Ex. 10, 2; Jer. 2, 30; Jes. 14, 21; Sir. 3, 2; Act. 21, 5; Rom. 8, 21; 2 Cor. 6, 13; 1 Joh. 3, 2; ደቂቅ፡ ተባዕት፡ 1 Par. 25, 5. c) plerumque: *filii* (opp. filiabus), Gen. 6, 18. 46, 7; ደቂቀ፡ አሮን፡ Lev. 6 et 7; Ruth 4, 15; 1 Reg. 2, 21. 8, 1. 2; Jes. 8, 18. 49, 22. 56, 5; Jer. 7, 31. 14, 16; Hez. 23, 4; Job 42, 13; Sir. 30, 30; Matth. 20, 20. 21; Act. 2, 17, al. creberrime. α) ደቂቀ፡ ደቂቅ፡ vel ውሉድ፡ *nepotes* Gen. 46, 7; Ex. 10, 2; Deut. 4, 9; Jud. 12, 14; Job 42, 16; 1 Tim. 5, 4. β) *posteri, progenies:* ደቂቀ፡ እስራኤል፡ Ex. 1, 1 seq. (vid. ann. ad Ex. 15, 1 et Oct. P. II p. 58); Act. 7, 16. 37; ደቂቀ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ Ps. 11, 9; Eph. 3, 5; አዳም፡ ወደቂቁ፡ Org. γ) *alumni, discipuli, asseclae, sodales:* ደቂቀ፡ ነቢያት፡ 4 Reg. 2, 3. 5. 4, 38; ደቂቅየ፡ Sir. 3, 1; 1 Joh. 2, 1. 18; ደቂቀ፡ ጥበብ፡ Matth. 11, 19; ደቂቀ፡ ጋኔን፡ 1 Joh. 3, 10; ደቂቁ፡ ለአቡነ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ዘደብረ፡ ሊባኖስ፡ Matth. rom. in Epil.; Enc. Genb. 18; ደቂቀ፡ ለመርዓዊ፡ Matth. 9, 15; Eph. 2, 2. δ) *participes* rei, *praediti* re 2 Reg. 13, 28. 17, 10. ε) *cives, incolae:* Ps. 149, 2; Jer. 2, 16; N. T. rom. f. 113, 2; ደቂቀ፡ ሕዝብከ፡ *populares tui* Jer. 17, 19; cfr. ደቂቅ፡ Hen. 39, 1 (sine dubio pro ደቂቀ፡ ሰማይ፡). d) *minores:* ፲ወ፪ ደቂቀ፡ ነቢያት፡ XII prophetae minores, Sx. Haml. 13; Nah. 30; ደቃውቃት፡ (opp. ዐቢይ፡ ክርስቲያን፡) *neophyti* Kid. f. 10. e) *famuli, servi* (aliâs ደቅ፡): διάκονοι Esth. 2, 2; παιδάρια 2 Reg. 13, 29. 16, 2 al. f) *pulli* animalium Job 39, 3. 16; columbae Phlx. 105.

ደቅ፡ subst., coll. et sing. 1) coll. a) *parvuli, pueri,* Matth. 14, 21. 19, 13; ረከበ፡ ደቀ፡ ንኡሳነ፡ 4 Reg. 2, 23. b) *filii:* Gen. 5, 4. 7 seq.; 11, 11. 12; Ex. 18, 5 al. (quamquam ደቂቅ፡ magis frequentatur). Trsl.: ደቀ፡ ሞት፡ ኵልክሙ፡ (i. e. morti destinati) 1 Reg. 26, 16; ደቆሙ፡ ለነቢያት፡ 3 Reg. 20, 35. 2) *famulus, servus,* a) Sing.: ወሀሎ፡ ዳንኤል፡ ደቀ፡ ጽርሑ፡ ለንጉሥ፡ συμβιωτὴς τοῦ βασιλέως *cubicularius* Dan. ap. 13, 2; Act. 12, 20 rom. b) Coll.: Gen. 22, 3. 5; Num. 22, 22; Ruth 2, 9. 15; 1 Reg. 9, 3. 16, 18. 21, 4. 25, 9. 26, 22. 28, 7; 2 Reg. 1, 15. 2, 12. 13 (milites). 21. 4, 12. 13, 29. 16, 2; Jes. 37, 5; Luc. 8, 29 al.; ደቀ፡ ጽርሕ፡ *cubicularii* Jes. 39, 7.

ደቃቅ፡ vid. sub ደቂቅ፡

ደቂቃ፡ subst. i. e. دَقِيقَة, Pl. ደቃይቅ፡ *pars sexagesima gradus astronomici* (Minute), Abush. 54.

ደቂቅና፡ subst. *pueritia, adolescentia,* በደቂቅናሁ፡ (opp. በልህቅናሁ፡) Phlx. 35; ለማርያም፡ ኢከልአ፡ ደቂቅናሃ፡ Phlx. 54.

መድቀቅት፡ (sec. Lud. etiam መድቀቅ፡) subst. *mortarium, pila,* Mörser Num. 11, 8 (quamquam Ludolfi Gregorius exponebat *mola,* minor quam ማሕረፅ).

ድቍንድቍ፡ subst. *securis, bipennis,* πέλεκυς 3 Reg. 6, 11. [Etymon, si quidem a ደቀቀ፡ petendum est, instrumentum *tundendo* magis vel *minuendo* quam *dolando* idoneum indicat]. — *Voc. Ae.*: ድቍንድቅ፡ v. ድንቍንቍ፡ v. ድቁድቍ፡ ዘ፡ ደንገዐር፡ v. ደንገጸር፡

ድብ፡ *ursus* vid. sub II ደበበ፡

ዲበ፡ *supra* vid. sub I ደበበ፡

ደበለ፡ rad. inus., quae, cognata cum دال a significatu *circumeundi* et *circumagendi* profecta deinde significat *conglobare* ut buccellam, placentam (Ges. thes. p. 311 sub דבל), denique *in unum cogere, colligere* (دبل).

ተዳበለ፡ III, 3 ut videtur *se colligere* vel *recipere*, de exercitu: **ተዳበለ፡ ዐራዊ፡ ወተመዊአ፡ ጐየ፡** ho. Theodoti in Cyr. f. 111.

መድበል፡ subst. *coetus, chorus, conventus, concilium:* **መድበለ፡ማኅበር፡** χοροὶ τῶν παρεμβολῶν Cant. 7, 1; ecclesia Christiana est **መድበለ፡ማኅበር፡** Clem. f. 103; **መድበለ፡ቅዱሳን፡ እኍው፡** Enc. Sen. 16; ἐν τῇ μεσοπεντηκοστῇ **አዘዙ፡(መምህራን፡)ይግበሩ፡መድበለ፡** Enc. Mij. 17; i. q. *globus* sociorum, ut: **ለእለ፡ ምስሌሁ፡ መድበል፡** Sx. Masc. 9; **ሰላም፡ ለጳንጠሌዎን፡ መድበሉ፡ ፲፱አምኢት፡ ወ፳ እለ፡ ተጋደሉ፡** Enc. Teq. 6. — *Voc. Ae.:* **ጉባኤ፡እንግልጋ፡መድበል፡ማኅበር፡ብ፡ዱለት ።**

መድበለ፡ quadrl. I (denom.) *se conglobare* i. e. *convenire, concilium habere:* patres **በቍስጥንጥንያ፡ዘመድበሉ፡** Enc. Ter. 15. — *Voc. Ae.:* **አንገለጉ፡ መድበሉ፡ ተጋብኡ፡ ብ፡ ተከማቹ ።**

አመድበለ፡ II *concilium habere, conventum instituere:* **ሰላም፡ለአንድራኒቆስ፡** (uni e 72 discipulis) **እብሎ፲ውሒዘ፡መንፈስ፡ዘሰትየ፡ምስለ፡ሐዋርያት፡በአመድብሎ፲** Enc. Genb. 22 (sec. Lud. 27). — *Rad. Abb.:* **አመድበለ፡ዘ፡ሰበሰበ ።**

ዳቤላ፡ et **ደቤላ፡** subst., m., Pl. **ዳቤላት፡** et **ደቤላት፡** 1) mas pecoris caprini et ovilli, a) *hircus, caper:* **ደቤላ፡ዘጠሊ፡** τράγος αἰγῶν Dan. 8, 5 seq., **ዳቤላ፡ጠሊ፡** Kuf. p. 123 (coll. Gen. 37, 31); **ማእከለ፡በግዕ፡ወበግዕ፡ወማእከለ፡በሐኵ፡ወዳቤላ፡** (v. **ደ"፡**) κριῶν καὶ τράγων Hez. 34, 17; **፯ደቤላት፡** Kuf. p. 64 (Vrs. Lat.: *hirci*); **አብሓኰ፡ወአባግዐ፡ወደቤላተ፡** (Vrs. Lat.: arietes et oves et *hircos*) p. 119. 116 (ubi Vrs. Lat. deest); *aries* autem in libro Kuf. exponitur **በሐኵ፡** (quod nunc, Versione Latina inspecta, ad **በሐኵ፡** c. 499 annotare juvat). b) *aries*, Hen. 90, 10—16. 31 (ubi ex **አባግዕ፡** nascuntur **መሓስዕ፡** *agni masculi*, qui inde a commate 10 **ዳቤላት፡** nominantur). — Dubia est significatio in his locis: **ደቤላተ፡** (v. **ደ"፡**) **ወአብሓኰ፡ወአስዋረ፡** κριοὺς καὶ μόσχους καὶ τράγους Hez. 39, 18 (at ex Hez. 34, 17 sequi videtur, interpretem non κριοὺς sed τράγους **ዳቤላት፡** vertisse); **ናሁ፡ እነ፡ እፈትሕ፡ማእከለ፡ደቤላ፡ወጠሊ፡** Did. 6 (ed. Platt p. 40) ex Hez. 34, 17 (ubi quid Vers. Aeth. habeat, videas supra sub nr. a). 2) mas pecoris bubuli, *taurus*, Sx. Mij. 30, ubi refertur, Christianos ecclesiae primitivae Alexandriae aedificasse ecclesiam satis notam **ውስተ፡ ዐጸደ፡ አልህምት፡ ኀበ፡ ጽንፈ፡ ባሕር፡**; in eam irruptione facta Alexandrinos ethnicos Marcum Evangelistam cepisse et laqueum collo ejus injecisse **ወሰሐብዎ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ሀገር፡ እንዘ፡ ይብሉ፡ ንስሐቦ፡ ለዳቤላ፡ ውስተ፡ ዐጸደ፡ ላህም፡**; deinde in Enc.: **ሰሐብዎ፡ በአሕባል፡ ውስተ፡ ዐጸደ፡ ስምዕ፡ ከመ፡ ዳቤላ፡**; praeterea M. M. f. 43, ubi legitur: **ማርቆስ፡ ወንጌላዊ፡ ሰበከ፡ በአድያመ፡ ግብጽ፡ ወለእስክንድርያ፡ ሰሐብዎ፡ ውስተ፡ ኵኵሕ፡ እንዘ፡ ይብሉ፡ ንስሐቦ፡ ለዳቤላ፡ ዘላህም፡ ወተከዕወ፡ ደሙ፡ ውስተ፡ አስኳት፡** — *Voc. Ae.:* **ዳቤላ፡ዘ፡የፍየል፡ አውራ፡**; **በሐኵ፡ዘ፡የበግዕ፡አውራ፡** [Hoc vocabulum quondam in libro das Buch Henoch, übersetzt und erklärt 1853 p. 279 cum amh. **ዳበል፡** *catulus* (Isenb. p. 165) composui, et collatis دُبْلٌ دَوْبَلٌ دُوَيْلٌ *asellus*, دَوْبَلٌ *porculus nefrens* proprie *fetum* et *pullos* bestiarum significare censui, a **ደበለ፡** vel دال eodem fere modo ductum, quo **እጐል፡**, **እጓል፡** עֵגֶל a גלל. At usus loquendi supra descriptus non *pullum* vel *juvencum* sed *marem* indicat, quare videas, annon **ዳቤላ፡** a *coëundo* dictus sit (coll. זבל de hominibus Gen. 30, 20). Plane reprobandum est, quod nonnulli conjecerunt, **ዳቤላ፡** a δάμαλις ductum esse].

ደብር፡ subst. m., rarius f. (ut 3 Reg. 16, 24 var.) [huic nomini plerique conferunt ጸበረ mons, טַבּוּר *locus editus*, טיבור *umbilicus*; sed etiam arab. دُبْرٌ *tergum* ab *eminendo* dictum videtur, et significationes radicum دبر et דבר *pone esse* al. secundariae sunt; vicinum est I **ደበበ፡**] Pl. **አድባር፡**, Pl. Pl. **አድባራት፡** 1) *mons* Gen. 22, 14; Ex. 19, 2 seq.; 24, 12 seq.; Deut. 4, 16; Ps. 2, 6. 14, 1. 23, 3; **ደብር፡ነዋኅ፡** Job 40, 15; Jes. 14, 13. 25, 6; **ደብር፡ዐቢይ፡ወነዋኅ፡** 57, 7; Jer. 3, 6; **ደብረ፡ ዘይት፡** Zach. 14, 4; **ደብረ፡ ቅብእ፡** 2 Reg. 15, 30; Matth. 4, 8. 5, 1. 14. 17, 20. 21, 21 al. crebro; **ደብር፡ ብዱት፡** (fem.) Sx. Nah. 13; **አድባር፡ ነዋኃት፡** Gen. 7, 19; Ps. 94, 4; Jer. 2, 20; Deut. 12, 2; **አድባር፡ነዋኃን፡** Hen. 1, 6; **አድባር፡ነዋኅ፡** Jes. 14, 13. 30, 25; Job 9, 5. 28, 9; Sir. 43, 16; **አድባረ፡እስራኤል፡** Hez. 6, 2; 2 Reg. 1, 21; 4 Reg. 17, 10; Hen. 18, 6. 24, 2; Apoc. 17, 9 al.; de montibus ignivomis vid. Clem. f. 32. a) in Gen.: *montanus*: ut: **ሣዕረ፡ ደብር፡** χόρτος ὀρεινός Prov. 27, 24. b) **ደብር፡** nonnumquam *montes, montanum, regio montana*, ut Deut. 33, 2; Jos. 17, 16. 20, 7. 21, 11; Jud. 1, 19; 1 Reg. 22, 14; **ደብረ፡አሱር፡** Kuf. 8, et crebrius **አድባር፡** Jos. 11, 21; **አድባረ፡ አርሞን፡** Sir. 24, 13; **አድባረ፡አራራት፡** Kuf. 8; Gen. 8, 4; ἡ ὀρεινή Jud. 1, 9; Jos. 2, 16; **አሕጉረ፡አድባር፡** Jer. 40, 13; Judith 1, 6. 2, 22. 5, 3. c) **ደብረ፡ሀገር፡** 2 Reg. 20, 19 et **ደብረ፡አህጉር፡** *metropolis* Jos. 14, 15. 15, 13. 21, 11; Jes. 1, 26. d) (**በዓል፡**)**ዘደብረ፡ ታቦር፡** *festum transfigurationis* vid. sub **ታቦር፡**; **ዘደብረ፡ዘይት፡** *dominica montis oliveti* est dominica jejunii quadragesimalis quarta, Cod. Mus. Brit. XXXII (Catal. p. 38); cfr. Lud. Comm. hist. p. 386. 2) *finis, terminus* (cfr. etiam amh. **ድምብር፡**, nec non aeth. **ደወል፡**) terrae, regionis: **ደብር፡** Gad. Ad. f. 167; **አድባር፡** ὅρια *fines* Gen. 10, 19. 47, 21; Ex. 7, 27. 10, 4. 14. 13, 7. 23, 31; Num. 32, 33; Deut. 3, 16; Mich. 5, 5; Matth. 4, 13; in specie **አድባራት፡** *dioecesis* episcopi, F. M. 31, 1 al. crebro; Sx. Masc. 13. 3) a) *monasterium* sive *coenobium* (vid. Lud. hist. Ae. III, 3, 40): Reg. Pach.; Sx. Masc. 7; Teq. 1; Mag. 27; **ደብረ፡ ሊባኖስ፡** monasterium Abyssiniae celeberrimum; nomina multorum aliorum recenset Lud. lex. Aeth. c. 503; Pl. **አድባር፡**, ut: **አድባረ፡ገዳም፡** Lud. ex Enc. Jac. 14; plerumque **አድባራት፡** Gad. T. H.; Abush. 50; Sx. Masc. 7 al. b) *regio monasteriorum*, ubi plura vel multa coenobia sunt, ut: **መዳልወ፡ አልባብ፡ ተሰምየት፡ እስከ፡ ዮም፡ ደብሩ፡** Enc. Mag. 27 (vid. **መድሎት፡**); **አባ፡ መቃርስ፡ ዘደብረ፡ አስቄጥስ፡** Sx. Masc. 10. 4) **ደብር፡**, Pl. **ደብራት፡** vid. sub **ዳብር፡**

ዳብር፡ et **ደብር፡** subst. (semel **ዳቤራ፡** Jos. 15, 36 ann.), Pl. **ዳብራት፡** et **ደብራት፡** respondet Graeco ἔπαυλις Jud. 10, 4; Jos. 15, 36. 45—60 c. annot. (ubi κῶμαι **አዕጻዳት፡** translatum est), sive *territorium* (vid. **ደብር፡** *finis* et *dioecesis*) vel *villa, pagus*, sive *pascuum ut* דֹּבֶר צֹּאן دَبْرٌ, si quidem a radice דבר in Geez aliâs haud usitata derivatur, quod difficile videtur).

ደበርቢር፡ subst. *clivulus* (arte factus), qui dorsi instar

eminet idemque *dorsi adminiculum* est (Rückenwand): monachi ይኑሙ፡ እንዘ፡ ኢይሰክቡ፡ (ne cubantes dormiant) አላ፡ ከመ፡ አንተ፡ አትራኖስ፡ ዘንድቀ፡ ይገብሩ፡ ደበርቢረ፡ ወውስቴቱ፡ ይነጽሑ፡ አልባሲሆሙ፡ ወይሰክቡ፡ (dormient) ንቡረ፡ Reg. Pach.

አንደበራ፡ et **አንዳበራ፡** nomen formae insolitae, νόθοι, *degeneres, spurii* Hebr. 12, 8 (pro quo Chr. ho. 29 exhibet ነኪራን፡); ወልድ፡ ዘኢተገሠጸ፤ ፈረስ፡ ዘኢተረየ፤ አንደበራ፡ Prov. Th. P. XVIII. [Fortasse a ደብረወ፡ V i. e. *retrocessit* a genere seu *degeneravit*]. — *Voc. Ae.:* አንደበራ፡ ዘ፡ ሰነፍ፡ ወቡ፡ ዘ፡ ሴሰኛ ።

ዳቤር፡ vel **ዳቢር፡** n. prgr. sc. δαβίρ i. e. דְּבִיר *adytum* (*sanctum sanctorum*) templi Hierosolymitani 3 Reg. 6, 9. 16. 18. 21. 7, 35. 8, 6. 8; 2 Par. 3, 16. 4, 20. 5, 7—9; eodem nomine in Aethiopia ea aedium sacrarum pars, quam vulgo Chorum dicunt, appellatur, vid. Lud. Hist. Ae. III, 6, 20 et Comm. p. 366 n. 5. — *Voc. Ae.:* ዳቤር፡ ወጠረጴዛ፡ ዘ፡ መንበረ፡ ታቦት ።

ደብራን፡ vel **ደበራን፡** n. prgr. sideris coelestis, sine dubio الدَّبَران *hyades* quinque in Tauro (vid. Ideler Untersuchungen p. 136. 141. 287), in specie, stella lucida in oculo Tauri: ዘገብር፡ ለትርያ፡ ወአስተጋብአን፡ (v. "አሙ፡ et "አ፡) ለደብራን ሂ፡ (v. ለደበ"፡) Job 9, 9 (in quibusdam Codd.); ትክልኑ፡ ተአኅዘ፡ ለትርያ፡ ከመ፡ ኢትሑር፡ ወርኢከኑ፡ ፍኖተ፡ (v. ፍኖቶ፡ ለ)ደብራን፡ ወሙጻአ፡ Job 38, 31 (in quibusdam Codd.). In utroque loco Aethiops a textu LXX recepto recedit.

ድቡስ፡ et **ድንቡስ፡**, n. prgr. sc. دَبُّوس, Pl. ድቡሳት፡ et ድንቡሳት፡, nec non Pl. Pl. ደባቢሳት፡, *clava* vel *tudes* (capite ferreo praedita): አዘዘ፡ ከመ፡ ይዝብጥዎ፡ በድቡሳት፡ ዘኀጺን፡ Sx. Tachs. 8; ይዝብጥዎ፡ በድንቡሳት፡ Sx. Ter 1; ድንቡሳት፡ ዘኀጺን፡ Sx. Haml. 8; ዘበጥዎ፡ በደበቡሳት፡ (sic est scriptum pro በደባቢሳት፡) ኀጺን፡ ዲበ፡ አፉሁ፡ Sx. Sen. 27; in Enc. ejusdem diei ድንቡስ፡ ክቡድ፡; ድንቡሳት፡ ዘብርት፡ Sx. Mij. 26; ቀሠፍዎ፡ በድንቡሳት፡ በሊኃት፡ እስከ፡ ተሰብሩ፡ ገበዋቲሁ፡ ወበኡ፡ ውስተ፡ ከርሡ፡ Sx. Mij. 12.

I. **ደበበ፡** inus., cui significationem *eminere* vel *superiorem esse* infuisse ipsa vocabula derivata ostendunt; vicinum est ደብር፡ — *Rad. Abb.:* ደበበ፡ ዘ፡ ዘረጋ ።

ዲበ፡ praep. [sive a ደበበ፡ sive a ዴበ፡ propagata] antiquitus ዲቤ፡ (ut Matth. 14, 26 et 24, 2 rom.; Joh. 12, 15 et 13, 25 rom.) quae forma ante pronomina suff. semper retinetur (gramm. § 167, 3), dein plerumque ዲበ፡ I) ዲበ፡ simplex: *super, supra, in*, plerumque ἐπί, de statu quietis et de motu (cum ላዕለ፡ multis in locis permutatur, sed proprie ab eo distinguitur, sicut ἐπί auf ab ὑπέρ über, ita quidem, ut ዲበ፡ magis de iis quae in superiore rei parte posita sunt, ei insistunt vel incumbunt, minus de iis, quae rei imminent et super eam suspensa sunt, usurpetur: ዘይወግር፡ እብነ፡ ላዕሌሁ፡ (über sich) ትወርድ፡ ዲበ፡ (auf) ርእሱ፡ Sir. 27, 25; አዕረፈት፡ በረከት፡ ላዕለ፡ ያዕቆብ፡ ዲበ፡ ርእሱ፡ 44, 23): እብን፡ ዲበ፡ እብን፡ Marc. 13, 2; አግብርት፡ ዲበ፡ አፍራስ፡ Koh. 10, 7; ርእስኪ፡ ዘዲቤኪ፡ Cant. 7, 6; እደውኪ፡ ዲበ፡ ርእስኪ፡ Jer. 2, 36; Apoc. 4, 4; መንፈስ፡ ዚአየ፡ ውእቱ፡ ዘዲቤከ፡ Jes. 59, 21; ይነብር፡ ዲበ፡ መንበር፡ Matth. 19, 28. 23, 2; ያንብርዋ፡ ዲበ፡ ተቅዋማ፡ 5, 15; Joh. 19, 19; ቆመት፡ ዲበ፡ ምድር፡ Dan. 7, 4; ይሰክብ፡ ዲበ፡ ምስካቡ፡ Job 33, 15; 1 Esr. 3, 6; ይርፍቁ፡ ዲበ፡ ሣዕር፡ Marc. 6, 39; እለ፡ የኀድሩ፡ ዲበ፡ የብስ፡ Hen. 54, 9; ይጼዐን፡ ዲበ፡ እድግ፡ Joh. 12, 15; አስመኩ፡ ዲቤከ፡ Hez. 29, 7; ያሰከምዎ፡ ዲበ፡ መታክፍቲሆሙ፡ Matth. 23, 4; ወድቀ፡ ዲበ፡ ኰኵሕ፡ Matth. 13, 5. 21, 44; ዲበ፡ ዘይወርድ፡ መንፈስ፡ Joh. 1, 33; ዲበ፡ ኰኵሕ፡ አሐንጽ፡ Matth. 16, 18; Eph. 2, 20; ዘይወዲ፡ እብነ፡ ዲበ፡ ሞጸፍ፡ Prov. 26, 8; ንሥኡ፡ አርዑትየ፡ ዲቤክሙ፡ Matth. 11, 29; ሶጠት፡ ዲበ፡ ርእስየ፡ 26, 12; ተክዕወ፡ ዲበ፡ ምድር፡ 23, 35; ወሀብኩ፡ መንፈስየ፡ ዲቤሁ፡ Jes. 42, 1; አፍሓመ፡ እሳት፡ ታስተጋብእ፡ ዲበ፡ ርእሱ፡ Prov. 25, 22; Rom. 12, 20; ጽሑፍ፡ ዲበ፡ Sx. Ter. 17 (vid. sub ተድባብ፡); እንስሳ፡ ዘሀሎ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Lev. 11, 2; Gen. 1, 28. a) post verba tegendi et vestiendi: ክዱን፡ እብን፡ ዲቤሁ፡ Joh. 11, 38; Hen. 14, 24; Job 39, 19; Joh. 20, 7; de vestibus alicui superindutis: ኢየሀሉ፡ ዲቤሆሙ፡ ዐምር፡ Hez. 44, 17; ሀሎ፡ ዲቤሁ፡ ልብስ፡ ጥቁብ፡ Phlx. 136, vel de tutela, qua quis protegitur Ps. 102, 16. 17; vel precari *pro* alqo Ex. 8, 5. 24. b) de onere, quod est super alqm: ጌጋይነ፡ ወኀጢአትነ፡ ዲቤነ፡ ውእቱ፡ Hez. 33, 10; ክብደ፡ ቀትል፡ ዲበ፡ ሳኦል፡ 1 Par. 10, 3. c) de potestate, qua quis superat alios: ነግሠ፡ ዲበ፡ 1 Par. 18, 14; ሤምኮ፡ ዲበ፡ ኵሉ፡ Ps. 8, 6; 1 Par. 9, 29; Ex. 2, 14; Hen. 20, 5; አመጽአሙ፡ ዲቤኪ፡ ወየዐግቱኪ፡ Hez. 23, 22; Gen. 6, 17; et de praestantia Koh. 1, 16. d) nonnumquam: *per* vel *trans superficiem* rei, darüber hin: Matth. 14, 25; Joh. 6, 19; ሐመር፡ ዲበ፡ ሞገድ፡ እንተ፡ ተሐውር፡ Prov. 24, 54; ፍኖተ፡ አርዌ፡ ምድር፡ ዲበ፡ ኰኵሕ፡ ibid.; ሰፍሐ፡ እዴሁ፡ ዲበ፡ ባሕር፡ Ex. 14, 21; et passim *ad, in* vertere licet: እደዊሃ፡ ትሰፍሕ፡ ዲበ፡ ዘይበቍዕ፡ ἐπὶ τὰ συμφέροντα Prov. 28, 37; ከልብ፡ ዘይገብእ፡ ዲበ፡ ቂያኡ፡ Prov. 26, 11; 2 Petr. 2, 22; ነፍኀ፡ ዲበ፡ ገጹ፡ መንፈሰ፡ Gen. 2, 7; ዕፃ፡ በጽሐ፡ ዲበ፡ ማትያስ፡ Act. 1, 26. e) de imminendo et suspendendo rei: (an) *ad, in:* ነበረ፡ ዲበ፡ ዐዘቅት፡ Ex. 2, 15; በከየ፡ ዲበ፡ ከሳዱ፡ Kuf. 31; ኢይቢታ፡ ዲበ፡ መስቀል፡ Joh. 19, 31; ተሰቅለ፡ ዲበ፡ ዕፅ፡ 1 Petr. 2, 24; ረፈቀ፡ ዲበ፡ እንግድአሁ፡ Joh. 13, 25. 21, 20; ከመ፡ እስልጥ፡ መቅሠፍትየ፡ ዲቤሆሙ፡ ἐν αὐτοῖς Hez. 20, 8. 2) a) de causa: *ob, de,* ዲበ፡ ሀጕለ፡ ውሉዶሙ፡ ይግዕሩ፡ Hen. 12, 6; ተፈሥሐ፡ Sir. 23, 3; Hen. 97, 2; በከየ፡ Hen. 95, 1; ሠሐቀ፡ Job 6, 26; ተሳለቀ፡ Gen. 39, 17; Job 6, 27; ተምዐ፡ Ex. 4, 14, al. b) post verba confidendi: Hen. 94, 8. 63, 7. c) *adversus, contra, in:* Matth. 12, 32 rom.; 24, 7; Act. 23, 5. 30 (εἰς); Marc. 3, 29; Hen. 10, 9. 56, 7; Ex. 17, 3 var.; Num. 16, 3; Deut. 15, 9; Ps. 14, 4; Hez. 32, 9. 10; ያነብሩ፡ መዓቅበ፡ ዲቤኪ፡ እንተ፡ ዐውድኪ፡ 23, 24; al. d) addendo et cumulando: *super, insuper, ad,* ይዌስክ፡ ዓዲ፡ ዲቤሁ፡ Sir. 21, 15; Ps. 68, 31. 70, 15; Ex. 1, 10; መቅሠፍት፡ ዲበ፡ መቅሠፍት፡ ወጽልእ፡ ዲበ፡ ጽልእ፡ Kuf. 23 (vid. በዲበ፡); ወዲበ፡ ዝኒ፡ ወሰከ፡ ላዕለ፡ ሥጋሁ፡ ቅሥፈት፡ Enc. Tachs. 24. II) Componitur cum aliis praepositionibus: 1) በዲበ፡ *super, supra, in* a) post verba commorandi: በዲበ፡ ምድር፡ Matth. 9, 6. 23, 9; Joh. 17, 4; Hen. 12, 5; Ps. 9, 42. 109, 7; Gen. 6, 12; Dan. 2, 10; ቀሡት፡ በዲበ፡ መትከፍታ፡ Gen. 24, 18; በዲበ፡ ምስካቢሆሙ፡ Ps. 149, 5; በዲበ፡ አንሕስት፡ Matth. 10, 27; Ez. 25, 20; በዲበ፡ ሠናይቱ፡ ለሰብእ፡ ተአዛዚ፡ Hen. 20, 5; ዘነበበ፡ በዲበ፡ ምሥዋዕ፡ 3 Reg. 13, 4. b) adjiciendi et cumulandi: ወሰከ፡ Ps. 68, 32; Jes. 1, 5. 30, 1; Job 34, 37; ደገመ፡ Job 29, 22; ወይሌ፡ በዲበ፡ ወይሌ፡ ወድንጋፄ፡ በዲበ፡ ድንጋፄ፡ Hez. 7, 26;

ድቀት፡ በዲበ፡ ድቀት፡ Job 16, 14; Jes. 28, 10. 57, 19; ሠናይት፡ በዲበ፡ በረከት፡ Sir. 26, 15. 2) እምዲበ፡ a) *desuper* Ex. 19, 3. 14. 25, 22; Matth. 14, 29. b) *super* Matth. 6, 27. 3) እንተ፡ ዲበ፡ a) *trans* et *super* (über—hin, über—hinüber) Hen. 32, 2; Matth. 14, 28; ይወግሩ፡ ርእሶ፡ እንተ፡ ዲበ፡ አረፍት፡ 2 Reg. 20, 21. b) *per:* እንተ፡ ዲበ፡ ኵሉ፡ የሐውር፡ Sap. 7, 24.

ድባብ፡ subst., amharicum magis quam aeth., *uraniscus portabilis* vel *umbraculum* („a large umbrella, which instead of a canopy the priests carry about in procession" Isenb. p. 166), Genz. f. 40 (vid. sub መርዋሕት፡); ጸዋሬ፡ ድባብ፡ Chr. Ax. f. 89.

ተድባብ፡ subst. (m.), Pl. ተድባባት፡ 1) *tectum:* ተሞቅሐ፡ መትሕተ፡ ተድባበ፡ ቤት፡ ὀρόφοις κατακλεισθέντες Sap. 17, 2 [coll. amh. ደበደበ፡ tecto tegere domum]. a) *operculum* arcae foederis Israelitarum, aliâs *propitiatorium:* כַּפֹּרֶת Ex. 37, 6 in C (Oct. P. II p. 92); ἱλαστήριον Ex. 25, 17—22. 35, 11 C; ተድባባት፡ Ex. 25, 18 var.; መልዕልቴሃ፡ ለታቦት፡ ተድባበ፡ ወርቅ፡ Org. b) „*uraniscus*, qualis super mensis sacris in Aethiopum templis extensus cernitur", Lud. c) *umbraculum, umbella:* ይትዔገሥ፡ ቍረ፡ ክረምት፡ ወሐሩረ፡ ሐጋይ፡ ታሕተ፡ ሰማይ፡ ዘእንበለ፡ ተድባብ፡ Sx. Haml. 25. 2) a) *corona* vel *lorica*, qua tectum cingitur, στεφάνη Deut. 22, 8. b) *propugnaculum, pinna, lorica pinnata, acroterion* moenium, murorum, aedium: ሰቀሉ፡ ውስተ፡ ተድባበ፡ አረፍት፡ ἐπὶ τῆς ἐπάλξεως τοῦ τείχους Judith 14, 1; Cant. 8, 9; ቆመ፡ ውስተ፡ ተድባብ፡ (sc. turris) Kuf. 37; እንተ፡ ተድባበ፡ ቅጽር፡ Act. 9, 25 Platt; 4 Reg. 6, 26; ተድባበ፡ ጼጼ፡ 2 Reg. 18, 24; ተድባበ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ πτερύγιον Matth. 4, 5; ተድባበ፡ ባሕርይ፡ ዲበ፡ አረፍት፡ ወርቅ፡ Org. c) ut videtur *acroterion* vel *rostrum* navis: ተምህሩ፡ ይግበሩ፡ ተድባበ፡ አሕማር፡ ወይሴሰዩ፡ እምጻማ፡ እደዊሆሙ፡ Sx. Ter 17; ርእየ፡ ዲበ፡ ተድባበ፡ ፩ እምአሕማራት፡ ጽሑፍ፡ (sc. nomen) መክሲሞስ፡ ወዶማቴዎስ፡ ibid.; ከኑ፡ ይገብሩ፡ ተድባባተ፡ አሕማራት፡ ወይሴሰዩ፡ በግብረ፡ እደዊሆሙ፡ Sx. Jac. 2. d) *coronamentum prominens*, quo arca foederis cincta erat, κυμάτιον Ex. 38, 2. e) *cancelli* vel *clathri* fenestrae, δίκτυα Cant. 2, 9. — *Voc. Ae.:* ተድባብ፡ ተውሳክ፡ ወታሚርጋብ፡ ዘ፡ ፫ሂ፡ ድባብ ።

መደብ፡ subst. m. et f. [vid. መደብ፡ et መድብ፡ apud Isenb. p. 38, et in nostro lexico scholion ad ሚላትሮን፡ c. 147] *crepido, procursus, ornamentum prominens*, κύκλωμα (חֵיק) Hez. 43, 17; עֲזָרָה 43, 14. 20 in vrs. nov.

II. **ደበበ፡** inus. i. q. דבב دَبَّ *rependo incessit* (vid. ደበወ፡ et ደበየ፡ et ዴፐ፡).

ድብ፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. ድባት፡ דֹּב [دُبٌّ et دُبَّةٌ] *ursus, ursa*, 1 Reg. 17, 34; ድብ፡ ኀራስ፡ 2 Reg. 17, 8; Jes. 11, 7. 59, 11; ድብ፡ ርኁብ፡ Hos. 13, 8; Am. 5, 19 (m.); Sir. 25, 17; ድብ፡ እንተ፡ ትነዑ፡ Thren. 3, 10; Dan. 7, 5 (m. et f.); Apoc. 13, 2; ἄρκοι Sir. 47, 3; Jud. 1, 34; 4 Reg. 2, 24 (v. ድባት፡); ቤተ፡ ዐናብስት፡ ወድብ፡ Sx. Masc. 27; Pl.: ከመ፡ ትፈኑ፡ ድባተ፡ ብዙኀ፡ ወመዐትማነ፡ ዐናብስተ፡ Sap. 11, 18.

ደቡብ፡ subst. (m.) [sec. Lud. „fortassis a sidere ursae (ἄρκτος ድብ፡) dictum"; at etiam Abyssinis ድብ፡ nomen astri coelestis fuisse, nondum probatum est. Nescio an rectius a I ደበበ፡ ducere liceat vocabulum, ut proprie sit *regio elata* vel *alta* (perantiquum enim videtur nomen et ex antiquis Geez populi sedibus traditum). Sed omnia incerta sunt, quare nomen seorsum ponendum videbatur] 1) *septentrio, plaga septentrionalis*, βοῤῥᾶς 4 Reg. 16, 14; 2 Par. 14, 10; Koh. 11, 3; Jes. 14, 13. 31. 41, 25. 49, 12; Jer. 3, 18. 4, 6. 6, 22. 10, 22. 13, 20. 26, 6. 10. 20. 24. 27, 3. 41. 29, 2; Dan. 8, 4; Hez. 8, 3. 5. 9, 2. 26, 7. 32, 30; Joel 2, 20; Zeph. 2, 13; Am. 8, 12; Zach. 2, 6. 6, 8; Luc. 13, 29 rom.; Lit. 175, 4; ደቡበ፡ *septentrionem versus* Lit. 170, 3. (In Oct., Ps. aliisque libris መስዕ፡ vel ምዕዋን፡ frequentari solet). 2) *aquilo* Cant. 4, 16. 3) Abyssinis horum saeculorum sicut ሰሜን፡ (vid. c. 334) in significatum *septentrionalis*, ita ደቡብ፡ in significatum *meridionalis plagae* abiit (vid. etiam Isenb. sub ሰሜን፡ et ደቡብ፡), quae significationum permutatio etiam in libros Bibliorum recentiores passim intrusa est, vid. praeter locos sub ሰሜን፡ allegatos etiam Luc. 13, 29 Platt; Dan. 8, 5 (λίψ); νότος Hez. 40, 24. 27. 44.

ደቡባዊ፡ adj. rel. 1) *septentrionalis:* ደቡባዊ፡ ነፋስ፡ (*aquilo*) ጽኑዕ፡ Prov. 27, 16; Apoc. 21, 13 rom. 2) in codicibus horum saeculorum: *meridionalis*, Hez. 40, 28. 44. 41, 11. 46, 9; Apoc. 21, 13 Platt.

ድቡት፡ vid. sub ደበወ፡

ደብተራ፡ subst., f., rarius m., Pl. raro ደብተራት፡, plerumque ደባትር፡ [ni fallor, est nomen a Graecis petitum, sc. ἡ διφθέρα] 1) *tabernaculum, tentorium:* Jes. 33, 20; Jer. 10, 20; Judith 6, 10. 10, 20. 14, 13; Sx. Haml. 5; ተከለ፡ አብራም፡ ደብተራሁ፡ Kuf. 13; Gen. 31, 25; Jes. 38, 12; ይተክሉ፡ ምጽላሎሙ፡ (v. ደብተራሆሙ፡) Jer. 6, 3; ከመ፡ ትትሐነጽ፡ ደብተራሁ፡ Tob. 13, 10; ዘያቀውም፡ ደብተራሁ፡ Sir. 14, 25; ተነሥተ፡ ደብተራየ፡ (v. ደባትር፡) αἱ δέῤῥεις μου Jer. 4, 20 በደብተራ፡ (v. በደባትር፡) ተኀድሩ፡ Jer. 42, 7 seq.; መትሕተ፡ ደብተራ፡ ሠቅ፡ ὑποκάτω δέῤῥεων 1 Par. 17, 1; de tabernaculo foederis sacro: Ex. 26, 1 seq.; 33, 7; Lev. 1. 4 al.; Jos. 18, 1; Kuf. 49; Ps. 26, 11. 77, 66; በውስተ፡ ደብተራሁ፡ ቅዱስ፡ Sir. 24, 10. 15; Hebr. 9, 11; Pl. ደብተራት፡ Macc. f. 1. 15; ደባትር፡ Ex. 33, 10; Lev. 23, 43; Hez. 25, 4; Ps. 77, 32; 2 Reg. 11, 11. — *Voc. Ae.:* ደብተራ፡ ዘ፡ ደበና፡ (i. e. tentorium regis, vid. Lud. lex. amh. c. 83); *aliud:* ደብተራ፡ ብ፡ እንደ፡ ሰቀላ፡ ያለ፡ ድንኳን ። 2) „Vulgo etiam sic vocatur *Canonicus*, qui ex Levitis originem ducit, ut putant, quorum officium in templis Aethiopicis est cantare et crotala pulsare" Lud. e Tellez. L. I. c. 39 f. 95; at sec. Isenb. in lex. p. 166, et sec. Harris I p. 269. 360. II p. 104 (ubi modo *debtera* modo *deftera* scriptum est) homo *literatus*, qui nominis significatus et ipse a διφθέραι ductus est (sicut دفتر, دفتردار).

አደብተረ፡ quadrl. II (denom.) *tentorium* vel *tentorio simile facere* alqd, Gad. Ad. f. 53.

ተደብተረ፡ III, 1 *tentorium* vel *tentorio simile fieri*, M. M. f. 66 (vid. sub ዐዘቅት፡); Gad. Ad. f. 52. 53.

ድብቱር፡ part. *factus* vel *positus*, de *tentorio:* in coelis ኀበ፡ ድብቱር፡ ደባትረ፡ እሳት፡ M. M. f. 116.

ደብተራዊ፡ adj. rel. *tabernaculorum contextor, tabernacularius*, σκηνοποιός, de Paulo apostolo, Chr. Ta. 16.

ደበወ፡ inus. [contiguum radici II ደበበ፡ et ደበየ፡ et ዴፐ፡] *revere, commodo modo incedere, obrepere.*

ድቡት፡ subst. [formae ዝሩት፡, proprie part. fem.; Lud. hoc nomen sub ደበተ፡ recenset], nonnisi adverbialiter usurpatur sc. በድቡት፡ vel ድቡተ፡ 1) *commode, opportune, tempestive:* ርቱዕ፡በድቡት፡ንግበር፡ለነ፡ (rom.: በሀድአት፡) Act. 19, 36; ኵሉ፡ዘበሕግ፡ወበድቡት፡ወበዐቅም፡ግበሩ፡ 1 Cor. 14, 40 rom.; በድቡት፡ εὐκαίρως 2 Tim. 4, 2; ከመ፡ዘበድቡት፡ወበቀሊል፡ያሐምመከ፡ ἵνα σε ἐλαφροτέρως ϑλίψῃ Herm. p. 61. 2) *repente, improviso:* abiit ድቡተ፡ Sx. Haml. 8; Kedr f. 9; ዐርገ፡ድቡተ፡እንተ፡ከልእ፡ገጽ፡ Gad. T. H.; ጸውዖ፡መልአከ፡እግዚ"፡ጊዜ፡መንፈቀ፡ሌሊት፡ወይቤሎ፡ነዓ፡ፃእ፡እምዝየ፤ወፅአ፡ድቡተ፡ወአልቦ፡ዘነሥአ፡እምቤተ፡አቡሁ፡ Deg. — *Voc. Ae.:* ድቡት፡ወጽሚት፡ዘ፡ቀስታ፡; *aliud:* ድቡት፡ዘ፡ድልድል፡ወጽሚት፡ዘ፡ቀስታ፡።

ደብዐኈል፡ et ድብዐኈል፡ nec non ድንብዐኈል፡ subst., Pl. "ኈላት፡ 1) *cavea* vel *carcer* bestiarum majorum: በመዋቅሕት፡ወበደብዐኈል፡ ἐν κημῷ καὶ γαλεάγρᾳ Hez. 19, 9; crebrius in Gad. T. H., ubi in ድንብ" vel ድብ" captivos inclusos esse refertur, et id, quod antea ቀፎ፡ nominatum erat, ድንብ"፡ appellatur; Pl. ድንብዐኈላት፡ ibid. 2) *funis validus* seu *vinculum* quo bestiae majores constringuntur, Lud. ex Org. 1. [Etymon nondum liquet]. — *Voc. Ae.:* ድብዐኈል፡ v. ድንብዐኈል፡ዘ፡የጉማሬ፡መጽመጃ፡; sec. Ludolfi Gregorium: ገሪፍ፡ዘጎማሬ፡ „funes quibus hippopotami capiuntur".

ደበየ፡ I, 1 [vic. ደበወ፡ et II ደበበ፡ et ዴፐ፡] Subj. ይድቢ፡ 1) *obrepere, ex improviso supervenire* (überraschen), c. Acc.: ይበውኡ፡ላዕሌሆሙ፡ወይደብይዎሙ፡ εἰσελεύσονται εἰς αὐτὰ ἀφυλάκτως Hez. 7, 22. 2) *repente invadere, irruere, insilire, irrumpere* in alqm (überfallen, einbrechen), c. Acc.: ደበዩኒ፡እለ፡አልቦሙ፡ምሕረት፡ ἐπέβησάν μοι Job 30, 21; Ps. 37, 11; ንድብዮ፡ 2 Esr. 16, 10 var.; ይደቢ፡አብያተ፡ሰብእ፡ Act. 8, 3 Platt; 17, 5; ኢይከውኖ፡ኀዲገ፡ዘዚአሁ፡በሐውርት፡ባዕድ፡ይደቢ፡ (sic) καταλείψαντα τὴν ἑαυτοῦ παροικίαν ἑτέρᾳ ἐπιπηδᾶν, II Can. Ap. 12; ከመ፡ኢይድብያ፡ለቤተ፡ክር"ን፡ M. M. f. 78; etiam de inanimatis praedicatur, ut: እፎ፡ዘኢያንቀልቀሉ፡ (Perf.) መሠረታት፡አውግር፡ከመ፡ይድብዩከ፡ M. M. f. 31. — *Voc. Ae.:* ደበይዎ፡ዘ፡አስፈገምዎ፡; *aliud:* ይደቢ፡ብ፡ይበረብራል፡; *Rad. Abb.:* ደበየ፡ዘ፡ዘረፈ፡።

ተዳበየ፡ III, 3 *irruere* vel *insilire* in alqm: ንዳበዮ፡ 2 Esr. 16, 10 var.

ደባዪ፡ n. ag. *invasor, irruens:* ደባዬ፡በግዕ፡ Epil. Evang. Joh. in N. T. rom.

ዲብዲቆን፡ et ድብዲቆን፡ n. prgr., sc. δίπτυχον, δίπτυχα i. e. *diptycha* vel *tabellae* episcoporum, sanctorum mortuorum, quales in ecclesiis legi solent: መጽሐፈ፡ዲብዲቆን፡ዘቅዱሳን፡ M. M. f. 295; scribe nomen meum in coelo, ኀበ፡ተለከአ፡ድብዲቆን፡ዘማኅበረ፡ነቢያት፡ Org. 4. (Vid. etiam Lud. Comm. Hist. p. 360).

ደብደበ፡ quadrl. I [دَبَّ et دَبْدَبَ] *inquietum esse, inquietudine consumi:* የሐዝን፡ወይደበድብ፡ Phlx. 165; Clem. f. 255; ሶበ፡ይነቅህ፡በጽባሕ፡ኢይደበድብ፡ (v. ይደበድብ፡ sic! v. ኢይበደብድ፡) ነፍስቱ፡ (sic) ἀνέστη πρωῒ καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ Sir. 34, 20.

አደብደበ፡ II *inquietum reddere, sollicitare:* ይቤ፡አቡ፡ኢሳይያስ፡ለእመ፡ደደቀ፡ከመ፡አደብደቦ፡ኀጢአት፡ለነፍስ፡ Phlx. 110.

ዲባግ፡ subst., Pl. ዲባጋት፡ i. e. دِيبَاج (ܕܝܒܐ ܕܝܒܐ) *vestis serica versicolor, vestis Attalica, auro intexta:* ሢራያት፡ወዲባጋት፡ወዐጌያት፡ Macc. f. 22; ዲባጋት፡ Chr. Ta. 28; አልበሰ፡ዲባጋት፡ Sx. Masc. 16; Abush. 50; Lud. Comm. hist. p. 496 n. 10; ጸውዖ፡ብእሲ፡ባዕል፡ለዲዮጋንስ፡ጠቢብ፡ኀበ፡ቤቱ፡ወከነ፡ስርግወ፡በዲባጋት፡ወብእሲሰ፡ኢከነ፡ግሙጸ፡ Fal. — *Voc. Ae.:* ዲባግ፡ብ፡ኸደዋ፡ v. ከደዋ፡።

ደኀለ፡ vid. sub ደሐለ፡

I. ደኀረ፡ vel ድኅረ፡ rad. eadem, quae אחר, ܐܚܪ ܐܘܚܪ et ܡܘܚܪ, أخر, አኀረ፡ (vid. Ewald Lehrb. der hebr. Sprache VI. Ausg. p. 91); vicina sunt دَخَرَ posthabitus i. e. *parvus vilisque fuit*, ذَخَرَ *in usum futuri temporis paravit* (etiam دخر VIII), ደሐረ፡

ደኀረ፡ (I, 1 an 2?) relinquere i. e. *permittere* vel *concedere*, seq. Acc. pers. et Subj. verbi: ደኀረከሙ፡ትኅድጉ፡ Matth. 19, 8 (ἐπέτρεψε), ni hoc verbum cum Lud. ad ደሐረ፡ referre malueris.

ደኀረ፡ I, 2 *cunctari:* ከመ፡ይትመየጥ፡ወኢይደኅር፡ Jsp. p. 336; at exspectaveris ወኢይድኅር፡, quare praestat III, 2 ይደኀር፡ legere.

አድኀረ፡ II, 1 1) *retardare, remorari, differre*, c. Acc.: አድኅርክዋ፡እምተበኵሮ፡ Lud. Comm. hist. p. 497 n. 15; አድኀሩ፡ፍትሐ፡ላዕሌሁ፡ (das Gericht über ihn) Jsp. p. 315; እመ፡አድኀርከኒ፡ (i. e. diem mihi prorogas) p. 339. 2) *post se* vel *retro relinquere:* ሞተ፡በሃይማኖት፡ወአድኀረ፡ሰብአ፡ድኅሬሁ፡ Jsp. p. 288; አድኀረ፡መብዝኅተ፡ሰብኡ፡ምስለ፡እኁሁ፡ p. 318.

አደኀረ፡ II, 2 1) *retardare, remorari* alqm: ኢታድኅረኒ፡ለረኪበ፡አንዊየ፡ Jsp. p. 290; vel alqd 1 Par. 26, 27 var. 2) *posteriorem reddere* alqm: አአብዳን፡እሮ፡አደኀርክምዎ፡ለመለኮት፡እምላክነ፡ጸራቅሊጦስ፡እምጥንተ፡ሀላዌሆሙ፡ለፍጡራን፡ M. M. f. 64 (opponitur iis, qui originem Spiritus S. inde a baptismo Christi ducunt).

ተድኅረ፡ et ተደኀረ፡ (Jud. 5, 28 F) III, 2 1) *tardare (tardum esse), morari, cunctari:* ኢይበድሩ፡ወኢይዴኀሩ፡፩ዕለተ፡ Hen. 74, 12; ተድኅሮ፡መጽአ፡ Kid. f. 19; እንበለ፡ተድኅሮ፡ Enc. Hed. 10; seq. Acc. Inf.: ተደኀረ፡መጺአ፡ Jud. 5, 28; seq. ከመ፡ኢ፡ 2 Reg. 19, 11. a) *sero venire:* እለ፡ይዴኀሩ፡በቅድስት፡ማኅበር፡እፍአ፡ለይቁሙ፡ Kid. f. 19; seq. እምነ፡ rei, quae sero veniendo praetermittitur: እመሂ፡ኤጲስቆጶስ፡ተድኅረ፡እምስብሐተ፡ነግህ፡ Clem. f. 175. b) *non interesse, non comparere* (ausbleiben) seq. እምነ፡, ut: ለእመ፡ነበረ፡ሕዝባዊ፡ሠለስተ፡ሰንበተ፡ድኅሮ፡እምቤተ፡ክር"ን፡ይከልእዎ፡ትድምርት፡ Can. Gangr. 11; እመ፡ይዴኅር፡እምኔሆሙ፡መጺአ፡ኀበ፡ማኅበር፡ (si conventui nolit interesse) Can. Gangr. 6. 2) *retro relinqui, remanere*, Lit. Greg.; ተድኅረ፡እምኔሁ፡፪ዕለተ፡ (2 Tagereisen) Jsp. p. 299; ὑστερεῖν Ps. 38, 6; Deus est ፩ዘእንበለ፡ቀዲም፡ወ፩ዘእንበለ፡ተዳኅሮት፡ Org. (si lectio bona est, est forma Inf. III, 3). a) *ultimum, postremum, novissimum esse*, 4 Esr. 3, 53; ኢትዴኅሬ፡ Lud. e Matth. 2, 6 Mss. b) *deesse* rei faciendae: ወኢተድኅረ፡፩እምኔሆሙ፡ለገቢረ፡ዝንቱ፡ Jsp. p. 286.

3) *retardari, differri:* ከመ፡ ኢይደኅር፡ ሐኒጸ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ 1 Par. 26, 27; ለይደኅር፡ ግብሩ፡ ፫ አውራኀ፡ F. N. 5.

አስተደኀረ፡ IV, 2 et **አስተዳኀረ፡** IV, 3 1) *remorari, retardare, differre, procrastinare,* c. Acc. pers.: Gen. 24, 56 var.; et seq. ከመ፡ c. Subj.: ለእመ፡ አንተ፡ አስተደኀርከ፡ ለአስትሮብሎስ፡ (Aristobulum) ከመ፡ ይምጻእ፡ ኀቤየ፡ Jsp. p. 322; c. Acc. rei dilatae: ለእመ፡ አስተደኀርከ፡ ቀቲሎታ፡ p. 327; Lud. Comm. hist. p. 307; ኢያስተድኅር፡ (sc. ጥምቀተ፡) ለጌሰም፡ F. M. 27, 4; ኢያስተድኅር፡ (ለተጠምቆ፡) እስከ፡ ጌሰም፡ F. N. 3. a) *reservare, reponere* (aufsparen): hoc die jejunant ወያስተድኅሩ፡ መብልዖሙ፡ እስከ፡ ይመሲ፡ Abush. 12; Joh. 2, 10 (ubi ed. rom. አስተደ"፡, Platt አስተዳ"፡ habet). b) *cohibere:* አስተዳኀረ፡ መዐተ፡ Syn. in Lud. Comm. hist. p. 316. c) *ultimum* vel *supremum ponere,* መኑ፡ አስተደኀረ፡ መአዝኒሃ፡ ὁ βαλὼν λίθον γωνιαῖον ἐπ' αὐτῆς Job 38, 6 var.; et hinc sumtum አስተዳኀረ፡ መአዝኒሃ፡ (sc. Deus terrae) Lit. Epiph.; (in utroque loco lapidem angularem supremum intelliges; sed praestat lectio አስተኀደረ፡ q. v.). 2) *post se relinquere:* Vespasianus አስተደኀረ፡ ወልዶ፡ ጢጦስ፡ ይዕግታ፡ ለሀገር፡ Jsp. p. 342.

ድኅር፡ subst. 1) *pars rei posterior* vel *postica:* ድኅሬሆሙ፡ (pron. suff. per *ê*, quasi praep. esset) ለአልክቱ፡ አልህምት፡ ይኔጽር፡ ውስጠ፡ τὰ ὀπίσθια αὐτῶν 2 Par. 4, 4; ገበሃ፡ ዘድኅር፡ i. e. *puppis* (navis) Act. 27, 41 Platt; ዘበን፡ እንተ፡ ድኅር፡ (opp. እንግድዓ፡ እንተ፡ ፍጽም፡) Lit. 171, 2. Adverbialiter a) ድኅረ፡ *retro, retrorsum, pone:* Matth. 19, 30; ሜጠ፡ ድኅረ፡ የማኖ፡ Thren. 2, 3; ገብኡ፡ ድኅረ፡ Clem. f. 203. b) ለድኅር፡ vel መንገለ፡ ድኅር፡ id.: ይግብኡ፡ ለድኅር፡ εἰς τὰ ὀπίσω Cyr. c. Pall. f. 66; ይትመየጥ፡ መንገለ፡ ድኅር፡ F. M. 27, 9; ከመ፡ ኢይሚጥ፡ መንገለ፡ ድኅር፡ ኵሎ፡ ዘመጽአ፡ 16, 1. c) እምድኅር፡ *a parte posteriori, a tergo, pone:* Ex. 14, 27. 26, 22. 23; Apoc. 4, 6; እምቅድም፡ ወእምድኅር፡ Mavâs. n. 17. d) በድኅር፡ *retro* vel *postremo:* ለዘተረፈ፡ ብእሲ፡ እምሕዝቡ፡ በድኅር፡ Enc. Haml. 25. 2) *finis* 4 Esr. 9, 7 Laur.; *tempus posterum* vel *futurum:* አሰፈወ፡ ለድኅር፡ in posterum F. M. 25, 3; እዝማን፡ ዘድኅር፡ ወእለ፡ ኀለፉ፡ Enc. Mag. 12. Adv. a) ድኅረ፡ α) *post, postea, deinde, tum,* ὕστερον Prov. 23, 31; Sir. 27, 23; Matth. 25, 11; Joh. 13, 36; 4 Esr. 6, 69; ἔσχατον Num. 31, 2; μετὰ ταῦτα Joh. 13, 7; Sir. 17, 23; ቅድመ፡ ጠይቅ፡ ወድኅረ፡ ትጌሥጽ፡ καὶ τότε Sir. 11, 7. β) *postremo, tandem:* Matth. 26, 60. 21, 37; Hebr. 12, 11; ἐπ' ἐσχάτῳ Sir. 13, 7. 14, 7. 34, 22. b) እምድኅረ፡ *postea* Matth. 21, 32 Platt. — *Voc. Ae.:* ድኅረ፡ ከዋላ፡ ብ፡ ኋላ ።

ድኅረ፡ cum compositis, praep. et conj. I) Praep. 1) loci: a) ድኅረ፡ *pone, post,* (et c. pron. suff. refl. *retro*): አግባእክኒ፡ ድኅረ፡ ዘባንኪ፡ Hez. 23, 35; Sir. 21, 15; ድኅረ፡ ማዕጾ፡ Jes. 57, 8; Gen. 9, 23. 18, 10. 19, 26. 33, 2; Num. 10, 25; ያገብአሙ፡ ድኅሬሆሙ፡ ለጠቢባን፡ Jes. 44, 25; ገብኡ፡ ድኅሬሆሙ፡ Jer. 7, 24. 26, 5; Thren. 1, 13; Joel 2, 14; Prov. 25, 9; Ps. 6, 10; Matth. 4, 19. 10, 38; Phil. 3, 14; የሐውር፡ ድኅሬሆሙ፡ Lit. Chrys. b) እንተ፡ ድኅረ፡ *pone, a parte posteriori:* Cant. 2, 9; Matth. 9, 20; Luc. 8, 44; Apoc. 12, 15. c) በድኅረ፡ *pone, post:* በድኅሬየ፡ Hez. 3, 12; Zach. 7, 14; Jer. 12, 6; Matth. 15, 23; Marc. 5, 27; ዘመጺ፡ በድኅረ፡ አዋልደ፡ ሰብእ፡ post filias i. e. eas secuti Kuf. p. 31. d) መንገለ፡ ድኅረ፡ *partem posteriorem* alcjs *versus* Jud. 18, 12. e) እምድኅረ፡ α) *a post, ne sit* (amplius) *post* 2 Reg. 2, 21; Ps. 77, 76; Matth. 4, 10. 16, 23; ትዜሙ፡ ምድር፡ እምድኅረ፡ እግዚ"፡ Hos. 1, 2. β) *a parte posteriori* alcjs, Apoc. 1, 10; Ex. 14, 9. 19. Nota Ex. 25, 38, ubi interpres τὸν ἐπαρυστῆρα vertit ዘእምድኅሬሃ፡ *pars ejus posterior* („tamquam ab ὕστερος" Lud.). 2) temporis: a) rarius ድኅረ፡ *post:* ድኅሬሁ፡ 4 Esr. 4, 1; Enc. Sen. 4; *postremo post* Marc. 12, 5; 1 Cor. 15, 6; et b) rarissime በድኅረ፡ Hen. 65, 4. c) creberrime እምድኅረ፡ *post:* Gen. 7, 10. 8, 3. 6. 9, 28. 10, 1. 16, 3; Ex. 12, 41; Num. 26, 1; 1 Reg. 11, 1; Matth. 1, 12. 3, 11. 17, 1. 22, 27. 24, 29. 25, 19. 27, 62; Marc. 1, 8; Luc. 1, 24. 9, 28. 15, 13 al. sexcenties; እምድኅረዝ፡ vel እምድኅረ፡ ዝንቱ፡ *post haec, postea* Matth. 4, 2. 21, 29; Marc. 16, 14; Joh. 5, 1; Ex. 5, 1; Joh. 2, 12. 6, 1 al.; እምድኅረ፡ ሕቅ፡ Marc. 14, 70 et ሕቀ፡ Herm. p. 80 *paulo post;* እለ፡ እምድኅሬከ፡ *posteri tui* Sir. 41, 3; እስከ፡ እምድኅሬሁ፡ Gen. 17, 19. II) Conj. 1) Raro ድኅረ፡ *postquam:* Enc. Genb. 21; Hed. 7; Ter 21 al. 2) plerumque እምድኅረ፡ seq. Perf.: Gen. 5, 4. 27, 1. 39, 5; Num. 6, 19; Deut. 12, 30; Kuf. 7; Jer. 36, 2; Judith 16, 25; 4 Esr. 9, 13; Matth. 27, 53; Marc. 1, 14. 16, 19 al. creberrime.

ድኅሬተ፡ adv. (Acc. a ድኅሬት፡) 1) *retro, retrorsum, rursum:* 1 Reg. 4, 18; ከመ፡ ይደቁ፡ ድኅሬተ፡ Jes. 28, 13; Thren. 1, 8; Gen. 9, 23; Jer. 15, 6 gloss.; ኢገብኡ፡ ድኅሬተ፡ Lud. ex Enc. Haml. 25. Passim latine adjectivo *retroversus* interpretandum est, ut: የሐርስ፡ ድኅሬተ፡ Luc. 9, 62; ገጾሙ፡ ድኅሬተ፡ Kuf. 7; እንዘ፡ እሱራን፡ እሙንቱ፤ እደዊሆሙ፡ ድኅሬተ፡ Mavâs. n. 22. 2) *retro* i. e. *a tergo, pone,* 1 Reg. 29, 3 (coll. 2.).

ደኃሪ፡ adj., f. "ሪት፡, Pl. m. ደኃርያን፡ f. ደኃርያት፡, c. ደኅርት፡ 1) Adj. a) *posterior* (opp. priori), de loco: Deut. 34, 2; Zach. 14, 8 var.; Joel 2, 20; de ordine et tempore: Ruth 3, 10; Deut. 24, 3; Apoc. 2, 19; እለ፡ ተርፉ፡ ቃላተ፡ አዝያስ፡ ደኅርት፡ ወቀደምት፡ 2 Par. 26, 22 al.; ደኃርያን፡ Hen. 37, 2. 3; መጻሕፍት፡ ዘቀዳሚ፡ ወዘደኃሪ፡ i. e. V. et N. Testamenti, Syn. in Lud. Comm. p. 313. b) *postremus, ultimus, novissimus,* de loco: ደኃርያን፡ Num. 2, 31; de ordine: ደኅርት፡ Matth. 19, 30. 20, 8. 14; ደኃርያት፡ Apoc. 21, 9; de tempore: Jes. 41, 4; Ps. 138, 4; አግሪጳስ፡ ውእቱ፡ ደኃሪ፡ እምእለ፡ ነግሡ፡ ላዕለ፡ አይሁድ፡ Jsp. p. 342; ደኃሪት፡ ዕለት፡ *dies novissimus* Clem. f. 97. 105; Joh. 6, 39. 11, 24; እስትንፋስ፡ ደኃሪት፡ Lit. 164, 3; በደኃሪት፡ ትውልድ፡ Asc. Jes. 11, 38; 1 Joh. 2, 18; በደኃሪ፡ መዋዕል፡ Jes. 2, 2; Jer. 23, 20. 25, 18. 37, 24; Dan. 2, 28; 1 Tim. 4, 1; 2 Tim. 3, 1; 2 Petr. 3, 3; 4 Esr. 8, 60. 71; እስከ፡ ደኃሪ፡ መዋዕል፡ 6, 50; ደኅርት፡ Koh. 1, 11. 4, 16; 2 Esr. 8, 13. 2) Pro Subst. usurpatur a) rarius m. ደኃሪ፡ *novissimum, finis, exitus:* 4 Esr. 9, 5. 7 var.; ደኃሪሃ፡ ለፍርሀተ፡ እግዚ"፡ ጥበብ፡ συντέλεια Sir. 21, 11; ወዘሂ፡ ይከውን፡ በደኃሪ፡ Jes. 46, 10; ትዘከር፡ ዘደኃሪ፡ Lud. e Vit. Barb.; አመ፡ ደኃሪ፡ *postremo* Enc. Pag. 5. b) crebro f. ደኃሪት፡ *novissimum, finis, exitus:* ደኃሪት፡ τὰ ἔσχατα Jes. 41, 22; በደኃሪት፡ ἐπ' ἐσχάτου 41, 23; ደኃሪታ፡ (ለፍኖት፡) τὰ τελευταῖα αὐτῆς Prov. 14, 12; 4 Esr. 1, 30; Job 23, 8; ደኃሪታ፡ (ለሐሰት፡) Sir. 7, 13; ደኃሪቱ፡ ለስም፡ እኩይ፡ ኀሳር፡ 6, 1; sermonis Koh. 10, 13; in specie α) *tempus posterius, sors posterior, finis vitae:* Job 8, 7. 42, 12; 4 Esr. 10, 43; በደኃሪቱ፡ ለሰብእ፡ ይትዐወቅ፡ ምግባሩ፡ Sir. 11, 27; ተዘከሪ፡ ለደኃሪትከ፡ 7, 36; አመ፡ ትበጽሕ፡ ደኃሪትከ፡ 30, 32. 19, 3. 18, 12. 6, 28. 3, 31. 2, 3; Koh. 7, 3; Jes. 47, 7; Jer. 17, 11;

Ps. 38, 5. β) *posteritas, posteri:* ኢይትርፍ፡ዘርኡ፡ሎቱ፡ወደኃሪት፡ Kuf. 7.

ዳኅራዊ፡ vel ዳኅራይ፡ adj. rel., f. ዳኅሪት፡ *postremus, ultimus* Jes. 44, 6 (v. ደኃራዊ፡); Org.; *posterior:* Hebr. 10, 9 rom.; ባሕር፡ዳኅሪት፡ Zach. 14, 8 in Cod. Laur.

ደኃራዊ፡ et ደኃራይ፡ adj. rel. 1) *posterior:* Hebr. 10, 9 Platt; 1 Cor. 15, 48; ሀርቃኖስ፡ደኃራዊ፡ Jsp. p. 321. 2) *ultimus, postremus, novissimus:* Sir. 24, 28; Jes. 41, 4 var.; 44, 6 var.; Apoc. 1, 17. 22, 13.

ድኅርና፡ subst. *existentia posterior,* opp. ቅድምና፡ F. N. in prol. (vid. sub ቅድምና፡).

II. ደኅረ፡ I, 1 [in libris Mss. per ኅ non per ሐ scriptum esse solet. Conjicere potueris, verbum cum I ደኅረ፡ componendum esse et primitus significasse *ut in posterum alqs bene se habeat* vel *ut superstes sit precari*, sed aliae quoque sese offerunt conjecturae, et cum primarii significatus vestigia nulla sint relicta, etymon in medio relinquimus] Subj. ይድኅር፡ *bene precari, fausta imprecari, benedicere:* ሶበ፡አሐዱ፡ይድኅር፡ወካልኡ፡ይረግም፡ εὐχόμενος Sir. 31, 29; ኢይረግሙ፡ወኢይድኅሩ፡ εὐλογεῖν Ep. Jer. 65; Ps. 61, 4; Rom. 12, 14; c. Acc. pers.: ደኅረኒ፡ዘይመውት፡ Job 29, 13; ይድኅሩኒ፡ስኡናን፡ 31, 19; Ps. 71, 15; ለጸጋዊ፡ይድኅርዎ፡በሥነ፡ምግባሩ፡ Sir. 34, 23; Rom. 12, 14; 1 Cor. 4, 12; Did. 1; ይድኅሩኒ፡አራዊተ፡ገዳም፡ Jes. 43, 20. — Scholion *Voc. Ae.*: vid. sub ደሐረ፡

መድኅር፡ et መድኅር፡ subst. (m.) *bona precatio, benedictio, benedictum:* መድኅረ፡አብ፡ εὐλογία Sir. 3, 9; መርገም፡ወመድኅር፡ δυσφημία καὶ εὐφημία 2 Cor. 6, 8; አቅረብነ፡ለከሙ፡መርገመ፡ወመድኅረ፡ Clem. f. 199; εὔφημα Phil. 4, 8.

ደኅረ፡ *dimittere repudio* vid. sub ደሐረ፡

ደኅኀ፡ rad., contigua radici ደኅየ፡ q. v.

ድኁኅ፡ part. *excavatus, cavus, cavernosus:* አድባረ፡ድኁኃን፡ ὄρη κοιλωμάτων Cant. 2, 17. 8, 14; አቡነ፡አረጋዊ፡ዓለ፡ውስተ፡አድባር፡ድኁኃን፡ Deg.; Maria ወለተ፡ድኁኃን፡አድባር፡ Lud. e Cant. Mar. — *Voc. Ae.*: ድኁኅ፡ዘ፡ትሑት፡

ድኅነ፡ I, 1 [amh. ዳነ፡; ni fallor, cum ደሐለ፡ et radicibus sub ደሐለ፡ laudatis componendum] Subj. ይድኅን፡ 1) *salvum evadere* vel *elabi:* 1 Reg. 30, 17; 2 Reg. 1, 3; Job 1, 15; Jer. 48, 15; Gen. 14, 13. 32, 9; Ps. 123, 7; Hen. 52, 7; ድኅኖ፡እምባሕር፡ Act. 28, 4; ድኅነ፡ጢጦስ፡በይእቲ፡ዕለት፡እምቀትል፡፫ጊዜያተ፡ Jsp. p. 357. 2) *salvum* vel *incolumem fieri, servari, liberari:* Hen. 48, 7. 50, 3; 4 Reg. 23, 18; Jer. 8, 20; Jes. 1, 27; እለ፡ድኅኑ፡ Jes. 10, 20; እለ፡ድኅንክሙ፡ 45, 20; Sap. 16, 7; Job 18, 19. 21, 10. 22, 30; Sir. 31, 15. 46, 8; Ps. 21, 5. 32, 16. 79, 4. 8; ከመ፡ይድኅኑ፡ Kuf. p. 161; አልቦ፡ድኂን፡ Kuf. p. 145; ደኅን፡ Gen. 19, 17; ብፁዕ፡ዘድኅነ፡እምኔሃ፡ σκεπασθεὶς ἀπ' αὐτῆς Sir. 28, 19; ከመ፡እድኅን፡እሞት፡ 51, 9; Prov. 15, 24; ከመ፡ይድኅኑ፡እምእደ፡ኃጥኣን፡ Kuf. p. 86; 2 Esr. 9, 8; እምዕጹብ፡ይድኅን፡ሠያጢ፡እምኀጢአት፡ Sir. 26, 29; Hen. 103, 13; Enc. Mij. 23; ልደተ፡ዓለም፡ለድኂን፡ σωτήριοι αἱ γενέσεις τοῦ κόσμου Sap. 1, 14; መዋዕለ፡ድኂን፡ ἡμέραι φρουραί Esth. 9, 26 seq.; Esth. 10 apcr. a) *liberum* vel *immunem esse* a culpa et poena: ይድኅን፡እምኀጢአት፡ Ex. 21, 18; 4 Reg. 10, 9; 1 Petr. 4, 1. b) sensu theologico: *salvari, salutem adipisci* divinam et aeternam, Matth. 10, 22. 19, 25. 24, 13; Joh. 5, 34; Rom. 8, 24; 1 Cor. 1, 18; Eph. 2, 5. 8 al. 3) *incolumem* vel *salvum esse* vel *manere:* ይእቲ፡ዕፅ፡ድኅንት፡ Herm. p. 62.

አድኀነ፡ II, 1 *liberare, servare, eripere, salvare:* ያድኅን፡በዕለተ፡ምንዳቤ፡ Sir. 2, 11; ስእኑ፡አድኅኖ፡ Job 4, 20; c. Acc.: Jud. 10, 14; Mich. 4, 10; Jer. 1, 8. 2, 27. 28; Kóh. 9, 15; Sir. 29, 17. 31, 13; አድኅኑ፡ግፉዐ፡ Jes. 1, 17. 19, 20. 36, 14. 15; ያድኅኖ፡እግዚ"፡ለእስራኤል፡መድኅኒተ፡ዘለዓለም፡ 45, 17; Ps. 53, 1. 4; Matth. 8, 25. 14, 30; አድኅን፡ርእሰከ፡ 27, 40; Gen. 19, 19; ነፍሰከ፡ 19, 17; Jer. 31, 6; Hez. 3, 19. 21. 33, 9; c. እምነ፡, እምውስተ፡ Ps. 17, 20. 33, 5. 53, 7. 58, 1. 2. 68, 18; Ex. 14, 30. 18, 9. 10; አድኅነኒ፡እምነ፡ማየ፡አይኅ፡ Kuf. 7; Job 5, 19. 29, 2. 33, 30; Jer. 20, 13; Sap. 16, 8; Joh. 12, 27; Hebr. 5, 7; አድኅኖ፡ vel አድኅኖት፡ *salus:* Ps. 3, 8. 9, 15. 97, 5. a) *libertati restituere, redimere,* Ex. 21, 8; Jes. 41, 14. 43, 1. 44, 23. b) *servare* vel *reservare* 4 Esr. 9, 24. c) sensu theologico: *salvare, salvum reddere,* Matth. 18, 11; Joh. 12, 47; Rom. 11, 14; 1 Cor. 1, 21. 7, 16. 9, 22 al.; እምኀጣውእ፡ Matth. 1, 21. d) *culpa liberare* vel *excusare,* Lud. e Vit. Barbarae. d) sensu forensi: fide interposita liberare alqm i. e. *vadem fieri* vel *vadimonium facere* (vid. ተድኅነ፡ et መድኅን፡): በእንተ፡ሕቢት፡ወአድኅኖ፤ሎሙ፡፪ፍናዋት፤አድኅኖሰ፡ዘነፍስ፡ውእቱ፡ወተሐብዮ፡ዘንዋይ፡ F. N. 27.

ተድኅነ፡ III, 1 *se vadem dare, vadimonium obire,* c. Acc. pers. pro qua quis vas est, c. ለ፡ ejus cui vadimonium promittit, et c. ለ፡ seq. Inf. verbi: ወመድኅን፡ነፍስኒ፡ይደልዎ፡ከመ፡ያምጽእ፡ዘተድኅነ፡ (eum pro quo se vadem dedit) ወይኩን፡ቃለ፡ዘቲ፡ተድኅኖ፡ከመ፡ይበል፡ተድኅንኩ፡ለአብጽሖተ፡እገሌ፡ለእገሌ፡አው፡ተድኅንኩ፡ለእገሌ፡ገጸ፡እገሌ፡ (pro persona N. N.) አው፡ተድኅኖተ፡እገሌ፡ላዕሌየ፡ (vel: „*vadimonium pro N. N. meum est*") F. N. 27; ኢይደሉ፡ተድኅኖቱ፡ለዘ፡ይደሉ፡ላዕሌሁ፡ቀትል፡ ibid.

ድኁን፡ part. 1) *incolumis, sospes, salvus:* Jos. 10, 21 var.; igne non consumti sed inventi sunt ድኁናን፡ Enc. Hed. 7. a) sensu physico: α) *integer, sanus:* judex sit ድኁነ፡ምስማዕ፡ወንጸሬ፡ F. N. 43, 1. β) *salubris,* de bestiis Gad. Ad. f. 7. b) sensu theologico: *salvatus, divinam salutem adeptus,* ኢድኁን፡አንተ፡በሞተ፡ኢየሱስ፡ M. M. f. 127; Deus ይረስዮ፡ (mortuum) ምስለ፡ድኁናን፡ Genz. f. 91. 2) *liber, immunis,* a militia Deut. 24, 5; vituperio: ድኁን፡እነ፡እምሐሚት፡ Chr. ho. 4; ድኁን፡ (scriptum est ድኁን፡) እምነውር፡ F. N. 43, 1; peccato: ክርስቶስ፡ድኁን፡ውእቱ፡እምኀጣውእ፡ Chr. ho. 15; culpa: ድኁን፡እምዕዳ፡ F. N. 33, 2.

ዳኅን፡ adj. et subst. I) Adj., Pl. ዳኅናን፡, 1) *incolumis, bene valens, salvus, sanus, integer, securus,* de personis: Gen. 29, 6; 1 Reg. 25, 6; ርኢ፡ለእመ፡ዳኅናን፡አኀዊከ፡ወአባግዒሆሙ፡ Gen. 37, 14. 43, 27. 28; monachus compellatur ዳኅንኑ፡አበ፡ et respondet እወ፡ዳኅን፡ Gad. F. H.; ዳኅነ፡ሀሉ፡ ἔρρωσο *vale!* Act. 23, 30 Platt; ዳኅንኑ፡አንተ፡ Tob. 5, 14; de familia et opibus: ዳኅን፡ቤትከ፡ (εἰρηνεύει) Job 5, 24; Luc. 11, 21; de sigillo: ዳኅንኑ፡ማኅተም፡ σῶοι αἱ φραγῖδες

Dan. ap. 13, 17; de veste: ልብስ፡ሕያው፡ወዳኅን፡ Herm. p. 104; de cute corporis Lev. 13, 10. 14. 24; de cadavere integro vel illaeso Enc. Jac. 5. 2) *integer* i. e. *immunis* a culpa et poena: Matth. 23, 16. 18. II) Subst.: *integritas, incolumitas, salus, bona valetudo, securitas:* ዳኅን፡ወሰላም፡ εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια 1 Thess. 5, 3; ወኮነ፡ሰላም፡ወዳኅን፡ላዕለ፡ኵሉ፡በሓውርት፡ Gad. T. H.; Clem. f. 272; ዳኅነ፡ይትናገሩ፡ለቢጾሙ፡ εἰρηνικὰ λαλεῖ Jer. 9, 8; Judith 7, 24; crebro a) በዳኅን፡ *in salute* i. e. *salve* vel ad personam relatum *salvus, incolumis, bene valens:* በዳኅን፡ (v. በዳኅና፡) ἐν ὑγιείᾳ Tob. 8, 17. 21. 11, 16. 12, 3; 1 Esr. 5, 2 (μετ' εἰρήνης); μετὰ σωτηρίας Gen. 26, 31. 28, 21; ne unicam quidem horam እሀሉ፡ዘበዳኅን፡ salvus forem, Org. 5. b) ዳኅነ፡ α) id.: ትነብር፡ዳኅነ፡ (v. ድኅነ፡) ዘእንበለ፡ሐዘን፡ወትካዝ፡ Job 11, 18; ዳኅነ፡ይነብር፡ εἰρηνεύει 15, 21. 16, 12; Sir. 41, 1. 44, 6; ለእመ፡ዳኅነ፡አቶክሙ፡ ὑγιαίνοντες Tob. 5, 16. 21. 22. β) *integre, perfecte:* ወርእየ፡ዳኅነ፡ Marc. 8, 25; ይሬኢ፡ዳኅነ፡ Tob. 11, 7.

ድኅን፡ subst. et adj., id. q. ዳኅን፡, ut: ትነብር፡ድኅነ፡ (var. ዳኅነ፡) Job 11, 18; ድኅናን፡ *incolumes* Jos. 10, 21.

ዳኅና፡, rarius ድኅና፡ (2 Reg. 11, 7 in B), subst., *integritas, incolumitas, salus, bona valetudo:* በዳኅናየ፡ Jes. 38, 20; በእንተ፡መንክር፡ዳኅናሁ፡ ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς σωτηρίας Sap. 5, 2; በዳኅና፡ Tob. 8, 17. 11, 16 var.; ecclesia largitur ሰላመ፡ለርሑቃን፡ወዳኅና፡ለቅሩባን፡ Deg. a) crebro in phrasi: *interrogare* de valetudine vel statu alcjs vel *quomodo valeat, se habeat?* አልቦ፡ዘይስእል፡ዳኅናኪ፡ Jer. 15, 5; ተስእሎ፡በእንተ፡ዳኅናሁ፡ 2 Reg. 11, 7; ይዜንዉከ፡ዳኅና፡ብሔር፡ 1 Reg. 10, 4; Ps. 121, 6; Luc. 14, 32 rom.; etiam በእንተ፡ዳኅና፡ዐብእ፡ 2 Reg. 11, 7. b) Acc. adv.: *salve, secure,* ነበረት፡ሀገር፡ዳኅና፡ ἡσύχασε 4 Reg. 11, 20.

ድኅነት፡ n. act. 1) *servatio, liberatio, sanitatis restitutio:* e periculo Sx. Hed. 21; F. N. 41, 3; venenum bibit nec mortuus est ወአንከሩ፡እምድኅነቱ፡ Sx. Haml. 24; እምአይቴ፡ተሰፈዉ፡እሉ፡ድኅነተ፡ሕፃን፡ πόθεν οὗτοι προσεδόκησαν σῶσαι τὸ παιδίον Chr. ho. 26. 2) *incolumitas, sanitas, integritas:* ድኅነተ፡ልብ፡ወአባል፡ F. N. 4; ድኅነት፡እምደዌያት፡ (Freiheit von Krankheiten) ibid. — De ጾመ፡ድኅነት፡ vid. Scaliger p. 696.

መድኅን፡ part. 1) *servator, liberator, salvator, redemtor, salvificus, securitatem praebens,* ῥυόμενος Jes. 59, 20; Rom. 11, 26; σώζων Zach. 9, 9; σκεπαστής Judith 9, 11; λυτρωτής Ps. 18, 15; σωτήρ Luc. 2, 11; Joh. 4, 42; 1 Joh. 4, 14; Hebr. 5, 9; ውስተ፡ዘመድኅን፡መርሶ፡ Enc. Pag. 1. 2) sensu forensi: *vas,* (vid. አድኀነ፡): ወልቃሕሰ፡ይደሉ፡ከመ፡ይኩን፡በአኀዝ፡አው፡በትሕቢት፡አው፡በመድኅን፡አው፡በመጽሐፍ፡እንተ፡ውስቴታ፡ሰማዕት፡ F. N. 27; መድኅነ፡ከነ፡ሎቱ፡ ibid. 3) subst. *vadimonium:* ወለብእሲት፡ኢይትወከፉ፡እምኔሃ፡መድኅነ፡ወኢተሐብዮ፡ ibid.

መድኅኒ፡ part. c. term. adj., f. መድኅኒት፡ *servator, liberator, salvificus, salutifer,* Jes. 17, 10. 44, 6. 7; መድኅኔ፡ኵሉ፡ Sap. 16, 7; Ps. 41, 7. 16; መድኅኒየ፡ et መድኅንየ፡ Sir. 51, 1; Jes. 12, 2; Ps. 17, 1. 18, 16. 68, 17. 88, 26 al.; መድኅኒነ፡ኢየሱስ፡ Phil. 3, 20; 1 Tim. 1, 1. 2, 3; 2 Tim. 1, 10; 2 Petr. 1, 11; Christus መድኅኔ፡ዓለም፡ Clem. f. 202; በሕማማቲሁ፡መድኅኒት፡ Lit. 160, 2.

መድኅኒት፡ subst., f. et m., መድኅኒታት፡ 1) *conservatio, liberatio, redemtio, salus,* 1 Reg. 11, 9 (σωτηρία); Jes. 33, 2. 6. 20. 40, 5. 46, 13. 51, 6. 52, 10; ጌራ፡መድኅኒት፡ 59, 17. 60, 6. 18; ትረክቡ፡መድኅኒተ፡ለነፍስክሙ፡ Jer. 6, 16; Job 11, 20; Prov. 2, 7. 11, 14; Ps. 11, 6. 13, 11. 87, 1. 110, 8 al.; Judith 8, 17; ብከ፡ትትረከብ፡መድኅኒቱ፡ለእስራኤል፡ Kuf. 31; Luc. 1, 69; Joh. 4, 22; Act. 7, 25; መድኅኒተ፡ነፍስክሙ፡ 1 Petr. 1, 9; ተጋደል፡በእንተ፡መድኅኒተ፡ነፍስከ፡ Sx. Hed. 13; ἀπολύτρωσις Eph. 1, 7. 14; λύτρωσις Luc. 1, 68; ዘይፌቅድ፡መድኅኒተ፡እምኅጣውኢሁ፡ F. M. 2, 5; መድኅኒታት፡ Genz. f. 89 (vid. sub ርክበት፡). a) መሥዋዕተ፡መድኅኒት፡ *sacrificium pro salute* vel *eucharisticum,* σωτήριον vel θυσία σωτηρίου, Am. 5, 22; Kuf. 16. 22, nec non መድኅኒት፡ 1 Par. 21, 26; 2 Par. 7, 7; ይሠውዕ፡ለመድኅኒቱ፡ Sir. 32, 2. 47, 2. b) pro concr. σωτήρ, Jud. 3, 9. 15. 2) *remedium salutare,* φάρμακον σωτήριον Chr. Ta. 27 (vid. sub አሰሳሊ፡); መድኅኒት፡በዘይትፌወስ፡ቍስል፡ Org.

አድኃኒ፡ n. ag. *servator, salvator,* n. pr. esse videtur, Enc. Ter 3.

ደኀየ፡ I, 1 [vid. ደኅኀ፡] 1) *effodere, excavare:* ግበ፡ከረየ፡ወደኀየ፡ λάκκον ὤρυξε καὶ ἀνέσκαψεν αὐτόν Ps. 7, 16; ጸናሒ፡ግበ፡ዘይድኂ፡ III Sal. Mar. 4; ሰሎሞን፡ይቤ፡ግበ፡ከረየ፡ወደኀየ፡ወይወድቅ፡ውስተ፡ግብ፡ዘገብረ፡ Did. 17. 2) *defodere, infodere* (vel *sepelire*): ወይድኅይዎሙ፡ (gloss.: ይቀብርዎሙ፡) ቤተ፡እስራኤል፡፯ወርኀ፡ κατορύξουσιν αὐτούς Hez. 39, 13. — *Voc. Ae.:* ደኀየ፡ዘ፡አገደገደ፡; *aliud:* ዘ፡አጠለቀ፡አገደጎደ፡; *aliud:* ከረየ፡ወደኀየ፡ዘ፡መሐሰ።

መድኄ፡ *meta* vid. sub ደሐየ፡

ድኅፀ፡ I, 1 [دَحَضَ] Subj. ይድኅፅ፡, *labi* vel *lapsare in lubrico, pede falli, fallente vestigio cadere* (gleiten, ausgleiten), et in genere: *labi, lapsare:* Jsp. p. 356; ὀλισθαίνειν Prov. 14, 19; ይኄይስ፡ትድኅፅ፡ወትደቅ፡ውስተ፡ምድር፡እምትድኅፅ፡በአፉከ፡ወትደቅ፡በልሳንከ፡ Sir. 20, 18. 14, 1; ከመ፡ኢትድኅፅ፡መንፈስከ፡ውስተ፡ሞት፡ 9, 9; Dan. 11, 34; σφάλλεσθαι Deut. 32, 35; Sir. 13, 22; σαλεύεσθαι de pedibus, vestigiis: Ps. 16, 6. 37, 17. 93, 18; ὑποσκελίζεσθαι Ps. 36, 33; አመ፡ዕለተ፡ይድኅፅ፡ πτῶσις Sir. 3, 31; Mich. 7, 8; trsl.: ትድኅፅ፡ምክሩ፡ Job 18, 7. a) *illabi* i. e. *incidere:* ወኢንድኅፅ፡ውስተ፡ኀጢአት፡ Did. 4. b) *elabi* i. e. *excidere* e re: ከመ፡ኢንድኅፅ፡እምርትዕተ፡ሃይማኖት፡ Did. 25. c) *labare* Job 26, 11. d) in parturiendo i. e. *abortum pati:* ወዕኑሳቲሆሙ፡ኢይድኅፃ፡ወይድኅና፡በኀርሶን፡ Job 21, 10.

አድኅፀ፡ II, 1 1) *facere ut* alqs *lapset* in lubrico vel *fallatur pede* et in genere: *labi facere* alqm: sanguis in pavimento አድኅፆ፡ለላእከ፡ Jsp. p. 302; ኢይደግም፡አድኅፆቶሙ፡እግሮሙ፡ 4 Reg. 21, 8; ተፀቀብ፡ኢታድኅዕከ፡ልሳንከ፡ Sir. 28, 26; ኰኵሕ፡ዘያድኅፅ፡ Jes. 8, 14; Deus ait አድኅዕክዎ፡ለዲያብሎስ፡ወነሠትክዎ፡እመንበሩ፡ Clem. f. 56. 2) *abortum facere* i. e. a) *abortire,* sive absol. sive c. Acc. fetus: Ex. 21, 22. 23; ከመ፡ፃእፃእ፡ዘአድኅፀቶ፡ማሕፀነ፡እሙ፡ Job 3, 16. b) *abigere* fetum: F. N. 48; ብእሲት፡ዘትሰቲ፡ፈውሰ፡ከመ፡ታድኅፅ፡ፃእፃአ፡እማሕፀና፡ F. M. 4, 4. 6, 14.

ዳኅፅ፡ subst., Pl. ዳኅፃት፡ 1) *lapsus,* ὀλίσθημα Ps. 55, 13; ያመጽኡ፡ዳኅፀ፡ (v. ዳኅፃት፡) ለሕዝብ፡ Dan. 11, 32; sensu ethico i. q. delictum: ዳኅፃት፡ Phlx. 12. 136; ይስረይ፡ኀጢአ

ተነ፡ወዳኅፃቲን፡ P. N. in subscr. (vid. Cat. Bibl. Bodl. p. 29); ዳኅፀ፡ልሳን፡ lapsus linguae, Lud. 2) causa lapsus i. e. *lubricum, impedimentum, offendiculum:* አቀምክን፡ለእእጋርየ፡ውስተ፡ዳኅፅ፡ (κωλύματι) Job 13, 27; አቀሞን፡ውስተ፡(ዲበ፡)ዳኅፅ፡ለእገርየ፡ (ἐν ξύλῳ) 33, 11; Jes. 8, 14; በእንተ፡ዝንቱ፡ዳኅፀ፡ይከውን፡ፍኖቶሙ፡ εἰς ὀλίσθημα Jer. 23, 12. 45, 22; Ps. 34, 7. 3) *abortus,* ἔκτρωμα Koh. 6, 3.

ደኅፅ፡ subst. *lubricum,* Prov. Th. Petr. p. 20, at Lud. in suo Comm. hist. p. 560 imprimendum curavit ዳኅፅ፡; etiam rectius *lapsus* interpretandum videtur.

ድኅፀት፡ n. act. *lapsus,* i. e. delictum, Phlx. 171; Fal. f. 39.

መድኀፅ፡ et መድኅፅ፡ subst., *lapsus:* እሬኢ፡መድኀፅነ፡ v. መድኀፂነ፡ 4 Esr. 8, 22.

ምድኅፅ፡ subst. *locus lubricus, lubricum,* Lud. sine auct.

ዲናር፡ n. prgr., sc. δηνάριον *denarius,* Pl. ዲናራት፡ 1) *numus argenteus* δίδραχμον Matth. 17, 24; ዲናር፡ስጥጢራ፡ 17, 27; δηνάριον 18, 28. 20, 2 seq.; 22, 19; አላደ፡ዲናር፡ τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου ibid.; Marc. 12, 14; Luc. 7, 41; Apoc. 6, 6; በ፻፶፡ዲናረ፡ብሩር፡ 2 Par. 1, 17; ዲናራተ፡ብሩር፡ወወርቅ፡ Enc. Ter 11. 2) *numus aureus:* χρυσοῖ Gen. 37, 28. 45, 22; ዲናራት፡ 1 Par. 29, 7; 2 Par. 9, 15; ዲናረ፡ወርቅ፡ Sx. Teq. 16; ዲናራተ፡ወጠፋልሐ፡ብሩር፡ F. N. 28; Kedr f. 77; ዲናር፡ግብጻዊ፡ et ዲናር፡ጢሮሳዊ፡ F. N. 33. — *Voc. Ae.:* ዲናር፡ዘ፡አላድ፡; *aliud:* ብ፡ወቄት ።

ደነሰ፡ i. q. دَنِسَ *sorduit, spurcus fuit* (ܛܢܦ).

ደነሰ፡ I, 2 (denom. a ደነስ፡) *pretium stupri dare,* c. Acc. pers.: ትዴንሰሙ፡ለመሐዛኒሃ፡ et ከማሁኬ፡ደነስኪዮሙ፡ለኵሎሙ፡መሐዛኒኪ፡ Hez. 16, 33; እስመ፡ደነስኪ፡ወኢደነሱኪ፡ (v. ወኢይዴንሱኪ፡) 16, 34; ኢትዴንሲ፡እንከ፡ (var. pro ኢትደነሲ፡) 16, 41.

ተደነሰ፡ III, 2 1) *inquinari, conspurcari, se inquinare:* ይረኵሱ፡በቲ፡ወይደነሱ፡ Chr. ho. 31; እመቦ፡ዘአበሰ፡ወተደነሰ፡በዘቲ፡ኀጢአት፡ F. M. 5, 2; እመሂ፡በቃል፡አበሱ፤ወእመሂ፡በገቢር፡ረኵሱ፤ወእመሂ፡በከውት፡ተደነሱ፡ Genz. f. 118. 2) *mercedem meretriciam accipere:* ኢትዴነሲ፡እንከ፡ Hez. 16, 41.

ድኑስ፡ part. *inquinatus, sordidus, spurcus, impudicus:* Petrus ait ኢበላዕኩ፡አነ፡ግሙራ፡ርኩሰ፡ወድኑሰ፡ F. N. 23; ንሕነሰ፡ንሬሲ፡ኵሎ፡ርኩሰ፡ወድኑሰ፡ μύρια τολμῶντες μιαρά Chr. Ta. 26; de homine: ዘማዊ፡ወድኑስ፡ πόρνος ἢ βέβηλος Chr. ho. 33; de cogitato: ኀሊና፡ድንስት፡ (turpe, impudicum) Phlx. 161. — *Voc. Ae.:* ድኑስ፡ሥኡብ፡ርኩሕ፡ብ፡አደፊኛ ።

ደነስ፡ subst., Pl. ደነሳት፡ 1) *spurcitia, sordes, impudicitia, turpitudo:* አንጽሐነ፡እምኵሉ፡ደነስ፡ወእምኵሉ፡ርኩስ፡ Lit. 164, 1; በፍትወተ፡ደነስ፡ (impressum est ደንስ፡) 170, 4; Lud. e Cant. Mar.; ያነጽሕ፡ልቦ፡እምደነሳት፡ Phlx. 211. 2) *merces meretricia, quaestus meretricius, pretium stupri:* ሀበኒ፡ደነስየ፡ Kuf. 41; Hos. 2, 14; Mich. 1, 7; Hez. 16, 31. 27, 15; ደነሰ፡ዘማ፡ Deut. 23, 19; ደነሰ፡ዝሙት፡ Mich. 1, 7. — *Voc. Ae.:* ደነስ፡ዘ፡አደፍ; *aliud:* ደነስ፡ዘ፡ዐስበ፡ዝሙት ።

ደነሳዊ፡ adj. rel. *spurcitiae et turpitudini deditus, impudicissimus,* homo ደነሳዊ፡ Phlx. 223; qui quartam uxorem ducunt ይትወደዩ፡ውስተ፡ኵነኔ፡ደነሳውያን፡በርኩስ፡ዝሙት፡ F. N. 24, 5.

ድንቀት፡ *casus, res fortuita* vid. sub ወድቀ፡

ደንቀወ፡ quadrl. 1 *surdastrum esse, difficulter audire et percipere* [amh. ደነቈረ፡(دَجِرَ *attonitus fuit, confusus fuit in sermone*); [illegible] *obsurduit, obmutuit,* [illegible] id.]; ደንቀወ፡እዘኒሆሙ፡ Lit. Orth.

ድንቁው፡ part. *surdaster, tardus ingenio:* ድንቁዋነ፡እዝን፡ et ዕንቡዛነ፡ልብ፡ M. M. f. 162; ድንቀወ፡ (scriptum est ድቀወ፡) ኀሊና፡ f. 35; አድንቁው፡ compellatur haereticus, cui persuaderi non potest, f. 14; Acc. adv. ድንቀወ፡ *difficulter* de audiendo: በእዘኒሆሙ፡ድንቀወ፡ሰምዑ፡ βαρέως ἤκουσαν Matth. 13, 15; Act. 28, 27. — *Voc. Ae.:* ድንቁው፡ጽሙም፡ጽሉል፡ብ፡ደንቆር ፡

ድንቃዌ፡ subst. *difficultas audiendi, surditas,* Lud. e Mss. Colb.; Deus ዐጸዋ፡እዝና፡(ለአርዌ፡ምድር፡)በድንቃዌ፡ M. M. f. 122.

ደንቃዊ፡ vel ድ"፡ adj. *tardus ingenio, stupidus:* ነፍሳት፡ደንቃውያት፡ ἁπλουστέρων ψυχαῖς Cyr. c. Pall. f. 66; ድንቃውያን፡ ἁπλούστεροι hom. Rhegini in Cyr. f. 109.

ድንቡስ፡ vid. sub ድቡስ፡

ድንብዕኵል፡ vid. sub ደብዕኵል፡

ድንባዝ፡ subst., Pl. ድንባዛት፡ id quo alqd sustinetur i. e. 1) *vectis,* quo quid portatur, ἀναφορεύς Ex. 25, 14. 15; etiam Ex. 37, 5 sec. Hebr. in C (Oct. P. II p. 92). 2) „in aedificiis *furca* quae trabi supponitur gestando", Lud. auct. Greg. 3) *sustentaculum, fulcrum* seu simile quid, cui quid imponitur (ut videtur): ገብረ፡እልክተ፡ዕፀወ፡ሕቍ፡ . . . መሳንቍተ፡ናብሊሳት፡ወድንባዛተ፡ለመሐልይ፡ 2 Par. 9, 11. — *Voc. Ae.:* ድንባዝ፡ዘ፡ሳንሳ፡; *Rad. Abb.:* ደንበዘ፡ዘ፡ደገፈ ። [an ?].

ድንተት፡ apud Ludolfum emendandum est ድንቀት፡, vid. sub ወድቀ፡

ደነነ፡ I, 1 [دَنِنَ *depresso pectore, collo, dorso fuit,* دَنِيَ *gibboso tergo praeditus fuit,* دَنَّا IV *depressit,* vic. دان, nec non ጸነነ፡] Subj. ይድንን፡, etiam ይድነን፡ *se inclinare* vel *demittere, corpus incurvare, pronum esse* (sich bücken): ደነነ፡ኀበ፡ምድር፡ Joh. 8, 8; እድንን፡ Marc. 1, 7; ተለዋ፡ደኒኖ፡ Prov. 7, 22; ድነኒ፡ (v. ድንኒ፡) ወንትዐደውኪ፡ Jes. 51, 23; honoris et reverentiae causa: ትዴንኑ፡ወትሰግዱ፡ሎቱ፡ Jes. 46, 6; Judith 13, 17; 2 Esr. 18, 6; 1 Reg. 28, 14; ደነነት፡በገጻ፡ወሰገደት፡ 3 Reg. 1, 31; Ex. 12, 27; Num. 22, 31; ደነነ፡ውስተ፡ምድር፡ወሰገደ፡ Ex. 34, 8; ደኒኖ፡ሰበሞ፡ Kuf. p. 112. a) *se proclinare* spectandi causa per fenestram, Cant. 2, 9. b) *demittere oculos* ob pudorem, de femina, Lud. ex Hom. Mar. — *Voc. Ae.:* ደነነ፡ብ፡ዝቅ፡አለ።

ደነነ፡ I, 2 *incurvo dorso* vel *pronum incedere:* Arsenius ከነ፡ነዊኀ፡በቆሙ፡አላ፡ውእቱ፡ከነ፡ይዴንን፡በእንተ፡ርሥእናሁ፡ Sx. Genb. 13.

አድነነ፡ II, 1 1) *incurvare, demittere, deorsum flectere:* **ዐሚደ፡ አርውት፡ ያደንና፡ ለክሳድ፡** Sir. 30, 35; **አደንን፡ ቀፈተ፡ ልብየ፡** Org. 7; feminae **እንዘ፡ የሐውራ፡ በፍኖት፡ ያድንና፡ ርእሶን፡ እንዘ፡ ግልቡባት፡ እማንቱ፡** Did. 3; **እለ፡ ያደንኑ፡ ርእሶሙ፡ ውስተ፡ ምድር፡** Did. 33; bestiae **አድነኑ፡ አርእስቲሆሙ፡ ወሰገዱ፡ ለአዳም፡** reverentiae causa Clem. f. 4; Lit. 160, 3. 2) omisso objecto: corpus i. e. *se incurvare* vel *inclinare*, de terra Hen. 65, 1; reverentiae causa: **አድነኑ፡ ሎቱ፡** Gad. Ad. f. 8; Sx. Hed. 7; Lit. Orth.

ድኑን፡ part. *incurvatus, inclinatus, demissus, pronus,* de arboribus Sx. Genb. 24 (vid. sub **ከሞል፡**); **ሰይጣን፡ ጕየ፡ በኀፍረት፡ ወበኀሳር፡ ድኑን፡** Enc. Jac. 4. (Pro **ድኑን፡ እምነውር፡** F. N. 43, 1 legendum est **ድኑን፡**).

ድናኔ፡ subst. *inclinatio, demissio sui,* Gad. Ad. f. 8.

ምድናን፡ subst. *inclinatio, deflexus,* **አኮ፡ ዘቦቱ፡ ለመለኮት፡ መድናን፡** (sic) **አትሒቶ፡ ርእሰ፡ ከመ፡ ይንሣእ፡ እምድር፡ ዘከነ፡ ውስቴታ፡** Lit. 171, 2.

መድንኒ፡ part. c. term. adj. *deprimens, deorsum flectens:* **መንኮራኵረ፡ ሰረገላ፡ መድንኔ፡ ክሳድ፡** Sx. Ter. 15.

ደነዘ፡ amharice significat *hebetem, obtusum esse* Isenb. p. 166.

ድንዙዝ፡ part. (a **ደንዘዘ፡**) 1) *hebes, segnis, socors, tardus,* νωϑρός Hebr. 5, 11. 6, 12; **ወሀበሙ፡ እግዚ" ፡ መንፈሰ፡ ድንዙዝ፡** πνεῦμα κατανύξεως Rom. 11, 8; **ድንዙዛን፡ ልብ፡** Kid. f. 39; Macc. f. 18 (vid. sub **ድንጽው፡**); **ፍከሬሁ፡** (sc. historiae Melchisedeci) **ኢኮነ፡ ቀሊለ፡ ወፈድፋደሰ፡ ለእለ፡ ኢይሌብዉ፡ ወኮኑ፡ ድንዙዛነ፡ ለሰሚዕ፡** Cyr. f. 127. 2) *stupens, attonitus:* discipulis terrore humi prostratis ait Christus **ኢትኩኑ፡ ድንጉፃነ፡ ወድንዙዛነ፡** Kid. f. 3.

ድንዛዜ፡ subst. *hebetudo, segnities, tarditas:* **ድንዛዜ፡ ወሀኬት፡ እምሰሚዕ፡** Chr. ho. 10 (ex Hebr. 5, 11); **ሀኬት፡ ወድንዛዜ፡** (poenitentiam agere nolentis) Clem. f. 255.

ደንደር፡ subst. [sine dubio i. q. דַּרְדַּר; vid. **ደንዴር፡** apud Isenb. p. 166] *tribulus, spinae* genus: **ሶበ፡ ርእየ፡ አንከረ፡ እምብዝኀ፡ አሥዋክ፡ ወደንደር፡ እንተ፡ ቊጽርት፡** (sic legas) **ውስቴታ፡ አራዊት፡** Phlx. 136. — Eodem referendum est **ደዴር፡** „sorte de mauvaise herbe“, quod d'Abbadie e suo Cod. LXIV mihi communicavit.

ድንግል፡ subst., Pl. **ደናግል፡** [radicibus دجل دجن دغل دغن omnibus vis primaria *tegendi* et *occulendi* inest; in specie cfr. دَقَل *prohibuit, interdixit* et *absconditus fuit*] 1) f. *virgo* Gen. 24, 16; Ex. 22, 15. 16; Jud. 19, 24; 2 Reg. 13, 2; Job 31, 1; Jes. 7, 14. 62, 5; Jer. 2, 32; Hez. 9, 6; Sir. 9, 5; Matth. 1, 23; 2 Cor. 11, 2; creberrime de Maria virgine; **ድንግል፡ እስራኤል፡** Jer. 18, 13; **ድንግል፡ ወለተ፡ ባቢሎን፡** Jes. 47, 1; **ብእሲት፡ ድንግል፡** Lev. 21, 13; Sir. 15, 2; **ወለት፡ ድንግል፡** Deut. 22, 23; Sir. 20, 4; **ደናግል፡** Jer. 38, 13; Thren. 1, 4; Hez. 23, 3 (ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν); Cant. 1, 3; Ps. 44, 16; Matth. 25, 1; 1 Cor. 7, 25 seq.; **አዋልድ፡ ደናግል፡** Jud. 21, 12; 2 Reg. 13, 18; Esth. 2, 2 (κοράσια ἄφϑορα). 2) m. de viris *castus, coelebs:* **ዮሐንስ፡ ድንግል፡** (Apostolus) Deg.; **ብእሲ፡ ድንግል፡ ወብእሲት፡ ድንግልት፡** F. N. 24, 5. 3) c. *virginitatem professus* vel *professa, vir devotus, virgo devota* vel *monialis:* **ለደናግል፡ መሀሮሙ፡** (Impert.) **ለእለ፡ ኢያውሰቡ፡ ከመ፡ ይዕቀቡ፡ ደናግሌሆሙ፡** (sic) **ከመ፡ ብንት፡ ዐይን፡** Clem. f. 89; **በእንተ፡ ደናግል፡ ዕደው፡** Const. Ap. 55; Enc. Teq. 16; **ደናግል፡ ንጹሓን፡** Org. 5; **ወራዙት፡ ደናግል፡** Lit. 170, 4; Kid. f. 22.

ተደንገለ፡ III, 1 (denom.) *virginitatem servare, in virginitate perseverare, virgineo modo vivere:* coelestis voluptas promissa est non tantum **ለደናግል፡** (ταῖς παρϑένοις) **አላ፡ ወለነፍሳትኒ፡ እለ፡ ተደንገላ፡** ταῖς ψυχαῖς ταῖς παρϑένοις Chr. Ta. 28; Maria **ዘተደንገለት፡** Enc. Tachs. 20; **ዘተደንገለ፡** (de viro) M. M. f. 341; **ተደንግሎ፡** *status virginitatis* Chr. Ta. 28; Enc. Mij. 8; Org. 7.

ድንግልት፡ f. part. (**ድንጉል፡**) *virginalis, virgo:* **ደቂቅት፡ ድንግልት፡** Phlx. 58; Kedr f. 62; **ቅድስት፡ ወብፅዕት፡ ወድንግልት፡ ኢዮጰራቅስያ፡** Sx. Mag. 26; F. N. 24, 5 (vid. sub **ድንግል፡**); **ነበርኪ፡ ድንግልተ፡** Org. 4; Enc. Haml. 27.

ድንጋሌ፡ subst. *virginitas:* **ድንጋሌ፡ ሥጋ፡** et **ድንጋሌ፡ ነፍስ፡** (corporalis spiritualis) Chr. Ta. 28; **ሰላም፡ ለልደትከ፡** (Christi) **መድምም፤ እምድንጋሌ፡ ሥጋ፡ ኅቱም፤** Enc. Jac. 29; **ኀይለ፡ ድንጋሌሁ፡** Enc. Mag. 12. — Forma **ደናግሌ፡** occurrit Clem. f. 89, sed dubito an sana sit lectio.

ድንግልና፡ subst., f. et m., *virginitas* Jud. 11, 37. 38; **በእንተ፡ ምታ፡ ዘድንግልናሃ፡** Joel 1, 8; Luc. 2, 36; 1 Cor. 7, 37; **አርኰሰ፡ ድንግልናሃ፡** F. M. 6, 8; Chr. Ta. 28 (vid. sub **አማናዊ፡**) a) *signa virginitatis* Deut. 22, 14. 15. b) *castitas* vel *coelibatus* viri: **ዮሐንስ፡ ቀኑት፡ በድንግልና፡** Deg.; **ዐቀበ፡ ኖኅ፡ ርእሰ፡ በድንግልና፡ ፭፻ዓመተ፡** Clem. f. 19. c) *vita* vel *status hominum* (sive virorum sive feminarum) *virginitatem professarum,* Kid. f. 28; Kedr f. 61.

ድንግልናዊ፡ adj. rel. *virginalis, virgineus:* **እም፡** (mater) **ድንግልናዊት፡** Org. 2 (de Maria); **በዓለ፡ ልደት፡ ድንግልናዊ፡** (sc. Nativitatis Christi) Abush. 39.

ደንጎላ፡, ደንጎለት፡, ደንጎላት፡ subst. *lilium, cnicus* sec. Ludolfi Gregorium; κρίνον, **ከመ፡ ጽጌ፡ ደንጎላት፡** Cant. 2, 2; **ከመ፡ ጽጌ፡ ደንጎላ፡ ዘቈላ፡** Enc. Jac. 13; **ከመ፡ ጽጌ፡ ደንጎለት፡ ዘውስተ፡ ቈላት፡** Deg.; **ደንጎላት፡** ibid. — *Voc. Ae.:* **ደንጎላት፡ ዘ፡ ሱፍ፡**; v. **ዘ፡ የሱፍ፡ አበባ፡፡**

ድንጉዝ፡, Pl. **ድንጉዛት፡** *cirrus contortus* crinium vel simile quid, F. N. 51 (vid. sub **ነከላል፡** c. 860.).

ድንጋግ፡ subst. [etymon perobscurum est; videas annon cum **ጠቃ፡** vel **ጥቃ፡** componendum sit, si quidem **ደቀቀ፡ ደገገ፡ ደግደገ፡ ጠቀቀ፡ ጠንቀቀ፡** ejusdem familiae sunt] 1) *ora, crepido, ripa, litus,* fluminis Kuf. 8. 45; Jos. 3, 15. 4, 18; 4 Reg. 2, 13 (v. **ድጋግ፡**); Dan. 12, 5; Hez. 47, 6 seq.; Jes. 19, 7 var., **ኀበ፡ ድንጋገ፡ ማይ፡** Sir. 24, 14; maris: Kuf. 49; Gen. 22, 17; Ex. 14, 30; Act. 27, 40 rom.; **ድንጋግ፡ ዘሐይቅ፡** *ora litoris* Org. 2) *terminus, limes:* quae cogitatio pervenire potest **ውስተ፡ ድንጋገ፡ ውዳሴኪ፡** Org. — *Voc. Ae.:* **አድያም፡ ክንፈፍ፡ ደወል፡ ሐይቅ፡ ድንጋግ፡ ጽንፍ፡ ወሰን፡ ገበዝ፡ ብ፡ ዳር፡**; *aliud:* **ድንጋግ፡ ጽንፍ፡ ሐይቅ፡ ክንፈፍ፡ ዘ፡ ፩ ዳር፡፡**

ድንጋጌ፡ subst. 1) *ora, crepido, ripa, litus:* κρηπίς fluvii 1 Par. 12, 15 var. **ወኵሉ፡ ዘይዘራእ፡ ድንጋጌ፡** (v. **ድንጋግ፡**) **ፈለግ፡** Jes. 19, 7; maris: **ባሕረ፡ ውቅያኖስ፡ ውሱን፡**

በድንጋጌሁ፡ Org. 2) *terminus, limes*: divinitas ኢይትወሰን፡ በድንጋጌሆሙ፡ Org.; ኢይትረከብ፡ አምጣነ፡ ድንጋጌሁ፡ („quantitas terminorum ejus" Lud. ex) Org.

ተደንገገ፡ quadrl. III, 1 *terminari, terminis circumscribi*: Trinitas ስፍሕት፡ በኵለሄ፡ ዘኢትደነገግ፡ Athan. de Trin. — *Rad. Abb.*: ደንገገ፡ ዘ፡ ደነገገ፡

ድንጉግ፡ part. *terminatus, terminis circumscriptus*, Lud. e Mss. Colb.; Dei ኢድንጉግ፡ መለኮቱ፡ በግብረተ፡ ዓለም፡ ወኢውሱን፡ ስፍሐ፡ መንግሥቱ፡ በርሕበ፡ ሰማያት፡ M. M. f. 322.

ደንገፀ፡ vel ደንገጸ፡ quadrl. I [amh. ደነገጸ፡ et ደነገጠ፡ id.; etymon haud satis conspicuum est; conjeceris si quidem ደ formativum est, *collidi, concuti* a נָקַשׁ نقض, vel *commoveri, contremiscere* a نغش vel نغض] 1) *concuti, contremere*, ἐξῥάγη 3 Reg. 1, 40; ἤχησε 1 Reg. 4, 5; Hen. 1, 6; ἐθάμβησεν 1 Reg. 14, 15. 2) *mente percelli, attonitum esse, obstupescere, stupere, perturbari animo*, θαμβεῖν Marc. 1, 27. 10, 32; ደንገፁ፡ ዐቢየ፡ ድንጋጼ፡ ἐξέστησαν Marc. 5, 42; Act. 10, 45; Judith 13, 17; ደንገፀ፡ ነፍሱ፡ ἐξελύθη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ Judith 14, 6; ደንገፀት፡ ሰማይ፡ Jer. 2, 12; Job 26, 11; ይደነግፀኪ፡ ልብኪ፡ Jes. 60, 5; Ps. 142, 4; c. በ፡ *ob*: Ex. 18, 9; vel c. እምነ፡ Luc. 1, 29; 2 Par. 9, 4; Judith 16, 10; vel c. በእንተ፡ et በበይነ፡, ut: ደንገፁ፡ በበይነ፡ ዘከነ፡ Judith 15, 1. 3) *terrore* vel *pavore percelli, perterreri, consternari, expavescere, trepidare*: ደንገፀ፡ ድንጋጼ፡ ዐቢየ፡ ἐξέστη Gen. 27, 33; Ex. 19, 18; 1 Reg. 21, 1; Hez. 26, 16; Dan. 2, 1. 3; Jes. 7, 2; ደንጊፆሙ፡ ጕዩ፡ Judith 15, 2; ἐταράχθη Ps. 54, 2. 4; Ruth 3, 8; Esth. 4, 4; Thren. 2, 11; ኢትደንግፁ፡ Jes. 8, 12. 24, 19; Joh. 14, 27; κατενύχθη Lev. 10, 3; Jes. 6, 5; ኢትደንግፁ፡ μὴ θροεῖσθε Matth. 24, 6; Marc. 13, 7; ደንገፀኒ፡ ነፍስየ፡ ἐφέστηκεν εἰς φόβον Jes. 21, 4; ኵሉ፡ ነፍስ፡ ይደነግፅ፡ δειλιάσει Jes. 13, 7; Hez. 5, 15; ἔπτηξαν Job 38, 17; ኢትደንግፅ፡ μὴ πτοηθῇς Jer. 1, 17. 17, 18. 23, 4; Am. 3, 6; Ex. 19, 16; de avibus Jer. 4, 25; φοβεῖσθαι 29, 22; εὐλαβεῖσθαι Jer. 5, 22; Sir. 26, 5; ኢትደንግፅ፡ ነፍስከ፡ μὴ ἀσθενείτω ἡ ψυχή σου Jes. 7, 4, al.; 4 Esr. 9, 4. 10, 39; Hen. 62, 5; Kuf. 18. 22; ደንገፀ፡ በኀሊናሁ፡ Kuf. 43; c. በእንተ፡ Job 36, 34. 37, 4; vel c. እምነ፡ pers. et rei: Ps. 32, 8 (σαλευέσθαι); እምእሉ፡ ሠለስቱ፡ ደንገፀኒ፡ ልብየ፡ Sir. 26, 5; Jer. 29, 22; Hez. 2, 6; vel እምቅድመ፡ et በቅድመ፡ Jer. 1, 17. 5, 22; Jes. 64, 2; seq. ከመ፡ c. Subj.: 2 Petr. 2, 10; de stupore animi in *ecstasi* Act. 11, 5. 22, 17 Platt.

አደንገፀ፡ II *stupefacere, perturbare, percellere, consternare, terrere*: አደንገፆሙ፡ ሜስ፡ Jes. 28, 7; 2 Reg. 22, 5; Ps. 87, 17; Sir. 4, 3; ኢያደነግፆ፡ ሐዘን፡ 14, 1; ሕልም፡ ያደነግፆ፡ ለአብድ፡ 31, 1. 5; አደንገፀኒ፡ እበዲከ፡ 47, 20; ኢያደንገፅዎ፡ መላእክት፡ ἐσαλεύθη 48, 12; πτοήσει Jer. 21, 13. 25, 16; Hab. 2, 17; Job 7, 14 (καταπλήσσειν); 20, 25; ምንት፡ ያደነግፀኪ፡ Asc. Jes. 11, 10; 4 Esr. 10, 45. 4, 28; 2 Thess. 2, 2; Hen. 69, 1.

ድንጉፅ፡ part. *stupore perturbatus, metu perculsus, consternatus, pavidus, trepidus*: τεταραγμένος, Ps. 29, 9; አሀጉር፡ ድንጉፃት፡ Jes. 14, 31; ἔκφοβος Marc. 9, 6; Hebr. 12, 21; τρέμων Gen. 4, 12. 14; ubi appositionis vice fungitur, pron. suff. assumit: Act. 2, 6 (συνεχύθη); 3, 11; (ἔκθαμβοι); Ps. 56, 5; 4 Esr. 1, 1; ኀለፉ፡ ድንጉፃኒሆሙ፡ ἐξέστησαν ᾤχοντο Jer. 9, 10; ንበሪ፡ ድንግፅተኪ፡ κατανενυγμένη Jes. 47, 5.

ድንጋጼ፡ subst., m. et f., *stupor, pavor* vel *terror repentinus, consternatio, perturbatio, ecstasis*: θάμβος Luc. 5, 9; 1 Reg. 26, 12; Koh. 12, 5; Hez. 7, 18; φρίκη Job 4, 14; ድንጋጼ፡ ወድቀ፡ ላዕለ፡ አብራም፡ Kuf. 14. 30; ዐቢይ፡ ድንጋጼ፡ አኀዞሙ፡ ἔκστασις Dan. 10, 7; 1 Reg. 14, 15; Jer. 5, 30; 2 Par. 29, 8; Marc. 5, 42. 16, 8; ያመጽእ፡ ድንጋጼ፡ ላዕለ፡ አሕዛብ፡ Jes. 41, 2; Rel. Bar.; Sir. 40, 2; φόβος Job 33, 15; Jer. 30, 5; δειλία Ps. 54, 4; πτόησις 1 Petr. 3, 6; ድንጋጼ፡ ልብ፡ θραυσμὸς καρδίας Nah. 2, 10; ዘእንበለ፡ ድንጋጼ፡ ἀφόβως *impavide* Prov. 1, 33; *ecstasis* Act. 10, 10.

ድንግፅና፡ id., 1 Reg. 26, 12 var.; 2 Par. 29, 8 var.

መደንግፅ፡ part., f. መደንግፅት፡ 1) *obstupefaciens, perterrefaciens, stupendus, horribilis, terribilis*: ወይን፡ መደንግፅ፡ οἶνος κατανύξεως Ps. 59, 3; ያንጐደጕድ፡ በዐዓፅ፡ መደንግፅ፡ θαυμάσια βροντήσει Job 37, 4; መብረቅ፡ መደንግፅ፡ Jsp. p. 353; φρικτός ዝሙት፡ መደንግፅ፡ Jer. 23, 14. 18, 13; መኳንንት፡ ምድር፡ መደንግፃን፡ Sap. 8, 15; ἔκθαμβος Dan. 7, 7; መደንግፅት፡ Cant. 6, 4. 10; Jud. 9, 4; መደንግፅ፡ ቃል፡ φοβερὸς λόγος Prov. 12, 25; Ps. 90, 3 (ταραχώδης). 2) subst. *res stupenda* vel *stupendae*: በመደንግፅ፡ ዐበይት፡ Deut. 4, 34.

ደነጸ፡ inus., quod nescio an ad ضَنَّ *tenaci animo adhaesit rei, avare pepercit* referendum sit.

ደንጽ፡ subst., (m.) *invidia* et *contentio* vel *rixa* sibi invicem invidentium (vid. ደንጸወ፡ III, 3): ምንት፡ ውእቱ፡ ዝደንጽ፡ Asc. Jes. 7, 11 (coll. 7, 9 et 12); በደንጽ፡ ሀለዉ፡ ፩ለ፩ ይትቃተሉ፡ 10, 29; ደንጽ፡ ዘበኀዳጥ፡ ibid.

ደንጸወ፡ quadrl. I *invidum* et *avarum esse, invidere, avare parcere* (mißgünstig sein, geizen): ኢትደንጹ፡ ዐይንከ፡ ሶበ፡ ትገብር፡ ምጽዋተ፡ μὴ φθονεσάτω Tob. 4, 7; ይደነጹ፡ በውስተ፡ ማእድ፡ ἐλλιπής Sir. 14, 10; c. ለ፡ pers.: ትደነጹ፡ ዐይኑ፡ ለእኁሁ፡ βασκανεῖ Deut. 28, 54; c. Acc. pers.: 28, 56; c. ላዕለ፡ pers. et በ፡ rei: ይደነጹ፡ በቲ፡ (sc. በመዛግብቲሁ፡) ላዕለ፡ ነዳያን፡ F. N. 10; ጸጋዊ፡ እንበለ፡ ደንጽዎ፡ Lit. Epiph.

ተደናጸወ፡ III, 3 *sibi invicem invidere*, avide vel avare *contendere alium cum alio* de re obtinenda: Org.; ይደናጸዉ፡ ከመ፡ አክልብት፡ Gad. T. H. (vid. sub ቃቊር፡); ፩ለካልኡ፡ ይደናጸዉ፡ Asc. Jes. 7, 9.

ድንጽው፡ part. 1) *qui per invidiam alteri alqd eripere conatur*, Lud. 2) *tenax* (ut videtur): ድንጽዋነ፡ አእዛን፡ ἀπερίτμητοι τοῖς ὠσίν Act. 7, 51 rom.; እንዘ፡ ድንጽው፡ አእዛኒሆሙ፡ συνέσχον τὰ ὦτα 7, 57 rom.; ኢትኩኑ፡ ድንጽዋነ፡ ወድንዙዛነ፡ ልብ፡ ለአሚን፡ Macc. f. 18 (quo loco vetamur ne ድንጽው፡ i. q. ድንዙዝ፡ putemus).

ደንጸዊ፡ et ደንጻዊ፡ adj. *invidus, avarus, tenax*, βάσκανος ደንጸዊ፡ (v. ደንጻዊ፡, v. ደምጻዊ፡ in Cod. Abb. XXXV) Sir. 18, 18. 37, 11; ለደንጸዊ፡ ይረግምዎ፡ በእከየ፡ ግዕዙ፡ 34, 23; በዕል፡ ደንጸዊ፡ (v. ደንጻዊ፡) πλούσιος ψεύστης (?) Sir. 25, 2; κυνικός 1 Reg. 25, 3. — *Voc. Ae.*: ደንጸዊ፡ ወቂቁይ፡ ዘ፡ ንፉግ፡ ::

ድንጻዌ፡ subst. *invidia* et *avaritia* Sib.; F. N. 10.

ዳእሙ፡ (etiam **ዳዕሙ፡**) particula [gramm. § 163, 2; دَامَ et دَعَمَ *fulcire*] 1) adseverandi: *profecto, re vera:* **ወበ፡ነቢክሙ፡ ዳእሙ፡ ጠፍአት፡ ጥበብ፡** Job 12, 2; εἰ μήν Hez. 36, 5; **ዳእሙ፡ እመ፡ ኢይባርከከ፡** ἦ μήν Job 1, 11. 2, 5; Joh. 9, 27 rom. (ubi Gr. ἤδη habet). 2) restringendi: *nonnisi, tantummodo, solum, tantum* (sive ante sive post eam vocem, ad quam pertinet, positum): **እሉ፡ ዳእሙ፡ ደቂቅከ፡** 1 Reg. 16, 11; **ዳእሙ፡ ኪያክሙ፡ አእመርኩ፡** Am. 3, 2; **ሶበ፡ ያሜኒ፡ እመ፡ ረሰዐ፡ ዳእሙ፡ ያሜኒ፡** Sir. 14, 7. 49, 4; Judith 4, 7; 4 Esr. 2, 30; **አእምሩ፡ ዳእሙ፡** γνῶτε μόνον Job 19, 3. 6. 17, 13; **ውእቱ፡ ዳእሙ፡ ባሕቲቱ፡** Sir. 43, 27; **ውኁድ፡ ዳእሙ፡ ዘርኢነ፡ ግብሩ፡** 43, 32; **ወእሙንቱሰ፡ ዳእሙ፡ ከልኤሆሙ፡ እለ፡ ድኅኑ፡** 46, 8; Marc. 5, 36; Luc. 12, 41 rom.; Rom. 3, 30; **አኮ፡ – ዳእሙ፡** *non tantum* (seq. *sed etiam*) Rom. 13, 5; Phil. 1, 29. 2, 12; 1 Petr. 2, 18; 2 Cor. 7, 7 rom. 3) adversandi a) post sententiam negativam: *sed* (ab initio sententiae positum), 4 Esr. 8, 31—35. 10, 6. 7. 10, 25; Job 32, 9; Jes. 7, 8. 10, 7. 20. 11, 4. 32, 3. 42, 3. 49, 10. 58, 6. 62, 9; Jer. 2, 34. 15, 17. 22, 17; Dan. 2, 30. 9, 18; Judith 10, 16; Gen. 35, 10; Joh. 1, 8; 1 Thess. 2, 4; 2 Thess. 3, 9; 2 Tim. 1, 9 al. crebro; **ዳእሙ፡ ዓዲ፡** *verum etiam* (praemisso *non tantum*) Joh. 5, 18. b) *contra, potius, immo vero,* (vielmehr; plerumque post eam vocem, ad quam pertinet, positum): **ትልዎ፡ ዳእሙ፡** Sir. 2, 3; **ተአመን፡ ዳእሙ፡** 2, 6; **ኀሊ፡ ዳእሙ፡** 3, 22; **ፈንዎሙ፡ ዳእሙ፡** Jer. 15, 1; **ዝንቱ፡ ዳእሙ፡ ግብርከ፡** 22, 17; **ወይቤሎ፡ አልቦ፤ ዳእሙ፡ ፈንወኒ፡** Tob. 10, 9; δὴ 4 Reg. 9, 12; **በኑ፡ እፈቅድ፡ ከመ፡ ይሙት፡ ኃጥእ፤ ዳእሙ፡ ከመ፡ ይትመየጥ፡** Hez. 18, 23. 33, 11; Rom. 9, 7; Marc. 4, 17; μᾶλλον Rom. 14, 13. 14. α) crebro **ዳእሙ፡** ἀλλ' ἤ *sed tantum, sed potius, quin potius:* Gen. 24, 4; Hez. 36, 22; Jer. 7, 23. 38, 30; Ps. 1, 2. 5; Job 14, 22; vel β) **ዘእንበለ፡ ዳእሙ፡** Hez. 15, 4; 4 Esr. 13, 11; Jer. 9, 24; Kuf. 41. c) *at, tamen, verum:* ἀλλά Job 1, 12; πλήν Jer. 3, 13. 23; Dan. 2, 6. 4, 12; **ዘእንበለ፡ ዘበልዑ፡ ዳእሙ፡ ወራዙት፡** Kuf. p. 55; 2 Reg. 2, 10; δέ Phil. 3, 12; **ወዳእሙ፡** Jos. 6, 15; Job 36, 10; Gal. 1, 23; 4 Esr. 10, 49; ante Imperativum: **ወይቤሎ፡ ዳእሙ፡ ቅንት፡ ሐቌከ፡** Job 40, 2.

ደክመ፡ I, 1 [amh. **ደከመ፡** et **ደኸመ፡**; ut videtur, proprie: *tenuem* et *tenerum esse* (vid. II, 1), si quidem e **ደቀቀ፡** et **ደገደገ፡** eodem modo propagatum est, quo רחם ex رَحِمَ et רכך]. Subj. **ይድክም፡** et **ይድከም፡** 1) *lassum, fessum esse* vel *fieri, defatigari:* **ኢይደክሙ፡** οὐ κοπιάσουσι Jes. 5, 27. 31, 3. 33, 24. 40, 28. 30. 44, 12. 63, 13; **እገሪከ፡ ይረውጺ፡ ወይደክማከ፡** (v. **ወያደ"፡**) Jer. 12, 5; **ኢይደክምኩ፡ እንዘ፡ እትልወከ፡** 17, 16. 18, 15; Prov. 4, 12; **ደኪሞ፡ በሐዊረ፡ ፍኖት፡ ነበረ፡** Joh. 4, 6. 2) *infirmum, imbecillum, debilem, languidum, remissum esse* vel *fieri, viribus deficere:* Jud. 16, 6 seq.; **እንዘ፡ ይድክም፡** (v. **ይድክም፡**) 16, 19; **ይደክሙ፡ ብዙኃን፡** ἀδυνατήσουσι Jes. 8, 15. 29, 4; Jer. 16, 12. 16; Job 28, 4; Ps. 25, 1; Matth. 26, 41; **ነፍስየ፡ ሰርሐት፡ እስከ፡ እደክም፡** 4 Esr. 3, 22. 10, 35; **ይድክም፡** ἐκλιπέτω Zach. 11, 9; Jes. 46, 2; **ኢትድክም፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ በተዛልፎቱ፡** μὴ ἐκλύου Prov. 3, 11; **እመ፡ ደክመ፡ ኀይሉ፡** Sir. 19, 28; Thren. 1, 14; Ps. 30, 13; **ኵሉ፡ እድ፡ ይደክም፡** Jes. 13, 7; Jer. 6, 24. 27, 15. 29, 3; Zeph. 3, 16; 2 Reg. 4, 1; **ደክመ፡ አዕይንትየ፡ በአንብዕ፡** ἐξέλιπον Thren. 2, 11; Jer. 14, 6; Jes. 38, 14; **ቃለ፡ ወለት፡ ጽዮን፡ ደክመ፡** Jer. 4, 31; **ደክመት፡ ነፍስየ፡** 4 Esr. 12, 8; **ደክሙ፡ ለዐቂበ፡ ቅጽር፡** (infirmiores quam qui custodirent) Jsp. p. 349; **ኢደክመት፡ እምኀይላ፡** Kuf. p. 126. 3) *infirmum* i. e. *aegrotum esse* vel *fieri:* ἐνοχλεῖται Gen. 48, 1; **ዘእንበለ፡ ትድክም፡** (v. **ትድከም፡**) πρὶν ἀῤῥωστῆσαί σε Sir. 18, 21.

አድከመ፡ II, 1 1) *tenuem facere, comminuere:* **ያደክም፡ አድባረ፡ ወየሐርፅ፡ አውግረ፡** ἀλοήσεις ὄρη καὶ λεπτυνεῖς βουνούς Jes. 41, 15; δαμάζει Dan. 2, 40. 2) *tenerum reddere* (vid. **ድኩም፡**): **ያደክሞ፡ ለሥጋሁ፡ ከመ፡ ዘሕፃን፡** ἁπαλυνεῖ (v. **ያለመልሞ፡**) Job 33, 25; **ያደክም፡ ቃለ፡ ወይዬውህከ፡** Sir. 29, 5. 3) *fatigare, defatigare, lassare:* **ከመ፡ ያደክሞሙ፡ ዐቀበ፡ ኖዲ፡ እገሪሆሙ፡ ለአእሩግ፡ ከማሁ፡ ታደክሞ፡ ብእሲት፡ ነባቢት፡ ለብእሲ፡ የዋህ፡** Sir. 25, 20; Jer. 12, 5 var.; **ያደክም፡ ኀይሎ፡ እንዘ፡ ይትቀነይ፡** Sir. 38, 30. 4) *infirmare, debilitare, languidum reddere, infringere,* hominem Jud. 16, 5; **እግዚ"፡ አድከሞ፡** Jer. 26, 15; **ያደክም፡ እደወ፡ ሰብእ፡** 45, 4 var.; **ስካር፡ ያደክም፡ ኀሊና፡** Clem. f. 119; alqd, ut arcum 1 Reg. 2, 4. a) *domare* Marc. 5, 3. b) *comprimere* virginem 2 Reg. 13, 14.

ድኩም፡ part. (passim **ድኵም፡**) 1) *tener, mollis:* **ድኩማን፡ ደቂቅ፡** ἁπαλώτερα Gen. 33, 13; de ramo arboris Matth. 24, 32; **ልሳን፡ ድክምት፡** μαλακή Prov. 25, 15; τρυφερός *delicatus* **ድክምት፡** Deut. 28, 56 (vid. **ለምለም፡** 28, 54). 2) *lassus, fessus, languidus, infirmus, debilis, imbecillus, invalidus:* **እስመ፡ ድኩማን፡ እሙንቱ፡ እስመ፡ ፈድፋደ፡ ሰትዩ፡** Judith 13, 1; νωθρός Sir. 11, 12; **ድኩማን፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡** ἐκλελυμένοι Jes. 51, 20; ἀδύνατοι **ድኩማን፡** Job 24, 4; Joel 4, 10; **ሖሩ፡ ድኩማኒሆሙ፡** ἐν οὐκ ἰσχύϊ Thren. 1, 6; ἀσθενής Job 4, 3. 5, 15; 1 Reg. 2, 4; Prov. 24, 73; Matth. 26, 41; Rom. 6, 19; 4 Esr. 7, 11; 1 Petr. 2, 11 (gloss.); **ላእከ፡ ዚአሁ፡ ድኩም፡** Enc. Ter 16; **ልደትኪ፡ እማሕፀነ፡ ድክምት፡ ሥጋ፡** Enc. Genb. 1; **መንግሥት፡ ድኩም፡** Hez. 17, 14; de fide: **ዘድኩም፡ ሃይማኖቱ፡** Rom. 14, 1; τὰ ἀσθενῆ στοιχεῖα Gal. 4, 9; de oculis: **አዕይንቲሃ፡ ድኩም፡** Kuf. 28; de medicamento minus efficace: **ፈውስ፡ ድኩም፡** Chr. ho. 17.

ድካም፡ subst., Pl. **ድካማት፡** 1) *lassitudo, fatigatio,* currentis Enc. Nah. 6; **እንበለ፡ ድካም፡** *indefessus* Enc. Pag. 2. 2) *infirmitas, imbecillitas, debilitas:* **ከመ፡ ያእምር፡ ድክሞ፡** Job 37, 6; Rom. 8, 26; 1 Cor. 15, 43; **ድክመ፡ ፍጥረቱ፡ ወአእምሮቱ፡** Phlx. 170; **ድክመ፡ ሃይማኖት፡** (i. q. **ኑፋቄ፡**) F. N. 9, 1; legis Hebr. 7, 18; Dei 1 Cor. 1, 25; ἀσθενήματα Rom. 15, 1; *debilitatio, enervatio:* **ሑጻጼ፡ ወድካም፡** Jsp. p. 359. 3) *labor, aerumna* (Mühsal): **ዕሜት፡ ገድላቲሆሙ፡ ወድካማቲሆሙ፡** F. M. 1, 2; fortasse etiam Asc. Jes. 7, 26.

ድክመት፡ n. act. *debilitatio, enervatio:* **እምድኅረ፡ ርሥአኑ፡ ወድክመቱ፡** Phlx. 52.

ድክምና፡ subst. *status infirmi, imbecillitas, debilitas:* **እንዘ፡ ሀለውኩ፡ አንተ፡ ለድክምናየ፡ መጽንዒ፡** Cod. Mus. Brit. LVII n. 6 str. 2.

መድክም፡ part., f. **መድክምት፡** *defatigans, molestus:* **ዛቲ፡ ግብር፡ መድክምት፡ ጥቀ፡** Phlx. 23. 29.

ደኩስበተሪ፡ n. prgr. sc. δόξα πατέρι *gloria Patri,* ut: **ወትብል፡ ደኩስበተሪ፡ ፩ጊዜ፡** Genz. f. 128.

ደከተመ፡ quadrl. I [ut videtur permutatis sonis *j* et *k* formatum ex יתם ܝܬܡ يتم] *orbari, orbum esse* vel *fieri:* **ለእለ፡ ተርፉ፡ ድኅሬሁ፡ ርድእሙ፡ ወለእለ፡ ደከተሙ፡ ሕፃናሙ፡** Genz. f. 126. 134; post mortem patriarchae **ደከተመት፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡** Abush. 50. — *Rad. Abb.:* **ደከተመ፡ ዘ፡ ድሐ፡ ሆነ፡፡**

አደከተመ፡ II *orbare, orbum reddere,* c. c. Acc. et **እምነ፡**, ut: **አደከተመኒ፡ እምአቡየ፡ ወእምየ፡** Jsp. p. 278.

ድኩቱም፡ part. *orbatus, orbus, orphanus:* **ድኩቱማን፡** F. N. 24, 3; **ድክትምት፡ ይእቲ፡ እምአቡሃ፡ ወእማ፡** Lud. e Mss. Colb.

ደክታም፡ adj. et subst., m. et f., sing. et coll., Pl. **ደክትም፡** *orbus, -a, orphanus, orphani,* a) orbatus filiis vel parentibus: fem. M. M. f. 70; **ደክታም፡ ነፍስየ፡ እምእማ፡ ወአባ፡** Enc. Tachs. 24; coll.: F. N. 5. 11; Jsp. p. 281; Pl. **ደክትም፡** F. N. 33, 4. 41, 5. b) orbatus conjuge: **እሮ፡ ኢይፈደፍድ፡ ሐዘንየ፡ እንዘ፡ አኔጽር፡ አንስቲያሆሙ፡** (sc. filiorum meorum interfectorum) **ከዊኖን፡ ደክታመ፡ ወውሉዶሙ፡ እጓለ፡ ማውታ፡** Jsp. p. 337.

ድክትምና፡ subst. *orbitas* F. N. 16; a) liberorum: **በእንተ፡ እጓለ፡ ማውትናሆሙ፡ ወድክትምናሆሙ፡** Jsp. p. 335. b) parentum: **ድክትምናየ፡** (ait mater cujus filius interfectus est) p. 368.

ድኩዕ፡ subst. (m.) *stercus, fimus* (sec. Ludolfi Gregorium: *stercus asininum*): **ይከይድዎሙ፡ ከመ፡ ድኩዕ፡ ውስተ፡ ገጸ፡ ምድር፡** Jer. 8, 2 var.; **ተግሣጽ፡ ለሕፃን፡ ይከውኖ፡ ሠናየ፡ በከመ፡ ያሤንዮ፡ ድኩዕ፡ ለምድር፡** Fal. f. 61. — *Voc. Ae.:* **ድኩዕ፡ ዘ፡ ፋንድያ።**

I. **ደወል፡** subst., plerumque m., Pl. **አድዋል፡** [proprie: *orbis, circuitus,* coll. دال et دار cum derivatis] 1) *tractus* vel *regio circumjacens, territorium, fines* (Bezirk, Gebiet): **በደወለ፡ ዮርዳኖስ፡** ἐν τῇ περιχώρῳ 2 Par. 4, 17; **በደወለ፡** (v. **እንጻረ፡**) **ቤቱ፡** ἐξεναντίας οἴκου 2 Esr. 13, 28. 29; τὰ ὅρια Job 38, 20; Judith 1, 5; **ኵሉ፡ ደወሉ፡ ዘዐውዱ፡** Hez. 45, 1; **ደወለ፡ ቤተ፡ ሳሚስ፡** 1 Reg. 6, 12. 10, 2; Matth. 8, 34. 15, 39; Marc. 5, 17; **ደወለ፡ ጢሮስ፡** Zach. 9, 2; **ደወለ፡ ኢትዮጵያ፡** Hez. 29, 10; Jos. 15, 1 seq.; 4 Esr. 9, 9; **ውስተ፡ ደወለ፡ ብሔርከ፡** ἐκ μέρους τῶν ὁρίων σου Num. 20, 16; μέρη Matth. 2, 22; Act. 2, 10; ὅριον Judith 15, 4; **ደወሎሙ፡** κατασχέσεις αὐτῶν 1 Par. 9, 2; **አድዋል፡** Jer. 17, 3 vrs. nov.; Ex. 34, 24; Num. 35, 26. 27; Deut. 2, 18; Matth. 15, 22; **እምነ፡ አድዋለ፡ ብሔሮሙ፡ ዘኢየሩሳሌም፡** ἀπὸ τῆς περιχώρου κυκλόθεν εἰς Ἱερουσαλήμ 2 Esr. 22, 28. a) *ditio:* **ኵሎሙ፡ አይሁድ፡ እለ፡ ደወለ፡ መንግሥቱ፡** οἱ ὑπὸ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν Esth. 3, 6; **ውስተ፡ ደወለ፡ መንግሥቱ፡** 3, 13. b) *regio, terra:* **ደወለ፡ ፋርስ፡** χώρα Ἀσσυρίων Jes. 7, 18; **ደወለ፡ ቴማን፡** 37, 12. c) de agro certis finibus circumscripto: **እንዘ፡ ደወለ፡ ገራህት፡** τὴν μερίδα τοῦ ἀγροῦ Gen. 33, 19. d) Pluribus in locis respondet ὄρος, ὄρη, ὀρεινή quatenus regiones vel terrae tractus montibus tamquam finibus circumscripta sunt (vid. **ደብር፡**): **እንተ፡ ደወለ፡ ኤፍሬም፡** δι᾽ ὄρους Ἐφραίμ 1 Reg. 9, 4; **በደወለ፡ እግዚ"፡** ἐν ὄρει θεοῦ Hez. 28, 14; **እምደወልየ፡ ወእምድርየ፡** ἐκ τῆς γῆς ἐμῆς καὶ ἐκ τῶν ὀρέων μου Jes. 14, 25; ἡ ὀρεινή Luc. 1, 65. 39. 2) *terminus, limes:* Deut. 19, 14; **ኢታፍልስ፡ ደወለ፡ ገራህት፡ ዘአንበሩ፡ አበው፡** Prov. 23, 10; **ዘይሰርቅ፡ ደወለ፡ ቢጹ፡** Clem. f. 161; Jes. 19, 19; 4 Reg. 14, 25; **አድዋል፡** 1 Par. 13, 5 (Ex. 34, 24). — *Voc. Ae.* **አድያም፡ ደወል፡ ክንፈፍ፡ ዘ፡ ወሰን።**

ተዳወለ፡ III, 3 *confinem, finitimum, vicinum esse,* c. Acc.: **እለ፡ ይዳወልዎ፡ እለ፡ ዐውዱ፡** ἐκ πάντων τῶν μερῶν αὐτοῦ κυκλόθεν 3 Reg. 3ª, 17.

II. **ደወል፡** subst. (*nola*), *campana* [sine dubio dicta ab *ultro citroque commovendo,* coll. دال VI et VII cum دلدل; Amharenses denominarunt **አደወለ፡** *to sound, ring a bell,* Isenb. p. 167]: **ደወል፡ ዘይነቅ፡** 1 Cor. 13, 1 rom. (vid. Description de l'Egypte ed. II. t. XIII p. 550).

ዶረ፡ inus. i.q. دار דור *in orbem ire,* vid. Ges. thes. p. 330.

ዳር፡ subst. i. q. hebr. דּוֹר, דר, syr. ܕܪܐ, chald. דָּרָא דָּר (de quo vid. Ges. thes. p. 330) *aetas* hominum: **በዳሮሙ፡** εἰς γενεὰς αὐτῶν Ex. 30, 8. 10. 31, 16 (In Cod. C substitui solet **ትውልድ፡**). Lud. exhibet **ዶር፡**, quod equidem nonnisi in Cod. H Ex. 30, 10 inveni.

ዶር፡ *margaritae* vid. sub **ደረረ፡**

ዴር፡ n. prgr. sine dubio i. q. ܕܝܪܐ دير *monasterium, sacellum:* **ሰላም፡ ለፍልሰተ፡ ሥጋከ፡ እንዘ፡ ያስተርኢ፡ ንፍቀ፡ ገኃር፤ መትሕተ፡ ፵ጽብን፡ ዘታቦተ፡ ኪዳን፡ አሥጋር፤ ኅበ፡ ተሐንጸ፡ ተከዚር፡ ውኅበ፡ ተሣረረ፡ ዴር፤ ዮሴፍ፡ ፍትወ፡ ሥን፡ በምልአ፡ ሰማያት፡ ወምድር፤** Enc. Jac. 9 (Lud. interpretatus est *paries*).

ዱር፡ subst. amh. *silva:* **ታሕተ፡ ዱር፡ ተኀብእኩ፡** Lud. e Libr. Myst.

ዶርሆ፡ in antiquioribus libris passim **ዶርሆ፡**, subst., m. et f., Pl. **ደዋርህ፡** [transpositis literis propagatum e rad. **ደሀረ፡**, quae cum דהר, דור, דָּרַר, דָּהַר طار componenda primitus *in gyrum agi,* deinde *volare* significasse videtur; amh. **ዶሮ፡**] proprie *volucris,* deinde *gallus gallinaceus* et *gallina,* a) m. **ዶርሆ፡ ተባዕት፡** ἀλέκτωρ Prov. 24, 66; **ዶርሆ፡** Matth. 26, 34. 74. 75; Marc. 13, 35. 14, 30; Luc. 22, 34; Joh. 13, 38. 18, 27; **በድምፀ፡ ክንፊሆሙ፡ ለሱራፌል፡ ይነቂ፡ ዶርሆ፡** Clem. f. 13; **መጽሐፈ፡ ዶርሆ፡** d'Abbadie Cat. p. 10. b) f., ὄρνις Matth. 23, 37; Luc. 13, 34; ὀρνίθιον Lev. 14, 4—7. 49—53; **መጋዝአ፡ ደዋርህ፡** 3 Reg. 3ª, 16. 4, 23. c) c. generis: rex mactari jussit **፪፻ ደዋርህ፡** Gad. T. H.; **ሥብሐ፡ ዶርሆ፡** M. F.

ዳዊት፡ 1) n. pr. regis Israelitarum *David.* 2) *psalterium,* liber biblicus (ab auctore psalmorum potissimo dictus); **ተፈጸመ፡ ዳዊት፡** (explicit psalterium) Ps. in subscr. (in ed. Lud. p. 318); **ወትደግም፡ ፲ወ፱ ዳዊት፡** Genz. f. 13; **ወእምዝ፡ ትብል፡ ጸሎተ፡ ቀዳሕ፡ ዘእምዳዊት፡ በዚማ፡ ግዕዝ፡** f. 123; **በዳዊት፡** Clem. f. 125; Gad. Joh.; Gad. Kar., al.

ደወየ፡ I, 1 [دَوِيَ ,دَاءٌ דוה ܕܘܐ] Subj. **ይድወይ፡** *aegrotare, morbo affici, morbo laborare:* Jes. 38, 1. 9; **እመሂ፡ ደወየ፡ ኢይሴፎ፡ ሐይወ፡** Job 24, 23; **ደወይኩ፡** Dan. 8, 27; 1 Reg. 30, 13; 2 Reg. 12, 15; **ደወየ፡ እገሪሁ፡** 3 Reg. 15, 23; 4 Reg. 1, 2; 2 Par. 16, 12; Gen. 42, 38; Kuf. 42; Ps. 106, 12; Joh. 4, 46; Phil. 2, 26; Jac. 5, 14; Clem. f. 112;

ይድውይ፡ 4 Esr. 6, 80; Ps. 9, 3; Gen. 42, 4; c. Acc. morbi: ደወየ፡ ደዌሁ፡ እንተ፡ በቲ፡ ይመውት፡ 4 Reg. 13, 4; ደወየ፡ ደዌ፡ ንስቲት፡ Sx. Ter 16; c. ውስተ፡ morbi: ይደውዩ፡ ውስቴታ፡ (sc. ለደዌ፡) Jer. 6, 21. a) trsl.: ደወየ፡ ልብነ፡ ἐγενήθη ὀδυνηρά Thren. 5, 17; ደወየት፡ ኢየሩሳሌም፡ Jes. 3, 8 var.; de morbo incredulitatis: እለ፡ ደወዩ፡ ክሕደ፡ τοῖς νοσοῦσιν ἀπαιδευσίαν Cyr. ad Th. f. 22. b) *laborare:* ልያ፡ ትደዊ፡ አዕይንቲሃ፡ Gen. 29, 17. c) *affligi, male haberi:* ልብ፡ እኩይ፡ ይደዊ፡ κακωθήσεται Sir. 3, 26; ደወዩ፡ ከመ፡ አባግዕ፡ ἐκακώθησαν Zach. 10, 2.

ደወየ፡ I, 2 *morbo afficere:* አሐቲ፡ ብእሲት፡ እንተ፡ ደወያ፡ ጋኔን፡ Clem. f. 107 (si quidem lectio sana est).

አድወየ፡ II, 1 *aegrotum reddere, morbo afficere, morbum afferre,* c. Acc. pers.: እንተ፡ አድወያ፡ ጋኔን፡ Luc. 13, 11; መጽአ፡ ላዕለ፡ ርእሱ፡ ሐሩር፡ ወአድወዮ፡ ወሞተ፡ Judith 8, 3; ለእሉ፡ አድወዮሙ፡ ፍርሀት፡ Sap. 17, 8; omisso Acc.: ያደዊ፡ ብዙኅ፡ በሊዕ፡ Sir. 37, 30; 1 Reg. 2, 10; Deus ያደዊ፡ ወያሐዩ፡ Clem. f. 271. a) *acerbum dolorem efficere:* ይከውንም፡ ዠነኔ፡ ዘያደዊ፡ F. M. 20, 3. b) *morbiferum* vel *insalubrem esse:* ምርዓይ፡ ማዩ፡ ዘያደዊ፡ F. N. 36.

ተደወየ፡ III, 2 *aegrotum se simulare,* 2 Reg. 13, 5. 6.

ድዉይ፡ vel ድውይ፡ part., f. ድውይት፡, Pl. m. ደዉያን፡ vel ድውያን፡ vel ዱያን፡, *aeger, aegrotus, valetudine affectus, invalidus:* Ps. 6, 2; Prov. 22, 22; ኢትትሀከይ፡ ሐውጾ፡ ድዉይ፡ Sir. 7, 35; Matth. 8, 6; Jac. 5, 15; ዘድዉይ፡ ሥጋሁ፡ Sir. 30, 14; ድውይት፡ Chr. Ta. 29; ድውያን፡ vel ድዉያን፡ Job 4, 4; Judith 9, 11. 16, 11; Hez. 21, 15; Matth. 4, 24; Marc. 6, 13. 56; Joh. 6, 2; በእንተ፡ ድውያን፡ F. N. 21; ዱያን፡ ሕዝብ፡ Rel. Bar.; Act. 19, 12 rom.; Lit. 162, 4; Clem. f. 45. 106. 207 al.; de anima: ነፍስ፡ ድውይት፡ Sap. 17, 8. a) *debilis, imbecillus,* de voce: ድውይ፡ ቃል፡ Koh. 12, 4. b) ቤት፡ ድውያን፡ *nosocomium,* II Can. Nic. 82 (75); መጋቤ፡ ዱያን፡ *nosocomus,* Lud. e Syn.

ደዌ፡ subst., f. et m., Pl. ደዌያት፡ *aegrotatio, morbus, valetudo adversa,* Ex. 15, 26; Deut. 7, 15; ደዌ፡ እኩይ፡ ውስተ፡ ብረኪከ፡ 28, 35; ከከደ፡ ደዌሁ፡ 3 Reg. 17, 17; ለእመ፡ አሐዩ፡ እምዝቲ፡ ደዌ፡ 4 Reg. 1, 2. 8, 8; ደዌ፡ መሪር፡ ወእኩይ፡ ደዌ፡ ከርሥ፡ 2 Par. 21, 15; እሁብ፡ ደዌ፡ ላዕለ፡ ዝንቱ፡ ሕዝብ፡ Jer. 6, 21; ሐይወ፡ እምደዌሁ፡ Jes. 38, 9; Ps. 15, 3. 40, 3; Koh. 5, 12. 15. 6, 2; Job 33, 19; ደዌ፡ ሊሕ፡ Sir. 30, 17. 34, 20; 4 Esr. 7, 24. 8, 63; በደዌሁ፡ Asc. Jes. 1, 4. 2, 14; Matth. 4, 23. 8, 17. 9, 35. 10, 1; ደዌ፡ ውሳጣዊ፡ M. F.; ደዌያት፡ F. M. 10, 1; Fal. f. 57. a) *morbus* vel *labes* animi: ነበረት፡ ይእቲ፡ ደዌ፡ ውስተ፡ ልብ፡ 4 Esr. 1, 22; ደዌ፡ ጊጋይ፡ Enc. Mij. 2 (in cod. Tub.). b) statui constr. subjunctum: *morbifer, insaluber,* ነፋስ፡ ደዌ፡ ἀνεμοφθορία 2 Par. 6, 28. c) *„affectus quivis malus* vel *malum",* ut: ደዌ፡ ዕርቃን፡ Lud. ex Enc. Mij. 2.

ደዋዪ፡ n. ag. *aegrotans, morbidus,* Sap. 9, 5 (v. ድዉይ፡).

ዱድ፡ n. prgr. (ut videtur), sc. דוד *patruus, patris frater* in vers. nov. 1 Reg. 10, 14—16. 14, 50; 2 Reg. 23, 9. 24.

ዳዕሙ፡ *verum, sed* vid. sub ዳእሙ፡

ዳዕር፡ subst., nomen *arboris magnae, sycamino similis,* Abyssinicae: ወይጼልሎ፡ ያመ፡ ዕፀ፡ ዳዕር፡ ወአብትረ፡ ልብኔ፡ δένδρα μεγάλα σὺν ῥαδάμνοις καὶ κλῶνες ἀγροῦ Job 40, 17. — In Voc. Ae. explicatur ወርከ፡ (vid. sub ቴናክ፡ c. 563); Isenberg lex. p. 147 exhibet: „ወርከ፡, Tigr. and Dankali ዳዕሮ፡ a large tree in Abyssinia, similar to the sycamore"; praeterea vid. de ዳዕሮ፡ Rüppell I. p. 300; Bruce III p. 93 (Daroo); de ወርከ፡ Harris II Anh. p. 27.

ዴይም፡ subst., nonnisi in Pl. አድያም፡ usitatum, Pl. Pl. አድያማት፡ [proprie *circulus, orbis,* coll. دار II. VI. X; vid. ደወለ፡] *tractus terrae* vel *regio circumjacens, loca circumjacentia* vel *vicina* vel *finitima:* አድያመ፡ ኢየሩሳሌም፡ κυκλόθεν Ἱερουσαλήμ Jer. 17, 26. 40, 13; በኵሉ፡ አድያሚን፡ Dan. 9, 16; ኵሉ፡ አሕዛብ፡ ወእለ፡ አድያም፡ Joel 4, 12; አህጉረ፡ አድያማት፡ Lud. ex Marc. 6, 36 Mss.; አህጉር፡ ዘአድያሚሃ፡ Zach. 7, 7; አድያሚሃ፡ αἱ κύκλῳ αὐτῆς χῶραι Hez. 5, 5. 39, 17; Kuf. 13. 45; Asc. Jes. 6, 3; ἡ περίχωρος Esth. 9, 12; 1 Par. 5, 16; Matth. 14, 35; ὅρια Matth. 2, 16. In specie አድያመ፡ ዮርዳኖስ፡ *regio Jordani adjacens* (כִּכַּר הַיַּרְדֵּן ἡ περίχωρος): Kuf. 16; Zach. 11, 3 (φρύαγμα); Matth. 3, 5; Luc. 3, 3; etiam አድያም፡ Gen. 13, 12. a) *territorium* urbis cum *vicis* et *pagis, ager suburbanus, suburbia:* κῶμαι, ላዕለ፡ ኵሉ፡ አድያሚሃ፡ Jer. 19, 15; Cant. 7, 12; አህጉረ፡ ወአድያሚሆን፡ προάστεια Num. 35, 2 seq. b) *provincia:* አድያም፡ χῶραι 3 Reg. 20, 14; ዘቂሳርያ፡ አድያም፡ (dioecesis Caesareae) Enc. Jac. 15. c) *vicini, finitimi, circumjacentes* (populi, urbes): Jos. 9, 20; Ps. 43, 15. 78, 4; አድያሚሆን፡ τὰς ὁμορούσας αὐταῖς Jer. 27, 40; οἱ πάροικοι αὐτῆς 29, 19. — Scholion Voc. Ae. vid. sub ደወለ፡

ዴር፡ vid. sub ዶረ፡

ድዮስጶራ፡, ድዮስ፡ጶራ፡, ዲዮ"፡ n. prgr., sc. διασπορά *dispersio* et *dispersi* (inter gentes) Jac. 1, 1; M. M. f. 286. — *Voc. Ae.:* ዲዮስጶራ፡ ዘ፡ ዝርዋን፡

ዳይቅ፡ ut videtur n. prgr., sc. דָּיֵק *vallum obsidentium,* sec. alios *turris speculatoria:* ከመ፡ ይሕንጽ፡ ዳይቀ፡ Hez. 21, 22 (hebr. 27).

ዲያቆን፡ n. prgr., m., Pl. ዲያቆናት፡, sc. διάκονος, *diaconus,* Phil. 1, 1; 1 Tim. 3, 8; Lit. 159, 3. 161, 2; Const. Ap. 15; Kid. f. 17; F. M. 31, 2; F. N. 7; Genz. f. 48, al. crebro. a) *archidiaconus:* ሊቀ፡ ዲያቆን፡ F. N. 7, 3; vel ሊቀ፡ ዲያቆናት፡ 7, 4; vel ርእሰ፡ ዲያቆናት፡ F. N. 4; vel አርሺ፡ ዲያቆን፡ Abush. 50; Pl. ሊቃነ፡ ዲያቆናት፡ Clem. f. 208. b) *subdiaconus* ንፍቀ፡ ዲያቆን፡ II Can. Ap. 41; Lit. 162, 1. 166, 1; Kid. f. 22; F. M. 31, 3; Mavâs. n. 52; F. N. 8; vel ንፍቀ፡ ዲያቆናት፡ Clem. f. 173.

ዲያቆናይ፡ adj. rel. (quasi *diaconicus*) *diaconus,* poëtice, ut: እስጢፋኖስ፡ ዲዳቆናይ፤ ምእመን፡ በሰማይ፤ Deg.

ዲያቆናዊት፡, rarius ዲያቆናይት፡ subst. f., *diaconissa,* Const. Ap. 53; II Can. Nic. 81 (74); F. N.; Sx. Nah. 6; ዲያቆናይት፡ F. M. 6, 10; ዲያቆናዊት፡ አንስት፡ *diaconissae* Kid. f. 8; Pl. ዲያቆናውያት፡ F. N. 8, 1 et ዲያቆናይያት፡ F. N. 48; *subdiaconissa* ንፍቀ፡ ዲያቆናዊት፡ Const. Ap. 53.

ዲያቆንና፡ subst. *diaconatus; munus diaconi,* Can. Ancyr. (Sarg.) 8 (p. 183).

ዲቁና፡ et ዲቍና፡ subst. *diaconatus, munus diaconi*, Kid. f. 20; M. M. f. 17; ሢመተ፡ዲቁና፡ et መልእክተ፡ዲቁና፡ F. M. 6, 5; F. N. 7, 2; ግብረ፡ዲቁና፡ Sx. Teq. 9.

ድያቄን፡ vid. sub ዝያቄን፡

ጀይብ፡ i. e. جَيْب *sinus* indusii vestisque, F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ c. 195).

ዲበ፡ *super* vid. sub ደበበ፡ c. 1103.

ዲባ፡ *insidiae* vid. sub ዴፐ፡

ዲያብሎስ፡ n. prgr., sc. διάβολος *diabolus*, Sap. 2, 24; Matth. 4, 1. 13, 39 al. — *Voc. Ae.*: ዲያብሎስ፡ብ፡ግም፡ (v. ግምዕ፡).

ደየነ፡ I, 2 [דִּין, دان; Amharenses etiam verbum ዳኘ፡ frequentant, ut: ይዳንየኒ፡ንጉሥ፡ Chr. L. Atk. f. 29] *judicare, punire*, 4 Esr. 13, 41.

ተደየነ፡ III, 2 et 1 *judicari, damnari, condemnari, puniri* tormentis infernalibus: ዘኢአምነ፡ይዴየን፡ (Platt: ይደየን፡) Marc. 16, 16; 4 Esr. 13, 41; ከመ፡ይደየኑ፡መዓልተ፡ወሌሊተ፡ βασανισθήσονται Apoc. 20, 10; ዘከመ፡ይደየኑ፡ኃጥኣን፡በኵነኔ፡ነደ፡እሳት፡ Clem. f. 81.

ደይን፡ subst., m. et f. 1) *judicium, damnatio, condemnatio*: ደይነ፡ንኅሥእ፡ለርእስነ፡ κρίσιν ἑλώμεθα ἑαυτοῖς Job 34, 4; plerumque de judicio Dei, quo homines judicat vel condemnat: Ps. 1, 6; ኢትግበር፡ዘንተ፡ደይነ፡ Gen. 18, 25; Org. 6; Jac. 2, 13; እንተ፡ተዐቢ፡ደይነ፡ 3, 1. 5, 12; Joh. 5, 24; Apoc. 17, 1; Judae 6. 7; 2 Petr. 2, 3; Hebr. 9, 27; 1 Tim. 5, 12; Rom. 3, 8; 1 Cor. 11, 29; ሄኖክ፡ይጽሕፍ፡ደይነ፡ወኵነኔ፡ዓለም፡ Kuf. 4; ቀደመ፡ገቢረ፡ደይን፡ወኵነኔሁ፡ 4 Esr. 6, 45. 8, 43. 70; ደይን፡እምድኅረ፡ሞት፡ይመጽእ፡ 14, 37; ትንሣኤ፡ዘለደይን፡ Joh. 5, 29; ትንሣኤ፡ደይን፡ (opp. ት"፡ሕይወት፡) Macc. f. 20; ዕለተ፡ደይን፡ Judith 16, 17; Kuf. 4; Matth. 10, 15. 11, 22; 2 Petr. 3, 7; Clem. f. 120, al. 2) *poena post mortem futura* vel *infernalis, cruciatus infernus, infernum*: ጢስ፡ደይኖሙ፡ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν Apoc. 14, 11; መካን፡ዘደይን፡ Kuf. 7; ዐዘቅተ፡ደይን፡ 4 Esr. 6, 1; ደይን፡ወእሳት፡ 6, 3; ይጼዐሩ፡ውስተ፡ደይን፡ 9, 10; Clem. f. 92. 115 al.; አንቀጸ፡ደይን፡ Org. 4.

ደያኒ፡ n. ag. *judex*: Deus est ደያኔ፡ጽድቅ፡ Phlx. 164; Lud. e Mss. Colb.

መዲና፡ subst. amh. *sedes principis*, ut regis: ወተገብረ፡መዲና፡በአቸፈር፡ Chr. L. Atk. f. 14; vel Abbunae: ገብረ፡መዲናሁ፡በጎንደር፡ f. 16.

ዴገነ፡ quadrl. I 1) *persequi, insequi*, hostili modo, Matth. 26, 55; ዴጊንየ፡ Ex. 15, 9; c. c. Acc. pers.: Gen. 14, 14. 31, 23; Lev. 26, 17; Jos. 11, 8; Jud. 4, 16. 22. 7, 25; 1 Reg. 17, 52. 23, 25. 24, 15. 26, 18; 2 Reg. 2, 24. 17, 1. 20, 6. 24, 13; ዴገኑ፡ወተለውዎ፡ 20, 7; Jes. 30, 16; Thren. 3, 11. 5, 5; Ps. 7, 5. 17, 41; Subj. ይዴግን፡ Chr. ho. 11; ዴግኖሙ፡ Kuf. 43; Gen. 44, 4; Jos. 2, 5. 10, 19; 1 Reg. 30, 8; ዴግኖቶ፡ 23, 28; እለ፡ይኤብሱ፡ይዴግኖሙ፡እኩይ፡ Prov. 12, 26. 13, 21; seq. ድኅረ፡ vel እምድኅረ፡, ut: ዴገነ፡ድኅሬሆሙ፡ Ex. 14, 8; c. Acc. et c. ድኅረ፡ conjunctim: ዴገኖ፡ድኅሬሁ፡ Kuf. 29; Ex. 14, 4. 9. 2) *sectari, sequi* quaerendi causa, Luc. 17, 23; Phil. 3, 12. 14; c. Acc. pers.: ሖረ፡ወዴገኖ፡ 3 Reg. 13, 14; ዴገኖ፡ወተለዎ፡ 4 Reg. 5, 21; ኢትዴግኖ፡እንከ፡ወኢትትልዎ፡ድኅሬሁ፡ Sir. 27, 17. 20; Marc. 1, 36; c. Acc. rei (*studere, studiose appetere*): ለእመ፡ዴገንከ፡ለጽድቅ፡ትረክብ፡ Sir. 27, 8; Jes. 16, 5. 51, 1; Prov. 15, 9; 1 Tim. 6, 11; ዴግና፡ለሰላም፡ Ps. 33, 15; ዘይዴግን፡ነፋሰ፡ Sir. 31, 2; ይዴግንዋ፡ለአሪቶሙ፡ Rom. 9, 31; ዴግንዋ፡ለተፋቅሮ፡ 1 Cor. 14, 1; beatus qui ዴገነ፡አሠረ፡ወንጌል፡ Org.; c. ኀበ፡ rei: ይዴግን፡ኀበ፡ሐመልማል፡ ζητεῖ ὀπίσω παντὸς χλωροῦ Job 39, 8; *sectari* alqm i. e. *imitari* Enc. Genb. 17. — *Voc. Ae.*: ዴገነ፡ወተለወ፡ዘ፡ተከተለ።

አዴገነ፡ II *persequi jubere*, 4 Reg. 14, 19.

ዴጋኒ፡ n. ag. 1) *persecutor*: ዴጋኔ፡ፀሩ፡ Enc. Mag. 28. 2) *secutor, sectans*: ኤዎስጣቴዎስ፡አሠረ፡ቶማስ፡ዴጋኒ፡ (Eustathius vestigium Thomae sequens), Deg.

ዳጌን፡ i. q. ጤገን፡ q. v.

ዴፐ፡ I, 1 [vic. II ደበበ፡, ደበወ፡, ደበየ፡, דבב, دبّ *clanculum obrepere*] 1) *insidiari*, c. ለ፡ pers.: ዘዴፐ፡ለከ፡ይቀትልከ፡ Jsp. p. 338; ዴፑ፡በፍኖት፡ p. 356. 373. 2) *insidias ponere, in insidiis collocare*: ዴፐ፡ሎቱ፡ዕደወ፡ከመ፡የኀይል፡ቦቱ፡ Jsp. p. 354.

ዲፓ፡, etiam ዲባ፡ subst. *insidiae*, a) in Acc.: ነበረ፡ዲፓ፡ (v. ዲባ፡) ἐνήδρευσεν *insidiatus est* 1 Reg. 15, 5; ቆመ፡ዲፓ፡ኀበ፡ . . Jud. 9, 44; femina ጸንሐቶ፡ዲፓ፡ለንጉሥ፡ Jsp. p. 276. b) በዲፓ፡, ut: ይጸንሕዎ፡ሎቱ፡በዲፓ፡ Jsp. p. 297; በዲፓ፡መሠጥዎ፡ Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.*: ዲፓ፡ (v. ዲባ፡)ዘ፡አርዋ።

ድድ፡ *compages, basis* vid. sub ወደደ፡

ዳድ፡ *patruus* vid. sub ደወደ፡

ዴዴ፡ subst. m. et f., Pl. ዴዳት፡ et ዴዴያት፡, raro ዴድያት፡ et ዴዳያት፡ [ut videtur, a دادة הַדָּה al.; proprie *locus per quem ultro citroque commeant*, amh. ደጅ፡ Tigr. ደጌ፡ „door, gate, entry, avenue" Isenb. p. 168] 1) *ostium* (i. e. „spatium illud per quod ingredimur" Lud.), *porta*: ዴዴሃ፡ αἱ πύλαι αὐτῆς Jer. 28, 58; ኆኅተ፡ዴዴ፡ πρόθυρα τῆς πύλης Hez. 11, 1; አንቀጸ፡ዴዴ፡ጸናፌ፡ 10, 19; በአንቀጽ፡ውስተ፡ዴዴ፡ቤተ፡እግዚ"፡ ἐν προθύροις πύλης Jer. 43, 10; ዴዴ፡አፍራስ፡ 38, 40; ዴዴ፡ብንያሚን፡ 45, 7; Deut. 5, 14; πύλων 3 Reg. 6, 12; Apoc. 21, 21; ዴዴ፡መንግሥተ፡ሰማያት፡ Clem. f. 104; ዴዳት፡ (v. ዴዴያት፡) Deut. 3, 5. 6, 9; ዴዴያቲሃ፡ (v. ዴዳቲሃ፡) Thren. 2, 9; ኀበ፡አንቀጸ፡ዴዳቲሃ፡ለኵራሪ፡ Jer. 19, 2; Apoc. 21, 21. 2) *propylaeum, vestibulum*, ነበሩ፡ውስተ፡ቀዳሚ፡ዴዴ፡ (v. ዴዴ፡አንቀጽ፡) ሐዲስ፡ Jer. 33, 10; Luc. 16, 20; እለ፡ውስተ፡ዴዴ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 86; in Acc. loci 2 Reg. 11, 9; ዴዴያት፡ v. ዴድያት፡ τὰ πρόπυλα Am. 9, 1; ዴዴያተ፡አንቀጸ፡ኢየሩሳሌም፡ Jer. 1, 15; በዴዴያተ፡ (v. በዴዳያተ፡) አብያት፡ Hez. 33, 30. — Scholion Voc. Ae. vid. sub ኆኅት፡; *aliud*: ዴዴ፡ዘ፡ሚዳ።

ደጼር፡ vid. sub ደንጸር፡

ዲድረክም፡, **ዲድርክም፡**, **ዲድርክሚ፡**, "**ማ፡** (et **ድድርክማ፡**) n. prgr.; sc. δίδραχμον *didrachmum* (numus duas drachmas valens), Ex. 30, 13; Lev. 27, 3—7; Num. 3, 47; Deut. 22, 29; Jos. 7, 21; 2 Esr. 15, 15. 20, 32; Job 42, 11; etiam **ድድርኬሚ፡** Tob. 5, 15 var. — *Voc. Ae.*: **ዲድርክም፡ ዘ፡ ፪ድሪም፡**; *aliud:* **ሰቅል፡ ወገመስ፡ ወዲድርክም፡ ወጠፋልሕ፡ ዘ፡ በበ፪ድሪም፡**።

ዲድስቅልያ፡ subst. prgr. sc. διδασκαλία nomen libri ecclesiastici, „*Didascalia* Apostolorum", editus a Th. P. Platt, Londini 1834. 4°; Ms. etiam in Bibliotheca Stuttgartiensi exstat. Vid. etiam Lud. Comm. hist. p. 239 n. 8; p. 334 n. 104.

ደደቀ፡ I, 2 (passim etiam I, 1 ni I, 3 emendare malueris) *accidere, incidere, intercidere, casu et fortuito fieri* [cognatum cum **ወድቀ፡**]: **ደደቀ፡ በውእቱ፡ አዝማን፡ ባእስ፡ ማእከለ፡ አይሁድ፡ ወማእከለ፡ አርማንያ፡** Jsp. p. 345; **እምድኅረ፡ ፪፻ዓመት፡ ደደቀ፡ ፀብእ፡ ዐቢይ፡** p. 274. 279; **ውእቱ፡ ረኃብ፡ ደደቀ፡ በ፲ወ፫ዓመተ፡ መንግሥቱ፡** p. 329; **እመ፡ ደደቀ፡ ብጽሐተ፡ ነግድ፡** (*si accidit ut hospes adveniat*) Phlx. 74; regem non petivimus **አላ፡ ደደቀ፡** (*casu factum est*) Jsp. p. 303; multi homines pereunt **በደዲቅ፡** (*casu*) **ከመ፡ ወዲቅ፡ እመከናት፡ ልዑላት፡** Phlx. 172; **ደደቀ፡ ሰዓት፡** Lud. e Mss. Colb.; c. Acc. a) *accidere alicui:* **ታገብእ፡ ውስተ፡ እደ፡ ዘይዴድቆ፡** (v. **ዘይዴደቆ፡**) εἰς χεῖρας πτώσεως αὐτοῦ Sir. 4, 19; **ለእመ፡ ይደድቆ፡** (I, 1) **ሞት፡** II Can. Ap. 31; **እመበ፡ ከሀን፡ (ዘ)ደደቆ፡ በንዋም፡ ዘከነ፡ እምዝንየት፡** Kedr f. 73. b) *incidere in alqd* vel *alqm:* **ጽኑዐ፡ ልብ፡ ኢይዴድቅ፡** (v. pro **ኢይደድቅ፡**) **ሠናየ፡** σκληροκάρδιος οὐ συναντᾷ ἀγαθοῖς Prov. 17, 20; **ወእዘዘ፡ ላቲ፡ (ለብርሃን፡) ዘደደቃ፡** Job 36, 32 var. c) *cadere in alqm:* **ለነኒ፡ ይደድቀነ፡** (I, 1) **ዝንቱ፡ ምሳሌ፡** (in nos quoque cadit haec similitudo) Lud. e Mss. Colb.

ዳደቀ፡ I, 3 *incidere in* alqm vel alqd: **ወእዘዘ፡ ላቲ፡ (ለብርሃን፡) ዘይዳድቃ፡** Job 36, 32 var.; **ላሚህ፡ ወገረ፡ በእብን፡ ኀበ፡ ድምፅ፡** (i. e. petens locum, unde sonum audierat) **ወዳደቆ፡** (casu feriit) **ለቃየል፡ ማእከለ፡ አዕይንቲሁ፡ ወቀተሎ፡** Clem. f. 15 (quamquam scriptum est **ወደዳቆ፡**).

ተደደቀ፡ III, 2 i. q. **ተዳደቀ፡**, ut: **ውስተ፡ እደ፡ ዘይዴደቆ፡** Sir. 4, 19 var.; Prov. 12, 27 var.

ተዳደቀ፡ III, 3 1) *accidere, incidere,* (*casu* vel *forte*) *supervenire* alicui, c. Acc.: **እንተ፡ ኢኀለይኩ፡ ተዳደቀተኒ፡** Job 3, 25; **ከመ፡ ፩ድድቅ፡ ይዳደቆሙ፡ ለኵልኤሆሙ፡** Koh. 2, 14; **በከመ፡ ይዳደቆ፡ ለአብድ፡ ከማሁ፡ ሊተኒ፡ ይዳደቀኒ፡** 2, 15; **እስመ፡ ጊዜ፡ ወድድቅ፡ ይዳደቆሙ፡ ለኵሎሙ፡** 9, 11; Prov. 20, 30 (vid. sub **ምማቴ፡**); **ለአብዳን፡ ይዳደቆሙ፡ ሞት፡** 24, 8; **ተዳደቆ፡ ድድቅ፡ ለውእቱ፡ ንዋይ፡** F. N. 41, 5; **በእንተዝ፡ ምንትኒ፡ ርኩስ፡ አልቦ፡ ዘይዳደቃ፡** Sap. 7, 25; **ሶበ፡ አልጸቀ፡ ዕድሜሁ፡ ወተዳደቆ፡ ዕለቱ፡** Enc. Jac. 10; **ጊዜ፡ ተዳደቆ፡ መዊት፡** Enc. Sen. 16; **ለእመ፡ ተዳደቆ፡ ግብተ፡ ደዌ፡** F. M. 27, 3; **ዘተዳደቆ፡** *quod casu ei accidit* F. N. 24, 2; **እምተዳድቆቱ፡ ለፈለግ፡** a superventu fluminis, Lud. e Mss. Colb. a) *incidere in* alqd i. e. *casu* vel *forte nancisci* alqd: **ጽኑዐ፡ ልብ፡ ኢይዳደቅ፡ ሠናየ፡** Prov. 17, 20; **ልበ፡ አብዳን፡ ይዳደቅ፡ መርገመ፡** 12, 23; **ይዳደቅ፡ ሕብል፡ ለእሥግሮ፡** 12, 27. b) *forte adesse* vel *intervenire* rei: **እለ፡ ይዳደቅዋ፡ ለድቀቶሙ፡** προςδεχόμενοι τὴν πτῶσιν αὐτῶν Hez. 32, 10. c) *improviso incidere in* alqm, *forte occurrere, obvium fieri:* **ዘይዳደቅ፡** ὁ συναντῶν Prov. 12, 13; **ሶቤሃ፡ ትዳደቆ፡** 7, 10; Job 36, 32; Luc. 10, 31; Act. 17, 17 rom. d) *casu evenire* vel *accidere* vel *fieri* vel *intervenire:* **እስመ፡ ሶበ፡ ኀለፈ፡ ተዳድቆተ፡ ስረቱ፡ ይሬሲ፡ ነፋስ፡ ቀሊለ፡** Sap. 5, 11; **እስመ፡ ኮነ፡ ዕለቱ፡ ሰንበተ፡ ወተዳደቀ፡ እምድኅሬሁ፡ በዓለ፡ እልአንስራ፡** Jsp. p. 299; liberasset me **እመንሱት፡ በባሕር፡ ወበየብስ፡ ወእምዘ፡ ይዳደቅ፡ እምሰማይ፡ ወምድር፡** p. 339; non consulto **አላ፡ በተዳድቆ፡ ግብት፡** (*casu improviso*) F. M. 4, 2. e) *supervenire* hostili modo: **ከመ፡ ይዳደቅዋ፡ ለሀገር፡** Jsp. p. 345; **ይመጽእ ከሙ፡ ወይዳደቀክሙ፡ ጽልዕ፡ ወበእስ፡ ውስተ፡ ሀገርክሙ፡** ibid. 2) *se objicere* vel *immittere* i. e. *irruere* in pugnam vel bellum: **ተዳደቁ፡ ኵሎሙ፡ ውስተ፡ ፀብእ፡** Jsp. p. 358; **ኢይደሉ፡ ንዳደቃ፡ ለፀብእ፡ ዘእንበለ፡ በትእዛዘ፡ እግዚ"፡** p. 351. — *Voc. Ae.*: **ተዳደቆ፡ ዘ፡ ተገናኘው**።

ድድቅ፡ subst. (m.), Pl. **ድድቃት፡** *accidens, casus, fors, sors, res fortuita, casus adversus, malum improvisum,* συνάντημα Koh. 2, 14. 3, 19. 9, 2. 3. 11; σύμπτωμα Ps. 90, 6; **ተዳደቆ፡ ድድቅ፡ ለውእቱ፡ ንዋይ፡** F. N. 41, 5; **ምንዳቤያት፡ ወድድቃት፡** Macc. f. 24; libera me **እምኵሉ፡ ድድቅ፡ ዘይጸንሑ፡ ለእጓለ፡ እመሕያው፡ ወእምጌጋነታት፡** al., Org. 3; **እምድድቅ፡ ዘውስተ፡ ማያት፡** Ssal. Req. (nec est quod in his duobus locis cum Ludolfo significatum *cacodaemon* statuamus). — *Voc. Ae.*: **ግብተ፡ ድድቅ፡ ብ፡ ድንገት**።

ደደክ፡ subst. *frigus* recreans vel temperatius, (mitius quam **ቍር፡** sec. Lud.), *aura frigidula* (Kühle): **አስሐትያ፡ ወቍር፡ ወሐመዳ፡ ወደደክ፡** Hen. 76, 12; **ዘየዐርግ፡ እምኔሁ፡ ከመ፡ ጢስ፡ ውእቱ፡ ወስሙ፡ ደደክ፡** 60, 18 [vapor congelatus pruinae similis intelligendus videtur]; plerumque opponuntur **ደደክ፡ ወመርቄ፡** Kuf. 6; Dan. ap. 3, 48; **ገነት፡ ዘኢያይበሳ፡ ነፋስ፡ መርቄ፡ ወደደክ፡** Enc. Teq. 21; **ወምድረ፡ ሴምስ፡ ኢመርቄ፡ ወኢደደክ፡** Kuf. 8. Ab Abyssinis exponitur *regio temperata et elatior*, ubi aurae frigidulae spirant (Lud.), opp. **መርቄ፡** (Schwüle, Niederung). — *Voc. Ae.*: **ደደክ፡ ብ፡ ደጋ፡**; *aliud:* **ደደክ፡ ዘ፡ ደግዓ፤ መርቄ፡ ዘ፡ ቈላ፡ አደጎ**።

ደግ፡ vox dubia, vid. sub **ደጋን፡**

ድጓ፡ subst. (m.) *cantus ecclesiasticus* (Kirchengesang), cujus auctorem in Abyssinia S. Jaredum fuisse tradunt; hoc ipso nomine inscriptus est liber celeberrimus sub Jaredi nomine circumlatus sive *thesaurus canticorum ecclesiasticorum, in quo canendi modi notis vel signis adscripti sunt* (Kirchengesangbuch); vid. de hoc libro Catal. Cod. Mus. Brit. p. 36; d'Abbadie Catal. p. 98 (ejus exemplar praestantissimum exstat in Bibliotheca Societatis ad Biblia sacra in Britannia et apud exteras gentes evulganda institutae Londinensi). — De hoc eodem **ድጓ፡** in Cod. Bibl. Bodl. XXVIII f. 14ª hoc traditum inveni: **ወበመዋዕሊሁ፡ ለዝንቱ፡ ንጉሥ፡ ገላውዴዎስ፡ ተንሥኡ፡ አዛጋር፡ ጌራ፡ ወአዛጋር፡ ራጉኤል፡ ክህናት፡ ማእምራነ፡ ዜማ፡ ወወጠኑ፡ አውጽኦ፡ ምልክት፡** (Noten) **ዘድጓ**። [An ضُجّ?]

ድጉልማ፡ et **ድልጉማ፡**, subst. [sine dubio i. q. دُمْلُج *brachiale*] 1) *armilla, brachiale,* χλιδών **ድጉልማ፡** et **ድልጉማ፡** Sir. 21, 21. 2) ornamenta corporis alia, ut *inauris,*

annulus, monile al.: ሕልቀትየ፡ዘአጽበዕትየ፡ወድጕልማየ፡ Kuf. p. 142 (ubi Vers. Lat. *monile* habet); ከመ፡በዝግና፡ወርቅ፡ውስተ፡ክሳድ፡ወከመ፡ድልጕማ፡ዘውስተ፡አጻብዕ፡ Fal. f. 18. — Lud. interpretatur *inauris.* — *Voc. Ae.*: አዕኑግ፡ድጉልማ፡ (sic) ብ፡ንፎ፡; *aliud*: የገሮ፡ (sic) ንፎ።

ደገመ፡ I, 1 [amh. id.; de etymo conjecturam habes Gesenii in thes. p. 1490 sub תאם; videas annon verbum referendum sit ad radd. دغم دمق دمج (coll. دِمْجٌ cum دِجْمَةٌ), quibus vis *inserendi* inest, unde *duplicare* facile propagatur] Subj. ይድግም፡, *repetere, iterare, iterum* vel *rursus facere* alqd, c. Acc.: ኢይደግሙ፡አበሳ፡ Hen. 5, 8; ኢታውጽእ፡ቃለ፡ዘሰማዕከ፡ወኢትድግም፡ Sir. 19, 7; ወትድግም፡፪ወ፱ዳዊት፡ Genz. f. 13; plerumque seq. verbo, sive finito asyndeto: ደገመ፡ያዕቆብ፡በአ፡ Kuf. 28; Gen. 4, 2. 25, 1; Num. 22, 15; Luc. 20, 11 rom., vel copula ወ conjuncto: ወደገሙ፡ዓዲ፡ወአበሱ፡ Ps. 77, 20; Hen. 91, 6, sive Acc. Infinitivi: Gen. 8, 12; Ex. 8, 25; Num. 22, 25; Jud. 3, 12. 8, 28. 9, 37; 1 Reg. 3, 6. 7, 13. 15, 35. 27, 4; Jes. 11, 11. 29, 14; Thren. 4, 16. 22; 4 Esr. 8, 65. 10, 26 al. crebro; nec non seq. ከመ፡ c. Subj.: Hen. 10, 22; passim omisso Objecto; 3 Reg. 18, 34; ገሥጾ፡ለዐርክከ፡ዮጊ፡ኢገብረ፡ወእመኒ፡ገብረ፡ከመ፡ኢይድግም፡ Sir. 19, 13. 14; ለእመቦ፡ዘአበስከ፡ኢትድግም፡ 21, 1; ለእመ፡ደገምክሙ፡ 2 Esr. 23, 21; 4 Esr. 3, 39. a) *adjicere, addere* c. Acc. et በዲበ፡, ut: ኢደገሙ፡ነገረ፡በዲበ፡ነገርየ፡ Job 29, 22. b) *transscribere*: ደገሞን፡(ለመጻሕፍት፡) Kuf. p. 51. c) *iterum fieri* vel *esse*: ዘኢኮነ፡ከማሁ፡እምፍጥረተ፡ዓለም፡ወኢይደግም፡እንከ፡እምድኅሬሁ፡ Joel 2, 2.

ዳግም፡ (part.) adj., fem. ዳግምት፡ *iteratus, secundus, alter*: ዳግም፡ልደት፡ παλιγγενεσία Matth. 19, 28; Tit. 3, 5; Rom. 8, 39; ዳግም፡ኦሪት፡ δευτερονόμιον Deut. 17, 18; Jos. 8, 34; ኦሪት፡ዘዳግም፡ titulus *Deuteronomii* libri biblici; ዳግም፡ሞት፡ Apoc. 2, 11. 20, 14. 21, 8; ዳግም፡ብእሲ፡ 1 Cor. 15, 47; Ex. 25, 12. 26, 5; Asc. Jes. 7, 18—20. 9, 35—36; ዘይነግሥ፡ዳግመ፡ (qui regnabit secundus) 4 Esr. 12, 18; pron. suff. admittit sicut alia adj. numeralia: 1 Reg. 17, 13; Joh. 4, 54; አዕቀጸኒ፡ናሁ፡ዳግሙ፡ዮም፡ Gen. 27, 36; „nomini proprio additum distinguit homines ejusdem nominis" (Lud.), ut: ሚናስ፡ዳግም፡ i. e. Minas alter vel secundus (Alexandriae Patriarcha LXI) Enc. Hed. 15; nonnumquam c. pron. suff. *successor alicujus*, ut: ሰላም፡ለክልስትያኖስ፡ለዮናክንዲስ፡ዳግሙ፡ Enc. Haml. 3 (nam ክልስትያኖስ፡ሊቀ፡ጳጳሳት፡ዘሮሚ፡ኮነ፡ረድኦ፡ለዮናክንዲኖስ፡ሊቀ፡ጳጳሳት፡ዘእምቅድሜሁ፡ Sx. Haml. 3). Adv. a) በዳግም፡ α) *secundum, iterum, secunda vice*: ἐκ δευτέρου Hagg. 2, 20; τὸ δεύτερον Judae 5; ἐν τῷ δευτέρῳ Act. 7, 13 rom.; ἔτι Matth. 18, 16. β) *secundo loco* Num. 2, 16. b) ዳግመ፡ *iterum, denuo, rursus, secundo* Joh. 3, 3. 4. 9, 24; Act. 10, 15. 11, 9; Hebr. 9, 28 (ዳግም፡ rom.); Apoc. 19, 3; Matth. 22, 1. 4; Gen. 22, 15; Ex. 10, 28. 14, 13; 1 Reg. 19, 8; Jer. 13, 3. 40, 1; Dan. 2, 7; Hen. 4; δίς Sir. 35, 7; እንከ፡ዳግመ፡ Jer. 3, 1; ዓዲ፡ዳግመ፡ Jud. 13, 9; ዳግመ፡ከዕበ፡ Joh. 8, 8. 21, 16; Matth. 26, 42; ወከዕበ፡የሐውር፡ዳግመ፡የአብስ፡ Sir. 31, 31; ኢ—ዳግመ፡ οὐκέτι *non amplius* Jer. 49, 18; ከመ፡ኢይኩን፡ዳግመ፡አይኅ፡ Kuf. 6; ኢዳግመ፡እንከ፡ 1 Reg. 28, 15.

ዳግማዊ፡ vel ዳግማይ፡ adj. (rel.), f. "ማዊት፡ vel "ሚት፡ *secundus, alter*: አባ፡ማርቆስ፡ዳግማዊ፡ (secundus hujus nominis) Sx. Teq. 23; ሚናስ፡ዘለእስክንድርያ፡ዳግማይ፡ Sx. Hed. 15; ንጽሕፍ፡ለክሙ፡ዳግማዌ፡ታሪከ፡ Catal. Bibl. Bodl. p. 73; ዳግማይ፡ Jsp. p. 312. 342; ዳግሚትየ፡ዘጸሐፍኩ፡መጽሐፈ፡ 2 Petr. 3, 1; 2 Joh. in subscr.; ሰማይ፡ዳግሚት፡ Lit. 160, 4; ወልደ፡ዳግማዊት፡ብእሲት፡ (i. e. uxoris) Enc. Masc. 4.

ምድጋም፡ subst., ut videtur *locus* in cantando *repetendus*, Deg.; Cod. Mus. Brit. XXXIII.

ድጕር፡ subst. pars aratri, e. q. دُجْرٌ *bura, lignum super quo vomer alligatur*: ድጕረ፡ዕርፍ፡ Kuf. p. 48 (pluries); Egregori homines docuerunt አርዑተ፡ብዕራ፡ወጸሪበ፡ድጕር፡ Lud. e Libr. Myst.

ደጎብያ፡ et ደገብያ፡ vel "ቢያ፡, etiam ዶገቢያ፡ subst. (m.), coll. et sing. [convenit cum גּוֹב גּוֹבַי جَابِئٌ a rad. גבה جبأ, de quo vid. Ges. thes. p. 256; de ደ formativo vid. gramm. § 73] *locustae* species seu forma, sc. *bruchus* (sec. Lud. Gregorium autem „genus locustarum inter አንበጣ፡ et አናኵዕ፡ medium, fruticibus maxime noxium, maculosum instar tigrinae pellis"; at in Bibliis respondere solet) βροῦχος Joel 1, 4. 2, 25; Nah. 3, 15. 16; 2 Par. 6, 28; Ps. 104, 32; Lev. 11, 22; አሐዱ፡ዶገቢያ፡ v. ደጎብያ፡ βροῦχος εἷς Am. 7, 1; እመቦ፡ዘበልዐ፡አንበጣ፡ወደጎብያ፡አው፡ገመለ፡ al. Clem. f. 249. — *Voc. Ae.*: ደጎብያ፡ብ፡ያንበጣ፡ልጅ።

ደጕዓሊ፡ vel ደኅዕሊ፡ vel "ሌ፡ et ደኅዐሌ፡ subst. [sine dubio i. q. דִּקְלָא ܕܩܠܐ دَقَلٌ] *palmae* species, etiam *palmae lignum* vel *folia* (ut videtur): ነጸፈ፡በግብ፡ (in antro) ቈጽለ፡ደጕዓሊ፡ Gad. Joh.; ነሥአ፡ኀጻጠ፡ደኅዕሌ፡ወሠጠቆ፡ወበዕለት፡ከልአ፡አርሐሶ፡ወወጠነ፡ከመ፡ይዕፍሮ፡ Phlx. 48; ዕፍረት፡ዘደኅዕሌ፡ Phlx. 103; ዐፊረ፡ደኅዕሌ፡ Sx. Hed. 16; in antro posuit ታቦተ፡አንጦሊዮ፡ደኅዓሌ፡ Gad. T. H.

ደጋን፡ vel ዶጋን፡ adj. (quamquam haud satis certum est, annon Pl. vocis ደግ፡ vel ዶግ፡ sit) *curvus, perversus* vel *inflexus* [cfr. ضَاجَ *inclinavit, declinavit*, V *multos anfractus habuit*, etiam ضَجَّ II (et ضَجَمَ ዐጋም፡)]: እለ፡ፍናዊሆሙ፡መብእስ፡ወደጋን፡ (v. ወዶጋን፡) መንኰራኵሮሙ፡ καὶ καμπύλαι αἱ τροχιαὶ αὐτῶν Prov. 2, 15.

ደግደገ፡ quadrl. I *macrum, macilentum esse* [vicinum ደቀቀ፡ et ደከመ፡; دَقٌّ דַּק *subtilis, gracilis*, vid. Ges. thes. p. 348]. — *Voc. Ae.*: ደግደገ፡ዘ፡ከሲሐ።

አደግደገ፡ II *emaciare, macilentum reddere, macie conficere* vel *attenuare*: Ps. 28, 6; ምንትኑ፡ከመዝ፡ያደገድገከ፡ 2 Reg. 13, 4; Sx. Mag. 20; ደዌ፡አደግደገ፡ሥጋሁ፡ Jsp. p. 302; ፬ግብር፡ያደገድጉ፡አባለ፤ሐዊረ፡ፍኖት፡ወትጋሀ፡ዘልፈ፡ወጸዊም፡ወጽምእ፡በሐሩር፡ (opp. ያገዝፉ፡) Fal. f. 67.

ድግዱግ፡ part. *macer, macilentus, emaciatus*, Gen. 41, 3 seq. (vid. ann. ad locum), ወእመ፡ርእየክሙ፡ድግዱጋኒክሙ፡ (v. ድግድጋኒክሙ፡) እምእለ፡ቢጽክሙ፡ Dan. 1, 10;

Gad. Ad. f. 35; እስክንድር፡ድግዱግ፡መልክኡ፡ Jsp. p. 283; ከነ፡አባ፡ብሶይ፡ድግዱግ፡ወረቂቅ፡ሥጋሁ፡ Sx. Haml. 8.

ደገደግ፡, **ደግደግ፡**, **ድግድግ፡**, **ደግዳግ፡** adj. 1) *macer, macilentus*, Gen. 41, 3. 4. 19. 20. 27 c. varr. (vid. ann. ad 41, 3); **ድግድጋን፡** Dan. 1, 10 var. — *Voc. Ae.*: **ደግደግ፡ብ፡ከስ፡** 2) Usurpatur de *die* vel *dici luce adhuc macra* vel *tenui* (cfr. עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל Gen. 29, 7), i. e. *prima lux, diluculum, mane:* **እስከ፡ደገደግ፡** (v. **ደግደግ፡** vel **ደግዳግ፡**) ἕως πρωΐ Ex. 29, 34.

ደግዱግ፡ adj., substantivi instar usurpatum, *prima lux, mane* (vid. **ደገደግ፡**): **እሮ፡ወድቀ፡እምሰማይ፡ኮከበ፡ጽባሕ፡ዘበደግዱግ፡ይሠርቅ፡** ὁ ἑωσφόρος ὁ πρωῒ ἀνατέλλων, hom. Rhegini in Cyr. f. 109. — *Voc. ad Cyr.*: **ደግዱግ፡ዘ፡ጊዜ፡ጎሕ፡**

ድግዳጌ፡ subst. *macies, macritas*, Enc. Jac. 25 (Lud.: 26).

ደጐጸ፡ I, 1 et 2 [دَخَسَ pupugit, confodit; transfixit; דָּקַר ... infixit; دَغَسَ confodit hasta; vid. etiam **ድሕንጸ፡**] Subj. I, 1 **ይድጉጽ፡**, *pungere, compungere, (stimulare*, Lud.), *fodere, configere, icere, ferire:* **አሚከላ፡ለእመ፡አኀዝኮ፡በእዴከ፡ይደጉጽ፡** Chr. ho. 10; **ይደጉጹኒ፡** κεντοῦσί με Job 6, 4; **አሕጻከ፡ደጐጻኒ፡** Ps. 37, 2; Genz. f. 38; **ሐጸ፡ፍቅርኪ፡ዘደጐጸ፡ለልብየ፡** Org. 7; **ደጐጻኒ፡በአሕጻሁ፡** Job 30, 14; **ዘደጐጸ፡ዐይኖ፡ያወርድ፡አንብዐ፡** ὁ νύσσων ὀφθαλμὸν Sir. 22, 19; **ዘደጐጸ፡ልበ፡** ibid.; **ይዴጉጹክሙ፡** (v. **ይደ"**:) **ውስተ፡አዕይንቲክሙ፡** Jos. 23, 13; **ዘይዴጉጸክሙ፡አዕይንተ፡** σφακελίζων Lev. 26, 16; **ዘይዴጉጸኒ፡** v. **ዘይደ"፡** 2 Cor. 12, 7; **ወወገረ፡፩እምኔሆሙ፡አሐደ፡ዐጽቀ፡** (palmae) **ወደጐጸ፡ገጾ፡ንጉሥ፡** Jsp. p. 303; **ሰበረ፡ዕፀ፡ደጐጸቶ፡** (sc. oculum ejus dextrum) Gad. T. H.; **ደጐጸ፡እንግድዓሁ፡** ibid. a) trsl. α) *vexare:* Hen. 103, 12 (ubi **ይደጉጹ፡** vel **ይዴ"፡** emendandum est). β) *pungere* vel *ferire:* hoc verbo **ደጐጸሙ፡በኀቡእ፡ፍኖት፡ለዮናፊ፡እለ፡ይብሉ፡** πλήττει τοὺς Ἕλληνας ἠρέμα, Chr. ho. 10; **ምዕዳነ፡ጽድቅክሙ፡በሊኀ፡ሰበ፡ለልቡ፡ደጐጸ፡** Enc. Sen. 16. b) *pulsare* plectro fides, M. M. f. 41 (vid. sub **ድሕንጸ፡**). — *Voc. Ae.*: **ደጐጸ፡ዘ፡ጐሸመጠ፡**

ተደጉጸ፡ III, 1 *pungi, fodi*, Lud. sine auct.

አስተዳጐጸ፡ IV, 3, raro **አስተደጐጸ፡** IV, 1, facere ut sese invicem aculeis quasi pungant i. e. *calumniando inimicitias movere* vel *dissidia serere* vel in genere *calumniari, falso criminari, (obtrectare)*: **ያስተዳጉጽ፡ማእከለ፡አዕርክት፡** ἐμβάλλει διαβολὴν ἀνὰ μέσον εἰρηνευόντων Sir. 28, 9; **እትፈደዮሙ፡ወአስተዳ**(v. **ደ**)**ጉጸሙ፡** (v. **በከመ፡ምግባሮሙ፡**) τὰ διαβούλια (τὴν διαβολήν?) ἀνταποδώσω αὐτοῖς Hos. 4, 9; **ልሳን፡ዐማጺ፡ዘያስተዳጉጽ፡ኀበ፡ንጉሥ፡** βασιλεῖ διαβολῆς γλώσσης ἀδίκου Sir. 51, 6; **እለ፡ኢያስተዳጉጻ፡** μὴ διαβόλους 1 Tim. 3, 11. 6, 5.

ድጉጽ፡ part. *punctus, confixus, ictus*, Lud. ex Enc. Sen. 16 (ubi exemplar Tub. **ደጐጸ፡** habet).

ድጉጸት፡ n. act. *punctio, ictus:* **ዘኢፍጡር፤እንበለ፡ሕማም፡ወእንበለ፡ድጉጸት፡ወእንበለ፡ግሰት፡** (qui feriri non potest) M. M. f. 367.

መድጉጽ፡ (vel **መድጉጽ፡**) et **መድጐጽ፡** subst. *stimulus:* **መድጐጸ፡** v. **መድጉጸ፡** (v. **መደጐጸ፡**?) **ላህም፡** βούκεντρον Koh. 12, 11. — *Voc. Ae.*: **መድጐጸ፡ላህም፡ዘ፡አርቃዥ፡** (v. **አርቃዕሽ፡**).

መስተዳጉጽ፡ part. (IV, 3) et **መስተዳጐጺ፡** part. c. term. adj. *calumniis discordiam serens alensque, calumniator, obtrectator:* **ልሳን፡መስተዳጉጽ፡ሆከሙ፡ለብዙኃን፡** (v. **መስተዳጐጺ፡**) γλῶσσα τρίτη Sir. 28, 14 (at **ነበቢት፡** 28, 15); diaconissae **ኢይኩና፡መስተዳጉጻተ፡** F. N. 8, 1. — *Voc. Ae.*: **መስተዳጉጽ፡ዘ፡የሚያጸላ፡**

ደፈረ፡ I, 1 [verbum inferioris aetatis; amh. id.; دَفَرَ *trusit in pectore*, ضَفِرٌ *strenuus, fortis*] Subj. **ይድፍር፡** et **ይድፈር፡**, *audere, audere aggredi, audacem, protervum, irreverentem* et *impudentem esse*; **ደፊሮ፡** *cum auderet* Jsp. 275; seq. Subj. verbi: **ደፈርከ፡ትስተይ፡በንዋየ፡ቅድሳት፡** Jsp. p. 275, vel seq. **ከመ፡** c. Subj.: **ኢኮኑ፡አይሁድ፡ይደፍሩ፡ከመ፡ይስዐሩ፡ከህነ፡እምሚመቱ፡እስከ፡ይመውት፡** Jsp. 322; vel seq. verbo finito: **ኢይድፍር፡ወኢይትናገር፡መኑሂ፡** Sx. Ter 8; vel seq. Acc. Inf.: **ደፈረ፡ሰትየ፡በንዋየ፡ቅድሳት፡** Jsp. p. 275; **ከመ፡ኢይድፈሩ፡ገቢረ፡** II Abt. 29; vel seq. **ለ፡** c. Inf.: **ይደፍር፡ለምሀር፡** Phlx. 229; c. Acc. rei: **ዘንተ፡ደፈርከ፡በትዕቢትከ፡** Macc. f. 6; **ሐሰወ፡ወደፈረ፡መሐላ፡** Clem. f. 210; c. **ላዕለ፡** pers.: **ይድፍሩ፡ላዕለ፡** (sich erfrechen gegen einen) Chr. ho. 8; **ወኢክህለ፡፩እምኔሆሙ፡ይድፍር፡ላዕሌሁ፡** (sc. leonem) Jsp. p. 273; c. Acc. pers.: peccata sacerdotis qui divulgat, **ደፈሮ፡ለእግዚ"፡** Kedr f. 28; **ይሁዳ፡ደፈረከ፡** Lit. Jac.

አድፈረ፡ II, 1 *audacem, protervum reddere*, Lud. sine auct.

ተደፍረ፡ III, 1 *audaciae* alcjs *obnoxium esse, audacia* vel *protervitate* alcjs *violari:* **ግሩም፡ውእቱ፡ዘኢይደፈር፡** Lit. 172, 2; **አእግዚእ፡ዘኢትደፈር፡ይሁዳ፡ደፈረከ፡** Lit. Jac.; **ተደፍሮ፡** *audacia, irreverentia*, Lud. e Syn.

ደፋሪ፡ n. ag., Pl. **ደፋርያን፡** *audax, protervus, irreverens, insolens* (verwegen, frech): Alexander M. erat **ጽኑዕ፡ወደፋሪ፡እምንእሱ፡** Jsp. p. 280; **ደፋሪ፡ወኢኀፋሪ፡** Genz. f. 47; **ደፋርያን፡** Phlx. 223; Uzzia **ሰበ፡ከነ፡ደፋሬ፡ላዕለ፡ክህነት፡** II Const. Ap. 8 (in III Const. Ap. 12 legitur: **በእንተ፡ተኀብሎቱ፡ላዕለ፡ክህናት፡**).

ድፍረት፡ n. ag. *audacia, protervitas, irreverentia, insolentia*, Jsp. p. 275. 343; Kedr f. 60 (opp. **ኀፊሮት፡**); **ዝንቱ፡ይከውን፡ድፍረተ፡ወተኀብሎ፡** Chr. Ta. 5; Deus **ያሴስል፡ድፍረተ፡ዝንጉራን፡** Const. Ap. 51; **በእኩይ፡ድፍረት፡** Lud. e Vit. Baamini; **በድፍረት፡** a) *audacter;* martyr **ይትናገር፡ለንጉሥ፡በድፍረት፡ዘእንበለ፡ፍርሀት፡** Sx. Sen. 11. b) *proterve, irreverenter*, qui sumit corpus tuum **በድፍረት፡** Lit. Chrys.

ዲፍራን፡ vel **ዴፍራን፡** subst., [دِفْرَان *cupressus*] *abies* vel similis quaedam arbor, Kuf. p. 77.

ደፈነ፡ I, 1 [دَفَنَ id.; vic. צָפַן **ጽፍነት፡** צָפַן] Subj. **ይድፍን፡** 1) *operire, cooperire, obtegere, obruere* (καλύπτειν, κατα-, ἐπικαλύπτειν): **ጽልመት፡ደፈና፡ለምድር፡** Jes. 60, 2; Clem. f. 218; **ደፈነኒ፡ቀባር፡** Job 23, 17; **ይደፍነኪ፡ጸበል፡** Hez. 26, 10; Ps. 43, 21; **ይደፍኖሙ፡ዕፄያት፡** Job 21, 26; Jes. 11, 9; **እደፍና፡ለምድር፡** Jer. 26, 8; **ደፈንቶ፡ለምድር፡ነፍስከ፡** Sir. 47, 15; Ps. 139, 10; **ደፈንክምዎ፡በአንብዕ፡ለምሥዋዐ፡እግዚ"፡** Mal. 2, 13; **ደፈና፡ለጽልመት፡** Lud. e Lit. Jac. Sar. (at vid. **ደፍዐ፡**); Enc. Mag. 8; de aquis

quae obruunt alqm Ex. 15, 10; ደፈነከ፡ ማይ፡ እንዘ፡ ትነውም፡ Job 22, 11; κατακλύζειν Jer. 29, 2; trsl.: ደፈነኒ፡ ኀጢአት፡ ἡ ἀνομία με βαπτίζει Jes. 21, 4. a) *obruere* vel *obstruere* puteum, foveam: Kuf. 24; Gen. 26, 15; ዘይደፍን፡ ዐዘቅተ፡ Prov. 25, 26; አዘዘሙ፡ ይድፍኑ፡ ውእተ፡ መቃብረ፡ Tob. 8, 18; አዘዘ፡ ይድፍኑ፡ ግበባተ፡ Jsp. p. 358. b) *occultare* Ps. 76, 9. 2) *defodere* sub humo, *abscondere, obruere:* ድፍኑ፡ ደመ፡ Kuf. 7; በደፌኖቱ፡ (ለደም፡) ibid.; በመሬት፡ ይደፍኖ፡ Lev. 17, 13; ንድፍን፡ ውስተ፡ ምድር፡ ብእሴ፡ Prov. 1, 11; Jer. 13, 7; እመ፡ ደፈንኩ፡ ወርቅየ፡ ውስተ፡ መሬት፡ Job 31, 24; Matth. 25, 18; ደፈንቶ፡ (ለብሑእ፡) ውስተ፡ ሐሪፅ፡ Luc. 13, 21; mortuum Ex. 2, 12. 3) *recondere* (in foveis subterraneis) frumentum: Gen. 41, 34. 4) *condere sub cinere* panem, placentam coquendi causa i. e. panem *subcinericium coquere:* ደፈነት፡ ናእተ፡ ἔπεψεν ἄζυμα 1 Reg. 28, 24 (vid. ዳፍንት፡).

ተደፍነ፡ III, 1 *operiri, obrui, abscondi* vel *se abscondere, defodi, (sepeliri),* ተደፍኑ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ἐνεπάγησαν Thren. 2, 9; ዐይንየ፡ ተደፍነት፡ κατεπόθη Thren. 3, 48; ማይ፡ ይደፈን፡ በማእከለ፡ ምድር፡ Job 14, 19; ንደፈንኑ፡ ኅቡረ፡ ውስተ፡ መሬት፡ 17, 16; ውስተ፡ መቃብር፡ እስከ፡ ኅቡረ፡ ተደፍኑ፡ Enc. Teq. 19; Genz. f. 75.

ድፉን፡ part. *obrutus, absconditus, defossus,* Jos. 7, 21. 22.

ድፍነት፡ n. act. 1) *sepultura, humatio,* Genz. f. 84; ድፍነተ፡ ምውት፡ ውስተ፡ ምድር፡ ከመ፡ ዘዘርአ፡ ውስቴታ፡ f. 85; እምቅድመ፡ ድፍነት፡ ምውታን፡ f. 97. 2) *fornix,* Lud. auct. Greg.

ደፋኒ፡ n. ag. *absconditor, defodiens:* ገብር፡ ደፋኔ፡ ወርቀ፡ እግዚኡ፡ F. N. 9.

ዳፍንት፡ et ዳፍንታ፡ (quae primitus forma collectivi fuisse videtur) subst. (semel inveni formam ዳፍናት፡ Ex. 12, 39 var.), sing. et coll. *panis subcinericius, orbiculus* vel *placenta* panis sub cinere fervido cocti, ἐγκρυφίας Gen. 18, 6. 19, 3; Ex. 12, 39; Num. 11, 8; Jud. 6, 19; Kuf. 22; 3 Reg. 17, 13. 19, 6; ዳፍንተ፡ (v. ዳፍንታ፡ ሰገም፡) ትሴሰይ፡ Hez. 4, 12; ከመ፡ ይግበሩ፡ ዳፍንተ፡ (v. "ታ፡) χαυῶνας Jer. 7, 18; ግበሩ፡ ኅብስተ፡ ወዳፍንተ፤ ተብሲለ፡ ወጸብኅ፡ Gad. T. H.

መድፍን፡ subst. (m.), Pl. መዳፍንት፡ 1) *thesaurus:* a) sub terra vel alibi reconditus, θησαυρός Job 3, 21; ከመ፡ መድፍን፡ ክቡት፡ Sir. 20, 30. 29, 11; ረኪበ፡ መድፍን፡ 40, 18; Prov. 2, 4; Matth. 13, 44; Clem. f. 222; Pl. Gen. 43, 23. b) in quo quid reconditur, *promptuarium* Sir. 29, 10. 2) *monumentum sepulchrale,* σκόπελον 4 Reg. 23, 17.

ዶፎኒ፡ n. prgr., sc. ܕܘܦܢܐ *conditorium, capulus, loculus:* ዶፎኒ፡ ጸበተ፡ (in aqua) Lud. ex Enc. Mag. 8.

ደፍን፡ vel ድፍን፡ n. prgr., sc. δάφνη, *laurus,* arbor Kuf. p. 77.

ደፍዐ፡ I, 1 [amh. ደፋ፡; دَفَعَ דָּחָה] *trudere, pro-, detrudere, prosternere:* ደፍዐ፡ ገጾ፡ (gab ihm einen Stoß auf das Gesicht) Gad. T. H.; አገብሬ፡ ብርሃናት፡ ዘደፍዓ፡ (Lud.: ዘደፈና፡) ለጽልመት፡ ወሰበሮ፡ ለጣዖት፡ Lit. Jac. Sar.; አበ፡ ታድሩ፡ ወአበ፡ ሉቃ፡ አዝለፉ፡ ፶ዓመተ፡ እንዘ፡ ይደፍዑ፡ ኅሊናቲሆሙ፡ እስመ፡ ከኑ፡ ይፈቅዱ፡ ፈሊሰ፡ እመከኖሙ፡ ወከኑ፡ ይብሉ፡ እስከ፡ ከረምት፡ ነሐውር፤ ወሶበ፡ ይበጽሕ፡ ከረምት፡ ይብሉ፡ እስከ፡ ሐጋይ፡ ነሐውር፡ caet., Phlx. 63; d'Abbadie Cat. p. 195.

መድፍዕ፡ subst. (amh. መድፍ፡) *tormentum bellicum* (Kanone): ግራኝ፡ ተአመነ፡ በመድፍዕ፡ ወበተርክ፡ (confisus est tormentis bellicis et Turcis), Chr. Ax.

ደፍደፈ፡ quadrl. I (amh.) ut videtur *tegere, contabulare:* ይደፈድፉ፡ ናሕሰ፡ Chr. Ax. f. 93.

ደፍደፍ፡ subst. *contabulatio (concameratio?)* ደፍደፈ፡ ናሕስ፡ Chr. Ax. f. 93.

ዲፓ፡ *insidiae* vid. sub ዴፓ፡

ገ፡ litera alphabeti Aethiopici XX^a^, quae ገምል፡ vocatur.

ጓ፡ particula [cfr. ኬ፡ et ጋ፡ in እንጋ፡] *ita, ita—ne? utique, sane:* አንተሂጓ፡ ተሠገርከ፡ ከማነ፡ καὶ σύ (so bist denn auch du gefangen) Jes. 14, 10 (in quibusdam codd.); አንተሰጓ፡ አወልድየ፡ ሀሎከ፡ ምስሌየ፡ ኵሎ፡ ጊዜ፡ ወኵሉ፡ ዘዚአየ፡ ለከ፡ ውእቱ፡ (e Luc. 15, 31) Phlx. 3. — *Voc. Ae.:* ጓ፡ ዘ፡ ከነ፡; *aliud:* ብ፡ ከን፡

ገሃሀ፡ vel ገሀሀ፡ subst. [ﺃﺻﺤﺮ *illuxit,* ﺟﻬﻲ IV; et ነግሀ፡] 1) *plenilunium:* ከመ፡ ወርኅ፡ ምልእት፡ በዕለተ፡ ገሃሀ፡ Sir. 50, 6; ወርኅ፡ ተፈጥረ፡ ምሉእ፡ ብርሃን፡ ከመ፡ ዕለተ፡ ገሀሁ፡ Abush. 13; ወርኅ፡ ትመልእ፡ በዕለተ፡ ገሀሀ፡ M. M. f. 12; ከመ፡ ወርኅ፡ ገሀሀ፡ ዘምሉእ፡ ብርሃኑ፡ Org. 5; ሥኑ፡ ለወርኅ፡ ገሀሀ፡ Org. 6. 2) *idus:* በቀዳሚ፡ ወርኅ፡ አመ፡ ገሃሁ፡ πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ πρώτου μηνός Hez. 32, 17. — *Voc. Ae.:* ገሀሀ፡ ዘ፡ ነግሀ፡

ጋሀረ፡ quadrl. [vid. ሀግረ፡; conjecturam de etymo vid. in Ges. thes. p. 270 sub נהר].

ተጋሀረ፡ III, 1 *sedulo attentum esse, sollicitum se praebere, intendere animum* rei: ከመ፡ ትትገሀረቱ፡ ለመፍቅደ፡ ልብየ፡ Org. 4.

ጐሀነ፡ (etiam ጐሐነ፡) rad., quae cum גנן ﺟﻦ ﻛﻦ *tegere, obtegere* componenda videtur.

ጕሀን፡ vel ጕኅን፡ subst. *arcanum, mysterium:* በዓላት፡ በጕሀን፡ (v. በጕኅን፡) ወመሥዋዕት፡ በምስጢር፡ μυστήρια καὶ τελεταί Sap. 14, 15. — *Voc. Ae.:* ጕሀን፡ ዘ፡ ኅቡእ፡

ጕሀና፡, si non ጕሀን፡, subst., Pl. ጕሀናት፡ *mysterium, arcanum:* Paulus መጋቤ፡ ጕሀናት፡ ለክርስቶስ፡ ὁ τῶν μυστηρίων αὐτοῦ ταμίας (v. ጕሀነቱ፡) Cyr. c. Pall. f. 67. — At in loco: ወሕንጸቱሂ፡ (sc. „templi", ait Herodes templum restauraturus) ይእቲ፡ ዘታቀርበነ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ በአእኵቶ፡ ማሕሌቱ፡ ውስቴታ፡ በዘ፡ ይደምፅ፡ ጕሀና፡ ኀቤነ፡ Jsp. p. 330 quid sibi velit ጕሀና፡, haud liquet. — In Voc. ad Cyr. haec radix cum rad. ገንሐ፡ confunditur, q. v.

አስተጓሀነወ፡ quadrl. IV denom. *initiare* alqm *mysteriis, mysteria revelare* vel *exponere* alicui, c. Acc. pers.: ጸዋ

ዕከዎሙ፡ለነቢያት፡ከመ፡ያስተጓህንዉኒ፡በቃለ፡ትንቢቶሙ፡ M. M. f. 66.

ገሃነም፡ vel **ገሀነም፡** n. prgr., sc. (γέεννα, גֵּי הִנֹּם) גְּהִנָּם جَهَنَّم *gehenna, infernum, tartarus:* **ሥቃያት፡ዘገሀነም፡** Asc. Jes. 1, 3. 4, 14; **ኆኅት፡ገሃነም፡** 4 Esr. 6, 1; ᾅδης Prov. 1, 12. 15, 11; Koh. 9, 10; γέεννα Matth. 5, 22. 23, 15; Marc. 9, 43; Jac. 3, 6; Apoc. 20, 14. 21, 8.

ገሃነማዊ፡ adj. rel. *infernus, tartareus:* **ላህብ፡ገሃነማዊ፡** Tab. Tab. 11.

ገሀደ፡ I, 1 [جهه IV *apparuit,* جَهَرَ *palam fuit; vulgavit, revelavit*] manifestum esse, deinde *palam, aperte, publice* vel *libere loqui* vel *agere,* παῤῥησιάζεσθαι, **እግሀድ፡በቱ፡** (v. **ኢግሀድ፡**) Ps. 11, 6. 93, 1.

አግሀደ፡ II, 1 1) *publicare, e-* vel *divulgare, palam facere, apertum* vel *notum* vel *publicum facere, manifestare:* Matth. 12, 16; Hen. 9, 6. 8; **አግሀድ፡ሎቱ፡ፍጻሜ፡ዘይመጽእ፡** 10, 2; **እስመ፡በዛቲ፡ዕለት፡** (sc. epiphaniorum) **አግሀደ፡እግዚእን፡ኢየ"፡ክር"፡ርእሶ፡እስመ፡ውእቱ፡ ኢያግሀደ፡ርእሶ፡ለመኑ፡ሂ፡መጠነ፡፴ዓም፡** Sx. Ter 11; Simon Magus **ያግሀድ፡ሕገ፡ዘስሙ፡ሲሞናዊ፡** (i. e. Simoniam) Clem. f. 67; Constantinus M. **ያግሀድ፡ርትዕተ፡ሃይማኖተ፡** f. 74; F. N. 31 (vid. sub **ግዕዛን፡**). 2) *dilucidare, perspicuum facere, demonstrare:* **ጳውሎስ፡ያግሀድ፡ለነ፡ምስጢረ፡** (διατρανοῦν) Cyr. c. Pall. f. 82; **ወይእዜሰ፡አግሀደ፡** (sc. hoc) **በብሂሎቱ፡** Chr. ho. 3; **ያግሀድ፡ሎሙ፡እምውስተ፡ዘተአምነ፡በኀቤሆሙ፡** ἀπόδειξις γίγνεται ἀπὸ τῶν ἤδη πεπιστευμένων Chr. ho. 13; al. crebro. 3) *palam, publice, aperte, libere agere* vel *facere* alqd vel *loqui* vel *profiteri:* **በኀበ፡አስተርአየ፡ወአግሀደ፡ብርያል፡** Asc. Jes. 4, 18; παῤῥησιάζεσθαι Ps. 11, 6 var.; coepit scortari **በኀቡእ፡ወሶበ፡ተከሥተ፡ግብሩ፡አግሀደት፡ገቢረ፡ርኵስና፡ወኮነት፡ትዜሙ፡በገሃድ፡** Sx. Sen. 3; oculi **ነጸሮ፡እለ፡አግሀዱ፡** qui libere aspexerunt, Lud. e Syn.; **ስመ፡ክርስቶስ፡አግሀዱ፡** (publice professi sunt) Enc. Masc. 28.

ተግሀደ፡ III, 1 *publicum, manifestum, notum, dilucidum, perspectum, evidentem esse* vel *fieri:* Constantino imperante **ተግሀደ፡ሃይማኖተ፡ክርስቶስ፡** (religio publica facta est) M. M. f. 19; legantur libri biblici **መጠነ፡ይትገሀድ፡** II Can. Ap. 81; **ይትገሀድ፡ተአምሪከ፡አሚሃ፡** Enc. Haml. 30; **ለእመ፡ጸንዐት፡ዛቲ፡ወተግሀደት፡** (si hoc firmum et dilucidum fuerit) F. M. 2, 11; si quis armatus raptum exit, **ተግሀደ፡ላዕሌሁ፡ከመ፡ውእቱ፡ወፅአ፡በኀሊና፡ቀቲል፡** F. M. 17, 6; nonnumquam c. Nom. pers. et **በ፡** rei: **ዘተግሀዱ፡በወሪአ፡እምትእዛዝ፡** (die bekannt sind durch Gesetzesübertretung) F. N. 18; **ዘተግሀደ፡በተአምኖቱ፡** (dessen Zuverlässigkeit bekannt ist) ibid.

ግሁድ፡ part., f. **ግህድ፡**, *manifestus, apertus, illustris, evidens, omnibus notus et perspectus:* **ኵሉ፡ከሡት፡ቅድሜከ፡ወግሁድ፡** Hen. 9, 5; **ምግባርየ፡ዘዐመፃ፡ግሁድ፡ቅድሜየ፡** Genz. f. 125; σαφής Cyr. ad Th. f. 9; **ለኵሉ፡ዕዉቅ፡ወግሁድ፡ከመ፡** ... πᾶσιν ἐναργές f. 24; **ከመ፡ይሢም፡በላዕሌሁ፡ስመ፡ዐቢየ፡ወግሁደ፡** ὄνομα μέγα καὶ ἐπιφανές 1 Par. 17, 21; Maria post partum virgo mansit **ወበእንተዝ፡ግህደ፡ኮነት፡ከመ፡ወላዲተ፡አምላክ፡ይእቲ፡** Laud. Mar.

ገሃድ፡ adj. *manifestus, apertus, publicus, perspicuus, evidens:* **ኵሉ፡ዘገሃድ፡ብርሃን፡ውእቱ፡** Eph. 5, 13; **ኢኮነኑ፡ገሃደ፡ይእዜ፡ከመ፡ኮነ፡ከማነ፡** ἆρ' οὐχὶ προδηλότατον ὅτι Cyr. ad Th. f. 14; **ገሃደ፡ረሰየ፡** *publicum* vel *palam fecit* alqd, Marc. 3, 12; 4 Esr. 14, 29, 50. a) Adv. **ገሃደ፡** *publice, palam, aperte, libere, manifesto, evidenter:* **ዘገሃደ፡ተነበይኩ፡** Asc. Jes. 4, 20; **ይትሜከሑ፡ገሃደ፡** 4 Esr. 6, 72; ἐμφανῶς Prov. 9, 13; Zeph. 1, 9; Ps. 49, 3; ἐν εἴδει Num. 12, 8; γνωστῶς Ex. 33, 13; φανερῶς Joh. 7, 10; opp. **ጽምሚተ፡** 2 Reg. 12, 12; μετὰ παῤῥησίας Act. 4, 31; Prov. 10, 10; Lev. 26, 13; **ኢይመጽእ፡ገሃደ፡** οὐκ ἔχει παῤῥησίαν Prov. 13, 5; ἐν παῤῥησίᾳ Phil. 1, 20 Platt; Marc. 8, 32; κλαίων (?) Phil. 3, 18; ῥητῶς 1 Tim. 4, 1; **ኦእግዚኦ፡አመ፡ዳግም፡ምጽአትከ፡ታስተርኢ፡ገሃደ፡በስብሐተ፡መንግሥትከ፡** Genz. f. 33; ἐναργῶς, σαφῶς Cyr. ad Th. f. 12 seq.; **ተዐውቀ፡ገሃደ፡** f. 24. b) nomen festi *Epiphaniorum:* **ሰላም፡እብል፡ለጾመ፡ዕለት፡ዋሕድ፡ ፲ ዘስሙ፡ገሃድ፡ ፲** Enc. Ter 10 (Lud. exhibet **በሀድ፡**, vid. supra c. 486; nescio an primitus scriptum fuerit **ጋሀድ፡**).

ግሀደት፡ n. act. *ratio aperta, manifesta:* **አብኦ፡** (sc. animam mortui) **በግሀደት፡ውስተ፡መንግሥተ፡ሰማያት፡** Genz. f. 63; in specie *aperta loquendi ratio:* **ይቀውም፡ጻድቅ፡በብዙኅ፡ግሀደት፡** ἐν παῤῥησίᾳ πολλῇ Sap. 5, 1.

ግሀድና፡ subst. *aperta ratio* vel *via:* **ረከብነ፡ንሕነኒ፡በቱ፡ግሀድና፡ፍኖተ፡ኀበ፡እግዚ"፡** δι' αὐτοῦ παῤῥησίαν ἐσχήκαμεν πρὸς τὸν θεόν Cyr. c. Pall. f. 90; **ብነ፡ግሀድና፡ውስተ፡በዊአ፡ቅዱሳን፡** ἔχοντες παῤῥησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων, ibid.

ጋሀግሀ፡ quadrl. I [הָדַף *repulit, removit,* ܓܚܢ *recessit, sedatus est,* جَهْجَهَ II (جَحْجَمَ) *recessit, abstinuit*] *cessare facere, cohibere:* **ኀጢአት፡እንተ፡አልባቲ፡ዘይገሀግሃ፡** ἀκατάπαυστος 2 Petr. 2, 14. — *Voc. Ae.:* **ዘይገሀግሀ፡ዘ፡የሚከለክል፡** v. **ያስከለክል**።

ግላ፡ *velamentum* vid. sub **ገለወ፡**

ጋሌ፡ n. prgr., sc. γαλῆ *mustela* (חֹלֶד) Lev. 11, 30. — *Voc. Ae.:* **ጋሌ፡ዘ፡ሕባብ፡ዘ፡፪አፉሁ**።

ጕልሕ፡ *grandior* vel *crassior,* de scripturae ductu, amh. videtur, vid. d'Abbadie Cat. p. III.

ጕልሐ፡ i. q. **ተጓሕለወ፡** q. v. (si quidem lectio probatur), Sir. 41, 22 var.

አስተጓልሐወ፡ vid. sub **አስተጓሕለወ፡**

ገላሜዎስ፡ vel **ገለሜዎስ፡** n. prgr. *chamaeleon* i. q. **ከሜሌዎን፡**; *Voc. Ae.:* **ገ"፡ዘ፡ሕስስት፡** v. **እስስት፡**

ገለበ፡ I, 1 [جَلَبَ *traxit*] *piscari:* Christus ad nos venit **እንዘ፡ንገልብ፡** Kid. f. 34.

ገሉብ፡ subst. *hamus:* Lud. e Libr. Myst. — *Voc. Ae.:* **ገለብ፡ዘ፡መቃጥን**።

መግሉብት፡ subst. *hamus* vel *uncus* quo bestia capitur vel trahitur: **ከመ፡በመልገብት፡** (emendandum est **በመግለብት፡**, vid. sub **ለገበ፡** c. 62) **ወበመዋቅሕተ፡ኀጺን፡ተሐውረ፡** Asc. Jes. 3, 6.

መግለብ፡ subst., sine dubio lapsu calami pro **መግልብ፡** vel **መገልብ፡**, *piscator:* **መጸብሐዊ፡ወመግለብ፡**, in Praef. N. T. rom. (**ግጻዌ፡ሥርዐት፡**) c. 2. — *Voc. Ae.:* **መግለብ፡ዘ፡ሸሸጊ፡** (!tamquam a **ገለበበ፡** derivatum).

ገለበበ፡ quadrl. I [جَلْبَبَ *induit amiculum,* vid. **ገለወ፡**] 1) *velare, velamento operire, obvolvere, obtegere:* **ገለበቡ፡ርእሶሙ፡** Jer. 14, 4; **ይገልብብ፡አፉሁ፡** Lev. 13, 45; **ይገለብብዎ፡ገጾ፡** Luc. 22, 64; **ሥብሐ፡ዘይገለብብ፡ከርሠ፡** Ex. 29, 22; Lev. 3, 3. 9. 14; (**አስሐትያ፡**)**ይገለብብ፡**(**ለማይ፡**) Sir. 43, 20; c. **በ፡** rei: **እገለብብ፡ለዐሐይ፡በደመና፡** Hez. 32, 7; Ps. 146, 8; **እገለብብ፡ለሰማይ፡በጽልመት፡** Jes. 50, 3. 2) *obducere* alqd re, *illinere*, c. Acc. et **በ፡**, vel c. dupl. Acc.: **ወገልበቡ፡ኵሎ፡ዘውስቴቱ፡እምዕፅ፡በንፍጥ፡ብዙኅ፡** Jsp. p. 375; **ገልበበታ፡ለንፍቅ፡ፒሳ፡** Kuf. 47.

ተገልበበ፡ III, 1 1) *se velare, se velamento operire* vel *tegere:* 1 Reg. 28, 8; 1 Cor. 11, 6—10; **ተገልበበት፡ገጻ፡** Gen. 38, 15; **ተገልቢበከ፡ገጸከ፡** Hez. 12, 6. 12; **ክዳን፡በዘ፡ይትገለበቡ፡እምጠል፡** Jes. 4, 6; **አንስት፡ደናግል፡ኢይትገልበባ፡ርእሶን፡በቤተ፡ክር"ን፡አላ፡ሥዕርቶን፡ያንኃ፡** Kid. f. 23. 2) veste aliena induta se occultare i. e. *aliam speciem induere:* **እትገለበብ፡** συγκαλύψομαι 3 Reg. 22, 30.

ግልቡብ፡ part. *velatus, velo opertus:* **ግልቡብ፡ርእሱ፡** 2 Reg. 15, 30; **እንዘ፡ግልቡባን፡ገጾሙ፡** Hen. 13, 9; 1 Cor. 11, 4; feminae in publico sint **ግልቡባት፡** Did. 3.

ግልባብ፡ et **ግልበቤ፡** subst. 1) *velum, velamen, velamentum:* **ክሥቲ፡ግልባብኪ፡** v. **ግልበቤኪ፡** Jes. 47, 2; **ነሥኡ፡ግልባብየ፡** Cant. 5, 7; **ከሠተ፡ግልበበ፡ገጹ፡** Sx. Sen. 1; **ለብሰት፡ግልበቤ፡** Kuf. 41; Ex. 34, 33—35; Hen. 14, 24; **ቀራንብት፡ሥዩማት፡እማንቱ፡** (sc. oculis) **ሀየንተ፡ምስዋር፡ወግልበቤ፡** I Sal. Mar. 6. 2) *tegumentum:* **ግልበቤ፡ገጹ፡** ἔνδυσις Job 41, 4; **እምሐሩረ፡መርቄ፡ወእምቍረ፡ምንዳቤ፤ አክናፊከሙ፡ይኩንኒ፡ግልበቤ፡** Enc. Hed. 13; **ግልቡ፡** Lud. ex Enc. Masc. 21.

ጋላት፡ subst. Pl. [sine dubio n. prgr.] *praetorianus minister* vel *satelles*, ut videtur: **አው፡በኑ፡ጋላተ፡ሢመነ፡** ἄρσιν 2 Reg. 19, 42 (at **ወዓሊ፡** 2 Reg. 11, 8), ubi glossa marginalis quaedam praebet **የሸ፡አለቃ፡** i. e. *chiliarches*; passim in historia Petri (Alex. XVII) supplicio capitis affecti: **ወእምድኅረዝ፡ተፈነዉ፡ጠርበናት፡ሚትራይቁይ፡** (sic) **ዘውእቶሙ፡ጋላት፡በትእዛዘ፡ዲዮግልድያኖስ፡ከሓዲ፡ከመ፡ይምትሩ፡ርእሶ፡** M. M. f. 19; Deg. (vid. sub **ማኅፈሪት፡** c. 628); Mavâs. n. 23; etiam munus aulicum esse videtur, nam in Gad. T. H. **ገዛእት፡** et **ጋላት፡** cibos et potus regis subministrantes commemorantur.

ጐለተ፡ I, 1 et 2, (non tantum Imprf. sed etiam Subj. ubique **ይጐልት፡** formatum inveni), *legare* vel *dicare* alqd. (sc. praedia, aedes, bona non moventia) *in pium usum* religionis ergo [ſtiften, Stiftung machen; amh. id.; etymon non liquet] c. sive abs., sive c. Acc. rei legatae et c. **ለ፡** ejus in cujus usum legatur, F. N. 18 crebro; F. N. 35; **እመ፡ብእሲት፡አውሰበት፡ብእሴ፡እምቅድመ፡ይትፌጸም፡፲አውራኅ፡እምአመ፡ሞተ፡ምታ፡ኢትረስ፡ምንተኒ፡እምንዋዩ፡ወእምዘ፡አዘዘ፡ላቲ፡** (ei testatus est) **ኢየሀብዋ፡ወለእመ፡ጐለተ፡ላቲ፡ኢትሰድ፡** F. N. 24, 5; **ንሕነ፡ጐለትነ፡ጕልተ፡ለገበዘ፡አክሱም፡** Kbr. Nag. f. 92 seq.; **ይጐልቶሙ፡** (sc. agros) **ለአብያተ፡ክርስቲያናት፡** Sx. Teq. 23; **በጊዜ፡ጐልቶቱ፡** F. N. 18. — E F. N. 18 apparet, tantum bona non moventia ut aedes, praedia ita leganda esse, sive ecclesiis sive pauperibus sive singulis hominibus (ni ignominia ulla affecti sint).

ተጐለተ፡ III, 1 et 2 *in pium usum legari:* **ዘተጐለተ፡ሎቱ፡** *quod ei legatum est* et *cui legatum est* alqd, F. N. 18 passim.

ጕልት፡ subst., Pl. **ጕልታት፡** *praedium, fundus* vel *alia res* ad utendum et fruendum *legata* religionis ergo, F. N. 18 passim; Kbr. Nag. f. 92 seq.

ጐላቲ፡ n. ag. *legator* rei in pium usum dicatae, F. N. 18.

ገለወ፡ I, 1 [vic. **ገለበበ፡** et **ገለበ፡** جلب überziehen, nec non הִגְלָה جَلَا ausziehen, abziehen; vid. etiam familiam radicum sub **ቀልዐ፡** allatarum] Subj. **ይግሉ፡** 1) *obducere* alqd re, c. Acc. et **በ፡**, Ex. 16, 33; **ኀሞር፡ዘገለውዎ፡በቈጽለ፡ወርቅ፡** M. M. f. 116; 3 Reg. 6, 15. 2) *velare, obvelare, velo operire:* 2 Cor. 3, 15; Cyr. de r. fid. f. 37. — *Voc. Ae.:* **ገለወ፡ወለበጠ፡ዘ፡ሸፈነ፡**

ተገልወ፡ III, 1 *obduci, obvelari:* haereticus **ዘበሠቀ፡ጽልመት፡ተገልወ፡** M. M. f. 306.

ግላ፡ subst. (m.) *velum, velamentum, tegumentum, involucrum,* κάλυμμα 2 Cor. 3, 14. 16; Cyr. de r. fid. f. 37; Deus **ለብርሃን፡ልብየ፡ቀላጼ፡ግላ፡** Tab. Tab. 13; **ገብሩ፡ውቅያተ፡ኅጺን፡ዘአምሳለ፡ግላ፡** Sx. Hml. 5; trsl. de *caligine* oculis suffusa (*suffusio*, Lud.): Act. 9, 18 rom.; **ጽልመት፡ግላ፡** Org. 2. — *Voc. Ae.:* **ግላ፡ዘ፡ክዳን፡ወበ፡ዘ፡ግልበቤ፡**; *aliud:* **ግላ፡ዘ፡መሸፈኛ፡**; *aliud:* **ግላ፡ብ፡ጨለማ።**

ግልወት፡ n. act. *obductio* vel *id quo quid obductum est:* **ግልወታ፡** (sc. arcae foederis) **በወርቅ፡** Lud. e Libr. Myst.; **አመ፡ዔዋዌ፡አወፈየ፡ኤርምያስ፡ኵሎ፡ንዋየ፡ግበሪሃ፡ለደብተራ፡ለሥጠተ፡ኰኵሕ፡ወተመጢዎ፡ከነቶ፡ከመ፡ግልወተ፡ኅጺን፡** M. M. f. 161.

ግለውቃ፡(**ግላውቃ፡ገላውቃ፡**) n. prgr., sc. γλαύξ (Acc. γλαῦκα) *noctua, ulula,* Lev. 11, 14; Deut. 14, 15. — Scholion Voc. Ae. vid. sub **ለርን፡** — Sec. Lud. amharice perperam exponitur **ገልገል፡አንሳ፡**, q. v. in Lud. lex. amh. c. 50.

ገልዕ፡ subst. (m.), Pl. **አግልዕት፡** (etiam **አግዕልት፡** literis transpositis) et **ገልዓት፡** [جَلَعَ *exuit,* vid. radices sub **ገለወ፡** laudatas; amh. **ገል፡**] 1) cortex, crusta, *testa,* ut ovi, limacis, al. (Lud.): Macario sacerdoti stupri insimulato **አሰሩ፡ውስተ፡ክሳዱ፡ሐብለ፡ወዲቤሁ፡ሰቀሉ፡ገልዓተ፡ዘአጽለምዎሙ፡በፍሕም፡ወከኑ፡ይስሕብዎ፡ለፌ፡ወለፌ፡ከመ፡አብድ፡** Sx. Mag. 27; **አግልዕት፡** ibid. 2) *testa* i. e. *vas figlinum* vel pars ejus: ὄστρακον Job 2, 8; **ብሩር፡ዘይትወሀብ፡ምስለ፡ሕብል፡ከመ፡ገልዕ፡ውእቱ፡** Prov. 26, 23; Ps. 21, 6; **የብሰ፡ሥጋሁ፡ከመ፡ገልዕ፡** Gad. T. H.; **ትጽሕፍ፡ኀሊናሃ፡ውስተ፡ገልዕ፡** Sx. Ter 26; **ድቁቅ፡አግዕልት፡** vel **ገልዕ፡** Jes. 30, 14; **ከመ፡ዘያስተጣብቅ፡አግልዕተ፡** Sir. 22, 7. 3) *tabulae ligneae,* quibus libri muniuntur, Lud. auct. Greg.

I. **ገለየ፡** I, 1 sec. Lud. et interpretes Abyssinos: *amputare,*

resecare ramum vel palmitem, Joh. 15, 6 rom. (ubi ይገይልዎ፡ pro ይገልይዎ፡ scriptum est). — Scholion Voc. Ae. vid. sub ሌለየ፡

II. ገለየ፡ i. q. جَلَا *retexit, manifestavit*, II *explicuit, declaravit.*

ግልየት፡ n. act. *explanatio, tabula conspectus* (Uebersicht), Praef. tabulis harm. Evang. praemissa (in N. T. rom.) bis.

ግልያ፡ subst., id.: ወሐሳበ፡እግርሰ፡ነዋ፡ውስተ፡ግልያሁ፡ *et computationem pedum* (mensurae) *vide in conspectu* (vel *tabula conspectus*) *ejus*, in Append. Cod. bibl. Societatis Indiae Orient. Nr. 3 (Cyrilli opera contin.).

ገለደ፡ I, 1 [גְּלַד جَلَّدَ جِلْدٌ *cutis, pellis, corium*] *obducere, inducere, consternere* (belegen, überziehen): በቀጠንት፡ ገለድኩ፡ምስካብየ፤ ዘርቤታተ፡ነጸፍኩ፡ዘእምግብጽ፡ Prov. 7, 16; Did. 2 (ed. Platt p. 11). — *Voc. Ae.:* ገለድኩ፡ዘ፡ገ ዘገግን፡ (sic); *aliud:* አጠቀ፡ቀነተ፡ገለደ፡ብ፡ታጠቀ፡

ገለገ፡ rad. quadrl. pro ገልለገ፡ [גלל جل], proprie *convolvere, conglobare.*

አንገለገ፡ V 1) *se conglobare, catervatim* vel *turmatim congregari, concurrere, concursum facere, congregari, conventum facere:* ἐφρύαξαν Ps. 2, 1; 2 Reg. 19, 9; Jud. 20, 1; አንገለጉ፡በድኅሬከ፡ Jer. 12, 6; አንገለጉ፡ኵሉ፡ ሕዝብ፡ላዕለ፡ኤርምያስ፡ 33, 9; Num. 16, 11; ዘከመ፡አንገለ ጉ፡ Judith 6, 17. 21; Jer. 43, 6; አንገለግነ፡ዐቢየ፡እንግልጋ፡ 2 Esr. 15, 7. 16, 2. 17, 5; 1 Esr. 5, 46. 49; Act. 15, 6; አን ገሊገክሙ፡ Clem. f. 90; 1 Cor. 5, 4; መጽሐፎሙ፡በዘ፡አን ገለጉ፡ (var. pro በዘ፡ተጐለቁ፡) 2 Esr. 17, 64. 2) *congregare* concionem: አንገለጉ፡ጸመ፡ (v. pro አንገለጉ፡ወሰበኩ፡ ጾመ፡) Jer. 43, 6; fortasse etiam 2 Esr. 15, 7. — *Rad. Abb.:* አንገለገ፡ዘ፡አከማቸ።

እንግልጋ፡ subst., m. et f. 1) *congregatio, coetus, concio, concilium*, ἐκκλησία, Sir. 21, 17. 38, 33; 2 Esr. 15, 7; እንግልጋ፡ሕዝብ፡ Sir. 26, 5; ማእከለ፡ማኅበር፡ወእንግልጋ፡ ἐν μέσῳ ἐκκλησίας καὶ συναγωγῆς Prov. 5, 14; እለ፡ዐውደ፡ እንግልጋ፡ συνεδρείας Judith 6, 1; Prov. 22, 10; ሰላም፡ለከ ሙ፡ቅዱሳን፡እንግልጋ፡ (vobis sanctis in concilium congressis, sc. episcopis) Enc. Masc. 3. 2) *catervae, turmae, turba:* አእላፍ፡እንግልጋ፡ (sc. angelorum) Enc. Masc. 12; Maria ም ስለ፡ብዙኃን፡እንግልጋ፡(ዐርገት፡ሀገረ፡ዳዊት፡ Luc. 2, 4) Enc. Tachs. 28.

ምንግላግ፡ subst. (Lud. exhibet መንገለግ፡), *turmae, catervae, congregatio, coetus:* ἀνάστημα 1 Reg. 10, 5; ἐκκλησία ምንግላጊሆሙ፡ Judith 6, 16.

ገልገለ፡ quadrl. I nudare, *evacuare:* ወገልገልዋ፡ለሙዳ የ፡ምጽዋት፡ καὶ ἐξεκένωσαν τὸ γλωσσοκόμον 2 Par. 24, 11.

ተገልገለ፡ III, 1 *evacuari* i. e. *in exilium duci* [جَلَّ i. e. جَلَا גָּלָה]: እስመ፡ገልገላ፡ተገልግሎ፡ትትገለገል፡ Γάλγαλα αἰχμαλωτευομένη αἰχμαλωτευθήσεται Am. 5, 5.

ገለጸ፡ amb., *revelare, retegere.*

ተገለጸ፡ III, 1 *revelari, retegi:* ሶበ፡ይትገለበብ፡ይትረ አይ፤ወሰበ፡ይትገለጽ፡ይሴወር፡ወኢይጤየቅ፡ (aenigma, cujus solutio est: Mose) Cod. Mus. Brit. LXXII f. 64.

ገለፈ፡ I, 1 [جَلَفَ גָּלַף] Subj. ይግልፍ፡ 1) *sculpere, ex-, insculpere, caelare*, γλύφειν, እለ፡ይገልፉ፡ Jes. 44, 9; ዘይክል፡ገሊፈ፡ 2 Par. 2, 7; c. Acc. materiae: እለ፡ይገልፍዎ፡ ዕፀ፡ Jes. 45, 20; Sap. 13, 13; c. Acc. imaginis et ውስተ፡ vel ላዕለ፡ vel በላዕለ፡ materiae: ይክል፡ገሊፈ፡አምሳለ፡ 2 Par. 2, 14; እለ፡ይገልፉ፡ወየኀርዉ፡ዐይነ፡ማኅተም፡ Sir. 38, 27; Hen. 99, 7; ግልፍ፡ላዕሌሆሙ፡አስማተ፡ Ex. 28, 9 C; ይግ ልፍዎ፡ውስተ፡ኰኵሕ፡ Job 19, 24; ገለፈ፡በላዕሌሁ፡በቀል ተ፡ወአክሊላተ፡ 2 Par. 3, 5. 7; vel c. dupl. Acc.: Ex. 28, 11; 2) *acu pingere:* ቀጠንተ፡ዘያሰረግዎሙ፡በሕብራት፡ዘገለፉ፡ በሙ፡ F. N. 23 (vid. ግልፈት፡).

አግለፈ፡ II, 1 *sculpi, ex-, insculpi curare*, 3 Reg. 6, 27. 10, 19.

ተገልፈ፡ III, 1 *sculpi, ex-, insculpi*, Ex. 28, 21; ይት ገለፉ፡አናቅጽኪ፡ Jes. 60, 18; ዘተገልፈ፡በሰሌዳ፡ Sx. Masc. 26; *effingi, formari:* ውስተ፡ከርሠ፡እምየ፡ተገለፍኩ፡ሥጋ፡ ἐγλύφην σάρξ Sap. 7, 1 (vid. ግልፈት፡).

ግሉፍ፡ part. *sculptus, ex-, insculptus*, Ex. 36, 13. 21; 3 Reg. 7, 46. 10, 22; እብነ፡ባሕርይ፡ግሉፍ፡፡ Sap. 18, 24; ግሉፍ፡ኪሩብ፡ Hez. 41, 18 23 seq.; Act. 17, 29 Platt; c. ውስተ፡ Ex. 32, 16; 3 Reg. 6, 32; ግሉፍ፡ውስተ፡ጽሌ፡ልቦሙ፡ Jer. 17, 1 var.; ጽላት፡ጽሑፍ፡ወግሉፍ፡ Sx. Nah. 20; etiam *scalptus* i. e. *dolatus:* በእብን፡ግሉፍ፡ διὰ λίθων ξυστῶν vel ξεστῶν 1 Esr. 6, 8.

ግልፈት፡ n. act. et subst. 1) *sculptura:* ግልፈተ፡ዐይነ፡ ማኅተም፡ Ex. 28, 21. 36, 13. 21; Hez. 41, 25; ወግልፈት፡ ላዕሌሃ፡አምሳለ፡ሠርጸ፡ሰንካዕሩር፡ 2 Par. 4, 5. 2) *imago impressa* seu *signatura* F. N. 9 (vid. sub ኀፍጠት፡). 3) *fictio* vel *formatio* hominis in utero Fal. f. 82 (vid. ተገልፈ፡). 4) *pictura* in textili: አልባስ፡እለ፡አልበሙ፡ግልፈተ፡ ἱμάτιον ἁπλοῦν Chr. Ta. 28.

ግልፎ፡ subst. (m.), Pl. ግልፍዋት፡ et ግልፈዋት፡ 1) *opus sculptum, sculptile:* ዕንቈ፡ግልፎ፡ Ex. 35, 8; አግልክተ፡ ግልፎ፡ Jes. 44, 17; አርእስተ፡አዕማድ፡ዘግልፎ፡ 3 Reg. 7, 27. 2) *idolum sculptum, simulacrum* (Dei vel deorum sculptile), *statua*, sing. et coll., Kuf. 1. 11; Lev. 26, 1; Deut. 4, 16 Jes. 10, 10. 42, 8. 17. 46, 1; አማልክትየ፡ወግልፎየ፡ገብሩ፡ 48, 5; በግልፎሆሙ፡ Jer. 8, 19. 10, 14; ኵሉ፡ግልፎሃ፡ Mich. 1, 7; Nah. 1, 14; Ps. 77, 64. 96, 7; ኵሎ፡ግልፎሆሙ፡ στήλη 2 Par. 14, 3; ግልፍዋት፡ኢትግበሩ፡ Kuf. 20; Jes. 10, 10 var.; Sap. 14, 16; ምድረ፡ግልፈዋት፡ይእቲ፡ Jer. 27, 38; ግልፈ ዋት፡ጣዖት፡ Org. 4. — *Voc. Ae.:* ግልፎ፡ብ፡የተቀረጸ፡ ጣዖት።

ግልፋል፡ vid. sub ግንፋል፡

ግሔ፡ subst., m. et f., Pl. ግሔያት፡, nomen animalis, quod Lud. *cuniculus* interpretatus est, sed rectius *hyrax* (sorex) *Abyssinicus* exponendum videtur (שָׁפָן وَبْر, Klippdachs); ግሔ ያት፡ χοιρογρύλλιοι (*mus jaculus*) Ps. 103, 19; Prov. 24, 61; ግሔ፡ Hen. 96, 2; ግሔያት፡ 89, 10 (ubi populum Aethiopum intelligendum esse, in Voc. Ae. annotatur); ግሔያት፡ unâ cum ቀራዲናት et አከሪግልዮን፡ inter animalia olera et herbas

derodentia memorantur in Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: ግሔ፡ብ፡ ሽከከ፡ v. አሽከከ፡ de quo vid. Bruce V. p. 145—152; Harris II p. 302 et Anh. p. 50; Lud. lex. amh. p. 103; Isenb. p. 122 (qui minus recte አሽቆቆ፡ scribit); praeterea vid. de שָׁפָן Ges. thes. p. 1467 et libros ibi laudatos; etiam supra c. 605 sub ጎንገረ፡ [De etymo nihil constat, quare nomen sub rad. ገሐየ፡ ponere noluimus, quamquam cum animal pavidum sit, nescio an a جَحْجَحَ derivari possit].

ጕሕሉት፡ subst., f. et m., [hoc verbum F. Tuch de Aeth. linguae sonorum proprietatibus p. 17 cum جَكَلَ *conjecit in terram*, E. Schrader de linguae Aeth. indole p. 14 cum ኰሕል፡ *fucus* composuerunt. At cum etiam forma ጕልሒ፡ (vid. ተጓሕለወ፡) et አስተጓልሐወ፡ occurrat, quaeritur, annon *dolosus, fallax* proprie sit *glaber*, coll. חלק جلح גלח al.] 1) rarissime in bonam partem: *ars, callidum inventum*, ut: ገብረ፡ ኢዮአብ፡ ዘንተ፡ ጕሕሉተ፡ 2 Reg. 14, 20. 2) plerumque in malam partem: *dolus, fraus, fraudulentia, fallacia, astutia malitiosa:* Hen. 93, 4. 94, 6; 4 Esr. 4, 32. 5, 22; δόλος Sir. 1, 30. 19, 26; Dan. 8, 25; Ps. 33, 14. 54, 11; Lev. 19, 16; ቃየድዎ፡ ጕሕሉተ፡ Job 12, 7; ትመልእ፡ ከርሦሙ፡ ጕሕሉተ፡ 15, 35; Jer. 5, 27; ጕሕሉት፡ ቃለ፡ አፉሆሙ፡ Jer. 9, 8; Prov. 12, 6; 1 Petr. 3, 10 rom.; ጕሕሉት፡ ወጽልሑት፡ Marc. 7, 22; እለ፡ በጕሕሉት፡ πανοῦργοι Job 5, 12; Jos. 9, 2; ὑπόκρισις Marc. 12, 15; τὰ βαθέα τοῦ σατανᾶ Apoc. 2, 24. a) in Genitivo: *dolosus, fraudulentus, fallax*, Ps. 11, 2. 119, 3; ልሳኖሙ፡ ዘጕሕሉት፡ ውስተ፡ አፉሆሙ፡ Mich. 6, 12. b) በጕሕሉት፡ *dolo, dolose:* Ps. 23, 4; Jes. 9, 5; Gen. 27, 35. 34, 13; Num. 25, 18; Deut. 27, 24; F. N. crebro; ክዒወ፡ ደመ፡ ሰብእ፡ በጕሕሉት፡ Clem. f. 118. 161. — *Voc. Ae.*: ጕሕሉት፡ ዘ፡ እከየ፡ ልብ፡ ሽንግላኒ፡ ይ፡

ጕሕለወ፡ et **ጓሕለወ፡** quadrl. I *dolo uti, fraudulentum* vel *fallacem esse, dolo* vel *fraude circumvenire*, ዘኢጕሕለወ፡ (Cod. Poc.: ዘኢጓ"፡) በልሳኑ፡ Ps. 14, 3; Rom. 3, 13 rom.; c. Acc. pers.: ጕሕሎክሁ፡ (v. ተጓሕለውክሁ፡) ወአሕመምክሁ፡ πληγῆς δολίας Sir. 22, 22.

ተጓሕለወ፡ III, 1 Imprf. ይትጕሐለው፡ (Num. 25, 18; 2 Petr. 2, 13 Platt), etiam ይትጓሐለው፡ (Herm. p. 38), *dolum moliri, dolose* vel *fraudulenter agere, dolo* vel *fraude circumvenire, fraudare, malitiose insidiari:* ተጓሕለወ፡ F. N. 29; በኢተጓሕልዎ፡ *sine dolo* F. N. 36; አሐውርኑ፡ በተጓሕልዎ፡ ወበተጠብቦ፡ Jsp. p. 288; ተቀትለ፡ በተምያን፡ ነገር፡ ወበተጓሕልዎ፡ p. 302; Org.; 2 Petr. 2, 13 Platt; c. Acc. pers.: πανουργεύσηται 1 Reg. 23, 22; δόλος 4 Reg. 9, 23; δολιοῦσι Num. 25, 18; πονηρεύεται εἰς Herm. p. 38; numularii qui ኢተጓሕለዉ፡ መነኒ፡ F. M. 19, 1; c. ለ፡ pers.: ወኢተጓሕለው፡ (exspectaveris ወኢትትጓሕለው፡) ላቲ፡ ወኢትኒጣ፡ ለወለታ፡ Sir. 41, 22 (in Cod. Abb. LV: ወኢትጕልሒ፡ ላቲ፡, sic); c. dupl. Acc.: *fraudem* vel *fraudulenta moliri contra* alqm Ps. 82, 3.

አስተጓሕለወ፡ v. **አስተጓልሐወ፡** IV *fraudulenter agere:* ወአስተጓለሐውኪ፡ (sic, v. ወአስተጓሕለውኪ፡) ምስሌሆሙ፡ Jes. 57, 9.

ጕሕልው፡ part. *dolosus, fraudulentus, fallax*, Ps. 5, 7 var.; መስተመይናን፡ ወጕሕልዋን፡ Chr. ho. 33.

ጕሕላዊ፡, **ጓሕላዊ፡**, **ጕሕላዊ፡** et **ጕሕላይ፡** n. ag. (si non adj. rel. a ጕሕል፡ vel ጕሕል፡, ob formam ጕሕላይ፡) *dolosus, fraudulentus, fallax:* ὁ δόλιος ጕሕላይ፡ (Cod. Abb. LV) et ጓሕላዊ፡ (Cod. Abb. XXXV) Sir. 11, 29; ጕሕላይ፡ et ጕሕላዊ፡ 11, 31; ጕሕላዊ፡ Ps. 5, 7; እስመ፡ ውእቱ፡ ብእሲ፡ ጕሕላዊ፡ Jsp. p. 320; ሰይጣን፡ ሐሳዊ፡ ወጕሕላዊ፡ ውእቱ፡ F. M. 23, 1; እኩያን፡ ወጕሕላውያን፡ ኖሎት፡ Did. 6; Rom. 1, 29; ጕሕላዊ፡ Fal. f. 75; ጓሕላዊ፡ Chr. Ta. 23; Org. Edz.

ጕሕልያ፡ subst. (vid. gramm. § 133, a annot. 1) sing. et coll., *in fraude et dolo versatus*, ut *furator, latro, scelestus*, δόλιος Sir. 11, 29; ἐνεδρεύων 11, 31; λῃστής Joh. 10, 1; κακοῦργος 2 Tim. 2, 9; F. N. 33, 4 (vid. sub ዕርፍ፡); λῃσταί Ob. 5; Joh. 10, 8; M. M. f. 97; Enc. Hed. 12.

ግሕሠ፡, etiam **ግኀሠ፡** et **ግሀሠ፡** I, 1 [vis verbi prima in *deflectendo, recedendo, secedendo* fuisse videtur (sicut in גזר et סור); in specie cfr. جَحَسَ et جَحِيش] Subj. ይግሐሥ፡, Impert. ግሐሥ፡ 1) *devertere* ad alqm, c. ኀበ፡ pers.: Gen. 18, 5. 19, 2. 3; Jud. 4, 18; c. ውስተ፡ loci: Jud. 19, 11; vel seq. adv. loci Jud. 18, 15. 19, 15; Ruth 4, 1; እስመ፡ ጕንደየ፡ ግሒሠ፡ ህየ፡ 4 Reg. 4, 8. 10. 2) honeste: *alvum exoneratum ire*, Lud. sine auct.

አግሐሠ፡ II, 1 1) de personis a) *seducere, seorsim ducere, solum prendere, sevocare* (bei Seite nehmen): አግሐሦሙ፡ እንዘ፡ በሕቲቶሙ፡ Tob. 12, 6; 2 Reg. 3, 27; 3 Reg. 11, 29; አግሐሦሙ፡ እምፍኖት፡ Matth. 20, 17; Marc. 7, 33. b) *recedere jubere, removere* (abtreten lassen): አግሐሦ፡ ኪያሁ፡ μεταστήσας Dan. ap. 1, 56. c) *devertere facere*, c. Acc. et ውስተ፡ 2 Reg. 6, 10; *apud se* i. e. *hospitio excipere, ad devertendum invitare:* Luc. 19, 6; Jud. 19, 18. d) *seducere, sevocare* i. e. *deflectere facere, abducere, avertere*, ፍናወ፡ ሕይወት፡ ያግሕሣ፡ እምእኩይ፡ Prov. 16, 17; አግሕሦ፡ Asc. Jes. 2, 4; ያግሕሥከ፡ እምነ፡ ርኵሶሙ፡ Kuf. p. 81. 2) de rebus: a) *seponere, reponere*, 4 Reg. 4, 4; Matth. 14, 20. 15, 37. b) *semovere, amovere, removere*, 2 Reg. 20, 12; እለ፡ አግሕሦ፡ አግሐሡ፡ እግዚ" 1 Par. 5, 25; አግሕሥ፡ እከየ፡ እምሥጋከ፡ ἀπόστησον Koh. 11, 10; *transferre* sedem, familiam alio, Lud. ex Enc. Nah. 23. c) *avertere:* አግሕሥ፡ እገሪከ፡ እምአሠሮሙ፡ ἔκκλινον Prov. 1, 15; ተጋደሉ፡ ለአግሕሦ፡ ጽዕለት፡ እምኔከሙ፡ Jsp. p. 371. d) *flectere* jus: አግሕሦ፡ ጽድቀ፡ በፍትሕ፡ Prov. 18, 5. e) *tollere, auferre* utensilia (post usum), abräumen: አስተፋጠኑ፡ ወአግሐሡ፡ ἀπολύειν (v. አስተግሐሡ፡) Judith 13, 1.

ተግሕሠ፡ III, 1, Perf. II pers. ተግሕሥከ፡ et ተገሐሥከ፡; Inf. verb. ተግሒሥ፡, Inf. nom. ተግሕሦ፡ vel ተግሕሦት፡, Imprt. ተገሐሥ፡, sed in Pl. etiam ተግሐሡ፡ (Num. 16, 21. 26. 17, 10 F), A) Refl. 1) *excedere* via, *declinare, deflectere, recedere:* አንትሙ፡ ተገሐሥክሙ፡ (v. ተግሕሥክሙ፡) እምፍኖት፡ Mal. 2, 8; Job 31, 5. 7; Num. 22, 23; Kuf. 27; ኢተግሕሣ፡ ኢለየማን፡ ወኢለፀጋም፡ 1 Reg. 6, 12; 2 Reg. 2, 19; አልበሙ፡ ተግሕሦ፡ የማነ፡ ወፀጋመ፡ Kuf. 23; c. እምነ፡ pers. Num. 22, 32; 2 Reg. 2, 22; c. እምድኅረ፡ 2, 21; c. እምቅድመ፡ 1 Reg. 19, 10; c. እምኀበ፡ Gen. 42, 24. a) *recedere* a lege vel praeceptis: ተግሕሥነ፡ እምትእዛዝከ፡ Dan. 9, 5; Job 23, 11. 34, 27; Ps. 118, 51. b) *declinare* vel *recedere* ab alqo i. e. *deficere:* ኢትትገሐሡ፡ እምኔሁ፡ Sir. 2, 7;

ተግሕሠ፡ ወተፈልጠ፡ እምእግዚኡ፡ ἀπέστη 2 Par. 13, 6. c) *recedere* a peccato i. e. *abhorrere, abstinere:* ይትገሐሥ፡ እምኵሉ፡ እኩይ፡ Job 1, 1; Prov. 3, 7; 1 Petr. 3, 11; ተገሐሥ፡ እምነ፡ ዐመፃ፡ ወይትገሐሥ፡ እምኔከ፡ Sir. 7, 2; ἀπέχεσθαι 1 Thess. 5, 22; ተግሕሦ፡ እምእኩይ፡ አእምሮ፡ ውእቱ፡ Job 28, 28. d) *vitare, evitare, fugere* alqm vel alqd: Rom. 16, 17. 19; 1 Tim. 6, 20; περιΐστασο Tit. 3, 9; παραιτεῖσθαι 1 Tim. 5, 11; ከመ፡ ይትገሐሡኪ፡ Lud. e Vit. Sam. e) *devitare, effugere* periculum: እመ፡ ኢተግሕሠ፡ ἐὰν μὴ φυλάξηται Hez. 33, 4. 5; ተግሒሦ፡ ἐκκλίνας Prov. 10, 25. 15, 24. 2) *devertere:* (vid. ግሕሠ፡) apud alqm: ተግሕሠት፡ ኀቤሃ፡ እምውስተ፡ ፍኖት፡ Gen. 38, 16. 3) *abscedere, discedere, secedere,* 3 Reg. 18, 29; 4 Reg. 5, 12; Num. 16, 21. 26. 17, 10; Ps. 100, 5; ይትገሐሥ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ እምብዙኃን፡ Asc. Jes. 3, 26; Matth. 2, 22. 4, 12. 9, 24. 12, 15; Joh. 6, 15; Act. 26, 30; Luc. 20, 20; Asc. Jes. 2, 7. 8. a) *se subducere* Joh. 5, 13; c. እምነ፡ (*alicui*) Hebr. 12, 5. b) *secedere* in desertum i. e. *anachoretam fieri,* Lud. e Vit. Sam. c) *cedere* i. e. *dilabi, transire:* ተግሕሡ፡ ማያት፡ እምዲበ፡ ገጸ፡ ለምድር፡ ውስተ፡ መከን፡ ፩ Kuf. p. 7; ተግሕሠት፡ ጽልመት፡ Hen. 89, 8. B) Pass. *removeri, semoveri:* ተግሕሠት፡ አፍአ፡ እምትዕይንት፡ ἀφωρίσθη Num. 12, 15; በቱ፡ ይትገሐሥ፡ ማእድ፡ ἀρθήσεται Ex. 25, 28.

ተጋሐሠ፡ III, 3 *recedere* vel *secedere* ab aliis, Lit. 168, 1.

አስተግሐሠ፡ IV, 1 et አስተጋሐሠ፡ IV, 3 1) *secedere* vel *recedere facere, adjuvare ut evadat* alqs: መጽብበ፡ በእኩ፡ ወአልቦ፡ ዘያስተግሕሥ፡ ሊተ፡ Job 30, 28. 2) *removere, auferre, transferre,* Judith 13, 1 var. (vid. sub አግሐሠ፡); ፈቀድኩ፡ አስተጋሕሦ፡ ዝኰ፡ መዝገበ፡ (ἀποστιβάσαι) Herm. p. 43.

ግሑሥ፡ part. 1) *is qui declinavit, recessit, discessit:* ዐላውያን፡ እለ፡ ርሑቃን፡ ወግሑሣን፡ እምኔከ፡ Dan. ap. 3, 8. 2) *remotus* a) *semotus, segregatus:* ስዱዳን፡ ወግሑሣን፡ ወርሑቃን፡ ወውፁኣን፡ እምቅድስት፡ ቤተ፡ ክር"ን፡ Clem. f. 195; ይኩን፡ ግሑሠ፡ እምቤተ፡ ክር"ን፡ ibid. b) a consuetudine hominum i. e. α) de homine: *solitarius, anachoreta,* ነበረ፡ ግሑሠ፡ በውሳጤ፡ ገዳም፡ Enc. Sen. 24. β) de loco: *retractus* (entlegen), ኀበ፡ ግሑሥ፡ መካን፡ Gad. T. Zion; Genz. f. 11. c) *longinquus, distans:* ተስፋ፡ ጻድቃን፡ በእንተ፡ ትንሣኤ፡ (እሙታን፡) ዘግሑሥ፡ እምነ፡ ሐሰት፡ F. N. 22; ሰላም፡ ለመታክፍቲኪ፡ እለ፡ ግሑሣት፡ እማንተ፡ ለጌጋይ፡ እምአርውት፡ III Sal. Mar. 19. d) *expers* rei: ንጼት፡ ግሑሥ፡ እምሐዘን፡ ወትካዝ፡ φροντίδων ἀπήλλακται Chr. Ta. 2.

ግሕሠት፡ n. act. *recessio, discessus,* Prov. 20, 30 (vid. sub ምግታ፡).

ምግሓሥ፡ subst., Pl. ምግሓሣት፡ 1) *declinatio* vel *declinationis locus:* ኀበ፡ አልበ፡ ምግሓሠ፡ (wo man nicht ausweichen konnte) Num. 22, 26. 2) *secessus* i. e. *latrina* (Abtritt): ምግሓሠ፡ ጽርሑ፡ Jud. 3, 24. 3) instrumentum removendo cineri, *pala* (יָעִ): ምግሓሣት፡ Ex. 27, 3 C; Ex. 38, 3 sec. text. Hebr. in C (Octat. P. II p. 93).

ትግሕሥት፡ subst. declinatio i. e. *excessus:* ተሚንኖ፡ ትግሕሥቶሙ፡ እምፍኖት፡ ርቱዕ፡ τὴν ἀμετρίαν αὐτῶν Chr. ho. 2 et 9.

ጕሕቈ፡ I, 1 [جَخَفَ *inverso deorsum capite posuit* rem; II *inclinato corpore fuit* senex; גחן; at جَوِقَ *distortus fuit*] *incurvescere, curvum* vel *incurvatum esse* vel *fieri,* ut senectute, Luc. 13, 11; እቤራይት፡ ዘጕሕቈት፡ እምአብዝኆ፡ ውሉድ፡ M. M. f. 88; ረሣእኩ፡ ወጕሕቈ፡ Lud. e Ssal. Req.; መከን፡ ዘጕሕቈት፡ ወሞተ፡ ማሕፀና፡ ἐκ μήτρας νεκρᾶς καὶ γεγηρακυίας (*decrepitum esse*) Chr. ho. 25; onere: እለ፡ ጕሕቈ፡ በአምልኮ፡ ጣዖት፡ Hom. Jac. Sar. — *Voc. Ae.:* ጕሕቈ፡ ዘ፡ ገርገረ፡ (ni ገርገረ፡); *Rad. Abb.:* ዘ፡ ጎበጠ።

አጕሐቈ፡ II, 1 *incurvare, curvum reddere:* ፍርግያ፡ (Phrygia provincia) ታጕሕቆ፡ ዘበና፡ Kid. f. 5; ትካዝ፡ ያጕሕቆ፡ አበለ፡ ወያዐውር፡ አዕይንተ፡ Fal. f. 47.

ጕሑቅ፡ part. *incurvatus* senectute, *decrepitus,* Lud. auct. Greg.

ጕሐየ፡ inus., quod nescio an cum جَحَا *eradicavit* componere liceat.

ምጕሕያ፡ (ምጕሕያ፡) subst. *herba sterilis, herba frugibus noxia* („quae ubi semel irrepserit vix inde eradicari potest", Lud.): ሦክ፡ ወምጕሕያ፡ χέρσος καὶ ἄκανθα Jes. 7, 23—25; cum አሜከላ፡ conjunctum, Org. 5; ክነት፡ በድው፡ ወበቄል፡ ላዕሌሃ፡ ሦክ፡ ወአሜከላ፡ ወክነት፡ ብሕውሰ፡ ወምጕሕያ፡ ወክነት፡ በድው፡ ወዐፀ፡ Marc. f. 12 (ubi quaeritur annon *terra sterilis* significetur). — *Voc. Ae.:* ሙግሕያ፡ v. ምሕጉያ፡ (sic) ዘ፡ ሙጃ።

ገሐፈ፡ I, 1 [جَحَفَ *manu excepit abripuitque*] *auferre, abripere,* de vento et procella: ይግሕፎሙ፡ ዐውሎ፡ Jes. 28, 17 var.; 57, 13 var.; ከመ፡ ጸበል፡ ዘይግሕፎ፡ ነፋስ፡ Sap. 5, 15; Ps. 1, 5.

ተግሕፈ፡ III, 1 pass., Lud. sine auct.

ግሑፍ፡ part., Lud. sine auct.

ግሐፈት፡ n. act., Lud. sine auct.

ገሐፍት፡ subst. *canistrum,* κανοῦν Ex. 29, 3. 23. 32 (v. መሶብ፡). — *Voc. Ae.:* ገሐፍት፡ ዘ፡ የሥጋ፡ ገበታ።

ገማ፡ subst. i. q. ቃማ፡, *torques, monile:* ቀጸላ፡ ወርቅ፤ ሽፍሽፍት፡ ዘወርቅ፤ ገማ፡ ጸዐዳ፡ Lud. e Libr. Myst. (si quidem lectio bona est).

ጊሜ፡ *nebula* vid. sub ጊመ፡

ጕማ፡ et ጉማ፡ subst. [an i. q. غُنَّة?] *sonus canorus* vel *suavis, modi:* ጕማ፡ (v. ጉማ፡) ቃሎሙ፡ ሐዋዝ፡ ወጥዑም፡ Sir. 47, 9; ወይመልእ፡ ዙሎ፡ ቤተ፡ ዕበየ፡ ጕማ፡ (ጉማ፡) ቃሎሙ፡ 50, 18.

ገመል፡ (raro ገምል፡ ut 4 Reg. 8, 9 var.), m., [גָּמָל, ܓܡܠܐ, جَمَلٌ] sing. et coll., Pl. አግማል፡ et ገመላት፡ (Matth. 23, 24 rom.), Pl. Pl. አግማላት፡ *camelus,* Lev. 11, 4; Deut. 14, 7; Gen. 24, 64. 31, 34; Jes. 21, 7; Marc. 10, 25; coll. 1 Par. 5, 21; 4 Reg. 8, 9; ጸጕረ፡ ገመል፡ Matth. 3, 4; Deg.; አግማል፡ Gen. 24, 10. 19. 32 37, 25; Ex. 9, 3; Jud. 7, 12; 1 Reg. 15, 3. 27, 9; 3 Reg. 10, 2; 1 Par. 27, 30; Jes. 30, 6. 60, 6; Jer. 30, 7; Hez. 27, 21; Judith 2, 17; Job 1, 3. 42, 12; አግማላት፡ Jud. 6, 5. 8, 21; camelina carne frui vetantur Christiani Clem. f. 249.

ገመላዊ፡ adj. rel. *camelarius*, ut: **ቄርል፡ገመላዊ፡** *Cyrillus camelorum possessor* Sx. Tachs. 29; Phlx. 112.

ጋሚል፡ nomen literae alphabeti Hebraici tertiae, Ps. 118, 17; Thren. 1, 3. 2, 3. 3, 8. 4, 3; ubi de psalmis agitur, siglo **ጋሚል፡** Ps. 118, 17—24 notatur.

ገመረ፡ rad. inus. e. q. ܓܡܰܪ גָּמַר (vic. גָּמַל كَمَلَ), primitus: *integrum et perfectum esse.*

አግመረ፡ II, 1 1) *perficere, absolvere, consummare*, etiam ad significandum *plane, prorsus*, ut: **ለእመ፡አግመረ፡ገራህተ፡እንዘ፡ይበልዕ፡** si absolverit agrum depascendo i. e. totum vel plane eum depaverit Ex. 22, 4; **ዘይእኅዝ፡ኵሎ፡ፍጥረተ፡ያገምር፡አእምሮ፡ቃሎሙ፡** Sap. 1, 7; etiam emphatice (supplemento verbi omisso): **ብሑእ፡ዘአግመሮ፡ለሐሪፅ፡** fermentum quod massam perfecit i. e. totam fermentavit, Lit. Joh.; **ይፈቅዱ፡ያግምርዋ፡ለምድር፡ባሕቲቶሙ፡** volunt consummare terram soli i. e. totam occupare soli Jes. 5, 8. 2) alqd vel alqm *capere totum*, i. e. a) *continere* alqd, de vase: **ወታገምር፡(ባሕር፡)፲፪መስፈርተ፡** 2 Par. 4, 5; 3 Reg. 7, 24. 18, 32; Joh. 2, 6. b) *comprehendere, complecti:* Marc. 2, 2; 3 Reg. 8, 64; **ኢያገምሮ፡ቤት፡** ἀένναός ἐστι (quod interpretatus est οὐκ ἐν ναῷ) Job 19, 25; **እግዚ"፡ዘያገምር፡ኵሎ፡ወኢያገምሮ፡መካን፡** Genz. f. 118; Clem. f. 47; **አልቦ፡ሰማይ፡ዘያገምሮ፡** ibid.; **ኢታገምር፡ፍኖታ፡ዘእንበለ፡አሐቲ፡ኪደተ፡እግረ፡ብእሲ፡** 4 Esr. 5, 7; **ማሕፀና፡(ለማርያም፡)አግመረከ፡(፱አውራኀ፡)** Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; seq. **ለ፡**, ut: nos Deus Trinus **ናገምሮ፡ለኵሉ፡** Clem. f. 47 (ni **ናገምሮ፡** legendum fuerit). c) mente, intellectu *capere, comprehendere* alqd: Matth. 19, 11; **ኀሊናኒ፡ኢይክል፡አግምሮቶ፡** Org. 1. — *Rad. Abb.:* **አግመረ፡ዘ፡ቻለ፡አጠፋ፡አሻገረ፡**

ተገምረ፡ III, 1 1) *perfici, absolvi, consummari*, a) *consumi, absumi*, **ዐርከ፡ተገምሩ፡በኵናት፡** Ps. 9, 6. b) *finiri, ad finem pervenire* vel ad significandum *plane, prorsus*, ut: **እስከ፡ተገምረ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ወዐደዉ፡** συνετέλεσε διαβαίνων Jos. 3, 17. 4, 1; seq. Acc. Inf.: **ሶበ፡ተገምሩ፡ዐዲወ፡** Jos. 4, 8. 11; **ለተገምሮ፡** εἰς τέλος Num. 17, 28. Locum Jer. 28, 41 vid. sub n. 2. 2) *totum capi, contineri, comprehendi:* **እፎ፡ተገምረት፡ወተእኅዘት፡ምክሐ፡ለኵላ፡ምድር፡** πῶς ἑάλω καὶ ἐθηρεύθη Jer. 28, 41 var.; **ውስተ፡ከርሥ፡ይትገመር፡** εἰς κοιλίαν χωρεῖ Matth. 15, 17; **መለኮት፡ኢይትገመር፡በምንትኒ፡** τὸ θεῖον ὑπὸ μηδενὸς χωρούμενον Cyr. ad Th. f. 14; Org. 2; Christus **ተገምረ፡በማሕፀን፡ድንግል፡** Kid. f. 13; Deg.; **ሰማይ፡ወምድር፡ዘኢይክሉ፡አግምሮቶ፡በላዕሌኪ፡** (o Bethlehem) **ተገምረ፡** Mavâs. n. 40. — *Voc. Ae.:* **ተገምረ፡ዘ፡ኀለቀ፡ተቻለ፡ይ፡**

ግሙራ፡ adv. (gramm. § 163, 2), 1) **ግሙራ፡** a) *prorsus, plane, omnino*, Did. ed. Platt p. 81 l. 8 et 14. α) *omnino* i. e. *summatim, in universum* (überhaupt, im Allgemeinen): **ዘከረ፡መሥዋዕተ፡ግሙራ፡** (non ejus species et modos) F. M. 23, 5. β) c. negatione: *prorsus non, plane non*, Matth. 5, 34; Rom. 7, 7; Hen. 90, 4; **ዘኢርእዩ፡ግሙራ፡** τὸ καθόλου μὴ βλέπουσιν Hez. 13, 3; Job 34, 8. b) *semper*, Act. 14, 8 Platt. c) *umquam:* **መኑ፡ግሙራ፡ርእየ፡** Lud. e Vit. S.; c. negatione: **ግሙራ፡ — ኢ፡**; **ኢ፡** vel **አልቦ፡ — ግሙራ፡** *numquam*, 4 Esr. 2, 17. 18. 3, 49; Dan. ap. 1, 27. 13, 7; 3 Reg. 1, 6; Hen. 24, 4; Matth. 7, 23. 9, 33. 26, 33; 2 Tim. 3, 7; 1 Joh. 4, 12; Joh. 7, 46. 2) **ለግሙራ፡** (ܠܓܡܝܪܘ) *prorsus, in perpetuum, semper*, εἰς τέλος Am. 9, 8; Hez. 20, 40; Ps. 9, 34. 12, 1. 73, 12; **በኑ፡ለግሙራ፡አርምም፡እንከ፡** μὴ καὶ ἀεὶ σιωπήσομαι Jes. 42, 14; εἰς νῖκος Thren. 5, 20; εἰς τὸ διηνεκές Hebr. 10, 12. 14.

ጎማሪ፡ n. amh. *hippopotamus* (vid. **ብኄ፡**), M. F.

ጎሞር፡ n. prgr., sc. γομόρ (עֹמֶר), *mensura* aridorum decimam Ephae partem continens, Ex. 16, 18. 22—36; 4 Reg. 5, 17. — *Voc. Ae.:* **ጎሞር፡ዘ፡ቍና፡** (v. **ቍኒና፡**).

ገሞራ፡, etiam **ጎሞራ፡**, **ጎሞር፡**, **ጎምራ፡** 1) n. propr. urbis *Gomorrhae* Gen. 10, 19. 13, 10. 14, 2. 8. 10. 18, 20 al. 2) Gomorrhaei i. e. *auctores libidinum naturae repugnantium:* **ዘይገብሩ፡ግብረ፡ገሞራ፡** F. N. 48.

ገሞራዊ፡ adj. rel. *Gomorrhaeus* i. e. *libidinibus naturae repugnantibus deditus:* **ገሞራውያን፡** F. N. 48 (vid. **ሶዶማዊ፡** c. 395).

ጋሙስ፡ subst. *bubalus* (niger), (ܓܡܘܫܐ): **ይሴሰይ፡እምሐሊብ፡ጋሙስ፡እሉ፡እሙንቱ፡አልህምት፡ጸሊማን፡ዘገዳም፡** Sx. Masc. 5.

ገመስ፡ subst., Pl. **አግሙስ፡**, „proprie est *annulus* ex cornu bubali, qui a vilissimae conditionis hominibus in pollice gestatur et usum in permutationibus loco pecuniae habet; hinc pro *vilissima moneta*", Lud.; *numus minutus, drachma, obolus*, λεπτόν Luc. 12, 59; δράχμη 15, 8. 9. — *Voc. Ae.:* **አግሙስ፡ዘ፡የሰኬ፡** (v. **የሰንኬት፡**)**ቀለበት፡**; *aliud:* **በ፡እለ፡ይብሉ፡ገመስ፡ዘ፡ድሪም፡**

ግማስ፡ (etiam **ግማሽ፡**) subst. amharizans [vid. Isenb. sub **ገመሰ፡** p. 171]: *frustum, frustulum* panis: **ግማሽ፡ኅብስት፡** Clem. f. 269; **አሐደ፡ኅብስተ፡አው፡ግማሰ፡ኅብስት፡** Ssal. Req.

ግሚስ፡ subst., id., ut videtur: **ጼው፡መጠነ፡ግሚስ፡** M. F.

ግምስስ፡ vid. sub **ግብስስ፡**

ገመነ፡ I, 2 [vicinum videtur verbis, quibus potestas *immergendi* vel *intingendi* inest, ut غَمَسَ غَمَرَ al.; in specie cfr. غُمْنَةٌ i. q. غُمْرَةٌ *linimenti genus*] *contaminare, inquinare, polluere:* **ተኀፀብኩ፡እገርየ፡እፎኑ፡እጌምኖን፡** Cant. 5, 3; **ኢገመኑ፡አልባሲሆሙ፡** Apoc. 3, 4; **ለሊሁ፡ነፍሶ፡ይጌምን፡** (v. **ያ"፡**) Sir. 21, 28; Num. 5, 19; **ገመንከ፡ዘርአከ፡** Sir. 47, 20; **ስምየ፡** Tob. 3, 15. a) *profanare:* **ዘይጌምና፡ለዛ፡ዕለት፡** (v. **ዘያ"፡**) Kuf. 50; **እለ፡ይጌምኑ፡ስመ፡ቅዱሰ፡** Kuf. 30; 4 Esr. 8, 69; **ገመነ፡ይሁዳ፡መቅደስየ፡** Mal. 2, 11; **ምድረ፡** Lev. 18, 25; Num. 35, 34. b) *violare* fidem: **ኢይገምን፡ቃሎ፡** Num. 30, 3. c) *vitiare* virginem: Kuf. p. 108. — *Voc. Ae.:* **ረሰሐ፡ገመነ፡ዘ፡አደፈ፡**

አገመነ፡ II, 2 (quamquam Perfecti forma plerumque **አግመነ፡** II, 1 scribitur), *contaminare, inquinare, profanare:* Kuf. 2; Num. 5, 19. 20. 27—29 var.; 30, 3 var.; 35, 34 var.; Sir. 21, 28 var.; 2 Petr. 2, 10; Judae 8; Apoc. 21, 8, al.; **አገመኑ፡መሥዋዕተ፡** Lud. e Libr. Myst.

ተገመነ፡ III, 2 *se contaminare, contaminari, profanari:* Num. 25, 1; 4 Esr. 10, 30; **ኢተገመነት፡ነፍስየ፡በርኵስ፡** Hez. 4, 14; **ለተገምኖ፡** Hez. 44, 25; **ተገመንኩ፡ለከ፡እምኔከ፡** Kuf. 33.

ግሙን፡ part. *contaminatus, pollutus, immundus:* **ምድር፡ግምንት፡** 1 Esr. 8, 80; **ልሳን፡ግሙን፡** Sir. 51, 5; **ግሙን፡ቍርባኖሙ፡ለኃጥኣን፡** 31, 22; **ኵሉ፡ፍናዊሆሙ፡ግሙናን፡** Kuf. 22; Act. 10, 28 rom.; **ግሙናን፡መንፈስ፡** Did. 21; Ssal. Req.

ግምን፡ et **ግመን፡** subst. *immundities, res impura:* **በግምኖሙ፡** (v. **በግማኖሙ፡**) 2 Esr. 9, 11; **መልእዋ፡በግምኖሙ፡** (v. **በግመኖሙ፡**) 1 Esr. 8, 80.

ግምንት፡ subst. *macula, sordes* vel *impuri quid:* **ለእመበ፡ንቅዐት፡ውስተ፡ኅብስት፡** (sc. sacramentali) **አው፡ግምንት፡ኢታዕርግዎ፡** Kedr f. 89.

ግማኔ፡ n. act. et subst. *contaminatio, pollutio, immunditia, res impura:* **እምኵሉ፡ግማኔ፡ኀጢአት፡** Kuf. 20; **ምናኔ፡ወግማኔ፡** Kuf. 21. 23; **ግማኔ፡ዘቲ፡** Kuf. 30. 50; **ግማኔ፡ነፍስ፡** Sap. 14, 26; **በግማኔሆሙ፡ዘገብሩ፡** Hez. 43, 8. 44, 7; Apoc. 17, 4. 21, 27; c. pron. suff. **በግማኖሙ፡** (v. **በግምኖሙ፡** 2 Esr. 9, 11.

ገምዐ፡ I, 1 et 2 [hunc significatum Arabes habent sub (جبش et) جمش] Subj. I, 1 **ይግማዕ፡** *tondere, radere,* barbam: **ወይገምዖ፡ጽሕሞኪ፡** Jes. 7, 20; caput: **ግምዒ፡** (v. **ገምዒ፡**) **ርእሰኪ፡** Mich. 1, 16.

ተገምዐ፡ III, 1 *tonderi, radi:* **ከመ፡ይትገምዑ፡** ὅπως κερϑῶσι (sic legisse videtur interpres pro καρωϑῶσι) Jer. 28, 39.

ግምዔ፡ (non **ግምዒ፡** Lud.), subst. (m.), Pl. **ገማዕይ፡** et **ገማዕው፡** nec non **ግምዔያት፡** et **ግምዓት፡** [fortasse referendum ad hebr. גֹּמֶא, aram. גַּמְנָא (قمع); sec. F. Tuch de Aeth. ling. sonorum sibil. natura et usu p. 9 ad جمع] *ampulla, lecythus, urceus, cotula,* vel aliud hujus generis *vas liquidi:* **ግምዔ፡ቅብእ፡** καμψάκη ἐλαίου Judith 10, 5; 3 Reg. 19, 6; κοτύλη Lev. 14, 10. 12. 15. 21. 24; **ግምዔ፡ልሕኵት፡** ἀγγεῖον Num. 5, 17; σκεῦος Num. 19, 17; Joh. 19, 29; ἄγγος 3 Reg. 17, 10; **በገማዕይሆን፡** Matth. 25, 4; **በገማዕዊሆን፡** Deg.; Mavâs. n. 69; Sx. Teq. 29; **ኵሉ፡ግምዓቲሃ፡ዘቅብእ፡** (v. **ግምዔያቲሃ፡**) Num. 4, 9; **ግምዔያት፡** 3 Reg. 7, 36. var. — *Voc. Ae.:* **ግምዔ፡ዘ፡ማሰሮ፡**

ጎሚዕ፡ n. prgr. i. q. גֹּמֶא *papyrus nilotica:* **ንዋየ፡ጎሚዕ፡** Jes. 18, 2 vrs. nov.

ገመደ፡ I, 1 [جَمَّدَ; vicinum **ገዘመ፡**] Subj. **ይግምድ፡** 1) *secare, amputare, abscidere:* **ዘእንበለ፡ይግምድዎ፡** Job 8, 12; Jes. 38, 12 var.; Num. 13, 23; Joh. 15, 2 rom. a) *putare* vites: Lev. 25, 3. 4; **ጊዜ፡ገሚድ፡በጽሐ፡** Cant. 2, 12; Deg.; Jes. 5, 6. b) *demetere, decerpere,* fruges: **ኢገመዱ፡ፍሬ፡በረከት፡** Chr. ho. 26; uvas: **ይገምዱ፡አስካለ፡** Jes. 18, 5. 2) *caedere,* ligna: **ገመደ፡ጸረ፡ዕፀው፡** Jud. 9, 48; de gladio: **እስከ፡ማእዜኑ፡ትገምዲ፡መጥባሕት፡** κόψεις Jer. 29, 6. 3) *dissecare:* Lev. 1, 8; **ገመዱ፡መሌሊቶሙ፡ከመ፡ሥጋ፡ውስተ፡ጽህርት፡** Mich. 3, 3; Joh. 19, 24. — Scholion *Voc. Ae.* vide sub **መተረ፡**; aliud: **ገሚድ፡ዘ፡መቅረጽ፡**

ገመደ፡ I, 2 *concīdere:* κατακόπτειν, **ራብዕቶ፡ትጌምድ፡በኲናት፡** Hez. 5, 2; **ይጌምድ፡ሥጋሁ፡በእብን፡** Marc. 5, 5.

ተገምደ፡ III, 1 1) *secari, amputari, abscidi:* **ሐረግ፡ወይን፡አንተ፡ትትገመድ፡ወትትአረር፡** Deg. 2) *detruncari, decollari:* **በሰይፍ፡ተገምዱ፡ሕፃናት፡ንጹሓን፡** Sx. Tachs. 30; **ዘተገምደ፡በመጥባሕት፡** Enc. Mag. 15. 3) *dissecari, discerpi:* **ሰሐብዎ፡ወከነ፡ሥጋሁ፡ይትገመድ፡** Abush. 50. 4) *abscidi* vel *praecidi* ut videtur i. q. *absistere, intermittere:* **እስከ፡ማእዜኑ፡ትትገመድ፡መጥባሕቱ፡ለእግዚ"፡** Jer. 29, 6 var.

ግሙድ፡ part. *abscisus, dissectus, truncatus, detruncatus:* **ቶማስ፡ዘአባላቲሁ፡ግሙድ፡** Enc. Nah. 24; **ያዕቆብ፡ግሙድ፡** Sx. Hed. 27; Enc. Masc. 18; Enc. Mag. 30.

ግምድ፡ subst. 1) *segmentum, pars abscisa:* **ግምደ፡ድርግሓ፡** Marc. 2, 21; Luc. 5, 36. 2) Pl. **ግምዳት፡** legitur Prov. 16, 11, sc. **ከመ፡ግምዳት፡ለጽሊጸ፡መዳልው፡** ῥοπή ζυγοῦ, quod vertendum esset *frustula, particulae,* sed emendandum videtur **ግምጸት፡** — *Voc. Ae.:* **ግምድ፡ዘ፡ቍራጭ፡**

ግማድ፡ subst., m. et f., Pl. **ግማዳት፡** *segmentum, frustum:* **ግማደ፡ሥጋ፡** (fem.) Phlx. 243; 2 Reg. 6, 19 var.; **ደይ፡ውስቴታ፡ግማዳተ፡ዘኵሉ፡አባል፡** Hez. 24, 4; **ግማድ፡ዘተርፈ፡እምዕፅ፡** Sap. 13, 13; **በግማደ፡ልብሱ፡** Phlx. 10 (vid. sub **ሐሰየ፡**); trsl.: **ግማዳተ፡አብድ፡** Job 16, 7 (vid. sub **ቅንጣብ፡**).

ግምደት፡ n. act. *amputatio, putatio,* Lud. sine auct.

ገማዲ፡ n. ag. *putator* arborum, Lud. sine auct.

ትግምድት፡ subst. *sectio, amputatio* (passive): **ትግምድት፡አልባሲሆሙ፡** Genz. f. 88.

I. **ገመጸ፡** I, 1 [غمص?] Subj. **ይግምጽ፡** 1) trs. *flectere, inflectere, inclinare:* **እምንእሶሙ፡ግምጽ፡ክሳዶሙ፡** κάμψον τὸν τράχηλον Sir. 7, 23 var.; **ወርቅ፡ገመጾሙ፡ልበሙ፡ለነገሥት፡** ἐξέκλινε Sir. 8, 2; in specie: jus, ut: **ለገሚጸ፡ፍትሕ፡** Ex. 23, 2; Deut. 27, 19; 1 Reg. 8, 3; **ኢትግምጽ፡ፍትሐ፡ለእጓለ፡ማውታ፡በእንተ፡ንዴቱ፡** Clem. f. 94. 160; **ከመ፡ኢይግምጹ፡ፍትሐ፡** f. 227; **ኢትግምጽ፡ፍትሐ፡ነዳይ፡** Did. 4; Macc. f. 10; Kedr f. 28. 2) intrs.: *flecti, inclinare,* **ከመ፡ኢትግምጽ፡ነፍስከ፡መንገሌሃ፡** Sir. 9, 9; de limite: **ወትገምጽ፡እምሀየ፡መንገለ፡** . . . Kuf. 8.

ገመጸ፡ I, 2 *inflectere, incurvare:* **እምንእሶሙ፡ገምጽ፡ክሳዶሙ፡** Sir. 7, 23; **ዘይጌምጽ፡ክሳዶ፡** (sc. suum ipsius) M. M. f. 297.

ግምጸት፡ n. act. *inclinatio:* **ከመ፡ግምጸት፡** (sic legendum videtur pro **ግምዳት፡**) **ለጽሊጸ፡መዳልው፡** ῥοπὴ ζυγοῦ Prov. 16, 11.

II. **ገመጸ፡** I, 1 „*arrodere* panem dentibus" (Lud.), *atterere* [vicinum videtur **ገምዐ፡** et جَمَشَ]: **ሰላም፡ለስምዖን፡አንተ፡ለሐቋሁ፡አጽንዖ፤በሐብለ፡በቀልት፡ይቡስ፡አንተ፡ይገምጽ፡ወይበልዖ፤** Enc. Nah. 3.

ገሥገሠ፡ quadrl. cui contiguum videtur **ጕሥዐ፡** (an etiam **ክሰ፡ሐሰ፡**?); amh. **ገሰገሰ፡** *festinare.*

አንገሥገሠ፡ V *commovere, agitare, excitare:* **ለእመ፡ኢታንገሠግሣ፡ነፋስ፡ለዕፅ፡**, Cod. Abb. LXXXV (a d'Abbadie mihi communicatum). — *Rad. Abb.:* **አንገሥገሠ፡ዘ፡አነሳሳ፡** et **አነቃቃ፡**

ነገሥጋሥ፡ subst. *concitatio, commotio, agitatio, aestus:* ኦአርጌንስ፡ (Origenes) ሀዋኪ፡እር፡ታፈቅር፡ነገሥጋሥ፡ ከመ፡ትግበር፡ነቀልቃለ፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡ M. M. f. 198; እለ፡ነበሩ፡ይትሀወኩ፡ (qui semper agitantur) በነገሥጋሥ፡ነፍስት፡መዋቲት፡ዘይእቲ፡ደዌ፡ነፍስ፡ኢመዋቲት፡ Gad. Kar.

ገሥገሠ፡ *abradere* vid. sub ገሰገሰ፡

ጐሥዐ፡ vel **ጐሥአ፡** I, 1 [جَشَعَ جَوْشٌ جَشَّأَ تَجَشَّأَ; amh. ገሣ፡] 1) trs. *eructare, ebullire, (scatere),* c. Acc.: ኵሉ፡ ዘይጐሥዕ፡ማየ፡ ἐρεύγεται Lev. 11, 10; Macc. f. 25; sermonem, verba: በእለ፡ይጐሥዑ፡በእንቲአየ፡ቃላተ፡ዐመፃ፡ μοχθηροὺς ἐρεύγονται κατ' ἐμὲ λόγους Epist. Cyrilli ad Joann. Ant. in Cyr. f. 115; ጐሥዐ፡ልብየ፡ቃለ፡ሠናየ፡ Ps. 44, 1; his iisdem verbis incipit Lit. Mar. (N. T. rom. f. 170, 1) quare haec Lit. ጐሥዐ፡ልብየ፡ inscribitur N. T. praef. f. 1; Ps. 118, 171. 144, 7; ዕለት፡ለዕለት፡ትጐሥዕ፡ነቢበ፡ Ps. 18, 2; ወጐሥዐ፡ ልብየ፡ጥቀ፡ጥበበ፡ 4 Esr. 14, 42; ዘጐሥዐ፡መጻሕፍተ፡ጥበብ፡ኵሎ፡ Enc. Jac. 10; omisso Acc.: Ps. 37, 8. 2) intrs.: *ebullire, scaturire,* መንፈስ፡ቅዱስ፡ይጐሥዕ፡ውስተ፡ልቡ፡ በከመ፡ይጐሥዑ፡አፍላጋት፡ወይውሕዙ፡ Sx. Jac. 10; እምነ፡ሐዋርያት፡ጐሥዐ፡መንፈስ፡ቅ"፡ላዕለ፡ኵሎሙ፡ቅዱሳን፡መሃይምናን፡ Sx. Teq. 21. — *Voc. Ae.:* ጐሥዐ፡ዘ፡ተፋ፡ፈላኂ፡ይ፡; *aliud:* ብ፡ፈላ፡ገሳኂ፡ይ።

አጕሥዐ፡ II, 1 *eructare* vel *ebullire facere,* Lit. 172, 2.

ጕሥዐት፡ n. act. *eructatio, ebullitio, scatebra:* ከመ፡ ጕሥዐት፡ልበሙ፡ይትናገሩ፡ Asc. Jes. 3, 21; ጕሥዐት፡ኀሊና፡ሰይጣናዊ፡ Cyr. f. 3; ለፈላስፉ፡ልበሙ፡ኢተቶስሐ፡በሃይማኖት፡ወኢበርሀ፡በብርሃነ፡ዚአሃ፡አላ፡ይትአመኑ፡በጕሥዐት፡ልበሙ፡ Chr. ho. 22; ይሜህሩ፡ፈጠራ፡ዘእምጕሥዐት፡ልበሙ፡ M. M. f. 184.

ገሠጸ፡ I, 2 [rad. in Geez tritissima, etiam in lingua amh. obvia; eam Ges. in thes. cum יָסַר composuit, sed miro errore ገሠረ፡ pro ገሠጸ፡ scripsit p. 557. 604 et in Additam. p. 77] *castigare:* መኑ፡ይጌሥጽ፡ሊተ፡ለልብየ፡ ἐπιστήσει μάστιγας Sir. 23, 2; ገሠጸ፡ሥጋሁ፡ Lud. e Vit. S. a) *objurgare, increpare, redarguere, reprehendere,* ἐπιτιμᾶν Ruth 2, 16; Gen. 37, 10; Ps. 9, 5; ቅድመ፡ጠይቅ፡ወድኅረ፡ትጌሥጽ፡ Sir. 11, 7; Matth. 9, 30. 16, 22. 17, 18; ἐγκαλεῖν Zach. 1, 4; ὠνείδισα Jes. 43, 12; ትገሥጸሙ፡ (Subj.) በቃልየ፡ διαπειλήσῃ αὐτοῦ Hez. 3, 17; ἐλέγχειν Job 32, 12; Sir. 21, 6; Matth. 18, 15; Luc. 3, 19; Eph. 5, 11; ἐπιτιμᾶν *increpare* mare Ps. 105, 10; ventos Matth. 8, 26; Marc. 4, 39. b) *graviter monere, admonere, hortari, dehortari,* ἐλέγχειν, ገሥጾ፡ለዐርክከ፡ Sir. 19, 13. 14; ይኄይስ፡ትገሥጽ፡እምትኂስ፡ 20, 2; νουθετεῖν Job 4, 3; 1 Reg. 3, 13; 1 Cor. 4, 14; Col. 1, 28. 3, 16; Tit. 3, 10; παρακαλεῖν, ለምንት፡በከ፡ትጌሥጹኒ፡ Job 21, 34; Jes. 40, 1. 2; Luc. 3, 18; Tit. 2, 15; ገሥጽ፡ 1 Tim. 4, 13; Kuf. 27. 35; ገሥጸትየ፡ 4 Esr. 10, 5; seq. ከመ፡ c. Subj.: Matth. 12, 16. 20, 31; Marc. 3, 12; seq. እምነ፡ c. Inf.: ይጌሥጸኒ፡እምሐዊር፡ውስተ፡ፍኖተ፡ዝንቱ፡ሕዝብ፡ Jes. 8, 11 var. c) *corrigere, disciplinam adhibere, instituere, erudire,* παιδεύειν, እመ፡ብከ፡ውሉደ፡ገሥጽ፡ወመሀሮ፡ Sir. 7, 23; ንጉሥ፡ጠቢብ፡ይጌሥጽ፡አሕዛቢሁ፡ 10, 1; ይጌሥጽ፡ወይሜህር፡ወይመይጥ፡ 18, 13; servos 30, 34; ይገሥጽኪ፡ተራሕቆትኪ፡ Jer. 2, 19; ገሠጽከኒ፡ወተገሠጽኩ፡ 38, 18; በእንተ፡ገሥጸቱ፡ለአብድ፡ Sir. 42, 8; Deut. 8, 5; Ps. 15, 7. 93, 12; Hebr. 12, 6. 9; Eph. 6, 4; 2 Tim. 2, 25 (c. ለ፡ Platt); 4 Esr. 8, 15; ለምሂር፡ወለገሥጽ፡ Enc. Nah. 7; ἐλέγχειν (de disciplina, quam Deus hominibus adhibet inflictis malis) Job 5, 17; Prov. 3, 12.

ተገሠጸ፡ III, 2 *castigari, admoneri, corrigi, disciplinam admittere:* ዘእምንእሱ፡ኢተገሠጸ፡ Sir. 25, 3; ወልድ፡ዘኢተገሠጸ፡ 30, 8; በምሕረት፡ተገሠጹ፡ Sap. 11, 10; Ps. 89, 12; ተገሢጽየ፡ νουθετούμενος Job 23, 14; Jer. 38, 18; Jes. 46, 3; ተገሠጽ፡ Job 34, 16. 37, 13; Ps. 2, 10; Hebr. 10, 25; ዘይትጌሠጹ፡በሥርዐታ፡ለቅድስት፡ቤተ፡ክር"ን፡ Clem. f. 196; episcopus ገሠጸ፡ወኢተገሠጸ፡ Sx. Tachs. 12; ከመ፡ይትገሠጽ፡ ἵνα ἄρτιος ᾖ 2 Tim. 3, 17.

ግሡጽ፡ part. *castigatus,* a) *reprehensus, objurgatus,* Can. Nic. 3 (2); F. N. 6. b) *bene institutus, morigerus:* ወልድ፡ግሡጽ፡ያስተፌሥሕ፡አበዊሁ፡ Fal. f. 64; Lud. ex Enc. Hed. 12. c) *bonis moribus imbutus, eruditus:* philosophi ሰብእ፡ግሡጻን፡ Fal. in Prol.; ብእሲ፡ኢኮነ፡ግሡጸ፡ Fal. (vid. sub ዲበግ፡); Andronicus patriarcha Al. erat ግሡጽ፡ በትምህርተ፡መንፈስ፡ዐቢይ፡ወእኩ፡ሕጹጽ፡ Enc. Ter 8.

ገሣጺ፡ n. ag. *castigator, institutor:* ገሣጼ፡ሕዝብ፡አብዳን፡ Enc. Hed. 13.

ግሣጼ፡ n. act. *castigatio, admonitio:* Joel ነቢየ፡ምህር፡ ወግሣጼ፡ Enc. Teq. 21.

ተግሣጽ፡ subst., m. et f., Pl. ተግሣጻት፡ 1) *increpatio, objurgatio, reprehensio:* πρόσταγμα Job 26, 13; ἐπιτίμησις Job 26, 11; Ps. 17, 18. 75, 6. 103, 8; Koh. 7, 6; ἐλεγμός Jes. 50, 2; Sir. 21, 6; ἔλεγχος 2 Tim. 3, 16; *refutatio* Enc. Tachs. 22. 2) *castigatio, animadversio:* ኢያዐርዕ፡ተግሣጸ፡ ἐνδελεχήσει μάστιγας αὐτῷ Sir. 30, 1; ተግሣጸ፡እግዚ"፡ ὀργὴ κυρίου Mich. 7, 9. a) *disciplina, morum conformatio,* παιδεία, መቅሠፍት፡ወተግሣጽ፡ μάστιγες καὶ παιδεία Sir. 22, 6; Prov. 1, 2. 3, 11. 12, 1; Ps. 49, 18; Deut. 11, 2; Jes. 50, 5; Jer. 2, 30. 17, 23. 39, 33; Hebr. 12, 5. 7; ተግሣጸ፡ሰሎሞን፡ αἱ παιδεῖαι Σαλωμῶντος inscripta est Proverbiorum pars posterior, sc. Prov. 25—29; በእንተ፡ተግሣጸ፡ ካህናት፡ F. M. 32; በእንተ፡ተግሣጸ፡ሕዝበውያን፡ F. M. 34. b) *institutio, eruditio:* ተግሣጹ፡ τὰ ἐντάλματα αὐτοῦ Job 23, 11; δικαιώματα Sir. 4, 17; ዕቀብ፡ተግሣጸሙ፡ለአእሩግ፡ διήγημα 8, 9; συμβουλία 6, 23; ῥήματα 12, 12; διδασκαλία Rom. 15, 4. c) *admonitio, adhortatio, paraenesis:* νουθέτησις, νουθεσία Prov. 2, 2; Job 5, 17; 1 Cor. 10, 11; Lud. Comm. hist. p. 308; Chrys., ubi singulis homiliis adjecta est pars paraenetica, ተግሣጽ፡ inscripta; *tractatus paraeneticus,* ut: አባ፡ሲኖዳ፡ደረሰ፡ድርሳናተ፡ቤዙኃተ፡ወተግሣጻተ፡ወቃላተ፡ በቍዔት፡ Sx. Haml. 7; Masc. 20; Ter 15. 23; Chrysostomus ደረሰ፡ድርሳናተ፡ወተግሣጻተ፡ብዙኃተ፡ Chrys. f. 1.

መገሥጽ፡ part., f. መገሥጽት፡ 1) *castigator, reprehensor, (censor),* ὁ ἐλέγχων Chr. Ta. 30. 2) *institutor, morum formator, paedagogus:* መምህር፡መገሥጽ፡ 1 Tim. 3, 2; παιδευτής Hos. 5, 2; ቀሲስ፡በአምሳለ፡ መገሥጽ፡ Did. 1; መምህር፡ወመገሥጽ፡ዘአልቦ፡ደቂቅ፡ በንጹሕ፡ Did. 4; መምህር፡የዋህ፡ወዕጉሥ፡መገሥጽ፡ Did. 6; ጳውሎስ፡ኄር፡ወመገሥጽ፡ለአሕዛብ፡ Did. 33. 3) *monitor,*

hortator: አብ፡መገሥጽ፡ πατὴρ νουθετῶν Sap. 11, 11; መገሥጽት፡ (παραίνεσις) 8, 9.

ግራ፡ subst. [fortasse pro ግራው፡, referendum ad radd. חור (ኀረወ፡), כור (ከረ፡), غار עור (ዐረ፡), קור, quibus potestas *fodiendi* et *cavandi* inest] *favus;* semper conjunctum cum መዓር፡, sc. መዓረ፡ግራ፡ et usurpatum pro κηρός *cera:* Jes. 64, 2; Judith 16, 15; 4 Esr. 13, 5; Hen. 1, 6. 52, 6; II Can. Ap. 66; etiam መዓረግራ፡, ut: በከመ፡ መዓረግራ፡ የኀትም፡ ሰብእ፡ በማኅተመ፡ ወርቅ፡ ὥσπερ εἰ κηρῷ τις ἐμπήξει σφραγῖδα χρυσῆν, Cyr. de r. fid. f. 51. — *Voc. Ae.:* መዓረ፡ግራ፡ዘ፡ሠምዕ፡ምስለ፡መዓርሂ፡ይ፡

ጌራ፡ *galea* vid. sub ገየረ፡

ገራህት፡ subst., m. et f., Pl. ገራውህ፡ [ni fallor i. q. قَرَاحٌ قِرْوَاحٌ *terra in qua neque aqua neque arbores sunt; campus ad serendum purus redditus*] *ager* vel *campus arabilis, terra arva, arvum, rus:* Gen. 23, 13. 17. 33, 19. 49, 32; Ex. 22, 4 seq.; 23, 10; Lev. 25, 3 seq.; 27, 16 seq.; Deut. 23, 25; Ruth 2, 2 seq.; 4, 5; 2 Reg. 14, 30; Job 24, 6; Jes. 5, 8. 28, 25. 36, 2. 61, 11; Jer. 6, 12. 39, 7 seq.; Matth. 13, 24 seq.; 22, 5. 24, 18; Luc. 13, 19 (κῆπος); ገራውህ፡ Gen. 26, 14; Kuf. 11; 2 Esr. 15, 3; 1 Par. 6, 57 seq. (περισπόρια); Ps. 106, 37; Job 39, 10; Jes. 32, 13; Jer. 8, 10. 39, 15; Joel 1, 10 (πεδία); Hez. 36, 30; Judith 2, 27. 8, 7; Matth. 12, 1. 19, 29; Marc. 2, 23; episcopus እመበ፡ውስተ፡ ከልእ፡ብሔር፡ገራውህ፡ (scriptum est በራውኅ፡) Can. Sard. 12. (De Apoc. 18, 11 vid. sub I ገርሕ፡) — *Voc. Ae.:* ገራህት፡ጉርን፡ብ፡እርሻ።

I. ገርሕ፡ subst. *merx, mercatura* [جرح I et VIII (جرس VIII et جرش VIII et جرم I. VIII) *comparavit, sibi acquirere studuit*]: እምደሰያት፡ አብዝኆ፡ ገርሐኪ፡ τὴν ἐμπορίαν σου Hez. 27, 15; ወያመጽኡ፡ተግባሮሙ፡ ዕሱቀ፡ ይርከዋ፡ ገርሖሙ፡ φέροντες ἐμπορίαν — θησαυρούς 27, 24. — At eodem referendum videtur ገራውሕ፡ γόμος Apoc. 18, 11 (tamquam Pl. a ገሪሐት፡ vel ገራሕት፡; modo lectio sana sit). — *Voc. Ae.:* ገርሐኪ፡ዘ፡ዋጋሽ፡

II. ገርሕ፡ subst. „*equus tractatus, institutus,* aliâs ፈረስ፡ርዩዕ፡, un cheval dressé" Lud. auct. Greg. — Amh. magis quam Aeth. esse videtur, vid. scholion Voc. Ae. ad ተረየዐ፡ (Arabes habent جَرِن).

ገረመ፡ I, 1 [quod equidem non cum كرم (Isenb. lex. p. 172) sed cum وجر ,נָגַר גרה composuerim] Subj. ይግርም፡, *verendum, terribilem, formidabilem esse, terrere,* እስመ፡ብዙኃ፡ ዘይገርም፡ (v. "ጌርም፡) ቀቲሎቱ፡ (v. "ሎቶ፡) 1 Par. 10, 4; a) c. እምነ፡ comparationis: ዘይገርም፡ (v. pro ዘይጌርም፡) እምዝ፡ Hen. 21, 7; 4 Esr. 12, 17; Ps. 75, 12; ብከሙ፡ (habetis eum qui) ዘይገርም፡እምነገሥት፡ Clem. f. 121. b) impers. c. Acc. pers. (es graut einem): ነገሥቶሙ፡ ይደነግፁ፡ ወይገርሞሙ፡ Hez. 32, 10; ገረሞሙ፡ ለዐይኖሙ፡ 2 Esr. 16, 16; ኢትፍርህዎሙ፡ ወኢይገርምክሙ፡ Jsp. p. 347.

ገረመ፡ I, 2 1) *terrere, ex-, perterrere, terrorem injicere, formidare facere:* ትጌርመኒ፡ ἐκφοβεῖς με Job 7, 14. 23, 15; Ps. 13, 9; Sap. 11, 20; ትጌርም፡ ወታደነግፆ፡ Sir. 4, 17; ለፈራሂ፡እግዚ"፡ አልቦ፡ዘይጌርሞ፡ 31, 16; Judith 16, 25; ይጌርሞሙ፡ለአሕዛብ፡ Ep. Jer. 3; Dan. 4, 2; Mich. 4, 4; Hez. 34, 28; 2 Esr. 16, 9; 1 Petr. 3, 14; 2 Cor. 10, 9. (In loco: ክርስቶስ፡ገረማ፡ለዕፀ፡በለስ፡ወየብሰት፡ M. M. f. 111 legendum videtur ረገማ፡). 2) *formidabilem esse,* Hen. 21, 7; መንግሥት፡ አንተ፡ ትጌርም፡ እምኵሉ፡ መንግሥት፡ 4 Esr. 12, 17 var.; seq. Acc. Inf.: እስመ፡ብዙኀ፡ዘይጌርም፡ቀቲሎቶ፡ 1 Par. 10, 4 var.

ተገረመ፡ III, 1 et 2 *terribilem se praebere, verendam prae se ferre speciem* ex. gr. imperantis, dominantis, *territare, minari, terribilem esse:* ተገረሙ፡በአፍርሆቱ፡ Gad. T. H.; principes ኢይምጽኡ፡ በተገርሞ፡ (paulo infra በትግርምት፡) ውስተ፡ቤተ፡ክር"ን፡ Clem. f. 120; ኢይሰምዕ፡ ድምፀ፡ዘይትጌረም፡ φορολόγου Job 39, 7; እንዘ፡ይትሜአከሙ፡በተገርሞ፡ Jsp. p. 297; መንግሥት፡አንተ፡ትትገረም፡ እምኵሉ፡መንግሥት፡ 4 Esr. 12, 17 var.; c. c. Acc. pers.: ኢትትገረመኒ፡ ኦዐረ፡እግዚ"፡በኵነኔከ፡ Jsp. p. 289; ተገረሞሙ፡ ወዐረርሙ፡ p. 378.

ግሩም፡ part. 1) *terribilis, formidabilis, timendus,* φοβερός Deut. 1, 19. 8, 15; Jes. 21, 1; Hab. 1, 7; Dan. 2, 31. 7, 7; Hen. 21, 1 seq.; 4 Esr. 10, 39; Hebr. 10, 27. 31; ኵነኔ፡ግሩም፡ Enc. Hed. 22; ግሩመ፡ከንከዎሙ፡ለአዝማድየ፡ Ps. 30, 14; ግርምተ፡ረሰይዎ፡ለምድር፡ Num. 13, 32; ግሩመ፡ገጽ፡ ἀναιδὴς προσώπῳ Deut. 28, 50; ግሩም፡ውእቱ፡ብእሲ፡ ነባቢ፡በውስተ፡ሀገሩ፡ Sir. 9, 18; ግሩመ፡ከነ፡(ሙሴ፡) ላዕለ፡ ፀር፡ 45, 2; ኢኮኑ፡ግሩማን፡ለዘይገብር፡ሠናየ፡ Rom. 13, 3; nonnumquam neutraliter: *terribile, res formidabilis, formido:* በእንተ፡ግሩም፡ዘረከበኒ፡ Job 3, 24; ግሩም፡ (v. ግርማ፡) እምኀበ፡እግዚ"፡ ὁ φόβος Job 13, 11; ነበብኩ፡ግሩመ፡ Lud. Comm. p. 503 n. 41. 2) *verendus, venerandus, augustus, majestate praeditus,* de Deo; Ps. 46, 2. 75, 7. 11. 95, 4; 2 Esr. 11, 5. 14, 14; Deut. 10, 17; Sir. 43, 29; de verbo Dei 4 Esr. 8, 27; de specie divina Jud. 13, 6; de rege vel regina: ወለብሰት፡አልባሰ፡ክብራ፡ወኮነት፡ግርምተ፡ ἐπιφανής Esth. 5 apcr.; ግሩም፡ውእቱ፡ጥቀ፡ φοβερὸς ibid.; de loco sacrosancto Gen. 28, 17; Kuf. 27; de colloquio quod horrore sacro percellit alqm 4 Esr. 1, 4; ምእናም፡ግሩም፡ Lit. 160, 4. — Adv. ግሩመ፡ *auguste* Ps. 138, 13.

ግርማ፡ subst., m. et f., 1) *terror, pavor, horror,* etiam *causa terroris, formido, terriculamentum:* እግዚ"፡አንበረ፡ግርማሁ፡ዲበ፡ኵሉ፡ አሕዛብ፡ 1 Par. 14, 17; 2 Par. 20, 29; Sap. 17, 6. 17; ግርማ፡ዐቢይ፡ወድቀ፡ላዕሌሁ፡ Kuf. 14. 30; Job 39, 19. 41, 5; ግርማ፡ሌሊት፡ Job 4, 13; Ps. 90, 5; ግርማ፡መዐትከ፡ Ps. 89, 13; እምግርማ፡ቃሉ፡ደንገፁ፡አሕዛብ፡ Jes. 33, 3; φοβερισμοί Ps. 87, 17; በግርማ፡ዐቢይ፡ ἐν ὁράμασι μεγάλοις Jer. 39, 22; ከመ፡ይርአይ፡ግርማ፡ Job 33, 16; ድምፀ፡ግርማ፡ Jer. 37, 5; Deus ይከውንክሙ፡ ግርማክሙ፡ Jes. 8, 13; c. Gen. ejus, qui terrorem injicit: ምስለ፡ግርማሆሙ፡ Hez. 32, 30; Job 9, 34; Ps. 144, 6; ግርማ፡ አክይስት፡ γαυρίαμα δρακόντων Job 4, 10; Matth. 14, 26. 2) *majestas verenda* Dei regisve, *magnificentia veneranda* vel *formidabilis:* ግርማከ፡ Job 13, 21. 25, 2. 31, 23; እምገጸ፡ግርማ፡እግዚ"፡ Jes. 2, 10. 19 var.; አመጽእ፡ግርማየ፡ላዕሌከ፡ τὰ ἔνδοξά μου Jes. 48, 9; δόξα

regis Dan. 5, 18; ልቡስ፡ውእቱ፡ኵሎ፡አልባሰ፡ግርማሁ፡ ἐπιφανείας Esth. 5 apcr.; ግርማ፡መብረቅ፡ δόξα Act. 22, 11. 3) *dignitas, gravitas;* ግርማ፡ sacerdotii II Can. Nic. 31; Enc. Nah. 30; Mariae virginis, Lud. e Ssal. Req.; ዘበዝኀ፡ሥሒቁ፡የሐጽጽ፡ግርማሁ፡ Fal. f. 21.

ግረምት፡ subst. *terriculamentum, formido:* ወይከውኖሙ፡ለግረምቶሙ፡ (in Cod. Laur.; in caeteris መግረምቶሙ፡) ብሔረ፡ይሁዳ፡ φόβητρον Jes. 19, 17 (siquidem lectio bona est).

መግረምት፡ subst. id.: ወይከውኖሙ፡ግብጽ፡መግረምቶሙ፡ለብሔረ፡ይሁዳ፡ Jes. 19, 17 var.

መግረሚ፡ part. c. term. adj. *terrens, terribilis,* Lud. e Mss. Colb.

ትግርምት፡ subst., m. et f., 1) *res timenda* vel *terrorem injiciens:* ኢትፍርሁ፡ትግርምቶሙ፡ Jes. 8, 12. 2) *terrores quos quis injicit* vel *quibus terret* alqm, *minae, terricula:* ትግርምት፡ያወድቆ፡ Job 15, 21; Herm. p. 47; ኢትፍርሁ፡ጽዕለተ፡ሰብእ፡ወኢትግርምቶሙ፡ φαυλισμός (*dirae*) Jes. 51, 7; እለሰ፡ኢይፈርሁ፡ትግርምቶ፡ለውእቱ፡ንጉሥ፡ Clem. f. 156; Enc. Ter 27; Org. 3.

ጋርሣ፡ subst. (modo lectio sana sit) ut videtur nomen cibi, fortasse *offa* (sicut ጕርሻ፡ Lud. lex. amh. c. 87): ውስተ፡መክን፡አኀው፡ድውያን፡አልቦ፡ዘይብላዕ፡ጋርሣ፡ወኢይስተይ፡ወይነ፡ዘእንበለ፡ዘይደዊ፡ Reg. Pach.

ገረረ፡, rarissime ገረ፡ I, 1 [potestas radicis prima in *trahendo* גָּרַר جَرَّ est; inde propagatur *trahere* alqm i. e. *ducere* et intrs. *trahi* i. e. *duci, ducem sequi, obsequi,* coll. جَرَّ X *se dedit arbitrio* alcjs *eique obedivit,* جَرَّعَ IV] Subj. ይግርር፡, rarius ይግረር፡, *se dedere* vel *submittere* alicui, *se subjicere imperio* alcjs vel *subjectum esse, in potestatem* alcjs *se permittere, parere, subigi;* politice: ለሊሆሙ፡ገረሩ፡ ηὐτομόλησαν Jos. 10, 1; 2 Reg. 10, 19 (ubi Cod. R ገሩ፡ pro ገረሩ፡ exhibet); συνεστάλησαν Jud. 11, 33; ὑπακούσονται Jes. 11, 14; c. ለ፡ alicui: ገረሩ፡ሎሙ፡ ἐπικαλέσασθε αὐτούς Judith 7, 26; ὑπετάγησαν 1 Par. 29, 24; ተአዘዘት፡ወገረረት፡ኵላ፡ምድር፡ለእግዚ'፡ 22, 18; ፈቀዱ፡ይግርሩ፡ሎቱ፡ Jsp. p. 295; ከመ፡ይግርር፡ሎቱ፡ኵሉ፡ 4 Esr. 11, 7 var.; ኢይግርር፡ኤጲስቆጶስ፡ዘኢየሩሳሌም፡ለከልኤ፡እምነ፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡ F. N. 4; de servo: እመሰ፡ኢገረረ፡ πειθαρχεῖν Sir. 30, 38; de creaturis, δεδάμασται Jac. 3, 7; ኢይገርር፡ለሕገ፡እግዚ'፡ ὑποτάσσεται Rom. 8, 7 Platt. — *Voc. Ae.:* ገረረ፡ዘ፡ተገዛ ።

ገረረ፡ I, 2 *subjectum esse, parere:* ዘይትኤዘዝ፡ወይገርር፡ለአበዊሁ፡ Sx. Genb. 18.

አግረረ፡ II, 1 *subjicere imperio* alcjs vel suo, *subjungere sub potestatem* alcjs vel suam, *subigere, perdomare, domare:* ኵሎ፡በሓውርተ፡አግረርየ፡ ἐπικρατήσας Esth. 3 apocr.; 4 Esr. 11, 7. 14, 37; Dan. 2, 40. 44; 2 Par. 11, 1; ኵሎ፡አግረርከ፡ሎቱ፡ Ps. 8, 7. 17, 51. 46, 3. 143, 3; Eph. 1, 22; አግረሮ፡ Hebr. 2, 8; አግረሮሙ፡ ἐτροπώσατο αὐτούς 2 Reg. 8, 1; ታገርረከ፡ምሕረተ፡እግዚ'፡ εἰς μετανοήν σε ἄγει Rom. 2, 4 rom.; እስከ፡ታገርራ፡ለነፍሱ፡ Sir. 4, 17; ለልሳን፡አልቦ፡ዘይክል፡አግርሮታ፡ δαμάσαι Jac. 3, 8; ይሰርሕ፡እስከ፡ያገርር፡ተያፍኒሁ፡ Sir. 38, 26; *exercere* alqm ad alqd, γυμνάζειν, አግርር፡ርእሰከ፡ለጽድቅ፡ 1 Tim. 4, 7.

ግሩር፡ part. *subjectus, obnoxius:* ግሩር፡ታሕተ፡መኰንን፡እገር፡ Org. 1; ὑπόδικος Rom. 3, 19; እቀውም፡ግሩር፡ለኵነኔ፡ Act. 26, 6.

I. ግረት፡ n. act., *actio subjiciendi* et *domandi, subactio,* Gad. Kar.; γυμνασία (*exercitium*) 1 Tim. 4, 8.

ገራሪ፡ n. ag., Pl. ገራርያን፡ *submissus, obsequens:* አማንያን፡ለቃለ፡እግዚ'፡ወገራርያን፡ለነገረ፡አኀው፡ Gad. Kar.

መግረሪ፡ part. c. term. adj., sec. Lud. etiam መግረር፡, *subactor, domitor:* Christus መግረሬ፡ዐርየ፡ Genz. f. 18 al.; Kbr. Nag. n. 113; መግረረ፡ዐር፡ Lud. e Ssal. Req.; Daniel መግረሬ፡ዐናብስት፡ Org. 4.

II. ግረት፡ subst., species *acaciae* (seu spinae aegyptiacae): ዕፀ፡ግረት፡ Sx. Sen. 17; ዕፀ፡ግረት፡እንዘ፡ቈጽለ፡ዕፁ፡ኢይትነገፍ፡ወአባሪሁኒ፡ኢይጸድፉ፡ M. M. f. 48. — *Voc. Ae.:* ግረት፡ዘ፡ግራር፡ (De ግራር፡ dichrostachys cinerea, acacia eburnea, acacia planifrons vid. Harris II Anh. p. 36).

ገርስ፡, (si non ገሪስ፡) subst., Pl. ገርሳት፡, ut videtur *cardo* januae [rad. גרש جَرَسَ, de qua vid. Ges. thes. p. 306, contigua est radici جَرَّ, unde جَارُورٌ *cardo*]: ወከዕበ፡አስተዳለወ፡ብርተ፡ብዙኀ፡ዘአልቦ፡መድሎት፡ለገርሳተ፡ (v. ገርሶተ፡) ኆዋኅው፡ወለበዕድኒ፡ግብር፡ καὶ τοὺς στροφεῖς ἡτοίμασε καὶ χαλκὸν εἰς πλῆθος, οὐκ ἦν σταθμός 1 Par. 22, 3. — *Voc. Ae.* duplex interpretamentum habent: ሰናስል፡ገሪሳት፡መዋቅሕት፡ብ፡ሰንሰቱ፡; *aliud:* ገሪስት፡ (v. ገሪሳን፡) ዘ፡ሰንሰለት፡; *aliud:* ገረሰ፡ (v. ጌረሰ፡) ዘ፡ሰርሒ፡; *aliud:* ሐነጸ፡ሣረረ፡ጌረሰ፡ብ፡ሰራ ።

ግራብ፡ subst., Pl. ግራባት፡, ut videtur, *uter, culeus* (coll. جِرَابٌ): in horto beatorum ለእመ፡ኀሠሥከ፡ቀብአ፡ዘይት፡ትረክብ፡ኀበ፡ግራብቲሃ፡ (sc. ለገነት፡; aurum si quaesiveris ትረክብ፡ኀበ፡መዛግብቲሃ፡ al.) M. M. f. 213; ተመልአ፡ግራብተ፡ምስጢር፡ወይነ፡አምልኮ፡ዘፈልፈለ፡እምገቦ፡ትስብእተ፡መለኮት፡ Org. 7 (ubi Lud. *calicem* vel *poculum* interpretatus est).

ጕርን፡ (etiam ጎርን፡ et ጐርን፡ et ጕርና፡) subst. [sive obsoletum sive peregrinum, nam aliâs frequentant ዐውድ፡ et ምክያድ፡; respondet גֹּרֶן جُرْنٌ] *area* frumentaria: ጕርን፡ v. ጎርን፡አርና፡ 1 Par. 21, 15. 18. 21 (ጕርና፡). 22. 28; 2 Par. 3, 1; Org. 1. — *Voc. Ae.:* ጕርን፡ዘ፡ሐርሻ፡ (v. ኀንስራ፡); *aliud:* ገራሕት፡ጕርን፡ብ፡እርሻ ።

ጕርዔ፡ (passim ጕርዒ፡) subst. m., rarius f. (ut Prov. 8, 7), Pl. ጕራዒት፡ [גָּרוֹן גַּרְגְּרוֹת ܓܓܪܬܐ, جِرِّيَّةٌ; جَرْجَرَ et غَرْغَرَ] *guttur, gula, fauces,* λάρυγξ et φάρυγξ, ሚጢ፡ጕርዔኪ፡እምነ፡ጽምእ፡ Jer. 2, 25; ጥዑም፡ለጕርዔየ፡ Ps. 118, 103; ጕርዔ፡እክለ፡ይጥዕም፡ Job 12, 11. 34, 3. 20, 13; ጕርዔ፡ይፈልጦ፡ለኵሉ፡ጣዕመ፡እክል፡ Sir. 36, 24; Cant. 2, 3; ይጠግዕ፡ልሳኖሙ፡በጕርዔሆሙ፡ Job 29, 10; Thren. 4, 4; Ps. 21, 16; ስሒክ፡ጕርዔሁ፡ Jsp. p. 376; ሰላም፡ለጕርዔኪ፡ I Sal. Mar. 17; ጕርዔየ፡ይነብብ፡ Job 6, 30; Prov. 5, 3. 8, 7; ኢታርኁ፡ጕርዔከ፡ Sir. 34, 12; ኢትክሉ፡ነቢበ፡በጕርዔክሙ፡ Clem. f. 260; Did. 2; Pl. ጕራዒት፡ (etiam pro Sing. usur-

patum, sicut *fauces*) Ps. 5, 11. 113, 15. 134, 17. 149, 6; Rom. 3, 13; Did. 28; መተረ፡ጕርዔ፡ Enc. Teq. 6. — *Voc. Ae.*: ጕርዔ፡ዘ፡ጕረር፡(ጕሮር፡).

ጕርዐየ፡ quadrl. I denom. *jugulare*; *Voc. Ae.*: ዘብሑ፡ጕርዐዩ፡ (sic) ዘ፡ሐረዱ፡ — *Rad. Abb.* habent: ጕርኤመ፡ብ፡አገመ፡

ተጕርዐየ፡ III, 1 *se ipsum jugulare* (si non: *strangulare*): እምፈተውኩ፡ለልየ፡እትጕርዐይ፡ ἐμαυτὸν χειρώσασθαι Job 30, 24.

ትግርዕት፡ vid. sub ትግዕርት፡ sub ገዐረ፡

ገርዜን፡ n. prgr. (ut videtur corruptum e *carbasinus*, καρπάσινος) *linteum subtilissimum, carbasinum*: Christus በሰንዱን፡ገርዜን፡ተቀብረ፡በመቃብር፡ hom. Epiph. in Cyr. f. 118; አምጽኡ፡ልብሰ፡ገርዜን፡ለግንዘተ፡ሥጋሁ፡ Lit. Chrys.; Christus ዘተጠብለለ፡በልብሰ፡ገርዜን፡ Org.; M. M. f. 3; Enc. Hed. 29; ለምሥዋዕ፡ይኩን፡መንጦላዕት፡ዘገርዜን፡ንጹሕ፡ዘአልቦ፡ነውር፡ Kid. f. 6; ክድንኒ፡ገርዜነ፡ጸጋ፡ዘኢአነምዎ፡ጠቢባን፡ III Sal. Mar. 17. — *Voc. Ae.*: ገርዜን፡ዘ፡ሻሽ፡; *aliud*: ብ፡መረዌ፡ወሻሽ፡ይ።

ጌርጌል፡ n. prgr. sc. 1) γελγέλ גַּלְגַּל *rota, turbo* Hez. 10, 13. 2) „*unum e septem coelis*, quos Aethiopes asserunt", Lud. ex Org. 2; ገርጌል፡ „primo die creatum esse, nugatur auctor Libr. Myst." (Lud.); ምሕልላነ፡አዕርግ፡ጌርጌለከ፡ Hym. Mus. Brit. LIV n. 7.

ገርገረ፡ rad. de qua vid. Ges. thes. p. 305 sub גרר n. 5.

አንገርገረ፡ V 1) *se volutare, volutari*: ናንገርግር፡በተፋቅሮ፡ ἐγκυλισθῶμεν Prov. 7, 18; Did. 2; sponsa ዘታንገረግር፡በተዘውዖ፡ Lud. e Mss. Colb.; ወድቀ፡ውስተ፡ምድር፡ወአንገርገረ፡እንዘ፡ይበኪ፡ Sx. Masc. 3; አንገርግሮት፡ Phlx. 110 (vid. sub አልኮመ፡); አንገርገረ፡ውስተ፡ምድር፡ Gad. T. H.; አንገርገረ፡ታሕተ፡እገሪሁ፡ ibid.; de serpente Gad. Ad. f. 16; ከመ፡ሐራውያ፡ዘይኔጽር፡ታሕተ፡ወያጸንን፡እመንገለ፡ከርሡ፡ወያንገረግር፡ውስተ፡ጸብር፡ κάτω νεύουσι πρὸς τὴν γαστέρα κύπτοντες καὶ τῷ βορβόρῳ ἐγκαλινδούμενοι Chr. Ta. 12. 2) *facere ut se volutet* alqs: እኩይ፡ጋኔን፡አኀዞ፡ወያንገረግሮ፡ Matth. 17, 15; diabolus አውደቃ፡ወአንገርገራ፡ Sx. Jac. 3; Sen. 7; pastor አንገርገሮሙ፡(ለአባግዒሁ፡ድውያን፡) ውስተ፡ውእቱ፡መሬት፡ (cui medica salubritas inerat) Sx. Sen. 15. — *Voc. Ae.*: አንገርገረ፡ዘ፡ተንከባለለ።

ነገርጋር፡ subst. *volutatio*, nomen morbi, quem *epilepsiam* dicunt (sec. Lud. *jectigatio*, Beitstanz): ዘአኀዞ፡ጋኔን፡ወነገርጋር፡ Clem. f. 178; እለ፡በሙ፡ነውረ፡ዘነገርጋር፡ወዘጋኔን፡ኢይሠየም፡ውስተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 130; ዘነገርጋር፡ *epilepticus* Luc. 9, 38 in tit.; Matth. 17, 14 in tit.; እለ፡ነገርጋር፡ Matth. 4, 24.

ጕርጕረ፡ rad., cognata cum ጕርዔ፡, غرغر جرجر (etiam התגורר Hos. 7, 14 ut mihi videtur) nec non ነገረ፡

አንጐርጐረ፡ V *murmurare, fremere* prae impatientia vel indignatione, *queritari, indignabundum esse, stomachari*: እለ፡ያንጐረጕሩ፡ οἱ γογγύζοντες Jes. 29, 24. 30, 12; ለምንት፡ያንጐረጕር፡ሰብእ፡ Thren. 3, 38; Judith 5, 22; Ps. 58, 17. 105, 25; Ex. 15, 24; Num. 11, 1; Judae 16; διαγογγύζειν Deut. 1, 27; Luc. 15, 2; አንጐርጐሩ፡ወተአንተሉ፡ ἠγανάκτουν Sap. 12, 27; c. በእንተ፡ rei vel pers.: Num. 14, 36; Matth. 13, 57 (σκανδαλίζεσθαι); Joh. 7, 12; c. ላዕለ፡ pers.: Num. 14, 2. 27; Matth. 20, 11, vel በላዕለ፡ Num. 17, 20; Ex. 16, 8, vel ዲበ፡ Ex. 17, 3 var.; c. ላዕለ፡ rei: ኢታንጐርጕር፡ላዕለ፡ጸጋ፡ዘወሀብከ፡ Fal. f. 57; c. Acc. pers.: Ex. 17, 3.

ነጐርጓር፡ subst. (m.) *murmuratio, quiritatio, querela, indignatio*, γογγυσμός Ex. 16, 7. 8; Num. 14, 27; Jes. 58, 9; አኅደግዎሙ፡እኩየ፡ነጐርጓሬ፡ Sir. 46, 7; Sap. 1, 10. 11; Phil. 2, 14; ὀργή 1 Tim. 2, 8.

መንጐርጕር፡ et መንጐራጕር፡ part., f. መንጐራጕሪት፡ *murmurator, querulus, stomachosus*: መንጐርጕራን፡ et መንጐራጕራን፡ κέρκωπες Prov. 26, 22. 18, 8 var.; 16, 18 var.; ኢትኩን፡መንጐርጕረ፡ Const. Ap. 8; Lud. Comm. hist. p. 317 n. 55 et p. 320 n. 63; Clem. f. 85; መንጐራጕሪት፡ Fal. f. 38. 52 (vid. sub አደመነ፡).

ግርጣጥ፡ subst. nomen *instrumenti musici* cujusdam, Chr. Ax. f. 94 (vid. ገንታ).

ግሪጳ፡ n. prgr. sc. γρῦψ (in Acc.) *gryps* avis (cui respondet פֶּרֶס *aquila ossifraga*), Lev. 11, 13; Deut. 14, 13. „Aethiopes intelligunt suam ኤጥምጳሞር፡ avem albam rapacem cadavera quaerentem", Lud. (vid. Lud. lex. amh. c. 64).

ጕረጸ፡ verbum significationis haud satis certae, quod Lud. affert e Libr. Myst.: ሐራውያ፡ዘውእቱ፡መፍልስ፡ወጥረሲሁ፡እኩይ፡ወጐረጾ፡ (sic) ለስጥና፡ወጐየየ፡ et interpretatur „*invasit* Setnaelem ut fugeret".

መጕረጽ፡ subst. ut videtur *instrumentum scalpendi* i. e. *unguis aduncus* [?גרד جَرَضَ *scalpsit, scabit,* حرش et خرش]: አራዊት፡መሣጥያን፡እለ፡በሙ፡ጽፍራት፡ወመጕረጽ፡ F. N. 23.

ገረፈ፡ *rete confecit*, Lud. sine auct.

ገሪፍ፡ subst. f. *verriculum, sagena, rete* [de rad. גרף, cui primitus vis *rapiendi* et *verrendi* inerat, vid. Ges. thes. p. 304] σαγήνη Matth. 13, 47; ኅሥሙ፡ከመ፡ይግበር፡ሎሙ፡ገሪፈ፡ Phlx. 125; ከመ፡ያመሥጥ፡ወይጠል፡እመሥገርተ፡ገሪፍ፡ Enc. Tachs. 10; መሥገርተ፡ገሪፍ፡አንተ፡ታስተጋብእ፡ዘመደ፡ኵሉ፡ዓሣት፡ Org. 3. — *Voc. Ae.*: ገሪፍ፡ዘ፡መረብ፡

ጕሪፋ፡ vel ኅሪፋ፡ subst. ut videtur *poena, supplicium*: በሊሕነ፡እምኀሪፋነ፡ወእምቀዳሚት፡አበሳነ፡ ἀνιέντα ποινῆς καὶ τῶν ἀρχαίων αἰτιαμάτων Cyr. ad Th. f. 21. [An ab amharico verbi ገረፈ፡ significatu *virgis caedere, flagellare, castigare, punire*?]. At *Voc. Ae.* ad Cyr. exhibet: ጕሪፋነ፡ዘ፡ጌጋይነ፡; eodemque pertinere videtur scholion *Voc. Ae.*: ጕራፍት፡ (v. ጕረፋት፡)ዘ፡ከንቶ፡ [جرم?].

ጌሰም፡ *cras* vid. sub ጌሰ፡

ገሰሰ፡ vel ገሠሠ፡ I, 1 [ששׁ مَسَّ vel جَسَّ] Subj. ይግስስ፡ 1) *palpare, con-, attrectare, manu tangere*, ገሲስ፡ ψηλάφησις Sap. 15, 15; Ps. 113, 15; c. Acc.: ትወዲ፡እዴከ፡ሎቱ፡ለገሲሶቱ፡ Job 40, 27; Gen. 27, 12. 21; Kuf. 26;

1 Joh. 1, 1; Luc. 24, 39; Fal. f. 53. 54 (vid. sub ሕዋስ፡). 2) *tangere, attingere*, ἅπτεσθαι, c. Acc.: Gen. 3, 3; Kuf. 3; Lev. 5, 2. 3. 11, 27 seq.; 12, 4. 15, 5 seq.; Ps. 103, 33. 143, 6; Dan. 9, 21. 10, 16. 18; እምድኅረ፡ገሰሰ፡በድኑ፡ወካዕበ፡ይደግም፡ገሲሶ፡ Sir. 31, 30; ዘገሰሰ፡ፒሳ፡ 13, 1; Jes. 52, 11; ዘኢይከውኖሙ፡ለገሲስ፡በእደዊሆሙ፡ Judith 11, 13; Marc. 1, 41. 6, 56; ገሰሶ፡አዕይንቲሁ፡ 8, 25; ኢትግስስ፡ወኢትልክፍ፡ Col. 2, 21; F. M. 31, 3; ገሰሰኒ፡አፉየ፡ Jer. 1, 9; እዴ፡እግዚ"፡ገሰሰኒ፡ Job 19, 21; ኢትገሰሰከ፡እኪት፡ Job 5, 19. 4, 5; ገሰሶ፡እግዚ"፡ወአኀዞ፡ለምጽ፡ 4 Reg. 15, 5; violandi vel laedendi causa: Jer. 12, 14; Zach. 2, 8; Job 1, 11. 12. — *Voc. Ae.*: ገሰሰ፡ዘ፡ዳሠሠ፡ v. ደኀሠሠ፡

አግሰሰ፡ II, 1 *palpare* vel *contrectare sinere* alqm alqd, Jud. 16, 26.

ተገሰ፡ III, 1 *contrectari, attrectari, manu tangi*: ተገሰ፡(ኢየሱስ፡)እምቶማስ፡ Kid. f. 3; Cyr. ad Th. f. 24; ኢይትገሰስ፡ Nah. 3, 1 var.; እሳት፡እንተ፡ኢትትገሰስ፡ Deg.; Org. 1.

ግሱስ፡ part. *contrectatus, tactus*, Lud. sine auct.

ግሰት፡ n. act. *palpatio, contrectatio, tactio, tactus*: ኢልኩፉን፡በግሰተ፡አጻብዕ፡ M. M. f. 52; በግሰተ፡እድ፡ F. M. 14, 1; በግሰተ፡ክናፍሪሁ፡ለዳንኤል፡ M. M. f. 92; Org.

ገሳሲ፡ n. ag. *palpator, contrectans*: መቴዎስ፡ገሳሴ፡ቍስልከ፡ (o Christe), Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; f. ገሳሲት፡ Org. 1.

ግሳሴ፡ subst. *attrectatio, tactus*, Enc. Teq. 27.

ገስገሰ፡ quadrl. I et **ገሰሰ፡** I, 1 *deradere, abradere*: እምድኅረ፡ገስገስዎ፡ (v. ገሰስዎ፡) ለውእቱ፡ቤት፡ μετὰ τὸ ἀποξυσθῆναι τὴν οἰκίαν Lev. 14, 43.

ገስገሰ፡ *commovere* vid. sub ገሠገሠ፡

ግብ፡ *fovea* vid. sub ገበበ፡

ገቦ፡ *latus* vid. post ገብአ፡

ገብላ፡, rarius **ግብላ፡**, subst. m. et f., Pl. ገብላት፡(ግብላት፡) *lacus* vel *canalis potatorius*, e quo potant pecus et homines: ληνοί ገብላት፡ Gen. 30, 38. 41; δεξαμεναί (v. ግብላት፡) Ex. 2, 16; ገብላተ፡እብን፡ዘያሰትዩ፡ባቲ፡አፍራሰ፡ Sx. Masc. 1; ዘያአምር፡ወኢይገብር፡ይመስል፡ገብላ፡ሐጹረ፡ሠናየ፡ዘምሉእ፡ማየ፡ዘእምኔሁ፡ይሰትዩ፡ብዙኃን፡ወያነጽሕ፡ብዙኃን፡እምርስሐታቲሆሙ፡ (sc. lavando) Phlx. 109.

ገብረ፡ I, 1 [גָּבַר *valuit, fortis fuit*; de prima radicis significatione vid. Ges. thes. p. 261] Subj. **ይግበር፡** 1) *actuosum esse*, a) *laborare*, Ruth 2, 19. 3, 2; Ex. 31, 5. b) *agere* Deut. 17, 12; Num. 24, 18; Joh. 5, 17; Jac. 2, 22 Platt; Rom. 7, 5. 2) trans., *facere*, a) *creare, condere*: Gen. 1, 7. 16 seq. 2, 2 seq.; Ps. 95, 5. 120, 2; Kuf. 2; Koh. 7, 29; Prov. 8, 23; Sap. 13, 3; Jes. 27, 11. 40, 26. 43, 1; Act. 4, 24. 7, 50; Apoc. 14, 7; c. እምን፡ materiae: Gen. 2, 7. 19. b) *ex se producere* i. e. *ferre* fructum Gen. 1, 11. 12; 4 Reg. 19, 30; 4 Esr. 9, 31; Matth. 13, 23. 21, 43; vel *exigere* radices Sir. 3, 28; ramos, frondes Marc. 4, 32; *jacere* umbram ገብረ፡ጽላሎተ፡ Job 15, 29. c) *conficere, fabricari*, ut: arcam Gen. 6, 14. 8, 6; ferramenta 4, 22; vestes 3, 7. 21. 37, 3; vas Kuf. 11; Jer. 18, 4; simulacrum Deut. 27, 15; Kuf. 11; flagellum Joh. 2, 15; varias res Ex. 25—30; Hen. 8, 1; septum Gen. 33, 17; hortos et piscinas Koh. 2, 5. 6; foveam Ps. 7, 16; መዛግብተ፡ Gen. 41, 34; libros Koh. 12, 12; al.; c. እምን፡ materiae: Ex. 30, 1. 5; Rom. 9, 21; vel c. Gen.: Ex. 27, 3; Gen. 6, 14; Hez. 27, 6; vel c. dupl. Acc.: Ex. 39, 12. 13; Jes. 44, 17; ትገብሮ፡(ለወርቅ፡)አክሊላተ፡ Zach. 6, 11. d) *parare, apparare*, ut: cibos 2 Reg. 12, 4. 13, 10; Jud. 6, 19. 13, 15; Gen. 18, 6. 8. 21, 8; Kuf. 26; ገብረ፡ወይነ፡እምፍሬ፡ Kuf. 7; ይገብር፡ግብነተ፡ Sx. Masc. 18; ማኅደረ፡ Ex. 15, 17; Joh. 14, 23; ምርፋቀ፡ Joh. 6, 10; መካነ፡ 2 Reg. 7, 10; ቤተ፡ Gen. 30, 30; viam Ps. 67, 4; candelas (ἐξάπτειν) Ex. 30, 8; in specie victimam ad immolandum: 1 Reg. 6, 14. 7, 9; 2 Reg. 21, 9; Lev. 9, 7. 22. 14, 30; Num. 6, 16. 17. e) *comparare, acquirere*, ut: Ex. 23, 16; ኀይለ፡ Deut. 8, 17; ስመ፡ Gen. 11, 4; 2 Reg. 8, 13; Sir. 41, 12; ቴንማተ፡, መዛግብተ፡ Luc. 12, 33; አዕርክተ፡ Luc. 16, 9. f) *instituere, peragere*, convivium; festum Luc. 5, 29. 14, 12; Matth. 22, 2. 26, 18; Act. 18, 21; Ex. 12, 48; Num. 9, 10. 14; Kuf. 7; ግበር፡በዓለከ፡ Nah. 2, 1; ገብረ፡ተዝካሮ፡ Mavâs.; Enc. Mag. 8; ጉባኤ፡ Enc. Teq. 19; bellum (*gerere*) Kuf. 37. 50; Deut. 20, 12; 1 Par. 22, 8; Apoc. 13, 7. g) *exercere, subigere*, Ex. 31, 4; euphemistice: (alqm) Gen. 19, 5. h) *operari, opus* vel *negotium facere*: Koh. 9, 10; ሰዱሰ፡ዕለተ፡ትገብር፡ግብረ፡ Kuf. 50; Ex. 20, 9. 35, 2; Lev. 23, 3; Luc. 13, 14; ይግበር፡ግብሮ፡ Gen. 39, 11; ቦኡ፡ይግበሩ፡ግብረ፡በቤተ፡እግዚ"፡ Hagg. 1, 14; Joh. 10, 37; in specie: *sacris operari*, λειτουργεῖν, Ex. 38, 27. 39, 12. 13; Num. 4, 26; Deut. 10, 8. 17, 12, al. i) *efficere*, (bewirken, verursachen): ቍስለ፡መቅሠፍት፡ይገብር፡አምግልተ፡ Sir. 28, 17; Jac. 1, 3; 1 Cor. 12, 6; 2 Cor. 4, 17. 9, 11; ሰላመ፡ Prov. 10, 10; Jac. 3, 18; ሀከከ፡ Rom. 16, 17; መድኅኒተ፡ Luc. 1, 68; ፍሥሐ፡ Act. 15, 3; ማዕሌተ፡ Am. 7, 11; seq. Subj. vel ከመ፡ c. Subj.: ገብረ፡ሎሙ፡ይፍርህዎሙ፡ (v. ከመ፡ይፍ"፡) ኵሉ፡ዘነፍስ፡ Sir. 17, 4; Kuf. p. 4; Apoc. 13, 15; vel seq. በዘ፡ Joh. 11, 37. k) *perficere, peragere, perpetrare*, ኢገበርከ፡ሎቱ፡መዐቶ፡ 1 Reg. 28, 18; ዘፈቀደ፡በልቡ፡ይገብር፡ Sir. 8, 15; Rom. 9, 28; ገቢረ፡ግበር፡በከመ፡አዘዝኩ፡ (ἐπιτελέσεις) Judith 2, 13; Ps. 51, 9 (omisso Objecto); Jud. 11, 39; መንክረ፡ Ps. 77, 5. 97, 1; ዐበይተ፡ 70, 21; Luc. 1, 49; ተአምረ፡ Jud. 6, 17; Kuf. 48; Joh. 2, 11. 23; ኀይላተ፡ Matth. 7, 22; ግብረ፡ Joh. 5, 36; 2 Tim. 4, 5; ፈቃዶሙ፡ Marc. 15, 15; በቀለ፡ Ex. 12, 12; Hez. 25, 11; ፍኖተ፡ Hen. 41, 6; judicium Kuf. 5. 48; Joh. 5, 27; ንፈቅድ፡ትግበር፡ለነ፡ዘሰአልናከ፡ Marc. 10, 35; Joh. 14, 13. 14. l) *facere, agere*: Matth. 5, 47; ምንተ፡እግበር፡ Marc. 10, 17; Luc. 3, 10; ዘንተኑ፡ገበርኪ፡ Gen. 3, 13. 14; ዘእገብር፡አነ፡ 18, 17. 22, 16; እምዝ፡ፈጺሞ፡እግዚ"፡ዘንተ፡ኵሎ፡ገቢረ፡ያመጽእ፡ Jes. 10, 12; ኢትግበር፡ከመዝ፡ Kuf. 10; ታአምር፡ዘከመ፡ገብሩ፡ ibid.; Gen. 8, 21. 18, 5; Matth. 23, 3; Luc. 2, 27; Joh. 14, 31; ሠናየ፡ገበርከ፡ *bene egisti* Sir. 37, 9; 1 Cor. 7, 37; Phil. 4, 14; እንተ፡ትኄይስ፡ገብረ፡ 1 Cor. 7, 38; etiam seq. Subj., ut: ኢይገብር፡የሀባ፡ለካልእ፡ (non faciet ut eam det alii) Tob. 6, 13; in specie α) *facere, exercere* bonum, virtutes: ገብረ፡ሠናየ፡ Koh. 7, 20; Sir. 48, 16; Ps. 36, 3; ገብረ፡ጽድቀ፡ Jes. 5, 7; Jer. 9, 24; 1 Petr. 3, 14; ገቢረ፡ፍትሐ፡ Ps. 9, 17; Joh. 3, 21. 8, 29; Rom. 3, 12. 7, 21; 1 Joh. 1, 6. 2, 29. 3, 7; 3 Joh. 5; ገብረ፡ምጽዋተ፡ Sir. 12, 3; Matth. 6, 3; ጸሎተ፡ Enc. Mij. 1. β) *exsequi, observare* voluntatem, praecepta alcjs: Lev. 20, 22;

Deut. 15, 5; Ps. 102, 20. 21; ገብረ፡ ሕገገ፡ ኦሪት፡ Rom. 3, 20. 21; ዘይገብር፡ ፈቃዶ፡ ለአቡየ፡ Matth. 7, 21. 21, 31. 23, 3; Joh. 8, 44. γ) *patrare, committere* malum, peccatum Lev. 20, 12; Jes. 5, 7; Hez. 3, 20; ገቢረ፡ እኩይ፡ Prov. 6, 18; Gen. 31, 26. 40, 15; Deut. 22, 21; 2 Reg. 18, 13; Matth. 13, 41. 27, 23; Luc. 3, 19; Joh. 8, 34. m) *facere alqd alicui* vel *contra alqm* i. e. *praestare, exhibere, afficere, agere cum* alqo, *tractare* alqm, *committere in* alqm, c. c. ለ፡, ut: ገቢረ፡ ሠናይ፡ ለጽኑስ፡ Prov. 3, 27; ምንተ፡ እንከ፡ እግበር፡ ዓዲ፡ ለወይንየ፡ Jes. 5, 4; Gen. 24, 44; Ex. 14, 31; Matth. 5, 44. 20, 32; Marc. 5, 19. 20. 7, 12. 10, 51. 15, 8; Luc. 6, 27; Joh. 13, 15; c. በ፡, ut: በከመ፡ አቀሰሎ፡ ይገብሩ፡ ቦቱ፡ Kuf. 24; Gen. 22, 12; Ex. 6, 1; Num. 22, 2; Deut. 3, 6. 4, 3; Luc. 23, 31; c. ላዕለ፡ (*erga* vel *contra*): ገብረ፡ ምሕረተ፡ ላዕለ፡ Jes. 64, 4; Luc. 10, 37; Kuf. 18. 48; Dan. ap. 1, 61; Gen. 12, 18. 20, 9. 34, 7. 40, 14; Ex. 14, 11; Jud. 15, 11; 1 Reg. 31, 11; Joh. 15, 21; c. ዲበ፡ Jer. 9, 24; Ps. 14, 4; Kuf. 18; Act. 9, 13; c. ምስለ፡ pers.: Ruth 2, 11; Jud. 15, 3; Dan. 1, 13; Luc. 1, 72; c. Acc. pers. vel rei: ሕዝብኒ፡ ግበር፡ ዘከመ፡ ፈቀድከ፡ Esth. 3, 11; Gen. 19, 8. 27, 45; Lev. 16, 15; Deut. 31, 4; Jos. 8, 2. n) *facere* vel *reddere* alqm vel alqd, c. dupl. Acc., ut: ጽኑዐ፡ ይገብር፡ መሠረታተ፡ ምድር፡ Prov. 8, 28. 29; Apoc. 21, 5; coll. Hen. 6, 4; vel c. Acc. et ውስተ፡ Deut. 9, 14. o) *adhibere:* ይደሉ፡ ከመ፡ ይግበሩ፡ ሎቱ፡ (sc. ለደዌ፡) ፈውሳተ፡ ልምሉማተ፡ F. M. 3, 3; ንሣእ፡ ኵሎ፡ ንዋየ፡ ዘውስቴቶን፡ ወግበር፡ ለሕንጸተ፡ አብያተ፡ ክር"ን፡ Lud. e Vit. Theoph. p) nonnumquam c. praep. substituitur aliis verbis specialioribus, ut: ወይግበሩ፡ ውስተ፡ ማኅቶት፡ ቅብአ፡ (pro ይደዩ፡) Sx. Teq. 20; ግበር፡ እዴከ፡ ዲበ፡ ዘቲ፡ ጸሕል፡ Lit. 158, 4. 159, 1; F. M. 14, 10 (vid. sub ምራቅ፡ c. 898).

አግበረ፡ II, 1 1) *facere* vel *conficere* vel *perficere jubere* vel *curare* vel *sinere, ad faciendum adducere*, አግበሩነ፡ ዕጹበ፡ ግብረ፡ Deut. 26, 6; እምእለ፡ ይቀውሙ፡ ወያገብሩ፡ ወያስተፋጥኑ፡ ግብረ፡ እግዚ"፡ ἀπὸ τῶν ἐργοδιωκτῶν 1 Par. 23, 4; ፍቅር፡ ኢታገብር፡ እኩየ፡ ወኢታኄሊ፡ ሕሡመ፡ ላዕለ፡ ቢጽ፡ Chr. Ta. 19 (cfr. 1 Cor. 13, 5); Rom. 1, 32 Platt; conficere curare: Ex. 26, 14. 15. 27, 1. 30, 38; 1 Reg. 8, 12; 2 Reg. 1, 25; 3 Reg. 7, 34; 1 Par. 18, 8; 2 Par. 4, 8; አግቢሮ፡ ኅጻውንተ፡ Gad. Lalib.; liber aureus ዘአግበረ፡ ሎቱ፡ አቡሁ፡ Enc. Haml. 16; c. Acc. confecti et Acc. materiae: ማሕረሰክሙ፡ አግብሩ፡ ኲያንወ፡ ወማዕፀደክሙ፡ አግብሩ፡ ረምሐ፡ Joel 4, 10. 2) passim i. q. II, 2 *cogere*, ut Kuf. p. 4 ann. 4.

አገበረ፡ II, 2 1) *efficere ut faciat* vel *perficiat* alqs alqd: መዐቱ፡ ለብእሲ፡ ጽድቀ፡ እግዚ"፡ ኢያገብር፡ (v. ኢያጌብሮ፡) κατεργάζεται Jac. 1, 20. 2) *cogere, adigere, adducere* alqm ad faciendum alqd, c. dupl. Acc., ut: ዘቲ፡ መጽሐፍ፡ ኢታጌብረከ፡ ግብረ፡ ዘኢትክል፡ Fal. in proleg.; ሰብእ፡ እኩያን፡ ያጌብሩኒ፡ ዘንተ፡ Sx. Sen. 28; እስመ፡ ያጌብርዎ፡ ለብእሲ፡ ቀቲለ፡ ፍቁሩ፡ ፪ግብር፡ (duae res ad interficiendum amicum adducere possunt) Jsp. p. 338; vel c. Acc. pers. et ላዕለ፡ rei: ምንትኑ፡ ዘአገበረከ፡ ላዕለዝ፡ Jsp. p. 333; c. በእንተ፡ rei, Lud. Comm. p. 335; seq. ለ፡ c. Inf.: አገበረኒ፡ ለቀቲሎቱ፡ p. 336; seq. Subj. verbi: እመኒ፡ አገበሩከ፡ ትብላዕ፡ Sir. 34, 21; አገበሩነ፡ ንግበር፡ Judith 8, 40; Gal. 2, 3; Jsp. p. 322; vel seq. ከመ፡ c. Subj.: ኢያገበርኩከ፡ ከመ፡ ትሡዕ፡ Jes. 43, 23; Asc. Jes. 5, 8; c. Acc. pers.: Gen. 19, 3. 33, 11; Jud. 13, 15. 19, 7; Prov. 6, 7; Luc. 24, 29; 2 Cor. 12, 11; Chrys. creberrime; በአገብሮ፡ (τυραννίδι) *per vim, violenter* Sap. 14, 21; Ssal. Req. 3) *tributum imponere* alicui, c. dupl. Acc.: 4 Reg. 18, 14. 23, 32.

ተገብረ፡ III, 1 1) *fieri* a) *creari* Kuf. 2; ተገቢሮ፡ ሠሐቅዎ፡ መላእክት፡ Job 40, 14; Hen. 72, 1; ቃል፡ (ὁ Λόγος) ዘበአማን፡ ተወልደ፡ ወኢተገብረ፡ Cyr. f. 119; Exp. Fid. Nic. b) *gigni:* ኀጺን፡ እምውስተ፡ ምድር፡ ይትገበር፡ γίνεται (v. ይትጌበር፡) Job 28, 2; Jac. 4, 1. c) *confici:* ዘይትገበር፡ እምአስካል፡ Num. 6, 3; ኵሉ፡ ዘይትገበር፡ በእሳት፡ ንዋይ፡ Num. 31, 23; Ex. 25, 31 seq.; 26, 10. 30, 2. 3. 39, 23; ኵሉ፡ ወርቅ፡ ዘተገብረ፡ ለግብረ፡ ቅዱሳን፡ Ex. 39, 1. 4. d) *parari, apparari:* ወዘይትገበር፡ ሲሳይነ፡ ዘለለዕለትነ፡ 2 Esr. 15, 18; 1 Reg. 21, 6; በጼው፡ ይትገበር፡ Lev. 2, 13; *ornari:* አንተ፡ ተገበረት፡ በወርቅ፡ ወበዕንቍ፡ Apoc. 18, 16. e) *perfici, perpetrari, agi:* ተገብረ፡ ዝንቱ፡ ኵሉ፡ በእዴኪ፡ Judith 15, 10; ትዕግልት፡ ዘይትገበር፡ Koh. 4, 1; Mal. 1, 9; ይትገበር፡ ግብረ፡ 4 Esr. 4, 47; Hen. 2, 2. 5, 2. 6, 3. 15, 5. 91, 15. 106, 6; Matth. 18, 19. f) *agi, peragi, haberi*, de festis: ተገብረ፡ ፋሲካ፡ 4 Reg. 23, 22; Kuf. p. 26; ይትገበር፡ ሎቱ፡ በዓል፡ ዐቢይ፡ Sx. Mij. 24; ሲኖዶስ፡ ይትገበር፡ II Can. Ap. 35. 2) *coli*, de agris Hen. 10, 18. 3) *efficacem fieri* vel *esse:* ተገብረ፡ ወተሰልጠ፡ እሳት፡ ውስቴቱ፡ (ለማይ፡) Sap. 16, 17; Matth. 14, 2 (; Jac. 4, 1).

ተገበረ፡ III, 2 I) Refl. 1) *opus facere, operari, laborare:* 4 Esr. 3, 19; Act. 18, 3; ዘይትቀነይ፡ ወይትጌበር፡ Sir. 10, 27; 1 Thess. 2, 9; በፍርሀት፡ ትትጌበሩ፡ ለሕይወትክሙ፡ Phil. 2, 12; c. Acc. operis vel negotii: ተግባር፡ ዘተገበርክሙ፡ በዲበ፡ ምድር፡ Kuf. 20; 1 Thess. 4, 11. a) *operam dare* rei, *elaborare, operando acquirere*, c. Acc.: Prov. 6, 8; ሀገር፡ እንተ፡ ትትጌበር፡ ከንቶ፡ Hos. 6, 8; ይትጌበሩ፡ ሐሰተ፡ Jer. 8, 10 vrs. nov.; Zeph. 2, 3; ዘይትጌበራ፡ ለእኪት፡ ὁ ἐνδελεχίζων εἰς κακά Sir. 12, 3; ተገብሩ፡ ጽድቀ፡ Hebr. 11, 33; ይትጌበር፡ ሀጕለ፡ ነፍሱ፡ περιποιεῖται Prov. 6, 32. b) *labore conficere:* እለ፡ ይትጌበሩ፡ ሜላተ፡ Jes. 19, 9; መጻልወ፡ 19, 10; apis ዘይትጌበር፡ ጸቃውዐ፡ መዓር፡ Org. 5; infantes qui nondum dentes habent ለተገብሮ፡ ኅብስት፡ (ad conficiendum i. e. masticandum panem), Lud. e Mss. Colb. c) *colere* agrum, vites, c. Acc.: Gen. 2, 15. 3, 23. 4, 12; ዘይትጌበራ፡ ለምድር፡ Prov. 12, 11; ዘይትጌበር፡ ገራህቶ፡ 28, 19; Kuf. 3; 1 Esr. 4, 6; Sir. 20, 28; Jes. 23, 10; ዘይጸሙ፡ በተገብሮታ፡ ለምድር፡ Sap. 17, 16; Jsp. p. 371; ወይንኪ፡ ዘተገበርኪ፡ Jes. 62, 8. d) *mercaturam facere, negotiari:* Gen. 42, 34; ሐመር፡ እንተ፡ ትትጌበር፡ እምርሑቅ፡ Prov. 29, 32; Did. 3; ትትጌበሪ፡ ምስለ፡ እለ፡ .. Hez. 27, 16; Luc. 19, 13. 15; Jac. 4, 13; c. በ፡ rei Matth. 25, 16; c. Acc. rei: ይኄይስ፡ ኪያየ፡ ተገብሮ፡ እምተገብሮ፡ ወርቅ፡ ወብሩር፡ Prov. 3, 14; c. Acc. negotii: Ps. 106, 23. 2) raro Pass. i. q. III, 1: ኀጺን፡ እምውስተ፡ ምድር፡ ይትጌበር፡ Job 28, 2 var.; በዓል፡ ትትጌበር፡ Kuf. p. 26 ann. 5.

አስተገብረ፡ IV, 2 rarius IV, 1 1) *agere facere* i. e. a) *ad agendum impellere, actuosum reddere:* ነፍስነ፡ ትፈቅድ፡ ረድኤተ፡ ጽኑዐ፡ ዘያስተጌብራ፡ ለኅሊናነ፡ ወታነቅሃ፡ ወታጸንዓ፡ ለምግባራቲነ፡ Chr. Ta. 34. b) *exercere, occupare* animum (in re vel re): ille vir ኢያስተገብረ፡ ኅሊናሁ፡ በምንትኒ፡ ዘይከልእ፡ አስተብጽሖ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ Phlx. 1. 2) *operari facere* i. e. a) *colendum curare* agrum ab aliquo, c. dupl. Acc. 1 Reg. 8, 12 ann. b) *opus faciendum et quaestum dare* alicui: ያስተገብሮሙ፡ (Platt: ያስተጌ"፡) ለኪነት፡ παρεῖχετο

ἐργασίαν Act. 19, 24. 3) „*exigere pecuniam* creditam" (Lud.), Matth. 25, 27; Luc. 19, 23.

ግቡር፡ part. *factus* a) *creatus:* philosophi ለግቡራንሂ፡ ይቤልዎሙ፡ ኢኮኑ፡ ግቡራነ፡ ኢተፈጥሩሂ፡ አላ፡ ሀለዉ፡ ዘእን በለ፡ ጥንት፡ Chr. ho. 22. b) *confectus, fabricatus, formatus:* πεπλασμένος Jer. 19, 1; ኀጺን፡ ግቡር፡ σίδηρος εἰργασμένος Hez. 27, 19; ግእሰ፡ በግዐ፡ ግቡረ፡ መሃግ፡ Ex. 35, 7. 39, 21. c) *paratus, praeparatus:* Lev. 7, 10. 12. 23, 13; Num. 7, 13 seq. 8, 8; Num. 28 et 29; 1 Reg. 25, 18. d) *ornatus* Ps. 67, 14. e) *perfectus, peractus* Ps. 110, 7. f) vid. sub ግዑር፡

ግብር፡ subst., m. et f., Pl. ግበር፡ et ግብራት፡ 1) *actio, efficacia,* ἐνέργεια Sap. 7, 26. 2) *labor, operatio, opera, opus* (Arbeit): ሀቡ፡ ግብሮ፡ በአምጣነ፡ ኀይሉ፡ Sir. 30, 38; ኢትትማከር፡ ምስለ፡ ሀካይ፡ በእንተ፡ ግብር፡ 37, 11; materfamilias ትሁብን፡ ግብሮን፡ ለአእማቲሃ፡ Clem. f. 190; Ex. 1, 11; ግብረ፡ ሐቅል፡ Ex. 1, 14. 5, 13 seq.; Hagg. 1, 14; ስድስተ፡ መዋዕለ፡ ግብር፡ Hez. 46, 1; Kuf. 50; Ex. 20, 9; Hen. 10, 16. 11, 1; ጳውሎስ፡ ይሴሰይ፡ እምግብረ፡ እደዊሁ፡ F. M. 2, 11; ይሴሰዩ፡ በግብረ፡ እደዊሆሙ፡ Sx. Jac. 2; አብሕርት፡ ወአፍላግ፡ ይፌጽሙ፡ ግብሮሙ፡ Hen. 5, 3. a) *negotium:* Dan. 8, 27; ኢኮነ፡ ግብረ፡ አሐቲ፡ ዕለት፡ ወኢኮነ፡ ግብረ፡ ሰኑይ፡ 2 Esr. 10, 13; ኵሉ፡ እለ፡ ይገብሩ፡ ግብረ፡ ንጉሥ፡ Kuf. 40, Eph. 4, 12; ብየ፡ ግብር፡ በዘ፡ አሐውር፡ Lud. e Vit. Sam. b) *officium, munus:* አግብአ፡ ውስተ፡ ግብሩ፡ Kuf. 39; ኢይግበር፡ ሕዝባዊ፡ ግብረ፡ ክህነት፡ Did. 16; ግብረ፡ ዲያቆን፡ Lud. Comm. hist. p. 314. c) *opus* vel *ministerium sacrum:* ንዋየ፡ ግብረሆሙ፡ τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας Hebr. 9, 21; Ex. 39, 1; Act. 13, 2; ግብር፡ Hez. 44, 14; እለ፡ ይገብሩ፡ ግብረ፡ እግዚ" Judith 4, 14. d) *opificium, ars:* ተምህሮ፡ ግብረ፡ እድ፡ F. N. 32. 40; Sx. Genb. 19; Haml. 10; ይትሜሀር፡ ግብረ፡ ኀጺን፡ Sir. 38, 28; እለ፡ ኵሎሙ፡ ይጠብቡ፡ በግብሮሙ፡ 38, 31; figuli 38, 29. 3) *opus* (Werk) quod quis producit, a) Dei, *creatura, res creata:* ኵሉ፡ ግብረ፡ እግዚ" Dan. ap. 3, 34; Ps. 8, 4. 6. 18, 2. 27, 7. 103, 25; Act. 7, 41; ποίημα Koh. 3, 17; Jes. 29, 16; ግብር፡ ዐበይት፡ Kuf. 2; Hen. 2, 1; ኵሉ፡ ግብራተ፡ ሰማይ፡ Hen. 75, 6; እስከ፡ ይትገበር፡ ሐዲስ፡ ግብር፡ 72, 1. b) hominum, *artificium, opificium:* ከነ፡ ይገብር፡ ግብረ፡ ብርት፡ ወኀጺን፡ Gen. 4, 22; ግብረ፡ ማእንም፡ Ex. 26, 1; ግብረ፡ እብን፡ 31, 5. 38, 28; ግብረ፡ ብርት፡ 3 Reg. 7, 2; ግብረ፡ ኬንያ፡ Sir. 9, 17. 14, 19. 45, 11; πλάσμα *figmentum* Rom. 9, 20; poëma Ps. 44, 1; idola ግብረ፡ እደው፡ Kuf. 12. 20; Jes. 17, 8. 19, 1; Jer. 1, 16 al. c) quae labore parta est *merces* Ps. 108, 19, vel qui a planta producitur *fructus:* ሐሰት፡ ግብሩ፡ ለዘይት፡ Hab. 3, 17. 4) *actio, factum, facinus, opus, agendi ratio, facinora, opera:* ዛቲ፡ ግብር፡ *haec actio* F. M. 24, 1; ኵሉ፡ ግብሩ፡ ድሩክ፡ Kuf. 19; Hen. 12, 2; ቀዳሚ፡ ኵሉ፡ ግብር፡ ምክር፡ Sir. 37, 16; τὸ πραχθέν Sap. 14, 10; ነኪር፡ ግብሩ፡ ለእግዚ" Sir. 11, 4; Jes. 5, 12; Tob. 12, 7; Ps. 43, 2. 63, 10. 76, 12; ግብረ፡ ጽድቅ፡ Sir. 16, 22; ግብረ፡ ዐመፃ፡ ምግባሮሙ፡ Jes. 59, 6; ከመ፡ ይግበሩ፡ ግብረ፡ ሠናየ፡ 1 Tim. 6, 18 Platt; ዐቢየ፡ ግብረ፡ ፈጸምከ፡ Sir. 7, 25; ግብረ፡ እደዊሆሙ፡ Ps. 27, 6; τὰ ἔργα Jac. 1, 4; Apoc. 2, 2. 14, 13; Joh. 5, 36. 10, 25. 17, 4; Phil. 2, 30; ሠናየ፡ ግብረ፡ ገብረት፡ ላዕሌየ፡ Matth. 26, 10. a) *peractio:* ለግብረ፡ ጌጋይ፡ ወኀጢአት፡ Kuf. p. 46, ann. 5. b) *factum,* oppos. verbo et consilio: ከመ፡ ንግበሩ፡ ለዛቲ፡ ምክር፡ ግብረ፡ Hen. 6, 4; 4 Esr. 4, 47; በግብር፡ *de facto, re, revera* (aliâs በአማን፡) Chrys. crebro. c) *res agenda* vel *gerenda, res gesta, acta:* Hen. 15, 5; Koh. 8, 6; Matth. 18, 19; Luc. 1, 1; ግብረ፡ ልኡካን፡ vel ሐዋርያት፡ inscriptus est liber πράξεις τῶν ἀποστόλων *Acta Apostolorum*; nonnumquam ግብር፡ nudum, ut Lit. 162, 2. 5) *res:* ለዝ፡ ግብር፡ εἰς αὐτὸ τοῦτο Rom. 13, 6; ኵሉ፡ ግብሩ፡ ለገነት፡ መንክር፡ ወመድምም፡ Clem. f. 65; ሠለስቱ፡ ግብራት፡ τρία 2 Reg. 24, 12; ነኪር፡ ግብር፡ ξένον τι 1 Petr. 4, 12 Platt; ግብራቲሁ፡ ለዝ፡ ዓለም፡ Phlx. 3; ግብራት፡ ዓለማውያት፡ F. N. p. 10; Phlx. 3. a) *causa:* በእንተ፡ ሠላስ፡ ግብራት፡ Phlx. 11; Lud. e Mss. Colb. b) *ratio, modus:* ምንት፡ ግብረ፡ ዓመት፡ በዝናማት፡ Kuf. 12; በአይ፡ ግብር፡ Lud.; docuit eum ኵሎ፡ ግብረ፡ ምንኵስና፡ Lud. e Vit. S.; ግብረ፡ አናቅጽ፡ Lud. Comm. hist. p. 305 n. 16. 6) *necessitas:* እስመ፡ ግብሩ፡ ውእቱ፡ ከመ፡ ያብእ፡ መሥዋዕተ፡ Hebr. 8, 3; de necessitate corporis, euphemistice: ወረደ፡ እምገመል፡ በእንተ፡ ግብረ፡ ሥጋ፡ Sx. Hed. 25. Adv. a) በግብር፡ α) *per vim* vel *necessitatem,* Jes. 52, 4; Luc. 14, 23; Act. 15, 29; Philem. 14; Abush. 50; በግብር፡ ዘእንበለ፡ ፈቃዱ፡ F. M. 5, 12. β) *necessario, omnino, utique* (jedenfalls): በግብር፡ ይከውን፡ ዘነበበ፡ ዮናስ፡ πάντως Tob. 14, 8. b) ግብር፡ α) *necessario* vel ad significandum *oportet, necesse est:* ግብር፡ ይመጽእ፡ መንሱት፡ (necessario veniet i. e. necesse est veniat) Luc. 17, 1; Matth. 18, 7. 24. 6; Hebr. 9, 16; Chr. Ta. 4. β) *omnino, sane,* πάντως Luc. 4, 23. 7) opus praestandum i. e. a) *tributum, vectigal* τέλος Deut. 23, 18; φόρος, ከመ፡ የሀቡ፡ ግብረ፡ 2 Par. 8, 8; ርኡሰ፡ ግብር፡ 10, 18; ይሁብዎ፡ ግብረ፡ በበዓመት፡ 27, 5. α) *collatio,* λογία 1 Cor. 16, 1 rom. β) *reditus:* Lud. Comm. hist. p. 303 n. 10. b) *opera serva, angaria:* እለ፡ ይቀውሙ፡ ላዕለ፡ ግብር፡ ἐργοδιωκτοῦντες 2 Par. 8, 10.

ገብር፡ subst., m., Pl. አግብርት፡ *servus (mancipium, minister, famulus),* παῖς Gen. 39, 17. 44, 10; Ex. 21; ገብር፡ ከመ፡ እግዚኡ፡ Jes. 24, 2; Sir. 30, 33 seq.; Matth. 14, 2; δοῦλος Lev. 25, 44; 1 Reg. 27, 12. 30, 13; ገብር፡ ይፈርሀ፡ እግዚኦ፡ Mal. 1, 6; ቦኑ፡ ውእቱ፡ ገብር፡ ያዕቆብ፡ አው፡ ልደ፡ ቤት፡ ውእቱ፡ Jer. 2, 14; Koh. 5, 11; Matth. 8, 9; 1 Cor. 7, 21. 22; Gal. 4, 7; Phil. 2, 7; Apoc. 19, 18; οἰκέτης Gen. 9, 25. 26; Ex. 12, 44; Lev. 25, 39; Prov. 24, 33; Sir. 23, 10; Luc. 16, 13; θεράπων Job 31, 13; Gen. 24, 44. 50, 17; al. creberrime; ገብረ፡ አጋእዝቲከ፡ ὁ σύνδουλός σου *conservus* Apoc. 22, 9; 2 Esr. 4, 7. 5, 3; Pl. አግብርት፡ ex. gr. Gen. 12, 16; Lev. 26, 13; 2 Reg. 9, 12; አግብርት፡ ብዙኀ፡ Job 1, 3. 29, 5; Jes. 14, 2. 56, 6 al.; Did. 23; F. N. 42, 12. Sicut Hebraeorum עֶבֶד dicitur de cultoribus vel ministris Dei, Deut. 32, 36; Jud. 2, 8; Ps. 33, 23. 68, 42. 133, 1. 134, 1; Jes. 41, 8. 9. 48, 20; Jer. 26, 27. 28; Jer. 3, 22; ኵሉ፡ አግብርትየ፡ ነቢያት፡ 51, 4; Luc. 2, 29; Apoc. 10, 7; de ministris regum Gen. 41, 10; 1 Reg. 29, 3; de populis subjectis et stipendiariis 2 Reg. 8, 2. 6; 4 Reg. 17, 3; Deut. 5, 15. 15, 15; de quovis qui alicujus potestati subjectus est, ut አግብርተ፡ ኀጢአት፡ Rom. 6, 17; Joh. 8, 34; in colloquio cum nobilioribus: Gen. 18, 5. 33, 5; 1 Reg. 3, 9. 17, 32. 34. 20, 8; 2 Reg. 7, 20, 21; Luc. 2, 29 al. — *Voc. Ac.:* ገብር፡ ዘ፡ ወንድ፡ በርያ።

ግብረት፡ n. act. et subst. 1) *confectio, factura, figura et modus* quo quid factum est, *opus:* Ex. 28, 7; ποίησις Ex. 28, 8; 4 Reg. 16, 10; ἔργον, ut: ከመ፡ ግብረተ፡ ግንፋል፡ Ex. 24, 10; ግብረተ፡ ዕጣን፡ 30, 35; ግብረተ፡ ፍትሎ፡ 36, 22;

ለኵሉ፡ግብረቱ፡ለደብተራ፡ 35, 21. 36, 18; Apoc. 21, 18; arbor aurea ወሠናይ፡ግብረቱ፡ Jsp. p. 312; tabulae decalogi ግብረተ፡እግዚ"፡ Org. 3. 2) *agendi ratio, natura* vel *indoles*, Hen. 101, 6. 3) *res gestae*, Kuf. p. 1 (in tit.).

ገባር፡ subst., *operarius*, sed plerumque collective usurpatur, *operarii:* ἐργάται Matth. 9, 37. 38; Luc. 10, 2; Jac. 5, 4; 1 Cor. 3, 9; ነዳእተ፡ገባር፡ ἐργοδιῶκται Ex. 3, 7; ሊቃነ፡ገባር፡ Ex. 1, 11; 3 Reg. 5, 16; ሊቃናተ፡ገባር፡ Kuf. 46. Pluralis forma ገባራት፡ legitur Sx. Nah. 1, sc. አምጽአ፡ገባራተ፡ከመ፡ያንኅሉ፡አረፍተ፡ቤት፡ (si quidem lectio ex aliis codicibus firmatur nec ገበርት፡ emendandum est).

ገባሪ፡ n. ag., f. ገባሪት፡, Pl. m. ገባርያን፡ et ገበርት፡ 1) *actuosus, efficax*, Fal. f. 31; ቃለ፡እግዚ"፡ገባሪ፡ (ex Hebr. 4, 12) Chr. ho. 6. 2) *factor*; rarius c. c. Acc., ut: እስመ፡ኵሎ፡እግዚ"፡ገባሪ፡ πάντα ἐποίησεν ὁ Κύριος Sir. 43, 33; plerumque per st. c. vel Gen. a) *creator, conditor, auctor*, 4 Esr. 3, 55; Hebr. 3, 4; δημιουργός Hebr. 11, 10; Deus ገባሬ፡ሰማያት፡ወምድር፡ Macc. f. 1; ገባሪቶሙ፡ይእቲ፡ለዝ፡ኵሉ፡ γενέτις Sap. 7, 12. b) *opifex, fabricator*, Jes. 29, 16 (ὁ ποιήσας); Rom. 9, 20 (ὁ πλάσας); ኵሉ፡ግብር፡ይበሊ፡ወየኀልፍ፡ወገባሪሁ፡የኀልፍ፡ምስሌሁ፡ Sir. 14, 19; ገባርያነ፡ብርት፡ χαλκοπλάσται Sap. 15, 9; ገበርተ፡ዕጣን፡ 1 Par. 9, 30; Fid. Jac. Bar. (vid. sub አስተጣግዐ፡); c) *is qui facit, peragit, perficit* alqd, *operator, perpetrator, -ficus* vel *-factor:* ግብር፡ምስለ፡ገባሪሁ፡ τὸ πραχθὲν σὺν τῷ δράσαντι Sap. 14, 10; ኩኑ፡ገባርያነ፡ሕግ፡ ποιηταί Jac. 1, 22; Rom. 7, 17; ገባሬ፡እኪት፡ et ገባሬ፡ሠናይት፡ benefactor et malefactor 3 Joh. 11; 1 Petr. 2, 12 Platt; Rom. 13, 4; ገባርያነ፡ሰላም፡ *pacifici* Matth. 5, 9; ገበርተ፡ዐመፃ፡ Job 34, 8; Ps. 5, 6. 27, 3. 93, 4; ገበርተ፡እከይ፡ Prov. 24, 19; Clem. f. 197; ገበርተ፡ጽድቅ፡ Asc. Jes. 6, 17; ገባሬ፡ሣህል፡እግዚ"፡ Ps. 102, 6; Lit. 159, 3; diaconi sint ገባርያነ፡ምክር፡ሠናይ፡ Lud. Comm. hist. p. 306; ጥበብ፡ገባሪተ፡ኵሉ፡ πάντα ἐργαζομένη Sap. 8, 5; ጎርጎርዮስ፡ገባሬ፡መንክር፡ Gregorius *thaumaturgus* Kbr. Nag. n. 2, al. α) *is qui agit* vel *peragit* festum: ከመ፡ይኩኑ፡ገበርተ፡በዓል፡ዘሱባዔያት፡ Kuf. 6; ገባርያነ፡በዓል፡መጸለት፡ Kuf. 16. β) *is qui facit* vel *exercet* judicium: ገባሬ፡ኵነኔ፡እግዚ"፡እምኵሎሙ፡ Kuf. 21. 23. 3) *operarius*, ut μίσθιος mercenarius Sir. 7, 20; γεωργός ገባሬ፡ዐጸደ፡ወይን፡ Joh. 15, 1 rom.

ገባራዊ፡ adj. rel. (n. unitatis a coll. ገባር፡) *operarius*, ἐργάτης 2 Tim. 2, 15; Kbr. Nag. n. 27; Sx. Hed. 10; *agricola* Jsp. p. 371; Lud. e V. S.

ግብርናት፡ subst. (f.), *servitus, servitium*, 2 Esr. 7, 26; 3 Reg. 12, 4; Hebr. 2, 15 Platt; Cyr. c. Pall. f. 76; F. N. 31; ግዕዛኒከሙ፡እምግብርናት፡ Did. 33; አድኅኖ፡እምግብርናቲሁ፡ለሰይጣን፡ Genz. f. 30; ገብር፡ለእመ፡ግዕዘ፡እምግብርናቲሁ፡ Jsp. p. 381; ነፍስ፡ሖረት፡(በሞት፡ሥጋ፡)እምግብርናት፡ኀበ፡ግዕዛን፡ ibid.; Org. 3; ግብርናተ፡ቀኔ፡ et ቀኔ፡ግብርናት፡ Org. 1; ግብርናተ፡ኀጢአት፡ Macc. f. 3; ፄወዎሙ፡ወወሀበሙ፡ለግብርናት፡ Sx. Hed. 26.

መግበር፡ (Lud.) subst., Pl. መጋብርት፡ *instrumentum*, quo quis ad opus faciendum utitur: መጋብርት፡ ἐργαλεῖα Ex. 27, 19. 39, 10. 21; ለመጋብርት፡ εἰς ἐργασίαν Hez. 15, 3.

ምግባር፡ subst., plerumque m., Pl. ምግባራት፡ 1) *actio, agendi ratio, institutum vitae, facinora, facta* vel *opera quae quis facere solet*, πρᾶγμα Koh. 3, 1. 17; ለኵሉ፡ሰብእ፡ይፈድዮ፡በከመ፡ምግባሩ፡ κατὰ τὰς πράξεις Sir. 32, 24; Ps. 27, 5; Matth. 16, 27; Luc. 23, 51; Rom. 8, 13; Col. 3, 9; ποιήματα Ps. 63, 10; Koh. 9, 7; ἐργασίαι Koh. 9, 1; Jes. 1, 31; ὁδούς Sir. 23, 19; ምግባርኪ፡ τὰ ἐπιτηδεύματά σου Jer. 4, 18. 7, 3. 23, 2; ኵሉ፡ምግባሮሙ፡ርኩስ፡ Kuf. p. 78; 4 Esr. 8, 34. 9, 8. 16; ἀναστροφή 1 Petr. 1, 18; τὰ ἔργα, Ps. 76, 12. 85, 7. 104, 1; Hebr. 3, 9; ንጹሕ፡አነ፡በምግባርየ፡ Job 11, 4. 21, 16; Jes. 19, 14; Ex. 23, 24; በደኃሪቱ፡ለሰብእ፡ይትዐወቅ፡ምግባሩ፡ Sir. 11, 27; Matth. 11, 2. 23, 5; Jac. 2, 22. 24. 3, 13; Rom. 2, 9. 10; ሶበ፡አብርሃም፡በምግባሩ፡ጸድቀ፡ 4, 2; opp. ጸጋ፡ Rom. 11, 6; ኵሉ፡እከየ፡ምግባር፡ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα Jac. 3, 16; Deut. 28, 20; ምግባረ፡ሠናይ፡ Jac. 2, 14. 26; 4 Esr. 8, 38. 42; ምግባር፡ሠናይ፡ Sx. Mag. 20; ምግባረ፡እኩይ፡ Job 1, 1; ምግባር፡እኩይ፡ 1, 18; ዘሠናይ፡ምግባሩ፡ φιλάγαθος Tit. 1, 8; ἡ ποίησις Jac. 1, 25; በምግባር፡ ἐν ἔργῳ (opp. በቃል፡) 1 Joh. 3, 18; 4 Esr. 9, 7; በቃልከኒ፡ወበምግባርከኒ፡አክብር፡ለአቡከ፡ Sir. 3, 8; ምግባራት፡ Asc. Jes. 9, 22; Lit. 170, 3. 2) *effectus, efficacitas*, ἐνέργεια Sap. 7, 17; ἐνεργήματα 1 Cor. 12, 6; ኀይለ፡ምግባረ፡አሥራው፡ δυνάμεις ῥιζῶν Sap. 7, 20. 3) *negotium, officium, munus, res agenda*, ምግባረ፡ወሀብናሁ፡ Kuf. p. 13; πρᾶξις Rom. 12, 4; ምግባራት፡ Num. 3, 7. 8; ውእቱ፡ይበቍዕ፡ለምግባ፡ምግባራቲሁ፡ወንዋዩ፡ F. N. 32. a) *quaestus* Kid. f. 24. b) *opus* vel *ministerium sacrum:* ለምግባረ፡ደብተራ፡ዘመርጡር፡ Ex. 30, 16. c) *res:* በኵሉ፡ምግባር፡ κατὰ πάντα τρόπον Rom. 3, 2; cura ምግባራ፡ለነፍስ፡ Lud. ex Enc. Hed. 29. 4) *opera* quae quis produxit, a) a Deo *creata:* Hen. 5, 2. b) ab hominibus *confecta:* Hen. 8, 1; ኵሉ፡ምግባረ፡ማእስ፡ Lev. 13, 48. c) *merces* labore parta, Jes. 40, 10. 62, 11 (vid. ግብር፡ n. 3, c et ተግባር፡ n. 3).

አግብርታዊ፡ adj. rel. (a Pl. vocis ገብር፡) *ad servos pertinens*, Chr. Lik Atq. f. 10.

አግባሪ፡ n. ag. (II, 1) *qui alqd fieri curat*, Epil. Liturg. in N. T. rom. f. 176.

አገባሪ፡ n. ag. (II, 2) *coactor, qui cogit* alqm *ut faciat* alqd, F. N. 35.

ተግባር፡ subst., plerumque m., sing. et coll., 1) *opus* a) quod quis produxit, in specie Deus, *res creata, creatura:* Ps. 102, 22. 103, 32. 144, 9. 10; Job 37, 14; 4 Esr. 7, 43. 8, 28. 53. 56; Prov. 8, 22; ተግባረ፡እደዊሁ፡ Job 10, 3; Jes. 64, 8; κτίσμα 1 Tim. 4, 4; κτίσις Rom. 1, 25; ንጉሥ፡አንተ፡ለኵሉ፡ተግባርከ፡ Judith 9, 12. 16, 14; ቀዳሚ፡ተግባሩ፡ለእግዚ"፡ πλάσματος Job 40, 14; ποίημα Eph. 2, 10; Koh. 7, 14; opus arte factum, Gen. 6, 16. b) quod quis peragit vel facit: ኢርእዩ፡ተግባረ፡እደዊሁ፡ Jes. 5, 12; Ps. 103, 14; Hen. 100, 9; Koh. 3, 22. c) *fructus* a terra productus: ተግባረ፡ምድር፡ Jer. 14, 4. 2) *labor, labor operosus, opera:* ተግባረ፡እደው፡ ἐπίπονος ἐργασία Sir. 7, 15. 38, 31; ይረሥኡ፡ውስተ፡ተግባረ፡እደዊሆሙ፡ Jes. 65, 22; Gen. 3, 17; Kuf. p. 14. In specie a) *agricultura* Ps. 103, 24; ተግባረ፡ዘርእ፡ γεωργία Sir. 7, 15; Luc. 12, 16. b) *mercatura, negotiatio:* ἐμπορία በንዋየ፡ብርት፡ረሰዩ፡ተግባረኪ፡ Hez. 27, 13. 28, 5. 16; ἐργασία Ps. 106, 23; πράσις Sir. 37, 11; ሤጥ፡ወተግባር፡ πράσις καὶ ἀγορασμός Sir. 27, 2; πραγματεία Ps. 70, 17. c) *negotium, munus, quaestus, opificium, modus* quivis se

alendi et sustentandi (Geschäft, Beruf, Gewerbe): ምንት፡ ተግባርከሙ፡ ἔργον Gen. 46, 33; ርሣእ፡ በተግባርከ፡ Sir. 11, 20; ἐργασία Jon. 1, 8; ኢታብዝኅ፡ ተግባረከ፡ πράξεις Sir. 11, 10; ይበርከ፡ ኵሉ፡ ተግባረከሙ፡ ዘተገበርከሙ፡ በዲበ፡ ምድር፡ Kuf. 20; πορισμός 1 Tim. 6, 5. 6; ዘኢያበዝኅ፡ ኪነ፡ ወተግባረ፡ Kid. f. 17; Const. Ap. 62 (63). 3) *res labore* vel *operâ parta* a) *proventus, fructus, quaestus, merces, lucrum:* ኵሉ፡ ተግባረ፡ እደዊከሙ፡ Hagg. 1, 11; Job 1, 10; Jes. 60, 21; ጻማኪ፡ ወተግባርኪ፡ πόνοι καὶ μόχθοι Hez. 23, 29; ማሰነ፡ ኵሉ፡ ተግባሮሙ፡ ወጸማሆሙ፡ Jer. 23, 10; ἔργα Job 39, 11; ተግባረ፡ ማእረርከ፡ 39, 12; οἱ κόποι Sir. 14, 15; ቀዳሚ፡ ተግባርከ፡ ἀπαρχὴ χειρῶν σου Sir. 32, 10; ዓሥራቲሁ፡ ለተግባርከ፡ 32, 11; μόχθος Jes. 61, 8; Jer. 3, 24; ἐμπορία Jes. 23, 18. b) *res, opes, bona quae quis possidet,* τὰ ἔργα Job 1, 3; ዮዲት፡ አተወት፡ ወነበረት፡ ውስተ፡ ተግባራ፡ ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς Judith 16, 21; እምብዝኀ፡ ተግባርኪ፡ δυνάμεως σου Hez. 27, 18. 4) res qua mercatura fit, *merx:* አምጽኡ፡ ዓሣኒ፡ ወበዐደኒ፡ ኵሎ፡ ተግባሮሙ፡ 2 Esr. 23, 16; ያመጽኡ፡ ተግባሮሙ፡ ደርከኖ፡ .... Hez. 27, 24.

ትግብርት፡ (et ተግብርት፡) subst. *res labore parta, proventus, fructus:* ትግብርቶሙ፡ Kuf. 11; ተግብርተ፡ vel ትግብርተ፡ እክል፡ Am. 8, 6; ትግብርተ፡ ንህብ፡ Prov. 6, 8; Did. 13.

ተገባሪ፡ n. ag. (III, 2) *operarius* F. N. 38. a) *agricola:* ተገባሬ፡ ምድር፡ Zach. 13, 5. b) *elaborator* seu *editor* libri, N. T. rom. f. 225, 2.

መስተገብር፡ part. (IV, 2), passim መስተጋብር፡ (IV, 3), f. °ርት፡, 1) *laboriosus, operosus, industrius:* ንህብ፡ መስተገብርት፡ ይእቲ፡ Prov. 6, 8; Did. 13; መስተገብር፡ ውእቱ፡ ዘይትጌበር፡ ዘልፈ፡ F. M. 23, 1. 2) *operarius* a) *fabricator, opifex:* ejus parentes erant መስተገብራነ፡ ማህው፡ Sx. Hed. 21; ἐργάται in aedibus aedificandis Chr. Ta. 12; መስተጋብራነ፡ ቤተ፡ ክር°ን፡ Gad. Lal. b) *agri cultor, agricola,* Gen. 4, 2; መስተገብራነ፡ ምድር፡ Did. 13; Sx. Hed. 26; γηπόνοι Chr. ho. 12. c) *mercator, negotiator:* መስተገብራን፡ ἔμποροι Hez. 27, 18; Jes. 45, 14 vrs. alt.; 3 Reg. 10, 28 var.; Jes. 23, 2 var.; መስተጋብራን፡ 23, 8 var.

መስተገብራዊ፡ adj. rel. *laboriosus, industrius,* Phlx. 206.

ምስትግባር፡ subst. *mercatus, emporium:* ወትከውን፡ ምስትግባረ፡ ወዕሴቱ፡ ለቅዱስ፡ እስራኤል፡ Jes. 23, 18.

ግብስስ፡ subst. sc. γύψος, *gypsum, calx:* አውዐዩ፡ አዕዕምቲሁ፡ ለንጉሥ፡ ለግብስስ፡ (v. ለግምስስ፡) εἰς κονίαν Am. 2, 1; Jes. 27, 9 var.; አምጽእ፡ ግብስሰ፡ ἄσβεστον Herm. p. 85.

ገብሰስ፡ subst. id.: ከመ፡ ገብሰስ፡ ደቂቅ፡ Jes. 27, 9 cod. Laur.

ግብሱስ፡ part. 1) *gypsatus, calce obductus,* κεκονιαμένος Matth. 23, 27; Act. 23, 3. 2) *in gypsum* vel *calcem versus* i. e. *gypsum, calx:* ከመ፡ ግብሱስ፡ (v. ግብስስት፡) ድቁቅ፡ ὡς κονίαν λεπτήν Jes. 27, 9. — *Voc. Ae.* ad. Evang.: ግብሱስ፡ (v. ግብስሶ፡) ዘ፡ ፍርስ፡ ልቅልቅኒ፡ ይ፡

ገብሰሰ፡ I quadrl. (denom.) *gypso* vel *calce obducere, gypsare,* Lud.

ገበበ፡ rad., de qua vid. Ges. thes. p. 255 sub גבב n. 2.

ግብ፡ subst., m. et f., Pl. ግበብ፡ et አግባብ፡, Pl. Pl. ግበባት፡ (passim ግበበት፡ scriptum) [גֵּב ,גֻּבָּא, ܓܘܒܐ, جُبّ, جُوبَة, جَوْبَة] 1) *fovea, scrobs,* βόθυνος Matth. 12, 11, 15, 14; βόθρος ግብ፡ ዕሙቅ፡ Prov. 22, 14; Koh. 10, 8; Sir. 12, 16; ዘከረየ፡ ግበ፡ ለቢጹ፡ ለሊሁ፡ ይወድቅ፡ ውስቴቱ፡ 27, 26; Zach. 3, 9; አግባብ፡ v. ግበብ፡ 1 Reg. 13, 6; διορύγματα Jer. 2, 34; ይድፍኑ፡ ግበባተ፡ (sic) Jsp. p. 358; ግበባት፡ ወሥጥቀታት፡ ዘሀሎ፡ በምድር፡ Lud. Comm. hist. p. 499 n. 26. a) *cisterna, puteus:* φρέαρ Jer. 48, 9; λάκκος, እምግብ፡ ታሕቲት፡ Thren. 3, 54; Ps. 7, 16; አሐዱ፡ እምእላንቱ፡ ግብ፡ Gen. 37, 20; ወቀረ፡ ውስተ፡ ኰኵሕ፡ ግበበ፡ (v. አግበበ፡) ብዙኃነ፡ 2 Par. 26, 10. b) ግበ፡ (v. ዐዘቅተ፡) ዐናብስት፡ Dan. 6, 7 seq. 2) *foramen, caverna, specus, spelunca:* ግበበ፡ ምድር፡ ὀπαί Hebr. 11, 38; ግበበ፡ ኰኵሕ፡ Ob. 3; τρώγλη, እለ፡ አብያቲሆሙ፡ ውስተ፡ ግበበ፡ ኰኵሕ፡ Job 30, 6; ግበበ፡ ምድር፡ Jes. 2, 10. 19. 7, 19; ግበበት፡ Sx. Jac. 2; ግብ፡ አርዌ፡ ምድር፡ Jes. 11, 8; σπήλαιον ὑαίνης Jer. 12, 9; እምግበቢሃ፡ (ለምድር፡) ἐν τῶν σκοπιῶν αὐτῆς Jes. 41, 9. a) *foramen* vel *cavum* oculi: Zach. 14, 12; Prov. 24, 52. b) *latibulum* vel *lustrum* ferarum: ግበበ፡ አራዊት፡ Jer. 9, 11; በኡ፡ ውስተ፡ ግበቢሆሙ፡ ἐν κοίταις αὐτῶν Job 38, 40; δρυμός Am. 3, 4; μάνδρα Jer. 4, 7; Ps. 9, 31. 103, 23; ግበበ፡ ዐናብስት፡ Cant. 4, 8. c) *sepulchrum:* እምነ፡ ግብ፡ ፀአቱ፡ exitus ejus e caverna sc. sepulchri, Lud. ex Enc. Masc. 19. — *Voc. Ae.:* ግብ፡ ዘ፡ ጕድጓድ፡

ገቦ፡ *latus* vid. post ገብአ፡

ግብት፡ *casus subitus* et ግብታዊ፡ *subitus* vid. sub ወገበ፡

ገበታ፡ subst., Pl. ገበትው፡ [amh. ገበታ፡ „a wooden bason" Isenb. p. 174; sec. Lud. (lex. amh. c. 88) *mensa; pelvis lavandis manibus*] 1) *sartago* vel *patella* minus profunda, in qua placentae tenuiores friguntur (מַחֲבַת): ወዲበ፡ ገበትው፡ በዘይገብሩ፡ ናእተ፡ τὰ λάγανα τὰ ἄζυμα 1 Par. 23, 29. 2) Γαββαθᾶ, nomen loci, Joh. 19, 13.

ግብነት፡, etiam ጕብነት፡ (sec. Lud. ግቢነት፡?) subst. [גְּבִינָה, ܓܒܝܢܬܐ Pl. ܓܒܝ̈ܢܬܐ, גוּבְנָא, جُبْن] *lac coagulatum, caseus:* አርጋዕከኒ፡ ከመ፡ ግብነት፡ ἴσα τυρῷ Job 10, 10; Judith 10, 5 var. pro ግንባት፡; የሐልበሙ፡ ለእንስሳ፡ ወይገብር፡ ግብነተ፡ Sx. Masc. 18; Kedr f. 68 (vid. sub አንቆቅሆ፡); ጕብነት፡ ዘላህም፡ Reg. Pach. — *Voc. Ae.:* ግብነት፡ ዘ፡ ራግግ፡ አይብኒ፡ ይ፡; *aliud:* ዘ፡ ሐይብ፡ ጕሽብኒ፡ ይ፡ ዕቋንኒ፡ ይ፡

ገብአ፡ I, 1 [proprie: *se recipere,* sich zurückziehen جَبَأ; deinde *colligere,* zusammenziehen, ܓܒܐ جَبَا] Subj. ይግባእ፡ 1) *recedere, reverti, redire:* ድኅረ፡ ኀለፈ፡ ክረምት፡ ወገብአ፡ ዝናም፡ (sc. in suum locum, unde venerat) Enc. Masc. 25; ኢይገብእ፡ እንከ፡ Jer. 22, 10; Job 10, 21; Gen. 18, 10; ሑር፡ ወግባእ፡ Prov. 3, 28; Hen. 61, 5. 72, 5; Act. 18, 21; ገቢኦ፡ Marc. 14, 40; ይትመየጥ፡ ለገቢእ፡ Koh. 5, 14; ብሔረ፡ ኢገቢእ፡ (regio unde non est reversio) Enc. Genb. 28; ገብአ፡ ልቡ፡ (rediit ei animus) Luc. 8, 35; Marc. 5, 15; c. c. Acc. loci: ገብአ፡ ቤቶ፡ Tob. 8, 11; Gen. 18, 33; Ex. 4, 20. 21; c. Acc. viae Gen. 33, 16; Deut. 17, 16; c. praep. loci: እመ፡ ገብአ፡ ውስተ፡ ቤቱ፡ Prov. 7, 20; Hez. 37, 14; ገቢአትከ፡ ውስተ፡ ሥጋ፡ Asc. Jes. 8, 27; Gen. 32, 2; Ex. 33, 11; Lev. 25, 41;

Num. 24, 25; Deut. 20, 5; **እገብእ፡ውስተ፡ምድር፡** Job 1, 21. 34, 15; Gen. 3, 19; Kuf. 3; Ps. 103, 30; **ኵሉ፡አፍላግ፡ውስተ፡ባሕር፡ይገብእ፡ማዩ፡** Sir. 40, 11; Hen. 42, 2; c. **ኀበ፡** Gen. 37, 29; Hebr. 11, 15; c. **ለ፡** loci Hen. 89, 34; **አይቴ፡ይገብኡ፡** Hen. 41, 5; c. **ዲበ፡** Hen. 72, 29; c. **እምነ፡** Ruth 2, 6; c. **ኀበ፡** pers.: Matth. 2, 12; Gen. 8, 12. 16, 9. 18, 14; 2 Reg. 17, 3; Jer. 3, 1. 7; c. **ላዕለ፡** pers. Luc. 10, 6; Deut. 28, 60; **ይግብኡ፡ድኅሬሆሙ፡** Ps. 39, 20; Joh. 6, 66. 18, 6; c. **ዲበ፡** rei Prov. 26, 11; 2 Petr. 2, 22; c. **ውስተ፡** rei vel conditionis, ad quam quis revertitur: Act. 13, 34; **ይገብእ፡ውስተ፡ኀጢአት፡** Sir. 26, 28; **ገብኡ፡እምነ፡ላሕ፡ውስተ፡ፍሥሓ፡** Esth. 9, 22; *reflecti*, de finium tractu Jos. 19, 27. 29. 34. a) *recedere, desistere* a re: **ገብኡ፡፩፩፡እምፍኖቱ፡እኩይ፡** Jer. 42, 15. 43, 7. b) *se convertere* c. **ኀበ፡** 3 Reg. 2, 15; ad Deum 1 Reg. 7, 3, vel *resipiscere*: Jer. 4, 1; Clem. f. 245; **ለእመ፡ተመይጡ፡ወገብኡ፡ውስተ፡ንስሓ፡** f. 247. 248. c) *recidere* in consuetudinem malam: Jer. 41, 16; Clem. f. 245. d) seq. alio verbo i. q. α) *iterum* facere alqd: **ግባእ፡ስክብ፡** 1 Reg. 3, 5; **ገብአ፡ወገብረ፡** 3 Reg. 13, 33; **ኢይገብእ፡ይርአይ፡** Job 7, 7; **ተዐንብዘ፡ገባእከ፡** 4, 5. β) *denique* vel *postremo* facere alqd: **ይገብእ፡ይትኄየልከ፡** et **ይገብእ፡ያሕምምከ፡** Sir. 30, 9. e) *reddi, restitui* alicui, 1 Reg. 7, 14; Gen. 42, 28. 43, 18; vel *redire* ad possessorem vel dominum pristinum (zurückfallen): **ይገብእ፡ሎቱ፡ገራህቱ፡** Lev. 25, 27. 27, 24; 3 Reg. 12, 26. f) *retrahi*, **ገብአት፡እዴሁ፡ኀቤሁ፡ወኮነት፡ከመ፡ቀዳሚ፡** 3 Reg. 13, 6. g) *restitui* in statum pristinum, *iterum fieri* (id quod alqd antea fuerat): Gen. 41, 13; **ሐይወት፡ወገብአት፡ከመ፡ካልእታ፡** Matth. 12, 13; Ex. 4, 7; **ወትገብእ፡ካዕበ፡ከመ፡ትከት፡** Jes. 23, 16. h) *reduci* vel *redigi* in statum vel conditionem: **ይገብእ፡ውስተ፡ስኢል፡** ἐπιδεὴς γίνεται Sir. 34, 4; **ገብኡ፡ይብልዑ፡እንስሳሆሙ፡** Judith 11, 12; **ከመ፡ኢትግባእ፡ታስተበቍዖሙ፡** Sir. 30, 28. i) *converti* vel *transmutari* in alqd vel *fieri* alqd: **መዋቅሕቲሃ፡ወልታ፡ጽኑዕ፡ይከውንከ፡ወጋጋሃ፡አልባሰ፡ክብር፡ይገብአከ፡** Sir. 6, 29; **ገብኡ፡ከመ፡ዘኢተወልዱ፡** Sir. 44, 9; **ደኀርት፡ይገብኡ፡ቀድመ፡** Marc. 10, 31; **መዝሙረ፡ገብአኒ፡ብካይየ፡** Job 30, 31. 2) *devenire* vel *transire in* vel *ad* alqd vel alqm, a) *cedere* alicui: res domino vacua **ለይግባእ፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡** F. N. 18; de terra expugnata Num. 21, 24. b) *incidere* in alqd, c. **ውስተ፡**, 4 Esr. 10, 43; 2 Reg. 16, 8. c) *se convertere* ad alqm, *se adjungere* alicui: **ገብአ፡ልቦሙ፡ኀበ፡አቤሴሎም፡** 2 Reg. 15, 13; **ፈላሲ፡ዘገብአ፡ኀበ፡እግዚ"፡** ὁ προςκείμενος πρὸς θεόν Jes. 56, 3. 6; 1 Reg. 29, 3; c. **ውስተ፡** Jos. 23, 12 (προςθῆσθε). d) *se dedere* vel *tradere* in fidem, ditionem alcjs: **ገብኡ፡ለሊሆሙ፡ኀበ፡ኢየሱስ፡** ηὐτομόλησαν Jos. 10, 4. e) *se subjicere* vel *submittere*: **ዘኢገብአ፡ታሕተ፡ዘየአክዮ፡** ἐδούλευσεν Sir. 25, 8. f) *tradi*: **ገባእነ፡ውስተ፡እደ፡ጸላእትነ፡** 4 Esr. 10, 36. 4, 65; Jes. 36, 15. 37, 10; Jer. 21, 10. 26, 24. 39, 4; Luc. 24, 7; seq. **ለ፡** pers. Deut. 28, 31. 32; **ሀብተ፡ገብኡ፡ሊተ፡እሙንቱ፡** Num. 8, 16. g) *subjici, submitti*: **ገብኡ፡ታሕተ፡እደ፡ትሑት፡** Sir. 11, 6; **ገባእነ፡ውስተ፡ጸጋ፡እግዚ"፡** ἐσμὲν ὑπὸ χάριν Rom. 6, 14. 15.

አግብአ፡ II, 1 1) *revertere* a) *avertere, convertere*: **ከመ፡ያግብእዎሙ፡ለአሕዛብ፡ኀቤሆሙ፡** Act. 20, 30. b) *deflectere, declinare facere*: **ከመ፡እንተ፡ታገብእ፡ዐይነ፡መዳልው፡** Jes. 40, 15; 4 Esr. 1, 35. c) *retro vertere*: **ያገብኦሙ፡ድኅሬሆሙ፡ለጠቢባን፡** Jes. 44, 25; Ps. 20, 12. 43, 12. d) *rejicere*: **ያገብእ፡ድኅረ፡ዘበኑ፡** Sir. 21, 15; Ps. 49, 18. e) *retrahere* Hen. 60, 16. 2) *redire facere*, a) *reducere*, alqm vel alqd: **እመ፡አእተተ፡መኑ፡ያገብእ፡** Job 9, 12; **ቦኑ፡እክል፡አግብኦቶ፡** 2 Reg. 12, 23; **ዕራቅየ፡አግብአኒ፡** Ruth 1, 21; **ያገብእ፡ሌሊተ፡** Job 34, 25; c. Acc. seq. **ውስተ፡** loci Gen. 28, 15. 48, 21; Num. 22, 23; **ታገብአኒ፡ውስተ፡መሬት፡** Job 10, 9; Sir. 17, 1; Jer. 23, 3. 37, 3; **አልቦ፡ዘያገብእ፡ለሰብእ፡ውስተ፡ሕዝቡ፡** συνάγων Jes. 13, 14; seq. Acc. loci: **አግብእ፡ብሔሮ፡** Dan. ap. 13, 39; seq. **ኀበ፡** pers.: Gen. 42, 37; **ከመ፡ያግብእ፡ልበ፡አብ፡ኀበ፡ውሉድ፡** Sir. 48, 10. b) *reportare* vel *referre* alqd: **ያገብኡ፡ለከሙ፡ንዋየ፡ቤተ፡እግዚ"፡እምባቢሎን፡** Jer. 34, 13; Gen. 44, 8; **ርግብ፡ዘሥልሰ፡አግብአት፡ቃለ፡ለኖኅ፡** Rel. Bar. c) *remittere*, 1 Reg. 29, 4; **አግብአቶ፡አስቴር፡ለዝኩ፡ዘመጽአ፡** Esth. 4, 15. d) *restituere* alqd vel alqm in locum vel statum pristinum: **አግብእ፡መጥባሕተከ፡ውስተ፡ቤቱ፡** Matth. 26, 52; 1 Par. 21, 27; **አግብእ፡ውስተ፡ግብሩ፡** Kuf. 39; Gen. 40, 13; Ps. 15, 5; Enc. Ter 5 (vid. sub **ህላዌ፡**); animam i. e. *recreare*: **ዘያገብእ፡ለነፍስየ፡** Thren. 1, 16; Ruth 4, 15. e) *reddere*, c. Acc. rei et **ለ፡** pers., ut rem vi vel furto ablatam Deut. 28, 31; Jud. 17, 3; Lev. 5, 23; Num. 5, 7; 2 Reg. 9, 7; Tob. 2, 13; amissam Ex. 23, 4; Deut. 22, 2; pignus Ex. 22, 25; Deut. 24, 13; Hez. 18, 7; alia 2 Esr. 15, 11; **በርበረ፡ማኅፈደ፡ወኢያግብእ፡** Job 20, 19; **አግብእ፡ፈርዖን፡ሳራሃ፡ለአብራም፡** Kuf. 13; 4 Esr. 5, 33; Apoc. 20, 13; Hen. 51, 1; Matth. 27, 3; reddere responsum Lud. Comm. hist. p. 484. α) *referre* opus imperatum, postquam perfectum est, Ex. 5, 18. β) *redire facere* possessionem ad possessorem pristinum Lev. 25, 28. 31. γ) *retribuere, referre, rependere*, c. Acc. rei et **ላዕለ፡** pers. Hez. 7, 3. 4; **አገብእ፡ፍኖተኪ፡ላዕለ፡ርእስኪ፡** 16, 43; 1 Reg. 25, 39; **ከመ፡ያግብእ፡ላዕሌሆሙ፡ዐውያተ፡ነዳያን፡** Job 34, 28; c. Acc. et **ለ፡** Gen. 50, 15; Jes. 65, 6; c. Acc. rei: **እግዚ"፡ያገብእ፡ዕስየተ፡** Sir. 32, 13; **እግዚ"፡ያገብእ፡ፍትሐ፡** Jes. 35, 4. δ) *reddere rationem*, seq. **ሐሳበ፡** vel **ቃለ፡**, ut: **ያገብእ፡ሐሳበ፡ለዘይኴንን፡** 1 Petr. 4, 5; **በእንቲአሁ፡** Matth. 12, 36; **አገብእ፡ቃለ፡በእንተ፡ኵሉ፡ዘገበርኩ፡** Genz. f. 125; etiam omisso **ቃለ፡**, ut: **ከመ፡ያግብኡ፡ኀቤሆሙ፡ነገሥት፡** Dan. 6, 2. ε) reddere i. e. *ferre sententiam*, seq. **ፍትሐ፡** Marc. 14, 64; **በጽድቅ፡ያገብእ፡ፍትሐ፡** Jes. 42, 3. 4; **ያገብኡ፡ሎቱ፡ፍትሐ፡** Sir. 8, 14; **አግብእ፡ፍትሐ፡ለዘሩባቤል፡** Lud. ex Org. Edz. f) *reposcere*, c. Acc. rei et **እምነ፡** pers., F. N. 24, 3 (vid. sub **ሕጼ፡** c. 140). g) *referre* tributa, vectigalia, i. e. *pendere*: **እለ፡ያገብኡ፡ጸባሕተ፡** 2 Reg. 8, 2; Gen. 47, 24 (ubi F **ታጋብኡ፡** II, 3 exhibet). 26; **አልብከ፡ጸባሕተ፡ወኢያገብኡ፡ለከ፡** 2 Esr. 4, 13; Rom. 13, 6. h) *redigere* α) alqd in ditionem alcjs: **አግብአ፡ለፈርዖን፡ኵሎ፡ምድሮሙ፡** Gen. 47, 20. β) alqm i. e. *adigere*, seq. Subj.: **ፍቅረ፡ክርስቶስ፡ያገብአነ፡** (Platt **ያጌብረነ፡**) **ናጥብዕ፡** 2 Cor. 5, 13. i) *transmutare* alqd in alqd (vid. **ገብአ፡** n. 1, i): **ትፍሥሕተክሙ፡ውስተ፡ትካዝ፡አግብእዎ፡** Jac. 4, 9. 3) facere ut alqd veniat ad alqm i. e. *tradere*: **አግብኡ፡ቀርኖሙ፡ለባዕድ፡ወክብሮሙኒ፡ለካልእ፡** Sir. 49, 5; 1 Reg. 18, 8; seq. **ቅድመ፡** pers.: Jud. 11, 9, vel **ውስተ፡እደ፡** Matth. 26, 45; 1 Reg. 23, 4; Deut. 3, 2. 3; Dan. 1, 2; Jes. 19, 4. 51, 23; Jer. 39, 3; Hen. 95, 3; vel seq. **ውስተ፡**, ut: **አገብኦሙ፡ውስተ፡ኩናት፡** Jer. 15, 9. a) urbem hosti Judith 7, 13. 26; 10, 12; vel *dedere* alqm captivum: **ያገብኡ፡ርእሶሙ፡ኀቤከ፡** Judith 2, 10. b) *dedere*: **እለ፡አግብኡ፡ነፍሶሙ፡ለከ፡** Lit. Joh.

c) *prodere* Prov. 28, 21; Matth. 10, 4. 26, 21. 27, 3. d) *subjicere*, seq. Acc. et ታሕተ፡ Ps. 109, 2. e) *permittere* res suas alicui, 1 Petr. 2, 23.

ተገብአ፡ III, 1 *in unum redire, iterum cogi* vel *colligi*, de rebus quae post separationem in pristinum statum redeunt: ማይ፡እምከመ፡ተክዕወ፡ኢይትገባእ፡ (v. "ጋባእ፡)እንከ፡ 2 Reg. 14, 14; ይትገባእ፡ (v. "ጋባእ፡) ማይ፡ዲበ፡ግብጽ፡ Ex. 14, 26; ይትነፈቅ፡እስራኤል፡ወኢይትገባእ፡እንከ፡ 1 Reg. 15, 29 (var. pro "ጋባእ፡).

ተጋብአ፡ III, 3 *se contrahere* vel *contrahi* i. e. a) *coire, claudi*, de rebus apertis: ትትጋባእኑ፡መሥገርት፡ Am. 3, 5; አብቋዎ፡አፉየ፡ኢተጋብአ፡እንከ፡ Hez. 33, 22; 4 Esr. 14, 44 (ubi Laur., Ludolfum secutus, male *desistere* interpretatus est); Org. 2; de rebus separatis 1 Reg. 15, 29. b) *confluere*, de fluidis, Gen. 1, 9; Hen. 18, 10; Ex. 14, 26 var. c) *comprehendi*: ዐስኪዮ፡እንዘ፡ኢይትጋባእ፡ Lit. 171, 1; Org. 1; d) *cogi, colligi*, de inanimatis Jes. 33, 4; ወተጋብኡ፡፩ሙስናት፡ዘውእቶሙ፡ቀትል፡ወዋዕይ፡ወዐብእ፡ወረኃብ፡ (*concurrere*) Jsp. p. 356; de ovibus Jes. 60, 7; de exercitu 1 Reg. 17, 1. 28, 1; de hominibus Matth. 25, 32; Hen. 27, 2. e) *se congregare, congregari, convenire*, Gen. 29, 3. 49, 2; Jud. 16, 23; 1 Reg. 25, 1; Jes. 35, 10; ተጋብኡ፡ኵሎሙ፡አሕዛብ፡ኅቡረ፡ 43, 9. 45, 20. 49, 18. 60, 4; ህየ፡ይትጋብኡ፡አንስርት፡ Matth. 24, 28. 26, 57. 28, 12; Marc. 2, 2; Luc. 22, 66; Act. 13, 44; Hen. 56, 5; al. creberrime; ተጋብእት፡ *congregatio, conventus*, Lit. Epiph.; c. ውስተ፡ loci Jer. 3, 17; 1 Reg. 7, 6; Matth. 26, 3 vel rei Apoc. 19, 17; c. ዲበ፡ Hen. 22, 3; c. ላዕለ፡ vel ኀበ፡ pers. Judith 7, 23; ተጋብኡ፡ኀቤሁ፡ 2 Esr. 10, 1. 18, 13; 1 Par. 11, 1; Ex. 32, 26; Matth. 13, 2. 22, 34; c. ምስለ፡ Ps. 2, 2; Matth. 12, 30 rom.; Apoc. 19, 19 al. f) *se recipere* (e medio tolli) Hen. 81, 9. g) in arithmetica: *colligi in unam summam*, ut: ዘተጋብአ፡ i. e. *summa* Abush. 11 seq. — (Rom. 13, 6 rom. pro ተጋብኡ፡ legendum est ታገብኡ፡, neque est quod cum Lud. significationem stirpis III, 3 transitivam statuamus).

አስተጋብአ፡ IV, 3 rarius አስተግብአ፡ et አስተገብአ፡ III, 1 (Num. 21, 32; Jud. 1, 8 var.; 1 Reg. 30, 8 var.; Act. 28, 17 rom.) 1) *ad se recipere*, i. e. a) *contrahere*, ut alas: ያስተጋብኡ፡ክነፊሆሙ፡ Hez. 1, 24; manus: ታስተጋብእ፡እዴከ፡ዲበ፡እንግድዓከ፡ Prov. 6, 10. 24, 48. b) *ad se rapere* vel *traducere*: መራዕየከ፡አስተጋብአ፡ Kuf. 35. c) *apud se recipere*, tutelae causa: Deut. 22, 2; ኢይሌብዉ፡ለምንት፡አስተጋብኦ፡እግዚ"፡ ἠσφαλίσατο αὐτόν Sap. 4, 17. d) *recuperare* amissa 1 Reg. 7, 14. 30, 8. 19; 4 Reg. 14, 22. 2) facere ut res se contrahant, coeant, redeant in pristinum statum, a) *iterum confluere facere* aquas (antea diremtas), Ex. 15, 19. b) *adjungere* rem rei: አስተጋብኦሙ፡ለአዕፅምት፡ውስተ፡መለያልዩ፡ዘዚአሆሙ፡ Hez. 37, 7. c) *claudere*, ut structuram aedificii Gen. 6, 16; agmen Jes. 52, 12. 3) *comprehendere: complecti*: አስተጋብእ፡ሥጋየ፡በስነንየ፡ Job 13, 14; ያስተጋብእ፡አባግዒሁ፡በመዝራዕቱ፡ Jes. 40, 11; Deut. 32, 11; trsl.: ኢያስተጋብኡ፡ውስተ፡ኅሊናሆሙ፡ፍኖሬሁ፡ለዝ፡ Sap. 4, 15. 4) a) *cogere, colligere* copias, exercitum: 1 Reg. 17, 1. 28, 4; homines, populos Joel 4, 2; Jes. 11, 12. 27, 12. 43, 5. 60, 22. 66, 18; Jer. 23, 3. 37, 21; Deut. 30, 3; Ps. 106, 2; Sir. 33, 13; Matth. 22, 10; al.; አስተጋብኦሙ፡ውስተ፡እደ፡ኵናት፡ Jer. 18, 21: bestias: አስተጋብእ፡እንስሳሁ፡ውስተ፡ አብያት፡ Ex. 9, 20; Jes. 34, 16. b) *congregare*, 1 Par. 28, 1; Esth. 4, 16; Ex. 3, 16; Num. 21, 16; 1 Reg. 14, 52. 22, 2; 2 Reg. 12, 28; Hen. 22, 3. 91, 1; Matth. 2, 4. 27, 27; Joh. 11, 47; Act. 14, 27; al. crebro. c) *colligere, congerere*, Koh. 2, 9. 25; ለአስተጋብኦ፡እብን፡ Koh. 3, 5; spicas Ruth 2, 8. 17; fruges, fructus Kuf. 3; Jes. 17, 5. 29, 1. 62, 9; Jer. 47, 10; Ex. 23, 10; Lev. 23, 39; commeatum Kuf. 40; Gen. 6, 21. 41, 48; frusta, fragmenta Joh. 6, 12; spolia Deut. 13, 17; stipulas Ex. 5, 7; sarmenta Joh. 15, 6; ligna Jer. 7, 18; locustas Jes. 33, 4; aquas Ps. 32, 7; pecuniam, opes 4 Reg. 22, 4; Job 27, 16; Prov. 13, 11; አስተጋብአ፡ንዋየ፡ብዙኀ፡ Sx. Sen. 13, al.; res suas Luc. 15, 13; trsl.: አስተጋብአ፡ኅሊናሁ፡ collegit animum suum, Lud. ex Hom. Jac. Sar. d) conjungere vel *simul obtinere* plures res: Hyrcanus አስተጋብአ፡ሢመተ፡ክህነት፡ወመንግሥት፡ Jsp. p. 300. e) *cumulare*, Ruth 2, 14. f) *breviter complecti* vel *colligere* orationem (zusammenfassen) Phlx. 4 (vid. sub ክፍል፡ c. 878.). g) in arithmetica: *addere* numerum numero, c. Acc. et ኀበ፡, vel c. Acc. utriusque numeri (*consummare*), Abush. 11. h) *compilare* librum: F. M. 1, 2 (vid. sub ክፍል፡); አስተጋብአ፡አሐተኔ፡ (sc. in unum librum) ምግባረ፡ጻድቃን፡ Enc. Teq. 25. 5) *in suam ditionem redigere, expugnare, capere*, Num. 21, 32; Deut. 3, 4; Jud. 1, 8. 12. 13; 2 Reg. 5, 7; 1 Par. 11, 8; Jes. 10, 14. 20, 1. 36, 1; Jer. 28, 31; Judith 1, 14. 10, 13; trsl.: *suum facere, lucrifacere* alqm, κερδαίνειν 1 Cor. 9, 19 seq.

ጉቡእ፡ (passim ጕቡእ፡) part. 1) *comprehensus*, ጉቡእ፡በእድ፡ vel ጉቡእ፡እድ፡ πρόχειρος *promtus* Prov. 11, 4. 2) *congregatus*, Deut. 33, 21; ኵሉ፡እስራኤል፡ምስሌሁ፡ጉቡኣን፡ 2 Par. 7, 8; እለ፡ጉቡኣን፡ውስተ፡ኢየሩሳሌም፡ 12, 5; ወኵሉ፡ደቂቀየ፡ጉቡኣን፡ህየ፡ውስተ፡ግብር፡ 2 Esr. 15, 16; Hen. 13, 9; Matth. 18, 20. 22, 41. 27, 17; Joh. 20, 19; Act. 4, 31. 20, 8; ኵልክሙ፡ለእለ፡ጉቡኣን፡ዮም፡ውስተ፡ቤተ፡ክር"ን፡ይረሲክሙ፡ድልዋነ፡ለመንግሥት፡ Mavâs. n. 15.

ግብአት፡ n. act., f. et m., 1) *reditus, reditio, reversio*: ሑረት፡ወግብአት፡ Zach. 7, 14; ግብአትከ፡ውስተ፡ርስትከ፡ Clem. f. 7; Hen. 41, 5; Jsp. p. 319; ዜና፡ግብአቱ፡ለአግሪጳስ፡ኀበ፡ሮሚ፡ p. 346; በግብአቱ፡ ἐν τῷ ἀνακάμπτειν αὐτόν 2 Reg. 8, 13; in Acc. temporis: ግብአትየ፡ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με Luc. 10, 35. 2) *conversio* peccatoris, Kedr f. 33. 83; Lud. e Vit. Pach. 3) *proditio*: በእንተ፡ግብአቱ፡ለክርስቶስ፡ Matth. 26, 47 in tit.; Org. 5.

ገባኢ፡ n. ag., Pl. ገባእት፡ *mercenarius, operarius mercede conductus* (vid. ገብአ፡ n. 2), μισθωτός Job 7, 2; Judith 6, 2. 5; Ex. 12, 45. 22, 14; Lev. 25, 6. 40. 50. 53; ገባኢ፡ዘይጻሙ፡በተገብሮቱ፡ለምድር፡ ἐργάτης μόχθων Sap. 17, 16; Matth. 10, 10 rom.; ገባእት፡ Lev. 22, 10; Matth. 20, 1.

ጉባኤ፡ (passim ጕባኤ፡) subst., m. et f., Pl. ጉባኤያት፡, 1) *collectio*, frugum Ex. 23, 16; canonum ጉባኤ፡ቀኖናት፡ F. M. 1, 2; (ጉባኤ፡ነቢያት፡ d'Abbadie Catal. p. 65). 2) *confluvium* Kuf. p. 7 ann. 8 et 9. 3) *congregatio*: በመካነ፡ጉባኤያት፡ (sc. populi) ዘከመ፡መራሕብት፡ወምሥያጣት፡ F. N. 40. a) *caterva, multitudo, turba*: ተጋብኡ፡ላዕሌሆሙ፡እምሮም፡ጉባኤ፡ብዙኀ፡ Jsp. p. 375; ጉባኤ፡ዐርየ፡ዝኑ፡ (o Michael!) Enc. Nah. 12; ጉባኤ፡ሐራ፡ Org. b) *concilium, synodus*, Syn. creberrime; F. N.; ጉባኤ፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡

Can. Ap. 27; **ገብረ፡ጉባኤ፡** Clem. f. 185; Dioscurus Alx. **ጸሐፈ፡መጽሐፈ፡ጉባኤ፡** (epistolam synodicam) ad Severum Sx. Teq. 17. c) *coetus:* **ቤተ፡ክርስቲያን፡እንተ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ጉባኤ፡ዘሐዋርያት፡** Lit. 163, 4; **ቤተ፡ክር"ን፡አሐቲ፡ጉባኤ፡እንተ፡ሐዋርያት፡** Org. 1.

ጉባኤያዊ፡ adj. rel. *ad concilium pertinens, synodicus:* **አበዊነ፡መምህራነ፡ቤተ፡ክር"ን፡ሊቃውንት፡ጉባኤያዊያን፡** Sx. Ter. 10.

ምግባእ፡ subst. 1) *locus quo quis se convertit* vel *recipit, refugium, receptus,* ἐπιστροφή, ἀποστροφή: **ኀቤየ፡ምግባኢሁ፡** Cant. 7, 11; Gen. 3, 16. 4, 7; Kuf. 3; 1 Petr. 2, 4; Hen. 65, 11. 2) *reditus:* **እስመ፡አልቦ፡ምግባእ፡** Sir. 22, 11; **ውስተ፡ምድር፡ምግባኢሆሙ፡** 16, 30. 41, 10; **ምግባኡ፡** Hen. 72, 35; **ሎቱ፡(ለሞት፡)ተፈጠርነ፡ወኀቤሁ፡ምግባኢነ፡** Jsp. p. 382; **የሐውር፡ውስተ፡ፍኖት፡እንተ፡አልባቲ፡ምግባእ፡ለዓለም፡** Genz. f. 119.

ምጉባእ፡ subst., Pl. **ምጉባአት፡** *locus quo aquae confluunt, confluvium,* Kuf. p. 7.

አግባኢ፡ n. ag., Pl. **አግባእያን፡** *traditor, proditor,* Act. 7, 52 rom.

አስተጋባኢ፡ n. ag., sec. Lud. **አስተጋብኢ፡**, 1) *compilator* libri: **ይቤ፡አስተጋባኤ፡መጽሐፍ፡** Fal. f. 42. 2) „*convocans:* **መስተጋብኤ፡መናፍስት፡** convocans spiritus (magus, ut videtur") Lud. e Syn.

እስትጉቡእ፡ part. pass. (a IV, 3) 1) *collectus, congregatus,* Lud. Comm. hist. p. 484; **እስትጉቡእ፡ዝንቱ፡መጽሐፍ፡እመጻሕፍት፡አምላካውያት፡ወቀኖናት፡** F. N. in Prolg.; congregatus Chr. ho. 32; Kuf. p. 6 ann. 11; Hen. 46, 8 var. 2) *communis:* **ወእምዝ፡አትለወ፡በዝንቱ፡ከመ፡ተግሣጽ፡እስትጉቡእ፡** ἐπήγαγεν ὡς κοινὴν παραίνεσιν (καὶ οὐχ ὡς πρὸς αὐτοὺς ἀποτεινόμενος) Chr. ho. 33; **ወዝንቱ፡ውእቱ፡ዘእስትጉቡእ፡ለኵሉ፡** ὅπερ ἦν κοινὸν ἁπάντων Chr. Ta. 34.

ምስትጉቡእ፡ 1) part. *congregatus:* **ምስትጉቡኣት፡አእላፍ፡እምነ፡መላእክት፡** Chr. ho. 32; Hen. 46, 8 var. 2) subst. a) *locus congregationis, conventus:* **ቤተ፡ምስትጉቡእ፡ዚአሁ፡** Hen. 53, 6. 46, 8. b) *spatium contractum* vel *angustius:* non est in divinitate **ምስፉሕ፡ወምስትጉቡእ፡** Lud. e Mss. Colb.

ምስትጉባእ፡ vel **ምስትጉባኤ፡** subst. 1) *congregatio,* Kuf. p. 6. 2) *contractio, spatium contractum,* Lit. 171, 2; **ምስትጉባኤ፡** M. M. f. 389 (vid. sub **ምስትስፉሕ፡** c. 404).

መስተጋብእ፡ vel **መስተጋብኢ፡** part. (c. term. adj.) 1) *collectas* vel *conjunctas continens* res varias: hic liber **መስተጋብእ፡ጸታ፡ተግሣጻት፡ውእቱ፡** Fal. in Proleg.; **አክርሥ፡መስተጋብኢት፡ኵሉ፡ርስሐት፡ኀጢአት፡** Genz. f. 27. 2) *colligens, congregans,* Lud. e Syn.

ገቦ፡ subst., m. et f., Pl. **ገቦዋት፡** [radix et formatio haud satis liqueant (quamquam similis videtur formationi vocis **ቀፎ፡**); respondent جَانِبٌ جَنْبٌ ܓܰܢܒܳܐ] *latus,* a) corporis animantium, *costae,* πλευρόν, **ተሰክብ፡በገቦከ፡ዘዐጋም፡** Hez. 4, 4; **ሰላም፡ለገቦኪ፡መንገለ፡ለፌ፡ወለፌ፡** I Sal. Mar. 26; **ይትዐጸፍ፡ርትዐ፡ውስተ፡ገቦሁ፡** τὰς πλευρὰς Jes. 11, 5; **ገቦከ፡** πλευραί Prov. 22, 27; **ለገብር፡እኩይ፡ሥትሮ፡ገቦዋቲሁ፡** πλευρὰν Sir. 42, 5; **ገቦዋቲከ፡** αἱ πλευραί σου Judith 6, 6; Num. 33, 55; μετάφρενα Ps. 90, 4; latera avis Deut. 32, 11; *costae:* **እስከ፡ተሰብሩ፡ገቦዋቲሁ፡** Sx. Mij. 12 (vid. sub **ድቡስ፡**); Dan. 7, 5 var. α) **ዐፅመ፡ገቦ፡**, *costa* Gen. 2, 21; **አዕጽምተ፡ገቦዋት፡** Sir. 30, 12; Job 40, 13 (var.: **አዕፅምተ፡ገቦ፡**); **፫ዐጽመ፡ገቦዋት፡** (v. **፫ገቦዋት፡**) Dan. 7, 5. β) *lumbi:* **ውስተ፡ገቦሁ፡** μηρός Apoc. 19, 16; **ወልድከ፡ዘወፅአ፡እምነ፡ገቦዋቲከ፡** πλευραί 3 Reg. 8, 19. b) cujusvis rei extensae, (*pars*); Gen. 6, 16; Ex. 25, 32. 26, 7. 32, 15; 1 Reg. 23. 26; Hez. 41, 6; **ውስተ፡፬ገቦዋቲሆሙ፡** Hez. 1, 8. 17; Apoc. 4, 6; **በገቦ፡መስዕ፡** Ps. 47, 2. α) trsl. ad *latera* cognationis vel generum: **አዝማድ፡እለ፡እምገቦዋት፡** (Seitenverwandte) F. N. 24, 2. β) **ገቦ፡ሐመር፡ዘድኅር፡** *puppis* Act. 27, 41 Platt. c) In st. c. usitatur ad significandas voces *juxta, prope, a latere* vel *parte* alcjs, sc. α) in Acc., ut: **ገቦሃ፡ለቤጤልዋ፡** πλησίον β. Judith 7, 3; **ገዳም፡ዘገቦ፡ዶታይም፡** 4, 6; **ዘገቦ፡ኵሴ፡** 7, 18. β) praemissis praepositionibus: **መንገለ፡ገቦሆሙ፡** Ruth 2, 14; **በገቦሆሙ፡** ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν 2 Esr. 13; **እንተ፡ትነብር፡በገቦሁ፡** 2 Esr. 12, 5; 1 Reg. 6, 8. 20. 25; Lev. 1, 11; **ኖመት፡በገቦሁ፡** Sx. Sen. 30. — *Voc. Ae.:* **ገቦ፡ዘ፡ጎድን፡** (v. **ጐድን፡**).

ገበዝ፡ subst. 1) *ripa* fluminis: **ተቀበሎ፡ዲበ፡ገበዘ፡ተከዚ፡** Ex. 7, 15 (at vid. annotationem ad hunc locum). — *Voc. Ae.:* **ገበዝ፡ዘ፡ዳር፡** 2) *custos, tutor, -rix, praefectus, -a,* ut videtur (sec. Lud. in lex. amh. c. 88 et d'Abbadie Catal. p. 109 annot. 1). a) est epitheton ecclesiae cathedralis Axumiticae: **እምነ፡** (mater nostra) **ጽዮን፡ገበዘ፡አክሱም፡** Chr. Ax. f. 89 (vid. Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 72; d'Abbadie Cat. p. 109); Libanus S. dixit **ለጳጳስ፡ኢይደልወከ፡ትንሣእ፡ሕልያነ፡ወበእንተዝ፡ሰደድዎ፡እምሀገር፡እለ፡ገበዘ፡አክሱም፡** Mavâs n. 31; **ይቤልዎ፡ቀስ፡ወመኳንንት፡ለብዑዕ፡ሊባኖስ፡ታመትርኑ፡ዕጣና፡ለገበዝ፡ወታኀድገነ፡ኪያሃ፡** ibid.; **ቦአ፡ውስተ፡ቤተ፡ክር"ናት፡ቅድስት፡ዘገበዘ፡አክሱም፡** Sx. Genb. 11. b) nomine **ቀይስ፡ገበዝ፡** vel **ገበዝ፡** insignitur *praepositus quidam ecclesiasticus* (de cujus munere vid., quae Lud. lex. amh. c. 34 et 88, d'Abbadie l. c. notaverint): **ቀይሰ፡ገበዝ፡** Chr. Ax. f. 89; F. M. 17, 6 (vid. sub **ቀይስ፡** c. 433); sacerdos qui secundam uxorem duxit, **ኢይትለአክ፡ከመ፡ክህናት፡ወኢይኩን፡ሊቀ፡ክህናት፡ወኢይቀድስ፡ከመ፡ገበዝ፡** Kedr f. 88. [Quae significationes si probantur, radici **ገበዘ፡** vis *circumdandi, cingendi, tuendi* attribuenda videtur].

ገብገብ፡, **ገብገቦ፡**, **ገበገቦ፡**, **ግብጋቦ፡** subst., id quod Romanis vocatur *atrium, vestibulum tentorii,* seu ea aedium vel tentorii pars, ubi petentes et salutantes admittuntur, conventus habentur, al.: **ወወፅአ፡ውስተ፡ገብገብ፡** (v. **ግብጋቦ፡**) εἰς τὸ προσκήνιον Judith 10, 22; **አዘዘ፡ይስድዋ፡** (sc. feminam) **ኀበ፡ገበገቦ፡ወይምትርዋ፡ክሳዳ፡** Sx. Tachs. 6 (at in Enc. **ጉባኤ፡**). — *Voc. Ae.:* **ገብገቦ፡ዘ፡ሸንጎ፡**።

ገብጥ፡, **ግብጥ፡**, **ገበጥ፡** subst. (m.) [quod dubium utrum ad حَبَطٌ *dolor in ventre* cameli (a حبط **ሐበጠ፡** *tumere*) an ad قَبْضٌ *contractio, constrictio* intestinorum referendum sit] *vermina, tormina ventris:* **ገበጥ፡** v. **ገብጥ፡** v. **ግብጥ፡** πόνος χολέρας Sir. 34, 20; **ያበዝኆ፡ለገብጥ፡ሥሥዕት፡** ἕως χολέρας Sir. 37, 30. — Lud. interpretatur: „ventris tormina,

quae ex flatulentis cibis aliisque causis oriuntur". — *Voc. Ae.*: ገበጥ፡ ዘ፡ ጕዐታ ።

ገበጥበጥ፡ vel ግብጥበጥ፡ subst., ut videtur i. q. ግብጥ፡, Kuf. p. 84 (quamquam Vers. Lat. habet *clades*) inter alia malorum et morborum nomina.

ገበጣ፡ subst. *ludus alcae* vel *calculorum*, ut videtur: F. M. 32, 7 (vid. sub ሰንጠረዥ፡ c. 374). — In lexicis amh. non occurrit, at sec. Harris II. p. 192 ludus ገበጣ፡ etiamnunc Abyssinis in usu est.

ገተተ፡ rad., quam illustraverim verbo جَتَّ et حَتَى *consuit, contorsit* (sicut ጐጠጠ፡ verbo قَطَّ).

ግቱት፡ part. *sartus, resartus*, de calceis, καταπεπελματωμένος Jos. 9, 3 (Lud.: *sparteus*).

ግትት፡ subst. sine dubio proprie *sartura*, deinde *vas resartum* vel *consarcinatum* i. e. *vile, inutile*: ወኮነ፡ከመ፡ግትት፡በውስተ፡አሕዛብ፡ σκεῦος ἄχρηστον Hos. 8, 8; ግትት፡ዘለምንትኒ፡ኢይበቍዕ፡ σκεῦος οὗ οὐκ ἔστι χρεία αὐτοῦ Jer. 22, 28. — *Voc. Ae.*: ግትት፡ዘ፡ግትቻ ። — (Lud.: *canistrum sparteum, sporta*, i. q. ገሐፍት፡, quam interpretationem firmare licuerit collato حَتِّى).

ጌና፡ n. prgr. i. e. γέννα, *nativitas* Christi, deinde *parasceue festi natalitii* (Weihnacht): ኢይግበሩ፡ግብረ፡በዐለተ፡ጌና፡ልደተ፡ክርስቶስ፡ Const. Ap. 66 (67); እንተ፡በኵሉ፡ክብርት፡ጌና፡ዘይእቲ፡ልደቱ፡በሥጋሁ፡ለእግዚእነ፡ኢየሱስ፡ Cyr. f. 131; homilia Procli Cyziceni habita est በበዓለ፡ጌና፡ Cyr. f. 119; in tit. Luc. 1, 26. 57. 2, 21 rom.; ሰላም፡ለበዓለ፡ጌና፡ለዘኢኮነ፡ንትጋ፤እምልደተ፡ክርስቶስ፡ሰዓተ፡ጽጋ፤ (cui non est intervallum a festo nativitatis) Enc. Tachs. 28 (at Tachs. 29 በዓለ፡ልደት፡); Cod. Mus. Brit. XXIX, I n. 26 (ubi በዓለ፡ጌና፡ a በዓለ፡ልደት፡ n. 27 distinguitur); Deg.; ጾመ፡፵ቅድስት፡, ጾመ፡ሐዋርያት፡, ጾመ፡ስብከተ፡ጌና፡ memorantur in Gad. T. H.; de ጾመ፡ስብከተ፡ጌና፡ (jejunio adventus) vid. Scaliger p. 677. 703; በዛቲ፡ዕለት፡ (sc. XIX° mensis ኅዳር፡) ጥንተ፡ጾመ፡ስብከተ፡ጌና፡ልደቱ፡ለእግዚእነ፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡በኀበ፡ኵሉ፡ክርስቶሳውያን፡ Sx. Hed. 19.

ገንሐ፡ I, 1 [قَمَحَ, جَمَحَ?] 1) *superbum et vehementem se praebere*, vid. ግናሕ፡ 2) *imperiose objurgare, acriter increpare*: ገሠጾ፡እግዚ"፡(ለዳዊት፡ 2 Reg. 12) በቃለ፡ነቢይ፡እንዘ፡ይገንሕ፡ M. M. f. 283; Christus in extremo judicio ይገንሖሙ፡ለኃጥኣን፡በቃለ፡ስክየት፡ Lit. Jac. Sar.

ግናሕ፡ subst. 1) *vehementia et superbia, verba imperiosa*: በትዕቢት፡ዐቢ፡ወበግናሕ፡ ἀπονοίαις βαρβαρικαῖς οὐ μετρίως κατωφρυωμένος Cyr. ad Th. f. 7; እስመ፡ውእቱ፡አኮ፡ዘይትናገረከሙ፡በቃለ፡ግናሕ፡ከመ፡መኰንን፡ወከመ፡ሊቅ፡ዐቢይ፡ οὐκ ἐξ αὐθεντίας ταῦτα λέγων οὐδὲ ὡς ἐν τάξει ἄρχων Chr. Ta. 4. 2) *increpatio imperiosa, objurgatio vehementior*: Galatae ኮኑ፡ድንዙዛነ፡እንዘ፡ይትሜከሑ፡ወደለዎ፡(ለጳውሎስ፡)ከመ፡ይትናገሮሙ፡በቃለ፡ግናሕ፡ዘያሐምም፡ ὅθεν αὐτοῖς ἔδει πληκτικωτέρου λόγου Chr. ho. 21; ነገርነ፡በቃለ፡ግናሕ፡ σφοδρότερον διελέχθημεν Chr. Ta. 4. — *Voc. Ae.*: ገንሐ፡ጕሕናቱ፡ (sic, vid. sub ገሀነ፡) አግናሒነ፡እሉ፡ኵሉ፡ልዕልና፡ቃል፡

አግናሕ፡ ut videtur Pl. vocis ግንሕ፡ vel ገንሕ፡ *increpatio vehemens* vel *imperiosa*: (Cyrillus Joannem Antiochenum compellat) ወይእዜኒ፡ኀቤከ፡ነገርየ፡ዘልዑለ፡ታሌዕል፡አግናሒነ፡ላዕሌነ፡ዘላዕለ፡ኵሉ፡ τὸν ὑψηλὴν κατὰ πάντων αἴροντα ὀφρὺν Cyr. ho. f. 110.

ጕንባሕ፡ subst. incertae significationis, quod Lud. cum جَنْبَح *crassus, longus, altus* composuit. Non reperitur nisi compositum, sc. አባጕንባሕ፡ vel አበጕንባሕ፡ (pro አባ፡ጕንባሕ፡) vel ያፌ፡ጕንባሕ፡, quo nomine appellatur avis quaedam Abyssinica grandis, sc. *bucerus Abyssinicus* (der abyssinische Hornvogel), amharice እርኩም፡ vel ሕርኩም፡; de hac ave vid. (non tam Ludolfi Comm. hist. p. 161 qui eam *Casuarium* interpretatur, quam) Bruce III p. 102; V p. 172—175 ubi ejus descriptio et effigies exhibetur; p. 291; Harris I 256. 329 (ubi ejus nomen Tigrensis አባ፡ጎምባ፡ a ጎምባ፡ *urceus* repetitur); II. 93; Anh. p. 44. — Ejus nomen legitur: Deut. 14, 18 ubi Gr. πελεκᾶν (*pelecanus*, aliâs አድግ፡መረብ፡) habet; et Fal. f. 17 ubi ያፌ፡ጕንባሕ፡ prudentiâ (ጥበብ፡), leo robore (ኀይል፡) insignis dicitur.

ግንባት፡ subst. *uter coriaceus* [جُبّ, جُنْبُذَة? amh. ጎምባ፡?]: ወወሀበታ፡ለወለታ፡ትጹር፡ግንባተ፡ወይን፡ ἀσκοπυτίνην οἴνου Judith 10, 5 (v. ግብንታ፡ወወይን፡).

ግንቦት፡ nomen mensis Abyssinorum noni, qui XXVI° Aprilis sec. Cal. Jul., VIII° Maji sec. Cal. Greg. incipit et mensi Coptorum ⲠⲀϪⲰⲚ respondet.

ገንታ፡ subst., *buccina minor* (quam ቀንድ፡ i. e. ቀርን፡): ዐዊዶሙ፡ምስለ፡ገንታ፡ወግርጣጥ፡በከበሮ፡ወጸናጽል፡ Chron. Ax. f. 94. — *Voc. Ae.*: ቀርን፡ገንታ፡ዘ፡ነጋሪት፡ — De ገንታ፡ vid. Description de l'Egypte, éd. II, t. XIII p. 542.

ገነት፡ subst., plerumque f., Pl. ገነታት፡ [جَنَّة] *hortus*, παράδεισος Koh. 2, 4; Jes. 1, 30; Sir. 24, 30; ገነት፡አቅማሕ፡ Dan. ap. 1, 7 seq.; κῆπος ገነት፡ዕፀውት፡ Cant. 4, 12. 16. 6, 2; ገነት፡ርውይት፡ Jes. 58, 11. 61, 11; Sir. 24, 31; Joh. 19, 41. 18, 1. 26; ገነት፡ጽጌ፡ Enc. Teq. 4; ዐቃቤ፡ገነት፡ κηπουρός *hortulanus* Joh. 20, 15; Pl. ገነታት፡ Jsp. p. 323. In specie a) hortus ille in regione Eden a Deo plantatus: Gen. 2, 8 seq.; 4 Esr. 1, 7; ገነት፡ተድላ፡ Gen. 3, 23; ገነት፡ትፍሥሕት፡ 3, 24; ገነት፡እግዚ"፡ Gen. 13, 10; Jes. 51, 3; Hez. 31, 8; Sir. 40, 17; Apoc. 2, 7; ገነት፡ጽድቅ፡ Hen. 32, 3; ገነት፡ጻድቃን፡ 60, 23; ምድረ፡ገነት፡ *terram paradisiacam* Aethiopum nonnulli vocant patriam suam, Th. P. b) sedes beatorum (*paradisus*): Luc. 23, 43; 2 Cor. 12, 4; 4 Esr. 8, 62; Clem. f. 6; ገነት፡ትፍሥሕት፡ 4 Esr. 6, 1; Clem. f. 14. 92 al.; ገነት፡ተድላ፡ Lit. Chrys.; ገነት፡ሕይወት፡ Hen. 61, 12; ገነት፡ est ሰማይ፡ሣልሲት፡ ubi recipientur monachi fideles, Phlx. 8. c) ገነት፡ inscriptus est liber de rebus monasticis a Palladio conscriptus: መጽሐፈ፡ገነት፡ዘጸሐፈ፡ጳላድዮስ፡ Phlx. 43; ጸሐፌ፡ገነት፡ይቤ፡ Phlx. 16, al.

ጋኔን፡ subst. m. (quamquam አጋንንት፡ሐዳሳት፡ Act. 17, 18 rom.), Pl. አጋንንት፡ [i. q. جَانّ جِنّ] *daemon, dae-*

monion, cacodaemon (*spiritus malus*): δαίμων Luc. 8, 29; Matth. 8, 31; Apoc. 18, 2; δαιμόνιον Matth. 9, 33; Joh. 7, 20; 8, 48. 10, 20; 1 Cor. 10, 20; 1 Tim. 4, 1; Jes. 13, 21. 34, 14. 65, 3. 11; Bar. 4, 7; Ps. 95, 5. 105, 35; **ጋኔን፡ እኩይ፡** Tob. 3, 8. 6, 8; **ጋኔነ፡ ቀትር፡** Ps. 90, 6; Kuf. 1. 7. 10; Hen. 19, 1. 69, 12; πνεῦμα Mich. 2, 11; Jes. 37, 7; **ጋኔን፡ መስሕት፡** Jes. 19, 14; Jer. 4, 11; 1 Tim. 4, 1; **እኩይ፡ ጋኔን፡** Hos. 12, 1; Jud. 9, 23; **አስተዮሙ፡ ጋኔነ፡ ዘያደነግፃሙ፡** Jes. 29, 10; **ጋኔን፡ ርኩስ፡** Apoc. 18, 2; Marc. 3, 11; **አጋንንት፡** σειρῆνες (*sirenes*) Jes. 34, 13; **አጋንንት፡ ወጼደናት፡** ὀνοκένταυροι 34, 11. a) In specie α) *diabolus*, σατανᾶς Sir. 21, 27; διάβολος Jac. 4, 7; 1 Petr. 5, 8; 1 Joh. 3, 8. 10. β) *spectrum, phantasma* **አጋንንት፡** ἰνδάλματα Jer. 27, 39; φάντασμα Marc. 6, 49. b) **ዘጋኔን፡**, Pl. **እለ፡ አጋንንት፡** *daemoniacus, epilepticus:* δαιμονιζόμενος Matth. 4, 24. 8, 16. 9, 32; Luc. 8, 36; **እለ፡ በሙ፡ ነውረ፡ ዘነገርጋር፡ ወዘጋኔን፡ ኢይሠየም፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ክር"ን፡** Clem. f. 130 (coll. f. 178: **ዘአኀዞ፡ ጋኔን፡ ወነገርጋር፡**); ἐπίληπτος 1 Reg. 21, 14 var.

ጋኔናዊ፡ adj. rel. *furens, maniacus*, de bestia: **እንስሳ፡ ጋኔናዊ፡ አው፡ አብድ፡** ne vendatur, F. N. 33, 3.

ገናዊ፡ *sacerdos idolorum* vid. sub **ገነወ፡**

ጐንአ፡ *trituravit*, Lud., at vid. **ጐነኰ፡**

ጐነኰ፡ I, 1 et 2 *congerere, coacervare, aggerare:* **ወይጔንኑ፡** (v. **ወይጐንኑ፡**) **ከላስስተ፡** φέροντες δράγματα 2 Esr. 23, 15; repetitum M.M. f. 254 (**ወይጐንኑ፡**). — Lud. e Syn. affert **ወይከይዱ፡ ወይነ፡ ወይጐንኡ፡ ከላስስተ፡** (vid. 2 Esr. 23, 15); nescio an lectio bona sit; at significatus *triturandi* ab eo nonnisi e conjectura statutus est. — *Voc. Ae.:* **አለደ፡ ጐነኰ፡ ወጥሐ፡ ዘ፡ ከመረ፡**; *aliud:* **ጐነኰ፡ ዘ፡ ኸመረ፡**

ተጐነኰ፡ III 2 *coacervari, aggerari:* **ተጐነኰ፡ ክምረ፡ ሥርናይ፡** M. M. f. 288; **ይወግርዎ፡** (sc. Jeremiam lapidibus) **እስከ፡ ይትጔነኵ፡ እብን፡ ዲበ፡ እብን፡** M. M. f. 179.

ገናዊ፡ subst., Pl. **ገነውት፡** (sec. Lud. etiam **ገኖት፡** ex 1 Reg. 5, 5), Pl. Pl. **ገነውታት፡** (Sx. Mag. 23), *sacerdos idolorum, sacrificulus:* **ገናዌ፡ አማልክት፡** Const. Ap. 27; **ገነውተ፡ ለዳጎን፡** 1 Reg. 5, 5; **ገነውተ፡ አማልክት፡** 3 Reg. 12, 30. 32. 13, 2; 4 Reg. 23, 8; Jer. 31, 7; Ep. Jer. 17. 27. 48. 54; Dan. ap. 13, 8 seq.; 1 Cor. 9, 13. [Etymon non liquet, sc. utrum petendum sit a جَنَأَ ,جَنَا **ገነየ፡**, an a جِنّ **ጋኔን፡**?].

ገንዕ፡ et **ጋንዕ፡** subst. [amh. **ጋን፡**, vid. scholion ad **መስብክት፡**] *hydria* major, *cortina:* **ገንዐ፡ ዐቢይ፡ ዘብርት፡** et **አምሐውዎ፡ ውስተ፡ ገንዕ፡** Sx. Haml. 5. (vid. sub **ዐቃር፡**); sale impleverunt **ጽሀርተ፡ ዐቢየ፡**, deinde **ጋንዐ፡**, deinde **ልጕነ፡** Gad. T. H.

ገነዘ፡ I, 1 [גָּנַז *abscondidit, in thesauro reposuit;* جَنَزَ Pass.; جِنَازَة *funus*; de vicinis vid. Ges. thes. p. 296] Subj. **ይግንዝ፡** *linteis involvere, pollingere, condire, curare funus* sepeliendi: **ገነዞ፡** (**በድኖ፡**) **በሰንዱን፡ ንጹሕ፡** Matth. 27, 59; Joh. 19, 40; **ይግንዝዎ፡** (**ለምዉት፡**) **በካልእ፡ ልብስ፡** F. N. 22; 1 Reg. 19, 13; **ገነዞ፡** (**ለአዳም፡**) **ሴት፡ ወአንበሮ፡ ውስተ፡ ታቦት፡** Clem. f. 11; **ግንዝ፡ ሥጋየ፡** f. 21; **ኢትግንዝዎ፤ ሕያው፡ ውእቱ፡** Rel. Bar.; Abush. 47; **ከመ፡ ይግንዝሙ፡** Sx. Masc. 22; **ገነዞ፡** (**ለሴት፡**) **ሄኖስ፡ ወልዱ፡ በከርቤ፡ ወበዓልው፡ ወአንበሮ፡ ውስተ፡ በአተ፡ መዝግብት፡** Clem. f. 15; **ምስለ፡ አፈዋት፡ ገነዘ፡ ወቀበረ፡ በድኖ፡** Enc. Nah. 1.

አግነዘ፡ II, 1 *linteis involvendum* vel *pollingendum curare* mortuum ad sepeliendum: diaconus **ለዕሩቅ፡ ኢያልብስ፤ ነዳያን፡ እመ፡ ይመውቱ፡ ኢያግንዝ፡ ወኢቀብረ፡** Apoc. Mar. Joh.

ተገንዘ፡ III, 1 *linteis involvi, pollingi, ad sepulturam praeparari*, de mortuo: **ተገንዘ፡ በእደ፡ መላእክት፡** Gad. Za Mich.; Cyr. f. 118; Enc. Haml. 24 (in Actis: **እምድኅረ፡ አልበስዎ፡** sc. mortuum).

ግኑዝ፡ part. 1) *linteis involutus, pollinctus, ad sepeliendum praeparatus*, Joh. 11, 44; **ሶበ፡ ታወጽእ፡ ግኑዘ፡ እማኅደሩ፡** Genz. f. 63; 1 Reg. 19, 16 var. 2) trsl.: *involutus, reconditus:* **ከሣቴ፡ ትምህርት፡ ግኑዝ፡** Lud. ex Enc. Tachs. 18 (in exempl. Tub. **ብኑዝ፡** sine sensu).

ግንዘት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. **ግንዘታት፡** 1) *pollinctura, involutio mortui* sepeliendi, *funus:* ταφή Koh. 6, 3; **በእንተ፡ ግንዘትከ፡ በእደ፡ ዮሴፍ፡ ወኒቆዴሞስ፡** Cod. Mus. Brit. LIV n. 7; **ግንዘተ፡ ሥጋኪ፡ በመዋጥሐ፡ ከታን፡** I Enc. Mar. 38; **ግንዘትከ፡ በዕፍረት፡** Enc. Mag. 27; **ገነዞ፡ ለጴጥሮስ፡ ግንዘተ፡ ሠናየ፡** Enc. Haml. 6; **ያሜኒ፡ ግንዘተ፡ ደናግል፡** Enc. Masc. 19 (in Actis hujus diei: **ገነዞ፡ ሥጋሆን፡ ለደናግል፡**); **ሜጠ፡ ግንዘት፡** *arbitria funeris* F. N. 42, 1; **ዐራተ፡ ግንዘት፡** *feretrum* F. N. 22; **መጽሐፈ፡ ግንዘት፡** (*liber funerum*) inscriptus est liber ecclesiasticus, quo officia defunctorum continentur (Cod. Mus. Brit. XXVIII; Cod. Abbad. VIII. L. CCXIX; Zeitschrift der Deutschen morg. Gesellschaft Bd. I, p. 35); **ዜማ፡ ግንዘት፡** canendi vel recitandi modus *funebris* Genz. f. 44. 128 (vid. sub **ተብህለ፡**). 2) *apparatus ad curandum funus pertinens:* **ገነዞ፡ ሥጋሁ፡ ለቅዱስ፡ በግንዘታት፡ ሠናይ፡ ወአምጽኡ፡ ዕፍረት፡ ወመዝመዙ፡ ቦቱ፡ ሥጋሁ፡** Sx. Ter 27. a) *involucra mortui* sepeliendi vel sepulti: κενοτάφια 1 Reg. 19, 13. 16 (v. **መግነዝ፡** et **ግኑዝ፡**). b) *lectus mortui cum linteis*, quibus involutus est: **አሠረ፡ ግንዘቱ፡ ተኀድገ፡** Lud. ex Enc. Teq. 28; Lud. Comm. hist. p. 303 (ubi **ግንዘት፡** a **መቃብር፡** distinguitur).

ገናዚ፡ n. ag. *pollinctor, curator funerum*, Lud. sine auct.

መግነዝ፡ subst. *apparatus qui ad curandum funus pertinet*, ut *lintea, fasciae, involucra, lectus:* **አዘዘ፡ እስከንድር፡ ከመ፡ ይግንዝዎ፡ ለዳሬ፡** (Darium) **በመግነዝ፡ ሠናይ፡** Jsp. p. 283; **ኵሉ፡ መፍቀደ፡ መግነዝ፡** Gad. Lal.; (mortuus inclamatur) **ኢሠነቀ፡** (II p. s. m.) **እምንዋይከ፡ ዘአንበለ፡ መግነዝ፡** Genz. f. 90; **ገነዘቶ፡ በአልባስ፡ ሠናያት፡ ወገብረት፡ ሎቱ፡ መልዕልተ፡ መግነዙ፡ ልብሰ፡ ዘወርቅ፡ ወአንበረቶ፡ በማዕጉን፡** Sx. Haml. 22; Christus **ጠብለለ፡ ልደቶ፡ በመግነዝ፡ ኀበ፡ አቲሁ፡ ከመ፡ ኢያእምርዎ፡ ፍጡራን፡** M. M. f. 37; κενοτάφια 1 Reg. 19, 13 var. — Schol. Voc. Ae. vid. sub **ነፍቀ፡**

ገንዘብ፡ subst. [גִּנְזַבָּר; vid. etiam Isenb. lex. amh. p. 176] *thesaurus, gaza*, Did. 6 (ed. Platt p. 38).

ገነየ፡ I, 1 [جَنَا *pronum se inclinavit*, جَنَأَ *decubuit*, vic. جَنَأ, כנע, צנע] Subj. **ይግነይ፡** 1) *pronum se inclinare, procumbere:* **ግንዩ፡ ወስግዱ፡** πίπτοντες προσκυνεῖτε Dan. 3, 5. 2) *se submittere* vel *subjicere, obsequium praestare,*

(*servire*) alicui, c. ለ፡ pers.: ὑποταγῆναι Ps. 61, 5; Hebr. 12, 9; 1 Cor. 15, 28; Luc. 10, 20; ለጽድቀ፡እግዚ"፡ስእኑ፡ገኒየ፡ Rom. 10, 3; ለከ፡ይገንዩ፡ኵሉ፡ተግባርከ፡ δουλευσάτω Judith 16, 14; እፎ፡ሠመርክሙ፡ከመ፡ትግንዩ፡ለአቢባል፡ (Hannibali) Jsp. p. 295. 350. 381; ruri vixit እንዘ፡ለሊቱ፡ይገኒ፡ Enc. Tachs. 10; Org. 3) *demittere animum, submisse se gerere*, Hen. 5, 8. a) *demisso animo pati:* ግነዩ፡ ταλαιπωρήσατε Jac. 4, 9. b) *demisso animo accipere* vel *admittere* alqd, c. ለ፡, ut: ዘይፈርሆ፡ለእግዚ"፡ይገኒ፡ለተግሣጹ፡ ἐκδέξεται Sir. 35, 14. c) *demisso animo confidere*, c. በ፡, ut: ብእሲ፡ጠቢብ፡ይትአመን፡ወይገኒ፡በሕጉ፡ለእግዚ"፡ ἐμπιστεύσει Sir. 36, 3. d) *humiliter adorare*, c. ለ፡, προσκυνεῖν Sir. 50, 17. e) *humiliter rogare, supplicare:* ውእቱ፡ይገኒ፡ προσδεηθήσεται Sir. 13, 3; c. ለ፡ pers.: ገነይኩ፡ለከ፡ δέομαι Jos. 7, 7; ይገንዩ፡ለከ፡ Job 11, 19. f) *humiles gratias agere, humili et grato animo celebrare* vel *laudare* Deum: ἐξομολογεῖσθαι, Dan. 9, 4; c. ለ፡ Kuf. 16; እግነይ፡ለከ፡አምላኪየ፡ Kuf. 22; Sir. 39, 6. 51, 1; Tob. 11, 16; ሎቱ፡ግነዩ፡ 12, 6; ኢትትሀከዩ፡ገኒየ፡ሎቱ፡ ibid.; 13, 3; Dan. 2, 23; Ps. 7, 18. 9, 1. 74, 1; ኵሉ፡ልሳን፡ይገኒ፡ለእግዚ"፡ ὁμεῖται τὸν θεόν Jes. 45, 23; Rom. 14, 11; Luc. 2, 38. g) *humili animo confiteri*, seq. ከመ፡ Phil. 2, 11; seq. ለ፡ peccati, Lev. 26, 41. — *Voc. Ae.:* ገረረ፡ገነየ፡ተኰነነ፡ተቀንየ፡ብ፡ተገዝ፡ገነየሰ፡አመነኒ፡; *aliud:* ገነየ፡በ፩ለመነ፡ተለማመጠ ።

አግነየ፡ II, 1 1) *subjicere* potestati vel imperio alcjs, *subigere, domare*; c. ለ፡ pers. et Acc. rei: 1 Cor. 15, 28; ዓለመ፡አግነየ፡እግዚ"፡ለመላእክት፡ Chr. ho. 4 (ex Hebr. 2, 5); vel c. ለ፡ imperii: አግነዮሙ፡ለትእዛዘ፡ሮም፡ Jsp. p. 313; c. Acc. pers.: እስከ፡አግነዮሙ፡ለኵሎሙ፡ Jsp. p. 280. 304; ዘዐናብስተ፡ታገኒ፡ወአራዊተ፡ትቀኒ፡ Enc. Mag. 5. 2) *ad gratias agendas* vel *ad celebrandum* nomen Dei *permovere*, Org. 1.

ተጋነየ፡ III, 3 *se submittere coram* aliquo, ut: ነገር፡ዘይትጋነይ፡ ὑποπίπτουσα (submissa) Prov. 15, 1. a) *supplicare*, c. Acc. vel ለ፡ pers.: እትጋነያ፡ለብእሲትየ፡ ἱκέτευον Job 19, 17; እንዘ፡ይትጋነይ፡ለከ፡ወይየውህከ፡ Job 40, 22; Hos. 12, 4; 1 Tim. 2, 1. b) *confiteri:* peccatum, culpam, ἐξαγορεύειν 2 Esr. 10, 1; በእንተ፡ኀጢአት፡ 2 Esr. 11, 6. 19, 2; Trinitatem, c. በ፡ M. M. f. 11 (vid. ግጻዌ፡). c) *poenitentiam agere, veniam* delicti *petere, gratiam* alcjs *supplicare:* ተጋነይ፡ሶበ፡ትኤብስ፡ ἐπιστροφήν Sir. 18, 21; ነስሕ፡ወተጋነይ፡ 18, 24; እምከመ፡ተጋነይከ፡ይሰሪ፡ለከ፡ኀጢአተከ፡ δεηθέντος σου 28, 2; ተጋነዩ፡ συνδέθητε Zeph. 2, 1; Luc. 17, 4; c. በእንተ፡ vel እንበይነ፡ peccati: ተጋነይ፡በእንተ፡ዘሰሕተከ፡ ἐντράπηθι Sir. 4, 25; ዘይትጋነይ፡በእንተ፡ጌጋዩ፡ ἀποστρέφων ἀπό 8, 5; ተጋነይ፡እንበይነ፡ዘቀድም፡ጌጋይከ፡ δεήθητι 26, 1. 39, 5; Lit. Chrys.; c. ለ፡ ejus, cujus gratia petitur: ተጋነየ፡ለገጸ፡እግዚ"፡ 4 Reg. 13, 4; እለ፡ይትጋነዩ፡ሎቱ፡ οἱ ἐπιστρέφοντες ἐπ' αὐτόν Sir. 17, 29; Zach. 8, 21; Bar. 2, 8; እንዘ፡ይትጋነይ፡ላቲ፡ Esth. 7, 8; vel c. ኀበ፡ vel ቅድመ፡ prs.: ተጋነየ፡ኀቤሆሙ፡ Clem. f. 161; ተጋነዩ፡ወሰገዱ፡ቅድሜሆሙ፡ f. 230; Sir. 17, 25. d) *humiles gratias agere, humili et grato animo celebrare* Deum: ተጋነዩ፡ 1 Tim. 2, 1; ἐξομολογεῖσθαι Ps. 99, 4; Dan. 6, 10; Sir. 17, 27. — *Voc. Ae.:* ተጋነየ፡ዘ፡አሠመረ ።

ግኑይ፡ part. *submissus, se humilians* coram aliquo, superiorem alqm agnoscens, Lud. ex Org.

ግናይ፡ subst., Pl. ግነያት፡ 1) *gratiarum actio submissa, gratiae humiles, celebratio cum gratiarum actione:* እምድኅረ፡አንበቡ፡ወዘመሩ፡ግናየ፡ስብሐት፡ 2 Par. 20, 22; τὸ ἐξομολογεῖσθαι 1 Par. 16, 4 var.; Cod. Mus. Brit. LIV, 7, c; ዘለከ፡ስብሐት፡ወኀይል፡ሰጊድ፡ወግናይ፡ Kedr 20; episcopus ያቅርብ፡ለእግዚ"፡መሥዋዕተ፡ስብሐት፡ወግናየ፡ጸሎታት፡ (sc. Christianorum) ለጼና፡መዐዛ፡ Kid. f. 7. 28; አይኑ፡ግናይ፡ወአይኑ፡አኰቴት፡ Lit. Joh.; Org. 1. 2) *chorus gratias agentium:* አቀምኩ፡፪ግነያተ፡ዐበይተ፡; 2 Esr. 22, 31 vrs. nov. ወከልኤ፡ግነያት፡እለ፡የሐውሩ፡ዐጋመ፡ 22, 38 vrs. nov. et 40 vrs. nov.

ጌና፡ vid. supra c. 1175.

ጕንድ፡ subst., m. et f., Pl. አጕናድ፡ et ጕንዳት፡ [quamquam a ገመደ፡ derivari posse videtur, sicut גֶּזַע جِذْع a גָּזַע, tamen aliud etymon facile se praebet sc. in جمد et قمد quibus significatus *rigidi* (*crassi, robusti*) inest, vid. quae Rödiger in Additamentis ad Ges. thes. p. 80 de גֹּמֶד annotavit] 1) *stirps, stipes, truncus, caudex:* እምጕንድ፡ ἐκ τῆς ῥίζης Jes. 11, 1; ጕንዱሂ፡ዘታሕቴሁ፡ ῥίζαι Hez. 17, 6. 7; ጕንደ፡ዕፀው፡ Matth. 3, 10; Luc. 3, 9; Dan. 2, 41; ሥርዎ፡ወጕንዶ፡ τὴν φυὴν τῶν ῥιζῶν αὐτοῦ Dan. 4, 12; ጕንዱ፡ στελέχη Hez. 31, 13; ጕንደ፡ወይን፡ Joh. 15, 4; ለለአሐቲ፡ጕንድ፡በበ፡፴ወ፩፻ አዕጹቂሃ፡ Clem. f. 256; ጕንዳት፡ Hen. 83, 4; አጕናደ፡በቀልት፡ Enc. Mij. 23 (27 sec. Lud.); ጕንደ፡መስቀል፡ M. M. f. 106; አጕናድ፡ (sc. duo ligna crucis, erectum et transversarium) M. M. f. 102. a) *radix* linguae: አዘዘ፡ያውቅዩ፡ልሳና፡እምጕንዱ፡ Sx. Masc. 5; Teq. 18. b) *radix* vel *infima pars*, montis: እምነ፡ጕንደ፡ደብር፡ Judith 7, 12; Gad. Za Mich.; in Acc. et st. c. *juxta radicem, ad infimam partem* rei, *infra:* አስርዎ፡ጕንደ፡ደብር፡ Judith 6, 13; ጕንደ፡ደብር፡ ἐπ' ὄρους Ex. 18, 3; ጕንደ፡ማኅፈድ፡ παρὰ τὸν πύργον Herm. p. 81. c) *stirps* i. e. genus: ጕንደ፡ዳዊት፡ Lud. ex Org. 1. 2) *cippus* vel *truncus*, quo captivorum pedes conclusi tenentur: τὸ ξύλον Act. 16, 24; ጕንደ፡ማእሰር፡ Lud. ex Enc.

ጕኑድ፡ part. *in truncum* vel *stipitem conversus* i. e. *truncus* vel *stipes*, de homine: እአብዳን፡ወጕኑዳን፡ልብ፡ M. M. f. 114.

ገንዶር፡ subst., Pl. ገንዶራት፡ [an a كَمْتَرَ قَمْطَرَ? vid. ቀምጠሩ፡, قِمَطْر *vinculum pedis ligneum*] 1) *compes, pedica:* አክብዶ፡ገንዶራቲሁ፡ τὰς πέδας Sir. 30, 38. 2) sec. Lud.: „*jugum* quod boum collis dum arationi assuescunt imponitur." „Metaph. *jugum* pro coactione vel afflictione", Org. 1. — *Voc. Ae.:* ገንዶራት፡ብ፡የወፈን፡ዛዝላ፡ወስከምት፡ቀምበርሂ፡ይ፡; *aliud:* ገንዶራት፡ዘ፡ወስከምት፡

ጕንደየ፡ quadrl. I [videtur denominatum a ጕንድ፡] 1) *stabilem esse, manere, durare, perseverare:* ኢይጐንዲ፡ንዋዩ፡ οὐ μὴ μείνῃ Job 15, 29; ከመ፡ልብስ፡ዘኢይጐንዲ፡ፍጡነ፡ይበልዩ፡ Jes. 51, 8; ጕንደየ፡እንዘ፡ይጐድጕድ፡ ἐπέμενε κρούων Act. 12, 16; ስፍነ፡ዘመነ፡ጕንደየት፡ Lud. Comm. hist. p. 498 n. 18. 2) *diu manere, moram facere* vel *trahere, morari*, Deut. 4, 26; Lev. 13, 10; እመሂ፡ጐንደይኩ፡

ἐὰν ὑπομείνω Job 17, 13. a) c. Acc. Inf.: *diu* vel *dudum facere* alqd, ut: ኢትጐንዲ፡ርሒቆቶ፡ Sir. 30, 10; ጐንደየ፡ ግሒሠ፡ህየ፡ 4 Reg. 4, 8. b) *commorari*: ኀበ፡ዘአልቦ፡ልብ፡ኢትጐንዲ፡ οὐκ ἐμμενεῖ Sir. 6, 20; ኢትጐንዲ፡ውስተ፡መካና፡ Prov. 9, 18; Act. 20, 16; c. Acc. loci: ጐንደዩ፡አንጾኪያ፡ Act. 15, 35. c) *immorari* rei: እለ፡ይጐንድዩ፡ውስተ፡ስታየ፡ወይን፡ Prov. 23, 30. d) *aliquantum temporis manere*, quare Inf. verb. nonnumquam vertere licet: *tempore interjecto*, ut: ወጐንዲዮ፡ (v. ወጐንድዮ፡) የብስ፡ μετὰ χρόνον Jes. 27, 11; Marc. 2, 1. e) *longinquum esse*, de tempore (apud poëtam): ኢይሌአል፡ዘቅሩብ፡ወኢየሐትት፡ዘይጐንዲ፡ Enc. Sen. 17 (Lud. 18). 3) *cunctari, morari, tardare*: χρονίζειν ጐንደየ፡እምነ፡ዕድሜሁ፡ 2 Reg. 20, 5; 4 Esr. 3, 53; ተዘከር፡ከመ፡ኢይጐንዲ፡መንሱት፡ Sir. 7, 16. 14, 12; ዝኩሉ፡ይከውን፡ፍጡነ፡ወኢይጐንዲ፡ Jes. 14, 1. 51, 14; እመ፡ጐንደይኩ፡ጥቀ፡ Tob. 9, 4; መዐት፡ኢጐንደየ፡ Sap. 18, 20; Hab. 2, 3; Hebr. 10, 37; βραδύνειν 1 Tim. 3, 15; 2 Petr. 3, 9; ሶበ፡ጐንደየ፡ምጽአቱ፡ Sx. Masc.; c. Acc. Inf.: Gen. 34, 19; Ex. 32, 1; Kuf. 17; ኢትጐንዲ፡ (v. ኢታጐንዲ፡) ገቢሮቶ፡ Judith 2, 13; ኢይጐንዲ፡ተገፍትአ፡ቤቱ፡ Sir. 27, 3; vel c. ለ፡ et Inf.: ይጐንዲያ፡ለተገብሮ፡ βραδέως ἐγένοντο Herm. p. 81. — *Voc. Ae.*: ጐንደየ፡ዘ፡ዘገየ።

አጐንደየ፡ II, 1) *tardare, morari, differre* alqd, *tardum, cunctabundum esse* in alqa re, c. Acc. rei vel c. Acc. Inf.: ኢታጐንዲ፡ጸሎተከ፡ Kuf. 31; ኢያርሕቃ፡(ለጽድቅየ፡) ወኢያጐንዲ፡መድኀኒትየ፡ Jes. 46, 13; 2 Petr. 3, 9; አንከርኩ፡አጐንድዮተክሙ፡ትእዛዘ፡ንጉሥ፡ Jsp. p. 291; ኢታጐንዲ፡ውሂቦተ፡ Koh. 5, 3; Sir. 18, 22; ኢያጐንዲ፡ፈቲሐ፡ለጻድቅ፡ Job 36, 17; Deut. 7, 10; omisso Acc.: እመ፡ብዙኀ፡አጐንደየ፡ Lev. 25, 36; ያጐንዲ፡ከመ፡ዘኢይሁብ፡ Lit. Orth. 2) *morari, differre, producere* alqm (warten lassen), c. Acc. pers.: አበየ፡ወአጐንደያ፡ Luc. 18, 4; c. Acc. pers. et Acc. Inf.: ሕፃን፡ይበኪ፡እመ፡አጐንደየቶ፡እሙ፡አጥብዎ፡ M. M. f. 98. 3) *diu manere*, Deut. 4, 26 var.

ተጐንደየ፡ III, 1 *cunctari, tardum esse* ad alqd: እለ፡ተጐንደዩ፡ለንስሓ፡ Lud. e Ssal. Req.

ተጐናደየ፡ III, 3 1) *tardum, cunctabundum esse* in re, *cunctari, morari*: እለ፡ተጐናዲዮሙ፡ነስሑ፡ Herm. p. 70; Phlx. 32 al.; Fal. crebro; seq. ላዕለ፡ rei: ኢትትጐናደይ፡ላዕለ፡ገቢረ፡ሠናይ፡ Fal. f. 49; c. Acc. Inf.: ኢመፍትው፡ንትጐናደይ፡ተጠምቆ፡ Chr. Ta. 13. 2) *diuturnum esse, in longinquum produci*, de rebus: ደዌ፡ተጐናዲዮ፡ χρονίζουσα Cyr. f. 102; ሶበ፡ተጐናደየ፡ሞተ፡አቡሁ፡ፈቀደ፡ይቅትሎ፡ Jsp. p. 339.

አስተጐናደየ፡ IV, 3 alqm *moratum, impedimento tardatum putare*, Gad. Ad. f. 116.

ጕንዱይ፡ part. 1) *cunctabundus, tardus*: ጕንዱይ፡ለነቢብ፡, ጕ"፡ለመዐት፡ βραδὺς εἰς Jac. 1, 19; ጕንዱየ፡መዐት፡ μακρόθυμος 2 Esr. 19, 17; ጕንዱያነ፡ልብ፡ Luc. 24, 25. 2) *serus*: ኢይኩን፡በአትከ፡ጕንዱየ፡ወፀአትከ፡ፍጡነ፡ Clem. f. 175. 3) *diuturnus, longus, longinquus*: እሕየው፡ጕንዱየ፡ዓመተ፡ Job 29, 18; "የ፡መዋዕለ፡ Jes. 27, 10; Jos. 11, 18; ጕንዱይ፡መዋዕል፡ Hez. 12, 22; እምጕንዱይ፡ዓመት፡ Zach. 7, 3; Luc. 8, 27; እምጕ"፡ዕለት፡ Rom. 15, 23; Luc. 23, 8; በጕንዱይ፡መዋዕል፡ Jes. 30, 27. 49, 1; እምድኅረ፡ጕ"፡መዋዕል፡ Jer. 13, 6; Hebr. 4, 7; ለጕ"፡መዋዕል፡ Hez. 12, 27 et omisso መዋዕል፡ 4 Esr. 12, 27. — Adv. ጕንዱየ፡ a) *diu, longum tempus*: Ex. 14, 13; Hen. 39, 10. b) longo tempore interjecto i. e. *raro*: σπάνιον Prov. 25, 17.

መጐንድይ፡ part. *morans, moram efficiens*: እለ፡የሐውሩ፡ውስተ፡ፍኖት፡መጐንድይ፡ (*ambages*, Umweg) Phlx. 14.

ገነጸ፡ rad. incertae potestatis, quamquam conferre licet كَنَبَ *congessit* in pera (كِنْفٌ), قَنَبٌ, مِقْنَبٌ.

ምጕንጻ፡ (passim ምጕንጻ፡) subst., Sing. et coll., Pl. ምጕንጻት፡, *pharetra*, Kuf. 26; Gen. 27, 3; ከሠተ፡ምጕንጻሁ፡ Job 30, 11; ዘያወጽእ፡አሕጻሁ፡እምጕንጻሁ፡ Sir. 26, 12; Jes. 49, 2; ነሥኡ፡ምጕንጻ፡ φαρέτρας Jes. 22, 6; ምልኡ፡ምጕንጻቲሆሙ፡ φαρέτρας Jer. 28, 11. 12; ምጕንጻት፡ Ps. 10, 2; Hen. 17, 3. — *Voc. Ae.*: ምጕንጻ፡ዘ፡ጕሬጕሬ፡ (v. ጕረጎሬ፡).

ገንጸለ፡ quadrl. I [vicinum ቀለበ፡ et قلب] 1) *pervertere, detorquere* (in contrarium): እንዘ፡ይገነጽሉ፡ጽድቀ፡ውስተ፡ኢመፍትው፡ περιτρέποντες εἰς τὸ ἀπηχὲς τὰ ὀρθά Cyr. c. Pall. f. 85; ፈድፋደ፡ይጌምፁ፡በዝንቱ፡ገንጺሎሙ፡ጽድቀ፡በሐሰቶሙ፡ ἀδικοῦσι παροχετεύοντες τὴν ἀλήθειαν, f. 83. Hinc ገንጽሎት፡ *perversio* et ገንጽሎተ፡ e perversione i. e. *e contrario*: ex eorum sententia non Verbum incarnatum est, አላ፡ገንጽሎተ፡ (v. ገንጽሊተ፡) ገሃደ፡ተለዐለ፡ብእሲ፡ውስተ፡ክብረ፡መለኮት፡ ἀλλ' ἔκ γε τῶν ἐναντίων, Cyr. c. Pall. f. 74. 2) *invertere, subvertere* ut summa ima fiant: Luc. 19, 45 rom.; ገንጸለ፡መናብርቲሆሙ፡ Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: ገንጸለ፡ዘ፡ገለበጠ፡

ተገንጸለ፡ III, 1 *inverti, perverti* (in contrarium): ወተገንጸለ፡በኵሉ፡ወተመይጠ፡ዘትሥጉት፡ምስጢር፡ ἀντέστραπται δὲ πρὸς πᾶν τοὐναντίον τὸ μυστ., Cyr. c. Pall. f. 74.

ግንጽሊት፡ vel ገንጽሊት፡ subst. *ratio inversionis*; Acc. adv. ግንጽሊተ፡ a) *inverse, perverse*: እመ፡ግንጽሊተ፡ደረስዎ፡ ho. Sever. in Cyr. f. 105 (vid. sub ተክፍአ፡). b) *e contrario*, Cyr. c. Pall. f. 74 (vid. sub ገንጸለ፡).

ገናፍ፡ et ገናፊ፡ subst. γναφεύς *fullo*, 4 Reg. 18, 17; Herm. p. 104. — *Voc. Ae.*: ገናፊ፡ዘ፡ኀፃቢ፡

ግንፋል፡ subst., (m.), sing. et coll., [an a גָּבַל جبل (جبل) *finxit, coagulavit, formavit*?] 1) *later, lapis coctus*: πλίνθος Hez. 4, 1; πλίνθοι, ንጥፋሕ፡ግንፋለ፡ወናበስሎ፡በእሳት፡ Gen. 11, 3; Ex. 1, 14. 5, 7. 14 seq.; 24, 10; Kuf. 10; ግንፋል፡ወድቀ፡ Jes. 9, 10; Nah. 3, 14; Judith 5, 11; Hen. 99, 13; Macc. f. 11 (ubi ter ግልፋል፡ scriptum est). 2) ut videtur: *farina latericia, pulvis laterum*: በቍስሉ፡ወደዩ፡ግንፋለ፡ Enc. Genb. 6; ደመረ፡ጼወ፡ምስለ፡ግንፋል፡ወፍልፍል፡ወብሒእ፡ወከዐወ፡ውስተ፡አንሮሙ፡ Sx. Haml. 8; ወውስጠ፡ሥጋሁ፡ከመ፡ይቅብእዎ፡በጼው፡ወብሒእ፡ወግንፋል፡ Sx. Genb. 26. — *Voc. Ae.* ad Jes.: ግንፋል፡ዘ፡ግምብ፡

ገንፈለ፡ quadrl. I (denom.) *coquere lateres*: ይገነፍሉ፡ Chr. Ax. f. 93.

አጋእስት፡ pro አጋእዝት፡ vid. sub ገዝአ፡

ግእዘ፡ (etiam ግዕዘ፡) I, 1 [ni fallor, emollitum e קיץ קוּץ ቈጥዐ፡, sicut جمل جمّل; vid. etiam ገየጸ፡] Subj. ይግእዝ፡ 1) *fastidire, indignari*, c. Acc.: ገእዝኩ፡ሕይወትየ፡ Kuf. p. 98 (קַצְתִּי apud Hebr., προσώχθικα apud LXX Gen. 27, 46);

χολᾶν τινί Joh. 7, 23 rom.; πικραίνεσθαι Col. 3, 19 Platt. 2) *improbare, vituperare, reprehendere*, c. Acc. rei vel pers.: ለምንት፡ እንከ፡ ትግእዝ፡ ፈቃደ፡ እግዚ"፡ ἀπαναίνῃ Sir. 41, 4; κρίνειν Rom. 2, 1; ግእዝናሆሙ፡ 3, 9. 14, 3. 4. 13; Jac. 4, 11; Col. 2, 16; ምንተ፡ ረከቡ፡ በላዕሌየ፡ በዘይግእዙኒ፡ Jer. 2, 5; ወአልቦ፡ እምውስቴቶሙ፡ ዘግእዘ፡ ἐνεκάλεσεν Sir. 46, 19; c. Acc. rei et በላዕለ፡ pers. Rom. 2, 1. 3) *exprobrare, conviciari*, c. Acc.: ግእዘ፡ ጽንዐ፡ ልቦሙ፡ ὠνείδισε Marc. 16, 14; ሶበ፡ ይግእዘከ፡ ዐርክከ፡ Prov. 25, 8; ግእዘ፡ ሕዝብ፡ ለሙሴ፡ ἐλοιδορεῖτο Ex. 17, 2. 7.

ተጋእዘ፡ III, 3 (crebro ተገዓዘ፡ scriptum) 1) *stomachari, irasci* (sibi invicem): አልቦ፡ ዘትትጋእዙ፡ በፍኖት፡ ὀργίζεσθε Gen. 45, 24; ደናግለ፡ ቀተለ፡ ዮልያኖስ፡ በተጋእዞ፡ Enc. Hed. 10; c. Acc. prs. (alicui), πικραίνεσθαι Col. 3, 19 rom. 2) *altercari, rixari, jurgare, litigare*: እለ፡ ይትጋእዙ፡ οἱ φιλονεικοῦντες Prov. 10, 12; μάχεσθαι Tit. 3, 2; 2 Tim. 2, 24; Jes. 58, 4; ἀντιλογία Ex. 18, 16; በበይናቲሆሙ፡ Joh. 6, 52; seq. ምስለ፡ Kuf. 24. 37; ተጋእዝኩ፡ ምስሌሃ፡ ἠρυθρίων πρὸς αὐτήν Tob. 2, 14; διαμάχεσθαι Sir. 8, 1. 16; ኢይክል፡ ተጋእዞ፡ ምስለ፡ ዘይጸንዕ፡ Koh. 6, 10; διεκρίνοντο πρός Act. 11, 2 rom. 3) *objurgare, conviciis consectari* alqm, c. Acc., Kuf. p. 92. 147.

ግእዝ፡ subst. *altercatio*, Act. 15, 7 Platt.

ጋእዝ፡ subst. (m.), Pl. ጋእዛት፡ 1) *objurgatio, convicium*: ለደም፡ ይቀድም፡ ላኳ፡ ወጋእዝ፡ λοιδορίαι Sir. 22, 24; ጋእዞሙ፡ ስራሕ፡ ለዘይሰምዖሙ፡ διαλοιδόρησις 27, 15; Ex. 17, 7; ὕβρις Sir. 10, 8. 2) *altercatio, inimicitia, jurgium, rixa, lites*: ኀድጎ፡ ለጋእዝ፡ μάχη Sir. 28, 8. 10. 11; ኢንክል፡ ላኳ፡ ወጋእዘ፡ Jes. 28, 20; Prov. 15, 18. 17, 1. 24, 67; Gen. 13, 7; ነገረ፡ ጋእዝ፡ 1 Tim. 6, 4; 2 Tim. 2, 23; νεῖκος Prov. 29, 22; κρίσεις 6, 19; ταραχή Sir. 40, 5; ἔχθρα Luc. 23, 12; ሰይጣን፡ ረሰየ፡ ጋእዘ፡ ኀቤሆሙ፡ Clem. f. 225; ሰይጣን፡ አብአ፡ ፍልጠተ፡ ወጋእዘ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ክር"ን፡ Did. 32; መቲረ፡ ጋእዛት፡ diremtio litium F. N. 4. — *Voc. Ae.*: ጋእዝ፡ ዘ፡ ክርክር፡

ግእዛት፡ n. act. *objurgatio, altercatio, jurgium*: በእንተ፡ ግእዛት፡ ዘግእዝዎ፡ Ex. 17, 7; እንበለ፡ ተክሕዶ፡ ወግእዛት፡ Lud. e Ssal. Req.

ገአዚ፡ n. ag. *vituperator, condemnator*, κριτής, ገአዚሃ፡ ለሕግ፡ Jac. 4, 11.

ተጋአዚ፡ (ተገዓዚ፡) n. ag. (III, 3) *altercator, litigator*: ተጋአዝያን፡ (coram judice) F. N. 43, 2; ኮኑ፡ ተጋአዝያነ፡ ምስለ፡ ሐዋርያት፡ (apostolis repugnant vel contradicunt) Abush. 12.

መግእዝ፡ part., f. መግእዝት፡, *stomachosus, ad vituperandum concitus, rixosus, contentiosus*: ዐርክ፡ መግእዝ፡ ἐργίλος Prov. 22, 24; αὐθάδης 21, 24; ብእሲት፡ መግእዝት፡ θρασεῖα Prov. 9, 13; Did. 3; ብእሲት፡ መግእዝት፡ μάχιμος Prov. 21, 19. 9. — Locus Syn. f. 54 haut satis liquet.

መስተጋእዝ፡ part. 1) *contentiones excitans, contentiosus, contradicens*: Org. 4; Did. 6; ለእመ፡ ይቤለከ፡ ፩ መስተጋእዝ፡ F. M. 2, 10; οἱ ἀντιλέγοντες Chr. ho. 8. 2) sibi invicem *contrarius, oppositus*, de verbis: መስተጋእዛን፡ በበይናቲሆሙ፡ ἐναντία ἀλλήλοις Chr. ho. 29.

አጋእዝት፡ *domini* vid. sub እግዚእ፡ sub ገዝአ፡

ግእዘ፡ *migrare, liberum evadere* vid. sub ግዕዘ፡

ጎሀ፡ *illucescere* vid. sub ጎሐ፡

ጎል፡ subst., Pl. አግዋል፡, Pl. Pl. አግዋላት፡ *praesepe, stabulum, caula* [an primitus *septum*, coll. جال *circumivit?* quamquam Lud. vocem proprie *specum* in saxo excavatum significare censet] ውስተ፡ ጎል፡ ἐπὶ φάτνης Job 6, 5; Hab. 3, 17 (var. pro ምቅማሕ፡); ወጎል፡ ለእንስሳ፡ (v. ወአግዋላት፡ ለኵሉ፡ እንስሳሁ፡) 2 Par. 32, 28; Luc. 2, 7. 12. 16; Jesulus infans ውስተ፡ ጎል፡ እብን፡ positus est, Mavâs. n. 28; Deg.; Jesulus ይትወደይ፡ ውስተ፡ ጎል፡ H. A. — *Voc. Ae.*: ጎል፡ ምዕንጋዕ፡ ብ፡ የላም፡ ብረት፡; *aliud*: ጎል፡ ዘ፡ የላም፡ ግጎጸ፡ በረትኒ፡ ይ፡

ጎሐ፡ (et ጎሀ፡) I, 1 [cum Ges. in thes. p. 281. 1392 ad נגה *prorumpere* referendum videtur, non ad ገሀሀ፡ ነግሀ፡] *erumpere, oriri* de luce, *dilucescere, illucescere*: ወይገውሕ፡ ሶቤሃ፡ ብርሃንከ፡ ῥαγήσεται πρώϊμον τὸ φῶς σου Jes. 58, 8; de diluculo vel prima luce: ሶበ፡ ጎሐ፡ ጽባሕ፡ διέφαυσε Gen. 44, 3; 1 Reg. 25, 34; Judith 14, 2. 11; ጎሐ፡ ጽባሕ፡ ἀνέβη Gen. 32, 27; ሶበ፡ ይገውሕ፡ ጽባሕ፡ ὄρθρου Jos. 6, 15; imprs.: ሶበ፡ ጎሐ፡ 1 Reg. 9, 26; እንዘ፡ ይገውሕ፡ ጽባሐ፡ (v. ጽባሕ፡) 2 Reg. 17, 22; ኮከበ፡ ጽባሕ፡ ዘይሠርቅ፡ ሶበ፡ ይገውሕ፡ ὁ πρωῒ ἀνατέλλων Jes. 14, 12.

ተጋውሐ፡ III, 3 1) paulatim per singulas partes *lucescere*: ዘያቀድም፡ ውሂበ፡ ምጽዋት፡ እንዘ፡ ሀሎ፡ በሕይወቱ፡ ይትጋዋሕ፡ ሎቱ፡ ጽልመት፡ ኀጣውኢሁ፡ በብርሃን፡ ማኅቶት፡ ዘውሂበ፡ ምጽዋት፡ M. M. f. 337. 2) *sua quemque vice prorumpere* vel *dilucere*: Deus እምከርሠ፡ ደመናት፡ ነጠብጣበ፡ ዝናማት፡ ዘይቀድሕ፤ ጸዳለ፡ መብረቅት፡ እንዘ፡ ይትጋዋሕ፤ M. M. f. 12; እምቅድመ፡ ይትጋውሑ፡ (Lud. ይትገውሑ፡) ብርሃናት፡ Lit. Chrys.

ጎሕ፡ subst. (m.) *diluculum, aurora*: Kuf. 2; ὄρθρος Cant. 6, 10; Sir. 24, 32; Hos. 6, 3; እስከ፡ ጎሕ፡ ἄχρις αὐγῆς Act. 20, 11; ጎሐ፡ ጽባሕ፡ φέγγος πρωϊνὸν Job 38, 12; እምጎሕ፡ Hen. 100, 2; ቅድመ፡ ጎሕ፡ ἐν τῷ φωτί Dan. 6, 19; ሶበ፡ ዐርገ፡ ጎሕ፡ Jud. 19, 25; እምጊዜ፡ የዐርግ፡ ጎሕ፡ (ὄρθρος) 2 Esr. 14, 21; ጎሐ፡ ጽባሕ፡ Lud. ex Lit. Epiph.; ጎሕ፡ (Maria) ድልው፡ ለወሊደ፡ ፀሓይ፡ (Christum) Org. 2; ርእየ፡ ጎሐ፡ ወኢርእየ፡ ጽባሐ፡ Org. 4.

ጎር፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. አግዋር፡ [جَار, vic. ግዩር፡; de etymo vid. Ges. thes. p. 273] 1) *advena* (vid. ግዩር፡): ጎረ፡ ቤቱ፡ ἐπήλυτος Job 20, 26. 2) *vicinus*, a) de hominibus: γείτων ጎር፡ Jer. 6, 21; ጎርየ፡ Jer. 29, 11; ክልኤ፡ ዘጎሩ፡ Ex. 12, 4; f. Ex. 3, 22; m. F. N. 37; coll.: *vicini, vicinitas*, οἱ γείτονες, ጎር፡ እኩይ፡ እለ፡ ይገስሱ፡ ርስትየ፡ Jer. 12, 14; Ps. 30, 14. 43, 15. 78, 4. 79, 7; 4 Reg. 4, 3; Luc. 15, 6; αἱ γείτονες Luc. 15, 9; አግዋር፡ F. N. 37; Joh. 9, 8; አክብር፡ አግዋሪከ፡ ወአኅዊከ፡ Fal. f. 22; αἱ γείτονες Ruth 4, 17. b) de locis, domiciliis: ወቤቱ፡ ጎረ፡ ምኵራብ፡ Act. 18, 7 Platt; በ፡ ዐጸደ፡ ሐምል፡ ጎረ፡ (v. ጐረ፡) ቤቱ፡ Dan. ap. 1, 4; አብያት፡ ዘጎሩ፡ Mich. 1, 11. c) *vicinia, loca vicina, regio finitima*: እምኵሉ፡ ጎርከ፡ τῆς περιοίκου σου Jer. 30, 5; አግዋር፡ Gad. Ad. f. 152; Sethitae ግዕዞ፡ እምአግዋሪሆሙ፡ ለእግዚ"፡ ወመላእክቲሁ፡ (in paradiso) ኅበ፡ አግዋሪሆሙ፡ ለአጋንንት፡

Clem. f. 17; **እስመ፡ግዕዝነ፡እምአግዋሪሁ፡ለገነት፡ወገባእነ፡ውስተ፡ምድር፡ርግምት፡** f. 23. — *Voc. Ae.*: **አግዋር፡ዘ፡ጐረቤቶች፡**

ተጋዋረ፡ III, 3 [تجاور, جاور] *vicinum esse* a) de hominibus: *in vicinia* alcjs *habitare*, c. Acc.: monachi **ኢይትጋወርዎን፡ለአንስት፡** F. N. 10, 6; **አልቦ፡ዘይትጋወሮ፡** Lud. e Mss. Colb.; **ተጋውሮ፡** *vicinia, vicinitas*, ut: **ጸልአ፡ተጋውሮ፡እጕሁ፡** Jsp. p. 307; Deus Adamum e paradiso expulit **ወአርሐቆ፡እምተጋውሮ፡መላእክት፡** F. M. 3, 2. b) de locis: *confinem esse*, c. Acc.: Ps. 103, 19 (γειτνιᾷ pro ἡγεῖται?); vel c. **ምስለ፡**, ut: **በሓውርት፡እለ፡ይትጋወሩ፡ምስለ፡ከተታ፡** (n. pr.) Gad. T. H.

ገውስ፡ n. prgr., sc. الجَوْزَا astrum et signum geminorum, Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4; at in Abush. 4 scribitur **አልገዘውዝ፡**

ገውሳን፡ n. prgr., sc. جَوْشَن *lorica*: **ወከነ፡ላዕሌሁ፡ገውሳን፡ዘወርቅ፡ዘንኩር፡ግበሪሁ፡** Jsp. p. 301.

ገውዝ፡ subst. [אֱגוֹז ,گوز ,جَوْز] *nux, juglans*: **ገውዝ፡ወለውዝ፡** Hos. 4, 13; **እመ፡ተከልከ፡ገውዘ፡ይበቍልኑ፡ወይን፡** Macc. f. 5; **ገውዝ፡ወለውዝ፡** Vis. Bar. — *Voc. Ae.*: **ገውዝ፡ዘ፡ለውዝ፡ዘሀሎ፡በግብጽ፡**

ገውዝ፡ *gemini* vid. sub **ገዘውዝ፡** et **ገውስ፡**

ኀገወ፡ quadrl. inus., cui vicina sunt **ጌገየ፡** غَوَى עָוָה.

አንኀገወ፡ V 1) intrs. a) *hinc illinc oberrare, vagari*, Jer. 27, 6; Did. ed. Platt p. 101; **ታንኀጉ፡** (v. **ታንጕጕ፡**) Prov. 7, 12; Did. 2 (ed. Platt p. 10). b) *aberrare* a lege, praeceptis: **ያንኀግዉ፡በከልእ፡** (v. **ለከልእ፡**) **ሥርዐተ፡** Sap. 14, 23; **አንኀግዎ፡ዘስሒት፡** H. A; **የዐቅቡ፡አልባቢሆሙ፡እምአንኀግዎት፡ውስተ፡ኅሊናት፡እኪት፡** Phlx. 91. c) *animo fluctuari, incertum* vel *dubium haesitare*: **እንዘ፡ተሐምሙ፡ልበክሙ፡ወታንኀግዉ፡** Jer. 8, 18. 2) trs. *oberrare facere*: **አነ፡አንኀግዋ፡** Hos. 2, 16; **አንኀገውከ፡ምስለ፡ሰራዊትከ፡** Hez. 38, 4; **አንኀገዎሙ፡ውስተ፡አድባር፡** Jer. 27, 6 var.; Satanas **ያንኀጉ፡አልባቢሆሙ፡እምሀገር፡ኀበ፡ሀገር፡** Phlx. 102.

እንጕግው፡ part. *errabundus, vagans*: Sx. Masc. 10; **ኅሊናቲሆሙ፡እንጕግውት፡ድኅረ፡ዘይረክብዎ፡** Phlx. 91.

እንጕጋው፡ subst. *vagatio, aberratio*: **እስመ፡እምራእይ፡ወሰሚዐ፡ነገር፡ብዙኀ፡ትከውን፡እንጕጋወ፡ኅሊናት፡** Phlx. 48.

እንጕጋዌ፡ subst. id., animi Phlx. 103.

ነኀጋው፡ subst. *vagatio, fluctuatio, haesitatio, trepidatio*, Chr. ho. 34; **መፍትው፡ለነ፡ንሑር፡በሀድአት፡ሰሲለነ፡እምነ፡ነኀጋው፡ከመ፡ኢንደቅ፡** Chr. Ta. 34; **ዘእንበለ፡ፍርሀት፡ወነኀጋው፡** ibid.; **እበድ፡ውእቱ፡ነኀጋው፡እመ፡መዐት፡ወተቀይሞ፡እምድኅረ፡ዕርቅ፡** Fal. f. 28; **ኂሩት፡ለልቡና፡ትዕግሥት፡ወሕሠሙሂ፡ነኀጋው፡ወጕጕዓ፡** f. 53.

መንኀግው፡ part. *erro, vagus, vagabundus*: **ፍልጠት፡ማእከለ፡ፈላሲ፡ወመንኀግው፡እስመ፡ፈላሲ፡የዐውድ፡ውስተ፡ምኔታት፡ከመ፡ይርብሕ፡ወያርብሕ፡ግብረ፡ተ፡መንፈሳዊያተ፡ወመንኀግውሰኬ፡ይረብሕ፡ግብረ፡ተ፡ሥጋዊያተ፡** Phlx. 21.

አግዕልት፡ pro **አግልዕት፡** vid. sub **ገልዐ፡**

ግዕረ፡ et **ገዐረ፡** I, 1 [جَأَرَ; at גָּעַר ,زَأَرَ increpuit] Subj. **ይግዐር፡**, *clamare, vociferari, plorare, ejulare, gemere*, de dolentibus, querentibus, opem implorantibus: βοᾶν, **ይግዕሩ፡እመዝራዕተ፡ብዙኃን፡** Job 35, 9; Jes. 15, 4; Marc. 15, 34. 37; **ግዒሮ፡** 39; κράζειν **ገዐሩ፡** (Imperat.) Jes. 65, 14; ἀλαλάζειν **የዐወይዉ፡ወይግዕሩ፡** Jer. 29, 2; **እንዘ፡ይግዕር፡** ὀδυρομένου Jer. 38, 18; **ይግዕሩ፡** καταστενάζουσι Thren. 1, 11. 21; **እንዘ፡ይግዕር፡** μετὰ στεναγμοῦ Judith 14, 16; Prov. 28, 28; c. **በእንተ፡** vel **እምነ፡** *ob*: **ገዐረ፡** (v. **ግዕረ፡**) **ነዳይ፡በእንቲአሁ፡** Job 18, 20; **ግዕሩ፡እምግብሮሙ፡** Ex. 2, 23; Job 35, 9; vel **ዲበ፡** Hen. 12, 6; vel **ላዕለ፡** Jac. 5, 1. 9; Zach. 11, 8 (ἐπωρύοντα ἐπ' ἐμέ); c. **ኀበ፡** ejus, cujus auxilium imploratur: **ገዐርኩ፡ኀቤከ፡** Job 30, 19; Ex. 22, 26; Deut. 24, 15; 1 Reg. 12, 8; Jud. 3, 9 c. ann.; 3, 15. 4, 3. 6, 6.10, 10. 12; Luc. 18, 7.

አግዐረ፡ II, 1 *gemere facere, gemitum exprimere* alicui, *vexando facere ut clamet* vel *vociferetur* alqs: **እግዚ"፡አግዐረኒ፡** Job 23, 2; **አግዐሩ፡ነፍሰ፡ሕፃናት፡** 24, 12; **እቤረ፡ብእሲት፡እመበ፡ዘአግዐራ፡** Sir. 32, 17; **እለ፡ታግዕሩ፡ነዳየ፡** Am. 8, 4; **ታግዕሩ፡ወታዐወይዉ፡ነዳየ፡** Jes. 58, 4 var.; Marc. 9, 26; **አግዐርክዋ፡ለምድር፡** Job 31, 38.

ግዑር፡ part. in Pl. **ግዑራን፡** legitur Cyr. c. Pall. f. 66 in Cod. Bibl. Ind. Or., ubi Graecus θρασύς habet (in Cod. Tub. **ግቡራን፡**) absque sensu bono.

ገዐር፡ vel **ገዓር፡** subst. (m.) *clamor* dolentium, querentium, opem implorantium, *ploratus, gemitus, ejulatus*: κραυγή Ex. 3, 9. 22, 22; Ps. 101, 1; **ገዓረ፡ምስኪናን፡** Job 34, 28; Jes. 5, 7; **ዐርገ፡ገዐረ፡እኪዮሙ፡ኀቤየ፡** Jon. 1, 2; Hebr. 5, 7; Eph. 4, 31 rom.; βοή Jac. 5, 4; **ብካይ፡ወላሕ፡ወገዓር፡** ὀδυρμός Jer. 38, 15; ἀλαλαγμός Jer. 32, 22; στεναγμός Ps. 11, 5. 37, 9; Mal. 2, 13; Jer. 4, 31; Job 9, 27; Act. 7, 34; **ገዓሩ፡** (τὸ κρίμα αὐτοῦ) Sir. 21, 5; **ብካየ፡ገዓሮሙ፡** Jer. 3, 21.

ትግዕርት፡ subst. *gemitus* misere oppressorum: **አማን፡ትግዕርታ፡ለኀጢአት፡አሰሰለ፡** τὴν τῆς ἁμαρτίας ἀπεσείσατο τυραννίδα Cyr. c. Pall. f. 70. — *Voc. Ae.*: **ትግዕርት፡** (v. **ትግርዕት፡**) **ዘ፡መግዛት፡ገዓርሂ፡ይ፡**

ገዐተ፡ I, 1 [**ጋተ፡** to make drink out of one's hand, Isenb. p. 175; nescio an propagatum sit a **ወግዐ፡**] *in os indere alimenta, propinare*: **ኢይግዕቱ፡ሎሙ፡ወኢይፌትቱ፡ሎሙ፡ኅብስተ፡** Jer. 16, 7.

ገዐት፡ subst. *potiuncula, alimentum ori inditum*, ut videtur: **አስተዳሉ፡ሎሙ፡ኀዳጠ፡ገዐተ፡እስመ፡ድውያን፡እሙንቱ፡** (sc. **ድውያነ፡ነፍስ፡**) Phlx. 92.

ጕዕትያ፡ subst., ni fallor, prgr. sc. γοητεία 1) *praestigia, artes magicae*: **በከመ፡ሰርሐ፡በሥራያቲሁ፡ወበብዙኀ፡ጕዕትያሁ፡** (de mago quodam) Clem. f. 252. 2) *vanitas, inanitas, fallacia, frustratio*: **ስብሐቶሙ፡ኢኮነ፡ከመ፡ስብሐተ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ኀላፊ፡በጕዕትያ፡እለ፡ይነብሩ፡** Clem. f. 260; **እምድኅረ፡ብዙኀ፡ጕዕትያ፡** Phlx. 14; Adam panem suum comedebat **በሀፍ፡በጕዕትያ፡ወጻማ፡** Macc. f. 11; **በፈቃደ፡እግዚ"፡ተውህበ፡ኵሉ፡መንግሥተ፡ዓለም፡ለዘርአ፡ሴም፡ወግብርናት፡ለዘርአ፡ካም፡ወጕዕትያ፡ለዘርአ፡ያፌት፡** Kbr. Nag. n. 73.

ጕዕቱይ፡ part. *deceptus:* አጕዕቱይ፡ ተወለድከ፡ ዕራቀከ፡ ወትቀውም፡ በከሐከ፡ ዕራቀከ፡ Genz. f. 3.

ግዕዘ፡, rarius ገዐዘ፡ (Num. 10, 33. 33, 11 F; 4 Reg. 19, 36), etiam per አ, [cui Lud. et Ges. in thes. جاز composuerunt; adde جَزَعَ; potestas radicis prima in *abscidendo* vel *abrumpendo* fuisse videtur] Subj. ይግዐዝ፡ 1) *castra movere, proficisci, migrare*, c. እምነ፡ loci unde et ውስተ፡ loci quorsum pergitur: Gen. 12, 8. 26, 21; Ex. 12, 37. 14, 10. 40, 30; Num. 10, 6 (ለግዒዝ፡). 33. 33, 3 seq.; Deut. 1, 19. 40; Jos. 3, 3; Kuf. 16; Jes. 37, 8; ግዕዙ፡ አሕዛቢኪ፡ ውስተ፡ አድባር፡ Nah. 3, 18; 2 Esr. 8, 31; ከመ፡ ይግዐዙ፡ (ውስተ፡) ቤጤልዋ፡ Judith 7, 1. 17. a) *castra metari*, στρατοπεδεύειν Num. 24, 2; Prov. 4, 15 (coll. Ex. 14, 10; Deut. 1, 40, ubi Hebr. quidem נסע, Graecus autem στρατοπεδεύειν habet). b) *migrare* vel *excedere* e vita: በዋዕየ፡ እሳት፡ እምዓለም፡ ግዕዘ፡ Enc. Tachs. 21; ውስተ፡ ቤተ፡ ሙታን፡ ግዕዘ፡ Enc. Jac. 8. 2) *liberum fieri, manumitti, libertatem adipisci*, de servis: ἐξελεύσεται Ex. 21, 4 c. ann.; ግዕዝክሙ፡ እምግብርናት፡ Did. 33; ገብር፡ ለእመ፡ ግዕዘ፡ እምግብርናቲሁ፡ Jsp. p. 381; ይግዐዝ፡ ገብር፡ እምእግዚኡ፡ F. N. 31; de uxore: marito mortuo ትግዕዝ፡ F. N. 24, 5.

አግዐዘ፡ II, 1 1) *transferre*, a) *migrare facere, castra movere jubere:* Num. 32, 30; ወእምዝ፡ አግዐዙ፡ ተዓይኒሆሙ፡ ወንዋዮሙኒ፡ Judith 7, 18. b) *transponere:* እምድኅረ፡ ፻ወ፪ዓመት፡ አግዐዘ፡ ዮሴፍ፡ ሥጋሁ፡ ለያዕቆብ፡ አቡሁ፡ ወአብጽሖ፡ ኀበ፡ መቃብረ፡ አብርሃም፡ Clem. f. 40. c) *convertere:* ዑገተ፡ ዐንበሳ፡ መንገለ፡ የውሀት፡ አግዐዘ፡ Enc. Tachs. 12. 2) (*liberum*) *dimittere, manumittere, libertate donare, liberare:* avem, ያግዕዛ፡ ውስተ፡ ገዳም፡ Lev. 14, 6; onagrum: መኑ፡ አግዐዞ፡ ለሐለስትዮ፡ Job 39, 5; servum Ex. 21, 2. 26; ትፌንዎ፡ አግዒዘከ፡ Deut. 15, 12; አግዐዝታ፡ ለእንታክቲ፡ ወለታ፡ Judith 16, 23; ያግዕዝ፡ ἐλευθεροῖ Prov. 25, 10; ከመ፡ ያግዕዝዎሙ፡ እምቅኔሆሙ፡ 1 Esr. 4, 49; ኢታህጕሎ፡ ዕሴቶ፡ ከመ፡ ታግዕዞ፡ Sir. 7, 21; ያግዕዝ፡ ቅኑያነ፡ Phlx. 3; በእንተ፡ አግዕዞ፡ ገብር፡ *de manumissione* F. N. 31; ኢይደሉ፡ ከመ፡ ትትወሰብ፡ ብእሲት፡ ለገብር፡ ዘአግዐዞ፡ ምታ፡ F. M. 5, 15; እምግብርናት፡ Org. 1; a peccato, morte, al.: Joh. 8, 32, 36; Clem. f. 99; Jac. 1, 25; አግዐዘነ፡ እምኀጢአት፡ ወሞት፡ Rom. 8, 2; Christus አግዐዘነ፡ እምተቀንዮ፡ ለኀጢአት፡ Did. 33; እምአርዑተ፡ ኀጢአት፡ Kid. f. 16. 3) *dominum facere* (vid. እግዚእ፡): ንጉሥ፡ ዘኢይሠይምዎ፤ እግዚእ፡ ዘኢያግዕዝዎ፡ Lud. ex Lit. Joh. — *Voc. Ae.:* አግዐዘነ፡ ዘ፡ ሐርነት፡ አወፃነ፡

ተግዕዘ፡ (sec. Lud. etiam ተገዐዘ፡) III, 1 1) *libertatem sibi sumere, emancipationem appetere:* ይትገዐዙ፡ (v. ይትጋአዙ፡) ወይፈቅዱ፡ ይዓኡ፡ እምኔከ፡ Sir. 30, 34. 2) *manumitti, libertatem adipisci, liberari*, F. N. 31; ተግዕዘ፡ 1 Cor. 7, 21 ant.; ተግዕዝክሙ፡ እምኀጢአት፡ Rom. 6, 18. 22; c. Acc. libertatis: ግዕዛነ፡ ኢተግዕዘት፡ Lev. 19, 20.

ግዑዝ፡ part. 1) *proficiscens, migrans:* እመ፡ ግዕዝት፡ ደብተራ፡ (opp. ኀደርት፡) Num. 1, 51. 2) *dimissus, libertus, manumissus, libertatem adeptus, liber:* 4 Esr. 6, 76; ዘፈነውክሙ፡ ግዑዛነ፡ Jer. 41, 16; ይሬስዮሙ፡ ግዑዛነ፡ 1 Reg. 17, 25; F. N. 31; ἐλεύθερος Ps. 87, 4; 4 Esr. 9, 12; Cyr. ad Th. f. 24; 1 Cor. 7, 12 rom.; Rom. 6, 20. — *Voc. Ae.:* ግዑዝ፡ ዘ፡ ሐራ፡; *aliud:* ግዑዝ፡ አርነት፡ ዘወጻ።

ግዕዝ፡ subst., 1) *migratio* a) *excessus mentis*, ἔκστασις, ግዕዘ፡ ኀሊና፡ Act. 10, 10 rom.; coll. Ps. 115, 2. b) *conversiones* coeli, ግዕዘ፡ ሰማይ፡ τροπαὶ οὐρανοῦ Job 38, 33. c) concr.: *ii qui emigraverunt, secesserunt, liberi facti sunt.* Hoc nomine ግዕዝ፡ populus Aethiopum, qui ex Arabia in Abyssiniam migravit, se ipse appellabat (cfr. አግዓዚ፡), vid. Lud. hist. I, 4; Comm. p. 56 seq. Deinde eodem nomine vocabantur α) *terra Aethiopum* i. e. Abyssinia, sive ብሔረ፡ ግዕዝ፡ Enc. Masc. 25; sive ግዕዝ፡ simplex, f., ut: ሰላም፡ ለከ፡ ቆመ፡ በቀልት፡ ወአርዝ፤ ዘፈረየተከ፡ ግዕዝ፤ ይስሐቅ፡ ጥዑዕ፡ ሰማዕት፡ አምላከ፡ ዐዚዝ፤ Enc. Haml. 5; እስከ፡ ዮም፡ ትትፌሣሕ፡ ግዕዝ፡ Enc. Tachs. 18. β) *lingua Aethiopica*, sive ልሳነ፡ ግዕዝ፡ sive ግዕዝ፡ simplex: ተዐልዋ፡ እምዕብራይስጢ፡ ኀበ፡ ግዕዝ፡ M. M. f. 49; Chr. f. 150 (vid. sub ተተርጐመ፡). 2) plerumque m., Pl. ግዕዛት፡ (F. N. 43, 12; Phlx. 4). Sicut τρόπος vel ἀναστροφή a) versandi vel *agendi ratio, vita, mores, studium, sentiendi ratio, ingenium:* በኵሉ፡ ግዕዝከ፡ ἀναστροφῇ Tob. 4, 14; 1 Petr. 1, 15. 2, 12; Gal. 1, 13; ግዕዝኪ፡ τρόπος 1 Reg. 25, 33; ዝኬ፡ ውእቱ፡ ግዕዘሙ፡ (τρόπος pro τόπος) Job 18, 21; βίος ግዕዝ፡ ዘእንበለ፡ ነውር፡ Sap. 4, 9; ἀγωγή 2 Tim. 3, 10; ὁδός, ὁδοί, ታአምሩ፡ ግዕዘሙ፡ ለቴማን፡ ወአከዮሙ፡ ለሳባን፡ Job 6, 19; ይፈድዮ፡ ለሰብእ፡ በከመ፡ ግዕዙ፡ Sir. 11, 26; ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ግዕዝኪ፡ እምንእስኪ፡ Jer. 22, 21; Act. 14, 16; ኃጥእ፡ ዘክልኤቱ፡ ግዕዙ፡ ወምክዕቢት፡ የሐውር፡ τρίβους Sir. 2, 12; ἡ ἔξοδος καὶ εἴσοδος 2 Reg. 3, 25; 1 Thess. 1, 9 rom.; ኵሉ፡ ሰብእ፡ ይረክብ፡ ዘከመ፡ ግዕዙ፡ ἔργα Sir. 16, 14; ἤθη 1 Cor. 15, 33; Clem. f. 199; Rom. 1, 29; ዘእንበለ፡ ግዕዝ፡ ἀθέμιτος 1 Petr. 4, 3; ὅρμημα Ex. 32, 22; διάνοια Gen. 34, 3; γνῶμαι ግዕዘሙ፡ ለረሲዓን፡ Prov. 12, 26; እለ፡ የሐውሩ፡ በግዕዘሙ፡ θελήματα Jer. 23, 17; ἐνθυμήματα 7, 24; ኅደጎ፡ በግዕዙ፡ በዘፈቀደ፡ διαβούλιον Sir. 15, 14; አልብየ፡ ዘከመ፡ ግዕዝየ፡ ἰσόψυχον Phil. 2, 20; እምልብሱ፡ ለሰብእ፡ ወእምሖረቱ፡ ወእምሠሐቁ፡ ይትዐወቅ፡ ግዕዙ፡ τὰ περὶ αὐτοῦ Sir. 19, 30; Joh. 2, 25; ለእመ፡ ኢኮነት፡ ከመ፡ ግዕዝከ፡ κατὰ χεῖρά σου Sir. 25, 26; ጠቢብ፡ በሥነ፡ ግዕዙ፡ 26, 17; እምነ፡ ግዕዙ፡ ያሜክርዎ፡ ለሰብእ፡ 27, 7; ለንኡስከ፡ ወለዐቢይኒ፡ አሠኒ፡ ግዕዘከ፡ ወቃለከ፡ 29, 23; ኢትወልጥ፡ ግዕዘከ፡ μὴ ἀλλάξῃς σεαυτόν 30, 29; ወልድከ፡ ዘኢየሐውር፡ በግዕዝከ፡ 35, 22; ዘይቤለከ፡ ዐቢይ፡ አሦ፡ በሎ፡ ለግዕዙ፡ 13, 9; በግዕዘ፡ ልበሙ፡ እኩይ፡ Jer. 13, 10; 4 Esr. 1, 11; Act. 24, 10; ዐርዮ፡ ግዕዝ፡ ὁμόνοια Herm. p. 36; ብእሲ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ እለ፡ የኀብሩ፡ ግዕዘ፡ Sir. 25, 1; እምከመ፡ ዐረዩ፡ ግዕዛቲሆሙ፡ Phlx. 4; ውእቱ፡ እምሰብእ፡ ሠናያን፡ ግዕዝ፡ Jsp. p. 321. Etiam pro variis aliis Graecorum vocibus usurpatur: α) ላሕዎ፡ በከመ፡ ግዕዙ፡ κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ Sir. 38, 17; κρίσιν 38, 16. β) δοκιμή 2 Cor. 2, 19. γ) συνείδησις (conscientia *vitae* honeste *actae*): ስምዐ፡ ግዕዝነ፡ 2 Cor. 1, 12; በሠናይ፡ ግዕዝ፡ 1 Tim. 1, 5. 19; 1 Petr. 3, 21. b) *indoles, natura, essentia*, (Wesen) hominis: በኵሉ፡ ግዕዝክሙ፡ καρδίαις 1 Petr. 3, 15; χάρισμα 1 Cor. 7, 7; ኵሎሙ፡ እለ፡ ግዕዘ፡ (Platt ለግዕዘ፡) ነፍስቶሙ፡ ይገብሩ፡ οἱ κατὰ σάρκα ὄντες Rom. 8, 5. 8. 9; Dei: tres personae ይትወሐዱ፡ ለ፩ ዘውእቱ፡ ግዕዝ፡ Lud. e Mss. Colb.; ግዕዘሙ፡ ዘኢይትፈለጥ፡ Lit. Joh. c) *natura, indoles* rerum: ግዕዘ፡ ብሔር፡ ἴχνη Gen. 42, 9. 12; ግዕዘን፡ ለአእባን፡ Herm. p. 11; ሰማይ፡ ጥቀ፡ ሠናይት፡ ወብርሀት፡ ፈድፋደ፡ በግዕዛ፡ Chr. Ta. 16; ባሕር፡ ወለጠ፡ ግዕዛ፡ Chr. ho. 27 (cfr. ግዕዘ፡ ሰማይ፡ Job 38, 33 supra sub 1, b). d) *ratio*,

modus, in Acc.: *ratione*, ut: ከመ፡ኢይትከየድ፡ (I prs.) ግዕዘ፡ልስሐተ፡ጼው፡ግዱፍ፡ Enc. Teq. 12. 3) In specie nomine ግዕዝ፡, quatenus significat *nativum*, *usitatum*, *simplex*; appellantur a) *forma* vel *ordo literarum* Alphabeti Aethiopici *simplex*, ut ሀ, ለ (opp. iis formis quae annexis vocalium notulis immutatae sunt, ut ሁ፡ሂ፡ሊ፡ al.). b) *primus e tribus canendi modis*, quibus Abyssini in decantandis hymnis suis liturgicis utuntur (vid. ዕዝል፡ et አራራይ፡), sc. *communis* vel *simplex*: ወእምዝ፡ትብል፡ጸሎተ፡ቅዳሕ፡ዘእምዳዊት፡በዜማ፡ግዕዝ፡ Genz. f. 123. 20; Deg. creberrime, ut: ሀየንተ፡ዕዝል፡ዘነግሀ፡ግዕዝ፡ al.

ገዐዝ፡ (v. ጋዕዝ፡) subst. *impedimenta* exercitus vel castrorum, sc. mulieres et infantes, supellex cum calonibus et lixis: ἀπαρτίαι Num. 10, 12; οὐραγία Deut. 25, 18 (v. ጋዕዝ፡).

ግዕዘት፡ n. act. *migratio*, *transitus*: baptismus est ግዕዘት፡እምትዕርርት፡ኀበ፡ሰላም፡ Phlx. 105.

ግዕዛን፡ subst., m. et f., 1) *manumissio* servi: Ex. 21, 5; መጽሐፈ፡ግዕዛን፡ Const. Ap. 63 (64); ግዕዛን፡ትትፌጸም፡በአግሀዶታ፡በቤተ፡ክር"ን፡ F. N. 31; ግዕዛን፡ይከውን፡ ibid. 2) *dimissio*, *liberatio* captivorum: Jes. 61, 1; Luc. 4, 19; e servitute: Org. 1; ጸጎከ፡ (Christe) እምግብርናት፡ግዕዛነ፡ Kid. f. 11; ግዕዛኖሙ፡እምግብርናት፡ Machb. Meem. 10. 3) *libertas*, Lev. 19, 20; ዘፈነውክሙ፡ግዕዛነ፡ (in libertatem, var. pro ግዑዛነ፡) Jer. 41, 16; 4 Esr. 8, 66; 2 Cor. 3, 17; Rom. 8, 21; Gal. 2, 4; Jac. 2, 12; 2 Petr. 2, 19; ነፍስ፡ሖረት፡(በሞተ፡ሥጋ፡)እምግብርናት፡ኀበ፡ግዕዛን፡ Jsp. p. 381; ኢየሱስ፡ጊዜ፡ሠርዐ፡ሕገ፡ግዕዛን፡ F. M. 8, 1; Deus homines non sicut animalia tractat, ወኢይዔምዕ፡ግዕዛኖሙ፡ Phlx. 181.

ግዕዝና፡ subst. *manumissio*, *libertas*, Herm. p. 54; Rom. 8, 21 ant.

አግዓዚ፡ adj. rel. et subst. (ab አግዓዝ፡ Pl. vocis ግዕዝ፡?), nonnumquam (ut in N. T. rom.) አጋዕዚ፡ scriptum, 1) *liber*, ἐλεύθερος, ኵሉ፡አግዓዚ፡ Jer. 36, 2; Koh. 10, 17; 1 Esr. 3, 18; ትፌንዎ፡አግዓዜ፡እምኀቤከ፡ Jer. 41, 14; ትፌንዋ፡አግዓዚተ፡ Deut. 21, 14; Col. 3, 11; 1 Cor. 7, 22 rom. 9, 1; Apoc. 6, 15. 19, 18; F. N. 31; አግዓዚት፡ Macc. f. 19; Gal. 4, 22 seq.; 1 Cor. 7, 39 rom.; ኢየሩሳሌም፡አግዓዚት፡እንተ፡በሰማያት፡ Clem. f. 218; collect. Apoc. 13, 16 rom.; አግዓዝያን፡ 4 Esr. 10, 31; ይፌኑ፡፲፮ደቀ፡ወ፲፮ወለቶ፡አግዓዝያነ፡ Jer. 41, 9; 1 Ptr. 2, 16; ጸጋ፡አግዓዝያን፡ዘነሥአ፡ Enc. Mij. 18; ረሲ፡ደኃሪትየ፡እምኀጢአት፡አግዓዜ፡ Enc. Jac. 12. a) *immunis* Matth. 17, 26. b) *liberalis*, *ingenuus* (opp. ቂቁይ፡) Fal. f. 62 (vid. sub አንሳሕስሐ፡). 2) Hoc nomine (collective accepto) sese nominant *Aethiopes* ipsi (vid. ግዕዝ፡ n. 1, c), quare a) ብሔረ፡አግዓዚ፡ *Aethiopia*, *Abyssinia*: ለብሔረ፡አግዓዚ፡ሰበከ፡አባ፡ሰላማ፡ዜናሁ፡ Deg.; ብሔረ፡አግዓዚ፡ዘስሙ፡ኢትዮጵያ፡ Cod. Mus. Brit. XLI; M. M. f. 48; Enc. Mag. 3 (vid. etiam Lud. Comm. hist. p. 56; Hist. I, 1). b) *aethiopicus*: ዘአልፍ፡አግዓዚ፡ (opp. እልፍ፡ aliorum populorum ut ألف Arabum, quod *mille* significat) Apoc. 5, 11.

አግዓዛይ፡ adj. rel., f. አግዓዛይት፡, *liber*, 1 Cor. 7, 22. 39 Platt; እሬ፡ከመ፡ይረሲ፡ርእሶ፡አግዓዛየ፡ Cyr. d. r. fid. f. 45; Cyr. c. Pall. f. 70; Kid. f. 23.

ምግዓዝ፡ subst. *profectio*, ut: „exercitus vel castra ምግዓዞሙ፡ለእስራኤል፡ profectionis (ut videtur) Israelis", Lud. e Libr. Myst.

ግዕዘ፡ *vituperare* vid. sub ግእዘ፡

ጕዛ፡ subst. [cfr. talmud. גז vel בז, Buxtorf lex. c. 413 et 50; et L. Lewysohn die Zoologie des Talmuds p. 164] *accipiter* sive similis avis: ἱέραξ Lev. 11, 16 (v. ጕዛ፡); Deut. 14, 17; ክንፈ፡ጕዛ፡ ἀετῶν Ex. 19, 4. — *Voc. Ae.*: ጕዛ፡ዘ፡ጭላት፡ (v. ጩለቍ፡).

ጋዛ፡, ጋዝ፡, ጊዛን፡ n. prgr. sc. γάζα *gaza*: ቤተ፡ጋዝ፡ v. ጋዛ፡ v. ጊዛን፡ Jes. 39, 2; ቤት፡ዘጋዛ፡ 2 Esr. 5, 17; መጻሕፍት፡ኖብያት፡ዘጋዛ፡ 6, 1; እምነ፡ቤተ፡መንግሥትየ፡ዘጋዛ፡ 7, 20; ለኵሉ፡ጋዛ፡ 7, 21; ጕዘ፡ (Acc.) glossa ad ኒቆታ፡ 4 Reg. 20, 13. — *Voc. Ae.*: ጊዛን፡ (v. ገሪዛን፡)ዘ፡ቤተ፡ባዕል፡ (v. ልዕል፡).

ገዘመ፡ I, 1 [جزم جلم גדם גזם ܓܕܡ, vic. et ገደበ፡ et ገመደ፡] Subj. ይግዝም፡, *caedere*, *succidere*, arbores, ligna: Ex. 34, 13; Deut. 20, 19; Jud. 9, 49; 4 Reg. 6, 2—5; ኢይገዝሙ፡ዕፀ፡ Jes. 17, 8; ንግዝም፡ሰግላ፡ 9, 10; ጕድብ፡ዘአልቦ፡ዘይገዝሞ፡ቦቱ፡ 10, 15. 14, 8. 37, 24. 44, 14; ግዝሙ፡ዕፀዊሃ፡ Jer. 6, 6. 10, 3; ይገዝም፡በጕድብ፡ኵሎ፡መሠንየ፡አርዝከ፡ 22, 7; Hez. 39, 10; Hagg. 1, 8; Esth. 5, 14; ἐκκόπτειν Dan. 4, 11; Mich. 5, 13; 2 Par. 14, 3; Luc. 3, 9; ገዘማ፡ከመ፡ዕፅ፡ለሕይወትየ፡ Job 19, 10; ከመ፡ኢይግዝምክሙ፡ከመ፡ዕፅ፡ይቡስ፡ Clem. f. 262. a) *excidere*, *exscindere*, Rom. 11, 24. b) *caedere*, i. e. *dolare* 3 Reg. 5, 6. c) *caedere* gladio, Hez. 9, 8. d) *proscindere* maledictis: ኢትሕምይዎሙ፡ወኢ(ት)ግዝምዎሙ፡ Clem. f. 228, si quidem lectio sana est. — Scholion Voc. Ae. vid. sub መተረ።

አግዘመ፡ II, 1 *caedere* vel *abscidere jubere*: አግዘመ፡አዕዋመ፡ 2 Par. 34, 4; 3 Reg. 15, 13; በአፈ፡መጥባሕት፡ከሳዶ፡አግዘመ፡ Sx. Jac. 11.

ተገዝመ፡ III, 1 *caedi*, *abscidi*, *succidi*: ተገዚሞ፡ዳግመ፡ይፌሪ፡ Job 14, 7; Zach. 11, 2; Matth. 3, 10; ዕፅ፡እንተ፡ተገዝመት፡ Did. 25; ዕፀው፡ነዊኃን፡ይትገዘሙ፡ Hen. 83, 4; ትትገዘም፡እምሥረዊሃ፡ 91, 5. 8.

ግዙም፡ part. *caesus*, *dolatus*: ዕፀው፡ግዙማን፡ (idolis conficiendis) M. M. f. 36.

ግዝመት፡ n. act. *caesio*, *abscissio*, Lud. sine auct.

ገዘረ፡ I, 1 [ܓܙܪ (جزر جذر גזר) عذر] Subj. ይግዝር፡, *circumcidere*, c. Acc.: Gen. 17, 10. 11. 23. 21, 4. 34, 22; Ex. 4, 25. 12, 44; Jos. 5, 2 seq.; Luc. 1, 59. 2, 21; al.; ገዘረ፡ወልዶ፡በእንተ፡ደዌ፡ F. M. 33, 5; c. ለ፡ Gen. 17, 12; trsl.: ግዝሩ፡እከየ፡ልብክሙ፡ Jer. 4, 4; Deut. 10, 16.

አግዘረ፡ II, 1 *circumcidendum curare*, Lev. 12, 3; እምድኅረ፡፰መዋዕል፡ያግዝር፡ወልዶ፡ F. M. 10, 1.

ተገዝረ፡ III, 1 *se circumcidere*, *circumcidi*, Gen. 17, 14. 24—27. 34, 22. 24; Jos. 5, 7. 8; Esth. 8, 17; Judith 14, 10; ተገዘሩ፡ለአምላክክሙ፡ περιτμήθητε Jer. 4, 4; Gal. 5, 2; Rom. 2, 27. 3, 30; ተገዚሮ፡ 4, 10; Act. 15, 1; ዘተገዝረ፡በምክንያተ፡ደዌ፡ወአዘዝዎ፡ዐቀብተ፡ሥራይ፡ F. M. 33, 2.

ግዙር፡ part. *circumcisus*, Gen. 34, 14; Lev. 26, 41; Jos. 5, 5; Jer. 9, 25; Rom. 2, 27. 3, 30. 4, 11. 12; Gal. 5, 3; Col. 3, 11; Phil. 3, 3; Act. 11, 3; በእንተ፡ኀጽዋን፡ወግዙራን፡ F. M. 33.

ግዝረት፡ n. act., f. et m., *circumcisio*, Jos. 5, 4; Joh. 7, 22; Gal. 2, 8 Platt; Rom. 2, 25. 3, 1. 4, 11. 15, 8; Phil. 3, 5; በእንተ፡ ግዝረት፡ tractatur F. M. 33, 5; F. N. 51; Did. 33; በዛቲ፡ ዕለት፡ ቦአ፡ ክርስቶስ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ግዝረት፡ ወፈጸመ፡ ሕገ፡ ኦሪት፡ Sx. Ter 6.

ግዝር፡ subst. *circumcisura*: ዝደመ፡ ግዝርሁ፡ ለወልድየ፡ Ex. 4, 25. 26; ኢየሐጽጽ፡ ሕማመ፡ ግዝርሁ፡ ለአረጋይ፡ እምሕማመ፡ ሕርደቶሙ፡ ለንኡሳን፡ M. M. f. 24.

ገዛሪ፡ n. ag. *circumcisor*: ትቤሎ፡ ማርያም፡ ለዮሴፍ፡ አምጽእ፡ ሊተ፡ ገዛሬ፡ ጠቢበ፡ Sx. Ter 6.

ገዚረት፡ n. prgr., sc. جَزِيرَة *insula*: አፈ፡ ወርቅ፡ ዘሞተ፡ በስደት፡ በውስተ፡ ገዚረት፡ M. M. f. 30.

ግዘት፡ *excommunicatio* vid. sub ወገዘ፡

I. **ገዘአ፡** inus., amh. ገዛ፡ (pro ገዘአ፡) *dominari, acquirere, possidere* (an etiam Himjaricum ገዘአ፡ idem significet, perdubium est, vid. J. R. Wellsted's Reisen Deutsch von E. Rödiger, 1842. Bd. 2 p. 398). Hoc verbum Ges. in thes. p. 276 cum جَزَأَ *distribuit*, أَجْزَأَ *retribuit* (coll. ταμίας i. e. *dispensator, dux, dominus*) componere conatus est. At significatio verbi amharica denominationis suspicionem movet, et እግዚእ፡ nonnisi variatione verbi ገዐዘ፡ vel አግዐዘ፡ ortum esse et primitus *liberum* (opp. *servo*) significasse, ut forma Pluralis አጋእዝት፡ constantissime usitata ita significatio verbi አግዐዘ፡ *dominum facere* probare videntur.

እግዚእ፡ subst. m., Voc. crebro እግዚኦ፡ (ut Ps. 3, 1. 8, 1. 14, 1. 15, 1; 1 Reg. 25, 26; Jes. 53, 1. 63, 17; Jer. 1, 6; Jon. 4, 3; Judith 11, 10; Sir. 23, 1; Luc. 18, 11. 13 al.), Pl. አጋእዝት፡, rarius አጋእስት፡ (ut Gen. 18, 3. 49, 23; Ps. 122, 2; Matth. 6, 24 rom., al.), *dominus* a) *herus* servorum: ገብር፡ ከመ፡ እግዚኡ፡ Jes. 24, 2; Mal. 1, 6; Prov. 17, 2; Gen. 24, 14. 27. 35 seq.; 39, 2. 8. 16; Jud. 19, 26. 27; Matth. 10, 24; ለአከት፡ ኀበ፡ አጋእዝቲሃ፡ Tob. 2, 12; 1 Reg. 25, 10; Ps. 122, 2; አግብርተ፡ አጋእዝቲሆሙ፡ σύνδουλοι 2 Esr. 4, 7. 5, 3; Apoc. 22, 9; Act. 16, 16. 19; Matth. 6, 24; Tit. 2, 9; Col. 4, 1; uxoris Gen. 18, 12; Ps. 44, 13; Am. 4, 1; 1 Petr. 3, 6; cujusvis rei (*possessor*): Ex. 21, 29. 34. 22, 13; 3 Reg. 16, 24; Matth. 21, 40; እግዚአ፡ ልብስ፡ Reg. Pach.; in Geez sequiore etiam i. q. በዓል፡ vel ذو, ut: አኀው፡ አጋእዝተ፡ ኪነት፡ fratres opificii periti, Phlx. 189. b) *dominator*, እንዘ፡ እግዚእ፡ አልቦ፡ Prov. 6, 7; Jes. 19, 4 var.; eo, cujus quis dominus est, subjuncto sive ope st. c., ut: እግዚአ፡ ኵሉ፡ ብሔር፡ Judith 2, 5; ወሎሙ፡ ንጉሥ፡ እግዚኦሙ፡ 1 Esr. 4, 3; መኑ፡ እግዚእነ፡ Ps. 11, 4; Jer. 34, 3; 1 Reg. 26, 16; 2 Reg. 10, 3; 4 Reg. 10, 9; Act. 25, 26; እግዚአ፡ አጋእዝት፡ Dan. 2, 47; Ps. 135, 3; እግዚአ፡ መናፍስት፡ Hen. 38, 2 seq.; እግዚኦሙ፡ ለኖላዊ፡ ἀρχιποιμήν 1 Petr. 5, 4; እግዚኡ፡ ለሰንበት፡ Marc. 2, 28; sive praepositione ለ፡, ut: እግዚእ፡ ለኵሉ፡ ምድር፡ Judith 6, 4; Gen. 45, 8. 9; Ps. 104, 19; Matth. 12, 8; Gal. 4, 1. c) in specie de Deo et Christo, Ex. 6, 6. 7. 23, 17; (vid. Ex. 3, 4 ann.); Ps. 109, 1; Luc. 7, 13. 10, 1. 18, 11. 13; Joh. 4, 1; Act. 1, 21 al. creberrime (quamquam de Deo እግዚአብሔር፡ magis usitatum est). d) creberrime honoris causa in compellandis aliis, in specie nobilioribus, ut: Gen. 18, 3. 23, 11. 24, 18. 32, 19; Joh. 12, 21. 20, 15 al. e) አጋእዝት፡ κυριότητες *domini* est nomen unius e novem ordinibus angelorum, Eph. 1, 21; Col. 1, 16; Clem. f. 61. 102; መላእክተ፡ አጋእዝት፡ Hen. 61, 10. f) እግዚአብሔር፡ vid. infra.

እግዚእት፡, plerumque እግዝእት፡ subst., f., *domina, hera*, Gen. 16, 4; Ex. 21, 5; 4 Reg. 5, 3; አመት፡ ለእመ፡ አውጽአት፡ እግዝእታ፡ Prov. 24, 58; Ps. 122, 3; Jes. 24, 2; 2 Joh. 1; Herm. p. 2 seq.; Herodes አዘዘ፡ ኢይስምዖዋ፡ ለረሲስ፡ (uxorem fratris Herodis) እግዝእተ፡ Jsp. p. 336; Enc. Masc. 10.

እግዚእና፡ subst. *dominatus, dominium* (jus vel dignitas domini): ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ሥልጣን፡ ወመንግሥት፡ ወእግዚእና፡ ho. Severiani in Cyr. f. 126; ጸሎት፡ ይእቲ፡ ተናግሮተ፡ ሰብእ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ ልዑል፡ እንዘ፡ ያአኵቶ፡ ወይሴብሖ፡ ወይትአመን፡ በእግዚእናሁ፡ F. N. 14; እግዚእናሁ፡ (ለብእሲ፡) ላዕሌሃ፡ (ለብእሲት፡), et paulo post በላዕሌሃ፡ F. N. 51. In Gregorii Epist. honoris causa usurpatur pro *domino*, Lud.

እግዚኣዊ፡ adj. rel. *dominicus*: አምሳላት፡ እግዚኣዊያት፡ parabolae Domini F. N. 14.

ግዝአት፡ n. act. *dominatio, dominium*, Lit. 173, 1 („ubi corrige ግዕአት፡" Lud.); in Divinitate est ፩ ግዝአት፡ Lud. e Libr. Myst.

እግዚአብሔር፡ (raro እግዚአ፡ ብሔር፡) subst., proprie *dominus* terrae vel regionum i. e. *universi*, Aethiopibus pro ὁ Κύριος (אֲדֹנָי ,יהוה) receptum, in nomen proprium *Dei* S. S. abiit. In libris Graecis respondent ὁ Κύριος, ut Ex. 20, 1 seq., አዶናይ፡ እግዚአብሔር፡ Ἀδωναὶ Κύριος Hez. 7, 2; et ὁ Θεός Gen. 1, 1 seq., እግዚ"፡ አብ፡ Θεὸς πατήρ Phil. 1, 2 al.; raro alia supremi numinis nomina, ut ὕψιστος Sir. 19, 17. Componuntur እግዚ"፡ አምላክ፡ Κύριος ὁ Θεός, ut Gen. 6, 13. 22, et እግዚእ፡ እግዚአብሔር፡ vel እግዚአብሔር፡ እግዚእ፡ Κύριος ὁ Θεός Gen. 7, 16; Am. 4, 13; Κύριος Κύριος Jes. 50, 7. Raro usurpatur pro (አምላክ፡) nomine Dei appellativo, ut: ካልእ፡ እግዚአብሔር፡ ἄλλος Θεός Jes. 43, 10; ከመ፡ ይበልዎ፡ እግዚአብሔር፡ Judith 3, 8. 6, 2 (ὁ Θεός); Hez. 28, 2. Passim repereris Accusativi formam እግዚአብሔረ፡, ut: እንዘ፡ ሰብእ፡ አንተ፡ ወኢኮንከ፡ እግዚአብሔር፡ v. "ረ፡ Hez. 28, 9 (cfr. ቤተ፡ ክርስቲያና፡ c. 836.). — De libro እግዚአብሔር፡ ነግሠ፡ inscripto vid. Zeitschrift der deutschen morgenld. Gesellschaft Bd. I p. 37; d'Abbadie Catal. p. 149. 208; Catal. Cod. Mss. Ae. Musei Britann. p. 36.

እግዚአብሔርና፡ subst. *majestas Dei S. S.*: አመ፡ ጽሕቀ፡ (Christus) ለከዊነ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ ኢኀደገ፡ እግዚአብሔርናሁ፡ M. M. f. 165.

እግዚአብሔራዊ፡ adj. *ad Deum S. S. pertinens, divinus*: ገቢረ፡ መንክራት፡ est እግዚአብሔራዊ፡ M. M. f. 113; ሐውጽዎሙ፡ (ለመርዔተ፡ እግዚ"፡) በሕዋጼ፡ እግዚአብሔራዊት፡ F. N. 6; በዓላት፡ ዐበይት፡ እግዚአብሔራዊት፡ Abush. 1.

II. **ገዘአ፡** I, 1 [proprie *secare* (גזה ,جزى), deinde *secando dividere*, جَزَأَ *partitus fuit, distribuit*] ut videtur, *portiones convivis distribuere, ministrare convivis* ad mensam: እለ፡ ይገዝኡ፡ διάκονοι Joh. 2, 5 (sec. Lud. proprie: *potum convivis infudit*).

ግዝእ፡ vel **ገዝእ፡** subst. *convivium, epulae*: ገብረ፡ ግ

ዝአ፡ (v. ገዝአ፡) ዐቢየ፡ Kuf. p. 65. 79. 101. 102. 105; መዋዕለ፡ግዝእ፡ τοῦ πότου Job 1, 5; ቤተ፡ግዝእ፡ πότου Koh. 7, 2; ገቢረ፡ግዝእ፡ Org. 4. — *Voc. Ae.*: ግዝእ፡ዘ፡ጋሬዳ።

ገዛኢ፡ et **ገዛኢ፡** n. ag., Pl. **ገዛእት፡** *famulus ad mensam consistens, minister inter epulas, pocillator*: ገዛእት፡ διάκονοι Joh. 2, 9; Matth. 22, 13; በወይን፡ግሑሴት፡እንተ፡ይቀድሕ፡ገዛኢ፡ Enc. Tachs. 29; ደቀ፡ጽርሕ፡ወገዛኢ፡ (v. ገዛእት፡) σπάδοντες Jes. 39, 7; Gad. T. H. (vid. sub ጋላት፡). a) ሊቀ፡ገዛእት፡ ἀρχιτρίκλινος *triclinarches* Joh. 2, 8 rom. b) Etiam pro fem. usurpatur: ደቂቀ፡ገዛእየ፡ (v. ገዛእትየ፡) υἱοὺς παλλακίδων μου Job 19, 17; በአተ፡ይእቲ፡ወክልኤ፡ገዛኢያ፡ μετὰ δύο παιδισκῶν Dan. ap. 1, 36.

III. **ገዝአ፡** vel **ገዝዐ፡** ut videtur i. q. غذا *aluit, nutrivit.*

መግዝእ፡ subst., Pl. **መጋዝእ፡** et **መጋዝእት፡** 1) *saginatum, altile*: መግዝእ፡ላህም፡ Luc. 15, 30 rom.; መጋዝእትየ፡ σιτιστά Matth. 22, 4; አልህምት፡መጋዝዕት፡ 3 Reg. 3ª, 16; መጋዝእ፡ደዋርህ፡ ibid.; 3 Reg. 4, 23; ከመ፡አልህምት፡መጋዝእት፡ Jer. 26, 21; mactabant quotidie ፲መጋዝእት፡ Gad. T. H. 2) Pro Adjectivo usurpatur: *saginatus, altilis*: አምጽኡ፡መግዝእ፡ላህመ፡ Luc. 15, 23. 30 Platt; Jud. 6, 25. 28; አልህምት፡መጋዝእ፡ 3 Reg. 4, 23; ላህምከ፡መግዝእ፡ Jer. 26, 15; Prov. 15, 17; አስዋሪሆሙ፡መጋዝእት፡ኵሉ፡ Hez. 39, 18. — *Voc. Ae.*: መግዝእ፡ዘ፡ገች፡; *aliud*: ብ፡መክን፡ፍሪዳ፡ — (Prov. 9, 13 ብእሲት፡መግዝዕት፡ est var. pro መግእዝት፡).

መጕዚት፡ *nutrix* (Chr. L. Atk. f. 12) amh. est.

አመግዝአ፡ quadrl. II (denom.) *saginare, alere* pecudem: ይእተ፡አሚረ፡ያመገዝእ፡ሰብእ፡እጐልተ፡ θρέψει Jes. 7, 21.

ገዝዐ፡ I, 1 [גזע جزع *secuit*] *serra dividere* vel *secare*: አዘዘ፡መኰንን፡ይቅንውዎ፡ወይሥትሩ፡ሥጋሁ፡ወይዝሕቁ፡እምዕስቲሁ፡ወይግዝዕዎ፡በመጋዝዕ፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡ Sx. Teq. 25.

መግዝዕ፡ subst., in Pl. **መጋዝዕ፡** *serra* [amh. መጋዝ፡ id.], Sx. Teq. 25 (vid. sub ገዝዐ፡); አዘዘ፡ይሥትርዋ፡በመጋዝዕ፡ወተሰብረ፡መጋዝዕ፡ Sx. Ter 20.

ገዘዘ፡ inus., ut videtur proprie *discindere, dirimere, separare* (vid. ገድገደ፡).

አግዘዘ፡ II, 1 muro vel *septo defendere, sepire*: አግዘዝክዎ፡ (v. አግዘዝኩ፡ሎቱ፡) ἐχαράκωσα Jes. 5, 2; በክንፍከሙ፡ዐውድየ፡አግዘዙ፡ Sx. Hed. 24. — *Voc. Ae.*: አግዘዘ፡ዘ፡ዠጎለ፡

መግዝዝ፡ vel **መግዝዝ፡** subst. *quidquid sepiendo* vel *dirimendo est*, ut paries, velum al. — *Voc. Ae.*: መግዝዝ፡ዘ፡መጋረጃ፡

ጕዛጕዝ፡ vel **ጕዛጕዝ፡** subst. (sec. Lud. Plur. a ጕዝጕዝ፡), Pl. **ጕዛጕዛት፡** vel **ጕ"፡** *vestes stragulae, stragula* (utrimque) *villosa*: አምጽኡ፡፲ዐራታተ፡ወጕዛጕዛተ፡ (v. ወጕ"፡) κοίτας καὶ ἀμφιτάπους 2 Reg. 17, 28. — [Etymon obscurum est; num a גז جِزَّة *vellus?* an a كثّ *densum ac spissum esse?* Verbum amh. ጐዘጐዘ፡ vid. in Scholio ad ገለደ፡].

ገዝፈ፡ I, 1 [كثّ كثف] Subj. **ይግዝፍ፡**, *crassum, spissum* (*densum*) *esse* vel *fieri, crassescere*: አጽባዕትየ፡ይገዝፍ፡ወትጸንዕ፡እምሐቌ፡አቡየ፡ παχύτερος 2 Par. 10, 10; 3 Reg. 12ª, 10; παχύνεσθαι Deut. 32, 15; Jer. 5, 28 var.; Koh. 12, 5; trsl. de corde hominis *contumacis* vel *obfirmati*: Act. 28, 27 rom.; Matth. 13, 15; ይገዝፉ፡አልባቢሆሙ፡ Macc. f. 5; ናሁ፡ገዝፈ፡አልባቢከሙ፡ወኮነ፡ከመ፡አእባን፡ Jsp. p. 364; ከመ፡ኢይግዝፍ፡ልቡ፡ወኢይጽልም፡አእምሮቱ፡ F. N. 5. — *Voc. Ae.*: ገዝፈ፡ዘ፡ደነደነ።

አግዘፈ፡ II, 1 *crassum, spissum reddere, crassificare*: አግዝፍ፡ሥጋ፡ወአሥብሑቱ፡ድካም፡ውእቱ፡ τὸ στέαρ χαυνότης ἐστὶ τῷ σώματι, οὐκ ἰσχύς Chr. Ta. 29; ፩ግብር፡ያገዝፉ፡አባለ፤በሊዐ፡ሥጋ፡ወሰቲየ፡ወይን፡ወነዊም፡በሐፍረ፡ዐሓይ፡ወለቢሰ፡ከታን፤ወ፩ያደገድጉ፡ .... Fal. f. 67; አግዘፈ፡ጽልመተ፡ 2 Reg. 22, 12. a) *obfirmare, rigidum facere* cor, collum suum i. e. *obstinatum, contumacem, obduratum* animo *esse*: አግዘፉ፡ልበሙ፡ Jer. 5, 10; Act. 7, 54 rom.; አግዘፈ፡ክሳዶ፡ Gen. 49, 3; Ex. 33, 3; Deut. 9, 6. 10, 16: 2 Esr. 19, 16. 17; Jer. 5, 26. 17, 23; Rel. Bar.; Sir. 16, 11; ἐτραχηλίασεν Job 15, 25; የሐውሩ፡እንዘ፡ያገዝፉ፡ክሳዶን፡ ὑψηλῷ τραχήλῳ Jes. 3, 16. b) crassiorem i. e. *copiosiorem et graviorem facere* orationem: ab iis ignominia affectus ob orationem antea habitam አግዘፈ፡ሎሙ፡ነገረ፡ Jsp. p. 360.

ግዙፍ፡ part. *crassus*, (*densus*), *spissus*: 3 Reg. 7, 43; መዝራዕት፡ግዙፍ፡ ἰσχυρός Hez. 30, 22; ይኩን፡ልብሶሙ፡እምፀምር፡ግዙፍ፡ F. N. 10, 6. a) *pinguis*: ደብር፡ግዙፍ፡ ὄρος παχύ Jes. 28, 1. b) *obfirmatus*: ግዙፈ፡ክሳድ፡ Deut. 9, 13; Macc. f. 8; ግዙፋነ፡ልብ፡ f. 6; ከለባት፡ግዙፋን፡ልብ፡ ἀναιδεῖς Jes. 56, 11 var.; Hen. 98, 11; Org. 7.

ግዚፍ፡ adj. *crassus, spissus*, (*densus*), de corpore hominis: ግዚፋን፡ παχεῖς Chr. Ta. 15; rex Indiae erat ግዚፍ፡ጥቀ፡, Alexander M. autem ድግዱግ፡ Jsp. p. 283; ግዚፈ፡አባል፡ (opp. ረቂቀ፡አባል፡) Fal. f. 53; ለምንት፡አውሰብከ፡ብእሲተ፡ንእስተ፡ወአንተሰ፡ብእሲ፡ግዚፍ፡ወዐቢይ፡ f. 81; de vestibus, tegumentis: ይልበሱ፡ዕሙዳን፡ልብሰ፡ግዚፈ፡እምነ፡ፀምር፡ F. N. 23; ይቀንቱ፡ሐቌሆሙ፡በቅናት፡እምአምእስት፡ግዚፋን፡ F. N. 10, 6; ሠቀ፡ጸጕር፡ግዚፈ፡ (Acc.) Enc. Genb. 11; de baculis: አብትር፡ዘንጸጓን፡ግዚፋት፡ Gad. T. H.; ይዘብጥዎሙ፡በግዚፋን፡አብትር፡ Macc. f. 2; ዘበጡ፡በግዚፍ፡ዕፀው፡ Enc. Nah. 25; de columna: ግዚፍ፡ዐምድ፡ Enc. Pag. 1.

ግዝፍ፡ subst. *crassitudo, spissitas*, πάχος 3 Reg. 7, 3; Ps. 140, 8; ግዝፈ፡ልብ፡ (*contumacia, obstinatio*) Org. 7.

ግዘፍ፡ subst. id., 3 Reg. 7, 9. 11; 1 Par. 20, 5; Jer. 52, 21 vrs. nov.; ግዘፈ፡ዕፅ፡ Hez. 41, 25. 15, 5 var. (vid. መግዘፍ፡); ግዘፈ፡ደመናት፡ Org. 1; ግዘፌሆን፡ለአልባብ፡ Jsp. p. 364.

ግዘፌት፡ n. act. id.: በግዘፌተ፡ልብከ፡ Macc. f. 6; Enc. Tachs. 6; በግዘፌተ፡ክሳድከ፡ Macc. f. 14.

መግዘፍ፡ subst. *res crassa, pars rei crassa, spissa, densa*: በመግዘፈ፡ምድር፡ ἐν τῷ πάχει τῆς γῆς 3 Reg. 7, 33; 2 Par. 4, 17; ወኢበመግዘፌሁ፡ (v. ወኢበግዘፌሁ፡) ኢይከውን፡ለምግባር፡ ἔτι αὐτοῦ ὄντος ὁλοκλήρου Hez. 15, 5.

ገየለ፡ vid. sub ገለየ፡

ጊመ፡ inus. i. q. غام *nubilosum fuit coelum* (أَغْمَصَ).

ጊሜ፡ subst., m. et f., [غَيْن غَيْم غُمْصَة] 1) *nebula*,

ὁμίχλη, Ps. 147, 5; ይጠፍእ፡ከመ፡ጊሜ፡ወጠል፡ Job 24, 20. 38, 9; Jes. 29, 18; Sap. 2, 4; Sir. 24, 3. 43, 22; 4 Esr. 6, 11; Hen. 60, 19. 69, 23. 100, 11; 2 Petr. 2, 17; ሳሕወ፡ጊሜ፡ Org. 1. 2) *nix, tempestas nivalis:* በረድ፡ወጊሜ፡ πάχναι καὶ χιόνες Dan. ap. 3, 49; νιφετός Deut. 32, 2; በዕለተ፡ጊሜ፡ (v. ቍር፡) πάγους Nah. 3, 17; ይዘርዎ፡ውስተ፡ምድር፡ለጊሜሁ፡ πάχνην Sir. 43, 19. — *Voc. Ae.:* ጊሜ፡ዘ፡ጉም ።

ጌሠ፡ *mane surgere* vid. sub ጌሰ፡

I. ግዩር፡ part. [גֵּר, ܓܝܘܪܐ, vic. ጎር፡] *advena, hospes peregrinus,* γειώρας, προσήλυτος, Ex. 12, 19. 48. 22, 20. 23, 9. 12; Lev. 16, 29; ግዩራን፡ Lev. 17, 8 seq.; 18, 26. 19, 10. 33. 34. 24, 22; ግዩራን፡ወፈላስያን፡ προσήλυτοι καὶ πάροικοι 25, 23. 35. 47; Num. 9, 14. 15, 14—16. 35, 15; Deut. 5, 14. 10, 18. 19. 24, 17. 20. 27, 19; Macc. f. 10; Maria in Aegypto semet vocat ግይርት፡ Ssal. Req.; trsl.: *peregrinus* vel *rudis in* re: sunt ግዩራን፡በሕገ፡ኦሪት፡ M. M. f. 13. — *Voc.: Ae.:* ግዩር፡ዘ፡መጻተኛ ።

ግይርና፡ subst. *conditio* sive *status advenae,* Org.

ገየረ፡ *advenam esse,* Lud. auct. Greg.

II. ገየረ፡ I, 2 an 1? [denom. a גִּיר, جَيَّار جِير *calx*] *calce obducere:* ገየርዋ፡(ለአረፍት፡) Hez. 13, 15; አረፍት፡እንተ፡ገየሩ፡ (v. ግይርት፡) Jes. 16, 11. — *Voc. Ae.:* ገየሩ፡ዘ፡መረጉ፡

ግዩር፡ part. *calce obductus,* Jes. 16, 11 var.

መገይር፡ part. *calce obducens, caementarius:* መገይራን፡ τειχισταί 4 Reg. 12, 12 (Lud. c. 461 exhibet መዐይራን፡).

ጌራ፡ subst., Pl. ጌራት፡ [amh. ቊርዕ፡ vel ቍር፡ vid. supra c. 429; componendum cum مِكْوَر كَار (vid. ከረ፡ et ከራ፡) ob *cavitatem* et *rotunditatem?* an KAPIA?] 1) *galea, cassis,* κόρυς Sap. 5, 19; περικεφαλαία 1 Reg. 17, 5; Jer. 26, 4 var.; Hez. 23, 24 var. (ጌራ፡ኀጺን፡); 27, 10. 38, 4; ጌራ፡መድኀኒት፡ Jes. 59, 17; 1 Thess. 5, 8; Eph. 6, 17; Org. 5; አሰርግወኒ፡ጌራ፡መድኀኒትከ፡ Kedr f. 11; መጽሐፈ፡ጌራ፡መዊእ፡ inscriptus est libellus magicus Cod. Mus. Brit. LXXX, 2; ጌራተ፡ኀጺን፡ Sx. Haml. 15. 2) *mitra, diadema:* ያአትቱ፡ጌራቲሆሙ፡እምርእሶሙ፡ μίτρας Hez. 26, 16; Aristobulus ተቀጸለ፡ጌራ፡ዐቢየ፡ዲበ፡ርእሱ፡አሕጺጸ፡ጌራ፡ክህነት፡ቅዱስ፡ Jsp. p. 301; Antonius Herodis capiti ጌራ፡ imposuit p. 325; ወገብሩ፡ዲበ፡ርእሱ፡ጌራ፡ንጉሥ፡ወውስተ፡እዴሁ፡በትር፡ዘወርቅ፡ p. 340; ጌራ፡ዘንጉሥ፡ Lud. ex Hom. de Maria et Magis. — Apoc. 9, 9. 17 Ae. habet ጌራ፡, Gr. θώραξ. — *Voc. Ae.:* ጌራ፡ዘ፡እራስ፡ቍር፡; *aliud:* ጌራ፡ዘ፡እራስ፡ወርቅ ።

ጌሰ፡ et ጌሠ፡ I, 1 [غَلَسَ] Subj. ይጊስ፡ *mane surgere, mane agere* alqd, *mane venire, mane pergere* vel *proficisci:* ὀρθρίζειν Gen. 19, 2; Ex. 8, 16; ገይሰክሙ፡በጽባሕ፡ 19, 16; ገይሶ፡በጽባሕ፡ሐነጸ፡ 24, 4. 32, 6; 1 Reg. 5, 3. 4; 15, 12. 29, 10, 11; 2 Reg. 15, 2; Kuf. 17. 27. 32; ጌስኩ፡በሌሊት፡ 2 Esr. 12, 12; Job 1, 5. 8, 5; ለገዩስ፡ Ps. 118, 148; ከንቱ፡ገይሶትክሙ፡ 126, 3; ዘይገይስ፡ Sir. 40, 7; Tob. 9, 6; Dan. 6, 19; አሌለያ፡ገይሰ፡ Luc. 24, 1; Act. 5, 21. a) c. c. Acc. loci, quo quis mane pergit: Luc. 21, 38; ጌሰ፡ገዳመ፡ Kuf. 26; Job 29, 7; እለ፡ይገይሱ፡በጽባሕ፡ቤተ፡መያሲ፡ Jes. 5, 11; ነቂሀነ፡እምንዋም፡ንጊሳ፡ለቤተ፡ክርⁿን፡ Deg.; c. praep. ut ውስተ፡ loci Cant. 7, 13; ኀበ፡ loci vel pers.: Luc. 21, 38. 24, 22; ጌሰ፡ኀበ፡እግዚ" ፡ወጸሊ፡ Job 8, 5; ዘይገይስ፡ኀቤሃ፡ Sir. 4, 12. 6, 36. 35, 14. 39, 5; Jes. 26, 9; ጌስኩ፡ኀቤክሙ፡ወነገርኩ፡ Jer. 25, 3; Sap. 6, 15; Ps. 62, 1. b) in genere: *proficisci, pergere, venire:* ጌሰ፡ወመጽአ፡ ᾤχετο Jer. 48, 10; አዘዘሙ፡ይጊሱ፡ኀበ፡እግዚ" ፡ 1 Reg. 10, 17; Enc. Haml. 15; ገይስ፡ *profectio:* ከመ፡ይግበር፡ገይሰ፡ Kuf. p. 165.

አጌሰ፡ II, 1 *mane surgere facere, pergere* vel *proficisci facere:* እመ፡ያገይስዋ፡ለታቦት፡ካህናት፡አግብእዋ፡ውስተ፡መከና፡ Deg.; እስከ፡እመ፡ያገይስዎ፡ኀበ፡እስራኤል፡ Luc. 1, 80; ኢርኩስ፡ኀሪስኪ፤ (o Maria) ለምንትኬ፡አጌስኪዩ፡ለፍሬ፡ቅድሳት፡ውስተ፡ቤተ፡መቅደስ፡ M. M. f. 67.

ገያሲ፡ n. ag. *qui mane pergit* vel *proficiscitur,* Lud. sine auct.

ጌሰም፡ vel ጌሠም፡(ጌሤም፡ 4 Esr. 10, 73 errore calami scriptum videtur) subst., m. et f., [de *am* cfr. ዓለም፡] 1) *dies posterus, crastinus:* ለጌሰም፡ Ex. 8, 6. 16, 19; Num. 11, 18. 16, 16; Jos. 3, 5; ኢትትዐበይ፡ዘለጌሰም፡ μὴ καυχῶ τὰ εἰς αὔριον Prov. 27, 1; ኢትትከዘዙ፡ለጌሰም፡እስመ፡ጌሰምሰ፡ትጌሊ፡ለርእሳ፡ Matth. 6, 34; እስከ፡ጌሰም፡ 1 Reg. 20, 11; Act. 4, 3; c. pron. suff.: በጌሰሙ፡ *postridie* F. M. 14, 9; ለለጌሰሙ፡ Machb. Me'em. 11. 2) ጌሰመ፡ vel ጌሰም፡ adv. *cras:* ጌሰመ፡ዘጊዜ፡ Ex. 9, 18. 32, 5; Jos. 3, 5; 1 Reg. 9, 16. 19, 2. 11. 20, 5. 18; Esth. 5, 8; 2 Par. 20, 16; Prov. 3, 28; 4 Esr. 10, 73. 14, 29; ጌሰም፡ንመውት፡ Sir. 10, 10; አኑ፡ዮም፡ወአንተ፡ጌሰም፡ (v. ጌሰመ፡) 38, 22; ጌሰም፡ (v. ጌሰመ፡)ንመውት፡ Jes. 22, 13; 3 Reg. 20, 6; Jac. 4, 13; Matth. 6, 30. — *Voc. Ae.:* ጌሰም፡ዘ፡ነግ፡

ገይብ፡ subst. m. [a forma sinuata et convexa dictum (جَيْب *sinus,* جُوب *magna situla*) sicut גָּבִיעַ, קֻבַּעַת] 1) *calix, scyphus* (sec. Lud.: „*patera,* vasculum rotundum late patens ad usum bibendi"), κόνδυ Gen. 44, 5. 6. 10. 16 (aliâs ከራ፡). 2) „*situla* ad hauriendam e puteo aquam" (Lud.): አገይበ፡ወርቅ፡ምቅዳሐ፡ስብሐት፡ Org.; Chr. Ax. f. 90. — *Voc. Ae.:* ገይብ፡ዘ፡ፍኛላት፡; *aliud:* ዘ፡ጌብ፡

ገይብ፡ *sinus* vestis vid. sub ጀይብ፡

ጌና፡ vid. supra c. 1175.

ጊዜ፡ subst., m. et f., Pl. ጊዜያት፡ [adjecta vocali *ê* formatum sicut ዕድሜ፡, sive etymon cum Ges. in thes. p. 991 a جَازَ *transiit,* sive a גזה גזז al. *secare, dividere, definire* petieris] 1) *tempus* a) *definitum, statutum, certum,* καιρός Koh. 3, 1—9. 7, 17. 8, 5. 6; እስከ፡ተኀልፍ፡ጊዜሃ፡(ለመዐት፡) Sir. 1, 23; ዘእንበለ፡ይብጻሕ፡ጊዜሁ፡ 30, 24; ቀርበ፡ጊዜነ፡ Thren. 4, 19; Gen. 6, 13; Matth. 26, 18; መዋዕለ፡ጊዜሁ፡ Marc. 13, 33; በዝንቱ፡ጊዜ፡በካልእት፡ዓመት፡ Gen. 17, 21. 18, 14; ጊዜ፡ዘርእ፡ለዘሪእ፡በጽሒ፡ Kuf. 11; ጊዜ፡ገሚድ፡ Cant. 2, 12; Job 38, 32; በበ፡ጊዜ፡ Kuf. 6; 4 Esr. 8, 14. 9, 37; c. pron. suff. sive pers. sive neutr.: ጊዜሁ፡ tempus ejus i. e. ei definitum: 4 Esr. 8, 47; Ps. 1, 3. 103, 28; Matth. 8, 29. 24, 45; Marc. 1, 15; Luc. 4, 13. 12, 42; Rom. 13, 11; 1 Cor. 4, 5. α) diei i. e. *hora, horae,* (*vigilia*): በጊዜ፡መሥዋዕት፡ሰርክ፡ Dan. 9, 21; 2 Esr. 9, 5; ጊዜ፡ምሳሕ፡ Ruth 2, 14;

Dan. ap. 1, 13; ውእተ፡ ጊዜ፡ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ Dan. 4, 30; Deut. 18, 6; ጊዜ፡ ብርሃን፡, ጊዜ፡ ምሴት፡ Kuf. 49; እስመ፡ ጊዜ፡ ቀትር፡ ውእቱ፡ Rel. Bar.; Dan. ap. 1, 7; ዘጊዜ፡ 1 Reg. 9, 16; 3 Reg. 20, 6; Ex. 9, 18. 10, 4; በጊዜ፡ ጽባሕ፡ ἐν φυλακῇ τῇ ἑωθινῇ 1 Reg. 11, 11; Joh. 4, 52 rom.; መጽሐፈ፡ ጊዜያት፡ *horarium* Cod. Mus. Brit. XXXIV. β) *anni tempus, tempus festum:* ጊዜያቲሆሙ፡ ለአውራኅ፡ Kuf. 29; ኵሉ፡ ጊዜያት፡ ለዓመታት፡ Kuf. 2; ከመ፡ ያእምሩ፡ ጊዜ፡ ዓመታት፡ Kuf. 4; ጊዜ፡ በዓላቲሁ፡ Sir. 36, 8; Hen. 82, 10. b) *justum, idoneum, opportunum:* ኢኮነ፡ ጊዜሁ፡ ለሐኒጸ፡ ቤተ፡ እግዚ" Hagg. 1, 2. 4 (seq. ከመ፡ c. Subj.); በጊዜ፡ πρὸς καιρόν Koh. 10, 17; እስከ፡ ትረክብ፡ ጊዜሁ፡ Sir. 1, 24. 20, 6; ኵሉ፡ በጊዜሁ፡ ወበቅሙ፡ ግበር፡ 35, 11; በጽሐ፡ ጊዜሁ፡ በዘታንሥእ፡ ርስተከ፡ Judith 13, 5. c) *tempus* in genere vel *temporis pars* quaedam: Hen. 90, 5; ጊዜ፡ ወድድቅ፡ Koh. 9, 11; ጊዜ፡ ምንዳቤ፡ Sir. 18, 20; ጊዜ፡ እኩይ፡ Koh. 9, 12; ጊዜያት፡ Sap. 7, 18. 8, 8. በጊዜ፡ ሰዓት፡ Kuf. p. 62; በጊዜሃ፡ ለይእቲ፡ ዕለት፡ Gen. 17, 26.— Crebro nomini ጊዜ፡ in st. c. posito tota enunciatio subjungitur; latine: *tempus quo*, ut: እስከ፡ ጊዜ፡ ያሰፍጣ፡ καιρὸν τοῦ ἀπαντῆσαι αὐτήν Judith 12, 16; እምጊዜ፡ የዐርግ፡ ጎሕ፡ ἀπὸ ἀναβάσεως τοῦ ὄρθρου 2 Esr. 14, 21. 18, 3; ያአምሩ፡ ጊዜ፡ ይወጽኡ፡ ወይበውኡ፡ Jer. 8, 7; በጽሐት፡ ዕለቶሙ፡ ወጊዜ፡ ይትቤቀልዎሙ፡ 27, 27; 1 Reg. 30, 17; ሶበ፡ ከነ፡ ጊዜ፡ ይዕረብ፡ ፀሐይ፡ Gen. 15, 17; አይ፡ ጊዜ፡ ሐይወ፡ Joh. 4, 52 rom. (vid. etiam n. 2, f). — 2) Usurpatur ad exprimenda varia adverbia et particulas: a) በኵሉ፡ ጊዜ፡ *omni tempore, semper:* Lev. 25, 31. 32; Koh. 9, 8; Prov. 18, 1; Ps. 33, 1. 49, 9; Sir. 6, 37. 17, 15; Kuf. 20; 4 Esr. 9, 27; Jes. 60, 11; Jer. 6, 7; Judith 16, 16 al. b) ውእተ፡ ጊዜ፡ vel ይእተ፡ ጊዜ፡ *eo tempore* α) *tunc, tum*, τότε, Ex. 12, 44. 48; Prov. 23, 33; Ps. 18, 14; Sir. 28, 2; Tob. 12, 6. 13, 6; Kuf. 25; Hen. 24, 6. 25, 2; Hebr. 10, 7. β) *statim, illico* (vid. Dan. 4, 30), εὐθέως Matth. 13, 5. 21, 2. 27, 48 al. c) ጊዜ፡ in Acc. et st. c. vice praepositionis temporalis fungitur (pro Abl. Latinorum), ut: ጊዜ፡ ስሱ፡ ሰዓት፡ Luc. 23, 44; Joh. 4, 52. 53. d) በጊዜሃ፡ horâ ejus i. e. *statim, illico, confestim*, εὐθύς, εὐθέως Gen. 15, 4; Job 5, 3; Matth. 4, 20. 22. 8, 3. 14, 27. 20, 34. 24, 29. 25, 15; Apoc. 4, 2; παραχρῆμα Job 40, 7; Jes. 29, 5. 30, 13; Matth. 21, 19. 20; παραυτίκα Ps. 69, 4; አኮ፡ በጊዜሃ፡ οὔπω Matth. 24, 6. e) ለጊዜሁ፡ vel ለጊዜሃ፡ *in praesens, in* vel *ad tempus, temporarius:* ለጊዜሁ፡ εἰς τὸ παρόν Hebr. 12, 11; πρὸς καιρόν (opp. እምድኅሬሁ፡) Prov. 5, 3; ለጊዜሃ፡ πρόσκαιρος Matth. 13, 21; Marc. 4, 17. f) Relative usurpatur (vid. n. 1): α) ጊዜ፡ vel በጊዜ፡ *quo tempore, quum, quandocumque, simulac:* ጊዜ፡ ጸዋዕከኒ፡ Job 14, 15; ጊዜ፡ ይገብር፡ ὁπότε 26, 14; ጊዜ፡ ይሰክብ፡ Sir. 40, 5; ጊዜ፡ ይወፅእ፡ ἡνίκα Gen. 24, 11; ὅταν Marc. 14, 7; ጊዜ፡ ሥርዐ፡ ሕገ፡ F. M. 8, 1; ጊዜ፡ ፈቀደ፡ Enc. Ter 5; በጊዜ፡ ሰምዐት፡ Kuf. p. 112; በጊዜ፡ ይትመዓዕ፡ ይከውኖ፡ ድቀቱ፡ Sir. 1, 22; Joh. 5, 4 Platt. β) አንተ፡ ጊዜ፡ (sec. Lud. etiam አመ፡ ጊዜ፡) *quo tempore, quum:* አንተ፡ ጊዜ፡ ያዐርፍ፡ Sir. 34, 3; Ps. 123, 2. g) በአሐዱ፡ ጊዜ፡ *quodam tempore, aliquando*, Lud. h) ጊዜ፡ — ጊዜ፡ *tum — tum, modo — modo, aliâs — aliâs*, Phlx. 32. 59; quater repetitum Phlx. 72; etiam ጊዜያተ፡ — ጊዜያተ፡ id., Phlx. 178. 3) tempus i. e. *vicis, vices:* ጊዜ፡ ፫ ሰዓት፡ καιροὺς τρεῖς (ternis horis quotidie) Dan. 6, 10; በዝ፡ ጊዜ፡ *hac in re, hac in vice* Ex. 9, 14. 8, 28; ካልእ፡ ጊዜ፡ *alio tempore, iterum* Act. 17, 32 Platt; ፬ ጊዜያተ፡ *quater* 2 Esr. 16, 4 var.; ከመዝ፡ ገብረ፡ ሠለስተ፡ ጊዜ፡ *ter* Did. 29; Lit. 159, 4; ይትነፋሕ፡ ቀርን፡ ፫ ጊዜ፡ Clem. f. 156; ፭ ጊዜያተ፡ *quinquies* Chr. ho. 28; ፵ ጊዜ፡ Clem. f. 46; ብዙኀ፡ ጊዜ፡ Sx. Tachs. 24; ብዙኀ፡ ጊዜያተ፡ *saepenumero* F. M. 24, 1; Chr. ho. 26; በ፩ ጊዜ፡ *una vice, semel* Chr. ho. 17; አየ፡ ጊዜ፡ ወስፍነ፡ ጊዜ፡ *quando et quoties?* Phlx. 238; በጊዜ፡ እምጊዜያት፡ *aliquando* Jsp. p. 326 (ex Arabismo).

ጐየ፡, rarissime ጐየየ፡ I, 1 [جَاجَأَ كَاكَا ، كَعَّ *timidus recessit, pavidus fuit, fugit*] ይጐይይ፡ et ይጕይይ፡, *fugere, aufugere:* ጐየ፡ Gen. 39, 12. 15. 18; Jud. 1, 6. 4, 15. 17. 9, 21; 1 Reg. 4, 16. 17; 2 Reg. 1, 4. 10, 14. 19, 9. 23, 11; Ps. 113, 3; ጐየይኪ፡ 113, 5; Kuf. 47; 4 Esr. 10, 5; Jes. 22, 3; Marc. 5, 14. 14, 50. 16, 8; formam ጐየየ፡ Lud. affert ex Enc. Jac. 2 et 3 (at Cod. Tub. habet ጐየ፡); ይጐይይ፡ Sir. 22, 22; Jes. 10, 29. 48, 20; Prov. 28, 1; Tob. 1, 18; Jac. 4, 7; ይጐይያ፡ Joh. 10, 5; ይጐዩ፡ et ይጐይዩ፡ Jes. 22, 5; Judith 14, 3; Matth. 24, 16; ከመ፡ ይጕየዩ፡ Hen. 89, 26; Ps. 67, 1; ይጕየዩ፡ et ይጕይዩ፡ Ex. 23, 27; Num. 10, 34; Deut. 32, 24; Matth. 3, 7; ጕይይ፡ et ጕየይ፡ Sir. 21, 2; Matth. 2, 13; Cant. 8, 14; 1 Tim. 6, 11; ጕይዩ፡ 2 Par. 10, 16; ጕዩ፡ Jer. 28, 6; Zach. 2, 6; ጕየዩ፡ Jer. 30, 8. 31, 6; Matth. 10, 23; 1 Cor. 6, 18. 10, 14; Inf. ጐይይ፡ Hen. 52, 7; 1 Reg. 4, 16 var.; c. c. እምነ፡ rei vel pers.: ከመ፡ ዘይጐይይ፡ እምአርዌ፡ እኩይ፡ ከማሁ፡ ጕይይ፡ እምኀጢአት፡ Sir. 21, 2; Jes. 10, 18; Ps. 103, 8; Ex. 4, 3; Matth. 3, 7; Jac. 4, 7; 1 Tim. 6, 11; ጐየ፡ እምገጸ፡ ጼሳው፡ Kuf. 31; vel c. እምቅድመ፡ Jos. 7, 4. 8, 5. 6; Jud. 9, 40; 2 Reg. 10, 18; vel c. Acc. rei vel pers.: ጕይያ፡ (v. ጕየያ፡) ለፍትወት፡ 2 Tim. 2, 22; 2 Petr. 1, 4; እለ፡ ይጐይይዋ፡ ለጸባብ፡ አንቀጽ፡ Kid. f. 4; Ex. 23, 27; c. c. praep. vel adverbiis loci: ጕዩ፡ እማእከለ፡ ባቢሎን፡ Jer. 28, 6; ጕዩ፡ እምብሔረ፡ ደቡብ፡ Zach. 2, 6 var.; ጐዩ፡ እስከ፡ በሴጣ፡ Jud. 7, 22; ውስተ፡ 2 Par. 10, 16; Matth. 2, 13. 10, 23; ጕየይ፡ ኀበ፡ ላባ፡ Kuf. 27; ጐየ፡ አፍአ፡ Gen. 39, 18; አይቴ፡ ትጐይዩ፡ Hen. 97, 3. 103, 13.

አጕየየ፡ II, 1 (አጐየየ፡ Cyr. f. 1 lectio prava videtur) 1) *fugare, in fugam conjicere* 2 Reg. 17, 2; Tab. Tab. 57. a) trsl.: *abigere, pellere*, somnum suum: አጕየዮ፡ ለንዋም፡ Enc. Jac. 24. b) *ad fugiendum cogere* alqm: ሶበ፡ አጕየየተነ፡ ሐመር፡ Act. 27, 16 rom. 2) *fugiendo secum auferre, in tutum deferre* alqm: አመ፡ ንእሱ፡ አጕየየቶ፡ እሙ፡ እስከ፡ ምድረ፡ ግብጽ፡ Chr. ho. 28; ወአጐየየቶሙ፡ (sic) ለሕፃናት፡ Cyr. f. 1. 3) *fugere sinere* alqm Num. 35, 32. 4) *fugacem* i. e. *velocem reddere* alqm: Christus claudos sanavit ወአጕየዮሙ፡ ከመ፡ ሩጸት፡ ሀየል፡ M. M. f. 25.

ጕያይ፡ part. *fugiens, fugitivus:* ተረክቡ፡ ጕዩያነ፡ እምሥርዐተ፡ መልአክት፡ φυγάδες; Lud. e Mss. Colb.

ጕያ፡ subst. *fuga*, Matth. 24, 20; አኮ፡ በጕያ፡ ዘተሐውሩ፡ Jes. 52, 12; ይከውን፡ ዐቢይ፡ ምንዳቤ፡ ወጕያ፡ ወከዕወተ፡ ደም፡ Kid. f. 3; ዑቁ፡ በሰንበት፡ ኢይኩን፡ ጕያክሙ፡ Deg.; በጕያ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; c. Acc. loci: ጕያከ፡ እምቤተ፡ ልሔም፡ ደብረ፡ ቍስቋም፡ ibid.

ጕየት፡ n. act. *fuga*, Cyr. f. 111; Enc. Mag. 8.

ጐያይ፡ vel ጐያዪ፡ n. ag. 1) *profugus:* ጐያየ፡ (v. ጕያየ፡) ከዊኖ፡ cum profugus esset sc. Jesulus, Cyr. f. 111; ብእሲ፡ ጐያዪ፡ F. M. 23, 4. 2) *fugitivus:* ጐያዪ፡ ignominia notatus

sicut fur et qui mingendo lectum inquinat F. N. 33, 3; እንስሳ፡ ጕያዪ፡ F. N. 40.

ምጕያይ፡ subst. 1) *perfugium, refugium*, Ps. 103, 19; Christe ዘከንከ፡ምጕያየ፡ Kid. f. 11. 2) *fuga:* አልቦ፡ጽንፈ፡ ለምጕያይኪ፡ Nah. 3, 9.

ገይድ፡ et **ጋይድ፡** adj. *velox, cursor*, de equis: ፈረስ፡ገይድ፡ከመ፡ዐርከ፡ኄር፡ (ἵππος εἰς ὀχείαν) Sir. 36, 6; de capreis et hominibus: ወገይዳን፡ (v. ጋ"፡) ከመ፡እንተ፡ወይጠል፡ κοῦφοι ὡς δορκάδες 1 Par. 12, 8. [Sine dubio i. q. جَيِّد a جَادَ *praestans fuit; velox fuit* in cursu suo equus]. — *Voc. Ae.:* ጋይድ፡ዘ፡ፈርጣጭ፡አፍጣኝኒ፡ይብሉ፡

ግይዱስ፡ vid. sub **ግዱድ፡**

ጌገየ፡ quadrl. I [غوى עוה ጎገወ፡] 1) *errare* a) *aberrare* a via, *deerrasse* itinere: ዮጊ፡እጌጊ፡እስመ፡እንተ፡ፍኖተ፡ደብር፡መጻእኩ፡ Rel. Bar.; *aberrare* a vero i. e. *non invenire*, c. Acc.: ይጌግዩ፡ኵሎ፡ሥርዐተ፡ዘዓመታት፡ Kuf. 6; Hen. 82, 5. b) *in errorem induci, in errore versari, falli, titubare mente errabunda:* Marc. 12, 27; Joh. 7, 47; ትጌጊ፡ πλανηθήσῃ Jes. 17, 11; ጌገዩ፡በስክር፡ ἐσείσθησαν Jes. 28, 7; ይጌግዩ፡ 44, 20; በፍትሕ፡ኢይጌጊ፡አፉሁ፡ Prov. 16, 10; Hen. 75, 2; ትጌጊ፡ ἐκπλαγῇς Koh. 7, 16; ንጌጊ፡ለርእስነ፡ ἑαυτοὺς πλανῶμεν 1 Joh. 1, 8. c) *ignorare*, seq. ለ፡, ut: ኢጌገይኩ፡ለእለ፡ይትዋከሑ፡ብሂሎሙ፡ οὐκ ἀγνοῶ Cyr. ad Th. f. 17. d) ethice: *errorem committere, delinquere, peccare, culpam committere* (inconsiderate, per imprudentiam): ἐσπούδακα Jes. 21, 3; ይስሕት፡ወይጌጊ፡ Sir. 34, 30 var.; ይወድቅ፡ወይጌጊ፡ 35, 15; πλανᾶσθαι Hez. 33, 12; አበሱ፡ወጌገዩ፡ ἐπλημμέλησαν Sir. 48, 6; አበስነ፡ጌገይነ፡ ἡμαρτήσαμεν ἠσεβήσαμεν Thren. 3, 41; Job 34, 8; ጌገይከ፡ ἠνόμησας Job 35, 6; Dan. 9, 5; ἠδικήσαμεν Ps. 105, 6; ὀφείλει Matth. 23, 18; ἡμάρτομεν Thren. 5, 16; c. ላዕለ፡ pers.: Prov. 8, 36; c. Acc. peccati: Ex. 32, 30; አበሳ፡ዘበኢያእምሮ፡ጌገይከ፡ Kuf. 22.

አጌገየ፡ II 1) *in errorem inducere, ad peccandum* vel *delinquendum seducere*, Tit. 3, 11. 2) *reum* vel *sontem declarare* alqm, 3 Reg. 8, 32 var.

አንጌገየ፡ V *hinc inde oberrare, circumerrare, vagari:* Hagar ታንጌጊ፡በገዳም፡ Kuf. p. 66; አንጌገዩ፡ውስተ፡አውግር፡ Did. 12; Cant. 1, 7; ኢያንጊግዩ፡ (sic) ለፌ፡ወለፌ፡ከመ፡ሐመር፡ዘይዘብጥዋ፡መዋግድ፡ Clem. f. 128; ጸሎት፡ዘእንበለ፡ዕርዐት፡ወኢአንጌግዩ፡ Phlx. 4. 13; አንጌገዩ፡ፍኖተ፡በዳ፡ Enc. Ter 2 (Lud.). — *Voc. Ae.:* ሰኰየ፡አንጌገየ፡ብ፡ተቅበዘበዘ፡; *aliud:* አንጌግይ፡ዘ፡አስሐታ፡አዘውቃኒ፡ይ።

ጊጉይ፡ part. 1) *errans* a) *errore deceptus:* Joh. 7, 49; ብእሲ፡ አብድ፡ ወጊጉይ፡ πλανώμενος Sir. 16, 23; πλάνος (*impostor*) Matth. 27, 63. b) *errore mentis captus, insanus*, ἐπίληπτος 1 Reg. 21, 14 (v. ዘጋኔን፡). 2) *peccator, impius, scelestus, sceleratus, criminis reus:* ἁμαρτωλός Sir. 11, 9; Jes. 65, 20 vrs. alt.; ጊጉይ፡ውእቱ፡ Sir. 19, 2; ἀσεβής 42, 2; ἄνομος 3 Reg. 8, 32; ጊጉያን፡ Dan. 12, 10; ጊጉየ፡ልብ፡ 1 Reg. 25, 31; ጊጉየ፡ከንኩ፡ላዕሌከ፡ Gen. 43, 9; ምስለ፡ጊጉያን፡ተኈለቈ፡ Lit. Joh.; Muhammedani ጊጉያን፡ Lit. 171, 4; ἔνοχος Lev. 20, 9. 11. 12. 13. 16; αἴτιος Dan. ap. 1, 53.

ጌጋይ፡ subst., plerumque m., Pl. ጌጋያት፡; 1) *error, fraus, destitutio*, πλάνη Judae 11; Rom. 1, 27; በጌጋየ፡ልበሙ፡ Jer. 23, 17; πλάνησις Jes. 30, 10; በጌጋዮሙ፡ ἐν τοῖς πλάνοις αὐτῶν Jer. 23, 32; Matth. 27, 64. 2) *delictum, delicta, peccatum, peccata, impietas, improbitas, scelus* (creberrime usitatum), Kuf. 5; 4 Esr. 7, 27; ἄγνοιαι Sir. 23, 3; ἁμαρτία Job 7, 21. 10, 6; Jes. 44, 22; 1 Joh. 5, 17; ἁμαρτίαι Sir. 4, 26; ኵሉ፡ጌጋዮሙ፡ 17, 20; Jes. 13, 11; Hez. 28, 18; ἀδίκημα, ἀδικία 1 Reg. 26, 18; ምንት፡ጌጋይነ፡ Jer. 16, 10; Thren. 2, 14; Mal. 2, 6; Hez. 3, 19; ἀδικίαι Jes. 43, 24; Jer. 14, 20; ἀνομία, ἀνομίαι Ps. 37, 4. 68, 32; Job 14, 17. 20, 27; Jes. 50, 1. 53, 5. 58, 1; Hez. 33, 12 seq.; παράπτωμα Rom. 5, 15; ἐπιθυμίαι 1 Petr. 1, 14; ጌጋያት፡ Chr. ho. 9 al. a) *scandalum:* እብነ፡ጌጋይ፡ Rom. 9, 33; ከመ፡ኢይኩንኒ፡ጌጋየ፡ Judith 12, 2. b) *crimen, culpa, reatus:* ዘጌጋዩ፡ለመዊት፡ Num. 35, 31; ጌጋየ፡ይከውኖ፡ Lev. 24, 15; Matth. 12, 5; ኢይመውቱ፡አበው፡በጌጋየ፡ውሉዶሙ፡ 4 Reg. 14, 6; Rom. 5, 12; አልቦ፡ጌጋየ፡ οὐκ ἔνοχός ἐστιν Num. 35, 27; ዘአልቦ፡ጌጋየ፡ ἀθῷος Ex. 23, 7; መጽሐፈ፡ጌጋዩ፡ τῆς αἰτίας Marc. 15, 26.

እንጌጋይ፡ subst. *aberratio, vagatio* animi: ዘእንበለ፡ዕርዐት፡ወኢእንጌጋይ፡ Phlx. 4. 13 (vid. supra sub አንጌገየ፡).

መጕጉይ፡ part. i. q. ጊጉይ፡ Lud. affert ex Org. Edzardi (est forma mixta ex አንጎገወ፡ et አንጌገየ፡).

ገየጸ፡ inus., quod sicut جاظ et غاظ cum קוץ קוט et ግእዘ፡ componendum primitus *fastidire* significasse videtur.

ጋየጸ፡ I, 3 i. q. ተጋየጸ፡ n. 1.

ተጋየጸ፡ III, 3 1) *infensum, infestum esse* alicui, *insultare* in alqm, *vexare*, c. Acc.: እትጋየጽ፡ዘይትጋየጸከ፡ ἀντικείσομαι Ex. 23, 22; ይትጋየጾ፡ (v. ይጋይጾ፡) ጎረ፡ቤቱ፡ κακώσαι αὐτοῦ Job 20, 26. 2) *fastidire, superbire:* ኢናቱዕ፡ንትዐበይ፡ወንትጋየጽ፡በምንትኒ፡እምግብር፡ μηδὲν ἐπαισχυνώμεθα, μὴ μέγα φρονῶμεν Chr. Ta. 2; አይቴ፡ሀለዉ፡እለ፡ይትሜከሑ፡በአልባስ፡ቀጠንት፤አይቴ፡ሀለዉ፡እለ፡ይትጋየጹ፡በሥን፡ወበላሕይ፡ Genz. f. 119.

ጋጻ፡ *munus* vid. sub **ገደወ፡**

I. **ገደለ፡** I, 1 [potestas verbi prima in *plectendo, contorquendo* est, vid. Ges. thes. p. 265] 1) *valere, praevalere* in pugnando, c. Acc.: ሶበ፡ገደሎ፡ (v. ቀተሎ፡, v. ጸንዐ፡) ἐν τῷ ἰσχῦσαι αὐτόν Dan. 8, 8 ni hoc ad II ገደለ፡ referre malueris. 2) *luctari* 2 Tim. 2, 5 Plgl., i. q. ተጋደለ፡; dubia videtur lectio.

ተጋደለ፡ III, 3 *luctari, colluctari, conflictari, certare*, c. Acc. vel ምስለ፡ pers.: Gen. 32, 25. 26; Hen. 90, 12; ይትጋደሉ፡ (v. ይትቃተሉ፡) Esth. ap. 1 (παλαίειν); ኢይመጽኡ፡ይትጋደሉከ፡ εἰς παλαίωσιν Nah. 2, 1; ተጋደሎ፡ Job 37, 17; ዘይትጋደል፡ *agonista, athleta* 1 Cor. 9, 25; 2 Tim. 2, 5 Platt; እንዘ፡ይትጋደሉ፡ διαπληκτιζόμενοι Ex. 2, 13; አዘዘሙ፡ለሰብእ፡ተጋድሎቶሙ፡ (sc. feras in theatro) Jsp. p. 328. a) Transfertur in *luctam* vel *certamen* Christianorum contra peccatum, tentationes, cupiditates, difficultates, in agonem martyrum, in disciplinam vel exercitationes ascetarum: Phil. 1, 27. 30; ከመ፡ትትጋደል፡ሠናየ፡ገድለ፡ 1 Tim. 1, 18. 6, 12; 2 Tim. 4, 7; Col. 1, 29. 2, 1; ተጋደለ፡በንስሓ፡ Macc. f. 15; እለ፡

ይትጋደሉ፡ምስለ፡ሕማማት፡ Phlx. 204; ምስለ፡ንዋም፡ Enc. Jac. 24 (vide sub ተርሙስ፡); ተጋደልዋ፡ለኀጢአት፡ Hebr. 12, 4; ተጋድሎታ፡ለፍትወት፡ F. N. 24, 5; Enc. Mag. 15; ነበረት፡፲ወ፪ዓመተ፡እንዘ፡ትትጋደሎ፡ለንዋም፡ Sx. Ter 24; እምብዝኀ፡ተጋድሎ፡ገድለ፡፩በአምሳለ፡ነፋስ፡ኮነ፡ሥጋሁ፡ቀሊለ፡ Enc. Sen. 17; Sx. Sen. 6; Nah. 26 (vid. sub ተዐምደ፡); ተጋደሉ፡ሰማዕት፡በጸማ፡ወበምንዳቤ፡ Mavâs. n. 9, al. crebro. b) de certamine bellico: Hebr. 11, 33; Jsp. p. 325; ን ትጋደል፡ለዐቢአቶሙ፡እስከ፡ንመውት፡ p. 349; reges ይትጋ ደልዎ፡ለጸላኢ፡ Lud. e Vit. Sanct. c) *contendere, vires intendere:* monachum insectationibus obnoxium ይትጋደል፡አበ፡ምኔት፡ለአድኅኖቱ፡ F. N. 10.

አስተጋደለ፡ IV, 3 a) *ad luctandum inducere, luctam suadere,* Org. 1. b) *committere inter se dimicantes,* ad pugnam, Lud. e Libr. Myst.

ገድል፡ subst., m. et f., Pl. ገድላት፡ *lucta, luctatio, certamen, agon:* Chr. ho. 30 (vid. ተጸብአ፡); ገድለ፡መዊእ፡ Sap. 4, 2; ገድል፡ጽኑዕ፡ 10, 12; creberrime: Christianorum *certamen bonum* vel *curriculum miseriae et afflictionis,* ascetarum *disciplina* et *exercitatio,* martyrum et sanctorum *vita:* 1 Tim. 1, 18. 6, 12; 2 Tim. 4, 7; አለ፡ተጋደሉ፡ሠናየ፡ገድለ፡ወሞቱ፡በእንተ፡ክርስቶስ፡ Did. 25; ነበረ፡በዝንቱ፡ገድል፡ሠለስተ፡ዓመተ፡ Vit. Pach.; Gad. T. H.; ዕሴተ፡ገድላቲሆሙ፡ወድካማቲሆሙ፡ F. M. 1, 2; ለሰማዕት፡ገድላቲሆሙ፡ተጽሕፈ፡ለነ፤ንትመሀር፡ሃይማኖቶሙ፡ Mavâs. n. 70; ገድላቲሆሙ፡ለቅዱሳን፡ κατορθώματα τῶν ἁγίων Chr. ho. 28; Sx. f. 1; permultae singulorum Sanctorum vitae, quae apud Abyssinos circumferuntur, ገድል፡ inscriptae sunt, ex. gr. Cod. Mus. Brit. XLV—XLVIII; d'Abbadie Catal. p. 227—229.

ተጋዳሊ፡ n. ag. (passim ተገዳሊ፡ scriptum) *luctator, certator,* trsl.: *miles Christi, asceta, martyr,* in Sx. crebro; ይቤ፡፩እምተጋዳልያን፡ክቡር፡ሞቶሙ፡ለሰማዕታት፡ Fal. f. 74.

መስተጋድል፡ part., id. a) sensu proprio: ἀθλητής *athleta* Chr. Ta. 24; ho. 30; 2 Tim. 2, 5; መስተጋድል፡ ne ad baptismum admittatur Kid. f. 23. b) trsl.: Chr. Ta. 14; Phlx. 71; እስጢፋኖስ፡መስተጋድል፡በጸጋ፡ጽኑዕ፡በገድል፡ላዕለ፡ኀይለ፡ጸላኢ፡ Mavâs. n. 12; Org.; Sx. Ter 16 al.; መስተጋድልት፡ተሐራሚት፡ወንጽሕት፡ማርታ፡ Aegyptia Sx. Sen. 3; Teq. 1 al.; መስተጋድላን፡ Sx. Hed. 1 al.

II. ገደለ፡ I, 1 [amh. id.; ቀተለ፡] 1) *occidere, dejicere* alqm mortuum: ገደሎ፡ Kuf. p. 136 (Vrs. lat.: *dejecit eum*); Dan. 8, 8 vid. sub I ገደለ፡ 2) *mactare:* ወገደለ፡ (v. ወጠብሐ፡) ኢዮስያስ፡ለደቂቀ፡ሕዝብ፡ጠሌ፡ ...., et: እሎንቱ፡ዘአብኡ፡ወገደሉ፡ንጉሥ፡እምጥሪት፡ዚአሁ፡, et: ወመላእክቲሁኒ፡ገደሉ፡ለሕዝብ፡ .... 2 Par. 35, 7 seq. (ubi LXX ἀπήρξατο exhibent).

ገድላ፡ subst. (m.) *cadaver* bruti abjectum, *morticinum:* Ex. 21, 34. 35. 36. 22, 12. 30; Matth. 24, 28; Luc. 17, 37; ኢይንበወኒ፡ዐርየ፡ከመ፡ይኅዑ፡ገድላ፤ዐንበሳ፡ርኁብ፡ወጽሙእ፡ተኰላ፡ Enc. Masc. 30. — *Voc. Ae.:* ገድላ፡ዘ፡ጥምብ፡

ጐደለ፡ I, 1 [amh. id., non ad חָדֵל sed ad قطل قصل גזר aliasque hujus familiae radices referendum videtur; ab *abscidendo* enim propagatur *decurtare, imminuere*] 1) *mancum esse:* እመ፡ኀሊናከ፡ርትዕት፡ውስተ፡ጽሙና፡በውስተ፡በእትከ፡ዘበእንተ፡እግዚ"፡ወኢጐደለት፡ Phlx. 54. 2) *deficere,* c. pron. suff. (*alicui*): አቡነ፡ምሉእ፡ዘአልቦ፡ዘጐደሎ፡ Gad. Kar.; ዘርቱዐ፡ግዕዝ፡ወሥርዐቱ፡ጐደሎ፡በእንተ፡ልኅላኄ፡ኅሊናሁ፡ወአከሰ፡በእንተ፡ድካመ፡ሥጋሁ፡ Phlx. 2.

ጐዳሌ፡ subst. *defectus, natura manca,* Cod. Mus. Brit. LXXX, 1.

ኀደሎ፡ (?) subst. *defectus, imminutio:* cantus በምሉእ፡ወበኀደሎ፡ (sic) Cod. Mus. Brit. XXXIII.

ጐደላዊ፡ adj. rel. *defectu laborans, perfectione inferior, imperfectus:* ጐደላዊያን፡ opp. ፍጹማን፡ Phlx. 151; c. እምነ፡ comparativo: ጐዳላዊያን፡ንሕነ፡እምአበው፡ Phlx. 217; c. እምነ፡ rei, in qua quis imperfectus est: ጐደላዊያን፡እምውስተ፡ትምህርት፡ዘበእንተ፡አእምሮ፡ወጽንዕ፡ወሙቀት፡ፍቅር፡ Phlx. 45.

ግድም፡ subst., Pl. ግደም፡ 1) *latus transversum,* a) Acc. adv. ግድመ፡ *in transversum:* ሖርክሙ፡ግድመ፡ Lev. 26, 21. 23. 24. 27. 28. 40. 41. b) *latus* in genere: እምግደሚሁ፡ (v. እምገዳሚሁ፡) ἐπὶ τὰ πλάγια Ex. 26, 13. 2) *latitudo:* εὖρος Deut. 3, 11; ግድሙ፡፯በእመት፡ Dan. 3, 1; Hez. 40, 21. 25. 47. 41, 2 seq. 42, 20. 48, 8 seq.; ረሐበ፡ግድሙ፡ (amplitudo latitudinis seu lateris transversi ejus) Ex. 37, 16; πλάτος 3 Reg. 7, 39; Hez. 40, 7; Apoc. 21, 16; አልብነ፡ኑኀ፡ወግድም፡ (Deus Trinus loquitur) Clem. f. 47. 55; ኢይትወሰቅ፡ኑኃ፡ወግድማ፡ወኢቆማ፡ f. 50. a) *longitudo,* μῆκος Judith 1, 2 (ubi ጽፍሕ፡ εὖρος); 7, 3 (ubi ኑኀ፡ εὖρος) si quidem lectio sana est. b) *altitudo,* ὕψος 2 Par. 6, 12. [Amh. ገደመ፡ to be side-ways; ተጋደመ፡ to go out of the way, to go apart, Isenb. p. 178, coll. Lud. lex. amh. c. 91.]

ግዳሜ፡ subst. *directio in transversum:* በትረ፡ከርካዕ፡ adumbrat ዕፀ፡መስቀል፡, et በትረ፡ለውዝ፡ይትሜሰል፡በግዳሜሁ፡ለዕፀ፡መስቀል፡ (i. e. ligno crucis transversario) M. M. f. 102 (vid. Jer. 1, 11).

ገዳም፡ subst., plerumque m., Pl. ገዳማት፡ 1) raro: *tractus lateralis,* Judith 1, 2 var., ubi ዘመንገለ፡ገዳማ፡ለሀገር፡ opponitur τῷ ዘመንገለ፡ገጸ፡ሀገር፡; እምገዳሚሁ፡ (v. pro እምግደሚሁ፡) Ex. 26, 13. 2) plerumque: *planities, campus, regio campestris,* πεδίον, πεδινή, Gen. 4, 8. 11, 2. 14, 17. 24, 65. 29, 2; Lev. 14, 6; Deut. 1, 7. 8, 7; Job 39, 21; Sir. 24, 14; አድባረ፡ገዳም፡ ὄρη πεδινοῦ Jes. 13, 2. 41, 18; Jer. 9, 22. 14, 18. 21, 13; Hez. 3, 23. 7, 15. 37, 1 seq.; Mich. 4, 10; ውስተ፡ገዳም፡ዐቢይ፡ Judith 1, 5. 8. 2, 27. 6, 11. 7, 18; Ps. 103, 9; 4 Esr. 9, 27. 28; Hen. 28, 1; ዕፀወ፡ገዳም፡ Ex. 9, 25; Num. 22, 4. Lev. 26, 4; ሣዕር፡ዘውስተ፡ገዳም፡ Ex. 9, 25; Num. 22, 4. a) *agri, rus,* ἀγρός, ሣዕረ፡ገዳም፡ Gen. 3, 18; Ps. 49, 12. 102, 14; Cant. 2, 7; Sir. 39, 13; Jes. 33, 12; ዕፀወ፡ገዳም፡ 55, 12; Kuf. 13; Jer. 13, 27. 14, 5; ጽጌያተ፡ገዳም፡ Matth. 6, 28. b) *silva, saltus,* δρυμός, ዕፀ፡ገዳም፡ Jes. 7, 2. 44, 14; 6, 28. Jer. 10, 3. 12, 8; Ps. 131, 6; 2 Reg. 18, 17; 4 Reg. 2, 24. c) እንስሳ፡ገዳም፡ vel አራዊተ፡ገዳም፡ animalia *agrestia, silvestria, fera* Gen. 2, 20; Ps. 8, 7. 79, 14. 103, 12; Dan. 4, 22; al.; አድገ፡ገዳም፡ Job 24, 5. 3) *locus incultus, eremus, desertum,* ἔρημος Gen. 21, 20; ገዳም፡ዘሲና፡ Ex. 19, 1; Num. 1, 1; Job 39, 6; Cant. 3, 6; Sir. 43, 21. 45, 18; 4 Esr. 7, 2. 9, 29; Hez. 20, 13 seq.; Jer. 4, 11. 31, 6; Thren. 4, 19; ኵሉሓ፡ገዳም፡ Jes. 16, 1. 21, 1. 35, 1. 40, 3. 63, 13; ገዳ

ማቲሃ፡ (v. pro ሕቍሊሃ፡) 44, 26; Matth. 3, 1. 4, 1. 24, 26; ገዳም፡ ውእቱ፡ ብሔር፡ ἔρημός ἐστι ὁ τόπος Matth. 14, 15; ገዳማት፡ ወአድባራት፡ Sx. Ter 22; በአ፡ ውስተ፡ ውሳጤ፡ ገዳማት፡ በድው፡ Sx. Jac. 15; al. crebro in Sx.

ገዳማዊ፡ adj. rel. (subst.) *eremita*: Joannes Bapt. ገዳማዊ፡ Deg.; Phlx. 24 al.; ገዳማውያን፡ (opp. መነከሳት፡) Sx. Sen. 16 al. crebro; ገዳማውያን፡ መነከሳት፡ Sx. f. 1; Enc. Hed. 16, al.

አግደመ፡ II, 1 (denom.) *transversum agere, evagari facere*: daemones ያጸንንዎሙ፡ ለፍጹማን፡ እምዘከሮ፡ እግዚ"፡ ኀበ፡ ኀልዮ፡ ውስተ፡ ፍጥረታቲ፡ ከመ፡ ያግድምዎሙ፡ እመልዕልት፡ ኀበ፡ ርኩስት፡ Phlx. 100.

መግድም፡ part. *desertum peragrans, in deserto commorans*: ረከበሙ፡ ዓለማውያነ፡ መግድማነ፡ (non vere eremitas) Phlx. 93.

ጕድብ፡ subst. (m.), Pl. ጓድባት፡ [rad. ገደበ፡ contigua rad. ሐጠበ፡ ገዘመ፡ ገመደ፡ جذف קטף קטב aliisque, quibus *secandi potestas inest*] *securis, ascia*: ἀξίνη Deut. 19, 5; Jud. 9, 48; 1 Reg. 13, 20; Jes. 10, 15; Ps. 73, 7; Luc. 3, 9; πέλεκυς Jer. 22, 7. 26, 23; Ep. Jer. 14; πέλυξ Hez. 9, 2; ከመ፡ ምሣር፡ ዘይሤዕር፡ ወከመ፡ ጕድብ፡ ዘይሰብር፡ Did. 10; ጕድባት፡ Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.*: ጕድብ፡ ዘ፡ ገጃርሞ ።

ግደት፡ vid. sub ገደደ፡

ጐድአ፡ vel ጐድዐ፡ I, 1 [vid. ጐድጐደ፡; non tam ad גדע quam ad כדר (vid. ኬደ፡) כתת قطّ, al. referendum videtur] Subj. ይጕዳእ፡ *percutere, pulsare*, c. Acc.: ጐድአ፡ ገቦሁ፡ Act. 12, 7; ጐድአ፡ እንግድአሁ፡ Luc. 18, 13. 23, 48; ንጐዳእ፡ እንግድአቲነ፡ Phlx. 110; በጐዲአ፡ እንግድአ፡ Chr. Ta. 27; gladio Hen. 88, 2; omisso Acc.: ዘእንበለ፡ ይጕዳእ፡ (πλήττειν) Chr. ho. 10. a) *pulsare* citharam: ጐድአ፡ መሰንቆ፡ Org. b) *pulsando intrudere* clavum Jud. 4, 21. 5, 26. c) *ferire*, cornu Hen. 85, 4. 89, 44; ኢይጐድኦ፡ ዐይነ፡ እኩይ፡ Ssal. Req. α) *quatere*: ጐድአ፡ ነፋስ፡ ለቤት፡ Job 1, 19. β) *attingere*, seq. እስከ፡ Hen. 18, 8; 3 Reg. 6, 25 (var. Acc.). d) *trudere, protrudere*: ከመ፡ ኢይጕዳእከ፡ (ἀνατρέψας) Sir. 12, 12. e) *allidere*: ለሊሃ፡ ትጐድእ፡ προςκρούει Sir. 13, 2.

ተጐድአ፡ III, 1 *percuti, pulsari*, a) *collidi*: ተጐድአ፡ ብረኪሁ፡ συνεκροτοῦντο Dan. 5, 6; ተጐድኡ፡ መዋቅሕቲሁ፡ Act. 16, 25 rom.; Hez. 3, 13 var. b) *allidi*: ውስተ፡ ገጸ፡ ምድር፡ ፍጽሙ፡ ተጐድአ፡ Enc. Genb. 19. c) *feriri, quati*: መጽአ፡ ድምፅ፡ ከመ፡ ዘጽኑዕ፡ ነፋስ፡ ወመሰሎሙ፡ ከመ፡ ዘተጐድአ፡ ገበዋቲሁ፡ ለቤት፡ M. M. f. 329. d) trsl., *callere*: ብእሲ፡ ዘበኵሉ፡ ተጐድአ፡ in omnibus percussus i. e. *versatus, omnia expertus*, πολύπειρος Sir. 21, 22; ዘኢተጐድአ፡ አልቦ፡ ዘያአምር፡ ὃς οὐκ ἐπειράσθη 31, 10.

ተጓድአ፡ III, 3 *se invicem percutere* vel *pulsare, collidi*: Hen. 100, 1; ወተጓድኡ፡ (v. ወተጐድኡ፡) ፩በካልኡ፡ Hez. 3, 13; እንዘ፡ ይትጓድኡ፡ ምስለ፡ ክንፍ፡ ክንፈ፡ Enc. Genb. 19; ይደነግፁ፡ ሰረገላት፡ ወይትጓድኡ፡ በፍኖት፡ συμπλακήσονται Nah. 2, 5.

ጕድአት፡ n. act. *percussio, pulsatio, ictus*, II Can. Ap. 61.

እንግድአ፡ (vel "ድዓ፡) subst., m. et f., Pl. እንግድአት፡ [sec. Lud. dictum a pulsu vel palpitatione cordis (cfr. جوش جَوْشُ); minus probandum videtur etymon, a F. E. Ch. Dietrich in Abhandlungen f. semit. Wortforschung p. 168 propositum, a نجد] 1) *pectus*, bestiarum; Gen. 3, 14; Job 39, 20; Hen. 100, 3; Deut. 32, 11; hominum: Ex. 28, 23; Prov. 6, 10; እስተጋብአ፡ እደ፡ ዲበ፡ እንግድአ፡ 24, 48; Jes. 40, 11 vrs. alt.; 4 Esr. 14, 42; Dan. 2, 32 (statuae); Luc. 18, 13; Chr. Ta. 27; እንግድአት፡ Luc. 23, 48; Phlx. 110 (vid. sub ጐድአ፡); ሰላም፡ ለእንግድአኪ፡ ወለሕፅንኪ፡ ከልኤታ፡ ወለአእዳውኪ፡ መንታ፡ I Sal. Mar. 21; አእምኒከ፡ ሞት፡ እስመ፡ ኬድከ፡ በሰኰናከ፡ እንግድአቲሆሙ፡ ለከሀናት፡ Genz. f. 75; trsl. pro *animo*: ብእሲ፡ ጸቢብ፡ እንግድአ፡ በግዕዙ፡ ይጸልእዎ፡ ሰብእ፡ Fal. f. 56; ብእሲ፡ ድኩመ፡ ኀሊና፡ ወጸቢብ፡ እንግድአ፡ አብድ፡ ውእቱ፡ Chr. Ta. 19; M. M. f. 108; አጥሪ፡ ትዕግሥተ፡ ወርሒበተ፡ እንግድአ፡ Fal. f. 58. 2) *thorax, lorica*: 3 Reg. 22, 34; 2 Par. 18, 33; ማኅበርተ፡ እንግድአሁ፡ πτύξις θώρακος Job 41, 4. — *Voc. Ae.*: እንግድአ፡ ዘ፡ ደረት ።

ገደወ፡ inus. i. q. جَدَا *dedit*, IV *donavit*.

ጋዳ፡ (ገዳ፡) subst., *donum* vel *munus*, superiori a subditis oblatum [جَدًا], δῶρα Ps. 71, 10; ጸባሕት፡ ወጋዳ፡ φόροι καὶ μέρος 2 Esr. 4, 20; አምኃ፡ ወአስትዓ፡ ወጋዳ፡ Hen. 53, 1; ጸባሕት፡ ወጋዳ፡ τέλη ἢ κῆνσος Matth. 17, 25; ይሰግዱ፡ ሎቱ፡ (Jesulo) ሰብአ፡ ሰገል፤ ጋዳ፡ ያበውኡ፡ ቍርባነ፡ አምኃሁ፡ ወርቀ፡ ከርቤ፡ ወስኂነ፡ Mavâs. n. 26; Christus የሀበነ፡ ሰላመ፡ ጋዳ፡ Deg. — *Voc. Ae.*: አምኃ፡ ገዳ፡ መህና፡ ዘ፡ መንገሻ ።

ገድይ፡ *capricornus* vid. sub ዠድይ፡

ገደደ፡ rad. eadem q. גדד (Ges. thes. p. 264) et جَدَّ (*durus et molestus fuit; serio usus fuit*; amh. ገደደ፡ Isenb. p. 178).

ግዱድ፡ part. 1) unus e turma praedonum, *praedo*: ከመ፡ ብእሲ፡ ግዱድ፡ (v. ግይዱስ፡) ἀνὴρ πειρατής Hos. 6, 9. 2) *serius, gravis*: አዘዘ፡ ከመ፡ ይጥዐምዋ፡ (ለጽዋዕ፡ sc. sacramenti) በግዱድ፡ ወበዕፁብ፡ ግብር፡ Genz. f. 118; እስመ፡ ኀጢአቶሙ፡ ዐቢይ፡ ወግዱድ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Kedr f. 83.

ግደት፡ n. act. *vehementia, gravitas*: እመ፡ ወድቀ፡ (ጸድቀ፡) ውስተ፡ እከይ፡ እመ፡ አኮ፡ በእንተ፡ ድካመ፡ ሥጋ፡ አው፡ በእንተ፡ ግደተ፡ ገድል፡ Phlx. 4.

ገድገድ፡ et ገደገድ፡ subst. [vid. ገዘዘ፡; amh. ግድግዳ፡ *murus*] *murus* vel *maceria ambiens, septum*: rex fecit ደብተራተ፡ በዐውደ፡ ገድገደ፡ ቤቱ፡ Macc. f. 1; በዐጸደ፡ ገደገዱ፡ ለደብተራ፡ f. 18. — *Voc. Ae.*: ገደገዱ፡ ዘ፡ በቁሙ፡

ጐድጐደ፡ quadrl. I [vid. ጐድአ፡] *pulsare* vel *pultare*, januam, fores, c. Acc.: Jud. 19, 22; Cant. 5, 2; ጐድጐዳ፡ (III p. f.) ሞኀተ፡ Kid. f. 41; ሶበ፡ ጐድጐደ፡ ሞኀተ፡ Phlx. 55; ነሥአ፡ እብነ፡ ወጐድጐደ፡ ቦቱ፡ አንቀጸ፡ Sx. Jac. 2; c. በኀበ፡, ut: በአ፡ ወጐድጐደ፡ በኀበ፡ ዐጸድ፡ ዘቅድመ፡ ደብተራ፡ Judith 14, 14; abs.: Matth. 7, 7. 8; ጐድጕዱ፡ Luc. 12, 36. 13, 25; Apoc. 3, 20; Phlx. 175; ረኪቦ፡ ዕፅወ፡ (sc. ecclesiam) ኢይጐድጕድ፡ Kid. f. 19.

አንጐድጐደ፡ V *tonare, intonare*, de Deo: 1 Reg. 7, 10; Ps. 17, 15. 28, 3; ያንጐድጕድ፡ ኀያል፡ በዐዓዕ፡ መደንግፅ፡ Job 37, 4; ያንጐድጕድ፡ በቃለ፡ መዐቱ፡ 37, 3; Sir. 46, 17;

Clem. f. 83; trsl.: *verba tonare, tumultuari* in alqm: **አንጐድጐዱ፡ ነጐሩ፡ ላዕሌሁ፡** Act. 7, 57.

ነጐድጓድ፡ n. act. et subst., (m.), Pl. **ነጐድጓዳት፡** 1) *pultatio:* (tamquam Inf. Verbi c. c. Acc.): **እመ፡ነጐድጓድ፡** (sic pro "**ጓድ፡** si non "**ጐድ፡**) **ኆኅተ፡** Chr. Ta. 28. 2) *tonitru:* Ps. 76, 17. 103, 8; Job 40, 4; Sir. 35, 10; Am. 4, 13; Kuf. 2; Hen. 17, 3. 41, 3. 59, 2. 60, 14 seq.; Apoc. 4, 5. 6, 1. 10, 3. 4; **ደቂቀ፡ነጐድጓድ፡** Marc. 3, 17; Joannes **ወልደ፡ነጐድጓድ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; **ነጐድጓዳት፡** Kuf. p. 6.

ገደፈ፡ I, 1 [جَذَفَ et قَذَفَ] Subj. **ይግድፍ፡** (quamquam Rom. 13, 12 **ይግደፍ፡**). 1) *jacere, conjicere, projicere:* c. Acc. Ex. 7, 10; seq. variis praep.: **ገደፈቶ፡ለሕፃን፡ታሕተ፡ዕፅ፡** Gen. 21, 15; Kuf. 17; **ንግድፎ፡ውስተ፡ግብ፡** Gen. 37, 20; **ይግድፉ፡ውሉዶሙ፡ውስተ፡ፈለግ፡** Kuf. 47; **ግድፉ፡ውስተ፡ምድር፡** Ex. 4, 3; Matth. 27, 5; Jer. 45, 6; **ይገድፈከ፡ውስተ፡ብሔር፡ዐቢይ፡** Jes. 22, 18. 14, 19; Hez. 16, 5; **ገደፈኒ፡ለዐዋጋን፡** Job 16, 11; **እገድፍ፡ላዕሌኪ፡ርኵሰ፡** Nah. 3, 6; **ገደፈ፡ነፍሶ፡ኀበ፡እግረ፡አቡሁ፡** Jsp. p. 337; Matth. 15, 30; **ግድፍ፡ላዕለ፡እግዚ"፡ኀሊናከ፡** Ps. 54, 25; 1 Petr. 5, 7. 2) *ejicere:* **አስተዋፅኡ፡ወገደፉ፡ውስተ፡በሕር፡ንዋዮሙ፡** Jon. 1, 5; **ገደፍዎ፡ወወረውዎ፡ሎቱ፡ውስተ፡ብሔር፡** ἐξεῤῥίφη καὶ ἐξεβλήϑη εἰς Jer. 22, 28; **ገደፍዎ፡አፍአ፡እምአንቀጸ፡ኢየሩሳሌም፡** 22, 19; **ገደፉ፡ለዐጽም፡እምነ፡እዴሁ፡** Jud. 15, 17; Matth. 5, 13; Act. 27, 19; **እገድፎሙ፡ውስተ፡አሕዛብ፡** ἀπώσομαι Hez. 11, 16; trsl. *movere* alqm officio vel dignitate, Lud. e Can. Ancyr. 3. 3) *rejicere, abjicere,* c. Acc. 4 Reg. 7, 15; Sir. 6, 21; Jer. 7, 29; Zach. 11, 10; Hez. 20, 7; **ገደፍከ፡ድኅሬየ፡ኵሎ፡ኀጢአትየ፡** Jes. 38, 17; **ግድፉ፡እምላዕሌክሙ፡ጌጋየ፡** Hez. 18, 31; 4 Esr. 10, 37. 14, 12; **ግድፍ፡ጋጋ፡እምክሳድኪ፡** Jes. 52, 2; Ps. 2, 3; Hebr. 12, 1; Rom. 13, 12. a) *repudiare, reprobare,* alqm, ἀποῤῥίπτειν Ps. 50, 12. 70, 10. 94, 3; Jer. 8, 14; **እገድፈክሙ፡እምቅድመ፡ገጽየ፡** Jer. 7, 15; ἀπωϑεῖσϑαι 1 Reg. 12, 22; Thren. 3, 30; Hez. 5, 11; Rom. 11, 1; διασκεδάζειν Job 16, 12; Jer. 14, 21; ἀποποιεῖσϑαι Job 8, 20. 36, 5; Lud. Comm. p. 503 n. 42. b) *derelinquere, negligere,* ἐγκαταλείπειν Ps. 26, 16; **ኢትግድፈኒ፡በምክረ፡ዚአሆሙ፡** Sir. 23, 1. 2, 10; **ዘይገድፎ፡ለአቡሁ፡** 3, 16; 4 Esr. 10, 46; 3 Reg. 8, 57; 1 Tim. 5, 8. c) *abjicere* i. e. *dimittere, missum facere:* Hebr. 10, 35; **ግድፉ፡ለጽልእ፡** (v. **ኅድጋ፡**) Sir. 28, 6; **ዘገደፎ፡ለሐውዘ፡ዓለም፡** Enc. Jac. 12; Enc. Masc. 24; sponsus **እመ፡ገደፉ፡ለተሰናእዎ፡** (sc. cum sponsa) F. N. 24, 3. d) *amittere, perdere:* **ከመ፡ኢትግድፍ፡ሕይወተከ፡** Sir. 9, 13; **በአበዲሁ፡ይገድፍ፡ነፍሶ፡** ἀπολεῖ 20, 22; Deut. 22, 3; Lev. 5, 22; Ex. 22, 8; Matth. 10, 39; **ገደፍኩ፡ኵሎ፡** τὰ πάντα ἐζημιώϑην Phil. 3, 8. e) *deserere:* **አባግዕ፡ዘገደፎሙ፡ኖላዊሆሙ፡** Judith 11, 19; Enc. Jac. 5; **ትገድፍ፡ነፍሳ፡ከመ፡ዘኖመ፡** (i. e. deliquium animi patitur) Lud. e Vit. Dan. f) in arithmetica: abjicere i. e. α) *detrahere, deducere, subtrahere,* Lev. 27, 18; **ትገድፍ፡እም ፴፫ ፴፭ ይተርፍ፡፪** Abush. 30; Comp. Eccl. β) seq. **በበ፡** *dividere:* **ግድፍ፡በበ፯** (divide per septem) Abush. 11 al.; Lud. Comm. hist. p. 386. γ) *missum facere, omittere* numerum: **ለእመ፡ይውኅድ፡እም ፴ ግድፎ፡ወኢተአኀዞ፡** Abush. 11.

አግደፈ፡ II, 1 *facere ut abjiciat* vel *projiciat* alqs alqd, c. dupl. Acc.: **አገድፈከ፡ቀስተከ፡እምእዴከ፡** Hez. 39, 3; **ያገድፎሙ፡** (v. pro **ያነግፎሙ፡**) **ከመ፡ያንግፎሙ፡** Jes. 41, 2.

ተገድፈ፡ III, 1 1) *projici, conjici:* **ይትገደፉ፡አብድንቲሆሙ፡** Jes. 34, 3; **ምዉት፡ውእቱ፡ተገድፈ፡በላህበ፡መዓልት፡ወበቍረ፡ሌሊት፡** Jer. 43, 30; **ላዕሌከ፡ተገድፈ፡ነዳይ፡** Ps. 9, 38. 21, 9; **እትገደፍ፡ውስተ፡ቤተ፡እግዚ"፡** Ps. 83, 11; Hen. 21, 4. 91, 9. 2) *dejici:* **ተገድፈ፡** (v. **ተነግፈ፡**) **ቈጽሉ፡** Jer. 8, 13; **ተገድፈ፡ጽድቅ፡ውስተ፡ምድር፡** Dan. 8, 12; Hen. 83, 4. 3) *ejici:* **እምብዝኀ፡ሕይወቱ፡ተገድፈ፡** Prov. 5, 23; Matth. 15, 17; trsl.: **ተገድፈ፡እምሢመቱ፡** (motus fuit officio) Lud. Comm. hist. p. 331. 4) *abjici, rejici:* **ተገድፈት፡አስቃሎን፡** Jer. 29, 5. a) *derelinqui, negligi,* Ps. 36, 26; 2 Cor. 4, 9. b) *amitti, perdi, perire:* **በግዕ፡ዘተገድፈ፡** πλανώμενον Jer. 27, 17; **ከመ፡አባግዕ፡ተገድፍነ፡** Jes. 53, 6; Hez. 34, 4; 1 Reg. 9, 3; Deut. 22, 1. 3; Matth. 15, 24. 18, 12; Luc. 15, 4 seq.; **በእንተ፡ረኪበ፡ዘተገድፈ፡** F. N. 40; **ተገድፈ፡ወአልቦ፡ዘተረክበ፡** Kuf. 43; **ትትገደፍ፡ኦሪት፡እምካህን፡** Hez. 7, 26. c) in arithmetica: *detrahi, subtrahi,* et seq. **በበ፡** *dividi,* Abush.

ግዱፍ፡ part. 1) *projectus, dejectus, abjectus:* Jud. 15, 15; 1 Reg. 5, 4; Tob. 1, 17; **ግዱፍ፡በድኑ፡ውስተ፡ምሥያጥ፡** 2, 3; Judith 6, 13; **ረከበ፡በድኖ፡ግዱፈ፡ውስተ፡ምድር፡** Judith 14, 15; Jes. 33, 12; Ps. 87, 5; **ምድር፡ግድፍት፡** Hez. 38, 11; Luc. 16, 20. 2) *disjectus, perditus, amissus:* **ግድፍት፡** ἀπωσμένη Zeph. 3, 19; ἐξωσμένη Mich. 4, 6; **አባግዐ፡ግዱፈ፡ኮነ፡ሕዝብየ፡** ἀπολωλότα Jer. 27, 6; Matth. 9, 36; **ግዱፋን፡** ἀπολωλότες Job 5, 11; **ነዳያን፡ወሙቁሓን፡ወግዱፋን፡** Clem. f. 86; Christus **ከመ፡ግዱፋነ፡ይርከብ፡** Kid. f. 9; amissus F. N. 39. 3) *rejectus, rejectaneus, reprobatus,* ἀπόβλητος 1 Tim. 4, 4; **ጸሎተ፡ርቱዐ፡ግዱፍ፡በኢትዮጵያ፡** Lud. auct. Greg. 4) *ejectus,* et subst. *ejectamentum* (i. q. **ጕድፍ፡**): **ጽፍአ፡** (v. **ጽፍእ፡**) **ግዱፍ፡** βολβίτῳ κοπρίων Sir. 22, 2. 5) *mendosus* ob omissionem literarum, de libro, Lud.

ጕድፍ፡ subst. (m.) *ejectamenta* i. e. *purgamentum, quisquiliae:* **ከመ፡ኵሉ፡ይኵስትር፡ቤቶ፡እው፡መሬተ፡አው፡ጕድፈ፡ይውግር፡ውስተ፡መቃብሪሁ፡** Sx. Masc. 17; Mag. 10 (vid. sub **ኰስተረ፡**); **ወኮነ፡ወግረ፡ዐቢየ፡ውእቱ፡ጕድፍ፡** ibid.

ግድፈት፡ n. act. et subst. *abjectio* i. e. *omissio* vel *mendum:* **ግድፈተ፡ቃል፡** F. N. in Epil. (Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 29); N. T. rom. in Proleg.

ገዳፊ፡ n. ag. *rejiciens, missum faciens, derelinquens:* **ገዳፍያነ፡ዓለም፡** Phlx. 3.

ጕጋ፡, ጕጋ, ጕጓ፡, ጕጓ፡ subst. [onomatopoët.; vid. **ቋዕ፡** c. 456] *nycticorax, corvus nocturnus, noctua,* 1 Reg. 26, 20; Lev. 11, 17; Deut. 14, 17; Ps. 101, 7. — *Voc. Ae.:* **ጕጓ፡ዘ፡ጕጉት፡**; *aliud:* **ብ፡ቍንጫ፡**; *aliud:* **ጕጓ፡ዘ፡ቁንጫ፡ ጕጓ፡ዘ፡ጕጉት፡**

ጋግ፡ et **ጋጋ፡** subst. (m.), Pl. **ጋጋት፡** [גַּג *tectum*] 1) *vinculum (ferreum) jugo* simile, cervici impositum, collo circumdatum, *collare ferreum, numella:* κλοιός, κλοιοί, Deut. 28, 48; 3 Reg. 12, 4; **ጋግ፡ክቡድ፡** 12, 4. 9; **ጋጋ፡** 12, 9. 10; **ዕንቅ፡ውስተ፡ክሳድከ፡ጋጋ፡** Sir. 6, 24; **ጋጋሃ፡** 6, 29; Jer. 35, 10. 12. 13; **ያከብድ፡ሎቱ፡ጋገ፡ዐቢየ፡** Hab. 2, 6; **ግድፉ፡**

ጋጋ፡ (v. ጋጋ፡) እምክሳድኪ፡ τὸν δεσμόν Jes. 52, 2; ግበር፡ ለከ፡ ጋጋ፡ ወሐግለ፡ δεσμοὺς καὶ κλοιούς Jer. 34, 1; ጋጋ፡ ኀጺን፡ (Acc.) ζυγὸν σιδηροῦν Jer. 35, 14; አንትሙ፡ እሱራን፡ በሰናስል፡ ወበጋጋ፡ ወበመዋቅሕት፡ Jsp. p. 382, ያከብዱ፡ ለነ፡ ጋጋተ፡ ውስተ፡ ክሳውዲነ፡ ዘኢንክል፡ ጸዊሮቶ፡ Clem. f. 200; pedibus ejus indidit vincula ወጋጋተ፡ (*compedes*) Gad. Ad. f. 196; ወደዩ፡ ፬ ጋጋተ፡ ፩፡ ውስተ፡ ክሳዱ፡ ወ፩ ውስተ፡ ገቦሁ፡ ወ፩ ውስተ፡ ሐቌሁ፡ ወ፩ ውስተ፡ አብራኪሁ፡ Sx. Jac. 13. 2) *collare, torques*, ornamentum: tauro quem divinis honoribus colebant indiderunt ጋጋ፡ ዘወርቅ፡ Sx. Ter 16. 3) *catena*, quali monachi in Aethiopia affligendi corporis causa lumbos cingunt, Lud. auct. Greg.

ጐጕአ፡ I, 2 (ይጐጕኡ፡ Imprf. 2 Petr. 3, 12 Platt; Herm. p. 101 lectio prava est) [v. تَجَّ وَجَّ أَجَّ; quibus *properandi* potestas inest] σπεύδειν, σπουδάζειν 1) *festinare, properare*, seq. ከመ፡ c. Subj.: ጐጕአ፡ ከመ፡ ይፃእ፡ እምህየ፡ 2 Par. 26, 20; ጐጕአ፡ ከመ፡ ይዕርግ፡ 10, 18; seq. Subj. verbi: Act. 20, 16; ይጔጕእ፡ ዘተነድፈ፡ ይምላኝ፡ ሐጸ፡ Sir. 19, 12; 4 Esr. 2, 35. 6, 72. 14, 18; ጐጕአ፡ ጸሎተከ፡ ትግበር፡ Kuf. 31; seq. verbo fin. c. ወ፡, ut: ጐጕአ፡ ወሖረ፡ እማእከለ፡ ዑግ፡ Sap. 4, 14; seq. ለ፡ c. Inf.: 4 Esr. 2, 51; Koh. 7, 9; item: ኢትጐጕእ፡ ለቃለ፡ መሐላ፡ Koh. 8, 2; c. Acc. Inf.: ጐጕአ፡ ጸውዖቶሙ፡ Ex. 10, 16; abs.; እንዘ፡ ይጔጕኡ፡ Esth. 8, 14; Ex. 12, 11; Marc. 6, 25; ኢትጐጕእ፡ በአፉከ፡ Koh. 5, 1; 1 Reg. 21, 8; Asc. Jes. ed. Laur. p. 80. a) *approperare* ad vel in alqd: ዘይጔጕእ፡ ለጋእዝ፡ Sir. 28, 11; ይጔጕእ፡ ከመ፡ ዖፍ፡ ለመሥገርት፡ Prov. 7, 23; 2 Petr. 3, 12. b) *trepidare*: Job 23, 14; Hen. 102, 2; ኢትጐጕእ፡ ሶበ፡ ትጼሊ፡ μὴ ὀλιγοψυχήσῃς Sir. 7, 10. 2) *summo studio agere* vel *sequi* alqd, *vires intendere, intentius studere* rei: እስመ፡ በ፡ ዘይጔጕእ፡ ወይሰርሕ፡ ወይጸሙ፡ Sir. 11, 11; Herm. p. 100; seq. Subj. verbi: ይጔጕእ፡ ይብዐል፡ Prov. 28, 22; 2 Petr. 3, 14; seq. ከመ፡ c. Subj.: 2 Petr. 1, 10. 15.

አጐጕአ፡ II, 2 1) *ad festinandum incitare* vel *adigere, urgere*: Gen. 19, 15; Ex. 5, 13; Hen. 14, 8 (ubi ያጐጕኡኒ፡ lectio prava est); 62, 10; ያጔጕእዎ፡ ለሐማ፡ ውስተ፡ በዓል፡ Esth. 6, 14. 2) *trepidum reddere, perturbare*: እግዚ" አጐጕአኒ፡ Job 23, 16.

ጕጉእ፡ part. 1) *properus, festinatus*: ጕጉእ፡ ግብሩ፡ 1 Esr. 6, 9. a) ጕጉእ፡ vel በጕጉእ፡ adv. *propere, festinanter, citatim*: ταχέως Joel 4, 4; κατὰ σπουδήν 1 Esr. 2, 25; በጕጉእ፡ ἐν σπουδῇ Deut. 16, 3. b) in malam partem: *praeproperus, praeceps, temerarius*: ሰማዕት፡ ጕጉእ፡ μάρτυς ταχύς Prov. 12, 19; እመ፡ ርኢከ፡ ብእሴ፡ ጕጉአ፡ በቃል፡ 29, 20; ጕጉእ፡ በከናፍሪሁ፡ προπετής Prov. 13, 3; አፍ፡ ጕጉእ፡ 10, 14; θρασύς Prov. 18, 6. 21, 24. 2) *summo studio agens, sedulus*, Lud. ex Org.; adv. ጕጉአ፡ *summo studio, acriter* Enc. Genb. 19.

ጕጕአት፡ n. act. *festinatio, properatio*: እምብዝኀ፡ ጕጕአት፡ (vestem induere oblitus est) Sx Ter 16.

ጕጕአ፡ subst. 1) *festinatio, properatio*: በጕጕአ፡ Deut. 16, 3 var.; 1 Esr. 2, 25 var.; Ps. 77, 37; Hez. 7, 11; በብዙኀ፡ ጕጕአ፡ Sap. 19, 2; Fal. f. 53 (vid. sub ነጎጋው፡). 2) *trepidatio, perturbatio*: ቃል፡ ወሁከት፡ ወነጐድጓድ፡ ወድልቅልቅ፡ ወጕጕአ፡ ላዕለ፡ ምድር፡ τάραχος Esth. ap. 1; Hen. 39, 2. 3) *summum studium, ardor*, 2 Petr. 1, 5.

ጕጓኤ፡ subst. *festinatio, properatio, temeritas*, Jsp. p. 331. 344; (*sedulitas* Lud. e Mss. Colb.).

ጐጓኢ፡ n. ag. *properans, praeceps*: አንተ፡ ብእሲ፡ ጐጓኢ፡ አንተ፡ Herm. p. 9 (sec. Lud.: *sedulus*).

ገገጸ፡ I, 2 [جاس i (حاس جنّص جهش)] 1) *pavere, formidare, reformidare*: ይጌግጹ፡ Job 18, 6 (deest apud Gr.); በእንተዝ፡ አፍጠነ፡ ወኢገገጸ፡ Jsp. p. 380; አለ፡ ኢይጌግጹ፡ በጊዜ፡ ፀብእ፡ Lud. e Mss. Colb.; c. እምነ፡ pers. vel rei: ኢይጌግጽ፡ እመዋቲ፡ ἐντραπῶ Job 32, 31; ኢይጌግጽ፡ እምገጸሙ፡ θαυμασθῆναι Job 34, 19; ኢገገጸ፡ እምፀብእ፡ ወቀትል፡ Jsp. p. 380; ገገጹ፡ እምንጻሬ፡ ሞት፡ Chr. ho. 4; ወኢይጌግጹ፡ እምሐሩረ፡ ፀሐይ፡ Lud. e Mss. Colb.; c. በእንተ፡, ut: ኢገገጸ፡ እስከንድር፡ በእንተ፡ መልእክተ፡ ዳራ፡ Jsp. p. 282; c. Acc. እስመ፡ ኢገገጹ፡ ቀጥዓሆሙ፡ (C: ኢተመይጡ፡ እመዐቶሙ፡) Gen. 49, 7 (at legendum videtur እስመ፡ ኢገገጹ፡ ፤ ቀጥዓሆሙ፡ ......). 2) *anxie* vel *timide dubitare, formidare*: እንዘ፡ ኢይጌግጹ፡ ἀδιστάκτως Herm. p. 98; ይጌግጹ፡ ἐν δισταγμῷ p. 100; (etiam p. 101ᵇ ይጌግጹ፡ pro ይጐጕኡ፡ legendum videtur). — *Voc. Ae.*: ኢይጌግጽ፡ ዘ፡ ያይፈር፡

ግጋጼ፡ subst. *formido, pavor*: ቀርበ፡ ለመዊት፡ እንበለ፡ ግጋጼ፡ Jsp. p. 380; ሰማዕታት፡ ክርስቶስ፡ እንበለ፡ ግጋጼ፡ Enc. Nah. 10.

ግግጽና፡ subst. id.: ሖረ፡ ምስሌሆሙ፡ ዘእንበለ፡ ግግጽና፡ Sx. Mij. 2.

ጐጠጠ፡ inus. ut videtur i. q. ـــ *fodere* (vic. حוט خاط חטט); vid. etiam ገተተ፡

ጕጥ፡ *cuspis* i. q. ቍጥ፡, vid. sub ቈጠጠ፡

ጕጠት፡ subst., Pl. ጕጠታት፡ *fuscina, forceps*, ጕጠታተ፡ ሥጋ፡ κρεάγραι 1 Par. 28, 17; 2 Par. 4, 11; ጕጠት፡ ዘሠላስ፡ ከተማት፡ Phlx. 5; λαβίς, ፍሕም፡ ዘነሥአ፡ በጕጠት፡ Jes. 6, 6. 41, 7 gloss.; ጕጠታት፡ Num. 4, 9; angelus መጠዋ፡ (sc. mulieri) በጕጠተ፡ እሳት፡ እምሥጋሁ፡ ወደሙ፡ ለክርስቶስ፡ Sx. Nah. 15; ወደዩ፡ አፍሐመ፡ እሳት፡ ዲበ፡ እደዊሁ፡ (sc. S. Ignatii) ወአኀዝዎ፡ በጕጠት፡ ብዙኀ፡ ጊዜ፡ ወእሳት፡ ውስተ፡ እደዊሁ፡ Sx. Tachs. 24. [Amh. ጕጠት፡ *forceps*; at primitus non *forcipem* sed *fuscinam* significare videtur].

ጐጠየ፡ sine dubio i. q. ጐጠጠ፡

ምጕጠይ፡ (pro ምጕጠይ፡) subst. *stimulus*: ጽንዕ፡ ለከ፡ ምጕጠይ፡ ወተረግዮ፡ Act. 26, 14 rom.

ጊጳ፡, ጌጳ፡, ጊጶ፡, ግጳ፡ n. prgr. sc. γῦπα, Acc. vocis γύψ, *vultur*, Lev. 11, 14; Deut. 14, 12. — *Voc. Ae.*: ጊጳ፡ ዘ፡ አገዳ፡ ስብር፡

ገጽ፡ subst., fere ubique m., sing. et coll., Pl. ገጻት፡ [etymon non liquet; quaeritur annon cum ﺟﻬﺔ חָזָה componendum sit, quamquam etiam ea, quae Arabum lexicographi de غَضَاضٌ notant, respiciendum videtur] 1) *facies*, bestiarum Job 41, 4. 5; Hez. 1, 10; hominum, angelorum, Dei: Gen. 2, 7. 3, 19. 20, 16. 50, 1; ይከድኑ፡ ገጾሙ፡ Jes. 6, 2; እምኵሉ፡ ገጽ፡ 25, 8; Jer. 5, 3; ገጽ፡ et ገጻት፡ Prov. 27, 19; ከመ፡ አስሐቶ፡ በገጽየ፡ Judith 13, 16; ከደነኒ፡ ኀፍረት፡ ገጽየ፡ Ps. 68, 10. 103, 17;

Job 6, 28; Ex. 33, 23; Num. 6, 26; Matth. 6, 17. 17, 2. 26, 68; Jac. 1, 23; 2 Cor. 4, 6; Joh. 11, 44; Apoc. 1, 16; ወድቀት፡ በገጻ፡ Ruth 2, 10; Judith 9, 1; Matth. 17, 6; ሰገደ፡ በገጹ፡ Matth. 26, 39; ይወድቁ፡ በገጻቲሆሙ፡ Phlx. 60; ይትኀበኡ፡ ገጻቲሆሙ፡ ወእገሪሆሙ፡ Phlx. 129. a) *vultus:* Gen. 31, 2. 5. 40, 7; ግሩመ፡ ገጽ፡ Deut. 28, 50; ልቡ፡ ለሰብእ፡ ይዌልጦ፡ ገጾ፡ Sir. 13, 25; ይመይጥ፡ ገጾ፡ 12, 18; እምገጹ፡ ይትዐወቅ፡ ጠቢብ፡ Sir. 19, 29. 25, 17; በገጽ፡ ንጹሕ፡ Job 33, 26; ገጽ፡ ብሩህ፡ Sir. 13, 26; ዘይገብር፡ ምጽዋተ፡ እንዘ፡ ይበርህ፡ ገጹ፡ Clem. f. 174; ብርሃነ፡ ገጽከ፡ Ps. 4, 7; ወድቀ፡ ገጽከ፡ Gen. 4, 6; ወድቀ፡ ገጽየ፡ በገዓር፡ Job 9, 27; ኢትወድቅ፡ ገጽከ፡ Judith 6, 9; 1 Reg. 1, 18; Matth. 6, 16. b) *oculi, aspectus, conspectus:* ይሚም፡ ገጾ፡ ኀቤከ፡ Num. 6, 27; ኢያጸንዕ፡ ገጽየ፡ ላዕሌክሙ፡ Jer. 3, 12; Luc. 9, 51. 53; ሜጠ፡ ገጾ፡ እምነ፡ Sir. 4, 4; Ex. 3, 6; Num. 24, 1; Ps. 103, 30; ኀቤየ፡ ገብአ፡ ገጾሙ፡ 3 Reg. 2, 15; አቀውም፡ ገጽየ፡ ላዕለ፡ ብእሲ፡ Lev. 20, 5. 6; ገጾ፡ እግዚ"፡ ኀበ፡ እለ፡ ይገብሩ፡ እኩየ፡ Ps. 33, 17; 1 Petr. 3, 12; እፎ፡ አሌዕል፡ ገጽየ፡ ቅድመ፡ ኢዮአብ፡ 2 Reg. 2, 22; አትሐቱ፡ ገጸን፡ Luc. 24, 5; ለጊዜ፡ ገጽከ፡ Ps. 20, 9; Thren. 4, 16; Ps. 88, 15; ለርእየ፡ ገጽ፡ Hen. 24, 5. α) *coram*, sive: በገጸ፡ ኵሎን፡ Matth. 26, 70, sive: ውስተ፡ ገጹ፡ ለሰብእ፡ Matth. 23, 14, sive ቅድመ፡ vel በቅድመ፡ ገጸ፡ ጲላጦስ፡ Act. 3, 13; Gal. 2, 11; Zach. 3, 1; al. β) ቅድመ፡ ገጸ፡ . . *ante* Matth. 11, 10; Luc. 9, 52. γ) እምነ፡ ገጸ፡ (ex Hebraismo i. q. מִפְּנֵי) vel እምቅድመ፡ ገጸ፡ sive *e conspectu* Gen. 16, 8; Ps. 9, 3; Apoc. 20, 11; 2 Thess. 1, 9; vel *procul a conspectu* Apoc. 12, 14; Jud. 9, 21; sive *ab* Gen. 4, 14; 32, 21; እምገጸ፡ እዴከ፡ Jer. 15, 17; sive *a parte* Act. 3, 19 vel *ante* Act. 7, 45; sive *prae, ob, propter:* እምገጸ፡ ዐመፃ፡ Jes. 57, 1; እምገጸ፡ እሳት፡ 64, 2. c) *species, forma, aspectus*, hominis, ut: ሜጠ፡ ገጸ፡ 1 Reg. 21, 13; ὄψις 1 Reg. 16, 7; ገጸ፡ ዘማ፡ ኮንኪ፡ Jer. 3, 3; ለገጽ፡ 2 Cor. 5, 12; rerum: Ps. 103, 31; Matth. 16, 3; Luc. 12, 56; እምነ፡ ከንቱ፡ ዘአልቦቱ፡ ገጸ፡ ἐξ ἀμόρφου ὕλης Sap. 11, 18; *species* opp. vero: በገጸ፡ ጽድቅ፡ sub specie veri Jsp. p. 338 (vid. sub አገጸወ፡); etiam *species* i. e. *res visa:* ὄψις Sap. 17, 6. α) *effigies, imago:* ዘውእቱ፡ ገጹ፡ ለእግዚ"፡ Phil. 2, 6 rom.; Christus est ገጹ፡ ወአርአያሁ፡ ለእግዚ"፡ χαρακτὴρ καὶ ἀπαύγασμα τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ Cyr. ad Reg. f. 26. β) *species* vel *facies* alcjs *respicienda* vel *reverenda:* ዘያከብር፡ ገጸ፡ ልሂቅ፡ Deut. 28, 50; Lev. 19, 32; ይትቄበሎ፡ ለገጽየ፡ Gen. 32, 21; in malam partem: ኢትኩን፡ ለገጸ፡ ሰብእ፡ ሃይማኖትክሙ፡ Jac. 2, 1; ፍርሀተ፡ ገጽ፡ (i. fere q. ነሢአ፡ ገጽ፡) F. N. 43, 3; ነሢአ፡ ገጽ፡ *faciem* vel *personam* alcjs *admittere* i. e. *respicere, rationem habere* alcjs, (*temere*) *favere* alicui, *partium studio duci:* Asc. Jes. 3, 25; ኢትንሣእ፡ ገጸ፡ በፍትሕ፡ Deut. 1, 17; Job 13, 10 al. (vid sub ነሥአ፡), vel አድልዎ፡ ለገጽ፡ Joh. 7, 24; አልቦ፡ ነሢአ፡ ገጽ፡ ወአልቦ፡ አድልዎ፡ ለገጽ፡ Kuf. 30 al. (vid. sub አድለወ፡). γ) *respectus* qui habetur alcjs, *gratia* vel *auctoritas* qua quis valet apud alqm: ወሀበኒ፡ እግዚ"፡ ገጸ፡ ወሞገሰ፡ ቅድመ፡ . . . χάριν καὶ μορφὴν Tob. 1, 13; ገጸ፡ ብነ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ παῤῥησίαν 1 Joh. 3, 21. 5, 14; ከመ፡ ንርከብ፡ ገጸ፡ 1 Joh. 2, 28. 4, 17. 2) *facies* alcjs i. e. a) *is ipse, aliquis praesens:* ገጽከ፡ የሐውር፡ ምስሌሆሙ፡ 2 Reg. 17, 11; እሬኢ፡ ገጽከ፡ Gen. 33, 10. 44, 26. 46, 30; Ex. 10, 28. 33, 20; 2 Reg. 3, 13. 14, 28; Ps. 16, 16; Matth. 18, 10; Act. 20, 25. 38; Col. 2, 1; 1 Thess. 2, 17; አነ፡ በገጽ፡ 2 Cor. 10, 1; ኢያአምሩኒ፡ በገጽየ፡ *non norunt me de facie* Gal. 1, 22; ለገጽ፡ 1 Thess. 2, 17; ዘእንበለ፡ ኀፍረት፡ ትቤሎ፡ በገጽ፡ Prov. 7, 13; ገጸ፡ በገጽ፡ *facie ad faciem, de facie* Gen. 32, 31; Ex. 33, 11; Deut. 34, 10; Jud. 6, 22; Jes. 34, 15; Hez. 20, 35; 2 Par. 25, 17; 1 Cor. 13, 12; መልአከ፡ ገጽ፡ *angelus facici* (qui coram Deo ipso stat) Kuf. 1. 31. b) *persona:* መድኀኔ፡ ገጽየ፡ Ps. 41, 7. 16. 42, 6; Gen. 48, 11; እምተግሣጸ፡ ገጽከ፡ ይትሀጐሉ፡ Ps. 79, 17; አርአያ፡ ገጹ፡ ὑποστάσεως Hebr. 1, 3 rom.; ገጸ፡ እገሌ፡ F. N. 27 (vid. sub ተድኀነ፡); አከ፡ ፍልጣን፡ በገጻት፡ አላ፡ በሀብታት፡ Chr. ho. 32; አስተርአየ፡ በመዋዕሊሁ፡ (sc. Dionysii Patriarchae Alx.) ገጻት፡ ብዙኃት፡ በእንተ፡ ሃይማኖት፡ (ut Thnetopsychitae, Origenistae, Sabelliani al.) Sx. Mag. 13. α) de angelis: Hen. 4, 2; ገጻት፡ Hen. 64, 1; እለ፡ ቀዉማን፡ ገጻት፡ Enc. Mag. 12. β) persona Christi (e duabus naturis unita): በገጸ፡ ክርስቶስ፡ ἐν προσώπῳ Χριστοῦ Cyr. ad Th. f. 19; ፩ገጸ፡ ነአምኖ፡ ለእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ἐν ἑνὶ προσώπῳ νοούμενον τὸν Κύριον ἡμῶν πιστεύομεν Cyr. c. Pall. f. 98; falluntur qui docent ከመ፡ ሰብእ፡ ፍሉጥ፡ ውእቱ፡ ክርስቶስ፡ ወኀደረ፡ ላዕሌሁ፡ እግዚ"፡ ቃል፡ ወቦቱ፡ ድማሬ፡ በሕቲታ፡ ለገጸ፡ ሰብእ፡ በኀበ፡ ቃለ፡ እግዚ"፡ μόνην ἔχων τὴν ἐν προσώποις ἕνωσιν πρὸς τὸν ἐκ Θεοῦ λόγον Cyr. de r. fid. f. 54. γ) personae SS. Trinitatis: ፪ገጽ፡ በበአካሎሙ፡ δύο πρόσωπα διῃρημένα κατὰ τὴν ὑπόστασιν Chr. ho. 3; ገጻት፡ ሥላሴ፡ Enc. Patr.; al. 3) *Facies* rei i. q. a) *superficies:* Gen. 8, 7. 8; Ex. 10, 5. 15; Num. 22, 5; Kuf. 4 al.; Koh. 11, 1; Act. 17, 26. b) *forma, species* vid. sub n. 1, c. c) *pars anterior*, Jer. 1, 13. α) *acies* ferri Koh. 10, 10. β) እምገጸ፡ . . . *ex adverso*, ut: ነፋስ፡ እምገጾሙ፡ ውእቱ፡ ἐναντίος Marc. 6, 48; vel እንተ፡ ገጸ፡, ut: እንተ፡ ገጸ፡ አረፍት፡ አፍአ፡ 2 Esr. 23, 21. d) *ratio, modus, respectus* (Hinsicht, Rücksicht, Gesichtspunkt): በምንትኒ፡ ገጽ፡ ዘኮነ፡ (in irgend welcher Rücksicht oder Weise) F. M. 10, 5; በዝንቱ፡ ገጽ፡ Sap. 13, 9; በእንተ፡ ገጻት፡ ተዋስቦ፡ ወውእቱ፡ ፲ወ፩ገጽ፡ F. N. 24, 4; በኍዔታ፡ ለምጽዋት፡ በብዙኃ፡ ገጻት፡ F. N. 16. e) *latus, pars* (Richtung, Seite): ክልኤሆሙ፡ ገጻት፡ Ex. 36, 24 in C sec. text. hebr.; እምገጸ፡ ላዕሉ፡ Ex. 26, 14. 18—23; ውስተ፡ ገጸ፡ አፍአ፡ 26, 4; መንገለ፡ ገጽ፡ ዘአፍአ፡ Lit. Greg.; እምገጸ፡ ደቡብ፡ Jer. 1, 14; μέρος Jes. 17, 24; እምአርባዕቱ፡ ገጹ፡ Hez. 40, 47; እንተ፡ ክልእ፡ ገጽ፡ ἀλλαχόθεν Joh. 10, 1; ወሖረ፡ እንተ፡ ክልእ፡ ገጽ፡ Gad. T. H; ፬ገጸ፡ ምድር፡ *quatuor plagae mundi*, Lud.; Acc. et st. c. ገጸ፡ i. q. *versus:* Ex. 26, 18. 22. f) *locus*, τόπος Luc. 10, 32 rom.; 14, 9; በውስተ፡ ብዙኀ፡ ገጽ፡ πολλαχόθεν (sc. hoc elucet) Chr. f. 5; በብዙኀ፡ ገጽ፡ πολλαχοῦ Chr. ho. 3; በብዙኀ፡ ገጸ፡ መከን፡ multis in locis Chr. ho. 10; locus libri vel scripti, Lud. Comm. hist. p. 502 n. 37. g) *pars* (Theil), μέρος Act. 23, 6; እም፩ገጽ፡ *ex (una) parte* 4 Esr. 2, 61. 4, 18; Rom. 15, 15; በበ፡ ገጹ፡ per singulas ejus partes Hebr. 9, 5; ፈጸሚተ፡ ገድል፡ ዘበበገጹ፡ Enc. Teq. 24. — *Voc. Ac.:* ገጽ፡ ዘ፡ ግምባር፡

ገጸወ፡ I, 2 (*denom.*) *repraesentare:* ተጋብኡተኒ፡ ለግንዘቶሙ፡ ለምውታን፡ ወሐዊር፡ ቅድሜሆሙ፡ ውእቱኬ፡ ገጽዎተ፡ አስተፋንዎቶሙ፡ ለእለ፡ ይነግዱ፡፤ ወጠብልሎቶሙ፡ በአልባስ፡ ሐዲስ፡ ገጽዎት፡ በእንቲአሆሙ፡ ከመ፡ ውእቶሙ፡ ናሁ፡ ይትነሥኡ፡ በአልባስ፡ ሐዲስ፡ ዘኢይማስን፡ Genz. f. 84. (Lud. auct. Greg. exhibet: *persona fuit, personam constituit*, quod dubito).

አገጸወ፡ II, 2 *in* faciem i. e. *conspectum proponere* alicui alqd i. e. a) *ostentare:* quum abessem ጸላእያንየ፡

ክህሉኒ፡በተጥበበ፡ነገረ፡ሐሰት፡ለሀጕልየ፡ወአገጸዉ፡ኀቤከ፡ (compellat Herodem) ዕሩዐ፡በገጸ፡ጽድቅ፡ Jsp. p. 338. b) *ostendere, demonstrare:* ያጌጹ፡ Phlx. 8; c. በእንተ፡ de re i. e. rem: ወያጌጹ፡በእንቲአሁ፡ከዊኖ፡አፍቅሮ፡ክርስቶስ፡ለዮሐንስ፡ፈድፋደ፡እምጴጥሮስ፡ (hoc ostenditur eo quod Chr. Joannem magis diligebat quam Petrum) Phlx. 54; c. ላዕለ፡ *contra* alqm: ለእመ፡ጕንደየ፡ኀሊና፡ (sc. cogitatio mala) ውስተ፡ልቡ፡ያጌጹ፡ላዕለ፡ብእሲ፡ከመ፡ያፈቅሮ፡ሎቱ፡ Phlx. 71.

ተገጸወ፡ III, 2 et 1 *repraesentari, se repraesentare, speciem induere:* ዘቲ፡ኀጢአት፡ትትጌጸው፡ኀበ፡ብዙኀ፡ጸታ፡ገጻት፡ (ſtellt ſich in vielerlei Geſtalten dar) F. M. 5, 1; oculis Constantini fides Christi oblata est በግዕተበ፡ከዋክብት፡፩እንዘ፡ይትገጸው፡ (sic) በትእምርተ፡መስቀል፡ M. M. f. 273.

ግጽው፡ part. 1) *faciem conversam habens* in alqd versus: M. M. f. 103, ubi is cujus facies መንገለ፡ሰሜን፡ versa est, ግጽው፡መንገለ፡ሰሜን፡ dicitur. 2) *repraesentatus:* ሊተ፡ግጽው፡ቅድመ፡አዕይንትየ፡ኢየሱስ፡ M. M. f. 180.

ግጻዌ፡ subst. 1) *expositio, explicatio:* አእምሮትከ፡ (o scientiam tuam i. e. divinam) ዘመልዕልተ፡ኵሉ፡ግጻዌ፡ Tab. Tab. 62; ግጻዌ፡ትምህርት፡ሕግ፡ወሥርዐት፡ወተግሣጽ፡ Syn. f. 309. 313; ግጻዌ፡ድርሳን፡ demonstratio tractatus i. e. *tractatus demonstrativus* (ut videtur, opp. homiletico) vel *dissertatio*, ut: ግጻዌ፡ድርሳን፡ዘቅዱስ፡ቄርሎስ፡ከመ፡፩ክርስቶስ፡ Cyr. c. Pall. in titulo; vid. etiam d'Abbadie Cat. p. 19. 78. 2) *synopsis, (breviarium):* ግጻዌ፡ሥርዐት፡ synopsis classium harmonicarum, Evangeliis praemissa, N. T. rom.; Cod. Mus. Brit. VIII, 1; d'Abbadie Cat. p. 53. In specie ሥርዐተ፡ግጻዌ፡ nec non ግጻዌ፡ inscribuntur Synopses lectionum singulis anni festis et commemorationibus Sanctorum legendarum i. e. *lectionaria* (eademque *calendaria*) Cod. Mus. Brit. XXVI; d'Abbadie Cat. p. 167; መጻሕፍተ፡ግጻዌ፡ Jacobitarum et Melchitarum Sx. Hed. 17; መጽሐፈ፡ግጻዌ፡ዘአበ፡መቃርስ፡ et መጽሐፈ፡ግጻዌ፡ዘላዕላይ፡ግብጽ፡ Sx. Masc. 10; scriptum est በውስተ፡ግጻዌ፡ Sx. Genb. 12. 3) *personalitas:* ነአምን፡አበ፡በአካሉ፡ወበግጻዌሁ፡ዘኢይትፈለጥ፡እምከዊነ፡አብ፡ኀበ፡ከዊነ፡ወልድ፡ Athan. de Trin.; *Sabellius* አቀመ፡ግጻዌ፡በሕቲቶ፡በአብ፡ M. M. f. 41. a) *personae* Trinitatis: እመን፡በሥላሴ፡ወተጋነይ፡በግጻዌ፡መለኮት፡ M. M. f. 11; በስመ፡ግጻዌ፡ሠላስ፡ዕሩያን፡ክብር፡ወንግሥ፡ Cod. Bibl. Bodl. XXIX f. 16; Deus ፩ውእቱ፡ዘበሠለስቱ፡ግጻዌ፡ Lit. Mariae Mss. (at in impressa N. T. rom. f. 171, 4 ህላዌ፡ pro ግጻዌ፡); Org. 3 (vid. sub ዕዩይ፡). b) *persona:* ኢሀለውኩ፡በግጻዌ፡ non ipse praesens adfui, Org. 1.

ግጽው፡ ut videtur subst. *expositio, demonstratio:* ግጽው፡ወሥርዐት፡አብስልጢስ፡ Syn. f. 313 in tit.; ፰ግጽው፡ወተግሣጽ፡አብጠሊስ፡ቀኖና፡ ... f. 346; f. 356 al.; Lud. Comm. p. 330.

ጐባጕዕ፡ vel ጐጻጕጽ፡ subst. et adj. [جَشّ *locus asper lapidibus*, vid. Tuch de Aeth. linguae sonorum proprietatibus p. 17] *salebrae*, et *salebrosus, asper* de loco, via: ከመ፡ያልምጹ፡ጐጻጕጸ፡ Jsp. p. 358; ስካረ፡ወይን፡ይሬስዮ፡ለጸድፍ፡ወጐባጕዐ፡ከመ፡ምድር፡ስፍሕት፡ Macc. f. 20; Org. 3; ፍንዋት፡እንተ፡አልባቲ፡ ግዕቀፈ፡ ወአሥዋክ፡ ወጐባጕጽ፡ ወአጽዳፍ፡ Syn. f. 314; ፍኖት፡መብእስ፡ወጐባጕዕ፡ Clem. f. 200; ምድር፡ዘኢኮነት፡ጐጻጕጸ፡ወዘባቲ፡ዛዕረ፡ታስተፌሥሖ፡ለእንስሳ፡ Fal. f. 64; Pl. ጐባጕዓት፡ viae salebrosae Lud. e Mss. Colb.

ገፍትአ፡ quadrl. I [جَفَّأ et كَفَّأ *vertit* vel *invertit* vas et effudit (ثَفَّى); 1 Reg. 31, 3 in uno codice inveni ገብትአ፡] 1) *vertere, invertere,* 1 Reg. 31, 9. 2) *avertere:* ገፍትኡ፡አዕይንቲሆሙ፡ከመ፡ኢይነጽሩ፡ Dan. ap. 1, 9; ትገፈትእዎ፡ለሕዝብ፡እምግብሩ፡ Ex. 5, 4. 3) *pervertere,* እለ፡ትገፈትእዎ፡ለርትዕ፡ Mich. 3, 9; ከመ፡ይገፍትእ፡ፍትሐ፡ምስኪን፡ Jes. 32, 7; ፍትወት፡ገፍትአ፡ልበከ፡ Dan. ap. 1, 56; Num. 32, 7; Hez. 13, 18; 3 Reg. 18, 18; 2 Tim. 2, 18; Tit. 1, 11. 4) *evertere, subvertere:* mensam Marc. 11, 15; Matth. 21, 12; መናብርተ፡ Sap. 5, 24; እገፈትእ፡መናብርተ፡ነገሥት፡ ወእገፈትእ፡ሰረገላ፡ወመስተጽእናነ፡ Hagg. 2, 22; tentorium Jud. 7, 13; urbes Gen. 13, 10. 19, 21. 25; Deut. 29, 22; Am. 4, 11; Jer. 20, 16. 27, 40; Jes. 13, 19; 2 Petr. 2, 6; turrim Kuf. 10; misit Deus ዐቢየ፡ነፋሰ፡ወገፍትአ፡አማልክቲሆሙ፡ ወደፈኖሙ፡ውስተ፡ምድር፡ Clem. f. 32; montes Job 9, 5; ገፍትአሙ፡ለአድባር፡እመሠረቶሙ፡ 28, 9; እመ፡ገፍትአ፡ለኵሉ፡ Job 11, 10; homines: ይገፈትአሙ፡ለኀያላነ፡ምድር፡ Job 12, 19; Sir. 10, 13; Hen. 94, 10; Jer. 23, 19; Am. 4, 11. a) *subvertere* et *dejicere* alqm a sede, Hen. 46, 5. b) *evertere* i. e. *ejicere:* ገፍታእኩ፡ኵሎ፡ንዋየ፡አፍአ፡እምነ፡ ... 2 Esr. 23, 8 (at legendum videtur ገደፍኩ፡).

ተገፍትአ፡ III, 1 1) *verti,* sc. in fugam Ps. 77, 12. 2) *perverti:* ተገፍትአ፡ዝሙትኪ፡ፈድፋደ፡እምነ፡ ... Hez. 16, 34; ይትገፈትኡ፡እለ፡ይሰምዑ፡ 2 Tim. 2, 14. a) *se perversum gerere* 2 Reg. 22, 27. b) *perverse tractari, injuria affici:* ዘተገፍትአ፡ Can. Ant. 18 (20). 3) *everti, subverti:* ከመ፡ተገፍትአት፡ሰዶም፡ወገሞራ፡ Jer. 29, 19; Deut. 29, 22; Thren. 4, 6; ትትገፈታእ፡ነነዌ፡ Jon. 3, 4; Prov. 11, 11; ἐῤῥάγη 4 Reg. 25, 4; ኢይትነዲ፡ተገፍትአ፡ቤቱ፡ Sir. 27, 3. 41, 5; ἐφθάρη Jes. 24, 4; Job 12, 15; de hominibus: ከማሁ፡ይትገፈትኡ፡ረሲዓን፡ καταστροφή Job 8, 19. 15, 21; Sir. 9, 11; κλυδωνισθήσονται Jes. 57, 20; ሐብል፡ይትገፈታእ፡ (*distortum rumpi*) Koh. 12, 6.

ግፍቱእ፡ part. *perversus*, διεστραμμένος: Jud. 5, 6; Deut. 32, 5; ይወፅእ፡ሕግ፡ግፍቱእ፡ Hab. 1, 4; ግፍቱኣነ፡ልብ፡ Hen. 100, 8; Phil. 2, 15; etiam *perplexus:* ጽልመት፡ግፍትእት፡ Hebr. 12, 18 Platt.

ግፍትአት፡ n. act. *subversio, eversio:* ደቂቀ፡ቆሬ፡ perierunt በግፍትአት፡ Phlx. 172.

ገፍታኢ፡ n. ag. *subversor, eversor:* Deus ገፍታኤ፡መናብርተ፡ኀያላን፡ Macc. f. 17.

ግፍታኤ፡ subst. *subversio, eversio:* ግፍታኤ፡ሰዶም፡ M. M. f. 229; Kuf. 16; Org.

ገፍዐ፡ vel ገፍአ፡ I, 1 [جَفَا *duriter et inique tractavit; injuria affecit*] Subj. ይግፋዕ፡ 1) *comprimere, arcte complecti,* Jud. 16, 29. 2) *reprimere:* ሀብት፡ዘበጽሚት፡ይገፍዕ፡ (v. ያጠፍእ፡) መዐተ፡ ἀνατρέπει (יִכְפֶּה de quo vid. Ges. thes. p. 704) Prov. 21, 14; *repulit* instantem Lud. e Vit. Baam. 3) *opprimere, injuria afficere, vim inferre, injuriam facere:* ይገፍዕ፡ ἄτοπα ποιεῖν Job 34, 12; ለሊሁ፡ይገፍዕ፡ ἠδίκησε Sir. 13, 3; Hez. 22, 7; Ex. 2, 13; c. Acc. pers.: Ex. 23, 9; 1 Reg. 12, 3. 4; Ps. 34, 1; Kuf. 28; Job 24, 10; Jes. 3, 15. 51, 23; Ep. Jer. 13; 4 Esr. 12, 46; Prov. 24, 44; Hez. 22, 29; Hen. 10, 15. 15, 11; Matth. 20, 13; Luc. 19, 8; ግፍዕክሙ፡ዘትገፍዑ፡ Hen. 98, 8. a) *impetum facere, irruere*

in alqm vel alqd Matth. 7, 25; Luc. 6, 48. b) *vim facere in* alqd, *violenter rapere* alqd, እስ፡ ሙሴ፡ ጸሊም፡ ገፍዓ፡ ለመንግሥተ፡ ሰማያት፡ በከመ፡ ይቤ፡ ወንጌል፡ (Matth. 11, 12; Luc. 16, 16) Sx. Sen. 24.

ተገፍዐ፡ III, 1 *inique opprimi, injuria affici, injuriam pati, vim pati:* Ex. 5, 16; Sir. 13, 3; ተገሬዐነ፡ Hab. 1, 2; ናሁ፡ ይትገፍዑ፡ ደቂቅነ፡ 2 Esr. 15, 5; ተገፍዐ፡ በዐውደ፡ ምኵናን፡ Chr. Ta. 11; እትገፋዕ፡ እምኔከ፡ Gen. 16, 5; 2 Petr. 2, 7; ለምንት፡ ኢትትገፍዑ፡ 1 Cor. 6, 7; ትትገፋዕ፡ መንግሥተ፡ ሰማያት፡ βιάζεται Matth. 11, 12; Luc. 16, 16.

ተጋፍዐ፡ III, 3 1) *sese invicem premere* vel *urgere,* ob angustiam loci: ወከኑ፡ ሰብእ፡ ይትጋፍዑ፡ ከመ፡ ይልክፉ፡ ዘፈረ፡ ልብሱ፡ Sx. Nah. 14. 2) *premere* vel *comprimere* alqm, de multitudine coarctata, c. Acc. pers.: Marc. 3, 9. 5, 24. 31; Luc. 8, 42. 3) *vim* vel *injuriam inferre:* ዘይትጋፋዕ፡ Clem. f. 93.

አስተጋፍዐ፡ IV, 3 oppressorem censere vel dicere alqm i. e. *violentiae* vel *injustitiae incusare, criminari* alqm: ለእግዚ"፡ ያስተጋፍዖ፡ በልቡ፡ αἰτιᾶται Prov. 19, 3.

ግፉዕ፡ part. 1) *oppressus, injuria affectus, vim passus,* Ps. 81, 3. 102, 6. 145, 5; አድኅኑ፡ ግፉዐ፡ Jes. 1, 17; ሰብአ፡ ግፉዓን፡ 25, 3; አውያተ፡ ግፉዕ፡ Sir. 32, 16. 4, 9; sine dubio etiam Jud. 12, 2. 2) *vim faciens, violentus,* βιαστής Matth. 11, 12.

ግፍዕ፡ subst. m. et f. (ut Hen. 99, 15) *oppressio, vis, violentia, injuria:* ዐመፃ፡ ወግፍዕ፡ Kuf. 35; Jer. 6, 7; Hen. 10, 16. 20. 13, 2. 91, 5. 6. 98, 8. 99, 15; ἀδικία Jes. 33, 15; ከመ፡ ትግበሩ፡ ላዕሌነ፡ ዐቢየ፡ ግፍዐ፡ Judith 7, 24; ἀδικήματα Jer. 22, 17; injuria quam quis patitur: ግፍዕክሙ፡ 1 Petr. 2, 20. a) injuria verbis facta: ነገረ፡ ግፍዕ፡ λόγος ἄδικος Prov. 29, 12; ወበሕቱ፡ እነግረከ፡ ግፍዐከ፡ Job 33, 8. b) በግፍዕ፡ *injuriâ, praeter jus, immerito:* አሕመመኒ፡ በግፍዕ፡ Job 34, 6; ἀδίκως Prov. 19, 5; የሐምም፡ በግፍዕ፡ 1 Petr. 2, 19.

ግፍዖት፡ n. act. *injuriae illatio, oppressio,* Form. Conf.

ገፋዒ፡ n. ag., Pl. ገፋዕያን፡ et ገፋዕት፡, *oppressor, tyrannus, injurius, injuriosus, violentus, dure tractans, is qui injuriam fecit:* ገፋዕያን፡ Kid. f. 4; መኳንንት፡ ገፋዕያን፡ τύραννοι Sap. 6, 10; ብእሲ፡ ገፋዒ፡ ἄδικος Prov. 29, 27; ἐκδικητής Ps. 8, 3; ገፋዒሁ፡ Sir. 4, 9; ገፋዒከ፡ ἀντίδικός σου Jer. 28, 36; 2 Reg. 22, 3; ኖሎት፡ ገፋዕት፡ አበግዖሙ፡ Asc. Jes. 3, 24; ኖሎት፡ ገፋዕያን፡ መርዔቶሙ፡ Clem. f. 154. 197; አነ፡ ውእቱ፡ ገፋዒ፡ ὁ ἁμαρτῶν 1 Par. 21, 17.

ተገፋዒ፡ n. ag. (III, 1) *oppressus, injuria affectus,* Lud. Comm. hist. p. 495 n. 8.

ጠ፡ litera alphabeti Aethiopici XXI[a], quae ጠይት፡ nominatur.

ጠሀረ፡ i. e. טָהֵר طَهُرَ *purum esse* vel *fieri.*

አጥሀረ፡ II, 1 *purgare, purificare, lustrare,* de lustrationibus Judaeorum sacris: በዘ፡ ያጥሀሩ፡ አይሁድ፡ Joh. 2, 6; በእንተ፡ አጥሀሮ፡ 3, 25; M. M. f. 61.

ተጣሀረ፡ III, 3 *sese purificare* vel *lustrare:* ኢትትኀፀቡ፡ ኵሎ፡ ጊዜ፡ ወኢትግበሩ፡ ዘከመ፡ ያለምዱ፡ ተጣሀሮ፡ (ni emendare malueris ተጥሀሮ፡ III, 1) Did. 33.

ጥሀር፡ subst. *puritas* sensu ethico, *castitas*; Gad. Ad. f. 146.

ጥሀረት፡ n. act. *purificatio, lustratio,* Joh. 3, 25 in tit.

ጠሊ፡, ጠሊት፡ *caper, capra* vid. sub ጠለየ፡

ጠለ፡ I, 1 [טַל טלל ros, طَلَّ *leviter* terram *humectavit* ros] *humere, madere, pinguem esse, pinguefieri:* ትጠልል፡ ምድር፡ እምሥብሐሙ፡ (ἐμπλησθήσεται, יְדֻשַּׁן) var. pro ይጠልቅ፡ Jes. 34, 7; ትጠልል፡ በቅብእ፡ ሢበትየ፡ Ps. 91, 10; ኵሉ፡ ነፍስ፡ እንተ፡ ትባርክ፡ (v. ትትባረክ፡) ትጠልል፡ (v. pro ስፍሕት፡) Prov. 11, 25. — (Quod Lud. e Lit. Epiph. affert ረሰየ፡ ላቲ፡ ደመና፡ ልብሰ፡ ወበጊሜ፡ ጠለላ፡ manifesto errore pro ጠብለላ፡ scriptum est nec significatus *madidare* inde probari potest). — *Rad. Abb.:* ጠለ፡ ዘ፡ ለመለመ።

አጥለለ፡ II, 1 *madefacere* a) *pinguefacere:* ያጠልል፡ አዕዕምተ፡ πιαίνει Prov. 16, 1 (15, 30); Sir. 26, 13; ያጠልለከ፡ አዕዕምቲከ፡ Jes. 58, 11; Lit. 173, 3; Lit. Cyr.; መሥዋዕቱ፡ ለጻድቅ፡ ያጠልሎ፡ ለምሥዋዕ፡ λιπαίνει Sir. 32, 8; ያጥልል፡ ለከ፡ ቍርባንከ፡ Ps. 19, 3. b) *rorare, humore* vel *rore* sive *recreare* sive *fecundare:* ማኅበረነ፡ ስቁ፡ (o Christe) ወአጥልል፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; በማየ፡ ጸሎቱ፡ ጽምአ፡ ነጋድያን፡ አጥለለ፡ Enc. Hed. 19; በጠለ፡ ምሕረቱ፡ ያጥልል፡ እግዚ"፡ ነፍሳቲክሙ፡ Genz. f. 153. c) trsl.: *potum refrigerantem sumere:* እንበለ፡ ይብልዑ፡ እክለ፡ ወማየ፡ ያጥልሉ፡ Enc. Sen. 19.

ጥሉል፡ part. *humectatus, madidus, humidus, roscidus, pinguis,* de terra: Num. 13, 20; Hen. 26, 1; በብሔር፡ ጥሉል፡ ἐν τόπῳ πίονι Jes. 5, 1; ውስተ፡ ጺአት፡ ጥሉል፡ Hez. 34, 12; ደብር፡ ጥሉል፡ τετυρωμένος Ps. 67, 15. 16. a) *fertilis, fecundus,* de fluvio Lud. e Mss. Colb. b) *pinguis, opimus, pinguedine perfusus,* de cibis: መበልዕት፡ ጥሉላት፡ F. M. 14, 5; tempore jejunii ኢይብልዑ፡ ጥሉላተ፡ Can. Laod. 49 (50); Enc. Ter 10; de mensa: ትወርድ፡ ማእድከ፡ እንዘ፡ ምሉእ፡ ወጥሉል፡ πλήρης πιότητος Job 36, 16; trsl.: ርሥአን፡ ጥሉል፡ Ps. 91, 14; Sx. Jac. 6; de hominibus *opimis* vel *opulentis,* Ps. 21, 32.

ጠል፡ subst., m., raro f. (ut Hos. 6, 4), Pl. ጠላት፡ 1) *ros, pluvia tenuior:* δρόσος Gen. 27, 28; Num. 11, 9; Deut. 32, 2; Jud. 6, 37; 2 Reg. 1, 21; Cant. 5, 2; Job 29, 19; Ps. 132, 3; Dan. 4, 12; Hos. 6, 4. 13, 3; Mich. 5, 6; Hen. 2, 3. 60, 20. 76, 8. 9; ὑετός Hez. 22, 24; Pl.: *guttae roris:* ደመናት፡ ያውሕዙ፡ ጠላተ፡ δρόσους Prov. 3, 20; ጠለ፡ ገዳም፡ ψεκάδες ὀρέων Job 24, 8. De rore resurrectionis (Jes. 26, 19) vid. Clem. f. 157. 2) *pinguedo, liquor pinguis,* πιότης Gen. 27, 28; Ps. 35, 9; Hez. 25, 4; ጠላት፡ Ps. 64, 12; እሉኬ፡ ደቂቀ፡ ጠላት፡ እሙንቱ፡ Zach. 4, 14.

ጥላል፡ subst. *pinguedo, cibi pingues:* ጥላሊሁ፡ ለማእድ፡ Gad. Lal.

መጥለል፡ part. (exspectaveris መጥልል፡) *humectans:* ከመ፡ ዘመጥለል፡ (Cod. Tub.: ዘበመዋዕል፡) ሙሓዝ፡ Lud. ex Enc. Genb. 20.

መጥለሊ፡ part. c. term. adj. *humectans* i. e. *recreans:* አስተየኒ፡ ዘንተ፡ ወይነ፡ ኀይል፡ መጥለሊ፡ Tab. Tab. 95.

አንጠለጠለ፡ quadrl. V „*guttatim* vel *particulatim decidere*": ተቀሥፈ፡ አባለ፤ እስከ፡ ሥጋሁ፡ አንጠለጠለ፡ (Cod. Tub.: ተበጽለ፡) Lud. ex Enc. Mag. 17.

አንጦለለ፡ *laxum dependere* vid. sub **ጠውለለ፡**

ጠለመ፡ i. e. ظَلَمَ ܛܠܰܡ *injuria affecit, inique, perfide egit:* **ጠለሙ፡በበይናቲሆሙ፡ ... ወበአንተዝ፡ይከውን፡ቀትለ፡ዐቢየ፡ማእከሌሆሙ፡** Lud. e Libr. Myst.

ጥልም፡ et **ጥልማ፡** subst. *jaspis* gemma, ut videtur: **ጥልም፡** Ex. 36, 18 (C: **ኢያስጲስ፡** Hebr. יַהֲלֹם); **ጥልማ፡** Macc. f. 3; Kbr. Nag. n. 17. — *Voc. Ae.:* **ያስቢስ፡ወጥልም፡፩**።

ጠሊሳን፡ n. prgr. [طَيْلَسَان] 1) *amiculi* species: **ጠሊሳን፡ንግሥ፡ሶቤሃ፡ከደና፡** Deg.; **አትሚንይ፡ለስዒም፡ጠሊሳነ፡ጳውሎስ፡** Deg. 2) in specie: vestimentum sacerdotum Christianorum, *superhumerale* (vid. Renaud. lit. I p. 178): **ጠሊሳኑ፡ይኩን፡ጽዕድው፡** F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡** c. 195).

ጠልሰም፡ i. e. طِلَّسْم τέλεσμα *imago magica*, vulgo *talisma*, d'Abbadie Cat. p. 48. 98; Pl. **ጠልሰማት፡** Abush. 51.

ጠለቀ፡ et **ጠልቀ፡** I, 1 [vicina sunt طَلَى *illevit, inunxit*, طَلَخَ تَلَّخَ *contaminavit*, طَلَسَ *delevit*, ܛܘܠܫܐ *macula*, دَلِخَ *pinguis fuit*] 1) *oblini* i. e. *contaminari, inquinari:* ὁ Λόγος **ኢጠለቀ፡ኀዲሮ፡ውስተ፡ማኅፀና፡** οὐκ ἐμιάνθη οἰκήσας μόρια, ho. Procli in Cyr. f. 120. 2) pinguedine repleri vel *satiari ad nauseam:* **ትጠልቅ፡ምድር፡እምሥብሐሙ፡** ἐμπλησθήσεται Jes. 34, 7 in Cod. Laur. (in caeteris **ትጠልል፡**). 3) *nausea* vel *taedio captum esse, fastidire, taedet* vel *pertaesum est* alqm rei, c. c. **እምነ፡** rei: **ጠለቀት፡** (v. **ጠልቀት፡**) **ነፍሳ፡እምኔሆሙ፡** ἀπέστη Hez. 23, 17; **እለ፡ጠለቀት፡** (v. **አጥለቀት፡**) **ነፍስኪ፡እምኔሆሙ፡** 23, 22. 28; c. Acc. rei vel pers.: **ሰቈራረ፡ከንክሙኒ፡ወጠለቅክሙ፡** Jes. 1, 14. 4) *detestabilem facere* vel *calumniari* alqm (dubium utrum I, 1 an I, 2), c. Acc. **ጠለቀቶ፡ቅድመ፡እግዚአ፡** Kuf. p. 139 var. (at vid. **ጠቀለ፡**). — *Voc. Ae.:* **ይጠልቅ፡ብ፡ይሰለቻል፡**; *aliud:* **ዘ፡ዐመፃ፡ያወርድ**።

አጥለቀ፡ II, 1 1) *satietatem afferre, nauseam facere, taedio esse* alicui, c. Acc. pers. et Nom. rei: **ጸገብክሙ፡እስከ፡ያጠልቀክሙ፡** Hos. 13, 6; **ብልዑ፡ሥብሐ፡እስከ፡ያጠልቀክሙ፡** Hez. 39, 19. 2) *taedium* vel *fastidium habere* rei, c. **እምነ፡** rei Hez. 23, 22 var. (vid. sub **ጠለቀ፡**).

አጠለቀ፡ II, 2 *inquinare, polluere:* **ርኵሱ፡ለብእሲ፡ቀታሊ፡ያጤልቆ፡** Prov. 24, 9.

ተጠለቀ፡ III, 2 *inquinari, contaminari:* Christo inerat **ልቡና፡ሰብእ፡ዘኢተጠለቀ፡በኀጢአት፡** ho. Epiphanii in Cyr. f. 117.

ጥሉቅ፡ part. 1) *oblitus, inquinatus, pollutus*, sanguine Gad. Ad. f. 107. 2) *impurus, lutulentus:* **አውገዝነ፡ዕጢጋት፡ወጥሉቃተ፡ትምህርታቲሁ፡** sc. Nestorii, Epist. Joh. Ant. ad Cyr., in Cyr. f. 114. — (Sec. Lud. etiam *salax*, qui scortatione se polluit).

ጥልቀት፡ n. act. et subst. 1) *contaminatio, pollutio, impuritas, macula:* Judae 23; Eph. 5, 27; **ንጹሕ፡እምጥልቀት፡** (μῶμος) Cyr. ad Th. f. 7; **እንዘ፡አልቦ፡ጥልቀት፡** μώμου μακράν f. 14 al., Lit. f. 158, 2; **ቤተ፡ክርስቲያን፡እንተ፡እንበለ፡ጥልቀት፡ንጽሕት፡** Kid. f. 7; **እምኵሉ፡ጥልቀተ፡ኀጢአት፡** Kedr f. 12; Org.; **ንጹሕ፡እምጥልቀት፡** Kedr f. 8; **ጥልቀተ፡ገዐሙ፡** Org. 7. 2) Joh. 7, 31 rom. in tit. legitur **በጥልቀት፡ፋሲክ፡ምንበብ፡** quod nescio an exponendum sit „in pollutione vel profanatione i. e. *solutione* vel *clausula* Paschatis“ (coll. Joh. 7, 37) — (Lud., coll. طلق, statuit *hilaritas, serenitas*, sed haud intelligi potest quid sibi velit „in hilaritate Paschatis“). — *Voc. Ae.:* **ጥልቀት፡ዘ፡ሕርም፡** v. **ሕርመት፡**

ጥላቂ፡ subst. *contaminatio, macula:* **መልአ፡ጥላቂ፡ዘቦቱ፡** κηλῖδα τὴν ἐν αὐτῷ καταχρίσας Sap. 13, 14; **ጥላቂ፡ኀጢአት፡** Ssal. Req.; Kedr f. 34.

ጠልዐ፡ I, 1 ut videtur *pinguescere* i. e. *luxuriare* [cfr. **ጠሊ፡**], de planta: **ናሁ፡ትጠልዕ፡** πιαίνεται Hez. 17, 10; at caeteri codices praebent **ትነውኅ፡**, quare dubium est annon **ጠልዐ፡** ex arab. طلع exponendum sit.

ጠለየ፡ rad. inus., cui respondet ܛܠܐ *recentem, tenerum esse.*

ጠሊ፡ subst., m., sing. et coll., f. **ጠሊት፡**, Pl. c. **አጣሊ፡** [טָלֶה *agnus tenellus*, طَلِيّ *pullus ovillus*, طَلًا *pullus dorcadis* recens natus, ܛܠܝܐ *parvulus*] *pecus caprinum, capra, capella, caper, capellus, hoedus, hircus:* sing. m. **ጠሊ፡** αἶξ Gen. 15, 9; Lev. 17, 3; 1 Reg. 19, 13; ἔριφος Jes. 11, 6; f. **ጠሊት፡** χίμαιρα Lev. 4, 28. 5, 6; αἶξ Lev. 22, 27; Num. 15, 27; coll. **ማእሰ፡ጠሊ፡** Num. 31, 20; **ጸጕረ፡ጠሊ፡** Ex. 25, 4; **ማሕስዐ፡ጠሊ፡** Gen. 37, 30. 38, 17. 20; Jud. 6, 19. 13, 15. 15, 1; 1 Reg. 16, 20; **ሐራጊተ፡ጠሊ፡** 2 Par. 17, 11; **ጠሊ፡** τράγοι Ps. 49, 14; Hebr. 9, 12. 19; Pl. **አጣሊ፡** αἶγες, αἰγίδια Judith 2, 17; 2 Par. 31, 6; 1 Reg. 10, 3. 25, 2; Lev. 3, 12; Gen. 32, 15; Cant. 4, 1. 6, 5; Kuf. 6; **አብሓኵ፡አጣሊ፡** Gen. 30, 35. 32, 15; **ሐርጌ፡እምውስተ፡አጣሊ፡** Lev. 4, 23. 9, 3; Deut. 14, 4; πρόβατα (צֹאן) 1 Par. 12, 40. 27, 31; 2 Par. 5, 6. 14, 15. 15, 11. 32, 29. 35, 8; fem.: **አብሓኵ፡የዐርጉ፡ዲበ፡አጣሊ፡** Gen. 31, 10. 12; **አጣሊ፡አንስት፡** Macc. f. 1; masc.: Jes. 34, 6; χίμαροι Ps. 65, 14; κριοί 1 Esr. 6, 28; Hez. 27, 21; ἔριφοι 1 Esr. 1, 7; Matth. 25, 32 seq.; Clem. f. 157. — *Voc. Ae.:* **ጠሊ፡ዘ፡ፍየል**።

አንጠልጠለ፡ vid. sub **ጠለለ፡**

I. **ጠሐለ፡** (an **ጥሕለ፡**?) I, 1 *residēre, subsidēre* in excernendo, percolando: **ውስተ፡መንጠፍት፡ይጥሕል፡ሐሠር፡** ἐν σείσματι κοσκίνου διαμένει κοπρία Sir. 27, 4. — *Rad. Abb.:* **ጥሕለ፡ዘ፡አተላ፡ሆነ**።

ጣሕል፡ subst. *faex, sedimentum, crassamentum* [طَحِل *turbidus*, de vino; *musco obductus*; an etiam ܛܚܠܐ?] ὁ τρυγίας Ps. 74, 8; **ወይን፡ዘእንበለ፡ጣሕል፡** M. M. f. 33. — *Voc. Ae.:* **ጣሕል፡ዘ፡ሐተላ፡** v. **አተላ**።

II. **ጠሐለ፡** i. q. amh. **ጣለ፡** *projicere, prosternere* [טַלְטֵל, הֵטִיל, قَتَلَ?].

ጥሑል፡ part. *projectus, prostratus*, Gad. Ad. f. 5. 9. 18. 60. 107.

ጥሕረ፡ et **ጠሐረ፡** I, 1 [שָׁחַל *rugiit*; شَحَرَ تَحَّلَ *rudit* asinus,

at طحر (طحر) *anhelavit*] *rugire*, de leone: ጠሐሩ፡ ላዕሌሁ፡ ዐናብስት፡ Jer. 2, 15; ጥሕረት፡ ላዕሌየ፡ 12, 8; ይጥሕሩ፡ ከመ፡ ዐናብስት፡ Jes. 5, 29; በከመ፡ ይጥሕር፡ ዐንበሳ፡ ወእጓለ፡ ዐንበሳ፡ 31, 4; Am. 3, 4; Hez. 22, 25; Ps. 103, 22; Num. 23, 24; 4 Esr. 11, 41; 1 Petr. 5, 8; Apoc. 10, 3; de aliis bestiis: አራዊት፡ እለ፡ ይጥሕሩ፡ በጥርኡ፡ ቃል፡ መፍርህ፡ Sap. 17, 18.

አስተጣሐረ፡ IV, 3 *facere ut rugitu sese excipiant:* ያስተጣሕር፡ ነገሥት፡ ከመ፡ ንቃው፡ ዐንበሳ ፤ ያአረውዮ፡ ለየዋሀ፡ ከመ፡ ድብ፡ ኀራስ፡ M. M. f. 71.

ጣሕር፡ subst. *rugitus*, leonis Job 4, 10; ድምፀ፡ ጣሕሩ፡ Hez. 19, 7; ከመ፡ ጣሕረ፡ ዐንበሳ፡ Fal. f. 41; Org. 1; መዐተ፡ ንጉሥ፡ ከመ፡ ጣሕረ፡ (v. ጥሕረተ፡) ዐንበሳ፡ Prov. 19, 12. (Lud. addit: „de leaena dicitur ንቋው፡“; quod dubito).

ጥሕረት፡ n. act. *rugitus*, Prov. 19, 12 var.; Deg.

ጥሕን፡ subst. [טחן ܛܚܢ طَحَنَ *moluit*, طِحْن *farina*] *polenta, farina hordacea*, ἄλφιτον Ruth 2, 14; 1 Reg. 17, 17. 25, 18; 2 Reg. 17, 28; Judith 10, 5; M. F.

ጠመ፡ vid. sub ጠመ፡ *Rad. Abb.:* ጠመ፡ ዘ፡ ጠመጠመ፡

ጦማር፡ vel ጡማር፡ (etiam ጣማር፡) n. prgr. sc. τομάριον (طومار), m. et f., Pl. ጦማራት፡ *tomus, volumen, libellus, codicillus, literae, diploma:* ንሣእ፡ ለከ፡ ጦማረ፡ (v. ጡማረ፡ v. ጣማረ፡) ክርታስ፡ ዐቢየ፡ ወሐዲሰ፡ τόμος Jes. 8, 1; መጽሐፈ፡ ጦማረ፡ ሄርማ፡ Herm. p. 108; ጦማረ፡ መልእክት፡ Cat. Mus. Brit. p. 17 et 18 ann. 9; ዘሀሎ፡ በዚዋዌ፡ እምድኅረ፡ ፳ዓመት፡ ወኢበጽሐ፡ እምኀቤሁ፡ ጦማረ፡ መልእክት፡ (i. e. epistola) F. M. 12, 7; cum inthronisaretur patriarcha, ተነበ፡ ጦማረ፡ ሢመቱ፡ Sx. Masc. 4; ጦማረ፡ ልዮን፡ (literae Leonis ad Synodum scriptae) Sx. Masc. 7; diploma Imperatoris, Regis, Episcopi al. Abush. 50 passim; Lucas evangelista moribundus መጻሕፍተ፡ ወጦማራተ፡ እለ፡ ነበሩ፡ ምስሌሁ፡ seni cuidam dedit Sx. Teq. 22. In specie ጦማር፡ appellatur Epistola quaedam fictitia de Sabbatho rite observando scripta, quam coelitus demissam perhibent (ወረደት፡ ዛቲ፡ ጦማር፡ እምሰማይ፡), Cod. Mus. Brit. XIV (vid. Cat. p. 13); Zeitschrift der deutschen morgenld. Gesellschaft t. I p. 16—21; d'Abbadie Cat. p. 15. 104. 211. — *Voc. Ae.:* ክርታስ፡ ጦማር፡ ዘ፡ ክታብ፡; *Rad. Abb.:* ጦመረ፡ ዘ፡ ጻፈ፡ ።

ጠመቀ፡ inus., cui vicinum est ጠምዐ፡ q. v. Quod 1 Petr. 3, 21 rom. legitur ጠሚቀ፡, corruptum videtur; ትጥምቆ፡ Clem. f. 180 emendandum est ትምጥቆ፡; ትጠምቁ፡ Act. 1, 5 Platt lapsu calami pro ታጠምቁ፡ scriptum est.

አጥመቀ፡ II, 1 1) *intingere:* አጥመቁ፡ አዕርቅተ፡ ዘሠቀ፡ ጸጒር፡ ውስተ፡ ብሒእ፡ Sx. Nah. 1; *abluendi* causa: Marc. 7, 4; Did. 31. 2) *baptizare*, et abs. et c. Acc.; de baptismo Joannis Matth. 3, 11; Act. 1, 5. 19, 4; Judaeorum Matth. 23, 15; Christianorum Matth. 28, 19; Joh. 4, 1. 2; 1 Cor. 1, 14. 17. 15, 29; φωτίζειν (*illuminare* i. e. *baptizare*) Hebr. 10, 32; አጥመቆሙ፡ በስመ፡ አብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡ Clem. f. 234; Did. 39; ግሙራ፡ ኢ.መፍትው፡ ያጥምቃ፡ አንስት፡ Did. 15; Kid. f. 24; ለእመ፡ ተዳደቀ፡ ግብተ፡ ደዌ፡ ያጥምቅዎ፡ ፍጡነ፡ F. M. 27, 3; ሶበ፡ ተወልደ፡ ሕፃን፡ ጥዑየ፡ ይትዐገሡ፡ አጥምቆቶ፡ ibid.; በእንተ፡ ዘይደሉ፡ ያጥምቅዎ፡ ዳግመ፡ F. M. 27, 7; etiam c. Acc. baptismi: ከመ፡ ያጥምቆሙ፡ ጥምቀተ፡ ክርስትና፡ Sx. Mij. 25; trsl.: Matth. 3, 11; Act. 1, 5; 1 Cor. 10, 2; Deus አጥመቃ፡ ለምድር፡ በማየ፡ አይኅ፡ ወኀፀበ፡ እምኵሉ፡ ርስሐት፡ Macc. f. 7; etiam de ritu *adspergendi:* si quis iterum in ecclesiam recipitur ይግበር፡ ሎቱ፡ ካህን፡ ጸሎተ፡ ቄድር፡ በማይ፡ ወበዘይት፡ ወያጥምቆ፡ ወያስተስሪ፡ ሎቱ፡ Kedr f. 81.

ተጠምቀ፡ III, 1 1) *intingi, immergi, se immergere, ablui, lavari:* ἐβάφησαν Jos. 3, 15; ሖረ፡ ወተጠምቀ፡ ውስተ፡ ተከዚ፡ ዮርዳኖስ፡ 4 Reg. 5, 10. 14; ትጠመቅ፡ ውስተ፡ ነቅዐ፡ ማይ፡ Judith 12, 7; ተጠምቀ፡ ውስተ፡ ዮርዳኖስ፡ Gad. T. H.; ተጠምቀ፡ ውስተ፡ ይእቲ፡ ዐዘቅት፡ ዘናጥራን፡ Sx. Teq. 13; Sx. Masc. 1; ovis ተጠምቀ፡ ሀየ፡ በማይ፡ Sx. Hed. 15. 2) *baptizari*, Matth. 3, 6. 13; ተጠሚቆ፡ 3, 16. 23, 15; Marc. 16, 16; Luc. 3, 21; 1 Cor. 1, 13; እለ፡ ተጠመቅነ፡ በእግዚእነ፡ ውስተ፡ ሞቱ፡ Rom. 6, 3; Act. 19, 5. 22, 16; ጥምቀተ፡ (Platt: በጥምቀተ፡) ዮሐንስ፡ ተጠምቀ፡ Act. 18, 25; Marc. 10, 39; φωτίζεσθαι Hebr. 6, 4 rom.; Can. Neocaes. 12; Kid. f. 24. 26; እለ፡ ተጠምቁ፡ በሞተ፡ ኢየሱስ፡ Did. 3; እጠመቅ፡ በዋሕድ፡ ወልድ፡ ኢየሱስ፡ Did. 39; ወዓዲ፡ ይጠመቅ፡ በጳራቅሊጦስ፡ ibid.; ተጠመቅነ፡ በአሚነ፡ አብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡ Clem. f. 154; c. በኀበ፡ *ab* aliquo Did. 15.

ጥሙቅ፡ part. *baptizatus:* እለ፡ ጥሙቃን፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡ Clem. f. 226; እንዘ፡ ሀሎ፡ በዝየ፡ እመሂ፡ ጥሙቅ፡ አው፡ ንኡስ፡ ክር"ን፡ φωτιζομένων et κατηχουμένων Chr. Ta. 13.

ጥምቀት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ጥምቀታት፡ 1) *intinctio, ablutio:* ጥምቀታት፡ Marc. 7, 8; Hebr. 9, 10; Chr. ho. 9; አይሁድ፡ እለ፡ ቦሙ፡ ጥምቀታት፡ ዘዘዚአሆሙ፡ ibid. 2) *baptismus* Matth. 3, 7. 21, 25; Marc. 1, 4; Luc. 12, 50; Rom. 6, 4; Tit. 3, 5; Hebr. 6, 4 Platt; ቅዱስ፡ ጥምቀት፡ Kid. f. 23. 26; በእንተ፡ ሥርዐተ፡ ጥምቀት፡ F. M. 27; ውሉድ፡ እለ፡ ሞቱ፡ ዘእንበለ፡ ጥምቀት፡ F. M. 27, 5; ጥምቀት፡ ዘዳግም፡ ልደት፡ Did. 40; እምድኅረ፡ ነሥኡ፡ ጥምቀተ፡ Clem. f. 150; Did. 39; ስመ፡ ጥምቀትየ፡ nomen meum baptismale Sx. Ter 15; መጽሐፈ፡ ጥምቀት፡ d'Abbadie Cat. p. 213; ኀፀበ፡ በማየ፡ ጥምቀት፡ Enc. Nah. 4; ውሉደ፡ ጥምቀት፡ i. e. Christiani, Act. rom. in Epil.

ምጥማቅ፡ subst. m. et f. 1) *locus baptismi, baptisterium:* si aqua fluens est ውስተ፡ ምጥማቅ፡ Const. Ap. 20; Lud. e Vit. Barb.; ቤተ፡ ምጥማቃት፡ in ecclesia Kid. f. 6. a) *lavatio*, ut videtur: monachi, እለ፡ ይበልዑ፡ ኅቡረ፡ ወውስተ፡ ጸሎትሂ፡ ወቍርባን፡ ወምጥማቅ፡ ወውስተ፡ ኵሉ፡ ምግባረ፡ ሠናይ፡ ኅቡራን፡ Reg. Pach. b) ደብረ፡ ምጥማቅ፡ est nomen monasterii in Aegypto celeberrimi, in loco ubi ሰኰና፡ ኢየሱስ፡ infantis stetisse perhibetur, Sx. Genb. 24; ዋዜማ፡ ዘደብረ፡ ምጥማቅ፡ Deg. 2) ምጥማቃት፡ *piscina:* በኀበ፡ ምጥማቃት፡ እንተ፡ ላዕላይ፡ ፍኖት፡ κολυμβήθρα Jes. 7, 3. 22, 9; ምጥማቃት፡ ላዕላይ፡ 36, 2; 4 Reg. 18, 17; ነነዌስ፡ ከመ፡ ምጥማቃተ፡ ማይ፡ ማያ፡ Nah. 2, 8; 2 Esr. 12, 14. 13, 15. 16; Joh. 5, 2. 9, 7.

መጥምቅ፡ part. *baptista, baptizans:* ዮሐንስ፡ መጥምቅ፡ Matth. 3, 1. 11, 11. 17, 13; Marc. 6, 24; Luc. 7, 20; Genz. f. 68; Deg. al.; ሐናንያ፡ ለጳውሎስ፡ መጥምቁ፡ Sx. Teq. 4.

መጥምቃዊ፡ adj. rel. *baptista:* ዮሐንስ፡መጥምቃዊ፡ Phlx. 212.

ጠምዐ፡ I, 1 [vic. ጠመቀ፡ et ጸብኀ፡ טָבַל טָמַע צָבַע טָבַע تمغ صبغ ܨܒܥ al.] Subj. ይጥማዕ፡ *intingere, tingere, imbuere, immergere,* c. Acc. et ውስተ፡ Lev. 4, 6. 17. 9, 9. 11, 32; ጠሚዖ፡ 14, 6. 7; Num. 19, 18. 31, 23; 1 Reg. 14, 27; 4 Reg. 8, 15; ኢትጥምዖ፡ውስተ፡ማይ፡ Jer. 13, 1; ውስተ፡ኵሉ፡ዘርኢከ፡ኢትጥማዕ፡እዴከ፡ Sir. 34, 14; ትጠምዐኒ፡ውስተ፡ርስሐት፡ Job 9, 31; sederunt ad fluvium ወጠምዐ፡፩እምኔሆሙ፡ጸዅሲማሁ፡ወይቤሎ፡፩ለካልኡ፡ለምንት፡ታርሕሳ፡ Phlx. 78; ጠምዖ፡ለቤት፡ (ni ጦሞ፡ emendandum fuerit) Hen. 90, 28; c. dupl. Acc.: Luc. 16, 24. — *Voc. Ae.:* ጠምዐ፡ዘ፡ዘፈቀ ።

ተጠምዐ፡ III, 1 *intingi, immergi:* በከመ፡ይዴመር፡ሠርዮ፡ (i. e. ሜርዮ፡) ምስለ፡ፀምር፡ተጠሚዖ፡ Cyr. ad Th. f. 14; trsl.: ለእመ፡ተጠምዐት፡ነፍስከ፡ውስተ፡ኀሊናት፡እኪት፡ትከውን፡ጸሎትከ፡ዘኢንጽሕት፡ Phlx. 161.

ጥሙዕ፡ part. *intinctus, immersus:* ቅዳጅ፡ጥሙዕ፡ M. F.; ጥሙዓን፡ደም፡ Enc. Teq. 29.

ጥምዐት፡ subst., Pl. ጥምዐታት፡ *tinctura, liquor tinctorius:* ጥምዐተ፡ሕበሪሁ፡ Jud. 5, 30; ጥምዐታተ፡ሕብር፡ Hen. 8, 1; F. N. 35; Enc. Haml. 3; አንስት፡ኢይግበራ፡ላዕለ፡መላትሒሆን፡ጥምዐታተ፡ቀይሓተ፡ F. M. 34, 8; ርቱዕ፡ለአንስት፡ይትገልበባ፡ርእሶን፡በንጽሕ፡ወአከ፡በአሥንዮ፡ላሕየ፡ገጾን፡ወጥምዐታት፡ወተኵሕሎ፡ወተሰርግዎ፡ Did. 3.

መጢማ፡ subst. *siphon:* ንሣእ፡መጢማ፡ዘማይ፡ወንፋሕ፡ውስተ፡ሰማይ፡ Herm. p. 44 (forma suspecta, etymon incertum; an pro መጥማዕ፡? quamquam in dialecto Tigre ጤመ፡ i. q. aeth. ጠመ፡ significat).

ጠመየ፡ i. q. ጠወየ፡

መጥመይ፡ subst. *instrumentum torquendi:* ግበር፡መጥመየ፡ወመዋሥርተ፡ወጤገነ፡ወጽሕርተ፡ወመንኰራኵረ፡ሰረገላ፡ Sx. Ter 15.

ጥር፡, sec. Lud. etiam ጠር፡, nomen mensis Abyssinorum quinti, qui XXVII° Decembris sec. Cal. Jul., VIII° Januarii sec. Cal. Greg. incipit et mensi Aegyptiorum ⲦⲰⲂⲒ respondet.

ጠርሰ፡ I, 1 [i. q. ፀርሰ፡ ضَرِسَ] *stupere, stupidum fieri* de dentibus, vel *stupidos habere dentes,* ex rei acidae usu, ወደቂቅ፡ይጠርሱ፡ (v. ፀርሱ፡) ስነኒሆሙ፡ Jer. 38, 29; ለሊሁ፡ይጠርስ፡ (v. ይፀርስ፡) ስነኒሁ፡ 38, 30; ደቂቅ፡ጠርሱ፡ (v. ፀርሱ፡) ስነኒሆሙ፡ Hez. 18, 2.

ጥርስ፡ subst., Pl. ጥረስ፡ et አጥራስ፡ [i. q. ዕርስ፡ ضِرْس ܛܶܪܳܢ] *dens molaris:* Ex. 21, 27 var.; Num. 11, 33 var.; አንገፍክዎሙ፡እማእከለ፡ጥረሲሆሙ፡ዘመሠጡ፡ Job 29, 17; ጥረሲሁ፡መከርከር፡ Prov. 24, 37; Ps. 57, 6; መሲኅ፡አጥራስ፡ Sx. Masc. 18.

I. **ጠረቀ፡** I, 1 ut videtur amh. (vid. Isenb. lex. p. 181) *firmare:* ጥርቆ፡ለገብርከ፡ Lud. e Ssal. Req.

II. **ጠረቀ፡**, quod cum ፀርቀ፡ et ܛܪܩ (طَرَّ) componendum *scindere* significasse videtur. — At Rad. Abb. praebent ጠረቀ፡ዘ፡ቀዘነ፡

አጥራቂ፡ adj. *scissos* vel *laceratos testiculos habens,* ut videtur, Lev. 22, 24; Gr. exhibet ἀπεσπασμένος. — *Voc. Ae.:* አጥራቂ፡ዘ፡ተቀማጥ ።

ጥሬቡናስ፡ n. prgr. sc. *tribunus* Epist. Joh. Ant. ad Cyr. in Cyr. f. 114; Pl. ጠርበናት፡ legitur M. M. f. 19 (vid. sub ጋላት፡).

ጠርቤንቶስ፡ጤርቤንጦስ፡ጤርበንቶስ፡ጤሬብንቶስ፡ጤቤሬኖቶስ፡ጠርቤንቶ፡ al., n. prgr. sc. τερέβινθος, *terebinthus* a) arbor Jos. 24, 26; Sir. 24, 16; Jes. 1, 30. 6, 13; Kuf. 13. b) fructus seu nuces terebinthinae, ut videtur, Gen. 43, 11; Kuf. 42. — *Voc. Ae.:* ተነከ፡ወዳዕሮ፡ወጠርቤንቶ፡ዘ፡ወርከ ።

ጠርቢዜር፡, **ጠርገዘቤጤር፡**, **ጤርዜጤር፡** n. prgr. corruptum sc. πρεσβύτερος ጠርገዘቤጤር፡ M. M. f. 325. — *Voc. Ae.:* ጠርቢዜር፡ v. ጤርዜጤር፡ዘ፡ቀሲስ፡; ጠርዘቤጤር፡ዘ፡ሊመት፡ቅስና ።

ጠርኀ፡ I, 1 et 2 [vic. ጸርኀ፡] *clamare, vociferari:* ኢይኬልሕ፡ወኢይጠርኅ፡ (v. ይጤርኅ፡) Jes. 42, 2; እንዘ፡ይጠርኁ፡ Act. 22, 23 Platt; c. በ፡ *appellare* alqm, *provocare* ad alqm, Act. 25, 11 Platt. — *Voc. Ae.:* ጠርኀ፡ዘ፡ጮኸ፡(ጬኸ፡).

አጥርኀ፡ II, 1 *clamare facere; Voc. Ae.:* ያጠርዖ፡ዘ፡ያስጮኸው፡ v. ያስጬኸዋል፡

ጥርኅ፡ vel **ጥራኅ፡** subst. *clamor, vociferatio:* በጥርኅ፡ (v. በጥራኅ፡) ቃል፡መፍርህ፡ Sap. 17, 18; formam ጠርኅ፡ Lud. affert e Libr. Myst.

ጠራኂ፡ n. ag. *vociferator,* Lud. sine auct.

ጠራው፡ subst. i. q. ትርያ፡ ثُرَيَّا *plejades* stellae: ከከብ፡ጠራው፡ Lud. ex Enc. Masc. 15 (at in Sx. Tub. ሀገረ፡ጠራው፡).

ጥራዝ፡ subst. [طِرْس طِلْس] *plagulae, chartae, fasciculus chartarum,* (Heft): mulier quaedam ወምስሌሃ፡፩ጥራዝ፡እመጽሐፈ፡መልእክቱ፡ለጳውሎስ፡ወትቤሎ፡ተሣየጥ፡እምኔየ፡ወንሥአ፡ለይእቲ፡ጥራዝ፡ Sx. Mag. 13; ፫ጥራዛት፡ከልኣን፡ ibid.; d'Abbadie Cat. préf. p. XIII.

ጠርገዘቤጤር፡ vid. sub ጠርቢዜር፡

ጠረየ፡ rad. inus., cui comparanda videtur ثَرَا *multus ac numerosus evasit;* ثَرِيَ *multis opibus polluit,* (nequaquam יָרַשׁ i. e. ወረሰ፡ Schrader de linguae Aethiop. indole p. 15).

አጥረየ፡ II, 1 1) *acquirere, sibi comparare,* opes, bona: Gen. 12, 5. 26, 14. 31, 18. 36, 6. 46, 6; Kuf. 28; Koh. 2, 7; ንዋይ፡ዘአጥረየ፡ Job 20, 29. 2, 4; አጥረይኩ፡ሠናየ፡ጥሪተ፡ Sir. 51, 21; አንተ፡ርቱዕ፡ታጥርያ፡ Jer. 39, 7; ታጠርዩ፡በዝ፡ብሔር፡አብያተ፡ 39, 15; Matth. 10, 9. 19, 21; Luc. 18, 12; Hen. 91, 13. 97, 8; አጥርዩ፡ጥሪታተ፡ F. N. 24, 4; servos Ex. 21, 2; Lev. 25, 44. 45; አጥርዮን፡ Jes. 26, 13; Gen. 47, 19; homines tamquam peculium: ኅሩያንየ፡እለ፡አጥረይኩ፡ Jes. 43, 21; amicum: አጥሪ፡ዐርከ፡ Prov. 17, 17; filium Gen. 4, 1;

res varias, ut arma Kuf. 11; ልብነ፡እምከመ፡አጥረየ፡ክንፈ፡ወርሐቀ፡እምግባራት፡ዓለም፡ Chr. Ta. 22; ንጽሀቀ፡ለአጥርዮት፡ዝንቱ፡ Chr. Ta. 34; sapientiam Prov. 16, 22. a) abs.: *acquirere peculium:* አጥረይኩ፡በውስተ፡አሕዛብ፡ Sir. 24, 6. b) *quaestum facere*, Sx. Teq. 11. 2) *possidere:* Koh. 7, 12; ዘአጥረየ፡ Jes. 1, 3; Gen. 13, 5; Lev. 14, 34. 20, 24; እለ፡ያጠርዩ፡ Judith 8, 22; ነፍስ፡ዐዋግ፡ታህጉሎ፡ለዘአጥረያ፡ Sir. 6, 4; አመ፡አጥረይኩ፡ኪያኪ፡ማርያም፡ Enc. Haml. 20; passim *habere, uti:* እለ፡አጥረይዋ፡ለኀጢአት፡ χρωμένοις αὐτῇ Prov. 10, 26. 17, 8; አጥረይክዋ፡ለኀጢአት፡በሕቲትየ፡ Lud. e Vit. Dan.; 1 Thess. 4, 4.

ተጠርየ፡ III, 1 *acquiri, comparari:* አንተ፡ኀለይከ፡ከመ፡ጸጋ፡እግዚ"፡ትጠረይ፡በብሩር፡ F. M. 25, 1 (vid. Act. 8, 20); F. N. 5; ዘይጠረይ፡ (mercaturâ) F. N. 34; ጸጋ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡እንተ፡ትጠረይ፡በጥምቀት፡ Phx. 20; ትሩፋት፡ (virtutes) እንተ፡እምኔሃ፡ትጠረይ፡ንጽሐ፡ልብ፡ Phlx. 4; N. T. rom. t. I p. 100b.

ጥሩይ፡ part. *acquisitus, possessus*, Lud. sine auct.

ጥሪት፡ subst. (proprie part. f.), f. et m., Pl. ጥሪታት፡, *res quaestu partae, possessio, opes, bona, facultates, peculium:* πόνοι Prov. 3, 9; κτῆσις Gen. 46, 6; Lev. 25, 10. 13; Kuf. 13; ጥሪት፡ብዙኅ፡ Prov. 1, 13. 8, 18; Sir. 42, 4; Koh. 2, 7. 8; κτῆμα ጥሪት፡ክቡር፡ Prov. 12, 27; Hos. 2, 17; Matth. 19, 22; Marc. 10, 22; Act. 2, 45; ὑπάρχοντα Prov. 6, 31; Matth. 19, 21; ብዙኅ፡ጥሪት፡ πλῆθος ἀγαθωσύνης Koh. 5, 10; ለጥሪትክሙ፡ Lev. 25, 45. 46; Ex. 25, 2 al.; θρέμματα Joh. 4, 12; Kuf. 45; 4 Reg. 3, 17; ሕዝበ፡ክህነት፡ወመንግሥት፡ውእቱ፡ወጥሪት፡ውእቱ፡ (סְגֻלָּה) Kuf. p. 121; Chrys. crebro; ዘቲ፡ጥሪታት፡ Phlx. 28; Chr. Ta. 28; አጥርዮ፡ጥሪታት፡ F. N. 24, 4.

ጥሩይ፡ adj. vel subst., Pl. ጥሩያን፡ *possidens, possessor:* ወአልብክሙ፡ጥሩያኒሆሙ፡ (v. ጥርያኒሆሙ፡) nec habebitis (eos) possidentes eos Hen. 14, 6.

መጥሪት፡ subst., Pl. መጥርያት፡, Pl. Pl. መጥርያታት፡ (quae forma sola hucusque reperta est) *res acquisitae, possessiones* varii generis: በእንተ፡አንስቲያሆሙ፡ወውሉዶሙ፡ወመጥርያታቲሆሙ፡ወኪነታቲሆሙ፡ Phlx. 3.

ጥሬይ፡ adj. [amh. ጥሬ፡; טָרִי طَرِىٌّ *recens*] *crudus, incoctus*, Ex. 12, 9; Kuf. 49; c. suff. pron. pers. (gramm. § 156): ኵሉ፡ይበልዐ፡ኀጠተ፡ሥርናይ፡ጥሬዮ፡ Jsp. p. 367; የሐምል፡ሐምለ፡ገዳም፡ወይበልዕ፡ጥሬዮ፡እምኔሁ፡ Gad. T. H.

ጠረጴዛ፡ n. prgr., sc. τράπεζα, Pl. ጠረጴዛት፡ 1) *mensa sacra* ecclesiae seu *altare:* ኢይትወከፍዎሙ፡ውስተ፡ቅድስት፡ጠረጴዛ፡ Clem. f. 147; ኢይደልዎሙ፡ይበኡ፡ውስተ፡ቅድስት፡ጠረጴዛ፡ወምሥዋዒሁ፡ለእግዚ"፡ f. 232; Org. 2; ጠረጴዛት፡ዘምስጢር፡ Org. 7; ጠረጴዛት፡ in ecclesia Clem. f. 87; Sx. Masc. 5. 2) *sanctuarium cum altari:* ሰላም፡ለታእድራ፡ዘሐነጸት፡ጠረጴዛ፡ Enc. Mij. 11 (in Actis: ሐነጸት፡ቤተ፡ክር"ን፡); ኦሪታዊት፡ጠረጴዛ፡ sanctuarium mosaicum; Enc. Tachs. 3 (in Actis: ቤተ፡መቅደስ፡).

ጠሰየ፡ I, 1 Subj. ይጥሲ፡ 1) *conculcare, conterere* [coll. عدس وطس (דוש) داس طاس] λεπτύνειν 2 Reg. 22, 43; እጥስዮሙ፡ ἐκτρίψω αὐτούς Ex. 32, 10. 2) *perdere, exstinguere, delere:* ትጠስየኒ፡ (ut videtur ὀλέκεις) Job 10, 16; ጥስየኒ፡ምስሌሆሙ፡ Kbr. Nag. n. 9; አንተ፡ (Deus) ጠሰይኮሙ፡ለእለ፡ይፃረሩኒ፡በከንቱ፡ Kid. f. 36; አነ፡ጠሰይክዎሙ፡በመዐትየ፡ Macc. f. 6; ተሀበኒ፡መድኀኒተ፡ደዌ፡ኀጢአት፡ዘይጠሲ፡ Enc. Masc. 22; sec. Lud. etiam *obliterare* scripturam Org. 3. [Lud. significationem *delendi* vel *exstinguendi* primariam et unicam statuit; cui sententiae firmandae alqs ad لَطَا *latuit, delituit* provocaverit]. — *Voc. Ae.:* ጠሰየ፡ዘ፡አጠፋ፡; *aliud:* ትጠስየኒ፡ዘ፡ትደምሰሰኝ ።

ተጠስየ፡ III, 3 *percelli*, ut videtur, de animo Jos. 5, 1 CG (κατεπλάγησαν).

ጥሱይ፡ part. *deletus*, Lud. sine auct.

ጥስየት፡ n. act. *deletio*, Lud. sine auct.

ጣቃ፡ subst. [طَخَاطِخُ *tenebrae*, طَخَا *obscura fuit* nox], *caligo* nubium, γνόφος Ex. 20, 21; Deut. 4, 11. 5, 19; Hebr. 12, 18. — *Voc. Ae.:* ጣቃ፡ዘ፡ጽልመት ።

ጥቀ፡ *valde*, ጥቃ፡ et ጠቃ፡ *juxta* vid. sub ጠቀቀ፡

ጠቀለ፡ I, 1 [دَجَلَ ܢܟܠ; prima verbi potestas in *tegendo* et *obducendo* est] *mentiri, mendacia proferre, calumniari:* አፍ፡ዘይጠቅል፡ወይሔሱ፡ καταψευδόμενον Sap. 1, 11; ጠቀለቶ፡ቅድመ፡እግዚኡ፡ Kuf. 39; ሰበ፡ጠቀለቶ፡ M. M. f. 206.

ጠቃሊ፡ n. ag. *calumniator, mendax*; *Voc. Ae.:* ጠቃሊ፡ዘ፡ዐመፃ፡አውራጅ ።

ጥቋሌ፡ vid. sub ጠንቈለ፡

ጠቅለለ፡ quadrl. amh. *convolvere, circumvolvere, circumplicare.*

ጥቅሉል፡ part. *convolutus, complicatus:* አልባስ፡ጥቅሉላት፡ F. N. 33, 3.

ጠቀመ፡ I, 1 [ܬܚܡ ܬܚܘܡ تَخَّمَ *limitavit, terminum posuit;* تُخُمٌ (etiam طخم) *limes*] Subj. ይጥቅም፡, *muro cingere* locum, *muro circumdato limitare* vel *munire*, c. Acc. loci: ከመ፡ይሕንጽ፡ውእተ፡መካነ፡ወይጥቅም፡ዐጸደ፡ Kuf. p. 117; Timotheus patriarcha Alex. XXII ሐነጸ፡አብያተ፡ክር"ት፡ብዙኃተ፡ወጠቀመ፡ወሐደሰ፡ብዙኃነ፡እምኔሆሙ፡ Sx. Haml. 26; c. Acc. muri: እለ፡ያፈቅሩ፡ሕገ፡ይጠቅሙ፡ለርእሶሙ፡ቅጽረ፡ Prov. 28, 4.

ተጠቅመ፡ III, 1 *muro circumdari* vel *munire:* ከመ፡ትጠቀም፡በመጽለብትከ፡እማእከለ፡መንሱት፡ Lit. Joh.

ጥቅም፡ subst., m. et f. (ut Jes. 15, 1; Hen. 14, 9), *moenia, murus* ambiens vel *muri:* አረፋት፡ወጥቅም፡ τεῖχος καὶ περίτειχος Jes. 26, 1; Kuf. p. 156; προτείχισμα Thren. 2, 8; አነ፡እከውና፡ጥቅመ፡እሳት፡ዐውዳ፡ Zach. 2, 5; የሐንጽ፡ጥቅመ፡ዐውደኪ፡ Hez. 26, 8; φραγμός Ps. 61, 3; Sir. 36, 30; χάρακες Koh. 9, 14; አእትት፡ጥቅማ፡ τοῖχον Jes. 5, 5; ወድቀ፡ጥቅማ፡ ἐπάλξεις Jer. 27, 15; τεῖχος, τείχη Jes. 21, 4. 52, 14; ውስተ፡አርእስተ፡ጥቅም፡ Prov. 1, 21; ሀገር፡ዘንኅለ፡ጥቅማ፡ Prov. 25, 28; Jos. 2, 15; Jes. 15, 1; Apoc. 21, 12 al. crebro; አረፍተ፡ጥቅመ፡ሀገር፡ ὀχυρώματα τείχους Jes. 22, 10; 4 Reg. 25, 10; አህጉረ፡ጥቅም፡ *urbes (moenibus)*

munitae Jer. 4, 6; Hos. 8, 14; Ps. 59, 10; vel **አህጉር፡ እለ፡ ቦን፡ ጥቅመ፡** Jes. 36, 1; Deut. 1, 28. 3, 5 al.; **ኢያሪኮ፡ ዕጹት፡ ይእቲ፡ ወጥቅም፡ ዘላዕሌሃ፡** Jos. 6, 1; **ሀገር፡ ዘአልቦ፡ ጥቅመ፡** Prov. 25, 28. — *Voc. Ae.*: **ጥቅም፡ ዘ፡ ግምብ፡**

ጥቅምት፡ nomen mensis Abyssinorum II^i, qui XXVIII° Septembris sec. Cal. Jul., X° Octobris sec. Cal. Greg. incipit et mensi Aegyptiorum ⲠⲀⲰⲠⲒ respondet.

ጠቀመ፡ amh. i. q. **ጠቀበ፡** aeth.

ጠቃሚ፡ n. ag. *sartor*, Vis. Bar.

ጠቀር፡ subst. *fuligo*, Lud. auct. Greg. [amh. **ጠቈረ፡** *nigrum esse* vel *fieri*].

ጠቀሰ፡ I, 1 *signum dare, innuere:* **ይጠቅስ፡** (v. **ይኤምር፡**) **በእግር፡** σημαίνει Prov. 6, 13 [in versione hujus loci Syriaca et in Targum hoc idem verbum ܡܚܰܟ݂ חַכַּם legitur, quod vulgo interpretantur *signum dare terendo* vel *pulsando.* Amharicum **ጠቀሰ፡** significat 1) *innuere* oculis vel manu 2) *emungere* candelam Isenb. p. 182].

ጠቀቀ፡ rad., cognata radicibus **ደቀቀ፡** et **ደግደገ፡**, quae potestatem *subtilitatis* habet sicut דָּקַק Rabbinorum et دَقَّ; ejusdem stirpis sunt **ጠንቀቀ፡** et **ጠየቀ፡**

ጥቀ፡ subst. *subtilitas*; non usurpatur nisi in Acc. adv. **ጥቀ፡** *subtiliter* i. e. 1) *accurate, ad amussim, exacte, diligenter:* Jos. 22, 5; (Gen. 27, 27 mihi quidem **ጥቀ፡** ad **ዘበረከ፡** referendum videtur, at lectio alia est **ጥንቁቀ፡** pro **ጥቀ፡**); **ከመ፡ ይምላን፡ ጥቀ፡ እማእከለ፡ ሥርናይ፡ ክርዳደ፡** Enc. Tachs. 19; **በሕቁ፡ ጥቀ፡** πάνυ μὲν οὖν Cyr. c. Pall. 70 al. (vid. sub **በሕቁ፡** c. 98); etiam *satis* (wohl, hinlänglich): **ነጺሮሙ፡ ጥቀ፡** Enc. Hed. 28. 2) *ipsum, utique, sane* (eben, gerade) **በዝንቱ፡ ጥቀ፡** 4 Esr. 8, 42; **ከመዝ፡ ጥቀ፡ ለብሓዊ፡** καθὼς ὁ κεραμεὺς οὗτος Jer. 18, 6; Rom. 9, 30. 3) *valde, admodum, vehementer, perquam:* **እፈቅድ፡ ጥቀ፡ ከመ፡ ትጽድቅ፡** Job 33, 32; λίαν Gen. 1, 31; Jer. 24, 3; Matth. 2, 16. 4, 8. 8, 28; σφόδρα Gen. 20, 8. 21, 11. 27, 27; Ps. 35, 6. 138, 13; **ጥቀኑ፡ ትቴክዝ፡ አንተ፡** Jon. 4, 4; **በሕቁ፡ ጥቀ፡** ἐπὶ πλεῖον σφόδρα Jer. 2, 12. 36. 9, 19. 24, 2; Thren. 5, 22; Tob. 3, 10; Matth. 17, 6. 23. 19, 25. 27, 54; Luc. 18, 23 al.; περισσῶς Dan. 7, 7; α) ubi ad adjectivum refertur, voculam **ጥቀ፡** uno vel pluribus verbis interjectis ab eo separare amant: **ብዙኃት፡ ሰራዊት፡ ጥቀ፡** Hez. 37, 10; **ዐቢይ፡ መቅሠፍት፡ ውስተ፡ ሀገር፡ ጥቀ፡** 1 Reg. 5, 12; Jos. 9, 7. 22, 8; **በዐቢይ፡ ቀትል፡ ጥቀ፡** Jer. 14, 17. β) passim respondent τί, ὡς, *quantopere! quam!* **ጥቀ፡ ሠነይኪ፡** τί ὡραιώθης Cant. 7, 7; **ጥቀ፡ ተሰብሐ፡ ስምከ፡** ὡς θαυμαστὸν Ps. 8, 1. 9. 72, 1. 83, 1. γ) nonnumquam: *magis:* sive seq. **እምነ፡**, ut: **ገቢረ፡ ጽድቅ፡ ሥሙር፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ጥቀ፡ እምዘቢሐ፡ መሥዋዕት፡** μᾶλλον ἤ Prov. 16, 5; sive abs., ut: **ወረሲዕስ፡ ያነሥእ፡ ጥቀ፡ ጽልአ፡** μᾶλλον Prov. 15, 18; et seq. **ኢ፡** *non magis* i. e. *nihilo minus non* Luc. 22, 53. δ) **መጠነ፡ — ጥቀ፡** *quantumvis* Gen. 34, 12. 4) *adeo, vel, etiam* (sogar), Joh. 8, 52; Rom. 11, 24; 1 Cor. 6, 3; Job 4, 18; **አስራበ፡ ሰማይ፡ ጥቀ፡ ለእመ፡ ወረደ፡ ዲቤሆሙ፡ ኢክነ፡ ጊዜሁ፡** (seq.: quanto minus) Rel. Bar.; omnia quae rapuisti reddes **እስከ፡ ጥቀ፡ ግማሽ፡ ኅብስት፡ ዘሄድከ፡** Clem. f. 269. 5) praemisso vel sequente **ኢ፡**, sc. **ኢ፡ — ጥቀ፡** vel **ጥቀ፡ — ኢ፡** *ne quidem:* Job 4, 18. 15, 15; **ማየ፡ ጥቀ፡ ኢያስተይከ፡ ለጽሙእ፡** 22, 7; Gen. 44, 8; Ex. 11, 7; Matth. 6, 29. 21, 32; Luc. 7, 44 rom.; 12, 27; 1 Cor. 5, 1; 2 Petr. 2, 4; **ነፍስ፡ ጥቀ፡ ኢምሕከ፡** Org. 2. — *Voc. Ae.*: **ጥቀ፡ ዘ፡ በ፫ እጅግ፡ ለኳ፡ ስኳ፡** (v. **ለካ፡ ስንኳ፡**).

ጠቃ፡ vel **ጥቃ፡** praep.; proprie subst. *subtilitas*; transfertur in *propinquitatem* vel *confinium arctum*, nec nisi praepositionis loco usurpatur sive **በጥቃ፡** sive **ጠቃ፡** vel **ጥቃ፡** *proxime, secus, juxta* [vid. **ድንጋግ፡**]: a) **ጠቃ፡** vel **ጥቃ፡** Ex. 15, 27. 16, 3. 24, 4. 29, 12; Jos. 8, 35; Kuf. 37; **ጥቃሆሙ፡** Job 1, 14; **ማይ፡ ዘጥቃ፡ ባሕር፡** Jes. 19, 5; **ቆመ፡ ጥቃ፡ ኀበ፡ እቀውም፡ አነ፡** ἐχόμενος τῆς στάσεώς μου Dan. 8, 17; Zeph. 2, 5; 2 Esr. 12, 13; Matth. 20, 30; Act. 18, 7 rom.; **ጥቃሃ፡** 27, 8 rom. b) **በጥቃ፡** Ps. 140, 7; **በጥቃ፡ ፍኖት፡** παρὰ τὴν ὁδόν Chr. ho. 4; Chr. Ta. 10. — *Voc. Ae.*: **ጥቃ፡ ዘ፡ በ፪ ቅሩብ፡ አጸገብ፡**

ጣቃ፡ *caligo* vid. c. 1222.

ጥቀት፡ n. act. subtilitas i. e. *nimia parsimonia* vel *tenacitas* (Genauigkeit): **በጥቀት፡ መብልዐ፡ ወሀብኩ፡** sc. esurienti, Form. Conf.

ጠቀበ፡ I, 1 [amh. **ጠቀመ፡**; إِسْكَافٌ ܐܶܣܟܰܦܳܐ אוּשְׁכְּפָא *sutor*; *coll.* ثَقَبَ *perforavit:* Lud. **ጠበቀ፡** conferendum censet], *suere, assuere, insuere, consuere:* **አልቦ፡ ዘይጠቅብ፡ ድርግሓ፡ ፀርቀ፡ ውስተ፡ ልብስ፡ ብሉይ፡** Matth. 9, 16; Marc. 2, 21; Kuf. p. 14.

አስተጣቀበ፡ var. pro **አስተጣበቀ፡** vid. sub **ጠበቀ፡**

ጥቁብ፡ part. *consutus, resartus:* **ዝቅ፡ ብሉይ፡ ወሥጡጥ፡ ወጥቁብ፡** Jos. 9, 2; **ሀሎ፡ ዲቤሁ፡ ልብስ፡ ጥቁብ፡** Phlx. 136.

ጥቅበት፡ n. act. et subst. *suendi ars, sartura, assutum:* **በሀየ፡ ተምህረ፡ ግብረ፡ እድ፤ ጽሕፈተ፡ ወጥቅበተ፡ ወኵሎ፡ ግብረ፡ ምንኵስና፡** Sx. Genb. 19; Marc. 2, 21.

ጠቃቢ፡ n. ag. *sutor, veteramentarius*, Lud. sine auct.

መጥቀብት፡ var. pro **መጥበቅት፡** σύμβλημα Jes. 41, 7.

ጠቅዐ፡ I, 1 [תָּקַע] Subj. **ይጥቃዕ፡** proprie *percutere, plaudere*, deinde *pulsare* instrumenta musica, in specie *clangere* buccina, *inflare* tubam, *buccinare* [sicut תָּקַע בַּשּׁוֹפָר], c. **በ፡** tubae Num. 10, 3. 8. 10; Jos. 6, 8—16; c. Acc.: **ትጠቅዕ፡ መጥቅዐ፡ ወይትጋብኡ፡ ሕዝብ፡** Genz. f. 14; c. **በ፡** signi: Num. 13, 5. 6; abs.: Apoc. 8, 6—13. 10, 7; Clem. f. 20. — *Voc. Ae.*: **ጠቅዐ፡ ዘ፡ ነፍኀ፡ ወዓዲ፡ ይሸማጠጡ ።**

ጥቅዐት፡ n. act. *inflatus tubae, cantus buccinae*, Lud. e Libr. Myst.

ጠቃዒ፡ n. ag. *buccinator, tympanotriba*, Lud. sine auct.

መጥቅዕ፡ subst., plerumque m., Pl. **መጣቅዕት፡**; etiam forma **መጥቃዕት፡** occurrit Num. 10, 8. 10, proprie Sing., sed collective usurpata; 1) *tuba, buccina*, σάλπιγξ Ex. 19, 13. 16; Lev. 23, 24. 25, 9; 4 Esr. 4, 26; **ምስለ፡ መጥቅዖሙ፡** 2 Esr. 3, 10. 22, 35; **ወይነፍኁ፡ መጥቅዐ፡** 2 Esr. 18, 15; Hebr. 12, 19; Apoc. 4, 1; Noah fecit **መጥቅዐ፡ እምዕፀወ፡ ሊባኖስ፡ ዘኑኁ፡ ፫ በእመት፡ ወግድሙ፡ ፩ በእመት፡ ወሰበ፡ አንዘ፡ ይገብር፡ ታቦተ፡ ይጠቅዕ፡ ኵሎ፡ ዕለተ፡ ፫ጊዜ፡** Clem. f. 20; **መጣቅዕት፡** Num.

10, 2 seq.; 31, 6; Jos. 6, 6 seq.; 1 Par. 15, 28; Apoc. 8, 2. 6. a) በዓለ፡ መጥቅዕ፡ nomen festi Judaeorum, sine dubio *festum novilunii* mensis septimi (sec. Lev. 23, 24, coll. Ps. 80, 3 aeth.) M. M. f. 263 (vid. sub በድር፡ c. 541). b) In Computo paschali መጥቅዕ፡ significat *diem novilunii* sive *numerum aureum*, vid. Lud. Comm. hist. p. 386; Scaliger p. 690; Lud. lex. aeth. c. 557. 2) sec. Ludolfum in genere „*instrumentum sonorum quod pulsatur*, quoque pro campanis uti solent": in monasterio ጠቅዑ፡ መጥቅዐ፡ Lud. e Vit. Dan.; Genz. f. 40 (vid. sub መርዋሕት፡ c. 306.); vid. Description de l'Égypte, II ed., t. XIII p. 549, ubi instrumentum ita describitur: „une grande règle de bois, de fer ou de cuivre, qu'on emploie dans les églises, où il n'est pas permis de faire usage des cloches, semblable pour la forme à celui instrument, que les Qobtes nomment nâqûs; il se frappe avec un petit maillet de bois." — *Voc. Ae.*: መጥቅዐ፡ ብሩር፡ ዘ፡ነጋሪት፡; vid. etiam scholion ad ቀርን፡

ጥብ፡ *mamma* vid. sub ጠበወ፡

ጦቢ፡ ጡብ፡, ጡብሀ፡ nomen mensis Aegyptiorum quinti, ⲧⲱⲃⲉ, ⲧⲱⲃⲓ, qui mensi Abyssinorum ጥር፡ respondet: Abush. 8 al.

ጠብለለ፡ quadrl. I 1) *involvere, obvolvere* fasciis: በጊሜ፡ ጠብለልክዋ፡ (ለባሕር፡) ἐσπαργάνωσα Job 38, 9; infantem በአዕርቅት፡ Sx. Tachs. 1; ይጠበልልዎ፡ በወዲፋት፡ ወይገድፍዎ፡ συμψηφισθείς Jer. 22, 19; ለምድር፡ በመትሕቴሃ፡ ጠብለላ፡ በእሳት፡ Job 28, 5; ጠብልሎቶሙ፡ ለምውታን፡ በአልባስ፡ ሐዲስ፡ Genz. f. 84; Deus terram ይጠበልል፡ በረቃቅ፡ Lit. Orth. 2) *circumvolvere, circumplicare*: ጠብልሎ፡ ውስተ፡ ክሳድከ፡ Prov. 6, 21. 3) *convolvere, complicare*, ut vela navis: ጠብለሉ፡ ልብሰ፡ ሐመር፡ Chr. Ta. 34; chartam: ወጠብለላ፡ ለክርታስ፡ ውኅተማ፡ Sx. Mij. 3. 4) *implicare*: ይጠበልሎን፡ (ለአባግዕ፡) ሦክ፡ ወአሜከላ፡ Herm. p. 57. — *Voc. Ae.*: ጠብለለ፡ ዘ፡ ጠቀለለ ።

ተጠብለለ፡ III, 1 1) *involvi, obvolvi*, fasciis (de Jesulo) Kid. f. 33; Lit. 173, 4; በአዕርቅት፡ ዘተጠብለልከ፡ Cod. Mus. Brit. LX, n. 1; linteis (de corpore exanimi) Ssal. Req. 2) *convolvi, complicari*: Hen. 90, 29; ሰማያት፡ ይጠበለሉ፡ Kid. f. 32; de velis navis Chr. Ta. 34 (vid. sub ላኅልኍ፡). 3) *circumvolvi, circumplicari*: ከይሲ፡ ተጠብለለ፡ ውስተ፡ ክሳዱ፡ Sx. Haml. 24.

ጥብሉል፡ part. 1) *involutus, obvolutus, circumvolutus*, Kuf. p. 76; 1 Reg. 21, 9; Joh. 11, 44; infans ጥብሉል፡ በአዕርቅት፡ Chr. ho. 26; የማን፡ እዴሁ፡ ጥብልልት፡ ይእቲ፡ በኍኖት፡ (telo, sc. quod in vestem conversum erat) Gad. T. H. 2) *convolutus*, Joh. 20, 7.

ጥብላሌ፡ subst. *convolutio, involutio* infantis in fascias, Org. 2.

ጠብሐ፡ I, 1 [טָבַח ذَبَحَ *mactavit*, vic. ዘብሐ፡] Subj. ይጥባሕ፡ 1) cultro vel scalpello *secare, incidere, scarificare*: κατετέμνοντο 3 Reg. 18, 28; ከመ፡ ጠቢብ፡ ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ ዘይጠብሕ፡ በመላጺ፡ (sc. corpus aegroti) Did. 10. a) *dissecare*: ትጠብሖ፡ በበ፡ መሌሊቱ፡ διχοτομεῖν Ex. 29, 17. b) *abscindere* i. e. scalpello *deglubere, detrahere* cutem: ጠብሑ፡ አንዳ፡ ርእሱ፡ Sx. Haml. 13; አንዳ፡ ድማሑ፡ በመጥባሕት፡ ጠብሑ፡ Enc. Haml. 13; ጠብሕዎ፡ ማእሶ፡ Enc. Ter 11. 2) *mactare, jugulare* ad esum Gen. 43, 16; Ex. 21, 37; Lev. 17, 3; Deut. 12, 15. 28, 31; 1 Reg. 25, 11. 28, 24; 3 Reg. 19, 21; ጠብሑ፡ አልህምተ፡ Jes. 22, 13; Hez. 34, 3; በግዕ፡ ዘይወስድዎ፡ ይጥብሕዎ፡ Jer. 11, 19. 28, 40; Ps. 43, 24; Tob. 7, 9; Rom. 8, 36; in specie ad sacrificium: Lev. 17, 3 seq.; 1, 5. 11. 3, 2 al.; 1 Reg. 1, 25; ከመ፡ ዘይጠብሕ፡ ሊተ፡ ከልበ፡ Jes. 66, 3; ከመ፡ ይጥብሑ፡ ለይስሐቅ፡ Kuf. 18; ትጠብሕ፡ ፋሲካሁ፡ Deut. 16, 2; Kuf. 22. 49.

ተጠብሐ፡ III, 1 1) *incidi*: ይጠባሕ፡ ገጾሙ፡ Hez. 6, 9. 2) *mactari, jugulari*: ለተጠብሐ፡ Jer. 12, 3; Prov. 7, 22; መጽአ፡ ይጠባሕ፡ ከመ፡ በግዕ፡ Jes. 53, 7; Num. 11, 22; Chr. ho. 25.

ጥብሕ፡ subst. (m.) 1) *jugulatio* i. e. *caedes*: ዐቢይ፡ ጥብሕ፡ σφαγή Jes. 34, 6. 2) *pecudes mactatae*: ዘብሐት፡ ዘዚአሃ፡ ጥብሐ፡ θύματα Prov. 9, 2; ለእከ፡ ያምጽኡ፡ ለከ፡ ሥጋ፡ እምጥብሕከ፡ ዘጠባሕከ፡ በውስተ፡ ቤትከ፡ Jsp. p. 288. 3) *sacrificium, hostia, victima*: Deut. 18, 3; ዘዐመፃ፡ ጥብሕ፡ Prov. 17, 1; ተአዘዘ፡ በበዓል፡ አዕርጎ፡ መባእ፡ ወጥብሕ፡ Jsp. p. 308; Org.

ጥብሐት፡ n. act. *mactatio*: ዕለተ፡ ጥብሐት፡ Jac. 5, 5 Platt.

ጠባሒ፡ n. ag. *lanio, cultrarius*: ጠባሕያን፡ አልህምት፡ Lud. e Mss. Colb. (sub መጥባሕት፡).

ምጥባሕ፡ subst. *laniena, locus ubi mactatur*: sanctuarium ecclesiae vocatur ምጥባሐ፡ ሥጋሁ፡ ወምቅዳሐ፡ ደሙ፡ (sc. Christi) Org. 7.

መጥባሕት፡ subst., m. et f., Pl. መጣብሕ፡, (raro መጣብሕት፡ ut 3 Reg. 19, 1 var.), 1) *culter*, μάχαιρα Gen. 22, 6. 10; Kuf. 18; ῥομφαία Jud. 19, 29; Hen. 8, 1; 3 Reg. 18, 28; መጣብሕ፡ ዘእብን፡ Jos. 5, 2; sculptoris Jes 41, 7 var.; መጥባሕት፡ ዘጠባሕያን፡ አልህምት፡ Lud. e Mss. Colb.; ad decorticandum pomum Jsp. p. 340 (vid. sub ዘሐቀ፡). a) *cultellus* scribae: መጥባሕተ፡ ጸሐፊ፡ Jer. 43, 23. b) *scalpellum*: አንዳ፡ ድማሑ፡ በመጥባሕት፡ ጠብሑ፡ Enc. Haml. 13. c) *pugio, sica*: ሰብአ፡ መጥባሕት፡ *sicarii* Jsp. p. 343; ይጸውሩ፡ መጥባሕተ፡ ንኡሳነ፡ ወበሊኃነ፡ ወየኀብእዎሙ፡ ውስተ፡ ልብሶሙ፡ p. 342. 2) *gladius, ensis, ferrum*: Gen. 27, 40; Kuf. 23; Ps. 56, 6; Job 1, 15. 39, 23; Sir. 22, 21; Jes. 1, 20. 10, 34. 27, 1. 31, 8. 34, 5; Jer. 5, 12. 24, 10. 25, 16. 26, 10; Dan. ap. 13, 26; ἐγχειρίδιον Hez. 21, 3; Prov. 25, 18; መጥባሕት፡ ዘክልኤ፡ አፉሁ፡ Prov. 5, 4; Rom. 8, 35; Enc. Jac. 6, al.; መጣብሕ፡ Gen. 34, 25; Jes. 2, 4; Hez. 16, 40. 23, 47; Matth. 26, 47 al. 3) Pl. መጣብሕት፡ τρυβλία *tryblia* legitur 3 Reg. 7, 36 (sive forma variata vocis መዳምኅት፡, sive *patera sacrificu* a ጠብሐ፡, sive i. q. مِطْبَخ). — *Voc. Ae.*: መጥባሕት፡ ዘ፡ ወቀርያ ።

ጠበሰ፡ I, 1 (ጠብሰ፡ Jsp. p. 369 lectio prava videtur) [أَقِطَ צָנָא طهيا, ضبا?] Subj. ይጥብስ፡ *assare, torrere* igne carnem: ይጠብሱ፡ ሥጋ፡ ወይበልዑ፡ ጠቢሶሙ፡ ጥብሰ፡ Jes. 44, 16. 19; ዓሣሁኒ፡ ጠበሱ፡ ወበልዑ፡ Tob. 6, 6; ጠብሰቶ፡ (sic) በእሳት፡ Jsp. p. 369; ይጠብሱ፡ ፍሥሐ፡ በእሳት፡ 2 Par. 35, 13; 1 Reg. 2, 15; ይጥብስዎ፡ በእሳት፡ Kuf. 49; Sx. Sen. 12.

ተጠብሰ፡ III, 1 *assari, torreri*, Lud. sine auct.

ጥቡስ፡ part. *assatus, tostus* igne, Kuf. 49; Luc. 24, 42; M. F.

ጥብሰት፡ n. act. *assatio*, Lud. sine auct.

ጥብስ፡ subst. *assum, tostum*, Jes. 44, 16; ይበልዑ፡ሥጋሁ፡ጥብሰ፡በእሳት፡ Ex. 12, 8. 9.

መጥበስ፡ et መጥበስት፡ subst. *craticula, focus*, ἐσχάρα Ex. 27, 4. 5. 38, 4 et 39, 39 in C sec. text. Hebr.; መጥበስ፡ለአፍሓም፡ወዕፀው፡ለእሳት፡ Prov. 26, 21.

ጠበቀ፡ I, 1 [דָּבַק ܕܒܩ دَبِقَ طَبِقَ; Lud. etiam ጠቀበ፡ comparandum censuit] 1) *appactum esse, adhaerere*, c. Acc.: ወይከድኖ፡ለገጹ፡ሞት፡በኀሊፎቱ፡ ወይጠብቆ ፡ ውስተ ፡ ሐቌሁ፡ Job 15, 27. 2) *assequi, confertim instare*, c. Acc.: ይጠብቆ፡ሕማም፡ከመ፡ማይ፡ συνήντησαν Job 27, 20; እመ፡ጠበቆ፡ኵያንው፡ συναντήσωσιν 41, 17. 3) *inhaerendo opprimere*, de multitudine spissa et conferta, c. Acc.: ጠበቆ፡ሦክ፡ወኀነቆ፡ Matth. 13, 7 rom.; Luc. 8, 7.

አጥበቀ፡ II, 1 *adhaerere* vel *cohaerere facere* a) *affigere, agglutinare*: ውስተ፡አረፍት፡አጥበቆ፡ወጸንዖ፡በኀጺን፡ Sap. 13, 15; Lucas አጥበቃ፡ለምትርት፡የማኑ፡ Enc. Teq. 22. b) *impingere*: አጥበቃ፡በምድር፡ ἐκόλλησεν εἰς τὴν γῆν Thren. 2, 2.

ተጠብቀ፡ i. q. ተጣበቀ፡

ተጣበቀ፡ III, 3 *conglutinatum esse, cohaerere, arcte conjunctum esse*: ይጣበቁ፡ (v. ይጠበቁ፡) συνέχονται Job 41, 8; ፩ምስለ፡ካልኡ፡ተጣበቁ፡ 41, 7; ኵናት ፡ ተጣበቀት ፡ ምስለ፡እራሒ፡ Gad. T. H.; Org. 3; *copulari, conspirare* cum aliis ad efficiendum alqd, Lud. ex Org.

አስተጠበቀ፡ IV, 1 et አስተጣበቀ፡ IV, 3 *conglutinare, compingere, arcte conjungere*: ከመ ፡ ዘያስተጣ(v. ጠ)ብቅ፡አግልዐተ፡ συγκολλῶν ὄστρακον Sir. 22, 7; አስተጣበቅዋ፡ከመ፡እብን፡ኰኵሕ፡ Job 38, 38; ግብረ፡ዘያስተጣብቅዎ፡ (v. ዘያስተጣቅብዎ፡) ἔργα ἐμπεπηγμένα Jer. 10, 15; etiam *insuendo*: ሠቀ፡አስተጣ(v. ጠ)በቁ ፡ ውስተ፡ (v. ላዕለ፡) ማእሰየ፡ Job 16, 5.

ጥቡቅ፡ part. *conglutinatus, compactus, arcte conjunctus* vel *clausus*: ሥጋ፡ነፍስቱ፡ጥቡቅ፡ Job 41, 14; duo homines እንዘ፡ጥቡቃን፡በክሳዶሙ፡ Apoc. Mar. Joh.; ጊዜ፡ልደቱ፡ለሰብእ፡እደዊሁ፡ጥቡቃት፡ወዕራቁ፡ይትወለድ፡ Genz. f. 121; ከናፍሪሁ፡ለዘይትሜጦ፡ቍርባነ፡ (sc. eucharistiae) ይኩና፡ጥቡቃተ፡በፍርሀት፡ከመ፡ኢይደቅ፡እምኔሁ፡ምንትኒ፡ F. M. 26, 7.

መጥበቅ፡ et መጥበቅት፡ subst., Pl. መጣብቅት፡ 1) *conglutinatio, ferruminatio*: መጥበቅ፡ et መጥበቅት፡ (v. መጥቀብት፡) σύμβλημα Jes. 41, 7. 2) id quo res coagmentantur, *ansa, uncinus*: መጥበቅት፡ (v. መጣብቅት፡) አዕማዲሆን፡ Ex. 37, 15.

መጣብቅ፡ part. et subst. *gluten, colla*, Lud. auct. Greg. (vid. lex. amb. Lud. et Isenb.; at in lex. Ae. Lud. scripsit መጠብቅ፡).

ጠበ፡ et ጠበበ፡ I, 1 [طَبَّ ܛܒ] Subj. ይጥበብ፡ et ይጥብብ፡ 1) *sapere, sapientia praeditum esse, sapientem* vel *prudentem esse* vel *fieri*: ጥበቡ፡ σοφίσθητε Prov. 8, 33; ጥበብ፡ወኅሊ፡ Jes. 44, 28; እጥብብ፡ Koh. 7, 23 var.; ጠበብኩ፡ 2, 15; ዘጠበበ፡በሕዝቡ፡ Sir. 37, 26; ይጠቡ፡ Ps. 93, 8; ይጥበቡ፡ Rom. 1, 22; በዝንቱ፡ይትመከሕ፡ዘይትሜከሕ፡ጠቢብ፡ወያእምር፡ኪያየ፡ Jer. 9, 24; ይልህቅ፡በአእምሮ፡ወበጥበ፡ (legendum videtur ጠበ፡) Sx. Pag. 4; comparative: *sapientiorem* vel *prudentiorem esse* vel *fieri*: ጠበብከ፡አንተ፡ σοφώτερος 1 Esr. 4, 42; c. pron. suff. (aliquo): አልቦ፡ዘይጠብበከ፡ Gen. 41, 39, vel seq. እምነ፡ 3 Reg. 4, 27 (ጠበ፡ et ጠበበ፡); አንተኑ፡ትጠብብ፡እምዳንኤል፡ Hez. 28, 3; Ps. 118, 99. 100; Luc. 16, 8; 1 Cor. 1, 25. a) *intelligentem, doctum, eruditum, disciplina imbutum esse* vel *fieri*: ትጥበብ፡ vel ትጥብብ፡ παιδεύεσθαι Sir. 6, 32. 19, 24; ኢይጠብብ፡አምጣነ፡ሕያው፡ውእቱ፡ 23, 15; እለ፡ይፈቅዱ፡ይጥበቡ፡ (v. ይጥብቡ፡) 30, 26; ምንትኑ፡ይጠብብ፡ τί σοφισθήσεται 38, 25; γνῶσις 1 Cor. 13, 8. b) *philosophari*: አርእየኒ፡እስኩ፡ዘጠበ፡እንዘ፡ሕሙም፡ውእቱ፡ወጽዑር፡ δεῖξόν μοι τὸν ἐν αὐτῷ τῷ πάθει φιλοσοφοῦντα Chr. Ta. 4 (pluries). c) *resipiscere, sobrium esse* vel *fieri*: ጥበቡ፡ወአጥብቡ፡ልብክሙ፡ νήψατε 1 Petr. 5, 8; 1 Thess. 5, 6; 2 Tim. 4, 5; ጠበ፡ንጉሥ፡እምዕንበዚሁ፡ Gad. T. H. 2) *peritum, gnarum esse* vel *fieri* rei, c. በ፡ rei: ይጠብቡ፡በግብሮሙ፡ Sir. 38, 31; ከመ፡ይጥበቡ፡ (v. ይጠበቡ፡) በኪኖሙ፡ 38, 34; c. Acc. rei: እለ፡ይጠብቡ፡ኪያሃ፡(ለመጻሕፍት፡) Syn. f. 287. 3) in malam partem: *callidum, astutum esse*, Gen. 3, 1; Sir. 19, 25.

አጥበበ፡ II, 1 *sapientem* vel *prudentem reddere, sapientia* vel *intelligentia* vel *disciplina imbuere, erudire, instituere*: ልበ፡ጠቢብ፡ያጠብብ፡አፉሁ፡ Prov. 16, 23; Ps. 18, 8. 104, 20. 118, 98. 130. 145, 7; ያጥብበሙ፡ φωτίζειν 2 Esr. 19, 20; 1 Petr. 5, 8; መቅሠፍት፡ወተግሣጽ፡በዙሉ፡ጊዜ፡ያጠብብ፡ Sir. 22, 6; አብዳነ፡አጥብብ፡ Kid. f. 12; interroga መጽሐፈ፡ወታየድዐከ፤አፍቅራ፡ወታጠብበከ፡ Phlx. in Epil.; c. በ፡ (*in* re): አጥበበታ፡ለለዕለት፡ወለለሌሊት፡በትምህርት፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Sx. Tachs. 26; c. dupl. Acc.: Christus አጥበበነ፡አእምሮ፡ዚአሁ፡ Clem. f. 81.

ተጠበበ፡ III, 1 et 2 1) *sapientiam* vel *prudentiam sibi parare, sapientem* vel *prudentem se gerere, erudiri, disciplina imbui*: ተጠበብኩ፡ (v. ጠበብኩ፡) ἐσοφισάμην Koh. 2, 19; እጠበብ፡ 7, 23; ትጠበብ፡ σοφὸς ἔσῃ Sir. 6, 33; ይጠበቡ፡ 18, 29; ይጠበቡ፡በነገር፡ Hen. 61, 7; እለ፡ይጠበቡ፡ለእኩይ፡ Jes. 5, 21 var.; ተጠበብ፡ μάθησῃ παιδείαν Sir. 8, 8; ኢይጠበብ፡ (v. ኢይጠብብ፡) 21, 12; ተጠብቦ፡ πανουργία Prov. 8, 5; ይጠበብ፡ Sir. 19, 25 var. a) *sapientiam ostentare*: ኢትጠበብ፡በኀበ፡ንጉሥ፡ Sir. 7, 5. 10, 26. 37, 20. b) *peritum fieri*: ከመ፡ይጠበቡ፡በኪኖሙ፡ Sir. 38, 34 var. c) *artem adhibere*, Chr. ho. 21 (vid. sub በጥሐ፡). 2) in malam partem, *callidum esse, callidum se gerere* contra alqm, *callidiorem esse* alqo, *callide decipere, artibus circumvenire* alqm: መጽአ፡በተጠብቦት፡ Kuf. 37; ኢሐውርኑ፡በተጓሕልዎ፡ወበተጠብቦ፡ Jsp. p. 288; ንጠብብ፡ላዕሌሆሙ፡ Kuf. 46; c. Acc. ejus quem quis circumvenit: እስመ፡በብዙኀ፡ይጠበበከ፡ (v. ይጤበበከ፡) ጕሕላይ፡ Sir. 11, 29; κατασοφίζεσθαι Ex. 1, 10; ተጠበበሙ፡ Judith 5, 11; etiam: *artificium excogitare* contra alqm, ut: ፈርሁ፡ከመ፡ኢይጠበቡ፡ካልእ፡ጥበበ፡ላዕሌሆሙ፡ Jsp. p. 375; ተጠብቦ፡ *artificium*, Lud. e Ssal. Req.

አስተጣበበ፡ IV, 3 *aliis sapientiorem dicere* vel *censere* alqm: እሉ፡ሎሙ፡ለመናፍቃን፡እለ፡ያስተጣብቡ፡ርእሶሙ፡ Did. 33.

ጠቢብ፡ adj. et subst., f. ጠባብ፡, Pl. m. ጠቢባን፡ f. ጠበ

ባት፡ et ጠቢባት, c. ጠበብት፡ 1) *sapiens, prudens, intelligens, scientia et disciplina imbutus, eruditus:* σοφός Koh. 7, 19; ንጉሥ፡ ጠቢብ፡ Sir. 10, 1; ብእሲ፡ ጠቢብ፡ 18, 27; ጠቢበ፡ ምክር፡ Job 9, 4; ሕዝብ፡ ጠቢብ፡ Deut. 4, 6. 32, 6; 2 Reg. 13, 3; 1 Cor. 1, 20. 3, 18. 6, 5; Jac. 3, 13 al.; በኵሉ፡ ጠቢብ፡ πολύσοφος (Paulus) Cyr. c. Pall. f. 73; ብእሲት፡ ጠባበ፡ ልብ፡ Ex. 35, 25; 2 Reg. 14, 2; ጠቢባን፡ Sir. 21, 26; Job 15, 18. 32, 10; Prov. 29, 8; Jes. 19, 11; ጠቢባን፡ ለእከይ፡ Jer. 4, 22; Hez. 28, 3; Gen. 41, 8; ጠቢባን፡ በልብ፡ Ex. 28, 3; Matth. 11, 25; Rom. 1, 14; 1 Cor. 1, 26. 27; ጠባባት፡ አንስት፡ Prov. 14, 1; ጠበብት፡ Koh. 9, 1. 17; Prov. 15, 7; ጠቢባነ፡ ጠበብት፡ Prov. 24, 59; Matth. 23, 34; συνετός Sir. 6, 36. 7, 21. 25; 1 Reg. 16, 18; 4 Reg. 11, 9; ጠቢበ፡ ልብ፡ Ex. 31, 6; Act. 13, 7; ብእሲት፡ ጠባብ፡ Sir. 25, 8; ጠቢባነ፡ ልብ፡ Job 34, 10; Jes. 19, 11; φρόνιμος Matth. 7, 24. 10, 16. 24, 45; Luc. 12, 42; Rom. 11, 25. 12, 16; Sir. 21, 25; Prov. 15, 1; ወለት፡ ጠባብ፡ Sir. 22, 4; Tob. 6, 12; ጠባባት፡ Matth. 25, 2 seq.; εἰδώς 2 Esr. 20, 28; ዘሎሙ፡ ጠቢባኒሆሙ፡ ለሰሚዕ፡ ὁ συνιῶν ἀκούειν 2 Esr. 18, 2; πεπαιδευμένος Sir. 21, 23. 34, 17; ነፍስ፡ ጠባብ፡ 26, 14; ጠቢብ፡ በኵሉ፡ ራእይ፡ ወፍካሬ፡ ሕልም፡ συνῆκεν Dan. 1, 17; λόγιος Act. 18, 24; 4 Esr. 14, 29; εὐνοῶν (Lud. conjecit ἐννοῶν) Matth. 5, 25. a) *sobrius*, νηφάλιος, ጠባባት፡ et ጠቢባት፡ 1 Tim. 3, 11. b) *philosophus:* Act. 17, 18; Sx. Genb. 17; Fal. crebro, ut ዲዮጋንስ፡ ጠቢብ፡, አፍላጦን፡ ጠቢብ፡, ሰቅራጥ፡ ጠቢብ፡ al. c) *medicus:* አዘዘ፡ ጠቢባነ፡ ወማእምራነ፡ ይፌውስዋ፡ Jsp. p. 272. 302; በከመ፡ ይትገሀ፡ ጠቢብ፡ በፈውሶ፡ ሥጋ፡ p. 333. 336; Phlx. 20; Chrys. d) *peritus vaticinandi* vel *incantandi*, σοφισταί Ex. 7, 11; Χαλδαῖοι Dan. 2, 4. 10; φαρμακοί (?) Dan. 2, 2. 2) *peritus, gnarus, sciens*, de architecto Jes. 3, 3; ኬንያ፡ ጠቢብ፡ (de gubernatore) Clem. f. 128; ጠቢብ፡ ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ Did. 10; ሰላም፡ ለሥዕልኪ፡ እንተ፡ ሠዐላ፡ በእዱ፤ ሉቃስ፡ ጠቢብ፡ እምወንጌላውያን፡ ፩ Enc. Masc. 10; piscatores ጠቢባን፡ Lud. e Cant. Sam.; de textore III Sal. Mar. 17 (vid. sub ገርዜን፡); ቤት፡ እንተ፡ ሐነጽዋ፡ ኬነውት፡ ወጠበብተ፡ ምድር፡ (Lud.: ምክር፡) Enc. Hed. 16; ፫ዕደው፡ ጠቢባነ፡ መጻሕፍት፡ Sx. Haml. 6; ጠቢባን፡ እሙንቱ፡ ውስተ፡ ጽሒፍ፡ 4 Esr. 14, 27; in specie: ጠቢባት፡ v. ጠባባት፡ mulieres lamentationis peritae i. e. *praeficae* Jer. 9, 17. — Scholion Voc. Aeth. vid. sub ኬንያ፡

ጥበብ፡ subst., m. et f., Pl. ጥበባት፡ 1) *sapientia, prudentia, intelligentia, scientia, disciplina:* σοφία Kuf. 4; Job 11, 6. 12, 2. 15, 8. 32, 8; Koh. 1, 16. 7, 12. 19. 25. 8, 1. 9, 16; Prov. 1, 2. 4. 14, 8 al.; Sir. 1, 20. 4, 11. 11, 1 al.; መንፈሰ፡ ጥበብ፡ Deut. 34, 9; Ex. 28, 3; Jes. 11, 2. 29, 14; Ps. 103, 25. 110, 9; Matth. 12, 42. 13, 54; Luc. 2, 40. 42; 1 Cor. 1. 12, 8; Rom. 11, 33 al. sexcenties; divina Job 28, 12 seq.; Prov. 8; Bar. 3; Sir. 24; Sap. 6, 13 seq.; ጥበበ፡ ሰሎሞን፡ inscriptus est liber biblicus Sap.; φρόνησις Sap. 8, 7; Prov. 1, 2. 24, 25; Sir. 25, 9; 3 Reg. 3, 28; Dan. 1, 17 al.; αἴσθησις Prov. 12, 23; σύνησις Sir. 6, 35; Jes. 40, 14; Luc. 2, 47; 2 Tim. 2, 7 al.; πανουργία Prov. 1, 4; ጥበቢሃ፡ ለነፍስከ፡ Judith 11, 8; ἐπιστήμη Hez. 28, 3. 4; Sir. 10, 30; Jer. 3, 15; παιδεία Sir. 21, 22; ልሳነ፡ ጥበብ፡ Jes. 50, 4; σοφία τοῦ γραμματέως Sir. 38, 24; αἰνίγματα 3 Reg. 10, 1; Joannes Apost. ornatur epitheto ባሕረ፡ ጥበባት፡ Deg.; Joannes Ap. ይትናገር፡ ሀሉና፡ መለኮትከ፡ ወይፌክር፡ ባሕረ፡ ጥበባት፡ Lit. Jac. Sar. a) *philosophia:* ቤት፡ ጥበብ፡ quae erat Athenis Sx. Teq. 6; ጥበብ፡ ዘአፍአ፡ (opp. doctrina Christiana) Sx. Masc. 7. b) *medicina:* ተምህሩ፡ ግብረ፡ ጥበብ፡ ወከኑ፡ ይፌውስዎሙ፡ ለድውያን፡ Sx. Hed. 22; Sx. Genb. 26. c) ጥበበ፡ ከዋክብት፡ *astronomia* Sx. Haml. 27. 2) *peritia, ars, scientia:* ጥበበ፡ ነገር፡ Col. 2, 8 Platt; 1 Cor. 1, 17 Platt; ἐπιστήμη medici Sir. 38, 3; artificis Jes. 40, 20; ቤት፡ እንተ፡ ተሐንጸት፡ በጥበብ፡ Enc. Sen. 26; ምሁር፡ በኵሉ፡ ጥበበ፡ ሥራይ፡ ወሰገል፡ Clem. f. 252. 3) *consilium* vel *artificium callidi:* ፈርሁ፡ ከመ፡ ኢይጠበቡ፡ ካልአ፡ ጥበበ፡ ላዕሌሆሙ፡ Jsp. p. 375; መከረት፡ ጥበበ፡ Enc. Nah. 15; Enc. Tachs. 24.

ጠባቢ፡ Lud. affert ob formam Pl. ጠበብት፡, sed ጠበብት፡ ad ጠቢብ፡ referendum est.

ጠቢብና፡ subst. *intellectus, ingenium*, Lud. sine auct.

መጥበቢ፡ part. c. term. adj. et subst., f. መጥበቢት፡ *sapientia imbuens, eruditor, institutor, doctor, magister:* መጥበቢሆሙ፡ ለአብዳን፡ παιδευτής Rom. 2, 20; ሰሎሞን፡ መጥበቢ፡ Cod. Mus. Brit. LIV n. 7; episcopus sit መምሀሮሙ፡ ወመጥበቢሆሙ፡ ለእለ፡ ይትቀነዩ፡ ለእግዚ"፡ Did. 8; መጥበቤ፡ ሕፃናት፡ በስምዑ፡ Enc. Genb. 3; ስምዑ፡ መጥበቢ፡ Enc. Ter 15; ማርያም፡ መጥበቢተ፡ ዓለም፡ አበዲ፡ Cod. Mus. Brit. LVII, n. 9.

ተጥባብ፡ subst. *artes, artificia, calliditas, astutia:* ተጥባበ፡ ነገር፡ 1 Cor. 1, 17 rom.; 2, 1; Col. 2, 8 rom.; ከነ፡ ውስቴቱ፡ (ለብእሲ፡) ዐቢይ፡ እከይ፡ ወተጓሕልዎ፡ ወተጥባብ፡ ወተምያን፡ Jsp. p. 306. 334.

ተጠባቢ፡ n. ag. (III), f. ተጠባቢት፡ *saga:* ብእሲት፡ ተጠባቢት፡ Const. Ap. 62 (63).

ጠብጠበ፡ quadrl. I *bene exercitatum* vel *peritum esse:* ወጸሐፈ፡ ውእቱ፡ ዘኦሪተ፡ ሙሴ፡ ዘወሀበ፡ እግዚ"፡ አምላከ፡ እስራኤል፡ ወይጠበዋብ፡ (v. ወይጦበዋብ፡; emendandum videtur ወይጠበጥብ፡) ጸሓፊ፡ 2 Esr. 7, 6.

ጠበጠበ፡ adv. *promte, perniciter*, de scribendo: ጸሓፊ፡ ዘጠበጠበ፡ ይጽሕፍ፡ ὀξυγράφος Ps. 44, 2; Did. 30.

ጠበወ፡ I, 1 [amh. ጠባ፡; طُبْيٌ *uber* animalium] Subj. ይጥቡ፡ (Cant. 8, 1), *sugere* mammas, lac, *lactere*, c. Acc. mammae: Cant. 8, 1; እለ፡ አኀደግዎሙ፡ ጠቢወ፡ ጥብ፡ Jes. 28, 9; ሕፃናት፡ እለ፡ ይጠብዉ፡ ጥበ፡ Joel 2, 16; c. Acc. lactis: በግዕ፡ እንተ፡ ይጠቡ፡ ሐሊበ፡ እሙ፡ Ex. 34, 26; Sx. Genb. 6; ጠበወ፡ ሐሊበ፡ እምብእሲት፡ H. A.; abs.: እለ፡ ይጠብዉ፡ (v. ጠባዊት፡) Thren. 2, 20; Asc. Jes. 11, 17; Hen. 99, 5.

አጥበወ፡ II, 1 *lactare, mammam praebere*, c. Acc. infantis vel pulli: ከመ፡ አጥቡ፡ ሕፃንየ፡ 3 Reg. 6ᵇ, 21; አክይስት፡ አጥበዉ፡ እጕሊሆሙ፡ Thren. 4, 3; ታጠብወከ፡ Kuf. 47; አጥበውኩከ፡ ወሐፀንኩከ፡ Jsp. p. 368; F. M. 10, 2 al.; trsl. (*facere ut sugat* alqs): ያጠብዎ፡ እግዚ"፡ ለሥረዊሃ፡ (sc. arboris) እምከልኤቱ፡ አጥባት፡ እማይ፡ ወእመሬት፡ Macc. f. 5.

ጥብ፡ subst., m. et f., Pl. አጥባት፡ 1) *mamma, uber:* ተሐፀንኩ፡ በጥብ፡ Job 3, 12; መሠጡ፡ እጓለ፡ ማውታ፡ እምውስተ፡ ጥብ፡ 24, 9; 4 Esr. 8, 14; ጥብ፡ የማናዊ፡ Sx. Tachs. 10; ኀደገ፡ ጥበ፡ Kuf. p. 65; አኀደግዎ፡ ጥበ፡ እሙ፡ Ps. 130, 4; 1 Reg. 1, 22. 23; Gen. 21, 8; Jes. 28, 9 (vid. sub ጠበወ፡); Enc. Tachs. 24; አጥባት፡ Cant. 1, 2. 7, 4; Hez. 16, 4; ልህቀ፡ አጥባትኪ፡ 16, 7; ወድቀ፡ አጥባቲሆን፡ 23, 3; ንኡስ፡

አጥባትኪ፡ 23, 21; ኅፍጣ፡ አጥባቲክን፡ Jes. 32, 12; Hos. 2, 4; አጥባት፡ ይቡሳት፡ (v. ይቡስ፡) 9, 14; Jes. 66, 11; Luc. 11, 27. 23, 29. a) trsl.: ምሕረትየ፡ ወአጥባትየ፡ (v. አጥባዕትየ፡) ኪያከ፡ ይበርከ፡ Kuf. p. 94. b) *epistomium* vel *mammilla* vasis: ክልኤቱ፡ አጥባት፡ τῶν δύο μυξωτήρων Zach. 4, 12. 2) *papilla* pectoris; Jacobus ሂጾ፡ ጥበ፡ ፀጋሜዌ፡ Kuf. p. 136. — (In Mss. passim አጥባዕት፡ pro አጥባት፡ scriptum legitur, ut Kuf. p. 94; M. M. f. 31). — *Voc. Ae.*: አጥባት፡ ዘ፡ ጡቶች።

ጠባዊ፡ n. ag. *infans lactens* Kuf. p. 160 ann. 1; at magis frequentatur f. ጠባዊት፡, cum pro Sing., ut Kuf. p. 160; tum pro Pl. ሕፃናት፡ ወጠባዊት፡ (v. ጠባዊያት፡) θηλάζων Jer. 51, 7; Thren. 2, 11. 20; Pl. f. ጠባዊያት፡ Jer. 51, 7.

አጥባዊት፡ n. ag. fem. (II, 1) *nutrix*, Pl. አጥባውያት፡ F. N. 42, 13.

I. ጠብዐ፡ I, 1 [componendum videtur cum صَبَا ,صَبَّ *propensus fuit, voluit*; radd. ጠብዐ፡ et ተብዐ፡, ut quae similes habeant significationes, nonnumquam permutantur] Subj. ይጥባዕ፡ 1) *propensum* vel *promtum esse* animo ad alqd, *lubentem se praestare, sponte facere* vel *dare* alqd, προθυμεῖσθαι, ወጠብዑ፡ መላእክት፡ 1 Par. 29, 6. 9. 14; c. Acc. rei: በየዋህ፡ ልብ፡ ጠባዕኩ፡ ዘንተ፡ ኵሎ፡ 29, 17; seq. ወ፡ c. verbo fin.: ወይጥባዕ፡ ወይንሣእ፡ መስቀለ፡ ሞቱ፡ Matth. 16, 24 rom. 2) *audere*, seq. Inf.: Matth. 22, 46 Platt; ጠብዑ፡ ነጊረ፡ εἰπεῖν τετολμήκασιν Cyr. ad Th. f. 8. 3) *firmiter sibi proponere* vel *proposuisse, perseverare in proposito*: ተቃተሉ፡ ጠቢዮሙ፡ Jsp. p. 372; seq. ለ፡ c. Inf.: ንጥባዕ፡ ለመዊት፡ ወናጥብዕ፡ ኀቤሁ፡ Jsp. p. 382; II Can. Ap. 13 (vid. sub ፈሐለ፡); vel ለ፡ c. subst.: ወጠብዐ፡ ጢጦስ፡ ለፀብእ፡ ወአኀዘ፡ ያጥብዮሙ፡ ወያጽንዮሙ፡ p. 358. 4) „*fidenti animo esse*" Lud.; ጥባዕ፡ ወኢትፍራህ፡ Lud. e Vit. Sam.: ጠብዐ፡ ልቡ፡ Lud. e V. S.

አጥብዐ፡ II, 1 A) idem fere quod I, 1, quamquam crebrius usitatum: 1) *promtum esse* animo, *lubentem se praestare*: መኑ፡ እንከ፡ ዘያጠብዕ፡ ይፈጽም፡ እደዊሁ፡ προθυμούμενος πληρῶσαι 1 Par. 29, 5; Matth. 16, 24 Platt; Marc. 8, 34; Luc. 9, 23; mulier አጥብዐት፡ ለተኰንኖ፡ Enc. Teq. 11; Enc. Jac. 29; ለእመ፡ አጥባዕከ፡ እምነፍስከ፡ ἐὰν δῷς τὴν ψυχήν σου Sir. 6, 32. a) *lubenter sustinere* alqd, c. ለ፡ rei: ኀለዩ፡ በልበሙ፡ ወአጥብዑ፡ ለመቅሠፍት፡ ኀጢአቶሙ፡ Hez. 14, 3. 4. 7; seq. Acc. rei: አጥባዕከ፡ ለሞት፡ Enc. Nah. 27 (Lud.). b) *se parare* ad aggrediendum alqd: አጥብዒ፡ ከመ፡ ትቅትሊ፡ ἑτοίμη εἰς Hez. 21, 10; አጥብዕ፡ ወተደለው፡ ἑτοιμάσθητι ἑτοίμασον σεαυτόν Hez. 38, 7; አጥባዕኩ፡ ወኢናፈቁ፡ ἡτοιμάσθην Ps. 118, 60; seq. ኀበ፡ rei: Jsp. p. 382 (vid. sub ጠብዐ፡). 2) *audere*, seq. Acc. Inf.: Matth. 22, 46 rom.; seq. Subj.: Rom. 5, 7. 3) *velle* i. e. *sibi proponere, animum inducere, cum animo statuere* vel *statutum habere*, seq. ከመ፡ c. Subj.: ወአጥብዐ፡ ዳንኤል፡ በልቡ፡ ከመ፡ ኢይብላዕ፡ እማእደ፡ ንጉሥ፡ ἔθετο εἰς τὴν καρδίαν Dan. 1, 8; Act. 20, 16; seq. Subj. (rarius Imperf.) verbi: κρίνειν Tit. 3, 12; 2 Cor. 2, 1 rom.; Act. 15, 34; አጥባዕኩ፡ እፈንዎ፡ (rom.: እፌንዎ፡) 25, 25; አጥባዕኩ፡ ኢይግባእ፡ (Laur.: ኢይገብእ፡) 4 Esr. 10, 6. 4) *perseverare in re proposita, stare animo, constantem esse*: መሐልኩ፡ ወአጥባዕኩ፡ Ps. 118, 106; Genz. f. 48; አጥባዕኩ፡ አንሰ፡ ἀνδριοῦμαι Jer. 2, 25; ወይቤሉ፡ አጥባዕነ፡ ንትሉ፡ በዕልወትነ፡ 18, 12; Luc. 8, 15; አጥብዑ፡ ሰማዕት፡ (martyres) Clem. f. 153; seq. Acc. Inf.: ናጥብዕ፡ ቀዊመ፡ በሃይማኖት፡ Mavâs. n. 30; seq. በ፡ rei: እመ፡ አጥባዕከ፡ በኑፋቄከ፡ M. M. f. 11; vel ውስተ፡ Phil. 3, 16; ኢያጥብዮት፡ *inconstantia* 1 Cor. 8, 7; አጥብዮት፡ እግዚ"፡ ἀποτομία *constantia in severitate* (opp. ምሕረት፡) Rom. 11, 22. 5) *confidere, animo bono esse, fortem, firmum et imperterritum esse* animo: አጥቢዮሙ፡ ἀφόβους Phil. 1, 14; አጥብዒ፡ ወኢይድከማ፡ እደዊኪ፡ θάρσει Zeph. 3, 16; አጥብዑ፡ ወአጽንዑ፡ እደዊክሙ፡ Zach. 8, 13; አጥብዕ፡ በኀይልከ፡ ἄνδρισαι Nah. 2, 2; ወአጥብዐ፡ ሕዝብ፡ በቃለ፡ ሕዝቅያስ፡ κατεθάρσησε 2 Par. 32, 8. B) 1) *promtum facere* vel *parare animum*, c. ኀበ፡ alicui vel erga alqm: ኢታጠብዑ፡ ል(በ)ክሙ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ Herm. p. 18. 2) *animos facere* alicui, *animum* alcjs *confirmare, fortem, firmum et constantem reddere* alqm: አጥብዐ፡ አልባቢሆሙ፡ 2 Par. 32, 6; Jsp. p. 358 (vid. sub ጠብዐ፡); ኢያዕረፈ፡ አንደፊር፡ (Antipater) ያጥብዮ፡ p. 307; virtutes quas dixi ያጠብዕዎ፡ ለብእሲ፡ ለመዊት፡ p. 351; መንፈስ፡ ቅዱስ፡ አጥብዓ፡ (sc. mulierem) ከመ፡ ትኩን፡ ስምዐ፡ Enc. Masc. 6; ቀድሳ፡ ወአጥብዓ፡ Kid. f. 21; አጥብዮሙ፡ ለመዋእያን፡ ሰማዕት፡ Org. 1; etiam animum suum: አጥብዑ፡ ልበሙ፡ Clem. f. 175; Lud. ex Enc. Mar. 3) in malam partem: *obfirmare* i. e. *obstinatum reddere* alqm, Lud. ex Org. 2.

ጥቡዕ፡ part. A) intrs.: 1) *libens, spontaneus, promtus, paratus*: αὐθαίρετοι 2 Cor. 8, 3; adv. ጥቡዐ፡ *sponte* 8, 17; እመ፡ ጥቡዓን፡ አንትሙ፡ εἰ ἔχετε ἑτοίμως Dan. 3, 15; ትኩን፡ ትቡዐ፡ ከመ፡ ትትልዎ፡ ለእግዚ"፡ ἕτοιμος Mich. 6, 8; Ps. 56, 10. 107, 1; ለመዊት፡ ጥቡዕ፡ አነ፡ Act. 21, 13. 23, 21; Luc. 8, 15. 22, 33; Tit. 3, 1; ለእመ፡ ኮነት፡ ጥብዕተ፡ ለንስሓ፡ Clem. f. 120; in malam partem Ps. 108, 15. 2) *confidens, fidens, intrepidus, audax* (in bonam partem): ከመ፡ ትሖር፡ ጥቡዐ፡ በሰላም፡ በኵሉ፡ ፍናዊከ፡ πεποιθώς Prov. 3, 23; በጥቡዕ፡ ልብ፡ παρρησιαζόμενος Act. 9, 28; ጸለየት፡ በጥቡዕ፡ ልበ፡ Lud. e Ssal. Req.; ወኢኮነ፡ ጥቡዐ፡ በልቡ፡ δειλός 2 Par. 13, 7; adv. ጥቡዐ፡ *confidenter*: ጥቡዐ፡ ትብል፡ Prov. 1, 21. 3) *constans, firmus, perseverans*: ጥቡዕ፡ ልቡ፡ ለተወክሎ፡ ἐστήρικται Ps. 111, 7; በነፍስ፡ ጥቡዕ፡ Kid. f. 5; ጥቡዓን፡ ኩኑ፡ Clem. f. 92; ንሕነሰ፡ ጥቡዓን፡ ወኢንብል፡ አሆ፡ Macc. f. 2; adv. ጥቡዐ፡ *constanter, assidue*: ሰበ፡ ጸለየ፡ ጥቡዐ፡ Enc. Tachs. 21. 4) *fortis*: ብእሲ፡ ጥቡዕ፡ ጥቀ፡ ὑπερμεγέθης 1 Par. 20, 6 (coll. ኢጥቡዕ፡ δειλός 2 Par. 13, 7), nisi hoc ጥቡዕ፡ idem quod ትቡዕ፡ censere malueris. B) pass.: 1) *libidini* vel *audaciae* aliorum *obnoxius*, ἐπίχαρμα, ትሬስዮ፡ ጥቡዐ፡ ለጸላኢሁ፡ Sir. 6, 4. 18, 31. 2) *propositus, decretus*: ክሥት፡ ሊተ፡ ጥቡዓተ፡ ጥበብከ፡ (*decreta* sapientiae tuae) Lud. e Ssal. Req. — *Voc. Ae.*: ጥቡዕ፡ ዘ፡ ጫኸኝ፡ ብርቱዊ፡ ይ፡

ጥብዐት፡ subst. 1) *fiducia, confidentia*: ተመይጠ፡ ፍርሀቱ፡ መንገለ፡ ጥብዐት፡ Lud. ex Enc. Sen. 24. 2) *fortitudo, constantia, perseverantia*, Jsp. p. 284; አጸንዕ፡ ጥብዐቶሙ፡ ለዐቂበ፡ ሃይማኖት፡ p. 288; ጥብዐተ፡ ኀሊናሁ፡ Enc. Hed. 28; Lud. ex Enc. Teq. 25; etiam in Pl.: አይቴኑ፡ ጽንዕክ፡ ወኀይልከ፡ ወጥብዐታቲከ፡ ለሞት፡ (i. e. ለመዊት፡) Jsp. p. 350 (si quidem lectio sana est).

ጥብዕና፡ subst. *audacia*, in malam partem, ho. Rheg. in Cyr. f. 109 (bis).

II. **ጠብዐ፡** i: q. طَبَعَ טָבַע postulavit, exegit.

ጥብዖት፡, etiam **ጥብዓት፡** subst. *id quod exigitur* i. e. *pensum, labor imperatus:* Ex. 5, 8. 11. 14. 18. 19; **ኢትትማከር፡ምስለ፡ዐሳብ፡እንበይነ፡ጥብዖት፡** (v. **ጥብዓት፡**) Sir. 37, 11.

III. **ጠብዐ፡** I, 1 impers.: *in natura positum, insitum, innatum est,* Gad. Ad. f. 76 [טָבַע *immergi, imprimi;* טֶבַע *natura*].

ጠባይዕ፡ subst. [Plur. vocis طَبِيعَة] m. et f., Pl. **ጠባይዓት፡**, 1) *natura* a) animalium, vel *indoles insita:* **ጠባይዐ፡** (v. **ህላዌ፡**) **እንስሳ፡** φύσεις ζώων Sap. 7, 20; **ጠባይዕ፡ዘእጓለ፡እመሕያው፡** ἡ ἀνθρωπίνη φύσις Chr. ho. 5; **ሕገ፡ጠባይዕ፡** νόμος φύσεως Chr. ho. 27; **ፍትወት፡እንስሳዊት፡እምከመ፡ተሠልጠት፡ትሬሲ፡ጠባይዒሁ፡ለብእሲ፡ከመ፡ጠባይዐ፡እንስሳ፡** Fal. f. 15; Christus **ነሥአ፡ዘዚአነ፡ጠባይዐ፡** Syn. in Prol.; **በእንተ፡ተዋልጦ፡ጠባይዐ፡እጓለ፡እመሕያው፡** F. M. 1, 3; femina **ድክምተ፡ጠባይዕ፡** 3, 3; **አቅሞተ፡ጠባይዕ፡** (sustentare vel servare naturam) 11, 1; **ተሐደሰ፡ጠባይዐ፡እጓለ፡እመሕያው፡በትንሣኤሁ፡ለመድኅኒነ፡** Abush. 4; **እምጠባይዕ፡** *naturâ, secundum naturam,* ut: **እመ፡ውሕዘ፡እምኔሁ፡ዘርአ፡ሥጋ፡እምጠባይዒሁ፡** F. M. 14, 8. b) usurpatur de *naturis Christi:* **እመበ፡ዘይብል፡፪ጠባይዕ፡እምድኅረ፡ተዋሕዶ፡ውጉዘ፡ለይኩን፡** Fid. Jac. Bar.; Leonis Papae **ሃይማኖት፡እኪት፡ዘረሰዮ፡ለክርስቶስ፡፪ጠባይዓተ፡ወ፪ምክረ፡እምድኅረ፡ተዋሕዶ፡** Sx. Masc. 7; **የአምኑ፡በአሐቲ፡ጠባይዕ፡ዘእግዚ"፡ቃል፡ዘተሰብአ፡** Sx. Nab. 23; **ክነ፡ጠባይዐ፡ፍጡር፡አሐዱ፡ጽምረተ፡ምስለ፡መለኮተ፡ፈጣሪ፡** Org. 3; de *essentia* Dei: **ንነሥሥ፡በተኀብሎ፡ጠባይዐ፡መለኮት፡** Lud. e Mss. Colb. 2) a) *elementa* vel *principia rerum:* **እግዚ"፡ፈጠሮ፡ለሰብእ፡እም፬ጠባይዕ፡** Did. 25; Gad. Ad. f. 35; Lit. Joh.; Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a; Org. 1 (quatuor elementa sunt **መሬት፡ማይ፡እሳት፡ነፋስ፡**); Deus Adamum creans **ነሥአ፡፬ጠባይዐ፡፪እምዘይትገሰስ፡ወ፪እምዘኢይትገሰስ፤፫እምዘይትረአይ፡ወ፩እምዘኢይትረአይ፡** Lit. Orth.; **እሉ፡እሙንቱ፡ጠባይዓቲሁ፡ለአዳም፡** Lud. e Mss. Colb. b) *temperamenta* corporis humani: **አሕላም፡ይትወለዱ፡እምቱሳሔያተ፡ጠባይዕ፡አርባዕቱ፡** sc. **ጠባይዕ፡ማያዊ፡, ነፍሳዊ፡** (legas **ነፋሳዊ፡**), **መሬታዊ፡, እሳታዊ፡** Fal. f. 16 (vid. sub **አንሳሕሰሐ፡** c. 327).

ጠባይዓዊ፡ adj. rel. *naturalis,* **ኅፍረት፡ጠባይዓዊ፡** F. M. 12, 5; **ሞት፡ጠ"፡** (opp. **ሞት፡ፈቃድ፡**) Fal. f. 23; **ሕግ፡ጠ"፡** ὁ νόμος ὁ φυσικός Chr. Ta. 9; **አብ፡ጠ"፡** (opp. spirituali) F. N. 10; **ወራሲ፡ጠ"፡** F. N. 42, 3; **እሙንቱ፡ኢይብሩ፡አውስቦ፡ጠባይዓዊ፡** (sed matrimonium spirituale) Abush. 50.

አጥባዕት፡ nonnumquam scriptum est pro **አጥባት፡**; vid. **ጥብ፡**

ጠብደን፡ n. prgr., sc. τὰ βαδδίν (בַּדִּים) *linteum* album et tenuissimum: **ይለብስ፡ጠብደነ፡** Dan. 10, 5. 12, 6. 7. — Lud.: *tunica pellicea,* Pl. **ጠባድን፡** sine auct. — *Voc. Ae.:* **ጠብደን፡አንዳ፡ብ፡የላም፡ደብ ።**

I. **ጠብጠበ፡** *bene peritum esse* vid. sub **ጠበበ፡** c. 1230.

II. **ጠብጠበ፡** quadrl. I *scutica percutere, flagellare,* Lud. [طُبْطُبَة *res ex fune contorta, flagellum;* طُبَّة *segmentum corii, lorum*].

ተጠብጠበ፡ III, 1 *flagellari:* **ሰላም፡ለጳውሎስ፡ቀሡፈ፡ዘባን፡ወገቦ፤በመኃትው፡ነድ፡ወተጠብጦቦ፡** Enc. Jac. 9.

ጥብጡብ፡ part. *flagellatus:* **ሰላም፡ለገቦክሙ፡በአሕባለ፡መስቀል፡ጥብጡብ፡** Sal. Nic. 9.

ጥብጣቤ፡ subst., m. et f., 1) *scutica, lorum, flagellum:* sumsit **ጥብጣቤ፡ሐብል፡** in manum Sx. Sen. 27; **ከመ፡ይዝብጥዎ፡በአብትር፡ወድኅሬሁ፡በጥብጣቤ፡** Macc. f. 2; **ቀሠፈታ፡በጥብጣቤ፡** Sx. Masc. 10; F. N. 48; **ቀሠፍዎ፡በጥብጣቤ፡ላህም፡** Sx. Sen. 27; Hed. 1; Enc. Haml. 8; **ቀሠፎ፡በጥብጣቤ፡አንዳ፡ላህም፡** Sx. Mag. 6; **ይቀሥፍዎ፡በጥብጣቤ፡ዐቢየ፡መቅሠፍተ፡** F. M. 6, 8; ut percuterent eum **በጥብጣቤ፡ፍቱል፡** Lud. e V. S.; **መቅሠፍት፡ዘጥብጣቤ፡እሳት፡** Org. 6. 2) *flagellatio:* **ወለእመ፡ኢይገብር፡ዘንተ፡አሰፈዎ፡ጥብጣቤ፡ወቀትለ፡** Jsp. p. 297; **ዘተጽዕረ፡በምንዳቤ፡ወዘሐመ፡በጥብጣቤ፡** Enc. Ter 15; **ጥብጣቤ፡በአብትረ፡ኀጺን፡** Lud. e V. S. 3) *plaga flagelli:* Pilatus flagellavit Christum **፷ጥብጣቤ፡** Lud. e Libr. Myst.

አንጠብጠበ፡ *stillare* vid. sub **ነጥበ፡**

ጠንቈለ፡ quadrl. I [amhar.; coll. **ጠቀለ፡** c. 1222; proprie: *artem arcanam et mendacem exercere*] *hariolari, divinare:* **ሥራይ፡ወጠንቍሎ፡** F. N. 23; **ጠንቈሎ፡** (legas **ጠንቈልየ፡** vel **ጠንቍልየ፡**) **ከንኩ፡ገጸ፡ሰማይ፡ርእይየ፡ዮም፡ይዘንም፡ብህልኩ፡** Form. Conf.

ጥቋሌ፡ et **ጥንቋሌ፡** subst. *hariolatio, divinatio,* Gad. Ad. f. 178.

ጠንቋሊ፡ n. ag., Pl. **ጠንቋልያን፡** et **ጠንቈልት፡**, *hariolus, fatiloquus, divinator:* **ኵሉ፡ዘተለወ፡ማሪተ፡ወጠንቋሌ፡** Kedr f. 65; **ዘየአምን፡ነገረ፡ጠንቋልያን፡ወመሠርያን፡** F. N. 5, 23; **አይቴ፡ሀለዉ፡ርኩሳን፡አይቴ፡ዘማውያን፡ወጠንቋልያን፡** Genz. f. 120; **ጠንቈልት፡** Gad. Ad. f. 204.

መጠንቍል፡ part., id.: **እመሂ፡ዘያጣዑ፡እመሂ፡መጠንቍል፡እመሂ፡ዘማዊ፡ወሐሳዊ፡** Kedr f. 27.

ጤት፡ nomen literae alphabeti Hebraici nonae Ps. 118, 65; Thren. 1, 9. 2, 9. 3, 25. 4, 9. Ubi de psalmis agitur, siglo **ጤት፡** Ps. 118, 65—72 notatur.

ጥንቁር፡ subst. nomen *animalculi* cujusdam, quod cum mure componitur [sine dubio dicti a *foraminibus* vel *terebraminibus faciendis,* דקר et נקר]: vasa sacra bene asserventur et claudantur **ከመ፡ኢይርክበሙ፡ዐንጼዋ፡አው፡ጥንቁር፡** Kedr f. 89.

ጠንቀቀ፡ quadrl. I [vid. **ጠቀቀ፡**, nec non دَقَّقَ] 1) intrs.: *accurate congruere, exacte convenire:* **ወመጠነ፡ራሕበ፡ሕንጻ፡ወጠንቀቀ፡በኀለት፡** Hez. 40, 5. 7; de numeris, Comp. Eccl.; de tempore: **ወእምዝ፡ጠንቂቆ፡በከልእ፡ወርኀ፡** Kuf. p. 13 ann. 13. 2) trs. a) *subtiliter* vel *accurate facere* alqd, seq. Acc. Inf.: **ኢጠንቀቀ፡ዐቂቦቶ፡** F. N. 33, 3. b) *minute* vel *diligenter scrutari* vel *considerare:* **ዘተወከፈ፡ዘተ፡መጽሐፈ፡ወጠንቀቃ፡ወዘአምነ፡ቢቲ፡ይኅድር፡ላዕሌሁ፡ምሕረት፡** M.Tom. c) *exacte egisse* vel *confecisse* tempus certum: **ኢይደሉ፡አውስቦ፡ብእሲት፡ዘኢጠንቀቀት፡** (paulo post: **ዘኢተጠንቀቀት፡**) **፲አውራኀ፡እምድኅረ፡ሞተ፡ምታ፡** F. M. 5, 17.

አጠንቀቀ፡ II *subtiliter, accurate, scrupulose,*

diligenter facere alqd, seq. Acc. Inf. vel Subst.: ኵሉ፡ ምክሩ፡ ዘከመ፡ ያጠንቅቅ፡ ግሬወ፡ ማኅተም፡ Sir. 38, 27; አጠንቀቀ፡ ነጊረ፡ M. M. f. 99. a) *facere ut exacte conveniat* alqd cum alqa re: እስመ፡ ኢታጠነቅቁ፡ (v. ትጠናቀቁ፡) ፈድፋ፡ ὑπερέξει γάρ Sir. 43, 30. b) *exacte egisse* vel *confecisse* tempus quoddam: episcopus constituatur ዘአጠንቀቀ፡ ፴ዓመተ፡ ዘፈጸመ፡ ኀይለ፡ ውርዙት፡ Did. 4 (in ed. Platt. p. 16: ዘኢያጠንቀቀ፡).

ተጠንቀቀ፡ III, 1 1) *subtiliter* vel *exacte exploratum* vel *definitum esse:* ሰበሰ፡ ኢተዐውቀት፡ ወኢተጠንቀቀት፡ ዘቲ፡ እምከነ፡ .... F. M. 2, 10; ዝንቱ፡ ተጠንቀቀ፡ በብዙኅ፡ ቀኖናት፡ F. M. 41, 4. 2) *accurate* vel *exacte confectum habere* tempus quoddam, F. M. 5, 17 (vid. sub ጠንቀቀ፡). 3) i. q. ተጠናቀቀ፡ Sap. 14, 19.

ተጠናቀቀ፡ III, 3 *accuratum* vel *subtilem esse* in facienda re, *diligenter* vel *exacte facere* alqd: ሀለወ፡ ዘይጠበብ፡ ወይጠናቀቅ፡ እንዘ፡ ይጌምዕ፡ πανουργία ἀκριβής Sir. 19, 25; seq. Acc. Inf.: Lev. 23, 22; F. N. 45; Sir. 43, 30 var. (vid. sub አጠንቀቀ፡); seq. ለ፡ c. Inf.: ተጠናቀቀ፡ ለገቢረ፡ አምሳሉ፡ በዘይሤኒ፡ ወይኄይስ፡ Sap. 14, 19; በተጠናቅቆ፡ *accurate, scrupulose, diligenter* Clem. f. 125. 138. a) *scrupulose observare:* ተጠናቀቁ፡ ሥርዐታ፡ ለቤተ፡ ክር"ን፡ Clem. f. 126. 142. b) *subtiliter* vel *minutius* vel *diligenter explorare, scrutari, contemplari* alqd, c. በእንተ፡ rei: Clem. f. 185 (vid. sub ተምዕደ፡ c. 210); seq. Acc. rei: Lit. 172, 2; ኢትነጽሩ፡ ለብእሲት፡ በዐይን፡ ፍትወት፡ ወኢትጠናቀቁ፡ ሥነ፡ ገጽ፡ ከመ፡ ኢያንበልብል፡ (sic) ነበልባለ፡ እሳት፡ ውስተ፡ ልብክ፡ Fal. f. 51.

አስተጠንቀቀ፡ IV, 1 *accurate exponere, subtilius explicare* alqd: አስተጠንቀቀ፡ ሎቱ፡ ወነገሮ፡ ዘከመ፡ ይገብሩ፡ Clem. f. 88.

አስተጠናቀቀ፡ IV, 3 1) a) *ad subtilitatem intendere* mentem: (ትፈቅድ፡) ፈድፋደ፡ ናስተጠናቅቅ፡ ኀሊናነ፡ τῶν ἐννοιῶν ἰσχνοτέραν ἀποτελῶμεν τὴν βάσανον Cyr. c. Pall. f. 68. b) *ad scrupulositatem* vel *diligentiam movere* alqm: ያስተጠናቅቁነ፡ ለገቢረ፡ ሠናይ፡ Clem. f. 200. 2) *accuratius, minutius, subtilius inquirere* vel *scrutari* alqd: አልቦ፡ ዘይክል፡ አስተጠናቅቆ፡ (sc. hoc mysterium) Cyr. c. Pall. f. 97; በአስተጠናቅቆ፡ ንንግር፡ Cyr. ad Th. f. 8; Cyr. c. Pall. f. 97 (vid. sub አያት፡ c. 798).

ጥንቁቅ፡ part. *subtilis,* 1) *accuratus:* ይነግሩ፡ አምሳለ፡ ጥንቁቀ፡ (v. ጥዩቀ፡) παροιμίας ἀκριβεῖς Sir. 18, 29; Ptolemaeus rex Aegypti erat ጥንቁቅ፡ ውስቴታ፡ (sc. ትምህርት፡ ወጥበብ፡) Jsp. p. 286. a) *exacte conveniens, accurate congruens:* Hen. 82, 7; ጥንቁቅ፡ በኀለት፡ Hez. 40, 5 var. b) adv.: በጥንቁቅ፡, crebrius ጥንቁቀ፡ α) *exacte, accurate,* መኑ፡ ይክል፡ ነጊረ፡ ምሕረቱ፡ ጥንቁቀ፡ Sir. 18, 5; Kuf. p. 13; Hen. 72, 10. 16. 74, 12. 82, 5; Org. 2. β) *scrupulose, diligenter:* ዐቀበ፡ ግብረ፡ ክህነት፡ በጥንቁቅ፡ Gad. T. H. 2) *perfectus, excellens:* ጥንቁቅ፡ በርእሱ፡ ወፍጹመ፡ ጸጋ፡ ወጽድቅ፡ αὐτοτελής τε ὑπάρχων καὶ πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας Cyr. c. Pall. f. 73; ኢይትዌረይዎ፡ ለጴናክሙ፡ ጥንቁቅ፤ ሠግላግ፡ ዘባሕር፡ ወጽጌ፡ ዘሐይቅ፤ Enc. Teq. 6 (ni e num. 1, a interpretari malueris).

ጠንቃቂ፡ n. ag. *subtilis scrutator* vel *investigator, accurate intelligens:* vir ille erat ማእምር፡ ወጠቢብ፡ ወልብው፡ ወጠንቃቂ፡ መጻሕፍት፡ Jsp. p. 286.

ጥንቃቄ፡ subst. *subtilitas,* viri doctissimi et gnarissimi Jsp. p. 288; እምጥንቃቄ፡ ከሒከ፡ (ultra subtilitatem i. e.) *nimiâ subtilitate,* Cyr. ad Th. f. 13; በጥንቃቄ፡ *minutim, accuratissime,* ut: በጥንቃቄ፡ ንኅሥሥ፡ λεπτῶς βασανιζέσθω Cyr. c. Pall. f. 80; Lit. Orth. a) *summa et exacta diligentia, scrupulositas:* በጥንቃቄ፡ μετ' ἀκριβείας Sap. 12, 21; ይንግር፡ ድዉይ፡ ኀጣውኢሁ፡ ለካህን፡ በጥንቃቄ፡ (*scrupulose*) Kedr f. 39. b) *exacta convenientia, perfecta harmonia:* Hen. 75, 2; ፈጠረ፡ ሰማየ፡ በጥንቃቄ፡ Ssal. Reg.; ዘቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡ ጥንቃቄ፡ ያማስኑ፡ τῶν ἱερῶν γραμμάτων τὸ ἀκριβὲς παραφθείροντες Cyr. c. Pall. f. 83.

ጥንቅቅና፡ subst. *exacta convenientia* vel *congruentia perfecta:* እስመ፡ ኵሉ፡ ምሳሌ፡ ዘበዝንቱ፡ (i. e. in hac re) ይደክም፡ እምጥንቅቅና፡ ወይውኅድ፡ እምአማን፡ Cyr. c. Pall. f. 97.

ጥንቃቅዓት፡ et **ጥንቃቃት፡** subst., Pl. [vid. ንቅዐት፡ et נְקִיקִים] *fissurae, scissurae, rimae:* ጥንቃቅዓት፡ ኰኵሕ፡ τρυμαλιαί Jer. 16, 16; ጥንቃቅዓት፡ ደብር፡ Or. Jon. 6 (in Ludolfi editione Psalmorum p. 328) in Mss. etiam ጥንቃቃት፡

ጥንት፡ *initium* vid. sub ወጠነ፡

ጥንትዮን፡ vid. sub ጥንትዮን፡

አጥናን፡ (v. አጥኖን፡) n. prgr. corruptum, sc. ἀτνανεὶν v. ἀτναῒν, cui in textu Hebr. nihil respondet: ወገብረ፡ ኀይለ፡ ዘአጥናን፡ (v. ዘአጥኖን፡) 1 Reg. 14, 48; inde variis in locis poëtarum Abyssinorum repetitur, ut: በኀይለ፡ አጥናን፤ ዘሞአ፡ ለሰይጣን፤ ፩ቅዱስ፡ እምቅዱሳን፤ ጊዮርጊስ፡ ረባን፤ Deg.; ኀይልከ፡ (sc. Eliae Thesbitae) ኀይለ፡ አጥናን፡ Enc. Hed. 13; ኀይል፡ ዘአጥናን፡ Org. 6. — Lud. hanc vocem e rad. ﺟﻨﻰ repetendam et (tamquam Pl. vocis ጥን፡ vel ጥንን፡ *zelus, zelotes*) latine *zelotas* exponendam esse censuit. — *Voc. Ae.:* አጥናን፡ ብ፡ ዶሰኛ፡; *aliud:* አጥናን፡ መንክር፡ ዘ፡ በደላ ።

ጠነየ፡ „*investigare, scrutari* rem occultam“, Lud. e Libr. Myst. affert: በአ፡ ጠነየ፡ ወኢረከበ፡. — Addubitandum videtur.

ጥንፍ፡ subst., Pl. ጥነፍ፡ [ﻃُﻨُﻒ, ﻃُﻨْﻒ *pars aedificii prominens, tectum portae superstructum*] *transtillum superimpositum, ornamentum tecti* vel *plutei instar superimpositum:* quo columnae jugumentantur: ጥንፍ፡ ψαλίδες (חֲשֻׁקִים) Ex. 27, 10. 11; ጥነፍ፡ 37, 6; ornamentum altaris Ex. 30, 4.

አጥነፈ፡ II, 1 *ornamento* ጥንፍ፡ *instruere:* Ex. 30, 4.

ጥንፍሕ፡ vel **ጥፍንሕ፡** adj. *limis oculis aspiciens, strabo,* ut videtur [coll. ﺷَﻨَﻒ et ﺷَﻔَﻦ]: ለመኑ፡ ይከውን፡ አዕይንቲሁ፡ በአምሳለ፡ ጥንፍሕ፡ (e Prov. 23, 29) II Const. Ap. 7; at ጥፍንሕ፡ III Const. Ap. 10. — *Voc. Ae.* ad Syn. habet ጥፍንቁስ፡ ዘ፡ ጭፍን፡

ጥእመ፡ inus.; **አጥአመ፡** II, 1 „*pecuniam solvere debitam* alicui, እንበለ፡ ያጥእሞሙ፡ ita ut non solveret illis (pecuniam)“ Lud. affert e Mss. Colb.

I. ጣእጥአ፡ quadrl., componendum cum وَطِئَ *conculcavit, mollem* vel *lenem reddidit, paravit.*

አጣእጥአ፡ II (etiam **አጠአጥአ፡** scriptum) 1) *bene disponere* vel *componere, ordinare, concinnare, ornare, exornare:* Deus **ያጠአጥእ፡በከመ፡ፈቀደ፡** Lit. Epiph.; Lit. 171, 3; **እንዘ፡ያጠአጥእ፡ቃለ፡** Enc. Tachs. 15; **አጣእጥኡ፡** (Imperat.) **ንብረተክሙ፡** Jsp. p. 360; Judaeis tempore Cyri **ኢተከሀሎሙ፡ያጣእጥኡ፡ሕንጻተ፡** (templi) **በእንተ፡ኀጽረተ፡እደዊሆሙ፡** Jsp. p. 330. 2) *parare, condire, temperare* cibos, potulenta: **አምያስ፡ዘአጠአጥእዎ፡** (sic) **በሶከር፡** F. M. 26, 1. (sed haec significatio nequaquam primaria est, sicut Lud. censuit).

ተጣእጥአ፡ III, 1, etiam **ተጠአጥአ፡** (ni hoc **ተጠአጥአ፡** scribere et III, 3 censere malueris) 1) *stabiliri, fundari:* **እንበለ፡አድባር፡ይጠአጥኡ፡** ἑδρασθῆναι Prov. 8, 25; Did. 30; **እምቅድመ፡ይጠአጣእ፡መሠረታተ፡አውግር፡** M. M. f. 22. 2) *bene constitui, componi, parari, ordinari:* **እምድኅረ፡ጸንዐት፡መንግሥቱ፡ወተጣእጥአ፡** (v. **ወተጠአጥአ፡**) ἡτοιμάσθη 2 Par. 12, 1. 25, 3; **ኢተጠአጥአ፡ለአግሪጳስ፡ንብረት፡** (seine Verhältnisse kamen nie in Ordnung) Jsp. p. 342; reges imperio potiti **ኢይፈድዩ፡ለዘአሠነየ፡ሎሙ፡በዘመነ፡ተዕናሰሙ፡ወኢይጠአጣእ፡ግብሮሙ፡** (et ubi non compositae erant res eorum) p. 320.

አስተጣእጥአ፡ IV, 1 vel **አስተጠአጥአ፡** (ni hoc IV, 3 censere malueris) *praeparare, bene* vel *eleganter disponere* et *concinnare:* **ወቀደመ፡አስተጠአጥአ፡** (sc. τὴν ἀφθαρσίαν) **ወከነ፡ውእቱ፡ፍኖተ፡ሕይወት፡ለነ፡** Cyr. de r. fid. f. 49; orationem, Cyr. c. Pall. f. 65 (vid. sub **መጠነ፡** c. 222).

ጥእጡእ፡ part. *bene dispositus* vel *compositus, concinnatus, rectus:* Christus **እምድኅረ፡ተንሥአ፡በሣልስት፡ዕለት፡አእኰቶ፡ለአብ፡እንዘ፡ይብል፡ዘአምላክ፡ቃል፡ጥእጡእ፡ከመዝ፡** Kid. f. 14; ptochotrophum constituant **ብእሴ፡በሕታዌ፡ፍሉጠ፡እምሕዝብ፡ዘቦቱ፡ልሳን፡ጥእጡእ፡ወዘፍኖቱ፡ርቱዕ፡** F. N. 17. — Adv. **ጥእጡእ፡** *composite, ordinate, modeste:* **አንስት፡ይሰርገዋ፡ጥእጡአ፡በዘይደሉ፡ሰርጎ፡ትሕትና፡** Kid. f. 24. — *Voc. Ae.:* **ጥእጡእ፡ዘ፡ጽፍጥ ።**

ጥእጣኤ፡ subst. *dispositio bona, concinnitas, ordo:* quidquid diximus, **ዘእንበለ፡ዕቀፍት፡ውእቱ፡ወበጥእጣኤ፡** σοφῶς τε καὶ ἐπιστημόνως ἔχων Cyr. c. Pall. f. 68; **እግዚኦ፡ዘሠራዕከ፡ኵሎ፡በሥርዐት፡ወበመንክር፡ጥእጣኤ፡ኀለይከ፡ለኵሉ፡** Kid. f. 15.

ጥእጥእና፡ subst. vivendi *ratio composita* vel *recta, modestia:* viduae vivant **በጽሙና፡ወጥእጥእና፡** Kid. f. 20.

አጣእጣኢ፡ n. ag. *dispositor, compositor:* Spiritus S. **አጣእጣኢሆሙ፡ለፍጡራን፡** (secundum Ps. 103, 31: **ትፌኑ፡መንፈሰከ፡ወይትፈጠሩ፡**) M. M. f. 64.

መጣእጥኢ፡ part. c. term. adj. 1) *concinnator* „qui alqd elegans et jucundum reddit", Lud. ex Org. 2) *conditor* ciborum, Lud. sine auct.

II. **ጣእጥአ፡** vel **ጣዕጥዐ፡** quadrl. inus., cui cfr. זַעֲזַע صَعْصَعَ ذَعْذَعَ زَعْزَعَ زَأْزَأَ.

አንጣእጥአ፡ V *commoveri, terrefieri,* 4 Esr. 5, 15.

ጠለለ፡ inus., quod cum טול تَلَّ طَالَ potius, quam cum **ደለለ፡** דלל دَلَّ (Hupfeld exerc. Ae. p. 26) componendum videtur.

አንጠለለ፡ V *laxum dependere, laxari,* Ex. 36, 29.

ጠልዐ፡ inus., propagatum e טוּל (ܛܠܥ) طال *longum, extensum esse.*

አንጠልዐ፡ V 1) *extendere, expandere:* **ለዐጋም፡ወለየማን፡አንጠልዒ፡** ἐκπέτασον Jes. 54, 3; **አርሒቢ፡መታክለኪ፡ወአንጠልዒ፡ደብተራኪ፡** (o filia Sion) Sx. Mag. 22. 2) in specie: *veli instar expandere* alqd, Ps. 104, 37; **አንጠልዐ፡ውስተ፡ገጽየ፡ጽልመተ፡** Job 19, 8; **መንጦላዕተ፡እለ፡ያንጠልዑ፡ለአብ፡ዘኢያስተርኢ፡** Kedr f. 21; Inf. verb. **አንጦሊዖ፡** G. T. H. 3) *velo obtendere, velare, operire velo* alqd vel alqm: **ሶበ፡ርእዮ፡አቡሁ፡አንጠልዐ፡ገጾ፡እምኔሁ፡ወይቤሎ፡ረሐቅ፡እምኔየ፡** Jsp. p. 337. — *Voc. Ae.:* **አንጠልዐ፡ዘ፡ጋረደ፡ዝቅ፡አሰኘ፡** (v. **አስጥኘ፡**) **ይ፡**

ተንጠልዐ፡ V Pass. 1) *extendi, expandi:* **ሶበ፡ተንጠልዐ፡ሥጋሁ፡ለኢየሱስ፡በስፍሐተ፡እእዳው፡ወተለክአ፡እእጋር፡** M. M. f. 102. 2) in specie: *veli instar expandi,* Lit. 172, 1; Lit. Sar.; **ተንጠልዐ፡ኀጢአትየ፡ማእከሌየ፡ወማእከለ፡እግዚ"** Org. 1. 3) *velo operiri:* **በመብረቀ፡ስብሐት፡ተገልበበ፡ወበደመና፡እሳት፡ተንጠልዐ፡** M. M. f. 116.

እንጡሉዕ፡ part. *velo obtentus, velatus:* Trinitatis personae **እንጡሉዓን፡በመብረቀ፡ስብሐት፡ወግልቡባን፡በነደ፡እሳት፡** M. M. f. 40; Deus **እንጡሉዕ፡በደመና፡እሳት፡** f. 197.

እንጡላዔ፡ subst. (n. act.) *veli obtentus* vel *velatio,* Org. 2; **ክዱናን፡በስዋሬ፤ኅቡኣን፡በእንጡላዔ፡** M. M. f. 27.

መንጦላዕት፡ subst., m. et f., Pl. **መንጠዋልዕ፡** (passim **መንጦዋልዕ፡** scriptum; sec. Lud. etiam **መንጠዋልዕት፡**) 1) *velum, aulaeum,* καταπέτασμα Ex. 26, 31—37. 35, 11. 37, 3. 5; Lev. 4, 6. 17. 16, 2. 12. 15. 21, 23. 24, 3; 3 Reg. 6, 33; **መንጦላዕተ፡እንቀጸ፡ቤት፡** Sir. 50, 5; Matth. 27, 51; Hebr. 6, 19; **ውሳጤ፡መንጦላዕት፡** penetrale veli seu adytum Org. 7; **መንጠዋልዕ፡** ecclesiae, Lit. 164, 4; Gad. T. H.; ἱστία in C Ex. 27, 9—15 (pro **ምንጻፍ፡**). 2) locus velo praetento separatus a) *tentorium,* σκηνή Ps. 30, 26. b) *thalamus,* παστός Joel 2, 16; celebraverunt nuptias **ወአብእዎሙ፡ውስተ፡መንጦላዕት፡ወዐጸዊ፡ዋንተ፡** Vit. Joh. Camae. c) *cella, cubiculum:* **መንጠዋልዕ፡** (v. **መንጦዋልዕ፡**) παστοφόρια 1 Par. 23, 28; **ቤተ፡መንጠዋልዕ፡** 2 Par. 31, 11; 1 Par. 26, 16. 3) *quidquid obducitur* vel *inducitur* rei (Ueberzug): **መንጠዋልዕ፡ዘወርቅ፡** 3 Reg. 6, 32. 4) *tegumentum,* ἐπικαλύμματα Ex. 26, 14. 5) *tapetum, stragulum:* παραπετάσματα Am. 2, 8. — *Voc. Ae.:* **መንጦላዕት፡ዘ፡መጋረጃ ።**

ጠመ፡ I, 1 [amh. **ጠመ፡**, **ጠመጠመ፡**; etiam Aethiopice **ጠመ፡** occurrit 4 Reg. 2, 8 var.] 1) *convolvere, complicare:* **ትጠውሞሙ፡** ἑλίξεις Hebr. 1, 12; **ነሥአ፡ሐሚላቶ፡ወጠማ፡** (v. **ወጠማ፡**) εἴλησε 4 Reg. 2, 8; Deg. 2) ut videtur *obturare, obstruere:* **ይጠውም፡** (var. pro **ይመይጠሙ፡** ἀποτρέπει) **ቃሎሙ፡** Sir. 20, 29.

ተጠውመ፡ III, 1 *convolvi, complicari:* **ይጠወም፡ሰማይ፡ከመ፡መጽሐፍ፡** ἑλιγήσεται Jes. 34, 4; **ሰማይ፡ተጠውመ፡** (rom. **ተጠወመ፡**) **ከመ፡ክርታስ፡** Apoc. 6, 14; Hen. 90, 28. a) *duplicari:* **ወእመት፡ይጠወም፡ውስተ፡ገጸ፡ትሔ፡** πῆχυς

ἐπισυναγόμενος Hez. 40, 12. b) c. ርብዕ፡ *quadruplicari* vel *quadrari:* መቅደሱ፡ ዘይጠወም፡ ርብዕ፡ ὁ ναὸς ἀναπτυσσόμενος τετράγωνα Hez. 41, 21. — *Voc. Ae.:* ተላወየ፡ ወተጠውመ፡ ዘ፡ ተጠቀለለ ።

ጥዉም፡ part. *convolutus*, Lud. sine auct.

ጥውመት፡ n. act. *complicatio*, Lud. sine auct.

ጣዎስ፡ subst., m., ταώς [ܛܐܘܣ טָוֹס طَاوُس] *pavo*, Sx. Haml. 10; ዖፈ፡ ጣዎስ፡ ሠናይ፡ ውእቱ፡ Chr. Ta. 32; ጸጕረ፡ ጣዎስ፡ *pennae pavoninae* Const. Ap. 52.

ጣቃ፡ *caligo* vid. c. 1222.

ጠቀ፡ I, 1 [צִיק ضاق עוק ܥܩ ዐጠቀ፡ ጸዐቀ፡ ጠዐቀ፡] 1) *angustum, coarctatum esse:* ትጠውቅ፡ ነፍስየ፡ (var. pro ትጠወቅ፡) Job 10, 1; ልብየኒ፡ ይጠውቀኒ፡ (v. ይጠወቀኒ፡) Thren. 1, 22. 2) *coangustare, comprimere:* እጠውቃ፡ ለነፍስየ፡ በእዴየ፡ (var. pro አጠውቃ፡) Job 13, 14; vid. 1 Cor. 9, 27 ant.

አጠቀ፡ et **አጥወቀ፡** II, 1, Imprf. ያጠውቅ፡, Subj. ያጥቅ፡, rarius ያጥውቅ፡, 1) *coangustare, coarctare, comprimere:* ሐዘን፡ ታጠውቆ፡ ለመንፈስ፡ ቅዱስ፡ Herm. p. 39; አጠውቃ፡ ለነፍስየ፡ በእዴየ፡ Job 13, 14; ያጠውቁ፡ አፉሆሙ፡ በአደዊሆሙ፡ Job 29, 9; Luc. 8, 14; ዘአጠቆ፡ ጋኔን፡ Kid. f. 23. a) *comprimendo interficere* (erdrücken): አጠቅዎ፡ 4 Reg. 7, 17. b) *premendo attollere et subvertere* (umdrücken), columnas Jud. 16, 30. c) *in angustias compellere, angere:* ግርማከ፡ ኢያጥውቀኒ፡ v. ኢያጥቀኒ፡ Job 13, 21. d) *urgere, acriter impellere* (drängen): ርእየ፡ ንጉሥ፡ ከመ፡ ያጠውቅዎ፡ (v. አጥወቅዎ፡) ἐπείγουσιν Dan. ap. 13, 30. 2) *premere, opprimere, vexare, affligere* (bedrücken, bedrängen), θλίβειν, ἐκθλίβειν Ex. 22, 20. 24; Lev. 25, 43. 46; Jos. 19, 47; Jud. 1, 34. 10, 8; Mich. 7, 2; Hez. 34, 21; ኢታጥቅ፡ v. ኢታጥውቅ፡ ልበከ፡ Sir. 30, 21; Hen. 89, 15; 1 Cor. 9, 27; 2 Cor. 8, 13; ለነ፡ ያጠውቁነ፡ Clem. f. 200; serva me እመቅሠፍት፡ እንተ፡ ታጠውቅ፡ Org. 1.

አጠወቀ፡ II, 2 *comprimere, premere, affligere*, Hen. 89, 15 var.; እለ፡ ያጤውቁከሙ፡ Phlx. 66.

ተጠውቀ፡ III, 1 1) *coarctari, coangustari, comprimi, in angustias compelli, affligi:* ትጠወቅ፡ ነፍስየ፡ Job 10, 1; λυπεῖται Thren. 1, 22; ይጠወቅ፡ ዓለም፡ 4 Esr. 3, 57. 2) Refl. et Recipr. a) *se premere ad* alqd vel *apprimere:* ተጠውቀት፡ በጸቁን፡ Num. 22, 25. b) *se invicem coarctare* vel *premere:* ኢይጠወቅ፡ ፩ምስለ፡ ካልኡ፡ Sir. 16, 28; Luc. 8, 45. — *Voc. Ae.:* ተጠውቀ፡ ዘ፡ ተጠበበቀ ።

ተጠወቀ፡ III, 2 *angustiis premi, in angustias compelli, opprimi:* ተጠወቀ፡ Phlx. 71; ἐθλίβετο concupiscentiâ 2 Reg. 13, 2.

ጥዉቅ፡ part. 1) *angustiis pressus* vel *circumventus, afflictus, oppressus:* ዕደው፡ ጥዉቃን፡ τεθλιμμένοι Jes. 28, 14; ተዘከር፡ እግዚኦ፡ ጥዉቃነ፡ ወጽቡባነ፡ Genz. f. 138; ኮነ፡ ጥዉቀ፡ እምሕዋሳቲሁ፡ Phlx. 47; ዘቲ፡ ነፍስ፡ ሕምምት፡ ወጥውቅት፡ M. F. 2) „*arduus, difficilis*, de sermone: ጥውቅት፡ ይእቲ፡ ለተርጕሞ፡ arduum est interpretatu", Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.:* ጽፉቅ፡ ጽዑቅ፡ ጥዉቅ፡ ዘ፡ ጭንቅ ።

ጥውቀት፡ n. act. vel subst. *angustiae, afflictatio:* Phlx. 4; በእንተ፡ ጥውቀት፡ ዘይመጽእ፡ ላዕሌሁ፡ በውስተ፡ ዓለም፡ Phlx. 5; ከሠተ፡ ሎቱ፡ ግብረ፡ ጥውቀቱ፡ Phlx. 104.

ጥዋቄ፡ subst. *coarctatio, angustiae* quibus quis premitur: si quis perseverat ውስተ፡ ተቃትሎ፡ ምስለ፡ ጥዋቄሁ፡ (licet angustiis pressus sit) Phlx. 72.

ጥውቅና፡ subst., id., Lud. e Ssal. Req.

ጠውቀየ፡ inus., propagatum a ጠቀ፡

ተጠዋቀየ፡ III, 3 *sese coarctando opprimere:* ይጠዋቀይኑ፡ ዓለም፡ 4 Esr. 3, 57 var.

ጠዐ፡ I, 1 [significatio prima in *contorquendo* fuisse videtur; vic. ጠወየ፡; cfr. etiam ቄቀየ፡ a קָוָה] 1) *nimis restrictum* i. e. *parcum esse, avare invidere* alicui alqd: ሀለወ፡ ዘይብዕል፡ በብዝኀ፡ ጠዊዕ፡ ወእንዘ፡ ይቄቂ፡ Sir. 11, 18; 2 Cor. 9, 6; c. ለ፡ pers.: ለነፍሱ፡ ይጠውዕ፤ ለመኑ፡ ሀለዎ፡ ይጸጊ፡ Sir. 14, 5; እልቡቱ፡ ዘየአክዮ፡ ለዘይጠውዕ፡ ለነፍሱ፡ (v. በነፍሱ፡, v. ነፍሱ፡) 14, 6; c. Acc. rei: ዐይኑ፡ ለሐማሚ፡ ይጠውዕ፡ እክለ፡ φθονερὸς ἐπ' ἄρτῳ 14, 10. 2) *parce facere* vel *referre:* ዘጠዊዖ፡ ይዘርዖ፡ ለዝንቱ፡ ከማሁ፡ ይጠውዖ፡ ሎቱኒ፡ ማእረር፡ 2 Cor. 9, 6. — *Voc. Ae.:* ጠዊዖ፡ ዘ፡ አሳንሶ፡ ወዐ፡ ዘ፡ በንፍገት፡; *Rad. Abb.:* ጦዐ፡ ዘ፡ ሳሳ ።

ጠዋዒ፡ n. ag. *parcus, avarus, invidus:* እኩይ፡ ዐይነ፡ ጠዋዒ፡ βασκαίνων Sir. 14, 8; ብእሲ፡ ጠዋዒ፡ (v. ጠዋይ፡) βάσκανος Sir. 14, 3. — *Voc. Ae.:* ጠዋዒ፡ ዘ፡ ቃቃታኛ ።

ጠወየ፡ I, 1 [Lud. exhibet ጠውየ፡; طوى *complicuit, in se convolvit*, טָוָה *nevit*] 1) *contortum, tortuosum, sinuosum, inflexum, perversum esse:* ትስሕከ፡ እምሃከ፡ ወአሚከላ፡ ወትጠዊ፡ እምአቅርንቲሁ፡ ለሀየል፡ M. M. f. 198; ምስለ፡ ጠዋይ፡ ትጠዊ፡ Ps. 17, 29; Did. 10; ልብየ፡ ይጠውየኒ፡ (v. pro ይጠውቀኒ፡) Thren. 1, 22. 2) *detorquere, retorquere, inflectere, pervertere:* ይጠውይዋ፡ ለጽድቅ፡ (v. ጠወይዋ፡ ለጻድቅ፡) Jes. 29, 21; ይጠውይዎ፡ κλινοῦσιν αὐτόν Jer. 31, 12; እጠዊ፡ ኀሊናሆሙ፡ Macc. f. 22.

አጥወየ፡ II, 1 *con-, re-, detorquere, incurvare, inflectere, pervertere:* ዘእግዚ" አጥወዮ፡ διαστρέψῃ Koh. 7, 14; ዘያጠዊ፡ ፍኖቶ፡ Prov. 14, 2; Jes. 29, 21 var. (sec. Lud.); ዐውሎሁ፡ ለነፋስ፡ ዐረብዊ፡ ያጠውያ፡ ለመንፈስ፡ καταιγὶς βορέου καὶ συστροφὴ πνεύματος Sir. 43, 17; M. M. f. 265 (vid. sub ምርያ፡ c. 169).

ተጠውየ፡ III, 1 1) *distorqueri:* እስከ፡ ይጠወይ፡ ሥጋሁ፡ Sx. Mag. 17 (vid. sub መቅበን፡ c. 456). 2) se contortum praebere i. e. *perverse agere:* ዘይጸልእ፡ ተጠውዮ፡ (v. ተጣውዮ፡) ይከውን፡ ውኩለ፡ Prov. 11, 15 var.

ተጣውየ፡ III, 3 *perverse agere* cum alqo, Prov. 11, 15 var.

ጥዋይ፡ vel **ጠዋይ፡** subst. *tormen*, στρόφος Sir. 34, 20.

ጠዋይ፡ adj., m. et f., *curvus, incurvus, tortus, tortuosus, sinuosus, inflexus, pravus, perversus*, physice: ቀስት፡ ጠዋይ፡ Hos. 7, 16; Ps. 77, 63; ዕፅ፡ ጽኑዕ፡ ወጠዋይ፡ σκολιόν Sap. 13, 13; አርትዕ፡ ኵሎ፡ ጠዋየ፡ Jes. 58, 6; Koh. 1, 15; ጠዋይ፡ ፍኖቶሙ፡ ዘየሐውሩ፡ Jes. 59, 8; ለሐዊር፡ ፍኖተ፡ ጠዋየ፡ ወመብእስ፡ Jer. 18, 15; Prov. 11, 20. 28, 18;

Did. 10; ፍናው፡ጠዋያት፡ Prov. 8, 13. 4, 27; Clem. f. 154; ቈላት፡ዕሙቃት፡ወጠዋያት፡ Hen. 24, 2; አእባን፡ጠዋያት፡ Hen. 54, 5. 10, 5: ethice: homo στρεβλός Ps. 17, 29; σκολιός Prov. 16, 26; እፌኑ፡ሎቱ፡ጠዋያን፡ወይጠውይዎ፡ κλίνοντας καὶ κλινοῦσιν αὐτόν Jer. 31, 12; ጠዋያን፡ሃይማኖት፡ Lud. e Syn.; ብእሲ፡ጠዋይ፡ (v. pro ጠዋዒ፡ βάσκανος) Sir. 14, 3; ልብ፡ጠዋይ፡ Ps. 100, 5; ጠዋይ፡ኅሊና፡ σκολιοὶ λογισμοί Sap. 1, 3; ግብር፡ጠዋይ፡ (opp. ርቱዕ፡) Kuf. 35; ነገር፡ጠዋይ፡ Act. 20, 30. a) neutr.: *pravum, perversum:* ይነብብ፡አፉሁ፡ጠዋየ፡ σκολιά Prov. 23, 33. 2, 12 var.; σκολιόν Prov. 8, 8. b) adv. *prave, torte, dolose:* ጠዋየ፡የሐውር፡ δολίως πορεύσεται Jer. 9, 4. — Vid. scholion ad ቈቈይ፡

ጥውየት፡ n. act. 1) *incurvatio, curvatura, inflexio:* የውጣ፡ Graecorum scribitur ductu recto (sicut numerus ፲) ዘእንበለ፡ጥውየት፡ M. M. f. 246; Lud. e Mss. Colb. 2) ethice: *perversitas, pravitas, falsitas,* ምንት፡ርኢኪ፡በላዕሌየ፡ጥውየተ፡ Kuf. 35; በከመ፡ጥውየተ፡ልበሙ፡ይሚህሩ፡ቢጾሙ፡ Macc. f. 20; ጥውየት፡ Judae Ischariotae (opp. ርትዐት፡ ልበሙ፡ለሐዋርያት፡) F. N. 10, 6; Deus ረትዕ፡ዘእንበለ፡ጥውየት፡ Lit. Epiph.; ስምዐ፡ኮኑ፡ሎቱ፡አከ፡በጥውየት፡ F. M. 25, 3.

ጥውዩ፡ subst. *opus tortile:* ፪ከበበ፡ጥውዩ፡ ἀσπιδίσκας Ex. 36, 23. 26; in C Ex. 28, 25 sec. Hebr.

መጥወይ፡ subst. *instrumentum torquendi, equuleus* [vid. etiam መጥመይ፡]: ኵነንዎ፡በመጥወይ፡ወበመጥባሕት፡ Sx. Genb. 3; እንዘ፡ውእቱ፡ሀሎ፡በመጥወይ፡ቍሱለ፤ (v. ስቁለ፤) ሰበ፡ቀሠፍዎ፡ሥጋሁ፡ተበጽለ፤እስከ፡ተዋደቀ፡በበክፍል፡ክፍለ፡ Enc. Haml. 25.

መጥወዪ፡ adj. rel. *torquendo* vel *distorquendo inserviens:* መጥወዪ፡ክሳድ፡ Sx. Ter 15 (vid. sub መብልኅ፡ c. 488).

ጡጥ፡ subst. [طُوط] *gossipium:* ጡጥ፡ርስሕት፡አውሥኖይት፡ Phlx. 236. — Alia nominis forma est ጥጥ፡, q. v.

ጥዕመ፡, rarius ጠዐመ፡ (ut Hebr. 6, 5 rom.) I, 1 [טָעַם طَعِمَ] Subj. ይጥዐም፡, raro ይጥዕም፡ (ut Hebr. 2, 9), Imprt. ጠዐም፡, Inf. ጥዒም፡ 1) *gustare,* sive *gustu explorare,* sive *libare, delibare,* c. Acc.: 1 Reg. 14, 24. 29. 43; 2 Reg. 3, 35; 4 Reg. 7, 2. 19; ይጥዕም፡ጕርዔ፡እክለ፡ Job 12, 11. 34, 3; ኢይክል፡ጥዒመ፡መብልዐ፡ 33, 20; 4 Esr. 3, 25; ኢጥዕምዎ፡ለሞት፡ 4, 30; Col. 2, 21; Matth. 16, 28; Joh. 8, 52; Hebr. 2, 9. 6, 5; ሶበ፡ጥዕማ፡(ለኀጠተ፡ስናፔ፡) ብእሲ፡ Did. 14; c. እምነ፡ partit.: ኢይጥዕም፡እምብዑሉ፡ Job 20, 18; omisso Obj.: 2 Reg. 19, 35; ዘእንበለ፡እጥዐም፡ (sc. እክለ፡) Tob. 2, 4; Matth. 27, 34; Joh. 2, 9; እመቦ፡ዘጥዕመ፡ወኢውኅጠ፡ Clem. f. 256; seq. ከመ፡ et verbo: ጥዕሙ፡ከመ፡ሠናይ፡ውእቱ፡ተቀንዩ፡ Prov. 29, 36; Ps. 33, 9; 1 Petr. 2, 3. 2) *sapere, sapidum, jucundum, suavem, dulcem esse* vel *fieri:* እልቦ፡ዘይጥዕም፡እምነ፡ዐቂበ፡ትእዛዘ፡እግዚ፡ γλυκύτερον Sir. 23, 27; ጥዕመ፡መዐዛየ፡ 24, 15; ይጥዕም፡እምነ፡መዓር፡ዝክርየ፡ 24, 20. 11, 3; ቦ፡እክል፡ዘይጥዕም፡እምእክል፡ κάλλιον 36, 23; ይጥዐም፡ 39, 14; Ps. 18, 11, Jud. 14, 18; አኮኑ፡በዕፅ፡ጥዕመ፡ማይ፡ ἐγλυκάνθη Sir. 38, 5; Lit. 171, 4; c. pron. suff., *alicui:* ጥዕሞሙ፡እክል፡ ἡδύνθη αὐτοῖς Job 24, 5; ጥዕመቶ፡እኪት፡ውስተ፡አፉሁ፡ 20, 12; ለብእሲ፡ዘማዊ፡ ኵሉ፡እክል፡ይጥዕሞ፡ Sir. 23, 17; ጥዕመኒ፡ንዋምየ፡ Jer. 38, 26; ይጥዕሞሙ፡ንዋም፡ Chr. ho. 24. — *Voc. Ae.*: ጥዕመ፡ ዘ፡ቀመሰ።

አጥዐመ፡ II, 1 1) *gustandum* vel *fruendum dare* alicui alqd, c. Acc. rei et ለ፡ pers. vel c. dupl. Acc.: Gen. 43, 23; አጥዐመ፡ሥጋ፡ለአኅው፡ Phlx. 243; ὁ λόγος συνῆψεν ἑαυτῷ τὸν ἄνθρωπον ወአጥዐሞ፡ሞተ፡ (ut quidam docent) Cyr. f. 74; እግዚ፡አጥዐሞሙ፡በከመ፡አጥዐሙ፡ለሰብእ፡ረኃበ፡ Jsp. p. 368. 2) *sapidum, suave, dulce, jucundum reddere* alqd: sal ዘአጥዐሞ፡ለልሱሕ፡ Lit. Joh.; አጥዕሙ፡መዐዛክሙ፡ Sir. 39, 14; ለዐይንከሰ፡ (coram te) ያጥዕም፡ለከ፡አፉሁ፡ (Acc.) Sir. 27, 23 var.; አጥዕማ፡ (Imprt.) ለማሕሌትየ፡ውስተ፡አፈ፡ ኵሉ፡ዕድው፡ Sx. Tachs. 5.

አስተጠዐመ፡ IV, 1 et **አስተጣዐመ፡** IV, 3 1) *dulce, suave, jucundum reddere* alicui alqd, *condire* cibos: Ps. 54, 15; በከናፍሪሁ፡ያስተጥዕም፡ (v. "ጣዕም፡) ለከ፡ቃሎ፡ Sir. 12, 16; እመ፡አስተጠዐምከ፡ሎቱ፡ (peccatori) ምግባረ፡ቀተልከ፡ለእኁከ፡ Did. 6; እንዘ፡ያስተጥዕም፡ Clem. f. 179; ኢናስተጣዕም፡ለከርሥነ፡አላ፡ናስተጣዕም፡ትምህርተ፡መንፈሳዌ፡ Hom. Greg. 2) *dulce praedicare* alqd i. e. *jucunditatem* vel *suavitatem* rei *laudare* alicui, c. Acc. rei et ለ፡ pers.: fructus arboris ዘአስተጠዐመ፡ላቲ፡(ሰይጣን፡) Clem. f. 6. 226; ሥጋ፡ያስተጥዕም፡ለነፍስ፡ምግባሪሁ፡ሕሡመ፡ Jsp. p. 381; Herodes coepit ይተሐት፡ላቲ፡ (sc. Mariae uxori) ወያስተጥዕም፡ክብራ፡ወፍቅራ፡በአፉሁ፡ Jsp. p. 326. 3) *jucunditatem, voluptatem praebere* alicui: ሰይጣን፡ያስተጥዕም፡ሎሙ፡በኀዳጥ፡ወይኬንን፡ሎሙ፡በብዙኅ፡ Clem. f. 219.

ጥዑም፡ part. *sapidus, gustu jucundus, dulcis, suavis:* ፍት፡ጥዑም፡ μεθ' ἡδονῆς Prov. 17, 1; γλυκύς Prov. 27, 7; Jud. 14, 14; Jes. 5, 20; መዓር፡ጥዑም፡ Hez. 3, 3; Sir. 49, 1; Ps. 118, 103; Apoc. 10, 9; Jac. 3, 11; crebro de aqua viva et dulci: ማይ፡ጥዑም፡ Gen. 21, 19. 26, 19; Lev. 14, 5. 7; ማየ፡ጥዑም፡ Lev. 14, 50—52; Num. 5, 17; ማይ፡ዘጥዑም፡መሪረ፡ይከውን፡ Rel. Bar.; 4 Esr. 3, 13; መባልዕት፡ጥዑም፡ ἡδύσματα *cupediae, sapores* 2 Par. 9, 24; ብልዑ፡ወስትዩ፡ጥዑማተ፡ γλυκάσματα 2 Esr. 18, 10; de aliis rebus variis, ut: somno Koh. 5, 11; unguento Koh. 10, 1; luce Koh. 11, 7; ልሳን፡ጥዑም፡ λάρυγξ γλυκύς, አፍ፡ጥዑም፡ γλῶσσα εὔλαλος Sir. 6, 5. 40, 21; ጥዑም፡ነገር፡ Job 6, 6; cantus ሐዋዝ፡ወጥዑም፡ Sir. 47, 9; ጥብብ፡ለሰሚዕ፡ጥዑም፡ Clem. f. 175; καίριος Prov. 15, 23; χρηστός 1 Petr. 2, 3 rom.; ጥዑማን፡ዜና፡ወዝክር፡ Enc. Masc. 12. — Adv. ጥዑመ፡ *jucunde, suaviter*, Lud.

ጣዕም፡ subst., m. et f., Pl. ጣዕማት፡ 1) *gustus, sapor:* Ex. 16, 31; Num. 11, 8; Job 6, 6; Jer. 31, 11; ጕርዔ፡ይፈልጦ፡ለኵሉ፡ጣዕመ፡እክል፡ Sir. 36, 24; 4 Esr. 4, 48; ፍሬያት፡ዘበበጣዕሙ፡ Clem. f. 171. a) *sapor jucundus:* monachi ኢይብልዑ፡ለጣዕም፡ F. N. 10; Lit. 158, 4. b) *sapor* i. e. *judicium:* እንከረ፡ንጉሥ፡እምጣዕመ፡ቃሉ፡ Sx. 8. c) gustus quatenus ad cultum habitumve refertur (*ratio, ingenium, studium*): ይደሉ፡ለለ፩ከመ፡ይልበስ፡በፈቃዱ፡በጣዕመ፡ዘመን፡ (sich nach Belieben nach dem Geschmack der Zeit zu kleiden) F. N. 23. 2) *dulcedo, suavitas, lepor:* እንዘ፡ያአምሩ፡ጣዕሞ፡ለዓለም፡ወምረራ፡ለሞት፡ Macc. f. 19; ጣዕመ፡ነገሩ፡ sc. seductoris Jsp. p. 307; ሣእሣእ፡አፉሁ፡ወጣዕመ፡ነገሩ፡ Kbr. Nag. n. 22; ሣእሣእ፡አፉሁ፡ወጣዕመ፡ቃሉ፡ Sx. Mij. 22; ሣእሣእ፡ጣዕመ፡ቃሎሙ፡ Macc. f. 20. 3) *jucunditas,*

deliciae, voluptas, cupediae: **መንኑ፡ ፍትወታተ፡ ወጣዕመ፡ ዝዓለም፡** Clem. f. 153. 170; **ከመ፡ ይጹም፡ እምእሎን፡ ጣዕማት፡** F. M. 14, 9; **ተሰጥሞ፡ ውስተ፡ ጣዕማት፡ እንስሳዊት፡** F. M. 17, 4; **ናሁ፡ በላዕኩ፡ ኵሎ፡ ጣዕማተ፡ ወኢረከብኩ፡ ዘይጥዕም፡ እምነ፡ ጥዒና፡** Fal. f. 65.

ጥዕመት፡ n. act. 1) *gustatus, sapor:* **ወሀበቶ፡ ፍትታተ፡ በረከት፡ እምነ፡ አውሎግያ፡ ወሰበ፡ በልዐ፡ ከነ፡ ጥዕመታ፡ ውስተ፡ አፉሁ፡ ከመ፡ መዓር፡** Sx. Sen. 19. 2) *dulcedo*, Lud. sine auct.

ጠዐቀ፡ I, 1 [vid. **ጸዐቀ፡**, **ጦቀ፡**, **ዐጠቀ፡**] *circumcludere, circumplecti:* terra dehiscens corpus Adami recepit **ወአሚሃ፡ ተላጸቀት፡ በበይናቲሃ፡ ወጠዐቀቶ፡ ለሥጋ፡ አዳም፡ እምድኅረ፡ ወረደ፡** Abush. 47.

ጥዑቅ፡ part. vid. in scholia ad **መቅዐን፡** c. 456.

ጣዕዋ፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. **አጣዕዋ፡** [vic. videtur **ጠበወ፡**] *pullus* (lactens): **ጣዕዋ፡ ላህም፡ ወፈረስ፡ ወአድግ፡ ወገመል፡** F. N. 40; **ጣዕዋ፡ ከርከንድ፡** Ps. 28, 6 var. In specie a) *vitulus, vitula:* **ላህም፡ ጣዕዋ፡** Ps. 68, 36; **ጣዕዋ፡ ላህም፡** 2 Par. 13, 9; **ላህም፡ ጣዕዋ፡ ፯** 29, 31; **ጣዕዋ፡ አልህምት፡** Kuf. 7; **ጣዕዋ፡ ዘ፫ ዓመት፡** Kuf. 14; **ከመ፡ ጣዕዋ፡ ዘተፈትሐ፡ እማእሰሩ፡** Mal. 3, 20; Hen. 85, 3. 4 seq.; **ጣዕዋ፡ አንስቲያዊት፡** 85, 3; **እልኩ፡ ጣዕዋ፡** 86, 3; **አጣዕዋ፡** 86, 2. b) *agnus, agna:* **ኢታብስል፡ ጣዕዋ፡ በሐሊብ፡ እሙ፡** ἄρνα Ex. 23, 19; Jesus **በግዕ፡ ንጹሕ፡ ወልደ፡ ቅድስት፡ ጣዕዋ፡** Org. — *Voc. Ae.:* **ጣዕዋ፡ ዘ፡ እምቦሳ፡**; *aliud:* **እምቦሳ፡ ዘላህም፡**; *aliud:* **እምቦሳ፡ ሐራጊት፡**

ጠዐወ፡ inus. i. q. טָעָה תָּעָה לְגָא طَغَا et طَغَى *errare*, in specie טְעָא *ad idolorum cultum aberrare.*

ጣዖት፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. **ጣዖታት፡** [טָעוּ טָעוּת טַעֲוָא *error, idolum,* طَاغُوت] *error in rebus ad religionem pertinentibus*, i. e. a) *defectio* a Deo vero: **ጸንዑ፡ በጣዖቶሙ፡** ἀποστροφαῖς Jer. 5, 6. b) *prava superstitio* vel *religio:* **ኵሉ፡ ዘዘከርነ፡ ጣዖት፡** Clem. f. 179; **ሰብአ፡ ሐራስ፡ ወሥራይ፡ ወሰገል፡ ወጣዖት፡** f. 219. c) concr.: *idolum, idola*, Sx. Sen. 12; **ጣዖት፡** εἴδωλα Jes. 10, 11. 30, 22. 57, 5; Jer. 9, 14. 14, 22; Dan. ap. 13, 6; Hez. 8, 10. 36, 17; **ገብረ፡ ጣዖተ፡** Kuf. 11; **እሉ፡ ጣዖት፡** Kuf. 12; 1 Thess. 1, 9; Rom. 2, 22; Act. 7, 41; βδελύγματα, χειροποίητα Jes. 2, 8. 18; **ያነብሩ፡ ጣዖተ፡** Dan. 11, 31; ἀγάλματα Jes. 19, 3. 21, 9; ἐπιτηδεύματα Ps. 105, 37; **ድኩም፡ ወጽኑስ፡ ጣዖተ፡ ዝዓለም፡** στοιχεῖα Gal. 4, 9; **ጣዖታት፡** Sx. Hed. 22; **ቤተ፡ ጣዖታት፡** Kuf. 12; etiam βωμός (*altare idolorum* vel *delubrum*): **ኅበ፡ ይነብር፡ ጣዖትክሙ፡** (v. **ጥዖትክሙ፡** in uno libro a me inspecto) Jes. 15, 2; βωμοί Jes. 16, 12. 17, 8.

አጥዐወ፡ II, 1 *hariolari, idola colere, idololatriam exercere:* Mal. 2, 11 var.; **ዘያጥዑ፡** Clem. f. 82; **ዘያሰግል፡ ወያጥዑ፡** f. 226; **አጥዕዎ፡** *idololatria* Syn. f. 315. 387.

አጣዐወ፡ II quadrl. 1) *hariolari* vel alia *superstitionis pravae genera sectari:* **እለ፡ ያጣዕዉ፡ በከርሥ፡** ἐγγαστριμύθοι 2 Par. 33, 6; **እለ፡ ይትሜረዩ፡ ወእለ፡ ያሰግሉ፡ ወእለ፡ ያጣዕዉ፡** (sequuntur XVII superstitionis genera) Clem. f. 178. 2) *idola colere, idololatriam exercere:* **አጣዐወ፡ ወአምለከ፡ አማልክተ፡ ነኪር፡** Mal. 2, 11; 1 Cor. 5, 11; Act. 17, 16; Inf. **አጣዕዎ፡** *idololatria* Gal. 5, 20; magia **ይመርሕ፡ ውስተ፡ አጣዕዎ፡** Did. 35; **ኢታስግሉ፡ ወኢታጣዕዉ፡** ibid.

ጠዓዊ፡ n. ag. ut videtur *hariolus:* **ጠዓውያን፡** (et **ማርያን፡**) Clem. f. 179.

መጣዕው፡ part. *idolorum cultor*, Pl. **መጣዕዋን፡** Did. ed. Platt p. 103.

መጥዐዊ፡ (II, 1) et **መጣዓዊ፡** (quadrl. II) part. c. term. adj., *superstitioni pravae deditus, hariolus, idololatra:* **መጥዐዊ፡** F. N. 5; Jsp. p. 290; Org.; **መጥዐውያን፡** Did. 13; F. M. 5, 2; **መጣዓውያን፡** Clem. f. 128; F. M. 15, 2; Lit. Cyr.

ጥዕየ፡ I, 1 [an componendum cum **ጽሕወ፡**, deinde etiam cum صَحَّ?] Perf. **ጥዒከ፡** et **ጠዐይከ፡**, Imprf. **ይጥዒ፡** sed etiam **ይጤዒ፡** (sicut **ይሬኢ፡**, nisi hoc ad I, 2 referre malueris), Subj. **ይጥዐይ፡** 1) *sanum esse*, a) *bene valere:* **ጣዕዮ፡** (Inf.; exspectaveris **ጥዕዮ፡**) **ነፍስ፡** Sir. 30, 16. b) *belle* vel *bene se habere*, de animatis et inanimatis: **ለጥዕዮ፡ ከመ፡ ይጥዐይ፡ ኵሉ፡ ዘይሠርጽ፡ ወይልህቅ፡ ዲበ፡ ምድር፡** Kuf. p. 8; de rebus publicis: **ወሀድኡ፡ አይሁድ፡ በመዋዕለ፡ ስምዖን፡** (Maccabaei) **ወጥዕዩ፡** Jsp. p. 298. c) *salubrem esse:* **ኢጥዕየ፡ ድቃስ፡** Rel. Bar. d) *salvum, incorruptum esse:* **ርትዕት፡ ሃይማኖት፡ እንዘ፡ ትጤዒ፡** ἡ ὀρθὴ καὶ ἀμώμητος πίστις, Epist. Joann. Ant. in Cyr. f. 114. 2) *consanescere, convalescere:* **ኢይጥዒ፡ ቍስልየ፡** Job 16, 6; Joh. 11, 12; **እስከ፡ ይጥዒ፡ ወይትፌወስ፡** Jsp. p. 333; Enc. Mij. 15; **ከመ፡ ይጥዐይ፡** Sx. Mag. 27; Ssal. Req.; **ጥዕየ፡ እምሕማሙ፡** Jsp. p. 286; **ሶበ፡ ትጥዒ፡ እምሕማምከ፡** Chr. Ta. 17; **እመ፡ ጥዕየ፡ እምደዌሁ፡** F. M. 26, 5; etiam *recreari*, ut: **ኢጥዒኩ፡** (v. **ኢጠዐይኩ፡**) **ንዋመ፡** (i. q. **ኢኖምኩ፡ ጥዑየ፡**) Rel. Bar.

አጥዐየ፡ II, 1 1) *sanum, salvum, incolumem servare* alqm: **ሕጸጸ፡ ቀንአት፡ ያጥዒ፡ ሥጋ፡** Fal. f. 69; **እግዚ'፡ ያጥዒክሙ፡ ነፍሰክሙ፡** 1 Thess. 5, 23. a) etiam alqd, ut: **ሐመረ፡ ንግድትየ፡ አጥዒ፡** Enc. Jac. 13. b) *vegetum, alacrem, laetum reddere* vel *servare* animum: **ፍትወት፡ ኄራን፡ ያጥዒ፡ ነፍሶ፡** ἡδύνουσι Prov. 13, 19; **እሳት፡ መለኮት፡ ዘይቄድስ፡ ነፍሰ፡ ወያጥዒ፡ ሞቀ፡** III Sal. Mar. 21. 2) *sanitati restituere, sanare, mederi:* Christus **መንፈስ፡ ወሥጋ፡** (aegroti) **ፍጹመ፡ አጥዐየ፡** Clem. f. 233; **አጥዐየ፡ መፃጉዐ፡** Genz. f. 72; **ሩፋኤል፡ ይፌውስ፡ ሕማመ፡ ወያጥዒ፡ ቍስለ፡** Sx. Pag. 3; **ፈውሳት፡ እለ፡ ያጥዕያ፡ ቍስላተ፡** F. M. 3, 3; **ዝንቱ፡ ደዌ፡ ይከውን፡ ዕጹበ፡ ፈውሶቱ፡ ወአጥዕዮቱ፡** F. M. 3, 7.

ጥዑይ፡ part., f. **ጥዒት፡**, *sanus, valens, validus:* **ነዳይ፡ ጥዑይ፡** Sir. 30, 14; **ጥዑያን፡** Matth. 9, 12; Luc. 5, 31; **ጥዑየ፡ ይኩን፡ ሥጋከ፡** Sir. 30, 15; **ዘበዐቅሙ፡ ይበልዕ፡ ጥዑይ፡ ነፍሱ፡** 37, 31; **አዕይንት፡ ጥዑያት፡** Chr. Ta. 17; **ጥዒት፡** v. **ጥዒታ፡** εὐρώστως Sap. 8, 1; **ውሉድ፡ እለ፡ ተወልዱ፡ ጥዑያኒሆሙ፡** F. M. 27, 2. a) *saluber:* **ጥዑይ፡ ንዋም፡** ὕπνος ὑγιείας Sir. 34, 20; adv. **ጥዑየ፡** *salubriter:* **ኖመ፡ ጥዑየ፡ ወሰከበ፡ ሐዋዘ፡** Enc. Hed. 6. b) *integer, incolumis, salvus:* ὁλόκληρος Jac. 1, 4; **ወከኑ፡ አይሁድ፡ እምውእቱ፡ ጊዜ፡ በዳኅና፡ ጥዑያነ፡** Jsp. p. 279. 338.

ጥዒና፡ subst. 1) *sanitas, bona valetudo:* F. M. 1, 4; Chr. Ta. 17; **እምቅድመ፡ ይርከብ፡** (recuperare) **ፍጻሜ፡ ጥዒና፡** Chr. Ta. 24; **ዕቀበ፡ በሰላም፡ ወበጥዒና፡** Lit. 164, 3; Fal. f. 65

(vid. sub ጣዕም፡). 2) *salus, prosperitas, incrementum laetum:* ሥረቀ፡ዐሐይ፡ሳዕሌሆሙ፡ለጥዒና፡ Kuf. p. 8; ለጥዒና፡አዝማድየ፡ Jsp. p. 278; reipublicae, Jsp. p. 294.

ጥዕየት፡ n. act. *sanatio:* Lud. e Mss. Colb.

መጥዕይ፡ part., f. መጥዒት፡ *sanator, medicus,* Lud. sine auct.

መጥዐዪ፡ part. c. term. adj., f. መጥዐዪት፡, id., Lud. ex Org. Edz.

ጣዕጥዐ፡, አንጣዕጥዐ፡ *commoveri* vid. sub II ጣእጥአ።

ጠየረ፡ inus.; طَارَ *volavit;* طَيْرٌ *volucris;* تَطَيَّرَ *male auguratus est;* טֵיַר *augurari.*

ተጠየረ፡ III, 2 *augurari, auspicia* vel *omina captare, ominari, hariolari* vel *divinare* in genere: ዘይጤየር፡ οἰωνιζόμενος Deut. 18, 10; ኢትጠየሩ፡በዖፍ፡ Lev. 19, 26; Clem. f. 224; ተጠይሮ፡ Asc. Jes. 2, 5; ተጠይሮ፡ዖፍ፡ Clem. f. 178; ዘይጤየር፡በዖፍ፡ወበማይ፡ወበእሳት፡ Clem. f. 245; እመቦ፡ዘተጠየረ፡በአዕዋፍ፡አው፡በአራዊት፡አው፡በካልእ፡አው፡በዘከነ፡ከዊና፡ f. 255. 163; ዘይጤየሩ፡በሐሳበ፡ዐሐይ፡ወወርኅ፡ Org. 2.

አጣየረ፡ II, 3 *augurare:* ዘያጣይር፡በዖፍ፡ Clem. f. 159.

መጠይር፡ part. *auspex, augur,* Can. Laod. 35 (36).

ተጠያሪ፡ n. ag. *auspex, augur, ominator, divinator:* ኢትኩን፡ተጠያሬ፡በዖፍ፡ M. M. f. 316; ተጠያሪ፡በመሬት፡ወበሐመድ፡ወበፍሬ፡ዕፀው፡ Lud. e Syn.; ተጠያርያን፡ Kedr f. 65; Const. Ap. 62 (63); III Const. Ap. 13.

መስተጠይር፡ part. id., Lud. e Syn.

ጤሰ፡ I, 1 [amh. id.; an vic. ወጠሰ፡?] Subj. ይጢስ፡, *fumare:* Gen. 15, 17; Ex. 19, 18; Ps. 103, 33. 143, 6; ለእሳት፡ይቀድም፡ይጠይስ፡ተነ፡ጢሱ፡ Sir. 22, 24; ተንታጋት፡እለ፡ይጠይሱ፡ Jes. 7, 4; ሡዕ፡ዘይጠይስ፡ 42, 3; Sap. 10, 7; ዘእንበለ፡ይጢስ፡ሥብሕ፡ 1 Reg. 2, 15.

አጤሰ፡ II, 1 *fumare* vel *vaporare facere, fumum facere, fumigare:* ይጸልም፡ገጾሙ፡እምጢስ፡ዘያጠይሱ፡ውስተ፡ቤት፡ Ep. Jer. 20; ዘንተ፡ያጠይስ፡ Tob. 6, 8; አጤሰ፡ልበ፡ወሐሞቶ፡ለዓሣ፡ Sx. Masc. 16; ሰቀላ፡ (feminam) ቍልቍሊተ፡ወአጤሰ፡መትሕቴሃ፡እሳተ፡ Sx. Teq. 1; Deus ዘያጠይሶ፡ለተነ፡ጊሜ፡ M. M. f. 56; አጢስ፡ቦቱ፡ (bamit) Tob. 6, 17.

ጢስ፡ subst., plerumque m., *fumus,* (*vapor*), 4 Esr. 2, 34. 6, 37; Hen. 60, 18; καπνός Sap. 2, 2; Ps. 17, 10. 101, 4; Prov. 10, 26; Jes. 6, 4. 14, 31; የዐርግ፡ጢሱ፡ላዕለ፡ Jes. 34, 10. 51, 6; Cant. 3, 6; Act. 2, 19, Apoc. 9, 2; ἀτμίς Jac. 4, 14; ጢሰ፡ምንሃብ፡ Sir. 38, 28; ተነ፡ጢስ፡ ἀτμὶς καπνοῦ Joel 3, 3; Sir. 22, 24; ጢሰ፡ዋዕይ፡ 4 Esr. 13, 16; ጢሰ፡መዐትየ፡ Jes. 65, 5. a) suffimentorum: Lev. 16, 13; ጢሰ፡ስኂን፡ Sir. 24, 15; ጢሰ፡ዕጣን፡ Hez. 8, 11; Apoc. 8, 4; Enc. Genb. 12. b) *nubecula* oculi: ወወዕአ፡ጢስ፡ውስተ፡አዕይንትየ፡ Tob. 2, 10. 3, 17. 6, 9. 11, 7. 12.

ጠየቀ፡ I, 2 [ضاق; דיק; vic. ጠቀቀ፡ et ጠንቀቀ፡, vid. sub ጥዩቅ፡] 1) *perspicere, spectare, contemplari:* ዘጠየቅነ፡ ἐθεασάμεθα 1 Joh. 1, 1; Asc. Jes. 11, 34; ጠይቆ፡ርእሶ፡ (κατανοεῖν) Jac. 1, 24; ለጠይቆ፡ Ex. 19, 21; ጠየቀ፡ Jes. 59, 16; Hen. 2, 1. 5, 1. 101, 1; Luc. 22, 56 rom. (ἀτενίσασα). 2) *attendere:* a) *animadvertere:* ጠይቁ፡በሕቁ፡ νοήσατε σφόδρα Jer. 2, 10; ቀዊምየ፡ኢጠየቅከኒ፡ Job 30, 20; ፀእቶ፡ኢይጤይቅ፡ Prov. 24, 35. b) *cavere:* ተዐቀቡ፡ወጠይቁ፡እምን፡ ... Matth. 16, 6 rom. 3) *sciscitari, percontari, perscrutari, pertentare:* ትጤይቅ፡ወትስእል፡ወትጽህቅ፡ Hen. 21, 5. 25, 1; ቅድመ፡ጠይቅ፡ወድኅረ፡ትጌሥጽ፡ Sir. 11, 7; እንበለ፡ትንብብ፡ጠይቅ፡ μάνθανε Sir. 18, 19; እግዚ"፡ዘትጤይቃ፡ለጽድቅ፡ δοκιμάζων Jer. 20, 12; ጠይቅ፡ነገሩ፡ለትምህርትከ፡ Sir. 16, 25; c. Acc. pers.: ጠየቅዎ፡ለ፩እምእለ፡ይቀውሙ፡ (v. ተጠየቅዎ፡) Dan. 7, 16. 19. 4) *perspectum habere,* a) *comperire:* ጠየቁ፡ዘገብረ፡ 2 Esr. 23, 7. b) *exploratum habere, certo scire, bene novisse* vel *cognoscere:* ἐπισταμένη Sap. 9, 9; ዘእንበለ፡ትሕትቱ፡ወትጠይቁ፡ τὸ σαφὲς ἐπιγνόντες Dan. ap. 1, 48; 1 Par. 28, 9. 10. 29, 17. 2 Par. 2, 8. 6, 30; ነፍስየ፡ትጤይቆ፡ጥቀ፡ Ps. 138, 13; Prov. 24, 53; እብጻሕ፡ኀበ፡ጠይቆቱ፡ Job 23, 3; ጠይቆ፡እግዚ"፡ Prov. 2, 5; እንበለ፡ትጠይቆ፡ለሰብእ፡ኢትንእዶ፡ Sir. 27, 7; እስራኤል፡ኢጠየቀነ፡ Jes. 63, 16; seq. ከመ፡ Job 5, 25; አእመረ፡ወጠየቀ፡ከመ፡ ... Kuf. 16. 27; ታአምሪ፡ወትጤይቂ፡ከመ፡ይመርረኪ፡ Jer. 2, 19; Judith 9, 14. c) *certum esse* de re: πιστεύσητε Joh. 10, 38; ከመ፡ያእምሩ፡ወይለብዉ፡ወይጠይቁ፡ወይእመኑ፡ Jes. 41, 20; ከመ፡ይጠይቁ፡በሃይማኖት፡ ὑγιαίνωσιν Tit. 1, 13 (et ይጥዐዩ፡ legendum videtur). d) *penitus intelligere:* ኢጠየቁ፡ οὐ συνῆκα Dan. 12, 8; ይጤይቅ፡ፍኖቶ፡ Prov. 21, 29; Jes. 1, 3 var.; Marc. 14, 68; አርትዑ፡አእምሮ፡በጠይቆ፡ Prov. 9, 6; ጠይቆ፡ αἴσθησις *intelligentia* Prov. 14, 18. 24, 4.

አጠየቀ፡ II, 2 1) *certiorem facere* alqm de re, *perferre* alqd *in notitiam* alcjs, *referre* alqd ad alqm, c. Acc. pers.: አጠይቁኒ፡ φράσατέ μοι Job 6, 24; Joh. 1, 22; seq. ከመ፡ Jsp. p. 320; c. በ፡ rei: ወአጠየቆ፡ለንጉሥ፡በመጽሐፈ፡ኍልቍ፡ 1 Par. 21, 5; c. dupl. Acc.: አጠይቁኒ፡ኍልቆሙ፡ 1 Par. 21, 2; አጠየቅዎ፡ለንጉሥ፡ቃላተ፡ 2 Par. 34, 28. 2) *intelligentiam* vel *cognitionem* rei *praebere, afferre* alicui, *docere, exponere, demonstrare,* c. Acc. pers.: አጠየቅዎሙ፡ v. ያጤይቅዎሙ፡ συνετίζοντες 2 Esr. 18, 9; c. Acc. rei: Gen. 3, 6; seq. ከመ፡ Act. 9, 22; c. dupl. Acc.: ተጋብኡ፡ኀበ፡ዕዝራ፡ከመ፡ያጠይቆሙ፡ኵሎ፡ቃለ፡ኦሪት፡ 2 Esr. 18, 13.

ተጠየቀ፡ III, 2 A) Refl. 1) *diligenter sciscitari* vel *percontari* certum, verum (sich Gewißheit verschaffen), *sedulo interrogare,* c. በኀበ፡ pers.: በኀበ፡ጠቢባን፡ተጠየቀ፡በኵሉ፡ጊዜ፡ Sir. 27, 12; c. እምነ፡ pers. et Acc. rei, ἀκριβοῦν Matth. 2, 7; c. Acc. pers.: ተጠየቅዎ፡ለ፩እምእለ፡ይቀውሙ፡ Dan. 7, 16. 19 var.; c. Acc. pers. et በእንተ፡ rei Luc. 9, 45. 2) *pro certo cognoscere, certiorem fieri* de re, c. Acc.: እመ፡ተጠየቀ፡ብእሲ፡ደዌሁ፡ ἐὰν γνῷ 2 Par. 6, 29; Luc. 22, 56 Platt. B) Pass. 1) *perspici, animadverti,* Cod. Mus. Brit. LXXII f. 64 (vid. sub ገለጸ፡). 2) *compertum esse* alicui: ተጠየቀ፡ኀቤነ፡እስመ፡ ..... Jsp. p. 334. 3) *perspicuum esse, apparere:* በዝ፡ተዐውቀ፡ወተጠየቀ፡ seq. ከመ፡ Abush. 12, al. 4) *probari,* in specie *eventu probari, certum* vel *verum fieri:* ለእመ፡ተጠየቀ፡ሞተ፡ንጉሥ፡ (sich bestätigt) Jsp. p. 340; ወበዝ፡ተጠየቀ፡ሕልመ፡አቡሆሙ፡ p. 302; ወተጠየቀ፡ሰቤሃ፡ነገረ፡ (i. e. vaticinium) አረጋዊ፡ ibid.; p. 373.

ጥዩቅ፡ part. 1) *perspicax, argutus, prudens:* ጥዩቅ፡

ብእሲ፡ ὁρατικός Prov. 22, 29; πανοῦργος Prov. 28, 2. 2) *subtilis, accuratus:* አምሳል፡ጥዩቀ፡ (var. pro ጥንቁቀ፡) παροιμίαι ἀκριβεῖς Sir. 18, 29; አይድዐኒ፡ፍክሬሁ፡ጥዩቀ፡ τὴν ἀκρίβειαν Dan. 7, 16; adv. ጥዩቀ፡ a) *subtiliter, accurate, diligenter, penitus:* እለ፡ይኄልዩ፡ጥዩቀ፡ διανοουμένους φρόνησιν Dan. 1, 4; ἀκριβῶς 1 Thess. 5, 2; Matth. 2, 8; Luc. 1, 3; τελείως (ut videtur) 1 Petr. 1, 13. b) *exacte*, Matth. 5, 26. 3) *exploratus, certus, indubitatus, evidens*, Deut. 13, 15; βέβαιος Herm. p. 11; ለአከቶ፡ይስማዕ፡ጥዩቀ፡ነገረ፡ μαθεῖν τὸ ἀκριβὲς Esth. 4, 5; ዕለት፡ጥይቅት፡ Lit. Orth.; Deus factus est ሰብአ፡ጥዩቀ፡ Lud. ex Enc. Mag. 1; adv. ጥዩቀ፡ a) *pro certo, certe:* አእምሩ፡ጥዩቀ፡ Act. 4, 10. b) *evidenter:* ጥዩቀ፡ጥቀ፡ σαφῶς σφόδρα Deut. 27, 8; ጥዩቀኬ፡ ወገሃደ፡ Cyr. c. Pall. f. 66, al. — Idem est በጥዩቀ፡ Lud.

ጥያቄ፡ subst., m. et f., 1) *cognitio certa* vel *accurata, pervestigatio* Lit. 171, 1. 2) *perspicuitas, evidentia:* በብዙኅ፡ጥያቄ፡ፈለጠ፡ μεθ' ὅσης σαφηνείας διαιρεῖ Chr. ho. 3; Enc. Hed. 29. 3) *ratio rei perspecta* vel *certa, veritas exacta:* ኅሥሥ፡በእንተ፡ዝንቱ፡ነገር፡እስከ፡ትረክብ፡ጥያቄሁ፡ Jsp. p. 337; ኢያእመረ፡ጥያቄሁ፡ለዝንቱ፡ F. N. 24; ጥያቄ፡ነገርየ፡ተበየነ፡ Jsp. p. 300. 4) *probatio, demonstratio, argumentum:* ለጥያቄ፡ነገሩ፡ (zur Bestätigung davon) Jsp. p. 309. 310; F. M. 2, 10; ናመጽእ፡ካልአ፡አምሳለ፡ለጥያቄ፡ዝንቱ፡ Chr. Ta. 13; በከመ፡አቅደምነ፡ጥያቄሁ፡ (wie wir zuvor bewiesen haben) F. M. 24, 5; አምጽአ፡ሰማዕት፡ለጥያቄ፡ላዕለ፡ዘይሰኪ፡ F. N. 43, 6; የሀብም፡መዋዕለ፡ዕድሜ፡ለአብጽሖት፡ጥያቄሁ፡ ibid.; ጥያቄ፡ቀዳማዊ፡, ዳግም፡, ሣልስ፡ Abush. 38. 39.

ጥይቅና፡ subst. *subtilitas, ratio rei certa, explorata, vera,* ἀκριβασμός Jud. 5, 15; Did. 1; በጥይቅና፡ *accurate, certo:* አእምሩ፡ዘንተ፡በጥይቅና፡ H. A. n. 30; Org. 2.

መጠይቅ፡ part. *is qui intelligentiam rei praebet, docet, exponit:* መጠይቃን፡ለሕዝብ፡መጽሐፈ፡ 2 Esr. 18, 7 var.

ጤዐ፡ vel ጤአ፡ I, 1 [טוח طاخ (طَيَّخ)] Subj. ይጠዐ፡ 1) *linere, ob- collinere, illinere:* ንሣእ፡ዐጽቀ፡በለስ፡ወጠኢዕ፡ (v. ወደይ፡) ቦቱ፡ኅበ፡ተሐምም፡ 4 Reg. 20, 7; አልቦ፡ከመ፡ዘይጠይዕዎ፡ሥራየ፡ οὐκ ἔστι μάλαγμα ἐπιθεῖναι Jes. 1, 6. 2) *linendo opplere, obturare:* ወይጠይዑ፡እዘኒሆሙ፡ Mich. 7, 16; ጤዑ፡ (v. pro አጽምሙ፡) እዘኒሆሙ፡ከመ፡ኢይስምዑ፡ Jes. 6, 10. — *Rad. Abb.:* ጤዐ፡ዘ፡መረገ፡

ጥዩዕ፡ part. *linendo oppletus, obturatus:* Christus ለጽሙማን፡ሰቈረ፡እዘኒሆሙ፡ጥዩዓተ፡ከመ፡ይስምዑ፡ቃለ፡ሃይማኖት፡ Clem. f. 233; ይሰቀኍር፡እዝነ፡ጥዩዐ፡ Lit. Joh.

ጤገን፡ n. prgr., m. et f., Pl. ጤገናት፡ i. e. τήγανον [vid. ቴገን፡ طَاجِن طَيْجَن] *sartago, frixorium, patella:* ንሣእ፡ለከ፡ጤገነ፡ኀጺነ፡ (v. ዳኂነ፡) Hez. 4, 3; 2 Reg. 13, 9; ኅብስተ፡ጤገን፡ 6, 19 var.; 1 Par. 9, 31; ጤገናት፡ 1 Par. 23, 29; in Actis Martyrum ጤገን፡ Sx. Ter 15; ጤገናት፡ Sx. Sen. 29. — *Voc. Ae.:* ጤገን፡ዘ፡የብረት፡ምጻድ፡።

ጤገነ፡ quadrl. I [denom.; طَجَّنَ طَيْجَنَ] *in sartagine* vel *patella frigere:* እለ፡ጤገኖሙ፡ንጉሠ፡ባቢሎን፡በእሳት፡ ἀπετηγάνισε Jer. 36, 22; Const. Ap. 51.

ጢጉን፡ et ጤጉን፡ part. *in sartagine frixus,* 2 Reg. 6, 19.

ጠግዐ፡ I, 1 [ut videtur, vicinum verbo תָּקַע *complosit, feriendo fixit,* cujus significationem quandam specialem Aethiopes habent sub ጠቅዐ፡] Subj. ይጥጋዕ፡ 1) *compactum esse, firme cohaerere:* አስሐትያ፡ዘጠግዐ፡ πεπηγώς Job 6, 16; ከመ፡አስሐትያ፡ጠጋዕከ፡ Job 15, 7; ጠግዐ፡ከመ፡አረፍት፡ማይ፡ ἐπάγη Ex. 15, 8; ወትጠግዕ፡ (v. ወትጣግዕ፡) እደሁ፡በእደ፡ካልኡ፡ συμπλακήσεται Zach. 14, 13. 2) *affixum esse, adhaerere, adhaerescere,* seq. ውስተ፡, ut: ጠግዐ፡ልሳነ፡ሕፃን፡ውስተ፡ጕርዔሁ፡ ἐκολλήθη Thren. 4, 4; በከመ፡ይጠግዕ፡ዘሞራእ፡ውስተ፡ሐቌ፡ብእሲ፡ Jer. 13, 11; c. ዲበ፡ Ps. 101, 6; እስከ፡ይጠግዕ፡ማእሰ፡ሥጋሁ፡ዲበ፡ዐጽሙ፡ Gad. T. H.; c. በ፡ pers.: Asc. Jes. 2, 1 vel rei: ይጥጋዕ፡ልሳንየ፡በጕርዔየ፡ Ps. 136, 7. 21, 16. 43, 27. 118, 25; Job 29, 10. 3) *infixum esse, inhaerere, haerere in re:* ውስተ፡ቀላይ፡ Ps. 68, 2; ወጠግዐ፡ኤርምያስ፡በጽቡር፡ Jer. 45, 6 vrs. nov.; ወሰቤሃ፡ጠግዐት፡ኲናት፡ (sc. in manu ejus) Gad. T. H. — *Voc. Ae.:* ነቅጸ፡ጠግዐ፡ዘ፡ደረቀ፡ (male).

ጣግዐ፡ I, 3 *compactum cohaerere* rei, Zach. 14, 13 var. (vid. ጠግዐ፡).

አጥግዐ፡ II, 1 *adhaerere* vel *inhaerere facere,* c. Acc. rei et ላዕለ፡ pers., Kuf. p. 72.

አስተጣግዐ፡ IV, 3 *con-, agglutinare, con-, affigere:* ያስተጣግዕ፡በኰላ፡ ἐν κόλλῃ ἐῤῥύθμισεν αὐτό Jes. 44, 13; አስተጣግዖሙ፡ለዓሣተ፡ፈለግከ፡ወለክንፊከ፡ (προςκολλήσω) Hez. 29, 4; Tab. Tab. 5; አስተጣግዑ፡አባላቲሆሙ፡ (sc. martyrum feris objiciendorum) ምስለ፡ሥጋ፡በግዕ፡ (quo magis ea appeterent ferae) Abush. 50. a) *reglutinare* vel *conjungere,* quod ruptum vel dilaniatum erat: Lud. ex Enc. Mij. 15; ማሕው፡ለእመ፡ተሰብረ፡አልቦ፡ዘያስተጣግዖ፡ዘእንበለ፡ገበሪሁ፡ Fid. Jac. Bar. b) *infigere* vel *includere* gemmam auro: ከመ፡እብነ፡ጳዝዮን፡ዘአስተጣግዕዎ፡በወርቅ፡ጽሩይ፡ M. M. f. 49.

ጥጉዕ፡ part. *affixus, agglutinatus, adhaerens:* ዕፀው፡ለውሒ፡ጥጉዓን፡በአረፍት፡ Kbr. Nag. n. 56.

ጥጥ፡ subst. i. q. ጡጥ፡ *gossipium:* ዘይትዐሰብ፡እንስሳ፡ከመ፡ያጹሩ፡መከሊተ፡ጥጥ፡ኢይደልዎ፡ከመ፡ያጹሩ፡መከሊተ፡ኀጺነ፡ F. N. 36; ፈትለ፡ጥጥ፡ Sx. Mag. 30.

ጢጣኖስ፡ vel "ኖን፡ n. prgr. Τιτᾶνες, *titanes, gigantes,* 2 Reg. 5, 18; ጢቤኖን፡ (corruptum) Judith 16, 6 (schol.: ኀያላን፡).

ጠፍ፡ *parvuli* vid. sub ጠፈፈ፡

ጠፍላሕት፡ subst., f. et m., Pl. ጠፋልሕ፡, rarius ጠፋልሕት፡, Pl. Pl. ጠፋልሓት፡ [ut videtur, *frustum* metalli, a פלח (an *rotundum?* a פֶּלֶךְ فلك), si quidem ጠ e ተ deformatum est] *numus* argenteus, in specie *drachma* et *didrachmum:* ወሀብክዎ፡፲ወ፯ጠፋልሐ፡ሰቅለ፡ (v. ሰቅል፡) ዘብሩር፡ Jer. 39, 9; በ፲ወ፭ጠፋልሐ፡ብሩር፡ Hos. 3, 2; Gen. 20, 14. 16. 23, 15. 16; Jos. 7, 21; አሐቲ፡ጠፍላሕት፡ et ዐሥሩ፡ጠፋልሕት፡አግሙስ፡ Luc. 15, 8 rom.; ዲናራት፡ወጠፋልሐ፡ብሩር፡ F. N. 26; ጠፋልሓት፡ F. N. 36. — *Voc. Ae.:*

ጠፋልሕ፡ ዘ፡ ጥብቅ፡ v. ጥብብቅ፡; *aliud:* ሰቅል፡ ወገመስ፡ ወዲድርከም፡ ወጠፋልሕ፡ ዘ፡ በበ፡ ፪ ድሪም ።

ጠፍሐ፡ I, 1 [ספק صَفَقَ صَفَحَ ספח] Subj. ይጥፋሕ፡ *complodere* manus, *plaudere* manibus, alis; seq. Acc. manus, Ps. 46, 1. 97, 9; 4 Reg. 11, 12; ይጠፍሕ፡ እዴሁ፡ Prov. 17, 18; ጥፋሕ፡ እዴከ፡ Hez. 6, 10. 21, 12; Jes. 55, 12; Jer. 5, 31; ጥፋሕ፡ እዴከ፡ በዲበ፡ እዴከ፡ Hez. 21, 14. 17. 22, 13; ወጠፍሐ፡ እደዊሁ፡ ላዔሁ፡ በእንተ፡ ሐዘኑ፡ ላዕለ፡ ቃየል፡ ወበጥፍሐተ፡ እደዊሁ፡ ለከፎ፡ ለወልዱ፡ ወቀተሎ፡ Clem. f. 15; etiam omisso Acc.: በጠፊሖትየ፡ Gen. 4, 23; እለ፡ ይጠፍሑ፡ ወየኀብሩ፡ ምስለ፡ ቃለ፡ ዕንዚራ፡ ἐπικροτοῦντες Am. 6, 5; c. በ፡ manus: ትጠፍሕ፡ በእደዊሃ፡ Jer. 31, 26; Zeph. 2, 15; Sir. 12, 18; Org. 3 (vid. ጽሕሰ፡); c. ላዕለ፡ ejus, de quo quis laetans plaudit: ጠፍሑ፡ እደዊሆሙ፡ ላዕሌኪ፡ Thren. 2, 15; Nah. 3, 19; vel በላዕለ፡ Job 27, 23; alas: መላእክት፡ ይጠፍሑ፡ ክነፊሆሙ፡ Sx. Genb. 21. a) *plausum facere, crepitare:* ይጠፍሑ፡ በምድር፡ (ubi Gr. habet: σύροντες γῆν) Mich. 7, 17. b) *plaudendo fingere* vel *formare* lateres, Gen. 11, 3.

አስተጠፍሐ፡ IV, 1 et **አስተጣፍሐ፡** IV, 3 *complodere,* c. በ፡ manus Num. 24, 10; c. Acc. manus: ይስፍሑ፡ ወያስተጣፍሑ፡ እደዊሆሙ፡ ኵሎሙ፡ (approbationis causa) F. N. 5; c. Acc. alarum: volavit እንዘ፡ ያስተጠፍሕ፡ sc. ክነፊሁ፡ Gad. T. H.

ጥፍሐት፡ n. act. *plausus, complosio,* manuum, Clem. f. 15 (vid. sub ጠፍሐ፡); alarum: ኢመጠነ፡ (nicht so lange als) ጥፍሐተ፡ አክናፊ፡ አንስርት፡ M. M. f. 20. 57.

ጥፋሕ፡ subst. *nomen odoramenti* cujusdam [an i. q. ትፋሕ፡?], Sx. Haml. 8 (vid. sub ክሚን፡ c. 832).

ጥፍንሕ፡, **ጥፍንቁስ፡** vid. sub ጥንፍሕ፡ c. 1236.

ጠፈረ፡ I, 1 [vic. videtur ספן; an ፀፈረ፡?] Subj. ይጥፍር፡ (1 Esr. 6, 4 var.), *tegere* domum, *contabulare, laquearibus tegere:* ዕፀወ፡ በዘእጠፍር፡ አናቅጺሃ፡ στεγάσαι 2 Esr. 12, 8. 13, 3 seq.; ትጠፍርዎ፡ ለቤት፡ 1 Esr. 6, 4; ዘይጠፍር፡ በማይ፡ ጽርሖ፡ Ps. 103, 4; አኮ፡ በዕፅ፡ ዘተሰውቀን፡ ወተቀምርን፡ ወአኮ፡ በአሕባል፡ ዘተጠፍርን፡ Gad. Lal.; ጠፈሮ፡ በዕፀወ፡ ቄድሮስ፡ ἐκοιλοστάθμησε κέδροις 3 Reg. 6, 13. (7, 40 vrs. alt.).

አጥፈረ፡ II, 1 *tegendam curare* domum: ታጠፍርዎ፡ ለቤት፡ 1 Esr. 6, 4 var.

ተጠፍረ፡ III, 1 *tegi, confornicari,* Lud. ex Org. 1.

ጥፉር፡ part. *tectus, contabulatus, lacunari tectus:* ቤት፡ ጥፉር፡ Hagg. 1, 4 vrs. alt.; Macc. f. 3; ይኄይስ፡ ነቢር፡ ውስተ፡ ማእዘንት፡ ዘኢኮነ፡ ጥፉረ፡ (ὑπαίθριος *subdialis*) Prov. 21, 9; ወጥፉር፡ መልዕልተ፡ ማእዱ፡ ወክዳን፡ እምዝናም፡ Hez. 40, 43; መንበሩ፡ በማይ፡ ጥፉር፡ Lit. Orth.

ጠፈር፡ subst. (m.) *laqueare, lacunar, tegulum, tectum,* φάτνωμα Hez. 41, 20; 3 Reg. 7, 40. 41; Jer. 22, 14 vrs. nov.; Hen. 14, 11. 17; ዐርጉ፡ ናሕሰ፡ ወነሠቱ፡ ጠፈረ፡ διὰ τῶν κεράμων Luc. 5, 19; στέγη Gen. 8, 13; Marc. 2, 4; Luc. 7, 6; Matth. 8, 8; ዕፀው፡ ለጠፈረ፡ ቤት፡ ወለሠራዊት፡ 2 Par. 34, 11; በኵሉ፡ አራዊት፡ ታሕተ፡ ጠፈር፡ ὑπὸ τὴν σκέπην Job 37, 7; ኀበ፡ አልቦ፡ ጠፈር፡ Jes. 28, 2; ὄροφος Chr. Ta. 6; ውስተ፡ ጠፈረ፡ ጽርሐ፡ አርያም፡ Org. 3. a) *tegulum, tegumentum,* καταλύμματα (τῆς σκηνῆς) Ex. 35, 10. b) *fornix* coeli vel *firmamentum,* στερέωμα Gen. 1, 6. 7. 8. 14—17; Phlx. 8 ubi ጠፈር፡ est coelum secundum. Lud.: „in ordine septem coelorum quos Aethiopes asserunt ጠፈር፡ est infimum". — *Voc. Ae.:* ጠፈር፡ ብ፡ ማገር፡

ጠፋሪ፡ n. ag. *tector aedium,* Lud. sine auct.

ጠፍአ፡ I, 1 [طَفِئَ נפא] Subj. ይጥፋእ፡ 1) *exstingui,* de lumine, lucerna: Prov. 24, 20; ይጠፍእ፡ ብርሃኑ፡ ኃጥኣን፡ Job 18, 5; ማኅቶቶሙ፡ ይጠፍእ፡ 18, 6; Jes. 43, 17; 4 Esr. 10, 29; 1 Tim. 6, 16; Matth. 25, 8; de pruna Sir. 28, 12; de igne Lev. 6, 5. 6; Jes. 34, 10; Jer. 17, 27; እሳቶሙ፡ ዘኢይጠፍእ፡ Jes. 66, 24; Sir. 28, 23; Marc. 9, 44, 46; Clem. f. 207. a) *caligare, deficere:* ይጠፍእ፡ ብርሃኖሙ፡ ለከዋክብት፡ Joel 2, 10; de sole: ፀሐይ፡ ዘያበርህ፡ ወይጠፍእ፡ Job 31, 26; ምንት፡ ይበርህ፡ እምፀሐይ፡ ወውእቱኒ፡ ይጠፍእ፡ Sir. 17, 31; de oculis (*hebetari*): ጠፍአ፡ አዕይንትየ፡ ἐξέλιπον Thren. 4, 17. b) *linqui animo* vel *tabescere:* ይጠፍእ፡ ደናግል፡ ላሕያት፡ Am. 8, 13; 2) *evanescere, disparere, invisibilem fieri,* de rebus: ይጠፍእ፡ ከመ፡ ጊሜ፡ ἀφανὴς γίνεται Job 24, 20; ጠፍአ፡ ጥበቦሙ፡ ᾤχετο Jer. 29, 8; de sono (*conticescere*) Job 4, 10; ἔφυγε Apoc. 16, 20; ይጠፍኡ፡ አድባር፡ ወአውግር፡ ἀποσβεσθήσεται Jes. 10, 18; ጠፍአ፡ እምኔሆሙ፡ ἄφαντος ἐγένετο ἀπ᾽ αὐτῶν Luc. 24, 31. 3) *exstingui, deleri, perdi, perire, interire:* ከመ፡ ኢይጥፋእ፡ ስሙ፡ ἐξολοθρευθήσεται Ruth 4, 10; ጠፊአ፡ ይጠፍኡ፡ ἀπολοῦνται Judith 6, 4; Job 4, 7; c. እምነ፡ auctoris Judith 16, 12; ἐρημωθήσεται Jes. 60, 12; ኢይጠፍእ፡ ለዝሉፉ፡ μὴ ἐκλίπω Sir. 24, 9; የኀልቁ፡ ወይጠፍኡ፡ 40, 14; ትጠፍእ፡ ደማስቆ፡ እምነ፡ አህጉር፡ ἀρθήσεται Jes. 17, 1; de rebus, ut: ጠፍአት፡ ንዋዮሙ፡ ἠφανίσθη Job 22, 20; ብሩር፡ ለይጥፋእ፡ Tob. 5, 19; ለትጥፋእ፡ ይእቲ፡ ዕለት፡ Job 3, 2; ጠፍአት፡ ሕይወትየ፡ 9, 21; de spe Job 8, 13; Act. 27, 20 rom.; morte 4 Esr. 8, 63; vino (πέπαυται) Jes. 16, 10; ይጠፍእ፡ እምድር፡ ዝክሩ፡ Job 18, 17; ፍኖቶሙ፡ ትጠፍእ፡ Ps. 1, 7; በኀቤክሙ፡ ጠፍአት፡ ጥበብ፡ τελευτήσει Job 12, 2; ጠፍአ፡ ልብከ፡ (i. e. *insanus es*) Sx. Hed. 25.

አጥፍአ፡ II, 1 1) *exstinguere, restinguere,* ignem: Jes. 1, 31; ለእሳት፡ እንተ፡ ትነድድ፡ ያጠፍእ፡ ማይ፡ Sir. 3, 30; Cant. 8, 7; Hebr. 11, 34; Eph. 6, 16; ኢክህለ፡ አጥፍኦተ፡ ለእሳት፡ Jsp. p. 375; ዝናም፡ አጥፍአ፡ ለፍሕም፡ Enc. Hed. 25; lumen Jes. 42, 3; 4 Esr. 10, 2; መኃትወ፡ 2 Par. 29, 7; መንፈሰ፡ 1 Thess. 5, 19; ያጠፍእ፡ ኀሊና፡ βουλὴν Job 5, 13. 2) *exstinguere, delere, perdere, ad nihilum redigere, perimere,* homines, terras, al.: Kuf. 16; Deut. 9, 3. 4; Hez. 25, 13. 16 al.; Jer. 1, 10. 14, 12. 25, 9; Jes. 14, 20. 15, 1; ከመ፡ ታጥፍእ፡ ለዓለም፡ θεῖναι ἔρημον Jes. 13, 9; ያጠፍእ፡ ሕማም፡ Job 18, 11. 20, 10. 34, 26. 40, 7; Ps. 17, 41; Hen. 84, 5. 6; Matth. 24, 39; ያጠፍእክሙ፡ እምነ፡ በሓውርቲክሙ፡ Zeph. 2, 5; አጠፍእ፡ አርዌ፡ እኩየ፡ እምድር፡ Hez. 34, 25; እብነ፡ በረድ፡ አጥፍአ፡ ኵሎ፡ ዘይሠርጽ፡ Kuf. 48; etiam c. ለ፡ Obj.: ከመ፡ ያጥፍእ፡ ማየ፡ አይኅ፡ ለኵሉ፡ ነፍስ፡ Sir. 44, 18.

ጥፉእ፡ part. *exstinctus,* a) deficiens i. e. *hebetatus,* de oculis: Deut. 28, 65. b) *perditus, qui evanuit,* α) *amissus* F. N. 36. β) *fugitivus,* δραπέτης, hom. Theodoti Anc. in Cyr. f. 102 (pluries; vid. ሕቡእ፡).

ጥፍአት፡ n. act. 1) *exstinctio:* እሳት፡ ዘአልቦ፡ ጥፍአት፡ Clem. f. 268; candelae ዘእንበለ፡ ጥፍአት፡ Org. 3. 2) *deletio,*

interitus, exitium: ὄλεθρος Jer. 31, 32 var.; συντέλεια Hab. 1, 9; Jud. 20, 40; **ጥፍአተ፡መሃይምናን፡** (quae fit persecutione) Clem. f. 1; **ከመዝኬ፡ጥፍአቶሙ፡ለኃጥአን፡በምዕር፡** Macc. f. 21; Gad. Ad. f. 17. a) *amissio, jactura:* **ጥፍአተ፡ንዋይ፡ ወሐመር፡**, **ጥፍአተ፡ነፍስ፡** Act. 27, 10. 22 rom. b) *perditio* mentis (i. e. perturbatio vel alienatio): **ጥፍአተ፡ልብ፡** F. N. 50.

ጠፋኢ፡ n. ag. „*perditor, deletor*" (?), Lud. sine auct.

መጥፍኢ፡ part. *exstinguens,* i. e. *luminis defectum efficiens* (sc. lunae), Abush. 13.

ጣፍያ፡ subst. *splen, lien* [amh. id.]: **የብሰ፡ሥጋሁ፡እምብዝኀ፡ትሕርምት፡እስከኔ፡ይትሔዘብዎ፡ከመ፡ዘአልቦ፡ውስተ፡ከርሡ፡ልበ፡ወኢጣፍያ፡** Phlx. 16.

ጠፈፈ፡ inus., de quo vid. Ges. thes. p. 554.

ጠፍ፡ subst. *infans, parvulus* [טַף coll. *parvuli*]: **ጠፍ፡ውእቱ፡** Cod. Bibl. Bodl. XXXII. XXVIII, al. pluries.

ጰ፡ litera alphabeti Aethiopici XXII^a^, quae **ጰይት፡** nominatur.

ጰሊስ፡ n. prgr., πόλις *urbs:* **ሊቀ፡ጳጳሳት፡ስምዖን፡ዘለእስክንድርያ፡ጰሊስ፡** Enc. Haml. 27.

ጰልንትያ፡, **ጵ"፡**, **ጰልንትዩ፡**, **ጵ"፡**, **ጰላንቲያ፡** n. prgr., πλίνθιον, *figlina laterum, fornax lateraria,* 2 Reg. 12, 31; 3 Reg. 3^a^, 20.

ጴልጣስ፡ n. prgr., πέλται in Acc., *peltae,* Hez. 27, 10.

ጵላጣኖስ፡, **ጵላጦኖስ፡** (v. **ብልጦኖስ፡**) n. prgr., πλάτανος, *platanus* Sir. 24, 14.

ጳሔን፡, **ጳሒን፡** nomen mensis Aegyptiorum X^i^, (mensem **ጳኰምስ፡** sequentis), qui ⲠⲀⲰⲚⲒ nominatur et mensi Abyssinorum **ሰኔ፡** respondet, Sx. Sen. 19.

ጳራልያ፡ vel "**ሊያ፡** et "**ልዩ፡**("**ልዮ፡**) et "**ልያስ፡** n. prgr., sc. παράλιος (cum casibus suis), *regio mari adjacens* vel *maritima,* Deut. 1, 7. 33, 19; Jos. 11, 3; Jes. 8, 23; Jer. 29, 7 var.; Judith 1, 7. 5, 2. 22. 28. 7, 8; Luc. 6, 17; **ሰብአ፡ጳራልያ፡** Hez. 25, 16.

ጵርስፎራ፡(**ጵራስፎራ፡** Did. ed. Platt p. 60; **ጵሮስፎራ፡** Lud.) n. prgr., sc. προςφορά, *oblatio,* quae offertur a Christianis, Const. Ap. 36; Did. 7; Lit. 165, 4; Kid. f. 8. 10. 27.

ጳራቅሊጦስ፡ (vel **ጳ"፡**, etiam **ጳራቅ"፡**) n. prgr., sc. ὁ παράκλητος a) *advocatus, patronus* 1 Joh. 2, 1. b) *Paracletus* (Spiritus S.), Joh. 14, 16. 26. 15, 26. 16, 7; Did. 38 al.; Clem. f. 67. 81 al.; **ዕለተ፡ጳራቅሊጦስ፡** (i. e. *pentecoste*) **ዘውእቱ፡ተፍጻሜተ፡፶** Abush. 38.

ጵርዮን፡, "**ዮኒ፡**, **ጳርዮኒ፡**, **ጵርዮኖስ፡** n. prgr., sc. πρίων *serra,* 2 Reg. 12, 31; Judith 3, 9.

ጵርዮን፡, **ጳርዩን፡**, **ጵሪዮን፡** n. prgr. sc. πρίνος *ilex,* Dan. ap. 1, 58. — *Voc. Ae.:* **ጳርዮን፡ዘ፡ሮማን፡**

ጵርድክይሴ፡ Sing., **ጵርድክስያት፡** vel **ጳር"፡** Pl., n. prgr., sc. πέρδιξ *perdix,* Gad. Lal. (vid. etiam d'Abbadie Catal. p. 155).

ጲሩጳጥቂ፡, **ጴርባጤቂ፡**, **ጵሮጳጥቂ፡**, **ጵሩ"፡** n. prgr., sc. προβατική *ovilis,* **አንቀጸ፡ጲ"፡** (c. varr.) 2 Esr. 13, 1. 32. 22, 39; Joh. 5, 2.

ጳርፍርዮና፡, **ጳርፍሪዮና፡** n. prgr., sc. πορφυρίων *porphyrio,* nomen avis aquaticae, Deut. 14, 18; Lev. 11, 18.

ጳሲካ፡, **ጳሲካ፡**, **ጳስካ፡** et **ጳስካ፡** n. prgr. πάσχα *pascha* (alias **ፋሲካ፡** vel **ፍሥሕ፡**), Kuf. 49. 50; Luc. 22, 1 rom.

ጰንጠቆስጤ፡, **ጰንጠቄስጤ፡**, **ጰንጠ፡ቆስጤ፡**, **ጰንጤቄስቴ፡** al., n. prgr., πεντηκοστή *pentecoste,* Tob. 2, 1; Act. 2, 1. 20, 16; 1 Cor. 16, 8; Did. 30; Sx. Ter 10; **ሰላም፡ለዴሜጥሮስ፡ሐጋጌ፡አጽዋም፡እምስቴ፤ወሠራዒ፡መብልዕ፡በጰንጠቄስቴ፡** Enc. Teq. 12.

ጰንገለ፡ I haud satis probatum est, pro **አጰንገለ፡**

አጰንገለ፡ quadrl. II i. e. ἀπαγγέλλειν, annuntiare, pronuntiare, *recitare* 1) *commentari, meditari,* c. Acc. rei: monachi omnes **ያጰነግሉ፡መጻሕፍተ፡** Reg. Pach.; c. **ውስተ፡** rei: **ይደሉ፡ለውጡናን፡ከመ፡ያብዝኁ፡አጰንግሎ፡ውስተ፡ትእዛዛተ፡እግዚ"፡ወውስተ፡ትሩፋት፡** Phlx. 147; Gad. Za Mich.; **ውስተ፡ጸሎታቲሆሙ፡ወአጰንግሎቶሙ፡** Phlx. 73. 2) *exponere, interpretari,* c. Acc.: **ዘያጰነግል፡መጻሕፍተ፡እግዚ"፡ዘብሉይ፡ወዘሐዲስ፡** Clem. f. 86; **ይደልዎ፡ለኤጲስ፡ቆጶስ፡የኀሊ፡ተኀሥሦ፡ወአጰንግሎ፡መጻሕፍት፡በበመትልዉ፡** Did. 4; **ፈከረ፡ሐዲሰ፡ወአጰንገለ፡ብሉየ፡** Sx. Hed. 6; Gregorius Armenorum patriarcha **አጰንገለ፡ሎሙ፡መጻሕፍተ፡በነገረ፡ብሔሮሙ፡** Lud. e Vit. Greg.

መጰንግል፡ part. **ዘ፡አንባቢ፡መጽሐፍ፡በቃል፡** i. e. *recitator.*

ጳኰምስ፡ nomen mensis Aegyptiorum noni ⲠⲀϪⲰⲚ, ⲠⲀϢⲞⲚⲤ, qui mensi Abyssinorum **ግንቦት፡** respondet, Sx. Sen. 19.

ጳኰሲማ፡ vel **ጳ"፡** n. prgr., sc. *paxamas, paximatium* [פַּכְסְמִין, Buxt. c. 1728; sec. Suidam παξαμᾶς ὁ δίπυρος ἄρτος i. e. panis bis coctus] *buccellatum,* deinde ut videtur *buccella:* Phlx. 78 (vid. sub **ጠምዐ፡**); postquam diu jejunavit, **በዕለተ፡ሰንበት፡ይበልዕ፡፩ጳኰሲማ፡** Enc. Tachs. 15; Sanctus **ሉቃስ፡ዘዐምደ፡ክነ፡ይጸውም፡፯መዓልተ፡ወይቄድስ፡ቍርባነ፡ወይትመጦ፡ምስጢራተ፡ቅዱሳተ፡ወይትመጦ፡፩ጳኰሲማ፡እምኅብስት፡ወሐምል፡** Sx. Tachs. 17.

ጴክሶን፡ vel "**ሳን፡**, v. **ጲክሶን፡** n. prgr., sc. πύξος in Acc., *buxus* arbor, Jes. 41, 19 (v. **ጤክሶን፡**).

ጳውቂና፡, **ጳውቂና፡**, **ጳ"፡**, **ጳውቄኔ፡**, **ጴውቄና፡**, **ጴውቂኖስ፡** al., n. prgr. πεύκινος, πεύκινα sc. ξύλα, ligna *peuces* arboris, *pinea* ligna, 3 Reg. 5, 9. 6, 15. 30. 9, 11; 2 Par. 2, 8 var. Ejusmodi ligna a regina Sabae Salomoni suppeditata

fingunt, Org. 4 (Lud.). — *Voc. Ae.*: **ጳውቂና፡ዘ፡ገዘ፡ሸተን ሂ፡ይ፡** (sic); *aliud*: **ቂጽርስስ፡ስኖባር፡ጳውቂና፡ብ፡ጽድ፡** — „Aethiopes suum **ሸጋዝ፡** esse putant, q. v. in Lex. Amh. c. 28" Lud.

ጳዝዮን፡, etiam **ጳዚዎን፡**, n. prgr. τοπάζιον, *topazius* gemma, Ex. 28, 17 C; Ex. 36, 17 C (pro **ወራውሬ፡** caeterorum); Ps. 118, 127; Hez. 28, 13; Lit. 158, 2; Org. 1; **ጳዚ ዎን፡** Macc. f. 3. — *Voc. Ae.*: **ጳዝዮን፡ወወራውሬ፡፩።**

ጵዮን፡ nomen mensis Aegyptiorum X^i, cui **ሰኔ፡** Abyssinorum respondet, M. M. f. 348; Voc. Ae. — Alia ejusdem nominis forma est **ጳሔን፡** q. v.

ጳዴሬ፡, **ጳዴር፡**, etiam **ጳዴር፡**, **ጴዴር፡**, n. prgr. sc. ποδήρης (cum casibus suis), tunica *talaris*, Ex. 25, 7. 28, 4. 27 seq.; 35, 8; in C Ex. 36, 32. 33 et Lev. 8, 7; Zach. 3, 4; Hez. 9, 2 seq.; **ልብሰ፡ጳዴር፡** Sir. 27, 8. 45, 8; Apoc. 1, 13; Sx. Hed. 24. — „Male pro gemma accepit **ኤጴምዳ፡ጳዴር፡** (Ex. 25, 7) auctor Org. 1" Lud. — *Voc. Ae.*: **ጳዴር፡ዘ፡ልብ ሰ፡ሐር፡** — „Auctor libri Myst. exponit **ልብስ፡ጳዐዳ**", Lud.

ጳጕሜን፡ nomen mensis Abyssinorum XIII^i, ἐπαγόμεναι sc. ἡμέραι i. e. dies *adjecti* vel *superadditi*; constat quinque diebus, senis autem quarto quoque anno vel anno Joannis.

ጳጦስ፡ vel **ጳጦስ፡** n. prgr., sc. βάτος (aliâs **ባጦስ፡**) *rubus* vel *sentis*, in quo Deus Moysi apparuit: **ዕፀ፡ጳጦስ፡** 4 Esr. 14, 3; Marc. 12, 26; Act. 7, 35; Did. 36; Clem. f. 149; **ማር ያም፡ጳጦስ፡ጸዋሪተ፡ነድ፡** Enc. Masc. 21. — *Voc. Ae.*: **ዕፀ፡ ጳጦስ፡ጅባሬ፡ወእንጋሪሂ፡ይ፡**

ጲጦን፡(**ጴጤን፡**) n. prgr. πίτυς, *pinus* arbor Kuf. 21.
ጲጥያስ፡ id. in Pl.: **ዕፀ፡ጲጥያስ፡** αἱ πίτυες Hez. 31, 8.

ጳጴራ፡ i. q. **ፐፒራ፡** q. v.

ጳጳስ፡ subst. m., Pl. **ጳጳሳት፡** sc. ὁ πάππας *papa* i. e. 1) *presbyter*, *episcopus*, *archiepiscopus*, ἐπίσκοπος Tit. 1, 7; 1 Tim. 3, 1 seq.; **ጳጳሳት፡** τὸ πρεσβυτέριον 1 Tim. 4, 14; ἐπίσκοποι Phil. 1, 1 rom.; Act. 20, 28; Herm. p. 11; Cyr. ad Reg. f. 28, al.; Kid. f. 6; Ephesi congregati sunt **፪፻ጳጳሳት፡** Enc. Masc. 12. 2) in specie **ጳጳስ፡** nominatur archiepiscopus primarius, a) *metropolita*, Syn. (aliâs **መጥሪብሊት፡** q. v.); Lit. 160, 3. 163, 2; F. N. 4; Lud. hist. Ae. III, 7, 4; Comm. p. 441 n. 75. 3) **ሊቀ፡ጳጳስ፡** (Lit. 160, 3. 163, 2) vel **ሊቀ፡ ጳጳሳት፡**, Pl. **ሊቃነ፡ጳጳሳት፡** *patriarcha*, Lit. 160, 3. 4. 163, 2; Cyr.; Abush. 50, Sx. crebro; cfr. F. N. 4 ab initio ubi legitur: **በእንተ፡ሊቃነ፡ጳጳሳት፡ወመብዝኅት፡ነገሩ፡**(**ለዝ፡እ ንቀጽ፡**)**ዘይደልዎ፡ለሊቃነ፡ጳጳሳት፡እስመ፡ይሰመይ፡ውእቱ፡ በውስተ፡ክልአን፡እምቀኖናት፡ዘኤጲስቆጶሳት፡ዐቢየ፡ወቀዳ ማዊ፡ወርእሰ፡ኤጲስ፡ቆጳሳት፡**።

አጳጰሰ፡ vel **አጳጳሰ፡** II *metropolitam* vel *patriarcham constituere* alqm: Archiepiscopo Bagdadi, qui Patriarchae titulo insignitus est, **ያብሕዎ፡ሎቱ፡ከመ፡ያጳጵስ፡ጳጳሳተ፡በከ መ፡ይገብሩ፡ሊቃነ፡ጳጳሳት፡** F. N. 4; Metropolita Aethiopiae ne **ያጳጵስ፡ጳጳሳተ፡** ibid.

ተጳጰሰ፡ vel **ተጳጳሰ፡** III (sec. Lud.: **ተጳጳሰ፡**) *papam* i. e. *metropolitam* vel *patriarcham constitui*: **እስከ፡ተኀርየ፡ ለተጳጵሶ፡** (sc. Alexandriae) Sx. Genb. 27; Enc. Mij. 22 (ubi Lud. **ተጳጳሰ፡**, Sx. Tub. **ተጳጵሶ፡** habet); **ሰላም፡ለጳውሎስ፡ በቍስጥንጥንያ፡ዘተጳጰሰ፡** (Lud.: **ዘተጳጳሰ፡**) Enc. Teq. 5 (Lud.: 6).

ጵጱስ፡ part. *papa* (archiepiscopus, metropolita, patriarcha) *constitutus*, M. M. f. 237.

ጵጳሴ፡ (Lud. **ጳጳሴ፡**) subst. *dignitas papae*, *patriarchatus*, **ሢመተ፡ጵጳሴ፡** (sc. Alexandriae) Enc. Masc. 4.

ጵጵስና፡ subst. *papae dignitas* a) *episcopatus*: Did. 4; Kid. f. 7. b) *dignitas metropolitae*, Clem. f. 126; Deg. (de **አባ፡ሰላማ፡**). c) *patriarchatus*, **ጵጵስና፡** Enc. Teq. 3; Hed. 21; Jac. 14; Abush. 50; et **ሊቀ፡ጵጵስና፡** Cyr. f. 2; Sx. Hed. 2; F. N. 4, al.

ጸ፡ litera alphabeti Aethiopici XXIII^a, quae **ጸዳይ፡** nominatur.

ጽህርት፡ vel **ጽሕርት፡**, etiam **ጸሀርት፡**, subst., m. et f., Pl. **ጸሀራት፡**, **ጽሀራት፡**, **ጸሀራት፡**, **ጸሀርታት፡**, **ጽሀርታት፡** [صقر ,صَخَرَ ,سَجَرَ ,زَخَرَ (*aestuare*, *accendere*, *coquere*) etymon aptum praebent; quaeritur annon סִיר ejusdem stirpis sit] *lebes*, *ahenum*: **ጽሀርት፡** λέβης Koh. 7, 6; Sir. 13, 2 (fem.); Jes. 1, 13; Am. 4, 2; Mich. 3, 3; Hez. 11, 3 (fem.); 24, 3 seq. (fem.); 1 Reg. 2, 14; 4 Reg. 4, 38; χαλκεῖον Job 41, 22; **ጸሀ ርት፡** Ex. 16, 3; **ጸሀራት፡** Am. 4, 2; Zach. 14, 20 var.; 2 Par. 4, 16; Marc. 7, 4; **ጽሀራት፡** 3 Reg. 19, 21; **ጸሀራት፡** 2 Reg. 17, 28; 3 Reg. 7, 26; **ወይከውና፡ጸሀራት፡ከመ፡ከራት፡** Zach. 14, 20; 2 Par. 4, 11; **ጸሀርታት፡** Marc. 7, 8; **ጽሀርታት፡** Jer. 52, 18 vrs. nov. — *Voc. Ae.*: **ጽሕርት፡ዘ፡ሕንስራ፡ሸንዥራ ሂ፡ይ፡**; *aliud*: **ጽሕርት፡ብ፡ጋን፡**

ጽሀርት፡ part. fem. Sap. 7, 22 legitur in uno codice pro Gr. εὐκίνητος.

ጽህቀ፡ I, 1 [שׁוּק شَاقَ] Subj. **ይጽሀቅ፡** 1) *cupire*, *desiderare*, *expetere*, *desiderio teneri* vel *affectum esse*, **ይጽሀቅ፡በነፍሱ፡** 1 Reg. 2, 33; Hen. 21, 5; c. Acc.: **የኀሥ ሡ፡ወይጽህቁ፡ገጾ፡ለሰሎሞን፡** 2 Par. 9, 23; c. **ኀበ፡** rei: **ኀ ሊናሁ፡ይጽሀቅ፡ኀበ፡ምንኵስና፡** Sx. Masc. 14; seq. Subj. verbi: Rom. 15, 23; Phil. 2, 26; c. **ለ፡** et Inf.: **ይጽሀቁ፡ለሰሚዕ፡** Chr. ho. 4. 2) desiderare i. e. *opus habere*, *indigere*, c. Acc.: Act. 17, 25 Platt; 1 Thess. 4, 12 (c. **ኀበ፡** Platt); seq. Subj. vel **ከመ፡** c. Subj. verbi, Luc. 14, 18. 3) *sollicitum esse* de re, *studiosum esse* rei, *curam habere* rei, c. **ለ፡** pers.: **እጽህቅ፡ለክሙ፡ዘልፈ፡** 2 Petr. 1, 12; **ጽሀቅሙ፡ለነ፡** σπουδή 2 Cor. 7, 12; Phil. 2, 4 Platt; Rom. 1, 15; c. **ለ፡** rei: **ኢንጽሀቅ፡ለግብረ፡ዓለም፡** Chr. Ta. 27; c. **በ፡** rei: **እጽሀቅ፡ በቲ፡በልብየ፡** φροντίσας Sap. 8, 17; c. **በእንተ፡** Phil. 2, 25; 2 Cor. 7, 12 Platt; **እንዘ፡ትጽሀቅ፡በእንቲአየ፡** Org. 4; seq. Subj. verbi: 1 Thess. 2, 17 (σπουδάζειν); Gal. 2, 10; vel seq. **ለ፡** c. Inf.: **ንጽሀቅ፡ለአጥርዮተ፡ዝንቱ፡** Chr. Ta. 34; **መፍት ውኬ፡ንጻሙ፡በእንተ፡ሙታን፡ወንጽሀቅ፡ለዘከርቶሙ፡** Genz. f. 147; abs.: προθυμία 2 Cor. 9, 2; **እስመ፡ጽሂቅ፡ፈነወኒ፡በ ነገሀ፡** Rel. Bar.; **በጽሂቅ፡ወአስተቶምዎ፡** Enc. Mij. 12;

ጽሂቅ፡ *cura* et *studium* Kid. f. 20. — *Voc. Ac.*: **ሠምረ፡ፈቀደ፡ ጽህቀ፡ዘ፡ወደደ፡**

አጽሀቀ፡ II, 1 1) *curae esse*, alicui (proprie: *cura afficere* alqm), c. Acc. ejus qui curat et c. Nom. rei, quam curat: 4 Esr. 3, 42; **ላህምኑ፡አጽሀቆ፡ለእግዚ**" μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ ϑεῷ 1 Cor. 9, 9; **ለዝንቱ፡ብእሲ፡ኢያጽሀቆ፡ምርዕውና፡ዲበ፡ምድር፡** Mavâs. n. 10; Phil. 1, 22 Platt; vel c. **በእንተ፡** rei: Act. 18, 17 rom.; **ኢያጽሀቆሙ፡ወኢምንተኒ፡በእንቲአሆን፡** οὐκ ἔπασχον οὐδὲν ἐπ' αὐτοῖς Zach. 11, 5; 4 Esr. 8, 20; vel seq. **ለእመ፡** vel **ዘ፡** c. verbo fin.: **ምንተ፡ያጽሀቆ፡ለእግዚ**"**፡ለእመ፡አንተ፡አንጻሕከ፡ምግባሪከ፡** Job 22, 3; Luc. 10, 40. (Cfr. etiam **አሕዘነ፡**). 2) *desiderio* vel *cupiditate afficere* alqm, Enc. Mag. 20. 3) *studium* alcjs *incitare*, c. Acc. pers., 2 Cor. 9, 2 Platt. 4) *sollicitare*, a) in bonam partem: *impellere, incitare*, **ወከመዝ፡አጽሀቆ፡ኀሊናሁ፡ለሐዋርያ፡ወአገበሮ፡ከመ፡ይጽሐፍ፡** Chrys. ab initio; b) in malam partem: *curam* vel *molestiam afferre* alicui, c. Acc. pers.: **አጽሀቀቶ፡ለጳውሎስ፡** διαπονηϑείς Act. 16, 17; **አጽሀቆ፡** (v. **አጽዐቆ፡**) ὀχληρία Koh. 7, 25.

ጽሁቅ፡ part. *desiderio affectus, studiosus, sollicitus, promtus*: **ወለዘኒ፡ጽሁቅ፡ኢትትሀከዩ፡** (τῇ σπουδῇ) Rom. 12, 11 rom.; **ጽሁቅ፡ለፍቅር፡** Org.; **ጽህቅት፡ኩኒ፡ለውሂበ፡መፍቅድየ፡** Org.; **ማርያም፡ጽህቅት፡ለተሣህሎ፡** III Sal. Mar. 7. — Adv. **ጽሁቀ፡** *studiose, sollicite, sedulo*, Tit. 3, 13 Platt; Judae 3.

ጻህቅ፡ subst., Pl. **ጻህቃት፡** 1) *desiderium*, a) *petitio*: episcopus **ኢይትሀከይ፡ጻህቆሙ፡ለእለ፡የኀሥሡ፡ንስሓ፡** Did. 6; Enc. Masc. 8. b) *indigentia*: **በጻህቅ፡** ἐν ἐνδείᾳ Hez. 4, 16 var. 2) *cura* a) *studium*: Sophistis deest **ጻህቀ፡ጽድቅ፡** τῆς ἀληϑείας φροντίς, Cyr. c. Pall. f. 65; σπουδή Rom. 12, 11 Platt; 2 Cor. 7, 11; Hebr. 6, 11; **በጻህቅ፡** διὰ σπουδῆς Sap. 14, 17; Kid. f. 20; **ጻህቅክሙ፡ላዕለ፡ሰሚዕ፡** (studium audiendi) Chr. ho. 4. b) *sollicitudo*: **በብዝኀ፡ጻህቅ፡ወትካዝ፡** Sap. 9, 15; **ይሚጥ፡ጻህቃተ፡በአስተጻልዎ፡ዘይትፈቀድ፡** F. N. 24, 2.

ጽህቀት፡ n. act. *desideratio*: **አርትዕ፡ወፍቅድ፡ጽህቀቶሙ፡** (dirige et rationem habe desideriorum) Lud. e Ssal. Req.

ጸሃቂ፡ et **ጸሃቅ፡** (Act. 18, 25 rom.) n. ag., Pl. **ጸሃቅያን፡**, (desiderio) *ardens, studiosus, curiosus, diligens, sollicitus*: **ጸሃቂ፡** (v. **ጸሃቅ፡**) **በመንፈሱ፡ይነግር፡** ζέων Act. 18, 25; erat **ጸሃቂ፡በመንፈሱ፡ወጻማዊ፡በገድሉ፡ወሐዋሪ፡በፍኖተ፡አበው፡** Gad. T. H.; institutor catechumenorum sit **ለባዊ፡ወጸሃቂ፡** Kid. f. 24; c. **በ፡** rei: **እመ፡ጸሃቅያነ፡ኮኑ፡በኵሉ፡ግብረ፡ሠናይ፡** Kid. f. 25; c. **ውስተ፡**, ut: **ጸሃቅያን፡ውስተ፡ተዐምዶ፡** F. N. 10; **ፊልጶስ፡ጸሃቂ፡ውስተ፡ትምህርት፡** χρηστομαϑής Cyr. ad Th. f. 12; c. **ለ፡** rei: **ጸሃቅያን፡ለሠናይ፡** F. N. 10; **ጳጳስ፡** sit **ጸሃቂ፡ለሕገ፡እግዚ**"**፡** Kid. f. 6.

ጽሌ፡ (sec. Lud.: **ጽላ፡**) subst., f. et m., Pl. **ጽላት፡** [amh. **ጽላ፡** sine dubio pro **ጽላዕ፡**, a rad. صلع, cui potestas *calvitiei* et *glabritatis* inest; (צִלְעֹת 1 Reg. 6 hebr.?)] *tabula*, a) in qua quid insculpitur, inscribitur, pingitur, lapidea, metallica, al.: **ጽሌ፡** Ex. 32, 16; 2 Cor. 3, 3; **ግሉፍ፡ውስተ፡ጽሌ፡ልበሙ፡** Jer. 17, 1 var.; Prov. 3, 3; **ኢኮነ፡ይእቲ፡ጽሌ፡ዘእብን፡ዘእንበለ፡ጽሌ፡ልብ፡** Cyr. de r. fid. f. 37; **ክልኤቲ፡ጽላት፡ዘእብን፡** Deut. 4, 13. 5, 19. 9, 9. 10. 10, 2—4; Ex. 31, 18. 32, 15. 34, 1; Kuf. p. 1; 3 Reg. 8, 9; Hebr. 9, 4; **ጽላተ፡ሰማይ፡** Kuf. 3 seq.; **ጽላተ፡ብርት፡** Jsp. p. 316; **ጽላተ፡ብሩር፡** p. 376; Sx. Sen. 21 **ጽላት፡** tamquam Sing. pro *tabula pictoria* usurpatum est. b) lignea i. e. *assis*, *asser*: **ተሰጥመት፡ሐመር፡ወተሰቅለ፡አሐቲ፡ብእሲት፡እምጽላተ፡ሐመር፡** Sx. Genb. 21.

I. **ጸለለ፡** I, 2 [vicinum radicibus **ደለለ፡ደለወ፡** ظَلْظَلَ?] proprie: *librari, pendere* (schweben) a) super aquam: *innatare, supernatare*, de rebus: **ይጼልል፡ዲበ፡ገጸ፡ማይ፡** ἐλαφρός ἐστιν Job 24, 18; **ጸለለ፡ገክቱ፡ኀጺን፡** ἐπεπόλασε 4 Reg. 6, 6; Sx. Jac. 25; **ጸለለት፡ታቦት፡ላዕለ፡ማይ፡** Gen. 7, 18; M. M. f. 123; **ኢተሠርሙ፡ውስተ፡ባሕር፡አላ፡ጸለሉ፡መልዕልተ፡ማይ፡** Macc. f. 2; Enc. Jac. 5. b) in aëre: *libere ferri, volitare*, de Spiritu S., Gen. 1, 2; 4 Esr. 4, 41; **ጸለለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ላዕለ፡ማያት፡** Clem. f. 2, et 10; de manibus: **ሰገደ፡በብረኪሁ፡ወአደዊሁኒ፡ውስተ፡ሰማይ፡ላዕለ፡ጸለላ፡** Deg.; at locus 3 Reg. 8, 7 ad II **ጸለለ፡** referendum videtur. — *Rad. Abb.*: **ጸለለ፡ዘ፡ሰቀለ፡**

አጽለለ፡ II, 1 *innatare facere*: Elias **ለኀጺን፡ማኅጼ፡አጽለሎ፡ዲበ፡ማይ፡** Lud. ex Org. 4.

II. **ጸለለ፡** I, 2 raro I, 1 (ut Sap. 17, 17) [צלל ظَلَّلَ ظَلَّ; haud probanda videtur Ludolfi sententia, qui I et II **ጸለለ፡** componenda censet et significatum primarium „*libere ferri* in aëre instar nubis", secundarium *obumbrare* statuit] 1) *diffundere umbras, obumbrare, inumbrare, opacare*, rarius abs.: Ex. 40, 29; Jes. 4, 5; plerumque c. Acc.: **ይጼልሎ፡ዖመ፡ዐበ፡ዳዕሮ፡** Job 40, 17; Bar. 5, 8; **ሐምሐም፡ጸለሎ፡መልዕልተ፡ርእሱ፡ለዮናስ፡ከመ፡ይጸልሎ፡እምዐሐይ፡እምሕማሙ፡** Jon. 4, 6; **ይጼልላ፡ደመና፡ለደብተራ፡** Num. 9, 18; Ex. 40, 29 var.; Kuf. p. 1; 3 Reg. 8, 7; 1 Cor. 10, 1; Matth. 17, 5; Luc. 1, 35; vel c. **ላዕለ፡**, **መልዕልተ፡**, **ዲበ፡**, ut: Hebr. 9, 5 Platt; Ex. 25, 20. 38, 8. a) umbra *protegere* vel *tueri*: Ps. 90, 4; Deut. 33, 12; c. **እምነ፡** *a* vel *contra*, Jon. 4, 6; **ይጼልለከ፡እምዐሐየ፡ቀትር፡** Sir. 31, 19. b) *obscurare, occaecare* oculos: 2 Reg. 20, 6; **አልከወኒ፡ወጸለለኒ፡አዕይንትየ፡** Job 16, 10; etiam omisso **አዕይንት፡**, ut: Kuf. p. 41; **ይጼልል፡ወይሠሪ፡** Clem. f. 180 (at f. 179: **ይጼልል፡አዕይንተ፡**). 2) *expandere umbraculi* vel *tabernaculi* instar: **እስመ፡ኪሩብ፡ጸለሉ፡ክነፊሆሙ፡መልዕልተ፡መከና፡ወጸለልዋ፡ኪሩብ፡ለታቦት፡** 3 Reg. 8, 7; **ንሰፍሕ፡ለከ፡አእዳወ፡መዝሙራትነ፡ወንጼልል፡ዲበ፡ዝንቱ፡መሥዋዕት፡** Lit. Greg. a) *tendere tentorium*: **ጸለለ፡ከመ፡ወይን፡ማኅደሮ፡** διεπέτασε Thren. 2, 6. b) *in tabernaculo habitare* (vid. II, 1): **ይጼልል፡ዲቤሆሙ፡** σκηνώσει Apoc. 7, 15. — *Voc. Ac.*: **ጸለለ፡ብ፡ጋረደ፡ሰፋኒ፡ይ፡**

አጽለለ፡ II, 1 1) *umbram captare* vel *subire*: καταψύξατε Gen. 18, 4; **ያጸልል፡ታሕተ፡ኵሉ፡ዕፀው፡** Sir. 26, 12; **ያጸልል፡እምነ፡መርቄ፡ታሕቴሃ፡** σκεπασϑήσεται 14, 27; **ረከበ፡ዕፀ፡ጽፍቅተ፡ወአጽለለ፡ከመ፡ያዕርፍ፡ንስቲተ፡** Rel. Bar. 2) in umbra vel sub tentorio *considere, habitare*, κατασκηνοῦν Ps. 14, 1; **ያጸልሉ፡ታሕቴሁ፡አራዊተ፡ገዳም፡** Dan. 4, 9. 18. a) de avibus: *nidulari*: Marc. 4, 32; **ኵሉ፡ዘይሰርር፡ያጸልል፡ታሕተ፡አዕጹቂሁ፡** Hez. 17, 23; Ps. 103, 13. b) *devertere, deversari*, Matth. 21, 17. 3) *umbram praebere*: **አዕዋም፡ጽፉቃት፡እለ፡ያጸልሉ፡** (v. **ይጸልሉ፡**) Sap. 17, 17.

ተጸለለ፡ III, 2 obumbrari i. e. *obscurari, obtenebrari*;

ተጸለለ፡ አዕይንቲሆሙ፡ Jes. 44, 18; Hen. 89, 21; Act. 22, 11; ተጸለለ፡ ልቦሙ፡ Joh. 12, 40 rom.; Rom. 1, 21; oculus meus ተጸለለ፡ በኀጋይ፡ Enc. Teq. 15. a) *occaecari, caecutire:* Act. 13, 11. b) *caecum* i. e. *inscium esse*, c. እምነ፡ *de* re: Asc. Jes. 11, 14; 1 Tim. 6, 4 rom.

ጽሉል፡ part. *obumbratus* i. e. *obscuratus, caligans, occaecatus:* ጽሉል፡ አዕይንቲሆሙ፡ Hen. 89, 33; ልቦሙ፡ Marc. 6, 52. 8, 17; τετυφωμένοι (τετυφλωμένοι?) 2 Tim. 3, 4; እብዳን፡ ወጽሉላን፡ ልብ፡ Did. 4; per zeugma etiam de auribus: ጽሉል፡ ልቦሙ፡ ወእዘኒሆሙ፡ Jer. 6, 10; quare *Voc. Ae.:* ጽሉል፡ ጽሙም፡ ዘ፡ ደንቆሮ።

ጽላሌ፡ n. act. et subst. 1) *obumbratio:* Jes. 4, 5 var.; ጽላሌ፡ ኀይል፡ ዘመንፈስ፡ ቅዱስ፡ Lit. 174, 4. 2) *obscuratio, caligatio, caecitas:* ወጽላሌ፡ ኀለፈ፡ እምአዕይንተ፡ ይስሐቅ፡ Kuf. p. 112; ጽላሌ፡ ልብ፡ Eph. 4, 18; Rom. 2, 29; ጽላሌ፡ ዐይን፡ Org. 1.

ጸለሎ፡ subst. *fuligo*, ከመ፡ ጸለሎ፡ መቅጹት፡ πρόσκαυμα Joel 2, 6; Nah. 2, 10; እመ፡ ብከ፡ ልብሰ፡ ንጹሐ፡ ኢታቅርቦ፡ ኀበ፡ ጸለሎ፡ መቅጹት፡ M. M. f. 16; adversitas ያጼምዎ፡ ለገጽ፡ ከመ፡ ጸለሎ፡ መቅጹት፡ Org. 2. — „Hac in Aethiopia utuntur ad conficiendum atramentum“ Lud.

ጽላሎት፡ subst., m. et f., *umbra*, Job 4, 16. 7, 1. 8, 9. 14, 2; Koh. 6, 12. 7, 12; Cant. 2, 3; Ps. 101, 12. 143, 5; Hen. 4; Jes. 4, 6. 38, 8; Jer. 6, 4; Thren. 4, 20; Jon. 4, 5; ታሕተ፡ ጽላሎተ፡ ዕፅ፡ Hez. 6, 13; Act. 5, 15; ገብረ፡ ጽላሎተ፡ *umbram jecit* Job 15, 29; ዘይዐብጥ፡ ጽላሎተ፡ Sir. 31, 2; divinatio e ጽላሎት፡ vetatur Clem. f. 178. a) ዘቦ፡ ጽላሎተ፡ κατάσκιος *umbrosus, opacus:* ደም፡ ዘቦ፡ ጽላሎተ፡ Jer. 2, 20. 17, 2 var.; Hez. 20, 28. b) *adumbratio, imago*, σκιά, Col. 2, 17; Hebr. 8, 5. 10, 1; አርአያ፡ ወጽላሎት፡ Clem. f. 208. c) *tenebrae:* ጽላሎተ፡ ሞት፡ (צַלְמָוֶת) Job 3, 5. 12, 22. 24, 17; Jes. 9, 2; Jer. 13, 16; Ps. 87, 6; Matth. 4, 16. d) *tutela*, σκιά, በጽላሎቱ፡ ንሐዩ፡ Thren. 4, 20; σκέπη በጽላሎተ፡ ክንፊከ፡ Ps. 16, 9. 62, 8; ውስተ፡ ጽላሎቱ፡ ለአምላክ፡ Ps. 90, 1; Sx. Teq. 9; ከመ፡ እኩን፡ ታሕተ፡ ትእዛዝከ፡ ወጽላሎትከ፡ Sx. Teq. 20. e) *umbraculum, tabernaculum, tectum*, σκηνή Ps. 26, 9; σκήνωμα Ps. 14, 1; ጽላሎተ፡ ቤትየ፡ 131, 3; ኢብእ፡ ነዳየ፡ ወአንድሮ፡ ውስተ፡ ጽላሎትከ፡ (v. ጽላሎተ፡ ቤትከ፡) Jes. 58, 7.

ምጽላል፡ subst., Pl. ምጽላላት፡ 1) *locus umbrosus*, Org. 5; fortasse etiam Hen. 4. 2) *umbraculum, tabernaculum*, σκηνή Jer. 6, 3 (v. ደብተራ፡); ምጽላላት፡ σκηναί Hos. 12, 9; σκηνώματα Cant. 1, 5; Lev. 23, 43 in C; Kuf. 16. 19. 29. 3) *nidus* avium, κατασκήνωσις Matth. 8, 20; Luc. 9, 58; Hen. 96, 2.

መጸለት፡ subst., sing. et coll., *umbraculum, tabernaculum:* ከመ፡ ይንበሩ፡ ደቂቀ፡ እስራኤል፡ በመጸለት፡ 2 Esr. 18, 14; Lev. 23, 42; ገብሩ፡ መጸለተ፡ 2 Esr. 18, 16. 17; በዓለ፡ መጸለት፡ *festivitas tabernaculorum* Lev. 23, 34; Deut. 16, 13; 2 Par. 8, 13; 2 Esr. 3, 4; Kuf. 16; Joh. 7, 2.

III. ጸለለ፡ inus., i. e. صلّ *purificavit* potum; ܨܠܠ *defaecavit, colavit* (צָלַל); amh. ጸለለ፡ *merus, sincerus fuit*, ut de metallis.

መጸለት፡ subst. *panis merus* i. e. *non fermentatus, azymus:* እስትዓ፡ ዘመጸለት፡ ξένια οἷον ἄζυμα II Can. Ap. 65; በዓለ፡ መጸለት፡ *festum azymorum* Marc. 14, 1. 12; Luc. 22, 1. 7. (In locis N. T. Ludolfus errorem interpretis suspicatus est, ut qui festa tabernaculorum et azymorum confudisset; at loco Synodi haec suspicio movetur).

ጸልሐወ፡ quadrl. I [ut videtur, denom. a ጽልሑት፡, cui conferas: اِصْطِلَاحَةٌ *artificium*] *fraudem concipere, dolose agere:* Ps. 5, 11. 13, 5. 35, 2; Rom. 3, 13 Platt; ጸልሐዉ፡ በልሳኖሙ፡ Cyr. ad Th. f. 11.

ጽልሕው፡ part. *dolosus, subdolus, malitiosus, scelestus, impius:* δόλιος Ps. 42, 1. 54, 27; ἄνομος Hez. 21, 25; Jes. 1, 4. 9, 17; λοιμός Am. 4, 2; ἀσεβής Ps. 25, 5; Judae 15; 1 Tim. 1, 9; ኃጥኣን፡ ወጽልሕዋን፡ Clem. f. 92; አበሚኒ፡ ወጽልሕው፡ Jsp. p. 289.

ጽልሑት፡ subst. 1) *dolus:* δόλος ዐመፃ፡ ወጽልሑት፡ Zeph. 1, 9; ይገብሩ፡ ላዕሌሁ፡ ጽልሑተ፡ Dan. 11, 23; Ps. 9, 29. 31, 2. 119, 2; 1 Thess. 2, 3; Joh. 1, 48; δολιότης Ps. 72, 18; ለእመ፡ ተሀጉለ፡ ንዋየ፡ አመጋቢ፡ በእደ፡ መጋቢ፡ ዘእንበለ፡ ጽልሑት፡ ወኢሀኬት፡ F. N. 30. 2) *malitia, scelus, impietas:* ἀσέβειαι Hez. 21, 24; Mal. 2, 16; ἀδικία Job 11, 14; Jes. 33, 15. — *Voc. Ae.:* ጽልሑት፡ ዑግ፡ ዘ፡ ቂም።

ጸልመ፡ I, 1, raro ጸለመ፡ (Herm. p. 83), Subj. ይጽለም፡, rarius ይጽልም፡ [ظلم (צֶלֶם ܛܠܡ), vic. II ጸለለ፡] 1) *obscurari, tenebris* vel *caligine circumfundi, caligare, tenebrosum esse* vel *fieri:* ለትጽለም፡ ይእቲ፡ ሌሊት፡ Job 3, 4; ጽልመት፡ ኢይጸልም፡ በኀቤከ፡ Ps. 138, 11; ይጽለም፡ ሰማይ፡ Jer. 4, 28; 3 Reg. 18, 45; ጸልሙ፡ ማያት፡ Ps. 17, 13; Jer. 14, 2; ጸልመ፡ ዓለም፡ Matth. 27, 45; Luc. 23, 44. a) de facie *tetrica* (*obnubilari*): ጸልመ፡ ገጹ፡ διετράπη Esth. 7, 8; ተወለጠ፡ ገጸሙ፡ ወጸልመ፡ Jer. 37, 6; 4 Esr. 7, 31; Dan. 5, 6. 9; ኢይጽለ(v. ል)ምከ፡ ገጽከ፡ Dan. 5, 10. b) de oculis (*caligare, occaecari*): ጸልመ፡ ዐይንነ፡ Thren. 5, 17; Koh. 12, 3; Ps. 68, 28; Rom. 11, 10; etiam de eo, cujus oculi caecutiunt: ተጸለለ፡ ወጸልመ፡ Act. 13, 11; de mente, scientia: F. N. 5 (vid. sub ገዘፈ፡). c) de sole, luna et stellis (*deficere*): ጸልመ፡ ፀሐይ፡ Apoc. 6, 12; Joel 2, 10; ይጽለሙ፡ (v. ይጽልሙ፡) Job 3, 9; Koh. 12, 2; Jes. 13, 10; Matth. 24, 29; Sx. Mag. 27; Clem. f. 12. 218 al.; በ፲ወ፫ ዓመት፡ ለገላውዴዎስ፡ ጸልመ፡ ፀሐይ፡ (accidit eclipsis solis) Chr. L. Atk. f. 10. d) *tenebrae factae sunt* ጸልመ፡ Joh. 6, 17; c. pron. suff. pro Dat. (*alicui*): ይጸልመክሙ፡ ወኢትሬእዩ፡ Jes. 8, 22; ዘእንበለ፡ ይጽለምክሙ፡ πρὸ τοῦ συσκοτάσαι Jer. 13, 16. 2) *nigrum esse, nigrescere:* Herm. p. 83; ጸሊመ፡ ሥዕርት፡ Koh. 11, 10; ይጸልም፡ ገጸሙ፡ እምጢስ፡ Ep. Jer. 20.

አጽለመ፡ II, 1 1) *obscurare, caliginem* vel *tenebras offundere* alicui, *obnubilare, obfuscare:* Deus ያጸልም፡ መዓልተ፡ ከመ፡ ሌሊት፡ Am. 5, 8; አጸልም፡ ዲቤሁ፡ ሊባኖስ፡ Hez. 31, 15 var.; Ps. 104, 26; ሶበ፡ አጸልም፡ ደመና፡ ላዕለ፡ ምድር፡ Gen. 9, 14; astra (*deficere facere*), ut: Hez. 32, 7; Job 9, 7; አጽለሞ፡ ለፀሓይ፡ Kedr f. 28; alias res: ቅንአት፡ እከይ፡ ያጸልም፡ ሠናያተ፡ ἀμαυροῖ Sap. 4, 12; እከዩ፡ ያጸልሞ፡ ከመ፡ ርእየተ፡ ድብ፡ ለገጹ፡ σκοτοῖ Sir. 25, 17; oculos: አጽለመት፡ ጸዳላ፡ ለዐይን፡ Enc. Masc. 25; mentem, animum: ስክር፡ ያጸልም፡ ልበ፡ Clem. f. 118; አጽለምኩ፡ ኀሊናየ፡ (sc. peccatis) f. 83. 2) *tenebrescere:* አጽለመ፡ ዲቤሁ፡ ሊባኖስ፡ ἐσκότασεν ἐπ' αὐτὸν ὁ Λίβανος Hez. 31, 15. 3) *nigrum reddere, deni-*

grare, nigrum colorem inducere, Matth. 5, 36; ገልዓት፡ ዘአጽለምዎሙ፡ በፍሕም፡ Enc. Mag. 27; Const. Ap. 62 (vid. sub ምርፋእ፡ c. 320).

ጽሉም፡ part. *obscuratus, tenebricosus, occaecatus*: Ps. 73, 21; ጽሉም፡ ኅሊናሆሙ፡ Eph. 4, 18; ጽሉመ፡ ልብ፡ Clem. f. 118; Syn. f. 347. 350; hom. Jac. Sar.; ሰይጣን፡ ጽሉም፡ Ssal. Req.

ጸሊም፡ adj., f. ጸላም፡ 1) *niger, ater, fuscus, nigricans*, de capillis Cant. 5, 11; Lev. 13, 37; fuligine Thren. 4, 8 (vid. ሕመት፡); Herm. p. 74; atramento: ዘጽሑፍ፡ በጸሊም፡ Abush. 33; calceis: አሣእን፡ ጸሊም፡ Hez. 16, 10; equis: Apoc. 6, 5; አፍራስ፡ ጸሊማን፡ Zach. 1, 8. 6, 2. 6; bubus Hen. 85, 8. 86, 2; cute hominis: ኵሎሙ፡ ኢትዮጵያ፡ ዘጸሊም፡ ሥጋሆሙ፡ Clem. f. 26; ጸላም፡ አነ፡ Cant. 1, 5; in specie a) ጸሊም፡ vel ብእሲ፡ ጸሊም፡ *nigrita*, (quem Romani dicunt *Aethiopem*): Act. 13, 1 rom.; ብእሲ፡ ጸሊም፡ Jer. 13, 23 vrs. alt.; ገብር፡ ጸሊም፡ Gad. T. H.; አባ፡ ሙሴ፡ ጸሊም፡ Sx. Sen. 24; Phlx. 19. b) ጸሊም፡ *pullum, vestes atrae*: ይመጽእ፡ ለቢሶ፡ ጸሊመ፡ Jsp. p. 315; ምንትኑ፡ ለበስከ፡ ጸሊማተ፡ Fal. f. 68. 2) *tenebrosus* (finster): ቤት፡ ጸሊም፡ Sx. Hed. 13.

ጽልመት፡ n. act. et subst., m. et f. 1) *obscuratio*, a) *defectus, eclipsis*, solis: ጸልመት፡ ፀሓይ፡ ሶበ፡ ርእየት፡ ፈጣሪሃ፡ ስቁለ፡ ወክነ፡ መጠነ፡ ጽልመታ፡ እምጊዜ፡ ፮ ሰዓት፡ እስከ፡ ጊዜ፡ ፱ ሰዓት፡ Sx. Mag. 27. b) *deminutio luminis* lunae: Hen. 74, 3; quare dies mensium inde a quinto decimo መዋዕለ፡ ጽልመት፡ nominantur, et quatuordecim posteriores mensium dies inde a ጽልመት፡ numerantur sicut quatuordecim priores a ሠርቅ፡, ut: አመ፡ ዐሡሩ፡ ለጽልመተ፡ አይሉል፡ πέμπτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ Ἐλούλ 2 Esr. 16, 15; አመ፡ ተሰዑ፡ ለጽልመት፡ εἰκοστῇ καὶ τετάρτῃ τοῦ μηνός 19, 1; Gen. 7, 11. 8, 4 (14); Num. 10, 11; 4 Reg. 25, 27; Zach. 1, 7; Hagg. 2, 1. 10. 18. 20; 1 Esr. 7, 5. 9, 5; 2 Esr. 10, 9; 4 Esr. in subscr.; Judith 2, 1. 2) *tenebrae*: Gen. 1, 2. 4. 5; ግሩም፡ ጽልመት፡ ወዐቢይ፡ 15, 12; Ex. 10, 21. 22; Jes. 5, 20; ጽልመት፡ ጽፉቅ፡ 5, 30. 8, 22. 45, 7. 58, 10. 59, 9. 60, 1; Jer. 23, 12 (γνόφος); Ps. 17, 13. 31. 103, 21. 138, 10; ፍኖወ፡ ጽልመት፡ Prov. 2, 13; በጽልመት፡ ሰርከ፡ 7, 9; Koh. 2, 13. 5, 16; Job 5, 14. 15, 30. 23, 17 (fem.). 28, 3. 38, 19; 4 Esr. 7, 31. 14, 21; ጽልመት፡ ይእቲ፡ ለገጽ፡ Sir. 25, 23; Matth. 10, 27; Joh. 8, 12. 12, 35. 46; እንዘ፡ ዓዲሁ፡ ጽልመት፡ Joh. 20, 1; Rom. 13, 12; 1 Joh. 2, 8—11. a) Ubi in Genitivo positum est, vel Praedicati vice fungitur: *tenebricosus, tenebrosus*: አድባረ፡ ጽልመት፡ σκοτεινά Jer. 13, 16; ሥጋከ፡ ጽልመተ፡ ይከውን፡ Matth. 6, 23; Luc. 11, 34. 36. b) ጽልመት፡ ብሔር፡ *tenebrae sunt* Sir. 23, 18 (vid. ብሔር፡). c) ቤተ፡ ጽልመት፡ *carcer* Sx. Nah. 27; Enc. Mij. 20; Mag. 14; Chr. Ta. 1 (vid. ፍጉግ፡).

መጽልም፡ part. 1) *tenebricosus, tenebrosus*: በውስተ፡ መጽልም፡ መከን፡ Enc. Haml. 10; etiam, omisso መከን፡, subst. (sicut መብእስ፡ al.): *locus tenebricosus, latibulum obscurum* Kuf. p. 22. 2) *niger, fuscus*: ኢትኅሥሥ፡ ርእየተ፡ ገጽየ፡ እስመ፡ ገጽየ፡ መጸልም፡ (sic) ከመ፡ ኅጣውእየ፡ Sx. Tachs. 14; አንሰ፡ መጽልመ፡ ገጽ፡ ወብዙኅ፡ አበሳት፡ ibid.

ጸልመተ፡ quadrl. I (denom. a ጽልመት፡) *tenebricare, obtenebrari*: ትጸለምት፡ ነፍሳቲሆሙ፡ Phlx. 31; ይጸለምት፡ ልቡ፡ ወይረስዖ፡ ለእግዚ"፡ Phlx. 156; monachi quibus ብርሃን፡ አምላካዊ፡ convenit, ይጸለምቱ፡ በእንተ፡ መንሱት፡ Phlx. 14.

አጸልመተ፡ II *obtenebrare, tenebris obfuscare*, Lud. e Ssal. Req.

ጽልሙት፡ part. 1) *tenebris circumfusus, tenebricosus, tenebrio*: እንዘ፡ ብሩሃን፡ ንሕነ፡ ዘኢጽልሙታን፡ ወንጹሓን፡ Chrys. ho. 1; አሥርቅ፡ ብርሃነ፡ ገጽከ፡ ንጹሕ፡ ውስተ፡ ልብየ፡ ጽልሙት፡ Phlx. in append.; Lud. ex hom. Jac. Sar.; ጽልሙታን፡ አልባብ፡ Lud. e Mss. Colb.; ሶበ፡ ብርሃኖ፡ (ለኮከብ፡) ተከድኑ፡ ጽልሙታን፡ ራእይ፡ ሕዝብ፡ I Sal. Mar. 2; ከዋክብት፡ ጽልሙታን፡ ἀστέρες πλανῆται Judae 13 Platt. 2) *niger, fuscus*: አባ፡ ሙሴ፡ ጽልሙት፡ Phlx. 36 (at ጸሊም፡ Phlx. 19).

ጸለበ፡ i. q. ܨܠܒ صَلَبَ *crucifigere*.

ተጸልበ፡ III, 1 *de patibulo suspendi, crucifigi*: ተጸልበ፡ ምስለ፡ ኵሉ፡ ቤቱ፡ ἐσταυρῶσθαι Esth. 8, 13 apcr. (aliâs ተሰቅለ፡); Apoc. 11, 8. — *Voc. Ae.*: ተጸልበ፡ ዘ፡ ተሰቅለ።

ጸልብ፡ subst. *crux, patibulum*: Enc. Hed. 8; ሰላም፡ ለሰቀለትከ፡ መልዕልተ፡ ቅዱስ፡ ጸልብ፡ Enc. Mag. 27; Vis. Bar.; ሶበ፡ ተረከበ፡ ጸልበሁ፡ ለወልድ፡ Deg. — Schol. Voc. Ae. vid. sub ሰሊብ፡

መጽለብት፡ subst. id.: ከመ፡ ትጠቀም፡ በመጽለብትከ፡ እማ እከለ፡ መንሱት፡ Lit. Joh.

ጸልአ፡ (vel ጸልዐ፡) I, 1 [amh. ጸላ፡; שְׂנֵא ܣܢܐ شَنَأَ شَنِعَ] Subj. ይጽላእ፡ *odisse, odio habere*, ጸሊእ፡ Koh. 3, 8; c. Acc. pers.: Gen. 26, 27. 37, 4; አፈድፈዱ፡ ዓዲ፡ ጸሊኦቶ፡ 37, 8; Ex. 23, 22 (ἐχθρεύειν); እመ፡ ጸልአ፡ ይጸልእ፡ Num. 35, 20; Deut. 19, 11. 22, 13. 24, 3; Jud. 14, 16. 15, 2; ጸልአ፡ ጽልአ፡ ዐቢየ፡ ጥቀ፡ 2 Reg. 13, 15. 22; Ps. 5, 6; ጸልአ፡ ነፍስ፡ 10, 6. 25, 5. 30, 7. 68, 5; ጣዖተ፡ ጸልአት፡ ነፍስየ፡ Kuf. 21; ከመ፡ ኢይጽላእከ፡ Prov. 25, 17; ይጸልእዎ፡ ለዝሉፉ፡ እምነ፡ ቃሉ፡ Sir. 9, 18. 12, 6; ኢትጽላእ፡ ብእሲተ፡ ጠባበ፡ μὴ ἀστόχει 7, 19; Jes. 61, 8; Jer. 12, 8; Matth. 5, 43. 44. 6, 24. 24, 9; ይጽልእ፡ ለነፍሱ፡ Marc. 8, 13; Joh. 12, 25; 1 Joh. 3, 13. 15; c. ለ፡ pers.: Deut. 21, 15; c. Acc. rei: Koh. 2, 17; Prov. 1, 22; Ps. 96, 11; Sir. 15, 13. 17, 26. 25, 2; Job 34, 17; Jes. 33, 15. 61, 8; Ex. 18, 21; Joh. 3, 20; Rom. 7, 15; ዘትጸልእ፡ ለርእስከ፡ ኢትግበር፡ ዲበ፡ ቢጽከ፡ Did. 1; passim *nolle, aversari*: አፍቀሩ፡ ዘጸላእኩ፡ አነ፡ (οὐκ ἠβουλόμην) Jes. 66, 4; ጸሊእ፡ (Inf. verb.) ሢመት፡ ጵጳሴ፡ Enc. Masc. 4; seq. Inf.: ፈንዎቶሙ፡ እጸልእ፡ οὐ θέλω Matth. 15, 32 rom.

አጽልአ፡ II, 1 odisse facere i. e. a) *in odium venire*, c. Acc. pers. *alicui*: ከመ፡ ኢታጽልእ፡ ለቢጽከ፡ μὴ μισηθῇς Sir. 34, 16. b) *in odium vocare* alqm, *concitare odium* alicui, *invisum facere* alqm, c. Acc. pers.: አጽላእክሙኒ፡ በኀበ፡ ኵሎሙ፡ Gen. 34, 30; በዘያጸልእ፡ ርእሶ፡ በብዝኀ፡ ነቢብ፡ Sir. 20, 5. 21, 28. 37, 20.

ተጸልአ፡ III, 1 1) *odio haberi, odiosum* vel *in odio esse* alicui: ርእየ፡ ከመ፡ ትጸላእ፡ ልያ፡ Kuf. 28; Gen. 29, 31; Koh. 8, 1; Thren. 4, 1 var.; c. በኀበ፡ pers., ab aliquo vel alicui: ዘተጸልአ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Prov. 22, 14; እስመ፡ ዕሩየ፡ ተጸልኡ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ረሲዕ፡ ወርስዓን፡ Sap. 14, 9. 2) *se invicem odisse*: ይጸልኡ፡ በበይናቲሆሙ፡ Matth. 24, 10; ግሙራ፡ ኢይጸልኡ፡ ምስለ፡ ቢጸሙ፡ Herm. p. 98 (si quidem lectio sana est).

ተጻልአ፡ III, 3 *sese invicem odisse, odium* vel *simultates exercere* cum alqo vel inter se: ለምንት፡ ኀደጎሙ፡ ይጻልኡ፡ Phlx. 103; ኢትፍቅድ፡ ተጻልአ፡ ምስለ፡ ሰብእ፡ φιλεχθρήσῃς Prov. 3, 30; እመበ፡ ክህን፡ ዘተጻልአ፡ ምስለ፡ ቢጹ፡ ክህን፡ F. M. 21, 4.

አስተጻልአ፡ IV, 1 et አስተጻልአ፡ IV, 3 *odium* vel *simultates excitare inter* homines, *odio* vel *simultate dissociare:* መሐለ፡ ከመ፡ ያስተጻልእ፡ ሰብአ፡ F. M. 22, 9; ዘያስተጻልእ፡ ብእሴ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ Kedr f. 80; አስተጻልኦ፡ (Inf.) ቢጽ፡ ምስለ፡ ቢጽ፡ Form. Conf.

ጽሉእ፡ part. *odio habitus, invisus, odiosus, odibilis:* ብእሲት፡ ጽልእት፡ እምንእሳ፡ Jes. 54, 6; F. N. 33, 5; ለእመ፡ ኮነ፡ ውእቱ፡ ግብር፡ ጽሉእ፡ እምኢገብርዎ፡ Jsp. p. 359; c. ለ፡ alicui: ጽሉእ፡ ለአሕዛብ፡ Prov. 24, 39; vel c. በኀበ፡, ut: ጽሉእ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ትዕቢት፡ Sir. 10, 7; Matth. 10, 22; Marc. 13, 13; ዝንቱ፡ ኵሉ፡ ምንት፡ ወጽሉእ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Did. 4; de bestiis: ከመ፡ ከልብ፡ ጽሉእ፡ ይከውን፡ Prov. 26, 11; Apoc. 18, 2. (Vid. etiam quaedam exempla sub ጽዑል፡).

ጽልእ፡, passim ጸልእ፡ subst., m. et f., *odium, simultas, inimicitia,* μῖσος Koh. 9, 1. 6; ፍጹመ፡ ጽልአ፡ ጸላእክዎሙ፡ Ps. 138, 21. 108, 2; 2 Reg. 13, 15; ዮጊ፡ በጽልእ፡ (v. በጸልእ፡) አስተዋደይዎ፡ Sir. 19, 15; ἔχθρα Prov. 10, 18. 15, 17. 25, 10; በልበሙ፡ ይሠይሙ፡ ጽልአ፡ Jer. 9, 8; Eph. 2, 15; Gal. 5, 20; ኀድጋ፡ ለጽልእ፡ Sir. 28, 6; ከመ፡ ትግበሩ፡ ጽልአ፡ Hen. 95, 2; ጸልእ፡ Did. ed. Platt p. 90.

ጸላኢ፡ n. ag., rarius ጸላእ፡, f. ጸላኢት፡, Pl. ጸላእያን፡ et ጸላእት፡, *osor, inimicus, -a, adversarius:* ጸላእየ፡ et ጸላኢየ፡ ἐχθρός μου Job 31, 29; ትሬኢ፡ ጸላእትየ፡ ወትለብስ፡ ኀፍረተ፡ ἡ ἐχθρά μου Mich. 7, 8. 10; ጸላኤ፡ ዐመፃ፡ μισῶν Judith 5, 17; ጸላእያነ፡ ሠናይ፡ 2 Tim. 3, 3; ጸላኢ፡ ἐχθρός Gal. 4, 16; Matth. 5, 43; Jac. 4, 4; 2 Thess. 3, 15; Ex. 23, 4. 5; Sir. 6, 1. 9. 12, 8—10. 19, 8. 25, 7. 30, 3. 6; Prov. 24, 17; Ps. 8, 3 al.; ὑπεναντίος Job 13, 24; ἀντίδικος 1 Petr. 5, 8; ጸላእትክሙ፡ οἱ μισοῦντες ὑμᾶς Jes. 66, 5; Dan. 4, 16; Ps. 43, 9. 82, 2. 85, 16; Sir. 25, 14; ἐχθροί Sir. 23, 3; Job 8, 22. 27, 7; Jes. 1, 24; Jer. 51, 30; Thren. 1, 2; Nah. 1, 2; Ps. 9, 3; Ex. 23, 22; Apoc. 11, 12; Matth. 5, 44; ጸላእያነ፡ እግዚ"፡ Rom. 1, 30 Platt; ጸላእያነ፡ ሃይማኖት፡ Kid. f. 3; ጸላእያንየ፡ ወቀናእያንየ፡ Jsp. p. 338; in specie ጸላኢ፡ nominatur diabolus, Sx. Jac. 21 al.; Lit. 168, 4.

ጽልኣን፡ subst. *odium, simultas,* Kuf. p. 84 annot. 9.

መጽልእ፡ part. vel subst. *odiosus* (i. e. odium excitans) vel *res odiosa:* መጽልእ፡ ዘከመዝ፡ ብእሲ፡ μισητός Sir. 20, 15.

ተጻላኢ፡ n. ag. (III, 3) *odio* vel *simultate dissociatus:* ተጻላእያን፡ F. N. 43, 3; እምከመ፡ በጽሑ፡ ተጻላእያን፡ ኀበ፡ ፈታሒ፡ F. N. 43, 4. — In *Voc. Ae.* vox ዐሬፌ፡ voce ተጻላኢ፡ (sic) exponitur.

ጸልእ፡ *vulnus, ulcus* vid. sub ጸልዕ፡

ጸላእ፡ *saxum, rupes* vid. sub ጸላዕ፡

I. ጸለወ፡ I, 1 [צְלָא ܨܠܐ *inclinavit*, in specie: aures i. e. *auscultavit*; Pa. *oravit, precatus est*, i. q. ܨܠܐ II, et ጸለየ፡] Subj. ይጽሉ፡ 1) *inclinare*, aures ad audiendum: Ps. 77, 1; Genz. f. 7. 2) *auscultare, audire, obtemperare*, c. Acc. rei: ወጸመመት፡ እዝን፡ እምጸሊዎቱ፡ (ne audiret eum) Lud. e Mss. Colb.; ሶበ፡ ኢጸለወ፡ ትእዛዘ፡ ንጉሥ፡ Enc. Sen. 21.

ጽልው፡ part. *inclinatus*, a) *attentus:* aures እለ፡ ጽልዋት፡ ለሰሚዕ፡ Lud. e Cant. Sam. 7; አኀው፡ መስተጋድላን፤ ጽልዋን፡ በጸሎት፡ ዘወትር፡ Kedr f. 87. b) *nutans, inconstans* animo, ut videtur: ኢትኩን፡ ነሣኤ፡ ገጽ፡ ወኢጽልወ፡ ልብ፡ ወኢዝኑረ፡ Did. 35.

ጸሎት፡ *preces* vid sub ጸለየ፡

II. ጸለወ፡ I, 1 i. e. صَلَا (צָלָה) *assare:* አዘዘ፡ ይጽልውዎ፡ ገጾ፡ ውስተ፡ እቶን፡ ብሉኔ፡ Sx. Sen. 19. — *Voc. Ae.:* ጸለወ፡ ዘ፡ ቀቀለ፡

መጽለወ፡ *marcescere* vid. c. 225.

ጸልዕ፡, raro ጽልዕ፡ subst., m. et f., Pl. አጽልዕት፡ [سَلْعَةٌ *vulnus,* سَلْعٌ *fissura* pedis; زَلْعَةٌ *corruptum vulnus*] 1) *vulnus, plaga,* πληγή Nah. 3, 19; ጸልዕ፡ ዘይመግል፡ Jes. 1, 6; Org. 4; Ps. 68, 31; አጽልዕቶ፡ ቀይሐ፡ (sc. Christi vulnera rubentia) Lud. ex Enc. Ter 21; M. M. f. 180 (vid. ፈንቀለ፡); etiam de decem plagis Aegyptiorum: ዐሥሩ፡ አጽልዕት፡ Lud. ex Hom. Greg. 2) *ulcus,* ἕλκος Ex. 9, 9—11; ተንሥአ፡ ጸልዐ፡ (v. ጽልዐ፡) ቊስል፡ Jer. 37, 12; Apoc. 16, 2. 11. — *Voc. Ae.:* ጸልዕ፡ ዘ፡ ቊስል።

ጽሉዕ፡ part. *vulnere aeger, ulcerosus,* Gen. 34, 25.

ጸልዐ፡ *odisse* vid. sub ጸልአ፡

ጸላዕ፡, raro ጸልዐት፡, subst., Pl. ጸልዓት፡, plerumque ጸላዕት፡ scriptum, raro ጸላዓት፡; nec non ጸዋልዕት፡, rarius ጸዋልዕ፡ (Gad. T. H.), Pl. Pl. ጸላዓታት፡ (1 Reg. 13, 6 E) [סֶלַע صُلَّاعٌ vel صُلْعٌ] *rupes, petra, saxum:* ጸላዐ፡ ተከድነ፡ πέτραν Job 24, 8; ልቡ፡ ጽኑዕ፡ ከመ፡ እብን፡ ጸላዕ፡ (v. ጸላዕ፡, v. ከመ፡ ጸላዕት፡) 41, 15; ከመ፡ እብን፡ ጸላዕ፡ (ubi Gr. habet λίθος ἠρδαλωμένος) Sir. 22, 1; Hez. 13, 13 var.; ማእከለ፡ ጸልዓት፡ (v. ጸላዕት፡) πετρῶν Jes. 57, 5; Jer. 28, 25; 1 Reg. 13, 6; አወርድ፡ እብነ፡ ጸላዕት፡ (v. ጸልዐት፡) λίθους πετροβόλους Hez. 13, 11. 13; Apoc. 6, 16 rom. (ጸዋልዕት፡ Platt); ጸላዕት፡ ተሠጥቁ፡ Clem. f. 218; ዐርጉ፡ ውስተ፡ ጸዋልዕት፡ πέτρας Jer. 4, 29; ድምፀ፡ ጸዋልዕት፡ እለ፡ ያንከሩረኩሩ፡ በግርማ፡ Sap. 17, 17; ጸዋልዕተ፡ እብን፡ M. M. f. 285; ጸላዓት፡ v. ጸልዓት፡ πέτραι Ps. 103, 13. 19; ጸላዕት፡ et ጸዋልዕ፡ Gad. T. H.; ልኅት፡ ጸዋልዕ፡ Lud. Comm. hist. p. 496 n. 10. — (Lud. ጸላዕት፡ formam Sing. censuit et significatum *antrum* in rupe excavatum, *specus nativus, rupes, petra* statuit (vid. Schol. Voc. Ae.); equidem formam ጸላዕት፡ nonnisi ubi Graecus Pluralem exhibet, *specus* autem significationem nusquam reperi). — *Voc. Ae.:* ጸላዕት፡ ዘ፡ ዋሻ ።

ጽሌ፡ *tabula* vid. c. 1255.

ጸለየ፡ I, 2 [vid. ጸለወ፡] (Imprf. ይጸሊ፡ quod passim occurrit, ut Clem. f. 161; Matth. 26, 36 Platt, reprobandum est) *precari* ad Deum, *preces facere, orare:* Matth. 6, 5. 7. 9. 26, 36. 39. 41; Marc. 1, 35; Luc. 18, 11; Judae 20; 4 Esr. 9, 27; ፈጸመ፡ ጸልዮ፡ Kuf. 12; Inf. verb. ጸሊዮ፡ Rel. Bar.;

c. ኀበ፡ numinis Job 33, 26; Sir. 50, 19; Jes. 44, 17; Jer. 39, 16; Num. 11, 2; 1 Reg. 1, 11; Dan. 9, 4; Ps. 31, 7; 1 Cor. 11, 13; c. ቅድመ፡ Sir. 39, 5; c. በእንተ፡ *pro* alqo (*intercedere*) Jer. 7, 16; ይጼሊ፡በእንቲአክሙ፡ Job 42, 8; Jes. 37, 4; ጸልዩ፡በእንተ፡ሕይወቱ፡ Bar. 1, 11; ጸልዩ፡በእንቲአነ፡ Mavâs. n. 60; vel c. ለ፡ pers.: Jer. 11, 14. 14, 11; Bar. 1, 13; ጸሊ፡ለነ፡ኀበ፡እግዚ"፡በእንተ፡ .... Jer. 49, 2; vel c. ላዕለ፡ pers. (*super* alqm et *pro* alqo): Gen. 20, 7; Deut. 9, 20; 1 Tim. 2, 1; ጸለየ፡ላዕሌሆሙ፡ወባረኮሙ፡ Clem. f. 15. 16; vel ዲበ፡ Ex. 8, 5. 24; c. Acc. precum: 2 Reg. 7, 27; seq. ከመ፡ c. Subj.: Kuf. 11; ጸሊ፡ኀበ፡ልዑል፡ከመ፡ያርትዕ፡ለፍኖትከ፡ Sir. 37, 15; Phil. 1, 9; vel seq. Subj.: 1 Thess. 3, 10; Enc. Teq. 3. a) *exorare* alqd: ዘጸለይከኒ፡ኀቤሁ፡ይሰምዐከ፡ Job 22, 27; Marc. 11, 24; ትጼሊ፡ጸጋና፡ Enl. Haml 18. b) *vovere:* ጸልዮት፡ Koh. 5, 4; Num. 30, 11. 13; Jon. 2, 10 var.; c. ለ፡ Dei: Koh. 5, 3; ጸሎተ፡ጸለየ፡ለእግዚ"፡እንዘ፡ይብል፡ Kuf. 27. 31.

ተጸለየ፡ III, 2 *precibus adorari:* Deus ዘአሐዱ፡ (qui unus) ይሰገድ፡ወአሐዱ፡ይሴባሕ፡ወአሐዱ፡ይጼለይ፡ M. M. f. 1. 96.

ጽሉይ፡ part. *precibus consecratus:* ማየ፡ምንዛኅ፡ጽሉይ፡ M. M. f. 202.

ጸሎት፡ subst., m. et f., Pl. ጸሎታት፡ [a verbo tertiae ወ formatum; צַלִּי צְלוֹתָא ܨܠܘܬܐ صَلوة] *precatio, preces* ad Deum fusae, *oratio:* ንጹሕ፡ጸሎትየ፡ Job 16, 17; ኀለፈት፡ጸሎትየ፡ኀበ፡እግዚ"፡ 16, 20. 27, 9; Ps. 4, 2. 6, 9. 64, 2. 87, 2. 14. 15. 101, 18; Sir. 4, 6. 32, 20. 21; Jes. 38, 5; Jer. 11, 14. 15; Thren. 3, 8; Bar. 3, 4; Dan. 9, 17; ሠናይ፡ውእቱ፡ጸሎት፡ Tob. 12, 8. 13, 1; Matth. 17, 21. 21, 22; ታበዝኍ፡ጸሎተ፡ 23, 13; Luc. 6, 12; Act. 2, 42. 10, 4; Jac. 5, 14—16; ጸሎተ፡ጸለየ፡ከመ፡ኢይዝንም፡ዝናም፡ 5, 17; ጸሎቶሙ፡ከመ፡ይጥበቡ፡ Sir. 38, 34; ጸሎት፡ጽንዕት፡ (efficax) Org. 1; ገበርከሙ፡ጸሎተ፡(በስሙ፡) Enc. Mij. 1; ጸሎታት፡ Hen. 99, 3; Sx. Mij. 6; ቤተ፡ጸሎት፡ Jes. 56, 7. 60, 7; Act. 16, 13; de horis precum canonicis vid. Const. Ap. 67 (68); Kid. f. 7. 29; ጸሎተ፡ግበሩ፡ነግህ፡ወበ፫ሰዓት፡ወበ፮ወበ፱ወበሰርክ፡ወበንቅወተ፡ዶርሆ፡ወንፍቃ፡ሌሊት፡ Ssal. Req.; de ጸሎት፡ agitur F. N. 14; variae preces, quae passim memorantur, sunt: ጸሎተ፡ሃይማኖት፡ (symbolum fidei) Lit. 163, 3; Genz. f. 44. 51; ጸሎተ፡ወንጌል፡ወአቡነ፡ዘበሰማያት፡ Kedr f. 57; Gad. T. H.; ጸሎተ፡ወንጌል፡እግዚ"፡እግዚኦ፡ Genz. f. 54. 60; ጸሎተ፡አኰቴት፡ Genz. f. 48. 53. 56; "ተ፡ዕጣን፡ f. 48. 57; "ተ፡ንስሓ፡ f. 65; "ተ፡ዘሰላም፡ f. 93; Lit. crebro; "ተ፡ቡራኬ፡ Lit. 167, 3; "ተ፡ምውታን፡ጸለዩ፡ላዕሌሁ፡ Enc. Genb. 10; "ተ፡መቃብር፡ Genz. f. 52; በእንተ፡እለ፡ኖሙ፡ f. 64. 67. 92; "ተ፡ተክሊል፡ F. M. 5, 17. 8, 1; "ተ፡ሰውሰብ፡ F. M. 5, 8; "ተ፡ማእድ፡ Reg. Pach.; Sx. Hed. 16, al.; vid. etiam d'Abbadie Cat. p. 234. 235; ጸሎተ፡መብረቅ፡ inscriptae sunt preces quaedam magicae, Cod. Mus. Brit. LXXII f. 78—88. a) *precatio fausta:* ከመ፡ትብጻሕ፡ጸሎቱ፡ εὐλογία (v. በረከቱ፡) Sir. 3, 8. b) *votum:* Kuf. 27. 31. 32; Num. 30, 5 seq.; Ps. 49, 15. c) ቅብአ፡ጸሎት፡ unguentum *precibus consecratum* Jac. 5, 14; ጸሎት፡ላዕለ፡ጸሕል፡ Lit. 158, 2.

ጸላዪ፡ n. ag. *precator, precans:* ፈሪሳዊ፡ጸላዪ፡, መጸብሓዊ፡ጸላዪ፡ Phlx. 35.

ምጽላይ፡ subst., Pl. ምጽላያት፡, *locus ubi preces fiunt, oratorium, precarium, sacellum,* Christianorum (προσευχή) M. M. f. 47; ubi catechumeni instituuntur Sx. Haml. 25; in ecclesia መፍትው፡የሀሉ፡መካነ፡ምሥዋዕ፤በውእቱ፡ቤት፡ይኩን፡ምጽላያቲ፡፪በየማን፡ወበፀጋም፡በእንተ፡ዕድ፡ወአንስት፡ Kid. f. 6; ecclesia ምጽላየ፡መሃይምናን፡ Lit. Greg.; Org. 3; ዘይጸሊ፡ (sic) ኀበ፡ምጽላየ፡አረሚ፡ወአይሁድ፡ Clem. f. 161.

መጽለይ፡ Phlx. 132 emendandum videtur መጸልይ፡ part. *precans:* ረከበ፡ጽዉመ፡ወጽምወ፡ወመጽለየ፡

ጸለጠ፡ I, 1 [صَلَتَ, ጨለጠ፡] *exhaurire, exsiccare* bibendo, poculum, vas: affert aquam, bibit ወይጸልጥ፡ Lud. e Libr. Myst.

ጸሕል፡ subst., m. et f., Pl. አጽሕል፡ et አጽሕልት፡, rarius አጽሓል፡ et ጸሕላት፡ [צַלַּחַת ܨܠܚܬܐ صُلْحَة] 1) *patina, lanx, paropsis,* πίναξ Matth. 14, 8; Luc. 11, 39; παροψίς Matth. 23, 25. 26; Reg. Pach.; Ptolemaeus interpretibus LXX donavit ጸሕለ፡ዐቢየ፡ዘወርቅ፡ንጡፍ፡ Jsp. p. 287, (posthac fem.); ኢትኅሥሥ፡አጽሕልተ፡ወኢትልሐስ፡መጻብንተ፡ Sir. 34, 14; ጸሕላት፡ዘብሩር፡ (escaria) Sx. Sen. 13; patina altaris Lit. 158, 3 seq.; Gad. Za Mich. 2) *acerra, phiala, patera,* θυΐσκη Num. 7, 14 seq.; አጽሕል፡ Ex. 38, 12; 1 Esr. 2, 12; አጽሕልት፡ Ex. 25, 29; Num. 4, 7; 3 Reg. 7, 36; 1 Esr. 2, 12 var.; Jer. 52, 18. 19 vrs. nov.; 2 Par. 4, 21; አጽሕልት፡ et አጽሓል፡ ψυκτῆρες 2 Esr. 1, 9; χαφουρῆ (כְּפוֹרֵי) 2 Esr. 8, 27 var. — *Voc. Ae.:* ጸሕል፡ዘ፡ወጭት፡ ።

ጸሐለ፡ i. q. صقل ܨܩܠ (vid. ሰሐለ፡)?

ምጽሐል፡ subst. *graphium, stylus:* ውስተ፡ምጽሐለ፡ኀጺን፡ ἐν γραφείῳ σιδηρῷ Job 19, 24 (at praep. ውስተ፡ huic significationi parum convenit; var. መጽሐፊ፡).

ጽሕም፡ subst. (m.), Pl. አጽሓም፡ [amh. ጽም፡; זָקָן ܕܩܢܐ *mentum* et *barba*; ذَقَن *mentum*] *barba,* Lev. 13, 29. 19, 27; 1 Reg. 21, 13; 2 Reg. 10, 4. 5; 1 Par. 19, 4; Jes. 7, 20; Jer. 31, 37; Hez. 5, 1; Ps. 132, 2; ሥዕርተ፡ጽሕምየ፡ 2 Esr. 9, 3; ወኮነ፡ነዊሐ፡ጽሕሙ፡ወይበጽሕ፡እስከ፡ኀባኔሁ፡ Sx. Genb. 13; ሉጹያን፡አጽሓሚሆሙ፡ Jer. 48, 5; Did. 1 (vid. ፍጥረት፡).

ጸሕም፡ et ጸሐምው፡ var. pro ዕምው፡ vid. sub ዕምው፡

ጸሐረ፡ I, 1 [ut videtur i. q. صقر] *perfringere, discutere:* ወትጽሕር፡ (var. pro ወትኔዕር፡) ሕፃናቲሆሙ፡ 4 Reg. 8, 12.

ጽሕርት፡ *lebes* vid. sub ጽህርት፡

አጽሕርት፡ subst., Pl. *turres, palatia:* በጽሐ፡ኀበ፡ሀገረ፡ባቢሎን፡ወርእያ፡ለይእቲ፡ሀገር፤ለአፍላጊሃ፡ወለአጽሕርቲሃ፡ Sx. Teq. 20. — Defendi quidem potuerit haec forma syriaco ܐܨܛܪܐ, at rectius አጽሕርት፡ errore calami pro አጽርሕት፡ scriptum censueris.

ጸሐሰ፡ vid. sub ዐሐሰ፡

ጽሕበ፡ inus., sine dubio i. q. صَعُبَ *difficilis, dura fuit* res.

አጽሐበ፡ II, 1 1) *molestum esse* alicui, *defatigare* alqm: **ኢያጽሐብኩከ፡** οὐ κοπιάσαι σε ἐποίησα Jes. 43, 22. 23; **ምንት፡ አጽሐብኩከ፡** παρηνώχλησα Mich. 6, 3; **ምንት፡ አጽሐብኩክሙ፡ ከመ፡ ትትዋሥኡኒ፡** Job 16, 3; 1 Reg. 28, 15; Jud. 16, 16; **ከመ፡ ኢያጽሕብዎ፡ ለንጉሥ፡** ἐνοχλεῖν Dan. 6, 2; **ኢታጽሕብ፡** θλίψῃς Sir. 34, 31; ἐγκόπτειν Act. 24, 4; asceta **አጽሐበ፡ ነፍሶ፡ በጾም፡ ወበጸሎት፡** Sx. Genb. 10. 2) *urgere, importune instare, adigere*, c. Acc.: παρεβιάζοντο 1 Reg. 28, 23; ἐβιάσατο 2 Reg. 13, 25. 27; κατεβιάζοντο seq. **ከመ፡** c. Subj., Ex. 12, 33; θλίβειν Lev. 25, 14; c. **ለ፡** pers.: Lev. 25, 17. — Scholion Voc. Ae. vid. sub **አንጠየ፡**

አስተጽሐበ፡ IV, 1 *molestum sibi censere* et *repudiare*: **ኢታስተጽሕብ፡ ተግሣጸ፡ እግዚ"፡** (v. **ኢታስተዐጽብ፡**) Job 5, 17; Hebr. 12, 5 Platt.

I. **ጸሕብ፡** subst. *molestia, incommodum, difficultas, labor*: **ተዐቀብ፡ ከመ፡ ኢያብእከ፡ ውስተ፡ ጸሕብ፡** Sir. 22, 13; **በኢፈቂደ፡ ጸሕብ፡** (um nicht in Verlegenheit zu kommen) 29, 7; **በዕለተ፡ ጸዕቆሙ፡ ወጸሕቦሙ፡** Hen. 48, 8. 10. 50, 2. 100, 7; **መከራ፡ ወጸሕብ፡** Enc. Tachs. 9; **አዕረፈ፡ ዮም፡ እምጸሕቡ፡** Enc. Ter 9. — *Voc. Ae.*: **ጸሕብ፡ ብ፡ ዋድያት፡ ጉስጉሽ፡ ችጋርኒ፡ ይ፡**

II. **ጸሕብ፡** subst. (quod Lud. scriptura **ጻኅብ፡** a I **ጸሕብ፡** distinxit), plerumque m., Pl. **አጽሕብት፡**, etiam **ጸሕባት፡** [صُحْن? אַצָּבְ?] *vas figlinum* vel *testaceum* in genere, *urceus, lagena, amphora* in specie, **ጸሕብ፡ ስቁር፡** ἀγγεῖον Sir. 21, 14; Jer. 18, 4. 31, 11; **ጸሕብ፡ ዘለምንትኒ፡ ኢይበቍዕ፡** 31, 38; **ጸሕብ፡ ዘልሕኵት፡** Jes. 30, 14; Hez. 4, 9; **አጽሕብት፡** σκεύη κεράμου 2 Reg. 17, 28; Jer. 31, 12 var.; **ነሥአት፡ ክልኤተ፡ አጽሕብተ፡ ወይን፡** ἀγγεῖα 1 Reg. 25, 18; κεράμιον **ጸሕብ፡** Jes. 5, 10; **ጸሕበ፡ ወይን፡** (v. **ጸሕባት፡ ምሉአን፡ ወይን፡**) Jer. 42, 5; **ጸሕበ፡ ማይ፡** Marc. 14, 13; Luc. 22, 10; **አጽሕብት፡** Herm. p. 47. — *Voc. Ae.*: **ጸሕብ፡ ብ፡ ዝብድ፡**።

ጽሕወ፡ et **ጸሐወ፡** I, 1 [صَحَا et صَحِيَ; صُحُو] Subj. **ይጽሐው፡** 1) *serenum esse* vel *fieri*, de coelo; imprs.: **እኅዘ፡ ያንጠብጥብ፡ ዝናም፡ ወእምዝ፡ ጽሕወ፡** Sx. Mij. 24. 2) *evigilare, expergisci*, in specie: e crapula, *crapulam exhalare, sobrium esse*: **ጽሕወ፡ እምወይኑ፡** Gen. 9, 24; **ሶበ፡ ጸሐዉ፡ እምወይኖሙ፡** 1 Esr. 3, 22; **ንጽሐው፡ እምንዋመ፡ ስከር፡** M. M. f. 229; **ጸሐዉ፡** (Imprt.) **እምስካረ፡ ወይን፡** ἐκνήψατε Cyr. c. Pall. f. 85; **ሶበ፡ አጽሑ፡ እምንዋም፡** Org. 4; **ጸሐዉ፡** (Imprt.) **በጸሎት፡** νήψατε 1 Petr. 4, 7. — *Voc. Ae.*: **ጽሕወ፡ ዘ፡ በ፩ንቅሀ፡ ገለጸ**።

ጽሑው፡ part. *serenus*, de coelo, aëre: **ጽሑው፡ ብሔር፡** εὐδία Matth. 16, 2; **አየር፡ ጽሑወ፡ ኮነ፡** ἀὴρ ἦν καθαρός Chr. ho. 23.

ጸሐው፡ vel **ጻው፡** n. prgr. sc. צַו (de quo vocabulo vid. Ges. thes. p. 1155): **አኀዙ፡ ይትልዉ፡ ጸሐወ፡** (v. **ጻወ፡**) Hos. 5, 11 (ubi LXX habent πορεύεσθαι ὀπίσω τῶν ματαίων). — *Voc. Ae.*: **ጸሐው፡** (v. **ጽሑው፡**) **ዘ፡ መዋታ፡**

ጸሐየ፡ inus., i. q. צָחַח, צָחָה *nitidum, clarum esse* (vid. Ges. thes. p. 1162); vic. **ጽሕወ፡** et **ፀሐይ፡**

መጽሔት፡ subst., f. et m., Pl. **መጻሕይ፡** *speculum*: **መጽሔት፡ ዝሕልት፡** Sir. 12, 11; **መ"፡ ብርሀት፡** Clem. f. 6; 1 Cor. 13, 12; 2 Cor. 3, 18 Platt; Jac. 1, 23; **መጽሔት፡ ግብረ፡ እግዚ"፡ አንተ፡ ኢትደምን፡** Sap. 7, 26; M. M. f. 96; Abush. 51; Fid. Jac. Bar. (vid. sub **ንጻሬ፡**); Pl. c. pron. suff.: **መጻሕይዮን፡** (v. **መጻሐይዮን፡** vel **መጻሐዮን፡**) Ex. 38, 26; **ሰሌዳ፡ መጽሔት፡** tabula vitri catoptrici, Chr. L. Atk. f. 30; **መጽሔት፡ ልቡና፡** inscriptus est liber quidam, d'Abb. Cat. p. 63. — *Voc. Ae.*: **መጽሔት፡ ዘ፡ መስተሐዮት፡** v. **መስታዮት፡**

I. **ተጸሐየየ፡** quadrl. III, 1 *in speculum inspicere, in speculo adspicere* vel *conspicere*: **ዘኢተጸሐየይከ፡ በመጽሔት፡ ገጸ፡ ለኢየሱስ፡** (Eutychius compellatur) M. M. f. 96; **ወርኢነ፡ ብዕለ፡ ስብሐቲሁ፡ ከመ፡ ስብሐተ፡ ፩ዋሕድ፡ ለአቡሁ፡ ወንሕነሰ፡ ኩሉነ፡ ገጸ፡ ንጸሐየይ፡** Deg.; **ንጸሐየይ፡** (sic legas) **ስብሐተ፡ እግዚ"፡** 2 Cor. 3, 18 rom.

II. **ጸሐየየ፡** quadrl. I [ad familiam radicum, quibus *puritatis* notio inest (נָצַח זָכַךְ צָחַח), referendum videtur, non ad סָחָה *verrere*] *runcare, eruncare* (sec. Lud. *sarrire*): **ጸሕይይ፡** (sc. **ክርዳደ፡**) Kid. f. 15; **ንጸሐየይ፡** (sic) **እምኔሃ፡ አሥዋከ፡ ረሲዓን፡** Clem. f. 129; **እንዘ፡ ትጸሐየዩ፡** (sic) **እምላዕሌሆሙ፡ ኵሎ፡ ምግባራተ፡ እኩይ፡** f. 231. — *Voc. Ae.*: **ጸሐየየ፡** (sic) **ዘ፡ አረመ፡**

ተጸሐየየ፡ III, 1 pass., Lud. sine auct.

ጽሑዩይ፡ part. 1) *runcatus* (Lud. *sarritus*). 2) *mendis purgatus* liber, Lud. sine auct.

ጽሕደ፡ I, 1 [etiam **ጽዕደ፡** q. v.] *laevem, mollem esse* vel *fieri* (sec. Lud. etiam *politum, nitidum esse*) oleo, unguento illito: **ጽሕደ፡ እምቅብእ፡ ነገሩ፡** ἡπαλύνθησαν Ps. 54, 24.

አጽሐደ፡ II, 1 1) *oblinere unguento, ungere*: **አጽሐድከ፡ በቅብእ፡ ርእስየ፡** ἐλίπανας Ps. 22, 7; Lit. 158, 1; **አጽሕዶሙ፡ እደዊሆሙ፡** ἐμπλήσεις Ex. 28, 37. 2) oleo, unguento illito *laevem, mollem reddere, emollire*: **ፈውሳተ፡ ወርጢናት፡ እለ፡ ይፈትሓ፡ ሕብጠተ፡ ወያጽሕዳ፡ ቍስላተ፡** F. M. 3, 3; **አጽሕድ፡ በቅብእከ፡ ለነፍስየ፡ ሰሐከ፡** Lud. ex Enc. Genb. 8 (in Cod. Tub. **አጽዕድ፡**); **ያጽሕደኒ፡ እምስሕከትየ፡** Enc. Mij. 16.

ጽሑድ፡ part. *laevis, mollis, tener*: **እስመ፡ ጽሑድ፡ ክርስቶስ፡ ወመንክር፡ ጽሕደተ፡ ሥጋሁ፤ ሐሰ፡ ሎቱ፡ ለበዊእ፡ ውስተ፡ ሥጋ፡ ዘምሉእ፡ በቀለ፡** (sc. **አሥዋክ፡ በቀል፡**), M. M. f. 203. — *Voc. Ae.*: **ጽሑድ፡ ዘ፡ ልም፡**

ጽሕደት፡ n. act. *laevitas, mollities, teneritas*: M. M. f. 203 (vid. **ጽሑድ፡**); **ከመ፡ ሚላት፡ ንጹሕ፡** est **ጽሕደተ፡ ሥጋሃ፡ ለማርያም፡ እስመ፡ ኢበቊለ፡ ውስቴታ፡ ሦክ፡ ኅጣውእ፡** M. M. f. 167; **ጽሕደተ፡ ሚላት፡** Org. 2.

ጽሕድ፡ *cedrus, juniperus* vid. sub **ጽኅድ፡**

ጸሕጸሕ፡ *stillicidium* vid. sub **ወጽሐ፡** c. 943.

ጸሐፈ፡ I, 1 [صَحَّفَ صَحَفَ *fodere*, unde *insculpere*, deinde *scribere* facile derivatur; amh. **ጻፈ፡**] Subj. **ይጽሐፍ፡**, *scribere*: Joh. 8, 6. 8; Luc. 16, 6; Ps. 44, 2; **ጠቢባን፡ እሙንቱ፡ ውስተ፡ ጽሒፍ፡** 4 Esr. 14, 27; **ኢያሠንዩኑ፡ ጽሒፈ፡** Asc. Jes. ed. Laur. p. 80; **ጽሒፎ፡** quum scripsisset, Rel. Bar.; **ጸሐፍኩ፡**

በእዴየ፡ Philem. 19; c. Acc. rei scriptae: Joh. 19, 22; Hen. 13, 6. 82, 1; et c. ውስተ፡ libri vel tabulae: (*inscribere*) Ex. 34, 1; Num. 5, 23; Deut. 10, 2. 31, 24 (ጽሒፎት፡); Kuf. 1. 2; Jer. 28, 60. 37, 2; Apoc. 1, 11 al.; rarius c. በ፡, ut: ጸሐፎ፡በጽሌ፡ልብከ፡ Prov. 3, 3; c. Acc. libri, libelli, scripti: Ex. 32, 32; Jer. 39, 10; እለ፡ይጽሕፉ፡እኩየ፡መጽሐፈ፡ Jes. 10, 1; ወንሥአ፡መጽሐፈ፡ወጸሐፈ፡ Tob. 7, 13; Joh. 19, 19, et ለ፡ pers. (*alicui*) Kuf. 50; Deut. 24, 1; Marc. 10, 4; c. Acc. epist. et ኀበ፡ vel ለ፡ pers.: Act. 15, 23. 23, 25; Eph. 3, 2; 1 Cor. 7, 1; 2 Cor. 1, 13; Apoc. 2, 1; 2 Reg. 11, 14; etiam c. ለ፡ pers. et ውስተ፡ epistolae 1 Cor. 5, 9; vid. etiam exempla sub ክርታስ፡ allata. a) *perscribere*, *literis consignare*: Kuf. 4. 32; Ex. 17, 14; Deut. 31, 19; Jud. 8, 14; Dan. 7, 1; ጸሐፍ፡ለከ፡ስመ፡ዛቲ፡ዕለት፡ Hez. 24, 2; ይጽሕፎሙ፡ሕፃን፡ Jes. 10, 19; Luc. 1, 2 al. b) *conscribere* librum: Koh. 12, 10; Ps. 151, 1; Phlx. 43; ሲኖዶስ፡ዘቀሌምንጦስ፡ዘጸሐፈ፡ጴጥሮስ፡ረድእ፡ Syn. f. 286, al. crebro. c) *describere*, *exscribere*, Jos. 18, 4. 9; Deut. 17, 18; Kuf. p. 34. d) *praescribere* c. Acc. rei et ለ፡ pers.: 4 Reg. 17, 37; Marc. 12, 19; Luc. 20, 28; c. ላዕለ፡ pers.: Hos. 8, 12. e) *adscribere* alicui alqd, (rem debitam, culpam), c. Acc. rei et ላዕለ፡ pers.: ጸሐፍከ፡እከይየ፡ላዕሌየ፡ Job 13, 26; Hen. 10, 8; etiam c. Acc. syngraphae, in qua quid ascribitur alicui: ይጽሐፍ፡ላዕሌሁ፡በዝንቱ፡ (de hac re) መጽሐፈ፡ዕዳ፡ F. N. 35. f) *scribere sententiam*, *scripto mandare*: ይቤሎ፡ለመኰንን፡ጸሐፍ፡ሞቶ፡ለዝንቱ፡አረጋዊ፡ Sx. Mag. 2. g) *subscribere*, c. ውስተ፡ libelli vel c. Acc.: Sx. Teq. 27; Jac. 2.

አጽሐፈ፡ II, 1 *scribere jubere*, *per-*, *con-*, *de-*, *re-*, *praescribendum curare*, Jud. 8, 14; 4 Reg. 5, 6 var.; አጽሐፈ፡ኵሎ፡ብሔሮ፡ከመ፡የሀቡ፡ጸባሕተ፡ 4 Reg. 23, 35; Hos. 8, 12 var.; 1 Esr. 2, 15; ዘአጽሐፈ፡ኵነኔ፡ለ(v. ለለ፡, v. ላዕለ፡) ዕድሜሁ፡ Sir. 48, 10; እስከ፡ይፌጽም፡ (sc. Esra) አጽሕፎ፡ (sc. libros deperditos) Org. 2; ለዘጸሐፎ፡ወለዘአጽሐፎ፡ለዝንቱ፡መጽሐፍ፡ Clem. f. 240; Asc. Jes. ed. Laur. p. 78; 4 Esr. ed. Laur. p. 166; al. crebro in subscr. librorum; ዘአጽሐፉ፡ሎቱ፡ትእዛዘ፡ F. N. 33, 4.

ተጽሕፈ፡ III, 1 *scribi*, *in-*, *con-*, *perscribi*: Kuf. 3. 4 al.; Jos. 10, 13; Jes. 28, 60; 4 Esr. 14, 49; Ps. 39, 11; Hen. 81, 4. 91, 14; 1 Cor. 15, 54; Hebr. 10, 7; de tabulis, quae scriptura signatae sunt: ጽላት፡እለ፡ተጽሕፋ፡በአጽባዕተ፡እግዚ"፡ Deut. 9, 10; de hominibus, quorum nomina in indicem referuntur: ተጽሕፉ፡ዐላዊያን፡ Jer. 17, 13; Apoc. 21, 27. a) *adscribi*, α) in numerum aliorum: Ps. 68, 33; Abraham ተጽሕፈ፡ዐርከ፡እግዚ"፡ውስተ፡ጽላተ፡ሰማይ፡ Kuf. 19 et 30. β) *assignari* vel *imputari* alicui, c. pron. suff. pers. (alicui) et ለ፡ rei: ተጽሕፎሙ፡ለጽድቅ፡ Kuf. 30 (p. 110). γ) *sententia scripta destinari*, (*praescribi*): Hen. 91, 14. 103, 3. b) *transcribi*: ተጽሕፈ፡እምውስተ፡ጽላት፡ Kuf. 50. c) *describi* vel *censeri*: Luc. 2, 1; ለተጽሕፎ፡ሀገረ፡ዳዊት፡ዐርገ፡ Enc. Tachs. 28.

ጽሑፍ፡ part. *scriptus*, *in-*, *per-*, *conscriptus*, de iis, quae scripta sunt in libro, tabula al.: Kuf. 32; Deut. 28, 61; Jos. 8, 33; ኵሎ፡ዘጽሑፍ፡ውስተ፡ዝመጽሐፍ፡ Jer. 25, 13; 2 Esr. 3, 2. 6, 2; እለ፡ጽሑፋን፡በበአስማቲሆሙ፡ 1 Par. 4, 41; Ps. 149, 9; Luc. 22, 37; Joh. 15, 25; ጽሑፍ፡ዲበ፡ ... (inscriptus rei) Sx. Ter 17; ጽሑፍ፡ውስተ፡ሳሌዳ፡ልብየ፡መጽሐፈ፡ግብርናትየ፡ለከ፡ Org.; de tabulis, libris, foliis, quae scriptura signata sunt: ጽሕፍት፡ይእቲ፡መጽሐፍ፡ውስጣኒ፡ ወአፍአሂ፡ Hez. 2, 10; Apoc. 5, 1; Ex. 31, 18. 32, 15; መጸሕፍት፡ጽሑፋት፡ዕብራይስጥ፡ Kuf. 12; ጽላት፡ጽሑፍ፡ወግሉፍ፡ Sx. Nah. 20; crebro: ጽሑፍ፡ *scriptum est*, ut: ጽሑፍ፡ከመ፡ ... Job 42, 18; Matth. 2, 5. 4, 4. 6. 7. 10 al. a) *praescriptus*: በከመ፡ጽሑፍ፡ለኵሉ፡እስራኤል፡ውስተ፡ትእዛዝ፡ Tob. 1, 6. b) *descriptus*, διαγεγραμμένος Hez. 42, 8. c) *adscriptus* i. e. *sententia scripta destinatus*: እለ፡ጽሑፋን፡ለዝንቱ፡ደይን፡ Judae 4.

ጸሐፍ፡ subst. *descriptio* i. e. *census*: ἀπογραφή Luc. 2, 2; cognovit Herodes ከመ፡በመዋዕለ፡ጸሐፍ፡ተወልደ፡ Lud. e Vit. Mar.

ጽሕፈት፡ n. act. et subst., m. et f., Pl. ጽሕፈታት፡ 1) *scriptio* a) *ars scribendi*: መሃሬ፡ጽሕፈት፡ F. M. 2, 11; ጽሕፈት፡ሠናየ፡ያአምር፡ Sx. Hed. 9. b) *scriptura*, Ex. 32, 16; Luc. 23, 38; Hen. 103, 2; angelus in palatio Belsazari parieti inscripsit ጽሕፈተ፡ቀይሐ፡ Jsp. 275; መልክአ፡ጽሕፈት፡ Haim. Ab. (vid. sub ክርተስ፡). c) *titulus*: ዘአልብኑ፡ጽሕፈተ፡አበሳሁ፡ Act. 25, 27 Platt. 2) *subscriptio*: ጽሕፈተ፡ሰማዕት፡ F. N. 26; ጽሕፈታተ፡እደዊሆሙ፡ Fid. Jac. Bar.; F. N. 27.

ጸሓፊ፡ n. ag., Pl. ጸሐፍት፡ 1) *scriba*, *librarius*, *notarius*, Jer. 43, 10; Ps. 44, 2; Phlx. 189; መጥበሕተ፡ጸሓፊ፡ Jer. 43, 23; ቀለመ፡ጸሓፊ፡በሐቌሁ፡ Hez. 9, 2 vrs. alt.; ጸሐፍተ፡ነገሥት፡ Esth. 3, 12; γραμματεύς 2 Reg. 8, 17. 20, 25; 3 Reg. 4, 3; 1 Par. 18, 16; Jes. 36, 3; Ex. 5, 6; 1 Esr. 2, 16; ጸሓፌ፡ሰራዊት፡ Jes. 36, 22; ጸሐፍተ፡መበአ፡ γραμματοεισαγωγεῖς Deut. 16, 18; Hen. 12, 3. 4. 2) *literatus*, in specie *legis peritus*: γραμματικοί Jes. 33, 18; γραμματεύς Sir. 10, 5. 38, 24. 44, 4; ዕዝራ፡ጸሓፌ፡ሕጉ፡ለእግዚ"፡ 2 Esr. 7, 11; ዕዝራ፡ጸሓፊ፡ 2 Esr. 18, 4; Matth. 5, 20. 8, 19. 12, 38. 13, 52 al.; νομικός ጸሓፌ፡ሀገር፡ Tit. 3, 13; Matth. 22, 35; Luc. 11, 45. 46. 52; 14, 3 al. 3) *scriptor* a) *auctor* libri: Abush. 50; ጸሓፌ፡ገነት፡ (i. e. libri qui hortus inscriptus est) Phlx. 16. b) *historiographus*, Cat. Bibl. Bodl. p. 82; ጸሓፌ፡ተዝካር፡ Jes. 36, 3. 22.

መጽሐፍ፡ subst., m. et f., Pl. መጻሕፍት፡, Pl. Pl. መጻሕፍታት፡, [مُصْحَف] 1) *scriptura*: ዘአንበበ፡ለዝ፡መጽሐፍ፡ Dan. 5, 7 seq.; በውስተ፡ልሳንየ፡ (Lud. እዝንየ፡) አልሖስስ፡መጽሐፈ፡ (i. e. quid scribam) Enc. Masc. 26. a) *litera*, *literae*: 2 Cor. 3, 6. b) *ars scribendi*, *literatura*: ይምሀርዎሙ፡መጽሐፈ፡ወነገረ፡ፋርስ፡ Dan. 1, 4; Hen. 83, 2; Kuf. 7. 11. 19; γραμματική Dan. 1, 17; ኢያአምር፡መጽሐፈ፡ Jes. 29, 11. 12; አለበዎሙ፡ለሰብእ፡መጽሐፈ፡ Hen. 69, 9. c) *scripturae* vel *literarum genus*: ጸሐፍ፡ውስቴቱ፡(ለጠማር፡) መጽሐፈ፡እጓለ፡እመሕያው፡ Jes. 8, 1 (γραφίδι). d) በመጽሐፍ፡ *literis*, *per literas*, *scripto*: ኵሉ፡ዘአባእከ፡ወአውፃእከ፡ወወሀብከ፡ወነሣእከ፡በመጽሐፍ፡ይኩን፡ Sir. 42, 7; F. N. 27 (vid. sub መድኀን); eos hortatus est በመጽሐፍ፡ወቃል፡ Enc. Genb. 30. e) *inscriptio*, *titulus inscriptus*: ረከበ፡መጽሐፈ፡ዘቄረጹ፡ቀደምት፡ውስተ፡ኰኵሕ፡ Kuf. 8; ἐπιγραφή Matth. 22, 20; Marc. 15, 26; Luc. 23, 38; መጽሐፍ፡በጽሉ፡ Enc. Mag. 29. 2) *liber*, creberrime, ut Deut. 28, 58. 29, 20; Jos. 1, 8; 1 Reg. 10, 25; መጽሐፈ፡ነገረ፡መዋዕሊሁ፡ 3 Reg. 11, 41; መጽሐፍ፡ኅቱም፡ Jes. 29, 11; Jer. 28, 60. 63; Sir. 24, 23; Koh. 12, 12; Luc. 4, 17; Joh. 20, 30; Act. 1, 20; Apoc. 1, 11. 5, 1; መጽሐፈ፡ሕያዋን፡ Kuf. 30; Ps. 68, 33. 138, 15; መጽሐፈ፡ሕይወት፡ Apoc. 3, 5. 13, 8; Asc. Jes. 9, 22; ቤተ፡መጻሕፍት፡ *bibliotheca*

Gad. Ad. f. 196. a) *volumen*, κεφαλὶς βιβλίου Hez. 2, 9 seq.; **መጽሐፍ፡ አሐቲ፡** 2 Esr. 6, 2. b) *libri biblici, scriptura sacra*: **ከማሁ፡ ይቤ፡ መጽሐፍ፡** Rom. 9, 33. 11, 26. 15, 3; 1 Cor. 10, 7; 2 Petr. 1, 20; Matth. 26, 54; etiam ὁ νόμος *lex Mosaica* (aliâs **መጽሐፈ፡ ኦሪት፡** vel **ሕግ፡**) Sir. 36, 2; **ብሉይ፡ መጽሐፍ፡** γράμμα Rom. 7, 6; **ትምህርተ፡ መጽሐፍ፡** 2, 29; **መጻሕፍት፡** Dan. 9, 2; Joh. 2, 22; Matth. 21, 42. 22, 29; Rom. 7, 6; **ከመ፡ ይስማዕ፡ ቃለ፡ መጻሕፍት፡ እምብሉይ፡ ወእምሐዲስ፡** Clem. f. 193; **ቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡** Rom. 1, 2; Cyr. ad Th. crebro; Did. 38; **መጻሕፍት፡ ብሉያት፡ ወሐዲሳት፡** Sx. Ter 15; etiam **መጻሕፍት፡ ዘትከት፡ ወሐዲስ፡** Can. Ap. 55; **መጻሕፍት፡ ምንባብ፡** Lit. 164, 4; **መጻሕፍታት፡** Gad. Kar. c) *literae*: **አብዝኆ፡ መጻሕፍት፡** Act. 26, 24. 3) *epistola, literae*: **መጽሐፍ፡** βίβλος vel βιβλίον Jer. 36, 1. 29; Bar. 1, 3; Jes. 37, 14; 2 Reg. 11, 14; 4 Reg. 5, 5; ἐπιστολή Esth. 8, 13—17; Rom. 16, 22; Act. 23, 25; etiam **መጽሐፈ፡ መልእክት፡** Act. 9, 2. 15, 30. 28, 21; **ክርታሰ፡ መጽሐፍክሙ፡** Cyr. f. 115; **መጻሕፍት፡** ἡ ἐπιστολή Esth. 3, 13. 14; ἐπιστολαί Jes. 18, 2. 39, 1; 2 Esr. 12, 7; 1 Esr. 4, 47; 2 Petr. 3, 16. 4) *scriptum, libellus* cujusvis generis: a) *index, catalogus*, Gen. 5, 1; Matth. 1, 1; **መጽሐፈ፡ ኍልቈ፡** 1 Par. 21, 5; **ውስተ፡ መጽሐፈ፡ ቅዱሳኒክ፡ ደምሮን፡** Org. 4. b) *syngrapha, chirographum, tabulae*: **አኀድግ፡ ኵሎ፡ መጽሐፈ፡ ዐመፃ፡** συγγραφὴν Jes. 58, 6; βιβλίον (*libellus emtionis*) Jer. 39, 10. 12; χειρόγραφον Tob. 5, 3. 9, 5; συγγραφή (*tabulae nuptiales*) Tob. 7, 13; γράμμα (*cautio*) Luc. 16, 6. 7; **መጽሐፈ፡ ዕዳ፡** Job 31, 35; F. N. 35; **መጽሐፈ፡ ማኅተት፡** βιβλίον τῆς κτήσεως Jer. 39, 11. 12. 16; **መጽሐፈ፡ ኪዳን፡** *tabula testamenti* Jsp. p. 340. c) **መጽሐፈ፡ መበሕት፡** *libellus permissionis* vid. sub **መበሕት፡** c. 524; **መጽሐፈ፡ ግዕዛን፡** *libellus manumissionis* Const. Ap. 63; **መጽሐፈ፡ ኅድጋት፡** *libellus repudii* Deut. 24, 1. 3; Jes. 50, 1; Jer. 3, 8; Marc. 10, 4; **መ"፡ ፍልጠን፡** id., Matth. 19, 7. d) *tabella*, πινακίδιον Luc. 1, 63. e) *scheda, schedula*, Kuf. 8; **መጽሐፈ፡ ዑፃዌ፡** ibid.; Enc. Teq. 21. 5) *praescriptum*, ut videtur, Hen. 72, 1. — *Voc. Ae.*: **መጽሐፍ፡ ብ፡ ቁጽር፡ ወግዚ፡ ይ፡**

መጽሐፍና፡ subst. a Gregorio Ludolfi formatum, *qualitas libri, forma, stylus libri*, Lud.

ጽም፡ *latrina* vid. sub II **ጸመ፡**

ጸምሀየ፡ quadrl. I et **ጸምሀየየ፡** vel **ጸማሀየየ፡** quinquel. I, etiam per **ሐ**, [referendum ad צָמֵא (**ጸምአ፡**) et צָמַק? an inserta nasali **ን** (vid. **ጽንሁይ፡** pro **ጽምሁይ**) vel **ም** ex צָהַה צִחֶה, صَوِيَ et صَوَّا propagatum?] *exarescere, marcere, marcescere, flaccescere, flaccere*: **ይጸመሂ፡** μαρανθήσεται Jac. 1, 11; 4 Esr. 7, 28; Hen. 24, 4; **ይጸመሂ፡ ከመ፡ መሎኪ፡ በውስተ፡ ሐሩር፡** Job 24, 24; **ዘእንበለ፡ ይጸምሂ፡** (v. **ይጸመሂ፡**) Sap. 2, 8; **ዘኢይጸመሂ፡** *immarcescibilis* 1 Petr. 1, 4. 5, 4; **ርኢ፡ ከመ፡ ኢጸመሃየየ፡** (sic! pro **ኢጸማሀየየ፡**) **በለስ፡** Rel. Bar. a) de hominibus: *languescere, contabescere*: **ይቄቅኪኑ፡ እለ፡ ጸምሀዩ፡** (v. **ጸምሀየዩ፡** et **ጸማሀየዩ፡**) οἱ ἀπορούμενοι Jes. 51, 20; **ይጸምሀይዩ፡** (Laur.: **ይጸመሀዩ፡** ni hanc formam ad III, 1 referre malueris) **በፍርሀት፡** 4 Esr. 6, 62. b) de veste: *veterascere*, ut: tunica **ዘኢይጸመሂ፡ ዘልፈ፡** Lud. ex Enc. Teq. 14. — *Voc. Ae.*: **መጽለወ፡ ወጸምሀየየ፡** (v. **ወጸሀየየ፡**) **ዘ፡ ጸለጐ፡**; *Rad. Abb.*: **ጸማሀየየ፡ ዘ፡ ጸወለጎ፡**

አጸምሀየ፡ quadrl. II et **አጸምሀየየ፡** v. **አጽመሀየየ፡** v. **አጽማሀየየ፡** v. **አጸማሀየየ፡** quinquel. II 1) *aridum, marcidum, flaccidum, languidum facere*: **ላህበ፡ ነድሂ፡ ኢያጸምሀየየ፡** (v. **ኢያጽመሀየየ፡**, v. **ኢያጽማሀየየ፡**, v. **ኢያጸማሀየየ፡**) **ሥጋ፡ እንስሳ፡** ἐμάρανεν Sap. 19, 20; **ፍርሀተ፡ እግዚ"፡ እምከመ፡ ኀደረት፡ ውስተ፡ ብእሲ፡ ታየብስ፡ ሥጋሁ፡ ወታጸመሂ፡ አዕዕምቲሁ፡** Phlx. 16; **ሐሚቶሙ፡ ታጸምሀያ፡ ለሃይማኖቶሙ፡** Herm. p. 97. 2) *tetricum facere, ad tristitiam adducere* vultum: **ኢያውሥአት፡ ለአሐቲ፡ እምኔሆን፡ ወኢያጸምሀየየት፡ ገጻ፡ ወኢተሀውከ፡ ልባ፡** Jsp. p. 327.

ተጸምሀየ፡ quadrl. III, 1 et **ተጸምሀየየ፡** vel **ተጸማሀየየ፡** quinquel. III 1) *exaridum, marcidum, languidum fieri*: **በእንተ፡ ትሕርምቶሙ፡ ወድካሞሙ፡ ደግደገ፡ ሥጋሆሙ፡ ወተጸምሀየየ፡** Phlx. 16; **ተጸምሀየያ፡** (v. **ተጸማሀየዩ፡**) **በረኃብ፡ አንስት፡** Thren. 5, 10—11. 2) *marcidum* i. e. *tetricum, tristem prae se ferre vultum*: **ኢትጸመሀዩ፡** μὴ γίνεσθε σκυθρωποί Matth. 6, 16 (ni hanc formam ad **ጸምሀየየ፡** I referre malueris). — *Voc. Ae.*: **ተጸምሀየየ፡ ዘ፡ ተጸላለገ፡**

ጽምሁይ፡ part., etiam **ጽንሁይ፡**, *marcidus, flaccidus, languidus*, de gramine, **ሣዕር፡ ጽምሑይ፡** Herm. p. 75. 77; de colore oris: **ኮነ፡ ገጹ፡ ድሙነ፡ ወሕብሩ፡ ጽንሁየ፡** (sic) Phlx. 164.

ጸምላጥ፡ adj. [si quid video, formatum e I **መለጠ፡** q. v.; مَلَطَ *depilis fuit*, ملط] *depalpebratus, lippus*: **ዘጸምላጥ፡ አዕይንቲሁ፡** πτίλος Lev. 21, 20; **ጸምላጠ፡ ዐይን፡** sacerdos ne admittatur, Clem. f. 85. — *Voc. Ae.*: **ጸምላጥ፡ ብ፡ ጨምጫማ፡ ዐይን፡**

I. **ጸመ፡** I, 1 [صَمَّ *obturavit*, صَمّ et صَمِمَ *surdus fuit*, vic. צמם אָטַם ,صَمَتَ] obturatum auribus i. e. *surdum esse, obsurdescere*: **ጸሙ፡ እዘኒሆሙ፡ ከመ፡ ኢይስምዑ፡** Macc. f. 5; adveniente mortis angelo **ትትመሰው፡ አባሉ፡ ለሰብእ፡ ወይጸምም፡ እዘኒሁ፡ ወትትአሰር፡ ልሳኑ፡ ወትትኀተም፡ አፉሁ፡** Genz. f. 119.

አጽመመ፡ II, 1 *obturare, surdum reddere, exsurdare*: **አጽመሙ፡ እዘኒሆሙ፡ ከመ፡ ኢይስምዑ፡** Jes. 6, 10; **ድምፀ፡ ሰፈልያ፡ ያጸምም፡ እዘኒሁ፡** Sir. 38, 28; **ላኳሆሙ፡ ያጸምም፡ እገዝነ፡** 27, 14; **ዘያጸምም፡ እዘኒሁ፡ ከመ፡ ኢይስማዕ፡ ዐውያተ፡ ነዳይ፡** Did. 14.

ተጸመመ፡ III, 1 1) *surdum fieri*, Ps. 38, 3; Hen. 90, 7. 2) *obmutescere, conticescere* [coll. κωφεύειν, הֶחֱרִישׁ]: **ከመ፡ እጸመም፡ ይእዜ፡ ወአርምም፡** κωφεύσω Job 13, 19; **ተጸመሙ፡** κωφεύσατε 13, 13; **ተጸመሙ፡** ἀπεσιώπησαν Jer. 45, 27. 3) *surdum* vel *mutum se praebere* vel *simulare, non audire* vel *respondere, silentio praetermittere* vel *praeterire, silere, negligere, spernere*: **ይጸመም፡ ከመ፡ ዘኢይሰምዕ፡** Lit. Orth.; **እመ፡ ተጸመምኪ፡ ዮም፡** παρακούσῃς Esth. 4, 14; Ps. 82, 1; παρασιωπήσῃ Num. 30, 5; c. Acc. pers.: **ይጸመሙኒ፡** Job 19, 16; Num. 30, 8. 12; ὑπερεῖδέ με Deut. 3, 26; **ተጸመምክሙኒ፡** παρηκούσατε Jes. 65, 12; παρελογίσαντο Thren. 1, 19; Ps. 27, 1. 38, 16; **መኑ፡ ጸውዖ፡ ወተጸመሞ፡** ὑπερεῖδεν Sir. 2, 10; **ኀፍረት፡ ተጸምሞቱ፡ ለዘ፡ ይጼውዐከ፡** (v. **ይበጽሐከ፡**) Sir. 41, 20; c. Acc. rei: **ኢይጸመም፡ ጸሎቶ፡ ለእጓለ፡ ማውታ፡** Sir. 32, 17; Ps. 108, 1; etiam ejus rei, quae non auribus sed oculis vel aliis sensibus percipitur: **ኢትጸመም፡ ሞቶ፡** ὑπερίδῃς Sir. 38, 16; **ኢትጸመም፡ ሕማመከ፡** μὴ παράβλεπε 38, 9.

ጽሙም፡ part. 1) *surdus*, Ex. 4, 11; Lev. 19, 14; Jes. 29, 18. 35, 5. 42, 18. 19. 44, 11; Ps. 37, 14. 57, 4; Marc. 7, 37; በሃም፡ወጽሙም፡ Luc. 11, 14; Marc. 7, 32. a) seq. እምነ፡ negat.: Genz. f. 120. 121 (vid. sub በሃም፡ c. 485). b) *inobediens*, qui audire non vult: ኵሎሙ፡ጽሙማን፡ ἀνήκοοι Jer. 6, 28. 2) *mutus*, κωφός Matth. 9, 32. 33. 3) *durus* vid. sub ፅሙም፡ — *Voc. Ae.*: ጽሙም፡ዘ፡ደንቈሮ፡ v. ደንቆሮ።

መጽመሚ፡ subst. *surditas*; *obturatio* aurium, Lud. sine auct. (sed forma cum plane insolita sit addubitanda est).

II. ጸመ፡ inus., in quo potestas *tacendi* et *silendi* (vid. I ጸመ፡, صمت, ፀመወ, amh. ዝም፡) in significatum *secreti*, *occulti*, *clandestini* abiit.

ጽም፡ subst. nonnisi in Acc. ጽመ፡, proprie ut videtur *clam*, *in secreto*, deinde a) *in latrina* vel *-am*, *in secessum*: በሕቲቱ፡ይነብር፡ጽመ፡ውስተ፡ምግሐሠ፡ጽርሑ፡ቅሥፌ፡ Jud. 3, 24; ጽመ፡ይትገደፍ፡ εἰς ἀφεδρῶνα Matth. 15, 17; Marc. 7, 19. b) Asc. Jes. 4, 22 verbis እለ፡አልቦሙ፡ስመ፡ i. e. *anonymi* glossa addita est ጽመ፡ i. e. *in apocrypho*. — *Voc. Ae.*: ጽመ፡ወኸመ፡ (vid. Marc. 7, 19) ዘ፡እንደሁ፡ (v. ሕንጻእ፡) ዝምብሎ።

ጽምሚት፡ et ጽሚት፡ subst. (gramm. § 120, a) *secretum* vel *ratio* rei *clandestina*; nonnisi adverbialiter usurpatur sive በጽሚት፡ sive ጽሚት፡ 1) *in occulto*, *secreto*, *clam*, *clanculum*, *occulte*, *furtim*: a) በጽሚት፡ vel በጽምሚት፡ λάθρα Job 31, 27; ἐν ἀποκρύφοις Ps. 9, 30. 63, 3; ἐν σκοτομήνῃ 10, 2; ἐν κρυφῇ Jes. 29, 15; ሀብት፡ዘበጽሚት፡ δόσις λάθριος Prov. 21, 14. b) ጽምሚት፡ v. ጽሚት፡ ἐν κρυφῇ Ruth 3, 7; Jes. 45, 19; ἐν κρυφαίοις Thren. 3, 10; κρυβῇ 2 Reg. 12, 12; ἐν κρυπτῷ Joh. 7, 10; ἐν ἀποκρύφοις Sir. 23, 19; λάθρα 1 Reg. 18, 22. 26, 5; Matth. 1, 19; κλοπῇ Gen. 40, 15; κλέπτων Tob. 1, 18. 2) *quiete*, *cum silentio*: ማይ፡ዘየሐውር፡ጽምሚት፡ ἡσυχῇ Jes. 8, 6. — *Voc. Ae.*: ድቡት፡ወጽሚት፡ ዘ፡ቀስታ።

ጸመመ፡ *obligare* vid. sub ፀመመ፡

ጸምር፡ *lana* vid. sub ፀምር፡

ጸመተ፡ inus. i. q. صَمَتَ *siluit*; צָמַת et Hiph. *ad silentium redegit*, *delevit*; ጨመተ፡ *quietum*, *tranquillum esse*.

አጽመተ፡ II, 1 *exstinguere*, *exstirpare*, *internecione delere*, Deut. 32, 25.

ጸመታ፡ subst. *bona* et *opes bello consumtorum*, Lud. sine auct.

ጽሙና፡ *solitudo*, *tranquillitas* vid. sub ፀመወ፡

ጸምአ፡, አጽምአ፡ *auscultare* vid. sub ፀምአ፡

ጸምአ፡ I, 1 [צָמֵא ظَمِئَ] Subj. ይጽማእ፡ *sitire*: Ruth 2, 9; Jud. 4, 19. 15, 18; 2 Reg. 17, 29; Jes. 25, 5. 55, 1; Judith 8, 30; ኢንጽማእ፡እንከ፡ 8, 31; ጽምኡ፡ (Imprt.) Jes. 65, 13; Sir. 51, 24; Prov. 25, 21; Ps. 106, 5; Joh. 4, 13. 7, 37; Matth. 25, 35; c. Acc. aquae, al.: እለ፡ጸምኡ፡ማየ፡በበድው፡ Jes. 48, 21; Ex. 17, 3; Ps. 142, 6; vel c. ለ፡ Ps. 62, 2; Matth. 5, 6; c. ኀበ፡ Dei, Ps. 41, 2.

አጽምአ፡ II, 1 *siti afficere* vel *affligere* alqm: Org.; አጽምእዎ፡ 3 Reg. 22, 27; seq. እምነ፡ rei, cujus siti afficiunt alqm: አጽማእክሙ፡(ለአጻም፡)እምስታየ፡ገነት፡ Macc. f. 23.

ጽሙእ፡ part. *sitiens*, *siticulosus*, de animatis: Jes. 29, 8; Job 22, 7; Sir. 26, 12; Matth. 25, 37; ነፍስ፡ጽምእት፡ Jer. 38, 25; Jes. 29, 8; ጽሙኣን፡ Jes. 25, 4; c. እምነ፡ rei, quam sitiens desiderat: ዘእሙንቱ፡ጽሙኣን፡እምቃለ፡እግዚ" M. M. f. 36; de terra: ምድር፡ጽምእት፡ Job 29, 23; Jes. 32, 2. 53, 2; Hen. 42, 3.

ጽምእ፡ subst. *sitis*, Ex. 17, 3; Deut. 8, 15. 28, 48; Jes. 41, 17. 44, 3; Judith 7, 13; እመውት፡በጽምእ፡ Jud. 15, 18; Ps. 61, 4. 68, 26. 103, 12; 2 Cor. 11, 27; ጽምአ፡ማይ፡ Am. 8, 11; Jes. 5, 13; ሞተ፡በጽምአ፡ማይ፡ Gad. T. H.; ብሔረ፡ጽምእ፡ *terra siticulosa* Jes. 34, 6. 41, 18.

ምጽማእ፡ subst. *locus siticulosus* vel *aridus*, Ps. 106, 33.

ጸመወ፡ *tranquillum*, *quietum esse* vid. sub ፀመወ፡

ጻማ፡ (etiam ፃማ፡) subst., m. et fem., Pl. ጻማት፡ [sine dubio pro ጸምማ፡; potestas radicis prima (coll. ፀመመ፡, talm. צמצם) in *constringendo*, *premendo*, *arctando*, *cogendo* fuisse videtur] *labor*, in specie *gravis*, *molestus*, *opera*: μόχθος Lev. 25, 43; Koh. 1, 3. 2, 10. 4, 9; πόνος Ps. 127, 2; Sir. 11, 21; κόπος Gen. 31, 42; ጻማሆሙ፡ዘእንበለ፡ባቍዕ፡ Sap. 3, 11; 1 Cor. 3, 8; 2 Cor. 10, 15. 11, 23. 27; 1 Thess. 1, 3; Apoc. 14, 13; ፍሬ፡ጻማሁ፡ 4 Esr. 1, 33; ይሴሰዩ፡እምጻማ፡እደዊሆሙ፡ Sx. Ter 17. a) *labore partum*: Joh. 4, 38; Hen. 7, 3; Jes. 55, 2; Jer. 23, 10; Hez. 23, 29; Sir. 14, 15. 28, 15; Prov. 5, 10; Ps. 104, 42; Deut. 28, 33; ትሴሰዮ፡እምጻማከ፡ Lud. Comm. hist. p. 306. b) *molestia*, *aerumna*, *sollicitudo*, *afflictio*: Num. 23, 21; Koh. 10, 15. 12, 12; Job 5, 6; Ps. 72, 5. 16; ἀγών 1 Thess. 2, 2; Pl. ጻማት፡ Phlx. 20. 201 al. α) de miseriis et aerumnis eorum qui jejunia et abstinentiam exercent: Gad. Ad. f. 147; በእንተ፡ጻማከ፡ወተጋድሎትከ፡ወተፀምዶትከ፡ Sx. Ter 22. β) *vexatio* vel *miseria* eorum, qui injuriam patiuntur: ያዐርፉ፡ጻድቃን፡እምጻማ፡ኃጥኣን፡ Hen. 53, 7; Ps. 9, 29. 37. c) በጻማ፡ μετὰ πόνου *difficulter*, *aegre*, Sap. 9, 16.

ጻመወ፡ quadril. I (denom.; nonnumquam ጸመወ፡ scriptum), Imprf. et Subj. ይጻሙ፡, *laborare*, *labore defatigari*, *operam impendere*, plerumque κοπιᾶν, ቦ፡ዘይጋጕእ፡ወይሰርሕ፡ወይጻሙ፡ Sir. 11, 11; Gen. 49, 15 (πονεῖν); ከንቶ፡ይጻምዉ፡ Jes. 30, 5; በከ፡ጻመውኩ፡ 49, 4; Jer. 2, 24; Ps. 126, 1; 4 Esr. 3, 19; Joh. 4, 38; Matth. 6, 28; 2 Tim. 2, 6. 4, 5; Phil. 2, 16; 1 Thess. 5, 12; 1 Cor. 15, 58; c. ለ፡ pers.: *alicui* vel *pro* alqo, እከ፡ለበሕቲትየ፡ዘጻመውኩ፡ Sir. 24, 34. 30, 26; Lev. 25, 53; c. ለ፡ rei, in qua opera collocatur: ዘይጻሙ፡ለእኩይ፡ κακόμοχθος Sap. 15, 8; ይጻምዉ፡አሕዛብ፡ለከንቱ፡ Jer. 28, 58; Jes. 65, 23; Job 39, 16; Koh. 5, 15 var.; Gal. 4, 11; vel c. በ፡ Jos. 24, 13; Sir. 6, 19; Koh. 5, 15 var.; vel c. Acc.: ሐምሐም፡ዘኢጻመውከ፡ Jon. 4, 10; c. Acc. laboris ጻማሁ፡ዘይጻሙ፡ (μοχθεῖν) Koh. 1, 3; ኀዳጠ፡ትጻሙ፡በቅኔሃ፡

Sir. 6, 19; ውኅደ፡ጻመውኩ፡ 51, 27; Joh. 4, 38. a) *labore parere* vel *acquirere* alqd, Hen. 53, 2. b) *molestiam, labores, aerumnam subire* vel *suscipere*: ጻሙ፡ለምህር፡ 2 Tim. 1, 8; እንዘ፡ይጻምዉ፡ጻማ፡ወእንዘ፡ይትጋደሉ፡ገድለ፡ Enc. Ter 27; ጻመወ፡ወተጋደለ፡ዕጹበ፡ Enc. Teq. 4. c) *vexari*: ኢትጻሙ፡ μὴ σκύλλου Luc. 7, 6; metu mortis, Lud. e Vit. Dan.

አጻመወ፡ II 1) *laborem creare, molestiam afferre, incommodare* alicui, c. Acc.: Marc. 5, 35; Luc. 8, 49; Gad. T. H. 2) *laboribus defatigare, vexare, affligere*: አጻመወት፡ሥጋሃ፡በተፀምዶ፡ጾም፡ወጸሎት፡ Sx. Teq. 1; Jared ነበረ፡በጾም፡ወበጸሎት፡ወአጻመወ፡ሥጋሁ፡ፈድፋደ፡ Sx. Genb. 11; abstinentiâ Gad. Ad. f. 147.

ጻማዊ፡ n. ag. 1) *laborans, operam impendens*, Gad. Ad. f. 122; ጻማውያኒሁ፡ለዝንቱ፡መጽሐፍ፡ sese vocant editores N. T. rom. in Epil. Marci. 2) *labores, molestias, aerumnas tolerans*: Enc. Hed. 4; Enc. Mag. 17.

ጽሙና፡ *labor, exercitatio* affert Lud. c. 580; dubito an recte.

ጸማዕት፡ *sedes eremitae* vid. sub ጸውማዕት፡

ጽርሕ፡ subst., plerumque m., Pl. አጽራሕ፡ et አጽርሕት፡ et አጽርሒ፡, [صَرْح *structura excelsior, arx, palatium*, צְרִיחַ *turris, arx*; de etymo vid. Ges. thes. p. 1186] 1) pars aedium superior, a) *conclave superius, coenaculum*, ὑπερῷον et ὑπερῷα 3 Reg. 17, 19. 23; 4 Reg. 1, 2. 4, 10; Jud. 3, 20—25; Jer. 22, 14 vrs. alt.; Tob. 3, 17; Dan. 6, 10; Act. 1, 13. 9, 37. 39. 20, 8; ጽርሕ፡ዘመልዕልተ፡ዴዴ፡ 2 Reg. 18, 33; ὑπερῷα templi 1 Par. 28, 11; አጽራሕ፡ Hez. 41, 7; አጽርሐ፡ (v. አጽራሐ፡)ዴዴያት፡ τὸν οἶκον τῶν πυλῶν 4 Reg. 23, 8; ምሥዋዓት፡ዘውስተ፡አንሕስት፡ዘአጽርሐ፡አካዝ፡ 23, 12; ጽርሕ፡ τὰ ὑπερῷα Dei in coelis Ps. 103, 4; ἀνάγαιον Marc. 14, 15; ጽርሐ፡ጽዮን፡ in quo Apostolos in Pentecoste congregatos fuisse (vid. Act. 1, 13) tradunt, Lud. Comm. hist. p. 239 n. 8. b) deinde: *cubiculum, penetrale, thalamus*, κοιτών Jud. 15, 1; 2 Reg. 4, 7; Ex. 7, 28; 1 Esr. 3, 3; Judith 13, 4. 14, 15; Joel 2, 16; ጽርሑ፡ኀበ፡ይሰክብ፡ Kuf. 31; ταμιεῖον Cant. 1, 4; Tob. 7, 15; 2 Reg. 13, 10 (schol. margin.: ሕልፍኝ፡); አጽራሕ፡ Luc. 12, 3; νυμφών Tob. 6, 16; παστός Ps. 18, 5; thalamus 4 Esr. 10, 1; አጽርሕት፡ Sx. Mag. 26; κατάλυμα Marc. 14, 14. c) ደቀ፡ጽርሕ፡ *cubicularius* Jes. 39, 7; Dan. ap. 13, 2; Act. 12, 20 rom. 2) *aedes* altiores conspicuae, a) *templum*, ναός Apoc. 21, 22; Hez. 41, 1 seq.; Mal. 3, 1; Sir. 45, 9. 50, 1; 1 Esr. 6, 17; ጽርሐ፡መቅደስ፡ Ps. 5, 8. 10, 4. 78, 1. 137, 2; Hab. 2, 20; ጽርሐ፡መቅደሱ፡ ለልዑል፡ Tob. 1, 4; ጽርሐ፡ቅድሳት፡ስብሓቲሁ፡ Dan. ap. 3, 30; አነ፡ነዳቂ፡ወአሐንጽ፡ምኵራባተ፡ወአጽርሕተ፡ Sx. Genb. 26. b) *palatium*: በጽርሐ፡መንግሥቱ፡ Dan. 4, 26; ጽርሐ፡ አርያም፡ sc. Dei palatium coeleste, M. M. f. 3; huc referendum videtur አጽሕርት፡ pro አጽርሕት፡ vid. supra c. 1264.

ተጽራሕ፡ subst. *contignatio* (Stockwerk) Gen. 6, 16.

ጸርሐ፡ *clamare* vid. sub ጸርኀ፡

ጸርቅ፡ *pannus vilis* vid. sub ፀርቅ፡

ጸሪቅ፡ (adj., deinde) subst., m. et f. [صَرَق *tenuis* de quavis re] 1) *numus minutus aeneus*, ut *as, assarius, teruncius, quadrans, obolus*: ክልኤ፡ጸሪቅ፡ λεπτά Marc. 12, 42; Luc. 21, 2; በክልኤቲ፡ጸሪቅ፡አሰርዮን፡ Luc. 12, 6; ὀβολός Prov. 17, 6 (4); χαλκός Matth. 10, 9; Marc. 6, 8. 12, 41. 2) *aes*: χαλκός Hez. 22, 20 (at ብርት፡ 22, 18); Hen. 52, 2. 6. — *Voc. Ae.* inter numorum nomina exhibet: ጸራይቅ፡ ዘ፡መሐልቅ፡(መሐለቅ፡).

ጸሪቀት፡ subst. [f. a ጸሪቅ፡, i. q. صَرِيقَة], Pl. ጸራይቅ፡ et ጸሪቃት፡ *placenta tenuis, laganum*: ጸሪቀት፡ Ex. 29, 23; Lev. 8, 26; ጸሪቃት፡ 2 Reg. 6, 19; ጸራይቀ፡ 2 Reg. 13, 6. 8; 3 Reg. 19, 6; ጸራይቀ፡ናእት፡ Ex. 29, 2; Lev. 7, 12; Num. 6, 15. 19; ጸራይቀ፡ኅብስት፡ 1 Par. 16, 3 vrs. nov. — *Rad. Abb.*: ጸሪቀ፡ዘ፡ቄሪስ፡ (quod verbum si quidem in usu erat, non potest non denominatum esse).

ጸረበ፡ I, 1, etiam ፀረበ፡ [ضَرَبَ] caedere ascia, dolabra, i. e. *dolare, asciare* vel *fabricari*, e lapidibus: ዘይጸርብ፡ Gad. Lal.; plerumque e ligno: ዘይጸርብ፡እምውስተ፡ዕፅ፡ Ex. 31, 5; c. Acc. ligni: ጸራቢ፡ዘይጸርብ፡ዕፀ፡ Sap. 13, 11; homines tamquam ligna: ጸረበሙ፡በምሳሬት፡ኀጺን፡ 1 Par. 20, 3; c. Acc. operis fabricandi: ጸረበ፡ሎቱ፡መስቀረ፡ Hen. 89, 1; Sx. Genb. 26 (vid. sub ሞፈርት፡).

ተጸርበ፡ III, 1 pass., Lud. sine auct.

ጽሩብ፡ part. *dolatus, asciatus*: ዕፅ፡ጽሩብ፡ πελεκητά 3 Reg. 10, 11; 4 Reg. 12, 12.

ጽራብ፡ subst., Pl. ጽራባት፡, *assula*: vestis discissa ወድቀ፡ቅድሜሁ፡ከመ፡ጽራባተ፡ዕፅ፡ Sx. Ter 5.

ጽርበት፡ n. act. *fabricatio, fabrica* lapidaria vel lignaria: መሀርዎ፡ግብረ፡ጽርበት፡ Sx. Hed. 21; ተምህረ፡ግብረ፡ጽርበት፡ዘምክያደ፡አእባን፡ወምሕዋረ፡ማይ፡ Sx. Genb. 10.

ጸራቢ፡, rarius ጸራብ፡, n. ag., Pl. ጸረብት፡, *faber* lapidarius vel lignarius, *fabricator*: τέκτων Matth. 13, 55; Jes. 40, 19. 20. 41, 7. 44, 12; Jer. 10, 3; Ep. Jer. 7; Hos. 8, 6; Sir. 38, 27; ብእሲ፡ጸራብ፡ Lud. e Vit. Theoph.; ጸረብት፡ Zach. 1, 20; 2 Esr. 3, 7; ጸረብተ፡ዕፅ፡ 4 Reg. 12, 11; ጸረብተ፡ዕፀው፡ 1 Par. 14, 1. a) trsl.: ጸረብተ፡እኪት፡ τέκτονες κακῶν Prov. 14, 22. b) ሊቀ፡ጸረብት፡ ἀρχιτέκτων *architectus* Ex. 31, 4. 35, 32; Sir. 38, 27; Jes. 3, 3; 1 Cor. 3, 10.

ጸረባዊ፡ id.: Asc. Jes. 11, 2. 3.

ምጽራብ፡ subst. *locus ubi* fabri opera sua *fabricantur, officina fabrorum, fabrica*: erant homines ዘያወጽኡ፡መሬት፡እምጽራብ፡ቤተ፡ክርስቲያናት፡ Gad. Lal.

መጽረብ፡ vid. መዝረብ፡ c. 1044.

ጸርኀ፡ I, 1 [צָרַח صَرَخَ; vic. ጠርአ፡ et זָעַק; amh. ጸራ፡] Subj. ይጽራኅ፡, alta et clara voce *clamare, vociferari*, ጸርኀት፡በዐቢይ፡ቃል፡ 4 Esr. 10, 39; Matth. 27, 46; Apoc. 6, 10; ይጸርኅ፡ደሙ፡እምድር፡እስከ፡ሰማይ፡ Kuf. 4; de *proclamante* Apoc. 5, 2; de *plorantibus* et lamentantibus: ጸርኀ፡ወበከየ፡ Gen. 45, 2; Ruth 1, 9. 14; 4 Esr. 9, 38; 1 Reg. 4, 13; Job 2, 12; ጸራኅኩ፡ጽራኅ፡መሪረ፡ወብከየ፡ Hen. 65, 5; de *implorantibus*: Ps. 31, 3; Job 35, 12; Kuf. 23; እጸርኅ፡ወእኦውዑ፡ Thren. 3, 8; c. ኀበ፡ pers.: ይጸርኁ፡ኀቤየ፡ Jer. 11, 11; ጽራኅ፡ኀቤየ፡ 40, 3; Tob. 6, 18; Judith 4, 15. 7, 19; ሰበ፡ አኀለቀት፡ጸሪኃ፡ኀበ፡እግዚ" 10, 1; Joel 1, 14; Ps. 4, 4.

54, 18; ይጸርኅ፡ዲቤከ፡ኀበ፡እግዚ"፡ Deut. 15, 9; c. Acc. ቃለ፡ Ps. 3, 4. 31, 3. 141, 1; Hen. 9, 2; de *acclamantibus, inclamantibus*, c. ለ፡ pers.: Jud. 9, 54; 1 Reg. 17, 8. 20, 37. 38; c. እምድኅረ፡ pers.: Jud. 18, 22; 1 Reg. 24, 9; c. Acc. pers.: ጸርኀ፡ኪያከ፡ Enc. Nah. 13; de cornu, tuba *clangente*: ጊዜ፡ ይጸርኅ፡ቀርን፡ወይትነሥኡ፡ምውታን፡ Genz. f. 120.

ጽራኅ፡ subst., plerumque m., Pl. ጽራኃት፡, *clamor, vociferatio*: Gen. 18, 20; Ex. 11, 6; 1 Reg. 4, 14; Ps. 5, 1. 17, 8; Jon. 2, 3; Koh. 9, 17; Esth. 1 apcr. (βοή); ጽራኀ፡ወብካይ፡ወላሕ፡ዐቢይ፡ Esth. 4, 3; Hen. 65, 5; Asc. Jes. 11, 14; c. Gen. obj.: Hen. 89, 39; ጽራኃት፡ Hen. 9, 2.

ጽርኅ፡ *coenaculum* vid. sub ጽርሕ፡

ጽርንዐት፡ subst. [צָרַעַת *lepra*] *porrigo, impetigo* pruriens: ዘጽርንዐት፡በ፡ላዕሌሁ፡ λειχήν Lev. 21, 20. 22, 22. [Ludolfi Gregorius „intelligebat *foetorem* quorumdam hominum, *hircum* dictum"].

ጽራሕ፡ subst. incertae significationis; non occurrit nisi in locutione ሐመረ፡ጽራሕ፡ *ceratium, siliqua* vel *faba Graeca*, vid. sub ሐመር፡ c. 76. Dubium, utrum ጽራሕ፡ nomen arboris sit, an nominis proprii ጽርእ፡ i. e. *Graecia* forma alia (sicut Lud. conjecit), quamquam equidem hanc formam nusquam reperi.

ጸራዊት፡ subst. Pl. (sine dubio a Sing. ጽርዊ፡), ut videtur *lumbi* vel *inguina*, μηροί, ሥብሕ፡ዘውስተ፡ጸራዊት፡ (v. ጽርዓት፡) Lev. 3, 4. 10. 15. 4, 9. 7, 4. — *Voc. Ae.*: ጸራዊት፡ዘ፡ታልማ፡

ጸርዐ፡, አጽርዐ፡ *intermittere, cessare* vid. sub ዐርዐ፡

ጸርየ፡ I, 1 [صَرَى طَرَى *fluxit, manavit*; inde propagatur significatio *liquandi* et *purgandi*: צָרַף; صِرْفٌ *merum, purum*; amh. ጥሬ፡ *merus*] 1) *liquando purgari*: ከመ፡ወርቅ፡ዘይጸሪ፡እምጸሐቱ፡ Herm. p. 22; ይጸርዩ፡በቱ፡ ib. 2) *liquidum* i. e. *purum esse*: እምከመ፡ጸርየት፡ኀሊና፡ Fal. f. 76 (vid. sub ሰፈፈ፡).

አጽረየ፡ II, 1 1) *liquare, de-, eliquare, liquando purgare*, metalla: Ps. 11, 7; Mal. 3, 3; አጽርዩ፡ለብሩር፡ዘኢኮነ፡ ፍቱነ፡ Prov. 25, 4; Enc. Teq. 5; trsl.: ከመ፡ያርስንዎሙ፡ወያጽርይዎሙ፡ Dan. 11, 35; አጽረይኩክሙ፡እምኀጢአትክሙ፡ Hez. 36, 33. 37, 23; Lit. 171, 3. a) *defaecare*, M. F., crebro. b) *abluere*: si quis in balneo est ወኢያጸሪ፡ርስሐቶ፡ F. N. 11. 2) liquidum i. e. *sincerum reddere*: ለእመ፡አጽረየ፡ንስሓሁ፡በጽኑዕ፡ውዕየት፡ Kedr f. 75.

ጽሩይ፡ part., f. ጽሪት፡, 1) *liquatus, liquando purgatus, probus*: ብሩር፡ጽሩይ፡ Job 22, 25; ፍትዋ፡እመ፡ጽሩይ፡ውእቱ፡ Zach. 11, 13; Ps. 11, 7; ወርቅ፡ጽሩይ፡ Job 28, 19; Dan. 2, 32; Prov. 8, 10; 1 Par. 28, 18; Apoc. 3, 18; Jsp. p. 378. 2) *defaecatus, limpidus, merus*: ጽሩይ፡ማይ፡ Hez. 34, 18 vrs. nov.; ወይን፡ጽሩይ፡ Clem. f. 21; ማይ፡ et ትምህርት፡ጽሩይ፡ Enc. Sen. 25. 3) *liquidus* i. e. a) *probus, sincerus*: በኀሊና፡ጽሪት፡ F. M. 16, 1; በጽሩይ፡ኀሊና፡ Clem. f. 231; Org. 1; ልብ፡ጽሩይ፡ Enc. Nah. 13. b) *purus*: ጽሩይ፡እምነውር፡ F. N. 10; ንጹሕ፡ወጽሩይ፡እምኵሉ፡ ነውራት፡ F. M. 21, 3; de quavis re, ut de velis Chr. Ta. 34 (vid. መዝርዕ፡ c. 1047).

ጽርየት፡ subst. *limpitudo, puritas, sinceritas, probitas*: in coelis est ፍሥሓ፡ዘኢይረከቦ፡ሐዘን፡ወአልቦ፡ተሐምን፡ውስተ፡ጽርየታ፡ Chr. Ta. 23; በእንተ፡ጽርየተ፡ንጽሕ፡ Sap. 7, 24; ጽርየተ፡ኀሊናሁ፡ F. M. 6, 4; Jsp. p. 284; ከመ፡ ይኩን፡አምልክቶሙ፡በንጽሕ፡ወበጽርየት፡ተግሒሦሙ፡እምአምልክ፡በዐድ፡ p. 293.

መጽርይ፡ subst. *crocus*, Cant. 4, 14; ነስነስኩ፡ምስካብየ፡መጽርየ፡ወቤትየኒ፡በቀናንሞስ፡ Prov. 7, 17; Did. 2; ይለብስ፡ዘሕብረ፡መጽርይ፡ Herm. p. 56. — *Voc. Ae.*: መጽርይ፡ዘ፡ቀጋ፡; *aliud* vid. sub ረዳ፡ (Lud. asserit, vocabulum etiam መጸርይ፡ et ምጽርይ፡ scribi, quod equidem nusquam inveni).

ጽቍንቋን፡ vid. sub ጽቍጽቋን፡

ጸቀወ፡ I, 1 [صَقَبَ *percussit*; صُقْبٌ سُقْبٌ *palus* tentorii] *pangendo* vel *tundendo infigere* clavum, ἐνέκρουσε Jud. 4, 21. — *Voc. Ae.*: ጸቀወ፡ደመቀ፡ብ፡ጫፈለቀ፡

ጸቃውዕ፡ subst. Pl. (a Sing. ጸቂዐት፡ ut videtur), *mel purum, mel favorum liquidum*, [an a صقع eodem modo derivatum, quo صَرَبٌ *mel album* a ضرب?] κηρίον, κηρία (vid. etiam ዘትር፡): ጸቃውዐ፡መዓር፡ Prov. 16, 24. 27, 7; Kuf. 42; Luc. 24, 42 Platt; Org. 2; ጸቃውዕ፡ Luc. 24, 42 rom.; Cant. 4, 11; Prov. 24, 13; እግዚ"፡ገብረ፡ጸቃውዐ፡እምቈጽል፡ወጽጌያት፡ጥዑማን፡ Clem. f. 171; ጸቃውዕ፡ዘእምነ፡ዕንቍራ፡ትትቀጻሕ፡ Org. 5; trsl.: ኢያማዕርር፡ጉርዔየ፡ጸቃውዐ፡ዘማ፡ኀስርት፡ Enc. Teq. 29. — *Voc. Ae.*: ጸቃውዕ፡አያያት፡ዘ፡ወለላ፡

ጽቍጽቋን፡ (etiam ጽቍንቋን፡) subst. *lacertae* species, *crocodilus terrestris*: Lev. 11, 29. [Nomen sine dubio convenit cum σκίγγος, σκίγκος *scincus*]. — Sec. Lud. amharice vocatur እንቃቀላ፡; at *Voc. Ae.*: ጽቍንቋን፡ v. ጽቍንቍን፡ዘ፡ፈልፈል፡

ጸበል፡ subst. (m.) [perperam a Lud. ad זֶבֶל *fimus* (de quo vid. ዝብል፡) refertur, neque magis טִפּוּל טְפַל طُفَال huc pertinere videtur] *pulvis*, κονιορτός, χοῦς, Deut. 9, 21; Ps. 17, 46. 34, 6; Job 21, 18; Jes. 3, 24. 5, 24. 41, 15; Ep. Jer. 16; Dan. 2, 35; 4 Reg. 9, 17; ጸበለ፡ምድር፡ Jes. 48, 19; Hen. 41, 3; "ለ፡ሰረገላ፡ Jes. 17, 13; "ለ፡እገሪክሙ፡ Matth. 10, 14; Nah. 1, 3; Jes. 49, 23; ይደፍኑኪ፡ጸበል፡እምብዝኆ፡አፍራሲሁ፡ Hez. 26, 10; ጸበል፡ዘእምአረፍት፡ Jes. 29, 5; ጸበለ፡ቤት፡ Ep. Jer. 12; "ለ፡ሐሠር፡ Jes. 17, 13; "ለ፡አፈው፡ Cant. 3, 6; "ለ፡ሐመድሙ፡ 4 Esr. 13, 16; ተናገፊ፡ጸበለኪ፡ Jes. 52, 2. — *Voc. Ae.*: ጸበል፡ዘ፡ትብያ፡

ጽቡል፡ part. *pulvere sparsus, pulverulentus*: ትሬእየነ፡ጽቡላነ፡እምቀትል፡ ὁρᾷς ἡμᾶς ἐν πολέμῳ κεκονιαμένους, Cyr. ho. f. 110.

ተጸብለየ፡ III, 1 quadrl. (denom.) *pulvere conspergi* vel *contaminari*: ሰላም፡እብል፡ኀሊናኪ፡ጽሩየ፤ዘኢረስሐ፡ምንትኒ፡ወኢተጸብለየ፡ Enc. Mag. 6.

I. ጸብሐ፡ I, 1 [صبح cum derivatis] Subj. ይጽባሕ፡, *lucescere, dilucescere, illucescere*, plerumque impers.: ይጸብሕ፡ Job 7, 4; Gen. 1, 5; ሶበ፡ጸብሐ፡ Ruth 3, 13; Gen. 29, 25; Jsp. p. 370; Marc. 15, 1; እስከ፡ጸብሐ፡ 1 Reg. 3, 15; 2 Esr. 17, 3 var.; እምከመ፡ጸብሐ፡ Job 24, 17; Matth. 16, 3; እስከ፡ይጸብሕ፡ Ruth 3, 13. 14; Jes. 38, 13; 1 Reg. 15, 22; ዘእንበለ፡ይጽባሕ፡ Jes. 17, 14; ጸቢሖ፡ (cum illucesceret sc. dies) Ex. 16, 12; Esth. 2, 14; Rel. Bar.; Matth. 27, 1; Marc. 13, 35; Luc. 4, 42; እንተ፡ጸቢሖ፡ Act. 12, 6 Platt; passim addito ብሔር፡ (q. v.), ut: እስከ፡ጸብሐ፡ብሔር፡ 1 Reg. 25, 36; vel nomine diei: ለጸቢሖ፡እሑድ፡ Matth. 28, 1; ለጸቢሖ፡ዐርብ፡ (feria sexta), Lud. e Lit. Mss. a) cum pron. suff.: *alicui*, ሶበ፡ጸብሐክሙ፡ 1 Reg. 29, 10; 2 Reg. 2, 32. b) እንተ፡ጸብሐት፡ α) quaequae (dies) illucescit i. e. *singuli dies* vel *quovis die, quotidie, singulis diebus*: Gen. 39, 10; 4 Reg. 25, 30; 2 Esr. 18, 18; Prov. 8, 21 var.; 8, 30; Dan. ap. 13, 6; Jer. 52, 34; ኵሎ፡አሚረ፡እንተ፡ጸብሐት፡ክዕበ፡ለለ፡ዕለት፡ Sir. 45, 14; እንተ፡ጸብሐት፡ኢትወልጥ፡ዐርከ፡ Sir. 7, 18; Kuf. 32. 37; Act. 16, 5; Jsp. p. 355. β) eadem (die) quae illuxit i. e. *eodem ipso die*, αὐθήμερον Deut. 14, 15; Prov. 12, 16.

አጽብሐ፡ II, 1 *illuminavit*, Lud. sine auct.

ተጸብሐ፡ III, 1 et ተጻብሐ፡ III, 3 *mane salutare* alqm vel se invicem: እመ፡ረከብከ፡ሰብአ፡ኢትጸብሖ፡ (v. ኢታጸብሖ፡ II, 2?) ወእመበ፡ዘተጸብሐከ፡ (v. ተጸብሐከ፡) ኢታውሥኦ፡ 4 Reg. 4, 29 (in vers. nov.: በሐ፡ብሂል፡). — *Voc. Ae.*: ኢትጸባሕ፡ዘ፡ኢታውሥእ፡

ጽባሕ፡ subst., m. et f., Pl. ጽባሓት፡ 1) *tempus matutinum, prima lux, mane*: በጊዜ፡ጽባሕ፡ ἐν φυλακῇ τῇ ἑωθινῇ 1 Reg. 11, 11; ሶበ፡ጎሐ፡ጽባሕ፡ τὸ πρωῒ διέφαυσε Gen. 44, 3; 1 Reg. 25, 34; 2 Reg. 17, 22; Judith 14, 2. 11; ጎሐ፡ጽባሕ፡ ἀνέβη ὁ ὄρθρος Gen. 32, 27; Jos. 6, 15; ተሠርዐ፡ጎሐ፡ጽባሕ፡ φέγγος πρωϊνόν Job 38, 12. a) in specie: α) ኮከበ፡ጽባሕ፡ *lucifer, phosphorus*, Job 38, 12 al., vid. sub ኮከብ፡ c. 865. β) አፈ፡ጽባሕ፡ *primum diluculum* vid. sub አፍ፡ c. 809. γ) በጽባሕ፡ *mane* Job 1, 5; Jes. 5, 11. 50, 4; Jer. 20, 16; Ps. 5, 3. 4. 72, 14. 91, 2. 100, 10; 1 Reg. 3, 15; Joh. 8, 2; Act. 5, 21; Marc. 1, 35 al. δ) ለለ፡ጽባሑ፡ *quovis mane, singulis matutinis* (quovis die): Jes. 28, 19; Thren. 3, 23; (Prov. 8, 21); III Sal. Mar. 1; Gad. T. H. b) *ortus* sideris Hen. 18, 15. c) *dies* (ubi dies numerantur): ፵ጽባሐ፡ τεσσαράκοντα ἡμέρας Gen. 50, 3; Num. 13, 25; ለለ፡ጽባሑ፡ *singulis diebus* Prov. 8, 21. d) *dies crastinus*: ዘትወልድ፡ጽባሕ፡ ἡ ἐπιοῦσα Prov. 27, 1; ጸመ፡ልደት፡ወተፍጻሜቱ፡ዘጽባሒሁ፡ዕለተ፡በዓለ፡ልደት፡ (finitus eo die quem sequitur dies natalicius) Abush. 38. (aliàs ጌሰም፡). 2) *oriens; plaga sive pars orientalis*: ብሔረ፡ጽባሕ፡ Job 1, 3; ምድረ፡ጽባሕ፡ Kuf. 8; ደብረ፡ጽባሕ፡ Kuf. 4; ነፋስ፡ጽባሕ፡ νότου *eurus* Hez. 27, 26; ἀνατολαί Am. 8, 12; Hez. 11, 1. 40, 6 seq.; 43, 1 seq.; Ex. 37, 11; Jos. 7, 2; Kuf. 8; እምጽባሕ፡ Jes. 41, 2; ἔξοδοι Ps. 74, 6; ἀπηλιώτης Hez. 20, 47. 21, 4; ነገሥት፡ጽባሕ፡ Jer. 32, 12; Jud. 8, 10; መንገለ፡ጽባሒሁ፡ Lev. 1, 16; Jos. 12, 1; በጽባሒሁ፡ Kuf. 7. 8; መንገለ፡ጽባሐ፡ደቡብ፡ Kuf. p. 38; etiam in Acc. loci: ደብረ፡ዘይት፡ዘቅድመ፡ኢየሩሳሌም፡ጽባሒሃ፡ Zach. 14, 4; Pl. ጽባሓቲሁ፡ regiones ad orientem ejus sitae Kuf. 8.

ጽባሓዊ፡ vel "ሓይ፡ adj. rel. 1) *matutinus*: ኮከብ፡ብርሃን፡ጽባሓዊ፡ Apoc. 22, 16; Org. 2. 2) *orientalis, ad orientem situs*: Num. 35, 5; Jud. 8, 11; 3 Reg. 7, 25; 2 Esr. 13, 26; Hez. 40, 44 vrs. nov.; 47, 1. 8; Apoc. 21, 13; ነፋስ፡ጽባሓዊ፡ *eurus* Hen. 77, 1; ነፋስ፡ጽባሓይ፡ Hen. 76, 5; Sir. 43, 16 (ubi Gr. νότος) et 20 (ubi Gr. ἄνεμος βορέης habet).

II. ጸብሐ፡ I, 2 et 1 *tributum, vectigal, stipendium pendere* vel *pensitare, stipendiarium esse* alicui: ኵሉ፡ቈሌ፡ዘሶርያ፡ወፊንቂ፡ወጸብሑ፡ሎሙ፡ 1 Esr. 2, 23; ለዘሂ፡ጸባሕተ፡ጸብሑ፡ Rom. 13, 7; ከመ፡ይጸብሑ፡ለያዕቆብ፡ (v. ይጽብሑ፡) et እንዘ፡ይጸብሑ፡ለያዕቆብ፡ Kuf. p. 137; oramus pro iis እለ፡ፍሬ፡ይጼብሑ፡ለቅዱሳት፡አብያተ፡ክር"ት፡ Lud. e Ssal. Req.

አጽብሐ፡ II, 1 i. q. I, 2, ut: ለእመ፡አጽባሕክሙ፡ሊተ፡ጸባሕተ፡ Macc. f. 7.

አጸብሐ፡ II, 2 *vectigal, tributum, stipendium imponere* alicui, c. Acc. pers. et rei 1 Reg. 8, 15. 16.

ጸባሕት፡ subst., m. et f., Pl. ጸባሕት፡ (Sx. Sen. 4, si quidem lectio sana est) et ጸብሓት፡ (Jes. 57, 8 var.), [de etymo nihil certi habemus] *tributum, stipendium, vectigal, portorium*, φόροι 3 Reg. 10, 15; 2 Esr. 4, 13. 20. 6, 8; ጸባሕተ፡ኢትነሥኡ፡ 7, 24; ለጸባሕት፡ዘናገብእ፡ለንጉሥ፡ 2 Esr. 15, 4; ኢያገብኡ፡ጸባሕተ፡ 1 Esr. 2, 18; 2 Par. 36, 3; Deut. 20, 11; የኀድጉ፡ሎሙ፡ጸባሕቶሙ፡ 1 Esr. 4, 50; አገበሮሙ፡ጸባሕተ፡ 4 Reg. 23, 32; የሀቡ፡ጸባሕተ፡ለፈርዖን፡ 23, 35; Rom. 13, 6. 7; Clem. f. 190; Rel. Bar.; Jsp. p. 311 seq.; ሠርዐ፡ጸባሕተ፡ላዕሌሆሙ፡ Kuf. 34; ጸባሕት፡ዐቢይ፡ Prov. 28, 16; ξένια 2 Reg. 8, 2; ጸባሕት፡ዲናር፡ κῆνσος Matth. 22, 17; እለ፡ጸባሕት፡ i. q. እለ፡ጸባሕተ፡ይነሥኡ፡ Matth. 17, 24. 25; de tributo (τέλος) quod Deo datur: Num. 31, 28. 37 seq.; trsl.: እስመ፡ጾም፡ጸባሕት፡ሥጋ፡ውእቱ፡ወጸሎትኒ፡ጸባሕት፡ነፍስ፡በከመ፡ምጽዋት፡ጸባሕት፡ንዋይ፡ Abush. 38; F. N. 15; *donum in memoriam sui datum, ut videtur*, Jes. 57, 8 var. (vid. sub ጽብአት፡). — *Voc. Ae.*: ጸባሕት፡ዘ፡የወር፡ (v. የውር፡).

መጸብሕ፡ part. (II, 2) *exactor tributorum; telonarius, publicanus, portitor*, Matth. 9, 10. 11; 19 Platt; Marc. 2, 15. 16; Luc. 3, 12. 5, 29. 30.

መጸብሓዊ፡ part. c. term. adj., id.: Matth. 5, 46. 10, 3. 18, 17. 21, 31; Luc. 5, 27. 15, 1 Platt; 18, 10. 19, 2.

መጸብሒ፡ 1) part. (I, 2) c. term. adj. *tributarius, vectigalis*: ከንዎሙ፡መጸብሐ፡ Jos. 19, 48; Jud. 1, 29 seq.; ረሰዮሙ፡መጸብሐ፡ 3 Reg. 10, 22; Jud. 1, 28. 2) part. (II, 2) c. term. adj.: *telonarius, publicanus*, Luc. 15, 1 rom.; Matth. 11, 19 rom.

ምጽባሕ፡, etiam መጽባሕ፡ in N. T. rom., subst. locus ubi vectigalia exiguntur et penduntur, *telonium*: Matth. 9, 9; Marc. 2, 14; Luc. 5, 27; እንዘ፡ይነብር፡ውስተ፡ምጽባሕ፡ Sx. Ter 25.

ጸብሐ፡ *tingere* vid. sub ጸብኀ፡

ጸበረ፡ etiam ፀበረ፡ I, 1 [صبر et צבר potestatem *ligandi* et *congerendi* habent; nescio an inde derivari possit *comprimere* et *subigere* massam, sicut in ܚܒܨ جبل, talm. גבל] *subigere*

lutum: አልቦ፡ዘይጸብር፡ጽቡረ፡ዘኢያእመረ፡አባስ፤ ወዙሉ፡ዘሶቤሃ፡ይትገበር፡ኢይትገበር፡ዘእንበለ፡ያእምር፡አባስ፡ Reg. Pach. (Quae regula mira videtur; sine dubia eadem est, quae in Bibl. Patr. Max., Lugd. t. IV p. 89 n. 77 legitur, „lotum in domo nemo faciat absque praeposito, et omne quod novum est illius sententia disponatur". Num interpretum quidem *lutum* pro *lotum*, an ⲉⲓⲟⲙⲉ pro ⲉⲓⲱⲟⲧⲉ legit?). — *Rad. Abb.*: ጸበረ፡ዘ፡ጭቃ፡አደረገ ።

ጸብረ፡ I, 1 *limosa facta est* terra, Lud. sine auct.

አጽበረ፡ II, 1 premere i. e. *depsere*, *subigere* lutum: አጽበረ፡ (v. pro ሎሰ፡) ጽቡረ፡ልምሉመ፡ ἁπαλὴν γῆν ϑλίβων Sap. 15, 7; ዕርጊ፡ውስተ፡ጽቡር፡ወአጽብሪ፡በሐሠር፡ συμπατήϑητι ἐν ἀχύροις Nah. 3, 14.

ጸብር፡ subst. a) *lutum*, *coenum*, βόρβορος 2 Petr. 2, 22; Chr. Ta. 12 (vid. sub አንገርገረ፡). b) *argilla*: ጸብረ፡ግንፋል፡ Lud. e Libr. Myst.

ጽቡር፡ (vel ፅቡር፡) 1) subst. a) *lutum*, *argilla*: πηλός figuli: Jer. 18, 6; Jes. 29, 16; ከመ፡ጽቡረ፡ለበሓዊ፡ዘይከይድ፡ጽቡሮ፡ 41, 25. 45, 9. 64, 8; Job 10, 9. 38, 14; Sir. 36, 13. 38, 30; Rom. 9, 21; ዝንቱሰ፡ውስጡ፡ጽቡር፡ Dan. ap. 13, 7; Sap. 15, 7; ንዋየ፡ጽቡር፡ *vas fictile* vel *figlinum* Enc. Jac. 30; ad formandos lateres: Nah. 3, 14; Ex. 1, 14; ad exstruenda aedificia: Gen. 11, 3; Kuf. 10. b) *lutum*, *coenum*: Job 4, 19. 27, 16. 30, 19; ጽቡረ፡ጽንጉን፡ Jes. 14, 23; 2 Reg. 22, 43 var.; βόρβορος Jer. 45, 6. — *Voc. Ae.*: ጽቡር፡ዘ፡ጭቃ፡ 2) *e luto formatus*, *fictilis*: ጽቡራኒ፡ለእዴከ፡ኪኑ፡ (nos e luto formati, manus tuae artificium) Enc. Ter 29.

አጽባሪ፡ n. ag. *figulus*, Sap. 15, 7 var.

ጸበርት፡ subst., sing. et coll., Pl. ጸበራት፡ [صُنْبُور] *ramus* vel *frondes palmae*, *palma*, *spathalium*, *spathula*, ጸበርተ፡ተመርት፡ βαΐα Joh. 12, 13; ጸበርተ፡ዘበቀልት፡ κάλλυνϑρα φοινίκων Lev. 23, 40; ልበ፡ጸበርት፡ (לולבי התמר) Kuf. 16; ጸበርት፡ φοίνικες Apoc. 7, 9; Hez. 40, 16. 21. 26. 41, 18; አክሊላት፡ከመ፡ዘእምጸበርት፡ተገብረ፡ Herm. p. 63; አባ፡ዳንኤል፡ዑጹፍ፡በልብሰ፡ጸበርት፡ Enc. Tachs. 7; ϑύρσοι Judith 15, 12; ጸበራት፡ Hez. 40, 16; ጸበራተ፡ተመርት፡ στελέχη φοινίκων Ex. 15, 27; Salomo pingi curavit በቀላተ፡ወጸበራተ፡ Org. 4. — Schol. Voc. Ae. vid. sub በቀልት፡

ጸብረቀ፡ inus. quadrl., formatum e በረቀ፡ (gramm. § 73).

አንጸብረቀ፡ V 1) *fulgere*, *micare*, *scintillare*, *coruscare*: ሰይፍ፡ውስተ፡እዴሁ፡ያንጸበርቅ፡ከመ፡መብረቅ፡ Jsp. p. 280; ወለእመኒ፡አንጸብረቀ፡ወልታ፡ንጉሥ፡ κἂν ἀστράψῃ μόνον ἡ ἀσπίς Cyr. ad Th. f. 6; Macc. f. 20; Lit. 172, 1; ሶበ፡አንጸብረቀ፡(በሕርይ፡)ከመ፡ፀሓይ፡ Jsp. p. 370; Org. 1; de auro, Org. 4; አልባሲሁ፡ያንጸበርቅ፡ከመ፡መብረቅ፡ Jsp. p. 294; ብርሃን፡ዘያንጸበርቅ፡ዋክሁ፡ Fal. f. 68; reginae ዘበላዕሌሆን፡ያንጸበርቅ፡ብውድ፡ሥኑ፡ላሕይ፡ Cyr. ad Reg. f. 25. 2) *nitere*, *pellucidum esse*: ስኂን፡ዘያንጸበርቅ፡ λίβανος διαφανής Ex. 30, 34.

ንጽብሩቅ፡ part. *coruscus*, *fulgens*: indumentum lucis ንጽብሩቀ፡ሥን፡ Lud. e Mss. Colb.

ነጸብራቅ፡ subst. *coruscamen*, *fulgor*, *nitor*: ያስተርኢ፡ብርሃኑ፡ወነጸብራቁ፡ወጸዳሉ፡ Chr. ho. 33; ኢርኢኩ፡ነጸብራቀ፡ሐሤት፡ውስተ፡ገጽከ፡ Fal. f. 81.

I. ጸበ፡ (vel ፀበ፡) et ጸበበ፡ I, 1 [ضَبَّ *arctius adhaesit*; ab omni *parte comprehendit* rem; (ضبن ضبأ IV); ضَقَّ et ضَاقَ; amh. ጸበበ፡ et ጠበበ፡] Subj. ይጽብብ፡, 1) *angustum* vel *nimis angustum esse* vel *fieri* alicui (c. pron. suff.), *coangustare* alqm: ለይጽብቦ፡ fiat ei angustum, Org. 3; ዝንቱ፡ማኅደርነ፡ይጸብበነ፡ στενὸς ἀφ' ἡμῶν 4 Reg. 6, 1; στενοχωρεῖ σε Jos. 17, 15; ይጸብበነ፡ብሔር፡ στενός μοι Jes. 49, 20; ትጸብቢዮሙ፡ለእለ፡ይነብሩ፡ውስቴትኪ፡ 49, 19; ጸበኪ፡ (v. ጸበበኪ፡) ንለም፡ I Sal. Mar. 17; ዘሰማይ፡ኢያገመሮ፡ኢጸበበ፡ማኅፀነ፡ድንግል፡ γαστὴρ τῆς παρϑένου οὐκ ἐστενοχώρησε ho. Procli in Cyr. f. 120. 2) *in angustias compellere*, *premere*: ሶበ፡ጸበበቶ፡ግብር፡ Sx. Masc. 3.

አጽበበ፡ II, 1 *angustare*, *arctare*, *coarctare* a) *comprimere* labia: አጽብበ፡ከናፍር፡ (opp. አብቀዎ፡ከናፍር፡) M. M. f. 109. b) *angustum facere* pectus suum i. e. *contrahere* animum: ዘይትአነተል፡በመከራሁ፡ወያጸብብ፡እንግድአሁ፡ወኢይትዔገሥ፡ወይመይጥ፡ዘበኖ፡ Chr. ho. 5. c) *arcte habere* alqm, c. ላዕለ፡ pers. α) *in custodia angustiore habere*: ያንብሮ፡ውስተ፡መርሕብ፡ወኢያጽብብ፡ላዕሌሁ፡ Act. 24, 23 Platt. β) in victu, i. e. *coërcere*, ለእመ፡ፈቀድከ፡ንጽሐ፡ (sc. animi) አሕጽጽ፡እምነ፡ሲሲት፡ወአጽብብ፡ላዕሌከ፡እምሰቲየ፡ማይ፡ Phlx. 43. γ) *cogere*, *vim adhibere* (Zwang anthun): አጽብብ፡ላዕለ፡ኀሊናከ፡ Phlx. 78. δ) *opprimere*: አጽበቡ፡ላዕሌሆሙ፡በዐመፃ፡ Phlx. 84.

ጽቡብ፡ part. *angustatus*, *angustiis pressus*: ተዘከር፡እግዚኦ፡እግዚኦ፡ጥዉቃነ፡ወጽቡባነ፡ Genz. f. 138.

ጸቢብ፡ adj., f. ጸባብ፡ *angustus*, *arctus*: መካነ፡ጸቢብ፡ Num. 22, 26; እስመ፡ጸባብ፡ፍናዊሁ፡ Judith 4, 7; 4 Esr. 5, 3. 4; ዐዘቅት፡ጸባብ፡ Prov. 23, 27; ማዕምቅ፡ጸቢብ፡ Hen. 88, 1; ባሕር፡ጸባብ፡ Zach. 10, 11; አንቀጽ፡ጸባብ፡ Matth. 7, 13. 14; Clem. f. 167; trsl.: angustus animo, ingenio, Fal. f. 56; Chr. Ta. 19 (vid. sub እንግድአ፡ c. 1203); ብእሲ፡ኑፉቀ፡ኅሊና፡መምህረ፡ዕልወት፡ጸቢበ፡እንግድአ፡ሙሱነ፡ሃይማኖት፡ M. M. f. 108.

ጽብት፡ n. act. *angustia*, *angustiae*: ጽበተ፡ብሔር፡ Gad. Kar.; ጽበተ፡ከርሥ፡ Lit. 172, 1; angustiae, quibus quis premitur: ጉየ፡ኀበ፡አባ፡አሙን፡እምጽበተ፡ነፍሱ፡ Phlx. 104.

መጽብብ፡ subst. (m.) *angustum*, *angustiae* locorum vel viarum, 1 Reg. 23, 14. 19. 24, 1; ከመ፡አባግዕ፡ውስተ፡መጽብብ፡ Mich. 2, 12; መጽብበ፡በእኩ፡ Job 30, 28; 4 Esr. 5, 3. 11. 18. 19. 6, 70. 13, 44.

ምጽብብ፡ subst. *locus angustus* 1 Reg. 23, 14 var.

II. ጸበበ፡ i. q. ጸበ፡ q. v.

ጸብ፡ i. q. ጸውብ፡ q. v.

ጸበተ፡ (vel ፀበተ፡) I, 1 [vic. ጸበየ፡; etymon repetendum est a *fluendo* (ጸበ፡ صَبَّ, صَابَ صَبَّ), sicut etymon verbi שָׂחָה סוּחַ et طَفَا צוּף] Subj. ይጽብት፡ *natare*, *nare*: de inanimatis, ut arca Noae Gad. Ad. f. 160; M. M. f. 124; cadavere: ሥጋሁ፡ይጸብት፡ላዕለ፡ማይ፡ (*supernatare*) Sx. Jac. 6; de animalibus: እለ፡ይትሐወሱ፡ወይጸብቱ፡ውስተ፡ማያት፡ Sap. 19, 18; ዓሣት፡ዘይጸብት፡ M. M. f. 242; de hominibus: እለ፡ያአምሩ፡ጸቢተ፡ Act. 27, 43; F. N. 47; ከነ፡ጽኑዐ፡በተጽእኖ፡አፍራስ፡ወጸቢተ፡ማይ፡ Sx. Haml. 15; ጽብቱ፡ምስሌሁ፡ Jsp. p. 323. a) *ultro citroque natare*: ወዐልኩ፡

እጸብት፡ውስተ፡ቀላይ፡ 2 Cor. 11, 25. b) *enatare:* ከመ፡ኢይጽብቱ፡ Act. 27, 42. 43 Platt; ከመ፡ኢያምሥጥ፡ጸቢቶ፡ Act. 27, 42 rom. c) *transnatare, tranare:* ጸበተ፡ተጽኢኖ፡ፈረሰ፡ወቦደወ፡ Jsp. p. 283; c. Acc. aquae: Stephanus ባሕረ፡መጻሕፍት፡እመ፡ጸበተ፡ልሳኑ፤ ተቃውሞቶ፡መዋግድ፡ስእኑ፡ Enc. Teq. 17; abyssus ዘኢይጸብትዎ፡ዓሣት፡ Lit. Epiph. d) *subnatare, urinari, urinando assequi:* ይጸብት፡በኀቡእ፡ Lit. Joh.; ኢበጸቢተ፡ኅሊና፡ (non profunde cogitando) Lit. Orth.; c. Acc.: ይፈቅድ፡ኅሊናየ፡ይጽብት፡ዕመቀ፡እብሕርቲሁ፡ Lit. 172, 1. — *Voc. Ae.:* ጸበተ፡ዘ፡ዋኘ፡ (vid. etiam scholion ad ቀዘፈ፡ et cfr. שׁוט targumicum).

ጸበተ፡ I, 2 *natare vel supernare facere:* ወረውዋ፡ (feminam) ውስተ፡ማዕምቀ፡ማይ፡ዘበቱ፡አራዊት፡ወጸርዋ፡አራዊት፡ወጸበትዋ፡መልዕልተ፡ማይ፡ወአውዕእዋ፡ Sx. Genb. 11.

አጽበተ፡ II, 1 1) *nare facere:* አጽበቶ፡ለሐመርን፡ውስተ፡ቀላየ፡ሃይማኖት፡ M. M. f. 21. 2) *in profundum demittere,* Lud. e Mss. Colb.

ጸብን፡ *illucescere* vid. sub I ጸብሐ፡

ጸብን፡ *vectigal pendere* vid. sub II ጸብሐ፡

ጸብን፡ I, 1 [vic. צָבַע, አጽብዐት፡, صبغ טבע ጠምዐ፡] Subj. ይጽብን፡, 1) *intingere, immergere, tingere,* c. Acc. rei et በ፡ vel ውስተ፡ fluidi: Ruth 2, 14; Joh. 13, 26; ከመ፡ይጽብን፡ (Judas) ኅብስተ፡ምስለ፡ኢየሱስ፡ Cod. Mus. Brit. XVIII n. 9; Matth. 26, 23; Marc. 14, 20; tingere alqd alqa re, c. Acc. et እምነ፡ part., Ex. 12, 22. 2) ut videtur: *embamma vel jusculum* (ጸብን፡) *parare* (an I, 2?): ኮነ፡ይትኄበር፡ኵሎ፡ግብረ፡ቤት፡እስከ፡ቀዲሐ፡ማይ፡ወኰስትሮ፡ኵስሕ፡ወእንድዶ፡እሳት፡ወጸቢን፡ጸብን፡ወኀቢዘ፡ኅብስት፡ Sx. Teq. 9.

ጸብን፡ subst. (m.) *embamma, jus, jusculum, ferculum* in culina coctum: ጸብን፡ብርስን፡ (aliâs ተብሲል፡) Kuf. 37; parate ተብሲለ፡ወጸብን፡ Gad. T. H.; ኢይብላዕ፡ጸብን፡አላ፡ኅብስተ፡ይቡሰ፡ወጼወ፡ Kedr f. 65; ኢበልዐት፡ምንተኒ፡ጸብን፡ዘአብሰልዎ፡በእሳት፡ Sx. Teq. 1; ኢያበስሉ፡ጸብን፡ Lud. Comm. Hist. p. 239 n. 7. a) ቤት፡ጸብን፡ *culina,* Lud. auct. Greg. b) በዓለ፡ጸብን፡ *magister rei culinariae,* in monasterio Sx. Jac. 12. — *Voc. Ae.:* ጸብን፡ዘ፡ወጽሕ።

መጽብን፡ subst. (m.), Pl. መጻብን፡ et መጻብንት፡ *tryblium, scutella, patella, lanx:* τρυβλίον Matth. 26, 23; Marc. 14, 20; Num. 7, ፲፱ seq.; ኢያጥረየ፡ምንተኒ፡ዘእንበለ፡(፩ዕጽፍ፡ወ)ሠቅ፡ወመጻብን፡ወምሥሐግ፡ Sx. Nah. 5; መጻብን፡ Ex. 38, 12. 25, 19 in C (pro መአንፍት፡); መጻብንት፡ Num. 4, 7; ኢትኅሥሥ፡አጽሕልተ፡ወኢትልሐስ፡መጻብንተ፡ Sir. 34, 14.

ጽብአት፡, ጸብአት፡ et ፀብዓት፡ subst., ut videtur Pl., incertae significationis; legitur Jes. 57, 8 pro μνημόσυνα *memorialia, monumenta:* ሠራዕኪ፡ድኅረ፡ማዕጾ፡ጽብአትኪ፡ (v. ጸብአተኪ፡, ፀብዓትኪ፡, ጸብሐትኪ፡, ጸባሕተኪ፡, ማእደኪ፡). [ܨܘ̈ܝܐ ܨܘܝܐ צִיּוּן?].

I. ጸብአ፡ (etiam ፀብአ፡) I, 1 [צָבָא] Subj. ይጽብእ፡ *bellare, ad bellum ire, bellum gerere, bellum inferre, bello aggredi vel oppugnare:* 1 Reg. 23, 8; Ex. 14, 14; 2 Esr. 14, 20; Judith 2, 16 var.; Jes. 31, 4; 2 Cor. 10, 3; c. Acc. pers. vel terrae, urbis: Kuf. 46; Jos. 23, 3; 1 Reg. 8, 20. 27, 8; ወዕሉ፡ሕዝብከ፡ለጸቢአ፡ተዓይነ፡ፀሮሙ፡ 2 Par. 6, 34; Judith 1, 5; 1 Esr. 1, 25; ከመ፡ይጽብኡ፡ሕዝበ፡ጻድቃን፡ Esth. 1 apcr.; Ps. 26, 5. 34, 1. 128, 1; Job 11, 19; Sir. 46, 3. 6; ሀገር፡እንተ፡ጸብአ፡ዳዊት፡ Jes. 29, 1. 7. 41, 12; Jer. 1, 19. 6, 23; ይጸብእ፡ኢየሩሳሌም፡ 41, 7; ይሑር፡ይጽብእ፡ለካልእ፡ et ይክል፡ጸቢኦቶ፡ Luc. 14, 31; Apoc. 2, 16. 12, 7; c. ለ፡ pers. (*pro* alqo) Ex. 14, 14; Sir. 46, 3; trsl.: እምኢጸብአኒ፡ግርማሁ፡ Job 9, 34; ትጽብአሙ፡እኪት፡ 5, 5; ፍትወት፡እንተ፡ትጸብእ፡ለነፍስ፡ 1 Petr. 2, 11 Platt; እለ፡ይጸብእዎ፡ሰይጣን፡በነገረ፡ዘፈን፡ወተውኔት፡ Clem. f. 232.

ተጸብአ፡ III, 1 *bello impugnari et debellari:* ተግሣጽ፡ (παιδεία) ይሬስዮ፡ለመስተጋድል፡ይጽናዕ፡ወኢይትመዋእ፡በውስተ፡ገድል፡ወይጸባእ፡በውስተ፡ጸብእ፡ τὸν ἀθλητὴν ἰσχυρὸν ἐργάζεται καὶ ἀκαταγώνιστον ... καὶ ἄμαχον Chr. ho. 30.

ተጻብአ፡ III, 3 *bellum gerere, bellum facere* sibi invicem vel alicui, *impugnare,* abs.: ከመ፡ይትቃተሉ፡ወከመ፡ይጻብኡ፡ Judith 2, 16; sibi invicem Jac. 4, 2; አጽብኢሆሙ፡ዘይጻብኡ፡በበይናቲሆሙ፡ 4 Esr. 13, 38; c. ምስለ፡ pers.: Apoc. 17, 14; Rom. 7, 23; c. Acc. pers.: Apoc. 12, 7; እጻብእ፡ኅሊናትየ፡ Phlx. 203.

ጽቡእ፡ part. *bello distractus* vel *occupatus,* qui in expeditione versatur, Lit. 175, 2.

ጸብእ፡ subst., m. et f., Pl. አጽባእ፡ et አጽባእት፡, nec non ጸብአት፡, Pl. Pl. አጽባአት፡, *bellum:* ኮነ፡ጸብእ፡ 2 Reg. 21, 20; እመ፡ጸብአ፡መኴማስ፡ 1 Reg. 13, 22; በእንተ፡ዘቲ፡ጸብእ፡ Jes. 27, 4; በጽሑነ፡ጸብእ፡ Ex. 1, 20; በጸብእ፡ Ps. 17, 43; በውስተ፡ጸብእ፡ Ps. 23, 8; Hebr. 11, 34; ዘይገብር፡ጸብአ፡በሰንበት፡ Kuf. 50; ኢትግበሩ፡ጸብአ፡ምስሌሁ፡ Kuf. 37; Deut. 20, 12. 20; ንዋየ፡ጸብእ፡ F. M. 17, 6; 2 Cor. 10, 4; ዐበይተ፡ጸብአተ፡ገበርከ፡ 1 Par. 22, 8; አጽባእ፡ 3 Reg. 5, 3; አጽባእት፡ብዙኀ፡ Chr. Ta. 27; Judith 5, 18; የኀድጉ፡አጽባኢሆሙ፡ (Laur.: አጽባቲሆሙ፡) 4 Esr. 13, 38; በእንተ፡አጽባእት፡ v. አጽባአት፡ Jer. 35, 8; Marc. 13, 7. a) *expeditio bellica:* አተዉ፡እምጸብእ፡ Num. 31, 14. 21; ሐሩ፡ጸብአ፡ Num. 31, 42; Judith 1, 11; ወጽአ፡ጸብአ፡ Deut. 20, 1; 1 Reg. 28, 1; Jud. 3, 10; መድምም፡እንተ፡በኵሉ፡ጸብእከ፡ ἐν στρατεύμασι πολέμου Judith 11, 8. b) *militia:* ተምህረ፡ጸብእ፡ Kuf. 19; Ps. 17, 37. c) trsl. (pro armis et militibus): Ex. 15, 3; Jes. 42, 13. d) ብእሴ፡ጸብእ፡ *miles* Enc. Genb. 8. e) *pugna:* Jsp. p. 356 (vid. sub ውግረት፡).

ጸባኢ፡ n. ag., Pl. ጸባእያን፡, *bellator, bellicosus:* ቃልከ፡መዋኢ፡ጸባኢ፡መስተቃትል፡ Sap. 18, 15; ሰብእ፡ጸባእያን፡ Jer. 45, 4; Lud. e Vit. Joh. Camae; *oppugnator:* ሀዋክያነ፡ሀድአት፡ወጸባኢያን፡አዕርከት፡ Lud. e Mss. Colb.

ጸባኢት፡ subst., f. et m., 1) *exercitus, copiae armatorum, turma militum:* ከመ፡ይትቃተሉ፡ምስለ፡ጸባኢት፡ጽንዕት፡ (v. ጽኑዕ፡) Judith 5, 23; ጠፍኡ፡እምጸባኢት፡እግዚ"፡ 16, 12; ትዕይንተ፡ጸባኢት፡ Jes. 22, 6; 1 Reg. 17, 10; Ps. 26, 6; ሮዱኒ፡ጸባኢት፡ኃያል፡ πόλεμος Job 22, 10; እንተ፡ዘትቀጠቅጥ፡ጸባኢተ፡ Judith 9, 7; Ps. 75, 3; μονόζωνοι 4 Reg. 24, 2. 2) *bellum,* πόλεμος, non tantum, ubi *exercitus bellum gerentes* facile substituere licet, ut: ድምፀ፡ጸባኢት፡ Ex. 32, 17; Matth. 24, 6; Marc. 13, 7; ኢበጸባኢት፡ Hos. 1, 7; እመ፡መጽአሙ፡ጸባኢት፡ Ep. Jer. 48, sed etiam aliâs, ut: እለ፡በጽሑ፡እምጸባኢት፡ 2 Par. 28, 12; ወነሥአ፡ (pro እን

ሥአ፡) ጸብኢተ፡ ἐγεῖραι πόλεμον 1 Esr. 1, 23. — *Voc. Ae.*: ጸብኢት፡ዘ፡አርበኞች ።

ተጻባኢ፡ n. ag. (III, 3) *qui bellum infert, oppugnator:* 1 Reg. 28, 16 var.; አንትሙ፡አስራኤ፡ተጻባእያን፡ Chr. Ta. 27.

መጽብእት፡ subst. *exercitus, agmen copiarum:* እመ፡ሰማዕከ፡ቃለ፡ድምፀ፡ሀከከሙ፡እምፍጽመ፡መጽብእቶሙ፡ (ubi LXX habent ἄκρων τῶν ἀπίων) 1 Par. 14, 15.

ምጽባእ፡ subst. *castra, arx:* haec est Aelia (አይልያ፡ i. e. Hierosolyma) ዘይሰመይ፡ምጽባአ፡ዳዊት፡ Abush. 47.

ጸባኦት፡ n. prgr. sc. Σαβαώϑ (צְבָאוֹת), Deus *exercituum:* እግዚአብሔር፡ጸባኦት፡ Jes. 1, 24. 2, 11. 5, 7. 9. 6, 3. 5; Jos. 6, 17; 1 Reg. 15, 2; Rom. 9, 29; Jac. 5, 4 al.; etiam nomine Dei non praemisso: ሥጋዌሁ፡ለጸባኦት፡ Org. 4. — *Voc. Ae.*: ጸባኦት፡ዘ፡አሸናፊ ።

II. **ጸብአ፡** I, 1 [dubium videtur, an e I ጸብአ፡ propagatum primitus *bello vastari* significaverit] *vastum esse* vel *fieri:* እሬስዮ፡በዳ፡ለደብረ፡ሴይር፡ወይማስን፡ወይጸብእ፡ Hez. 35, 7.

ጽቡእ፡ part. *vastus, desolatus:* ትከውን፡ጽቡአ፡ (var. pro በዳ፡) Hez. 35, 4; ጽቡእ፡ብሔሩ፡ Herm. p. 20; ጽብእት፡ Jer. 40, 10 var.

III. **ጸብአ፡** I, 1 ut videtur *cessare, intermitti:* ከመ፡ነብር፡ዘኮሎ፡ጊዜ፡የሐትትዎ፡ኢይጸብእ፡ቍስል፡ለሥጋሁ፡ Sir. 23, 10.

አጽብአ፡ II, 1 *cessare facere, intermittere*, vel simile quid: ዘያፈቅር፡ወልዶ፡ኢያጸብእ፡ (v. ኢያዐርዕ፡) ተግሣጸ፡ ἐνδελεχήσει Sir. 30, 1.

አጽባዕት፡ subst., f. et m., Pl. **አጻብዕ፡** [אֶצְבַּע, إِصْبَعٌ, ܨܒܥܐ; de etymo vid. Ges. thes. p. 1148] *digitus*, a) manus, Ex. 8, 15. 29, 12. 20; Lev. 4, 6. 8, 23. 14, 16; 2 Par. 10, 10; ወፅአት፡አጽባዕተ፡እደ፡ሰብእ፡ Dan. 5, 5; Matth. 23, 4; Luc. 11, 20; አጻብዕ፡ Kuf. 23; 2 Reg. 21, 10; 1 Par. 20, 6; Ps. 143, 1; Prov. 7, 3; Jes. 17, 8. 59, 3; Marc. 7, 33. b) pedis: Ex. 29, 20; Lev. 8, 23; 2 Reg. 21, 20; 1 Par. 20, 6; Dan. 2, 41. 42; ሰላም፡ለአጻብዕኪ፡አቅርንተ፡አእጋር፡ክልኤቲ፡ I Sal. Mar. 33. c) quatenus usurpatur pro mensura: 3 Reg. 7, 3; Jer. 52, 21 vrs. nov. d) *annulus*, Ex. 25, 15. 26. 27 in FH (aliâs ሕለቃተ፡አጻብዕ፡ Ex. 27, 4), in caeteris ዕበን፡ vel አዕበን፡ — *Voc. Ae.*: አጻብዕ፡ዘ፡ጣቶች ።

አጽባዕት፡ i. q. **አጽዕብት፡** vid. sub ጽዕብ፡

ጸበየ፡ I, 1 [vic. ጸበተ፡ q. v.] 1) *fluere, effluere:* እስከ፡ተበጽለ፡ሥጋሁ፡እመለያልዩሁ፡ወአንጉዑ፡ይጸቢ፡እምአዕፅምቲሁ፡ Sx. Mag. 17 (si quidem lectio sana est, mendis enim scatet hic locus). 2) *natare, innare:* ውእቱ፡መስቀር፡ይጸቢ፡ዲበ፡ማይ፡ Hen. 89, 6.

ጸታ፡ *ordo, series* vid. sub ጸወተ፡

ጼተሎ፡ subst. *potus* quidam *inebrians*, (ut *zythum, sicera* al.) [vid. quae de سطل observavit de Sacy in chrest. ar. ed. II t. I p. 282]: አውጻሕከ፡ሎቱ፡ወይነ፡ወጼተሎ፡ οἶνον καὶ μέϑυσμα Mich. 2, 11; ኢያውጽሑ፡ለእግዚ"፡ወይነ፡ወጼተሎ፡ወኢያሠነዩ፡ሎቱ፡ Hos. 8, 4 (absque auctoritate Graeci). — Lud. exhibet ጼተሌ፡ e schedis Th. Petraei. — *Voc. Ae.*: ጼተሎ፡ዘ፡ወይን፡ውጋጥቅ፡ (v. ውንገጥቅ፡).

ጸተመ፡ (ዐተመ፡) I, dubium num 1 an 2, [ܨܛܡ collisit rem duram cum altera dura, coll. قصم] *contundere, conterere*, idola Kuf. 31; ጸተሞ፡ያዕቆብ፡(ለጣዖተ፡ራሔል፡) M. M. f. 193. — Sec. Lud.: *crura et brachia* alicui *fregit*. — *Voc. Ae.*: ጸተመ፡ዘ፡ሰበረ፡

ጽቱም፡ part. *contusus*, Lev. 22, 24 ἐκτεϑλιμμένος sc. testiculis sec. Hebr.; sec. Lud.: cui membra fracta sunt.

ጽትመት፡ n. act. *contusio*, sec. Lud. *fractio crurum*, sine auct.

ጸተም፡ vel **ጸታም፡** subst. ut videtur *cutis* olivarum *fusca* [an primitus *fraces* olivarum contusarum?]: የኀድግኑ፡ዘይት፡ጸተሞ፡ v. ጸታሞ፡ Jer. 13, 23 vrs. ant. (haec verba interpres primus substituit Graecis: εἰ ἀλλάξεται Αἰϑίοψ τὸ δέρμα αὐτοῦ;).

ጻኅብ፡ *vas figlinum, urceus* vid. sub ጻሕብ፡

ጽኅደ፡ *laevem, mollem esse* vid. sub ጽሕደ፡

ጽኅድ፡ et **ጽኁድ፡** subst. [ܨܥܕܐ] *juniperus excelsa* (amh. ፅድ፡ vid. Harris I p. 246; II Anh. p. 26), *cedrus*, Chr. Ax. f. 93; Sx. Genb. 19; ፍሬ፡ጽኅድ፡ M. F.; κέδρος ጽኅድ፡ et ጽኍድ፡ (i. e. ጽኁድ፡) Jes. 9, 10; ዕፀ፡ጽኁድ፡ ξύλον κέδρινον Lev. 14, 4. 6. 7. 49 seq.

ጸንሐ፡ I, 1 [quod equidem non cum Ludolfo ad ثنى i. e. صنع (ጸንዐ፡) *artificiose conficere*, sed ad צָנַח צָנַע retulerim (at ثنق vid. sub ጠንቀቀ፡); a *subsidendo* enim et *se demittendo* facile derivatur *insidiari* et *exspectare*] Subj. ይጽናሕ፡, 1) *insidere* viam, *insidiari*, c. Acc. viae: ጽንሕ፡ (sic) ፍኖተ፡ወቀትል፡ነፍሰ፡ሰብእ፡ Clem. f. 226; ጸኒሐ፡ፍኖተ፡ f. 211; ἐνεδρεύειν Prov. 7, 12; Ps. 9, 30—32; Act. 23, 21; c. Acc. pers.: በገዳም፡ጸንሑኒ፡ Thren. 4, 19; Num. 35, 20; እለ፡ይጸንሑኒ፡ ἐγκάϑετοι Job 19, 12. a) *observare, speculari*, c. Acc.: ዐይነ፡ዘማዊ፡ይጸንሕ፡ጽልመተ፡ Job 24, 15; ይጸንሕዋ፡ይርከብዋ፡ παρετηροῦσαν Dan. ap. 1, 12; ὑποβλέπεσϑαι 1 Reg. 18, 9. b) *occasionem captare:* ይጸንሕ፡ ἐτήρει καιρόν Judith 12, 16. 2) *exspectare, manere*, Job 2, 9; Thren. 3, 21. 24; ጸንሐ፡ሀየ፡እስከ፡የኀልፍ፡ኤርምያስ፡ Rel. Bar.; Ex. 19, 11; Hen. 3; ጽናሕ፡ንስቲተ፡ Hen. 52, 5. 108, 2. 3; Hebr. 10, 13; ይጸንሑ፡ኀቤየ፡ Matth. 15, 32; c. Acc. pers.: ጸናሕ ኩክሙ፡ Job 32, 16; Ruth 1, 13; እጸንሖ፡ለእግዚ"፡ Jes. 8, 17; Ps. 39, 1; ጽንሐኒ፡ Tob. 5, 7; ጽንሕዎሙ፡ምስለ፡ተዓ ይኒከ፡ Judith 7, 12; Act. 20, 5; vel rei: ጽንሕዋ፡ለምሕረቱ፡ Sir. 2, 7; ጽናሕ፡ፍሬሃ፡ቡሩከ፡ 6, 19; ጸናሕነ፡ፍትሐ፡ Jes. 59, 11; ጽንሐ፡ Hab. 2, 3; Rom. 8, 19; seq. Subj. verbi: ጸን ሖሙ፡ኤልዩስ፡ያውሥእዎ፡ለኢዮብ፡ Job 32, 4; ጸናሕክዎ፡ይፍረይ፡ Jes. 5, 2. 4. 7; (Dan. ap. 1, 12); c. ለ፡ rei: ለምን ት፡ (v. ምንተ፡) ይጸንሕ፡ኃጥእ፡ Job 27, 8; (Prov. 19, 29); c. እምነ፡ *ab* alqo: እምትጽናሕ፡አንተ፡እምእደ፡ሆሙ፡ለደቂቅከ፡ (v. ውስተ፡እደ፡ሆሙ፡, v. እደ፡ሆሙ፡) ἐμβλέπειν Sir. 30, 30. a) de rebus, quae alqm manent, exspectant, ei *imminent, instant, parata sunt:* እሉ፡ክልኤቱ፡ይጸንሑኪ፡ Jes. 51, 19; Job 15, 23. 21, 30. 1 Thess. 3, 3; Act. 20, 23; c. ለ፡ pers.:

ይጸንሑ፡ መቅሠፍት፡ ለእኩያን፡ ἑτοιμάζονται Prov. 19, 29. b) *vacare* alicui, *curandi* et *protegendi* causa (abwarten): ትጸንሖ፡ ከመ፡ እሙ፡ ὑπαντήσεται αὐτῷ Sir. 15, 2; ጽንሕኒ፡ ውስተ፡ ሠናይ፡ ወሰውርኒ፡ እሞት፡ III Sal. Mar. 16. c) *manere* i. e. *durare*, Ps. 71, 5; c. pron. suff.: *alicui*, መንግሥትከ፡ ይጸንሐከ፡ μένει σοι Dan. 4, 23.

አጽንሐ፡ II, 1 1) *insidias struere, in insidiis locare, insidiatorem constituere*, c. Acc. insidiantis, Luc. 20, 20; c. Acc. ejus, cui insidiae parantur Ps. 72, 18. 2) *exspectare facere* i. e. a) *exspectationem* alcjs *morari* (einen warten lassen), *differre*: Jos. 18, 3; Lev. 13, 4. 5. 11 seq.; 14, 38. b) *exspectationem* vel *spem facere, promittere*, c. dupl. Acc.: Christus ሰማዕተ፡ ባልሐ፤ ዐስበሙ፡ አጽንሐ፡ Mavâs. n. 9.; omissis Acc.: ዘይብዕል፡ ወያጸንሕ፡ ለተስፉ፡ Prov. 13, 12. 3) facere ut alqd maneat alqm vel ei immineat, i. e. *parare* vel *paratum habere* alci alqd: ይቤሎሙ፡ ያጽንሑ፡ ሎቱ፡ ሐመረ፡ Marc. 3, 9; c. Acc. pers. i. e. *alicui*, seq. Subj. verbi: አጽንሕዎ፡ ያርስሕዎ፡ ἡτοίμαστο Job 12, 5; ἕτοιμος Ps. 37, 18.

ተጻንሐ፡ III, 3 1) *sese invicem exspectare*: ተጻንሑ፡ ቢጸክሙ፡ 1 Cor. 11, 33. 2) *exspectantem sedere*, Sap. 6, 15 var.

ጽኑሕ፡ part. 1) *insidians*: ዐንበሳ፡ ዘጽኑሕ፡ ለመሢጥ፡ ἕτοιμος Ps. 16, 12. 2) *manens, exspectans*: ጽኑሓን፡ Act. 20, 5 rom.; ጽኑሕ፡ መልአከ፡ እግዚ"፡ በሰይፍ፡ ይሠጽርከ፡ (v. ይሥጽርከ፡) μένει πρίσαι σε Dan. ap. 1, 59. 3) *paratus* a) *imminens, instans*, c. ለ፡ pers.: ጽኑሕ፡ ሎቱ፡ ኀሳር፡ ዕጹብ፡ ἡτοίμασται Job 18, 12; 4 Esr. 6, 16. 59. 66. 7, 19. 13, 23; Rom. 3, 8; 1 Tim. 5, 12. b) *reservatus, repositus*, c. ለ፡ pers.: ἀποκείμενος Gen. 49, 10; 2 Tim. 4, 8; Hebr. 9, 27; προκείμενος Hebr. 6, 18. 12, 1; Enc. Mag. 14.

ጸንሐት፡ subst. *res exspectata*; deinde mulier *reservata* i. e. *sponsa*: ድንግል፡ እንተ፡ ኢጸንሐተ፡ ብእሲ፡ ἣ μὴ ἐκδεδομένη ἀνδρί Lev. 21, 3 (si quidem lectio proba est).

ጸናሒ፡ n. ag., Pl. ጸናሕያን፡ 1) *insessor* viae, *insidiator*: ጸናሔ፡ ፍኖት፡ Clem. f. 239; ጸናሕያነ፡ ፍኖት፡ f. 248; Jsp. 354; Jes. 59, 11 var. 2) *exspectans, manens*: Abrahamus Isaacus Jacobus ጸናሕያነ፡ ተስፋ፡ ክቡር፡ Enc. Jac. 28; de Deo patiente: እግዚ"፡ ጸናሒ፡ ወመስተዐግሥ፡ Tab. Tab. 50.

አጽናሒ፡ n. ag. (II, 1) *dilator, retardator*: Deus አጽናሔ፡ ፍዳ፡ Tab. Tab. 89.

መጽንሕ፡ subst. incertae significationis: አውገዘ፡ ከመ፡ ኢየሀቡ፡ ግብረ፡ ወመጽንሐ፡ በኀይል፡ እንበለ፡ ፈቃዶሙ፡ ሰብ፡ የአቱ፡ ንጉሥ፡ (*munus paratum?*) Chr. Ax. f. 95.

ጽንሓሕ፡ subst., Acc. et st. c. ጽንሓሐ፡, raro ጽንሕሐ፡, Pl. ጽንሓሓት፡, *holocaustum, sacrificium igne comburendum, sacrificium in genere, suffimentum*: አዕረገ፡ ጽንሓሐ፡ ዲበ፡ ምሥዋዕ፡ Kuf. 6; ገብረ፡ ጽንሓሐ፡ Kuf. 7 seq.; ὁλοκαύτωμα Ps. 50, 17; 2 Par. 7, 7. 29, 7; ጽንሓሐ፡ መሥዋዕት፡ 3 Reg. 18, 33; ጽንሓሓት፡ 2 Par. 24, 14; ጽንሓሒሁ፡ ἡ πιότης αὐτοῦ 3 Reg. 13, 3; ጽንሓሓቲሆሙ፡ σπονδὰς αὐτῶν 1 Par. 29, 21; ጽንሓሐ፡ ሰላም፡ Kuf. 21; δῶρον Matth. 23, 18; efferendo mortuo ተዐጥነ፡ ጽንሓሐ፡ ወተዐውደ፡ ወተጸርኀ፡ . . . Genz. f. 14; አዐርገ፡ ጽንሕሐ፡ ለእግዚ"፡ M. M. f. 308; Enc. Mij. 17. [An inserta nasali formatum e صحى (coll. כָּלִיל)? *Suffiendi* enim significatus, quem Vocabularia Aeth. statuunt, neque primarius videtur neque e זנח زنح سنح derivandus].

ጽንሓሒ፡ subst., id.: ὁλοκαύτωμα, እስመ፡ ገብረ፡ ጽንሓሒ፡ 2 Par. 7, 7 var. 8, 12. 9, 4; የዐጥኑ፡ ጽንሓሔ፡ 13, 11. 29, 27.

አጸንሐሐ፡ quadrl. II *sacrificare, igne comburere* sacrificium: ኢኀበ፡ ያጸንሕሑ፡ (v. ያጸነሕሑ፡, v. ያጽንሐንሑ፡) ዕጣነ፡ οὐδὲ θυμίαμα Dan. apcr. 3, 14 (Or. Az. 14; in Lud. editione: 38); አጸንሐሐ፡ ጽንሓሐ፡ Enc. Mij. 17; ለአጸንሕሖ፡ ቍርባን፡ M. M. f. 291; መሥዋዕት፡ Org. — *Rad. Abb.*: አጸንሕሐ፡ ዘ፡ አሸተተ።

አጽናሕንሐ፡ quinquel. II, Imprf. ያጽንሐንሑ፡, id., Dan. apcr. 3, 14 var. — *Rad. Abb.*: አጽንሐንሐ፡ ዘ፡ ወዘወዘ፡ (quod dubito).

ተጸንሐሐ፡ quadrl. III, 1 *pro holocausto offerri, immolari*, Lud. ex Org.

አጸንሓሒ፡ n. ag. *sacrificator*, qui holocaustum offert, Lud. ex Org. Oxon.; *immolator*, Lud. e Cant. Mich. 2.

ጽንሑይ፡ vid. sub ጽሙሑይ፡

ጸንሰ፡ *concipere* in utero vid. sub ፀንሰ፡

ጸነሰ፡ inus., quae potestatem *humilitatis* habuisse et radicibus ጸነነ፡ et ደነነ፡ (vid. etiam ጸንሐ፡) vicina esse videtur.

ተጸነሰ፡ III, 2, raro ተጸንሰ፡ III, 1 *ad egestatem, inopiam, miseriam redigi, difficultatibus premi, in egestate esse, inopia laborare, egere, indigere*: ለእመ፡ ተጸነሰ፡ ἐν καιρῷ θλίψεως Sir. 22, 23; እምይእዜሰ፡ ኢይጼንስ፡ እንከ፡ κακωθήσομαι 11, 24; እንዘ፡ ይጼንስ፡ ἐλάττωσις 20, 11; እምከመ፡ ተጸነሰ፡ (v. ተጸንሰ፡) ἀπὸ ἐνδείας 20, 11; እምከመ፡ ተጸነሰ፡ (v. ተጸንሰ፡) ካልእከ፡ ταπεινωθῇ Lev. 25, 39; ἐνδεὴς γίγνεται Deut. 15, 7; ἐνδεηθήσεται Prov. 28, 27; ይጼንሱ፡ πτωχοὶ ἔσονται Jes. 24, 6; ይኄይስ፡ ትጸነስ፡ βίος πτωχοῦ Sir. 29, 22; እመ፡ ይጼንስ፡ (opp. እመ፡ ይጼለው፡) Sir. 10, 31; ὑστερεῖσαι Sir. 11, 11; Hebr. 11, 37; 2 Cor. 11, 8; Hen. 99, 5; c. c. እምነ፡ rei: Ps. 33, 11; c. Acc. rei: ወኢንጼንስ፡ እክለ፡ Jer. 49, 14; ይጼንሱ፡ እክለ፡ ወማየ፡ Hez. 4, 17; Ps. 36, 26; Tit. 3, 13; Luc. 22, 35; ተጸንሶት፡ *indigentia* Lud. e Mss. Colb.

አስተጸነሰ፡ IV, 2 (etiam አስተጻነሰ፡ IV, 3) *ad inopiam redigere, egestate affligere, privare*: ኢያስተጼንስ፡ እግዚ"፡ ነፍሰ፡ ጻድቅተ፡ λιμοκτονήσει Prov. 10, 3; Kuf. p. 47; ኢያስተጼንሶሙ፡ (er läßt sie nicht Mangel leiden) Macc. f. 21; c. እምነ፡ rei: Ps. 83, 13; ኢያስተጻንሶሙ፡ (Deus) እምበረከቱ፡ ወይሁቦሙ፡ ዐስበ፡ ስብሐቶሙ፡ Macc. f. 9 (si quidem lectio sana est).

ጽኑስ፡ part. *inops, egenus, indigens, carens, miser, impotens*: ἐνδεής Prov. 3, 27. 13, 25; Sir. 29, 9; Act. 4, 34; Luc. 14, 21; χρείαν ἔχων 1 Joh. 3, 17; πτωχός Ps. 81, 4; Prov. 14, 21; ገፍዕዎሙ፡ ለጽኑሳን፡ γυμνούς Job 24, 10; አሕመምዎን፡ ለጽኑሳት፡ ἐκπεπτωκότα 24, 9; re, qua quis caret, adjuncta per st. c., ut: ጽንስተ፡ ኅብስት፡ ἐνδεὴς ψωμοῦ Prov. 9, 13, vel per እምነ፡, ut: ጽኑሳን፡ እምኵሉ፡ ሠናያት፡ Job 30, 4; ጽኑሳን፡ ἀδύνατοι Job 24, 22; ἀνδρόγυνοι Prov. 18, 8. 19, 15.

ጽናሴ፡ subst. *indigentia, egestas*, Phlx. 236.

ተጽናስ፡ subst., m. et f., *inopia, egestas, penuria, angustia rei familiaris, mendicitas, miseria, necessitas:* **ብዙኅ፡ተጽናስ፡** πολλὴ ἀπορία Prov. 28, 27; πενία 24, 49; ἔνδεια Sir. 18, 25; Prov. 6, 11; **በተጽናሶሙ፡** Jes. 25, 4; Hez. 12, 19; πτωχεία Ps. 30, 13. 106, 41; Job 30, 27; Thren. 3, 1. 19; ὑστέρημα Ps. 33, 10; Marc. 12, 44; **ተጽናስ፡ወዐቢይ፡ንዴት፡** ἐλάττωσις Tob. 4, 13; **እመ፡ተጽናሱ፡** (opp. **እመ፡ተድላሁ፡**) ἐν καιρῷ χρείας αὐτοῦ Sir. 29, 2; στενοχωρία 10, 26; **ተጽናስከ፡ይሰድዶሙ፡ለአዕርክቲከ፡** ἐν κακοῖς 12, 9; ταπείνωσις 2, 4; πειρασμός 6, 7; θλῖψις 6, 10; **ዘይፈቅዱ፡ለተጽናሶሙ፡** τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος Jac. 2, 16; ὀνειδισμός 2 Esr. 11, 3.

ጸንቀቀ፡ vel **ጸንቄቄ፡** quadrl. I [ضَمَّخَ? e stirpe radicum sub **ጠምዐ፡** allatarum?] *intingendo inquinare, polluere:* **ጸንቄቁ፡** v. **ጸንቀቁ፡ልብሶ፡በደም፡** Kuf. p. 123 (μολύνειν Gen. 37, 31).

ጽንቁቅ፡ part. *inquinatus, pollutus:* **እመ፡ጽንቅቅተ፡በደምኪ፡ሐዮኪ፡** πεφυρμένη ἐν τῷ αἵματί σου Hez. 16, 22; M. M. f. 89.

ጸናታም፡ (**ጼናታም፡** in N. T. rom.) subst. πήγανον, *ruta* [سَذَابٌ et سَدَابٌ; amh. **ጤናዳም፡** sec. Isenb.] Luc. 11, 42.

ጸነ፡ et **ጸነነ፡** I, 1 [vic. צנע צנה nec non **ደነነ፡**] Subj. **ይጽንን፡** (sine dubio etiam **ይጽነን፡**) *vergere, devergere, se inclinare, labare:* **ዐምድኪ፡ጸነነ፡** ἔκλινεν Jes. 33, 23; 24, 20 var.; **ሰማይ፡ከመ፡ጢስ፡ጸነት፡** (var. pro **ጸንዐት፡**) Jes. 51, 6; **ለእመ፡ጸነ፡አረፍት፡መንገለ፡ፍኖት፡** F. N. 37; **ይጸንን፡እምሥራቀ፡ፀሓይ፡** Hen. 73, 8. 74, 6; **ኀይለ፡ሃይማኖት፡ዘኢይጸንን፡ወኢይትመየጥ፡** Kid. f. 9; **ኀሊና፡ንጹሐ፡ዘኢይጸንን፡ጸግወነ፡** f. 10; Lit. 167, 3; **ሶበ፡ርእየ፡ከመ፡ጸነ፡ልቡ፡** Sx. Masc. 3; **ኢትጽንኑ፡መንገለ፡ፍኖተ፡ሕገጋት፡እፍአዊት፡** F. M. 18, 1; *se acclinare* ad alqd: **ኢጸነ፡ለኪዳኑ፡** (ad promissiones ejus) Sx. Sen. 9. — *Voc. Ae.*: **ጸነ፡ዘ፡ዘነበለ፡**

አጽነነ፡ II, 1 1) trans.: a) *inclinare* deorsum, *demittere:* **አጽነነ፡ርእሶ፡** Joh. 19, 30; Did 29; **መኑ፡አጽነና፡ለሰማይ፡ዲበ፡ምድር፡** Job 38, 37; 4 Esr. 1, 19; Ps. 17, 11. 143, 6; **አጽንን፡ቀሡተኪ፡** Gen. 24, 14; **ቦቱ፡ዕፅ፡ውስተ፡ገነት፡እለ፡ያጸንና፡ርእሶን፡** (sc. ad fructus praebendos) **ለነፍሰተ፡ጸድቃን፡** Clem. f. 256; **መዋግድ፡አጽነኑ፡አርእስቲሆሙ፡ወሰገዱ፡** f. 24; **አጽኒና፡ሰማያተ፡ወረደ፡ቃል፡እምድንግል፡ተወልደ፡** Mavâs. n. 26; **አጽነነ፡ርእሶ፡ኀበ፡እግዚ**" Clem. f. 217; **አጽንን፡እዝነከ፡** Hen. 85, 2. b) *declinare, deflectere* ad latus: **ለእመ፡ታጸንነከ፡ፍትወት፡ወታርሕቀከ፡እምጽድቅ፡** Fal. f. 40; **ሕልያን፡ያዔውር፡አዕይንተ፡ወያጸንን፡ነገረ፡ርትዕ፡** Did. 4; **እምፍቅረ፡ክርስቶስ፡ኢክህለ፡መኑሂ፡ያጽንኖ፡** Enc. Haml. 22. c) *labefactare:* **አጽነነ፡ልበ፡** (ejus) Sx. Masc. 3. 2) inclinationem facere i. e. intrs. a) *vergere, devergere*, Hen. 76, 5. 7. b) *inclinari, labascere:* **ታጽንን፡ምድር፡** Jes. 24, 20; **አጽነነት፡** (**ታቦት፡**) 1 Par. 13, 9; **ፈታሕት፡ዘኢያጽንኑ፡በጊዜ፡ፍትሕ፡ወኢይነሥኡ፡ገጸ፡** F. N. 43, 1. c) *pronum esse:* Chr. Ta. 12 (vid. sub **አንገርገረ፡**). d) *se demittere:* Christus **አጽነነ፡እንዘ፡ኢይዘሮ፡እምድማሬሁ፡** (quamvis non dissociaretur a conjunctione Patris) Lit. Chrys. e) *declinare* a via, Lud. Comm. hist. p. 238 n. 5.

ጽኑን፡ part. *inclinatus, labans*, (*ruinam minitans*): **አረፍት፡ጽንንት፡** Ps. 61, 3.

ጽንት፡ n. act. *inclinatio, nutatio, declinatio:* **እመ፡ከነ፡ጽንቱ፡** (**ለአረፍት፡**) **መንገለ፡ሐጹር፡** F. N. 37; **ንዕቀብ፡ሃይማኖተ፡ርትዕተ፡እንበለ፡ጽንት፡** H. A.; Phlx. 55 (vid. sub **ምግት፡**); **ቃሉ፡**(**ለእግዚ**") **አማናዊት፡ዘኢይበውእ፡ዕቅፍት፡ወኢይትልዋ፡ጽንት፡** F. M. 2, 5; Lud. e Mss. Colb.

ጽናኔ፡ subst., id.: navis tendit **በርትዕ፡ዘእንበለ፡ጽናኔ፡** Chr. Ta. 34; Epil. N. T. rom.; F. N. 41, 4.

ጸንጸነ፡ vid. infra.

ጸንዐ፡ I, 1 [vis radicis prima in *duritie* et *firmitate* est, (cfr. etiam צִנְמָא et ܨܢܰܥ et أَصْنَتَ); significatus *solertiae* et *strenuitatis* (صَنَعَ ,ܨܢܰܥ ,صنع صَنَّان) derivatus est] Subj. **ይጽናዕ፡** *firmum esse* vel *fieri*, 1) *durum esse* a) *obdurescere, obfirmari:* **ትጸንዕ፡እምነ፡ኰኵሕ፡** Hez. 3, 9; **ጸንዐ፡ልቡ፡** Ex. 7, 13; Kuf. 48; **እምከመ፡ጸንዐ፡ኢይዕሉከ፡** σκληρυνθεὶς Sir. 30, 12; Hebr. 3, 13. b) *severum esse:* **በመዋዕለ፡አጽዋም፡በዘይጸንዕ፡ቀኖናሁ፡እምዘገብረ፡ኀጢአተ፡በካልእት፡መዋዕላት፡** F. M. 1, 4. c) *arduum, difficilem esse*, et comparative *difficiliorem esse* alicui, c. pron. suff.: **ኢትኅሥሥ፡ዘይጸንዐከ፡** χαλεπώτερα σου Sir. 3, 21; Hen. 84, 3. 2) *firmari, confirmari:* **ከመ፡በመልሕቅ፡ይጸንዕ፡ሐመር፡** Enc. Mag. 26; **ጸንዐት፡መንግሥቱ፡** 3 Reg. 2, 35; Hen. 69, 19; ἐστερεώθη (*condensari?*) Jes. 51, 6. a) *stabilem esse, durare, perstare, manere*, μένειν Sap. 11, 26. 16, 5. 22; 4 Esr. 12, 18; 1 Reg. 26, 19; **ኢትጸንዕ፡ዘቲ፡ምክሮሙ፡** Jes. 7, 7; Hen. 41, 6. 58, 6. b) *ratum esse, valere:* **ኢይጸንዕ፡ቃሉ፡** (sc. testamenti) F. N. 41, 4; Hen. 69, 29. c) *certum esse, constare:* **ለእመ፡ጸንዐት፡ዘቲ፡ወተግህደት፡** F. M. 2, 11; **ናሁ፡ጸንዐ፡በኀበ፡ማእምራን፡ከመ፡ቍርባን፡በጸሎተ፡ከህን፡ይከውን፡ሥጋሁ፡ለኢየሱስ፡** F. M. 26, 7. d) *definitum, decretum esse:* Hen. 39, 8. e) *constare, perseverare:* **እመ፡ትጸንዕ፡** ὑπομείνῃς Job 22, 21; **እመ፡ጸንዑ፡እምድኅረዝ፡ላዕለ፡ስምዐ፡ከዊን፡** (barauf beharren, Zeugen sein zu wollen) F. N. 43, 7. f) *munitum, tutum esse:* **ትጸንዕ፡ሀገርየ፡** ἀσφάλεια Jes. 18, 4. 3) *viribus firmari, corroborari, valentiorem fieri*, de radicibus: **ይጸንዕ፡ሥረዊሆሙ፡** Hos. 14, 5; Jer. 17, 8; planta: 4 Esr. 9, 26; de membris infantis: **ለምንት፡ጸንዓ፡ብረክየ፡** Job 3, 12; claudi Act. 3, 7; **እመ፡ጸንዑ፡** ἐὰν ἀνδρωθῶσι Job 27, 14; **ከመ፡ይብልዑ፡ወይጽንዑ፡** Sx. Mij. 24; **መንፈሶሙ፡ትጸንዕ፡** Hen. 45, 3; Luc. 1, 80. 2, 40; Act. 16, 5. a) *adolescere:* **ወልድየ፡ዓዲሁ፡ደቂቅ፡ውእቱ፡ወኢጸንዐ፡** παιδάριον ἁπαλόν 1 Par. 22, 5; ἁδρύνεσθαι Ex. 2, 10. b) *invalescere, ingravescere:* **ማይ፡** Gen. 7, 18; **ረኃብ፡** Gen. 12, 10. 43, 1; Jer. 52, 6; **ጸንዐ፡ላዕሌሆሙ፡ቀትል፡** κατίσχυσεν αὐτούς Jes. 42, 25. 4) *fortem, validum, potentem esse* vel *se praebere:* **ጸንዐት፡እድ፡እንተ፡ቀሠፈትኒ፡** κραταιός Job 30, 21; 1 Reg. 4, 9; 2 Par. 26, 8; **ሀገር፡ይጸንዕ፡በጥበቢሆሙ፡ለሊቃውንት፡** Sir. 10, 3. 16, 4; **ትጸንዕ፡** ἰσχύσεις Prov. 7, 1; **ለምንት፡ይጸንዑ፡** (v. **ያጸንዑ፡**) **እለ፡ያቴክዙኒ፡** Jer. 15, 18; Ps. 9, 20. 68, 6; **ጸንዐ፡ቃለ፡እግዚ**" Act. 19, 20; ἐγκρατεύεσθαι 1 Cor. 9, 25 Platt (male). a) *confortari, forti*

animo esse vel *imperterrito*: ጽናዕ፡በጸጋሁ፡ 2 Tim. 2, 1; ጽናዕ፡ ἴσχυε 1 Par. 28, 10; ጽናዕ፡ወትባዕ፡ 28, 20; Deut. 31, 6; Jos. 10, 25; 1 Reg. 2, 1. 30, 6; 2 Reg. 10, 12. 13, 28; ይጽናዕ፡ልብከ፡ Hen. 81, 7; saepe de manibus quae confortantur (ex usu Hebr.): Jud. 7, 11; 2 Reg. 2, 7. 16, 21; ጽንዑ፡እደው፡ፅቡሳን፡ Jes. 35, 3; ጸንዖሙ፡እደዊሆሙ፡ለሠናይ፡ 2 Esr. 12, 18. b) comparative: *fortiorem, potentiorem, solidiorem esse* alqo, sive c. እምነ፡, ut: ይጸንዕ፡እምኔሁ፡ Koh. 6, 10; Num. 13, 31; sive seq. pron. suff.: ዘይጸንዐከ፡ Sir. 8, 13; Gen. 26, 16; Ps. 138, 5; Marc. 1, 7. c) *praevalere, superiorem fieri, obtinere*, sive abs.: ወጸንዐ፡ዳዊት፡ 1 Reg. 19, 8. 17, 50; Jos. 17, 13; sive c. እምነ፡ 2 Reg. 10, 11; ወቃለ፡ንጉሥኒ፡ ጸንዐ፡ወፈድፋደ፡እምቃለ፡ኢዮአብ፡ 1 Par. 21, 4; vel c. ላዕለ፡, ut: ጸንዐ፡ላዕሌሁ፡ 2 Par. 27, 5; Jud. 6, 2; vel ዲበ፡ 1 Reg. 5, 7. d) *valere*: ብዕል፡ኢይጸንዕ፡በኀበ፡እግዚ"፡ (divitiae nihil valent apud Deum), Lud. Comm. p. 318 n. 58. e) *gravem, vehementem* vel *graviorem esse*: ሶበ፡ጸንዐ፡ላዕሌሆሙ፡ዕግትት፡ Jsp. p. 297; F. M. 13 (vid. sub ዕጋ፡).

ጸንዐ፡ I, 2 *firmum facere, firmare*, a) *stabilire*: ጸንዖ፡ (v. አጽንዖ፡) በኀጺን፡ ἀσφαλισάμενος Sap. 13, 15; ዘይጼንዑ፡መፍቅዶሙ፡ለብሔር፡ στηρίσουσι Sir. 38, 34; ጸንዖሙ፡በምሕረቱ፡ ἐστηρίσατο Jes. 59, 16. b) *sustentare*, Jud. 5, 11 var.; ይጼንዕዋ፡ለምክርኪ፡ Hez. 27, 9 vrs. ant. c) *solidare, reficere*, aedificia: አንትሙ፡ትጼንዑ፡አብያቲክሙ፡ (v. ታጸንዑ፡) Hagg. 1, 9; በዘይጼንዑ፡ቤጼቀ፡ 4 Reg. 22, 5. 6. d) *confortare, roborare*: Jud. 5, 12; Act. 18, 23 rom.; ዘጼክሙ፡ኢትጼንዑ፡ Hez. 34, 4. 16; Luc. 22, 32. 43.

አጽንዐ፡ II, 1 1) *durum et firmum reddere, indurare, obfirmare*: ዋዕየ፡ዐሓይ፡ያየብሳ፡ለምድር፡ወለጽቡር፡ወያጸንዕ፡መሬታ፡ Clem. f. 3; አጽንዑ፡ገጾሙ፡እምነ፡ኰኵሕ፡ Jer. 5, 3; Hez. 3, 8; እመ፡አጽናዕክዎ፡ለሰማይ፡ወከላእክዎ፡አውርዶ፡ዝናም፡ 2 Par. 7, 13; cor alcjs: Ex. 7, 3. 9, 12. 14, 8; Jes. 63, 17; Rom. 2, 5; Hebr. 3, 8. 15. 4, 7. a) *obstinare*: አጽንዑ፡ምክሮሙ፡ κατεκράτησαν ἐν Jer. 8, 5. b) *condensare*: በዕበዩ፡ያጸንዖን፡ለደመናት፡ Sir. 43, 15. 2) *firmare*, clavis: በቀኖት፡አጽንዕዎ፡ Jer. 10, 4; Sap. 13, 15 var.; Jes. 41, 7; paxillos Jes. 54, 2. a) *stabilire, solidare*: እመ፡ያጸንዕ፡መንበሮ፡ላዕለ፡ነፋሳት፡ Prov. 8, 27; Ps. 23, 2. 92, 2. 103, 6. 135, 6; Jes. 42, 5. 48, 13; στηρίζειν Prov. 15, 25; domum Sir. 3, 9; Job 8, 15; Hagg. 1, 9. b) *munire, praemunire*: አጽንዐ፡ሀገሮ፡ ὠχύρωσε Sir. 48, 17; ἐστερέωσε Sir. 50, 1. α) *tueri, protegere*: ያጸንዖሙ፡ ὑπερασπιεῖ Judith 6, 2. 9, 14; 4 Reg. 19, 34; Gen. 15, 1. β) *tutum reddere*: እለ፡ያጸንዑ፡ብሔረ፡ 1 Esr. 8, 51. γ) seq. Inf. ዐቂበ፡, *tuto*, vel *firmiter* vel *bene* custodire: አጽንዕ፡ዐቂበ፡ θὲς ἀσφαλῶς Tob. 6, 5; ለወለትከ፡አጽንዓ፡ዐቂቦታ፡ Sir. 26, 10; ለወለት፡አጽንዕ፡ዐቂቦታ፡ 42, 11; vel seq. Subj.: ይዕቀቡ፡ያጽንዑ፡ Judith 7, 12. c) *firme constringere, contrahere, concludere*: አጽኒዓ፡ወቀኒታ፡ሐቌሃ፡ Prov. 29, 35; አጽንዐ፡እገሪሆሙ፡ውስተ፡ጕንድ፡ Act. 16, 24; ኢታጽንዕ፡እዴከ፡እምነ፡ውሂቦተ፡ Deut. 15, 7; አጽንዐ፡እዴሁ፡ („pugnum fecit" Lud.) ከመ፡ይጽፋዕ፡ Lit. Epiph. d) *intendere*: እመታ፡ታጸንዕ፡ለፊቲል፡ Prov. 29, 37; ἐπιστηρίζειν Ps. 37, 2; David አጽንዐ፡አውታረ፡አርጋኖን፡ Lud. ex hom. Jacobi Sar.; ወኢያጸንዕ፡ገጽየ፡ላዕሌክሙ፡ Jer. 3, 12. 21, 10. 24, 6; Hez. 6, 2. 13, 17 al.; Luc. 9, 51. 3) *firmare, confirmare, confortare, corroborare, validum reddere*, alqm: ἐνισχύσει Joel 4, 17; Deut. 1, 38; Jud. 3, 12. 19, 5. 16, 28; Cant. 2, 5; Hez. 30, 24; Jes. 42, 6. 45, 5; አጸንዐከ፡ዲበ፡ (v. ውስተ፡) መንኰራኵር፡ርቱዕ፡ Prov. 4, 11; Ps. 31, 10; 4 Esr. 10, 44; ያጸንዐከ፡አምላክ፡ለገቢረ፡ፈቃዳቲሁ፡ Kuf. 21; Hen. 41, 8; 1 Petr. 5, 10; 1 Thess. 3, 2; Act. 3, 16; alqd: አጽንዓ፡ለጽድቅ፡ Sir. 49, 3; ውእቱ፡ያጸንዐከ፡ልበከ፡ Sir. 6, 37; አጽናዕከ፡ብርከ፡ጽኑዓን፡ Job 4, 4; ወርቅ፡ወብሩር፡ያጸንዑ፡ሀገረ፡ Sir. 40, 25; manus alcjs Jud. 9, 24; 1 Reg. 23, 16; አጸንዖ፡ለዘርእከ፡ Hen. 67, 3. a) *destinare* alqm rei Hen. 65, 12; alicui alqd, c. Acc. pers. et በ፡ rei Hen. 39, 9. b) *ratum facere* Hen. 61, 4. 69, 10. c) *invalescere facere*: ያጸንዕ፡ለዝናም፡ („pluviam graviorem reddit," Lud. e) Lit. Epiph. d) *robur facere* Jer. 15, 18 var.; መኑ፡ ዘአጽንዐ፡ወገብረ፡ዘንተ፡ ἐνήργησε Jes. 41, 4. e) *vires contendere, vim adhibere, omnibus viribus agere*: አጽንዑ፡ከመ፡ኢትብልዑ፡ደመ፡ Kuf. 7; አጽንዐት፡ለሐዊር፡ምስሌሃ፡ κραταιοῦται Ruth 1, 18; አጽንዕ፡ተቃትሎ፡ 2 Reg. 11, 25. 4) *firmiter prehendere, com-, apprehendere, tenere* (sicut κρατεῖν), c. Acc. pers. et በ፡ manus: Gen. 21, 18; አጽናዕኩከ፡በየማንከ፡ Jes. 41, 13; c. Acc. pers.: አጽናዕከኒ፡ Jer. 20, 7; Hen. 54, 6; omisso Acc.: Job 36, 22 (κραταιώσει); c. Acc. rei: ዘያጸንዕ፡ዕርፎ፡ Sir. 38, 25; ዘያጸንዓ፡(ለጥበብ፡) Sir. 4, 13. 10, 13; Ps. 2, 12; Hebr. 6, 18. a) *manu tenere* vel *habere*: Apoc. 2, 1. 5, 8. 6, 2. 5 al. b) *amplecti, prehensum tenere* (behalten, festhalten): 2 Reg. 3, 6; 4 Esr. 7, 30. 8, 34; አጽናዕክዋ፡ለሠናይት፡ Job 30, 26; 1 Petr. 5, 9; አጽንዕ፡ዘብከ፡ Apoc. 3, 11; 1 Thess. 5, 21; አጽንዖ፡ሃይማኖት፡ Lit. 172, 4; c) *memoria prehendere et tenere*: ተምህረ፡ኵሎ፡መጻሕፍት፡ቤተ፡ክር"ን፡ወአጽንዐ፡በልቡ፡ብዙኀ፡እምኔሁ፡ Sx. Genb. 30; ሶበ፡ያነብቦ፡ለመጽሐፍ፡፩ጊዜ፡ያጸንዖ፡ Sx. Haml. 3. d) *occupare, potiri*: ቀደሙ፡አጽንዖተ፡ማያቲሆሙ፡ Judith 7, 17; አጽንዑ፡መንግሥቶሙ፡ቅዱሳን፡ Dan. 7, 22; 1 Esr. 4, 50. e) *retinere*: Ex. 9, 2. 17; 4 Esr. 2, 48; እመ፡ውእቱ፡ፈቀደ፡ያጸንዕ፡ወይእኅዝ፡መንፈሰ፡ Job 34, 14. f) *continere, cohibere, coërcere*: ዘያጸንዕ፡አጽናፈ፡ምድር፡ κατέχων Jes. 40, 22; ዘአጽንዐ፡ልበ፡ καταχρατῶν Sir. 21, 11; ታጽንዓ፡ርእሰክን፡ κατασχεθήσεσθε Ruth 1, 13; Ps. 73. 14.

አጸንዐ፡ II, 2 *firmare, confortare*, Deut. 1, 38 var.; Act. 14, 22 Platt (si quidem lectiones probae sunt).

ተጸንዐ፡ III, 2 1) *se confirmare* vel *confortare* i. e. a) *vires colligere* vel *contendere*: Jud. 20, 22; ወእመ፡ተጸንዐ፡ (v. ተጻንዐ፡, v. ጸንዐ፡) ፩ከልኤሆሙ፡ይትቃወምዎ፡ Koh. 4, 12. b) *se continere*, ἐγκρατεύεσθαι 1 Cor. 9, 25. 2) a) *firmari, stabiliri*, Hen. 42, 2 var. b) *corroborari*, Herm. p. 19.

ተጻንዐ፡ III, 3 1) *vires contendere* contra alqm: Koh. 4, 12 var. (vid. ተጸንዐ፡); ጊዜ፡ተጻንዖተ፡ተቃትሎተ፡ሰይጣናት፡ምስሌሆሙ፡ (wann sich die Satane anstrengen mit ihnen zu kämpfen) Phlx. 85. 2) *sese invicem continere* vel *sustentare*: Herm. p. 15.

አስተጻንዐ፡ IV, 3, rarius **አስተጸንዐ፡** IV, 1 et 2, 1) *firmiter* a) *stabilire, solidare, constabilire*: ፩ምስለ፡ካልኡ፡አስተጻንዖሙ፡ (v. "ጸ") ለሠናይ፡ Sir. 42, 24; ቅዱሳን፡አስተጻንዑ፡መሠረተ፡እምነታ፡ለኢትዮጵያ፡ Gad. Za Mich.; አቀሙ፡ቤተ፡ንግሥከ፡ወአስተጻንዑ፡ድኖ፡ Enc. Teq. 9; ፈቀደ፡ያስተጻንዕ፡ምዕማዲሁ፡ Chr. ho. 3 (vid. sub ምዕማድ፡). b) *adstringere, constringere*: Ex. 29, 5 C. c) *communire*: አስተጻንዖሙ፡ (v. "ጸ") ፈድፋደ፡ 2 Par 11, 12.

2) *confirmare* a) alqd rationibus i. e. *comprobare:* ወያስተጸንዕ፡ዘንተ፡በብሂሎቱ፡ F. N. in Prol. b) *ratum facere:* ያስተጸንዑ፡ፍኅረተ፡በቅድመ፡፪ክህናት፡በአንብሮተ፡እድ፡ወበመስቀል፡ወበሕልቀት፡ F. N. 24, 3. c) *audaciam, animum, robur addere, confortare:* ዘያስተጸንዖ፡ዐበይቶሙ፡ወአኅዊሆሙ፡ 2 Esr. 20, 29 var.; ዘንተ፡ይቤ፡ከመ፡ያስተጸንዮሙ፡ παραθαῤῥύνειν Chr. ho. 3; Jsp. p. 348; Enc. Masc. 7. 3) a) *vires contendere* vel *colligere:* አላ፡አስተጸንዐ፡("ጸ")ወአኀዘ፡ይትቃተሎ፡ 2 Par. 35, 22. b) *robur facere:* ከመ፡ያስተጸንዕ፡ τοῦ ἐνισχῦσαι 1 Par. 15, 21. c) *intendere* brachia: አስተጸንዐ፡መዝራዕቶ፡ወአቈልቈለ፡ኲናቶ፡ Gad. T. H.

ጽኑዕ፡ part. et adj. 1) *durus*, σκληρός, στερεός, እብን፡ጽኑዕ፡ Sap. 11, 4; Jes. 5, 28; Herm. p. 81ᵃ; ኰኵሕ፡ጽኑዕ፡ Jes. 50, 7; ኰኵሕ፡ጽንዕት፡ 51, 1; Hen. 22, 1. 31, 2. a) ጽኑዓነ፡ገጽ፡ σκληροπόςωποι (i. e. *impudentes*) Hez. 2, 4; ጽኑዐ፡ክሳድ፡ σκληροτράχηλος (i. e. *pertinax, obstinatus*) Prov. 29, 1; Bar. 2, 30; Ex. 34, 9; ጽኑዐ፡ልብ፡ σκληροκάρδιος (durus corde) Prov. 17, 20. 28, 14; Hez. 3, 7. b) *rigidus, severus:* ንስሓ፡ጽኑዕ፡ F. M. 6, 3; ሐተታ፡ጽኑዕ፡ F. M. 23, 6; Enc. Ter 27; በጽኑዕ፡ (*rigide*) ይትዔየነኒ፡ Gad. Kar. c) *arduus, difficilis:* Act. 26, 14 rom. 2) *solidus:* መብልዕ፡ጽኑዕ፡ στερεά Hebr. 5, 12. 14; ልብስ፡ጽኑዕ፡ Herm. p. 104; στερεός, massiv, Ex. 38, 14. 16; Num. 8, 4. a) *nervosus*, στρίφνος Job 20, 18. b) *compactus, densus:* ጽኑዕ፡ከመ፡እብን፡ Job 41, 15. c) *sanus:* ዕፀው፡ጽኑዓን፡ Kuf. 21; de lapidibus Herm. p. 83; de dentibus Kuf. 35. 3) *firmus:* አመ፡ጽኑዐ፡ይገብር፡መሠረታተ፡ምድር፡ Prov. 8, 29; ሙቃሔ፡ጽኑዕ፡ Enc. Masc. 6; 3 Reg. 8, 13 var.; adv. ጽኑዐ፡ *firme, firmiter*, Cyr. f. 129 (vid. sub ቀምጠራ፡). a) *firmatus:* ኵሉ፡ጽኑዕ፡በስብሐቲሁ፡ Sir. 42, 17; Hen. 24, 2. b) *fixus:* Abush. 37 (vid. ነጥብ፡). c) *confirmatus, certus:* 4 Esr. 8, 26; 2 Petr. 1, 10; እለ፡ይትናገሩ፡ጽንዕተ፡ Asc. Jes. 3, 27. d) *ratus*, Hebr. 9, 17; κεκυρωμένος Gal. 3, 15. e) *munitus:* አህጉር፡ጽኑዓት፡ Kuf. 11. 46; Sir. 28, 14; Jes. 25, 2; ሀገር፡ጽንዕት፡ Jes. 26, 1; Jer. 1, 18; Zeph. 1, 16; Prov. 21, 22; ብሔር፡ጽኑዕ፡ Ps. 70, 3; ማኅፈድ፡ጽኑዕ፡ Ps. 60, 3; አጽዋናት፡ጽኑዓን፡ 2 Cor. 10, 4. f) *tutus:* ἀσφαλής Prov. 15, 7. 28, 17; Sap. 14, 3. 4) *robustus:* ጽኑዕ፡ከመ፡ኀጺን፡ Dan. 2, 40; de viris Dan. 3, 20; Num. 13, 18; ጽኑዓን፡በኀይል፡ 1 Par. 9, 13 al.; ἀνδρωθείς Job 33, 25; de rebus: መሥገርት፡ጽኑዕ፡ ἰσχυρά Prov. 6, 2; ወልታ፡ጽኑዕ፡ Sir. 6, 29; ዘጽኑዕ፡ኀይሉ፡ Jos. 10, 7; 1 Reg. 2, 9. 5) *fortis, validus, strenuus, virilis, potens*, de personis, ἰσχύων, ἰσχυρός Jos. 14, 11; Jes. 3, 1; ጽኑዕ፡መስተቃትል፡ Jer. 29, 11; ጽኑዓኒከሙ፡ Jes. 5, 22; Jer. 5, 16. 29, 23. 31, 14; 4 Esr. 10, 35; ጸባኢት፡ጽንዕት፡ Judith 5, 23; 1 Cor. 1, 27; Deus ጽኑዐ፡ኀይል፡ Jud. 6, 12; δυνατός, Deus ጽኑዐ፡ምግባር፡ Jer. 39, 19; ጽኑዕ፡መከሃሊ፡ Ruth 2, 1; Ps. 111, 2; Koh. 9, 11; Jos. 6, 2. 8, 3; Jud. 20, 44; 1 Reg. 17, 4; 3 Reg. 1, 10; Sir. 29, 18; ጽኑዓነ፡ኀይል፡ 2 Reg. 10, 7; κραταιός ጽኑዕ፡ውእቱ፡በውስተ፡ቀትል፡ Sir. 46, 1; Ps. 134, 10; Deut. 7, 21; ἀνδρεῖος Prov. 11, 16. 15, 19. 28, 3; ጽኑዕ፡በጸብእ፡ Sap. 8, 15; ብእሲት፡ጽንዕት፡ Prov. 29, 28; ἄνθρωπος, ἀνήρ Koh. 8, 6. 10, 10; ሕዝብ፡ጽኑዕ፡ ἔθνος μέγα Jes. 60, 22; መንግሥት፡ጽኑዕ፡ወኀያል፡ Dan. 2, 37; ሀገር፡ጽንዕት፡ Apoc. 18, 10. a) *praepotens, praevalidus* Jsp. p. 465 (vid. ዐራዊ፡). b) strenuus i. e. *bene exercitatus* in alqa re: Gen. 47, 6; 3 Reg. 11, 28 var.; ጽኑዕ፡ውእቱ፡በፍካሬ፡መጻሕፍት፡ Lud. e Vit. Pach.; ኮነ፡ጽኑዐ፡በተጽእኖ፡አፍራስ፡ወጸቢተ፡ማይ፡ Sx. Haml. 15. 6) de rebus: *validus*, እዴሁ፡ለእግዚ"፡ጽንዕት፡ 1 Petr. 5, 6; በእድ፡ጽንዕት፡ Ex. 6, 1. 13, 3; Deut. 4, 34; Jer. 21, 5; ጽዋዕ፡ጽኑዕ፡ Ps. 22, 7; ኀጺን፡ጽኑዕ፤እሳት፡ጽኑዕ፤ al., vid. in Prov. Th. P. p. 21. a) *vehemens:* ነፋስ፡ጽኑዕ፡ Ex. 14, 21; M. M. f. 329 (vid. ተገምድአ፡); መቅሠፍት፡ጽኑዕ፡ δεινός Job 2, 13. b) *gravis:* ሐሰት፡ኀጢአት፡ጽንዕት፡ይእቲ፡ F. M. 23, 1. c) *efficax*, Hebr. 4, 12; Philm. 6; ጸሎት፡ጽንዕት፡ Org. 1. d) adv. ጽኑዐ፡ *fortiter, valide:* ጽኑዐ፡ይእኅዝ፡ Job 9, 19; ዘተጋደለ፡ጽኑዐ፡ Enc. Nah. 13. 7) *continens* (vid. አጽንዐ፡ et ተጸንዐ፡); hinc f. ጽንዕት፡ *continentia*, ἐγκράτεια Herm. p. 91.

ጽንዕ፡ subst. 1) *durities:* ጽንዐ፡ልብ፡ Hen. 16, 3; Marc. 16, 14. 2) *severitas, rigor*, Enc. Haml. 1. 3) *firmitas*, aedificii 4 Esr. 10, 69. a) *constantia:* Enc. Nah. 26; Enc. Masc. 7. b) *firmamentum* coeli: ጽንዐ፡ሰማይ፡ Ex. 24, 10; Hen. 18, 2. 5; Sir. 43, 1. c) *munimentum*, ὀχύρωμα Prov. 10, 29. 21, 22. 4) *robur* corporis Job 40, 11; Deut. 3, 24; Ps. 32, 17. 5) *fortitudo, virtus, robur, vis, potentia:* ἀνδρεία Koh. 2, 21. 5, 10; Sap. 8, 7; ἰσχύς Ex. 9, 16; 2 Par. 3, 17; Apoc. 5, 12. 7, 12; κράτος Sap. 15, 2; ጽንዐ፡ኀይሉ፡ Sir. 18, 5; Eph. 1, 19. 6, 10; ጽንዐ፡ስብሐቲሁ፡ Col. 1, 11; δυναστεῖαι Ps. 20, 13; ጽንዐ፡ምግባር፡ 2 Petr. 1, 10; ጽንዐ፡ልበሙ፡ Sx. Hed. 4. a) pro concreto: ጽንዖሙ፡ ὁ δυνατὸς αὐτῶν 1 Reg. 17, 51. b) *vehementia:* ጽንዐ፡ነዶት፡ Tab. Tab. 23 (vid. መጽዕቀ፡).

ጽንዐት፡ n. act. 1) *duritia:* ጽንዐተ፡ልብ፡ Chr. ho. 6. 2) *firmitas:* ጽንዐተ፡ሥርው፡ Lud. e Mss. Colb.; *constantia:* ሶበ፡ርእየ፡ጽንዐቶሙ፡ Sx. Hed. 26; ጽንዐተ፡ልብ፡ Lud. e Vit. Dan. 3) *confirmatio, corroboramentum, robur, vis*, Lit. 167, 1. 169, 2; ጽንዐት፡ (v. ጽንዐ፡) ኀይለ፡እክል፡ ἰσχὺς ἄρτου Jes. 3, 1; በከመ፡ኀይለ፡ጽንዐታ፡ Hen. 60, 16. 4) *violentia, vehementia:* ጽንዐተ፡ዝኩ፡ሥቃይ፡ Chr. ho. 7; ጽንዐተ፡ቍር፡ Act. 28, 2 Platt.

ጸናዒ፡ n. ag., Pl. ጸናዕት፡ 1) *firmus, munitus* (wehrhaft): አህጉር፡ጸናዕት፡ 2 Par. 8, 4. 2) *fortis, strenuus:* ምስለ፡፫ጸናዕት፡ 1 Par. 11, 12. 18. 26. 12, 18; ዕደው፡ጸናዕት፡ 21, 5; 2 Par. 13, 3; ኵሎ፡ሠራዊተ፡ጸናዕተ፡ 1 Par. 19, 8; 2 Par. 17, 2.

ጽናዔ፡ subst. *firmitudo, (constantia):* ከመ፡ያስተርኢ፡ጽናዔሃ፡ወአፍቅሮታ፡(ለነፍስ፡) Phlx. 97. 140.

ምጽናዕ፡ subst. (m.), Pl. ምጽንዓት፡ et ምጽናዓት፡ *firmamen, firmamentum* a) *locus in quo* quid destinatum *firmatur*, a quo quid pendens firmatur: στηριγμός 2 Petr. 3, 17; ተበትከ፡ሐብል፡እምጽናዑ፡ Gad. T. H. b) *firmamentum coeli:* Asc. Jes. 4, 2. 6, 13. 7, 9 seq.; 10, 8. 29. 11, 23; ምጽንዓት፡ Kuf. 2, 19; እፎኑ፡ዘኢንኀሉ፡ምጽንዓተ፡ሰማይ፡ M. M. f. 31; ምጽናዓት፡ Lud. ex Org. 2. 4; etiam pro Sing., ut: እስከ፡ምጽንዓት፡ (Lud.: ምጽናዓት፡) ኃምስ፡ተለውኩ፡ Enc. Tachs. 12.

አጽናዒ፡ n. ag. (II, 1) *constans, perseverans*, Fal. f. 21 (vid. sub ንቁህ፡).

መጽንዒ፡ part. c. term. adj. 1) *firmator* i. e. *corroborans, confortans:* angelus ሰቁኤል፡መጽንዔ፡አግብርቲከ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; esto animae meae ረዳኤ፡ወዐቃቤ፡ወመጽንዔ፡ Genz. f. 26; de Spiritu S., Lit. 161, 1; in tentatione

cantabis መዝሙረ፡መጽንዒ፡ወመድኅኒ፡ Phlx. 163. 2) pro subst. *corroboramentum:* Cod. Mus. Brit. LVII, n. 6 str. 2 (vid. sub ድክምና፡).

ጽንጕን፡ et **ጸንጕን፡** subst. *coenum, lutum* [dubito an cum ጸንቈቈ፡ componendum sit], πηλός ከመ፡ጽንጕን፡ዘይከይዱ፡ Mich. 7, 10; ጽንጕነ፡ፍኖት፡ Zach. 9, 3. 10, 5; ጽንጕነ፡መርሕብ፡ Ps. 17, 46; 2 Reg. 22, 43; Jes. 63, 3 gloss.; አሬስያ፡ከመ፡ጽቡረ፡ጽንጕን፡ (v. ዐምዐም፡) ለሙስና፡ Jes. 14, 23. — Sec. Lud. (et Voc. Ae.): „*quisquiliae, sordes* in cumulum congestae". — *Voc. Ae.:* ጽንጕን፡ዘ፡ጕድፍ፡; dubium an huc pertineat *aliud:* ጽጕን፡ዘ፡ሙቀ፡

ጽንጕፍ፡ part. vel adj. *magnae molis, onerosus, ponderosus:* ክቡድ፡እብን፡ወጽንጕፍ፡ጸረ፡ኖጻ፡ δυςβάστακτον ἄμμος Prov. 27, 3 [an referendum ad ףִּקְתַּ?]. — *Voc. Ae.:* ጽንጕፍ፡ዘ፡ክቡድ፡

ጸንጸወ፡ inus., fortasse propagatum e ጸበ፡

አጸንጸወ፡ II *comprimere, contundere,* (zerdrücken, zerquetschen; at sec. Voc. Ae.: *distorquere*): እምንእሱ፡አጸንጽዎ፡አዕፅምተ፡ገበዋቲሁ፡ Ͽλάσον Sir. 30, 12; ያጸነጽዉኒ፡አዕፅምትየ፡ καταϿλᾶσϿαι Ps. 41, 15. — *Voc. Ae.:* ያጸነጽዉኒ፡ዘ፡ያጠማዝዙኒ፡ወቦ፡ዘ፡ያነክሱኒ፡ይ፡

ጽንጹው፡ part. 1) *compressus, contusus* testiculis (Lud.: *fractus* membris): Ͽλαδίας Lev. 22, 24. 2) *distortus:* diaboli pedes et manus ጽንጽዋት፡ Gad. T. H.; diaboli መንኮብያት፡ጽንጽዋት፡ Kid. f. 5. 31 (vid. sub መንኮብያት፡ c. 669). — *Voc. Ae.:* ጽንጽው፡ዘ፡ጠማማ ።

ጸንጽለት፡ subst., Pl. ጸናጽል፡, Pl. Pl. ጸናጽላት፡ [de etymo et vocabulis caeterarum linguarum vid. Ges. thes. p. 1167] 1) *tintinnabulum,* κώδων Ex. 36, 34; ጸናጽል፡ κώδωνες Ex. 28, 29. 30. 36, 33; 2 Par. 4, 13; Sir. 45, 9; 2 Esr. 2, 69 var. (ubi ἡ κοινή habet κόϿωνοι); ጸናጽላተ፡ብሩር፡ (in vestibus sacerdotalibus) M. M. f. 68; Org. 1. 2) ጸናጽል፡ *cymbala,* κύμβαλα (quamquam instrumentum Abyssinorum *sistro* Aegyptiorum similius fuisse videtur, vid. ejus descriptionem apud Isenb. p. 190 et Rüppell II. p. 113. 114 et in Description de l'Egypte, ed. II, t. XIII p. 546), Ps. 150, 5; 2 Reg. 6, 5; 1 Par. 13, 8. 15, 16. 19. 25, 1; 2 Esr. 3, 10. 22, 27; Judith 16, 1. — *Voc. Ae.:* ጸናጽል፡ዘ፡ሻኵራ፡

ጸንጸሊ፡ subst. *tintinnabulum,* Lud. ex Org. 1.

አጸንጸለ፡ quadrl. II (denom.) *tinnire facere tintinnabula, sistrum, cymbalum pulsare,* Lud. ex Org. 1. — *Rad. Abb.:* ጸንጸለ፡ዘ፡መታ ።

ተጸንጻሊ፡ n. ag. *tinniens, tinnulus,* ንብሌስ፡ (nablium) አንቲ፡ተጸንጻሊ፡ዘይኤድም፡ለዘያፀምኦ፡ Org. 1.

I. **ጸንጸነ፡** quadrl. *caducum, fragilem, putridum esse* vel *fieri* [vid. ጸነነ፡]: mysterium ዘኢይደከም፡ወኢይጸነጽን፡ Lud. (c. 607 sub ፀ) ex hom. Chrys.

ጽንጹን፡ part. 1) *fragilis, caducus, putridus, futilis:* ብሂልሰ፡ኢሀሎ፡ቃለ፡እግዚ"፤ ሐስው፡ወጽንጹን፡ ኅሊና፡ ነገር፡ውእቱ፡ ψευδηγόρημα σαϿρὸν (καὶ φρενὸς ἀπόρρασμα τῆς λιϿώδους) Cyr. ad Th. f. 12; ያርኢ፡ጳውሎስ፡በኵሉ፡ከመ፡ክህነት፡ዘአሪት፡እንተ፡በደም፡ወጠሊ፡ከመ፡ጽንጽንት፡ይእቲ፡ወኢትበቍዕ፡ወአልበቲ፡ኀይለ፡ግሙራ፡ Cyr. de Melchis. f. 129; ጽንጹናን፡ ἀδύνατοι Job 24, 22 var.; libellus quidam superstitiosus pusillus ሐሳብ፡በእንተ፡ጽንዕት፡ወጽንጽንት፡ (de *firmo et caduco,* i. e. *utili et inutili*) inscriptus exstat sub finem Codicis M. F., et in Cod. Abbad. CLXXXVI (incipit: በመስከረም፡እስከ፡፲ወ፰፡ጽንዕት፡ወእምዝ፡ጽንጽንት፤በጥቅምት፡እስከ፡፳ወ፫፡ጽንዕት፡ወእምዝ፡ጽንጽንት፤ al.). — *Voc. ad Cyr.:* ጽንጹን፡ዘ፡ንኡል፡ጕስቍልኂ፡ይትበሀል፡; *Voc. Ae.:* ጽንጹን፡ዘ፡የሚቀነቅን፡ (vid. etiam Scholion ad ነቀዘ፡). 2) At in loco Kuf. p. 77 ዕፀወ፡ጽኑዓነ፡ወጽንጹነ፡ (v. ወጽንዓ፡) illa significatio nullo modo quadrat, quare ወኢጽንጹነ፡ restituendum videtur. (Sin lectio tradita comprobata fuerit, significatus illi contrarius *solidus, firmus* statuendus et etymon a radicibus sub ጸነዐ፡ laudatis repetendum erit).

II. **ጸንጸነ፡** inus., *tinnire, susurrare* دندن دنّ طنطن طنّ (vic. ጸልጸለ፡, et صرصر, nec non ትንንያ፡).

ጽንጽንያ፡, **ጽንጽያ፡**, etiam **ጽጽንያ፡**, subst., f. et m., coll. et Sing., Pl. ጽንጽንያት፡, plerumque ጸናጺት፡ (etiam ጸናጺት፡ scriptum), 1) *musca:* ጽንጽንያ፡ v. ጽጽንያ፡ምውት፡ Koh. 10, 1; coll. ጽንጽንያ፡ μυῖαι Chr. Ta. 16; በዓለ፡ጽንጽንያ፡ v. ጽንጽያ፡ 4 Reg. 1, 2; ጸናጺት፡ Jes. 7, 18; ጽንጽንያት፡ንኡሳን፡ F. N. 12. 2) ጽንጽንያ፡ v. ጽንጽያ፡ከልብ፡ κυνόμυια, *musca canina, oestri* vel *tabani* species, Ex. 8, 17—27; Kuf. p. 158; μυῖαι Sap. 16, 9. — *Voc. Ae.:* ጸናጺት፡ዘ፡ዝምብ፡; *aliud:* ጽንጽንያ፡ዘ፡የሚቈነጥጥ፡ዝምብ፡; vid. etiam Scholion ad አከት፡ (Vid. Bruce V p. 190—195 de Tsaltsalia.)

ጽንፍ፡ (raro ጸንፍ፡; per ዝ scriptum Jes. 13, 5 Laur.) subst., plerumque m., Pl. ጽንፍ፡ et አጽናፍ፡ [صِنْفٌ *ora, margo vestis*] 1) *ora* a) vestis; Pl. ጽንፍ፡; ጽንፈ፡ልብስ፡ ἄκρον Hagg. 2, 12; ጽንፈሁ፡ለልብስ፡ ἀρχαί Ex. 36, 24. α) *lacinia:* ጽንፈ፡ (v. ጸንፈ፡) ልብስ፡ πτερύγιον Ruth 3, 9; 1 Reg. 15, 27. 24, 5. 12; ἀναβολή 2 Esr. 15, 13; ጽንፈ፡አልባስ፡ Num. 15, 38. β) *fimbria, limbus,* κράσπεδον Zach. 8, 23; Marc. 6, 56; Luc. 8, 44; Matth. 9, 20; κροσσωτά ጽንፍ፡ et ጽንፍ፡ Ex. 28, 14. 22; ጽንፍ፡ λῶμα Ex. 36, 33. b) aliarum rerum i. e. *margo, labrum,* vasis 3 Reg. 7, 10; ጽንፈ፡ውሒዝ፡ χεῖλος Sir. 40, 16; ጽንፈ፡ማዩ፡ለዮርዳኖስ፡ Jos. 3, 8; *litus:* እንተ፡መልዕልተ፡ጽንፈ፡ባሕር፡ ἡ παραϿαλασσία 2 Par. 8, 17; ጽንፉ፡ለባሕር፡ Enc. Jac. 30. 2) *extremitas, finis, terminus;* Pl. plerumque አጽናፍ፡ (raro ጽንፍ፡ ut Kuf. p. 40; Hez. 15, 4): ጽንፎን፡(ለፍናው፡) τελευταῖα Prov. 16, 25; እምጽንፈ፡ደቡብ፡ ἐσχάτου Hez. 38, 15; ውስተ፡ጽንፈ፡ምድር፡ Hen. 18, 5; ἄκρον Deut. 4, 32; Ex. 38, 7; አልቦ፡ጽንፈ፡ዕበየ፡ዚአሁ፡ πέρας Ps. 144, 3; συντέλεια 4 Reg. 13, 17; ጽንፈ፡አጽባዕት፡ Luc. 16, 24; ጽንፌሁ፡ Hez. 15, 4; እምአዝናፈ፡ (Cod. Laur., አጽናፈ፡ in caet.) መሠረተ፡ሰማይ፡ Jes. 13, 5; አጽናፈ፡ሰማይ፡ Sir. 24, 5; Matth. 24, 31; አጽናፈ፡ምድር፡ Sir. 44, 21; Hen. 33—36; Ps. 2, 8. 66, 6. 134, 7; Prov. 24, 27; Jes. 8, 9. 24, 16. 40, 22 (τὸν γῦρον τῆς γῆς); 40, 28. 41, 9. 49, 6. 67, 11; Jer. 6, 22; Dan. 4, 17. 19; Hez. 7, 2; Judith 2, 9; Marc. 13, 27; አጽናፈ፡ዓለም፡ Ps. 18, 4. 71, 8; etiam (omisso ምድር፡ vel ዓለም፡) ውስተ፡ኵሉ፡አጽናፍ፡ Lit. 170, 3. 172, 1;

መላኬ፡ ኵሉ፡ አጽናፍ፡ Enc. Masc. 2. a) passim *finis* i. e. *limes:* Kuf. 8. 9; Jud. 18, 9; ወአጽናፈ፡ ኢትዮጵያ፡ τοὺς ὁμόρους *confinia*, 2 Par. 21, 16. b) errore interpretum, pro ἡ ἄκρα, *acropolis, arx:* Deut. 3, 11; 2 Reg. 5, 9. — Scholion Voc. Ae. vid. sub ከንፈፍ፡

ጽንፈት፡ subst. *extremitas, extremum:* አዘዘ፡ ያውፅእ ዎ፡ ኀበ፡ ጽንፈተ፡ ጽልመት፡ II Can. Nic. 69.

ጸናፊ፡ adj. rel. *exterior:* ጸናፊ፡ ጥቅም፡ 3 Reg. 11, 27; ደወለ፡ ጸናፊ፡ (v. ጽናፌ፡) Zach. 14, 10; ጸናፊ፡ ዐጸድ፡ Hez. 10, 5. 19; Apoc. 11, 2; Marc. 14, 68; ዐጸድ፡ ዘጸናፊ፡ ዴዴ፡ Hez. 40, 15. 42, 1 seq.; 44, 19 al.; ጸናፊ፡ ደብተራ፡ Hebr. 9, 6; ጸናፊ፡ ጽልመት፡ Matth. 8, 12; Vit. Pach. a) *vestibulum:* ወፅአ፡ ጸናፌ፡ τὴν προστάδα Jud. 3, 23. b) በውስጥኒ፡ ወለጸ ናፊኒ፡ *extrinsecus* 3 Reg. 6, 28.

ጽናፌ፡ etiam ጽንፌ፡ subst. *extremitas, finis:* ውስተ፡ ብከይ፡ ወሐቀየ፡ ስንን፡ ወጽናፌ፡ ጽልመት፡ Clem. f. 157. 159. 244; Gad. T. H.; ደወለ፡ ጽናፌ፡ Zach. 14, 10 var.; እንተ፡ አ ልቦቱ፡ ጽንፌ፡ *infinita* Enc. Haml. 21.

ጽንፋዊ፡ adj. rel. *extremus*, de spatio Phlx. 175.

መጽንፍት፡ subst. *cidaris* מִצְנֶפֶת Hez. 21, 26 var., vid. sub መንጸፍ፡ c. 704.

ጸንፈርት፡ *laqueus* vid. sub ዐንፈርት፡

ጸአለ፡ *contumelia afficere* vid. sub ጸዐለ፡

ጸአመ፡ inus., componendum videtur cum أَصَّ *tinnivit, resonuit*, زَمْزَمَ *sonuit e longinquo, sonuit repetitis vicibus* (vic. زَأْمَةٌ, تَزَغَّمَ, al.).

መጽአሞ፡ (v. መጽእሞ፡, ምጽአሞ፡, etiam per ዐ) subst. *sonus repercussus, vox reciproca, echo, locus vocibus resonans:* ይመልእ፡ ውስተ፡ አብያቲሆ፡ መጽአሞ፡ (c. varr.) ἤχου Jes. 13, 21 (ubi in glossa quadam marginali male explicatur ዘንዶ፡); Job 4, 13; ይዌውዑ፡ ማእከለ፡ መጽአሞ፡ (v. ምጽዓሞ፡) ἀνὰ μέσον εὐήχων Job 30, 7. — Sec. Lud. „de *spectris* vel *phantasmatibus* quae circa moribundos vel visa vel metu credita sunt, accipitur", Org. 3. — *Voc. Ae.:* ጼዴንያት፡ ወ መጽአሞ፡ ዘ፡ መልአከ፡ ሞት፡

ጸአበ፡ *ebibere* vid. sub ጸወበ፡

ጸአነ፡ *imponere* equo, currui vid. sub ጸዐነ፡

ጸእጻእ፡ *fetus, embryo;. sumtus, expensa* vid. sub ወፅአ፡ c. 947.

ጸእጽአ፡ inus., sine dubio i. q. صَأْصَأَ *timuit*, ab alqo et *se submisit*, coll. طَأْطَأَ צעה al. (nequaquam referendum ad ذَأَى *foedavit* (i. e. ጼአ፡), Dorn de Psalt. Aeth. p. 68).

ተጸእጽአ፡ III, 1 et ተጻአጽአ፡ III, 3 *colere, venerari* deos: አምለኩ፡ ወተጸአጽኡ፡ (sic) ተግባር፡ Rom. 1, 25; ተጸ አጸአክሙ፡ rom., ተጸአጸአክሙ፡ Platt 1 Cor. 12, 2 et M. M. f. 65. — *Voc. Ae.:* ተጸአጽኡ፡ (sic) ዘ፡ ተቀንዩ ።

ጸኰ፡ *coxa* vid. sub ፀኰ፡

ጸው፡ i. q. ጸሐው፡ q. v.

ጼው፡ *sal* vid. sub ጸይወ፡

ጸዋልዕ፡ *saxa* vid. sub ጸላዕ፡ c. 1262.

ጾመ፡ I, 1 [צוּם صَامَ ܨܳܡ] Subj. ይጹም፡ 1) *jejunare, abstinere* cibo potuque, abs.: Jud. 20, 26; 1 Reg. 7, 6. 31, 13; 2 Reg. 1, 12. 12, 16. 21 seq.; Jes. 58, 3. 4; Jer. 14, 12; 4 Esr. 4, 35. 8, 23. 9, 27. 10, 7; Kuf. 50; Matth. 4, 2. 6, 16 seq.; 9, 14; Marc. 2, 18. 19; Act. 13, 3; ጹሙ፡ ሊተ፡ (mihi) Esth. 4, 16; በኑ፡ ጾመ፡ ዘጾምክሙ፡ ሊተ፡ Zach. 7, 5; c. እንበይነ፡ rei: ዘይጾውም፡ እንበይነ፡ ኀጢአቱ፡ Sir. 31, 31; c. ላዕለ፡ pers. (*pro* alqo vel *ob* alqm): ጾሙ፡ ላዕሌሁ፡ ሰቡዐ፡ መዋዕለ፡ 1 Par. 10, 12; c. እምነ፡ rei, qua quis abstinet: ጾ ምሰ፡ (ዘሥሙር፡ በኀበ፡ እግዚ'':) አኮ፡ ጸዊም፡ እምኅብስት፡ ወ ማይ፡ በሕቲቱ፡ አላ፡ . . . F. M. 10, 3; ይጹም፡ እምእሉን፡ ጣዕማት፡ F. M. 14, 9; Phlx. 240; ይጹም፡ መንፈቀ፡ ዓመት፡ እምወይን፡ ወመቃስማት፡ Kedr f. 78. — Nonnumquam: *abstinere a carne* aliisque cibis, exceptis pane et aqua: በኅብስት፡ ወማይ፡ ይጹም፡ Syn. f. 392; ይጾውም፡ በበ፡ ሰሙን፡ ወበበ ይ፡ ጾም፡ እምቀበላ፡ እስከ፡ ፋሲካ፡ Lud. e Vit. Joh. Camae. 2) *abstinere* ab aliis rebus, ut sermone, cupiditatibus al.: ይ ጹም፡ ልሳንክሙ፡ እምነገረ፡ ውዴት፡ Sx. Tachs. 13; ለእመ፡ ኮንከ፡ ዘኢትክል፡ ትጹም፡ እመበልዕት፡ ጹም፡ እንከ፡ እምኃሊ ናት፡ እኪት፡ Phlx. 240.

አጽመ፡ II, 1 *ad jejunandum* vel *abstinendum adigere*, ያጽውም፡ አፉሁ፡ እምነገረ፡ በከ፡ ወዘርቅ፡ Sx. Masc. 28.

ጽዉም፡ (vel ጽውም፡) part. 1) *jejunans:* ተንሣእኩ፡ ጽዉምየ፡ ἐξεγερθεὶς ἐκ τῆς νηστείας 1 Esr. 8, 70. 2) *jejunus:* Matth. 15, 32; ቤተ፡ (pernoctavit) ጽዉም፡ Gad. Lal.; ጽዉሙ፡ ይእቱ፡ ወኢይብላዕ፡ Reg. Pach.

ጾም፡ subst., m. et f., Pl. አጽዋም፡, Pl. Pl. አጽዋማት፡, *jejunium*, 2 Reg. 12, 16; Jes. 1, 13; አኮ፡ ዘንተ፡ ጾመ፡ ዘኀረ ይኩ፡ 58, 5; በዕለተ፡ ጾም፡ Jer. 43, 6; ጾመ፡ ረቡዕ፡ ወጾመ፡ ኀሙስ፡ Zach. 8, 19; Ps. 68, 13; Matth. 17, 21; Luc. 2, 37; 2 Cor. 6, 5. 11, 27; ሰበኩ፡ ጾመ፡ Jer. 43, 9; Jon. 3, 5; 2 Esr. 8, 21; ቀድሱ፡ ጾመ፡ Joel 1, 14; መዋዕለ፡ አጽዋም፡ F. M. 1, 4; አጽዋም፡ *tempus jejunii* Syn.; Deg.; ሐጋጊ፡ አጽዋም፡ እምስቴ፡ Enc. Teq. 12; አጽዋማት፡ Sx. Sen. 17. Praecepta de jejunio in Syn.; F. N. 15 et Did. 29, ubi legitur: ፵ዕለተ፡ ጾም፡ ቅድ ስት፡ ትትፈጸም፡ ዘቲ፡ ጾም፡ በዕለተ፡ ፋሲካ፤ ወበሕቲ፡ ይኩን፡ ቀዳሚ፡ ጾምክሙ፡ በሰኑይ፡ ዕለት፡ ወተፍጻሜቱ፡ በዐርብ፡ ዕለ ት፡ ዘቅድመ፡ ፋሲካ፡; praeterea: አዘዘነ፡ ኢየሱስ፡ ንጹም፡ ጾ መ፡ ቅድስት፡ ፋሲካ፡ ሰዱስ፡ ዕለተ፡ በእንተ፡ ዕልወቶሙ፡ ለዕል ዋን፡ ወእከዮሙ፡ ለአይሁድ፡; et Abush. 38, ubi legitur: ወአ ጽዋምሰ፡ እለ፡ ሥሩዓን፡ ፯እሙንቱ፤ 1) ጾመ፡ አርድእት፡ ወይ በጽሕ፡ ጉልቄ፡ ኀበ፡ ፍጻሜ፡ ፵ዕለት፡ ዘውእቱ፡ ዕለተ፡ ፍጻሜ፡ ስምዖሙ፡ ለጴጥሮስ፡ ወጳውሎስ፡ ወየሐጽጽ፡ እስከ፡ ፲ወ፭ዕ ለት፤ 2) ጾመ፡ ረቡዕ፡ ወዐርብ፤ 3) ጾመ፡ ልደት፤ 4) ጾመ፡ ዕለ ት፡ ዘጽበሐ፡ ዕለተ፡ ጥምቀት፤ 5) ጾመ፡ አርብዓ፤ 6) ጾመ፡ ሰሙነ፡ ሕማማት፡ (ዘ፯ዕለት፡); ዐበይ፡ ጾም፡ i. q. ጾመ፡ አርብ ዓ፡ j. quadragesimale; de ጾመ፡ ረቡዕ፡ ወዐርብ፡ vid. Lud. Comm. p. 313; de አጽዋመ፡ ፋሲካ፡ p. 307; de ሳብዐ፡ አጽዋመ፡ ፋሲካ፡ (i. e. *vigilia Paschatis*) p. 309; de ጾመ፡ ልደት፡ Enc. Tachs. 22 et Wanslebii Decript. Aeg. P. III. c. 4 n. 11; de

ጸመ፡ አይሁድ፡ Scaliger p. 695 et Lud. Comm. hist. p. 386; de ጸመ፡ ድኅነት፡ Scaliger p. 696; de omnibus Lud. Hist. III, 6, 90 seq.; Comm. hist. p. 381—387.

ጸዋሚ፡ n. ag. 1) *jejunator* (qui multum jejunare amat) Kid. f. 6; Phlx. 49. 2) *jejunans*, Abush. 38; F. N. 15.

ጸማዕት፡ subst. (i. q. ܨܘܡܥܐ), f. et m., Pl. ጸማዕታት፡, *cella, recessus* vel *sedes* anachoretae, monachi (Klause): ጸማዕት፡ ባሕታዊ፡ Sx. Mij. 20; Abba Pantaleon ገብረ፡ ሎቱ፡ ጸማዕተ፡ ዘኑኁ፡ ፳በእመት፡ ወግድሙ፡ ፪በእመት፡ ወርኅቡ፡ ፫በእመት፡ Sx. Teq. 6; በኡ፡ ኀበ፡ መነኮስ፡ እንዘ፡ ሀሎ፡ በጸማዕቱ፡ Fal. f. 81; የኀሥሡ፡ ተዘግሖ፡ ውስተ፡ ጸማዕታት፡ እንዘ፡ አልቦሙ፡ በውስቴታ፡ ረባሐ፡ Phlx. 241; እለ፡ ውስተ፡ ጸማዕት፡ Org. 7.

ጸረ፡ I, 1 [vic. צבר ,ܨܡܪ ,ܨܡܕ ,ܨܒܬ (at צֵאר cum צִיר componendum videtur)] Subj. ይጸር፡ et ይጹር፡, *portare, gestare, bajulare, ferre*, c. Acc.: Gen. 45, 23; 1 Reg. 31, 4; Hen. 18, 2. 5; ይኄይስ፡ ትጸር፡ ኆጻ፡ ወጼወ፡ Sir. 22, 15; Joh. 19, 17; Act. 3, 2. 21, 35; Rom. 11, 18; Gal. 6, 17; syrma alcjs Esth. 5 apcr.; ጹሩ፡ ላቲ፡ (ei) Ruth 2, 16; ጸረ፡ ኀጣውኢነ፡ Jes. 53, 4; 4 Reg. 18, 14; ጸር፡ በሥዕርተ፡ ርእሱ፡ Dan. ap. 13, 36; ዲበ፡ መታክፍት፡ Kuf. 12; Job 31, 36; ውስተ፡ መታክፍ፡ Jud. 9, 48; በመትከፍት፡ Jes. 49, 22. 60, 4. 66, 12; Ep. Jer. 3. a) *ferre* arma: እለ፡ ይጸውሩ፡ አስይፍተ፡ Kuf. 34; ይጸውሩ፡ ወላትወ፡ ወንዋየ፡ ሐቅል፡ Kuf. 37; Jer. 6, 23. b) *gerere* vestimenta, ornamenta, iis *uti*: 1 Reg. 2, 28. 14, 3. 22, 18; Matth. 3, 11; Luc. 10, 4; ኢትጹሩ፡ በትረ፡ Clem. f. 45. c) *manu habere* alqd: Apoc. 7, 2. 14, 6. 15, 1. 20, 1; ኵሎሙ፡ ይጸውሩ፡ ማዕጠንተ፡ εἶχεν ἐν τῇ χειρί Hez. 8, 11. d) *gestare* in utero: 4 Esr. 8, 13; Luc. 11, 27. e) *gerere, habere* in animo: ኢትጹር፡ ቂመ፡ ውስተ፡ ልብከ፡ Herm. p. 37; ኵልክሙ፡ ኢትጹሩ፡ እኩየ፡ በልብክሙ፡ ለቢጽክሙ፡ Zach. 8, 17; ኢትትቀየሙ፡ ቢጸክሙ፡ ወኢትጹሩ፡ ሎሙ፡ እከየ፡ 7, 10. f) *sustentare*: ጸር፡ ርሥአኒሁ፡ ለአቡከ፡ ἀντιλαβοῦ Sir. 3, 12. g) *tolerare, perferre, sustinere*, alqd: ስእንኩ፡ ጸዊሮቶ፡ Jer. 20, 9. 51, 22; Matth. 20, 12; Gal. 6, 5; Joh. 16, 12; alqm: Apoc. 2, 2; 1 Thess. 5, 14; Rom. 14, 1. 15, 1; Hebr. 13, 13. h) *deferre*: Paulus ይሑር፡ ወይጹር፡ ስምየ፡ በውስተ፡ አሕዛብ፡ Sx. Haml. 5; Act. 9, 15. i) *vehere* nave: ወይቤሎ፡ እንድርያስ፡ (ለሊቀ፡ ሐመር፡) አነ፡ እስእለከ፡ ከመ፡ ትጹረነ፡ ወይቤሎ፡ ኦሆ፡ ወአዕረጎሙ፡ Sx. Haml. 30. — *Voc. Ae.*: ጸረ፡ ዘ፡ ተሸከመ።

አጸረ፡ et አጾረ፡ II, 1 *portare jubere, ad portandum* vel *gestandum adigere, portandum* vel *ferendum imponere*, c. Acc. portantis et Acc. oneris: Ruth 3, 15; አጸረታ፡ Judith 10, 5; 1 Reg. 20, 40; Gen. 22, 6; ዘአጸርከኒ፡ (v. ዘአጾርከኒ፡) አጸውር፡ 4 Reg. 18, 14; Luc. 11, 46. 23, 26; Lit. Orth.; ያጹርዎ፡ ቀኖና፡ ዘማውያን፡ F. M. 5, 8. 23, 9; ታጸውርዎሙ፡ ለሰብእ፡ አርዑተ፡ ክቡደ፡ Chr. ho. 14; F. N. 36 (vid. ጥጥ፡); c. Acc. rei et መልዕልተ፡ *jumenti*: ወአጸርዎ፡ (v. ወአጾርዎ፡) መልዕልተ፡ አፍራስ፡ 2 Par. 25, 28; c. ለ፡ rei et Acc. pers.: አጸረ፡ (v. አጾረ፡) ሎቱ፡ ፪እምውስተ፡ ደቂ፡ 4 Reg. 5, 23.

ተጸውረ፡ III, 1 *portari, gestari, ferri*: ተጸዊር፡ Sap. 14, 6; ተጸውረ፡ በከርሥ፡ Lit. 165, 2; Deg.; ተጸወርኩ፡ Syn. f. 382; ዘይጸወር፡ በአናቅጽ፡ (per portas) Kuf. 2; ተጸውሮት፡ Org. 1.

ተጻወረ፡ III, 3 *portare alium cum alio, in portando sese invicem adjuvare*, ተጻወሩ፡ በበይናቲሆን፤ በበአሐቲ፡ እብን፡ ጸሩ፡ ኀቡረ፡ Herm. p. 77.

ጽዉር፡ (vel ጽውር፡) part. 1) *oneratus, onustus*: ኵልክሙ፡ ጽዉራን፡ πεφορτισμένοι Matth. 11, 28 Platt; c. Acc. rei: ጽዉራኒሆሙ፡ ንዋየ፡ ሐቅሎሙ፡ ይረውጹ፡ Joel 2, 8. 2) *portatus, gestatus*: Christus ተርእየ፡ ጽዉረ፡ ለተወድዮ፡ ውስተ፡ መቃብር፡ H. A. n. 2; እግዚእነ፡ ክርስቶስ፡ ጽዉር፡ ዲበ፡ እደዊሁ፡ sc. Simeonis, Abush. 47.

ጸር፡ subst., (m.), Pl. አጽዋር፡ *onus*: ጸር፡ ክቡድ፡ Sir. 21, 16; ኢታንሥኡ፡ ምንተኒ፡ ጸረ፡ Jer. 17, 21 seq.; 2 Esr. 23, 15; Ps. 37, 4; ከመ፡ ጸረ፡ ኵስሔ፡ Jer. 46, 1; ጸረ፡ ፪አብቅል፡ 4 Reg. 5, 17; ጸረ፡ ሐመር፡ Act. 27, 10 Platt; መልአከ፡ ጸር፡ ἐπὶ τοῦ φόρου 3 Reg. 5, 14; ኀልቀ፡ እክሎሙ፡ ወአጽዋረ፡ ማዮሙ፡ Judith 11, 12. a) *fascis*, Jud. 9, 48; Matth. 23, 4. b) trsl.: *onus grave, jugum*: ζυγός Gen. 27, 40; ተሰከምዋ፡ ጸራ፡ Sir. 51, 26; ጸር፡ ክቡድ፡ ላዕለ፡ ውሉደ፡ አዳም፡ 40, 1; κῦδος Jes. 14, 25; Matth. 11, 30; Luc. 11, 46. c) *res portanda*, ἀναφορά Num. 4, 19. d) φόρος *tributum* interpretati sunt ጸር፡ 2 Reg. 20, 24; 3 Reg. 4, 6 (vid. 3 Reg. 5, 14).

ጹረት፡ n. act. *portatio, gestatio*, Lud. sine auct.

ጸዋር፡ n. ag., m. et f., etiam coll., *gestator, bajulus*: ጸዋረ፡ አርሰን፡ αἴροντες ἄρσιν 3 Reg. 5, 15; ገብአት፡ ውስተ፡ ጸዋር፡ ἐγενήθη εἰς φόρον (facta est serva bajula), var. ውስተ፡ እደ፡ ጸዋር፡ (tradita est in manum bajulorum) Thren. 1, 1. — Quod Lud. in lexico affert ጽዋር፡ 3 Reg. 5, 13, errore nititur.

ጸዋሪ፡ n. ag., f. ጸዋሪት፡, Pl. ጸዋርያን፡ et ጸወርት፡ 1) *gestator, bajulus*: 3 Reg. 5, 13; ጸዋሬ፡ አርሰን፡ 5, 15 var.; ጸዋርያን፡ et ጸወርት፡ 5, 13; ጸወርት፡ νωτοφόροι 2 Par. 34, 13 (aliâs ሐዘልት፡); c. Acc.: ጸወርተ፡ መሬት፡ Gad. Lal.; ጸሩ፡ ለጥበብ፡ ቀሊል፡ ውእቱ፤ ትሬስዮ፡ ሊቀ፡ ለጸዋሪሃ፡ Fal. f. 56. a) ጸዋሬ፡ ኩናት፡ *ensiger* vel *ensifer* Jud. 20, 17; ጸዋሬ፡ ንዋየ፡ ሐቅሉ፡ ለኢዮአብ፡ *armiger* 1 Par. 19, 39; ጸወርተ፡ ወላትው፡ *scutati, peltastae* Org. 3. b) ማርያም፡ ጸዋሪት፡ ለዋሕድ፡ quae unigenitum gestabat (in utero et in manibus), Laud. Mar. c) *gerens, habens*: ጸዋሬ፡ ጥበብ፡ በነፍሱ፡ Enc. Nah. 17; ጸዋሬ፡ ስም፡ *is qui nomen* alcjs *gerit* vel *assumit* (*cognominis* alicui vel *pseudonymus*): Cyr. f. 102 (ὁμώνυμος); እመሰ፡ በከመ፡ ይብሉ፡ ኢኮነ፡ በአማን፡ ወልደ፡ አላ፡ ጸዋሬ፡ ስም፡ ወበጸጋ፡ ኮነ፡ ወልደ፡ (ψευδώνυμος) Cyr. c. Pall. f. 84. d) *perlator*: Gabriel ጸዋሬ፡ ዜና፡ ኀቤየ፡ (sc. ad Mariam) በልደተ፡ ፍቁር፡ ወልድየ፡ Kedr f. 18; Enc. Tachs. 13; ጸዋሬ፡ ዝንቱ፡ መልእክት፡ Sx. Sen. 12; ጸዋሬ፡ ክታብ፡ *tabellarius*, Lud. e) *tolerans*: ለውንትዮስ፡ ጸዋሬ፡ መቅሠፍት፡ Enc. Sen. 1.

መጽወር፡ et መጽር፡ (etiam ማጸር፡ scriptum in Herm.) subst. *lectica, sella* qua quis gestatur i. e. *gestatoria* vel *bajulatoria*, መጸር፡ φορεῖον Cant. 3, 9; καθέδρα መጽወር፡ Herm. p. 4; ማጸረ፡ ምስማክ፡ p. 4. 17. 18. 41; d'Abbad. Cat. p. 72; nec non quaevis res vel pers., *quae gestando* alicui *inservit*, ut መጸር፡ vocatur jumentum Cod. Mus. Brit. LXXII; Hanna mater Joannis Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7, d.

መጽወርት፡ subst., Pl. መጻውር፡ et መጻውርት፡ *vectis* vel *pertica* gestando inserviens, ἀναφορεύς, διωστήρ Ex. 27, 7; መጻውርት፡ 27, 6. 38, 11. 40, 18; Num. 4, 6—14;

Ex. 25, 13 var.; **መጸውር፡** 25, 13. 28. — Non est quod cum Lud. in loco Num. 4 significatum *ansa portatoria* statuamus.

ምጽዋር፡ subst., Pl. **ምጽዋራት፡** 1) i. q. **መጽወር፡** vel **መጸር፡** Herm. p. 4. 18. 2) i. q. **መጽወርት፡** Ex. 25, 27; **ምጽዋራት፡** Ex. 38, 24.

መጸወሪት፡ forma adjectivi fem. prava legitur Syn. f. 385, ubi Adam Evam nominat **እንትየ፡ወመጸወሪትየ፡** — Emendare non audeo; exemplaria Synodi alia formam genuinam docebunt; conjicio **ወመፃምርትየ፡**

ጸር፡ subst. *palmae parvae* ut videtur (coll. صُوْر): **ወዕአ፡ኀቤሁ፡እንዘ፡ይጸርሕ፡ሆሳዕና፡ዘበቀልት፡ወጸር፡በዐቢይ፡ክብር፡** Sx. Mag. 2 (quamquam textus corruptus est).

ጸበ፡ inus., cui significatus sive *effundendi* sive *effluendi* inerat (sicut صاب صبّ ضبّ צוּף ܨܒ݂; vic. **ጸበየ፡** et **ጸበተ፡**).

ጸወበ፡ I, 2 *ebibere, exhaurire* poculum (proprie: *prorsus effundere*): **ትጼውብዮ፡(ለጽዋዕ፡)** πίεσαι αὐτό Hez. 23, 34. — *Voc. Ae.*: **ጸወበ፡ዘ፡ጨለጠ፡** (At *Rad. Abb.*: **ጸአበ፡ዘ፡ጨለጠ፡**).

ጸውብ፡ (v. **ጽወብ፡** et **ጸብ፡**) subst. 1) *profluvium, excrementum*: **ትሰቀይ፡ምድር፡እምነ፡ጸውብከ፡** (v. **ጽወብከ፡** v. **ጸብከ፡**) ἀπὸ τῶν προχωρημάτων σου Hez. 32, 6. 2) *sanies* et *abscessus saniosus*: **ኀለቁ፡እንዘ፡ኢሐክክ፡ጸውበ፡** (v. **ጸበ፡**)**ወእንጻንጼ፡ወሐመደ፡ክንኩ፡** τήκω — ξύων Job 7, 5. — Eodem fortasse referendum est *Voc. Ae.*: **ጸበ፡ዘ፡ወፆት፡**

ጸዋት፡ subst. [mihi quidem videtur i. q. أَصْوَاتٌ] *exclamatio* vel *exclamationes, suspiria*, ut videtur: **ወትብል፡ጸዋተ፤በእንተ፡እለ፡ይነግዱ፤በእንተ፡እለ፡ኖሙ፤በእንተ፡ሰላም፡ወጸሎተ፡ሃይማኖት፡** Genz. f. 43; plerumque Accusativi signo haud annexo: **ወትብል፡በእንተ፡ሰላም፡ጸዋት፡ወትጸርኅ፡፫ጊዜ፡** f. 62. 15 (vid. **አስተአምኆ፡**); f. 40. 51. 112; **ወእምዝ፡ታስተበቍዕ፡፫ጸዋት፡** f. 126; **ወትብል፡፫ጸዋት፡ወሰላም፡ወዘአበው፡ወዘማኅበር፡** (quae omnia sunt nomina formularum precandi) f. 129.

ጸወተ፡ inus. sine dubio i. q. ܨܰܘܶܬ Pa. *ornavit, adornavit*; צָבַת *paravit*, צָבַת et צָוַת *copulavit, consociavit* (vic. صَفَّ).

ጸታ፡ subst., m. et. f., Pl. **ጸዋትው፡**, rarius **ጸታት፡** 1) *series, ordo*: στίχος Ex. 28, 17—20. 36, 17—20; 3 Reg. 7, 28. 39; Michael **ዘይቀድም፡ጸታሁ፡** (ordine primus) Enc. Mag. 12; **እጽሕፍ፡አስማተ፡መዳልው፡** (ponderum) **ወጸታ፡መዓርጊሁ፡** *Voc. Ae.* a) *dispositio*: **ጸታ፡ላእካኒሁ፡** στάσιν 2 Par. 9, 4; **በበ፡ጸታሆሙ፡** ἐν παρατάξει Sap. 12, 9; **በበ፡ጸታት፡ፍሉጣት፡** (in verschiedenen Anordnungen oder Reihenfolgen) F. N. p. 3; **ጸዋትወ፡ቅዳሴ፡** Lud. Comm hist. p. 505 n. 49. b) **በበ፡ጸዋትዊሁ፡** *ex ordine* Clem. f. 80; **እምድኅረ፡በጽሐ፡ምንዳቤ፡ወስደት፡ዘበበ፡ጸታ፡** (unaquaeque suo ordine) Enc. Teq. 11; **ሰላም፡ለሐኔ፡ዘተነበየ፡በጸታ፤ሚጠተ፡ጼውዋን፡ሕዝብ፡ወሕንጻተ፡መቅደስ፡ድኅረ፡ንስተታ፤** Enc. Tachs. 20 (ubi Lud. minus bene exponit *in specie* i. e. *distincte*). 2) *ordo, genus, species, classis*: **ዕፀው፡ኵሉ፡ዘይፈርዩ፡በበ፡ጸታሆሙ፡** Koh. 2, 5 var.; peccati sunt **ክልኤ፡ጸታ፤ዘግብት፡ወዘልማድ፡** F. M. 2, 11; **በዛቲ፡ጸታ፡ዝሙት፡** (in hoc genere fornicationis) F. M. 7, 1; **ዝንቱ፡ጸታ፡** (hoc genus sc. peccati) **ይትከፈል፡ለኀበ፡ብዙኅ፡ክፍል፡** F. M. 23, 2; **ሥርዐተ፡ሞትሰ፡፪ውእቱ፡ጸታሆሙ፤ሞት፡ጠባይዓዊ፡ወሞተ፡ፈቃድ፡** Fal. f. 23; Chrys. et Abush. creberrime; angeli **በበጸታሆሙ፡ወበነገዶሙ፡** Mavâs. n. 14; Clem. f. 55. 49; **ጸዋትዊሆሙ፡ለመላእክት፡** Org. 4; **በዘዚአሁ፡ጸታ፡** F. M. 1, 3; **በበ፡ጸታሁ፡** *sigillatim* et *singulatim*, Lud. e Cant. Mar. 26. 3) *ratio, modus*: **ወክዕበ፡ናዘዘሙ፡በ፫ጸታ፡ኑዛዜ፡** ἀπὸ τριῶν τρόπων Chrys. ho. 1, al.; **እለ፡ኀብሩ፡ምስሌሁ፡በምንትኒ፡ጸታ፡** (in irgend einer Beziehung) F. N. 48; etiam de *modis* musicis: **በአይ፡አውታር፡ትፈቅድ፡እዘምር፡ለከ፡ወበአይ፡ዜማ፡ወበአይ፡ጸታ፡**, respondet: **እፈቱ፡እስማዕ፡፲አውታረ፡** (decachordum) **ወዜማሆሙ፡ወጸታሆሙ፡** Sx. Haml. 8. — *Voc. Ae.*: **ጸታ፡ዘ፡ወገን፡አገባብሂ፤** *aliud*: **እሊአየ፡አንጋድየ፡ሕዝብየ፡ዘውግየ፡ጸታየ፡ብ፡ወገኔ።**

ጸዋት፡ corruptum videtur e **ጸዋትው፡** *genera, species*: **ሰላም፡ለጕርዒኪ፡ሠናይ፡ወአዳም፡እንተ፡ይትፈለጥ፡ቦቱ፡ጸዋተ፡ወመሪር፡** (legas **ጸዋትወ፡መሪር፡**)**ወጣዕም፡** I Sal. Mar. 17.

ጸወነ፡ I, 2 [صان *tuitus est, custodivit*; vic. צִנָּה *scutum*] *protegere, munitione defendere, instar asyli esse*, Lud. ex Org. 3.

ተጸወነ፡ III, 2, rarius III, 1 1) *se munire* a) *sibi praemunire, munitionibus defendere, praesidio firmare* locum: **ተጸወነ፡ህየ፡** Jsp. p. 298. 308; Jes. 37, 26; c. Acc. urbis: **ወቦኡ፡ወተጸወኑ፡ሀገረ፡** 1 Reg. 19, 15. b) *se recipere* vel *refugere in locum munitum* vel *tutum*, Jud. 9, 51; **ተጸወኑ፡ውስተ፡በአታት፡** Jer. 4, 29; **ኀበ፡ትጸወን፡** (v. **ይጼወን፡**)**ኤፍሬም፡** Jes. 17, 3. c) *confugere in asylum*: Josua **ፈለጠ፡አህጉረ፡፮ከመ፡ይጸወኑ፡ውስቴቶሙ፡ኵሉ፡ዘቀተለ፡ነፍሰ፡** Sx. Sen. 26. d) *se recipere in tutelam* vel *praesidium* alcjs, *confugere ad patronum*, c. c. **በ፡**, ut: **ይጼወኑ፡በነገሥት፡ወመኳንንት፡** Clem. f. 154; **ንዌጥን፡ተጸዊነነ፡በኀይሉ፡በጽሒፈ፡ዜና፡አይሁድ፡** Jsp. p. 271; c. Acc. pers.: **እለ፡ተወከሉኒ፡አድኅን፡ወለእለ፡ተጸወኑኒ፡እትመሐፀን፡** Clem. f. 274. 2) pass. a) *muniri, munitionibus defendi*: **ተጸዊኖን፡** ὀχυραί Hez. 36, 35. b) *munitionibus circumdari* vel *claudi, in obsidione teneri*: **ይጼወኑ፡ወይትአሰሩ፡** Jes. 24, 22; **ተጸወነት፡ሀገር፡** ἦλθεν εἰς συνοχήν Jer. 52, 5 var.; 4 Reg. 24, 10. 25, 2.

ጽዉን፡ part. 1) *munitus, tutus*: **ሀገር፡ጽዉናት፡** πόλεις τειχήρεις 2 Par. 32, 1 var.; 33, 14. 2) *refugiens* ad alqm vel alqd: **ጽዉን፡አነ፡ላዕለ፡ጸሎትኪ፡** Org. 4.

ጸወን፡ subst. (m.), Pl. **አጽዋን፡**, etiam **ጸወናት፡** (nec non **አጽውንት፡** Apoc. Mar. Job.), Pl. Pl. **አጽዋናት፡** *locus tutus* vel *munitus, praesidium, refugium, arx, castellum, munimentum, munitiones, moenia*: **እግዚ"፡ጸወንየ፡** καταφυγή Jer. 16, 19; Ps. 17, 1. 30, 3. 4. 89, 1. 93, 22; **አልቦ፡ጸወን፡ኀበ፡ትጸወን፡ኤፍሬም፡** ὀχυρά Jes. 17, 3; **ተሰብረ፡ጸወንክሙ፡** 23, 15; **አረፍተ፡ጸወንከ፡** 25, 12; πέτρα 4 Reg. 14, 7; **ጸወነ፡ጽዮን፡** περιοχή 1 Par. 11, 5; συνέλευσις Jud. 9, 46. 49; **ሀገረ፡ጸወን፡** Org. 3; **ሀገረ፡ጸወናት፡** 2 Par. 32, 1. 33, 14; **አጽዋን፡** ὀχυρώματα Jes. 34, 13; Jer. 29, 23. 31, 7; Thren. 2, 2; Hab. 1, 10; Am. 5, 9; Nah. 3, 14; **ይወድቅ፡አጽዋኒሆሙ፡ለግብጽ፡** Hez. 30, 6; 2 Par. 19, 5; Deut. 28, 52; Ps. 88, 40; **ይሰመይ፡አጽዋንኪ፡መድኀኒተ፡** τὰ τείχη Jes. 60, 18; **አጽዋኒሆሙ፡ወአድባሪሆሙ፡** τοῖς ὕψεσι τῶν ὄρεων Judith 7, 10;

አንበረ፡ወረሰየ፡ውስተ፡ውእቱ፡ፈለግ፡አጽዋነ፡ φρουράς 1 Par. 18, 13; አጽዋናት፡ውስተ፡አድባር፡ Jud. 6, 2; አጽዋናት፡ጽኑዓን፡ 2 Cor. 10, 4. — *Voc. Ae.*: አጽዋን፡ዘ፡መጸግዕያ።

ምጽዋን፡ subst. *refugium, asylum*, Lud. e Ssal. Req.

ጸውዐ፡ (passim ጸወዐ፡ scriptum ut Ex. 34, 5) I, 2 [צָוַח צְוָח صاح; sine dubio etiam שִׁוַּע et دعا] *vocare*, Jes. 44, 7. 50, 2; Job 5, 1; c. Acc. pers.: Job 13, 22; 1 Reg. 3, 4—8; 15, 2. 26, 14; Gen. 3, 9. 27, 1; Ex. 3, 4; Cant. 3, 1; (προσφωνεῖν) Matth. 11, 16; Luc. 7, 32; አነ፡እጼውዐከ፡በስምከ፡ Jes. 45, 4; Ex. 34, 5; Joh. 10, 3; Ps. 146, 4. a) *vocando arcessere, advocare, evocare*, Gen. 20, 8. 9. 39, 14. 41, 8; Ex. 2, 8; Lev. 9, 1; Jes. 41, 2; Jer. 43, 4; Matth. 2, 7. 10, 1. 15, 10. 25, 14; Luc. 6, 13. 9, 1; Joh. 4, 16; ቀላይ፡ለቀላይ፡ትጼውዓ፡ Ps. 41, 9; c. እምነ፡ loci Num. 23, 7; Matth. 2, 15; 1 Petr. 2, 9; c. ውስተ፡ loci Gen. 31, 4; 1 Petr. 2, 9; c. ኀበ፡ pers.: 2 Reg. 9, 2; in jus vocare Act. 4, 18. b) *convocare*: Gen. 49, 1; Jos. 10, 24. 22, 1. 23, 2. 24, 1; Matth. 20, 8; Marc. 15, 16; Luc. 15, 6. 9. c) *invocare*: Gen. 4, 26. 12, 8. 13, 4; Kuf. 4; Deut. 32, 3; Ps. 78, 6. 104, 1; Jer. 10, 25; Thren. 3, 56; Joel 3, 5; Job 5, 8; Sir. 2, 10; Rom. 10, 13. 14; 1 Cor. 1, 2; Act. 2, 21; ጸውዕዎ፡ይርድአነ፡ Judith 8, 17; etiam c. በ፡ rei, propter quam quis Deum invocat vel opem implorat, Jer. 20, 8. d) *invitare*: 3 Reg. 1, 9. 10; Luc. 14, 12. 13; c. ውስተ፡ Matth. 22, 9; ጸውዖ፡ኪያሁኒ፡ውስተ፡በዓል፡ Tob. 9, 2; Judith 12, 10; Prov. 9, 3; 1 Reg. 16, 3; ad pacem jungendam, sive ለሰላም፡ Jud. 21, 13; sive በሰላም፡ Deut. 20, 10. e) ad suscipiendum alqd (berufen): Joel 3, 5; Jes. 42, 6. 51, 2; Rom. 8, 30. 9, 12; 1 Thess. 4, 7; ጸውዐክሙ፡ትኩኑ፡ሱታፋነ፡ I Cor. 1, 9; c. ውስተ፡ 1 Thess. 2, 12; 1 Petr. 5, 10; c. ለ፡ Luc. 5, 32; Matth. 9, 13; 1 Thess. 4, 7; ጸውዐነ፡በጽዋዔሁ፡ቅዱስ፡ 2 Tim. 1, 9; ad munus subeundum Gal. 1, 15; Hebr. 5, 4. f) *proclamare, praedicare*: ከመ፡ይጸውዑ፡ኅድገተ፡ Jer. 41, 8 seq.; c. Acc. rei et ለ፡ pers.: Hen. 71, 15. g) *appellare, nominare, nuncupare*: Hen. 6, 6. 106, 18; ወበከመ፡ጸውዖሙ፡ከማሁ፡ኮኑ፡ስሞሙ፡ Kuf. 3; ወጸውዖ፡ስሞ፡ሮቤል፡ Kuf. 28; ወጸውዐት፡ስሞ፡ዳን፡ ibid.; Matth. 1, 21. 23. 25 al. — *Voc. Ae.*: ጸውዐ፡ዘ፡ጸራ፡

ተጸውዐ፡ III, 2 *vocari*, a) ad alqd suscipiendum: ዘሎቱ፡ተጸዋዕከ፡ 1 Tim. 6, 12; Gal. 5, 13; Eph. 4, 4; መልእክት፡ዘተጸዋዕከ፡ላቲ፡ Vit. Joh. Camae. b) *invitari*: 1 Reg. 9, 13; Apoc. 19, 9; Kid. f. 28. c) *appellari, nominari*: Hen. 48, 2; Kuf. 11. 16; ተጸውዐ፡ስሞሙ፡ዐረብ፡ Kuf. 20. 32.

ጽዉዕ፡ (vel ጽውዕ፡) part. *vocatus, invitatus*, Rom. 1, 6 Platt; Judae 1; Matth. 20, 16. 22, 14; invitatus Kid. f. 28; Org. 2.

ጸዋዒ፡ n. ag. *vocator, invitator*: ጳውሎስ፡ሰባኬ፡ወንጌል፡ወጸዋዒ፡ Lit. 161, 3; Fal. f. 79 (vid. sub ቀንጣዌ፡ c. 450); እኩን፡ጸዋዔ፡ሰብእ፡ለአምልኮትከ፡ Jsp. p. 294.

ጽውዕ፡ subst. *vocatio*, κλῆσις Phil. 3, 14 Platt (quamquam dubito an recte. Alia exempla, quae Lud. affert, vid. sub ጽውዓ፡).

ጽውዓ፡ subst., f. et m., *vocatio*: Herm. p. 73; Asc. Jes. 1, 13; Phil. 3, 14 rpm.; 2 Petr. 1, 10 rom.; Ps. 2 in tit. (ubi Lud. imprimendum curavit ጽውዐ፡አሕዛብ፡); etiam ጽዋዕ፡ scriptum Jer. 38, 6 in Cod. Abb. LV.

ጽዋዔ፡ n. act. et subst., f. et m., *vocatio* a) *vocatus, acclamatio*: በካዕብ፡ጽዋዔ፡ (beim zweiten Ruf). Genz. f. 12. b) *nominatio, appellatio*: Christianis sunt ፫ጽዋዔ፤ክርስቲያን፡መሲሓውያን፡ናዝራዊያን፡ M. M. f. 165; ጽዋዔ፡ስሙ፡ M. M. f. 197. c) *invocatio* Lud. Comm. Hist. p. 505 n. 51. c) *invitatio, evocatio*: እስመ፡ሀለወት፡ዕለተ፡ጽዋዔ፡ (v. ጽዋዕ፡) κλήσεως Jer. 38, 6. d) ad suscipiendum alqd, ut munus, alia (Berufung): 2 Tim. 1, 9; 2 Petr. 1, 10 Platt; Eph. 1, 18. 4, 1; ዘጽሑፍ፡በእንተ፡ጽዋዔ፡አሕዛብ፡ Did. 33; monachi qui ኀደጉ፡ጽዋዔሆሙ፡ Phlx. 5. 46 (ጽዋዓ፡?). 48.

መጸዋዕት፡ etiam መጻዋዕት፡ et መጸዋውዕት፡ subst., sine dubio Pl. (formae irregul., amharizantis, sicut መረዋሕት፡ et መረዋውሕት፡), *nomen instrumenti musici*, quod in funeribus adhibetur, nondum accuratius definiendi (fortasse *tympani* sicut ነጋሪት፡): Genz. f. 13 et 40 (vid. utrumque locum sub መርዋሕት፡ c. 306); ሶበ፡ይመውት፡ሰብእ፡ትገንዝ፡ወታመጽእ፡መጥቀዕ፡ወመጸዋዕት፡ (v. ወመጸዋውዕት፡) ወማኅቶተ፡፫ወታነሥእ፡ለበድን፡ .... f. 135.

ጽዋዕ፡ subst. m., raro f. (ut F. N. 13), Pl. ጽዋዓት፡ [صُوَاعٌ] 1) *calix, poculum*, ποτήριον Gen. 40, 11. 13. 21; ጽዋዕ፡ዘብሩር፡ Kuf. 43; 2 Reg. 12, 3; Prov. 20, 1; Ps. 15, 5. 22, 7; ጽዋዐ፡ኢያስተይዎሙ፡ Jer. 16, 7; ጽዋዐ፡ወርቅ፡ 28, 7; ንሣእ፡ጽዋዐ፡ወይን፡ 32, 1 seq.; 4 Esr. 14, 41; Matth. 10, 42; ጽዋዐ፡ማይ፡ቈሪር፡ Clem. f. 269; Matth. 23, 25. 26. 26, 27; Apoc. 17, 4; ኢይምላእ፡ጽዋዐ፡ውስተ፡ከንፈሪ፡ F. N. 13; ጽዋዓት፡ዘወርቅ፡ Esth. 1, 7; Jer. 42, 5; Prov. 23, 31; Marc. 7, 4. 8. a) trsl.: de poenis vel calamitatibus a Deo immissis, ጽዋዐ፡መዐት፡ Jes. 51, 17; ጽዋዐ፡ድቀትኪ፡ወጽዋዐ፡መዐትየ፡ 51, 22; ጽዋዐ፡እግዚ"፡ Thren. 4, 21; Hez. 23, 31. 32; Asc. Jes. 5, 13; Matth. 20, 22. 23. 26, 39. 42; Joh. 18, 11; Apoc. 14, 10. 16, 19; Lud. Comm. hist. p. 41 n. 44. b) cujus in eucharistia usus est: 1 Cor. 10, 16 seq.; 11, 26. 27; Lit. 158, 2 seq.; ኅብስት፡ወጽዋዕ፡ Clem. f. 159 al.; ጽዋዕ፡ዘቍርባን፡ Lud. ex Enc. Ter 21. 2) *phiala*: ጽዋዓት፡ φιάλαι 1 Par. 28, 17; 2 Par. 4, 8; Apoc. 5, 8. 15, 7. 16, 1 seq.

ጸጥ፡ subst., sec. Lud. *caenum, lutum* [טִיט صُوَيطَةٌ]: አንቃህከ፡በድን፡ሐራውያ፡እምጸጥ፡ Lud. ex Enc. Sen. 15 (Sx. Tub. praebet ሐዋርያ፡እምጸጥ፡).

መጽዐም፡ *echo* vid. sub ጸአመ፡

ጸዐለ፡ I, 2, rarius I, 1 [cui jam Lud. comparavit ذَلَّ (i. e. صغر צער זער)] *contumelia, ignominia, probris afficere* vel *insectari, conviciari, maledicere*: ጸዐለኪ፡ ἐφαύλισε Jes. 37, 22; ይጼዕልዋ፡ καθυβρίσουσιν Jer. 28, 2; ቃሉ፡ ለዘይጼዕለኪ፡ Jer. 4, 31; አበ፡ወእመ፡ጸዐሉ፡ ἐκακολόγουν Hez. 22, 7; ἐπικαταρᾶσθαι Num. 23, 7. 8; ὀνειδίζειν Ps. 41, 14; 73, 11; Luc. 6, 22; λοιδορεῖν Num. 20, 3; 1 Petr. 2, 23; Joh. 9, 28; Act. 23, 4; ለእመ፡አዕበይከ፡አፉከ፡ላዕሌሁ፡ወጸዐልከሁ፡ ὑπερηφανία Sir. 22, 22; በእንተ፡ዐሪፍ፡ወጽዒል፡ tractatur F. M. 20; ኢትጽዐል፡ F. M. 20, 5; Jsp. p. 327 (vid. sub አለደ፡); Christus ለእለ፡ይጼዕልዎ፡ኢጸዐሎሙ፡ F. M. 21, 1.

አጽዐለ፡ II, 1 et አጸዐለ፡ II, 2 *contemtum* vel *vilem facere, contumeliam* vel *ignominiam afferre* vel *injun-*

gere, dedecorare: ያጼዕል፡አበሁ፡ ἀτιμάζει Prov. 28, 7; ዘኢያጽዐለ፡አዝማዲሁ፡ ὀνειδισμὸν οὐκ ἔλαβεν ἐπὶ .. Ps. 14, 4; ወልድ፡አብድ፡ያጼዕል፡እሞ፡ μυκτηρίζει Prov. 15, 20; βεβηλοῖ Lev. 21, 9; Deut. 22, 21; ከመ፡ኢያጽዕላ፡ርእሶን፡ (λοιδορία) 1 Tim. 5, 14 Platt; እስመ፡ተዋርዶ፡ኢያጼዕል፡ οὐ γὰρ ὕβρις ἔστιν εὐτέλεια ho. Theodoti Anc. in Cyr. f. 102.

ተጽዕለ፡ et ተጸዐለ፡ III, 2 *contumelia, ignominia, conviciis affici, probro* vel *opprobrio esse:* ለዘ፡ተጸዐለ፡ያስተማውጾ፡ λοιδορίας Sir. 27, 21; ὑβρισθέντες 1 Thess. 2, 2; ὀνειδιζόμεθα 1 Tim. 4, 10; Hebr. 10, 33; ὄνειδος Ps. 30, 14. 108, 24; Cyr. f. 106 (vid. ተጸፍዐ፡).

ተጻዐለ፡ III, 3 *sese invicem contumeliis afficere* vel *conviciari,* Act. 14, 5 Platt.

ጽዑል፡ part. *contumelia affectus, ignominiosus, probrosus:* ረሰይኩኪ፡ጽዕልተ፡በኀበ፡አሕዛብ፡ εἰς ὀνειδισμόν Hez. 22, 4; βεβηλωμένη Lev. 21, 7. 14; ጽዕልት፡ μεμισημένη Jes. 60, 15 et Prov. 24, 58 (at ጽልእት፡ legere praestat); ኢጽዕልት፡ Org.

ጽዕለት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ጽዕለታት፡ *contumelia, ignominia, convicium, maledictio, probrum, opprobrium:* ὕβρις Lev. 26, 19; እምጽዕለተ፡እኩያን፡ Job 35, 12; Jes. 16, 6. 23, 9. 28, 3; Jer. 13, 9. 31, 29; Zeph. 2, 10; Nah. 2, 3; Prov. 1, 22; Hez. 33, 28; ὀνειδισμός Ps. 68, 10; Jes. 4, 1. 51, 7; Jer. 6, 10. 29, 14. 51, 8; Thren. 3, 60; Joel 2, 19; Zeph. 2, 8; Hez. 22, 4; 1 Tim. 3, 7; ὀνείδισμα ኮንክሙ፡ጽዕለተ፡ለአሕዛብ፡ Hez. 36, 3; ὄνειδος Gen. 34, 14; Lev. 20, 17; Prov. 6, 33; Ps. 78, 4. 88, 40; ኀሳር፡ወጽዕለት፡ Sir. 6, 1; Jes. 25, 8. 30, 5. 54, 4; λοιδορία Prov. 20, 3; Sir. 29, 6; ከመ፡ኢይግበር፡ጽዕለተ፡ላዕሌከ፡ μή ποτε μῶμον δῷ σοι Sir. 11, 33; ወዕለታት፡ Chr. ho. 28.

ጸዓሊ፡ n. ag., f. ጸዓሊት፡, Pl. m. ጸዓልያን፡, f. ጸዓልያት፡ *conviciator, maledicus, contumeliosus, insolenter et ignominiose tractans,* λοίδορος Sir. 23, 8; Prov. 26, 21; ብእሲት፡ጸዓሊት፡ Prov. 25, 24; ὑβριστής 1 Tim. 1, 13; Sir. 8, 11; Jes. 2, 12; Prov. 6, 17. 20, 1; Org. 4; ጸዓልያን፡ et ጸዓልያት፡ Jer. 28, 2; ጸዓልያን፡ Prov. 15, 25. 16, 19; οἱ ὕβρει φερόμενοι Job 22, 12; ἄδικοι 1 Cor. 6, 1. 10.

መጽዕል፡ subst. (part.) *res probrosa, turpis,* 1 Cor. 12, 23. 24 rom.

ተጸዓሊ፡ n. ag., Voc. Ae., vid. scholion ad መስተሀብብ፡ c. 9.

ጽዕረ፡ I, 1 [aram. צְעַר, amh. ጻረ፡, hebr. צִיר; arab. صعر II *distorquere,* ضار V *se contorsit*; vid. etiam እንየረረ፡] *dolore cruciari, dolores sentire,* de aegroto: እስመ፡ጽዕረ፡ፈድፋደ፡ Sx. Haml. 8; ትጽዕረኒ፡ልብየ፡ Ps. 12, 2 var.

ጸዐረ፡ I, 2 1) *dolore laborare,* ትጼዕረኒ፡ (mihi) ልብየ፡ Ps. 12, 2. 2) *dolore afficere, cruciare,* Ex. 1, 14 FH.

አጸዐረ፡ II, 2 et አጽዐረ፡ II, 1 *torquere, cruciare, excruciare, graviter affligere* vel *vexare, dolore afficere:* አጸዐርዋ፡ለነፍሶሙ፡ ἐκάκωσαν Act. 14, 2; አጽዐርከሙ፡ Job 22, 9; ያጼዕረኒ፡ዘያወዕኣ፡ለነፍስየ፡ Job 17, 1; እስከ፡ምንትኑ፡ታጼዕርዋ፡ለነፍስየ፡ ἔγκοπον ποιήσετε 19, 2; ταπεινώσουσι Gen. 15, 13; κατωδυνῶν Ex. 1, 14; βασανίζειν 2 Petr. 2, 8; እስመ፡ጥቀ፡ያጽዕረን፡ Herm. p. 58; ፈቀዱ፡ያጽዕሩ፡ (eam) Enc. Hed. 7.

ተጽዕረ፡ (et ተጸዐረ፡) III, 2 *cruciari, excruciari, dolore torqueri, graviter affligi* vel *vexari:* ተጽዕሩ፡ Sap. 16, 1; Job 3, 17; መኑ፡ውእቱ፡ዘተጽዕረ፡ከማየ፡ Job 13, 19; ተጸዕረት፡ነፍስኪ፡ Hez. 16, 5; Hen. 103, 10; ተጽዕረ፡በምንዳቤ፡ Enc. Ter 15; ትጼዐር፡ነፍስየ፡ Job 10, 1; 4 Esr. 6, 55. 9, 10. 23; Hab. 3, 10 var.; እስመ፡አብ፡ይጼዐር፡ወይላሑ፡ ለ፩ሎቱ፡ Sap. 14, 15; 2 Cor. 4, 9; እለ፡ይጼዐሩ፡በሀየ፡ (in infernis) Chr. Ta. 1; ይመውት፡ውስተ፡ምስክቡ፡ወበሕቱ፡ተጽዒሮ፡ 4 Esr. 12, 34; ለተጽዕሮ፡ 2 Petr. 2, 9; በተጽዕሮ፡ Enc. Haml. 8.

ጽዑር፡ part. 1) *cruciatus, excruciatus, tormentis vexatus, doloribus affectus, vehementer dolens:* ጥቀ፡ጽዑር፡ Matth. 8, 6; ἀδικούμενος Deut. 28, 33; ፊልጶስ፡ጽዑረ፡ ሥጋ፡በመቅሠፍት፡ Sx. Hed. 18; ቴዎድሮስ፡ (martyr) ጽዑር፡ Enc. Haml. 10; በጽዑር፡መንፈስ፡ διὰ στενοχωρίαν πνεύματος Sap. 5, 3; ሕሙም፡ወጽዑር፡ Chr. Ta. 4; ጽዑራን፡ Matth. 4, 24; ጽዑራን፡ነፍስ፡ Job 3, 20; ይከውኑ፡ጽዑራን፡ ἐν ὀδύνῃ Sap. 4, 19. 2) *tormentosus, dolores efficiens:* ሞተ፡ሞተ፡ ጽዑረ፡ M. M. f. 43.

ጻዕር፡ subst. m. et f. (ut Hen. 22, 11; Hos. 5, 13), Pl. ጻዕራት፡ *cruciatus, tormentum, dolor acerbus* vel *vehemens, dolores, afflictio gravis,* ὀδύνη, ὀδύναι Job 7, 3; Ex. 3, 7; Hos. 5, 13; ὠδῖνες Marc. 13, 8; parturientis: Gen. 35, 18; Kuf. 3; 4 Esr. 10, 17; Lit. 174, 3; ጻዕረ፡ሞት፡ 2 Reg. 22, 6; Ps. 17, 5. 114, 3; ዛቲ፡ዐቢይ፡ጻዕር፡ Hen. 22, 11; ጻዕረ፡ደይን፡ 2 Petr. 2, 4; ዐቢይ፡ጻዕር፡ 4 Esr. 13, 25; πόνος Ps. 7, 15; Job 15, 2; ጻዕረ፡ሕማም፡ dolores morbi, Jsp. p. 340; κίνδυνος Rom. 8, 35; Hen. 10, 22; ἀνάγκαι Jer. 9, 15; ዕለት፡ምንዳቤ፡ወጻዕር፡ Enc. Nah. 16; በጻዕር፡ Gen. 44, 31; Tob. 3, 10; Hen. 34, 5; ጻዕራት፡ Hen. 100, 13.

ጸዓሪ፡ n. ag. *cruciator, tortor:* Satanas ጸዓሬ፡ነፍስ፡ Lud. ex Enc. Tachs. 12 (Tub.: ዐራ፡ነፍስ፡).

መጻዕርት፡ subst., Pl. *tormenta, cruciatus:* Diocletianus አዘዘ፡ስደተ፡ላዕለ፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡ወመጻዕርተ፡ዘትነኔ፡ዕጹበ፡ ላዕለ፡መሃይምናን፡ M. M. f. 18.

ጽዕቀ፡ vel ጸዐቀ፡ (Prf. nondum repertum) I, 1 [vic. ጠቀ፡ ጠዐቀ፡ዐጠቀ፡ q. v.] *angustum esse, coangustare:* ለትጽዐቆ፡ ut premas eum, Lud. ex Org. 3.

አጽዐቀ፡ II, 1 *coangustare, coarctare:* SS. Trinitatem ኢያገምራ፡ርሒበ፡ዓለም፡ወኢያጽዕቃ፡መጽብብ፡ዘመቅዐን፡ Athan. de Trin.; Org. 1. a) *circumplecti:* ዘሰማየ፡ሰማያት፡ኢያገምሮ፤ዘከርሥ፡ኢያጽዐቆ፡ Deg. b) *in angustias compellere, premere,* Hen. 89, 46; አጽዐቆ፡በብዙኀ፡ምንዳቤ፡ Enc. Nah. 10. α) *urgere:* Hen. 14, 8; ሶበ፡አጽዐቆ፡ምንዳቤ፡ F. M. 16, 1. β) *injuria premere:* እለ፡ያጽዕቁ፡ላዕለ፡እቤራት፡ F. N. 12. γ) *cogere* (impers., si quidem lectio sana est) Act. 28, 19 rom. c) *molestiam afferre* alicui: ኢሰሐጠሙ፡ ወኢያጽዐቆሙ፡ παρηνώχλησεν Dan. ap. 3, 26; አጽዕቆ፡ (var. pro አጽህቆ፡) ὀχληρία Koh. 7, 25.

ተጻዐቀ፡ III, 3 (etiam ተጸዐቀ፡ III, 1 scriptum) *sese invicem premere* ob angustiam loci, de turba, multitudine: Act. 21, 35; sese vulnerarunt እንዘ፡ይጻዐቁ፡፩ላዕለ፡ካልኡ፡ Macc. f. 2. a) de rebus, ut de fulminibus continuo fragore et fulgure sese quasi prementibus vel excipientibus: እመ፡ይጻዐቁ፡ነጕረ፡ መበርቅት፡ Org. 4. b) *premere* alqm, de multitudine conferta:

አከሁ፡ሰብእ፡ይጠውቅ፡ወይጻዐቀከ፡ Luc. 8, 45 Platt; ተጻዕቆት፡ *pressura, necessitas:* አመ፡ተጻዕቆተ፡ትክዝ፡ Fal. ab initio; ባልሐሙ፡እምነ፡ገዓር፡ወተጻዕቆተ፡ግብር፡ዘነበሩ፡በቲ፡ Chr. ho. 27. c) *confertim se premere* ad alqm: quum videret ከመ፡ይጻዐቁ፡ሰብእ፡ኀቤሁ፡ Gad. Za Mich.

ጽዑቅ፡ part. 1) *arctus, angustus:* ጽዕቅት፡ፍኖት፡ Matth. 7, 14; Chr. ho. 29; ፍኖት፡ጽዕቅት፡ወመቅዓን፡ይእቲ፡ Chr. Ta. 29; de area Org. 6. 2) *pressus* augustiis, calamitate, F. N. 5.

ጻዕቅ፡ subst. 1) *angustia, necessitas* (Noth, Drangsal): በዕለተ፡ጻዕቆሙ፡ወጻሕበሙ፡ Hen. 48, 8; ምንዳቤ፡ወጻዕቅ፡ (in Sx. Tub. ወጻሕቅ፡) Enc. Teq. 12. 2) *pressura* multitudinis confertae (Gedränge): ብዙኀ፡ሰብእ፡ውስተ፡ሀገር፡ወኢመከነ፡ዕሩቅ፡ዘእንበለ፡ጻዕቅ፡ሰብእ፡ጽፉቅ፡ Jsp. p. 343.

ጽዓቂ፡ subst. *coarctatio*, Lud. sine auct.

ተጻዓቂ፡ n. ag. *coarctator:* መዛሕም፡ (مُزَاحِم) ዘበትር ኃሚሁ፡ተጻዓቂ፡ Sx. Sen. 19.

መጽዕቅ፡ part. *coarctans, premens:* ሕማም፡ወጽንዐ፡ ንዴት፡መጽዕቅ፡ Tab. Tab. 23.

ጽዕብ፡ subst., non nisi in Pl. አጽዕብት፡ et Pl. Pl. አጽበዓት፡ repertum [sine dubio i. q. צָבוּעַ ضَبُع] *bestia rapax*, in specie *hyaena:* አጽዕብት፡ (in Cod. Abb. LV: አጽባዓት፡) Hen. 89, 10. 55. (In Voc. Ae. scriptum est አጽባዕት፡).

ጸዐነ፡ I, 1 rarius I, 2 [טָעַן ظَعَنَ ظَعَنَ VIII; טְעַן; amh. ጫነ፡] Subj. I, 1 ይጽዐን፡ 1) *imponere* onera jumentis, curribus, navibus, c. Acc. oneris: ጸዐነ፡አንስቲያሁ፡ Kuf. 29; ጸዐኖ፡ (Imprt.) ለእምከ፡ Kuf. 31; c. ዲበ፡ jumenti, currus Jud. 19, 28; Kuf. 31; 2 Reg. 6, 3; c. ላዕለ፡ 1 Reg. 25, 18; ይጽዕኑ፡ላዕለ፡አእዱግ፡ወይን፡ 2 Esr. 23, 15; c. ውስተ፡ Gen. 42, 26. 46, 5; c. በ፡ Gen. 31, 17; 2 Reg. 16, 2; ይጼዕኑ፡ (v. ይጽዕኑ፡) በአግማል፡ብዕሎሙ፡ Jes. 30, 6; አዘዘሙ፡ይሣየጡ፡በውእቱ፡ንዋይ፡እክለ፡ወይጽዐንዎ፡በአሕማር፡ Jsp. p. 329. 2) *onerare* jumentum, vehiculum Kuf. 18; ጸዐኑ፡አእዱጊሆሙ፡ Kuf. 43; ለአድግስ፡ጸዐኖ፡ φορτία ὄνῳ Sir. 30, 33; ወንሥአት፡ወጸዐነት፡አብቅሊሃ፡ Judith 15, 11. 3) *jungere* plaustrum jumento, ut videtur: ወእጼዕን፡ሰረገላ፡ዲበ፡መሠንየ፡ከሳዱ፡ Hos. 10, 11 var.

አጽዐነ፡ II, 1 et 2 1) *insidere facere* i. e. a) *equitare facere* vel *jubere:* Marc. 11, 7; ውስተ፡ፈረስ፡ Gen. 41, 43; ዲበ፡በቅል፡ 3 Reg. 1, 33; ያጽዕንዎ፡ (Subj.) ዲበ፡ፈረሱ፡ Esth. 6, 9. 11. b) *invehi facere* vel *jubere:* ዲበ፡ሰረገላ፡ Kuf. 40. 44; trsl.: Ps. 65, 10; ወዲበ፡ልዑላት፡ያጼዕነኒ፡ Hebr. 3, 19 var. 2) *onerare* jumentum (si non: *sternere*) Kuf. p. 68 var.

ተጽዕነ፡ III, 2 1) *conscendere* jumentum, vehiculum, c. Acc. jumenti 2 Reg. 13, 29; 1 Reg. 25, 42; ተጽዕኖ፡ (Inf.) አድግት፡ Enc. Mag. 22; vel navis: ተጽዕነ፡ሐመረ፡ Jsp. p. 295. 303; c. ዲበ፡ jumenti 1 Reg. 25, 20; c. በ፡ jumenti Gen. 24, 61, vel navis: ሶበ፡ከልእዎ፡ይጸዐን፡በሐመር፡ Enc. Haml. 7; abs.: Matth. 21, 7; ተጸዐኑ፡ ἐπίβητε Jer. 26, 4. 2) *vehi*, a) *equitare*, c. ዲበ፡, ut: ዲበ፡እንስሳ፡ Kuf. 50; ዲበ፡ፈረስ፡ Zach. 1, 8; Jer. 22, 4; c. ላዕለ፡, ut: Jud. 5, 10; magus ዐርገ፡ሰማየ፡እስመ፡ይጼዐን፡ላዕለ፡አጋንንት፡ Clem. f. 253; c. በ፡, ut Jer. 6, 23. 17, 25; ተጽዕነ፡በአጋንንት፡ Clem. f. 254; c. Acc.: Luc. 19, 30; Apoc. 6, 2; ፈረስ፡ወዘይጼዐኖ፡ Job 39, 18; ፈረስ፡እንተ፡ይጼዐን፡ንጉሥ፡ Esth. 6, 8. 8, 14; Jes. 21, 7. 36, 8; ዘይክል፡ተጽዕኖቶሙ፡ 4 Reg. 18, 23; ተምህረ፡ተጽዕኖ፡ፈረስ፡ወነዲፈ፡ቀስት፡ Sx. Sen. 29; Haml. 15 (vid. ጽኑዕ፡); ተጽዒኖ፡ cum equitaret Clem. f. 253. b) *invehi* curru, al., c. በ፡, ut: በአፍራስ፡ወበሰረገላ፡ይጼዕኑ፡ Jer. 6, 23. 17, 25; c. ላዕለ፡ Ps. 17, 12; c. ዲበ፡ Jer. 22, 4; c. Acc.: ሰረገላ፡ወዘይጼዕኖሙ፡ Jer. 28, 22; ሰረገላ፡በኀበ፡ይጼዐን፡ Hen. 73, 2; Lit. 172, 1. c) *vehi* in nave, *navigare:* እለ፡ይጼዕኑ፡ውስተ፡ሐመር፡ Sx. Masc. 25; ንሕነ፡ተጽዕነ፡ውስተ፡ሐመር፡ Sx. Pag. 3. d) trsl.: α) *insidere:* ይጼዐን፡ቀመረ፡ insidet fornici, Lud. e Lit. Orth. β) *obsidere:* ተጽዕነ፡ላዕሌሁ፡ሰይጣን፡ Sx. Masc. 19. 29 al. — *Voc. Ae.:* ተጽዕነ፡ዘ፡ሰረረ፡በረረ፡ይ፡

አስተጻዐነ፡ IV, 2 *facere ut* alqs *invehatur, equitet, insideat:* Sx. Teq. 9 (vid. sub መስተበቅል፡ c. 511); አዘዘ፡ይኩንንዎ፡ወያስተጽዕንዎ፡ላዕለ፡ኀንባዝ፡ወዐጸርዎ፡ (alias ያዕርግዎ፡ዲበ፡ኀንባዝ፡) Sx. Sen. 5. — (Quod Lud. affert: *imposuit jugum* duobus vel pluribus, *copulavit jugo* duas vaccas, 1 Reg. 6, 7, nescio unde sumserit).

ጽዑን፡ part. 1) a) *impositus* jumento, vehiculo: panis ዘጽዑን፡በአድግ፡ Enc. Jac. 11. b) *insidens, equitans:* ኀነዘ፡ልጓመ፡ፈረስ፡ዘአቡሁ፡እንዘ፡ሀሎ፡ (sc. pater) ጽዑነ፡ዲቤሁ፡ Sx. Teq. 14; ውእቱ፡እንዘ፡ጽዑን፡ምስሌሁ፡ዲበ፡ፈረስ፡ Sx. Hed. 25. 2) *onustus, oneratus sarcinis:* ἐπισεσαγμένοι Jud. 19, 10; 2 Reg. 16, 1; ገመል፡ጽዑን፡ Sx. Haml. 25; c. Acc. oneris: ጽዑን፡አግማሊሁ፡አፈዋተ፡ Gen. 37, 25; per st. c.: ጽዑናን፡ሕግ፡ onerati lege, Lud. e Mss. Colb.

መጻዕን፡ part. *eques*, መጻዕናን፡ (v. መስተጽዕናን፡) Deut. 20, 1.

መስተጽዕን፡ part. *vehens* a) plerumque: *equitans, eques*, sive seq. nomine jumenti, ut: መስተጽዕናነ፡አፍራስ፡ Job 1, 17; Jes. 22, 6. 36, 9; Hez. 23, 6. 23. 38, 15; Judith 2, 5; 1 Reg. 13, 5; 4 Reg. 7, 14; Ex. 14, 23. 15, 1 al.; sive omisso: Jes. 21, 7; Jer. 26, 4. 28, 21; Judith 9, 7; Nah. 3, 3; 1 Par. 19, 6. 7 al. b) curribus: Ex. 14, 23. 15, 4; Deus መስተጽዕነ፡ኪሩቤል፡ Org. 1. c) navibus (*nauta*): Hez. 27, 29.

ጽዕደ፡ i. q. ጽሕደ፡

አጽዐደ፡ II, 1 *laevem, mollem reddere* unguento: አጽዕድ፡ በቅብእከ፡ለነፍስየ፡ሳሕካ፡ Enc. Genb. 8.

ጽዑድ፡ part. *laevis, mollis, tener:* ጽዑድ፡ዘ፡ልሑም፡ (v. ልም፡), Voc. Ae.

ጽዕድ፡ subst., ut videtur *dolium:* ጽዕድ፡ስቁርት፡ዘማዊት፡ πίθος τετρημένος Prov. 23, 27; at quaeritur, annon interpres πίτυς legerit et ጽዕድ፡ alia forma nominis ጽኁድ፡ *juniperus, cedrus* sit.

ጸዐዳ፡ *albus* vid. sub ጻዕደወ፡

ጻዕደወ፡ quadrl. I [a Ges. in thes. p. 1328 relatum ad שִׂיד *calx*; at quaeritur, annon sicut ضحى et صهل cum radicibus late propagatis, a צחח, צחה, זהה incipientibus (Ges. p. 1162) componendum sit] *candidum, album esse* vel *fieri, albere*

albescere, (canescere): ጸዕደዉ፡እምበረድ፡ Thren. 4, 7; Hen. 14, 20. 106, 10; Num. 12, 10; Lev. 13, 2 (τηλαυγής); Marc. 9, 3; Joh. 4, 35; μεταβάλλει λευκή Lev. 13, 3 seq.; Ps. 50, 8; ይጸዕዱ፡አርእስተ፡ደቂቆሙ፡በሢበት፡ Kuf. 23; እመ፡ጸዕደወ፡ቋዕ፡ከመ፡ሬዛ፡ Kuf. 23; ለእመ፡ጸዕደወ፡ቋዕ፡ከመ፡በረድ፡ይከውን፡አብድ፡ጠቢበ፡ Fal. f. 66; M. M. f. 44 (vid. ነጸፍጸፍ፡); ጸዕድዎት፡ Sir. 43, 18 var. — *Voc. Ae.*: ጸዕደወ፡ዘ፡ነጸ።

አጸዕደወ፡ II *dealbare, albare, album (,canum) facere*: አጸዕድዎ፡ከመ፡በረድ፡ Jes. 1, 18; ዘሕብረ፡ቀይሐ፡ያጸዕዱ፡ከመ፡ፀምር፡ Rel. Bar.; በዘ፡አጸዕደወት፡አዕጹቂሃ፡ Joel 1, 7; ኢይክል፡ከማሁ፡አጸዕድዎቶ፡ Marc. 9, 3; ኢትክል፡አጸዕድዎ፡አሐተ፡ሥዕርተ፡ርእስከ፡ Syn. f. 295.

ጽዕዱው፡ part., f. ጽዕድት፡ *candidus, albus*, Cant. 8, 5; Apoc. 21, 11; de equis Zach. 6, 3 var.; asinis Jud. 5, 10; አጽፋርኪ፡ጽዕድት፡ I Sal. Mar. 25; ጽዕድዋን፡አርጋብ፡ Enc. Ter 11; Lud. ex Enc. Ter 3; Pl. f. ጽዕድዋት፡ Lud. e Mss. Colb.

ጸዕዳ፡ et **ጸዐዳ፡** adj., m. et f., Pl. ጸዓድው፡ (passim ጸዐደው፡ vel ጸዓደው፡ scriptum), *candidus, albus, canus*: ጸዐዳ፡ወቀይሕ፡ Cant. 5, 10; ልብሱ፡ጸዐዳ፡ከመ፡በረድ፡ Dan. 7, 9; Enc. Genb. 17; ዘጸዐዳ፡ጸጕሩ፡ Gen. 30, 32; Ex. 4, 6. 16, 14; Lev. 13, 4. 24; Apoc. 1, 14. 20, 11. 22, 1; ረሲይ፡ጸዐዳ፡ Matth. 5, 36; de dentibus Gen. 49, 12; ovibus 31, 8; Hen. 90, 32; equis Apoc. 6, 2. 19, 11. 14; አፍራስ፡ጸዓድው፡ (v. ጸዓደው፡) Zach. 1, 8. 6, 3. 6; ጸዓድው፡አልባስ፡ Apoc. 4, 4; Joh. 20, 12; Hen. 90, 21. 22; አክሊላት፡ጸዓድው፡ Org.; አስተርአየ፡ጸዕዳሆን፡ለእማንቱ፡አብትር፡ τὸ λευκὸν Gen. 30, 37. a) *purus*: ወይን፡ጸዕዳ፡ οἶνος διυλισμένος Am. 6, 6. b) መሬት፡ጸዐዳ፡ *calx* Deut. 27, 2.

ጽዕዱት፡ subst. (part. fem.) *candor* nivis: ዕጹብ፡ለዐይን፡ሥነ፡ጽዕዱቱ፡ (v. ጸዕድዎቱ፡) Sir. 43, 18.

ጽዕዳዌ፡ subst. *candor, albitudo, (canities)*: ጽዕዳዌ፡ፀምር፡ Chr. Ta. 12; ጽዕዳዌ፡ወልታ፡ Enc. Masc. 29; እግዚ"፡አክበረከ፡ (o senex) በጽዕዳዌ፡ጸጕር፡ Chr. Ta. 7.

ጽዕዳዊ፡ et **ጸዕዳዊ፡** adj. rel. *albus*, Voc. Ae.

ጸዐድዒድ፡ adj. *candicans, albicans, albidus*: Lev. 13, 19. 24. 38; ሕብራት፡ጸዐድዒዳን፡ Fal. f. 16; አፍራስ፡ጸዐድዒዳን፡ (Zachariae proph.) M. M. f. 59; ናርዶስ፡ዘጸገየ፡በጸዐድዒድ፡ Org. 2; አጽጌያት፡ሥነከሙ፡ጸዐድዒድ፤ይርአይ፡እግዚ"፡እምሰማይ፡ወረደ፡ Enc. Masc. 28.

ጸዐጠ፡ I, 1 [سَعَطَ et صَعَطَ] Subj. ይጽዐጥ፡ 1) *condire unguenta, aromata, ea parare miscendo* vel *temperare*: Org. 5; ዐቀብተ፡ሥራይ፡ዘይጽዕጡ፡ፈውሰ፡ለቍሱላን፡በዘይት፡ሃይማኖት፡ M. M. f. 214; ዘጸዐጠ፡ዕፍረተ፡ትንቢተ፡ነቢያት፡በዘይተ፡ሃይማኖቶሙ፡ለሐዋርያት፡ f. 229; ዕፍረት፡ዘእደ፡ዮሴፍ፡ጸዐጠ፡ Sx. Mag. 27; ጽዒጥ፡ *mixtura* vel *conditura unguenti, unguentum conditum*: ጽዒጥ፡ዘጸዓጢ፡ Ex. 30, 25. 32; in C Ex. 37, 29 sec. Hebr. (Octat. Comm. p. 93, ubi pro ጽ[ዑ]ጥ፡ restituas ጽዒጥ፡); ጽዒጥ፡ወዕጣን፡ Macc. f. 15; እእዳወ፡ፍቅርኪ፡በላዕሌየ፡ይጽዐጣ፤ (scriptum est ይጸዐጣ፤) ዕፍረተ፡መዐዛ፡በቅብእ፡ዘብዙኅ፡ሤጣ፡ Enc. Nah. 16. 2) *condire* aromatibus vel unguentis cadaver: ጸዐጡ፡ (Imprt.) ሥጋየ፡በከርቤ፡ወበሰሊክ፡ Abush. 47. — *Voc. Ae.*: አጽዐጠ፡ብ፡አጸፌጠ።

ጽዑጥ፡ part. *conditus aromatibus, odoratus*: አፈዋተ፡ርሔ፡ጽዑጣን፡ዘይትዐቀብ፡በቀርን፡ቅብእ፡ዘጽዮን፡ M. M. f. 49; Org. 2; ዕፍረተ፡መዐዛ፡ጽዑጥ፡ Enc. Jac. 10; እንዘ፡ይቀብርዎ፡ረከቡ፡ክርታሰ፡በእዴሁ፡ጽዑጠ፡ (at legendum videtur ፅቡጠ፡) Sx. Teq. 14.

ጸዓጢ፡ n. ag. *unguentarius, pigmentarius*, Ex. 30, 25. 32.

መጽዕጥ፡ (መጸዕጥ፡) part., m. et f., id.: ይነሥእ፡አዋልዲከሙ፡ለመጽዕጣት፡ (v. ለመጸዕጣት፡) 1 Reg. 8, 13.

ጸዕፍ፡ subst. [صُعْفٌ vinum confectum ex contusis relictisque uvis, etiam ex melle] *vinum mustum* (Lud.: *potus recens*, sive *vinum* sive *hydromeli* fuerit): οἶνος νέος Jes. 49, 26; Luc. 5, 39; Act. 2, 13 (ጸዐፍ፡ in N. T. rom.); አስተዳልዉ፡ (Imprt.) ፰፱በመስፈርተ፡ኄባል፡ጸዕፈ፡ወይን፡ወ፰፱በመስፈርተ፡ኄባል፡ሜስ፡ወምዝርሰ፡ብዙኀ፡ከመ፡ማይ፡ Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: ጸዕፍ፡ብ፡ጉሽ፡ጸጅ፡; *aliud*: ጸዕፍ፡ዘ፡ጕለሽ።

ጼሐ፡ I, 1 [סוּחַ סָחָה سَحَا *verrendo removit*; an etiam صَاعٌ قَاعَةٌ *terra plana?*] Subj. ይጺሕ፡, (purgare), *aequare, complanare*, a) viam, *sternere, munire*: ጺሑ፡ፍኖተ፡ቅድመ፡ገጹ፡ (καθαρίσατε) Jes. 57, 14; ጺሑ፡ፍኖተ፡ለሕዝብ፡ 62, 10. 40, 3; Ps. 77, 55; ጼሕከ፡ፍኖተ፡ 79, 10; Matth. 11, 10; ኢጼሐ፡መንገደ፡ Jer. 10, 23; Jsp. p. 358 (vid. sub ኰስተረ፡); ንጸይሕ፡ፍኖተ፡ለሐመርን፡ Clem. f. 129; omisso ፍኖት፡, Enc. Hed. 17. b) alia, ut colles, tumulos, salebrosa: እጸይሕ፡ሎሙ፡አድባረ፡ወኵሎ፡ፍኖተ፡ Jes. 49, 11; መብእሰ፡ 42, 16; cineres busti: ዘጼሑ፡ሐመደ፡ Enc. Hed. 7. — *Voc. Ae.*: ጼሐ፡ኰስተረ፡ቀጽዐ፡ዘ፡ጸረገ፡; *aliud*: ጼሐ፡ዘ፡ጸረገ፡መንጸረሂ፡ይ፡ቈለዘሂ፡ይ፡

ተጼሐ፡ III, 1 *aequari, complanari*, a) *sterni, muniri*, de viis: ትጸያሕ፡ፍኖተ፡ሬትዓን፡ Jer. 26, 7; ተጼሐ፡ሎቱ፡ፍኖት፡ Jsp. p. 372; አድባር፡ተፈሥሐ፤አውግር፡ተሐሠዩ፤ወፍናው፡ተጼሑ፡ Mavâs. n. 64. b) de aliis rebus: ሀለወ፡ይጸያሕ፡ዐውዱ፡ለማኅፈድ፡ ὁμαλὰ γενέσθαι Herm. p. 85; ይጸያሕ፡ሎቱ፡ኵሉ፡ግብር፡ πάντα εὐκόλως φέρει Chr. Ta. 26 (vid. etiam ጽዩሕ፡)

ጽዩሕ፡ part. *complanatus, planus*, a) *stratus, munitus*, de via: ፍኖት፡ጽዩሕ፡ወርኂብ፡ ἡ λεωφόρος Chr. Ta. 19; ነሐውር፡በፍኖት፡ንጉሥ፡ጽዩሕ፡ Lud. Comm. hist. p. 238 n. 5. b) *expeditus, pervius, facilis*: ኵሉ፡ግብር፡ይከውን፡ጽዩሐ፡በኀቤነ፡ πάντα ἡμῖν ῥᾷστα φανήσεται Chr. Ta. 26; ጽይሕት፡ግብር፡ (opp. ዕጽብት፡) Phlx. 3 (vid. etiam ተጼሐ፡).

ጸይሕ፡ et **ጽይሕ፡** subst., *complanatio* vel *planum*; ፍኖት፡ጸይሕ፡ et ጽይሕ፡ *via strata, plana*, M. M. f. 362.

ጸያሒ፡ n. ag. *complanator* viae: ዮሐንስ፡ጸያሔ፡ፍኖት፡ Syn. f. 338; Genz. f. 116 (ubi ጼያሔ፡ scriptum est); Org. 4; ጸያሒ፡ (omisso *viae*) Kedr f. 59.

ምጽያሕ፡ subst. *via trita, strata, publica*: ምጽያሐ፡ንጉሥ፡ ἡ βασιλικὴ τρίβος, Cyr. c. Pall. f. 98.

መጽያሕት፡ subst. *locus complanatus, pervius*, in specie *via trita, strata, munita, publica*: ይኩን፡ኵሉ፡መብእስ፡መጽያሕተ፡ εἰς εὐθεῖαν Jes. 40, 4; ስእኑ፡ሐዊረ፡መጽያሕተ፡ Jes. 59, 14; ፍኖተ፡ጽኑዓን፡መጽያሕተ፡ τετριμμέναι Prov. 15, 19; ወይከውን፡መጽያሕተ፡ δίοδος Jes. 11, 16;

ዐርዩ፡ መጽያሕቶ፡ τὰς τρίβους 40, 3. 42, 16. 43, 16; ከመ፡ ይሐር፡ መጽያሕተ፡ Bar. 5, 7; 1 Reg. 6, 12; Matth. 3, 3; Luc. 3, 5; ፍኖተ፡ መጽያሕት፡ et ፍኖተ፡ መጽያሕት፡ Num. 20, 17. 21, 22; Jer. 38, 9; Jes. 51, 10. 49, 9 var.; Org. 2.

ጸያቂ፡ n. ag. est epitheton Satanae, quod Lud. exponit *perditor, corruptor;* nescio an rectius interpretandum fuerit *oppressor* vel *strangulator* [ضاق ጸዐቀ፡ ጠቀ፡] Lit. 175, 4; Syn. p. 310; እስመ፡ ጸያቂ፡ ውእቱ፡ ከመ፡ አቡሁ፡ ዲያብሎስ፡ Macc. f. 16.

ጼነወ፡ quadrl. I [شَمَّ, סַמִּים, ܣܡܳܐ] *olere, redolere, odorem spirare* vel *exhalare:* ዘሠናየ፡ ይጼኑ፡ Org. 1; c. Acc. rei, quam quid redolet: ዘትጼኑ፡ ቆዐ፡ Enc. Teq. 7. a) ubi de odore ipso praedicatur, *efflari, spirare:* ይጼኑ፡ ጺአቶሙ፡ ἀναβήσεται Jes. 34, 3; ወጼነወ፡ ጼና፡ ምዑዝ፡ ፈድፋደ፡ Sx. Teq. 20. b) c. Acc. pers., *obolere* alicui (mutata constructione Latine verbo *olfacere* interpretari licet): ጼነዎ፡ ጼና፡ ዕፍረት፡ Sx. Jac. 5; Gen. 27, 27; Hen. 24, 4; ወሶበ፡ ጼነዎ፡ ውእቱ፡ (v. ለውእቱ፡) ጋኔን፡ ይጐይይ፡ Tob. 6, 18; ወሶበ፡ ጼነዎ፡ ጼናሁ፡ ለገዝከቱ፡ ጋኔን፡ ጐየ፡ Tob. 8, 3.

አጼነወ፡ II *olfacere, odorari,* c. Acc.: Gen. 8, 21; Kuf. 6. 26; Lev. 26, 31; Am. 5, 21; ኢያንጽሙ፡ ለአጼንዎ፡ ነፋስ፡ Sap. 15, 15; Ex. 30, 38. a) abs.: Deut. 4, 28; Ps. 113, 14. 134, 17; ኢያሙንቱ፡ ያጼንዉ፡ Sir. 30, 19; አጼንዎ፡ *olfactus, odoratus* vid. ሕዋስ፡ b) *odorari* i. e. *odoratu explorare,* c. Acc.: Gen. 27, 27; abs.: Lit. 170, 3. c) *praesagire:* እምርሑቅ፡ ያጼንዎ፡ ለቀትል፡ ὀσφραίνεται Job 39, 25. d) trsl.: *sentire,* ፈትል፡ ሶበ፡ ያጼኑ፡ እሳተ፡ Jud. 16, 9. 15, 14.

ጼና፡ subst., plerumque m., *odor,* quem alqd exhalat: Gen. 27, 27; Cant. 4, 11; Tob. 8, 3; አልበ፡ ላዕሌሆሙ፡ ጼና፡ ዘእሳት፡ Dan. 3, 27; ጼና፡ ተይ፡ Hen. 67, 6; ጼና፡ ዕፍረት፡ Sx. Jac. 5; ጼና፡ መዐዛ፡ Kuf. 21. 26; ጼና፡ ሠናይ፡ Hen. 32, 3; ጼና፡ ሠናይ፡ መዐዛ፡ Lit. 163, 2; ጼና፡ ምዑዝ፡ Sx. Teq. 20; ጥዑም፡ ጼና፡ Lud. ex Enc. Nah. 16; ጥዑም፡ ጼና፡ መዐዛሁ፡ Mavâs. n. 12; ጼና፡ ሕሡም፡ ወጽዩእ፡ ወፍጉግ፡ ጥቀ፡ Genz. f. 156; ጼና፡ ጽዩእ፡ Sx. Nah. 3; Enc. Mag. 14; trsl.: ንኩን፡ ንጹሓነ፡ እምኵሉ፡ ጼና፡ ኀጢአት፡ Lit. 163, 2; de *fama bona,* quatenus cum *odore* comparatur, Lud. e Vit. Sam.; Enc. Teq. 6.

ጼአ፡ et ጺአ፡ I, 1 [צָאָה et צוֹאָה *excrementa,* צוֹא *sordidus,* ܛܘܐ *foedavit;* Gesenio aliisque propagata videntur a ወፅአ፡ יָצָא, Ges. thes. p. 616, at vid. quae opposuit P. de Lagarde Anmerkungen zur griech. Uebersetzung der Proverbien p. 90] 1) *foetere,* ὄζειν ይጸይእ፡ ተከዚ፡ Ex. 7, 18. 21; ጼአት፡ ምድር፡ 8, 10; cadaver ወድአ፡ ጼአ፡ Joh. 11, 39; de ossibus Ps. 37, 5; ulceribus: ጼአ፡ ቍስሊሁ፡ Jsp. p. 293; Enc. Nah. 21 (vid. sub በኍበኍ፡); ዘይጸይእ፡ አፉሁ፡ M. F.; Imprf. ይጼኢ፡ (pro ይጸይእ፡) scriptum est Phlx. 208. 2) *putrescere, computrescere,* manna ዐፅየ፡ ወጼአ፡ Ex. 16, 20. 24; fici ኢማሰኑ፡ ወኢጼኡ፡ Rel. Bar.; de cadaveribus: Gad. T. H.; ይጸይኡ፡ ወየዐዕዩ፡ Jer. 15, 3; ሰብእ፡ እምከመ፡ ሞተ፡ ይጸይእ፡ Job 14, 10; እንዘ፡ ሕያው፡ ውእቱ፡ ትጸይእ፡ ነፍስቱ፡ Sir. 10, 9. — *Voc. Ae.:* ጼአ፡ ዘ፡ ገማ፡; *aliud:* ጼአ፡ ዘ፡ ፈረፈረ፡; *Rad. Abb.:* ጺአ፡ ዘ፡ ተላ፡ (at vid. scholion ad ዐፅየ፡).

ጽዩእ፡ part. *foetens, foetidus, putidus:* ጼና፡ ጽዩእ፡ Genz. f. 105. 156; Sx. Nah. 3; Enc. Mag. 14; ደመና፡ ጽዩእ፡ ወጸሊም፡ በረድ፡ Enc. Masc. 18; f. ጽይእት፡ Chr. Ta. 25; M. M. f. 36; አይሁዳዊ፡ ዕልው፡ ወጽልሑው፡ ወጽዩእ፡ አፍ፡ ወርኩሰ፡ ከናፍር፡ Syn. f. 353; ኀልቃ፡ መዋዕልየ፡ እንዘ፡ ጽዩአት፡ ἐν βρέμῳ (i. e. βρώμῳ) Job 17, 11; ኮሉ፡ ሰብእ፡ ያንሶስዉ፡ ላዕለ፡ አብድንት፡ ወላዕለ፡ ደም፡ ጽዩእ፡ Jsp. p. 356; fames tam vehemens erat, እስከ፡ በልዑ፡ ጽዩአ፡ p. 367.

ጺእ፡ subst. *sordes, foeditas:* gentiles ምሉኣነ፡ ጺእ፡ ወርኩስ፡ ወትዕግልት፡ Macc. f. 16.

ጺአት፡ n. act. et subst. 1) *foetor, putor:* የዐርግ፡ ጺአቱ፡ Joel 2, 20; ይጼኑ፡ ጺአቶሙ፡ Jes. 34, 3; mortuus in sepulchro mutatur in መሬት፡ ወሐመድ፡ ወዕፄ፡ ወጺአት፡ Macc. f. 17; Clem. f. 272; foetor ulcerum Jsp. p. 293; Org. 5; ጼና፡ ጺአት፡ Mavâs. n. 10. 2) a) *excrementa,* Gad. Ad. f. 76. b) *scoria:* ወርቅ፡ ዘይጸሪ፡ እምጺአቱ፡ (sic legas) Herm. p. 22.

ጺአት፡ *pratum, pascuum* vid. sub ጺያት፡

ጼው፡ vel ጺው፡ subst., (m.) [referendum ad צָוָה צִיָּה صَوًى quibus potestas *ariditatis* (et *sterilitatis*) inest] 1) *sal,* Matth. 5, 13; Marc. 9, 50; Lev. 2, 13. 24, 7; ዘርአ፡ ውስቴታ፡ ጼወ፡ Jud. 9, 45; 4 Reg. 2, 20; Kuf. 6; Job 6, 6; Sir. 22, 15. 43, 19; 2 Esr. 7, 22; በጼው፡ ኢፖተኪ፡ Hez. 16, 4; ሐውልተ፡ ጼው፡ Gen. 19, 26; ኪዳነ፡ ጼው፡ Kuf. 21; ምድረ፡ ጼው፡ ἅλιμα Jer. 17, 6; ገዳመ፡ ጼው፡ Sx. Genb. 28; ባሕር፡ በድወ፡ ይመስሎ፡ ወቍረ፡ ሲአልኒ፡ ከመ፡ ጼው፡ Job 41, 23; በሊዐ፡ ኅብስት፡ ወማይ፡ ወጼው፡ F. M. 15, 1. 2) *salsugo, terra salsa* i. e. *sterilis* vel *desertum:* ዘሜጠ፡ ለማይ፡ ወረሰዮ፡ ጼወ፡ εἰς ἅλμην Sir. 39, 23; Ps. 106, 34; ረሰይኩ፡ ሎቱ፡ ገዳመ፡ ንብረቶ፡ ወማኀደሪሂ፡ ውስተ፡ ጼው፡ ἁλμυρίδα Job 39, 6. — *Voc. Ae.:* ጼው፡ ብ፡ ጨው፡ ።

ጸያፍ፡ adj. *haesitans* lingua, *balbutiens, blaesus* [neque صاف et ضاف *inclinare* et *declinare* (c. عن) neque amh. ጸየፈ፡ (Isenb. p. 190) etymon aptum praebuerint]: ጸያፍ፡ ወላዕላዐ፡ ልሳን፡ አነ፡ ἰσχνόφωνος Ex. 4, 10. 6, 30; ልሳን፡ ጸያፍ፡ ψελλίζουσαι Jes. 29, 24. 32, 4; Pl. ጸያፋን፡ Clem. f. 233 (vid. sub ላዕላዐ፡).

ጼጸየ፡ inus., incertae significationis: in Rad. Abb. exponitur *rufare* [צִיץ *flos?*]; at hoc perdubium est.

ምጺጺት፡, መጺጺት፡ (etiam ምጼጺት፡, ምጽጺት፡, nec non መጺት፡ et መጼት፡), subst. *species corii,* sec. LXX *hyacinthini* vel *ianthini,* sec. Lud. *rubricati,* መሃነ፡ ምጺጺት፡ (c. varr.) Ex. 35, 7; ማዕሰ፡ ዘምጺጺት፡ Ex. 35, 23; Num. 4, 6. 8—14. 25; አምዕስተ፡ ምጺጺት፡ Ex. 39, 21 δέρματα ὑακίνθινα. — *Voc. Ae.:* መጼጺት፡ ዘ፡ የለፋ፡ ማዕሰ፡; *aliud:* መጼጺት፡ ዘ፡ አዲም ።

ጸዴ፡ vid. sub ጸዳይ፡

ጸደለ፡ I, 1 [צהל ظلّ?] *splendere, lucere, nitere, collucere:* ብርሃን፡ በብሔረ፡ ጽልመት፡ ዘጸደለ፡ (Lud. ዘአጽደለ፡) Enc. Tachs. 15; አስተርአየ፡ ኮከብ፡ ዐቢይ፡ ዘጸዳሉ፡ ብሩህ፡ ጥቀ፡ ወቅድስኒ፡ ይጸድል፡ በውእቱ፡ ኮከብ፡ ከመ፡ ጸዳለ፡ መዓልት፡ Jsp. p. 377; በእንተ፡ ምንትኑ፡ ይጸድል፡ ገጽከሙ፡

Fal.; ትጸድል፡እምሥነ፡አርዮብ፡ Org. 4; ትጸድል፡ከመ፡ጽጌ፡ረዳ፡ Lud. (ex Org.?).

አጽደለ፡ II, 1 1) *lucem spargere, splendorem emittere, pellucere, collucere, nitere:* ያጸድል፡ διαυγής Apoc. 21, 21; de argento M. M. f. 68; ጸዳለ፡መብረቅ፡ቀድሜሃ፡አጽደለ፤ ወድኅሬሃ፡ነጐድጓድ፡ወሀበ፡ቃለ፡ Enc. Nah. 16. 17 (vid. sub አርያሬስ፡); corona fulgida አንተ፡ታጸድል፡ዲበ፡ርእሶሙ፡ Org. 2) *lucere* vel *splendere facere* vel *sinere:* Judaei ከመ፡ኢያጽድሉ፡ብርሃኖ፡ለወንጌል፡ስብሐት፡ M. M. f. 378. 3) *illuminare*, Lud. e Ssal. Req.

አስተጸደለ፡ IV, 3 *elucere* vel *apparere facere* alqd, προυποφαίνειν, Cyr. c. Pall. f. 78.

አጽደልደለ፡ quinql. II *micare, coruscare:* ወሐይዝተ፡ብርሃን፤ ወሥነ፡ዘያጽደለድል፡ M. M. f. 135.

ጽዱል፡ part. *splendens, nitens, micans, fulgidus:* ይበርህ፡በብርሃን፡ጽዱል፡ λαμπρῷ φωτί Sap. 17, 19; ዘቲ፡ሚላት፡ጽድልት፡ሥን፡ Chr. Ta. 19; ከዋክብት፡ብሩሃን፡ወጽዱላን፡ Deg.; ማኅቶት፡ጽዱል፡ Enc. Ter 18; dentes ጽዱላት፡ከመ፡ሉል፡ Org.; de facibus micantibus; Org.

ጸዳል፡ subst. (m.), Pl. ጸዳላት፡ *splendor, fulgor, claritas, nitor,* φέγγος Hab. 3, 4; Am. 5, 20; ጸዳለ፡ብርሃን፡ φέγγος Sap. 7, 10; Job 22, 29 var.; Org. 2; λαμπρότης Jes. 60, 3. 59, 9 var.; ጸዳለ፡ከዋክብት፡ብሩሃን፡ ἄστρων ἔκλαμπροι φλόγες Sap. 17, 5; 4 Esr. 6, 14; Jsp. p. 377 (vid. sub ጸደለ፡) Lit. 171, 4; ኵሎሙ፡ሰማያት፡ጸዳል፡ወብርሃን፡ Clem. f. 3; oculi: አጽለመት፡ጸዳላ፡ለዐይኑ፡ Enc. Masc. 25; *nitor* florum Org. 6. a) *nimbus* seu fulgor circum capita sanctorum, Lud. ex Enc. Patr. 8. b) *splendores* i. e. *res splendidae:* መኑ፡ፈጠሮሙ፡ለዐሐይ፡ወለወርኅ፡ወለከዋክብት፡ወለጸዳላት፡ወለብርሃናት፡ Syn. f. 348. c) oculorum *lumen* vel *lumina* igne quasi micantia: ወይጸልማ፡እለ፡ይሬእያ፡በጸዳል፡ (v. በጸዳላት፡) αἱ βλέπουσαι ἐν ταῖς ὀπαῖς Koh. 12, 3.

ጸድቀ፡ I, 1 [צָדַק ܙܕܩ صَدَقَ] Subj. ይጽደቅ፡, (passim ይጽድቅ፡) 1) *justum esse*, Ps. 17, 28. 50, 5. a) *rectum, probum, pium, insontem esse:* Job 4, 17. 10, 15; Jes. 60, 21; Ps. 142, 2; Kuf. 5. 7. 28; Hen. 81, 5; Apoc. 22, 11 rom.; Sir. 7, 5 var. et Prov. 25, 6 var. (vid. ተጸደቀ፡); ጸዲቅ፡ εὐσέβεια 1 Tim. 6, 6 ant. b) *justificari* i. e. *justum declarari* vel *haberi*, δικαιοῦσθαι, ኢይክል፡መዐትም፡ወመዓት፡ጸዲቀ፡ Sir. 1, 22. 9, 12. 23, 11; ኢይጸድቅ፡መሃሲ፡እምዐምዖት፡ 26, 29. 34, 5; ይጽደቅ፡ Jes. 42, 21; ይጸድቅ፡በኀበ፡እግዚ፡ 45, 25; Hez. 21, 13; Matth. 11, 19; Luc. 18, 14; Act. 13, 39; Rom. 2, 13. 3, 22. 28. 4, 9. 16. 5, 1; 1 Tim. 3, 16; Tit. 3, 7; Jac. 2, 21. c) *justam causam habere* vel *causam obtinere:* ጸድቀት፡ትዕማር፡እምኔየ፡ Kuf. 41; Gen. 38, 26; Job 11, 2; እፈቅድ፡ጥቀ፡ከመ፡ትጽደቅ፡ Job 33, 32; Jes. 43, 9. 2) *verum esse, verum dicere:* ἀληθεύειν Eph. 4, 15; ለእመ፡ይጸድቅ፡ጳውሎስ፡እንዘ፡ይነግር፡ ἀληθής ἐστιν Cyr. c. Pall. f. 92.

አጽደቀ፡ II, 1 1) *justum* a) *reddere* alqm i. e. *probum, integrum, pium:* Ps. 72, 13; አጽድቅዎን፡ለጻድቃን፡ Clem. f. 108. α) seq. pron. refl.: *praebere* se j.: አጽደቀት፡ነፍሳ፡ዕሉት፡እስራኤል፡እምነ፡ኅስርት፡ይሁዳ፡ Jer. 3, 11. β) *facere ut videatur* alqs. j.: አጽደቂዮን፡ለአኃትኪ፡በኀጢአትኪ፡ Hez. 16, 51. 52. b) *habere* vel *declarare*, Deum 4 Esr. 10, 22; Luc. 7, 29. α) *insontem declarare*, se ipsum 1 Cor. 4, 4; Luc. 10, 29. 18, 9; እለ፡ያጸድቁ፡ርእሶሙ፡በዝ፡ዓለም፡ኃጥአን፡ እሙንቱ፡በቅድመ፡እግዚ፡ Clem. f. 242. β) *absolvere* in judicio: Ps. 81, 3; እለ፡ያጸድቅዎ፡ለኃጥእ፡ Jes. 5, 23; ከመ፡ታጽድቆ፡ለጻድቅ፡ 2 Par. 6, 23; 3 Reg. 8, 32. γ) *justificare*, sensu theologico: Rom. 3, 26. 4, 5. 8, 4. 30 al. c) *jus* alcjs *vindicare*, c. Acc. pers.: አጽድቁ፡እቤረ፡ Jes. 1, 17; እልጸቀ፡ዘያጸድቀኒ፡ Jes. 50, 8; c. Acc. juris: ያጸድቀኒ፡ (mihi) ፍትሕየ፡ Mich. 7, 9. d) *sanctum habere* vel *sanctificare*, ἁγιάζειν, Ex. 20, 8. 11. 2) *verum* a) *habere:* ነፍስ፡እንተ፡ታጸድቅ፡ቃለ፡እግዚ፡ Chr. ho. 23. b) *reddere exitu* (vulgo: *verificare*): ያጸድቅ፡ምክረ፡መላእክቲሁ፡ ἀληθεύων Jes. 44, 26. c) *esse comprobare* alqd: ለአጽድቆተ፡ቃል፡ዘነቤ፡ Abush. 31 al.

ተጸደቀ፡ III, 2 1) *sibi justum videri, se justum simulare* (vel *probum, rectum, pium*): እስመ፡ይጼደቅ፡ኢዮብ፡በቅድሜሆሙ፡ Job 32, 1. 2; ኢትጸደቅ፡ (v. ኢትጽደቅ፡)በቅድመ፡እግዚ፡ Sir. 7, 5; Prov. 25, 6 (v. ትጽደቅ፡); Luc. 16, 15; Matth. 23, 28. 2) *justum se praebere*, Ps. 50, 5 var.; Apoc. 22, 11 Platt (si quidem lectio sana est).

ጽዱቅ፡ part. 1) *justus*, de rebus: ቃል፡ጽዱቅ፡ Ex. 23, 8; መዳልዊከ፡ርቱዕ፡ወጽዱቀ፡ይኩን፡ Deut. 25, 15. a) *probus, pius:* verbum ዘኢኮነ፡ጽዱቀ፡ ἀνόσιον *impium* Cyr. ad Th. f. 9; Cyr. c. Pall. f. 78. b) *justificatus:* ጽድቅት፡ጥበብ፡እምኵሉ፡ውሉዳ፡ Luc. 7, 35 rom. 2) *verus*, de verbis, rebus: Jsp. p. 309; Lud. Comm. hist. p. 503 n. 42; በሕቱ፡ሃይማኖቱሰ፡ (sc. Petri, quamquam abnegaverat Christum) ትርፍት፡ወጽድቅት፡ይእቲ፡ F. M. 3, 6; Abush. 53.

ጽድቅ፡ subst., m. et f., Pl. ጽድቃት፡ 1) *rectum, jus* et *fas:* ግበሩ፡ርትዐ፡ወጽድቀ፡ Kuf. 7; Ps. 14, 2; Sir. 18, 22. 27, 8; Jes. 5, 7. 51, 1; Prov. 18, 5; ኵንን፡ጽድቀ፡ Prov. 24, 77; ኢኮነ፡ጽድቀ፡በሊዐ፡ዘስርቅ፡ οὐ θεμιτόν ἐστι Tob. 2, 13; ጽድቅ፡ወፍትሕ፡ δικαιώματα καὶ κρίσεις Ex. 15, 25; Luc. 12, 57; Joh. 5, 30; Rom. 7, 12; ጽሒፈ፡ጽድቅ፡ jus edicere, Lud. e Lit. Mss.; ኢየዐቀብክሙ፡ኵሎ፡ጽድቃቲሁ፡ለላ፡አግዘፍክሙ፡ክሳደክሙ፡ Rel. Bar. a) statui constructo subjunctum vel ዘጽድቅ፡ vel ዘበጽድቅ፡ vel ubi praedicati vice fungitur, *justus:* Deut. 4, 8; ኵነኔ፡ጽድቅ፡ Deut. 16, 18; ቃለ፡ጽድቅ፡ 16, 19; ፍትሐ፡ጽድቅ፡ κρίσις δικαία Jes. 58, 2; Ps. 2, 12. 7, 12; Kuf. p. 75; መዳልዊከ፡ዘጽድቅ፡ይኩን፡ Lev. 19, 36; ኵነኔ፡ዘበጽድቅ፡ Hen. 27, 3; ጽድቅ፡ኵነኔከ፡ Ps. 118, 75. 144 al. b) በጽድቅ፡ *jure, merito*, Gen. 27, 36; Enc. Masc. 17. 2) *justitia* Ps. 7, 9. 34, 27. 44, 9. 49, 7. 71, 1 seq. 95, 13; Jer. 23, 5; Jes. 10, 22. 11, 5. 16, 5. 32, 1 al. a) *innocentia:* ከመ፡ታስተርኢ፡ጽድቅየ፡ Job 13, 18; Jes. 5, 23; Ps. 17, 23. 27. b) *probitas, pietas, virtus, vitae sanctitas:* Ps. 22, 3; Job 29, 14. 35, 8; Prov. 14, 34; Sap. 1, 15. 8, 7; Jes. 1, 21; Matth. 5, 20; Rom. 1, 18. 10, 3 al. crebro; δικαιοσύναι Sir. 44, 10; εὐθύτης Sir. 7, 6; εὐσέβεια Jes. 11, 2; 1 Tim. 4, 7; 2 Tim. 3, 5; ውፁኣን፡እምጽድቅ፡ οὐχ ὅσιοι Ps. 42, 1; 1 Tim. 1, 9; 2 Tim. 3, 2. c) *justitia imputata, justificatio:* Gen. 15, 6; Ps. 105, 31; Dan. 9, 24; Rom. 3, 24. 4, 3. 5. 9, 30. 10, 6; Phil. 3, 9; Hebr. 11, 7. d) *beneficentia, misericordia:* በምጽዋት፡ትሰረይ፡ኀጢአትከ፡ወበጽድቅ፡ትድኅን፡ Dan. 4, 24; ምጽዋትከ፡ወጽድቅከ፡ (v. ወጸሎትከ፡) Tob. 2, 14. 12, 8. 9; ለነዳያን፡ዘረወ፡ወለምስኪናን፡በጽድቅ፡ Enc. Ter 11; Pl. ጽድቃት፡ *eleemosynae:* ሀበኒ፡ለዘአልብየ፡እምጽድቃቲከ፡አሐደ፤ በከመ፡ወሀብከ፡ለመክን፡ወልደ፡ Enc. Mij. 17. e) *restitutio juris, absolutio:* Jes. 41, 2.

58, 8 al. f) በጽድቅ፡ *juste:* Deut. 1, 16; Lev. 19, 15; Ps. 9, 9; Prov. 28, 18 al. 3) *salus:* ከመ፡ይኩንከ፡ጽድቀ፡ ἵνα εὖ σοι γένηται Ex. 20, 12. (Qui usus loquendi huic interpreti proprius videtur, vid. ጸድቀ፡ n. 1, et አጽደቀ፡ n. 1, d). 4) *veritas*, ἀλήθεια, Sir. 27, 9. 31, 4. 45, 10; Ps. 14, 2. 56, 13. 88, 2. 15; Jes. 42, 3. 48, 1. 59, 14; Jer. 23, 28; Dan. 9, 13; Tob. 7, 10; Prov. 8, 7. 14, 22; 2 Reg. 7, 28; 1 Esr. 3, 12. 4, 37 seq.; Marc. 5, 33; Joh. 5, 32. 8, 32. 16, 13. 18, 38; Rom. 1, 25; Jac. 1, 18; 1 Tim. 6, 5; ኢውዑእኑ፡ነገርሙ፡እምጽድቅ፡ Cyr. c. Pall. f. 84. a) *verum:* ኢተናገርክሙ፡ጽድቀ፡ ἀληθές Job 42, 7; Hen. 106, 12; እመ፡ነገርክዎሙ፡ጽድቀ፡ ይቀትሉኒ፡ Kuf. 12. 35; Jes. 43, 9; Jer. 9, 5; ጽድቀ፡ትቤ፡ Tob. 12, 4; ኢክነ፡ጽድቀ፡ቃልክሙ፡ዘነበብክሙ፡ Judith 8, 11; አሐተ፡ጽድቀ፡ τί ῥῆμα ἀληθινόν Job 4, 12. b) Statui constructo subjunctum vel ዘጽድቅ፡ vel ዘበጽድቅ፡, vel ubi praedicati vice fungitur, *verus:* Hebr. 8, 2; Joh. 1, 9. 6, 32; ፍሥሓ፡ጽድቅ፡ ἀληθινή Jes. 57, 18; ወይን፡ዘጽድቅ፡ Joh. 15, 1; ዘበጽድቅ፡ 3 Reg. 17, 24; 1 Joh. 5, 20; Joh. 8, 13. 19, 35. 21, 24. c) በጽድቅ፡ *vere, recte, revera* Jes. 10, 20; 2 Petr. 2, 22; Matth. 22, 16; Lit. Joh.; eodem pertinet: ጽድቀ፡ፈከረ፡ ὀρθῶς συνέκρινεν Gen. 40, 16. — *Voc. Ae.:* ጽድቅ፡ዘ፡ዕውነት።

ጻድቅ፡ adj. (part.), f. ጻድቅት፡ 1) *bonus*, physice: ምድር፡ዘጻድቅት፡ Ex. 20, 12 (qui vocis usus huic interpreti proprius est, vid. ጽድቅ፡ n. 3 et አጽደቀ፡ n. 1, d). 2) *justus*, Prov. 29, 7; Zach. 9, 9; Ex. 18, 21; de Deo Ex. 9, 27; Deut. 32, 4; Ps. 10, 7. 118, 137. 128, 4. 144, 17; Job 34, 17; Jer. 12, 1; Apoc. 16, 5; Joh. 17, 25; Rom. 3, 26 al. a) *innocens, insons:* Gen. 18, 23. 25; Ex. 23, 7; 2 Reg. 4, 11; 3 Reg. 8, 32; Job 34, 5; Ps. 93, 21; Matth. 27, 24. b) *integer, probus, sanctus, pius:* δίκαιος Gen. 6, 9. 7, 1; Job 1, 1; Ps. 5, 14. 7, 10. 10, 6. 13, 10. 36, 26. 63, 11. 145, 7; Koh. 3, 16. 7, 15; ነፍስ፡ጻድቅት፡ Prov. 10, 3; ፍጥረት፡ሐዳስ፡ወጻድቅት፡ Kuf. p. 21; ጻድቅት፡ልቡ፡ p. 22; Matth. 1, 19. 5, 45. 9, 13. 10, 41. 13, 43. 49; Marc. 6, 20; al. sexcenties; εὐσεβής Sir. 11, 17. 22, 12, 4. 27, 11. 29; Jes. 24, 16. 32, 8; 2 Tim. 3, 5; ἅγιος 1 Tim. 5, 10; εὐθύς 1 Reg. 29, 6. 3) *verus, verax, fidus*, de personis: ἀληθής, ἀληθινός, Ex. 34, 6; Job 2, 3. 4, 7; Marc. 12, 14; Joh. 3, 33. 7, 18. 8, 26; Rom. 3, 4; 2 Cor. 6, 8; 1 Thess. 1, 9; Apoc. 3, 7. 19, 11; Herm. p. 26[a] et [b]; πιστός 1 Cor. 1, 9; 1 Thess. 5, 24.

ጽድቃት፡ vid. sub ጽድቅ፡

ጽዱቃዊ፡ adj. rel. *veritatis amans, fide dignus:* ይደሉ፡ለነ፡ከመ፡ንእመን፡ዘይትበሀል፡በእንተ፡ቅዱሳን፡እምዜናውያን፡ወጽዱቃውያን፡ Phlx. 16.

መጽደቂ፡ part. c. term. adj., *justificans:* ሀይማኖተ፡ክርስቶስ፡መጽደቂ፡ Enc. Mag. 22.

ጸደና፡ subst. *apis terrestris* (sec. Lud.: „apis quoddam genus in Aethiopia, paulo majus muscâ, aculeo carens, alvearia sua in terra habens, ubi mel jucundissimum pariter ac saluberrimum idque album gignit"): መዓረ፡ጸደና፡ μέλι ἄγριον Marc. 1, 6 (aliter Matth. 3, 4 in impressis); አንበጣ፡ወመዓረ፡ጸደና፡ ተሴሰይከ፡ Deg.

ጼዳንት፡ (sec. Lud.) subst. [i. e. صَيْدَانَةٌ], fere ubique in Pl.: ጼደናት፡, ጼደናታት፡, ጼዴነታት፡, ጼዴናታት፡, ጼዴነታት፡, etiam ጼዴናት፡, ጸደናት፡, ጸዴነታት፡ al., *daemonia agrestia* et *sylvestria*, ut *sirenes, onocentauri, fauni*, sec. Lud. *lamia, stryx:* σειρῆνες Jer. 13, 21; ὀνοκένταυροι Jes. 34, 11. 14; አዋልደ፡ጼዴነታት፡ (c. varr.) θυγατέρες σειρήνων Jer. 27, 39; ይበክዩ፡ከመ፡ጼዳናታት፡ (c. var.) Hen. 96, 2; Org. — *Voc. Ae.:* ጼዳናታት፡ብ፡መጋኛ፡ጉሥምትሂ፡ይ፡ (inter nomina morborum); *aliud:* ጼዴንያት፡ወመጽአሞ፡ዘ፡ መልአከ፡ሞት።

ጸዳይ፡ (raro ጸደይ፡) subst. [radix ጸደየ፡ vicina est radici ዐዐደ፡, quam vid. supra c. 1027; praeterea vid. quae de צָדָה annotavit Ges. in thes. p. 1149 et 1143] *tempus messis*, et ubi de anni temporibus agitur, modo *aestas*, modo *auctumnus*, (nec non *ver*, vid. ጸዳያዊ፡): ማእከለ፡ጸዳይ፡ወዐፂድ፡ Kuf. p. 107; ያዘንም፡ለክሙ፡ጸዳየ፡ወመፀው፡ βρέξει ὑετὸν πρώϊμον (καὶ ὄψιμον) i. e. pluviam *auctumnalem* (et vernam) Joel 2, 23; ዝናመ፡ጸዳይ፡ወመፀው፡ Zach. 10, 1 (vid. quae sub ተወነ፡ c. 570 annotavimus); እግዚ"፡አዘዘ፡ጸዳየ፡ወመፀወ፡ Clem. f. 171. Locos quosdam libri Abushakeriani vid. sub ሐጋይ፡ c. 131, ubi hanc quaestionem uberius tractavimus. (Cfr. etiam Isenb. lex. p. 190 sub voce ጸዳይ፡). — *Voc. Ae.:* ጸዳይ፡ዘ፡ ዘመነ፡ማእረር፡; *aliud:* ዘ፡ዘመነ፡መከር፡; *aliud:* ዘ፡መዋዕለ፡ ጽንጠቄስጤ።

ጸዳያዊ፡ adj. rel., ad ጸዳይ፡ pertinens i. e. (*autumnalis, aestivus*, nec non) *vernus:* በጥንተ፡ሐመል፡ዘውእቱ፡ዕሪና፡ ጸዳያዊ፡ (aequinoctium vernum) Abush. 53; pascha ዘይከውን፡ በዘመነ፡ተዐርዮ፡ጸዳያዊ፡ Abush. 38.

ጻዴ፡ nomen literae alphabeti Hebraici decimae octavae, Ps. 118, 137; Thren. 1, 18. 2, 18. 3, 51. 4, 18; ubi de psalmis agitur, siglo ጻዴ፡ Ps. 118, 137—144 notatur.

ጸድፈ፡ I, 1 [صَدَفٌ *pars montis abrupta*, صَدَفَ *declinavit, avertit*] *in praeceps ruere, praecipitari, decidere, devolvi:* ጸድፈ፡እምተሥላስ፡ Act. 20, 9; Luc. 8, 33 rom.; ጸድፉ፡ውስተ፡በሐር፡ Marc. 5, 13; Matth. 8, 32 Platt; Ex. 21, 33; ትጸድፍ፡ውስተ፡ሲኦል፡ καταβήσῃ Jes. 14, 15; ይጸድፍ፡ኀይላ፡ καταβήσεται Hez. 30, 6.

አጽደፈ፡ II, 1 *praecipitare, praecipitem dare, deturbare, dejicere*, Luc. 4, 29; 4 Reg. 9, 33; Hab. 3, 12 var.; Ps. 55, 7; Dan. 3, 20 var.; አጽደፈኒ፡በብረክየ፡ (v. ብረክየ፡) Job 16, 10; ያጽድፎ፡ሕማም፡ወምንዳቤ፡ 15, 24; እምህየ፡አጽድፈከ፡ Jer. 29, 17 var.; Am. 9, 2; Ob. 4; አጽደፍዎሙ፡ እምርእስ፡ውእቱ፡ቀልቀል፡ 2 Par. 25, 12; አጽደፍዎ፡ውስተ፡ሲኦል፡ Hez. 31, 16; Ps. 54, 26.

ጽዱፍ፡ part. *praecipitatus, dejectus*, Lud. sine auct.

ጸድፍ፡ subst., plerumque m., Pl. አጽዳፍ፡, *locus praeceps* vel *praeruptus, praecipitium, hiatus, vorago, abyssus:* እስመ፡ጸድፍ፡ብሔሩ፡ወንቀፅ፡ምድሩ፡ Herm. p. 1. 32. 57; 4 Esr. 5, 4; Macc. f. 20 (vid. ጐጸጕጽ፡); χάσμα 2 Reg. 18, 17; Luc. 16, 26; ወይከውን፡ዐቢየ፡ጥቀ፡ጸድፈ፡ χάος Zach. 14, 4; በውስተ፡ጸድፍ፡አጥፍአሙ፡ ἐν καταβάσει Sir. 46, 6; ጸድፍ፡ሙዓታ፡(ለፍኖት፡) βόθρος ᾅδου Sir. 21, 10; ፍርሀት፡ወጸድፍ፡ወመሥገርት፡ βόθυνος Jes. 24, 17; Jer. 31, 43. 44 (פַּחַת); βάθος Rom. 8, 39; እግዚ"፡አውደቆ፡ለሰይጣን፡ውስተ፡ጸድፈ፡ገሃነም፡ F. M. 3, 1; አጽዳፍ፡ κρεμαστά Jud. 6, 2; Syn. p. 314 (vid. sub ጐጸጕጽ፡).

ጸድፈት፡ n. act. *praecipitatio*, Lud. sine auct.

ጽጕ፡ *platea* vid. sub **ጸጕጕ፡**

ጸጕር፡ (passim **ጽጕር፡** scriptum) subst., m. et f. [vic. ሥዕርት፡ שֵׂעָר, شَعْر, vid. Ges. thes. p. 1335; Tuch de Aeth. linguae sonorum sibil. natura p. 10 comparandam censet ضفر stirpem; parum congrua sunt quae Dietrich Semit. Wortforschung p. 128 conjecit] 1) *pili* corporis animalium: a) hominum α) **ጸጕረ፡ ርእስ፡** *capillus* Hen. 106, 2; Macc. f. 20; **ጸጕረ፡ ርእስክሙ፡ ኵሎን፡ ጕሉቃት፡** Matth. 10, 30. β) barbae: **ኢትንሣእ፡ እምጸጕረ፡ ጽሕምከ፡** F. N. 11. γ) oculorum: monachus sibi evellebat **ጸጕረ፡ ቀራንብቲሁ፡** Sx. Genb. 13. δ) corporis: **ርእሶሂ፡ ወጸጕሮሂ፡** Jes. 7, 20. b) bestiarum: *pili, vellus, villi, pellis, setae,* ovium et caprarum Gen. 30, 32; Ex. 25, 4. 35, 6; Job 31, 20 var.; Hen. 90, 32; cameli Matth. 3, 4; suis Kuf. 37; **ዘጸጕር፡** *cilicinus, villosus:* **ሠቅ፡ ዘጸጕር፡** τριχίνη Zach. 13, 4; **ልብሰ፡ ጸጕር፡** (poenitentium) Sx. Sen. 3; **አዕርቅተ፡ ጸጕር፡** Enc. Haml. 10. 2) *pennae* et *plumae* avium: Lev. 1, 16; aquila **ምሉእ፡ ጸጕር፡** Hez. 17, 3 var.; **ጸጕረ፡ ጣዎስ፡** Const. Ap. 52. 3) *fibrae* palmae: **አበ፡ ጳውሊ፡** indutus erat **ልብሰ፡ ዘጸጕረ፡ በቀልት፡** Sx. Jac. 2; **አበዊነ፡** (monachi) **ይለብሱ፡ አልባሰ፡ ጸጕር፡ ዘብቍልት፡** (sic) Sx. Genb. 19.

ጸጓር፡ adj. *pilosus, hirsutus,* Gen. 25, 25. 27, 11. 23; Kuf. 19; 4 Reg. 1, 8; **ወከነ፡ አርአያሁ፡ ለዮሐንስ፡ መጥምቅ፡ ጸጓረ፡ ኵለንታሁ፡** Sx. Sen. 2.

ጸግበ፡ I, 1 [שָׂבַע, صطب, شَبِعَ, amh. **ጠገበ፡**] Subj. **ይጽግብ፡**, passim **ይጽግብ፡**, 1) *satiari, saturari, satiatum* vel *saturum esse,* cibo: **እስከ፡ ንጸግብ፡** Ex. 16, 3. 8; Kuf. 24; **ትበልዑ፡ ወትጸግቡ፡** Lev. 25, 19; Deut. 6, 11. 8, 10. 12. 26, 12; Ruth 2, 14; Ps. 21, 28. 36, 20; Jes. 44, 16; 2 Esr. 19, 25; Luc. 6, 25; Matth. 5, 6. 14, 20; Marc. 6, 42. 7, 27; Jac. 2, 16; **ወጸገቡ፡** Joh. 6, 12; **ኢትኩን፡ ከመ፡ ዘኢይጸግብ፡** *insatiabilis* Sir. 34, 17; **አሶር፡ በልዕነ፡ ለጸጊብ፡** Thren. 5, 6; potu Act. 2, 13; Ps. 103, 18; trsl.: scortatione Hez. 16, 28. 29; pecunia Hen. 63, 10; Koh. 5, 9; doloribus Job 7, 4; ignominia Thren. 3, 29; Ps. 122, 4; gaudio Sir. 4, 12; bonis Jer. 38, 14; Sir. 37, 24; Prov. 5, 10; aspectu pulchritudinis Dan. ap. 1, 32; vita Kuf. 21, al.; etiam de oculis praedicatur Koh. 1, 8; Prov. 27, 20, de ventre, anima, nec non de inanimatis ut gladio Jer. 26, 10, orco Prov. 27, 20, al.; c. c. Acc.: Ex. 16, 12; **ይጽግቡ፡** v. **ይጽግቡ፡ ኀብስተ፡ ኀጢአቶሙ፡** Prov. 1, 31; **ጽግብ፡ ኀብስተ፡** 20, 13. 24, 57; **ከመ፡ ኢይጽግቡ፡ ነኪራን፡ ኀይለከ፡** 5, 10; Koh. 5, 9; Job 7, 4; Thren. 3, 29; Ps. 37, 7. 122, 4; **ጸገብኩዎ፡ ለዕኍሥታር፡** Jer. 15, 17; **ጸገብኩ፡ መዋዕልየ፡** Kuf. 21; **ይጸግብ፡ ትፍሥሕተ፡** Sir. 4, 12; **ምሕረተ፡** Ps. 89, 16; **እለ፡ ይበልዑኒ፡ ኢይጸግቡኒ፡** 24, 20; Act. 2, 13; c. **እምነ፡**, ut: Apoc. 19, 21; Luc. 15, 16. 16, 21; **እምኅቡአቲከ፡ ጸግበት፡ ከርሦሙ፡** Ps. 16, 14; Koh. 6, 3; Hen. 63, 10; **ይጸግቡ፡ እምበረከትየ፡** Jer. 38, 14; Sir. 37, 24; **ለምንት፡ ኢትጸግቡኒ፡ እምሥጋየ፡** Job 19, 21; **ኢይጸግብ፡ እምደምከ፡** Sir. 12, 16; **ከመ፡ ትጽግቡ፡ እምአጥባተ፡ ትፍሥሕታ፡** Jes. 66, 11; **ከመ፡ ይጽግብዋ፡** (v. **ይጽግብዋ፡**) **እምነ፡ ላሕያ፡** Dan. ap. 1, 32; c. **በ፡** et Inf.: Ps. 16, 16; Koh. 1, 8 (var. **ለ፡** vel **እምነ፡**). 2) *satiatum* i. e. *nausea* vel *taedio captum esse, fastidire:* **ከመ፡ ኢትጽግብ፡ ወኢትቂእ፡** Prov. 25, 16; **ከመ፡ ኢይጽግብከ፡ ወኢይጽላእከ፡** 25, 17; **እንተ፡ ጸገበቶ፡ ለምታ፡** Hez. 16, 45.

አጽገበ፡ II, 1 *saturare, satiare,* c. Acc. pers.: **ዘበላዕኩ፡ ያጸግበኒ፡** 4 Esr. 9, 28; Ps. 106, 9; Jes. 58, 10; Jer. 5, 7; Hez. 27, 33; Deut. 32, 10; **ከመ፡ ያጽግብ፡ ነፍሶ፡ ርኁብተ፡** Prov. 6, 30; Ps. 90, 16; **ኢያጸግብ፡ ክፍሉ፡ ለዐይነ፡ ሥሡዕ፡** Sir. 14, 9; **ከመ፡ ያጽግብ፡ ኀበ፡ አልቦ፡ ዕፅ፡** τοῦ χορτάσαι ἄβατον Job 38, 27; c. dupl. Acc.: Ps. 15, 11. 80, 15. 131, 16; **አጽገበኒ፡ ሐምዘ፡** Job 9, 18; **አጽገብከ፡ ጻዕረ፡ ለከርሦየ፡** 15, 2; Sir. 17, 7; **አጽግቦቶሙ፡ ኀብስተ፡** Marc. 8, 4; c. Acc. pers. et **እምነ፡** rei: Ps. 102, 5; **አጽግብ፡ ለርኁብ፡ እምእክልከ፡** Jes. 58, 7; **አጽገበ፡** (**ለምድር፡**) **እምነ፡ ኵሉ፡ በረከት፡** Sir. 16, 29; c. **ለ፡** pers.: Ps. 144, 17; Matth. 15, 33; **ዘአሐቲ፡ ሐሊበ፡ በግዕ፡ ያጸግብ፡ ለ፪ሰብእ፡** Jes. 7, 22 vrs. alt.; c. Acc. rei: **ያጸግብ፡ በረከተ፡** Sir 31, 20.

ተጸግበ፡ III, 1 1) *satiari* cibo ab alio, Lud. e Mss. Colb. 2) *ad satiandum praeberi* alicui, c. Acc. pers.: **ኅደግሙ፡ ስመክሙ፡ ወተጸገብክምዎሙ፡ ለኅሩያንየ፡** εἰς πλησμονὴν τοῖς ἐκλεκτοῖς μου Jes. 65, 15.

ጽጉብ፡ part. *satiatus, satur:* **ነፍስ፡ ጽግብት፡** Prov. 27, 7; constr. per st. c.: **ጽጉባነ፡ ሐሊብ፡** Hen. 51, 4; Gen. 49, 20; 1 Reg. 2, 5; vel seq. **እምነ፡** Deut. 33, 23; c. **በ፡** Rom. 15, 14. a) *plenus:* **ጽጉባነ፡ ኵሉ፡ ዐመፃ፡** Rom. 1, 29; Act. 13, 10. b) *taedio* vel *fastidio captus,* c. Acc. rei: **ጽጉብ፡ አነ፡ መሥዋዕተ፡ ሐራጊት፡** (v. **እመሥዋዕተ፡**) Jes. 1, 11; c. **እምነ፡**, ut: **ጽጉብ፡ እምነ፡ መሥዋዕት፡** Clem. f. 125.

ጽጋብ፡ subst. (semel reperi **ጽግብ፡**) 1) *saturatio* (i. e. epulatio ad satietatem), εὐφροσύνη Esth. 9, 18. 22. 2) *satietas, saturitas:* **ጽጋብ፡ ከርሥ፡** Prov. 24, 15; **እለ፡ ኢያአምሩ፡ ጽጋበ፡** Jes. 56, 11; **ኢይከውነክሙ፡ ለጽጋብ፡** (v. **ለጽግብ፡**) 55, 2; Lev. 26, 5; Ps. 105, 16; Hez. 16, 49; **ይከሪ፡ ጽጋብ፡** Sir. 11, 27; **ጽጋብ፡ ኢይምጽአኒ፡** κοιλίας ὄρεξις 23, 6. 3) *abundantia, ubertas* frugum: **ዓመተ፡ ጽጋብ፡** (opp. **ዐበር፡**) Kuf. 40; Gen. 41, 29; **መዋዕለ፡ ጽጋብ፡** (opp. **ረኃብ፡**) Sir. 18, 25; Enc. Sen. 26.

ጽጉን፡ vid. sub **ጽንጕን፡**

ጽግንት፡ subst., sing. et coll. [referendum videtur ad ضجن et ضجم, quibus significatus *nubilosi, obscuri, tenebrosi* inest] *vespertilio,* νυκτερίς Lev. 11, 19; Deut. 14, 18; Ep. Jer. 21; **እኁሆሙ፡** (v. **እኁሆን፡**) **ለጽግንት፡** ἀδελφὸς σειρήνων Job 30, 29. — *Voc. Ae.:* **ጽግንት፡ ዘ፡ የሌት፡** (v. **የሌሊት፡**) **ዖፍ፡**

ጸገወ፡ I, 2 [non ad شكم شكك (**ዘገነ፡**), sed ad זגג et זכה זכך, quibus vis *puritatis* inest, referendum videtur; a *puritate* facile derivatur *pietas* et *benignitas,* cfr. زكى et بَرّ] *beneficia* vel *gratiam exhibere, gratificari, donare, dono dare,* c. **ለ፡** pers.: **ለዘሞተ፡ ኢትኅድግ፡ ጸግዎ፡** μὴ ἀποκωλύσῃς χάριν Sir. 7, 33; **ለነፍሱ፡ ይጠውዕ፡ ለመኑ፡ ሀለዎ፡ ይጸጉ፡** τίνι ἀγαθὸς ἔσται 14, 5; Asc. Jes. 6, 9; c. Acc. pers. (*alicui*): 4 Esr. 7, 39; **እምድኅረ፡ ጸገወከ፡** μετὰ τὸ δοῦναι Sir. 41, 22. 32, 11; Eph. 4, 32; Col. 3, 13; c. dupl. Acc.: Gen. 47, 22; Lev. 6, 13; Jud. 1, 14; 3 Reg. 10, 13; **ጸገዋ፡ ንጉሥ፡ ለአስቴር፡ ኵሎ፡ ዘቦ፡ ለሐማ፡** Esth. 8, 1; **ጸገወኒዮ፡ ሀየንተ፡ ዐስብየ፡** Tob. 2, 14; 1 Esr. 1, 7; **ጸገወነ፡ ነፍሰ፡ እለ፡ ባላሕከ፡** Kuf. 13; Sir. 20, 14; **እስመ፡ ሠናየ፡ ጸጋ፡ እጼግወክሙ፡** Prov. 4, 2; Marc. 15, 45; Rom. 8, 32; Phil. 1, 29. 2, 9; **እመ፡**

ኢጸገወ፡ (v. ኢጸገዎሙ፡) እምሠናይቱ፡ 4 Esr. 7, 42; ለብዙ ኃን፡ ዕዉራን፡ ጸገዎሙ፡ ይርአዩ፡ Luc. 7, 21. a) *condonare, largiri*: ጸግዉኒያ፡ ለዛቲ፡ አበሳየ፡ 2 Cor. 12, 13. b) *munificum esse* erga alqm, Lud. ex Hom. Greg.

ተጸገወ፡ III, 2 *beneficiis, donis affici* vel *ornari, dono* vel *gratis accipere* alqd: ይጼገዉ፡ እምኔሁ፡ Jsp. p. 351; c. Acc. doni vel rei: ከመ፡ ትጸገዉ፡ ሕይወተ፡ በኀበ፡ እግዚ᎓ Did. 9; እምድኅረ፡ ተጸገነ፡ ክብረ፡ Clem. f. 260; ዘተጸገኩ፡ ዘንተ፡ ኵሎ፡ እምኔከ፡ Jsp. p. 338; አእምር፡ ዘተጸገውከ፡ Did. 9; መበለታት፡ ይንሥኡ፡ ዘተጸገዋ፡ በአኰቴት፡ Did. 20; ተጸገወ፡ ኪዳነ፡ እምኀበ፡ እግዚ᎓ Sx. Teq. 14; ተጸገዉ፡ ዘንተ፡ ወልደ፡ (a Deo) Sx. Sen. 4; ዘንተ፡ ኵሎ፡ ተጸጊዎ፡ Org. 4.

ተጻገወ፡ III, 3 *sibi invicem gratiam exhibere*, i. e. a) *donare*: ይጻገዉ፡ በበይናቲሆሙ፡ አምኃ፡ Apoc. 11, 10. b) *largiri, condonare*: Eph. 4, 32; Col. 3, 13 Platt.

ጽግው፡ part. *beneficiis, donis affectus*, Lud. sine auct.

ጸጋ፡ subst., m. et f., Pl. ጸጋት፡ 1) *gratia*, a) *favor, benignitas*, χάρις, Koh. 9, 11; ዕሴተ፡ ጸጋከ፡ ትረክብ፡ Sir. 7, 33. 40, 17; Luc. 2, 40; Joh. 1, 16; Rom. 1, 5. 7. 3, 24. 5, 2. 6, 1. 11, 6; 2 Cor. 6, 1; Hebr. 4, 16; 2 Tim. 1, 9; Judae 4 al.; ጸጋ፡ እግዚ᎓፡ የሀሉ፡ ምስሌክሙ፡ Rom. 16, 20; Kid. f. 12; ሀብተ፡ ጸጋ፡ Clem. f. 5. b) *suavitas, venustas*: Hen. 46, 1. 2) *donum gratiae, beneficium, donum, munus, dona*: δῶρον Prov. 4, 2; እስመ፡ ሠናይ፡ ጸጋ፡ ይእቲ፡ ምጽዋት፡ Tob. 4, 11; ጸጋሁ፡ ለእግዚ᎓፡ ትዜውሮሙ፡ ለጻድቃን፡ δόσις Sir. 11, 17; ጸጋሆሙ፡ ለአብዳን፡ አልቦቲ፡ ሞገስ፡ χάριτες Sir. 20, 13; ጸጋ፡ ሃይማኖት፡ ኅሪት፡ Sap. 3, 14; በጸጋ፡ εἰς δόματα 2 Par. 2, 10; Ps. 69, 19. 126, 4; Fal. f. 57 (vid. sub አንጕርጕረ፡); χάρισμα, χαρίσματα Rom. 1, 11. 5, 15. 6, 23. 11, 29. 12, 6; 1 Cor. 1, 7. 12, 30. 31 al.; ጸጋት፡ Kid. f. 87; Const. Ap. 48, 49; Lit. 175, 3. a) በጸጋ፡ *gratis*, Matth. 10, 8; በጸጋ፡ ወሀብኩክሙ፡ ሠናያተ፡ ሀብተ፡ ወአንትሙኒ፡ በጸጋ፡ ሀቡ፡ Clem. f. 45. b) Dei munera i. e. *bona, opes*: mulier ዘባቲ፡ ብዕል፡ ወጸጋ፡ ስፉሕ፡ ወአግብርት፡ ወአእማት፡ Jsp. p. 368; ሰብእ፡ ጸጋ፡ *locupletes, fortunati* (adjectum est: ኵሎሙ፡ እለ፡ በሙ፡ ንዋይ፡) p. 354.

ጸጋዊ፡ n. ag., f. "ዊት፡, Pl. m. ጸጋውያን፡, *liberalis, munificus, donator, largitor*: ብእሲ፡ ጸጋዊ፡ ወመሐሪ፡ Kuf. p. 134; ለጸጋዊ፡ ይድኅርዎ፡ በሥነ፡ ምግባሩ፡ Sir. 34, 23; 4 Esr. 7, 39. 42; ጸጋውያን፡ εὐμετάδοτοι 1 Tim. 6, 18; Deus ጸጋዌ፡ ጸጋ፡ Lit. 173, 4; Kedr f. 87; ጸጋዌ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ Kid. f. 11; Prec. Mat.; Maria ጸጋዊት፡ ሰላም፡ ወተስፉ፡ III Sal. Mar. 22; እዴሁ፡ ጸጋዊት፡ ምጽዋት፡ Enc. Genb. 8.

ጽጋዌ፡ subst. *donatio, liberalitas, beneficium*: አከ፡ በሀላዌ፡ አላ፡ በጽጋዌ፡ M. M. f. 201; ኢአመዝገነ፡ ጽጋዌነ፡ ላዕሌሁ፡ Jsp. p. 326; ንመውአከ፡ በአሠንዮትነ፡ ወንጼግወከ፡ ጽጋዌ፡ ibid.

መጸግው፡ part. *gratiam exhibens, donator*, Lud. ex Org. 4.

ጸገየ፡ I, 1 [זָהָה *nituit*, زهى *laete viruit, floruit* (זהר et زهر); reprobanda sunt, quae Dietrich ſemit. Wortforſchung p. 128 conjecit] Subj. ይጽገይ፡ (in Sx. Genb. 16 occurrit ይጽግዩ፡, nescio an recte), *florere, flores producere*, de plantis, fruticibus, arboribus: ይጸጊ፡ ከርካዕ፡ Koh. 12, 5; አውያን፡ ጸገዩ፡ Cant. 2, 13. 15. 6, 11; Org. 2; ዬ፡ መስቀል፡ ጸገየ፡ Deg.; c. Acc. floris: ጸገየት፡ ጽጌ፡ Num. 17, 23; ናርዶስ፡ ዘጸገየ፡ በጸዓድዒድ፡ Org. 2; de floribus ipsis: ከመ፡ ይጸጊ፡ ጽጌ፡ በውስተ፡ ጠለ፡ ገዳም፡ ጽገዩ፡ Sir. 39, 13; Hen. 82, 16; Ex. 36, 32; Cant. 1, 14; de campo: ጽገዩ፡ ገዳም፤ ተፈሥሒ፡ ገዳም፡ Deg.

አጽገየ፡ II, 1 1) *florere facere*, arborem, Org. 5; Deg. 2) *exprimere flores* pictura: ጠበብተ፡ እስራኤል፡ በልብሰ፡ አሮን፡ ክህን፡ ደርከኖ፡ አጽገዩ፤ (hyacinthino colore flores expresserunt) ወሮማናተ፡ ወርቅ፡ በዐውዳ፡ አፍረዩ፡ Enc. Teq. 21.

ጽጉይ፡ part., f. ጽጊት፡, 1) *florens*, (*floreus, floridus*): አክሊል፡ ጽጉይ፡ Org. 4; trsl.: Johannes et Jacobus ጽጉያን፡ ምዑዛ፡ ረዳ፡ Enc. Masc. 30; ጽጉያን፡ ስብሐት፡ Enc. Teq. 11; ጽጉያን፡ በረከት፡ Deg.; ትርሲተ፡ ሰማይ፡ ጽጊት፡ Enc. Tachs. 7. 2) *floribus ornatus, floribus intertextus*: Ex. 25, 33; in C Ex. 37, 19 sec. Hebr.; ከዳን፡ ጽጉይ፡ καρπωτός 2 Reg. 13, 18.

ጽጌ፡ subst., plerumque m., Pl. ጽጌያት፡, etiam ጽገያት፡ (maxime in antiquioribus codicibus), *flos*, ἄνθος Job 14, 2; Jes. 11, 1 var.; ኀሊቆ፡ ጽጌ፡ 18, 5. 28, 1; ጽጌ፡ ይቡስ፡ Zeph. 2, 2; ጽጌ፡ ገዳም፡ Cant. 2, 1; Ps. 102, 14; ጽጌየኒ፡ ፍሬ፡ ክብር፡ ወስብሐት፡ Sir. 24, 17; ጽጌ፡ ረዳ፡ Sir. 24, 14. 39, 14 (κρίνον); Org. 2; ጽጌ፡ ደንጕላት፡ Cant. 2, 2; ጽጌ፡ ዘሐይቅ፡ Enc. Teq. 6 (vid. sub ሰግላጥ፡); ጽጌ፡ κρίνον Jes. 35, 1; ῥόδον Sir. 39, 13; coll. ጽጌ፡ τὰ ἄνθη Cant. 2, 12; κρίνα 5, 13; ጽጌያት፡ 4 Esr. 3, 47; v. ጽገያት፡ 4, 8; κρίνα Cant. 2, 16. 4, 5. 6, 3; Matth. 6, 28; ጽጌያት፡ (ጽገያት፡ rom.) Luc. 12, 27. a) *flores arte facti*: Ex. 25, 31. 34; Num. 8, 4 (v. ጸጋያት፡ et ጽጋያት፡); 3 Reg. 7, 11; ῥοΐσκοι Sir. 45, 9. b) *flos* i. e. *praestantissimum* rei: ጽጌ፡ ዘከርቤ፡ Ex. 30, 23. c) ሰንበተ፡ ዘጽገያት፡ (v. ዘጽጌያት፡) sabbatum florum i. e. *pascha florum* vel *dominica palmarum* (alias ዘሆሳዕና፡) Luc. 13, 6 rom.; Marc. 4, 26 rom.

ጽጋይ፡ vel ጸጋይ፡, subst., Pl. ጽጋያት፡ et ጸጋያት፡ (est alia forma vocis ጽጌ፡ i. e. ጽገይ፡), *flos* arte factus: ድሙረ፡ ጽጋይ፡ καταμεμιγμένα ἐν ἄνθεσιν Ex. 28, 14; Num. 8, 4 var. (Lud. vocem ጽጋይ፡ adjectivum censet, *floribus ornatus*).

ጸጕጕ፡ (denom. a ጽጕ፡) I, 1 sec. Lud., i. q. ተጸጕጕ፡

አጽጕጕ፡ II, 1 i. q. ተጸጕጕ፡, Ex. 21, 7.

ተጸጕጕ፡ III, 1, etiam var. ተጻጕጕ፡ III, 3, *foras exire*, (*e familia abire*): ኢትጸጕጕ፡ (Lud.: ኢትጽጕጕ፡) በከመ፡ ያጸጕኳ፡ (v. ይጻጕኳ፡) አእማት፡ ἀπελεύσεται — ἀποτρέχουσιν Ex. 21, 7.

ጽጕ፡ subst., Pl. ጽጕጕ፡, Pl. Pl. ጽጕኣት፡ (etiam ጽኳት፡ in F. N. 37) [vid. ሰኰት፡ c. 381] *platea, vicus, forum*: ውስተ፡ ጽጕ፡ ἐν ἀγοραῖς Matth. 11, 16 rom.; ያዱ፡ ጽጕ፡ Koh. 12, 5; ጽጕ፡ ሀገር፡ ἡ πλατεῖα Apoc. 21, 21; ግዱፍ፡ ውስተ፡ ጽጕ፡ ሀገር፡ Sx. Teq. 9; ወኢያስሕትከ፡ ጽጕጕሃ፡ ἐν ταῖς ἐρήμοις (τῆς πόλεως) μὴ πλανῶ Sir. 9, 7; እንዘ፡ የኀልፍ፡ ጽጕጕ፡ ረከበ፡ ብእሲ፡ ቅቱለ፡ Sx. Masc. 18; ውስተ፡ ጽጕጕ፡ ወምሥያጣት፡ Chr. Ta. 28; በምሥያጥ፡ ወበጽጕጕ፡ ወበመራሕብት፡ Jsp. p. 343. 355; ጽጕኣት፡ ወምሥያጣት፡ Fal. f. 50; Abush. 20; በእንተ፡ ፍናዋት፡ ወጽጕኣት፡ ወመራሕብት፡ F. N. 37 in tit. a) ጽጕ፡ *foras, in publicum*: ያንስሱ፡ ጽጕ፡ Ex. 21, 19. b) መኃትወ፡ ጽጕ፡ sive *laternae* sive *faces, taedae*: Joh. 18, 3; አዘዘ፡ ያውዕይዎሙ፡ በመኃትወ፡ ጽጕ፡ ወይሕረር፡

ሥጋሆሙ፡ Macc. f. 2. — *Voc. Ae.*: ጽጕጕ፡ ዘ፡ አፍአ፡ ሀገር፡; *aliud*: ጽጕጕ፡ ወመራሕብት፡ ዘ፡ ሸንነ፡

ጸጥ፡ interjectio, qua silentium jubetur (sicut صَهْ, הַס), *sile!* unde ጸጥ፡ ብሂል፡ *silere, obmutescere*: ወጸጥ፡ (v. ወጸጠ፡) ይብል፡ እስመ፡ አልቦ፡ ድምፀ፡ ... 4 Esr. 4, 42; ጸጥ፡ በል፡ κώφευσον Job 33, 31. — Vid. etiam Isenb. lex. sub ጸጥ፡ p. 191. — *Voc. Ae.*: ጸጥ፡ ዘ፡ ዝምታ፡

ጽጣዌ፡ subst., sec. Lud. *status, conditio*: ወይገብእ፡ ኀበ፡ ዘትካት፡ ጽጣዌሁ፡ Lit. 172, 1 (in Lit. Ms. legitur ሀላዌሁ፡). Dubium, an lectio impressa sana vel Ludolfi interpretatio recta sit?

ጸጹት፡ v. ጸጸት፡ (etiam per ፀ) subst., m. et f., sing. et coll., *culex, culices, sciniphes* (vid. ትንንያ፡, ጽንጽንያ፡ nec non כִּנָּם), κώνωψ Matth. 23, 24; ጸጹት፡ ይነጥፍ፡ ወይውኅጥ፡ ገመለ፡ Tab. Tab. 35; እለ፡ ጸጸት፡ ይነጥፉ፡ ወገመለ፡ ይውኅጡ፡ M. M. f. 184; አሐቲ፡ ጸጹት፡ ነሰከቶ፡ Sx. Genb. 6; σκνῖφες Ex. 8, 12—14 (v. ጸጹት፡). — Secundum Lud. ጸያት፡ est „*formica*, cujus plurimae species dantur in Aethiopia". — *Voc. Ae.*: ጸጹት፡ (v. ጸጸት፡) ዘ፡ ዘመሚት፡

ጽፍሕ፡ subst. [i. q. ስፍሕ፡ c. 403 q. v.] *latitudo*, πλάτος, εὖρος Ex. 25, 10. 17. 23. 26, 2. 8. 16. 27, 1. 12. 30, 2; ጽፍሐ፡ መሠረቱ፡ ፴በእመት፡ Judith 1, 2; ጽፍሑ፡ ዕሥር፡ በእመት፡ Zach. 5, 2; Hez. 41, 6.

ጽፉሕ፡ part. *latus*: Pseudomessiae እገሪሁ፡ ጽፉሓት፡ (scriptum est ጽፉሓት፡) Kid. f. 5.

ጸፈረ፡ *plectere* vid. sub ፀፈረ፡

ጸፈረ፡ I, 2 [denom.] *ungues recidere* vel *praesecare* alicui, c. Acc. pers.: ትጼፍራ፡ Deut. 21, 12.

ተጸፍረ፡ III, 1 *sibi ungues praecidere*, 2 Reg. 19, 24.

ጽፍር፡ subst. [ظُفْرٌ أُظْفُرٌ, טְפַר, צִפֹּרֶן] coll. et Sing., Pl. ጽፈር፡, አጽፋር፡, ጽፍራት፡, *unguis* a) digitorum hominis: ኢይምትር፡ ጽፍሮ፡ Clem. f. 21. 29. 34; ጽፍረ፡ እደዊከ፡ ወእገሪከ፡ Macc. f. 20; ሰላም፡ ለአጻብዕኪ፡ ወለአጽፋርኪ፡ ጽዕድው፡ I Sal. Mar. 25; ጽፈር፡ et አጽፋር፡ Dan. 4, 30; ጽፍራተ፡ እደዊሆሙ፡ ወእገሪሆሙ፡ Sx. Haml. 8 et 25. b) avium: 4 Esr. 11, 9. 54; Dan. 4, 30; ዘምሉእ፡ ጽፈሪሁ፡ Hez. 17, 3; Lud. Comm. hist. p. 507 n. 57. c) quadrupedum: ዘሥጡቅ፡ ጽፈሪሁ፡ vel ጽፍሩ፡ ὀνυχιστῆρας ὀνυχίζον Lev. 11, 3—7. 26; Deut. 14, 6—8; ጽፍረ፡ ላህም፡ (var. pro ሰኰና፡ ላህም፡) Jes. 13, 22; ὁπλαὶ *ungulae* Ps. 68, 36; bestiarum rapacium: ጽፈሪሁ፡ Dan. 7, 7. 19; ጽፍራት፡ F. N. 23 (vid. sub መጕረጽ፡). d) *ungues* arte facti vel *hami* ferrei: አዘዘ፡ ይሥትርዎሙ፡ በአጽፋረ፡ ኀጺን፡ ከመ፡ ይዘርዝር፡ ሥጋሆሙ፡ Sx. Tachs. 12. — *Voc. Ae.*: አጽፋር፡ ዘ፡ ጽፍሮች፡

አጽፉር፡ adj. vel subst. [أَصْفَرُ vid. አስፈር፡ c. 405 et አስፉር፡ c. 753] (*color*) *flavus, fulvus*: ቀብአ፡ በሀጕሬ፡ ወሴረዮ፡ ወአቀየሐ፡ ሕብሮ፡ በ (v. ወ) አጽፉር፡ ወመልአ፡ ጥላቄ፡ ዘበቱ፡ Sap. 13, 14.

ጸፈቀ፡ rad., sec. Lud. *densum, spissum esse* [propagatum videtur e notione *coarctationis* et *compressionis* ضَفَّ et طَفَّ (vid. ጸበበ፡), non e notione *compactionis* (صفق, ጠፍሐ፡), quamquam etiam صفق significationes quasdam habet, significationibus nostri verbi vicinas]. — *Rad. Abb.*: ጸፈቀ፡ ዘ፡ ጀጐለ፡

አጽፈቀ፡ II, 1 *densare, crebrare*, deinde *crebro* vel *frequenter facere* alqd: እለ፡ ያጸፍቁ፡ ንስሓ፡ οἱ πυκνῶς μετανοοῦντες Herm. p. 42.

ተጸፍቀ፡ et **ተጸፈቀ፡** III, 1 *condensari*, a) *confertiri, constipari*: እስመ፡ ለሃይማኖት፡ ፪ ግብር፡ ዕጹብት፡ ፩እምኔሆሙ፡ ይፈጽም፡ ግብረ፡ ዐቢየ፡ ወካልኡኒ፡ ንዋ፡ ተጸፈቁ፡ በቱ፡ ምንዳቤያት፡ ብዙኃት፡ (duo sunt miracula fidei, quod et magna efficiat et multa patiatur) Chr. ho. 27. b) *spissari* vel *claudi*: ማሕፀን፡ ራሔል፡ ተጸፍቀ፡ Kuf. p. 102. c) *spisse coaptari*: ይጸፈቃ፡ ድዱን፡ συμφωνοῦντες ταῖς ἁρμογαῖς αὐτῶν Herm. p. 11.

ተጻፈቀ፡ III, 3 1) *se invicem condensare* vel *se constipare*: ወንሕነስ፡ ኢንጻፈቅ፡ ወንትራሐቅ፡ ብእሲ፡ ብእሲ፡ እምካልኡ፡ 2 Esr. 14, 19. 2) *confertim adhaerere* vel *se aggregare* alicui: እስመ፡ ገብኡ፡ ወተጸፈቁ፡ ኀቤሁ፡ ብዙኃን፡ እምእስራኤል፡ προσετέθησαν 2 Par. 15, 9.

ጽፉቅ፡ part. 1) *densus*: a) de sylvis, arboribus, frondibus, (*opacus*): ታሕተ፡ ኵሉ፡ ዕፅ፡ ጽፉቅ፡ ዘበ፡ ጽላሎተ፡ 3 Reg. 14, 23; 4 Reg. 16, 4; ረከበ፡ ዕፀ፡ ጽፍቅተ፡ ወነበረ፡ ወአጽለለ፡ Rel. Bar.; ዕፅ፡ ዘጽፉቅ፡ ቈጽሉ፡ Sir. 14, 18; Hez. 31, 3; Dan. 4, 18; አዕዋም፡ ጽፉቃት፡ እለ፡ ያጸልሉ፡ Sap. 17, 17. b) de nubibus, tenebris (*spissus, crassus*): ከመ፡ ጽፉቅ፡ ደመናት፡ Clem. f. 3; ጽልመት፡ ጽፉቅ፡ Jes. 5, 30. 8, 22; Sap. 19, 16. c) de hominibus: *confertus*, ጽፉቅ፡ ሰብእ፡ Marc. 2, 4; Luc. 5, 19; ጸዕቀ፡ ሰብእ፡ ጽፉቅ፡ Jsp. p. 343; ጽፍቅት፡ ከመ፡ ሮማን፡ ቅድስት፡ ሀገረ፡ ናግራን፡ ምዕዝት፡ ከመ፡ ዕጣን፡ Deg. d) de concione, urbe: *frequens*, ማኅበር፡ ጽፉቅ፡ Enc. Haml. 7; Org. 6. e) de rebus: *multitudine abundans*, እመ፡ ጽፉቅ፡ ንዋይየ፡ ὅτε ἤμην ὑλώδης λίαν Job 29, 5. f) *aptus*: ጽፉቅ፡ ድዱሙ፡ συμφωνοῦσιν αἱ ἁρμογαὶ αὐτῶν Herm. p. 11. 2) *frequens, creber, perpetuus*: ጽፉቅ፡ በዋዕ፡ ቤታ፡ Prov. 29, 45; Did. ed. Platt p. 14; ኢተክህሎሙ፡ (sc. Hasmonaeis restauratio templi) በእንተ፡ ጸብእ፡ ጽፉቅ፡ ዘኮነ፡ ላዕሌሆሙ፡ Jsp. p. 330. 366. — Adv. ጽፉቀ፡ *crebro, frequenter, continenter*: Luc. 5, 33; 4 Esr. 3, 11; Jsp. p. 331. 356; Kid. f. 4; ἐκτενῶς 1 Petr. 1, 22. — *Voc. Ae.*: ጽፉቅ፡ ዘ፡ ግንኙ፡; *aliud*: ጽፉቅ፡ ጽዑቅ፡ ጥዉቅ፡ ዘ፡ ጭንቅ፡

ተጽፉቅ፡ subst. 1) *condensatio, spissamentum*: ይትዐጸው፡ ሙላድ፡ (praecluditur generatio) በተጽፉቀ፡ ማሕፀን፡ M. M. f. 192. 2) *fartura*: ዕንቍ፡ ዘተጽፉቅ፡ ለዐጽፍ፡ τῆς πληρώσεως Ex. 35, 27.

ጸፈነ፡ e Ludolfi conjectura i. q. صفن vel ضفن *terrae illisit* alqm.

አጽፈነ፡ II, 1 „*terrae allidere*" sec. Lud.: diaboli alios excoecarunt, alios mutos reddiderunt, ወቦ፡ ለዘ፡ አጽፈኑ፡ ወቦ፡ ለዘ፡ ወርኃዌ፡ ረሰይዎ፡ Lud. e Libr. Myst.

ጸፈን፡ (v. ጽፍን፡) subst. *vasis genus* [صُفْنٌ *vas coriaceum, quo aqua hauritur*] fortasse *culeus*: ጸፈነ፡ ማይ፡ (v. ጽፍነ፡) φακός, *lenticula* 1 Reg. 26, 11. 12.

ጽፍንት፡ subst. [صُفْنَةٌ] *pera* coriacea: መልእተ፡ ጽፍንታ፡

ጥሕን፡ πήραν Judith 10, 5; ወደየቶ፡ውስተ፡ጽፍንታ፡ዘእክል፡ 13, 10. 15; Matth. 10, 10; Marc. 6, 8; Luc. 9, 3 (ubi ed. Rom. ጸፈነት፡ praebet). 10, 4; Herm. p. 23. — *Voc. Ae.*: ጽፍንት፡ዘ፡አቆማዳ፡

ጸፍዐ፡ I, 1 [صفع] Subj. ይጽፋዕ፡, *percutere palma* faciem alcjs, *alapam ducere* vel *impingere* alicui, ῥαπίζειν (at κολαφίζειν verti solet ኰርዐ፡), c. Acc. pers.: ጸፍዕዎ፡ Matth. 26, 68; ይመይጥ፡መልታሕቶ፡ለዘ፡ጸፍዖ፡ Thren. 3, 29; Asc. Jes. 2, 12; 1 Esr. 4, 30; ሲሞን፡ቶማስ፡ረገሞ፡ለዘጸፍዖ፡ Clem. f. 229; c. Acc. membri et pron. suff. pers.: ከመ፡ዘይጸፍዕዎ፡ለብእሲ፡መልታሕቶ፡ Hos. 11, 4; 2 Par. 18, 23; Matth. 5, 39; Joh. 18, 12; ይጸፍዕዎ፡ገጾ፡ Marc. 14, 65; እመቦ፡ዘጸፍዐ፡ገጾ፡ (faciem suam) ዲበ፡ምዉት፡እስከ፡የሐብጥ፡ሥጋሁ፡ወይቴስል፡ Kedr f. 85; Gad. Ad. f. 107; አዘዘ፡ይጽፍዕዎ፡አፉሁ፡ Act. 23, 3; ይጸፍዑ፡እዝኖ፡ M. F.; c. ውስተ፡ membri: ጸፍዖ፡ውስተ፡መልታሕቱ፡ 3 Reg. 22, 24.

አጽፍዐ፡ II, 1 *alapam impingi jubere* alicui: ናጸፍዖ፡ Sx. Masc. 18 (si quidem lectio sana est).

ተጸፍዐ፡ III, 1 *alapa percuti*: Christus ይጸፋዕ፡ወይጼዐል፡ ῥαπιζόμενος ho. Acacii in Cyr. f. 106; ተጸፍዐ፡እምገብረ፡ሊቀ፡ካህናት፡ M. M. f. 3; በእደ፡ገብር፡ተጸፋዕከ፡ Lit. Jac. Sar.; ተጸፍዐ፡መልታሕቲሁ፡ M. M. f. 116; በተጸፍዖ፡መላትሒሁ፡ Enc. Mag. 27; ecclesia እንተ፡በእንቲአሃ፡ተጸፋዕከ፡በውስተ፡ዐውድ፡ከመ፡ታግዕዛ፡ Lit. Joh. („ritus fuit manumittendi apud veteres", sc. alapam impingere manumittendo, Lud.).

ጽፍዐት፡ n. act. *percussio faciei, alapa* vel *alapae*: መጠውኩ፡መልታሕትየ፡ለጽፍዐት፡ ῥαπίσματα Jes. 50, 6; ዘመልታሕትከ፡ጽፍዐት፡ወዘርእስከ፡ኰርዐት፡ Sx. Tachs. 27; ጽፍዐተ፡መላትሒ፡ Lit. Greg.; ancilla (sc. ecclesia) libera facta est በጽፍዐተ፡ወልድኪ፡ (o Maria!) Org. 1.

ጽፍዕ፡ *stercus* vid. sub ፅፍዕ፡

I. **ጸፍጸፈ፡** quadrl. I [etiam per ፀ; vicinum ነጸፈ፡ q. v.] *pavire, sternere lapidibus* viam: ወጸፍጸፉ፡ኵሎ፡ምድረ፡ፈለግ፡በብርት፡ Jsp. p. 274; Chr. Ax. f. 89. 93.

አጸፍጸፈ፡ II *lapidibus consertis munire jubere*: ነደቃ፡ለቅጽሩ፡ወአጸፍጸፉ፡ ἔπαλξιν ἐπ' αὐτῆς 3 Reg. 3, 4.

ጽፍጹፍ፡ part. *lapidibus stratus* vel *pavitus, tesselatus*: ወጽፍጹፍ፡በእብን፡ዘሕብረ፡መረግድ፡ ἐπὶ λιθοστρώτου σμαραγδίτου λίθου Esth. 1, 6; መከን፡ጽፍጹፍ፡በርኳም፡ Jsp. p. 302.

ጸፍጻፍ፡ subst. 1) *pavimentum e lapidibus stratum, tesselatum*: ቶልስጦጣን፡ዘውእቱ፡ጸፍጻፍ፡ λιθόστρωτον 2 Par. 7, 3; Hez. 40, 18 et 42, 3 vrs. nov.; አዘዘ፡ይኅፅቡ፡ጸፍጻፎ፡ (ለመቅደስ፡)በማይ፡ Jsp. p. 294; Macc. f. 3 (vid. sub ንጹፍ፡); Hen. 14, 10; ወጥቀ፡ሠናይ፡ጸፍጻፉ፡ Esth. 1, 6; ሰሌዳ፡በረድ፡ጸፍጸፈ፡ዐውዱ፡ Lit. Epiph. 2) *tabulae* vel *tesserae*, in coelo stratae: Hen. 81, 1. 2. 93, 2. 103, 2. 106, 19.

II. **ጸፍጸፈ፡** inus., cui vicina sunt ut צוּף ضُفّ al., ita ነጥበ፡, አንጠብጠበ፡ et አንፀፈ፡ (sub አንፀፈ፡ c. 706.).

አንጸፍጸፈ፡ V 1) intrs.: *stillare, destillare*: ያንጸፈጽፍ፡መዐር፡እምአድባር፡ Joel 4, 18; Am. 9, 13; ደም፡እምዕፀው፡ 4 Esr. 3, 7; ረከበ፡ገኬ፡በለስ፡ሐዲሳነ፡ወያንጸፈጽፍ፡ሐሊበ፡ Rel. Bar. (bis); *lacrymare*: ታንጸፈጽፍ፡ዐይንየ፡ቅድሜሁ፡ Job 16, 20. 2) trs.: *stillare, stillatim effundere* vel *emittere*: Lev. 1, 15 var.; 5, 9; fici ዓዲ፡ሐሊበሙ፡ያንጸፈጽፉ፡ Rel. Bar.

ጸፍጻፍ፡ subst. i. q. ነጸፍጻፍ፡ III Sal. Mar. 21.

ነጸፍጻፍ፡ subst. *stillicidium, guttae, stillae*: ከመ፡ነጸፍጻፈ፡ደም፡ Luc. 22, 44; ጻዕደወት፡ምድር፡እምነጸፍጻፈ፡ሐሊብ፡እጥባት፡እሞሙ፡ M. M. f. 44; Org. 1; እምሕለኪ፡ማርያም፡በነጸፍጻፈ፡ (v. በጸፍጻፈ፡)ደም፡ዘገሙልጉልታ፡ III Sal. Mar. 21.

ዐ፡ litera alphabeti Aethiopici XXIVa, quae ዐይ፡ nominatur, et primitus literae Arabum ض respondet.

ዐሐሰ፡(ጸሐሰ፡) I, 1 [דוּץ ? *saltavit*; حَصْحَصَ *multum commovit pedes* (vid. etiam ድኅፀ፡)] *pulsare terram* pedibus, *motitare pedes* saltando et trepidando, *tripudiare*, c. በ፡ pedum: አፍቀሩ፡ዕሒሰ፡ (v. ዓሒሰ፡)በእገሪሆሙ፡ κινεῖν πόδας Jer. 14, 10; ይዕሕሱ፡በእገሪሆሙ፡ውስተ፡እሳት፡ Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: ይዕሕስ፡ዘ፡ይረግፅ፡

አዕሐሰ፡ II, 1 *supplodere terram* saltando, *tripudiare*: ያዕሕሳ፡በእገሪሆሙ፡ παίζουσαι Jes. 3, 16; አዕሕስ፡በእገሪከ፡ (v. እገሪከ፡) ψόφησον Hez. 6, 11; አዕሐስክሙ፡በእገሪክሙ፡ 25, 6; Deus Judaeis permisit ከመ፡ይጸልዩ፡በምኵራብ፡በጠፈሐ፡እእዳው፡ወበአዕሕሶ፡እእጋር፡ F. M. 32, 7; Christianis non permissum est ተውኔት፡ወአዕሕሶ፡በእግር፡ F. N. 23; Helena cum crucem invenisset, አዕሐሰት፡በእገሪሃ፡ወጠፍሐት፡በእደዊሃ፡ Deg.; laudat te ecclesia ጠፊሓ፡በአእዳው፡ወአዕሒሳ፡በእእጋር፡ Org.; etiam de pedibus praedicatur: ያዕሕሳ፡አእጋርየ፡ Org.

ዓሕስ፡ subst. *tripudium*, Jer. 14, 10 var. (vid. ዐሐሰ፡).

ዕሕበ፡ *fatigatum esse* vid. sub ጽሕበ፡

ዐሐይ፡ (vel ፀሐይ፡) subst. [ضُحَى et ضَحِيَ; vid. etiam ጸሐየ፡] m. et f., Pl. ፀሓያት፡, *sol*, m. Joel 3, 4; Jes. 60, 19; Koh. 1, 5. 12, 2; Ps. 18, 5. 135, 8; Sir. 3, 15. 17, 31. 43, 2—5; 1 Esr. 4, 34 seq.; Apoc. 16, 8; Marc. 1, 32; al.; fem. Sir. 43, 4. 46, 5. 48, 23. 50, 7; Jes. 13, 10; Hez. 32, 7; Jos. 8, 29. 10, 12. 27; Apoc. 8, 12, al.; Hen. 72, 3 seq.; ብርሃነ፡ፀሐይ፡ Jes. 30, 26; ፀሐየ፡ቀትር፡ Sir. 31, 19; ፀሐይ፡ዘያበርሀ፡ወይጠፍእ፡ Job 31, 26; ያበርቅ፡ሕብረ፡ገጹ፡ከመ፡እግረ፡ፀሐይ፡ Org. 4; እልፈ፡እእላፈ፡ፀሐይ፡ Sir. 23, 19; መልእክ፡ፀሐይ፡ Asc. Jes. 4, 18; ሀገረ፡ፀሐይ፡ *Heliopolis* Jer. 50, 13; ፀሓያት፡ Vis. Bar.; Lud. Comm. hist. p. 494 n. 5. a) ነበሩ፡ውስተ፡ፀሐይ፡ *in sole* (im Sonnenschein) Sx. Masc. 27. b) trsl.: S. Georgius ፀሐየ፡ጽድቅ፡ Mavâs. n. 51.

ዐሐያዊ፡ adj. rel. *solaris*: ዓመት፡ፀሐያዊ፡ i. q. ዓመተ፡ፀሐይ፡), Abush. (crebro).

ዐመመ፡ I, 1 [ضَمَّ צָמַם; زَمَّ أُصّ ዝማም፡; I ጸመመ፡; ፀመደ፡ al.] Subj. ይዕምም፡, *obligare, praeligare*: ኢዐመሙ፡እጥባተኪ፡ ἔδησαν Hez. 16, 4; vulnera Ps. 146, 3; ዐመመ፡ቍስሊሆሙ፡ M. M. f. 301; vulneratos: ኢዐመምዎ፡ከመ፡

ይትፈወስ፡ Hez. 30, 21; ኢይዐምምዎ፡ Jes. 1, 6; trsl. a) *reprimere explendo* appetitum: ትዐምምኑ፡ (v. ታዐምምኑ፡) ነፍሰ፡ አከይስት፡ ἐμπλήσεις Job 38, 39. b) *sedare* animum, si non *callum obducere* animo: እንበይነ፡ ነፍሰ፡ ወልድከ፡ ዕምም፡ (v. ዐምም፡) ልበከ፡ Sir. 30, 7.

ዐመመ፡ I, 2 id., Sir. 30, 7 var.

አዕመመ፡ II, 1 *praeligare, consanando claudere* vel *consanare:* Job 38, 39 var. (vid. ዐመመ፡); ጸም፡ ትፈውስ፡ ቍስለ፡ ነፍስ፡ ወታዐምም፡ ፍትወተ፡ ዘሥጋ፡ Gad. T. H.; ፈውሳት፡ እለ፡ ያጥዕያ፡ ወርጢናት፡ እለ፡ ያየብሳ፡ ወቀብእ፡ አፈዋት፡ እለ፡ ያዐምማ፡ ቍስላተ፡ F. M. 3, 3; vulnus Org. 3.

ዕሙም፡ part. *durus, solidus,* de lapide (sicut أصمّ): አውጽአ፡ ሎሙ፡ ማየ፡ እምኰኵሕ፡ ዕሙም፡ ἐκ πέτρας Chr. ho. 6.

ዐመ፡ *surdum esse* vid. sub I ጸመ፡

ዐመ፡ *silere* vid. sub II ጸመ፡

ዐመረ፡ I, 1 et 2 [cui Lud. et Ges. סָמַר سَمَرَ *clavis configere* comparaverunt, at quaeritur, annon cum ዐመመ፡, ዐመደ፡ componendum sit; amh. ጨመረ፡ *adjecit*] Subj. I, 1 ይዕምር፡, *affigere, configere, connectere:* እዐምር፡ (v. እዕምር፡) በምድር፡ በምዕር፡ 1 Reg. 26, 8; እጌምር፡ ውስተ፡ አረፍት፡ 18, 11 vrs. nov.; ዐመረቶ፡ ምስለ፡ ምድር፡ Jud. 4, 21; ትጌምሮን፡ (v. ትዐምሮን፡ et ትጼምሮን፡) ለክልኤሆን፡ συνάψεις Hez. 37, 17; ኢትዐምር፡ አስረ፡ (v. አስረ፡ et አሲረ፡) ክልኤቲ፡ ኀጣይእ፡ ኅቡረ፡ ኢታድርግ፡ μὴ καταδεσμεύσῃς δὶς ἁμαρτίαν Sir. 7, 8; συνέζευξεν Matth. 19, 6 Platt.

ተዐምረ፡ III, 1 *conjungi,* Phlx. 110 (vid. sub ተፃመረ፡); Cyr. f. 121 (vid. ዕምረት፡).

ተፃመረ፡ III, 3 *conjunctum esse alium cum alio, se adjungere* alicui, *adhaerere:* ዘይፃመር፡ ምስለ፡ ጠቢብ፡ συμπορευόμενος Prov. 13, 20; እብድ፡ ተአሚኖ፡ ርእሶ፡ ይፃመር፡ ምስለ፡ ኃጥአን፡ μίγνυται 14, 16. 20, 1 var.; ብእሲ፡ ይፃመር፡ ምስለ፡ ብእሲት፡ Kuf. p. 12; Eph. 5, 29 rom.; እስመ፡ ትፃመር፡ ነፍስ፡ ምስለ፡ ሰይጣን፡ ከመ፡ ተፃምሮታ፡ ለብእሲት፡ ምስለ፡ ብእሲ፡ Phlx. 110.

አስተዐመረ፡ IV, 1 vel 2 et plerumque **አስተፃመረ፡** IV, 3 *conjugare, conjungere* vel *copulare inter se,* συνέζευξεν Matth. 19, 6 rom.; Marc. 10, 9; ዘእግዚ" ፡ አስተፃመረ፡ ሰብእ፡ ኢይፈልጥ፡ Did. 33; Clem. f. 119; F. M. 12, 1; copulare vinculo matrimonii: ደናግል፡ ዘኢያስተፃመርዎን፡ አበውሆን፡ ወእሞን፡ በሕገ፡ ሰብሳብ፡ Apoc. Mar. Joh.; M. M. f. 70.

ዕሙር፡ part. *conjunctus, connexus, adjunctus,* Lud. e Syn.; መልአክ፡ ዘዕሙር፡ ምስሌሁ፡ (i. e. angelus ejus tutelaris), Lud. e Libr. Myst.; adv. ዕሙረ፡ *simul, conjunctim,* ut: S. Maria ኮነት፡ ድንግለ፡ ወእመ፡ ዕሙረ፡ Lud. ex Enc. Mar.

ዕምረት፡ n. act. *conjunctio, copulatio* a) *unio:* ዕምረተ፡ ህላዌሁ፡ ἡ συζυγία τῶν φύσεων Christi, ho. Procli in Cyr. f. 120; ተዐምረ፡ ዕምረተ፡ ህላዌ፡ συνῆλθον αἱ φύσεις, ibid. f. 121; Lit. Greg.; Org. 2; ዕምረተ፡ ሥላሴ፡ Athan. de Trin.; tres personae እኑዛን፡ በዕምረት፡ ወድሙራን፡ በኢቱሳሔ፡ ibid.; S. S. Trinitas dicitur አሐዱ፡ በዕምረት፡ Org. 2; ecclesia dicitur አሐዱ፡ ዕምረት፡ ምስለ፡ ክርስቶስ፡ ibid. b) *conjugium, concubitus:* ለእመ፡ ወረደት፡ ላዕሌከ፡ በሌሊት፡ ሕልመ፡ ዕምረት፡ Phlx. 162.

ዕማሬ፡ subst. *conjunctio, unio,* Lit. 171, 3.

መዕምር፡ et **መዕመር፡** subst., Pl. **መፃምር፡** et **መፃምርት፡**, proprie *conjugium,* deinde, quamquam plerumque in Pl., a) *compar, socius:* ኢትኩን፡ መዕምሮ፡ (v. መዕመሮ፡ et መፃምር፡) ለብእሲ፡ መዐትም፡ ἑταῖρος Prov. 22, 24; ምስለ፡ ዐርክከ፡ ወምስለ፡ መዕመርከ፡ (v. መዕምርከ፡, v. መፃምርቲከ፡, in Cod. Abb. LV etiam መዐምርከ፡) κοινωνοῦ καὶ φίλου Sir. 41, 18; እኁየ፡ ወመፃምርትየ፡ σύζυγε Phil. 4, 3; ይኩን፡ መፃምርተ፡ ምስለ፡ ማኅበረ፡ ቅዱሳን፡ ሰማያውያን፡ Genz. f. 52; ረስዮ፡ መፃምርተ፡ ምስለ፡ ሰማያውያን፡ f. 105. b) *conjux:* ሊተ፡ ፴ዓመት፡ እምአመ፡ ተመተርኩ፡ እምነ፡ መፃምርትየ፡ (uxore) Phlx. 3; ዘይፈቅድ፡ ይዘሙ፡ ምስለ፡ መፃምርተ፡ ካልኡ፡ Phlx. 31.

መስተፃምር፡ part. *conjugator, copulator,* Lud. e Mss. Colb.

ፀምር፡ subst., m. et f. (ut Sx. Tachs. 16) [צֶמֶר ܥܰܡܪܳܐ] *lana:* እምፀምረ፡ አባግዕየ፡ Job 31, 20; Jes. 1, 18; Dan. 7, 9; Apoc. 1, 14; Ps. 147, 5; Hez. 27, 18; Prov. 29, 31; Deut. 22, 11; ዕጡፈ፡ ፀምር፡ Jes. 38, 12; አባግዐ፡ ፀምር፡ 4 Reg. 3, 4; ልብሰ፡ ፀምር፡ Lev. 13, 47. 52. a) *vestis lanea:* Hez. 34, 3; ኢየሀሉ፡ ዲቤሆሙ፡ ፀምር፡ 44, 17; Lev. 13, 48; እምሜጠ፡ ፀምር፡ ግብረ፡ እዱ፡ ወሀበ፡ ምጽዋተ፡ Enc. Mag. 18 (in Actis ejusdem diei refertur: የአንም፡ አልባሳተ፡ ፀምር፡). b) *vellus:* πόκος, Jud. 6, 37 seq. — *Voc. Ae.:* ፀምር፡ ብ፡ ብዝት፡ ወበ፡ ሣዕር፡; *aliud:* ፀምር፡ ብ፡ ነጭ።

ፀምአ፡ *sitire* vid. sub ጸምአ፡

ፀምአ፡ inus., quod Lud. in syllabo harm., Dorn de psalt. aeth. p. 67, Tuch de Aeth. linguae sonorum sibil. natura p. 10 cum ሰምዐ፡ componere haud dubitarunt; vid. etiam meam gramm. p. 51.

አፅምአ፡ II, 1 audire facere i. e. *admovere* vel *praebere aurem, auscultare, attendere, audire,* sive adjecto Acc. እዝን፡, ut: ለእመ፡ አፅማእከ፡ እዝነከ፡ κλίνῃς τὸ οὖς Sir. 6, 33; ኢያፅማእክሙ፡ እዘኒክሙ፡ Jer. 25, 4. 41, 15. 42, 15; አፅምእ፡ እዝነከ፡ ወስምዐኒ፡ 4 Reg. 19, 16; Ps. 44, 12; አፅምእ፡ እዝነከ፡ ኀቤየ፡ Ps. 16, 7. 30, 2. 114, 2; sive omisso: አፅምኡ፡ አሕዛብ፡ Jes. 49, 1; Jer. 13, 15; ዘያፀምእ፡ በውስተ፡ አናቅጺሃ፡ Sir. 14, 23; አፅምአ፡ Koh. 1, 8; c. c. Acc. prs. vel rei: አፅምእክሙ፡ Job 13, 5. 6, 24; እንዘ፡ ታፀምኡኒ፡ 13, 17; Sir. 30, 27; Marc. 12, 37; Luc. 2, 46; ዘያፀምእ፡ ትእዛዘ፡ Sir. 32, 2; Ps. 5, 1; simul adjecto pron. suff. pers.: አፅምእኒ፡ ቃልየ፡ 4 Esr. 9, 30; አፅምኡኒ፡ ፍትሐ፡ ከናፍርየ፡ Job 13, 6. 21, 2; c. ለ፡ rei: አፅምእ፡ እምልብከ፡ ለነገርየ፡ Sir. 16, 24; c. ኀበ፡ rei, Chr. ho. 10; etiam በእዝን፡ additur, ut: አፅማእኩ፡ ሕቀ፡ በእዝንየ፡ ἔκλινα ὀλίγον τὸ οὖς μου Sir. 51, 16; Dan. 9, 18; ለነዳይ፡ አፅምእ፡ በእዝንከ፡ Sir. 4, 8; ያፀምኡ፡ በእዝኖሙ፡ Jes. 32, 3; ኢያፅምኡኒ፡ በእዝኖሙ፡ (v. እዝኖሙ፡) Jer. 7, 24; nec non de aure ipsa praedicatur: እዝን፡ ያፀምእ፡ ኵሎ፡ ምሳሌ፡ Koh. 12, 9; Ps. 9, 41. a) *exaudire:* አፅምእኒ፡ ስእለትየ፡ 4 Esr. 8, 23; Ps. 5, 2. 16, 1. 2. 60, 1; Dan. 9, 18. b) *obedire,* Ex. 15, 26; Jer. 7, 24 al. c) c. ማእከለ፡ utriusque partis audiendae: ያፀምእ፡ ማእከሌነ፡ διακούων Job 9, 33.

አስተፃምአ፡ IV, 3 *attente auscultare,* Lud. ex Hist. VII Puer.

መዕምእ፡ part. et **መዕምኢ፡** c. term. adj. *auditor, auscultator:* **መዕምእ፡**, v. **መዕምኤ፡ነገር፡** Jes. 3, 3.

ዓመወ፡ *laborare* vid. sub **ጻመወ፡**

ዐመወ፡ inus., cui primitus significatus *silendi* et *tacendi* infuisse videtur; vic. sunt דמם דום (**ደመመ፡**), صام, צמת ܨܡܐ, صمت صمر, II **ጸመመ፡** al.

ዕምው፡ part. *tranquillus*, a) rarius de rebus vel locis: **ውስተ፡መከን፡ግሑሥ፡ወዕምው፡** Genz. f. 11; Enc. Nah. 13. b) plerumque de animo: *sedatus, modestus*, ἡσύχιος Jes. 66, 2; **የውሀ፡ውእቱ፡ወዕምው፡** Herm. p. 42; Kid. f. 14; **ዕምው፡በቃሉ፡ወሬትዕ፡በልሳኑ፡** Lud. e Syn.; **ዕምው፡በኅሊናሁ፡** Lud. c Vit. Joh. Cam.; **ዕምዋን፡** (monachi) Lud. e Vit. Sam. c) **በዕምው፡** *in tranquillo* i. e. *tranquille, sedate, modeste:* μετὰ ἡσυχίας 2 Thess. 3, 12; 1 Tim. 2, 2. 11; **ንብረቱ፡ይኩን፡በዕምው፡እንዘ፡ኢያበዝኅ፡ሠሐቀ፡ወዘውዐ፡** Clem. f. 239; **አላ፡በዕምው፡** (v. **በጸሐምው፡** v. **በጸሕም፡**, cum scholio margin.: **በኀ፝ር፡ሕባር፡**) **ወበየውሀት፡** ἐπιεικέστερον δὲ καὶ μετὰ ἠπιότητος Esth. 3 apocr. d) adv. **ዕምወ፡** *tranquille, sedate:* presbyteri **ይቀውሙ፡ዕምወ፡** Lud. Comm. hist. p. 323; **ወበሕቱ፡ሀለወት፡ዕምወ፡** Hom. Chrys.

ዕማዌ፡ subst. 1) *quies, tranquillitas:* **ሶበ፡ይከውን፡ዕማዌ፡ወጽልመት፡ሌሊት፡** ἡσυχία Prov. 7, 9; Did. 2; **ብእሲ፡ጠቢብ፡ዕማዌ፡ያመጽእ፡** Prov. 11, 12; **ሰላም፡ወዕማዌ፡** 1 Par. 4, 40. 22, 9. 2) *solitudo, vita solitaria*, Phlx. 50 (aliàs **ዕሙና፡**); **ወሰደቶ፡ውስተ፡መከን፡ዕማዌ፡** (in locum remotum) Sx. Tachs. 5. 3) *animus tranquillus* et *sedatus:* inter papae consecrationem presbyteri **ይቄሙ፡በዕማዌ፡እንዘ፡ያነሥኡ፡እደዊሆሙ፡** Kid. f. 6; **ዕማዌ፡ነፍስ፡** Chr. Ta. 14; **በሀድአት፡ወበዕማዌ፡** Enc. Hed. 8; **መፍቀሬ፡ዕማዌ፡ወዕሙና፡** Lud. ex Enc. Mij. 25.

ዕሙና፡ subst. 1) *tranquillitas, animus sedatus:* jejunium quadragesimale **ትሜህረነ፡ዕሙና፡ወትዕግሥት፡ወጸሎት፡** Did. 29; Abt. Ap. 5; II Abt. 4. 2) *solitudo, vita solitaria* et *tranquilla* anachoretae: **መፍቀሬ፡ዕሙና፡ወጸሎት፡** Enc. Mij. 10; **ኅሩያን፡መነከሳት፡ዘንብረቶሙ፡ዕሙና፡** Enc. Haml. 21; Enc. Mij. 25; **ፈለሰ፡ገዳመ፡ውስተ፡ዕሙና፡** Lud. e Vit. Greg. Arm.; Phlx. 47 al.

ያማዕት፡ *cella, recessus* anachoretae vid. sub. **ጸማዕት፡**

ዐመደ፡ I, 1 [צָמַד, ܨܡܕ, ضَمَدَ, vic. **ዘመደ፡**] Subj. **ይዕምድ፡** 1) *jungere* curru jumenta, *alligare* vel *subjungere* jugo: **አዘዘ፡ይዕምድዎ፡ለአፍራስ፡በሰረገላ፡** Sx. Hed. 18; **ዐመደኪ፡** (o Photine) **ሰይጣን፡ከመ፡አባዕር፡ወአንበረ፡አርዑቶ፡ውስተ፡ክሳድኪ፡** M. M. f. 42; **ዐሚድ፡አርዑት፡ያደንኖ፡ለክሳድ፡** ζυγὸς καὶ ἱμάς Sir. 30, 35; **ይዕምዱኒ፡በአርዑቶሙ፡ወይቀንዩኒ፡ለግሙራ፡ከመ፡ይዐመዱ፡ተያፍን፡ወብዕራ፡** Lud. ex Enc. Genb. 11. 2) *subjungere* sub imperium, *subjicere:* Christus jussit apostolos **ከመ፡ይዕምዱ፡ሰብአ፡ለሃይማኖት፡** Phlx. 41.

ተዐምደ፡ III, 1 1) *jungi* curru, *alligari, subjungi* jugo, c. **በ፡** jugi Kuf. p. 135; **ተዐምደ፡ታሕተ፡አርዑተ፡ኀጢአት፡** Org. 1; Lud. ex Enc. Genb. 11 (vid. **ዐመደ፡**); **ምስሌሁ፡በአርዑት፡ሥቃይ፡ተዐምደ፡** Enc. Nah. 14. 2) *se adjungere* vel *addicere* alicui, ei *adhaerere*, eum *sectari*, c. **ኀበ፡** pers., ἐκολλήθη Luc. 15, 15; c. Acc. pers.: **ይዐመድዎ፡** συνεστράφησαν Jud. 11, 3; Asc. Jes. 3, 1; **ተዐመድ፡መኳንንቲከ፡** συνεδρεύεις Sir. 23, 14; ὁ ἀρέσκων ...... Sir. 20, 28; πεπολίτευμαι τῷ θεῷ Act. 23, 1; **ኢትዐመዶ፡በክልኤቱ፡ልብ፡** μὴ προσέλθῃς αὐτῷ Sir. 1, 28. 12, 10. a) in specie: *disciplinae causa*, i. e. *discipulum esse* alcjs, vel *magistrum sectari* alqm, c. Acc. magistri: μαθητεύειν Matth. 27, 57; Luc. 14, 27 rom.; **ዘይፈቅድ፡ይዐመደኒ፡** ὀπίσω μου ἐλθεῖν Marc. 8, 34; **ኵሉ፡ጸሐፊ፡ዘይዐመድ፡ለመንግሥተ፡ሰማይ፡** μαθητευθεὶς Matth. 13, 52. b) *frequentare*, domum alcjs: **እሙንቱ፡ይዐመዱ፡ቤተ፡ኢዮአቄም፡** προσεκαρτέρουν Dan. apcr. 1, 6; cauponam: **ተዐምዶ፡ቤተ፡መያሲ፡** Chr. Ta. 28. c) *assidere, assiduum esse* vel *permanere*, c. **ውስተ፡** loci: **ጥበብ፡ውስተ፡አናቅጽ፡ትዐመድ፡** παρεδρεύει Prov. 1, 21; ἐπισκέπτεσθαι Ps. 26, 8; in specie: in re tractanda, προσκαρτερεῖν, c. **ለ፡** rei Rom. 12, 12; **ተዐምዶ፡ለተድላ፡ዝዓለም፡ያማስን፡ነፍሰ፡** Chr. Ta. 28; c. **በ፡** Eph. 6, 18; c. Acc. rei: **ይዐመዱ፡ጸሎተ፡** Act. 1, 14; **ትምህርተ፡** 2, 42; 1 Tim. 5, 5; **ተዐምዶ፡ጸሎት፡** Chrys.; **ይዐመድ፡ጸሎታተ፡ወአጽዋመ፡** Phlx. 7; **ሐና፡ነቢይት፡እንተ፡ተዐምደት፡ጾመ፡ወጸሎተ፡** Phlx. 54. d) in specie: *assiduum esse in cultu divino et exercitationibus sacris, devotum* vel *ascesi deditum esse*, **ከነ፡መሃይምነ፡ወንጹሐ፡ወተዐምደ፡ወተጋደለ፡ተጋድሎ፡መለኮታዌ፡** Sx. Sen. 6; **ቦአ፡ውስተ፡ደብረ፡መነከሳት፡ወተዐምደ፡ወተጋደለ፡ተጋድሎ፡ዐቢየ፡** Sx. Nah. 26; **ዘይሰድዳ፡ለብእሲቱ፡በምክንያተ፡መንኖ፡ዓለም፡ወተዐምዶ፡** F. M. 12, 1. 3) *se subjungere, submittere* vel *subdere* alicui, *submisse se gerere*, **ተዐመድ፡ኀበ፡መኳንንት፡** μεγιστᾶνι ταπείνου τὴν κεφ. Sir. 4, 7; c. Acc. prs. vel rei: ὑποτάγηθι Ps. 36, 6; **ተዐመዱ፡ኵሎ፡ትእዛዘ፡እግዚ"፡** Kuf. p. 74 (Vrs. Lat.: *adhaerete*). a) *famulari, servire:* **አዘዘ፡ንጉሥ፡ይዐመድ፡ውስተ፡ዐጸድ፡** θεραπεύειν Esth. apcr. 1; Esth. 2, 19; 1 Cor. 9, 7; c. Acc.: **ተዐመድ፡መኳንንተ፡** λειτουργῆσαι Sir. 8, 8; **ተዐምዶተ፡ንዋይ፡** Luc. 16, 13 rom.; **ሐና፡ትዐመድ፡ቤተ፡አንስት፡** Tob. 2, 11. b) in specie: Deo *ministrare*, Deum vel sacra *colere*, c. Acc.: λειτουργεῖν, **ኢትኅድጎሙ፡ለእለ፡ይዐመድዎ፡** Sir. 7, 30. 31; **እለ፡ኪያሃ፡ተዐምዱ፡ተዐምድዎ፡ለቅዱስ፡** 4, 14; λατρεύειν Ex. 3, 12. 9, 1. 10, 24; Hebr. 8, 5; θεραπεύειν Tob. 1, 7; **ዘይዐመዶ፡በጽድቅ፡** Sir. 32, 20; Judith 11, 17; φοβεῖσθαι 4 Reg. 17, 32; Lev. 20, 3. c) *assiduum esse in cultu divino* vid. sub n. 2, d.

አስተዐመደ፡ IV, 1, etiam **አስተዓመደ፡** IV, 3 *ministerio* vel *cultui* alcjs *addicere* alqm, c. dupl. Acc., vel c. Acc. et **ለ፡**, Lev. 18, 21. 20, 2. 4.

ዕሙድ፡ part. 1) *subjunctus, subditus:* **ዕሙዳን፡ታሕተ፡አርዑተ፡አሪት፡** Org. 5; Lud. ex Enc. Mag. 27. 2) *famulus, minister*, θεράπων Ex. 33, 11; F. M. 31, 3. 3) *assiduus:* discipulus **ይኩን፡ንቁሀ፡ዕሙደ፡ልብወ፡አጽናዔ፡** Fal. f. 21; **ዕሙድ፡ለጸሎት፡** Lud. e Ssal. Req. 4) *addictus, deditus:* **እለ፡ዕሙዳን፡ለከርሦሙ፡** οἱ τῇ γαστρὶ ζῶντες Chr. Ta. 29. 5) in specie: *exercitationibus sacris* vel *ascesi deditus, asceticus, devotus*, (*religiosus*): **ገብረ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ዕሙድ፡መስተጋድል፡** Gad. Gabr. Manf. Q.; F. N. 10, 6; **በእንተ፡መነኮሳይያት፡ወመበለታት፡ዕሙዳት፡** F. N. 10, 8; **ብጹዕ፡ጴጥሮስ፡ዕሙድ፡** Sx. Ter 25; **አብ፡ቅዱስ፡ወዕሙድ፡መስተጋድል፡አባ፡ሰረባሞን፡** Sx. Mag. 5; Sen. 16; Pag. 4; Enc. Masc. 18, al. creberrime.

ዕምድ፡ subst. *jugum, par, biga* jumentorum; **ዕምደ፡ አል ህምት፡** Luc. 14, 19; Job 1, 3. 14. 42, 11; 3 Reg. 19, 19—21. **ዕምደ፡ ብዕራይ፡** Jes. 5, 10.

ዐማዲ፡ n. ag., sing. et coll. *sectator*, alicui *addictus* vel *adjunctus, minister, famulus:* **እምዐማዲ፡** τῶν προςκαρτερούντων αὐτῷ Act. 10, 7 Platt; **ሰላም፡ ለበአቱ፡** (sc. Christi post resurrectionem) **አመ፡ ይሔውጽ፡ ዐማዲ፤** (sc. discipulos) **ውስተ፡ ጽርሕ፡ ዕጽው፡ እንበለ፡ ይጺሕ፡ መንገደ፤** Enc. Mij. 6; **ኖላውያን፡ ወዐማዲሆሙ፡** Hen. 89, 59. 68; Michael archangelus **ለእግዚ" ፡ ዐማዲ፡** Enc. Ter 12; Basilius **ለእግዚ" ፡ ዐማዲ፡** Enc. Mag. 11; Org. 7. a) *servus*, 2 Esr. 7, 26 var. b) *socius, compar:* Enc. Sen. 11.

ዐማዲ፡ n. ag. c. term. adj., Pl. **ዐማድያን፡** *servus, subjectus,* 1 Esr. 8, 24 var.

ዑማዴ፡ subst. *famulatus, servitium* 1 Esr. 8, 24; 2 Esr. 7, 26 var.

መዕመድ፡ vel **መዕምድ፡** subst., Pl. **መዓምድ፡** (*copula, ligamen*) *lorum, funis,* („quo boves junguntur" Lud.), **ተአስሮ፡ በመዕመድ፡** ἐν ἱμᾶσιν Job 39, 10; χαλώδια, **መዓምድ፡ ሐደስት፡** Jud. 15, 13. 14. 16, 11. 12. — *Voc. Ae.:* **መጽመ ድ፡ ዘ፡ መጨዐና፡** v. **መጫኛ፡**

ተዕማድ፡ subst. *cultus sacer, divinus,* Ex. 10, 26.

ተዐማዲ፡ n. ag. *assiduus* in re, vel *deditus* rei: **ውእቱ፡ ከነ፡ ተዐማዴ፡ ለጾም፡ ወለጸሎት፡** Sx. Tachs. 29.

ዐረረ፡ vel **ጸረረ፡** inus., i. q. צָרַר *pressit* alqm *hostili modo, adversatus est* (ضَرَّ; de etymo vid. Ges. thes. p. 1187).

አዕረረ፡ II, 1 *hostiles spiritus induere,* in specie *rebellare:* **ዘአዕረረ፡** ὁ ποιῶν ἐναντία Hez. 17, 15; ἐστασίασαν Judith 7, 15; **እለ፡ አዕረሩ፡** (alii addunt **ኀቤከ፡**) ἀπειθοῦντες 2, 11; **አዕረሩ፡ ሞአብ፡** ἠθέτησε 4 Reg. 1, 1. 8, 20. 22. 24, 1; ἀπέστησαν Gen. 14, 4; c. c. Acc.: 4 Reg. 18, 7, vel c. **እምነ፡** Num. 10, 9; 4 Reg. 19, 8 (verbis Graecis perperam intellectis). — *Rad. Abb.:* **አጽረረ፡ ዘ፡ አጫረ፡ ሆነ፡**

ተፃረረ፡ III, 3 *inimicitias suscipere* cum alqo, *infenso animo esse* in alqm, *hostili modo premere, adversari, infestare,* c. c. Acc., ἐχθραίνειν Ps. 3, 7; Num. 25, 17. 18; Deut. 2, 9; **ተፃረርዋ፡ ኵሎሙ፡ ፍቁራኒሃ፡** ἠθέτησαν Thren. 1, 2; Kuf. 36; Mich. 2, 8. 7, 6; Luc. 6, 27; **አንተ፡** (diabole) **ተፃ ረርከሁ፡** (sc. Adamum) **እምትከት፡** Macc. f. 23; **ቀተለ፡ ኵሎ፡ ዘከነ፡ ይፃረር፡** Jsp. p. 319.

አስተፃረረ፡ IV, 3 *inimicitias excitare,* Gen. 3, 15.

ዕሩር፡ part. *inimicatus, hostilis:* **እስመ፡ ዕሩራን፡ እሙ ንቱ፡** ἐν ἔχθρᾳ 1 Esr. 5, 49.

ዐር፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. **አዕራር፡** *inimicus, adversarius, hostis:* **ይከውነከ፡ ዐረከ፡** Sir. 37, 4; **ከኖሙ፡ ዐሮሙ፡** Jes. 63, 10; **ዐርየ፡** Thren. 1, 9. 2, 4; **ወዐር፡ ይእቲ፡ ሀገር፡** 2 Esr. 4, 19; coll.: Gen. 22, 17; Ps. 42, 2. 58, 1. 68, 6; **ከመ፡ ኢይደቅ፡ ቅድሚሆሙ፡ ለዐርየ፡** Sir. 23, 3. 45, 2; Jes. 1, 24. 26, 11. 42, 13. 59, 18. 66, 6; Dan. 4, 16; Nah. 1, 2; Matth. 10, 36; **እንዘ፡ ዐሩ፡ ንሕነ፡ ለእግዚ" ፡** Rom. 5, 10; Num. 10, 9. 24, 8; Deut. 23, 10; 2 Reg. 24, 13; Ps. 9, 6. 43, 7. 104, 22; **ኵሎሙ፡ ዐርነ፡** 2 Esr. 16, 1; **መላእክተ፡ ዐር፡** Sir. 33, 12; **ሰበ፡ አመንደብዎ፡ ዐሩ፡** 46, 5; Jes. 11, 13; Jer. 6, 25; 27, 7; Judith 8, 33. 13, 14, al. crebro; **አዕራሪሁ፡** Sap. 10, 12; **አዕራሪከ፡** Jsp. p. 350; Enc. Haml. 27.

ዐራዊ፡, rarius **ዐራይ፡**, adj. rel. et subst. (nomen unitatis a **ዐር፡**), *hostilis, inimicus, adversarius:* **ብእሲ፡ ዐራዊ፡** Matth. 13, 28. 39; Ps. 7, 5. 43, 18. 73, 4. 19; Kuf. 38; **ቀ ጥቅጦ፡ ለዐራዊ፡** Sir. 33, 9; **ዐራይ፡** et **ዐራዊ፡** ἀλλότριος 35, 18; **ከንከ፡ ለነ፡ ዐራዌ፡ ጽኑዐ፡** Jsp. p. 465.

መዕርር፡ part., Pl. **መፃርርት፡** *qui simultates* vel *inimicitias serit* inter amicos, Lud. e Ssal. Req.

ትዕርርት፡ subst. *inimicitiae,* Phlx. 105 (vid. sub **ግዕዘት፡**).

መስተፃርር፡ part., f. "**ርርት፡** 1) *auctor* vel *seminator inimicitiarum:* **ለትማስን፡ ምክረ፡ መስተፃርር፡** Genz. f. 107; Lud. e Vit. Sam.; **ኀጢአት፡ መስተፃርርት፡ ለእግዚ" ፡** Phlx. 112. 2) *sibi invicem repugnans* vel *adversus:* **ኢኮኑ፡ ቃላት፡ አበው፡ መስተፃርራተ፡** Phlx. 50; **መስተፃርራን፡** (mutua inimicitia infensi) F. N. 43, 8. 13.

ዐርሰ፡ I, 1 [i. q. **ጠርሰ፡**] Subj. **ይዕርስ፡** *stupere, stupidum fieri* vel *hebescere* de dentibus, *stupidos habere dentes,* αἱμωδιᾶν Jer. 38, 29. 30 var. (vid. sub **ጠርሰ፡**); γομφιάζειν Hez. 18, 2 var. (vid. sub **ጠርሰ፡**); **እሁበክሙ፡ ትዕር ሶ፡ ስነኒክሙ፡** Am. 4, 6. — *Voc. Ae.:* **ዐርሰ፡ ዘ፡ በለዘ፡**

አዕረሰ፡ II, 1 *stupidos reddere* vel *hebetare dentes* alcjs, *stupere facere dentibus* alqm: **ያዐርሰከ፡ አስናኒከ፡** Sir. 30, 10.

ዕርስ፡ subst., Pl. **ዕረስ፡** *dens molaris:* **ዕርሰ፡ ወስነ፡** Ex. 21, 27; **ውስተ፡ ዕረሲሆሙ፡** Num. 11, 33.

ዐርቅ፡ subst., Pl. **አዕርቅት፡** [amh. **ጭርቅ፡**; vic. II **ጠረቀ፡**; Lud. comparavit صَرَق i. e. **ጸሬቅ፡**; Ewald Jahrb. der bibl. Wissensch. VIII p. 192 (رقع ; רֶקַע ;صُقْعٌ); at vid. **ድርግሐ፡**] *panniculus, panni, pars vestis lacerae:* ῥάκος Matth. 9, 16 rom.; **ዐርቀ፡ ትክቶ፡** Jes. 64, 6; ῥάκος καταμηνίων Esth. 4 apcr.; Org.; **ይከድን፡ ሥጋሁ፡ በዐርቅ፡ ብሉይ፡** Enc. Teq. 30; **ዘዐርቅ፡** *pannosus* ῥακά Matth. 5, 22; **ወንሥአ፡ እምህየ፡ አዕ ርቀተ፡ ብሉየ፡** Jer. 45, 11; **ይለብስ፡ ሥጡጠ፡ ወአዕርቀተ፡ ኵሉ፡ ነዋሚ፡** Prov. 23, 21; Jer. 13, 7 (vid. sub **ብጻል፡**); **ለ ብሰ፡ አልባሰ፡ አዕርቅት፡ ከመ፡ ነዳያን፡** Sx. Teq. 14; **ፈሐቁ፡ ቀኑ ስሎ፡ በአዕርቅት፡ ጸጕር፡** Enc. Haml. 10; **አዕርቅተ፡ ሠቅ፡** Lud. e Vit. Theoph.; **በአዕርቅት፡ ልህቁ፡** ἐν σπαργάνοις Sap. 7, 4; **ጠብለልዎ፡** (sc. Eliam infantem) **በእሳት፡ ሀየንተ፡ አዕር ቅት፡ ዘይጠበልሉ፡ በቲ፡ ሕፃናት፡** Sx. Tachs. 1; Lit. 173, 4; Org. 3.

ዐርዐ፡ rad. sc. ضَرَعَ *humilis fuit, se submisit,* صَرَعَ *prostravit,* unde facile propagatur significatus *jacendi* (*cessandi*). — Stirps I, 1 vix in usu fuisse videtur quamquam Kuf. p. 76 ann. 14 **ይዐርዕ፡** pro **ይዐሩዕ፡** et Hen. 47, 2 **ይዕሩዕ፡** pro **ይዐሩዕ፡** occurrit.

አዕርዐ፡ II, 1 1) jacere facere i. e. *intermittere* alqd, *desinere, cessare, feriari* a re, c. Acc. rei: **ዘያረፍቅ፡ ው ሉዶ፡ ኢያዐርዕ፡** (v. **ኢያጸብእ፡**) **ተግሣጾ፡** ἐνδελεχήσει Sir. 30, 1; **ኢናዕርዕ፡ ቅኔ፡ እደዊነ፡ ወኢንትሀከይ፡** Did. 13; **ያዕርዕ፡ ግብ ረ፡** (**ኑኑ፡ ዓመት፡**) F. M. 6, 2; **ከመ፡ ኢያዕርዕ፡ ተቀንዮ፡ ቅድ መ፡ ሥጋሁ፡ ለአዳም፡** Clem. f. 15. 19; Herm. p. 90. 108;

Satanas homines impellit ለአዕርፆ፡ጸሎት፡ Org.; c. እምነ፡ rei: ከመ፡ኢያዕርዕ፡ሰብእ፡እምገቢረ፡ሕንጻት፡ Jsp. p. 330; ኢታዕርዕ፡እምትእዛዝየ፡ Clem. f. 221; abs.: peccavi ወአሐተ፡ዕለተ፡ኢያዕረፍኩ፡ Org.; እንበለ፡አዕርፆ፡ *sine intermissione*, Enc. Genb. 2. a) *desidere, desidem, otiosum esse:* ብዙኀ፡እኪተ፡ትሜህር፡አዕርዖት፡ ἀργία *desidia* Sir. 30, 37. b) morando *praetermittere, negligere:* እፎ፡ትትሀከዩ፡ወታዐርዑ፡ቅኔ፡ቤተ፡ክርˮን፡ (versäumet den Gottesdienst) Did. 12. 2) *cessare facere* i. e. a) *impedire, praepedire, distinere:* ዘአዕርዐ፡እስራኤል፡ ὁ ἐμποδοστάτης Ἰσρ. 1 Par. 2, 7; ዐቂ፡ወኢታዕርዑ፡ቤተ፡አምላክ፡ሰማይ፡ 2 Esr. 7, 23; (ሀኬይ፡) ያዐርዕ፡ኵሎ፡በኀሳረ፡ሀኬት፡ Sir. 22, 1; c. dupl. Acc.: አዕርዕዎሙ፡ሕንጻ፡ ἐνεπόδιζον 2 Esr. 4, 4. b) *arcere, retinere:* አዕርዕ፡እክለከ፡ከመ፡ኢይንሣእ፡ውእቱ፡ ἐμπόδισον Sir. 12, 5. c) *finem facere* vel *imponere* rei: ታዕርዑ፡በሀለ፡ (disceptationi) ብናጥስ፡ Enc. Tachs. 12; ወጠነት፡ገድላ፡በአዕርፆ፡ንዋም፡ Sx. Ter 24. d) in specie: *abolere, abrogare* legem, consuetudinem al., Asc. Jes. 3, 31; 2 Cor. 3, 14; Kuf. p. 3; ሕግ፡ብሊት፡አዕርዐት፡ላዕሌነ፡ተዋሰበ፡ወላድያን፡ F. M. 5, 3. 8, 1; ኢየሱስ፡አዕርዐ፡ምሒለ፡ F. M. 22, 1; አዕርዐ፡ትእዛዘ፡ Lud. e Vit. Pach.; Abush. 50. e) *abstrahere:* መንፈስ፡ቅዱስ፡ኢያዐርዕ፡ትሥልስቶ፡እምህላዌ፡አብ፡ወወልድ፡ Athan. de Trin. f) *irritum reddere*, Asc. Jes. 1, 13. g) *feriari facere* vel *sinere*, α) *sinere ut desidiae se dedat* alqs: ለእመ፡አዕረፍክሙ፡ Sir. 30, 34. β) *facere ut otiosa* (vel *inferax*) *jaceat* terra: ለምንት፡ታዐርዕ፡ለነ፡ምድረ፡ καταργεῖ Luc. 13, 7.

ተዐርዐ፡ III, 1 *intermitti, cessare:* ተአተተት፡ምህከት፡ወምሕረት፡ወተዐርዐ፡ጽድቅ፡ወርትዕ፡እምዓለም፡ Jsp. p. 334; ኢተዐርዐ፡በኵሉ፡መዋዕሊሁ፡ለአግሪጳስ፡ጸብእ፡ p. 342; ወእምዝ፡ተዐርዐ፡ሕንጻ፡ ἤργησε 2 Esr. 4, 24; ከመ፡ኢይዐረፉ፡ግብር፡ καταπαύσῃ 2 Esr. 16, 3; laus angelorum ዘኢይዐረፉ፡ Lit. Orth.; ተዐርፆ፡ *intermissio* Org. 4; አውሰበ፡ይዐረፉ፡ለእመ፡መንኰሰ፡ብእሲ፡ውብእሲት፡ F. N. 24, 7. a) *recedere:* ተዐርዐት፡ዐሓይ፡ ἀνεπόδισεν Sir. 48, 23. b) *remittere, refrigescere:* በከመ፡ይዐርዑ፡ዕደው፡እምፋጻቶሙ፡ሰበ፡ሮጹ፡ምስለ፡ደቂቅ፡ (ita monachi cum aliis hominibus cohabitantes) Phlx. 181. c) *jacere, frigere:* ተዐርዐ፡ሜጥ፡ወምሥያጥ፡ Jsp. p. 342. d) *feriari, otiari*, Koh. 12, 3. e) *abrogari, aboleri:* Kuf. p. 76; Asc. Jes. 1, 7. f) *irritum fieri*, Hen. 47, 2 (si non: *cessare*). g) *impediri:* ከመ፡ቤተ፡ክርˮን፡ኢይዐረፉ፡ ἵνα μὴ τὰ ἐκκλησιαστικὰ παρεμποδίζηται II Can. Ap. 74.

ዕሩዕ፡ part. 1) *otiosus*, a) *deses, iners* Ex. 5, 8. 17; ኢታንብሮ፡ዕሩዐ፡ Sir. 30, 36. 37, 11; Matth. 20, 3. 6; 2 Petr. 1, 8; Did. 2; Clem. p. 235. b) *ignavus, inutilis:* ἀργός Sap. 14, 5; ዕሩዓ፡እምነሰሳው፡ ἀργοὶ πρὸς ἐπίβασιν 15, 15. c) *inanis, nequam:* ῥῆμα ἀργόν Matth. 12, 36; ምግባር፡ዕሩዕ፡ዘኢይበቍዕ፡ Chr. Ta. 2, al.; Jsp. p. 338 (vid. sub አገጸወ፡). d) *irritus, cassus:* ይከውን፡ጻማሆሙ፡ዕሩዐ፡ (in membro parall. በከ፡) Jsp. p. 371; እምከነ፡ (esset) ዕሩዐ፡ኵሉ፡ግብረ፡ክህነት፡ F. M. 2, 10; petitio ዕርዕት፡ Org. e) ዕሩዐ፡ *otiose, inutiliter*, Lud. e Syn. 2) *intermissus:* ሕንጻ፡ነበረ፡ዕሩዐ፡ 2 Esr. 4, 24. 3) *abolitus, irritus:* stupro mulieris violento ኢይከውን፡ዕሩዐ፡ሰብሳቢ፡ዚአሃ፡ F. M. 5, 12.

ዕርዕ፡ subst., Pl. አዕርዕት፡, 1) *intermissio, cessatio:* ዘእንበለ፡ዕርዕ፡ Lud. e Vit. Greg. Arm. 2) *otium iners, desidia:* ይትሜሀሩ፡አዕርዕተ፡ 1 Tim. 5, 13. 3) *inanitas, inutilitas:* ኢይኩን፡ቃልክሙ፡ዕርዐ፡ Did. 35 (si quidem lectio sana nec ዕሩዐ፡ legendum est).

ዕርዐት፡ n. act. et subst., Pl. ዕርዐታት፡ 1) *intermissio, cessatio:* ዘእንበለ፡ዕርዐት፡ Clem. f. 125; Phlx. 1; Lit. 163, 4; ዘአልቦ፡ዕርዐት፡ *indesinenter*, Lud.; ejus tempore erant ቅዳሴያት፡ዘእንበለ፡ዕርዐታት፡ Sx. Mag. 24. 2) in specie: *interpellatio operis* (si quis a quaestu faciendo impeditur, Versäumniß): Ex. 21, 19; F. N. 45 (ubi idem locus repetitus est). 3) *otium, feriae*, nec non *dies feriatus:* በመዋዕለ፡ዕርዐቱ፡ Sap. 13, 13; ቀድሱ፡ዕርዐተ፡ለጣዖት፡ 4 Reg. 10, 20 var.; Jes. 1, 13 var. 4) *desidia, inertia:* ዘይዴግን፡ዕርዐተ፡ σχολὴν Prov. 28, 19; ዕርዐት፡እደው፡ Koh. 10, 18; ተሐፅና፡በዕርዐት፡ (aufgezogen werden in Müßiggang) Chr. Ta. 29. 5) *res otiosa* vel *inutilis, inanitas:* ዘይዴግን፡ዕርዐተ፡ μάταια Prov. 12, 11; ከመ፡ያእምሩ፡ዕርዐተ፡ሥርዐተ፡አማልክቲሆሙ፡ (die Nichtigkeit ihres Heidenthums) Jsp. p. 278; ተከሥተ፡ዕርዐት፡ወተኀብአ፡ጽድቅ፡ p. 342.

ዐሩዓት፡ *inguina* vid. sub ጸሩዓት፡

ዐረፈ፡ et ዐርፈ፡ I, 1 [vicina videntur חרף et טרף, quorum potestas prima in *carpendo* est] Subj. ይዕርፍ፡, *conviciari, maledicere*, in specie *blasphemare*, abs.: Matth. 9, 3. 26, 65; Kuf. 15; Lev. 24, 23; በእንተ፡ዐረፍ፡ወጽዒል፡ F. M. 20; ኢትዕርፍ፡ F. M. 20, 5; c. c. ላዕለ፡, ut: ይዐርፉ፡አሕዛብ፡ላዕለ፡ስምየ፡ Jes. 52, 5; Dan. 3, 29; Dan. ap. 13, 9; Rom. 2, 8. 3, 8. 14, 16; Tit. 2, 5; 2 Petr. 2, 10. 12; ዘይዐርፍ፡ላዕለ፡ክህናት፡ Clem. f. 162; ዐረፈት፡ላዕሌሁ፡ (maledixit ei) f. 221; ዐረፈ፡ላዕለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ f. 249. 252; F. M. 23, 9; ዘዐረፈ፡በኀሊናሁ፡ላዕለ፡ሕገ፡እግዚˮ፡ Clem. f. 252; c. ለ፡ Matth. 12, 31; c. Acc.: ዘዐረፈ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ F. M. 20, 1; ቀሲስ፡, ዲያቆነ፡, ንጉሠ፡, አበሁ፡ 20, 2—4; F. N. 42, 13; qui feminam falso impudicitiae accusat, ዐረፋ፡በሐሰት፡ F. N. 24. — *Voc. Ae.:* ዐረፈ፡ዘ፡ሰደበ፡ (v. ተሳደበ፡).

ተዐርፈ፡ III, 1 *blasphemari*, Lud. sine auct.

ተዓረፈ፡ III, 3 *sibi invicem maledicere:* ኢትዓረፍክሙ፡ Lud. e Mss. Colb.

ዕሩፍ፡ part. *maledicus, blasphemus, impius, scelestus:* βλάσφημος Sir. 3, 16; Jes. 66, 3; 1 Tim. 1, 13; 2 Tim. 3, 2; Hen. 91, 11; λοιμός Act. 24, 5 rom.; ἀσεβής Job 34, 18; መኑ፡ከመዝ፡ዕሩፍ፡ወዘእንበለ፡ትምህርት፡ τίς οὕτως ἐμβρόντητός τε καὶ ἀμαθὴς εἴη ἄν Cyr. c. Pall. f. 77; አዕሩፍ፡ዘትሜንን፡ቢጸከ፡ Clem. f. 94.

ዕርፈት፡ n. act., Pl. ዕርፈታት፡ *maledictio, blasphemia, convicium:* Matth. 12, 31. 26, 65; Act. 24, 5 Platt; Judae 9; Apoc. 2, 9. 13, 1. 17, 3; 2 Petr. 2, 11; Hez. 35, 12; Did. 25; F. M. 20, 1; እመ፡ከነ፡ቃለ፡ዕርፈቱ፡እሙንቱ፡ F. N. 24; ዕርፈታት፡ Apoc. 13, 5.

ዐራፊ፡ n. ag., Pl. ዐራፍያን፡, *blasphemator*, Sap. 1, 6; ኢትኩኑ፡መዐትማነ፡ወኢዐራፍያነ፡ወኢዝኁራነ፡ Did. 7; Lud. Comm. hist. p. 319 n. 60.

ተጸራፊ፡ (si non ተጸረፈ፡) vid. in scholio an ሥሒጽ፡ c. 234.

ዐቈነ vel ጸቈነ፡ I, 1 [סָבַךְ ,שׂוּךְ ,شَوْك ,ܣܝܓ] Subj. ይዕቍን፡ *sepire, obsepire* rem, *sepem* vel *maceriam circumdare* rei, c. Acc. rei: ተከለ፡ወይነ፡ወዐቈኖ፡ Marc. 12, 1; ዕቍኑ፡

(Imprt.) ተዓይኒነ፡አመ፡ሰዐተ፡ጸብእ፡ Enc. Haml. 3; c. Acc. sepis vel maceriae: እንበለ፡ይፅቀኑ፡ፀቈኖ፡ (sc. vineae) Enc. Mag. 29; ፀቈነ፡ጥቅመ፡ላዕሌሁ፡ Herm. p. 53; omisso Acc.: ገብሩ፡ምሕራማተ፡ወፀቈኑ፡ 4 Reg. 17, 11; c. dupl. Acc.: ፀቈንክዎ፡ (v. ፀቈንኩ፡ሎቱ፡) ፀቈነ፡ Jes. 5, 2.

ፀቈን፡, etiam **ፀቀኑ፡** subst. *sepes, sepimentum, maceria*, φραγμός Koh. 10, 8; Jes. 5, 2; Ps. 79, 13; ፀቈነ፡እበኒሁ፡ይነግል፡ Prov. 24, 46; Matth. 21, 33; αὔλακες et φραγμός Num. 22, 24. 25; ፀቈን፡ (sec. Lud. ፀቀኑ፡) Enc. Mag. 29. — *Voc. Ae.*: ፀቀኑ፡ዘ፡ገረገሩ።

ፀበረ፡ *subigere lutum* vid. sub ጸበረ፡

ፀብሰ፡ I, 1 [vid. ፀወሰ፡ et cfr. ضَبِسَ] Subj. ይፅበስ፡ 1) *debilem, infirmum, lassum esse* vel *fieri*, Org. 2. 3; ይፀብሱ፡ጽኑዓን፡ Jes. 40, 30 vrs. alt. 2) *infirmum animo* i. e. *pavidum esse*: ኢትፅበስ፡በቅድመ፡ገጾሙ፡ Deut. 31, 6.

አፅበሰ፡ II, 1 *infirmare, debilitare, languidum reddere*: ሕምዝ፡እንተ፡ታፀብስ፡እበለ፡ወትቀጠቅጥ፡አፅፅምተ፡ Did. 25; ebriosus አፅበሰ፡ኀሊናሁ፡በኀይለ፡ወይን፡ M. M. f. 229; Org. 6.

አስተፅበሰ፡ vel **አስተፀበሰ፡** IV, 1 et **አስተፃበሰ፡** IV, 3 1) *lassare, defatigare* alqm: ቀሊልኑ፡በኀቤክሙ፡አስተፀብሶተ፡ (v. አስተፃብሶተ፡) ሰብእ፡ወለእግዚአብሔርኒ፡ታስተፀብስዎ፡ (v. "ፃ") Jes. 7, 13 vrs. alt. 2) *debilitare* vel *infringere animum* alcjs, Luc. 12, 32.

ፅቡስ፡ part. *debilis, infirmus*: ንህብ፡በኀይላ፡ፅብስት፡ Prov. 6, 8; Did. 13; Enc. Masc. 25; εὐάλωτος Prov. 24, 63; ἀδύνατος Job 5, 16; ፅቡሰ፡እግር፡ πεπληγμένος τὸ σκέλος II Can. Ap. 73; animo: ፅቡሳነ፡ኀሊና፡ M. M. f. 29; እስመ፡ኀሊና፡ፅቡስ፡ምንትኑ፡ይትበሀል፡ Sap. 2, 11. a) *segnis*: ኢትኩን፡ፅቡሰ፡በኵሉ፡ዘገበርከ፡ γίνου ἐντρεχής Sir. 34, 22; ፅቡሳን፡ νωθροί Prov. 22, 29. b) *remissus, lassus, languidus*: ከመ፡እድ፡ፅቡስ፡ወከመ፡እግር፡ፅዉስ፡ χεῖρες παρειμέναι Sir. 25, 23; እደው፡ፅቡሳን፡ (v. ፅዉሳት፡) Jes. 35, 3; እድ፡ፅውስት፡ወእገር፡ፅቡሳት፡ Hebr. 12, 12 Platt, at አርትዑ፡እግረ፡ፅውስተ፡ወእደ፡ፅብስተ፡ Chr. ho. 1. — *Voc. Ae.*: ፅቡስ፡ድክትም፡ (legendum videtur ድኩም፡) ብ፡ደከማ፡ልምሹሂ፡

ፅበስ፡ subst. *infirmitas, debilitas, languor*, μαλακία Ex. 23, 25; Phlx. 236; ከመ፡ዘእሱር፡እዴሁ፡ዘየማን፡ከማሁ፡ፅበሰ፡ (v. ፅቡሰ፡) ልቡ፡ለአብድ፡ Sir. 21, 19.

ፅብሰት፡ n. act. *debilitatio, lassitudo*, Phlx. 236.

ፀበበ፡ *angustum esse* vid. sub I ጸበበ፡

ፅብን፡ subst., Pl. ፅበን፡ et አፅባን፡ *ansa* vel *annulus*, quibus arca foederis gestabatur [cognatum videtur cum rad. ፀበጠ፡, coll. talm. בֵּית הַצַּבִּיטָה] δακτύλιος Ex. 25, 12. 15. 27; Ex. 25, 24 (vid. ann. ad locum); in C Ex. 37, 3 sec. Hebr.; Enc. Jac. 9. — *Voc. Ae.*: ፅብን፡ዘ፡እእጋረ፡ታቦት፡

ፀብአ፡ *bellare* vid. sub I ጸብአ፡

ፀበጠ፡ I, 1 [ضبط et ضبث, צבט] Subj. ይፅብጥ፡ *firmiter prehendere* et *tenere*, c. Acc. rei: ዘይፀብጥ፡ዐቀረበ፡ δρασσόμενος Sir. 26, 7; ዘይፀብጥ፡ጽላሎተ፡ 31, 2; በትረከ፡ ፅብጥ፡በእዴከ፡ λάβε Ex. 17, 5; Org. 1; Macc. f. 22; ቆሙ፡ኀበ፡ኖኀተ፡ቀኑድስ፡ወፀበጥዋ፡ Jsp. p. 374; c. ላዕለ፡ rei, Sx. Genb. 26. — *Voc. Ae.*: ፀበጠ፡ብ፡ጨበጠ፡

ተፀብጠ፡ III, 1 *comprehendi, detineri*, Lud. e Libr. Myst.

ፅቡጥ፡ part. *firmiter prehensus, comprehensus, detentus*: እንዘ፡አስይፍቲሆሙ፡ምሉኃን፡ወፅቡጣን፡በእደዊሆሙ፡ Sx. Tachs. 8; ፅቡጥ፡ውስተ፡እራሒ፡ Lud. e Mss. Colb.; ወፅቡጣት፡እደዊሁ፡ዲበ፡አብራኪሁ፡ Sx. Haml. 23.

ፅብጠት፡ n. act. *prehensio*, F. N. 38.

ፀባጢ፡ n. ag. *qui comprehendit* vel *continet*: ፀባጢ፡ኵሉ፡ (i. q. አኃዜ፡ኵሉ፡) παντοκράτωρ, de Deo, Lit. 173, 1; Lit. Diosc.

ፅበጥ፡ subst. videtur i. q. ሥብጥ፡ vel ሥበጥ፡ (c. 249): አባ፡ሙሴ፡ዘረሰየ፡እምዓለም፡ተፈሊጦ፤ቈጽለ፡ሆሰዕና፡ዐራዘ፡ወፍሬ፡ዘይቶን፡ፅባጠ፡ Enc. Masc. 3 (Lud. legit: ወፍሬ፡ዘይቶን፡ዘበጠ፡ „et decussit fructus oleae").

ፀተመ፡ *contundere* vid. sub ጸተመ፡

ፀነሰ፡, **ተፀነሰ፡** *ad egestatem redigi* vid. sub ጸነሰ፡

ፀንሰ፡ I, 1 [ضَنَأ, ضَنِئَ, ضَنِيَ *foecunda fuit, multos liberos habuit* mulier], Subj. ይፀንስ፡ et ይፅንስ፡ *gravidam* vel *praegnantem esse* vel *fieri, concipere* vel *concepisse*, Gen. 4, 1. 17. 25. 16, 4. 21, 2. 29, 32 seq.; 30, 5 seq.; Ex. 2, 2; 1 Reg. 1, 19; 2 Reg. 11, 5; Matth. 1, 23; Luc. 1, 31. 36 al.; ወትፅንስ፡ወትለድ፡ Kuf. p. 103; ፀኒሰ፡ Koh. 3, 2 var.; ፀንስነ፡ Jes. 26, 18; Jac. 1, 15; ፀንሰት፡በዝሙት፡ Kuf. p. 143; Gen. 38, 24; de bestiis: Hen. 82, 19; Gen. 30, 38—41. 31, 10; ከመ፡ይፅንሳ፡ v. ይፀንሳ፡ 30, 41; c. እምነ፡ viri, Gen. 19, 36; Sx. Mag. 27; c. ለ፡ viri, Kuf. p. 142. 143; Rom. 9, 10 Platt; c. Acc. fetus vel infantis, quem quae concepit vel *alvo continet*: Num. 11, 12; ዘእንበለ፡ትፅንስ፡ወልደ፡ Kuf. p. 47. 63; Asc. Jes. 11, 9; ዘእንበለ፡ትፅንሶ፡በከርሣ፡ Luc. 2, 21; Rom. 9, 10 Platt; trsl. (*concipere animo* vel *moliri* alqd): በከርሦሙ፡ይፀንሱ፡ጻዕረ፡ Job 15, 35; Ps. 7, 15; ፀንስነ፡ወኀለይነ፡በልብነ፡ነገረ፡ኀጢአት፡ Jes. 59, 13; ፀንስክሙ፡በሕማም፡ (v. ኀጢአት፡) 59, 4.

አፅንሰ፡ II, 1 *concipere facere, gravidare, praegnantem reddere, fetare*: sexagenaria concipere non potest, ብእሲ፡ይክል፡አፅንሶ፡ወአቅሞ፡ዘርአ፡እምድኅረ፡፷ዓመት፡ F. M. 5, 7; ኢይክል፡ተራክቦ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡ወኢአፅንሶ፡ F. M. 12, 5; Kedr f. 67.

ተፀንሰ፡ III, 1 *concipi*, Ps. 50, 6; Kuf. p. 47 ann. 9; ተፀኒሶ፡ (cum conceptus esset) Cyr. f. 117; Christus ውስተ፡ማሕፀነ፡ድንግል፡ተፀንሰ፡ Kid. f. 9; Lit. 170, 4; ዕለት፡እንተ፡ባቲ፡ተፀነስከ፡ M. M. f. 31; እምድኅረ፡ኀዳጥ፡መዋዕል፡ተፀንሰ፡ዝንቱ፡ቅዱስ፡ Sx. Nah. 24; ተፀንሶቱ፡(ለክርስቶስ፡)እንበለ፡ዘርእ፡ H. A.; Org. 4. (Hen. 99, 5 ad ተጸነሰ፡ referendum est).

ፅኑስ፡ part. 1) fem. ፅንስት፡ *gravida, praegnans (feta)*, Gen. 16, 11; Ex. 21, 22; Koh. 11, 5; Luc. 2, 5; Asc. Jes. 11, 3; ፅኑሳት፡ 4 Reg. 15, 16; Am. 1, 3; 4 Esr. 4, 24; de bestiis: ፅኑሳቲሆሙ፡ኢይድኅፃ፡ Job 31, 10; Jes. 40, 11. 2) *conceptus* in utero, Lud. e Syn.

ፅንስ፡ subst. 1) *graviditas, praegnatus:* ዘአይኑ፡ብእሲ፡ዝንቱ፡ፅንስ፡ Gen. 38, 25; F. M. 6, 14; እምቅድመ፡ፅንሶን፡ F. M. 10, 1; F. N. 24, 1; ፅንስ፡እንበለ፡ሩካቤ፡ Lit. 172, 1; Enc. Nah. 7; c. c. Acc. ejus, quem quae alvo continet: መዋዕለ፡ፅንሳ፡ኪያሁ፡ F. N. 33, 4. 2) *fetus:* ne vendas ፅንሰ፡ F. N. 33, 4; ፅንሰ፡እንዘ፡ቡቲ፡ Asc. Jes. 11, 5.

ፅንሰት፡ n. act. *conceptio, graviditas:* Enc. Nah. 7; መዋዕለ፡ፅንሰታ፡ Sx. Sen. 30.

ፀናሲት፡ n. ag. fem. *gravida*, F. N. 41, 4.

ዐንብል፡ vel **ፅንብል፡** subst. *frontale* vel *calanticae* species: ወዐንብል፡ (v. ወፅንብል፡) ሚራዩ፡ (v. ወሚራያ፡) ሜላት፡ διάδημα βύσσινον πορφυροῦν (στέφανος versum est አክሊል፡) Esth. 8, 15.

ዐንግዐ፡ quadrl., rad. e. q. ضَجَعَ *decubuit in latere* (vid. ዐግዐ፡).

ተዐንግዐ፡ III, 1 *in praesepi decumbere:* ጎል፡ኀበ፡ሰከበ፡ወተዐንግዐ፡ Lud. Comm. hist. p. 302 n. 7.

ምዕንጋዕ፡ nec non **ምዕጋዕ፡** subst. 1) *locus ubi quis decumbit* vel *recumbit:* ሰላም፡ለመዘርጊኪ፡ወለሡርናዕኪ፡ ምዕንጋዕ፤ (v. ምዕጋዕ፤) ዘሐቀፋሁ፡ለክርስቶስ፡ I Sal. Mar. 22. In specie 2) *praesepe, praesepia:* እደ፡አልቦ፡አልህምት፡ ምዕንጋዕ፡ (v. ምዕጋዕ፡) ንጹሕ፡ φάτναι καθαραί Prov. 14, 4; Christus ዲበ፡ዕፀ፡መስቀል፡ተቀነወ፡ወዲበ፡ምዕንጋዕ፡ተጠብለለ፡ Deg.; እግዚኦ፡ተዘከር፡ስከበተከ፡ውስተ፡ጎል፡ወጥብላሌከ፡በአፅርቅት፡ውስተ፡ምዕንጋዕ፡ Org. 3; Abba Tacla Haimanot ነደቀ፡ውስተ፡ጸላዕቱ፡በአምሳለ፡ምዕንጋዕ፡ወተከለ፡ውስቴቱ፡ኀጻውንተ፡በሊኃተ፡እንተ፡ድኅሬሁ፡በየማኑ፡ወበፀጋሙ፡ (sc. ne se acclinare posset) Sx. Nah. 24. — *Voc. Ae.:* ጎል፡ምዕንጋዕ፡ብ፡የላም፡በረት፡; *aliud:* ምዕንጋዕ፡ዘ፡ሐሩር፡

ዐንዐነ፡ *caducum esse* vid. sub ጸንጸነ፡

ፅንፅንያ፡ *musca* vid. sub ጸንጸነ፡

ዐንፈርት፡ subst. [referendum ad ዐፈረ፡] *decipula, tendicula, laqueus:* ከመ፡ያመሥጥ፡ወይጠል፡እመሥገርተ፡ገሪፍ፤ወከመ፡ይድኀን፡እምዐንፈርት፡ያፍ፡ Enc. Tachs. 10. — *Voc. Ae.:* ጽንፍርት፡ (sic) ብ፡ወንቀራብ፡ (v. ወቀራብ፡).

ፃእፃእ፡ *fetus; sumtus* vid. sub ወፅአ፡ c. 947.

ፃእዕአ፡, **ተፃእዕአ፡** *colere* vid. sub ጻእጽአ፡

ዐኰ፡ (ጸኰ፡) vel **ፃኰ፡** subst. [שׁוֹק ܫܳܩܳܐ vel ܥܰܩܳܐ سَاق *crus*; ܥܰܩܳܐ ܕܬܰܓܡܳܐ *coxa*] *coxa, coxendix:* ነደፍዎ፡ዐኮ፡ τὰ ὑποχόνδρια 1 Reg. 31, 3; ነደፍዎ፡(ለአስባስያኖስ፡)በሐጽ፡ዐኮ፡ Jsp. p. 349; እግዚ"፡ይትጋደሎ፡ወአስየዘ፡ዐኮ፡ወሰመዮ፡እስራኤል፡ወበእንተዝ፡ኢይበልዑ፡አይሁድ፡ሥርዋተ፡ፃኰ፡ Sx. Nah. 28. — *Voc. Ae.:* ጸከ፡ (sic) ዘ፡በሐት፡ (Isenb. exhibet በት፡).

ዖረረ፡ quadrl. inus., componendum cum צִיר ضار ጸዐረ፡; ejus potestas prima in *torquendo, circumagendo* est.

እንዖረረ፡ V ut videtur *se vertere* vel *torquere, circumagi:* ወኰሎ፡ሌሊተ፡ታንዖርር፡ (διανυκτερεύων αἴθριος) Job 2, 9.

ነዖራር፡ subst. *tormenta, dolores vehementes:* ይዋሕዩኒ፡ነዖራር፡ ἐπιστρέφονταί μου αἱ ὀδύναι Job 30, 15; ኦኀዘ፡ነዖራረ፡ሐዘን፡ወኢክህለ፡ያርምም፡ወከልሐ፡ Jsp. p. 334; አኀዘሙ፡ፍርሃት፡ወረዓድ፡ወድንጋጼ፡ወነዖራር፡ Genz. f. 159. — *Voc. Ae.:* ነዖራር፡ዘ፡ክቡድ፡ሐዘን፡

ዐወሰ፡ I, 2? [vid. ዐበሰ፡] *debilitari* vel *debilem esse* membris, 2 Reg. 4, 4 (Lud. statuit: *curvum, contortum et inutile membrum habuit*).

አዐወሰ፡ II, 2 *debilitare* membra alcjs, *laedere ut membris uti non possit* alqs: እመበ፡ዘአኰሰለ፡ዐይነ፡ገብሩ፡ወአዐወሰ፡ (v. ወአዖርሙ፡) ἐκτυφλώσῃ Ex. 21, 26.

ዕዉስ፡ vel **ዕውስ፡** part. 1) *debilis* vel *debilitatus*, de membris: እድ፡ዕቡስ፡ወእግር፡ዕዉስ፡ παραλελυμένα Sir. 25, 23; እደው፡ዕዉሳት፡ ἀνειμέναι Jes. 35, 3 var.; Hebr. 12, 12 Platt, et Chr. ho. 1 (vid. sub ዕቡስ፡); ወዕዉስ፡እገሪሁ፡ πεπληγώς 2 Reg. 4, 4. 9, 3; ዕዉሰ፡ዐይን፡ወዕቡሰ፡እግር፡ ἀνάπηρος τὸν ὀφθαλμόν II Can. Ap. 73; κυλλός Matth. 15, 30. 18, 8; ዘዕውስት፡እዴሁ፡ ἐξηραμμένην χεῖρα ἔχων Marc. 3, 3; ብእሲ፡ዘዕዉስ፡ተወልደ፡እገሪሁ፡እምከርሡ፡ χωλός Act. 3, 2. 14, 8. 2) *infirmus* (pro ዕቡስ፡): ስፍነ፡ዕደው፡ኀያላነ፡ረሰዩ፡(ሞት፡)ይትዌነይዎሙ፡ዕቤያት፡ዕዉሳት፡ Genz. f. 149. — *Voc. Ae.:* ዕዉስ፡ዘ፡ሰለላ።

ዖገ፡ (sec. Lud. ዐወገ፡) I, 1 [significatus primarius in *curvitate* esse videtur, coll. عاج] *perversum, pravum, malignum, noxium, trucem esse:* ዘይዐውግ፡ ὁ ἀσεβής Deut. 25, 1. 2; እለ፡ይዐውጉ፡እምኔሁ፡ πονηρότερα ἑαυτοῦ Matth. 12, 45; in specie *truculentum* vel *tetra facie esse*, Lud. sine auct.

ተዐውገ፡ III, 1 *malignum, trucem, saevum esse:* እኩያን፡እለ፡ይዐውጉ፡ Kuf. p. 42; M. M. f. 198 (vid. sub ደረከ፡); ተዐውጎ፡ *truculentia, saevitia*, ut: ዲዮቅልጥያኖስ፡ቢጸ፡አራዊት፡በተዐውጎ፡ Enc. Mag. 8.

ዑግ፡ subst. *perversitas, pravitas, malitia, truculentia:* እለ፡ይትመየጡ፡ውስተ፡ዑግ፡ τὰς στραγγαλιάς Ps. 124, 5; እሙንቱ፡ከንዎ፡ለዑግ፡ εἰς σκῶλον (legisse videtur interpres εἰς σκολιόν) 2 Par. 28, 23; πονηρία Sap. 4, 14; Rom. 1, 29; ሰብእ፡ከኑ፡እኩያን፡በምክረ፡ዑግ፡ Kuf. p. 43; ከመ፡ኢትግበር፡ዑግ፡ p. 131; ኵሉ፡ምግባረ፡ዑግ፡ Clem. f. 115. 197; ዐመፃ፡ወዑግ፡ Macc. f. 6; ዑጋ፡ለማዕበለ፡ባሕር፡ Enc. Masc. 12.

ዑገት፡ n. act. *pravitas, truculentia, saevitia*, ዑገተ፡ዐንበሳ፡መንገለ፡የውሀት፡አግዐዘ፡ (in Sx. Tub. scriptum est ጽጎት፡) Enc. Tachs. 12.

ዐዋግ፡ adj., m. et f., *pravus, perversus, malus, malignus, trux, truculentus, saevus:* ፍኖት፡ዐዋግ፡ σκολιά Prov. 22, 14; πονηρός, de rebus: Ps. 33, 22; Koh. 10, 13; Matth. 6, 23; de personis: ነፍስ፡ዐዋግ፡ታሀጕሎ፡ለዘአጥረያ፡ Sir. 6, 4; ዐዋጋን፡ Matth. 13, 49 rom.; Sap. 3, 12; χαλεποί Matth. 8, 28 rom.; ἀσεβεῖς Job 16, 11; ἄνομοι Prov. 29, 8; ገብር፡ዐዋግ፡ σκληρός Prov. 29, 19; παράνομος 23, 28; ἀκόλαστος 21, 11; ἀκάθαρτος Luc. 8, 29 rom. (gloss.); daemones ዐዋጋን፡ Kuf. 10. 11; homines Kuf. 16 (Lat.: *iniqui*); 35 (Lat.: *malignus*); gigantes (Lat. *maligni*) Kuf. 29; አርዌ፡ዐዋግ፡ Kuf. 34; ዐሥሩ፡ሡኒኒ፡ዐበይት፡ወዐዋጋት፡ Kuf. 48; ዐዋጋን፡መላእክት፡ (opp. angelis bonis) Genz. f. 19; ዐዋጋት፡ምግባት፡

ἄγρια Sap. 14, 1. — (Sir. 2, 12 pro **ዕደው፡ዐዋጋት፡** legendum videtur **እደው፡ዕዉሳት፡** χεῖρες παρειμέναι).

ዐዋጊ፡ adj. i. q. **ዐዋግ፡**, ut: **ዕደው፡ዐዋግያን፡** (var. **ዐዋጋት፡**) Sir. 2, 12 (absque auct. Gr.).

ዐዓዕ፡ subst. (m.), Pl. **ዐዓዓት፡** *fragor tonitrus, fulmen cum tonitru vehementi:* **ትፌኑኑ፡ዐዓዐ፡ወየሐውር፡** κεραυνούς Job 38, 35; **በኀይለ፡ዐዓዕ፡** κεραυνώσει βιαίως Jes. 30, 30; **ድምፀ፡ዐዓው፡መኑ፡ያአምር፡** σθένος βροντῆς Job 26, 14; **ከመ፡ዐቢይ፡ዐዓዕ፡ይደምፅ፡** Sir. 40, 13; **ቃለ፡ዐዓው፡ያፈርሃ፡ለምድር፡** 43, 17; Jes. 29, 6; **ያንጐደጕድ፡በዐዓዕ፡መደንግፅ፡** ἐν φωνῇ αὐτοῦ Job 37, 4; 1 Reg. 7, 10; Apoc. 4, 5. 8, 5. 10, 3 rom.; **በዐቢይ፡ዐዓዕ፡ገብረ፡ድምፀ፡ቃሉ፡** ἐν ἤχῳ μεγάλῳ Sir. 46, 17; **ይደምፅ፡እግሩ፡በቃለ፡ዐዓዕ፡** 45, 9; Lud. ex Enc. Nah. 7; Lit. Jac. Sar. (vid. **ሰየፈ፡**); **ከልሑ፡ዐዓዓት፡** Lud. e Ssal. Req. [Significatu fere cum صَاعِقَةٌ convenit; etymo ad שׁאה referendum videtur; nam ex exemplis modo allatis significatum *fragoris* et *tonitrus* (non: *fulminis*) primarium esse satis elucet]. — *Voc. Ae.:* **ዓዓዕ፡ዘ፡ፈለቅ፡ይላለው፡**

ዒአ፡ *foetere, putescere* vid. sub **ጼአ፡**

ዒአት፡ *pratum* vid. sub **ዒያት፡**

ዒወወ፡ quadrl. I [שָׁבָה سَبَا شَبَا; vid. **ዒወየ፡**] *capere* armis vel bello, *captivum facere* vel *ducere* vel *tenere*, Gen. 34, 29; Num. 24, 22; Deut. 21, 10; Jud. 5, 12; 1 Reg. 30, 2; Jes. 14, 2. 20, 4. 42, 24; Jer. 20, 6; **ብብሔር፡ኀበ፡ዔወውዎ፡** Jer. 22, 12. 22. 26, 17; **ዔወውክምዎሙ፡ለርስትየ፡** 27, 11; Thren. 1, 18; Hez. 17, 12; Am. 1, 15; Ob. 11; Ps. 136, 3; **ዔዊወከ፡ዔዋ፡** 67, 19; Eph. 4, 8; Mavâs. n. 24; abs.: **እለ፡ይዔውዉ፡** αἰχμαλωτεύοντες Job 1, 15; **ማህርከ፡ወዔውው፡** (v. **ወዔው፡**) Jes. 8, 1. a) greges, opes *abigere, praedari*, Kuf. 30; Num. 31, 9. b) urbes i. e. *expugnare* (et *incolas* in exilium *abducere*): **አንዘ፡ይዔውዉ፡ሀገረ፡** Kuf. 11; Asc. Jes. 3, 2; Ps. 2 in tit. (vid. Ludolfi editionem Psalt. p. 345). c) trsl.: *capere, devincire:* **ላሕያ፡ዔወዋ፡ለነፍሱ፡** Judith 16, 9; Lud. Comm. hist. p. 302 n. 5; **ዔወወኒ፡መንገሌሁ፡** Rom. 7, 23; Org.; 2 Tim. 3, 6; Herm. p. 109.

ተዔወወ፡ III, 1 *capi* armis vel bello, *captivum fieri* vel *duci* vel *esse*, Kuf. 13; Deut. 21, 13; **ተዔወዉ፡ሕዝብየ፡** Jes. 5, 13. 22, 3. 42, 22; Hez. 25, 3; Thren. 1, 4; Tob. 1, 2; **ከመ፡ኢይዔወዋ፡አንስቲያሆሙ፡** Judith 4, 12; 4 Esr. 10, 32; **እምድኅረዝ፡ተዔወዉ፡ወፈለሱ፡ብሔረ፡ባቢሎን፡** 1 Par. 9, 1; **እስከ፡ተዔወዉ፡እምነ፡ብሔሮሙ፡** Sir. 48, 15; **ይሬስዮሙ፡ለመካርያን፡ይዔወዉ፡** Job 12, 17; Luc. 21, 24; **ተዔዊወከሙ፡** Jsp. p. 380; **ተዔውዎ፡** αἰχμαλωσία captivitas Jer. 15, 2; Ps. 77, 67; Tob. 3, 4. a) *expugnari* et *in exilium abduci*, de urbibus, civitatibus: **እስከ፡አመ፡ተዔወወት፡ኢየሩሳሌም፡** Jer. 1, 3; Hez. 40, 1; **ተዔውዎ፡** πολιορκία Prov. 1, 27. b) ut videtur, refl.: *se invicem captivos facere*, Kuf. p. 45 ann. 10. c) trsl.: 2 Cor. 10, 5 Platt; **ተዔወወኒ፡ኀሊናየ፡** Apoc. 13, 10; Enc. Ter 30.

ዒውው፡ (passim **ዔውው፡** scriptum, et **ዒዉው፡**) part. *captus, captivus:* **ዒውዋን፡** Jes. 61, 1; Tob. 13, 10; Deut. 32, 42; Luc. 4, 19; **ተዘከር፡እግዚኦ፡ኵሎ፡ዒውዋነ፡ወአግብአሙ፡ኀበ፡መኃድሪሆሙ፡** Genz. f. 138; **ዒውውት፡** Jes. 52, 2 var.; Jsp. p. 300; Enc. Nah. 5; **ዒውው፡** Jsp. p. 381; trsl.: **ዒውዋን፡በቃለ፡** (in Lex., at in Comm. **ለቃለ፡**) **ወንጌል፡** Lud. Comm. hist. p. 301 n. 3.

ዔዋ፡ subst. 1) *captivitas, exilium:* **ነሥአ፡ሕዝበ፡በዔዋ፡** Asc. Jes. 3, 2; **የሐውር፡በዔዋ፡** 3, 6; **ይመይጥ፡ዔዋ፡ሕዝብየ፡** αἰχμαλωσίαν Jes. 45, 13; Jer. 25, 18. 31, 47 (Hebr.: 48, 47). 36, 14; Thren. 2, 14; Joel 4, 1; Ps. 13, 11. 84, 1. 125, 1 (quamquam hos locos omnes etiam e n. 2 interpretari licet); **ለምንት፡ኮነ፡ለዔዋ፡** εἰς προνομήν Jer. 2, 14. 2) concr.: *captivi*, Num. 21, 1; **ዔዋ፡ወምህርከ፡** 31, 11. 12. 19; Deut. 21, 10 seq.; **ነሥኡ፡ብዙኀ፡ዔዋ፡** 2 Par. 28, 17; Judith 2, 9; Jes. 1, 27; **ይከውኑ፡ዔዋ፡** 14, 2; **ትከውን፡ነፍሱ፡ዔዋ፡** εἰς σκῦλα Jer. 21, 9; **እምሕርሙ፡ለዔዋሁ፡** 37, 18; **ወነሥኡ፡ዔዋ፡ወምህርከ፡ዘማህረኩ፡** Macc. f. 14. a) *exsules:* Hez. 1, 1; **እምደቂቀ፡ዔዋ፡ይሁዳ፡** Dan. 5, 13; **ወለተ፡ጽዮን፡ዔዋ፡** (v. **ዒውውት፡**) Jes. 52, 2. b) *mancipia*, σώματα Apoc. 18, 13.

ዒዋዌ፡, crebrius **ዔዋዌ፡** scriptum, subst. *captivitas, praedatio:* Kuf. 1. 23. 24; Ps. 95 in tit.; **ለዒ(ዔ)ዋዌ፡ትከውን፡ባቢሎን፡** Jer. 28, 37 var.; Judith 2, 9 var.; προνομή Prov. 12, 24; Jsp. p. 278. 330. 364. 381 al.; Lit. 164, 4.

ዒዋዊ፡ adj. rel. *bello captus, captivus,* **ዒዋዊት፡** Ex. 12, 29; Kuf. 49.

ዒወየ፡ i. q. **ዒወወ፡**, ut; **ዘይቀትል፡ወይዒዊ፡** Enc. Nah. 5 (ob rhythmum finalem).

ዒያት፡ (etiam **ጺአት፡**) subst., m. et f., Pl. **ዒያታት፡**, vallis, campus, *locus graminosus, pratum, pascuum,* **ከመ፡ሣዕረ፡ዒያት፡ስሙር፡** τὸ παμβότανον τοῦ ἀγροῦ Job 5, 25; **አክብር፡ዒያት፡ከመ፡ይብዝኃ፡መራዕይከ፡** πεδίον Prov. 27, 24; **ዒያት፡ሐመልማል፡** Sap. 19, 7; **ከመ፡አባግዕ፡ውስተ፡ዒያት፡** ἐν εὐρυχώρῳ Hos. 4, 16; νομή Jes. 23, 3. 27, 19; Jes. 5, 17 var.; Zeph. 2, 6; **ውስተ፡ዒያት፡ሠናይ፡** Hez. 34, 14; **ዒያት፡ጥሉል፡** ibid.; κοιλάς Jos. 8, 11. 13; **ዒያተ፡ሰቂሞን፡** Kuf. 34; **ረከቡ፡ዒያታተ፡ብዙኃተ፡ወስሙራተ፡** νομάς 1 Par. 4, 40; περισπόρια Jos. 21, 2 seq.; Jud. 1, 18. [Ges. in thes. p. 616 hoc nomen a יָצָא **ወፅአ፡** repetendum conjecit, at rectius comparandum videtur ضَيْعَةٌ et وَاضِعَةٌ]. — *Voc. Ae.:* **ዒያት፡ዘ፡መስክ፡**

ዐገመ፡ rad. inus., quae arabice فَقِمَ *obliquus, curvus, distortus fuit* significat (etiam شَأْم et שׂמאל vicina videntur, vid. Ewald Lehrb. der hebr. Sprache VI. Ausg. 1855 p. 238).

ዐጋም፡ adj., m. et f., et subst., *sinister, laevus:* **ብእሲ፡እመ፡ኮነ፡ዐጋመ፡እድ፡** (linkshändig) F. N. 9, 1. a) *manus sinistra*, addito **እድ፡**, ut: **በዐጋሙ፡እዴሁ፡** Kuf. p. 112; plerumque omisso **እድ፡**, ut: **ልቡ፡ለአብድ፡ውስተ፡ዐጋሙ፡** Koh. 10, 2; Jud. 16, 29; Cant. 2, 6; Jon. 4, 11; Dan. 12, 7; Matth. 6, 3. b) *latus sinistrum, pars sinistra*, Asc. Jes. 7, 30. α) **እድ፡እንተ፡ዐጋም፡** *manus sinistra* Gen. 48, 14; Lev. 14, 15; Jud. 3, 21; vel **እዴሁ፡ዘዐጋም፡** Hez. 39, 3. β) **በዐጋም፡** *a sinistra* vel **በዐጋመ፡** *a sinistra alcjs* Asc. Jes. 7, 27 seq.; 9, 36; Ges. 48, 13; Ex. 14, 22; 2 Par. 18, 18; Kuf. p. 132; Luc. 23, 33; Marc. 10, 37; Matth. 20, 21. 23. 27, 38 Platt; vel **እምዐጋመ፡** 2 Reg. 16, 6; 3 Reg. 22, 19;

2 Esr. 18, 4; እምዐጋም፡ 2 Cor. 6, 7. γ) ኀበ፡ዐጋሙ፡ *ad sinistram alcjs* Gen. 48, 13; ለዐጋም፡ *sinistrorsum:* Jes. 54, 3; Deut. 2, 27. 5, 29. 28, 14; Num. 20, 17; Jos. 23, 6; 1 Reg. 6, 12, vel ዐጋሙ፡ Gen. 13, 9. 24, 49.

ፅግም፡ subst. *pars sinistra, latus sinistrum:* እምፅግም፡ Ex. 14, 29; በፅግምክን፡ Hez. 16, 46; Matth. 27, 38 rom.; ዘፅግሞሙ፡ Zach. 12, 6; ይምነ፡ወፅግመ፡ Asc. Jes. 7, 19; በነጺፍ፡በይምን፡ወበፅግም፡ (jaculando et dextra et sinistra) 1 Par. 12, 2.

ዐጋማዊ፡ et **ዐጋማይ፡** adj. rel. 1) *laevus, sinister:* ዐገማዊ፡ጥበ፡ Kuf. 38; ዐጋማይ፡ H. A. n. 1; ዐይኑ፡ዐጋማይ፡ Kid. f. 5; ዐይን፡የማኒት፡ወዐጋሚት፡ Clem. f. 153. 2) *qui sinistra utitur* pro dextra: Clem. f. 85 (vid. sub የማናይ፡); F. N. 9 (vid. sub ተዐየረ፡).

ዐግዐ፡ inus., ضَجَعَ *decubuit in latere,* vid. ዐንግዐ፡

አስተግግዐ፡ IV, 3 *lecto vel pulvinaribus substratis superimponere:* አንበርዎ፡ (sc. corpus Herodis) ዲበ፡ዐራት፡ ወአስተግግዕዎ፡በወስይድ፡ዘሚላት፡ Jsp. p. 340.

ዕግዕ፡ et **ዕጋዕ፡** subst., Pl. ዕግዓት፡ et ዕጋዓት፡ *pulvillus, culcita* (ut videtur): ወይገብሩ፡ዕግዐ፡ (v. ዕጋዐ፡) ለኵሉ፡ርእስ፡ Hez. 13, 18; ወእሠጥጥ፡ዕግዓቲክሙ፡ (v. ዕጋዓቲክሙ፡) 13, 21 (in utroque loco LXX exhibent ἐπιβόλαια, at Hebr. מִסְפָּחוֹת).

ምዕጋዕ፡ subst. *locus ubi quis decumbit,* in specie *praesepe,* vid. sub ምዕንጋዕ፡ c. 1333.

መፃጉዕ፡ part. 1) *lecto affixus,* Kid. f. 8 (vid. sub ተሰይሐ፡). 2) *paralyticus,* Matth. 8, 6. 9, 2; Marc. 2, 3; Luc. 5, 18; ከነ፡መፃጉዐ፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡ Sx. Mag. 2; መፃጉዓን፡ Matth. 4, 24.

ፃፄ፡ subst. [ܣܣܐ سُوس] *blatta, tinea,* σής, ከመ፡ልብስ፡ትበልዩ፡ወከመ፡ፃፄ፡ትትበልዑ፡ Jes. 50, 9; Mich. 7, 4; Matth. 6, 19. 20; ከመ፡ብልዐ፡ፃፄ፡ Nah. 1, 10 (recedit a Gr.); አብትር፡ከመ፡ዘፃፄ፡በልዖሙ፡ Herm. p. 62; Chr. Ta. 20 (vid. sub እምዐዘ፡). — Sx. Genb. 11, ubi ፃፄ፡ occurrit, *erucam* significare videtur, at Enc. ejusdem diei meliorem lectionem ዕፄ፡ praebet. — Schol. Voc. Ae. vid. sub ዕፄ፡

ፃውት፡ vel **ፃዖት፡** *culex* vid. sub ጸጹት፡

ፅፍሕ፡ *latitudo* vid. sub ጽፍሕ፡

ዐፈረ፡ *ungues recidere* vid. sub ጸፈረ፡

ዐፈረ፡ I, 1 [ضَفَرَ] Subj. ይዕፍር፡ *plectere, contorquere, nectere,* capillos Jud. 16, 13. 14; ዐፈረት፡ርእሳ፡ወተከብሰት፡ Judith 16, 8; ኢታንኅ፡ሥዕርተ፡ርእስከ፡ወኢትፍትል፡ወኢትዕፍር፡ Did. 1; ዐፈሮቱ፡ለሥዕርት፡ F. N. 51; coronam, sertum Matth. 27, 29; ለዘኮነ፡ይዐፍር፡ዕፍረተ፡እግዚ"፡ይባርክ፡ለከ፡ወይዐፍር፡ለከ፡አክሊለ፡ Phlx. 189; limbum, funem, rete, cratem: ኀበኔ፡ (v. ሐብለ፡) ዐፈረ፡ውስተ፡ክሳድየ፡ Job 30, 18; ዘይዐፍር፡መሥገርተ፡አበሳ፡ III Sal. Mar. 4; አሕባለ፡ Ssal. Req.; Phlx. 48 (vid. sub ደጓዕሉ፡); ዐፊረ፡ደጓዕሉ፡ Sx. Hed. 16. a) *implectere* alqd rei, c. Acc. et በ፡, M. M. f. 236. b) trsl.: *nectere* (*concinnare, struere*) dolum: ልሳንከ፡ዐፈረ፡ለሕብል፡ Ps. 49, 20; ጽልሑተ፡ይዐፍሩ፡እደዊክሙ፡ 57, 2. c) *perplexum facere, implicare,* እለ፡ይዐፍርዋ፡ለምክር፡ πολύπλοκοι Job 5, 13.

ተዐፍረ፡ III, 1, rarius ተዐፈረ፡, 1) refl. a) *sibi plectere, torquere* crines: ተሠነየት፡ወተዐፍረት፡ (v. ወተዐፈረት፡) ርእሳ፡ 4 Reg. 9, 30; በተዐፍሮ፡ሥዕርቶን፡ 1 Tim. 2, 9; 1 Petr. 3, 3; Clem. f. 137. b) *se applicare (amplecti):* ተዐፍረ፡ቦቱ፡ገዘ፡ዐጸደ፡ወይን፡ περιπεπλεγμένη πρὸς αὐτὸν Hez. 17, 7; ወኵሉ፡አብድ፡ዘከመዝ፡ይዐፈር፡ (v. ይፃመር፡) τοιούτοις συμπλέκεται Prov. 20, 1. 2) pass. a) *plecti, contorqueri, necti:* አክሊለ፡ስብሐት፡ዘተዐፍረ፡ Jes. 28, 5; ኢይዐፈር፡ሥዕርተኪ፡በዲቤኪ፡ Hez. 24, 17; አሕባለ፡ኃጥአን፡ተዐፍሩ፡ (v. ተዐፈሩ፡ Genz. f. 135; v. ተፃፈሩ፡ III, 3) ላዕሌየ፡ Ps. 118, 61. b) trsl., *contexi:* ኀጢአትየ፡ዘተዐፍረ፡በእዴየ፡ συνεπλάκησαν Thren. 1, 14; nos homines ተዐፈርነ፡በሀላዌነ፡እምእለ፡ኢይትአረዩ፡ (ex inaequalibus i. e. e corpore et animo) Cyr. ad Th. f. 16; ዕለት፡እግዚ"፡ወዕለት፡ወተዐፍረት፡ወሡረጸት፡በትር፡ Hez. 7, 10. c) *implicari, illaqueari:* 2 Petr. 2, 20; ይዐፈር፡ (v. ይሠገር፡) ἐμπλακήσεται Prov. 28, 18.

ዕፉር፡ part. *plexus, contortus, implexus, perplexus, implicitus:* ሥረዊሁ፡ዕፉር፡ Job 40, 12; Ex. 28, 14. 36, 11. 22. 29; ኢትግበር፡ሥዕርተከ፡ፍቱሐ፡ወዝርዙረ፡ወኢዕፉረ፡ F. N. 11; ዕፉራን፡ርእስ፡ („plexi capite *auro* i. e. capilli auro innexi") Lud. e Mss. Colb.; ዕፉራት፡በኀጢአት፡ 2 Tim. 3, 6 Platt. — *Voc. Ae.:* ዕፉር፡ዘ፡ድንድን፡

ዕፍሮ፡ subst. *opus plexum, plectile* vel *tortile,* Ex. 28, 14. 22. 36, 25; Num. 31, 50; ዕፍሮ፡ርእስኪ፡ πλόκιον Cant. 7, 6; ሰላም፡ለሥዕርት፡ርእስኪ፡ዘተንዕደ፡ዕፍሮሁ፡ III Sal. Mar. 2.

ዕፍረት፡ n. act. et subst. *confectio operis plectilis* vel *craticii, opus plexum, crates,* al.: በእንተ፡ዕፍረት፡ዘደጓዕሉ፡ Phlx. 103; ገብረ፡ዕፍረተ፡ Phlx. 85. 189.

አዕፉር፡ subst., Pl. (sine dubio a ዕፍሮ፡) distinguendum videtur ab አጽፉር፡, et interpretandum *taeniae* vel *articuli:* taenia vermis ex alvo Lalibelae ejectus ፻አዕፉር፡ habuisse refertur, Gad. Lal.

ዐንፈርት፡ *decipula* vid. supra c. 1333.

መዕፈርት፡ subst. *opus plexum,* ut *cassis, crates,* al., βρόχος vel παγίς (synon. መሥገርት፡) Prov. 6, 5; መዕፈርት፡ሰኢል፡ πέταυρον (crates fragilis foveae superstrata) Prov. 9, 18.

ዕፍዕ፡, rarius **ዐፍዕ፡**, subst. [צְפִיעִים ضِفْعٌ] *excrementa, stercus* et hominum et bestiarum: ወሀብኩከ፡ዕፍዐ፡ላህም፡ህየንተ፡ዕፍዐ፡ሰብእ፡ Hez. 4, 15; κόπρος Ex. 29, 14; ከመ፡ዕፍዕ፡ግዱፍ፡ βολβίτῳ κοπρίων Sir. 22, 2; ዕፍዕ፡ v. ዐፍዕ፡ βόλβιτα Zeph. 1, 17; አማዐት፡ከርሡ፡ከዐወ፡ (sc. Arius) ከመ፡ዐፍዕ፡ዘላህም፡ Enc. Nah. 18. — *Voc. Ae.:* ዐፍዕ፡ v. ዕፍዕ፡ዘ፡ማንጣ፡; *aliud:* ዕፍዕ፡ዘ፡አበት።

ዐፍዐ፡ *alapam ducere* vid. sub ጸፍዐ፡

ዐፍዐፈ፡ *pavire* vid. sub I ጸፍጸፈ፡

ዐፍዐፈ *stillare* vid. sub II ጸፍጸፈ፡

ፈ፡ litera alphabeti Aethiopici XXVª, አፍ፡ appellatur.

ፎ፡ nomen literae alphabeti Hebraeorum XVII^ae, Ps. 118, 129; Thren. 1, 17. 2, 17. 3, 48. 4, 17; ubi de psalmis agitur, siglo ፎ፡ Ps. 118, 129—136 notatur.

ፈሀረ፡ *desponsare* vid. sub ፈኀረ፡

ፈሀረ፡ vel ፈሐረ፡ I, 1 [فَارَ i. q. بَأَرَ; an e חָפַר حفر transpositum?] *fodere*, a) *effodere*: ይፍሀርዎ፡ከመ፡መድፍን፡ ἀνορύσσοντες Job 3, 21. b) *defodere, infodere*: ይፍሀርዎሙ፡አሕዛበ፡ምድር፡ κατορύξουσιν Hez. 39, 13.

ፈሀቀ፡ vel ፍሀቀ፡ I, 1 incertae significationis, ut videtur *diffugere*, (nescio an proprie *exspirari*, coll. فَاقَ, (فَاقَ), de anima: ትፍሀቅ፡ነፍስየ፡ወትልህስ፡ ᾤχετο πνεῦμα Job 30, 15.

ፈሀቀ፡ *radere* vid. sub ፈሐቀ፡

ፋል፡ *omen* vid. sub ፈወለ፡

ፋል፡ *faba, cicer* [פּוֹל פּוּלָא فُول]; *Voc. Ae.*: ፋል፡ብ፡በቄላ፡; *aliud*: ብርስን፡ምስር፡ዝፋል፡ (sic) ብ፡ሽብራ፡አተርኚ፡ይ፡

ፈልሐ፡ I, 1 [amh. ፈላ፡; vicinum videtur ፈልፈለ፡ (coll. فار cui et *scaturiendi* et *bulliendi* vis inest); alia censet Ges. in thes. p. 1103] Subj. ይፍላሕ፡, *bullire, ebullire, aestuare, exaestuare, effervescere*: ወይፍላሕ፡በሐቁ፡ Hez. 24, 5; 4 Esr. 6, 37; trsl. de rebus, quae cum aquis fervidis comparantur: ትፈልሐ፡ከርሥየ፡ወኢያረምም፡ ἐξέζεσε Job 30, 27; (ከርሥየ፡) ትፈልሐ፡ው-ዑየ፡ 32, 19; በአምጣነ፡ዕፀየ፡ጋእዙ፡ይፈልሕ፡ላኲሁ፡ Sir. 28, 10; vel hominibus: ፈልሐ፡ (Abba Elias) በአፍቅሮ፡መንፈሳዊ፡ Phlx. 11; Org. 6; de ulceribus inflammatis quae *porumpunt*: Ex. 9, 9. 10; Kuf. p. 158; et de rebus similibus: ወይፈልሕ፡ርሱስኪ፡ Hez. 24, 13; de aquis undantibus et scaturientibus: Judae 13; Hen. 89, 3; እምቀድመ፡ይፍልሑ፡አንቅዕት፡ማያት፡ Lit. Chr.; cum Christus in Jordanem descenderet ፈልሑ፡ማያት፡ላዕለ፡ዲበ፡ርእሱ፡ Deg.

አፍልሐ፡ II, 1 1) *bullire facere, fervefacere*: አፍልሐ፡ጽህርት፡ዐቢየ፡ 4 Reg. 4, 38; Hez. 24, 3. 5; አዘዘ፡ያፍልሑ፡ናእከ፡ወይከዐዉ፡ውስተ፡አፉሁ፡ Sx. Teq. 5; Mag. 2; cibi vel potus ዘአፍልሕዎ፡በእሳት፡ F. M. 26, 1; trsl.; ብእሲ፡መዐትም፡ያፈልሖ፡ለላኲ፡ Sir. 28, 8. 2) *spumare, redundare*: ሞገዳት፡እለ፡ያፈልሕዋ፡ለኀሳርሙ፡ Judae 13 Platt; በዘቲ፡ዕለት፡ክነ፡አፍልሐተ፡ሚርን፡ (miraculum) Sx. Sen. 21.

ፍሉሕ፡ part. *bulliens, aestuans, fervidus*: ይደይዎ፡ውስተ፡ጤገን፡ፍሉሕ፡ምስለ፡ዘይት፡ Sx. Teq. 5; ረከበ፡ለው-እቱ፡ጸብነ፡ፍሉሐ፡ወብሱለ፡ Sx. Tachs. 11; Org. 1; etiam trsl.: *fervidus*, sc. ardore et studio: ሩጸት፡ (i. e. cursus vel certamen martyris) ፍሉሕ፡ Enc. Ter 28; rapiditate: እምኀይለ፡ሩጸቱ፡ፍሉሕ፡አምሳለ፡ነፋስ፡ Enc. Sen. 6.

ፍልሐት፡ n. act. *bullitus, aestus, fervor*: ፍልሐቱ፡ለማይ፡ (sc. in olla) M. M. f. 272; ፍልሐተ፡ቀብእ፡ (sc. fervefacti) Enc. Genb. 3; fornacis Enc. Tachs. 2; ፍልሐተ፡ምክርሙ፡ ἀνοσίου βουλῆς ἀποζεάσματα Cyr. ad Th. f. 9; ፍልሐት፡ውስተ፡አፍቅሮ፡እግዚእ፡ et ፍልሐት፡እንተ፡ለእግዚ" Phlx. 29.

መፍልሕ፡ subst., Pl. መፋልሒት፡ *vas fervefaciendo aptum*: apponi jussit መናግንት፡ጽህርት፡ወመፋልሒት፡ (scriptum est መፈልሒት፡) እሳት፡ Macc. f. 2.

ፌልሞን፡, ፌልሞን፡ (4 Reg. 6, 8), ፌልሙንጤ፡, ፌልሙንጢ፡ (Dan. 8, 13), ፌሌኔሞኔሞንም፡ (c. varr. 1 Reg. 21, 2), n. prgr. φελμουνί, ἐλμωνί, φελλανί μαεμωνί i. e. פְּלֹנִי et אַלְמֹנִי *quidam* (i. q. እገሌ፡). — *Voc. Ae.* ad Dan.: ፌልሙንጤ፡ ዘ፡ነገረ፡መላእክት፡ቋንቋ፡ሚስቀሎንኂ፡ይ፡

ፈለሰ፡ I, 1 [amh. id.; vic. ፈለጠ፡; vid. etiam Ges. thes. p. 1107] Subj. ይፍልስ፡ 1) de animatis: *migrare*, a) *transire*: ፈለሰ፡እምሀየ፡ μετέβη Matth. 11, 1 rom.; ወፈሊሶ፡እምሀየ፡ሖረ፡ 12, 9; ፍልስ፡እምዝየ፡ Joh. 7, 3; ኢትፍልሱ፡እምቤት፡ለቤት፡ Luc. 10, 7; ሖር፡ፍልስ፡ብሔረ፡ይሁዳ፡ ἐκχώρησον Am. 7, 12. α) *huc illuc migrare, vagari*, Ps. 108, 9. β) *transire ad partes* alcjs.: ፈለሱ፡ኀበ፡ዳዊት፡ 1 Par. 12, 8; Hyrcanus ፈለሰ፡ኀበ፡ሰዱቃዊያን፡ Jsp. p. 300; ዘፈለሰ፡እምአይሁድ፡ኀበ፡እስላም፡ Abush. 50. b) *secedere*: ቅዱሳን፡ፈለሱ፡ገዳመ፡ወመነኑ፡ዓለመ፡ Clem. f. 153. c) *excedere, recedere*: astra ኢይስሕቱ፡ወኢይፈልሱ፡እምነ፡ዐቀሞሙ፡ Sir. 43, 10; ከመ፡ኢይፍልሱ፡እምዝንቱ፡ግብር፡ Esth. 9, 27. d) *emigrare, demigrare*, Kuf. 10; 4 Esr. 3, 11; in specie e) *deportari, exsulare*: ይሁዳ፡ፈለሰ፡(ፍጹመ፡ፍልሰተ፡) Jer. 13, 19. 24, 5. 31, 11; Thren. 1, 3; 4 Reg. 17, 23. 25, 27. f) *peregrinari*: ፍልስ፡ውስተ፡ይእቲ፡ምድር፡ Kuf. 24; Num. 15, 14; ፈላስያን፡እለ፡ፈለሱ፡ውስተ፡እስራኤል፡ Hez. 14, 7, ነገድ፡ዘፈለሰ፡ፈላሲ፡ኀቤሁ፡ 47, 23; ኀበ፡ፈለሱ፡ ἡ παροικία αὐτῶν Judith 5, 9; Hebr. 11, 9. g) *decedere* e vita, *obire*: Joh. 13, 1; Phil. 1, 23; ሀበ፡አክሊለ፡ምክሕ፡አመ፡ይፈልስ፡እምዝንቱ፡ዓለም፡ Did. 17; Lud. ex Enc. Teq. 6. 2) de inanimatis et animatis, a) *transferri*: μετῆλθε 1 Reg. 5, 8; μετατίθεσθαι Ps. 45, 2; Hebr. 7, 12; ፍልስ፡ μετάβηθι (de monte) Matth. 17, 20; Henoch ፈለሰ፡ οὐχ εὑρίσκετο Gen. 5, 24; Hebr. 11, 5; μετετέθη Sap. 4, 10. b) *mutari*: ከመ፡የሀሉ፡ዝክርከ፡እንበለ፡ፈሊስ፡ Enc. Hed. 12.

አፍለሰ፡ II, 1 *migrare facere* vel *jubere* i. e. a) *expellere, ejicere* alqm e sede: አፍለሶ፡እምድረ፡ግብጽ፡ Kuf. 13; አፍለሶሙ፡ውስተ፡አሕዛብ፡ባዕድ፡ Sir. 29, 18; ያፈልስዎ፡ነዋኅ፡እምብርሃን፡ውስተ፡ጽልመት፡ ἀπώσειαν Job 18, 18; Ps. 51, 5. b) *deportare, in exsilium abducere*: አነ፡አፈልሰከ፡ Jer. 20, 4. 24, 1. 31, 7. 36, 1. 50, 12. 52, 28. 29 var.; በኀበ፡አፍለሱነ፡ Bar. 3, 7; ኢይደግም፡እንከ፡አፍልሶተኪ፡ Thren. 4, 22; Hez. 21, 12; 4 Reg. 16, 9. 17, 6; Act. 7, 4. 43. c) *transferre*: እደግም፡አፍልሶቶሙ፡ μεταθεῖναι Jes. 29, 14; Henochum Hebr. 11, 5; montes Jes. 54, 10; 1 Cor. 13, 2; plantam Ps. 79, 9; Kuf. 1; corpus Sancti: ሰበ፡ፈቀዱ፡ያፍልስዎ፡ (ለሥጋሁ፡ e Cypro Constantinopolim) Sx. Teq. 21 al. α) *convertere*: μεταβάλλεις με Job 10, 8; ያፈልስ፡ልበ፡የዋህ፡ μεταλλεύει Sap. 4, 12; ያፈልስዋ፡ለጸጋ፡እግዚ" ውስተ፡ዝሙት፡ Judae 4. β) *dimovere*: ኢታፍልስ፡ደወለ፡ገራህት፡ Prov. 23, 10; ኢይደግም፡አፍልሶተ፡እግረ፡እስራኤል፡እምዝቲ፡ምድር፡ 2 Par. 33, 8; (*amoliri*) ናሁ፡አፍለስኩ፡ኵሎ፡

ወጸርኩ፡ኖጺ፡ወኢረከብኩ፡ዘይከብድ፡እምነቢር፡በቤተ፡አብዳን፡ Fal. f. 65. d) *removere, amovere:* ἀποσκευάσαι Lev. 14, 36. e) e tempore certo in aliud tempus (verlegen): **ጾመ፡** Abush. 38; **እስከንድር፡አፍለሰ፡ጥንተ፡ዓመቶሙ፡ኀበ፡ጥንተ፡ዓመተ፡መንግሥቱ፡ዘውእቱ፡ተስሪን፡ቀዳማይ፡** Abush. 39. f) in alteram vitam (morte), Enc. Hed. 16 (coll. Hebr. 11, 5).

ተፈለሰ፡ III, 1 *loco moveri* vel *se movere:* **ንጥብ፡ጸንዕ፡ዘኢይትፈለስ፡** Abush. 37; **ኢይትፈለሱ፡እምቤት፡ውስተ፡ቤት፡** Lud. Comm. p. 239 n. 7.

ተፋለሰ፡ III, 3 *huc illuc* vel *ab alio ad alium migrare* vel *transire* vel *transgredi* vel *transferri:* **ዘይትፋለስ፡ቤተ፡እምቤት፡** Sir. 29, 24; **ዘይትፋለስ፡ሀገረ፡እምሀገር፡** ἐκ πόλεως εἰς πόλιν Sir. 36, 31; **እለ፡ይትፋለሱ፡ውስተ፡ገዳማት፡** πλανώμενοι ἐν ἐρημίαις Chr. ho. 28; μετεωρίζεσθαι Luc. 12, 29; **ጥበብ፡ትትፋለስ፡ውስተ፡ነፍሳተ፡ጻድቃን፡** μεταβαίνει Sap. 7, 27; **ዘይትፋለስ፡እምስካቢሁ፡** παραβαίνων ἀπὸ τῆς κλίνης αὐτοῦ Sir. 23, 18; **እምዝንቱ፡ውስተ፡ዝንቱ፡ይትፋለስ፡ሕልም፡** 31, 3; **መንግሥት፡ትትፋለስ፡እምሕዝብ፡ለሕዝብ፡** μετάγεται 10, 8; **ዝንቱ፡መጽሐፍ፡** (liber ab Adamo scriptus) **እንዘ፡ይትፋለስ፡እምትውልድ፡ውስተ፡ትውልድ፡በጽሐ፡ኀበ፡እግዝእትነ፡ማርያም፡** Sx. Mij. 6. a) *transire* a munere ad munus: **ኢይትፋለስ፡** (clericus) **እምሢመቱ፡በአፍቅሮ፡ረባሕ፡** Clem. f. 191. b) transire e statu in statum i. e. *converti, mutare:* **ተፋልሶ፡ጊዜያት፡** μεταβολαὶ καιρῶν Sap. 7, 18. c) *alium hinc inde comitari,* Lud. e Lit. Epiph.

አስተፋለሰ፡ IV, 3, etiam **አስተፈለሰ፡** IV, 1 *hinc illuc pellere, transmovere, transferre, gradatim traducere* vel *promovere:* **ወአስተፋለሶሙ፡እምሕዝብ፡እስከ፡ሕዝብ፡** διέστησεν Sir. 28, 14; **ዘያስተፋልስ፡አእባነ፡** ἐξαίρων Sir. 10, 9; **አስተፈለሰ፡** computos varios (ab alio in alium), Abush. 8; **ከመ፡ያስተፋልሶሙ፡በበንስቲት፡** ἐπαναγωγή (um sie allmählig — in der Erkenntniß — weiter zu führen), Chr. ho. 1; si quis, qui inferiores gradus nondum percurrit, episcopus electus fuerit, **ያስተፋልስዎ፡ውስተ፡መዓርገ፡ክህነት፡በመዓርግ፡እምድኅረ፡መዓርግ፡በበመዓርጉ፡** F. N. 5.

ፍሉስ፡ part. 1) *migrans* e sede in sedem: **ኢይኩን፡** (episcopus) **ፍሉሰ፡ወኢዘያንጌጊ፡** F. N. 5. 2) *deportatus, exsul:* **እሬስያ፡ፍልስተ፡** Jer. 9, 11 var.

ፍልሰት፡ n. act. et subst. *migratio* a) *peregrinatio:* **ምድረ፡ፍልሰትከ፡** Kuf. 27. 36. b) *exsilium:* **እሬስያ፡ለኢየሩሳሌም፡ለፍልሰት፡** Jer. 9, 11. 13, 19; **እለ፡ኢወዕኡ፡ውስተ፡ፍልሰት፡** 36, 16 vrs. alt.; **እስከ፡አመ፡ፍልሰት፡** 1 Par. 5, 22; Matth. 1, 12. 17. c) *transitio:* **ፍልሰተ፡ሀርቃኖስ፡ኀበ፡ሰዱቃውያን፡** Jsp. p. 301. d) *decessus* ex hac vita, *obitus:* **ሶበ፡በጽሐ፡ጊዜ፡ፍልሰትከ፡እምዝንቱ፡ዓለም፡** Clem. f. 9. 18; **ጊዜ፡ፍልሰቱ፡** Phlx. 17; **ፍልሰት፡እምሥጋ፡** Phlx. 98; Sx. Masc. 18. e) *assumtio,* Mariae: **ሰላም፡ለፍልሰተ፡ሥጋኪ፡ኀበ፡መከነ፡ሕይወት፡** I Sal. Mar. 41; Sx. Ter 21; Nah. 16; Lud. Comm. hist. p. 303 n. 10; **ፍልሰተ፡ኤልያስ፡** in coelum, Lud. f) *translatio* corporis, ossium, reliquiarum Sanctorum, ut: **ፍልሰተ፡ሥጋሁ፡ለቅዱስ፡አልዐዛር፡** Sx. Teq. 21; Hed. 17; Masc. 15; Ter 27; **ፍልሰተ፡ሥጋሁ፡ለመቃርስ፡ኀበ፡ገዳመ፡አስቄጥስ፡** Sx. Nah. 19 al. g) *mobilitas, mutabilitas, inconstantia:* **ለእመ፡ሞእከ፡ፍልሰተ፡ኀሊናት፡** Phlx. 29; **ኢፍልሰተ፡** (constantia) **ኀሊና፡** Phlx. 44.

ፈላስ፡ n. ag. extra patriam degens, *advena inquilinus,* **ግዩር፡ወፈላስ፡** προσήλυτος καὶ πάροικος Lev. 25, 35. 47; Deut. 23, 8.

ፈላሲ፡ n. ag., Pl. **ፈላስያን፡** vel **ፈላሲያን፡**, rarius **ፈለስት፡** a) *extra patriam degens, alienigena, hospes, peregrinus, advena, accola, inquilinus* (qui in aliquo populo degit, sed civitatem non habet): ἀλλογενής Jes. 56, 3; πάροικος Jer. 14, 8; Judith 4, 10; Ps. 118, 19; Deut. 14, 21; Lev. 25, 6. 23; Num. 35, 15; Gen. 23, 4; **ፈላስያነ፡ጽዮን፡** Bar. 4, 9; **ፈላስያነ፡ቀሬጤ፡** Zeph. 2, 5; 1 Par. 5, 10; γειώρας Jes. 14, 1; προσήλυτος Jer. 7, 6. 22, 3; Mal. 3, 5; Zach. 7, 10; Hez. 22, 7. 47, 22; Ps. 93, 6; **ፈላስያን፡** 145, 8; Jes. 54, 15; Hez. 14, 7; 1 Par. 22, 2; **ፈላስያን፡እምፈኒቄስ፡** μετάβολοι Φοινίκης Jes. 23, 2. 3; παρεπίδημος Ps. 38, 16; Hebr. 11, 13; **ፈላሴ፡ይከውኑ፡ዘርእከ፡ውስተ፡ምድረ፡ነኪር፡** Kuf. 14. b) *proselytus* (qui ad Judaismum transiit) Matth. 23, 15; Act. 2, 10. 6, 5. 13, 43. c) *exsul,* μέτοικος Jer. 20, 3; **ፈላስያን፡** ἡ ἀποικία Jer. 36, 1. 4. 31. 37, 18. 39, 44. 40, 7; 2 Esr. 4, 1. 6, 19. 20; **ፈለስት፡** Jer. 47, 1. d) *profugus:* **አህጉረ፡ፈላስያን፡** πόλεις τῶν φυγαδευτηρίων 1 Par. 6, 67 (male). e) *peregrinator,* Lud. ex Enc. Haml. 25; in specie qui terram sacram visitat, M. M. f. 51. f) *monachus* cujusdam generis sc. α) *is qui in solitudinem secessit, anachoreta:* **፩እምገዳማውያን፡ይቤ፡ለእኁ፡ለእመ፡ክንከ፡ዘኢትክል፡ከመ፡ትኩን፡ፈላሴ፡ከማነ፡ንበር፡ውስተ፡በአትከ፡ወብኪ፡በእንተ፡ኀጢአትከ፡** Phlx. 24; **ኩን፡ፈላሴ፡ውስተ፡ገዳም፡** Phlx. 48; Genz. f. 70 (ut videtur); Lud. e Vit. Sam. β) *huc illuc migrans* vel *peregrinans;* distinguitur a **ገዳማዊ፡**, **ዝጉሓዊ፡**, **ተበሕታዊ፡** Phlx. 1. 62 (vid. sub **ዝጉሓዊ፡**); et a **መንኰሰ፡** (q. v.) Phlx. 21.

ፈላሳዊ፡ adj. rel. (a **ፈላስ፡**) *peregrinus, advena,* προσήλυτος Jer. 22, 3 var.

መፍልስ፡ (v. **መፍለስ፡**) part. *vagus, ferus,* in specie subst. *aper:* **ሐራውያ፡ዘውእቱ፡መፍልስ፡** Lud. e Libr. Myst.; **መፍልስ፡** (v. **መፍለስ፡**) **ዘይመጽእ፡ውስተ፡ረምሕ፡** Kuf. p. 135. — *Voc. Ae.:* **መፍልስ፡ወሐራውያ፡ዘ፡ሐርያ፡** (vid. etiam Isenb. p. 118 sub **ሐርያ፡**).

መፍልስት፡ et **መፍለስት፡** subst. *trames, deverticulum* ut videtur, in specie *janua aversa:* **ወዕአ፡እንተ፡መፍልስት፡** (v. "**ለ**") κατὰ τὰς πλαγίας θύρας Dan. ap. 1, 18. 26; **ወቦኡ፡እንተ፡መፍልስት፡** Sx. Masc. 28 (in Actis Susannae).

ፊለሶ፡ et **ፊላስ፡** n. prgr., cui respondere videtur *conopeum:* **ሆሎፈርኔስ፡ይነውም፡ውስተ፡ምስካቢሁ፡ፊለሶ፡** ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ ἐν τῷ κωνωπείῳ Judith 10, 21; **ፊላስ፡** ejusdem fere significationis legitur in Gad. T. H.

ፈላስፉ፡ et **ፈለስፉ፡** n. prgr. *philosophi* (secundum Lud. *philosophus,* Pl. **ፈላስፋት፡**): **ጠቢባን፡ፈላስፉ፡ይቤሉ፡** Chr. ho. 22; **ቀደምት፡ፈለስፉ፡ወጠቢባን፡** Abush. 4; **መጽሐፈ፡ፈለስፉ፡ጠቢባን፡** inscriptus est liber Fal.; **ይቤ፡፩እምፈላስፉ፡** Fal. f. 10; **ትምህርተ፡ፈላስፉ፡** *philosophia* Sx. Tachs. 8.

ፊሎሶፍ፡ subst. *philosophus,* Sx. Tachs. 8.

ተፈልሰፈ፡ quadrl. III, 1 *philosophari:* **ከነ፡አፍላጦን፡ይሜህሮሙ፡ለአርዳኢሁ፡ጥበበ፡ተፈልስፎ፡እንዘ፡የሐውር፡** Fal. f. 36; Lud. e Mss. Colb.

ፍልሱፍ፡ part. *philosophiae peritus, philosophus:* **ይቤ፡ኤራቅሌስ፡ፍልሱፍ፡** Fal. f. 83; Abush. 50.

ፍልስፍና፡ subst. *philosophia*, Lud. sine auct.

ፍልሳፌ፡ subst. *philosophatio*, *ratiocinatio*, Lud. e Mss. Colb.

ፈለቀ፡ inus., fortasse i. q. فَلَقَ *findere*.

አፍለቀ፡ II, 1 dubiae significationis, fortasse *divaricare* (deinde *procacem*, *lascivum esse*): ወከንኪ፡ አንቲ፡ ዕሉተ፡ ወአፍለቂ፡ καὶ ἐγένετο ἐν σοὶ διεστραμμένα Hez. 16, 34 et M. M. f. 90 (ubi idem locus repetitus est). — In *Voc. Ae.* legitur አፍላቂ፡ et exponitur ቀላጭ፡

ፊላቅ፡ subst., Pl. ፊላቃት፡, videtur nomen peregrinum esse, sc. φυλάκιον (ut γαζοφυλάκιον, σιτοφυλάκιον) et significare *horreum*, *granarium*: ወአብኡ፡ ወገብሩ፡ ፊላቃተ፡ σωροί 2 Par. 31, 6; በሣልስ፡ ወርኅ፡ አኀዙ፡ ይሣርርዎ፡ ለፊላቃት፡ ወበሳብዕ፡ ወርኅ፡ ተፈጸመ፡ 31, 7. 8. 9. — *Voc. Ae.*: ፊላቅ፡ ዘ፡ ግምብ፡ ሕድሞሂ፡ (an ሕድሞሂ፡?) ይ፡

ፌሎን፡ n. prgr. φελόνης *paenula* 2 Tim. 4, 13 Platt. — At Abyssini interpretantur *cistam*; *Voc. Ae.*: ፌሎን፡ ዘ፡ ሣፅን፡ ወበ፡ እለ፡ ይ፡ ስመ፡ ብእሲ፡

ፈለክ፡ subst. 1) *orbis coelestis* in genere, et *signifer* in specie [فَلَك]: ኅዋኅወ፡ ፈለክ፡ Abush. 3; ቀዳሚ፡ ኆኅተ፡ ፈለክ፡ Abush. 4; ኢትበጽሕ፡ ኀይሉ፡ እስከ፡ ፈለከ፡ ወርኅ፡ μέχρι σελήνης Chr. ho. 2; ተዐየኒ፡ (ማርያም፡) ዐውደ፡ ነፍስየ፡ እስከ፡ ሣልሳዊ፡ ፈለክ፤ አመ፡ ተቃወማ፡ በአየር፡ ቀናኢ፡ መልአክ፡ III Sal. Mar. 29; ሰብአ፡ ፈለክ፡ *astronomi* vel *astrologi*, Abush. 25. 2) Pl. አፍላክ፡, *divisio*, *haesitatio*, *dissidium*, ut videtur [ܦܠܓܘܬܐ]: ወእሉ፡ እለ፡ በአምሳለ፡ ሐሰት፡ ያስሕቱ፡ ወይብሉ፡ ዘበአፍላክ፡ ወእሙንቱ፡ ንዱዳን፡ ልብ፡ Phlx. 243 (e 1 Tim. 4, 2). — *Voc. Ae.*: ፈለክ፡ ዘ፡ ክፍል፡ ወበ፡ ዘ፡ ምዕራፈ፡ ዐሓይ፡ ይ፡

ፋሌክ፡ n. pr. (i. q. ፈለክ፡) *unum e septem coelis* idque *infimum*, Clem. f. 3. 49; Chr. ho. 1 (vid. sub አድሐክ፡).

ፈልኪንዶስ፡ n. pr. *Falcidianus* vel *ad legem Falcidiam pertinens*: legis Falcidiae principia, quomodo in jure Justinianea ad ordinandas monachorum haereditates adhibita sint, vid. in Nov. Just. V, 5. Legitur: ዘመንኰስ፡ እንዘ፡ ቦቱ፡ ውሉድ፡ ይደልዎ፡ ሎቱ፡ እምድኅረ፡ ምንኵስናሁ፡ ከመ፡ ይክፍል፡ ኵሎ፡ ንዋዮ፡ ለውሉዱ፡ እምድኅረ፡ ከፈለ፡ ለነፍሱ፡ ፩ ክፍለ፡ ዘይከውን፡ ለምኔት፤ ወለእመሰ፡ ሞተ፡ ዘእንበለ፡ ይጽሐፍ፡ ትእዛዘ፡ ይንሥኡ፡ ውሉዱ፡ አሚሃ፡ ዘይደልዎሙ፡ ዘእንበለ፡ ጽሒፈ፡ ትእዛዝ፡ ወእሙንቱሰ፡ ይሰመዩ፡ ወራስያነ፡ ወለሊሁ፡ ይሰመይ፡ አውራሴ፡ ፈልኪንዶስ፡ F. N. 42, 11.

ፈልኪንዶሳዊ፡ adj. rel. *legem Falcidiam sequens*, F. N. 42, 11.

ፈለወ፡ i. q. ፈለየ፡, sed rarius usitatum.

ፈለየ፡ I, 1 [פָּלָה, פלא (فلى significatus speciales habet); vicinum est ፈለጠ፡; at ለፈየ፡ a ፈለየ፡ distinguendum videtur] *separare*, *dividere*, *distinguere*, Herm. p. 110. — *Voc. Ae.*: ፈለጠ፡ ሌለየ፡ ፈለየ፡ ዘ፡ ለየ፡

ተፈለየ፡ III, 1 *separari*, *dividi*: በኢተፈልዮ፡ *indivisim* Enc. Sen. 2.

ተፋለየ፡ et ተፋለወ፡ III, 3 *alium ab alio separari*: *dissidere*, *in factiones scindi*: ተፋልዮ፡ Jsp. p. 300; ተጋብኡ፡ ኀበ፡ ቀድስ፡ ሰብእ፡ ብዙኃን፡ ወተፋለዩ፡ ነገርሙ፡ ወበዝኀ፡ ቀትል፡ ማእከሌሆሙ፡ p. 356 et 350; ሶበ፡ አእመረ፡ ሮም፡ ተፋልዎተ፡ ነገሮሙ፡ ለአይሁድ፡ ቀርቡ፡ ኀበ፡ ቅጽር፡ p. 357; ዐብየ፡ ክላሕ፡ ወተሀውከ፡ ሀገር፡ በእንተ፡ ተፋልዮቶሙ፡ ለሰብእ፡ ibid.; በተፋልዮትነ፡ p. 362; c. Acc.: ኢይክል፡ ይትፋለዮ፡ (non potest ab eo dissidere) p. 344.

ፈለግ፡ subst., plerumque m., Pl. አፍላግ፡, Pl. Pl. አፍላጋት፡ [פֶּלֶג et فَلْج فَلَج *rivus*, a פלג فلج *findendo* vel *dividendo* dictus; aliud etymon proposuit Ges. in thes. p. 1103] 1) *vallis*: φάραγξ 2 Par. 14, 10; ሰብዐተ፡ አፍላጋተ፡ (v. pro ቈላተ፡) Jes. 11, 15; κοιλάς 2 Par. 20, 26. 25, 11 al. 2) *rivus*, *torrens*, *canalis*, χειμάῤῥους Joh. 18, 1; Lev. 23, 40; Deut. 3, 12. 16; 1 Reg. 17, 40; 2 Reg. 17, 13; Job 21, 33. 22, 24; ፈለገ፡ ግብጽ፡ (in confiniis Palaestinae et Aegypti) Num. 34, 5; Jos. 15, 47; አፍላግ፡ Lev. 11, 9. 10; Judith 2, 8. 16, 3; ἀπώρυγες አፍላጊሁ፡ (v. pro አዕጹቂሁ፡) Hez. 17, 6. 3) plerumque: *flumen*, *fluvius*, *amnis*, ποταμός Gen. 2, 10. 15, 18. 41, 1. 2; Num. 24, 6; Deut. 1, 7; Job 22, 16; Ps. 45, 4. 64, 10; Sir. 24, 31; 4 Reg. 5, 14; Marc. 1, 5; Apoc. 9, 14; al.; ፈለገ፡ ግብጽ፡ (Nilus) Jes. 7, 18; አፍላግ፡ Ps. 23, 2. 71, 8. 136, 1; Hez. 29, 3; Jes. 18, 1; Gen. 31, 18; Ex. 8, 1; Hen. 5, 3. 17, 6. 77, 5; Joh. 7, 38; ፈለገ፡ እሳት፡ Dan. 4, 10; Hen. 17, 5.

ፍሉግ፡ part. 1) *cavus*, *concavus*, κοῖλος, ፍሉግ፡ ይኩን፡ ሰሌዳሁ፡ Ex. 27, 8; in C Ex. 38, 7 sec. Hebr. (Octat. P. II p. 94). 2) *bene elaboratus* (?) Lud. e Gregorii carmine IV, 10 (ሰውጥ፡ ፍሉግ፡ „scutica bene elab."). — *Voc. Ae.*: ፍሉግ፡ ዘ፡ ብጁ ።

ፈለጠ፡ I, 1 [amh. id.; vic. ፈለየ፡, sine dubio etiam ፈለሰ፡; in caeteris linguis frequentantur radices a פר incipientes, ut פרד פרז פרט فَرَطَ] Subj. ይፍልጥ፡ 1) *separare*, *disjungere*, *dirimere*, c. Acc.: Gen. 30, 40; Ex. 26, 33; Jos. 17, 47; Sir. 47, 2; Hen. 22, 9. 82, 11. 12; Matth. 19, 6; Marc. 10, 9; c. Acc. et እምነ፡, ut: ዘፈለጠ፡ ብእሴ፡ እምብእሲቱ፡ Sir. 31, 26; Ruth 1, 17; c. Acc. et በበይናት፡ 4 Esr. 4, 58; ይፍልጥዎሙ፡ በበይናቲሆሙ፡ F. M. 5, 10; c. dupl. ማእከለ፡ Gen. 1, 4. 6. 7. 14. 18; Kuf. 2. a) *dividere*, *dissecare*: Hebr. 4, 12; Lev. 1, 6. b) *dissociare*, διχάζειν, c. Acc. et እምነ፡ Matth. 10, 35. 2) *sejungere*, *segregare*, *secernere*, c. Acc.: ወፈለጠ፡ ዕዝራ፡ ዕደወ፡ 2 Esr. 10, 16; Deut. 4, 41. 10, 8. 19, 7; c. Acc. et እምነ፡ Matth. 25, 32; Lev. 20, 24. 26; Kuf. 2; vel እምውስተ፡ Gen. 30, 32; vel እማእከለ፡ Matth. 13, 49; Num. 8, 14; vel ዘዘዚአሆሙ፡ Matth. 25, 32. a) *seligere*, 1 Esr. 5, 1. b) *secludere*, Lev. 20, 25 sub fin.; Deut. 29, 20; Jes. 56, 3; Luc. 6, 22. c) *consecrare*, ἀφαιρεῖν, ἀφορίζειν Ex. 13, 12; ትፈልጠሙ፡ ፍልጠተ፡ 29, 24; vel ፍልጣነ፡ 29, 26; Lev. 10, 15. 14, 12; Num. 8, 11. 15, 20; coll. Ps. 67, 10. d) *ejurare*, *devovere* alqd (i. e. voto abstinentiam a rei cujusdam usu promittere): እመ፡ ፈለጠ፡ ፍሉጠ፡ በእንተ፡ ነፍሱ፡ Num. 30, 3. 4. 3) *discernere*, *distinguere*, *dignoscere*, *inter-*

noscere: Rom. 2, 18. 3, 23. 10, 12; እዝን፡ነገረ፡ይፈልጥ፡ Job 12, 11. 15, 5; ፈለጠሙ፡ሥርዐቶሙ፡በበ፡በሓውርቲሆሙ፡ Sir. 16, 26; ጕርዔ፡ይፈልጠ፡ለኵሉ፡ጣዕመ፡እክል፡ 36, 24; ፈሊጠ፡ዕበው፡ διαφοραὶ Sap. 7, 20; c. Acc. et እምን፡, Chrys. crebro; እለ፡ኢፈለጡ፡ፀጋሞሙ፡እምየማኖሙ፡ Jon. 4, 11; Rom. 7, 13; c. dupl. ማእከለ፡ Lev. 11, 47. 20, 25; Chr. crebro. a) discrimen facere vel statuere inter plures, Ex. 8, 19. b) dicere quid intersit inter duas res: ይቤሉ፡ፍልጥ፡ለነ፡ማእከለ፡ሰይጣን፡ወስሒት፡ Phlx. 110. c) dispicere, ἔκριναν Sap. 2, 22; ἐπεγίγνωσκον Act. 27, 39 Platt. d) distincte dicere, nominatim vel sigillatim designare, c. Acc.: διάστειλον Gen. 30, 28; λάβε τὸ κεφάλαιον Num. 4, 2.

አፍለጠ፡ II, 1 distinctionem facere, distincte dicere: ለሊሁ፡ጳውሎስ፡አፍለጠ፡ወአርአየ፡ከመ፡በአምሳሉ፡ወበአርአያ፡ክህነቱ፡ለክርስቶስ፡ውእቱ፡መልከ፡ጼዴቅ፡ Cyr. f. 129.

ተፈልጠ፡ III, 1 1) a) refl. se sejungere vel secernere ab alqo: ተፈለጥ፡እምአሕዛብ፡ Kuf. 22; 2 Esr. 9, 1. 10, 11; ተፈልጡ፡እምኵሉ፡ሕዝብ፡ነኪር፡ 2 Esr. 19, 2; Jud. 4, 11; ኢይትፈለጥ፡እምኔሁ፡ Prov. 8, 30; ዘይፈቅድ፡ይትፈለጥ፡እምአዕርክት፡ Prov. 18, 1; Luc. 12, 53; 2 Cor. 6, 17; abs.: ተፈለጡ፡ ἀφορίσθητε Jes. 52, 11; ተፈልጡ፡በበነገዶሙ፡ Jos. 7, 17. 18. α) secedere, discedere: ተፈልጠ፡እምአቡሁ፡ Kuf. 7. 11; in malam partem: ተግሕሠ፡ወተፈልጠ፡እምእግዚኡ፡ ἀπέστη 2 Par. 13, 6. β) se dividere, Gen. 2, 10. γ) se dispergere vel diffundere: Gen. 10, 5; ተፈልጡ፡አርድእት፡እስከ፡አጽናፈ፡ዓለም፡ከመ፡ይስብኩ፡ዜና፡ወንጌል፡ Clem. f. 1. δ) se abstinere: በሌሊት፡ዘባቲ፡ይጠመቅ፡ወልዶሙ፡ይደሉ፡ላዕሌሆሙ፡ (parentibus) ተፈልጦ፡ F. M. 10, 2. ε) divortium facere cum alqo vel alqa: እስከ፡ይትፈለጡ፡ F. M. 5, 2; እመ፡ፈቀደት፡ከመ፡ትትፈለጥ፡እምታ፡ F. M. 5, 5. 12, 1. 2. b) pass. separari, sejungi, dirimi: ነፍስ፡እመ፡ተፈልጠት፡እምሥጋ፡ Jsp. p. 381; ብእሲ፡ይትፈለጥ፡እምእኁሁ፡ Jer. 13, 14; Hen. 22, 8. 9. 11. α) ተፈልጠ፡ intervallum interpositum est Hen. 22, 12. β) dividi: በትእዛዘ፡እግዚ"፡ይትፈለጥ፡ኵሉ፡መዋዕል፡ Sir. 36, 8. γ) privari Gen. 48, 11. δ) dispergi: አባግዒሁ፡ዘተፈልጠ፡ Hez. 34, 12. ε) de conjugibus: ተፈልጠት፡እምኔሁ፡(ለምታ፡)፡በሞት፡ Did. 14. 2) segregari, a) secludi: 2 Thess. 3, 14 Platt; ለይትፈለጥ፡ ἀφοριζέσθω, Syn., ex. gr. Can. Ap. 5. b) seligi, Rom. 1, 1. 3) secerni, distingui: ባቲ፡(ለወርኅ፡)ይትፈለጥ፡መዋዕል፡ Sir. 43, 7; c. dupl. ማእከለ፡ Lev. 10, 10; Enc. Sen. 26.

ተፋለጠ፡ III, 3 se sejungere alium ab alio, a se invicem discedere vel secedere: ወተፋለጡ፡እንዘ፡የሐውሩ፡ፍኖተ፡ 3 Reg. 18, 6; Jos. 7, 14 (at ተፈልጠ፡ 7, 17. 18); ዘዘዚአሆሙ፡ Act. 15, 39; በበይናቲሆሙ፡ Dan. ap. 1, 13. a) dissidio: Luc. 12, 52 Platt. b) divortio: በተፋልጦቶሙ፡ F. M. 5, 2. c) i. q. ተፈልጠ፡ se sejungere ab alqo: ወእምጋዲ፡ተፋለጡ፡ (v. ተፈልጡ፡) 1 Par. 12, 8.

አስተፋለጠ፡ IV, 3 1) alium ab alio separare vel sejungere: እምድኅረ፡አስተፋለጦሙ፡መኰንን፡በበይናቲሆሙ፡ Sx. Genb. 11. 2) abalienare alqm ab alqo: ብእሲተ፡ብእሲ፡አስተፋለጥኩ፡ Form. Conf.

ፍሉጥ፡ part. 1) separatus, disjunctus: hostes እለ፡ፍሉጣን፡ወዝርዋን፡ facile vincuntur Chr. ho. 30; ፍሉጥ፡እምኑ፡እሉ፡ 3 Reg. 7, 45; Lit. 173, 1. a) discretus, singulus, solus: ፍሉጣን፡ Jsp. p. 382; እመ፡ሰብእ፡ፍሉጥ፡ውእቱ፡ (Christus) εἴπερ ἐστὶν ἄνθρωπος ἰδικῶς καὶ ἀνὰ μέρος κείμενος Cyr. de r. fid. f. 33. 54; εἰ μόνον ἄνθρωπος ὁ Χρ. f. 55. b) is qui discessit: እስመ፡መፀዛሁ፡ፍሉጥ፡ Kuf. 21. c) ፍሉጠ፡ separatim, seorsim Enc. Mij. 12. 2) segregatus: ከመ፡ይፈልጡ፡ሥብሐ፡ . . . ከማሁ፡ዳዊት፡ፍሉጥ፡እምነ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡ Sir. 47, 2; ኩኑ፡ርሑቃነ፡ወፍሉጣነ፡እምእለ፡ይገብሩ፡ዘንተ፡ F. M. 34, 6. a) seclusus, a communione ecclesiae F. M. 32, 2. b) consecratus, Num. 15, 19; Ex. 36, 38. d) ejuratus i. e. is a cujus usu abstinentia promissa est, Num. 30, 3. 4. 3) distinctus, distinguendus, diversus, dissimilis, singularis, 2 Reg. 1, 23; እስመ፡አዕይንቲሁ፡ፍሉጣት፡ Jsp. p. 280; ውእቱ፡ሰማይ፡ፍሉጥ፡እምልዑላን፡ሰማያት፡ Clem. f. 3; እስመ፡ኢይትማሰል፡ምስለ፡ባዕድ፡ንብረቱ፡ወፍሉጥ፡ፍኖቱ፡ ἐξηλλαγμένος Sap. 2, 15; ሕዝብ፡ፍሉጥ፡አንተ፡በሕቲቱ፡ ἔθνος μονώτατον Esth. 3 apcr.

ፍልጠት፡ n. act. et subst. 1) separatio, sejunctio, divisio: Lit. 166, 4. a) discessus: post assumtionem Mariae ይቴክዙ፡ሐዋርያት፡በእንተ፡ፍልጠታ፡እምኔሆሙ፡ Sx. Nah. 16. b) dissidium: ኢትግበር፡ፍልጠተ፡አላ፡አስተፀርቅ፡ለእለ፡ተባአሱ፡ Const. Ap. 12; እስመ፡ቀዲሙ፡ኮነ፡ፍልጠት፡ወጋእዝ፡እኩይ፡ማእከለ፡ማኅበረ፡አይሁድ፡ Did. 31. 32. 2) secretio a) segregatio: በእንተ፡ፍልጠተ፡ዕልዋን፡ Did. 31. b) consecratio Ex. 29, 24. 3) discrimen, differentia, diversitas: ፍልጠተ፡ሐዲስ፡ሕግ፡እምብሉይ፡ Chr. ho. 12; አልቦቱ፡ፍልጠት፡ማእከለ፡ዐበይት፡ፍተታት፡ወማእከለ፡ፍተታት፡ንኡሳት፡ (sc. panis eucharistici) F. M. 26, 7; F. N. 10. 24, 1; ፍልጠት፡ዘሀሎ፡ማእከለ፡ፈጣሬ፡ወፍጡራን፡ Chr. ho. 2; Phlx. 87 (vid. sub ሀገሪታዊ፡).

ፍላጤ፡ subst. discrimen, differentia, Sap. 7, 20 in Abb. LV.

ፍልጣን፡ subst. 1) dissidium Lud. Comm. hist. p. 306. 2) divortium Matth. 19, 7; ከመ፡ይኩን፡ፍልጣን፡ማእከለ፡ብእሲ፡ወብእሲት፡ F. M. 12, 12. 3) discrimen, differentia: እከሥት፡ካልአ፡ፍልጣነ፡ዘማእከለ፡አርን፡ወማእከለ፡ክርስቶስ፡ Chr. ho. 13; Org. 4; omnes ዘአልቦ፡ፍልጣን፡ sine discrimine Enc. Haml. 12. 4) res in pium usum segregata vel consecrata, ἀφόρισμα Ex. 29, 26. 28; Lev. 14, 12.

ፈለጸ፡ rad., cui tam פרץ فرص quam ፈለጠ፡ (amh. ፍልጥ፡ et ፍላጭ፡ a splinter) comparare licet.

ተፋለጸ፡ III, 3 (etiam III, 1) minutatim diffringi vel diffindi: እምከመ፡ረግዐ፡አስሐትያ፡ይትፋለጽ፡ (v. ይትፈለጽ፡, v. ይትፈለጥ፡) ከመ፡ስብራተ፡ማህው፡በላኅት፡ Sir. 43, 19 (vid. ተባለጸ፡).

ፈልፈለ፡ quadrl. I [componendum videtur cum فلّ i. e. פרר, quibus significatus rumpendi inest; vicinum videtur ፈልሐ፡] erumpere, prorumpere, i. e. scaturire, de fonte: ይፈለፍል፡ነቅዕ፡እምቤተ፡እግዚ"፡ Joel 4, 18; de aqua Hen. 28, 2; Joh. 4, 14; de fluvio: ፈለግ፡ዘይፈለፍል፡ Prov. 18, 4; አፍላግ፡እለ፡ይፈለፍሉ፡እማይ፡ዘእምታሕተ፡መንበረ፡ስብሐቲየ፡ Clem. f. 63. a) imprs. α) scaturigo est (es quillt): ይፈለፍል፡ውስተ፡ምድር፡ጽምእት፡ πηγὴ ἔσται Jes. 35, 7. β) scaturit alqd, c. Acc.: ይፈለፍል፡ትፍሥሕተ፡እምድር፡ወእምአድባር፡ ῥηξάτωσαν Jes. 49, 13. b) scaturiendo perrumpere alqd vel superfundi rei: ይፈለፍል፡ሐሤት፡ኅቡረ፡በድዌ፡ለኢየሩሳሌም፡ ῥηξάτω Jes. 52, 9.

አፈልፈለ፡ II scaturire facere, fontem vel fontes

aperire: አፈለፍል፡ማእከለ፡ገዳም፡ ἀνοίξω πηγάς Jes. 41, 18.

I. **ፈልፈል፡** subst. *scaturigo, fons:* ይነዕፍኑ፡ፈልፈለ፡ኰኵሕ፡ Jer. 18, 14; ፈልፈለ፡አንብዕ፡ Jer. 9, 1; ነቅዐ፡ (subst.) ፈልፈለ፡ማይ፡ Clem. f. 33; ነቅዐ፡ፈልፈለ፡ሕይወት፡ f. 50 al.; ከመ፡ፈልፈለ፡ነቅዕ፡ f. 201; Org. 1; ፈልፈለ፡ጥበብ፡ (epitheton Pauli Apost.) Lud. Comm. hist. p. 240 n. 9.

II. **ፈልፈል፡** subst. i. q. فُلْفُل [पिप्पली πέπερι] *piper:* ደመረ፡ጼው፡ምስለ፡ግንፋል፡ወፍልፍል፡ወብሒእ፡ወከዐወ፡ውስተ፡አንፎሙ፡ Sx. Haml. 8.

III. **ፈልፈል፡** subst. nomen bestiae, quae Aethiopice ሐርማዝ፡ dicitur, Lud. e Libr. Myst. (vid. sub ሐርማዝ፡). — Annotare juvat, in Tigre lingua nomine ሐርማዝ፡ *elephantum* appellari, vid. Munzingeri Vocab. Tigr. (An ፈልፈል፡ cum فيل componendum?).

ፈሐለ፡ I, 1 [فَحْل *admissarius*, sed etiam ܦܚܙ פָּחַז al. (vid. sub መሐዝ፡) vicina videntur; in aliam sententiam abit Ges. in thes. p. 1090] *lascivum, salacem, petulantem, protervum esse:* ፈሐልክሙ፡ከመ፡አልህምት፡ ἐσκιρτᾶτε Jer. 27, 11; ውእቱ፡አርዌ፡ይመጽእ፡እንዘ፡ይፍሕል፡ (ῥοίζῳ) Herm. p. 21; ፍሒሎትከ፡ τὸ στρῆνός σου 4 Reg. 19, 28; እንዘ፡ይጠብዕ፡ለፍሒል፡ ἐπιμένων τῇ ἀταξίᾳ II Can. Ap. 13. — *Voc. Ae.:* ፍሒል፡ዘ፡ዘምዎ፡ስካርሂ፡ይ፡

ተፋሐለ፡ III, 3 Lud. e 4 Reg. 19, 26 (28?) affert, sc. ተፋሕሎት፡, at libri a me inspecti 4 Reg. 19, 28 omnes ፍሒሎት፡ exhibent).

ፈሐል፡ et **ፋሕል፡**, sec. Lud. ፈሓል፡, subst., *lascivia, salacitas, petulantia, protervitas,* ጽጋብ፡ኢይምጽአኒ፡ወፈሐል፡ (v. ፋሕል፡, ፋሐል፡) ኢይክርየኒ፡ Sir. 23, 6; ሊቀ፡ፈሐል፡ διδάσκαλος ἀταξίας II Can. Ap. 14; ፋሕሉ፡ለወይን፡ (sc. viri vino onerati) Macc. f. 7; ፈሓለ፡ዝሙት፡ Org. 6; ኢበነፍስተ፡ሥጋ፡ምስለ፡ፈሓለ፡አንጕዕ፡ዘይከዐ፡እሳተ፡ዲበ፡አበል፡ ibid.

ፍሕም፡ subst., m. et f., Pl. **አፍሓም፡** [amh. ፍም፡; פֶּחָם ܦܚܡܐ فَحْم et فَحَم] *pruna, carbo,* ἄνθραξ Lev. 16, 12; Jes. 6, 6; Job 41, 12; ፍሕመ፡እሳት፡ Lit. 161, 2; σπινθήρ, እመ፡ነፋሕከሂ፡ለፍሕም፡ትነድድ፡ Sir. 28, 12; ἀνθρακιά Joh. 21, 9; በብዝኀ፡ትንታጉ፡ለእሳት፡ይበዝኅ፡ፍሕሙ፡ Sir. 11, 32; አፍሓም፡ ἄνθρακες Prov. 26, 21; Ps. 17, 10. 119, 4; አንብሩ፡ዲበ፡አፍሓም፡ Hez. 24, 11; ዘይበኵጽ፡አፍሓመ፡ Jes. 54, 16; አፍሓመ፡እሳት፡ Prov. 6, 28. 25, 22; Ps. 17, 14. 139, 11; Jes. 5, 24. 47, 14; 4 Esr. 11, 13; ወገር፡ውስተ፡እሳት፡ዘአፍሓም፡ τὸ πῦρ τὸ ἐπὶ τῆς ἐσχάρας Jer. 43, 23; አፍሓመ፡እሳት፡ቅድሜሁ፡ ἐσχάρα πυρός 43, 22; Job 41, 10. 11; σπινθῆρες Jes. 1, 31; አፍሓም፡ዘያንበለብል፡ πῦρ φλέγον Dan. 7, 9; ዘእብኑ፡ከመ፡ፍሕም፡ ἄνθραξ gemma i. e. *carbunculus* Ex. 28, 18 et in C Ex. 36, 18.

ፈሐመ፡ I, 1 *prunam fieri*, Lud. sine auct.

አፍሐርት፡ *pulli avium* vid. sub ፈርኀ፡

ፍሕሶ፡ subst., sec. Lud. „herba florem pulcherrimum purpureum, confertis foliis, rosâ majorem, proferens, *paeonia* ut videtur": ከመ፡ፍሕሶ፡ቀይሕ፡ σπαρτίον τὸ κόκκινον Cant. 4, 3. 6, 6; ሰላም፡ለከናፍርኪ፡ከመ፡ፍሕሶ፡ቀይሕ፡ III Sal. Mar. 11. At *Voc. Ae.* varias exhibent interpretationes 1) ፍሕሶ፡ዘ፡ጕተና፡ጽጌ፡ዘይሰመይ፡ 2) ፍሕስ፡ዘ፡ፈትል፡ሐሪር፡, quod mire convenit cum Gr. σπαρτίον *funiculus.*

ፈሐቀ፡ *diffugere* vid. sub ፈሀቀ፡

ፈሐቀ፡ I, 1 [Lud. duas radices statuit sc. ፈሐቀ፡ *tornavit* et ፈኀቀ፡ *fricuit*, at *tornandi* significatus haud primarius est, neque ulla est causa, cur radicem in duas dividamus. Conferenda videtur radix cum מָחַק ܡܚܩ ܡܚܓ (ܡܚܣ ܡܚܨ ܡܚܢ መሐነ፡) al.] 1) *abs-, detergere, radere, de-, e-, abradere,* a) vulnera panno: ፈሐቁ፡ቍስሎ፡በአዕርቀተ፡ጸጕር፡ Enc. Haml. 12. b) scripturam delendam: ዘሰረቆ፡ወዘፈሐቆ፡ (sc. hunc librum) ወዘሄዶ፡ውጉዘ፡ለይኩን፡ Kedr 90; Deg.; aliâs passim in subscriptionibus librorum Mss. 2) *radula expolire, scalpro sculpere, caelo caelare,* vid. nomina derivata. — *Rad. Abb.:* ፈሐቀ፡ዘ፡ኰላ፤ፋቀ፡፡

ፍሑቅ፡ part. *rasus, politus, sculptus, caelatus, (tornatus):* τορευτός, እደዊሁ፡ፍሑቃት፡እለ፡ወርቅ፡ Cant. 5, 14; ከመ፡ማዕከከ፡ፍሑቅ፡ 7, 3; I Sal. Mar. 29; እጻብዒሁ፡ፍሑቃት፤ከናፍሪሁ፡ጽጌ፡ Deg.

ፍሕቅ፡ subst. *opus rasile, sculptile, torno confectum et politum, caelamen, toreuma:* Ex. 25, 18. 31. 36. 38; in C Ex. 37, 7 sec. Hebr.; ብሩር፡ዘፍሕቅ፡እሙንቱ፡ τορευτόν Jer. 10, 5. — *Voc. Ae.:* ፍሕቅ፡ዘ፡ልዝብ፡; *aliud:* ፍሕቅ፡ጽዑድ፡ልሙጽ፡ዘ፡ልሕም፡

ፈሓቂ፡ n. ag., Pl. **ፈሐቅት፡** *scalptor* vel *sculptor, politor:* ወቀርተ፡እብነ፡ወፈሐቅት፡ (var. ፈሐቁት፡ sic) λατόμους λατομῆσαι λίθους ξυστούς 1 Par. 22, 2.

መፍሐቅ፡ subst. *radula, scalptorium* vel simile quoddam instrumentum: መፍሐቀ፡ገበዋት፡ Sx. Ter 15 (vid. sub መብልኅ፡ c. 488).

ፈማ፡ n. prgr. 1) ut videtur i. q. φήμη *effatum (divinum), oraculum:* ፈማ፡ (v. ፌማ፡) ውእቱ፡ዘመሀረቶ፡እሙ፡ (ubi lectio LXX vulgata χρηματισμός exhibet) Prov. 24, 69. 2) At Aethiopes hoc nomen interpretantur *artifex, sollers* eoque cognominare solent Christum: ለተሊወ፡ክርስቶስ፡ፈማ፡ Enc. Nah. 2; ሰማዕተ፡ፈማ፡ (martyr Christi) Enc. Teq. 4. 7; Lud. ex Enc. Tachs. 14; በሕፅኑ፡ሐቀፋ፡ወበአፉሁ፡ሰዐማ፤ኢየሱስ፡ፈማ፤ለነፍስከ፡ . . . . Deg. — *Voc. Ae.:* ፈማ፡ኪን፡ጠቢብ፡ብልሐተኛ፡ሐኪምኒ፡ውእቱ፡ (vid. etiam scholion ad ኪንያ፡).

ፋሚኑት፡ nomen mensis Aegyptiorum septimi ⲫⲁⲙⲉⲛⲱⲑ, Abush. 8 seq. (vid. sub በረምሐት፡). — In Voc. Ae. scribitur ፊሞስ፡

ፈሥሐ፡ rad. inus., cui Lud. פָּצַח *rupit, fregit*, seq. רִנָּה *erupit in jubila* comparavit (at vid. ፈጽሐ፡); propius ad nostram radicem accedit ܦܨܚ *hilaris, laetus fuit*, quod alii cum فَسَحَ *amplus, spatiosus fuit*, VII *gaudio dilatatus fuit*, alii cum فصح cui vis *claritatis* et *serenitatis* inest, componunt. Radicem semel sc. Jes. 24, 7 in Cod. Laur. ፈጽሐ፡ scriptam inveni.

ተፈሥሐ፡ III, 2 1) *hilarem, laetum esse* vel *fieri, gaudere, laetari,* ተፈሣሕ፡ ἡδέως γίνου Tob. 7, 10; Esth. 1, 10; ተፈሢሐከ፡ ἱλαρῶς Job 22, 26; ተፈሥሐ፡ወሰትየ፡ Kuf. 7; ተፈሥሐ፡ልቡ፡ ἠγαθύνθη Ruth 3, 7; Jud. 19, 6. 9; ተፈሣሕ፡ εὐψύχει Herm. p. 3; Phil. 2, 19; ውስተ፡ቤት፡ንጉሥ፡እንዘ፡ይትፌሥሑ፡የኀድሩ፡ Herm. p. 107; εὐθυμεῖν Jac. 5, 13; Act. 27, 25; εὐφραίνεσθαι, χαίρειν al. Koh. 3, 12. 11, 9; Ps. 66, 4. 67, 3. 69, 5; Jes. 24, 7. 65, 13. 14. 66, 10 (ተፈሥሑ፡ትፍሥሕተ፡); Jer. 38, 13; Gen. 45, 16; Ex. 4, 14; Lev. 23, 40; Deut. 14, 26; 1 Reg. 11, 15; 2 Esr. 22, 43; Matth. 5, 12; ተፈሥሑ፡ፍሥሓ፡ዐቢየ፡ 2, 10; Marc. 14, 11; Luc. 6, 23. 12, 19. 15, 23. 16, 19; 1 Thess. 5, 16; 1 Cor. 12, 26; ተፈሥሐ፡ልብየ፡ Ps. 15, 9. 32, 21; de inanimatis Hen. 51, 5; Ps. 47, 10. 95, 11; ይትፈሣሕ፡አዕፅምቲሆሙ፡በኀበ፡ሀለዉ፡ ἀναθάλοι Sir. 46, 12; c. c. በ፡ rei Koh. 3, 22. 4, 16; Job 21, 12. 31, 25. 29; እለ፡ይትፌሥሑ፡በድቀቱ፡ለጻድቅ፡ Sir. 27, 29; Prov. 2, 14; Jes. 65, 19; Ps. 20, 1. 103, 32; Luc. 10, 20; vel pers.: Jud. 9, 19; Sir. 16, 1. 2. 25, 7; Ps. 9, 2. 31, 14. 149, 2; Phil. 3, 1. 4, 4; c. በእንተ፡ rei vel pers.: Matth. 18, 13; Joh. 11, 15; 4 Esr. 8, 44; c. ለ፡ rei Rom. 12, 12 Platt; c. ላዕለ፡ Deut. 30, 9; seq. እስመ፡ Kuf. 8. 17. 22; Luc. 10, 20; 2 Joh. 4; seq. እሮ፡ 4 Esr. 6, 69; seq. Subj. verbi: ተፈሣሕከ፡ትረሰሙ፡ለቤተ፡እስራኤል፡ Hez. 35, 14; seq. ከመ፡ c. Subj. vel Imperf.: Deut. 28, 63. a) *laetitiam, gaudium percipere* ex alqo, seq. በ፡, ut: Sir. 3, 5; Hen. 12, 5; c. እምነ፡ Koh. 2, 10. 5, 18; c. እምውስተ፡ Deut. 20, 6. b) *se oblectare* vel *cum gaudio frui* alqa re, c. በ፡, ut: ዘኢይትፌሣሕ፡በንዋዩ፡ Sir. 14, 5; Deut. 12, 7. 18; Ps. 36, 11; ትትፌሣሕ፡በበረከት፡ነፍስክሙ፡ Jes. 55, 2. c) *gaudere* casu, infortunio alcjs, c. ዲበ፡ vel ላዕለ፡ rei vel pers.: Hen. 97, 2; ἐπιχαίρειν, c. ዲበ፡ Sir. 23, 3; c. ላዕለ፡ Sir. 8, 7; Ps. 34, 22. 27; Apoc. 11, 10. 18, 20; c. በ፡ Hen. 62, 12. d) *collaetari, congratulari,* c. ለ፡ pers.: Luc. 1, 58. 15, 6. 9; Phil. 2, 17. 18. 2) nonnumquam pass.: *jucundari, exhilarari, gaudio* vel *solatio affici,* 4 Esr. 9, 44; εὐαγγελίζεσθαι Luc. 7, 22; παρακαλεῖσθαι, c. እምነ፡ vel በእንተ፡ 1 Thess. 3, 7.

አስተፍሥሐ፡ IV, 1 et አስተፈሥሐ፡ IV, 1 et 2 1) *exhilarare, laetitia* vel *gaudio afficere, jucundare, laetificare,* εὐφραίνειν Prov. 10, 1; Ps. 18, 9. 103, 16; አስተፍሥሐ፡ጸላዕተኪ፡ Thren. 2, 17; Koh. 10, 19; Sir. 1, 23. 4, 18; ታስተፈሥሐ፡ (v. "ፌ") ለምታ፡ 26, 2. 32, 25; ወይን፡ወማሕሌት፡ያስተፌሥሕ፡ልበ፡ 40, 20; Jes. 56, 7; Jer. 38, 13; አስተፍሣሕክኒ፡ Tob. 8, 16; አስተፍሥሕሙ፡ 2 Esr. 6, 22. 22, 43; 4 Esr. 5, 29. 12, 41; Act. 14, 17; 1 Cor. 13, 6. a) *solatio afficere, consolari* tristem, afflictum, παρακαλεῖν Ex. 15, 13; Jes. 40, 11. 49, 13. 51, 3. 12. 57, 18; Thren. 2, 13; Ruth 2, 13; Judith 6, 20; Job 42, 11; Sir. 17, 24; አስተፍሥሕሙ፡ለእለ፡ይላሕዉ፡ 48, 24; Ps. 85, 16. 118, 50; 4 Esr. 14, 10; 1 Thess. 5, 11; 2 Thess. 2, 17, al.; seq. እምነ፡ rei 2 Cor. 1, 4; Hen. 107, 3. b) *oblectare:* አስተፍሥሓ፡ (v. "ፈ") ለነፍስከ፡ Sir. 14, 16. 10, 28. c) *refocillare:* ያስተፈሥሕሙ፡ (v. "ፌ") διδοὺς ζωὴν τοῖς .. Jes. 57, 15. d) *delectare:* ኢያስተፍሥሖከ፡ብዝኆሙ፡ μὴ ἔπεχε ἐπὶ . . . Sir. 16, 3. e) *laeto nuntio exhilarare:* አስተፈሥሕሙ፡ (Subj.) ለነዳያን፡ εὐαγγελίσασθαι Jes. 61, 1. f) *laetis donis ornare, beare:* አስተፍሥሐ፡ኵሎ፡ዓመተ፡ ἐκόσμησε Sir. 47, 10; Jsp. p. 329 (vid. sub አስተዋደደ፡). g) *salutare:* አስተፍሥሐቶሙ፡ ἐχαιρέτισεν αὐτούς Tob. 7, 1. h) *conciliare sibi, affabilitate allicere* alqm, 2 Reg. 15, 6. i) *laetificare,* de flumine quod ያስተፌሥሕ፡አህጉራተ፡ Lud. ex Enc. Jac. 9. 2) *hilarem, laetum esse; gaudere,* Clem. f. 174 (vid. sub በርሀ፡); ዘአመ፡ይጺነስ፡ኢየሐዝን፡አመ፡ይጼለው፡እሮ፡ያስተፌሥሕ፡ Sir. 10, 31.

ፍሡሕ፡ part. *laetus* a) *hilaris, laetans, gaudens:* ወኢኮንከ፡ፍሡሐ፡ 2 Esr. 12, 2; opp. ትኩዝ፡ Sir. 13, 25; በፍሡሕ፡ዐይን፡ ἐν ἀγαθῷ ὀφθαλμῷ 32, 10; ἱλαρός Prov. 22, 8; እንዘ፡ፍሡሕ፡ገጽከ፡ Sir. 32, 11; ወኮነ፡ፍሡሐ፡ገጻ፡ (v. ወኮነት፡ፍሥሕተ፡ገጽ፡) Esth. 5 apocr.; Herm. p. 85; ልብ፡ፍሥሕት፡ εὐφραινομένη Prov. 17, 22; ከመ፡ፍሡሓን፡ Jes. 30, 29; Ps. 86, 7; ከናፍርየ፡ፍሡሓት፡ ἀγαλλιάσεως Ps. 62, 6; ፍሡሓኒክሙ፡ 1 Petr. 4, 13; ፍሡሓት፡እምወይን፡አዕይንቲሁ፡ Gen. 49, 12; 4 Esr. 1, 34. 13, 19 (deest apud Laur.); እንዘ፡ፍሡሕ፡ውእቱ፡ልቡ፡ εὐφροσύνη Sir. 34, 31. a) *solatio affectus,* Ps. 125, 1. b) *lubens, promtus,* de animo: አሡሩ፡ለልብ፡ፍሡሕ፡ገጽ፡ብሩሀ፡ Sir. 13, 26; ዘይገብር፡ምጽዋተ፡በፍሡሕ፡ልብ፡ Clem. f. 174. c) *delicatus,* τρυφερός Herm. p. 33. d) ፍሥሕት፡ *hilaritas,* ἱλαρότης Herm. p. 91. b) *laetabilis, gratus, jucundus:* Hen. 32, 5; ዘማ፡ሠናይት፡ወፍሥሕት፡ ἐπίχαρις Nah. 3, 4.

ፍሥሓ፡ subst., f. et m., *laetitia, gaudium,* εὐφροσύνη Koh. 2, 1. 9, 7; Job 20, 5; Prov. 14, 13; ቃለ፡ፍሥሓ፡ወቃለ፡ሐሤት፡ Jer. 40, 11; Thren. 2, 15; ተፈሥሐ፡ዐቢየ፡ፍሥሓ፡ χαράν Jes. 39, 2; Jer. 15, 16; Ps. 125, 2; Matth. 2, 10; እምፍሥሓሁ፡ 13, 44; በፍሥሓ፡ 13, 20. 25, 23. 28, 8; Luc. 2, 10. 15, 7; Joh. 3, 29. 16, 24; Rom. 15, 13; Phil. 2, 2; Jac. 1, 2; እሴስዮ፡ለላሐሙ፡ፍሥሓ፡ χαρμονή Jer. 38, 13; Hen. 5, 7. 25, 6; ሕየው፡በፍሥሓ፡ ἐν ἀγαθῷ Koh. 7, 14; ገብረ፡በዓለ፡ፍሥሓ፡ዐቢየ፡ Kuf. 16; በፍሥሓ፡ Kuf. 7. a) *solatium, consolatio,* παράκλησις, ወሀብክዎ፡ፍሥሓ፡ጽድቀ፡ Jes. 57, 18; ነገረ፡ፍሥሓ፡ Zach. 1, 13; Hebr. 6, 18; Act. 4, 36; Luc. 2, 25. b) *salus:* አልቦ፡ፍሥሓ፡ለኃጥኣን፡ χαίρειν Jes. 48, 22; ለዮሐንስ፡ቄርሎስ፡ፍሥሓ፡ Ἰωάννῃ Κύριλλος χαίρειν Epist. Cyr. (in praescr.), Cyr. f. 114.

ትፍሥሕት፡ subst., f. et m., Pl. ትፍሥሕታት፡, *laetitia, gaudium,* εὐφοσύνη, χαρά al., Gen. 31, 27; Ps. 4, 8. 44, 17. 150, 4 (χορός); Prov. 10, 28; Koh. 5, 19; Sir. 2, 9. 6, 28; በትፍሥሕት፡ 9, 10; አልቦ፡ትፍሥሕት፡ዘይኄይስ፡እምሐሤት፡ልብ፡ 30, 16; ወይን፡ለትፍሥሕት፡እንለ፡አመሐያው፡ተፈጥረ፡ 34, 27; Jes. 14, 7. 16, 10. 24, 8. 48, 20; ትፍሥሕት፡ወሐሤት፡ 51, 3. 65, 18; 66, 9 (προςδοκία); Jer. 16, 9. 31, 33; ለብሰት፡አልባሰ፡ትፍሥሕታ፡ Judith 10, 3; 2 Esr. 22, 43; 4 Esr. 7, 28. 8, 62; Matth. 25, 21 rom.; Hebr. 12, 11; 1 Petr. 1, 13 (ubi χαράν legisse videntur); ἀγαλλίαμα Sir. 6, 31; Jes. 60, 15; ይከውነኒ፡ትፍሥሕተ፡እስከ፡አመ፡እመውት፡ Judith 12, 14; በቲ፡ይሰልጥ፡ትፍሥሕቶ፡ αὕτη ἡ μερὶς τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ Sir. 11, 18; ትፍሥሕታት፡ሰማይ፡ Enc. Haml. 25; Mij. 3. a) *deliciae, voluptas,* τρυφή Sir. 14, 16; Ps. 35, 9; Hez. 34, 14; ኵሉ፡ዕፀ፡ትፍሥሕት፡ 31, 16; ከመ፡ገነት፡ትፍሥሕት፡ 36, 35; 4 Esr. 6, 1; እመ፡ትሬስዩ፡ትፍሥሕተ፡ለሰንበታት፡ τρυφερά Jes. 58, 3. b) *solatium,* παράκλησις Jes. 66, 11; Ps. 76, 3. c) *res laetae* vel *secundae, dies laeti:* በትፍሥሕት፡ ἐν ἀγαθοῖς Sir. 12, 8. 9; Judith 8, 6. d) በትፍሥሕት፡ προθύμως *promte, alacriter, libenter,* Tob. 7, 8; 1 Petr. 5, 2; φιλοφρόνως Act. 28, 7 Platt. e) *alacritas, confidentia laeta* (Freudigkeit), ἔντευξις Herm. p. 40—43.

መስተፍሥሕ፡ part., fem. "ሥሒት፡ *laetificans*, Org.

መስተፍሥሒ፡ part. c. term. adj. (etiam **መስተፈሥሒ፡**, Lud. e Ssal. Req.), *exhilarans, laetificans, consolator, laetificus, laetabilis, jucundus:* Raphael **መስተፍሥሒ፡ አልባብ፡** Kedr f. 22; Lit.; Sx. Pag. 3; Christus "**ሒ፡ ሕዙናን፡** Lit. Orth.; **መዜንው፡ መስተፍሥሒ፡** Fal. in Proleg.; **ግብር፡ ሠናይ፡ ወመስተፍሥሒ፡** Fal. f. 16 (vid. sub **አንሳሕስሐ፡** c. 327).

ፍሥሕ፡ et plerumque **ፍሥሐት፡** subst., Pl. **ፍሥሐታት፡** 1) *fauces montanae, pylae:* **ዐዐዉ፡ ፍሥሐታት፡** (v. **አና ቅጸ፡ ፍትሐት፡**) τὰς διόδους τῆς ὀρεινῆς Judith 5, 1. 2) *locus acclivis, clivus, locus clivosus, arduus:* **ፍሥሐታት፡ አድባር፡** (v. **ፍትሐታት፡**) ἀναβάσεις Judith 4, 7. 6, 12. 7, 1 (v. **አርእስት፡**); 7, 7 (v. **ፍትሐት፡**); Org. 4 (ubi Lud. interpretatur *viae salebrosae saxisque impeditae*, ubi mulis equisve difficulter pergere possis). 3) *tumulus, (collis):* **ወገብረ፡ ፍሥሐተ፡** (v. **ፍሥሐ፡**) **ዐቢየ፡ ሀየ፡** et **ፍሥሐተ፡** (v. **ፍሥሕት፡**) **ስምዕ፡** Kuf. p. 106 (Vrs. Lat.: *congeries* et *collis*); etiam *delubrum in loco editiore* exstructum (בָּמָה), ut videtur: **ይገብሩ፡ ሎሙ፡ ፍሥሐታተ፡ ወያመ፡** Kuf. p. 3. — (**ብሔረ፡ ፍሥሕት፡** p. 107 lin. 1 lectio prava esse videtur, vid. Vrs. Lat.). — [Radicibus פָּסַג פסק ܦܣܩ ܦܣܓ al. vis *dividendi, abscidendi, dirumpendi* inest; sed non omittendum est nomen פִּסְגָּה montis, quod in Targ. et Pesch. *collis* exponitur].

ፍሥሕ፡ (etiam **ፍስሕ፡**) n. prgr., sc. πάσχα, φασέκ, *pascha* a) *agnus paschalis* Judaeorum; **ወበልዑ፡ ፍሥሐ፡** 2 Esr. 6, 21 (at 6, 19. 20 **ፋሲካ፡**); **ጠብሑ፡ ፍሥሐ፡** 1 Esr. 1, 11; 2 Par. 35, 1 seq.; Matth. 26, 17. 19; Marc. 14, 22; Luc. 22, 7. b) *dies* et *septimana paschatis,* α) Judaeorum: **በቀዳሚት፡ ዕለት፡ ፍሥሕ፡** Matth. 26, 17; **ፍሥሐ፡ አሪት፡** Lud. ex Org. Oxon. β) Christianorum, πάσχα σταυρώσιμον, **በኀሙስ፡ ፍሥሕ፡ እምቅድመ፡ ተኀዕበ፡** (feria quinta hebdomadis sanctae) Enc. Mij. 9; Lud. ex Enc. Sen. 18.

ፈርሀ፡ I, 1 [amh. **ፈራ፡**; ei Ges. in thes. p. 1122 comparavit فَرَّ, نَفَرَ *fugit, fugax, pavidus fuit,* sed etiam יָרֵא et وَرِعَ cognata videntur] Subj. **ይፍራህ፡** 1) *timere, metuere,* Gen. 3, 10. 15, 1. 18, 15. 21, 17. 26, 24; Deut. 1, 21; Jos. 8, 1; Jud. 7, 3. 8, 20; Ruth 3, 11; Ps. 45, 2. 51, 6. 55, 4; Job 9, 35; **ኢይፍራህኪ፡** (suff. Dat.) **ልብኪ፡** Judith 10, 16. 11, 1; Deut. 20, 8; Matth. 10, 31. 14, 30. 17, 6. 7; **ፈሪህየ፡ ሖርኩ፡** 25, 25. 28, 5. 10 al.; 1 Tim. 5, 20; **ፈርሁ፡ ዐቢየ፡ ፍርሀተ፡** Marc. 4, 41; Luc. 2, 9; c. c. Acc. rei vel pers.: Gen. 9, 2; Num. 14, 9. 21, 34; **ፈርህዎ፡ ለእግዚ"፡ ዐቢየ፡ ፍርሀተ፡** Jon. 1, 16; Ps. 22, 4; **ምንተ፡ እፈርህ፡ እንከ፡** Sir. 23, 18; 1 Petr. 3, 6. 14; Apoc. 2, 10; Hebr. 11, 23; **ኢፈሪሆ፡ መዐተ፡ ንጉሥ፡** 11, 27; vel c. **እምነ፡** Lev. 26, 1; Deut. 3, 22; Jos. 10, 2; Job 5, 21. 22; Ps. 3, 6. 48, 5; Jes. 37, 6; Jer. 1, 8; vel c. **እምቅድመ፡** Koh. 3, 15; Judith 4, 2; 1 Reg. 18, 12. a) c. c. **ለ፡** ejus, *cui* timemus: Genz. f. 156; vel c. **ላዕለ፡** Gen. 32, 12; **ፈርሀ፡ ላዕለ፡ ነፍሱ፡ እምእኅዊሁ፡** Jsp. p. 333. 355; **ለእመ፡ ፈርሀት፡ ላዕሌሁ፡ በእንተ፡ ደዌ፡** F. M. 27, 3; vel c. **በእንተ፡** *de* alqo: **ለእመ፡ ይፈርሁ፡ በእንቲአሁ፡ ሞት፡** F. N. 3. b) c. c. Acc. Inf.: Gen. 19, 30. 26, 7. 46, 3; Ex. 3, 6. 34, 30; Num. 12, 8; 1 Reg. 3, 15; Kuf. 44; 4 Esr. 10, 39; Matth. 1, 20; Marc. 9, 32; Luc. 9, 45; vel c. **ከመ፡** seq. Subj.: **አርመምኩ፡ ፈሪህየ፡ ከመ፡ እንግር፡ ዘኢኔሊ፡** Job 32, 7. c) ubi Latine sequitur *ne*, Aethiopice sequitur **ከመ፡ ኢ፡** c. Subj.: Hen. 106, 6; Act. 27, 29; Gen. 32, 12; Chrys. passim; raro c. Imprf.: **እፈርህ፡ ከመ፡ ኢይሌቡ፡** Kuf. p. 95; vel **ኢ፡** c. Subj.: **እፈርህ፡ ኢይሙት፡** Tob. 6, 15; **ብዙኃን፡ እለ፡ ኢይሌቅሑ፡ በፈሪህ፡** (v. **በፈሪሀ፡**) **ኢይህጐሉ፡ ወኢይጸዐሉ፡** Sir. 29, 7; Herm. p. 48; vel **ከመ፡** c. Subj.: **እፈርህ፡ በእንቲአክሙ፡ ከመ፡ ትክዐዉ፡ ደመ፡** Kuf. p. 32; vel **እንዳዒ፡ ለእመ፡** Gal. 4, 11; praemisso **ዮጊ፡** 2 Cor. 11, 3; vel **ዮጊ፡ ኢ፡** Hen. 6, 3. 2) *vereri, revereri,* c. Acc.: **ገብር፡ ይፈርህ፡ እግዚኦ፡** Mal. 1, 6; **አበሁ፡** Lev. 19, 3; Jos. 4, 14; 1 Reg. 12, 18. 14, 26; Marc. 6, 20; Eph. 5, 33; in specie Deum: **ሥርዋ፡ ለጥበብ፡ ፈሪሀ፡ እግዚ"፡** (*timor* vel *reverentia Dei* i. e. *pietas*) Sir. 1, 20. 27. 25, 6. 11. 31, 14. 16. 40, 26; Koh. 5, 6. 7, 18; Prov. 1, 7; Job 28, 28; **በእንተ፡ ፈሪሆትከ፡** Jes. 26, 18; Deut. 4, 10; Ps. 5, 8. 18, 10. 118, 120. 144, 20; Luc. 1, 50. 18, 2. 4 al.

አፍርሀ፡ II, 1 1) timere facere i. e. *timorem* vel *metum injicere, terrere,* c. Acc. pers.: **አኮኑ፡ ኀይሉ፡ ያፈርሀክሙ፡** Job 13, 11; **ቃለ፡ ዐዓው፡ ያፈርሃ፡ ለምድር፡** Sir. 43, 17; Sap. 17, 9; Hez. 26, 17; **ራብዕሰ፡ አፍርሀኒ፡ ገጽየ፡** Sir. 26, 5; Ps. 26, 1; Marc. 4, 40; Hen. 14, 9; **ኢያፈርሀኒ፡ መዊት፡ በእንተ፡ ትእዛዘ፡ እግዚ"፡** Jsp. p. 350. a) *deterrere:* **ፈቀደ፡ በዝንቱ፡ አፍርሆተ፡ እሙ፡** Jsp. p. 289; Chrys. passim. b) *pavidum reddere* alqm, Deut. 20, 8. c) *minari:* **በአፍርሆ፡ ስቅለት፡** (durch Androhung der Kreuzigung) Sx. Masc. 21. 2) *vereri* vel *revereri facere:* **ለዘረከበ፡** (sc. **ለጥበብ፡**) **ታአምኖ፡ ወታፈርሆ፡** Sir. 18, 28.

ተፈርሀ፡ III, 1 *timeri, metui, reverenter coli:* baptizent eum, **ዘይትፈራህ፡ በእንቲአሁ፡ ሞት፡** F. N. 15; Christus **ይትፈቀር፡ እስመ፡ መሓሪ፤ ይትፈራህ፡ እስመ፡ እግዚእ፡** Mavâs. n. 28; **አበ፡ ገሪማ፤ ተፈርሀ፡ ግርማከ፤ ተሰምዐ፡ ዜናከ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ምድር፡** n. 64.

አስተፋርሀ፡ IV, 3 *sibi metuere facere* alqm ab alio: ὁ Λόγος **እፈር፡ ያስተፋርሆ፡** (sc. hominem assumptum, sec. Nestorianos) **በሞቱ፡** (sc. Christi) **ከመ፡ ያስተርኢ፡** (sc. homo ass.) **ዕሩቆ፡ ከማነ፡** Cyr. c. Pall. f. 88.

ፍሩህ፡ part. *timore correptus, timens:* abierunt **ፍሩሃን፡** Jsp. p. 275; **ፍሩሀከ፡ ንበር፡ እንከ፡** Rom. 11, 20. a) *timidus,* δειλός Sap. 4, 20. b) *cautus:* Satanas numquam non adest, **በእንተዝ፡ ይደልወነ፡ ከመ፡ ንኩን፡ ፍሩሃነ፡ በኵሉ፡ ጊዜ፡** Phlx. 203.

ፈራህ፡ adj. *timidus, meticulosus, pavidus,* φοβούμενος Deut. 20, 8; δειλός Jud. 7, 3; Sir. 37, 11; **ልብ፡** (v. **ልበ፡**) **ፈራህ፡** 22, 18; **ኀሊናሆሙ፡ ለመዋትያን፡ ፈራህ፡** Sap. 9, 14; **ፈራሃን፡** Matth. 8, 26; **ከመ፡ ይትመየጥ፡** (e bello) **ኵሉ፡ ፈራህ፡ ልብ፡** Jsp. p. 292.

ፍርሀት፡ (etiam **ፍርሃት፡**) n. act. et subst., f. et m., Pl. **ፍርሀታት፡** *timor, metus, (terror), formido,* Marc. 4, 41; Luc. 2, 9; Jon. 1, 16; Ps. 2, 11. 54, 6; Ex. 15, 16. 23, 27; Jes. 7, 25. 19, 16; **ፍርሀተ፡ ልብ፡** Sir. 40, 5; Hen. 1, 5. 13, 3; Matth. 28, 8; 1 Joh. 4, 18; 2 Cor. 7, 5. 15; **በእንተ፡ ፍርሀት፡** Apoc. 18, 15, al. crebro; c. c. **እምነ፡**, ut: **ፍርሀተ፡ እምንዴት፡** δέος πενίας Chr. Ta. 34, c. **እምቅድመ፡** Deut. 2, 25; vel per st. c.: **ፍርሀተ፡ ሞት፡** Sir. 40, 5; Hebr. 2, 15; **እምፍርሀቱ፡ ተሀውኩ፡** Matth. 28, 4; Joh. 7, 13. 19, 38; **ፈኑ፡ ፍርሀተከ፡**

ላዕለ፡ ኵሉ፡ አሕዛብ፡ Sir. 33, 2; ፍርሀተ፡ ዚአሁ፡ Judith 2, 28; Hes. 32, 23; Gen. 35, 5; Deut. 11, 25; Jos. 2, 9. a) *timor* vel *reverentia*, Dei: ፍርሀተ፡ እግዚ"፡ (i. q. ፈሪሀ፡ እግዚ"፡) Sir. 9, 16. 16, 2. 27, 3; መንፈሰ፡ ፍርሀተ፡ እግዚ"፡ Jes. 11, 3; እወዲ፡ ፍርሀትየ፡ ውስተ፡ ልበሙ፡ Jes. 39, 40; Gen. 20, 11; Ex. 20, 20; Rom. 3, 18 al.; hominum: Rom. 13, 7; ፍርሀተ፡ ገጽ፡ (Menschenfurcht) F. N. 43, 3. b) *id quod timetur, formido:* Gen. 31, 53; እሬስየኪ፡ ፍርሀተ፡ ለዘ፡ ርእየኪ፡ Lud. e Vit. Barb. c) Pl. ፍርሀታት፡ *terrores, pericula:* Phlx. 4; ፍርሀታት፡ ወምንዳቤያት፡ Phlx. 46.

ፈራሂ፡ n. ag., f. "ሂት፡, Pl. "ህያን፡, "ህያት፡, *timens, reveritus:* ፈራህያን፡ ይከውኑ፡ κατάφοβοι Prov. 29, 16; plerumque ፈራሂ፡ እግዚ"፡ *Deum colens, pius* (gottesfürchtig) 3 Reg. 18, 3; Prov. 8, 13; Kuf. 18; Sir. 10, 24. 15, 1. 31, 16; θεοσεβής, εὐσεβής Job 1, 1; Sir. 1, 25; ብእሲት፡ ፈራሂተ፡ እግዚ"፡ Judith 8, 31. 11, 17; Dan. ap. 1, 2 var.; Joh. 9, 31; ፈራህያነ፡ እግዚ"፡ 2 Esr. 17, 2; Ps. 14, 5; Sir. 10, 19 al.; c. c. እምነ፡, ut: ፈራሂ፡ እምነ፡ እግዚ"፡ F. N. 43, 2.

ትፍርሀት፡ subst. *timor, terror,* Lud. sine auct.

መፍርህ፡ part., f. "ህት፡, is qui timorem injicit i. e. *timendus, metuendus, terribilis, formidabilis:* ባሕር፡ መፍርህ፡ Sap. 10, 18; መንበርከ፡ መፍርህ፡ Lit. 164, 4; Herodes M. erat መፍርህ፡ ጥቀ፡ ወግሩም፡ Jsp. p. 340; urbs vastata est ወከነት፡ መፍርህተ፡ ለእለ፡ የኀልፉ፡ ውስቴታ፡ Macc. f. 13; ዕለተ፡ ትንሣኤ፡ መፍርህተ፡ ወግርምተ፡ Can. Ancyr. 4; መፍርሃን፡ Org. 6.

መፍርሂ፡ part. c. term. adj., id.: መፍርሂት፡ Lud. e Vit. Baam.; መፍርህያን፡ Lud. e Vit. Pach.

መፍርህ፡ subst. *formido, terriculamentum,* Ps. 88, 39.

ፈርሙኒ፡ vid. በርሙዳ፡

ፈረሰ፡ rad., quae cum פרס et פרץ convenit; amh. ፈረሰ፡ „to break, to burst, to be destroyed" (Isenb. p. 193).

አፍረሰ፡ II, 1 *diruere, destruere, demoliri* aedificium: ዘሐነጸ፡ ቤተ፡ ወያፈርስ፡ Phlx. 165; trsl.: ይቤ፡ አበ፡ ሎኒስ፡ ሶበ፡ ኢያፍረስኩ፡ ርእስየ፡ እምኢክህልኩ፡ እሕንጻ፡ ለነፍስየ፡ Phlx. 220; ያፈርሱ፡ ኀሊናተ፡ ኀጢአት፡ Phlx. 31.

ፍርሰት፡ n. act. *destructio, demolitio* aedificii, Phlx. 165 (bis).

ፈረስ፡ subst., m. et fem., አፍራስ፡ [amh. id.; פָּרָשׁ, فَرَس] *equus, equa;* m. Gen. 49, 17; Ex. 14, 9. 15, 1. 21; Ps. 31, 11. 32, 17. 146, 11; Job 39, 19 seq.; Cant. 1, 9; ፈረስ፡ ዘኢተረየፀ፡ ይወፅእ፡ እኩየ፡ Sir. 30, 8; ረዋጺ፡ ፈረስ፡ Jes. 30, 16; ጸዐዳ፡ ፈረስ፡ Apoc. 6, 2. 19, 11; equus a magis divino honore cultus Clem. f. 33; ፈረስ፡ ገይድ፡ Sir. 36, 6; fem.: ፈረስ፡ እንተ፡ ይጼዐን፡ ንጉሥ፡ Esth. 6, 8; አፍራስ፡ Ex. 14, 7. 23; Deut. 17, 16. 20, 1; Jos. 11, 4; 4 Reg. 7, 6; Jes. 2, 7. 31, 1; Zach. 1, 8. 6, 3. 6; Ps. 19, 8; አፍራስ፡ ረዋጽያን፡ Am. 6, 7; fem.: Jos. 11, 6. 9; Jac. 3, 3; አፍራስ፡ እኑስ፡ (et አትቡዕ፡) 2 Par. 9, 25; አፍራስ፡ አንስት፡ 3 Reg. 10, 26; distinguuntur አፍራስ፡ ጸብእ፡ 3 Reg. 10, 26 vel አፍራስ፡ መራድ፡ et አፍራስ፡ እለ፡ ይስሕቡ፡ ሰረገላተ፡ 3 Reg. 3ᵃ, 21. a) crebro: *equus cum equite:* ድምፀ፡ ሰረገላ፡ ወአፍራስ፡ ἱππευόντων Mich. 1, 13; አፍራስ፡ ἱππεῖς Jes. 22, 7; ኵሎ፡ አፍራሲሁ፡ πᾶσαν τὴν ἵππον αὐτοῦ Judith 1, 13. 7, 6. b) ዘበአፍራስ፡ Judith 7, 2 vel ሰብአ፡ አፍራስ፡ *eques, equites* Jer. 4, 29; 1 Esr. 5, 2; 2 Reg. 8, 4. 10, 18; Act. 23, 23.

ፈረሳዊ፡ adj. rel. et subst. equester, *eques:* Sx. Masc. 18; M. M. f. 31 (vid. ሰረገላዊ፡); Julianus ፈረሳዊ፡, Catal. Cod. Mus. Brit. p. 17; ፈረሳዊ፡ መስተቃትል፡ Lud. e Vit. Theoph.

አፍራሲ፡ adj. rel. (ab አፍራስ፡), id., Phlx. 100.

ፈረቀ፡ i. q. פָּרַק פְּרַק ܦܪܰܩ *liberare, redimere.* — *Rad. Abb.:* ፈረቀ፡ ዘ፡ ፈጠረ፡ (male).

ፈራቂ፡ n. ag. *redemtor, salvator, liberator,* 2 Petr. 1, 1; መድኀን፡ ፈራቂነ፡ Abt. Ap. (sub finem); ፈራቂ፡ እምሕማማት፡ M. M. f. 100.

ፍርቃን፡ subst. [فُرْقَان פּוּרְקָן ܦܘܪܩܢܐ] *salus,* σωτηρία 1 Reg. 2, 1; 2 Reg. 22, 3. 36; Apoc. 7, 10. 19, 1; መሥዋዕተ፡ ፍርቃን፡ θυσία σωτηρίου Ex. 29, 28. 32, 6. — *Voc. Ae.:* ፍርቃን፡ ዘ፡ መድኀኒት፡

ፈርኀ፡ inus., i. q. פָּרַח *prorupit, pullulavit.*

አፍርኀት፡ et **አፍኀርት፡** subst. Pl. [אֶפְרֹחִים, فَرْخ Pl. أَفْرُخَة] *pulli avium:* Deut. 22, 6. 7 (c. var.); Matth. 23, 37; አፍኀርት፡ Prov. 16, 16 var.; ዖፍ፡ ምስለ፡ አፍኀርቲሃ፡ Macc. f. 10; ከመ፡ ዖፍ፡ አፍኀርቲሃ፡ ዘትሴውር፡ በክንፋ፡ III Sal. Mar. 22. — *Voc. Ae.:* አፍኀርት፡ ዘ፡ ጫጩት ።

ፈርነሰ፡ quadrl., quod dubito an ab εὐφροσύνη petitum sit.

ተፈርነሰ፡ III, 1 *laetitia exsultare, oblectationi se dedere:* ለእመ፡ መጠውከ፡ ርእሰከ፡ ለተፈርንሶ፡ (v. ለሕቢት፡, quae lectio versionem vocis פַּרְנָסָא redolet) ἐὰν προῇ σεαυτὸν ἐν εὐφροσύνῃ Prov. 24, 67.

ፈርዐጸ፡ et "ፀ፡ inus., cui פַּרְעֹשׁ *pulex* comparavit Ges. in thes. p. 1130 (adde فُرْشُح).

አንፈርዐጸ፡ V *salire, exsilire, exsultare:* መጽአ፡ እንዘ፡ ያንፈርዕጽ፡ ከመ፡ መፍልስ፡ Kuf. 37; ያንፈርዕጹ፡ አድባር፡ ἐξαλοῦνται Jes. 55, 12; σκιρτᾶν Mal. 3, 20; እንስሳ፡ እለ፡ ያንፈርዕጹ፡ Sap. 17, 18. 19, 9; Ps. 113, 4. 6; Hen. 51, 4; Luc. 1, 41. 44. 6, 23; Apoc. 18, 3 Platt; ተፈሥሑ፡ ወአንፈርዐጹ፡ Clem. f. 180; አንፈርዐጹ፡ ሰብእ፡ ሰገል፡ ረኪቦሙ፡ ሕፃነ፡ Deg.; የበበ፡ በአንፈርዕጾ፡ Lud. e Mss. Colb.

ነፈርዓጽ፡ subst. *exsultatio, lascivia:* ፍሥሓ፡ ወሐሤት፡ ወነፈርዓጽ፡ ἀγαλλίασις χαρὰ εὐφροσύνη Chr. Ta. 32; እምነ፡ ኀይለ፡ ነፈርዓጽ፡ στρήνους Apoc. 18, 3. — *Voc. Ae.:* ነፈርዓጽ፡ ዘ፡ ፍርዝዚ፡; *aliud:* ፍግዓ፡ ነፈርዓጽ፡ ተድላ፡ ዘ፡ ፍሥሓ፡

እንፍርዑጽ፡ part. *exsultans* prae laetitia, Org. 5.

ፈርዘዘ፡ quadr., a ፈረዘ፡ propagatum, cui potestas *rumpendi, dirumpendi, expandendi* inerat, coll. פרח פרז פרר פרשׂ al. (Ges. thes. p. 1123 sub פרר).

ተፈርዘዘ፡ III, 1 1) *rumpi, se pandere* vel *aperire:* ይትፈረዘዝ፡ ቈልሒ፡ (v. ይትፈዘዝ፡ in uno cod.) διασκεδασθῇ ἡ κάππαρις Koh. 12, 5; Org. 6. 2) *expandi* i. e. *dissipari:* ይትፈረዘዝ፡ (ንብረትነ፡) ከመ፡ ጊሜ፡ እንተ፡ ተሰደት፡ በእግረ፡

አሚር፡ διασκεδασθήσεται Sap. 2, 4. 3) *erumpere* vel *effundi in cachinnos, laetitiam*, petulantiam al.: rideamus ut tristem exhilaremus አኮ፡ከመ፡ንንበር፡ዘልፈ፡በሠሐቅ፡ወ ትፈርዝዝ፡ οὐχ ἵνα ἀνακαγχάζωμεν καὶ ἀεὶ γελῶμεν Chr. Ta. 15; inter gestus et notas feminarum impudicarum enumeratur ትፈርዝዝ፡ F. M. 34, 8. 4) *prorumpere* ad praedam, de leone: ዐንበሳ፡ምኩሕ፡ልሙድ፡ደም፡ለትፈርዝዝ፡ Lud. e Mss. Colb. (addito „ut videtur"; fortasse *ferocire*). — *Voc. Ae.*: ይትፈረ ዘዝ፡ዘ፡ይፈታታል፡ይፈናጻልኒ፡ይ፡; *aliud*: ዘ፡ይፈታታሕ፡

ፍርዝዜ፡ subst. *cachinnatio, effrenatio animi gestientis*, ut videtur: ስላቅ፤ዝንጋዔ፤ፍርዝዜ፡ Form. Conf.; ከመ፡ ይንአድዎ፡ኵሉ፡ሰብእ፡በስርጋዌ፡አልባስ፡ወበብዙኀ፡ውኂብ፡ ወበዘሪዎተ፡ንዋየ፡ወበእንተ፡አብዝኖ፡ፍርዝዜ፡ F. M. 17, 4.— Vid. etiam scholion ad ነፈርዓጽ፡

ፈርየ፡ et ፈረየ፡ I, 1 [פָּרָה et פרח, ܦܪܐ; vic. ፈርኀ፡] Subj. ይፍረይ፡ 1) *gemmas et flores emittere, florescere, florere*, ἐξανθεῖν, ἀνθεῖν, ዕፅ፡ጻግመ፡ይፈሪ፡ወይሠርጽ፡ Job 14, 7. 9; ይፈሪ፡ከመ፡ጽጌ፡ 14, 2; ይፍረይ፡ከመ፡ጽጌ፡ Jes. 35, 1. 17, 11; Ps. 91, 12; ከመ፡ዘይፈሪ፡ኀበ፡ሙሐዘ፡ማይ፡ ὡς κρίνα Sir. 50, 8; Ps. 102, 14; ፈረየ፡ሮማን፡ Cant. 6, 11. 7, 13; ይሠርጽ፡ወይፈሪ፡እስራኤል፡ Jes. 27, 6. 35, 2. 2) *provenire*, de fructu: ፈርየት፡ከርካዕ፡ Num. 17, 23; ወይሠርጽ፡ ሥርዎሙ፡ለእለ፡ተረፉ፡ወይፈሪ፡ዘርኦሙ፡በላዕሉ፡ Jes. 37, 31; ከመ፡ይፍረይ፡ለነ፡ 4 Esr. 8, 9. 3) *fructum ferre, fructificare*, proprie de plantis: ሠረጸት፡ወፈረየት፡እምብዝ ኀ፡ማይ፡ Hez. 19, 10; ከመ፡ትሥርጽ፡ወትፍረይ፡ 17, 8; አዕጹቂሃ፡ኢይፈርዩ፡ Sir. 23, 25; Marc. 4, 7. 8; ዘይፈ ሪ፡ *fructifer* Ps. 148, 9; Gen. 1, 11. 12. 3, 2; Kuf. 2; Deut. 20, 20; c. c. Acc. fructus: ይፍረይ፡አስካለ፡ Jes. 5, 2. 4; ወፈረየ፡ (v. ወፈርየ፡) አስዋከ፡ 5, 2; ፈረየት፡ከር ካዐ፡ Num. 17, 23 in CG; Matth. 3, 10. 7, 17. 18. 13, 26; Jac. 3, 12; Herm. p. 50. a) trsl.: ፈረይክሙ፡ለቅድሳት፡ Rom. 6, 22; ከመ፡ንፍረይ፡ለእግዚ"፡ 7, 4; ትፈሪ፡ሰላመ፡ Hebr. 12, 11; ዘኢይፈሪ፡በቍዔት፡ ἄκαρπος *infructuosus* Sap. 15, 4; ዘኢይፈሪ፡ ἀκαρπία Prov. 9, 12. b) de terra, agris: ፈረየት፡ምድረ፡ግብጽ፡ብዙኀ፡ Kuf. 40; ፈረየ፡(ምድር፡)ብዙ ኀ፡ሥርናየ፡ Kuf. 45; ፈረየተከ፡ግዕዝ፡ Enc. Haml. 5 (vid. sub ግዕዝ፡); cor meum ከመ፡ኢይፍረይ፡ሦከ፡ Org. 6. c) *fecundam fieri*, de muliere: መካን፡እንተ፡ፈረየት፡ Lud. ex Org. 4) *fructum* vel *fertum offerre*, καρποῦν, ወኢብሔር፡ኀበ፡ ይፈርዩ፡ Dan. ap. 3, 14 (Orat. Azar., in Lud. editione Psalt. p. 529).

አፍረየ፡ II, 1 *facere ut floreat* vel *fructum ferat* planta: አፈርዮ፡ከመ፡ዘይት፡ስሙር፡ (v. ከመ፡ጽጌ፡ዘሰምረ፡) Hos. 14, 8; Org. 5. a) *fecundum reddere* vel *fecunditatem efficere*, Act. 14, 17. b) arte fructus efficere i. e. *fructibus* (pictis) *ornare*, Enc. Teq. 21 (vid. sub አጽገየ፡).

ፍሬ፡ subst., plerumque m., (fem., ut Org. 4), Sing. et coll., Pl. ፍሬያት፡, rarius ፍርያት፡ (ፍረያት፡ Sap. 10, 7 in Abb. LV; Marc. 4, 29 rom.), 1) *flos, surculus, germen*, ἄνθος Job 15, 30; ፍሬ፡ዘይት፡ 15, 33; Jes. 11, 1; ፍሬ፡ሣዕር፡ Jes. 40, 6. 7; 1 Petr. 1, 24; Jac. 1, 10. 11; ፍሬ፡ሥርዋ፡ Dan. 11, 7. 2) *fructus*, plantarum, arborum: Gen. 3, 3; Hen. 24, 4; Ex. 10, 15; Lev. 23, 40; Hos. 14, 9; Cant. 2, 3; ፍሬ፡አቅማሕ፡ 4, 13. 16. 8, 12; Matth. 7, 17. 18. 12, 33. 21, 19. 41; ገብረ፡ፍሬ፡ Gen. 1, 11. 12; Apoc. 22, 2; ወሀበ፡ፍሬ፡ Ps. 1, 3; Marc. 4, 8; ፍሬያት፡ አዝርእት፡ καρποί Sap. 16, 22. a) terrae *fructus, fruges, proventus*: Gen. 4, 3; Num. 13, 20. 26; Deut. 1, 25. 7, 13. 26, 2; Ps. 104, 33; ፍሬ፡ምድር፡ σπέρματα Dan. 1, 12; (ዘርአ፡ምድር፡ 1, 16); ፍሬያተ፡ምድር፡ γεννήματα Jer. 7, 20; terra progignit ፍሬያተ፡ዘበበዘመዱ፡ዘበበ፡ጣዕሙ፡ Clem. f. 171; ፍርያተ፡ምድር፡ Lit. 164, 4; Macc. f. 3. b) uteri, i. e. *soboles, proles, fetus*: ፍሬ፡ከርሥ፡ Gen. 30, 2; Deut. 7, 13; Kuf. 28; Thren. 2, 20; (Jer. 12, 2); Ps. 131, 11; Luc. 1, 42; Act. 2, 30; etiam ፍሬ፡ nudum, ut: σπέρμα Ex. 28, 39; አቤ ል፡ወሴት፡ወሂኖክ፡አርእስተ፡አበው፡ምስለ፡ኵሉ፡ፍሬሆሙ፡ Lit. Orth. c) trsl.: *fructus* laboris, facinoris, vel quidquid paritur vel efficitur alqa re: ፍሬሃ፡ለንህብ፡ i. e. mel Sir. 11, 3; ፍሬ፡ምግባርሙ፡ Jer. 6, 19. 17, 10; Prov. 1, 31; ፍሬ፡ጻማ ከ፡ትሴሰይ፡ Ps. 127, 2; manuum Prov. 29, 34; oris 12, 14; labiorum 18, 20. 21; Hebr. 13, 15; justitiae Prov. 13, 2; Jac. 3, 18; Phil. 4, 17; sapientiae Sir. 6, 19; Prov. 8, 19; ቦኑ፡ ፍሬ፡ለጻድቅ፡ Ps. 57, 11; poenitentiae Matth. 3, 8; lucis Eph. 5, 9; Spiritus S. Gal. 5, 22; legis 4 Esr. 9, 31; al. d) ዘእን በለ፡ፍሬ፡ 2 Petr. 1, 8 vel ዘአልቦ፡ፍሬ፡ Jer. 2, 6 i. e. *infructuosus* vel *infecundus*. 3) *fructus oblati, fertum*, κάρπωμα, Ex. 30, 9; Num. 15, 3.

ፍርየት፡ n. act. et subst. 1) floritio i. e. *flores*: ከመ፡ ፍርየተ፡ሮማን፡ Ex. 28, 29. 2) fructificatio i. e. *formatio fructus* ejusque perductio ad maturitatem: Marc. 4, 29 Platt. 3) *fructuum oblatio, fertum*, κάρπωμα Ex. 29, 25. 38. 41.

መፍርይ፡ part., f. መፍርይት፡ et መፍሪት፡, *ferax, fructifer*: ager መፍሪተ፡ሥርናይ፡ Lud. ex Org.; Maria መፍር ይት፡እንተ፡ይትበላዕ፡ወመንቀዒት፡ (sic in Mss., Lud.) እን ተ፡ይሰተይ፡ Lit. 172, 2.

መፍረዪ፡ part. c. term. adj., f. መፍረዪት፡ id.: Lud. ex Org. Edz.

ፈረደ፡ rad., quae convenit cum פרד ܦܪܕ (فرد) *separare* et amh. ፈረደ፡ *judicare, judicium exercere* (sicut פלל primitus *separare* deinde *judicare* significat).

ተፋረደ፡ III, 3 sec. Lud.: „*separari a se invicem*": አልቦ፡ ፍዳ፡በዘ፡ይትፋረዱ፤ወይመጽኡ፡ውስተ፡ሲኦል፡ („nulla est compensatio qua — damnati — separari possint a se invicem") Lud. e Libr. Myst.; at videas annon exponendum sit „nulla est redemtio (*ubi* vel *dum litigant* i. e.) *in judicio*".

ፍርድ፡ subst. *judicium, justitia*: ድኂኖ፡እምባሕር፡ኢ ኀደገ፡ፍርደ፡እግዚ"፡ከመ፡ይሕየው፡ ἡ δίκη Act. 28, 4 Platt.

ፈርገገ፡ quadrl. I sec. Lud.: „*coalescere* in cicatricem, *obdurescere* vel *indurescere*, de cute cicatricis: Lev. 13, 18. 24. Apud Graecum nullum est verbum, quod accurate respondeat, et Ludolfi expositio dubia videtur. — *Voc. Ae.*: ፈርገገ፡ (v. ፈርግዐ፡)ዘ፡አተረ ።

ፈርጽ፡ subst. [amh. ፈርጥ፡], nonnisi in Pl. አፍራጽ፡ repertum, *lapis pretiosus, gemma*: idola እለ፡ስርግዋን፡በአ ፍራጽ፡ወልቡጣን፡በቈጽለ፡ወርቅ፡ M. M. f. 36; አንበርዎ፡ (sc. corpus Chrysostomi) ውስተ፡ሣጹን፡ዘእብን፡አፍራጽ፡ዘው እቱ፡ርኳም፡ Sx. Hed. 17.

ፍርፋር፡ subst., sec. Lud. (quem secutus est Platt in locis

Marc. 7, 28; Luc. 16, 21) ፍርፋር፡, Pl. ፍርፋራት፡, sec. Lud. ፍርፋራት፡ [a פרר, פרפר, فرفر *frangere*] *mica, fragmentum panis*, ψιχίον Matth. 15, 27; Marc. 7, 28; Luc. 16, 21; Chr. Ta. 27; በአንተ፡ፍርፋራተ፡ኅብስት፡ ἄρτου ἑνὸς ἕνεκεν Chr. Ta. 11.

ፍርፍርት፡ subst. (m.), coll., *coturnix* [sec. Lud. vocabulum onomatopoëticum; conjecturam de etymo minus probabilem vid. in S. Bocharti Hieroz. ed. Rosenm. t. II p. 650] ὀρτυγομήτρα Ex. 16, 13; Num. 11, 31 seq.; Ps. 104, 38; ወሀብኮሙ፡ፍርፍርተ፡ (v. ፍርፋራተ፡ quod ad ፍርፋር፡ *mica* referendum videtur) መብልዐ፡ Sap. 16, 2. — *Voc. Ae.*: ፍርፍርት፡ዘ፡ድርጭት፡; *aliud*: ፍርፍርት፡ዘ፡ሥጋ፡

ፈሰሰ፡ i. q. ܦܣܣ *sortiri.*

ተፋሰሰ፡ III, 3 1) *sortiri, sortem inter se mittere*, Joh. 19, 24 (ed. rom. exhibet ንትፈሰስ፡). — *Voc. Ae.*: ንትፋሰስ፡ዘ፡ንሳየት፡ v. ንሻየት፡ 2) *micare digitis.* „Cum digiti omnes vel aliqui ab utroque ludentium subito projiciuntur, qui simul numerum exstantium digitorum illico proclamant, is qui verum numerum dixit, propositum praemium lucratur", Lud. teste Gregorio. „In quo ludo tota manus vocatur ወልታ፡, digitus unus ኩናት፡, digitus index et digitus medius ቀስት፡", Th. Petr. in not. ad Jonae C. 1, 7 p. 10.

---

† **ፋሲካ፡**, rarius ፋስካ፡ n. prgr., sc. πάσχα, φασέκ (vid. etiam ጳሲካ፡ et ፍሥሕ፡) *pascha*, 1) *agnus paschalis* Judaeorum: ወጠብሑ፡ፋሲካ፡ 2 Esr. 6, 20; 1 Esr. 1, 1; Ex. 12, 11. 27 seq.; Num. 9, 2 seq.; Deut. 16, 1 seq.; Jos. 5, 10 (ፋስካ፡); Matth. 26, 18. 2) *festum* vel *tempus paschatis*, a) Judaeorum: Ex. 34, 25; Lev. 23, 5; Num. 28, 16. 33, 3 (ፋስካ፡); 4 Reg. 23, 22 seq.; 2 Esr. 6, 19; 1 Esr. 1, 16. 17; Jer. 38, 8; Hez. 45, 21; Matth. 26, 2; Marc. 14, 1; Joh. 13, 1. 19, 14 al.; ፋሲካ፡አይሁድ፡ Joh. 2, 13. b) Christianorum α) πάσχα σταυρώσιμον, ሰቡዐ፡ፋሲካ፡ Const. Ap. 66 (67). β) plerumque πάσχα ἀναστάσιμον, ሰሙነ፡ፋሲካ፡ Const. Ap. 66 (67); ዕለተ፡ፋሲካ፡ (dies resurrectionis) Did. 29. 30; Deg.; በፋሲካ፡ኦሪት፡ኢይግበሩ፡ፋሲካ፡ወንጌል፡ Enc. Mag. 4; vid. etiam ጾም፡; in Computo Eccl. ፍሥሕ፡ σταυρώσιμον et ፋሲካ፡ ἀναστάσιμον distingui solet.

ፈሰው፡ subst. *crepitus ventris* [amh. ፈስ፡; فَسَا *pedere*]: ለእመ፡ወፅአ፡እምብእሲ፡ፈሰው፡በቤተ፡ክር"ን፡ላዕሌሁ፡፵ስግደት፡ወ፫ሐልቅ፡ሰንደሮስ፡ Kedr f. 86.

ፍሱዕ፡ part. significationis dubiae: ርእሱ፡ (Pseudomessiae) ከመ፡ነደ፡እሳት፤ዐይኑ፡የማናይ፡በደም፡ቱሱሕ፤ዐፃማይ፡ዐይኑ፡ፍሱዕ፡ (an: *protuberans?* أَفْسَا) Kid. f. 5.

ፈቀረ፡ inus., videtur i. q. יקר (وقر ܝܩܪ) *gravem esse*, unde propagantur significationes *honorati, pretiosi, cari.*

አፍቀረ፡ II, 1 *carum habere, diligere, amare*, ἀγαπᾶν et φιλεῖν, Koh. 3, 8; Luc. 7, 47; raro c. ለ፡ pers., ut 1 Petr. 2, 17 rom.; plerumque c. Acc. pers. vel rei, consanguineos, propinquos: Matth. 10, 37; Gen. 22, 2. 37, 3. 4. 44, 20; Ruth 4, 15; feminam, virum, conjugem: Hos. 3, 1; Gen. 29, 18. 34, 8; Jud. 14, 16. 16, 4; 1 Reg. 1, 5. 18, 20; 2 Reg. 13, 1; እምነ፡ፍቅር፡ዘአፍቀራ፡ 13, 15; Koh. 9, 9; Cant. 1, 7 seq.; Herm. p. 1; Eph. 5, 25. 28; amicos 1 Reg. 20, 17; Joh. 11, 3. 36; herum Ex. 21, 5; Matth. 6, 24; homines Kuf. 20; Lev. 19, 18. 34; Marc. 12, 31; 1 Joh. 4, 20. 21; Matth. 5, 44. 46; አፍቅሮ፡ቢጹ፡ Rom. 13, 8; Thren. 1, 2; 1 Reg. 18, 28; de amore Dei Christive in homines: Deut. 4, 37. 7, 13; 2 Reg. 12, 24; Ps. 46, 4; Jes. 43, 4; በአፍቅሮ፡ዚአከ፡ 48, 14; Rom. 9, 13; ቀደመ፡አፍቅሮተነ፡ 1 Joh. 4, 19; Joh. 3, 16. 13, 34. 14, 21; ፍቅር፡ዘአፍቀርከኒ፡ 17, 26 al.; et hominum in Deum Christumve: Deut. 6, 5. 11, 1; Marc. 12, 30; Joh. 16, 27; Rom. 8, 28; Hebr. 13, 5 al.; res varias, ut ነፍሶ፡ Joh. 12, 25; ኢታፍቅርዎ፡ለዓለም፡ 1 Joh. 2, 15; ከመ፡ታፈድፍድ፡አፍቅሮቶ፡ለተግባርየ፡እምኔየ፡ 4 Esr. 8, 56; templum Ps. 25, 8. 83, 1 al. a) de amore inhonesto: እለ፡ያፈቅሩኪ፡ Jer. 22, 22; Hez. 23, 12 seq.; Kuf. 33. 39; Dan. ap. 1, 10; etiam de bestiis Sir. 13, 15. b) *amare* rem i. e. *delectari* re: አፍቅሮታ፡ለጥበብ፡ Sir. 40, 20; ጽድቀ፡ Ps. 10, 8. 98, 3; verbum Dei Ps. 118, 140; ዘያፈቅር፡ንዋየ፡ Sir. 34, 5; Koh. 5, 9; Hebr. 13, 5; አፍቅሮ፡ንዋይ፡ φιλαργυρία 1 Tim. 6, 10; አፍቀረ፡ትዕግልተ፡ Hos. 12, 7; ሀብተ፡ 9, 1; ርኵሶሙ፡አፍቀረት፡ነፍሶሙ፡ Jes. 66, 3; ሕዝብየ፡አፍቀሩ፡ዘንተ፡ Jer. 5, 31. 8, 2; ምጽዋተ፡ Mich. 6, 8; መባልዕተ፡ Kuf. 26; Gen. 27, 4. 9. 14; seq. እስመ፡ Ps. 114, 1; c. በ፡ pers.: Kuf. p. 94. c) አፍቅሮ፡ነግድ፡ *hospitalitas* Rom. 12, 13; አፍቅሮ፡ጣዖት፡ *idololatria* 1 Petr. 4, 3. d) *amare* seq. Inf. vel *libenter* facere alqd; c. c. Acc. Inf.: Matth. 6, 5; Luc. 11, 43. 20, 46; ያፈቅር፡ሰሚዐ፡መጽሐፍ፡ Sir. 36, 2; ኢታፍቅር፡ሐሚየ፡ Prov. 20, 13; ኢታፍቅሩ፡ምሒለ፡መሐላ፡ Zach. 8, 17; vel c. ለ፡ et Inf.: ኵሎ፡ነገረ፡መጽሐፍ፡አፍቅር፡ለሰሚዕ፡ Sir. 6, 35; c. Subj. verbi: አፍቀረ፡ይግበር፡ libenter fecit, Lud. e Vit. Barb.; በአፍቅሮ፡ *benevole* Lud. Comm. hist. p. 501 n. 33. e) *velle, cupere*, c. Acc.: 2 Tim. 4, 8; Matth. 23, 6; c. ኀበ፡ Ps. 41, 1 (ἐπιποθεῖν); seq. Subj. verbi: Ps. 33, 13. f) *malle*, sive seq. እምነ፡ comparative: አፍቀረ፡ተሴስዮ፡ሣዕር፡እምበሊዐ፡ኅብስት፡ Lud. ex Enc. Masc. 5; sive omisso እምነ፡ ut 2 Tim. 4, 10.

ተፈቅረ፡ III, 1 1) *diligi, amari:* Kuf. p. 103; Prov. 28, 13; ይትፈቀሩ፡በእንቲአኪ፡ጽሉኣን፡ Tob. 13, 10; ከንኩ፡እትፈቀር፡በገጸ፡እምየ፡ Prov. 4, 3; Mavâs. n. 28 (vid. ተፈርሀ፡); c. በኀበ፡ *ab* alqo vel *alicui:* ወተፈቅሩ፡በኀበ፡እግዚ"፡ወበኀበ፡ሰብእ፡ Sir. 45, 1 (44, 23); 1 Par. 29, 23; ሚመ፡መጠነ፡ይትፈቀር፡ quanto amabilior, Lud. ex Org. 3. 2) *amorem* vel *benevolentiam* alcjs *sibi conciliare:* ተፈቀር፡በኀበ፡ብዙኃን፡ προςφιλῆ σεαυτὸν ποίει Sir. 4, 7; ፈቀደ፡ይግበር፡ግብረ፡ዘይትፈቀር፡በቱ፡ኀበ፡ቄሳር፡ Jsp. p. 313.

ተፋቀረ፡ III, 3 *sese invicem diligere* vel *amare, caritate sese complecti, amorem habere inter se:* Rom. 12, 9; ተፋቀር፡ምስለ፡ብእሲትከ፡ Prov. 5, 19; Augustus Herodem jurare jussit, ከመ፡ይትፋቀር፡ምስለ፡ውሉዱ፡ Jsp. p. 331; ትትፋቀሩ፡በበይናቲክሙ፡ Kuf. p. 128; Joh. 13, 34 1 Joh. 3, 11. 23. 4, 7; ተፋቅሮ፡ *caritas mutua*, creberrime, ut: Rom. 13, 10; 1 Joh. 3, 16. 4, 7. 18; 1 Petr. 4, 8; 2 Petr. 1, 7; Hebr. 13, 1; 1 Cor. 13, 1 seq.; Chr. Ta. 3 seq.; ተፋቅሮትክሙ፡ 1 Thess. 3, 6. a) de amoribus inhonestis: *amores habere* cum alqa, *amoribus mutuis frui*, ተፋቀረ፡ምስሌሃ፡ Jsp. p. 327; ፍቅር፡ወተፋቅሮ፡ Jer. 2, 33; ናስተሓውዝ፡በስዒም፡ወናንገርግር፡በተፋቅሮ፡ Prov. 7, 18; Did. 2. b) *foedus*

amicitiae facere cum alqo: ከመ፡ ይትፋቀሩ፡ ምስለ፡ ዮናናውያን፡ Jsp. p. 277. 283.

አስተፋቀረ፡ IV, 3 1) *amorem* vel *amicitiam* alcjs *conciliare* alicui: አስተፋቀርክዎ፡ ምስለ፡ ንጉሥ፡ አውግስጦስ፡ Jsp. p. 338. 2) *ad amores jungendos adducere* alqm, vel *amore incendere* alqm in alqm: ሰይጣን፡ ቀንአ፡ ላዕሌሃ፡ ወአስተፋቀራ፡ ምስለ፡ ፩መነኮስ፡ እስከ፡ አማሰነት፡ ድንግልናሃ፡ Sx. Nah. 5.

ፍቁር፡ part. *carus, dilectus, amatus,* (*amicus*), de rebus Ps. 83, 1; de personis: አንተ፡ ኢኮንተ፡ ፍቅርተ፡ Hos. 2, 25. Jer. 11, 15; Eph. 5, 1; Phil. 4, 1; Jac. 1, 16; c. c. በኀበ፡ Judith 9, 4; ጽሉእ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ወፍቁር፡ በኀበ፡ አጋንንት፡ Did. 4; ኮነ፡ ፍቁረ፡ በኀቤሆሙ፡ Sx. Ter 27; per st. c.: ፍቁሩ፡ ለዝ፡ ዓለም፡ Jac. 4, 4; Deut. 33, 12; Cant. 5, 16; Ps. 59, 5. 107, 5. 126, 3; Jes. 5, 1. 44, 2; Matth. 12, 18; Col. 4, 14; 1 Cor. 4, 14; Rom. 1, 7; ፍቁራኒሃ፡ οἱ φιλοῦντες αὐτήν Thren. 1, 2; አፍቁረ፡ ክርስቶስ፡ ንጉሥ፡ ὦ φιλόχριστε βασιλεῦ Cyr. ad Th. f. 23; አፍቁራንየ፡ compellantur auditores in concionibus sacris, Genz. f. 120 al.; በአሐዱ፡ ፍቁር፡ ይሰሐብ፡ ካልእ፡ Prov. Th. Petr. p. 17. a) epitheton Messiae, Asc. Jes. 1, 5. 3, 13. 17. 4, 18. b) *amasius, amator*, Lud. Comm. p. 496 n. 12.

ፍቅር፡ subst., m. et f. (ut Cant. 8, 6; Prov. 5, 19; Matth. 24, 12), *amor*, viri et feminae: ይነድድ፡ ፍቅር፡ ከመ፡ እሳት፡ Sir. 9, 8; Cant. 2, 5. 5, 8. 8, 6. 7; Prov. 5, 19; በዛቲ፡ ፍቅር፡ እንዘ፡ ንትፋቀር፡ ibid.; ፍቅረ፡ ብእሲት፡ (ἔρως) 24, 51; 2 Reg. 13, 15; Jer. 2, 2. 33; rerum: Jac. 4, 4; ፍቅረ፡ ወርቅ፡ Asc. Jes. 3, 28; ፍቅረ፡ ወይን፡ I Sal. Mar. 27 (vid. sub ዒረግ፡). a) *dilectio, caritas*, Koh. 9, 1. 6; Matth. 24, 12; amicorum 2 Reg. 1, 26; φιλία (*amicitia*) Prov. 10, 12. 15, 17. 27, 5; ፍቅረ፡ ቢጽ፡ Did. 7 (de *caritate mutua* ተፋቀሮ፡ frequentare solent); Dei in homines: ፍቅረ፡ ዘለዓለም፡ አፍቀርኩከ፡ Jer. 38, 3; 2 Cor. 13, 12. 14; 1 Joh. 2, 15. 3, 17; al.; እግዚ"፡ ፍቅር፡ ውእቱ፡ 1 Joh. 4, 8; hominum in Deum Christumve Luc. 11, 42; Joh. 5, 42. 15, 9. 10; Rom. 8, 35; 1 Joh. 2, 5 al.; ገብሩ፡ ላዕሌየ፡ ፍቅረ፡ Cant. 2, 4; c. etiam c. ለ፡ *in* vel *erga*, ut: ፍቅርየ፡ ለእጓለ፡ እመሕያው፡ Sx. Pag. 3. b) ፍቅረ፡ ነግዳን፡ Sx. Teq. 21 vel ፍቅረ፡ እንግዳ፡ Kid. f. 16, *hospitalitas*. c) *epulum amoris Christiani, agape*, Judae 12; 2 Petr. 2, 13. d) በፍቅር፡ *amanter, benevole, libenter:* Act. 28, 7 rom.; Lit. Orth.; Lud. ex Enc. Ter 12.

መፍቅር፡ part. *amans, amator:* Sap. 8, 2 var.; መፍቅረ፡ ወርቅ፡ Asc. Jes. 3, 25; መፍቅራነ፡ ክብር፡ ዘዝ፡ ዓለም፡ ibid.; መፍቅረ፡ (v. መፍቀሬ፡) ሀኮል፡ Enc. Sen. 17; መፍቅራነ፡ ሰብእ፡ φιλάνθρωποι Lud. e Vit. Theoph.

መፍቀሪ፡ part. c. term. adj., *amans, amator, studiosus:* መፍቀሬ፡ አንስት፡ φιλογύνης 3 Reg. 11, 1; መፍቀሬ፡ ከንቱ፡ ለሥና፡ ἐραστής Sap. 8, 2; "ሬ፡ እግዚ"፡ Kuf. 17; መፍቀሪት፡ Kuf. 19; "ሬ፡ ሰብእ፡ φιλάνθρωπος Sap. 1, 6; Clem. f. 268; Did. 6; Lit. 159, 4; "ሬ፡ ኂሩት፡ φιλάγαθος Sap. 7, 22; "ሬ፡ ምጽዋት፡ *beneficus* Sx. Masc. 16; "ሬ፡ ነግድ፡ φιλόξενος *hospitalis* 1 Tim. 3, 2; Tit. 1, 8; መፍቀሪተ፡ ነግድ፡ Clem. f. 108; "ሬ፡ እንግዳ፡ Kid. f. 6; "ሬ፡ ተልእኮ፡ *officiosus* Gad. T. H.; "ሬ፡ ሐረስት፡ φιλογεωργός 2 Par. 26, 10; "ሬ፡ ጋእዝ፡ φιλαμαρτήμων Prov. 17, 19; መፍቀሪተ፡ ዝሙት፡ F. M. 8, 7; "ተ፡ ግፍዕ፡ Enc. Genb. 12; መፍቀርያነ፡ በመፃ፡ Rom. 2, 8; "ያነ፡ ፈጊዕ፡, ንዋይ፡ φίλαυτοι, φιλάργυροι 2 Tim. 3, 2; "ያነ፡ ሢመት፡ ወክብር፡ Kid. f. 4; አኃት፡ ክቡራት፡ ወመፍቀሪያተ፡ (sic pro "ሪያተ፡ vel "ርያተ፡) እግዚ"፡ θεοφιλέσταται Cyr. ad Reg. f. 25.

አፍቃሪ፡ n. ag. *amans:* አፍቃሪ፡ ወናዛዚ፡ Genz. f. 90.

ፊቃር፡ n. prgr., m. et f. [cfr. ܦܩܪ̈ܐ et ܦܩܪܐ, fortasse a φάκελλος], nomen vestimenti sacerdotalis et monachalis, 1) *cingulum, zona*, clericorum: ዲያቆናት፡ ኢይቅንቱ፡ ሐውቋሆሙ፡ በፊቃር፡ በውስተ፡ ጸሎት፡ II Can. Nic. 67 (Arabs exhibet *zonis*, et locus parallelus F. N. 7, 4 exhibet ዝናር፡ q. v.); ዝናራት፡ ዘውእቶሙ፡ ፊቃር፡ F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ c. 195); Kedr f. 1 (vid. sub ቀሚጽ፡); ወተበትከት፡ ፊቃሩ፡ Sx. Haml. 11; monachus ረከበ፡ ኀበ፡ አንቀጽ፡ ከልበ፡ ምዉተ፡ ወሰሐበ፡ በፊቃሩ፡ Sx. Nah. 14; laicorum: ቀነት፡ ሐቌሁ፡ በፊቃሩ፡ Sx. Mag. 6. 2) *casula, cucullus* ut videtur: S. Antonio ab angelis ostenduntur ቀናት፡ ወፊቃር፡ ዘመስቀል፡ አምሳለ፡ አስኬማ፡ ወላዕለ፡ ርእሱ፡ ቆብዕ፡ አምሳለ፡ ጌራ፡ Sx. Ter 22; huc nescio an etiam referre liceat locum Deg. et Mavâs. n. 23 sub አስሐወ፡ allatum. — (Lud. exponit: „vestis quaedam monachalis, ab anteriore et posteriore parte dependens"). — *Voc. Ae.:* ፊቃር፡ ዘ፡ ኀባኔ፡ (q. v. col. 600).

ፎቅንስ፡ vid. sub ፎንቅስ፡

ፈቅአ፡ vel **ፈቀዐ፡** I, 1 [فقأ *diffidit, rupit,* ܦܩܥ *fissus, ruptus est*] Subj. ይፍቃእ፡ 1) *diffindere, diffringere, perfringere:* Pompejus jussit ከመ፡ ይትክሉ፡ ሞግአ፡ ኀጺን፡ ላዕለ፡ ቅጽረ፡ ሀይከል፡ ወይፍቅኡ፡ ቦቱ፡ ቅጽረ፡ Jsp. p. 311. 2) *mulcare, vulnerare:* ይፈቅኡ፡ ገጸ፡ በአርማሐ፡ እሳት፡ Apoc. Mar. Joh.; ፈቅእዎ፡ ርእሶ፡ እስከ፡ ውሕዘ፡ ደሙ፡ ከመ፡ ማይ፡ Chr. L. Atk. f. 29; τραυματίζειν Cant. 5, 7; Luc. 20, 12; Apoc. 19, 16. — *Rad. Abb.:* ፈቅአ፡ ዘ፡ ገመሰ።

ተፈቅአ፡ III, 1 pass. vel refl.; legitur Const. Ap. 51, sed locus corruptus videtur.

ፍቅአት፡ n. act. et subst., Pl. ፍቅአታት፡, *vulneratio, vulnus, plaga inflicta:* τραῦμα Ex. 21, 25; ይኄይስ፡ ፍቅአት፡ (v. ፍቅአታት፡) ዘዐርከ፡ እምሠናይ፡ ስዕመት፡ ዘጸላኢ፡ τραύματα Prov. 27, 6; πληγή Jes. 1, 6 var. — *Voc. Ae.:* ፍቅአት፡ ዘ፡ መግመስ፡

ፈቀደ፡ I, 1 [פקד ܦܩܕ فقد; vid. Ges. thes. p. 1120] Subj. ይፍቅድ፡ 1) *invisere*, curandi causa, *prospicere*, ኢትኅድግ፡ ዘልፈ፡ ፈቂደ፡ እንስሳከ፡ ἐπισκέπτου Sir. 7, 22 (vid. III 3 et IV, 3); አርትዕ፡ ወፍቅድ፡ ጽህቀቶሙ፡ Lud. e Ssal. Req. 2) *respicere, reputare, aestimare:* እለ፡ ኢይፈቅድዎ፡ ለወርቅ፡ ወኢይኄልይዎ፡ ለብሩር፡ οὐ λογίζονται Jes. 13, 17; 4 Esr. 8, 67. 3) lustrare i. e. *recensere, numerare:* ፩እምቅዱሳን፡ ፱እለ፡ ይፈቅዱ፡ (quos numerare solent) Enc. Hed. 28 (in Sx. Tub.). 4) *requirere, expetere, appetere*, c. Acc. rei et እምነ፡ pers.: αἰτεῖται Deut. 10, 12; c. በኀበ፡ pers. 2 Reg. 19, 38 (aliter Ps. 72, 24); c. Acc. rei: ζητεῖν Matth. 12, 43 rom.; Hebr. 8, 7; ሀገር፡ እንተ፡ ይፈቅዱ፡ ἐπιζητουμένη Jes. 62, 12; ብዙኃን፡ እለ፡ ፈቀድዋ፡ ἐπεθύμησαν Judith 16, 22; እለ፡ ትፈቅዱኒ፡ Sir. 24, 19; ኢትፍቅድ፡ ብዙኀ፡ ውሉደ፡ 16, 1; ዘፈቀዱ፡ ὧν ἀντείχοντο Jer. 8, 2; seq. Subj. verbi Matth. 26, 16.

5) *velle, cupere*, praemissa negatione *nolle*, c. Acc.: ዘውእቱ፡ ፈቀደ፡ ይገብር፡ Job 23, 14; Jes. 56, 4; Ps. 39, 9. 113, 11. 134, 6; 1 Reg. 18, 25; ብዙኃን፡ እለ፡ ኢይሌቅሑ፡ በኢፈቂደ፡ ጸሒብ፡ Sir. 29, 7; Matth. 9, 13. 12, 7; Rom. 7, 18. 19; abs.: በከመ፡ እግዚ"፡ ፈቀደ፡ Job 1, 21; Cant. 2, 7. 3, 5; Hen. 17, 1; Joh. 3, 8; Matth. 17, 4; Marc. 1, 40; እንዘ፡ ኢይፈቅድ፡ ἀκουσίως *invitus* Lev. 4, 22; seq. Subj. verbi: ኢትፍቅዱ፡ ተአብሱ፡ Job 34, 10; መነ፡ ትፈቅድ፡ ትርዳእ፡ 26, 2. 35, 13; Jer. 5, 3. 6, 10. 9, 6; ኢይፈቅድ፡ ይሙት፡ ኃጥእ፡ Hez. 33, 11; 1 Reg. 2, 25. 28, 11; Jud. 13, 23; Ruth 3, 13; Deut. 25, 7. 8; Matth. 1, 19. 13, 28. 15, 32. 20, 32. 26, 17; Marc. 6, 19. 25. 10, 35; Luc. 9, 54. 18, 13; Rom. 1, 11 (ἐπιποθῶ). 13; እፈቅድ፡ ለክሙ፡ ታእምሩ፡ 1 Cor. 10, 1; seq. ከመ፡ c. Subj.: በኑ፡ ፈቂደ፡ እፈቅድ፡ ከመ፡ ይሙት፡ ኃጥእ፡ Hez. 18, 23; Joh. 17, 24; Luc. 18, 41; seq. Acc. Inf.: Deut. 25, 8; 4 Esr. 8, 34; ኢትፍቅድ፡ ከዊነ፡ መኰንነ፡ Sir. 7, 6; Jer. 45, 21. a) *vult* alqs i. e. *placet, videtur, collibet* ei: እመ፡ ፈቀደ፡ ንጉሥ፡ εἰ δοκεῖ τῷ β. Esth. 3, 9; Jes. 53, 10. b) *vult* facere i. e. *libenter* facit vel *solet* facere: Luc. 20, 46; Joh. 8, 44. c) *facilem se praebere:* ኢትፍቅድ፡ Prov. 1, 10; Jes. 1, 19; ኢትፍቅድ፡ አብሶ፡ Tob. 4, 5; Deut. 12, 30. d) *promtum esse*: Marc. 14, 38; 2 Cor. 8, 11. 12. e) *delectari* alqo, c. Acc.: Ps. 118, 35; እግዚ"፡ ኢይፈቅዶሙ፡ Jer. 14, 10; Matth. 27, 43. 6) *desiderare, indigere, opus habere* (alicui *opus esse*), c. Acc. rei vel pers.: ምንተ፡ ትፈቅድ፡ τίς ἡ χρεία σου Sir. 13, 6; ንፈቅድ፡ ቤተነ፡ 29, 27. 38, 12. 15, 12. 20, 16; ኢፈቀደ፡ ወኢአሐደ፡ መምክረ፡ 42, 21; Sap. 13, 16; Prov. 18, 2; Ps. 15, 1; Hen. 14, 22; Hebr. 10, 36; Apoc. 21, 23; Marc. 2, 17; Matth. 9, 12; c. Acc. rei et Acc. pers. (*ab* alqo): እመበ፡ ትከዘ፡ ዘይፈቅደከ፡ Sir. 13, 6; vel c. በ፡ rei: ትካዝ፡ በዘይፈቅደከ፡ 37, 8; abs.: ኢንፈቅድ፡ እንከ፡ τίς ἐστί μοι χρεία Sir. 11, 23; seq. Subj. verbi: Matth. 3, 14; 1 Thess. 4, 9.

አፍቀደ፡ II, 1 *facere ut velit* vel *cupiat* alqs alqd i. e. *adducere, commovere* alqm ad alqd: ዘአፍቀደኒ፡ ለቀቲሎትከ፡ Jsp. p. 338; ዘአፍቀደ፡ ሄሮድስ፡ ለአስተዋስቦ፡ .... p. 335.

ተፈቀደ፡ III, 1 1) *aestimari, reputari*, Hen. 52, 8. 2) *recenseri, numerari:* Num. 14, 29 var.; ሰላም፡ ለምልክያስ፡ ዘአድምዐ፡ ተፈቅዶ፤ ምስለ፡ ንኡሳን፡ ነቢያት፡ Sx. Ter 8; archangeli novem እለ፡ ይትፈቀዱ፡ Lud. ex Enc. Hed. 28. 3) *inspici, explorari:* ዘኢይትፈቀድ፡ ነገር፡ ἀδιεξέταστοι Sir. 21, 18. 4) *requiri* i. e. vindicari, Hen. 47, 4. 5) *desiderari*, a) *expeti:* እንተ፡ ትትፈቀድ፡ ይእቲ፡ በኵሉ፡ ποθεινὴ πᾶσιν Prov. 6, 8; ግተት፡ ዘለምንትኒ፡ ኢይበቍዕ፡ ወኢይትፈቀድ፡ Jer. 22, 28. b) *esse voluntatem* alcjs, seq. ከመ፡ c. Subj., Matth. 18, 14. c) *opus esse, necessarium esse* (erforderlich sein): ዘይትፈቀድ፡ τὰ δέοντα Prov. 24, 31; Rom. 15, 27; ዘይትፈቀድ፡ ለሐኒጽ፡ Jsp. p. 276. 330; ኢይትፈቀድ፡ በኀቤሁ፡ „non opus est ipsi" Lud. ex Org. 6; F. N. 33, 7.

ተፋቀደ፡ III, 3 *lustrare sese invicem*, i. e. a) *censere* vel *recensere suos, numerum inire inter se*, 1 Reg. 14, 17. b) *lustrari, censeri, recenseri*, Num. 14, 29; Jud. 21, 9; 1 Par. 23, 3.

አስተፋቀደ፡ IV, 3 *lustrare, censere, recensere* populum, exercitum, c. Acc., Ex. 39, 2; Num. 1, 3. 44. 26, 63; 2 Reg. 2, 30. 18, 1; 1 Esr. 8, 41; 2 Esr. 8, 15; Hez. 34, 11; *censorem* vel *inspectorem esse* alicui, c. Acc.: ከመ፡ ያስተፋቅድዎሙ፡ 1 Par. 26, 30; 2 Par. 34, 12.

ፍቅድ፡, etiam **ፈቅድ፡**, subst., m. et f. (Num. 1, 44), 1) *lustratio, census*, ፍቅድ፡ et ፈቅድ፡ Ex. 39, 3; Num. 1, 44. 2) *numeratio, computus:* ፍቅደ፡ ዕለታት፡ ዓመት፡ Abush. 5; ሰላም፡ ለመርቆሬዎስ፡ ሳምናይ፡ በፍቅድ፤ እምኍልቈ፡ ጳጳሳት፡ ኄራን፡ Enc. Ter 6. 3) *numerus, summa:* Act. 27, 37 Platt; ፍቅደ፡ ንዋይ፡ ዘይትወሀብ፡ F. N. 26; ዘእንበለ፡ ኍልቍ፡ ከነ፡ ፍቅደ፡ ኀጣውእየ፡ Org. 4. — Vox አፍቃድ፡, sc. አፍቃደ፡ ኤርጋብ፡ θέμα Ἐργάβ 1 Reg. 6, 11 (aliter 6, 8. 15), etiamsi eam Pluralem vocis ፍቅድ፡ censueris, intelligi nequit. — *Voc. Ae.:* ኍልቍ፡ ፍቅድ፡ ሐሳብ፡ ዘ፡ ቍጽሬት፡ (v. ቈጽሬታ፡).

ፈቃድ፡ subst., m. et f., Pl. ፈቃዳት፡ 1) *appetitus, desiderium, studium:* ኢትትሉ፡ ፈቃዳ፡ ለኀጢአት፡ Sir. 18, 30; Gen. 6, 5; Joh. 1, 13; Eph. 2, 3; ፈቃዱ፡ ተወርወት፡ ኀበ፡ ዐጺደ፡ ወይን፡ Enc. Tachs. 1; appetitus cibi, Lud. sine auct.; ፈቃዳት፡ Phlx. 198. 2) *voluntas:* Ps. 39, 11. 144, 20; ኵሎ፡ ፈቃድየ፡ ግበር፡ Jes. 44, 28. 48, 14. 58, 3. 13. 62, 4; እስመ፡ ዝ፡ ውእቱ፡ ፈቃድየ፡ Jer. 9, 24; Koh. 5, 3. 12, 1 var.; Sir. 1, 27; ፈቃዱ፡ ለእግዚ"፡ ከመ፡ ኢትግበር፡ እኩየ፡ Sir. 32, 5. 41, 4. 43, 16; ግበር፡ ፈቃዳ፡ ለእምከ፡ Kuf. 25; በከመ፡ ፈቃዱ፡ Kuf. 22; 2 Tim. 1, 9; ኵሉ፡ ኀሊና፡ ወፈቃዱ፡ ለሰብእ፡ Kuf. 7; Matth. 6, 10. 7, 21. 12, 50. 26, 39. 42; Joh. 4, 34. 6, 38; Rom. 1, 10. 2, 18. 10, 1; 1 Thess. 5, 18; Eph. 1, 11; በፈቃደ፡ እግዚ"፡ Deo volente Rom. 15, 32; 1 Cor. 1, 1; በሥምረተ፡ ፈቃዱ፡ Eph. 1, 5. a) *delectatio, approbatio* (Wohlgefallen): ኢኮነ፡ ቦቱን፡ ፈቃድየ፡ Koh. 12, 1; ከመ፡ ይርከብ፡ ነገረ፡ ፈቃድ፡ 12, 10. b) *benevolentia:* የኀሥሡ፡ ፈቃዶ፡ εὐδοκίαν Sir. 2, 16; ፈቃዱ፡ ለእግዚ"፡ ታስተፌሥሖ፡ ለዓለም፡ 11, 17. c) *voluntas promta:* α) c. praep. በ፡ *voluntate sua, sponte, ultro:* በፈቃድ፡ ወኢበኵርህ፡ F. M. 1, 3; በፈቃዱ፡ Ps. 75, 10; እለ፡ በፈቃዶሙ፡ ነበሩ፡ 2 Esr. 21, 2; 2 Cor. 8, 5; Clem. f. 162; በፈቃደ፡ ርእሱ፡ F. M. 33, 3. 4. β) ዘእንበለ፡ ፈቃዱ፡ *invite, invitus*, F. M. 6, 8; Gad. T. II. (vid. አዘመወ፡). γ) Statui constr. subjunctum vel in Gen. vel ዘበፈቃድ፡ vel ዘእምፈቃድ፡ *voluntarius, spontaneus:* መሥዋዕተ፡ ፈቃድ፡ Am. 4, 5; ዘበፈቃዶሙ፡ τὰ ἑκούσια Judith 4, 14; Lev. 7, 16; Num. 15, 3; (መሥዋዕት፡)ዘፈቃድክሙ፡ Lev. 23, 38; ዘእምፈቃድየ፡ እሠውዕ፡ ለከ፡ Ps. 53, 6. d) ፈቃዳት፡ *mandata, praecepta*, Kuf. 2. 21; Enc. Jac. 13.

ፈቃዲ፡ n. ag., Pl. ፈቃድያን፡ et ፈቀድ፡ 1) *volens, expetens:* እስመ፡ ፈቃዴ፡ ምሕረት፡ ውእቱ፡ θελητὴς ἐλέους Mich. 7, 18; ኢይኩኑ፡ ሐማይያነ፡ ወኢፈቃድያነ፡ እከይ፡ ለምእመናን፡ F. N. 6. 2) *vindex*, Hen. 48, 7 (vid. ተፈቅደ፡ n. 4). 3) *indigens*, F. N. 51. 4) *inspector, praepositus:* ፈቀድ፡ ἐπίσκοποι 2 Par. 34, 17. 5) praestigiator vel hariolus cujusdam generis, *necromantis* vel *ventriloquus* (ut qui manes evocet, citet): ፈቃድያን፡ θεληταί (אֹבוֹת) 4 Reg. 23, 24; F. M. 15 (ubi ፈቃድያን፡ una cum ሰብአ፡ ሥራይ፡ et አብዕልተ፡ ፋላት፡ memorantur).

ፈቃዳዊ፡ adj. rel. *voluntarius:* Chrysostomus ይሰምዮ፡ ለስክር፡ እበደ፡ ፈቃዳዌ፡ F. N. 50.

መፍቅድ፡, rarius **መፍቀድ፡** subst., plerumque m., Pl. መፍቅዳት፡ 1) *res expetita* vel *aestimata:* ኵሉ፡ መፍቅድ፡ (v. ክብር፡) πᾶν τίμιον Prov. 3, 15. 2) *res desiderata, desiderium:* ወሀበ፡ ኵሎ፡ መፍቅዳ፡ ዘሰአለቶ፡ θελήματα 2 Par. 9, 12; ይቤሎሙ፡ አይድዑኒ፡ መፍቀደክሙ፡ Jsp. p. 284; ፈጸመ፡ መፍቅዶ፡ Enc. Mag. 21; Lud. Comm. hist. p. 331 n. 93; መፍቅዳት፡ p. 484 n. 6; nihil gustavit ጊዜ፡ መፍቅዱ፡

(tempore appetitus sui) Enc. Haml. 25. 3) *res necessaria* vel *-ae, quidquid opus est, necessitates:* Ex. 35, 21. 24. 27; Jud. 19, 19; Sir. 38, 34; እስመ፡ ኵሉ፡ መፍቅዶሙ፡ ተፈጥረ፡ 39, 21; ቀዳሚ፡ ኵሉ፡ መፍቅዱ፡ ለሰብእ፡ ማይ፡ ወእሳት፡ . . . 39, 26. 33; የሀብዎን፡ ቀብአን፡ ወኵሎ፡ መፍቅዶን፡ Esth. 2, 3; Phil. 4, 19; Act. 28, 10 rom.; መፍቅደ፡ ሥጋሁ፡ ረከበ፡ Enc. Mag. 30; መፍቅድ፡ ሊተ፡ c. በ፡ vel ኀበ፡ *mihi opus est re,* ut: ምንት፡ ሊተ፡ መፍቅድ፡ በዐሓይ፡ ወወርኀ፡ Chr. Ta. 27; አልባሳተ፡ ወርቅሰ፡ አልብነ፡ መፍቅድ፡ ኀቤሆሙ፡ Chr. Ta. 28; አንሰ፡ አልብየ፡ መፍቅድ፡ ኀበ፡ ዝንቱ፡ ወርቅ፡ Sx. Ter 16; F. N. 4. 4) *res curanda, negotium:* ጊዜ፡ የሐውር፡ ኵሉ፡ በዓለ፡ ቤት፡ ለመፍቅድ፡ F. M. 17, 7. 5) id quod consequi volumus, *finis, ratio* (Zweck): ዝንቱ፡ ላዕለ፡ ፪መፍቅዳት፡ F. N. 24, 1; መፍቅድ፡ ቀዳማዊ፡ ዘአውስቦ፡ በእንተ፡ ወሊድ፡ ibid.

መፍቅድ፡ part. *indigens:* ኅጡኣን፡ ወመፍቅዳን፡ Sx. Mag. 13 (si quidem lectio sana est).

መፍቀዲ፡ et መፍቅዳዊ፡ adj. rel. 1) *indigens, egens:* መፍቅድያን፡ Phlx. 2. 51; መፍቅዳውያን፡ (ወምስኪናን፡) Phlx. 1; Lud. e Mss. Colb.; መፍቅዳዊያን፡ ለተፈውሶት፡ Phlx. 92. 2) *necessarius:* ግብር፡ መፍቅዳዊት፡ F. N. 32.

ፈተለ፡ I, 1 [פתל ܦܬܠ فتل] Subj. ይፍትል፡, *torquere, nere, fila deducere* vel *contorquere,* c. Acc.: ፈተላሁ፡ ለጸጕረ፡ ጠሊ፡ Ex. 35, 26; Prov. 29, 31 var. (vid. በዘተ፡); abs.: እመታ፡ ታጸንዕ፡ ለፈቲል፡ Prov. 29, 37; Ex. 35, 25; Matth. 6, 28; Luc. 12, 27; Clem. f. 190; crinem: ኢታንኅ፡ ሥዕርተ፡ ርእስከ፤ ኢትፍትል፡ ወኢትዕፍር፡ Did. 1.

ተፈትለ፡ III, 1 *neri, torqueri:* Ex. 36, 10; ልብስ፡ ዘኢተፈትለ፡ ወኢተአንመ፡ በእደው፡ Syn. f. 362.

ፍቱል፡ part. *netus, tortus, contortus, retortus:* ቢሶስ፡ ፍቱል፡ νενησμένος Ex. 26, 31; ነት፡ 28, 8; ለይ፡ 36, 9. 10. 12. 32. 37. 37, 3. 5; ሚላት፡ ፍቱል፡ κεκλωσμένος Ex. 35, 6; ደረከኖ፡ Num. 15, 38; στρεπτός Deut. 22, 12; de flagello: ጥብጣቤ፡ ፍቱል፡ Lud. e Vit. Sanct.; de crine: ድምድማሃ፡ ድሉል፤ ቈናዝዒሃ፡ ፍቱል፡ Gad. T. H.; F. N. 51 (vid. sub ድንጉዝ፡).

ፈትል፡ subst., plerumque m., Pl. አፍታል፡ vel አፍትልት፡, *filum, licium, funiculus,* σπαρτίον Koh. 4, 12; Gen. 14, 23; Jos. 2, 18; Jud. 16, 12; ፈትል፡ ዘያከንት፡ Ex. 35, 25; ልብሰት፡ እንተ፡ ክዑብ፡ ፈትሉ፡ (v. ፍትሉ፡) ዘለይ፡ Sir. 45, 11; ከበበ፡ አፍትልት፡ Chron. Ax. f. 93. a) *filum metallicum:* አፍታል፡ Ex. 36, 10; ፈትለ፡ ብሩር፡ 35, 25 var. b) *ellychnium:* ፈትለ፡ ማኅቶት፡ Lud. ex Enc. Teq. 16; ይስቅሉ፡ ማኅቶተ፡ በቤተ፡ ክር"ን፡ ወይግበሩ፡ ውስቴታ፡ ቀብአ፡ ወፈትለ፡ ዐፄ፡ Sx. Teq. 20; ፈትል፡ M. M. f. 110. c) *textum* araneum: ፈትለ፡ ሣሬት፡ Jes. 59, 5 var.; ፈትለ፡ ሣሬት፡ ኢይክል፡ ተዐግሦ፡ ንፍንተ፡ ነፋስ፡ Chr. Ta. 34. d) trsl.: *ligamen,* ፈትለ፡ ትሥልስት፡ „vinculum Trinitatis", Lud. ex Org. 2. — *Voc. Ae.:* ፈትለ፡ ወርቅ፡ ዘ፡ ሽሕበ ።

ፍትል፡ Sir. 45, 11 var. vid. sub ፈትል፡

ፍትለት፡ n. act. et subst. *filorum confectio, fila,* Asc. Jes. ed. Laur. p. 80.

ፍትሎ፡ subst. *opus netum, opus filorum,* Ex. 28, 29. 33. 31, 4. 36, 22.

ፈትሌ፡ ut ዘፈትሌ፡ „inscriptio Cantici Samuelis, quod mihi alias numquam lectum", Lud.

ፈትሐ፡ I, 1 [פתח ܦܬܚ فتح] Subj. ይፍታሕ፡ 1) *aperire,* saccum Gen. 42, 27. 43, 21; ፈትሐ፡ ኪሶ፡ Jsp. p. 370; uterum Gen. 29, 31; Ex. 13, 2. 13; Luc. 2, 23; thesaurum Hen. 11, 1; Deut. 28, 12; os 4 Esr. 14, 41; Hen. 56, 8. 106, 11; Jes. 52, 15; aures: ፍታሕ፡ አፉሁ፡ ወእዘኒሁ፡ Kuf. 12; manus: ፈቲሐከ፡ እዴከ፡ Ps. 103, 29; እደዊሃ፡ ፈትሐት፡ ለምስኪናን፡ Prov. 29, 38; Deut. 15, 8; oculos Gen. 21, 19; librum Asc. Jes. 9, 22; vomicam: ርጢናት፡ እለ፡ ይፈትሓ፡ ሕብጠተ፡ F. M. 3, 3. 2) *solvere, ex-, resolvere,* vincula: መኑ፡ ፈትሐ፡ ማእሰሮ፡ Job 39, 5; Jes. 58, 6; Act. 22, 30; cingulum: ኢይፈትሑ፡ ቅናቶሙ፡ (እምሐቌሆሙ፡) Jes. 5, 27; frenum Hen. 46, 4; vestes: ኢንፈትሕ፡ አልባሲነ፡ 2 Esr. 14, 23; calceum: Ruth 4, 7; sigillum Apoc. 5, 2. 6, 3; crinem: አንስት፡ ሰበ፡ ይጠመቃ፡ ሥዕርቶን፡ ይፍትሓ፡ Kid. f. 26; corrigiam Marc. 1, 7; ፍታሕ፡ አሣእኒከ፡ እምእገሪከ፡ Jes. 20, 2; Ex. 3, 5; Jos. 5, 15; Act. 7, 33; anathema, fascinum Matth. 16, 19; Hen. 8, 3. 95, 4; vinctum vinculis: Kuf. 22. 48; ናሁ፡ ፈታሕኩከ፡ እምኑ፡ መዋቅሕቲከ፡ Jer. 47, 4; Ps. 104, 18; Jes. 14, 17; Judith 6, 14; Matth. 21, 2; Joh. 11, 44; ፈታሕኮኑ፡ እምሕማም፡ Job 39, 2. a) *remissum reddere:* ይፈትሕ፡ እደወ፡ ሰብእ፡ ἐκλύει Jer. 45, 4. b) *solvere, dissolvere, resolvere,* i. e. α) *discindere, dirumpere, irritum facere:* ከመ፡ ይፍታሕ፡ ግብሮ፡ ለጋኔን፡ 1 Joh. 3, 8 rom.; ፈቲሐ፡ ፍኖተ፡ F. N. 24, 3; ብእሲት፡ ዘኀደገት፡ ምታ፡ ወትፈትሕ፡ ሰብሳበ፡ ዘሕግ፡ Kedr f. 78; praeceptum Matth. 5, 19. β) *intermittere:* ፍታሕ፡ ጾመከ፡ በሰንበት፡ Exp. Fid. Nic. c) *dimittere,* α) reum, captivum: Matth. 27, 26; Act. 16, 35. 26, 32. β) populum congregatum Matth. 14, 15. 23. d) *absolvere* alqm in judicio vel a peccato: ፍትሖሙ፡ ወስረይ፡ ኀጢአቶሙ፡ Genz. f. 68; Reg. Pach.; Lit. 160, 3. 3) controversiam dirimere i. e. *jus dicere, judicare, dijudicare,* ፍትሑ፡ እስኩ፡ ለሊከሙ፡ Job 13, 8; Joh. 7, 24; c. ለ፡ litigantium: ዘይፈትሕ፡ ለነ፡ Job 9, 33 (coll. Gen. 16, 5); c. Acc. litigantium: Ex. 18, 16; c. ማእከለ፡ Gen. 16, 5. 31, 53; Jud. 11, 27; 1 Reg. 24, 13. 16; Jes. 5, 3; c. Acc. sententiae: ፍትሑ፡ ፍትሐ፡ Jer. 21, 12; Jes. 59, 4; 3 Reg. 3, 28; ይፈትሑ፡ ርቱዐ፡ Prov. 8, 15; Luc. 7, 43; Joh. 7, 24. a) *jus dicere* vel *judicium facere* alicui i. e. ei *jus reddere,* ejus *jus tueri,* c. ለ፡ pers.: አልቦ፡ ዘይፈትሕ፡ ሊተ፡ Job 19, 7; ፈቲሕ፡ ለጻድቅ፡ 36, 17; Sir. 32, 22. 35, 16; ፍትሑ፡ ለእጓለ፡ ማውታ፡ Jes. 1, 17. 49, 4. 51, 22; Jer. 5, 28; Dan. 7, 22; Ps. 7, 9. 53, 1. 81, 3; ፍታሕ፡ ሊተ፡ ፍትሕየ፡ Jer. 20, 12; vel ፍትሓኪ፡ እፈትሕ፡ Jes. 49, 25; c. እምነ፡ *ab* alqo *vindicare jus* alicui: ፍታሕ፡ ሊተ፡ እምኔሆሙ፡ Jer. 11, 20; 2 Reg. 18, 19. 31. b) *judicare* i. e. *punire* sontem: Kuf. p. 56. c) *sententiam pronuntiare* contra alqm, c. ላዕለ፡, ut: ፈትሐ፡ ላዕሌሃ፡ Lud. ex Enc. Mag. 5. d) *decernere, sancire,* de legislatore: እግዚ"፡ ፈትሐ፡ በሕግ፡ ብሉይ፡ ከመ፡ ይምሐል፡ ብእሲ፡ በጽድቅ፡ F. M. 22, 1; nec non de lege ipsa: ሕግ፡ ብሊት፡ ፈትሐት፡ (lege Veteris Testamenti sancitum est) ከመ፡ ይቅትሉ፡ . . . . ወሕግሰ፡ ሐዳስ፡ ኢፈትሐት፡ ከመዝ፡ F. M. 4, 2.

አፍትሐ፡ II, 1 1) *aperiendum* vel *exsolvendum curare* sanguinem i. e. venam, sanguinis emittendi causa: ለእመ፡ ብእሲ፡ አፍትሐ፡ ደመ፡ ድኅረ፡ ቍርባን፡ (sic legendum videtur) Kedr f. 86. 2) *jus dicendum demandare* alicui, c. dupl. Acc.: ኢያፈትሕዎሙ፡ ፍትሐ፡ ኵነኔ፡ Sir. 38, 33.

ተፈትሐ፡ III, 1 1) *aperiri,* de oculis: Gen. 3, 5. 7; Hen. 32, 6. 90, 10; Marc. 7, 34 rom.; መዓምቃት፡ ተፈትሑ፡

Hen. 89, 7. 2) *solvi, ex-, resolvi*, Sir. 22, 16; Job 41, 8 var.; de vinculis: Marc. 7, 35; ተፈትሐ፡ማኅሜሁ፡እምነ፡መዝራዕቱ፡ Jud. 15, 14; de ligatis vel vinctis: ከመ፡ጣዕዋ፡ዘተፈትሐ፡እማእሰሩ፡ Mal. 3, 20; Luc. 13, 16; ሕቡስ፡ለእመ፡ተፈትሐ፡እሞቀሑ፡ Jsp. p. 381; Apoc. 20, 3. 7; de aqua, quae glacie solvitur: ወተፈትሐ፡ማይ፡(ዘረግዐ፡) Sx. Mij. 25; trsl.: ወይትፈታሕ፡ማእሰረ፡ተዋስቦ፡ F. M. 12, 5. a) *dissolvi*: ተፈትሐ፡መሌሊተ፡ሐቌሁ፡ Dan. 5, 6; Hen. 60, 3. b) *remitti*: ተፈትሐት፡ኀጢአታ፡ Jes. 40, 2. c) *dimitti, absolvi*: ተፈቲሖሙ፡ Act. 4, 23. 3) *judicari*, de personis: ይትፈትሑ፡ Can. Ant. 13. a) *dici* vel *pronuntiari*, de sententia judicis: ተፈትሐ፡ላዕሌሁ፡ፍትሐ፡ሞት፡ F. N. 34. b) *decerni, sanciri*: ተወሰነ፡ወተፈትሐ፡ላዕለ፡ኵሎሙ፡ምእመናን፡ seq. ከመ፡ c. Subj., F. M. 10, 3. 25, 2.

ተፈትሐ፡ III, 2 id., Lud. e Ssal. Req.

ተፋትሐ፡ III, 3 1) *solvi a se invicem, dissolvi*, ኢይትፋትሑ፡ Job 41, 8. 2) *litigare*, ኢትትፋታሑ፡ምስለ፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡ Did. 9; ኢይትፋትሑ፡ምእመናን፡በኀበ፡ (apud vel coram) እለ፡ኢየአምኑ፡ F. N. 43, 9; c. Acc. pers. (*cum* alqo): Lud. Comm. hist. p. 501 n. 34; Inf. Pl.: ተፋትሖታት፡ *controversiae judiciariae* F. N. 43, 5. a) *jure agere* cum alqo eumque *vincere*, c. Acc., κατακρίνειν Matth. 12, 41. 42. b) *in disceptationem vocare* alqd, c. Acc. rei: ይትፋትሑ፡በበይናቲሆሙ፡ሥርዐተ፡ሠናይ፡አምልኮ፡ ἀνακρινέτωσαν τὰ δόγματα τῆς εὐσεβείας, II Can. Ap. 35.

አስተፋትሐ፡ IV, 3 memoratur in *Voc. Ae.*: ናስተፋትሕ፡ዘ፡ናገበ።

ፍቱሕ፡ part. 1) *apertus*, de portis Hen. 34, 2; animo liberali: ዘወሀበ፡እንዘ፡ፍቱሕ፡ልቡ፡ (aliâs: በስፉሕ፡ልብ፡) ወብሩሀ፡ገሊናሁ፡ Clem. f. 174. 2) *solutus*: Dan. 3, 25; Matth. 16, 19; ዘፈታሕከ፡በምድር፡ይከውን፡ፍቱሐ፡በሰማያት፡ Clem. f. 265; de vestibus Lev. 13, 45; crinibus Herm. p. 84; F. N. 11 (vid. sub ዝርዘር፡); ፍቱሐ፡ሣእን፡ Deut. 25, 10. a) *solutus* animo i. e. *alacer, bene valens*: ፍቱሕ፡ውእቱ፡ነፍሱ፡ ἰσχύων τῇ ἕξει et εὐεξίᾳ Sir. 30, 14. 15; በ፡ኀይለ፡ወፍቱሕ፡ነፍሱ፡ለበሊዕ፡ 41, 1. b) *absolutus* a culpa et poena: ይኩኑ፡ፍቱሓነ፡በአፈ፡መንፈስ፡ቅዱስ፤ስረይ፡ኀጢአቶሙ፡ Genz. f. 68; Lit. 160, 3. c) *remissus*, de peccato: ኵሉ፡ኀጢአታ፡(ለዛቲ፡ነፍስ፡)ትኩን፡ፍቱሐ፡በሰማይ፡ወበምድር፡ Genz. f. 27.

ፍትሕ፡ subst., m. et f. (ut Job 32, 10), Pl. ፍትሓት፡ et አፍታሕ፡, 1) *judicium*, a) actus judicandi: Ex. 23, 3. 6; Lev. 19, 15. 35; Deut. 1, 17. 17, 8; Jes. 11, 3; Koh. 8, 5; Sir. 42, 2; ፍትሐ፡ጽድቅ፡ Jes. 58, 2; ይከውን፡ፍትሕ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ Hen. 1, 7; ከመ፡ይግበር፡ፍትሐ፡ላዕሌሆሙ፡ 1, 9; Ps. 9, 17. 139, 13; Jer. 7, 5; አድኅሩ፡ፍትሐ፡ላዕሌሁ፡ Jsp. p. 315. b) *sententia* judicis: Ex. 18, 15; Deut. 17, 9. 11; ሰምዑ፡ዘንተ፡ፍትሐ፡ዘፈትሐ፡ንጉሥ፡ 3 Reg. 3, 28; Ps. 16, 3. 18, 10. 96, 9; Sir. 38, 33 (vid. አፍትሐ፡); ኰነንከ፡ፍትሐ፡ዐመፃ፡ Dan. ap. 1, 53; አግብኡ፡ፍትሐ፡ Marc. 14, 64; Joh. 7, 24; ኢያቅልሉ፡ፍትሓቲሆሙ፡(ለፈታሒ፡) F. N. 43, 2; c. ለ፡ seu Dat. comm.: እግዚ" ፡ይሁብ፡ፍትሐ፡ለነዳያን፡ Job 36, 6; ይገብር፡ፍትሐ፡ለግዩር፡ Deut. 10, 18; Gen. 30, 20; Jer. 20, 12; በከመ፡ክብሩ፡ያገብኡ፡ሎቱ፡ፍትሐ፡ Sir. 8, 14. c) *causa forensis, lis*: በአፍታሒሆሙ፡ 3 Reg. 10, 9; Did. 10 (vid. sub ቅሥት፡); ፍትሐ፡ክናፍርየ፡ κρίσις (*litigium*) Job 13, 6. d) „*praemium ex sententia reportatum*“: አንበሩ፡ፍትሐ፡ለዘ፡ሞአ፡በምሳሌሁ፡ Lud. ex Org. Edz. 2) *jus, quod justum* vel *legitimum est*, Gen. 18, 19; Prov. 1, 3; Job 32, 10; Hab. 1, 4; Jes. 1, 21. 10, 2. 16, 5. 40, 14; በርትዕ፡ወፍትሕ፡ወጽድቅ፡ Jer. 4, 2. 5, 1. 4; ዳዊት፡ይገብር፡ፍትሐ፡ወጽድቀ፡ 2 Reg. 8, 15; Jer. 5, 1; Kuf. 4. 20; Ps. 98, 4; ወለጠ፡ፍትሐ፡ Job 34, 12. a) *causa justa*: Job 9, 15; ሚጠ፡ፍትሐ፡የዋሃን፡ 36, 15; ዘይፈቱ፡ያዕምዕ፡ፍትሐ፡ Sir. 20, 4; Ex. 23, 6; Deut. 24, 17. 27, 19; ከመ፡ያስተራትዕ፡ፍትሐ፡ለቢጹ፡ Sir. 19, 25. b) *jus* quatenus est *norma judicandi* et complectitur *leges* et *statuta*: ፍትሕየ፡ δικαιώματα καὶ κρίσεις Lev. 25, 18; Kuf. 3; ፍትሐ፡ሕግ፡ያአምሩ፡ ibid.; Dan. 9, 5; ፍትሐ፡ኵነኔየ፡ Num. 27, 11. 35, 29; Deut. 4, 1. 5. 8. 14; በከመ፡ዝንቱ፡ፍትሕ፡ Num. 35, 24; ትእዛዝ፡ወፍትሕ፡ Lud. Comm. hist. p. 305 n. 16; ፍትሓት፡ሕገጊሁ፡ Kuf. p. 165; ፍትሓት፡ F. N. in prol.; ፍትሐ፡ነገሥት፡ inscriptus est Nomocanon Abyssinorum celeberrimus. c) *jus* quatenus opponitur gratiae: አኮ፡በፍትሕ፡ non jure (sed gratia), Org. 5.

ፍትሐት፡ n. act. et subst., Pl. ፍትሐታት፡ 1) *apertio* i. e. a) *exordium*: በፍትሐተ፡ቃል፡ Ex. 15, 1. b) *aditus, meatus*, Judith 4, 7 var.; 5, 1 var.; 7, 7 var. (vid sub ፍሥሐት፡ c. 1351.) 2) *solutio* F. M. 2, 11 (vid. እስረት፡). 3) *absolutio*: ጸግወነ፡እግዚአ፡ንስሓ፡ወፍትሐተ፡እምነ፡ኀጣውኢነ፡ Kedr 34; ጸሎተ፡ፍትሐት፡ Genz. f. 25; ጸሎተ፡ፍትሐት፡ዘወልድ፡ vel ፍትሐት፡ዘወልድ፡ inscripta est oratio quaedam absolutionis Genz. f. 52; Kedr 58; Lit. 160, 2; ፍትሐታት፡ F. N. 15. 4) *dijudicatio, judicium*, F. N. 43, 4; ፍትሐተ፡ኵነኔ፡ F. N. 46; ፍትሐታት፡ F. N. in Prol.

ፈታሒ፡ n. ag., Pl. ፈታሕያን፡ et ፈታሕት፡ 1) *aperiens*: Raphael ፈታሔ፡ማሕፀን፡ Lud. e Th. P. 2) *solvens*, a) *liberator*: Deus ፈታሔ፡እሱራን፡ Macc. f. 17; Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7. b) *dissolvens*: instrumentum ፈታሒ፡መለያልይ፡ Sx. Ter 15 (vid. sub መብልኅ፡ c. 489). 3) *judex*: ፈታሒ፡ F. N. 43; ፈታሕት፡ Deut. 16, 18; 1 Par. 26, 29; Matth. 12, 27; Jsp. p. 315; ፈታሕያን፡ et ፈታሕት፡ F. N. 43.

መፍትሕ፡ subst. *solutio*: መፍትሐ፡ሥራይ፡ Cod. Mus. Brit. LXXVI.

መፍትሒ፡ part. c. term. adj. 1) *apertor* vel *reserator* rei clausae, Lud. e Ssal. Req. 2) *solvens, dissolvens*: ስቲ፡ሰላም፡መፍትሔ፡ሕማምነ፡ዘውእቱ፡ደመ፡ክርስቶስ፡ ho. Epiphanii in Cyr. f. 117.

ፈተተ፡ I, 1 et 2 [פתת ܦܬ فتّ] 1) *frangere, confringere, diffringere*: ነፋስ፡ዘይፌትቶ፡ለኰኵሕ፡ 3 Reg. 19, 11; ትፌትቶ፡ Lev. 2, 6. 2) in specie *frangere* panem, ኢይፌትቱ፡ሎሙ፡ኅብስተ፡ Jer. 16, 7; Matth. 26, 26; Marc. 6, 41; ወፈቲቶ፡ወሀበ፡ Matth. 14, 19; እንዘ፡ይፈትት፡ኅብስተ፡ Luc. 24, 35; Kid. f. 9; ፈትት፡ኅብስተከ፡ለርኁብ፡ Did. 14; ጸሎተ፡ፈትቶ፡ oratio fractionis (panis) Lit. 165, 4. 169, 2 (Renaudot I p. 540). 3) frangere rem distribuendam, deinde *distribuere*, a) *tribuere* vel *assignare portionem* cibi aliusve rei alicui, c. dupl. Acc.: ወፈተቶ፡ፍተ፡ዘዘልፍ፡ Jer. 52, 34; Gen. 47, 22; 2 Reg. 19, 42. b) *donare* alicui donum, c. dupl. Acc.: የሀበ፡ንጉሥ፡ብዙኀ፡ይፈትቶ፡ (v. ይፍትቶ፡, sic) ዕሤተ፡ዘሞአ፡ 1 Esr. 3, 5; ወፈተቶ፡ ἔδωκεν αὐτῷ δόματα Esth. 1 apcr. — *Voc. Ae.*: ፈተተ፡ዘ፡ቈረሰ።

ተፈትተ፡ III, 1 et 2 1) *frangi, perfringi, confringi*: ወይትፌተት፡እብነ፡በረድ፡ διεθρύβησαν Sir. 43, 15. 2) in specie *frangi*, de pane distribuendo: Lit. 173, 2; ዝውእቱ፡

86 *

ሥጋየ፡ዘበእንቲአክሙ፡ይትፌተት፡ለኅድገተ፡ኀጢአት፡ Kid. f. 9; Lit. Joh.; Phlx. 149; ይትፈተት፡ Phlx. 171; M. M. f. 94.

ፍቱት፡ part. *fractus, confractus*, Lev. 2, 6. 6, 14.

ፍት፡ subst. (m.), Pl. ፍተት፡ 1) *frustum, frustulum* rei esculentae, panis: ፍት፡ጥዑም፡ምስለ፡ሰላም፡ ψωμός Prov. 17, 1; ፍት፡ኅብስት፡ 28, 21; 3 Reg. 17, 11 var.; Jud. 19, 5; ἄρτος εἷς 1 Reg. 2, 36 var.; Pl. ፍተት፡ M. M. f. 332. 2) *portio*, Jer. 52, 34 (vid. sub ፈተተ፡); hospiti data: ፍት፡ሐምል፡ ξενισμὸς μετὰ λαχάνων Prov. 15, 17. 3) *donum, datum, munus*: ፍት፡ለእግዚ" ፡ብእሲት፡የዋህ፡ δόσις Sir. 26, 14; δόμα 38, 2; ፍትክሙ፡ትነሥኡ፡ Dan. 2, 6. 48; ፍት፡መንግሥትከ፡ሀብ፡ለባዕድ፡ 5, 17; Jac. 1, 17; χάρισμα 1 Petr. 4, 10; Lit. 161, 4. — *Voc. Ae.*: ፍት፡ዘ፡ክፍል፡; *aliud*: ፍቶ፡ (sic) ዘ፡ፈንታ፡።

ፍትት፡ subst. (formae ሥጠት፡), Pl. ፍትታት፡ *fragmen, frustum, frustulum*: ፍትት፡ኅብስት፡ ψωμὸς ἄρτου affert Lud. ex 3 Reg. 17, 11 (vid. ፍታ፡); ፍትታት፡ ψωμοί Ps. 147, 6; κλάσματα Matth. 14, 20. 15, 37; Marc. 6, 43; Clem. f. 105; Kid. f. 33; F. M. 26, 7 (vid. ፍልጠት፡); በስኢለ፡ፍትታት፡ Lud. Comm. p. 498 n. 19; Sx. Sen. 19 (vid. sub ጥዕመት፡).

ፍታ፡ subst. 1) *frustum*: ፍታ፡ (v. ፍት፡, v. ፍታት፡, Lud.: ፍተተ፡) ኅብስት፡ ψωμὸς ἄρτου 3 Reg. 17, 11; Jud. 19, 5 var. 2) *donum*, Lud. ex Org. Edz.

ፍታቴ፡ n. act. *fractio* (*distributio*) panis: በጊዜ፡ፍታቴ፡ቍርባን፡ Sx. Ter 5.

ፈተነ፡ I, 1 [فتن] Subj. ይፍትን፡ 1) *scrutari, perscrutari, explorare, in-, pervestigare*, ut domos, urbes, terram, thesauros, abscondita al.: እፈትና፡ለኢየሩሳሌም፡በማኅቶት፡ Zeph. 1, 12; ፍትንዋ፡ከመ፡በአት፡ Jer. 27, 26; Ob. 6; Jes. 22, 8; Gen. 31, 35. 37; Prov. 2, 4. 20, 27; 1 Reg. 23, 23; 3 Reg. 20, 6; እንዘ፡ይፈትን፡ንዋዮሙ፡ Kuf. 43; alqm: Job 7, 18; animum alcjs: Ps. 25, 2; Sap. 6, 4; ዘይፈትን፡ልበ፡ወኵልያተ፡ Jer. 11, 20. 12, 3. 17, 10; Ps. 7, 10. 16, 4; Apoc. 2, 23; abs.: ፍትን፡ Kuf. 43; Gen. 31, 33; c. በእንተ፡, ut: ለኀሢሥ፡ወለፈቲን፡በእንተ፡ (v. ለ)ኵሉ፡ዘተገብረ፡ Koh. 1, 13; እስኩ፡ፍትን፡ለሊከ፡በልብከ፡በአይቴ፡ይቀልል፡አበሳ፡በዲበ፡ምድር፡ወሚመ፡ . . . Clem. f. 266. a) *speculari*, Lev. 13, 36. b) *per speculatores explorare* terram, urbem: 2 Reg. 10, 3; ከመ፡ይፍትን፡ሀገረ፡ 1 Par. 19, 3; Jud. 5, 14 (?). c) *scrutando assequi* Koh. 12, 9. 2) *tentare, probare, examinare*, igne metalla aliasve res: Jes. 1, 25; አረስኖሙ፡ወእፈትኖሙ፡ Jer. 9, 7; Zach. 13, 9; Sx. Genb. 2; ለንዋየ፡ለብሓ፡እሳት፡ይፈትኖ፡ Sir. 27, 5; alqm auri instar: ፈተነኒ፡ከመ፡ወርቅ፡ Job 23, 10; Ps. 65, 9. 16, 4; scientiam alcjs: 3 Reg. 10, 1; candidatum F. N. 5; c. dupl. Acc.: ይፍትንዎ፡ሕገ፡ (sc. num legum peritus sit necne) F. N. 4. a) Deum *tentare*, Ps. 94, 9; Hebr. 3, 9. b) *experiri, experimentum facere* rei: ትሥዕኑ፡(ለጣዖታት፡)ወሚመ፡ትፈትንኑ፡ኵነኔየ፡ (interrogat judex martyrem) Sx. Mag. 17.

አፍተነ፡ II, 1 *explorandum* vel *examinandum praebere* alicui a) se ipsum, c. Acc. et ለ፡ vel ኀበ፡, ut: አፍትን፡ርእሰከ፡ለካህን፡ Marc. 1, 44; F. M. 2, 7; Kedr f. 45; አፍትን፡ርእሰከ፡ኀበ፡ካህን፡ Luc. 5, 14. b) peccatum suum sacerdoti i. e. *confiteri*: ገበርኩ፡ኀጢአተ፡ብዙኀ፡ዘኢያፍተንኩ፡ለካህን፡እምንእስየ፡ Form. Conf.; ኀፍረት፡ብእሲት፡ከመ፡ታፍትን፡ኀጢአታ፡ገሃደ፡ለቅዱስ፡በስልዮስ፡ Sx. Haml. 15.

ተፈተነ፡ III, 1 1) *explorari, investigari*: መንፈስ፡ሕያው፡ወቅዱስ፡ዘኢይትፈተን፡ Lit. Joh. 2) *tentari, probari*: ወርቅ፡ይትፈተን፡በምንሃብ፡ Sap. 3, 6; Prov. 17, 3; ተፈተኑ፡ Enc. Hed. 24; እለ፡ተመከሩ፡ወተፈተኑ፡ Chr. Ta. 8; Sx. Genb. 2 (vid. sub ተንሥአ፡).

ተፋተነ፡ III, 3 *se invicem experiri*: ዘእንበለ፡ይትፋተን፡ምስለ፡እግዚ"፡ (ehe er es mit Gott versucht hat, sc. ob es ihm gut gehe mit Gott) Gad. Kar.

ፍቱን፡ part. *exploratus, tentatus, probatus, probus*, ኀይል፡ፍትንት፡ Sap. 1, 3; ፍቱን፡ወርቅ፡ Prov. 8, 10; ብሩር፡ዘኢኮነ፡ፍቱነ፡ ἀδόκιμος 25, 4; ወርቅ፡ጽሩይ፡ወፍቱን፡ 1 Par. 28, 18; Ps. 11, 7; አረጋዊ፡ጽኑዕ፡ወፍቱን፡ (erprobt) Sx. Teq. 20. — *Voc. Ae.*: ፍቱን፡ዘ፡ክልስ፡

ፍትንት፡ n. act. *probatio*, Lud. sine auct.

ፈታኒ፡ n. ag. *scrutator, explorator, tentator*: እግዚ"፡ፈታኔ፡አልባብ፡ M. M. f. 27; Deus ፈታኔ፡ኢዮብ፡በደዌ፡ወበበቀ፡ Tab. Tab. 23.

ፈተና፡ subst. 1) *tentatio*: ወከነ፡ላዕሌሁ፡ፈተና፡ዐቢይ፡ Gad. Kar. 2) *tentamen, experimentum, tirocinium*: ለፈተና፡ምንኵስና፡ F. M. 12, 3.

መፍትኒ፡ part. c. term. adj. *qui probando* vel *tentando est* alicui: መፍትኔ፡አዕርክት፡ quasi *obrussa* amicorum, Fal. f. 78.

ፈተወ፡, rarius ፈትወ፡ (Act. 25, 25 Platt; Deut. 14, 26 al.) I, 1 [פתח ܦܬܐ فتا; origo est in *dilatando* et *aperiendo*; inde derivatur *inhiare*] Subj. ይፍትው፡ vel ይፍቶ፡ et ይፍትው፡ vel ይፍቱ፡, *cupire, concupiscere, appetere, desiderare, exoptare*, ἐπιθυμεῖν, c. Acc. Ex. 20, 17. 34, 24; ፈቲውየ፡ Num. 16, 15 var.; Deut. 5, 18. 7, 25. 12, 20. 14, 26; Jos. 7, 21; 1 Reg. 2, 16; 2 Reg. 3, 21; Ps. 44, 13. 118, 40; Koh. 6, 2; ኢትፍቱ፡መባልዕቲሁ፡ Prov. 23, 6; እመ፡ወሀብካሃ፡ዘትፈቱ፡ለነፍስከ፡ Sir. 18, 31; Sap. 6, 14; ዘይፈትዎ፡ለመንሱት፡ ὁ ἀγαπῶν κίνδυνον Sir. 3, 26; እዝነ፡ማእምር፡ትፈቱ፡ጥበበ፡ 3, 29; ኢፈተውኩ፡መሥዋዕተከ፡ Jes. 43, 24; ፈተውዋ፡ ἐγένοντο ἐν ἐπιθυμίᾳ αὐτῆς Dan. ap. 1, 8; Hen. 6, 2. 39, 8; 1 Tim. 3, 1; Gal. 5, 17; 1 Cor. 10, 6; Matth. 5, 28; ፈተዉ፡ፍትወተ፡ Num. 11, 4; Ps. 105, 15; c. በ፡ Hen. 15, 4; c. Acc. et Subj. verbi: ፈተዋ፡በነፍሱ፡ይስክብ፡ምስሌሃ፡ Judith 12, 16; Luc. 22, 15; c. Subj. verbi: Matth. 13, 17; Luc. 15, 16. 16, 21. 17, 22; እምፈተውኩ፡ለልየ፡እትጐርዐይ፡ Job 30, 24; ከመ፡ይፈቱ፡ኀጽው፡ወለተ፡ድንግለ፡ከማሁ፡ዘይፈቱ፡ያዕምዕ፡ፍትሐ፡ Sir. 20, 4; ይፈትዉ፡ያእምሩ፡ Jes. 58, 2; seq. ከመ፡ c. Subj.: Deut. 18, 6; c. Acc. Inf.: Act. 25, 25; ኢትፍቱ፡ሀልዎ፡ምስሌሆሙ፡ Prov. 24, 1. a) abs.: *concupiscere*, Rom. 7, 7. 13, 9; እንበለ፡ትፍትው፡ (de virgine) Sir. 42, 9. b) *voluptatem percipere* Cant. 2, 3. c) *promtum esse* Matth. 26, 41. d) *delectari* alqo, c. ላዕለ፡ Kuf. p. 74; c. Acc., Kuf. p. 75. — *Voc. Ae.*: ፈተወ፡ዘ፡ቈለጠ፡ወደደሂ፡ይ፡

አፍተወ፡ II, 1 *appetitu, concupiscentia, desiderio afficere* alqm, *delectare* alqm, *placere* alicui, c. Acc. pers.: ኢያፍትዉከ፡ሥና፡ለብእሲት፡በዕድ፡ Sir. 9, 8; ኢያፍትዉከ፡ተድላሆሙ፡ለረሲዓን፡ μὴ εὐδοκήσῃς 9, 12; ኢያፍትዉከ፡ግብሮሙ፡ለኃጥኣን፡ μὴ θαύμαζε ἐν . . . 11, 21; ኵሉ፡ዘያፈትዋ፡ለዐይንየ፡ Thren. 2, 4; ኢያፍተወኒ፡መዋዕለ፡ሰብእ፡ Jer. 17, 16; ኵሉ፡ዘአፍተዎሙ፡ 3 Reg. 20, 6; Asc. Jes. 3, 30. a) impers.: *cupiditas incedit* alqm, ወአፍተዎ፡ለዳዊት፡

1 Par. 11, 17; seq. ከመ፡ c. Subj. 1 Petr. 1, 12. b) *libet:* በከመ፡ዘያፈትወከ፡ κατὰ πᾶσαν τὴν χρείαν σου 2 Par. 2, 16.

ተፈትወ፡ III, 1 1) *sibi concupiscere* vel *cupidum esse:* ተፈቲውየ፡ Num. 16, 15; ተፈቲዎ፡ Ex. 22, 10. 2) *appeti, desiderabilem esse, exoptari:* ይትፈተው፡እምወርቅ፡ Ps. 18, 11; ዘይትፈተው፡ ϑυμηρέστερος Sap. 3, 14.

ፍትው፡ part. *desiderabilis, exoptandus, jucundus, suavis,* Org. 2; Cant. 5, 16 var.; አጥባትኪ፡አንቀዕተ፡ሐሊብ፡ፍትው፡ I Sal. Mar. 25; ዝክርክሙ፡ፍትው፡እምሥጋክሙ፡መዋቲ፡ Enc. Tachs. 28; ፍትወ፡ምግባር፡ወምዑዘ፡ኀፈት፡ Sx. Ter 15.

ፍትወት፡ (etiam ፍቶት፡ Lud. e Cant. Mar.), n. act. et subst., m. et f., Pl. ፍትወታት፡ *cupiditas* a) *concupiscentia, appetitus, libido:* Ps. 9, 24. 77, 33; Num. 11, 34. 35; Sir. 23, 5; ተዐገሥ፡እምፍትወተ፡እኩይ፡ (v. እምፍትወት፡) ὀρέξεων 18, 30; ፍትወተ፡ልቡ፡ 27, 6; እምኵሉ፡ፍትወተ፡ብእሲ፡ይእቲ፡ተዐቢ፡ 36, 27; እኪት፡ፍትወት፡ 37, 3; Jer. 9, 14. 16, 12; ፍትወተ፡ረሲዓን፡ Prov. 12, 12; ፍትወት፡ (collect.) ይቀትላሁ፡ 21, 25; ፍትወተ፡ረበሐ፡ Sap. 14, 2; ፍትወቱ፡ለሥጋ፡ vel ለዐይን፡ 1 Joh. 2, 16; 1 Petr. 2, 11; Rom. 6, 12. 7, 7 seq.; Gal. 5, 16. 24; Joh. 8, 44; Marc. 4, 19 al.; concupiscentia carnalis vel venerea Dan. ap. 1, 11. 56; Jer. 2, 24; Lud. Comm. hist. p. 316; al.; ሕማመ፡ፍትወተ፡ዝሙት፡ Lud. e Vit. Dan.; ፍትወታቲሁ፡ለዝ፡ዓለም፡ Phlx. 3; Clem. f. 153; ለእመ፡ፈተውነ፡ፍትወታተ፡ንሕነ፡ንረክብ፡ Sx. Sen. 16. b) *desiderium* et *res desiderata:* Ps. 9, 41. 20, 2. 37, 9. 111, 9; ኢያደምዕ፡ፍትወቶ፡ Job 20, 20; ያጸግበከ፡እምፍትወተ፡ነፍስከ፡ Jes. 58, 11; ፍትወታ፡ለጥበብ፡ Sap. 6, 21. c) *deliciae:* ፍትወተ፡አዕይንቲሆሙ፡ ἐπιϑυμήματα Hez. 24, 25; Thren. 1, 7. 10; እለ፡ይገብሩ፡ፍትወተ፡ነፍሶሙ፡ καταϑύμια Jes. 44, 9; ኵሉ፡ፍትወት፡ ὅλος ἐπιϑυμία Cant. 5, 16; ብእሴ፡ፍትወት፡አንተ፡ Dan. 9, 23. 10, 11. 19. d) *studium,* προαίρεσις Koh. 1, 14. 2, 11. 22. e) *voluntas* Dei, 1 Joh. 2, 17.

ፍታው፡ subst. *desiderium, cupido, libido:* Sap. 18, 3 var.; ፍታወ፡ኄራቲሁ፡ (virtutum ejus) Phlx. 52; እምፈጸምኩ፡ፍታውየ፡ላዕሌከ፡ Jsp. p. 338; ከመ፡ታእትቱ፡ፍታወ፡ዐርክሙ፡እምላዕሌክሙ፡ p. 325; c. በ፡ alcjs: ታአምር፡እግዚኦ፡ፍታዎ፡ብነ፡ p. 278.

ፈታዊ፡ n. ag., Pl. ፈታውያን፡ 1) *cupitor, cupidus:* ፈታውያን፡ጽዕለት፡ ἐπιϑυμηταί Prov. 1, 22; ፈታውያነ፡እከይ፡እሙንቱ፡ ἐρασταί Sap. 15, 6. 2) *libidinosus:* ኢትኩን፡ፈታዌ፡ Lud. Comm. hist. p. 316 n. 52; ዕቡያን፡ወፈታውያን፡ Clem. f. 232.

ፍትወታዊ፡ adj. rel. *libidinosus, voluptarius:* አሕላማት፡"ዊት፡ Phlx. 162; ሥጋ፡"ዊ፡ Fal. f. 15; jejunent ከመ፡ ያድክሙ፡ኀይለ፡"ዊት፡ Abush. 38.

መፍትው፡ part., passim subst., 1) *desiderabilis, exoptatus,* passim *res desiderabilis,* ግበር፡ኵሎ፡ዘመፍትው፡ዘትፈቅድ፡ τὰ ἐνϑυμήματά σου Sir. 35, 12. a) sive *jucundus, amoenus,* sive *praestans, eximius,* sive *pretiosus, carus,* ἐπιϑυμητός, መፍትው፡ለዐይን፡ ሰርጉ፡ Sir. 45, 12; ኵሉ፡ግብሩ፡ለእግዚ"፡ሠናይ፡ወመፍትው፡ 42, 22; ወይን፡መፍትው፡ Am. 5, 11; Jes. 27, 2; መዝገብ፡መ"፡ Prov. 21, 20; ይነሥቱ፡አብያቲኪ፡መፍትወ፡ Hez. 26, 12; በእንተ፡ምድረ፡ሕዝብየ፡መፍትው፡ Jes. 32, 12; Ps. 105, 24; ኵሎ፡ንዋየ፡መፍትወ፡ (v. መፍትው፡) Dan. 11, 8; መፍትወ፡አየድዕ፡ σεμνὰ ἐρῶ Prov. 8, 6. b) *necessarius:* አስተዳለውኩ፡ለዝንቱ፡ሕንጻ፡ኵሎ፡ዘመፍትው፡ ἐπιτήδεια 1 Par. 28, 2. c) *conveniens, decorus:* ውስተ፡ኢመፍትው፡ εἰς τὸ ἀπηχές (in *absonum* vel *absurdum*) Cyr. c. Pall. f. 85. d) *reus:* ዐረ፡ደቅከ፡መፍትዋን፡ለመዊት፡ ὀφειλομένους Sap. 12, 20 in Abb. LV. Hinc propagatur tritissimum illud 2) **መፍትው፡** *decet, convenit, oportet* (ينبغى), δεῖ, χρή, c. c. Inf., ut: ተግሕሦ፡መፍትው፡እምፍኖተ፡ዐዋግ፡ Prov. 22, 14; plerumque c. Subj. verbi: Matth. 14, 16. 18, 33. 23, 23; Hen. 9, 11. 15, 2; ቀሲስ፡መፍትው፡ያንሶሱ፡ኀበ፡አብያተ፡ድውያን፡ Kid. f. 16; መፍትው፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ይፍታሕ፡በርትዕ፡ Did. 4; መፍትው፡ለኤጲስ፡ቆጶሳት፡ይንበሩ፡ ... Did. 4; creberrime in Chrys., F. M., F. N., Syn. al. a) **ኢመፍትው፡** *non licet:* እመ፡ገብረ፡ዘኢመፍትው፡ Clem. f. 255; Lud. Comm. hist. p. 307. b) **መፍትው፡** *utinam!* in exclamationibus, ut: መፍትው፡ይሕየው፡ይስማኤል፡ቅድሜከ፡ Kuf. 15.

ፈኀረ፡ *fodere* vid. sub ፈሀረ፡

ፈኀረ፡ I, 1 [מהר, مهر] Subj. ይፍኅር፡ (F. N. 24, 2), *despondere, desponsare* feminam, c. Acc. pers. et ለ፡ Dat.: a) alicui: Luc. 2, 5; 2 Cor. 11, 2 et Chr. Ta. 28. b) sibi, sive omisso Dat.: Deut. 20, 7; Kuf. p. 92; sive adjecto ሎቱ፡ *sibi:* እፍኅረኪ፡ሊተ፡ብእሲተ፡ Hos. 2, 21; Sx. Nah. 28. — Nota definitionem: ፍኂር፡ኪዳን፡ውእቱ፡ወተሰፋ፡ዘይቀድም፡እምአውስቦ፡ወይከውን፡በመጽሐፈ፡መልእክት፡ወዘእንበለ፡መጽሐፍ፡ F. N. 24, 3. — Quomodo differat a ሐፀየ፡ vid. c. 140. — *Voc. Ae.:* ፈኀረ፡ዘ፡ሐጨ፡።

ተፍኅረ፡ vel **ተፈኀረ፡** (male ተፋኀረ፡ Cat. Cod. Mus. Brit. p. 11) III, 1 *desponderi* vel *desponsari* viro, c. ለ፡ viri: Matth. 1, 18; Luc. 1, 27; Asc. Jes. 11, 2. 3; ድንግል፡አንተ፡ይእቲ፡ሕፅይት፡አው፡ተፍኅረት፡ለብእሲ፡ F. M. 6, 8; Clem. f. 193; ተፍኅርኪ፡ Lud. e Ssal. Req.; ተፈኀርኩ፡ Hom. Jac. Sar.

ፍኁር፡ part., f. ፍኅርት፡ *sponsa, desponsata* Deut. 22, 25. 27; Matth. 1, 20; F. N. 24; ማርያም፡ፍኅርትከ፡ Cyr. de r. fid. f. 43.

ፍኅረት፡ n. act. *desponsatio (sponsalia):* በእንተ፡ፍኅረት፡ወሕጌ፡ F. N. 24; ዘሐዘነት፡በእንተ፡ሞት፡ኢትትከላእ፡እምፍኅረት፡ F. N. 24, 3; ፈቲሐ፡ፍኅረት፡ 24, 3; ዐረቦን፡ዘፍኅረት፡ *arrha sponsalicia,* ibid.

ፈኃሪ፡ n. ag. *sponsa,* Matth. 1, 16. 19 Platt; ፈኃሪሃ፡ Sx. Mag. 15; ፈኃሪ፡አው፡ዘተፍኅረት፡ F. N. 24, 2; in Pl. ፈኃርያን፡ *sponsi* i. e. *sponsus et sponsa:* ለእመ፡ሞተ፡፩እምፈኃርያን፡ቅድመ፡አውስቦቱ፡ F. N. 42, 3.

አፍኅርት፡ *pulli* vid. sub አፍርኀት፡ sub ፈርኀ፡

ፈነቀ፡ *detergere, radere* vid. sub ፈሐቀ፡

ፍኖ፡ *via* vid. sub ፈነወ፡

ፊኒቃ፡ፊንቆ፡ፊንቂን፡ፊንቆን፡ፊኒቆን፡ 1) n. prgr. sc. φοίνιξ cum suis casibus, *palma* Jud. 4, 5. 3, 13; Deut. 24, 3. 2) ፊኒቅ፡ፊንቂስ፡ፊንቄስ፡ፊኔቂስ፡ፊኒቂ፡ፊንቂን፡ n. pr. *Phoenice* Ex. 16, 35; Deut. 3, 9; Jes. 23, 2; Act. 11, 19. 15, 3. 21, 2; et ፊንቂስ፡, ፊንቆን፡ *Phoenices* Jos. 5, 1; Job 40, 25.

ፈንቀለ፡ quadrl. I. [amh. **ፈነቀለ፡** *to overturn, turn upside down* Isenb. p. 195] *refodere, rimari*, evertendo et invertendo res studiose *perscrutari* [فقر *fodit?* sec. Lud. proprie dicitur de simiis quae „lapides partim e terra prominentes evertunt ac sub iis latentes vermiculos devorant"]: **እለ፡ይፈነቅሉ፡መቃብረ፡** τυμβωρύχοι Chr. ho. 29; **ተሀውክ፡ኵሎ፡ዘውስተ፡ቤታ፡ወትፈንቅል፡ወትኀሥሥ፡አስተሐሚማ፡** Luc. 15, 8 rom. (in ed. Platt. **ተሀውክ፡ወ** omissum est); Thomas apostolus **ዘፈንቀለ፡አጽልዕቲሁ፡ወአብአ፡አጻብዒሁ፡ውስተ፡ገቦሁ፡** M. M. f. 180.

ፈንቂስ፡, **ፈንቆን፡** al. vid. sub **ፈኒቃ፡**

ፎንቃስ፡ n. prgr., fortasse primitus i. q. φοίνιξ avis, at Hen. 89, 10 est nomen *avis rapacis*. Vid. etiam scholia ad **ፈንክስ፡**

ፎንቅስ፡ sec. Lud., **ፎቅንስ፡** et **ፎቀንስ፡** sec. Voc. Ae., nomen *simiae* pusillae, cui Lud. Hist. I, 10, 58 nomen *cercopitheculi* vel *galeopitheculi* indidit; Amharice nominatur **ጉሬዛ፡** vel **ጉሬዛ፡**, de quo vid. Isenb. p. 173; Harris II. 29. 63, et ላክ. p. 52 ubi *colobus* exponitur.

ፈንክስ፡ n. prgr., sc. φοίνιξ *phoenix* avis: **ናሁ፡ያሌብዎን፡ለዕልዋን፡** (sc. de resurrectione mortuorum) **ዖፍ፡ለእለ፡ይብሉ፡አልቦ፡ዘከማሁ፡ዘ፩ፍጥረቱ፡** (unigena) **ዘስሙ፡ፈንክስ፤ይብሉ፡በእንተ፡ውእቱ፡ዖፍ፡ከመ፡የሐዩ፡፭፻ዓመተ፡ወእምዝ፡ይወርድ፡ውስተ፡ግብጽ፡ወያመጽእ፡** (sic) **ምስሌሁ፡ቀናንሞስ፡ወሰሊሖተ፡ወዐደ፡ወይነብር፡ውስተ፡ሥዕለ፡ጣዖት፡ዘስሙ፡ኤዎን፡ወይሬኢ፡ውስተ፡ምሥራቅ፡ወይሰግድ፡ለፀሓይ፡ወእምዝ፡ይውዒ፡ወይከውን፡ሐመደ፡ወይወፅእ፡እምውእቱ፡ሐመድ፡ንኡስ፡፩ዕጼ፡ወያመውቆ፡ፀሓይ፡ለውእቱ፡ዕጼ፡ወይከውን፡ንኡስ፡ዖፈ፡ፈንኪስ፡ወልሂቆ፡ይገብእ፡ውስተ፡ብሔረ፡ዐረብ፡** Did. 25 (vid. Const. Ap. V, 7). — *Voc. Ae.*: **ንስር፡ወአውስት፡ወፈንክስ፡ዘ፡አሞሬ፡**; *aliud*: **ፍንክስ፡ብ፡ንስር፡**

ፈነወ፡ I 2 [פָּנָה *vertere* et *se vertere*, ܦܢܳܐ *redire*] 1) *mittere*, a) c. Acc. pers.: **ፈንወኒ፡** Jes. 6, 8. 48, 16; Gen. 42, 4. 43, 8; Ex. 5, 22; Num. 13, 2. 3; 1 Reg. 25, 32; 3 Reg. 1, 6; Act. 25, 25; Joh. 4, 34. 5, 23 al.; omisso Acc.: Gen. 38, 17; Matth. 14, 35; **ፈኒዎ፡ርብቃ፡ጸውዐት፡ያዕቆብሃ፡** Kuf. 27; seq. verbo fin.: **ፈነወ፡ወቀተለ፡** Matth. 2, 16; Marc. 6, 17; Ps. 17, 19. 56, 4; seq. Subj. verbi: Matth. 22, 7; Luc. 4, 19; 4 Esr. 4, 36; 4 Reg. 7, 14; vel **ከመ፡** c. Subj.: Num. 13, 16. 14, 36; Deut. 34, 11; Jos. 6, 25; 1 Reg. 15, 1; Luc. 16, 24; c. **ኀበ፡** pers.: Gen. 32, 4. 46, 28; Ex. 3, 13—15; Num. 20, 14; Jud. 11, 12. 14, 1; 2 Reg. 2, 5; Jes. 36, 12; Jer. 32, 3. 36, 3; Matth. 11, 2; Act. 23, 30; Tit. 3, 12; c. praep. loci: **ፈነዉ፡ኀበ፡ኵሉ፡አድያም፡** Matth. 14, 35; c. **ውስተ፡** Jud. 6, 35. 7, 24; Jer. 2, 10; c. **መንገለ፡** Jer. 14, 3; c. **ቅድመ፡** Gen. 45, 5; Luc. 7, 27; c. **እምድኅረ፡** Gen. 8, 8; al.; c. Acc. loci: Matth. 2, 8; **ፈነወ፡ሐዋርያተ፡ብሔረ፡ግብጽ፡** Hez. 17, 15; Gen. 32, 4; **እመ፡ፈነዎሙ፡ፀብአ፡** (in bellum) 1 Esr. 4, 4; c. Acc. viae 1 Reg. 15, 20. b) c. Acc. rei: Gen. 38, 23. 45, 23. 27. 46, 5; Ex. 9, 14. 23, 28; Jos. 24, 12; Ps. 104, 26; Koh. 11, 1; Marc. 4, 29; c. **ለ፡** pers.: Gen. 32, 19. 38, 17. 20; Ps. 19, 2. 77, 29. 109, 3. 110, 8; c. **ላዕለ፡** pers. (*super* vel *contra* vel *ad* alqm): **ፈነወ፡እግዚ"፡ሞተ፡ላዕለ፡ያዕቆብ፡** Jes. 9, 8; Lev. 26, 25; Deut. 7, 20; Hez. 14, 19. 21; **ፈኑ፡ላዕሌየ፡መንፈሰ፡ቅዱሰ፡** 4 Esr. 14, 24; Luc. 24, 49; c. **በእደ፡** *per* alqm, Kuf. 22, vel c. **ምስለ፡** *cum* alqo i. e. *per* alqm: Gen. 38, 20; 1 Reg. 16, 20; 2 Reg. 11, 14; Apoc. 1, 1 Platt; **ዘይፌኑ፡አንቅዕተ፡ውስተ፡ቈላት፡** (*emittit*) Ps. 103, 11. c) passim: *extendere, protendere* manum, Ps. 143, 8; Cant. 5, 4; **ኢትፈኑ፡እዴከ፡ዲበ፡ሕፃን፡** Kuf. 18. d) *emittere, projicere* sagittas: **ፈኑ፡አሕጻከ፡** Kuf. 38; Ps. 17, 16. 143, 7. 2) *dimittere, missum facere:* Kuf. 5. 27. 42; Gen. 24, 54. 30, 25. 32, 27. 45, 24; Ex. 3, 20. 4, 23; Lev. 14, 53; Jos. 2, 21; Jud. 2, 6. 3, 18. 7, 8. 11, 38. 15, 5; 1 Reg. 6, 6. 9, 19. 10, 25. 13, 2. 24, 20; Jer. 15, 1; Tob. 10, 7; 2 Esr. 12, 6; Hen. 10, 9; Matth. 14, 22; Luc. 1, 53. 20, 10. 11 al. a) abeuntem *deducere, prosequi*, Gen. 12, 20. 18, 16. 31, 27; 1 Reg. 9, 26; Act. 20, 38 (vid. **አስተፋነወ፡**). b) *manumittere* servum, sive addito **አግዓዚ፡** Jer. 41, 9; Deut. 21, 14; sive omisso Jer. 41, 14. c) *dimittere* vel *expellere* (*repudiare*) uxorem, feminam, Gen. 21, 14; Kuf. 17; **ፈነውክዋ፡ለእምክሙ፡** Jes. 50, 1; Mal. 2, 16. — *Voc. Ae.*: **ፈነወ፡ዘ፡በ፪ለአከ፡ሰደደ፡**

ተፈነወ፡ III, 2 1) *mitti*: **ተፈነወ፡ኀቤየ፡፩እምሱራፌን፡** Jes. 6, 6. 37, 21; Hen. 76, 4; Asc. Jes. 7, 4. 5. 8. 16. 17; 4 Esr. 2, 1; Matth. 15, 24. 23, 37; Luc. 1, 19. 26. 4, 43. 19, 32; Joh. 1, 6; 1 Petr. 1, 12; **ተፈኒዎሙ፡** 2 Petr. 1, 21. a) *dirigi*: **ጸሎት፡እንተ፡ትትፌኖ፡ውስተ፡ዝንቱ፡መካን፡** 2 Par. 7, 15; **ለከ፡ይትፌነው፡ጸሎት፡** Ps. 64, 1. b) *emitti, projici*: **ተፈነወ፡ቃል፡** Enc. Sen. 17; **ተፈነወ፡ኵናት፡ኀቤሁ፡** Chr. Ta. 22 (vid. **ደርበየ፡**). c) *propelli* Hen. 10, 6. 2) *dimitti* Hebr. 13, 23; *deduci* Rom. 15, 24; Act. 15, 3. 3) i. q. **ተፋነወ፡**, Act. 21, 6 rom. et Platt.

ተፋነወ፡ III, 3 *se invicem dimittere* i. e. *valedicere* aliciui vel sibi invicem, c. c. Acc. pers.: **ወእምዝ፡ተፋነውዎ፡** Sx. Teq. 9; **አንሰ፡እትፋነወክሙ፡** Sx. Jac. 3; **ሖር፡ተፋነዎሙ፡ለአዝማዲከ፡** Sx. Nah. 14.

አስተፋነወ፡ IV, 3 1) *prosequi, deducere* abeuntem, Gen. 12, 20 var.; 18, 16 var.; Act. 17, 15. 21, 5 Platt; **አስተፋነዎ፡ሄሮድስ፡እስከ፡መካን፡ርሑቅ፡ወተመይጠ፡** Jsp. p. 334; **ወኵሉ፡ዘያስተፋንዎ፡ኢኮነ፡ጠቢበ፡** (συμμενόμενος?) Prov. 20, 1. 2) *valedicere* alicui: **ቦአ፡ውስተ፡ቤቱ፡ወቤተ፡እንዘ፡ያስተፋንዎሙ፡ለእሙ፡ወለአዝማዲሁ፡** Sx. Nah. 14. 3) *dimittere*: **ከመ፡የአዝዝ፡ለአስተፋንዎ፡ኵሉ፡ዘተጼወወ፡** Jsp. p. 316.

ፍንው፡ part. *missus* Phlx. 194; **መልአክ፡ፍንው፡እምኀበ፡እግዚ"፡** Jsp. p. 294; Chr. ho. 8; **ፍንው፡አንተ፡** (Christe) **እምኀበ፡አቡከ፡** Lit. Jac. Sar.; **በአፈ፡ነቢያት፡ፍንዋን፡ወሐዋርያት፡ላእካን፡** F. M. 1, 3; Lit. Jac.; **ሐዋርያ፡ፍንው፡** Enc. Mij. 17; **ዘሖርኪ፡ብሔረ፡ህንደኬ፡ፍንውት፡** Enc. Masc. 17.

ፍኖት፡ subst., f. et m., Pl. **ፍናው፡** et **ፍናዌ፡**, Pl. Pl. **ፍናዋት፡** (formam Pl. **ፍንዋት፡** in Syn. p. 314 seq., formam **ፍኖታት፡** Hen. 19, 19 var. reperi) *via*, 1) *iter* quod quis facit: **ይሜርድ፡ፍኖቶ፡** Ps. 18, 6; **ከመ፡ጸር፡ክቡድ፡በውስተ፡ፍኖት፡ርሑቅ፡** Sir. 21, 16; Jos. 9, 11; **ፍኖተ፡የሐውር፡** Koh. 10, 3; Gen. 24, 40. 42. 28, 20; **ሥንቀ፡ለፍኖት፡** 45, 21; Jud. 19, 9; Matth. 15, 32; **በፍኖት፡** Gen. 44, 29. 45, 24; Ex. 4, 24. 23, 20; 1 Reg. 24, 4. 26, 3; Luc. 2, 44; **ውስተ፡ፍኖት፡** Matth. 5, 25. 2) *via*, qua inceditur: **ቁሚ፡ውስተ፡ፍኖት፡** Jer. 31, 19; Num. 22, 23; Gen. 38, 21; 1 Reg. 24, 4. 26, 3; Matth. 2, 12. 8, 28. 13, 4; Ps. 8, 8; **ሐዊር፡ፍኖተ፡ጠዋየ፡ወመብእሰ፡** Jer. 18, 15; **ፍኖት፡መብእስ፡ወገምገምዕ፡** Clem. f. 200; **ሖረ፡ፍኖተ፡** Job

16, 22; Deut. 1, 31; Jud. 18, 26. 19, 9; ይሠወጥ፡በፍኖት፡እንተ፡በቲ፡መጽአ፡ Jes. 37, 34; Jud. 2, 17; አመጽኦሙ፡ለዕዉራን፡በፍኖት፡ዘኢያአምሩ፡ Jes. 42, 16. 48, 17; እንተ፡አይ፡ፍኖት፡ነዐርግ፡ 4 Reg. 3, 8; ፍኖት፡እንተ፡ትወስድ፡ውስተ፡ሀጕል፡ Matth. 7, 13. 14; ፍኖት፡ግበሩ፡ለዘዐርገ፡ Ps. 67, 4; Hez. 21, 19; አስተዳልዉ፡ፍኖቶ፡ Matth. 3, 3; ዘይጸይሕ፡ፍኖተከ፡ 11, 10; Marc. 2, 23; ፍናዊሆሙ፡ርቱዓት፡ Prov. 2, 13; ፍናውሙ፡ዕጹባት፡ Ps. 16, 6; ቁሙ፡ውስተ፡ፍናው፡ Jer. 6, 16; ርእዩ፡ኵሎ፡ፍናወ፡ 3, 2; ማእከለ፡ፍናው፡ቆመት፡ Prov. 8, 2; ፍናወ፡ዚአኪ፡ ἀποστολαί σου Cant. 4, 13; ፍናዋት፡ Judith 5, 1; 4 Esr. 6, 55; በእንተ፡ፍናዋት፡ወጽጕንት፡ወመራሕብት፡ F. N. 37; ፍናዌ፡ 4 Reg. 11, 6; Lev. 26, 22; Deut. 28, 7. 25; Jos. 2, 22; Jud. 5, 6; Judith 15, 2; c. Gen. Subj.: ፍኖተ፡መንፈስ፡ Koh. 11, 5; Prov. 24, 54; Hen. 18, 5; c. Gen. loci, ad quem via ducit: Gen. 3, 24. 25, 19; Ex. 13, 17; Deut. 1, 2. 2, 8. 3, 1; Jos. 8, 15; 2 Reg. 18, 23; Matth. 10, 5; Hebr. 9, 8; 4 Esr. 5, 6. 7. a) quivis *meatus*, *aditus*, *exitus*, *transitus*, *plateae*: ፍኖት፡ኅቡእ፡ εἴσοδος Dan. ap. 13, 13; 2 Petr. 1, 11; ውስተ፡ፍኖት፡በሐር፡ Hez. 27, 3; 4 Esr. 5, 3. 4; ውስተ፡ፍናወ፡አናቅጽ፡ ἐν τοῖς διόδοις Judith 7, 22; በፍናዋት፡ ἐν ἐξόδοις Prov. 1, 20; በርእሰ፡ኵሉ፡ፍናዋት፡ Threa. 2, 19; ውስተ፡ፍናዌ፡ 2, 21; ውስተ፡ኵሉ፡ፍናዋት፡ Jes. 51, 20; ፍናዊሃ፡ለጽዮን፡ ὁδοί Thren. 1, 4; Jer. 5, 1; ውስተ፡ፍናወ፡ሀገር፡ ἐν ῥύμαις πόλεως Sir. 9, 7; Act. 9, 11 rom.; ፍናወ፡አህጉር፡ πλατεῖαι Judith 7, 14. b) *orbita* astrorum Hen. 2, 1. 80, 6. c) ፍኖት፡መጽያሕት፡ vel ፍኖት፡መ'': *via publica* (vid. sub መጽያሕት፡ c. 1309), et ፍኖት፡ንጉሥ፡ *via regia*, Lud. Comm. hist. p. 238 n. 5. d) ፍኖተ፡ Acc. loci et st. c., passim i. q. *versus*: ገጹ፡በሌሊት፡እምነ፡ሀገር፡ፍኖተ፡ገነት፡ንጉሥ፡ Jer. 46, 4 vrs. nov.; Deut. 1, 40. 2, 1; Matth. 4, 15. 3) Trsl.: a) directio i. e. *latus*, *pars* (Seite), κλίτος Ex. 30, 4; ዘክልኤቱ፡ፍናዊሁ፡ Lit. Orth. (aliâs ፍና፡). b) *via* i. e. *locus* tempusve opportunum: ወሀብከሙ፡መዋዕለ፡ወፍኖተ፡ከመ፡ይድኀኑ፡ Sap. 12, 20; Eph. 4, 27; ግበር፡ፍኖተ፡ (τόπον *locum* vel *aditum*) ለዐቃቤ፡ሥራይ፡ Sir. 38, 12; ኀጥአ፡ፍኖተ፡ይነስሑ፡ Hebr. 12, 17 rom. c) *ratio*, *modus*: በፍናው፡ብዙኅ፡ (καθόδους) Koh. 7, 22; በኅቡእ፡ፍኖት፡ ἠρέμα Chr. ho. 10 (vid. ደገጸ፡). d) creberrime: *vivendi agendique ratio* (ex usu loquendi biblico), እኩይ፡ፍኖትከ፡ Job 4, 6; ፍናውየ፡ Job 29, 6. 33, 11; ዝፍናው፡ Prov. 1, 19. 2, 20. 22; Jes. 55, 7—9. 58, 2; እለ፡ኢሖሩ፡በፍኖት፡ጽድቅ፡ 65, 2; Tob. 1, 2; ኢያአምርዋ፡ለፍኖት፡ሰላም፡ Jes. 59, 8; Rom. 3, 17; ፍኖት፡እግዚ'': Jer. 5, 4. 5. 6, 16; ፍናዊየ፡ 7, 23; ኢትምሀሩ፡ፍኖተ፡አረማውያን፡ 10, 1; አጽንዐ፡ፍናዌ፡ዳዊት፡ Sir. 48, 22; አሜሃ፡ይጸድቃ፡ፍናዊከ፡ወፍናዌ፡ውሉድከ፡ Kuf. 22; ዕቀብ፡ፍናዊሃ፡ Sir. 6, 26. 2, 15; ፍናዎሙ፡ (pro ፍናዊሆሙ፡) 49, 9; ፍናዋት፡ኄራት፡ Hen. 91, 4. 18. 19; ፍኖተ፡ሕይወት፡ወፍኖተ፡ሞት፡ Jer. 21, 8; 4 Esr. 14, 24.

ፍና፡ subst., m. et f., Pl. (sed nonnisi apud scriptores inferioris aetatis) ፍናት፡; de forma Pl. ፍናዌ፡, quae nescio an ad ፍና፡ referenda sit, vid. sub ፍኖት፡; proprie *conversio*, *directio*, inde 1) crebro in formula ፍና፡ሰርክ፡ *appropinquatio vesperae*, *tempus vespertinum* (coll. לִפְנוֹת עֶרֶב): ወፍና፡ሰርክ፡ውእቱ፡ 1 Reg. 23, 24; Acc. adv.: ፍና፡ሰርክ፡ *sub vesperam*: Gen. 3, 8. 24, 63; Deut. 23, 12; Zach. 14, 7; Esth. 2, 14; እንተ፡ፍና፡ሰርክ፡ *tempore vespertino* Hez. 12, 5; እስከ፡ፍና፡ሰርክ፡ *ad vesperam* 1 Reg. 20, 5; 2 Reg. 1, 12; ለፍና፡ሰርክ፡ *tempori vespertino* Lev. 6, 13. 2) *via*: ብከዩ፡በውስተ፡ፍና፡በድው፡ Jer. 9, 10; በፍና፡ *in via* Enc. Masc. 17; ዘጽድቅ፡ፍና፡ Org. 2. a) በፍና፡ *versus*, ut: በፍና፡ብሔሮሙ፡ 2 Par. 6, 38. b) *latus*, *pars*: Ex. 25, 26. 32; ውስተ፡አርባዕቱ፡ፍናሃ፡ Org. 4. c) *locus*, τόπος Ex. 15, 23. 17, 7. 21, 13; መንገለ፡ይትፈቀድ፡ፍና፡ in quocumque opus fuerit loco, Enc. Haml. 9 (Lud.: 10). d) *ratio*, *modus*: በአይ፡ፍና፡ τίνα τρόπον; Cyr. c. Pall. f. 68; Cyr. ad Theod. f. 9; በከልእ፡ፍና፡ F. M. 11; ለትሕትና፡ክልኤ፡ፍና፡ Phlx. 99; Maria ወላዲተ፡እግዚእ፡ኵሉ፡በሐዲስ፡ፍና፡ Ssal. Req.; በእንተ፡ሠላስ፡ፍናት፡ Phlx. 70. 111.

ፈናዊ፡ n. ag. *mittens*: Deus ፈናዌ፡እሳት፡ዲበ፡አህጉር፡፰ Tab. Tab. 19; አብ፡ፈናዌ፡ወልድ፡ Chr. ho. 3; Lit. 171, 2; si Pater Filius Spiritus una sunt persona (sec. Sabellium) መኑ፡ኬ፡ፈናዊ፡ወመኑ፡ተፈናዊ፡ M. M. 5.

ተፈናዊ፡ n. ag. *missus*, *is qui mittitur*: Lit. 171, 2; M. M. f. 5.

ፍንዱቅ፡ n. prgr., sc. πανδοχεῖον (فُنْدُق) *diversorium*, *hospitium publicum*: ቤተ፡ፍንዱቅ፡ Th. P. in not. ad Jon. 2, 5.

ፈንጻጺ፡ subst. nomen morbi („morbi maligni vel acuti genus" Lud.), ut videtur *variolae* [ፍንጣጣ፡ in dial. Schoae *small-pox*, in dial. Tigre *syphilis*, Isenb. p. 195]: ወእመሂ፡ፈንጻጺ፡ወእመሂ፡ብድብድ፡ Lud. e Ssal. Req.

ፈናፍንታም፡ subst. *androgynus*, *hermaphroditus*: ፈ'': ዘቦቱ፡ኀፍረተ፡ተባዕት፡ወአንስት፡ኅቡረ፡በ፩መካን፡ F. N. 24, 2 [ex ፈናፍንት፡ (Isenb. lex. p. 195) formatum syllabâ *ám*, de qua vid. Isenb. gramm. p. 33; ፈናፍንት፡ autem facile derivaveris a فَنّ et فَنَن].

ፉእም፡ subst., Pl. አፍአምት፡ et አፍእምት፡ [vic. فُمّ ܦܘܡܐ አፍ፡ q. v.; فَأَمَ *os herbis implevit* camelus] 1) *orificium* tunicae, περιστόμιον, ፉእሙ፡ለልብሱ፡ Ex. 36, 31 (aliâs አፍ፡ q. v.). 2) *offa*, *buccella*, *panis mendicatus*: ሄድከ፡አፍአምቶ፡ለርኁብ፡ ψωμόν Job 22, 7; ሄድዎሙ፡ለርኁባን፡አፍእምቶሙ፡ (v. አፍእምቶሙ፡) 24, 10; ተሰፈወ፡የሀብዎ፡አፍእምቶ፡ Act. 3, 5 rom.; Clem. f. 174 (vid. ዘርከየ፡). 3) *trama* vel *subtemen* telae (coll. فُطْمَة *buccea carnis* et *subtemen telae*), κρόκη Lev. 13, 48—58; hom. Procli in Cyr. f. 119 (vid. sub ምሕን፡ c. 159); Lit. 170, 3. — *Voc. Ae.*: ፉእሙ፡፡ዘ፡መሰምሱ፡

ፈአመ፡ I, 1 an 2? i. q. II, 1, ut: መብልዐ፡መላእክት፡አፍአምኮ፡ለሕዝብከ፡ Sap. 16, 20 in Abb. LV.

አፍአመ፡ II, 1 *in os indere buccellas* alicui, *cibare*, *mendicanti panem praebere*, c. Acc. pers. et Acc. rei: አፍአሞ፡ለከይሲ፡ውስተ፡አፉሁ፡ Dan. ap. 13, 27; ናሁ፡አነ፡አፍእሞሙ፡ዓፀረ፡ (v. አብልዖሙ፡) ψωμιῶ Jer. 9, 15; አፍእመኒ፡ዘተ፡መጽሐፈ፡ Hez. 3, 2 var.; እመ፡አንከይከ፡እምሲሳየ፡ነፍስከ፡ወአፍአምከ፡ለነዳይ፡ Jes. 58, 10; አፍእም፡እምይእቲ፡ለነዳይ፡ Clem. f. 140.

ተፍእመ፡ III, 1. 1) *buccella os suum implere*, *bucceam vel bucceas deglutire*, c. Acc. rei: አበ፡አጋቶን፡ዘተፍእመ፡እብነ፡ከመ፡ኢይትናገር፡ነገረ፡ዕፉወ፡ Sx. Masc. 16; sacerdos communicanti praebeat tantum ዘየአክሎ፡ለተፍእሞቱ፡

F. M. 26, 6; quod communicanti praebetur ne sit nimium, ከመ፡ ኢይትፈአምዎ፡ ፪ጊዜ፡ 26, 7; M. M. f. 106 (vid. sub ላእፍ፡); Lit. 173, 2; Judaei fame confecti ይመሥጡ፡ ኅብስተ፡ (a Tito suppeditatum) ወይትፈአምዎ፡ እንበለ፡ አእምሮ፡ ወእምድኅረዝ፡ ይመውቱ፡ Jsp. p. 369; በተፍአሞ፡ ማዕር፡ ልምሉም፡ Enc. Jac. 16. 2) *bucceam* vel *panem mendicare*: ይትፈአም፡ ኅብስተ፡ προσδεόμενος ἄρτου Prov. 12, 9. — *Voc. Ae.*: ተፍአመ፡ ዘ፡ ኀረሰ፡

አስተፍአመ፡ IV, 1 *bucceas* vel *offas conquirere, mendicare*: ያስተፍእሙ፡ Job 27, 14. 30, 3. 4; Ps. 108, 9; Act. 3, 10 rom.

ፈከረ፡ I, 2 [huic verbo Lud. فَكَّرَ *cogitavit, attente dispexit*, Ges. in thes. p. 1141 פתר فسر compararunt] *interpretari, exponere, explicare, explanare* res occultas vel difficiles intellectu, ut somnium Gen. 40, 8. 16. 41, 8. 12. 15. 16; Kuf. 39; 4 Esr. 12, 16; Dan. 2, 16; aenigma 3 Reg. 10, 3; parabolam Marc. 4, 14; 4 Esr. 8, 3; scripturam arcanam (ፈከሮቶ፡) Dan. 5, 16; faciem coeli Matth. 16, 3; scripturam sacram Luc. 24, 32; mysteria spiritualia 1 Cor. 2, 13; እሮኬ፡ ይሰምዐኒ፡ ቃልየ፡ ወይፈክር፡ διακρινεῖ Job 9, 14; ለእመ፡ ትፈክር፡ (ምድር፡) ለከ፡ ἐάν σοι φράσῃ Job 12, 8; መኑ፡ ያአምር፡ ፈክሮ፡ ቃሎሙ፡ (v. ፍክሬ፡ ቃሉ፡) Koh. 8, 1; ዘኢይትከሀል፡ ይፈክርዎ፡ δυσερμήνευτος Hebr. 5, 11. (Lud. addit: 2) „*vaticinari*, ὁμιλεῖν, *sacra loqui, concionari*“ i. e. sine dubio: interpretari scripturam sacram).

ተፈክረ፡ III, 2 *explicari, exponi*: ዕጹብ፡ ዝነገር፡ ወኢይትፈክር፡ Cyr. c. Pall. f. 97; ወዘይቤሉ፡ ኢበጽሐ፡ ጊዜየ፡ (Joh. 7, 6) ይትፈከር፡ ኀበ፡ ብሂለ፡ ኢበጽሐ፡ ሰዐተ፡ ተረግዞትየ፡ M. M. f. 61. — Lud. statuit ተፈክረ፡ III, 1 et affert: ዘኢይትፈክር፡ *inexplicabile* Lit. Chrys., sed dubito an recte.

ፈካሪ፡ n. ag. *interpres*: ሰቤላ፡ ወለተ፡ ሀልቃስ፡ ፈካሪተ፡ ሕልም፡ Sx. Ter 2 et Enc. Ter 2.

ፍካሬ፡ n. act. et subst., Pl. ፍካርያት፡, *interpretatio, expositio, explicatio* rerum arcanarum, arduarum, ut somnii Gen. 40, 12. 18; Jud. 7, 15; 4 Esr. 12, 13. 13, 21; Dan. 2, 4 seq. 4, 3 seq.; Kuf. 40; visionis Apoc. 1, 20; similitudinis Herm. p. 73; 4 Esr. 2, 54. 10, 52; ፍካሬ፡ አምሳል፡ Sir. 39, 3; አብዛኅከ፡ አምሳሊከ፡ ወፍካሬ፡ ነገርከ፡ 47, 15; ፍካሬ፡ ቃልከ፡ ἐν ἑρμηνείαις σου 47, 17; scripturae arcanae Dan. 5, 7 seq.; 2 Petr. 1, 20 Platt; mysteriorum et linguarum peregrinarum 1 Cor. 12, 10; ፍካሬ፡ ዘጻድቃን፡ ወዘኃጥአን፡ Ps. 1 in tit.; scripturae sacrae vel singulorum ejus locorum, Chrys. creberrime. a) ፍካርያተ፡ ዮሐንስ፡ አፈ፡ ወርቅ፡ *tractatus exegetici*, Fid. Jac. Bar. b) significationes „*dissertatio, facultas disserendi*“ e Mss. Colb. et „*declaratio* i. e. *promissio*, ut ምድረ፡ ፍካሬ፡“ ex Enc. Patr. affert Lud. c) Libellum ፍካሬ፡ ኢየሱስ፡ inscriptum circumferunt Abyssini, vid. Cat. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 22; d'Abb. Cat. p. 128. 141. 150. 191.

መፈክር፡ part., f. ‟ርት፡ *interpres*, etiam *fatidicus, hariolus*: መፈክራነ፡ ሕልም፡ Kuf. 40; Gen. 41, 8 seq.; ልሳን፡ መፈክርት፡ ይእቲ፡ ዘትዜኑ፡ ዘውስተ፡ ኅሊና፡ Phlx. 9; መፈክራን፡ καθηγοῦντες (?) Jud. 5, 7; χαλδαῖοι (?) Dan. 4, 4; መፈክር፡ በሰዐታት፡ Lud. e Syn. (vid. sub አሠነየ፡).

መፈክሬ፡ part. c. term. adj., *interpretator*: መፈክርያነ፡ አሕላም፡ F. N. 46.

ፈወለ፡ inus.

ተፋወለ፡ III, 3 *omina captare, ominari*: መሠርይ፡ ወዘይትፋወል፡ በፍሬ፡ ዕፀው፡ ወዘጐል፡ ዲበ፡ ሐመድ፡ F. N. 11, 3; ኢትኩን፡ እምእለ፡ የዐቅቡ፡ ሰዐታተ፡ ወኅራይያነ፡ ዕለታት፡ ወኢረአዩ፡ ከዋክብት፡ ወኢእምእለ፡ ይትዋፈሉ፡ (sic) በሐመድ፡ ወፍሬ፡ ዕፀው፡ ወዘጐል፡ F. N. 11, 1. — At *Rad. Abb.*: ተፈወለ፡ ዘ፡ ቀንጥር፡ አለ፡ („alla à petits pas“ d'Abb.).

ፋል፡ subst., Pl. ፋላት፡ [فَأْل] *omen*: አዕምአ፡ ፋል፡ Clem. f. 178; ፋለ፡ ቃል፡ M. M. f. 318; አሕላም፡ ወፋላት፡ ከንቱ፡ ውእቱ፡ ወሐሰት፡ Fal. f. 48; በእምኔሆሙ፡ ሰብአ፡ ፋል፡ *ominatores* vel *ominum captatores* Gad. T. H.; F. N. 46; ሰብአ፡ ፋላት፡ id., Lud. Comm. hist. p. 317 n. 54; አብዕልተ፡ ፋል፡ id., F. M. 15. — Ludolfi Aethiops ሰብአ፡ ፋል፡ interpretatur „qui tinnitus aurium observant“; et *Voc. Ae.*: ፋል፡ ዘ፡ በገሮ፡ የሚነገር፡፡

ፋል፡ *faba, cicer* vid. supra c. 1339.

ፈወሰ፡ I, 2 [فَشَّ] *mederi, medicari, sanare, curare*, c. Acc. pers.: Gen. 20, 17; Tob. 12, 14; 4 Reg. 20, 5; Ps. 6, 2; Luc. 4, 23. 9, 2. 14, 4; Matth. 8, 16. 12, 22; Marc. 3, 15; c. ለ፡ pers.: Sir. 38, 14; c. Acc. vulneris vel morbi: Kuf. p. 42; ለቍስል፡ ዐቢይ፡ ይፌውሶ፡ ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ Sir. 10, 10. 27, 21; Jes. 30, 26; Ps. 59, 2; Matth. 4, 23. 9, 35; c. Acc. pers. et እምነ፡ vulneris vel morbi: ይፌውሰከ፡ እምቍስልከ፡ Jer. 37, 17; Ps. 102, 3; 4 Reg. 5, 6; Luc. 7, 21; c. dupl. Acc.: እፌውሰክሙ፡ ቍስለክሙ፡ Jer. 3, 22; abs.; ፈውሶ፡ Koh. 3, 3; Job 5, 18; ይፌውስ፡ ወይሁብ፡ ሕይወተ፡ Sir. 31, 20; Luc. 5, 17; Matth. 12, 10; c. በ፡ remedii Kuf. p. 42; Sir. 38, 8. a) trsl.: Jes. 57, 18; Job 19, 25 (ἐκλύειν); Kuf. 23; ፈወስናሃ፡ ለባቢሎን፡ ወኢሐይወት፡ Jer. 28, 9; መኑ፡ ይፌውሰኪ፡ Thren. 2, 13. b) *sanare* i. e. *salubrem reddere* aquam: ይፌውሶ፡ ለማይ፡ ὑγιάσει τὰ ὕδατα Hez. 47, 8.

አፈወሰ፡ II, 2 *sanare jubere*: ወአፈውሶ፡ እምለምጹ፡ 4 Reg. 5, 6 var. (At Matth. 10, 1 Platt pro ያፈውሱ፡ legendum videtur ይፈውሱ፡ et ያውዕኡ፡ pro ያወፅኡ፡).

ተፈወሰ፡ III, 2 *sanari, curari*: Jer. 28, 8; 4 Esr. 6, 80; Luc. 9, 11; F. M. 5, 5; c. እምነ፡ morbi vulnerisve: Luc. 5, 15. 6, 17; ከመ፡ ይትፈወስ፡ እምቍስሉ፡ 2 Par. 22, 6; F. M. 3, 7; c. Acc. vulneris: ኢይበቍዐከ፡ ዘተፈወስከ፡ ቍስለ፡ Jer. 37, 13; ሀለወ፡ ይትፌወስ፡ ንድፈቶ፡ 4 Reg. 9, 16; c. Acc. membri: ኢተፈወሰ፡ እገሪሁ፡ 2 Reg. 19, 24. a) *medicinam adhibere*: እንበለ፡ ትሕምም፡ ተፈወስ፡ πρὸ ἀῤῥωστίας θεραπεύου Sir. 18, 19. b) *salubrem reddi*: ተፈወሰ፡ ውእቱ፡ ማይ፡ 4 Reg. 2, 22.

ፈውስ፡ subst. (m.), Pl. ፈውሳት፡ 1) *medela, sanatio, curatio*: ፈውስ፡ ይከውነከ፡ ለሥጋከ፡ Prov. 3, 8; Jer. 14, 19; Ps. 37, 3; ደዌ፡ ከርሥ፡ ዘኢተረክበ፡ ሎቱ፡ ፈውስ፡ 2 Par. 21, 18; አልቦቱ፡ ፈውስ፡ ለቍስላ፡ Sir. 21, 3; ቈጽሉ፡ ይከውን፡ ለፈውስ፡ Hez. 47, 12; Hen. 67, 8. 13; ለገቢረ፡ ፈውስ፡ Chr. Ta. 9 (vid. sub ዐቃር፡); ዘአልቦ፡ ፈውሰ፡ *insanabilis* Deut. 28, 27; trsl.: አልባ፡ እንከ፡ ፈውሰ፡ ሞአብ፡ ἰατρεία Jer. 31, 2; ይሁበኒ፡ ፈውሰ፡ Job 23, 5; Koh. 10, 4; ለፈውስ፡ ወለሰላም፡ ወለበረከት፡ Kuf. p. 5. 87; Hen. 95, 4. 2) *medicamen, medicamentum, remedium*, Kuf. 10; ፈውስ፡ ደዌሆሙ፡ et ፈውሳት፡ ibid.; አብዛኅኪ፡ ፈውሰኪ፡ Jer. 26, 11; ፈውስ፡ ጽኑዕ፡ φάρμακον ἰσχυρόν Chr. ho. 17; ፈውስ፡ መሪር፡ Chr. ho. 30;

ἰατρικὰ βοηθήματα Chr. Ta. 9 (vid. sub ዐቃር፡); Clem. f. 256; Org. 5; መጽሐፈ፡ ፈውስ፡ inscriptus est libellus Amh. Aethiopicus, in quo varia medicamenta variis morbis praecipiuntur; ፈውስ፡ መንፈሳዊ፡ inscriptus est liber de disciplina ecclesiastica, Cat. Bibl. Bodl. p. 30. a) *herba (radix, fructus) medicinalis:* die creationis tertio creavit Deus ሣዕረ፡ወሐመልማለ፡ወዕፀወ፡ ወዘርአ፡ወፈውሰ፡ Clem. f. 3; terram peragrabo ከመ፡ አእምር፡ ዕፀወ፡ ወፍሬያተ፡ ወፈውሳተ፡ ዘሀለወ፡ ህየ፡ f. 28. b) *incantamentum:* ዘይሰምዕ፡ነገረ፡ፈውሳት፡ወይትአመን፡ቦቱ፡ Clem. f. 162; ዘይገብር፡ሥራየ፡ወሰገለ፡ወይሰምዕ፡ነገረ፡ፈውሳት፡ ወይትአመን፡ f. 239. 272. c) *abortivum* (medicamentum) F. M. 4, 4 (vid. sub አድኀፀ፡). d) *collyrium* (medicamen) Apoc. 3, 18; vid. እብነ፡ፈውስ፡ *stibium* supra c. 759.

ፈዋሲ፡ n. ag. *medicus, sanator,* ፈዋሴ፡ዱያን፡ Lit. 161, 4; ፈዋሲሁ፡ ለልብየ፡ Kid. f. 22.

ፍዋሴ፡ subst. *curatio*, Lud. auct. Th. P.

መፈውስ፡ part. *sanator, medicus:* sicut ዐቃቤ፡ሥራይ፡ corpori medetur, ita ካህናትኒ፡ለነፍስ፡መፈውሳን፡ hom. Theodoti Anc. in Cyr. f. 102; መፈውሰ፡ልብ፡ καρδίας ἰατρός Prov. 14, 30; መፈውሰ፡ነፍስ፡ Kid. f. 9; Lit. 168, 2; Vit. Greg.; መፈውሰ፡ልሳን፡ዕፀ፡ሕይወት፡ ἴασις γλώσσης Prov. 15, 4.

መፈውሲ፡ vel "ሳዊ፡ part. c. term. adj. *medicator:* መፈውሳውያን፡ ἰαταί Job 13, 4; f. መፈውሲት፡ ለቍስል፡ Org. 4.

ምውፋስ፡ subst. *nosocomium* (Heilanstalt); (ei comparatur ecclesia:) ቦ፡እለ፡መጽኡ፡ ውስተ፡ምውፋስ፡ ዘቤተ፡ ክር"ን፡ እንዘ፡ ይትሔበጡ፡በትዕቢት፡ ho. Severiani in Cyr. f. 122.

ፎዘ፡ I, 1 *detergere, abstergere* humiditatem, immunditiam, Lud. ex Org. 3. 5. — *Voc. Ae.:* ፎተ፡ወፎዘ፡ዘ፡ሐሸ፡

ፈዐወ፡ inus., de quo vid. Ges. thes. p. 1117; vic. አፈወ፡ q. v.

አፍዖት፡ subst. (proprie Pl.; sec. Lud. a Sing. ፈዐው፡) [אֶפְעֶה أَفْعَى] *vipera:* ወዕአት፡አፍዖት፡ ἔχιδνα Act. 28, 3 Platt; Matth. 23, 33; ἀσπίδες Deut. 32, 33; Jes. 11, 8 var.; ἔχεις Sir. 39, 30; ልሳነ፡ አፍዖት፡ (v. አፍዓት፡) ὄφεως Job 20, 16. — *Voc. Ae.:* አፍዖት፡ዘ፡ፍሕኘት፡ v. ፍኘት፡; *aliud:* ብ፡ዘንዶ፡እፉይትኒ፡ይ፡

ፍዕግ፡ subst., cujus significatio non liquet: ሀሎ፡መቃብሪሁ፡ ለኢትዮጲስ፡አቡሆሙ፡ ለኢትዮጵያውያን፡ ወልደ፡ ወልዱ፡ ለካም፡ዘስማ፡ (sic) ኢትዮጵያ፡ኀበ፡መዝብር፡ምድረ፡መላኬ፡ አክሱም። ወነበረት፡ትክልት፡ሐውልት፡ መጠነ፡ ቆመ፡ ብእሲ፡ወይእዜሰ፡ጠፍአት፡ወይፈቅዱ፡ ይእዜ፡ይትክሉ፡ባቲ፡ እብነ፡ ከመ፡ቀዳሚ፡ወሶበ፡ከዐወ፡ ኀቤሃ፡ ፍዕገ፡ ጊዜ፡ ምሴት፡ ይረክብዎ፡ከዊኖ፡ሐመደ፡ጊዜ፡ነግህ፡ወጸርቀኒ፡እመ፡ወገሩ፡ ባቲ፡የሐርር። Chr. Ax. f. 95.

ፈዘዘ፡ vid. sub ተፈርዘዘ፡

ፍያል፡ n. prgr., sc. φιάλη, Pl. ፍያላት፡ et ፍየላት፡, *phiala, crater:* አሐዱ፡ፍያል፡ዘብሩር፡ Num. 7, 13 seq.; ፍያላት፡ Ex. 27, 3. 28, 23; Num. 4, 14; 1 Esr. 2, 12; 2 Esr. 17, 70; Prov. 23, 31; ፍየላት፡ et ፍያላት፡ Jer. 52, 18; 3 Reg. 7, 26. 31; 4 Reg. 12, 13. „Aethiopes vero ፍያል፡ de porcellaneis seu Chinensibus poculis tantum interpretantur, quae nos Latine murrhina vascula dici posse putamus" Lud.

ፈየተ፡ I, 2 an 1? [nescio an propagatum sit a فَيْءٌ *praeda,* فِئَةٌ *agmen*] *praedari, expilare:* ጋድ፡ፈየትዎ፡ፈያት፡ወውእቱኒ፡ፈየቶሙ፡ (v. ፈያቶሙ፡) πειρατεύσει Gen. 49, 19.

ተፈይተ፡ III, 1 1) *latrocinari, praedari:* ወያበውእ፡ (sic) ሰራቂ፡ኀቤሁ፡ወይትፈየት፡ወይሰልብ፡በፍኖት፡ Hos. 7, 1; Inf.: ተፈይቶ፡በኀቡእ፡ Lud. e Syn. 2) *diripiendum dari:* ናሁ፡ይእዜ፡ትትፈየቲ፡ወለተ፡ፈያት፡ Mich. 4, 14 vrs. nov.

ፈያት፡ n. ag., plerumque coll., *latro, latrones, praedatores:* ትትዐወቅ፡ከመ፡ፈያት፡አንተ፡ 3 Reg. 20, 40; πειρατήριον Gen. 49, 19; λῃσταί Jer. 18, 22; በኑ፡በአተ፡ፈያት፡ ውእቱ፡ቤትየ፡ 7, 11; Matth. 27, 38; Marc. 15, 27; Luc. 10, 30; ሊቀ፡ፈያት፡ Matth. 27, 16 rom.; ፈያት፡ ወቀተልት፡ Jes. 1, 21 var.; λῃστήρια 2 Par. 36, 5 var.; ቦኡ፡ፈያት፡ውስተ፡ቤት፡ወነሥኡ፡ንዋየ፡ Clem. f. 32; Jsp. p. 343. — *Voc. Ae.:* ፈያት፡ዘ፡ቀማኛ።

ፈያታዊ፡ vel ፈያታይ፡ adj. rel., deinde nomen unitatis a ፈያት፡, *latro, praedator,* Gen. 49, 19 var.; Luc. 23, 39; Clem. f. 217; F. N. 47; ፈያታይ፡ Jsp. p. 343; Lud. ex Enc. Genb. 8; ፪ወራዙት፡ፈያታውያን፡ Sx. Haml. 25.

ምፍያት፡ subst. „*latibulum latronum*" sec. Lud., qui affert ምፍያተ፡አክይስት፡ „specus draconum" e Mss. Colb.

ፌዋ፡ n. prgr. ut videtur, an φαιός *nigricans, fuscus?* ኢታንብር፡ኵሎ፡ዕፀ፡ንቁዐ፡ወፌዋ፡ Kuf. p. 77.

ፊደል፡ subst., m. et f., Pl. ፊደላት፡, passim ፊዳላት፡ [nominis forma est insolita, etymon obscurum; conjicias radicem ፈደለ፡ cum בדל vel فصل cognatam significasse *separare, distinguere,* unde ፊደል፡ *pars* verbi *separata, singula* i. e. *litera*] *litera* alphabeti (cum pronuntiata tum scripta): ዛቲ፡ፊደል፡ τόδε τὸ στοιχεῖον Chr. Ta. 27; Lud. ex Enc. Patr.; ሆሀያተ፡ፊደል፡ Chr. ho. 8. 9; F. N. proleg.; ፊደላት፡ ibid.; Chr. Ta. 27 (vid. sub ተላዐለወ፡); ካህን፡ይኩን፡ከመ፡መሃሬ፡ጽሕፈት፡ዘይጽሕፍ፡ቅድመ፡ፊደላተ፡በእዴሁ፡ ወእምዝ፡ ይኤዝዘሙ፡ለሕፃናት፡ከመ፡ ይጽሐፉ፡ በአምሳሊሁ፡ F. M. 2, 11 (vid. ሆሄ፡ c. 1.); Cod. Mus. Brit. XIX n. 4; in Sing. et Pl. etiam *alphabetum:* ደቂቀ፡ኖኅ፡፫ሴም፡ያፌት፡ካም ፤እምደቂቀ፡ሴም፡ተናገሩ፡፳ወ፫ልሳናተ፡ወጸሐፉ፡እምነ፡ፊደላት፡፰ዘውእቶሙ፡ዐረቢ፡ሶርያ፡አጋዊ፡ (sic) ዕብራዊ፡ፋርሳዊ፡ከለዳዊ፡ህንዲ፡ሲኒ። ወእምደቂቀ፡ካም፡ተናገሩ፡፴ወ፪ ልሳናተ፡ወጸሐፉ፡እምነ፡ፊደላት፡፯ዘውእቶሙ፡ቅብጢ፡ኖቢ፡ባሻ፡ቂልቂ፡ፍልስጥዒ፡ቍብሻ። ወእምደቂቀ፡ያፌት፡ተናገሩ፡፲ወ፭ልሳናተ፡ወጸሐፉ፡፯ፊደላተ፡ዘውእቶሙ፡ዮናናዊ፡ሮማዊ፡አፍርንጋዊ፡ገርጋኔ፡ (sic) አርማናዊ፡እንድልሽ። ወኵሎሙ፡ ከነ፡፸ወ፪ልሳናት፡እለ፡በሙ፡ፊደል፡፳ወእለ፡ አልቦሙ፡ፊደል፡፶ወ፪ Voc. Ae.; ፊደለ፡ሮማይስጥ፡ወቅብጥ፡ይትዌጠን፡ በሆሀያት፡ (v. በሆሀት፡)እልፍ፡ Voc. Ae.; vid. etiam d'Abbadie Cat. p. 209. — *Rad. Abb.:* ፈደለ፡ዘ፡ጻፈ።

ፈደየ፡ I, 1 [פָּדָה فَدَا *soluto pretio redimere,* quam significationem Aethiopes sub ቤዘወ፡ habent] Subj. ይፍዲ፡ (Imperat. ፍደይ፡ exhibet Platt 2 Cor. 6, 13) 1) *solvere, persolvere* debitum: እመ፡ተሐበይከ፡ኀሊ፡እንከ፡ዘከመ፡ ትፈዲ፡ ለሊከ፡ Sir. 8, 13; c. Acc. debiti: ፍድዩ፡ዕዳኪ፡ 4 Reg. 4, 7; Matth. 18, 25; voti: ፍዲ፡ብፅዓቲከ፡ Nah. 2, 1; c. Acc. pers. (alicui); Lev. 25, 27. 28; c. dupl. Acc. (alicui alqd): Matth. 18, 26. 29;

Luc. 7, 42. 2) *reddere, restituere*, abs. vel c. Acc. pers. vel rei: mutuum Ps. 36, 22; እምዕጸ፡ብ፡መንፈቆ፡ለእመ፡ፈደየከ፡ Sir. 29, 6; ፈድየ፡ (Inf.) ልቃሕ፡ F. N. 27; raptum: ፈደየ፡ዘሄደ፡ Hez. 33, 15; in specie *compensando* damno: Lev. 5, 16; Gen. 31, 39; Ex. 21, 34. 36. 22, 3. 5. 6; etiam c. በ፡ rei, qua damnum restituitur Ex. 22, 4. 3) *rependere, par pari referre, retribuere*, c. Acc. pers. et Acc. rei quae rependitur et c. Acc. rei, pro qua rependitur: መኑ፡ይፈድዮ፡ዘለሊሁ፡ገብረ፡ Job 21, 31. a) *remunerari* benefacta praemiis: ዘይፈዲ፡ዕሴተ፡ Sir. 3, 31; 1 Reg. 24, 20; 2 Reg. 19, 36; Ps. 17, 23. 27; እፈድየክሙ፡ህየንተ፡ዓመት፡ Joel 2, 25; Zach. 9, 12. b) *pensare* malefacta malis vel poenis: 1 Reg. 24, 18; Gen. 44, 4; Ps. 34, 14; Jer. 18, 20; ይፈድዮ፡ለኵሉ፡በከመ፡ምግባሩ፡ Job 34, 11; Jud. 1, 7; Ps. 27, 6; Thren. 3, 63; Sir. 11, 26. 16, 12. 32, 24; እፈድዮሙ፡ምግባሮሙ፡ውስተ፡ሕፅኖሙ፡ Jes. 65, 7; Jer. 39, 18; እፈድየክሙ፡ፍዳክሙ፡ዲበ፡ርእስክሙ፡ Joel 4, 4. 7; Ps. 27, 6; Jud. 9, 57; ይፈድያ፡ውእቱ፡ፍዳሃ፡ Jer. 28, 6 var.; እፈድዮሙ፡ክዕበተ፡ዐመፃሆሙ፡ Jer. 16, 18; Jud. 9, 56; Ps. 7, 4. 40, 11; etiam c. ለ፡ pers. Ex. 20, 5; Hen. 95, 5; et c. በ፡ rei, cujus poena sumitur 2 Reg. 16, 8. 4) solvendum habere alqd i. e. *debere* alicui alqd, c. dupl. Acc.: መጽሐፈ፡ዕዳየ፡ዘይፈድዩኒ፡ Job 31, 35; ለመኑ፡እፈዲ፡ዕዳ፡ Jes. 50, 1; Deut. 15, 2. 24, 10; Matth. 18, 28. 34; Luc. 7, 41. 16, 5. 7; c. Acc. pers.: ዘይፈድዩኒ፡ *debitores mei* Job 31, 37; c. Acc. rei: Matth. 18, 24; Hen. 51, 1; ዘይፈዲ፡ዕዳሁ፡ *obaeratus* 1 Reg. 22, 2; abs.: ዘይፈዲ፡ *debitor* Jer. 24, 2. — *Voc. Ae.*: ፈደየ፡ዘ፡መለሰ፡

አፍደየ፡ II, 1 *jubere* vel *cogere* alqm, *ut persolvat, reddat*: ይዝብጥዎሙ፡ወያፍድይዎሙ፡ (sc. fures) F. M. 17, 7.

ተፈድየ፡ III, 1 1) solvendum vel reddendum *repetere, exigere* ab alqo alqd, ἀπαιτεῖν Jes. 9, 4; c. Acc. pers. a qua et rei quam quis repetit, ut mutuum: ἀπαιτεῖν Deut. 15, 2. 3; ዮም፡ለእመ፡ወሀበከ፡ጌሰመ፡ይትፌደየከ፡ Sir. 20, 15; እመ፡ትትፌደዮ፡ 29, 5; ትትፌደዩ፡ዕዳክሙ፡ወትሰክዩ፡ Jes. 58, 3; Rom. 11, 35; Luc. 6, 34; raptum Ps. 68, 6. a) *sibi petere remunerationem* doni, c. dupl. Acc.: በ፡ዘይሁበከ፡ወከዕበቶ፡ይትፌደየከ፡ Sir. 20, 10. b) *poenas repetere* ab alqo, *ulcisci, vindicare*, c. Acc. pers. et Acc. poenae: Deut. 32, 41. 43; c. Acc. peccati et ላዕለ፡ pers.: Num. 14, 18; Deut. 5, 9 vel እምነ፡ pers.: Hen. 62, 11; c. Acc. pers.: እትፌደዮሙ፡ (v. እፈድዮሙ፡) በከመ፡ምግባሮሙ፡ Hos. 4, 9; abs.: Hebr. 10, 30. 2) *accipere* a) *redditum, restitutum* alqd, ut mutuum: Luc. 6, 34. 35. b) *repensum* vel *retributum* alqd, i. e. α) *praemium* vel *poenam reportare, praemio* vel *poena affici*: κομίσασθαι 2 Cor. 5, 10; Hen. 95, 5. 96, 6; ይትፌደይ፡በከመ፡ገብረ፡ Job 24, 20; ውእቱ፡ተፈድየ፡ (var. addit ፍዳሁ፡) Tob. 14, 10; Lud. ex Enc. Mag. 28; c. Acc. praemii vel poenae: Ps. 39, 21; ትትፌደዪ፡ሞተ፡ Hez. 16, 52; ተፈድየት፡እምእደ፡እግዚ"፡ክዕበተ፡ኀጢአታ፡ Jes. 40, 2; c. በ፡ *pro*: በእሮ፡ኢይትፌደይ፡ወልድ፡በኀጢአተ፡አቡሁ፡ Hez. 18, 19; Luc. 23, 41. β) *vindictam sumere* vel *nancisci*, Gen. 4, 15. 24.

ፍዳ፡ subst., plerumque m., *retributio*: ዓመተ፡ፍዳ፡ዘኵነኔሃ፡ለጽዮን፡ Jes. 34, 8. a) *praemium, remuneratio*: የዐስየከ፡ፍጡነ፡ፍዳ፡ጽድቅከ፡ Job 8, 6. 22, 28; ለምንት፡ይፈድየኒ፡ዘንተ፡ፍዳ፡ 2 Reg. 19, 36; Luc. 14, 12. b) *poena, vindicta, ultio, judicium*: ἀνταπόδοσις, ἀνταπόδομα Ps. 27, 6. 90, 8; Sir. 14, 6; ፍዳ፡ኀጢአቶሙ፡ይገብእ፡ላዕለ፡ርእሶሙ፡ 17, 23; Jes. 59, 18; ዕለተ፡ፍዳ፡ 61, 2. 63, 4; Jer. 28, 6; ያገብእ፡ለነ፡ፍዳሃ፡ Gen. 50, 15; ፍዳ፡ደም፡ንጹሕ፡ይገብእ፡ላዕሌክሙ፡ Jer. 33, 15; በቀል፡ወፍዳ፡ Hos. 9, 5; Col. 3, 24; Rom. 11, 9; ἐπαγωγαί, ምሉእ፡ፍዳሁ፡ዲበ፡ቤቱ፡ Sir. 23, 11. 10, 13; ἐκδίκησις, ፍዳሆሙ፡ለኃጥኣን፡ዕፂ፡ Sir. 7, 17; ዕለተ፡ፍዳከ፡ 18, 24; Mich. 7, 4; ἐπισκοπή Jes. 10, 3; ἀντιμισθία Rom. 1, 27; ይረክቡ፡ፍዳሆሙ፡ δίκην τίσουσι 2 Thess. 1, 9; κρίσις Luc. 11, 31 rom.; 1 Petr. 4, 17; num sit ዘይትሐበየኒ፡እምፍዳ፡ምግባርየ፡ዘግሩም፡ጥቀ፡ Org.; እመ፡አንዝዋ፡ (feminam) ወአቅረብዋ፡ለፍዳ፡ (judicio) Enc. Ter 5; (etiam Enc. Teq. 29, ubi Lud. significationem *meritum* statuit, significatio *poena* sc. merita sufficit). c) In Acc. et st. c. usurpatur loco praepositionis *pro*, ἀντί Ex. 21, 23. 24; nec non ህየንተ፡ዘ፡ . . . ፍዳ፡ a poëta novatur *propterea quod*, ut: ህየንተ፡ዘአፍቀርከሙ፡ፍዳ፤ Enc. Teq. 9. — *Voc. Ae.*: ፍዳ፡ዘ፡ብድራት፡

ፈዳይ፡ et **ፈዳዪ፡** n. ag. 1) *solutor*: ፈዳዬ፡ዕዳ፡ Org. 2; *luens poenam* peccati: ፈዳይሃ፡ vel ፈዳዪሃ፡ለዛቲ፡ኀጢአት፡ Hen. 6, 3. 2) *retributor*: መኑ፡ውእቱ፡ፈዳየ፡ዐስብ፤አኮኑ፡እግዚ"፡ Did. 35.

ፍድየት፡ n. act. *retributio, remuneratio* Phlx. 3.

መፍዴ፡ (pro መፍደይ፡) subst. 1) instrumentum vel materia solutionis i. e. *pecunia, nummi*, Gen. 23, 16; aurum እንበለ፡ተምያን፡መፍዴ፡ Enc. Genb. 16; አልብየ፡ምፍደየ፡ (sic Lud.!) ለከ፡ „nihil tibi exsolvere possum" Lud. e Ssal. Req. 2) *id quod retribuitur, praemium*: እመ፡ይነሥኡ፡ረበሐ፡መከልይ፡መፍዴ፤እለ፡ይረብሑ፡ወርቀሙ፡በርዴ፡ Enc. Tachs. 3.

ምፍዳይ፡ subst. *id quo debitum dependitur*, ho. Procli in Cyr. f. 120 (Mansi IV. 581).

ፈድፈደ፡ quadrl. I [quod equidem non cum Ludolfo et cum Hupfeldio Exerc. Aeth. p. 27 ad فَدَّ et فَدْفَدَ *currere* (ፈጠነ፡), sed ad פוּץ; chald. פּוּשׁ, فاض فَضَّ (فضل) retulerim; de פדע autem vid. ወደፈ፡] 1) *augescere, crescere, multiplicari*: ፈድፈዱ፡ወበዝኁ፡ጥቀ፡ Kuf. 46; ከማሁ፡ይፈደፍዱ፡ ibid.; ኢይፈደፍዱ፡እንከ፡ Hos. 4, 10; ፈድፍዶ፡ *incrementum* Org. 2) *copiosiorem, uberiorem, pleniorem esse* vel *fieri, abundare, redundare, superabundare*: ከመ፡ኢትፈድፍድ፡ኀጢአትየ፡ πλεονάσωσι Sir. 23, 3; Rom. 6, 1; 2 Thess. 1, 3; περισσεύειν Rom. 5, 15; 1 Thess. 4, 10; Matth. 13, 12; ὑπερπερισσεύειν Rom. 5, 20; ὑπερπλεονάζειν 1 Tim. 1, 14; seq. እምነ፡ comparative: Matth. 5, 20. a) *numero superare, plures esse, excedere numerum*: ፈድፈዱ፡እምነ፡ . . . πλείους ἐγένοντο ἤ . . . Jos. 10, 11; ወከነ፡ኵሉ፡መዋዕለ፡ትንቢቱ፡፳ዓመተ፡ወዘይፈደፍድ፡ (*et quod excurrit* vel *et supra, et amplius*) Sx. Ter 15; ፶ዓመት፡ወዘይፈደፍድ፡ Sx. Sen. 20; seq. እምነ፡ Num. 3, 48. 49; ተወሰከ፡ዘመኑ፡ (Hizkiae) ወፈድፈደ፡እምነ፡ኍልቈ፡ Enc. Nah. 4. b) *redundare longitudine, longiorem esse*, Ex. 26, 12. c) *sufficere*, c. Acc. Inf.: ኢፈድፈዱ፡ነጺሐ፡ οὐχ ἡγνίσθησαν ἱκανοί 2 Par. 30, 3. 3) *superiorem esse* vel *fieri* in re, *excellere, praecellere*, ትፈደፍዲ፡ ὑπέρκεισαι Prov. 29, 47; c. እምነ፡ compar.: Sap. 7, 29; Koh. 3, 19 var.; c. Acc. pers.: Gen. 41, 40; c. በ፡ *in* re: Hen. 14, 16; 2 Cor.

8, 7; *vi superiorem esse:* ቃለ፡ንጉሥ፡ጸንዐ፡ወፈድፈደ፡እምቃለ፡ኢዮአብ፡ 1 Par. 21, 4.

አፈድፈደ፡ II *adaugere, cumulare, amplificare, intendere,* 1 Thess. 3, 12; 4, 1 Platt; 1 Cor. 12, 23 Platt; Eph. 3, 20 Platt; ረከብነ፡ጥበበ፡ወአፈድፈድነ፡ προςϑέμενοι Job 32, 13; πλείονα ποιοῦσι Prov. 11, 24. 13, 11; ጸመውኩ፡ለአፈድፍዶ፡ፍቅረ፡አውግስጦስ፡ለከ፡ Jsp. p. 338; Esth. 8, 13 apcr. a) seq. Acc. nominis abstracti vel Infinitivi: *magis facere* alqd i. e. Latine: *magis* seq. verbo fin.: አፈድፈዱ፡ዓዲ፡ጸሊኦቶ፡ (magis etiam eum oderunt) Gen. 37, 8; 4 Esr. 8, 56; Koh. 2, 15; 3 Reg. 16, 25; Matth. 27, 23; Marc. 10, 48. 14, 31; Luc. 18, 39 rom.; አፈድፈድኪ፡ዝሙተኪ፡ (magis fornicata es) Hez. 16, 15; Jer. 13, 27; አፈድፈድኪ፡ኀጢአተኪ፡እምኔሆን፡ Hez. 16, 51; ያፈደፍድ፡ጥበበ፡ σοφώτερος ἔσται Prov. 9, 9. α) *plus:* ያፈደፍድ፡ሎሙ፡ውሂበ፡ Matth. 20, 10 rom. β) *diutius:* አፈድፈደ፡ሐይወ፡ዲበ፡ምድር፡እምውሉደ፡ሰብእ፡ Kuf. 10. γ) *nimis, nimium:* ኢታፈድፍድ፡ምስሌሁ፡ተናግሮ፡ Sir. 13, 11. b) plus habere rei alio i. e. *superare* alqm, *excellere* alqo in re, seq. እምነ፡ pers.: አላ፡አፈድፈደ፡እምኔሆሙ፡ 1 Par. 29, 25 vrs. alt.; c. በ፡ rei, አፈድፈደት፡በዝሙታ፡እምእኅታ፡ Hez. 23, 11; 2 Cor. 11, 23; c. Acc. rei et ዲበ፡ pers.: አፈድፈድኩ፡ጥበበ፡ዲበ፡ኵሉ፡ Koh. 1, 16; c. dupl. Acc.: Gen. 41, 40 var. c) አፈድፍዶ፡እምዐቅም፡ *excedere* modum (ut in edendo, bibendo) F. M. 14, 4.

ተፈድፈደ፡ III, 1 *adaugeri, amplificari, provehi:* ከመ፡ይትፈደፈድ፡ውስተ፡አእምሮ፡ወጥያቄ፡ Phlx. 143.

ፍድፉድ፡ part. *abundans, major, maximus, nimius, eximius, excellens:* Num. 13, 32; ተአምረከ፡ዘኍላቌሁ፡ፍድፉድ፡ Enc. Teq. 25; እምብዙኅ፡ወእምነ፡ፍድፉድ፡ገድል፡ Enc. Tachs. 27; Spiritus S. est ኢሕጹጽ፡ወኢፍድፉድ፡ኢንኡር፡ወኢብዑድ፡እምህላዌ፡አብ፡ወወልድ፡ Athan. de Trin.; Lud. ex Matth. 23, 13 (quamquam scriptum est ፍድፋድ፡); በትሕትና፡ፍድፉድ፡ F. M. 34, 8; etiam subst. *excellentia:* እስከ፡አፈ፡ወርቅ፡ዮሐንስ፡ወደሰ፡ወንእዶ፤ ትሩፋቲሁ፡ነጺሮ፡ወኵሎ፡ፍድፉዶ፡ Enc. Tachs. 24.

ፈድፋድ፡ subst., m. et f., Pl. ፈድፋዳት፡ I) a) *pars excedens* vel *redundans:* ፈድፋዶሙ፡እምእሉ፡ Matth. 5, 37; ፈድፋዳት፡ Num. 4, 26. b) *pars major* vel *plurima:* ፈድፋዶንሰ፡እምእላ፡ Ps. 89, 11. c) *praestantia, excellentia:* ምንት፡ፈድፋዶሙ፡እምኔነ፡ Hen. 102, 7; ዛቲ፡ባሕቲታ፡ፈድፋዶሙ፡ Herm. p. 8. II) Acc. ፈድፋደ፡ usurpatur 1) pro Adv. a) *valde, admodum, multum, vehementer, magnopere:* σφόδρα Ps. 6, 3. 10. 45, 1; Sir. 11, 6; Jes. 47, 6. 52, 13. 64, 9. 12; Jer. 47, 12; Judith 8, 30; Act. 6, 7 al. crbr.; μεγάλως Phil. 4, 10; Tob. 14, 3; λίαν Tob. 9, 4; 1 Esr. 1, 28; Marc. 6, 51; Luc. 23, 8; 2 Tim. 4, 15; ተከዘ፡ፈድፋደ፡ περίλυπος Luc. 18, 23. b) *abundanter, eximie, quam maxime* vel *vehementissime,* እስመ፡ፈድፋደ፡መንፈስ፡ላዕሌሁ፡ Dan. 6, 3; ጥቀ፡ፈድፋደ፡ vel ፈድፋደ፡ጥቀ፡ Kuf. 25. 36; Judith 4, 2. 5, 18. 10, 7; Hez. 16, 13. 47, 10; Ps. 103, 2; Gen. 7, 19; Num. 14, 7. 32, 1; al.; ዐቢየ፡ፈድፋደ፡ σφόδρα σφόδρα Hez. 9, 9; περισσῶς ፈድፋደ፡ Marc. 10, 26; Act. 26, 11; 2 Cor. 12, 15; 1 Thess. 3, 10. 5, 13. c) *magis,* seq. እምነ፡ *quam:* Prov. 5, 4. 28, 23; Sir. 4, 10. 29, 11; Asc. Jes. 3, 8. 7, 31. 9, 21; 4 Esr. 2, 42. 12, 30; Koh. 12, 12; Gen. 19, 9. 29, 30; Hen. 61, 12; Matth. 5, 20. 18, 13; Luc. 12, 4; 1 Cor. 14, 18; vel sine እምነ፡ seq.: 4 Esr. 10, 15; ወፈርሀ፡እንከ፡ፈድፋደ፡ 1 Reg. 18, 29; Hebr. 7, 15. 13, 19; 1 Cor. 12, 24; 2 Cor. 2, 4; Marc. 5, 26. 15, 14; Luc. 18, 39 Platt; Matth. 23, 13 Platt; passim *eo magis* τόσῳ μᾶλλον, ut Sir. 11, 11. 13, 9. α) *amplius:* ኢየሐዩ፡ፈድፋደ፡እም፻ወ፺ወ፰ዓመት፡ Kuf. 35; ሀገር፡ዘሀለወ፡ውስቴታ፡ሰብእ፡ፈድፋደ፡እምዐሠርቱ፡ወክልኤቱ፡እልፍ፡ Jon. 4, 11. β) *multum, plus,* Luc. 3, 13. 12, 48. γ) *supra:* ዘእም፳ክራማቲሁ፡ወፈድፋደ፡ Ex. 30, 14. δ) እፎ፡ፈድፋደ፡ *quanto magis,* ut: እፎ፡ፈድፋደ፡ኃዩል፡እግዚ"፡ πόσῳ δυνατώτερος Sap. 13, 4; Philem. 16 Platt; alia exempla vid. sub እፎ፡ d) *nimis:* ጻድቀ፡ወጠቢበ፡ፈድፋደ፡ Koh. 7, 16. e) ወፈድፋደሰ፡ *maxime autem, inprimis, praesertim:* 2 Petr. 2, 10; Gal. 6, 10; 2 Cor. 1, 12; 1 Tim. 4, 10. 5, 17; Act. 20, 37. 25, 26; Hen. 25, 2; Clem. f. 96. 229; F. M. 17, 6 al. crebro. 2) pro Praedicato: *eximius, excellens, praestantior, major:* እስመ፡ፈድፋደ፡ዋክሁ፡ Sir. 43, 11; ፈድፋደ፡ዕበዩ፡ 43, 29; 45, 12; ፈድፋደ፡ጥበቢከ፡እምንእስከ፡ 47, 14; 2 Reg. 11, 2. 14, 25; Matth. 9, 16; seq. እምነ፡ 2 Reg. 1, 27; Asc. Jes. 7, 34; 1 Cor. 15, 19 al.

ፍድፋድ፡ subst. id. 1) *praestantia:* ምንት፡ፍድፋዱ፡ለሰብእ፡ (v. ፍድፋዴሁ፡) Koh. 6, 12. 2) adv. ፍድፋደ፡ *eximie, magis* Matth. 23, 13 rom.

ፍድፋዴ፡ subst. *excellentia, praestantia,* περισσεία Koh. 1, 3. 2, 11. 13. 3, 9. 5, 15; ፍድፋዴ፡ክብሩ፡ ὑπεροχή Chr. ho. 5; ፍድፋዴ፡መዋዕል፡, ፍድፋዴ፡አእምሮ፡ F. N. 4; በእንተ፡ተበይኖ፡ፍድፋዴ፡ብሑታዊያን፡ Phlx. 3.

ፍድፍድና፡ subst. 1) *abundantia:* ፍድፍድና፡ረቢሑ፡ Phlx. 63; Lud. e Ssal. Req. 2) *praestantia, excellentia,* seq. እምነ፡ Koh. 2, 13. 10, 10.

መፈድፍድ፡ subst. *pars major* vel *maxima:* ወመፈድፍዶሙ፡ዐቀቡ፡ . . . . 1 Par. 12, 29.

ፈግዐ፡ I, 1 et 2 [فَكِهَ *valde laetus, jocosus fuit,* V *delectatus fuit;* אתפנגג id.; etiam فنق פנק?] *in deliciis* vel *laute vivere, vitae voluptatibus* vel *jucunditatibus frui, luxuriari:* ይብል፡እበልዕ፡ወእንከስ፡እፈግዕ፡ወአእከልኩ፡ Sir. 11, 19; Ps. 48, 19; Luc. 16, 19. 25; Job 21, 13 var.; τρυφᾶν Jac. 5, 5; Herm. p. 58; ጸግቡ፡ወሠብሑ፡ወፈግዑ፡በበረከትከ፡ 2 Esr. 19, 25; ክልእ፡ይፈግዕ፡በንዋዩ፡ Sir. 14, 4; ትፈግዕ፡በአዕጻዳተ፡ቀምሕከ፡ Hez. 28, 13; σπαταλᾶν 1 Tim. 5, 6; ክረየ፡ጽጋብ፡ወፈግዐት፡በጽጋብ፡ Hez. 16, 49; እለ፡ይፈግዑ፡ውስተ፡ምስካባቲሆሙ፡ Am. 6, 4; στρηνιᾶν Apoc. 18, 7; በስታይ፡ወፈጊዕ፡ κραιπάλῃ καὶ μέϑῃ Luc. 21, 34; Did. 4; Clem. f. 254; ይፌግዕ፡ (v. ይፈግዕ፡) በጽጋብ፡ Sir. 34, 3; c. በ፡ rei, qua quis fruitur: infans ዘኢፈጸመ፡ሕይወቶ፡በላዕለ፡ምድር፡ወኢፈግዐ፡በሠናያት፡ Genz. f. 130; c. ላዕለ፡ pers.: ውእቱ፡ይነግሥ፡ሎሙ፡ወይፈግዕ፡ (v. ወይትፌጋዕ፡) ላዕሌሆሙ፡ ἐντρυφήσει ἐν αὐτοῖς Hab. 1, 10; ὅταν καταστρηνιάσωσι τοῦ X. 1 Tim. 5, 11.

ተፈግዐ፡ III, 1 et 2 *deliciis* vel *voluptatibus deditum esse, in deliciis vivere, vitae jucunditatibus frui* vel *oblectari:* Ps. 72, 12; እንዘ፡ይትፈግዑ፡ (v. ይፌግዑ፡ et ይፈግዑ፡) Job 21, 13; Sir. 18, 32; እምትደለው፡ወትትፈጋዕ፡በቤተ፡ባዕድ፡በንዋየ፡ነኪር፡ 29, 22; ይትፌሥሑ፡ወይትሐሠዩ፡ወይትፌግዑ፡በተውኔት፡ Clem. f. 17; c. በ፡ rei,

qua quis fruitur: ንዑኬ፡ ንትፈጋዕ፡ በዘሀሎ፡ ሠናያት፡ ἀπολαύσωμεν Sap. 2, 6; እለ፡ ይትፈግዑ፡ በብዕሎሙ፡ Kid. f. 41; ተፈግዑ፡ በቶን፡ Phlx. 31; c. ላዕለ፡ pers.: ላዕለ፡ መኑ፡ ተፈጋዕክሙ፡ ἐν τίνι ἐνετρυφήσατε Jes. 57, 4 var.

አስተፈግዐ፡ IV, 1 et 2 *delicias* vel *voluptates comparare, afferre* alicui, c. Acc.: ዘያስተፌግዕ፡ (v. "ፈግዕ፡) ልበ፡ Sir. 19, 5.

ፍጉዕ፡ part. *voluptarius, libidini deditus*, Kid. f. 4.

ፍግዕ፡ subst., m. et f., *delectatio, oblectamentum, voluptas, vita delicata:* Cant. 7, 7; Koh. 4, 8. 8, 15; ሠሐቆሙ፡ ፍግዐ፡ ኀጢአት፡ ἐν σπατάλῃ ἁμαρτίας Sir. 27, 13; Jes. 57, 4 var.

ፍግዓ፡ subst. id., Hen. 14, 13; Koh. 2, 8; ፍግዓ፡ ወኀጢአት፡ Sir. 27, 13 var.; ብሔረ፡ ፍሥሓ፡ ወፍግዓ፡ ወተድላ፡ Clem. f. 275; ፍግዓሁ፡ ለዝ፡ ዓለም፡ ከመ፡ ጽላሎት፡ የኀልፍ፡ f. 260.

ፍግዐት፡ n. act. *delectatio, voluptas*, Kedr f. 24.

ትፍግዕት፡ subst., Pl. ትፍግዕታት፡ *delectatio, oblectatio, voluptas, vitae jucunditas*, ዕፀወ፡ ትፍግዕት፡ Hez. 31, 18; Herm. p. 57. 58; Kid. f. 16; ትፍግዕት፡ ያማስን፡ ሥጋ፡ ወነፍሰ፡ ኀቡረ፡ Chr. Ta. 29; Org. 3; አፍቅሮ፡ ትፍግዕታት፡ Phlx. 44; ትፍግዕታት፡ ሕዋሳት፡ Phlx. 64; Chr. Ta. 29.

ፈገገ፡ [فغم فاغ فاخ فاح فاج, fortasse etiam פגל] „*graviter olere, gravem et ingratum odorem spirare*, qualis est nonnullorum pharmacorum", Lud. e Mss. Colb.

ፍጉግ፡ part. *graviter olens, foetidus:* ጼና፡ ጢስ፡ ፍጉግ፡ Sap. 11, 19; Org.; አጼንዎ፡ ጼና፡ ፍጉግ፡ Fal. f. 55; ጢስ፡ እሳት፡ ገሃነም፡ ፍጉግ፡ ወጽዩእ፡ Genz. f. 105; infernorum ጼና፡ ሕሡም፡ ወጽዩእ፡ ወፍጉግ፡ ጥቀ፡ f. 156; ቤት፡ ጽልመት፡ (carcer) ኀበ፡ ሀሎ፡ ጺአት፡ ፍጉግ፡ Chr. Ta. 1; ቤት፡ ጽልመት፡ ፍጉግ፡ Enc. Mag. 14. — *Voc. Ae.:* ፍጉግ፡ ዘ፡ የሚከረፍ፡; *aliud:* ዘ፡ ግምዕ፡ የሚከረፍኂ፡ ይ፡

ፈጠረ፡ I, 1 [فَطَرَ *fidit* (פטר), *incepit, creavit*] Subj. ይፍጥር፡ 1) de Deo: *creare, formare*, κτίζειν, ποιεῖν, πλάσσειν, c. Acc.: ፈጠሮ፡ ለሰብእ፡ Sap. 2, 23; Job 10, 8. 35, 10; በእንተ፡ ፈጠሮትየ፡ ኪያሆሙ፡ Gen. 6, 7; Deut. 4, 32; Jes. 43, 1; ዘእንበለ፡ እፍጥርከ፡ Jer. 1, 5; Ps. 88, 46; እግዚ"፡ ፈጠረኒ፡ (v. ወለደኒ፡) Prov. 8, 22; Sir. 24, 9; oculos Ps. 93, 9; draconem Ps. 103, 28; mundum, terram, mare, astra al.: Job 34, 13; Jes. 40, 28. 45, 12; Ps. 73, 17. 18. 94, 5; Eph. 3, 9; Col. 1, 16; ፍጥር፡ ሊተ፡ መንፈሰ፡ ርትዕ፡ Kuf. 1; Ps. 50, 11. 32, 15; አነ፡ እፈጥር፡ ሰላመ፡ Jes. 45, 7; እፈጥር፡ እኩየ፡ ላዕሌክሙ፡ Jer. 18, 11; ኢነጸርክምዎ፡ ለዘፈጠሮ፡ ቅድመ፡ Jes. 22, 11; c. በ፡ rei (*ex*) Did. 38 (vid. sub ነጠብጣብ፡); abs.: Marc. 13, 19. 2) de hominibus: *ex animo suo producere, excogitare*, ዘፈጠረ፡ እምልቡ፡ 3 Reg. 12, 33; ሰብእ፡ እምርእሶሙ፡ ፈጠርዋ፡ ለኀጢአት፡ Hen. 98, 4. a) *fingere, ementiri, comminisci, fabricari:* ነገረ፡ እበድ፡ ይፈጥሩ፡ Tit. 3, 9; 1 Tim. 1, 4. 5, 13; 2 Petr. 2, 3; Hen. 104, 10; 4 Reg. 17, 9; ትፈጥር፡ እምልብከ፡ ψεύδη 2 Esr. 16, 8; Jer. 14, 14; Dan. 2, 9. b) *machinari, moliri:* ተዐቀብ፡ እምእኩይ፡ እስመ፡ እኩየ፡ ይፈጥር፡ Sir. 11, 33; Ps. 93, 20. 3) *notas* vel *literas* magicas *incidere:* ኢትፍጥሩ፡ ለክሙ፡ ፈጠሩ፡ Lev. 19, 28.

ተፈጥረ፡ III, 1 *creari*, Kuf. 3; Ex. 9, 18; Lev. 18, 27; Hez. 28, 14; ይከውኑ፡ ከመ፡ ዘኢተፈጥሩ፡ Jes. 41, 11; Asc. Jes. 4, 18; Ps. 32, 9; Koh. 8, 9; እምአመ፡ ተፈጥረ፡ ሰብእ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Job 20, 4; Sap. 2, 2; ዘእንበለ፡ ይትፈጠር፡ ዓለም፡ Sir. 42, 21; 4 Esr. 8, 6. 9, 25; Jac. 3, 9; 2 Petr. 3, 5; Hebr. 4, 13. 11, 3; Apoc. 4, 11; ተፈጢርየ፡ Job 10, 19; 4 Esr. 8, 69. 9, 21; ቦኑ፡ ቀደምከ፡ ተፈጥሮ፡ Job 15, 7; Koh. 6, 8; ኢተፈጥሮ፡ 4, 3; c. እምነ፡ materiae: ኵሉ፡ እምነ፡ ምድር፡ ተፈጥረ፡ Sir. 41, 10. a) *generari, gigni, natura fieri:* ተፈጠርኩ፡ ውስተ፡ ከርሥ፡ ἐγενόμην Job 31, 15; ዘተኀጽወ፡ በግብር፡ ወተፈጥረ፡ ምዉተ፡ ኅፍረተ፡ ዚአሁ፡ F. M. 33, 1; ዕፄ፡ ኢተፈጥረ፡ በላዕሌሁ፡ Ex. 16, 24. b) *fieri* (inde ab initio rerum vel a creatore): እስመ፡ ትእዛዝ፡ ሕግ፡ ተፈጥረ፡ ሞተ፡ ትሙት፡ (ἀπ' αἰῶνος) Sir. 14, 17; ሰንበት፡ ተፈጥረት፡ በእንተ፡ ሰብእ፡ Marc. 2, 27.

ፍጡር፡ part. *creatus:* አርዮስ፡ ይቤ፡ ወልድ፡ ፍጡር፡ ውእቱ፡ F. N. ab init.; M. M. f. 1; መቅዶንዮስ፡ ተአመነ፡ ከመ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ፍጡር፡ F. M. 25, 1; Org. 3; ፍጡራን፡ ibid.

ፍጥረት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ፍጥረታት፡ 1) *creatio, principium, primordia* rerum, Kuf. 2; ፍጥረት፡ ሐዳስ፡ Kuf. 1. 4; እምፍጥረተ፡ ዓለም፡ Rom. 1, 20; 2 Petr. 3, 4; ἀπ' αἰῶνος Jes. 46, 9. 51, 9. 64, 4; Sir. 44, 2; πρὸ χρόνων αἰωνίων Tit. 1, 2; ἀπὸ γενεῶν ἀρχῆς Jes. 41, 4; ἔκπαλαι 2 Petr. 2, 3; ἐξ ἀρχῆς Sir. 39, 32; እምፍጥረት፡ ἀπ' ἀρχῆς Jes. 43, 10; Marc. 10, 6; እለ፡ እምፍጥረት፡ αἰώνιοι Ps. 23, 7. 9. 2) *res creata, creatura* vel *creaturae:* ποίημα Koh. 8, 9. 12, 14; ποιήματα 1, 14, κτίσις Marc. 16, 15; Gal. 6, 15; κτίσματα Jac. 1, 18; ለቀደምት፡ ፍጥረትከ፡ Sir. 36, 20; አዳም፡ ቀዳሚ፡ ፍጥረት፡ Lit. 171, 4; ዘይእኅዝ፡ ኵሎ፡ ፍጥረታተ፡ (v. ፍጥረተ፡) τὰ πάντα Sap. 1, 7; እግዚ"፡ ገባሬ፡ ኵሉ፡ ፍጥረታት፡ H. A.; Enc. Mij. 26 (vid. sub ኰሰየ፡). 3) *natura:* φύσις Jac. 3, 7; 1 Cor. 11, 14; ማይ፡ ኀብአ፡ ፍጥረተ፡ ሀላዌሁ፡ Sap. 19, 19; Hen. 89, 26; Rom. 1, 26. 11, 21. 24; በፍጥረት፡ Hom. Mar.; በሕገ፡ ፍጥረት፡ Lit. 171, 3; ገብረ፡ ሎሙ፡ ፍጥረተ፡ ሐዳሰ፡ ከመ፡ ኢየአብሱ፡ በኵሉ፡ ፍጥረቶሙ፡ Kuf. 5; ፍጥረተ፡ ልብኪ፡ πλάσμα Judith 8, 29; Ps. 102, 13; Jac. 1, 23; ኢመፍትው፡ ለነ፡ ንላጺ፡ ጽሕመነ፡ ወኢንወልጥ፡ ፍጥረተ፡ ብእሲ፡ ውስተ፡ ካልእ፡ ግዕዝ፡ Did. 1; hominis ፍጥረት፡ እንስሳዊ፡ Phlx. 102; ዘውፁእ፡ እምፍጥረት፡ (alienus a natura vel naturae repugnans) Kedr f. 62; ኀጢአተ፡ ፍጥረት፡ (opp. eo, quod naturae repugnat) F. M. 11, 2; ዘ፩ ፍጥረቱ፡ Did. 25 (vid. sub ፌንክስ፡). a) de Christi naturis: ክልኤ፡ ፍጥረት፡ M. M. f. 385. b) *elementa* rerum, στοιχεῖα 2 Petr. 3, 10. 4) *origo, ortus, nativitas:* ወይእቲ፡ ገቦ፡ ፍጥረታ፡ ለብእሲት፡ Kuf. p. 11; ምድረ፡ ፍጥረቶሙ፡ p. 15. 19; ልሳነ፡ ፍጥረት፡ p. 51; እምትካታ፡ ወእምፍጥረታ፡ 2 Esr. 4, 15; እምፍጥረትየ፡ ἀπὸ προγόνων 2 Tim. 1, 3; (መጽሐፍ፡) ዘፍጥረት፡ Genesis (liber) Can. Ap. 55 (aliâs ዘልደት፡). 5) *generatio, genus, familia*, γένεσις, γενέσεις Num. 3, 1; Gen. 6, 9; γενεά Gen. 43, 7; ፍጥረት፡ ኀሩያን፡ γένος 1 Petr. 2, 9 Platt. a) etiam rerum: ፍጥረታተ፡ ሕምዝ፡ (genera veneni varia) Lit. 169, 1. b) ዘእምነ፡ ፍጥረቱ፡ αὐτόχθων *indigena*, Jos. 8, 35; Lev. 16, 29. 17, 15. 19, 34; plenius: ዘእምነ፡ ፍጥረቱ፡ ውስተ፡ (እስራኤል፡) Lev. 23, 42. 6) *res commenticia, commentum:* ይፈጥሩ፡ ፍጥረተ፡ ዐቢያተ፡ Hen. 104, 10.

ፈጣሪ፡ n. ag. 1) *creator, conditor, auctor*, sc. Deus 1 Petr. 4, 19; 4 Esr. 8, 69; Koh. 12, 1; Kuf. 22; Job 20, 29

(ἐπίσκοπος); ፈጣሪሁ፡ Sir. 4, 6; ፈጣሪየ፡ 24, 8; Jes. 27, 11; ፈጣሬ፡ሰማይ፡ወምድር፡ Judith 13, 18; Kuf. 7; ፈጣሬ፡ኵሉ፡ Job 8, 3; Sir. 24, 8; Kuf. 17; Rom. 1, 25; κύριος et Θεός *Deus* Ex. 15, 25 seq. (vid. annot. ad h. l.). 2) *commentor, fictor:* ፈጣሬ፡ነገር፡ Kid. f. 24.

ፈጠራ፡ subst. 1) *notae* vel *literae incisae, characteres magici, figurae superstitiosae:* γράμματα στικτά Lev. 19, 28; στοιχεῖα Gal. 4, 9; ዘይገብር፡ፈጠራ፡ውስተ፡ሥጋሁ፡ Clem. f. 162; መተርጕመ፡ፈጠራ፡ F. N. 11, 3. 2) *res ficta* vel *commenticia, commentum:* ኀልዮ፡ውስተ፡ፈጠራሁ፡ለጣዖት፡ ἐπίνοια εἰδώλων Sap. 14, 12; ይሜህሩ፡ፈጠራ፡ዘእም ጕሥዐተ፡ልቦሙ፡ M. M. f. 184. 232; ማኒ፡ (Manes) ወዘይ መስልዎ፡እምሰብእ፡ፈጠራ፡ዕልዋን፡ሃይማኖት፡ F. N. in prol.

ፍጡራዊ፡ adj. rel. *ad res creatas pertinens,* አፍቅሮ፡ እግዚ"፡ (amare Deum) ይኄይስ፡እምአፍቅሮ፡ፍጡራዊያን፡ Phlx. 3.

ፍጥረታዊ፡ adj. rel. *naturalis:* F. N. 24, 2; Phlx. 3; ሕማማት፡ፍጥረታዊያት፡ Phlx. 11. 102; ደዌ፡ሥጋ፡ፍጥረታዊት፡ Gad. Kar.; ማሰንት፡ማስኖ፡ፍጥረታዊ፡ F. N. 27.

ምፍጣር፡ subst. *locus ubi fit, gignitur* alqd: ምፍጣረ፡ጸቃውዕ፡ (sc. „cellulae apium, in quibus mel generant") Lud. ex Org. 5.

ፈጠነ፡ I, 1 [amh. id., coll. فَنَّ ,قَفَّ currere; وَفَضَ currere, properare] *celerem, citum, velocem, properum esse:* ይፈጥን፡ (v. ያፈጥን፡) መብረቅ፡በፈቃዱ፡ Sir. 43, 13; ፈጠነት፡ (v. አፍጠነት፡) ጥቀ፡ Jer. 31, 16; በቃሉ፡ይፈጥን፡ሑረቱ፡ Sir. 43, 5; ሑሰታ፡ለጥበብ፡ይፈጥን፡እምኵሉ፡ሑሰት፡ κινητικώτερον Sap. 7, 24.

አፍጠነ፡ II, 1 1) *celerare, festinare, properare:* ከመ፡ያፍጥን፡ዘያነብብ፡ Hab. 2, 2; Jer. 31, 16 var.; seq. verbo finito sive asyndeto: 1 Reg. 20, 38; Luc. 15, 22 rom.; 19, 5; sive copula ወ፡ annexo: ያፍጥን፡ወይፈጽ፡ምግባሩ፡ Jes. 5, 19 var.; Gen. 18, 6; 1 Reg. 25, 18; seq. Acc. Inf.: Luc. 19, 6; Gen. 18, 7. 45, 13; Ps. 69, 1; አፍጠነ፡ውሂቦታ፡ቀብአ፡ Esth. 2, 9; እመ፡ኢያፍጠነ፡ተዐቅቦ፡በፍርሀተ፡እግዚ"፡ Sir. 27, 3; ያፈጥን፡ክዒወ፡ደም፡ 28, 11; Judith 10, 15. 13, 12; vel seq. ለ፡ c. Inf.: እገሪሆሙ፡ያፈጥና፡ለክዒወ፡ደም፡ Prov. 1, 16; Jes. 59, 7; ዘአፍጠነ፡እዴሁ፡ለዘቢጥ፡ Kedr 79; nonnumquam Latine *cito, mox* vertere licet: አፍጠኑ፡ረሲዐ፡ (cito obliti sunt) Ps. 105, 14; Kuf. 26; Gen. 27, 20; Ex. 2, 18. 2) *accelerare, maturare,* c. Acc.: አፍጥና፡ለዕለቶሙ፡ Sir. 33, 10; አፍጥኑ፡ሥጣዌ፡ („maturate responsionem") Greg. Lud.

ተፋጠነ፡ III, 3 ut videtur, *urgere* alqm: ኢይትፋጠነኒ፡ 2 Cor. 12, 14 Platt.

አስተፋጠነ፡ IV, 3 (raro አስተፈጠነ፡) 1) *festinationem adhibere* (sich beeilen), *festinare, properare,* Ps. 15, 3; አስተፋጠኑ፡ወአግሐዉ፡ Judith 13, 1; 4 Reg. 9, 13; c. Acc. Inf.: አስተፋጥኑ፡ገቢረ፡ሠናይ፡ Clem. f. 262. 267; ይደልወነ፡ ናስተፋጥን፡ንሚእታ፡(ለጥምቀት፡) F. M. 27, 1; ኢናስተፋጥን፡ሰቲየ፡ወይን፡ Lud. ex Hom. Greg.; seq. Subj. verbi: 2 Tim. 4, 9; seq. ከመ፡ c. Subj.: 4 Esr. 14, 14; Hebr. 4, 11; 2 Tim. 2, 15; Judae 3. 2) *accelerare, urgere:* አለ፡ይቀውሙ፡ ወያገብሩ፡ወያስተፋጥኑ፡ግብረ፡እግዚ"፡ 1 Par. 23, 4. 3) *festinando deprehendere* vel *opprimere* alqm (ereilen): እግዚ"፡አስተፋጠኖ፡በሞት፡ለገባሬ፡ዝንቱ፡ግብር፡ዘእንበለ፡ ይብጻሕ፡ጊዜሁ፡ F. M. 11, 2.

ፍጡን፡ part. 1) *citus, velox, properus, festinans:* ኮሉ፡ፍጡን፡በኀበ፡እግዚ"፡ለእንተ፡ምዕር፡ ταχινά Sir. 18, 26; Sap. 13, 2 in Abb. LV; መልአክ፡ዘፍጡን፡ረድኤቱ፡ Sx. Sen. 4; ፍጡን፡ለሰሚዕ፡ Jac. 1, 19; ፍጡነ፡መዐት፡ velox ad iram, II Can. Nic. 31. 2) *festinatus:* ኢይኩን፡በአትከ፡ጕንዱየ፡ወፀአትከ፡ፍጡነ፡ Clem. f. 175. 3) Adv. a) በፍጡን፡ *cito, mox, confestim:* Koh. 8, 11 var.; Sx. Haml. 15; F. N. 30; በፍጡን፡ አው፡በዕድሜ፡ F. N. 33, 7. b) ፍጡነ፡ *propere, festinanter, celeriter, cito, mox:* Gen. 24, 18. 20. 46. 41, 32. 45, 9; Ex. 12, 33. 32, 8; Deut. 7, 4. 9, 3. 12. 29, 20; Jud. 2, 23; Ps. 2, 13; Sir. 20, 18. 21, 5. 43, 22. 48, 20; Jes. 5, 19. 26. 8, 3. 49, 17. 58, 8; Jer. 27, 44. 29, 20; Dan. 2, 35. 3, 24; Judith 12, 14; 1 Esr. 4, 34; 2 Esr. 4, 23; Luc. 14, 21. 16, 6. 18, 8; Joh. 11, 31; Act. 17, 15; Rom. 16, 20; 2 Tim. 4, 9; 2 Thess. 2, 2 al. α) *praepropere,* 1 Tim. 5, 22; ዘፍጡነ፡ የአምን፡ Sir. 19, 4. β) *confestim,* Deut. 7, 22. 9, 12; Jud. 2, 23; Prov. 13, 23.

ፈጢን፡ adj., f. ፈጣን፡ (sic quidem Lud., quamquam nonnisi ፈጣን፡ exemplis probatum est) *citus, maturus, repentinus:* እምዝኩ፡ሞት፡ፈጣን፡ Lud. Comm. p. 45 n. 53 (ex Epist. Gregorii); ዐለቱ፡ፈጣን፡ Lud. e Mss. Colb.

ፍጥነት፡ n. act. *velocitas, festinatio,* Chr. Ta. 22.

መፍጠኒ፡ part. c. term. adj.: 1) *properans, festinans:* መፍጠኔ፡መዐት፡ F. M. 21, 3. 2) *maturus, repentinus:* ሞት፡ብዙኅ፡ወመፍጠኒ፡ Kid. f. 39.

መስተፋጥኒ፡ et መስተፋጣኒ፡ part. c. term. adj., *properans, festinans:* አእጋር፡መስተፋጣኒት፡ትምሁ፡ወትዐራዕ፡ወአዕይንት፡ነጸሪት፡ተዐውር፡ Genz. f. 88; ወምስለ፡ኵሉ፡ፋጻቱ፡መስተፋጥኒ፡ Gad. T. II; በመስተፋጥኒት፡መልእክት፡ Enc. Teq. 9.

ፋጽ፡ *sibilus* vid. sub ፈጸየ፡

ፈጽሐ፡ I, 1 [פָּצַח ,فَضَخَ rupit, fregit, قَطَعَ dolavit, percussit; amh. ፈጫ፡ et ፈጨ፡ *comminuere, contundere*] 1) malleo *contundere, diffringere:* አንተ፡ትፈጽሖ፡ለኵሉ፡ምድር፡ σφυρὰ Jer. 27, 23. 2) *findere, caedere, excidere,* lapides: መፍጽሕ፡ዘይፈጽሕ፡ኰኵሐ፡ πέλυξ κόπτων πέτραν Jer. 23, 29; ለብርት፡ከመ፡እብን፡ይፈጽሕዎ፡ λατομεῖται Job 28, 2; ኢትንድቆሙ፡ፈጺሐከ፡ Ex. 20, 25; Herm. p. 9. 12; *scalpro polire,* Lud. auct. Greg.

ተፈጽሐ፡ III, 1 (*findi*) *caedi, excidi:* ኰኵሕ፡ኢይትፈጻሕ፡በጕድብ፡ወበማሕጼ፡ከመ፡ዕፀው፡ M. M. f. 209; በከመ፡እብን፡አድማስ፡ዘኢይትፈጻሕ፡ τὰ ἀδαμάντινα σώματα οὐ πλήττεται Chr. Ta. 22.

መፍጽሕ፡, rarius መፍጽሕት፡, subst., Pl. መፋጽሕት፡, *malleus,* in specie *malleus acutus lapicidarum, instrumentum dolatorium, securis:* σφῦρα, ብርዐ፡ይመስሎ፡መፍጽሕ፡ (v. መፍጽሕት፡, v. መፋጽሕት፡) Job 41, 20; በመፍጽሕ፡ኀጺን፡ዐጽመ፡እገሪሁ፡ቀጥቀጡ፡ (sec. Lud. በመስፍሐ፡) Enc. Nah. 25; 3 Reg. 6, 11; λαξευτήριον Ps. 73, 7; ነገርየ፡ከመ፡መፍጽሕ፡ πέλυξ Jer. 23, 29; መፍጽሕ፡ስሑል፡ Lud. e Mss. Colb. — (Lud. statuit: 1) *cuneus* findendis lignis. 2) *scalprum fabrile*). — *Voc. Ae.:* መፍጽሕ፡ዘ፡በርተቃቃን፡ ውሻልሂ፡ወምህርሂ፡ይ፡; *aliud:* ብ፡ድጅኖ፡

ፈጸመ፡ vel **ፈፀመ፡** I, 2 [quod cum פצם فصم componere (Ges. thes. p. 1119) et *abrumpere* i. e. *finire* interpretari solent, at significatus primus in *referciendo* et *implendo* fuisse videtur, coll. فعم (فرم) et **ፈፀመ፡** — Stirpem I, 1 sc. **ፈጽመ፡** Marc. 4, 29 et **ይፈጽም፡** Rom. 5, 3 exhibet quidem Platt in sua N. T. editione, at lectiones pravae videntur] 1) *implere, replere*, c. Acc. rei: **ፈጸመ፡ ሎሙ፡ ሙሴ፡ እደዊሆሙ፡** ἐπλήρωσε Sir. 45, 15; τελειοῦν Ex. 29, 9. 29. 35; Lev. 16, 32; **መኑ፡ ዘያጠብዕ፡ ይፈጽም፡ እደዊሁ፡** πληρῶσαι 1 Par. 29, 5; **ፈጽሙ፡ መስፈርተ፡** Matth. 23, 32; c. dupl. Acc.: **ዘንተ፡ (ግበ፡) ፈጸመ፡ ቅቱላነ፡** Jer. 48, 9. a) *complere, explere, implere*, numerum Ex. 23, 26; Jes. 65, 20; tempus i. e. *ad finem peragere*, vid. sub n. 3; defectum, ἀναπληροῦν 1 Cor. 16, 17; verba alcjs 3 Reg. 1, 14; legem Matth. 5, 17; Gal. 5, 14. b) *explere, implere, satisfacere*: **ስእለተ፡** Ps. 19, 6; **መፍቅደ፡** Phil. 4, 19; **ወይፈጽሙ፡ መፀትየ፡** πληρῶσαι Jes. 13, 3; **ጸሒቀ፡** Enc. Ter 21; **ይፈጽሙ፡ ሕገ፡ ሥጋ፡** (honeste de exoneratione alvi) Sx. Nah. 14. c) omisso Acc.: *plenum modum assequi*, ut: **እስከ፡ ይፈጽም፡ በዕድሜሁ፡** „donec ad plenam aetatem perveniret" Org. 4. d) *implere* promissum, vaticinium, 3 Reg. 8, 15. 24. 2) *peragere, perficere* (vollbringen, vollführen): **ነበብክሙ፡ በአፉክሙ፡ ወፈጸምክሙ፡ በእደዊክሙ፡** Jer. 51, 25; **ፈጸመ፡ እግዚ"፡ መዐቶ፡** Thren. 4, 11. 2, 17; Hen. 5, 3; Mich. 2, 1; **እለ፡ ይፈጽሙ፡ ኃጣውአ፡** Prov. 1, 19; **ይፈጽም፡ እከየ፡** Koh. 9, 3 (at lectio corrupta videtur); Gen. 49, 5; Matth. 3, 15. 19, 12; 2 Cor. 10, 6; Gal. 6, 2; Jac. 2, 8; 2 Tim. 4, 5; 2 Thess. 1, 11 al. 3) *consummare, finire, absolvere, ad finem perducere* (vollenden): **ብዙኀ፡ ንነግር፡ ወኢንክል፡ ፈጽሞቶ፡** Sir. 43, 27; **እደዊሁ፡ ይፈጽማሁ፡** Zach. 4, 9; Sir. 38, 30; pensum Ex. 5, 14; **ፈጸመት፡ ዘንተ፡ ኵሎ፡ ነገረ፡** Judith 10, 1; Deut. 31, 24; Hen. 41, 7; Matth. 7, 28. 13, 53. 19, 1; Luc. 12, 50; Joh. 4, 54. 5, 36; Act. 20, 24; 2 Tim. 4, 7; Apoc. 11, 7; Enc. Teq. 28, al. crebro; tempus, dies al.: **ወፈጺማ፡ እላንተ፡ መዋዕለ፡** Kuf. 3. 10; Gen. 29, 27. 28; **ፈጺሞሙ፡ መዋዕሊሆሙ፡** Job 21, 13. 36, 11; Sir. 26, 2; Hen. 5, 9. a) *finem facere* rei agendae, *desinere, perfecte, prorsus, omnino* facere alqd: seq. Acc. Inf., ut: **ሶበ፡ ፈጸምከ፡ አንጽሖ፡** Hez. 43, 23; **ወፈጸመ፡ መጥኖ፡ ቤተ፡** 42, 15; Gen. 2, 2; Num. 7, 1; Lev. 16, 20; Jud. 3̄, 18; 3 Reg. 8, 1; **ወእምዝ፡ ፈጺሞ፡ እግዚ"፡ ዘንተ፡ ኵሎ፡ ገቢረ፡** Jes. 10, 12; **ፈጸመ፡ ቀቲሎትየ፡** Job 6, 9; Luc. 4, 13; Rom. 9, 31. 10, 5. 13, 8; vel seq. **እንዘ፡**, ut: **ፈጺሞ፡ እንዘ፡ ይትናገር፡ ምስሌሆሙ፡** Kuf. 15. 36; Hen. 81, 10; **ፈጸመ፡ እንዘ፡ ይጼሊ፡** 2 Par. 7, 1. b) *ad perfectionem ducere, perfectum reddere* alqd: **ዘብዙኀ፡ እከየ፡ ይገብር፡ ይፈጽም፡ እከየ፡** τελεσιουργεῖ Prov. 19, 7; Phil. 2, 2. c) abs.: *finem facere* vel *capere*, Luc. 13, 23; 4 Esr. 5, 30.

አፈጸመ፡ II, 2 *in perficienda* vel *absolvenda* re *juvare* alqm, c. Acc. pers. vel rei, vel dupl. Acc.: **ለአፈጽሞተ፡ ምግባራት፡** F. N. 45; **ስብሐት፡ ለእግዚ"፡ ዘአፈጸመኒ፡ ዘወጠንኩ፡ በጸጋሁ፡ ፍድፉደ፡** H. A. in subscr.

ተፈጸመ፡ III, 2 (passim III, 1) 1) *impleri*, a) *plenum fieri*, de luna Hen. 78, 11. 13. b) *compleri, completum esse*: **ኢተፈጸመ፡ ኃጢአቶሙ፡ እስከ፡ ይእዜ፡** Kuf. 14; Gen. 15, 16; 1 Thess. 2, 16. c) de vaticiniis: Asc. Jes. 11, 38; Matth. 1, 22. 2, 15. 17. 23. 4, 14. 8, 17. 12, 17 al.; Luc. 22, 37; Lud. Comm. hist. p. 302 n. 4. 2) *peragi, perfici*: Hen. 10, 12. 16, 1; si adfuissem **እምኢተፈጸመ፡ ሎሙ፡ዝ፡** Jsp. p. 388; Jac. 1, 15; Luc. 22, 37; **ለእመ፡ ኢተፈጸመ፡** (zu Stand kommt) **ከዊነ፡ መርዓ፡** F. N. 24, 3. 32, 1. 3) *consummari, absolvi, finiri, ad finem perduci*: Gen. 2, 1. 6, 16; Kuf. 2; **ወተፈጸመ፡ ቤቱ፡** 1 Esr. 7, 5; 2 Esr. 5, 16; **ወእምዝ፡ ተፈጺሞ፡ በዓል፡** Tob. 10, 7; Hen. 25, 4; Joh. 19, 28. 30; Matth. 10, 23; in specie de tempore: Kuf. 3. 19; Lev. 25, 30; Deut. 34, 8; Tob. 10, 7; **ተፈጺሞ፡ መዋዕል፡** Dan. 1, 18; Job 1, 5; Luc. 2, 21. 4, 2; Act. 7, 23; Apoc. 20, 3. 5. a) *finem habere* vel *capere, desinere*: **ኢተፈጸመ፡ ሣህሉ፡** Thren. 3, 22; 1 Cor. 13, 8; **ዘኢይትፌጸም፡** *infinitus*, Lit. Cyr. b) *consumi, absumi*: **ተፈጸመ፡ ማይ፡ እምዝቃ፡** Kuf. 17; 3 Reg. 14, 10; Hen. 19, 1. c) *suprema obire*, de animatis: Apoc. 6, 11; ex aëre decidit **ወተፈጸመ፡ ሶቤሃ፡ ወሞተ፡** Clem. f. 254. d) liber *explicit*, ut: **ተፈጸመ፡ በዝየ፡ ጥበቢሁ፡ ለኢያሱ፡ ወልደ፡ ሲራክ፡** Sir. in subscr.; Asc. Jes. ed. Laur. p. 78; Psalt. ed. Lud. p. 318; Herm. p. 108, al. creberrime. e) *transigi, dirimi*, de controversiis: **ኵሉ፡ ጋእዝ፡ ዘተከውነ፡ ማእከሌሆሙ፡ ትትፌጸም፡ በመሐላ፡** F. N. 43, 5. f) *ad perfectionem perduci, perfectum fieri*: Joh. 3, 29; Luc. 22, 16; 1 Joh. 4, 17. g) τελεῖσθαι *initiari* ab interpretibus vix intellectum **ተፈጸመ፡** versum est Num. 25, 3; Ps. 105, 28 (quamquam videre licet sub **ፈጸመ፡** n. 1 phrasin *implere manus* i. e. *initiare*).

ፍጹም፡ part. 1) *impletus, plenus*: Lev. 4, 5; Num. 3, 3; **ሥርናይ፡ ፍጹም፡** πλήρης Marc. 4, 28; **ወርኅ፡ ፍጹመ፡ ብርሃን፡** Abush. 13. a) *plenus*, de tempore, vid. infra sub n. 2, e. b) **ፍጹመ፡ መዋዕል፡** plenus dierum i. e. *qui vitae suae tempus explevit* Kuf. 22. c) *expletus*: Rom. 13, 10. 2) *perfectus, absolutus, plenus*: a) *ad finem perductus, consummatus*: Luc. 2, 42; **ወገብረ፡ ፍጹመ፡ ኪራም፡ ኵሎ፡ ቅኔ፡** (v. **ፈጸመ፡**) 2 Par. 4, 11; Hebr. 12, 23. b) (vollkommen) τέλειος Ps. 138, 21; **ፍጹመ፡ ግብረ፡ ይገብር፡ እግዚ"፡ ምስሌከ፡** Judith 11, 6; πλήρης Ruth 2, 12; **ከመ፡ ፍጽምተ፡ ትኩን፡ በረከትከ፡** Sir. 7, 32; **እስመ፡ ፍጹም፡ ውእቱ፡ ላሕይኪ፡** Hez. 16, 14; **ብእሲ፡ ዘሠናይ፡ ራእዩ፡ ኀያል፡ ወጽኑዕ፡ ወፍጹም፡ በራእይ፡** Clem. f. 9; **ቀላይ፡ ፍጹም፡** Hen. 21, 7; **ፍት፡ ፍጹም፡** Jac. 1, 17; **ለእመ፡ ነስሐ፡ ንስሓ፡ ፍጽምተ፡** F. M. 6, 13. α) scientia et arte: **ኬንያ፡ ፍጹም፡** 3 Reg. 7, 2; **ፍጹማን፡ ወምሁራን፡** (Meister und Lehrlinge) 1 Par. 25, 8. β) ethice: Cant. 5, 2; **ፍጹም፡ በጽድቁ፡** Kuf. 10; **ፍጹም፡ በኵሉ፡ ምግባራቲሁ፡ ምስለ፡ እግዚ"፡** Kuf. 23; **ፍጹም፡ በሃይማኖት፡** Herm. p. 48; **ኖኅ፡ ተረከበ፡ ፍጹመ፡ ጻድቀ፡** (v. **ጽድቅ፡**) Sir. 44, 17; **ፍጹም፡** Kuf. 15; Gen. 6, 9; 4 Esr. 1, 36; Sap. 9, 6; Matth. 5, 48. 19, 21; Col. 1, 28; 4, 12; Jac. 1, 4. 3, 2; Rom. 12, 2; **ሥርዐተ፡ ኄራን፡ ወሥርዐተ፡ ፍጹማን፡** Phlx. 1; in malam partem: **ፍጹማን፡ አበሳ፡** Hen. 22, 13. c) *maturus*, de fetu: **ብእሲት፡ ዘቀተለት፡ ሕፃነ፡ ፍጹመ፡ ዘወለደት፡** Kedr f. 78. d) *sanus, labis expers*: **ዕፀው፡ ፍጹም፡** Kuf. p. 77; **በግዕ፡ ፍጹም፡** Ex. 12, 5. e) *integer, plenus, totus*: **ፈለሰ፡ ፍጹመ፡ ፍልሰተ፡** Jer. 13, 19 var.; **ይነጽሕ፡ ንጽሐ፡ ፍጹመ፡** Prov. 25, 4; Deut. 31, 30; **በልብ፡ ፍጹም፡** 1 Par. 28, 9; Joh. 15, 11; 1 Joh. 1, 4. 2, 5; in specie de temporis spatiis: Ps. 72, 10; Jos. 10, 13; **ዓመት፡ ፍጹም፡** Kuf. 6; **፶ዓመት፡ ፍጽምት፡** Clem. f. 250; **ዓመተ፡ ፍጹመ፡** F. M. 6, 14. f) *solidus* vel *probus*, de metallis: **ወርቅ፡ ፍጹም፡** 3 Reg. 6, 19; **ብሩር፡ ፍጹም፡** Kuf. 19. g) *germanus*: **አኀው፡ ፍጹማን፡** F. N. 42, 6. 3) Accipitur pro subst.: *perfectio*, Phlx. 88; **ትሕትና፡ ውእቱ፡ ፍጹመ፡ ጽድቅ፡** Phlx. 152. 4) Adv. **ፍጹመ፡** a) *plene, perfecte*: **ኢተከሥተ፡ ሕገ፡**

ፍጹመ፡ Kuf. 33; 4 Esr. 12, 13; 1 Thess. 5, 23; ይትጋደል፡ ፍጹመ፡ Enc. Hed. 13; „exacte“ Lud. ex Enc. Mag. 27. b) *prorsus, plane*, Enc. Genb. 3; ፍጹመ፡ ኢ፡ *omnino non:* Lud. e Lit. Mss.; ወማየሰ፡ ፍጹመ፡ ኢይሰቲ፡ Gad. T. H. c) *jam*, ἤδη Herm. p. 8.

ፍጽም፡ subst. *consummatio, finis*, በፍጽም፡ ἐν συντελείᾳ Nah. 1, 3; cfr. Marc. 4, 29 rom.

ፈጻሚ፡ n. ag. 1) *completor, perfector, consummator*, Enc. Jac. 8 (vid. sub ዜና፡); I Sal. Mar. 23; ፈጻሚ፡ ኵሉ፡ Lit. 173, 1; እግዚ"፡ ወጣኒ፤ እግዚ"፡ ፈጻሚ፡ Tab. Tab. 34; Haggai Zachar. Mal. ፈጻምያነ፡ ትንቢት፡ Append. ad Libr. Reg. 2) *peragens, efficiens:* ረጉኤል፡ ፈጻሚ፡ ፈቃድከ፡ Cod. Mus. Brit. LIV n. 7; Fal. f. 31.

ፍጻሜ፡ subst. 1) *expletio* a) *plenitudo, modus justus ac plenus:* ፍጻሜ፡ መጠነ፡ አካል፡ ዘዕደው፡ ፳ ዓመት፡ ወእመ አከ፡ ፳ወ፭ ዓመት፡ ወለአንስት፡ ፲ወ፪ ዓመት፡ ወእመአከ፡ ፲ወ፭ዓመት፡ F. N. 24, 3. b) *completio* i. e. *justa observatio* legis Rom. 11, 12. c) *initiatio*, τελείωσις (vid. ፈጸመ፡ n. 1 et ተፈጸመ፡ n. 3, g), Ex. 29, 27; Lev. 7, 37. 8, 22. 31. 33. 2) *consummatio, finis*, περασμός Koh. 4, 8. 16. 12, 12; τέλος Ps. in tit., vid. Lud. annot. ad Ps. 4, 1; ፍጻሜ፡ ዘይመጽእ፡ Hen. 10, 2; በፍጻሜ፡ ራብዑ፡ ኢዮቤልው፡ Kuf. 4; እምቅድመ፡ ፍጻሜ፡ ዓመት፡ F. N. 24, 5; ከመ፡ ለፍጻሜ፡ ያብጽሕ፡ ወይግበር፡ ኵሎ፡ ሰርጐ፡ ቤትከ፡ 1 Par. 29, 19. a) *finis propositus:* 1 Petr. 1, 9; ፍጻሜ፡ ነፍስነ፡ Lit. 168, 2. b) *extremum* (tempore et gradu): ፍጻሜሁ፡ ለበቀል፡ Sap. 12, 27. c) *terminus:* ኵሎ፡ ፍጻሜ፡ ማኅበራ፡ ለቤተ፡ ክር"ን፡ (omnium finium ecclesiae — miserere), Lit. Orth. 3) *perfectio, absolutio:* እስመ፡ ኀልየ፡ ኪያየ፡ ፍጻሜ፡ አእምሮ፡ τελειότης Sap. 6, 16; Hebr. 6, 1; sec. Lud. etiam Adv. *prorsus, plane*, ut: ፍጻሜ፡ ንቱግ፡ „plane evacuatum“.

ፍጽምና፡ subst. *perfectio* vel *integritas* animi et vitae: Phlx. 26; ሶበ፡ ርእየ፡ ቅድስናሁ፡ ወፍጽምናሁ፡ Sx. Jac. 11; Dei, Cod. Bodl. X ab init.; Cod. Mus. Brit. VIII ab init.

መፈጽም፡ part. *explens, implens:* መፈጽመ፡ ተስፋ፡ ለዘአሰፈወ፡ Fal. f. 13.

ተፍጻም፡ subst. *finis, ultimum:* እመ፡ ተፍጻመ፡ ወርኅ፡ አዕረፈ፡ Lud. ex Enc. Genb. 30; ተፍጻሞሙ፡ *ultimus eorum* Enc. Hed. 29.

ተፍጻሚ፡ adj. rel. *ultimus*, Lud. sine auct. (Deinde statuit Lud. 2) *consummator:* ተፍጻሚ፡ ስምዕ፡ *consummator martyrii* Enc. Hed. 28; at Sx. Tub. exhibet ተፍጻሚተ፡, neque significatio *consummatoris* cum forma vocis conciliari potest).

ተፍጻሜት፡ subst. 1) *plenitudo*, πλήρωμα, passim in Cyr. ut: እምተፍጻሜት፡ ዚአሁ፡ ለኵሉ፡ ውሁብ፡ f. 86. a) *perfectio*, τελειότης Col. 3, 14. b) *initiatio*, τελείωσις (vid. ፍጻሜ፡ n. 1, c): Ex. 29, 26. 31. 34. 2) *absolutio, consummatio, finis, ultimum*, negotii Ssal. Req.; aedificationis Chr. Ax. f. 89; ተፍጻሜቱ፡ ለዝ፡ ዓለም፡ Asc. Jes. 11, 37; Vit. Mar.; Hen. 18, 14; በተፍጻሜተ፡ ዓመት፡ Kuf. 4; አልብከ፡ ጥንተ፡ ወእንተ፡ ትሁብ፡ ለኵሉ፡ ተፍጻሜተ፡ Lit. Joh.; እስከ፡ ተፍጻሜቱ፡ μέχρι τέλους Koh. 3, 11; Hen. 2, 2; Lit. 161, al.; ውእቱ፡ ተፍጻሜተ፡ ሰማዕት፡ is est ultimus martyrum, Sx. Hed. 29.

ፈጸመ፡ *obturare* vid. sub ፈፀመ፡

ፍጽም፡ subst., Pl. ፍጽማት፡ 1) *frons*, μέτωπον, Ex. 28, 34; 1 Reg. 17, 49; 2 Par. 26, 19. 20; Jes. 48, 4; ሂጺ፡ ውስተ፡ ፍጽሙ፡ Sir. 47, 4; ፍጽሞሙ፡ τὰ μέτωπα αὐτῶν Hez. 9, 4; Apoc. 7, 3. 14, 1; πρόσωπον Lev. 13, 41; ከመ፡ ንዕትብ፡ ፍጽማቲነ፡ በአምሳለ፡ መስቀል፡ F. N. 14. 2) *pars anterior*, a) *frons* agminis, *primum agmen:* አዐቀብ፡ ፍጽመ፡ ወከዋላ፡ 2 Esr. 14, 16; 1 Par. 26, 10; Joel 2, 3. 20. b) *facies, superficies:* Ex. 16, 14. 28, 33. c) ፍጽመ፡ adv. α) *in* vel *a fronte, parte antica, prae:* ወወዕአ፡ ይሁዳ፡ ፍጽመ፡ Kuf. 38; አነ፡ አሐውር፡ ፍጽመ፡ ቅድሜከ፡ Jes. 45, 2. 52, 12; Num. 32, 17; Deut. 20, 4; Jos. 6, 9. 8, 10; Ps. 45, 5; ἐν πρώτοις 1 Par. 11, 6; ነቢር፡ ፍጽመ፡ ውስተ፡ አዕዋዳት፡ Matth. 23, 6; Marc. 12, 39; ፍጽሞሙ፡ ἔμπροσθεν αὐτῶν 1 Par. 19, 16. β) *ex adverso, e regione:* እለ፡ ይትቃወሙ፡ ፍጽመ፡ ቅድመ፡ ገጾሙ፡ Hab. 1, 9; Ob. 11; Num. 1, 53. d) እንተ፡ ፍጽም፡ *a parte anteriore* Lit. 171, 2. [Etymon haud satis liquet; censuerim *frontem* dictam esse a *latitudine* (فسح فطح) sicut פַּדַּחַת et literam መ primitus formativam esse sicut in فقحم. Deinde quaeritur annon ejusdem radicis sit מֵצַח, cujus etymon a plerisque a *splendendo* petitum pariter reprobo, atque etymon vocis ፍጽም፡ a Dietrich ſemit. Wortf. p. 139 propositum.] — *Voc. Ae.:* ፍጽም፡ ብ፡ ፊት ።

ፍጹም፡ part. quasi *frontatus*, i. e. a) *primarius:* ፍጹመ፡ ሠላሳ፡ ὁ πρῶτος τῶν τριάκοντα 1 Par. 11, 11. b) *antecessor, praecursor:* ወናሁ፡ ምስሌነ፡ ፍጹማኒ፡ እግዚ"፡ ἰδοὺ μεθ' ἡμῶν ἐν ἀρχῇ κύριος 2 Par. 13, 12 (at legere praestat ፍጽመነ፡).

ፋጸየ፡ (et ፋጸወ፡) inus., videtur denominatum a ፋጽ፡, a radice ፎጸ፡ quam quondam exstitisse ex Amh. አፍዋጬ፡ elucet, sine dubio onomatopoetica (sicut צָפַף al.), quam frustra cum פָּצָה *aperuit os* composuit Lud.

ፋጽ፡ subst. *sibilus, susurrus:* ሶበ፡ ንሰምዮ፡ ፋጸ፡ ቀጢነ፡ ይትረከብ፡ በኀበ፡ ኤልያስ፡ (3 Reg. 19, 12) M. M. f. 117.

ተፋጸየ፡ III, 3 (quoad formam, non quoad significationem), *sibilare:* መንፈስ፡ ዘይትፋጸይ፡ συρίζον Sap. 17, 17; ቃለ፡ ቀጢን፡ ከመ፡ ዘይትፋጸይ፡ 3 Reg. 19, 12; de serpente, συρίζειν Jer. 26, 22 var. (in uno cod. ተፈጸየ፡ scriptum); ወዓዲ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ርእየ፡ (sc. Stephanus) እንዘ፡ ይወርድ፡ ዲበ፡ ምሥዋዕ፡ በውስተ፡ ውሳጤ፡ መንጦላዕት፡ ወሶበ፡ ርእየ፡ እንዘ፡ ይወርድ፡ ዲቤሁ፡ ተፋጸየ፡ ወከማሁ፡ ዲያቆናትኒ፡ ይትፋጸዩ፡ በርደተ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ዲበ፡ ኅብስት፡ ወጽዋዕ፡ Clem. f. 159 (quo loco refutatur Castelli sententia, a Lud. accepta, ut qui in loco Lit. 172, 4 significatum *exsultandi* statuant); Lit. 172, 4. a) *exsibilare, sibilis explodere:* ለተፋጽዮ፡ εἰς σύριγμα Jer. 18, 16; Zeph. 2, 15; 3 Reg. 9, 8; seq. በእንተ፡ Jer. 19, 8. 27, 13 (ይትፋጹ፡ pro ይትፋጸይ፡). 29, 18; c. ላዕለ፡ pers.: Thren. 2, 15; c. Acc. pers.: ይትፋጸይዋ፡ Jer. 25, 9. 28, 37 var.; ይትፋጸዩኪ፡ Hez. 27, 36 var. b) de avi (*sibilare* an *minurrire?*): Satanas ait: avis forma induta tibi apparebo እንዘ፡ እትፋጸይ፡ እዘብጥ፡ ገበዋትየ፡ Clem. f. 223. c) *fistula canere*, Jud. 5, 16. — *Voc. Ae.:* ይትፋጸይ፡ ዘ፡ ያፏጭ፡ (v. ያፋጭ፡).

አስተፋጸወ፡ IV, 2 *sibilum edere:* ያስተፌጹ፡ Jer. 18, 16 (in Cod. Abb. LV).

ፋጻይ፡ subst. *sibilus*, συριγμός Sap. 17, 9 in Abb. LV.

ፈፀመ፡ *implere, consummare* vid. sub ፈጸመ፡

ፈፀመ፡ I, 1, rarius I, 2 [cognatum videtur cum **ፈጸመ፡**; cfr. aram. פְּטַם *saginare* (proprie: ſtopfen), nec non فدم, فرم] Subj. I, 1 **ይፍፅም፡**, *obstruere, occludere, obturare*, viam: እፈፅም፡መንገዳ፡ Hos. 2, 8; ከመ፡ይፍፅም፡ (v. ይፈፅም፡) አናቅጺሃ፡ Hez. 21, 22; ፈፀሙ፡አንቀጸ፡በአት፡ Sx. Nah. 20; aures: ዘይፈፅም፡እዘኒሁ፡ Prov. 21, 13; ፈፀሙ፡እዘኒሆሙ፡ Sx. Ter 1; os: Deut. 25, 4; 1 Tim. 5, 18; Did. 7; ፈፀመ፡አፈ፡ዐናብስት፡ Dan. 6, 22; Hebr. 11, 34; trsl.: *ad silentium redigere*, አምኃ፡ወሕልያን፡ይፈፅም፡ (v. ይፈፅምዎሙ፡) አፉሆሙ፡ (ለጠቢባን፡) Sir. 20, 29; Prov. 8, 33 var.; ይፈፅሙ፡አፉሆሙ፡ለእለ፡ይሴብሑከ፡ Esth. 4 apcr.; Tit. 1, 11; etiam omisso አፍ፡, ut: ፈፀሞሙ፡ ἐφίμωσε Matth. 22, 34; Tit. 1, 11 Platt. — *Rad. Abb.:* ፈፀመ፡ዘ፡ዘጋ፡ለጐመ።

ተፈፅመ፡ III, 1 et **ተፈፀመ፡** III, 2 1) *obstrui, occludi, obturari:* ተፈፀመ፡አንቀፅተ፡ቀላይ፡ Kuf. p. 23; ተፈፀመ፡አፈ፡መዓምቅት፡ p. 27; ይትፈፀም፡ ἐμφραχθήσεται Zach. 14, 5; ለትትፈፀም፡አፈ፡ዐናብስት፡ Genz. f. 107; ይትፈፀም፡አፉሁ፡ለዐማፂ፡ Job 5, 16; Ps. 62, 10. 106, 42; ተፈፀመ፡አፈ፡ኵሉ፡አራዊት፡እምነቢብ፡ Kuf. p. 14. 2) trsl.: a) *obmutescere, conticescere*, Matth. 22, 12; Marc. 1, 25. 4, 39; ኀያላን፡ይትፈፀሙ፡ኵሎሙ፡ወኢይነብቡ፡ ἐπαύσαντο λαλοῦντες Job 29, 9. b) *obsurdescere* (ut videtur): ኢትትፈፀሙ፡ μὴ ἀποφραγῆτε (quamquam lectio var. praebet: ኢትፍፅሙ፡አፈክሙ፡) Prov. 8, 33. — *Voc. Ae.:* ተፈፅመ፡ዘ፡ተዘጋ።

ፍፁም፡ part. *obstructus, obturatus:* አፍ፡ፍፁም፡ Sir. 30, 18.

ፍፅም፡ *frons* vid. sub **ፍጽም፡**

ፈፀነ፡ I, 1 [an vicinum radici نفض *concussit, horrore affecit* alqm *febris?*] *febri corripi, febricitare, febri laborare:* እመቦ፡ከመ፡ፈፀነ፡በፍኖት፡ Kuf. p. 145; ፈፀነ፡በላሐ፡ሞቱ፡ p. 124; πυρέσσειν Matth. 8, 14; Marc. 1, 30; ረከባሃ፡እንዘ፡ትፈፅን፡ዐቢየ፡ Sx. Nah. 2. — At Abyssini hoc verbum etiam *dysenteria corripi* vel *laborare* interpretantur. — *Voc. Ae.:* ትፈፅን፡ዘ፡ትቀዝን፡ወቦ፡ዘ፡ንዳድ።

ፈፀንት፡ subst. m. et f. 1) *febris*, πύρωσις Am. 4, 9; πυρετός Deut. 28, 22; Matth. 8, 15; Marc. 1, 31; Luc. 4, 39; Joh. 4, 52; በይእቲ፡ንስቲት፡ፈፀንት፡ሞተ፡ Macc. f. 3; ዘይደዊ፡በሕማመ፡ፈፀንት፡ πυρέττων Chr. Ta. 2; ወእምዝ፡አኀዞ፡ (sc. Alexandrum Hasmon.) ሕማመ፡ፈፀንት፡ዘይትመየጥ፡ኀቤሁ፡በበራብዕት፡ (*quartana*) Jsp. p. 304. 2) *dysenteria*, Act. 28, 8 rom. — *Voc. Ae.:* ፈፀንት፡ዘ፡ተቅማጥ።

ፐ፡ litera alphabeti Aethiopici XXVI, *pa* et *psa* (ፐ፡ et ፐሳ፡) appellata.

ፒለስ፡ sec. Lud., **ፒላሳ፡** in M. M., nomen prgr. depravatum e πύλη, πύλας Acc. Pl., *porta, portae:* Maria ፒለሳ፡ለመለኮት፡ „porta Deitatis" Lud. ex Org. 3; ይጠባሕ፡መርዓዊ፡ (sc. Christus in sacrificio altaris) ለምሳሐ፡መሃይምናን፡በውስተ፡ፒላሳሃ፡ለመርዓት፡ (sc. ecclesiae) M. M. f. 60; አብአተኪ፡ውስተ፡ፒላሳሁ፡ለወልዳ፡ f. 305.

ፓሳ፡ n. prgr., *pascha* (aliâs ጳሲካ፡, ፋሲካ፡, ፍሥሕ፡): ዘተወከፍኮ፡ለኢዮስያስ፡በፓሳ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; Tab. Tab. 57.

ፒሳ፡ et **ፔሳ፡** n. prgr., sc. πίσσα *pix*, Gen. 6, 14 (c. annot.); 11, 3; Ex. 2, 3; Kuf. 47; ዘገሰሰ፡ፔሳ፡ v. ፒሳ፡ Sir. 13, 1; Jes. 34, 9; Dan. apcr. 3, 22. 13, 27. — *Voc. Ae.* inter nomina plantarum exhibet: ፒሳ፡ዘ፡ዘንጎብ።

ፓና፡ Pl. **ፓናት፡**, n. prgr. sc. πανός, φανός, (*laterna*,) *fax:* ፓናት፡ Joh. 18, 3. — *Voc. Ae.:* ፓና፡ብ፡ፋና፡; *aliud:* ፓናት፡ዘ፡ፋና፡

ፕንትዮን፡, crebrius **ጵንትዮን፡** scriptum (quasi a ጵንት፡ derivatum) n. prgr. sc. πλινθίον, *plinthion, epactae solares*, Scaliger Comp. Ae. p. 687. 691; ጵንትዮን፡ብሂል፡ጵንት፡ብርሃን፡ብሂል፡ M. M. f. 242; d'Abbadie Cat. p. 107.

ፔክ፡ subst., sec. Voc. Ae. et Lud. *album marmor*, fortasse *alabastrites:* እብን፡ፔክ፡ Hen. 18, 8. [An cum פוך componendum, coll. Plin. hist. nat. XXXIII, 33? quamquam *stibium* Hen. 18, 7 እብን፡ፈውስ፡ nominatur]. — *Voc. Ae.:* ፔክ፡ዘ፡ጸዐዳ፡እብን፡; *aliud:* ፔክ፡ዘ፡ዕንቍ፡; vid. Lud. Comm. hist. p. 556.

ፐፒሩ፡, **ፐፔሩ፡**, **ፖፔሩ፡**, **ፔፔሩ፡**, **ፒፒሩ፡** n. prgr. πορφύρα *purpura*, Act. 16, 14; ፖፔሩ፡ለይ፡ (c. varr.; etiam ጰጴሩ፡ለይ፡) πορφύρα κόκκινος Ex. 35, 6; ፐፒሩላይ፡ ἔριον κόκκινον Hebr. 9, 19; ፐፒረለይ፡ Chr. ho. 16; አዝዞ፡ሎሙ፡ማዕተበ፡ረስን፡ዘመስቀል፡ዘፒፒሩ፡ውስቴቱ፡ Reg. Pach. — „Ajebat Aethiops meus significare etiam *respersorium ex sericis filis purpureis*", Lud. — *Voc. Ae.:* ፐፒሩ፡ለይ፡ዘ፡ዘኀነን፡እንዶድሂ፡ውእቱ፡ (inter nomina plantarum).

ፐፐሬ፡ v. **ፕፕሬ፡** sine dubio πέπερι (بابارى) *piper* Hen. 32, 1 (vid. በርበሬ፡).

ፓፒሩ፡ subst., sine dubio πάπυρος Macc. f. 2 (vid. sub መንድድ፡ c. 684).

Lexico Aethiopico adjiciuntur

I. Index vocabulorum, quae vel dubia et obscura, vel exemplis nondum probata sunt.

(R. A. = Radices Abbadianae; V. A. = Vocabularium Aethiopico-Amharicum. i. n. = inter nomina.)

ተላሀየ፡ ዘ፡ ጸጥ፡ አለ፡ et **ተናወጸ፡** R. A.; utrumque dubitandum (vid. c. 29 et 33).

ለሓዲ፡ በተእምርት፡ በዘይትአመር፡ በንቅዋተ፡ (sic) **አርዌ፡** (superstitiosi genus) III Const. Ap. 13.

ለቀየ፡ ዘ፡ ከፈተ፡ V. A.

ለከሕከሐ፡ vid. sub **ሰከሕከሐ፡** c. 378.

ላኰየ፡ ዘ፡ ጠነቈለ፡ R. A., at vid. c. 51.

ሌወወ፡ „fut prètre", R. A.

ለወወ፡ (vid. c. 53. 54) **ዘ፡ ደፈረ፡** R. A.

ሎለወ፡ (vid. c. 53) **ዘ፡ አጻፈነ፡** (!) R. A.

ለውለወ፡ (vid. c. 53) **ዘ፡ ተውለበለበ፡** R. A.

ለዘየ፡ ዘ፡ ለየ፡ vid. scholion ad **ሌለየ፡** c. 60.

ልፍት፡ ዘ፡ ፈንታ፡ V. A.

ሐልዘዘ፡ ዘ፡ አፈራ፡ R. A.

ሐመተ፡ ዘ፡ አከሰለ፡ R. A. (radix fictitia, vid. **ሕመት፡** c. 75).

ሐቀየ፡; **አሕቂ፡ ዘ፡ አቈርብ፡**, et **አሐቲ፡ ዘ፡ አቈርብ፡** V. A.

ሐብቈቈ፡ ዘ፡ ሳሳ፡ R. A. (at vid. c. 103).

ሐደየ፡ ዘ፡ ፈጨ፡ R. A.; **ሐረፀ፡ ሐደየ፡ ዘ፡ ፈጨ፡** V. A., at vid. **ደሐየ፡** c. 1084.

ሐፈጠ፡ ዘ፡ ነጨ፡ R. A., at vid. **ኀፈጠ፡** c. 628.

ማልው፡ ዘ፡ ሽፍን፡ V. A.

መለገ፡ v. **መንገረ፡ ዘ፡ ቸለ፡**, et **መልጉ፡ ዘ፡ ቻለ፡** V. A. ad Syn.

መልገም፡ ዘ፡ መስከም፡ V. A.

ምሕረ፡ ዘ፡ አኰረፈ፡ (at vid. **ንኅረ፡** c. 663) R. A.

ምሑስ፡; **ከመ፡ አይሁድ፡ ምሑሳን፡** Syn. f. 394ᵃ.

መሐኰ፡ ዘ፡ አንሶሰወ፡ V. A.

መመተ፡ ዘ፡ ሸሸ፡ R. A. (vid. c. 161).

መምዕ፡ ዘ፡ አሙአያ፡ (!) V. A.

ሚመየ፡ ዘ፡ ለየ፡ R. A.

መሠደ፡ ዘ፡ ሸመተ፡ R. A.

ሙራ፡ ዘ፡ ጽጌ፡ V. A.

ሞርቅሐ፡ ዘ፡ ላጠ፡ R. A.

መርቈቶ፡ ዘ፡ ጕትያ፡ V. A.; **አመርቈተ፡ ዘ፡ አገኰተነ፡** R. A.

ምራት፡ ብ፡ ገበያ፡ V. A.

መስሐም፡ ዘ፡ ሐሳዊ፡ V. A.

መሳውስ፡ ዘ፡ ጋሮማት፡ V. A.

መሰዕብ፡ v. **መስብ፡ ዘ፡ ደስክ፡** V. A.

መስሬት፡ ወመቃይጽ፡ ዘ፡ ዋጣ፡ V. A. (vid. **መቃይጽ፡** c. 459).

ሞቀሰ፡ ዘ፡ አበለ፡ R. A.

መቀቀ፡ ዘ፡ አንጣጣ፡ R. A.

መቍንት፡ v. **መቀንት፡ ዘ፡ አራት፡ አልጋ፡** (v. **አእጋረ፡ አልጋ፡**) V. A.

መቅድ፡ ዘ፡ ሰን፡ V. A. (an corruptum e **መቅድሕት፡**?).

መቅዳ፡ v. **ምድቃሕ፡ ዘ፡ ጨፋት፡** V. A., (vid. sub **ደቀሐ፡**).

መባርት፡ nomen bestiae ignotum, Cat. Mus. Brit. p. 56ᵃ.

መትሕ፡; **መልአክ፡ ዘበመትሕ፡ ሠጠጠ፡ ከርሦ፡ ለፈላሲ፡ ወአርአዮ፡ ሕማመ፡ ልቡ፡ ወአግብኦ፡ በከመ፡ ሀሎ፡** Phlx. 25.

ማኅለል፡ ዘ፡ መከማቻ፡ V. A. ad Sal. (an corruptum e **ምዕቃል፡**?).

ምኅዳም፡ vid. sub **ኀደመ፡**

ምንሐል፡ vid. sub **ነሐለ፡**

መንቀቀ፡ ዘ፡ አደለ፡ V. A.

መንገረ፡ vid. **መለገ፡**

መንጸቆ፡ nomen bestiae ignotum, Cat. Mus. Brit. p. 56ᵃ.

ምእላፍ፡ vid. sub **አለፈ፡**

መከዕለወ፡ ዘ፡ አጨደ፡ R. A.

ምዋው፡ ዘ፡ ቅብል፡ V. A.

መፀመ፡ vel **ፀምፀ፡**; **ሶበ፡ ለልብየ፡ እሳተ፡ ሐዘን፡ አሕለሎ፨ ያምዕመኒ፡** v. **ያዕምፀኒ፡ እላ፡ ነገርየ፡ ኵሎ፡** III Sal. Mar. 7. 8; **ወኢያኤምዕ፡** var. pro **ወኢየአምን፡** Job 39, 24 in Abb. LV.

ማዕከጥ፡ ዘ፡ ቀለብ፡ ዕራቁሂ፡ ይትበሀል፡ V. A.

መዘድ፡ ዘ፡ ቍርባብቻ፡ V. A.

መዳሀምት፡ pro **መዳምኀት፡** vid. supra c. 1090; V. A.

መደደ፡ „frappa" R. A.

መጽበለ፡ ዘ፡ ሞረደ፡ R. A.

ምፌጥ፡; **ወባሕቱ፡ አኮ፡ ከመ፡ ዘትኔሊ፡ አንተ፡ ወታስተማስሎ፡ በአምሳለ፡ ምፌጥ፡ ወመሥቂ፡ ዘግብረ፡ ምእናም፡** ἀλλ' οὐχ ὡς σὺ λέγεις οὐδ' ὡς ὑπονοεῖς ὡς δι' ὀργάνου, Chr. ho. 2.

ሠረጸ፡ ዘ፡ አረረ፡ R. A.

ሠፈጠ፡ ዘ፡ ሸፈጠ፡ R. A. (at vid. c. 408).

ርኅመ፡; **ተርኅመ፡ ዘ፡ ኀለቀ፡ ሰፈነሂ፡ ተሰፋፋሂ፡** V. A.; **ተርኅመ፡ ዘ፡ ተሰራ፡** R. A.

ሬከትም፡ (**ፈከትም**?) **ዘ፡ የወሀ፡ እናት፡** V. A.

ሬዋ፡ ዘ፡ የሸማ፡ ዕዕ፡ V. A.

ሰልዋም፡; እስመ፡ደመ፡ሰልዋም፡ዘይበልዑ፡ከመ፡አራዊት፡ G. T. H.
ሰሐየ፡; አይስሒ፡ዘ፡ኢይለይም፡ V. A.
ሰምርበ፡ v. አብሪም፡ዘ፡ልብ፡ V. A.
ሰምሳሕ፡ (v. ሰምሳም፡)፡ዘ፡ሰንሳ፡ V. A.
ሰመዘ፡ዘ፡ነቀዘ፡ R. A.
ሰረሰ፡ I, 2 var. pro ኀረሠ፡ Dan. 1, 5 (شَزَ?)
ሲራስ፡; ሰገኖ፡ሲራስ፡ብ፡ሰጐን፡ V. A.
ሰርኤመ፡ዘ፡ለምጽ፡አወጻ፡ R. A.; ad vid. ሱዐሪም፡ in Indice vocab. peregrinorum.
ሴረየ፡ዘ፡አለለ፡ R. A. (at vid. ሢረየ፡ c. 263).
ሰረፈ፡; መስረፈ፡አንፍ፡ Sx. Ter 15 (vid. c. 489 sub መብልኀ፡).
ሰሰነ፡ዘ፡ትርፍርፍ፡አለ፡ R. A.
ሰሰወ፡ „*procuravit* alqd, ut videtur" Lud.: filiis hominum ሣህለ፡እንዘ፡ይሴስዋ፡ Cant. Mich.
ሰቀመ፡ዘ፡ማረከ፡ R. A. (vid. sub ሰቍማ፡ c. 352).
ሰበ፡ብ፡እበት፡ (v. እቡት፡) V. A.
ሶበርት፡ዘ፡ክሶ፡ (inter plantarum nomina) V. A.
ስኅጺ፡ዘ፡አመስገነ፡ R. A.
ሰኮት፡ዘ፡አኽት፡ v. አጐት፡ (inter nomina animalium) V. A.
ሰከተ፡ዘ፡ወጋ፡ R. A.
ሰከተተ፡ዘ፡ጠደ፡ R. A. (at vid. ስከትት፡ c. 381).
ሰከከ፡ vid. አከከ፡
ሰከዐ፡ዘ፡ደረደረ፡ R. A. (at vid. ሰከዐ፡ c. 382).
ሰካዕለወ፡ዘ፡መነጠረ፡ R. A.
ሴዘየ፡ዘ፡ለየ፡ R. A. (at vid. ሠዘየ፡ c. 261).
ሰይሕ፡ዘ፡ገዳማዊ፡ V. A.
ሰይር፡ወሰኰት፡ወጽጐኵ፡ወመራሕብት፡ዘ፡ሸንኀ፡ V. A.
ሰይቀል፡ዘ፡መወልወያ፡ V. A.
ሰደለ፡ዘ፡መዘነ፡ R. A.
ሰግሰስ፡ዘ፡ቀንጭብ፡ V. A. (inter plantarum nomina).
አስፈዔርለወ፡ vid. sub ፈዔርለወ፡

ቱል፡ብ፡ዘለላ፡ V. A.
ቀሐመ፡; ይቅሕሙ፡ዘ፡ይቀምሑ፡ V. A.
ቍርያቍ፡; martyres ስርግዋን፡በጽጌ፡ሰንሰሪቍ፤አምሥጡኒ፡እምነ፡ጻማ፡አመ፡ትሰፍን፡ቍርያቍ፤ከመ፡እማዕገት፡ታመሥጥ፡ምዳቍ። Enc. Ter 12.
ቍርየት፡ዘ፡ቀጭን፡ሰጥር፡ሰኰናሂ፡ይ፡ V. A. inter nomina membrorum.
ቀሰረ፡ዘ፡ቈጸረ፡ R. A.
ቋስያ፡ዘ፡ቈሽት፡; v. ቆስያ፡ብ፡ቆሽት፡ V. A. inter nomina membrorum.
ቈቍዐ፡ዘ፡ጐበጐበ፡ V. A. (differre videtur a ቈቍዐ፡ c. 434); et ቍቍዓ፡, ut: ቍቍዓ፡ተለውኩ፡ Form. Conf.
ቅንጥብ፡; ሜጥራ፡ዘ፡ቅንጥብ፡ (sic) ወቅንጥብሂ፡ሞጣሕት፡ውእቱ፡ V. A. inter nomina vestium (ad ቅንጣብ፡ c. 449 referendum videtur).
ቅውም፡ V. A. inter gemmarum nomina.
ቀዘ፡ዘ፡ጐደለ፡ R. A.; አቅዘዘ፡ብ፡አቀዘቀዘ፡ V. A.
ቀጸረ፡ዘ፡ቈረጠመ፡ R. A.
ቀጸ፡ (an ቀዶ፡?) ብ፡የሳት፡እራት፡ V. A.

በለው፡ዘ፡ሰራውር፡ V. A. inter nomina vestium.
ባሕቀወ፡; አንባሕቅወ፡ዘ፡አላቀቀ፡ R. A.
በርሀየ፡; ይበርሂ፡ዘ፡ይደርቅ፡ V. A.
በሪሰት፡ (v. በሪሆት፡) ዘ፡ማመስኰዓው፡ V. A. inter nomina membrorum.
ባሪድ፡ዘ፡ምዕራፍ፡ V. A.
ባብላት፡ዘ፡የተወቀረ፡ግንድ፡ዝርኒ፡ሐምበኒ፡ይ፡ V. A.
ባቡት፡ብ፡ኤሊ፡ V. A.
ቤበየ፡; አንቤበየ፡ዘ፡ተቅበዘበዘ፡ R. A.
ብንታሌ፡, ut: ወአጽንዕዎ፡ፈልፈለ፡ወብንታሌ፡ Feq. Ijas.
በከ፡; ዝልጋሴ፡እንጸጼ፡በከ፡ብ፡ቍስለ፡ሥጋ፡ V. A.; legitur Job 4, 5 in quibusdam codicibus pro በከ፡, de quo vid. Addenda.
በድል፡; ፋል፡በድል፡ብ፡ባቄላ፡ V. A.
በደዶ፡ዘ፡የአድል፡ፈንጻጻ፡ V. A.

ትሁል፡ (v. ትኸል፡) ዘ፡አሰጁ፡ V. A. (inter nomina membrorum).
ተለሐቅ፡ዘ፡ዛፍ፡የአለበት፡ተራራ፡ V. A. (inter nomina plantarum).
ተነ፡ብ፡ተበተነ፡ V. A. (at vid. c. 562).
ተአሪር፡ v. ትእሪር፡ዘ፡ሙሱን፡ V. A.; at vid. Addenda et Emendanda ad c. 741.
ቴዳብ፡ዘ፡ዳቢት፡ V. A. (inter nomina membrorum).
ምትፋይ፡ vid. sub ንትፋይ፡

ኀለለ፡ vid. sub ማኅለል፡
ኀየጸ፡; ተኀይጸ፡, ut: ስካረ፡ወይን፡ሕምዘ፡ትምህርቱ፡ለሰይጣን፡የአኪ፡ፈድፋደ፡እምእለ፡ተኃይጹ፡በሕምዘ፡አርዌ፡ምድር፡ M. M. f. 232 (an *speculando peti*, et referendum ad ሐየጸ፡ c. 128?).
ኀደመ፡; ምኅዳማት፡ብ፡ዕርፈ፡መስቀል፡ V. A.

ነሐለ፡; ምንሐል፡ዘ፡እንግዴ፡ሥጋ፡ V. A.
ንሑላውያን፡ in V. A. perperam scriptum pro ኍሕላውያን፡
ናሕዕ፡; ሣኅት፡ናህይ፡ናሕዕ፡ብ፡ዕረፍት፡ V. A.
ነሥታ፡ et ናሥታ፡ sc. ከመ፡ኅቤሆሙ፡ያግብኡ፡ነስታ፡ (ነገሥት፡) in quibusdam libris Dan. 6, 2.
ነቀሪስ፡ብ፡ቂጥኝ፡ V. A.
ነዝኀ፡; አንዝኀ፡ dubiae significationis: አልቦ፡ዘየሐውር፡ውስተ፡ምኔተ፡አንስት፡ከመ፡ያንዝኅ፡እኂተ፡እምውስቴቶን፡ Reg. Pach. (Exstat regula Pachomii apud Hieron. n. 82: nemo ad eas vadat visitandas).

አልጌን፡; አዘዘ፡አርያኖስ፡ከመ፡ይስቅልዎ፡ (martyrem) በአልጌን፡ወይንድፍዎ፡በአሕጻ፡ወአልቦ፡ዘለከፎ፡ Sx. Jac. 20.
አለፈ፡; ምእላፍ፡, ut: መስጦአግያ፡እንተ፡ይእቲ፡አንቀጸ፡ምእላፍ፡ብሂል፡ H. A.
አምክ፡ vox corrupta videtur: ኢይዜክርዎ፡ለንጉሥ፡ወኢየሐስብዎ፡ለአምክ፡ (v. ለአምላክ፡) οὐ μέμνηται βασιλέα οὐδὲ σατράπην 1 Esr. 3, 20.
አረመ፡; በአይቴኑ፡አእመረ፡ካህን፡አሪመ፡ሥርፀተ፡ልብ፡ Phlx. 213.
አርሜስ፡; ጎሚት፡አርሜስ፡ዘ፡ዘንግ፡ V. A.
አረረ፡ vid. ተከሪር፡
ኦርና፡ዘ፡ምዳቋ፡ V. A.
እርወር፡ዘ፡ጐጸጐጽ፡ V. A.
ኤሬግ፡ዘ፡ጨግቴ፡ V. A.
ኤርጋሂ፡ዘ፡አኀርማ፡ሰንደዶሂ፡ይ፡ V. A. (i. n. plantarum).
አቅ፡ዘ፡አምሳለ፡ገዘቅ፡ V. A.
አቂቅ፡ዘ፡ክሰ፡ማህው፡ V. A.
አብሪም፡ vid. sub ሰምርበ፡

አበባ፡ vid. in scholio ad ሚዓ፡ c. 214.
አብራዕ፡ዘ፡የሰዋስው፡ፀአት፡ V. A. (i. n. plantarum).
እንበቶሙ፡(ዕንበቶሙ፡), vox corrupta 2 Esr. 17, 3 (alii codd.: በበዕብሬቱ፡).
አነቀ፡ amh. i. q. ኀነቀ፡, Cat. Mus. Brit. p. 56ª.
አኖት፡ዘ፡ዶቅማ፡ V. A. (i. n. plantarum).
አንዘር፡ዘ፡አነር፡ V. A. (i. n. animalium).
አከክ፡ v. ሰከክ፡ዘ፡ፍርፍር፡ V. A.
አወሰ፡; ተአውሰ፡ v. ተአወሰ፡ዘ፡ተዘኀረ፡ V. A.
አዛብ፡ዘ፡የተጐነጐነ፡ሐር፡ V. A. (i. n. vestium).
አይበጽ፡ዘ፡አበድር፡ V. A.
አየት፡ብ፡መግነዝ፡ V. A.
አጽለዳ፡ክሞል፡ዘ፡እሾ፡ V. A. (i. n. plantarum).
አጽብ፡ዘ፡ቅባ፡ V. A.
አጽት፡ v. አጽፉር፡ዘ፡ፋደት፡ጕማይሂ፡ይ፡ዕሩርሂ፡ይ፡ V. A.
አጽንያ፡ in V. A. perperam scriptum pro ጽንጽያ፡
አጽፉር፡ vid. sub አጽት፡
አፍቂድ፡ብ፡ቄብ፡ (i. n. avium).

ከለበ፡; ተከለበ፡ዘ፡አለፈ፡ R. A.
ከልተፈ፡; ዐቀደ፡ዐቀጸ፡ዐነገ፡ሞቅሐ፡ከልተፈ፡ኀመየ፡ብ፡አሰረ፡ V. A.
ከሩክ፡ብ፡ደረቅ፡ቢስሂ፡ይ፡ V. A.
ኰርኰደ፡ዘ፡ሐቀፈ፡ V. A.
ከረጸ፡; አክረጸ፡ዘ፡አፀበ፡ R. A.
ኳዕለወ፡ vid. መኳዕለወ፡
ኰዐተ፡ (an i. q. ዐገተ፡?); ወመጽኡ፡ኀቡረ፡ወኰዐትዋ፡ለሀገር፡ወከዐዉ፡ደሞሙ፡ከመ፡ማይ፡ለእለ፡ይነብሩ፡ውስቴታ፡ Macc. f. 14.
ክፍት፡ (amhar.?), Joh. 13, 33 rom., in tit.

ወልዐ፡; ባዕለ፡መዋልዕት፡ Clem. f. 229 (fortasse pro መዋዕልት፡ a ሙዓል፡ *custodia*).
ወራውድ፡; ወዓዲ፡አዘዘ፡ያምጽኡ፡ወራውደ፡ኀጺን፡ርሱናት፡ (sic) ወይደይዎሙ፡ውስተ፡አዕይንቲሆሙ፡ Sx. Sen. 5.
ወከረ፡; ተወከረ፡ *conciliavit* vel *resolvit* disceptationem, ut videtur: እንዘ፡ይትዌከሮ፡ለዝንቱ፡ባሀልክሙ፡ Mss. Colb.; sic quidem Lud. in lex. c. 428; at lapsu calami pro ይትዌከፎ፡ scriptum videtur.
ወጥለዘ፡; መውጠልዝ፡ዘ፡መጽረብያ፡ V. A. inter nomina instrumentorum.
ወጥለጠ፡; መውጥለጥ፡ዘ፡እምቢያጉሰም፡ V. A.
ወዕወፀ፡; አወዕወፁ፡ዘ፡አወዘወዙ፡ V. A.
ወፈድ፡ዘ፡ብሩር፤(ጸሕል፡ዘ፡ወርቅ፡) V. A.

ዐምዐ፡ vid. መዐመ፡
ዕቀን፡ዘ፡ተቀጽላ፡ (?) V. A.
ዐከጠ፡ vid. ማዕከጥ፡
ዒሰ፡; ተዒሱ፡ዘ፡ተገዐዙ፡ v. ተዐገሡ፡ V. A. ad Dan. et Esr.
ዒና፡; ይዜምሩ፡በበዒናሆሙ፡ μερίδας τῶν ᾀδόντων 2 Esr. 22, 47 (غِناء?).

ዝሩሕ፡ዘ፡ጥሙቅ፡ወዓዲ፡ርቁይ፡ V. A.

ደሀመ፡ vid. sub መዳሀምት፡
ዳሌ፡ዘ፡የጀርባ፡አጽንት፡ V. A.
ድማከን፡ v. ድማንቅ፡ዘ፡ገልገል፡አንሳ፡ V. A. (i. n. animalium).

ደርፍአ፡ዘ፡ደረተ፡ („piquer, to quilt") R. A. (vid. ረፍአ፡ c. 320).
ድኑድ፡ዘ፡ልጓም፡ V. A. ad Jes.
ደንቀል፡ (v. ደገቀል፡)ዘ፡ጋጋ፡ V. A. ad Jer. (an corruptum e ሐግል፡ c. 130?).
ደነከ፡ዘ፡ዘለዘለ፡ et ከመረ፡ R. A. (an corruptum e ጐነኰ፡?).
ዶዶ፡ብ፡የመንጸር፡እሳት፡ V. A.

ገሀገሀ፡; ተገሀገሀ፡ዘ፡ተከራከረ፡ R. A.
ገልሜን፡ዘ፡መቍረጭት፡ V. A.
ጓልኳ፡ v. ጸለኰ፡ወሰናፔ፡ዘ፡ሰናፍጭ፡ V. A.
ጌልያ፡; አርማስ፡ጌልያ፡ብ፡መርከብ፡ V. A.
ጐሐጸ፡ዘ፡ጐሸመጠ፡ R. A.
ጎሚት፡ vid. sub አርሜስ፡
ጐርኤመ፡ vid. sub ጐርዐየ፡ c. 1157.
ጉርዶ፡ጳኩሲሚ፡ብ፡ለከት፡ V. A.
ጋሰ፡, ጋሰ፡ nomen obscurum in loco corrupto Kuf. p. 104 cujus versio Lat. nondum reperta est.
ጌትነተ፡; ተጌትነትዎ፡ዘ፡ሐተቱ፡ V. A. ad Act.
ጌናስ፡; እምጌናሳ፡ኵሎ፡ዘባቲ አብአት፡ Did. 14 (pro እምተጽናሳ፡ Marc. 12, 44).
ገንዜ፡; በገንዜ፡ (v. በገዓዚ፡) ሀገር፡ኤፌሶን፡ κατὰ τὴν Ἐφεσίων μητρόπολιν Epist. Joann. Ant. ad Cyr., in Cyr. f. 113 (Mansi IV. 289).
ግይና፡; episcopus ዘኢይዘሩ፡ንዋየ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ለወፍረ፡ቤቱ፡ወለግይና፡አዝማዲሁ፡ Clem. f. 86 (lectio prava? an a غنى?).
ገውሐ፡; ተጋውሐ፡ዘ፡ተከራከረ፡ (vid. ተገሀግሀ፡) R. A.
ግወት፡ in loco: ኤርምያስ፡ሠጠቀ፡ኰኵሐ፡ወአንበረ፡ውስተ፡ውሳጢታ፡ንዋየ፡ግበሪሃ፡ለደብተራ፡ዘመርጡል፡ወኀተማ፡ለሥጠት፡ኰኵሕ፡ወከነቶ፡ከመ፡ግወት፡ኀጺን፡ወመራኁታ፡አወፈየ፡ለዐሓይ፡ M. M. f. 59 lectio prava pro ግልወት፡ esse videtur.
ግዱ፡ዘ፡ዕበይ፡ግማዳት፡ V. A.
ጉደጥ፡; መኅሥሥ፡ጉደጥ፡ዘ፡ጉጠት፡ V. A.

ጥም፡ዘ፡ዐቃቤ፡ (!) V. A.
ጠስ፡ቀርነብ፡ቀልደድ፡ብ፡ቅንድብ፡ V. A.

ጺላ፡ጸብር፡ምዕዋ፡ዘ፡ጭቃ፡ V. A.
ጸሊሃ፡ዘ፡ጭቃ፡ V. A. ad Syn.
ጸለተ፡ዘ፡ጋገረ፡ R. A.
ጸለኰ፡ vid. sub ጓልኳ፡
ጽርሕት፡; ርኢኩ፡ዐቢየ፡ጽርሕት፡ (?) ዘእሳት፡ Vis. Bar.; ርኢኩ፡ዐቢየ፡እሳተ፡ወምሉእ፡ውስቴቱ፡ዐበይት፡ወመኳንንት፡እንዘ፡ይደፍኖሙ፡ጸድፍ፡ወጽርሕት፡ (?) እሳት፡ ibid.
ጽርዕት፡ዘ፡ብኽ፡(ብሾ፡?). V. A.
ጸበ፡ዘ፡ወቶት፡ V. A. ad Syn. (vid. etiam ጸውብ፡ c. 1299).
ጽብው፡ብ፡ያበጣ፡ V. A.
ጽንጽላላት፡ Pl. nominis bestiae ignoti, Cat. Mus. Brit. p. 56ª.
ጹግ፡ብ፡የጭራሮ፡መብራት፡
ጽፌቅ፡ዘ፡ጽፈረሀ፡ (!) V. A.

ፍሕሕት፡ nomen dubium: እምባሕረ፡ፍሕሕት፡ Kuf. p. 107 ann. 1 (Vrs. Lat.: *a mari salso*).
ፊከትም፡ vid. ፊከትም፡
አስፈዔርለወ፡ዘ፡አከማቸ፡ R. A.

II. Index vocabulorum peregrinorum, quae rarius occurrunt, neque communi usu recepta sunt.

Nomina idolorum et deorum, in V. A. recensitorum, in hoc indice recepta, nomina mensium et gemmarum peregrina, quae in V. A. miserrime corrupta exhibentur, nec non nomina fictitia superstitiosa, quorum ingentem copiam in Genz., Kedr et in libris magicis invenies, omissa sunt.

ሁል፡ i. e. חֹל *res profana* Hez. 22, 26. 44, 23 vrs. nov.

ሀሎብ፡ i. e. חָלָב *lac* 1 Reg. 17, 18 vrs. nov.

ሀልንቄድስ፡ዘ፡ስመ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Voc. Ae. (vid. **ራእት፡** et **ክስሞስ፡**).

ሄላንስን፡ vid. sub **ቂላኖስ፡** c. 413.

ሀልክስ፡ vid. in scholio ad **ሰልቢባ፡** c. 324.

ሆሜር፡ i. e. חֹמֶר (mensura aridorum), Jes. 5, 10 vrs. nov.; Hes. 45, 11 v. n.

ሀኡቢም፡ i. e. הָעֻבִּים Hez. 41, 26 vrs. nov. (gloss. marg.: **ግድመ፡አረፍት፡**).

ለማ፡ λαμά לָמָּה *cur* Matth. 27, 46; Marc. 15, 34.

ለሮስ፡ i. e. לָרֹס Hez. 46, 14 vrs. nov.

ሊቤርጢኖን፡ λιβερτίνων Act. 6, 9.

ልቤሳት፡ λέβητες 2 Par. 35, 13.

ለት፡ብ፡አሪት፡ Voc. Ae.

ሊቶስጦሮስ፡, **ሊቶስፕሮስ፡**, **ሊቶስፕሩ፡**, λιθόστρωτος Joh. 19, 13; Org. 1; Enc. Sen. 21.

ለዋሕቅ፡ i. e. لواحق, vid. **እንሰይ፡**

ሌዎጴጤርያ፡ vel "**ፕርያ፡** λεωπετρία Hez. 24, 7. 8. — *Voc. Ae.:* **ሌ"፡ዘ፡ፍቄን፡**

ሐላ፡ 'Οολά Hez. 23, 4 seq.

ሐሊባ፡ 'Οολιβά Hez. 23, 4 seq.

ሐሐሬኤል፡ vel **ሐሔ"፡** i. e. הַהַרְאֵל Hez. 43, 15. 16 vrs. nov.

ሐሜፕልድስ፡ ut videtur corruptum ex ἡμιόλιαι (*sesquialterae*): **ኢይንሣእ፡ርዴ፡ዘትትበሀል፡በልሳነ፡ሮም፡ሐሜፕልድስ፡** F. M. 18, 1 (e Can. Laod. 5).

ሐማጣሩ፡ i. e. הַמַּטָּרָה 2 Esr. 22, 39 vrs. nov. (vid. etiam **መጠሩ፡** c. 220).

ሐረቄስ፡ *pigmentum* ut videtur a rad. رقش, Gad. Ad. f. 142.

ሐሴፎት፡ i. e. הָאַשְׁפֹּת 2 Esr. 22, 31 vrs. nov.

ሔቅ፡ i. e. חֵיק Hez. 43, 13. 14 seq., vrs nov. (exponitur **ሕፅን፡**).

ሕብረ፡ሲሩ፡ ut videtur حِبْرُ ٱلسِّيرَة F. N. 43, 12.

ሔትዮት፡ i. e. הַתָּו (**ጸሐፍ፡ሔትዮተ፡ውስተ፡ፍጽሞሙ፡**) Hez. 9, 4. 6 vrs. nov.

ሐዝል፡, **እልሐዝል፡** ut videtur ٱلْخَاذِل F. N. 43, 12.

ሐዘር፡, sc. **እለ፡ይገብሩ፡እልሐዘረ፡** (Inf. a حزر?) **በዘር ናዕ፡ወይፈቅዱ፡በቱ፡ይርብሑ፡ረባሐ፡** F. N. 50, 5.

ሐጆሩ፡, sc. **እልሐጆሩ፡** ٱلْهِجْرَة Abush. 11 seq.

ሐጊብሊም፡ i. e. הַגִּבְלִים 3 Reg. 6, 3 (hbr. 5, 31) vrs. nov.

ሐጤሩት፡ i. e. הַטִּירוֹת Hez. 46, 23 vrs. nov.

ማሄሌኬ፡ vel **ሜ"፡** i. e. מַהֲלַךְ Hez. 42, 4 vrs. nov. (gloss.: **ፍኖት፡**).

ሜሄኑና፡ i. e. מֶהֱנָה Hez. 42, 5.

ሜል፡ብ፡ወንጌል፡ V. A.

ሜላንትሮን፡ vid. c. 147.

መሊጦን፡, sc. in hymno ad quatuor animalia coelestia dicto: **በሩ፡መሩ፡መሊጦን፤እግረ፡ማጣ፡ሱርትዮን፤ሰአሉ፡ለነ፡ኀበ፡እግዚ"፡** Mavâs. n. 14.

መማዲስ፡ vel **መማዴዎስ፡** V. A. inter nomina Satanae, sine dubio corruptum ex **አስማድዮስ፡** 'Ασμοδαῖος Tob. 3, 8. 17.

ማሩ፡ vid. sub **መሊጦን፡**

ሜሩቃዕ፡ i. e. מְרֻקָּע Jer. 10, 9 vrs. nov.

ሚሶር፡ Μισώρ מִישׁוֹר Jos. 13, 16 seq.

መስቄሎን፡, **ሜስቄሎን፡** al. i. e. μέσακλον 1 Reg. 17, 7. — *Voc. Ae.:* **ሜሳቅሎን፡ዘ፡ነገረ፡መላእክት፡ጽሩርሂ፡ይትበሀል።**

መስተዓድ፡ μεσθάαλ ("άαδ) 4 Reg. 10, 22.

መሰነቅት፡ደርሙስ፡ዘ፡የማዕድ፡ቤት፡ V. A. (ad libr. Reg.); vid. **ድርሙስ፡**

ማሴው፡ i. e. μέση Jer. 46, 3.

ሞሶጴተም፡ vel **መስፌተም፡** i. e. μοσφαιθάμ Jud. 5, 16.

ሚሻሁ፡ i. e. מֵי שָׁחוּ Hez. 47, 5 v. n.

መሽተሪ፡ i. e. ٱلْمُشْتَرِى *Jupiter* Chr. Ta. 26 (vid. sub **ዐጣርድ፡** c. 1017).

መቅጠ፡ vid. **መአክጣ፡**

ማቄፊም፡ i. e. מִקְפִים 3 Reg. 7, 11 (hbr. 7, 24) v. n.

ሙባኒም፡ i. e. מוּבָנִים pro מוּכָנִים Hez. 40, 43 v. n.

ሜትራይቄይ፡ M. M. f. 19 vid. sub **ጋላት፡** c. 1139.

ሜቴዳስ፡ (i. e. μαθητής) **ዘ፡ሐዋርያ፡** V. A.

ምትፋይ፡ vid. **ንትፋይ፡**

ማኔ፡ቴኬል፡ፋሬስ፡ μανὴ θεκὲλ φάρες Dan. 5, 25 — 28. —

Voc. Ae.: ማኔ፡ ዘ፡ ዘመን፡ ኦሪት፤ ቴቄል፡ ዘ፡ ዘመን፡ ወንጌል፤ ፋሬስ፡ ዘ፡ ዘይመጽእ፡ ዓለም፡ ወበ፡ ዘ፡ ቴቄል፡ ማኔ፡ ስላዮ፡ ይ፡

ሙናሕ፡ i. e. מִנָּח Hez. 41, 11 v. n.

መንድያ፡ i. e. μανδύας 2 Reg. 20, 8, vid. **ማዳይ፡**

መአቢርርዮስ፡ ዘ፡ ክርስቶስ፡ V. A.

መእክጣ፡, sec. Lud. **መዓቅጠ፡** et **መቅጠ፡** 3 Reg. 5, 11 (hbr.: 5, 25), corruptum e מַכֹּלֶת.

ማኤጌላን፡ c. varr. מַעְגָּלָה 1 Reg. 17, 20 v. n.

ሚኤፌሳይም፡ i. e. בֵּין אַפְסַיִם Hez. 47, 3 v. n.

ምክማስ፡ ዘ፡ ሣዕን፡ V. A. (i. e. n. prpr. מִכְמָס).

ማኪሞን፡ μαχίμων 4 Reg. 19, 25.

ሚክሱት፡ i. e. מְכֻסּוֹת Hez. 41, 16 v. n. (gloss.: **ቅቱራት፡** vel **ዕፅዋን፡**).

መክሴና፡, ut: templo a Juda Macc. repurgato **ገብሩ፡ ሕዝብ፡ መክሴና፡** (an מְבַנְיָא?) **ለምሥዋዕ፡ ዘሐነጹ፡** et per octo dies festum celebrarunt Jsp. p. 294.

ሚክኖት፡, **ሚክኖት፡**, **ሚኬኖት፡** al. 1) μεχωνώϑ (מְכוֹנוֹת) 3 Reg. 7, 13 seq.; 4 Reg. 16, 17; 2 Par. 4, 14; Jer. 52, 20 v. n. — *Voc. Ae.:* **ሚኬኖት፡ ዘ፡ መንበረ፡ ምኅፃብ፡** 2) **ሚክኖት፡** μεχωνωϑ (var. pro χωϑωνωϑ כֻּתֳּנוֹת) 2 Esr. 17, 70.

መዘሕም፡ i. e. مُزَاحِم Sx. Sen. 19 (vid. sub **ተጸዓቂ፡** c. 1305).

ሚዙዛት፡ i. e. מְזוּזַת Hez. 41, 21 v. n. (gloss.: **መድረክ፡**).

መገርስጢ፡ i. e. μεγίστη (المجسطى opus Ptolemaei) Abush. 8 seq.

ማዳይ፡ i. e. μανδύας 1 Reg. 18, 4, vid. **መንድያ፡** — *Voc. Ae.:* **መድያ፡ ዘ፡ ልብስ፡ መድኀብሂ፡ ይ፡**

ማጣ፡ vid. sub **መሊጠን፡**

መጥሮጶሊስ፡ *metropolis* Cat. Bibl. Bodl. Ox. p. 19 (vid. supra c. 220).

ሞጢን፡ (ምጢን፡) inter nomina idolorum, V. A.

መጠንብክስ፡ (መምጠን፡ አክስ፡) inter Satanae nomina, V. A.; cfr. Asc. Jes. 2, 4. 5, 3.

መጽነፍት፡ vid. sub **መንጸፍ፡** c. 704.

ሚፌቲ፡ i. e. מִפְתַּח Hez. 45, 20 v. n. (gloss.: **ኀዩጥ፡**).

ረቂኖን፡; **ወዘዕንቍ፡ እንተ፡ ረቂኖን፡** καὶ ἀνϑράκινον Esth. 1, 7.

ሮበጻሊ፡ et **ሮጸላ፡** ῥοβοπῶλαι 2 Esr. 13, 32.

ርኤም፡ i. e. רְאֵם Ps. 28, 6 v. n.

ረአሙት፡ v. **ረአሙት፡** i. e. רָאמוֹת Hez. 27, 16 v. n.

ራእት፡ ዘ፡ ስመ፡ አብ፡ V. A.

ራኩብ፡ (v. **ርኳም**) **ዘ፡ ብራኳ፡** (v. **ብራንኳ፡**) V. A. inter corporis membra (رُكْبَة רְכוּב).

ረያ፡ ዘ፡ አለጋ፡ V. A.

ራደስ፡ ዘበትርኅሚሁ፡ ኃምስ፡ (rectius *quartus*; nomen unius e quinque clavis crucis Christi) M. M. f. 103 (vid. **ሳዶር፡**).

ሮጺሊም፡ corruptum e רֹכְלִים 2 Esr. 23, 20 v. n. (vid. **ሮበጻሊ፡**).

ሬፋን፡ Ῥαιφάν Am. 5, 26; Act. 7, 43 (v. **ሬፋም፡**); V. A. inter Satanae nomina.

ሰሎ፡ σάλῳ Zach. 9, 14.

ስሙንጦን፡ ፕንዋመጦን፡ Lit. 158, 4 (σημεῖον τῶν πνευμάτων?).

ሲራ፡ vid. **ሕብር፡**

ሲራሲሮት፡ (v. **ሲሮት፡** vel **ሣሪሲሮት፡**) σερσερώϑ 2 Par. 3, 16. — *Voc. Ae.:* **ሲሩሳሮት፡ ዘ፡ መዳፈኛ፡**

ሲርት፡ σύρτις Act. 27, 17 rom.

ሱርትዮን፡ vid. sub **መሊጠን፡**

ሴሬኒስሮስ፡ vid. infra sub **ብድዮስ፡**

ስቅማንድሮስ፡ inter nomina idolorum, V. A.

ሰቃራር፡ 4 Reg. 25, 17, ubi text. rec. σαβαχὰ exhibet.

ሲቃርዮን፡ σικαρίων Act. 21, 38.

ሰቂኖን፡ vid. **ሰኪኖን፡**

ሰቆጵያን፡ σκοπιάν 3 Reg. 15, 22.

ሰብላንዮስ፡ et "**ሎንዮስ፡** inter nomina Satanae, V. A.; Macc. f. 22.

ሰበቀተኒ፡ vel "**ቅ**"፡ σαβαχϑανί Matth. 27, 46; Marc. 15, 34.

ሰባኬ፡ σαβαχά 4 Reg. 25, 17.

ሰንቢል፡; Athanasius M. **በጊዜ፡ ዕረፍቱ፡ ይቤ፡ ለእመ፡ ረከብኩ፡ ጸጋ፡ ወሞገሰ፡ በኀበ፡ እግዚ**" **እነ፡ እሰግድ፡ በቅድሜሁ፡ ወእስእሎ፡ ከመ፡ ያንኅል፡ እምኵራብ፡** (sic) **ሰንቢል። ወእምድኅረ፡ ዕረፍቱ፡ ፈነወ፡ ንጉሥ፡ ወአንኀሎ፡ ለውእቱ፡ ምኵራብ፡ ሰናቢል፡** Sx. Genb. 7.

ሰኪኖን፡ et **ሰቂኖን፡** σχοίνων Mich. 6, 5; Joel 4, 18 (ubi sine dubio σχίνων legendum est, vid. **ሰኪኖን፡** c. 382).

ሰኬዛ፡ et **ሳኬዛ፡** σχίζα 1 Reg. 20, 20—22. 36—38. — *Voc. Ae.:* **ሰኬዛ፡ ዘ፡ ፍላጻ፡**; *aliud:* **ዘ፡ ፈፉ፡**; Lud. auct. Greg. exponit **ሰኬዛ፡** *alveus torrentis.*

ሰውሳን፡ i. e. שׁוּשַׁן 3 Reg. 7, 19 hbr., var.

ሱዐሪም፡ i. e. שְׂעָרִים σουαρείμ Jer. 36, 17 (hbr. 29, 17) v. n.; 24, 2 gloss. — Hinc compilator Radicum Abb. petiit verbum: **ሶርኤመ፡ ዘ፡ ለምጸ፡ አወጻ፡**

ስዝን፡; „in fabula Lib. Myst. sic vocatur arbor, de qua comederunt Adam et Eva, ut": **ስዝን፡ ዘውእቱ፡ ስንዳሌ፡** („sandalum"!) **ብሂል፡ በነገር፡ እግዓዚ፡**, Lud.

ሴዴማ፡ vel **ሴዳማ፡** i. e. שְׁדֵמָה vel שְׁרֵפָה 4 Reg. 19, 26.

ሰዴሞት፡ σαδημώϑ 4 Reg. 23, 4. — *Voc. Ae.:* **ሰዴሞት፡ ዘ፡ አሰንዶብ፡**

ሳዶር፡ nomen unius e clavis crucis Christi: **ሳዶር፡ ዘበትርኅሚሁ፡ ክልእ፡** (!) M. M. f. 102. Vid. **ራደስ፡** et **አሮዳ፡**

ሳፍ፡ i. e. סַף Hez. 41, 16 v. n.

ሸምሾ፡ ዘ፡ ፀሐይ፡ V. A. (شمس).

ሹር፡; **መዋሥዕት፡ ዘቀዳሜ፡ ሹር፡** Mavâs. n. 40 (at in Codice Mus. Brit.: **መዋሥዕት፡ ዘመኃትወ፡ ፋሲክ፡**).

ሻሪም፡ i. e. שָׁרִים Hez. 40, 44 v. n.

ሾጊሕ፡ i. e. שֹׁגֶה Hez. 45, 20 v. n. (gloss.: **ኢ.ማእምር፡**).

ቆሊ፡ i. e. קָלִיא 1 Reg. 17, 17 v. n.

ቂልቂኖን፡ κυλίκινον Esth. 1, 7.

ቆሎንያ፡ κολωνία Act. 16, 12 Platt (**ኮሎንያ፡** rom.).

ቀለውትሞኖስ፡ κλαυϑμῶνος 2 Reg. 5, 23.

ቂማስ፡; **ጽሉእ፡ ውእቱ፡ ለእመ፡ ረከበ፡ ዘቀደመ፡ ቂማስ፡** (قِسّ?) **ቀራቢብ፡ ወተዘያነዉ፡ በእንተ፡ ሤጡ፡ ወተሣየጠ፡ ኪያሁ፡** F. N. 33, 5.

ቁራሀ፡ vel **ቆራሀ፡** κουρά 2 Esr. 13, 15.

ቀርመዝ፡ i. q. قِرْمِز *coccus baphica*, Jes. 1, 18 in libris inferioris aetatis.

ቀርቀር፡ ዘ፡ ጣዕ፡ ያለ፡ ሚዳ፡ V. A. (sine dubio n. pr. Jud. 8, 10).

ቀራቢብ፡ F. N. 33, 5 (vid. sub **ቂማስ፡**).

ቈርኔ፡, **ቈርኔን፡**, **ቆርኔን፡** al. κεράνη 2 Reg. 2, 13; 4 Reg. 20, 20.

ቈርኔን፡, **ቆርኔን፡** al. κορύνη 2 Reg. 21, 16. — *Voc. Ae.:* **ቍርኒን፡** (v. **ቋርኔን፡**) **ዘ፡ ቋዝመን፡**

ቀርያሴም፡ καρησίμ 2 Par. 35, 19.
ቍርያቍ፡ vid. c. 1395.
ቂራዲስ፡ κειράδας Jer. 31, 31. 36.
ቅርጥብ፡; አበ፡ወቅሪስ፡ይሰምዮ፡እልቅርጥብ፡እስመ፡ይነስክ፡እምዥሉ፡ገበ፡ (a قرضب) Phlx. 56.
ቀታት፡ sive قِطَاطٌ *feles*, sive قَنْفُذٌ *echinus*, Cat. Mus. Brit. p. 56ᵃ.
ቀንጥስጤ፡ c. varr., ἀκοντισταί 1 Reg. 31, 3.
ቄዴም፡ Κεδέμ Hez. 25, 4.
ቀዴሚን፡ καδημείν Jud. 5, 21.
ቄድር፡ et ቄዳር፡ vid. sub ቄድር፡ c. 465.
ቄዳሪም፡ዘ፡ሰገድ፡ V. A. inter nomina plantarum (ad ቄድሮስ፡ al., c. 465, pertinere videtur).
ቃዴስም፡ καδησίμ 4 Reg. 23, 7.
ቆድዩ፡ τῶν κωδίων 2 Esr. 13, 15.
ቂጡራት፡ i. e. קְטֻרוֹת Hez. 46, 22 v. n.
ቂጼሩት፡ i. e. קְצֻרוֹת Hez. 42, 5 v. n.
ቄፉዝ፡ κεφάζ Cant. 5, 11.
ቀፉዴት፡, ቀፈዴት፡ al., χαφουρῆ 2 Esr. 8, 27. — *Voc. Ae.*: ቀፉዴ፡ v. ቀፉዴል፡ዘ፡ጽዋዕ፡

ቤሴቅ፡ vid. sub ጠርዜ፡
ብላተነአሽ፡ i. e. بَنَاتُ نَعْش Job 38, 32 var.
በለዝ፡ βολώζ 3 Reg. 7, 7. — *Voc. Ae.*: በለዝ፡ዘ፡ርቱዕ፡
ብልጣኖስ፡ vid. sub ጵላጣኖስ፡ c. 1251.
በሕዝዮን፡ i. q. ጳዝዮን፡ (c. 1253), Lud. Comm. p. 210 n. 12.
ባማ፡ i. e. בָּמָה ἀβαμά Hez. 20, 29.
በሬ፡, በሬ፡ βάρει Dan. 8, 2; 2 Esr. 6, 2.
ቢራ፡, ቤራ፡ βιρά 2 Esr. 17, 2.
በራ፡ vid. sub መሊጠን፡
ቤርሴክታን፡ vel ቤረስክታን፡ c. varr., βερσεχϑάν 1 Reg. 6, 8. 11. — *Voc. Ae.*: ቤርስክታን፡ዘ፡ኰርጅ፡ሶርሂ፡ይ፤ጥራንሂ፡ይ፡; *aliud*: ቤርሴክታን፡ዘ፡ዕፅ፡ዘያነብሩ፡ላዕለ፡ገመል።
በራቂኒም፡ βαρκηνίμ Jud. 8, 16.
ብርባ፡ዘ፡ቤተ፡ጣዖት፡ V. A.
ብርያሚን፡ vid. sub ድርያሚን፡ c. 1096.
በረይሙን፡; ዕለተ፡በረይሙን፡ (ut videtur, festum Epiphaniorum) Sx. Ter 10.
ባቱል፡ዘ፡ድንግል፡ (בתולה) V. A.
ቢኔቤ፡ in V. A., lectio prava pro ቢረሴ፡
ቢኖን፡ vel ጲኒኖ፡ πιννίνου Esth. 1, 6.
ቦክ፡ 4 Reg. 8, 15 var., ut videtur lectio corrupta pro μαχβάρ.
ቤዖል፡ i. e. בְּעוּלָה Jes. 62, 4.
ባዜቃ፡ βεζέκ Hez. 1, 14. — *Voc. Ae.*: ቤዘቅ፡ (v. በዜቅ፡) ዘ፡ዕንቍ፡; *aliud*: ባዜቃ፡ዘ፡ዕንቍ፡ዘይወልድ፡ዖፍ፡
ቤዴቅ፡, etiam ቤደቅ፡ βεδέκ 4 Reg. 12, 5 seq.; 22, 5; Hez. 27, 9 et 27 v. n. — Schol. Voc. Ae. vid. c. 646 sub ነቆታ፡
ብድዮስ፡; ሴሬኒስሮስ፡ወብድዮስ፡ዘ፡ድርጭት፡ V. A.

ቴሌም፡ vel ቴላም፡ τεμένη v. ϑελητήν 4 Reg. 21, 6.
ቶልስሮጣን፡ λιϑόστρωτον 2 Par. 7, 3. — *Voc. Ae.*: ቶልስጣን፡ (sic) ዘ፡ጸፍጸፍ፡
ተልፍዮስ፡ ϑαλπιώϑ Cant. 4, 4.
ትሔ፡ et ቴሔ፡ ϑεὲ Hez. 40, 7 seq.; Pl. ትሔያት፡ ibid. — *Voc. Ae.*: ትሔ፡ዘ፡ደጅ፡መስኮትሂ፡ይ፡
ተሜርገብ፡ ϑέμα ἐργάβ 1 Reg. 6, 15 (vid. ኤርገብ፡).
ተመዓኒ፡ sine dubio i. q. תֵּימָנִי Hen. 82, 15.
ተርሜ፡ ϑέρμαι 3 Reg. 3ᵃ, 15.
ተርሜን፡ (v. ተርቤን፡) ῥαϑμέν 3 Reg. 19, 4. — *Voc. Ae.*: ተርሚን፡ዘ፡ደደሆ፡
ቶሬን፡ i. e. תֹּרֶן Jes. 30, 17 v. n.
ቴቂል፡ vid. ማኔ፡
ትእሪን፡ vid. ኪራስ፡
ቴአስ፡ v. ቲአስ፡ ϑέας Jes. 27, 11.
ተአኪያሃ፡ corruptum e ϑεοτόκος, ut: ሰመዮ፡ለድርሳኑ፡ድርሳነ፡ተአኪያሃ፡ማርያም፡ዘውእቱ፡ወላዲተ፡እግዚ"፡ብሂል፡ Fid. Jac. Bar.
ቴኬል፡ vid. ማኔ፡
ተኪዚር፡ vid. sub ዘከረ፡ c. 1059.
ተዋሲማ፡ ut videtur Pl. vocis تاسوم (Freytag I. 192), Abush. 50.
ቴውናቅ፡ዘ፡ሞጣሕት፡ V. A.; ቴዎንቃት፡ዘ፡ሞጣሕት፡ V. A.

ኀጊናሀ፡ i. e. הַגִּינָה Hez. 42, 12 v. n. (gloss.: ዘተበዐደ፡).

ኔሴራ፡, ኔስራ፡ νεεσσαρά 1 Reg. 21, 7.
ንስራዊ፡ዘ፡ክርስቲያናዊ፡ V. A. (male pro ነዝራዊ፡ c. 677).
ናሴብ፡ νασίβ 1 Reg. 10, 5. 13, 3. 4.
ኔሳታሊ፡ vel ኔስታሊ፡ νεεσϑάν 4 Reg. 18, 4. — *Voc. Ae.*: ንስታሌ፡ብ፡ምስል፡
ናቱሪም፡ ϑανουρίμ 2 Esr. 13, 11.
ንኤጼል፡ i. e. נֶאֱצַל Hez. 42, 6 v. n.

አልሞት፡ ἀλαιμώϑ 1 Par. 15, 20.
ኤልማስ፡ nomen Dei fictitium (sec. Lud. e ለማ፡ Matth. 27, 46 formatum): ኤሎሄ፡አልማስ፡ጸባኦተ፡ Ssal. Req.
እልመቅሊጦስ፡ Org. 1, nomen gemmae, sec. Lud. i. q. الاقليمية.
ኤሌሞን፡, ኤላሞን፡, ኤላሙ፡, ኤላማው፡ αἰλαμμών et אלמו Hez. 40, 21. 22. 24.
አለሚዶን፡ዘ፡ቀበርቾ፡ V. A.
እልቅርጥብ፡ vid. sub ቅርጥብ፡
ኤላው፡ vel አይሌው፡ αἰλεῦ Hez. 40, 21.
አሔዜራሕ፡ i. e. הָעֲזָרָה Hez. 43, 17 v. n. (vid. አዘራሕ፡).
ኢም፡ vid. ጺም፡
አማሲኒተ፡ ἀμασενίϑ 1 Par. 15, 21.
አማዳሮት፡ ἀμμαδαρώϑ Jud. 5, 22.
አሜፌቅ፡ ἀμαφέϑ 1 Reg. 5, 4.
ኤር፡, ኢር፡ V. A. inter nomina solis (אוֹר).
አር፡ ἀρά Hez. 17, 13 (v. መሐላ፡).
አርሞደደ፡ዘ፡ጽሩፍ፡ V. A.
አርማጦር፡, አርማጥር፡ ἀματταρί 1 Reg. 20, 20 (var. pro መጠራ፡).
አሩራን፡ ἀρουράν 1 Reg. 31, 13.
አርቆሚን፡ ἀρκηνίμ Jud. 8, 7.
አረቦናት፡, አረብነት፡, አራቦት፡ ἀραβώϑ 2 Reg. 17, 19. — *Voc. Ae.*: አረብነት፡ዘ፡አዲም፡ — አርቦት፡ nomen arboris vid. c. 742. — Praeterea: ነገረ፡አረቦት፡ዘ፡ጠቀሳ፡ V. A.
ኤርኤል፡ vel አርያል፡ ἀριήλ Jes. 29, 1 seq.
አርከርሴምቶን፡ vid. c. 785 sub አክርስምንቶን፡
አርያ፡አሪያ፡ ὡραία Act. 3, 2. 10.
አርያል፡ vid. ኤርኤል፡
አርዮስፋጎስ፡ Ἄρειος πάγος Act. 17, 19 Platt.

አርዮጳጊጢስ፡ Ἀρεοπαγίτης Act. 17, 34 rom.
አርዳ፡ዘበትርጓሜሁ፡ራብዕ፡ (rectius: τρίτος), nomen unius e clavis crucis Christi, M. M. f. 102 (vid. **ሳዶር፡** et **ዳናድ፡**).
አርዳሚስ፡ Sx. Ter 27; **አርዴምስ፡** Cyr. f. 1; Sx. Genb. 25; Sen. 4; **አርዳማዎስ፡** V. A. inter nomina idolorum, i. e. Artemis.
አርጋብ፡ ἐργάβ 1 Reg. 6, 11 (vid. **ተሜርገብ፡**). — *Voc. Ae.:* **አፍቃደ፡አርጋብ፡ዘ፡አምሳል፡ዘርግብ፡ድባብሂ፡ይ፡**
ኤርገብ፡ ἀργάβ, ἐργάβ 1 Reg. 20, 19. 41.
አርጤምስ፡, **አርጤሚዶስ፡** Artemis Act. 19, 24. 28 (vid. **አርዳሚስ፡**).
አስማድዮስ፡ Ἀσμοδαῖος Tob. 3, 8. 17 (vid. **አስፍንድዮስ፡**).
ኢሲሳሕ፡ i. e. אֲשִׁישָׁה 1 Par. 16, 3 v. n.
አሶን፡ ἄσσον Act. 27, 13 rom.
ኤስኬድሬ፡ vel **ኤክስድሬ፡** ἐξέδρα (var. pro **ሙዳየ፡ምጽዋት፡**) 2 Esr. 10, 6. — Vid. **ኤክስድር፡**
አስጠርጤን፡, **አስጣሮት፡**, **አስጠራጢ፡** al. Ἀστάρτη Jud. 2, 13. 3, 7 var.; 3 Reg. 11, 7; V. A. i. n. idolorum.
አስጥርጥዮን፡ c. varr. Ἀσταρτεῖον 1 Reg. 31, 10.
አሳፊም፡ vel **አሴፍእ፡** ἐσεφίμ 1 Par. 26, 17 seq.
ኤስፋር፡ i. e. אֶשְׁפָּר 1 Par. 16, 3 vers. nov.
አስፍንድዮስ፡ Asmodaeus, Sx. Masc. 16 (vid. **አስማድዮስ፡**).
አቃራን፡ v. **አቅራን፡** τὴν ἄκραν 3 Reg. 3, 5.
ኤቄሴዮም፡ vel **ኢቄ"፡** (ἀπ)οικεσιῶν 4 Reg. 19, 25.
አቂያጻት፡ in Cat. Cod. Mus. Brit. p. 56ª.
ኡባል፡ዘ፡ኰረብታ፡ V. A.
ኤብላጦን፡ብ፡እባብ፡ዌጭ፡ V. A.
አቢቡሎሳውያን፡ et **አቢቢ"፡** Did., ed. Platt p. 90 (ἐπίβουλοι, ἐπιβουλευταί?).
አበርጊላ፡ testis a judice ne admittatur F. N. 43, 12.
አብሮጥስ፡ ut videtur περιοδεύτης F. N. 5 (e Can. Laod.).
አተርጋዎን፡ epitheton τοῦ Λόγου, ut: **ቃል፡አተርጋዎን፡ብርፎሪከን፡አአትሪከን፡** H. A. n. 7.
አቲቅ፡ et Pl. **አቲቂም፡** i. e. אַתִּיק et אַתִּיקִים Hez. 42, 3—5 vrs. nov.
አቴና፡ inter nomina idolorum, Ἀθήνη, V. A.
አቴዎቂሕ፡ (v. **አቴዌቂሕእ፡**) i. e. אתוקיה Hez. 41, 15 vrs. nov.
እንሰይ፡ (i. e. النسيّ) **ዘውእቱ፡ለዋሕቅ፡** (لواحق, aliâs **ጳጕሜን፡**) Abush. 8.
አኔቆንጦን፡ ἀνηκόντων 1 Reg. 27, 8.
አንጊቤናይ፡ዘ፡ወይዘር፡ V. A.; ut: **ሶፍያ፡አንጊቤናይት፡** Sx. Masc. 5; **አሮምያ፡በዕልት፡ወአንጊቤናዊት፡** Enc. Genb. 11; Sen. 12.
አኤል፡ v. **ኤላው፡** αἰλεῦ v. אילו Hez. 40, 9. — *Voc. Ae.:* **አኤል፡ወመቅዓን፡ዘ፡ጸቢብ፡**
አአትሪከን፡ epitheton τοῦ Λόγου, ut: **አአትሪከን፡ውእቱ፡ቃል፡ዘይትከሀው፡ውስተ፡አየር፡ወእምኔሁ፡ይትፌነው፡ንባብ፡** H. A. n. 7 (vid. **አተርጋዎን፡**).
አኤናዎን፡ ἀενάων Deut. 33, 15. 27; **የማን፡መዝራዕት፡ዘአኤናዎን፡** M. M. f. 188.
አክሶርጊስ፡ exorcista Lud. e Syn. (Lud. Comm. p. 308 n. 28).
ኤክስድር፡, **ኤክሶድር፡**, **ኤክስድሬ፡** ἐξέδραι Hez. 40, 44 seq.; 42, 1 seq.; 44, 19; 2 Esr. 10, 6 var. (vid. **ኤስኬድሬ፡**). — *Voc. Ae.:* **ኤ"፡ዘ፡ርእስ፡ዐምድ፡ወመስከትሂ፡ይ፡**
አክቲራያን፡ v. **አክቲያራን፡** ἰχθυράν 2 Esr. 22, 39.
ኤክቲኤራን፡ ἰχθυηράν 2 Esr. 13, 3.

አውሎኒ፡, **አውሎን፡**, **አውሎና፡** αὐλῶνι, αὐλών, αὐλῶνα Judith 7, 3. 17. 10, 10.
አውሎግሶን፡ εὐλόγησον, Gad. Joh.
አውላጦን፡ዘ፡ሕባብ፡ (sine dubio corruptum pro **ሕባብ፡ውጎጥ፡**, vid. **ኤልያጦን፡** c. 720.
አውራስ፡ αὔρας Hez. 8, 2. — *Voc. Ae.:* **አውራስ፡መዘሮት፡ዘ፡ከዋክብት፡**
አውራቂስ፡ εὐρακύλων Act. 27, 14 Platt.
አውርዮን፡ αὔριον Num. 14, 25.
አውክሞዴስ፡ αὐχμώδης 1 Reg. 23, 14. 15. 19. 26, 1.
አዘራሒ፡ et **እዝራሒ፡** i. e. הָעֲזָרָה Hez. 43, 14. 45, 19 v. n. (vid. **አሒዜራሒ፡**).
ኤዘፍ፡ዘ፡ምድረ፡ዕረፍት፡ V. A. ad Dan. et Esr. (sine dubio corruptum ex **አፌዝ፡** Ὠφάζ Dan. 10, 5).
አየል፡ θραέλ vel αἰλάμ Hez. 41, 8.
አይሌው፡ vid. **ኤላው፡**
ኢያምር፡ (an היערה) Jos. 17, 15 var.
ኢያሚን፡ ἰαμίν 4 Reg. 25, 14.
ኢያዜር፡ v. **ያዜር፡** νεζέρ 4 Reg. 11, 12.
አድሮሔም፡ ἀδωρίμ 2 Esr. 13, 5.
አዴሮት፡ዘ፡ሽንን፡ V. A.
አዴሽም፡ i. e. הַדְּסִים Zach. 1, 8 v. n.; etiam **አደስ፡**
አግሥጠስ፡ወርኅ፡ለሮማውያን፡ (Augustus) G. T. II.
አጕሪም፡ v. **አጕረም፡**; **ውስተ፡አፍላገ፡አጕሪም፡** εἰς τὴν κοιλάδα τῶν ἁλῶν 2 Par. 25, 11; non liquet quid legerit interpres.
አጕሰት፡; **በቤቱ፡ወለአጕሰቱ፡** 2 Par. 26, 21 in Cod. Abb. CXLI pro **በቤት፡አፍሶት፡** caeterorum codicum.
ኢጎንጢ፡ γωνίαι Hez. 41, 15.
አጥርቆን፡, **አጥራቆን፡**, **አጣርቆን፡**, **"ክን፡** ἀπαρχῶν (corruptum ex **አፕርቆን፡**) 2 Reg. 1, 21.
አጳሊጲ፡ ἀπολοίπου Hez. 41, 12 seq.; 42, 1 seq. — In glossa marg. exponitur **ፍሉጥ፡**, in V. A. **ማእዝነ፡ሕንጻ፡**
አጳርግዮ፡ ut videtur nomen loci, ubi Christus in coelum ascendit: **እምድኅረ፡ዕርገቱ፡ለእግዚእነ፡ዘበአጳርግዮ፡ለኀበ፡ሰማይ፡** Cod. Mus. Brit. VIII.
ኢፍሉሳውያን፡, sc. **አልኢፍሉሳውያን፡** quod exponitur **ዐዐውት፡አናቅጽ፡** (πυλωροί) F. N.
አፍሶት፡ v. **አፍሳት፡** ἀπφουσώθ 2 Par. 26, 21.
አፍቃደ፡አርጋብ፡ 1 Reg. 6, 11 vid. sub **ፍቅድ፡** c. 1362.
ኤሮት፡ ἐφώθ vel εἰφώθ Jud. 8, 26. — *Voc. Ae.:* **ኤፉት፡ዘ፡ጥራን፡**
ኤፍታሕ፡ ἐφφαθά Marc. 7, 34.
አፒልያኖስ፡; **ወሀበ፡ውስተ፡እዴሁ፡ጽጽ፡** (ציץ?) **አፒልያኖስ፡ወይቤሎ፡ውግር፡ውስተ፡ገጹ፡ለዝንቱ፡ነዳይ፡** (sc. Misaëlis moribundi, quo facto moritur) Sx. Haml. 8.

ኵላ፡; **በኵላ፡** ἐν κόλλῃ Jes. 44, 13.
ኩሎንያ፡ vid. **ቆሎንያ፡**
ኵልኵል፡ V. A. inter nomina Satanae; exponitur **ጕንዳን፡**
ከማርም፡ χωμαριμ 4 Reg. 23, 5.
ከሞስ፡ከሞስ፡ከሞስ፡ Χαμώς Num. 21, 29; Jud. 11, 24; 3 Reg. 11, 5 al.; V. A. inter nomina idolorum. — *Voc. Ae.:* **ከሞስ፡** (comes?) **ዘ፡መጩኔ፡**
ከማኒም፡ et **ከዋኒም፡**, corruptum e לַאֲדַרְכֹּנִים 2 Esr. 8, 27.
ከሬ፡ χῶραι 3 Reg. 7, 15.
ከርሚል፡ (כרמל) exponitur **ቸፍርግ፡** v. **ችፍርግ፡** V. A.

ኾራሲ፡ χαρσεὶϑ Jer. 19, 2.
ኬሬሲም፡ var. pro ቤሬሲም፡ ברשים 3 Reg. 5, 9.
ኪራስ፡ትእሪን፡ nomen gemmae corruptum, Enc. Jac. 9.
ኬሴል፡ vox corrupta pro כבל 2 Esr. 14, 17 (Neh. 4, 11).
ክስሞስ፡ዘ፡ስመ፡ወልድ፡ (κόσμος) V. A. — Vid. ራኦት፡
ክቡ፡; ሐመድ፡ክቡ፡ዘ፡ሕቡት፡ v. ክብት፡ V. A. ad Kuf. (vid. Kuf. p. 104 ሐመደ፡ገቡ፡).
ክብራታን፡ χαβραϑά (כברת) Kuf. p. 119.
ኮታሬት፡ χωϑαρὲϑ 2 Par. 4, 12. 13.
ኮክነ፡ምስሐግ፡ Reg. Pach.
ከዋኒም፡ vid. ከማኒም፡
ክይ፡ nomen gemmae: ጥልማ፡ወክይ፡ወወራውሬ፡ Kbr. Nag. n. 17.
ኪዮኪሉ፡ i. e. כִּי יוּכְלוּ Hez. 42, 5 v. n.
ኬጥእም፡ v. ኬጣእም፡ χεττιίμ 4 Reg. 23, 7.
ኬፌቴሔን፡ i. e. כַּפְתֵּחִיהֶן Hez. 42, 11 vrs. nov. (gloss.: ዴዴሆሙ፡).

ወራቂስ፡ዘ፡ሕልክሰክስ፡ V. A. ad Syn.
ወርድ፡ i. q. وَرْد rosa 2 Reg. 6, 7 var.
ወሪዶን፡ vid. in scholio ad ሪዶን፡ c. 313.

ዕማዎት፡ዘ፡ሰማይ፡ V. A.

ዘሐመ፡ vid. sub መዛሕም፡

ያቁም፡ Ἰαχούμ 3 Reg. 7, 7. — *Voc. Ae.*: ያቁም፡ዘ፡ጽኑዕ፡
የበጺ፡ vid. አይበጽ፡
ያኖስ፡ብ፡ዐንበሳ፡ V. A.
ያዜር፡ vid. ኢያዜር፡

ድርሙስ፡; ቤት፡ድርሙስ፡ οἶκον δρυμοῦ 3 Reg. 7, 39 var.; scholion vid. sub መሰንቅት፡
ደርቃስ፡ዘ፡ነጸላ፡ሸማ፡ V. A. ad Syn.
ዶርቃስ፡(ዶረክስ፡ rom.) δορκάς Act. 9, 36.
ዳናድ፡ nomen unius e clavis crucis Christi: ዳናድ፡ዘበትር ዓሚሁ፡ሣልስ፡ (an δεύτερος?) M. M. f. 102 (vid. አሮዳ፡).
ድያ፡, ድያስ፡, ድዮስ፡ Ζεύς, Διός al. Act. 14, 12. 13; ድዮስ፡አምላክ፡ Sx. Hed. 19.
ዲዮሪዘን፡ διορίζον Hez. 41, 12 seq.; 42, 1 seq.
ዲዮስኩሬ፡ vel ዲዮስ፡ቆሮስ፡ Διόσκουροι Act. 28, 11.
ዲድሞስ፡ δίδυμος Sx. Gen. 26.
ዳጎን፡ Δαγών 1 Reg. 5, 2 al.; V. A. inter nomina idolorum.

ጎላት፡ γωλάϑ 2 Par. 4, 12. 13.
ጎልጎታ፡ γολγοϑᾶ Matth. 27, 33 al.
ገማዲም፡ i. e. גַּמָּדִים Hez. 27, 11 v. n.
ገርሳኒ፡ (an: *voraces* a جَرِس?), *gigantum* nomen, Gad. Ad. f. 151.
ገሪዛን፡ vid. in scholio ad ጋዛ፡ c. 1190.
ገስስ፡ γεῖσος Hez. 40, 43.
ገኒን፡ ut videtur جَنِين *embryo*: ኢትሚጣ፡በሜጥ፡ገኒን፡ (sic) F. M. 18, 1.
ገኖዛን፡; ብሔረ፡ገኖዛን፡ ἐν γανοζαῆ 2 Par. 36, 8.
ጋይሶ፡ γαισός Jos. 8, 18. 19. — *Voc. Ae.*: ጋይሶ፡ብ፡ ጋሻንክ፡
ጌዶር፡ γεδδούρ (גדוד) 1 Reg. 30, 8. 15; 2 Par. 22, 1; vid. ጌዱድ፡
ጌዴር፡ i. e. גְּדֵר Hez. 42, 7. 10 v. n. (gloss.: ቅጽር፡ et አረፍት፡).
ጌዴርት፡ i. e. גְּדֶרֶת Hez. 42, 12 v. n.
ጌዱድ፡ i. e. גדוד Hos. 6, 9 vrs. nov. (vid. ጌዶር፡).
ጎገል፡ዘ፡እንኰርኰር፡ V. A. ad Jer. (an corruptum e ሐግል፡?).

ጤሜን፡ τεμένη Hos. 8, 14.
ጠርዜ፡ቤሌቅ፡ዘ፡ሞጣሕት፡ዘኑኑ፡ወግድሙ፡ዋሕድ፡ V. A.
ጠሪጥ፡ (nomen corruptum) V. A. inter nomina idolorum.
ጣቅ፡ Pl. ጣቃት፡ nomen vestimenti cujusdam, sc. prs.-arab. طاق Abush. 50.
ጣቢታ፡ ταλιϑά Marc. 5, 41.
ጤቤኖን፡ corruptum e τιτάνων Judith 16, 6.
ጤክሶን፡ vid. sub ጴክሶን፡ c. 1252.
ጠውር፡ i. e. טוּר Hez. 46, 23 v. n.
ጠፍንቂስ፡ τυφωνικός Act. 27, 14 Platt.
ጤፌጣ፡ et ጤፌጥ፡ Ταφὲϑ 4 Reg. 23, 10.

ጳርንስ፡ et ጳሪኑ፡ (v. ጳርስ፡) πάρινος Esth. 1, 6.
ጵስጥቂስ፡, "ቂስ፡ πιστικῆς Joh. 12, 3.
ጳስጦፎርዮን፡, ጳስጦፎርያ፡ c. varr., παστοφόριον Jer. 42, 4.
ጲኒኖ፡ vid. sub ቢኖን፡

ጺም፡ወኢም፡ i. e. צִיִּים et אִיִּים Jes. 13, 22 v. n.; ይነብሩ፡ ጺም፡ምስለ፡ኢም፡(ኢይም፡) Jer. 27, 39.
ጽጽ፡ vid. sub አፒልያኖስ፡

ፍርም፡; ዕፀ፡ፍርም፡ዘውእቱ፡ሕብረ፡ሰማይ፡ „ligni ficti genus", Lud. e Libr. Myst.
ፍርከምን፡ v. ፍሩከምን፡ዘ፡ፍሡሐን፡ V. A.
ፋሩርም፡ φαρουρίμ 4 Reg. 23, 11.
ፋሬስ፡ vid. ማኔ፡
ፊቃኢም፡ i. e. פְּקָעִים 3 Reg. 7, 11 (hebr. 7, 24) v. n.
ፍንጋ፡ corruptum e φάραγγι Kuf. p. 89.
ፍዮአዮሳን፡ nomen sectae: እለ፡ይጌልዩ፡ወይብሉ፡ከመ፡ ወልደ፡እግዚ"፡ብእሲ፡ውእቱ፡ወተወልደ፡በፍትወተ፡ሥጋ፡ በሩካቤ፡ዮሴፍ፡ወማርያም፡ Did. 31.

ፔልስጦስ፡ዘ፡ንዋየ፡ሐቅል፡ V. A. (vid. ጴልጣስ፡ c. 1251).
ፕንዋመጦን፡ πνευμάτων Lit. 158, 4.

III. Nomina propria.

Potiora tantum et crebrius obvia recensebimus, non omnia. Biblicorum plurima, ut quae in Bibliis ipsis facile inspici possint, omittemus. De nominibus Sanctorum rarioribus nec non de locis Synaxariorum, ubi ea commemorantur, lectorem relegamus ad Lud. Comm. hist. p. 399—435 et 613—620 et Catalogum Mss. Aeth. Bodl. Ox. p. 38—68. Regum Aethiopiae eorum, qui ante Jecunô-Amlâk regnaverunt vel regnasse dicuntur, catalogus exstat in Zeitschrift der deutschen morgenländ. Gesellschaft 1853. Bd. 7. p. 341—351. Nomina provinciarum, regionum, oppidorum Abyssiniae videre licet in Lud. hist. I, 3 et Isenb. lex. amh. p. 197—212 (quamquam minus recte scripta).

ሀሊባ፡ vid. ሐሊባ፡ — ሆሎፎርኒስ፡ Holophernes. — ሆር፡
vid. ሖር፡ — ሄርማ፡ Hermas. — ሄርሜስ፡, ሄርሜን፡ Her-
mes. — ሀርማኖስ፡ Germanus (?). — ሀርቃል፡ Heraclius; vid.
ሐ"፡ — ሀርቃኖስ፡ Hyrcanus. — ሄሬኔዎስ፡ Irenaeus. — ሀ
ርያቆስ፡ Cyriacus (?), episc. Behensae. — ሄሮዳ፡ martyr Aeg.,
S. Genb. 25. — ሄሮድስ፡ Herodes. — ሆሴዕ፡ Hosea. — ሀ
ብተ፡ሥላሴ፡, ሀብተ፡ማርያም፡ al., n. Christ. Aeth. — ሀናስ፡
vid. አሀናስ፡ — ሄኖስ፡(ሕኑስ፡) Enos. — ሃኖስ፡ n. maris cu-
jusdam (ባሕረ፡ሃኖስ፡), Org. — ሄኔሲፎሩ፡ Onesiphorus. —
ሄኖክ፡ Henoch. — ሀንድ፡, ሀንደኬ፡, ሀንዳኬ፡ India; ሀን
ዳዊ፡ Indus, Indicus. — ሀንደኬ፡ Candace. — ሀንደክያ፡ An-
tiochia (M. M. f. 104).

ለሊበላ፡ Lalibela, rex Aeth.; etiam metropolis Lastae pro-
vinciae. — ሉልያኖስ፡ n. corruptum, Julianus S. Sen. 2; Va-
lentinianus III S. Haml. 3. — ላሜሀ፡, ለሜክ፡ Lamech. — ላ
ስታ፡ provincia Aeth. — ለቍለቍ፡, ልቍልቍ፡ Lachlachus
(cujus filius Cyrillus Ptr. Al. LXXV). — ሉቃስ፡, ሉቃ፡ Lu-
cas. — ሊቃኖስ፡ unus e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4). —
ሊቃንያ፡, ሊቃኦንያ፡ Lycaonia; ሊቃኦንስጢ፡ Lycaonice. —
ሉቅያ፡ Lycia provincia. — ሉቅያ፡ Lucia. — ሉቅያ፡ i. q.
ናቅዮስ፡ sedes episc. Aeg. (S. Hed. 28). — ሉቅዮስ፡ Lucius. —
ላባ፡ Laban. — ሉባር፡ mons Armeniae in quo arca Noae sub-
stitit (Kuf. 5. 7; Org.). — ሊባርዮስ፡ et ሊዋርዮስ፡ Liberius. —
ልብነ፡ድንግል፡ rex Aeth. — ሊባኖስ፡ Libanus mons. — ሊ
ባኖስ፡ዘውእቱ፡መጣዕ፡ monachus Aeth. (S. Ter 3); vid. etiam
ደብር፡ — ልብያ፡ Libya. — ሎኒስ፡(እልሉኒስ፡, እልአርዮን፡)
monachus (Hilarion), Phlx. — ሎንድዮስ፡ Leontius. — ለኒድዮስ፡
Lanidius archiepisc. Caesareae (Lud.). — ለንጊኖስ፡ Longinus. —
ላእከ፡ማርያም፡ n. viri Chrst. Aeth. — ልክያ፡ Lucia; ሉክ
ዮስ፡ Lucius; ሉክያኖስ፡ Lucianus. — ሌዊ፡, ሌዋዊ፡ vid.
c. 54. — ለወረንስዮስ፡ Laurentius. — ሊዋርዮስ፡ vid. ሊባ"፡
— ለውንትዮስ፡, ሎው"፡, ለውንድዮስ፡ Leontius. — ሌዎ
ዶቂያ፡ i. q. ለዶቅያ፡ — ልያ፡ Lea. — ልዮን፡ Leo. — ልዳ፡
Lydda. — ሉድ፡ soror gemina Caini, Clem. f. 8 (ኤልዩድ፡
S. Ter 2). — ለዶቅያ፡, ሎ"፡, ሎዲ"፡ Laodicea. — ልድያ፡
Lydia. — ሎጥ፡ Lot.

ሐሊባ፡ et ሐሊብ፡ Aleppo urbs. — ሕልያስ፡ n. viri (S.
Mag. 15). — ሐማሴን፡ provincia Aeth. — ሆር፡ Horus (S.
Tachs. 2; Sen. 29; Haml. 12; Phlx. 41). — ሐርሙዝ፡ Hor-
muz. — ሐርስጥፋኖስ፡ Christophorus. — ሐረቅሊ፡, ሐራ"፡
Heraclea urbs. — ሐሬን፡ pagus Aeg. (S. Mij. 22). — ሐር
ዋግ፡ n. viri Aeg. (S. Sen. 6). — ሐበሽ፡ Abyssinia, Abyssini;
ሐበሲ፡ Abyssinicus. — ሐኒ፡ i. q. ዮሐኒ፡ — ሐና፡ Hanna,
Anna. — ሐኑልዮስ፡ martyr Pergae Pamph. — ሐናንያ፡ Ana-
nias. — ሔዋ፡, ሔዋን፡ Eva. — ሕዝቅኤል፡, "ቅያል፡ He-
zekiel. — ሕዝቅያ፡ Hizkia. — ሐይከል፡ uxor Noae (Clem.
f. 19; Genz. f. 150; S. Ter 6). — ሐጌ፡ Haggai (Aggaeus).

መሃይምነ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — መላልኤል፡ Mala-
lel. — መሎሕ፡, ሞሎሕ፡, ሞሎክ፡, መሎክ፡, ሜልኮል፡
Moloch, idolum Ammonitarum. — መላንዮስ፡ Melanius. — ሞ
ሎክ፡ vid. መሎሕ፡ — መልኪ፡, ሜልኪ፡ n. viri Aeg. (S.
Masc. 1). — ሜልኮል፡ Michal, filia Sauli; vid. መሎሕ፡ —
መለከ፡ሰገድ፡ cognomentum ሠርፀ፡ድንግል፡ et ሱስንዮስ፡
regum Aeth. — መልከ፡ጼዴቅ፡ Melchisedech. — ምልኪያስ፡,
ምልክያስ፡, ሚልክያስ፡ Malachias. — መላጊ፡ Melagius (S.
Mag. 12). — ሜልዮስ፡ Melius, Abilius (Ptrr. Al. III; alii S.
Mij. 13. 28). — መሊደማ፡ n. fem. (S. Masc. 20). — መሊግ፡
sedes episc. Aeg. — መሐመድ፡ Muhammed. — ማሕሳ፡ locus
Aegypti (Enc. Tachs. 13). — ማሕፀንተ፡ማርያም፡ n. viri Aeth. —
ማማስ፡, ማማ፡ Mammas. — ሚራ፡ Myra, sedes episc. Ly-
ciae. — ማሪሃም፡ Maria (Org.). — ምርምሀናም፡ n. viri Aeg.
(S. Masc. 18; Tachs. 14). — ሙሪቅ፡ Mauricius. — መርቄ፡,
መርቄስ፡ Marcius (? S. Jac. 2; Mij. 3). — መርቄሎስ፡, መር
ከልስ፡, መርከላን፡ Marcellus. — መርቆሬ፡, መርቆሬዎስ፡,
መርቆርዮስ፡ Mercurius. — ማርቆስ፡ Marcus (Ptrr. Al. I. XLIX.
LXXIII). — መርቃን፡, መርቅያን፡, መርክዮን፡ Marcion; ሕ
ዝበ፡መርቅያን፡ Marcionitae. — መርቅያል፡, መርቅያኖስ፡,
መርቅያኑ፡, መርክያኑ፡, መርክያኖስ፡ Marcianus (Ptrr. Al.
VIII). — ማርታ፡ Martha. — መርትያኖስ፡ Martianus. — ማ
ሮና፡ Maronitae (M. M. f. 51). — ማሩና፡ n. episcopi (S. Jac.
22). — ማሪና፡ et መሪና፡ Marina, n. fem. — መርከልስ፡ vid.
መርቄሎስ፡ — መርከዮን፡ vid. መርቃን፡ — መርክያኖስ፡ v.

መርቅያኖስ፡ — መርዋን፡ Merwân (ar.). — መርዓተ፡ሥሉስ፡ n. fem. Aeth. — መርዓስ፡ sedes episc. Ae. (S. Nah. 24). — ማርያም፡ et ማርያ፡ Maria. — ማርያም፡ሞገሳ፡, ማ"፡ሥና፡, ማ"፡ክብራ፡ nn. femm. Aeth. — መርዩጥ፡ Mareotis. — ሙሴ፡ Mose et Musa; አባ፡ሙሴ፡ጸሊም፡ S. Sen. 24; Phlx. 19. 36. — ምስር፡ Aegyptus et Caira; ምስራዊ፡ adj. rel. — መስቀል፡ሞአ፡ n. viri Aeth. — መስቀል፡ክብራ፡ n. fem. Ae. — ሚሳኤል፡ Misael. — መስጰጦምያ፡, መስጴ"፡, ሜስጶ"፡ Mesopotamia. — መቃራ፡, መቃርስ፡, መቃሪስ፡, መቃርዮስ፡, መቃሪ፡ Macarius (Ptrr. Al. LIX. LXIV. LXIX; አባ፡መቃርስ፡ ዘየዐቢ፡ S. Mag. 27; Nah. 29). — መቅሩፍዮስ፡, መቅሩፋ፡ Macrobius. — መቅሱር፡ oppidum Aeg. (S. Mij. 28). — መቃቢስ፡, መቃቢ፡ መክብዩ፡ Maccabaeus; መቃብያን፡ Maccabaei. — መቄዶንያ፡ Macedonia; መቄዶናዊ፡ Macedo, Macedonicus; መቅዶንዮስ፡ Macedonius. — ማቱሳላ፡ Methusala. — ማቴዎስ፡ Matthaeus. — ማትያስ፡ Matthias. — ማኒ፡ Manes; ሕዝበ፡ vel ሰብአ፡ማኒ፡ Manichaei. — ሚናስ፡ Minas, Mennas (Ptrr. Al. XLVII. LXI; rex Aeth., cogn. አድማስ፡ሰገድ፡). — ምናሴ፡, መናሴ፡ Manasse. — መንሱር፡ Manſsur (ar.). — መንበግ፡ Mabug, sedes episc.; መንበጋዊ፡ vel "ቢጋዊ፡ adj. rel. — መንናውያን፡ Manichaei. — መንኬዎስ፡, መንክዮን፡ Manichaeus, Manichaei. — ምንይልክ፡ Menilech (aliâs እብነ፡ሐኪም፡, rex Aeth. mythicus; Cat. Bodl. Ox. p. 74; Lud. hist. II, 4, 1). — መኑግ፡ n. pagi Aeg. (S. Nah. 17). — መኑፍ፡, መኖፌ፡ Memphis. — ሞአብ፡ Moab, Moabitae, Moabitis; ሞአባዊ፡ adj. rel. — ሚኦት፡, ሜኦት፡ Maeotis lacus (Kuf. 8. 9). — ማእከለ፡ አፍላግ፡ Mesopotamia. — ሚክ፡ Micha. — መክ፡ Mecca urbs. — መክራዊ፡ Macarius (? S. Mag. 2). — መክሲም፡, መክሲሞስ፡ Maximus (Ptrr. Al. XV). — መክስምያኖስ፡ Maximianus. — መክብበ፡ሰማዕት፡ n. Aeth. — መክብዩ፡ vid. መቃቢስ፡ — ሚካኤል፡ Michael (archangelus; unus e novem Sanctis qui አረጋዊ፡ nominatur, Lud. hist. III, 3, 5; Ptrr. Al. XLVI. LIII. LVI. LXVIII. LXXI). — ሚክያስ፡, ሚኪያስ፡ Michaeas, Micha. — መክዳ፡, መዙዳ፡ n. reginae Aeth. mythicae (Cat. Bodl. Ox. p. 69). — መዓልቃ፡ Muallaca, ecclesia Misrae, Mariae dedicata, cathedralis Jacobitarum (ar.). — መዐውያ፡ Muawia (ar.). — ማዕዳይ፡ Media, Kuf. 8. — መዝገበ፡ዳዊት፡ n. viri Aeth. — ሞይስስ፡ Moyses. — ሜድ፡ Medi (Hen. 56, 5). — መዳልወ፡አልባብ፡ vid. c. 1083. — መድራ፡ n. regionis Aeth., ubi አባ፡ገሪማ፡ multum degisse dicitur. — መዲና፡ Medina urbs. — ሜዶን፡ Medi, Media (etiam Midian, Lud. ex Enc. Nah. 19; de ሎዛ፡ዘሜዶን፡ vid. annot. ad Gen. 35, 6); ሜዶናዊ፡, ሜዴያዊ፡ Medus, Medicus. — መግሲማኖስ፡ Maximinus (Lud.). — መግደላዊት፡ Magdalena. — መጥራ፡ n. martyris (S. Teq. 8; Nah. 10). — መጥራና፡, መጥሮንያ፡ Matrona. — መጦርያ፡ locus Aeg. ubi a Jesulo aquae salubres apertae dicuntur (S. Genb. 24). — መጥሮን፡ mons in quo Adam cum Eva, e paradiso expulsus, habitasse dicitur (Clem. f. 8). — ማጣት፡ Mattathias. — መጣዕ፡ vid. ሊባኖስ፡ — መጺል፡ Messila, sedes episc. Aeg. (Phu, Fua).

ሣህለ፡ሥላሴ፡, ሣህለ፡ድንግል፡ nn. virr. Aeth. — ሥልቅ፡ Seleucia. — ሥልጣን፡ሰገድ፡ cognomen regum Ae. (ፋሲለደስ፡ et ሱስንዮስ፡). — ሥምረተ፡ጽዮን፡ n. viri Aeth. — ሠርጸ፡ሐዋርያት፡, ሠርጸ፡ማርያም፡ nn. virorum Aeth. — ሠርጸ፡ድንግል፡ n. regis Aeth. (cogn. መለክ፡ሰገድ፡). — ሥነ፡ሕይወት፡ n. fem. Aeth. — ሥዕለ፡ክርስቶስ፡ n. viri Ae. (Lud. hist. IV, 3, 4).

ሮሃ፡, ሮሐ፡ Edessa urbs; ሮሓዊ፡ Edessenus. — ራሔል፡ Rahel. — ሮም፡, ሮምያ፡, ሮሜ፡ Roma; ሰብአ፡ሮሜ፡ Romani; ብሔረ፡ vel ምድረ፡ሮሜ፡ terra Romana nec non (Byzantina) Graeca. — ሮሜሎስ፡, "ልዮስ፡ Romelius (Romulus?). — ሮማን፡ወርቅ፡ n. fem. Aeth. — ሮማኖስ፡ Romanus, n. viri. — ራሙኤል፡, ሩማኤል፡, ሩምያል፡ n. angeli (Hen. 6, 7. 69, 2; N. T. rom. f. 132[b]). — ሮማዊ፡ Romanus et (Romaeus) Graecus. — ሮምያ፡ vid. ሮም፡ — ሮማይስጥ፡ vel "ስጢ፡ Romane vel Latine (ῥωμαϊστί, Luc. 23, 38; Joh. 19, 20; N. T. rom. f. 157). — ሮቆ፡ et ሮቆስ፡ Rochus (S. Mij. 23; Tachs. 4). — ሮቤል፡ et ሩቤል፡ Ruben. — ርብቃ፡ Rebecca. — ሮብዓም፡ Rehabeam, Roboam. — ሩት፡ Ruth. — ራአብ፡, ረአብ፡, ረዓብ፡ Rahab. — ራጉኤል፡, ራጉ"፡ n. archangeli (Hen. 20, 4. 23, 4; S. Masc. 1). — ራፍ፡, ራፋ፡ Rhipaei montes, Kuf. 8. — ራፍኤም፡, ረፋኤም፡ Rephaim gigantes (Kuf. p. 106). — ሩፋኤል፡ (rarius ራፋኤል፡) n. archangeli (Tob. 5, 4 seq.; Hen. 20, 3. 22, 3 seq.; Lit. 165, 1; S. Tachs. 13; Pag. 3). — ሩጻፋ፡, ሩጳፋ፡ Augusta Euphratesia (S. Teq. 10; Hed. 19). — ሬፋን፡ vid. c. 1401.

ሰሌሖም፡ Σιλωάμ Siloë (Joh. 9, 7; Voc. Ae.: ሰሌሆም፡ብ፡የመስኖ፡ወሀ፡). — ሰላማ፡ n. viri Aeth. (metropolitae et episcopi Aeth. varii; in specie a) አባ፡ሰላማ፡ከሣቴ፡ብርሃን፡ primus Aethiopiae apostolus S. Haml. 26, እስመ፡ሰላመ፡አምጽአ፡ሎሙ፡ M. M. f. 48. b) አባ፡ሰላማ፡መተርጉም፡ S. Nah. 20; Lud. Comm. p. 295). — ሴሎም፡ Silo. — ሰሎሜ፡ Salome. — ሰሎሞን፡ Salomo, Suleiman. — ሲላስ፡ Silas. — ሰለበስትርዮስ፡ Silvester (Haim. Ab.). — ስልዋኖስ፡ Silvanus; etiam ስልዋስ፡ (Phlx. 230). — ሶል፡ጴጥሮስ፡, ሶልጴ"፡ Silvester (S. Hed. 9; Mag. 28; Nah. 12; Ter 7 ubi in Enc. etiam ጴጥሮስ፡ዘሶል፡). — ሰለፍክስ፡, "ክን፡ Sulpicius (? S. Mag. 15). — ስሐ፡ sedes episc. Aeg. — ሲሐት፡ sc. ገዳመ፡ሲሐት፡ desertum Scithiacum, Sceticum (vid. አስቄጥስ፡). — ሴም፡ Sem. — ሰማልይል፡ n. Antichristi (Kbr. Nag.). — ሳምር፡ vid. ሰማርያ፡ — ሰምርኔስ፡, ሱምርያ፡ Smyrna. — ሰማርያ፡, ሳምር፡ Samaria; ሰምራዊ፡, ሳ"፡ Samarita. — ሶምሶን፡ Simson. — ሳሚሳጥ፡ Samosate; ሳሚሳጢ፡, ሰ"፡, ሰማሳጢ፡, ሰም"፡ Samosatenus. — ሲሞን፡ Simon et Simeon (ሲሞን፡መሠርይ፡ S. Magus Clem. f. 253 seq.; Did. 32; ሲሞናውያን፡ ejus sectatores; ሕግ፡ሲሞናዊ፡ simonia, vid. c. 1137). — ስሜን፡, etiam ሰሜን፡ (Lud., S. Genb. 11. 19) n. regionis montanae Aeth. — ሲሞኒዶስ፡ Simonides. — ሳሙኤል፡ Samuel. — ሲማኮስ፡, ስ"፡ Symmachus. — ስምዖን፡ Simeon, Simon (Ptrr. Al. XLII. LI). — ሰማየል፡ et ሰማይል፡ angelus lapsus (Asc. Jes. 1, 8. 11. 2, 1. 3, 13 seq.). — ስምያዛ፡ angelus lapsus (Hen. 6, 3. 7. 9, 7. 10, 11. 69, 2). — ሶራ፡ et ሳራ፡ Sara. — ሰርማጣ፡ n. viri (Phlx. 54). — ሶርስት፡, ሱርስት፡ Syriace (συριστί Jes. 36, 11; Dan. 2, 4 al.). — ሱርስት፡ et ሱርሲት፡ n. fem. (S. Tachs. 10). — ሰረቃኤል፡ n. archangeli (Hen. 20, 6; ሰቁኤል፡ S. Haml. 5). — ሰራባሞን፡ n. viri Aeg. — ሰራብዮን፡, ሰራጵዮን፡, ሰራፍዮን፡ Serapion. — ሰራብሂል፡, "ሃል፡ n. regis Himjaritarum (S. Hed. 24). — ሲራክ፡ Sirach, Siracides. — ሶርያ፡ Syria et Syri (ut 2 Reg. 8, 6. 10, 14. 15). — ሱርያል፡ et ሱርያን፡ n. archangeli (Hen. 9, 1; Lit. 165, 1; S. Tachs. 8; Nah. 27; Haml. 30, al.) — ሱርያን፡ Syri (Abush.); vid. ሱርያል፡ — ሶርያዊ፡ Syrus. — ሰርዶሎስ፡ Saturninus (?) haer., Did. 32. — ሰርዴስ፡ Sardes urbs. — ሰርድቄ፡, ሰርደቂ፡, ስርድቅያ፡, ስርድቄ፡ al. Sardica urbs. — ስሩግ፡ Seruga, urbs Mesopotamiae. —

ሰርጊስ፡, ሰርግዮስ፡ Sergius. — ሰራጽዮን፡ vid. ሰራብዮን፡ — ሱራፌን፡ vid. c. 349. — ሱሳ፡ Susa; ሱሳን፡ Susiana (Kuf. 9). — ሶሲማ፡ Zosima; ሶሲሞስ፡ Zosimus. — ስስቴንስ፡ Sosthenes. — ሶስና፡ Susanna. — ሶስንዮስ፡, ሱስ"፡ Susneus (Socinius? Sisinius? rex Aeth. saeculi XVII). — ሲሳይ፡ n. viri (Phlx. 23. 152). — ስቅራጥ፡, ስቅራጥስ፡ Socrates. — ሰቁኤል፡ vid. ሰረቃኤል፡ — ሳባ፡ Sabaei eorumque metropolis Saba. — ሰቤላ፡, ሳ"፡, ሶብላ፡ Sibylla. — ሰብለ፡ወንጌል፡ n. fem. Aeth. — ሰባልዮስ፡, ሰብልዮስ፡, ሰብልያኖስ፡ Sabellius. — ስብሐት፡ለአብ፡ n. viri Aeth. — ሳቦር፡ Sapor, rex Persarum. — ስብስጥያ፡, አስብስጥያ፡ Sebastia urbs Armeniae. — ስብስትያኖስ፡ Sebastianus. — ሰትሮኒን፡ Saturnina. — ሱትኤል፡, ሱቱኤል፡, ሱታኤል፡ cognomentum Ezrae (4 Esr. 1, 1). — ሲና፡ Sinai mons. — ሳኑሲ፡ (S. Sen. 4; Masc. 30), ሰኑትዮስ፡, ሰኑትዩ፡ ሰንትዩ፡, ሰንቱዩ፡, ሰንትዮስ፡, ሰኑድዩስ፡ Sanutius (Ptrr. Al. LV. LXV). — ሲኖዳ፡ Synnada, sedes episc. Phrygiorum. — ሲኖዳ፡ Synoda (copt. Schnude). — ሳኦል፡, ሳውል፡ Saul, Saulus. — ሰክላብዮስ፡ Aesculapius. — ሴዋ፡, ሺዋ፡, ሸዋ፡, ሽዋ፡ Schoa, provincia Aeth. — ሳውል፡ vid. ሳኦል፡ — ሳዊሮስ፡, ሰ"፡ Severus; ሰዊርያኖስ፡, ሲዎርያኖስ፡ Severianus. — ሰይፈ፡አርዓድ፡ rex Aeth. saeculi XIV. — ሰዶም፡ et ሶዶም፡ Sodoma; vid. supra c. 395. — ሲድራስ፡, ሲድሮስ፡ i. q. ኢስድሮስ፡, ኤስ"፡ Isidorus. — ሲድራክስ፡, ስ"፡ Sidracus (frater Frumentii). — ሲዶና፡ Sidon urbs. — ሰገድ፡ in compositis Regum Aeth. nominibus, vid. Lud. hist. II, 1, 35. — ሰጥናኤል፡ (Clem. f. 2), etiam ስጥናኤል፡, ስጥና፡ Satanael, angelus lapsus. — ሰፎንያስ፡, ሰ"፡ Sophonias. — ሶፍያ፡ Sophia.

Praeterea nomina oppidorum pagorumve Aegypti in Synaxariis memorata: ሳምስጣ፡(እምደወለ፡ብህንሳ፡) Genb. 25; ሰምኑድ፡ Mij. 24; ሰርዴን፡ Pag. 2; ሰሱዊር፡, ሱሳዊር፡, ሰሰዊር፡ (patria Macarii M.) Mag. 27; Nah. 19; ስብራ፡ Mag. 24; Masc. 7; ሳብስ፡, ስብስ፡ Ter 19; Mij. 22; ሰብሲር፡ Nah. 27; ስንላል፡ Haml. 7; ስንሁር፡ Hed. 27; ስንሖት፡, ስሔት፡ Mag. 8; ሰንሙጥያ፡ Masc. 7; ስንሳ፡ Haml. 8; ሰንጋር፡ Genb. 30; ስከ፡ Masc. 14; ሰጥብ፡ Haml. 20; ሰጥኑፍ፡ Nah. 9. 27; ሻው፡(እምአድያመ፡አስዩጥ፡) Tachs. 5.

ቃህራ፡ Caira urbs. — ቀሌምንጦስ፡ vel ቃሌ"፡ Clemens. — ቈላስይስ፡ (Κολασσεῖς) Colossae. — ቂልቅያ፡ Cilicia. — ቀላውዴዎስ፡(ቀለውድዮስ፡) Claudius, etiam ገላ"፡ — ቀሌዎጴጥራ፡ (Esth. 10), ቅልብትራ፡, ቅልንብስራ፡ (Jsp.) Cleopatra. — ቆላይድስ፡ Nicolaita (Did. 32). — ቍልዝም፡ Clysma urbs (Kulzum); ቍልዝማዊ፡ adj. rel.; ባሕረ፡ቈልዝም፡ mare rubrum. — ቀለዮጳ፡ (ut ስምዖን፡ዘቀለዮጳ፡ Did. 43; S. Haml. 9) Clopas. — ቈሌጥ፡ Celtae (Kuf. 8). — ቆሬ፡ Core (Num. 16). — ቆሮ፡ Cyrus. — ቄርሎስ፡, abbrv. ቆሪል፡ et ቄሪል፡ Cyrillus (Ptrr. Al. XXIV. LXVII. LXXV). — ቂሮስ፡, ቆሮስ፡ Cyrus. — ቆረሳዊ፡ Curaischita (ar.). — ቂርቆስ፡ Quiricus. — ቆርኔሌዎስ፡("ሌዮስ፡) Cornelius. — ቆሮንቶስ፡ Corinthus urbs; item Quarantania i. e. desertum, ubi Christus jejunasse dicitur, Lud. Comm. p. 302 n. 7. — ቀሬናዊ፡, ቅ"፡ Cyrenaicus. — ቂርዋን፡ Kairuân. — ቀርጤስ፡, አቅሬጥስ፡ Creta; ቀርጤናውያን፡ Cretenses. — ቅርጣግና፡ዘኀበ፡ቂሳርያ፡ Cartagena prope Caesaream, Neocaesarea. — ቃርጲያኖስ፡ Carpianus. — ቄስማ፡, ቀስማ፡, ቆስሞስ፡, ቆዝሞስ፡ Cosmas, Cosmus (Ptrr. Al. XLIV. LIV. LVIII). — ቄሳር፡ Caesar. — ቂሳርያ፡ Caesarea. — ቍስቋም፡ Kuskam, urbs Aegypti superioris; etiam n. monasterii in Aeth. — ቈስጠንጢኖስ፡ Constantinus (etiam cogn. Zara-Jacobi regis Aeth.); ቍስጥንጥንያ፡ Constantinopolis; ቍስጥንጥንያዊ፡ Constantinopolitanus. — ቆቆሮስ፡ Cicero. — ቀበዶቅያ፡ i. q. ቀጰ"፡ — ቅብጥ፡ et ቅብጢ፡ Coptice, lingua Coptica (ut ልሳን፡ቅብጢ፡ወዐረቢ፡ Sx. Masc. 4; Cat. Bodl. Ox. p. 20); ቅብጣዊ፡ Copticus (ut: ቤተ፡ክር"ን፡ቅብጣዊት፡ F. N. 3); ቅብጣውያን፡ Coptitae. — ቈንስጣ፡ Constans. — ቃው፡ sedes episc. Aeg. (S. Masc. 7; Teq. 27). — ቀውስጦስ፡ Caustus. — ቍዝ፡ sine dubio Khuz, Khuzistan; ሰብአ፡ቍዝ፡ Kuzitae, Cossaei (eos et Persas debellavit Diocletianus, S. Ter 12). — ቆዝሞስ፡ vid. ቄስማ፡ — ቃየን፡, ቃየል፡ Cain. — ቅዱስ፡አምላክ፡ n. viri Aeth. — ቆጵልዮን፡ Nicopolis. — ቆጵሮስ፡ Cyprus insula. — ቆጵርያኖስ፡ Cyprianus. — ቀጰዶቅያ፡, ቀጳ"፡, ቀበ"፡ Cappadocia. — ቀፍሮንያ፡ Cefronia (Febronia). — ቅፍሮንያ፡ et ቅፍሪ፡ n. viri (S. Hed. 8). — ቀፍጥ፡ sedes episc. Aeg. (S. Hed. 17; Haml. 13).

Oppida et pagi Aeg. in Synaxariis memorantur: ቀሌን፡ Sen. 7; ቅማን፡ Ter 22; ቀርጥስ፡ (prope Damanhur ደምንሑር፡) Sen. 14; ቍስ፡ Masc. 7; (ቍስ፡ Clem. f. 152); ቆንያ፡(ዘደወለ፡ሀገረ፡ቍስ፡በላዕላይ፡ግብጽ፡) Masc. 7; ሀገረ፡ቀይራቱ፡እምደወለ፡ባሕያራ፡ዘእምሀገረ፡እስክንድርያ፡ S. Haml. 25.

ብህንሳ፡ sedes episc. Aeg. — ቤል፡ idolum Babyloniorum. — ባላ፡ Bala vel Bilha. — ቡላ፡, ብላ፡, ጽሉ፡ i. q. ባውላ፡ (S. Teq. 7. 25; Phlx.). — ቤልሖር፡ n. Satanae vid. c. 487. — ብልማይ፡ Ptolemaeus (Jsp.). — በለርያኖስ፡ Valerianus. — ቡሊከርዮስ፡ pro ቡሊቃርጶስ፡ Polycarpus (S. Jac. 29). — በለዓም፡ Bileam. — በላድዮስ፡ i. q. ጳላድዮስ፡ — ብሖራ፡ et ብሖር፡ n. viri Aeg. — ብሕራም፡ rex Persiae. — ባሕርየ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — ቢማ፡ vel በይማ፡ n. viri Aeg. — ባሞይ፡ n. viri Aeg. — ቡርልስ፡, ቡርሎስ፡ Burlos, Brullos, sedes episc. Aeg. — በርሶማ፡ Barsuma, Barsauma, n. viri Syr. — በርሱፍዮስ፡ vid. በጽናፍርዮስ፡ — ብርቃ፡, በርቃ፡ Barca, urbs Africae septentr. — ባርበራ፡, በርባራ፡ Barbara. — በርቶሎሜዎስ፡ et በ"፡ Bartholomaeus. — በርቶስ፡ Berytus, urbs Syriae. — ብሩታዎስ፡ et አብሩ"፡ Protheus (? S. Mij. 21). — በርትያ፡ Parthia (M. M. f. 44). — በርናባ፡ Barnaba n. fem.; በርናባስ፡ Barnabas, n. viri. — በርኑግ፡ monasterium (Phlx. 17. 143). — ባሮክ፡ Baruch. — ብርክልያ፡ (pro ብልክርያ፡) Pulcheria, uxor Marciani. — በርኪስስ፡ et "ሶስ፡ Praxius (episc. Hierosol., S. Mag. 1; Mij. 12). — ብርያል፡ vid. c. 507. — ብርዓም፡ n. corruptum, Pergamum S. Mij. 16. — ብርግያ፡ Perge, urbs Pamphyliae. — በርጋሞን፡ Pergamum, urbs. — ባስሊስ፡, plerumque ባስልዮስ፡, etiam በስሊኦስ፡ Basilius. — ባስሊቆስ፡ Basilicus. — በስልድዮስ፡ Basilides. — ቢሶራ፡ et ብሶራ፡ n. viri Aeg. — ብሶይ፡ n. viri Aeg. (in specie አባ፡ብሶይ፡ከከበ፡ገዳም፡በደብረ፡አባ፡መቃርስ፡ S. Haml. 8.) — ብስጣውሮስ፡ Pistaurus (S. Mij. 28). — ባቢሎን፡ Babylon (etiam ባቤል፡, በቤል፡ Kuf. 8). — በብኑዳ፡ Paphnuda (vid. በፍንትዮስ፡). — ቤቴል፡ Bethel. — ቤተ፡ልሔም፡ Bethlehem. — በትረ፡ሚካኤል፡ n. viri Aeth. — ቢታንያ፡ Bithynia (S. Ter 20; Kid.), nec non Bethania (in N. T.). — በኀይለ፡ሥሉስ፡, በኀይለ፡ሚካኤል፡ nn. virr. Aeth. — ባና፡ et ብና፡ urbs et nomus Aeg. (Panopolis). — ብናሴ፡ i. q. ምናሴ፡ (S. Tachs. 16). — ብናጥስ፡ corruptum e Novatianus (S. Tachs. 12). — ብንያምን፡, ብንያሚን፡ (passim ብንያሞን፡) Benjamin (Ptrr. Al. XXXVIII). — በንደላኦን፡ Pantaleon (S. Genb. 19, at in Enc. በለንድዮስ፡). — ብናጦስ፡, ጳንጦስ፡ Paneas (Paneatae) oppidum Palaest., ubi Erastus episcopus fuisse dicitur (S. Mij. 29). — በአሚን፡

n. viri Aeg. (S. Tachs. 9). — በእደ፡ማርያም፡ rex Aethiopiae saeculi XV. — በኪሞስ፡ Bachimus, sec. Lud. i. q. Pachomius. — ባኮስ፡ Bacchus. — በካፋ፡ rex Aethiopiae saeculi XVIII. — በውላ፡ i. q. ቡላ፡ Paul, Paulus (S. Teq. 7). — በዐልበክ፡ Baalbek urbs. — ቢዘን፡ Byzantium; etiam monasterium Aeth. in regno Bahr haud procul a Mafsaua (Lud.). — ባዜን፡ rex Aeth., quo regnante Christus natus esse dicitur. — በይማ፡ vid. ቢማ፡ — በይሞን፡ et በይሙን፡ eremita Aeg. celeberrimus (S. Pag. 4). — ብድራጦስ፡ vid. አብድ"፡ — ቦዶስ፡ Padus, fluvius Italiae. — በጌምድር፡, በጌ፡ምድር፡, በገምድር፡ Bagemder, provincia Aeth. — በግዳድ፡ Bagdad urbs. — በጥሊሞስ፡ Ptolemaeus. — በጥልማኮስ፡ vid. አብጥ"፡ — በጥሎስ፡ Vitellius (Jsp.). — በጥሞስ፡ Patmos insula. — በጸሎተ፡ሚካኤል፡ n. viri Aeth. — ቡጺር፡ nomus Aeg. — ቢጻርዮን፡ Bessarion. — በጽናፍርዮስ፡, etiam በርሱፍዮስ፡ Barsanuphius, Barsuphius. — ቢፋ፡ et ቢፋሞን፡ et ቢፋን፡ n. viri Aeg. — በፍኖትዮስ፡, በፍንትዮስ፡ Paphnutius.

Oppida et pagi Aeg. e Synaxariis: በሃ፡ Sen. 5; ባልበይስ፡ Mag. 20; በልኪም፡ Sen. 4; በሕያራ፡ vid. sub ቀይራቱ፡; በብኑሲ፡እምደወለ፡ምስር፡ Ter 27; በንሑር፡, ብንሐር፡ Hed. 27; Sen. 28; በኖስ፡እምደወለ፡ድምያጥ፡ Sen. 19; ባንዮስ፡ vid. ፋንያስ፡; በንደራ፡ i. q. ደንደራ፡ Mij. 20; Genb. 15; ብጺል፡እምደወለ፡እስሙናይን፡ Tachs. 8.

ተላስስ፡, ተላስዮስ፡ Thalassus, Thalassius. — ቶማስ፡ Thomas. — ተመይ፡(ተሞይ፡ Lud.) sedes episc. Aeg. — ተርሴስ፡ Tarsus urbs. — ቱርክ፡ Turcae. — ቶራይክ፡ n. viri arab. — ተሰሎንቄ፡ et ተስ"፡ Thessalonicha. — ተስፋ፡ሚካኤል፡, ተስፋ፡ጽዮን፡ nn. virr. Aeth. — ታቦር፡ Thabor mons (vid. c. 560); etiam n. viri Aeth. — ተባይስ፡ Thebais; ተባይሳዊ፡ Thebaiticus. — ቲቶ፡ Titus. — ቶና፡ vid. ቴዎናስ፡ — ተንሥአ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — ታኦድራ፡ Theodora; ታኦድራስ፡ Theodorus. — ታኦዶስዮስ፡ Theodosius. — ታኦግንስጣ፡ Theognosta. — ታኦፊሎስ፡ Theophilus. — ታኡፋንዮስ፡, ታኦ"፡ Theophanius. — ተክላ፡ et ቴክላ፡ Thecla. — ተክለ፡ሃይማኖት፡ monachorum Aeth. antistes celeberrimus; rex Aeth. e familia ዘጌ፡ oriundus; reges duo Aeth. saeculi XVIII. — ተክለ፡ሐዋርያት፡, ሚካኤል፡, ሥላሴ፡, ሰላም፡, አብ፡, ኢየሱስ፡, አዶናይ፡, ጊዮርጊስ፡, ጽዮን፡ nn. virr. Aeth.; ተክለ፡ማርያም፡ n. fem. Aeth. — ተወልደ፡መድኅን፡ n. viri Aeth. — ቴዎቅሪጦስ፡ Theocritus. — ተከዜ፡ vid. c. 568. — ታውብንጦስ፡ Theopemptus (?). — ቴዎናስ፡, ቴዎና፡, ቶና፡, ቲዉና፡ Theonas (Ptrr. Al. XVI). — ታውክላ፡ vid. ያሮክላ፡ — ታውክልያ፡ Theoclia. — ቴዎድራ፡ Theodora. — ቴዎድሮስ፡ Theodorus (Ptrr. Al. XLV; rex Aeth. saeculi XV.). — ቴዎዶስያ፡ Theodosia; ቴዎዶስዮስ፡ Theodosius (Ptrr. Al. XXXIII, ወውእቱ፡ዘተሰምዩ፡ክር"ን፡በስሙ፡ቴዎዶሳዊያን፡, deinde Jacobitae, S. Sen. 28; Ptrr. Al. LXXIX). — ቴዎዳዳ፡ Theodota; ቴዎዶጦስ፡ Theodotus. — ቴዎጢቂኖስ፡ Theotecnus. — ቴዎፍሎስ፡ Theophilus (Ptrr. Al. XXIII. LX; rex Aeth., cogn. አፅራር፡ሰገድ፡, saeculi XVIII). — ቴዎፍና፡ Theophana. — ትዕማር፡ Thamar. — ትዮብስታ፡ Theopista. — ቴዎጺላ፡ Theophila. — ታድራ፡ et ታድሪስ፡ Theodorus (Phlx.). — ታዴዎስ፡ Thaddaeus. — ትግሬ፡ et ትግራይ፡ Tigre provincia Aeth.; ትግራይ፡ Tigrensis (M. M. f. 344). — ተግባረ፡ወልድ፡ n. viri Aeth.

Oppida Aeg. e Synaxariis: ተርሙይስ፡ Teq. 17; ቴርስ፡እምደወለ፡እስሙናይን፡ Tachs. 9; ተርኑጥ፡ Haml. 27; Nah. 19; ቱና፡እምደወለ፡ቴዳ፡ Haml. 1; ትንሣ፡ Masc. 14; ታንሳስ፡ Teq. 20; ታይዳ፡, ቴዳ፡, ቲዳ፡ Masc. 2; Haml. 1.

ኀምስቱ፡አህጉር፡ Pentapolis. — ኀርማኖስ፡ et ኄርሚኔዎስ፡ i. q. ሀርማኖስ፡ — ኄሬኔ፡, ኄሬኒ፡ Irene. — ኀንድኬ፡ vid. ሀንደኬ፡ — ኀይለ፡ሚካኤል፡, ኀይለ፡ሥላሴ፡ nn. virr. Aeth. — ኀድራ፡, ኀድራ፡ n. viri.

ናሆም፡, ናሑም፡ Nahum. — ናሀርው፡ n. viri Aeg. (S. Hed. 7). — ነሐሚያ፡ Nehemias. — ንሒሳ፡ oppidum Aeg. (S. Haml. 24). — ኒሞላስ፡ corr. e Timolaus (S. Mag. 19). — ናምሩድ፡ Nimrod (Clem. f. 30). — ኑማርያኖስ፡ Numerianus. — ኔምያ፡ Nehemias. — ኔሮን፡ Nero; ኔሮን፡ዘይንእስ፡ Nerva. — ንሲስ፡ et ኑሲስ፡ Nyssa (patria Gregorii Nyss.). — ንስጥሮስ፡, ናስጦርዮስ፡ Nestorius. — ነቂሑር፡, ነቅራሐ፡ oppidum Aeg. (S. Masc. 7). — ነቅሎን፡ oppidum Aeg. (S. Ter 28). — ኒቆላዎስ፡ Nicolaus. — ኒቆምድያ፡ Nicomedia. — ኒቅያ፡, ኒቂያ፡ Nicaea urbs. — ናቅዮስ፡, ነቅዮስ፡ (i. q. ሉቅያ፡) sedes episc. Aeg. (S. Hed. 28; Mag. 2). — ኒቆዲሞስ፡ Nicodemus. — ኖብ፡ n. viri Aeg. — ኑባ፡ Nubia, Nubae; ኖባዊ፡ Nubaeus. — ናብሎስ፡ Nablus, Neapolis Palaest. — ናባው፡ Nebo mons. — ናቡቴ፡ Naboth. — ናታን፡ Nathan. — ናትናኤል፡ Nathanael. — ኖኅ፡ Noah. — ነነዌ፡, ኔኔዌ፡ Ninive. — ነአኩቶ፡ለአብ፡ rex Aeth. e familia እለ፡ዛጌ፡ — ኔዌ፡ Nave, Nun (pater Josuae). — ንዋየ፡ሥሉስ፡, ንዋየ፡ክርስቶስ፡ nn. virr. Aeth. — ናዖድ፡ 1) Ehud, judex Israel. 2) rex Aeth. saeculi XV et XVI. — ናዝሬት፡ Nazareth; ናዝራዊ፡ vid. c. 677. — ናግራን፡ urbs Arabiae merid. (S. Hed. 24. 26; Genb. 20). — ነገደ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — ነጥሮን፡, ደብረ፡ነጥሮን፡ Nitria, monasterium Nitricum Aeg. — ንጽቢን፡ Nesibis, urbs Mesopotamiae. — ንፍታሌም፡ Naphthali. — ነፍቶን፡ oppidum Aeg. (Lud.).

አህናስ፡(ህናስ፡) oppidum Aeg. (S. Mag. 15.). — ኤሊ፡ Eli. — አልምጵያስ፡ Olympas (S. Haml. 6). — ኤሌሪቆስ፡ Illyricum. — ኢላርያ፡ Hilaria; ኢላርዮን፡ Hilarion. — ኤላስ፡ Hellas (Hez. 27, 13). — ኤልሳቤጥ፡ Elisabeth. — እለስክንድሮስ፡ vid. እለ፡እስ"፡ — ኤልሳዕ፡ Elisaeus. — አልብታር፡ nomen illius Magi, qui Jesulo thus obtulit (vid. ክሳድ፡ et አውኖሰን፡ Lud.). — እሌኒ፡ Helena. — አላኒቆስ፡ Hellanicus. — እለ፡እስክንድሮስ፡ vel እለእስክንድሮስ፡ vel እለስ"፡ Alexander (Ptrr. Al. XIX. XLIII.); እለ፡እስክንድርያ፡ vel እለእስ"፡ vel እለስ"፡ Alexandria urbs (praefixa praepositione, እ prius abjici solet, ut ዘለእስክንድርያ፡); እለ፡እስክንድራ፡ Alexandra. — እልዋሕ፡ nomen terrae, ubi Bartholomaeus evangelium praedicasse dicitur (S. Masc. 1; Deg.). — ኤላውትሮስ፡ Eleutherus. — አልዓዛር፡ Eleazar, Lazarus. — ኤልያ፡ et ኤልያስ፡ Aelia Capitolina, nec non Aelius i. e. Hadrianus. — ኤልያስ፡ Elias. — ኤልዩድ፡ vid. ሉድ፡ — ኤልዳ፡, አላዳስ፡ vid. c. 720. — አለጺስ፡ et አላጺስ፡ Elpis (S. Masc. 5; Ter 30). — አሌፍ፡ unus e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4; S. Mag. 11). — ኢሎፍሊ፡ Philistaei, vid. c. 721. — እልፍዮስ፡ Alphaeus. — አሕመድ፡ Achmed (ar.). — እመር፡ Omar (ar.); sed etiam Amru ben Âssi (እመር፡ወልደ፡ዐፅ፡ S. Ter 8; Cat. Bodl. Ox. p. 20). — አሚር፡ Himjaritae (S. Hed. 24). — አሞሬዎን፡ Amoraei. — አመተ፡ሐና፡, አመተ፡ክርስቶስ፡, አመተ፡ዋሕድ፡ nn. femm. Aeth. — አምኃራ፡ vel አምሐራ፡ Amhara provincia Aeth. — አሞን፡ i. q. ዐሞን፡ — አሞን፡ et አሙን፡ Ammon; አሞና፡ Ammona; አሞንዮስ፡ et አሙንዮስ፡ Ammonius; አሞኒ፡ id. — አማንዮስ፡ i. q. አውማንዮስ፡ (S. Sen. 6). — አምድ፡ Amida urbs Mesopotamiae (Lud.). — አሞጽ፡ Amos

proph. (quem eundem patrem Isaiae fuisse dicunt S. Pag. 5). — እምፒሊክዮስ፡ Amphilochius (Cyr.). — እምመርና፡ i. q. ሰ-ምርያ፡ (Did.). — አሬ፡ martyr Aeg. (S. Nah. 9). — አረሚ፡ vid. c. 740. — አርማ፡ Hermes (? S. Mag. 9). — ኤርሞላዎስ፡ Hermolaus. — ኤርሞን፡ et አኤርሞን፡ Hermon mons. — አርሞን፡ oppidum Aeg. — አርማን፡, አርመን፡, አርማንያ፡ Armenia. — አርማንዮስ፡ Armenius. — ኤርምያስ፡ Jeremias. — አርሲማ፡ n. fem. (S. Masc. 29). — አርስንዋ፡, አርሶንዋ፡ Arsinoe. — አርሳንዮስ፡, አርሳኔዎስ፡ (Voc. አርሳኒ፡) Arsenius. — አርስኖፊስ፡ (አርኖፊስ፡) Arsnuphius. — አርስጦስ፡, አሬስጦስ፡, አርስጦን፡ Erastus (non Aristus), socius Pauli Apost. — አርስጦቡሎስ፡ Aristobulos (S. Mag. 19; vid. አስጥሮብሎስ፡). — አርስጠጣሊስ፡ Aristoteles. — አርቀላ፡, አርቂላ፡ n. viri (S. Tachs. 18). — ኤራቅሌስ፡ Heraclites (Fal.). — አርቃዴዎስ፡, አርቃድዮስ፡ Arcadius; አርቃድያ፡ Arcadia. — ኤርትራ፡ vid. c. 742. — አሮን፡ Aaron, Harun. — ኢሬኒ፡, አርኒ፡, አርኒ፡, እርኔ፡ Irene (vid. ኄርኔ፡). — አሮንጦስ፡ Orontius. — አርኖፊስ፡ vid. አርስኖፊስ፡ — ኢራኢ፡ n. fem. (S. Masc. 28; Hed. 3). — ኡርኤል፡, ኡራኤል፡ Uriel archang. (Hen. 20, 2. 21, 5. 27, 2. 72, 1 seq.; S. Haml. 21; Jac. 13; et ኡርያን፡ Hen. 9, 1). — አርአየ፡ጴጋሁ፡ n. viri Aeth. — አርክላዎስ፡, አርከላኦስ፡, አርኬ“፡ Archelaus (Ptrr. Al. XVIII). — አርከሌድስ፡ (S. Ter 14), አርክለዲስ፡ (Cat. Mus. Brit. p. 25) n. viri. — አርዋ፡ n. fem. (S. Genb. 30). — አርዮስ፡ Arius; አርዮሳዊ፡ adj. rel. Arianus (Cyr. ad Reg. f. 29; F. M. 27, 7; S. Jac. 18). — ኡርያን፡ vid. ኡርኤል፡ — አርያኖስ፡ Arianus, n. viri. — አርዳሚስ፡, አርዴሚስ፡ vid. c. 1405. — አርጌንስ፡ Origenes (M. M., Cyr.; Sx.) — አረጋዊ፡ (ዘይሰመይ፡ ዘሚካኤል፡) unus e novem Sanctis (S. Teq. 14; Did.; Lud. hist. III, 3, 4). — አርጤምስ፡ vid. c. 1405. — አሳ፡ et አስ፡ Asa rex Judaeorum. — ኤሲ፡ n. viri Aeg. — አስሞን፡, እስሙናይን፡, አስሞኔን፡, እስሙንዝራይስ፡ oppida Aeg. — እስማኤላዊ፡ i. q. ይስ“፡ Ismaelita (Arabs Muhammedanus, Lit. 171, 4). — አስማድዮስ፡ vid. c. 1405. — አሱር፡, አሶር፡ Assyria, Assyrii. — አሴር፡ Aser, tribus Israel. — እስራኤል፡ (nonnumquam ፳ኤል scriptum) Israël; እስራኤላዊ፡ Israelita. — አስቀሎና፡, አስቃላን፡ Ascalon oppidum. — አስቆሮታዊ፡ Ischariotes. — አስቀልጵያኖስ፡ Asclepianus. — አስቄጥስ፡ sc. ገዳመ፡አስቄጥስ፡ desertum Sceticum Aeg. (in Sx. creberrime; cfr. ሲሐት፡, de etymo, quod Lud. male ab „asceta“ petiit, vid. sub መድሎት፡ c. 1082 et 1083). — አስባስያኖስ፡, አስበ“፡ Vespasianus. — አስባንያ፡ Spania (S. Jac. 21); እስጳንያ፡ (N. T.) id. — አስቴር፡ Esther. — አስጥሮብሎስ፡ (Jsp.) i. q. አርስጦቦሎስ፡ — እስና፡, አስኔ፡ oppidum Aeg. (Laton, Latopolis). — አሴኔት፡ (Gen. 41, 45), አሰኔት፡, አስኔት፡ (S. Sen. 1) Aseneth, uxor Josephi; libellus Aseneth allegatur M. M. f. 117. 305. — አስኬርዮን፡ Ischirion, n. viri Aeg. — እስክንድሮስ፡ Alexander; እስክንድራ፡ Alexandra; “ድርያ፡ Alexandria urbs; “ድራዊ፡ Alexandrinus. — አስከናፍር፡ n. viri Aeg. (S. Hed. 13; Mag. 19). — እስዋን፡ Syene, Asuan, oppidum Aeg. — እስያ፡ Asia. — እሰይ፡ Jesse (pater Davidis). — ኢሳይያስ፡ Isaias. — አስዩጥ፡ Siut, Assiut, urbs Aug.; አስዩጣዊ፡ adj. rel. — ኤስድሮስ፡ Isidorus (vid. ሲድሮስ፡). — አስጠራጢ፡ Astarte vid. c. 1405. — አስጠራጦኒቃ፡ Stratonica. — አስጣቴዎስ፡ Eustathius. — እስጢፋና፡ Stephana; እስጢፋኖስ፡ Stephanus. — አስፍንድዮስ፡ vid. c. 1405. — አቀሊምያ፡ (Clem. f. 8), አቅሊማ፡ (S. Ter 2) soror gemina Abelis. — አቅላዲስ፡, አቅሎድዮስ፡, አቅሎንድዮስ፡ Claudius (vid. ቀላ“፡ et ገላውዴዎስ፡). — አቃርዮስ፡ rex Edessae (Abgarus?) S. Tachs. 29. — አቅርጺኑ፡ Agrippinus, vid. አክ“፡ et አግ“፡ — አቤል፡ Abel. — አብሎ፡ et አብሎይ፡ (S. Jac. 3. 5; Teq. 25), አቦሊ፡ (S. Masc. 26; Nah. 1) nn. virr. Aeg. (Apollonius?). — አቡሊናርዮስ፡ Apollinaris; አቡሊናርዮሳውያን፡ Apollinariani. — አብሎንዮስ፡ et አብላ“፡ Apollonius. — አቡሊድስ፡ Hippolytus. — አቢማኮስ፡ Epimachus. — አብርሃ፡ወአጽብሃ፡ reges Aeth., Evangelii in Aethiopiam introductores. — አብርሃም፡ Abraham (Ptrr. Al. LXII, aliâs Ephrem). — አብሪምዮስ፡ Primus (Ptrr. Al. V). — አብራመንጺ፡ oppidum Aeg. (S. Tachs. 25). — አብሮቅላ፡ Procla. — አብሩታዎስ፡ vid. ብሩ“፡ — አቤሮን፡ n. viri Aeg. (S. Haml. 8). — አብሮክሮስ፡, አብሮክሮስ፡ Prochorus. — አብርኮስ፡, አብራኮስ፡, አብራኮስ፡ Hipparchus. — አብሱ፡, አቡስ፡ n. nomi Aeg. — አቤሴሎም፡ Absolom. — አብሰይ፡ n. viri (S. Sen. 5). — አብሳዲ፡ n. viri Aeg. et Aeth. (S. Tachs. 27; Masc. 18; Ter 24). — አበስኪሮን፡ martyr Aeg. (S. Sen. 7). — አቡቂር፡ monachus et martyr Aeg. (S. Jac. 6; Haml. 4). — አብቅራጥ፡ et አብራቅጥ፡ Hippocrates. — አቢብ፡ n. viri Aeg. — አቢባል፡ Hannibal. — አቡ፡በክር፡ Abubekr (ar.). — አብነ፡እልሐኪም፡ (filius sapientis) i. q. ምንይልክ፡ — አብኖዲ፡ n. viri Aeg. — አቡናፍር፡ Onuphrius. — አባዲር፡ n. viri Aeg. — አብድራጦስ፡ Quadratus (pro አክድ“፡). — አብድዩ፡ Obadias. — አብጥልማ፡, አብጥልማዎስ፡ Ptolemaeus. — አብጥልማኮስ፡ Ptolemachus. — አትማን፡ Othman (ar.). — አቶር፡ Assyria (S. Tachs. 14). — አትሪብ፡ sedes episc. Aeg. — አቴና፡ et አቴናስ፡ Athenae; አቴናዊ፡ Atheniensis. — አትናስያ፡ Athanasia. — አትናስዮስ፡, አትናቴዎስ፡, አትናትዮስ፡ Athanasius (Ptrr. Al. XX. XXVIII. LXXVI). — አውቲኪስ፡ Eutychius (S. Pag. 1). — ኢትዮጲስ፡ Aethiopius vel Aethiops, pater Aethiopum (Chr. Ar.). — ኢትዮጵያ፡ Aethiopia, Aethiopes; ኢትዮጳዊ፡ et ኢትዮጵያዊ፡ Aethiopicus. — እኀወ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — አን፡ Heliopolis. — አኖሬዎስ፡, አኖርዮስ፡ Honorius. — እናርያ፡ Enarea, provincia Aeth. — አናሲማ፡ Onesima; አናሲሞስ፡, “ሞን፡ Onesimus. — እንስና፡ oppidum Aeg., vid. እስና፡ — አንስጣስያ፡ Anastasia; አንስጣስዮስ፡ Anastasius (Ptr. Al. XXXVI). — አንስጣቴዎስ፡ Anastasius. — አኒሲፎሮስ፡ Onesiphorus. — አንቅራ፡, አ“፡, አንቆራ፡, አንቆራ፡ Ancyra urbs. — አንቂጦስ፡ Anicetus. — አንባመሪና፡, እንባማሪና፡ n. fem. Aeg. — እንባቆም፡ vid. sub ዕ“፡ — አንቲሞስ፡ Anthimus. — አንቲቦስ፡ et አንትፓጳስ፡ Antipas. — አንቶኒና፡ i. q. አንዶ“፡ — አንትያ፡, እንትያ፡ Anthia, n. fem. — አናንያ፡ Ananias. — እንዚናዙ፡ Nazianzus urbs. — አንያኖስ፡ Anianus (Ptr. Al. II). — አንድሎስ፡, አንድሊስ፡ Andalusia regio (Jsp., Chrys.). — እንድራንዮስ፡ Adrianopolis (Cyr.). — እንድራኒቆስ፡, አ“፡ Vndronicus (Patr. Al. XXXVII). — እንድርያስ፡ Andreas. — እንድርያኖስ፡ Hadrianus. — አንዶኒና፡, አንዶኒ፡ Antoninus, Antonius. — አንዴናው፡, አን“፡ oppidum Aegypti (S. Masc. 2; Tachs. 8; Genb. 25). — አንጾፌር፡ Antipater. — አንጢሊባኖስ፡ Antilibanus mons. — አንጦልያ፡ et አ“፡ Anatolia; አንጣልዮስ፡ et አንጦ“፡ Anatolius. — አንጦና፡, አንጦንስ፡, አ“፡, አንጦንዮስ፡, አ“፡ Antonius. — አንጣዎስ፡ n. viri (S. Nah. 17). — አንጥያኮስ፡ Antiochus. — አንጥፋስ፡ Antipas (Jsp.). — እንጽና፡ sedes episcop. Aeg. (S. Masc. 4; Hed. 13 al.). — አንጾኪያ፡ Antiochia; “ኪያዊ፡ adj. rel. — አእላፍ፡ሰገድ፡ cogn. Joannis regis Aeth. saeculi XVII. —

አካ፡ Acco. — አካለ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — አክሊሚን ቶስ፡ i. q. ቀሌምንጦስ፡ — አኪላስ፡ Aquila. — አክላኡበጥራ፡ Cleopatra (S. Sen. 12; Tachs. 14). — አክሎግ፡ Eclogius. — አክሚም፡, አክምም፡ sedes episc. Aeg. — አክራ፡ n. viri Aeg. (S. Sen. 14). — አክርስጠደሉስ፡ Christodulus (Ptrr. Al. LXVI). — አክርስጥፎርስ፡(አክርስጦስ፡, አክርስጥስ፡) Christophorus (S. Ter 30). — አክርጲኑ፡ vid. አቀ"፡ — አክሱ፡ n. fem. Pers. (S. Masc. 22). — አክሳኒ፡ Xena (S. Ter 29). — አክሳስያ፡, አክሰ"፡ n. fem. (S. Masc. 5). — አካክዮስ፡ Acacius. — አክአብ፡ et አክአብ፡ Achab, rex Isr. — አካውሕ፡ n. viri Aeg. — አካይያ፡ Achaja. — አክፋሐሲ፡ oppidum Aeg. (etiam አቀ"፡) S. Teq. 25; Masc. 22. — አውሎግ፡, አውላ ጊዮስ፡, አውሎ"፡, አውላጋ፡ Eulogius. — አውሐላ፡ Augila (urbs in Africa, Pentapoli). — አውማንዮስ፡ Eumenius (Ptrr. Al. VII). — አውራንያ፡ Urania. — አውሴ፡ Hosea, posthac Josua, dux Isr. (Num. 13, 8. 16). — አውሲም፡ sedes episc. Aeg. (S. Mag. 27; Nah. 11). — አውሳብዮስ፡(አውሴ ብስ፡, አውስብዮስ፡) Eusebius. — አውስዮስ፡ Hosius. — አ ውስግንዮስ፡ Eusignius (S. Ter 5). — ኤዎስጣቴዎስ፡ Eustathius (in specie instaurator rei monasticae apud Aethiopes celeberrimus S. Masc. 18). — አውስጢድ፡ Ausitis regio (in libro Job). — አውናምዮስ፡, አውናሚዎስ፡, አውናብዮስ፡ Eunomius (etiam cum አውማንዮስ፡ confunditur). — አውኖ ስን፡ nomen unius e tribus Magis, qui Jesulo aurum obtulit (vid. አልብታር፡). — አውኔሴፎርስ፡ i. q. አኒሲ"፡ — አውክርስ ቶስ፡ Euchrestus. — አውዛራ፡ nomen feminae Noae fuisse dicitur (M. M. f. 123). — አውዶክስያ፡ Eudoxia. — አውጋር ዮስ፡ Abgarus, rex Edessae S. Sen. 25 (male pro Origenes S. Teq. 18). — አውግስጦስ፡ Augustus. — አውጋንያ፡ Eugenia; አውጋንዮስ፡ Eugenius. — አውጋንድሮስ፡ Augander. — አ ውጣኬ፡ Eutyches. — አውፍምያ፡ Euphemia. — ኤውፍራ ጢስ፡ Euphrates (Kuf. 9). — አዛርያ፡ Azarias. — አዝቂር፡ presbyter Nagrani (S. Hed. 24). — አዛዝኤል፡ angelus lapsus (Hen. 8, 1 seq.). — አይሁዳዊ፡ vid. c. 1070. — ኢዮሎስ፡ archimagus Clem. f. 252. — ኢዮልያ፡ Julia. — ኢየሉጣ፡ Julitta (mater Quirici). — ኢዮርብዓም፡ Jerobeam. — ኢየሩ ሳሌም፡ (in codicibus antiquioribus etiam ኤሩሳሌም፡) Hierosolyma. — ኢያሪኮ፡ Jericho. — ኢያሱ፡ Josua (ejusdem nominis reges Aeth., 1) cognom. አድያም፡ሰገድ፡, saeculi XVII; 2) Josua II filius Bacaffae). — ኢየሱስ፡ 1) Jesus; 2) Josua. — አየሱስ፡ሞአ፡ n. viri Aeth. — ኢያሶን፡ Jason. — ኢዮስ ያስ፡ Josias. — ኢዩስጣ፡ Justa. — ኢያቄም፡ Joachim. — ኢዮብ፡ Job. — ኢያኒስ፡, "ኔስ፡ Jannes; ኢያንበሬስ፡ Mambres (2 Tim. 3, 8; Const. Ap. 48). — ኢዩኤል፡, ኢዮኤል፡ Joel. — ኢዮክንድዮስ፡ Innocentius (Haim. Ab.). — ኢዮዲ ዮስ፡ Euodius (Did. 43). — ኢዮጴ፡ Joppe. — ኢዮጵራቅ ስያ፡, ኢዮጳ"፡ Eupraxia. — አዳም፡ Adam (vid. c. 799, et cfr. de eo S. Mij. 6; Clem. f. 14). — ኤዶም፡ 1) Edom, Idumaea. 2) paradisus Eden (Gen. 2, 8. 4, 16; Kuf. 3. 8; Clem. al.). — አድማስ፡ሰገድ፡ cogn. ሚናስ፡ regis Aeth. saeculi XVI. — ኤዶምያ፡, ኤዶምያስ፡, ኢ"፡ Idumaea; ኤዶማዊ፡ Idumaeus. — አድራኒቆስ፡ i. q. አንድ"፡ — አደባር፡ሰገድ፡ cogn. Davidis IV regis Aeth. saeculi XVIII. — እድና፡ uxor Henochi (Hen. 85, 3). — አድያም፡ሰገድ፡ cogn. Jasu I regis Aeth. saeculi XVII. — አጉ ሥጦስ፡ i. q. አውግስጦስ፡ — አጋር፡ Agar, ancilla Abrahami; አገራዊ፡ Agarenus, Arabs (Abush.; ተንባላት፡እለ፡እሙንቱ፡ ውሉደ፡አጋር፡ S. Tachs. 8). — አግሪቡ፡ Agrippinus (Ptr. Al. X); አግሪጳስ፡ Agrippa. — አጋቦስ፡ Agabus (S. Mij. 15; Jac. 4). — አጋቢስ፡ et አጋቢ፡ Agape (vid. አጋጲስ፡). — አጋብዮስ፡ Agapius. — አጋቢጦስ፡ Agapetus. — አጋታ፡ Agatha (S. Masc. 29). — አጋቶን፡ Agathon (Ptr. Al. XXXIX). — አግናጥዮስ፡ Ignatius. — አገው፡ Agau, montana Bagemdrae gens in Aeth. — እግዚእ፡ኀረያ፡, ክብራ፡ n. fem. Aeth. — አጋፒስ፡ Agape. — አጣልያ፡ et ኢጣልያ፡ Italia. — አጥራ ሲስ፡ n. fem. (S. Hed. 18). — አጥራክያ፡ Thracia. — አጢ ቆስ፡ Atticus. — አጢጎኖስ፡ Antigonos. — አጶሎን፡ Apollo (vid. c. 805). — ኤጲቀጢጦስ፡ Epictetus. — ኤጲፋንዮስ፡ Epiphanius (S. Genb. 17. 28). — አጽናፍ፡ሰገድ፡ cogn. Claudii regis Aeth. saeculi XVI. — አፅራር፡ሰገድ፡ cogn. Theophili regis Aeth. saeculi XVIII. — አፈ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — አፈ፡ወርቅ፡ Chrysostomus. — አፍላሑስ፡ n. viri (S. Masc. 12). — አፍላጦን፡ Plato. — አፎምያ፡ Euphemia (S. Genb. 11; Sen. 12); ኤ"፡ (Lud.). — ኦፌር፡ vid. c. 808. — ኤፍሬም፡ Ephraim, Ephrem (in specie ኤ"፡ሶርያዊ፡ S. Haml. 15; Ptr. Al. LXII, aliâs Abraham). — አፍራቅያ፡(አፍሪቅያ፡) Africa. — ኤፍ ራታ፡ Ephrata (Bethlehem). — አፍርንጊ፡, "ጌ፡, "ግ፡, አፍ ርንጅ፡ Franci; አፍርንጋዊ፡ Francus (S. Haml. 15). — ኤፍ ራጥስ፡, ኤፍራጦስ፡, "ጢስ፡, አፍራጥስ፡, "ጢስ፡ Euphrates fluvius. — ኤፌሶን፡, raro ኤፍሶስ፡ Ephesus. — ኤፌሶን፡ Phison fluvius (Clem. f. 174 pro ፊሶን፡). — ኤፊቆሮስ፡ Epicurus. — አፍጼ፡ n. unius e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4 exhibet አፌ፡; Isenb. አጽፌ፡).

ክልስትያኖስ፡ Coelestinus. — ኬልቄዶን፡, ከ"፡, ኬልቄዶ ንያ፡, ከ"፡ Chalcedon urbs (etiam Carthago Jes. 23); "ዶናዊ፡ Chalcedonensis vel qui concilio Chalc. fidem habet. — ካሌብ፡ Caleb (in specie rex Aeth., S. Genb. 20; Lud. hist. II, 4). — ክልትያኖስ፡, ክሉት"፡, nec non ክልድያኖስ፡, ካላድያኖስ፡ Claudianus (Celadion, Ptr. Al. IX). — ከሌዳዎን፡, ከል"፡ ከላ"፡, ከላውዴዎን፡ Chaldaei; ከልዳዊ፡, ከሌ"፡, ከለ"፡ Chaldaeus. — ካም፡ Cham. — ካሞስ፡ vid. c. 1406. — ኰርስ፡, ኰርሽ፡, ኪሮስ፡ Cyrus. — ክርሶስ፡, ክርስሶስ፡ Crassus (Jsp.). — ክርስቶስ፡ Christus cum derivatis vid. c. 836. — ክርስቶስ፡ቤ ዛነ፡ n. viri Aeth. — ክርስቲና፡ et ክርስጢና፡ Christina. — ክርስቶፎርስ፡ Christophorus. — ኰራሳን፡ n. monasterii (S. Mij. 13. 28). — ኮሬብ፡ Horeb mons. — ኪሩብ፡ c. derivatis vid. c. 837. — ካሩትያስ፡ Caruthias, mater Matthaei evang. — ካራን፡ Charran, Charrae urbs. — ኪሮንቶስ፡ Cerinthus (Did. 32). — ኪራኮስ፡ Cyriacus (S. Hed. 3; Teq. 5). — ከረዙን፡, ከ"፡(አባ፡ከ"፡, etiam አበከረዙን፡) n. viri (S. Haml. 25). — ካርዩን፡ Gorion. — ኪርያቅ፡, ኰርያቅ፡, ክርያኮስ፡ i. q. ኪ ራኮስ፡ (Lud.). — ክርድያኖስ፡ Cerdianus, Cerdo (Ptr. Al. IV). — ኩስ፡ Cusch (Kuf. 8). — ከስምናይ፡ Hasmonaeus. — ከስራ፡ Chosroës, rex Persiae (S. Ter 8). — ኪሳርያ፡ i. q. ቂሳርያ፡ — ክሳድ፡ nomen unius e tribus Magis, qui Jesulo myrrham obtulit (Lud.; vid. አልብታር፡). — ክሳደ፡ቃል፡ n. viri Aeth. — ኪ ስጦስ፡ Xystus. — ኬብሮን፡ Hebron. — ክቶሎስ፡, ክጦሎስ፡ n. viri (S. Masc. 22; Genb. 25). — ኩትን፡ Cythinus (? S. Mag. 9). — ከነአን፡, ከናአን፡, ከነዓን፡ Cenaan. — ከነኔዎን፡ Cenaanaei; ከነናዊ፡ Cenaanaeus. — ክንፈ፡ሚካኤል፡ n. viri Aeth. — ኮድራጦስ፡ Quadratus. — ኪዳነ፡ምሕረት፡ n. fem. Aeth. — ኬፋ፡ vid. c. 876. — ክፍለ፡ዋሕድ፡ n. viri Aeth. — ከፍቱር፡, ከፊቶር፡ Caphthor insula (Creta).

ዋላርዮስ፡, ወለርያኖስ፡ Valerianus. — ዋልስ፡ Valens. — ዋልንጦስ፡, ዋሊጢኖስ፡ Valentinianus. — ወለተ፡ማርያም፡,

ሚካኤል፡, ሥላሴ፡, ሩፋኤል፡, ኢየሱስ፡, ጊዮርጊስ፡, ጴጥሮስ፡, ጽዮን፡ nn. fem. Aeth. — ወሊድ፡ Welid (arb.). — ወልደ፡ማርያም፡, መስቀል፡, ሥላሴ፡, እግዚእ፡, ኤዎስጣቴዎስ፡, ክህን፡, ኪሮስ፡, ክርስቶስ፡, ጊዮርጊስ፡ nn. virr. Aeth. — ዋልድባ፡ regio Aeth. (S. Hed. 17; Tachs. 12). — ወርሰኖፋ፡ (S. Haml. 29) i. q. በርሱፍዮስ፡ — ዋሲ፡ጋሲ፡ terminus Aethiopiae (Lud. e N. T. rom. f. 100b.). — ውሲም፡ oppidum Aeg. (S. Ter 27). — ወቅሪስ፡, ወቀሪስ፡ Euagrius (S. Ter 11; Phlx.). — ወናግ፡ሰገድ፡ cogn. Davidis III, regis Aeth. saeculi XVI. — ዊፃ፡ n. viri (S. Nah. 6).

ዓሊ፡ Ali, chalifa. — ዔላም፡ et ኤላም፡ Elymais. — ዐማሌቅ፡ Amalec gens; ዐማሌቃዊ፡ adj. rel. — ዐሞን፡ Ammonitae; ዐሞናዊ፡ adj. rel. — ዐምደ፡ማርያም፡, ብርሃን፡, ኢየሱስ፡ n. viri Aeth.; ዐምደ፡ኢየሱስ፡ rex Aeth. saeculi XV; ዐምደ፡ጽዮን፡ rex Aeth. saeculi XIV (cogn. ገብረ፡መስቀል፡). — ዐሥሩ፡አህጉር፡ Decapolis. — ዕራቅ፡ Irâq regio (ar.). — ዐረብ፡, ዓረብ፡ Arabes, Arabia; ዓረብያ፡ Arabia; derivata vid. c. 964. — ዐርከ፡ሥሉስ፡ n. viri Aeth. — ዕርገተ፡ቃል፡ n. viri Aeth. — ዕሴተ፡ሚካኤል፡ n. Christ. Aeth. — ዔሳው፡ Esau. — ዕብራዊ፡ cum derivatis vid. c. 984. 985. — ዐብደላ፡ Abdallah (ar.). — ዕንቈ፡ማርያም፡ n. viri Aeth. — ዕንባቆም፡, ዕንበቆም፡ Habacuc (1) propheta S. Genb. 24., Teq. 6 ubi quaedam e prophetia Habacuci apocrypha excerpta leguntur; 2) ዕ"፡ምስኪን፡መምህር፡ዘደብረ፡ሊባኖስ፡ qui Apocalypsin in Geez vertisse dicitur, Cat. Bodl. Ox. p. 20). — ዕዝራ፡ Ezra. — ዖዝያስ፡, "ያን፡, "ያ፡ 1) Ozias (Uzzias) rex Isr. 2) Hosea (S. Jac. 26; M. M. f. 13; Cat. Cod. Mus. Brit. p. 40). — ዐገርም፡ vid. c. 1003. — ዐይን፡ፀሓይ፡ Heliopolis (S. Sen. 19). — ዕጣነ፡ድንግል፡ n. viri Aeth. (in specie cogn. Davidis III regis saeculi XVI). — ዐጽፈ፡ማርያም፡ n. viri Aeth.

ዘለፋ፡ Zelpha, ancilla Jacobi. — ዛሕገውራ፡ oppidum Aeg. (S. Tachs. 2). — ዘማርያም፡ n. viri Aeth. — ዘሚካኤል፡ vid. አረጋዊ፡ — ዘሥላሴ፡ n. viri Aeth. — ዘሩባቤል፡ Zerubabel. — ዘርአ፡ያዕቆብ፡ rex Aeth. saeculi XV (de eo cfr. S. Paḡ. 3). — ዘርአ፡ዮሐንስ፡ n. viri Aeth. — ዘሲማስ፡, ዘ"፡ Zosimus. — ዜብላ፡ i. q. ሰቤላ፡ (Did. 25). — ዛብሎን፡ Zabulon. — ዘብዴዎስ፡ Zebedaeus. — ዘትረ፡ወንጌል፡ n. viri Aeth. — ዚኖብያ፡ Zenobia; ዘኖቢስ፡ Zenobius. — ዘኢየሱስ፡ n. viri Aeth. — ዘክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — ዘካርያስ፡ Zacharias (Ptr. Al. LXIV; filius Barachiae S. Masc. 8). — ዘኬዎስ፡ Zachaeus (episc. Caesareae, Did. 39). — ዘዊላ፡ Zavila, urbs Pentapoleos Afr. — ዘወልደ፡ማርያም፡ n. viri Aeth. — ዠዕፈር፡ Djafar (ar.). — ዘይና፡ Zena, n. fem. — ዘይኑን፡ Zeno. — ዘድንግል፡ n. viri Aeth. (regis Aeth. saec. XVI). — ዝጋግ፡ vid. ደብር፡

ይሁዳ፡ cum derivatis vid. c. 1069. 1070. — ዮልዮስ፡ Julius. — ዮልያና፡ Juliana. — ዮልያኖስ፡, ዮልያን፡, ዮልያኑ፡ Julianus (Ptrr. Al. XI). — ዮሐኒ፡ Johanni, n. antistitis monachorum. — ዮሐንስ፡ Johannes (Ptrr. Al. XXIX. XXX. XL. XLVIII. LXXII. LXXVIII. LXXX; rex Aeth. saeculi XVII; ዮሐንስ፡ከማ፡ vel ከማ፡ i. e. niger S. Tachs. 25; ዮሐንስ፡መደብር፡ Cyr. f. 1; d'Abbadie Cod. XXXI). — ይምራሕ፡ n. viri. — ይምርሐነ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — ያሮክላ፡(ያሮቅላ፡) Heraclas (Ptr. Al. XIII; ታውክላ፡ nominatur in Abush.). — ያሬድ፡ Jared; in specie Jared musicus, S. Genb. 11. — ዮርዳኖስ፡ Jordanes fluvius; ዮርዳኖሳዊ፡ adj. rel. — ያሱ፡, ዮሳ፡ Josua (Lud.). — ይስሐቅ፡ Isaac (Ptr. Al. XLI; rex Aeth. saeculi XV). — ይስማኤል፡ Ismael. — ይስማኤላዊ፡ i. q. እስ"፡ — ይስራኤል፡ i. q. እስራኤል፡ — ዮስቴና፡ i. q. ዮስጤና፡ — ዮሳብ፡ vid. ዮሴፍ፡ — ያሶን፡ Jason. — ይሳክር፡ Isaschar. — ዮሴዕ፡ Josua, Jose. — ያሳይ፡ n. viri (S. Masc. 9). — ዮስያስ፡ i. q. ኢዮስያስ፡ — ዮስጦስ፡ Justus (Ptr. Al. V; rex Aeth. saeculi XVIII). — ዮስጤና፡ Justina; ዮስጢኖስ፡ Justinus. — ዮሴፍ፡ Joseph, Josephus (Ptrr. Al. LII, etiam ዮሳፍ፡ dictus). — ዮሳፍጥ፡ Josaphat. — ይታማር፡ Ithamar. — ዮቶር፡ Jethro. — ዮና፡ n. fem. (S. Hed. 18). — ዮናስ፡ Jonas. — ዮናታን፡ Jonathan. — ዮናኒ፡ Jonicus i. e. Graecus (Cat. Bodl. Ox. p. 16); ዮናናዊ፡ Graecus. — ዮናክንዲኖስ፡, ዮናክኒዶስ፡ Innocentius I papa (S. Haml. 3; Masc. 7; vid. ኢዮክንድዮስ፡). — ይኵኖ፡አምላክ፡ (non አይቁነ፡አ"፡) rex Aeth. saeculi XIII. — ያዕቆብ፡ Jacobus (Ptr. Al. L); ያዕቆባውያን፡ Jacobitae seu Monophysitae (S. Mij. 15; Sen. 28; Abush.). — ያዕቢከ፡እግዚእ፡ n. viri Aeth. — የዝደዝርድ፡ Jezdedjerd, rex Persiae. — ዮዲት፡ Judith. — ያፍቅረነ፡እግዚ"፡ n. viri Aeth. — ያፌት፡ Japheth. — ይፍታሔ፡ Jephtha, judex Isr.

ዲላጊ፡, ዲላዠ፡ n. fem. (S. Genb. 6). — ደማሊስ፡ Damalius. — ደማስቆ፡ Damascus; ደመስቃዊ፡ Damascenus. — ድሙቅላስ፡ Damocles (Phlx.). — ድምቅራጥስ፡ Democritus (Fal.). — ደምብያ፡ Dembea, provincia Aeth. — ዳሞት፡ Damoth, provincia Aeth. — ደማትርዮስ፡, ድሜ"፡ i. q. ድሜጥሮስ፡ — ደማቴዎስ፡ (S. Ter 17) sine dubio i. q. ዱማድዮስ፡ — ዲሙናስያ፡ n. fem. (S. Sen. 4). — ድምአታ፡ n. unius e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4 exhibet አዲማታ፡). — ድምያኖስ፡ Damianus (Ptr. Al. XXXV), passim pro ድምጥያኖስ፡ — ዲማድዮስ፡ et ዲማስዮስ፡ n. viri (S. Masc. 8). — ዱማድዮስ፡ et ድ"፡ (Domitius?) n. viri (S. Haml. 25). — ድሜጥሮስ፡, ዴሜ"፡ Demetrius (Ptr. Al. XII). — ድምጥያኖስ፡ Domitianus. — ድርጣድዮስ፡, ድሪዳጥስ፡ Tiridates, rex Armeniae. — ደስቴዎስ፡ Dositheus (Did. 32). — ዳስያ፡ Dasius. — ዳስዮስ፡ቄሳር፡ Decius. — ደቅስዮስ፡ Dexius (S. Tachs. 22). — ዴቦራ፡ Debora. — ዱቅልጥያኖስ፡ i. q. ዲዮቅልጥያኖስ፡ — ዳኅለክ፡ insula maris rubri prope Abyssiniam (S. Tachs. 14). — ዳን፡ Dan. — ዲና፡ Dina, filia Jacobi. — ደናስዮስ፡, ደናሴዎስ፡ i. q. ዲዮናስዮስ፡ — ድንብያ፡ i. q. ድምብያ፡ (Did.). — ዳንኤል፡ Daniel. — ዳኬዎስ፡ et ዳክዮስ፡ Decius. — ዴዎስቆሮስ፡ i. q. ዲዮስቆሮስ፡ — ዳዊት፡ David, vid. c. 1124 (Reges Aeth. saeculi XIV et XVI). — ድያ፡, ድያስ፡ vid. c. 1407. — ደይለም፡ regio montana ad mare Caspium sita; ደይላሚ፡ adj. rel. (S. Teq. 19). — ዲዮስቆሮስ፡ Dioscurus (Patr. Ac. XXV. XXXI). — ቅጽረ፡ዲዮስጲልዮስ፡ arx Diospoleos (S. Sen. 19). — ዲዮቅልጥያኖስ፡, ዲዮግል"፡, ዲዮግልድያኖስ፡ Diocletianus. — ዲዮናስዮስ፡, abbrev. ዲዮናስ፡, Dionysius (episcopus Athen. S. Teq. 6; Ptrr. Al. XIV); etiam ዲዮናቴዎስ፡ — ዲዮግልጥያኖስ፡ vid. sub ዲዮቅ"፡ — ዲዮጊኖስ፡, ዲዮጋኒስ፡, "ንስ፡, "ጋን፡ Diogenes. — ዳጎን፡ vid. c. 1407.

Nomina urbium, oppidorum, pagorum Aeg. e Synaxariis: ድሜራ፡, ደሜራ፡ Sen. 19; ደምንሑር፡ Sen. 14; ድምያል፡ (prope a ድሜራ፡) Haml. 25; ድምያጥ፡ Ter 19 al.; ድርሰባ፡ (እምደወለ፡ደንጡ፡) Masc. 8; ዳስያ፡ Masc. 3; ደናህ፡ et ዳህናህ፡ Tachs. 22; ደናውስር፡ (in dioecesi ስሐ፡) Mag. 20; ደንደራ፡ Mij. 20; Genb. 15 al.; ደንጡ፡ Masc. 8; ደክሉባ፡(እምብሔረ፡መጺል፡) Tachs. 8; ደፍራ፡ Genb. 6.

Monasteria (ደብር፡) Aegyptia et Abyssinica a Ludolfo in lex. c. 500. 501 recensita, quibus alia quaedam adjiciuntur: ደብረ፡ሃሌሉያ፡ in Aethiopia; ደብረ፡ሊባኖስ፡ in Schoa, pro-

vincia Aeth.; ማህው፡ Ter 21 (Lud., at in aliis libris: ደብረ፡ ምጥማቅ፡); ማርያም፡ Masc. 30; አባ፡መቃርዮስ፡ varia in Aeg., Jac. 5, Haml. 11, al.; ሲሐት፡ Tachs. 7; ቀልሞን፡ Tachs. 8. 13; ቍልገዘም፡ Nah. 29; ቍስቋም፡ Hed. 6; በስሙል፡ Jac. 9; በተርን፡(ዘበትርንሜሀ፡አበው፡) Jac. 7; ቢዘን፡ in Aeth.; ቶና፡ Genb. 20, Sen. 29; ናቅሎን፡(ነቅሉኒ፡በገዳመ፡ፌዩም፡) Sen. 26; ነጥርን፡ Phlx.; አብሎግ፡ Jac. 5; አባ፡ፊቅጦር፡(ዘአፍአ፡ሀገረ፡ምስር፡) S. Mag. 14; ኵርሳን፡ Mij. 13; ዓማ፡ Haml. 5; ዘልኽን፡ Mag. 16; ዝጋግ፡ (i. e. ማህው፡) in Aeg., Sen. 25; Tachs. 10; ዳሞ፡ in Aeth., Did.; ገሪዛን፡ Jac. 6; ጽጊ፡ Masc. 27.

ገላ፡ Gallani, gens Africae. — ገሊላ፡ Galilaea. — ገላስዮስ፡ Gelasius. — ገላትያ፡ Galatia; ገላታዊ፡ adj. rel. — ጋሌኖስ፡ Galenus. — ገላውዴዎስ፡ (vid. ቀላ"፡) Claudius (rex Aeth. saeculi XVI). — ገለዓድ፡ Gilead. — ጋልዮስ፡, ጋልዮን፡ Gallius, Gallio. — ጎልያን፡ n. viri (S. Haml. 10). — ጎልያድ፡ Goliath. — ግሙሕን፡(ሀገረ፡እምደወለ፡ብና፡) oppidum Aeg., S. Sen. 10. — ገሞራ፡ vid. c. 1148. — ገምኑዲ፡ (etiam ገምዲ፡) oppidum Aeg., S. Tachs. 1. 29; Haml. 8. — ጌርሎስ፡ i. q. ቄርሎስ፡ — ግርማ፡ ጊዮርጊስ፡ n. viri Aeth. — ገሪማ፡ unus e novem Sanctis (S. Sen. 17; Lud. hist. III, 3, 4). — ግርማኖስ፡ Germanus. — ገርስሞስ፡, ገርሲ"፡, ጋርስምስ፡, ጋርሳሞስ፡ n. viri, S. Nah. 29. — ጕራን፡, ግራኝ፡ n. regis Adalensium, Aethiopiae infestissimi. — ጌራን፡ n. viri (S. Sen. 30). — ገርጋ፡ sine dubio i. q. ገዓርጊ፡ — ገርድያኖስ፡ Gordianus. — ጎርጎርዮስ፡(ጎርጎሬዎስ፡) Gregorius. — ግርጣግና፡ Carthago. — ጋሲ፡ vid. ዋሲ፡ — ጌሴም፡ Gessen, Gosen, regio Aeg. — ጉባ፡ n. unius e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4). — ገብላ፡ Gabala sedes episc. Syriae. — ገብረ፡ሕይወት፡, ማርያም፡, መንፈስ፡ቅዱስ፡, ኢየሱስ፡, ክርስቶስ፡, ዮሐንስ፡ nn. virr. Aeth.; ገብረ፡መስቀል፡ n. regis Aeth., de quo vid. Lud. hist. II, 4, 41; cogn. Amda-Zion regis; ገብረ፡ክርስቶስ፡ Christodulos (vid. አክርስተዶልስ፡). — ገብርኤል፡ Gabriel (archangelus; Ptr. Al. LVII. LXX. LXXVII). — ግብጽ፡ Aegyptus, Aegyptii; ግብጻዊ፡ Aegyptius, etiam Coptita (i. e. Monophysita). — ጌት፡ Gath, urbs Philist.; ጌትያዊ፡ adj. rel. — ጕንደር፡ et ጎንደር፡ urbs Aeth. — ግንግራ፡, etiam ጋግራ፡, Gangra, urbs Paphlagoniae. — ጌዎን፡, ጌዮን፡ Gihon fluvius. — ገዓርጊ፡ Georgius (S. Genb. 18). — ግዕዝ፡ vid. c. 1188. — ጋዐፊር፡ Djaphar (ar.), n. viri (vid. ገዐፊር፡). — ጋዛ፡ Gaza urbs Palaest. — ጊዮርጊስ፡ Georgius. — ጋይዮስ፡ Gajus, Cajus. — ጋድ፡ Gad. — ጌዴዎን፡ Gideon. — ጕጃም፡, ጎጃም፡ n. provinciae Aeth. — ጋግራ፡ vid. ግንግራ፡ — ጌግራ፡ n. viri (S. Nah. 16).

ጢሞቴዎስ፡ Timotheus (Ptr. Al. XXII. XXVI. XXXII). — ጢሞና፡ Timon. — ጦማጥያኖስ፡ Domitianus (S. Teq. 6; Mij. 16). — ጢሮስ፡ Tyrus urbs; ጢሮሳዊ፡ adj. rel. — ጠርሴስ፡, ጠርሶን፡ Tarsus. — ጠራብልስ፡ et ጠራብሎስ፡ Tripolis. — ጠራብዮኖስ፡ Trajanus (S. Haml. 7). — ጠራክያ፡ Thracia. — ጤቅላ፡ Tecla. — ጢብሮን፡ Tiberis fluvius (Herm. p. 1). — ጠብርዮስ፡, ጠበርዮስ፡, ጢባርዮስ፡ Tiberius. — ጦቢት፡ Tobith; ጦቢያ፡, ጦብያ፡ Tobias. — ጤና፡, ጢና፡ Tanais fluvius. — ጢኪቆስ፡ Tychicus. — ጤግርስ፡, ጤግሮስ፡ Tigris fluvius. — ጢጦስ፡ Titus.

Oppida Aeg. e Synaxariis: ጣሃ፡(እምላዕላይ፡ግብጽ፡) Sen. 1; ጡሕ፡(እምደወለ፡ብና፡) Haml. 13; ጠመው፡ Teq. 7; ጠርቤንስስ፡ (Tabenna), Reg. Pach.; ጠራው፡, ጦራው፡ Masc. 15; ጡው፡ Genb. 6.

ጽሉ፡ vid. ቡላ፡ — ጳላሞን፡, ጳለሞን፡ Palamon, Palemon (S. Sen. 17). — ጳላድዮስ፡(በላ"፡) Palladius. — ጲላግያ፡ Pelagia. — ጲላጦስ፡ Pilatus. — ጴሚን፡(አባ፡) n. viri (Phlx. 88. 100. 102). — ጵርቅሎስ፡ Proclus. — ጳርቴ፡ Parthi, Parthia (Hen. 56, 5) et ጳርጤ፡ (Act. 2, 9). — ጲስድያ፡, ጲሲድያ፡ Pisidia. — ጲስጢስ፡ Pistis. — ጳንጠሌዎን፡ Pantaleon (unus e novem sanctis, Lud. hist. III, 3, 4). — ጳንጦስ፡, ጳንጠስ፡ Pontus; ጳንጤናዊ፡, ጳንጠ"፡, ጳንጠያዊ፡ Pontius. — ጵንፍልያ፡, ጲንፍልያ፡ Pamphylia. — ጳኵሚስ፡, ጳኵምዮስ፡ Pachomius (S. Genb. 14; Phlx.; Reg. Pach.). — ጳውሊ፡(ቡላ፡) Pauli, Paulus eremita celeberrimus. — ጳውሎስ፡ Paulus. — ጴዖር፡(አባ፡) Phlx. 152. — ጰጠሎሜዎስ፡ Ptolemaeus. — ጴጥሮስ፡ Petrus (Ptr. Al. XVII. XXI. XXVII. XXXIV). — ጳጥሪቃ፡ Patrica, Patricia.

ጽሕማ፡ n. unius e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4 exhibet ስሃም፡). — ጽርእ፡ Graecia; ሰብአ፡ጽርእ፡ Graeci Joh. 12, 20; Clem. f. 1. 34; ነገረ፡ጽርእ፡ lingua Graeca, Clem. f. 2. 29; በጽርእ፡ Graece Luc. 23, 38; Joh. 19, 20; Apoc. 9, 11; Cyr. f. 102; ጽርእ፡ Graece Act. 21, 37. — ጺሩጳይዳን፡ i. e. Tyrus et Sidon (Jsp. p. 315—317); nomen regis Phoenicii fictitii (Macc.; S. Tachs. 25). — ጻና፡ lacus Aeth. — ጽዮን፡ Zion. — ጻይዳ፡ Sidon urbs (Jsp. p. 315). — ጼዴንያ፡ oppidum Aeg. (S. Masc. 10). — ጽጌ፡ ሥላሴ፡ n. fem. Aeth. — ጸጋ፡ዘአብ፡ n. viri Aeth. — ጸጋ፡ ክርስቶስ፡ n. viri Aeth.

ፃ፡ oppidum et regio Aeg. (S. Tachs. 25; Jac. 10; Genb. 11). — ፀሐይ፡ሰገድ፡ cogn. Justi regis Aeth. saeculi XVIII. — ፃና፡ n. viri (S. Mij. 24; Mag. 18). — ፃና፡, ፃን፡ n. oppidi (S. Hed. 24).

ፊልሞን፡, ፊልሞና፡ Philemon. — ፊለስኪኖስ፡ et ፊለስኬኖስ፡ Philoxenus. — ፍልስጥኤም፡(ፍልስጤም፡) Philistaei, Philistaea, Palaestina; ፍልስጥኤማዊ፡ adj. rel. — ፊላታዎስ፡ Philotheus (Ptr. Al. LXIII). — ፊልክስ፡ Felix. — ፊልክስዩስ፡ Philexius (Philoxenus?). — ፊልያስ፡, ፊልያኖስ፡ n. viri S. Teq. 17. — ፊልጎስዮስ፡ Philogonius episc. Antioch. (S. Tachs. 24). — ፊልጶስ፡ Philippus. — ፊልጵስዩስ፡ Philippi (Φιλιππησίους). — ፍምፍምዮስ፡ Pompejus. — ፍሥሓ፡ጽዮን፡ n. viri Aeth. — ፍሬምናጦስ፡, ፍሬ፡ምናጦስ፡ Frumentius, apostolus Aethiopiae (M. M. f. 47). — ፋርስ፡ 1) Persae, Persia (Esth. 1, 3 al.), nec non Media (Jes. 13, 17); 2) Assyria, Assyrii (Gen. 2, 14; Jes. 7, 1 seq.; 8, 4; Jer. 2, 18; Sir. 48, 21 al.); 3) Chaldaea, Chaldaei Jes. 43, 14; 4 Reg. 25, 4. 5. 10. 13. 24; Dan. 1, 4. 3, 8); ፋርሳዊ፡ adj. rel. — ፈርዖን፡ Pharao; ፈርዖናዊ፡ Pharaonicus (Abush.). — ፈርዱናጥስ፡ Fortunatus. — ፍርግያ፡ Phrygia. — ፈርፈርዮስ፡, ፍርፍርዮስ፡ Porphyrius (Fal.; S. Mag. 26). — ፋሲል፡ et ፋሲለደስ፡, ፋሲላድስ፡ Fasilides (Basilides? S. Masc. 7. 11; rex Aeth. saeculi XVII). — ፊሶን፡ Phison fluvius (Sir. 24, 25; vid. ኤፌሶን፡). — ፍቅረ፡ኢየሱስ፡, ፍቁረ፡እግዚእ፡ n. viri Aeth. — ፈቀደ፡እግዚእ፡ n. viri Aeth. — ፊቅጦር፡ Victor. — ፊቅጣርዮስ፡ Victorius. — ፊታጎርስ፡ Pythagoras. — ፊንሐስ፡ et ፊንሕስ፡ Pinehas. — ፊንቂን፡, ፊንቂስ፡ Phoenices, Phoenicia. — ፍናቢክስ፡ n. episcopi Aeg. (S. Masc. 9). — ፋኑኤል፡ archangelus Hen. 40, 9. 54, 6. 71, 8. — ፋውሊ፡ i. q. ጳውሊ፡ — ፍጥሞ፡ Patmos. — ፋጥሚያ፡ Fatimidica familia (ar.). — ፎጢኖስ፡ Photinus. — ፌጠጋር፡ provincia Aeth.

Urbes et oppida Aeg. e Synaxariis: ፊርማ፡ Jac. 10; Mag. 18; Nah. 30; ፊርኑ፡ sedes episc., Jac. 11; ፊስ፡(እምደወለ፡መጺል፡) Tachs. 11; ፊንት፡(እልፍንት፡) Ter 20; ፋንያስ፡ et በንዮስ፡ Mag. 3; ፍዩም፡ Teq. 19; Hed. 7 al.

ፓፋኄም፡ Taprobana insula, Lud. (ut: ወርቀ፡ዘእምፓፋኄም፡ Org. 4; M. M. f. 49). — ፒሉፓጴር፡ Philopater (S. Hed. 25). — ፒፋሞን፡ i. q. ቢፋሞን፡

IV. Addenda et Emendanda.

Col.
2. l. 8 legas 14, 28 pro 24, 28.
3. inter ሂ፡ et ሀላል፡ adde: ሆሂ፡ vid. c. 1.
— ሃሌሉያ፡ Adde: Vid. ሐሌ፡ c. 69.
8. ሄሮድያኖስ፡ l. 2 deleas Lev. 11, 19.
— ሆሳዕና፡ c) *palma.* Cfr. אֲנָצָא דְּהוֹשַׁעְנָא *fasciculus salicum*, Buxt. c. 992; Delitzsch in Rudelbach und Guericke, luth. Zeitschrift 1855 p. 653—656.
— ሀሶጲ፡ l. 1 legas ሀሶጱ፡ pro ሀሶጵ፡
11. ተሀከየ፡ n. 3. — Post Jos. 10, 6 adde exemplum: episcopus factus ኢተሀከየ፡በውስተ፡ሢመቱ፡እምገድሉ፡ቀዳሚ፡ Sx. Pag. 5.
12. ሃዋኪ፡ Adde: Pl. ሀዋክያን፡ Lud. e Mss. Colb., vid. sub ጸባኢ፡ c. 1282.
13. ሀየ፡ l. 9 legas: f. 238 pro p. 238.
15. ሀዩይ፡ l. 3 adde: Prov. 12, 8 ubi dubium videtur annon passive *contemtus*, *vilis* exponendum sit.
20. Post ማህጐሊ፡ adde ምህጓል፡ subst. *locus perditionis* i. e. *orcus*, Prov. 27, 20 in Abb. LV.
— ሀገር፡ n. 3. Adde: ደብረ፡ሀገር፡ *metropolis*, vid. sub ደብር፡ c. 1102.
25. ልህሰ፡ Huic verbo adjicias has formas: 1) ተልህሰ፡ III, 1 *elabi, evanescere:* ትትለሀስ፡ var. pro ትትገሐሥ፡ Hen. 107, 1. — 2) ተላሀሰ፡ III, 3 *labendo* vel *rependo se motitare*, de aquatilibus: ወዘይትላሀስ፡ወይጸብት፡ፈለሰ፡ውስተ፡ምድር፡ τὰ νηκτά Sap. 19, 18 (in uno libro a me inspecto). — Quare primus radicis significatus in *lubricitate*, *labendo* (gleiten, schlüpfen) fuisse videtur. An comparandum شَّ; שָׁחַר?
30. አላሕልሐ፡ Adde: Cod. Tub. exhibet formam አልሐልሐ፡
31. ለሐኪ፡ Adde: Pl. ለሐኩያን፡ Sap. 15, 9 var.
32. ላሐወ፡ Adde: c. c. እምነ፡ *ob* Clem. f. 246, vid. sub ክብር፡
33. አልሐሰሰ፡ Adde: c. c. Acc. verborum, Enc. Masc. 26, vid. sub ሙጽሐፍ፡
— ለሐሳስ፡ sub finem adde: formam ልሑሳስ፡ exhibet Cod. Abb. LV Sap. 1, 11.
34. ልሕጽ፡ Adde: ልሕጸ፡አዕዋም፡ Sx. Haml. 10.
35. አለምለመ፡ Adde: vocem, verba, ut: ኖመት፡በገቦሁ፡ወሐቀፈት፡እንግድዓሁ፡ወአለምለመት፡ሎቱ፡ነገራ፡እስከ፡አጽነነ፡ልቦ፡መንገለ፡ፍቅራ፡ Sx. Sen. 30.

Col.
35. ልምሉም፡ n. 1. Adde: ገብረ፡ይቡሰ፡ዕፀ፡ልምሉመ፡ Enc. Mij. 29.
— ———— n. 3. Adde: de sermone, ut: አስፈጠሙ፡ወኄጠሙ፡በነገረ፡ልምሉም፡ Sx. Mag. 13.
— ለመደ፡ l. 6. Post Did. 33 adde: ለመደ፡ብሕትውና፡ assuevit vitae solitariae Sx. Haml. 10.
38. ልሳን፡ n. 1. Post F. M. 2, 9 adde: Sx. Genb. 12.
39. Inter ለቀሰ፡ et ለቀወ፡ inseras: ለቀቀ፡ I, 1, Subj. ይልቅቅ፡, sine dubio i. q. لَقَّ *percutere* (manu oculum alcjs): አዘዘ፡ይልቅቅዎ፡ወይጎምይዎ፡ውስተ፡ዘነበ፡ፈረስ፡ወያዑድዎ፡ውስተ፡ሀገር፡ S. Sen. 19 (quinquies).
41. Post ልብሰት፡ adde: ልብሶ፡ *indumentum:* ልብሶሆን፡ Jes. 3, 21 in Cod. Abb. LV.
42. ልብ፡ n. 1. Post (i. q. talmud. לְוּלַב) inseras: Kuf. 16.
— l. 9 legas ልብክ፡ pro ብልክ፡
44. አለባዊ፡ adde exemplum: ትምህርታት፡አለባዊያት፡ Sx. Sen. 18.
48. መልአክ፡ n. 2. Post Judae 9 adde: ሊቃነ፡መላእክት፡ Sx. Pag. 3.
49. Inter ለአፈ፡ et ለኰመ፡ inseras: ልክ፡ subst. i. q. كُلَّ लाक्षा *gummi laccae*, Sx. Haml. 5 vid. sub ዐቃር፡
50. ለክአ፡ n. 2. Adde exemplum ex H. A. sub ክርተሰ፡ c. 838 allegatum.
— ተለክአ፡ n. 1. Adde exemplum e M. M. f. 102 sub ተንጦልዐ፡ c. 1238 allegatum.
52. Inter ለወለ፡ et መስተላውል፡ inseras: አስተላወለ፡ *perturbare* Koh. 10, 10 var. vid. sub አስተወላወለ፡ c. 884.
— መስተላውል፡ Adde: Vid. etiam መትወላወላት፡ c. 884.
58. እንተ፡ላዕሉ፡ l. 2 deleas Lev. 20, 17.
59. Inter ምልዓል፡ et መልዕልት፡ inseras: መልዕል፡ subst. i. q. መልዕልት፡; adv. መልዕለ፡ *supra, sursum*, poëtice, ሰላም፡ለኤልሳዕ፡እምነ፡ኤልያስ፡ዘሰአለ፡ክዕበተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡አመ፡የዐርግ፡መልዕለ፡ Enc. Sen. 20.
60. Inter ለዐት፡ et ለይ፡ adde: ሎዘን፡ subst. (لَاذَن) *ledum, ladanum*, resina pituitosa suaveolens: ከርቤ፡ወሚዓ፡ወሎዘን፡ Sx. Haml. 8 (vid. c. 374 sub ሰንደሮስ፡).
— ሌለየ፡ l. 20 adde: ወሌለየ፡ማእከለ፡ቃላቲሁ፡ለእግዚእነ፡

Col.

ወማእከለ፡ ቃላቲሆሙ፡ ለዮናናዊያን፡ ወረከበ፡ ማእከሌሆሙ፡ ርሒቅና፡ ዐቢየ፡ Sx. Pag. 2.

61. ተለጕመ፡ Adde exemplum: አፍራስ፡ ዘእንበለ፡ ይትለጐም፡ Sx. Sen. 6.

62. ልጕት፡ Post Clem. f. 83 adde 2) *fundus* (Grundstück): ይሚጡ፡ ሎሙ፡ ንዋዮሙ፡ ወልጕተ፡ ምድሮሙ፡ Sx. Hed. 13; ልጕታተ፡ ምድር፡ Sx. Teq. 23. (Non est cur e ጕልት፡ transpositam esse vocem conjeceris).

69. ማሕሌት፡ l. 1. Post ማሕሌት፡ adde: rarius ማሕልይ፡ ut 3 Reg. 4, 28. 10, 12.

70. ተኀለፈ፡ Lapsu calami ኀ pro ሐ scriptum est.

72. ሐመ፡ l. 1; legas አመመ፡ pro አመ፡

— አሕመመ፡ l. 5. Post Sir. 30, 10 adde: ቃለ፡ ግናሕ፡ ዘያሐምም፡ Chr. ho. 21.

74. ሕማሜ፡ l. 4; post „Enc." adde: Nah. 12, at in Sx. Tub. ሕመሚ፡ legitur.

75. ሐምሐም፡ A fine adde: Vid. etiam ከከማት፡

76. ሐመር፡ A fine adde: In lingua Arab., Amh. et Tigr. حُمَّر ሐመር፡ significat *tamarindum*.

79. Post ሐሜት፡ adde: ሕምየት፡ *calumniatio*, Lud. e Ms. Colb.

84. ሐርመዝ፡ In Tigre lingua significat *elephantum*, vid. Munzinger Vocab. Tigr. sub ሐርመስ፡

85. ሐሩር፡ Adde exemplum: ሰከሪ፡ እምሐሩረ፡ ወይን፡ Phlx. 106.

— ሕራር፡ l. 1 deleas *ut febris*; lin. 2 post ፈወሰ፡ addas: ድዉየ፡ „sui ipsius corporis fervore sanavit aegrotum".

86. ማሕረስ፡ Adde: Pl. መሓርስ፡ Joel 4, 10 in Abb. LV.

91. ሐሰለ፡ l. 7 adde: ነሥኣ፡ (sumsit eam) ምስሌሁ፡ ወአጽዐና፡ ላዕለ፡ ፈረስ፡ ወውእቱኒ፡ የሐስል፡ ላቲ፡ Sx. Nah. 5.

95. ማሕሰዕ፡ Adde Pluralis formam: መሓስዕት፡ Hen. 90, 6 in Abb. LV.

103. ሐብቀቀ፡ l. 3 legas φυρᾶν.

105. Post ተሐበጠ፡ adde: ሕቡጥ፡ *ulcerosus*, *exulceratus*, Lud. sine auct.

— ሕብጠት፡ Post *tumor* adde: *vomica*.

109. ሐንዘር፡ Adde: Plur. ሐናዚር፡ Hen. 89, 10 in Cod. Abb. LV.

111. ሕንጸት፡ Adde: ኪን፡ ዘሕንጸት፡ vid. sub ኪን፡ c. 871.

113. ሐረ፡ l. 20 legas 3, 22 pro 3, 21.

118. ሐወየ፡ Nunc comparare maluerim חַוָּה ܚܘܐ كَوَى.

121. Post አስተሐዘበ፡ adde: ሕዝበት፡ n. act. *suspicio*, *exspectatio*, *opinio*: በድንጋጼ፡ ቆሙ፡ ዘእንበለ፡ ሕዝበት፡ ἀδόκητοι Sap. 18, 17 in Abb. LV.

122. ሐዘነ፡ l. 12; post 54 adde: seq. እስመ፡ Hen. 89, 67. 102, 5.

125. ሐይቅ፡ l. 3. Adde: an etiam عَيْقَة huc pertinet?

129. ሐዲድ፡ l. 2 legas Mag. pro Maj.

154. መለጠ፡ l. 5. Adde: Vid. etiam ጸምላጥ፡

156. መሐላ፡ n. 2 a fine adde: መሐላ፡ ἐπιορκία *pejurium* Sap. 14, 25.

157. አስተምሐረ፡ l. 6 scribas እኁሁ፡ pro እኑሁ፡

176. ምሳሕ፡ n. 3 a fine adde: Can. Gangr. 11, vid. sub ቀጸበ፡ I, 2.

177. መሲሕ፡ l. 12 post *pseudomessias* adde: vel *antichristus*.

179. Post መሰከ፡ adde: ተመስከ፡ III, 1 1) *trahi*, *attrahi*, Sap. 14, 20 in Abb. LV. 2) *intendi*, Sap. 16, 24 in Abb. LV.

184. መተረ፡ n. 5, c a fine adde: መቲረ፡ ጋእዛት፡ F. N. 4.

Col.

192. sub እምነ፡ n. 1, c post Gen. 8, 2 adde: Genz. 120. 121 (vid. sub በሃም፡) Sap. 15, 15 (vid. sub ዕሩዕ፡); F. N. 10, 8 (vid. sub የዋሂ፡). d) post verba *carendi*, ut Macc. f. 23 vid. sub አጽምአ፡; M. M. f. 36 vid. sub ጽሙእ፡; nec non varia exempla sub ጸመ፡ et ጸም፡

194. l. 18 deleas ከመ፡

— መንዲል፡ l. 3 legas 195 pro 95.

201. Post መከን፡ adde: ምክንያት፡, አመክንየ፡ vid. sub ከነየ፡

202. ምዉቅ፡ l. 7. Adde: 3) *fotus*, de ave: ማዕነቅ፡ በርእሰ፡ ደብር፡ (monasterii) ምዉቅ፡ Enc. Hed. 15.

204. l. 7 scribas ሞተ፡ pro ምተ፡

207. Inter መዐረ፡ et ማዕሰብ፡ inseras: ማዕረየ፡ vid. sub ዐረየ፡

208. ተምዕዐ፡ l. 10 post Kuf. 30 adde: seq. እስመ፡ Lud. 13, 14.

209. Post ተምዕዘ፡ adde: ተመዐዘ፡ III, 1 (ut videtur) *olfacere*: ወኢአንፎሙ፡ ለተማዕዞ፡ (sic) ይመና፡ Sap. 15, 15 in Abb. LV (pro ለአጼንዎ፡ caeterorum librorum).

217. ምድራዊ፡ l. 1 legas: *terrester*.

222. l. 6 ab infra scribas ጠነ፡ pro መነ፡

225. Inter መጠወ፡ et መጽለወ፡ adde: መጸለት፡ vid. sub ጸለለ፡

229. Post ሠሀለ፡ adde: ተሠሀለ፡ III, 1 i. q. III, 3: ሰበ፡ ተሠሀሎሙ፡ 4 Esr. 7, 37 in Abb. LV.

230. ሠለሰ፡ l. 3 post 34 adde: 4 Reg. 1, 13 var.

242. l. 10 legas 8, 47 pro 8, 27.

247. ሠቀ፡ l. 9 legas ሠቀት፡ pro ሠቃት፡

248. አሥብሐ፡ l. 5 a fine adde: Chr. Ta. 28 vid. አግዘፈ፡

263. ሜረየ፡ l. 7. Adde: ሠርዮ፡ *color tinctorius*, Cyr. ad Th. f. 14 vid. sub ተጠምዐ፡

264. ሚበት፡ l. 6. Adde: Pl. ሚበታት፡ 3 Reg. 2, 6 var.; 9 var.

266. I. ሠገረ፡ F. Hitzig, die Psalmen 1863 Bd. 1 p. 192 componit ሠገረ፡ cum عرس, at *properantiae* vis radici ሠገረ፡ non inest.

268. sub ሥጋ፡ n. 1, f; a fine adde: Kedr f. 63 vid. sub አንሳሕሰሐ፡ c. 328.

269. ሠጠቀ፡ A, 1; a fine adde: *in fibras discerpere* vel *dividere*, Phlx. 48, vid. sub ደጕዐለ፡

273. ርሕቀ፡ — Sub finem adde: temporis, ut: በርሕቀ፡ መዋዕል፡ Sap. 14, 16 in Abb. LV.

275. አርመመ፡ l. 2. legas σιωπᾶν.

— ———— l. 5. —— σιγᾶν.

283. አስተርሰየ፡ Adde significationem 2) *parare*, *facere*, ignem: መኑ፡ ያስተሬሲ፡ (v. "ረሲ፡) እሳተ፡ Mich. 6, 9 var.

286. ርባሕ፡ n. b; a fine adde: ዘእንበለ፡ ረባሕ፡ ἄχρηστος Chr. Ta. 29 (vid. sub አንዛህለለ፡).

288. ረቡዕ፡ l. 1 legas *quatuor* et *quartus* pro *tres* et *tertius*.

289. ረትዐ፡ l. 13 legas ውእቱ፡ pro ውእተ፡

293. መርኆ፡ A fine adde: Pl. Pl. መራኁታት፡ M. M. f. 59, vid. sub ግወት፡

294. ርእስ፡ n. 1, b. Adde: c) *caput* metallicum clavae, Enc. Ter 1 (vid. sub ዝቡጥ፡; in Actis Sx. Ter 1 pro አርእስተ፡ ኅጺን፡ legitur ድንቡሳት፡).

299. ራእይ፡ l. 4. Adde: in loco Kbr. Nag. n. 72 sub አስቀሎብ፡ allato dubium, annon ራእየ፡ ከዋክብት፡ sit instrumentum quoddam observandis sideribus idoneum.

Col.

299. ርእየት፡ l. 2. Adde: *visus* i. e. *acies oculorum* Chr. Ta. 14 (vid. sub ከፍአ፡).

306. መርዋሕት፡ n. 3. A fine adde: Vid. Description de l'Égpte, II éd., t. XIII, p. 553.

309. ረዓም፡ l. 1 scribas *tonitrus*.

312. አርዐደ፡ l. 3 scribas Lit. pro Lith.

— ረዘመ፡ l. 2. Cfr. ተረዘመ፡ in Munzing. Voc. Tigr., et መርዝን፡ in Abb. Voc. Tigr.

319. ርጥበት፡ Adde: etiam formam ርጥብና፡ exhibet Lud. sine auct.

320. ምርፋቅ፡ l. 4 scribas *primus* pro *primae*.

322. ሰ፡ His exemplis adde: ሰንቋሰሰ፡ Job 31, 29 in Abb. LV.

325. ሰለጠ፡ l. 1 legas I, 2 pro II, 1.

— ——— l. 13 legas I, 2 pro II, 1.

326. Post ስላጤ፡ adde: መስልጥ፡ part. (II, 1) *efficax*, ἐνεργητικόν Sap. 7, 22 in Abb. LV.

327. ሰሐለ፡ l. 1 adde: صقل.

— ሰሕስሐ፡ l. 1 scribas ܫܚܠ pro ܫܚܠ.

339. l. 23 scribas 3, 22 pro 3, 21.

343. አስረረ፡ l. 4. Adde: ንስር፡ያሰርር፡ክንፊሁ፡ 4 Esr. 11, 7 var.

345. ሰረበ፡ l. 2. An huc referendus sit locus Hen. 28, 3?

349. ሰሰለ፡ l. 10; post Jsp. p. 351 adde: ሰሲለነ፡ Chr. Ta. 34 (vid. sub ነጎጋው፡).

354. ሶበ፡ l. 4 ab infra scribas ሶ pro ስ.

355. l. 50 inseras *utinam* post εἰ.

359. ሰብአ፡ l. 2 deleas: „ሰብ፡ et".

360. ሰብአት፡ l. 2 scribas 25 pro 45.

362. l. 11 scribas ሰበኩ፡ pro ሰበከ፡

363. ሰብዓዊ፡ l. 2 scribas *septimus* pro *tertius*.

— ስብዕ፡ et ስብዐት፡ Adde: forma Plur. ሰቡዐታት፡ Sap. 17, 7 in Abb. LV.

365. አስተየ፡ l. 8 adde ዘያደነግፆሙ፡

368. ስንሐት፡ l. 3 scribas ባ፳፡ pro ባ፯፡

— ስንሳሌ፡ l. 1 scribas *catenatio*.

369. መሰንቆ፡ a fine adde: Vid. Description de l'Égypte, II éd. t. XIII p. 553; Harris II. 269.

375. ሰንፔር፡ l. 6 scribas शनिप्रिय.

— ሰአለ፡ l. 24 adde: c. c. በ፡ rei, quam quis precatur a Deo: Jsp. p. 316 (vid. sub ንብረት፡).

377. ስእነ፡ l. 13 adde: c. c. ከመ፡ et Subj., Clem. f. 219 (vid. sub መንገድ፡).

378. ሴኪሉ፡ Adde: Vid. ከሴል፡

381. ሰኰት፡ A fine adde: *Voc. Ae.*: ሰኰት፡ዘ፡ሽንጎ፡; *aliud*: አስኪት፡ብ፡የተመሳቀለ፡መንገድ፡

404. መስፈርት፡ Adde: Pl. መስፈርታት፡ 3 Reg. 18, 32 var. (in Cod. Abb. XXXV).

407. አሰፈወ፡ A fine adde: *minitari* alicui alqd, Jsp. p. 297 (vid. sub ጥብጣቤ፡).

409. ሰፈፈ፡ l. 1 adde: Vid. etiam ዘፍዘፈ፡

412. ቀለምጺዳ፡ l. 2 adde: Vid. አቅላሚዶን፡

417. ቃሕው፡ l. 3 scribas *acerbitas*.

420. l. 2. scribas *ara-* pro *agra-*.

423. አቍረረ፡ l. 4 post Mich. adde: (at ዐቈሩ፡ pro አቍረሩ፡ legendum videtur).

424. ቍርቍር፡ l. 2 scribas ጕርጕረ፡ pro ገርገረ፡

Col.

428. sub ቀርን፡ l. 22 adde: i) *pars* rei *anterior* vel *extrema* (Spitze), I Sal. Mar. 33 (vid. sub አጽባዕት፡).

431. ቀረፈ፡ 1) *decorticare*. Adde: ቀረፈ፡ኵሉ፡ቅርፍቶ፡ Sap. 13, 11 in Abb. LV.

435. ቀበሌ፡ l. 1, post ወቀበሌ፡ adde: (*jejunitas*).

436. ቀብአ፡ l. 2 adde: etymon propositum mihi quidem probabilius videtur quam si quis ቀብአ፡ a ቅብእ፡ denominatum, ቅብእ፡ autem a צְקָק propagatum censuerit.

439. ቀተለ፡ l. 1 adde: Vid. etiam II ገደለ፡

441. ቀታሊ፡ l. 12 adde: 2) *mortifer*, *letalis*, F. N. 23 vid. sub በቀኤል፡

450. Post አቅነጸ፡ adde: ተቃነጸ፡ III, 3 *insilire*, *prosilire*, Sap. 18, 15 in Abb. LV.

461. አቅደመ፡ Significationi 1) adde: c) *anteponere*, *praeferre* c. Acc. et እምነ፡, ut: አቅደምክዋ፡እምኵነኔ፡ወመናብርት፡ Sap. 7, 8 in Abb. LV.

477. Inter ቅፍሉ፡ et መቅፈል፡ adde: አቅፋል፡ subst. Pl. (fortasse a ቅፍሉ፡) *laminae* alicui rei *inductae* 4 Reg. 18, 16 var.

485. Inter ብሂሎት፡ et ብሀኑን፡ adde: ባሀብሀ፡ vid. sub ዋሀ ውሀ፡

488. በልኀ፡ l. 2 adde: an فلع فلح al.? quibus primitus vis *secandi* et *findendi* inest.

492. ባሕ፡ l. 2 scribas ባሕ፡ pro በሕ፡

493. ባሕር፡ l. 1 adde: Pl. etiam ባሕራት፡ Hen. 5, 3 var. in Cod. Abb. LV.

501. Post ብርሃና፡ adde: በርሀየ፡ quadrl. I *in terram incultam mutari*, *silvescere* [cfr. በረሃ፡ Isenb. p. 86 et بَرِّيّ]: ይበርሂ፡ χερσωθήσεται Prov. 24, 46 in Abb. LV.

507. አብሬት፡ l. 2 legas *successio*.

513. ብቅው፡ Adde: ተብቃው፡ subst. *oscitatio*, Lud. sine auct.

521. Post በኰረ፡ adde: አብኰረ፡ II, 1 *primam producere* pluviam anni: እመ፡ዘአብኰረት፡ዝናመ፡ሰማይ፡ 2 Par. 6, 26 (var. pro ዐብረት፡).

522. Post አብከየ፡ adde: ተበከየ፡ III, 2 *flentis speciem prae se ferre*, *fletum simulare*: ይትቤከይ፡ Prov. 26, 24 var.

524. Inter ቡቅ፡ et ባውኂ፡ adde: በክ፡ subst. [componendum videtur cum בֹּהַק بَهَق, vid. etiam ዐበቅ፡] *scabiei* vel *leprae genus*: እስመ፡መጽአክ፡ሕማም፡ወገሰሰክ፡በክ፡ (v. በክ፡) Job 4, 5.

529. በዓል፡ l. 1, adde: Pl. በዓውልት፡ Cat. Cod. Mus. Brit. p. 28 annot. a; Mal. 2, 3 in Abb. LV.

533. ብዙኅ፡ A fine adde: Marc. 9, 26. γ) *diu* Lev. 25, 36.

535. l. 1 ab infra adde: ቤት፡ደራስያን፡ *academia* Sx. Mij. 21; ቤት፡ጸብሳ፡ *culina*, Lud.

547. ተበጽሐ፡ l. 6 scribas: et c. pro etc.

549. ብፃው፡ l. 3 adde: ብፃው፡ክቡድ፡ M. M. f. 333.

550. ትለቤ፡ A fine adde: Vid. Bruce III. 116; Rüppell II. 20; Harris II Anh. p. 34.

551. sub ተለወ፡ l. 7 adde: c. በ፡ rei Jer. 18, 12 (vid. sub ዕልወት፡).

564. ትንንያ፡ Adde: Etiam ትኒንያ፡ scribitur Sap. 12, 8 al. in Abb. LV.

— ተከለ፡ l. 1; post تكل adde: et ተወከለ፡

Col.

568. ተክዜ፡ Adde: Plur. ተክዜያት፡ in Mss. Jeremiae libro Francof., sub finem.

571. ተግሀ፡ l. 1 ab infra; post 21 adde: Jsp. p. 333 (vid. ጠቢብ፡).

575. ተኃለቀ፡ Adde significationem 2) *se invicem conficere*, 2 Par. 20, 23.

577. ጐለቈ፡ et ተጐለቈ፡ ad analogiam stirpp. I, 1 et III, 1 flexum in codicibus crebro invenitur.

580. Post ተኀለደ፡ adde: ኅሉድ፡ part. dubiae significationis, fortasse *stabilis*, *firmus*: ወክልእ፡ክልእ፡ገጸ፡ወድቀ፡ኢኅሉድ፡ (ἡμίθνητος) Sap. 18, 18 in Abb. LV.

583. ኀሙስ፡ scribas: *quincuplex*.

585. l. 1; ante ኀሠሠ፡ adde: ኢትኅሥሥ፡አጽሕልተ፡ Sir. 34, 14.

599. Post ማኅበር፡ adde: ምኅበር፡ subst., Pl. ምኅበራት፡, ut videtur *locus conjunctionis* siderum (*constellatio*), Hen. 33, 4 (var. pro ምግባራት፡).

— ኀበበ፡ l. 1 scribas جاب pro خاب.

600. ኀበነ፡ l. 3 post „vestium" adde: ܚܒܨ *cinxit*, *amicivit*.

607. አኅዘዘ፡ l. 3. Post 145 adde: Orat. Jonae 6 var. in Lud. Psalt. p. 421.

— ኀየለ፡ l. 13 post Dan. 3, 22 adde: de medicamento Chr. Ta. 9 (vid. sub ዐቃር፡).

609. ኀያል፡ n. 2 adde: de equo Chr. Ta. 31 (vid. sub ድሩክ፡).

622. ኀጠት፡ l. 8 adde: ኀጠታተ፡ዘጐል፡ F. N. 46.

— ኀጻጥ፡ l. 25, post 9, 24 adde: ሞት፡ንዋም፡ነዊኅ፡ወንዋም፡ሞት፡ኀጻጥ፡ Genz. f. 83.

628. ማኀፈድ፡ l. 5 adde: ወበርበረ፡ማኀፈደ፡ Job 20, 19.

631. ነሃቢ፡ l. 1 adde: Pl. ነሃብያን፡ Cod. Mus. Brit. LXXVIII, ubi ነሃብያን፡ *fabri* magis et incantatoribus adnumerantur.

634. l. 5 scribas *contemtione* pro *contemtio ne*.

— Post አናሕሠየ፡ adde: ንሕሱይ፡ part. *cui ignosci potest*, *excusabilis*: እስመ፡ትሑትሰ፡ንሕሱይ፡ለተምሕሮ፡ Sap. 6, 7 in Abb. LV.

648. መንቅዒ፡ l. 2 post Lit. adde: 172, 2 (vid. መፍርይ፡).

657. ነባቢ፡ l. 3 post „f. 9" adde: *poeta*, ut: ነባቤ፡ዝንቱ፡ድርሰት፡፵ወ፪ Catal. Mus. Brit. p. 54^b.

658. አንብዐ፡ a fine adde: አንብዐ፡ውሕዝት፡ Phlx. 110.

661. l. 8 post Kuf. p. 137 adde: (Vers. Lat. „non cessaverunt de jugo").

663. ንኅረ፡ Praeter ንኅረ፡ „etiam forma" ነኅረ፡ occurrit.

668. መንከቢያት፡ Mihi jam dubium videtur annon vocis መንከቢያት፡ significatus statuendus sit *flexura cubitorum* et *genuum*.

673. ተነውኀ፡ l. 2. Ad ይትነዋኅ፡ adde: var. ይትናዋኅ፡ (III, 3).

676. ንዑልት፡ Adde: Vid. ነዐልት፡ *glos* in Munzingeri Vocab. Tigr.

685. ነጌ፡ Adde: Plur. etiam ነገያት፡ Hen. 86, 4. 87, 4. 89, 6 in Cod. Abb. XXXV.

— ነግሀ፡ Huic radici cfr. etiam ገሃሀ፡

— አንግሀ፡ Adde locum Joh. 8, 2.

693. ተነግደ፡ l. 2 adde: var. ይትኔገድ፡ (III, 2).

701. Post ንጽሐት፡ adde: ንጽሓ፡ subst., i. q. ንጽሕና፡ 3 Reg. 9, 4.

713. ንፍንፍ፡ Formis hujus nominis adde ናፍንፌ፡ጠል፡ Sap. 11, 23 in Abb. LV.

Col.

721. ትእልፌት፡ Adde: Plur. ትእልፌታት፡ Hen. 40, 1 var.

729. l. 10 ab infra, post 2 Reg. 17, 19 adde: 3 Reg. 2, 32.

740. Post አሠር፡ adde: አሠረ፡ I, 1, si non አእሠረ፡ II, 1 denom., *investigare*: አእሥር፡ ἐξιχνιάσω Sap. 6, 24 in Abb. LV.

741. ትእሪር፡ Hoc nomen, ትዕሪር፡ scriptum, exhibent libri Mss. Num. 12, 12 et M. M. f. 288 pro Graeco ὡσεὶ ἴσον. In Comment. ad Num. 12, 12 emendavimus ትዕሪን፡, quia vox ትዕሪር፡ addubitanda videbatur. Jam vero invenimus alium locum, ubi ትዕሪር፡ Graecae voci ἴσος respondet, sc.: አነኒ፡መዋቲ፡ሰብእ፡ትዕሪር፡ከመ፡ኵሉ፡ Sap. 7, 1 in Abb. LV. Quare nunc nobis statuenda videtur radix ዐረረ፡ e. q. ዐረየ፡, et subst. ትዕሪር፡ (inde formatum sicut ተብሊል፡, gramm. § 111, a, β) *res aequa*, *assimilanda*.

754. አብ፡ l. 6 adde: Pro አቡሃ፡ poëta አበ፡ scripsit, vid. c. 1123 sub ድክታም፡

757. እቡስ፡ Adde locum Sap. 9, 14 in Abb. LV (ἐπισφαλής).

761. እበድ፡ Adde: Plur. እበዳት፡ et Pl. Pl. እበዳታት፡ Koh. 7, 25 var.

765. አኀረ፡ et አእኀረ፡ Adde: 2) አእኀረ፡ *post se relinquere*: ብፁዓን፡ያእኅርሙ፡ለውሉዶ፡ Prov. 20, 7 in Abb. LV.

— አኃሪ፡ Adde: አኃሪት፡ i. q. ደኃሪት፡ (אַחֲרִית) *extremum*, *finis*, *exitus*, Sap. 3, 17. 19 in Abb. LV.

770. I. እን፡ Cfr. etiam ኢንክ፡, ኢንኪ፡ al. in Munzingeri Vocab. Tigr.

778. እንዘ፡ l. 8. Post λέγοντες scribas: Matth. 2, 2. 13. 17. 20.

779. እንድቅትዮን፡ l. 3 scribas 352 (pro 354).

785. አማእከለ፡ l. 2 adde: *ad medium pervenire*, ሌሊት፡እንተ፡ታመአክል፡ νυκτὸς μεσαζούσης Sap. 18, 14 in Abb. LV.

792. Post ማእዝን፡ adde: ማእዝናዊ፡ adj. rel. *angularis*: እብን፡ማእዝናዊ፡ Am. 5, 11 in Cod. Abb. XXXV.

799. Sub እድ፡ num. 6, a እደ፡ *quo loco*, *ubi* adde: cfr. Hebr. יַד חָזִית (ubicumque conspexeris) Jes. 57, 8.

822. ከልከለ፡ Adde exemplum: ዘእንበለ፡ከልከሎ፡ ἀπαραίτητος Sap. 16, 16 in Abb. LV.

833. ከርሀ፡ Emendabis ኰርሀ፡ I, 1 et addas: *vim adhibere* alicui: ትኰርህዎ፡ለነዳይ፡ Hen. 96, 8 in Abb. LV.

840. ከረየ፡ I, 1 Adde: et 2.

841. l. 1. Post Hen. 90, 2 adde: stirps I, 2.

847. Post ከበሰ፡ adde: ክበስ፡ subst., Pl. ክበሳት፡ *tignum*, 3 Reg. 7, 2 sec. Hebr. in E [ut videtur i. q. כְּפִים].

848. መክብብ፡ l. 1 adde: passim መክበብ፡

849. ክብክብ፡ Cfr. ክብከበ፡ *saltare*, *subsaltare* in Munzingeri Vocab. Tigr. Quaeritur, annon ክብክብ፡ nomen petitum sit a *choreis* nuptialibus.

851. ክብድ፡ l. 9 adde: quamquam በክብድ፡ a በክበድ፡, quod unus liber a me inspectus praebet, depravatum esse videtur.

852. ከተረ፡ Adde: I, 1 *praecludere*, *intercludere*, *inhibere*: ከተረ፡መዐተ፡ ἀνέκοψε τὴν ὀργήν (v. pro መተረ፡) Sap. 18, 23.

854. ክንትርሳት፡ Adde: cfr. قِنْطِرْسَة.

864. Post ክነ፡ adde: አክነ፡ II, 1 *facere ut fiat*, *sit*: ብፁዓን፡ያክውኖሙ፡ለውሉዶ፡ Prov. 20, 7 var.

893. Post ዋሒ፡ adde:

ውሒይ፡ subst. *inspectio*, *visitatio*, ἐπισκοπή, sive remunerationis et auxilii causa, sive animadversionis et poenae:

Col.

Sap. 4, 15. 14, 11. 19, 14 in Abb. LV (aliâs ሕዋጼ፡).

ውሓዩ፡ subst. id., Sap. 3, 7 in Abb. LV.

ወሓዪ፡ n. ag., fem. "ዪት፡ *inspiciens, providens:* ወሓዪት፡ኵሉ፡ πανεπίσκοπος Sap. 7, 23 in Abb. LV.

939. አውገዘ፡ A fine adde: 3) *interdicere* i. e. *vetare*, seq. ከመ፡ኢ፡ c. Subj., Chr. Ax., vid. sub መጽንሕ፡

940. ሞገድ፡ A fine adde: ሞገት፡ passim occurrit ut 4 Esr. 9, 16 in pluribus libris; Sap. 14, 3 in Abb. LV; item Plur. ሞገታት፡ Sap. 14, 1 in Abb. LV.

941. Post ወጥሐ፡ adde: አወጥሐ፡ II, 2 et አውጥሐ፡ II, 1 *circumplicare* amiculum: ወአወጥሐ፡ (v. ወአው"፡) ሞጣሕተ፡ Jes. 59, 17. 18 var.

947. ሞፃእት፡ Adde: Pl. forma መዋዕእ፡ occurrit Hen. 33, 3 in Abb. LV.

953. ተዐልወ፡ Significationibus adde: 5) *repercuti*, de sono (vid. ዐለወ፡ n. 1): እንተ፡ትትዐለው፡እምቈላ፡ድምፀ፡ አዕዋፍ፡ ἀντανακλωμένη Sap. 17, 18 in Abb. LV.

957. ዐምድ፡ A fine adde: h) *columna* paginae, ut: ኀልፍ፡ አሐደ፡ብሩና፡ወእምዝ፡ኀሊፈከ፡፫ አዕማደ፡ወ፲ወ፫ መሥመራተ፡ትረክብ፡መትልወ፡ዝንቱ፡ቃል፡, annotatio librarii Codicis Abb. XXXV ad 2 Esr. 15.

961. Post ዐረር፡ inseras rad. ዐረረ፡ et subst. ትዕሪር፡ de quo vid. supra c. 1432.

967. ዕሪና፡ Adde significationem: *aequinoctium:* Abush. (vid. sub ጳዳያዊ፡).

982. አዕቀጸ፡ l. 2 scribas *supplantare.*

984. አማዕበለ፡ Adde: 2) *fluctuare:* ማይ፡ዘያመዐብል፡ κυμαινόμενον Sap. 5, 10 in Abb. LV.

998. ዐውያት፡ l. 3 scribas: *ululatus.*

1019. ዐጽቅ፡ Adde: Pl. etiam አዕጽቅት፡ Sap. 13, 13 in Abb. LV.

1020. l. 7 scribas *videri* (pro *videre*).

1021. ዕጽበት፡ Adde: *necessitas* Sap. 17, 16 in Abb. LV.

1050. ዘበየ፡ Cfr. ዛቤ፡ in Munzingeri Vocab. Tigr.

1052. መዝበጥ፡ Pro *verberatio, verbera* substituendum videtur: *instrumentum percutiendi*, ut *fustis, scutica.*

1053. ዘንመ፡ Cfr. etiam ዘነመ፡ et ዘለመ፡ in Munzingeri Vocab. Tigr.

1059. Post ዝክረት፡ inseras: መዝክር፡ part. (II, 1) *monitor*, σύμβουλος 3 Reg. 3ª, 20 (v. መዘክር፡).

1060 seq. ዘውዕ፡ Significationibus adde: *occupatio otiosa, nugatoria*, ut: በዕርዐተ፡ዘውዑ፡ ἐν ἐπιμελείᾳ ἀργίας αὐτοῦ Sap. 13, 13 in Abb. LV; ወወሀበ፡ለእለ፡ምስሌሁ፡ በኀሃን፡ወዘውዕ፡ μυστήρια καὶ τελετάς Sap. 14, 15 in Abb. LV.

1085. ደም፡ Sub lit. f) adde: ደመ፡በለስ፡ Jes. 38, 21 var.

1089. Post ተደምሰሰ፡ adde: ተደማሰሰ፡ III, 3 *sese invicem delere, exstinguere*, 2 Par. 20, 23 var.

1095. Post መድረክ፡ l. 1 adde: Plur. መድረካት፡ 3 Reg. 7, 5 sec. Hebr.

1097. ዳስ፡ Exemplis adde: ፲፻ዳሰ፡ወይን፡ ἄμπελοι (var. pro ፲፻፡ወይን፡) Jes. 7, 23.

1105. መደብ፡ Adde: 2) *suggestus, pulvinus, scamnum* lapidibus vel terra factum: ደመ፡ቅሥፈቱ፡ያርሕስ፡መደበ፡ Lud. ex Enc. Pag. 4. D'Abbadie hujus vocis in lingua Tigrensi usitatae mihi communicavit significationes hasce: 1) siége ou lit saillant, solide et artificiel fait en pierres ou en terres. 2) divan (siége oriental). 3) base. 4) au figuré: base, point de départ, base d'argument, point accordé dans une discussion. 5) dans une phrase usitée መደብ፡ signifie cuivre rouge (Kupfer) et 6) case d'un échiquier. 7) échiquier."

1125. ደዌ፡ l. 3 scribas ክብደ፡ pro ክክደ፡

1132. Post ዳግማዊ፡ adde: ደጋሚ፡ n. ag., Pl. ደጋምያን፡ *repetitor*, incantatorum species, Cod. Mus. Brit. LXXVIII. — ደገዓሊ፡ Cfr. ደቃልዕ፡ in Munzingeri Vocab. Tigr.

1133. ተደጐጸ፡ Adde exemplum: ይደጐጹ፡ Sap. 16, 11 in Abb. LV.

1136. ጕሀን፡ Adde exemplum: Sap. 14, 23 in Abb. LV.

1142. ግሔ፡ Etiam formam ጊሔ፡ inveni Hen. 96, 2 in Abb. XXXV. Conferendum est ገሐይ፡ *mus marmota* in Munzingeri Vocab. Tigr.

1153. Post ገራሀት፡ adde: አገርሀወ፡ quadrl. II denom. *complanare* agrum, *occare;* ወያዕቆብሰ፡ያገረውሀ፡ሎቱ፡ Hos. 10, 11 vrs. nov.

1158. ነገርጋር፡ l. 1. Pro ነገርጋር፡ scribas ነጐርጓር፡

1186. ገዐት፡ Cfr. etiam ገዐት፡ *bouillie de farine* in Abb. Vocab. Tigr.

1190. Post ግዝመት፡ adde: ገዛሚ፡ n. ag. *caedens:* ገዛሜ፡ ዕፅ፡(ጸራቢ፡) *lignarius* (faber) Sap. 13, 11 in Abb. LV.

1191. ገዝአ፡ l. 8. legas ግዕዘ፡ pro ገዕዘ፡

1216. ጠሊ፡ Exemplis adde: አጣሊ፡ ἄρνες 3 Reg. 1, 9. 19.

1222. ጥቅም፡ Adde: Plur. ጥቀም፡ Prov. 25, 28 var.

1224. መትቅዕ፡ l. 1 scribas መጥቅዕ፡ pro መትቅዕ.

1377. ምውፋስ l. 1 et 2 scribas ምፍዋስ፡ pro ምውፋስ፡

1407. ወርድ፡ Pro 2 Reg. 6, 7 legas: 3 Reg. 6, 17. 27. 29 var.

V. Index Latinus.

LIPSIAE: IMPRESSIT F. A. BROCKHAUS.

VOCABULAIRE DE LA LANGUE TIGRÉ.

PAR

WERNER MUNZINGER.

PRÉFACE.

C'est avec une véritable satisfaction que j'ai fait usage de l'obligeante permission de l'auteur du Lexique éthiopien, en publiant le présent recueil de mots de la langue Tigré, comme appendice à son grand ouvrage; car tout restreint que soit le mérite de ce vocabulaire, il n'en acquiert pas moins une certaine valeur philologique par son rapprochement avec l'oeuvre principale.

Le lecteur n'ignore pas que la langue Ge'ez continue à vivre en deux dialectes: le Tigriña et le Tigré; le premier se parle dans la grande province Tigré en deça du Takkazé, en sorte qu'il domine une moitié de l'Abyssinie; l'autre longeant le nord, prédomine parmi les populations des frontières, qui ne se trouvent plus qu'à demi en relations avec les habitants du plateau dont la religion surtout les sépare. En ce qui concerne la langue amharique, je ne prétends point déterminer ici sa position relativement au Ge'ez; d'un côté elle s'est entièrement assimilé le vocabulaire éthiopien et s'en est même approprié les principales formes grammaticales au point de pouvoir être considérée comme sémitique; d'un autre côté elle s'est assimilé ces formes et ces vocables avec une indépendance telle, que l'on serait tenté d'y voir une copie immense plutôt qu'une affinité primitive. Pour en donner un exemple, il lui manque la différence, éthiopienne aussi bien que sémitique entre le „h" aspiré et le h simple; souvent tout „h" est totalement omis; le ʿAin (ዐ ع) se confond avec le Aleph (አ ا). Puis elle a plusieurs *sons écrasés,* qui manquent du moins au Ge'ez. Tout en se servant à peu près des mêmes formes, elle les remanie à sa façon: en un mot, elle a la forme et le mot sémitique sans en avoir la langue et surtout sans son esprit; car tandis que le Sémitique sépare les parties de la période et les énonce consécutivement, l'Amharique les combine et se rapproche plutôt du latin par la manière d'enclaver toute la période entre le sujet et le verbe. La place à assigner à la langue amharique me paraît donc encore indécise, malgré son lexique.

Nous voulons donner le vocabulaire d'une de ces langues. On la désigne ordinairement par le terme Tigré, par lequel on la distingue du Tigriña, quoiqu' abstraction faite de la finale amharique, le nom soit absolument le même. On l'appelle au Barka „Chassie" par opposition à la langue To'bedauie. C'est par le même nom que les Arabes du Soudan la désignent (الخاصيه).

Le Tigré domine à la frontière N. de l'Abyssinie, depuis la mer rouge jusqu'au Gash, surtout chez des peuples dont l'origine abyssine peut être établie historiquement, mais qui avec le temps sont devenus étrangers à leur mère défunte. Nous les énumérerons en allant de l'est à l'ouest. Le Tigré est la langue:

1. des habitants des îles de *Dahalak* dans la mer rouge; leur prononciation se rapproche un peu du Tigriña; ils n'ont d'ailleurs aucune particularité de langage.

2. des habitants de la plaine *Samhar*, qui s'étend à partir du N. de Zulá entre la mer et les montagnes; les habitants des promontoires, les Hazauerta et les Teroʻa parlent la langue Saho. Le Tigré est ainsi la langue exclusive du peuple de l'île Bazé (Medsuʻa), de la ville de Dokono (Arkoko), des établissements fixes de la terre ferme ('Mkullu,

Zagʿa, Hotumlu, ʾMbéremi, ʿAilet, Asus, Gumhod) et des Gabail (Nomades), dont les tribus ʾAz shuma et Mäṣhälit sont les plus nombreuses.

3. du peuple des *Habab* ou des trois tribus de Moflos (ʾAz hibdés, ʾaz teklés, ʾaz teʾmariam), qui habitent, au N.-O. du Samhar, le pays entre l'Anseba et la mer. Ils prétendent une origine abyssinienne; mais ils se trouvent sous la domination du Naib et sont musulmans. Ils sont pâtres sans demeures fixes.

4. des *Mensa* qui renferment deux tribus: s. Beit Ébrahé et Beit Shakán. Ils prétendent être de la même origine que les Maréa et les Teroʿa et avoir émigré de l'Arabie. Ils habitent des villages fixes, sont chrétiens de nom et tributaires de l'empereur Thedros. Ils se livrent à l'agriculture et à l'éducation du bétail.

5. du canton *Gümmegan*, en quatorze villages, dont le principal est ʾAz teklesan. Il ne se distingue que par la langue du reste du Hamasen, auquel il appartient géographiquement et politiquement.

6. de la tribu *Bedjuk* ou Beit Zerʿe buruk. Ses habitants, étant de la même origine que les Habab, doivent être de souche abyssinienne; quant à la religion ils sont paritétiques. Ils relèvent de l'Abyssinie.

7. du peuple des *Maréa*, qui habitent vis-à-vis des Habab un plateau sur la rive gauche de l'Anseba; ils sont agriculteurs et pâtres; ils sont musulmans de fraîche date. Ils parlent le Tigré exclusivement.

8. Les *Bogos et les Takué* parlent leur idiome particulier, le Belén, qui a de l'affinité avec l'Agau; mais ils comprennent le Tigré, qui se naturalise toujours davantage parmi eux. Les Takué surtout ont la perspective de renoncer peu à peu à leur langue maternelle.

9. Les *Beni ʿAmer* se divisent en deux grandes branches, savoir: les habitants du Barka et ceux du Söḥel. Par ce dernier nom on entend le bas pays entre l'Anseba et la mer, qui s'étend au N. des Habab jusqu'à ʿAqiq; ses habitants forment la bonne moitié de la nation Beni ʿAmer dont toutes les classes parlent exclusivement le Tigré. Quant aux Beni ʿAmer qui habitent le Barka, une partie seulement d'entre eux parle le Tigré, dont la domination est disputée par Toʾbedauie. Les tribus ʾAz ʿAli Bachit et ʾAz Gultáne ne parlent presque que le Tigré. Les Beni ʿAmer, qui habitent le bas Barka, et qui sont ainsi plus rapprochés des Hadendoa, sont plus familiarisés avec Toʾbedauie. Il y a dans le Barka plusieurs grandes tribus qui ont émigré de l'Abyssinie, savoir Beit Bidel, ʾAz kukui et les ʿAllábja, qui parlent exclusivement Tigré.

10. Le Tigré est aussi la langue maternelle des *ʾAlgedén*, des *Sabderat* et des *Hallenga*, bien que les derniers surtout parlent aussi couramment le Toʾbedauie.

11. Les Barea ont une langue à eux; mais la plupart parlent et comprennent aussi le Tigré, ainsi que les gens d'Eimasa et d'Elit, dont la langue maternelle est le Bazen.

Le Tigré occupe donc un espace assez considérable; la plupart des peuples sus-mentionnés sont musulmans et nomades; il s'ensuit que notre langue est pauvre en expressions techniques, riche en mots qui concernent l'éducation des bestiaux, et qu'en outre elle a adopté beaucoup de mots arabes. Bien qu'elle soit en usage chez des peuples de caractères assez divers, elle s'est conservée chez tous assez intacte pour que chacun d'eux comprenne facilement l'autre et qu'il puisse à peine être question de dialectes.

C'est chez les Hababs que se parle le Tigré le plus pur. Les habitants du Samhar y mêlent beaucoup d'Arabe, mais leur prononciation est très pure. C'est ainsi, qu'ils appuient le „h" ሀ dans le pronom et qu'ils prononcent p. ex. ቀተልከሁ፡ qatelkahu, tandis que les autres le prononcent qatelkeju etc. — C'est dans le Barka que le Tigré possède beaucoup de racines particulières, bien qu'il aît peu emprunté au Toʾbedauie.

Le Tigré ne s'écrit point, à moins qu'on ne veuille considérer le Geʿez comme son type écrit. Il vit dans la bouche du peuple et dans les chants, qui se récitent à l'instar des Qaṣida arabes, qui se riment et sont destinés à célébrer la gloire des héros.

Je vais exposer maintenant la méthode dont je me suis servi pour la traduction et pour la transcription. J'ai indiqué en regard de chaque mot éthiopien la prononciation en caractères latins, afin de rendre la comparaison possible à ceux qui ne lisent pas les caractères éthiopiens.

1. Afin de faciliter la recherche, je range les trois h ሀ, ሐ, ኀ, sous la même rubrique, parce que l'oreille européenne n'est pas habituée aux nuances délicates du langage sémitique.

Je rends ሀ et ሐ par h, quoque ሀ se prononce avec un peu plus de douceur que ሐ. L'un et l'autre se rapprochent du h mou allem., ainsi que du ه arabe. ኀ ḥ correspond au ح arabe.

2. Par le même motif je réunis ሠ et ሰ sous la même rubrique, bien que la prononciation en diffère totalement.

ሠ s est le s doux allem. en „Esel", franç. en „hasard". ሰ ṣ est le س ar. et se rapproche anisi du s franç. en „sang" et même du ss en „essai".

ሸ appartient à la même rubrique, parce qu'il dérive de ሰ et de ሠ. Quand il est ሠ sifflant (zerquetscht), il devient „sh" et a la force du j franc. en „joli". Quand il est ሰ sifflant, il devient ṣh avec la force du ch français. La plupart des sifflements dérivent du reste de ሠ, bien que l'alphabet n'y aît affecté aucun type particulier. Du reste presque tous les ሠ peuvent se prononcer s et sh indifféremment.

3. Il en est de même pour ጸ et ፀ, que nous croyons rendre le plus exactement par ts et ds. En partie ils se prononcent aussi en sifflant et deviennent alors tsh et dsh. Il ne faut pas confondre ces ds et ts avec le z allemand.

4. Il en est autrement de ጀ፡ dj, qui se rapproche le plus du g ital. en „giallo", „già" etc.

5. ለ l, መ m, ረ r, ተ t, ነ n, ደ d, ገ g, ፈ f, correspondent aux mêmes lettres françaises; g a toujours le son dur.

6. በ b tient le milieu entre le b et w allemands, p. ex. ነበረ፡ nebāri et newāri.

7. ከ k correspond à ك arabe; ቀ q est le ق arabe.

8. አ ـَـ est le ا arabe.

9. ወ w est le w anglais.

10. ዐ ـعـ est le ع arabe.

11. የ j est le j allem., ى arabe.

12. ዘ z est le ذ arabe; c'est un intermédiaire entre d et s; il a quelque analogie avec le th anglais.

13. ጠ ṭ est un t aspiré; il ressemble à ط arabe et se rapproche de ጸ.

En ce qui régarde les Voyelles, je me suis tenu à la prononciation allemande, en faisant usage du é français. Je dois avertir, que le „e" simple se prononce toujours comme le è franç. en „mère".

L'ordre	I.	sonne	a, ä, e, ö.
„	II.	„	u.
„	III.	„	i.
„	IV.	„	ā long.
„	V.	„	é.
„	VI.	est muet ou se prononce ö, ü, ĕ bref.	
„	VII.	sonne	o.

L'ordre V. demande une observation:

Il remplace souvent la 2. et la 3. radicale የ je; p. ex. ከረየ፡ kereje éth. devient en Tigré ከርየ፡ kerje, d'après la règle que la 2. radicale est toujours muette. Le የ ramené à un simple „e", ከርየ፡ devient ከሬ፡ kere. Or pour indiquer ce የ perdu, nous l'exprimons par le Ve ordre, cas dans lequel il se prononce comme un è ordinaire et non comme é. Nous ne devons pas oublier cette radicale perdue, parce qu'elle se reproduit dans la conjugaison. Car p. ex.

ከሬ፡ kere, fait dans la 1ère pers. Sing. prét. ከሬኩ፡ keréko, et non ከርኩ፡ kerko; dans 1ère p. plur. prét. ከሬነ፡ keréna et non ከርነ፡ kerna; tandis que ቀተለ፡ forme à la 2e pers. du sing. ቀተልከ፡ qatelka etc.

Là où cela paraissait indispensable, nous avons indiqué l'accentuation par un trait vertical.

En ce qui touche la traduction, dans l'original la racine est toujours à la 3me pers. sing. du prét. à la manière sémitique et nous la rendons par l'infinitif, qui pour nous est la forme la plus simple. Nous indiquons le Passif par P. ou Pass., le Causatif par C. au Caus.; le Participe passé par P. P.; N. A. signifie Nom de l'action; N. I. veut dire nom de l'instrument. Par B. nous désignons un terme usité au Barka, par Ar. un mot arabe, par amh. un mot amharique etc. Nous indiquons le redoublement d'une radicale dans la transcription.

Enfin nous devons faire observer, combien est difficile la traduction des mots sémitiques dans nos langues, qui n'ayant que fort peu de racines, doivent les remplacer par des prépositions, tandis que les langues sémitques se sont créé une racine spéciale pour chaque action.

Quant au grand nombre d'expressions qui concernent les lois et coutumes, je renvoie à mon „Recht der Bogos".

Les mots consignés ici sont usités depuis la mer jusqu'au Gash. Je les ai rassemblés durant mon séjour de dix ans. Mes rapports m'ont mis en contact intime avec toutes les tribus qui font usage du Tigré; pendant tout ce temps je m'en suis servi presque exclusivement. La langue étant vivante, on ne saurait attendre que la matière soit épuisée; mais ce que je peux garantir c'est d'avoir usé de toute l'exactitude possible dans le vocabulaire qui va suivre.

Berne, Août 1863.

Werner Munzinger.

ኃል፡ ḥal pl. ኃሎታት፡ ḥalotát, *oncle maternel;* ኃልት፡ ḥalt pl. ኃልቶታት፡ ḥaltotat, *tante maternelle.*

ሕል፡ höll, *le bambou.*

ሀለ፡ hállè, *y être, se trouver;* Parf. አለ፡ āle, *y avoir été.*

ሕልሕለት፡ hőlhölet, *crinière du lion.*

ሐልሐል፡ hálhal, *nom d'une montagne aux Takoués;* ሞሐልሐል፡ mohálhal, *déclivité; versant.*

(ሐለለ፡ rac. inus.) N. A. ሐላል፡ helál; ሞትሐላል፡ mothallál, *impuissance, affaiblissement;* ተሐለለ፡ tehállele, *se fatiguer, être incapable.*

ሐልመ፡ hölme, *rêver;* ተሓለመ፡ teháleme, *rêver;* Caus. አትሓለመ፡ athaleme, *faire rêver;* ሕልም፡ hölm, *rêve;* ሞትሐላም፡ mothallám, *rêverie.*

ኀልሰ፡ ḥalṣe, *s'user (le fer);* P. P. ኁሉስ፡ ḥulluṣ; Pass. ኀለሰ፡ ḥalleṣe.

ሓለቅ፡ háleq, *maladie vénérienne;* ተሓለቀ፡ tehalleqe, *avoir la mal. vén.;* Caus. አትሓለቀ፡ athálleqe; P. P. ሑሉቅ፡ hulluq, *vénérien.*

ሐለቅለቀ፡ haláqlaqe, *branler (les dents);* N. A. ሐለቅለቆት፡ halaqlaqot.

ሕልቀም፡ hőlqem pl. ሐላቂም፡ haláqqim, *gorge, voix.*

ሐልበ፡ halbe, *traire;* Pass. 1) ሐለበ፡ hallebe; 2) ተሐለበ፡ tehállebe; Caus. አትሓለበ፡ athálebe, *faire traire;* ሐሊብ፡, halíb, *lait, lait frais;* ሐሊባት፡ halibát, *peu de lait;* ሕለብ፡ hőleb pl. ሐላኢብ፡ haláib, *vache à lait;* ተኃለበ፡ teḥálebe, *ôter du sang, en faisant des incisions au pied;* N. A. ኀሊብ፡ ḥalíb.

ሐለነ፡ héllene, id. ተሐለነ፡ tehéllene, *penser;* ሐሊና፡ hellíná, *pensée, idée.*

ሐለንገይ፡ halengái, *chevelure de l'homme tressée à la manière des bédouins.*

ኃለታ፡ ḥaletá, *marc, sédiment.*

ሐለክለከ፡ haláklake, *s'effrayer.*

ሐልወሰ፡ hálweṣe, *blaguer;* N. A. ሐልወሶት፡ halweṣót, *blague;* ሞሐልወስ፡ mohalweṣ, *blagueur.*

(ኀለየ፡) ኀሌ፡ ḥálè, *chanter quelq'un;* ኀለይ፡ ḥaléi,: *chanson, poésie.*

ኆለይት፡ ḥoleit id. = ሐመልሚል፡ *brun (entre rouge et noir).*

ኀልፈ፡ ḥalfa, *passer;* Pass. ኀለፈ፡ ḥallefe; Caus. 1) ኃለፈ፡ ḥálefe; 2) አትኃለፈ፡ atḥálefe, *faire passer;* N. A. ኀሊፍ፡ ḥalif, *passage.*

ሐምሐም፡ hámham, *citrouille.*

ሑሙም፡ hummum, *léopard;* Pl. ሐማሚም፡ hamámmim.

ሓምሌ፡ hamlé (*espèce de légume*).

ሐምለ፡ hamle, *devenir ou être mou, tendre;* ሓሚል፡ hámil, *mou, tendre;* ተሐመለ፡ tehámmele, *devenir insouciant, se croire sûr;* ሑሙል፡ hummul, *insouciant;* N. A. ሞትሐማል፡ mothammál, *sentiment de sécurité.*

ሐመልሚል፡ hammelmíl, *brun.*

ሐመ፡ hamme, *tomber malade;* ሑሙም፡ humum, *malade;* ሐማም፡ hömám, *maladie, mal;* ሐመመ፡ hömmeme, *faire mal, causer de la peine.*

ኀሚስ፡ ḥámmiṣ, *cinq;* ኃሚስ፡ ḥāmiṣ, le 5ème; ኀምሳ፡ ḥamṣa, *cinquante.*

ሕምስ፡ hömṣ, *parties honteuses de la femme.*

ሐመሰ፡ hammese, id. = ቀልዐ፡ *griller.*

ሐመሠ፡ hammese, *nager;* N. A. ሐሚሥ፡ hamis, *la natation.*

ሐምረ፡ hamra, *s'amaigrir (la vache).*

ሐማር፡ hammár, pl. ሐማሚር፡ hamámmir, *tente des bédouins du Barka.*

ሕምረት፡ hömret, pl. ሕመር፡ hőmer, *Adansonia digitata.*

ሐምረገ፡ hámrege, *troubler* (l'eau, les gens); Pass. ተሐምረገ፡

ሐመት፡ hémet, ሐመማት፡ hömmamat, *suie.*

ሐሚት፡ hamít, *partie supérieure de la tête; sinciput.*

ሐምከ፡ hämke, *s'affaibler, prendre peur;* Caus. አትሓመከ፡ athámeke, *fatiguer;* ሕመክ፡ hömek, *faible, lâche;* N. A. ሐምከት፡ hämket; ሐሚክ፡ hämik; ሐምከና፡ hämkenna, *faiblesse.*

(ሐምወ፡) ሐም፡ ham, pl. ሐመጅ፡ hamedj, *beau-père;* ሐማት፡ hamát, *belle-mère.*

ሐሜ፡ háme, *soupçonner, accuser;* Pass. ተሐሜ፡ tehamme; P. P. ሑሙይ፡ humuj, *soupçonné; accusé;* Caus. አትሓሜ፡ athláme, *faire soupçonner;* ሐሜት፡ hömét, *soupçon, imputation.*

ሓመድ፡ hámed, *cendre.*

ሓምደ፡ hamda, *rosée.*

ሐምደ፡ hamde, *louer, faire des éloges;* Pass. ሐመደ፡ hammede; Caus. አትሓመደ፡ athámede, *faire louer;* ሐምዴ፡ hamdé, *louange;* ሐምዴ፡ኖስ፡ hamdénos, *orgueil.*

ሐመገይ፡ hámegej, *faible, dominé, sujet;* ተሐመገ፡ tehammege, *devenir faible.*

ሐምጤ፡ hamté, 1) *esp. d'arbre fruitier;* 2) *nom de son fruit.*

ሐሻ፡ hàsha, *absit, que Dieu garde!* **ሐሻከ፡** hàshaka, *absit tibi* (expr. de sympathie).

ሐሰሐሰ፡ háshaṣe, *frotter, passer doucement la main sur —.*

ሐሺል፡ hashíl, *le chacal;* pl. **ሐሻይል፡** hashail.

ሐሽለ፡ háshla, *lier la bouche* (d'une bête avec une corde); **ሐሻል፡** heshál, *corde pour guider* (p. ex. un chameau); **ሐሹል፡** heshúl, *part du butin.*

ሕሽም፡ höṣhm, *satisfaction, honneur;* **ተሐሸመ፡** tehäṣheme, *recevoir satisfaction.*

ሕስር፡ höṣr, *préjudice, tort;* **ሐስረ፡** haṣre, *calomnier;* P. P. **ሑሱር፡** huṣur, *calomnié, vil;* **ሐሳር፡** heṣar, *calomnie, méchanceté.*

ሐሺሽት፡ hashíṣhet, *grippe.*

ሐሣሥ፡ hesas, *beurre;* **ተሐሠሠ፡** *se pommader* (les cheveux); Caus. **አተሐሠሠ፡** athásese.

ኃሰሰ፡ ḥäṣese, *garder;* **ማኅሰስ፡** maḥṣeṣ, *garde.*

ሐሦሠ፡ hasose, *se réveiller à demi.*

ሐስበ፡ haṣbe, *calculer, réfléchir;* Pass. **ሐሰበ፡** hassebe; **ሒሳብ፡** hiṣáb, *réflexion;* **ተሐሰበ፡** tehassebe, *être compté;* **ሕስበት፡** höṣbet, *contingent, quote-part;* **ሐስብ፡** hasb, *la sauvegarde* (protection); **ተሓሰበ፡** teháṣebe, *se mettre sous la sauvegarde, sous la protection.*

(**ሐሰወ፡**) **ሐሴ፡** háṣe, *mentir;* Caus. **አተሐሴ፡** athaṣe, *faire mentir;* **ሐሴት፡** hásset, *mensonge;* **ሐሳይ፡** hassei, *menteur.*

ሐሽጉል፡ heṣhgúl, *petite bourse de peau de chèvre.*

ሐሻፍ፡ heshsháf, *vache qui a vêlé;* id. = **ሐራስ፡** härras.

ኀራም፡ حرام ḥarám, *crime, illicite, défendu;* **ተኀረመ፡** teḥarreme, *jurer de s'abstenir de q'ch;* P. P. **ኁሩም፡** hurrúm.

ኀር፡ ḥarr, *après,* adv.; **ሚን፡ኀር፡** min harr, *après* — prép.

ሐርመስ፡ harmaṣ, pl. **ሐራሚስ፡** harramiṣ, *éléphant.*

ሖርመት፡ hörmet, pl. **ሑዎሪም፡** huórrim, *montée.*

ኀሪሽ፡ ḥarish, pl. **ኀራይሽ፡** ḥaráish, *rhinocéros.*

ሐርሰ፡ härṣe *labourer;* Pass. **ተሐረሰ፡** tehärreṣe; N. A. **መሕረስ፡** mähreṣ, *labourage;* **ሐረስተይ፡** härestei, *laboureur.*

ሐርሠ፡ härse, *faire lever* (de sa place, du lit), *élever* (l'enfant); **ሐራሥ፡** häras, *accouchée.*

ኀረ፡ ḥarre, *se brûler;* Caus. **አተኃረረ፡** atḥárere, *brûler q'un;* **ኁሩር፡** ḥurur, *chaleur d'été.*

ሔረረ፡ hérere, *marcher vite;* N. A. **ሔራር፡** hérár, *pas accéléré;* Caus. **አተሔረረ፡** athérere, *faire marcher vite.*

ኀርቀ፡ ḥarqe, *se brûler, s'irriter;* Caus. **አተኃረቀ፡** atḥáreqe, *irriter;* **ኀሪቅ፡** ḥaríq, *rage.*

ሐረብ፡ háreb, *outre à eau.*

ሓረብ፡ hāreb, *mollet.*

ሐርበ፡ harbe, (هرب) *s'échapper;* Caus. **አተሓረበ፡** athárebe, *mettre en fuite.*

ሐራብ፡ häráb, *traitement, entretien;* **ሐረበ፡** hárrebe, *régaler, traiter;* Pass. **ተሐረበ፡** teharrebe.

ሖርበት፡ hörbet, *rideau tressé d'écorce d'Adansonia.*

ሐርበዐ፡ harbedse, 1) *se cabrer* (le cheval); 2) *se jeter à terre* (de douleur).

ሐረት፡ härret, *enclos dans lequel plusieurs troupeaux de vaches passent la nuit.*

ሐርቱምያ፡ hertúmja, pl. **ሐራቲም፡** herátim, *avant-bras.*

ሐርተመ፡ hérteme, *casser, briser.*

ሐርተተ፡ hértete, *casser, briser.*

ሐርተገ፡ hértege, *être chevelu;* **ሑርቱግ፡** hurtúg, *chevelu.*

ሐረክራክ፡ harekrák, *sédiment, marc.*

ሐራዊያ፡ harauíje, *sanglier;* (id. = **ሞፍሎስ፡** mofloṣ).

(**ኀረየ፡**) **ኀሬ፡** ḥèrè, *choisir;* Pass. **ተኀሬ፡** teḥärre; **ኁሩይ፡** *choisi;* Caus. **አተኀሬ፡** atḥäre; N. A. **ኀረይ፡** ḥärei; **ኀሪአን፡** ḥärián, *choix.*

(**ኀረየ፡**) **ኀሬ፡** harre, *se décharger le ventre;* **ኀሪ፡** ḥari, *excrément* (comp. خرى Ar.); **መኃሪት፡** meḥarrit, *anus.*

ኀርደ፡ härde, *égorger;* Pass. **ኀረደ፡** härrede. Caus. **አተኀረደ፡** athärede; N. A. **ኀሪድ፡** haríd.

ሐራደገ፡ herádege, *frapper la terre du pied.*

(**ሐርገሸ፡**) **ተሐርገሸ፡** tehérgeshe, *s'écrouler.*

(**ሐርገመ፡**) **ተሐርገመ፡** tehérgeme, *se fendre* (le pot).

(**ሐርገዐ፡**) **ተሐርገዐ፡** tehérgedse, *sommeiller, s'endormir peu à peu.*

ሐርጠ፡ härṭe, *tirer l'épée du fourreau;* Pass. **ሐረጠ፡** härreṭe.

ኀረፈ፡ ḥarrefe, *parler beaucoup;* **ኁሩፍ፡** ḥuruf, *parleur.*

ሐርፈጸ፡ harfetse, harfetshe, *chatouiller.*

ኀሪጽ፡ harits, haritsh, *farine.*

ኀቅ፡ (حق) ḥaqq, *justice;* **ኀቂቀት፡** ḥaqiqet, *vérité, assurance;* **ተኀቀቀ፡** teḥaqqeqe, *s'assurer de q'ch., certifier.*

ሐቀ፡ haqqe, *user, enlever en frottant;* Refl. **ሐቀቀ፡** haqqeqe, *s'user, se consumer de chagrin.*

ሐቅለ፡ haqle, *traîner les pieds; rester en arrière;* N. A. **ሐቅል፡** haql.

ሐቅፈ፡ haqfe, *embrasser, couver;* N. A. **ሐቂፍ፡** haqíf.

ሀበ፡ voy. **ወሀበ፡**

ሓብ፡ hāb, *lueur du feu.*

ኀብል፡ häbl, pl. **አኀበል፡** aḥbāl, *corde* (Ar. حبل).

ኀብረ፡ ḥäbre 1) *mêler, rejoindre;* Pass. **ኀበረ፡** ḥäbbere, *se réunir;* **ተኀበረ፡** teḥäbere, id.; **ኅብር፡** höbr, *mélange;* ḥubur, *mêlé;* **ሞኀበር፡** moḥäbar, *réunion* (de deux fleuves; de gens etc.); 2) **ኀበረ፡** häbbere (خبّر), *avertir, montrer le chemin;* 3) **ኅብር፡** ḥöbr, *couleur;* **ተኆበረ፡** teḥobere, *se colorer, se porter mieux.*

ኅበት፡ höbet, *aisselle.*

ሐብን፡ häbn, *honneur, gloire;* **ሐበነ፡** häbbene, *honorer, respecter.*

ኀብዐ፡ ḥaba, *cacher;* **ኁቡዕ፡** ḥubu, *caché;* Pass. **ኀበዐ፡** ḥabba; **ተኀበዐ፡** teḥabba; Caus. **አተኀብዐ፡** atḥab. **ኅብዕ፡** höbe, *recèlement.*

ኅበዚት፡ höbbezít, *pain* (cuit au four).

ሐበይ፡ höbej, pl. **ሐቡይ፡** hābuj, *singe.*

ሐብጠ፡ habṭe, *s'enfler;* P. P. **ሑቡጥ፡** hubuṭ, *enflé.*

ሕብጥ፡ höbṭ, *gonflement.*

ኀትመ፡ ḥatme, *cacheter;* Pass. **ኀተመ፡** ḥatteme.

ሐንሐን፡ henhen, *le vomer.*

ሐንሸ፡ hanshe, *duper, abuser de q'un.*

ኀንቀ፡ ḥänqe, *étrangler;* Pass. **ኀነቀ፡** ḥanneqe.

ሐንቀለ፡ hánqele, *se courber;* P. P. **ሑንቁል፡** hunqúl; **ሐናቀለ፡** hanáqele, *duper.*

ሐንቀቀ፡ hánqeqe, id. **ተሐንቀቀ፡** tehanqeqe, *être orgueilleux, devenir délicat;* N. **ሐንቃቀት፡** hanqáqet, *délicatesse, paresse, orgueil;* **ሑንቁቅ፡** hunqúq, *délicat.*

ሐንበለት፡ henbálet, *sangle* (du chameau).

ሐንበለይ፡ hanbeléi, *blanc, gris* (du cheval).

ሐንበርት፡ henbert, *nombril.*
ሐኔት፡ Conj. henét, *en ce qui regarde, quant à —.*
ሓነት፡ hannet, *concevoir, devenir enceinte* (empfangen); ሐኖት፡ henót, *embryon.*
ሓነነ፡ hánene, *patienter;* ሓኒን፡ hānin, *patient;* ሐናን፡ henán, *patience.*
ሐነነ፡ henene, *bourdonner* (l'abeille).
ሐኑክ፡ henúk, *nourriture.*
ሖንኮል፡ honkol; Pl. ሐናኪል፡ hanákil, *petit pot.*
ሐንከሰ፡ hänkese, hänkeshe, *boiter;* ሐንኪሽ፡ hänkish, *boiteux.*
ሐንከትከተ፡ hänkétkete, *s'effrayer.*
ሐንደካ፡ hándaka, *natte* (faite du جريد).
ሐንደደ፡ hándede, *ronfler.*
ሐንጀ፡ handje, *branler* (le manche).
ሓንገል፡ hangel; Pl. ሐናጊል፡ hanággil, *cerveau.*
ሐንፈሰ፡ hánfeṣe, *démolir, abattre;* Pass. ተሐንፈሰ፡ tehánfeṣe.
ሐንፈፈ፡ hánfefe, *blaguer;* ሑንፉፍ፡ hunfuf, *blagueur.*
ሐኮ፡ hako, prép. *après, derrière.*
ሐክል፡ hakl, *manche de hache.*
ኀከረ፡ ḫákre, *blesser légèrement, érafler;* Pass. et Réf. ኀከረ፡ ḫakkere et ተኀከረ፡ teḫakkere.
ሖኬት፡ hokket, *tabatière.*
ሖካን፡ hokán, *petit lait.*
ሓከከ፡ hākeke, *frotter, gratter;* ሐኪክ፡ N. A.
(ሀከየ፡) ሀኬ፡ hake, *devenir paresseux;* ተሀኬ፡ tehakke id.; N. A. ሀኪት፡ hekít, *la paresse;* ሁኩይ፡ hukui, *paresseux.*
(ሓከየ፡) ሓኬ፡ hāke, *avertir;* Pass. ተሓኬ፡ tehāke; N. A. ሐኪዮት፡ hakijót.
ኀው፡ voy. አኍ፡
ሐውል፡ haul, hōl, *année.*
ሐዋር፡ hauár, *le petit* (du chameau, de l'âne).
ሐወረ፡ hauere, *perdre la parole* (de faiblesse).
ሐወት፡ haúet, *outre à eau.*
ሐወነ፡ hauene, *s'affaiblir, être moribond;* ሐዋን፡ hauán, *misérable, moribond;* Caus. አትሐወነ፡ athaúene, *rendre misérable.*
ሐዊአት፡ hauiet, Pl. ሒአው፡ hiaú, *selle à charge* (du chameau).
(ሐወከ፡) ተሐወከ፡ tehaúeke, *s'effrayer;* P. P. ሑዊክ፡ huúk, *effrayé;* Caus. አትሐወከ፡ athaúeke.
ሐወዘ፡ haúeze, *s'engraisser;* Caus. አትሐወዘ፡ athaúeze; ሐወዝ፡ haúez, *gras.*
ሐዜ፡ haze, *vouloir, désirer, chercher;* Caus. አትሐዜ፡ athaze; ሐዞት፡ hazót, *part, portion.*
ሐዝለ፡ hazle, *porter sur le dos* (la mère — l'enfant); ሑዙል፡ huzúl, *fardeau.*
ሐዝነ፡ hazne, *s'attrister;* N. A. ሕዝን፡ hözn, *tristesse;* Caus. አትሐዘነ፡ athazene, *attrister.*
ኀየለ፡ ḫejele, *user de la force, faire violence;* ኀያል፡ ḫaját, *fort, violent;* ኂለት፡ ḫilet, *force.*
ኀይሰ፡ ḫeiṣe, ḫeishe, *être, devenir meilleur, s'améliorer;* ኀይስ፡ ḫaish, *mieux, meilleur;* Caus. አትኀይሰ፡ atheishe, *améliorer; rendre mieux, meilleur.*
ሐይረት፡ háiret, *bracelet noir* (de peau de buffle).
ሐየት፡ héjet, Pl. ሓዩት፡ hāijut, *lion.*

(ሐየወ፡) ሐየ፡ heje, *s'allumer; guérir, revivre;* ሒአይ፡ hiaj, *sain, vif.*
(ሐየፈ፡) ተሐየፈ፡ tehejefe, *être manquée* (l'occasion), *être passé.*
ሃድ፡ had, *fièvre; inflammation.*
ሐድ፡ hadd, *fin, but; jusqu'à.*
ሐድሐደ፡ hadhade, *être* ሑድሑድ፡ hudhud, *à demi mûr, à demi sec.*
ሐድመ፡ hadme, 1) *s'échapper;* 2) Ar. هدم *détruire.*
ሐዳም፡ hedám, *nain.*
ሐዲስ፡ hadíṣ, Pl. ሐዳይስ፡ hadáiṣ, *nouveau;* Caus. አትሐደሰ፡ *renouveler.*
ሐድረ፡ hadre, *passer la nuit;* N. L. መሕዳር፡ mehdār, *demeure, gîte;* Caus. አትሐደረ፡ athādere; ሐዳር፡ hedār, Pl. ሐደዲር፡ hededdir, *plaine.*
ሐደረ፡ heddere, *rugir* (le lion, l'autruche).
ሒደት፡ hídet, *cadeau.*
(ሐደየ፡) ሐዴ፡ häde, *se marier, épouser;* Pass. ተሐዴ፡ tehädde, *s'être marié;* Caus. አትሐዴ፡ *marier q'un;* N. A. ሐደይ፡ hädei, *mariage.*
ሐደ፡ hadde, *tonner;* N. A. ሑዱድ፡ hudud, *tonnerre.*
ሐደ፡ voy. ወሐደ፡
ሐድገ፡ hadge, *laisser, abandonner, divorcer;* Caus. አትሐደገ፡ athádege, *faire abandonner, f. divorcer;* Pass. ሐደገት፡ haddeget, *être divorcée* (la femme); ሑዱግ፡ hudúg, *abandonné;* ሐዲግ፡ hadíg, *abandon, divorce.*
ሖጀብ፡ hōdjeb, Pl. ሐዋጂብ፡ hauádjib, *sourcil.*
ሐጅፈ፡ hadjfe *frapper* (de la main).
ሐጋ፡ héga, hegja, *parole, discours;* ተሓጌ፡ tehāge, *parler;* Caus. አትሓጌ፡ athāge, *faire parler.*
ሐግለ፡ hagle, *manger de q'ch., ne pas avoir;* ሓጊል፡ hāgil, *celui qui n'a pas, pauvre;* Pass. ሐገለ፡ haggele et ተሐገለ፡ tehaggele; ሐገሌብ፡ hagaléb, *défaut, manque.*
ሐጉል፡ hágul, *poule de pharaon.*
ሐግመ፡ hagme, *saigner;* Pass. 1) ሐገመ፡ haggeme; 2) ተሐገመ፡ tehaggeme, *se saigner;* N. A. ሐጊም፡ hagím; ሕግመት፡ högmet, *saignement, saignée.*
(ሐገሸ፡) ተሐገሸ፡ tehággeshe, *s'écrouler.*
(ሐገዘ፡) ተሐገዘ፡ tehaggeze, *se trouver en embarras, besoin;* N. A. ሞሐጋዝ፡ mohaggáz, *embarras, perplexité;* ሑጉዝ፡ hugguz, *embarrassé, en besoin;* Caus. አትሐገዘ፡ athaggeze, *embarrasser q'un.*
(ሐገገ፡) ተሐገገ፡ tehaggege, *être envieux;* ሐገት፡ hagget, *envie.*
(ሐገየ፡) ሐጌ፡ häge, *passer le* ሐገይ፡ hägai, *la saison sèche* (du Mars au Juin).
ሐጥረ፡ haṭre, *montrer du courage, devenir indomptable;* ሓጢር፡ hāṭir, *fort, indomptable.*
ሐጥሐጥ፡ haṭhát, *petites pierres.*
ሖጻ፡ hótsa, *sable du torrent.*
ኀጸረ፡ ḫatsre, ḫatshre, *devenir court, s'accourcir;* Caus. አትኃጸረ፡ athátshere, *accourcir;* ኀጺር፡ ḫatshír, *court;* N. A. ኀጽር፡
ሐፀረ፡ hadsra, *entourer d'une haie;* Pass. ተሐፀረ፡ tehadsere, *être muni d'un enclos;* ሐፁር፡ hadsúr, *haie d'épines, clôture, enceinte.*

ኀዕበ፡ hadsbe, *laver*; Pass. ኀዐበ፡ hadsdsebe, ተኀዐበ፡ tehadsebe, *être lavé, se laver*; N. A. ኀጺብ፡ hadsíb; ኀፃብ፡ hedsáb; ኀዕበይ፡ hadsbei, *laveur.*

ሐፃን፡ hedsán, pl. ሐፃናት፡ hedsanát, *enfant mâle, garçon, domestique.*

ሐጺን፡ hätsín, pl. ሐጻኢን፡ hätsáin, *fer.*

ሐጼ፡ hätse, *promettre en mariage, fiancer*; R. et Pass. ተሐጼ፡ tehätse, *être promis*; ሑጹይ፡ hutsui, fém. ሐጺት፡ hätsít, *fiancé.*

ሐጽጠ፡ hatste, hatshte, *faucher* (l'herbe); Pass. ሐጸጠ፡ hatsete; N. I. መሕጺጥ፡ mahtsit, *faux.*

ኀዐ፡ hadsdse, *assurer, affermir* (q'ch.), *barrer, bien lier*; Pass. ኀዐዐ፡ hadsedse; Caus. አትኀዐዐ፡ athadsedse.

ሐፍሐፈ፡ hafhafe, *voler* (en forçant la maison); ሐፍሓፍ፡ haffhāf, *voleur.*

ኀፍረ፡ hafre, *creuser, faire un trou*; Pass. ኀፈረ፡ haffere; Caus. አትኀፈረ፡ athaffere; ኀፍረት፡ höfret, *trou, tombeau*; ኀፋር፡ haffar حفار, *esp. d'animal creuseur*, qui se nourrit de cadavres.

(ኀፈረ፡) ኃፈረ፡ häfere, *avoir honte, se gêner.*

ሐፍሰ፡ hafse, *s'épaissir* (le lait); ሑፉስ፡ hufus *forte* (la bière), *épais, gras* (le lait); Caus. አትሓፈሰ፡ athāfese, *épaissir.*

ለ፡

ለሔ፡ lebé, pl. አልሐይ፡ alhái, *mâchoire.*

ለሀመ፡ lahme, lāme, *cadrer, s'accorder*; Caus. አልሀመ፡ álhame, አተልሀመ፡ atalheme, *unir, cimenter.*

ለሕሰ፡ lähse, *lécher*; Pass. ለሐሰ፡ lähhese; Caus. አተልሐሰ፡; N. A. መልሐስ፡ mälhäs; ለሒስ፡ lehis; (መልሓስ፡ melhas *la langue*. Tig[na.]).

ለሕቀ፡ lahqe, *couler* (l'outre fendue).

ለሀበ፡ lahbe, *suer*; Caus. አልሀበ፡ alhebe; አተለሀበ፡ atlahebe, *faire suer*; ለሀብ፡ lahb, *sueur.*

(ለሐየ፡) ለሔ፡ lahe, አልሔ፡ alhe, *rapporter, accuser*; ለሐይ፡ lehei, *flagorneur.*

ልሕጽ፡ löhöts, *écorce intérieure de l'arbre* (Baſt); አልሐጸ፡ alhetse, *écorcer.*

(ለለየ፡) አለሌ፡ aléle, *reconnaître, distinguer*; N. A. አለለዮት፡ alélejot.

ላሊ፡ lāli, *nuit.*

ሌሊት፡ lélit, *nuit passée, hier soir.*

ሊሉ፡ lilo, *aigle.*

ለምለመ፡ lemleme, *verdir* (la plaine); ለምለም፡ lemlem, *verdure.*

ላመመ፡ lāmeme, *marcher lentement, se glisser* (le serpent).

ልምሰ፡ lömso, *maladie épidémique des chèvres.*

ለምዐ፡ lem'a, (B.) *brûler*; P. P. ሉሙዕ፡ lumu', *brûlé.*

(ለመየ፡ = ረመየ፡ Lud.) ለሚ፡ leme, *jeter la lance.*

ለምደ፡ lämde, *s'habituer à —*; N. A. ለማድ፡ lemmád, *habitude*; Pass. ለመደ፡ lämmede; Caus. አልመደ፡ álmede, *habituer q'un*; ተላመደ፡ telāmede (*s'habituer* réciproq.).

ለምጸ፡ lemtse, *mouiller la farine, pétrir*; Pass. ለመጸ፡ lémmetse.

ላምዐ፡ lāmdse, *devenir mou*; ላሚዕ፡ lāmids, *mou, tendre.*

ለሰሰ፡ lasse, *devenir humide*; አልሰሰ፡ alsese, *mouiller.*

ለሸ፡ leshshe, *patienter.*

ሊሳን፡ lisán, pl. ለሰሲን leséssin, *langue* (alias: ኒሳል፡ nisál).

ለቅለቀ፡ leqleqe, *enduire de boue*; P. P. ሉቅሉቅ፡ luqlúq.

ለቅመ፡ laqme, *chercher, cueillir* (des fruits du désert); ማልቀም፡ malqam, *fruits sauvages.*

ለቅሰ፡ laqse id. = በኬ፡ *se lamenter, déplorer*; መልቀስ፡ malqas, *lamentation.*

ለቀ፡ leqqe, *brider* = ለግመ፡

ለቀቀ፡ leqeqe, *se perdre*, = በድዐ፡; ላቀቀ፡ lāqeqe, *mettre en dispute* (les gens).

ለቅተ፡ laqte, *trier, choisir* (les petites pierres du Dourra); Pass. ለቀተ፡ laqqete.

ለብለበ፡ leblebe, *rôtir la viande sur le feu*; P. P. ሉብሉብ፡

ለብሰ፡ lebse, *s'habiller*; Pass. ለበሰ፡ lebbese, *recevoir l'habit*; Caus. አልበሰ፡ albese, *habiller*; ላቢስ፡ lābis, *habillé*; ሊብስ፡ libs, pl. ለበቢስ፡ lebebbis et አልባስ፡ albās, *habit*; ተለበሰ፡ telebbese, *se mettre en route.*

(ለበበ፡ለበወ፡) ልብ፡ lübb, pl. አልባል፡ albáb, *coeur, sagesse*; ለበ፡ lebbe, *être sage*; ላቢብ፡ lābib, *sage*; Caus. አልበበ፡ albebe; አትላበበ፡ atlābebe, *rendre raisonnable.*

ሉባን፡ lubán (لبان), *encens.*

ለበክ፡ lébek, pl. አልበካት፡ albakát, *omoplate.*

(ለትኀ፡) መልተኅ፡ mélteh, pl. መላቲኅ፡ melátih, *joue.*

ላተተተ፡ fém., *s'arracher les cheveux* (la femme de douleur).

(ለአከ፡) ላከ፡ lāke, *envoyer*; ሉክ፡ lúk, *envoyé*; Pass. ተላከ፡ telāke et ለአከ፡ laake, *être envoyé*; መላክ፡ melāk, *ange.*

(ለከከ፡) ለከ፡ lekke, *dissoudre* (le miel dans l'eau); P. P. ሉኩክ፡ lukúk.

ለክለከ፡ lékleke, *suppurer* (la plaie).

ለክፈ፡ lakfe, *jeter*; Pass. ለከፈ፡ lakkefe; ተለከፈ፡; N. A. ለኪፍ፡ lakíf, *jet*; ተላከፈ፡ telākefe, *jeter* (réciproq.).

ለወሐ፡ láuehe, *avoir le coeur miséricordieux.*

ለወቀ፡ laueqe, ተለወቀ፡ telaueqe, *se réjouir.*

ለወጠ፡ lauete, *échanger contre q'ch.* = በድለ፡; N. A. መለመጥ፡ meláuet, *échange.*

(ለዐለ፡) ለዕል፡ la'l, prép. *en haut, dessus.*

ለዕለዐ፡ la'la', *parler vivement.*

ለዕመ፡ la'me, *profiter*; N. A. መልዓም፡ mel'ām, *profit.*

ላደደ፡ lādede, *emballer, empaqueter, charger*; P. P. ሉዱድ፡ ludúd.

ለግለገ፡ leglege, *se cailler* (le lait); N. ሉግሉግ፡ luglug, *lait caillé.*

ለግመ፡ lögme, *brider*; ሉጋም፡ lugám, *frein, bride*; pl. አለግመት፡ alöggmet; ተሎገመ፡ teloggeme, *être bridé*; ሉጉም፡ lugum, *muet.*

ለግሸ፡ legshe, *se gêner*; = ከድለ፡

ለጋ፡ legā, pl. አለጊት፡ allegít, *veau mâle.*

ለጽሐ፡ lats'ha, *devenir propre, pur*; ላጺሕ፡ lātsih, *propre, innocent*; አልጸሐ፡ altsehe, *nettoyer, purifier.*

ለጽመ፡ latsme, *enfiler* (les perles); P. P. ሉጹም፡ lutsúm; ተላጸመ፡ telātseme, *être maladif.*

(ለዐየ፡) ላዒ፡ lādse, *raser*; Pass. ተላዒ፡ *se raser*; N. I. መላዒ፡ melādsé, *rasoir.*

ለዕፈ፡ ladsfe, *cadrer, s'accorder* (zuſammenpaſſen, wie 2 Bretter).

ለፍቀ፡ lafqe, *coudre*; N. A. ለፍቀት፡ lafqet; Pass. ለፈቀ፡ laffeqe.

ለፈፈ፡ leffefe, *devenir sèches* (les lèvres); = ከርፈፈ፡

መ፡

መሕለ፡ mähle, *jurer, prêter sermens*; **ምሕለት፡** möhlet, *serment*; Caus. **አምሐለ፡** amhele, *faire jurer*; **አተምሐለ፡** atamhele, id.

መሀለለ፡ mālele, *implorer Dieu* (en procession publique).

መሐስ፡ mahaṣ, pl. **መሐሳት፡** mahaṣat, *torrent, lit d'une rivière.*

መሕረ፡ mahre, *avoir pitié*; N. A. **መሕረት፡** mahret, *pitié.*

ምሕር፡ möhr, fém. **ምሕረት፡** möhret, pl. **አምሑር፡** amhúr, *poulain* (du cheval).

መሕረም፡ mahrem, pl. **መሓርም፡** mehárim, *boudin.*

መሐሩት፡ maherút, *ceinture de peau.*

መሀረከ፡ māreke, *faire prisonnier, donner quartier*; **ተማረከ፡** temāreke, *se rendre prisonnier.*

መሕቀ፡ mahqe, *jeter* (la lance).

መሕከ፡ mahke, *renoncer à q'ch.*

መሐደ፡ mahede, *aider q'un.*

መሕጸ፡ mahtse, *battre le lait* (pour en tirer le beurre); Pass. **መሐጸ፡** mahhatse; 2) **አምሐፀት፡** amhedset, fém. *être en travail d'enfant*; N. A. **ማሕፅ፡** māhds.

መሐፀነ፡ mehádsene et **ተመሐፀነ፡** temehádsene, *se recommander à Dieu.*

ማሌ፡ mālé (**ትማልም፡**), *hier*; **ማሌ፡ለሓ፡** mālé-léha, *avant-hier.*

ማለሐ፡ mālehe, *devenir tendre* (la viande).

መልኀ፡ malḫa, *s'aigrir*; N. **መለኀ፡** meleḫ, *aigre, levain*; (comp. Ar. ملح); Caus. **አምለኀ፡** amleḫe, *aigrir*; **አተምለኀ፡** atamleḫe, *faire faire du levain.*

መልሐታ፡ malhétta, *esp. d'arbre du qotta, à fruit acide*; en amhar. **አንኮይ፡** ankoi.

ማለለ፡ mālele, *avoir du malheur*; N. **መላል፡** melál, *disgrace.*

መልመለ፡ melmele, *s'allonger, devenir beau.*

(T[1] **መልሰ፡** *retourner*); Pass. **መለሰ፡** melleṣe, *être rendu*; Caus. **በልሰ፡** belṣe, *rendre, répondre*; N. A. **መብለስ፡** mébleṣ, *reddition, réponse*; **በሊስ፡** beliṣ id.; Caus. **አብለሰ፡** ableṣe, *faire rendre, faire répondre.*

መልበት፡ melbet, *pot.*

መልአ፡ mel'a, *remplir*; Caus. **አምላ፡** amlā, *faire remplir*; Pass. **መለአ፡** mell'a, *être rempli*; **ሙሉእ፡** mulu', *plein.*

መልከ፡ melke, *dominer*; Caus. **አምለከ፡** amleke, *faire dominer*; Pass. **መለከ፡** melleke; **ምልክ፡** mölk, *règne*; **መለከት፡** méleket, *signe*; **አምላክ፡** amlāk, *Dieu.*

ማስ፡ māṣ, pl. **አሙስ፡** amuṣ, *peau.*

መስሐ፡ maṣha et **ተማሰሐ፡** temaṣehe, *déjeuner*; N. **መሳሕ፡** meṣah, *le déjeuner.*

መስለ፡ maṣla, *ressembler, paraître*; **አምሰለ፡** amṣele, *sembler à q'un, croire* (q'un); **አተምሰለ፡** atámṣele, 1) *faire paraître*; 2) *parler en parabole*; **ሚስል፡** miṣl, pl. **አምሳል፡** amṣál, *parabole*; **ምስል፡** myṣl, praep. *avec*; **መስለይ፡** meṣlei, *compagnon*; **መስሎ፡** meṣlo, *dot* (comp. „Recht der Bogos").

መሺላ፡ mashélā, *dourra* (holcus).

መሻሊብ፡ meshalíb, *ornement de la maison.*

መስመሰ፡ meṣmeṣe, **መሳመሰ፡** meṣámeṣe, *chercher un subterfuge.*

ወሽመሽ፡ meshmeshe, *puer*; **ሚሽሚሽ፡** mishmish, *puanteur.*

(**መሰሰ፡**) **መሰ፡** maṣṣe, *essuyer.*

መሻር፡ meshár et **መሳር፡** meṣar, *hache.*

መሽረኅ፡ méshreḫ, pl. **መሻሬኅ፡** meshárih, *la vache qui est pleine pour la première fois.*

ሙሱን፡ምድር፡ musūn müdr, *coutumes du pays.*

መሥከ፡ maske, *seller un cheval*; N. A. **መሢክ፡** masik; Caus. **አምሠከ፡** amseke; **አተምሠከ፡** atamseke; Pass. **መሠከ፡** masseke.

መስከዕ፡ maṣkaʿ, *ruminer.*

መስወድ፡ méswed, pl. **መሰውድ፡** meṣáud, *outre de peau de bouc*; Ar. جرب.

(**መሠየ፡**) **መሤ፡** mese, *se faire soir*; **አምሤ፡** *passer la soirée*; Caus. **አተምሤ፡** atamse, *faire passer la soirée*; **ምሤ፡** m'sé, pl. **አምሡይ፡** *soir.*

መሽገ፡ meshge, *se dégoûter de —.*

መርሐ፡ marha, *guider*; Pass. **መረሐ፡** marrehe; Caus. **አምረሐ፡** amrehe; **መርሐይ፡** märhéi, *guide, conducteur*; **መርሒት፡** märhit, *conduite.*

መርመረ፡ mermere, 1) *dénigrer*; 2) *avoir le lait tari* (la vache sans être pleine); **መርመር፡** mermer, pl. **መረመር፡** merémmer, *la vache sans lait.*

መረ፡ marre, *être, devenir amer*; Caus. **አምረረ፡** amrere, *rendre amer*; **አትማረረ፡** atmárere, *aigrir q'un*; **መሪር፡** marír, *amer*; **መረት፡** marret, 1) *amertume*; 2) *infusion du fruit de Gersa, qui sert à conserver le beurre.*

መርባት፡ merbāt, *vengeance*; **መርባት፡አፍገረ፡** merbat afgere, *venger.*

መሬት፡ marét, *terrain.*

መራት፡ marāt, *étang.*

መራነት፡ merānet, 1) *bonté du coeur*; 2) *la bile.*

መርከ፡ marke, *pourrir.*

መርከብ፡ merkeb, pl. **መራኪብ፡** merākib, *épaule.*

መርወት፡ merwet, pl. **መረውት፡** meráut, *bague.*

(**መረዐ፡**) **መርዓት፡** merʿāt, *épousée*; **መርዐዊ፡** merʿaui, *nouveau marié.*

ማረደ፡ mārede, *partir pendant la nuit.*

መረግ፡ mareg, *argile*; **ማረገ፡** mārege, *enduire d'argile.*

መርፌ፡ merfé, *aiguille.*

ሞቅሔ፡ moqhé, *chaîne, menotte.*

መቅመቀ፡ maqmaqe, *se heurter* (contre une pierre).

ሞቅረብ፡ móqreb, pl. **መቃሬብ፡** maqárib, 1) *vache pleine*; 2) *fer à la hampe de la lance.*

መቀ፡ maqqe, *se fondre*; Caus. **አምቀቀ፡** amqeqe, *fondre*; **አትማቀቀ፡** atmāqeqe, *faire fondre*; **ሙቁቅ፡** muquq, *fondu.*

ማቅዐ፡ māqʿa, *s'alonger en bâillant.*

መቅጠን፡ máqṭen, pl. **መቃጠን፡** maqáṭen, *quartier du dos* (de la vache).

ሞበል፡ mobel, fém. **ሞበለት፡** mobelet, *veuf, veuve.*

መቲኅ፡ matíḫ, *lait frais.*

መቴሌ፡ metélé, *chameau à l'oreille coupée.*

ምትር፡ mitr, *ironie*; **መተረ፡** metere, *parler ironiquement, d'une manière ambiguë.*

ሚን፡ minn, *de, ex.*

ማንቃ፡ manqa, *cuillère de bois.*

ሞንብዓ፡ monbʿa, pl. **ሞነቢት፡** monabít, *maître, seigneur.*

(**መንተወ፡**) **አመንተት፡** améntet, fém. *accoucher de jumeaux*;

መንተይ፡ mentai, pl. መናቲት፡ menatít, *jumeau;* እም፡ መናቲት፡ umm menatit, *mère de jumeaux.*

መንተሌ፡ mentellé, *lièvre.*

(መነነ፡) ወነ፡ wonne, *avoir une aversion, se dégoûter de —;* Pass. ወነነ፡ wonnene, *être tenu en aversion;* N. A. ወኒን፡ wonin et ወነኔብ፡ wonnenéb, *antipathie, dégoût.*

መነነ፡ mennene, *exister depuis longtemps;* ሙኑን፡ munun, *aborigène.*

መንከሰ፡ menkeṣe, *devenir pauvre;* Part. ሙንኩስ፡ munkuṣ, *pauvre.*

(መነየ፡) መኔ፡ *créer, inventer;* Pass. መኔ፡ menne; N. ሚኔት፡ minet *création;* ተመኔ፡ temene, *désirer, souhaiter;* N. ተመኔት፡ temenét, *souhait.*

መንዲል፡ *mouchoir.*

መንደልይ፡ mendelei, *garçon qui a atteint la virilité.*

መንጋት፡ mengāt, pl. መናጊት፡ menāgit, *porte d'une haie;* (comp. aeth. መንገድ፡).

ምእት፡ m'öt, *cent.*

ሞክላት፡ moklat (Ar. مُخْلَيه), *moreau.*

ሞክሽ፡ mókesh, *bâton à remuer la polenta.*

መክረ፡ makre, *conseiller;* ማከረ፡ mākere, id.; Pass. መከረ፡ makkere, *se conseiller, recevoir conseil;* አምከረ፡ amkere, *conseiller q'ch.;* ተማከረ፡ temākere, *se consulter avec un autre;* ሙክር፡ mukr, *conseil.*

መክሩሕ፡ makrūh, pl. መካሪሕ፡ makarih (مكروه), *maudit, méchant;* መክረሒና፡ makrīnna, *méchanceté.*

መክተፍ፡ maktaf, pl. መካተፍ፡ *épaule.*

መከነት፡ maknet, fém. *devenir stérile* (la femme, la vache); መካን፡ makān, pl. መካናት፡ makanát, *stérile;* N. ምክን፡ mykn, *stérilité.*

ሞራ፡ mōra, pl. ሙዖሪ፡ muorri, *bâton de berger.*

(መዊት፡) ሞተ፡ mote, *mourir;* N. ሙት፡ mut, *la mort.*

ምዓር፡ m'ar, *miel.*

መዕውነ፡ ma'uene, *nourrir;* ሞዕነት፡ mo'net, *nourriture, provision.*

መዕዜ፡ ma'zé, *eau miellée.*

ሞይ፡ mai, *eau;* ማይ፡ ጻደ፡ mai tsade, *eau de pluie* (eau blanche).

ሚሥ፡ més, *hydromel.*

ማዴ፡ māde, *viande rôtie sur les pierres ardentes.*

መድሐኒ፡ mädheni (corr. de معدن, عدن ar.), *maison en bois, carrée.*

መድመደ፡ medmede, *s'allumer* (le feu).

ምድር፡ mudr, pl. አምዳር፡ amdār, *terre, terrain.*

መድረስ፡ medreṣ, *parc des brebis, enclos dans lequel les chèvres passent la nuit.*

ምደት፡ möddet, *meule supérieure petite.*

ማደፍ፡ madef, *bouc entier.*

ሙጁሓ፡ mudjuḥ, *blanchâtre.*

መጀመጀ፡ medjmedje, *rincer.*

ማጅረ፡ madjre, *mâcher.*

ሞግለ፡ mogle, *suppurer;* N. ሞግል፡ *matière;* Caus. አምገለ፡ *faire suppurer, faire sortir la m.*

ሞገብ፡ mogeb, *milieu,* s. et prép.; ሞግበይ፡ mogbei, *celui qui se trouve au milieu;* Caus. አምገበ፡ amgebe, *mettre au milieu;* ሞጋብ፡ mogab, pl. ሞገባት፡ mogabát, *cuisse.*

ማግተት፡ mogtet, *épine dorsale.*

ሞግት፡ mogte, pl. ሞገቲ፡ mógeti, *troupeau de vaches, chèvres.*

ሞግጠ፡ mógṭe, *bûcher.*

መጣን፡ prép. maṭan, *pour, à cause de, à la place de —.*

መጠን፡ möṭen, pl. መአጠን፡ maaṭen, *abreuvoir des vaches.*

ማጽሐ፡ māts'ha, *devenir amer.*

መጽአ፡ matsa, *venir;* አምጻ፡ amtsā, *apporter;* Caus. አተምጻ፡ atámtsa, *faire porter.*

መፀ፡ madsdse, *faire du mal aigrir;* አምፀፀ፡ amdsedse, *causer de la peine;* መፂዕ፡ madsids, *aigre.*

መፈሩድ፡ mafrud, *chevreau.*

ሰ፡, ሠ፡, ሸ፡

ሺሕ፡ shiḥ, *mille.*

ሰሕለ፡ ṣähle, *aiguiser;* ሱሑል፡ ṣuhul, *aiguisé;* Pass. ሰሐለ፡ ṣähhele; ተሰሐለ፡ teṣähhele; N. A. ሰሒል፡ ṣähil; Caus. አስሐለ፡ äṣhäla; N. I. መስሐል፡ mäṣhäl, *pierre à aiguiser.*

ሰሕረ፡ ṣähre et ሸሕረ፡ shähre, *ensorceler;* Pass. ሸሐረ፡ shähhere; N. A. ሽሕር፡ shöhr, *magie;* ሸሐርተይ፡ shähertei, *sorcier.*

ሠሕረ፡ sähre, *passer doucement la main, caresser* (ſtreicheln); Caus. አሥሐረ፡ ashare; N. A. ሠሒር፡ sähir.

ሠሕቀ፡ sahqe, *rire;* N. A. ሥሐቅ፡ seheq; Caus. አሥሐቀ፡ ashaqe, *faire rire.*

ሰሕበ፡ ṣähbe, *traîner;* Pass. ሰሐበ፡ ṣähhebe; Caus. አስሐበ፡ aṣhebe, *faire traîner;* N. A. ሰሒብ፡ ṣähib.

ሰሕተ፡ ṣähte, *se tromper, errer;* አስሐተ፡ äṣhäte, *égarer;* N. A. ሰሒት፡ ṣähit, *égarement.*

ሰኅነ፡ ṣahne, *s'échauffer;* አስኅነ፡ äṣhäne, *se mettre dans le bain de fumée* (ተነት፡).

ሠሔ፡ sähe, አሥሔ፡ äshe, *bâiller;* N. A. ሠሐይ፡ *bâillement.*

ሸሐደ፡ shähede (شهد Ar.), *témoigner.*

ሸሐገ፡ shähege = ከስተረ፡, ነገፈ፡ *essuyer.*

ሸልሐ፡ shälhe, *s'amaigrir;* ሽለሕ፡ shüleh, *maigre;* Caus. አሽለሐ፡ äshlehe, *amaigrir.*

ሰለለ፡ ṣellele, *aller en zigzag;* ሲለል፡ ṣilel, *sentier qui va en zigzag.*

ሰልመ፡ ṣelme, *se sauver* (سلم); ሰላም፡ ṣelam, *salut;* ሱሉም፡ ṣullum, *sain et sauf;* ተሳለመ፡ teṣāleme, *se saluer* (récipr.); አስለመ፡ aṣleme, *se faire muslim;* ኢስለመይ፡ iṣlamei, *le muslim.*

(ሠለሠ፡) ሠለሥት፡ seléṣt, *trois;* ሣሊሥ፡ sālis, le 3ème; ሠላሣ፡ selasā, *trente.*

ሸልሸለት፡ shélshellet, *crinière du lion.*

ሰልበ፡ ṣelbe, *désarmer* (l'ennemi), *s'emparer de ses armes;* Pass. ሰለበ፡ ṣellebe, *perdre les armes;* N. A. ሰላብ፡ ṣelāb, *les armes conquises;* P. P. ሱሉብ፡ ṣullub.

ሸሎበት፡ shelóbet, *la lisière de la natte.*

ሸልተተ፡ shéltete, *déchirer, mettre en lambeaux;* ሺልቱት፡ shiltút, *chiffon.*

ሸልከ፡ shelke, *tresser les cheveux;* Pass. ሸለከ፡ shelleke, *être tressés* (les cheveux), *avoir les cheveux tressés;* N. A. ሽልክ፡ shülk; Caus. አሽለከ፡ ashleke; ሸሊከት፡ shelíket, *tresse.*

ሢልካ፡ silka, *la bière.*

ሰልዐ፡ sel'a, *perdre les dents;* ሱሉዕ፡ *édenté.*

(ሰለየ፡) ሰሌት፡ fém. *s'échapper* (la vache dans un autre troupeau).

ሸለግ፡ sheleg, *un petit torrent.*

ሠልጠ፡ salṭe, *s'arranger* (une affaire), *réussir*; Caus. አሥለጠ፡ asleṭe, *arranger.*

ሰልፈ፡ ṣelfe, cum ለ፡ *prêter à*; cum ሚን፡ *emprunter de*; ሰለፍ፡ ṣelef, *emprunt*; ሰለፍ፡ሀበ፡ ṣelef hewe, *prêter à*; ሰለፍ፡ ነሥአ፡ selef nesa, *emprunter de q'un.*

ሰለፍ፡ ṣelef, *devant, avancé*; ሰለፍ፡ጊሠ፡ ṣelef gise, *prendre le devant.*

ሸም፡በሕለ፡ shem béle, *baisser les yeux.*

ሸመር፡ sḥemer, pl. አሽሙር፡ aṣhmur, *pudend. mascul.*

ሺምብሬበት፡ shimbrébet, *jeune fille.*

ሻመተ፡ shāmete, *oindre*; ሹሙት፡ shumut, *baume, onguent.*

ሸምተ፡ shamte, *anéantir, détruire.*

ሱሚት፡ ṣumit, pl. አስማት፡ aṣmat, *flanc.*

ሰማን፡ ṣeman, *huit*; ሳሚን፡ ṣamin, *le* 8me, *la semaine*; ሰማንያ፡ ṣemanja, 80.

ሰምዐ፡ ṣemʿa (abbr. ስዓ፡ ṣ̄ā), *entendre, ouir*; Pass. ሰመዐ፡ ṣammʿa; Caus. አስምዐ፡ aṣmʿa, *faire entendre, avertir*; N. A. መስማዕት፡ meṣmaʿt; ሰምዓ፡ semʿā, *témoin.*

(ሰመየ፡) ስም፡ ṣimm, ሰሜት፡ semét, *nom*; ሰሚ፡ ṣame, *nommer, appeler*; pass. ሰሚ፡ ṣamme, *s'appeler, être célèbre*; P. P. ሱሙይ፡ ṣumui, *nommé, connu.*

ሰማይ፡ samai, *ciel.*

ሽማጊሊ፡ shmágilli, *vieux, noble, juge.*

ሰሴ፡ ṣeṣe, *danser*; ሰሰይ፡ ṣeṣei, *danse* (des femmes).

ሸሸር፡ shesher, *petite pierre.*

ሸር፡ sherr, *malheur* (شرّ).

ሰርሐ፡ ṣarha, *travailler, bâtir*; N. A. ሰርሓት፡ ṣerhāt, *travail*; ሳርሐይ፡ ṣarhei, *ouvrier*; Pass. ሰረሐ፡ ṣarrehe; Caus. አስረሐ፡ aṣraha; ሳረሐ፡ ṣārehe, *escorter, accompagner*; N. ሰርሓት፡ ṣerhāt.

ሸርኀ፡ sherḥe, *couper la viande pour la faire sécher.*

ሸርመ፡ sḥerme, *déchirer*; Pass. ሸረመ፡ sherreme; ተሻረመ፡ teshāreme.

ሹሩም፡ shurum, pl. አሽረመት፡ áshremet, *étang, bourbier.*

ሠረ፡ serre, *voler, sauter*; N. A. ሠሪር፡ serír, *saut, vol*; ሠሪረት፡ seríret, pl. ሠራኢር፡ serair, *oiseau*; ሠሪር፡ serir, *étincelle.*

ሱሪ፡ ṣurri, *pantalons.*

ሠርቀ፡ sarqe, *se lever* (l'étoile); ውሬኅ፡ሠርቀ፡ woreḥ sarqa, *se renouveler (la lune)*; ሢርቀት፡ውሬኅ፡ sirqet woreḥ, *nouvelle lune.*

ሰርቀ፡ ṣarqa, *voler*; Pass. ሰረቀ፡ ṣarreqe; Caus. አስረቀ፡ aṣraqa; አተስረቀ፡ ataṣreqe; ተሰራረቀ፡ teṣarāreqe, *se voler* (réciproq.); N. A. ስርቅ፡ ṣirq, *le vol*; ሰርቀይ፡ ṣārqei, *voleur.*

ሸረበ፡ shérebe, *joindre les bandes de natte.*

ሸርበ፡ sherbe, *absorber, engloutir*; Pass. ሸረበ፡ sherrebe.

ሰርነይ፡ et ሸርነይ፡ shernai, *blé.*

ሸርከ፡ sherke, *participer*; ተሻረከ፡ teshāreke, *faire partie*; N. ሺርከት፡ shirket, *participation.*

ሠርከት፡ serket, sherket, pl. ሠራክ፡ serak, sherak, (*courroie*) *attache de sandales.*

ሥር፡ sürr, pl. አሥራር፡ asrár, *racine, veine.*

ሠርዐ፡ serʿa, *abjurer q'chose*; ሥርዕ፡ serʿe, *chose défendue, nefas.*

ሣሬ፡ sāre, *guérir, traiter un malade*; ሠራይ፡ serai, *médecine*; Caus. አትሣሬ፡ atsāre.

ሸራድ፡ sherad, pl. አሺርደት፡ ashírdet, *petit torrent.*

ሸሬ፡ *avoir la diarrhée*; N. ሸሪ፡ *diarrhée.*

ሰርደ፡ ṣerde, *dire la bonne aventure*; Caus. አትሳረደ፡ atṣarede, *faire dire la b. a*; ሰርደይት፡ ṣerdeit, *devineresse.*

ሠርጎ፡ sergó, *bijoux*; ሠርጌት፡ sergét, fém. *se parer, avoir ses bijoux.*

ሸርፈ፡ sherfe, *perdre les dents*; ሹሩፍ፡ shurúf, *édenté.*

ሰቅለ፡ ṣaqle, *pendre, suspendre*; Pass. ሰቀለ፡ ṣaqqele; Caus. አስቀለ፡ aṣqele, *faire pendre*; P. P. ሱቁል፡ ṣuqul, *suspendu*; N. A. ሰቂል፡ ṣaqil; N. I. መስቀል፡ masqal, *croix, crochet de bois à suspendre.*

ሸቅሸቀ፡ sheqsheqe, *presser, comprimer* — le blé dans le sac.

(ሰቀረ፡) አስቀረ፡ asqere, *proférer des menaces contre l'ennemi avant la bataille*, pour encourager les amis; N. A. አስቀሮት፡ aṣqerót, *cris de guerre.*

ሰቀ፡ ṣaqqe, *percer*; P. P. ሱቁቅ፡ percé; እግን፡ሰቀ፡ öseu ṣaqqa, *percer le soulier c.-à-d. renoncer à la parenté* (comp. mon Recht der Bogos).

ሶቆቅያ፡ ṣoqoqja, *avant-bras.*

ሰቀተ፡ saqete et ሸቀተ፡ shaqete, *trafiquer*; N. A. ሸቀት፡ sheqqet, *petit commerce.*

ሰቅደ፡ ṣaqde, *couvrir* (la bête); Pass. ሰቀደት፡ fém. ṣaqqedet; Caus. አስቀደ፡ asqede et አተስቀደ፡ ataṣqede, *faire couvrir*; N. A. ሰቃድ፡ ṣeqad.

ሸብኀ፡ shabḥa, *s'engraisser*; ሸብኅ፡ shebḥ, *graisse.*

ሰብሰበ፡ ṣebṣebe, *se tourmenter avec des pensées.*

ሰብረ፡ ṣabre, *briser, casser*; Pass. ሰበረ፡ ṣabbere; መስበር፡ meṣbār, *cassure.*

ሺብራር፡ shibrār, pl. ሸበሪር፡ shebérrir, *outre à eau.*

ሰበብ፡ ṣebeb (سبب), *cause, procès, grande affaire*; ሰበት፡ ṣebbet, *cause, raison.*

ሳበበ፡ ṣābebe, *se carier* (les dents).

ሸባተት፡ shebātet, *un gros sac de peau.*

ሰብ፡ ṣeb, *des hommes* (plur. de ነእስ፡ nās).

ሰብከ፡ ṣabka, 1) *descendre dans la plaine, partir pour la mer*; N. A. ስብክ፡ sübk; Caus. አስበከ፡ aṣbeke, *envoyer à la mer* (la marchandise); 2) *citer q'un devant le juge*; N. A. ሰቢክ፡ ṣabík.

ሰብዕ፡ ṣebʿö, *sept*; ሳቢዕ፡ sabiʿ, *le septième*; ሰብዓ፡ sebʿā, *soixante-dix.*

ሹት፡በሕለ፡ shut béhle, *défier q'un.*

ሽትል፡ shétl, 1) *couteau courbé*; 2) *nom d'une plaine au Barka.*

ሸትመ፡ shetme, *faire le fier.*

ሰትረ፡ ṣetre, id. ሳተረ፡ ṣātere, *fendre, trancher*; Pass. ሰተሰ፡ ṣattere; P. P. ሱቱር፡ ṣutur, *fendu.*

ሠቴት፡ setét, pl. ሠይታት፡ seitát, *côte, flanc.*

(ሰተየ፡) ሰቴ፡ ṣete, *boire*; Pass. ሰቴ፡ ṣette, *être bû*; Caus. አስቴ፡ aṣte, *faire boire, abreuver*; ሲቶ፡ ṣitó, *boisson*; N. I. መስተይ፡ meṣtei, *vaisseau à boire* (p. ex. outre, la pipe à „boire“ le tabac).

ሸትፈ፡ shetfe, *emporter, arracher*; Pass. ሸተፈ፡ shettefe.

ሸንቀ፡ shānqe, *étrangler*; Pass. ሸነቀ፡ shänneqe; N. A. ሽንቅ፡ shïneq, *étranglement*; Caus. አሸነቀ፡ ashneqe, *faire étrangler*.

ሰንቢል፡ (سنبيل) ṣenbil, *sac natté de djerid* (جريد).

ሱንቡ፡ ṣunbu, *poumon*.

ሰነ፡ senè (سنه), *le senna mekki*, plante médicinale.

ሸነተ፡ shennete, *serrer le cordon d'une bourse*; ሞሽነት፡ moshnet, *cordon de la bourse*.

ሸነነ፡ shennene et ሸነን፡በሕለ፡ shennen béhle, *être maussade, taciturne*.

ሸንከለ፡ shänkele, *aller à la recherche du miel*; ሞሸንከለይ፡ moshänkeléi, *chercheur de miel*.

ሸንከት፡ shänket, *côté, partie, à côté de*.

(ሠነየ፡) ሠኔ፡ sene, *devenir bon, agir bien, s'améliorer*; አሥኔ፡ esne, *améliorer, faire du bien*; ሠኒ፡ senni, *bon, bien*; N. A. ሢን፡ sinn; ሠኒት፡ *bonté, bienfait*; መሥነይ፡ mesnei, pl. መሣኒት፡ mesanit, *ami, bienfaiteur*.

ሸንደበ፡ shéndebe, *écorcher q'un*.

ሸንገለ፡ shen'gele, *atteindre l'âge viril*; ሺንጉል፡ shin'gūl, *viril*; ሺንጋለት፡ shin'gālet, *la virilité*.

ሸንገብ፡ shen'geb, *gauche*; ሸንገበይ፡ shen'gebei, *gaucher*.

ሸንገገ፡ shengege id. = ሸንደበ፡ *écorcher*.

ሰአ፡ ṣ'ā, *s'attendre à q'ch.*; ሴኮ፡ ṣéko, *je m'attendais*; ሰዮብ፡ ṣejób, *attente, espérance*.

ሰአለ፡ ṣā'le, *demander, questionner*; አሳለ፡ aṣale, *avertir*; ሰላት፡ ṣelát, *nouvelle*.

ሻም፡ shām, *amour, affection*.

ሳነ፡ ṣane, *se fatiguer, ne pas avoir, manquer de q'ch.*; አሳነ፡ aṣāne, *fatiguer*.

ሼካ፡ shéka, *plaine*.

ሸክም፡ shökm, pl. ሸከኪም፡ shekekkim, *menton*.

ሹክር፡ shukr, *sucre*.

ሹከሪ፡ shukeri, *esp. d'épice aromatique*.

ሸክረ፡ shekre, *s'enivrer*; Caus. አሸከረ፡ ashkere.

ሰክበ፡ ṣekbe, *se coucher*; N. A. ሰካብ፡ ṣekāb; Caus. አስከበ፡ askebe, *faire coucher*.

ሸከተ፡ shekte, *être absent* (verschollen sein); ሹኩት፡ shukut, verschollen.

ሸከና፡ shekená, *cheville*.

ሹከን፡ shūken, pl. ሹአኪን፡ shuákkin, *gazelle*.

ሸኪን፡ shekín, pl. ሸከኪን፡ shekkakín (سكين) *couteau*.

ሸከናብ፡ shekenáb, *calebasse*.

ሸኪክ፡ shekík, *file, série* (des tentes) B.

(ሰከየ፡) ሰኬ፡ ṣeke, *s'enfuir*; Caus. አስኬ፡ aske, *mettre en fuite*; N. ሰከይ፡ sekéi, *fuite*.

(ሸከየ፡) ሸኬ፡ sheke, *se plaindre, accuser*.

ሸክፈ፡ shekfe, *sautiller*.

ሠወሐ፡ sauehe, *avoir envie* (de q' nourriture).

ሦረ፡ sore, *être châtré*; ሠወረ፡ sauere, *châtrer*.

ሸወተ፡ shauete, *faire le fruit* (le dourra); ሸዊት፡ shauit, *fruit vert* (du dourra).

ሸወበ፡ shauebe, *embellir*; N. ሹኡብ፡ shuūb, *beau*; ሾበት፡ shōbet, fém. *belle*.

ሹከት፡ shúket, ሹክ፡ shuk, *épine, désagrément*, pl. አሽዋክ፡ ashwák.

ሰዐለ፡ ṣa'le, *tousser*; ስዕለት፡ ṣö'let, *la toux*.

ሰዐመ፡ sa'me, *baiser*; N. ስዕመት፡ sö'met, *le baiser*.

ሰዐረ፡ sa're, *destituer*; Pass. ሰዐረ፡ sa'are, *perdre l'emploi*.

ሥዕር፡ sa'r, *herbe*.

ሻዒር፡ shā'ir, *orge*.

(ሰዐየ፡) ስዓ፡ ṣ'ā (سعى), *courir*; ስዔኮ፡ s'éko, *je courais*; ሰዒ፡ sa'i, *course*.

ሸዐየ፡ sha'je, *couvrir* (la bête).

ሠዬ፡ sejé, *gencive*.

ሹም፡ shum, *chef* (de village, de province); ሸየመ፡ shejeme, *être élu shum*; ሺመት፡ shimet, *emploi*.

ሼበ፡ shébe, *grisonner, blanchir*; ሺብ፡ *gris des cheveux*.

ሼነ፡ shéne, *pisser*; ሺን፡ *urine*.

ሠየከ፡ sejeke, *creuser dans le sable pour y trouver de l'eau*; ሠዪክ፡ sejik, *eau trouvée dans le sable*.

ሰይፍ፡ seif, pl. አሻፍ፡ et አሽያፍ፡ asháf, ashiaf, *épée droite*.

ሳዲስ፡ sādiṣ, *sixième*; ሲስ፡ ṣiṣ, *six*; ሲሳ፡ sisā, 60.

ሽድቅ፡ shidq; ሚሽዳቅ፡ mischdáq, *coin de la bouche*.

ሰዴ፡ sedè, *aider, soutenir q'un*; ሰዴ፡ sedde, *être aidé*; N. A. ሰደይት፡ sedeit, *secours*.

(ሰደደ፡) ሰደ፡ ṣedde, *gêner, mettre en embarras, presser*; Pass. ሰደደ፡ ṣeddede; ተሰደደ፡ teṣeddede; P. P. ሱዱድ፡ ṣudúd, *embarrassé*; N. A. ሲደት፡ ṣiddet, *embarras, désagrément*.

ሠጋ፡ séga, *chair, viande*.

ሹግል፡ shugl, *ruse*; ሸጋል፡ shaggal, *rusé*.

ሳገመ፡ ṣāgeme, *retourner de la mer à la montagne* (contr. à ሰብከ፡); N. A. ስግም፡ sügm.

ሾጋሸት፡ shogáshet, *maison de bois* en us. chez les Bogos, en forme de chaudière renversée.

ሢጉርት፡ sigurt, *oignon*.

ሸግረይ፡ shagréi, *brave, courageux*.

ሰጊት፡ ṣagít et ሸጊት፡ shagit, *filet*, dans lequel on emballe des effets.

ሰግነ፡ ṣegne, *garder, mettre sous clef*.

ሠገን፡ segen, pl. አስጉን፡ asgún, *autruche*.

ሰጋድ፡ ṣegad, pl. አሲግደት፡ aṣígdet, *cou*.

ሰግደ፡ segde, *prier Dieu à la manière des musulmans*.

ሰጥረ፡ ṣetre, *cacher, céler*; Caus. አስጠረ፡ aṣtere, *faire céler*; Pass. ሰጠረ፡ ṣettere; ሚስጢር፡ misṭir, *secret, mystère*.

ሸጠጠ፡ sheṭṭeṭe, *prodiguer*; ሻጠጠ፡ shaṭeṭe, id.

ሰፊ፡ saffi, *cabaret natté de djerid*.

(ሰፈለ፡) አስፈለ፡ aṣfele, *mettre le dourra sur la meule*; ሰፋል፡ ṣefál, saffi, *pour recevoir la farine, qui tombe de la meule*.

ሰፍለለ፡ ṣaflele, *désirer, languir*; N. ሰፈላል፡ ṣafelál, *désir* (Sehnsucht).

ሰፍሬ፡ ṣafre, *avoir faim*; N. ሰፍራ፡ ṣafrā, *la faim*; ሱፍሩይ፡ ṣuffrui, *qui a faim*.

ሳፈረ፡ ṣāfere, 1) *mesurer* (du blé etc.); 2) *camper*; ሰፈር፡ ṣafer, *campement*.

ሺፈር፡ shiffer, *fumier*; *champ engraissé*; pl. አሽፋር፡ ashfār.

ሸፈት፡ shaffet, *habit grossier de laine*.

ሸፍተ፡ shafte, *coudre*; Pass. ሸፈተ፡ shaffete.

ሻፍገ፡ shāfge, *se hâter*; Caus. አሸፈገ፡ ashfege, *hâter q'un*; ሸፋገት፡ sheffāget, *hâte*.

ሻፈፈ፡ shāfefe, *combattre*; ተሻፈፈ፡ teshāfefe, *se battre* (récipr.); N. A. ሻፍ፡ shaff, *combat, bataille*.

ረ፡

ረኅመ፡ raḥme (رحم), *avoir pitié;* **ሩኁም፡** ruḥum, *miséricordieux.*

ረኅረኅ፡ raḥraḥe = **መከረ፡** *conseiller.*

ረሐቀ፡ rahqe, *s'éloigner, être loin;* Caus. **አርሐቀ፡** arheqe, *éloigner;* **አትራሐቀ፡** atrāheqe, *éloigner;* **ሩሑቅ፡** ruhuq, *loin.*

ረሐበ፡ rahbe, *s'élargir;* Caus. **አርሐበ፡** érhebe, *élargir;* **አተርሐበ፡** atarhebe id.; **ረሒብ፡** rehíb, *large.*

ረሓት፡ rehāt, *la paume de la main.*

ረሐአ፡ reh'e, *s'élargir, être spacieux, libre* (la place); Caus. **አርሐ፡** erhe, *faire place;* **ሩሑይ፡** ruhui, *ouverte* (la place); **ረሒአት፡** réhiet, *étang.*

ረኅፀ፡ raḥdse, *suer de peur.*

ረምመ፡ ramme, *être taciturne;* **ሩሙም፡** rumum, *taciturne.*

ራምቤ፡ rāmbé, *cendre.*

ረምከ፡ ramke, *demander q'ch;* N. A. **ረሚክ፡** ramik.

ረሜ፡ rame, *voyager dans la nuit.*

ረምደ፡ ramde, *avoir les yeux enflammés;* **ረመድ፡** ramed, *ophthalmie.*

ራምዴት፡ ramdét, *esp. d'herbe.*

ረመጅ፡ ramedj, *cendre brûlante, sable brûlant.*

ሪሽ፡ rish, *plumes d'autruche.*

ረሰሐ፡ raṣha, *devenir sale;* Caus. **አርሰሐ፡** arṣehe, **አተርሰሐ፡** atarṣehe, *salir;* N. **ረስሐት፡** raṣhet, *saleté.*

ረስረሰ፡ raṣraṣe, *se hâter dans une affaire.*

ረሰ፡ rasse, *piquer, être voluptueux;* **መርሰስ፡** merṣeṣ, *volupté;* **ሩሱስ፡** ruṣuṣ, *voluptueux.*

ረስነ፡ raṣne, *s'échauffer.*

ሪስክ፡ riṣk, *avant-bras.*

ረስዐ፡ reṣʿa et **ተረስዐ፡** tereṣʿa, *oublier;* Caus. **አትረስዐ፡** atrasʿa, *faire oublier.*

ረሴ፡ raṣe, *bien-faire, embellir.*

ረሸደ፡ reshede, **ተረሸደ፡** teréshede, *s'engraisser, avoir bonne mine;* Caus. **አትራሸደ፡**

ራቒ፡ rāqi, *riche.*

ራቀበ፡ raqbe, *désirer, aimer passionnément* (une femme); N. **ራቅበት፡** raqbet, *désir, envie.*

ሮቆት፡ roqót, *écume du lait.*

ረቀ፡ raqqe, *être mince, subtil, avoir peur;* **ርቅ፡** rüqq, *subtilité;* **ረቂቅ፡** reqiq, *mince, craintif;* Caus. **አርቀቀ፡** arqeqe, *rendre mince, faire peur.*

ረቢ፡ rebbi, *Dieu.*

ረብሐ፡ rabha, *profiter, se rassasier.*

ረብረበ፡ rabrabe, 1) *dilapider* (la fortune), 2) *secouer.*

ረበበ፡ rebbebe, *enfumer.*

(**ረበዐ፡**) **አርብዐ፡** arbʿa, *quatre;* **ራቢዕ፡** rabiʿ, *le 4me;* **አርብዓ፡** arbʿā, 40; **ረብዓ፡** rebʿā, *adulte* (le veau).

ረትመ፡ ratme, *tomber malade;* **ሩቱም፡** rutum, *malade.*

ረትበ፡ ratbe, *arranger, ordonner;* P. P. **ሩቱብ፡** rutub, *arrangé.*

ረትዐ፡ retʿa, *être à son aise, obtenir justice;* Caus. **አርተዐ፡** ertʿa, *rendre justice;* N. A. **መርታዕ፡** mertaʿ.

ራስ፡ rāṣ, *tête;* pl. **አርስት፡** arúst.

(**ረአየ፡**) **ረኤ፡** rā, *voir;* **ሬኮ፡** réko, *j'ai vu;* **አራ፡** *faire voir.*

ረከረከ፡ rekreke, *prédisposer un juge.*

ረከበ፡ rekbe, *trouver, atteindre;* Pass. **ረከበ፡** rekkebe; **ተረከበ፡** terekkebe; Caus. **አርከበ፡** arkebe, *faire trouver;* **ተራከበ፡** terākebe, *se trouver,* récipr.; **አትራከበ፡** atrākebe, *faire qu'on se trouve,* récipr.; N. A. **መርካብ፡** merkāb, *richesse;* **ራኪብ፡** rākib, *riche;* **ረካብ፡** rekāb, *étrier.*

ሮረ፡ rora, *montagne, plateau;* pl. **ሩውረ፡** ruórri.

(**ረወዐ፡**) **ረውዐ፡** rauʿe, *inivit mulierem.*

(**ረወየ፡**) **ረዌ፡** raue, *se rassasier* (de boire).

(**ረዊጽ፡**), **ሮጸ፡** rotse, *marcher* (île de Dahalac).

ረዕረዕ፡ raʿraʿ, *trembler de peur.*

(**ረዐየ፡**) **ረዕአ፡** rʿā, *paître* les troupeaux.

(**ረዕደ፡**) **አርዐደ፡** aʿrade, *s'inquiéter.*

(**ረዘመ፡**) **ተረዘመ፡** terezeme, *devenir lourd.*

ሪዝቅ፡ rizq, *gain, fortune;* **ተረዘቀ፡** terezzeqe, *profiter, faire fortune.*

(**ረየመ፡**) **ሬመ፡** réme, *devenir long, s'alonger;* Caus. **አሬመ፡** aréme, *alonger;* **ሪም፡** rim, *longueur;* **ረዪም፡** rejim, *long.*

ረድአ፡ red'a, *aller au secours;* N. A. **ረዲት፡** redít, *secours.*

ረጅቀ፡ redjqe, *pétrir* (kneten).

ረግኀ፡ regḥe, *se remplir.*

ረግመ፡ rögme, *maudire;* Pass. **ረገመ፡** reggeme; Caus. **አርገመ፡** argeme; **አትራገመ፡** atrāgeme; **ሩጉም፡** rugum, *maudit;* N. **መርገም፡** mergem, *malédiction.*

ርግብ፡ rögb, *pigeon.*

ረግዐ፡ ragʿa, *se cailler* (le lait); **ሩጉዕ፡** ruguʿ, *du lait caillé.*

ረግዘ፡ regze, *blesser;* **ሩጉዝ፡** ruguz, *blessé;* Pass. **ረገዘ፡** reggeze; **ተረገዘ፡** tereggeze; N. A. **ረጊዝ፡** reggiz; Caus. **አትራገዘ፡** atrāgeze, *faire blesser;* **መርጋዝ፡** mergāz, *blessure;* **ረጋዝ፡** regāz, *sacrifice* (de vaches sur la tombe).

ረግጸ፡ regtse, *fouler, mettre les pieds sur —;* **ረገጸ፡** reggetse.

ረጽመ፡ retsme, *accumuler.*

ተራፍረፈ፡ terāfrafe, *avoir un accès de fièvre.*

ረፈቅ፡ refeq, *impôt, douane* (de grains).

ረፍቀ፡ refqe, **ራፈቀ፡** rafeqe, *s'associer à q'un;* **ረፊቅ፡** refíq, *associé;* **መርፈቅ፡** merfeq, *compagnie;* **ተራፈቀ፡** *s'associer* (réciproq.).

ረፍዐ፡ refʿa, *porter, enlever;* **ረፍዓት፡** refʿāt, *cadeau;* **ረፈዐ፡** reffʿa, *être porté;* Caus. **አርፈዕ፡** arfaʿ, *charger q'un.*

ረፈፈ፡ reffefe, *défaillir de faim.*

ቀ፡

ቀሕለት፡ qehlet (كحل), *antimoine,* esp. de collyre; **ቀሐለ፡** qehhele, *se mettre du qehlet aux yeux.*

ቀኅበት፡ qaḥbet, fém. *se prostituer;* Caus. **አቅኅበ፡** aqḥabe, *débaucher.*

ቃል፡ qāl, *édit du roi.*

ቃሊ፡ qāli, *noble* (de caractère).

ቀለለ፡ qalle, *devenir léger;* **ቀሊል፡** qalíl, fém. **ቀላል፡** qallal, *léger;* Caus. **አቅለለ፡** aqlele, *rendre léger;* N. A. **ቅል፡** qöll, *légèreté* (mor. et phys.).

ቃለም፡ qālem, *couleur;* **ቁሉም፡** qullum, *colorié.*

ቁልቁሉ፡ qulqullu, *noyau du fruit du nebck* (rhamnus nebeka).

ቀላቂል፡ qalāqil, *plaines, pays bas.*

ቆሉንቄል፡ qolúnqual, *euphorbia kulkual.*

ቀለበ፡ qellebe, *avoir l'intention;* **ቀልብ፡** qelb, *volonté, désir.*

ቀልአ፡ qal'a, *frire, griller;* **ቆሎ፡** qolo, *grillade.*

ቀልዓት፣ qalʿat, *cherté, disette* (Ar. قلعة).

ቀሚስ፣ qamiṣ, *chemise* (قميص).

ቀስ፣ qäṣṣ, *entrailles.*

ቆስለ፣ qoṣle, *suppurer* (la plaie).

ቀሸ፣ qashshe, *repousser de la main.*

ቆሸበ፣ qoshbe, *circoncire;* Pass. ቆሸበ፣ qoshebe; N. A. ቆሺብ፣ qoshíb, *circoncision;* ቁሹብ፣ qushub, *circoncis.*

ቃሴ፣ qāse, *être distrait;* ቃሲ፣ qaṣi, *distrait.*

ቀስፈ፣ qaṣfe, *flageller.*

ቆር፣ qor, *orifice d'un pot.*

(ቀርን፣) ቀር፣ qerr, *corne,* pl. አቅሩን፣ aqrún; ቀር፣ጸብጠ፣ *attraper par la corne, attraper le corps du délit.*

ቁሩሕ፣ quruh, *vache à pied et front blancs.*

ቀርሰሰ፣ qarṣeṣe, = ሐምረ፣ *maigrir* n.

ቀረ፣ qarre, *sentir froid;* ቅር፣ q'rr, *le froid.*

ቀረት፣ qarret = ነጽፈት፣ *avoir tari son lait* (la vache).

ቆራረት፣ qoráret, *bouteille.*

ቀራር፣ qerár, *précipice.*

ቀርቀዐ፣ qarqaʿ, *se rider* (la peau); ቁርቁዕ፣ qurquʿ, *ridé.*

ቀርበ፣ qerbe, *s'approcher;* ቁሩብ፣ qurub, *proche;* Caus. አቅረበ፣ aqrebe, *approcher;* አታቅረበ፣ atāqrebe id.; ተቃረበ፣ *s'approcher* réciproq.; N. ቀርቤ፣ qerbé, *proximité.*

ቀርበት፣ qarbet, pl. ቀራብ፣ qerab, *la peau,* n. gén.

ቅርት፣ qört, *préférence;* አቅረተ፣ aqrete, *donner des prérogatives.*

ቀርአ፣ (قرأ) qer'a, *lire;* ቆራን፣ qoran, *lecture.*

ቀርዐ፣ qerʿa, *déconcerter, mettre en embarras q'un;* አታቅረዐ፣ atáqraʿ, *reprendre, rattraper.*

ቅርድ፣ qôrd (قرد); pl. አቅሩድ፣ aqrūd, *racine, famille.*

ቃቃት፣ qāqāt, *éclair.*

ቀብሐ፣ qabha, *écumer* (le lait); ቁቡሕ፣ qubuh, *écumeux.*

(ቀበለ፣) አቅበለ፣ aqbele, *retourner;* ተቃበለ፣ teqábele, *aller recevoir;* አታቅበለ፣ atáqbele et አስታቅበለ፣ astaqbele, *regarder, avoir égard à —.*

ቀብረ፣ qabre, *enterrer;* Pass. ቀበረ፣ qabbere, ተቀበረ፣ teqabbere; Caus. አቅበረ፣ aqbere, *faire e.;* ቀብር፣ qabr, pl. አቅበር፣ aqber, *tombeau;* መቅበር፣ maqber, pl. መቃቢር፣ meqábir, *tombeau.*

ቀብቀበ፣ qabqabe, *claquer* (les dents).

(ቀበበ፣) ቀበ፣ qabbe, *mépriser, dédaigner;* Pass. ቀበበ፣ qabbebe; N. ቆቦ፣ qöbbo, *dédain.*

ቃበበ፣ qābebe, *rouler, former en pelotte;* ቁቡብ፣ qubub, *globuleux, balle.*

ቀበነ፣ qàbbene, *être de mauvaise humeur;* ቁቡን፣ qubbun, *de mauvaise humeur.*

ቀበዐ፣ qabaʿ, *maladie.*

ቀብጀ፣ qabdja, *se dégoûter de q'ch.*

ቁቱ፣ quttu, *espèce de petite sauterelle.*

ቀትለ፣ qatla, *tuer;* N. A. ቂታል፣ qitāl, ቀቲል፣ qatīl, *meurtre;* Caus. አቅተለ፣ aqtele; አተቅተለ፣ ataqtele, *faire tuer;* ቀትለይ፣ qatlei, *assassin.*

ቀንዐ፣ qenʿa, *envier, être jaloux;* Caus. አቅነዐ፣ aqna, *rendre jaloux;* N. ቀኒዕት፣ qenniʿt, *jalousie.*

ቆነፈ፣ qonefe, *s'indigner, se fâcher.*

ቀዐወ፣ qaʿuwe, *ignorer;* N. ቀዐዌት፣ qaʿuwét, *ignorance.*

ቀይሐ፣ qaiḥe, *devenir rouge;* ቃይሕ፣ qāiḥ, *rouge;* N. ቀሕ፣ qöḥḥ, *rougeur.*

ቀየሰ፣ qeieṣe, *mesurer, évaluer.*

ቀይመ፣ qaime, *arriver le* ቃዪም፣ qāim, *automne* (d'Oct. — Février); አቀየመ፣ aqejeme, *passer le qāim.*

ቀይየ፣ qaije, *vomir;* ቃይ፣ qāi, *vomissement.*

ቀድሐ፣ qadḥa, *puiser* (l'eau); Pass. ቀደሐ፣ qaddeḥe; Caus. አቅደሐ፣ aqdeḥe; N. I. ቀደሕ፣ qadeḥ, *seau à puiser, en bois.*

ቀድመ፣ qedme, *avancer;* ቅድም፣ qedem, prép. *avant, devant;* Caus. አቅደመ፣ aqdeme, *faire avancer.*

ቀድሰ፣ qadṣe, *devenir saint;* ቁዱስ፣ quddus, *saint.*

ቀድረት፣ fém. qadret, *abonder en lait — la vache;* ቅድረት፣ q'dret, *vache qui abonde en lait.*

(ቀደየ፣) ቀዴ፣ qade, *plumer, nettoyer;* ቁዱይ፣ qudui, *propre.*

ቀደ፣ qadde, *être odorant,* ቀዲድ፣ qedíd, *parfum.*

ቁጥራን፣ quṭrān, *poix.*

ቀጺ፣ qätstsi, *fruit de tamarin;* ቀጼትት፣ qätsétet, *arbre tamarin.*

ቀጽመ፣ qatsme, *rompre* (du pain).

ቀጽበ፣ qatsbe, *s'irriter, se courroucer;* ቀጸብ፣ qatseb, *colère, courroux;* ቁጹብ፣ qutsub, *colérique, irrité.*

ቁፈት፣ quffet, *sac natté.*

በ፣

ባሕል፣ bāhl, *fête.*

በሕለ፣ béhle, béle, *dire;* ተበሕለ፣ tebahle, *se dire,* réciproq.; N. A. በሒል፣ behíl, *le dire;* መብሐል፣ mebhel, *expression.*

ባሕር፣ bāhr, pl. አብሑር፣ abhūr, *mer, rivière.*

በኀበኀ፣ baḫbaḫe, *pourrir* (le bois dans l'eau).

በሕተ፣ bahte, *s'isoler, rester seul;* አብሐተ፣ abhete, *séparer q'un, isoler, prendre tout pour soi-même;* N. ብሕቶ፣ behtó, *isolément.*

በሒን፣ behín, *jadis, anciennement.*

በልኀ፣ balḫa, *être aigu;* Caus. አብለኀ፣ ableḫe, *rendre pointu;* ቡሉኅ፣ buluḫ *pointu.*

በለኅ፣ balaḫ, *esp. de lance courte, javelot.*

በልሐ፣ belhe, *séparer;* N. A. ሞበልሐት፣ mobelhet.

በልሒት፣ balhít, *beaucoup, en abondance, excessivement grand ou gros.*

በለለ፣ bellele, *perdre la couleur* (l'habit).

በልሰ፣ voy. መልሰ፣

በልቀ፣ belqe, *user, polir* (la meule); Pass. በለቀ፣ belleqe, *s'user;* ተባለቀ፣ tebāleqe, id.

በልቃት፣ balqat, pl. በላቅ፣ balāq, *rocher.*

በልበለ፣ belbele, *secouer* (l'habit).

በልተቢት፣ bāltebīt, *prunelle.*

በልአ፣ bel'ā, *porte en bois.*

በልዓት፣ belʿat, *ceinture des filles,* le rehat des arabes.

በልዐ፣ belʿā, *manger;* Pass. በለዐ፣ bellʿa; Caus. አብለዐ፣ ablaʿ, *donner à m., faire m.;* በሌዕት፣ beléʿt, *le manger.*

(በለየ፣) በሌ፣ bele, *vieillir* (l'habit); ባሊ፣ bāli, *vieux* (l'habit).

ቢለይ፣ billai, pl. በላሊት፣ bellālit, *habit.*

በለድ፣ beled (بلد), B. *pays, patrie.*

በልገ፣ belge, *exiger le payement d'une ancienne dette.*

ቤሥ፣ bés, pl. አበሥት፣ abést, *mari.*

በሸለ፣ bashla, et በስለ፣ baṣla, *cuire* n.; Caus. አብሸለ፣ abshele, *cuire,* act.; አታብሸለ፣ atabshele, *faire cuire;* N. A. አብሸሎት፣ abshelót, *coction.*

በሰ፣ besse, *supprimer.*

በስር፡ başr, *bon sens*; بصر.

(በሠረ፡) **አብሸረ፡** abshere, *faire courage, porter une bonne nouvelle*; **በሻሬት፡** beshāret, *bonne nouvelle, cadeau de b. n.*; **አትባሸረ፡** atbāshere, *donner à goûter*.

በሣበሠ፡ besābese, = **ፈናጠረ፡** *disperser*.

በስበሰ፡ beşbeşe, *amollir entièrement*.

በሦት፡ besót, pl. **በሥዋት፡** besuát, *front, chance*.

በሽዓ፡ beshā, *tache à la peau*.

በርሐ፡ barha, *luire*; Caus. **አብረሐ፡** abraha, *allumer, éclairer*; **ባሪሕ፡** bārih, *luisant, clair, pur*; **ብርሒ፡** bürh; **ብርሓን፡** bürhān, *lumière*.

በርኅ፡ berhe, *devenir chauve*; **ቡሩኅ፡** būruh, *chauve*.

በርሺም፡ bérshim, pl. **በረሺም፡** beréshshim, Parirstange (beim Schwert).

በርሸሸ፡ bersheshe, *vieillir* (habit) = **በሎ፡**

ቡሩር፡ burur, *spacieux, large, ouvert* (le terrain), *simple* (l'habit — non replié).

በርቀ፡ barqa, *éclairer* (blitzen); **በረቅ፡** bareq, *éclair*.

በርቀቀ፡ barqeqe, *devenir décrépit*; **ቡርቁቅ፡** burqūq, *décrépit*.

በርበረ፡ berbere, 1) *piller*, 2) *étendre* (l'habit); **ቡርቡር፡** burbur = **ቡሩር፡**

በርበሪ፡ berberi, *poivre rouge*.

በረት፡ beret, *blanc* (la vache, l'homme).

በሮት፡ berót, pl. **በርዋት፡** beruát, *tache à la peau* (Hautmaal).

በረተ፡ berrete, *polir* (Aeth. **ሐብረተ፡**).

ባረከ፡ bāreke, *bénir* = **ዶሕረ፡**

ብርክ፡ börk, pl. **አብራክ፡** abrāk, *genou*; **አብረከ፡** abreke, *se mettre à genoux* (le chameau); **አታብረከ፡** atábreke, *faire agenouiller*.

በርዐ፡ berʿa, = **ፈርሐ፡** *craindre*, B.

ቡረይ፡ burai, *autruche*; fem. **ቡሪት፡** burit, *femelle de l'autruche, de l'agaçen*.

በሬይ፡ berei, pl. **አቤረት፡** abéret, *bœuf*.

(በረየ፡) **በሬ፡** bere, *nier*; **አብሬ፡** abre, *pardonner*; **ቡሩይ፡** burui, *innocent*.

በርደ፡ börde, *devenir froid*; Caus. **አብረደ፡** abrede, *refroidir*; N. A. **አብረዶት፡** abredot, *l'action de refroidir*; **አትባረደ፡** atbārede, *refroidir, calmer*; **ብርድ፡** börd, *le froid*; **ቡሩድ፡** burud, *froid*; **በረድ፡** bered, *grêle*; **በራደት፡** berādet, *froideur*; **በርደደ፡** berdede, *froidir un peu*.

በረጀ፡ berredje, *faire la danse guerrière* (avant la bataille), *sautiller, menacer q'un par gestes et paroles*.

በርፀ፡ berdse, *arranger une affaire*.

ብሩፍ፡በሕለ፡ brūf behle, *partir, s'en aller*.

በቅለ፡ baqle, *germer* (la plante); Caus. **አብቀለ፡** abqele, *faire germer*; **ቡቅል፡** buql, *germe* (employé dans la bière).

(በቀቀ፡) **በቀ፡** baqqe, *ménager q'ch*; Pass. **በቀቀ፡** baqeqe, *être ménagé, réservé*; **በቆት፡** baqqót, *avarice*.

ቦቅቦቀ፡ boqboqe, 1) *battre du beurre*, 2) *battre le coeur*.

በቅአ፡ baqʿa, *rester*.

(በቀየ፡) **በቄ፡** baqe, *appréhender*; **ቦቆት፡** boqot, *appréhension, danger*.

ቡበዐ፡ babʿa, *être consterné*.

ቤት፡ bét, pl. **አብያት፡** abjāt, *maison*, n. gén.

ቡቱ፡ buttu, *animal écaillé mangeur de fourmis*.

ቡቱሕ፡ butuh, *nain*.

በትረ፡ batre, *se tenir debout*; Caus. **አብተረ፡** abtere, *ériger, mettre debout*; **በታር፡** betār, N. A. *l'être debout*.

በትር፡ batr, *bâton* (T.).

በትከ፡ batke, *trancher, couper, décider*; **ቡቱክ፡** butuk, *tranché*; N. A. **በቲክ፡** batik; Caus. **አብተከ፡** abteke, *faire trancher, crever*; Pass. **በትከ፡** batteke; **ብትክ፡** bötk, *charogne*.

በቴዕ፡ batteʿ, *eau miellée*.

ባንጃ፡ bānja, *lueur du feu*.

በአሰ፡ bāşe, *se fâcher, se quereller*; Caus. **አትባሰ፡** atbāşe, *mettre en colère, en dispute*; **ቡኡስ፡** buuş, *irrité*; **ተባሰ፡** tebaşe, *se fâcher; combattre; se combattre* récipr.; **ባስ፡** bas, *courroux, querelle*.

ባብ፡ bāb (باب), *porte*.

በአአ፡ bʾā, *entrer*; Caus. **አባ፡** abā *faire entrer*; **ባኢ፡** bāi, *entrant, dedans*.

ቡኽረ፡ buikkere, *être l'aîné, le premier-né*; **አብከረት፡** abkeret, fém. *mettre bas, accoucher pour la 1*re *fois*; **ቢክር፡** bikr, *premier-né, aîné*; **ቢክረነት፡** bikrenuet, *primogéniture*.

(በከየ፡) **በኬ፡** beke, *pleurer*; Caus. **አብኬ፡** abke, *faire pleurer*; **በከይ፡** bekei, *pleurs, lamentation*.

ባዕል፡ bāʿl, *maître, possesseur*; **ባዕልና፡** bāʿl'na, *Dieu*; **ባዕል፡ገዳ፡** bāʿl geda, *associé dans le Terq* (**ጠርቅ፡**).

በዕት፡ bʿat, *caverne*.

በዕኢር፡ bāʾir (بعير), *jeune chameau*.

በዕዛ፡ bezā, *esp. d'antilope à cornes longues, droites*.

(በዕደ፡) **በዒድ፡** bāʿid, *un autre*.

በዝኀ፡ bazha, *s'augmenter, être beaucoup*; Caus. **አብዘኀ፡** abzeha, *augmenter, multiplier*; **አትብዘኀ፡** atabzeha, *faire augmenter, exagérer*; **ቦዙኅ፡** bozuh, *beaucoup*; N. A. **በዝኄ፡** bezhé, *multitude*; **መብዘኅ፡** mebzeh, *la plupart*.

በይሖ፡ beiho, pl. **በየሒ፡** bejehi, *chacal*.

(በየተ بات) **ቤተ፡** béte, *passer la nuit sans souper*.

በየነ፡ bejene; **ተበየነ፡** tebejene, *s'éclaircir*.

በይን፡ bein, prép. adv. **በይንየ፡** bein'je, *moi seul*.

በዳሌ፡ beddalé, *pigeon blanc*.

በድለ፡ badle, *confondre, échanger*; Pass. **በደለ፡** baddele; N. A. **በድሎት፡** badlot, *change*; **በደሌብ፡** badeléb, id.

በደረ፡ bādere; **ተበደረ፡** tebādere, *aller* (à la course) *rivaliser*.

ቡዲር፡ budír, *anciennement*.

በድበደ፡ bedbede, *insulter q'un en disputant*.

በድነ፡ bedne, *puer*; **በደን፡** beden, *puanteur*; **በዳን፡** beddan, *puant*.

በዱ፡ bedu, *en friche* (la terre, brach).

በድዐ፡ badʿa, *se perdre*; **አብደዐ፡** abdaʿ, *perdre*; **አትባደዐ፡** atbadeʿ, *dérouter q'un*.

(በጀለ፡) **ተበጅለ፡** tebedjele, *s'ennuyer*.

ቦገሠ፡ boggese, *décamper, se mettre en route*; **አትባገሠ፡** atbāgese; **ተቦገሠ፡** teboggese, *décamper*; N. A. **ቦጋሠት፡** boggaset; **ሞቦገሥ፡** mobogges, *troupeau*.

ባገረ፡ bāgere = **ፈንጠረ፡** *disperser, mettre en désordre*.

ቦጉ፡ boggu, *esp. d'oiseau*.

በገን፡ begen, *gonorrhée* (Tripper).

በግዕ፡ beggeʿ, pl. **አባግዕ፡** abāgeʿ, *mouton*.

በግዐ፡ begʿa, *attiser le feu*.

በገይ፡ beggai, *long* (de taille).

በጥለ፡ baṭla, *être vain, inutile.*
በጽሐ፡ batsha, *y arriver, atteindre;* Caus. **አብጸሐ፡** abtseha, *conduire, faire arriver;* **ባጺሕ፡** bātsih, *jeune homme fort.*
በጽበጸ፡ betsbetse, *remuer* (l'eau, le lait).

ተ፡

ታሕት፡ taht, prép. *sous, dessous.*
ተኅሣሥ፡ teḥsas, 1) *mois de décembre;* 2) *arbrisseau,* en amhar. kitkitta.
ተለመ፡ telleme, *commencer à labourer;* **ትልም፡** tölm, *ouverture du temps de labourage.*
(**ተልወ፡**) **ተሌ፡** tele, *suivre;* **አትሌ፡** atle, *faire suivre, faire accompagner;* **ተለይ፡** telej, pl. **ተለጅ፡** teledj, *pasteur.*
ተማሌ፡ temálé, abbr. **ማሌ፡** mālé, *hier;* **ማሌ፡ለሓ፡** mālé leha, *avant-hier.*
ተመ፡ تمّ támme, *s'accomplir;* Caus. **አትመመ፡** atmeme, *accomplir;* **ተማም፡** temám, *fini, accompli.*
ተመር፡ temer, *seconde femme du vivant de la première;* pl. **አትማር፡** atmár.
ተምተመ፡ tamtame, *toucher, goûter.*
ቲሾ፡ tisho, pl. **አታሺ፡** atáshi, *baquet, seau,* esp. d'assiette en bois.
ተሽከ፡ teshke, *éternuer.*
(**ተስዐ፡**) **ትስዒ፡** tṣiʿ, *neuf;* **ተስዓ፡** teṣʿā, 90; **ታሲዕ፡** taṣiʿ, *le neuvième.*
ተስፉ፡ teṣfá, *espérance.*
ተርሐ፡ tarha, *passer la nuit sans dormir;* **መትረሕ፡** mátrah, *gîte.*
ተረሰ፡ terreṣe, 1) *mettre la tête sur le* **መተራስ፡** mataraṣ, *chevet;* 2) *se mettre au lit* (de maladie).
ተርገመ፡ tergeme, *traduire.*
ተርፈ፡ tarfa, *rester, demeurer en arrière;* Caus. **አትረፈ፡** atrafa, *retenir;* **ተራፍ፡** terrāf, *restes.*
(**ተብዐ፡**) **ተቢዐት፡** tabiʿet, *nature, caractère.*
ተተከ፡ teteke, *écornifler.*
ተንተነ፡ tentene, *chercher la trace perdue* (d'une vache); **አተንተነ፡** attentene, *éplucher.*
ተንበለ፡ tenbele, *donner le cadeau à un nouveau marié;* N. A. **ተንበሎት፡** tenbelot, *cadeau.*
ቶንባክ፡ tonbāk, *tabac.*
ቶክላ፡ tokla, *loup* (Hyänenhund).
ተክለ፡ tekle, *planter, enfoncer;* Caus. **አትክለ፡** atkele; Pass. **ተከለ፡** tekkele.
ተክመ፡ tekme, *surveiller, garder;* **ቶኩም፡** tokum, *garde.*
ተውላሕለለ፡ taulāhlele, *faire des éclairs;* **ተውለሕ፡** tauleh, *éclair.*
ቲግሬ፡ tigré, 1) *province Tigré;* 2) *langue Tigré;* **ቲግራይ፡** tigrai, 1) *homme, qui parle Tigré;* 2) *sujet, plébéien.*
ተፍአ፡ taf'ə, *cracher;* **ትፉት፡** töffat, *crachement, salive.*

ነ፡

ኑኀለ፡ naḥele, *parler beaucoup;* **ኑኁል፡** nuḥul, *parleur.*
ኒኂስ፡ niḥiṣ, *maison en pierre, carrée, à toit plat.*
ነሕሰ፡ nahṣe = **ገልመ፡** *trahir.*
ነኅረ፡ naḥre, *mugir, rugir.*
ነሓር፡ nehār, pl. **አንሐራት፡** anharāt, *poitrine.*
ኒሀብ፡ nihb, *abeille.*
ነሐበይ፡ nahebei, *forgeron.*
ኑሑክ፡ nuhuk, *plante oléagineuse.*
(**ነሐየ፡**) **ነሔ፡** id. = **ነግፈ፡**, *essuyer, nettoyer;* **ኑሑይ፡** *essuyé.*
ነስሐ፡ naṣha, *avoir de bonnes intentions;* **ናሲሕ፡** naṣih, *pur, innocent.*
ነሥሐ፡ nashe, *couler* (l'outre trouée).
(**ነሰሰ፡**) **አንሰሰ፡** ansese, *acheter des vaches, commencer à former un troupeau;* **ኡንሱስ፡** unsus, *bestiaux.*
ኒስር፡ niṣr, *aigle.*
ነሸተ፡ neshete, *détruire.*
ነስነሰ፡ neṣneṣe, *répandre, semer.*
ነሽነሸ፡ neshneshe, *allaiter.*
ነስአ፡ neṣ'a, *prendre;* **አተንስአ፡** atenṣa, *faire attention, entendre.*
ነሽገ፡ neshge, *se dégoûter.*
ኖራ፡ nora (نورة), *la chaux.*
ነቅለ፡ naqla, *arracher* (un pieu de la terre), *emmener;* Pass. **ነቀለ፡** naqqele; **ኑቁል፡** nuqul, *enlevé, arraché.*
ነቅመ፡ naqme, *rendre un son, appeler;* Pass. **ነቀመ፡** naqqeme; **ነቅም፡** naqm, *appel.*
ነቅሰ፡ naqṣe, *manquer, s'amoindrir;* Caus. **አንቀሰ፡** anqeṣe, *amoindrir, rendre défectueux;* **ናቂስ፡** nāqiṣ, *défectueux.*
ነቅበ፡ naqbe, *mordre, arracher* (avec les dents ou avec la tenaille); N. I. **መንቀብ፡** manqab, *tenaille.*
ነቅነቀ፡ neqneqe, *trembler* (la terre).
ነቅዐ፡ naqʿa, *crételer* (la poule).
ነቅአ፡ naq'a, *sonner;* Caus. **አንቅአ፡** anqa, *faire sonner;* N. **ነቃ፡** neqā.
ነቅፈ፡ naqfe, *effeuiller; prendre en mauvaise part?*
ኒብ፡ nīb, pl. **አይናብ፡** aināb, *dent.*
ነብሐ፡ nabha, *aboyer* (le chien).
ናቢል፡ nābil, *aigle.*
ነብረ፡ nebre, *rester, demeurer;* Caus. **አንበረ፡** anbere, *faire demeurer, entretenir;* **ሞንበር፡** monber, wonber, pl. **መናቢር፡** menábir, *chaise;* **ሞንበሮ፡** monberó, wonberó, *entretien;* **ነባሪ፡** nebāri, *coutume.*
ነብዐ፡ nebʿa, **አንበዕ፡** anbaʿ, *pleurer;* **እንብዕ፡** enbeʿ, *larmes.*
ነቢ፡ nebí, *prophète.*
ነትሐ፡ natha, *plumer* (l'oiseau); Pass. **ነተሐ፡** nattehe.
ነቡል፡ nebul, id. = **ሐራስ፡**, *accouchée.*
ነእስ፡ nä'ṣ, *homme.*
ነእሸ፡ násha, *être, devenir petit;* **ኑሽ፡** nush, *petit;* **አናሽ፡** anāshe, *rendre petit;* **መናሽ፡** menash, *le cadet.*
ነክሰ፡ nakṣe, *décamper;* N. A. **መንከስ፡** mankaṣ.
ነክሸ፡ näkshe, *mordre;* Pass. **ነከሸ፡** näkkeshe; Caus. **አንክሸ፡** ankeshe; N. A. **ነኪሽ፡** näkish.
ነክረ፡ nekre, 1) *exalter, honorer;* 2) *emplir.*
ነክተ፡ nekete, = **ወለፈ፡** wollefe, *s'habituer à q'ch.*
(**ነከየ፡**)**ነኬ፡** neke, *chevroter* (la chèvre); N. A. **ነኬት፡** nekét.
ነወሐ፡ nauehe, *s'alonger, s'élargir;* **ነወሕ፡** naueh, *long, large.*
(**ነወሰ፡**); **ተነወሰ፡** tenaúeṣe, = **ተዎነሰ፡** *s'amuser* (algedén).
(**ነወከ**); **ተነወከ፡** tenaueke, = **ተዎርከ፡** *aller de côté.*

ኖአይ፡ noei, 1) *vaches*; 2) *propriété, effets*; ነይ፡ neï, *appartenant à*; ነይከ፡ neï'ka, *à toi app.*

ነዊት፡ nauit, pl. ነውአይ፡ nauei, *chevreau.*

ንዓ፡ nā m., ንዒ፡ nā'i f., *viens!* pl. ንዑ፡ n'ū, *venez!* interj.

ነዐየ፡ n'aje, *aller à la chasse*; ነዐይ፡ n'äi, *chasse.*

ኑዔ፡ nu'e, *flèche de la charrue.*

ነዕልት፡ nä'lt, *belle-soeur* (soeur du mari).

ነዘረ፡ nazre; አንዘረ፡ anzere, *saigner du nez.*

ነዘሐ፡ nazha, *suer* (l'outre — le beurre).

ነዘአ፡ nez'a, *enlever, arracher.*

ነይ፡ voy. ኖአይ፡

ኒአት፡ (نِيَّة) ní'et, *caprice, disposition*; አከይ፡ኒአት፡ akei niet, *mauvaise humeur.*

ነድነደ፡ nednede, *secouer.*

ነድአ፡ ned'a, *conduire, chasser devant soi, renvoyer.*

ነደ፡ nadde, *se brûler*; Caus. አንደደ፡ andede, *brûler, allumer*; ኑዱድ፡ nudud, *consumé par le feu*; ነዲድ፡ nedid, *le brûler.*

ነድቀ፡ nadqe, *élever un bâtiment*; Pass. ነደቀ፡ naddeqe; P. P. ኑዱቅ፡ nuduq, *bâti.*

ነድፈ፡ nadfe, *verser* (de l'eau).

ነጀ፡ nedjdje, *arracher les cheveux.*

ነግሐ፡ neghe, = ዎነ፡ *se dégoûter de q'un.*

ነገል፡ neggel, *chevreau mâle*; ነገለት፡ neggelet, *chevreau femelle*; pl. አናጊል፡ anaggil.

ነግረ፡ negre, *parler* (us. rarement en Tigré); ነግር፡ negr, *discours, affaire.*

ነገብ፡ negeb, *chance, bonne fortune.*

ነጌብ፡ negéb, *plaine.*

ኑጎት፡ nugot, *trompe* (*de l'éléphant*).

ነግደ፡ negde, *faire le commerce de caravane*; አንገደ፡ an'gede; ታንገደ፡ tān'gede, *demander l'hospitalité*; እንገዳ፡ en'geda, pl. አናጊድ፡ anágid, *hôte.*

ነግፈ፡ negfe et ናገፈ፡ nāgefe, *balayer*; አንገፈ፡ an'gefe, *protéger, soutenir*; N. A. መንገፎት፡ men'gefót; መንገፈይ፡ men'gefei, *protecteur.*

ነጽሐ፡ natsha, = ለጽሐ፡ *être pur.*

ነፀረ፡ nadsre, *regarder*; አንፀረ፡ andsere, *fixer les yeux.*

ነፀበ፡ nedsbe, *se froisser* (un membre).

(ነፀየ፡)ነጼ፡ nadse, *présenter, tendre.*

ነጽፈ፡ natsfe, *sécher, tarir* (le lait); ኑጹፍ፡ nutsuf, pl. ነጻይፍ፡ natsaif, *vache sans lait.*

ነፀፈ፡ nadsfe, ናፀፈ፡ nadsefe, አንፀፈ፡ andsefe, *étendre le tapis*; ነፃፍ፡ nedsāf et መንፃፍ፡ mendsāf, *tapis.*

ነፍኀ፡ nafha, *enfler, boursoufler*; Pass. ነፈኀ፡ naffehe, *s'enfler*; Caus. አንፈኀ፡ anfehe.

ነፍስ፡ nefs; መንፈስ፡ menfes, *âme*; ነፈስ፡ nefes, *haleine*; ተነፈሰ፡ teneffese, *respirer.*

ናፈረ፡ nāfere, 1) *glisser* (l'anneau du doigt); 2) *étinceler, sauter sur q'un.*

ነፍነፈ፡ nafnafe, *tomber à petites gouttes* (la pluie).

ነፍዐ፡ nef'a, *se rendre utile*; መንፋዕት፡ menfa't, *utilité.*

ነፎ፡ nafe, 1) *cribler*; ኑፉይ፡ nufui, *criblé*; N. I. መንፎ፡ menfé, *tamis*; 2) *remuer* (lockern).

ናፍደ፡ nafde, *s'éveiller en sursaut.*

ነፍገ፡ nafge, *être avare*; ኑፉግ፡ nuffug, *avare.*

ናፈጠ፡ nafete, *ronfler.*

ነፍጀ፡ nafdje, *s'échapper* (le chameau).

አ፡

አሓ፡ 'ahā, *vaches*; pl. de ዎድ፡ wod.

ኡኁ፡ 'ahu, pl. ኀው፡ hau, *frère, cousin, parent*; እኅት፡ 'ahet, pl. አኃዋት፡ *soeur, cousine, parente.*

አኆ፡ 'aho, *voilà.*

አሐድት፡ 'ahadte, ሐድት፡ hadte, *un.*

ኤለ፡ 'éle, pl. አዊሊ፡ auelli, *puits.*

አለለ፡ 'alele, *se rouiller*; አላል፡ 'ālāl, *la rouille.*

አለቡ፡ 'alabu, *il n'y a pas, il n'a pas.*

አሌተ፡ 'aléte, አልሒ፡ 'alhé, *utinam!* part. opt.

እለፍ፡ 'ölef, *dix mille.*

ኡም፡ 'umm, pl. ኡማት፡ 'ummat, *mère, tante.*

ኢማመት፡ 'imāmet, *la dîme du butin.*

አመረ፡ 'amere, *connaître, savoir*; አምር፡ *connaissance*; አታመረ፡ 'atāmere, *faire savoir.*

አሙር፡ 'amur, pl. አማይር፡ 'amāir, *seau lissé de djerid.*

ኡምባሬ፡ 'umbáre, *commère, jaseuse.*

ኡምበርሐጋ፡ 'umberhagā, *esp. d'antilope*; Amh. ሳሳ፡ ṣaṣa.

አመት፡ 'ámet, pl. አአሙት፡ 'a'amut, *esclave*, fém.

አሞት፡ 'amot, *bile.*

አምነ፡ 'amne, *croire, se fier*; Pass. ታመነ፡ tammene, *être cru, recevoir confiance*; ኡሙን፡ 'ummūn, *homme de confiance*; N. አሚን፡ 'amín, *confiance.*

አመዕል፡ 'ame'l, pl. መዕለት፡ mä'let, *journée.*

እሼ፡ 'eshé, *où?*

እስ፡ 'äṣṣ, *mesure* (de grains).

ኢሳ፡ 'iṣa, *esp. d'oiseau devin.*

አሶ፡ 'aṣo, *fièvre intermittente.*

አሰኅተፈ፡ 'aṣāhtefe, *se tromper en parlant* (sich versprechen).

አሥል፡ 'asl (ar.), *origine, famille.*

አሻም፡ 'ashām, *verroteries, conteries.*

አሰሰ፡ 'aṣeṣe, = ሐዘነ፡ *s'attrister*; ታሰ፡ tāṣe, *se repentir.*

አሥር፡ 'asr, *trace*; እታሠረ፡ *suivre la trace.*

አስረ፡ 'aṣre, *lier*; Pass. ታሰረ፡ taṣere; ማሰር፡ maṣer, *lien*; N. A. እስረት፡ üṣret.

አሳር፡ 'aṣār, *gencive.*

ኤሱር፡ 'éṣur, *corail noir.*

አሺር፡ 'ashír, *poli, noble*; እሽረት፡ 'öshret, *politesse*; ታሸረ፡ tashere, *faire des politesses.*

አሥራዲ፡ 'asrādi, *cuivre.*

አሽቢሎ፡ 'áshbilo, *petite saucisse.*

እሥን፡ 'ösn, pl. አሣን፡ 'asän, *sandale.*

እሲት፡ 'eṣit, *femme*; pl. አኒስ፡ 'ániṣ.

አስቲር፡ 'astír, *firmament, ciel.*

አሽከለለ፡ 'ashkelelé, *veau âgé de huit jours.*

አስከምከመ፡ 'aṣkemkeme, *chevroter.*

እሳዕት፡ 'eṣā't, *feu.*

አሮ፡ 'oro, *un*, n. card.

አረም፡ 'arem, *peau d'un veau.*

አረምደት፡ 'arámdet, pl. አረሚድ፡ 'aramíd, *bois de lit.*

አራብ፡ 'arāb, pl. አረባት፡ 'arabāt, *esp. d'antilope.*

አርባን፡ 'erbáne, pl. አረቢን፡ 'arábin, *soc de la charrue.*

አራት ፡ 'arāt, *lit de repos, Angaréb.*
አርኮከበይ ፡ 'ärkokebéi, *le palmier Doum.* B.
አርከይ ፡ 'ärkei, pl. አረኪት ፡ 'arakít, *lit immobile.*
አርዌ ፡ 'arué, pl. አረዊት ፡ 'arauít, *serpent.*
ኤርዌት ፡ 'éruet, pl. ኤረው ፡ 'érau, *la femelle de l'éléphant.*
አርዕት ፡ 'aro't, *le joug.*
(አረየ ፡) አሬ ፡ 'äre, *ramasser, choisir;* አረይ ፡ 'arei, *part du butin.*
አረዴብ ፡ 'aradéb, *tamarin* (arbre et fruit).
እርጥ ፡ 'ört, እረጥ ፡ 'öreth, *intérieur de la terre* (Unterwelt).
አርጸት ፡ 'ärtset, pl. አረጺት ፡ 'aratsít, *Thermite.*
አቅሉዕለ ፡ 'aqlu'le, *monter, aller en montant.*
አብ ፡ 'ab, pl. አበጅ ፡ 'abedj, *père, oncle;* አቦት ፡ 'abot, *grand' mère;* አብ ፡ አብ ፡ 'ab-'öb, *grand-père.*
አቤ ፡ 'abié, 'aivé, *oui* (de በሕለ ፡ አቤ ፡ *je dis*).
አብሉ ፡ 'ablu, pl. አበሊ ፡ 'aballi et አብሉታት ፡ 'ablutát, *esp. de tente en nattes.*
አበል ፡ 'obel, *tamarisc* (Arab. ṭarfa طرفة).
አበረ ፡ 'abbere, *vieillir* (l'homme); አቤር ፡ 'abér, *vieux;* እብር ፡ 'übr, *vieillesse.*
አብሬት ፡ 'abrét, *exemple.*
እበርመት ፡ 'ébermet, 1) *esp. d'arbre;* 2) *pou de chameaux,* pl. በራም ፡ berám.
እበነት ፡ 'ebbenet, pl. እበን ፡ 'ebén, *pierre.*
አብአ ፡ 'ába, *se refuser, haïr;* አበይ ፡ 'abéi, *ennemi;* ኢቢ ፡ 'ibbí, *inimitié;* አታበ ፡ 'atābe, *faire haïr.*
አብዓ ፡ 'ab'ā, *source de montagne.*
አበዳ ፡ 'abadā, *jamais* (ابدا).
ኤትሮ ፡ 'étro, *le Beni Israël,* esp. d'antilope, pl. አዳሪት ፡ 'addārít.
እትሮ ፡ 'etro, pl. አታሪ ፡ 'atarri, *vase de terre.*
አትንከበ ፡ 'atánkebe, *gravir une montange en la longeant.*
አታብ ፡ 'atāb, *esp. de petite sauterelle.*
አትአ ፡ 'at'a, *entrer;* Caus. አአትአ ፡ 'āta, *faire entrer;* ኤቴ ፡ 'été, *porte, entrée.*
እተይ ፡ 'etéi, *où?* adv.
አኒስ ፡ 'anís, *femmes,* pl. (Sing. አሲት ፡).
እንበለ ፡ 'enbele, *outre, — excepté,* prép.
እንበልበለ ፡ 'enbélbele, *étinceler.*
አንበተ ፡ 'ánbete, *entreprendre, commencer;* Pass. ታንበተ ፡ tánbete, *être commencé;* Caus. አታንበተ ፡ 'atánbete, *faire commencer.*
አንበጣ ፡ 'ánbeṭa, pl. አናቢጥ ፡ 'anābiṭ, *sauterelle.*
አንታር ፡, pl. አናቲር ፡ 'antār, 'anātir, B., *cabaret rond natté.*
እነት ፡ 'net, pl. አንሳ ፡ 'enṣa, *chamelle.*
አነነ ፡ 'ánene, ታነነ ፡ tánene, *mugir* (le boeuf).
ኢንካ ፡ 'inka, fém. ኢንኪ ፡ 'inki, *prends;* ኢንኩ ፡ 'inku, *prenez,* Imp. interj.
አንከለት ፡ 'ánkellet, *colline.*
አንከረ ፡ 'ankere, *fermer la bouche à q'un.*
አንከር ፡ 'anker, *gosier.*
አንደር ፡ 'ánder, pl. አናዲር ፡ 'anādir, *flûte.*
አንደከ ፡ 'ándeke, ታንደከ ፡ tándeke, *se mettre la ceinture, se ceindre.*
እንዶደለ ፡ 'endoddele, *branler* (la cloche).
ኢንጌረ ፡ 'in'gěra, pl. አናጊር ፡ 'anággir, *pain* (amhar.).

አንገብ ፡ 'án'geb, *anus.*
አንጉብ ፡ 'án'güb, *village,* pl. አናጊብ ፡ 'anágib.
አንጸበ ፡ 'antsebe, *laisser passer la pluie* (le toit, filtrer).
አንጸበት ፡ 'antsābet, pl. አናጺብ ፡ 'anātsib, *nerf, corde.*
አንጸይ ፡ 'äntséi, 'äntshei, pl. አናጺት ፡ 'anatsit, *rat.*
አክለ ፡ 'akle, *suffire;* Caus. አታክለ ፡ 'atākele, *donner suffisamment;* አክል ፡ 'akl, *tant que;* አክሉ ፡ 'aklu, *tant que lui;* አክል ፡ ኀት ፡ 'akl het, *égal, pareil, l'un comme l'autre;* አክልሚ ፡ 'aklmi, *combien.*
እክል ፡ 'ökl, *les grains, Dourra;* እክለት ፡ 'ökelet, *un grain;* አኬለት ፡ 'akélet, *Polenta (bouillie de farine).*
ኢኮን ፡ 'ikón, ኢኮኒ ፡ 'ikoni, *ce n'est pas, il n'est pas, non pas.*
አካን ፡ 'akán, pl. አካናት ፡ 'akānát *endroit, place* (مكان).
(አከየ ፡) አኬ ፡ 'ake, *devenir mauvais, s'empirer;* Caus. አታኬ ፡ 'atāke, *rendre mauvais;* ኡኩይ ፡ 'ukui, *mauvais, méchant;* N. ኢኪት ፡ 'ikít, አከይ ፡ 'akei, *méfait, mal.*
አካጅ ፡ 'akádje, *perversité, bassesse;* ብዓል ፡ አካጅ ፡ b'ãl 'akádje, *intrigant, pervers.*
አውሔ ፡ 'auhé, *arbre, esp. de Wonsa.*
አውል ፡ 'aul, *la saison des pluies au Samhar* (Nov.—Févr.).
አዋል ፡ 'auál, *petit de l'éléphant.*
አዎለተ ፡ 'awóllete, *dévier, se ranger de côté.*
አወተ ፡ 'aúete, *être créancier de q'un.*
እዝመ ፡ 'ezme, *se taire;* ዝም ፡ züm, *silence;* ዝም ፡ በሕለ ፡ züm behle, *se taire;* መዛም ፡ mezām, *silence.*
እዝን ፡ 'özn, pl. አዛን ፡ 'azān, *oreille;* አዛን ፡ 'azzān, *oreillard.*
አዘዘ ፡ 'azeze, *ordonner.*
አዝ ፡ 'az, 'ad, *pays, tribu.*
አዜ ፡ 'ezé, *à présent.*
ኢድ ፡ 'id, pl. ኢደይ ፡ 'idei, *main.*
ኤዶ ፡ 'édo, *peau de chèvre.*
አዳም ፡ 'addám, *les hommes* (n. gén.).
እደር ፡ 'ödder, *moutarde.*
አደብ ፡ 'ádeb (Ar.), *politesse, civilité.*
አዶንገለት ፡ 'adón'gelet, pl. አዶንገል ፡ 'adón'gel, *harricot.*
አዲግ ፡ 'edigg, 'edügg, pl. አዱግ ፡ 'ādug, *âne,* አድጊት ፡ 'edgit, *ânesse.*
ኢጅ ፡ 'idj, ኢጀይ ፡ 'idjai, pl. አአጁይ ፡ 'aádjui, *bois, morceau de bois.*
ኢጀጅ ፡ 'idjādj, *colline.*
አግዋሕ ፡ 'aguah, *de bon matin;* አትጋወሐ ፡ 'atgaúehe, *partir de bon matin.*
ኢጋል ፡ 'igal, pl. ኢግል ፡ 'igl, *veau.*
አገሌ ፡ 'agèlé, *quelque peu, un tel, quelque chose.*
እግር ፡ 'ëgr, pl. አጋር ፡ 'agār, *pied, jambe.*
አግረ ፡ 'ágre, *aller acheter ou vendre du Dourra au marché;* አግሪ ፡ 'egri, *caravane de Dourra.*
አገበ ፡ 'ágaba, *buffle;* ገለብ ፡ አገበ ፡ geleb 'agaba, *bouclier de peau de buffle.*
አጊት ፡ 'agit et ባጊት ፡ bāgit, *vite,* adv.
ኦጎት ፡ 'ogót, *petit pot de terre.*
አገደ ፡ 'agédda, *à plus forte raison.*
አገፍተነ ፡ 'agáftene, *mettre le couvercle.*
አጥፊት ፡ 'átfet *pierre de foyer,* pl. አጣፊ ፡ 'aṭāfi, *les trois pierres, qui forment le foyer, le foyer*

አፍ፡ 'af, pl. አፈይ፡ 'aféi et አፈጅ፡ 'afédj, *bouche, embouchure.*

ኦፍ፡ 'of, *lion.*

አፌት፡ 'afét, *la partie de la maison auprès de la porte.*

አፎ፡ፀሓይ፡ 'afo tsahai, *le matin après le lever du soleil.*

እፋ፡ 'öffa, *petit vase natté* (pour l'eau, le lait etc.).

ኤፊን፡ 'éfin, *amende que doit payer le mari à sa femme au Barka.*

ከ፡

ከሀለ፡ kāhle, kāle, *pouvoir, supporter*; ክሀለት፡ kőhlet, *pouvoir, puissance, patience.*

ከሐደ፡ kahede, *nier, contester* q'ch; Caus. አክሐደ፡ akhede; ተካሐደ፡ tekāhede, *se disputer*, récipr.; N. A. ክሕድ፡ k'hed, *dispute, procès.*

ከሌ፡ kalé, pl. አክሊት፡ akallít, *marmite.*

ኩሉ፡ kullu, *tout.*

ከላ፡ kálā, *très grand, géant.*

ከልኀ፡ kalḥa, *saigner q'un au front*; Pass. ከለኀ፡ kalleḥe *se saigner, être saigné.*

(ከለለ፡ Aeth.), ከላል፡ kelál, pl. አኪለት፡ akíllet, *flèche* (en bois ou en corne, qu'on se met comme ornement dans les cheveux).

ከለለ፡ kólele, *tournoyer.*

ከለሥ፡ káles, adv. *de bonne heure, au matin.*

ከልሰ፡ kalṣe (خلص), *finir, achever*; Pass. ከለሰ፡ kalleṣe; Caus. አትከለሰ፡ atkállese, *faire achever*; ከለስ፡ውመለስ፡ kalleṣ u melleṣ (*finir et y retourner*) *homme indécis.*

ከልብ፡ kelb, pl. ኩሉብ፡ kulub, አክላብ፡ aklāb, *chien.*

ኬለብ፡ kéleb, *enceinte d'épines, enclos.*

ኬላብ፡ kélāb, *pipe* (esp. de nargilé).

ኵሌ፡ küle et ኩሎት፡ kulót, *deux*; ካሊ፡ kāli, *le second.*

ከልኮት፡ kolkót, pl. ኮሎኪ፡ kolokki, *corbeille.*

ከልዐ፡ kalʿa, *refuser q'ch.*; Caus. አክልዐ፡ aklʿa; አተክልዐ፡ ataklʿa, *faire refuser*; Pass. ከለዐ፡ kallʿa.

ክልጸም፡ kúltsem, kúltshem, pl. ከለጺም፡ kelétstsim, *os de l'avant-bras, radius.*

ከልፈ፡ kelfe, ካለፈ፡ kālefe, *contrarier, contredire, s'opposer.*

ከም፡ kom, et ከምሰል፡ komṣel, *comme*, conj.

ከማ፡ kemā, *aussi, encore* (كما).

ከምለት፡ kámlet, pl. ከመል፡ kamal, *pou.*

ኩሚሽ፡ kumísh, pl. አክመሻት፡ akmeshāt, *joue.*

ከምሸ፡ kamshe, ካመሸ፡ kämeshe, *essayer, goûter*; Caus. አክመሸ፡ akmeshe; Pass. ከመሸ፡ kammeshe; ክምሸት፡ komshet, *prise de tabac.*

ከምረ፡ kamre, *accumuler*; Pass. ከመረ፡ kammere.

ከምጀጀ፡ kamdjedje, *se rider, froncer* (le visage); ኩምጁጅ፡ kumdjudj, *ridé.*

ከስኀ፡ kaṣḥa, *salir*; Pass. ከሰኀ፡ kasseḥa; ክሱኅ፡ kaṣṣeḥ *sale, impur.*

ክስለት፡ koṣlet et ኩስራ፡ kuṣra, *esp. d'arbre, Rhamnus nebeka*; Ar. سدر.

ከስተ፡ kaṣta, *ouvrir*; Pass. ከሰተ፡ kaṣṣete; P. P. ኩሱት፡ kuṣut, *ouvert*; Caus. አክሰተ፡ akṣete.

ከስተረ፡ kaṣtere, = ነግፈ፡ *balayer, nettoyer.*

ከስነ፡ kaṣna, *sommeiller*; Caus. አክሰነ፡ akṣene; አታክሰነ፡ atākṣene, *faire som.*; N. ክሳን፡ koṣan, *sommeil.*

ከስከሰ፡ kaṣkaṣe, *secouer la tête, les cheveux; éveiller q'un en le secouant.*

ኩስኩስ፡ kuṣkuṣ, *le vomer.*

ከሽፈ፡ kashfe, *tarir, diminuer* (le lait de la vache); Caus. አክሸፈ፡ ákshefe, *faire tarir.*

ከር፡ kār, *la faim.*

ኮር፡ kor, pl. አክዋር፡ akuár, *selle* (de cheval).

ከረ፡ kéra, *les gens de* —, p. ex. ከረ፡ሞሓመድ፡ kera Mohammed, *Mohammed et ses gens*; ከራዊ፡ keraúi, *troupe, armée.*

ከረም፡ kerem, *la saison des pluies*; ከርመ፡ kerme, *venir la saison des pluies*; አክረመ፡ ákreme, *passer la saison des pluies* dans quelque endroit; Caus. አትክረመ፡ atkáreme, *faire passer la saison des pluies.*

ከረመ፡ kerreme, *être séparé* (l'un parent de l'autre).

ከሪም፡ kárim, *bien-fonds, immeuble.*

ከራመት፡ kerrāmet, pl. ከረሪም፡ kerrerim, *trou* ou *cavité contenant de l'eau de pluie.*

ኩርማት፡ kurmát, *tronc d'arbre.*

ኮርሸት፡ kőrshet, *fraise* (Gekröse).

ከረረ፡ kārere, *coucher*; አክረረ፡ *se coucher*; N. A. አክረሮት፡ akrerót; Caus. አታክረረ፡ atākrere, *mettre coucher, forcer à se coucher*; ኢንከራር፡ inkerār, *l'état d'être couché sur le dos.*

ከርከረ፡ kerkere, *être, devenir grossière* (la farine); ኩርኩር፡ kurkúr, *grossier.*

ከርከራ፡ kérkerra, *esp. d'arbre.*

ከርከሬ፡ kérkerré, *esp. d'oiseau.*

(ከረየ፡)ከሬ፡ kerre, *descendre*; ኩሩይ፡ kurruj, *descendu.*

ከረይ፡ kerei, *loyer, gage*; አትካሬ፡ atkáre, *louer, engager.*

ከረይ፡ kärei, pl. አክሪ፡ akarri, ከረጅ፡ keredj, *hyène.*

ኩርባጅ፡ kurbadj, *jeune éléphant mâle adulte.*

ኩርጡማ፡ kurṭumā, *bout supérieur de l'oreille.*

ኮርጸ፡ kortse, kortshe, ከረጸ፡ kāretse, karetshe, *couper, trancher*; N. A. ኮሪጽ፡ korrits.

ከርፈ፡ karfe, ከረፈ፡ kārefe, 1) *piler, écorcer; gagner la vie en vendant des écorces d'arbre*; 2) *rider le front*; 3) *ceindre, environner.*

ከበሮ፡ kabero, *tambour.*

(ከበረ፡) አክበረ፡ *honorer, exalter.*

ከብከበ፡ kabkabe, *sautiller* (à la manière de l'autruche); N. A. ከብካብ፡ kebkāb.

ከብደ፡ kabde, *devenir lourd, pesant*; N. ከበደት፡ kebādet, *pesanteur*; ኩቡድ፡ kubud, *lourd, sérieux* (de caractère).

ከበድ፡ kebed, pl. አክቡድ፡ akbūd, *ventre, estomac.*

ኪብደት፡ kíbdet, *foie.*

ኩቱ፡ kuttu, *esp. d'oiseau.*

ከትሐ፡ katha, *faire signe de la main.*

ከትቤት፡ ketbét, *l'intérieur de la maison.*

ከትበ፡ katba, *écrire* (Ar.).

(ከተፈ፡) ከታፍ፡ katāf, *jambe.*

ኬን፡ kén, *là bas*, adv. — ክን፡ kän, *assez, suffit!*

ኵናት፡ küinat, konat, *lance*; pl. ኩዎኒ፡ kuónni.

ከንተፈ፡ kántefe, *hacher, dépécer*; P. P. ኩንቱፍ፡ kuntuf.

(ከነነ፡) መኮንን፡ mekonnen, *gouverneur, chef.*

ከንከነ፡ kankene, *froncer les sourcils.*

ከንከኒት፡ kankanít, *fièvre intermittente.*

ከንዶ፡ kändo, *qui sait? peut-être, je n'en sais rien* (Ar. يمكن).

ከንጂ፡ kándji, *roseau, jonc de Dourra.*

ከንፌር፡ kánfer, pl. **ከናፊር፡** kanáfir, *lèvre.*

ከእሰ፡ kädse, *couler* (schleichen), *ramper.*

ከከብ፡ kókeb, pl. **ከዋኪብ፡** kauákkib, *étoile.*

ከከን፡ kóken, pl. **ከዋኪን፡** kauákkin, *cavité dans le rocher, où l'eau de pluie se conserve.*

ኰዋ፡ kuā, *corbeau.*

ኰዋነ፡ kuáne, *gîte des bergers* (dans l'enceinte).

(**ከዊን፡**); Nég. **ኢከን፡** ikon, *il n'est pas.*

(**ከዐበ፡** Aeth.); **ከዕበት፡** kaʿbet, *prêt à cent %*; **አከዕበተ፡** akaʿbete, *prêter à cent %.*

(**ከዕወ፡**) **ከዓ፡** kā, *se verser* (l'eau); Caus. **ከየዐ፡** kejʿe, *verser.*

(**ከየደ፡**) **ኬደ፡** kéde, *marcher sur q'ch.*; **ኬደት፡** kédet, *s'en aller (la femme), abandonner son mari.*

ከደ፡ kadde, *déchirer* (l'habit); P. P. **ኩዱድ፡** kudúd.

ከድመ፡ Ar. kedme (خدم), *servir.*

ከደራ፡ kaderā, *esp. d'abeille.*

ከደን፡ keden, *désert*; **ከደንየ፡** keden'je, *o mon désert*, expr. de douleur.

ከድነ፡ kedne, *couvrir, habiller*; Pass. **ከደነ፡** *keddene*; **መከደን፡** mekden, *couvercle*; **ከዳን፡** kedān, *habit.*

ከዳነ፡ keddáne, *forgeron.*

ከድዐ፡ kĕdoʿ, *poussière.*

ከጅለ፡ kadjle, *se gêner, être modeste*; Caus. **አከጅለ፡** akdjele.

ከጅበ፡ kodjbe, *pincer* (zwicken, mit den Augen, mit der Zange).

ከገይ፡ kogei, pl. **ከዋጊ፡** kauági, *esp. d'arbre, Higlig.*

ከጥለ፡ katle, *s'attacher à q'un*; **ተከጠለ፡** tekattele, id.; **ኩጡል፡** kutul, *attaché, protégé.*

ከጥረ፡ katre, *tomber à petites gouttes* (la pluie).

ከጥፌት፡ katfet, pl. **ከጣፍ፡** katāf, *feuille.*

ከጸረ፡ kotsere, *terminer, contracter*; **ከጽረት፡** kotsret, *contrat*; Pass. **ተከጸረ፡** tekótstsere.

ከጺር፡ katsír, *la hampe de la lance.*

ከፍ፡በሕለ፡ kaff béhle, *s'asseoir.*

ከፍለ፡ kafla, **ከፈለ፡** käfele, *diviser, partager*; Caus. **አከፈለ፡** akfele; N. **ከፍለት፡** kaflet, *division*; **ኩፉል፡** kufful, *partagé.*

ከፍረ፡ kafre, *remplir* (la pipe), PP. **ኩፉር፡** kuffur.

ከፍቱን፡ kaftún, *joli.*

ከፍን፡ kefn, *linceuil*; **ከፈነ፡** keffene, *être couvert du linceuil*; Caus. **አከፈነ፡** akfene, *fournir du linceuil.*

ከፍአ፡ kafʾa, *devenir mauvais, être laid, empirer*; **ከፉ፡** kofú, *laid.*

ኩፊአት፡ kufiʾet, *ornement d'argent que les femmes portent sur la tête.*

ወ፡

ወሕለ፡ wahle, *se noyer*; **ዋሕል፡** wahl, *bas fond.*

ወሐሰ፡ waheṣe, **ተወሐሰ፡** tewaheṣe, *cautionner*; **አውሐሰ፡** auheṣe, *donner caution*; Caus. **አትዋሐሰ፡** atwāheṣe, *obliger à aire caution*; **ዋሐስ፡** wāheṣ, *garant.*

(**ወሀበ፡**) **ሀበ፡** hebe, hewe, *donner*; **ሂአብ፡** hiāb, *don, cadeau*; **አትሀበ፡** athewe, *faire donner*; **ሀይበይ፡** heibei, *libéral.*

(**ወሐደ፡**) **ሐደ፡** hade, *diminuer, être en petit nombre*; Caus. **አውሐደ፡** auhede, *rendre peu*; **ሑድ፡** hud, *peu.*

ዋሐጠ፡ wāheṭe, 1) *couler* (la rivière); 2) *submerger, engloutir, avaler*; **ውሒጥ፡** wuhiṭ, *courant d'eau*; **ተወሐጠ፡** tewaheṭe, *se noyer.*

(**ወለበ፡**) **ተዎለበ፡** tewollebe, *tourner, regarder en arrière.*

ዎልዎል፡ wolwol, *vent*; **ወልዎለ፡** wolwole, *souffler* (le vent).

ዋሌ፡ wāle, *conduire* (le chameau) *à la corde*; Pass. **ተዋሌ፡** tewale.

ዎልደ፡ wolde, *accoucher, mettre bas*; Pass. **ዎለደ፡** wollede; **ተዎለደ፡** tewollede, *naître*; Caus. **አውለደ፡** aulede, *faire accoucher*; **አትዋለደ፡** atwālede, *faire accoucher*; **ዎልድ፡** wold, abbr. **ዎድ፡** wod, *enfant, fils*, pl. **አውላድ፡** aulād; **ወለት፡** welet, pl. **አዋሊድ፡** auālid, *fille*; **ዎሊድ፡** wolīd, *l'action d'accoucher.*

ዎስከ፡ woṣke, *joindre, augmenter*; **ተውሳክ፡** tauṣāk, *complément, augmentation.*

ዎስደ፡ woṣde, = **ረፍዐ፡** *emporter.*

ውስት፡ uṣt, *au milieu, le milieu* (rare).

ውሱፍ፡ uṣuf, *hableur.*

ዎረኅ፡ woreḥ, pl. **አውራኅ፡** auraḥ, *lune, mois.*

ዎርሰ፡ worṣe, *hériter*; **ውርስ፡** wurṣ, *héritage*; **አውረሰ፡** aureṣe, *faire héritier.*

(**ዎርሰወ፡**) **ዎሬሳ፡** worésā, id. = **ቲግረይ፡** tigrai, *sujet, plébéien.*

ዎረ፡ worre, *ravager, dévaster*; N. A. **ዎራር፡** worār, *dévastation*; Pass. **ዎረረ፡** worrere.

ዎርቅ፡ worq, *argent.*

ዎራቅ፡ worāq, *papier* ورق.

ወርበ፡ worbe, *se faire soir* (Aeth. **ዐረበ፡**); **ተዎረበ፡** teworrebe, *se mettre en route après midi*; Caus. **አትዎረበ፡** atworrebe, *faire partir après midi*; N. A. **ዎረብ፡** woreb, *le départ après midi.*

(**ወረከ፡**)**ተዎርኬ፡** teworke, *se ranger de côté, laisser passer.*

ወርደ፡ worde, *descendre à l'eau, au puits, aller chercher de l'eau au puits*; N. A. **ዎሪድ፡** worīd; **ተዋረደ፡** tewārede, *parier*; **ውረድ፡** wured, *serment*; **ዎሪድ፡** worīd, *gorge.*

ዋቀረ፡ wāqere, *travailler la pierre*; N. I. **ሙዎቀር፡** muóqer, *ciseau* (de pierre).

ዎቅዐ፡ woqʿa, *forger, frapper* (le fer).

ዎተ፡ wotte, **ዋተተ፡** wātete, *enfoncer, affermir*; P. P. **ውቱት፡** wutūt.

ዎነሰ፡ wonneṣe, **ተዎነሰ፡** tewonneṣe, *s'amuser, s'entretenir.*

ወኒን፡ wanin, *bêtes sauvages.*

ወነ፡ voy. **መነነ፡**

ዎነ፡ wonne, *se dégoûter de q'ch, avoir une aversion contre q'un*; N. A. **ዎነኔብ፡** wonnenéb.

ወንጌል፡ wan'gél, *faute, crime.*

ዋንጉ፡ wān'gu, *esp. de cicogne.*

ውኡይ፡ wuʾui, *tiède.*

ውዕለ፡ uʿale, *passer la journée*; **አውዐለ፡** auʿele, *faire séjourner, entretenir*; **ምዓል፡** mʿāl, *jour convenu de conseil.*

(**ወወየ፡**)**ውዓ፡** wʿā, *crier au secours*; **መውዔ፡** mauʿé, *cri au secours.*

ዎዶ፡ wodé, *coquille dont on se sert à deviner.*

ዎድቀ፡ wodqe, *tomber*; Caus. **አውደቀ፡** audeqe, *renverser*; **ዎዲቅ፡** wodiq, *chûte*; **አትዋደቀት፡** fem. atwādeqet, *avorter.*

ወድነ፡ wodne, *aire* (à battre, à faire fouler le grain par les boeufs).

ወዴ፡ wode, *faire*; Caus. አውዴ፡ aude, *faire faire*; ወደይ፡ wodei, *action*, 2) ዋዴ፡ wade, *abattre une maison*; Pass. ተዋዴ፡ tewāde.

ወግዋግ፡ wogwag, *lueur du feu*.

ወግዐ፡ woga, *combattre*.

ወጥነ፡ woṭne, *tenter, essayer*; N. ወጢን፡ woṭin, ወጠኔብ፡ woṭeneb, *essai*.

ወጥወጠም፡ woṭwoṭam, *témoin oculaire*.

ዋጠይ፡ wāṭei, *chanteur*; pl. ዋጦት፡ waṭót.

ዐ፡

ዓለም፡ ʿālem, *le monde*.

ዐለመት፡ ʿalemet, *marque, signe*; ተዐለመ፡ teʿälleme, *être marqué*.

ዐልበ፡ ʿälbe, *nombrer*; Pass. ዐለበ፡ ʿällebe; ተዐለበ፡ teʿällebe; ዕለብ፡ ʿöleb, *nombre*; Caus. አትዓለበ፡ aťalebe, *faire nombrer*.

ዐለት፡ ʿälet, አዐሉት፡ aʿalút, *terme, jour fixe*; ዐለት፡ወዴ፡ ʿälet wode, *ajourner, fixer un jour*.

ዐሌ፡ ʿäle, *émigrer, s'expatrier*; ዓሊ፡ ʿälli, *émigrant*.

ዐልገ፡ ʿalge, *céler, cacher* q'ch.

ዐመ፡ ʿamme, *fermer* à q'un *la bouche, étouffer* q'un; Pass. ትዐመ፡ teʿamme.

ዓመት፡ ʿāmet, *année*; ዓም፡ ʿām, ትዓም፡ tʿām, *l'année passée*.

ዐምሰት፡ ʿamset, *concevoir*; ዐምሳት፡ ʿamsāt *enceinte*; Caus. አትዓመሰ፡ aťāmese, *engrosser*.

ዕምር፡ ʿömr, *destin, jour de la mort prédestiné*.

ዐምበበ፡ ʿambebe, *fleurir*; ዐምበባ፡ ʿembebā, pl. ዖምቡብ፡ ʿombōb, *fleur*.

ዐምከ፡ ʿamke, *duper* q'un; Pass. ዐመከ፡ ʿammeke.

ዐምድ፡ ʿamd, *poteau, colonne*.

ዐምዐ፡ ʿamdse, *forcer*.

ዐሣ፡ ʿasā, *poissons*.

ዐስለ፡ ʿaṣla = ሰደ፡ *presser, embarrasser, affliger*.

ዐስመ፡ ʿaṣma, *bienfaire* à q'un, *aider*.

ዐሥር፡ ʿasr, *dix*; ዕሥራ፡ ʿäsrā, *vingt*; ዓሥር፡ le 10me.

ዐሽቀ፡ ʿashqe, *aimer passionnément*; N. A. ዕሽቅ፡ ʿöshq, *amour*.

(ዐሰየ፡) ዐሴ፡ ʿaṣe, *se révolter*; Caus. አትዓሴ፡ aťaṣe, *inciter à la révolte*.

ዓር፡ ʿār, *coutume*.

ዐረስ፡ ʿāreṣ, *morceau de peau*.

ዐረር፡ ʿárer, *plomb*.

ዐርቀ፡ ʿarqa, *devenir nu, manquer d'habit*; N. ዐሪቅ፡ ʿariq, *nudité*; ዑሩቅ፡ ʿurúq, *nu*; Caus. አትዓረቀ፡ aťareqe, *rendre nu*.

(ዐርረየ፡) ዐሬ፡ ʿärre, id. = በጽሐ፡ *parvenir* à —, *atteindre, pouvoir suivre, égaler* q'un; ዑሩይ፡ ʿurrui, *égal, pareil*.

(ዐረየ፡) ዐሬ፡ ʿäre, *pacifier*; ትዓሬ፡ tʿäre, *faire la paix*; ዐሪት፡ ʿärít, *la paix*; ዑሩይ፡ ʿurui, *pacifié*; አትዓሬ፡ atʿäre, *négocier la paix*.

ዐረደ፡ ʿarrede, *cacher, céler*.

ዐርዶት፡ ʿardōt, *nuque*.

ዐርገ፡ ʿarge, *monter*; N. A. ዐሪግ፡ ʿaríg; N. I. ምዓረግ፡ mʿāreg, *escalier*; Pass. ዐረገ፡ arrege; Caus. አትዓረገ፡ aťarege, *faire monter*.

ዐርፈ፡ ʿarfe, ዐረፈ፡ ʿārefe, *se reposer*; N. ዕርፍ፡ ʿörf, *repos*.

ዐቅለ፡ ʿaqla, *croiser les jambes, tordre*; ዑቁል፡ ʿuqul, *courbe, tortu*; አዕቀለ፡ aʿqele, *lier les genoux du chameau*.

ዐቀመ፡ ʿaqme, *borner, restreindre*; ዐቀመ፡ ʿaqqeme, *être restreint*.

ዐቅረ፡ ʿaqre, *nouer* (q'ch dans un chiffon, dans le bout de l'habit); P. P. ዑቁር፡ *noué*; ማዕቀር፡ maʿqer, *q'chose de noué*.

ዐቁር፡ ʿaqur, pl. ዐቆቁር፡ ʿaqoqur, *excréments de chameau*.

ዐቀ፡ ʿaqqe, *devenir gros, s'épaissir*; ዑቁቅ፡ ʿuquq, *gros, épais*; N. A. ዕቅ፡ ʿöqq, *épaisseur*; Caus. አትዓቀቀ፡ aťāqeqe, *épaissir*.

ዐቅበ፡ ʿaqbe, *garder, conserver, rassembler*; ትዓቀበ፡ tʿāqebe, *se rassembler*.

ዖቀት፡ ʿoqqet, pl. ዖቀቅ፡ ʿóqeq, *outre à beurre*.

ዐቅነ፡ ʿaqne, *mesurer*; Pass. ዐቀነ፡ ʿaqqene.

ዐቅደ፡ ʿaqde, *nouer*; Pass. ዐቀደ፡ ʿaqqede; N. ዐቅድ፡ ʿaqd, *noeud*.

(ዐቀፈ፡) ትዓቀፈ፡ *trébucher*.

ዐብረ፡ ʿabre, *devenir, être maigre* (la terre, la personne); ዐባር፡ ʿabār, *stérilité, famine*.

ዐበቅ፡ ʿabeq, *gale, rogne*; ብዓል፡ዐበቅ፡ bʿal ʿabeq, *galeux*; አትዓበቀ፡ aťābeqe, *rendre galeux*.

ዐቤ፡ ʿabe, *s'aggrandir, vieillir*; ዐቢ፡ ʿabí, *grand, vieux*; አትዓቤ፡ aťābe, *aggrandir, élever*.

ዑቱም፡ ʿutum, *soutenu, lourd* (mor.) = ኩቡድ፡

ዐታር፡ ʿatār, *subtil, mince* = ከጺን፡

ዓነተ፡ ʿanete, *préserver*; ረቢ፡ልዓነቱ፡ rebbi lʿānnetʾu, *que Dieu en garde*.

(ዐንከረ፡) ትዐንከረ፡ ťankere, *se flétrir, se faner* (l'herbe).

ዐነፍ፡ ʿanef, pl. ዐንፎታት፡ ʿanfotāt, *nez*.

ዐንፈ፡ ʿanfe, *forcer*; ዑኑፍ፡ ʿunnuf, *forcé*.

ዐውል፡ ʿaul, *prix*; ትዓወለ፡ ťauele, *fixer le prix, convenir du prix*.

ዐውለት፡ ʿaulet, *les plateaux de l'Anṣeba* (Oberland).

ዐወር፡ ʿáuer, *aveugle*; ዐወረ፡ ʿáuere, *devenir aveugle*; Caus. አትዓወረ፡ aťawere, *rendre aveugle*; 2) ዐውረት፡ ʿauret, *infamie, déshonneur*.

ዐውቴ፡ ʿauté, *victoire*; ትዓወተ፡ ťauete, *remporter la victoire*.

ዓደት፡ ʿadet (عادة) *coutume*.

(ዐወደ፡) ትዓወደ፡ *se glisser autour de q'ch, tourner, roder*.

ዐዛዝ፡ ʿäzáz, *poussière*.

ዐየረ፡ ʿaiere, *insulter; injurier*; Pass. ትዐየረ፡ teʿajere; ዐይረት፡ ʿairet, *injure*.

ዐይበት፡ ʿeibet, pl. ዐየቢ፡ ʿejebbi, *grand sac cousu de peau*.

ዐይብ፡ ʿeib, *protection*; ትዐየበ፡ tʿejebe, *se mettre sous protection*.

ዐይን፡ ʿain, pl. ዐይንታት፡ ʿaintāt, *oeil, espion*; ዐየነ፡ ʿejene *regarder, espionner*.

(ዐየነ፡) ትዐየነ፡ ťejene, *devenir fou*; N. ዐይነት፡ ʿeinet, *folie*, ዑዩን፡ ʿujún, *fou*.

ዐየከ፡ ʿejeke, ትዐየከ፡ ťejeke, *avoir soif*.

ዐድል፡ ʿedl, pl. አዕዱል፡ aʿdúl, *ombre* (d'un arbre).

ዐድለ፡ ʿadle, **ትዓደለ፡** tʿādele, *être pareil, comparable;* **ዑዱል፡** ʿudul, *pareil.*

ዕድም፡ ʿödm, *terme fixé, convention;* **ትዓደመ፡** tʿādeme, *convenir d'un terme.*

(**ዐደረ፡**) **ትዓደረ፡** tʿādere, *mugir, rugir.*

ዕድር፡ ʿödr, *maladie, défaut de corps.*

ዐዳብ፡ ʿädāb, *gages.*

ዐዴ፡ ʿädde, **ትዐዴ፡** tʿädde, *passer* (une rivière); **መዕደይ፡** mäʿddei, *passage.*

ዐዳፍ፡ ʿädāf, *couverture qu'on met sur les bêtes de charge au lieu de la selle.*

ዐጅበ፡ ʿadjbe, *dévorer.*

ዐግበ፡ ʿagbe, *affronter, traiter injustement;* N. **ዐገብ፡** ʿageb, *affront, injustice.*

ዐገተ፡ ʿaggete, *avoir recours, se référer à la caution* (den Bürgen in Anspruch nehmen).

ዐግነ፡ ʿagne, *courber;* Pass. **ዐገነ፡** ʿaggene, *se courber;* **ዑጉን፡** ugun, *courbé.*

ዐጥነ፡ ʿaṭne, *encenser;* Pass. **ዐጠነ፡** ʿaṭṭene; **ዐጣን፡** ʿaṭān, *parfum, encens.*

ዐጥበ፡ ʿaṭbe, *fatiguer;* Pass. **ዐጠበ፡** ʿaṭṭebe, tʿaṭṭebe, *être fatigué.*

ዐጣጥ፡ ʿeṭaṭ, *le dos.*

ዐጽም፡ ʿaṭsm, *os,* pl. **ዐጽሞታት፡** ʿaṭsmotát; **ዐጽም፡ዐጣጥ፡** ʿaṭsm ʿeṭaṭ, *épine du dos.*

(**ዐፈየ፡**) **ትዓፌ፡** tʿāfe, 1) *guérir;* **ዑፉይ፡** ʿufui, *sain;* **ዐፌት፡** afiet, *santé;* 2) *être dans son plein* (la lune).

ዐፌ፡ ʿaffe; **ትዓፌ፡** tʿaffe, *regarder, se regarder;* **ምዓፈይ፡** mʿāffei, *miroir.*

ዘ፡

ዘሐብ፡ (ذهب) zäheb, *or.*

ዘመን፡ zemen, zeben, *temps.*

ዘመድ፡ zemed, pl. **አዝማድ፡** azmád, *parent.*

ዝራ፡ zĕrā, **ዝሪ፡** zĕrī, *ou;* **ዝሪ፡** — **ዝሪ፡** *ou — ou.*

ዘርዐ፡ zerʿa, *semer;* P. **ዘረዐ፡** zerrʿa, *être semé;* **ዝርዕ፡** zĕre, *semence.*

ዘርፈ፡ zerfa, *dérober* q'ch (à un ami ou parent); N. **ዘራፍ፡** zerāf.

ዘብሐ፡ zabha, *ôter la peau* (de la vache).

ዘቤ፡ zābe, *acheter;* **አዝቤ፡** ázbe, *vendre;* **ዘቤ፡** zebé *achat.*

ዚብደት፡ zibdet, *beurre frais* (زبدة).

ዘብጠ፡ zabṭa, *frapper* q'un.

ዘነመ፡ zenneme; **ዘለመ፡** zelleme, *pleuvoir;* **ዙላም፡** zulām, *pluie.*

ዘነብ፡ zéneb, *queue.*

(**ዘከረ፡**) **ተዝከር፡** tézker, *fête de commémoration pour un mort.*

የ፡

ዮም፡ jom, *aujourd'hui.*

(**የመመ፡**) **የመ፡** jamme, *terminer, conclure* (une affaire), *arrêter q'ch.;* Pass. **የመመ፡** jammeme, *être conclu;* N. A. **የም፡** jamm, *conclusion.*

(**የማን፡** jemman); **ትእማን፡** tʾemmán, *droite, à la droite.*

የብሰ፡ jabse, *sécher;* Caus. **አይበሰ፡** ʾáibeṣe *faire sécher;* **ዩቡስ፡** jubus, *sec, aride.*

የብጠ፡ jabṭe, *aider un parent, qui a perdu ses biens* (en Tigriña **ከለጠ፡** kalleṭe); N. A. **መይበጦት፡** maibeṭot, *contribution, aide.* (Comparez mon Recht der Bogos.)

የጠመ፡ jaṭeme, *perdre les parents* (l'enfant); N. A. **የጥመት፡** jaṭmet; **የጢም፡** jeṭim, pl. **የጣይም፡** jeṭāim, *orphelin.*

ደ፡

ደሕሰ፡ dähṣe, *écorcher, ôter la peau.*

ደሕረ፡ dahre, *bénir;* Pass. **ደሐረ፡** dahhere; N. A. **መድሐር፡** mädhär, *bénédiction.*

ደኅረ፡ daḥre, *rester en arrière;* Caus. **አድኅረ፡** adḥere, *protéger* (Abbr. **ኅር፡** ḥarr, *après*).

ደሕነ፡ dähne, *se sauver;* Caus. **አድሐነ፡** ädhäne, *sauver;* N. **ደሐን፡** dähen, *salut.*

ደኅከ፡ däḥke, *se traîner sur les quatre pattes* (l'enfant, le chameau agenouillé); N. A. **ደኂክ፡** daḥik.

ደልኅ፡ dälḥe, *chasser, éconduire* = **ዳገነ፡**; P. P. **ዱሉኅ፡** dulluḥ, *chassé.*

ደልሔ፡ delhe, *jouer;* **ደልሕ፡** delh, **ደልሔ፡** delhé, *jeu.*

ደልመ፡ delme, *blesser q'un à mort;* Pass. **ደለመ፡** delleme.

ደሌብ፡ voy. **ደልጸት፡**

ደላኪም፡ delákim, *beau-frère* (frère du mari).

(**ደለወ፡** Aeth.); **ደሌ፡** dele, B. *savoir* (Tigriña *vouloir*); **ዳሌ፡** dāle, *convenir, réussir, être prêt.*

ደልጸት፡ deltset et **ደሌብ፡** delléb, *fruit de l'arbre* **ሐምረት፡** (Adansonia digit.).

ዱመ፡ dúma, *écorce intérieure* (Bast) de l'Adansonia.

ዱሞ፡ dümmo, pl. **ደመሚ፡** dememmi, *chat.*

ደም፡ dämm, *sang;* **ዳምየት፡** dāmiet, *femme qui a ses règles;* **ብዓል፡ደም፡** bʿal dämm, *ennemi de sang.*

ደማ፡ demā, *beau-frère, belle-soeur* (frère ou soeur de la femme).

ደመለ፡ démmele, **ተዳመለ፡** tedāmele, *être fâché contre q'un, la garder à q'un;* **ሞደመል፡** modemmel, *vindicatif;* N. **ድምል፡** *esprit de vengeance, rancune.*

ዱመል፡ dümmel, *faiblesse des yeux.*

ደመተ፡ dammet, fém. *avoir tari son lait* (la vache) = **ነጽፈት፡**

ደምቀት፡ dámqet, *crane.*

ደምቡብ፡ dembub, *lait qui commence à cailler.*

ደመና፡ demmena, **ደበና፡** debena, *nuage.*

ድመነት፡ dömmenet, *un camp ou village abandonné.*

ደምዐ፡ damʿa, *atteindre q'un de la lance;* Pass. **ደመዐ፡** dammʿa.

ደምደመ፡ demdeme, *s'émousser;* Caus. **አደምደመ፡** ademdeme; P. P. **ዱምዱም፡** dumdum, *émoussé.*

ዳስ፡ dāṣ, *hangar.*

ዳር፡ dār (دار), *famille, tribu,* Heimwesen.

ድሮ፡ drō, *manière, habitude.*

ዲርሖ፡ dīrho, *cadeau.*

ዲርሆ፡ dírho, pl. **ዱዎሪህ፡** duórrih, *poule.*

ደረረ፡ derrere, *dîner* (le soir); Caus. **አድረረ፡** adrere, *faire dîner, nourrir;* N. **ደራር፡** derār, *dîner, nourriture.*

ደርቀ፡ derqe, *pousser;* Pass. **ደረቀ፡** derreqe; N. A. **ዳረቆት፡** dāreqót.

(**ደርበየ፡**) **ደርቤ፡** derbe, *jeter* (la lance, la pierre).

ዱሩብ፡ durrub, *simple* (l'habit).
ደርዔ፡ derŕé, *cotte de mailles.*
ደሬ፡ derre, *partir, descendre.*
ዱሩይ፡ durui, *noir* (la vache, l'esclave).
ደርገ፡ derge, 1) *tomber à grosses gouttes* (la pluie); ደረግ፡ dereg, *goutte;* 2) *mêler, mettre en confusion.*
ድርፈን፡ dürfen, *petite brebis.*
ደቃለዐ፡ daqāle ́, 1) id. = አርከከበይ፡ *le palmier esp. Doum;* 2) *rameau de palmier* (جريد).
ዳቅበ፡ dāqbe, *pouvoir, devenir fort;* N. A. ዳቅበት፡ dāqbet, *force, puissance;* ዳቂብ፡ dāqib, *fort, puissant.*
ዳቀ፡ dáqa, pl. ዳቆታት፡ dāqotāt, *brouillard.*
ዲቀና፡ diqennā, *pluie continuelle; jour, temps pluvieux.*
ደቂዕ፡ deqiʿ, *village.*
ደቤላ፡ debéla, pl. ደቤላታት፡ debélatāt, *bouc.*
ደብሰ፡ dabṣe, *laisser percer la pluie* (la maison).
ደብር፡ debr, pl. አድበር፡ ádber, ዱቡር፡ dubbur, *mont, montagne.*
ደብዐ፡ deb́a, *fermer, couvrir;* Pass. ደበዐ፡ debb́a; P. P. ዱቡዕ፡ dubuʿ; N. I. መድቤዕ፡ medbé ́, *fermeture, serrure.*
ዲብዲበት፡ dibdibet, *élévation du terrain.*
ዲኖ፡ dino, *morceau de peau, que les bergers se mettent aux épaules.*
ድኔ፡ dúnné, pl. ደነኒ፡ denenni, *petit pot.*
ዲንሸረ፡ dínshere, *esp. de scarabée noir à points blancs, très nuisible au grain.*
ደንበር፡ denber, pl. ደነቢር፡ denébbir, *aile, plume.*
ደነ፡ denne, *s'incliner, descendre;* Caus. አድነነ፡ adnene, *faire s'incliner, faire descendre;* N. A. ደኒን፡ denin, *inclination, descente.*
ደንዐ፡ deńa, *blâmer q'un.*
ዳንያ፡ dānja (adopt. de l'amhar.), *juge.*
ዱንያ፡ dunja (الدنيا), *le monde.*
ደንደነ፡ déndene, *emporter beaucoup* (dans les bras).
ደንደደ፡ dendede, *s'assoupir* (le pied).
ደንጌል፡ dén'gel, pl. ደናጊል፡ danāgil, 1) *vieille fille;* 2) *femme publique* (algedén); ደንገለት፡ fém. dén'gelet, *devenir vieille fille.*
ደንገረ፡ den'gere, *retarder;* Caus. አደንገረ፡ aden'gere, *faire retarder.*
ደንገበ፡ den'gebe, *couper, abattre;* ዱንጉብ፡ dun'gub, *vache abattue* (par le glaive).
ዶንጎብ፡ don'gob, pl. ደነጊብ፡ deneggib, *reste, résidu;* Prép. *derrière.*
ደንገፀ፡ den'gedse, *s'épouvanter, s'effrayer;* ዳነገፀ፡ danágedse, id.; Caus. አደንገፀ፡ aden'gedse, *effrayer;* N. A. ደንጋፅ፡ dengads, *frayeur.*
ደከለ፡ dekele, *implorer, prier instamment;* Pass. ደከለ፡ dekkele; ደኪለት፡ dekílet, *instance, prière.*
ደከመ፡ dekme, *se fatiguer;* Caus. አድከመ፡ adkeme, *fatiguer;* ዱኩም፡ dukum, *fatigué;* N. A. ድከም፡ dökam, *fatigue.*
ዶከሰ፡ dokṣe, *brûler;* Pass. ዶከሰ፡ dokkeṣe.
ዶከበት፡ dokóbet, pl. ደከይብ፡ dekaib, *nattes* (de djerid).
ዶካን፡ dokān, *punaise.*
ዳከከ፡ dākeke, *frotter.*
ዳክያት፡ dakjāt, *lambourde, poteau.*
ዶል፡ dol, *fois;* ክሌ፡ዶል፡ külé dol, *deux fois.*

ደውል፡ daul, *cloche.*
ደውረረ፡ daurere, *s'évanouir, tomber en défaillance.*
ደዌ፡ daue, *demeurer.*
ዶጋለ፡ dogāla, *bâtard.*
አደገለ፡ adéggele, *esp. de grain sauvage, semblable au ṭef.*
ደግመ፡ degme, *répéter;* ደጊም፡ degim, *dorénavant;* Pass. ደገመ፡ deggeme, *être répété;* ዳገመ፡ dāgeme, *raconter;* Pass. ተዳገመ፡ tedāgeme; ድገም፡ dögem, *fable, histoire.*
ዳገነ፡ dāgene, *chasser;* Pass. ተዳገነ፡ tedāgene.
ደግደገ፡ degdege, *fouler.*
ደግፈ፡ degfe, *s'appuyer;* Pass. ደገፈ፡ deggefe, *être appuyé;* N. I. መድገፍ፡ medgef, *soutien.*
ደፍነ፡ dafne, *enterrer;* Pass. ደፈነ፡ daffene.
ደፈይ፡ deffei, *lenteur;* እብ፡ደፈይ፡ ăb deffei, *lentement.*

ጀ፡

ጀኅ፡በሕለ፡ djaḥ béhle, *s'entrechoquer.*
ጃሐረ፡ djāhere, *prendre feu du foyer.*
ጀኅተተ፡ djaḥtete, *accumuler.*
ጀኅገገ፡ djaḥgege, *saccager.*
ጀለለ፡ djellele, *se noircir de suie;* ጀለል፡ djélel, *suie.*
ጀልበበ፡ djelbebe, *loucher, cligner.*
ጂልከት፡ djúlket, *perche à travers d'une hutte;* pl. አጂልከት፡ adjúlket.
ጀመ፡ djamme, *tordre le linge, épreindre.*
ጀምከ፡ djamke, *duper.*
ጀርመ፡ djerme, *déchirer* (une toile); Pass. ጀረመ፡ djerreme; ጀራመት፡ djerrāmet, *morceau de toile.*
ጀረረ፡ djerere, *faire du bruit;* ጀራር፡ djerār, *vacarme, tapage.*
ጀርቃ፡ djerqa, *disgrâce.*
ጀቅመ፡ djaqme, *fermer le poing;* ጀቅመት፡ djaqmet, *poignée.*
ጀቅተ፡ djaqte, *fouler, presser.*
ጀቅፈ፡ djaqfe, *élever, relever.*
ጃበበ፡ djābebe, schlürfen, *humer.*
ጀንቀቀ፡ djánqeqe, *verser,* = ገልበተ፡
ጂንዲክ፡ djíndik, *bouse de vaches.*
ጀንጀነ፡ djendjene, *emmieller* (la bière); ጁንጁን፡ djundjún, *bière miélée.*
ጆር፡ djor, *ruse.*
ጀወን፡ djauen, *l'agacen mâle.*
ጂድቅ፡ djidq, pl. አጃዲቅ፡ adjádiq, *joue.*
ጃጊን፡ djāgin, *raisonnable, sage.*
ጀግጀግ፡ djegdjeg, *salpêtre, nitre.*
ጀፈክ፡ djāfek, *forêt, taillis.*
ጀፍዐ፡ djaf́a, *frapper sur les joues;* N. A. ጀፍዓት፡ djaf́āt.

ገ፡

ገሕመ፡ gahme, *perdre la vue;* N. A. ገሒም፡ gahim; ጉሑም፡ guhum, *aveugle;* Caus. አግሐመ፡ ágheme.
ገሐረ፡ gahere, *s'enflammer;* ገሕር፡ gehr, *braise;* 2) ጋሐረይ፡ gaherei, *étoile du matin.*
ጋሐበ፡ gāhebe, *se réserver q'ch à soi-même.*
ጋሐተ፡ gāhete, *tenir la bouche ouverte, bâiller.*

ጎሔ፡ gohe, *réfléchir, calculer.*

(ጕኀየ፡) ጕኄ፡ gehe, *prendre du souci, se soucier, craindre;* Caus. አግሔ፡ aghé *faire craindre.*

ገሐይ፡ gehei, *marmotte.*

ገኀፀ፡ gahedse = ረሐበ፡ *être large, vaste.*

ጋሐፈ፡ gāhefe, ተጋሐፈ፡ tegāhhefe, *être avide, insatiable;* ጉሑፍ፡ guhuf, *avide;* N. መግሐፍ፡ meghef, *avidité.*

ጋኅፎ፡ gahfo, *tortue d'eau douce.*

ገልሔ፡ gelhe, *avoir la tête rasée, manquer de cornes* (la vache); ጉልሐይ፡ gulhai, *sans cheveux, sans corne.*

ገለለ፡ gellele, ተገለለ፡ tegellele, *se conduire follement, faire une bêtise;* Caus. አትገለለ፡ atgellele; N. መግለል፡ *folie, stupidité, bêtise;* ጉሉል፡ gulūl, *sot, stupide.*

ጌለለ፡ gélele, *conduire* (les vaches, le chameau); *pousser* (le chameau en le suivant); ተጌለለ፡ tegélele, *marcher* (les chameaux en file).

ጎለለ፡ gólele, *choisir, trier* (les grains).

ጕላ፡ goila, *danse nocturne des filles.*

ገልሰ፡ gelṣe, *garnir q'ch de cuir;* ጉሉስ፡ gulluṣ, *garni de cuir.*

ገለብ፡ geleb, pl. አግሉብ፡ aglúb, 1) *bouclier;* 2) *la gauche, à gauche.*

ገላበት፡ gellābet, *caravane* (جلابة).

ጉልብ፡ gulb, *reconnaissance;* ብዓል፡ጉልብ፡ b'āl gulb, *reconnaissant.*

ገልበ፡ gelbe, *s'échapper, prendre la fuite, galoper;* N. A. ግልብ፡ gilb; ተጋለበ፡ tegālebe = ገለበ፡; Caus. አግለበ፡ *faire échapper.*

ገልበበ፡ gelbebe, *se couvrir, se voiler;* N. I. ገልባብ፡ gelbāb, *voile.*

ገልበተ፡ gelbete, *verser (transvaser), vider;* Pass. ተገልበተ፡ tegélbete.

ጉልከት፡ gulket, pl. ጉሎክ፡ gulok, *rhicine.*

ገሌ፡ gele, *arracher, emporter* = ሸትፈ፡; N. A. መግለይ፡ meglei.

ገለድ፡ geled, *paix, trève;* ብዓል፡ገለድና፡ b'āl geledna, *homme qui se trouve en paix avec nous.*

ገሉዳ፡ gelúda, *couteau courbé.*

ገልገለይ፡ gelgelei, *parent;* ተገላገለ፡ tegelāgele, *faire parenté, devenir parent.*

ጊመት፡ gimet, pl. ጊም፡ gim, *nuage.*

ጋም፡ gam, pl. ጋማት፡ gāmát, *esp. de vautour blanc à cou long.*

ገመል፡ gemel, pl. አግማል፡ agmāl, *chameau;* ብዓል፡ገመል፡ b'āl gemel, *maître de chameau.*

ገመ፡ gamme, *être défectif, incomplet;* ጋሚም, gāmim, *défectueux, manquant.*

ጋሙስ, gāmuṣ, *bague de corne.*

ገምር፡ gemmr, *risque, coup d'oeil;* አብ፡ገምር፡ነሥአ፡ ab gemer nesa, *acheter q'ch à coup d'oeil sans mesurer.*

ገመር፡ gemer, *les parties* (de la femme).

ገምበት፡ gembet = ነጽፈት፡ fém., *avoir tari son lait* (la vache).

ጉምቦ፡ gumbo, *épi du dourra sur la tige.*

ገምዐ፡ gem'e, *conseiller;* Pass. ገመዐ፡ gemm'e, *recevoir un conseil;* Caus. አትጋመዐ፡ atgām'e, *amener à la raison, procurer à q'un du conseil.*

ጉምጉማ፡ gumgumā, *esp. d'oiseau;* Amh. አበ፡ጎንበ፡

ገመፀ፡ gemmedse et ገመጀ፡ gemmedje, *s'appauvrir;* ጉሙጅ፡ gummudj, *pauvre.*

ገሴ፡ gesse, *s'asseoir;* ጉሱይ፡ guṣuj, *assis;* N. ገሰይ፡ geṣei; አትገሴ፡ atgeṣe, *faire asseoir.*

ጋር፡ gār, pl. ጋራት፡ gārāt, *affaire, oeuvre.*

ገራ፡ gerra, prép. et subst. *derrière.*

ገርሐት፡ gérhet, pl. ገራሕ፡ gerāh, *champ* (ce qui suffit au travail d'une paire de boeufs).

ገርሀ፡ garhe, *être, se montrer bénin, débonnaire;* ጋሪህ፡ gārih, gāri, *bénin;* N. A. ገርሀት፡ gerhet, gerret, *bonté du coeur;* አከይ፡ገርሀት፡ akei gerhet, gerret, *malice, méchanceté.*

ገረመ፡ gerreme, *s'embellir, devenir beau;* ጉሩም፡ gurrum, *beau;* ግርመት፡ görmet, *beauté;* Caus. አገረመ፡ agerreme; አትጋረመ፡ atgāreme, *embellir;* ገረም፡ gerem, *caution.*

ገረሠ፡ gerese, *s'attendre à q'ch, prévoir.*

ገራሸ፡ gerásha, *porc-épic.*

ገርሰ፡ gersa, 1) *esp. d'arbre* (salvadora persica?); 2) *part, portion.*

ገረ፡ gerre, *ruminer;* N. A. ገሪር፡ gerír; ጋሪር፡ gārir, *ruminant;* Pass. ገረረ፡ gerrere.

ገራር፡ gerār, *esp. d'arbre.*

ገርበ፡ gerbe, 1) *essayer;* 2) *couper, trancher* (un membre); 3) *s'échapper.*

ጉርበት፡ gurbet, *le dos.*

ጌራብ፡ gérāb, pl. አጌርበት፡ agérbet, *effets, hardes.*

(ገርበበ፡) ሞገርበብ፡ mogérbeb, *cascade.*

ገራቢት፡ gerābít, *abréviation du chemin.*

ገርበት፡ gérbet, pl. ገረብ፡ gereb, *taillis d'épines.*

ጊርቢት፡ girbít, *lance à long fût.*

ጋረተ፡ gārete, *se retirer* (d'une affaire), *rester derrière.*

ገሩን፡ gerūn, *blond* (couleur de cheval, vache).

ገሬነት፡ gerénet, *manière de faire, habitude* = ድሮ፡

ገሬን፡ gerén, pl. አግሩን፡ agrún, *tresse* (des cheveux).

ገርዋ፡ gérua, pl. ገርዊት፡ geruít, *esp. d'antilope: agacen.*

ጋሬ፡ gāre, *tailler,* schustern, Leder zuschneiden, *faire des sandales;* ሞጋሪአይ፡ mogāriei, *cordonnier.*

ገረይ፡ gerei, *esp. de serpent court, noir, très venimeux.*

ጎራዴ፡ goráde, *sabre* (Ambar.).

ገርገረ፡ gérgere, *se montrer, devenir courageux, indomptable;* ጉርጉር፡ gurgúr, *indomptable.*

ጊርገር፡ girger, *carie des dents.*

ጉርጉማ፡ gúrgumā, *gorge, palais.*

ግብ፡ göbb, *caverne.*

ጋብ፡ gāb, pl. ጋባት፡ gābāt, *aigle.*

ጉቤ፡ gúbie, pl. ጉቤታት፡ gúbietāt, *tortue.*

ገብኅ፡ gabha, *s'émousser;* ጉቡኅ፡ gubuh, *émoussé.*

ገብለ፡ gable, *prévenir* q'un; Pass. ገበለ፡ gebbele.

ገብለት፡ geblet, *bienfait de Dieu.*

ጉብለት፡ gublet (قبلة direction de la Mecque), *le pays des Habab.*

ገብረ፡ gebre, *faire;* ተግባር፡ tegbār, *affaire* (T[1], rare en tigré = ዎዶ፡).

ገበ፡ gabbe, *se ruiner, devenir pauvre;* Caus. አግበበ፡ ágbebe, *ruiner;* ጉቡብ፡ gubūb, *pauvre.*

ገበና፡ gábenā, *plaine le long d'un torrent (alluviale,* Uferebene).

ገብአ፡ gab'a, *devenir, se faire* = ኮነ፡ Aeth.; ገቢ፡ gebbi, prés. *il se peut.*

ጉቡዕ፡ gabuʿ = ጉቡብ፡ *ruiné, pauvre.*

ገበይ፡ gabéi, pl. አግቡይ፡ agbui, *chemin, route, voyage*; ብዓል፡ገበይ፡ bʿal gabei, *voyageur.*

(ገብገበ፡) **አንገብገበት፡** angébgebet, *couver l'oeuf* (la poule).

ገብገበ፡ gebgebe, *trembler* (de fièvre).

ጊት፡ gitt, *force*; እብ፡ጊት፡ ăb gitt, *par force.*

ገት፡ gett, *richesse, trésor.*

ጋነ፡ gāne, pl. ጋኖታት፡ ganotāt, *étranger.*

ጋን፡ gān, pl. ጋናት፡ ganāt, *esp. de vautour très grand.*

ገንሐ፡ gánha, *voir*; Caus. አግንሐ፡ agnehe, *faire voir, montrer*; Pass. ገነሐ፡ gannehe; ጋነሐ፡ *regarder*; ተጋነሐ፡ tegānehe, *se voir, se rencontrer*; ገንሓት፡ ganhāt, *vue*; አትጋነሐ፡ atgānehe, *faire rencontrer.*

ገንሬ፡ genre, *délier q'un de la caution.*

ጋንበት፡ fém. ganbet, = ነጽፈት፡ natsfet, *perdre le lait* (la vache).

ገናብ፡ genāb et ጉኑብ፡ gunúb, *faute, délit.*

ገናዘት፡ genāzet, *cadavre*; ሞግነዝ፡ mógnez, *linceuil.*

ገንደበ፡ gendebe, *vieillir*; ገንዳብ፡ gendāb, *vieux, décrépit.*

ገንዳሪብ፡ gendārib, *bord d'une rivière.*

(ገንደ፡) **አገንደ፡** agénde, *partager à demi.*

ጉንደፈሌ፡ gundefellé, *pouce.*

ገንደዕ፡ gendeʿ, *esp. d'arbre*; Ar. oshar عشر.

ገንገረ፡ gengere, *se ruiner.*

ገዐረ፡ gaʿre, *crier* (le chameau); N. A. ገዒር፡ geʿir.

ጎር፡ gor, pl. አግዋር፡ aguár, *voisin.*

ጎቅ፡ goq, *trou, puits.*

ግዓ፡ gʿa, *lézard.*

ገዐዘ፡ gaʿze, *se transporter dans un autre endroit* (les tentes); N. A. መጋዕዝ፡ megaʿz; Caus. አግዐዘ፡ agʿaze, *faire transp.*

ጌዘም፡ gézem (Mass.), *demain* = ፈንጎሕ፡

ጉዞት፡ guazót, *pasteur.*

ገዘዐ፡ gezʿa, *conquérir*; ገዝዓት፡ gezʿāt, *empire.*

ገዘፈ፡ gazfe, *devenir large*; ገዚፍ፡ gazif, *large, gros*; N. ግዝፍ፡ gizf, *largeur.*

ጊሠ፡ gīse, *aller*; N. መግያሥ፡ megjas, *allure, départ*;

ገሻይ፡ gäshéi, pl. ገሸት፡ gäshet, *hôte, étranger.*

ገዶ፡ geddo, pl. ገዶታት፡ geddotát, *hirondelle.*

ገዳ፡ geda, *brigand, mauvais sujet.*

ገድለ፡ gedle, *tresser, coiffer*; Pass. ገደለት፡ géddelet, fém. *être coiffée*; ገድሎት፡ gedlót, *coiffure*; ጋደለ፡ gādele, ተጋደለ፡ tegādele, *rivaliser, lutter.*

ጋደም፡ gādem, pl. ጋድሞታት፡ gādmotát, *plaine.*

ጎዶር፡ godór, *à côté de*, prép.

ገድሪ፡ gédri, *petite vérole.*

ገድበ፡ gedbe, *dépouiller, arracher, confisquer* (la fortune de q'un); Pass. ገደበ፡ geddebe; ገደበ፡ gedebó, *parti*; ተጋደበ፡ tegādebe, *lutter* (les partis).

ጉደብ፡ gúdeb, *hache.*

ገድበ፡ gedbe, *roc inaccessible.*

ገድነት፡ gédnet, *amoindrir son lait* (la vache); ገዲነት፡ gedinet, *vache qui a peu de lait.*

ገድአ፡ ged'a, *visiter.*

ገድዐ፡ gedʿa, *rendre seul, délaisser*; Pass. ገደዐ፡ geddʿa, *être seul, délaissé*; N. ሞግድዐ፡ mogdʿe, *délaissement.*

ገዴ፡ gedé, *secouer.*

ገደ፡ gedde, *arracher à la fille l'aveu de l'auteur de sa grossesse.*

ገድፈ፡ gedfe, = ሐድገ፡ *abandonner, laisser.*

ጎጅ፡ godj, *fente, fenêtre.*

ጌጌ፡ gége, *errer, se tromper*; Caus. አጌጌ፡ agége, *tromper, dérouter q'un.*

ገጽ፡ gets, pl. አገጽት፡ agétst, *visage, face*; ገጽ፡ረከበ፡ gets rekbe, *être bien reçu.*

ጎፍ፡ gof, pl. አግዋፍ፡ aguáf, *coeur, intention, caractère.*

ገፌዕ፡ geféʿ, *brume, brouillard.*

ጋፈፈ፡ gāfefe, *ramasser beaucoup, emporter beaucoup des mains.*

ጠ፡

ጠሐረ፡ ṭahre, 1) *crier*; 2) *mugir* (le boeuf furieux).

ጡሕር፡ ṭuhr (طهر), *midi.*

ጠኅጠይ፡ ṭaḫṭei, pl. ጠኅት፡ ṭaḫet, *esp. de bois odoriférant.*

ጠለ፡ ṭelle, *devenir humide, se mouiller*; Caus. አጥለለ፡ aṭlele, *mouiller*; ጡሉል፡ ṭulul, *mouillé.*

ጠልመ፡ ṭelme, ጣለመ፡ ṭaleme, *trahir, traîter injustement.*

ጠሊት፡ ṭelit, pl. አጣል፡ aṭāl, *chèvre.*

ጠልከ፡ ṭalke, *délier, délivrer*; Pass. ጠለከ፡ ṭalleke; ጡሉክ፡ ṭulluk, *libre, délié.*

ጠምከ፡ ṭamke, *baptiser.*

ጠርቅ፡ ṭerq, *la responsabilité des parents en justice* (comp. mon „Recht der Bogos“); ጠርቀ፡ ṭerqe, *faire son devoir comme parent.*

ጠርከ፡ ṭerke, *trouer*; Pass. ጠረከ፡ ṭerreke, *se trouer*; መጥራክ፡ meṭrāk, *trou.*

ጠሬ፡ ṭére, *être crûe* (la viande); *être grossier* (l'homme); ጠራይ፡ ṭerai, *crû*; ጠሪ፡ ṭeri, *tetine* (de la vache).

ጠብለለ፡ ṭablele, *envelopper q'ch.*

ጠብሰ፡ ṭabsa, *rôtir* (la viande sur le feu).

ጠበ፡ ṭabbe, *créer*; Pass. ጠበበ፡ ṭabbebe.

ጠብአ፡ ṭab'a, *têter*; ጥብ፡ ṭübb, pl. አጥበይ፡ aṭbéi, *mamelle, tetine*; Caus. አጥበ፡ aṭbā, *allaiter*; ጣቢ፡ ṭabi, *petite chèvre qui tête.*

ጣነበ፡ ṭānebe, *tapisser, garnir* (une maison de nattes, le toit d'herbe); ጠናብ፡ ṭenāb, *garniture.*

ጠነ፡ ṭanne, *fumer*; ጠናን፡ ṭenān, *fumée*; ጠነት፡ ṭánnet, *esp. de bain de fumée.*

ጠከ፡ ṭakke, *échauffer.*

ጠወበ፡ ṭauebe, *fonder, commencer à établir un troupeau de vaches.*

ጦት፡ ṭot, pl. አጥዋት፡ aṭuát, *nerf.*

ጦተል፡ ṭotel, *esp. d'antilope*, Amhar. tora, vache sauvage.

ጠዌ፡ ṭaue, *se tromper en paroles, être à l'envers* (l'habit); Caus. አጠዌ፡ *tromper, duper, détourner le sens des paroles.*

ጠዐመ፡ ṭaʿme, *être, paraître doux*; አጥዐመ፡ aṭʿame, *donner à goûter*; ጡዑም፡ ṭuʿum, *doux*; ጥዕመት፡ ṭʿömet, *goût, douceur.*

ጠምጠመ፡ ṭamṭame, *essayer, toucher, goûter.*

ጤመ፡ ṭéme, *rouler, mettre en rouleau* (la natte); Pass. ጠየመ፡ ṭejeme.

ጠየዐ፡ ṭajʿa, = በድነ፡ *puer*; ጡዩዕ፡ ṭujuʿ *puant.*

ጠፍሐ፡ ṭafha, *être spacieux, large;* Caus. **አጥፈሐ፡** aṭfehe, *faire place, rendre spacieux.*

ጦፈት፡ ṭofet, *esp. de corbeille imperméable,* dans laquelle on bat le beurre.

ጠፍአ፡ ṭaf'a, *se perdre;* **አጥፋ፡** aṭfā, *perdre, s'éteindre* (la chandelle).

ጸ፡ ፀ፡

ፆኆ፡ dsoho, pl. **ፆኆታት፡** dsohotát, *ôtage.*

ጹሑም፡ tsúhum, tshuhum, *barbe, menton.*

ፀሐ፡ dsáhe, *être à l'abri de la pluie;* Caus. **አፅሐ፡** ädshe, *abriter.*

ፀሐይ፡ dsahai, *soleil, lumière;* **ፀሐይ፡ዎረኅ፡** dsahai woreḥ, *clair de lune.*

ጸሐፈ፡ tsahfe, *écrire* (Eth.).

ጸለ፡ tselle, *ombrager, faire ombre;* **አጽለለ፡** átslele, *se mettre à l'ombre;* **ጸላል፡** tselāl, *ombre.*

ጸልመ፡ tselme, *s'obscurcir, devenir noir;* **ጸልሙት፡** tsölmet, *ténèbres;* Caus. **አጽለመ፡** atsleme, *rendre noir, obscurcir;* **ጸሊም፡** tsellim, *noir;* **ጽልም፡** tsölm, *noirceur.*

ጸልአ፡ tsel'a, *haïr.*

ጸልከ፡ tsalka, tshalka, *échapper, s'enfuir;* Caus. **አጽለከ፡** átsleqe, atshleke; **ጸሊክ፡** tshalīk, *fuite, évasion.*

ጸልዋ፡ tsalwa, pl. **ጸሎ፡** tsālo, *le derrière* (du cheval).

ጸልዐ፡ tsal'a, *s'ulcérer,* **ጸለዕ፡** tseleʿ, *ulcère, plaie.*

ጸመ፡ tsamme, *devenir sourd;* Caus. **አጽመመ፡** atsmeme, *rendre sourd;* **ጹሙም፡** tsumum, *sourd.*

ፀመ፡ dsamme, *être égoiste, avare.*

ጸምአ፡ tsam'a, *avoir soif;* **ጽምእ፡** tsömé, *soif;* Caus. **አጽማ፡** atsmā, *donner la soif, altérer;* **ጹሙእ፡** tsumú, *qui a soif.*

ጸማ፡ tsemā, *fortune, biens.*

ዑሚድ፡ dsúmid, pl. **አፅማድ፡** adsmād, *paire de boeufs;* **አፅመደ፡** ádsmede, *coupler* (les boeufs).

ጸምድ፡ tsamd, pl. **አጽማድ፡** atsmād, *le poteau de devant de la maison.*

ጸር፡ tserr, *compagnie, suite, escorte.*

ዓረበ፡ dsārebe, *parler.*

ጸርበ፡ tserbe, *tailler le bois;* Pass. **ጸረበ፡** tserrebe; Caus. **አጽረበ፡** atsrebe.

ፀርዐ፡ dser'a, *se plaindre de q'ch.;* N. **ፀራን፡** dserān, *plainte.*

ጸሬ፡ tsere, *devenir clair* (le ciel, l'eau); Caus. **አጽሬ፡** átsre; **ጹሩይ፡** tsurui, *clair, pur, sain;* **ጸሮት፡** tserōt, tsherót, *santé.*

ጸርገ፡ tserge et tshérge, *esp. d'arbre.*

ፀርገገ፡ dsergege, = **ኀለፈ፡** *passer.*

ፀርፈ፡ dsarfe, *injurier.*

ጸብሐ፡ tsabha, *poindre* (le jour), *se faire matin.*

ፀበሐ፡ dsabbehe, *déjeûner;* **አፅበሐ፡** adsbehe, *donner à déjeûner, assaisonner;* **ፀቢሕ፡** dsabih, *assaisonnement.*

ጸበል፡ tsabel et tshabel, *cendre.*

ጸበረ፡ tsabbere et tshabbere, *patienter.*

ጸብር፡ tsabr et tshabr, *aloès.*

ጸበ፡ tsabbe et tshabbe, *s'étrécir, être étroit;* Caus. **አጽበበ፡** atsbebe, *rendre étroit;* **ጸበብ፡** tsabbab, tshabbab, *détroit, défilé.*

ጽብዐት፡ tsúbʿet, tshübʿet, pl. **አጻቤዕ፡** atsābeʿ, *doigt.*

ጸቤ፡ tsabe, *aller voler, faire une expédition de brigandage;* N. **ጸቢት፡** tsabīt.

ፀብጠ፡ dsabṭe, *saisir, empoigner;* Pass. **ፀበጠ፡** dsabbeṭe; N. **ፀቢጥ፡** dsabit, *saisie;* Caus. **አፅበጠ፡** adsbeṭe, *faire saisir.*

ጸንሐ፡ tsanha, *y être, attendre;* Caus. **አጽንሐ፡** atsnehe, *faire attendre, faire rester.*

ጸንቴ፡ tsante, *être délaissé;* **ጺንትዋ፡** tshintuā, *délaissement, ennui.*

ጼኔ፡ tséne et tshéne, *sentir* (a. et n.); **ጽን፡** tsön et tshön, *odeur.*

ጸንዐ፡ tsan'a, *s'endurcir, devenir fort;* **ጹኑዕ፡** tsunuʿ, *fort, dur;* Caus. **አጽንዕ፡** atsnaʿ, *endurcir, fortifier;* N. **ጸኔዕ፡** tseneʿ, *force.*

ጺንገይ፡ tsin'gai et tshin'gei, *herbe, foin;* **አጸንጌ፡** atsan'ge, *couper l'herbe.*

ዓለ፡ dsāle, *rouge* (couleur de vache).

ጸእኔ፡ tsāne, *monter* (à cheval), *charger;* Caus. **አጻኔ፡** atsáne, *aider à charger;* **መጻን፡** metsān, *bête de somme ou de selle.*

ጼዋ፡ dséua et dshéwa, *sel.*

ጾመ፡ tsōme, *jeûner.*

ፀዌይት፡ dséwéit et dsheweit, *famille.*

ጸረ፡ tsore, *porter;* Caus. **አጸሬ፡** atsóre, *faire porter, charger;* **ጾር፡** tsor, *charge.*

ጻዕደ፡ tsaʿde, *blanc.*

ጺደነ፡ tsídena et tshidena, *esp. d'abeille sans aiguillon;* **ምዓር፡ጺደነ፡** mʿār zidena, *miel blanc de terre,* produit du tsidena.

ጻደፍ፡ tsādef, *précipice.*

ፀግም፡ dsegm, *destin, but, affaire.*

ጸጉር፡ tsagŭr, tshagur, *cheveux;* Sing. **ጸግረት፡** tsagret, tshagret; **ጸጋር፡** tsaggar, tshaggar, *poilu, chevelu.*

ጸግበ፡ tsegbe, *se rassasier;* Caus. **አጽገበ፡** átsgebe, *rassasier;* **ጸጋብ፡** tsegāb, *satiété;* **ጹጉብ፡** tsugūb, *rassasié.*

ጸገት፡ tsagget, *verge;* **ብዓል፡ጸገት፡** bʿal tsagget, *intercesseur, avocat.*

ፀግዐ፡ dsegʿa, B. *tomber malade.*

ጸገዐ፡ tsaggʿa, *s'adosser contre q'ch., s'appuyer.*

ፀፈር፡ dsaffer, dshaffer, *courroie;* pl. **አፅፈር፡** adsfer.

ጺፍር፡ tsiffr, tshiffr, pl. **አጽፋር፡** atsfar, atshfār, *ongle.*

ፅፍዕ፡ dsöffeʿ et dshöffeʿ, *boue* (de vaches.).

ፀፌ፡ dséfe et dshéfe, *bouillir;* **ፂፎ፡** dsifo et dshifo, *bouillie* (de Dourra en grains; l'Ar. بليلة).

ፈ፡

ፈሀመ፡ fehme (فهم), *comprendre;* Caus. **አፍሐመ፡** afheme.

ፋኅም፡ fāḥm, *charbon.*

ፋኅሰ፡ fāhṣe, *calomnier.*

ፈእኅ፡ fa'ḥe, *devenir large, spacieux;* **ፋኢኅ፡** fāiḥ, *large, spacieux.*

ፋል፡ fāl, *présage, augure, destinée;* **ኢፋል፡** ei fāl, *il n'est pas;* **ኢፋልነ፡** ei fálna, *nous ne sommes pas.*

ፈልኀ፡ falḥa, *bouillir* (l'eau); Caus. **አፍለኀ፡** afleḥe; N. A. **ፈሊኅ፡** falīḥ, *ébullition.*

ፈለለ፡ féllele, *se ruiner, devenir pauvre;* **ፈሊለይ፡** feliléi, *ruiné, pauvre;* **ፈለል፡** félel, *ruine, misère.*

ፋለመ፡ fāleme, *partager en deux, rompre le pain.*

ፈሊሠ፡ false, *couper, fendre.*

ፈልቀት፡ falqet, fém., *ne pas être circoncise* (la fille); **ፈልቅ፡** felq, pl. **አፍላቅ፡** aflāq, *cheville*, *crochet*, *fourche* (*confluent de deux torrents*).

ፈሊት፡ felít, pl. **ፈላይት፡** feläít, *jeune vache* (âgée de 2 — 4 ans).

(**ፈለየ፡**) **ፈሌ፡** fele, *séparer*; **ፉሉይ፡** fului, *un veau sevré*, *un homme expatrié*.

ፋለጀ፡ fāledje, B. *s'échapper* (le chameau).

ፈልጀ፡ feldje, *fendre* (du bois); P. P. **ፉሉጅ፡** fuludj, *fendu*.

ፈልፈለ፡ félfele, *branler* (du vent).

ፈሸመ፡ fesheme, *pourrir*, *devenir insolent*; **ተፈሸመ፡** tefesheme, id.; **ፉሹም፡** fushúm, *pourri*, *insolent*.

ፈሰ፡ fasse, *verser* (de l'eau).

ፎር፡ fōr, *morceau de toile*.

ፋር፡ fār, *destinée*, *hazard*.

ፈርሐ፡ farhe, *avoir peur*, *craindre*; Caus. **አፍረሐ፡** áfrehe, *faire peur*, *effrayer*; **አትፋረሐ፡** atfārehe, *effrayer*; **ፈርሓት፡** ferhāt, *peur*, *crainte*.

ፈርኀ፡ farḥa, *se réjouir* (Ar. فرح); Caus. **አፍረኀ፡** afreḥe, *réjouir*.

ፈረስ፡ faraṣ, *cheval*, pl. **አፍሩስ፡** afruṣ; **ፋሪስ፡** fāris, *bon cavalier*, *brave*.

ፈርሠ፡ farse, *s'abîmer*, *dépérir*; Caus. **አፍረሠ፡** afrese, *abîmer*, *abattre*.

ፈረረ፡ férrere, *sortir* (pour chercher du bois, pour paître les troupeaux etc., auf etwas ausgehen); **ተፈረረ፡** teferrere, id.; N. A. **ፈሪር፡** ferír.

ፈርቀ፡ farqe, *trouer*, *percer*; Pass. **ፈረቀ፡** farreqe; P. P. **ፉሩቅ፡** furuq; **ሞፍራቅ፡** mofrāq, *trou*.

ፈራብ፡ ferāb, *abîme* = **ጸደፍ፡**

ፈርተት፡ fertet, pl. **ፈራቲት፡** ferātit, *testicule*.

ፈርተ፡ ferte, *juger*; **ፍርት፡** fört, *jugement*; Pass. **ፈረተ፡** ferrete; **ፈርተይ፡** fertei, *juge*.

ፈርተከ፡ ferteke, *séparer*, *désunir*, *mettre en morceaux*; Pass. **ፈራተከ፡** ferāteke.

ፈሪከይ፡ feríkai, *épi du Dourra*.

ፈርዓ፡ ferʿā, *endroit*, *place*, *quartier*.

ፈሬ፡ fere, *faire du fruit*, *fructifier*; **ፍሬ፡** fré, *fruit*; **ፋሬ፡** fāre, *être fertile*, *porter fruit*.

ፈርደደ፡ férdede, *briser en petits morceaux* (le pain).

ፋረገ፡ fārege, *séparer*.

ፈርፈረ፡ férfere, *se reduire en poudre* (le bois); **ፈርፈር፡** ferfer, *bois en poudre*.

ፈቅዐ፡ faqʿa et **ፈግዐ፡** fagʿa, *briser* (l'os), *casser la tête*, *blesser l'os* (avec un bâton); **ፉጉዕ፡** fuguʿ, *blessé*.

ፈቅደ፡ faqde, *réfléchir*, *se souvenir*; Caus. **አፍቀደ፡** afqede, *donner à souvenir*; Pass. **ፈቀደ፡** faqqede; **ፈቃድ፡** feqād, *souvenir*, *réflexion*.

ፈትኀ፡ fatḥa, *ouvrir*; Pass. **ፈተኀ፡** fatteḥe; Caus. **አፍተኀ፡**; **ተፋተኀ፡** tefāteḥe, *rompre avec q'un*, *déclarer la guerre*; N. A. **ፋትኃ፡** fāṭhá; **ፈተኅ፡** fettéḥ, *loi*.

ፈትለ፡ fatle, *filer*, *arranger* (une affaire); **ፈትል፡** fetl, *fil*; **ፈታል፡** fetāl, *toile filée*.

ፋትመ፡ fātme, *allaiter le veau*.

ፈትነ፡ fatne, *goûter*, *essayer* (à faire).

ፈቴ፡ fete, *aimer*; **ፊቲ፡** fittí, *amour*; **ፋቲ፡** fāti, *aimant*; Caus. **አፍቴ፡** afte; **ተፋቴ፡** tefāte, *aimer*, récipr.; **ፋቲአት፡** fātiet, pl. **ፈዋቲ፡** fauāti, *femme publique*.

ፈትፈተ፡ fetfete, *voler*, *piller*.

ፋንቴ፡ fānte, *séparer*, *répudier* (la femme); Pass. **ፈናቴ፡** fanāte, *se séparer* (les amis); **ፊንቲት፡** fintit, *séparation*.

ፈንተተ፡ fantete, *croître* (l'arbre).

ፈናን፡ fenān, *mensonge*, *fausseté*.

ፋኔ፡ fāne, *charger q'un de q'ch*, *tester*; Pass. **ተፋኔ፡** tefāne, *recevoir une commission*; **ፊን፡** fin, *commission*.

ፈንደቀ፡ fándeqe, *se blesser au dos* (la bête de somme); P. P. **ፉንዱቅ፡** fundúk, *blessé*.

ፈንደዐ፡ fandaʿ, *moudre* (le Dourra) *à gros grains*.

ፈንዶት፡ fandót, pl. **ፈናዲ፡** fenādi, *fesse*.

ፈንጀሐ፡ fándjehe, *casser les pierres*.

ፈንጎኅ፡ fangoḥ, *demain*; **ፈንጎኅ፡ለሓ፡** fangoḥ lehā, *après demain*.

ፈንጠረ፡ fanṭere, *démonter*, *désunir*, *disperser*; Pass. **ተፈንጠረ፡** tefánṭere; Réfl. **ፈናጠረ፡** fanāṭere *se disperser*.

ፈንፈነ፡ fanfane, *abhorrer*, *se dégoûter de q'un*.

ፈከ፡ fakke, 1) *fendre*; P. P. **ፉኩክ፡** fukuk, *bois fendu*; Pass. **ፈከከ፡** fakkeke; 2) *se lever* (le soleil etc.); **ሞድር፡ፈከ፡** mudr fakke, *poindre le jour*; **ፈኪክ፡** fakík, *aube*, *le lever*.

ፈዐለ፡ faʿle, *tisser les nattes*; **ፍዐል፡** föʿl, *tissure*, *tissage*.

ፋይ፡ fai, *anneau*.

ፈድበ፡ fadbe, *montrer du courage*; **ፈዳብ፡** fadāb, *brave*; **ፈደበት፡** fadebet, *bravoure*.

ፈድዐ፡ fedʿa, *se réveiller*; Caus. **አፍደዐ፡** afdaʿ, *réveiller*.

ፈዴ፡ fede, *payer*, *acquitter*; **አተፍዴ፡** atáfde, *faire rembourser*; **ፈዳ፡** fedā, *remboursement*.

ፈደ፡ fadde, **ተፋደደ፡** tefādede, *écarquiller les yeux*.

ፈድፈደ፡ fedfede, *abonder en enfants*.

ፈጅዐ፡ fadjʿa, *se décourager*; Caus. **አፍጀዐ፡** afdjaʿ, *mettre en peur*.

ፈጅፈጀ፡ fadjfadje, *briser l'os*, *la tête à q'un* = **ፈቅዐ፡፡**

ፈግለ፡ fagla, *séduire* (une fille), *agacer*.

ፈግረ፡ fagre, *sortir*, *monter*; Caus. **አፍገረ፡** áfgere; **ሞፍጋር፡** mofgar, *sortie*; **ፍግረት፡** fögret, *lever* (du soleil); **ፎጋር፡** foggār, *impôt*.

ፈግዐ፡ fagʿa, *duper*; **ፈገዐ፡** faggʿa, *se laisser duper*.

ፋገገ፡ fāgege, *se moisir*; **ፉጉግ፡** fugug, *chanci*; N. **ፋጊግ፡** fagig; **ፈጋግ፡** fegāg, *le moisi*.

ፈጥረ፡ faṭre, *créer* (ad. de l'Eth.).

ፈጥነ፡ faṭne, *comprendre*; Caus. **አፍጠነ፡** afṭene; Pass. **ፈጠነ፡** faṭṭene; N. A. **ፈጠኔብ፡** faṭanéb, *entendement*.

ፈጽለ፡ fatsle, *diviser*.

ፈጽመ፡ fatsme, 1) *s'enfler*; 2) *s'enorgueillir*.

ፈፅአ፡ fadsʿa, *siffler*.

Extrait du Vocabulaire de la langue Tigre parlée à Muçawwʿa, compilé par Antoine d'Abbadie.

ሃላ፡ pas encore. — እስተሐለመ፡ nocturna seminis effusione pollutus est. — ሐልቃ፡ péricarpe du fruit dit ʿarma. — ሕልቁም፡ (ar.) fanon (de vaches). — ሕልቆም፡ emmanchure du fer de lance. — ሐላብ፡ laitière. — ሕላበት፡ petite écuelle en bois. — ሐለከ፡ entraver; መሐለከ፡ entrave (de vache). — ሐላውላው፡ vagabond. — ገመል፡ሕላይ፡ cadeaux que fait le fiancé au beau-frère. — ሐለይለ፡ incirconcis. — መሐለፊት፡ excellent. — ሆም፡ trace dans un sentier où les bêtes tombent. — ሓምሓምት፡ calebasse. — ሀመም፡ Pl. ሀማምት፡ panthère (voy. ሑሙም፡ Munz.). — ሐማም፡ (ar.) pigeon. — አትሐመሚ፡ garde-malade. — ሐማመሬ፡ frais de maladie donnés par celui qui a blessé. — ኆመር፡ tamarin. — ሐማስ፡ de couleur (café au lait, vache etc.). — አሓመቀ፡ méprisa; ሕምቅ፡ mépris; ሐማቂ፡ mépriseur; ሐሚቅ፡ paresseux. — ሐምብዚት፡ pain (voy. ኅበዚት፡ Munz.). — ሐምብዐ፡ = ኅብዐ፡ (Munz.). — ሁምባይ፡ (idem ሀባይ፡) singe. — ሐምፀ፡ devint sur, s'aigrit; ሕሙፅ፡ sur, acide. — ሐርሐረት፡ oiseau à présages. — ተሐርሐረ፡ a pris le fausset. — ሀርመ፡ frappa; ሀራም፡ qui frappe; አሀራም፡ qui fait frapper. — ሕሮራ፡ touffe de cheveux des enfans contre le mauvais oeil. — መሓረስ፡ charrue. — ሀርሳ፡ éveillé. — መሐረሲት፡ sage-femme. — ሔረቅረቅ፡ sorte d'asthme passager. — ኀርበ፡ tomba en ruines. — ሕርቱመ፡ (sic) gros muscle de la cuisse. — ተሐርነገት፡ elle se laisse traire par intervalles après la mort de son petit. — ሐርዐ፡ alla du ventre (ኀሬ፡ Munz.); ሐርዔ፡ እዝን፡ cérumen des oreilles. — ሑራዝ፡ vase à long col pour boire (Pl. ሐራርዝ፡). — ሕርዶት፡ nuque (voy. ዐርዶት፡ Munz.). — ተሐረጀ፡ pérora. — ሐርግየት፡ discours. — ሕርዕ፡ crosse (pour le jeu de crosse); ሕረዕ፡ houssine. — ሕሩፍ፡ parcimonieux; አሕረፈ፡ donner avec parcimonie. — ኀሪፍ፡ vent d'ouragan. — መሐሰል፡ plusieurs chameaux attachés ensemble. — ሕሳም፡ sorte de sel rouge à petits grains et dont on lave les chameaux malades; ተሐሰመ፡ fut lavé; ሐስመት፡ lavage; croûte de sel laissée sur la plage par la mer. — ሐሰሰ፡ essuya; ሐሳስ፡ qui essuie; ሕስስ፡ chose enlevée en essuyant. — ሐስደ፡ (ar.) envia; ሐስድ፡ envieux; ሕስድ፡ envie. — ሐሽ፡ écran de bois. — ሐሽሐሽ፡ sable. — ወድ፡ሐሺል፡ renard. — ሐሺር፡ natte. — ሐሽር፡ወሪድ፡ lie de bière. — ሕሽር፡ embarras; አትሐሸረ፡ fit embarrasser. — ሐቆ፡ኤሊ፡ dorénavant. — ሐቅ፡ቤለ፡ eut le hoquet. — ሐቀት፡ reins. — አሐቀነ፡ battit le beurre en remuant un vase solide; ሕቃን፡ lait de beurre; fromage; ማይ፡ሐቃን፡ ou ሐሊብ፡ሐቃን፡ lait de beurre. — ሕቅፍ፡ botte. — ሐቁፍ፡ giron; ሕቆፍ፡ charge qui remplit un bras. — ሐብሐበ፡ (sic) sorte de plante à farine naturelle et qu'on mange. — ተሐበለከ፡ fut embrouillé; ሕብሉክ፡ embrouillé. — ሕባራት፡ troupeaux donnés pour être gardés. — ሐበበ፡ boucla; ሕቡብ፡ bouclé; መሐበብ፡ boucle; ሐባባይ፡ faiseur de fourreaux et de boucles. — ሐበኩ፡ gomme. — ሕበዝ፡ጬወ፡ repas qu'on porte en route. — ሁቱ፡ lui; ሁቱም፡ eux. — ሐተላ፡ lie de bière. — ሐንበጣ፡ sauterelle. — ሐንቴ፡ un. — ሐንትል፡ épiglotte. — ሐንተሸ፡ éternuer. — ሕንከ፡ eut une crainte respectueuse. — ሐነክ፡(ሕናግ፡) palais (de la bouche). — ሀንከላ፡ tête de *durrah* (qui retombe). — ኀናዝር፡ sorte de scrofules. — ሐነጀ፡ fouet. — ሕንጁር፡ scarabée. — ሐንገብ፡ épaule. — ሕንገት፡ emporté (chameau etc.). — ሕንግድ፡ qui donne peu de lait. — ሕንጎጎ፡ jambe au dessus du genou. — ሐንጠጠ፡ se déchira (toile). — ሐንፈዝ፡ diverses sortes de graines mélangées ensemble. — ሐንፈጨ፡ gratta le visage (par douleur). — ሐከመ፡ (ar.) jugea; ሓኪም፡ juge. — ሔወት፡ bat de chameau. — ሐዝ፡ fièvre (voy. ሐድ፡ Munz.). — ሐዝሐዘ፡ trembla (terre, rocher ou autre chose solide). — ሐዘመ፡ se ceindre. — ሕዝዐት፡ prairie gardée. — ሐይመት፡ hutte ronde de branchages. — ሐይሰስ፡ beurre. — ሃይብ፡ donneur (voy. ወሀበ፡ Munz.). — ሕዳ፡ fruit rouge qu'on mange. — ሑድ፡ሕፉን፡ un peu chaud, tiède. — ሀደለበ፡ s'engagea comme domestique à gages pour les routes; አደላብ፡ domestique à gages pour les routes. — ኀድረ፡ (ar.) verdit; አኅደር፡ vert. — ሐዳድ፡ ouvrier en fer. — ሕጅል፡መዝቡጥ፡ bracelet des pieds en argent (non tordus); ሕጅል፡መትሊ፡ bracelet des pieds en argent (tordus). — ኂጀርት፡ bois, forêt. — ሐጎ፡ ceinture de femmes. — ሕጌ፡ couvrit; ተሐጌ፡ Pass.; ሕጋይ፡ écran; rideau; ሕጉይ፡ abrité. — ሐግል፡ anneau des jambes (voy. ሕጅል፡). — ሕጉለት፡ reduit intérieur de la maison. — ሀገሪት፡ petit pays. — ሐገን፡ morve (du nez). — ሐግዘ፡ vint en renfort, se battit en allié avec. . .; ተሐገዘ፡ fut renforcé; ሐጋዝ፡ qui vient en renfort. — ሕጡም፡ s. de plante mangée par le chameau. — ሐጥበ፡ cueillit du bois. — ሐጥዐ፡ manqua, ne se trouva pas; ሕጥዕ፡ qui manque de tout; ሕጥዐት፡ besoin. — ሕጡጥ፡ fém. ሕጥጥ፡ intrigant. — ሐፍሎ፡ sorte de fruit. — ሀፋሽ፡ qui arpente. — ሐፈት፡ enclos de la maison. — ሐፍነ፡ devint chaud; ሕፉን፡ chaud. — ሐፍነ፡ prit avec les deux mains

jointes; ሐፍን፡ le contenu des deux mains. — ሐፍደ፡ mit en lieu sûr. — ሐፍዘ፡ fut en trop; ሐፋዝ፡ qui a une surabondance. — ሐፈዐ፡ déchira avec les ongles (le visage par douleur).

ለ፡ lui. — እስከ፡ልሃ፡ jusque là. — ሎሐ፡ bois de la porte. — ተልሄ፡ joua (voy. ደልኄ፡ Munz.); ተልሃይ፡ joueur, jeu. — መትለሐይ፡ camarade. — ልሕልሒ፡ pain, feuille. — መልሐለሒት፡ petit four. — ልሆይ፡ cela. — ሊል፡ course pour un prix. — ሊሎ፡ épervier (aigle, Munz.). — ለም፡ዕል፡ alors. — ሎምን፡ citron. — ለቅሐት፡ conçut (la chamelle); አለቅሐ፡ prêta; ተለቅሐ፡ emprunta; ልቁሕ፡ prêt. — ለቀበ፡ attrapa en l'air. — ሎቆተ፡ (?) outre à miel. — ልብ፡ coeur; creux de l'estomac; በዐል፡ልብ፡ habile. — ለብለበ፡ parla en vain; ሉብሉብ፡ qui parle en vain. — ልበባት፡ ventrière du chameau. — ለብከ፡ (?) lieu qui a toujours été désert. — ለተተ፡ to lisp; ለታት፡ bègue, bredouilleur; a lisper. — ለዐለዐ፡ s'éleva (soleil); ላዕሊ፡ supérieur. — ላዐት፡ poignée du sabre. — ለጃጅ፡ emporté (vache, chameau).

ሚ፡ quoi? — መሀረ፡ connut; አምሀረ፡ fit connaître; መሃር፡ savant. — መሐሰ፡ essuya. — መሓዚ፡ hache. — ሚለል፡ baguette pour mettre l'antimoine dans les yeux. — መልቀቀ፡ fit prisonnier; መልቁቅ፡ prisonnier. — መለጠ፡ sépara du poil. — መምሉኅ፡ lâche. — መርሴ፡ fermeture de la porte. — ምሴሕ፡ en vain. — ሞሰብ፡ grand vase en paille. — መሸመሸ፡ se moisir, pourrir. — ምሽዋከ፡ gratte-dents. — መቃስ፡ ciseaux. — ማቴኅ፡ briquet. — ምን፡ quoi? — ማን፡ (au lieu de የማን፡) droite. — መንስር፡ lentille. — መንቹፍ፡ fronde. — መንኬት፡ pot en terre. — ማእዝ፡ quand? — መከ፡ cuiller. — መከ፡ se fondit; አምከከ፡ fondit; ምኩክ፡ fondu. — ሙከስ፡ bâton à faire la bouillie. — መከተ፡ para. — ሙከት፡ farine à purifier le beurre fondu. — መይዘብ፡ ou ሚዘብ፡ petit sillon pour l'écoulement des eaux. — መዘነ፡ pesa; ሚዛን፡ balance. — መዝመዘ፡ massa. — ማዘይ፡ garçon de noces. — መደ፡ étendit; ምዱድ፡ étendu. — ሚገል፡ (ዐገል፡?) péché; ሚገል፡ወዴ፡ pécha. — መግዲ፡ mortier; ወድ፡መግዲ፡ pilon. — አማጠጠ፡ pressa une outre pour en exprimer le miel ou le beurre; trembla. — ማዕ፡ gratte-dents.

ርኅሰ፡ ou ረከሰ፡ devint à bon marché. — ረመስ፡ radeau pour la pêche. — ተረመስመሰ፡ farfouilla. — ረምቀ፡ (voy. ረምከ፡ Munz.) mendia, mangea en parasite; ርምቃይ፡ mendiant, parasite; ረማቅ፡ vagabond; ምርማቅ፡ action de mendier. — ረምጀት፡ terrain si échauffé qu'il brûle les pieds. — ሮረብ፡ omoplate. — ሮረብ፡ épine dorsale. — መርሸም፡ croix de la poignée du sabre. — ረሸረሸ፡ arrosa. — ረሰሰ፡ rangea, mit en rang; ረስ፡ ordre, rang. — ተርቁብ፡ jarret. — ሩቅዓት፡ membrane de l'hymen, virginité. — ረቅዐ፡ (ar.) raccommoda, rapiéça. — ረብረብ፡ lieu sans verdure. — መተርእስ፡ oreiller en bois (voy. ተረሰ፡ Munz.). — መራኢት፡ miroir. — ረከሰ፡ voy. ርኅሰ፡ — እቡ፡ሩካብ፡ sorte de paralysie. — ወድ፡ርከብ፡ pupille de l'oeil. — መርኩዝ፡ bâton d'appui. — ረወሐ፡ éventa; መረዋሕት፡ éventail; መረዋሕ፡ሸይጣን፡ papillon. — አራዋኢ፡ proxénète (de ረውአ፡). — አርዐዜ፡ grès blanc. — ረዐፋ፡ vase à puiser l'eau. — ራዛ፡ échassier qui mange les sauterelles. — መርዘቅ፡ bâton ferré porté par les *fukara*. — መርዝን፡ mal de tête. — ረያም፡ዘራት፡ petit doigt. — ረዴ፡ consentit; ረዳ፡ consentement. — መርድእ፡ secours. — መርዳይት፡ sorte de lance mince et legère. — ረግአ፡ se figea; አርግአ፡ figea; ርጉእ፡ figé. — ረግደት፡ grande expédition pour ramasser du sel. — አራጠጠ፡ trotta. — ረፍዓይ፡ porte-faix.

ሸሀሉል፡ (homme) né sans testicules. — ሳሀለፈ፡ regretta. — ሳሀም፡ (ar.) part; ሳሀመ፡ fit les parts. — ሹሁር፡ repas de minuit. — ሰሐነ፡ parfuma (en parlant des femmes seulement). — ሸልሕትት፡ lézardine. — ሸላላ፡ estropié de la main. — ሰሎም፡ (ar.) échelle. — ሰላም፡ bosse de la vache ou du chameau. — ሰሌቅ፡ grand filet. — ሰለበ፡ (aussi) émascula; ስሉብ፡ eunuque. — ሰለባ፡ qui a une cicatrice de feu au visage. — ስሌት፡ arrière-faix. — ሰለፍ፡ cuisse. — ሰምሐ፡ pardonna. — ሹምብርኪት፡ sandale ornée. — ሸምዕ፡ cire; ተሸምዐ፡ fut couvert de cire, fut sali; ሸማዕ፡ qui blanchit la cire. — ስሙጥ፡ creux des reins. — ሰር፡ moitié. — ሱር፡ impuretés qui nagent à la surface de l'eau dormante. — ሰርሐ፡ reconduisit, congédia. — ሸርኅ፡ scia. — ሽራሬት፡ (ar.) étincelle. — ሳርበ፡ partie de la jambe au-dessous du mollet. — ሹርበ፡ (ar.) bouillie claire. — ሼሬት፡ parfum mis dans le suif pour la tête. — ሸረከ፡ prit au piége; ሸረክ፡ piége à bêtes féroces. — ሸራከ፡ couronne en argent. — ሸረዲ፡ cria pour implorer justice. — ሸርዓብ፡ surcharge que le chamelier met pour son propre compte. — ሱሪየት፡ esclave, concubine. — ሰራጅ፡ (ar.) lumière artificielle. — አስረፈ፡ (ar.) changea de la monnaie. — ሸሸዓይ፡ qui rit à tout propos. — ሸቂብ፡ qui n'a ni bien ni fortune. — ሰቀዐ፡ enfila ou fourra. — ተሰቢሐት፡ invitation à manger. — ሸቢብ፡ touffe de poil au bout de la queue de la vache. — ሽቤን፡ brebis. — መስተር፡ peigne; መስተረ፡ se peigna. — ሸተተ፡ glissa. — ሾቲ፡ pirogue. — ሰንሰነ፡ se multiplia. — ሰነቀ፡ prit des provisions de voyage; ስንቅ፡ provisions. — ሸንቀላ፡ negre. — ስናት፡ nés dans le même mois. — ሸናን፡ chameau aveugle. — ስንዝር፡ palme; ሰንዘረ፡ mesura par palmas. — ሸንግለት፡ stérile (vache). — ሸንጠጠ፡ déchira (toile); ሸንጣጥ፡ morceau. — ሽንፋ፡ sorte de grain. — ሰአነ፡ manqua de q. ch.; ተስአነ፡ ne put; ስኡን፡ (la chose) qui manque; ሰኣን፡ (la personne) qui manque de . . .; መስአን፡ besoin. — ሸከ፡ petit trou creusé à la hâte, pour que l'eau en s'y infiltrant soit bonne à boire. — ሸከል፡ foudrière. — ሸከም፡ fardeau (Munz.: menton). — መስከብ፡ parc de vaches. — ሸከት፡ endroit où l'on trouve de l'eau en creusant un peu. — ሰከተተ፡ mit sur le feu (un pot) de façon, qu'il y reste tout seul. — ሰከነ፡ séjourna; ስከን፡ séjour. — ሸከኒ፡ plante du pied; ሸከና፡ pied de bête. — ሰከዐ፡ fourra. — ሸውል፡ qui vient de concevoir (chamelle). — ሸውራ፡ sorte de sanglier. — ሸወቀ፡ regretta. — ሸዌት፡ lieu verdoyant. — መሸወቲት፡ baguette servant à frapper. — ሰውአ፡ égal. — ሰወከ፡ brossa les dents. — መስወድ፡ outre de peau. — ሸዒረት፡ tumeur du palais. — ስዐስዐ፡ (s'as'a) épeautre. — ሸዕበት፡ prairie humide pleine d'herbes. — ምስዐይ፡ course. — ሸየመ፡ préposa; ተሸየመ፡ prit le pouvoir. — ሰየደ፡ chassa. — ሱዶት፡ nuque. — ሰጐደ፡ donna un coup de poing; ሰጐድ፡ coup de poing. — ስጢት፡ côté. — ሰፈ፡ (saffa) cousut; ሰፈት፡ couture. — አስፈር፡ (ar.) jaune. — ሰፍሰፍ፡ trot de l'homme. — ሸፍቀ፡ eut pitié; ሸፍቅ፡ pitié. — ሰፍኢ፡ vase plat en paille. — ሶፌየ፡ (?) tourbillon de vent. — መስፌ፡ alêne. — ሰፈፍ፡ cire et impuretés du miel. — ሰፋፍ፡ étui du fer de lance.

አቃሕም፡ Pl. (አቅሓመ፡? Sing.) fourmis rouges qui mangent le miel. — ቀኀረ፡ s'enragea de colère. — ቀሔር፡ aigreurs d'estomac, indigeste. — ቀላ፡ faim. — ቀልቀለ፡ descendit

un chemin; ቊልቊል፣ descente. — ቀላቀል፣ terrain plat. — ቀለበ፣ retourner; አቅለብ፣ qui a un oeil fermé par habitude. — ቀለወት፣ natte. — ቆለዓ፣ enfant qui va à quatre pattes. — ቀላደት፣ collier. — ቀላጥም፣ vache dont le lait est réservé à son propriétaire. — ቆምሓይ፣ (voy. አቓሕም፣) fourmi qui mange le miel. — ቆመል፣ poux. — ቀሚሽ፣ qui a le corps blanc et la tête rousse (vache). — ቀምሸ፣ mangea en trempant pièce à pièce son pain dans la sauce. — ቁምብር፣ vase en paille servant à boire le lait. — ቀመደ፣ fit cuire sur la braise. — ቆሮሕ፣ qui a une tâche blanche au front (taureau). — ቀርሐት፣ taie ou cataracte. — ቀርሔት፣ couvercle d'un plat de pâte de farine. — ቆሬር፣ lit d'un torrent. — ቀርስ፣ arc en ciel. — ቀርሽዓ፣ jeu de mail au billot. — ቀረነ፣ attacha. — ቀርድዐ፣ avala tout de suite, goba. — ቀርጭምት፣ cheville du pied. — ቀርፈ፣ écorça. — ተቀርፈጨ፣ s'accroupit. — ቀሰመ፣ accusa. — ቀሽብ፣ roseau, petit bois pour le feu. — ቀሰነ፣ eut sommeil. — ቆሽን፣ branche; ቀሽነ፣ poussa des branches. — ቆቀዓይ፣ (ቆቀ፣) sorte d'oiseau. — ቁቁህታ፣ coqueluche. — ቆበር፣ obscurcissement de l'air par un ciel serein. — ተቀበተ፣ alla au devant de q'un pour le recevoir. — ቀብዐ፣ désespéra. — ቀንርዒ፣ petite outre ½ remplie de lait. — ቀንቀን፣ ver qui ronge le bois. — ቁንቁን፣ insecte ailé qui mange le grain. — ቀነተ፣ se ceignit; መቀነት፣ ventrière. — ቀንት፣ vulve. — ቃንኢ፣ (ar.) riche. — ቀንአ፣ fut droit, réussit; አቅንአ፣ redressa; ቁንዖ፣ droit. — ቀንዓይ፣ vel መቀኛ፣ envieux. — ቀንጢረት፣ clitoris. — ቀንጠሸ፣ cueillit. — ቀንጠጠ፣ pinça. — ቃንጫ፣ tige de *durrah*. — ቀንዐ፣ se leva; አቀነዐ፣ fit lever. — ቆሰ፣ fut profond. — ቀውዐ፣ glana; ቁውዓይ፣ glaneur. — ቀዘለ፣ fila. — ቀዚር፣ profond. — ቀዝቃዚ፣ froid; አቀዘቀዘ፣ refroidit. — ቀዳም፣ arçon de la selle. — ቀደር፣ sorte de miliaire. — ቊደት፣ (quddat) loupe; ቊደት፡ፍሬ፣ glande. — ቀጥል፣ feuille. — ቀጥቀጠ፣ brisa à force de coups; ተንቀጥቀጠ፣ trembla; አንቀጥቀጠ፣ fit trembler; ቀጥቀጠት፣ sorte de plante mangée par les chameaux; ቀጥቀጥ፣ bête hongrée. — ቀጠብ፣ sorte de miliaire. — ቀጥነ፣ fut mince. — ቀጣን፣ sorte de courlieu qui est blanc et mange avec les vaches. — መቃጥን፣ corde ou ligne pour jeter l'hameçon. — ቀፀረ፣ grimaça; ቃፀረ፣ noua; ቀፀራት፣ noeud; ቀፂር፣ bois de lance. — ቃዕዕው፣ tout petit champ. — ቀፀፈት፣ feuille d'arbre. — ቀፎ፣ vase à grains fait en bouse de vache; መር፡ቀፎ፣ ruche à miel. — ቀፈለ፣ ferma; መቀፈል፣ fermeture. — ቃፍለት፣ improviste; አብ፡ቃፍለት፣ à l'improviste.

በሀሽ፣ orange amère. — በላም፣ (ballam) sorte de poisson. — በላሲ፣ très grand vase à l'eau. — ብሉቅ፣ pubère. — በለው፣ noble (nom de race jadis privilégiée). — ተቤልዒ፣ on a donné le cri d'alarme. — በለግ፣ éteule. — በረ፣ (barra) vola (en l'air); በራሪ፣ qui s'envole. — ብራሕ፣ lait et eau mélangés. — በራሕ፣ qui a une tache blanche sur le front (vache). — ብርሻሽ፣ vieille fille (injure). — አብሩቅ፣ vase à ablutions. — ቡርቁጠ፣ (?) petit pain fait pour les enfants. — በርበረ፣ se relâcha. — በረካ፣ lieu désert. — ብሩዩ፣ vide. — በረደ፣ (ar.) lima. — በርዳንጋ፣ fève. — በሽ፣ (?) lait provenant de certaines herbes mangées par les chèvres et qui provoque des évacuations par haut et bas. — በሰል፣ oignon. — በስሰ፣ farine d'orge cuit qu'on mange avec l'eau chaude. — በቀለ፣ poussa (?). — በቀል፣ mule. — በቀት፣ très chaud, brûlant. — በቀዐ፣, አበቀዐ፣ vanna. — በበለት፣ vent d'ouragan (vent en été). — ብትከት፣ collier de perles de verre. — ቡን፣ (ar.) café. — በከር፣ chameaux stériles. — በከን፣ homme qui n'a pas des enfants. — ቡወሕ፣ grosse porcelaine (coquille). — በዘተ፣ carda (le coton). — በይጭ፣ (ar.) oeuf. — በዳ፣ étranger à la famille. — በዳሀ፣ qui a coïté. — በድን፣ cadaver. — በደግ፣ insipide; በደገ፣ fut insipide. — በግ፣ bois à fumigation. — ብጋናት፣ pubis (des femmes). — በጥረ፣ se tint debout, resta debout. — በዕዐ፣ s'échappa.

ትልም፣ sillon. — አንተልተለ፣ suspendit. — ትምልጅ፣ bracelet. — ቶርማን፣ pièce de bois qu'on met horizontalement sur la tête d'un pilier afin de soutenir le toit. — መትረቀት፣ marteau. — ትርቁብ፣ talon. — ተሪበት፣ plante à très petites épines. — ቱሩድ፣ fort. — ተስፍዒ፣ grenouille. — ተቀዓሊ፣ sorte de natte (venant des çomal). — ቶብሪት፣ balle à jouer. — ተብዐ፣ fut intrépide. — ትንሻብ፣ arc (dont on tue les oiseaux qui mangent le blé). — ተንከበ፣ mit à côté. — ቱከር፣ tourterelle; ቱከር፡ሽሐሪ፣ petit pigeon sauvage. — ተከበት፣ sorte de grande natte à tapisser. — ቱከት፣ bracelet (des femmes). — ቱከን፣ punaise. — ተጀረ፣ (ar.) devint riche; ታጀር፣ riche; ትጃረት፣ richesse. — ቶፈት፣ vase à traire fait en paille.

ነሐር፣ charge qu'on porte en pressant contre la poitrine. — ነሐስ፣ cuivre rouge. — ነሀቀ፣ murmura. — ነሕነ፣ nous. — ተነሐነሐ፣ débarrassa son gosier. — ንሁግ፣ nigella sativa (ኑሑክ፣ Munz.). — ነለት፣ femelle du grand antilope dit አጋዜን፣ en amariñña. — ንሳል፣ langue. — ነሰለት፣ serpent boa. — ነሲብ፣ (ar.) fortune. — ነቅሐ፣ s'éveilla. — ነቀረ፣ pocha (l'oeil). — ነቅነቀ፣ secoua, mêla; trembla; ተነቀነቀ፣ bougea. — ነቁ፣ mugit (vache). — ነቅዐ፣ creva; ንቅዕ፣ crevasse. — ነቡል፣ chamelle qui vient de mettre bas. — ነብዐ፣ tomba goutte à goutte. — ነትዕ፣ peau préparée avec le poil. — ነኽ፣ cuivre jaune. — ነከረ፣ nia. — ነከከ፣ machoire. — መንኬት፣ (Pl. መናኪት፣) pot de terre. — ነዝሐ፣ fit eau, coula (vase). — ነዝረ፣ donna le mauvais oeil. — ነዝዐ፣ jaillet en source (ነዝአ፣ arracha). — ነዝፈ፣ aspergea. — ተናዘፈ፣ se revêtit; ንዙፍ፣ revêtu. — ነዳ፣ rosée. — ናዶ፣ (ar.) proclama; ናዳይ፣ héraut. — ነደም፣ (ar.) repentir. — ነድር፣ voeu; ነደረ፣ fit un voeu. — መንገድ፣ chemin. — ምናፈሒት፣ soufflet de forge. — ናፍረት፣ pilier. — ነፈሰ፣ venta; ነፋስ፣ vent; ናፈሰ፣ alla en parasite. — ኒፍኒፍ፣ pluie très fine. — ነፍጥ፣ morve; ተነፈጠ፣ se moucha; ነፋጥ፣ qui est toujours à se moucher. — ንፍዮ፣ rougeole.

አ፣ réponse quand on est appelé. — ኤሑ፣ interjection de surprise. — አሀዶ፣ prit femme, se maria (homme). — አልበት፣ long vase dans lequel on vend le blé. — አልዕ፣ épervier. — አምበበ፣ rôtit du grain; እምበበ፣ grain rôti. — እምብዒ፣ larmes (voy. ነብዐ፣ Munz.). — አመት፣ (ammat) coudée; አመተ፣ mesura par coudées; እሙት፣ mesuré par c. — አማነ፣ vrai; በዐል፡አማን፣ véridique. — አምዑት፣ entrailles. — አሬ፣ sorte de viscère. — አርመ፣ fruit qu'on mange, d'une sorte d'acacia. — አርዓር፣ corde à charger, tressée en cordelettes. — አረገ፣ vieillit; አረጋይ፣ vieillard. — እስከ፣ jusque. — እሻረት፣ (ar.) signe. — አሺነት፣ outre ouverte seulement par une des jambes. — አብረት፣ (ar.) aiguille. — አብዓኬ፣ trigonella sativa. — አቲም፣ orphelin (mais voy. የጠመ፣ Munz.). — አና፣ je, moi. — አንሕስ፣ caverne. — አንቆርዕ፣ grenouille. — አንተ፣ m., አንቲ፣, toi, Pl. አንቱም፣ — እንዚ፣ ici. — እንግሕ፣ pierre à fusil. — እንጠዐጥዕ፣ graine de lin. — እንጫጨ፣ poulet. — አካል፣ corps. — አከበ፣ rassembla. — እከት፣ gros muscle de la cuisse. —

ኤወ፡ oui. — አወሓ፡ ver (qui se met dans les plaies). — አውልዔ፡ sorte d'arbre (ዋይራ፡ des Amara). — አዙመት፡ grand repas. — አይ፡ adv. négatif. — አየ፡ lequel? — አድሂ፡ braire; አድሃይ፡ qui brait (injure), mugit (taureau). — አደላብ፡ voy. ሀደለበ፡ — እደት፡ (iddat) deuil de la femme pour son mari. — አዱንጕራ፡ sorte de haricot. — አዳይ፡ ver solitaire. — እዳይ፡ dette. — አዳጋ፡ marchands. — አጌ፡ sorte d'herbe grosse ou de jonc, dont on revêtit les maisons par le côté. — በዐል፡እግር፡ piéton. — አፍለት፡ fleurs blanches. — እፍን፡ sorte de grain (دخن). — እንፎፌየት፡ tourbillon de vent.

ኮሐል፡ antimoine; ከሐለ፡ mit de l'antimoine. — ከኋራ፡ écume (de l'homme en colère). — ኩሉልቶ፡ pendant d'oreille. — ኩላብ፡ crochet en bois; ከልበት፡ tenailles. — ኩልኡት፡ (Pl. ከላኢት፡) rognon. — ከለከል፡, ኩልኩለት፡ pendant d'oreille, boucles d'oreilles. — ከለፈ፡ racla la gale d'un chameau; ተከለፈ፡ gratta. — ከም፡ comme. — ክምስ፡ቤለ፡ sourit. — ኩምባራት፡ oiseau à bec rouge, qui blesse le dos des vaches. — ኩምብሰ፡ toile des reins du pays de Tigray. — ከምቴ፡ combien? — ከምተተ፡, ከምጠጠ፡ rassembla, s'assembla. — ከመን፡ ainsi. — ክርስ፡ alcove. — ክርሴ፡ insecte à six pattes qui pique et fait enfler les chameaux. — ክርቤ፡ myrrhe. — ክርበን፡ qui se dandine. — ኩርበዝ፡ sorte de couverture faite de palmier. — ኩርኩ፡ le contenu d'une main. — ኩርክዮ፡ bossu. — ኩርዓ፡ pied du grand siége. — ክርዮ፡ fier; ክርዐ፡ a été fier. — ከራይ፡ hyène (ከረጅ፡ Munz.). — ክርዳድ፡ sorte d'ivraie. — ኩቡሕ፡ parfumé (le lait, mais voy. ቀብሐ፡ Munz.). — ተከብለለ፡ roula en tombant. — ከብሰ፡ massa. — ከብሶ፡ Koso. — ከባሽ፡ nom d'arbre, dont on mange le fruit. — ኩቡብ፡ sphérique. — ከብከበ፡ rassembla (mais Munz.: sautilla). — ከተም፡ (ختم) bague à chaton. — ኬትራይ፡ brigand. — ክከት፡ serpent. — ኮከዐይ፡ caille. — ከካይ፡ corbeau à capuchon blanc. — ከዐሺ፡ estomac. — መክዕስ፡ bouquet de basilic mis entre le kofit et le babane. — ከዑድ፡ contrarié; አከዐደ፡ contraria. — ከዘበ፡ (ar.) mentit; ከዛብ፡ menteur; ክዝብ፡ mensonge. — ኳይኳይ፡ trot de l'homme. — አከየደ፡ battit le grain. — ከደን፡ le dehors (désert, Munz.). — ክድዐ፡ trahit. — ክድክድ፡ insecte rouge, probablement le perce-oreille. — አመን፡ከፈር፡ rénégat. — ክፌት፡ = ኩፌአት፡ Munz. — ክፍክፍ፡ cheveux longs. — ክፈፈ፡ fut léger. — ከፊፊ፡ impubère (qui a atteint environ 15 ans).

ወ፡ et. — ወሀር፡ taureau. — ውሖር፡ ladre; ውሕር፡ ladrerie. — ወሕዝ፡ torrent; መሐዝ፡ ruisseau (መሐስ፡ Munz.). — ወሀገ፡ sua; ወሃገት፡ sueur spontanée et petite. — ወሓጥ፡ avaleur. — ወለበ፡ se retourna pour voir. — ወልተወ፡ para; ተወልተወ፡ vint à la parade. — ወሪድ፡ bière. — ወረክ፡ hanche. — ውሽ፡ (wishshi) beau, belle. — ወሰኀ፡ troubla; salit (ar.); ውስኅ፡ saleté. — ወሰለት፡ pièce, morceau. — ዎሽዓር፡ graminée, dont on fait les vases à lait. — ወቀት፡ fois. — ወተረ፡ tendit; ወተር፡ pieux entre lesquels on attache une bête. — ወትአ፡ fut bègue; ወትኣ፡ bègue. — ወትደ፡ (ar.) ficha en terre; ውታድ፡ piquet. — ወተፈ፡ s'adapta bien. — ዋንጫ፡ coupe en corne. — ወአት፡ vache. — ዊዓ፡ sorte de passereau (dimbit des Amara). — ዋዝን፡ fossé plein d'eau. — ውይ፡ fi donc! — ውዩ፡ étonnant. — ዋይ፡ interjection de surprise. — ወደል፡ nègre grandi. — ወድዔ፡ porcelaine (coquille; voy. ዎዴ፡ Munz.). — ወግሐ፡ fit aurore; ወግሕ፡ aurore. — ወግአ፡ pila; መውግኢ፡ mortier; ወድ፡ሞጊ፡ pilon. — ወግረ፡ jeta. — ወጠጦ፡ chevreau. — ወጨሐ፡ sorte de graminée rouge. — ወፅነ፡ tressa une natte.

ዐልመት፡ sorte de foin. — ዐለቅ፡ sangsue. — ዑም፡ arbre. — ዐማመት፡ (ar.) turban. — ዕምር፡ (ar.) âge. — ዐማሽ፡ (ar.) qui a un écoulement blanchâtre aux yeux. — ዐምቀ፡ s'affaissa, s'enfonça. — ዐመተ፡ ferma l'oeil; ዕሙት፡ qui a les yeux fermés; ዕምት፡ aveuglement volontaire. — ዕምዓም፡ muselière des jeunes chameaux pour les empêcher de tetter (voy. ዐመ፡ Munz.). — ዐምዐሜ፡ se gâta (lait qui a séjourné). — ዕሮ፡ qui a la queue blanche (bête); rouge et noire. — ዐርመመ፡ tordit le col. — ዐረር፡ étain (plomb, Munz.). — ዕርቅ፡ paix; ተዐረቀ፡ fit la paix; አተዓረቀ፡ réconcilia. — ዕረቅ፡ tendon, nerf; ዕሩቅ፡ nerveux. — ዐርቀብ፡ scorpion. — ዐርቃይ፡ grand siége haut en bois. — ማዕርብ፡ ceinture des reins des hommes. — ዐሪድ፡ (ar.) large; ዐርደ፡ fut large. — ዖሹም፡ gros bracelet des femmes, fait en corne de vache. — ዐሹር፡ impôt; ተዐሸረ፡ donna l'impot. — ዐቃል፡ (ar.) corde avec laquelle on attache le bras à l'avant-bras du chameau. — ዐቀብ፡ montée. — ዐቅበ፡ acacia. — ዐተር፡ pois chiches. — ዐተበት፡ (ar.) seuil de la porte. — ተዐንቀደ፡ fit des coques. — ዕናብ፡ foin ou herbe sèche. — ዔንት፡ (ዐይን፡ Munz.) oeil; trou d'aiguille. — ዓናት፡ haut de la tête; sinciput. — ዐንከኮት፡ araignée. — ዐንጨዋ፡ (voy. አንጸይ፡ Munz.) souris, rat. — ዓኮ፡ araignée. — ዖነ፡ vide, abandonné (maison). — ዐውድ፡ aire. — ዐወጅ፡ de travers; ተዐወጀ፡ fut difforme. — ዐወዝ፡ toile des reins des hommes (ፋተት፡ des femmes); ተዐወዘ፡ mit une toile autour des reins. — ዐይሮ፡ chamelle de 3 ans. — ዓዩን፡ fou (c.-à-d. victime de mauvais oeil; voy. ዑዩን፡ Munz.). — ዓድ፡ pays (étranger). — ዐጀበ፡ plut (ar.). — ዓደት፡ (ar.) usage, loi. — ዐጂን፡ ferment. — ዐዳጋ፡ marché. — ዐጣል፡ጠቤ፡ sorte de belette. — ዐጥሮ፡ sorte de gazelle (am. ሚዳኋ፡). — ዕጡብ፡ (ar.) coton. — ዕጨይ፡ bois à brûler (voy. ኢጅ፡ Munz.). — ዐጨድ፡ coupe d'herbe. — ዐፀፈ፡ courba. — ዖፍ፡ oiseau.

ዘላ፡ terre haute et venteuse. — ዝልዛሌ፡ abeille. — ዘማ፡ frère d'épouse (voy. ደማ፡ Munz.). — ዘም፡ tour de rôle. — ዝማመት፡ anneau passé par le nez du chameau; ዘመመ፡ passa un anneau . . . . . — ዘምተ፡ enleva de force; ዜምታይ፡ brigand. — ዘማያ፡ frère de l'épouse; ዘማይት፡ soeur de l'épouse. — ዘር፡ fée, maligne. — አዝሩቅ፡ ver solitaire. — ዘረባ፡ parole; ተዘረበ፡ parla; ዘራባይ፡ qui parle beaucoup. — ዘርገ፡ fit mousser le lait; ዝርገ፡ moussoir du lait en bois et poil. — ዘራፍ፡ pillard; ዝርፍ፡ pillage; ዝሩፍ፡ pillé. — ዘራፍ፡ girafe. — ዙቀር፡ anneaux (deux) qu'on met sur les doigts du pied. — ዘበነ፡ fut cher; ዝቡን፡ cher. — ዜና፡ renommée. — ዘናብ፡ croupion de la selle. — ተዘናበተ፡ mit un coin de sa toge en ceinture en laissant l'autre coin tomber par derrière comme une queue (ce qui se fait quand on veut courir). — ዘንድ፡ muscle biceps. — ዝንግርግር፡ mêlé de toutes sortes de couleurs. — ዘንገት፡ bâton long et mince. — ዘወረ፡ tourna; አዘረ፡ fit tourner; ዘውሬ፡ vagabond; መዝወር፡ bagues des doigts. — መዘግብ፡ (terrain) coupé çà et là. — ዝጋጋ፡ scrofules. — ዘፈን፡ danse; መዘፈኒት፡ tonton.

ተድሀለት፡ a mugi (la vache). — ደሀነ፡ (ar.) oignit; ድሁን፡ oint. — ዶለት፡ forum. — በዐለ፡ደም፡ celui qui doit venger le sang; ደሚ፡ saigna (pass.); አድማይ፡ qui fait sortir le sang. — ደምበር፡ front; limite. — ደሚን፡ caution. — ደረ፡

(darra) s'engourdit (membre). — ድር፡ bah! — ደሪሮ፡ sorte de *durrah* rouge. — ደሩር፡ nuage. — ደረሳ፡ (ar.) école; écolier. — ደረብ፡ charge double composée de 2 ukay. — ዳረት፡ (ar.) pourtour ou haie de la maison. — ደረን፡ scarlatine. — መዳርአ፡ frange du pagne. — ደረከ፡ poussa. — ድርጅማን፡ interprète. — ተደርገገ፡ se roula. — ዳስ፡ hutte de branchages à toit plat (hangar, Munz.). — ደሳስ፡ (ar.) espion. — ድስት፡ pot de métal. — ደቃ፡ s'est usé. — ደቃላ፡ (v. ዶጋለ፡ Munz.) enfant naturel. — ደቃም፡ qui avale beaucoup en buvant à la ronde. — ዶቁም፡ joue. — ደቀሰ፡ pulvérisa. — ዲበ፡ sur, dans. — ዱበ፡ citrouille. — ድብል፡ écaille de tortue. — ደበስ፡ qui marche le dos voûté. — ደበት፡ tertre en terre. — ደበነ፡ (?) nuage. — ዶቲ፡ à taches rouges et blanches (vache). — ደነዘዘ፡ s'engourdit. — ደንፈ፡ raconta ses exploits; ደንፋይ፡ faiseur de belles promesses. — ደከት፡ sofa en terre ou pierre où l'on dort. — ደዋ፡ (ar.) remède. — ዶጎ፡ tomba en faiblesse. — ዶረ፡ tourna (tête). — ደወረ፡ examina, chercha. — ደወነ፡ sonna de la cloche (v. ደውል፡ Munz.); መዳወን፡ clochette. — ደዐለ፡ (ar.) se joua de q. q'un; ድዕል፡ moquerie. — ዴዓም፡ l'an passé (voy. ዓም፡ Munz.). — ደዐም፡ seulement. — አድዑም፡ montans en bois qui forment les parois de la hutte. — በዐለ፡ ዲየት፡ (ar.) vengeur. — ደግሐ፡ fit mousser; መድግሒ፡ moussoir en bois pour le lait du chameau. — ዱጉሎ፡ pain cuit sous la cendre. — ደጉሰ፡ sorte de grain. — ዱግሰ፡ fièvre intermittente. — ደግነ፡ chassa; ደጋን፡ chasseur; ዳገነ፡ congédia. — ደግዐ፡ terre basse et chaude. — ደግደገት፡ plat (terrain). — ደፍነ፡ boucha (enterra Munz.); ድፉን፡ entier. — ደፍአ፡ courba, fit plier; ተደፍአ፡ se courba. — ድፍአ፡ doucement, prends garde (voy. ደፈይ፡ Munz.); ድፉ፡ attends un peu, prends patience!

ጅሀል፡ débauché. — ጅማል፡ (ar.) corde à charger le chameau. — ጀምደ፡ (ar.) se figea; ጃምድ፡ épais. — ጅርደት፡ sabre légèrement courbé. — ጅራፍ፡ gros fouet. — ጀበለ፡ s'enfla par orgueil. — ጀበረ፡ donna pour remplacer une perte. — ጀበበ፡ saliva (huma, Munz.); ጅባብ፡ salive. — ጅንስ፡ (ar.) race. — ጀነነ፡ (ar.) devint fou; ጅናን፡ folie. — ጀዐታተ፡ salit; ጀዕትት፡ saleté. — ጀዙር፡ topinambour. — ጅድሪ፡ (voy. ገድሪ፡ Munz.) petite vérole; ጀደረ፡ eut la petite vérole. — ጀድዐ፡ vache de 4 ans. — ጁጅ፡ paquet de poissons lié ensemble. — ጃግሩ፡ pintade. — ጀፋፍን፡ écume (de la mer etc.).

ገሐም፡ charbon; ገሐመ፡ réduisit en charbon. — ገሕረት፡ sorte de pierre noire et peu lourde. — ግሓይ፡ chagrin. — ገሊል፡ graminée dont on couvre les maisons. — ገላላው፡ homme. — ገልዕ፡ têt de pot. — ገልዓ፡ sorte de plante grasse. — ጉም፡ puce. — ግሚ፡ tempe. — ጎመት፡ conseil. — ገምፍዝ፡ sorte de graine. — ግራ፡ gris. — ገርሞመት፡ écume du lait. — ግሩር፡ ሐሊብ፡ le vase au lait. — ገራሪሽ፡ bouillie moins claire que le shurba. — ግሩብ፡ bois. — ግርዒ፡ lieu près la plage, où le sel se cristallise à la suite des pluies. — ግርጃ፡ vache ou chamelle qu'on trait encore après la mort de son petit. — ጋሻ፡ hôte voyageur; ጋሽ፡ allant. — ገስመ፡ partagea; ጉሱም፡ partagé. — ግሰት፡ (gissat) cheveux ramassés en haut en forme de touffe sur le sinciput seulement. — ገስዐ፡ rota. — ወድ፡ገቢለት፡ homme d'un pays différent. — ገብር፡ esclave male; ግብር፡ contributions. — ገበታ፡ jeu Egyptien. — ግብግብ፡ anneau des jambes. — ገብጋበ፡ fruit qui semble un citron et qu'on mange. — ግተት፡ traîne. — ጋን፡ hibou (vautour, Munz.). — ገንሐ፡ vit; examina. — ገንሐት፡ፀሐይ፡ disque (?) du soleil. — ገንበር፡ front. — ገነዘ፡ ensevelit. — ገንዶ፡ resta longtemps; ገንዱይ፡ qui a duré. — ግንዳይ፡ grosse bûche. — ጉንፋ፡ rhume. — ወድ፡ግንፍ፡ perte blanche (des hommes). — ገናፈለ፡ émit un bruit en bouillant (eau etc.). — ጋውጋው፡ qui parle à tout propos. — ገዋፍ፡ famélique. — ገዐት፡ bouillie de farine; አገዐተ፡ fit de la bouillie. — ጋይበ፡ vase en poterie. — ገድ፡ (ar.) bonne fortune; ገዶ፡ a été fortuné. — ገዳል፡ tresseur de cheveux. — ግድሚ፡ stérile (vache). — አግድም፡ petite plaine sur une montée. — ተጋደመ፡ se coucha. — ጉዱር፡ (ar.) parois de la hutte, mur de la maison. — ግድዓ፡ petite vérole volante. — ገድዔት፡ picote folle, sorte de maladie. — ገዱድ፡ chamelle stérile. — ጉዱደሌ፡ tourterelle à collier. — ግዱፍ፡ ordures, restes; ገዳፈ፡ soutien. — ጎጎ፡ tabac sec en pain. — ጉፍሐ፡ large. — ገፍሐው፡ très grand vase à eau; ገፍሑ፡ grande jarre. — ገፍሖት፡ tortue. — ገፍትአ፡ retourna sens dessus dessous.

ጥሀለ፡ (?) pain au beurre; omelette d'oeuf d'autruche. — ጠሐነ፡ moulut; ጥሑን፡ moulu; ጥሒን፡ graine moulue après avoir été cuite. — ጥሙም፡ tortu; ጠማም፡ faux-fuyant, basse ruse; ጣመመ፡ se turbana. — ጥሙቅ፡ brassé; ጠማቅ፡ brasseur. — ጠምጠመ፡ (?) ceinture. — ጢር፡ deux poignées de grain que prend celui qui le mesure. — ጠረሽ፡ farine (1/2 cuite en graine) servant à faire la bouillie. — ጠርዐ፡ cria; ጠርዕ፡ crie. — ጠራይ፡ graine. — ጣሰሰ፡ caressa. — ጥሻሽ፡ (ar.) bruine. — አጥቅሐ፡ alluma par friction; መጥቅሕ፡ bâton pour allumer du feu par friction. — ጡቁርሰ፡ suie qui s'attache au toit. — አጠቅዐ፡ frappa des mains. — ጠባቅ፡ large plateau en paille. — መጥበቅ፡ colle. — ጠቢብ፡ médecin. — ጠበይ፡ ennemi. — ጠንብ፡ toit; ጠናቢ፡ couvreur qui fait le toit d'une maison. — ጠዐቀት፡ fenêtre. — ጣዝመ፡ (?) miel souterrain. — አጣየሸ፡ parfuma; ጢሽ፡ fumée. — ጣፍ፡ sorte de grain. — ጠፍጣር፡ graminée qui semble du tef rouge. — ጠፍጠፉ፡ alternatives de pluie et de beau temps.

ጨሕጫሕ፡ sable. — መጭሓር፡ têt de pot. — መጫመሪ፡ torchon cendré pour nettoyer. — ጨምደደ፡ éleva les sourcils. — ጨምጨም፡ qui regarde à travers les cils. — ጨርም፡ homme qui a les oreilles percées. — ጨራምት፡ toute petite toile des reins. — ጨራርም፡ haillons. — ጨርጨረ፡ cria (souris, serpent). — ጨቀጨቀ፡ masturba. — መጨበር፡ vieille toge usée. — ጭንቅሊት፡ coude. — ጭንጫይ፡ mouche. — ጨውገ፡ sua; ጨውገት፡ sueur forte à la suite de fatigue. — ጭግር፡ cheveux (ጸጉር፡ Munz.). — ጨጨ፡ poussin; ጨጪ፡ ou እንጫጨ፡ poulet.

ፀሕሌ፡ tout petit pot de terre. — ፅምበል፡ chiffon blanc que l'eau n'a pas touché et que le *mize* attache autour du front de la fiancée après avoir demandé aux vingt plus proches parents ce qu'ils donnent. — ፀሮብ፡ sorte de bois dont on se sert pour les fumigations. — ፀራብ፡ charpentier. — ፀርዒ፡ pis (de vache; voy. ጠሪ፡ Munz.). — ፅራግ፡ col. — ፀርጠ፡ peta avec bruit. — ፅብሕ፡ sauce; ፀብሐ፡ fit la cuisine; ፀበሒ፡ cuisinier. — ፀበት፡ (tsabbet) position difficile (étroite). — ተፀነቀ፡ eut la tête saupoudrée de beurre. — ፀውዐ፡ appela. — ፀዐብ፡ chameau mâle. — ፀዕዱት፡ blancheur. — ፀየቀ፡ devint rien du tout; ፅዩቅ፡ brin, fétu. — ተፃየቀ፡ cracha entre les dents. — ፃየት፡ terrain si dur qu'on ne peut le creuser. — ፀይአ፡ pua (voy. ጠይዐ፡ Munz.); ፅዩእ፡ puant. — ፀዳይ፡

temps de moisson. — **አፀገነ፡** fut reconnaissant, rendit grâces. — **ፀፍረ፡** tressa les cheveux ou une corde; **ፀፍሬት፡** hameçon. — **ፀፍፀ፡** souffleta; **ፅፍፀት፡** soufflet. — **ፀፍፀፈ፡** égoutta (vase). — **ፀፍፃፍ፡** beau temps.

ፉር፡ tout petit vase en paille; les enfants y boivent le lait. — **ፈርሐ፡** se resolut. — **ፍርስ፡** ruine. — **ፍርንትት፡** aine. — **ፍርንጪ፡** testicules (**ፈርቱት፡** Munz.). — **ፍሩይ፡** gros et gras. — **ፍሱስ፡** versé; **ፈሳስ፡** qui se répand; **አፍሳስ፡** qui fait répandre. — **ፈሼ፡** lâcha un vent (sans bruit); **ፈሼይ፡** pet. — **አፍሻሊት፡** marâtre. — **ፈቅ፡ቤለ፡** s'écarta un peu. — **ፈት፡ቤለ፡** but une gorgée, but à petites gorgées. — **መፍታሕ፡** clé. — **ፉትት፡** toile des reins. — **ፈትፈተ፡** brisa dans la sauce. — **ፍንጌ፡** entre (prép.); **በዐለ፡ፍንጌ፡** celui qui intervient pour empêcher une querelle. — **ፈንጠሸ፡** détruisit, renversa; **ፍኑጡሽ፡** pêle-mêle. — **ፍንጭሕ፡** sperme. — **ፍንጭት፡** qui a les dents écartées. — **ፎእ፡** fi. — **ፈከረ፡** fit 100 belles promesses; poussa le cri de guerre; dit ses exploits. — **ፉክክ፡** cornaline travaillée. — **መፍክክ፡** jointure, articulation. — **ፈዘዘ፡** faible; **መፍዝዝ፡** affaiblissement. — **ፉዱሊ፡** qui se mêle de ce qui ne le regarde pas. — **ፉፀየ፡** (**ፈፅአ፡** Munz.) siffla.

Imprimerie de F. A. Brockhaus à Leipzig.